NAZIONALE
13
4 L
12

60 . 12

13. 4. L. 29

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

SACRÆ ROTÆ

ROMANÆ DECISIONUM RECENTIORUM

A PAULO RUBEO J. C. ROMANO

Selectarum,

PARTIS NONÆ

Tomus Primus.

Ab Anno M.DC.XL. uſque ad totum Annum M.DC.XLIV.

Cum nonnullis Annotationibus ejuſdem RUBEI, & Deciſionibus olim reſecatis, ſuis locis nunc reſtitutis.

NECNON ARGUMENTIS, SUMMARIIS, ET INDICIBUS Neceſſariis.

VENETIIS, M.DC.XCVII.

Apud Paulum Balleonium.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

Digitized by Google

INDEX DECISIONVM

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Quæ in hoc Tomo Primo Partis Nonæ Recentiorum continentur, Alphabetica ſerie per Diœceſes digeſtus.

A

Æſina Cenſus, Mercurij 27. Aprilis 1644. *Cerro*, deciſ.273.

Albanen. Hæreditatis, Veneris 24. Maij 1641. *Veroſpio*, deciſ.22.

Albanen. Hæreditatis, Lunæ 23. Iunij 1642. *Cerro*, deciſ.106.

Albanen. Hæreditatis, Lunæ 2. Martij 1643. *Cerro*, deciſ.154.

Ampurien. ſeù Ciuitaten. Conuocationis Synodi, Lunæ 22. Iunij 1642. *Meltio*, deciſ. 103.

Ampurien. ſeù Ciuitaten. Conuocationis Synodi, Veneris 29. Maij 1643. *Meltio*, deciſ. 191.

Anagnina Beneficij, Mercurij 2. Ianuarij 1644. *Meltio*, deciſ.244.

Anagnina Beneficij, Lunæ 30. Maij 1644. *Meltio*, deciſ.289.

Anconitana Bonorum, Lunæ 11. Martij 1641. *Ghiſilerio*, deciſ.11.

Anconitana Cenſuum, Veneris 24. Februarij 1643. *Roias*, deciſ.149.

Anconitana Cambiorum, Mercurij 1. Iulij 1643. *Carrillo*, deciſ.224.

Anconitana Dotis, Veneris 24. Aprilis 1643. *Cerro*, deciſ.174.

Anconitana Mannæ, Veneris 13. Maij 1644. *Corrado*, deciſ.284.

Anconitana Dotis, Mercurij 1. Iulij 1643. *Cerro*, deciſ.228.

Anconitana Prædij, Mercurij 18. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ.95.

Anconitana Prædij, Veneris 26. Iunij 1643. *Bichio*, deciſ.216.

Aquilana Beneficij, Veneris 15. Martij 1641. *Ghiſilerio*, deciſ.13.

Aquilana Capellaniæ, Veneris 13. Nouembris 1643. *Carrillo*, deciſ.230.

Aquilana Dotis Capellaniæ, Mercurij 18. Iunij 1642. *Carrillo*, deciſ.101.

Ariminen. Fideicommiſſi, Veneris 28. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ.45.

Auenionen. Vſusfructus, Veneris 13. Iunij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ.87.

B

Barchinonen. Canonicatus, Veneris 4. Decembris 1644. *Veroſpio*, deciſ.316.

Barchinonen. Iuriſdictionis, Veneris 1. Iulij 1644. *Bichio*, deciſ.311.

Barchinonen. Parochialis, ſeù Vicariæ, Mercurij 10. Iunij 1643. *Carrillo*, deciſio. 203.

Bononien. Aggregationis ad Collegium, Lunæ 4. Maij 1643. *Ghiſilerio*, deciſ.180.

Bononien. Attentatornm, Veneris 21. Februarij 1642. *Carrillo*, deciſ.71.

Bononien. Bonorum, Lunæ 17. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ.38.

Bononien. Bonorum, Veneris 21. Februarij 1642. *Cerro*, deciſ.70.

Bononien. Cenſus, Veneris 21. Februarij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ.72.

Bononien. Cenſus, Lunæ 4. Maij 1643. *Ghiſilerio*, deciſ.179.

Bononien. de Berois, Mercurij 11. Martij 1643. *Roias*, deciſ.160.

Bononien. Dotis, Veneris 16. Nouembris 1643. *Bichio*, deciſ.231.

Bononien. Dotis, Lunæ 19. Decembris 1644. *Bichio*, deciſ.319.

Britinorien. Fideicommiſſi, Lunæ 24 Martij 1642. *Bichio*, deciſ.77.

Bononien. Fideicommiſſi de Boaterijs, Veneris 12. Decembris 1642. *Cerro*, deciſ.133.

Bononien. Fideicommiſſi de Bologninis, Lunæ 17. Martij 1642. *Carrillo*, deciſ.76.

Bononien. Fideicommiſſi Bartholomæi de Bologninis, Lunæ 22. Iunij 1643. *Carrillo*, deciſ.214.

Bononien. Fideicommiſſi de Bologninis, Veneris 11. Decembris 1643. *Carrillo*, deciſ. 237.

Bononien. Fideicommiſſi de Bologninis, Lunæ 26. Februarij 1644. *Carrillo*, deciſ.255.

Bononien. Fideicommiſſi de Naſcentorijs, Mercurij 4. Decembris 1641. *Veroſpio*, deciſ. 52.

Bononien. Fideicommiſſi de Naſcentorijs, Lunæ 23. Iunij 1642. *Carrillo*, deciſ.108.

Bononien. Fideicommiſſi de Naſcentorijs, Veneris 11. Aprilis 1644. *Roias*, deciſ. 266.
Bononien. Fideicommiſſi de Pancaldis, Veneris 23. Ianuarij 1643. *Cerro*, deciſio 144.
Bononien. Fideicommiſſi de Recordatis, Veneris 23. Ianuarij 1643. *Ghiſilerio*, deciſ. 147.
Bononien. Fideicommiſſi de Rubeis, Lunæ 24. Martij 1642. *Peutingero*, deciſ.75.
Bononien. Fideicommiſſi de Rubeis, Lunæ 2. Martij 1643. *Peutingero*, deciſ.157.
Bononien. Fideicommiſſi de Rubeis, Lunæ 23. Maij 1644. *Corrado*, deciſ.286.
Bononien. Fideicommiſſi de Vizzanis, Lunæ 15. Iunij 1643. *Bichio*, deciſ.206.
Bononien. Fideicommiſſi de Vizzanis, Veneris 15. Ianuarij 1644. *Bichio*, deciſ. 240.
Bononien. Iuriſpatronatus de Butrigarijs, Lunæ 16. Martij 1643. *Bichio*, deciſ.164.
Bononien. Legati, Lunæ 8. Iunij 1643. *Bichio*, deciſ.201.
Bononien. Pecuniaria, Lunæ 17. Iunij 1641. *Carrillo*, deciſ.36.
Bononien. Prædij, Lunæ 27. Ianuarij 1642. *Cerro*, deciſ.63.
Bononien. Prædij de Naſcentorijs, Lunæ 16. Nouembris 1643. *Ghiſilerio*, deciſ.232.
Bononien. Reſciſſionis contractus, Lunæ 25. Maij 1643. *Ghiſilerio*, deciſ.189.
Bononien. Reſciſſionis contractus, Veneris 15. Aprilis 1644. *Veroſpio*, deciſ.266. la 2.
Bononien. Succeſſionis de Zanis, Veneris 17. Maij 1641. *Bichio*, deciſ.32.
Bononien. Terrarum, Lunæ 16. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ.93.
Bononien. Terrarum, Veneris 12. Decembris 1642. *Bichio*, deciſ.135.

C

Calaguritana Beneficij de Cornago., Veneris 24. Ianuarij 1642. *Carrillo*, deciſ. 60.
Calaguritana Matrimonij, Veneris 13. Martij 1643. *Meltio*, deciſ.163.
Calaritana Cappellæ, Mercurij 1. Iulij 1643. *Bichio*, deciſ.218. la 2.
Camerinen. Penſionis, Lunæ 7. Iunij 1642. *Roias*, deciſ.129.
Catanien. Beneficij, Mercurij 26. Iunij 1641. *Veroſpio*, deciſ.42.
Calaritana Cappellæ, Mercurij 19. Februarij 1644. *Bichio*, deciſ.249.
Cathacen. Eccleſiæ, Mercurij 10. Iunij 1643. *Bichio*, deciſ.217.
Cathacen. Eccleſiæ, Lunæ 14. Nouembris 1644. *Roias*, deciſ.313.
Cæſaraugustana de Caſpe, Veneris 4. Martij 1644. *Bichio*, deciſ.257.
Cæſaraugustana Beneficij de Linares, Lunæ 22. Iunij 1643. *Bichio*, deciſ.213.
Cæſaraugustana Beneficij de Linares, Mercurij 27. Aprilis 1644. *Bichio*, deciſ.276.
Cæſaraugustana Beneficij de Linares, Veneris 4. Decembris 1643. *Bichio*, deciſ.235.
Cæſaraugustana Diſtributionum, Lunæ 23. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ.117.
Cæſaraugustana Parochialis de Maella, Mercurij 24. Februarij 1644. *Cerro*, deciſio. 250.
Cathacen. Eccleſiæ, Lunæ 23. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ.215.
Cathacenſis Eccleſiæ, Veneris 1. Iulij 1644. *Cecchino*, deciſ.310.
Cæſaraugustana de Caſpe, Lunæ 11. Maij 1643. *Bichio*, deciſ.181.
Ceſenaten. Cenſuum, Veneris 3. Iunij 1644. *Corrado*, deciſ.291.
Ciuitatis Caſtelli Emphyteuſis, Lunæ 23. Februarij 1643. *Meltio*, deciſ.151.
Ciuitatis Caſtelli Saluiani, Lunæ 18. Februarij 1641. *Roias*, deciſ.4.
Ciuitatis Plebis Regreſſus, Mercurij 10. Iunij 1643. *Roias*, deciſ.209.
Ciuitatis Vetulæ Dotis, Veneris 27. Ianuarij 1643. *Cerro*, deciſ.152.
Ciuitatis Vetulæ Dotis, Mercurij 29. Aprilis 1643. *Cerro*, deciſ.176.
Colonien. Abbatiſſatus, Lunæ 2. Martij 1643. *Carrillo*, deciſ.156.
Comen. Beneficij, Lunæ 1. Iulij 1641. *Roias*, deciſ.47.
Comen. Beneficij, Lunæ 27. Ianuarij 1642. *Roias*, deciſ.61.
Compoſtellana Parochialis, Veneris 17. Iunij 1644. *Cecchino*, deciſ.298.
Conuerſana Iuriſdictionis, Mercurij 3. Iunij 1643. *Roias*, deciſ.195.
Cremonen. Cappellaniæ, Mercurij 20. Februarij 1641. *Roias*, deciſ.5.
Cremonen. Præpoſituræ, Lunæ 27. Iunij 1644. *Corrado*, deciſ.306.

E

Elboren. Iuriſconferendi, Veneris 8. Martij 1642. *Panzirolo*, deciſ.73.
Æſina Cenſus, Mercurij 27. Aprilis 1644. *Cerro*, deciſ.273.
Eugubina Dotis, Veneris 14. Februarij 1642. *Carrillo*, deciſ.67.
Eugubina Dotis, Mercurij 10. Iunij 1643. *Roias*, deciſ.202.

Eugu-

Eugubina Erroris Calculi, Lunæ 9. Decembris 1641. *Carrillo*, deciſ.54.
Elboren. Iuris Conferendi, Mercurij 13. Nouembris 1642. *Panzirolo*, deciſ.130.

F

Fanen. Dotis, Mercurij 20. Nouembris 1641. *Cerro*, deciſ.50.
Fanen. Prædij, Lunæ 20. Aprilis 1643. *Carrillo*, deciſ.168.
Fanen. Prædij, Mercurij 1. Iulij 1643. *Carrillo*, deciſ.226.
Farfen. Bonorum, Veneris 9. Decembris 1644. *Corrado*, deciſ.317.
Fauentina Beneficij, Lunæ 27. Iunij 1644. *Cerro*, deciſ.303.
Ferrarien. Legati, Veneris 4. Aprilis 1642. *Ghiſilerio*, deciſ.79.
Ferrarien. Parochialis, Veneris 4. Iulij 1642. *Cerro*, deciſ.227.
Ferretrana Prædij, Lunæ 1. Iulij 1642. *Bichio*, deciſ.121.
Firmana Codicillorum, Veneris 1. Iulij 1644. *Ghiſilerio*, deciſ.312.
Firmana Dotis, Veneris 14. Iunij 1641. *Carrillo*, deciſ.31.
Firmana Pecuniaria, Veneris 14. Martij 1642. *Bichio*, deciſ.74.
Firmana Penſionis, Mercurij 1. Iulij 1643. *Bichio*, deciſ.223.
Firmana Prædij, Veneris 26. Iunij 1643. *Carrillo*, deciſ.215.
Florentina Horti, Veneris 4. Iulij 1642. *Bichio*, deciſ.125.
Florentina Horti, Mercurij 1. Iulij 1643. *Bichio*, deciſ.225.
Florentina Iuriſpatronatus, Veneris 11. Martij 1644. *Roias*, deciſ.258.
Foroliuien. Bonorum de Acconcijs, Veneris 1. Februarij 1641. *Ghiſilerio*, deciſ.2.
Foroſempronien. Bonorum, Lunæ 4. Martij 1641. *Roias*, deciſ.10.

G

Gadicen. Beneficiorum, Veneris 11. Martij 1644. *Meltio*, deciſ.259.
Gerunden. Prioratus, Lunæ 26. Iunij 1644. *Bichio*, deciſ.305.

H

Hiſpalen. Decimarum, Veneris 4. Iulij 1642. *Bichio*, deciſ.123.
Hiſpalen. Decimarum, Mercurij 27. Iunij 1644. *Corrado*, deciſ.302.
Hiſpalen. Decimarum de Almonte, Lunæ 27. Ianuarij 1642. *Carrillo*, deciſ.64.
Hiſpalen. Iuris Amouendi Curatos, Lunæ 3. Iunij 1642. *Peutingero*, deciſ.116.

I

Interamnen. Habitus, Mercurij 20. Februarij 1641. *Roias*, deciſ.6.
Interamnen. Prædij de Tomaſſonis, Veneris 31. Ianuarij 1642. *Roias*, deciſ.65.

L

Lauden. Præeminentiarum, Lunæ 17. Iunij 1641. *Veroſpio*, deciſ.37.
Lauden. Iuriſpatronatus, Veneris 22. Maij 1643. *Cerro*, deciſ.185.
Licien. Quartæ, Lunæ 27. Iunij 1642. *Roias*, deciſ.107.
Leodien. Abbatiſſatus, Veneris 15. Decembris 1642. *Ghiſilerio*, deciſ.138.
Leodien. Abbatiſſatus, Mercurij 3. Iunij 1643. *Ghiſilerio*, deciſ.196.
Leodien. Attentatorum, Mercurij 24. Februarij 1644. *Bichio*, deciſ.251.
Leodien. Beneficij, Veneris 22. Maij 1643. *Bichio*, deciſ.186.
Leodien. Beneficij, Mercurij 24. Februarij 1644. *Bichio*, deciſ.253.
Leodien. Decimarum, Mercurij 2. Decembris 1643. *Carrillo*, deciſ.234.
Leodien. Modiorum Speltæ, Lnnæ 1. Martij 1641. *Cerro*, deciſ.8.
Leodien. Modiorum Speltæ, Veneris 29. Nouembris 1641. *Cerro*, deciſ.51.
Lucana Iuriſpatronatus, Veneris 29. Ianuarij 1644 *Ghiſilerio*, deciſ.245.
Lucana Vnionis, Veneris 14. Iunij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ.91.
Lucana Legati, Lunæ 6. Iunij 1644. *Peutingero*, deciſ.294.

M

Maceraten. Cenſus, Veneris 21. Iunij 1641. *Roias*, deciſ. 39.

Maceraten. Cenſus, Veneris 15. Februarij 1641. *Roias*, deciſ. 3.

Maceraten. Cenſus, Mercurij 18. Iunij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ. 99.

Maceraten. Bonorum, Veneris 4. Iulij 1642. *Cerro*, deciſ. 125.

Maioricen. Parochialis, Mercurij 1. Iulij 1643. *Carrillo*, deciſ. 218.

Mantuana Feudi, Veneris 7. Iunij 1641. *Roias*, deciſ. 16.

Marſicen. Iuriſdictionis, Lunæ 29. Ianuarij 1644. *Bichio*, deciſ. 246.

Marſicen. Iuriſdictionis, Veneris 3. Iunij 1644. *Bichio*, deciſ. 292.

Mediolanen. Canonicatus, Lunæ 17. Iunij 1642. *Panzirolo*, deciſ. 90.

Mediolanen. Cimiliarchatus, Veneris 13. Maij 1644. *Peutingerio*, deciſ. 281.

Meleuitana Antianitatis, Veneris 14. Decembris 1643. *Veroſpio*, deciſ. 238.

Meleuitana Bonorum, Lunæ 4. Maij 1643. *Carrillo*, deciſ. 177.

Meleuitana de Ciantar. Lunæ 1. Iunij 1643. *Carrillo*, deciſ. 194.

Meleuitana Hæreditatis, Veneris 15. Aprilis 1644. *Cerro*, deciſ. 265.

Meſſanen. Archipresbyteratus, Lunæ 29. Aprilis 1641. *Cerro*, deciſ. 17.

Meſſanen. Decanatus, Lunæ 23. Maij 1644. *Ghiſilerio*, deciſ. 285.

Montis Alti Primiceriatus, Lunæ 8. Iunij 1643. *Veroſpio*, deciſ. 200.

Montis Faliſci ſupplementi legitimæ, Mercurij 18. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ. 96.

Mutinen. Bonorum, Veneris 7. Iunij 1641. *Veroſpio*, deciſ. 27.

Mutinen. Bonorum, Lunæ 23. Iunij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ. 114.

Mutinen. Dotis, Veneris 15. Nouembris 1642. *Panzirolo*, deciſ. 131.

N

Narnien. Canonicatus, Veneris 28. Martij 1642. *Carrillo*, deciſ. 78.

Narnien. Iuris paſcendi, Veneris 17. Iunij 1644. *Veroſpio*, deciſ. 300.

Narnien. Vnionis, Mercurij 1. Iulij 1643. *Bichio*, deciſ. 222.

Neapolitana Domorum, Lunæ 13. Maij 1641. *Veroſpio*, deciſ. 20.

Neapolitana Penſionis, Lunæ 2. Martij 1643. *Roias*, deciſ. 155.

Neapolitana Penſionis, Veneris 14. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ. 91.

O

Oritana Beneficij, Lunæ 16. Ianuarij 1643. *Roias*, deciſ. 142.

Oritana Beneficij, Mercurij 2. Decembris 1643. *Roias*, deciſ. 233.

P

Pampilonen. Vicariæ de Stella, Lunæ 17. Iunij 1642. *Cerro*, deciſ. 88.

Pampilonen. Vicariæ de Stella, Mercurij 3. Iunij 1643. *Cerro*, deciſ. 147.

Peruſina Penſionum, Veneris 22. Maij 1643. *Roias*, deciſ. 187.

Peruſina Reintegrationis, Lunæ 13. Iunij 1644. *Roias*, deciſ. 247.

Peruſina Spolij, Mercurij 18. Iunij 1642. *Roias*, deciſ. 48.

Peruſina Spolij, Lunæ 27. Ianuarij 1643. *Roias*, deciſ. 141.

Peruſina Teſtamenti, Lunæ 15. Decembris 1642. *Cerro*, deciſ. 136.

Pientina Iuriſpatronatus, Veneris 28. Iunij 1641. *Pirouano*, deciſ. 46.

Piſtorien. Parochialis, Veneris 10. Maij 1641. *Veroſpio*, deciſ. 19.

Placentina, ſeu Abulen. Decimarum, Lunæ 23. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ. 110.

Portuen. Stagni, Lunæ 17. Decembris 1641. *Panzirolo*, deciſ. 57.

Portuen. Stagni, Lunæ 10. Iunij 1642. *Panzirolo*, deciſ. 89.

R

Reatina Cenſus, Lunæ 23. Iunij 1642. *Cornelio*, deciſ. 104.

Reatina Succeſſionis 6. Iunij 1643. *Meltio*, deciſ. 293.

Recanaten. Bonorum, Lunæ 29. Aprilis 1641. *Cerro*, deciſ. 18.

Recanaten. Bonorum, Lunæ 23. Iunij 1642. *Cerro*, deciſ. 118.

Recanaten. Manutentionis, Veneris 27. Iunij 1642. *Cerro*, deciſ. 120.

Recanaten. Manutentionis, Veneris 24. Aprilis 1643. *Cerro*, deciſ. 172.

Raguſina Electionis, Mercurij 1. Iulij 1643. *Ghiſilerio*, deciſ. 219.

Rauennaten. Dotis, Lunæ 11. Aprilis 1644. *Corrado*, deciſ. 261.

Rauennaten. Dotis, Lunæ 11. Aprilis 1644. *Corrado*, deciſ.262.
Rauennaten. Saluiani, Veneris 17. Iunij 1644. *Meltio*, deciſ.299.
Rheginen. ſeù Salernitana Bonorum, Veneris 19. Iunij 1643. *Carrillo*, deciſ.208.
Rheginen. Manutentionis, Lunæ 27. Iunij 1644. *Verospio*, deciſ.308.
Romana Alimentorum, Lunæ 17. Nouembris 1642. *Bichio*, deciſ.132.
Romana Bonorum, Lunæ 19. Ianuarij 1643. *Ghiſilerio*, deciſ.143.
Romana Cambij, Lunæ 17. Februarij 1642. *Bichio*, deciſ.69.
Romana Caſalis Aguzzani, Lunæ 16. Decembris 1641. *Roias*, deciſ.55.
Romana Caſalis Aguzzani, Mercurij 4. Februarij 1643. *Roias*, deciſ.150.
Romana Caſalis Aguzzani, Mercurij 27. Aprilis 1644. *Ghiſilerio*, deciſ.271.
Romana Cenſus, Lunæ 10. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ.29.
Romana Cenſus, Lunæ 1. Iulij 1641. *Bichio*, dec.48.
Romana Cenſus, ſeù Depoſiti, Lunæ 27. Iunij 1644. *Bichio*, deciſ.304.
Romana Cenſuum, Mercurij 27. Aprilis 1644. *Roias*, deciſ.272.
Romana de Mellinis, Veneris 15. Ianuarij 1644. *Cerro*, deciſ.241.
Romana Depoſiti, Sabbati Rota Martiniana 23. Ianuarij 1644. *Roias*, deciſ.243.
Romana Diuiſionis, Lunæ 10. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ.30.
Romana Domus, Lunæ 25. Februarij 1641. *Cerro*, deciſ.7.
Romana Domus ad Tranſtiberim, Lunæ 18. Aprilis 1644. *Bichio*, deciſ.268.
Romana Domorum, Veneris 16. Ianuarij 1643. *Roias*, deciſ.140.
Romana Domorum, Lunæ 18. Aprilis 1644. *Ghiſilerio*, deciſ.269.
Romana Domorum, Lunæ 9. Decembris 1641. *Roias*, deciſ.53.
Romana Domorum 23. Iunij 1642. *Cornelio*, deciſ.112.
Romana Domorum, Veneris 13. Martij 1643. *Ghiſilerio*, deciſ.162.
Romana Donationis, Lunæ 17. Decembris 1641. *Roias*, deciſ.56.
Romana Donationis, Lunæ 16. Martij 1643. *Bichio*, deciſ.166.
Romana Dotis, Lunæ 20. Aprilis 1643. *Carrillo*, deciſ.170.
Romana Dotis, Mercurij 1. Iulij 1643. *Meltio*, deciſ.229.
Romana Dotis, Lunæ 30. Maij 1644. *Peutingerio*, deciſ.290.
Romana Dotis, Veneris 2. Decembris 1644. *Cerro*, deciſ.314.
Romana Dotis, Lunæ 15. Iunij 1643. *Cerro*, deciſ.205.
Romana Dotis, Veneris 15. Maij 1641. *Roias*, deciſ.21.
Romana Fideicommiſſi, Lunæ 27. Ianuarij 1642. *Cerro*, deciſ.62.
Romana Fideicommiſſi, Lunæ 17. Maij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ.304.
Romana Fideicommiſſi, Lunæ 27. Maij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ.84.
Romana Fideicommiſſi de Capiteferreo, Veneris 10. Iunij 1644. *Corrado*, deciſ.295.
Romana Fideicommiſſi de Arronis, Lunæ 23. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ.105.
Romana Fideicommiſſi de Incoronatis, Mercurij 29. Maij 1641. *Ghiſilerio*, deciſ.35.
Romana Fideicommiſſi de Incoronatis, Veneris 10. Maij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ.81.
Romana Fideicommiſſi de Iuuenalibus, Lunæ 20. Aprilis 1643. *Cerro*, deciſ.169.
Romana Fideicommiſſi de Spiritibus, Lunæ 12. Ianuarij 1643. *Bichio*, deciſ.139.
Romana Fideicommiſſi de Spiritibus, Veneris 22. Maij 1643. *Bichio*, deciſ 188.
Romana Fideicommiſſi de Spiritibus, Lunæ 12. Decembris 1644. *Bichio*, deciſ.318.
Romana Fructuum Dotis, Lunæ 23. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ.113.
Romana Hæreditatis, Mercurij 27. Aprilis 1644. *Meltio*, deciſ.274.
Romana Hæreditatis de Fabijs, Veneris 19. Iunij 1643. *Bichio*, deciſ.207.
Romana Hæreditatis de Gratianis, Veneris 7. Februarij 1642. *Roias*, deciſ.68.
Romana Hæreditatis de Gratianis, Veneris 29. Maij 1643. *Roias*, deciſ.190.
Romana Hæreditatis de Virilis, Veneris 24. Maij 1641. *Bichio*, deciſ.33.
Romana Laudi, Veneris 15. Nouembris 1641. *Carrillo*, deciſ.49.
Romana Legati ſcutor. 50. mil. Lunæ 17. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ.41.
Romana Legati ſcutorum 50. mil. Veneris 1. Iulij 1644. *Cerro*, deciſ.309.
Romana Legati, ſeù Dotium, Lunæ 16. Iunij 1643. *Carrilo*, deciſ.165.
Romana Legati, Lunæ 2. Maij 1644. *Cerro*, deciſ.277.
Romana Legati, Lunæ 14. Martij 1644. *Carrillo*, deciſ.260.
Romana Legati, Veneris 4. Iulij 1642. *Carrillo*, deciſ.124.
Romana Legati, Veneris 24. Ianuarij 1642. *Roias*, deciſ.58.
Romana Liberationis, ſeù Pecuniaria, Veneris 6. Februarij 1643. *Ghiſilerio*, deciſ.148.

Digitized by Google

Index Deciſionum per Diœceſes.

Romana, ſeù Ianuen. locorum Montium, Lunæ 26. Ianuarij 1643. *Meltio*, deciſ. 145.

Romana locorum Montium, Veneris 18. Maij 1643. *Meltio*, deciſ. 184.

Romana locorum Montium, Lunæ 11. Maij 1643. *Cerro*, deciſ. 182.

Romana, ſeù Ianuen. quarti dotalis, Lunæ 27. Aprilis 1643. *Ghiſilerio*, deciſ. 175.

Romana Prætenſæ nullitatis Contractus, Veneris 24. Aprilis 1643. *Roias*, deciſ. 171.

Romana Nullitatis Deliberationis, Mercurij 27. Aprilis 1644. *Ghiſilerio*, deciſ. 275.

Romana Palatij, Veneris 22. Aprilis 1644. *Ghiſilerio*, deciſ. 270.

Romana Pecuniaria, Mercurij 29. Maij 1641. *Roias*, deciſ. 23.

Romana Pecuniaria, Veneris 12. Decembris 1642. *Cerro*, deciſ. 134.

Romana Pecuniaria, Veneris 24. Aprilis 1643. *Meltio*, deciſ. 173.

Romana Pecuniaria; Mercurij 1. Iulii 1643. *Meltio*, deciſ. 227.

Romana Pecuniaria, Veneris 7. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ. 25.

Romana Pecuniaria, Lunæ 11. Maij 1643. *Veroſpio*, deciſ. 183.

Romana Pecuniaria, Lunæ 15. Iunij 1643. *Bichio*, deciſ. 204.

Romana Pecuniaria, Mercurij 11. Decembris 1643. *Meltio*, deciſ. 236.

Romana Pecuniaria, ſeù locorum montium, Veneris 13. Maij 1644. *Cecchino*, deciſ. 282.

Romana Pecuniaria, Veneris 19. Ianuarij *Meltio*, deciſ. 247.

Romana Penſionis, Lunæ 28. Ianuarij 1641. Hieronymo *Veroſpio*, deciſ. 1.

Romana Reintegrationis, Lunæ 23. Iunij 1642. *Cornelio*, deciſ. 111.

Romana Reintegrationis, Lunæ 22. Iunij 1643. *Carrillo*, deciſ. 211.

Romana Reſidui Dotis, Lunæ 8. Iunij 1643. *Meltio*, deciſ. 198.

Romana, ſeù Florentina reſtitutionis in integrum, Veneris 10. Maij 1641. *Panzirolo*, deciſ. 82.

Romana Reſtitutionis bonorum, Lunæ 2. Martij 1643. *Ghiſilerio*, deciſ. 153.

Romana Reſtitutionis Domorum, Veneris 23. Maij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ. 83.

Romana Saluiani de Caſalibus; Mercurij 11. Maij 1643. *Peutingerio*, deciſ. 161.

Romana Saluiani, Veneris 14. Iunij 1642. *Panzirolo*, deciſ. 86.

Romana Saluiani, ſeù Attentatorum, Mercurij 29. Maij 1642. deciſ. 85.

Romana Saluiani de Caſalibus, Veneris 21. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ. 40.

Romana Saluiani, Veneris 17. Aprilis 1643. *Cerro*, deciſ. 167.

Romana Saluiani, Lunæ 21. Iunij 1643. *Roias*, deciſ. 212.

Romana Saluiani, Veneris 15. Ianuarij 1644. *Veroſpio*, deciſ. 242.

Romana Saluiani, Veneris 4. Martij 1644. *Veroſpio*, deciſ. 256.

Romana Saluiani, ſeù Attentatorum, Veneris 29. Maij 1643. *Carrilo*, deciſ. 192.

Romana Separationis Dotis, Veneris 28. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ. 44.

Romana Situs, Lunæ 15. Decembris 1642. *Roias*, deciſ. 137.

Romana Situs, Mercurij 25. Maij 1644. *Roias*, deciſ. 287.

Romana Succeſſionis, Veneris 21. Iunij 1642. *Carrillo*, deciſ. 102.

Romana Succeſſionis, Veneris 4. Iulij 1642. *Carrillo*, deciſ. 128.

Romana Succeſſionis, Mercurij 11. Martij 1643. *Carrillo*, deciſ. 159.

Romana Succeſſionis, Lunæ 9. Maij 1644. *Bichio*, deciſ. 280.

Romana Succeſſionis, Mercurij 11. Martij 1643. *Ghiſilerio*, deciſ. 158.

Romana Supplementi Legitimæ, Veneris 15. Aprilis 1644. *Cerro*, deciſ. 267.

Romana Tutelæ, Veneris 15. Martij 1641. Hieronymo *Veroſpio*, deciſ. 12.

Romana, ſeù Nepeſina Tutelæ, Veneris 4. Iulij 1642. *Cerro*, deciſ. 126.

Romana Vineæ, Veneris 27. Iunij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ. 119.

Romana Vineæ, Lunæ 22. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ. 109.

Romana Vineæ, Lunæ 2. Maij 1644. *Bichio*, deciſ. 278.

Romana Vineæ de Granuela, Veneris 27. Iunij 1644. *Roias*, deciſ. 301.

Romana Vineæ ad Aquam Sanctam, Lunæ 28. Ianuarij 1643. *Cerro*, deciſ. 146.

Romana Vineæ, Veneris 16. Februarij 1644. *Bichio*, deciſ. 248.

Roſſanen. Exemptionis, Veneris 7. Iunij 1641. *Carrillo*, deciſ. 28.

Roſſanen. Decimarum, Veneris 24. Ianuarij 1642. *Carrillo*, deciſ. 59.

Roſſanen. Decimarum, Mercurij 18. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ. 100.

S

Sancti Angeli Lombardorum, Veneris 26. Aprilis 1642. *Panzirolo*, deciſ. 80.

Salernitana Beneficij, Veneris 15. Aprilis 1644. *Bichio*, deciſ. 264.

Saliſburgen. Iuriſdictionis, Mercurij 1. Iulij 1643. *Roias*, deciſ. 220.

Saliſburgen. Iuriſdictionis ſuper Remiſſoria, Mercurij 1. Iulij 1643. *Roias*, deciſ. 221.

Seno-

Digitized by Google

Senogallien. Bonorum, Lunæ 30. Maij 1644. *Cerro*, deciſ. 288.

Senogalien. Prædij, Lunæ 27. Iunij 1644. *Meltio*, deciſ. 307.

Signina Saluiani, Lunæ 4. Maij 1643. *Bichio*, deciſ. 178.

T

Tiburtina Legati, Mercurij 26. Iunij 1641. *Peutingerio*, deciſ. 43.

Toletana Canonicatus Pœnitentiariæ, Lunæ 22. Aprilis 1641. *Cerro*, deciſ. 14.

Toletana Canonicatus Pœnitentiariæ 19. Iunij 1643. *Cerro*, deciſ. 210.

Toletana Canonicatus Pœnitentiariæ, Mercurij 4. Maij 1644. *Cerro*, deciſ. 279.

Toletana Decimarum de Capilla, Veneris 26. Aprilis 1641. *Veroſpio*, deciſ. 16.

Treueren. Vnionis, Mercurij 29. Iunij 1641. Hieronymo *Veroſpio*, deciſ. 24.

Treueren. Archidiaconatus, Lunæ 13. Iunij 1644. *Cerro*, deciſ. 246.

Tullen. Prioratus, Veneris 27. Februarij 1644. *Carrillo*, deciſ. 254.

V

Valentina iuris ſedendi, Lunæ 8. Iunij 1643. *Veroſpio*, deciſ. 199.

Valentina Parochialis, Veneris 8. Aprilis 1644. *Cerro*, deciſ. 263.

Viterbien. Fideicommiſſi, ſeù attentatorum, Veneris 13. Maij 1644. *Cerro*, deciſ. 283.

Viterbien. Hæreditatis, Lunæ 4. Martij 1641. *Ghiſlerio*, deciſ. 9.

Viterbien. Hæreditatis de Ghiſijs, Veneris 26. Aprilis 1641. *Roias*, deciſ. 15.

Viterbien. Hæreditatis, Lunæ 1. Iunij 1643. *Veroſpio*, deciſ. 193.

Vlixbonen. Nullitatis Profeſſionis, Lunæ 16. Iunij 1642. *Carrillo*, deciſ. 94.

Vlixbonen. Nullitatis Profeſſionis, Veneris 24. Februarij 1644. *Carrillo*, deciſ. 252.

Vrbeuetana Prædij, Mercurij 18. Iunij 1642. *Carrillo*, deciſ. 97.

Vrbeuetana Reſtitutionis Dotis, Veneris 31. Ianuarij 1642. *Roias*, deciſ. 66.

INDEX DECISIONVM
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,
Quæ in hoc Tomo Primo Partis Nonæ Recentiorum continentur alphabetico ordine per materias diſpoſitus.

A

Colonien. *Abbatiſſatus*. Lunæ 2. Martij 1643. *Carrillo*, decis. 156.
Leodien. *Abbatiſſatus*, Veneris 15. Decembris 1642. *Ghiſilerio*, decis. 138.
Leodien. *Abbatiſſatus*, Mercurij 3. Iunij 1643. *Ghiſilerio*, decis. 196.
Bononien. *Aggregationis ad Collegium*, Lunæ 4. Maij 1643. *Ghiſilerio*, decis. 180.
Romana *Alimentorum*, Lunæ 17. Nouembris 1642. *Bichio*, decis. 132.
Meleuitana *Antianitatis*, Veneris 14. Decembris 1643. *Veroſpio*, decis. 238.
Meſſanen. *Archipresbyteratus*, Lunæ 29. Aprilis 1641. *Cerro*, decis. 17.
Treueren. *Archidiaconatus*, Lunæ 13. Iunij 1644. *Cerro*, decis. 296.
Bononien. *Attentatorum*, Veneris 21. Februarij 1642. *Carrillo*, decis. 71.
Leodien. *Attentatorum*, Mercurij 24. Februarij 1644. *Bichio*, decis. 251.

B

Anagnina *Beneficij*, Mercurij 2. Ianuarij 1644. *Meltio*, decis. 244.
Anagnina *Beneficij*, Lunæ 30. Maij 1644. *Meltio*, decis. 289.
Aquilana *Beneficij*, Veneris 15. Martij 1641. *Ghiſilerio*, decis. 13.
Calaguritana *Beneficij de Cornago*, Veneris 24. Ianuarij 1642. *Carrillo*, decis. 60.
Catanien. *Beneficij*, Mercurij 26. Iunij 1641. *Veroſpio*, decis. 42.
Cæſarauguſtana *Beneficij de Linares*, Lunæ 22. Iunij 1643. *Bichio*, decis. 213.
Cæſarauguſtana *Beneficij de Linares*, Veneris 4. Decembris 1643. *Bichio*, decis. 235.
Cæſarauguſtana *Beneficij de Linares*, Mercurij 27. Aprilis 1644. *Bichio*, decis. 276.
Comen. *Beneficij*, Lunæ 1. Iulij 1641. *Roias*, decis. 47.
Comen. *Beneficij*, Lunæ 27. Ianuarij 1642. *Roias*, decis. 61.
Fauentina *Beneficij*, Lunæ 27. Iunij 1644. *Cerro*, decis. 303.
Gadicen. *Beneficiorum*, Veneris 11. Martij 1644. *Meltio*, decis. 259.
Leodien. *Beneficij*, Mercurij 24. Februarij 1644. *Bichio*, decis. 253.
Leodien. *Beneficij*, Veneris 22. Maij 1643. *Bichio*, decis. 186.
Oritana *Beneficij*, Lunæ 16. Ianuarij 1643. *Roias*, decis. 142.
Oritana *Beneficij*, Mercurij 2. Decembris 1643. *Roias*, decis. 233.
Salernitana *Beneficij*, Veneris 15. Aprilis 1644. *Bichio*, decis. 264.
Bononien. *Bonorum*, Lunæ 17. Iunij 1641. *Cerro*, decis. 38.
Bononien. *Bonorum*, Veneris 21. Februarij 1642. *Cerro*, decis. 70.
Anconitana *Bonorum*, Lunæ 11. Martij 1641. *Ghiſilerio*, decis. 11.
Farfen. *Bonorum*, Veneris 9. Decembris 1644. *Corrado*, decis. 317.
Forofempronien. *Bonorum*, Lunæ 4. Martij 1641. decis. 10.
Rheginen. ſeù Salernitana *Bonorum*, Veneris 19. Iunij 1643. *Carrillo*, decis. 208.
Maceraten. *Bonorum*, Veneris 4. Iulij 1642. *Cerro*, decis. 122.
Meleuitana *Bonorum*, Lunæ 4. Maij 1643. *Carrillo*, decis. 177.
Mutinen. *Bonorum*, Veneris 7. Iunij 1641. *Veroſpio*, decis. 27.
Mutinen. *Bonorum*, Lunæ 23. Iunij 1642. *Ghiſilerio*, decis. 114.
Foroliuien. *Bonorum de Acconciis*, Veneris 1. Februarij 1641. *Ghiſilerio*, decis. 2.
Recanaten. *Bonorum*, Lunæ 29. Aprilis 1641. *Cerro*, decis. 18.
Recanaten. *Bonorum*, Lunæ 23. Iunij 1642. *Cerro*, decis. 118.
Romana *Bonorum*, Lunæ 19. Ianuarij 1643. *Ghiſilerio*, decis. 143.
Senogallien. *Bonorum*, Lunæ 30. Maij 1644. *Cerro*, decis. 288.

C

Romana *Cambij*, Lunæ 17. Februarij 1642. *Bichio*, decis. 69.
Anconitana *Cambiorum*, Mercurij 1. Iulij 1643. *Carrillo*, decis. 224.

Bar-

Barchinonen. *Canonicatus*, Veneris 4. Decembris 1644. *Veroſpio*, deciſ. 316.

Aquilana *Capellania*, Veneris 13. Nouembris 1643. *Carrillo*, deciſ. 230.

Calaritana *Capellæ*, Mercurij 1. Iulij 1643. *Bichio*, deciſ. 218. la 2.

Calaritana *Capellæ*, Mercurij 19. Februarij 1644. *Bichio*, deciſ. 249.

Cremon. *Capellaniæ*, Mercurij 20. Februarij 1641. *Roias*, deciſ. 5.

Mediolanen. *Canonicatus*, Lunæ 17. Iunij 1642. *Panzirolo*, deciſ. 90.

Narnien. *Canonicatus*, Veneris 28. Martij 1642. *Carrillo*, deciſ. 78.

Toletana *Canonicatus Pœnitentiariæ*, Lunæ 22. Aprilis 1641. *Cerro*, deciſ. 14.

Toletana *Canonicatus Pœnitentiariæ* 19. Iunij 1643. *Cerro*, deciſ. 210.

Toletana *Canonicatus Pœnitentiariæ*, Mercurij 4. Maij 1644. *Cerro*, deciſ. 279.

Romana *Caſalis Aguzzani*, Lunæ 16. Decembris 1641. *Roias*, deciſ. 55.

Romana *Caſalis Aguzzani*, Mercurij 4. Februarij 1643. *Roias*, deciſ. 150.

Romana *Caſalis Aguzzani*, Mercurij 27. Aprilis 1644. *Ghiſilerio*, deciſ. 271.

Anconitana *Cenſuum*, Veneris 24. Februarij 1643. *Roias*, deciſ. 149.

Æſina *Cenſus*, Mercurij 27. Aprilis 1644. *Cerro*, deciſ. 273.

Bononien. *Cenſus*, Veneris 21. Februarij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ. 72.

Bononien. *Cenſus*, Lunæ 4. Maij 1643. *Ghiſilerio*, deciſ. 179.

Cæſanaten. *Cenſuum*, Veneris 3. Iunij 1644. *Corrado*, deciſ. 291.

Maceraten. *Cenſus*, Veneris 15. Februarij 1641. *Roias*, deciſ. 3.

Maceraten. *Cenſus*, Mercurij 18. Iunij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ. 99.

Maceraten. *Cenſus*, Veneris 21. Iunij 1641. *Roias*, deciſ. 39.

Reatina *Cenſus*, Lunæ 23. Iunij 1642. *Cornelio*, deciſ. 104.

Romana *Cenſus*, Lunæ 10. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ. 29.

Romana *Cenſus*, Lunæ 1. Iulij 1641. *Bichio*, deciſ. 48.

Romana *Cenſuum*, Mercurij 27. Aprilis 1644. *Roias*, deciſ. 272.

Romana *Cenſus, ſeu Depoſiti*, Lunæ 27. Iunij 1644. *Bichio*, deciſ. 304.

Mediolanen. *Cimiliarchatus*, Veneris 13. Maij 1644. *Peutingerio*, deciſ. 281.

Firmana *Codicillorum*, Veneris 1. Iulij 1644. *Ghiſilerio*, deciſ. 312.

Ampurien. *ſeu Ciuitaten. Conuocationis Synodi*, Veneris 29. Maij 1643. *Meltio*, deciſ. 191.

Ampurien. *ſeu Ciuitaten. Conuocationis Synodi*, Lunæ 22. Iunij 1642. *Meltio*, deciſ. 103.

D

Cæſarauguſtana *De Caſpe*, Lunæ 11. Maij 1643. *Bichio*, deciſ. 181.

Bononien. *De Berois*, Mercurij 11. Martij 1643. *Roias*, deciſ. 160.

Cæſarauguſtana *De Caſpe*, Veneris 4. Martij 1644. *Bichio*, deciſ. 257.

Romana *De Millinis*, Veneris 15. Ianuarij 1644. *Cerro*, deciſ. 241.

Meſſanen. *Decanatus*, Lunæ 23. Maij 1644. *Ghiſilerio*, deciſ. 285.

Hiſpalen. *Decimarum de Almonte*, Lunæ 27. Ianuarij 1642. *Carrillo*, deciſ. 64.

Hiſpalen. *Decimarum*, Veneris 4. Iulij 1642. *Bichio*, deciſ. 123.

Hiſpalen. *Decimarum*, Mercurij 27. Iunij 1644. *Corrado*, deciſ. 302.

Leodien. *Decimarum*, Mercurij 2. Decembris 1643. *Carrillo*, deciſ. 234.

Placentina, *ſeu Abulen. Decimarum*, Lunæ 23. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ. 110.

Romana *Depoſiti*, Sabbati Rota Martiniana 23. Ianuarij 1644. *Roias*, deciſ. 243.

Roſſanen. *Decimarum*, Mercurij 18. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ. 100.

Roſſanen. *Decimarum*, Veneris 24. Ianuarij 1642. *Carrillo*, deciſ. 59.

Toletana *Decimarum de Capilla*, Veneris 26. Aprilis 1641. *Veroſpio*, deciſ. 16.

Cæſarauguſtana *Diſtributionum*, Lunæ 23. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ. 117.

Romana *Diuiſionis*, Lunæ 10. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ. 30.

Neapolitana *Domorum*, Lunæ 13. Maij 1641. *Veroſpio*, deciſ. 20.

Romana *Domorum*, Lunæ 9. Decembris 1641. *Roias*, deciſ. 53.

Romana *Domorum*, Lunæ 23. Iunij 1642. *Cornelio*, deciſ. 112.

Romana *Domorum*, Veneris 16. Ianuarij 1643. *Roias*, deciſ. 140.

Romana *Domorum*, Veneris 13. Martij 1643. *Ghiſilerio*, deciſ. 162.

Romana *Domorum*, Lunæ 18. Aprilis 1644. *Ghiſilerio*, deciſ. 269.

Romana *Domus*, Lunæ 25. Februarij 1641. *Cerro*, deciſ. 7.

Romana *Domus ad Tranſtiberim*, Lunæ 18. Aprilis 1644. *Bichio*, deciſ. 268.

Romana *Donationis*, Lunæ 17. Decembris 1641. *Roias*, deciſ. 56.

Romana *Donationis*, Lunæ 16. Martij 1643. *Bichio*, deciſ. 166.

Aqui-

Digitized by Google

Index Deciſionum per Materias

Aquilana *Dotis Capellaniæ*, Mercurij 18. Iunij 1642. *Carrillo*, deciſ. 101.

Bononien. *Dotis*, Veneris 16. Nouembris 1643. *Bichio*, deciſ. 231.

Fanen. *Dotis*, Mercurij 20. Nouembris 1641. *Cerro*, deciſ. 50.

Eugubina *Dotis*, Veneris 14. Februarij 1642. *Carrillo*, deciſ. 67.

Eugubina *Dotis*, Mercurij 10. Iunij 1643. *Roias*, deciſ. 202.

Anconitana *Dotis*, Veneris 24. Aprilis 1643. *Cerro*, deciſ. 174.

Anconitana *Dotis*, Mercurij 1. Iulij 1643. *Cerro*, deciſ. 228.

Bononien. *Dotis*, Lunæ 19. Decembris 1644. *Bichio*, deciſ. 319.

Ciuitatis Vetulæ *Dotis*, Mercurij 29. Aprilis 1643. *Cerro*, deciſ. 176.

Ciuitatis Vetulæ *Dotis*, Veneris 27. Ianuarij 1643. *Cerro*, deciſ. 152.

Firmana *Dotis*, Veneris 14. Iunij 1641. *Carrillo*, deciſ. 31.

Mutinen. *Dotis*, Veneris 15. Nouembris 1642. *Panzirolo*, deciſ. 131.

Rauennaten. *Dotis*, Lunæ 11. Aprilis 1644. *Corrado*, deciſ. 261.

Rauennaten. *Dotis*, Lunæ 11. Aprilis 1644. *Corrado*, deciſ. 262.

Romana *Dotis*, Veneris 15. Maij 1641. *Roias*, deciſ. 21.

Romana *Dotis*, Lunæ 20. Aprilis 1643. *Carrillo*, deciſ. 170.

Romana *Dotis*, Lunæ 15. Iunij 1643. *Cerro*, deciſ. 205.

Romana *Dotis*, Mercurij 1. Iulij 1643. *Meltio*, deciſ. 229.

Romana *Dotis*, Lunæ 30. Maij 1644. *Peutingerio*, deciſ. 290.

Romana *Dotis*, Veneris 2. Decembris 1644. *Cerro*, deciſ. 314.

E

Cathacen. *Eccleſiæ*, Lunæ 23. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ. 115.

Cathacen. *Eccleſiæ*, Mercurij 10. Iunij 1643. *Bichio*, deciſ. 217.

Cathacenſis *Eccleſiæ*, Veneris 1. Iulij 1644. *Cecchino*, deciſ. 310.

Cathacen. *Eccleſiæ*, Lunæ 14. Nouembris 1644. *Roias*, deciſ. 313.

Raguſina *Electionis*, Mercurij 1. Iulij 1643. *Ghiſilerio*, deciſ. 219.

Ciuitatis Caſtelli *Emphyteuſis*, Lunæ 23. Februarij 1643. *Meltio*, deciſ. 151.

Eugubina *Erroris Calculi*, Lunæ 9. Decembris 1641. *Carrillo*, deciſ. 54.

Roſſanen. *Exemptionis*, Veneris 7. Iunij 1641. *Carrillo*, deciſ. 28.

F

Mantuana *Feudi*, Veneris 7. Iunij 1641. *Roias*, deciſ. 26.

Ariminen. *Fideicommiſſi*, Veneris 28. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ. 45.

Bononien. *Fideicommiſſi de Boaterijs*, Veneris 12. Decembris 1642. *Cerro*, deciſ. 133.

Bononien. *Fideicommiſſi de Bologninis*, Lunæ 17. Martij 1642. *Carrillo*, deciſ. 76.

Bononien. *Fideicommiſſi Bartholomæi de Bologninis*, Lunæ 22. Iunij 1643. *Carrillo*, deciſ. 214.

Bononien. *Fideicommiſſi de Bologninis*, Veneris 11. Decembris 1643. *Carrillo*, deciſ. 237.

Bononien. *Fideicommiſſi de Bologninis*, Lunæ 29. Februarij 1644. *Carrillo*, deciſ. 255.

Bononien. *Fideicommiſſi de Pancaldis*, Veneris 23. Ianuarij 1643. *Cerro*, deciſio 144.

Bononien. *Fideicommiſſi de Recordatis*, Veneris 23. Ianuarij 1643. *Ghiſilerio*, deciſ. 147.

Bononien. *Fideicommiſſi de Rubeis*, Lunæ 24. Martij 1642. *Peutingerio*, deciſ. 75.

Bononien. *Fideicommiſſi de Rubeis*, Lunæ 2. Martij 1643. *Peutingerio*, deciſ. 157.

Bononien. *Fideicommiſsi de Rubeis*, Lunæ 23. Maij 1644. *Corrado*, deciſ. 286.

Bononien. *Fideicommiſsi de Naſcentorijs*, Mercurij 4. Decembris 1641. *Veroſpio*, deciſ. 52.

Bononien. *Fideicommiſsi de Naſcentorijs*, Lunæ 23. Iunij 1642. *Carrillo*, deciſ. 108.

Bononien. *Fideicommiſsi de Naſcentorijs*, Lunæ 11. Ianuarij 1643. *Roias*, deciſ. 239.

Bononien. *Fideicommiſsi de Naſcentorijs*, Veneris 11. Aprilis 1644. *Roias*, deciſ. 266.

Bononien. *Fideicommiſsi de Vizzanis*, Lunæ 15. Iunij 1643. *Bichio*, deciſ. 206.

Bononien. *Fideicommiſs de Vizzanis*, Veneris 15. Ianuarij 1644. *Bichio*, deciſ. 240.

Britinorien. *Fideicommiſsi*, Lunæ 24. Martij 1642. *Bichio*, deciſ. 77.

Viterbien. *Fideicommiſsi, ſeù attentatorum*, Veneris 13. Maij 1644. *Cerro*, deciſio 283.

Romana *Fideicommiſsi*, Lunæ 17. Maij 1641. *Ghiſilerio*, deciſ. 34.

Romana *Fideicommiſsi*, Lunæ 27. Ianuarij 1642. *Cerro*, deciſ. 62.

Romana *Fideicommiſsi*, Lunæ 27. Maij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ. 84.

Romana

Tomi I. Partis IX. Recentiorum.

Romana *Fideicommiſſi de Arronijs*, Lunæ 23. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ.105.

Romana *Fideicommiſſi de Incoronatis*, Mercurij 29. Maij 1641. *Ghiſilerio*, deciſ.35.

Romana *Fideicommiſſi de Incoronatis*, Veneris 10. Maij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ.81.

Romana *Fideicommiſſi de Iuuenalibus*, Lunæ 20. Aprilis 1643. *Cerro*, deciſ.169.

Romana *Fideicommiſſi de Spiritibus*, Lunæ 12. Ianuarij 1643. *Bichio*, deciſ.139.

Romana *Fideicommiſſi de Spiritibus*, Veneris 22. Maij 1643. *Bichio*, deciſ.188.

Romana *Fideicommiſſi de Capiteferreo*, Veneris 10. Iunij 1644. *Corrado*, deciſio 295.

Romana *Fideicommiſſi de Spiritibus*, Lunæ 12. Decembris 1644. *Bichio*, deciſio 318.

Romana *Fructuum Dotis*, Lunæ 23. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ.113.

H

Albanen. *Hæreditatis*, Veneris 24. Maij 1641. *Veroſpio*, deciſ.22.

Albanen. *Hæreditatis*, Lunæ 23. Iunij 1642. *Cerro*, deciſ.106.

Albanen. *Hæreditatis*, Lunæ 2. Martij 1643. *Cerro*, deciſ.154.

Interamnen. *Habitus*, Mercurij 20. Februarij 1641. *Roias*, deciſ.6.

Meleuitana *Hæreditatis*, Veneris 15. Aprilis 1644. *Cerro*, deciſ.265.

Romana *Hæreditatis*, Mercurij 27. Aprilis 1644. *Meltio*, deciſ.274.

Romana *Hæreditatis de Fabijs*, Veneris 19. Iunij 1643. *Bichio*, deciſ.207.

Romana *Hæreditatis de Gratianis*, Veneris 7. Februarij 1642. *Roias*, deciſio 68.

Romana *Hæreditatis de Gratianis*, Veneris 29. Maij 1643. *Roias*, deciſ.190.

Romana *Hæreditatis de Virili*, Veneris 24. Maij 1641. *Bichio*, deciſ.33.

Viterbien. *Hæreditatis*, Lunæ 4. Martij 1641. *Ghiſilerio*, deciſ.9.

Viterbien. *Hæreditatis de Ghiſiis*, Veneris 26. Aprilis 1641. *Roias*, deciſ.15.

Viterbien. *Hæreditatis*, Lunæ 1. Iunij 1643. *Veroſpio*, deciſ.193.

Florentina *Horti*, Veneris 4. Iulij 1642. *Bichio*, deciſ.125.

Florentina *Horti*, Mercurij 1. Iulij 1643. *Bichio*, deciſ.225.

I

Hiſpalen. *Iuris amouendi Curatos*, Lunæ 23. Iunij 1642. *Peutingerio*, deciſ.116.

Elboren. *Iuris conferendi*, Veneris 8. Martij 1642. *Panzirolo*, deciſ.73.

Barchinonen. *Iuriſdictionis*, Veneris 1. Iulij 1644. *Bichio*, deciſ.311.

Conuerſana *Iuriſdictionis*, Mercurij 3. Iunij 1643. *Roias*, deciſ.195.

Salisburgen. *Iuriſdictionis*, Mercurij 1. Iulij 1643. *Roias*, deciſ.220.

Elboren. *Iuriſconferendi*, Mercurij 13. Nouembris 1642. *Panzirolo*, deciſ.130.

Marſicen. *Iuriſdictionis*, Lunæ 29. Ianuarij 1644. *Bichio*, deciſ.246.

Marſicen. *Iuriſdictionis*, Veneris 3. Iunij 1644. *Bichio*, deciſ.292.

Salisburgen. *Iuriſdictionis ſuper Remiſſoria*, Mercurij 1. Iulij 1643. *Roias*, deciſio 221.

Bononien. *Iuriſpatronatus de Butrigarijs*, Lunæ 16. Martij 1643. *Bichio*, deciſ.164.

Florentina *Iuriſpatronatus*, Veneris 11. Martij 1644. *Roias*, deciſ.258.

Narnien. *Iuriſpaſcendi*, Veneris 17. Iunij 1644. *Veroſpio*, deciſ.300.

Lauden. *Iuriſpatronatus*, Veneris 22. Maij 1643. *Cerro*, deciſ.185.

Lucana *Iuriſpatronatus*, Veneris 29. Ianuarij 1644. *Ghiſilerio*, deciſ.245.

Pientina *Iuriſpatronatus*, Veneris 28. Iunij 1641. *Pirouano*, deciſ.46.

Valentina *iuris ſedendi*, Lunæ 8. Iunij 1643. *Veroſpio*, deciſ.199.

L

Romana *Legati ſcutor. 50. mil.* Lunæ 17. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ.12.

Romana *Legati ſcutorum 50. mil.* Veneris 1. Iulij 1644. *Cerro*, deciſ.309.

Romana *Legati*, Veneris 4. Iulij 1642. *Carrillo*, deciſ.124.

Romana *Legati, ſeu Dotium*, Lunæ 16. Iunij 1643. *Carrillo*, deciſ.165.

Ferrarien. *Legati*, Veneris 4. Aprilis 1642. *Ghiſilerio*, deciſ.79.

Lucana *Legati*, Lunæ 6. Iunij 1644. *Peutingero*, deciſ.294.

Bononien. *Legati*, Lunæ 8. Iunij 1643. *Bichio*, deciſ.201.

Romana *Laudi*, Veneris 15. Nouembris 1641. *Carrillo*, deciſ.49.

Romana *Legati*, Veneris 24. Ianuarij 1642. *Roias*, deciſ.58.

Digitized by Google

Romana *Legati*, Lunæ 14. Martij 1644. *Carrillo*, deciſ.260.

Romana *Legati*, Lunæ 2. Maij 1644. *Cerro*, deciſ.277.

Tiburtina *Legati*, Mercurij 26. Iunij 1641. *Peutingero*, deciſ.43.

Romana *Liberationis, ſeù Pecuniaria*, Veneris 6. Februarij 1643. *Ghiſilerio*, deciſ.148.

Romana, *ſeù Ianuen. Locorum Montium*, Lunæ 26. Ianuarij 1643. *Meltio*, deciſ.145.

Romana *Locorum Montium*, Veneris 18. Maij 1643. *Meltio*, deciſ.184.

Romana *Locorum Montium*, Lunæ 11. Maij 1643. *Cerro*, deciſ.182.

M

Anconitana *Manna*, Veneris 13. Maij 1644. *Corrado*, deciſ.284.

Recanaten. *Manutentionis*, Veneris 27. Iunij 1642. *Cerro*, deciſ.120.

Recanaten. *Manutentionis*, Veneris 24. Aprilis 1643. *Cerro*, deciſ.172.

Recanaten. *Manutentionis*, Veneris 2. Decembris 1644. *Meltio*, deciſ.315.

Rheginen. *Manutentionis*, Lunæ 27. Iunij 1644. *Veroſpio*, deciſ.308.

Calaguritana *Matrimonij*, Veneris 13. Martij 1643. *Meltio*, deciſ.163.

Leodien. *Modiorum Spelta*, Lunæ 1. Martij 1641. *Cerro*, deciſ.8.

Leodien. *Modiorum Spelta*, Veneris 29. Nouembris 1641. *Cerro*, deciſ.51.

N

Romana *Prætenſa Nullitatis Contractus*, Veneris 24. Aprilis 1643. *Roias*, deciſ.171.

Romana *Nullitatis Deliberationis*, Mercurij 27. Aprilis 1644. *Ghiſilerio*, deciſ.275.

Vlixbonen. *Nullitatis Profeſſionis*, Lunæ 16. Iunij 1642. *Carrillo*, deciſ.94.

Vlixbonen. *Nullitatis Profeſſionis*, Veneris 24. Februarij 1644. *Carrillo*, deciſ.252.

P

Romana *Palatij*, Veneris 22. Aprilis 1644. *Ghiſilerio*, deciſ.270.

Barchinonen. *Parochialis, ſeù Vicaria*, Mercurij 10. Iunij 1643. *Carrillo*, deciſio 203.

Cæſarauguſtana *Parochialis de Maella*, Mercurij 24. Februarij 1644. *Cerro*, deciſ.250.

Compoſtellana *Parochialis*, Veneris 17. Iunij 1644. *Cecchino*, deciſ.298.

Ferrarien. *Parochialis*, Veneris 4. Iulij 1642. *Cerro*, deciſ.127.

Piſtorien. *Parochialis*, Veneris 10. Maij 1641. *Veroſpio*, deciſ.19.

Maioricen. *Parochialis*, Mercurij 1. Iulij 1643. *Carrillo*, deciſ.218.

Valentina *Parochialis*, Veneris 8. Aprilis 1644. *Cerro*, deciſ.263.

Bononien. *Pecuniaria*, Lunæ 17. Iunij 1641. *Carrillo*, deciſ.36.

Romana *Pecuniaria*, Mercurij 29. Maij 1641. *Roias*, deciſ.23.

Romana *Pecuniaria*, Veneris 7. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ.25.

Romana *Pecuniaria*, Veneris 12. Decembris 1642. *Cerro*, deciſ.134.

Romana *Pecuniaria*, Mercurij 11. Decembris 1643. *Meltio*, deciſ.236.

Romana *Pecuniaria*, Mercurij 1. Iulij 1643. *Meltio*, deciſ.227.

Romana *Pecuniaria*, Lunæ 11. Maij 1643. *Veroſpio*, deciſ.183.

Romana *Pecuniaria*, Veneris 19. Ianuarij 1644. *Meltio*, deciſ.247.

Romana *Pecuniaria, ſeù Locorum Montium*, Veneris 13. Maij 1644. *Cecchino*, deciſ. 282.

Romana *Pecuniaria*, Veneris 24. Aprilis 1643. *Meltio*, deciſ.173.

Firmana *Pecuniaria*, Veneris 14. Martij 1642. *Bichio*, deciſ.74.

Romana *Pecuniaria*, Lunæ 15. Iunij 1643. *Bichio*, deciſ.204.

Firmana *Penſionis*, Mercurij 1. Iulij 1643. *Bichio*, deciſ.223.

Camerinen. *Penſionis*, Lunæ 7. Iulij 1642. *Roias*, deciſ.129.

Neapolitana *Penſionis*, Veneris 14. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ.92.

Neapolitana *Penſionis*, Lunæ 2. Martij 1643. *Roias*, deciſ.155.

Peruſina *Penſionis*, Veneris 22. Maij 1643. *Roias*, deciſ.187.

Romana *Penſionis*, Lunæ 28. Ianuarij 1641. *Veroſpio*, deciſ.1.

Anconitana *Pradij*, Mercurij 18. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ.95.

Anconitana *Pradij*, Veneris 26. Iunij 1643. *Bichio*, deciſ.216.

Bononien. *Pradij*, Lunæ 23. Ianuarij 1642. *Cerro*, deciſ.63.

Bononien. *Pradij de Naſcentorijs*, Lunæ 16. Nouembris 1643. *Ghiſilerio*, deciſ.232.

Fanen. *Pradij*, Lunæ 20. Aprilis 1643. *Carrillo*, deciſ.168.

Ferretrana *Pradij*, Lunæ 1. Iulij 1642. *Bichio*, deciſ.121.

Fanen. *Pradij*, Mercurij 1. Iulij 1643. *Carrillo*, deciſ.226.

Fir-

Firmana *Pradij*, Veneris 26. Iunij 1643. *Carrillo*, deciſ. 215.

Interamnen. *Pradij de Tomaſſonis*, Veneris 31. Ianuarij 1642. *Roias*, deciſ. 65.

Senogalien. *Pradij*, Lunæ 27. Iunij 1644. *Meltio*, deciſ. 307.

Vrbeuetana *Pradij*, Mercurij 18. Iunij 1642. *Carrillo*, deciſ. 97.

Lauden. *Praeminentiarum*, Lunæ 17. Iunij 1641. *Veroſpio*, deciſ. 37.

Cremonen. *Præpoſituræ*, Lunæ 27. Iunij 1644. *Corrado*, deciſ. 306.

Montis *Alti Primiceriatus*, Lunæ 8. Iunij 1643. *Veroſpio*, deciſ. 200.

Tullen. *Prioratus*, Veneris 14. Februarij 1644. *Carrillo*, deciſ. 254.

Gerunden. *Prioratus*, Lunæ 26. Iunij 1644. *Bichio*, deciſ. 305.

Q

Licien. *Quartæ*, Lunæ 27. Iunij 1642. *Roias*, deciſ. 107.

Romana, *ſeu Ianuen. Quarti dotalis*, Lunæ 27. Aprilis 1643. *Ghiſlerio*, deciſ. 175.

R

Ciuitatis *Plebis Regreſſus*, Mercurij 10. Iunij 1641. *Roias*, deciſ. 209.

Romana *Reſidui Dotis*, Lunæ 8. Iunij 1643. *Meltio*, deciſ. 198.

Vrbeuetana *Reſtitutionis Dotis*, Veneris 31. Ianuarij 1642. *Roias*, deciſ. 66.

Romana *Reintegrationis*, Lunæ 23. Iunij 1642. *Cornelio*, deciſ. 111.

Romana *Reintegrationis*, Lunæ 22. Iunij 1643. *Carrillo*, deciſ. 211.

Peruſina *Reintegrationis*, Lunæ 13. Iunij 1644. *Roias*, deciſ. 297.

Bononien. *Reſciſſionis contractus*, Lunæ 25. Maij 1643. *Ghiſlerio*, deciſ. 189.

Bononien. *Reſciſſionis contractus*, Veneris 15. Aprilis 1644. *Veroſpio*, deciſ. 266. la 2.

Romana *Reſtitutionis Domorum*, Veneris 23. Maij 1642. *Ghiſlerio*, deciſ. 83.

Romana, *ſeu Florentina Reſtitutionis in integrum*, Veneris 10. Maij 1641. *Panzirolo*, deciſ. 82.

Romana *Reſtitutionis Bonorum*, Lunæ 2. Martij 1643. *Ghiſlerio*, deciſ. 153.

S

Romana *Succeſſionis*, Veneris 21. Iunij 1642. *Carrillo*, deciſ. 102.

Romana *Succeſſionis*, Veneris 4. Iulij 1642. *Carrillo*, deciſ. 128.

Romana *Succeſſionis*, Mercurij 11. Martij 1643. *Carrillo*, deciſ. 159.

Bononien. *Succeſſionis de Zanis*, Veneris 17. Maij 1641. *Bichio*, deciſ. 32.

Romana *Succeſſionis*, Mercurij 11. Martij 1643. *Ghiſlerio*, deciſ. 158.

Romana *Succeſſionis*, Lunæ 9. Maij 1644. *Bichio*, deciſ. 280.

Reatina *Succeſſionis*, Lunæ 6. Iunij 1644. *Meltio*, deciſ. 293.

Romana *Supplementi Legitimæ*, Veneris 15. Aprilis 1644. *Cerro*, deciſ. 267.

Montis *Faliſci ſupplementi legitimæ*, Mercurij 18. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ. 96.

Ciuitatis *Caſtelli Saluiani*, Lunæ 18. Februarij 1641. *Roias*, deciſ. 4.

Rauennaten. *Saluiani*, Veneris 17. Iunij 1644. *Meltio*, deciſ. 299.

Romana *Saluiani de Caſalibus*, Veneris 21. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ. 40.

Bononien. *Succeſsionis de Zanis*, Veneris 17. Maij 1641. *Bichio*, deciſ. 32.

Romana *Saluiani de Caſalibus*, Mercurij 11. Maij 1643. *Peutingerio*, deciſ. 161.

Romana *Saluiani de Caſalibus*, Veneris 21. Iunij 1641. *Cerro*, deciſ. 40.

Romana *Saluiani*, *ſeu Attentatorum*, Veneris 29. Maij 1643. *Carrillo*, deciſ. 192.

Romana *Saluiani*, Veneris 15. Ianuarij 1644. *Veroſpio*, deciſ. 242.

Romana *Saluiani*, Veneris 4. Martij 1644. *Veroſpio*, deciſ. 256.

Romana *Saluiani*, Lunæ 22. Iunij 1643. *Roias*, deciſ. 212.

Romana *Saluiani*, Veneris 17. Aprilis 1643. *Cerro*, deciſ. 167.

Romana *Saluiani*, Veneris 14. Iunij 1642. *Panzirolo*, deciſ. 86.

Signina *Saluiani*, Lunæ 4. Maij 1643. *Bichio*, deciſ. 178.

Romana *Separationis Dotis*, Veneris 28. Iunij 1641. deciſ. 44.

Romana *Situs*, Lunæ 15. Decembris 1642. *Roias*, deciſ. 137.

Romana *Situs*, Mercurij 25. Maij 1644. *Roias*, deciſ. 287.

Peruſina *Spolij*, Mercurij 18. Iunij 1642. *Roias*, deciſ. 98.

Peruſina *Spolij*, Lunæ 27. Ianuarij 1643. *Roias*, deciſ. 141.

Portuen. *Stagni*, Lunæ 17. Decembris 1641. *Panzirolo*, deciſ. 57.

Portuen. *Stagni*, Lunæ 10. Iunij 1642. *Panzirolo*, deciſ. 89.

Digitized by Google

T

Bononien. *Terrarum*, Lunæ 16. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ. 93.
Bononien. *Terrarum*, Veneris 12. Decembris 1642. *Bichio*, deciſ. 135.
Peruſina *Teſtamenti*, Lunæ 15. Decembris 1642. *Cerro*, deciſ. 136.
Romana, *ſeu Nepeſina Tutelæ*, Veneris 4. Iulij 1642. *Cerro*, deciſ. 126.
Romana *Tutelæ*, Veneris 15. Martij 1641. *Veroſpio*, deciſ. 12.

V

Pampilonen. *Vicariæ de Stella*, Mercurij 3. Iunij 1643. *Cerro*, deciſ. 197.
Pampilonen. *Vicariæ de Stella*, Lunæ 17. Iunij 1642. *Cerro*, deciſ. 88.
Romana *Vineæ*, Lunæ 22. Iunij 1642. *Bichio*, deciſ. 109.
Romana *Vineæ*, Veneris 16. Februarij 1644. *Bichio*, deciſ. 248.
Romana *Vineæ*, Veneris 27. Iunij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ. 119.
Romana *Vineæ*, Lunæ 2. Maij 1644. *Bichio*, deciſ. 278.
Romana *Vineæ de Granuela*, Veneris 27. Iunij 1644. *Roias*, deciſ. 301.
Romana *Vineæ ad Aquam Sanctam*, Lunæ 28. Ianuarij 1643. *Cerro*, deciſ. 146.
Auenionen. *Vſusfructus*, Veneris 13. Iunij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ. 87.
Treueren. *Vnionis*, Mercurij 29. Iunij 1641. *Veroſpio*, deciſ. 24.
Lucana *Vnionis*, Veneris 14. Iunij 1642. *Ghiſilerio*, deciſ. 91.
Narnien. *Vnionis*, Mercurij 1. Iulij 1643. *Bichio*, deciſ. 222.

SA-

Digitized by Google

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ
DECISIONVM RECENTIORVM
A PAVLO RVBEO I.C. ROMANO
SELECTARVM
Partis Nonæ Tomus Primus.

R.P.D. HIERONYMO VEROSPIO
Poſteà S.R.E. CARDINALI
Romana Penſionis.
Lunæ 28. Ianuarij 1641.

ARGVMENTVM.

In præſenti deciſione, magiſtraliter deciditur, vtrum ſub Indulto à Papa alicui conceſſo, tranſferendi penſiones, contineatur facultas transferendi penſiones, contineatur facultas transferendi fructus, qui reſeruati fuerunt illius fauore, loco annuæ penſionis, & ſic in effectu an ſubſtineatur translatio, quæ fuit facta de dictis fructibus.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione Beneficiorum Eccleſiaſticorum, an veniant ipſi fructus.*
2 *Penſio conſtituta in ſpecie, ſiue quota parte fructuum, quæ fieri ſolet fauore reſignantis, non eſt propria penſio.*
3 *Quia titularis, ex cuius beneficio ijdem fructus debentur, nihil pro illis ſoluere, aut pendeat Penſionario, vt tenetur facere in alijs penſionibus reſeruatis.*
4 *Beneficium reſignans cum penſione, ſiue alius quicumque cuius fauore fit reſeruatio penſionis fructus percipere poteſt auctoritate propria.*
Quaſi illorum Dominus, qui propterea dicitur ſimilis verè vſufructuario.
5 *inter Penſionem, & reſeruationem fructuum, ad fauorem reſignantis beneficium, quæ adſint diſcrimina remiſſiuè.*
6 *Penſio definitur eſſe portionem aſſignatam ſuper fructibus beneficij.*
Penſionis nomen non poteſt conuenire reſeruationi factæ de ipſis fructibus beneficij, num. 6.
7 *Fructuum reſeruatio facta ad fauorem reſignantis continet maius grauamen, quam penſio reſeruata in quantitate.*
8 *ſub Facultate generali alicui conceſſa non continentur ea, quæ maius continent incommodum.*
9 *Vſus Cancellariæ, in expeditione facultatum retinendi, aut transferendi fructus reſeruatos in reſignatione beneficij, qualis ſit.*
10 *Conſuetudo, pro lege haberi debet.*
Conſuetudo attenditur in interpretatione voluntatis Papæ, aliquid concedentis, num. 10.
11 *Dictio, ſuper cuius natura ſit.*
12 *Penſionario, non poteſt conuenire hypotheca.*
13 *Reſeruationes fructuum, quando fit reſignatio beneficij, qualiter fiat.*
14 *Beneficium reſignans, poteſt fructus ſibi reſeruatos, propria auctoritate capere non vti poſſeſſor, ſed vti Dominus beneficij.*
Tamquam ex re, à qua ſit debita ſeruitus perſonæ, num. 15.
15 *Beneficij fructus an ſint obligati pro penſione reſeruata, ſuper illius fructibus, amplia num. 16.*
16 *pro Penſionibus omnibus annuis negatur obligatam eſſe rem, ex qua illa præſtatio debetur.*
17 *Sed contrariam opinionem alij tenent, quæ ſine dubio procedit, quando ſumus in caſu, quo penſio reſeruata eſt pro alimentis, num. 18.*
19 *per Clauſulas præſeruatiuas quis ſibi cauet, ne ſibi inferatur præiudicium.*
20 *Clauſulæ præſeruatiuæ reddunt actum conditionale.*
21 *Quod intelligendum venit de conditione reſolutiua, non autem ſuſpenſiua.*
22 *Penſionis antiquum ſtatum, & per Papam confirmatum, non eſt immutandum.*
23 *Fructus beneficij, quando fuerunt reſeruati loco annuæ penſionis, poſtquam longo tempore ſoluta fuit penſio in certa quantitate.*
24 *Quod procidit etiamſi vtrumque modum concederetur in litteris Apoſtolicis.*

DECISIO I.

QVÆSITVM fuit in dubio, quod hodie propoſui, An ſub indulto transferendi penſiones, quod conceſſum fuit Reuerendiſs. Epiſcopo Aſſiſienſi, contineretur facultas transferendi fructus, qui reſeruati fuerant illius fauore, loco annuæ penſionis ſuper Eccleſia Parochiali S. Stephani; & effectus eius dubij erat: An ſuſtineretur translatio, quam idem fecerat de dictis fructibus fauore Auguſtini. Et DD. negatiuè reſponderunt. Quia in indulto, ſine facultate transferendi illi conceſſa legebatur permiſſum, vt transferre poſſet penſiones quas obtinebat reſeruatas ſuper fructibus † beneficiorum Eccleſiaſticorum, quorum appellatione 1
non poterant comprehendi ipſi fructus. Hæc enim penſio ita conſtituta in ſpecie, ſiue quota parte fructuum, quæ fieri

Digitized by Google

ſolet fauore reſignantis; † aut cedentis beneficio, & ali-
quando etiam ad fauorem tertij, vt tradit Mandoſ. in tract.
de Signat. Grat. in tit. fructuum reſeruationes, Pariſ. de reſigna-
tion. lib. 6. quaſt. 1. num. 15. non eſt propriè penſio cum Titu-
latis, ea cuius beneficio ijdem fructus debentur, nihil pro ijs
3 ſoluere, aut pendere debeat † Penſionario, vt tenetur facere
in alijs penſionibus reſeruatis in certa quantitate, ſed poteſt
idem Reſignans, ſiue alius quicumque, cuius fauore fit ea
4 reſeruatio, eos percipere † propria auctoritate quaſi illorum
Dominus, qui propterea dicitur eſſe ſimilis verò vſufructua-
rio, vt tradit idem Mandoſ. in dicto verbo fructuum reſerua-
tiones in verſ. clauſula exprimens penſionem, & in verſ. Reſi-
gnanti, vel cedenti, & latè probat Pariſ. dicta quaſt. 1. num. 15.
5 & 18. vbi refert alia diſcrimina inter hæc † duo genera pen-
ſionum, quæ etiam probauit Rota in Sipontina Penſionis
24. Ianuary 1614. coram Reuerendiſſ. D. meo Pirovano in 2.
par. recent. deciſ. 508. num. 3. & apud Creſcent. deciſ. 3. de
ſolutionib. num. 4. Achill. deciſ. 3. de renunciationib. Ea his ve-
rò ſequebatur, quod cùm in indulto conceſſo Epiſcopo Aſſi-
ſij data fuiſſet illi facultas transferendi penſiones reſeruatas
ſuper fructibus beneficiorum, non poterat cenſeri eidem
6 conceſſum, † vt transferret etiam ipſos fructus, qui reſer-
uati fuerant ſuper dicta Eccleſia, tam ex natura penſionis,
quæ definitur eſſe portio aſſignata ſuper fructibus benefi-
cij, vnde non poterat illius nomen conuenire reſeruationi
factæ de ipſis fructibus, ex notat. per Bart. in l. ſi quis ſeruo
num. 2. C. de furt. & in l. 1. §. dolum, ff. de dolo in princip. & ar-
guit Mandoſ. in loco ſupra relato in verbo fructuum reſerua-
tionis, in verſ. clauſula exprimens penſionem, quam ea quali-
7 tate huius reſeruationis, in qua cum diuidantur † fructus,
ac ſeparentur à certo corpore Beneficij, negari non poteſt,
quin contineat maius grauamen, quam penſio reſeruata in
quantitate, vnde illa videbatur indigere particulari expreſ-
8 ſione, neque potuiſſet comprehendi † ſub generali facultate
conceſſa in eodem indulto, vt notatur in cap. quamuis de præ-
bend. lib. 6. & in cap. 4. eodem tit. & notat ibi gloſ. in verbo di-
gnitatum, tenuit Rota in Farenſi penſionis 11. May 1576. co-
ram Aldobrandino in 1. par. diuerſ. deciſ. 217. num. 3. vbi hoc
tradit in materia huius reſeruationis, & in eadem cauſa 24.
Iuny 1578. in eadem par. 1. deciſ. 454.

Et viſa fuit hæc interpretatio confirmari poſſe tam ex ge-
nerali vſu, & conſuetudine Cancellariæ, quàm etiam ex ver-
bis ipſius indulti. Et primò id ſuadebat vſus Cancellariæ,
9 † quæ in expeditione ſimilium facultatum retinendi, aut
transferendi fructus reſeruatos hoc modo ſuper beneficijs,
ſolita eſt illos nominare expreſsè, & diuerſo modo de ijs lo-
qui, ac de penſionibus, quæ conſtitutæ ſint certa quantitate,
10 † quæ conſuetudo pro lege haberi ſolet, & conſiderari de-
bet hoc caſu pro interpretatione voluntatis Papæ, qui gra-
tiam conceſſit, vt tenuit Rot. apud Caſſador. deciſ. 2. de
vnion. num. 7. inter deciſ. ſuper regul. Cancellariæ, & deciſ. 55.
de conceſſion. præbendæ in antiq. num. 2. & tradit Mandoſ. ad
Regul. Cancellar. 24. quaſt. 2. num. 2. Garz. de benefic. par. 1.
cap. 5. num. 120.

Secundò idem ſuadere viſa fuerunt verba indulti, quia
facultas in illo conceſſa continebat, vt liceret Penſionario,
cui idem indultum conceſſum fuit, transferre penſiones
reſeruatas ſuper fructibus, quæ facultas non poterat intel-
ligi de ipſis fructibus, quos percipit Penſionarius, cuius
fauore reſeruata fuit quota illorum pars, ſed ſolum de pen-
11 ſione in quantitate propter naturam illius dictionis † ſu-
per, quàm illa ſignificare videretur hypothecam competen-
tem ſuper re, vt probat text. in l. codicillis, §. inſtituto, ff.
de legat. & notat ibi Bart. poſt gloſſ. in verb. fænerari, & in
l. fundus num. 1. ff. de annuis legat. Neguſant. de pignorib.
par. 2. membr. 4. num. 164. in declarat. vigeſimi tertij ca-
ſus: vbi hoc tradit in terminis penſionis reſeruatæ ſuper
12 fructibus Beneficij, † quæ hypotheca non poterat con-
uenire Penſionario, pro quo reſeruati eſſent ipſi fructus,
cùm poſſet illos capere iure proprio, argument. text. in l.
neque pignus, ff. de regul. iur. & in l. ſi rem, ff. de pignorat.
action. & notat idem Bart. in l. ex ſextante, §. latinus, ff.
de except. rei iudicat. poſt gloſſ. ibi in verb. conſtituto. Vnde
eſt, quod in expeditione ſimilium reſeruationum, quæ
13 fiunt de ipſis fructibus, ſolet ex conſuetudine † poni ea
clauſula, quæ etiam legebatur in hac reſeruatione; vt re-
ſignans, ſiue cedens Beneficio poſſit illos capere propria
auctoritate, cuius cauſa dicitur illos percipere non vti poſ-
14 ſeſſor, ſed vti Dominus Beneficij, † & tamquam ex re,
à qua ſit debita ſeruitus perſonæ, vt tradit Mandoſ. de Si-
gnat. Grat. in verb. fructuum reſeruationes, in verſ. reſignan-
ti, vel cedenti, & in regul. de annali quaſt. 30. num. 1. Pariſ.
de reſignat. beneficiorum lib. 6. quaſt. 1. num. 17. Neque pote-
rat excludi hæc declaratio, quæ deſumebatur ex verbis in-
dulti, eo quia non ſubſiſteret, vt fructus Beneficij † eſſent 15
obligati pro penſione reſeruata ſuper illius fructibus, vt exi-
ſtimauit Felin. in cap. ad audientiam 31. num. 6. de reſcript.
ſequendo Caſtrenſ. in conſ. 339. lib. 1. num. 4. & num. 3. vbi
hoc generaliter probat in omnibus annuis penſionibus,
† pro quibus negat obligatam eſſe rem, ex qua illa præſta- 16
tio debetur, argumento text. in l. Caius, ff. de alim. & ci-
bar. legat. & in l. vltim. ff. de contrahend. emptione. Con-
traria enim opinione † tenuit Romanus in conſ. 388. n. 2. 17
& 3. quem ſequutus fuit Neguſant. eodem membr. 4. in de-
claratione eiuſdem caſus xxiij. in verſ. ſed aduertendum,
Natt. conſ. 341. num. 6. Paril. de reſignat. Beneficiorum lib. 6.
quaſt. 2. num. 96. & eandem opinionem tenuit Rota apud
Creſcent. in deciſ. 3. de ſolutionibus, & in Neritonen. Pen-
ſionis 1. Iuny 1605. coram Penia, & in caſu quo penſio re-
ſeruata † fuerit pro alimentis A, illam indubitatè proce- 18
dere, ait Caccialup. de penſionibus quaſt. 9. num. 14. Gi-
gas eodem tract. quaſt. 51. num. 17. vbi illum ſequutus
fuit; & admiſit idem Caſtrenſ. d. conſ. 339. eodem num. 4.

Neque viſa fuit obſtare tranſactio, quæ dicebatur poſtea
inita inter Epiſcopum Aſiſij, cui reſeruati eſſent dicti fru-
ctus, & Rectorem Eccleſiæ, in qua loco fructuum, quos A
idem Epiſcopus percipiebat pro certa quota, conſtituta
fuit inter eos penſio annua ſcutorum centum & viginti,
nam in ea tranſactione expreſsè conuentum fuit, vt ex con-
ſtitutione eius nouæ penſionis non cenſerentur mutata iu-
ra, quæ partibus antea competebant, † ea qua clauſula 19
videntur partes voluiſſe ſibi cauere ab omni præiudicio,
quod propter eam nouam conuentionem alteri earum naſci
poſſet, ita vt relicta fuiſſent in eodem ſtatu iura, quæ
vtrique competebant occaſione dictæ reſeruationis, ar-
gum. text. in l. Claudius Fælis 17. §. vlt. ff. qui potior. pign. ha-
beant, & in l. 1. C. quibus res iudicat. non noceat, & tenuit Rot.
coram Put. deciſ. 191. num. 17. lib. 1. deciſ. 113. lib. 2. & co-
ram Card. Seraph. deciſ. 144. num. 6. Imò potuit eadem clau-
ſula reddere actum † conditionalem, & efficere, vt ille ha- 20
beretur pro infecto poſt damnum, quod inde ſequutum
fuiſſet, vt probat tex. in l. ſi teſtamento, §. 1. ff. de manumiſſ.
teſtam. & notauit Bald. in l. vlt. num. 4. C. de edict. Diu.
Adrian. tollen. Honded. conſ. 86. num. 44. lib. 2. & tenuit Rota
in Ferrarien. bonorum de Taſſonijs 26. Iuny 1613. coram
Card. Pamphil. deciſ. 513. num. 3. par. 1. recent. in qua declara-
ta fuit deciſio Puteí 34. lib. 2. quæ abſolutè firmauit † propter 21
dictam clauſulam fieri actum conditionalem, cùm non poſ-
ſit hoc intelligi de conditione ſuſpenſiua, ſed ſolum de con-
ditione reſolutiua, & idem ſuper ea clauſula notauit Rota
deciſ. 9. de conceſſ. præbend. in antiquior. impreſſ. per Biſig. &
coram Card. Seraph. deciſ. 878. num. 2. Præterea neque po-
tuiſſent partes mutare naturam antiquæ penſionis, neque
recedere à forma † quæ data fuit in litteris ſine approbatio- 22
ne & confirmatione Summi Pontificis, cuius ſola auctoritas
ſufficere poterat, vt ſuſtineri deberet, quod vltra formam
præſcriptam conuentum fuit ſuper ſolutione eiuſdem pen-
ſionis, vt fuit dictum in Aſculana penſionis 7. February 1586.
coram Cardin. Pamphilio, & in Legionen. penſionis 5. Iuny
1609. coram Card. Marquemontio, & tenuit Rota in vna
Corduben. dimidiæ portionis coram Fabio relata per Puteum
deciſ. 113. lib. 3. Vbi in his terminis cenſuit, vt non liceret
† percipere fructus, qui fuerunt reſeruati loco annuæ pen- 23
ſionis, poſtquam longo tempore ſoluta fuerat penſio in cer-
ta quantitate, quamuis vtrumque concederetur in litteris,
† cuius deciſionis mentionem fecit Pariſ. de reſignation. be- 24
nefic. eadem quaſt. 1. lib. 6. num. 30. Mandoſ. de Signat. Grat.
in verbo fructuum reſeruationes, in verſ. reſeruationes fru-
ctuum. Et ita, &c.

A R G V M E N T V M

Sequentis Annotationis.

Ad Deciſionem Primam.

Cauſa finalis reſeruationum penſionum regulariter
eſſe ſolet ipſa alimentorum ſuppeditatio. Penſio-
nes amittuntur, ſicuti & quoque ipſa beneficia
amittuntur, & ſicuti propter homicidium quan-
tumuis qualificatum, quis non priuatur ipſo iu-
re

Digitized by Google

re de beneficijs, ita nec quoque de penſionibus, Quod multò magis venit dicendum, quando penſionarius occidiſſet vxorem ex materia, de qua *in l. Gracchus C. ad l. Iul. de adult.* quo caſu non ſolùm homicidium non eſt qualificatum, imò & leuius punitur.

Marito nullo caſu Mundi, nec de Iure Ciuili, nec de Iure Canonico licitum eſt occidere vxorem adulteram, & quatenus eam occiderit repertam in fraganti crimine, nec id facit impunè, cùm tantum eximatur à pœna ordinaria homicidij, non autem à pœna extraordinaria. Honor quantum veniat æſtimandus. Vxoricidium, commiſſum non incontinenti, ſed ex interuallo poſtquam vt primum maritus certam notitiam de adulterio habuit, an id præſtet aliquam excuſationem, vt maritus ſanè quidem excuſetur à pœna ordinaria, latè diſcutitur, & referuntur duæ opiniones in totum ex diametro differentes. Cùm veritas ſit, quod tales interfectores honoris cauſa dicuntur colere diabolum, & leges eius.

Alimentorum ſuppeditatio, cùm ferè ſit cauſa reſeruationis penſionum, vtique iſta inter alias rationes, eſt potentiſſima, quare lite pendente ſolutio penſionis nullatenus ſit retardanda.

S V M M A R I V M.

1 *Penſionis reſeruationum cauſa finalis eſt alimentorum ſuppeditatio.*

2 *Papa ex quacumque cauſa reſeruet penſiones, ex quo capite reſerues.*

3 *Penſionis reſeruatio ex caſu ceſſionis, etiam ex concordia, per qua verba concipiatur.*

4 *Papæ intentio circa reſeruationes penſionum, qua ſit.*

5 *Penſiones hodie reſeruantur pro alimentis, etiam ſi ſint reſeruata ex cauſa renunciationis.*

6 *Penſionem, quis non amittit ipſo iure propter homicidium, etiam qualificatum.*

7 *Penſio, eo modo amittitur, quo & beneficium.*

8 *Beneficio nemo priuatur ipſo iure, propter homicidium etiam qualificatum, & num. 83.*

9 *Et licet multi DD. recalcitrent, tamen contraria opinio eſt verior, & communior.*

10 *ad Beneficij priuationem ipſo iure inducendam, non ſufficit auctoritas DD. ſed Papa requiritur, & num. 11.*

12 *Clericus committens delictum qualificatum poteſt tradi Curiæ ſæculari non ſeruata forma* cap. cum non ab homine de Iudic.

13 *Sed non ex hoc ſequitur, vt dicatur inducta priuatio beneficij ipſo iure.*

14 *Beneficium ſicuti non amittitur ipſo iure propter homicidium qualificatum, ita & nec penſio.*

15 *Confeſſarium proprium occidens an ipſo iure amittat beneficia, & num. 16.*

17 *de Alimentis, quando agitur, tractatur de alimentis.*

18 *Vxorem occidens ex materia* l. Gracchus, C. ad leg. Iul. de adulter. *non amittit penſionem ipſo iure, & num. 84.*

Cum tale homicidium non ſit qualificatum, imo leuius à lege puniatur.

19 *Patri licitum eſt filiam deprehenſam in adulterio impunè occidere.*

20 *Sed marito non licet impunè id facere, & ratio differentia à lege aſſignatur, vide num. 21.*

21 *Marito nullo caſu Mundi, nec de iure Ciuili, nec de Iure Canonico licitum vxorem in adulterio deprehenſam occidere, & num. 29.*

22 *Marito ignoſcendum eſt, ſi vxorem in adulterio deprehenſam occidat.*

23 *Verum eſt, quod excuſatur à pœna ordinaria homicidij, ſed non extraordinaria, & qua ſis num. 24. 25. & 26.*

27 *Dolorem iuſtum temperare, difficillimum eſt.*

28 *Ira iuſta frenum vix capit.*

30 *Maritus, vt excuſetur à pœna ordinaria homicidij, ſi occidat vxorem adulteram, opus eſt vt incontinenti, & vnico impetu id faciat.*

31 *Delinquentis, quando aliquid remittitur, aut propter dolorem, aut honorem, vel iram, vel ſimilem, id intelligitur, ſi in ipſo actu delinquat, aliàs ſecus, & num. 32.*

33 *Homo intenſo dolore, aut ira motus, non eſt in plenitudine intellectus.*

34 *Maritus, ſi poſt primum impetum, dum reperit vxorem in adulterium, eam occidat; non intrat mitigatio pœna.*

35 *Vxoricidium ex interuallo poſt commiſſum adulterium factum, ſed incontinenti, poſtquam maritus habuit certam ſcientiam, an excuſetur à pœna ordinaria, & num. 53.*

36 *Pater occidens filium ſuum in venatione, eò quia nouercam adulterabat, an veniat puniendus pœna ordinaria homicidij, & vide à num. 66.*

37 *Honoris cauſa, & iuſtus dolor ſemper multum ſtringit, & num. 54.*

38 *Honoris conſeruandi cauſa præferendus eſt, cuique commodo pecuniario.*

39 *Honoris iactura, non minus, quam vita eſt pertimeſcenda.*

40 *Honor ſcribitur cum aſpiratione, ſed onus ſcribitur ſine aſpiratione, & quare.*

41 *ad Honores omnes certatim aſpirant, ad onera nullus.*

42 *Epiſcopalis dignitas duas habet facies inter ſe diuerſiſſimas, vna vocatur honor, alia onus.*

43 *Prima eſt pulcherrima, blanditur, & faſcinat oculos videntium.*

44 *Altera eſt turpiſſima horrida, & minax reſpicientibus oculo carnis.*

45 *Epiſcopatus eſt onus Angelicis humeris formidabile.*

46 *Epiſcopatus non tantum eſt honoris, quantum eſt oneris.*

47 *Epiſcopatus ambientibus propter honorem &c. quid conſiderare deberent.*

48 *Epiſcopi plures damnantur, non propter peccata ſua, ſed aliena, quæ non curarunt, ſecundum S. Io: Chryſoſtomum.*

49 *Epiſcopo in inferno ardenti, quid fuerit dictum.*

50 *Epiſcopatus, quando ambitur, attenditur prima eius facies, & non oppoſita.*

51 *ad Honores multi tanta fiducia non currerent, ſi ſcirent, & onera.*

52 *Gloria tantum attenditur, & non gloria pondus.*

55 *Maritus, licet non reperiatur in fragantis crimine adulterij vxorem, ſi tamen eam conuincat, & ſtatim illam occidat, an euadat pœnam ordinariam, aliqui DD. affirmatiuè ſentiunt.*

Et ſic fuit deciſum in Prætorio Mirandola, num. 57. & in alijs Tribunalibus, vt num. 58. & 59.

56 *Honorem ſuum, qui non curat, eſt pluſquam beſtia.*

60 *ad Delinquendum, & propria auctoritate ius ſibi dicendum non ſunt relaxandæ habenæ.*

61 *Licentia omnes deteriores ſumus.*

62 *Maritus puniendus eſt pœna ordinaria homicidij, ſi ex interuallo vxorem adulteram occidit.*

63 *Nec excuſatur, quod ſtatim id fecerit, quod habuit certam notitiam adulterij.*

Cùm non poſſit offenſam præteritam homicidio compenſare.

64 *Vulnus, ſi quis alicui intulerit, vel fecerit grauem iniuriam, ſi poſtea ex interuallo occidatur ab offenſo, non excuſatur à pœna ordinaria.*

65 *Nec in aliquo ei ſuffragatur vulnus, vel grauis iniuria.*

66 *Maritus occidens adulteram præter formam traditam à lege mitius punitur, & quando id ſit verum.*

67 Text. in l. diuus Adrianus ff. ad l. Pompei de parricid. *quando procedat. num. 69. & ſeq.*

68 *Pariter de iure antiquiſſimo licitè, & impunè poterat occidere filium, ſed hodie hoc eſt ſublatum, num. 69.*

70 *in Terminis* text. in l. Diuus, ff. ad l. Pomp. de parricid. *an pater inueniat, & filium actualiter adulterante nouercam.*

71 *in Venationibus plures perſonæ congregari ſolent.*

72 Text. in l. Diuus, ff. ad leg. Pomp. de parricid. *neceſſario loquitur de adulterio iam commiſſo.*

73 *Pater in filium habet maximam poteſtatem, & correctionem.*

74 *Regula generalis non eſt ſumenda ex lege, in caſu ſpeciali loquente.*
75 *Maritus habet aliquam correctionem, & vindictam in uxorem.*
Sed non eſt tanta, quanta patris in filios num. 77.
76 *Leuis verberatio permiſſa eſt viro in uxorem, & maximè ex cauſa.*
78 *Maritus non eſt excuſandus à pœna ordinaria homicidij, ſi uxorem adulteram ex interuallo, & ſic non incontinenti occiderit.*
79 *Et vtrum iſta opinio ſit verior, & vide num. 79.*
80 *Incontinenti, quando aliquid dicatur factum.*
82 *Marito permittente uxorem cum ganeis laſciuire, an liceat accuſare de adulterio &c.*
85 *Maritus occidens uxorem adulteram in fraganti, non ſolum non eſt homicidium qualificatum, imo leuius punitur.*
86 *Delictum illud dicitur qualificatum, cuius pœna augetur propter qualitatem delicti.*
87 *Cauſa finalis reſeruationum penſionum eſt alimentorum ſuppeditatio.*
88 *Papæ intentio in reſeruatione penſionis, qualis ſit.*
89 *Redditumm ſuperfluentia in titulari ſupponenda eſt, quando fit reſeruatio penſionis, & num. 90.*
Termini habiles ſupponendi ſunt.
91 *Beneficium, quando eſt ſimplex, quantum ſoleat grauari.*
92 *Beneficium, quando eſt curatum, in eo non datur penſio, niſi cum clauſula,* Dummodo remaneant centum pro Rectore.
93 *Eccleſia, quando eſt Cathedralis in ea Papa non reſeruat penſionem, niſi cum clauſula,* Dummodo remaneaot mille pro Epiſcopo.
94 *Gratia, dum reperitur fundata ſub diſpoſitione conditionali niſi ea iuſtificetur, nihil ponit in eſſe, & num. 95.*
96 *Itaque, nec hoc caſu ſufficeret ſemiplena iuſtificatio, ſed plena, & concludens eſt neceſſaria.*
97 *Clauſula,* Dummodo remaneant &c. *poſita in reſeruatione penſionis tunc eſt plenè, & concludenter probanda, dum ſumus in petitorio.*
98 *Secus vero in ſummariſſimo poſſeſſorio, etiam ſi agatur contra eum, qui reſeruationi penſionis non conſenſit.*
Et an probationem plenam requirant dicta clauſula.
99 *Penſionis impoſitio non eſt odioſa odio irrationabili.*
100 *Penſionum impoſitio eſt contra ius, quia eo inſpecto, beneficia ſunt conferenda ſine diminutione.*
101 *Penſiones Beneficijs poſſunt imponi ex licita, & iuſta cauſa, & hoc de Iure.*
102 *ex Beneficio pingui, quod plures Clerici alantur, hoc reſpicit publicam vtilitatem.*
103 *Penſionum ſolutio lite pendente non eſt retardanda, quia penſiones accedunt ad naturam alimentorum.*
104 *Alimenta non patiuntur dilationes.*
105 *Alimenta non admittunt compenſationem.*
106 *Sequeſtrum fieri non valet ſuper alimentis, ſuper Alimentis futuris, nec tacitè, nec expreſſè poteſt renunciari.*
107 *Leges ciuiles, ſic adamarunt caſtitatem, vt abiecerint omnem pietatem, denegando filijs illegitimis alimenta, contra omnium animalium inſtitutum.*
108 *Ius Canonicum, inhærendo Iuri naturali, & diuini veſtigij, elementiſſime quibuſcumque natis iubet dari alimenta.*
109 *Ius Canonicum, quamuis peccata valdè deteſtetur, & caſtitatem nedum commendet, ſed præcipiat.*
110 *Attamen rationem naturalem ſequendo pietatem, & æquitatem caſtitati pertulit, dum iubet quibuſcumque filijs dari alimenta.*
111 *Bulla Pij V. emanata contra filios illegitimos Clericorum non tollit alimenta.*
112 *Nec eſt veriſimile tam pium Pontificem, voluiſſe violare iura æquitatis, pietatis, & rationis naturalis.*
113 *Alimenta, quod debeantur liberis ex quocumque nefario, ac damnabili coitu natis, qui benè tractet.*
114 Garz. in tractat. de expenſ. cap. 3. oum. 21. & ſeq. *damnatur.*
115 *Sitientibus ſat eſt fontem digito monſtrare.*

A N N O T A T I O

Ad Deciſ. Primam.

REgulariter enim loquendo cauſa finalis † reſeruatio- A
oum penſioonm eſt alimentorum ſuppeditatio, quo- 1
cunque ſanè iure Papa prouidet alicui ſub reſeruatione
penſionis ſiue ex cauſa ſimplicis reſignationis, ſiue ex cau-
ſa ceſſionis iurium, aut ſimpliciter penſionem reſeruet,
† tam in ſupplicatione, quàm in prooemio litterarum inſe- 2
rit clauſulam expreſſiuam cauſæ huius alimentorum, nam
in caſu ceſſionis etiam † ex concordia concipitur per hæc 3
verba: *Nec ex ceſſione tua huiuſmodi nimium diſpendium patiaris:* & cùm ex natura ſubiectæ materiæ id referatur ad
perſonam Clerici dimittentis † beneficium, vel ius in eo, 4
demonſtrat intentionem Papæ eam reſeruandi in cauſam
alimentorum, vt benè aduertunt Melch. Loter. *in tract. de re benefic. lib. 1. quæſt. 35. num. 47.* & Auguſt. Barboſ. *in prax. ſeu tract. de penſion. exigen. in procem. ſub num. 7.* ibi, *finalis cauſa eſt alimentorum ſuppeditatio,* & ante eos optimè re-
ſpondit Hieronym. Gabr. *in conſ. 187. num. 11. lib. 2.* vbi ait,
quod hodie † penſiones reſeruantur pro alimentis, etiamſi 5
ſint reſeruatæ ex cauſa renunciationis, & ſubdit, vt nec in
his terminis quis propter † homicidium, etiam qualifica- 6
tum, ipſo iure amittit penſionem, cum eiſdem modis amit-
tatur † penſio, quàm beneficium, ex latè congeſtis per 7
Gigant. *in tract. de penſionib. quæſt. 54.* Et ſicuti receptum eſt
neminem beneficio priuari ipſo iure propter homicidium,
† etiam qualificatum, ita oec penſione, & quamuis multi 8
recalcitrent, & præſertim Abb. *in cap. at ſi Clerici num. 39. in princip. de iudic.* Felyn. *in cap. inquiſitionis col. 1. in fin. num. 5. de accuſat.* Anchar. *conſ. 138. num. 3.* ſed contra
ſtimulum.

Nam contraria † opinio eſt vera, & magis communis ſe- 9
cundum Aretin. *in cap. cum non ab homine col. 2. de iudic.*
Dec. *in d. cap. at ſi Cleric. col. penultim.* cum alijs deductis
per Io: Bernard. Diaz. *in ſua praxi criminal. cap. 90. titul. de parricid. circa finem,* vbi apertè proteſtatur, quod
ſaluo meliori iudicio, † ipſe credit, quod contraria opinio 10
non ſit vera, quia non ſufficit Doctorum auctoritas ad in-
dicendam priuationem beneficiorum ipſo iure propter
quamcumque grauitatem † delictorum, hoc enim ſpe- 11
ctat ad Conditorem Canonum, non ad Doctores ſcriben-
tes. Nec officit, quod Felyo. *in d. cap. inquiſitionis, aſſerat cùm pluribus eum ſequentibus,* quod Clericus commit-
tens † delictum qualificatum, poſſe tradi Curiæ ſæculari, 12
noo ſeruata forma *d. cap. cum non ab homine,* quia non ſe-
quitur propter hoc, quod talia delicta qualificata inducant
priuationem beneficiorum † ipſo iure, cum hoc ſacri Ca- 13
nones non ſtatuant, & quatenus aſſeratur per Doctores
ad hoc non ſufficit eorum auctoritas. Quare, vt dice-
bam, ſupra ſicuti beneficium ipſo iure non † amittitur 14
propter homicidium qualificatum, ita nec etiam penſio, &
videatur Gabr. *in d. conſil. 187. num. 12. lib. 2.* vbi aſſerit,
quod propter ſupradictas rationes obtinuit in Rota non
fuiſſe † priuatum beneficio ipſo iure, eum qui proprium 15
confeſſarium occiderat, & ſubiungit, quod ſi id verum
eſt, † quod beneficium ipſo iure non amittitur propter 16
homicidium qualificatum.

Idque multò magis erat dicendum in caſu, in quo con-
ſuluit, vbi tractabatur de amiſſione penſionis ipſo iure,
cùm ageretur † de alimentis, & homicidium non erat 17
qualificatum, cum fuerit commiſſum homicidium à pen-
ſionario io perſonam vxoris, ex materia de qua *in l. Gracchus, C. ad leg. Iul. de adult.* quo caſu homicidium † leuius 18
puoitur. Nam, & licet verùm ſit, quod patri licitum ſit, fi-
liam deprehenſam † in adulterio impunè occidere, prout 19
dicit *tex. in l. patri, ff. ad l. Iul. de adult.* vbi ſic expreſsè caue-
tur, *Patri datur ius occidendi adulterum ſimul cum filia, quam in poteſtate habet &c.* idem etiam deciditur *in l. nec in ea, ff. eodem titul.* Nam tamen hæc † impunitas datur marito, oc- 20
cidenti ſuam vxorem etiam in adulterio deprehenſam. Et
ſi ratio differentiæ perquiratur, ea redditur à *text. in d. l. nec in ea, §. fin.* ibi, *ideo autem patri, & † non marito mu-* 21
lierem, & omnem adulterum permiſſum eſt occidere, quod plerumque pietas paterni nominis, conſilium pro liberis capit, cæterum mariti, & calor, & impetus facilè ſentientis fuit refrenandus &c. ff. ad leg. Iul. de adult. & ſic in ſpecie voluerunt
Iacob. Butrig. *in d. leg. Gracchus in 1. oppoſit.* & ibi etiam Sali-
cet. *num. 7.* cum alijs allegatis per Auguſtin. in addit. ad An-
gel. *de malefic. in verbo, che hai adulterato la mia donna, poſt num. 4.*

Digitized by Google

num. 4. concludit, quod nullo caſu mundi, nec de Iure
22 Ciuili, † nec de Iure Canonico licet marito impunè vxorem
ſuam occidere.

Et quamuis contrarium ſuaderi videatur *ex l. ſi quis in*
graui §. ſi maritus, verſ. ſi tamen maritus, ff. ad Syllan.
23 vbi apertè dicitur ignoſcendum eſſe marito, † qui vxo-
rem ſuam in adulterio deprehenſam occidit; veritas eſt,
quod ignoſcitur, quoad pœnam ordinariam de homicidio,
24 ſed non in totum, † cum mitiùs puniatur, *& eſt text. in*
l. ſi adulterium cum inceſtu, §. Imperatores, ff. ad l. Iul. de
adult. vbi ſic dicitur: *Si maritus vxorem in adulterio com-*
25 *prehenſam, impetu tactu doloris † interfecerit, non vtique*
legis Corneliæ de ſicariys pœnam excipiet, & paulò infra,
Et qui vxorem ſuam in adulterio deprehenſam occidiſſe ſe
26 *non negat, vltimum ſupplicium remitti poteſt, † difficil-*
limum enim eſt iuſtum dolorem temperare &c. Iuſta enim
27 ira frenum † vix capit. Mitior enim pœna erit, vt inquit
28 *text. in d. §. Imperatores*, vt ſi maritus humilis † loci ſit,
in opus perpetuum tradatur, ſiquidem honeſtior, in inſu-
29 lam relegetur. Vnde talis maritus occiſor impunè † non
occidit, & ſuper hoc latè videatur apud Farinac. *in ſua*
prax. crim. tit. de homicid. quaeſt. 121. *par.* 2. *à num.* 60. vbi
abundè plures refert, & addo Petr. Caball. *in ſuis reſolut.*
crim. caſ. 300. vbi quoque affluenter, addo quoque Mar.
Muta *deciſ. Regni Siciliæ deciſ.* 61. *per tot.* vbi quoque
plura habentur.

30 Animaduertendum tamen eſt, vt † maritus occidens
vxorem in adulterio apprehenſam, excuſetur à pœna ordi-
naria homicidij opus eſt, vt incontinenti, & ſic vnico im-
31 petu, & actu id faciat, † nam quoties aliquid delinquenti
32 remittitur, aut propter honorem, † aut propter dolorem,
aut propter iram, vel propter aliam ſimilem cauſam, id
vtique declaratus procedere, dummodo in ipſo actu, ſeu
incontinenti fiat, nam tunc homo inteoſo dolore, aut ira
33 † motus, non eſt in plenitudine intellectus, *arg. text. in l.*
diuus Adrianus, ff. ad leg. Pomp. de parricid. cum ſimil.

Quare ſi maritus poſt dictum primum impetum, & ſic
34 ex † interuallo occidat vxorem adulteram, tunc enim
omnia mitigandi pœna ceſſat ratio, in tantum, quod vxo-
35 ricidium ex interuallo poſt adulterium † commiſſum, ſed
incontinenti, poſtquam maritus, de ea certam notitiam
habuit, pœna ordinaria veniat puniendus, & quamuis ad
excuſandum maritum ad hoc ſoleat allegari *text. in l. diuus*
36 *Adrian. ff. ad leg. Pomp. de parricid.* vbi pater † occidit fi-
lium ſuum in venatione, eo quia nouercam adulterabat,
& pœna parricidij non fuit damnatus, ſed mitiùs, cùm fue-
rit deportatus in inſulam &c.

Item DD. conſiderant pro mitigatione pœnæ cauſa ho-
37 noris, † & iuſtus dolor, qui ſemper cor premit multum
ſtringere.

38 Honoris enim ſui conſeruandi † cauſa, præſetendus
eſt cuique commodo pecuniario, imò honoris iactura,
39 non minus, quam vitæ † ſit pertimeſcenda, *l. iſti in fin.*
verſ. cum viris bonis &c. ff. quod metus cauſ. & ratiocinata
eſt Rot. coram bon. mem. Alexand. Buccabella *deciſ.* 274.
num. 6. ibi, *cum honoris iactura, non minus, quàm vita ſit*
pertimeſcenda &c. ſupra in præcedenti par. 8. *recent.* Et
congruit, quod pulchrè notat Io: Andreas *in cap. ſi Reli-*
gioſus, ſuper gloſ. in verſ. obtenta ext. de elect. in 6. quod
40 dictio † HONOR, ſcribitur cum aſpiratione, quia om-
nes certatim ad honores aſpirant, ſecus verò in dictione
41 † ONVS, ideſt ſine aſpiratione ſcribitur, nam nullus
ad onus aſpirat. Imò omnes illud abhorrent. Hinc eſt,
42 quod dici ſolet, † Epiſcopatum habere duas facies inter
43 ſe diuerſiſſimas, vna vocatur Honor, & alia Onus, † pri-
ma eſt pulcherrima, blanditur, & faſcinat oculos viden-
tium; ſecunda verò eſt turpiſſima, horrida, minax, &
44 tetra omnibus, † eam reſpicientibus oculo carnis. Et ta-
men non obſtante tam horribili facie, tam facilè ad tantum
45 onus, etiam Angelicis humeris formidabile † tam facilè aſpi-
ratur; nam vt inquit *text. in can. qui Epiſcopatum* 8. *quaeſt.* 1.
46 Epiſcopatus † non tantùm eſt honoris, quantum eſt one-
47 ris. Vtinam ambientibus talem gradum † ob eius præe-
minentiam, vel lucrum redditum (ſi tamen aliquis re-
peritur) veniret in mentem dictum S. Ioannis Chryſoſto-
48 mi homil. 3. in Act. Apoſtol. ibi, *Non arbitror † inter*
Epiſcopos, multos eſſe, qui ſalues fiant, ſed plures, qui
pereant, non tam propriys, quàm alienis peccatis, quæ non
curarunt &c. Et facit, quod dictum fuit illi Epiſcopo ar-
denti in inferno, ſcilicet, *Non eſſes de numero damna-*

torum, ſi non fuiſſes † de numero Epiſcoporum, ſed ad 49
nos. Quare ergo, vt dicebam, tam facilè ad Epiſcopatus
aſpiratur.

Ratio enim ea eſſe poteſt, quia prima, † & non ſecunda 50
facies ſpeculatur, pulchrè id deſcribit Deuotus, ac Melli-
fluus Bernardus Sanctus in *Epiſt.* 42. *ad Archiepiſcopum*
Senonenſem, vbi in fine concludit: *Multi † enim non* 51
tanta fiducia currerent ad honores, ſi eſſe ſcirent, & one-
ra, & totum id accidit, *quia attenditur gloria, & non*
† gloriæ pondus &c. Et de hoc ſatis In terminis verò de 52
quibus ſupra, quod occidens vxorem, non incontinenti,
† ſed ex interuallo, poſtquam maritus habuit certam no- 53
titiam adulterij, vt excuſatione dignus videatur pro miti-
gatione pœnæ, ſaltem cauſa honoris, nam, vt dixi, iu-
ſtus dolor, † qui ſemper cor premit multam ſtringit, vt 54
in puncto ratiocinatur Bertazz. *conſil. crim.* 42. *num.* 6.
ibi, *Cum igitur dictum adulterium probatum ſit, dicen-*
dum eſt d. Ioan. Mariam abſoluendum eſſe à pœna vltimi ſup-
plicy, maximè cùm id fecerit cauſa honoris ſui conſeruan-
di &c. & ſub num. 8. ait, quod nullibi eſt dubium, quod
licet maritus non reperiatur † in fraganti crimine adulte- 55
rij vxorem, tamen intelligendo, & conuincendo eam de
adulterio habet iuſtum, & magnum dolorem, ſi curat ho-
norem, † & ſi non ſit pluſquam beſtia, vnde ſi eam oc- 56
cidat, mitiùs eſt puniendus, & non pœna ordinaria &c.
Et videatur, ibi, Claudius Bertazzol. eius filius, qui
atteſtatur, quod ita fuit † iudicatum à Prætore Mi- 57
randolæ.

Et quod ita quoque fuit iudicatum, refert Franciſc. de
Ponte *in conſil.* 98. *per tot.* & per Martam *vot. Piſan.* 206.
per totum, & per Petr. Caball. *reſolut. crim. cap.* 300. *cen-*
tur. 3. *à num.* 24. *& num.* 26. ait, † ita in contingen- 58
tia facti, vidiſſe obſeruare, & ita fuiſſe deciſum in magna
Regia Curia Regni Siciliæ teſtatur Mar. Mut. *deciſ.* 61. *à*
num. 11. *vſque † ad finem*, & ſic quoque fuit deciſum, 59
& concluſum in ſacro Regio Sardinenſi Prætorio die 1. Se-
ptembris 1629. vt refert Io: Dexart. *in eius deciſionibus d.*
Regij Sardinenſ. Prætor. deciſ. 3. *num.* 1.

Attamen verum etiam eſt pro non mitigatione pœnæ
valdè quoque ſtringere, quod non ſunt relaxandæ habenæ
† ad delinquendum, & propria auctoritate, ſibi ius di- 60
cendum, Nam, vt dicebat ſenex ille Terentianus in
Adelph. OMNES † DETERIORES SVMVS 61
LICENTIA, & ſic maritus venit puniendus pœna or-
dinaria homicidij, nec aliquo modo † excuſatur, quod 62
verè fuit probatum vxorem occiſam, commiſiſſe adulte-
rium, nec poteſt delictum, vel offenſam † præteritam 63
homicidio compenſare poteſt, niſi ſolum, & tunc, nec
impunè, quando reperit vxorem in fraganti.

Hinc quoque habemus, ſi quis intulerit alicui vulnus, vel
fecerit grauem iniuriam, vel † offenſam, & poſtea ex inter- 64
uallo occidatur ab offenſo, nihilominus tenetur pœna ordi-
naria, nec in aliquo ei ſuffragatur vulnus, vel grauis † of- 65
fenſa ab eo prius recepta, niſi incontinenti cauſa defenſio-
nis feciſſet, *arg. leg.* 1. *& per tot. Cod. ad leg. Corn. de ſicar.*
& eſt text. in l. ſi quis aggreſſorem, Cod. eodem titul. Nec etiam
obſtat, quod quando † maritus occidit adulteros præter for- 66
mam traditam à lege, mitius punitur, quia id eſt verum
quando homicidium, eſt factum in fraganti, non verò
alias. Sed difficultas ſtat † ad reſpondendum fortiſſimo, & 67
terribili *text. in d. l. diuus Adrianus, ff. ad l. Pompeium de par-*
ricid. de quo ſupra num. 36.

Reſpondetur enim per nonnullos DD. prædictum tex-
tum loqui in patre, qui de iure † antichiſſimo licitè, & im- 68
punè poterat occidere filium, *vt in l. in ſuis, ff. de liber.*
& poſthum. Sed iſta reſponſio non placet, quia hodie
† ſublatum eſt illud ius antiquiſſimum. Secundò quoque 69
reſpondetur, quod in caſu illius textus, pater inuenit fi-
lium actualiter adulterando cum nouerca, † & ſic in fra- 70
ganti occidit, ita declarat & intelligit Hippolyt. Marſil. &
ante eum Paul. de Caſtr. *in d. l. in ſuis, ff. de liber. & poſt-*
hum. ſed nec iſta interpretatio ſatisfacit, quia non eſt veriſi-
mile, quod in venatione † vbi plures congregari ſolent, fi- 71
lius adulteraſſet nouercam, & ſic neceſſariò infertur, quod
text. ille loquatur de adulterio antea commiſſo, † & iſte 72
eſt ſenſus, *gloſſ. Bartol. Alberic. & communiter DD.*
Tertia reſponſio eſt, quia text. ille loquitur in patre,
qui habet maximam poteſtatem, † & correctionem in fi- 73
lium, inquit enim textus, ibi, *patris iure*, & rurſus *patria po-*
teſtas, nec ex illo textu inferri, aut colligi poteſt, concluſio

hæc generalis eum loquatur in caſu ſpeciali, de patre, qui
74 habet, † vt dixi, maximam poteſtatem in filium, & ex
cauſa, & offenſa etiam præterita, & antecedenti poteſt
punire filium, & licet occidat, & modum excedat non
punitur pœna ordinaria, ſed minori, vt ibi ait textus.
75 Vnde ſecus eſt in marito, qui licet † habeat aliquam cor-
rectionem, & vindictam in vxorem, ex multis allegatis à
Rota coram bon. mem. Rembaldo in cauſa Ianuen. ſeparatio-
nis Thori 31. Ianuarij 1625. eſt ſupra deciſ. 324. num. 6.
76 ibi, Leuis † namque verberatio permiſſa eſt viro præſertim
ex cauſa &c. par. 6. recent. & alibi ſæpe, non tamen intel-
ligenda venit de tanta, quanta patris in filios. Vnde talis
correctio intelligenda venit de correctione moderata,
77 † ſic enim in terminis non excuſandi maritum à pœna or-
78 dinaria † homicidij, ſi non in fragranti, ſed ex interual-
lo occidit vxorem adulteram, benè firmat Ant. Gameſ. ad
l. Tauri 80. ſub num. 58. verſic. ſed his non obſtantibus, Fa-
rinac. in prax. criminal. d. quæſt. 121. à num. 111. vbi rela-
tis pluribus in contrarium facientibus, opinionem, qui
excuſationem mariti à pœna ordinaria denegat num. 113.
veriorem eſſe de iuris vigore profitetur, quod & latiùs con-
firmauit, deinde in conſ. 141. vol. 2. vbi omnia in contra-
rium proſternit, & aſſerit illam à ſacra Conſulta magis
79 † approbatam fuiſſe, & iuxta eamdem opinionem deci-
ſum apparet ex Areſto Papon. in appendic. 5. lib. 22. titul. 9.
Videatur etiam Nicol. Ant. Gizzarell. deciſ. Neapolit. 18.
& late ibi per Addentes: vbi plura congeruntur, quando
80 aliquid dicatur factum incontinenti, † videatur quoque
Regens Io: Franciſc. Sanſelic. deciſ. Neapolit. 264. tom. 2.
vbi etiam num. 4. in fin. ait, quod marito permittente
81 vxorem † cum ganeis laſciuire, non licet eam querelare
de adulterio, & conſequenter nec occidere, quia videtur
conſentire adulterio &c.

Ex ſupra relatis ergo duabus contrarijs opinionibus, quæ
82 ſit dicenda verior † ſanè dubium non magnum verſatur,
& multa quidem affluenter eſſent ponderanda, ideòque
in latiori campo id reſeruo, tantòque magis cum inciden-
ter hæc deduxerim occaſione ſupra relati conſil. Gabr. 187.
num. 12. lib. 2. vbi aſſerit, quod beneficium ipſo iure
83 non amittitur propter † homicidium quantumuis qualifi-
catum, ita quoque non amitteretur penſio, & ſicut amit-
titur beneficium, ita amittitur penſio, & caſus, Gabr. erat,
quia prætendebatur amiſſio penſionis, & quidem ipſo iure
84 ob † homicidium commiſſum à penſionario in perſonam
ſuæ vxoris, ex materia de qua in leg. Gracchus, ff. ad leg.
85 Iul. de adult. quo caſu non ſolum homicidium † nullate-
nus eſt qualificatum, imò leuius punitur cum pœna ordi-
naria, tunc ceſſet. Nam in hac materia illud delictum di-
86 citur qualificatum, † quando eius pœna augetur propter
qualitatem delicti, cap. cum de homine, & cap. cum non ab
homine de iudic. & leg. quid ergo §. grauior, ff. de his, qui no-
tantur infam.

Quare nunc recto tramite redeundo in viam principa-
lem, de qua in principio Annotationis, quod regulariter
87 loquendo, cauſa † finalis reſeruationum penſionum, ſit
ipſa alimentorum ſuppeditatio. Finis ergo prouidendi ege-
nis de alimentis eſt intentio Papæ, dum reſeruat penſio-
88 nes, † quare hoc ſtante ſupponendi ſunt omnino termini
89 † habiles, id eſt ſuperfluentia redditruum in titulari, eo mo-
90 do quod eis † ſimul poſſit de congrua ſubſtentatione pro-
uideri, vnde ſi beneficium ſit ſimplex Papa non conſue-
91 nit grauare † Titularem, vltra medietatem iuſti valoris,
vt ait Gigas de penſionib. quæſt. 9. ſub num. 2. Hinc Conſti-
tutio ſan. me. Vrbani Papæ VIII. de qua in 4. Tom. Bullary
conſtitut. la 29. moderatoria Indultorum conceſſorum trans-
ferendi penſionis exceden. medietatem fructuum, quæ Ti-
tulari ſalua remanere debet &c. Si verò beneficium ſit cu-
92 ratum non dat † penſiones, niſi cum clauſula, Dummo-
do remaneant centum pro Rectore, ſi verò Eccleſia ſit Ca-
93 thedralis, non reſeruat Papa penſionem, † niſi cum clau-
ſula, Dummodo remaneant mille pro Epiſcopo, vt benè di-
ſcutit Auguſtin. Barboſ. in prax. exig. penſion. in proœm. à
num. 8. de vi, & effectu dictarum clauſularum, late diſcutit
94 idem Barboſ. in tractat. de clauſul. vſu frequent. clauſ. 47.
& 48.

Et ſanè tunc, quoniam ſimus in gratia conditionali,
cum reperiatur fundata in diſpoſitione conditionali, quæ
95 niſi iuſtificetur, nihil † ponit in eſſe, Caſſador. deciſ. 10.
num. 8. verſ. ſecus ſi à principio de reſcript. Rota in Areti-
na Penſionis 24. Maij 1599. coram bon. mem. Litta, & in
Paduana Penſionis 28. Iunij 1581. coram bo. mem. Rubeo,
& in Salamantina Penſionis 26. Martij 1593. coram bo.
me. Gypſio, impreſſa ſunt apud Marcheſ. de commiſſ. par. 1.
fol. 515. fol. 516. & fol. 525. & deinde fuit dictum in rec. deciſ.
547. num. 2. par. 1. & coram bon. mem. Card. Seraphin.
deciſ. 1017. num. 3. & deciſ. 1122. num. 2. & coram ſanct.
mem. Gregor. XV. deciſ. 57. num. 2. & ibi Beltram. in
annotat. num. 12. Caual. deciſ. 187. num. 1. & ſeq. Feren-
till. in annotat. ad deciſ. 283. bon. me. Buratt. num. 17.
alios refert Garz. de benefic. par. 1. cap. 5. à num. 424. &
benè aduertit Rota coram bon. mem. Dunozetto Decano in
cauſa Peruſina Parochialis, ſeu Penſionum 1. Iulij 1641.
§. Quibus reſeruationibus &c. vbi etiam pluribus cumulatis
firmatur, quod hoc caſu non † ſufficeret ſemiplena pro- 96
batio pro iuſtificatione dd. clauſularum, ſed plena, & con-
cludens † probatio eſt neceſſaria. 97

Prædicta tamen iuſtificatio non requiritur, dum ſu-
mus in ſummariſſimo poſſeſſorio, † etiamſi agatur 98
contra ſucceſſorem, qui reſeruationi penſionis non conſen-
ſit, cum talis iuſtificatio referatur ad petitorium, vt poſt
Gratian. Loret. Mohed. Cocc. & alios firmauit Rota in
cauſa Fauentina Penſionis 5. Maij 1651. coram bon. mem.
Dunozetto Decano, §. Non obſtat, quod huiuſmodi penſio
reſeruata reperiatur, cum clauſula, Dummodo &c. & co-
ram bon. memor. Peuting. in cauſa Peruſina Penſionis 24.
Martij 1651. §. Deinde, ibi, in iudicio petitorio teneba-
tur probare &c. & antea fuit reſponſum in cauſa Conchen.
Penſionis 21. Maij 1649. coram Eminentiſſ. & Reuerendiſſ.
D. Card. Corrado, §. Neque, ibi, ab huiuſmodi onere non
releuatur ex eo, quod ſit in quaſi poſſeſſione exigendi di-
ctam penſionem, nam illa ſuffragatur quidem in poſſeſ-
ſorio iudicio ad effectum obtinendi manutentionem non
autem in petitorio, &c. Sed redeundo ſtrictè ad termi-
nos noſtros.

Ex ſupradictis ergo apparet, quod impoſitio † penſio- 99
nis, non eſt odioſa odio irrationabili, quia licet videa-
tur impoſitio penſionum contra ius, eo quia inſpecto iure
communi beneficia † eccleſiaſtica conferri debeant ſine 100
diminutione, can. maioribus 1. quæſt. 3. can. pia mentis 16.
quæſt. 7. & cap. cum cauſam in fin. de præbend. & eſt titulus,
vt Eccleſiaſt. benef. ſine diminut. conferantur, & plura ſu-
per hoc adducunt Flamin. de reſignat. quæſt. 28. num. 120.
Rebuff. in prax. benefic. titul. de requiſit. ad collat. à num. 6.
& de pacifie. poſſeſſ. num. 117. Vgolin. in tract. de ſimonia
titul. de ſimon. in genere, cap. 28. §. 3. num. 6. Garz. de benef.
par. 1. cap 5. à num. 313.

Tamen de iure etiam eſt, quod ex cauſa † licita, & ho- 101
neſta, penſio pro Tertio imponi poteſt, ex adductis per
Felin. in cap. ad audientiam il 2. num. 2. verſ. concluſio eſt de
reſcript. Rota coram ſanct. mem. Clem. VIII. deciſ. 240.
num. 24. ibi, Licet beneficia ſine diminutione conferri de-
beant de iure tamen eſt, quod ex cauſa licita, & honeſta poſ-
ſit penſio pro tertio imponi &c. par. 1. diuerſ. quam deci-
ſionem poſtea ſecuta eſt Rota coram bon. mem. Rembaldo, in
cauſa Firmana Penſionis 26. Februarij 1625. eſt ſupra in
par. 5. tom. 1. recent. deciſ. 252. à num. 33. vbi quoque
aſſeritur, quod publicam etiam vtilitatem reſpicit, quod
ex pingui † beneficio plures Clerici alantur, latè Mandoſ. 102
qui plurib. rationibus hanc opinionem defendit ſuper reg. 19.
Cancell. quæſt. 11. nu. 1. cum plurib. ſeqq. Gonzal. ad regul. 8.
Cancellar. gloſ. 6. proœm. num. 21. Gig. de penſ. quæſt. 96. n. 4.
& reſponſ. 25. num. 15. Gambar. de offic. legat. titul. de pen-
ſionib. num. 111. cum ſeqq. & benè fuit deductum coram bon.
mem. Durano deciſ. 67. à num. 1. ibi, Habet admixtam illam
publicæ vtilitatis rationem, quod ex pingui beneficio plures
Clerici alantur &c.

Hinc quoque eſt, quod inter alias rationes, quare ſolutio
penſionis, nullatenus retardetur lite † pendente, illa ſatis po- 103
tens eſt, quia penſionis natura ſatis accedit ad naturam ali-
mentorum, vt ſupra diximus, & ſenſit Creſcent. deciſ. 3. de
ſolut. Achill. de Graſſ. deciſ. 26. num. 5. de appellat. Alimenta
enim non patiuntur dilationes l. nec alere, & ibi Bart. in prin-
cip. ff. de liber. agnoſc. Marc. Anton. Chrich. in tract. de moral.
reſcript. num. 90. & 92. Caſſador. deciſ. vnic. num. 1. de mut. pe-
tit. Surd. deciſ. 223. num. 9. & in tractat. de aliment. titul. 1.
num. 5. & tit. 8. priuileg. 70. num. 2. cum alijs allegatis à Rota
in cauſa Alimentorum 4. Decembris 1641. coram bon. mem.
Bichio, ibi, venter non patitur dilationem &c.

Et in tantum eſt verum, quod alimenta non patiun-
tur dilationem, † vt pro eis, non datur appellatio, & hoc 104
non

Digitized by Google

non alia ratione, niſi de qua ſupra, ex quo dilatiunes non
patiuntur intellige tamen de futuris, Bart. *in l. mola. num. 5.*
ff. de alim. & cibar. legat. Speculat. *de appellat. §. quibus autem*
num. 111. Afflict. *deciſ. 152. num. 3. & 764. num. 1. par. 1. di-*
uerſ. & fuit dictum coram bon. mem. Pirouano, in cauſa Ro-
mana Alimentorum 4. Martij 1641. §. Quia ſolatio, ibi,
Agitur de futuris alimentis, pro quibus non datur appellatio,
ex quo dilationem patiantur &c.

105 Hincquoque eſt, quia alimenta non patiuntur dilatio-
nem, ideòque in eis, intrare non valet cumpenſatio, vt
per *text. in l. ea de qua, Cod. de compenſat.* firmant Surd. *in*
d. tract. de aliment. tit. 7. quaſt. 10. num. 8. & tit. 8. priui-
leg. 83. Mareſcott. *variar. reſolut. cap. 83. num. 4. lib. 2.*
Giurb. *deciſ. 5. num. 48.* Inſuper, nec ſuper alimentis ſe-
queſtrum fieri poteſt, vt ſcribit poſt Coler. *de aliment. lib. 1.*
cap. 13. num. 20. Giurb. *d. deciſ. 5. num. 49.* & refert Io:
Baptiſta Hodiern. in addit. ad Surd. *d. deciſ. 323. num. 9.*
ibi, *Adeò vt ſuper alimentis ſequeſtrum fieri non po-*
teſt &c.

106 Alimenta vtique quandu alicui denegantur, aliud non
eſt, niſi eum necare, *d. l. necare.* Quare receptum eſt, quod
alimentis futuris non poteſt aliquo pacto, nec tacitè, nec
expreſsè renunciari, ex pluribus congeſtis per Giurb. *d.*
deciſ. 5. à num. 5. Et noti iuris eſt, quod licet leges ciuiles
107 ſumptæ *ex leg. 12. tabular.* filijs illegitimis cõtra † natura-
lem omnium animaotium inſtitutum alimenta denegaban-
tur, ſic enim caſtitatem tale ius antiquum coluit, vt pie-
tatem omnem abiecerit, teſte Bald. *in conſ. 456. num. 10.*
lib. 5. & ratiocinata eſt Rota *in præcedenti par. 7. recen. de-*
ciſ. 30. num. 29. ibi, *contra naturalem omnium animantium*
inſtitutum, alimenta filijs denegabantur &c.

Hodie tamen de iure Canonico, vt determinatur *in cap.*
cum haberet. extr. de eo. qui dux. in vxor. quàm poll. per adul-
ter. Iuris diuini, & oaturalis veſtigijs inhærendo clemen-
108 tiſſimè † quibuſque naris proſpectu fuit, neceſſaria vitæ
ſubſidia eſſe ſubminiſtranda, vt optimè, & egregiè ratio-
cinata eſt Rota *in cauſa Bononien. Alimentorum 28. Mar-*
tij 1594. coram rec. memor. Penia Decano, eſt inter eius à me
impreſſ. Venetijs deciſ. 281. à num. 1.

Vbi habetur, quod quamuis Ius Canonicum maximè
109 † peccata deteſtetur, & caſtitatem nedum commendet,
ſed præcipiat, naturalem rationem ſequens pietatem, &
110 æquitatem, caſtitati † prætulit; & ſic filijs illegitimis
quibuſcumque alimenta præſtare iuſſit &c. cum pluribus
ibi allegatis, *& ſub num. 19. & ſeq.* quoque aſſeritur
111 Bulla Pij V. contra filios † illegitimos Clericorum emana-
tam, in ſpecie non tollere alimenta, quæ iure naturali,
& Canonico quibuſcumque filijs debentur. Nec eſſe
112 veriſimile tam † pium Pontificem id cogitare voluiſſe,
vnde pietatis, & æquitatis, & rationis naturalis lex viola-
ret &c.

Plura circa prædictam materiam, quod alimenta libe-
113 ris ex quocumque punibili † coitu etiam inceſtuoſu, ac
quaotomuis nefario, Iure naturali, & Canonico deben-
tur, qui deſiderat videre conſulat doctum, & eruditum
tractatum *De illegitimis Clericorum, & Regularium. Ad*
intellectum Bulla ſanct. mem. Pij Papæ V. contra eoſdem il-
legitimos emanata. Auctore D. Io: Nicolao Lucidoro I.C.
Peruſino, Viro non minori morum probitate prædito,
quàm doctrina conſpicuo, eumque ſumma beneuolentia com-
plector &c. & præſertim *ſupra relata tractat. in cap. 15.*
ferè per totum, & ſub num. 1. refutat Garz. *de expenſ.*
cap. 3. num. 21. & ſeq. vbi neſciu à quo ſpiritu ductus,
114 † tenet alimenta filijs illegitimis iure naturæ non deberi,
ſed dumtaxat iure humanu, *& vide, vt dicebam d. Lu-*
cidorum in eodem cap. 15. & in prælud. num. 56. & 57.
vbi magiſtraliter, & doctè prædictam opinionem confu-
tat, ac proſternit, in tantum quod proprio gladio eum iu-
gulat, nam & propria iacula contra eumdem Garz. vertit:
115 *Sitientibus † enim ſat eſt digito fontem monſtrare.*
Nam & ſatis experitur, quod ſuauius ex ipſo fonte bibun-
tur aquæ &c.

Paulus Rubeus.

R. P. D. GHISILERIO

Poſtea Epiſcupo Terracineñ.

Forolìuieñ Bonurum de Acconcijs.

Veneris 1. Februarij 1641.

ARGVMENTVM.

Tranſactio, quando emanauit ex falſa cauſa, non poteſt habere ſubſiſtentiam cum corruat ex defectu conſenſus. Tranſactio inita ſub firmo ſuppoſito, quod extet fideicommiſſum ex quibus probetur adeſſe. Ad ſuſtinendam tranſactionem quidnam ſufficiat.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de aſſociando datur, ſtante facultate capiendi poſſeſſionem propria auctoritate.*
2 *in Tranſactione error expreſſus, eam vitiat.*
3 *Tranſactio ex falſa cauſa facta, de certo errore corruit ex defectu conſenſus.*
4 *ſub Verbo,* omnes, *non veniunt filij tantum, ſed etiam filios filiorum in eadem oratione nominatos.*
5 *Dictio,* quandocumque, *idem importat, quod in perpetuum.*
Dictio, quandocumque, *comprehendit omne tempus, num. 6.*
7 *Subſtitutio vulgaris expirat per mortem inſtituti cum filijs.*
8 *Limita niſi aliud appareat de mente teſtatoris volentis, quod fideicommiſſ. progrediatur ad alios. Et quæ ſint coniecturæ, quæ id ſuadeant, num. 10. & 11.*
12 *Verba poſita in oratione ſeparata, non ſtant reſtrictiuè, ſed extenſiuè.*
13 *Agnationis contemplatio eſt ſufficiens ad conſtituendum fideicommiſſum abſolutum.*
14 *Fideicommittentis menti, quod repugnat non eſt admittendum.*
15 *Tranſactio, vt ſubſtineatur, ſat eſt adeſſe aliquam dubietatem.*
16 *Tranſactio ſuper iuribus fideicommiſſi fieri nequit, niſi ſint dubia.*
17 *Dictio,* maximè, *quid importet.*
18 *Poſſeſſionem bonorum fideicommiſſorum, quod quis poſſit capere propria auctoritate, id neceſſario ſupponit adeſſe fideicommiſſum.*
19 *de Identitate bonorum fideicommiſſo ſubiectorum non eſt dubitandum, dum quis eſt grauatus certam ſummam pecuniarum.*
20 *ſuper Teſtamento tranſigens non inſpectis, & cognitis verbis teſtamenti nulliter dicitur facta tranſactio.*
21 *Tranſactio, ad cuius fauorem eſt nulla ab eo, & non ab alijs eſt impugnanda.*
22 L. de his, ff. de tranſact. *quando dicatur ſatisfactum.*
23 *Fideicommiſſum factum ad fauorem familiæ, & agnationis ſemper durat, dum adſunt de tali familia.*
24 *Et hoc quantumuis eſſet vnus tantum.*

DECISIO II.

TRaiaous Acconcius Iunior volens de anno 1612. ad tollendas lites, & ad eius exonerandam conſcientiã, & ad omnem alium, ac meliorem finem declarare, quæ bona ab eo poſſeſſa eſſent ſubiecta fideicommiſſo, & fideicommiſſis alias per Bernardinum, Traianum ſeniorem, & q. Hieronymum factu, ſiue factis ad fauorem aliorum de Accuncijs nempe Iulij, & Martij fratrum pro dimidia, ac Fabritij filij Benuenuti pro alia dimidia, & aliorum filiorum, & deſcendentium, & illorum purificationem in caſu obitus ipſius ſine filijs maſculis, deuenit ad concordiam, in qua declarauit Domum, ſeu Palatium in Ciuitate Foroliuij, & tenutam, ſiue poſſeſſionem in Villa nuncupata della Rutta ſubiacere dictis fideicommiſſis, eaque in caſu purificationis dictorum fideicommiſſorum ad prædictos Iolium, & Martium pro dimidia, & ad Fabritium pro altera dimidia, quibus in d. caſu purificationis dedit facultatem capiendi poſſeſſionem dictorum bonorum propria auctoritate, & ſine licentia, mandato, decreto alicuius Iudicis vel Curiæ, etiam abſque eo, quod è manu eius hæredum, & ſucceſſorum illis poſſeſſio tradita, & conceſſa ſit, vt latius in Inſtrumento d. Concordiæ. Deceſſit ſine filijs Traianus relictis hæredibus DD. An-

Digitized by Google

drea, Paolo, & Franciſco de Maugellis ex ſorore nepotibus
ſuperſtite D. Franciſco de Acconcijs filio ſupradicti Iulij,
ipſo præteodente ſactum fuiſſe locum purificationi fidei-
commiſſorum ad eius fauorem, & pacto adiecto in dicta
Concordia fuit dubitatum, an illi eſſet dandum mandatum
de aſſociando ad poſſeſſionem dictorum bonorum, & affir-
matiuè fuit reſolutum.

Quia cùm non conuertatur, quod Traianus iunior de-
ceſſerit ſine filijs, ſtante facultate in Concordia per eum
Franciſco conceſſa capiendi poſſeſſionem bonorum, de qui-
1 bus agitur propria auctoritate, † eſt concedendum man-
dato de aſſociando ad poſſeſſionem eorum, Rip. *in l. 1. §. ſi
hæres num. 21. ff. ad Trebell.* Gabr. *tit. de acquir. poſſeſſ. concl.
8. num. 8.* Menoch. *de adipiſc. remed. 5. num. 183.* Mareſcott.
variar. reſolut. lib. 2. cap. 20. num. 4. Afflict. *deciſ. 326.
num. 1. Rota coram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 105.
num. 4. coram bon. mem. Buratto deciſ. 887. num. 5. & co-
ram Reuerendiſſimo Vrgellen. deciſ. 105. num. 2.*

Nec facit, quod cum Concordia emanauerit cum fir-
mo ſuppoſito, quod extarent fideicommiſſa ſupradicto-
2 rum † error expreſſus in tranſactione, cui ex lectura col-
ligitur, vitiet contractum, Dec. *conſ. 63. num. 6.* quem
ſequitur Aym. *conſ. 987. num. 56. lib. 6.* Surd. *conſ. 241. nu. 1.
ante fin.* Simon. de Præt. *de interpr. vlt. volun. fol. 172. n. 243.*
Peregr. *de fideicom. art. 16. num. 111. artic. 51. num. 39. conſ.
113. num. 9. lib. 3. & conſ. 40. num. 17. lib. 5.* Fuſar. *de ſubſt.
quæſt. 498. num. 5.* Rota *deciſ. 40. num. 5. par. 2. 765. num. 1.
& 2. par. 4. diuerſ.* coram Seraph. *deciſ. 1190. num. 1. poſt
med. verſ. quare cum ſeqq.* Quia vera eſt concluſio, quod
3 tranſactio facta ex cauſa † erronea, detecto errore cor-
ruit ex defectu conſenſus, vt in terminis tranſactionis factæ
cum ſuppoſito fideicommiſſi non exiſtentis traduot Dec. &
alij ſupra allegati; ſed negarunt DD. illam applicari huic
caſui ſtante indubitata exiſtentia fideicommiſſorum de tem-
pore Concordiæ, vt ex lectura teſtameotorum fideicom-
mittentium, in quibus probatur ſupradictos Bernardinum,
Traianum ſeniorem, & Hieronymum reſpexiſſe conſerua-
tionem agnationis, dum plures gradus ſubſtitutionum fece-
runt, & fideicommiſſa verbis perpetuitatem denotantibus
ordinarunt.

Siquidem Bernardinus de anno 1536. in omnibus ſuis bo-
nis mobilibus, immobilibus, iuribus, &c. Bennenutum,
Franciſcum, & Fabritium ſuos filios legitimos, & natura-
les ſuos hæredes vniuerſales inſtituit, fecit, & eſſe vo-
luit pleno iure &c. & ſi aliquis dictorum filiorum, vnus,
vel plures quandocumque deceſſerit, ſeu deceſſeriot ſine
filijs maſculis legitimis, & naturalibus, ſuperuiuentes
alios, vel alium, vel eorum vel eius filios maſculos legiti-
mos, & naturales eis, vel ei decedenti, vel decedentibus
ſubſtituit pupillariter, vulgariter, & per fideicommiſſum &c.
Et ſi omnes dicti ſui filij legitimi, & naturales, & eorum
filij quandocumque deceſſerint ſine filijs maſculis legitimis,
& naturalibus dictam ſuam hæreditatem omnem, & om-
nia ſupradicta ſua quæcumque bona voluit teſtator perue-
nire ad ſuos proximiores maſculos legitimos, & natura-
les parentelæ ſuæ maſculinæ pupillariter, vulgariter, &
per fideicommiſſum &c. Et d. Teſtator voluit, quod d. caſu
ſua hæreditas prædicta ſemper perueniat, & vadat ad pro-
ximiores maſculos legitimos, & naturales parentelæ ſuæ
maſculinæ quouſque durauerit dicta eius parentela, &
agnitio maſculina pupillariter, vulgariter, & per fideicom-
miſſum &c. fœminas filias verò talis decedentis, vel dece-
dentium ſine filijs, vt ſupra, voluit idem Teſtator dotari
ſecundum diſpoſitionem temporum facultatem talis dece-
dentis &c. computata in dicta dote omni legitima, Trebel-
lianica, & omni alia parte qualibet ſibi debita iure naturæ.
Ex quibus apparet non ſolum filios filiorum fuiſſe grauatos,
& ſic nepotes, ſed etiam alios deſcendentes, cum ver-
4 bum, omnes, ibi: † *Et ſi omnes dicti ſui filij, & eorum
filij &c.* referatur non ſolum ad filios, ſed etiam ad filiorum
filios in eadem oratione nominatos copulatiuè; Vnde intrat
5 recepta concluſio, quod ſub nomine † filiorum cum dictio-
ne vniuerſali nominatorum non ſolum primi filij, ſed etiam
cæteri continentur, Fuſar. *poſt alios plures quos allegat. in
tract. de ſubſt. quæſt. 320. num. 66.* Idem ſuadet dictio, *quan-
6 documque*, quæ † importat idem, quod in perpetuum
cum comprehendat omne tempus.

Non obſtat, quod eo ipſo, quod filij Bernardini inſtitu-
7 ti, & eorum filij deceſſerunt † cum filijs expirauerit fidei-
commiſſum iuxta celebre *conſ. Oldrad. 21.* ſæpius à Rota
canonizatum, *vt in deciſ. 486. num. 1. deciſ. 519. num. 2.
par. 1. recent. & in Bononien. de Barzellinis 7. Iunij 1634.
coram me.* Quia quando conſtat Teſtatorem habuiſſe re-
ſpectum ad defectum filiorum quocumque tempore contin-
gat, & quando Teſtator ſubſtituit non ſolum in caſu quo
eius filij, ſed etiam filij filiorum decederent ſine filijs, vt de
vtroque caſu † ex illa dictione, *quandocumque*, & ex il- 8
la dictione, *omnes*, ſuperius ponderatis ceſſat, *d. conſ. Ol-
drad.* 21. Aym. *conſ. 326. num. 6. verſ. & primo non procedit.*
Soccin. *conſ. 250. num. 4. lib. 2.* Vltra quod ex coniecturis vbi
conſtat de contraria voluntate Teſtatoris receditur *à conſ.*
Oldrad. Hic autem adſunt vehementes coniecturæ. Di-
greſſus ad plures gradus, prohibitio alienationis, expreſſa
† cauſa conſeruandi bona in familia, excluſio fœmina- 9
rum; fideicommiſſum reale, clauſula vulgariter, pupilla-
riter, & per fideicommiſſum, & verſamur in fideicom-
miſſo aſcendentis, cum omnes deſcendant à Bernardino,
quo caſu ſufficiunt leuiores coniecturæ.

Neque videtur contrarium poſſe firmari ponderatis illis
verbis reſtrictiuis, ibi, *& d. Teſtator voluit, quod dicto ca-
ſu ſua hæreditas, &c.* Quia cùm verba † præcedentia re- 10
ſpiciant extinctionem deſcendentium, non excludunt fi-
deicommiſſum in fauorem ipſorum deſcendentium, ſed il-
lud præſupponunt, & quatenus verba præcedentia non
eſſent per ſe apta ad inducendum fideicommiſſum, cùm
Teſtator velit ſuam agnationem in perpetuum conſeruari,
& filias fœminas ſuorum deſcendentium dotari, ex verbis
ſequentibus † illud induceretur, & ideò verba præceden- 11
tia ſunt ſupplenda, cum ex illis appareat plus fuiſſe dictum
in præcedentibus, & minus ſcriptum. Nec dicta verba
ſunt referenda ad conditionem ſi ſine filijs appoſitam in
principio inſtitutionis, & ſubſtitutionis, ſed ad caſum ſuc-
ceſſionis parentelæ, vt ſcilicet poſtquam hæreditas perue-
nit ad omnes vocatos ordine ſucceſſiuo, & deſcenſiuo va-
dat ad illos proximiores parentelæ maſculinæ in ſtirpes, &
non in capita, quæ verba cum ſint † poſita in oratione 12
ſeparata non ſtant reſtrictiuè, ſed extenſiuè, per ea quæ no-
tant Adden. ad ſanct. mem. Greg. XV. *deciſ. 433. num. 21,
& 22.*

Traianus ſenior ſecundus fideicommittens de anno 1572.
poſt plures ſubſtitutionum gradus clarius expreſſit fidei-
commiſſum ordinaſſe pro conſeruatione agnationis fami-
liæ de Acconcijs, ibi, *quia volo hæreditatem meam conſer-
uari in domo agnationis meæ de Acconcijs pro eius ſuſtenta-
tione &c.*

Tertius fideicommittens, ſcilicet Hieronymus de an-
no 1591. perpetuum fideicommiſſum ordinauit ad fauo-
rem agnationis in ſcut. 6000. De hoc tertio fideicommiſ-
ſo quantitatis non eſt quæſtio, cum Mangelli dent
manus.

Ex verbis tam primi, quàm ſecundi, & tertij teſtamenti
clarè patet Teſtatores voluiſſe bona remanere, & conſer-
uari in agnatione de Acconcijs, quæ contemplatio † agna- 13
tionis ſufficit ad conſtituendum fideicommiſſum abſolutum
Soccin. iun. *conſ. 40. num. 18. & 19. inter conſ.* Curt. ſen. Et
hanc opinionem eſſe receptiſſimam concludit Mantic. *de
coniect. lib. 6. tit. 14. num. 24.* & Surd. *conſ. 95. plenè com-
probans num. 13. lib. 1.* & alij relati per Mant. *d. num. 24. verſ.
ſed contrariam opinionem.*

Et ſi Traianus ſenior voluit, quod ſua hæreditas con-
ſeruetur in domo agnationis de Acconcijs pro eius ſuſten-
tatione, quomodo ergo puterunt dicta bona peruenire
ad proximiores maſculos de agnatione, quouſque duraue-
rit agnatio maſculina, ſi ob obitum inſtitutorum, vel
ſubſtitutorum cum filijs expiraſſet fideicommiſſum? Et
quomodo pro ſuſtentatione familiæ de Acconcijs deſerui-
ret hæreditas Traiani ſi modo eſſet transferenda ad Man-
gellos extraneos, non obſtante, quod adſint maſculi de
agnatione? quod † quidem cum de directo repugnet men- 14
ti fideicommittentis non eſt admittendum, quare data
ſubſiſtentia fideicommiſſi, ſeu fideicommiſſorum concor-
dia eſt executioni demandanda ſecundum pacta conuen-
ta inter partes de capiendo poſſeſſionem propriam aucto-
ritate.

Eoque facilius, quia non agitur de ſupradictis fideicom-
miſſis principaliter, nec ex integro illa ſunt diſcutienda,
ſed agitur ea tranſactione † pro qua ſuſtinenda ſat eſt adeſ- 15
ſe aliquam dubietatem, vt in terminis tranſactionis factæ
ſuper fideicommiſſis dubijs reſpondit Rota *in Bonon. tran-
ſactionis de Fachinettis 26. Nouembris 1633. 14. Nouem-
bris*

Digitized by Google

bris 1636. 8. *Iunij* 1637. 30. *Aprilis* 1638. *coram R. P. D.*
meo Veroſpio, quæ deinde fuerant confirmatæ 25. *Februa-*
rij, *&* 13. *May* 1639. *R. P. D. meo Merlino*, cùm non
16 poſſit † fieri tranſactio ſuper iuribus fideicommiſſi, niſi illa
ſint dubia, Natt. *conſ.* 304. *num.* 8. Bero. *conſ.* 176. *num.* 28.
lib. 1. *cum alijs allegatis num.* 10. *in Nouarien. Legitimæ* 18.
Iunij 1629. *coram me*, *quæ eſt deciſ.* 306. *par.* 5. *recent.*

Nec ſubſiſtit, quod Concordia emanauerit ſolum ad di-
rimendas lites, quæ oriri poterant ſuper liquidatione bo-
norum in caſu purificationis, proindeque tranſactio vti
reſtricta ad liquidationem bonorum non tangat fideicom-
miſſa, circa quæ nihil fuit depoſitum. Quia contrarium
apparet ex verbis Concordiæ, ibi. *Pro euitandis litibus*,
quæ inter ſe, *& alios prædictos de Acconcijs ex vna*, *& hære-*
des, *ac ſucceſſores dicti Traiani iunioris partibus ex altera*
in caſu purificationis dictorum fideicommiſſorum oriri poſſent,
maximè ſuper bonorum relatis fideicommiſſis ſubiectorum
identitate, *&c.* habitam fuiſſe rationem litium, quæ oriri
poterant ſuper fideicommiſſis, & illorum exiſtentia, dictio
enim illa, *Maximè*, non excludit alias lites, nec reſtrin-
git concordiam ad identitatem bonorum, ſed ſtat amplia-
tiuè, itaut & includatur exiſtentia fideicommiſſorum, &
identitas bonorum; Atque ita dictio illa, *Maximè*, de-
monſtrat, quod partes non ſe reſtrinxerunt ad declaratio-
nem ſuper identitate, ſed etiam ad exiſtentiam fideicom-
17 miſſi, & † hoc attenta natura illius dictionis, *Maximè*,
l. fin. ff. de his quæ in teſtam. l. illud, *ff. ad l. Aquil. l. filius*
fam. ff. de condit. & demonſtr. Couarr. *var. reſolut. lib.* 2.
quæſt. 7. *num.* 4. Gemin. *conſ.* 6. *in princip.* Rota *deciſ.* 139.
par. 5. *recent.* Et concluſio Inſtrumenti cantat, quod dece-
dente Traiano ſine filijs Acconcij fideicommiſſarij poſſint
18 apprehendere poſſeſſionem proprià auctoritate. † Vnde
per neceſſarium antecedens partes canonizarunt adeſſe
fideicommiſſum, & illud eſſe purificandum per mortem
Traiani, quatenus decederet ſine filijs. Nec erat opus
tranſactione ſuper identitate bonorum, quia in fideicom-
miſſo Bernardini aderat nota omnium, & ſingulorum cor-
19 porum hæreditatis ſuæ, & reſpectu fideicommiſſi † Hiero-
nymi non erat opus probatione identitatis, quia Traianus
iunior erat grauatus ad reſtituendum ſcuta 6000. non au-
tem ad certa bona.

Pariter non obſtat, quod Traianus tranſegerit non in-
20 ſpectis, cognitiſque verbis † teſtamenti, ſeu teſtamento-
rum, & ſic nulliter iuxta *text. in l. de his ff. de tranſact.* Quia
fideicommiſſarij non impugnant tranſactionem, in quo-
21 rum † fauorem emanauit *d. l. de his*, & cum Traianus, &
ſupradicti Iulius, & Martius fratres, ac Fabritius filius Ben-
uenuti tranſigentes declarauerint, & cum iuramento con-
feſſi fuerint ſe habuiſſe, & habere plenam ſcientiam, noti-
tiam, & claram, & perfectam informationem de cuncto
tenore, ſiue cunctis tenoribus ſupradictorum teſtamento-
rum per ſupradictos Bernardinum, Traianum ſeniorem,
22 & Hieronymum de Acconcijs conditorum &c. † ſatisfa-
ctum fuit diſpoſitioni *d. l. de his*, prout notant Bartol. Bald.
Angel. Paul. de Caſtr. & alij per Oſaſch. *deciſ.* 112. *num.* 20.
Cæl. de Graſſ. *deciſ.* 2. *de tranſact.* Burat. *deciſ.* 658. *num.* 9.

Denique non obſtat, quod prædeceſſerit Traiano iuniori
23 Fabritius filius Benuenuti, & ita pro illa medietate † expi-
rauerit etiam fideicommiſſum, & facultas apprehendendi
bona conceſſa in tranſactione. Quia teſtamenta ſunt facta
ad fauorem familiæ, & agnationis, & ſic quamdiu aliquis
extat, ſucceſſio fideicommiſſi ad illum pertinet, quia licet
24 ſolus conſeruat tamen † agnationem, & non poteſt dubitari
quin attentis teſtamentis ad ſolum etiam Franciſcum, qui
ſupereſt de Acconcijs tota ſucceſſio ſpectet, in tranſactio-
ne autem partes non intellexerunt excludere perſonas
comprehenſas, nec reſtringere fideicommiſſum niſi reſpe-
ctu quantitatis bonorum, & facultas ingrediendi poſſeſ-
ſionem fuit data vocatis ad fideicommiſſa, & tranſactio
25 † recipit interpretationem à teſtamentis, ſuper quibus ema-
nauit, & ad quæ etiam ſe refert Peregr. *de fideicomm. art.*
42. *num.* 62. Seraph. *deciſ.* 1460. *num.* 2. Rota *in Florentina*,
ſeu Bonon. de Barbadoris 25. *Iunij* 1640. *coram bon. mem.*
Coccino. Et illa verba, pro dimidia, appoſita in tranſa-
ctione ſtant demonſtratiuè, quia de tempore tranſactionis
aderat Fabritius Benuenuti, & Franciſcus, & propterea
attento illo tempore diuidenda erat ſucceſſio pro medie-
tate.

Præterea ſi Traianus deuenit ad tranſactionem pro exo-
neranda ſua conſcientia, pro euitandis litibus, pro obti-
nenda ceſſione, quoad alia bona in tranſactione non de-
ſcripta, & alia etiam ratione in tranſactione expreſſa,
quia ſic ſibi placuit, & placet facere, ac diſponere de ſuis
bonis in fauorem dictorum eius conſanſanguineorum &c.
omnis interpretatio eſt capienda pro ſuſtentatione tranſa-
ctionis, quia ſupradictæ clauſulæ excludunt omnem erro-
rem, omnemque dolum, & fraudem, & ſic illius hære-
des debent adimplere, † & admittere perſonas vocatas in 26
dictis fideicommiſſis, alioquin † non exonerassent con- 27
ſcientiam Traiani Iunioris tranſigentis, & placuerunt
etiam aliæ reſponſiones datæ ab Informantibus pro Ac-
concio.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

R. P. D. ROIAS

Poſtea Epiſcopo Tarraconen.

Maceraten. Cenſus.

Veneris 15. *Februarij* 1641.

ARGVMENTVM.

Apochæ, ſeu inſtrumenta matrimonialia in qua ſi-
mulatè promittuntur ad matrimonij honorifi-
centiam maiores dotes, quàm quod verè conſti-
tuantur, tamquam promiſſiones, & ære, nec
non fumoſæ, nullatenus poſſunt habere ſubſi-
ſtentiam.

SVMMARIVM.

1 *Apochæ matrimoniales*, *quod ſint facta ad pompam*, *ex quibus arguatur.*
2 *Inſtrumenta*, *quando probantur eſſe ſimulata*, *non releuant.*
3 *Simulandi cauſa*, *quando adeſt*, *tunc facilius probatur ſimulatio.*
4 *Simulatio cum ſit difficilis probationis*, *ideòque coniecturis remanet iuſtificata.*
5 *Simulatio arguitur ex modo inſolito.*
6 *Apoca*, *dum non fuit conſignata vero creditori*, *quid ex hoc arguatur*, *&* num. 7.
8 *Dos quod fuerit conſtituta ad pompam arguitur ſtante paupertate dotantis.*
9 *Adnotatio*, *& deſcriptio facta tempore non ſuſpecto oſtendit veritatem rei.*
10 *Fructus rei ceſſæ*, *dum per multum tempus non fuerunt petiti quid ex hoc arguatur.*
Curator non poteſt inæqualiter dotare plus ſorores.
11 *ad Simulationem probandam coniectura plures*, *ſimul ponderandæ veniunt.*
12 *Simulatio facilius probatur dum non agitur de delicto*, *ſed de ſimulatione licita*, *& honeſta.*
13 *Inſtrumenta dotalia maioris dotis ad maiorem pompam quotidie fieri ſolent.*
Vt dos pinguior appareat, *quod licitè fieri poteſt.*
14 *Dos magna dum fuit conſtituta ad pompam*, *eodem modo præſumitur ſimulata*, *distributio ſolutionis in diuerſis terminis.*
15 *Cenſus debet extingui per actus retroſimiles.*
16 *Cenſus*, *quando remaneat extinctus abſque alia retroceſſione.*
17 *Cenſus poteſt etiam extingui per compenſationem.*
18 *Cenſuarius cogitur inuitus compenſare.*
Compenſatio habet vim ſolutionis, num. 18.
19 *Cenſus extinguitur per compenſationem*, *nec requiritur diſdicta*, *quando compenſatio fuit facta de conſenſu partium.*
20 *Et quæ verba ſint apta ad id inducendum.*
21 *Ratificatio ex quibus inducatur.*
22 *Ratificatio præſumitur*, *ſtante promiſſione de rato*, *& obſeruantia per* 30. *annos*, *amplia* num. 23.
24 *Confeſſio facta abſente parte*, *non nocet confitenti.*
25 *Teſtium reuelationes non releuant*, *dum non fuit formiter examinati.*
26 *Teſtes deponentes de*, *auditu non releuant*, *amplia* num. 27.

DE-

DECISIO III.

FVit de anno 1591. per Cæſarem Ridolphinum Tutorem, & Curatorem, nuptui tradita Hieronyma Ridolphina Horatio Alaolino cum promiſſione dotis ſcut. 4000. per apocam, verùm quia d. dos fuit potius ad pompam, ac honorificentiam pro tali ſumma conſtituta cum re vera inter partes conuentum fuiſſet ſolum in ſcutor. 3150. Ideò ſupradicta Apoca fuit conſignata Vincentio Caſſino conſanguineo Hieronymæ, & mediatori, vt illam penes ſe retineret (prout retinuit) iuxta notam à tergo factam. Succeſſiuè obijt Horatius maritus condito Teſtamento in quo mandauit d. Hieronymæ eius vxori reſtitui ſcuta 400. à ſe recepta ad computum dotis, eique inſuper reliquit vſumfructum ſuorum bonorum necnon legatum ſcutor. 600. computatis in eo veſtibus, ac iocalibus. De anno verò 1582. ſub die 17. Septembris fuit deuentum ad tranſactionem inter d. Hieronymam, & hæredes d. Horatij, in qua d. hæredes pro reſtitutione præfatorum ſcut. 400. à Cæſare ſolutorum Horatio, ac pro vſuſfructu relicto, & inter eos concordato in ſcutis 1000. necnon pro complemento d. legati ſcutor. 600. (ad quotum computum conſignarunt veſtes, & iocalia æſtimata in ſcut. 440. & pro ſcut. 40. conſtatis ex impenſis funerum, & ſcutis duobus tunc ſolutis conſignarunt Hieronymæ cenſum ſcut. 550. in ſorte de quo agitur debitum ab hæreditate Franciſchini patris eiuſdem Hieronymæ, necnon tres cenſus conficientes in ſorte ſummam ſcut. 1050. His ita peractis fuit per d. Hieronymam conuolatum ad ſecunda vota cum Iacobo Centio facta dotis promiſſione per Cæſarem ſupradictum in ſcutis 4800. ſoluen. in pluribus, ac determinatis ſolutionibus, & pro prima paga d. Cæſar ſoluit ſcut. 150. in prædictis tribus Cenſibus, & ſcuta 600. in vaſtibus, ac iocalibus necnon ſcuta 800. pro prima, & ſecunda paga, pacto adiecto, quod d. Hieronyma deberet quietare eius fratres, & patruos de omni, & toto eo quod ab ipſis prætendere poſſet; quæ dos verè, ac realiter fuit poſtmodum ab eodem Cæſare patruo integrè ſoluta, vt ex quietantijs datis apparet, quarum vltima ſecuta fuit ſub die vltima Aprilis 1602. & ſecuta morte Iacobi ſecundi viri clarè demonſtratum fuit Hieronymam recuperaſſe ab illius hæredibus prædictam integram ſummam ſcut. 4800. De anno 1632. pro parte d. Hieronymæ fuit actum coram A. C. pro fructibus ſupradictis cenſus ſcut. 550. à Franciſchino, vt ſupra impoſiti, ac d. Hieronymæ ceſſi ab hæredibus Horatij eius primi viri contra Cæſarem Iuniorem hæredem ſopra d. Cæſaris ſenioris fideiuſſoris d. Cenſus, & contra ipſum obtinuit mandatum ad effectum deponendi, quod poſtea coram R. P. D. meo Veroſpio fuit etiam executioni demandatum, & cauſa in gradu appellationis mihi commiſſa propoſui pluries dubium. An Decretum R.P.D. mei Veroſpij eſſet confirmandum, vel infirmandum itaut depoſitum eſſet conſignandum Hieronymæ, vel reſtituendum Cæſari, & poſt ſeptimam cauſæ propoſitionem hodie demum fuit reſolutum d. decretum eſſe infirmandum, & ſic depoſitum eſſe conſignandum Cæſari.

Præcipuum reſolutionis fundamentum deductum fuit ex eo, quod dos primi matrimonij fuit realiter ſcut. 3150. quamuis Apoca cantet pro ſcutis 4000. ex quo expreſſo pro d. ſumma fuit ſecuta ad pompam, & ad matrimonij honorificentiam, præſertim ſtante d. adnotatione à tergo Apocæ facta ibi, *nota che queſto ſcritto non ſi deue rendere ſe non ci è il conſenſo di Girolama, Ludouico, e Mario, & all'incontro di Miſer Gioſeppe, e Miſer Ceſare Ridolfini altrimente ci rimetteriano della conſcienza, dell'honore, & della robba*, quæ ſimulationem indicat, attenta præſertim qualitate perſonæ mariti, qui (vt teſtes dicunt) erat vir glorioſus, ſtante etiam conſuetudina Regionis conficiendi ſimiles Apocas matrimonia-
1 les pompoſas iuxta atteſtationes † datas, ex quibus ſimulatio deducitur, Cæpol. *de ſimul. contr. num. 68. preſ. 21.* & in propoſito aduertunt Menoch. *preſ. 22. num. 95. lib. 3.* Far. *de*
2 *ſimul. quæſt. 162. num. 214.* ſimileſque Apocas † in Rota fuiſſe diſcuſſas, ac vti ſimulatas reputatas fuiſſe coram Dur. *deciſ. 98. num. 14.* Bur. *deciſ. 775. num. 1. & in Rom. Dotis de Palsaſchis* 10. *Decemb. 1629. coram R. P. D. meo Dunoz.* & cauſa ſimulandi non deficit in præſenti cum illa benè reſultet ex pompa, ac matrimonij honorificentia propter quam d. ma-
3 iores expreſſiones † dotium fieri conſueuere præſertim inter nobiles viros, iuxta *l. ſi quis poſt 9. in princip. verſ. dos, etiam C. de bonis proſcr.* Valaſc. *deciſ. 154. num. 11.* Dur. *d. deciſ. 98. num. 14.* Bur. *d. deciſ. 775. nu. 1. & fuit reſol. in Rom. fructuum Dotis 28. Iunij 1628. coram bon. mem. Coccino, & in Rom. pecuniaria 25. Iunij 1632. coram R.P.D. meo Merlino.* Vlterius concurrunt quamplures coniecturæ, ex quibus apertè remanet probatum Apocam fuiſſe factam ad pompam, & ſimulatè in d. ſumma ſcut. 4000. coniecturis † autem ſimula- 4
tionem remanere probatam cùm ſit difficilis probationis non eſt in iure nouum iuxta *text. in l. non omnis §. Barbarius ff. de re milit.* Pariſ. *conſ. 53. num. 8. cum ſeqq. lib. 1.* Mant. *de tacit. lib. 13. tit. 35. num. 9.*

Prima coniectura deſumpta fuit ex eo, quia Apoca legitur confecta abſque teſtibus, nec datæ fuit Horatio primo viro creditori, ſed Vincentio mediatori, ex quo deſumitur dotem pro d. ſumma promiſſam fuiſſe ſimulatam, & ad pompam conſtitutam, cum illa debuiſſet conſignari creditori ad hoc, vt penes illum ad ſui cautelam remaneret, Crau. *de ant. temp. §. quæritur num. 67. tract. tom. 17. fol. 134.* Giou. *reſp. 37. num. 3. lib. 1.* Gregor. XV. *deciſ. 439. num. 7.* Maximè quia nullum in ea adeſt pactum vltrò citròque obligatorium, ſed nuda dotis promiſſio in fauorem tantummodo mariti, ac vxoris, † qui modus vti inſolitus præbet cauſam 5
ſimulationis, Farin. *de falſ. quæſt. 162. num. 155.* Grat. *diſcept. 479. num. 70.* Decian. *reſponſ. 62. num. 75. lib. 3.* Mut. *deciſ. 35. num. 17.* Rota *deciſ. 283. num. 8. par. 5. recent. & in Firmana Predij 14. Maij 1640. coram R.P.D. meo Peutingero.*

Secunda coniectura deprompta fuit ex eo, quia Apoca fuit conſignata d. Vincentio mediatori, & à tergo legitur adnotatum quod non tradatur parti abſque conſenſu illorum de Ridolphinis cum alias adeſſet iactura honoris conſcientiæ, ac rerum, quæ omnia non militarent ſi Apoca eſſet abſolute candida, † cum eo caſu ſtatim fuiſſet conſignata 6
primo viro creditori adhoc, vt valeret ſuum creditum conſequi, *l. plures Apocæ C. de fid. Inſtrum.* Greg. XV. *dicta deciſ. 439. num. 7.* Animaduertendo quod mediator penes quem remanſit Apoca non adnotauit conſenſum mariti pro conſignatione apocæ deſiderari, ſed conſenſum illorum de Ridolphinis, qui dotem debebant, ex quo deſumitur illos tantummodo in apoca habuiſſe intereſſe, eoſque damnum fuiſſe paſſuros ſi marito † conſignaretur, & propterea d. Apo- 7
cam non fuiſſe in totum veram, perfectam, ac firmam Morot. *reſp. 6. num. 5. & 11.* Seraph. *deciſ. 623. num. 3. & fuit dictum in Vlixbonen. Matrimonij 21. Iunij 1613. coram Sacrato.*

Tertia elicita fuit ex paupertate Franciſchini patris Hieronimæ probata ex inuentario bonorum hæreditariorum in ſummario dato, de cuius Franciſchini bonis dotem fuiſſe conſtitutam firmatum extat in 1. *dec. in hac cauſa facta coram R.P. D. meo Veroſpio in §. penult.* † quam coniecturam 8
in proprijs terminis conſtitutionis dotis ponderauit Rota coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ. 98. num. 13. & prius in Rom. dotis 10. Ian. 1600. coram Sacrato.*

Quinta deducta fuit ex adnotationibus in libris d. Cæſaris adminiſtratoris in quibus legitur deſcripta dos Hieronimæ in ſumma flor. 6300. conficientium ſummam ſcut. 3150. quæ quidem adnotatio ac deſcriptio cum facta fuerit tempore non ſuſpecto, & veniat etiam corroborata ex confeſſionibus fratrum d. Hieronymæ in duobus inſtrumentis cum ipſo Cæſare celebratis benè oſtendunt veritatem, † quod 9
dos fuit ſolum ſcutor. 3150. & ex iſtis reſultat probatio contra quoſcumque Surd. *deciſ. 55. num. 3.* Rot. *deciſ. 54. num. 2. par. 5. rec. & fuit dictum in Tadertina Societatis 21. Iunij 1638. coram R.P.D. meo Panzirolo.*

Sexta fuit, quia ſpatio 40. annorum, & vltra ſupradicta Hieronyma tacuit, & numquam fructus ſupradicti cenſus ſcut. 550. petijt nec eſt veriſimile quod ipſa tamquam informata de ceſſione d. cenſus cum fuerit præſens confectioni apocæ illamque exhibuerit in Archiuio, tamdiu diſtuliſſet
† ſupradictos fructus ad ſummam ſatis conſiderabilem 10
aſcendentes exigere, niſi ipſa certo ſciuiſſet dotem primam verè fuiſſe ſolum ſcut. 3150. ac ſortem principalem d. Cenſus ſcut. 550. eſſe comprehenſam, & compenſatam in ſecunda dote per Cæſarem Seniorem promiſſa, & ſolutam in ſumma ſcut. 4800.

Septima viget ex conſtitutione dotis poſtea facta per eundem Cæſarem Artemiſiæ ſororis Hieronymæ de ſcut. 3150. in tot paghis, vel in ſcutis 2100. in tot Cenſibus, nam veriſimile eſt eamdem dotem fuiſſe ſimiliter in tot paghis conſtitutam d. Hieronymæ, & multum inueriſimile maiorem dotem fuiſſe illi promiſſam † cum curator non poſſit 11
inæqualiter dotare ſorores, Mant. *de tacit. lib. 12. tit. 21. n. 35.* Merl. *de legit. lib. 3. tit. 1. quæſt. 12. num. 37. cum ſeqq.* Rot. *in*

Rom.

Digitized by Google

Rom. dotis 24. *Ianuarij, & 7. April.* 1631. *coram Reuerendiſs. D. meo Pirouano*. Ex quibus coniecturis necnon alijs per in-
12 formantes deductis benè elicitur probatio † ſimulationis
præſertim omnibus ſimul iunctis Gabr. *conſ.* 51. *num.* 10. *lib.* 2.
cum alijs latè deductis in Rom. pecun. 9. *Iunij* 1636. *coram
R. P. D. meo Merlino*. Et huiuſmodi ſimulatio magis con-
uenit in præſenti caſu in quo non inducit delictum, ſed agi-
13 tur de ſimulatione † licita, honeſta, ac in materia matri-
moniali ſatis permiſſa ad hoc, vt dos pinguior appareat,
quod licitè fieri poſſe, & hodie multum in vſu eſſe, vſus ipſe
demonſtrat Rota coram Reuerendiſs. Vrgellen. *d. deciſ.* 98.
num. 14. *& d. deciſ.* 775. *num.* 1. *coram Buratt. & in dicta Rom.
dotis de Pulsaſchis* 10. *Decembris* 1629. *coram R. P. D. meo
Dunozette*.

Nec coniecturæ predictæ remanent eliſæ, ex quo in d.
apoca ſcut. 4000. legitur facta diſtributio ſolutionis facien-
dæ in decem pagliis, & ſic in ſcutis 400. pro qualibet, quia
diſtributio correſpondere debet apocæ ad hoc, vt retineat
ſimulationem, ac totum id quod illa intendit inducere, cum
alioquin ſi in ea eſſet facta diſtributio in minori quantitate
14 apoca ſeipſam † deſtrueret, quapropter eodem modo quo
apoca redditur ſimulata ea prædictis, redditur etiam ſimu-
lata, & ad pompam diſtributio in ea contenta ex congeſtis
per Farin. *de falſit. quæſt.* 162. *num.* 32. Pedroch. *conſ.* 36. *n.* 126.
& 127. *& dixit Rota in d. Firmana prædij* 14. *Maij* 1640. *co-
ram R. P. D. meo Peutingero*.

15 Nec obſtat, quod Cenſus, de quo † agitur non ſit extin-
ctus per actus retroſimiles prout requiritur Dur. *deciſ.* 449.
nu. 9. Nam cùm ex prædictis conſtet, quod prima dos Hiero-
nymæ fuit ſcut. 3150. & legata per primum virum ſibi relicta
ſcut. 1600. Cenſus verò prædictus cum alijs tribus fuerint
ceſſit Hieronymæ per dd. Hæredes pro reſtitutione ſcut. 400.
ſolutorum à Cæſare 1. viro, necnon pro ſatisfactione præfa-
torum legatorum, & vſufructus vtique dum Cæſar ſoluit 2.
viro ſcut. 4800. ſequitur ſub iſta ſolutione eſſe comprehen-
16 ſam ſortem principalem d. Cenſus ſcut. 550. † & ſic reman-
ſiſſe extinctum abſque alia retrouenditione, Rot. *deciſ.* 374.
num. 16. *par.* 5. *rec.* Cenc. *de Cenſib. quæſt.* 103. *num.* 4. Quam-
17 uis ſufficeret extinctio † per compenſationem per quam
Cenſum poſſe etiam extingui, firmat Molin. *de iuſt. & iur.
tract.* 2. *diſp.* 394. *num.* 7. Cenc. *de cenſib. par.* 3. *cap.* 1. *quæſt.* 3.
art. 6. *num.* 4. *&* 5. *& in Add. num.* 8. *&* 9. vbi quod Cenſua-
18 rius cogitur † inuitus compenſare cum compenſatio ha-
beat vim ſolutionis, Rot. *deciſ.* 354. *num.* 2. *vſque ad* 5. *pars
19 rec.* in qua dictum fuit nec eſſe neceſſariam, † quando com-
penſatio ſecuta fuit de conſenſu partium prout in præſenti
cum in 2. Apoca promiſſionis dotis per d. Cæſarem Senio-
rem facta pro ſcut. 4800. ad fauorem Centij ſecundi viri Hie-
ronymæ expreſsè promiſſum erat, quod Hieronyma quie-
tabit fratres, & Cæſarem patruum debitores cenſus de om-
ni eo, quod ab illis prætendere poſſet ſecuta ſolutione dotis,
20 † quæ verba omnem prætenſionem continent, Cened. *ſin-
gul.* 50. *num.* 10. ſunt apta inducere mutuum animum com-
penſandi d. cenſum ea latè traditis per Menoch. *præſ.* 110.
num. 30. *cum ſeqq. lib.* 4. Rot. *deciſ.* 28. *num.* 11. *par.* 5. *rec.*

Nec venit dubitandum de ratificatione Hieronymæ de
21 contentis in apoca confecta per ſecundum maritum † cum
talis ratificatio præſumenda veniat obſecutum matrimo-
nium, Surd. *deciſ.* 62. *num.* 13. Rot. *deciſ.* 89. *num.* 11. *par.* 2. *di-
uerſ.* D. Vigellen. *deciſ.* 42. *num.* 10. Bur. *deciſ.* 283. *num.* 8.
22 Stante etiam promiſſione † de rato facta per d. Centium 2.
virum cum ſubſecuta obſeruantia 30. annorum, Socc. ſen.
conſ. 26. *num.* 3. *verſ. præterea lib.* 3. Mantic. *deciſ.* 13. *num.* 9. *&
in Rom. diuiſionis* 20. *Iunij* 1639. *coram R. P. D. meo Bichio*;
Prædictis accedit ſubſecuta recuperatio dotis in ſumma
ſcut. 4800. facta per Hieronymam ab hæredibus d. Centij 2.
23 viri † prout ex ſolemni eius quietantia conſtat Surd. *conſ.* 28.
num. 21. *& conſ.* 104. *num.* 2. *&* 519. *num.* 7. Cyriac. *contr.* 441.
num. 41. in qua dotis reſtitutione continetur pretium d. Cen-
ſus ſcutor. 550. de quo agitur, propterea non eſt vlterius
quærendum.

Denique non obſtat aſſertio de qua in Inſtrumento anni
1602. facta per D. Canonicum Marium, in quo fatetur d.
Cæſarem ſoluiſſe pro dotibus Hieronymæ, ac Artemiſiæ ſo-
roris ſcutor. 6000. prout nec etiam obſtant teſtes ad hoc pro-
bandum adducti, qui reuelarunt vigore excommunicatio-
24 nis. Quia † reſponderunt DD. Primò iſtam aſſertionem fa-
ctam fuiſſe abſente parte, quæ ideò illi non nocet *l. certum
§. ſi quis abſente ff. de conf.* Soccin. *conſ.* 20. *col. pen. vol.* 1. Ant.
Gabr. *de confeſſ. concl.* 1. *num.* 1. Secundò, quod poſtea coram
Iudice fuit ſecuta confeſſio de anno 1605. tam d. Canonici
Marij, quàm Ludouici fratris in qua habetur d. Cæſarem
ſoluiſſe pro dote Hieronymæ florenos 6300. qui conſtituunt
ſummam ſcut. 3150. ac pro dote dictæ Artemiſiæ florenos
4400. ex quibus fit ſumma ſcut. 2200. de quibus in d. Inſtru-
mento de anno 1605. celebrato, & ſic per tres annos poſtea,
per quod tollitur d. prius inſtrumentum, nec non omnes aliæ
confeſſiones antea emanatæ propter ſubſecutam contra-
riam poſteriorem narratiuam, ac confeſſionem factam in
patria contrahentium magis ſpecificando materias. Quo
verò ad Teſtes ſiue † reuelationes ſatis eſt dicere non fuiſſe 25
formiter examinatos, & ideò non eſſe attendendos Rot. *poſt
2. vol. conſil.* Farinac. *deciſ.* 138. Dur. *deciſ.* 212. *num.* 1. *&* 329.
& 338. *vtrobique num.* 1. *& coram me in illa Aueniouen. dotis*
21. *Iunij* 1640. in fine. Vltra quod deponunt de auditu, † qui 26
auditus prouenit ab illa ſimulata declaratione maioris dotis,
& vnus † teſtis deponit poſtea audiuiſſe de ſcutis 3150. 27

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. ROIAS

Poſteà Epiſcopo Tarraconen.

Ciuitatis Caſtelli Saluiani.

Lunæ 18. *Februarij* 1641.

ARGVMENTVM.

Præſcriptio ſolutionum fructuum, vt intret neceſ-
ſarius eſt curſus decem annorum, cùm tunc poſ-
ſit conſiderari negligentia, aut mora creditoris in
non exigendo cùm tunc in pœnam tam magnæ
negligentiæ intret præſcriptio.

SVMMARIVM.

1 *ad Præſcriptionem ſolutionum fructuum requiritur ſpa-
tium decem annorum.*
2 *Præſcriptio ſolutionum fructuum fundatur in negligentia,
aut mora Creditoris.*
In cuius pœnam talis præſcriptio eſt fundata, num. 2.
3 *Saluians vigore agitur contra tertios poſſeſſores.*
4 *Præſcriptio non currit contra non valentem agere.*
5 *Præſcriptio remanet interrupta per ſolutionem partis
fructuum.*
6 *Negligentia ceſſat, dum quis non valet agere.*
7 *Præſcriptio fundatur in negligentia.*
8 *Ignorantia præſumitur in facto alieno.*
9 *in Præſcriptione quacumque intrinſecè requiritur ſcientia,
& illa eſt probanda.*
10 *Præſcriptionis materia eſt odioſa.*
11 *Præſcriptio ſemper, & quando poteſt eſt euitanda.*

DECISIO IV.

IOannes Vincentius Marchio Vitellius impoſuit annuum
cenſum ſcutorum 48. monetæ de anno 1583. pretio ſcu-
torum 600. quem ſic impoſitum vendidit Angelo Guerrino,
cui acceſſerunt vti principales principaliter, & in ſolidum q.
Thomas de Fuccis, nec non Philippus de Comitibus cum
obligatione dicti Io: Vincentij pro eorum releuatione; ſuc-
ceſſiuè de anno 1589. prædictus Angelus Guerrinus cenſum
præfatum ceſſit Florido de Libellis, & fructus fuerunt ſem-
per à Florido exacti vſque ad annum 1613. & 1615. licet vl-
timi termini ſolutionum non fuerint integrè ſoluti.

Poſtmodum cum hæredes dicti Marchionis Io: Vincen-
tij fructus dicti cenſus ſoluere recuſauerint ſub prætextu,
quod omnia bona dicti Marchionis impoſitoris cenſus eſ-
ſent obnoxia antiquo fideicommiſſo, ideò prædictus Flori-
dus de Libellis egit coram A. C. de anno 1623. & obtinuit
mandatum executiuum pro ſcudi 506. contra DD. Fratres
de Fuccis, vti hæredes ſupradicti q. Thomæ fideiuſſoris cen-
ſus, qui fratres de Fuccis ad hoc, vt ſe liberarent ab eorum
obligatione, emerunt dictum cenſum, eiuſque fructus vſque
ad annum 1628. decurſos perſoluerunt, cum reportatione,
ac Iurium ceſſione in forma, cuius vigore de anno 1633. ege-
runt contra Dominos de Vbertis tamquam tertios poſſeſſo-
res vigore emptionis ſecutæ vſque de anno 1613. vnius præ-
dij olim poſſeſſi per q. Philippum de Comitibus in hoc cenſu
pariter cum ſupradicto Thoma de Fuccis obligatum, & lata
ſententia in Saluiano in partibus coram Vicario Ciuitatis
Caſtelli ad fauorem ſupradictorum de Fuccis fuit eis conceſ-
ſa immiſſio ex Saluiano in bonis, de quibus agitur poſſeſſis
per

Digitized by Google

per Vbertos, cauſa in gradu appellationis ad Rotam deuo-
luta dubitaui, an obſtaret præſcriptio dictis DD. de Fuccis,
quo minus poſſent venire contra prædium poſſeſſum per
Vbertos ad hoc vt Fuccij valeant ſatisfieri fructibus dicti
cenſus ſolitis, ac decurſis, & in poſterum decurrendis, &
Domini negatiuè reſoluerunt.

Ex eo quia ab anno 1615. quo fructus adhuc exigeban-
tur à Florido de Libellis Domino Cenſus, vſque ad annum
1623. tempore litis motæ coram A. C. fuit actum pro ſolu-
1 tione dictorum fructuum vix elapſi ſint octo anni, † quod
tempus non eſt ſufficiens ad inducendam præſcriptionem,
ad quam ad minus requiritur curſus decem annorum, iuxta
l. fin. §. ſin autem, C. de præſcrip. longi temp. Ales. conſ. 118.
num. 16. lib. 2. Cephal. conſ. 29. num. 14. Maſcard. de probat.
concl. 1214. num. 68. Gratian. deciſ. Marchiæ 15. num. 12. Tho-
mat deciſ. March. 44. num. 2. Ioſeph Ludou. deciſ. Lucen. 31.
num. 18. & fuit dictum in Spoletana Saluiani 3. Iunij 1639.
coram R. P. D. meo Merlino; cùm ante dictum temporis ſpa-
2 tium non poſſit conſiderari aliqua † negligentia, aut mora
in Creditore in cuius pœnam talis præſcriptio eſt fundata,
& ſine quibus præſcriptio non habet locum, Anchar. in cap.
poſſeſſor, num. 4. de reg. iur. Sutd. deciſ. 236. num. 14. Caſſan. in
Conſuetud. Burg. rubr. 11. de Cenſ. §. 2. num. 37. Foller. de Cenſ.
verbo, huiuſmodi, num. 95. Cenc. de cenſ. quæſt. 98. num. 49. &
50. Rot. deciſ. 407. num. 16. par. 5. rec. quamuis Vberti emerint
bona, de quibus agitur vſque ab anno 1613. & contra eos,
fuerit actum in Saluiano, vti tertios poſſeſſores de anno
3 1633. propterea † eos eſſe tutos ab hypotheca nec eſſe am-
plius moleſtandos, cum non tantum bona poſſederint ſpatio
decem, verùm etiam 20. annorum, nihil facit, quia cum vſ-
que ad annum 1615. fructus fuerint ſoluti per Io: Vicentium
Vitellium principalem debitorem, & ab inde de anno 1623.
fuit actum pro ſolutione fructuum, & reportatum manda-
tum executiuum de anno 1624. coram A. C. quo tempore
nondum effluxerant anni decem requiſiti ad præſcriptio-
nem inducendam ex prædictis, & ſucceſſiuè de anno 1628.
Fuccij ſoluerant hoc debitum cum reportatione iurium, pro-
pterea benè fuiſſe intentatum Saluianum de anno 1633. nec
Fuccijs obſtare præſcriptionem, quia tempore, quo fructus
ſoluebantur à dicto Io: Vincentio Vitellio principali debito-
re non poterat agere. Floridus de Libellis Dominus cenſus,
4 nec ſua iura experiri contra † tertios poſſeſſores, ideò nul-
la ei currebat præſcriptio, Caſſaneus in conſuet. Burgun. d.
rubr. 11. de Cenſ. §. 2. à numer. 37. verſ. dicuntur, cum ſeqq.
Foller. in Prax. Cenſual. verbo, huiuſmodi, num. 95. Cen. de
Cenſ. quæſt. 98. num. 49. & 50. Ceuall. in Specul. com. contr.
com. quæſt. 3. num. 9. & 10. & dixit Rot. par. 5. rec. deciſ. 407.
num. 15.

Nec ex eo quod dictus Floridus de Libellis de anno 1624.
reportauit mandatum pro ſolutione fructuum dicti cenſus
5 pro annis pluſquam decem venit dicendum † fuiſſe elapſos
integros decem annos, & conſequenter completam præſcri-
ptionem decennalem, quia cùm conſtet pro annis 1613. &
1615. fuiſſe ſolutam aliquam partem fructuum quamuis
non integros fructus, prout de tali ſolutione doctum fuit
6 per quietantias quamuis cantantes ad bonum † computum
dictorum annorum per ſolutionem partis fructuum eorum-
dem annorum remaneat interrupta talis præſcriptio decen-
7 nalis, vt per Foller. in prax. Cenſual. verbo, huiuſmodi, num. 93.
fol. 181. Rot. in Romana Dotis, & Legati 15. Ian. 1620. coram
Manzanede, iux. tex. in l. cum notiſſima, §. & de quibus, C. de
præſcript. 30. annor. Natt. conſ. 402. num. 64.

Præterea cenſuerunt Domini non intrare præſcriptio-
nem, quia vltra ceſſationem decennalem requiritur etiam,
quod Creditor ſciat alienationem bonorum factam fuiſſe
in Tertium, quod hic deficit. † Vnde contra ignorantem
agere non valentem non poterat currere præſcriptio, quia
8 in eo ceſſabat negligentia, in qua fundatur præſcriptio, † &
cum agatur de facto alieno ignorantia præſumitur, l. verius,
ff. de probat. Din. in c. præſumitur, de reg. iur. in 6. & in his ter-
minis firmant Caſſan. in conſuetud. Burgun. rubric. 11. §. 2.
num. 44. qui in fine d. gloſ. refert ita ſecundum ſuam opinio-
nem fuiſſe iudicatum, Foller. in Prax. Cenſual. verbo, huiuſmo-
di, ſub num. 95. verſ. Item quarto facit, Rodetig. de ann. redit.
lib. 2. quæſt. 9. ſub num. 65. Thomat. deciſ. Maceraten. 44. n. 26.
& ſeq. Vbi quod ſcientia requiritur in quacumque præſcri-
9 ptione iurium, & illa eſt probanda Rot. deciſ. 407. num. 18.
par. 5. Recent. & fuit dictum in Spoletana Saluiani 3. Iuly
1639. coram R. P. D. meo Merlino.
10 Maximè cùm agatur de materia præſcriptionis ſatis odio-
ſa, & ſemper quando poteſt euitanda, & quantum fieri poteſt, 11
refrenanda ex traditis per Angel. in l. 1. C. de præſcript. 30.
vel 40. annorum, Dec. conſ. 68. ſub num. 5. verſ. ſed tamen, De-
cian. conſ. 118. num. 28. & ſæpiùs firmauit Rot. deciſ. 304. n. 2.
in fin. par. 1. recent. & coram bon. mem. Buratto deciſ. 457. in
fin. cum alijs latè congeſtis per R. P. D. meum Merlinum in
Spoletana Saluiani 3. Iunij 1639.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. ROIAS

Poſteà Epiſcopo Terraconen.

Cremonen̄ Capellaniæ.

Mercurij 20. Februarij 1641.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus, ſi relictum fuerit ſenioribus vicinis alicuius loci, de quibus vicinis talis diſpoſitio veniat intelligenda, an de ſenioribus ratione ætatis, vel temporis, quia diutius habitarunt in dicto loco, & reſpondetur adiectiuum illud, ſenior, qualificatur à ſubſtantiuo illo, vicino, cum qualitas adiecta verbo, intelligatur ſecundum qualitatem dicti verbi.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatronatus exiſtentia, & pertinentia remanet probata per confeſſionem partis.*

2 *Mors poſſidentis beneficium remanet iuſtificata, dum vtraque pars venit ex eadem vacatione.*

3 *Iuſpatronatus relictum vicinis ſenioribus tunc præſentatus à ſenioribus venit præferendus.*

4 *Iuſpatronatus relictum vicinis ſenioribus, intelligendum id venit, de vicinis, qui maiori tempore ibi habitarunt, & non de ætate ſenioribus, & num. 17.*

Adiectiuum, ſenior, quid importet.

5 *Adiectiuum ſenior, coniunctum cum ſubſtantiuo, vicino, interpretandum eſt ſecundum qualitatem eiuſdem vicinitatis.*

6 *Qualitas adiecta verbo, intelligi debet ſecundum qualitatem ipſius verbi.*

7 *Canonicus antiquior, non nuncupatur, qui eſt maior in ordine ad ætatem, ſed qui prius Canonicatus fuit adeptus.*

8 *Antiquitàs ſumenda eſt, reſpectu eius qualitatis, cum qua coniungitur.*

9 *Antiquior inter Milites, dicitur antiquior Conſiliarius, antiquior in Religione, antiquior Rector &c.*

Non autem antiquior in ætate.

10 *Antiquior vicinus, ſi interpraearet pro antiquiori in ætate, nullo modo conueniret reſpectu ſubſtantiui, vicinus.*

11 *de Iuris patronatus materia, quando agitur, tunc verbum antiquior venit intelligendum de antiquiore reſpectu ætatis, & num. 15.*

12 *Nominatio patronatus, quando relicta eſt ſenioribus Domus, tunc qualitas contemporanea ipſi natiuitati attenditur.*

13 *Adiectiuum, antiquior, quando venit intelligendum de antiquiore in ordine ad ætatem.*

14 *Adiectiuum, antiquior, quando ſit aptum vnicum tantum ſenſum recipere; & vnicam interpretationem.*

Seniores pollent maiori iudicio, num. 14.

16 *in Antiquis eſt ſapientia.*

Iunior ſum tempore, vos autem antiquiores, qualiter id interpretetur, num. 16.

17 *Pupilli ſi ſint maiores ſeptennio, ſunt habiles ad præſentandum.*

18 *ad Epiſcopum ſpectat cognoſcere an præſentati ad iuſpatronatus ſint habiles, & idonei.*

19 *in Electione ſimplicis Capellani, ſequenda eſt voluntas Teſtatoris propria ſignificatione verbis expreſſa.*

20 *Dictio, ex, denotat cauſam proximam, & immediatam.*

21 *ad Diſponentis mentem aſſequendam intellectus ille eſt amplectendus, qui eſt verior, & iuſtior.*

22 *Iu-*

Digitized by Google

22 *Iuriſpatronatus materia ad honorem tantum pertinet.*

23 *Vicinus denominatur ab habitatione, quando agitur de aliquo iure reſpectu perſona.*

24 *Inconuenientia omnino ſunt euitanda in interpretatione voluntatum.*

25 *Obſeruantia ſubſecuta, multum eſt attendenda in omni materia.*

26 *Obſeruantia eſt optima legum interpres.*

27 *in Obſeruantia interpretatiua verborum, nulla requiritur præſcriptio, & ſufficit ſic aliquando obſeruatum fuiſſe.*

27 *Legatum, vel priuilegium relictum pauperibus non cenſetur derogatum, per quamcunque vnionem etiam aquè principaliter factum.*

28 *de Vnionis natura eſt, vt intelligatur facta ſine præiudicio tertij, & num. 29.*

30 *in Numero maiori, ineſt etiam minor.*

31 *Cap. vt qui duas de elect. in 6. tantum habet locum in præſentationibus diuerſis, ac diuerſo titulo, & iure prouenientibus.*

32 *Actori, incumbit onus probandi ſuam intentionem.*

33 *Actor, quando non probauit ſuam intentionem, excluditur per eius non ius.*

34 *Ad cauſam admiſſus in ſtatu, & terminis in quo cauſa reperitur, dicitur ratificare omnia acta facta.*

35 *Vnde ea acta nocent etiam ei.*

DECISIO V.

TAndem poſt quartam Dubij propoſitionem materia
plenè diſcuſſa, Cauſa ab omnibus Dominis viſa, Par-
tibus ſemper acriter informantibus, DD. hodie ſteterunt
in deciſis ſub die 6. Februarij 1640. coram me, * approban-
do omnia ſundamenta dictæ deciſionis, in qua dictum ſuit,
Bartholomæum Bellonum eſſe inſtituendum, vti præſenta-
tum à tribus Vicinis antiquioribus Viciniæ S. Margharitæ;
nempè Flaminio Manna, & Piſento, quos Maynoldus faſ-
ſus fuit eſſe antiquiores Vicinos dictæ Viciniæ, ad quos ſpe-
ctat Iuſpatronatus, de quo agitur ex diſpoſitione clara Fun-
datricis poſt finitam familiam de Hò, quam eſſe extinctam
1 non dubitatur: qua † confeſſione ſtante (quamuis in alio
iudicio emanata) ſufficienter remanet probata tam Exi-
ſtentia, quàm Pertinentia Iuriſpatronatus, Rota penes
Garz. *de ben. par. 12. cap. 2. à num. 276. vſque ad 279. & par. 4.
diu. deciſ. 526. 563. & 645. par. 1. recent. deciſ. 697. num. 2. &
alibi paſſim.*
Nec dubitatum fuit de Vacatione per obitum Camilli;
2 cum illa benè extet iuſtificata † per gratiam obtentam à
Maynoldo ſuper eadem vacatione, quæ ſufficit Seraphin.
deciſ. 1296. Mant. *deciſ.* 132. *num.* 1. Caual. *deciſ.* 55. *num.* 3. &
alibi paſſim.
Non obſtat vnicum obiectum nouiter excitatum, quod
multum inculcabant Informantes pro receſſu à deciſis; ſci-
licet Maynoldum eſſe inſtituendum, vti præſentatum ab
3 aliquibus Vicinis d. Viciniæ S. Margharitæ, † qui ſunt ibi
Seniores ætate; propterea ad eos ſpectare ius præſentandi
iuxta *conſ.* Natt. 195. *per totum*, & præſertim *num.* 4. Iaſon.
conſ. 192. *lib.* 2. Mandell. *conſ.* 334. Pereg. *conſ.* 47. *num.* 15.
lib. 2. Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.* 358. *num.* 24. & *quæſt.* 383. *n.* 1.
Rbauden. *deciſ. Piſan.* 39. *num.* 3. 4. & 5. Quibus tamen non
obſtantibus adhuc dixerunt Domini. Bellonum eſſe inſti-
tuendum, vti præſentatum à dd. tribus Vicinis, qui diutur-
niori tempore in d. Vicinia habitarunt; cùm dicendum ſit,
Teſtatricem intellexiſſe de illis Vicinis, qui diutiùs quo ad
habitationem in Vicinia perſtiterunt; non autem de Senio-
ribus inſpiciendo ætatem: Quia Teſtatricem vocando tres
Vicinos antiquiores cenſendum eſt, voluiſſe eligere tres Ha-
bitatores ex Vicinis antiquioris habitationis, ac ſi verbali-
ter dixiſſet tres ex habitatoribus habitatione antiquioribus
4 Viciniæ S. Margharitæ; † cùm hìc Vicinus dicatur reſpectu
habitationis, non autem ætatis, iuxta doctr. Bart. *in l. ſi ter-
tius num.* 1. vbi Imol. *num.* 1. & Rom. *ff. de aq. plu. arc.* Anchar.
in cap. canonum ſtatuta num. 284. *de conſt.* & inter Repetentes
num. 389. Et Adiectiuum illud, Antiquior, coniunctum
5 † cum d. ſubſtantiuo, Vicinus, ſit interpretandum ſecun-
dùm eandem qualitatem Vicinitatis, cùm qua pronuncia-
tur; ex quo qualitas iuncta verbo intelligitur ſecundum qua-
6 litatem † ipſius verbi, cui adijcitur per *tex. in l. in deli-
ctis §. ſi extraneus*, vbi DD. communiter *ff. de noxal.* Dec.
conſ. 636. *num.* 6. Surd. *deciſ.* 57. *num.* 6. Rot. *deciſ.* 486. *num.* 6.
par. 1. *rec.* atque ita reſpectu habitationis intelligit Proxi-
miorem Vicinum, Bartolus *in d. l. ſi tertius num.* 5. *ff. de aq.
plu. arc.*
Et iuxta prædictum intellectum eſſe verba Fundatricis
intelligenda, per quæ Patronatum diſpoſuit *ad tres Vicinos
ex Vicinis antiquioribus Viciniæ S. Margharitæ* ſuadet Ger-
manus Setino, nec non etiam communis vſus loquendi,
dum antiquior Canonicus † non nuncupatur ille, qui eſt 7
maior in ordine ad ætatem; ſed qui priùs Canonicatum fuit
conſecutus Gloſ. *in cap. final. in verb. antiquiores de conſuet.
in 6.* cum Antiquitas ſit ſumenda, † & intelligenda reſpectu 8
illius qualitatis cum qua coniungitur, Dec. *in c. cum omnes in
2. lect. num.* 13. *de conſt.* Canal. *deciſ.* 109. *num.* 1. & *ſeq.* Dicitur
etiam antiquior inter milites, antiquior Conſiliarius, † anti- 9
quior in Religione, antiquior Lector; & ſic de alijs ſimilibus
non ille qui eſt antiquior circa ætatem; ſed qui priùs pedes
fixit in Religione, Collegio, Militia, & c. *iuxt. tex. in cap.* 1.
& ibi Felin. *circa finem de maior. & obed. l.* 1. *C. de conſul. & l.
1. & 2. C. de perfect. præt. lib.* 12. Bart. *in l. qui ad tempus ff. de
cur.* Rebuff. *in tract. de nomin. quæſt.* 21. *num.* 7. Gonz. *ad reg.* 8.
§. 3. *procem. num.* 23. & 25. Seraph. *deciſ.* 326. *num.* 3. Dur. *de-
ciſ.* 386. *num.* 1. & *deciſ.* 439. *nu.* 3. Quapropter ſi adiectiuum
illud, Antiquior, ſi interpretaretur pro Seniori in ordine ad
ætatem nullo modo † conueniret reſpectu ſui ſubſtantiui, 10
Vicinus, nec eſſet antiquior Vicinus, ex Dec. *in d. cap. cum
omnes in 2. lect. num.* 13. *de conſtit.* & eſſet adulterare
ſenſum proprium dicti verbi, quod non eſt permitten-
dum.
Nec fuit habita in conſideratione replicatio deſumpta ex
eo, quod quando agitur de materia Iuriſpatronatus (prout
in præſenti) verbum illud, Antiquior, veniat intelligen-
dum de Seniori, & habente † maiorem ætatem ex Iaſon. 11
conſil. 192. *lib.* 2. Natt. *d. conſ.* 195. *num.* 4. 5. & 6. Mandell.
ac alijs vbi ſupra. Quia fuit reſponſum dd. Doctores loqui
benè de Senioribus, & habentibus maiorem ætatem; ſed
non applicari eorum dicta caſui noſtro; cùm loquantur in
caſu, in quo nominatio alicuius Patronatus eſt relicta Se-
nioribus, ſeu Antiquioribus Familiæ, Domus, vel Cippi,
† quo caſu qualitas eſt contemporanea ipſi natiuitati, & 12
tunc adiectiuum, antiquior, venit intelligendum de anti-
quiore in ordine † ad ætatem; cùm non ſit ſeparabilis na- 13
tiuitas ab ipſa qualitate; ex quo eo ipſo, quod quis natus
eſt in aliqua Familia, cui eſt relicta nominatio alicuius Pa-
tronatus, indubitanter eo caſu ſpectat d. nominatio Pa-
tronatus ad habentem maiorem ætatem in d. Familia, vti
vniuocè concepta in tota Familia, & in eo caſu Nomen,
Antiquior, eſt aptum vnicum † ſenſum tantummodo re- 14
cipere, & vnicam interpretationem: in quibus terminis
loquuntur Natt. *d. conſ.* 195. Pereg. *conſ.* 97. Mandell. & Fu-
ſar. *cum alijs ſupra deductis.*
Minùs releuat, quod ſecundùm ſubiectam materiam no-
men, Antiquior, veniat in intelligendum de Seniore,
† ſaltem ex eo, quia verſamur in materia Præſentationis, 15
& Seniores maiori polleant iudicio ad eligendum Capella-
num iuxta celebre dictum Iob. *in cap.* 12. *in antiquis † eſſe* 16
ſapientiam, & cap. 32. *Iunior ſum tempore vos autem anti-
quiores*; quod exponitur, ideſt Seniores, vt per Pariſ. *conſ.
92. num. 32. lib.* 2. Tiraq. *de Iureprimog. in præf. num.* 39. Pla-
cuit enim reſponſio data quod non ſumus extra prædictum
caſum; cum Teſtatrix in erectione Iuriſpatronatus non
ſimpliciter vocauerit Antiquiores; ſed antiquiores Vicinos
† de Vicinia S. Margharitæ; propterea benè applicantur ſu- 17
periùs deducta iuxta eandem diſtinctionem Dec. *in d. c. cum
omnes in 2. lect. num.* 13. & 14. *de conſtit.*
Vltra quod, quamuis Seniores maiori aliquando pol-
leant iudicio, atque prudentia fortaſſe in eligenda perſo-
na habiliori; attamen cum Pupilli ipſi ſeptenio maiores
ſufficiant † ad actum præſentandi iuribus vulgaris, & Epi- 18
ſcopum ſpectet declarationem facere, † dum inſtituit præ-
ſentatum, & videre de habilitate, & idoneitate illius, ex
Sac. Conc. Trident. *ſeſſ.* 7. *cap.* 13. & *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *de refor-
mat.* Gregor. XV. *deciſ.* 34. *num.* 7. & 8. Garz. *de benefic. par.* 4.
cap. 1. *num.* 24. *cum ſeqq.* Propterea de hoc non eſt quærren-
dum, maximè in electione ſimplicis Cappellani: † ſed ſe- 19
quenda omnino eſt voluntas ſundatricis propria ſignifica-
tione verborum expræſſa.
Ponderata etiam fuit dictio illa, *Ex*, antiquioribus Vi-
cinis, † quæ denotat cauſam propriam, & immediatam, 20
vt

Digitized by Google

vt in *l.* 1. §. *ex incendio*, vbi Bart. & DD. *ff. de incend.* Alex.
*conſ.*49.*num.*3.Roland. *conſ.*54.*num.*11.*lib.*3. Surd. *conſ.*573.
*num.*41. *lib.*4.

Et intellectus prædictus viſus fuit Dominis æquior, &
voluntati Teſtatricis magis adaptari; cùm ad effectum,
21 de quo agitur † Vicinus Antiquior intelligendus ſit ex
ſubiecta materia ſecundum mentem proferentis *iuxt. doct.*
Bald. *conſil.* 370. *num.* 4. *lib.* 3. vt veniat inſpiciendum ad
quem finem, & effectum facta fuerit mentio de Vicino an-
tiquiori, vt per Anchar. *in repet. cap. canonum ſtatuta vt
ſupra de conſtitut.* in præſenti autem finis Fundatricis ſub-
ſtituendi Vicinos antiquiores non alius conſiderari poteſt
22 ex ſubiecta materia Iuriſpatronatus † (quæ ad honorem
dumtaxat pertinere videtur Rot. *in Bononien. Iuriſpatr.* 23.
Ianuarij 1640. *coram R.P.D. meo Bichio*) quàm enixa quæ-
dam voluntas honorandi, ob dilectionem erga Viciniam,
hac peculiari, perſonali prærogatiua præſentandi in hoc
Patronatu, deficiente Familia de Hò, illos vicinos de eo
tempore, in d. Vicinia S. Margaritæ antiquius in habitan-
tes, & deinde illos ſucceſſiuè, in ea diutius perſonali habi-
tatione continuantes, quibus nomen, Vicini, & prærogati-
uæ Vicinorum præ cæteris iure optimo competunt; ex quo
23 dum agitur de aliquo Iure reſpectu perſonæ † Vicinus de-
nominatur ab habitatione, vt per Bart. *in d. l. ſi tertius*, *ff.
de acq. plu. ar.* & ibi Imol. & Rom. aliàs enim ſequeretur in-
conueniens, quod ſtatim atque imminet obitus beneficia-
ti biduo, aut triduo ante valerent Seniores Ciuitatis, etiam
24 maximè Rudes, † & Viles ſe transferre ad habitandum in
d. Vicinia S. Margaritæ, ac tollere Ius quæſitum Antiquis
habitatoribus, ac Vicinis contemplatis à fundatrice.

Vlteriùs adeſt obſeruantia ſubſecuta, quæ multum eſt at-
25 tendenda in hac materia cum illa † ſit optima interpres
quarumcunque diſpoſitionum *l. in interpretat. ff. de leg.*
Aym. *conſ.* 101. *num.* 3. Et eſſe obſeruandum in præſenti,
quod aliàs fuit obſeruatum, dixit Rot. in terminis Iuris præ-
ſentandi *deciſ.*216. *num.* 2. *par.* 2. *rec.* præſertim cum hæc ſit
26 obſeruantia interpretatiua verborum † in qua nulla requi-
ritur præſcriptio; ſed ſufficit, ſic fuiſſe aliquando obſerua-
tum Caſtren. *conſ.*347. *num.*4. *lib.*1. Crauet. *conſ.*101. *num.*4.
& 5. Creſcent. *deciſ.* 1. *de conſtit.* cum alijs per Rot. *deciſion.*
419. *num.*6. *par.*1. *recent.* prout ita fuiſſe obſeruatum in con-
ſenſu præſtito de Anno 1602. ſuper hac Cappellania, patro-
nali nomine, in reſignatione effectuata vigore d. conſenſus
ad fauorem Camilli Gudacij, vltimi poſſeſſoris colligitur ex
documentis conſenſuum 1571. & prædicti Anni 1602. in
ſummarijs datis.

Non obſtant, quæ fuerunt replicata de Vnione Eccleſiæ
S. Margaritæ ad fauorem Seminarij cum translatione Cu-
ræ animarum tribus proximioribus; Eccleſiæ Parochiali,
cui motiuo fuit ſatisfactum in prim. deciſ. hodie confirma-
ta; nempè adhuc extare fines d. Viciniæ, intra quos habi-
tatores denominantur de d. Vicinia S. Margaritæ, eiſdem-
que enim, etiam ſoluitur vſque in præſentem diem annuum
legatum, antiquitus relictum pauperibus d. Viciniæ; & vl-
27 teriùs retinent eadem iura, & priuilegia, † quibus cenſen-
dum eſt non fuiſſe derogatum per quamcunque Vnionem;
etiam æquè principaliter factam, Rebuff. *de Vnion. num.* 15.
*& de Vic. perpet. num.*3. Mandoſ. *in Regul. Canc.* Cancer. *reg.*
12. *quæſt.* 1. *num.*4. Garz. *de benef. par.* 12. *cap.* 2. *num.* 37. *&* 38.
28 Grat. *diſcept.*845. *num.* 12. 13. 14. *&* 17. ex quo † de natura
Vnionis eſt, vt intelligatur facta ſine præiudicio tertij, *cap.*2.
& ibi gloſ. & Abb. *num.* 5. *de Relig. dom.* Rot. *deciſ. vnica de
ſepult. in Antiqu.* Coccin. *deciſ.* 157.

29 Nihil obſtat, quod Bellonus fuerit præſentatus † à ſex Vi-
cinis, nec declarauerit, quorum velit vti Præſentationibus
iux. text. in cap. vt qui duas, de elect. in 6. Quia vt in prima
30 deciſ. dictum fuit, † in maiori numero minor ineſt: propter-
ea ſufficit Bellonum probaſſe in illis complecti tres verè anti-
quiores d. Viciniæ quo ad perſonalem habitationem cuiusli-
bet, quod benè probatum fuit.

Diſpoſitio autem *text. in d. cap. vt qui duas de election. in* 6.
31 locum tantummodo ſibi vindicat † in præſentationibus di-
uerſis, ac diuerſo titulo, & Iure prouenientibus; non verò
in præſtitis à præſentantibus iure ſingulari, & ex vno, eo-
demque titulo & ad eundem finem tendentibus (vt in præ-
ſenti) *ex gloſſ. in d. c. vt qui duas in verb. ex vna*, Arch. *ibid.
in princ. verſ. non tamen*, & dixit Rot. *deciſ.* 570. *per totam
par.*3. *rec. & præſertim num.*3. *in fin.* Vlterius fuit reſponſum
hoc ceſſare ex facto, quia Bellonus Iudicium fuit proſecutus
ſuper Confeſſione ipſius Maynoldi, confitendi tantummo-
do Flamenum, Mannam, & Piſentum ex illis ſex Præſentan-
tibus eſſe antiquiores Vicinos d. Viciniæ, vt in d. prima deci-
ſione fuit diſcuſſum.

Tandem non obſtat, Confeſſionem Maynoldi non poſſe
præiudicare Auguſto, ac Rouide denuò ad cauſam admiſ-
ſus, vti Senioribus in ordine ad ætatem: Quia cùm iſti fue-
rint admiſſi in ſtatu, & terminis poſtquam Bellonus plenè
probauit ſuam intentionem, prouenientem ex d. confeſſio-
ne Maynoldi; ex præfatorum ſubſecuta admiſſione, ad cau-
ſam non oritur noua obligatio Bellono iterùm contra ad-
miſſos probandi ſemel probatum, ſed benè admiſſis incum-
bit aduerſus Bellonum probare legitimum fundamentum
eorum intentionis; ſcilicet ipſos Admiſſos eſſe antiquiores
Vicinos reſpectu habitationis in d. Vicinia Sanctæ Margari-
tæ, † cùm in hoc ſint Actores, *l. ei qui ff. de probat.* Rot. *de- 32
ciſ.*109. *par.*2. *recent.* quemadmodum ad Maynoldum perti-
net oſtendere fuiſſe erroneam eius præfatam confeſſionem,
† à qua tanquam per errorem emanata conabantur recedere, 33
quæ cum nec Maynoldus, nec admiſſi ad cauſam probaue-
rint, meritò excluduntur ex eorum non Iure, Caputaq. *de-
ciſ.* 11. *par.* 1. Cocc. *deciſ.* 158. *num.* 1. *&* 259. *num.* 4. Caual.
*deciſ.*630. *num.*7.

Fuit amplius animaduerſum, quod cum prædicti fuerint
expreſsè per Iudicem admiſſi ad cauſam in ſtatu, & termi-
nis vigore ſpecialis commiſſionis, poſt inchoatum iudicium
contra Maynoldum, ab eis præſentatum ratificauerunt om- 34
nia acta, eaque fecerunt ſua, quæ eis ideò nocent, Rot. *deciſ.*
313. *num.* 6. *par.* 6. *recent.* quod procedit ſiue iſti veniant
† aſſiſtendo Maynoldo, ſiue Iure proprio Gregor. XV. *de- 35
ciſ.*303. *num.*1. 2. *&* 3.

Et ita reſolutum fuit omnibus auditis.

*Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 6. Februa-
rij 1640. coram eodem Reuerendiſſimo Roias erit infra in Ap-
pendice.*

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconen̄.

Interamnen̄ Habitus.

Mercurij 20. Februarij 1641.

ARGVMENTVM.

Commiſſarij ſecundi, quando non poſſint denegari pro formando proceſſu Nobilitatis, pro admittendis Militibus Hieroſolymitanis. Veritas ne aperiretur, iniquum eſſet præcludere via Nobilitas ex quibus dicitur probata Nobilitas, etiam à Principe procedit.

SVMMARIVM.

1 *circa Probationem nobilitatis quo ad Equites Hieroſolymitanos, quando dandi ſecundi Commiſſarij pro formando proceſſu.*
2 *Probationes non ſunt deneganda, nec coanguſtanda.*
3 *Veritatis viam precludere iniquum eſſet, & num.* 4.
5 *Probationes recipienda ſunt ſecundum ſtylum, & morem Tribunalis.*
6 *Nobilitas proueniens à ſanguine nunquam amittitur, & num.*7.
8 *Nobilitas probari poteſt ex eo, quia habuerit quis Officia, qua niſi nobilibus tantum conferri ſolent.*
9 *in Religione Hieroſolymitana admittuntur omnes, qui probant nobilitatem parentum iuxta conſuetudinem Regionum.*
10 *Appellari poteſt quando adeſt grauamen manifeſtum.*
11 *Obſeruatio ex quo proueniat.*
12 *Nobiles, & popolares, quod admittantur ad munera Ciuitatis, & quod Nobiles ſemper conſiderentur vti Nobiles, & ſeparati ab Ignobilibus, iſta ſimul ſtare poſſunt.*
13 *Ciuitas Interamnen. in Vmbria eſt Ciuitas nobilis, illuſtris, inſignis, & antiqua.*
14 *Ciuitas Interamnen. decoratur pluribus familijs antiquis.*
15 *Nobilitati non dicitur detrahi, quatenus ad ſedandas* de-

Digitized by Google

diſcordias fuerunt per Principem aggregata Plebs cum nobilibus.

16 *de Poteſtate Papæ in creando aliquem nobilem, non eſt dubitandum.*

17 *Nobilitas etiam à Principe procedit.*

DECISIO VI.

CVM D. Nicolaus de Simonettis intenderet ſuſcipere habitum Religionis Hieroſolymitanæ comparuit in Capitulo Prouinciali Prioratus Vrbis, & obtinuit deputari Commiſſarios, ad hoc vt viderent ſcripturas eius Nobilitatis, quibus viſis fuit per eos relatum, nihil inueniſſe contra ſtabilimenta Religionis, propterea benè eſſe deputandos ſecundos Commiſſarios pro formando proceſſu Nobilitatis dicti Simonetti, vt in ſtabilimentis cauetur in cuius executionem in Commiſſarios fuerunt nominati DD. commeodatores Roggerius Raynerius, & Vincentius Macchiauellus cum infraſcripto decreto, quod priuſquam inciperetur Proceſſus, ſe informarent, an Interamnæ adeſſet diſtinctio inter Nobiles, & Populares, qua non exiſtente, ſe abſtinerent à confectione Proceſſus.

Succeſſiuè fuit denegata expeditio præfatorum Commiſſariorum, & habito recurſu ad Rotam, fuit cauſa commiſſa bo. me. Coccino, in cuius locum ſubrogatus propoſui hodie dubium datum, An Commiſſarij deputati ab Aſſemblea eſſent expediendi, & affirmatiuè Domini reſoluerunt.

Ex eo quia D. Simonettus adimpleuit omnia ex parte ſua, quæ in Statutis ordinantur, circa illorum expeditionem, & primi Commiſſarij retulerunt nihil inueniſſe contra ſtabilimenta Religionis in iuribus oſtenſis circa nobilitatem, quominus eſſent dandi ſecundi Commiſſarij pro formando pro-
1 ceſſu Nobilitatis iuxtà ſtabilimenta Religionis † in tit. de recept. fratrum num. 17. vt dixit Rota coram Buratt. *deciſ.* 42. *num.* 1. *cum ſeqq.*

Vltra quod ſecundum Ius commune huiuſmodi proba-
2 tiones non ſunt denegandæ, † nec coanguſtandæ iuxta *text. in l. curet, ff. de teſtib. l. ne quid, §. de his, ff. de Incend.* Caputaq. *deciſ.* 68. *num.* 1. *par.* 3. Gregor. XV. *de-*
3 *ciſ.* 208. *num.* 1. *&* 403. *num.* 4. Ex quo † eſſet iniquum præcludere viam, ne veritas aperiatur, vt per Soc. *in cap. fraternitas num.* 8. *de teſtib. & in* 4. *art. num.* 9. cum alijs per Surd. *deciſ.* 253. *num.* 25.

Neque obſtant conditiones adiectæ in commiſſione Deputatorum pro recipiendis probationibus Nobilitatis Nicolai, itaut prius quam deueniretur ad confectionem Proceſſus eſſet cognoſcendum an in dicta Ciuitate adeſſet diſtinctio inter Nobiles, & Populares, quapropter cùm Interamne talis diſtinctio non reperiatur, ideò Commiſſarios non
4 eſſe tranſmittendos; Cui obiecto fuit reſponſum nec † de iure communi, neque in ſtabilimentis Religionis à Sede Apoſtolica confirmatis talem facultatem eſſe conceſſam Magno Magiſtro, aut linguæ, vt per Rom. *conſ.* 428. *num.* 12. Indeque Statutum in quo hoc non diſponitur non autem dictum decretum eſſe attendendum, ideò ſicuti probatio-
5 nes de iure non † veniunt reſtringendæ, ſed ſunt recipiendæ ſecundum morem, & ſtilum Religionis; vltra quod intendit probare nobilitatem prouenientem à ſangui-
6 ne, quæ numquam amittitur, vt per Card. Caualer. *deciſ.* 6. *num.* 8. & quod familia de Simonettis ſemper nobilis extite-
7 rit, ac vti talis communiter reputata, & in ea adeſſe † qualitates neceſſarias pro obtinendo habito Religionis Hieroſolymitanæ prout dixit Rot. *deciſ.* 290. *poſt* 2. *volum. conſil. Farinac.* Quo caſu non veniunt denegandi Commiſſarij, & nobilitatem poſſe probari ex alijs, quam ex publicis mu-
8 neribus † ſolitis dari tantummodo nobilibus, non eſt in Iure nouum, vt in caſu *deciſ.* Caualer. 440. *num.* 4. Buratt. *deciſ.* 358. *num.* 1. *&* 7. Seraph. *deciſ.* 70. *per totam*; cùm ſatis ſit, quod probetur nobilitas, vt diſponitur in ſtabilimentis
9 Religionis, † in quibus admittuntur omnes, qui probauerint nobilitatem parentum iuxtà conſuetudinem Regionum, vt dixit Rota *deciſ.* 357. *&* 358. coram Buratt. Greg. XV. *deciſ.* 322. *num.* 11.

Reſponſum etiam fuit dictum præceptum in Commiſſione Aſſembleæ, & linguæ appoſitum continere manifeſtum
10 † grauamen, & ideò benè fuiſſe appellatum ad Rotam, & Auditores Rotæ vigore *Clement. Auditor de præſcript.* poſſe tranſmittere Commiſſarios, præſertim cum ſit certum paucis ab hinc annis in Ciuitate Interamneñ fuiſſe admiſſos
11 † alios Equites Hieroſolymitanos non obſtante tali confuſione, ex qua admiſſione prouenit obſeruantia Cæſar. de Graſ. *deciſ.* 185. *num.* 17. *par.* 1. *diuerſ. deciſ.* 503. *num.* 2.

Minus obſtat dicta confuſio inter nobiles, & Populares ſecuta per Conſtitutionem Pij IV. ex quo conſtat ante Pium IV. in Ciuitate Interamnem adfuiſſe diſtinctionem Plebis à Nobilitate, & inter diſtinctos enumeratam fuiſſe familiam de Simonettis, & familiam de Cittadinis deductas per dictum Simonettum in probationibus factis propter conſanguinitatem, & affinitatem; ideò benè poſſe dictam antiquam diſtinctionem ſuffragari Simonettis, cùm certum ſit per dictam Conſtitutionem Nobiles non amiſiſſe eorum nobilitatem, ſed illam retiniſſe, & non obſtante dicta con-
ſtitutione Nobiles antea non fuiſſe effectos Populares, † ex 12
quo poſſunt ſtare ſimul quod Nobiles, & Populares admittantur ad munera Ciuitatis, & quod Nobiles ſemper conſiderentur vti verè Nobiles ſeparati ab Ignobilibus, vt per Bald. *in l. per adopt. ff. de adoption.* Alex. *conſ.* 32. *num.* 6. *lib.* 5. Maſtrill. *de Magiſtr. lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 106. *ante finem.*

Et interamnam in Vmbriæ † prouincia ſitam eſſe Ciui- 13
tatem Nobilem, Illuſtrem, Inſignem, Antiquam, conſtat ex Liuio *lib.* 7. *decade* 3. *de bello punico*, & ex Lucio Floro *lib.* 3. *cap.* 21. & quam plurium antiquarum familiarum nobilitate decoratam; inter † quas enumerari familias de Simo- 14
nettis, & de Cittadinis, conſtat etiam ex hiſtoricis teſte Sanſouino *in lib. de Celebrioribus Italiæ Vrbibus fol.* 128. vt per Bald. *in l.* 1. *ff. de offic. quæſt. & prius gloſ. in cap. inter dilectos in verbo magis de fid. inſtr. iuncto capitulo. Venerabilem, verbo tranſtulit de elect.* Et hoc genus probationis alias amplexa eſt Rot. *poſt* 2. *vol. conſ.* Farinac. *deciſ.* 290. *num.* 7. & coram Buratt. *deciſ.* 358. *num.* 4.

Rurſus cùm Pius IV. in dicta Conſtitutione facta ſuper
aggregatione † Plebis cum Nobilibus mandauerit omnes 15
inpoſterum reputandos eſſe Nobiles, ac Patritios † Inter- 16
amneñ ad ſedandas diſcordias, non venit ideo dicendum fuiſſe ſublatam Nobilitatem anteà habentibus ex prædictis, ſed potiùs Populares fuiſſe nobiles creatos a Summo Ponti-
fice, de cuius poteſtate non eſt dubitandum, cum † Nobi- 17
litas etiam à Principe procedat, Alberic. *in l. Imperat. in princ. ff. de decur.* Caſtr. *conſ.* 22. *num.* 2. *lib.* 2. Guidop. *deciſ.* 146. Tiraq. *de Nobilitate cap.* 6. *num.* 1. *&* 54. *cum alijs per eum congeſtis.*

Et ita reſolutum, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO SACRÆ ROTÆ DECANO.

Romana Domus.

Lunæ 25. Februarij 1641.

ARGVMENTVM.

Creditum cum hypotheca fuit probatum, & poſſeſſio debitoris de tempore hypothecæ, & poſſeſſio eius, contra quem agitur de tempore litis, tunc non poteſt denegari immiſſio vigore Saluiani. Sententia difformis libello, licet inualida ſit, tamen id non procedit, quando ſumus in iudicio ſummario, & quare. Inſtrumento impugnato, quouſque quis vti valeat.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio vigore Saluiani, quando non poſſit denegari.*

2 *Sententia difformis libello, & exceſſiua eſt valida.*

3 *Sententia non poteſt dici difformis libello, & exceſſiua, ſi aliquid veniat acceſſoriè, & ineſt virtualiter in petitione.*

4 *Sententia, etiam non conformis libello in iudicio ſummario, quale eſt Saluianum.*

5 *in Iudicio ſummario non attenditur quid fuerit petitum, ſed quid in proſecutione iudicij fuit probatum.*

6 *Inſtrumenti impugnatio non impedit, quo minus, quis eo vti poſſit, & petere eius executionem.*

Donec pendet lis ſuper illius reſciſſione num. 6.

7 *Preſtationem annuam exiſtens in quaſi & poſſeſſione exigendi, agere poteſt adſolutionem, non obſtante pendentia litis.*

8 *De-*

Digitized by Google

8 *Donatione quis non eſt priuandus donec non fuerit per rem iudicatam reſciſſa, & reſoluta.*

9 *Donatarius pendente lite manutenendus eſt in poſſeſſione rerum donatarum.*

10 *Donatarius ſicuti pendente lite eſt manutenendus in poſſeſſione rerum donatarum, ſic eidem debentur, quoque fructus earundem rerum donatarum.*

11 *Retentio pro melioramentis non datur niſi fuerit probatus ſtatus anterior rei, & an melioramenta ſint neceſſaria, vel vtilia.*

Melioramenta voluptuaria non reficiuntur, num. 11.

12 *Melioramentorum exceptio non eſt apta ad impediendam immiſſionem.*

Et hoc maximè, quando in ipſa ſententia fuit ordinatum, de præſtanda cautione, quatenus melioramenta probentur, & veniant reficienda, & num. 12.

13 *Creditor creditorum ſuccedit in eorum locum, ac ius, & habent, ac exercere poſſunt omnes actiones vtiles, quas ſui debitores exercere valent.*

14 *Iudicium criminale prius inceptum, impedit, ne interim iudicium ciuile poſſit exerceri.*

15 *Retentio nulla poteſt competere pro credito litigioſo, ac illiquido aduerſus creditum liquidum, & certum,*

DECISIO VII.

ANno 1625. D. Paulus Emilius Vrſinus donauit inter viuos omnia, & ſingula bona ſua, & ſignanter domum, de qua hodie agitur, D. Clarici Sabellæ, quæ vice verſa eidem donanti ſoluere promiſit annua ſcuta 800. monetæ eius vita durante ſub obligatione Camerali, & hypotheca omnium bonorum præſentium, & futurorum.

Deficiente poſtmodum Clarice in ſolutione dictæ præſtationis, D. Vrſinus intentauit coram A. C. ſaluianum interdictum aduerſus Lucretiam Fedelem ſuper d. domo ſibi vendita à Clarice petendo ſe immitti in poſſeſſionem illius donec ſibi ſatisfieret de ſcutis 500. pro aliquibus terminis decurſis, & non ſolutis, ac pro ſcutis 800. interim decurrendis.

Cùm verò A. C. pro Vrſino contra Lucretiam ſententiam diffinitiuam protuliſſet in gradu appellationis fuit coram me dubitatum, An ſententia A. C. eſſet confirman. vel infirman. & Rota confirman. cenſuit.

Nam tria extrema in hoc iudicio requiſita, nempè creditum cum hypotheca D. Vrſini, poſſeſſio Claricis debitricis de tempore hypothecæ, & poſſeſſio Lucretiæ de tempore motæ litis, contra quam hodie dirigitur ſaluianum, in controuerſiam non cadunt, & pars non impugnat, qui-
1 bus probatis immiſſio non † ſolet denegari iuxta opinionem, quam ſequitur Rota Card. Seraph. *deciſ.* 1200. *in princ.* ſan. me. Gregor. XV. *deciſ.* 491. Reuerendiſs. D. meus Decanus *deciſ.* 135. *num.* 4. *par.* 6. *recent.*

Nec obſtant tria ab informantibus pro Lucretia contra ſententiam oppoſita.

2 Primum enim quod ſententia ſit difformis libello, & † exceſſiua, cum in monitorio petita fuerint ſolummodo ſcuta 500. ſententia verò condemnet in ſcutis 860. dictum fuit non ſubſiſtere, quia petitio non fuit reſtricta ad ſola ſcuta 500. ſed vlterius petita fuerunt ſcuta 800. pro terminis in poſterum decurrendis, vt in ſummario Lucretiæ num. 3. & ita cum à die petitionis decurriſſet alia ſcut. 360. Iudex potuit etiam pro illis condemnare Lucretiam, nec inde
3 † ſententia dicitur difformis, & exceſſiua, cùm venirent acceſſoriè, & ineſſent virtualiter in petitione, Bald. *in l. fin. num.* 10. *C. de fideicom. libert.* Felin. *in cap. licet num.* 23. & 25.
4 *de ſimon.* Oſaſch. *deciſ.* 1. *num.* 24. maximè in iudicio † ſummario, quale eſt ſaluianum, in quo ſuſtinetur ſententia etiam non conformis libello, Verall. *in deciſ.* 126. *num.* 1. *par.* 3. Rot. *deciſ.* 456. *ſub num.* 2. & *num. ſequen. par.* 1. & *deciſ.* 44. *num.* 2. & 3. *par.* 2. *diuerſ.* & *in recent. deciſ.* 611. *num.* 5. *par.* 1. & coram ſan. me. Greg. XV. *deciſ.* 186. *num.* 1.
5 & 2. Nec attenditur quid petitum fuerit, ſed † quid in proſequutione iudicij fuerit probatum, Felin. *vbi ſupra num.* 28. Pariſ. *conſ.* 76. *num.* 12. *conſ.* 90. *num.* 20. & *ſequen. conſ.* 113. *num.* 3. *lib.* 1. Rota apud Caputaq. *deciſ.* 262. *num.* 1, & 2. & *in recent. deciſ.* 69. *num.* 15. *par.* 1.

Nec refragatur, quod pro terminis lite pendente decurſis Vrſinus agere non potuerit, cum ad eius inſtantiam fue-
6 rit introducta lis ſuper reſciſſione donationis, quia † impugnatio inſtrumenti non impedit, quo minus quis poſſit eo vti, & petere illius executionem donec pendet lis ſuper illius reſciſſione, Felin. *in c. capitulum num.* 9. & 13. *de reſcript.* Rebuff. *ad conſtitut. reg. tit. de reſciſſ. contract. num.* 7. Franc. *deciſ.* 373. *per tot.* Intrigl. *ſingul.* 55. *lib.* 2. Cartar. *deciſ. Genuen.* 2. *num.* 8. cum alijs plenè adductis per Ginrb. *deciſ.* 2. *num.* 1. *deciſ.* 55. *num.* 11. & *deciſ.* 100. *num.* 33. immò cùm Vrſinus reperiatur in quaſi poſ-
ſeſſione † exigendi hanc annuam præſtationem, agere 7
poteſt ad ſolutionem non obſtante pendentia litis, quia non
eſt priuandus ſua poſſeſſione, donec donatio non † fuerit 8
per rem iudicatam reſciſſa, & reſoluta, & Bero. *conſ.* 119. *num.* 1. *verſ. tertia diſputatio lib.* 3. Honded. *conſ.* 17. *num.* 45. *lib.* 2. Gutierez *de iuram. confirmat. par.* 1. *cap.* 2. *num.* 23. *verſic. ſic etiam ſi ſit inſtrumentum*, Franc. *d. deciſ.* 373. *verſ. & ſicut reus*, Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 796. *num.* 39. & *ſeqq.* Rot. poſt Cenc. *de cenſib. deciſ.* 213. *num.* 7. & 8. *deciſ.* 235. *in fin.* Et id ſuadet maxima
æquitas, quia ſicuti Clarix non † obſtante lite permanſit, 9
& adhuc permanet in poſſeſſionem bonorum donatorum, & fructus ex illis percipit, ita etiam omnis ratio poſtulat, quod teneatur ad ſolutionem pecuniarum in recompenſam
† donationis promiſſarum ex traditis per Bald. *in l.* 2. *num.* 10
7. *C. de vſuris*, Cagnol. *in l. curabis num.* 31. & *ſequen. C. de actionibus empti.* Dec. *conſ.* 119. *num.* 5. *verſ.* 6. *adduci poteſt*, Natt. *conſ.* 384. *num.* 22. Cephal. *conſ.* 609. *num.* 3. *verſ. ſed his non obſtantibus*, & *num ſeqq.* plenè Surd. *conſ.* 101. *num.* 23. Gabr. *tit. de empt. & vendit. concluſ.* 4. *num.* 9. Couar. *var. reſol. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 6. *verſ. duodecimo hinc adducitur*, Borgnin. Caual. *deciſ.* 5. *num.* 5. *par.* 1. Maſtrill. *deciſ.* 160. *num.* 13. & *ſeq.*

Secundum verò quod Lucretiæ competat retentio pro
melioramentis DD. non placuit, † quia cùm non fuerit 11
probatus ſtatus anterior domus, & an melioramenta ſint neceſſaria vel vtilia, quia voluptaria non reficiuntur, Rota coram Cardin. Seraph. *deciſ.* 1453. *num.* 5. & coram Buratt. *deciſ.* 834. *num.* 11. eorum exceptio non eſt apta retardare immiſſionem, Rota *deciſ.* 312. *num.* 4. *par.* 2. *diuerſ.* & *in recent. deciſ.* 610. *num.* 3. *par.* 1. Et in omnem
caſum Lucretiæ fuit conſultum per condemnationem † in 12
ipſa ſententia factam de præſtanda per Vrſinum cautione de illis reficiendis quatenus probari, & liquidari contigerit, Put. *deciſ.* 461. *lib.* 2. *in correct.* Rot. *in recent. deciſ.* 322. *ſub num.* 13. *par.* 4. & *deciſ.* 276. *num.* 3. & 4. *par.* 6.

Maior difficultas videbatur conſiſtere in tertia oppoſitione nempè, quod cum Honorius, & Lucas de Sabellis ex vna parte ſint debitores Lucretia ob fideiuſſionem, & promiſſionem de euictione ad eius fauorem præſtitam in emptione eiuſdem domus, ex alia verò ſint creditores anteriores Vrſini in maiori quantitate occaſione cenſus ab eodem impoſiti vſque & de anno 1623. ad fauorem prædictorum Honorij, & Lucæ, quemadmodum iiſdem competeret retentio aduerſus Vrſinum eorum debitorem, ita eadem
competere debeat Lucretiæ, † quæ vti creditrix credito- 13
rum ſuccedit in eorum locum, & ius & habet, ac exercere poteſt omnes actiones vtiles, quas ſui debitores habere, & exercere poſſent, *l. nomen*, *C. quæ res pignor. oblig. poſſ.* Bart. *in l. cum grege*, *§. cum pignori*, *num.* 3. & ibid. Salicet. *num.* 3. *ff. de pignor.* Neguſ. *de pignor.* 3. *memb.* 2. *par. num.* 24. Surd. *conſ.* 4. *num.* 23. quos refert, & ſequitur Thomat. *deciſ. Maceraten.* 44. *num.* 11. & 13.

Sed obiectum hoc viſum eſt facile euitari, quia cum ſu-
per inſtrumento cenſus pendeat iudicium criminale, † quod 14
vti prius inceptum impedit, ne interim ciuilis poſſit haberi tatio eiuſdem inſtrumenti, *l. fin. C. de ordine cognit.* Dec. *in l. edita num.* 65. *C. de edend.* Put. *deciſ.* 268. *per tot. lib.* 1. *in correct.* pro dicto credito litigioſo, & illiquido, nulla poteſt competere retentio aduerſus creditum Vrſini certum,
† & liquidum, Neguſ. *de pignor.* 5. *par. memb.* 1. *num.* 37. 15
verſ. ex quo etiam infertur, Surd. *deciſ.* 184. *num.* 12. *in fin. verſ. & dicit.* Neguſ. *Maſtrill. deciſ.* 88. *num.* 4. Rota *deciſ.* 433. *num.* 5. *verſ. & conſequenter par.* 2. *recent.* & Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ.* 113. *num.* 7.

Et ita reſolutum vtraque &c.

Digitized by Google

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Leodien. Modiorum Speltæ.

Lunæ 1. Martij 1641.

ARGVMENTVM.

Contractus, quod ſit emphyteuticus ex quibus tutò arguatur. Dominus directus ſicuti inuitus cogi non poteſt, ad vendendum emphyteutæ ius directum, ita cogi nequit emphyteuto vendere Domino dominium vtile. Cenſus in dubio iudicatur irredimibilis.

SVMMARIVM.

1 *Contractus eſſentia regulariter declaratur ex verbis.*
2 *Modicitas annua præſtationis arguit contractum eſſe emphyteuticum.*
3 *Contractum eſſe emphyteuticum, ex quo pacto argui poſſit.*
4 *Emphyteuta cogi non poteſt ad redimendum ſuam annuam præſtationem.*
5 *Dominus directus cogi non poteſt inuitus ad vendendum emphyteuta directum dominium.*
6 *Cenſus in dubio iudicatur irredimibilis.*
7 *Cenſus antiquiſſimis illis temporibus ante Bullam Pij V. de cenſibus frequentiſſimè erant irredimibiles.*
8 *Cenſus ex quo arguatur, quod fuerit irredimibilis.*
9 *Cenſus ſi fuerit conſtitutus in perpetuum abſque vlla præfinitione temporis, arguitur, quod ſit irredimibilis.*
10 *Dominus directus aliud eſt, quod titulo venditionis directum dominium, vel annuam præſtationem cedat.*
11 *Et aliud eſt, quod debitor canonis det facultatem redimendi, ſeque in poſterum liberandi ab annua præſtatione.*
12 *Illatio non fit ad diuerſa.*

DECISIO VIII.

SEntentias de partibus condemnantes Abbatem Eccleſiæ Vallis S. Lamberti ad admittendam redemptionem annuæ præſtationis 24. modiorum Speltæ, quàm Ludouicus Marſilion hodie ſoluit dictæ Eccleſiæ, dixerunt DD. tanquam iniuſtas eſſe infirmandas cum Abbas nullatenus aſtringi poſſet ad huiuſmodi redemptionem admittendam ſiue contractus, de quo agitur iudicetur emphyteuticus, ſiue cenſualis.

Si enim iudicatur emphyteuticus, vt videntur ſuadere tum verba contrahentium, ibi in emphyteuſim perpetuam,
1 † ex quibus regulariter eſſentia contractus declaratur, *vt ex text. in l. qui fundum, §. qui argum. verſ. fundi venditor ff. de contrahen. empt.* tradunt in propoſito Natt. *conſ. 49. n. 13. poſt med. verſ. tamen præmiſſis, & conſ.* 194. *num.* 1. Decian. *reſponſ. 2. num. 62. lib. 1.* Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt.* 105. *num.* 1. *&* 2. Tum modicitas præſtationis reſpectu bonorum, quæ nedum numero plura recenſentur in Inſtrumento conceſſionis factæ vſque ad annum 1394. ſed etiam à qualitatibus expreſſis liquet eſſe magni valoris, ex qua
2 † modicitate contractum præſumi emphyteuticum aduertunt Speculat. *tit. de emphyt. §. nunc aliqua num. 2. verſ. ſecundo quæritur*, Iaſ. *in l. 1. num. 35. C. de iur. emphyt.* Bald. *in cap. littera num. 3. extra de dilat.* Ruin. *conſ. 161. num. 12. lib. 1.* Barbat. *conſ. 14. num. 35. & ſeq.* vbi quod ita pluries conſuluit, & vidit iudicari, *& alij alleg. per Menoch. vbi ſupra d. præſumpt. 105. num. 5. & num. ſequen.* Iuncto præſertim pacto appoſito in d. Inſtrumento, quod in caſum moræ in
3 ſoluendo dictam præſtationem poſſent † Ioanna, quæ conceſſionem fecit, & ab ea cauſam habentes redire, & manus apponere ad prædicta bona vti propria, ex quo etiam contractum iudicandum eſſe emphyteuticum firmant Dec. *conſ. 138. num. 7. verſ. ſecundo perſonaliter*, Brunor. à Sole *quæſt. legal. 5. num. 15.* Roder. *de ann. redd. lib. 2. quæſt. 12. n. 11.*
4 Vtique Abbas cogi † non poterat ad admittendam redemptionem huiuſmodi præſtationis debitæ ex cauſa emphy-
5 teuſis, quia alias dominus directus cogeretur inuitus † ad vendendum emphyteutæ directum dominium contra *l. vni-*

tum 11. & l. dudum 14. de contrah. empt. quas probauit Rota *in recent. deciſ. 372. num. 2. par. 1.*

Quatenus verò ex verbis, & pactis appoſitis in dicto Inſtrumento, & in alijs, quæ dantur in Summario poſſit iudicari cenſualis, prout multis rationibus vnus ex DD. deducebat nihilominus dicta præſtatio erat irredimibilis vti debita pro cenſu reſeruatiuo antiquiſſimo longè ante
Bullam ſanct. mem. Pij V. † qui in dubio irredimibilis iudi- 6
catur, vt tradunt Couar. *var. reſolut. cap. 10. num. 5. verſ. primum illud, & verſ. 3. deprehendi poteſt, & verſic. quarto quoties lib. 3.* quem referunt, & ſequuntur Boccac. *de cenſibus par. 2. num.* 188. Roder. *de annuis redditibus lib. 1. quæſt. 15. num. 43.* & Molin. *de contract. diſp. 382. num. 2. verſ. ſecundus contractus*, & plenè, ac indiſtinctè Auendan. *de cenſibus Hiſpan. cap. 14. num. 6.* quem ſequitur nouiſſimè multis argumentis confirmans hanc opinionem Duard. *de cenſib. in proœm. quæſt. 19. num. 3. & ſeq.* eaque affertur
ratio, † quia antiquiſſimis illis temporibus iſtorum cen- 7
ſuum irredimibilium vſus erat frequentiſſimus, vnde tales præſumendi ſunt, vt ex Pariſ. *conſ. 12. num. 44. & conſ. 13. num. 29. lib. 1.* & Cald. *de emphyt. lib. 3. cap. 11. num. 11.* tradit Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 985. num. 12.* & firmauit Rota *in Romana Cenſus 9. Decemb. 1621. coram bon. mem. Card. Veroſpio, quæ eſt deciſ. 394. num. 1. & 2.* poſt Cenc. *de cenſib. ſecundum Modern. impreſſ. Taurinen.* Ponderando præſer-
tim in caſu noſtro illud verbum † in perpetuum, quod de- 8
notat cenſum fuiſſe conſtitutum ſine vlla præfinitione tem-
poris † eumque ſemper duraturum, *l. pure, §. fin. ff. dol. ex-* 9
cept. Calder. *conſ. 17. de verb. ſignific.* & in puncto Bald. *conſ. 372. ſub num. 2. lib. 4.* & Rota *in dicta Romana Cenſus num. 1.*

Nec ex eo quod Ioannis de Liers, & eius filia alteri ven-
diderint huiuſmodi † præſtationem illa videtur effecta 10
redimibilis, nam aliud eſt, quod Dominus titulo venditionis in alium transferat ſuum directum dominium, vel annuam præſtationem ſibi debitam, aliud verò quod de-
bitori † Canonis emphyteutici, vel cenſus reſeruatiui det 11
facultatem redimendi, ſeque in poſterum liberandi ab eorum præſtatione, quia hæc nihil habent commune inter
ſe, vt patet ad ſenſum, ideòque intrat vulgata *reg. l.* 12
Papinianus exuli, ff. de minor. quod ex diuerſis non fit illatio.

Et ita reſolutum informante tantùm Abbate.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſtea Epiſcopo Terracineñ.

Viterbieñ. Hæreditatis.

Lunæ 4. Martij 1641.

ARGVMENTVM.

Statutum ſi prohibeat mulierem teſtari non valere, ſine præſentia, & conſenſu fratrum, filiorum, & propinquorum, valdè anceps eſt an poſſit ſubſiſtere, & maior pars DD. in negatiuam partem inclinat, & quatenus affirmatiua concluſio amplectenda eſſet, tunc talem ſtatutum tanquam odioſum, & iniquum, ſtricto interpretationis quaſi freno, inter expreſſorum metus coanguſtiandum venit.

SVMMARIVM.

1 *Statuto ſi caueatur mulierem non poſſe teſtari ſine præſentia propinquorum, dicitur ſubſiſtere, quia non tollit in totum facultatem teſtandi, & num. 2.*
Statutum Vrbeuetanum ſtatuens matrem, plus vni ex filijs, quàm alteri poſſe relinquere, eſt validum.
4 *Teſtamentum licet in totum, per ſtatutum vel legem, tolli non poſſit, tamen certa forma ab eis poteſt induci, qua non ſeruata, teſtamentum eſt nullum.*
5 *Statutum tollens liberam teſtandi facultatem, eſt iniquum, odioſum, & irrationabile, num. 6.*
7 *Hominibus liberis tollere abſolutam poteſtatem diſponendi de rebus ſuis eſt iniquum.*
8 *Hominibus nihil magis conuenit niſi, ut liberè poſſint teſtari.*

Digitized by Google

Æquitati naturali, nihil magis conuenit, vt liberè Dominus poſſit diſponere de rebus ſuis, num.8.

9 *Statutum odioſum, & iniquum, ſtrictè venit interpretandum.*

10 *Statutum reſtringens liberam teſtandi facultatem, aut non tenet, aut iuſta interpretatione debet intelligi.*
Statutum prohibens mulierem teſtari ſine præſentia conſanguineorum, qualiter debeat intelligi, num. 10.

11 *Laici ſine licentia Superioris Eccleſiaſtici, & quidem difficillimè non poſſunt introire in Monaſteria Monialium.*

12 *Statuentes in generali diſpoſitione non præſumuntur voluiſſe diſponere de rebus, in quibus in ſpecie ſtatuere non potuiſſent, & num. 14. & 15.*

15 *Statuentium diſpoſitiones commenſurantur, ſecundum eorum poteſtatem.*

16 *Alienatione prohibita, non cenſetur prohibita donatio, quæ in coniunctas perſonas fit.*

17 *Statutum conditum ad obuiandum fraudibus, ceſſat quando actus canonicè fuit factus.*

DECISIO IX.

STante ſtatuto Ciuitatis Viterbij *lib. 2. rub. 85. ante finem §. & quod*, nulla mulier diſponente, quod nulla mulier nupta, vel non nupta habens fratrem, ſeu fratres carnales, vel filios fratris, vel fratrum carnalium, poſſet teſtari, codicillari, vel cauſa mortis donare, vel alicui contractum, vel diſtractum facere ſine eorumdem præſentia, & conſenſu, & ſi ſecus fecerit, vel fieri tentauerit, non teneat ipſo iure ipſam mulierem inhabilitando, & inhabilem reddendo quoad illum contractum, vel diſtractum, codicillos, vel teſtamentum, quæ auſa fuerit attentare contra ſtatuti diſpoſitionem, & quod præfatæ mulieri ab inteſtato ſuccedant, & ad eius ſucceſſionem vocentur ſiue fecerit teſtamentum contra formam prædictam, ſiue nullum fecerit, fratres carnales, vnus, vel plures, ſeu fratris filij vnus, vel plures ex fratre præmortuo, maſculi, non autem fœminæ. Quibus fratribus, ſeu fratrum filijs maſculis non extantibus, diſponit, quod locum habeat ſucceſſio ſecundum formam iuris ciuilis; fuit dubitatum, An dictum Statutum obſtaret teſtamento à Virginia condito Viterbij in Monaſterio S. Catherinæ, in quo vniuerſalem hæredem inſtituit Ioannem Latioſum auunculum vti cognatum abſque præſentia, & conſenſu Franciſci, Michaelis Angeli, & Hieronymi fratrum ex latere paterno, quibus reliquit ſcut. 500. monetæ æquis portionibus inter eos diuiden.

Reſolutio huius cauſæ pendet ab eo, An dictum ſtatutum
1 † prohibens mulierem teſtari ſine præſentia, & conſenſu
fratrum, filiorum, & propinquorum ſit validum. Quoniam
ſi vera eſt ſententia, quod ſtatutum non ſuſtineatur, reſolutio
eſt clara pro validitate teſtamenti, ſuper quo tamen articulo
magna eſt inter Doctores controuerſia; cùm multi ſint
2 auctores, † qui pro validitate reſponderunt ex ea ratione,
quod non auferatur per tale ſtatutum libera teſtandi facultas
in totum, ſed tantum illa modificetur, ne mulier ea vti
poſſit non ſeruata forma ſtatuti, nempè Eug. *conſ.85. num. 19.
lib. 1. & conſ. 70. num. 12. lib. 2.* Dec. *conſ. 455. in princip. vſque
ad num. 6. & conſ. 612. num. 1. & in fine*, Pariſ. *conſ. 16. num. 4.
lib. 3.* Bald. *in rubr. num. 46. verſ. 24. quaro, C. de contrahen.
empt. & conſ. 139. in princ. lib. 5.* Corn. *conſ. 241. per tot. lib. 2.*
Honded. *conſ. 32. num. 95. vol. 1.* Angel. *conſ. 88. & conſ. 126.
num. 1. & ſeq.* Gabr. *conſ. 1. lib. 1.* cum alijs allegatis per Tiraq.
de leg. conub. gloſ. 5. nu. 97. & ſeq. & tenuit in terminis ſimilis
ſtatuti Rota apud Put. *deciſ. 388. lib. 1. in correct.* vbi deciſum
3 fuit valere ſtatutum Vrbeuetanum † prohibens matrem
plus vni ex filijs, quàm alteri relinquere, & in puncto, quod
licet per ſtatutum, vel conſtitutionem tolli non poſſit in totum
facultas teſtandi, poſſit tamen certa forma in teſtamentis
4 condendi induci, qua non ſeruata, illa ſint † omnino nulla,
tradit Bald. *in l. ex duob. §. vlt. num. 3. verſ. in eadem gloſ. &
verſ. cautè tamen, ff. de vulgar. & pupillar.*

Veruntamen negari non poteſt, quin multò plures ſuſti-
5 neant ſtatutum eſſe inualidum tamquam † iniquum, odioſum,
irrationabile, & auferens teſtamenti factionem ſequendo
Paul. de Caſtr. *in l. ex facto num. 6.* & ibi Franc. Curt. *in addit.
ſub lit. C. verb. ſi ſtatutum diſponit, ff. de vulgar. & pupillar.
ſubſtit.* & ibidem Alex. *num. 14.* & Franc. Aretin. *num. 7.* Crot.
*in repet. l. omnes populi num. 64. ff. de iuſt. & iur. & in l. ſtipulat.
hoc modo concepta num. 4. & ſeq. ff. de verb. oblig.* Bald. *in d. l.
omnes populi num. 67.* Iaſ. *in l. non idcircò num. 2. Cod. de codicill.* Ruin. *in l. ſi quis poſthum. §. ſi filiam num. 76. ff. de liber. &
poſth.* idem Alex. *conſ. 155. num. 6. lib. 2.* idem Iaſ. *conſil. 127.
num. 6. vol. 1.* idem Crot. *conſ. 52. num. 14. lib. 1.* Alex. *Ter. Bergomen.
inter conſ. vltim. volume conſ. 57. num. 17. iuncto nu. 16.
vol. 2.* Enerard. *conſ. 211. circa med. conſ. ſub verſ. item, & eo
amplius hoc procedit.* Tob. Non. *conſ. 18. num. 2.* Siluan. *conſ.
1. num. 147. lib. 1.* Rim. iun. *conſ. 759. num. 1. & num. 24. & ſeq.
lib. 7.* Burſar. *conſ. 432. num. 45. lib. 4.* Hieron. Henriq. *inter
conſil.* Petri Enriq. *conſ. 81. num. 3. & ſeq.* Io: Franc. à Ponte
conſ. 148. num. 4. per tot. præſertim in fine vol. 2. Io: de Arnon.
epitom. 16. Cot. *in memor. ſub verſ. ſtatutum, quod vxor.* Io:
Lup. *in repetit. rubric. de donat. inter vir. & vxor.* Viu. *comm.
opin. lib. 2. opin. 829. num. 1.* Corn. *conſ. 241. num. 6. volum. 2.*
Dec. *conſ. 540. ſub num. 7. circa med. verſ. & tale ſtatutum
tom. 2.* Laderch. *conſ. 64. num. 2.* Pariſ. *conſ. 12. num. 6. & 7.
par. 3.* Decian. *conſ. 16. num. 100. vol. 4.* Menoch. *conſ.
496. num. 103. & conſil. 666. num. 2.* Aldouin. *conſil. 83.
num. 18.*

Et quod ſit iniquum tale ſtatutum, probat *text. in l. 2. in
fin. ff. ſi à parentibus quis manum. fuer. ibi*, Quia iniquum eſt
† ingenuis hominibus non eſſe liberam rerum ſuarum alie- 6
nationem, nihil enim eſt, quod magis hominibus debeatur,
quam vt ſupremæ voluntatis, poſtquam iam † aliud velle 7
non poſſunt, liber ſit ſtylus, ita *text. in l. 1. C. de ſacroſanct. Eccleſ.*
cùm nihil tam conueniens ſit naturali æquitati, quàm
voluntatem Domini volentis † rem ſuam in alium transfer- 8
re, ratam haberi, vt ſunt formalia verba *text. in §. per tradit.
Inſtit. de rer. diuiſ.*

Sed ceſſat in hoc caſu quæcumque difficultas; cùm negari
non poſſit, quin tamquam odioſum, & iniquum † ſit ſtrictè 9
interpretandum. Vnde Bald. *ſuper iſto ſtatuto Viterb. in conſ.
226. lib. 5. num. 4.* concludit, quod, aut ſtatutum non valet,
aut iuſta interpretatione debet intelligi, & ideò in caſu iſto
non videtur attendendum, cùm non conſtet, quod † tem- 10
pore teſtamenti adeſſent in Ciuitate Viterbij illi, qui debebant
præſtare conſenſum, & præſentiam, & quod commodè
interuenire poſſent, vt in his terminis Menoch. *conſ. 351.
num. 29. & ſeq. lib. 4.* Thomat. *deciſ. Marchiæ 82. num. 37. &
deciſ. 68. num. 25. num. 59. num. 67. & ſeqq.* & tenuit Rota *in
terminis ſtatuti Vrb. deciſ. 18.* poſt Ricc. *ad cap. 151. lib. 1. ſtatut.
Vrb. & deciſ. 344. num. 4. & deciſ. 469. num. 1. par. 3.
recent.* & nec in hoc caſu dictum ſtatutum eſt attendendum.

Præterea cùm teſtamentum, de quo agitur, fuerit conditum
à Virginia intra Clauſtra Monaſterij, in quo degebat,
vt ex lectura ipſius teſtamenti, in quo Monaſterio laici non
poterant ingredi † ſine licentia Superioris Eccleſiaſtici, quæ 11
difficillimè conceditur, cenſuerunt Domini, ſtatutum non
comprehendere caſum, de quo agitur, cum non videantur
ſtatuentes ſub generali verborum inuolucro diſponere voluiſſe,
quod in ſpecie non potuiſſent † *cap. tua de decim.* & in 12
terminis, quod teſtamentum conditum in Monaſterio ſit
validum, licet ſtatutariæ ſolemnitates ſeruatæ non fuerint,
Rolan. *conſ. 33. num. 22. in fin. verſ. nec obſtat, & num. ſeqq.
vol. 3.* Natt. *conſ. 643. num. 1. & ſeqq. tom. 4.* & Zucchard. *conſil.
75. num. 26.* Quia diſpoſitio † ſtatuentium commenſuratur 13
ſecundum eorum poteſtatem, & non creditur voluiſſe illos
caſus in generali diſpoſitione ſtatuti comprehendere in
† quibus in ſpecie diſponere non potuiſſent Abb. *in cap. no- 14
bis il 1. num. 4. & 5. de ſent. excommun.* Crot. *conſ. 75. num. 13.
& 14. lib. 1. conſ. 370. num. 13. & 14.*

Eoque facilius DD. ita cenſuerunt; cùm agatur de teſtamento
facto ad fauorem auunculi relictis † ad pias cauſas 15
ſcutis 300. pro ſalute ſuæ animæ, & ſupradictis fratribus
Franciſco Michaeli, Angelo, & Hieronymo ſcutis 500. ex
regula, quod alienatione prohibita † non cenſetur prohi- 16
bita donatio, qua fit in coniunctas perſonas, *l. pater. §. quindecim,
ff. de legat. 3. & l. vlt. C. de fideiuſſor.* Roman. *conſ.
199. num. 10.* Crau. *conſ. 428. num. 8. tom. 3.* Et præſertim
quia ſtatutum, de quo agitur, fuit factum ad obuiandum
fraudibus, quæ hic † ceſſant, vbi agitur de teſtamento ca- 17
nonicè facto ex ſupradictis.

Et ita vtraque parte informante, fuit reſolutum, ſtatutum
non obſtare; cùm non comprehendat caſum, de quo agitur.

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Foroſempronieñ. Bonorum.

Luna 4. Martij 1641.

ARGVMENTVM.

Eccleſia cogi non valet ad renouationem emphyteuſis, poſtquam eſt finita, & quatenus adeſſet tale pactum, qualiter veniat interpretandum. Beneplaciti Apoſtolici præſumptio in conceſſione rerum Eccleſiæ, quando ceſſet. Immemorabilis deſtruitur ſtante initio.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia, ſi declarauerit emphyteuſim finitam, velle pro ſe retinere, non tenetur relocare.*
2 *Inueſtituræ, quando ſunt ad certum tempus finito dicto tempore conſolidatur vtile dominum cum directo.*
3 *Pactum in inueſtitura emphyteuſis poſitum, quod finita locatione renouetur, intelligitur de vnica immediata, non de vlterioribus.*
4 *Actio perſonalis ad factum, non ligat ſucceſſores.*
5 *Pactum in conceſſione emphyteuſis, quod Eccleſia teneatur ea finita renouare, qualiter intelligatur.*
6 *Emphyteuſis renouatio fieri non valet per Eccleſiam, niſi adſit ipſius vtilitas etiam in ſolitis locari.*
7 *Renouatio emphyteuſis facta pluries per Eccleſiam, quando dicatur facta ſine aliqua vtilitate.*
8 *Pactum, quod Eccleſia teneatur renouare emphyteuſim pro eodem pretio, non ſubſtinetur.*
9 *Pactum de renouando inueſtituram finita emphyteuſi, ſi fieret per Eccleſiam priuaretur ſpe nunquam recuperando bona propria.*
10 *Communitates nunquam moriuntur, nec facile patiuntur capitis diminutionem.*
11 *Pactum de renouando emphyteuſim de 29. in 29. annos, ſi in Eccleſia valida eſſet, quid ſequeretur.*
12 *Renouationes emphyteuſis pluries per Eccleſiam factæ, ſunt inualidæ, & ideo non veniunt attendendæ.*
13 *Poteſtas, vbi defecit, voluntas non attenditur.*
14 *Suum, quis iactaret, ſi plus ſolito, ſolueret.*
15 *Beneplaciti Apoſtolici præſumptio ceſſat, in conceſſione bonorum Eccleſiæ, ſtante defectu cauſæ, & vtilitatis.*
16 *Immemorabilis ceſſat, dum admittitur initium.*
17 *Principium temporis allegare, eſt deſtruere immemorabilem.*
18 *Coactiua, ex quo, non dicatur probata, & num. 21.*
19 *Immemorabilis non poteſt conſiderari, in facultatiuis.*
20 *Conſuetudo etiam immemorabilis, legibus contraria, & illicita, non poteſt obſtare Eccleſiæ.*
21 *Conceſſio, quando legitur facta ſponte ex mera, & libera voluntate, non poteſt conſiderari aliqua coactio.*
23 *Coactio non dicitur probata per litis inductionem, ſed exitus venit attendendus.*
24 *Confirmationes non augent ius confirmatum, ſed tantum præſeruant iura, quatenus adſunt.*
25 *Priuilegium non adeſſe, vel adeſſe, ſed eſſe nullum, & inualidum, paria ſunt.*
26 *Innocentius Papa VII. regnauit de anno 1404. Paulus vero II. regnauit de anno 1468.*
27 *Leges poſteriores derogant prioribus.*

DECISIO X.

EPiſcopus Foroſempron. conceſſit in emphyteuſim, de iure emphyteutico renouauit de anno 1454. Communitati Rocchæ contradæ, tenimentum Montis Calui aratiuum, pratiuum, ſiluatum, & ſodiuum, quod alias fuerat Nicolai, & Darij Bambi per triginta annos pro ducatis octo, bonorum 40. pro ducato, & pro annua penſione, ſeu canone ſex bononenorum veterum cum pacto reuerſiuo ad fauorem Eccleſiæ, vnà cum melioramentis in euentum non ſequutæ renouationis ex defectu Communitatis de anno 1462. prædictus Epiſcopus conceſſit in emphyteuſim, & iure emphyteutico renouauit dictæ Communitati Rocchæ contradæ, Caſtrum olim Sciarleti cum Burgo, & ſtrata necnon iure colligendi pedagium pro triginta annis, quibus elapſis noua conceſſio fiat pro pretio 29. ducatorum auri, cum annua penſione vnius paris capponum, vt ſunt verba conceſſionum.

Poſtmodum de anno 1492. Epiſcopus Foroſempronieñ. conceſſit, & renouauit iure emphyteutico dictæ Communitati præfatum tenimentum Montis Calui pro 29. annis pro precio florenorum centum, & quinquaginta pro eadem penſione bononenorum ſex veterum cum eodem pacto reuerſionis, & quod dicto tempore finito noua conceſſio fieret eodemque tempore conceſſit, & renouauit iure emphyteutico dictæ Communitati dictum Caſtrum olim Sciarleti, cum alijs pertinentijs ſupradictis pro 29. annis, quibus elapſis noua conceſſio fiat pro florenis 50. monetæ nouæ pro eadem annua penſione vnius paris capponum; ſubſequuta fuit renouatio, ſiue noua conceſſio de anno 1521. necnon alia de anno 1550. tam prædicti Caſtri, quàm tenimenti pro eodem precio in totum 200. florenorum, ac eadem penſione pro alijs 29. annis cum eiſdem verbis conditionibus, ac modis, & in omnibus dictis conceſſionibus legitur, clauſula, quod finito dicto tempore ſi non petant renouari ſecundum formam iuris ad Eccleſiam cum melioramentis liberè reuertatur, & recadat.

Deinde de anno 1580. Epiſcopus Accorambonus prædictas renouationes concedere recuſauit, & introducta cauſa in Rota ſuper renouatione coram Seraphino ea pendente d. Epiſcopus Foroſempronieñ amicabiliter, & extraiudicialiter ſuadentibus Cardinalibus Montalto, & Sfortia, necnon aduocatis prædicta bona, ac Caſtrum relocauit, & denuò conceſſit dictæ Communitati pro eodem tempore vigintinouem annorum, ac pro eodem precio, & Canone ſimilis conceſſio fuit ſubſequuta de anno 1608. qua conceſſione finita ſub die 29. Octobris 1637. inſtatum fuit coram Reuerendiſſimo Moderno Epiſcopo Foroſempronieñ pro renouatione, ac noua conceſſione fuitque per eum reſponſum non teneri renouare, ſed velle retinere dicta bona pro Eccleſia, ac menſa Epiſcopali vti deuoluta ob finitum tempus conceſſionis, & reportato mandato de manutenendo coram Archiepiſcopo Vrbinateñ cauſa in gradu appellationis mihi commiſſa dubitaui ſub die 9. Maij 1639. An eſſet expediendum mandatum de manuteneñ Reuerendiſſimo Epiſcopo conceſſum, fuitque ordinatum vt videretur de bono Iure Succeſſiuè petita remiſſoria pro parte Communitatis ſub die 16. Martij 1640. fuit denegata, & exhibitis deinde articulis ad effectum examinandi teſtes in Curia, Rota *cenſuit ſub die* 28. *Ianuarij* præteriti articulos non eſſe admittendos.

Hodie proſequendo diſputationem iuxta primum decre- 1
tum propoſui dubium ſuper bono iure, & DD. reſoluerunt
conſtare de bono iure D. Epiſcopi, moti ex eo † quia cùm
Eccleſia declarauerit velle bona pro ſe retinere, eo caſu non
tenetur relocare, & cum omnes inueſtituræ ſint ad certum,
& præfinitum tempus 29. & 30. annorum, & vltima inue-
ſtitura ſequuta de anno 1608. iam terminauerit de anno
1637. eſt ideò † locus conſolidationi vtilis Domini, cum di- 2
recto Bero. *conſ.* 116. *num.* 17. *& conſ.* 119. *num.* 1. *in fin. lib.* 1.
Corbul. *de cauſ. priuat. ob tempus fin. num.* 12. *cum ſeqq.* Burg.
de Laudemijs par. 2. *inſpect.* 35. *num.* 2. *&* 5. Gregor. XV. *deciſ.*
348. *&* 567. *vtrobique num.* 1. *& in rec. deciſ.* 215. *num.* 1. *&*
par. 1. *in Ariminen. fideicommiſſi* 15. *Decembr.* 1636. *coram*
R. P. D. meo Ghiſilerio.

Nec obſtat, quod in omnibus prædictis inueſtituris ſpatio
ferè 200. annorum effectuatis dicatur (finito d. tempore)
noua conceſſio, ſiue renouatio fiat, quia fuit primo reſpon-
ſum eſſe intelligendam de vnica immediata, non autem
† de ſucceſſiua renouatione in perpetuum, Alex. *conſ.* 16. 3
num. 9. *vol.* 4. Felin. *in cap.* 2. *num.* 5. *verſ. ſtatutum de treg. &*
pac. Tiraquell. *in l. Bones, §. hoc ſermone num.* 121. *de verb. ſi-*
gnific. & in proprijs terminis firmauit Rota in Caſenaten. Bo-
norum 9. *Decembris* 1588. *coram Bubalo in §. quod verò at-*
tinet.

Secundò tale pactum renouandi non inducere obligatio-
nem realem, ſed tantummodo actionem perſonalem † ad 4
factum, nec ideò ligare ſucceſſores, Dec. *conſ.* 329. *nu.* 1. *verſ.*
reſpondetur, Ruin. *conſ.* 167. *num.* 13. *lib.* 1. Gabr. *conſ.* 72. *n.* 1.
lib. 1. *& conſ.* 68. *n.* 10. *lib.* 2. Mantic. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 23. *n.* 16.
Rot. *deciſ.* 215. *num.* 2. *par.* 1. *rec.* Greg. XV. *deciſ.* 567. *num.* 2.

Digitized by Google

5 Tertiò huiuſmodi pactum eſſe intelligendum niſi † Ec-
cleſia velit pro ſe retinere, Mareſcott. *variar. lib.* 1. *cap.* 3.
num. 12. *cum ſeqq.* Mantic. *deciſ.* 10. *num.* 6. *&* 14. Gra-
tian. *cap.* 88. *num.* 20. *& cap.* 813. *num.* 35. Gam. *deciſ.*
Luſitan. 326. *num.* 6.

Quartò eſſe interpretandum, quatenus adſit in qualibet
6 renouatione vtilitas Eccleſiæ cum renouatio † fieri nequeat
niſi cum d. vtilitate etiam in ſolitis locari, vt expreſſæ extat
diſpoſitum in *extrauagante Ambitioſa de reb. Eccleſiæ non
alien.* ibi, *Tunc vtilitas Eccleſiæ*, Honded. *conſ.* 31. *num.* 51.
lib. 2. Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 4. *num.* 1. *cum ſequent. de
rebus Eccleſiæ non alienan.* Grat. *diſcept.* 813. *num.* 37. at in
locationibus bonorum de quibus agitur ab illa anni 1521.
7 certum eſt omnes fuiſſe † factas cum eodemmet Canone,
ac Laudemio, & conſequenter ſine aliqua vtilitate Eccleſiæ,
prout requiritur ex prædictis, ac ex ſupradicta clauſula, ſe-
cundum formam iuris.

Quintò pactum prædictum eſſe nullum vti reprobatum
8 à iure tam Ciuili, quàm Canonico, cùm non † ſubſtinea-
tur pactum renouandi pro eodem pretio ſine facultate reti-
nendi pro Eccleſia, vt in §. *quod autem*, §. *neque illud Auth.
de non alienan. & in cap. nulli* 5. *de rebus Eccleſiæ non alie-*
9 *nan.* cum per modum † indirectum emphyteuſis perpetua
redderetur, & Eccleſia priuaretur. Spe vllo vnquam tem-
pore bona propria recuperandi, Alex. *conſ.* 165. *num.* 1. *lib.* 2.
Rimin. ſen. *conſ.* 64. *num.* 22. *lib.* 1. Couar. *variar. reſolut. lib.* 2.
cap. 16. *num.* 4. *verſ. contrarium*, Caldaſ. *de renouat. lib.* 1. *quæſt.*
12. *num.* 15. Mantic. *dicta deciſ.* 10. *num.* 14. & fuit etiam reſo-
lutum in alia *Foroſempronien. ſeu Eugubina bonorum Emphy-
teuticorum* 16. *Iuny* 1636. §. *aut denique*, *&* 1. *May* 1638. *co-
ram bo. me. Coccino.*

Et prædicta maiorem recipiunt firmitatem in præſenti, &
10 cùm renouatio petatur à Communitate, † quæ nunquam
moritur, nec facilè patitur capitis diminutionem, vt ha-
betur in *l. an vſusfructus*, 56. *ff. de vſufruct.* & ſi admitteretur
d. neceſſitas renouandi de 29. in 29. annos Emphyteuſis ſi-
11 ne difficultate † perpetua remaneret in euidens Eccleſiæ
damnum, & contra expreſſas iuris prohibitiones ex ſupra-
dictis.

Nihil facit, quod vſque in præſentem diem ſpatio tot an-
norum d. Emphyteuſis renouata legatur in fine cuiuslibet
termini pro eodem Canone, & Laudemio, quia ab anno
1621. quo tempore legitur renouata Emphyteuſis, ſiue de
nouo conceſſa (vt ſunt verba inueſtituræ) ſine augumento
Canonis, ac Laudemij, vt prius actum fuerat in prioribus
12 renouationibus, propterea ab † eo tempore vſque in præ-
ſentem diem renouationes ſunt nullæ vti factæ contra ex-
preſſam *extrauagantem ambitioſe de rebus Eccleſiæ non
alienan.* Cyriac. qui plures congerit *controuerſ.* 57. *num.* 48.
13 Surd. *deciſ.* 132. *num.* 10. cum † non ſufficiat ſola partium
voluntas vbi deficit poteſtas ex modo à lege præſcripto, *gloſſ.
in l. ſi filia verbo donauit*, *C. de donationibus ante nupt.* Pariſ.
conſ. 101. *num.* 61. *vol.* 2. Giurb. *ad conſuetud. Meſſan. cap.* 14.
gloſ. 5. *par.* 1. *num.* 8. Et ex prædictis prioribus renouationi-
bus ſequutis cum augumento excluſa remanet prætenſa
14 coactiua, cum alias d. Communitas iactaret † ſuum ſoluen-
do plus ſolito, ſi conceſſionem, ſiue renouationem Emphy-
teuſis valuiſſet conſequi pro antiquo Canone, & Laudemio,
vt patet ad ſenſum.

Nec dictæ conceſſiones poſſunt ſaluari per præſumptio-
nem beneplaciti Apoſtolici, quæ reſultare ſolet ex lapſu tem-
15 poris 30. annorum, nam præter alias reſponſiones † datas
per informantes, quæ placuerunt Dominis, ceſſat huiuſmodi
præſumptio, ſtante defectu cauſæ, & vtilitatis Eccleſiæ, vt
fuit dictum *in Gerunden. Scribania* 26. *February* 1638. *coram
R.P.D. meo Merlino.*

Neque in præſenti poteſt prętendi contra Eccleſiam im-
16 memorabilis renouandi, quia dum admittitur † initium per
Communitatem ceſſat in memorabilis, Aym. *conſ.* 434. *n.* 29.
Couar. *in reg. poſſeſſ. par.* 3. *num.* 2. *in fine*, Molin. *de primog. lib.*
2. *cap.* 6. *num.* 61. *cum ſeqq.* Bellam. *deciſ.* 64. *in fin.* vbi quod al-
17 legare principium † temporis eſt allegare contrariam me-
moriam, Rot. *deciſ.* 14. *num.* 2. *par.* 3. *&* 542. *num.* 3. *par.* 4. *re-
cent.* Gregor. XV. *deciſ.* 467. *num.* 7. Buratt. *deciſ.* 831.
num. 6.

Ex quibus cùm Epiſcopi Foroſempronieñ poſſint etiam
non concedere, aut renouare Communitati prædicta bona
18 in Emphyteuſim cum non ſit probata coactiua ex † quo nõ
fuerunt datæ ſententiæ præcepta, vel alij actus coactiuam
probantes, vt dixit Rota *in Eſina bonorum* 27. *Marty* 1637.
coram bo. mem. Buccabella, *& in deciſ. in hac cauſa coram me
facta* 16. *Marty* 1640. *in* §. *nec relevat*, ceſſat ideò omnis dif-
ficultas, & remanet ius merè facultatiuum Eccleſiæ, in † quo 19
non poteſt conſiderari immemorabilis, Seraphin. *deciſ.* 716.
num. 10. vltra quod conſuetudo ſi quæ adeſſet immemorabi-
lis tanquam legibus contraria, & illicita non poteſt obſtare
Eccleſiæ volenti pro ſe bona retinere, Ruin. *conſ.* 155. *n.* 18. 20
& conſ. 156. *num.* 8. *lib.* 4. Pariſ. *conſ.* 27. *num.* 49. *lib.* 1. *& fuit
reſolutum in repetita Eſina bonorum* 27. *Marty* 1637. *coram
bon. me. Buccabella.*

Nihil facit renouatio obtenta à d. Communitate ab Epi-
ſcopo Accorambono de anno 1580. poſt motam litem in
Rota, quia illa fundatur in ſolo hortatu † Cardinalium 21
Montalti, & Sfortiæ, ac Aduocatorum, non autem in aliqua
neceſſitate iudiciali, nec ex illa vlla conſiderari poteſt coacti-
ua cum conceſſio † legatur facta, ſponte, ex mera, & libera 22
voluntate Epiſcopi, qui tunc noluit pro Eccleſia retinere
prout in præſenti, nec per ſupradictam litem inducta fuit
coactiua cum † ad eam inducendam attendatur exitus litis 23
cogentis Eccleſiam renouare.

Tandem non obſtat aſſertum priuilegium Innocentij
VII. de quo in duabus conceſſionibus, ſiue renouationibus
fit mentio, ibi, ſine tamen præiudicio priuilegij Innocentij
VII. quia d. verba nullum † Ius tribuunt Communitati. Sed 24
tantùm præſeruant priuilegium quatenus extaret, Becc.
conſ. 74. *num.* 6. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 8. *num.* 25. Sed cùm de tali pri-
uilegio non conſtet dum nunquam † fuit exhibitum, & qua- 25
tenus adeſſent remanet extinctum per dictam *extrauagan-
tem Ambitioſæ Pauli II. poſtea emanatam de anno* 1468. pro
vt in eius data, cum Innocentius VII. regnauerit de anno
1404. vt conſtat † *ex Ciacconio tom.* 2. *in princ.* & ex Platina 26
in vitis Pontificum, & indubitatum ſit *extrauagantem Am-
bitioſæ Pauli II.* poſtea ſuperueniſſe per quam † benè fuiſſe 27
derogatum dictum priuilegium.

Et ita reſolutum vtraque parte informante.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Anconitana Bonorum.

Luna 11. *Marty* 1641.

ARGVMENTVM.

Donatio, quando conditionaliter eſt facta, & in
caſu controuentionis appoſita reperiatur clau-
ſula, quod in caſu, non adimplementi donatio
aliàs, nec aliter, nec alio modo valeat tunc eis
conditionibus non adimpletis neceſſe eſt, vt do-
natio penitus corruat.

SVMMARIVM.

1 *Donatio conditionalis, niſi ſeruentur conditiones in eo
appoſita, reſoluitur.*
2 *Quod multo magis procedit, ſi adſit pactum reſolutiuum
in caſu inobſeruantiæ.*
3 *Clauſula*, non alias aliter, nec alio modo, *quid operetur
in donatione conditionali.*
4 *Clauſula*, non alias aliter, nec alio modo, *eſt tantæ effi-
caciæ, vt faciat deficere conſenſum partium.*
5 *Et ſi non concurrant omnes qualitates deſideratæ, an
nullat diſpoſitionem, in qua apponitur, & num.* 6.
& 7.
8 *Donatoris intentioni eſt ſatisfaciendum.*
9 *Donatio, quando dicatur omnino euanuiſse.*
10 *Tempus certum, quando fuit præfixum, poſt dictum tem-
pus, cenſetur denegatum.*
11 *Conſenſus dicitur deficere mutato rerum ſtatu.*
12 *Donatarium, & maximè affinem non præſumitur donans
voluiſse in plus grauare, quàm ſit res donata.*
13 *Donatio facta ad finem conferendi lucrum, & vtili-
tatem donatario, non debet in eius damnum retor-
queri.*
14 *Donans in donatione poteſt apponere pacta, & conditio-
nes ſibi benè viſas.*
15 *in Donatione valet pactum, quod donatarius teneatur ad
ſolutionem debitorum donantis, etiam de proprio.*
16 *Donatio facta ſub certis conditionibus*, & cum clauſula
non alias aliter, &c. *cenſetur donantem noluiſse dona-
re, niſi cum dictis conditionibus.*

17 ex

Digitized by Google

17 *ex Acquieſcentia & patientia colligitur, mentem donantis eſſe non reuocandi donationem conditionalem.*

18 *Et ex quibus dicatur euacuata dicta acquieſcentia, & patientia, & num. 19. & 20.*

DECISIO XI.

POſtquam bon. mem. Cinthius Cardinalis Aldobrandi-
nus 31. Iulij 1609. Donatione irreuocabili inter viuos
donauit omnia ſua bona exiſtentia in Territorio Senogal-
liæ, & Anconæ q. Io: Baptiſtæ, & Conſtantino Paſſaris de
Troglionibus cum pacto expreſſo, quod ſi in termino
trium menſium talem donationem ſuis conditionibus non
acceptaſſet, nempè, quod tenerentur ad omne commo-
dum, & quod releuarent ipſum Cardinalem ab omni obli-
gatione, dicta Donatio eſſet nulla, ac ſi facta non fuiſſet, &c.
Et dicti de Troglionibus eodem anno 11. Auguſti prædi-
ctam Donationem acceptarunt, cum declaratione tamen,
quod nolebant teneri niſi de pretio, valore, & retractu di-
ctorum bonorum donatorum, & non aliter, nec vltra, ad-
dentes etiam nolle in plus eſſe obligatos, &c. Idem Cardi-
nalis Cinthius ſuum vltimum condidit teſtamentum in quo
hæredem vniuerſalem inſtituit bon. mem. Petrum Cardina-
lem Aldobrandinum cum expreſſo onere, quod omne id,
quod ſupereſſet ex ſua hæreditate detracto ære alieno diſtri-
bueretur abſque aliqua detractione pro ſalute ſuæ Animæ,
& in remunerationem familiæ: Et cùm inſurrexerit Fabri-
ca S. Petri, & illius Procuratorio nomine D. Guidobaldus
Triumphus vti etiam aſſertus Creditor dicti Cardinalis Cin-
thij prætendens ad ſe deuolutam dictam hæreditatem, eo
quod neque Card. Petrus hæres, neque eius executores
Teſtamentarij partem vllam dictæ hæreditatis diſtribuerant
pro ſalute Animæ ipſius teſtatoris, prout mandauerat, ſe-
ſe oppoſuerunt ſucceſſores Donatariorum prædictorum,
prætendentes bona ſita in territorio Senogalliæ, & Anco-
næ ad ſe ſpectare vigore prædictæ Donationis. Ideò fuit
deputatum, An dicta Donatio eis ſuffragetur, & fuit ne-
gatiuè reſolutum ex rationibus deductis per Rotam in pro-
prijs terminis iſtius Donationis factæ Authoribus ſupradi-
ctorum *coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo inter re-
cent. deciſ. 612. & deciſ. 644. par. 3. & deciſ. 337. par. 4.* in qui-
1 bus ob † non impletum per Ioannem Baptiſtam, & Con-
ſtantinum fratres de Troglionibus modum, & conditionem
adiectam in donatione per bo. me. Cardinalem Cinthium
illam fuiſſe reſolutam, & non ſuffragari fuit firmatum.

Nam cùm dicti fratres non acceptauerint donationem
eodem modo, & ſub illis pactis, quibus eis fuit facta dona-
tio, ob non adimplementum fuit reſoluta, ſtante expreſſo
2 pacto reſolutiuo in donatione † appoſito, quod præcedens
Donatio ſit nulla, & nullus roboris, & momenti, ac ſi fa-
3 cta non fuiſſet, quia ſic, &c. cum clauſula, † *& non alias
aliter, nec alio modo*, quæ operatur, vt dominium rei do-
natę retrotransferatur in Donantem ex notatis per Salyc.
in l. ea lege, C. de condit. ob cauſ. in vltima oppoſitione, Felin.
in cap. cum dilecta col. 8. verſ. ſeptimum ſignum de reſcript.
Pariſ. *conſ. 19. num. 18. vol. 2.* Dec. *conſ. 528. in fin.* Cephal.
conſ. 118. num. 113. Talis enim Clauſula eſt tantæ efficaciæ,
4 † & virtutis, vt faciat deficere conſenſum partium Ceph.
d. conſ. 118. num. 14. & conſ. 296. num. 11. & ſi non concurrunt
in actu omnes qualitates præcedentes talis Clauſula annul-
5 lat diſpoſitionem in † qua proferuntur, Tiraquel. *in tract.
de vtraque retractu, §. 8. gloſ. 6. num. 2.* Pariſ. *conſ. 19. num. 10.
vol. 2.* Rol. à Vall. *conſ. 63. num. 39. & ſeqq. lib. 4.* Mantic. *de ta-
cit. lib. 4. tit. 30. num. 31.* Donationem autem non fuiſſe acce-
ptatam iuxta conditiones in eadem appoſitas, patet, quia
in Donatione fuit expreſsè cautum, vt Donatarij teneren-
6 tur infra tres menſes Dominationem acceptare, † & in
ſe ipſo aſſumere, & ſuſcipere omne commodum, & in-
commodum ex dictis bonis & Iuribus donatis, & promit-
tere ab eis indemnem, & penitus ſine damno releuare
ipſum Donantem etiam ſub obligatione in forma Cameræ;
Et inſuper releuare indemnem Bartholomęum Maſſerium,
&c. quorum neutrum tantùm abeſt, quod adimpleuerint;
quinimò in Inſtrumento acceptationis Donationis 11. Au-
guſti eiuſdem anni expreſsè declararunt, acceptando Do-
nationem quoad onera, & grauamina, nolle alio modo
teneri, niſi de pretio, ac valore bonorum donatorum,
& non aliter, nec vltra, cum de proprio, nempè in plus
nolint, & intendant ad dicta onera, & grauamina eſſe
7 obligatos; dum autem † ipſi limitarunt eorum promiſ-
ſionem ad valorem, & retractum bonorum donatorum,
& ſic noluerunt teneri quatenus dicta onera excedant, vti-
que non fuit ſatisfactum intentioni Donatoris, qui voluit
eſſe ſecurus, † quod non poſſet vnquam pati aliquam mole- 8
ſtiam, & ideò voluit, quod ſimpliciter omnia onera aſſume-
rentur, & propterea implementum ad hoc, vt ſuffragetur
debet eſſe liberum, & purum, non autem conditionale, &
Donatarij tenebantur ſe ipſos obligare in forma Cameræ
tam pro ſecuritate, & indemnitate, & reuelatione perſonæ
donantis ab omnibus oneribus impoſitis ſuper bonis dona-
tis, deſcriptis, & regiſtratis in fine Donationis, quam perſo-
nę Maſſerij, qui erat obligatus pro ſcutis 50. mil. Montis fi-
dei, † quorum cùm neutrum ab ipſis in nihilo fuerit factum, 9
meritò per Rotam in ſupradictis tribus deciſionibus fuit fir-
matum donationem euanuiſſe, nulloque modo ſuffragari
poſſe Troglionibus ſucceſſoribus.

Secunda acceptatio onerum dictæ Donationis plenariè
facta cum declaratione, quod conditio adiecta in accepta-
tione donationis antea facta 11. Auguſti 1609. ſecundum
eorum intentionem in nullo aduerſabatur acceptationi ſim-
pliciter faciendæ per ipſos, & quod ſe obligabant releuare,
& conſeruare indemnes, & penitus ſine damno dictos Do-
natorem, & Maſſerium reuocando dictam Conditionem,
quatenus in aliquo defeciſſent non ſuffragatur, † cùm fuerit 10
facta longè poſt lapſum trium menſium dictæ acceptationi,
& obligationi præfixum à Donatore cum dicto pacto reſo-
lutiuo, & clauſula, *non alias, &c.* Mortuo iam Donatore, &
Conſtantino altero ex duobus Donatarijs. Nec potuit vnus
ex Donatarijs † altero defuncto, necnon etiam ipſo Donan- 11
te acceptare Donationem, quia mutato rerum ſtatu deficit
Conſenſus Donantis, & vnius ex Donatarijs, vt tenuit Ro-
ta *in Peruſina hæreditatis 11. Decembris 1628. coram bon.
me. Card. Virili.*

Non obſtat, quod ſtante declaratione Donatoris appoſi-
ta in limine Donationis, qua declarabat ſe ad donandum mo-
tum fuiſſe ex fraterna dilectione, qua proſequutus fuerat, &
proſequebatur Donatarios fratres conſobrinos † non ſit ve- 12
riſimile, quod voluerit eos in plus grauare, quàm pateretur
valor, & retractus bonorum donatorum, vt voluit Rota
in recentior. deciſ. 254. num. 12. par. 6. ne contingat, quod Do-
natio inducta ad finem † conferendi lucrum, & vtilitatem 13
retorqueatur in damnum. Quia ſubſiſtit reſponſio data in
deciſ. 612. num. 3. par. 3. recent. Ex regula, quod Donator in
contractu Donationis poſſit apponere, conditiones, † mo- 14
dos, & pacta ſibi benè viſa, cùm valeat pactum inter Donan-
tem, & Donatarium, quod iſte teneatur de proprio ad omnia
debita Donatoris, † & ſibi imputet Donatarius ſi tale pactū 15
acceptauit. Vnde in propoſito Caſu Troglioni non poterant
Donationem cum certis pactis, & formis factam acceptare,
& huiuſmodi pacta per modum conditionis appoſita recu-
ſare, ſtante præſertim pacto reſolutiuo cum clauſula, † *non* 16
aliter, nec alio modo, cum ſemper ſubſiſtant Donatorem no-
luiſſe donare niſi ſub ſupradictis conditionibus.

Nec releuat, quòd cum Donator habita ſcientia accepta-
tionis Donationis mediante adeptione, poſſeſſionis bono-
rum donatorum, non ſolùm non curauerit recuperare bo-
na, & vti pacto reſolutiuo, ſed nunquam contradixerit, † ex 17
acquieſcentia, & patientia, quod Donatarij poſſiderent ſe-
quatur declaratio, quod implementum præceſſerit iuxta
eius intentionem; Quia ſatisfacit *dicta deciſ. 644. par. 3.* in
qua datur particulari dubio. An de dicta ſcientia, & appro-
batione Donatoris conſtaret negatiuè fuit reſolutum, cum
qua DD. tranſierunt & tantum abeſt, quod probetur, † quod 18
Donator habuerit ſcientiam dictæ acceptationis, & illam
ratificauerit, quinimò magna reſultat veriſimilitudo de con-
trario ex eo, quod poſt dictam donationem diſponendo de
omnibus ſuis bonis mobilibus, & immobilibus, iniunxit hæ-
redibus eadem onera priùs iniuncta Donatarijs, † nempè 19
ſoluendi debita, & conſeruandi ipſum Maſſerum indem-
nem, quod veriſimiliter, non feciſſet ſi Ius Maſſerij ſciuiſſet
ſaluum fuiſſe, & niſi exiſtimaſset donationem reſolutam
non diſpoſuiſset † iterùm de bonis iam Donatis, & præſer- 20
tim in remunerationem familiæ, & ſalutem eius Animæ.

Supereſt exceptio retentionis bonorum Donatorum pro
debitis ſolutis à Donatarijs de mandato Donatoris, & vigo-
re obligationis impoſitæ in Donatione, de qua poterit parti-
culariter videri.

Et ita vtraque parte &c.

BIBLIOTECA ...

R.P.D. HIERONYMO VEROSPIO

Poſteà S.R.E. Cardinali.

Romana Tutelæ,

Veneris 15. Martij 1641.

ARGVMENTVM.

Mater vidua, ſi filiorum tutelam ſuſceperit, dum poſtea meditetur ſecunda nuptias, & adeat Iudicem, vt prouideat eius filios pupillos de alio tutore, tunc Iudex, in tutorem, quem eligere debeat, & quid ſi Mater aliquem in tutorem nominauerit. Auia paterna, & materna ſunt in pari gradu in ſucceſſione nepotibus, & ſic etiam in tutela. Iudices plures, quando omnes habent parem iuriſdictionem decretando pupillo tutorem, quis præferatur.

SVMMARIVM.

1 *Mater, ſi meditando ſecundas nuptias, adeat Iudicem, vt tutelam, quam ipſe gerit de filijs, alteri deferat, tunc ea non danda eſt agnatis, & quare, & num. 4. & 5.*

2 *Quicquid eſſet dicendum in caſu, quo mater, numquam ſuſceperit tutelam, vel eam deſeruit tranſeunde ad ſecundas nuptias.*

3 *Nam tunc tutela deferenda eſt agnatis.*

5 *in Tutore remouendo, quando interuenit factum Iudicis, tunc Iudex ſuccedit in locum illius, & ad ipſum ſpectat prouidere de Tutore.*

6 *Auia ex latere paterno non habet maiorem prærogatiuam in aſpirando ad tutelam neptis, quam habet auia materna, & num. 18.*

7 *Auia paterna, & auia materna æqualiter ſuccedunt nepoti decidenti ab inteſtato.*

8 *Bart. reprobatum à Bald. in l. quid ſcitis num. 4. C. de bon. quæ liber. & num. 14.*

9 *Tutela regulatur à commodo ſucceſſionis.*

10 *Mater tranſeundo ad ſecunda vota ſi petat à Iudice ſe liberari à tutela dato, quod nominet alium tutorem, quid hoc operetur, & num. 11.*

12 *Cyn. in auth. matri, & auia, C. quand. mul. tut. off. fung. poſſit declaratur, & num. 13.*

15 *Tutor nominatus à matre, quando adit Iudicem, vt eam liberet à tutela propter tranſitum ad ſecundas nuptias.*

Tunc tutor nominatus eſt præferendus alijs, & ſufficit, quod ſit idoneus, declara vt num. 17.

16 *Auia petens tutelam, præferenda eſt omnibus alijs tutoribus, teſtamentarijs tamen exceptis.*

19 *Tutores duo, quando concurrunt ad tutelam, & ſunt in pari gradu pupillo, tunc locus eſt electioni Iudicis, & num. 20.*

21 *Tutor, vel tutrix, quod ſint habiles ad gerendam tutelam ex quibus doceatur.*

22 *Tutor probabiliter poteſt dici ſatis habilis ad gerendam tutelam ſi de diligentia, & induſtria alia tutelarum ab eo geſtarum doceatur.*

23 *Iudices plures competentes, quando concurrunt in decernendo tutorem pupillo, quis præferatur.*

24 *Iudex loci domicilij, & Iudex loci originis pupilli, ſi ambo dent tutorem, tunc locus eſt præuentioni.*

25 *in Concurſu plurium Iudicum, qui parem iuriſdictionem habent, qui præuenit, ille præfertur alijs.*

26 *Iudex domicilij, in quo degit pupillus eſt competens ad dandum ei tutorem.*

27 *Præſidi prouinciæ datur facultas dandi tutores.*

28 *Iudex domicilij, vt ſit competens ad dandum tutorem, non eſt neceſſe, vt pupillus habeat bona in d. loco, & num. 29. & 30.*

31 *in Tutoris deputatione prima, & præcipua ratio eſſe debet perſona pupilli, & deinde bona.*

32 *Iudex loci, vbi ſita ſunt bona pupilli, non poteſt eidem dare tutorem, niſi etiam ibi moretur.*

33 *Iudex domicilij pupilli, dando eidem tutorem, talis deputatio trahit ad ſe bona, alibi exiſtentia.*

34 *Tutor datus à Iudice non poteſt adminiſtrare bona pupilli in alieno Territorio exiſtentia.*

35 *Tutor datus ab vno Iudice adminiſtrare poteſt vniuerſum pupilli patrimonium.*

36 *Pupillus, vt recte eligat domicilium, & ſic ſit ſubiectus Iudici domicilij, quid requiratur.*

37 *Pupillus eligendo domicilium, videtur ſe obligare, quod facere nequit ſine auctoritate Tutoris.*

38 *Et quando dicatur interueniſſe talis auctoritas.*

39 *Pupillus interueniente tutoris auctoritate, obligare ſe poteſt tàm ciuiliter, quàm naturaliter.*

40 *Pupillo licitum eſt, ſibi eligere domicilium, cum talis actus non videatur tendere in eius præiudicium, ſed potius vtilitatem, & quare.*

41 *Pupillo commodum eſt habere vnicum Tutorem in pluribus locis.*

42 *Pupillus poteſt abrogari ſine tutores, & occaſione dictæ abrogationis ſortitur domicilium Patris abrogantis.*

43 *Tutoris deputatio facta à Iudice domicilij, an valeat, & declarat text. in l. vnic. C. vbi pet. Tut.*

44 *Pupillus, ſi nihil poſſideat in prouincia in qua degit, reſtitui debet ad ſuam Patriam, vt ibi moretur, vt à ſuis defendatur.*

45 *L. vnic. C. vbi pet. Tut. non excludit Iudicem domicilij.*

46 *Statutum Bononiæ circa deputationem tutorum declaratur, & num. 47. & 48.*

49 *Statuentes non cenſentur in dubio voluiſſe obligare perſonas ſubditas, ſi illæ degant extra Territorium.*

DECISIO XII.

OCcaſione nouarum nuptiarum, quas Domina Matthæia contrahere ſtatuerat, curauit abſolui à munere tutelæ, quod gerebat Dominæ Iſabellæ Ruinæ filiæ ſuæ, & coram Iudice Capitolij petijt deputari illi Tutricem Dominam Conſtantiam Matthæiam matrem, quod etiam fecit Bononiæ Domina Virginia Maluetia mater q. D. Octauij Ruini Senatoris Bononienſis, & Patris ipſius Dominæ Iſabellæ, & coram Iudice eius Ciuitatis obtinuit ſibi decerni tutelam eiuſdem Dominæ Iſabellæ neptis ſuæ ex eodem Octauio. Vnde orta inter eas controuerſia diſputatum fuit coram me ad quas eadem tutela ſpectaret, & propoſito hodie dubio DD. reſponderunt illam pertinere ad Dominam Conſtantiam Auiam maternam.

Pro cuius dubij deciſione duo ante omnia viſa fuerunt
ſtatuenda eſſe, ex quibus colligi poterant rationes huius
Prælationis in perſona D. Conſtantiæ, Et primum funda-
mentum fuit, quod non poterat hoc caſu eſſe locus tutelæ
legitimæ, ſed ſolum tutelæ datiuæ, quia cùm D. Maria admi-
niſtraſſet ante tutelam D. Iſabellæ, † & antequam illam deſe- 1
reret petijſſet à Iudice, vt alteri committeretur tutela,
quàm ipſa gerebat, non potuit eadem tutela deferri ad
agnatos, *vt probat. tex. in §. ſin autem tutela Auth. de nupt.
& in l. 3. quari poteſt, ff. de legit. tutor. notat gloſ. in auth.
Sacramentum in verb. à tutela C. quando mulier effic. tut.
fungi poſſit.* Bart. *in l. ſi quis ſub conditione num. 27. ff. de
teſtament. tutel.* Quidquid enim ſit in caſu quo mater, vel
numquam ſuſcepit tutelam ſuorum filiorum, † vel illam 2
deſeruit tranſeundo ad ſecunda vota, non tamen petito
Tutore filijs ſuis, quos caſus conſiderat Bart. *in d. l. ſi quis
ſub conditione num. 27.* & in ijs concludit tutelam † deſer- 3
ri ad legitimos, & Bart. ſequuti fuerunt Caſtren. *conſ.
127. num. 2. lib. 1.* Berous *quæſt. 66. num. 5.* Certum eſt
contrariam diſpoſitionem obtinere in alio caſu, quo ma-
ter expoſita cauſa nouarum nuptiarum † ob quam ipſa 4
à tutela abſtinere decreuit, petijt à Iudice Tutorem, vt
concludit idem Bart. *d. num. 27. & in Auth. Sacramentum
C. quando mulier offic. tutela fung. poſſ. num. 2.* & ibi etiam
Bald. *num. 1.* Salycet. *num. 2.* Angel. *in Auth. matri, & Auia
C. eod. tit. num. 1.* Alberic. *num. 9.* Dec. *in cap. ex parte num. 30.
de appellat.* Berous *d. quæſt. 66.* Iaſ. *conſ. 189. colum. ſecunda in
3. fundamento lib. 2.* Curt. ſen. *conſ. 94. num. 5.* Ruin. *conſ. 125.
num. 7. lib. 1.* Gabr. *conſ. 27. num. 2. lib. 1.* vbi dicit con-
cluſionem non habere contradictorem, & tenuit Rota
*in Romana tutela 15. Maij, & 28. Iunij 1632. coram Reue-
rendiſſ. D. meo Decano*, & rationem conſiderauit Berous *d.
quæſt. 66.* quia cùm in remouenda matre, quæ ſe ſuſpectam
declarauit interuenerit † factum Iudicis numquam illa 5
deſijt eſſe Tutrix, antequam à Iudice daretur alius Tu-
tor, qui cùm ſubrogatus ſit in locum matris præferri debet
omnibus alijs Tutoribus legitimis, ſicut mater illis præfere-
batur,

batur, & eandem rationem conſiderauit Guttier. *de tutel. par.1.cap.9.num.21.*

Secundum fundamentum viſum fuit in eo conſiſtere,
quod neque in caſu quo ageretur de tutela legitima potuiſ-
ſet D. Virginia habere maiorem aliquam prærogatiuam
6 ſuper tutela D. Iſabellæ, † eo quia illi coniuncta eſſet ex
latere paterno, ſed habuiſſet idem, & æquale ius cum D.
Conſtantia Auia materna, vt fuit ſententia *gloſa in d. auth.
matri, & auiæ, C. quando mul. tutel. off. fung. poſſ. in verb.
matri*, & eam ſequuti fuerunt Salycet. *num.* 10. Albetic.
num. 2. Bald. *conſ.* 105. *num.* 2. *lib.* 4. Alex. *conſ.* 109.
7 *lib.* 1. Nam cùm † in hæreditate nepotis æqualiter ſucce-
dant vtraque Auia nulla habita ratione diſtinctionis Patri-
moniorum, ſiue à quibus illius bona proueniant, *vt nota-
tur in auth. defuncto C. ad Senat. conſultum Tertull.* vbi
Cyn. *num.* 2. Bald. *in l. quod ſcitis num.* 4. *C. de bonis quæ li-*
8 *ber.* vbi reprobat † contrariam opinionem Bartoli, &
in conſ. 21. *num.* 1. *lib.* 2. Fulgoſ. *ſuper eadem l. quod ſcitis
num.* 8. & tradit Couarr. *in epitom. de ſucceſſion. quæſt.* 22.
*num.*5. Craſſ. *in §. ſucceſſio quæſt.* 22. *num.* 5. Valques *de ſuc-
ceſſ. reſolut. lib.*2. §.13. *num.* 11. Inde ſequebatur, vt idem di-
9 cendum eſſet de tutela, † quæ regulatur à commodo ſuc-
ceſſionis, vt probat *text. in l. quo tutela ff. de reg. iur. l.* 1. &
3. *ff. de legit. tutorib.* & hanc rationem conſiderauit Bald. *in
d. conſ.* 105. *num.* 2. *lib.* 4. Salycet. *in d. auth. matri, & auia
num.*10. Guttier. *de tutel. ead. par.* 1. *cap.*8. *num.*14.

Ex his duobus fundamentis colligi poterant, non ſolùm
rationes pro D. Conſtantia ex quibus præferri deberet in
adminiſtratione huius tutelæ, ſed ex ijs poterat etiam re-
ſponderi rationibus, quæ adducebantur pro D. Virginia,
10 vt eadem tutela illi decerni deberet. Et primò † pro D.
Conſtantia faciebat, quod præter electionem, quam ipſa
obtinuit à Iudice habet etiam pro ſe nominationem, & iu-
dicium matris. Hæc enim operabantur, vt Iudex tenere-
tur eam confirmare ac præferre alijs tutoribus, qui ſimul
11 cum ipſa concurrerent in petitione huius tutelæ, † dum
illa habebat cæteras qualitates, ex quibus iudicari debebat
habilis, ac idonea huic muneri, vt fuit opinio Gloſ. *in d. l.
ſi quis ſub conditione ff. de teſtamentar. tut. in verb. in Ciui-
tate in fin.* quam ſequutus fuit Bald. *num.* 2. & *in l. omnem
num.* 5. *ff. ad Senat. conſult. Tertull.* & *in conſ.* 82. *num.* 2.
lib. 2. Gabriel. *conſ.* 27. *num.* 5. *lib.* 1. qui teſtatur de vera,
12 † & magis communi opinione Curt. ſenior. *conſ.*46. *num.*4.
& 11. Surd. *conſ.* 428. *num.* 12. Et licet in hac quæſtione
contrariam opinionem tenuerit Cyn. *in auth. matri, &
auiæ C. quand. mulier. tutor. off. fung. poſſit ſub num.*13. quem
ſequuti fuerunt Angel. *ibi num.* 5. Alberic. *num.* 9. Bart. *in
auth. ſacramentum num.* 4. *C. eod. tit.* & *in l. ſi quis ſub con-
ditione ff. de teſtam. tutel. num.* 29. & 30. Tamen eorum
13 opinio intelligenda erat quando tutor † electus à matre
non eſſet idoneus, non autem quandò in illo non deficeret
habilitas, quæ requiritur in adminiſtratione huius officij,
vt declarat Bald. *in d. l. ſi quis ſub conditione num.* 2. vbi hoc
14 modo explicat *gloſ. ſuper eadem l.* & teſtatur † hanc etiam
fuiſſe mentem Bartoli, quem propterea dicit ita conſul-
tuiſſe, & pluribus declarat Corneus *conſ.* 284. *num.* 9. *lib.* 3.
Gabriel. *d. conſ.* 27. *num.* 6. Guttier. *de tutel. par.* 1. *cap.* 8.
num. 74. Caſtill. *deciſ.* 80. *num.* 73. Imò aliqui ex authori-
bus relatis tenuerunt ſatis eſſe, quod nominatus à matre ſit
15 idoneus, vt præferri debeat † omnibus alijs, quamuis in
illis conſiderari poſſent maiores aliquæ qualitates, vt vo-
luit Gabriel. *d. conſ.*27. *num.*5. *lib.* 1. Caſtill. *deciſ.*80. *num.* 12.
Guttier. *eod. cap.* 8. *num.* 73. Neque huic declarationi obſtà-
re poterat authoritas eiuſdem Bart. *in d. l. ſi quis ſub condi-*
16 *tione num.* 32. vbi voluit, † quod auia petens tutelam
præferenda ſit omnibus alij Tutoribus exceptis teſtamenta-
rijs; Vnde infert, quod etiam admiſſa opinione Gloſ. quæ
17 voluit dandum eſſe Tutorem petitum à matre † non ha-
beat locum ſi in petitione tali tutelæ concurrat Auia, &
idem conſuluit in *conſ.* 145. *num.* 3. *lib.* 1. Hæc enim illa-
tio Bartoli non poterat habere locum in caſu huius deciſio-
nis, in qua cùm D. Conſtantia, quæ fuit à matre nomina-
18 ta eſſet etiam Auia Pupillæ † æquali priuilegio fruebatur
cum D. Virginia auia paterna. Vnde non poterat in ipſa
D. Virginia conſiderari ius, quod illa alias habuiſſet ſupra
cæteros tutores datiuos, & ita in pari cauſa erat locus
19 † electioni Iudicis fauore nominati à matre, vt in duobus
auis concurrentibus ad tutelam conſuluit Corneus *conſ.*
20 163. *num.* 3. & *ſeqq. lib.* 4. & in auia, quæ à Statuto æqui-
parata ſit alijs Tutoribus legitimis voluit Bald. *conſ.* 82. *nu.* 2.

vol. 2. & in pluribus tutoribus legitimis regulam generali-
ter conſtituit Guttier. *de tutel. par.* 1. *cap.* 14. *num.* 3. *in fin.*
Neque poterat dubitari de habilitate Dominæ Conſtantiæ,
& vtrum illa futura eſſet idonea adminiſtrationi † huius 21
tutelæ, quia primum eius habilitas præſuppoſita fuit in hac
diſputatione, & illa præterea probata fuit, tum ex teſtibus
examinatis ſuper articulis continentibus hanc eiuſdem
† qualitatem, tum ex illius induſtria, ac diligentia probata 22
in adminiſtratione aliarum tutelarum.

Altera ratio adducta fuit pro Domina Conſtantia, vt
nimirum illa prius electa fuiſſet in adminiſtratione huius tu-
telæ cum nominata fuiſſet à matre Pupillæ coram Iudice
Capitolij de menſe Maij anni 1639. & confirmata ab eo-
dem Iudice de menſe Decembris eiuſdem anni: ipſa verò
D. Virginia non fuiſſet electa à Iudice † in Ciuitate Bono- 23
niæ, niſi ſequenti anno 1640. in menſe Ianuario. Hæc
enim erat noua cauſa, ob quam tutela decerni deberet ei-
dem Dominæ Conſtantiæ, quia cùm in illius, & Dominæ
Virginiæ electione concurriſſent † Iudex loci domicilij, & 24
Iudex loci originis Pupillæ, erat inter eos locus præuentio-
ni; ita vt adminiſtratio concedenda eſſet illi, quàm alter
ex dictis Iudicibus prius elegiſſet, vt notat Alberic. *in l. vni-
ca num.* 2. *C. vbi pet. tutor.* & *in l.* 1. *num.* 5. *ff. de tutoribus,
& curat. datis ab his qui ius dandi habent*, ſequendo opinio-
nem Dyn. *in eadem l.* 1. Aretin. *Inſtit. de Attilian. Tutor.
§. ſed hoc iure num.* 4. & ibi etiam Io: Fab. *num.* 5. Rimin.
ſenior. *conſ.*97. *num.* 15. & 30. *lib.* 1. & tradit Pract. Papien.
*in for. libell. ſuper reddit. ratio. adminiſtr. tutela, §. eidem
Iacobo num.* 3. Ant. Fab. *in ſuo Cod. tit. vbi pet. Tutor.
lib.*5. *definit.* 1. Guttier. *eadem par.* 1. *in tract. de tutel. cap.* 16.
num. 31. Et ita communiter ſeruatur in omnibus alijs iudi-
cijs, quia in concurſu plurium † Iudicum, qui parem iu- 25
riſdictionem habeant, ſemper ille cæteris præferri ſolet,
qui peruenit in exercitio ſuæ iuriſdictionis, vt probat *text.
in l.* 1. *ff. de offic. Conſul.* & *in l. ſi quis poſtea ff. de iudic.* &
notant ibi DD. & *in cap. propoſuiſti de foro competent.* Ne-
que poterat controuerti iuriſdictio Iudicis, † à quo fuit 26
electa D. Conſtantia, quia habet hanc iuriſdictionem Iu-
dex domicilij, in quo Pupillus moratur, vt probat *text. in
l.* 1. *ff. de tutor. & curat. dat. ab his, qui ius dand. habent*, in
quo nominatim conceditur Præſidi Prouinciæ † hæc fa- 27
cultas dandi Tutores, tam illis, qui ſunt eiuſdem Prouin-
ciæ, quàm illis, qui habent ibidem domicilium, & nota-
uit Azo. *in ſumm. C. vbi petant Tutor.* quem refert *gloſ. in
l. vnica eodem tit.* & tradiderunt ſuper eadem *l.* Bart. *num.* 1.
Angel. *num.* 1. Alberic. *num.* 2. idem Bart. *in l. pupillo ff. de tu-
torib. & curatorib. dat. ab is, qui ius dandi habent.* Neque
neceſſarium eſt, vt pupillus habet bona † in loco domici- 28
lij, vt Iudex, aut Magiſtratus eius loci cenſeatur habere
talem facultatem, ſicut fuit ſententia Vgolin. quam refert
gloſ. in d. l. vnica in verb. moratur, & tenuit Iacobus de Ra-
uenna, vt teſtatur Cyn. *in d. l. vnica num.* 1. vbi adducit † ra- 29
tiones huius opinionis licet ipſe nihil firmet, ſicut etiam
facit Salycet. *in eadem l. num.* 3. Etenim contrariam opinio-
nem tenuit Azo. *in ſumm. eod. tit. C. vbi petant. tutor. nu.* 2.
cuius † opinionem ſequuti fuerunt Bart. *ſuper eadem l. vni- 30
ca num.* 4. *vbi dicit opinionem Azzonis eſſe veriorem*, Ang.
num. 1. Alberic. *num.* 2. Dyn. *in l.* 1. *ff. de tutorib. & cu-
ratorib. dat. ab his*, & ibi etiam Alberic. *num.* 3. Bart. *in d.
l. pupillo ff. eodem tit.* Aretin. *Inſtit. de Attilian. tutore,
§. ſed hoc iure num.* 4. Io: Fab. *num.* 4. Balduin. *inſtitution.
eod. tit. §. ſecundum ſuam iuriſdictionem*, Piccard. *d. §. ſed
hoc iure num.* 5. *vbi teſtatur de communi opinione*, de qua
etiam teſtantur Angel. & Alberic. *ſup. relati.* Maſſuer. *in
addit. ad Pract. Papien. in forma libelli ſuper reddit. ra-
tion. adminiſ. tutela, §. eiſdem Iacobo in verb. Iudex*,
Greg. Lopez *ſuper legib. Hiſpaniæ par.* 6. *tit.* 16. *leg.* 12.
gloſ. 2. *qui etiam teſtatur de communi*; Et hæc opinio vi-
detur fundata in ea ratione, quia in deputatione † Tuto- 31
ris debet haberi prima, ac præcipuè ratio perſonæ pupilli,
ac deinde bonorum, quæ ille poſſidet, quod duplici argu-
mento probat Cynus *in d. l. vnica num.* 2. Primò, quia Iu-
dex loci vbi ſunt bona non poteſt dare Tutorem pupillo,
† niſi etiam ibi moretur. Secundò, quia conceſſo Tutore 32
à Iudice, qui habeat pupillum ſub ſua iuriſdictione effectus
talis deputationis trahet ad ſe, † etiam adminiſtrationem 33
bonorum, quæ ſita ſint in alieno territorio, quæ etiam conſi-
derauit Angel. *in d. l. vnica*. Et licet de hoc vltimo funda-
mento dubitauerit Cyn. *ſuper eadem l. num.* 3. vbi ſequen-
do opinionem Vgolin. tenuit † non poſſe Tutorem 34

Digitized by Google

adminiſtrare bona exiſtentia in alieno Territorio, in qua
ſententia fuit etiam *gloſ. in d. l. pupillo authorit. eius text.* Ta-
35 men contraria opinio communiter recepta eſt, † vt Tutor
datus ab vno Iudice, adminiſtrare poſſit vniuerſum pupil-
li patrimonium; & illam etiam in hoc articulo tenuit Azzor.
quemque ſequuti fuerunt, Angel. *in d. l. vnica*, Bart. *ſuper eadem
l. & in l. pupillo*, Salycet. *in Rubric. C. de tutorib. in lit. dand.
num. 2.* Io: Fab. *inſtit. de Attilian. Tutor. §. ſed hoc iure num. 4.*
Alex. *conſ. 125. num. 4. lib. 1.* Rolan. *conſ. 80. num. 11. lib. 2.*
Rimin. ſen. *conſ. 97. num. 17. lib. 1.* Scrader. qui alios refert *in
tract. de feud. par. 10. ſect. 19. num. 85.* Brunus *de Statut. ex-
cluſ. fœmin. art. 8. num. 131.* & tenuit Rot. *in Narnien. ſucceſ-
ſionis 22. Maij 1628. coram R. P. D. meo Merlino.*

Impugnabatur etiam alia ratione iuriſdictio Iudicis, eo
quia electio Domicilij quam fecerat pupilla, & cuius cauſa
36 dicebatur ſubiecta † illius iuriſdictioni non potuiſſet ab ea
fieri ſola habitatione, niſi in loco vbi habitationem contra-
xit, habuiſſet, vel tranſtuliſſet maiorem partem ſuorum bo-
norum, ſicut vtrumque hunc caſum complexus fuit, Bart.
*in d. l. vnica num. 2. C. vbi pet. tut. tutor. & in l. 1. num. 7. ff. de
tutorib. & curatorib. datis ab his, qui ius dand. habent, & in
l. placet num. 2. ff. ad municipal.* & Bartol. ſequutus fuit Bald.
conſ. 334. col. 2. in princ. lib. 4. Siluan. *conſ. 25. num. 37.* & cen-
ſuit Rot. *in Cæſaraugustana penſionis 9. Martij 1598. coram
Orano.* Verùm nihil poterat obſtare ratio adducta à Barto-
37 lo, quod nimirum † pupillus contrahendo tacitè domici-
lium videatur obligari, quod facere non poteſt ſine autho-
ritate Tutoris. Hæc enim electio facta fuit ad Dominam Iſa-
bellam cum authoritate, & præſentia Tutoris, quia ſeptem
menſibus antequam data fuiſſet illi D. Conſtantia in Tutri-
38 cem elegit ſibi Domicilium † in Vrbe in domo eiuſdem Do-
minæ Conſtantiæ coram Iudice, & huic declarationi præ-
ſens fuit D. Maria eius mater, quæ tunc gerebat illius tute-
lam & duo proximiores, qui ſuo conſenſu approbarunt ta-
lem declarationem tamquam vtilem Pupillæ, vnde non po-
39 terat dubitari de validitate eius electionis, † cum Pupillus
intercedente authoritate Tutoris poſſit ſe obligare tam na-
turaliter, quam ciuiliter, vt tenuit idem Bart. *in d. l. 1. ff. de
tutor. & curat. datis ab his num. 7.* & probat *text. in l. impube-
res, & in l. pupillus, ff. de authorit. & conſenſu tutor. l. pupillus,
ff. de reg. iur.* Præterea permiſſum eſt Pupillo eligere ſibi do-
micilium ad effectum obtinendi Tutorem in eo loco in quo
40 domicilium contrahere voluit, cum hic actus † non videa-
tur tendere in illius detrimentum, ſed potius reſpicere eius
vtilitatem, eo quia commodum illi ſit habere Tutorem in
41 pluribus locis, † & hoc etiam voluit Azzor. *ſupra citatus in
ſummar. C. vbi pet. tutor.* quem pariter ſequutus fuit Bart. *in l.
1. num. 7. ff. de tutorib. & curat. dat. ab his*, Aretin. *in d. §. ſed
hoc iure num. 2. Inſtit. de Attilian. Tutor.* vbi dicit opinionem
Bart. ſeruari in praxi, & pluribus explicat Alberic. *de Statu-
42 tis quæſt. 90. num. 8.* & probat hoc à ſimili, quia ſicuti † poteſt
Pupillus abrogari ſine Tutore, & occaſione dictæ abroga-
tionis ſortitur domicilium Patris abrogatoris, ità etiam cen-
ſeri debet illi licitum eſſe domicilium eligere ſine Tutoris
authoritate.

Ex his colligi poterat reſponſio ad *text. in l. vnica, C. vbi
pet. Tutor.* cuius etiam authoritas adducta fuit ad effectum,
43 vt non valeret deputatio Tutoris facta à Iudice † domicilij
cum in ea lege ſtatuatur, vt ſi pupillus nihil poſſideat in Pro-
uincia in qua moratur, neque indè ducat originem reſtitui
debeat ad Patriam ſuam, vt ibi moretur, vbi patrimonium
habet, atque in ea ſortiatur legitimos Defenſores. Non
enim ex eo textu prohibitum erat, quin alij magiſtratus
44 † poſſent dare Tutores ſi illis id ius competeret, vt proba-
tum fuit competere Iudici domicilij, & ità eum textum in-
terpretatus fuit Azzo *in ſumm. C. eod. tit. num. 2.* quem refert
gloſ. in eadem l. in verb. moratur, Cyn. *ſuper eadem l. num. 1.
explicando idem verbum moratur*, Riminald. ſenior. *conſ. 97.
num. 31. lib. 1.* Piccard. *inſtitut. de Attilian. Tutore, §. ſed hoc
45 iure num. 6.* & notant Doctores † communiter ſuper eadem
lege, vt in illa non excludatur Iudex domicilij, vt tenuit ibi-
dem Bart. *in l. pupillo, ff. de tutoribus, & curator. dat. ab his*,
Angel. & Alber. *ſuper eadem l. vnica num. 1.*

Eodem modo tolli poterat altera exceptio, quæ oppone-
batur ex lege municipali Statuti Bononiæ contra iuriſdi-
46 ctionem eiuſdem Iudicis in commiſſione talis tutelæ, † in
quo ſtatuto cauebatur, vt matre deſerente tutelam, ſiue illa
ab eius adminiſtratione ceſſare velit, ſiue remota ſit tam-
quam ſuſpecta Iudex exiſtens in ea Ciuitate conſulere de-
beat indemnitati pupilli decernendo illi Tutorem, qui ha-
bitet Bononiæ, aut in illius diſtrictu. Hoc enim ſtatutum
intelligendum erat eodem modo quo intellecta fuit diſpoſi-
tio Iuris Communis, † vt permiſſum ſit Iudici dare Tuto- 47
rem Pupillo, qui Bononiæ moretur, non autem prohibeat
Pupillo quin petere poſſit Tutorem ab alijs Iudicibus, quo-
rum iuriſdictioni ſubiectus ſit ratione Domicilij, & hæc in-
terpretatio ſumenda erat, ex qua Statutum reddebatur
conforme diſpoſitioni iuris communis, † ſecundum regu- 48
lam, quæ communiter recipi ſolet in interpretatione ſimi-
lium Statutorum, quam ponunt Doctores in *l. 2. C. de noxal.
actio. & notat ibi gloſ.* & Bald. *num. 1.* Brun. *de Statut. excluſio.
fœmin. art. 5. nu. 5.* Alderan. Maſcard. *de interpret. ſtatut. con-
cluſ. 2. num. 61. & concluſ. 12. num. 1.* Quæ interpretatio con-
firmari poterat coniectura ſatis probabili, quæ etiam ſolet
admitti in interpretatione Statutorum, † vt ſtatuentes non 49
cenſeantur in dubio obligare voluiſſe perſonas ſubditas ſi
illæ degant extra Territorium, vt notatur in *cap. vt animarum,
de Conſt. lib. 6.* vbi Gemin. *num. 11.* Franch. *num. 4.* tradit
Felin. *in c. à nobis num. 6. de ſent. excom.* Franc. Curt. *in tract.
de Stat. ſect. 9. num. 20.* Et ita, &c.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracinen.

Aquilana Beneficij.

Veneris 15. Martij 1641.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus, quod ſit Clericorum, & Laicorum ex quibus dicatur probatum, item quando conſtet, quod ſit ex fundatione, & dotatione. Ordinatiorum enunciatiuis circa exiſtentiam iuriſpatronatus, non parum deferendum venit, Dotatio iuriſpatronatus, quod fuerit effectuata, ex quo doceatur.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio partis, quod iuſpatronatus ſit ex fundatione, & dotatione, licet non probet in præiudicium Eccleſiæ.*
2 *Attamen in præiudicium ipſius confitentis benè probat.*
3 *Iuſpatronatus, quod ſit ex fundatione, & dotatione ex quibus coniecturis deduci poſſit.*
4 *Teſtator ex quibus probetur, quod voluerit dotare Capellam, & ſibi reſeruaſſe iuſpatronatus.*
5 *Ordinarij admiſſio ad iuſpatronatus, vigore præſentationis cum enunciatiuis, quod beneficium eſt de iurepatronatus eſt probatio ſatis petens.*
6 *Ordinarij, vt plurimum, ſe reddunt difficiles in admittendo, & inſtituendo præſentatos.*
7 *Donatio iuriſpatronatus, dicitur effectuata, ex pluribus præſentationibus effectuatis.*
8 *Actus præſumitur factus, in executionem diſpoſitionis præcedentis.*
9 *Iuſpatronatus pertinentia ex quibus ſatis dicatur probata.*
10 *in Præſentandi quaſi poſſeſſione quando quis eſt releuatur ab onere probandi deſcendentiam à primo fundatore.*
11 *Iuſpatronatus bene probatur ex ſententijs ordinariorum, quæ in iudicatum tranſiuerunt.*
12 *Beneficium iuriſpatronatus, quando quis nihil iuſtificat, non poteſt prætendere ad ſe ſpectare.*
13 *Præſentatio de inhabili facta, perinde eſt, ac ſi non fuiſſet facta.*
14 *ad Iuſpatronatus præſentandum quando debet eſſe ſacerdos, ſi talem non præſentat, non poteſt excuſari prætextu ignorantiæ.*
15 *Iurapatronatus Laicorum non cadunt ſub regula 8. hodie 9. Cancellar.*
16 *Iuſpatronatus, quando eſt mixtum, ceſſat reſeruatio, de qua in regul. 8. hodie 9. Cancellar.*
17 *Iuſpatronatus mixtum, quare non cadat ſub reſeruationibus generalibus.*
18 *Gratia Apoſtolica collationis beneficij, ſi habeat in ventre clauſulam*, Dummodo de tempore data, *non ſit alteri ius quæſitum, quid importet.*

DE-

Digitized by Google

DECISIO XIII.

REpropoſita * cauſa coram me pendente inter Andream Angelinum præſentatum ad beneficium de quo agitur de iure patronatus mixto ab Angelinis habentibus medietatem, & Marcum Antonium Epiphamium à Capitulo de Paganica Ciuitatis Aquilæ, & Piſellis compatronis, deinde à Sede Apoſtolica cum ſpeciali derogatione Iuriſpatronatus prouiſum, iterùm pro Angelino fuit dictum, duas ſententias ad eius fauorem latas ab Ordinario in partibus deinde in Curia confirmatam in 2. inſtantia eſſe validas, & iuſtas, quia DD. placuerunt rationes & fundamenta deducta in deciſione coram me facta 14. Decembris præteriti, nec viſa fuerunt duo principaliter oppoſita releuare; primum quod Angelinus non probet exiſtentiam Iuriſpatronatus mixti prout illam concludenter probare tenetur contra Epiphamium reum, & poſſeſſorem vti prouiſum, à Sede Apoſtolica ob vocationem in menſe Maij, Sede Apoſtolicæ reſeruato; ſecundum quod adhuc probata dicta exiſtentia illa non ſuffragetur contra Epiphamium, qui in ſua prouiſione obtinuit derogationem Iuſpatronatus in totum quatenus de illa conſtaret.

Quoad primum viſum fuit dd. conſtare de Iurepatronatus ex teſtamento Antonij Maſſij, à quo fuit dotatum beneficium, vt ex inſtrumento dotationis ac fundationis, quibus non obſtat, quod non doceatur de eius effectuatione, quia cum ſimus in antiquis ſatis prædicta iuſtificata remanent ex viſitatione Ordinarijs de anno 1556. vbi enunciatur hoc beneficium eſſe de Iurepatronatus, & ex præſentationibus admiſſis ab ann. 1581. vſque ad præſens, ex quibus omnibus præſumitur approbatio Epiſcopi, concurrit etiam confeſſio Epiphamij emanata in iudicio, & ſignanter in libello, in quo ipſa expreſsè narratur per obitum Honuphrij vacaſſe beneficium de quo agitur de Iurepatronatus ſub vocabulo S. Thomæ petens ſe vti præſentatum à maiori parte patronorum ad illud inſtitui, iuncta alia confeſſione emanata in litteris ſuæ prouiſionis, ibi, cum itaque ſimplex be-
1 neficium ad altare ſub inuocatione S. Thomæ, quod † vt aſſeris de Iurepatronatus Laicorum, & Clericorum mixtim ex fundatione, & dotatione exiſtit, &c. quæ confeſſio licet non probet ad effectum canonizandi Iuſpatronatus in præiudicium Eccleſiæ, tamen quoad præiudicium ipſius Epi-
2 phamij † confitentis ſufficit iuxta, *deciſ. Achil. l. 1. de conf.* Caſſad. *deciſ. 7. de iurepatronatus*, Rot. coram Mantic. *deciſ.* 318. *num. 3. & coram Comitulo in Aquilana iuriſpatronatus penes Marcheſ. de Commiſſ. tom. 1. fol.* 131. cum alijs relatis per Adden. ad S. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 432. *num.* 12. præ-
3 ſertim † concurrentibus adminiculis deſumptis ex ſupradicto teſtamento Antonij, qui relinquens capellæ de qua agitur plura bona certis finibus deſignata, mandauit præſentari, & inſtitui per Capitulum Eccleſiæ & hæredes ipſius teſtatoris vnum idoneum Sacerdotem in perpetuum per quæ ver-
4 ba clarè patet teſtatorem dotaſſe capellam † cum reſeruatione Iuriſpatronatus non autem donare, aut dotem augere voluiſſe, vt in hac eadem capella firmauit Rota *deciſ.* 413. *num. 4. par. 1. rec. necnon duabus* præſentationibus factis ab hæredibus eiuſdem Antonij, & inſtitutionibus illarum vi-
5 gore ſubſecutis † & admiſſis ab Ordinarijs pro tempore cum enunciatiuis, quod beneficium de quo agitur eſſet de iurepatronatus quibus enunciatiuis multum eſt deferendum cum Ordinarij, vt plurimum ſe reddant difficiles in ad-
6 mittendo & inſtituendo † præſentatum, Rota *deciſ.* 11. *de iurepatronatus in nouis, in Bononien. iuriſpatronatus* 16. *Ianuarij* 1608. *coram bo. me. Card. Sacrato & alias paſſim.*

Non obſtat, quod Capella eſſet iam conſtructa, quia ſatis
7 eſt conſtare † de dotatione, & cum adſit obſeruantia effectuata ſpatio 60. annorum vltra quod præſentauerint nominati in dicta dotatione, inde reſultat effectuatio dotationis,
8 Caputaquen. *deciſ.* 526. *num. 2. par. 2.* cum actus † præſumatur factus ad executionem diſpoſitionis præcedentis *l. quis in aliena, §. ſi quis putabat, ff. de acquir. hæredit.* Alciat. *de præſumption. reg. 3. præſumpt.* 24. Rota *deciſ.* 687. *num. 2. par. 3. recent.*

Minus viſum fuit dd. controuerti poſſe pertinentia iuſpa-
9 tronatus ad illos ad Angelinis, nam illi † ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi ex quo vltimo ſtatu præſentationibus, & quaſi poſſeſſione præſentandi deſumitur, & probatur pertinentia *cap. conſultationibus de iurepatron.* Rot. *deciſ.* 14. *in antiquis, & deciſ. 7. in nouis eod. tit.* Puteus *deciſ.* 189. *lib.* 1.
10 quæ † quaſi poſſeſſio etiam illos releuat ab onere probandi deſcendentiam à primo fundatore, vt tenuit Rot. *deciſ.* 347. *num. 1. in fin. par. 1. recent. & eorum ius confirmatum* fuit ſen-
tentijs Ordinariorum, † quæ tranſitum fecerunt in iudica- 11
tum, & plenè probant pertinentiam Rota *in Piſtorien. Paroch. 27. Ianuarij* 1620. *&* 18. *Ianuarij* 1621. *coram Reuerendiſs. D. Pirouano Decano* impreſſis per Viuianum in ſuo tractatu *deciſ. 77. & 78. ad illos* qui præſentauerunt Angelinum cum illi ſint hæredes eorum qui fuerunt in quaſi poſſeſſione.

Nec obſtat, quod Epiphamius fuerit præſentatus à Capitulo habente medietatem & à Piſellis habentibus quartam partem Iuriſpatronatus, quia vltra quod iſti de Piſellis nullum
ius habent ſuper hoc † beneficio cum non probentur hære- 12
des neque deſcendentes à fundatore, nec ab eis qui præſentauerunt intrat reſponſio data in deciſione quæ reuidetur quod præſentando inhabilem contra mentem fundatoris pro hac vice totum ius fuit conſolidatum in perſonam Angelini habentis qualitates requiſitas à fundatore, ita vt præ-
ſentatio de inhabili † perinde habeatur ac ſi non fuiſſet fa- 13
cta, non admiſſa excuſatione ignorantiæ, quod præſentan-
dus deberet eſſe actu Sacerdos, quia debebant † perquirere 14
fundationem, quæ expreſsè poſtulat Sacerdotium *iuxta deciſ. Canal.* 231.

His poſitis ſequitur impetrationem factam ab Epiphamio à Sede Apoſtolica tanquam de libero illi nullum Ius tribuere, cum talia beneficia non cadant ſub reſeruatione regulæ octauæ hodie nonæ Gonzales *ad regul. 8. gloſ. 18. num. 8. &* 14. vbi quod quando iuſpatronatus eſt mixtum partim Lai-
cale, partim Eccleſiaſticum, ceſſat reſeruatio † regulæ octa- 15
uæ, nec tale beneficium comprehenditur ſub illa cum in fauorabilibus potius ſit attendenda qualitas Laicalis ne Laicus propter Clericum perdat ſuum priuilegium, æquum enim eſt, quod in re indiuidua non patiatur quis præiudicium ratione ſocietatis, quæ illi cum altero communis eſt, &
propterea Iuſpatronatus mixtum † non cadit ſub generali- 16
bus reſeruationibus Gemin. Felin. Abb. & alijs relatis per Gonzalez, *vbi ſupra num.* 13. Achil. *deciſ. 3. de iurepatron.* Puteus *deciſ. 157. num. 2. & per totam lib.* 3. Creſcent. *deciſ. 3. de iurepatron.*

Nec quidquam facit, quod in gratia Apoſtolica adſit derogatio Iuriſpatronatus in totum, quia placuit dd. reſponſio data in *deciſ. in §. Minus viſa fuerunt*, nimirum gratiam
Apoſtolicam habere † in ventre clauſulam, dummodo de 17
tempore datæ præſentium non ſit alteri ius quæſitum, quod ius quæſitum Angelino per præſentationem ad rem & inſtitutionem in re quod in dicta prouiſione narratum non fuit
expreſsè reſeruauit, quia per talem † clauſulam apparet Pa- 18
pam voluiſſe præſeruare præſentationes iam factas à patronis iuxta *deciſ. allegatas in dicto §. Minus viſa*, & de legitima præſentatione facta ad fauorem Angelini in forma Iudicij & penes acta iuxta *deciſ. bon. mem. Canal. 28. num. 3. ſatis apparet ex dotis in ſummario.*

Et ex his vtraque parte informante pro confirmatione reſolutionis antea factæ fuit reſponſum.

Propoſita fuit hæc cauſa ſub 14. Decembris ſuperioris anni 1640. coram eodem Reuerendiſſimo Ghiſilerio eſt deciſio 131. apud Viuian. de iurepatron. iuxta nouiſſimam impreſſionem.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Toletana Canonicatos Pœnitentiariæ.

Lunæ 22. Aprilis 1641.

ARGVMENTVM.

Ad beneficiorum electionem, in caſu quo eſt neceſſaria ſcriptura, tunc ſi ea exhiberi non poteſt ex facto Aduerſarij, eo caſu perinde de eſt ac ſi exhibita fuerit, plura deducuntur circa probationem ætatis, & diluuntur plures oppoſitiones, & plura etiam doctiſſimè deducuntur ad confirmationem deciſionis iam in altera inſtantiam emanatæ in hac eadem cauſa coram bo. mem. Coccino facta.

SVM-

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 *Actorum tranſportatio eſt omnino neceſſaria.*
2 *de Electione probanda, ad effectum adiudicationis beneficij, ſi agatur an ſit neceſſaria ſcriptura.*
3 *Electio ad beneficia, quando eſt facienda iuxta terminos cap. quia, propter. de election. tunc requiritur ſcriptura.*
4 *ad Scripturæ exhibitionem, quatenus quis teneatur, excuſatur, quando impedimentum prouenit à parte aduerſa.*
5 *Nam tunc in odium impedientis, & ipſius præiudicium habetur, ac ſi eſſet exhibita.*
6 *Confeſſiones propriæ patris, habent vim ſcripturæ, & publici inſtrumenti.*
Illorumque vices ſupplent, etiam vbi ſcriptura eſſet de neceſſitate num. 6.
7 *in Canonicatibus Pœnitentiarijs requiritur ætas 40. annorum.*
8 *Teſtes probant ætatem alicuius, ſi deponant interfuiſſe eius baptiſmo.*
9 *Scholares, dum referuntur in Matricula fingunt ſe iuniores, vt magis eluceſcat eorum peritia.*
Matricula probat aliquem eſſe ſcholarem, non autem eius ætatem.
10 *ad Ordinem ſubdiaconatus ſuſcipiendum requiritur ætas 22. annorum.*
11 *Fides baptiſmi, dum eſt ſuſpecta de falſitate non releuat, & num. 19.*
12 *Teſti, nulla fides eſt adhibenda, ſi habeat affectionem in cauſa.*
13 *Pars in præiudicium alterius partis collitigantis nullam habet iuriſdictionem.*
14 *de Fide alicuius ſcripturæ, quando amplius non ſit dubitandum.*
15 *Partita, quando ſunt diuerſa, & diuerſis temporibus facta, tunc diuerſitas atramenti, & characteris non tollit fidem, imò auget, & num. 18.*
16 *Raſura ſcripturæ, quando non eſt in corpore ſcripturæ, ſed ante principium ſcripturæ, tunc non detrahit fidei ſcripturæ, & num. 18.*
17 *Teſtis, quando conſtat habere affectionem in cauſa, non attenditur.*
20 *ex Actuum multiplicitate, & multitudine perſonarum, tollitur prorſus omnis ſuſpicio falſitatis.*
Perſonæ plures, quod omnes voluerint conſpirare in eamdem falſitatem, mens ipſa percipere nequit num. 20. & 21.
22 *Eligentium vota ab beneficia, vbi in duas partes ſe diuiſerint, Metropolitani iudicio quis præferatur, & qualis.*
23 *Text. in cap. Cumana, & cap. Geneſi, & cap. Eccleſia veſtra, de elect. in quibus terminis loquantur, & num. 24.*
25 *Text. in cap. Cumana, de elect. cum ſimilibus non loquuntur in terminis, quando merita non ſunt æqualia.*
26 *Deciſiones in cauſa Pampilonen. Canonicatus de Roneſualet coram Coccino, & Dunozette, quo caſu loquantur.*
27 *in Electionibus aliud eſt, quod agatur de exceſſibus meritorum, & aliud de æqualitate eorundem.*
28 *Text. in can. ſi forte 63. diſt. cum loquatur de electione Prælati, an habeat etiam locum in electione Canonicorum.*
29 *in Electione Prælatorum, requiritur maior pars Capituli.*
30 *in Electionibus quando vota ſunt paria tunc dignior eſt præferendus.*
31 *in Electione Canonicorum ſeruanda eſt forma cap. quia propter de elect.*
32 *Vota Capituli, vbi ſunt paria in electione aliquorum, tunc in vtrinſque deficit conſenſus capituli, & num. 33.*
34 *Pars maior, & ſanior Capituli dicitur illa, quæ eſt iuſtior, & maiori nititur ratione, & æquitate.*
35 *Conſenſus maioris partis Capituli, quando dicatur adeſſe, imò etiam totius Capituli.*
36 *Conſenſus alicuius, benè deducitur ex confeſſione facta in commiſſione.*
37 *in Electionibus, quando vota ſunt paria, tunc locus eſt gratificationi.*
38 *Merita eligendorum diſcutienda ſunt ante adiudicationem beneficij.*
39 *Conditio neceſſaria ad aliquid obtinendum de iure habetur pro adimpleta, quoties non ſtetit pro eo, qui id adimplere debebat.*
40 *Electus, paria ſunt, quod in diſcordia moriatur, vel quod proprio iuri ad fauorem coelecti, renunciet.*
Vacatio beneficij per mortem, vel per ceſſionem num. 40.
41 *Meritorum, & qualitatum diſcuſſio fieri non debet, niſi inter habiles.*
42 *ex Defectu poſitiui, non poteſt fieri comparatio.*
43 *ad Canonicatus, quando non ſunt electi duo, tunc per mortem vnius, non acquiritur ius ſuperſtiti.*
per Ceſſionem coelecto renunciatario non acquiritur nouum ius, præter illud, quod habet, num. 43.
44 *Materia aliqua ſi comprehendat indeterminatè duo ſuppoſita, illud in quo per euentum terminatur ipſa diſpoſitio, habetur ac ſi ab initio adeſſet, & num. 45. & 46.*
47 *Coelectus ad beneficium ſi decederat, vel cedeat, tunc alteri coelecto antequam electio ſortiatur effectum, an ei debeatur beneficium.*
48 *Electio dicitur attentata, ſi fuerit facta, poſtquam lis fuit inita inter electos.*
49 *in Electionibus, poſtquam fuit publicatum ſcrutinium, tunc non eſt licita variatio.*
50 *Meritorum diſcuſſioni amplius non eſt locus in electionibus, quando ſupereſt tantum vnus habilis.*
51 *de Actibus, qui in ipſorum exercitio expoſcunt vſum rationis, quando agitur, tunc habilitas ſuperuenta quid operetur.*
52 *de Depoſitione, quando agitur, cuius effectus differuntur in tempus futurum, tunc habilitas attenditur de tempore exercitij.*
53 *Clauſula ſublata, & decretum irritans, poſitis in aliqua Conſtitutione, quid operentur, & num. 55. & 56.*
54 *in Eccleſia Toletana adeſt Conſtitutio ſynodalis ſimilis Conſtitutioni Greg. XV. ſuper electione ad beneficia.*
55 *Dictio*, dumtaxat, *in ſua omnes alios caſus, vel perſonas excludit.*
56 *Decretum irritans habet inhibitionem implicitam in ventre.*
Decretum irritans habet vim priuatiuam, ſeu abdicatiuam poteſtatis aliter faciendi, num. 56.
57 *Electio facta in paritate votorum licet non tribuat ius, ſic electis habens tamen ius excludendi alios.*
58 *Itaque alter eorum ex electis neceſſariè veniat eligendus.*
59 *Prælatio in neceſſarium antecedens, ſupponit validitatem electionis.*
60 *Conſtitutio aliqua, dum aliquid non diſponit, id remanet ſub diſpoſitione iuris communis.*
61 *Mens diſponentis eſt attendenda.*
62 *Scrutinium, & electio ſunt partes concurſiæ, & num. 63.*
64 *Dictio*, & non alias, *ſtat ampliatiuè, & augumentatiuè ad expreſſa.*
65 *Relatio facienda eſt ad principalem diſpoſitionem, maximè quando id ſuadet identitas rationis.*
66 *Electio Canonicatuum Magiſtralium, & Doctoralium, quod in paritate votorum, ſit dirimenda per ſortes electio, quare id fiat.*
67 *Populus, & Eccleſia, quando graue damnum paterentur, ob dilatas electiones, tunc eſt prouidendum.*
68 *Ratio eadem vbi viget, quamuis ſimus in materia ſtricta, & correctoria, tunc diſpoſitum in vno, cenſetur quoque diſpoſitum in alio.*
69 *ad Abſurdum euitandum, lex quantum poteſt occurrere intendit.*
70 *Conſtitutio Gregor. XV. ſuper electionibus ad beneficia &c. licet loquatur de Regnis Aragoniæ, ad quid etiam extendatur ex identitate rationis.*
71 *Reſcripta declaranda ſunt à precibus.*
72 *Conſuetudo notoria, & inueterata partium venit attendenda, & num. 73.*

D E C I S I O   XIV.

SEntentiam Rotalem adiudicantem Doctori Michaeli Ferterio Canonicatum Pœnitentiariæ, de quo agitur, vti validam, & iuſtam dixerunt DD. eſſe confirmandam.

Duæ

Digitized by Google

Duæ enim nullitates ; quarum altera deſumebatur ex
omiſſione termini ad articulandum , & altera ex defectu
traſportationis actorum facilè tolluntur ; Quia ex *Summ.*
*Michaelis num.*1. apparet terminum ad articulandum , om-
neſque alios terminos ſubſtantiales fuiſſe ad vnguem ſerua-
tos . Et ex *Summ. Capituli num.*4. conſtat Iura, quæ præten-
duntur deficere non fuiſſe in hoc iudicio in actis producta ,
ſed ſolùm extraiudicialiter oſtenſa Iudicibus ad effectum fa-
1 ciendi recognitionem † Iurium productorum per compa-
rationem ; quorum proinde tranſportatio neceſſaria non
erat, Rot. *in recent. deciſ.*561. *num.*10. *par.* 2. add. ad Greg.
*deciſ.*59.*num.*10.

Ita pariter ceſſare dixerunt DD. tria illa, quæ contra iuſti-
tiam deducebantur , & hodie iterùm repetuntur .

Primum enim , quod in ſententia Electio declaretur ca-
nonica , licèt de ea nullum exhibeatur inſtrumentum , vel
2 ſcriptura , prout eſt neceſſe , quotieſcumque agitur † de
probanda electione ad effectum adiudicationis , videtur
abundè ſublatum ex adductis in deciſione huius cauſæ *co-
ram bon.me. Coccino* 25. *Iunij* 1640. Tam ex eo quod Conſti-
tutiones Sixti , & Leonis id non præcipiunt , nec in Iure re-
3 peritur diſpoſitum , quod requiratur ſcriptura , † niſi quan-
do electio fieri debet , iuxta terminos *cap. Quia propter , de
electione* , quod locum habet , quando Eccleſia viduatur , vt
fuit animaduerſum *in Legionen. Canonicatus Magiſtralis*
12. *Iunij* 1634. *coram bon. me. Coccino , quæ eſt deciſio* 289.
num. 29. *&* 30. *par.* 6. *recen.* Quam etiam ex eo , quod vbi
etiam ſcriptura fuiſſet neceſſaria , ſatis eſſet Doctori Ferre-
rio pluries coram Ordinario Toletano , & Nuncio Apoſto-
lico inſtetiſſe pro illius exhibitione , etiam medio cenſura-
rum , & declaratoriæ , & capitulum ſemper renuiſſe illam
exhibere , comminando deſuper implorationem brachij Re-
4 gij . Ex hoc † enim impedimento præſtito per Capitulum,
non ſolum excuſaretur Ferrerius ab exhibitione ſcripturæ
ſi confecta fuiſſet, *l. ſine hærede §. Idem iuris ff. ad leg.* Rhod.
de iact. l. non exigimus §. 1. *ff. ſi quis caut.* Sed in odium impe-
5 dientis, † & in ipſius præiudicium haberetur pro exhibita
ad notat. per Felin. *in c. Quoniam frequenter num.*7. *vt lit. non
conteſt.* cum pluribus ad propoſitum adductis in *d. deciſ.* Et
vlteriùs ſuper veritate huius electionis emanarunt plures
Capituli confeſſiones , quæ habent vim ſcripturæ, & publici
6 † inſtrumenti , illorumque vices ſupplent etiam vbi ſcriptu-
ra de neceſſitate requiritur, Bald. *in auth. ſed nouo iure n.* 12.
C. ſi cert. petat. Dec. *in rubr. num.* 10. *extra de probat.* Surd.
*deciſ.*10.*num.*12. *&* 13. Rota *in recent. deciſ.*157.*num.*4. *in fin.
par.*4.

Secundum, quod principaliter contra iuſtitiam oppone-
7 batur , erat defectus quadragenariæ ætatis requiſitæ † in
Pœnitentiarijs, tum à Sac. Concil. Trident. *ſeſſ.*24. *c.*8. *de re-
format.* tum à Conſtitutione ſanct. mem. Greg. XV. Sed huic
pariter obiecto fuit abundè ſatisfactum in d. deciſione , vbi
ex partita Baptiſmatis , & ex deſcriptione facta à Patre in li-
bro familiari in quo adnotabat natiuitates , & obitus filio-
rum firmatur Michaelem de tempore oppoſitionis ſequutæ
8 de menſe Februarij 1631. fuiſſe ætatis † annorum 40. com-
plectorum . Iunctis depoſitionibus teſtium , quorum aliqui,
cùm interfuerint Baptiſmati, & alij ſint vicini , & familiares
optimè probant ætatem iuxta theoricam Bartol. *in l. de æta-
te num.*7. *verſ. ſed ſi haberi ff. de minor.* Rota *in rec. deciſ.*779.
num. 9. *par.* 3. *& alij adducti in deciſ. verſ. & adſunt etiam
Teſtes* .

Nec iuſtificatur Michaelem fuiſſe baptizatum in Eccleſia
S. Nicolai Ciuitatis Pampilonen. die 3. Octobris 1594. à quo
tempore ducto calculo Michael de tempore concurſus ha-
biti de anno 1631. fuiſſet tantummodo in trigeſimo ſeptimo
ſuæ ætatis anno . Quia , vel hæc probatio deſumitur ex eo,
quod Michael in ingreſſu Collegij Compluten. vſus fuerit
fide baptiſmatis extracta ex libro Eccleſiæ dicti S. Nicolai ,
eademque vſus fuerit in ingreſſu Eccleſiæ Pacen , quando
in ea fuit aſſequutus Præbendam magiſtralem : & non iu-
ſtificatur in facto, quia Teſtes dati in *Summ. num.*13. *&* 14.
potiùs conuincunt Michaelem fuiſſe baptizatum in Eccleſia
S. Saturnini , & ſignanter Decimus , *in Summ.* dum ſuper 7.
articulo aſſerit ſe audiuiſſe , quod quando Michael ſe oppo-
ſuit ad Collegium maius S. Idelphonſi Oppidi Compluten.
informans extraxit fidem ætatis ex libro baptizatorum in
Eccleſia S. Nicolai , ſed quod pariter dici audiuit , quod præ-
fatus informans commiſit errorem , quia dicunt , quod te-
nebatur extrahere fidem ab Eccleſia S. Saturnini: Immò con-
ſtat Michaelem de anno 1629. quò incidit præcedens vaca-
tio huius Pœnitentiariæ , vſum fuiſſe contraria fide extra-
cta à libro Sancti Saturnini , eamque exhibuiſſe , nec vllum
de eius veritate fuiſſe ſuſpicatum : Vel deducitur ex confeſ-
ſione eiuſdem Michaelis , qui vt prætenditur de anno 1610.
dum fuit matriculatus in ſtudio Complutenſi faſſus fuit ſe
eſſe ætatis annorum 16. quod ad vnguem reſpondet partitæ
libri S. Nicolai ; Et obiectum pariter ceſſat ex ponderatione
facta in *deciſione* , & à Teſtibus comprobata , quod ſcilicet
Scholares † dum referuntur in Matricula , fingunt ſe Iu- 9
niores , vt magis eluceat eorum peritia , vltra quod huiuſ-
modi confeſſio legitur tantummodo in libro matriculæ , qui
tamen non probat ætatem , ſed ſolum quod aliquis ſit ſcho-
laris, Bart. *in l. fin. num.* 2. *C. de reb. credit.* Pariſ. *conſ.*159. *n.*16.
*lib.*4. Honded. *conſ.*78. *num.*8. *lib.*2. *& d. deciſ. verſ. Nec etiam
prædicta* .

Et ad hunc effectum DD. plurimum ponderabant , quod
de menſe Septembris 1615. Michael ſuſcepit Ordinem Sub-
diaconatus , ad quem tamen ex defectu ætatis promoueri
non potuiſſet ſi attendenda eſſet partita S. Nicolai , † quia 10
iuxta illam non habuiſſet ætatem ſufficientem annorum 22.
vt in his terminis arguit Rot. *in Elnen. Canonicatus coram
R. P. D. meo Ghiſilerio , quæ eſt deciſ.* 45. *num.* 23. *par.* 6.
recent.

Nec minùs ſubſiſtit Partitam libri Baptiſmalis Eccleſiæ
S. Saturnini fuiſſe † ſuppoſitam , & eſſe de falſitate ſu- 11
ſpectam .

Reſpondendo ſingulariter ad quatuor genera probatio-
num , quibus Capitulum nitebatur .

Primò enim atteſtatio Notarij in actu exhibitionis dictæ
partitæ dicentis illam apparere ſcriptam de recenti , & me-
liori charactere interiecto ſpatio duarum linearum nullius
eſt momenti . Tum quia eſt Procurator Capituli , † cui 12
proindè nulla fides videtur adhibenda , propter affectionem
cap. Romana , vbi gloſ. & DD. de teſtib. in 6. Felin. *in cap. cum à
nobis num.*14. *eodem tit.* Pariſ. *conſ.* 70. *num.* 1. *& ſeqq. lib.*4.
Rot. *deciſ.*52. *num.* 1. *de appellat. in nou.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ.*
2. *num.* 1. & fuit dictum in Gerunden. *beneficij* 14. *Maij* 1629.
coram Reuerendiſſ. D. meo Decano. Tum quia fuit nulliter fa-
cta coram Archidiacono Toletano , † qui erat pars forma- 13
lis , & membrum Capituli collitigantis , nullamque prorſus
habebat iuriſdictionem, *gloſ. in cap. cum cauſam verb. Volue-
rint in fin. de teſtib.* Soccin. ſen. *conſ.*244. *ſub num.*3. *lib.*2. Et in
omnem caſum dictum fuit præualere atteſtationem Paro-
chi , qui de mandato Iudicis partitam extraxit ante vacatio-
nem huius Canonicatus, & affirmauit † dictum librum fuiſ- 14
ſe ſemper in eius Cuſtodiam , & Partitam eſſe veram , prout
etiam pro tali formiter recognita fuit , adeout de illius fide
non ſit amplius dubitandum, dixit Rot. *in recent. deciſ.* 643.
*num.*4. *par.*3. *& deciſ.*532. *num.* 1. *par.*4. *& deciſ.*260. *num.*14.
*par.*6. *recent.*

Secundum verò genus probationis , quatuor ſcilicet Te-
ſtium , qui conantur probare dictam partitam videri abra-
ſam , & lineatam pariter non concludit . Quia duo ex ijs,
Primus , ſcilicet , & Quartus nihil dicunt de raſura , ſed ſo-
lum deponunt ſuper diuerſitate † atramenti, & characteris, 15
quæ tamen diuerſitas , quando prout hic conſtat partitas di-
uerſis temporibus , & a diuerſis perſonis fuiſſe conſcriptas,
non ſolùm non minuit, ſed immò auget fidem libri, & parti-
tæ, vt in his terminis ponderauit Rot. *coram Reuerendiſſ. Vr-
ſellen. deciſ.*207. *num.*12. Alij verò, ſcilicet Secundus in ordi-
ne nihil deponit de raſura in corpore † partitæ , ſed ſolùm de 16
raſura partis in ſpatio, quod eſt ante principium partitæ, quæ
proindè non vitiat per Textum apertum in *cap. ex litteris
de fid. Inſtrum. cum alijs adductis in d. deciſ. verſ. Nec prædi-
ctis* . Tertius autem eſt contrarius prædictis , & reliquis om-
nibus Teſtibus in Cauſa examinatis , nullamque meretur fi-
dem, quia detegitur habere affectionem , & intereſſe in Cau-
ſa propter ſcommiſſam à ſe factam , quod Michael † non 17
eſſet Canonicus Toletanus , ſed Bezzera victoriam repor-
taſſet , *cap. Tuas , & c. nuper de Teſtib.* Felin. *in cap. inſu-
per num.* 6. *eod. tit.* Pariſ. *conſ.* 27. *num.* 48. *lib.* 1. & fuit
dictum in *Romana redditionis rationis tutelæ coram Reue-
rendiſſ. D. meo Decano , quæ eſt deciſ.* 169. *num.* 7. *par.* 6.
recent .

Et ex his etiam tollitur tertius genus probationis deſum-
ptum ex relationibus quatuor Scribarum Toletañ. quia
omnes nituntur in aſſerta diuerſitate atramenti, † & chara- 18
cteris , & raſuræ in ſpatio , quod eſt ante partitam ex qua ta-
men nulla poſteriori ſuſpicio falſitatis , vt ſuperiùs dictum,
& latè *in d. deciſ.*

Quar-

Digitized by Google

Quartum, & vltimum genus probationis deſumitur ex
fide Notarij Actuarij ſuper ruptura paginæ in qua d. partita
19 eſt deſcripta, cui nec minùs videbatur inſiſtendum, † quia,
vt idem teſtatur, poſtquam liber baptiſmalis Eccleſiæ S. Sa-
turnini fuit aſportatus ad Ordinarium Toleranum, ne pa-
gina, in qua erat deſcripta partita baptiſmi d. Michaelis rum-
peretur, ſtante quod in extremitate paginæ rumpi cęperat,
fuit de mandato Ordinarij inſtante eodem Michaele appo-
ſita hoſtia cum papyro. Hinc autem liquet, quod partita ba-
ptiſmi non erat abraſa, ſed ſolum quod ex nimia diuerſarum
manuum contrectatione incipiebat rumpi.

Et ceſſare dictum fuit omnem ſuſpicionem ex multiplici-
tate probationum in contrarium, iunctis quam pluribus ad-
minicculis deſumptis ex tribus productionibus dictæ parti-
tæ, ex litteris patentibus ſacrorum Ordinum, ex atteſta-
tione Parochi, ex teſtamento matris, & ex depoſitionibus
60. Teſtium, quorum aliqui interfuerunt baptiſmati, alij
verò ſunt conſanguinei nutricis, & Michaelis vicini, & pa-
riter deponunt de natiuitate concorditer cum partita ba-
20 ptiſmi S. Saturnini: Ex hac enim actuum multiplicitate, &
multitudine perſonarum tollitur omnis prorſus ſuſpicio fal-
ſitatis, quia mens ipſa percipere nequit tot perſonas in vnam
falſitatem conſpiraſſe, *l. hac conſultiſſima in fin. C. qui teſtam. facer. poſſ.* Dec. *conſ.* 78. *num.* 21. *& conſ.* 102. *num.* 27. *lib.* 1.
Aym. *conſ.* 75. *num.* 19. Gabr. *conſ.* 169. *num.* 9. *& ſeq.* Surd.
conſ. 132. *num.* 20. *ad fin. &* 21. *cum ſeqq.* Add. ad Alb. *conſ.* 224.
litt. A. verſ. & falſitatis præſumptio ceſſat, Foller. *in prax. criminal. in verb. Item quod commiſit falſitatem num.* 80. *&* 94.
verſ. ſextò ceſſat præſumptio, & in his terminis ad ſubſtinen-
21 dum † fidem baptiſmatis aduertit Rot. *coram Reuerendiſſ. Vrgellen. deciſ.* 207. *num.* 13.

Tertiò, contra Iuſtitiam ſententiæ Rotalis, & validita-
tem electionis principaliter opponebatur, quod eſſet nulla,
tanquam facta in paritate votorum ſuper quo cùm fuerit
ſpecialiter informatum DD. dixerunt electionem fuiſſe va-
lidam, tam inſpecta diſpoſitione iuris communis, quàm
Conſtitutionis Gregorianæ.

Quantum enim ad Ius Commune clara eſt diſpoſitio
22 *text. in cap. ſi fortè* 63. *diſt.* † Volentis quod *vbi Eligentium vota in duas ſe diuiſerint partes Metropolitani iudicio præferatur illo qui maioribus iuuatur ſtudijs, ac meritis*, quod idem
voluit *gloſ. in cap. Obeuntibus* 35. §. *nunc primò quæritur poſt med. verſ. ſed quid eadem* 63. *diſt. & in c. Eccleſia veſtra il* 2.
verb. non conſenſerit poſt med. verſ. ſed quid de elect. vbi quod
ſi par eſt zelus, numerus, & authoritas Eligentium, hinc inde recurritur ad meritum electi, idemque tradont Butr. *in d. cap. Eccleſia veſtra num.* 25. *verſ. quandoque hinc*, Turrecrem. *in d. cap. ſi fortè num.* 1. *verſ. in* 1. *not.* Innoc. *in cap. cum in iure* 33.
num. 2. *de elect. in* 6. Hoſtien. *in cap. venerabilem* 34. *de elect.*
D. Antonio *tit.* 19. *de elect. c.* 2. §. 7. Lambertin. *de iurepatr.* 3.
par. 2. *l. q.* 5. *art.* 1. *num.* 1. Bertacchin. *de Epiſcop.* 2. *principalis quæſt.* 21. *num.* 21. *tract. tom.* 13. *par.* 2. *fol.* 319. *à tergo*, Tiraquel.
de iur. primog. quæſt. 17. *opin.* 3. *num.* 2. *poſt med. verſ. & in capitulo*, Azor. *inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 6. *cap.* 16. *quæſt.* 40. Fr. Sigiſ-
mundus à Bononia *de elect. dub.* 47. *num.* 9. *verſ. ſi vero vota*,
Ferdinand. à Caſtr. Palao *tom.* 2. *tract.* 13. *de benef. Eccleſ. diſput.* 2. *punct.* 11. §. 6. *num.* 3. & ita tenuit Rot. *in Toletana Canonicatus coram Clement. VIII.* relata per Garz. *par.* 5. *cap.* 4.
num. 166.

Nec in contrarium faciunt *text. in c. Cumana, cap. in Geneſi, & cap. Eccleſia veſtra de elect.* vbi Abb. *num.* 13. *poſt med. verſ. ſi autem omnia*, cum alijs ad propoſitum cumulatis,
23 † firmantes neutram electionem factam in paritate voto-
rum eſſe validam cum neutra dici poſſit facta à maiori parte
Capituli. Quia præfatas auctoritates dixerunt DD. proce-
24 dere tantummodo, vbi cum paritate vocum † concurrit
etiam parilitas meritorum, omniumque aliarum qualita-
tum, vt clarè apparet ex eorum lectura; Secus verò vbi cum
25 paritate vocum † merita ſunt inæqualia, quia tunc iuxta
diſpoſitionem *d. cap. ſi fortè* dignior eſt eligendus, vt admittit
etiam *gloſſ. in d. c. Eccleſia veſtra* exaduerſo citata in *verb. conſenſerit de elect.*

Et in his pariter terminis dictum fuit intelligendas eſſe
26 *deciſiones in Pampilonen. Canonicatus* † *de Roncesualles coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & R. P. D. meo Dunozetto*,
non ſolum quia nituntur authoritati *gloſſ. & Abbatis*, qui
loquuntur in his terminis; ſed etiam quia verè in dictis deci-
27 ſionibus non agebatur † de exceſſu meritorum, ſed in om-
bus ſupponebatur æqualitas, vt apparet ex earum lectura.
Neque ibi aderat Conſtitutio ſpecialis diſponens digniorem
eſſe eligendum, prout in noſtro caſu, vt inferiùs dicetur
quando tractabitur de Conſtitutione.

Neque vis huius reſponſionis tollitur. Primò, ex eo quod
d. cap. ſi forte, loquatur † tantummodò in electione Prælati, 28
non autem electione Canonicorum, aut alterius Dignita-
tis: Tum quia cùm loquatur indiſtinctè de quauis electione
non videtur arctandum ad ſolam electionem Epiſcopi.
† Tum quia ſi de illa dumtaxat loqueretur adhuc fortius 29
procederet in electione Canonicorum, aliarumque Digni-
tatum inferiorum; quia ſi in electione Prælati, quæ requirit
maiorem partem Capituli per *tex. in d. cap. Quia propter*,
adhuc vbi vota ſunt paria, † dignior eſt præferendus, multò 30
magis erit præferendus vbi non agitur de electione Prælati,
ſed Canonici, in qua non eſt ſeruanda forma *d. cap. Quia propter*, nec irritatur electio facta in paritate † votorum ex 31
iuribus ſuperiùs adductis.

Minùs, & ſecundo tollitur dicta reſponſio ex eo quod vbi
vota ſunt paria, deficiat in vnoquoque † conſenſus maioris 32
partis Capituli, qui tamen eſſentialiter requiritur in quali-
bet electione; Quia pro reſponſione fuit animaduerſum,
quod vbi electus in paritate votorum excedit in meritis, di-
citur habere conſenſum maioris, & ſanioris partis Capituli;
Quia maioritas, & ſanioritas † non coaleſcit ſolum ex nu- 33
mero, ſed etiam ex meritis Electorum, & Dignitate Eligen-
tium, cum quibus in paritate numeri efficitur maior, † & 34
ſanior pars, vt apertè declarat *gloſſ. in d. c. in Geneſi, in verb. ad zelum, & in d. cap. Quia propter in figuratione caſus in verb. & ſic collat. de elect.* Innoc. *in cap. dudum num.* 2. *verſ. ſanitas*, Bart. *in l. Teſtium num.* 1. *ff. de teſtib.* Illa enim maior
pars, & ſanior cenſetur quæ eſt iuſtior, & maiori nititur ra-
tione, & æquitate, *l. maiorem vbi gloſſ. ff. de pact. cap. multi in fin.* 40. *diſtinct. & benè gloſſ. in d. cap. in Geneſi, verb. ad zelum in fin.* Abb. *in d. cap. Eccleſia veſtra num.* 13.

Quod eo facilius procedi videtur in noſtro caſu propter
iuramentum, quod præſtatur in electione Pœnitentiarij de
eligendo digniorem iuxta Conſtitutionem ſanct. mem.
Greg. XV. ex hoc enim fit, quod ſicut ob excellentiam me-
ritorum arctatur Capitulum etiam in caſu paritatis vocum
ad conſentiendum ex neceſſitate † in eum, qui dignior ap- 35
paret, ita dici poteſt pro eo non ſolum adeſſe conſenſum ma-
ioris partis, ſed etiam totius Capituli ſaltim implicitum in
actu ſcilicet iuramenti, P. Baiſio *tit. de elect. cap.* 1. *num.* 5. *inter tract. magn. tom.* 15. *par.* 1. *fol. mihi* 381. Imò, & explicitum
adfuiſſe conſtat dum facta electione in paritate vocum Ca-
pitulum illam approbauit, eligendo Bezerram, tanquam di-
gniorem, & excludendo Michaelem ob defectum † ætatis, 36
vt apparet ex confeſſione eiuſdem Capituli in commiſſio-
ne, ex quo elicitur conſenſus, ne dum maioris partis,
ſed imò totius Capituli in digniorem ex electis in pari-
tate.

Fit ceſſare viſa fuit omnis difficultas, quia cùm deuentum
fuerit ad primum, & ſecundum ſcrutinium, & in vtroque 37
Michael, & Bezzerra fuerint pares in votis † proculdubio
erat locus gratificationi ſecundum communiorem, & ve-
riorem opinionem, quam tenet *gloſſ. in d. cap. Eccleſia veſtra verb. non conſenſerit poſt med. verſ. in caſu iſto, & in cap. venerabilem* 34. *verb. fauere de elect.* Abb. *in d. cap. Eccleſia veſtra num.* 13. *in fin. verſ. dicit tamen, quod Superior.* Anchar. *in fin. verſ. quandoque in omnibus*, Tiraq. *de iur. primog. quæſt.* 17.
opin. 2. *num.* 7. *verſ. At ſi iterum*, Fr. Sigiſmundus à Bonon. *d. tit. de elect. dub.* 47. *num.* 9. *verſ. Vel idem ſequitur*, Lotter. *de re benef. lib.* 3. *quæſt.* 17. *num.* 193.

Neque obſtat, quod retenta diſpoſitione *cap. ſi fortè* ante
adiudicationem Canonicatus † fuiſſent prius diſcutienda 38
merita, vt conſtare poſſet vter electorum eſſet dignior, de
quorum tamen diſcuſſione non docetur. Quia ad hoc obie-
ctum, in quo pars aduerſa acriter inſiſtebat fuit multipliciter
reſponſum. Et primò ſatis eſſe Ferrerio pluries in actis inſte-
tiſſe, & petijſſe, quod ſuper diſcuſſione meritorum fieret
proceſſus, licet deinde facto Capituli, & Bezzerræ præten-
dentium Ferrerium non fuiſſe legitimæ ætatis, exceſſus in
meritis iuſtificari non potuerit; † conditio enim neceſſaria 39
ad aliquid obtinendum de iure habetur pro impleta quoties
non ſtetit per implere debentem, *l. iure ciuili* 24. *& l. Iulius Paulus* 81. *in fin. ff. de condit. & demonſtrat. in l. exequutione* 85. §. *fin. ff. de verb. obligat.*

Secundò dictum fuit diſcuſſionem ſuper potioritate me-
ritorum non reſpicere inter eſſe Capituli, quod eo ipſo, quod
ex concurrentibus elegit idoneiores ſatisfecit Concilio, &
Conſtitutionis Gregorianæ, & functum dicitur officio ſuo;
ſed

ſed intereſſe tantummodo electorum in paritate, vt ſcilicet
electio confirmetur in perſonam digniotis vndè ſicuti illud
intereſſe ceſſaſſet, ſi Bezzerra coelectus concordaſſet, aut
ius ſuum alteri coelecto ceſſiſſet, ita quoqne ceſſare debet
40 per obitum, † cùm paria ſint, quod electus in diſcordia mo-
riatur, vel quod iuri proprio renunciet ad fauorem coelecti,
Caldaſ. *de empt. c. 15. num. 33. circa med.* & vacatio per mor-
tem, & ceſſionem æquiparentur, ex traditis à Pariſ. *de reſi-
gnat. benef. lib. 1. quæſt. 5. num. 4. & quæſt. 6. num. 15.* Gonzal.
ad regul. 8. §. 5. proœmial. num. 25.

Tertiò reſponſum fuit per obitum Bezzerræ ceſſaſſe non
ſolum neceſſitatem, ſed etiam facultatem, & potentiam di-
41 ſcutiendi merita. Quia cùm diſcuſſio qualitatum, † & me-
ritorum fieri non poſſet, niſi inter habiles, *l. gradatim, verſ.
& ſi lege, ff. de munerib. & honor.* Gurtier. *conſ. 31. num. 21. 22.
& 26.* Garz. *de benef. par. 5. cap. 4. num. 212. in addit.* per obi-
tum verò coelecti ceſſauerit omnis eius habilitas, vtique
42 non poterat eſſe locus vlteriori diſcuſſioni † ex defectu po-
ſitiui, ſine quo fieri non poteſt comparatio, vt in propoſito
poſt Hoſtien. not. Io: Andr. *in d. c. Eccleſia veſtra, num. 33.
poſt med. verſ. Imò ſola de elect.* Anchar. *conſ. 215. num. 6. verſ.
Decimo.*

Quod facilius ſuadetur aduertendo, quòd per obitum
Bezzerræ res deuenit ad eum ſtatum, vt Canonicatus eſſet
43 de neceſſitate adiudicandus coelecto ſuperſtiti; quia † licet
per obitum vnius non acquiratur nouum ius ſuperſtiti,
exemplo ceſſionis per quam coelecto Renunciatario non
acquiritur nouum ius, vltra proprium, negari tamen non
poteſt, quin ius illud, quod ex vi electionis in paritate voto-
rum erat æqualiter indeterminatum ad vtrumque, per mor-
tem vnius totum remaneat apud ſuperſtitem, non quidem
ex noua acquiſitione, ſed ex determinatione ſui iuris, &
quia per remotionem competitoris, ſuperſtes remanet ne-
44 ceſſariò incluſus iure proprio vbi enim diſpoſitio, † aut ma-
teria comprehendit indeterminatè duo ſuppoſita, illud in
quo per euentum ſubſequentem terminatur ipſa diſpoſitio,
habetur, ac ſi ab initio in ea ſpecialiter, & determinatè com-
prehenſum fuiſſet, quod autem ante determinationem de-
45 ficit † per mortem, aut alio modo mutat ſtatum, habetur,
ac ſi ab initio non fuiſſet comprehenſum, *capit. nam, & ego
de verb. ſignif. & capit. Paſtoralis in fin. de reſcript.* Tiraquell.
de iur. primog. quæſt. 40. num. 198. Et quando electio debet
46 † eſſe vnius ex duobus, deficiente vno, neceſſaria remanet
electio de ſuperſtite, iuxta regulam *l. Stichum, aut Pamphi-
lum 95. §. quod ſi promiſeris, ff. de ſolut.* & notat ibidem Al-
beric. *in princ. & num. 1. in fin. & 2. poſt med. verſ. vnde*, &
Bart. *num. 1. verſ. venio ad ſecundum, & num. 5. verſ. ſi ante*,
& conſuluit Bald. *conſ. 324. num. 1. col. 2. verſ. Nam conditio
lib. 2.* Garz. *de benef. par. 9. cap. 2. num. 221. cum ſeqq.* Vbi quod
47 cedente, † vel decedente altero coelecto antequam electio
ſortiatur effectum aperitur via ſuperſtiti, illique debetur Ca-
nonicatus, etiam ſi defunctus eſſet magis idoneus, dummo-
do ſuperſtes ſit habilis.

Nec reſiſtit, quod ante obitum Bezzerræ Capitulum de-
uenerit ad nouam electionem in perſonam eiuſdem, ideò-
que dici nequeat Bezzerram obiiſſe in paritate votorum;
quia vltra quod ad nouam electionem deuentum fuit ex fal-
48 ſo ſuppoſito, † quòd Ferrerius defecerit in ætate, electio fuit
attentata, vtpotè facta poſtquam inter electos lis introducta
fuerat, *cap. 1. & 2. vt lit. pend. in 6.* Garz. *de benef. par. 6. cap. 4.
num. 39. & 41.* Rot. coram Card. Seraph. *deciſ. 990. num. 3.
cum plurib. relatis in Aquilana benefic. 14. Decemb. 1640. co-
ram R.P.D. meo Ghiſlerio.* Vt vlterius non eſt attendenda
49 cùm facta fuerit publicato ſcrutinio, poſt † cuius tamen pu-
blicationem variatio eſt prohibita, *cap. publicato 58. cum ibi
notat. per gloſ. & ſcribentes, gloſſ. in d. cap. Quia propter verb.
publicent, de elect.* Ricc. *in prax. rer. Eccleſiaſticarum reſol.
370. num. 6* Franc. Marc. *deciſ. 1344. num. 6.* qui loquitur in
caſu paritatis votorum.

Quartò, dictum fuit ceſſare difficultatem ex relatione me-
dicorum teſtantium Bezzerram coelectum fuiſſe dementia
affectum, & vſu perfectæ rationis deſtitutum, ac proinde ef-
fectum incapacem: vnde meritò non erat amplius locus di-
ſcuſſioni meritorum, ſed Canonicatus erat ex neceſſitate
50 adiudicandus Ferrerio, qui † ſupererat habilis, vt aduertit
Garz. *de benef. in addit. ad 5. par. cap. 4. num. 212.* Rot. *in re-
cent. deciſ. 342. num. 3. par. 3.*

Præſertim quia dicta incapacitas licet ſuperuenerit lite
pendente, cùm tamen adhuc non fuiſſet deuentum ad me-
ritorum diſcuſſionem, à qua pendebat vnius magis, quàm
alterius confirmatio, & quæ fieri debebat poſtquam ceſſaſ-
ſet lis mota ſuper defectu ætatis, dicitur ſuperueniſſe reinte-
gra, nempè ante adiudicationem Canonicatus, & ante-
quam electio ſortiretur effectum, ideòque ſatis operatur
excluſionem, etiamſi ſuperuenerit poſt Canonicatus vaca-
tionem, quia vbi agitur de † actibus, qui in ipſorum exerci- 51
tio expoſcunt vſum rationis, inhabilitas ſuperuenta ante
ius perfectè quæſitum ſemper operatur excluſionem, Tiraq.
de iur. primog. quæſt. 23. num. 8. & clarius *quæſt. 40. num. 128.*
Et quando prout hic agitur de diſpoſitione, cuius effectus, 52
& exercitium differuntur in tempus futurum quale eſt offi-
cium adminiſtrandi Sacramentum pœnitentiæ, habilitas, vel
inhabilitas conſideratur inſpecto tempore effectus, & exer-
citij, *l. quod ſponſæ*, vbi Bart. *C. de donat. ante nupt.* Tiraq. *d.
quæſt. 40. num. 176. 177. & 178. cum ſeqq. & quæſt. 43.
num. 16.*

Quod autem attinet ad Conſtitutionem ſanct. mem.
Gregor. XV. alterum reſolutionis fundamentum, con-
cluſiones hucuſque firmatæ faciliùs procedunt duplici ra-
tione.

Primò, quia dicta Conſtitutio mandat eligi idoneiorem,
ibi, *Quibus peractis, &c. qui magis habiles, & idonei reperti
fuerint, aſſumi, ſeu eligi debeant, &c.* Iunctis clauſula *ſubla-
ta*, & decreto irritanti, † ex quibus fit, quod in caſu parita- 53
tis non irritetur electio, ſed perneceſſe recurri debeat ad me-
ritorum diſcuſſionem, & ille præferendus, qui magis ido-
neus repertus fuerit, vt in terminis ſimilis electionis factæ in
paritate votorum in Canonicatu Sacræ Scripturæ eiuſdem
Eccleſiæ Toletanæ, † vbi viget Conſtitutio ſynodalis ſimilis 54
dictæ Conſtitutioni Gregorianæ firmauit Rot. *in d. Toleta-
na Canonicatus coram Clemente Octauo* relata per Garz. *de
benef. dict. par. 5. cap. 4. num. 166.*

Ponderando præſertim, quod præceptum de eligendo ido-
neiorem concipitur per dictionem taxatiuam *dumtaxat*, ibi,
*peracto examine illi dumtaxat concurrentes, qui cæteris omni-
bus iudicio Ordinarij, & Capituli magis habiles, & idonei re-
perti fuerint aſſumi, ſeu eligi teneantur.* Vndè cùm iſtorum iu-
dicio magis habiles, & idonei præ cæteris reperti fuerint Do-
ctor Ferrerius, & Bezzerra vnus ex iſtis neceſſariò erat eli-
gendus omnibus alijs excluſis vigore dictionis illius, † *dum-* 55
taxat, quæ vi ſua omnes alios excludit præter repertos ma-
gis habiles ſecundum Bart. *in l. 1. ff. ſi quis iuſ dicent. non ob-
temp.* Card. *in clem. 1. verſ. Nos igitur de Summa Trinit. &
Fid. Cathol.* Decian. *conſ. 34. num. 61. lib. 3.* Et quoad alios ha-
bet vim tacitæ prohibitionis, Roman. *conſ. 144. num. 5.* Iuncta
virtute † decreti irritantis, quod habet inhibitionem impli- 56
citam in ventre, Caſſad. *deciſ. 1. num. 1. de præb.* & vim pri-
uatiuam, ſeu abdicatiuam poteſtatis aliter faciendi, Fer-
rett. *conſ. 314. num. 10. lib. 2.* Gonzal. *ad reg. 8. gloſ. 67.
num. 16.*

Maximè quia totum hoc eſt conforme diſpoſitioni Iuris
Communis, ſecundum quod electio facta † in paritate vo- 57
torum, licet non tribueret ſic electis ius petendi confirma-
tionem, tribuit tamen ius ſufficiens excludendi quoſuis
alios concurrentes, ratione cuius dicuntur habere ius priua-
tiuè, quoad omnes alios, † itaut alter eorum neceſſariò ve- 58
niat eligendus, iuxtà diſtinctionem magiſtralem Bald. *in
proœm. ff. §. itaque num. 13. verſ. ſed numquid curren-
tes duo.*

Secundò, quia præfata Conſtitutio expreſsè ſe refert *in
omnibus, & per omnia* ad Canonicatus Magiſtrales, & Do-
ctorales, in quibus Conſtitutiones Sixti IV. & Leoni X. non
reſpuunt electionem factam in paritate votorum, ſed diſpo-
nunt † eſſe deueniendum ad diſcuſſionem meritorum, vel 59
ad ſortes, ad hoc vt magis qualificatus, vel ſuper quo cecide-
rit ſors præferatur; prælatio autem in neceſſarium antece-
dens ſupponit validitatem electionis, Bellon. *iun. conſ. 62.
num. 31.* Put. *deciſ. 214. num. 3. lib. 3.*

Neque dici poteſt Conſtitutionem Gregorij referri ad
Conſtitutiones Sixti, & Leonis tantummodò quoad concur-
ſum, ibi, *& aliàs in omnibus per omnia, prout concurſus præ-
bendarum Magiſtralium, & Doctoralium fieri conſueuit*, adeò
† vt in reliquis electio remaneat in diſpoſitione Iuris com- 60
munis; quia fuit animaduerſum verba illa, *& aliàs in omni-
bus, & per omnia prout concurſus præbendarum Magiſtra-
lium, & Doctoralium fieri conſueuit*, includere etiam ſcruti-
nia in quibus concurrere dicuntur Oppoſitores propter vo-
ta quæ habent, & quorum vigore excludunt alios Concur-
rentes, & ſe ipſos includunt, non † ſolum ex intentione Pon- 61
tificis, qui appellatione Concurſus intellexit etiam Concur-
ſum

Digitized by Google

ſum in ſcrutinio vti apparet ex illis verbis, ibi, *de illis pari-
bus fiat ſecundum ſcrutinium quis illorum concurrit cum pri-
me*, & inferiùs, ibi, *ſi iterum fuerint pares ſorte dirimatur*
62 *quis concurrit cum primo*, ſed etiam quia verè † ſcrutininm,
& electin ſunt pars coneurſus, qui finitus non dicitur ante
electionem magis digni, ſed durat vſque ad illius perfectio-
nem, vt aduertit Garz. *de benef. par. 9. cap. 2. num. 222. verſic.
ſi enim*.

Secundò, quia verba prædicta, *& aliàs in omnibus, & per
omnia* fuerunt appoſita poſtquam ſpecialiter actum fuerat
de oppoſitione, examine lectione, argumentis, alijſque ſimi-
libus actibus ſcrutinia præcedentibus, ideòque intelligenda
63 ſunt † vltra ſpecificata, nempè de continuatione concurſus
in ſcrutinijs, & de alijs vſque ad perfectinnem electinnis vir-
64 tute dictinnis, *& aliàs*, quæ † ſtat ampliatiuè, & augmen-
tatiuè ad expreſſa Dec. *conſ. 63. num. 6.* Natt. *conſ. 403. num. 7.*
Rota coram Card. Seraph. *deciſ. 257. num. 3.* & quia relatio
facienda eſt ad principalem diſpoſitionem, maximè quando
65 id ſuadet † identitas rationis, Rot. *coram R. P. D. meo Mer-
lino deciſ. 167. num. 3. & 4. cum ſeqq. par. 6. recent.* quæ identi-
tas in vtraque electione concurrit, cùm negari non poſſit
quin vtilitas Eccleſiarum animarum ſalus, & gloria Diuini
66 Nominis ad † quas reſpexit Leo Decimus quando præcepit
electionem Cannnicatum Magiſtralium, & Doctoralium
dirimendam eſſe per ſortes, vbi caſus paritatis contigiſſet
conſiderari etiam debeant in electione Canonicatus Pœni-
67 tentiariæ, ex † cuius dilatione ob diſcordiam votorum ni-
mis graue damnum paterentur Populus, & Eccleſia, & vice
verſa per emiſſionem ſortis faciliùs, & celerius occurri poſſet
Eccleſiarum neceſſitatibus: Vbi autem viget omnimoda
68 ratio † quantumuis in materia ſtricta, & correctoria diſpo-
ſitum in vno, cenſetur, & in altero diſpoſitum virtute com-
prehenſiua, præſertim ad euitandum abſurdum, cui lex oc-
currere voluit *gloſ. in clem. fin. verb. noſtras de reſcript.* Com.
conſ. 188. per tot. lib. 2. Pariſ. *conſ. 63. num. 21. & ſeq. lib. 3.* Aym.
de antiquit. temp. par. 4. in princ. num. 137. in proximioribus
terminis fuit dictum in *Trulea. Canonicatus 2. Martij 1637.
coram R. P. D. meo Carille*, vbi firmatum fuit Conſtitutio-
69 nem Gregorianam, licet non loquatur de Regnis † Arago-
niæ, ex identitate tamen rationis illa comprehendere, præ-
ſertim cùm Greg. ad ſupplicationem Regis Catholici peten-
tis fieri electionem Cannnicatuum Pœnitentiariæ ad inſtar
Magiſtralium, & Doctoralium annuendo precibus ſuppli-
cantis conceſſit prædictam Conſtitutionem cum relatione
in omnibus, & per omnia ad magiſtrales, & Doctorales. Hinc
enim veriſimile admodum eſt ſummum illum Pontificem
voluiſſe non ſolum æquare Canonicatus Pœnitentiariæ cum
70 Canonicatibus † Magiſtralibus, & Doctoralibus quoad con-
curſum; ſed vlterius etiam quoad electionem declarando
reſcriptum à precibus, illudque intelligendo prout fieri de-
bet iuxtà formam petitionis *cap. cum dilectus circa fin. vbi
gloſ. in verb. petitionis de fid. inſtr.* Natt. *conſ. 98. num. 22.* Pe-
regr. *conſ. 107. num. 14. lib. 2.* Menoch. *conſ. 33. num. 14.* Surd.
deciſ. 288. num. 42. Rota *coram Card. Canalerio deciſ. 117.
num. 4. & 5.*

71 Iunctis præſertim notoria, & inueterata conſuetudine il-
larum partium admittendi ſi ſimiles electinnes factas in pa-
ritate votorum, de qua teſtatur Garz. *de benef. par. 5. cap. 4.
num. 205. cum ſeqq.* Et acquieſcentia Capituli, quod per ſpa-
tium decem annorum, & vltra quo hanc litem ſubſtinuit in
partibus nunquam electionem impugnauit ex defectu nu-
72 meri, aut paritatis votorum ſignum euidens, † quod ex iſto
capite, & propter contrariam obſeruantiam verè impugnari
non poterat, Abb. *in cap. cum Eccleſia num. 49. de cauſ. poſſeſſ.
& propriet.* Gomeſ. *var. reſol. tom. 2. cap. 11. num. 16. verſ. ſimi-
liter etiam*, adde Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 131.
num. 61.* Alex. *conſ. 219. num. 2. lib. 6.* Rot. *in recent. deciſ. 15.
num. 11. par. 6.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

☞ *Deciſio in hac eadem cauſa emanata ſub die 25. Iunij 1640. coram bo. mem. Coccino eſt ſupra in præcedenti par. 8. recent. deciſ. 244. infra in eadem cauſa habetur altera deciſio ſub die 4. Maij 1644. coram eodem Reuerendiſſ. Cerro Decano. Cauſa iſta tandem in tertia inſtantia fuit coram Eminentiſſ. & Reuerendiſſ. Card. Ottobono tres Deciſiones coram eodem emanarunt, quas vide inter eius impreſſas.*

R. P. D. ROIAS,

Poſtea Epiſcopo Tarraconeñ.

Viterbieñ Hæreditatis Chiſijs.

Veneris 26. Aprilis 1641.

ARGVMENTVM.

Statutum excludens fœminas ab hæreditate aliquarum perſonarum, cenſendum eſt voluiſſe tantùm eas ab hæreditate earum perſonarum excludere, quæ in ſtatuto leguntur, ſecus verò quo ad non expreſſas. Et aliqua habes circa materiam repræſentationis in ſucceſſionibus.

SVMMARIVM.

1 *Statuta non capiunt perſonas non expreſſas in eo.*

2 *Verborum*, ipſorum, *eſt reſtrictiuum ad perſonas tantùm nominatas.*

3 *Verbum*, ipſorum, *excludit omnes præter nominatos.*

4 *in Statutis, quando admittatur extenſio ex maioritate rationis, ad euitandum abſurdum.*

ad Succeſſionem abſurdum eſſet admittere remotior gradus, excluſo gradu proximiori, num. 4.

5 *Neptis non debet eſſe melioris conditionis, quam ipſa ſoror.*

6 *Gabr. in conſil. 15. num. 25. & conſ. 18. num. 8. & conſ. 19. num. 15. lib. 2. & Seraph. deciſ. 496. num. 2. in quibus terminis loquuntur, & num. 7. 8. & ſeq.*

8 *in Gradu eodem vna fœmina non debet eſſe melioris conditionis, quàm altera.*

11 *à Perſona excluſa, quod quis non deſcendat ex quo doceatur.*

12 *Repræſentatione ad ſuccedendum quis non eget, dum omnes ſunt in eodem gradu.*

13 *Patrueles, quando ſuccedunt patruo, abſque concurſu alterius patrui ſuccedunt in capita, & in proprio gradu.*

14 *Non autem in ſtirpes ex gradu paterno.*

15 *Gloſa opinio reijcitur, & contraria Azonis amplectitur, & communiter à DD. ſecuta, & à Rota num. 15.*

16 *Necnon in omnibus Europæ partibus eſt recepta communiter.*

17 *Sororis mortui exiſtentia, excludit nepotes, itaque egent repræſentatione.*

18 *in Gradu diuerſo non eſt facienda excluſio, & ſucceſſio.*

19 *Succeſſio vna eademque in ijſmet bonis, diuerſimode non eſt habenda.*

20 *Hæreditas patris, ratione ſuitatis ipſo iure tranſit in filium.*

21 *Mulier excluſa per ſtatutum, ante ſucceſſionem dicitur excluſa, maximè cùm non verſemur in hæreditate patris.*

22 *Excluſio fœminarum ſtatutaria tamquam cauſa, quod integra, ſucceſſio deferatur ad maſculos, quid operetur.*

23 *Obſtaculo remoto, regulare eſt, diſpoſitio militet, quæ aliàs per obſtaculum impediebatur.*

24 *Repræſentationi non eſſe locum in dubio.*

25 *Mulieres excluſa à ſtatuto reputantur mortuæ.*

26 *Paria ſunt non eſſe, vel non poſſe ſuccedere, & num. 27.*

28 *Argumentum ab exhæredatione ad excluſionem valet.*

29 *Patrui incapaces ad ſuccedendum exiſtentia, non obſtat, quo minus patrueles in capita ſuccedant.*

30 *Selzedo de repræſentat. lib. 2. cap. 27. num. 7. declaratur.*

31 *per Repudiationem ſubſequentem, & non antecedentem ſucceſſioni, quæ ſit differentia.*

32 *Indirectè quid alicui non permittitur, quod eſt prohibitum directè.*

33 *Exiſtentia eius, qui ſibi prodeſſe non poteſt, non debet nocere alteri.*

34 *Repræſentationi, quando locus eſſe non poteſt.*

35 *Repræſentatio excluditur, vbi diſpoſitio ſe refert ad certum genus perſonarum, & num. 36. 37. & 38.*

D E-

Digitized by Google

DECISIO XV.

NOn acquieſcentibus DD. Franciſco, & Laurentio de-
ciſioni in hac cauſa emanatæ coram bon. mem. Buc-
cabella ſub die 24. Nouembris 1638. * in qua reſolutum
fuit non obſtante Statuto Viterbien. lib. 2. rubr. 81. ſpectare
tertiam partem bonorum hæreditatis Poggij etiam intra
territorium Viterbieñ exiſteñ ad D. Hieronymam concur-
rentem in iſtis bonis, cum ſolis præfatis Franciſco, & Lau-
rentio patruelibus ad illius ſucceſſionem ab inteſtato præ-
defuncti; Ego in hac cauſa ſubrogatus propoſui dubium, an
eſſet ſtandum in deciſis, quo pluries diſcuſſo, hodie tandem
Domini affirmatiuè reſponderunt.

Moti eodem fundamento relato in deciſione hodie con-
firmata, nempè, quod d. Statutum diſponens tantùm, *quod
mulier nupta, vel non nupta, & deſcendentes ab ea per lineam
fœmininam, patri, vel matri, vel auo, vel auia, vel fratri, vel
alicui ipſorum, non ſuccedat ab inteſtato, exiſtente maſculo
ex linea maſculina, vno, aut pluribus ex qua ipſa mulier de-*
1 *ſcendat*, non ſit extenden ad ſucceſſionem Poggij patrui, de
qua illud minimè loquitur, vt in puncto Cæphal. *conſ.* 616.
num. 44. *& ferè per totum*, & Rot. *in Romana hæreditatis* 16.
May 1594. *coram Cardin. Millino*, poſt Fenzon. *ad Statut.
Vrb. deciſ.* 94. maximè quia poſt certas perſonas nuncupa-
tim expreſſas, à quarum ſucceſſione Statutum excludit ſub-
dit, *vel alicui ipſorum*, ex quo apparet d. Statutum magis vo-
luiſſe reſtringere ſuam diſpoſitionem ad ſolam præſatorum
ſucceſſionem, dictio enim, *alicui*, eſt diminutiua, Bertr.
2 *conſ.* 100. *num.* 8. *vol.* 1. *par.* 1. Caſſan. *ad conſuetud. Burg. rubr.*
11. §. 6. *in tex. de Auuen. choſe verſ. & quod dicto*; & prono-
3 men † *ipſorum* cæteros excludit præter nominatos Bald.
conſ. 304. *num.* 1. *in fin. vol.* 5. Rot. *deciſ.* 300. *num.* 2. *&* 619.
num. 3. *par.* 1. *recent.*

Nec extenden eſt ex maioritate rationis, ad effectum
4 † euitandi abſurdum, ne neptis, quæ eſt remotioris gradus
admittatur ad ſucceſſionem eiuſdem perſonæ, à qua eſt ex-
cluſa ſoror proximioris gradus, Gabr. *conſ.* 15. *num.* 25. *& ſeq.
conſ.* 18. *num.* 8. *cum ſeq. & conſ.* 19. *num.* 15. *lib.* 2. Rot. coram
Seraph. *deciſ.* 496. *num.* 2. *& par.* 1. *recent. deciſ.* 104. *num.* 1.
cum ſeq.

Nam placuit reſponſio data in d. deciſione bo. mem. Buc-
cabella, quod ſupradicta concluſio ex maioritate rationis ſic
deſumpta, non ſit attendenda, niſi altero de duobus concur-
rentibus, vel quod neptis deſcendat a perſona excluſa, vel
5 quod egeat repræſentatione ad effectum ſuccedendi, † ne
tunc ipſa neptis ſit melioris conditionis ſorore excluſa, vel
à qua deſcenderet, vel in eius gradu eſſet per repræſentatio-
nem collocata iuxta declarationem, quam in terminis alias
tradidit Rot. *in d. Romana hæreditatis coram Card. Millino
deciſ.* 64. *poſt Fenzon.* quam denuò Domini amplexi fue-
runt, quodque latius explicat Cephal. *d. conſ.* 616. *num.* 64.
cum ſeqq.

6 Neque contrarium apparet *ex dd. conſilijs Gabr. & † de-
ciſionibus* 496. Seraph. *&* 104. *num.* 64. *par.* 1. *recent.* Etenim
ſunt intelligendæ iuxta ſuos terminos, in quibus neptis con-
currebat ad ſucceſſionem patrui, nedum cum patruelibus,
vt in præſenti, ſed cùm alio patruo fratre defuncti, quo caſu
7 d. neptis egebat † repræſentatione gradus progenitoris, ad-
hoc, vt poſſet concurrere cum d. patrio ſuperſtite; Et ideò
quia collocabatur in eodem gradu ſororis excluſæ, meritò
8 obſtabat d. maioritas rationis, ne † in eodem gradu, vna
fœmina eſſet melioris conditionis altera, quod fatetur idem
Gabr. *d. conſ.* 15. *num.* 12. *verſic. ſecundo qua, & num.* 18. *&
num.* 31. eliciendo maioritatem rationis ex neceſſitate ſuc-
9 cedendi per repræſentationem † in gradu non ſuo, & coæ-
quali gradu ſororis excluſæ. Et idem Gabr. *conſ.* 19. *num.* 5.
poſt medium, verſ. & quidem, inquit omnia exempla dedu-
cta, ad oſtendendum, quod perſona non expreſſa in Statuto
10 non excluditur, procedere † tantum in perſonis, quæ ſucce-
dere poſſunt ex ſuo gradu proprio, non autem in ijs, quæ,
vt ſuccedant, neceſſariò indigent repræſentatione, & niſi
aſcenderent ad gradum ſuperiorem, omninò à ſuccedén-
do arcerentur.

Quod autem D. Hieronyma non deſcendat à perſona ex-
11 cluſa apertum eſt, cum ſit filia Ludouici fratris Poggij, † qui
ſi viueret, vtique ſucceſſionis fraternæ capax eſſet, iuxta
text. in auth. de hered. ab inteſt. venient. collat. 9. §. *ſi igitur de-
fectus el* 2. Et quod non indigeat repræſentatione, dum ad
12 ſucceſſionem patrui † concurrit, cum ſolis Franciſco, &
Laurentio Patruelibus, qui ſunt in eodem tertio gradu, pa-
tet ex opinione Azonis *in ſumm. num.* 6. *& in auth. ceſſante,
C. de legit. hered.* nempè quod Patrueles ſuccedentes † pa- 13
truo abſque concurſu alterius patrui, ſuccedant in capita
ex perſona, & gradu proprio non autem in ſtirpes ex gra-
du paterno, quam Azonis opinionem, reiecta altera † con- 14
traria Accurſij, quadraginta trium Doctorum authoritate
firmatam à Theſaur. *deciſ.* 161. plures ſequuta fuit Rota *&
præſertim coram Buratto deciſ.* 352. *per totam*, in qua refertur
† reſcriptum pro hac parte fuiſſe à ſemper inuictiſſimo no- 15
ſtro Imperatore Carolo V. glorioſ. & immort. mem. *& de-
ciſ.* 196. *num.* 2. *&* 484. *num.* 1. *par.* 4. *recent.* & in alijs concor-
dantibus relatis in alia deciſione in hac eadem cauſa *coram
eodem bo. me. Buccabella ſub die* 29. *Ianuarij* 1638. Ac in om-
nibus Europæ partibus † communi omnium conſenſu rece- 16
ptam dicit, alijſque pluribus anthoritatibus illuſtrat Mol-
pheſ. *ad conſuetud. Neapolit. par.* 4. *de ſucceſſ. ab inteſtat.
quæſt.* 137. *per totam.*

Neque obſtare dicebant Domini obiectum, quod mul-
tum inculcabant informantes pro Franciſco, & Laurentio,
nimirum quod quemadmodum exiſtentia D. Victoriæ ſoro-
ris Poggij (cuius excluſio inter partes non controuerteba-
tur) facit, vt † præfati Franciſcus, & Laurentius egeant re- 17
præſentatione gradus paterni ad effectum excludendi eam-
dem Victoriam iuxta *deciſ. Rotæ in Romana hæredit. de Gi-
rona* 23. *Ianuarij* 1564. *coram Robuſterio, & in Vrbeuetana
hæreditatis* 28. *May* 1599. *coram Litta, & conſ.* 1. Gabr. *lib.* 2.
emanatum ſuper eadem cauſa Romana hæreditatis de Gi-
rona; Ita etiam operetur, vt nedum ipſi eadem repræſenta-
tione egeant ad effectum ſuccedendi tanquam eis neceſſa-
ria, † ne in diuerſo gradu fiat excluſio, & ſucceſſio, quæ ſi- 18
mul ineſſe videntur, cum eodem momento temporis, quo
maſculi ſuccedunt, eodem quoque excludant: ſed vt etiam
D. Hieronyma, quæ cum ipſis ad ſimultaneam ſucceſſionem
patrui concurrit, eadem quoque repræſentatione prædictis
maſculis neceſſaria indigeat, ne vna eademque ſucceſſio
† ſuper ijſdemmet bonis diuerſimodè eſſet habenda, ſicque 19
dicta Hieronyma per d. repræſentationem in gradu coæqua-
li Victoriæ excluſæ collocata, ex ſupradictis veniat deinde
quoque excludenda.

Quia admiſſa etiam tali repræſentatione ad effectum ex-
cludendi iuxta terminos dd. deciſionum Romana, & Vrbe-
uetana hæreditatis (quid ſit in caſu noſtro, vt mox dicam)
viſum fuit Dominis dd. Franciſcum, & Laurentum non ege-
re repræſentatione gradus paterni ad effectum ſuccedendi
ex hac tantum ratione, quia eademque indigent ad effectum
excludendi Amitam: Nam mulier excluſa per huiuſmodi
Statuta excluditur ante ſucceſſionem, maximè, cùm non
verſemur in hæreditate patris, † quæ ratione ſuitatis defer- 20
tur ipſo iure, ad tradita in propoſito per Surd. *conſ.* 100. *n.* 16.
verſ. ſimiliter, non eſt verum. Idque fit clarius animaduer-
tendo, quod excluſio ſtatutaria, tanquam cauſa, quod inte-
gra ſucceſſio (remota fœmina) pertineat ad maſculos, † vti- 21
que debet præcurrere d. ſucceſſionem, tanquam ſuum effe-
ctum, licet admitteretur, quod ſucceſſio, & excluſio ſimul in
momento fierent, *l. aretuſa, ff. de ſtat. hom.* & ibi Bald. *ante
num.* 3. *verſ. item nota, quod in pluribus, & num.* 7. *verſ. quod li-
bertas cauſa.*

Ideòque cùm per talem excluſionem ſtatutariam de me-
dio ſit ſublata Victoria, quando Franciſcus, & Laurentius
volunt ſuccedere, non quidem amplius ipſi egent repræſen-
tatione ad effectum ſuccedendi, quia remoto concurſu Vi-
ctoriæ ante ſucceſſionem (ſaltim iuxta ordinem intellectus,
qui non poteſt concipere ſucceſſionem maſculorum niſi
prius fœminæ excluſione concepta) benè poſſunt deinde
ſuccedere in gradu proprio: Ceſſante enim cauſa † repræ- 22
ſentationis ad effectum excludendi, quæ erat concurſus di-
ctæ Amitæ, debet etiam ceſſare, & ipſa repræſentatio, quæ
nunquam admittitur abſque neceſſitate, vt in ſpecie con-
curſus patrui ceſſantis per non eius aditionem tradit Gabr.
conſ. 133. *num.* 19. *&* 20. *verſ. cum igitur, & num.* 21. *poſt med.
verſ. quia conſtante lib.* 2. Et regulare eſt, quod remoto obſta-
culo militet † diſpoſitio, quæ alias per obſtaculum impedie- 23
batur, ex congeſtis per Tiraq. *in tract. ceſſ. cauſ. par.* 1. *n.* 118.
Sicque patet argumentum in contrarium adductum, non
poſſe procedere, niſi quando per remotionem dicti concur-
ſus non ceſſaret neceſſitas ſuccedendi in gradu paterno, vt-
potè ſi excluſio procederet non à Statuto per exiſtentiam
maſculorum, ſed à ſola ſucceſſione in dicto gradu paterno
præcipuè, † quia in dubio pronunciandum eſt non eſſe lo- 24
cum repræſentationi, ex relatis per Menoch. *conſ.* 220.
num. 41.

Digitized by Google

num.41. & conſ.269. num.61. verſic.8. & de præſumpt.lib.4. præſumpt.95. num.3.

Inntilis autem exiſtentia Amitæ iam ante ſucceſſionem
per ſtatutum excluſæ, nihil exiſtimanda eſt quoad ſucceſ-
ſionem perinde, ac ſi dicta Amita poſt obitum Poggij ſtatim
mortua fuiſſet, antequam nemo declaraſſet, ſe velle ſucce-
25 dere, † cum huiuſmodi mulieres excluſæ, reputentur pro
mortuis, Caſtr. *in l.fin.num.3.ff.de acquir.hered.* Brun. *de ſtat.
quod ſtant.maſc. art.* 13. *num.* 34. Ruſell. *de ſucceſſ. ab inteſt.
num.*238. *in fin.* Surd. *d.conſ.*100. *num.*16. *verſ. ſed quia aliæ,*
Gabr. *conſ.*15. *num.*18. *lib.*1. Rot. *deciſ.*59. *ſub num.* 4. *par.*1.
26 *recent.* Paria enim ſunt aliquem non eſſe, vel † non poſſe
ſuccedere, *l. ſi poſt mortem* 10. *§.liberi, ff.de bon. poſſeſſ.contra
tabul. §. ſed noſtra inſtit. de ſucceſſ. liber.* Et faciunt ſimilia
27 tradita de filio † exhæredato per Rotam *deciſ.*37. *num.*4.
poſt Merlin. *de legit.* ad quem effectum ſucceſſionis, in quo
28 tantum conſideratur excluſio, † ſiue admiſſio benè valet
argumentum ab exhæredatione ad excluſionem, Brun. *de
ſtatut. quoad ſtant maſcul. art.* 40. *num.* 14. *verſ. & alias
dixi.*

Vnde, ex huiuſmodi rationibus tradit Salzedo *de repræ-
ſent.lib.*2.*cap.*27. *num.*2.& 3. quod exiſtentia patrui incapa-
29 cis ad ſuccedendum, non obſtat, † quo minus patrueles in
capita ſuccedant, ſiquidem iam omnes ſuccedentes, in eo-
dem gradu reperiuntur coniuncti defuncto, & licet ſub
num.7. contrarium firmet in caſu quo patruus repudiaſſet
hæreditatem; tamen rationes per eum adductæ, optimè in-
ſeruiunt ad rem noſtram, admittendo ſupradicta prius fir-
30 mata, quando † concurſus tollitur ante momentum delatæ
ſucceſſionis, vt ex ſupradictis patet in remotione, quam fa-
cit excluſio ſtatutaria, & non quando aufertur poſtea, prout
31 fit † per repudiationem ſubſequentem, & non anteceden-
tem ſucceſſioni; Quam differentiam inter repudiationem,
& aliam excluſionem conſiderauit in propoſito etiam
Gabr. *d.conſ.*133. *num.*44.*& ſeqq.lib.*2.

Nam alias ſequeretur, quod dicti maſculi, abſque vlla ne-
ceſſitate traherent inuitam Dominam Hieronymam, quæ
patruo ſuccedit ex perſona propria, ad repræſentandum
gradum paternum, vt per indirectum in eo grado excludе-
rent ipſam, quam directo in gradu proprio excludere non
32 valent, † quod eis permittendum non venit ad *text.in l.non
dubium, C.de legib.* Ne exiſtentia Dominæ Victoriæ, quæ ſibi
33 prodeſſe non † poteſt, noceat Dominæ Hieronymæ, *l. qui
repudiantis in princ.ff.de inoff. teſtam.l. ſi poſt mortem, §.libe-
ri, ff. de bon. poſſ. contr. tabul.* Brun. *de ſtatut. excluſ. artic.* 7.
*num.*12. Surd. *conſ.*416. *num.*18.

Sed ceſſat omnis difficultas conſiderando, quod in termi-
nis Statuti Viterbieñ, neque etiam ad effectum excluſionis
admittenda eſt dicta repræſentatio, quia aut maſculus ex-
cludens (qui à Statuto requiritur, vt ſit ex linea maſculina,
ex qua ipſa mulier deſcendit) eſt intelligendus de ſolo ma-
ſculo deſcendente ex linea recta effectiua, quam conſtituit
parens communis, mulieris excluſæ, & maſculi incluſi, pon-
derato præcipuè d.dictione, *ex*, bis reperita, deſcendentiam
immediatam inferente, & tunc non poteſt eſſe locus d. re-
præſentationi, cùm prædicti Laurentius, & Franciſcus ca-
34 reant dicta qualitate, † nempè deſcendentia immediata ex
eadem linea effectiua communis parentis, à quo deſcendit
mulier excluſa Aldobrand. *conſ.*62. *num.*11.*& ſeq.lib.*1. Rot.
*deciſ.*417. *num.*2. & 3. *par.*1. & *deciſ.*349. *num.*7. & 8. *par.*6.
35 *recent.* Cùm regulare † ſit, quod vbi diſpoſitio referat ſe ad
certum genus perſonarum excludatur repræſentatio, Me-
noch. *conſ.*124. *num.*95. *verſic.reſpondetur,* & 215. *num.*51.&
132.& 134.& *d.præſumpt.*95. *num.*28.& 64. Fuſar. *de ſubſtit.
quæſt.*485. *num.*68. Duran. *deciſ.*36. *num.*13. & *ſeq.*

36 Aut eſt intelligendus de maſculo contento in linea, ex
qua deſcendit mulier excluſa, & tunc dicti Franciſcus, &
Laurentius non egent dicta repræſentatione ad effectum
excludendi Victoriam, cùm eam poſſint excludere in pro-
prio gradu exiſtentes ex perſona propria, ex eo quod dictum
Statutum non eſſet reſtrictum ad fratrem, vel ad aliam cer-
tam perſonam, ſeu certum gradum, tanquam loquens inde-
finitè de omnibus maſculis deſcendentibus ex linea maſcu-
37 lina, quod proinde † de omnibus in quocumque gradu exi-
ſteñ, intelligi debet, *l.*1. *§.generaliter, ff.de legat.præſtan.* & in
ſpecie Bald. *conſ.*334. *num.*7. *lib.*3. Et ſic quidquid ſit de vtra-
que interpretatione (cum in præſenti actu non fuerit, ad-
miſſa ab vtraque parte excluſione Dominæ Victoriæ) neu-
tram dictum fuit nocere Dominæ Hieronymæ ſuccedenti
ex perſona propria, & gradu proprio hæreditati Poggij pa-
trui; Quàm hæreditatem † in iſtis bonis (diuidendam in ca- 38
pita inter ipſam, & dd. Franciſcum, & Laurentium ſuos pa-
trueles) ad dictam Hieronymam propterea ſpectare, etiam
quoad dicta bona intra territorium Viterbieñ iterùm fuit
hodie reſolutum. Vtraque parte informante.

Deciſio iſta emanata ſub die 24. *Nouemb.* 1638. *coram bo.
me. Buccabella habes ſupra in precedenti par.* 8. *recent. de-
ciſ.*291. *vbi quoque habes alteram coram eodem Buccabella ſub
die* 29. *Ianuarij pariter* 1638. *eſt deciſ.*190. *Alia quoque habe-
tur ſub die* 10. *Iunij* 1639. *coram eodem Reuerendiſs. Tarra-
conen. eſt deciſio* 144.

R.P.D. HIERONYMO VEROSPIO

Poſteà S.R.E. Cardinali.

Toletana decimarum de Capilla.

Veneris 26. Aprilis 1641.

A R G V M E N T V M.

Remiſſoria denegatur ad probandum famam, quando nullatenus talem nomen non meretur, ſcilicet, quando d. prætenſa fama à pluribus ignoratur, & tantò plus, ſi eidem obſtet alia fama, in contrarium. Immemorabilis conſuetudo illa non poteſt nuncupari ſi conſtet de initijs actuum contrariorum.

S V M M A R I V M.

1 *Remiſſoria denegatur, quando aliquid probari non poteſt teſtibus.*
Vel quatenus probaretur, id non eſſet profuturum num. 1.
2 *Famæ nomen illa non meretur, quæ à pluribus ignoratur, & non æquè viget apud omnes.*
3 *Immemorabilis excluditur ex probatione famæ in contrarium.*
4 *Famæ probatio, cui obſtat alia fama contraria, nihil releuat.*
5 *Immemorabilis forma eſt, vt non probetur initij, aut aliorum actuum in contrarium, qui poſtea ſucceſſerunt.*
Aut ſint contrarij probationi, iam factæ, & num. 6.
7 *Famæ probatio, ſi doceatur eſſe fundata in cauſa falſa, attenditur.*
8 *Remiſſoria denegatur ex capite inuerìſimilitudinis.*
9 *Remiſſoria, quando iam fuit conceſſa, cenſendum eſt, partem meliores teſtes examinaſſe.*
10 *Probandi facultas, ſuper eiſdem materijs non datur, quando iam aliæ probationes ſuper eiſdem fuerunt factæ.*
11 *Remiſſoria denegatur, quando articuli dati, ſunt ijdem, quàm aliàs fuerunt admiſſi, & num.* 11. & 12.
13 *Et hoc multò magis, ſi peteretur tertia remiſſoria.*
14 *ſuper Probatione facti valde antiqui, ſi teſtes iam depoſuerunt, dum iterùm eſſent recipiendi, putandum eſt, iam dixiſſe, magis congruentia veritati.*
15 *Teſtes, qui iuris præſumptione poſſunt eſſe melius informati, ſunt præferendi alijs.*

D E C I S I O XVI.

IN deciſione, quæ facta fuit in hac cauſa ſub die 4. Iul. an-
ni proximè præteriti 1640. viſum fuit denegandam eſſe
remiſſoriam, quam petebant Agentes pro Sereniſſimo Ar-
chiepiſcopo Toletano, eò quia materia, quæ proponebatur
in articulis non potuiſſet probari † à teſtibus, vel quia nihil 1
etiam fuiſſet profutura. Cùm verò iterùm proponeretur ho-
die idem dubium informantes pro Eccleſia inſiſtebant præ-
cipuè ſuper releuantia vltimi articuli, in quo continebatur
fama, vt Duces de Bexar acquiſiuiſſent decimas, quæ tertiæ
Regiæ appellantur ex venditione Oppidi de Capilla, quod
illi emerunt vna cum decimis à Ioanne Nuñez eodem mo-
do, quo ipſi Ioanni donatum fuit ab Errico Rege Caſtellæ
huius nominis Secundo continebatur etiam in eodem arti-
culo, quòd Duces ſumpta occaſione ab ea emptione cepiſ-
ſent

Digitized by Google

ſent propter eorum potentiam vſurpare reliquas duas par-
tes decimarum, indeque conferebatur ad excluſionem
poſſeſſionis immemorabilis, vnà cum fama priuilegij Apo-
ſtolici, in qua poſitum erat fundamentum Ducis, qui
cauſam hodie tuetur, quia ex tali probatione dicebatur ex-
cludi fama conceſſionis eiuſdem priuilegij probata à teſti-
2 bus Ducis, cùm † non mereretur nomen famæ illa, quæ
à pluribus ignorabatur, & non æquè vigebat apud omnes,
vt probat *text. in l. ſi arbiter in fin. ff. de probat. & in
l. 3. §. Ideoque, ff. de teſtib. & notat gloſſ. ibi in verb. con-
firmat.* Bart. *in l. de minore, §. tormenta, num. 19. ff. de
quæſt.* & fuit dictum in *Toletana iuris nominandi 2. Maij*
1588. *coram Orano*, quæ deciſio facta fuit occaſione alterius
iuris, quod ijdem Duces de Bexar dicebant habere ſuper
iure nominandi in Eccleſijs eiuſdem Oppidi, & excludeba-
3 tur etiam † eadem poſſeſſio immemorabilis ex probatione
famæ contrariæ, quam facere debebant teſtes Eccleſiæ ſu-
4 per vſurpatione à Ducibus, cùm † nihil prodeſſe poſſit,
neque ſit alicuius momenti ea fama, cui obſtat alia fama
contraria, *argum. text. in l. Decurionum, C. de pœn. & in
cap. qualiter 24. de accuſation.* Bald. *in l. 1. num. 11. C. de te-
ſtam. & in l. conuenticula, num. 8. C. de Epiſc. & Cler.* Sa-
licet. *in l. ea quidem num.* 101. *de accuſat.* Alex. *conſ.* 143.
num. 7. lib. 2. quod præcipuè dicendum erat, dum teſtes Ec-
cleſiæ depoſituri erant contrarium eius, quod continеba-
tur in articulis Ducis, quia ſubſiſtente probatione Eccleſiæ
vertebatur probatio immemorabilis contenta in eiſdem ar-
5 ticulis, cuius forma eſt, vt non † probetur memoria ini-
tij, aut aliorum actuum, qui poſtea ſucceſſerint, aut ſint
contrarij probationi iam factæ, *iuxta notata per gloſſ. in
cap. de præſcript. lib. 6. in verb. memoria, & in cap. illud eod.
tit. in verb. inconcuſsè. & in verb. interruptio*, notat Ioan.
Andr. *in d. cap. 1. in fin.* & tenuit *Rota coram Puteo deciſ.*
426. *num. 2. lib. 2. & coram Card. Seraph. deciſ. 494. num. 4.
& in deciſ. 254. num. 3. & deciſ. 324. num. 3. par. 1. recent.*
Verùm viſa fuit Dominus ceſſare hæc exceptio ex rationi-
6 bus præcedentium deciſionum, quia fundamentum † Ec-
cleſiæ erat, vt Ioannes Nuñez habuiſſet ex donatione Re-
gis Enrici Ditionem de Capilla, ſimul cum decimis nuncu-
patis Tertijs Regis, & ille eam vendiderit Ducibus de Be-
xar ſimul cum eiſdem decimis. Quod fundamentum ex-
cludebatur, quia tam donatio Regis, quàm venditio facta
à Ioanne non faciebant mentionem earum decimarum quæ
ſunt pars decimarum ſpiritualium, ſed continebant deci-
mas merè prophanas, qualia erant tributa, quæ Regis ſol-
uebantur à Ciuitatibus ſubiectis, & hoc probatum fuit,
tam ex inſpectione vtriuſque Inſtrumenti Donationis, &
venditionis, quàm ex omnibus ferè teſtibus Eccleſiæ, qui
idem vno ore deponebant, & pluribus confirmatum fuit
in duabus deciſionibus factis in hac cauſa ſub die 15. De-
cembris anni 1636. & 4. Iulij anni præteriti, vnde deficien-
te ſuppoſito venditionis earumdem decimarum, à qua di-
cebatur ortum habere fama vſurpationes reliquarum dua-
7 rum partium ſequebatur, † quod illa non poterat nocere
Duci, quatenus etiam probaretur ab Eccleſia tanquam
fundata in falſa cauſa, *argument. text. in l. vlt. ff. de conſtit.
pecun. & in l. lex. vectigali fundo, ff. de pignor.* & probat
*text. in l. Decurionum, C. de pœn. & in cap. Sanctum de con-
ſecr. diſtinct. 4. in fin. & notat ibi gloſ.* Bart. *in l. de minore,
§. tormenta, & de quæſt. num.* 18. *& num.* 30. Bald. *in cap. vi-
gilanti num. 5. de præſcript.*

Præterea exiſtimarunt Domini pugnare contra omnem
veriſimilitudinem, vt eadem fama hodie probari poſſet,
quia illa deducta fuerat in alijs articulis, qui dati fuerunt
pro parte Eccleſiæ, & ſuper illis expeditæ fuerunt duæ re-
miſſoriæ, vna ſub fine anni 1594. cuius terminis proroga-
tus fuit duodenis vicibus, altera de menſe Iunij anni 1629.
quæ etiam producta fuit ad plures annos ſine aliqua proba-
tione, quæ complecteretur, aut fundaret exceptionem
8 † Eccleſiæ, vnde viſum fuit Dominis denegandam hodie
remiſſoriam, tam ex hoc capite inueriſimilitudinis, cùm
9 præſumi deberet fuiſſe tunc inductos ab † Eccleſia melio-
res teſtes, qui haberi potuerunt, *ex notat. in cap. quia veri-
ſimile de probat.* & à Speculat. *in prax. eod. tit. de probat.
§. nunc dicendum num.* 1. Rota *deciſ. 32. de teſtib. in antiq.*
10 quàm quia non poterat hodie concedi noua facultas † pro-
bandi ſuper eiſdem materijs, ſuper quibus receptæ fuerunt
aliæ probationes, & poſtquam eædem probationes diſcuſ-
ſæ fuerunt, *ex ratione text. in auth. antiqui ſemel, C. de
probat. & in cap. fraternitatis de teſtib.* & notat ibi Abb.
num. 8. Gabr. *concluſ. 21. num. 1. eod. tit.* Neque viſum
fuit dubitari poſſe quin materiæ contentæ in alijs duabus re-
miſſorijs, eſſent eædem, quæ propoſitæ fuerunt in articu-
lis hodie † datis, quia in primis articulis, & præcipuè in 11
tertio deductum fuerat, quod Duces de Bexar, ſi vnquam
habuerunt aliquod ius decimandi illud acquiſiuerunt ex
conceſſione Regis facta Ioanni eorum auctori de Oppido
Capillæ, eiuſque ditione, ita vt ante venditionem ſibi fa-
ctam numquam percepiſſent decimas, neque alia ratione
ad eos ſpectaſſet ius illas exigendi, & in quarto articulo
continebatur, quod poſtquam Duces ſucceſſerunt in iuriſ-
dictione eiuſdem Oppidi ortæ fuerunt inter Reges, ac Du-
ces, & alios Proceres Regni diſſentiones, ac ſimultates,
quarum occaſione cœperunt ipſi Duces † de facto depu- 12
tare Rectores, qui exercerent curam animarum in Ec-
cleſijs exiſtentibus intra eamdem Ditionem, quam vſur-
pationem non potuerunt impedire Archiepiſcopi Toleta-
ni, tum propter potentiam eorumdem Ducum, tum pro-
pter difficilem acceſſum ad locum Capillæ, & in fine
vtriuſque articuli dicebatur, quod de his † ſemper fue- 13
rat fama, & vox publica, quæ omnia pariter continеban-
tur in articulis datis ſuper quibus petitur hodie tertia remiſ-
ſoria.

Tertiò conſideratum fuit pro excluſione eiuſdem remiſ-
ſoriæ, quod fama probata à Duce ſemper præferenda erit
alteri famæ, quàm probare volebat Eccleſia non ſolum,
quia teſtes inducti pro Duce in hac cauſa examinati fue-
runt, iam inde ab anno 1596. vnde potuerunt deponere
de tempore antiquiori, quam eſſent † depoſituri teſtes Ec- 14
cleſiæ, cuius cauſa exiſtimari debebant, dixiſſe magis con-
gruentia † veritati, cùm ageretur de probatione facti an- 15
tiqui, vt voluit Abb. *in cap. quoties de teſtib. num. 2. in 3.
notab.* Bald. *num. 2. & in conſ. 445. num. 4. lib.* 5. Io. And.
in cap. licet ex quadam eod. tit. de teſtib. num. 10. & ibi etiam
Bald. *num.* 4. Sed etiam quia fama, quam teſtes Eccleſiæ
probare debebant, vt Duces vſurpaſſent duas partes deci-
marum, tamquam mala ſemper iudicanda erit inferior
probatione, † quam fecerat Dux ſuper fama conceſſio- 16
nis priuilegij Apoſtolici, & poſſeſſione immemorabili ſuo-
rum maiorum, vt voluit idem Bald. *in l. Diuus, ff. de mi-
lit. teſtam. num. 1. & in l. vltim. num. 5. ff. de ferijs*, Felin.
*in cap. cum contingat, num. 2. de reſcript. & in cap. vlti-
mo num. 11. de præſumpt.* Gabr. *de teſtib. concluſ. 4. n.* 24.
& latè deductum fuit in deciſione præterita ſub die
4. Iulij anno 1640. cuius fundamenta etiam hodie pla-
cuerunt, Et ita vtraque &c.

*Plures Deciſiones in hac eadem cauſa emanarunt, & præ-
ſertim 2. Decembris 1630. coram eodem bon. mem. Cardinali
Hieronymo Veroſpio eſt ſupra deciſ. 412. par. 5. recent. & ſub
die 15. Decembris 1636. coram eodem, eſt deciſ. 182. par. 7.
& in præcedenti par. 8. recent. habentur aliæ deciſiones, &
præſertim videatur in fine ad deciſionem 249. vbi abundè con-
geſſi omnes ferè deciſiones in hac ampla cauſa coram diuerſis
DD. Auditoribus emanatas.*

REVERENDISS. P.D. CERRO,

Sacræ Rotæ Decano.

Meſſanen. Archipresbyteratus.

Lunæ 29. Aprilis 1641.

ARGVMENTVM.

Subrogationem gratioſam, quando quis obtinuit, ad hoc, vt eius vigore poſſit obtinere immiſſionem, tria opus eſt, vt iuſtificet, nempè litem, & quidem ſuper titulo beneficij, de Clericatu & Obitu poſſeſſionis illius, in cuius locum petitur ſubrogatio, & qualiter prædicta tria requiſita probentur.

SVMMARIVM.

1 *Subrogato gratioſè, vt detur immiſſio, quid ſit probandum.*
2 *Lis ex actis factis benè probatur.*
3 *Commiſſio generaliter loquens, dicitur continere tam petitorium, quàm poſſeſſorium, & num.* 4.

5 *Maximè in ea ſtantibus, clauſula*, quam, & quas, *cum omnibus incidentibus, & dependentibus, & num. 6.*
7 *Beneficium, quando fuit effectum litigioſum, & quidem ſuper titulo, tunc intrat ſubrogatio gratioſa.*
8 *Beneficium, quando non fuit petitum tamquam conferendum, ſed tamquam collatum à Papa, id ſufficit ad litem, ſuper titulo deducendam, & num. 9.*
10 *Lis inducta ſuper beneficio, quando nullo modo poſſit dici calumnioſe introducta.*
11 *ob Concurſus inualiditatem, fit deuolutio beneficij ad Sedem Apoſtolicam.*
Et quando dicatur inualidus dictus concurſus, & num. 11.
12 *ad Calumnia ſuſpicionem tollendam ſufficit cauſa colorata, & probabilis.*
13 *Calumnia, vt excludat collitigantem à ſubrogatione gratioſa, debet eſſe manifeſta, & euidens, & ab initio clara.*
14 *Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij.*
15 *Mors alicuius probatur ex partita extracta ex libro Parochi, in quo nomina defunctorum ſcribuntur.*
16 *de Poſſeſſione alicuius docetur ex ipſo inſtrumento captæ poſſeſſionis.*
17 *Inſtrumentum captæ poſſeſſionis beneficij, ſuffragatur ad effectum obtinendi immiſſionem in vim gratioſæ ſubrogationis.*
18 *per Contradictas procedi poteſt agens ad ſubrogationem gratioſam mortuo collitigante, contra omnes intereſſe putantes.*
19 *Et etiam contra intruſum, quatenus adſit.*

DECISIO XVII.

FVit reſolotum eſſe dandam immiſſionem Marcello Im-
pallomeni gratioſè ſubrogato ad ius, & poſſeſſionem
1 Bartoli vltiuti poſſeſſoris Eccleſiæ, de † qua agitur, docet
enim de lire de ſuo Clericatu, & de obitu io poſſeſſione
illius in cuius locum petitur ſubrogatio, quæ ſunt requiſita
neceſſaria ad hunc effectum, Mohed. *deciſ. 10. num. 1. & ſeq.
vt lit. pend.* Rota coram Cardinali Seraphino *deciſ. 990. n. 1.*
& coram ſanct. mem. Greg. XV. *deciſ. 307. num. 1. & deciſ.
394. num. 1. & in recent. deciſ. 321. num. 1. in fin. & deciſ. 629.
num. 1. par. 1.*
Lis enim probatur tam ex commiſſione iactationis iacta-
2 tionum præſentata in Rota † à Battolo cum integro proceſ-
ſu confecto inter ipſum & Marcellum, quàm ex commiſſio-
ne obtenta à Marcello; vt in hac cauſa procederetur omni,
& quacumque appellatione remota, & ex citationibus cum
3 inhibitione decretis, & vſque † tunc reproductis alijſque
pluribus actis in cauſa factis, ex quibus lis dicitur probata
Rota *d. deciſ. 321. num. 2. & deciſ. 629. num. 2. par. 1. recent. &
coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 187. num. 12. par. 6.
recent.*
Nec dubitari poteſt quin lis fuerit ſuper titulo prout ad
4 hunc effectum requiritur. Tum quia † commiſſio Bartoli
fuit iactationis, & iactationum per quam cùm nulla in eo
extet taxatiua dicitur inducta lis tam ſoper poſſeſſorio,
quàm ſuper petitorio, Veſtr. *in praxi lib. 8. cap. 4. num. 24.*
Mandoſ. *in reg. de ſubrogan. quæſt. 14. num. 4. cum duobus ſeqq.*
Caſſad. *deciſ. 6. per tot. de reſcript.* Rot. *deciſ. 9. num. 2. verſ.
præterea dixerunt Domini de cauſ. poſſ. & propr. in nouis, &
recent. deciſ. 426. num. 2. par. 4.* Adden. ad ſa. me. Greg. XV.
deciſ. 125. num. 18. in fin.
Accedentibus præſertim clauſulis, quam & quas cùm
5 omnibus inciden. & dependen. † Totoque negotio princi-
pali quibus clauſulis cenſetur deductus in iudicium titulus,
& proprietas & commiſſum iam poſſeſſorium, quàm peti-
torium, vt de clauſula, *quam & quas*, tradunt Gomeſ. *in
reg. de infirmis reſign. quæſt. 34. num. 4.* Mohed. *deciſ. 6. poſt
med. verſ. inſuper de reſcript.* Rota *deciſ. 306. num. 1. par. 1.*
6 *& deciſ. 455. num. 2. par. 2. recent.* Et de † clauſula cum
omnibus inciden. & dependen. ſæpiùs firmauit Rota, vt
apud Ægid. *deciſ. 618. verſ. & max. clarius eſt*, Caſſad. *de-
ciſ. 9. num. 13. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Caual. *deciſ. 200.
num. 5. & inter recent. deciſ. 342. num. 2. par. 1. & deciſ.
426. ſub num. 2. par. 4.* & alias refert Barboſ. *de clauſul.
clauſul. 37. num. 1.* Et de clauſula cum toto negotio princi-
pali, Caputaq. *deciſ. 152. per tot. par. 1. & deciſ. 177. nu. 1.
& 7. par. 2.* cum alijs relatis à Marcheſan. *de commiſſ. par.
1. de commiſſ. appellat. in poſſ. ſalu. §. 2. num. 71. & 72. fol.*
1005. & par. 3. de commiſſ. iact. iact. §. 1. nu. 19. fol. 357. Et
per conſequens beneficium † effectum fuit litigioſum, & in- 7
trat ſubrogatio, Rota *in recent. d. deciſ. 342. num. 2. par. 1. &
d. deciſ. 426. num. 2. par. 4.* & fuit dictum *in Elnen. Præceptoriæ
28. Nouembris 1608. coram bon. mem. Cardinali Marquemon-
tio, & in Leodien. Canonicatus 6. Nouembris 1623. coram
R. P. D. meo Merlino.*
Tum etiam, quia Marcellus in eius commiſſione narra-
uit, quod erat prouiſus Apoſtolicus ex † quo etiam benefi- 8
cium euaſit litigioſum, quia non fuit petitum tamquam con-
ferendum, ſed tamquam collatum à Papa prout requiritur
ad litem ſuper † titulo inducendam, iuxta doctrinam Innoc. 9
in cap. cum M. ſub num. 9. de conſtit. quam refert, & ſequitur
Bald. *in auth. litigioſa num. 1. C. de litig.* & ſæpius canonizauit
Rota, & ſignanter coram Gregorio *deciſ. 305. n. 5.* & ibidem
Adden. *num. 8. in princip. & fuit dictum in Romana Cappel-
laniæ 15. Ianuarij, & 3. Aprilis coram bon. mem. Cocci-
no*, cum alijs relatis per Adden. ad Buratt. *deciſ. 927.
num. 24.*
Præſertim cùm appareat litem non eſſe calumnioſam,
quia Marcellus obtinuit à Sanctiſſimo d. Eccleſiam † vti va- 10
cantem, & Sedi Apoſtolicæ reſeruatam ob inualiditatem
concurſus ad illam habiti ex quo illi interuenit, & cum
Examinatoribus Synodalibus examinauit quidam Religio-
ſus Societatis Ieſu, qui non erat Examinator Synodalis,
† nec iuramentum præſtiterat de hoc munere fideliter, exe- 11
quendo quacumque humana affectione poſtpoſita neque
cum alijs Examinatoribus de idoneitate concurrentium at-
teſtantibus ſe ſubſcripſerat iuxta formam præſcriptam à
Sac. Concil. Tridentin. *ſeſſ. 24. cap. 18. de reformat.* vt de-
clarauit Sacr. Congreg. Eminentiſſ. DD. Cardinalium
Sacr. Concil. Interpretum ſub die 9. Septembris 1628. &
ſub die 15. Decembris 1629. vt in declarationibus datis. Ex
† quibus oritur cauſa iuſta cùm tamen ſufficeret colorata, 12
& probabilis ad calumniæ ſuſpicionem diluendam, Rebuff.
in reg. de ſubrogan. gloſ. 7. num. 3. Rota *deciſ. 342. num. 7.
par. 1. recent.* Calumnia enim vt collitigantem à ſubroga-
tione † excludat debet eſſe manifeſta, & euidens, & ab ini- 13
tio clara, Rota *coram Greg. deciſ. 426. num. 8.* & ibid. Ad-
den. *num. 11. & coram Buratto deciſ. 927. num. 10.*
Clericatus autem Marcelli † probatur ex litteris patenti- 14
bus presbyteratus, Gramm. *deciſ. 81. num. 1.* quem ſemper
Rota ſequitur.
Denique conſtat, quod Bartolus obijt in poſſeſſione
dicti beneficij. Nam de obitu docetur ex † partita extra- 15
cta ex libro Parochi, in quo nomina mortuorum deſcri-
buntur, quæ mortem probat Mandoſ. *ſuper reg. 18. quæſt.
10. ſub num. 4.* Rota *coram bon. mem. Buratto deciſ. 407.
num. 2.* de poſſeſſione verò conſtat ex Inſtrumento † poſ- 16
ſeſſionis ab eo captæ, Abbas *in cap. cum nobis ſub num. 5. de
præſcript.* Rota *deciſ. 700. num. 3. par. 1. rec.* Et ex manu-
tentione illi conceſſa, Rota *coram Cardinali Caualerio de-
ciſ. 217. num. 2.* cum alijs multis relatis per Modern. *de
manutent. obſer. 29. num. 10.* quæ poſſeſſio præſumitur
continuata vſque ad obitum, *ad not. in l. ſine poſſidetis, C.
de probat.* Et ſoffragatur ad effectum † obtinendi immiſſio- 17
nem in vim gratioſæ ſubrogationis Rota coram S. mem.
Gregor. XV. *deciſ. 166. num. 9. & late add. ad deciſ. eiuſ-
dem 307. num. 24. ad fin. & deciſ. 394. num. 4. & in recent.
d. deciſ. 321. num. 4. in fin. par. 1. & fuit dictum in Conchen.
benefic. 10. Iunij 1624. coram bo. mem. Manzanedo, & co-
ram R. P. D. meo Ghiſlerio deciſ. 45. num. 4. par. 6. recent.
& in Cæſaraugustana Parochialis de Maiella 5. Nouembris
1640. coram bo. me. Coccino.*
Ex quibus ita fuit reſolutum ſolo Marcello informante,
& per contradictas quomodo benè proceditur † mortuo 18
collitigante contra omnes intereſſe putantes, & contra in-
truſum quatenus adeſſet, Rota *deciſ. 8. vt lit. pend. in nouis, &
inter recent. deciſ. 629. num. 5. in fin. par. 1. & fuit dictum in al-
legata Leodien. Canonicatus 6. Nouemb. 1632. coram R. P. D.
meo Merlino.*

Plures deciſiones in hac cauſa emanarunt coram bo. mem. Dunozette, quæ erunt inter eius deciſiones mox imprimendas.

RE-

Digitized by Google

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Recanateñ Bonorum.

Luna 29. Aprilis 1641.

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſarijs, quibus concurrentibus immiſſio in bonis fideicommiſſarijs, & quidem vigore l. fin. C. de ędict. D. Adr. tollend. non poſſit denegari, & ſanè etiam contra hæredem grauati miles Hieroſolymitanus, tanquam religioſus incapax eſt teſtamenti factione, & quid ſi ſuper hoc amplam obtinuerit licentiam, & an indiſtinctè, & de omnibus bonis, & ad ſui libitum poſſit teſtari.

S V M M A R I V M.

1 *Religio Capuccinorum eſt incapax bonorum, tam in particulari, quàm in communi.*
2 *Mors ciuilis, quando æquiparatur naturali, tunc operatur eoſdem effectus.*
3 *Fideicommiſſario, quibus concurrentibus non poſſit denegari immiſſio.*
4 *Remedium leg. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollend. datur etiam fideicommiſſario, & quoque aduerſus grauati hæredem.*
5 *Quod procedit etiam reiecta diſtinctione reſtitutionis realis, ſiue verbalis, & hoc ad euitandos circuitus inanes.*
6 *Miles Hieroſolymitanus tamquam perſona Religioſa prohibetur teſtari, tam ſecundum ſtabilimenta d. Religionis, quàm de iure communi.*
7 *Quod tamen ceſſat ſtante ſuper hoc licentia Magni Magiſtri.*
8 *Magnus Magiſter Religionis Hieroſolymitanæ ſecundum vetera ſtabilimenta non poterat impartiri licentiam teſtandi, niſi de certa parte bonorum, & quid antea eidem licitum erat, num. 9.*
10 *Bonorum Patrimonialium appellatione comprehenduntur omnia bona quocumque titulo prouenientia.*
11 *Bona, propria induſtria, & titulo ſingulari acquiſita veniunt etiam appellatione bonorum patrimonialium.*
12 *Verba generalia ob earum vniuerſalitatem omnia comprehendunt.*
13 *Verbum*, alienandi, *ex ſui amplitudine non reſtringitur ad actus inter viuos tantum.*
14 *Verbum*, alienare, *quando ſubijcitur verbo*, vendere, *vel alijs verbis denotantibus actus inter viuos, reſtringitur ad illorum terminos.*
15 *Non autem ad alienationem per viam inſtitutionis, vel ſubſtitutionis teſtamentariæ.*
16 *Verbo*, alienare, *ſi adiungatur verbum*, vendere, *tunc alienatio reſtringitur ad actus inter viuos, quando de alienatione fit mentio prohibitiuè.*
Verba prohibitiua, ſunt, odioſa, & ſtrictè interpretanda, num. 16.
17 *Alex. in conſ. 155. num. 1. lib. 2. & ſimiles, in quibus terminis loquantur.*
18 *Teſtandi facultas facilius permittitur, quàm alienatio inter viuos.*
19 *Alienatione permiſſa, non ſolum cenſetur permiſſa alienatio, quæ fit per vltimam voluntatem, ſed etiam, quæ fit per contractus.*
20 *Verba, generalia, & vniuerſalia non patiuntur reſtrictionem.*
21 *Reſcripta declarantur à precibus, & iuxta formam petitionis ſunt intelligenda.*
22 *Teſtandi licentia conceſſa religioſo, intelligi debet, vt teſtetur ad pias cauſas.*
Et ſic extendi non debet ad inſtitutionem maioratus, aut fideicommiſſi.
23 *Azor. inſtit. moral. tom. 1. lib. 12. cap. 9. quæſt. 10. & Sanchez ad præcept. decalog. lib. 7. cap. 8. num. 51. & 55. quo caſu loquatur.*
24 *Teſtandi licentia de bonis Eccleſiaſticis, qualiter intelligatur data.*
25 *Teſtandi facultas de bonis patrimonialibus quando abſolutè conceſſa cenſeatur.*
26 *Bona acquiſita ex propria induſtria à Religioſo, ſi habeat licentiam teſtandi, ad ſui libitum poteſt de illis diſponere.*
27 *Fides extracta lite pendente, & ſine citatione partis, non eſt attendenda.*
28 *Obſeruantia interpretatiua colligi non poteſt ex actibus æquiuocis.*
29 *Clauſula*, conſtituti, *& conſtituentis, & conſtitutarij poſſeſſio probat.*
30 *Clauſula*, conſtituti, *remanet nulla, ſi contractus ſuper quo fuit appoſita, eodem vitio laboret.*
31 *Nullitas arguit defectum conſenſus.*
32 *ex Actu etiam nullo transfertur poſſeſſio.*
Poſſeſſio nunquam cenſetur translata, quando deeſt animus transferendi, num. 32.
33 *Poſſeſſio eodem tempore non poteſt eſſe penes duos.*

D E C I S I O XVIII.

PHilippus Alemannus Eques Hieroſolymitanus, & Guidobaldus germani fratres vnà cum Theodora communi matre anno 1585. condiderunt inſimul eorum vltimum Teſtamentum, in quo inſtitutis, & ſubſtitutis ſe ad inuicem hæredibus, poſt eorum mortem ſubſtituerunt Horatium, & Camillum pariter germanos fratres, & reſpectiuè filios dictæ Theodoræ, & ſucceſſiuè poſt eos eorum primogenitos maſculos, & deſcendentes.

Deficiente verò linea maſculina, voluerunt ſucceſſionem deferri ad proximiorem de Cippo Domus maſculum natu maiorem legitimum tamen, & naturalem, vt ex Teſtamento vtroque Summ. num. 1.

His peractis deceſſerunt Eques Philippus, & Theodora Mater morte naturali, Guidobaldus autem ciuili per ingreſſum in Religionem Capuccinorum. Ideòque factus fuit locus vocationi Camilli ſuperſtitis, quo pariter vita functo Anno 1635. nulla relicta ſobole maſculina orta controuerſia coram A. C. inter quondam Petrum Antonium Maſſuccium, vti proximiorem ab inteſtato, ac quondam Ludouicum Alamannum, prætendentem vigore dicti Teſtamenti factum fuiſſe locum ſubſtitutioni ad ſui fauorem, vti natu maiorem de Cippo Domus Alemannorum, fuit ab eodem per ſententiam diffinitiuam, & per capita ſeparata pronunciatum dictum Ludouicum immittendum fore, & eſſe in poſſeſſionem bonorum tam Equitis Philippi, quàm Guidobaldi fratris.

Vndè cùm hodie coram me in gradu appellationis dubitaretur, an ſententia A. C. eſſet confirmanda, vel infirmanda, cuius effectus erat, an hæredes Ludouici eſſent immittendi in poſſeſſionem omnium bonorum dd. Fratrum DD. quoad bona Equitis Philippi affirmatiuè reſponderunt, quo verò ad bona Guidobaldi dixerunt etiam eſſe concedendam immiſſionem in omnibus, præterquam ſuper quarta parte Prædij del Cardetto, & ſuper toto prædio della Piana, quorum poſſeſſio de tempore obitus ciuilis Guidobaldi aliquibus ex DD. non videbatur plenè iuſtificata.

De fideicommiſſo enim ad fauorem proximioris nato maioris de Cippo Domus fideicommittentium apparet ex prædicto Teſtamento.

De obitu verò ſubſtitutorum pariter conſtat ex depoſitionibus Teſtium formiter examinatorum, qui cum deponant Guidobaldum emiſiſſe profeſſionem in Religione † Capuccinorum, quæ eſt incapax bonorum tam in particulari, quàm in communi, vt ex Clem. *exiui de Paradiſo de verb. ſignif. expreſſè cauetur à Sacr. Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 3. de reg. & monial.* concludunt eius mortem ciuilem, † quæ in hoc caſu æquiparatur naturali, & pariter eoſdem effectus Abb. *in cap. in præſentia, num. 58. & ſeqq. de probat.* Surd. *conſ. 90. num. 7.* Guttier. *canon. q. lib. 2. cap. 1. num. 18. & 45. cum ſeqq.* Sanch. *ad præcep. decal. lib. 7. cap. 3. num. 69.* & in terminis Capuccinorum conſuluit Honded. *conſ. 62. n. 18. 35. & 36. lib. 1.* & Add. ad Bur. *deciſ. 461. n. 15. plures Doct. & Rota noſtra deciſ. cumulat.* 1 2

Demum quod Ludouicus eſſet natu maior de Cippo Domus proximior legitimus, & naturalis clarè liquet non ſolum ex arbore in qua diſtinctè legitur deſcendentia ſingulorum per gradus diſtinctos vſque ad Ludouicum. Verùm etiam ex Teſtibus, & Iuribus in ſumm. Alemmanorum num. 3. & ſeqq. Ac proinde præfatis † concurrentibus immiſſio illi denegari non poterat vigore *l. fin. C. de adict.* 3

du. Adrian. tollen. cujus remedium competit etiam fidei-
commiſſario, Rota *coram bon.mem.Coccino deciſ.* 167. *num.* 2.
cum ſeqq. inter eius impreſſ. & in recent. deciſ. 301. *num.* 1.
par. 6. *& in Bonon. fideicommiſſi de Glanarinis* 23. *Ianuarij*
1636. *coram R.P.D. meo Ghiſiler. & in alia Bonon. fideicom-
miſſi de Ramundinis* 9. *Maij eiuſdem anni coram R.P.D. meo
Dunozetto, quæ ſunt deciſ.* 88. *num.* 2. *& deciſ.* 131. *num.* 1.
par. 7. *recent. & deciſ.* 51. *num.* 5. *& ſeqq. par.* 5. vbi etiam am-
4 pliat competere aduerſus grauati hæredem, reiecta † diſtin-
ctione reſtitutionis realis, ſiue verbalis, quam dicit non ha-
bere locum, quando agitur, prout in caſu noſtro con-
tra hæredem grauati, & quod de iure Canonico ea qua-
5 dam æquitate ad tollendos diuerſos † circuitus, actiones,
abſque aliqua reſtitutione tranſeunt ipſo iure in fideicom-
miſſarium qui illas exercere poteſt.

Quod autem attinet ad primum caput ſententiæ conce-
dentis immiſſionem in bonis Equitis Philippi, licet ipſe
6 vti miles Hieroſolymitanus, ac vetus † Religioſus prohi-
beatur de ſuis bonis teſtari tam ea diſpoſitione ſtabilimen-
torum illius Religionis, vt habetur in nouis ſtatutis cap. 33.
quàm ex diſpoſitione Iuris, vt notat Abb. *in cap.* 2. *num.* 4. *de
ſtat. Monach.* Bald. *in authen. ingreſſ. in* 2. *notab. num.* 3. *C. de
ſacroſanct. Eccleſ.* & in puncto Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*
363. *num.* 24. *& cap.* 880. *num.* 8. Sanch. *in decalog. tom.* 2. *lib.* 7.
cap. 8. *num.* 36. Rota *coram S. mem. Greg. XV. deciſ.* 87. *num.* 3.
& deciſ. 109. *num.* 1. cum alijs allegat. per D. Sperellum *de-
ciſ. forenſ. Eccleſ.* 21. *num.* 41. Cùm tamen eahibita fuerit
licentia ſibi à Magno Magiſtro conceſſa DD. diaerunt fuiſ-
ſe ſublatam omnem inhabilitatem ea hoc capite prouenien-
7 tem, eique licitum † fuiſſe teſtari, vt aduertit Gratian. *d.
cap.* 880. *num.* 34. 35. *&* 45. Sanch. & Sperell. *in præcitatis
locis*, & admiſit Rota *in Neapolit. Domus* 14. *Martij* 1625.
*coram Reuerendiſſ. D. meo Pironano Decano, & in Peruſina
hæredisatis de Vincolis* 16. *Nouembris* 1637. *coram R. P. D.
meo Dunozetto.*

Nec viſa ſunt releuare ea quæ ad ſufficientiam licentiæ
deducebantur, tam ea defectu poteſtatis, quàm ex defectu
voluntatis concedentium.

Quia quoad poteſtatem, licet de anno 1585. vigore ve-
8 terum ſtabilimentorum † Religionis Magnus Magiſter non
poſſet impertiri licentiam teſtandi, niſi de certa parte mobi-
lium, aut pecuniarum, aderat tamen decretum Capituli
Generalis editum de anno 1583. & ſic biennio ante condi-
tum teſtamentum, in quo eidem tribuitur poteſtas conce-
9 dendi Equitibus † licentias, nedum ad effectum vendendi,
donandi, ſed etiam in articulo mortis diſponendi. Quæ fa-
cultas licet loquatur de bonis Patrimonialibus, ibi, *Necnon
licentiam concedere fratribus donandi, & alienandi bona pa-
trimonialia, de eiſque in articulo mortis diſponendi.* Dubitari
tamen non debet, quia etiam comprehendat bona propria
10 induſtria, † & titulo ſingulari à militibus acquiſita, cùm
etiam huiuſmodi bona, ſicut & cætera omnia vndecumque
11 prouenientia veniant appellatione † patrimonialium, & in
noſtro patrimonio eſſe dicantur, *ad text. in §. ſi quis à non
Domino inſtit. de rer. diuiſ.* Bald. *conſ.* 351. *num.* 5. *lib.* 1. Rebuff.
in l. rei appellatione 5. *col.* 11. *verb. patrimonij cum ſeqq. ff. de
verb. ſignif.*

Quo verò ad voluntatem, & videtur ſatis clara cùm li-
centia loquatur non ſolùm de facultate vendendi, *ſed etiam
alienandi, & in alias quaſcumque perſonas transferendi, om-
neſque actus iuridicos faciendi, quos veri Domini poſſunt, &
12 debent facere*, quæ † verba ob ſui vniuerſalitatem omnem
legitimum diſponendi modum includunt: Ponderando præ-
ſertim verbum illud *Alienandi*, quod ea ſui amplitudine
13 non reſtringitur ad actus inter † viuos, ſed capit etiam alie-
nationem per actum vltimæ voluntatis, *l. ſi quis prioris,
§. certum*, vbi Alber. *num.* 1. *C. de ſecund. nupt.* Dec.
conſ. 660. *num.* 9. *in fin. & num.* 10. Surd. *conſ.* 10. *num.* 12. *&* 13.
Menoch. *conſ.* 1130. *num.* 19. *verſ. & verè*, cum alijs relatis
per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 550. *num.* 12.

Nec ſubſiſtit replicatio, quod vbi verbum *alienare*, ſub-
14 ijcitur verbo *vendere*, † alijſque denotantibus actus inter
viuos reſtringatur ad illorum terminos, & comprehendat
tantummodò alios actus ſimiles eapreſſos, non autem alie-
15 nationem † per viam inſtitutionis, & ſubſtitutionis teſta-
mentariæ, vt ea Alex. *conſ.* 155. *num.* 1. *cum ſeqq. lib.* 2. Gra-
tian. *diſceptat. forenſ. caſ.* 594. *num.* 7. *fuit dictum in Peruſina
fideicommiſſi de Cincijs* 19. *Ianuarij* 1635. *coram R.P.D. meo
Dunozetto, quæ habetur impreſſa in* 7. *part. recent. deciſ.* 8.
num. 3. *&* 4.

Concluſio enim poſſet procedere in prohibitione aliena-
tionis, ſeu quando de † alienatione habetur ſermo per ver- 16
ba prohibitiua, quæ cum ſui natura ſit odioſa, & ſtrictiùs
interpretetur, quam conceſſio, Surd. *deciſ.* 279. *num.* 10.
verſic. accedit etiam. Non extenditur ad diſpoſitionem
Teſtamentariam, ſed reſtringitur ad actus inter viuos ſimi-
les eapreſſos in qua † facti ſpecie loquuntur deciſ. & DD. 17
exaduerſo congeſti, ſecus verò in permiſſione alienandi,
ſeu quando de alienatione fit mentio permiſſiuè, quia
cùm facilius permittatur, facultas teſtandi, quàm diſpo-
nendi † per contractus inter viuos, & fauorabilior ſit 18
actus vltimæ voluntatis, vt aduertunt Gabr. *conſil.* 132.
quæſt. 1. *num.* 2. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 210. *num.* 4. *&* 15.
& de præſumpt. lib. 4. *præſumpt.* 189. *num.* 51. Surd. *conſ.* 10.
num. 16. Barz. *deciſ. Bonon.* 221. *num.* 4. Vtique permiſ-
ſa alienationem non ſolum † cenſetur permiſſa alienatio, 19
quæ per contractus, ſed etiam ea quæ fit per vltimam vo-
luntatem, vt optimè diſtinguendo tradunt Bart. *in l. ſtita
quis, §. ea lege num.* 7. vbi Imol. *num.* 1. Iaſ. *num.* 41. *ff.
de verb. oblig.* Surd. *d. conſ.* 10. *& conſ.* 71. *vtrobique num.* 12.
& conſ. 313. *num.* 4. *& deciſ.* 124. *num.* 16. *&* 279. *num.* 10.
verſ. accedit etiam, Menoch. *de præſumption. d. lib.* 4. *præ-
ſumpt.* 189. *num.* 51. *verſ. & accedit*, eandemque concluſio-
nem latè tuentur Honded. *conſ.* 33. *num.* 44. *lib.* 1. Decian.
conſ. 78. *num.* 21. *&* 48. *lib.* 3. Riminald. iun. *conſ.* 9. *num.* 103.
Peregrin. *conſ.* 53. *num.* 13. *&* 14. *lib.* 1. Oſaſch. *deciſ. Pede-
mont.* 85. *num.* 3. cum pluribus relatis per Fuſar. *conſil.* 8.
num. 11.

Idque faciliùs admittendum eſt in propoſitio caſu, † pon- 20
derando non ſolum generalitatem verborum ipſius licen-
tiæ, ibi, *Et in alias quaſcumque perſonas transferendi, om-
neſque actus iuridicos faciendi, quos veri Domini poſſunt,
& debent facere.* Quæ verba non patiuntur reſtrictionem
ad facultatem alienandi inter viuos, vt ea ſupra allegatis
dictum eſt, ſed etiam tenorem ſupplicationis in qua Phi-
lippus eapreſsè petijt licentiam diſponendi de bonis in arti-
culo mortis, & per vltimam voluntatem; hinc † enim eſt 21
quod facultas ad illius ſupplicationem conceſſa cenſetur
comprehendere etiam alienationem per viam inſtitutionis,
cùm reſcriptum declaretur à precibus, & iuxta formam pe-
titionis intelligi debeat, *cap. inter dilectos circa fin. vbi
gloſ. in verb. petitionis de fide inſtrum.* Natt. *conſ.* 98. *nu.* 22.
Menoch. *conſ.* 33. *num.* 14. Rota *coram Card. Canaler.
deciſ.* 117. *num.* 4. *&* 5. *& fuit dictum in Toletana Cano-
nicatus Pœnitentiariæ* 22. *huius coram me in fine, verſ.* 2.
quia.

Quod autem dicebatur licentiam teſtandi Religioſo con-
ceſſam intelligi debere, † dummodo Religioſus teſtetur ad 22
pios vſus, nec propterea eatendi poſſe in inſtitutionem
Maioratus, aut fideicommiſſi, alioſque præfatos vſus, vt
tradunt Azor. *inſtit. moral. tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 9. *quæſt.* 10.
propè fin. verſ. rogabis quando Pontifex, Sanchez *ad præce-
pta Decalogi lib.* 7. *cap.* 8. *num.* 51. *&* 55. *cum alijs allegatis.*
Viſum fuit non applicari ſiquidem præfati Doctores lo-
quuntur in ordine ad bona Eccleſiaſtica, & vbi conceduntur
tur † licentia teſtandi de bonis prouenientibus ex redditi- 23
bus beneficiorum, vel Commendarum, ſecus verò di-
cendum eſt, vbi agitur de licentia, & facultate diſponen-
di † de bonis Patrimonialibus, & propria induſtria quæ- 24
ſitis cum clauſulis ampliſſimis, ibi, *Ad ſuum beneplaci-
tum, & liberam voluntatem &c.* & infra, *in alias quaſcum-
que perſonas transferendi &c.* & in alio loco, *in fauo-
rem cuiuſcumque liberè cedendi &c.* hæc enim † bona 25
poterunt etiam in vſus profanos diſtrahi, vt admiſit
Rota *dicta Neapolitana Domus coram Reuerendiſſ. D. meo
Decano.*

Ita pariter dictum fuit licentiam non eſſe reſtringendam
ad bona quæ iure tantum hæreditario ſucceſſionis, & lega-
ti ad Philippum ſpectabant, quantumuis hæc verba tan-
tum in licentia legantur, quia dum Magnus Magiſter ſub-
dit ſtabilia tantum aliena prorſus, & ſeparata à noſtra Re-
ligione † eacipiendo quæſita ex bonis Religionis, cætera 26
bona etiam propria induſtria quæſita, omniaque alia vi hu-
ius eaceptionis incluſit, Natt. *conſ.* 159. *num.* 30. *in fin. &* 31.
Rot. *deciſ.* 56. *num.* 2. *verſ. hæc enim exceptio, & deciſ.* 203.
num. 5. *par.* 4. *recen.*

Quæ verò dicebantur de fide Magni Magiſtri atteſtan-
tis ſimiles licentias non extendi ad facultatem teſtandi,
& de obſeruantia comprobata facto Religionis, quæ ſta-
tim mortuo teſtatore poſſeſſionem bonorum accepit,
& poſt

Digitized by Google

& poſt diu agitatam litem tranſegit cum hæredibus pro omni, & toto eo, quod prætendere poterat ab hæreditate Equi-
27 tis Philippi nullius viſa ſunt releuantiæ. † Quia fidei extortæ lite pendente, & parte non citata nullatenus eſt deferendum, Caputaq. *deciſ.* 265. *par.* 1. Rota *in recent. deciſ.* 323. *num.* 4. *par.* 2. & præfata concordia pro ſcutis tercentum fieri potuit pro mobilibus in licentia diſponendi exceptuatis,
28 ac proinde ex ea † tanquam æquiuoca nulla deduci poteſt obſeruantia interpretatiua in contrarium, Aretin. *conſil.* 115. *ſub num.* 3. Rota *deciſ.* 294. *num.* 6. *par.* 2. *diuerſor.* & *deciſ.* 120. *num.* 2. *par.* 2. *recent.* Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 173. *num.* 5. Et hæc quod bona Philippi.

Quod autem attinet ad ſecundum caput ſententiæ concedentis immiſſionem ſuper bonis Guidobaldi opponebatur pro parte Maſſucci inter alia non probari eius poſſeſſionem de tempore obitus, quoad prædium del Portone; ſed tamen Domini dixerunt eam ſufficienter iuſtificari ex donatione de eo ſibi, & Equiti Philippo ſacta à Theodora communi
29 matre cum clauſula conſtituti, † quæ conſtituentis, & conſtitutarij poſſeſſionem probat, tam contra ipſos contrahentes, quàm contra omnes ab eis cauſam habentes, Ruin. *conſ.* 169. *in fin. lib.* 1. Natt. *conſil.* 439. *num.* 3. ſan. mem. Greg. XV. *deciſ.* 362. *num.* 2. cum alijs pluribus relatis à Modern. *de manuten. obſeru.* 20. *num.* 30.

Ad probandam poſſeſſionem alterius Prædij nuncupati di Cardetto afferebatur inſtrumentum venditionis ſactæ Guidobaldo per Camillum, Philippum, & Horatium fratres, cum clauſula pariter conſtituti fauore eiuſdem Guidobaldi, verum quia dicebatur venditionem ex defectu inſinuationis fuiſſe nullam pro parte Camilli, de eo tempore minoris poſſeſſio pro quarta parte ad Camillum ſpectante,
30 non poteſt probari ex clauſula † conſtituti, cùm hæc ob nullitatem contractus remanſerit ineffirax, nec vllam tranſtulerit poſſeſſionem in conſtitutarium, Iaſ. *in l. non eſt dubium num.* 56. *C. de leg.* Alex. *in l.* 1. §. *ſi vir num.* 8. *verſ. item habetis, ff. de acquir. poſſeſſ.* Honded. *conſil.* 23. *num.* 24. & *ſeqq. lib.* 1. Rota coram Card. Caual. *deciſ.* 473. *num.* 3. & in his terminis nullitatis ex defectu inſinuationis fuit deciſum *in Romana, ſeu Æſina Donationis* 23. *Martij* 1640. *verſ. de ea autem nullitate*, & *in eadem* 26. *Nouembris eiuſdem anni verſ. neque ſubſiſtit*, *coram R. P. D. meo Ghiſlerio.*

Præſertim quia huiuſmodi nullitas arguit defectum
31 † conſenſus, quo caſu poſſeſſio, quæ alias ex actu etiam nullo transferri poteſt, *l.* 1. §. *ſi vir vxor, ff. de acquiren. poſſeſſ.*
32 nunquam tranſlata † cenſetur, ex quo deeſt animus transferendi, vt optimè diſtinguendo tradunt Bald. *in leg. non dubium num.* 18. *in* 10. *oppoſit. C. de leg.* Hond. *d. conſ.* 23. *num.* 27. *lib.* 1. Put. *deciſ.* 276. *num.* 6. *verſ. ſi autem contractus eſt nullus, lib.* 3. *in correct.* Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 155. *num.* 20. *cum ſeqq.*

Idemque dictum fuit, quoad Prædium della Piana, quia cùm in facto iuſtificetur vſque ad annum 1577. fuiſſe poſſeſſum à Hieronymo patre, & ex tunc in poſterum à Philippo, qui deceſſit poſt emiſſam à Guidobaldo profeſſionem in Religione Capuccinorum nullo medio tempore potuit ab
33 eodem poſſideri † cum poſſeſſio non detur penes duos eodem tempore, *vt ex l.* 3. §. *ex contrario, ff. de acquir. poſſeſſ.* & *in l. ſi vt certo*, §. *ſi duobus vehiculum*, *vbi gloſſ. in verb. dominium*, & Caſtr. *num.* 7. *ff. commodat.* dixit Rota *in Ariminen. fideicommiſſi* 14. *Martij* 1640. *verſ. hoc verò tantum abeſt*, *coram me.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit hæredibus Ludouici dandam eſſe immiſſionem in bonis relectis per Equitem Philippum, in bonis verò Guidobaldi excepto Prædio della Piana, & quarta parte Prædij di Cardetto.

R.P.D. HIERONYMO VEROSPIO,

Poſteà S.R.E. Cardinali.

Piſtorieñ. Parochialis.

Veneris 10. *Maij* 1641.

A R G V M E N T V M.

Ordinarius non valet denegare inſtitutionem præſentato, quando concurrunt omnia requiſita ad hoc neceſſaria, nimirum vacatio beneficij, exiſtentia Iuriſpatronatus, & habilitas perſonæ, cui facta fuit prouiſio, & præſentatio tempore congruo, & circa prædicta requiſita nonnulla deducuntur in præſenti deciſione.

S V M M A R I V M.

1 *Præſentato, quando non poſſit denegari immiſſio ab Ordinario.*
2 *Beneficij vacatio dicitur iuſtificari, ſi ambæ partes veniant ex eadem vacatione.*
3 *Præſentationes plures factæ ſucceſſiuè, oſtendunt effectuationem ipſarum præſentationum.*
4 *ex Præſentationibus factis per* 100. *annum, inducunt præſumptionem iuſpatronatus eſſe ex fundatione, & dotatione.*
5 *Et quid ſi defecerit aliqua præſentatio.*
6 *Iuſpatronatus præſumitur ex fundatione, & dotatione ſtante quadragenaria poſſeſſione cum fama, & adminiculis, dum de vſurpatione non poteſt dubitari.*
7 *Fama Iuriſpatronatus, quod ad aliquem pertineat, ex quibus probetur, & num.* 8.
9 *Enunciatiua antiqua habent vim famæ, dum ſunt numero plures, & procedunt à perſonis diuerſis.*
10 *Iura patronatus non ſunt facilè Ordinarij admittere.*
11 *Præſentationes recentes, licet non probent iuſpatronatus, tamen coadiuuant alias probationes.*
12 *Præſentati idoneitas ad beneficium, ex quibus ſatis iuſtificetur.*
13 *Patroni Laici habent de Iure tempus quadrimeſtre ad præſentandum.*
14 *in Præſentandi, quaſi poſſeſſionem quando quis reperitur, non eſt neceſſe, vt probet, ad ſe ſpectare pertinentiam Iuriſpatronatus.*
15 *Inſtitutio ad Iuſpatronatus ab Auditore Rotæ, cui fuit commiſſa cauſa, poteſt obtineri.*
Poſtquam certum, & deciſum eſt, quod præſentatus debet inſtitui, & num. 15.
16 *Gratiam anteriorem, qui habet, ille præferendus eſt habenti poſteriorem.*
Limita niſi ſecunda ſit nulla, num. 18.
17 *Ætas* 25. *annorum eſt neceſſaria pro obtinendo beneficio curato.*
18 *Gratia, quando eſt nulliter recepta non releuat.*
19 *Præſentans ſcienter non idoneum, remanet priuatus iure præſentandi occaſione eius vacationis, & tale ius accreſcit alteri patrono.*

D E C I S I O XIX.

POſtquam deciſum fuit in hac cauſa, quod erat attentata poſſeſſio, quam Antonius adeptus fuerat Eccleſiæ Parochialis S. Iuſti vigore ſententiæ latæ à Vicario Piſtorij pro executione litterarum Apoſtolicarum, quas idem Antonius obtinuerat ſuper prouiſione dictæ Eccleſiæ. Dubitarum fuit. Vtrùm concedenda eſſet inſtitutio ipſi Antonio, qui præſentatus fuerat ad eandem Eccleſiam à Lelio: An verò Franciſco præſentato à Roberto, qui etiam obtinuerat ſimilem gratiam, & Domini reſponderunt pro Antonio; quia in illius prouiſione concurrebant omnia quæ exiſtimantur eſſe neceſſaria ad obtinendam inſtitutionem, nimirum vacatio beneficij, exiſtentia iuriſpatronatus, habilitas perſonæ, cui facta eſt prouiſio, & præſentatio facta tempore
† congruo à Patronis coram Ordinario, vt notatur *in c. de-* 1
cernimus 16. *quæſt.* 7. & *in cap. Monaſterium eadem quæſt.* & *cauſa gloſs. in cap. dilectus de offic. legat.* Abb. *in cap. cum Bertoldus num.* 12. *de re iud.*

Et primò probata erat vacatio Eccleſiæ, cùm tam ipſe
Antonius, quàm Franciſcus † gratiam obtinuiſſent ex cauſa 2
eiuſdem vacationis propter obitum Ferdinandi, qui illam antea obtinebat, *iuxta notata in deciſione Ægidij* 596. *quam ſæpius Rota ſequuta fuit*, & *in Firmana Iuriſpatronatus* 23. *Martij* 1609. *coram Cardinali Cauaierio inter impreſs. deciſ.* 55. *num.* 3. & *in Pacen. Canonicatus* 11. *Februarij* 1612. *coram Penia*, & *in Piſtorien. Archidiaconatus* 15. *Iunij* 1629. *coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.*

Secundò probata erat exiſtentia iuriſpatronatus, quæ etiam requirebatur pro obtinenda inſtitutione, & viſa fuit illa probari ex pluribus præſentationibus, quæ oſtendebantur factæ ad hoc beneficium ab anteceſſoribus

Roberti, & Lelij ab anno 1528. vſque ad vltimam præſen-
tationem, quæ facta fuit anno 1621. de perſona Ferdinandi,
3 quæ præſentationes oſtendebantur effectum habuiſſe † ex
ſucceſſione vnius in locum alterius iuxta theoricam, quam
ponit Oldrad. *in conſ.* 229 quod ſæpius etiam à Rota appro-
batum fuiſſe teſtata fuit coram Card. Seraph. *deciſ.* 294. *n.* 1.
deciſ. 337. *num.* 2. *& deciſ.* 1141. *num.* 1. & coram Gregor.
deciſ. 215. *num.* 1. & dum omnes ex præſentationes excede-
bant terminum centum annorum poterat ex ijs probari
4 † iuſpatronatus, cùm ex poſſeſſione tanti temporis præſu-
meretur titulus, & quidem fundationis, aut Dotationis, vt
voluit Feder. de Sen. *in conſ.* 234. *num.* 3. Abb. *in cap. querelam*
num. 9. *in fin. de elect. & in conſ.* 76. *num.* 1. *lib.* 2. Felin. *in cap.*
cauſam num. 7. *de præſcript.* vbi declarauit conſilium Federic.
Rocc. de Curte *in tract. de iurepatr. in verb. ipſe velis à quo*
num. 87. Dec. *conſ.* 126. *num.* 3. & tenuit Rota apud Caſſad.
deciſ. 2. *num.* 7. *de probation.* & coram Put. *deciſ.* 56. *num.* 4.
lib. 1. *& fuit dictum in Lucana Capellaniæ* 14. *Decembris*
1609. *& in Romana Iuriſpatronatus* 22. *Aprilis* 1611. coram
Penia *in prima parte rec. deciſ.* 211. *& deciſ.* 312. *num.* 4. *&*
in Iannen. Abbatia 13. *Ianuarij* 1633. *coram Reuerendiſſ.*
D. meo Decano. Et licet inter primam præſentationem fa-
ctam anno 1528. & alteram quæ facta fuit anno 1577. de-
ficeret vna præſentatio, tamen præſumi debebat illam
interceſſiſſe, & factam fuiſſe alijs ex eadem familia Lelij,
& Roberti a quibus facta fuit tum antecedens præſentatio
anni 1528. tum aliæ quæ poſtea conſecutæ fuerunt, dum
5 non oſtendebantur † aliquæ prouiſiones factæ de hac Ec-
cleſia tanquam de beneficio libero, & cenſuit Rota apud
eundem Cardinalem Seraphin. *deciſ.* 1334. *num.* 3. *& in*
Tarraconen. Parochialis 13. *Iunij* 1622. *coram Cardinale*
Pamphilio. Præterea ſatis erat poſſeſſio quadragenaria
6 ſimul cum fama, † & adminiculis, cum ageretur de iure-
patronatus antiquo, & perſonæ à quibus illud petebatur
non eſſent tales, vt dubitari poſſet de vſurpatione in qui-
bus ſolum S. Synodus Tridentin. requiſiuit pleniorem, &
exactiorem probationem ea quæ neceſſaria eſt ex diſpoſi-
tione iuris communis, nimirum ex præſcriptione imme-
7 morabili vnà cum præſentationibus, † quæ oſtenduntur
effectum ſortitæ ſpatio quinquaginta annorum in caſu quo
non adſit Inſtrumentum publicum fundationis, *vt in cap.* 9.
ſeſſ. 25. *de reformat.* & obſeruauit Rota *in deciſ.* 798. *num.* 4.
par. 1. *& deciſ.* 199. *num.* 5. *& deciſ.* 331. *num.* 1. *par.* 2. *diuerſ.*
& deciſ. 374. *num.* 2. *par.* 2. *recent.* Et quidem poſſeſſio qua-
dragenaria oſtendebatur à præſentatione facta anno 1577.
& alij, quæ deinde factæ fuerunt, quarum ſeries ſemper
apparebat continuata vſque ad vltimam, in qua præſenta-
tus fuit Ferdinandus. Fama verò deſumi poterat tam ex
8 prima inſtitutione facta anno 1528. in qua narratum † fue-
rat, quod hoc beneficium erat de iurepatronatus familiæ de
Martellis à quo ſunt oriundi Lelius, & Robertus, quam
ex alijs inſtitutionibus, quæ apparebant factæ ſequutis
temporibus cum ſimili enunciatiua, quia non ſolum enun-
ciatiuæ poterant habere hanc vim famæ, dum erant nume-
9 ro † plures, & procedebant à perſonis diuerſis, vt tenuit
Rota in terminis huius probationis apud Achil. *deciſ.* 7. *&*
deciſ. 8. *de Iurepatr. & in Gerunden. beneficij* 21. *Iulij* 1597.
coram Orano, & in deciſ. 160. *num.* 3. *& deciſ.* 374. *num.* 4.
par. 2. *recent.* & voluit Gabr. *in conſ.* 595. *num.* 3. *lib.* 2. Sed
plurimum etiam illis tribuendum erat cum oſtendebantur
10 profectæ ab Ordinarijs, qui † non ſolent eſſe faciles in ap-
probatione Iuriſpatronatus, vt conſiderauit Rota etiam
ad effectum huius probationis coram Puteo *deciſ.* 273. *lib.* 2.
& deciſ. 11. *de iurepatron. in nouis, & in Pampilonen. Iu-*
riſpatronatus 30. *Octobris* 1613. *coram Cardin. Pamphi-*
lio in 1. *par. recent. deciſ.* 518. *num.* 3. *& notant DD. in*
cap. poſt ceſſionem de probation. Lambert. *de Iurepatr. par.* 2.
lib. 2. *quæſt.* 10. *art.* 7. *num.* 12. Et aderat ſententia Ordi-
narij lata anno 1639. confirmans hunc Patronatum occa-
ſione præſentationis factæ de perſona Franciſci, quæ licet
11 eſſet recens, tamen poterat operarij, † vt etiam eius cau-
ſa ſatis eſſet leuiores probationes, dum Ordinarius non
impugnabat eundem patronatum, vt tenuit Rota apud
Caſſad. *deciſ.* 1. *de probat.* & coram Verall. *deciſ.* 137.
num. 2. *par.* 1. *& in Lucana Capellania* 1. *Februarij* 1610.
coram Gregor. inter impreſſ. *deciſ.* 452. *num.* 3. Rip. *in cap.*
cum Eccleſia Sutrina de cauſ. poſſeſ. & propr. in 6. *quæſt.*
num. 93.

De tertia conditione, quæ erat habilitas Antonij præ-
ſentati ad Curam huius Eccleſiæ non viſum fuit poſſe dubi-
tari; cùm illa probata eſſet tam ex atteſtatione † exami- 12
natorum, qui illum idoneum declararunt, quàm ex litteris
Apoſtolicis in quibus confirmata fuit præſentatio, quàm
ipſe Antonius antea obtinuerat à Patronis, quæ etiam fidem
faciebant illius habilitatis.

Vltima conditio erat, vt præſentatio probaretur facta
tempore legitimo, quod in iurepatronatus laicorum, † qua- 13
le hoc erat conſtabat ex quatuor menſibus quos habent Pa-
troni ex iuris diſpoſitione ad præſentandum, vt notatur
in cap. quoniam, & in cap. cum propter de iurepatr. & in
cap. vnic. §. *verum eod. tit. lib.* 6. & notat ibi Franch. *num.* 1.
gloſ. in cap. cum vos de offic. ordin. Hæc conditio probata
erat in inſtrumento ipſius præſentationis, quæ legebatur
facta de perſona Antonij ſub die 3. Februarij an. 1639. cum
Ferdinandus deceſſiſſet ſub die 19. Octobris 1638. ſicut pro-
batum fuit ex fide obitus, & ex confeſſione vtriuſque par-
tis, neque poterat dubitari de iure Lelij, qui præſentauit
Antonium, quia datæ fuerunt plures præſentationes,
quas idem fecerat ſimul cum Roberto à quo fuit præſenta-
tus Franciſcus occaſione aliarum vacationum, quæ ſucceſ-
ſerunt in hac Eccleſia ab anno 1601. vſque ad annum 1621.
quo præſentatus fuit Ferdinandus, ex quibus Lelius con-
ſtitutus fuit † in quaſi poſſeſſione iuris præſentandi, cu- 14
ius cauſa debita eſt hodie inſtitutio Antonio etiam non pro-
bata pertinentia, ſiue proprietate huius Patronatus, *vt in*
cap. conſultationibus de iurepatron. & notat ibi Hoſtien.
num. 4. *& in cap. quoniam, num.* 7. *eod. tit.* Abb. *num.* 2.
gloſ. in cap. ex litteris eod. tit. Lambert. *de iurepatr. par.* 1.
lib. 2. *quæſt.* 3. *princ. num.* 1. Et licet poſſeſſio, quam Lelius
oſtendere poterat eſſet illi communis cum Roberto, & ideò
videretur reſtringi ad ſolam medietatem vocum, tamen
non poterat hoc nocere Antonio cùm obtinuiſſet gratiam,
in qua derogabatur alteri medietati, quæ competebat Ro-
berto, cuius cauſa debita illi erat inſtitutio, & poteſt eam
obtinere ab Auditore cui commiſſa eſt cauſa poſtquam cer-
ta, ac deciſa ſunt alia ex † quibus debitum eſt illi hoc benefi- 15
cium, iuxta *notata in Clem. Auditor de reſcript. & deciſum*
fuit in Florentina Iuriſpatronatus 17. *Aprilis* 1630. *coram*
Reuerendiſſ. Vrgellen.

Neque obſtare viſum fuit, quod Franciſcus præſentatus
à Roberto obtinuiſſet antea ſimilem gratiam ſuper deroga-
tione medietatis vocum, quas Antonius habebat ex præ-
ſentatione Lelij. Vnde dicebatur, quod non ſolum non
poterat Antonio ſuffragari ſua gratia, † ſed quod illi præ- 16
ferendus erat Franciſcus, dum habebat gratiam anterio-
rem authoritate, *text. in cum* 7. *de præbend. lib.* 6. *& in cap.*
quia ſæpè 15. *eod. tit. & lib. & notat ibi gloſ. in verb. Ante-*
rior, & in cap. tibi 12. *de reſcript. in verb. receptus:* Huic
enim exceptioni reſponſum fuit quod immò non poterat
Franciſcus iuuari gratia, quam obtinuerat eum tempore
conceſſionis non expleuiſſet annum 25. † ſuæ ætatis, quæ 17
ætas neceſſaria erat pro obtinendo Beneficio Curato, *vt no-*
tatur in cap. licet Canon. eodem tit. lib. 6. *& ſtatutum fuit*
à Sac. Concil. Trident. ſeſſ. 24. *cap.* 12. *de reform.* Et ita
ſtante nullitate prioris gratiæ † conceſſæ Franciſco præ- 18
ferri illi debebat Antonius, quamuis illius gratia eſſet po-
ſterior, vt notatur *in cap. ſi pro te de reſcript. lib.* 6. *& no-*
tat ibi gloſ. in verbo merito, Rebuff. *ſuper Concord. in tit. de*
mandatis Apoſtol. §. *declarantes in gloſ. præferendos, & in*
gloſ. Iure præuentionis verſic. Item per collationem nullam,
Verall. *deciſ.* 38. *num.* 1. *par.* 2. Adeò vt neque potuiſſet
† Franciſcus iuuari ſua gratia, dum poſtea peruenit ad 19
ætatem legitimam, vt probat *text. in cap. ſi eo tempore de re-*
ſcript. lib. 1. & notant ibi Doct. Anchar. *num.* 2. Butr. *num.* 4.
Franch. *num.* 3. Abb. *in cap. dudum de elect. num.* 8. Dec. *in*
cap. poſt ceſſionem de probat. num. 57. *& num.* 59. Pariſ. *de*
reſignat. benef. lib. 4. *quæſt.* 1. *num.* 10. Rot. *deciſ.* 69. *par.* 3.
diuerſ. lib. 1. Neque idem prodeſſe potuit, quod comple-
uiſſet hanc ætatem intra terminum quatuor menſium, qui
à Iure conceſſus erat Patronis à quibus iterùm fuit poſtea
præſentatus, quia hæc præſentatio fuit poſterior gratia An-
tonij, qui etiam ex hoc capite præferri poterat Franciſco
in obtinenda inſtitutione, imò dubitari poterat de validi-
tate huius vltimæ præſentationis factæ à Roberto pro-
pter nullitatem primæ ex defectu ætatis Franciſci, cuius
dicebatur idem Robertus ſcientiam habuiſſe, cùm illum
ſuſcepiſſet à ſacro Fonte Baptiſmatis. Vnde priuatus
† fuit iure præſentandi occaſione eius vacationis, *vt no-* 20
tat in cap. cum nos de off. ordinar. & notat ibi Abb. *num.* 5.
in fin. & d. cap. dudum num. 11. *de electіon.* Innoc. *in cap.*

pro-

Digitized by Google

propoſuit de fil. Presbyt. num. 2. Lambert. *de iurepatr. par. 1. lib. 2. quaſt. 10. art. 4. num. 29. & par. 3. lib. 2. quæſt. 4. art. 5. n. 2.*
21 Rot. *deciſ. 5. num. 3. eod. tit. in non.* Idemque ius, quod † Roberto competebat acquiſitum fuit iure accreſcendi Lelio altero Patrono, vt tradit Abb. *in d. c. dudum num. 11. de electi.* Dec. *conſ. 522. num. 7.* Lambert. *ead. par. 1. & quaſt. 10. num. 10. & fuit dictum in Aquilana Beneficij 14. Decembris 1640. coram R. P. D. meo Ghiſilerio.*

Et ita, &c.

R.P.D. VEROSPIO,

Poſteà S.R.E. Cardinali.

Neapolitana Domorum.

Lunæ 13. Maij 1641.

ARGVMENTVM.

Actus geſti per eum, qui iniuſtè fuit carceratus, cùm non cenſeatur in eo liber, & abſolutus conſenſus, viribus certè ſubſiſtere non valent, ſortis repetitio in contractu cenſus non debet eſſe in arbitrio emptoris, ſed benè venditoris, & quatenus adeſſet tale pactum cenſus eſſet nullus. Pecunia numerata omninò neceſſaria in conſtitutione cenſus, & non ſufficit numerationem probare ex aſſertione partium.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio eſt omninò neceſſaria ad obtinendam manutentionem.*
2 *Actus quilibet metus cauſa geſtus eſt nullus. Carcere inducere ſolet iuſtum metum, num. 2.*
3 *Metus eſt ſufficiens, vt dicatur, conſenſum non fuiſſe liberum in contractu.*
4 *Contractus omnis dicitur à Iure improbatus, dum metus cauſa fuit geſtus, vel durante eius cauſa.*
5 *Metus inductus ratione carcerationis dicitur iniuſtus, quando carceratio fuit iniuſta.*
6 *Deciſ. in cauſa Romana Pecuniaria de Ruſpulis coram Card. Plattu declaratur.*
7 *Carceratio facta ex debito vero, & valido, non inducit metum, nec dicitur irrogata iniuria.*
pro Iuris executione, ea quæ fiunt, non dicuntur incutere metum, nec irrogare iniuriam, num. 7.
8 *Sortis repetitio in contractu cenſus ſolum permiſſa eſt, quando venditor ſtatuit cenſum redimere, & id denunciauerit emptori.*
9 *Emptor cenſus, non poteſt cogere venditorem ad reſtituendum ſibi ſortem principalem.*
10 *Pactum appoſitum in conſtitutione cenſus, quod ſors principalis ad libitum poſſit repeti, eſt contrarium formæ ſubſtantiali huius contractus.*
11 *ad Cenſus validitatem omninò requiritur numeratio, & id aliter, quam per confeſſionem partium eſt probandum, & num. 15.*
12 *ex Cedula traditione, an ſuppleatur ſolutio pecuniæ in conſtitutione cenſus.*
13 *Solutio actualis pecuniæ, licet Bulla Pij V. de cenſibus requirat pro forma in eius conſtitutione.*
14 *Tamen quia cum ea numeratio requiratur ad effectum, vt euitentur in hoc fraudes, quæ committuntur in ſimulatis ſolutionibus, ideoque ſufficit, vt tutum ſit, vt obuiatur ſimilibus fraudibus.*
15 *Numeratio vera pecuniæ in cenſu non dicitur probata, ex ſola confeſſione partis, quamuis ea confeſſio contineatur in ipſius inſtrumentu.*
16 *Quod præcipuè dicendum venit, dum ea confeſſio concepta legebatur per verba præteriti temporis.*
Notarius de actu præterito fidem facere non valet, num. 16.
17 *Cenſus an poſſit ſubſtineri ratione crediti præcedentis.*
18 *Itaque conſtito de veritate crediti non ſit neceſſarium, vt venditor pecuniam habuiſſet numeratam in actu ſtipulationis inſtrumenti.*
19 *Cenſus aliter conſtitutus, quàm cantat forma conſtituta à Bulla Pij V. propter decretum irritans in ea poſitum neceſſe eſt, vt corruat.*

20 *in Vſurarum materia ad ſolius Summi Pontificis auctoritatem pertinet dare formam contractibus.*
21 *in Contractibus vſurarijs ad Summum Pontificem ſpectat approbare pacta, quæ in illis ſeruari debent.*
22 *in Regno Neapolitano an ſit recepta Bulla Pij V. de creandis cenſibus, & licet aliqui negatiuè reſponderint, cum in eo ſeruetur Bulla Nicolai V. tamen vide n. 25. & 27.*
23 *Bulla Nicolai V. de creandis cenſibus, permittebat, vt creari poſſent cenſus ſuper pretio antea ex contractu debitu.*
Decreti irritantis natura, quæ ſit, num. 23.
24 *Decretum irritans, reddit nullas, & inualidas quaſcumque conſuetudines ſine licentia Superioris inductas.*
25 *Conſtit. Pij V. de creandis cenſibus, quod non fuerit receptu in Regnu Neapolit. non probatur ex Maſtrill. deciſ. 262. num. 2. cum ipſe loquatur de Regno Siciliæ.*
26 *in Regno Siciliæ adeſt Pragmatica Regia decernens, quod irriti ſint cenſus, in quibus adſunt pacta contraria Bullæ Pij V. de creandis cenſibus.*
27 *Bulla Pij V. creandis cenſibus eſt approbata, & recepta in Regno Neapolitano.*
28 *Contractus, quando fuit initus, metus cauſa tunc priùs agendum eſt, actione reuocatoria, pro reſcindenda obligatione, & interim poſſeſſor eſt manutenendus, & num. 29.*
30 *Voluntas coacta dicitur etiam voluntas.*
31 *Animus ſemper requiritur tam in acquirenda, quàm in amittenda poſſeſſione.*
32 *Actus doloſus non debet effectum ſuum ſortiri in pœnam doli, qui dedit cauſam contractus.*
33 *Obligatio à carceratu extorta non tenet, nam tunc in eo carceratio non permitteit habere liberum conſenſum.*
34 *Iudex dicitur deceptus, dum auctoritate eius decreta fuit carceratiu ſub ſpecie iuſtitiæ ei falſu expoſita.*
35 *Proteſtationes remouent conſenſum ab actu.*

DECISIO XX.

DOmini reſpnnderunt in hoc dubio, quod non erat
concedendum mandatum de manutenendo Io: Leo-
nardo de Iordanis in poſſeſſione Dmmorum, de quibus
erat controuerſia, quia non viſa fuit probata illius poſſeſ-
ſio, † quæ ante omnia neceſſaria erat, vt potuiſſet obtine- 1
re in hoc interdicto, vt probat *text. in l. 1. & in l. 2. ff. vti poſ-
ſidetis, & in §. hodie inſtit. de interdict.* not. Bart. *in l. ait Præ-
tor, §. quod ait, num. 2. & num. 14. ff. eod. tit. vti poſſidetis,*
Vetall. *deciſ. 198. num. 1. par. 2.* Etenim deducebat Ioan.
Leonardus ſuam poſſeſſionem ex traditione earumdem
Domorum, quas obtinuerat in ſolutum à Vincentio de
Blanchis, & Benedicto eius filio ex cauſa æris alieni, cuius
ijdem Vincentius, & Benedictus erant debitores Ioannis
Dominici ſui patris, quæ datio in ſolutum cum facta fuiſ-
ſet in carceribus, in quibus detinebatur Vincentius ſimul
cum Benedicto occaſione eiuſdem æris alieni fuit † ipſo iu- 2
re nulla ratione metus, quem carcer inducere ſolet, vt
probat *text. in l. qui in carcerem, ff. quod metus cauſa, &
not. ibi Doctor.* Bart. *in l. qui neque, §. ſolutum num. 1. ff. de
verb. ſignific. poſt gloſſ. ibi in verbo ſeruatur,* Bald. *in rubr.
C. de reſcind. vendit. num. 8. & in l. nam & ſeruus num. 2.
ff. de negot. geſt.* idem Bart. *in l. qui à latronibus num. 2. ff.
de teſtam.* & ibi etiam Angel. *num. 1.* Caſtrenſ. *num. 3. &
deciſum fuit in Forolinien. obligationis 20. Maij 1613. co-
ram Card. Sacrato in 1. par. rec. deciſ. 490. num. 1. & in Ro-
mana repetitionis indebiti 30. Aprilis, & 25. Iunij 1610. co-
ram Reuerendiſſ. D. meo Decano.* Vnde ex tali contractu
non fuit acquiſita aliqua poſſeſſio Leonardo, † cùm me- 3
tus efficeret, vt non fuiſſet liber conſenſus Benedicti, &
Vincentij in ea traditione, vt probat *text. in l. 3. §. in amit-
tendam, & in l. quemadmodum, ff. de acquir. poſſeſs. &
not. ibi Doct.* Salicet. *in l. qui rem num. 3. C. locati,* Rip. *in
l. is cui bonis num. 52. ff. de verb. oblig.* Quæ vera ſunt,
quamuis poſt actum eius dationis in ſolutum deuentus fuiſ-
ſet ad actualem traditionem ipſius poſſeſſionis, cùm ſem-
per † durauerit eadem cauſa metus, cuius ratione 4
contractus erat à iure improbatus, vt not. Rip. *in d. l. is
cui num. 52.* Bald. *in l. non dubium num. 18. C. de legib.*
Alex. *conſ. 69. num. 14. lib. 5.* Hond. *conſ. 23. num. 27.*

5 *lib.* 1. Requiritur tamen, vt talis metus inductus † ea car-
ceratione, quæ fuerit iniuſta, vt fuit ſententia Bart. *in d. l.
qui neq; §. ſolutum, ff. de verb. ſignif.* & notauit etiam ibi
Iacob. de Aretio, quem ſequutus fuit Bald. *in l. nam, &
ſeruus num.* 2. *ff. de negot. geſt.* & tenuit Rota *in deciſ. ſupra
deducta Romana repetitionis indebiti* 30. *Aprilis* 1610. *co-
ram R.P.D. meo Pirouano*, in qua dictum fuit ità intelligen-
6 dam eſſe deciſionem in cauſa † *Romana Pecuniaria de Ru-
ſpoles coram Plato*, cùm in ea deciſione ageretur de debito
7 verò, & valido. Vnde ex carceratione poſtea † ſequuta
non poterat dici inductus metus, neque irrogata iniuria
tanquam ea, quæ facta fuit pro iuris executione, & latè
deductum fuit *in Romana metus* 14. *Martij* 1631. *coram
R.P.D. meo Merlino*.

Neque viſa fuit deficere probatio, quæ reſpiciebat iniu-
ſtitiam carcerationis, aut obligationis Vincentij, ac Be-
nedicti eius filij, ſiquidem creditum, cuius cauſa Leonar-
dus illos habebat obligatos, & cuius occaſione curauit eos
conijci in carcerem habebat originem à contractu cenſus,
quem ipſe Vincentius ſimul cum Benedicto, & Io: Franci-
ſco altero filio ſuo impoſuerunt ſuper proprijs bonis, cuius
annuus redditus conſtitutus fuit in ſumma ſcutorum octin-
gentorum, quem illi promiſerunt ſoluere Dominico de
Iordanis Petri Leonardi diſtributa ſolutione in ſingulos
ſex menſes pro ſumma ſcutorum 400. Inter cæteras verò
conditiones, quæ legebantur in Inſtrumento venditionis
d. cenſus vna erat, quod ſi Vincentius, & eius filij vendi-
tores deficerent in ſolutione vnius termini liceret Domini-
co emptori, qui poſtea ceſſit hoc creditum Leonardo re-
petere totum, & integrum pretium ſcutorum quinque
millium, pro quo idem cenſus dicebatur, emptus, & in-
de deducebatur iniuſtitia obligationis Vincentij, quia
licet hoc pactum non potuiſſet efficere, vt eſſet nullus ipſe
contractus cenſus, tamen fuit idem pactum inualidum,
vnde non potuit ille, ac Benedictus eius filius ratione mo-
ræ commiſſæ in ſolutione d. annui redditus conueniri à
Leonardo pro reſtitutione pretij, aut in eo condemnati à
Iudice, & illius occaſione carceribus mancipari, cum
hoc pactum improbatum eſſet à Conſtitut. Pij V. in qua ſo-
8 lum permiſſa eſt † repetitio ſortis in caſu, quo venditor
ſtatuerit cenſum redimere, & hanc ſuam voluntatem de-
nunciauerit emptori, vt expreſſis verbis eiuſdem Con-
ſtitut. tradit Redoan. *in tractat. de annuis reddit. lib.* 2.
quæſt. 1. *num.* 7. Petr. Gregor. *in tract. de cenſib. quæſt.* 7.
num. 2. Card. Mant. *de tacit. & ambig. conuent. lib.* 8. *tit.*
22. *num.* 25. & deductum fuit in *Nullius, ſeu Meleuiten.
Cenſus* 16. *Martij* 1615. *coram bo. me. Coccino*, in qua
9 deciſ. pluribus comprobata fuit iniuſtitia † huius pacti, ſi-
ue facultatis conceſſæ emptori, vt poſſit cogere venditorem
ad redimendum cenſum, & tenuit Rota coram Card. Se-
raphin. *deciſ.* 1418. *num.* 5. *& deciſ.* 1431. *num.* 3. vbi con-
ſiderauit id pactum eſſe contrarium formæ ſubſtantiali
10 † huius contractus.

Præterea deducebatur nullitas eiuſdem contractus ex
alio capite, eo quia in venditione d. cenſus non fuiſſet nume-
rata pecunia, quæ erat illius pretium, cùm de eius ſolu-
tione non alia ratione appareret, quàm ex confeſſione
Vincentij venditoris, ac Benedicti, & Io: Franciſci eius
filiorum, quod pariter erat contra formam traditam in d.
11 Conſtit. Pij V. & † expreſsè in illa conſtitutum fuit in
§. *rurſus*, & ex ea notarunt Felician. *in tract. de cenſib. lib.*
1. *cap.* 8. *num.* 10. Boccacc. *eod. tract. par.* 1. *num.* 44. *& par.* 3.
num. 21. Petr. Greg. *quæſt.* 5. *num.* 213. *&* 218. Nauarr. *in
comment. de vſur. num.* 85. *& num.* 88. Neque hæc ſolemni-
tas potuiſſet ſuppleri ea traditione cedulæ ſolutionis, quæ
12 directa † fuit Menſæ Argentariæ S. Eligij, ex qua confeſ-
ſi fuerunt Vincentius, & Benedictus ſe habuiſſe eam pe-
cuniam, vt tenuit Rota *in Beneuentana Cenſus* 24. *Mar-
tij* 1593. *coram Card. Pamphilio*, in qua deciſione conſi-
13 deratum fuit, quod licet † hæc ſolemnitas in d. Conſtitut.
ſit requiſita pro forma; Tamen illam fuiſſe inductam ad
certum effectum, vt euitarentur fraudes, quæ committe-
bantur in ſimulatis ſolutionibus; vndè potuiſſet illi ſatiſ-
14 fieri alia ratione, dummodo ſequeretur † ex illa idem effe-
ctus excluſionis fraudis, cuius cauſa data fuit in Conſtit. d.
formę, vt tradit Brunus *in tract. de forma ſub tit. quando
cenſeatur aliquid traditum pro forma concl.* 12. *in §. iſta ergo
non ſunt de forma fol.* 37. *& ſub tit. de Potentia, & effe-
ctu formæ in limitat. 3. limit. fol.* 57. *& not. Doct. in l. Gal-
lus §. & quid ſi tantum ff. de liber. & poſthum.* Cagnol. *in
l. ſi quis maior num.* 218. *C. de tranſact.* Rot. *deciſ.* 35. *nu.* 4.
par. 2. *diuerſ.* Etenim de ea ſolutione non apparebat niſi
ex confeſſione eorundem venditorum, † ex qua non po- 15
terat dici probata vera numeratio pecuniæ, quamuis eadem
confeſſio contineretur in inſtrumento, vt probat *text. in
l. ſi ex cautione C. de non numerata pecunia*, & not. ibi Bald.
num. 17. & in terminis huius contractus tradiderunt Boc-
cac. *in tract. de cenſib. ead. par.* 1. *num.* 46. Felician. *eod. cap.*
8. *num.* 15. Quod præcipuè dicendum erat dum ea confeſ-
ſio legebatur concepta per verba temporis præteriti, † de 16
qua non potuit fidem facere Notarius, qui rogatus fuit de
inſtrumento. Vnde illa non poterat accipi niſi tamquam
confeſſio partis, vt not. Doct. *in d. l. ſi ex cautione*, & tra-
dit ibi Bart. *num.* 2. *in* 1. *lectur. & in* 2. *num.* 9. Bald. *num.* 14.
idem Bart. *in l. prædia num.* 2. *ff. de acquir. poſſeſs.* Bald. *in l.
vnic. num.* 19. *C. de confeſſis, & in l.* 2. *§. vlt. num.* 6. *ff. ſi cert. pet.
& deciſum fuit in Ianuen. Pecuniaria* 15. *April.* 1611. *coram
Card. Lancellott. & in Fauentina Penſionis* 23. *Ian. &* 16.
Decemb. 1619. *coram Card. Pamphilio.*

Non etiam potuiſſet idem cenſus ſubſtineri ratione credi-
ti præcedentis, cuius cauſa Dominicus † emptor haberet 17
obligatos Vincentium, & illius filios, qui cenſum impoſue-
runt, eo quia data veritate eius crediti potuiſſet cenſus ven-
di pro pecunia debita, vndè non fuiſſet † neceſſarium, 18
vt venditor illam habuiſſet innumerato in actu ſtipulationi
inſtrumenti, tenuit Nauarr. *in comment. de vſur. num.* 8.
& num. 121. quem ſequutus fuit Leſſ. *in tract. de iuſt. & iur.
lib.* 2. *cap.* 22. *dubit.* 12. *num.* 80. Molin. *de contract. diſp.* 390.
num. 2. *in fin.* Petr. Greg. *in tract. de cenſib. quæſt.* 5. *num.* 172.
Contrarium enim dicendum erat ſtante Conſtit. Pij V. quia
propter vim decreti irritantis, † quod in ea Conſtit. poſi- 19
tum erat non potuit cenſus aliter valere, quàm ſi probare-
tur ſeruata forma in illa præſcripta, vt not. Doct. *in cap.
cum acceſſiſſent de Conſtit.* vt ibi Dec. *num.* 20. Felin. *num.* 8.
Bald. *in l.* 1. *num.* 2. *ff. de liber. & poſthum.* & ibi etiam Iaſ.
num. 7. Gabr. *de clauſulis concl.* 3. *num.* 73. Quod præci-
puè dicendum erat hoc caſu, dum in eadem Conſtit. decla-
rabatur fęneratitius contractus celebratus alia ratione,
† quàm ſub forma in ea tradita, cùm in hac materia vſura- 20
rum ad ſolius Summi Pontificis authoritatem pertineret da-
re formam contractibus, & approbare pacta, † quæ in 21
illis ſeruari deberent, vt in his terminis conſiderauit Rot.
in Romana pretij Palatij 15. *Ianuarij* 1607. *coram Iuſto*,
Honded. *conſ.* 35. *num.* 3. *lib.* 2. Boccacc. *in expoſitione
eiuſdem Conſtit. par.* 2. *num.* 20. *relat. in ead. deciſ.* Neque
viſa fuit obſtare conſuetudo, quæ dicebatur eſſe in Ciuita-
te Neapolis, in qua confectum fuit inſtrumentum, & in
toto Regno Neapolitano, † cùm in eo non fuiſſet recepta 22
Conſtitutio Pij V. ſed ſolum ſeruaretur Conſtitutio Nico-
lai V. in qua conceditur, vt poſſit fieri contractus cenſus
ſuper pretio antea debito, ſiue quacunque alia re, quæ re-
cepta † fuiſſet ante impoſitionem cenſus, de qua conſue- 23
tudine teſtatur Maſtrill. *deciſ.* 262. *num.* 2. Quia huic con-
ſuetudini cenſeri debebat derogatum eodem decreto irri-
tanti, quod erat in Conſtitut. Pij, cùm hæc ſit natura
eius decreti, vt reddat nullas, & inualidas quaſcumque
conſuetudines, quæ inductæ fuerint ſine expreſſo conſen-
ſu † Superioris, vt tradit Boccacc. *in expoſit. d. Conſtitut.* 24
in loco ſupra relato eod. num. 20. *& not. Doct. generaliter* in
conſuetudine inducta contra Conſtitutiones Pontificis in
cap. cum de beneficio de præbend. lib. 6. & ibi Archidiac. &
Anchar. *num.* 2. Franch. *num.* 4. Felin. *in d. cap. cum acceſ-
ſiſſent num.* 30. *de Conſtitutionibus*, & tenuit Rota coram
Verall. *deciſ.* 204. *num.* 1. *&* 2. *par.* 3. *& in Romana concor-
diæ* 11. *Ianuarij, &* 12. *Februar.* 1610. *coram Card. Cana-
ler. inter impreſs. deciſ.* 85. *num.* 2. *& deciſ.* 91. *& in Aue-
nionen. ſalarij* 22. *Maij* 1617. *coram eodem Card. Cana-
ler. inter impreſs. deciſ.* 423. *num.* 4. Præterea neque 25
probatum fuit, † quod ea Conſtitutio non eſſet recepta
in Regno Neapolitano cum deciſio Maſtrilli intelligenda
ſit de Regno Siciliæ, in quo tamen adeſt † Regia 36
Pragmatica decernens, vt ſint irrita omnia pacta, quæ
ſunt contraria dictæ Conſtitutioni, † vt teſtatur Milaneſ. 27
deciſ. 2. *num.* 32. Et quod eadem Conſtitutio ſit approba-
ta, † ac recepta in Regno Neapolitano firmauit Rota *in* 28
Theleſina cenſus 9. *Decembris* 1630. *coram R.P.D. meo Du-
nozetto.*

Non etiam viſum fuit obſtare, quod dicebatur, vt actus
eius traditionis, ſiue aſſignationis in ſolutum factæ à Vin-
centio non eſſet nullus, eo quia metus, cuius cauſa dicebatur
talem

Digitized by Google

talem aſſignationem non valere debuiſſet antea declarari
per ſententiam, vndè Benedictus, & Vincentius debuiſ-
28 ſent agere actione reuocatoria † pro reſcindenda obligatio-
ne ex qua deuenerunt ad eam traditionem, & intereà non
poſſet denegari manutentio Leonardo, vt probat *text. in
l. 1. C. de reſcind. vend. & not. ibi gloſ. in verb. irrita, &
in verbo interpoſita C. de tranſact.* Menoch. *de recup. poſ.
remed. 3. num.* 105. Rot. *deciſ. 5. num. 2. de renunc. in nou. eod.
num. 2.* & probat *tex. in c. multorum §. ſanè de pœnis, & not.
ibi gloſ. in verbo nullius, & in l. qui in carcerem, ff. de eo quod
29 met. cauſ.* in qua ſtatuitur, † vt nullius ſit momenti, quod
intereà factum eſt, & ex verbis eius *text.* not. Felin. *in c. Ro-
dulph. num. 3. de reſcrip.* Abb. *in c. 2. num. 19. ff. de his, quæ vi
30 metuſue cauſa fiunt*, Surd. *conſ. 37. num.* 20. Card. Zabar. *in
conſ. 137. num. 1. in fin.* Rot. *in Forolin. nullitat. obligat.* 20.
Maij 1613. *coram Card. Sacrato in* 1. *par. recent. deciſ.* 490.
num. 2. Et hæc opinio videtur fulcita optima ratione, quia
ſiue dicendum ſit, quod propter metum abſit conſenſus à ta-
li actu, † ſiue ille non videatur omninò deficere, cùm
etiam voluntas coacta dicatur voluntas ſemper idem actus
debet eſſe irritus; Nam ſi pro nullitate d. actus conſidere-
tur prima ratio non potuit qui eum actum geſſit, aut ſuæ
poſſeſſioni renunciauit eadem poſſeſſione priuari, dum ap-
31 paret defeciſſe † in eo animum, qui ſemper requiritur tam
in acquirenda, quàm in amittenda poſſeſſione, vt probat
*text. in l. quemadmodum, & in l. 3. §. in amittenda, ff. de ac-
quir. poſſeſſ. & in cap. ſuper hoc de renunciat.* tradit Rip. *in
l. is cui num.* 52. *ff. de verb. oblig.* Salic. *in l. qui rem num.* 4.
C. locati, Rot. *in Romana donationis* 26. *Iunij* 1628. *coram
Reuerendiſs. Vrgellen.* Secundùm verò aliam rationem
32 æquiſſimum † etiam fuit, vt idem actus non ſortiri debe-
33 ret effectum in pœnam doli, qui videtur dediſſe cauſam
contractui, dum fuit extorta obligatio à carcerato, quem
metus non permittebat habere liberum conſenſum, ac ſi-
mul deceptus fuit Iudex, cuius authoritate decreta fuit car-
34 ceratio ſub ſpecie † Iuſtitiæ eidem falsò expoſitæ, vt conſi-
derauit Rot. *in Romana mutui, ſeu Pecuniaria* 14. *Martij*
1631. *coram R. P. D. meo Merlino*, & tradit Guttier. *in
tract. de Iuram. cap. 57. num.* 21. Purpurat. *conſ. 282. num. 9.*
Et concurrebant hoc caſu plures proteſtationes, quæ factæ
fuerunt à Vincentio, & Benedicto in carceribus ante tran-
ſactionem in qua ſe obligarunt cedere Leonardo bona,
35 quæ poſteà illi dederunt † in ſolutum, quæ proteſtationes
etiam efficere potuerunt, vt actus eius traditionis eſſet ipſo
iure nullus propter eundem defectum conſenſus, quem il-
læ remouere potuerunt à tali actu, vt firmauit Rot. *in d.
Forolinien. nullitatis obligationis coram Card. Sacrato*, Surd.
d. conſ. 37. num. 20. Honded. *conſ. 23. num. 21. lib. 1. & not.
Doct. in l. qui in aliena, §. Celſus, ff. de acquir. hæred.* vbi
Bart. *num.* 5. Caſtr. *num.* 4. Iaſ. *num.* 28.
Et ita, &c.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Romana Donationis.

Veneris 15. *Maij* 1641.

ARGVMENTVM.

Religionem ingrediens ſi contemplatione ſui ingreſſus omnia bona præſentia, & futura alicui donet etiam cum clauſula non valituræ donationis niſi poſt emiſſam profeſſionem, talis donatio dicitur pura, vel ab ipſo reuocari poteſt pendente tempore probationis, eſto quod tanquam donatio omnium bonorum inualida iudicetur tanquam ademptiuam facultatis teſtandi, quia in huiuſmodi donatione talis prohibitio conſiderari non poteſt cum ſolum ſortiatur effectum profeſſione ſecuta quo tempore non eſt amplius locus teſtamenti factioni.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta ab ingrediente religionem ſub conditione profeſſionis dicitur pura, nec reuocari poteſt, & num. 8. cum ſeqq.*
2 *Donatio omnium bonorum de iure non valet, tamquam ademptiua facultatis teſtandi.*
3 *Donatio omnium bonorum, etiam quod facultatem adimat teſtandi valet ſi ſuum non ſortitur effectum, niſi tempore quo donans profeſſionem in religione emiſerit.*
Profeſſione ſecuta religioſo non remanet amplius facultas teſtamentum condendi, num. 3.
4 *Donans omnia bona ſua etiam ſi ſibi ſolum quid annuum ad vitam reſeruauerit, poteſt in illis fructibus medij temporis hæredem ſibi inſtituere.*
5 *Donatio facta ante Monaſterij ingreſſum faciliùs ſuſtinetur, quam donatio tempore nouitiatus facta ad fauorem Monaſterij.*
Donatio facta ad fauorem Monaſterij per nouitium durante tempore nouitiatus dicitur ſuaſione religioſorum facta, ac ob reuerentiam in religionem num. 5.
6 *Reuocationi donationis locus eſſe non poteſt ſine aliqua cauſa.*
7 *Donatio prima non poteſt per ſecundum reuocari.*
8 *Menoch. conſ. 288. notatur, & ſeqq.*
9 *Sententia alicuius Doctoris contra quam alias fuit iudicatum, & de qua Rota dubitauit tenenda non eſt.*

DECISIO XXI.

Firmatum fuit coram me informante tantum Monaſte-
rio S. Euſebij de Vrbe ſub die 1. Februarij 1640. ſenten-
tiam A. C. (in qua pronunciatum fuit, donationem fa-
ctam per Camillum Latinum ad fauorem Virginiæ matris
ſubſtineri) eſſe infirmandam prout in d. deciſione, a cuius
ſecunda inſpectione Dominis placuit ſub die 17. Decembris
1640. vtraque parte informante recedere, & ſic d. donatio-
nem matri factam non potuiſſe reuocari, vt latè fuit dedu-
ctum in deciſione, quam hodie Domini confirmandam
eſſe cenſuerunt, moti ex eo, quia rationes, & fundamenta
in ea adducta benè ſuſtinentur, ex quo à principio prædicta
prima donatio facta matri per Camillum filium fuit perfe-
cta, nec ideò poterat reuocari, † cùm non eſſet amplius lo- 1
cus pœnitentiæ ob ſequutam profeſſionem eiuſdem Camil-
li, ſub cuius conditione pura facta apparet, Alex. *conſ.* 40.
num. 5. vol. 5. Cæphal. *conſ. 118. num.* 28. Gabr. *conſ. 64. num. 6.
lib.* 1. Pariſ. *conſ. 59. num. 9. lib.* 1. Afflict. *deciſ. 280. num.* 3. Se-
raphin. *deciſ.* 1157. *num.* 4.

Nec obſtat donationem prædictam matri factam cantare
te de omnibus bonis, & ideò, tanquam in † Iure prohibitam 2
non valere, A cùm videatur adempta facultas teſtandi ex A
Didac. Couar. *in rubr. de teſtam. in 2. par. num. 4.* Duen. *in
regul.* 219. *in 2. ampliat. cum alijs in 1. deciſ.* Quoniam pla-
cuerunt reſponſiones datæ, quod cùm d. donatio perfectio-
nem reciperet ſolum † emiſſa profeſſione per Camillum do- 3
nantem, eo tempore non erat amplius locus factionis te-
ſtamenti ex congeſtis per Sanchez *ſuper precept. Deca-
log. lib. 7. cap. 1. num.* 19. & in omnem † caſu ſufficit, quod 4
ſibi reſeruauerit ſcuta illa 25. annua, de quibus benè poterat
teſtari, & hæredem ſibi inuenire, Celſ. Vgo *conſ. 37. num.* 3.
Roland. *conſ. 39. num. 3. lib.* 1. Dec. *conſ. 30. num.* 1. Rom.
conſ. 26. num. 1. & 2. Anton. Gomez *in l. 69. Tauri
num.* 3.

Fuit etiam animaduerſum, primam donationem tan-
quam à Camillo factam tempore quo nemini ſubiectus
erat, & liberum habebat ſuorum bonorum dominium, &
motus naturali amore erga † Genitricem magis ſuſtineri, 5
nec potuiſſe per ſecundam donationem factam ad fauorem
Monaſterij reuocari, vt factam poſt ingreſſum Religionis,
ac veriſimiliter inductus potius ſuaſione aliorum Religioſo-
rum, ac propter reuerentiam in Religionem, † quam quod 6
aliquam reuocandi cauſam contra matrem haberet, ſine
qua non eſt locus reuocationi donationis, vt in *l. donatio-
nis circa filium, iuncta l. Generaliter ſancimus, C. de reuo-
cand. donat.*

Et tandem quia fuit ius acquiſitum ad fauorem matris ſu-
per omnibus bonis Camilli vigore primæ validæ donatio-
nis, & propterea non potuit ipſe amplius diſponere, cum
prima † donatio, non poſſit per ſecundam reuocari, vt ſunt 7
*text. expreſſ. in §. alia autem inſt. de donat. l. perfect. C. eodem
tit. l. quoties duob. C. de rei vendic.* Ruin. *conſ. 172. à num.* 18.
vſque ad fin. vol. 1. Rimin. Iun. *conſ. 224. num.* 33.

Fallitur, & quidem egregiè Menoch. *conſ.* 388. vbi co-
natur oſtendere ſimilem donationem, tanquam † po- 8
teſtatiuam benè potuiſſet reuocari, contra illum conſu-
luerunt Rimin. Iun. *d. conſ.* 529. Necnon duo cele-
berrimi Iuriſconſulti Cæſenates, nempè Cęſar Angeli-
nus, & Pandolphus Morus, quos refert Rimin. Iun. *d.
conſ.*

Digitized by Google

9 *conſ. 129. in præfatione verſ. ſuper quo puncto.* Et vnus † ex Dominis plenè atteſtatus fuit ſe meminiſſe contra Menoch. tunc fuiſſe iudicatum, & quidem ſat eſt, quod Rota de eiuſdem Menoch. *conſ. alias dubitauerit prout coram R. P. D. meo Merlino in illa Taurinen. donationis, quæ eſt deciſ. 174.*
10 *num. 12. & per totam par. 6. recent.* & apertis † verbis eundem Menoch. reprobat Sanchez *ſuper præcept. decalog. cap. 1. num. 18. & cap. 5. num. 57. & 58. prout contra illum ſentiunt deciſ. Marchiæ 42. num. 9.* Gratian. & Amat. *deciſ. 46. nu. 37. cum alijs in d. deciſ. 17. Decembris præteriti cumulatis.*

Et ita reſolutum, &c.

A R G V M E N T V M

Sequentis Annotationis ad Deciſionem
X X I.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum iurium, & actionum, licet ſecundum aliquos Doctorum non in veritate, ſed in vanitate quærentium veritatem, & ſic ſtudio oppugnandi communes opiniones, affirmatiua opinio videatur verior, attamen, quia ea, quæ pro fundamento non habent veritatem, ex ſe corruunt, Ideò confutatis, & deluſis eorum in validis argumentis, apertè oſtenditur, quod contraria opinio negatiua intrepidè triumphat, & opinio affirmatiua triumphata remanet, tum quia quis ita vniuerſaliter donando, cùm nihil habeat, inteſtabilis redditur, tum quia lugubre eſt, quod quis reddatur ad eum ſtatum, vt non tantum nihil habeat, ſed quod peius eſt, nihil habere ſperet.

S V M M A R I V M.

1 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, eſt magna quæſtio, & num. 2.*
3 *Doctores nonnulli non verè quærunt veritatem, ſed ſolum vt appetitu ſuo alicui ſatisfaciant.*
4 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, quod teneat, plures DD. defendunt.*
5 *Veritatem, qui pro fundamento non habet eius opiniones ex ſe corruunt faciliter.*
6 *Bonorum ſuorum, vnuſquiſque eſt moderator, & arbiter.*
Bonorum ſuorum, quiſque eſt dominus, etiam abutendo num. 6.
7 *Bonorum ſuorum adminiſtratio iuſtum eſt, vt vnicuique committatur.*
8 *Libertatis opus eſt diſponere de rebus ſuis ad libitum ſuæ voluntatis.*
9 *Alexander Magnus, cùm perueniſſet ad dolium Diogenis, quid Diogenes ei dixerit.*
10 *Diogenes dixit Alexandro Magno, quod ipſe erat Canis, & plus gloriabatur ſua libertate, quàm Alexander ſuo Regno.*
11 *Canis, dantibus blanditur, non dantibus oblatrat & malos etiam mordet.*
12 *Alexandro Magno, quærente à Diogene an aliquid vellet, reſpondit, ne ei tolleret, quod ipſi dare non poterat, idest ſolem.*
13 *Libertas diſponendi de rebus ſuis liberè, procedit ex ipſo iure naturali.*
14 *Prohibitum, quod non eſt ſpecialiter, intelligitur permiſſum.*
15 *Conceſſum, quidquid eſt naturaliter, & permiſſum etiam legibus, id ſemper & in infinitum cenſetur conceſſum.*
16 *Intellige tamen, niſi in quantum à legibus ſit reſtrictum.*
17 *Leges in tantum permittunt donationes, vt valeant quod procedit etiam ſi fiant meretricibus.*
18 *Donatio, quæ fit meretrici, id tendit ad diſpendium ſalutis æternæ.*
19 *Donatio, quæ fit meretrici, videtur magis contra bonos mores, quàm ea fit omnium bonorum præſentium, & futurorum.*
20 *l. Omnes, §. Lucius, ff. de his, 9. fiunt in fraud. credit. permittit donationem omnium bonorum.*
21 *Donatio omnium bonorum, quod ſit prohibita à lege nullus textus hoc diſponit, & num. 23. & 24.*
22 *l. Stipulatio hoc modo concepta, ff. de verb. oblig. quid diſponat.*
25 *in Matrimonio contrahendo libertas debet eſſe libera, abſoluta, & inuiolabilis.*
26 *Itaque aliquo modo nullatenus poſſit obnubilari.*
29 *Pactum initum de ducendo aliquam in vxorem, poteſt cogi promiſſor ad eam ducendam, & num. 36.*
30 *de Sponſalium validitate conſtito, omnino, quis cogi poteſt ad contrahendum matrimonium, per verba de præſenti.*
31 *Agendum eſt ſtudioſe, vt ea, quæ promittuntur, opere compleantur.*
32 *Conſenſus eſt cauſa efficiens, & ſubſtantialis matrimonij.*
33 *in Matrimonio, ſtante conſenſu, copula non requiritur.*
34 *ad Matrimonij validitatem Concil. Trident. requirit, vt ſit celebratum coram Parocho, & duobus teſtibus.*
35 *Non tamen ex hoc arguendum venit dicendum ſi quis promiſerit aliquam ducere in vxorem, fidem datam obſeruare non teneatur.*
37 *Libertas conſenſus in matrimonio tunc tolleretur, quando metu pœnæ quis cogeretur aliquam ducere in vxorem.*
Quod ſanè ceſſat, ſtante pacto preambulo.
38 *Donans omnia ſua bona, non dicitur ei tolli libertas teſtandi, cùm adſit eius conſenſus in donando.*
39 *Teſtandi libertas tunc dicitur tolli quando metu pœnæ, quis cogitur aliquem habere heredem.*
40 *Text. in l. ſtipulatio, ff. de verb. obligat. habet locum in pœnali ſtipulatione non in ſimplici promiſſione.*
41 *Perſonarum libertas maximè fauorabilis eſt.*
41 *inter Mortales, ſi aliquid optimum eſt, libertas eſt.*
42 *Homo liber non recipit æſtimationem cum libertas ineſtimabilis res dicatur, num. 43.*
44 *Beatum nihil eſt in Mundo, ſi abſit libertas.*
Ditior eſt liber mendicus, diuite ſeruo num. 44.
45 *Plato in reprehendendo magna vtebatur libertate.*
46 *Plato, cum ad cœnam fuiſſet inuitatus à Dionyſio Rege Siciliæ, & cum eum interrogaſſet, ſi Philoſophi Athenis exiſtentes, de eo nunquam loquerentur quid generosè reſpondit, num. 47. 48. & 49.*
50 *Plato merito decoratur titulo diuini Plato fuit ante CHRISTI aduentum annos ferè 370.*
51 *in Sepultura Platonis fuit inuenta lamina aurea exiſtens ſuper pectus ipſius Platonis, & quid in ea ſcriptum erat.*
52 *Sanctus Auguſtinus teſtatur ſe legiſſe in quibuſdam Platonicorum libris principium Euangelij S. Ioannis. In Principio erat verbum, &c. & vide num. 53. & 54.*
55 *ſine Libertate, nihil eſt iucundum.*
56 *ſine Sanitate, non aurum, non opes, non imperia, iucunda ſunt, ſecundum Galenum.*
57 *Libertati in dubio fauendum eſt, & pro ea in dubio iudicandum venit.*
58 *Inſtrumenta duo, ſi eodem die facta reperiantur vnum ceſſionis debiti, & alterum liberationis præualet iſtud liberationis.*
59 *Libertatis fauore poteſt iniuſtè carceratus impunè à priuato liberari.*
60 *Libertatis perſonarum multa, & magna ſunt priuilegia.*
61 *Libertatem ſuam quis vendere valet ad pretium participandum.*
62 *Vendens ſe non poteſt condere teſtamentum.*
63 *Vendere ſuam libertatem ad pretium participandum licitè quis poteſt, nec id reputatur contra bonos mores.*
64 *Libertas perſonarum, eſt maiori digna æſtimatione, quàm teſtandi facultas.*
65 *Teſtandi facultatem ſibi tollere, non videtur contra bonos mores, cum ſit licitum alicui vendere, ipſam ſuam libertatem.*
66 *Teſtandi liberam facultatem ſibi tollere quatenus ſit contra bonos mores, quando donat omnia ſua bona.*
Tamen id non eſt principaliter, ſed acceſſoriè.

67 *in*

67 *in Conſequentiam multa permittuntur, quæ principaliter eſſent prohibita.*

68 *ad Arrogandum, quis ſe dare poteſt.*

69 *Teſtandi facultatem, quis amittit, ſi patiatur ſe arrogari.*

70 *Arrogatio eſt permiſſa, quamuis ex hoc amittit facultatem teſtandi.*

71 *Donans omnia ſua bona præſentia, & futura, iura, & actiones, videtur tunc facere teſtamentum, & qualis præſumatur eius animus, &c. num. 72.*

73 *Priuatio habitum præſupponit.*

74 *Donatio omnium bonorum, præſentium, & futurorum, iurium, & actionum, quod non valeat, eſt opinio, frequentiorum calculo recepta.*

75 *Text. in cap. ſi ſtipulatio, ff. de verb. ſignific. quid diſponat.*

76 *Stipulatio non valet, per quam quis ſibi aufert liberam teſtandi facultatem.*

77 *Stipulatio ſi non valet, per quam quis ſibi aufert liberam teſtandi facultatem.*

78 *Quid erit dicendum, ſi omnia ſua bona præſentia, & futura, iura, & actiones, totaliter ſe reddat inteſtabilem.*

79 *Filius familias, non poteſt facere teſtamentum, quia nihil ſuum habet de quo teſtari poſſit.*

80 *Bona ſua omnia, quando quis penitus donauit, ſanè non poterit teſtari, quia ſi nihil ſibi reſeruauit deriſorium erit eius teſtamentum.*

Teſtandi facultatem, quod quis ſibi tolli, iura non ita facile permittunt num. 80.

81 *Filia, ſi renunciauerit hæreditati paternæ, vel maternæ, etiam cum iuramento.*

82 *Non obſtante tali enunciatione poterit eiſdem ſuccedere, ſi illi eam hæredem inſtituerint.*

83 *Quod procedit etiamſi expreſſè renunciauerit ſucceſſioni ex teſtamento, & quare.*

84 *Teſtandi liberam facultatem, quis alicui ex eius facto non poteſt reſtringere.*

85 *Donans penitus omnia ſua bona tam præſentia, quàm futura, non ſolum redditur inteſtabilis, ſed etiam inſubſtentatus, cùm nihil habeat, vnde viuat.*

86 *ad Statum illum, quis reducere, vt nihil habeat, nec in futurum habere ſperet, lugubre eſt.*

87 *Paupertas infelix, nihil durius in ſe habet, quam quod homines ridiculos faciat.*

88 *Litigantes non raro ob litium diuturnitatem incidunt in calamitatem paupertatis.*

89 *Litis comes eſt miſeria.*

90 *Felicitatis culmen in quo conſiſtat.*

91 *Donatio vniuerſalis de bonis omnibus, & iuribus, ac actionibus, tam præſentibus, quàm futuris, idem continet, quam teſtamentum.*

92 *Hæreditas nihil aliud eſt, quam ſucceſſio in omnibus iuribus defuncti.*

93 *Hæres, nihil plus habet, quàm donatarius omnium bonorum, præſentium, & futurorum, iurium, & actionum.*

94 *Solemnitates tot, quare requirantur in confectione teſtamenti.*

95 *de Teſtamentis, quando agitur, tractatur de materia magni momenti, & de toto aſſe alicuius.*

96 *Donatio omnium bonorum, quando fit, eadem ſolemnitates deberent obſeruari, quæ in teſtamenti confectione.*

97 *Donationes, iura ita refrenarunt, vt vltra 500. ſolidos, ad libitum ſuæ voluntatis, quis donare non valeat abſque inſinuatione.*

98 *Et ſic requiritur ſcientia, & auctoritas Iudicis.*

99 *Donatio vniuerſalis omnium bonorum, præſentium, & futurorum, iurium, & actionum, à iuris cenſura cenſetur incognita.*

100 *Tamquam ob omni æquitate, & ratione aliena, dum quis conſtituitur in tali ſtatu, vt nihil habeat, nec aliquid ſperare valebit, & num. 105.*

101 *Homo, ſi nihil habeat, vt viuat, aut neceſſitate morietur, aut oſtiatim mendicare conabitur.*

102 *Filij eorum, qui crimen læſæ maieſtatis commiſerunt, in quo miſero ſtatu redigantur à* leg. quiſquis, §. filij, ff. ad l. Iulian. maieſt. *& num. 103.*

103 *Egeſtate perpetua ſordeſcentibus mors eſt ſolatium, & vita ſupplicium.*

104 *Mori melius eſt, quàm indigere, quia tota vita mendici, eſt cogitatio victus, ſecundum Salomonem.*

106 *Hæreditatem pacto dare eſt prohibitum.*

107 *Donatio hæreditatis eſt prohibita.*

108 *Hæreditas ſicuti pacto dari, aut donari nequit, ita videtur denegatum, vt quis vniuerſaliter poſſit omnia ſua donare nihil nec in futurum ſibi reſeruando.*

109 *Leges non ſunt imponendæ verbis, ſed rebus.*

110 *Lex non debet ita intelligi, vt reddi poſſit eluſoria.*

111 *in Legis fraudem, quæ fiunt, ſunt ipſo iure nullius momenti.*

112 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, iurium, & actionum, quod non valeat, eſt opinio coronata.*

113 *Rerum ſuarum, quod quilibet ſit abſolutus moderator, & arbiter etiam abutendo, qualiter intelligatur, num. 115. & ſeq.*

114 *Donatio vniuerſalis omnium ſuorum bonorum præſentium, & futurorum, an ſit verum, quod à iure non reperiatur prohibita.*

115 *Diſponere liberè de rebus ſuis, quis valet, dummodo ita diſponat, vt à Iure id non ſit prohibitum.*

116 *Diſponere abſolutè, ſic quis poteſt diſponere de rebus ſuis, dummodo non lædat ius publicum, vel id non ſit contra bonos mores.*

117 *Libera voluntas debet intelligi ad caſus de iure permiſſos, non ad prohibitos.*

118 *Teſtatori à iure eſt permiſſum de rebus ſuis liberè, & abſolutè diſponere, & qualiter id intelligatur, n. 119. & 120.*

121 *Verbum,* volo, *à contrahentibus prolatum liberam, & abſolutam poteſtatem denotat.*

122 *Verbum,* volo, *quando à legibus profertur, non liberam voluntatem denotat, ſed arbitrio boni viri regulatam.*

123 *Arbitrium, vel moderationem is habere non dicitur, qui actum contra leges facere tentat.*

124 *Donatio, quæ eſt contra bonos mores à lege improbatur.*

125 *ex Lege id non ſolum dicitur diſpoſitum, quod ex ipſis verbis legis diſpoſitum dicitur.*

Sed etiam, quod ex mente eius concipitur.

126 *Donatio facta meretrici valet, & tenet, nec repeti poteſt, quamuis ſit contra bonos mores.*

127 *Datum ob turpem cauſam, repeti non poteſt, quando turpitudo eſt ex parte dantis tantum.*

128 *Meretrix in quantum eſt meretrix turpiter facit, accipiendo tamen mercedem turpiter non facit, & num. 132.*

129 *Meretrix, nedum datum poteſt retinere, verùm etiam promiſſum petere.*

130 Gloſ. in l. cum te. in verb. deſideras, C. de condit. ob turp. cauſ. *refutatur dum ſentit fœminam non poſſe agere ad pecuniam promiſſam ob fornicationem.*

131 *Promiſſio, quando eſt turpis, & ex turpi cauſa facta, non tenet.*

133 *Petere aliquid, quando quis iure poteſt, multò magis poterit retinere.*

134 *Mulieris bonæ famæ, ſi aliquid ſit datum libidinis cauſa, licet ipſa, vt promiſit, non immiſceatur, datum repeti non poteſt.*

135 *Quia cum ex vtraque parte adſit turpitudo potior eſt conditio poſſidentis.*

136 *Poſſidentis conditio in pari cauſa turpitudinis, potior eſt.*

137 *Sed quando adeſt turpitudo ex parte tantum accipientis, tunc repetitur, quod datum eſt, ſecus ſi adſit ex parte dantis, vel ab vtraque, & num. 138.*

139 *in Cauſa pari ſemper melior eſt conditio poſſidentis.*

140 *de Petentis iure, quando non conſtat, non curamus de iure poſſidentis.*

141 *Meretrix non tantum poteſt retinere data, & petere promiſſa in foro contentioſo, verùm etiam in foro conſcientiæ.*

142 *Meretrici, quod datur ratione conuentionis tacitè, vel expreſſè iuſto datur, & retinetur.*

143 *Fornicatio praua, & omni iure prohibita.*

144 *Meretrix eſt domina ſui corporis, & eſt materia vendibilis.*

145 *Pre-*

145 *Pretium promittens ob eam rem, quæ vendi poteſt, tenetur lege iuſtitiæ commutatiuæ ad obſeruantiam.*
146 *Receptio pretij rei, quæ vendi poteſt, turpis non eſt, quia ſenditur in ſtipendium, & num. 147.*
148 *Vitium carnis eſt inſatiabile, & imitatur Montem Ætnam, & quare.*
149 *Mons Ætena, licet perpetuis ignibus ardeat, non tamen decreſcit ignis, imo augetur.*
150 *Libidinis morbus, eſt immedicabilis, communiſſimus, fallaciſſimus, turpiſſimus, damnoſiſſimus &c.*
151 *propter Carnis vitium, pauci ſaluantur.*
152 *Donatio omnium bonorum valet, quia tantum bona præſentia donata cenſentur, & non futura.*
Bona futura, nunquam cenſentur donata, niſi id fuerit expreſſum, num. 152.
153 *Donatio omnium bonorum, non poteſt reprobari, eo quia nihil ſuus reſeruatum proteſtando, quia de futuris acquirendis poterit teſtari.*
154 *Argumentum de caſu libertatis matrimonij ad caſum libertatis teſtamenti non eſt validum, niſi adhibita diſtinctione de qua hic, num. 155. & 156.*
156 *de Matrimonij natura eſt, vt ex conſenſu dato, partes obligentur ad obſeruandum, quod promiſerunt.*
157 *Teſtamentum conditum à ſe quilibet poteſt mutare, toties, quoties voluerit.*
158 *Teſtamentum adlibitum ſuæ voluntatis in totum, vel in parte vſque ad ſupremum vitæ ſpiritum, quis mutare valet.*
159 *Matrimonij omne neruùm eſſet euacuare, ſi conſenſus datus, non aſtringeret inuites, ad contrahendum, & permanendum.*
160 *Conſenſus maximè attenditur in materia matrimoniali.*
161 *Argumentum à ſimili, nunquam data notabili diſſimilitudine admittitur.*
162 *Argumentum à ſimili modus conquaſſandi eſt probare diſſimilitudinem.*
163 *Argumentum ab æquipatrone libertatis perſonarum, cum libertate teſtandi non parum validum experitur, num. 164. & 165.*
166 *Seruus dum viuit ſpes eſt, quod in libertatem poſſit deuenire, etiam præter Domini voluntatem.*
167 *Impedimento perpetuo magis ſuccurritur, quam temporali.*
168 *Pater facilius filium vendit, quàm de re filiorum tranſigat.*
169 *Libertas perſonæ facilius in priſtinum ſtatum reuocatur, quàm res alienata.*
Periculo maiori, eſt occurrendum, num. 169.
170 *per Donationem omnium bonorum præſentium, & futurorum quis non principaliter dicitur, ſibi auferre teſtamenti libertatem, ſed acceſſoriè.*
171 *in Conſequentiam multa permittuntur, quæ aliàs principaliter denegarentur.*
172 *Quod tamen eſt verum, quando actus principalis eſt de iure licitus, ſecus verè ſi prohibitus reperiatur, & num. 173.*
174 *Donans vniuerſaliter omnia ſua bona, eius voluntas eſt, nolle amplius teſtari, & ſic propria voluntate dicitur ſe priuare tali facultate.*
175 *Teſtamenti factio eſt publici iuris.*
176 *Ius publicum priuata conuentione tolli nequit.*
177 *Teſtamenti factio, cùm non primario, ſed ſecundario reſpiciat ius publicum, pactione priuatorum tolli poteſt.*
178 *Teſtamenti factio, an reſpiciat ius publicum primariò, an ſecundario, ſatis anceps eſt, & quod reſpiciat primariè firmatur, num. 179. 180. & 181.*
181 *Iuri publico, licet principaliter introducto in vtilitatem priuatorum, & ſecundariò ius publicum concernenti, renunciari per pactum non poteſt.*
182 *Donatio omnium bonorum, præſentium, & futurorum, iurium, & actionum, quod non ſubſtineatur, tenet innumera cohors Doctorum.*
183 *Quæ opinio eſt communis, & à toto Orbe eſt receptiſſima à qua ſanè non eſt recedendum. num. 184.*
185 *Eamque opinionem tamquam ſuffultam optimis rationibus vltrò amplexi ſunt multi celebres Theologi, & admittunt etiamſi adſit.*
186 *Et ſic in diuerſis Tribunalibus Orbis fuit iudicatum, & præſertim*
187 *in Rota Lucenſi.*
188 *in Senatu Cataloniæ.*
189 *in Senatu Pedemontano.*
190 *in Senatu Sabaudiæ.*
191 *in Senatu Luſitano.*
192 *in Romano Areopago.*
193 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, eſt adeo inualida, vt nec donatio pro bonis præteritis ſubſiſtineatur.*
194 *Donatio plurium bonorum vno contextu facta in fraudem, & prohibitionem legis, ipſo iure, & in totum eſt valida.*
195 *Vt etiam reſpectu eorum, quæ ſeparatim donari poſſent, non valet.*

ANNOTATIO
Ad Deciſ. XXI.

ABYſſum maximum dicitur intra ſe continere ſinuoſa
illa, & perplexa quæſtio, † an donatio omnium bo- 1
norum præſentium, & futurorum, iurium, & actionum, va-
leat, nec ne, & ſanè verior, & communior ſententia eſt, vt
ea † tamquam inualida, eum tollat teſtandi facultatem, & 2
id ſit contra bonos mores, & ex alijs fundamentis infra di-
cendis à num. 85. non habet ſubſiſtentiam.

Scio quidem plures Doctores, huius opinionis veritatem
† quærentes, non in veritate, ſed in vanitate, ideſt ſtudio 3
oppugnandi communes & certas iuris concluſiones, † affir- 4
matiuam opinionem tenent, quod ſcilicet valeat talis do-
natio.

Et quamuis plures adducant rationes ad hoc tamen, vt
inquit S. Auguſtinus: *Ea † quæ pro fundamento verita-* 5
tem non habent, ex ſe corruit. Et inter alios, qui præ-
dictam opinionem tutati ſunt, reperitur Angel. *in l. ſtipu-
latio hoc modo concepta, ff. de verb. oblig.* Salicet. *in l. fi-
nal. C. de pact.* Guidopap. *ſingul.* 844. Ferdin. Vaſq. *contro-
uerſ. cap. 62. num. 2.* Io: Corraſ. *Miſcell. lib. 7. art. 17.* Aleiat.
in d. vltim. num. 72. C. de pact. Anton. Fabr. *par. 2. de error.
pragmatic. decad. 8. error. 6.* Forſter. iun. *in lib. ſingul. de do-
min. cap. 2. num. 227. & ſeq.* Math. Steph. *centur. 2. quæſt. 47.
ad literam B.* & multum ſuper hoc incaleſcit Schifordeg.
lib. 1. tract. 13. quæſt. 1. & ſeq.

Et ratio illa apud eos videtur ſatis vrgens, quia † vnuſ- 6
quiſque eſt bonorum ſuorum moderator, & arbiter, *l. in re
mandata C. mandat.* etiam abutendo, *l. & ſi lege, §. conſuluit,
ff. de petit. hæred. l. non vſque adeo, ff. ſi à patr. quis fuerit ma-
numiſſ.* & iuſtum eſt, † ſua vnicuique committere, vt ait 7
text. in l. nemo externus C. de iudæis. Opus enim libertatis eſt
viuere, & diſponere de rebus ſuis, † quomodo quis vult, 8
quia ſeruus non viuit, vt ſentit Ariſtotel. *polit. 6.*

Quanti enim æſtimanda veniat libertas benè docuit Dio-
genes, † ad cuius dolium cùm perueniſſet Magnus Alexan- 9
der, eumque ſalutaſſet, Percontatus fuit Diogenes; quiſnam
eſſet, eumque Alexander reſpondiſſet, *Ego ſum Alexander
Magnus, † ille Rex,* & replicauit Diogenes, *Ego ſum* 10
*Diogenes, Magnus ille Canis, non minus ſuperbiens ſua li-
bertate, quàm Alexander ſuo Regno.* Interrogauit eum Ale-
xander, quare ſe canem vocabat, † reſpondit, *quia dantibus* 11
blandior, non dantibus oblatro, malos etiam mordeo. Iterùm
Alexandro quærenti, numquid ipſe ab eo aliquid † vellet, 12
ſecede tantiſper, inquit, *à me, ne vmbra tua, mihi tollas, quod
dare mihi non potes, ideſt Solem:* vide etiam quæ circa liber-
tatem dicam infra à num. 42.

Quare, vt præmiſi, eum & libertas diſponendi de re-
bus ſuis † ad libitum ex ipſo iure naturali procedit, ſicque 13
in adminiſtratione proprij patrimonij, † quod ſpecialiter 14
non eſt prohibitum, intelligitur eſſe permiſſum, *l. nec non,
§. quod eis, ff. ex quib. cauſ. maior. l. ab ea parte, ff. de pro-
bation.*

Quidquid enim naturale, quidquid conceſſum, & permiſ-
ſum † eſt legibus, id ſemper, & infinitum intelligitur con- 15
ceſſum, & licitum, † niſi in quantum à legibus eſt reſtri- 16
ctum *argument. l. Gracchus, 4. C. ad Leg. Iul. de adult.* at
nos poſſe donare res noſtras eſt naturale, *§. per traditio-
nem 40. Inſtitut. de rer. diuiſ.* & Legibus conceſſum, *vt tot.
titul. ff. & Cod. de donat. c. vnic. per quos fiat inueſtit. in vſib.
feud.*

Digitized by Google

feud. titul.3. cum ſimil. & vſque adeò Iura permittunt dona-
17 tiones, vt eas permittat, † etiam ſi fiat meritrici, *l. 4. §. ſed
quod meritrici, ff. de condit. ob turp. cauſ. l. affectionis cauſa ff.
de donat.* & hæc quidem donatio, quia tendit ad diſpendium
18 ſalutis æternæ magis † videtur contra bonos mores, quàm
donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, iu-
rium, & actionum, per quam aufertur libera teſtandi facul-
19 tas, quia id abſque vllo periculo † animæ fieri, & obſeruari
poteſt: itaque, vt diximus, Iura facilè permittunt donatio-
nes, imò *textus eſt expreſſus in l. omnes, §. Lucius, ff. de his quæ
20 in fraud. credit.* vbi Lex † expreſsè permittit, donationem
omnium bonorum.

Renoluatur enim totum corpus Iuris Ciuilis, & ſanè tex-
21 tus nullus inuenietur, qui talem † vniuerſalem donationem
omnium boporum, præſentium, & futurorum prohibeat,
& quamuis ad hoc ſoleat expendi, *text. in d. l. ſtipulatio hoc
modo concepta, ff. de verbor. obligat.*

22 Tamen caſus donationis omnium bonorum eſt valdè di-
uerſus à caſu, de quo in *d. l. ſtipulatio*, ibi, *etenim impeditur
23 libertas teſtandi*, cùm ex pacto illo, † ne pœnam appoſitam
perſolueret, cogeretur promiſſor, eum quem promiſerat,
hæredem inſtituere, cùm ſic promiſſio facta fuerit, in caſu
24 verò donationis vniuerſalis † non cogitur donator hunc,
vel illum hæredem inſtituere ex pacto aliquo, vel aliàs im-
pediret libertatem teſtandi, ſed prohibetur de bonis donatis
aliter diſponere.

Idque comprobari poteſt ex illo ſimili, Exploratì enim iu-
25 ris † eſt, quod de Iure matrimonij libertas inuiolabilis eſt,
itaque niſi ex abſoluta, & libera voluntate contrahatur, va-
26 lidè † nullatenus dicatur initum, & cùm in matrimonio
contrahendo omnino ſit neceſſaria plena libertas, itaque
27 † ea non poſſit vllo modo tolli, *vulgat. l. cum tale, §. ſi arbi-
tratu, ff. de condit. & demonſtr. l. ſi Titia, ff. de verbor. obligat.
cap. gemma de ſponſal.*

Et tamen ſcimus, quod per pactum cùm aliqua muliere
initum de ea ducenda in vxorem, poteſt promiſſor cogi ad
28 eam ducendam, † *iuxta cap. ſicut, & cap. ex literis extra
de ſponſal.*

29 Certè enim conſtito de validitate ſponſalium, omnino
30 cogi quis poteſt † ad contrahendum matrimonium per ver-
31 ba de præſenti, nam ſtudiosè agendum eſt, vt ea † quæ pro-
mittuntur opere compleantur, *cap. 1. & c. qualiter de pact.*
32 Conſenſus enim eſt cauſa efficiens, † & ſubſtantialis matri-
monij, *cap. cum locum, & c. cum apud, c. tc de ſponſal. can. ſuf-
ficiat 27. quæſt. 2. l. nuptias, ff. de regul. iur.* S. Thom. *in 4. ſentent.
diſtinct. 26. quæſt. 2. art.* . . . Card. Bellarmin. *de Sacram. ma-
trim. lib. 1. controuerſ. 2. cap. 6. cum alijs abundè relatis in cau-
ſa Tullen. Matrimonij 15. Ianuarij 1653. coram R.P.D. meo
Albergato §. 1. verſ. matrimonium à conſenſu in totum depen-
33 det.* Itaque ſtante conſenſu † copula non requiritur, *d. l. nu-
ptias*, Abb. *in cap. num. 4. de ſponſ. duor.* Rota *coram Card.
Canalcr. deciſ. 166. num. 4. verſ. conſenſus enim ſolus facit nu-
ptias, & non copula, & coram Card. Panzirolo in cauſa Colo-
nien. Matrimonij 22. Ianuarij 1640. §. Verum quia*, ibi, *ſtante
conſenſu copula non requiritur &c. & fuit dictum in cauſa
Vlixbonen. matrimonij, 4. Maij 1639. coram bon. mem. Pirona-
no, & in cauſa Calagurritana Matrimonij 13. Martij 1643.
coram R.P.D. Meltio, confirmata ſub die 3. Iunij eiuſdem an-
ni coram eodem.*

Scio, quod Sacrum Concilium Tridentinum *ſeſſ. 24. cap. 1.
34 de matrim.* requirit ad validitatem matrimonij, † vt ſit cele-
bratum coram proprio Parocho, & duobus, vel tribus teſti-
bus præſentibus, non tamen ex hoc arguendum eſt, vt ſi quis
35 promiſerit aliquam ducere † in vxorem fidem datam obſer-
uare non teneatur, *& videatur deciſ. in cauſa Tullen. ſponſa-
lium 22. Iunij 1620. coram Card. Sacrato eſt deciſio 232. à n. 5.
par. 4. recent. tom. 2. cum alijs à me allegatis in annotat. ad de-
ciſ. 431. à num. 38. eadem par. 4. rec. tom. 2.*

Quare, vt dicebam, ſtante pacto ducendi aliquam in vxo-
36 rem, † poteſt promiſſor cogi ad eam ducendam, non poteſt
dici, ex hoc tolli libertas nubendi, & certè tunc id poſſet
37 † habere locum, quando metu pœnæ, cogeretur quis ali-
38 quam ducere in vxorem *d. cap. gemma, & d. l. Titia*, quod
ceſſat ſtante eo pacto. Sic in caſu noſtro, tunc dicitur tolli
39 libertas teſtandi, quando metu pœnæ, † cogitur, quis ali-
quem habere hæredem, & id eſt, quod de iure non permitti-
tur, & in his terminis loquitur *text. in d. l. ſtipulatio hoc modo
concepta*; quæ tantum locum habet in pœnali ſtipulatione,
40 † non in ſimplici promiſſione, & id conſiderauit Couar. *in
rubr. de teſtament. 2. par. num. 16. & in relect. cap. quamuis pa-
ctum, 2. par. num. 3. verſ. non ſolet de pact. in 6.* & Seraph. *in
tract. de priuileg. iurament. priuileg. 75. num. 30.*

Accedit quoque aliud illud ſimile, nempè quod libertas
† perſonarum, maximè ſit fauorabilis, nam, ſecundum Dio- 41
gen. apud Laert. *lib. 7.* quod optimum inter mortales eſt, † li- 42
bertas eſt, & liber homo non recipit æſtimationem, cum li-
bertas inæſtimabilis † res eſſe dicatur, *l. libertas 165. & l.* 43
non eſt, §. infinita, ff. de reg. iur.

Nihil eſt enim, † beatum, ſi abſit libertas, cùm & ditior 44
ſit liber mendicus, diuite ſeruo, vt diceret ſolebat Magnus il-
le Plato, † qui etiam in dicendo, & reprehendendo ſumma 45
vtebatur libertate, nam Plutarchus refert *in ſuis Apophr.* cùm
ipſe Plato moraretur in Sicilia, & inuitatus eſſet ad cœnam
à Dionyſio Rege, † cui familiariſſimus erat, & inter alia 46
quæ cœnantes fabulabantur, Dionyſius interrogaret, *num-
quid etiam apud Athenienſes in philoſophorum † congreſſibus* 47
de ipſius Dionyſij perſona ſermo aliquis eſſet: Plato ſubridens
reſpondit, *Numquam philoſophos Athenis degentes ita vaca-
re, vt de tam vili materia tempus † habere tractandi.* Li- 48
berè, & apertè eius vitam tyrannicam, narrans, expro-
brauit &c.

Non ſine etiam magna † cauſa, prædictus Magnus Pla- 49
to, titulo diuini decorari ſolet; Nam cùm fuerit ante
CHRISTI aduentum annos ferè 370. prædixerat ille
apertè CHRISTI Natiuitatem, Paſſionem, & Reſur-
rectionem tertia die. Quoniam, vt poſt Boet. *de diſciplina* 50
ſcholarum, affirmat ex noſtris inſignis Doctor Gulielmus
Benedict. *in eius ſolemni repetition. cap. Raynutius in verbo
mortuo itaque teſtatore num. 261. ext. de teſtament.* qualiter
in eiuſdem Platonis ſepultura ſuper illius pectus fuit inuen-
ta lamina aurea, † in qua ſcriptum legebatur. 51
CREDO IN CHRISTVM NASCITVRVM
DE VIRGINE, PASSVRVM PRO GENE-
RE HVMANO, ET TERTIA DIE RESVR-
RECTVRVM &c.

Et de eodem Platone refert Sanctus Auguſtinus *lib. 8.
Confeſſionum*, ſe legiſſe in quibuſdam Platonicorum libris
† principium Euangelij B. Ioannis in Principio erat Ver- 52
bum, non quidem eiſdem verbis, ſed hoc multis, & multipli-
cibus rationibus, quod *in principio erat Verbum, & quæ ſe-
quuntur, vſque ad illa verba, & tenebræ eam non comprehen-
derunt.* Et pariter teſtatur † ſe legiſſe, quod *verbum Deus, non* 53
*ex carne, non ex ſanguine, non ex voluntate viri, neque ex vo-
luntate carnis, ſed ex DEO natus eſt.* Ex quibus videtur
† quod Plato ſciuit, ſicut Beatus Ioannes, & ante ipſum 54
quod *In principio erat verbum, & verbum erat apud
DEVM, & DEVS erat verbum &c.* Sed quia ratio
poſtulat, vt redeam vnde digreſſus ſum, ideòque intermiſ-
ſam materiam repeto.

Quare, vt dicebam num. 37. Cùm libertas ſit res inæſti-
mabilis, & ſine ea, † nihil reputetur iucundum, & facit, 55
quod aſſerit de ſanitate famigeratus Galenus *Non aurum,
non opes, non imperia † ſine ſanitate iucunda.* Sic quoque aſ- 56
ſeri poterit de libertate.

Hinc etiam eſt, quod in dubio libertati fauendum eſt, &
quo libertate pronunciandum, † quare ſi reperiantur duo 57
inſtrumenta eodem die facta, vnum, ceſſionis crediti, alte-
rum liberationis, præualet iſtud † liberationis inſtrumen- 58
tum, vt inquit Bald. *in conſ. 274. circa medium verſ. proponitur
quod, lib. 2.*

Hinc quoque eſt, quod fauore libertatis † poteſt iniuſtè 59
carceratus impune à priuato liberari, vt probat Roman. *in
conſil. 320. in fin. vbi Addentes, in verbo eximere dant concor-
dantes*, vbi etiam Roman. numerat alia priuilegia liber-
tatis.

Vnde quantumuis multa, & magna ſint priuilegia † li- 60
bertatis perſonarum; Nihilominus non incogniti iuris eſt,
† quod quis ſuam libertatem vendere valet ad pretium par- 61
ticipandum, *§. vlt. inſtitut. de iur. perſonar. l. & ſeruorum, ff.
de ſtat. homin. l. ſi quis filia, §. irritum, ff. de inuſt. teſtam.* & in- 62
ſuper iſte non poterit teſtamentum condere, *§. in extraneis
in fin. Inſtitut. quib. non eſt permiſſum facer. teſtam.* Quare
ſi licitum erit peccare † in libertate perſonarum, nec id re- 63
putatur contra bonos mores cùm permittatur, vt poſſit quis
ſe venundari, † & ſic poteſt tolli, ac coarctari libertas, cùm 64
ea maiori ſit digna æſtimatione, quàm teſtandi facultas, qua-
re non idem dicendum erit, † vt pro libito voluntatis poſſit 65
tolli, ac coarctari talis facultas teſtandi, & id tetigit Rub.
Alexand. *in repetition. leg. non ſolum, §. iniuria num. 24. verſ.
ſed ego ſemper dubitaui, ff. de nou. oper. nunciat.*

Et

Digitized by Google

66 Et quatenus † ſit contra bonos mores tollere ſibi facultatẽ
teſtandi, tamen oon principalitet per donationem omnium
bonorom præſentium, & futurorum dicitur donatot ſibi
67 auferre talem facultatem, † ſed acceſſoriè, ſeu in cooſequen-
tiam, cùm multa, quæ ptincipaliter fieri prohibentur, in
conſequeotiam tamen permittuntur, *iuxta text. in leg. 1. ff.
de auctorit. tutor. cum ſimilib.* & præter ſupra relatum exem-
68 plum in terminis etiam expendi poteſt illud aliud, nam † &
poteſt qnis ſe dare ad arogandum alteri, *l. 1. & 2. & l. ſi arro-
gator, ff. de adopt. & l. ſi adoptauero, ff. de precar.* & tamen fi-
69 lius arrogatus † amittit facultatem teſtandi, *l. qui ex libertis,
ff. teſtamento, ff. de bonor. poſseſs. ſecundum tab. l. filius familias
in princ. ff. de teſtam.*

Vnde ex hoc non improbatur adoptio quamuis per eam,
70 † quis amittat facultatem teſtandi, ſic improbanda noo ve-
niret talis donatio, quamuis acceſſoriè donans amitteret te-
ſtandi facultatem. Et ſanè, dum quis vniuerſaliter omia ſua
71 bona præſentia, † & futura, iura, & actiones alicui donat,
noo videtur velle facere teſtamentum, cùm id ſit in arbi-
trium eius, ao illud velit condere, necne, *arg. leg. 1. ff. qui te-
ſtam. facer. poſs.*

72 Ac proinde argui poteſt, † quod eius voluntas faciendi
teſtamentum, ſit ipſa donatio, & ſic hæc in cooſequentiam
73 tollat, aut impediat, † priuatio ſiquidem habitum præſup-
ponit, *l. manumiſſiones 4. ff. de iuſtit. & iur. l. decem ſtipulatus,
116. ff. de verb. obligat. l. non poteſt, 108. ff. de reg. iur.*

Quibus tamen, & ſimilibus rationibus minimè refragan-
74 tibus opinio negatiua nempè, † quod donatio omnium bo-
norum præſentium, & futurorum, iurium, & actionum,
minimè ſubſtineatur, & ſic nullius ſit momeoti, frequentio-
ri Doctorum calculo recepta eſt, & iam ſatis, vt verior opi-
nio exaltata, & canonizata apparet, & communi Doctorum
calculo probatur *per text. in d. l. ſtipulatio hoc modo concepta
75 61. ff. de verbor. obligat.* Qui famigeratus teatus † inquit, *Sti-
pulatio hoc modo concepta, ſi hæredem me non feceris, inutilis
eſt, quia contra bonos mores eſt ſtipulatio hæc.* Vbi Bart. ſumans
76 ſic ait, *Non valet ſtipulatio † per quam auferetur libera teſtan-
di voluntas.*

Si enim, vel ſub conditione tantùm dandi ſtipulatio, quæ
77 inteſtabilem reddit, nulla eſt, quanto magis nulla erit † da-
tio, ſeu ſpolitio totalis ideſt donatio omnium bonorum præ-
ſentium, & futurorum, iurium, & actionum, quæ inteſtabi-
78 lem reddit penitus, † & abſolutè donantem, & præter ſupra
relatum *textum in d. l. ſtipulatio:* probatur etiam *per text. in
l. ſi fratres, §. idem reſpondit, ff. pro ſocio, & l. ex eo, C. de inutil.
ſtipulat. & l. hereditas, C. de pact. conuent. & l. cum donationis
in fin. C. de tranſact. & l. pactum quod dotali, & l. vltim. C.
de pact.*

Duplici enim ex capite prædicta vniuerſalis donatio aſſe-
79 ri poteſt contra bonos mores. Primò, vt diximus, † quia
reddit quem penitus inteſtabilem, nam non inueniet ali-
quem, qui velit eſſe ſuum hæredem *arg. §. 1. Inſtit. ad leg.
Falcid. & l. quod de bonis, §. 1. ff. eodem.* Hinc Vulpian. ait, in
fragment. apud Cuiacium tit. 20. ibi, *Filius familias non po-
teſt facere teſtamentum, quia nihil ſuum habet, vt de eo teſtari
poſſit.* Dum enim donans nihil habet, vnde teſtetur, deriſo-
80 ria † erit omnis eius diſpoſitio. Itaque Iura non ita facilè ſi-
nunt, vt quis ſibi tollat liberam teſtandi facultatem, & aoi-
maduertit Rota *in cauſa Auenionen. Hereditatis 5. Martij
1646. coram Reuerendiſs. Tarraconen. §. Quibus ſtantibus,
verſ. fuit animaduerſum promiſſionem præfatam non ſubſtine-
ri, & eſſe manifeſte inualidam, quia per eam remanſit ſublata
facultas teſtandi &c.*

Quamobrem, & dum filia renunciauit in manibus patris,
81 † vel matris ſucceſſioni paternæ, vel maternæ cum iura-
mento id intelligitur ab inteſtato tantùm, quoniam ſi inſti-
tuta reperiatur hæres ab eis admittitur ad ſucceſſionem,
82 † noo obſtante reounciatione, quia aliàs patri, vel matri li-
bera teſtandi facultas tolleretur, Bald. *in l. pactum, in 6. quæſt.
C. de collat. & in cap. ad noſtram, de iur. iur.* & Salycet. *in l. pa-
ctum, C. de pact.* & Imol. *in l. qui ſuperſtites ff. de acquir. hæred.*
& Paul. de Caſtr. *in l. fin. num. 4. C. de pact.*

Vbi plus aſſerit, quod etiam ſi expreſsè filia renunciaſſet
83 futuræ † ſucceſſioni paternæ, vel maternæ ex teſtamento,
non præiudicaret ſibi, ne auferatur libera teſtandi facultas,
84 quod eſt contra bonos mores, † cùm alias non poſſent fi-
liam reounciantem hæredem inſtituere, & ponderauit Suar.
*in l. quoniam in prioribus, limitat. 5. ad l. Regni num. 7. de inof-
ficioſ. teſtam.* Menoch. *conſil. 806. num. 13.* Franc. Ant. Coſt.
conſ. 7. num. 23. & ſeq. Afflict. *deciſ. 350. num. 8. verſ. etiamſi
filia expreſsè renunciaſset ſucceſſioni materna ex teſtamen-
to &c.* Surd. *deciſ. 14. num. 8. & per totum,* & reſpondit Rota
coram Cardin. Seraph. *deciſ. 850. num. 2. & coram Gypſio in
cauſa Romana Laudi 16. Iunij 1589.* relata per Beltram. in
annotat. ad Greg. XV. *deciſ. 85. num. 32. & per R. P. D. Feren-
till.* in annotat. ad Burat. *deciſ. 894. num. 12. & 13.* & deinde
fuit pooderatum in *in cauſa Romana Donationis 16. Martij
1643. coram R. P. D. Bichio §. Non obſtat, quod verſ. auferunt
ei, de cuius hereditate agitur liberam teſtandi facultatem, cum
alias non poſset renunciantem heredem facere &c.*

Secundò dicitur contra bonos mores talis donatio, † quia 85
ſic donator non ſolùm remanet inteſtatus, verùm etiam in-
ſubſtentatus, ideſt non habens, vnde viuat, dum non tantum
remanet orbatus de bonis præteritis, ſed quoque de futuris,
nam & contra humanitatem eſt, † aliquem in eo ſtatu po- 86
nere, quod nihil prorſus habeat, vel habiturus ſit, & ſic adeò
infeliciter viuere debeat, vt omnibus † ludibrio erit; Vnde 87
inquit Iuuenal. in Satir.

Nihil habet infœlix paupertas, durius in ſe,
Quàm, quod ridiculos homines faciat.

Idque latiùs proſecutus ſum *in diſcurſu par. 7. rec. à num. 135.*
vbi inter alias cauſas quas adduxi, vt omnes excitarem ad li-
tes fugiendas † quantum poſſibile eſt, illam intrepidè cape- 88
di, quia non raro litigantes ob diuturnitatem earum inci-
dunt in calamitates paupertatis, cùm comes † litis ſit miſe- 89
ria, nam & fœlix ſit, qui viuit ſine lite, nam felicitatis culmen
in hoc collocauit celebris, & facetus Martialis, dum ſic † ce- 90
cinit ſcribendo ad dilectum ſuum Quintilianum *lib. 2. Epi-
gramma 90.*

Sit nox cum ſomno, ſit ſine lite dies.

Et iam deduxi *ſupra in præcedenti parte in annotat. ad deciſ.
131. num. 140. & alibi.*

Vrgere noo parum quoque mihi videtur, & ſic redeam in
viam aliam præponderans rationem, & illa eſt, quia talis
vniuerſalis donatio in effectu idem cootinere † apparet, 91
quam teſtamentum, & perinde eſt, ac ſi donator hæredem
vniuerſalem faceret donatarium, cùm & hæreditas nihil
aliud ſit, † quàm ſucceſſio in vniuerſum ius, quod defun- 92
ctus habuit, *l. nihil aliud eſt hereditas, ff. de verb. ſignif.*

Et quæſo, quid plus habet hæres, quàm † donatarius om- 93
nium bonorum præſeotium, & futurorum, iurium, & actio-
num. Teſtamentorum autem ſolemnitates ſanè à Iure vigili
oculo multæ † fuerunt introductæ, vt fraudes, & machina- 94
tiones procul arcerentur, & hoc ea de cauſa, quia agitur † de 95
materia magni momenti, de toto enim aſſe alicuius. At certè
eiuſdem momenti, & conſiderationis eſt vniuerſalis bono-
rum donatio, quare ſimilibus machinationibus, & dolis ob-
noxia † ea dicendum erit. 96

Sicque eiſdem ſolemnitatibus muniri iure dicendum ve-
nit, quæ in teſtameotorum confectione requiruntur, & ta-
men, ſuper hoc nulla peoitus reperitur lex, quantumuis no-
bis ſatis ſuperque compertum † ſit, donationes Iura, ita re- 97
frenaſſe, atque ſic cohibuiſſe, vt vltra quingentos ſolidos, ad
libitum ſuæ voluntatis quis donare minimè valeat, requi-
rendo quando ſit † donatio vltra dictam ſummam Iudicis 98
ſcientia, & authoritas.

Quamobrem non ſine fundamento aſſeri poterit, talem
vniuerſalem † donationem à Iuris cenſura non fuiſſe cogni- 99
tam, oec receptam tamquam alieoam ab omni æquitate,
† ac ratione, dum miſer donans in tali ſtatu conſtituitur, vt 100
nihil poterit ſibi acquirere, & de præſenti cùm oihil habeat,
vnde viuat, & ſic aut neceſſitate morietur, aut oſtiatim
mendicare conabitur, & ad hoc expendi *text. in l. quiſquis,* 101
§. filij vero, C. ad l. Iul. maieſt. vbi loquendo, Imperator de fi-
lijs † eorum, qui crimen læſæ maieſtatis commiſeruot poſt- 102
quam eis miſericordiæ intuitu vitam ſeruat, eoſdem incapa-
ces reddit, vt nulla poſſint habere, vel accipere † bona, ſic 103
in fine concludit, *ſint poſtremo tales, vt his perpetua ege-
ſtate ſordeſcentibus ſit, & mors ſolatium, & vita ſup-
plicium.*

Et facit, quod ſcriptum reliqoit ſapientiſſimus Rex Sala-
mon in lib. Eccleſiaſt. cap. 20. in fin. ibi, *Filij in tẽpore vitæ tuæ
non indigeas, † melius eſt enim mori, quàm indigere, Vir reſpi-* 104
*ciens in menſam alienam, non eſt vita eius in cogitatione vi-
ctus, &c.* Quare contra omnem æquitatem, vt dicebam, vide-
tur eſſe, vt quis conſtituatur, in tam calamitoſo ſtatu, vt
nihil habeat, & ſic † mendicare cogatur, quod ſanè in 105
benè inſtituta Republica permittendum minimè venit.

Comprobari quoque poteſt receptiſſima concluſio ſupra
relata, quod non ſubſtineatur aſſerta donatio vniuerſalis,
quia,

Digitized by Google

quia, vt diximus, cùm ea, in effectu cootineat, & complecta-
106 tur hæreditatem donantis, ac ſicuti prohibitum eſt, † pacto
dare hæreditatem, vt diſponit *text. in l. pactum quod dotali*,
C. de pact. Peregr. *de fideicom. artic.* 51. *num.* 29. Vaſqu. *de ſuc-
ceſſ. lib.* 2. §. 18. *num.* 19. *& ſeq.* & dixit Rota *in cauſa Aueni-
nen. hæreditatis* 23. *January* 1647. *coram Reuerendiſſ. Tarra-
conen.* §. *Quocirca, verſ. hæreditas pacto dari non valet, &c.*
107 & ſic etiam † prohibita eſt donatio hæreditatis, *l. hæreditas,
C. de pact. conuent. l. cum donationis, C. de tranſact. l. ſtipu-
latio, ff. de verb. oblig.* & exornant Doctores relati per Clar.
in §. *Donatio quæſt.* 19. *num.* 6. & per Theſaur. *deciſ.* 225.
num. 1. Ceuall. *in ſpecul. commun. opinion. lib.* 1. *quæſt.* 140.
num. 2.

108 Ergo ſicuti denegatum eſt pacto dari, aut donari † hære-
ditas, ita ſimiliter cenſetur denegatum, vt donatio omnium
bonorum præſentium, & futurorum, &c. fieri valeat cum
109 ea, vt proximè diximus in effectu contineat † hæreditatem
ipſam, nam non verbis, ſed rebus, leges imponimus, *l. ſcire
leges, ff. de legib. & l.* 2. *in fin. ff. commun. de legat. & l. vltim. C.
de vſur.* cùm & ſic lex debeat intelligi, vt non poſſit circum-
110 ſcribi, & † reddi eluſoria, *cap. ſi ciuitas de ſentent. excommun.
in* 6. *l.* 1. §. *pecuniam, cum leg. ſeq. ff. de calumn. gloſ. in cap.
quamquam de vſur. lib.* 6. & quod in fraudem legis factum
111 eſt, ipſo iure nullius † eſt momenti, *l. hoc modo, ff. de condit.
& demonſtr. & l. non dubium, C. de legib. & l. ſi libertus, ff.
de iure patr.*

Ex iſtis enim, & alijs pluribus efficaciſſimis argumentis,
atque inconcuſſis fundamentis benè conſtat, quam ſolida,
& verior ſit iſta opinio negatiua, quod nullatenus ſobſiſtat
112 † talis vniuerſalis donatio, eamque ferè omnes Doctores
commuoi applauſu abſque vllo ſcrupulo ſequuntur, quos
plures ex eis adducam infra à num. 186. vna cum approba-
tione diuerſorum Orbis Tribunalium. Et primum hic, vt
ratio poſtulat, & magis ſidateſcat iſta noſtra opinio ratio-
nibus iam ſupra adductis per ſectatores contrariæ damnatæ
opinionis, ſuos ſatisfaciam ordine. Sicque dum dicunt, ideò
113 tenere talem vniuerſalem donationem, † qoia quilibet re-
rum ſuarum eſt moderator, & arbiter etiam abutendo, vt
114 habetur ſupra à num. 6. & inſuper, quod ſit † prohibita talis
donatio, nullus in toto corpore Iuris reperitur textus, vt la-
tius dixi ſupra num. 21.

Reſpondetur enim nullatenus negando, quod quilibet eſt
rerum ſuarum moderator, & arbiter attamen ſic quilibet ad
115 nutum † ſuæ voluntatis de rebus ſuis poteſt diſponere, niſi
à lege ſit probibitum ſic diſponere, vt tradit Bart. *in terminis
diffinitionis dominy in l. ſi quis vi,* §. *differentia, num.* 4. *ff. de
acquir. rer. domin.*

Et ſaoè *text. in d. l. in re mandata, C. mand. cum ſimilib.*
116 nullatenus procedunt, in caſu, quo quis res ſua vtens, † ali-
quid faceret contra leges, vel ius publicum, vel bonos mo-
res, vt eſt caſus ooſter. Imò etiamſi *text. in d. l. in re mandata*,
loquatur per verbum liberæ voluntatis, tamen debet intelli-
117 gi ad caſus de iure permiſſos, oon † ad prohibitos per ipſas
leges, *argum. leg.* 1. *C. de Sacroſanct. Eccleſ.* prout in ſimili di-
118 cimus, quod facultas ampliſſima conceſſa Teſtatori, per † le-
gem, vt ad libitum de rebus ſuia diſpooat, *iuxta* §. *diſponat.
auth. de nupt.*

119 Non propterea efficitor, vt poſſit contra Legum præce-
120 pta † diſponere, *per text. in l. nemo poteſt, ff. de regul. iur.* &
animaduertit Rota *in cauſa Fanen. Commenda* 27. *Iuny*
1639. *coram Reuerendiſs. Tarraconen.* §. *Et facit ceſſare,
verſ. facultas ampliſſima conceſſa teſtatori, vt ad libi-
tum, &c.*

121 Accedit etiam quod verbum, *volo*, à † contrahentibus
prolatum, adeò liberam voluntatem denotat, vt nihil ea-
cludat præter dolum, *l. creditor,* §. *Lucius, ff. mandat.* quando
tamen profertur à lege, non liberam voluntatem denotat,
122 ſed arbitrio boni viri regularam, † vt probat *text. ſecundum
inductionem Aretin. in l.* 2. §. *voluntate, ff. ſolut. matrim.* maxi-
mè quia verba eiuſdem *leg. in re mandata*, hoc ſonant, ibi,
moderator, & arbiter.

123 Nam arbitrium, aut † moderationem is habere non di-
citur, qui actum contra leges facere tentat, vide, quæ dixi in
meis *reſolut. practicabil. cap.* 71. *à num.* 146. ibi, *arbitrium non
debet eſſe beſtiale.*

Sed donatio, quæ eſt contra bonos mores, à lege prohibe-
124 tur *l.* 1. *ff. de donat. int. vir. & vxor.* & huiuſmodi † donatio
eſt contra bonos mores, vt diximus ex *d. l. ſtipulatio hoc modo
concepta*, ergo intelligitur eſſe prohibita, & hoc qoamtumuis
nulla ſpecialis lex, ſuper prohibitione talis donationis vni-
uerſaliter factæ, reperiatur, cum ex † lege dicatur non ſo- 125
lum, quod ex verbis ipſius legis habetur, ſed etiam, quod ex
mente ipſius, concipitur, *l. nominis, & rei,* §. *verbum ex legi-
bus, ff. de verb. ſignif. & l. non dubium C. de legib. & inſtitut. de
legitim. patron. tutel.* Bart. *per illum text. in l.* 3. *in princip. ff. de
legitim. tutor.* Aretin. *in l. illud, num.* 4. *verſ. vnde dicimus, ff. de
acquir. hæred. & in l. ventre, num.* 10. *verſ. illud autem, ff.
eod. tit.*

Nec in aliquo vrget, quod adduximus ſupra num. 17. de
donatione à Iure permiſſa ſi fiat meretrici, † vt valeat, oec 126
repeti poteſt quantumuis ſit contra bonos mores. Nam
reſpondetur, quia illud, quod datum eſt ob turpem cauſam,
repeti non poteſt, quando turpitudo eſt ex parte dantis tan-
tum, vt optimè deciditur *in d. l.* 4. §. *ſed & quod meretrici, ff.
de condit. ob turp. cauſ.* quod autem meretrici datur repeti
ooo † poteſt, non ea, quidem ratione, quod vtriuſque tur- 127
pitudo verſetur, ſed quia ſolius dantis eſt, illa enim turpiter
facit, quia ſit meretrix, ſed vt io eodem † textu ſubijcitur, 128
accipiendo turpiter non facit, *vt notant omnes in d. l.* 4. §. *ſed
& quod meretrici*, vbi Bart. Salicet. Caſtren. Alex. & alij *in l.* 2.
C. de condit. ob turp. cauſ. vbi quod meretrix poteſt, † ne dum 129
datum retinere, ſed promiſſa petere &c.

Hinc communiter reprobatur *gloſ. in l. cum te.* 2. *in verb.
deſideras, C. de condit. ex turp. cauſ.* dum videtur † ſeotire, 130
fœminam agere non poſſe ad pecuoiam promiſſam ob for-
nicationem, & præſertim eam reprobat Palat. *in repet. rubr.
de donat. inter vir. & vxor.* §. 40. *num.* 9. qui reſpondit ad fun-
damentum contrarium, quod iſta promiſſio † eſt turpis, ſeu 131
ex turpi cauſa, & ideò non valet, quia hoc non eſt verum,
quia vt promiſi meretrix in eo, quod eſt meretrix turpiter fa-
cit, † ſed ex quo eſt talis, non turpiter accipit, nec turpiter 132
ſtipulatur, Couarr. *in regul. peccatum, par.* 2. *num.* 1. *de regul.
iur.* Quare ſi poteſt petere, † multò magis poterit retinere 133
datum, *& facit leg. Hiſpan.* 53. *tit.* 14. *par.* 5. *vbi ſtatuitur ex d.
l. cum te*, ſtatuitur, quod mulieri bonæ famæ, ſi † aliquid ſit 134
datum, licet ipſa, vt promiſit, non immiſceatur, repeti datum
non poteſt, quia cùm ex vtraqoe parte adſit † turpitudo, po- 135
tior eſt conditio poſſidentis, & vide adducta per Gamm. *de-
ciſ. Luſitan.* 223. *num.* 3. vbi quod in pari cauſa turpitudinis
potior eſt † conditio poſſidentis, Cardoſ. *in prax. Iudicum*, 136
& Aduocat. in verb. donatio num. 51. Vbi quod datum ex tur-
pi cauſa, non repetitur, ſi ex vtraque parte adſit turpitudo,
nam in pari cauſa † turpitudinis melior eſt conditio poſſi- 137
dentis, ſi tam ſit turpitudo ex parte accipientis, reperitur,
quod † fuit datum ab illo, qui dedit, non autem ſi turpitudo 138
adſit ex parte dantis, vel ab vtraque parte, *per text. in l. ſi ex
cautione*, 1. *vbi DD. ff. de condit. ex turp. cauſ.*

Ex hoc eſt generale, quod in pari † cauſa ferè ſemper me- 139
lior eſt conditio poſſidentis, & hoc ſatis in iure decantatur,
nam & perpetuum eſt, vbi † non conſtat de iure petentis, 140
non curamus de iure poſſidentis, *l. fin. C. de reivindic. l. qui
accuſare*, vbi DD. *C. de eden. cap. ex literis de probat. cum
ſimil.*

Quare, vt dicebam, non tantum meretrix poteſt retinere
data, & petere promiſſa † in foro contentioſo, verùm etiam 141
retinere, & petere in foro conſcientiæ, vt ſingulariter tenet,
& probat Panormit. vbi benè fundat *in cap. plerumque n.* 12.
quæſt. 3. *de immunit. Eccleſ.* quod eſt menti tenendum ſecun-
dum Anton. Gomeſ. *ad leg. Taur.* 42. *in fin.* ibi, *Imo quod ma-
gis eſt, nedum poteſt meretrix retinere data &c.* & ſuper hoc
videatur Nauar. *in manual. cap.* 17. *à num.* 34. *verſ. quarte*,
Anton. Cordub. *in quæſt. Theolog. lib.* 1. *quæſt.* 32. Mich. de Pa-
latios *de contract. lib.* 5. *cap.* 11. *circa fin.* Mozz. *pariter de
contract. tit. de donat.* §. *de perſonis inter quas poſſit cadere
donat. vel non num.* 24. Greg. de Valent. *tom.* 3. *diſput. quæſt.* 6.
punct. poſt dub. 5. Franc. Emmanuel. *in ſumm. par.* 2. *quæſt.* 40.
concluſ. 3. Paul. Comitul. *reſponſ. moral. lib.* 3. *quæſt.* 5. *num.* 12.
& quæſt. 6. Sanchez *de matrim. lib.* 4. *diſputat.* 11. *num.* 1. Mo-
lin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſput.* 34. Sayr. *in claui Reg. lib.* 10. *tract.* 5.
cap. 3. *num.* 26. Valer. Reginal. *in prax. pœnitent. lib.* 10. *cap.* 19.
Dominic. Bannes 2. 2. *quæſt.* 32. *art.* 7. *dub.* 2. *& quæſt.* 62. *dub.* 5.
Et ex noſtro benè deducit Didac. Spin. *in ſpecul. teſtament.
gloſ.* 6. *principal. à num.* 20. vbi refutata ratione Adrian. *in* 4.
diſtinct. 15. *quæſt.* 20. & Caetan. 2. 2. *quæſt.* 62. *art.* 5. & quam
tradit Couar. *in d. regul. peccatum par.* 2. §. 2. *num.* 3. & quam
conſtituit Medin. *de reſtit. quæſt.* 20. licet pro viribus eam de-
fendat Nauar. *in manual. d. cap.* 17. *num.* 36. ea eſt veriſſima,
ſcilicet, quod id, quod datur meretrici ratione † conuen- 142
tionis expreſſæ, vel tacitæ in pretium ſui laboris dator, &
iuſtè retinetur, S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 32. *art.* 7. Soto, *de
iuſtit.*

Digitized by Google

inſtit. quæſt.7. art. 1. vide Palacios Rubios *dicta rubric.* §. 40.
num. 16.

Licet enim fornicatio praua ſit, & omni iure prohibita,
143 † vt nuper luculenter, & doctè probat D. Io: Nicolaus Lu-
cidorus *in tractat.de illegitim.Clericor. & Regular.in prælud.*
*à num.*56.*& cap.*15.*num.* 2. *&* 3. Tamen meretrix eſt domina
144 † ſui corporis, & eſt materia vendibilis, vt explicat Card.
Caietan. 2. 2. *quæſt.*37.*art.*7. & conſiderat Spin. *in d.gloſ.*6.*ſub*
num. 20. *verſ. tamen eſt domina ſui corporis, & eſt materia*
vendibilis &c.

Vnde ille, qui dat, vel promittit pretium ob eam rem, quæ
145 vendi † poteſt tenetur lege iuſtitiæ commutatiuæ, quæ fit in
compenſationem, & mercedem corporis ipſius mulieris, &
146 pro illo labore, & ſic receptio turpis non † eſt, quia tendit in
ſtipendium, quod probatur Geneſeos *cap.* 38. Vbi promiſſa
147 † à Iuda Thamar ob fornicationem adimpleuit, & deducit
Couar. *in cap. peccatum* 2.*par.* §.2.

Deciſio loqui de turpiſſima hac materia libidinis, qua ni-
148 hil deteſtabilius, † nam vitium carnis eſt inſatiabile, æmula-
tur enim Montem Æthnam, qui licet perpetuis ardeat igni-
149 bus, non tamen decreſcit, † imò potius creſcit. Inſuper li-
bido, & incontinentia, eſt morbus immedicabilis, commu-
150 niſſimus, fallaciſſimus, turpiſſimus, damnoſiſſimus † &c.
Heu quam horribile eſt dictum, quod Sanctus Remigius
Epiſcopus Rhemenſis, de libidine, & incontinentia pronun-
151 ciauit: *Demptis † paruulis*, inquit, *ex adultis propter carnis*
vitium, pauci ſaluantur &c.

At modo recto tramite redeundo ad ſatisfaciendum alijs
obiectionibus eorum DD. qui minus verè ſentiunt, dona-
tionem omnium bonorum præſentium, & futurorum, iu-
rium, & actionum de iure validam eſſe. Quare non officit
textus de quo ſupra *à num.*20.*in d.l.omnes*, §.*Lucius, ff.de his,*
qui in fraud. creditor, quia iuris principia dictant, quod do-
natio omnium bonorum valeat, quia cenſetur ſolum facta
152 de bonis præſentibus, & non de futuris niſi teſtator † id ex-
preſſerit, *leg.ſi ita, ff. de aur.& arg.legat.l. fin. & ibi not.C.de*
aur. & argent. legat. & ita debet intelligi *text. in d.* §.*Lucius.*
Nec talis donatio poteſt reprobari, quia per eam non aufer-
153 tur teſtandi libertas, cùm donans poterit † teſtari de bonis,
poſtea quærendis, Dicaſtillo *in tractat.de iuſtit. lib.*2.*tract.*3.
*dub.*3.*num.*48.

Ad obiectum illud fortè, de quo ſupra num.25. de æqui-
paratione libertatis matrimonij, cum libertate teſtandi, re-
ſpondetur diſtinguendo vnà cum Anont.de Butt. *in cap. re-*
154 *quiſiuit de ſponſ.* dicens de caſu † libertatis matrimonij ad
caſum libertatis teſtandi non poteſt ſumi argumentum, niſi
modò, vt ipſe diſtinguit, aut enim matrimonium debet eſſe
liberum ab omni penitus coactione, vel neceſſitate extrinſe-
155 ca veniendi † extra conſenſum partium, & de iſta libertate
idem dicendum eſt, ac benè argui in teſtatore, ſeu libertate
teſtandi.

Aut verò quærimus, an matrimonia debeant eſſe libera
156 de neceſſitate intrinſeca, ideſt de natura † matrimonij, vt
ex conſenſu dato, partes obligentur ad obſeruandum, quod
promiſerunt, & tunc ad hoc matrimonia non debent eſſe
157 libera, & hoc non cadit † in vltimis voluntatibus, quoniam
quilibet conditum à ſe teſtamentum toties, quoties voluerit,
158 poterit ad nutum ſuæ voluntatis, illud mutare, † ac in to-
tum reuocare, & hoc vſque ad ſupremum vitæ ſpiritum, vt
ſatis in angulo eſt.

Quod non ſic eſt in matrimonio, nam ſi alias diceretur
159 † eſſet euacuare omne neruum matrimonij, dum conſenſus
non aſtringeret inuitos ad contrahendum, cum conſenſus
160 † maximè attendatur in materia matrimoniali, quare ſtan-
te iſta notabili diſſimilitudine inter teſtamenti factionem, &
161 matrimonium non procedit argumentum † à ſimili, nam
nunquam obſtat argumentum à ſimili data aliqua diſſimili-
tudine. Hinc dicit Abb. *in cap.conſtitutus, in* 3. *notabil.de ap-*
162 *pellat.* quod modus deſtruendi argumentum † à ſimili eſt
probare diſſimilitudinem, *& eſt gloſ.in l.creditori, & DD.ff.*
de nou. oper. nunciat. & in puncto benè deducit Afflict. *de-*
*ciſ.*350.*num.*11.*verſ. & ideo data iſta diſſimilitudine inter te-*
ſtamenti factionem, & teſtamentum &c.

Sequitur nunc reſpondere alteri argumento, de quo ſupra
num. 41. ſcilicet circa argumentum ab æquiparatione liber-
163 tatis perſonarum, cum † hac libertate teſtandi, quod ſanè
non parum validum experitur, ſed omnem difficultatem
deuorat Martin. Monter. *in l.pactum quod dotali num.*8. *C.de*
pact. dicit enim in priori libertatis ſpecie, ſtatutum fuiſſe,
164 poſſe eam tolli & coarctari, † in poſteriori verò libertate

ſcilicet teſtandi, quia in hac mors ipſa impedimentum per-
petuum præſtat, quominus poſſit homo libertatem teſtandi,
quam amittit † morte præuentus recuperare, quoniam 165
aliud velle non eſt habiturus, vt benè conſiderauit Impera-
tor *in l.habeat* 1.*in fin.C.de ſacroſanct.Eccleſ.*

Sed quando quis libertatem perſonæ amiſit, & ſeruus effi-
citur, impedimentum temporale videtur eſſe ex eo, quia
dum viuit, ſpes ſit, quod in libertate † peruenire poſſit, etiam 166
præter domini voluntatem, *l. ſi quis ingrauis*, §. *verum in fin.*
ff. ad Syllan. & tot. tit. C. quibus ex cauſ. ſeru. pro præm. li-
bert. accip. Atque ideò non eſt mirum, ſi impedimento per-
petuo magis † ſuccurratur, quàm temporali, *arg. leg.* 2. 167
C. de pact. qui fil. diſtract. iuncta l. de re filiorum, C. de
tranſact.

Vbi deciditur quod pater faciliùs filium vendit, quàm † de 168
re filiorum tranſigat, non alia quidem ratione, niſi quia fa-
ciliùs libertas perſonæ in priſtinum ſtatum † reuocatur, 169
quam res alienata, ideòque illi maiori periculo, tacitum eſt.
Hæc, & alia ad ſoluendum dictum argumentum adducit
Monter. *in d.l.pactum*, & ſequitur Fontanell. *de pact.nuptial.*
*d.clauſul.*4.*gloſ.*19.*par.*1.*num.*20. *verſ.mors ipſa impedimen-*
tum perpetuum præſtat &c.

Reſtat tandem, vt reſpondeatur vltimo argumento, de
quo ſupra num. 66. ſcilicet per donationem omnium † bo- 170
norum præſentium, & futurorum, quis non dicitur princi-
paliter ſibi auferre libertatem, ſed acceſſoriè, ſeu in conſe-
quentiam cum multa, † quæ principaliter fieri prohibentur, 171
in conſequentiam tamen permittuntur &c. reſpondemt ad
hæc, ſupradicta quidem vera eſſe, quando actus † principalis 172
eſt de iure permiſſus, ſecus verò ſi prohibitus reperiatur, vt
eſt caſus noſter, cum prohibita ſit donatio † vniuerſalis om- 173
nium bonorum, præſentium, & futurorum tamquam con-
tra bonos mores, vt ſæpè diximus.

Quare ceſſat conſequentia, & quatenus additur *num.* 38.
71. *&* 72. quod dum quis donat vniuerſaliter † omnia ſua 174
bona, eius voluntas ſit nolle amplius teſtari, & ſic ex propria
voluntate dicitur tali facultate ſe voluiſſe priuari. Reſpon-
detur, cum teſtamenti † factio ſit publici iuris, *l. teſtamenti* 175
factio, ff.de teſtament. & l. teſtandi C.eodem, conſequens eſt,
vt priuata † conuentione, ſeu voluntate tolli non poſſit, *l.* 176
ius publicum, ff.de pact. l.nec pignus, §.*priuatorum, ff. de regul.*
iur. & l.quod de bonis, §.1. *ff. ad leg.Falcid.* & in puncto ani-
maduertunt DD. relati per Alex. Trentacinq. *variar.reſolut.*
*par.*3.*vol.*1.*reſolut.*3.*num.*1. *verſ.cum teſtamentum ſit publici*
iuris &c.

Et quatenus replicaretur, quod quamuis teſtamenti factio
ſit publici iuris, & publicam reſpiciat vtilitatem, vt dictum
eſt, cùm tamen id ſecundario † ius publicum reſpiciat, pa- 177
ctione poſſit priuatorum tolli, *arg.leg.iuris gentium*, §.*ſi paci-*
ſcar.ff.de pact. Iſta ſanè replicatio ſubſiſtere non videtur ſiue
enim dicamus, teſtamenti factionem, ſecundario reſpicere
ius publicum, † ſeu primario (quod verius puto, vt dicam 178
alibi) non eſt opus argumentis ad probandum, ſeu negan-
dum per pactum tolli, aut non tolli poſſe, † ſi perlegamus 179
text.in d.l. teſtamenti factio, ibi, *teſtamenti factio non priuati*
ſed publici eſt, ideoque forma eius priuatorum pactis, non leditur
&c. ff. de teſtam.

Vbi clarè apparet teſtamenti factionem principaliter re-
ſpicere, & pertinere ad ius publicum, quamobrem donatio
prædicta vniuerſalis non tollit teſtandi † facultatem, & qua- 180
tenus ad omne peius teſtamenti factio non principaliter, ſed
ſecundario publicam concerneret vtilitatem verum non eſt
ob eam cauſam priuatorum pactis tolli poſſe, cum indubita-
tum ſit, quod iuri publico licet principaliter † in vtilitatem 181
priuatorum introducto, & ſecundario ius publicum concer-
nenti; renunciari per pactum non poſſe, vt colligitur ex Bart.
in l.ius publicum, ff. de pact. & ſequuntur Io: de Imol. Alex. &
alij contra Angel. *in l.nemo, ff. de legat.* 1. *per text. in l.de die,*
*& in l. Atilicinus, ff.de pact.dotal. iuncta l.*1.*ff.ſolut. matrim.*
& facit *leg.quod de bonis*, §.1. *ff. ad leg. falcid.*

Reliquum nunc eſt, vt plures adducam Doctores, qui
hanc negatiuam opinionem, quod inualida ſit talis vniuer-
ſalis donatio, adducam, & quamuis ſit adeò numeroſus
numerus eorum vt mirabilis ſit tamen cum eos numerare
nauſeam afferre id poſſet, ideò principaliores numerabo,
† & illos apud quos plures alios haberi poſſit. Vtque pro 182
Anteſignano huius opinionis ſolet adduci Bart. *in l.ſtipulatio*
*hoc modo concepta, num.*5.*ff.de verb.oblegat.* & ibi omnes ſcri-
bentes communi applauſu ſequuntur, & præſertim Ca-
ſtreoſ. Cumao. Alex. Iaſ. Salicet. Alberic. idem etiam firmant.

Idem

Digitized by Google

Idem Bart. Alex. Bald. Iaſ. Dec. Bolognett. Curt. iun. Pur-
purat. & alij communiter *in l. fin. C. de pact.* latè Dilect. *de
art. teſtand. cautel. 2. num. 2.* Iul. Clar. *recept. ſentent. in §.
donatio quæſt. 19. per tot.* Mozz. *in tractat. de donation. ti-
tul. de reb. quæ donari poſſ. num. 6.* Couar. *variar. reſolut.
lib. 3. cap.* 12. & latè Alex. Trentacinq. *variar. reſolut. dict.
lib. 3. vol. 1. reſolut. 3. à num. 1.* vbi pluribus cumulatis teſta-
183 tur † hanc eſſe communem opinionem, & præter ab eo
adductos, addo Fontanell. *de pact. nuptial. clauſ. 4. gloſ. 21.
part. 1. per tot. & ſub num.* 18. proteſtatur, quod ab iſta opi-
184 nione negatiua non ſit recedendum, † quia in toto Or-
be ſit, & fuerit ſemper receptiſſima. Eamdem opinio-
nem protegit quoque Andr. Fachin. *controuerſ. iur. lib. 6.
cap. 87. per tot.* vbi hanc veriorem prædicat, ſicuti pariter
ſtrenuè defendit Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent.
lib. 13. tit. 26. à num. 14. & ſeq. verſ. ſed contraria ſenten-
tia, quod huiuſmodi donatio, nullius ſit momenti frequen-
tiori DD. calculo recepta eſt, &c.* & latè Guttierez. *lib. 1.
de iurament. confirm. cap. 11. à num. 2.* Molin. *de primogen.
lib. 2. cap. 10. à num. 10.* Ioan. de Caſtill. *controuerſ. iur. lib. 4.
controuerſ. 53. num. 3.* Angel. Stephan. Garon. *variar. reſol.
cap. 4. in verb. donatio, num. 47. verſ. quando donatio com-
prehendit omnia bona præſentia, & futura, mobilia, & im-
mobilia, iura, & actiones, & quidem receptius eſt inualidam
eſſe donationem, &c.* Gomeſ. *ad leg. Tauri 69. à num. 1. &
per tot.*

185 Eamdem opinionem tamquam optimis ſuffultam † ra-
tionibus vltrò amplexi ſunt plures celebres Theologi, &
præſertim Molin. *de iuſtit. & iur. tom. 2. diſp. 280. num. 1.*
Leſſ. *eod. tract. lib. 2. cap. 18. dub. 13. num. 94.* Filliuc. *tract. 34.
cap. 5. quæſt. 1. num. 99.* Rebellus *lib. 18. quæſt. 7. num. 4.*
Baunius *in Theologia moral. tom. 2. lib. 2. tractat. 4. quæſt. 12.*
& latè famigeratus R. P. Antoninus Diana *in ſuis reſolut.
moralib. part. 8. tractat. 6. reſol. 38. per tot.* vbi teſtatur,
quod Doctores in hoc conueniunt, quod prædicta dona-
187 tio, iure communi inualida ſit, † etiamſi adſit inſinuatio,
& putat ab iſta opinione negatiua non eſſe recedendum,
& præter Theologos ab eo adductos, addo Paul. Layman.
*in ſua Theologia moral. lib. 3. de iuſtit. tractat. 4. cap. 12.
eit. de pact. & contract. num. 16. verſ. donatio omnium bo-
norum præſentium, & futurorum, tam mobilium, quàm
immobilium irrita eſt, quia liberam teſtandi facultatem
auferet, &c.* Petr. de Onate *de contractib. titul. de donat. in
gener. diſputat. 29. ſect. 6. num. 78. verſ. primò ponendum eſt
tamquam baſis totius diſputationis, immenſas donationes
eſſe prohibitas, &c.* Boſſ. *in ſuis var. moral. tom. 2. tit. 18.
num. 336. verſ. donatio omnium bonorum generalis, præſen-
tium, & futurorum, non valet, &c.* Caſtropalao *de iuſtit.
& iur. tractat. 32. diſputat. 2. punct. 24. §. 1. num. 1. & ſeq.*
ibi: *Communis eſt omnium ſententia prohibitam eſſe do-
nationem omnium bonorum præſentium, & futurorum,
&c.*

Sic quoque in diuerſis Orbis Tribunalibus fuit iudica-
187 tum, & præſertim † in Rota Lucen. apud Hieronym.
Mangon. *deciſ. 31. num. 4.* ibi: *ac ſit priuabat donatorem
188 facultate teſtandi, quod non valet, &c.* in Senatu † Catalo-
niæ apud Io. Petr. Fontanell. *deciſ. 242. num. 11. verſ. apud
nos non ſunt recepta donationes, quæ fiunt de omnibus omnino
bonis, præſentibus, & futuris, & iuribus, & actionibus,
189 &c.* & in Senatu Pedemontano † penes Oſaſch. *deciſ. 70.
num. 10. verſ. huiuſmodi donatio facta de omnibus bonis, &
iuribus, præſentibus, & futuris nihil penitus reſeruato non
190 valet, &c.* & in Senatu † Sabaudiæ apud Fabr. *in ſuo
Cod.* Fabrian. *lib. 8. titul. 36. diffinit. 9.* ibi: *Bonorum
omnium præſentium, & futurorum donatio non valet, &c.*
191 & in Senatu Luſitano, † vt ſcribit Gamm. *deciſ. 339. nu. 2.
verſ. donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum
reprobatur, &c. & melius in deciſ. 386. num. 1. verſ. magis
communiter teneri prædictam donationem omnium bonorum
præſentium, & futurorum inualida eſt, &c.* Et tandem ſic
192 fuit pronunciatum in Rota Romana † in cauſa *Auenionen.
Hæreditatis 23. Ianuarij 1637. coram Reuerendiſs. Tarra-
conen. §. 1.* ibi: *donationem omnium bonorum non ſubſiſtere,
ſed fuiſſe inualidam, & potuiſſe reuocari, dum illa can-
tat de omnibus bonis tam præſentibus, quàm futuris,
&c. & iterùm coram eodem in eadem cauſa ſub die 23. Ia-
nuarij 1647. §. Quibus, vbi manifeſtè apparet donatio-
nem fuiſſe nullam, quia libera facultas teſtandi remanet
ſublata, &c.*

Et quidem talis donatio eſt adeo nulla, vt non ſubſiſten-
tiam habeat etiam reſpectu † bonorum præteritorum, cùm 193
non ſit maior ratio, quod potius valeat in vna parte, quàm
altera, ſicuti optimè probatur per textum ſatis apertum *in
l. ſi libertus, §. ſi quis plures, ff. de iurepatr.* vbi diſponitur,
quod donatio † plurium rerum vno contextu facta in frau- 194
dem, & prohibitionem legis, ipſo iure, & totaliter nulla
declaratur, vt nulla etiam ſit reſpectu † earum rerum, quæ 195
ſeparatim donari poſſunt, & ibi plenè Doctores ſuper dicta
lege ſcribentes. Sed quia iam omnes breuitatis cancellos
pertranſiui, ideòque circa hanc materiam, & alia plura
circa inualiditatem dictæ donationis, latè congetam infra
*ad deciſionem in hac eadem cauſa facta, quæ eſt in eadem cau-
ſa emanata, quæ eſt præſens deciſio in cauſa Romana Dona-
tionis 17. Decemb. 1641. coram eodem Reuerendiſs. D. Tar-
raconen.*

Nec aduerſatur *text. in l. ſancimus, C. de donat.* vbi ha-
betur, quod donatio excedens 500. ſolidos, ſaltem ſubſti-
netur in quantitate, in qua non requiritur inſinuatio. Vn-
de idem videtur dicendum in præſenti caſu, dum donatio
bonorum præſentium permiſſa eſt à iure, ſicque quo ad ea,
ſubſtineri poterit. Quia reſpondetur, quod *in d. l. ſanci-
mus,* eſt taxata certa quantitas expreſsè, & determinatè,
in qua ſubſtinetur dicta quantitas donationis, ſed in caſu
noſtro non eſt determinata aliqua quantitas, intra quam ea
poſſit valere, ergo &c.

Paulus Rubeus.

R. P. D. HIERONYMO VEROSPIO

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Albaneñ. Hæreditatis.

Veneris 24. Maij 1641.

A R G V M E N T V M.

Statuta Vrbis, tunc intrant in locis diſtrictus, quando ſuper illo particulari, de quo eſt controuerſia in illo loco, non reperitur particulare ſtatutum. Et quid ſit dicendum, ſi ſtatutum alicuius loci, in diſtrictu exiſtentis, remittat ſe ad ius commune.

S V M M A R I V M.

1 *Nepotes ex fratribus præmortuis ſuccedunt patruo in locum parentum ſuorum, vnà cum amitis, in ſtirpes, & non in capita.*

2 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 146. ad ſucceſſionem fratris, admitti fratres ſuperſtites, excluſis ſororibus.*

3 *Caſtrum Gandulphi ſubiacet ſtatutis Vrbis, cùm ſit in eius diſtrictu.*

Caſtrum Gandulphi non diſtat ab Vrbe Romana pluſquam duodecim millia paſſuum, num. 3.

4 *Caſtri Gandulphi ſtatuta, quid diſponant circa ſucceſſionem fratrum.*

5 *ad Statuta Prouinciæ, vel Ciuitatis ſuperioris, quando ſit recurrendum.*

6 *Statuta, ſi mandent in aliquo caſu ſeruari diſpoſitionem iuris communis, an intelligatur voluiſſe ſeruari ſtatuta Ciuitatis dominantis necne.*

8 *Statutis Ciuitatis ſuperioris, non poteſt derogari per ſtatuta loci inferioris.*

9 *Statuta Prouinciæ poſſunt dici ius commune, cum ab eo confirmationem recipiant.*

10 *Arbitri electi à partibus, cum conditione, vt debeant pronunciare ſecundum ius commune, de quo iure eſt intelligendum.*

11 *Iuris communis appellatione in dubium intelligitur de iure communi Romanorum.*

12 *Ius particulare vnius Ciuitatis non poteſt dici ius commune.*

13 *in Statutis potiſſimum attendi ipſa mens ſtatuentium, qualis fuerit.*

14 *Doctores, qui non firmant concluſionem pro indubitata, ſed tantum illam leuiter attingunt, in eis non eſt faciendum fundamentum.*

15 *Statutorum verba, ne remaneant otioſa, facienda eſt interpretatio.*

16 *de Lucro dotis nullam mentionem faciunt leges ciuiles.*

17 *Statutum, quando veniat appellatione iuris ciuilis, & num.18.*

19 *Verba ſtatutorum an interpretationem recipiant à conſuetudine.*

20 *Conſuetudo generaliter recipi ſolet pro interpretatione mentis ſtatuentis.*

21 *Conſuetudo attenditur pro explicatione vocis dubia prolata à ſtatuentibus.*

22 *Teſtes, quando non probent conſuetudinem particularem.*

23 *per Teſtes, vt probata dicatur conſuetudo, quid deponere debeant.*

24 *Conſuetudo particularis, non probatur per caſus generales, & num.25.*

26 *Statuta ſi ſint confirmata à Papa, cum clauſula, quatenus ſint in vſu, tunc eis vtens tenetur hoc probare, & num.25.*

27 *Statutum ſi ſit conforme diſpoſitioni iuris communis, præſumitur vſu receptum.*

28 *Statutum ſi ſit redactum in volumen ſtatutorum, cenſetur vſu receptum.*

29 *Statutum, quando præſumitur vſu receptum, tunc contrarium aſſerenti incumbit opus probandi.*

30 *in Statutorum confirmatione, quando apponitur clauſula,* dummodo ſint in vſu, *quid hoc reſpiciat.*

31 *Statuta ante confirmationem ſunt inualida; ideoque gratia confirmationis, quis non poteſt ſe fundare in vſu contrario, qui etiam eſt nullus.*

DECISIO XXII.

COntendebant ſuper ſucceſſione Franciſci Virginia,
ac Domitilla illius ſorores, cuius etiam hæreditatem
petebat Petrus communis frater, & Andreas, ac Ioannes
filij Antonij alterius fratris, vita iam functi. Et cum du-
bium eſſet, An Domitillæ, & Virginiæ debita eſſet hæc ſuc-
ceſſio; propoſui hodie dubium: An illis concedenda eſſet
immiſſio in bonis hæreditarijs Franciſci, & Domini affir-
matiuè reſponderunt, quia nitebantur in diſpoſitione Iuris
communis, ex quo æqualiter vocatæ erant ad ſucceſſionem
fratris ſimul cum alijs fratribus, non habita aliqua ratione
ſexus; Vnde vniuerſa hæreditas Franciſci diuidi debebat
in quatuor partes, ex quibus duas obtinere debebant Vir-
ginia, & Domitilla illius ſorores: vnam Petrus, & ex illius
perſona eius filiæ, cum iſte mortuus eſſet, pendente hac li-
1 te: reliquam filij Antonij, ſuccedendo † in ſtirpes in locum
ſuorum parentum, vnà cum Amitis, vt notatur in *Auth.
Itaque C. commun. de ſucceſſ. & in Auth. ceſſante C. de legit.
hæred. & in §. Si igitur defunctus, Auth. de hæred. ab inteſt.
venien.*

Neque contrarium dicendum erat propter diſpoſitio-
2 nem ſtatuti Vrbis, † à quo ad ſucceſſionem fratris defun-
cti ſolum vocantur fratres, excluſis ſororibus, ac præte-
rea matre, & amita, *vt in cap. 146. lib.* 1. cuius ſtatuti di-
ſpoſitioni ſubiacebat Caſtrum Gandulfi, quod eſt in agro
3 Albanenſi, † & in cuius territorio erant bona Franciſci,
cum illud non diſtet ab Vrbe Roma amplius, quam duo-
decim mille paſſibus, vt ſæpius tenuit Rota, & in ſpecie in
*Signina bonor. 4. Iulij 1614. coram bon. mem. Vbaldo in pri-
ma part. recent. deciſ. 662. num. 2. & in Balneoregien. bono-
rum 30. Octobris 1589. coram Cardinali Pamphilio.* Ete-
nim aderat in eodem Caſtro Statutum, quod diſponebat
4 ſuper huiuſmodi ſucceſſione, † eamque deferri iubebat ad
eos, quibus debita erat ex diſpoſitione Iuris. Et ita cum
Statutum ipſius Caſtri diſponeret ſuper eodem caſu ſuper
quo extabat diſpoſitio Statuti Vrbis, illud ſeruandum erat
5 † ex declaratione eiuſdem Statuti Romani, quod in alio
capitulo mandabat, ſeruari Statuta locorum, quæ ſunt in-
tra diſtinctum in caſibus, in quibus extarent particulares
Conſtitutiones eorundem locorum, quod etiam erat con-
6 forme diſpoſitioni Iuris communis, † quia ex eo tunc ſo-
lum recurri debet ad Statuta Prouinciæ, vel Ciuitatis ſupe-
rioris, quando vel deficiunt, vel non proſpiciunt in caſu,
qui contingit Statuta Ciuitatum, aut aliorum locorum
ſubiectorum, vt notant Doctor. *in l. omnes Populi ff. de Iuſt.
& Iur. & in §. omnes inſtit. eodem tit.* tradit Bart. *in l. 1. n. 41.
C. quæ ſit longa conſuetudo*, Bald. *conſ. 201. num. 2. lib.* 1. Me-
noch. *conſ. 227. num. 75.* & tenuit Rota coram Cardinali
Seraphino *deciſ. 343. num. 2. & in Narnien. bonorum 1. De-
cemb. 1626. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in Aſſi-
ſien. dotis 21. Iulij 1632. coram eodem.*

Neque dici poterat, vt dum idem Statutum mandabat
ſeruari in ſucceſſione fratrum diſpoſitionem Iuris commu-
nis, † intelligendum eſſet, quod voluiſſet ſeruari diſpoſitio- 7
nem Statuti Vrbis, cui idem Caſtrum ſubiectum erat, vt
fuit ſententia Romani *in conſ. 218. num. 6.* quem ſecuti fue-
runt Curt. ſen. *in conſ. 46. num. 15. in fin.* Socc. ſen. *conſ. 81.
num. 3. lib. 1.* Surd. *conſ. 342. num. 7.* Iaſ. *in repet. l. omnes Po-
puli num. 121.* Brun. *in tract. quod ſtantibus maſculis art. 5.
num. 64.* & tenuit Rota *in Romana lucri dotis 16. Decembris
1633. coram Reuerendiſſ. P. D. meo Merlino.* Et rationem
conſiderat Roman. *in dicto conſ. 218. num. 4.* quia iniuſtum
eſſet † Statutum loci, ſi intelligendum eſſet de diſpoſitione 8
Iuris communis, dum ex eo tollebatur Statutum Ciuitatis
ſuperioris, cui derogari non poteſt ex Conſtitutionibus in-
feriorum, vt probat *text. in cap. Inferior 21. diſt. & in cap.
cum inferior de maior. & obed. & in §. vltim. Inſtit. de ſatiſ-
datio*, & facit alia ratio, quam conſiderauit Berous *in cap.
licet cauſam de probat. num. 14. ſequendo idem conſil. Roma-
ni*, † quia nimirum Statuta Prouinciæ dici poſſunt Ius com- 9
mune, dum ab eodem Iure confirmationem receperunt,
illique præferuntur. Etenim contrariam opionem tenuit
Bald. *in l. quicunque num. 13. C. de ſeruit. fugit.* Dec. *in cap.
licet cauſam num. 25. de probation.* vbi in ſpecie reprobat
conſilium Romani, *& in conſ. 429. num. 5. & in conſ. 469.
num. 12. & in conſ. 686. num. 5.* Soccin. ſen. ſibi contrarius in
conſ. 271. num. 3. lib. 2. Cæphal. *conſ. 414. num. 68.* Burſat.
conſ. 189. num. 44. illudque communiter reprobari tradit
Alderan. Maſcard. *de interpretatione Statutorum concluſ. 2.
num. 88. & num. 91.* Blanch. *de compromiſ. quæſt. 1. num. 22.*
idem tradens in arbitris, qui fuerunt electi à partibus cum
conditione, † vt pronunciare deberent ſecundum Ius 10
commune, Io. Andr. in addit. ad Speculat. *in tit. de arbitr.
in §. 6. de exception. contra arbitrum num. 4. ſub littera E.*
Menoch. *de præſumpt. præſumpt. 6. num. 14. lib. 2.* Ioſeph.
Ludouic. *in ſuis communibus concluſion. concluſ. 55.* Mandoſ.
in addit. ad idem conſ. Roman. *in fin.* vbi pluribus confir-
mat hanc opinionem; Et eandem ſententiam reprobato
Romano, tenuit Rota *in Bononien. dotis 1. Iulij 1618. coram
Buratto, & in Bononien. ſucceſſionis 24. Martij 1628. co-
ram Reuerendiſſ. Vrgellen. & in alia Bononien. ſucceſſionis
13. Maij 1633. coram Reuerendiſſ. P. D. meo Merlino.* Et
poterant pro hac opinione adduci rationes non inferiores
ijs, quas conſiderauit Romanus pro opinione contraria,
† quia appellatione iuris communis in dubio intelligitur de 11
iure Romanorum, vt probat *text. in §. ſed quoties Inſtit.
de iure naturali gentium, & ciuili.* Et quia ius particulare
vnius Ciuitatis † non poteſt dici ius commune, vt probat 12
text. in §. ius autem Inſtit. eod. tit. Vnde mens ſtatuentium,
quæ ſemper ſpectanda eſt, videtur ea fuiſſe, vt in defe-
ctum ſuorum ſtatutorum ſuccedere deberet † diſpoſitio 13
iuris Romani, & priorem rationem conſiderauit Bald.
in l. quicunque C. de ſeru. fugit. num. 13. Dec. *conſ. 686. nu. 4.*
Ioan. Andr. in addit. ad Speculat. *in titul. de arbitr. d. §.
excipitur num. 4.* Alteram rationem conſiderauit Soccin.
ſen. *dicto conſ. 271. num. 3.* Dec. *conſ. 469. num. 12. & in con-
ſil. 686. num. 6.* & vtranque adducit Mandoſ. in addit ad
conſil. Romani, vbi etiam monet, non poſſe conſtitui fun-
damentum ſuper auctoritate Doctorum, qui videntur eſſe
pro contraria opinione, cum plures ex ipſis non firment
concluſionem † tanquam indubitatam, ſed ſolùm illam 14
leuiter attingant, aut etiam obiter eius mentionem faciant,
plures loquantur in terminis diuerſis, vt ipſe in aliquibus
aduertit, & plures ſupponant extare obſeruantiam contra-
riam, & qua potuerunt ita interpretari Statutum. Et pote-
rat opinio contraria procedere in caſu, quo deficeret etiam
Ius commune, eo quia nihil ab eo definitum eſſet ſuper ca-
ſu, qui ſucceſſit, † quia ne dicerentur ſtare otioſè verba 15
Statuti mandantis ſeruari diſpoſitionem Iuris communis,
intelligenda erant de iure municipali, vt contingit in lucro
dotis, cuius nullam mentionem † faciunt leges ciuiles; & 16
in his terminis intelligenda erat deciſio Rotæ *in cauſa Ro-
mana lucri dotalis coram R. P. D. meo Merlino*, cuius rei
rationem conſiderauit Dec. *dicto conſ. 686. num. 7.* quia hoc
caſu Statutum venire † poteſt appellatione iuris commu- 17
nis, cum videatur eſſe illius pars, dum eiuſdem auctorita-
te fundatur, & eandem rationem adduxit Bald. *in l. vnic.
C. de confeſſ. num. 22.* qui loquitur in terminis edicti prohi-
bentis extractionem Annonæ è territorio, ſuper quo † cum 18
nihil etiam ſtatutum eſſet à Iure ciuili pœnæ commi-
natæ in edicto intelligendæ erant de ijs, qui ignorabant

Statuta

Digitized by Google

Statuta Prouinciæ, & cum ſequutus fuit Albert. Brun. *in ſtatuto, quod ſtantibus maſculis, art. 5. num. 64.* Iaſ. *in l. omnes Populi ff. de iuſt. & iur. num. 5. in prima lectur. & in conſ. 149. num. 3. lib. 2.*

Neque verba huius Statuti poterant recipere interpre-
19 tationem † à conſuetudine, quæ dicetur eſſe contra fœmi-
nas, cùm probaretur illas non fuiſſe admiſſas ad alias ſuc-
20 ceſſiones exiſtentibus maſculis; † quæ conſuetudo cum
generaliter recipi ſoleat pro interpretatione, ita etiam
admitti poterat pro declaratione mentis Statuentium
21 ſuper explicatione huius vocis iuris communis, † qua
ſtatuentes vſi fuerunt, vt voluit Soccin. ſen. *dict. conſ. 271. lib. 2. num.* 3. vbi dicit propter eandem conſuetudinem ſe
motum fuiſſe *in conſ.* 81. ad conſulendum pro contraria
opinione qua tenuit Romanus, Dec. *conſ. 469. num.* 12.
Maſcard. *de interpret. Statut. concl. 2. num. 97.* Non enim
22 probata fuit talis † conſuetudo, quia teſtes adducti ſolum
deponebant, quod fœminæ ſuccedebant in hæreditate
patris ſimul cum fratribus, eo quia talis eſſet conſuetudo
loci, vnde inualuerat vox, quæ vſurpabatur inſtar pa-
roemiæ, vt fœminæ exirent cum dote è domo paterna.
Ex quibus non poterat dici probata aliqua conſuetudo,
cùm ad eam inducendam neceſſarium fuiſſet, vt conſtaret
23 non ſolum † de frequentia actuum, ſed etiam diuturnita-
te temporis cum conſenſu maioris partis populi, itaut te-
ſtes qui adducti fuerunt deponere debuiſſent ſuper omni-
bus his tribus conditionibus, vt notant Doct. *in l. 2. C. quæ ſit long. conſuetud.* & ibi Bart. *num.* 32. *& in l. de quibus, ff. de legib.* vbi idem Bart. *num.* 23. Iaſ. *num.* 38. Alber. *num.* 121. *& in l. cum de conſuetud. num. 1. ff. eodem tit. de legibus.*
Præterea nihil dicebant ijdem teſtes de hæreditate fratris,
24 ſuper qua vertitur hodie quæſtio, † quod etiam probare
debuiſſent, referendo actus particulares, ex quibus appa-
reret, ita ſeruatum fuiſſe in alijs ſucceſſionibus, vt tradit
idem Bart. *in dict. l. de quibus num.* 24. Oldrad. *conſ. 237. num.* 3. & voluit Alexand. *in conſ. 196. num. 14. lib.* 2. Dec. *conſ. 534. num. 9.* Caſtren. *conſ. 340. in fin. lib.* 2. Rota apud
Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 6. de præben. num.* 4. & latè deductum
fuit *in Narnien. ſucceſſionis* 22. *May* 1622. *coram R. P. D. meo Merlino*, in qua deciſione conſideratum fuit, quod ne-
25 ceſſaria erat etiam hæc probatio, quæ † non eſſet genera-
lis, ſed exprimeret caſus particulares, in quibus fœminæ
non fuerunt admiſſæ ad hæreditatem ſimul cum maſculis,
cùm potuiſſent illæ excludi propter renunciationem, quam
antea feciſſent hæreditati patris, aut fratris.

Neque viſum fuit obſtare, quod in confirmatione Sta-
26 tutorum huius Oppidi, † quæ facta fuit auctoritate Sedis
Apoſtolicæ, adeſſet clauſula: Dummodo ſint in vſu, ex
qua dicebatur, quod onus probandi, vt illa fuiſſent vſu re-
cepta, translatum fuiſſet in Virginiam, & Domitillam,
27 † quæ volebant vti diſpoſitione dicti Statuti, vt tenuit Rot. *deciſ. 56. num. 5. part. 1. diuerſ. & in Maceraten. ceſſionis 4. Nouembr.* 1592. *coram Cardin. Seraphino inter impreſſ.*
28 *deciſ. 100. num. 9.* Quia poterat hoc caſu, præſumi † illo-
rum vſus tam ex eo, quod erant conformia diſpoſitioni Iu-
ris communis, vt tenuit Rota *dicta deciſ. 56. num. 4. part. 1. diuerſ. & in Vrbeuetana hæreditatis* 25. *May* 1626. *coram*
29 *Reuerendiſſ. Vrgellen.* quàm quia redacta † fuerunt in
vnicum volumen, quod publicè cuſtodiebatur in Archi-
uo loci; Nam hoc caſu onus probandi eorum non vſum
incumbebat alteri parti, cuius erat hæc exceptio, cùm
30 † illa præſumantur vſu recepta, vt voluit Dec. *in adducto conſ. 534. num. 9.* & tenuit Rota apud Creſcent. *deciſ. 4. de priuileg. num.* 2. & coram Cardin. Seraph. *deciſ. 153. num.* 2.
& deciſum fuit *in Amerina dotis* 24. *May* 1593. *coram Penna, & in Peruſina de Oddis* 28. *Iunij* 1604. *coram Cardin.*
31 *Millino*; Et in his deciſionibus reſponſum † fuit clauſulæ,
quatenus ſint in vſu quod illa intelligenda erat de priuile-
gijs, quæ ſimul cum Statutis confirmari ſolent, quia cùm
eadem Statuta ante confirmationem eſſent inualida non
poterat gratia confirmationis ſe fundare in vſu contrario,
qui etiam erat nullus. Idemque deciſum fuit *in vna Aſculana ſupplementi legitimæ* 16. *Nouembris* 1574. *coram Cardinali Blanchetto in 1. part. diuerſ. deciſ. 536. num.* 3.

Et ita, &c. vtraque, &c.

R. P. D. R O I A S.

Poſtea Epiſcopo Tarraconeñ.

Romana Pecuniaria.

Mercurij 29. *Maij* 1641.

A R G V M E N T V M.

Debitor Cambij, ſi fuerit citatus ad docendum de remiſſa dum de ea non fuerit doctum, rectè contra eumdem relaxatur mandatum, Auditor Cameræ inter, & contra Mercatores, procedit vti Princeps.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Iura ab aliquo producta plenè contra eumdem probant.*
3 *ad Mandati relaxationem quando benè dicatur deuentum.*
4 *Auditor Cameræ poteſt procedere inter, & contra Mercatores Curiæ, vſque ad quamcunque ſummam de plano, & ſine figura iudicij.*
inter Mercatores Auditor Cameræ poteſt procedere executiuè, manu Regia, & ſola facti veritate inſpecta, num. 5.
6 *Iudex, quando poſſit procedere vti Princeps.*
Clauſula, manu regia, & ſola facti veritate inſpecta, quid importent, num. 5. *&* 6.
7 *inter Mercatores Iudex procedere debet, ex bono, & æquo.*
8 *Vendens habita fide de pretio quis conueniri non poteſt niſi prius diſcuſſis emptoribus, limita num.* 10.
9 *Litteras Cambij tranſmittere ad nundinas, quid ſit.*
11 *Debitor principalis, quando quis efficiatur ſuſcipiens in ſe nomina debitorum.*
12 *Mercatorum fidei, concernenti eorum profeſſionem multum deferendum venit.*
13 *Clauſula, ſine præiudicio, præſeruat præiudicium in non expreſſis, ſecus in expreſſis.*

DECISIO XXIII.

Dixerunt hodie Domini mandatum ab A. C. relaxatum pro ſcutis auri mercarum 612. contra Antonium de Federighis debitorem Iacobi Brignoni eſſe exequeñ vti validum, & iuſtum; De validitate conſtat † ex reuolu- 1
tione actorum, in quibus leguntur omnes citationes neceſſariæ in hoc iudicio, Verall. *deciſ. 260. part.* 2. Duran. *deciſ. 310. num.* 1.

Iuſtitia verò deſumpta fuit ex eo quia Federighius præfatus ſcripſit d. Brignono ſub die 1. Decembris præteriti ſe remiſiſſe d. pecuniarum ſummam Procuratori Chriſtophori Brignoni ad proximas Nundinas Apparitionis Placentiæ, hocque pro alijs ſcut. 910. monetæ de quibus *per conto ſaldo* dederat creditum d. Iacobo necnon ex adnotatione facta in proprijs libris eiuſdem Antonij de Federighis, ex quibus omnibus benè remanet probatum creditum Brignoni præſertim cùm fuerint ab eodem Antonio produ-
cta, † quæ ideò contra eum plenè probant, Rota *in recent.* 2
deciſ. 120. num. 4. part. 1. & part. 2. deciſ. 2. num. 1. & 142. num. 3. Gregor. XV. *deciſ. 138. num.* 4. vbi Addent. *num.* 15. Duran. *deciſ. 185. num.* 17. quapropter cùm d. Antonius fuerit conuentus coram A. C. ad doceñ de remiſſa, & de ea
non fuerit doctum, † vtique fuit benè deuentum ad rela- 3
xationem mandati, vt in ſimilibus terminis firmat Scacc. *de camb. §. 7. gloſſ. 4. num.* 1.

Nec obſtat, quod fuerit actum ſine obligatione Camerali, & abſque litteris Cambij, pro quibus tantummodo executiuè procedi ſolet: fuit enim reſponſum A. C. benè potuiſſe executiuè in hoc caſu procedere per ampliſſimas facultates, quas habet in negotijs ſpectantibus ad Mercatores, vt in eius facultatibus impreſſis poſt Saluſt. Tiber. *in*
prax. num. 19. vbi expreſsè dicitur † Auditorem Cameræ 4
poſſe procedere inter, & contra Mercatores Curiæ, vſque ad quancumque ſummam ſummariè, ſimpliciter, &
de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, † ſola facti ve- 5
ritate inſpecta, & manu Regia, quæ clauſulæ remittunt ſolemnitates iuris, Dec. *in cap. Paſtoralis num. 17. de*

Digitized by Google

appellat. Oldrad. *conſ*. 315. Hond. *conſ*. 49. *num*. 32. *lib*. 1.
Grauat. ad Veſtr. *lib*.5. *cap*. 1. *num*.7. Mart. *de clauſ. part*. 1.
clauſ. 180. Scacc. *de appellat. quæſt*. 161. *limit*. 1. *num*. 76.
Rot. *deciſ*.446. *num*. 1. *part*. 2. *recent*. & *part*. 5. *deciſ*. 120.
6 *num*. 1. & operantur † vt Iudea poſſit procedere vti Prin-
ceps, Mandoſ. *conſ*.65. *num*. 10. & *conſ*. 96. *col*. 1. Gratian.
deciſ. March.68. *num*.5. Iaſon. *in* §. *bonæ fides inſtit. de action*.
num.45. Brun. *de ceſſ. Bon. quæſt*.36. *in* 4. *quæſt. princ. num*.6.
7 cum alijs per Gratian. *d. deciſ*.68. *num*.2. cum inter † Mer-
catores procedatur de bono, & æquo, Menoch. *de arbitr*.
quæſt.51. *num*.396. Theſ. *deciſ*.166. *num*.7. Franch. *dec*. 303.
num.3. Rota Ianuen. *deciſ*.23. *num*. 15. & *part*. 1. *recent. de-
ciſ*.641. *in fin*. & *part*.5. *deciſ*. 395. *num*. 12.

Minus obſtat, quod d. Antonius de Federighis ſit debitor
prædictæ ſummæ occaſione mercium tranſmiſſarum ad ef-
8 fectum vendendi, & † quæ ſucceſſiuè fuerunt venditæ di-
uerſis perſonis habita fide de pretio, & conſequenter il-
lum non eſſe conueniendum non diſcuſſis prius empto-
ribus.

Fuit enim dupliciter reſponſum. Primò debitum præfa-
tum ſcut.612. auri marcharum benè prouenire ea litteris
Cambij, cum d. Antonius debitum de quo agitur pro tali
recognouerit dum dixit, quod pro eo extinguendo tranſmi-
ſerat ad nundinas Placentiæ litteras continentes proprij de-
9 biti ſolutionem tranſmittere † autem litteras hoc modo ni-
hil alium importat, quam tranſmiſſionem litterarum cam-
bij pro ſolutione facienda, ita Nauar. *conſ*. 31. *lib*.6. *de vſur*.
Alex. Raud. *in opuſc. ſuper banco S. Ambroſij num*. 37. Rot.
Ianuen. *deciſ*.2. *per tot. præſertim num*. 10. & 11.

Secundò reſponſum fuit, quod dum Antonius, & Bri-
gnonus conuenerunt, *del ſtare*, *del credere*, ſuſcipiendo
dictum Antonium duplicatam prouiſionem, hoc caſu non
10 eſſe † deueniendum ad excuſſionem eorum, qui merces
11 emerunt, ſed eundem Antonium eſſe reputandum † prin-
cipalem debitorem, & in ſe ſuſcepiſſe nomina debitorum,
Scacc. *de camb*. §. 3. *num*.6. & hoc verbo, *del ſtare*, *del cre-
dere eſt deciſ*. 120. *part*. 5. *recent*. vlterius data fuit fides Mer-
catorum atteſtantium hæc verba importare, quod Merca-
tores teneantur poſt acceptam duplicatam prouiſionem, ac
conuentionem, *del ſtare*, *del credere*, maturatis pagis mer-
cium venditarum tranſmittere pecunias retractas, quam-
12 uis non † exactas, & de proprio, abſque vlla debitoris ex-
cuſſione, quibus plurimum in hac materia eſſe deferendum
dixit Bald. *conſ*.40. *num*. 10. *lib*. 5. Soccin. iun. *conſ*. 27. *n*. 22.
lib.2. Gregor. XV. *deciſ*. 126. *num*. 3. & 7. Duran. *deciſ*.368.
num. 12.

Vltimò non obſtat, quod in Epiſtola dicti Antonij adſint
13 illa verba, *ſenza pregiuditio*. Quia dicta verba benè † præ-
ſeruant præiudicium in alijs, non autem expreſſis, ita Ol-
drad. *conſ*. 330. *num*. 9. *in fin*. Gratian. *diſcept*. 867. *num*. 10.
Mant. *de clauſ. part*. 1. *clauſ*. 142. *num*. 2.

Et ita reſolutum, &c.

R. P. D. HIERONYMO VEROSPIO

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Treuereñ Vnionis.

Mercurij 29. Iunij 1641.

A R G V M E N T V M.

Monaſterium aliquod, ſi à Religioſis relinquantur, ob inuaſionem Hæreticorum, tunc tranſit in adminiſtrationem Summi Pontificis, & quid ſit dicendum ſi dictum Monaſterium reperiatur eſſe membrum alterius Monaſterij, & quando non dicatur probata talis annexio.

S V M M A R I V M.

1 *Summus Pontifex vices Dei retinet.*
2 *Summo Pontifici cenſetur omnia bona donata, quæ aut ex munificentia Principum Virorum, aut aliorum pietate conceſſa fuerunt alicui Eccleſiæ.*
3 *Quod procedit etiam in legato, aut fideicommiſſo relicto Monaſterio, quod tempore conditionis ſequuta, extinctum fuit.*
4 *Monaſterium dirutum, ſi erat membrum alterius Monaſterij, tunc eius bona in iſtud Monaſterium tranſeunt, & non in Summum Pontificem.*
5 *Monachi Monaſterij extincti, tranſeunt in illud Monaſterium, cuius Monaſterium extinctum ex membrum, & num. 6. & 7.*
8 *Monaſterium non poteſt dici membrum alterius Monaſterij, ſi ſint inter ſe diuerſa.*
9 *Ordo Præmonſtratenſis, ſecundum antiquas Conſtitutiones, Religioſi profitebantur cum ſolemni voto ſeruare in certo Monaſterio ſtabilitatem.*
10 *Cui voto fuit derogatum per Bullam derogatoriam Gregor. XV.*
11 *Derogationis Bulla, benè probat ſtatum antiquum ante derogationem.*
12 *ex Bonorum adminiſtratione, non benè arguitur ad proprietatem eorumdem bonorum.*
13 *Monachi, qui inſeruiunt curæ Monaſterij Monialium, qualiter veniant cenſendi.*

DECISIO XXIV.

POſtquam Catholicæ cultus Religionis reſtitutus fuit in
ea parte inferioris Germaniæ, quæ ſubeſt iuriſdictio-
ni Ioannis Aloyſij Comitis Naſſauienſis fuit eiuſdem pre-
cibus Apoſtolica authoritate erectum Collegium Patrum
Societatis Ieſu vnà cum Seminario puerorum, quibus ab
eadem Sede Apoſtolica vnita fuerunt diuerſa Monaſteria
exiſtentia in eadem Regione, quæ occupauerant Hæretici;
Inter alia Monaſteria ſic vnita vnum fuit Monaſterium
Beſelicenſe, quod cum Patres Ordinis Præmonſtratenſis ad
ſe ſpectare contenderent, Propoſui hodie dubium an con-
ſtaret de illorum iure, & Domini negatiuè reſponderunt.
Hoc enim Monaſterium erat Cœnobium ſacrarum Virgi-
num, à quo coactæ fuerunt abire ſanctimoniales, quæ in
illo erant propter inuaſionem Hæreticorum. Vnde illius
bona tranſierunt in poteſtatem Romanæ Eccleſiæ, & ſub
adminiſtratione Summi Pontificis, qui dum Dei † vices re- 1
tinet, cenſentur illi à principio donata fuiſſe omnia bona,
quæ aut ex munificentia Principum Virorum, aut aliorum
† pietate conceſſa fuerunt alicui Eccleſiæ, vt notabiliter vo- 2
luit Geminian. *in cap. vnico*, §. *confirmatos de religioſ. domib.
lib*.6. *in* 5. *notabili*, quem ſequutus fuit Ripa *in l. quo minus
num*. 107. *ff. de fluminibus*, Felin. *in cap. cum dilecta n*. 22.
de reſcript. & notauit gloſ. *in cap. ſicut*, §. *in Decurionibus*,
ff. quod cuiuſque Vniuerſit. nomin. in verb. nomen, Angel. *ſu-
per eadem l*. §. *ſi quid num*. 3. Bald. *in l. hereditas num*.8. *ff. de
hered. inſtituend*. vbi hoc dicit procedere † etiam in legato, 3
aut fideicommiſſo relicto Monaſterio, quod tempore con-
ditionis ſequutæ extinctum ſit.

Et licet non ſit locus huic iuri fauore Romanæ Eccleſiæ
ſi Monaſterium, quod † dirutum fuit ſubeſſet alteri Mona- 4
ſterio tamquam illius membrum, vt dicebatur eſſe mona-
ſterium Beſilicenſe, quod dicebatur, primò fundatum à
quodam Sacerdote nomine Godefrido, ab eo poſtea dona-
tum fuit Abbatiæ Arneſtenſi eiuſdem Ordinis Præmonſtra-
tenſis cum tali caſu adminiſtratio bonorum † illius Mona- 5
ſterij non deuoluatur ad Romanam Eccleſiam, ſed vel ad
Monaſterium, in quo tranſierunt Monaci, qui antea ha-
bitabant in † Monaſterio extincto, vt tradit Ioannes An- 6
drea *in cap. recolentes de ſtat. Monachorum in fin*. Petr. de
Peruſ. *de permutat. Stat. Eccleſ. cap*. 12. *nu*. 1. Rodriq. *quæſt.
Regular. tom*. 3. *quæſt*. 5. *art*. 4. & *art*. 6. vel etiam † ad ſupe- 7
riorem Religionis, aut Collegij quatenus eius Religioſi non
poſſunt retinere bona in particulari, vt notat Abbas *in d.
cap. recolentes num*. 3. *de ſtat. Monachorum*, Felin. *in d. cap.
cum dilecta num*. 21. *de reſcript*. Bart. *in l. vltim. ff. de colleg.
illic. num*. 22. tradit Sanchez *ſuper præcept. decalog. lib*. 7.
cap. 32. *num*. 59. Tamen non probatum fuit, quod hoc Mo-
naſterium ſubeſſet eidem Abbatiæ, quia præter præſum-
ptionem, quæ ſequebatur ex qualitate eius Monaſterij cum
tanquam dicatum Cuſtodiæ † ſacrarum Virginum non 8
non poſſet eſſe vnitum cum Monaſterio Monacorum, ſed
quolibet eorum conſtituere debebat Collegium diuerſum,
vt notatur *in cap. diffinimus*, & *in cap. in nullo loco* 18. *q*. 2.
& eorum authoritate tradit Abb. *in dicto cap. recolentes
num*. 3. *de ſtat. Monac*. Felin. *in dicto cap. cum dilecta n*. 21.
de reſcript. Præterea confirmabatur hæc præſumptio ex
particulari inſtituto huius Religionis, in qua ſecundum
antiquas illius † Conſtitutiones omnes Religioſi profite- 9
ri debebant Regulam in certo Monaſterio, cui ſe offe-
rebant cum ſolemni voto ſeruandi in eo perpetuam ſtabi-
litatem, quod etiam adduci poterat ad probationem, vt
inter Monaſteria huius Ordinis non intercederet aliqua
coniunctio, ſed quolibet eorum conſtitueret corpus
diuer-

Digitized by Google

diuerſum, ac diſtinctum ab alio, & idem probatum fuit ex
litteris reformationis conceſſis eidem Religioni a Grego-
10 rio XV. † in quibus derogatum fuit voto ſtabilitatis, &
indulto Monachis, qui reformationem amplecti volebant,
vt poſſent tranſire ad Monaſteria reformata, inter quæ ſola
debebat eſſe communio omnium rerum, itaut Monachi
vnius Monaſterij non poſſent dici profeſſi magis vno,
11 † quam in alio, ex quibus litteris omnino probabatur qua-
lis eſſet ſtatus antecedens huius Religionis ſuper commu-
nione Monaſteriorum, *argum. text. in l. quæſitum, §. deni-
que, ff. de fund. inſtruct. & in l. nam quod liquidè, §. vltim. ff.
de pecun. legat.*

Neque obſtare viſum fuit, quod ex conſtitutionibus eiuſ-
dem Ordinis confirmatis ab Innocentio Quarto concede-
batur Abbatibus Ordinis administratio bonorum Monaſte-
rij, in quo eſſent Moniales, quia non ideò dici poterat,
12 † quod conceſſa illis fuiſſet etiam proprietas eorumdem
bonorum tam in eis conſtitutionibus, quàm in illarum con-
firmatione ſolum tradita fuiſſet ipſis administratio reſpectu
eorumdem bonorum, & regimen reſpectu cultus, ac profe-
ctus vitæ ſpiritualis, ex quibus non ſequebatur, vt Monaſte-
ria Monialium dependere deberent tamquam membra, vel
alia ratione eſſent vnita Monaſterijs Abbatum, quorum
13 Regimini commiſſa erant † cum Monachi, qui perfici de-
buiſſent eiſdem Monaſterijs curæ Monialium cenſeri debe-
rent eſſe tamquam earum famuli, & ſeruitores in Diuinis,
iuxta terminos *text. & in cap. in decima actione* 18. *quæſt.* 2.
& tradit Abb. *conſ.* 8. *column.* 3. *in reſponſione ad* 2. *argumen-
tum* Franc. Mar. *deciſ.* 955. *num.* 11. Et ita &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Pecuniaria.

Veneris 7. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Mulieris declaratio facta cum ſolemnitatibus Sta-
tutarijs valida eſt, & quid ſi ſtatutum requirat
etiam præter Iudicis decretum, præſentiam Pa-
tris, & mulier aſſeruerit mediante iuramento, ſi
benè non conuenire cum Patre, & ex quo dica-
tur ſatisfactum tali præſentia.

SVMMARIVM.

1 *Mulieris declaratio facta cum ſuis ſolemnitatibus benè dicitur ſubſiſtere.*

2 *Patris perſona in contractibus filij familias ſtatutum Vrbis, ne dum requirit ad integrandam perſonam filij, verùm etiam pro intereſſe ipſius patris.*

3 *Filius, dum benè ſe non habet, cum patre, tunc in eius contractu Iudicis præſentia ſupplet patris præſentiam.*
Sicuti eam ſupplet, quando pater eſſet abſens.

4 *Mulieris aſſertio de mala conuenientia cum patre, etiam iurata, non videtur attendenda, & quare.*

5 *Mulier eadem facilitate, qua inducatur ad aliquid faciendum, eadem etiam inducitur ad reliqua facienda.*

6 *Mulierum, vel minorum aſſertionibus ſi ſtaretur actum eſſet in terminis ſtatuti Vrb. lib. 1. cap. 151.*

7 *Iudex præſumitur informatus circa veritatem aſſertionum mulierum, vel minorum.*

8 *Et maximè ſi de aſſertione tali aliter conſtaret, quàm per eorum aſſertionem.*

9 *Filia, quod non benè conueniat, cum patre, qualiter benè dicatur conſtare.*

10 *de Filij mala conuenientia cum patre conſtito, actus celebratus ſine eo, ſubſiſtit.*

11 *Statutum Vrbis de contractibus à filijs familias celebrandis, requirit Iudicis decretum, & Patris præſentiam.*

12 *Et dicto Statuto dicatur ſatisfactum per ſolum decretum Iudicis.*

13 *Iuramentum licet per ſe ſit aptum ad ſupplendum defectum inſinuationis.*

14 *Inſinuationi, non dicitur ſatisfactum per iuramentum, quando inſinuatio, & iuramentum requiritur in donatione.*

15 *Salices. in l. dudum, nu. 7. C. de contrahend. empt. & Bald. in rubric. eiuſdem titul. num. 46. quo caſu loquantur.*

16 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 157. cum decreto Iudicis, non exigit Patris auctoritatem, ſed tantum præſentiam.*

17 *Pater dum eſt abſens, tunc per Decretum Iudicis, ſuppletur eius præſentia.*

18 *Confeſſio adminiculata probat.*

19 *Patris non bona conuenientia cum filia, ex quo non excludatur, & num. 20. 21. & 22.*

23 *Mulier, paupera, & non induſtrioſa non cenſetur acquiſiſſe multum.*

24 *Ignorantia non præſumitur, ſed probanda venit, & maximè ſi detur fumus ſcientiæ.*

25 *Scientia ex pluribus ſimul iunctis dicitur concludenter probari, amplia num. 26.*

27 *Declaratio emanata a muliere etiam ſine ſolemnitatibus tenet, quando emanauit ad exonerandam ſcientiam, & probandam veritatem.*

28 *Conſcientiæ exoneratio adimit omnem fraudis ſuſpicionem.*

DECISIO XXV.

POſtquam D. Imperia Coſmi Incaſati filia ſequuto obitu
Marci Antonij Patrui egiſſet contra D. Lelium Bari-
ſcianum de Perintijs ſuum filium, & d. Marci Antonij hæ-
redem, pro conſequendis penſionibus vnius quartæ partis
domus, quam d. Marcus Antonius ſub nomine D. Imperiæ
emerat, D. Lelius vigore particularis reſcripti obtinuit com-
mitti in Rota cauſam iactationis, & iactationum ſuper
hæreditatem præfati Marci Antonij, & exhibitio quodam
Inſtrumento declarationis, in quo Imperia medio Iura-
mento ad fatendam veritatem, & pro exoneratione con-
ſcientiæ expoſuit cenſus ſocietates officiorum, cæteraſque
emptiones ſub eius nomine cantantes fuiſſe factas per Mar-
cum Antonium Patruum de pecunijs proprijs, ſeque in eis
habere tantum nudum nomen; fuit diſputatum coram bon.
me. Coccino Decano, an præfata declaratio ſuffragetur, du-
bioque affirmatiuè reſoluto, repropoſita cauſa coram bon.
mem. Pirouano in locum Coccini ſubrogato Domini ſtete-
runt in deciſis ex iiſdem fundamentis in d. deciſione ponde-
ratis, & à me rurſus extenſis.

Primum enim quod ſubſtineatur † declaratio emanata 1
cum ſolemnitatibus *ſtatuti Vrbis lib. 1. cap.* 151. omnino ſub-
ſiſtit. Quia licet facta fuerit abſente patre, cuius tamen præ-
ſentiam ſtatutum expreſsè requirit nedum † ad integran- 2
dam perſonam filij, ſed etiam pro intereſſe Patris, attamen
quia Imperia expoſuit ſe cum eo benè non conuenire, & iu-
dex cauſa plenè cognita, decretum interpoſuit, vtique Iudi-
cis præſentia † suppleuit præſentiam patris, prout ſupplet 3
quando ipſe eſt abſens, vt pro cautela tradit Bald. *in l. tranſa-
ctionem* 35. *num.* 5. *verſ. conſulo,* & ibidem Caſtr. *num.* 4. *C. de
tranſact.* Carpan. *ad ſtatut. Mediolan. par.* 1. *cap.* 416. *nu.* 126.
Borgnin. Caualcan. *deciſ.* 31. *num.* 39. *par.* 1.

Quod autem dicebatur nihil eſſe curandum de aſſertione
mulieris ſuper mala † conuenientia, quamuis iuramento 4
roboretur, cùm potius videatur color quæſitus in fraudem
ſtatuti, & extorta præſumatur eadem facilitate, qua fuit in-
ducta ad declarationem faciendam, † ob quam rationem 5
ſimiles iuratas aſſertiones in terminis ſtatuti non eſſe atten-
dendas aduertunt Curt. iun. *conſ.* 118. *num.* 9. Pic. *ad ſtat. gloſſ.*
19. *num.* 21. *& gloſſ.* 23. *num.* 9. Rota poſt illum *deciſ.* 36. *nu.* 8.
cum ſeqq. & fuit dictum in Romana nullitatis obligationis 31.
Ianuarij 1625. *coram Illuſtriſs. D. meo Merlino* Dec. Alias
facillimè fraudaretur ſtatutum, & eluderetur † eius diſpo- 6
ſitio, ſi huiuſmodi aſſertiones admitterentur, vt ratiocinatur
Soccin. ſen. *conſ.* 23. *num.* 13. *lib.* 4. Grat. *deciſ. March.* 239.
num. 9. & ponderauit Rota *in Romana fideicommiſſi* 14. *Iu-
nij* 1638. *coram eod. D. meo Decano.* Viſum fuit non ſubſi-
ſtere, nam præter quod Iudex præſumitur † informatus de 7
veritate huius aſſertionis, vt dicitur in deciſione quæ reui-
detur *verſ. neque obſtat;* Concluſio procedit quando con-
ſtat rem aliter ſe habere, quàm fuerit à contrahente enun-
ciatum, † vel ſaltem quando de veritate non conſtat 8
aliunde, quam per aſſertionem contrahere probibiti, vt
declarat Grat. *d. deciſ.* 234. *num.* 10. *&* 11. Proindeque non
applicatur caſui noſtro, in quo de veritate malæ conuenien-
tiæ inter filiam, & patrem, conſtat euidenter ex aſſiduis liti-
bus, & controuerſijs † exortis ratione donationis, quam 9
Coſmus pater prætendebat euanuiſſe, vt habetur *in deciſ.* 20.
& deciſ. 251. *par.* 5. *rec.* Conſtito enim † de mala conuenien- 10
tia cum Patre ſubſtinetur actus illo abſente celebratus, vt
in his terminis dixit Rota *in Romana ſocietatis officij* 13.

February 1606.*coram Luta impreſſ. poſt Pich.ad ſtat. Vrb.in*
ordine deciſ. 11. *num.*9. *&* 10. *quæ eſt repetita inter rec. deciſ.*
53. *ad med. verſ.hic vero par.*4.

Nec augent difficultas ex eo, quod ſtatutum copulatiuè
11 requirat Iudicis † decretum, & Patris præſentiam, vnde
ſerebant informantes pro Imperia non potuiſſe ſatisfieri
12 ſtatuto per ſolam Iudicis authoritatem, † licet alias de
iure ſufficeret, vt notat Salicet. *in l. dudum num.* 7. *verſ. &*
hec vera C. de contrahend. empt. Bald. *in rub. eiuſdem tituli*
*num.*46. Alex. *in l. ſi eum decem*, *§. eo autem tempore verſ.*
13 *Bald. etiam ff. ſolut. matrim.* Sicuti videmus † in iuramen-
to, quod licet ex ſe ſit aptum ſupplere defectum inſinuatio-
nis, illam tamen non ſupplet quando inſinuatio copulatiuè
requiritur cum iuramento, vt dixit Rota coram S. M. Greg.
XV. *deciſ.*260. *num.* 7. *& in recent. deciſ.* 294. *num.* 12. *cum*
*ſeqq. par.*6. *& fuit dictum in Peruſina hæreditatis* 10. *Decem-*
bris 1628. *coram bon. mem. Card. Virile impreſſ. poſt Gilian.*
14 *ad Statut. Peruſ.deciſ.*97. Ideòque † patrem fuiſſe ſaltem re-
quirendum, eoque renuente, debuiſſe loco illius alium iudi-
cem adhiberi, iuxta theoricam traditam à Salycet. *in d.l. du-*
dum d.num. 7. *verſ. ego tamen*, Alex. *in d. l. ſi cum Dotem §. eo*
*autem tempore ſub num.*14. *verſ. & hanc limitationem*, quam
etiam probauit Rol. *conſ.*1. *num.*184. *lib.*2. Boccac. *ad conſti-*
*tut. March. gloſſ.*3. *num.* 126.

Quia pro reſponſione fuit animaduerſum Bald. Salicet.
& alios ad propoſitum allegatus loqui de ſtatuto requirente
15 copulatiuè Iudicis decretum, † & authoritatem proxi-
miorum, quæ propterea ſuppleri non poteſt per ſolam Iudi-
cis authoritatem, cùm vtraque requiratur, ac proinde ra-
tiones ex quibus præfati Doctores mouentur, non eſſe ap-
16 plicabiles noſtro ſtatuto, † quod cum decreto Iudicis non
exigit Patris authoritatem, ſed ſolum præſentiam, ibi, *Et*
nihilominus præſentia Patris interueniat, quàm tamen cer-
tum eſt ſuppleri poſſe à præſentia Iudicis, ſicuti ſuppletur,
17 † quando pater eſt abſens, vt ex Bald. Borgnin. Carpan. &
alijs ad propoſitum ſupracitatis firmatum fuit.

Subſiſtit etiam ſecundum magis ſolidum deciſionis fun-
damentum, nempè quod iſta confeſſio tanquam adminicu-
18 lata ſuffragari debeat, licet etiam deficerent † ſolemnitates
ſtatutariæ, iuxta *deciſ. Achill. primam de confeſſ.* quam paſ-
ſim Rota ſequitur. Adminicula autem ſunt vehementia, &
efficacia, vt ponderatū in deciſione, quæ reuidetur, nec vl-
latenus ſubuertuntur ex prætenſis adminiculis in contra-
rium ponderatis.

Primum enim deſumptum ex veriſimilitudine, quod
Marcus Antonius Patruus noluerit, fraudando Neptem,
19 extorquere ab illa hanc declarationem, † dum in facto cer-
tum eſt vnicè illam dilexiſſe, & malè morantem apud pa-
trem ab infantili ætate in domum propriam recepiſſe, con-
dignè aluiſſe, & bis etiam nuptui tradidiſſe nobilibus viris
primo cum dote tradita de proprio ſcut.4. mil. ſecundo cum
altera ſcutor. 10. mil. Non ſubuertitur allegando quod hæc
omnia fecerit ex obligatione donationis à fratre reportatæ,
20 † quia tale onus nedum in donatione non legitur quin po-
tius conſtat de contrario, cum appareat expreſsè fuiſſe re-
nunciatum, *l. ſi vnquam C. de reuocand. donat.* vnde manife-
21 ſtè † liquet hæc omnia proceſſiſſe ex mera liberalitate, &
beneuolentia erga Neptem.

Secundum deductum ex eo quod Imperia non potuiſſet
acquirere pecunias ſufficientes pro emptionibus tot bono-
rum, cum à patre fuiſſent omnia eius bona diſtracta, & re-
ſeruata ſolum ſcuta 22. quolibet menſe, non euitatur ex mo-
dicitate ſcut. 42. b. 50. pro quibus empta fuit portio illa do-
22 mus; † Quia declaratio loquitur de pluribus, ac diuerſis ac-
quiſitionibus locorum montium, cenſuum, ſocietatum offi-
ciorum, & aliorum ſtabilium ingentis valoris, in quibus ſtat
23 firma præſumptio, quod acquiri non † potuerunt à muliere
paupere, & non induſtrioſa, vt in ſimili ponderatum fuit
in Anconitana Dotis 4. *Iuly* 1640. *verſ. & pro hac identitate*
coram me.

Tertium verò elicitum ex diuturno ſilentio 15. annorum
& vltra, non tollitur ex prætenſa Imperiæ ignorantia, quia
24 hæc nullibi iuſtificatur immò ipſam † ſciuiſſe, emptiones
factas fuiſſe ſuo nomine eſt admodum veriſimile, nedum
attenta qualitate ſecundi viri Iuriſconſulti diligentiſſimi,
verùm etiam coniunctione ſanguinis cum Marco Anto-
nio, & ſimultanea illius cohabitatione de tempore emptio-
25 num, iunctis illarum notorietate, † & notabilitate, qui-
bus omnibus ſimul iunctis ſcientiam concludenter proba-
ri, quamuis ſingula non ſufficerent, *ex gloſſ. in l.* 3. *eun-*
dem verbi ſpeciem, *ff. de teſtib. dictum fuit in Romana*
diuiſionis 15. *Iuny* 1640. *coram R. P. D. meo Bichio*, *verſ.*
eo magis, *& ſub die* 10. *Iuny* 1641. *verſ. præſertim*, *co-*
ram me.

Nec viſa fuit obſtare replicatio, quod declaratio Impe-
riæ loquatur tantum de bonis emptis ſub ipſius nomine
de pecunijs tamen Marci Antonij, proindeque non com-
prehendat domum emptam cum expreſſione, quod pecu-
niæ erant Imperiæ: hanc enim & alias ſimiles replicatio-
nes tangentes ratam d. domus Domini reiecerunt ad iudi-
cium pendens in foro Capitolino, & earum diſcuſſionem
ſuis iudicibus reliquerunt cum de illa † non agatur in Ro- 26
ta, ſed ſolummodo de releuantia declarationis in genere,
& in ordine ad ſecundum iudicium motum per Lelium
contra Imperia, ex remedio *l. diffamari*, *C. de ingen. &*
manumiſ. prout etiam fuit animaduerſum in deciſione, quæ
reuidetur.

Subſiſtit demum tertium fundamentum, quod nullate-
nus potuit impugnari, præfatam ſcilicet declarationem
emanare, ad exonerandam conſcientiam, † & probandam 27
veritatem, ideòque fieri potuiſſe etiam ſine præſentia patris,
cęteriſque ſolemnitatibus requiſitis à ſtatuto Vrbis *d. lib.* 1.
cap. 151. vt pleniſſimè firmatur *in d. deciſione*, *verſ. & præ-*
dicta adminicula. Exoneratio † enim conſcientiæ adimit 28
omnem fraudis ſuſpicionem ad cuius excluſionem ſtatu-
tum exigit patris præſentiam, vt notant Caſtrenſ. *in l. tran-*
ſactionem 35. *num.*4. *C. de tranſact.* & Gabr. *conſ.*5. *num.*21.
lib. 2.

Et ita vtraque parte informante reſolutum &c.

R. P. D. ROIAS,

Poſtea Epiſcopo Tarraconeñ.

Mantuana Feudi.

Veneris 7. *Iuny* 1641.

ARGVMENTVM.

Vaſſallus, qui mediante perſona procuratoris, ſiue tamen ſpeciali mandato feudum Eccleſiaſticum acquiſiuit ea conditione, & lege, ne de eo aliquem contractum, ſine ſpeciali domini directi, conſenſu inire valeat ſub pœna caducitatis, quando illam incurriſſe dicatur, vbi aliam perſonam infeudauit, ſaluis iuribus Eccleſiæ, & non aliàs aliter, nec alio modo. Hinc ſubinfeudationis materia ſanè declaratur, quando ſcilicet, & in quibus caſibus illa permittatur abſque incurſu pœnæ in inueſtitura appoſitæ.

SVMMARIVM.

1 *Subinfeudatio fieri poteſt ſine Domini*, *aut eorum*, *quorum intereſt conſenſu*.
2 *Ampliа concluſionem etiam in feudo Eccleſiaſtico procedere*.
3 *Subinfeudatio fieri nequit*, *niſi concurrentibus requiſitis*, *quæ enumerant* DD. in cap. 1. §. ſimiliter de leg.
4 *Subinfeudatio fieri nequit*, *vbi in inueſtitura adeſt pactum de non alienando*, *vide num.*12. *& ſeq.*
5 *Subinfeudatio etiam bonorum Eccleſia abſque fraude facta præſumitur*, *niſi illa probetur*.
Fraus de iure non præſumitur, *num.*5.
6 *Subinfeudatio facta ſine præiudicio Domini directi*, *& cum clauſula*, non aliàs aliter, nec alio modo, *præſeruat illius iura*, *ac ſi ſubinfeudatio facta non fuiſſet*, *quod procedit etiam traditione ſecuta*.
Intellige vt num. ſeq.
8 *Subinfeudatio*, *quod fuerit facta perſonæ æquali ex quibus deducatur*, *& num.*9.
9 *Æqualitatis ratio in ſubinfeudatione commenſurari debet cum qualitate iuris domini directi*, *ne ſcilicet eius conditio efficiatur deterior*.
10 *Subinfeudatio præſumitur facta eadem lege*, *& conditione*, *quibus infeudans à Domino acceperat*.
11 *Contractus feudi ſub aliqua conditione initus à procuratore non habente ſpeciale mandatum non inducit in Domino notitiam illius pacti*.
12 *Ignorantia pacti de non alienando ſine conſenſu Domini directi appoſiti in feudo*, *per procuratorem ſine ſpeciali man-*

Digitized by Google

mandato acquiſito, excuſat Dominum ſubinfeudare volentem, num. 11. & 12.
13 *Ignorantia excuſat à pœna caducitatis.*
14 *Approbans inſtrumentum cenſetur etiam approbaſſe pactum in inſtrumento appoſitum.*
15 *Approbatio tacita actus ab aliquo geſti importat quidem ſcientiam actus, non autem conditionum, & qualitatum illius.*
16 *Scientia ad effectum caducitatis debet eſſe ſpecifica cum omnibus ſuis qualitatibus, nec generica ſufficit, vel præſumpta.*
17 *Caducitas incurſa per anteceſſorem, non poteſt declarari contra ſucceſſorem, & num. ſeqq. vbi vide.*
18 *Amplia concluſionem procedere, etiam quod illa vigore pacti incurratur.*
21 *Caducitas ob non ſeruatas conuentiones ita demum incurritur ſi deuolutio ſit adeo clara, & inexcuſabilis, vt nullo velamine celari poſſit, & num. ſeq.*
23 *Caducitatem ad excludendam quamlibet cauſam, & interpretationem, ſemper Rota admittere ſolet.*

D E C I S I O XXVI.

CVm bon. mem. Ferdinandus Gonzaga Dux Guaſtallæ habuiſſet in ſolutum à D. Aloyſio Gonzaga nonnulla bona ſtabilia ſub directo dominio Epiſcopatus Eccleſiæ Mantuanæ accepit mediante eius procuratore ſub die 27. Ianuarij 1623. à dicti Epiſcopatus adminiſtratione eorumdem bonorum conceſſionem in feudum pro ſe, & illius hæredibus ex eo legitimè deſcendentibus pacto tamen adiecto, quod de prædictis bonis conceſſis nequeat contractum, diſtractumque aliquem quoquomodo facere, ſine ſpeciali, & expreſſa licentia prædicti adminiſtratoris.

Die verò 28. Iunij eiuſdem anni 1623. idem Ferdinandus Dux Guaſtallæ ſaluis iuribus Epiſcopatus Mantuæ, & non aliter, nec alio modo ſubinfeudauit eademmet bona Comiti Vincentio Caſſino, vnde poſt plures annos promotor fiſcalis d. Epiſcopatus prætendens dicta bona eſſe deuoluta Eccleſiæ ex eo, quod dicta ſubinfeudatio ſecuta fuit ſine licentia Adminiſtratoris contra formam pacti contenti in inſtrumento, obtinuit de anno 1639. contra Modernum Ducem Guaſtallæ nepotem d. primi acquirentis, qui ſubinfeudauit ſententiam declarantem factum eſſe locum deuolutioni feudi ob eius alienationem ſine conſenſu Epiſcopi domini directi, à qua appellatum, cauſaque mihi commiſſa dubitaui, an ſententia eſſet confirmanda, vel infirmanda, & DD. dixerunt eſſe infirmandam ſtante eius iniuſtitia, quæ duplici capite conſtabat.

1 Et primò, quod ſubinfeudatio † de iure poteſt fieri ſine
Domini, aut eorum quorum intereſt conſenſu *per text. in cap. 1. §. ſed etiam res, verſ. per feudum tamen per quos fiat, inueſtit. cap. 1. §. ſimiliter, de leg.* Corrad. *& ibid. gloſ. & DD.* relati per Clar. *in §. feudum, quæſt. 31. num. 1.* Roſental. *de feud. cap. 9. concluſ. 43. num. 1. ſub lit. A.* & Intrigliol. *de feud. cent. 2. art. 5. à num. 521. per plures ſequen-*
2 *tes.* Quod etiam procedit in † feudis eccleſiaſticis iuxta
communiorem, vt admittunt Clar. *d. quæſt. 32. num. 2. verſ. contrariam tamen*, Intrigliol. *d. art. 5. num. 541.* Peregr. *deciſ. 150. num. 44.* & Mareſcott. *var. reſol. lib. 1. reſol. 95. num. 2.*

Nec obſtat, quod ſubinfeudatio fieri nequeat, niſi
3 † quando, vel non concurrunt requiſita, de quibus per
DD. *in dict. cap. 1. §. ſimiliter de leg.* Corrad. relat. per Roſent. *d. concl. 43. num. 3.* & Intrigl. *d. art. 5. num. 526.* Vel
4 quando in inueſtitura adeſt pactum † de non alienan. vt
hic, ne dictum pactum fiat inutile, cum quæuis alia alienatio ſit de iure prohibita DD. communiter, & præſertim Bald. *in cap. 1. §. Præterea, de capit.* Corrad. & alij congeſti per Roſental. *d. concl. 43. num. 3. & in gloſ. ſub lit. E.* & Iotrigl. *d. art. 5. num. 547. & ſeq.*

Dicebant enim Domini hic benè requiſita concurrere,
primum ſcilicet, quod ſit facta ſincerè, & abſque fraude
5 Eccleſiæ patet, † nedum quia fraus non præſumitur, niſi
probetur Crauet. *conſ. 145. num. 2.* Anchar. *conſ. 227. num. 2.* Rota *deciſ. 1. num. 2. de denat. in nou. & deciſ. 112. num. 1. poſt 2. volum. conſ. Farinac.* Sed etiam quia in præſenti ceſſat, cum ſubinfeudatio non fuerit facta clandeſtinè, ſed in Cancellaria Epiſcopali per officiales Epiſcopatus, tum quia per proteſtationem expreſſam in dicta ſub-
6 infeudatione cum † clauſula, *non aliter, nec alio modo,*
fuerunt præſeruata iura Eccleſiæ, adeò ut ſubinfeudatus
non poſſet dici in culpa, etiam ſi ſecuta fuerit vera, & actualis rei traditio, dummodo tamen, vel res non ſit difficilis recuperationis, velut Caſtrum munitum, vel acquirens
non ſit Domino potentior, † vel non adſit aliquo modo 7
præiudicium, vel ſpretus domini directi, vt per Bald. *in cap. 1. §. fin. num. 5.* vbi DD. *quæ fuit prim. cauſ. benefic. amitt. in vſib. feud. & in cap. Cumana num. 9. de elect. propoſit. in cap. Imperialem, num. 6.* vbi Aluar. *num. 15.* Afflict. *num. 25. de prohib. feud. alienat.* per Federic. cum alijs per Clar. *in §. feudum quæſt. 31. num. 5. verſ. benè*, Redoan. *de rebus Eccleſ. non alienan. quæſt. 79. cap. 8. num. 16.* Freck. *commens. feud. lib. 2. de auth. & poteſt.* Baron. *auth. 1. num. 32. & ſeq.* Schirader. *de feud. par. 9. cap. 1. num. 21. verſ. hoc tamen*, Roſental. *eod. tract. cap. 9. & rub. 61. num. 1. & 2.* Anton. Theſ. *quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 53. num. 2.* Gratian. *diſcept. 633. num. 17. & 949. num. 14.*

Secundum verò, quod fiat perſonæ æquali pariter pa-
tet, † quia æqualitas non eſt ſemper exiſtimanda ex condi- 8
tione, & qualitate dantis, & accipientis iuxta praxim feudiſtarum, ſed diuerſimodè iuxta ſubiectam materiam, nempè quod tunc pari, aut maiori perneceſſe ſubinfeudatio fiat, quando Marchionatus, aut Comitatus, vel aliquod aliud feudum nobile ſubinfeudatur, ſecus verò, vt in præſente ſi conceditur aliqua res particularis, vel feudum igno-
bile, † iſta enim ratio æqualitatis debet commenſurari 9
cum qualitate iuris domini directi nimirum, quod eius conditio non deueniat deterior per ſubinfeudationem, vt animaduertit Roſent. *d. cap. 9. concluſ. 44. num. 5. & ſeq.* quem latè ſequitur Herman. Vlter. *de feud. lib. 1. cap. 10. num. 144.* & quidem in caſu noſtro melius reſultat eius Eccleſiæ per dictam ſubinfeudationem in perſonam debiliorem.

Tertium denique, quod ſubinfeudatio fieri debeat *ea-*
dem l. & conditione, qua ſubinfeudans acceperat † à Do- 10
mino. Item patet, quia ita præſumitur facta, niſi contrarium probetur, *gloſ. in cap. 1. §. illud, verſ. item eadem l. de nat. feud.* Afflict. *in cap. 1. §. illud, num. 62. de prohib. feud. alienan.* per Frideric. Pariſ. de Put. *de reintegr. feud. cau. 208. num. 2.* Rimin. iun. *conſ. 780. num. 45. & 74. vol. 7.*

Nec probatur ex eo, quod Dux non ſubinfeudauit cum eodem pacto de non diſtrahendo, cum quo ipſe inueſtituram acceperat. Quia cùm ipſe talem inueſtituram receperit mediante procuratore non habente mandatum ad illam
recipiendam † cum tali pacto præſumendum eſt, quod 11
ipſe non habuiſſet notitiam pacti, adeò vt non poſſit ei imputari eiuſdem pacti defectus in ſubinfeudatione, quam deinde facit, vt in puncto fuit aliàs deciſum coram Eminentiſſima Card. Pamphilio *in Bononien. Bonorum 27. Iunij 1605.* data in calce Iuria D. Com. Fabij Carandini de Ferrarijs, quæ DD. placuit.

Et hinc ceſſat etiam aliud obiectum ſupra deductum, quod non poſſit fieri ſubinfeudatio quoties in inueſtitura
adeſt pactum de non alienando, quia eius † ignorantia de- 12
bet excuſare Ducem, qui circumſcripto dicto pacto poterat de iure infeudare ex prædictis regulare eſt enim, quod
ignorantia excuſat † à pœna caducitatis, *gloſ. & DD. in* 13
l. 2. C. de iur. emphyt. Rolan. *conſ. 66. num. 19. lib. 3.* Hond. *conſ. 42. num. 15. lib. 2.* Caual. *deciſ. 94. num. 1. & par. 6. recent. deciſ. 25. num. 15.*

Nec quicquam facit, quod per plures actus Dux tacitè
approbauerit dictam inueſtituram, adeòut † videatur 14
etiam approbaſſe dictum pactum cum quo illam acquiſiuit eius negociorum geſtor, ſecundum Bart. *in l. ſi negotia in princip. verſ. ſine totum, & in l. ſi quis negocia, verſic. nam & eidem, ff. de neg. geſt.* Caſtren. *conſ. 1. num. 4. verſ. ad prædicta par. 1.* & Tiraq. *de retract. conuent. §. 7. ad fin. tit. num. 7.* quia diuerſum, quod ipſe teneatur approbare pactum, & qualitatem conceſſionis acquiſitæ per ſuum negociorum geſtorem, dum acquiſitionem comprobat, & quod
exinde habeat ſcientiam d. pacti, † approbatio enim tacita 15
alicuius actus geſti per tertium importat, quidem perneceſſe ſcientiam actus, ſed non conditionem, & qualitatem actus ſaltem claram, & certam, vt opus eſt ad hoc, vt quis per ſcientiam dicatur incidiſſe in pœnam caducitatis, ad
quem effectum, ſcientia † debet eſſe ſpecifica cum omnibus 18
ſuis qualitatibus, nec ſufficit ſcientia in genere, vel præſumpta, *c. concertationi, verſ. ſcientia*, & ibi Gemin. *num. 15. de appellat. in 6.* Pariſ. *conſ. 47. num. 9. lib. 1.* Crauet. *conſ. 93. num. 8.* Natt. *conſ. 636. num. 192.* Becc. *conſ. 111. num. 20.*

Surd. *conſ.* 328. *num.* 28. Put. *deciſ.* 387. *num.* 4. *lib.* 2. *in correct.* & *in recent. deciſ.* 621. *num.* 1. *par.* 1. & *deciſ.* 130. *num.* 26. *par.* 6. & *in d. Bononien. bonorum* 27. *Iunij* 1605. *coram Eminentiſſ. Card. Pamphilio.*

Secundò verò conſtabat de iniuſtitia eo quia caducitas
17 † incurſa per Ducem Ferdinandum non poterat declarari contra Ducem modernum eius nepotem, Cuman. *conſ.* 164. *num.* 3. *verſic. quinimo etiam*, Rip. *in l. fin. quæſt. vlt. num.* 236. *C. de reuoc. donat.* Ruin. *conſ.* 10. *num.* 4. *lib.* 1. Gabr. *conſ.* 67. *num.* 7. & 10. *cum ſeq. lib.* 2. Hond. *conſ.* 55. *num.* 20. *lib.* 1. Caldas *de renou. emphyt. lib.* 4. *cap.* 17. *num.* 29. & 30. Rot. *in Romana prætenſæ deuolutionis* 18. *Februarij* 1636. *coram R.P.D.*
18 *Dunozette*, vbi quod iſta † concluſio procedit etiam, ſi pœna incurritur vigore pacti.

Nec contrarium eſt dicendum in feudis quotieſcumque
19 pœna † incurritur ob non ſeruatas conuentiones, *vt hic per text. in cap. vaſſalli, ſi vaſſal. feud. priuent*, & tradunt Bald. *in cap.* 1. §. *inſuper num.* 7. *de prohib. feud. alien.* per Feder. Rip. *in repet. l. fin. num.* 236. *C. de reuocat. donat.* Becc. *conſ.* 9. *num.* 14. Berou. *conſ.* 121. *num.* 10. *lib.* 1. Sylu. *de recogn. feud. quæſt.* 29. *lib.* 7. *num.* 5. Surd. *deciſ.* 29. *num.* 11. Idque, & Rota admiſit,
20 licet contrarium † ſenſerit in emphyteuſi *in d. Romana prætenſæ deuolutionis* 18. *Februarij* 1636. *coram R.P.D. meo Dunozette.*

21 Nam etiam in feudis id procedit ſolum, quando † deuolutio eſt adeò notoria, & inexcuſabilis, quod nullo pacto ne-
22 gari, aut defendi poſſit, ſecus autem † ſi poſſit aliquo colore velari, vt hic propter ignorantiam d. pacti, Clar. *in* §. *feudum quæſt.* 65. *num.* 1. *verſ. quam opinionem*, & latè exornat Rota *in repetita Romana prætenſæ deuolutionis* 18. *Februarij* 1636. *coram R.P.D. meo Dunozette.*

Et Rota ad hunc effectum ſolet admittere quamcumque
23 † cauſam imaginariam, & coloratam, & pro ea excludenda ſumit omnem poſſibilem interpretationem, Seraphin. *deciſ.* 1227. *num.* 5. Greg. XV. *deciſ.* 256. *num.* 2. & 388. *num.* 4. & *par.* 6. *recent. deciſ.* 293. *num.* 23.

Et ita reſolutum vtraque parte informante &c.

R.P.D. HIERONYMO VEROSPIO,

Poſtea S.R.E. Cardinali.

Mutinen. Bonorum.

Veneris 7. *Iunij* 1641.

ARGVMENTVM.

Eccleſia lædi non debet ex confeſſione, vel facto Præſidis, vel Rectoris, quod procedit etiamſi eſſet iudicialis, ſed nulliter emanatæ. Poſitiones, vt dicantur iudiciales, quid requiratur, Poſitiones admiſſæ cum clauſula, *ſi & in quantum*, quid operetur talis admiſſio. Confeſſio erronea non nocet, conſtito de errore, & maximè quando fuit facta à ſene, in quo omnes virtutes corporis mutantur.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiæ iura lædi poſſunt ex declaratione, aut facto Præſidis, aut Rectore illius.*
Quod procedit in quocumque alio, cui commiſſa ſit adminiſtratio bonorum Eccleſiæ, num. 1.
2 *Adminiſtrator bonorum Eccleſiæ non poteſt donare.*
3 *Confeſſio Rectoris Eccleſiæ, non præiudicat ei, quia ſi non poteſt ipſe directè Eccleſiæ præiudicare, multo magis poterit eidem indirectè præiudicium inferre.*
4 *Confeſſio Rectoris facta in iudicio ſolet Eccleſiæ præiudicare.*
propter Iudicij ſolemnitatem videtur ceſſare omnis ſuſpicio fraudis, num. 4.
Rectori Eccleſiæ non eſt prohibitum agnoſcere bonam fidem, num. 4.
5 *Poſitiones, vt releuent, debent produci ab habente ſpeciale mandatum.*
6 *Confeſſio emanata ſuper poſitionibus inualidè productis, non poteſt dici iudicialis.*
Cum potius dici poſſit voluntaria, quam coacta, num. 6.
7 *Poſitiones admiſſæ à Iudice, cum clauſula,* ſi, & in quantum, *qualiter cenſeantur admiſſæ.*
8 *Poſitiones admiſſæ cum clauſula,* ſi, & in quantum, *illæ non cenſentur admiſſæ, dum non erant admittendæ.*
9 *Clauſula,* ſi, & in quantum, *poſita in admiſſione poſitionum, ita præſeruat ius reſpondentis.*
Vt confeſſio emanata, perinde eſt, ac ſi non emanaſſet, poſtquam certum eſt, quod poſitiones non erant admittendæ.
10 *Confeſſio alias nulla, probat tamen concurrentibus pluribus indicijs, pro veritate d. confeſſionis.*
11 *Coniecturæ leues non iuuant.*
12 *Probatio, quæ non percutit tempus, de quo quæritur, non releuat.*
13 *Probatio æquiuoca non iuuat, & num.* 14. & 15.
16 *Approbare is non cenſetur voluiſſe, id quod contra ſe facit.*
17 *Alienatio bonorum Eccleſiæ, vt valeat, ſunt neceſſariæ in ea omnes ſolemnitates in ea requiſitæ.*
18 *Beneplaciti Apoſtolici præſumptio ex curſu temporis, quando ceſſet.*
19 *Præſcriptio contra Eccleſiam non poteſt intrare, ſeu incipere durante vita Rectoris, qui contraxit.*
20 *Confeſſio facta erroneè non probat, docto de errore.*
21 *Contradicens ſe manifeſtè ſignum eſt, quod eſt in errore.*
22 *Error præſumendum eſt, ad euitandam malitiæ ſuſpicionem.*
23 *Erroris præſumptio facilè admittitur in ſenibus.*
24 *in Senibus omnes virtutes corporis mutantur.*
25 *Scripturæ amiſſio probatur ex iuramento eius, qui eam amiſit, ſi non tenebatur illam cuſtodire.*
26 *Vel ratione officij, vel non poterat ad illius exhibitionem cogi aliqua actione, ſed ſolo officio Iudicis.*

DECISIO XXVII.

CVm duabus ſententijs Rotalibus ſtatutum fuiſſe, & quod erat concedenda reintegratio Angelo Rectori Beneficij S. Siluestri ad poſſeſſionem bonorum, quæ à Gaſpare eius anteceſſore conceſſa fuerant in emphyteuſim perpetuam, Bernardino inter cæteras rationes, quæ conſideratæ fuerunt in deciſionibus, ex quibus viſum fuit probari iuſtitia earumdem ſententiarum, vna fuit, quod in alienatione tunc facta deficeret ſolemnitas beneplaciti Apoſtolici, quæ neceſſaria erat tam ex diſpoſitione iuris, quàm ex forma inſtrumenti fundationis Beneficij. Vnde commiſſa cauſa in tertia inſtantia, eaque coram me pendente, Franciſcus, & Iuniperæ ſucceſſores Bernardini petierunt, vt Angelus exhiberet fidem proceſſus, qui dicebatur factus fuiſſe coram exequutore ſuper euidenti vtilitate eius conceſſionis, cum confeſſus fuiſſet Angelus in reſponſionibus ad poſitiones, quæ datæ fuerunt pro parte eiuſdem Franciſci, & Iuniperæ apud ſe habere fidem eiuſdem proceſſus. Et diſputato articulo ſub die 13. Iunij anni præteriti * deciſum fuit Angelum compelli poſſe ad illius exhibitionem, interea obijt Angelus eique in Beneficio ſucceſſit Bartholomæus, quo inſtante propoſui hodie dubium, An confeſſio Angeli præiudicaret Eccleſiæ, itaut illa obſtare poſſit reintegrationi, quam eadem Eccleſia petebat, & dubio bis propoſito, DD. reſponderunt
non obſtare eam confeſſionem, qua regula † erat fauore 1
eiuſdem Eccleſiæ, vt illius iura lædi non poſſint ex facto, aut declaratione, quam fecerit Præſul, aut Rector, ſiue quicumque alius, cui commiſſa ſit adminiſtratio eius bonorum, vt notat *gloſ. in cap. dudum, in verb. de veritate de elect.* & *in cap.* 2. *de teſtibus lib.* 6. *in verb. conuent. DD. in cap. vlt. de præſcrip.* & ibi Abb. *num.* 44. Felin. *num.* 2. *poſt gloſ. in verb. nulla*, Bart. *in l. certum*, §. *ſed an & ipſos in fin. ff. de Confeſſ.* Caldetin. *conſ.* 5. *eod. tit.* Roman. *conſ.* 389. *num.* 1. & rationem ad-
ducit Calder. *in d. conſ.* 5. quia † Adminiſtrator bonorum 2
Eccleſiæ non poteſt donare, vt ſponte confitendo videtur facere; Aliam verò rationem conſiderauit Abb. *in cap. vlt. in. de præſcript. eod. num.* 44. quod ſi admitteretur confeſſio Re-
ctoris in præiudicium † Eccleſiæ poſſet idem indirectè affi- 3
cere, quod directè facere non poterat, nimirum vt valeret alienatio eius bonorum, & vtramque rationem conſiderauit Soccin. ſen. *in conſil.* 15. *num.* 3. *lib.* 1. Salicet. *in l.* 1. *num.* 21. *ff. de confeſſ.*

Neque poterat recedi ab eadem Regula, eo quia d. con-
feſſio videretur facta in iudicio, quæ ſolet † Eccleſiæ præiu- 4
dicare cùm propter ſolemnitatem iudicij videatur ceſſare omnis ſuſpicio fraudis, neque prohibitum ſit Rectori agno-

ſcere

Digitized by Google

ſcere bonam fidem, vt voluit idem Abb. *in d. cap. vlt. de præ-*
ſcript. & in cap. 1. num. 15. de dol. & contum. Calderin. *eod.*
conſ. 5. de confeſſ. Angel. *conſil. 245. num. 8.* Pariſ. *conſ. 3. nu. 29.*
lib. 4. & tenuit Rot. apud Bellamet. *deciſ. 696. & in deciſ. 141.*
num. 4. par. 2. recent. Neque enim poterant eidem confeſſio-
ni competere priuilegia confeſſionis iudicialis, quia poſitio-
nes ex quarum reſponſione ſequebatur ea confeſſio non ſo-
lum productæ fuerunt à procuratore Franciſci, & Iuniperæ,
5 † qui non habebat mandatum ſpeciale ad illas producen-
das, ſed Rector eis reſpondit non præcedente monitione,
aut iuſſu Iudicis; Vnde talis confeſſio exiſtimari debebat po-
6 tius voluntaria, quàm coacta, † quauis diceretur emanaſſe
in iudicio, vt notant DD. *in l. vnica, C. de confeſſ. num. 14.*
Bald. *num. 40.* & in Rectore notauit Abb. *in cap. ex parte*
num. 10. eod. tit. & in d. cap. dudum de elect. num. 32. Alex. *conſ.*
226. num. 6. lib. 2. & fuit dictum *in Auguſtana Decimarum*
27. Iunij 1639. coram R.P.D. meo Bichio. Quod præcipuè di-
7 cendum erat deficiente mandato procuratoris, † qui eas po-
ſitiones † produxit, quia cùm poſtea illæ fuiſſent admiſſæ à
Iudice cum clauſula, *ſi & in quantum* eius defectus operaba-
8 tur, vt illæ non cenſerentur admiſſæ, † dum non erant ad-
mittendæ, vt tradit Bald. *in l. 1. C. quomodo, & quando Iudex*
num. 17. vbi de admiſſione poſitionum facta cum hac clau-
ſula, quem refert Hond. *conſ. 21. num. 19. lib. 1.* Rota *in Roma-*
na alimentorum 28. Februarij 1582. coram Orano, imò ex hac
9 clauſula præſeruatum, ita erat ius reſpondentis, vt † confeſ-
ſio haberi deberet, ac ſi facta non fuiſſet, poſtquam certum
eſt, quod illæ non tenebatur reſpondere, vt cenſuit Rota *in*
d. Romana alimentorum, & voluit Bald. *in d. l. 2. in fin. C. qui le-*
git. perſon. hab. ſtand. in Iudic. Rimin. ſen. *conſ. 496. num. 9. vo-*
lum. 3. Curt. iun. *in l. cum & Iudices, §. quod obſeruari, nu. 106.*
C. de iuram. quod propter calumn. datur.

Non etiam viſum fuit obſtare, quod dicebatur, vt eadem
10 confeſſio confirmaretur † alijs præſumptionibus, aut conie-
cturis, qua ratione ſolet etiam limitari eadem Regula, vt vo-
luit *gloſſ. in d. cap. dudum*, Bald. *in auth. hoc ius porrectum, C.*
de ſacroſ. Eccleſ. num. 23. & ibi etiam Cyn. *num. 2.* Dec. *conſ.*
474. num. 5. Ruin. *conſ. 142. num. 4. lib. 1.* Rota *deciſ. 177. nu. 5.*
par. 2. diuerſ. & coram Card. Seraph. deciſ. 442. num. 2. quia
coniecturæ, quæ adducebantur non viſæ fuerunt hoc con-
11 cludere, † vel quia omnes eſſent leuiſſimæ, vel quia adeſſent
aliæ plures fauore Eccleſiæ, quæ videbantur probare, vt An-
gelus errore ductus fuerit ad ita confitendum. Etenim inter
cæteras coniecturas adducebatur primo loco declaratio
quam fecerat quidam nomine Ioannes Franciſcus, qui dice-
batur egiſſe cum partibus, vt componeret inter eas hanc
controuerſiam antequam illa proponeretur in iudicio, & in
12 ea declaratione continebatur, † quod ille acceperat de manu
Angeli fidem proceſſus factam ſuper vtilitate Eccleſiæ in
alienatione horum bonorum, eamque poſtea reddidiſſe ei-
dem Angelo, quæ atteſtatio non concludebat de tempore
quo datæ fuerunt poſitiones à procuratore Franciſci, eiſque
reſponſum ab Angelo. Vnde ea probatio tamquam imper-
13 fecta non poterat coniungi † cum alijs ad conficiendam ple-
nam probationem dum illæ erant eodem modo imperfectæ,
vt notatur *in l. ſi idem, ff. de iuriſd. omn. & in l. ſpadonem, §. qui*
iura, ff. de excuſat. tutor. & in l. 1. C. qui annun. tut. ſe excuſar.
poſſit, & notat ibi *gloſ. in verb. non proficiunt.*

Adducebatur altera coniectura ea alia confeſſione eiuſ-
14 dem Angeli, qui ante motam litem dicebatur † declaraſſe,
quod paratus erat concedere conſenſum ſuper translatione
bonorum in alias perſonas, dummodo ſeruarentur conditio-
nes, quæ continebantur in inſtrumento fundationis, ac be-
neplacito Apoſtolico, ſed neque hæc illius declaratio conclu-
debat, vt confectus fuiſſet proceſſus ſuper alienatione eo-
rum bonorum, ſiue quod idem proceſſus exiſteret apud An-
gelum cum ſe retuliſſet ad ipſam confirmationem Apoſtoli-
cam, quam credere potuit interueniſſe, eo quia ita ſibi di-
ctum fuiſſet ab ijs, qui petebant conſenſum pro noua aliena-
15 tione eorundem bonorum, † vel etiam referri poterat ad fi-
dem confirmationis eiuſdem conceſſionis, quam Franciſcus
obtinuerat à Card. Camerario, quæ non poterat ſuffragari
pro illius validitate, vt firmatum fuit in deciſionibus factis in
hac cauſa *coram R.P.D. meo Roias ſub die 28. Iunij anni 1638.*
& coram Reuerendiſſ. D. meo Decano ſub die 22. eiuſdem men-
16 *ſis ſequentis anni.* Vnde neque † etiam ea confeſſio potuiſſet
nocere Angelo, cum ille confitendo adeſſe beneplacitum,
non ideò cenſeatur illud approbaſſe, aut confeſſus fuiſſe,
quod in eius confeſſione ſeruatæ fuiſſent omnes ſolemnita-
17 tes, quæ neceſſariæ † erant, vt eadem conceſſio valere poſ-
ſet, *argum. text. in l. 1. & in l. ſi ex cautione, C. de non numer.*
pecun. & fuit dictum *in Auerſanà Penſionis 17. Martij 1628.*
coram R.P.D. meo Merlino, & in Meliten. Penſionis 7. Iunij
1630. coram bon. mem. Coccino.

Tertia coniectura deſumebatur ex curſu temporis anno-
rum quinquaginta ſeptem, qui dicebantur interceſſiſſe inter
tempus alienationis, & diem motæ litis, quod tèmpus
† etiam adduci poterat, vt inde præſumeretur beneplacitum 18
Apoſtolicum, cùm ſemper ea conceſſio obſeruata fuiſſet,
quæ coniectura non viſa fuit hoc caſu obſtare, cùm dedu-
cendum eſſe tempus quo vixit Gaſpar, à quo primo alienata
fuerunt hæc bona, cùm non potuiſſet † eo viuente incipere 19
aliqua præſcriptio contra Eccleſiam, vt firmatum fuit in de-
ciſione *coram R.P.D. meo Roias ſub die 28. Iunij anni 1638. &*
14. Ianuar. 1639. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano ſub die
22. Iunij eiuſdem anni, & notant DD. *in cap. cum ex literis de*
reſtit. in integr. vbi Abb. *num. 10.* Imol. *num. 12.* Felin. *in cap. 1.*
num. 10. de præſcr. Redoan. *de reb. Eccleſ. non alienan. rubr. 1.*
cap. 3. num. 5.

E contra verò aderant pro Eccleſia plures aliæ coniecturæ,
quæ probare videbantur, vt Angelus inductus fuerat ad eam
confeſſionem ea errore. Ille enim impugnauerat alienatio-
nem horum bonorum ex hoc ſolum capite, † quod fuiſſet 20
damnoſa Eccleſiæ, & nunquam fuiſſet confirmata Apoſtoli-
ca auctoritate, imò dum poſtea monitus fuit in iudicio ad re-
ſpondendum poſitionibus, quas produxerat procurator
Franciſci, vt ſuper ijs interrogatus fuit, an audierit dici, quod
idem beneplacitum obtentum fuiſſet ille hoc expreſsè nega-
uit, & ita dum poſtea confeſſus fuit habere penes ſe fidem
publicam proceſſus confecti ſuper euidenti vtilitate Eccleſiæ
ſibi manifeſtè † contradixit, cum idem proceſſus continere 21
debuiſſet primo loco literas Apoſtolicas, quæ directæ erant
Exequutori à quo recipi debebant probationes ſuper vtilita-
te eiuſdem conceſſionis; ex hac verò contradictione, quæ
colligebatur ea alia confeſſione facta eodem ferè momento
temporis probabantur manifeſtè error primæ confeſſionis,
qui error † etiam præſumi debebat ad euitandam ſuſpicio- 22
nem malitiæ, quæ Angelo obſtare ex ea contrarietate, *arg.*
text. in l. quod adhibitus, C. de his qui ſibi adſcribunt in teſta-
mento, & l. quoties, §. qui dolo, ff. de probat. notat Bart. *in l. quo-*
ties, §. 1. num. 3. ff. de hered. inſtit. & in l. ſi librarius num. 7. ff.
de regul. iur. quod præcipuè dicendum erat inſpecta graui
ætate Angeli cum facilius admittatur † hæc præſumptio er- 23
roris in ſenibus, in quibus mutantur penè omnes virtutes
corporis, vt inquit D. Hieronymus *in epiſt. ad Nepotianum*,
& præcipuè de hac † animæ facultate tradit Ariſt. *in lib. de* 24
memoria, & reminiſcentia c. 2. gloſ. in l. ſi ſenectus, C. de donat.
Menoch. *de arbitr. Iud. lib. 2. Centur. 1. cap. 26. num. 4.* & vi-
ſum fuit tolli omnem ſuſpicionem ex iuramento, quod præ-
ſtiti idem Angelus in quo aſſeruit non habere eum proceſ-
ſum, neque deijſſe illum dolo poſſidere cum ex tali iuramen-
to probari poſſit † amiſſio rei ſi pars contra quam agitur pro 25
exhibitione nō tenebatur eam rem cuſtodire ratione officij,
vel non poterat ad illius exhibitionem cogi aliqua actione,
ſed ſolo officio Iudicis, vt tradit Bart. *in l. ſi quis ex Argenta-* 26
rijs, §. an nec heredi, ff. de edend. num. 2. & notatur *in l. vlt.*
§. fin. autem, C. de fid. inſtr. vbi Salic. *num. 5. gloſ. in cap. cum*
olim 12. de priuileg. in verb. ſine reprehenſione, Felin. *in cap. ſi-*
cut num. 9. de ſentent. & re iudicat. Alex. *conſ. 58. num. 6. lib. 1.*

Et ita, &c.

Plures deciſiones in hac cauſa emanarunt, quæ habentur in
præcedenti par. 8. recent.

Deciſio iſta emanata ſub die 13. Iunij 1640. coram bon.
mem. Card. Hieronymo Veroſpio eſt in præcedenti parte de-
ciſ. 281.

R. P. D. CARILLO,

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Roſſaneñ. Exemptionis.

Veneris 7. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Diſcutitur in præſenti deciſione, quod ex exem-
ptione partis rei, non infertur ad exemptionem
alterius, imò è contra, quia ex hoc arguitur, quod
altera pars ſit libera. Excluſio vnius quando ſit
incluſio alterius.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Exemptio omnimoda ex quibus verbis deducatur.*
2 *Deciſiones in cauſa iam facta in diſputationibus ſupponuntur.*
3 *Deciſ. in cauſa Cæſarauguſtana Iuriſdictionis 28. Iunij & 17. Nouembr. 1623. coram Manzaned. declaratur, & num. 4.*
5 *Papa non præſumitur voluiſſe priuare Epiſcopum iuriſdictione locali.*
6 *Verbum*, nulli, *quid importet.*
7 *Prælato Eccleſiæ Regularis, cenſetur conceſſa iuriſdictio priuatiuè.*
8 *Solutio decimarum prouenit à lege Diœceſana.*
9 *Solutio Canonis pro vna parte rei, denotat alteram partem eſſe liberam.*
10 *Decimas, ſi quis ſoluere tenetur, de vna parte fructuum, quoad alteros cenſetur exemptus.*
12 *Expreſſio alicuius rei, quid denotet in non expreſſis.*
13 *Incluſio vnius, non eſt excluſio alterius, quoties illud includitur alio modo.*
14 *Generi per ſpeciem non derogatur, niſi inter vtrumque dictio aliqua expoſitiua, & modificatiua.*
15 *Quia tunc ſpecies cenſetur expreſſa, maioris declarationis gratia.*
16 *Exemptio conceſſa ex vna parte, non licet ex ea arguere ad alteram partem.*

DECISIO XXVIII.

IN præcedentibus deciſionibus huius * cauſæ firmatum fuit in genere conſtare de exemptione ad fauorem D. Abbatis S. Mariæ de Patiro contra Reuerendiſs. D. Archiepiſcopum Roſſaneñ. reſeruato in vltima earum, vt particulariter videretur de ſpeciebus ipſius exemptionis, quare proſequendo diſputationem ſuper reſeruatis hodie dubitaui in quibus conſiſtat exemptio D. Abbatis, & Domini reſponderunt exemptionem intrare in omnibus excepta iuriſdictione in populum.

Nam quoad perſonas, & bona Monaſterij, eiuſque membrorum cum tenimentis omnibus dixerunt totaliter conſtare de exemptione in omnibus ſiue reſpiciant legem Diœceſanam, ſiue Iuriſdictionem ordinariam, quia Papa in priuilegio ſatis apertè loquutus fuit recipiendo d. Monaſterium cum omnibus ſuis tenimentis ne dum in protectionem, ſed etiam in ius, & proprietatem B. Petri cum expreſſione, quod nulli ſit ſubiectum præterquam Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ, reſeruato tantum onere ſoluendi Eccleſiæ Roſſanenſi annuum cenſum trium cereorum, & vnius cannatæ mellis, & voluit, vt in ſignum exemptionis d. Monaſterium ſolueret annuam vnciam auri S. Romanæ Eccleſiæ, & prohibuit quoque, vt nullus ſententiam interdicti, vel excommunicationis contra Abbatem, Monaſterium, Monachos, Capellas, ſeu Clericos promulgare auderet niſi Romanus Pontifex, vel Legatus ab eius latere deſtinatus, eidemque Abbati conceſſit facultatem deputandi in Eccleſijs, & Caſalibus ſuis Notarios Archipresbyteros, & alios officiales.

1 Quæ verba plenam, omnimodam exemptionem important, vt ſtatuitur *in cap. ſi Papa*, §. *ſi autem Eccleſiæ de priuil. in 6.* Silueſt. Angel. Tabien. Diu. Anton. quos refert Sanch. *lib. 6. conſ. moral. cap. 19. dub. 1. num. 4.* & plenius fuit deductum in 2. & 3. deciſionibus emanatis ſub dieb. 20. April. &
2 22. Iunij 1640. quæ † de more ſupponuntur in hac diſputatione, adeò vt Ordinarius nullam habeat iuriſdictionem, ſeu poteſtatem in exemptos, *cap. 1. verſ. numquid ergo de priuil. lib. 6. cap. veniens*, ibique DD. *de verb. ſign. eod. lib. 6.* Soccin. *in cap. poſtulaſti num. 11. & in cap. cum contingat num. 8. de for. compet.* Vgol. *de cenſur. cap. 2. §. 15. num. 5.* Sayr. *eod. tractat. cap. 6. num. 36. verſ. vel niſi qui delinquit exemptus ſit, & in cap. 8. num. 7. lib. 1.*

Vnde patet non applicari deciſiones in Cæſarauguſtana iuriſdictionis 28. Iunij, & 17. Nouembris 1623. coram bon.
3 mem. Patriarcha Manzanedo, in quibus Rota dixit † exemptionem conceſſam Priori, & Monaſterio Eccleſiæ B. Mariæ de Pilar, per quam d. Monaſterium remanſit immediatè ſubiectum Sedi Apoſtolicæ debere intelligi non vt quoad iuriſ-
4 dictionem ordinariam Epiſcopus † totaliter diceretur priuatus, ſed quod cumulatiuè poſſet concurrere cum Papa, ita vt inter eos eſſet locus præuentioni ex rationibus ibidem adductis.

Quia in caſu dictarum deciſionum ſimpliciter tantum fuerat conceſſa exemptio, hic verò alia concurrunt, & ſignanter ponderarunt Domini illa verba negatiua priuilegij, ibi, *Volumus, vt nulli Monaſterium veſtrum cum Capellis omnibus, & tenimentis ſuis ſit ſubiectum, præter quam Sacroſan. Romana Eccleſia*, per quæ † cenſetur Papa priuaſſe 5
Epiſcopum iuriſdictione locali, cum verbum *nulli*, non poſſit verificari niſi in Ordinario, qui circumſcripta exemptione
iuriſdictionem † habuiſſet ex *text. in cap. cum perſonæ 7. in* 6
fin. de priuileg. in 6. & in cap. omnes Baſilicæ 16. quæſt. 1. cap. conquerente 16. de offic. ord. cap. cum Epiſcopus eod. tit. in 6. cap. conſtitutus 6. & cap. ſeq. de religioſ. domib. Præſertim cùm priuilegium exemptionis fuerit directum Prælato d. Eccleſiæ 7
Abbatialis tunc regulari, cui in dubio cenſetur conceſſa iuriſdictio priuatiuè ex notatis per Felin. *in cap. paſtoralis limit. 7. num. 4.* Abb. *ibid. in verſ. ſed & eadem adden. ad eund.* Felin. *in d. cap. paſtoralis lit. A.*

Et propterea intrat etiam exemptio à ſolutione decimarum, † quia earum ſolutio prouenit à lege Diœceſana Abb. 8
in cap. dilectus num. 4. de offic. ordin. ChoKier. *de iuriſd. ordin. in exempt. quæſt. 15. num. 6.* Modern. *de poteſt. Epiſc. tit. 1. cap. 1. num. 14.* Idque eo magis venit dicendum ponderata reſeruatione facta in d. priuilegio ad fauorem Eccleſiæ Roſſanenſis d. annui cenſus trium cereorum, & vnius cannatæ mellis,
† quæ denotat omnium aliarum rerum non reſeruatarum 9
comprehenſionem, Io: And. *in cap. cum venerabilis de cenſ.* Dec. *conſ. 151. num. 1. circa fin. verſic. quartò facit*, Seraph. *deciſ. 1025. num. 6. & 20. cum alijs cumulat. in 2. deciſ. cauſa*, §. *quia ex lectura in fin.*

Nec obſtat, quod in eodem priuilegio in §. ſanè expreſſum fuerit, quod Monaci non debeant ſoluere decimam noualium, quæ proprijs manibus, vel ſumptibus † colunt, ſiue de 10
animalium ad eos ſpectantium nutrimentis, ex qua expreſſione inferebatur, quod de cætero decimam ſoluere teneantur, & de animalibus non inſeruientibus vſui † Monaſterij, 11
& de his, quæ dant alijs nutrienda, vt in ſpecie ex doctrina Abbat. *in cap. ex parte il 1. num. 8. & in fin. de decim. & aliorum*, tenuit Rota *in deciſ. 493. num. 1. par. 4. recent.*

Quoniam cùm exemptio ab alijs decimis optimè deducatur ex antecedenti generali, † ac totali exemptione ſupra 12
diſpoſita ſubſequens ſpecialis expreſſio dd. noualium non importat excluſionem aliarum decimarum, non enim incluſio vnius † eſt excluſio alterius quoties (prout hic) illud 13
includitur alio modo, Dec. *in l. 1. num. 84. in 3. lect. ff. ſi cert. petat.* Salic. *in l. de crimine, C. qui accuſar. non poſſ.* Menoch. *conſ. 86. num. 30.* Surd. *conſ. 25. num. 35.* Rota *deciſ. 258. nu. 19. par. 5. recent.* Neque generi per † ſpeciem derogatur niſi in- 14
ter vtrumque adiecta ſit dictio aliqua expoſitiua, & modificatiua, ſed ſpecies cenſetur expreſſa maioris declarationis gratia, Cephal. *conſ. 372. num. 15.* Rot. *deciſ. 261. num. 2. par. 2. diuerſ.* Gregor. XV. *in deciſ. 257. num. 9. vbi adden. num. 13. allegus. concordantes.*

Quo verò ad iuriſdictionem in populum cenſuerunt Domini non competere d. Abbati, quia ea † non legitur adem- 15
pta in d. priuilegio, & ſic cenſetur Ordinario reſeruat Anchar. *in d. cap. poſtulaſti num. 45. verſic. quidquid enim de for. compet. & in cap. 2. num. 10. verſ. quod probo breuiter de conſtit. in 6.* & ibi Franc. *in §. ſtatuto, num. 10. verſic. & ita etiam*, Rota *deciſ. 324. num. 5. par. 1. recent.* Nec ab exemptionem Monachorum Monaſterij, eiuſque membrorum licet inferre ad
comprehenſionem † exemptionis populi à lege iuriſdictio- 16
nis ordinariæ, cum ex vno aliud conſequatur, *cap. per exemptionem*, vbi Io: Andr. *num. 2.* Anchar. *num. 3. & alij communiter de priuil. in 6. & in cap. 1. §. illum locum de verb. ſignif. eodem lib. 6.* & benè diſtinguit Calder. *in conſ. quod incipit, Chriſti & glorioſæ Mariæ, &c. impreſſ. poſt allegat.* Lap. 139. *à num. 20. vſque ad fin.* & arguit idem Lap. *in d. allegat.* 139. *num. 12. & 13.* Cokier. *de iuriſd. ordinar. in exempt. par. 1. quæſt. 13. num. 4.* Rota *d. deciſ. 324. num. 6. par. 1. recent.*

Et ita vtraque parte, &c.

Supra in præcedenti par. 8. recent. plures deciſiones habentur, nempè ſub diebus 27. Ianuarij, 20. Aprilis, & 22. Iunij 1640. ſunt in ordine deciſiones 191. 219. & 239.

R E-

Digitized by Google

REVERENDISS. P.D. CERRO,

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Cenſus.

Luna 10. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Cenſus licet eo ipſo extinguatur, quod fundus ſuper quo impoſitus fuit per anteriores creditores euictus appareat, tamen interim, dum reperitur in ſtatu validitatis debentur fructus. Cenſus dum fuit impoſitus ſuper diuerſis fundis, ſi aliqui ex eis fuerint euicti, cum illi qui remanent, ſunt eius valoris, vt illum ſubſtinere valeant, tunc cenſus non dicitur extinctus.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus reſoluitur eo ipſo, quod fundus cenſualis euincitur, ſeu auocatur per creditores anteriores.*

2 *Cenſus, quando ſtat in validitatis ſtatu adhuc non dicitur extinctus, & ideò debentur fructus.*

3 *Cenſus imponi poteſt, etiam ſuper fundo obnoxio hypothecis.*

Cenſus impoſitus ſuper fundo obnoxio hypothecis, quouſque duret, num. 3.

4 *pro Cenſu ſufficientia fundus præſumitur, donec docetur de inſufficientia.*

5 *Cenſus, ſi impoſitus reperiatur ſuper diuerſis bonis, ſi aliqua ex eis euincantur, dum ea, quæ remanſerunt ſint capaces illius, non dicitur extinctus.*

6 *Cenſus, quando fuit impoſitus bona fide, & fundus de tempore impoſitionis reputabatur liber, & euictio eius ſecuta fuit ignorante creditore, tunc debentur fructus.*

7 *Cenſus ſubſtinetur in præiudicium imponentis.*

8 *Fructus cenſus, quando fuit bona fide impoſitus, & fundus fuit euictus debentur ratione damnorum, & intereſſe vſque ad integram ſortis ſatisfactionem.*

9 *Fideiuſſor cenſus, eo extincto regulariter non tenetur ad damna, & intereſſe.*

10 *Fideiuſſionis materia ſanè non patitur intenſionem.*

11 *Fideiuſſor cenſus, tunc tenetur ad damna, & intereſſe, etiam extincto cenſu, quando ſe obligauit, vti principalis principaliter, & inſolidum.*

12 *Compenſatio ipſo iure intrat ad impediendum curſum vſurarum.*

13 *in Cenſibus compenſatio non fit ipſo iure, ſed ſolum facta congrua oppoſitione, quæ loco oblationis eſt.*

14 *Cenſus, quando eſt redimibilis ex vtraque parte ſtatim ſecuta euictione fundi cenſuati ſtatim agendum eſt ad reſtitutionem pretij.*

16 *Cenſus, quando differat ab alijs creditis vſurarijs, in quibus licet liciti ſint, datur tamen compenſatio ipſo iure.*

17 *per euictionem fundi, quando non dicatur contractus cenſus effectum eſſe redimibilem.*

18 *Cenſus quando per euictionem bonorum non fuit extinctus, vt quia adſunt alia bona ſufficientia ad illum ſubſtinendum.*

Et tunc non obſtante tali euictione, cenſus remanet irredimibilis, ſicuti antea, & num. 19.

20 *Ignorantia ſtante ceſsat omnis negligentia.*

21 *Compenſatio omnis quando excluditur compenſatio, tunc ſolum intrat quando creditor poteſt ſortem exigere.*

22 *Compenſatio, quando euitari non poteſt, tunc potius admittitur, quo ad extinctionem fructuum, quàm ſortis.*

23 *Compenſatio regulariter non admittitur inter debita diuerſarum perſonarum.*

24 *Compenſatio non admittitur de credito particulare ad debitum ſociale.*

DECISIO XXIX.

SEntentias Rotales, quæ in prima parte declarant cenſum
ſcutorum 12800. fuiſſe extinctum tantummodò pro rata
ſcutorum 7000. firmo, & in ſuo robore remanente pro
reſiduo pretij non reſtituti vſque ad ſummam ſcutorum
5800. In ſecunda verò firmant fructus illius ratæ cenſus in-
extincti concurriſſe, & currere, & propterea D. Nicolaum,
& fratres de Gauottis condemnandos fore, & eſſe ad ſol-
uendum fructus hactenus decurſos, & non ſolutos, confir-
mandas eſſe reſponſum fuit, cùm earum validitas non con-
trouertatur, & de iuſtitia ſatis conſtet ex deductis in deciſio-
nibus huius cauſæ *ſub die 2. Decembris 1639. & 11. May
1640. coram R.P.D. meo Merlino, & 4. Febr. præſentis anni
coram R.P. D. meo Peutingerio.*

Nec viſa ſunt obſtare ea, quæ contra primam partem ſen-
tentiarum nouiter in contrarium excitata fuerunt; Quod
enim Dorothea Manfrona vxor Vallati impoſitoris cenſus
ob vergentiam viri ad inopiam obtinuerit anno 1626. aſſo-
ciationem bonorum cenſui ſuppoſitorum, ſuper quibus ha-
bebat hypothecam anteriorem ratione ſuæ dotis; Nihil fa- 1
cit, quia licèt cenſus reſoluatur, & euaneſcat ſtatim ac eo
ipſo, quod fundus cenſualis euincitur, ſeu auocatur per cre-
ditores anteriores, vt aduertit Cenc. *de cenſibus quæſt. 116.
num. 1. & ſeqq. ſecundum impreſſ. Taurinen.* & ſæpiùs fuit à
Rota firmatum *in Romana cenſus 29. Aprilis 1630. & 14. No-
uembr. 1631. coram R.P.D. meo Dunozetto*, quę habentur poſt
eundem Cenc. *in ordine, deciſ. 548. & 549. & in Firmana cen-
ſus 14. Iunij 1634. coram R.P.D. meo Merlino, & coram Re-
uerendiſs. Vrgellen. deciſ. 449. num. 2. & in alia Romana cen-
ſus 21. May 1635. coram R. P. D. meo Veroſpio*. Pro reſpon-
ſione tamen huius obiecti DD. duo tempore diſtinxerunt.
Alterum à die impoſitionis cenſus vſque ad annum 1626.
quo prætenditur ſequuta euictio, & alterum poſt d. annum
1626. Pro primo tempore ſine † vlla hæſitatione dictum fuit 2
cenſum non fuiſſe extinctum, ſed fructus percipi potuiſſe
tanquam de cenſu vero, & valido, quia cum euictio, vt pars
aduerſa contendit, ſequuta non fuerit niſi de anno 1626.
quantumuis fundi per prius eſſent hypothecati ad fauorem
Dorotheæ, adhuc pro tempore antecedenti cenſus fuit in
ſtatu validitatis, & minimè defecit, cùm etiam ſuper fundo
hypothecis † obnoxio cenſus imponi poſſit, & impoſitus du- 3
ret quouſque fundus euincitur ex cauſa neceſſaria prioris
hypothecæ, Intrigliol. *ſuper bulla de cenſibus, quæſt. 29. num. 2.*
Petr. de Gregor. *de cenſibus, quæſt. 5. num. 9.* cum pluribus, quos
refert, & ſequitur Cenc. *de cenſ. vbi ſup. quæſt. 19. num. 1. &
quæſt. 44. num. 7.* & Rota poſt eum *deciſ. 6. num. 4. in fin. & dd.
deciſ. 548. & 549. vtrobique num. 2. coram R. P. D. meo Du-
nozetto.*

Idemque reſponſum fuit pro tempore ſubſequenti. Cùm
enim cenſui ſubiugata fuerint vinea petiarum 35. in loco
nuncupato Roſato vnum cannetum in eodem vocabulo,
tres domus cum apothecis in Platea Iudæorum, ac aliæ duæ
domus poſitæ in foro piſcium ſumm. de Gauottis num. 1. Aſ-
ſociatio autem fuerit ſolùm conceſſa ſuper vinea extra por-
tam Portuenſem ſuper vna domo, ac duabus apothecis in
foro piſcium, & ſuper duabus apothecis in platea Iudæo-
rum, & petio terræ nuncupato il Cannero, ſumm. num. 7.
Ideòque ex bonis cenſitis adhuc remaneant tres domus in
platea Iudæorum, & alia domus in foro piſcium, quæ ſuppe-
tere præſumuntur pro ſubſtinendo cenſu ſcutorum 5800.
donec † inſufficientia probetur ab allegante, vt in his termi- 5
nis dixit Rot. *in recent. deciſ. 350. num. 2. par. 1.* Cenſus pro ea
rata dici nequit extinctus quantumuis aliqui ex fundis, ſu-
per quibus eſt † impoſitus, euicti fuerint, & auocati cum ad- 5
huc remaneant alij fundi capaces, pro illius ſubſtentatione
ex adductis per Duard. *de cenſib. §. 1. quæſt. 3. num. 6. & 10. cum
pluribus ſeqq. & num. 30. verſic. Niſi pereat in Romana cenſus
14. Ianuary 1602. coram bon. mem. Card. Sacrato impreſſ. per
eoſdem Duard. & Cenc. vtrobique deciſ. 9. num. 8. & in Roma-
na Cenſus 1. Iuly 1627. coram R.P.D. meo Merlino poſt Cenc.
deciſ. 542. num. 7. & in Imolen. Saluiani 11. May 1635. coram
Reuerendiſs. Ferrarien.*

Præterea vbi etiam fuiſſet ſequuta totalis euictio om-
nium corporum cenſualium, quod tamen abſolutè non po-
teſt dici, non idem minus fructus debebantur, quia cum cen-
ſus fuerit impoſitus † bona fide, & fundus de tempore im- 6
poſitionis reputaretur liber, euictio verò ſequuta fuerit
ignorante creditore, ſicuti cenſus ſubſtinetur in præiudi-
cium imponentis, ita certum eſt deberi fructus ſaltem ra-
tione

7 tione damnorum, † & intereſſe vſque ad integram ſortis
reſtitutionem, Cenc. *vbi ſupra quæſt. 9. à num. 41. vſque ad
fin. & quæſt. 42. num. 13. cum ſeqq.* Rota poſt eum *deciſ. 13.
num. 1. & deciſ. 17. num. 2. & 3. & deciſ. 59. num. 12. & 13. &
coram Card. Seraph. deciſ. 787. num. 7. & coram Reuerendiſs.
Vrgellen. deciſ. 449. num. 15.* & in pluribus alijs relatis à
Duard. *vbi ſup. §. 1. quæſt. 5. num. 8. & quæſt. 7. num. 43.
& ſeqq.*

Nec releuat, quod agatur contra Ganottum fideiuſſo-
8 rem, qui regulariter † extincto cenſu non tenetur ad dam-
na, & intereſſe, *l. 2. §. fin. ff. qui ſatiſd. cogant.* Concluſio enim
procedit quando fideiuſſor reſtrinxit ſuam obligationem
9 dumtaxat ad cauſam fructuum, † quo caſu natura eius
obligationis non patitur, vt extendatur vltra cauſam expreſ-
ſam DD. *in l. quæro*, vbi Salicet. *num. 1. in fin. ff. locati, gloſ.
in l. centum Capua, verbo augeri, verſ. ſed opponitur, ff. de
eo quod certo loco*, ſecùs quando prout hic ſe obligauit, vt
10 principalis, principaliter, & inſolidum † pro toto contra-
ctu tunc enim indiſtinctè tenetur etiam ad damna, & inter-
eſſe, prout ipſe principalis imponens, vt poſt Alex. *conſ. 34.
num. 5. lib. 2.* Crauet. *conſ. 45. num. 6.* firmat articulo plenè di-
ſcuſſo Bero. *conſ. 193. num. 34. verſ. aggredior vſque ad nu. 56.
lib. 1.* quem Rota ſequitur ſic diſtinguendo *in Romana Cen-
ſus 29. Aprilis* 1630. *coram R. P. D. meo Dunozetto impreſs.*
poſt Cenc. *in ordine deciſ. 549. num. 6. & 7.* & admiſit *in alia
Romana fructuum Cenſus* 21. *May* 1635. *coram R. P. D. meo
Veroſpio.*

Minùs contra ſecundam partem ſententiarum refragari
dictum fuit, quod Puteobonellus eſſet creditor R. P. D. Her-
reræ in ſumma, vt prætenditur ſcut. 1636. pro quibus pro-
inde ſicut, & pro alia quantitate pecuniarum eidem ſoluta-
rum pro fructibus ratæ cenſus ſcut. 5800. decurſis ab anno
11 1614. vſq; ad annum 1617. † videtur ipſo iure inducta com-
penſatio ad impediendum curſum vſurarum, *iuxt. text. in l.
ſi conſtat, Cod. de compenſat.* Surd. qui plures cumulat *deciſ.
117. num. 2.* & dictum fuit *in Romana computorum* 23. *Martij*
1618. *coram bon. mem. Coccino.* Quia vltra quod exceptio
compenſationis non eſt præſentis inſpectionis, cum hodie
quæratur tantummodo de extinctione cenſus, & de fir-
12 mando credito D. Herreræ, qui verè dici poteſt creditor ex
cauſa fructuum, quamuis ex alia cauſa eſſet debitor in ma-
gna quantitate, vt dixit Rota *in Meleuitana expenſarum* 31.
Ianuarij 1631. *coram R. P. D: meo Ghiſilerio, quæ eſt deciſ. 10.
num. 18. par. 6. recent.* Reſponſum fuit concluſionem non
13 procedere in cenſibus, in quibus compenſatio † non fit ipſo
iure, ſed ſolum facta congrua oppoſitione, quæ loco oblatio-
nis ſit, Peregrin. *conſ. 107. num. 3. verſ. & ad hoc extat, lib. 2.*
Nauar. *de vſur. quæſt. 40. num. 125.* Roderic. *de annuis redd.
lib. 2. quæſt. 18. num. 9. & ſeqq.* Et ita conſultus reſpondit Do-
minus Ranuccius, qui in hac cauſa contrarias partes defen-
dit *in eius reſponſo allegato per extenſum à Cenc. de cenſib.
quæſt. 88. ſub num. 6. verſ. contrarium tamen exiſtimo ſecun-
dum impreſs. Taurinen.*

Nec euertitur iſta reſponſio ex replicatione, quod hoc
procedat ex cenſu vero, & irredimibili ex parte creditoris,
14 ſecùs autem † quando eſt redimibilis ab vtraque parte,
prout contenditur fuiſſe cenſum, de quo agitur, cum ſtante
15 euictione fundi † cenſualis D. Herrera ſtatim, & quan-
documque agere poſſet ad reſtitutionem pretij, Grat. *deciſ.
Marchiæ* 13. *num.* 18. Rota apud Cenc. *deciſ. 46. num. 1. & 2.*
Ac proinde cùm eſſet redimibilis ex parte vtriuſque ſtatim,
16 & ipſo iure inducta fuerit † compenſatio, cum iſto caſu cen-
ſus nihil differat ab alijs creditis vſurarijs, in quibus etiamſi
liciti ſint datur compenſatio ipſo iure, Peregrin. *d. conſ. 107.
num. 3. & 4.* Roderic. *vbi ſup. d. quæſt. 18. num. 14.*

Plures enim fuerunt datæ reſponſiones, & primo nega-
17 tum fuit per † euictionem fundi cenſum fuiſſe effectum re-
dimibilem, quia cùm in facto fuerit iuſtificatum ex corpori-
bus cenſitis remanſiſſe quatuor domus, quæ præſumuntur
ſufficere pro ſuſtinendo reſiduo cenſus inextincti, vt ſupra
18 dictum eſt, † vtique non obſtante euictione illorum cor-
porum cenſus remanſit in eodem ſtatu validitatis eiuſdem-
que naturæ, & ſic irredimibilis, prout erat antea ex iuribus
ſupra allegatis.

Secundò fuit animaduerſum dictam replicationem po-
tuiſſe procedere ſi Dominus Herrera ſciens agi poſſe ad re-
petitionem ſortis propter aſſociationem obtentam à credi-
19 toribus anterioribus ſuper † fundo cenſuato, neglexiſſet
agere pro illius conſequutione, tunc enim induceretur com-
penſatio, & præſumeretur, quod ideò non exegiſſet, quia pe-
cunia debitoris penes ſe retinebat in computum proprij cre-
diti. Verùm cùm penitus ignorauerit factum aſſociationis,
& euictionis † non ſolùm ceſſat quælibet negligentia, & 20
præſumptio, ſed ſicuti propter ignorantiam reputatur,
perinde ac ſi ſortem exigere non potuiſſet, *l. annus*, ibi, *qui
neſcit videtur facultatem experiundi non habere, ff. de calum-
niat.* Ita & conſequenter excluditur prætenſa compenſatio,
quæ locum ſolum † habet, quando creditor poteſt ſortem 21
exigere, vt declarando *text. in d. l. conſtat*, tradit Roderic.
*de annuis reddit. quæſt. 18. num. 14. verſ. & intellige ex eo
tempore.*

Tertiò cùm de eo tempore eſſent in magna quantitate
decurſi fructus diuerſorum cenſuum pro quibus Puteobo-
nellus vti principalis, principaliter, & inſolidum erat obli-
gatus ad fauorem D. Herreræ † in omnem caſum quatenus 22
compenſatio euitari non poſſet ceſſiſſet prius in extinctio-
nem dictorum fructuum, ſicuti ceſſiſſet ipſa realis ſolutio,
*iuxta text. in l. Paulus la 2. §. 1. ff. de ſolut. & l. cum in ſortis, ff.
de pignorat. act.* Grat. *diſcept. forenſ. cap. 224. num. 30. & ſeqq.*
in puncto Roderic. *d. quæſt. 18. num. 8.* & firmauit Rota *in re-
cent. deciſ. 403. num. 16. par. 5.* & fuit dictum *in Mediolanen.
Cenſus* 17. *May præteriti, coram R. P. D. meo Veroſpio, & in
Senogallien. compromiſſi* 3. *huius, coram R. P. D. meo Du-
nozetto.*

Quartò, & demum ceſſate viſa fuit omnis difficultas, quia
debitum cenſus eſt ſociale, & commune inter Gauottos, &
Puteobonellos, creditum autem ſcutorum 1636. eſt pro-
prium, & particulare ipſius Puteobonelli; vnde cùm ſocietas
ſit quid diſtinctum à ſocijs in particulari non poteſt eſſe lo-
cus compenſationi cum † regulariter non admittatur inter 23
debita diuerſarum perſonarum, nec de credito † particulare 24
ad debitum ſociale, Salicet. *in l. eius, num. 2. C. de compenſat.*
Cuman. *conſ. 172. in princ.* Soccin. ſen. *conſ. 73. num. 10. lib. 1.*
Tindar. *de compenſat. §. omnem debitorem, num. 7.* Gratian. *di-
ſceptat. forenſ. cap. 948. num. 3.* Rota Ianuen. *deciſ. 26. nu. 32.*
& Rota noſtra *deciſ. 380. ſub num. 1. par. 3. recent. & coram
Card. Caualer. deciſ. 38. num. 5. cum alijs allegat. per Add.* ad
fan. mem. Greg. XV. *deciſ. 366. num. 7.*

Et ita reſolutum fuit vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Diuiſionis.

Luna 10. *Iunij* 1641.

ARGVMENTVM.

Pater, ſi filio ducenti vxorem donauerit bona ad-
uentitia alterius filij, cum promiſſione de facien-
do eum ratificare, ex quibus, & quando prædi-
cta ratificatio dicatur ſubſecuta, & diluuntur plu-
res exceptiones circa hanc materiam, & præſer-
tim plura deducuntur circa probationem, & præ-
ſumptionem ſcientiæ.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quando eſt indiuiſibilis, & lata ſub vnica ver-
borum ſtructura, tunc ſi ſit nulla in parte, eſt nulla in
totum.*

2 *Forma in ſententijs potius attenditur, quàm ma-
teria.*

3 *Donatio, quando dicatur inualida.*

4 *Donationem quis numquam præſumitur voluiſſe ratifi-
care, ſi eam ignorauerit.*

*Ideoque parum iuuat lapſus longiſſimi temporis.
num. 4.*

5 *ad Præiudicij effectum parum iuuat præſumptiua pro-
batio.*

6 *Probatio generica non eſt ſufficiens ad effectum præiudi-
cij, cum requiratur diſtincta, & ſpecifica.*

7 *Minoris ratificatio de contractu præiudiciali, qualiter
fieri debeat.*

8 *Ratificatio omnis ex quibus excludatur, & num. 9.*

10 *Ratificatio ex curſu longiſſimi temporis, tunc præ-
ſumitur, quando etiam concurrit obſeruantia aliàs
ſecus.*

11 *Ratificatio ex curſu longiſſimi temporis ſatis intrat,*
dum

Digitized by Google

dum ex pluribus conſtat de ſcientia, & patientia ratificantis.

12 *de Donatione facta, quando quis ſe vocat contentum, per neceſſarium antecedens fatetur, ſe donationi conſenſiſſe.*

13 *Donatarius dum poſſedit bona donata per 30. annos, certè donans niſi conſenſiſſet donationi reclamaſſet.*

14 *Ignorantia veriſimiliter non præſumitur, dum aliquid eſt publicum, & notorium.*

15 *ex Cohabitatione ſimul, licet præſumatur ſcientia factorum, tamen iſta præſumptio non iuuat, niſi iunctis adminiculis.*

16 *Solemnitates præſumuntur adhibitæ, ſtante lapſu 30. annorum.*

17 *Donatio bonorum, dum fuit prohibita, ſine alicuius conſenſu, tunc ipſius conſenſu accedente, valida dicitur donatio.*

18 *Alienatio, dum fit ex cauſa neceſſaria, puta alimentorum, tunc ceſſat generalis prohibitio alienandi.*

19 *Quia tunc in ſimilibus caſibus cenſetur permiſſa.*

20 *Bona donata, quando ſunt inter ſe diſtincta, & ſeparata, tunc ex ineffectuatione partis, non infertur ad ineffectuationem totius.*

21 *Obſeruantia ex quibus excludatur.*

22 *Diſpoſitio, quæ non concludit non releuat.*

23 *ad Cautelam, & ſecuritatem maiorem, ea quæ fiunt non mutant ſtatum rei.*

24 *in Contractu alicuius rei, ad vnum tantum ſpectantem, plures nominantur, & contrahunt, ratione eorum particulare intereſſe.*

25 *Et ſic ille, ad quem res ſpectat principaliter cæteri verò ſecundario, ratione proprij intereſſe.*

26 *Res inter alios geſta, non præiudicat tertio, qui non interuenit.*

27 *Donationem, quando quis ratificauit, ſi de ea nuſquam reclamauerit, non cenſetur tacitè ab ea voluiſſe recedere.*

28 *Donatio facta alicui intuitu certi, ac determinati matrimonij dicitur ius quæſitum ei, vxori, & eius filijs ex eodem matrimonio natis.*

29 *Quare, niſi accedente eorumdem conſenſus, non poteſt eis aliquod præiudicium inferre.*

30 *Præſcriptio, quando iam eſt impleta, non eſt amplius quærendum.*

31 *Pater poteſt inæqualiter bona ſua diuidere inter filios illæſa tamen legitima unicuique.*

32 *Pater ſuper bonis aduentitijs filiorum habet vſumfructum, & poteſt ex iuſta cauſa, abſque conſenſu filiorum alienare eius vita durante, declara vt num. 33. 34. & 35. & intellige, vt num. 36.*

37 *Donatio facta intuitu, & occaſione ditiſſimi, & honorifici, matrimonij reputatur ex iuſta cauſa facta.*

38 *Fratres ſtudentes honori, & conſeruationi familiæ, permittunt, vt vnus. ſolus frater vxorem ducat, & omnia bona habeat reſeruatis ſolum ſibi alimentis.*

39 *Pater, quando nullatenus præſumatur voluiſſe bona aduentitia filij, eo irrequiſito.*

40 *Pater validè poteſt alienare bona aduentitia filij.*

41 *Contractus poſtea præſtitus, retrotrahitur ad diem contractus ad effectum illum validandi, quando actus non eſt omnino nullus.*

42 *Frater, quando amplius non poſſit petere diuiſionem bonorum inter alios fratres.*

43 *Religio Hieroſolymitana ſuccedit in omnibus, & ſingulis bonis ſuorum militum defunctorum.*

44 *Miles Hieroſolymitanus dum habet teſtamenti factionem, tunc in eius bonis non ſuccedit amplius Religio, ſed heredes ab inteſtato.*

45 *ad Bona fideicommiſſaria, quando quis amplius aſpirare non poſſit, & num. 46.*

47 *Obſeruantia ſubſecuta benè denotat qualis fuerit mens diſponentis.*

48 *Actio diuiſionis non competit, niſi probato dominio, & communione, & num. 49.*

50 *Iudicium diuiſorum dicitur duplex, & quare.*

51 *ad Iudicium diuiſorum fundandum requiritur, quod poſſeſſio, vel proprietas ſit communis.*

52 *Nec hoc caſu ſufficit poſſeſſio bona fide, ſed requiritur titulus, & illius iuſtificatio.*

in Iudicijs diuiſorijs ex ſola poſſeſſione dominium non præſumitur, num. 52.

DECISIO XXX.

LAta ſententia Rotali abſoluente ab impetitis D. Vrbanum, & fratres de Millinis & declarante non eſſe locum diuiſioni petitæ per Hieronymum; Dubitabatur hodie; an dicta ſententia eſſet confirmanda, vel infirmanda, & Domini confirmandam eſſe dixerunt ex eiſdem duobus fundamentis *in deciſionibus huius cauſa coram R. P. D. meo Bichio* * latiſſimè diſcuſſis, videlicet propter ratificationem donationis, & præſcriptionem 30. & amplius annorum.

Quibus non obſtant ea quæ de nouo repetuntur, & adducuntur ab informantibus pro Benedicto.

Dicebatur enim primò ſententiam eſſe exceſſiuam, & exceſſus deducebatur ex eo, quia Hieronymus prouocauit ad diuiſionem Vrbanum, & fratres, non ſolum ſuper bonis, quæ in donatione facta Paulo continentur, ſed vniuerſaliter ſuper omnibus bonis tam in dicta donatione comprehenſis, quàm ſuper reſeruatis, & tam ſuper hæreditarijs Equitis Antonij eius fratris, de cuius ratificatione non conſtat, quàm etiam ſuper quibuſuis alijs ratione dotium ſuarum aſcendentium, & quouis alio iure ad ipſum delatis, & ſententia vniuerſaliter abſoluit eos ab impetitis, actorique perpetuum ſilentium imponit, & tamen deciſiones reſtringuntur ad bona, quæ Marius communis pater donauit Paulo eius filio contemplatione certi matrimonij cum Portia de Amantico contrahendi, in quibus ſolum procedunt rationes in deciſionibus ponderatæ. Ac propterea cum ſententia ratione ſuæ vniuerſalitatis capiat etiam bona reſeruata, & hæreditaria Equitis Antonij, ac alia quæcumq; continet ex-
ceſſum manifeſtum, qui licet reſpectu corporum, † vitiat 1
omnino ſententiam quando prout hic eſt indiuiſibilis, tamquam lata ſub vnica ſtructura verborum, Afflict. *deciſ. 218. num. 4.* Rota *deciſ. 356. num. 6. verſ. præterea animaduerterunt Domini, poſt 2. vol. conſ. Farinac.* potius enim attenditur re-
ſpectu formæ, † quam reſpectu materiæ, Put. *deciſ. 315.* 2
num. 1. & ſeqq. lib. 1. in correct. Rota *deciſ. 35. num. 6. & deciſ. 221. num. 1. & 2. cum ſeqq. par. 2. diuerſor.*

Repetebantur ſecundo nec minus reſpectu bonorum do-
natorum ſententiam ſubſtineri poſſe, ex pluribus. † Pri- 3
mò, quia Hieronymus in paterna donatione non interuenit, & licet pater promiſerit Hieronymum ratificaturum, tamen de eius expreſſa ratificatione non conſtat, & tacita præſumi
non poteſt, cum non probetur de donatione ſcientiam † ha- 4
buiſſe, quæ tamen de neceſſitate requiritur, etiam vltra lapſum longiſſimi temporis ad inducendam ratificationem, Menoch. *conſ. 561. num. 19. & 20.* Becc. *conſil. 195. num. 7.* Surd. *conſ. 28. num. 118.* Barz. *deciſ. Bononien. 48. num. 27.* Præ-
ſertim cùm ad effectum inferendi † præiudicium præſum- 5
ptiua non ſufficiat, vt notat *gloſ. in cap. concertationi in verb. ſcienerit de appellat. in 6.* & dictum fuit *in Romana Pecuniaria 27. Iunij 1633. coram Reuerendiſs. D. meo Pirouano Decano, quæ eſt deciſ. 360. num. 3. & 4. par. 6. recent.* Nec minus ge-
nerica, † ſed requiritur diſtincta, & ſpecifica, Add. ad ſan. 6
mem. Gregor. XV. *deciſ. 208. num. 9.* cum pluribus quos refert, & ſequitur Rota coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ. 459. num. 9.*

Secundò, quia pater in actu donationis non promiſit filium vtrumque ratificaturum, ſed cum qualitate validitatis
hæc † autem qualitas haberi non poteſt, niſi ratificatio fiat 7
expreſsè, ac ſolemniter ſeruata forma Statuti Vrbis lib. 1. cap. 149. & 151.

Tertiò, quia in facto iuſtificatur Hieronymum ſequuta donatione, & Benedictum eius filium de præſenti continuare in poſſeſſione vnius domus, quæ in donatione legitur comprehenſa, & huic promiſſioni Paulum alioſque fratres
ſemper acquieuiſſe, ex hoc autem † non ſolum excluditur 8
tacita Hieronymi ratificatio, ſed manifeſtè probatur donationis ineffectuatio, & inobſeruantia, alias enim nec Hieronymus, qui erat excluſus à donatione, bona donata poſſediſſet, nec Paulus, alijque fratres huic poſſeſſioni acquieuiſſent.

Quartò demum, quia ex pluribus inſtrumentis per continuatum curſum 22. annorum poſt donationem ab anno, ſcilicet 1584. vſque ad annum 1606. bona ipſa, quæ ſoli

Paulo

Digitized by Google

Paulo dicuntur donata apparet fuiſſe ſemper à dicto Paulo,
alijſque fratribus ſimul cum Hieronymo communi nomine
poſſeſſa, anno enim 1586. per Marium eiuſque filios ad
quos fuit expreſſum iure hæreditario materno ſpectare
tertiam partem quatuor apothecarum in Platea Montis
Iordani, fuit vendita Tarquiniæ Iacobatiæ matri D. Mar-
chionis Palutij dicta tertia pars, quæ tamen eſt in donatio-
ne comprehenſa, cum explicita promiſſione faciendi con-
ſentire Hieronymum tunc minorem *Summ. Benedicti
num.* 4. anno 1588. ijdem cum eadem rati promiſſione
vendiderunt prædictæ Tarquiniæ tertiam partem alterius
apothecæ ſimiliter in donatione comprehenſam, aſſerendo
illam ſpectare, & pertinere ad omnes prædictos fratres *eo-
dem Summ. num.* 5. ſucceſſiuè anno 1590. Aſcanius Palea-
rius nomine Marij, eiuſque filiorum, ac etiam nomine Tar-
quiniæ Iacobatiæ locauit Dominico Bruno ad annos nouem
quoddam eorum Caſalettum, poſitum extra Portam Piam,
vel S. Laurentij in loco nuncupato Pietra lata, pro annua
penſione ſcutor. 120. monetæ ſoluend. eiuſdem D. Mario
eiuſque filijs, ac d. D. Tarquiniæ abſentibus, nulla prorſus
habita ratione, nec facta mentione dictæ donationis, in
qua erat comprehenſum *dicto Summ. num.* 6. ſimilique no-
mine anno 1591. idem Palearius locauit D. Cardinali de
Terra noua Palatium poſitum ad Dohanam pro annua
penſione ſcutorum 650. quæ communi pariter nomine re-
cepta fuit *dicto Summ. num.* 7. Rurſus anno 1592. nomini-
bus R.P.D. Garziæ Millini, & eius fratrum, quos fuit narra-
tum eſſe dominos, & patronos vnius tertiæ partis cuiuſdam
domus, ſiue furni poſiti in Platea Senatum, fuit idem fur-
num locatum Ioſephoq. Gaſparini ad quinquennium pro
annua penſione ſcutorum 90. & primi ſemeſtris penſio com-
muni nomine recepta *eodem Summ. num.* 8. eademque die
fuerunt ſolidata computa cum Iuliano de Iulianis inquilino
anteceſſore, qui conſtituit ſe debitorem pro reſiduo penſio-
nis decurſæ in ſcutis 17. promiſitque eadem ſoluere infra
decem dies DD. de Millinis & Iacobatijs *Summar. num.* 9.
continuando pariter inobſeruantia prædicta anno 1593.
R.P.D. Gaſpar de Palutijs, præuia narratiua, quod ad Tar-
quiniam Iacobatiam matrem ſpectabant pro duabus tertijs
partibus tria canneta extra Portam S. Laurentij quæ pro re-
liqua tertia parte ad R. P. D. Petrum, & fratres de Millinis
pertinebant, nominibus omnium ea vendidit Io: Petro de
Valere pretio ſcut. 150. monetæ, quorum tertiam partem
recepit nomine DD. de Millinis *dicto Summ. num.* 10. De-
mum de anno 1601. R. P. D. Garzias & Paulus de Millinis
germani fratres, filij, & hæredes pro tertia parte q. Horten-
ſiæ Iacobatiæ eorum matris, tam ſuis proprijs nominibus,
quàm vice & nomine D. Marij Millini eorum patris, loca-
runt D. Card. Geſualdo Palatium poſitum ad Dohanam,
cum omnibus iuribus, & membris, quibus gaudebat d. Car-
dinalis de Terranoua vltimus dicti Palatij inquilinus *dicto
Summar. num.* 11. & quod plus eſt non ſolùm venditiones
cæterique contractus communi nomine fuerunt initi, vt ſu-
pra, ſed etiam debita quibus bona donata reperiebantur ob-
noxia, fuerunt de anno 1593. & 1594. communi nomine
perſoluta *eod. Summ. num.* 12.

Vnde cùm hæc omnia & ſingula ſint de comprehenſis in
donatione, ex quo ſpectant ad tertiam partem hæreditatis
de Iacobatijs in donatione comprehenſam, cuius hæredita-
tis inuentarium datur *eodem Summ. Benedicti num.* 13. con-
9 ſequens videtur donationem non fuiſſe obſeruatam † cùm
euidenter appareat bona donata non à ſolo Paulo, ſed ab
omnibus ſimul fratribus fuiſſe in communi poſſeſſa, & pror-
ſus excluditur omnis ratificatio, cùm ita demum ex lapſu
longiſſimi temporis intercedente ſcientia ratificatio præſu-
10 matur, † ſi concurrat obſeruantia actus, qui dicitur ratifica-
tus, alias ſecus, vt notat Alciat. *de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.*
13. *in fin.* Menoch. *conſ.* 1. *num.* 82. Rota coram Seraph. *deciſ.*
1080. *ad fin. & deciſ.* 1085. *ſub num.* 1.

Hix tamen non obſtantibus DD. cenſuerunt ſententiam
eſſe confirmandam, & obiecta penitus non releuare.

Primò enim reſpectu bonorum in donatione compre-
11 henſorum ſententiam non meretur impugnari, † quia Hie-
ronymum ratificaſſe donationem non ſolùm præſumitur ex
lapſu 30. & amplius annorum; quibus ipſe ſciens, quod in-
tuitu certi matrimonij Marius pater quamplura bona dona-
uerat Paulo filio, paſſus fuit bona donata à ſolo Paulo dona-
tario poſſideri, ſed manifeſtè deducitur ex epiſtola ab eo
conſcripta de anno 1631. vbi vocat ſe contentum de aſſi-
gnatione ſcutorum 180. ſibi per patrem facta, & petit tan-
tummodo portionem legati ſcutorum quatuor mille ſibi
tangentem, ſubdens pro ratione, *Perche queſti Signori Ni-
poti hanno hauuto heredità aſſai, che ſi poſſono contentare,
& io mi ſono contentato di quel poco, che la felice memoria di
noſtro Padre mi aſſegnò 44. anni ſono*, & infra, *ne voglio per-
mettere, che mi ſi leui queſto poco aiuto, che Dio mi hà man-
dato di queſto legato, e ſe io ho viſſuto ſin' hora con queſti* 180.
*ſcudi l'anno, eſſi nepoti poſſono ben viuere con tante heredità,
che hanno hauute &c.* Cum autem hæc aſſignatio facta fuerit
à patre in recompenſam donationis, eiuſque ratificationis
eo ipſo quod Hieronymus vocat ſe de ea † aſſignatione 12
contentum fatetur per neceſſarium antecedens ſe donationi
conſenſiſſe, vt optimè deducitur *in deciſ. R. P. D. mei Bi-
chij ſub die* 20. *Iunij* 1639. *verſ. ſecundo conſenſus Hiero-
nymi.*

Præſertim quia rationabiliter dubitari non poteſt quin
Hieronymus notam habuerit donationem à communi pa-
rente ſoli Paulo factam, ponderando non ſolum ipſum ac-
quieuiſſe per annos 30. & vltra poſſeſſioni, quàm ſolus Pau-
lus donatarius continuabat ſuper bonis donatis, à qua † ta- 13
men veriſimiliter reclamaſſet ſi donationem ignoraſſet, vel
ſuum illi non præbuiſſet aſſenſum, ſed etiam donationem
emanaſſe contemplationem honorifici, ac ditiſſimi matri-
monij, cuius † ignorantia veriſimiliter præſumi non debet, 14
cum eſſet in Vrbe notorium, & publicum, vt ponderatur *in
dicta deciſ. verſ. dictam inquam ſcientiam*, & vlterius alios
fratres expreſſè præfatam donationem ratificaſſe, & quod
plus eſt, Hieronymum acceptaſſe aſſignationem annui red-
ditus ſcutor. 180. quam vt dictum eſt pater correſpectiuè ad
ratificationem donationis ſibi fecerat non ſolùm verbis,
dum declarauit ſe de aſſignatione contentum, & ſatisfa-
ctum, vt in epiſtola ſcripta ad Septimum, & ſuperius pon-
derata, ſed etiam facto, dum in eius poſſeſſione ſemper
continuauit, ac demum fidem d. Marchionis Palutij firmiter
atteſtantis Hieronymum ſemper faſſum fuiſſe, quod aſſi-
gnatio facta ſibi fuerat à patre ex cauſa dictæ donationis,
quæ omnia, iuncta coniunctione ſanguinis cum donante,
ac donatario, & cohabitatione Hieronymi cum patre, &
fratribus, qui vt dictum eſt donationem expreſsè ratifica-
runt, † licet per ſe ſola non ſufficerent iuncta ſimul conuin- 15
cunt notitiam donationis in Hieronymo, cùm ad hunc effe-
ctum ſufficiat ſcientia ex coniecturis elicita, vt optimè de-
ducitur in vtraque *deciſione in* 1. *ſub verſ. quia ſcientiam Hie-
ronymi, & in* 2. *ſub verſ. eoque magis concurrente*. In quibus
luculenter reſpondetur ad omnia, quæ contra ſcientiam
afferebantur.

Secundum obiectum, quod ſcilicet ratificatio Hieronymi
deberet eſſe valida, & ſic cum ſolemnitatibus ſtatutarijs fa-
cilè ceſſat, † quia ex lapſu 30. annorum cum ſucceſſiua ob- 16
ſeruantia donationis, omnes ſolemnitates præſumuntur ad-
hibitæ, Felin. *in cap. illud num.* 6. *de præſumpt.* Dec. *conſ.* 409.
num. 9. Cæphal. *conſ.* 47. *num.* 13. *lib.* 1. Rota *deciſ.* 406. *num.* 3.
par. 1. *recent.* & coram Card. Seraph. 108. *num.* 7. & coram
bon. mem. Buratto *deciſ.* 45. *num.* 6. & 8. add. ad Gregor. *de-
ciſ.* 354. *num.* 18.

Ad 3. obiectum arguens inobſeruantiam donationis ex
eo quod vna ex domibus donatis fuerit perpetuo à Hiero-
nymo poſſeſſa facilis eſt reſponſio, quia in donatione fue-
rit tantum prohibita alienatio † ſine conſenſu donatoris, 17
ſicque accedente eius conſenſu bona donata erant alienabi-
lia, vnde alienatio iſtius domus facta cum expreſſo conſen-
ſu Marij donatoris, & Pauli donatarij in cauſam alimento-
rum Hieronymi fratris, & reſpectiuè filio † tantum abeſt, 18
quod reſiſtat titulo præcedenti donationis, quod immò vt
illi conformis tanquam facta in executionem paternæ re-
ſeruationis de validè alienandis bonis donatis ſub ipſius
conſenſu, præſertim in cauſam alimentorum fratris, quæ
vti neceſſaria non comprehenditur ſub generali prohibitio-
ne, † alienandi appoſita in donatione, ſed ſemper cenſetur 19
permiſſa, *l. alienationes, ff. famil. erciſcund. l. Diuus Pius, ff.
de petit. hæred.* Feder. de Sen. *conſ.* 189. *ſub num.* 1. *verſ. & ma-
ximè in caſu neceſſitatis*, Roman. *conſ.* 219. *num.* 8. & 9. Ca-
ſtren. *conſ.* 400. *num.* 3. *verſ. nec videtur obſtare lib.* 2. Bellam.
conſ. 35. *num.* 4.

Cæterùm vbi etiam hæc domus fuiſſet alienata contra
præceptum teſtatoris, inde non poteſt inferri ad ineffectua-
tionem donationis, quoad alia bona, quæ nunquam proban-
tur poſſeſſa per Hieronymum, † quia cùm corpora donata 20
ſint inter ſe diſtincta, & ſeparata ex ineffectuatione quoad
vnum corpus, non arguitur ineffectuatio quoad alia Card.

Caual.

Digitized by Google

Caual. *deciſ.* 500. *num.* 5. nec ex poſſeſſione vnius rei inferri
poteſt ad poſſeſſionem aliarum, *l.* 1. §. *veteres, & ibi gloſ. ff.*
de acq. poſſeſſ. Giouagnon. *conſ.* 8. *num.* 129. *lib.* 1. Surd. *conſ.*
135. *num.* 64. *& ſeq. & conſ.* 160. *num.* 12. Myſinger. *obſer.*
cent. 3. *obſeruat.* 39. *num.* 2. Gail. *lib.* 2. *obſeruat.* 139. *num.* 6.
Rota coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 62. *num.* 30. *& in*
Rom. hered. de Fabijs 29. *Aprilis prateritis* coram R. P. D.
meo Bichio.

Nec minus talis inobſeruantia deduci poteſt ex locatio-
21 nibus venditionibus, aliiſque contractibus † celebratis
communi nomine Pauli, & Hieronymi, quod quarto loco
obijciebatur, ad hoc enim dupliciter reſpondetur. Primò,
quod contractus initi anno 1586. & 1588. abſente Hiero-
nymo, non ſunt habendi in conſideratione, quia tunc tem-
22 poris Hieronymus † erat minor, nec dum ratificauerat in-
ſtrumentum donationis, cum ratificatio promiſſa fuerit
poſtquam maior factus eſſet; cæteri verò initi communi
nomine non concludunt animum recedendi à donatione,
nec illius inobſeruantiam cum veriſimile ſit, quod initi fue-
rint communi nomine ad maiorem cautelam, & ſecuritatẽ
contrahentium, quorum intererat, vt ſinguli fratres con-
23 ſentirent ne ab eiſdem pati poſſent † euictionem, caſu quo
per obitum Pauli donatarij ſine filijs bona reuerterentur ad
alios Marij donatoris, & fratres Pauli prout expreſsè fuerat
in donatione diſpoſitum, vt præter allegatos *in d. deciſ. ſub*
die 20. *Iunij* 1639. *verſ. minus deducere poteſt* Natta *conſ.* 552.
num. 6. *verſ. videtur autem*, Aym. *conſ.* 91. *num.* 2. Ciriac. *con-*
trou. forenſ. cap. 251. *num.* 29. *&* 30. Boer. *deciſ.* 23. *num.* 7. *&*
fuit dictum in Ferrarien. manutentionis 28. *Ianuarij* 1641.
verſ. quod verba coram Reuerendiſs. D. meo Perouano De-
cano.

Ex eo etiam, quod omnium conſenſus fuerit adhibitus,
non conuincitur bona ad omnes nominatos ſpectare, quia
ſæpè in contractu rei ad vnum ſolum ſpectantis, plures no-
24 minantur, & contrahunt † ratione ſcilicet particularis eo-
rum intereſſe, quod in caſu noſtro non eſt modicum pro-
pter pactum reuerſiuum ad eorum fauorem appoſitum in
donatione, & tamen licet prima facie omnes videantur
25 principales, iſte ſolus dicitur principalis ſuper cuius † res
contrahitur, cæteri verò interueniſſe dicuntur ſecundario
ratione proprij intereſſe, *l. ſi liquerat, C. de inoff. donat.* Bald. *in*
auth. hoc amplius num. 21. *verſ. ſed quando*, ibi, *niſi contraha-*
tur, C. de fideicom. Natta *d. conſ.* 552. *num.* 2. Seraph. *de priui-*
leg. iuram. priuil. 65. *num.* 5. Ciriac. plures referens *controuerſ.*
37. *num.* 28. *& ſeq.*

Similique modò reſpondetur ad ſolutiones æris alieni fa-
ctas communi nomine omnium fratrum, ſic enim fieri po-
tuerunt, quia originaliter omnes reperiebantur obligari, eo-
26 rumque obligatio reſpectu † creditorum non fuerat extin-
cta per donationem inter eos factam, quæ tanquam res in-
ter alios facta, creditoribus præiudicare non potuit, *vt di-*
ctum fuit in Signina Saluiani 14. *Martij* 1639. *coram R. P. D.*
meo Carrillo, verſ. hinc exiſtimarunt Domini in fin. & in Ro-
mana Palatij ſeu Saluiani 1. *Februarij* 1640. *coram R. P. D.*
meo Veroſpio, verſ. verum aderant.

Et hæc omnia facilius ſuadentur aduertendo hoſce con-
tractus non ſolum fuiſſe initos nomine Hieronymi, de
cuius ratificatione dubitatur, ſed etiam nomine Septimij
27 aliorumque fratrum, quos tamen certum eſt † non inter-
fuiſſe contractibus animo recedendi à donatione, cum nuſ-
quam ab ea reclamauerint, ſed palam, & expreſsè approba-
uerint, & hucuſque ratam habuerint.

Immò, nec alia capi debet interpretatio, quia cum dona-
28 tio facta fuerit Paulo, intuitu certi, & determinati † matri-
monij, fuit ex ea ius quæſitum non ſolum Paulo filio, ſed
etiam ſponſa, & filijs ex eodem matrimonio natis, Bald.
in l. ſi praſes, verſ. nota benè dico, C. de donat. Menoch. *conſil.*
203. *num.* 13. *& ſeqq.* Becc. *conſ.* 20. *num.* 9. *& ſeqq. lib.* 1. *& fuit*
dictum in Romana domorum de Sciandelerijs 4. *Aprilis* 1636.
29 *coram R. P. D. meo Panzarolo*, vnde non potuerunt † fratres
de conſenſu Pauli donatarij, abſque tamen conſenſu vxo-
ris, & filiorum, contrahendo communi nomine à donatio-
ne recedere, aut alio quouis modo præiudicare, ſeu dete-
riorem reddere conditionem vxoris, & filiorum, vt præter
adductos *in deciſ.* ad hoc propoſitum *verſ. alia instrumenta*
tradunt Sanchez *de matrim. lib.* 6. *diſput.* 32. *num.* 2. *verſ. quia*
illa patris aſſertio, Giurba *de conſuetud. Meſſanen. par.* 1.
cap. 1. *gloſ.* 8. *num.* 75. *&* 76. Franch. à Pont. *de poteſt. Prorcg.*
tit. 6. *de aſſenſ. regio ſuper dotibus* §. 2. *num.* 21. *& ſeq.* Antonin.
Amat. *variar. reſolut. lib.* 1. *reſolut.* 30. *num.* 12. Surd. *conſ.* 143.
num. 33. *verſ. ſexto*, aduertendum eſt Raudenſ. *conſil.* 94.
num. 22. Marcell. Marcian. *conſ.* 33. *num.* 2 *& per tot.* Add. ad
Buratt. *deciſ.* 861. *verſ. nec donatio*, Rota *in S. Seuerinis dotis*
2. *Iunij* 1631. *coram R. P. D. meo Merlino*.

Secundò reſpondetur, quod cum poſt dicta inſtrumenta,
effluxerint alij 30. anni, & de eo tempore † nullus detur 30
actus intermedius poſſeſſioni Hieronymi, adhuc ſecluſo
tempore actuum qui cadunt in controuerſiam, & incipien-
do à die quo ſolus Paulus cœpit poſſidere, fuiſſet completa
præſcriptio, vt aduertit *poſtrema deciſio huius cauſa verſ. non*
obſtant inſtrumenta venditionum.

Neque huic præſcriptioni opponi poteſt mala fides Marij,
quia vt reſpondetur *in dicta poſtrema deciſione*, aut agitur
de bonis paternis, & ceſſat mala fides, quia hæc potuit pa-
ter † inæqualiter diuidere inter filios ſalua eorum legitima, 31
vel agitur de bonis aduentitijs, & pariter mala fides præten-
di non poteſt, quia cum in his pater haberet vſumfructum
potuit ex iuſta cauſa eadem alienare etiam abſque conſenſu
filij, & abſque decreto † Iudicis ſaltem eius vita durante, 32
dicta deciſ. verſ. neque obijci Paulo poteſt.

Nec applicatio huius concluſionis tollitur ex eo, quod illa
intelligi debeat de cauſa iuſta, & vtili concernente vtilita-
tem filij, † & non alterius, vt declarat Bald. *in l. quacumque* 33
4. *num.* 1. *verſ. quod immo poteſt fieri pro vtilitate filij C. de bo-*
nis qua liber. Tiraquel. *in l. ſi vnquam in præfat. num.* 34. *in*
princ. vbi etiam ipſe concluſionem intelligit quando pater
alienat immobilia ob filiorum † neceſſitatem, Couar. *var.* 34
reſol. lib. 1. *cap.* 8. *num.* 6. *poſt princ. verſ. cum Azonis dictum*,
vbi quod intelligitur de alienatione neceſſaria quæ fit ob æs
alienum, † aliamque vrgentem neceſſitatem, quæ filio fa- 35
milias immineat Paſchal. *de iurib. patr. poteſt. par.* 1. *cap.* 2. *n.* 8.
vbi declarat concluſionem procedere † quando huiuſmodi 36
† alienatio reſultat in euidentem filij vtilitatem, alias ſecus,
Franch. *deciſ.* 665. *num.* 1. *poſt med. verſ. vnde cum in caſu de*
quo agitur.

Quoniam vltra quod negari non poteſt, quin donatio in-
tuitu, & occaſione ditiſſimi, & honorifici matrimonij ad
totius familiæ decorem, reputari debeat cauſa iuſta, & vtilis
omnibus fratribus, † habito præſertim reſpectu ad conſer- 37
uationem diuitiarum pro manutentione nobilitatis ſuæ fa-
miliæ, prout multi boni fratres facere ſolent, qui ſtudentes
honori, & conſeruationi familiæ eamque præponentes pro-
prio commodo, promittunt quod vnus † ſolus frater totum 38
poſſideat, cæteris verò annuum redditum pro alimentis per-
ſoluat, vt aduertit Theſ. *deciſ.* 205. *ſub num.* 2. *verſ. immo for-*
tius contra Rusnum. Difficultas ceſſat ea facto, quia obie-
ctum procedit tantummodo vbi agitur de alienatione fa-
cienda per patrem † abſque conſenſu filij, † eoque irrequiſi- 39
to ac proinde non applicantur noſtro caſui, vbi tantum
abeſt, quod pater alienauerit irrequiſito Hieronymo, quod
immò in donatione expreſsè reſeruauit eius conſenſum,
eumque promiſit ratificaturum cum primum ad maiorem
ætatem perueniſſet, ſicque ſuæ auctoritati voluit accedere
conſenſum filij effecti maioris, quo caſu nemo ex Doctori-
bus in contrarium adductis negat poſſe † patrem valide 40
alienare bona aduentitia filij, immò cùm poſtea Hierony-
mus verè conſenſerit, & donationem ratificauerit, vt ſupra
oſtenſum, dubitari nequit de validitate alienationis per pa-
trem antea factæ, † quia conſenſus poſtea præſtitus retro- 41
trahitur ad diem alienationis ad effectum illam validandi,
quando prout hic actus non erat omnino nullus, Alex. *conſ.*
78. *num.* 18. *in fin. &* 19. *lib.* 5. Natt. *conſ.* 262. *num.* 10. Mandoſ.
ſuper regul. 21. *quaſt.* 10. *ſub num.* 8. Surd. *deciſ.* 70. *num.* 21. *&*
22. Rota *in rec. deciſ.* 65. *num.* 3. *par.* 2. & habetur perinde ac ſi
ab initio interueniſſet, *cap. cura, & ibi gloſ. in verb. conſenſum*
de iurepatr. in 6. Pariſ. *conſ.* 37. *num.* 45. *lib.* 1. Surd. *d. deciſ.* 70.
num. 20. *& fuit dictum in Cremonen. præpoſitura* 15. *Decemb.*
1631. *coram bo. me. Mortmanno, quæ eſt deciſ.* 82. *num.* 6. *cum*
ſeqq. par. 6. *recent.*

Secundò verò, quod attinet ad exceſſum licet ſententia
Rotalis indefinitè abſoluat DD. Vrbanum, & fratres à diui-
ſione † petita per Hieronymum, dici tamen non debet ex- 42
ceſſiua quoad bona reſeruata in donatione Marij patris,
quia Hieronymus de illis habuit à patre ſuam portionem, vt
ipſe fatetur in ſæpè memorata epiſtola anni 1631. ibi, *io mi*
ſono contentato di quel poco che la felice memoria di noſtro Pa-
dre mi aſſegnò 44. *anni ſono &c.* & vlterius ſuper illis Hiero-
nymus eiuſque hæres nihil prætendere poteſt, quia fuerunt
à communi parente aſſignata Garziæ à quo peruenerunt in
ſolum D. Vrbanum eorum hæredem teſtamentarium.

Quo

Digitized by Google

Quo verò ad portionem Equitis Antonij, qui donationem minimè ratificauit, maior aderat difficultas, quia licet ab informantibus pro Vrbano prætenderetur Hieronymum excludi ab eius hæreditate à propria Religione
43 Hieroſolymitana, † quæ ſuccedit in omnibus hæreditatibus militum defunctorum, tam ex illius ſtabilimentis, quàm ex iuris diſpoſitione, vt latè fuit dictum in *Rauennaten. bonorum 29. Aprilis huius anni coram me*, tamen cùm fuiſſent exhibita indulta fel. recor. Pauli V. & Gregor. XV. permittentia, & volentia, vt d. frater Antonius nedum haberet teſtamenti factionem, ſed etiam quatenus
44 de eis non diſponeret, † hæreditas illius non ad Hoſpitale, & ſeu Religionem, ſed ad eius hæredes ab inteſtato ſpectare, & peruenire debeat, Hieronymus non videbatur excluſus.

Pro reſponſione tamen, dicebant DD. diſtinguenda eſſe bona libera Equitis à bonis fideicommiſſo ſubiectis.
Quantum enim ad fideicommiſſaria, indulta ſuffragari non
45 poſſunt, quia cùm Marius donator † pro perpetua firmitate donationis factæ fauore Pauli, & communium filiorum ex Portia de Amantico naſciturorum, promiſerit filios conſenſuros pro omni eorum iure etiam fideicommiſſi, tam materni, quàm auiti, per conſequens intelligitur etiam promiſiſſe filios ratificaturos, & renunciaturos cuicumque iuri ſuperuenienti, quo potuiſſent infringere donationem. Vnde eſto, quod per obitum Equitis Antonij ius aliquod ſucceſſionis eſſet delatum Hieronymo, quoad do-
46 mos per ipſum poſſeſſas. Vtique † hoc ipſum ius qualecunque ſit, cadit ſub illius renunciatione, & ratificatione ſuperius canonizata ratificando enim, & acceptando donationem, paternam cenſetur etiam acceptaſſe, & ratificaſſe eum oneribus, & qualitatibus iniunctis, & ſic ani-
47 mo illam perpetuò obſeruandi ratamque, † & firmam habendi, prout manifeſtè conuincitur, ex obſeruantia ſubſequuta, & clariùs ex epiſtola ſuperiùs ponderata.

Quo verò ad bona libera pro ſubſtinenda ſententia dictum fuit, quod licet Hieronymus, & ex eius perſons Benedictus in petitorio prætendere poſſet aliquid ratione ſucceſſionis ſuper bonis Equitis Antonij, & alijs quibuſcumque cùm tamen non conſtet adiuiſſe illius hæreditatem,
48 nec minus † bona controuerſa poſſediſſe, iniuſtè prouocaſſe dicitur ad diuiſionem, quod ſufficit ad hoc, vt ſententia abſoluens Vrbanum, & fratres ab impetitis non poſſit de iniuſtitia redargui, cum hæc actio non competat
49 niſi probatis dominio, & communione, † iuxta *tex. expreſſ. in l. 1. verſ. ſed ſi is qui poſſidet ibique not. gloſ. in verb. exceptionem, ff. famil. erciſcund. l. magis puto §. fin. & l. ſequen. ff. de rebus eorum, l. ſi mancipium, §. communi diuidundo, ff. de euict.* Azor. *in ſumma num. 20. C. commun. diuidund.* Neuiz. *conſ. 65. num. 6.* Surd. *conſ. 26. num. 2. & 3. conſ. 377. num. 1.* Rota *in Albanen. diuiſionis 2. Decemb. 1620. coram Reuerendiſſ. D. meo Pirouano Decano.*
50 Ea ſcilicet ratione, quia iudicium diuiſorium duplex † dicitur, & in eo vterque ſociorum eſt actor, & vterque reus, vbi autem conuentus negat ſe habere conſortem, impoſſibile, eſt quod iudicium intentet, & quod ſit actor, qui enim negat alterum poſſidere, & dicit ſe ſolum eſſe Domi-
51 num, nullam diuiſionem petere poteſt, † oportet ergo ad fundandum hoc iudicium, quod poſſeſſio, vel proprietas ſit communis, vt optimè ratiocinatur Bald. *in l. ſi probatum ſub num. 1. verſ. ſed hic quæro, C. commun. diuidund.* Salic. *ibid. num. 6. in fin.* Surd. *d. conſ. 26. num. 1. in fin.* immò
52 ad hunc effectum, nec ſufficit † poſſeſſio bona fide, ſed requiritur titulus, & illius iuſtificatio, quia in his iudicijs diuiſorijs ex ſola poſſeſſione dominium non præſumitur, *vt not. gloſ. in l. commun. diuidundo §. qui rem*, ibique Bald. *num. 2. in fin. & 3. ff. commun. diuidund.* quos refert, & ſequitur Surd. *d. conſ. 260. num. 3. verſ. & optimè declarat Baldus.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

Ideſt ſub diebus 20. Iunij 1639. & 15. Iunij 1640. ſunt ſupra in præcedenti parte 153. & 238.

R. P. D. CARRILLO,

Poſtea Preſide Valliſoletano.

Firmana Dotis.

Veneris 14. Iuny 1641.

ARGVMENTVM.

Plura in præſenti deciſione deducuntur, quando ex ſubſtitutione directi facta à patre filijs pupillis, dicatur inducta pupillaris, & quando nullo modo poſſit ex ea inferri, & reijciuntur multæ coniecturæ, pro ea inducenda.

SVMMARIVM.

1 *Verbum*, hæres, *vnitum cum verbo*, eſt, *faciunt ſubſtitutionem directam.*
2 *Verbum*, hæres eſto, *facit ſubſtitutionem directam.*
3 *Quo caſu continetur ſubſtitutio pupillaris, etiam matre exiſtente in medio.*
4 *Subſtitutio, quando fuit facta ad fauorem piæ cauſæ, matris fauorem excludit.*
5 *Clauſula*, omni alio meliori modo, *facit, vt ſubſtitutio etiam pupillariter dicatur facta.*
6 *ex Matris conuolatione ad ſecundas nuptias, an argui poſſit ad ſubſtitutionem pupillarem.*
7 *in Subſtitutione directa, quando non poſſit contineri ſubſtitutio pupillaris.*
8 *Verbum*, ſubſtituit, *eſt commune.*
Verba, eſſe voluit, & proprio nomine nominauit, *ſunt obliqua, num. 7.*
9 *in Subſtitutione ſi legantur verba communia, & obliqua, perinde eſt, ac ſi omnia obliqua eſſent.*
10 *Quo caſu ſubſtitutio omni tempore eſt fideicommiſſaria.*
11 *Verbum*, hæres, *tunc facit ſubſtitutionem directam, quando eſt coniunctum, cum imperatiuo*, eſto.
Text. in l. 1. ff. de vulgar. in quibus terminis loquatur.
12 *Verbum*, hæres, *ſimpliciter ſumptum, potius cenſeri debet commune, quàm directum.*
Verbum, hæres, *commodè vtrique natura, ſcilicet directæ, & obliquæ conuenit num. 12. & 13.*
13 *Subſtitutio compendioſa, matre exiſtente in medio, quando ex facta per verba communia omni tempore dicitur fideicommiſſaria.*
14 *Mater, ne excludatur à luctuoſa filij hæreditate facienda eſt interpretatio, & num. 15.*
16 *Subſtitutio facta filijs, quando eſt reſtricta ad bona teſtatoris, tunc omni tempore eſt fideicommiſſaria.*
17 *Teſtator ſubſtituendo filijs, quando dicatur ſe reſtrinxiſſe ad bona propria ipſius teſtatoris.*
18 *Verba, quando ſunt prolata in tertia perſona, ad quid referantur.*
19 *Mareſcott. variar. reſolut. lib. 2. cap. 140. num. 3. in quibus terminis loquatur.*
20 *Dictio* eius, *poteſt etiam referri ad bona, & perſonam pupilli, quando pater ei fecit ſubſtitutionem; declaratur num. 21. 22. & 23.*
24 *Numerus ſingularis poteſt referri ad vnam tantum perſonam.*
25 *Verbis*, in ſupradictis autem, &c. *quid importent.*
26 *Verbum, ſupradicti, eſt repetitiuum, & ſic identitatem bonorum demonſtrat, & num. 27.*
28 *Verbum*, ipſius, *eſt perſonaliſſimum.*
29 *Teſtatoris voluntas faciendi pupillis ſubſtitutionem pupillarem, ex inualidis coniecturis nullatenus deducitur.*
30 *Subſtitutio facta ad piæ cauſæ fauorem, qualiter ſit intelligenda.*
31 *Piæ cauſæ fauor, quando nihil operetur.*
32 *in Filiorum ſucceſſione lex magis fauet matri, quàm piæ cauſæ.*
33 *Clauſula*, omni meliori modo, *non poteſt operari vltra mentem diſponentis, & num. 34.*
35 *Mantic. deciſ. 367. num. 14. declaratur, & num. 36. & 37.*
38 *Regula, quæ non proſunt ſingula, ſimul iuncta releuant, quando non intret.*

D E-

Digitized by Google

DECISIO XXXI.

VErba teſtamenti Franciſci Montani ſunt hæc videli-
cet: *In omnibus autem alijs bonis, &c. ac eius hæredem
vniuerſalem inſtituit eſſe voluit iuſſit, & mandauit, ac ore
proprio nominauit ventrem prægnantem, & caſu quo ex dicto
ventre prægnante nullus eueniret filius, ſeu filia, ſeu forſan
illis euenientibus, &c. & morientibus abſque filijs legitimis,
& naturalibus in tali caſu eius hæredem vniuerſalem ſubſti-
tuit eſſe voluit, ac pariter ore proprio nominauit Societatem
Sancti Rocchi, & in omnibus, & ſingulis bonis ſupradictis
ipſius teſtatoris vſufructuariam vniuerſalem inſtituit Laudo-
miam matrem.*

Poſt obitum Teſtatoris ex ventre prægnante natus eſt
Franciſcus iunior, qui fuit quoque hæres inſtitutus à dicta
Laudomia Auia paterna, eique ſubſtituta Dorothea eiuſ-
dem Laudomiæ filia, & prædicti Franciſci Poſthumi Ami-
ta, inter quam Dorotheam, & Societatem Santi Rocchi or-
ta controuerſia ſuper ſucceſſione dicti Franciſci poſthumi
dedi dubium, An adſit ſubſtitutio pupillaris in teſtamento
Franciſci ſenioris ad fauorem Societatis S. Rocchi.

Et pro parte dictæ Societatis dicebatur ſubſtitutionem
pupillarem adeſſe, ne dum ex virtute verborum verùm
etiam ex præſumpta mente teſtatoris.

Ex virtute verborum, quia verba, ibi, *eius hæredem vni-
uerſalem ſubſtituit eſſe voluit, &c.* videtur directa virtute
1 verbi, *hæredem*, † quod quidem verbum vnitum cum ver-
bo, *eſt*, faciunt ſubſtitutionem directam, vt in terminis
2 eorumdem verborum, *hæres eſto*, † vel, *hæres erit*, eſt
textus in *l. 1. & in l. qui liberis, ff. de vulgari, & pupillari*, Bart.
in l. Centurio, num. 43. ff. eod. Menoch. *lib. 4. præſumpt. 55. n. 4.*
3 quo caſu † contineri pupillarem etiam matre exiſtente in
medio tenent inter alios Gabriel. *in conſ. 69. num. 4. & conſ.
130. pariter ſub num. 4. lib. 1.* Cephal. *conſ. 524. num. 19. & 82.*
Rota *deciſ. 373. num. 3. par. 2. recent.*

Idemque ſuaderi ex præſumpta mente Teſtatoris, quæ
ex pluribus coniecturis elici aſſerebatur, vt fuit ſeruatum in
dicta deciſiune 373. *par. recent.*

Prima namque coniectura deſumebatur ex eo, quod ſub-
4 ſtitutio fuit facta † ad fauorem piæ cauſæ, quæ matris fauo-
rem excludit *cap. ſi pater de teſtam. lib. 6.* Peregr. *de fidei-
comm. art. 34. num. 43.* Rot. *d. deciſ. 373. num. 7.* & apud Card.
Mantic. *in deciſ. 367. num. 11.*

Secunda deducebatur ex clauſula *omni alio meliori modo*,
5 quæ facit, vt ſubſtitutio † etiam pupillariter facta dicatur
Io. de Amicis *in conſ. 15. num. 10.* Cephal. *conſ. 423. num. 105.*
Ladetch. *conſ. 2. num. 10. verſ. quinto*, Rota *deciſ. 181. num. 6.
part. 2. diuerſ.*

Tertia, & vltima colligebatur ex conuolatione matris ad
6 ſecunda vota, † ſicuti hæc quoque coniectura admiſſa dice-
batur in dicta *deciſ. 367. num. 14.* apud Mantic. *eamque refert*
etiam Menoch. *lib. 4. præſumpt. 39. num. 65. & præſumpt. 56.
num. 10.*

Cæterum prædictis omnibus non obſtantibus Domini
benè diſcuſſo articulo contrarium reſoluerunt, ſcilicet in
ſubſtitutione, de qua agitur non adeſſe pupillarem ea moti
7 ratione, quia ſubſtitutio legitur † concepta verbi commu-
nibus, & obliquis, prout liquet ex verbis, ibi, *eius hæredem
ſubſtituit, & eſſe voluit, ac ore proprio nominauit Societatem,
8 &c.* ponderando verbo, *ſubſtituit*, quod † eſt commune, vt
per Alexand. *in conſ. 36. num. 2. lib. 3. & in conſ. 3. num. 1. lib. 7.*
Odd. *de compendioſ. par. 4. artic. 1. in verb. ſubſtitutio*, Gratian.
diſcept. forenſ. cap. 407. num. 36. verba autem, *eſſe voluit, ac
ore proprio nominauit*, ſunt obliqua ad *text. in l. 2. C. comm.
delegat.* Intrigliol. *ſubſtit. centur. 3. quæſt. 17. & 18.* Fuſar. *de
ſubſtit. quæſt. 244. num. 11.* quando autem in ſubſtitutione
9 leguntur verba cummunia, & obliqua, † tunc verba com-
munia ad ſenſum obliquum trahuntur, & eiuſdem naturæ,
obliquæ perinde, ac ſi omnia obliqua eſſent reputantur,
Ruin. *in conſ. 128. num. 16. & 17. lib. 3.* quem refert, & ſequi-
tur, Mareſcot. *lib. 2. variar. cap. 140. num. 41.* quo caſu ſubſti-
10 tutionem ſemper, & omni † tempore eſſe fideicommiſſa-
riam, firmat *text. in l. cohæredi, §. cum filia, ff. de vulg. & pupil-
lar.* & ſequuntur DD. communiter in dicta *l. Centurio, ff. eo-
dem*, Mantic. *de coniect. lib. 7. tit 3. num. 10. verſ. porrò*, Me-
noch. *lib. 4. præſumpt. 58. num. 6.* Odd. *de compend. par. 5. tit. de
compend. à pagan. fact. art. 2. num. 7.* Peregr. *de fideicomm. art.
34. num. 11. & 63.*

Nec contrarium dici poteſt ex virtute verbi, *hæredem*,
quia verbum, *hæres*, tunc demum facit ſubſtitutionem
directam quando eſt coniunctum † cum imperatiuo, *eſto*, 11
in quibus terminis loquitur *text. in l. 1. ff. de vulgar.* cum
alijs in contrarium allegatis, alias verbum, *hæres*, ſim-
pliciter ſumptum potius cenſeri debet commune, † quam 12
directum, eo quia commodè vtrique naturæ ſcilicet directæ,
& obliquæ conueniat, & adaptari poſſit, vt decidit *textus in
l. 2. C. quando, & in quibus lib. 10.*

Præterea quatenus ſubſtitutio prædicta, eſſet compoſita
ſolummodo verbis communibus, adhuc Domini in eadem
ſententia permanſerunt. Quia licet perardua ſit illa quæ-
ſtio an compendioſa ſubſtitutio † matre exiſtente in medio 13
quando eſt facta per verba communia cenſeatur omni tem-
pore fideicommiſſaria fauore matris † ne a luctuoſa filij hæ- 14
reditate excludatur, ſeu potiùs directa dicatur intra tempus
pupillaris ætatis, poſt pubertatem verò fideicommiſſariam
† reputetur, vt videre eſt apud Burſatt. *in conſ. 8. num. 39.* 15
& apud Mantic. *de coniectur. vltim. volunt. lib. 7. tit. 3. num. 16.*
latè Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 242. per tot.* adeò quod licere Iudi-
ei in vtramque partem inclinare dixit, Ciriac. *in controuerſ.
242. num. 28.*

Attamen quando prout hic ſubſtitutio eſt reſtricta ad bo-
na teſtatoris tunc † receptiſſima eſt DD. ſententia, vt om- 16
ni tempore fideicommiſſaria dicatur Bald. *in l. precibus n. 44.
verſ. præterea attende*, & ibi Salicet. *col. penult. num. 26.
C. de impub.* Ripa *in d. l. Centurio, num. 120.* & ibi Soc-
cin. *num. 289. verſ. ſed mihi, ff. de vulg.* Aym. *conſ. 98.
num. 10. & conſ. 141. in fine*, Gabriel. *conſ. 113. num. 7.
lib. 2.* Mantic. *de coniect. lib. 5. tit. 7. num. 12. & lib. 7. tit. 3.
num. 18.* Peregr. *de fideicom. artic. 34. num. 44.* Merlin. *de legit.
lib. 3. tit. 2. quæſt. 14. nu. 16. verſ. tertius caſus*, Rota *deciſ. 504.
num. 1. per tot. & deciſ. 509. in princ. par. 4. diuerſ. & deciſ. 639.
num. 5. par. 1. recent. & deciſ. 22. num. 2. inter impreſſ.* apud
Merlin. *de legit.*

Quod autem teſtator ſe reſtrinxerit ad bona propria vi-
ſum fuit clarè probari † ex verbis teſtamenti, ibi: *In omnibus* 17
alijs bonis, &c. eius hæredem inſtituit ventrem prægnantem,
& in ſubſtitutione, ibi, *in tali caſu eius hæredem vniuerſa-
lem ſubſtituit Societatem S. Rocchi* iunctis alijs ſubſequenti-
bus, ibi: *In omnibus autem ſupradictis bonis ipſius teſtatoris,
&c. vſufructuariam vniuerſalem inſtituit, &c.* Cùm enim
† huiuſmodi verba ſint prolata in tertia perſona referuntur 18
ad perſonam teſtatoris, & ſic ad ipſius bona, *l. debitor, & l.
ex facto in princip. ibique DD. ff. ad Trebell.* Bart. *in l. in teſta-
mento, num. 3. & 4. de aur. & argent. legat.* Seraph. *deciſ.
553. num. 7. cum alijs cumulat.* per Mareſcott. *lib. 2. variar.
d. cap. 140. num. 3.* vbi loquitur in terminis † dictionis, 19
eius, & fuit dictum in *Sabinen. immiſſionis 2. Iunij
1628. coram R. P. D. Dunozetto, ſub §. non obſtat, quod ſu-
ſtituto.*

Non obſtat, † quod dictio illa, *eius*, poſſit referri etiam 20
ad perſonam, & bona pupilli ſecundum ſubiectam mate-
riam, vt per Imol. *in dicta l. ex facto num. 1. verſ. ſed vbi
ratio, ff. ad Trebell.* Quia tunc poſſet referri ad perſonam,
† & bona pupilli quando ſubſtitutio eſſet facta in forma 21
pupillari, vel per verba directa, ſecus verò quando prout
† hic eſt facta ſine præfinitione temporis, & abſque verbis 22
directis, Corn. *conſ. 322. litt. R. lib. 3.* & declarat Mare-
ſcott. *in d. cap. 140. num. 9.* Imò in præſenti prædicta dictio,
eius, non poteſt conuenire niſi teſtatori cum verba teſta-
menti immediatè antecedenter prolata directa † fuerint in 23
filios in numero plurali, ibi, *illis euenientibus, & morienti-
bus, &c. in tali caſu eius hæredem ſubſtituit, &c.* ad hoc igitur,
vt ad eorumdem filiorum bona poſſit etiam referri ſubſtitu-
tio debebat, dictio ſubſequens dicere, *eorum*, & non, *eius*,
in † numero ſingulari qui vni tantum adaptari poteſt *gloſſ.* 24
in l. 1. verb. Diuus, ff. de optione legat. Alex. *conſ. 2. num. 19. verſ.
item loquitur lib. 4.*

Idemque clarius viſum fuit comprobari ex poſterioribus
verbis, ibi, *in omnibus autem ſupradictis bonis ipſius teſta-
toris hæredem vſufructuariam, &c.* † ponderatis verbis 25
ſupradictis, & ipſius, quæ non ſolum demonſtrant, quod
Teſtator, tam in prima parte, quàm in poſteriori ſen-
ſerit de eiſdem bonis virtute verbi, *ſupradictis*, quod
† tanquam repetitiuum identitatem bonorum demon- 26
ſtrat, Bart. *in l. ſi quis ſeruum, §. finali num. 5. ff. de leg.
2.* Ruin. *conſ. 55. num. 4. lib. 3.* Grat. *de dict. 261. num. 1. &
ſeq.* Seraph. *deciſ. 584. num. 8.* Verùm † demonſtrat volun- 27
tatem reſtrictam ad bona propria virtute pronominis,
ipſius, quod eſt perſonaliſſimum, ſolumque bona † te- 28
ſtatoris comprehendit, Menoch. *conſ. 276. num. 13.* Fuſar.

de ſubſtitut. quæſt. 345. *num.* 7. & 8, Seraph. *deciſ.* 1149.
num. 18.
Prout nec voluntas faciendi ſuſtitutionem pupillarem, &
diſponendi de bonis pupilli elici poteſt ex coniecturis in con-
29 trarium ponderatis, quia illæ per neceſſe non ſuadent con-
trarium ex veriſimili mente teſtatoris prout requiritur Ma-
reſcott. *in d. cap.* 140. *num.* 10. *verſ. ſecus ſi de his*.
Prima etenim coniectura fundata in eo quod ſubſtitutio
30 fuerit facta † ad fauorem piæ cauſæ non vrget, quia ſub-
ſtitutio in propoſito eſt concepta ſub conditione incerta,
nempè caſu quo ex ventre pregnante nullus naſceretur fi-
lius, vel quatenus naſceretur decederet abſque filijs, & pro-
pterea nullum præbet fauorem ſubſtituto, etiamſi ſit pia
cauſa ex cumulatis per Peregr. *de fideicom. art.* 3. *num.* 65.
& *art.* 34. *num.* 43. *in fine*, Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 242. *nu.* 86.
31 Vltra quod plures DD. tenent, quod in hac re † nullos
piæ cauſæ, ſit attribuendus fauor, Alexan. *conſ.* 162. *num.* 7.
lib. 2. Honded. *conſ.* 73. *num.* 34. *lib.* 1. quos, & alios refert, &
ſequitur Peregr. *in dicto art.* 34. *eodem num.* 43. *circa med.*
verſ. ſed nec iſta ratio, Fuſar. *loco ſupracit. num.* 83. vbi red-
32 dit rationem, † quia in ſucceſſione filiorum lex magis fauet
matri, quàm piæ cauſæ, *argum. l. nam, & ſi parentibus de in-
officioſo teſtamento*.
Secunda deducta ex clauſula (*omni meliori, modo*) nec
etiam afficit dum teſtator non fecit mentionem pupillaris
33 ætatis, nec vſus fuit verbis directis, † ſed imò ſubſtitutio-
nem reſtrinxit ad bona propria, tunc enim quemadmodum
ſubſtitutio ipſa reſtricta eſt ad bona teſtatoris, ita pariter
dicta clauſula ad illa quoque reſtricta cenſetur, vt per Ri-
pam *in d. l. Centurio num.* 85. *verſ. ſecundo intellige, ff. de
vulgar.* Curt. Iun. *conſ.* 199. *num.* 21. benè Mareſcott. *in ſæpe
citat. cap.* 140. *num.* 48. Merlin. *de legit. lib.* 3. *tit.* 2. *dicta*
34 *quæſt.* 14. *num.* 69. & 70. vbi † quod hæc coniectura retor-
quetur, quando teſtator ſe reſtrinxit ad bona ſua.
Tertia & vltima deſumpta ex conuolatione matris ad ſe-
cunda vota de per ſe ſola non ſufficit ex adductis per Man-
tic. *in tract. de coniect. vlti. vol. lib.* 5. *tit.* 15. *num.* 28. Merlin.
de legit. lib. 3. *tit.* 2. *d. quæſt.* 14. *num.* 55. & aduertitur etiam
in exaduerſo allegata *deciſ.* 367. coram Mantic. *ſub num.* 14.
35 *verſ. & licet iſta*, in † caſu verò dictæ deciſionis fuit admiſ-
ſa, quia alia iſta plura concurrebant excluſionem matris ſua-
36 dentia, † nempè quod ſubſtitutio erat facta verbis dire-
ctis; nec aliquid fuerat matri relictum in teſtamento, qui-
36 nimo ex alijs conſtabat, quod † teſtator odio proſeque-
batur matrem, vt patet ex eius lectura, & præcipuè ſub
num. 13.
Nec poteſt adaptari regula vulgari, vt quæ non proſunt
38 ſingula ſimul iuncta iuuent, † quia ceſſat regula prædicta
quando cæteræ coniecturæ ſunt omnes in ſe imperfectæ,
Bald. *in l. ſi quis ex Argentarijs*, §. 1. *num.* 2. & *ſeqq. ff. de eden.*
Gabr. *de probat. concl.* 1. *num.* 33. Mantic. *deciſ.* 307. *num.* 11.
& *fuit dictum in Tudertina aſſert. fideicommiſſi 4. Iunij* 1640.
coram R. P. D. meo Rojas.
Et ſic vtraque, &c.

R. P. D. BICHIO,

Bononien Succeſſionis de Zanis.

Veneris 17. Maij 1641.

ARGVMENTVM.

Religionem Ieſuitarum, intrans ac renuncians, & abdicans à ſe omnia bona, & ſucceſſioni parentum, &c. quatenus permaneat in dicta Religione, alias, &c. ſi veniat caſus quod de licentia Superiorum exeat de dicta Religione, an omnia bona recuperet, & quid ſi medio tempore, quoad ſucceſſiones alijs fuit ius iam quæſitum.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Bononiæ excludit fœminas propter maſculos.*
2 *per Filios legitimatos etiam conſeruatur agnatio. Ideò-que Statutum loquens de filijs maſculis legitimis, intelligitur etiam de legitimatis.*
3 *Religionem intrans, ſi abdicet, & renunciet omne ius, & capacitatem ſuccedendi, tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato, non poteſt amplius ſuccedere.*
4 *Et perinde habetur, ac ſi mortuus eſſet, & ſic amplius in rerum natura non eſſet. Vnde hæreditas defertur proximiori.*
5 *Religionem Ieſuitorum intrans, & poſt biennium emittens tria ſimplicia vota, vt fieri ſolet in d. Religione, non ex hoc efficitur incapax dominij.*
6 *Quod procedit, non ſolum ad effectum retinendi, ſed etiam ad effectum acquirendi, & retinendi, ſaltem quouſque dicta acquiſitio per ſuperiorem irritetur.*
7 *Religio Ieſuitorum in hoc ſortitur naturam diuerſam ab alijs Religionibus, quia etiam poſt vota tria ſimplicia emiſſa.*
8 *Dicitur adhuc eſſe in probatione, & votum paupertatis effectum ſi dicatur de viſu, & adminiſtratione dependentes à voluntate ſuperioris.*
9 *Renunciatio, ſi habeat in ventro exceptionem, tunc ſi talis exceptio intret, perinde eſt, ac ſi facta non eſſet.*
10 *Declaratio, quæ facit donationem irreuocabilem temporaliter, habet implicitam reuocationem, &c.*
11 *Dictio quouſque, habet eamdem naturam, quam habet dictio quatenus.*
12 *Religionem ingrediens, ſi renunciet bonis, qualiter dicatur renunciaſſe.*
13 *Generalis Ieſuitarum ex Conſtitutionibus Apoſtolicis habet facultatem liberare aliquem à vinculo Religionis, & num. 22.*
14 *Petens aliquid, & obtinens dicitur ipſe dediſſe cauſam gratiæ obtentæ.*
15 *ad dimiſſionem obtinendam qualis ſit praxis Ieſuitarum.*
16 *Cauſa ceſſante, ceſſat effectus.*
17 *Generalis Ieſuitarum, dum dat licentiam dimittendi habitum, & in licentia exprimit ſe talem dimittere iuſtis de cauſis, ei creditur, & non requiritur alia probatio.*
18 *Deciſ. 109. par. 5. recent. quando intret.*
20 *Conditio reſolutiua donationis, quando fuit purificata, tunc reſoluitur donatio.*
21 *Et illicò omnia bona donata redeunt ad donantem, ipſo iure, & abſque alia traditione.*
23 *in Succeſſionibus ab inteſtato requiritur capacitas de tempore delatæ hæreditatis.*
24 *Itaque ſuperueniens capacitas, non iuuet, ad effectum tollendi ius tertio quæſitum, vide num. 26. & num. 28. & 29.*
25 *Emancipatio filij adoptiui ſecuta poſt mortem patris naturalis, non retrotrahitur, vt filius poſſit prætendere hæreditatem patris naturalis.*
27 *Bart. Cutell. Salern. in quib. terminis loquantur.*
30 *Pactum reſolutiuum in donationem appoſitum, quid operetur.*
31 *Dictiones, ſi, & in quantum appoſita in donatione, ſunt ſuſpenſiua.*
32 *Præiudicium, quando alicui non dicatur illatum, & num. 33.*
34 *Ius, medio tempore, quæſitum quando non releuet in ſucceſſionibus.*
35 *Contrariorum eadem eſt diſciplina.*
36 *Legitimatio filij ſecuta ex præordinatione patris, poſt eius mortem, retrotrahitur ad diem ſucceſſionis, in præiudicium etiam eorum quibus fuit delata hæreditas.*
37 *Quidquid eſſet, ſi non adfuiſſet talis præordinatio patris.*
38 *Captiuus poſtliminio reuerſus, recuperat eas hæreditates, durante captiuitate, alij delatas.*
39 *Fictio legalis poſtliminij, id quod operatur, multò magis debet operare realis declaratio.*
40 *Prouiſio hominis potentior eſt, quàm beneficium legis.*
41 *è Religione egreſſus poſt emiſſa vota, captiuo ad patriam reuerſo, æquiparatur.*
42 *Voluntas diſponentis eſt ſeruanda.*
43 *Clauſula, omnia, & ſingula, nihil intactum relinquit.*
44 *Clauſula, omnia, & ſingula, æquiparatur clauſulæ, in omnibus, & per omnia.*
45 *Spes, dum pendet, nihil ponit in eſſe.*
46 *Iuramentum reſoluitur, reſoluto contractu principali.*
47 *Periurium non incurritur ſine dolo.*

48 *Iudi-*

48 *Iudicio poſſeſſorio agere intendens , non eſt impediendo immiſſio aduerſario , & num. 49.*
50 *Remedium poſſeſſorium adipiſcendæ , cui denegetur .*
50 *in Notorijs deueniri poteſt ad executionem , abſque alia declaratione, & num. 51.*
52 *Poſſeſſio titulo vniuerſali pro hærede , non retardat titulum immiſſionis .*
53 *Bona , poſtquam ſunt adita efficiuntur propria adeuntis .*

D E C I S I O XXXII.

CArolo filio naturali Comitis Ioannis de Zanis , & viuente patre per DD. de Campeggijs ampliſſimè legitimato dandam eſſe immiſſionem in poſſeſſionem bonorum hæreditariorum Com. Angeli patrui , Rota cenſuit , Monaſterio Monialium Sanctiſſimæ Trinitatis venienti ex perſo-
1 na Monialis Februniæ † ſororis defuncti excluſo vigore
Statuti Bonon. excluſiui fœminarum propter maſculos ſub *rub. de ſucceſſ. ab inteſt. aſcend. & collat. §. dicti verò fratres*, quod licet loquatur de filijs maſculis legitimis, fa-
2 uet legitimatis, † quia per ipſos quoque conſeruatur agnatio à ſtatuentibus contemplata, Bald. *in l. eam quam , n. 26. C. de fideicommiſſ.* Iaſ. *in l. cum acutiſſimi num. 6. C. eod.* Caſtr. *conſil. 34. num. 3. verſ. ſimiliter, & conſ. 102. in fin. lib. 2.* Decian. *conſ. 3. num. 86. lib. 1. & de magis communi* , Curt. iun. *conſ. 153. num. 9. & 10.* Berou. *conſ. 14. num. 2. lib. 2.* Eugen. *conſ. 57. num. 76. lib. 1.* Peregr. *de fideicom. art. 23. num. 30.* Lup. *de illegit. reſtit. comm. 3. §. 1. num. 75.* in puncto huius ſtatuti Gozad. *conſ. 6. num. 70. & ſeqq.* Rota Bonon. *diuerſ. deciſ. 6. num. 99. & ſeqq.*

Non obſtat , quod Carolus tempore mortis Com. Angeli iam emiſerat tria vota ſimplicia in Societate Ieſu , & ante
3 ingreſſum in eam Religionem renunciauerat , † & abdicauerat à ſe omne ius , & capacitatem ſuccedendi quibuſcumque attinentibus , tam ex teſtamento , quàm ab inteſtato , vnde ſtante incapacitate , ac renunciatione Caroli,
4 hæreditas † patrui videtur delata Sor Februniæ in gradu proximiori, non ſecus ac ſi Carolus in rerum natura non exiſteret, *l. 1. §. ſciendum*, vbi Bart. *ff. ſuis & legit. hæred.* Molin. *de primog. lib. 1. cap. 9. num. 29. & 30.* Giurb. *de ſucceſſ. feud. §. 2. gloſ. 4. ſub nu. 4. & gloſ. 6. num. 65.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 317. num. 21.*

Nam incapacitas reſpectu habitus , & votorum obeſſet, ſi Carolus fuiſſet admiſſus ad vota ſolemniter profeſſorum, & coadiutorum formatorum , cùm autem ſolùm emiſerit vota ſimplicia , quæ in Societate Ieſu ſolent poſt biennium
5 emitti , † per illa euenit quidem verus Religioſus , ſed non incapax dominij citrà vſum , vtpotè ſuo donec ſuperiori aliter videatur , aut vota coadiutorum formatorum , ſeu ſolemnem profeſſionem emittat , vt expreſsè diſponitur in *extrauag. Greg. XIII. incipien. Aſcendente Domino , & in*
6 *conſtit. Societatis , par. 4. cap. 4.* quas † procedere nedum ad effectum retinendi , ſed etiam acquirendi , ac ſuccedendi , ſiue ex teſtamento , ſiue ab inteſtato , notat Molin. *de iuſt. & iur. tract. 2. diſp. 139. col. 3. verſ. illi* , qui finito Sanchez *ſuper decal. lib. 7. cap. 1. ſub num. 38. & cap. 18. num. 23. & 29.* Pappon. *arreſt. lib. 21. tit. de ſucceſſ. Eccl. in append. par. 2.* ſaltem quouſque per ſuperiorem talis acquiſitio irritetur, Suarez *de Relig. tom. 4. lib. 4. cap. 4. ſub num. 6. verſ. imò licet* , Layman. *lib. 4. tract. 5. cap. 7. num. 3. verſ. cæterum .*
7 Et in hoc Religioſi Societatis Ieſu ſortiuntur naturam † diuerſam ab alijs Regularibus , quia adhuc poſt vota ſimplicia dicuntur ad hunc effectum eſſe in probatione , & votum
8 paupertatis emiſſum prædicatur de † vſu , & adminiſtratione dependenti à voluntate Superioris , Vaſqu. *in par. 2. tom. 2. diſp. 165. num. 104. in fin.* Leſſ. *de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 4. dubit. 5. num. 27.* Garz. *de benef. par. 7. cap. 10. num. 62.* Barboſ. *de iur. Eccleſ. lib. 1. cap. 41. num. 192.* Rota *in nullius , ſeu Caputaquen. penſionis coram bon. mem. Martino Andrea* , *quæ eſt deciſio 146. par. 4. recent. & deciſ. 78. inter eius impreſſ. num. 17. & 19.*

Renunciatio verò , habet in ventre conditionem expreſſam , ibi , *quam tamen ceſſionem , & renunciationem dixit velle facere irreuocabiliter quidem , ſed tamen quatenus ingrediatur Religionem, & in ea maneat, ſiue profeſſus, ſiue non, quia quatenus è dicta Religione egrederetur, & habitum dimit-*
9 *teret , vult omnia , & ſingula eſſe infecta .* Quæ † conditio comprehendit omnem licitum egreſſum , ſiue in anno Nouitiatus , ſiue poſt emiſſa vota ſimplicia . Tum quia renuncians duo tempora enunciauit , quibus voluit donatio-

nem eſſe irreuocabilem , videlicet ante , & poſt profeſſionem , ibi , *maneat ſiue profeſſus , ſiue non* , & ſicuti manentia ante profeſſionem refertur ad omne tempus , tam Noui-
tiatus , quàm ſtatus Scholaſtici , † ita & huius manentiæ 10
deſinentia , in quam dirigitur reuocatio donationis , nam declaratio , quod facit donationem irreuocabilem temporaliter , quatenus maneat , habet implicitam reuocationem donationis , & reintegrationem donatoris ad bona donata quotieſcumque deſinat manere iuxta *theor.* Bart. *in l. fin. §. quando num. 1. & 2. ff. ad Tertull.* quam ſequitur Bald. *conſ. 426. num. 1. lib. 3.* Socc. *conſ. 10. nu. 6. & ſeqq. lib. 3.* Honded. *conſ. 14. num. 14. lib. 2.* Albert. Brun. *de ſtatut. excluſ. famin. art. 10. num. 67.* Ambroſin. *deciſ. Peruſin. 46. num. 7. &*
ſeqq. par. 2. Put. *deciſ. 139. lib. 2. in corr.* qui † Doctores licet 11
loquantur quando adeſt dictio *quouſque* eundem ſenſum habet dictio *quatenus* , *vt in l. rogatos , ff. mand. l. Rutilia , ff. contrah. empt. l. locus , ff. verb. ſignif.* Ruin. *conſ. 61. num. 43. lib. 5.*

Tum etiam quia in vtroque egreſſu militat eadem ratio,
& renuncians contemplatus fuit egreſſum † ſecundum 12
ſubiectam materiam , ac naturam Religionis , quam ingreſſurus erat , in quantum ex eo efficeretur iterum capax abſoluti dominij , & liberaretur à vinculo Religionis , prout
liberatus fuit mediante licentia poſtmodum † obtenta à Pa- 13
tre Generali , cui ex Conſtitutionibus Apoſtolicis hæc facultas competit , vt notat Sanchez *ſuper decal. lib. 6. cap. 9. num. 62. & ſeqq.*

Quamuis licentiæ cauſam præbuiſſet Carolus per illius petitionem Sanchez , *ibid. lib. 7. cap. 9. ſub num. 70.* vel præce-
dentem † declarationem de ſuccedendo in hæreditate 14
patrui , quia illam non fecit cum malitia , vt è Societate dimitteretur , quinimò dixit velle ſe modis licitis habitum
dimittere , & vt dimiſſus plenam † liberationem à voto con- 15
ſequatur , ſufficit cauſam ab illo præbitam non fuiſſe malitioſè ordinatam ad obtinendam dimiſſionem , & ita eſt praxis Ieſuitarum , *vt in conſtit. Societatis par. 2. cap. 2. & in exam. cap. 7. §. 1. & colligitur ex decret. 22. Congr. 7. num. 4. extrad. à Sanchez ſuper decalog. lib. 4. cap. 23. num. 40. & 45. & lib. 7. cap. 9. num. 65. & duob. ſeqq. iuncto num. 70. in fin.*
ceſſante enim dicta malitioſa † ſubordinatione abeſt licen- 16
tiæ extorſio , quæ eſt ratio , cur dimiſſus non liberetur à voto , eo quòd excludit liberam voluntatem dimittentis ad id neceſſariam , vt plenè Leſſ. *de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 40. dub. 20. num. 147. & per tot.* Gratis autem dicitur , Patrem Generalem motum fuiſſe ob petitum Caroli , quod vt infra dicetur , vacat culpa , nec probatur perueniſſe tunc ad notitiam Generalis , quin potius ille in licentia expreſſit ſe
† dimittere iuſtis de cauſis petente Carolo , de quibus ſtan- 17
dum eſt dicto Generalis abſque alia extrinſeca probatione, & ipſa hæreditatis patrui delatio potuit à Patre Generali conſiderari in ordine ad vtilitatem ſpiritualem Caroli , quæ eſt iuſta cauſa dimiſſionis , Leſſ. *d. tract. lib. 2. cap. 40. dub. 17. num. 120.* ibi , *etiam vtilitas vouentis* , & ſic nullatenus applicantur , quæ dicuntur de expulſo à † Religione 18
ob culpam , de quo loquuntur allegati *in deciſ. 109. par. 5. recent.*

Quare purificata conditione egreſſus è Religione , euanuit renunciatio , ac ſi facta non † eſſet *cap. verum , vbi* 19
gloſ. verb. conditione de condit. appoſ. l. 1. §. item cum ipſe , & §. fin. ff. de donation. l. 1. & 2. C. donat. quæ ſub modo , l. quoties , §. vlt. ff. in diem edict. & in propoſito Dec. *conſ. 86. num. 5. circa med. verſ. & iſta donatio* , Socc. *conſ. 83. num. 3.*
lib. 2. & Carolus illicò omnia bona donata , & iura ſucce- 20
dendi recuperauit vſque ab initio , Abb. *in cap. quod à te num. 3. verſ. aut profeſſionem de cleric. coniug.* Anchar. *in cap. ſtatuimus num. 7. de regular.* Natt. *in his terminis conſ. 180. num. 3.* Azor. *inſtit. moral. lib. 13. cap. 9. quæſt. 2.* Sanchez , *ſuper decal. lib. 7. cap. 1. num. 5. & cap. 5. num. 62. & 63.* Gratian. *diſcept. 96. num. 22. & ſeqq.* Rota *in Romana bonorum ſeu ſpolij 16. Decembris 1605. coram bon. me. Lancellotto iuniore* , maximè attentis verbis pacti reſolutiui , ibi , *omnia & ſingula ſint infecta* , quæ quia directa ſunt Mant. *de tacit. lib. 4. tit. 28. ſub num. 13.* ibi , *res ſit inempta*
operantur retro translationem bonorum † ipſo iure , 21
& abſque aliqua traditione in renunciantem Lup. *in l. nu. 8. C. pact. int. empt. & vend.* Tiraquell. *de retract. conuent. §. 1. gloſ. 7. num. 14. & 15.* Couar. *variar. reſolut. lib. 3. cap. 8. num. 1. verſ. 2. eadem concluſio.* Mant. *d. tit. 28. num. 12. & 13.* Seraph. *deciſ. 548. num. 1.* Rota *deciſ. 1. num. 4. par. 2. recent.*

Digitized by Google

22 Non obſtat, quod licentia † Generalis, qua licitus egreſ-
ſus, ac renunciationis reſolutio purificatur, emanauerit
multò poſt delatam hæreditatem Com. Angeli, & in ſuc-
23 ceſſoribus † ab inteſtato requiratur capacitas de tempore
delatæ hæreditatis, *l. ſi cognatus, ff. rebus dub.* Alba. *con-
ſil.* 106. *num.* 12. Menoch. *conſ.* 828. *num.* 33. Surd. *deciſ.* 20.
num. 8. cum alijs relatis per Giurb. *de ſucceſſ. feud.* §. 2. *gloſ.* 4.
num. 3. *& ſeqq.* Ciriac. *contr.* 4. *num.* 14. *&* 15. itaut quia
ea tunc à die mortis Comitis Angeli ob incapacitatem Ca-
roli fuit quæſita hæreditas Sor Februniæ ſuperueniens ca-
24 pacitas Caroli, non poſſit retrotrahi in † præiudicium iuris
alteri medio tempore quæſiti, Caſſan. *conſil.* 26. *num.* 13.
benè ad propoſitum Bart. *in tract. minoric. lib.* 4. *diſt.* 3.
cap. 2. *num.* 9. *verſ. contrarium* quem ſequitur Silueſtr. *in
ſumm. verbo Religio* 4. *num.* 10. *col. pen. verſ. & confirma-*
25 *tur*, Buratt. *deciſ.* 510. *num.* 3. & in puncto Cutell. *de do-
nat. inter patrem, & filium contemplat. matrim. tract.* 1.
diſc. 2. *par.* 4. *num.* 42. *&* 43. *& par.* 6. *num.* 119. *& ſeqq.*
Franc. Salern. *conſ.* 45. *num.* 14. *& ſeqq. & eſt bonus text, in
§. at ij inſtit. de hered. qua ab inteſt. defer.* vbi habemus, quod
emancipatio filij adoptiui ſecuta poſt mortem patris natu-
ralis, non retrotrahitur ad effectum, vt idem filius recupe-
ret patris naturalis hæreditatem alteri medio tempore de-
latam.

Nam quicquid ſit quando renunciationi non ineſt à prin-
26 cipio expreſſa proteſtatio, & pactum † reſolutiuum, in qui-
bus terminis loquuntur Bart. & alij exaduerſo allegati, &
ſignanter Cutell. & Salern. qui præterea loquitur de renun-
ciatione facta iuxta Conſtitutiones Societatis Ieſu, quæ lon-
27 gè ad † effectum, de quo agitur differt à noſtra emanata an-
te ingreſſum, vt notat Sanchez, *ſuper decal. lib.* 7. *cap.* 1.
num. 37. *&* 38. & pariter in terminis §. at ij nullum aderat pa-
ctum reſolutiuum in caſum emancipationis.

Sanè renunciatione concepta ſub huiuſmodi pacto, &
amplius, cum proteſtatione, ac declaratione, quod non in-
telligantur bona donata irreuocabiliter acquiſita, donata-
rijs, niſi ſi, & quatenus renuncians maneat in Religione,
28 ſtatim ſecuto † conditionis reſolutiuæ implemento per
egreſſum è Religione renuncians admittendus eſt etiam ad
hæreditates medio tempore alteri delatas, vt in puncto
Natt. *conſ.* 180. *num.* 2. *& ſeqq. vbi præſertim num.* 4. ſic diſtin-
guendo inter caſum, in quo adſit nec ne proteſtatio reſo-
lutiua reſpondit ad doctr. Bart. *tract. minoric.* ex aduerſo al-
legati, & eſt diſtinctio originaliter Ioannis Andreæ *in cap.
ſtatuimus num.* 2. *de regul.* quam ſecuti ſint ibidem Hoſt. *n.* 4.
verſ. quid de his, Abb. *num.* 4. *verſ. reſpondit Anchar. num.* 7.
verſ. dicit Card. Zabar. num. 6. & eamdem ſententiam ſal-
29 tem quoad bona allodialia firmat † in Scholaribus Ieſuita-
rum exeuntibus è Societate poſt emiſſa tria vota ſimplicia,
Cutel. *de donat. tract.* 1. *diſc.* 2. *par.* 4. *ſub num.* 6. *&* 17. *& ſub
num.* 23. *verſ. ſecundus eſt caſus poſt Carol. de Graſſ. de effect.
cleric. effect.* 4. *num.* 26.

Illa enim proteſtatio, & pactum reſolutiuum operatur,
30 vt omne quod alijs durante poſſibilitate † egreſſus renun-
ciantis defertur deferatur reuocabiliter, & maneat quod-
ammodo in ſuſpenſo, ponderando præſertim dictiones, ſi,
31 & quatenus, † poſitas in renunciatione, quæ ſunt ſuſpen-
ſiuæ, Bart. *in l.* 1. *num.* 7. *ff. condit. & demonſtr.* Oldrad. *conſ.*
242. *ſub num.* 7. Bald. *conſ.* 150. *num.* 7. *verſ. reſtat lib.* 5. Vnde
cùm renunciationis effectus non fuerit conſumatus irreuo-
cabiliter, & donatarij bona poſtmodum delata acquiſiuerint
32 ſub illa modificatione & † reuocabilitate, ex eorumdem bo-
norum reſtitutione in caſum purificatæ reuocationis, quæ
inhærebat à primordio acquiſitionis præiudicium non ſen-
tiunt Natt. *d. conſ.* 180. *num.* 4. facit Card. Mantic. *deciſ.* 30.
33 *num.* 7. *&* 8. nec tam dicuntur deſinere eſſe † hæredes, quam
fingi numquam fuiſſe, vt per Alberic. *in l.* 2. *num.* 2. vbi
etiam Bald. *in* 2. *lect. verſ. nec obſtat ff. ſi pars hered. petat.*
Gomeſ. *variar. reſolut. tom.* 1. *cap.* 2. *ſub num.* 15. *verſ. ſed
iſta opinio Rota coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ.* 85.
num. 29.

Et per conſequens non adeſt obſtaculum iuris medio
tempore quæſiti tertio, quod impediat retractionem egreſ-
34 ſus ad diem renunciationis, ſed conditionis † reſolutiuæ
implementum, etiam quoad bona vt ſupra delata retrotra-
hitur ex voluntate renunciantis ad idem renunciationis
eiuſdem renunciationis, vt inquit Bald. *in rubr. extr. de
ſumm. Trinit. & fid. Cathol. num.* 17. Laderch. *conſ.* 42. *num.* 4.
Menoch. *conſ.* 851. *num.* 37. Rimin. iun. *conſ.* 529. *num.* 50.
Rota *in Taurinen. Donationis coram R. P. D. meo Mer-
lino impreſſ. par.* 6. *recent. deciſ.* 174. *num.* 26. ac ſicuti defe-
ctus egreſſus ea futuro euentu ſolemnis profeſſionis, aut
vitæ coadiutorum formatorum ad impoſſibile reducendi,
† feciſſet donatarios hæredes irreuocabiles in totum, ita 35
eiuſdem egreſſus purificatio ex fictione retractiua fecit hæ-
redem Carolum vſque ab initio Alex. *conſ.* 162. *num.* 5.
lib. 2. Ruin. *conſ.* 97. *num.* 6. *lib.* 2. Greg. XV. *d. deciſ.* 85.
num. 25.

Non ſecus ac ſuperueniens legitimatio filij ſecuta ex præ-
ordinatione patris longè poſt † eius mortem retrotrahitur, 36
ac reintegrat legitimatum ad hæreditatem paternam dela-
tam ante legitimationem proximioribus agnatis, quia ea
præordinatio effecit, vt agnatis deferretur hæreditas reuo-
cabiliter, & irreuocabilis acquiſitio † ſtaret in ſuſpenſo, 37
quicquid ſit, vbi talis præordinatio non adeſt Rip. *in l.* 2.
num. 26. *ff. vulg. & pup.* Alex. *conſ.* 139. *num.* 2. *lib.* 1. Berou.
conſ. 178. *num.* 2. *lib.* 2. Burſatt. *conſ.* 76. *num.* 42. Rot. Bono-
nien. *conſ. vnico poſt deciſ.* Barz. *num.* 5. Cotta *de retrotr.
cap.* 8. *caſ.* 32. *num.* 13. Gratian. *diſcept.* 635. *num.* 20. *& ſeqq.*
Rota *in Romana hereditatis de Viriis* 3. *Decembris* 1640. *co-
ram bo. me. Coccino.*

Vel captiuus poſtliminio reuerſus recuperat etiam hære-
ditates durante captiuitate † delatas ob eamdem rationem 38
ſuſpenſionis, & reuocabilitatis acquiſitionis interim factæ
per agnatos, *l. illa inſtitutio* 32. §. 1. *ff. hered. inſtit. l. ex
facto §. fin. ff. vulg. & pupill. l. bona* §. 1. *ff. capt. & poſtlim.
reuerſ. l.* 2. §. *ſi vero apud hoſtes, ff. ad Tertull.* Cyriac. *contr.*
205. *num.* 80. quod enim operatur legalis fictio poſtliminij,
operari multò magis debet realis declaratio † renuncian- 39
tis, & pactum reſolutiuum in renunciatione expreſſum,
quia propria prouiſione nihil eſt tutius, aut munitius, &
potentior eſt prouiſio † hominis quam beneficium legis, 40
vt in terminis ait Natt. *d. conſil.* 180. *ſub num.* 5. *verſ. nam
propria ex gloſ. magna in l. aſſiduus C. qui potior. in pignor. hab.*
egreſſumque è Religione poſt emiſſa vota captiuo ad pa-
triam reuerſo † æquiparant. *in fortior. term.* Bald. *in d. l. ex* 41
facto §. fin. num. 6. Angel. *num.* 3. *verſ. nam pone exemplum*,
Iaſ. *ſub num.* 10. Carol. de Graſſ. *de effect. cleric. eff.* 4. *ſub
num.* 32.

Et alioquin non ſeruaretur voluntas renunciantis, qui
explicitè declarauit, velle ſe, † quod ſecuto egreſſu omnia, 42
& ſingula ſint infecta, nam remaneret effectus renuncia-
tionis in hæreditate iam delata contra eius voluntatem ex-
preſſam ſub clauſula vniuerſali † *omnia, & ſingula*, quæ eſt 43
præciſa, & nihil vel minimum intactum relinquit Gabr. *conſ.*
144. *num.* 66. *& ſeqq. lib.* 2. Surd. *conſ.* 308. *num.* 41. Cened. *ſing.*
72. *num.* 1. Oſaſch. *deciſ.* 90. *num.* 4. æquipolletque clauſulæ
† in omnibus, & per omnia Cened. *ſing.* 77. *num.* 3. *& fuit di-* 44
ctum in Mutinen. dotis 16. *Januar.* 1641. *coram R. P. D. meo
Panzirolo.*

Addebant aliqui ex Dominis, quod nec antea egreſſum
Caroli è Religione delata fuerat hæreditas tranſuerſalibus,
qualis eſt Soror Febronia, quia ſtatim mortuo Comite An-
gelo fuit deputatus curator ventri prægnanti eius vxoris, &
non niſi poſt dictum egreſſum euanuit natiuitatis poſthumi
opinio, ac ſpes, † qua pendente, nec aduerſariæ, nec alijs 45
tranſuerſalibus hæreditas acquiri poterat, *l. ventre*, vbi Bart.
num. 1. *l. cum quidam §. quod dicitur ff. acquir. hered. l. antiqui
ff. ſi pars hereditatis pet.*

Non obſtat iuramentum appoſitum in renunciatione,
quia expirauit per egreſſum Caroli è Religione, prout ipſa
renunciatio, Abb. *in cap. quemadmodum in not. in fin. de* 46
iur. iur. Natt. *in ſpecie d. conſ.* 180. *num.* 8. *&* 9. & li-
cet Carolus priuſquam egrederetur geſſerit ſe pro hærede
patrui, quia tamen eodem conteſtu declarauit ſe velle
modis tamen licitis habitum dimittere caruit perfidia, &
dolo, † ſine quibus non incurritur periurium, *l. qui iu-* 47
raſſe in princ. ff. iur. iur. cap. quæritur, §. *item opponitur*
22. *quæſt.* 2. Mant. *deciſ.* 221. *num.* 5. Seraph. *deciſ.* 1243.
num. 6.

Tandem non obſtat, quod ſaltem requiratur ſententia
declaratoria ſuper facto, hoc eſt reſolutione renunciatio-
nis, antequam Carolus agere poſſit iudicio poſſeſſorio,
† & interim non ſit retardanda immiſſio Monialium, Gabr. 48
conſ. 44. *num.* 11. *& conſ.* 51. *num.* 34. *lib.* 1. Buratt. *deciſ.* 136.
num. 27.

Tum quia Doctores allegati non loquuntur de poſſeſſo-
rio adipiſcendæ, ſed reintegrandæ, † illudque meritò de- 49
negant renuncianti, quia facto proprio cecidit à poſſeſſio-
ne. Tum etiam quia idem Gabr. *d. conſ.* 51. *ſub num.* 36. *verſ.*
ſeq.

Digitized by Google

ſeq. quia lib. 1. limitat prædictam concluſionem, quando
50 factum eſt clarum, nam in † notorijs deueniri poteſt ad
executionem abſque alia ſententia declaratoria, Abb. *in
cap. peruenit il primo num.* 7. *de appellat.* Præpoſ. *ibid. num.* 6.
Bernu. *conſ.* 176. *num.* 96. *lib.* 1. clariſſimum autem in
caſu noſtro eſt factum renunciationis conditionalis, egreſ-
ſuſque Caroli è Religione, cum legitima licentia Patris
51 † Generalis, adeò quod ad euitandos inutiles circuitus illi
ſit danda immiſſio reiecta petitione Monialium iuxta di-
ſtinctionem Giurbæ *deciſ.* 55. *num.* 22. poſt Milanen. *deciſ.*
2. *num.* 159. *lib.* 2. Intrigl. *ſing.* 16. *num.* 4. *lib.* 2. quarum poſ-
52 ſeſſio † titulo vniuerſali pro hærede non retardat iudicium
immiſſionis, Rip. *in l.* 1. *num.* 15. *ff. quorum bonorum*, Me-
noch. *de adipiſc. remed.* 1. *num.* 80. Peregr. *de fideic. art.* 46.
num. 15.

Ex quibus reſolutum fuit dandam eſſe immiſſionem Ca-
rolo, tam in bonis patrui, quàm auiæ paternæ, quæ adita
illius hæreditate per Comites Ioannem, & Angelum filios
53 † deſiderant eſſe materna, & effecta fuerant propria adeun-
tium, *l. ſed ſi plures*, §. *filio*, *ff. vulg. l. cum heredes*, *ff. acquir.
poſſ.* Eugen. *conſ.* 88. *num.* 81. *lib.* 1. exceptis tamen bonis em-
phyteoticis Eccleſiæ, de quibus quatenus opus ſit poterit,
particulariter videri.

Et ita deciſum vtraque parte iterùm, atque iterùm accer-
rimè informante.

R. P. D. BICHIO,

Romana Hæreditatis de Virili.

Veneris 24. Maij 1641.

ARGVMENTVM.

Legitimationem à Patre obtentam ſuffragari filio in teſtamento inſtituto etiam in concurſu filiorum verè legitimorum, & naturalium latè in deciſione concluditur ad explanationem materiæ legitimationis, vbi quod illa ſuum operatur effectum etiam quod fuerit poſt mortem patris obtenta, modò tamen eiuſdem patris præceſſerit voluntas, & conſenſus, de quibus quomodo conſtare debeat in eadem deciſione diſſeritur.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum quorum bonorum non datur heredi ab inteſtato contra heredem ſcriptum in teſtamento.*
Cauſa teſtati facit deficere cauſam inteſtati, num. 1.

2 *Legitimatio purè, ac ſimpliciter facta reddit filium capacem paternæ inſtitutionis, & ſucceſſionis.*

3 *Filius naturalis legitimatus ſuccedit patri ex teſtamento etiam in concurſu filij legitimi, & naturalis, & num.* 19.

4 *Filius duas habens legitimationes alteram à patre viuente, alteram à ſemetipſo de patris mandato obtentam poteſt vti ſibi magis proficua.*

5 *Legitimatio filij emanata poſt mortem patris, ſed de illius conſenſu & voluntate retrotrahitur, etiam quod poſt motam litem fuiſſet obtenta.*
Filius legitimatus de voluntate patris poſt obitum illius reintegratur ad eius ſucceſſionem teſtamentariam medio tempore filiæ fœminæ delatam, num. 5.
Et hoc procedit quamuis poſt motum iudicium legitimatio emanauerit ibidem, & de ratione.

6 *Teſtes deponentes patrem dediſſe filio facultatem ſeipſum legitimandi probant ſi ſunt conteſtes, & num. ſeqq. vbi vide.*
Teſtes vt dicantur conteſtes ſufficit, quod concordent de loco, tempore, ac ſubſtantia, quamuis in verbis formalibus non conueniant, num. 6.

8 *Voluntas patris, quod filio facultatem conceſſerit ſeipſum legitimandi, probatur etiam ſignis, & coniecturis, & num. ſeqq. vbi vide.*

9 *Voluntas patris, quod filio legitimandi facultatem conceſſerit requiritur, quod ſit diſpoſitiua in teſtamento.*
Intellige vt num. ſeqq.

10 *Voluntas patris ſuper legitimatione filij ſuffragatur etiam quod ex coniecturis, & ſignis deducatur in actibus inter viuos, & ſupra num.* 8. *cum ſeqq.*

12 *Pater ſi filio conceſſerit facultatem ſe legitimandi, talis facultas operatur, vt filius etiam poſt eius obitum legitimationem obtinere valeat.*

13 *Agnati citari an debeant in legitimatione filij, & quando.*

14 *Priuilegium legitimandi conceſſum cum clauſula,* citatis, & non citatis, *remittit neceſſitatem citandi agnatos.*

55 *Legitimatio facta de conſenſu patris non requirit citationem agnatorum, & num. ſeqq.*

16 *Pater poteſt filium ſpurium heredem inſtituere in tempus futuræ legitimationis.*

17 *Pater poteſt futuræ legitimationi filij conſentire.*

18 *Præiudicium filiorum legitimorum non ſequitur primario ex legitimatione ſpurij.*
Sed ex teſtamento patris, in quo filium legitimatum inſtituit, ibidem.

20 *Inſtitutio patris de filio legitimato facta corruit, ſi legitimatio non ſubſiſtit. Intellige, vt num. ſeqq.*
Inſtitutio propter errorem vitiatur, num. 20.

21 *Verbum* legitimatum, *& ſit præteriti temporis ex præſumpta teſtatoris voluntate refertur etiam ad legitimationem faciendam, & num. ſeqq.*
Tempus præteritum trahitur ad futurum ex voluntate proferentis, num. 21. *& ſeqq.*

22 *Vetatio de filijs natis, comprehendit etiam naſcituros de voluntate teſtatoris.*

23 *Teſtator quod veriſimiliter ſenſerit attendi debet.*
Verba impropriari debent, vt menti inſeruiant, num. 23.

24 *Statutum vt intret requiritur ſubiectio perſonæ, & bonorum.*

25 *Legitimatus à ſua poſſeſſione amoueri non debet donec diſcutiatur petitorium, puta an legitimatio illi ſuffragetur.*
Spurius etiam dicitur capax poſſeſſionis, num. 25.

DECISIO XXXIII.

ITerùm denegata fuit immiſſio Sigiſmundæ filiæ legiti-
mæ, & naturali Cipriani Virilis, agenti ex interdicto quo-
rum bonorum aduerſus Carolum eiuſdem Cipriani filium
legitimatum, & in teſtamento patris hæredem inſtitutum,
quia Interdictum huiuſmodi non competit contra hære-
dem ſcriptum, † cùm cauſa teſtati faciat ceſſare cauſam 1
inteſtati, *l. quamdiu* 39. *ff. de acq. hered.* Rimin. iun. *conſ.* 532.
num. 49. Cyriac. *controu.* 46. *num.* 17. Et legitimatio purè, ac
ſimpliciter facta reddit † Carolum capacem paternæ inſti- 2
tutionis, ac ſucceſſionis, Giouangn. *conſ.* 31. *num.* 26. *lib.* 1.
Rimin. iun. *conſ.* 215. *num.* 51. *conſ.* 540. *num.* 17. *& ſeqq.* Me-
noch. *conſ.* 266. *num.* 20. Burſatt. *conſ.* 85. *num.* 1. *& ſeqq.* Go-
meſ. *ad l. Tauri* 9. *& trib. ſeqq. num.* 66. etiam in concurſu
filiæ legitimæ, † & naturalis, Caſtr. *in l. Gallus*, §. *quid ſi* 3
tantum ſub num. 16. *ff. de liber. & poſth.* Alex. *conſ.* 51. *nu.* 1.
lib. 2. *conſ.* 188. *num.* 14. *& ſeqq. lib.* 5. Caball. *conſ.* 164.
num. 16. *lib.* 1. cum alijs allegatis per Peregr. *de fideicom.
art.* 23. *ſub num.* 50.

Habet autem Carolus duplicem legitimationem: alte-
ram Archiuij, obtentam ab ipſo patre dum viueret; alte-
ram DD. de Campegijs, de mandato patris poſt eius mor-
tem à ſemet impetratam; & poteſt vti † ſibi magis proficua 4
Caſtren. *conſ.* 41. *verſ. ſed quia ſubeſt alia lib.* 2. Dec. *conſ.* 55.
num. 7. *conſ.* 338. *num.* 8. *conſ.* 393. *num.* 3. *conſ.* 698. *num.* 1. La-
derch. *conſ.* 107. *num.* 13. Rimin. iun. *conſ.* 29. *num.* 24. *conſ.*
215. *num.* 49. Eugen. *conſil.* 57. *num.* 58. *& ſeqq. lib.* 1. Gratian.
diſcept. 635. *num.* 16. Vnde (omiſſa pro nunc legitimatio-
nem Archiuij) ſuffragatur Carolo ſequens DD. de Cam-
pegijs, quæ licet emanauerit poſt obitum patris, & litem
motam; tamquam obtenta de voluntate patris ſuſtinetur,
ac retrotrahitur; † ita ut ex ea filius reintegretur ad hære- 5
ditatem paternam, medio tempore delatam Sigiſmundæ,
quia dicta patris voluntas effecit, vt deferretur reuocabili-
ter donec Carolus legitimaretur, vt vltra allegatos in deci-
ſione, quæ reuideretur Rip. *in l.* 2. *num.* 26. *ff. de vulg. & pupill.*
Alex. *conſ.* 139. *num.* 2. *lib.* 1. Bero. *conſ.* 178. *num.* 2. *lib.* 2. Bur-
ſatt. *conſ.* 76. *num.* 42. Caball. *conſ.* 164. *num.* 49. *lib.* 1. Becc. *conſ.*
179. *num.* 19. Gabr. *conſ.* 26. *num.* 3. *lib.* 2. Cyriac. *controu.* 207.
ſub num. 14. *& nouiſſimè fuit dictum in Bonon. ſucceſſionis de
Zanis* 17. *currentis coram me.*

Voluntas verò patris probatur nedum ex teſtibus, de
quibus in prima deciſione; ſed etiam ex alijs duobus exa-
minatis poſteà, qui diſertis verbis deponunt. Ciprianum

Digitized by Google

coram ipſis oſtendiſſe lætitiam de legitimatione filiorum,
obtenta ab Archiuio, & dixiſſe filijs præſentibus, quod
quatenus illa ex aliquo capite non ſuffragaretur, dabat il-
lis facultatem obtinendi aliam, vel plures ab habente po-
teſtatem legitimandi: qui teſtes allegant ſe in conteſtes,
& concordant in loco, tempore, ac ſubſtantiæ, quod ſuf-
6 ficit, vt conteſtes dicantur, † quamuis in verbis forma-
libus non conuenirent, Butr. *in cap. nihil*, *num.* 1. & ibidem
Abb. *num.* 1. *de verb. ſignif.* Felin. *in cap. licet ex quadam col.*
4. *verſ. quibus adduco de teſtib.* Farinac. *eod. tract. quaeſt.* 64.
num. 148. *& quaeſt.* 65. *num.* 22. Seraph. *deciſ.* 270. *num.* 3.
Buratt. *deciſ.* 143. *num.* 20. & proinde bené probant vo-
7 luntatem patris, † ſeu facultatem, vt ſupra, conceſſam,
Cuman. *conſ.* 118. *num.* 1. Surd. *conſil.* 129. *num.* 28. Alb.
conſ. 529. *num.* 5. Rot. *deciſ.* 765. *num.* 8. *par.* 2. *recent.*
8 ad quam probandam † ſatis eſſent ſigna, & coniecturæ,
Bald. *in l. teſtamento*, *num.* 14. *ad med. C. de teſtam. milit.*
& conſ. 363. *num.* 2. *lib.* 5. Iaſ. *conſ.* 102. *num.* 10. *&* 17.
lib. 2. *conſ.* 127. *num.* 18. *verſ. & ſufficit ſi ex aliquibus*,
lib. 4. Soccin. ſen. *conſ.* 41. *num.* 1. *lib.* 3. Soccin. iun.
conſ. 120. *num.* 16. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 210. *num.* 25. *&*
præſumpt. 80. *num.* 1. *lib.* 4. Peregrin. *conſ.* 68. *num.* 2.
verſ. imo ſufficere, *lib.* 2. Laderch. *conſ.* 23. *ſub num.* 22.
infra med. verſ. ſed ſufficit, Gabr. *conſ.* 26. *num.* 4. *lib.* 2.
Giouagn. *conſ.* 17. *num.* 18. *lib.* 2. Gratian. *diſcept.* 635.
num. 26.

Non obſtat, quod ad effectum, de quo agitur, requiratur
9 † voluntas diſpoſitiua patris in teſtamento, Bart. *in l. Gal-
lus*, §. *& quid ſi tantum*, *num.* 14. *verſ. quandoque ipſe fi-
lius*, *ff. de liber. & poſth.* Iaſ. *ibidem num.* 138. *verſ. aduerte
tamen*, Soccin. iun. *conſ.* 120. *num.* 4. *lib.* 2. Iacob. de
Leonard. *int. conſ.* Soccin. iun. *conſ.* 121. *ſub num.* 21.
verſ. nam Aluerottus, *lib.* 2. Dec. *conſ.* 176. *ſub num.* 4.
verſ. & quia non ſufficit, Ruin. *conſ.* 109. *num.* 25. *circa
fin. verſ. & ſic*, *lib.* 3. Surd. *conſil.* 452. *ſub num.* 50.
& 51.

Quia hi Doctores requirunt quidem, quod voluntas pa-
tris non in conſequentiam, ſed directo ordinetur ad legiti-
mationem; quodque ſi ex teſtamento deducitur ea ſit di-
10 ſpoſitiua, ac deliberata, † non tamen excludunt quin ſi-
milis voluntas elici poſſit ex coniecturis, & emiſſa, vt in
caſu noſtro, in actu inter viuos ſuffragetur, quod imò ad-
mittit idem Soccin. *ſub d. conſ.* 120. *num.* 16. *& num.* 140.
vbi declarat, quod licet Bartolus *in d.* §. & quid ſi tantum
11 loquatur de voluntate patris in teſtamento, idem † eſt de
voluntate inter viuos, Iacob. de Leonard. *d. conſ.* 121.
num. 12. *&* 21. *in fin.* Trentacinq. *var. reſol. lib.* 2. *tit. de
legitimat. reſolut.* 2. *num.* 25. & tradunt Gabr. Peregrin.
Gratian. & alij ſupra allegati, inter quos Laderch. & Gio-
uagn. *explicite negant*, *requiri verba diſpoſitiua*, *& Lader-
chius reprobat nominatim Ruinum contrarium ſentientem*,
ſuper quo articulo non eſt opus immorari, quia habemus,
vt ſupra, verba diſpoſitiua patris, concedentia filijs facul-
12 tatem obtinendi legitimationem, † quæ comprehendunt
etiam legitimationem poſt mortem, licet id non exprimant
Socc. iun. *in d. conſ.* 120. *num.* 16. *lib.* 2. Ruin. *conſil.* 74.
num. 20. *lib.* 3. Peregrin. *dicto conſil.* 68. *num.* 2. *verſ. vbi ſa-
tis eſſe*, *lib.* 2. Gratian. *diſceptat.* 635. *num.* 25.

Non obſtat defectus citationis Sigiſmundæ, quæ tam-
13 quam filia citari debuit in ipſa legitimatione; † Quicquid
dicendum eſſet de agnatis iuxta diſtinctionem Dec. *conſ.*
363. *ſub num.* 16. quem ſequitur Surd. *conſ.* 452. *num.* 53.
Nam ſufficit reſpondere, quod in priuilegio DD. de
Campegijs, à Rota canonizato, adeſt clauſula (citatis, &
14 non citatis) † cuius vigore remittitur neceſſitas citationis,
Ruin. *conſ.* 104. *num.* 12. *&* 13. *lib.* 3. Burſatt. *conſ.* 1. *ſub
num.* 31. Menoch. *conſ.* 459. *num.* 45. *verſ. reſpondetur* 2.
Gratian. *diſcept.* 635. *num.* 16. Peregrin. *conſ.* 10. *num.* 11.
lib. 1. & in puncto Giouagn. *conſ.* 21. *num.* 37. *lib.* 1. Eugen.
conſ. 57. *num.* 46. *lib.* 1. *conſil.* 29. *num.* 51. *lib.* 2. Rota Bo-
non. *deciſ.* 30. *ſub num.* 134. Præter quod in caſu Decij de-
erat voluntas legitimantis; quia non fuerat facta mentio
exiſtentiæ filiorum, prout in caſu noſtro, in quo concurrit
vltrò legitimantis poteſtas; Et generaliter non requiritur
15 citatio in legitimatione facta de conſenſu patris, † quia
ſicuti pater poterat, legitimis, & naturalibus non citatis,
ad libitum diſponere de rebus ſuis, relicta filijs legitima,
16 vel ſpurium inſtituere hæredem † in tempus futuræ legiti-
mationis, *l. in tempus*, *ff. de hæred. inſtit.* Surd. *conſ.* 125.
17 *num.* 24. ita & potuit futuræ legitimationi † ſpurij conſen-
tire, nec præiudicium legitimorum ſequitur primario ex
† legitimatione, ſed ex teſtamento patris, qui legitimatum 18
inſtituit, vt remiſſiuè Sarmien. *ſelect. interpr. lib.* 1. *cap.* 8.
num. 4. *&* 5. poſt Aretin. *in l. ex facto num.* 12. *ff. de vulg. &
pupill.* Peregr. *conſ.* 68. *num.* 1. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 459.
num. 44. Laderch. *conſ.* 23. *num.* 21. *& ſeqq.* Caball. *conſil.*
164. *num.* 50. *lib.* 1. Cyriac. *controu.* 207. *num.* 15. *& controu.*
208. *num.* 22. Rota *deciſ.* 319. *num.* 8. *& ſeqq. par.* 5. *recent.*
deciſ. 254. *num.* 6. *&* 7. *coram Reuerendiſſimo Vrgellen.* &
in terminis contra filium † legitimum, & naturalem, tra- 19
dit Ruin. *conſil.* 104. *num.* 8. *lib.* 3. Trentacinq. *var. reſol.
lib.* 2. *tit. de legitim. reſol.* 2. *num.* 25. Mareſcott. *var. reſol.
lib.* 1. *cap.* 35. *num.* 6. vbi quod ſatis eſt fuiſſe factam men-
tionem filiorum, Put. *deciſ.* 89. *lib.* 2. *in correct.*

Rurſus non obſtat, quod pater inſtituerit Carolum filium
legitimatum, & ſic contemplatione præcedentis legitima-
tionis Archiuij, qua non ſubſiſtente in præiudicium filiæ,
cuius ibi mentio facta non fuit, nec pariter ſubſiſtit inſtitu-
tio, quia † teſtator errauerit cogitans legitimationem ſuf- 20
fragari, & propter errorem vitiatur inſtitutio, Caſtr. *in l.
eam quam col.* 4. *verſ. & per iſtam legem*, *C. de fideicomm.*
Dec. *conſ.* 176. *num.* 3. *conſ.* 320. *in princip.* Iaſ. *conſ.* 127.
num. 22. *lib.* 4. Laderch. *conſ.* 8. *num.* 5. Gregor. XV. *de-
ciſ.* 271. *num.* 24.

Dato enim & non conceſſo, quod legitimatio Archiuij
non releuaret, procederet forſan obiectum, niſi pater co-
gitans de prima legitimatione, poſſe dubitari, mandaſſet fi-
lijs, vt alias quotquot neceſſariæ eſſent, ab habente poteſtatē
impetrarent, vel non impetraſſent, in quibus terminis lo-
quuntur mox allegati; ſed in caſu contrario ceſſat error,
quia cùm pater iam cogitauerit de poſſibili inſufficientia
legitimationis factæ, videtur inſtituiſſe etiam contempla-
tione futuræ, quàm fieri conſenſerat, adeò quod verbum
(legitimatum) quamuis præteriti temporis † ex præſum- 21
pta voluntate teſtatoris, referatur quoque ad legitimatio-
nem faciendam iuxta theoricam, quàm ex *text. in l. ver-
bum erit* 123. *ff. de verb. ſignif.* deſumit Alberic. *in l. ver-
bum oportebit*, *num.* 2. *& ſeqq. ff. eod.* & ſequuta eſt Rot.
in Bononien. Palatij de Elefantutijs 16. *Ianuarij* 1640. *coram
R. P. D. meo Ghiſilerio*, facit Bart. *in l.* 1. *quaeſt.* 7. *verſ. con-
cludo ergo*, *ff. de iur. codicill.* Sim. de Præt. *de interpret. vlt.
vol. lib.* 2. *interpr.* 2. *dubit.* 1. *ſolut. vlt. num.* 43. *fol.* 130. &
in fortioribus terminis Dec. *conſ.* 176. *ſub num.* 4. *infra med.
& num.* 5. Sicuti dicimus, quod vocatio de filijs natis refer-
tur etiam ad naſcituros, quando † ſubeſt veriſimilis volun- 22
tas teſtatoris, Surd. *conſ.* 125. *ſub num.* 20. *verſ. quia*, vbi
Giurb. *de conſuet. Meſſan. cap.* 1. *gloſ.* 4. *par.* 1. *num.* 92. poſt
Phanuc. *de lucr. dot. gloſ.* 5. *num.* 8. *& alios ibi allegatos.*
Semper enim attendi debet quid teſtator veriſimiliter ſenſe-
rit, † impropriando quoque verba, ſi opus ſit, vt menti 23
inſeruiant, *l. ex facto* 35. *ff. de hæred. inſtit. l. fundus, qui
locatus*, *ff. fund. inſtruct.* Hond. *conſ.* 65. *num.* 16. *&* 17. *lib.*
2. Mantic. *de coniectur. lib.* 3. *titul.* 3. *num.* 1. *& ſeqq.* Cyriac.
controuerſ. 550. *num.* 8. *& ſeqq.*

Tandem non obſtat ſtatutum Vrbis cap. 144. lib. 1. pro-
hibens, ne exiſtente filia legitima, & naturali, Pater filio
legitimato relinquat vltra medietatem bonorum, quia non
conſtat, Sigiſmundam eſſe Ciuem Romanam, † aut bo- 24
na, de quibus agitur, ſubiacere iuriſdictioni ſtatuentium,
vt requiritur Bald. *in l. cunctos populos*, *num.* 73. *C. de Summ.
Trinit. Fid. Cathol.* Rota coram ſanct. mem. Greg. XV.
deciſ. 255. *num.* 3. *deciſ.* 137. *num.* 7. *par.* 6. *recent.* vbi alle-
gantur Concordantes. Et donec diſcutiatur an intret ſta-
tutum, aut legitimatio ſuffragetur, legitimatus non eſt
amouendus à poſſeſſione, † quia etiam ſpurij ſunt capa- 25
ces poſſeſſionis Caputaq. *deciſ.* 345. *par.* 2. Laderch. *conſ.*
133. *num.* 18. Gozadin. *conſ.* 6. *num.* 89. Contard. *in l. vnic.
limit.* 12. *num.* 19. *C. ſi de mom. poſſ.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

*Supra in præcedenti Parte Octaua habetur alia deciſio in
eadem cauſa emanata, quæ eſt deciſio* 263.

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. GHISILERIO,

Poſtea Epiſcopo Terracineñ.

Romana Fideicommiſſi.

Luna 17. Maij 1641.

ARGVMENTVM.

Vocatio facta de filijs tamquam in conditione poſitis, numquam extenditur ad nepotes, etiam attenta diſpoſitione ſtatuti Vrbis, & ratione, quia appellatione filiorum nepotes an fideicommiſſis conueniunt, quod æquè procedit in paſſiua, ac in actiua ſubſtitutione, cùm fauor nepotum non habeatur in conſideratione, vbi concurrit grauamen alicuius.

SVMMARIVM.

1 *Grauatus reſtituere filijs, non cenſetur grauatus reſtituere nepotibus, & num. ſeq.*

Filiorum appellatione, in fideicommiſſis, nepotes non veniunt, num. 1. & ſeqq.

3 *Extenſio de perſona ad perſonam in fideicommiſſis non ita facilèr admittitur, ſiue illa deducatur ex identitate rationis, ſiue ex veriſimili, aut præſumpta mente teſtatoris.*

4 *Tutor datus à patre filijs non intelligitur datus illi filio, quem pater ſe habere ignorabat.*

5 *Filijs in conditione poſitis, & ſic ſe ſtatuto Vrbis etiam ad fideicommiſſum vocatis, non cenſentur vocati nepotes.*

Appellatione filiorum in fideicommiſſis non veniunt nepotes, non ſolum in paſſiua, ſed etiam in actiua ſubſtitutione, num. 5.

6 *Nepotes non veniunt appellatione filiorum etiam in fauorabilibus quoties concurrit grauamen alterius, & n. 7. vbi vide.*

7 *Filiorum appellatione veniunt nepotes in ſubſtitutione reciproca, vtpotè illis fauorabili.*

Intellige, vt num. ſeqq. vbi dicitur opinionem eſſe controuerſam inter Doctores.

9 *Diſpoſitio facta de filijs, ſi in filijs primi gradus ſuum fuit effectum ſortita, ad nepotes non trahitur.*

10 *Subſtitutio facta, ſi omnes ſine filijs decederent, reciprocam inter vocatos operare non poteſt, ſi caſus non euenit.*

11 *Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur conditione non purificata.*

DECISIO XXXIV.

FAuſta Vipereſca in eius ſub quo deceſſit teſtamento in omnibus, & ſingulis ſuis rebus, & bonis mobilibus, & immobilibus, præſentibus, & futuris vbilibet exiſtentibus, & ad ipſam quomodolibet ſpectantibus hæredes ſuos vniuerſales fecit, inſtituit, & ore proprio nominauit Erſiliam, Victoriam, & Prudentiam eius filias legitimas, & naturales, & quamlibet earum pro rata; Et decedente aliqua ex ipſis ſine filijs legitimis, & naturalibus, illi ſeu illis ſic decedentibus ſubſtituit, & ſuccedere voluit alias eius filias, & hæredes ſupradictas ſuperſtites, & earum filios legitimos, & naturales in ſtirpes, & non in capita; Et morientibus omnibus dd. eius filiabus, & hæredibus abſq; filijs legitimis, & naturalibus ſubſtituit, & ſuccedere voluit filios & hæredes Vipereſchi de Vipereſchis eius fratris, & ipſorum filiorum, & hæredum deſcendentes. Obijt primo loco Prudentia relicto Timotheo filio, ſecundo loco Erſilia ſine filijs, vltimo loco deceſſit Victoria relictis nepotibus ex Beatrice filia prædeſuncta, necnon alijs nepotibus ex Alexandro filio prædefuncto. Orta controuerſia inter nepotes ex filio vti hæredes ex teſtamento Victoriæ, & nepotes ex filia prætendentes pro certa rata per fideicommiſſum dictæ Fauſtæ ad eorum fauorum purificatum eſſe vocatos A. C. per diffinitiuam ſententiam immiſſionem reſpectu medietatis denegauit, reſpectu verò alterius medietatis reſeruauit iura agendi; Vnde cauſa per viam appellationis coram me introducta, dubitaui; An conſtet de fideicommiſſo Fauſtæ, & pro qua parte, ad fauorem dictorum filiorumq. Beatricis, & DD. cauſa benè diſcuſſa reſponderunt de illo non conſtare.

Quia ponderatis ſupradictis verbis Teſtatricis apparet ipſam duas feciſſe ſubſtitutiones. Primam in caſu quo aliqua ex eius filiabus hæredibus inſtitutis decedere abſque filijs legitimis, & naturalibus, quo caſu ſubſtituit alias filias & hæredes ſuperſtites, & earum filios legitimos, & naturales in ſtirpes. Alteram verò in caſu quo decederent omnes dictæ eius filiæ, & hæredes abſque filijs, & in iſto caſu ſubſtituit, & ſuccedere voluit filios, & hæredes Vipereſchi fratris. Ex hisduobus caſibus primus ſolum ſucceſſit, cum mortua ſit Prudentia relicto Timotheo filio, de cuius portione hodie non agitur, & Erſilia ſine filijs, cuius portio vigore reciprocæ deuenit ad Victoriam, quæ ſola ſuperſtes erat tempore mortis Erſiliæ ex filiabus Teſtatricis; Quæ cùm fuerit grauata reſtituere filijs, & ſic Beatrici filiæ, vtrique prædeſuncta Beatrice non cenſetur grauata reſtituere nepotibus ex dicta Beatrice filia † cum re- 1
gulariter in fideicommiſſis appellatione filiorum non veniant nepotes, *l. quid ſi nepotes, ff. de teſtam. Tutor. §. fin. inſt. qui teſtam. tut. dar. poſſ.* Bart. *in l. liberorum num. 10. ff. de verb. ſignif.* latè Mantic. *de coniect. lib. 6. tit. 8. num. 2.* cum alijs cumulatis à Rota *deciſ. 507. num. 2. par. 2. recent. & deciſ. 667. num. 1. eodem par. 2.* vbi aliæ concordantes deciſiones referuntur, & firmatur, quod receptior DD. opinio ſit hæredem grauatum ad fauorem filij † non poſ- 2
ſe dici grauatum ad fauorem nepotis, & quod hanc communem eſſe opinionem teſtantur Hond. *conſ. 60. num. 61. & 71. lib. 1.* Suarez, Alciat. Dec. Marcabr. Ceph. & alij *in d. deciſione relatis.* Et quamuis filiorum appellatione, quandoque veniant nepotes per extenſionem, & impro-
priè, nihilominus † hæc extenſio de perſona ad perſo- 3
nam, non ita paſſim in fideicommiſſis admittitur, neque ex identitate rationis, neque ex veriſimili, & præſumpta mente Teſtatoris, Iaſon. *conſ. 220. num. 10. lib. 2. per text. in l. ſi quis ita, §. penult. ff. de teſtam. tutel.* Vbi quod ſi Teſtamento, in teſtamento dederit tutores filijs ſuis, non dicitur de-
diſſe tutorem illi filio † quem ignorabat ſe habere, & tamen 4
ex præſumpta charitate, & mente patris ſi pater de tali filio fuiſſet interrogatus veriſimiliter, & proculdubio idem ſtatuiſſet Rota *d. deciſ. 507. num. 3. par. 2. recent.*

Non obſtat, quod Beatrix mater fuerit poſita in conditione tamquam filia Victoriæ, & ideò cenſeatur vocata ex ſtatuto Vrbis lib. 1. cap. 142. quia eſto, quod eſſet vocata Beatrix tamquam poſita in conditione ſub nomine filiorum Victoriæ, non tamen ſequeretur eſſe vocatos nepotes eiuſdem
Victoriæ ex dicta Beatrice filia, † cùm vt dictum fuit abſo- 5
lutum ſit in fideicommiſſis appellatione filiorum non venire nepotes, non ſolum in ſubſtitutione paſſiua ad hoc ſcilicet, vt grauamen iniunctum filijs extendatur etiam ad nepotes, ſed etiam in ſubſtitutione actiua, vt ſcilicet vocatis filijs per fideicommiſſum dicantur vocati etiam nepotes, Rota *dicta deciſ. 507. num. 4. par. 2. recent.* ſubdens, quod regu-
lariter vbicumque agitur de grauamine alterius † etiamſi 6
adſit fauor ipſius nepotis, quod ille non veniat appellatione filiorum, *per text. ſupra allegat. in l. quod ſi nepotes in fin. ff. de teſtam. tutel. d. §. fin. inſtit. qui teſtam. tut. dar. poſſ.* Soccin. ſenior *conſ. 14. in princip. lib. 1.* cum alijs fusè congeſtis per Cyriac. *contron. 8. num. 69.*

Neque verùm eſt, quod dicitur hic agi de ſubſtitutione, & fideicommiſſo reciproco inter filias inſtitutas, & ſubſti-
tutas ad inuicem, vnà cum illarum filijs, † quo caſu cum 7
diſpoſitio dicatur fauorabilis filiorum nomine veniunt nepotes, vt tenuit Curt. iun. *conſ. 23. num. 12.* Gabr. *conſ. 123. num. 25. lib. 2.* Aym. *conſ. 316. col. vltim.* Menoch. *conſ. 452. num. 50. & conſ. 636. num. 30.* Sim. de Pret. *de interpret. vlt. volunt. fol. 276. ſolut. 3. num. 21.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 290. num. 8. & quæſt. 320. num. 55. & 56.* Quia reciproca ſolum adeſt inter filias hæredes non autem inter illarum filios quorum vocatio deducitur ex ſola conditione ſi ſine filijs ſub qua dicuntur vocati, & ſic hæc opinio, vt in reciproca ſubſtitutionem filiorum nomine comprehendantur nepo-
tes, † quæ non caret contradictore, vt patet ex deductis 8
per Dec. *conſ. 465. num. 10. verſ. & ſubſtituto,* ita firmat Paul. & Caſtr. *conſ. 131. num. 2. verſ. non debet lib. 2. per text. cum gloſſ. in Auth. de reſtit. fideicom. §. nos autem collat. 9.* Abb. *conſ. 29. num. 12. lib. 1.* Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 67. num. 27.* adductis per Fuſar. *d. quæſt. 290. num. 9. & q. 320. num. 57.* in hoc caſu locum habere non poteſt; quia diſpoſitio ſortita fuit effectum ſuum in dicta Victoria filia

9 primi gradus. † Vndè non eſt amplius extendenda ad ne-
potes eiuſdem Victoriæ ex dicta Beatrice filia prædefuncta
Peregrin. *de fideicom. art.* 19. *num.* 6. *& art.* 22. *num.* 58.
Card. Mantic. *de coniect. vltim. volun. lib.* 8. *tit.* 8. *num.* 6.
cum alijs congeſtis per Fuſar. *de ſubſtit. quaſt.* 321. *num.* 31.
& conſ. 124. *num.* 16.

Minus facit coniectura, quæ adducitur ex ſubſtitutione
facta de filijs Vipereſchi fratris ex quorum vocatione præ-
tenditur ordinatam fuiſſe reciprocam inter omnes deſcen-
dentes à dd. filiabus primis hæredibus; quia ſubſtitutio fa-
cta fauore deſcendentium Vipereſchi legitur facta in caſu
quo omnes filiæ, & hæredes Fauſtæ Teſtatricis decederent
10 ſine filijs, quæ conditio euanuit, † ex quo Prudentia deceſ-
ſit cum filio maſculo, qui fecit deficere ſubſtitutionem re-
ſpectu omnium; quia non eſt verificata conditio, quod om-
nes filiæ inſtitutæ hæredes deceſſerint ſine filijs Craſſ. *in*
§. ſubſtitutio quaſt. 79. *num.* 14. Ciriac. *controu.* 521. *num.* 18.
Deficiente autem ſubſtitutione corruunt etiam coniectu-
ræ tractus ſucceſſiui, & digreſſus ad plures gradus ſubſti-
tutionum ad fauorem eorundem de Vipereſchis cum alijs
adductis reſultantibus ex dicta ſubſtitutione, quæ pro-
cederent, ſi caſus conſideratus à teſtatrice eueniſſet, Cùm
autem tota iſta vocatio pendeat ab illa conditione ſi omnes
11 inſtitutæ ſine † filijs deceſſerint illa non purificata,
non potuit fideicommiſſum tranſmitti ex cumulatis per
Noal. *de tranſmiſſ. caſ.* 1. *num.* 32. *& ſeqq.* & propter euen-
tum contrariæ conditionis obitus filiarum cum filijs expira-
uit etiam ſubſtitutio fauore deſcendentiæ Vipereſchis fra-
tris,

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit non con-
ſtare de fideicommiſſo.

R. P. D. G H I S I L E R I O,

Poſteà Epiſcopo Terracinen.

Romana Fideicommiſſi de Incoronatis.

Mercurij 29. Maij 1641.

A R G V M E N T V M.

Bona ſuper quibus petitur à fideicommiſſario im-
miſſio, fuiſſe à teſtatore poſſeſſa probatur ex in-
ſignijs, & armis exiſtentibus in re quæ fideicom-
miſſaria prætenditur, iunctis alijs adminiculis, &
coniecturis in deciſione ponderatis. Hæres fidei-
commiſſarius agit contra grauatum ad refectio-
nem damnorum, & intereſſe, ratione deuaſtatæ
domus fideicommiſſo ſubiectæ,

S V M M A R I V M.

1 *Domum fuiſſe in bonis fideicommittentis probatur ex in-*
ſignijs, & armis in illa exiſtentibus iunctis tamen ad-
miniculis.
2 *Emptio facta ab alio, vti donatario, vel fideicommiſſario*
alterius, intuitu fideicommiſſi facta cenſetur, ideoque
illi acquiritur.
3 *Emptor etſi pretium rei emptæ non ſoluerit, dummodò*
non adſit contraria conuentio, poteſt illam fideicom-
miſſo ſubijcere.
Venditio non reſoluitur licèt pretium non ſoluatur, ſed
ad illud debet agere venditor, num. 3.
4 *Facultas diſponendi alicui competens ad ſucceſſorem non*
tranſit, ſi ille qui diſponere debebat, nunquam ea fuit
vſus.
5 *Remedium l. fin. C. de edicto Diui Adriani Tollen. com-*
petit fideicommiſſario aduerſus grauatum pro di-
rutione domus fideicommiſſo ſubiectæ pro pretio ſci-
licet, & intereſſe.

D E C I S I O XXXV.

POſtquam Rota coram bon. me. Pirouano ſub die * 13.
Maij 1639. cenſuit eſſe dandam immiſſionem D. Ange-
lo Incoronato in bonis ſubiectis fideicommiſſo Marcelli de
Incoronatis condito vſque de anno 1563. Et ſub diebus 5.
Nouemb. eiuſdem anni, & 5. Martij 1640. non obſtare de-
tractiones, eidemque ſuffragari quoque donationem Fran-
ciſci. Proſequendo diſputationem coram eodem petijt im-
mitti in poſſeſſionem domus poſitæ in via Iulia occupatæ a
Venerabili Congregatione Plagarum vti ſubiectæ eiſdem
fideicommiſſis, & obtinuit ad eius fauorem reſponderi, ſed
quoniam morte præuentus non potuit publicare rationes
reſolutionis, Domini mihi in eius locum ſubrogato hoc de-
mandarunt.

Ratio ſupradictæ reſolutionis fuit, quia fuit probatum
domum fuiſſe ſubiectam fideicommiſſis Marcelli, & Franci-
ſci de Incoronatis purificatis ad fauorem eiuſdem Angeli in
ſupradictis deciſionibus.

Quò enim ad fideicommiſſum Marcelli patet ex inuen-
tario confecto poſt obitum Marcelli per Iuliam matrem, &
Tutricem filiorum, & hæredum ipſius; domum, de qua
agitur, fuiſſe in bonis dicti Marcelli, & apparet Cæſarem
de Incoronatis hæredem grauatum defuncto Franciſco pa-
tre ſub die 10. Maij 1630. accepiſſe realem, actualem, & cor-
poralem poſſeſſionem eiuſdem domus vti ſubiectæ fidei-
commiſſo Marcelli aui, & Rutilium Brandum conducto-
rem eiuſdem domus, qui fuit author Congregationis, re-
cognouiſſe in Dominum dictum Cæſarem, & ex antiquis
armis, & inſignijs familiæ de Incoronatis exiſtentibus in
iſta domo, † probatur eam fuiſſe in bonis Marcelli fidei- 1
committentis, Menoch. *conſ.* 111. *num.* 26. Fuſar. *de ſubſtit.*
quaſt. 618. *num.* 43. & alij multi, quos congerit Maſcard. *de*
probat. concluſ. 551.

Quo verò ad fideicommiſſum Franciſci pariter probatur
eiuſdem domus identitas, & poſſeſſio ex eo, quod Pom-
peius Columna vendidit partem huius domus Congrega-
tioni, & poſtea fuit coactus eam retrocedere Franciſco ra-
tione Conſortis, ſcilicet, quia aliam contiguam portionem
poſſidebat, vt conſtat ex monitorio facto ſuper retractu de
mandato R. P. D. mei Celij Bichi tunc Locumtenentis A. C.
ſub die 9. Septembris 1628. & ex inſtrumento retroceſſionis
factæ per Congregationem ad fauorem Franciſci 9. Octo-
bris eiuſdem anni 1628.

Non obſtat, quod eadem portio domus fuerit vendita à
Pompeo Columna, & ſic non poſſit dici, quod fuerit in
bonis fideicommittentium de tempore obitus, prout requi-
ritur; Quia cum Pompeius non poſſit conſiderari niſi tan-
quam tertius, non potuit præiudicare fideicommiſſo, & vt
fuit dictum ſupra, apparet eam poſtea fuiſſe retractam à
Franciſco poſt cuius obitum non licuit Cæſari eam vendere
Congregationi in præiudicium fideicommiſſi.

Neque obſtat, quod in retractu fuerit reſeruatum ius re-
dimendi Pompeio Columnæ, qui poſtea vendidit illud Cæ-
ſari, quia conſtat eumdem Cæſarem emiſſe iſtud ius vti do-
natarium Franciſci, † & conſequenter voluiſſe acquirere 2
eius fideicommiſſo, ſicut in ſimili caſu fuit dictum in *Bono-*
nien. fideicommiſſi de Glauarinis die 4. May 1640. *coram*
R. P. D. meo Roias.

Prout etiam nihil facit, quod dicitur Franciſcum non
ſoluiſſe integrum pretium dictæ partis domus, ſed tantum
ſcuta 335. Vnde infertur non potuiſſe illam ſubijcere fidei-
commiſſo, quia cum non conſtet de aliquo pacto impedien-
te translatione dominij, non poteſt negari, quin fuerit ef-
fecta ipſius, & potuerit de illa diſponere, † quod ſi Congre- 3
gatio prætendit eum remanere debitorem alicuius partis
pretij, debet contra illum agere iuxta text. *in l. ſimile, C. de*
rei vendicat.

Minus videntur obſtare prima detractio cauſa dotis ma-
tris Cæſaris, dum non conſtat de tali dote præter alias re-
ſponſiones, quæ eidem detractioni datæ fuerunt in ſupra-
dictis deciſionibus bon. mem. Pirouani ſub diebus 5. No-
uembris 1639. & 5. Martij 1640. quod propter plures alie-
nationes factas à Cæſare conſumpta fuerit tam iſta, quàm
aliæ detractiones, quæ ei potuiſſent competere. Altera de-
tractio conſiſtens in ſcutis quingentis, quæ Franciſcus ſibi
reſeruauit in donatione, tollitur eadem reſponſione ex præ-
ſumpta ſatisfactione Cæſaris ob plures alienationes ab eo
factas. Præterea cùm illa fuerit ſimplex reſeruatio diſponen-
di, non potuit ea ſumma ſpectare ad Cæſarem ſiue ex illius
perſona ad Congregationem, † dum non conſtat, quod 4
Franciſcus vſus fuerit tali facultate, vt pluribus probat Soc-
cin. ſen. *conſ.* 92. *num.* 23. *lib.* 3. Gabr. *conſ.* 915. *num.* 11. *lib.* 1.
Theſaur. *deciſ.* 97. & alij relati per Fuſar. *de ſubſtit. quaſt.* 550.
num. 5. & tenuit Rota *in Bononien. fideicommiſſi de Lutio*
9. Nouembris 1619. *coram bo. me. Card. Sacrato apud Gio-*
uagn. fol. 619.

Neque releuant quæ dicuntur de dirutione domus,
† cùm hoc non impediat, quo minus in vim remedij, *l. fina-* 5
lis relaxetur mandatum executiuum pro pretio, & intereſſe,
quaſi ex remedio vtili, vt fuit dictum in *Ciuitatis Caſtelli*
ſupple-

Digitized by Google

ſupplementi legitima 23. Martij 1640. coram Reuerendiſs. D. meo Merlino Decano.

Et ex his DD. cenſuerunt immiſſionem eſſe dandam vtraque parte audita.

Hæc deciſio habetur ſupra in præcedenti Parte VIII. in ordine deciſ. 134. & in eadem parte ſunt aliæ deciſiones eiuſdem cauſa, & ſunt deciſ. 41. 171. & 203.

R. P. D. CARRILLO.

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Bononien. Pecuniaria.

Luna 17. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Nomen debitoris ceſſi cum promiſſione exigibilitatis, vt inexigibile probetur ſufficiunt diligentiæ executorum, vnà cum citatione facta contra cedentem ad iudicandum bona debitoris: Inſtrumentum illud attenditur, quod magis præcisè loquitur, & clariùs, vbi alterum per extenſum, alterum verò ſolum per abbacum ſummam in eo contentam ſpecificat.

SVMMARIVM.

1 *Inexigibilitas debitoris ceſſi probatur ex mandato contra eam relaxato, quod exequi non potuit propter legitima impedimenta.*

Quinimo ex citationibus factis contra cedentem ad iudicandum bona debitoris. ibidem.

2 *Inexigibilitatem ad probandam quoties agitur vigore obligationis de manutenendo nomen debitoris exigibile.*

Sufficiunt diligentia executorum, & citationes pro indicatione bonorum, nec formalis requiritur excuſſio. ibidem.

3 *Inexigibilitas debitoris probatur ex ceſſione bonorum per eam facta.*

Excuſſio non requiritur vbi notoriè apparet de inexigibilitate debitoris, num. 3.

4 *Bona æſtimantur ad rationem quinque pro centenario.*

5 *Inſtrumentum extractum à ſubſtituto Notarij cauſa plenè probat etiam ſine citatione partis.*

6 *Inſtrumentum ſi alterum ſummam per extenſum ſpecificet, alterum vero illam per abbacum enunciet magis attenditur quod per extenſum loquitur.*

Inſtrumentum illud attendi debet, quod clarius loquitur, num. 6.

7 *Inſtrumenta vbi duo ſunt quorum alterum ab alio diſcrepat ſtatus pleniori.*

DECISIO XXXVI.

IOannes Cecchellus duo credita aſcendentia ad libras 5500. quæ habebat contra Petrum de Funis, & Ioannem de Zannettis ceſſit cum promiſſione exigibilitatis D. Marchioni Fontanæ, qui eadem nomina Debitorum ſic ceſſa denuò ceſſit Emilio de Sartis cum ſimili promiſſione exigibilitatis, ſed quia dictus Emilius Ceſſionarius nihil conſequi potuit à Debitoribus ceſſis, nec à Cecchello cedente; Semidea eiuſdem D. Emilij filia, & hæres iudicium contra d. Marchionem inſtituit vigore obligationis per ipſum factæ de manutenendo Cecchellum exigibilem, & deuoluta in gradum appellationis cauſa ad Rotam mihique commiſſa dubitaui, An conſtet de inexigibilitate Ioannis Cecchelli, quæ ſuffragetur d. Semideæ, & affirmatiuè fuit reſponſum.

Quandoquidem in Summario eiuſdem Semideæ apparet contra d. Cecchellum fuiſſe relaxatum mandatum, & non potuiſſe exequi ob inhibitionem, & decretum viſitæ gratioſæ Ciuitatis Bononiæ, quæ mandauerat eundem Cecchellum non moleſtari neque realiter neque perſonaliter attenta ceſſione bonorum per ipſum facta Creditoribus,
1 prout conſtat ex relationibus Executorum, † & vlterius dantur citationes contra dictum Marchionem ad indicandum bona Debitoris ſuper quibus fieri poſſet executio, qui ſunt boni modi probandi inexigibilitatem, iuxta theoricam gloſ. *in l. à Diuo Pio §. in venditione verb. capiantur, ff. de re iudic.* Quam ſequuntur Angel. Imol. Pacian. & alij plures relati per Ciriac. *in contron. 3. à num. 142. vſque ad num. 147.*

Nec erat neceſſaria formalis excuſſio citato ipſo Marchione, quia dum agitur vigore obligationis de manutenendo nomen Debitoris exigibile ſufficiunt † prædictæ di- 2
ligentiæ Exequutorum, & citationes pro indicatione bonorum, Aretin. *in §. ſi quis in fraudem num. 13. Inſtit. de action.* Papien. *in inform. reſp. libell. in action. hypothec. in verb. exceptionem Excuſſionis num. 17.* Thomat. *deciſ. 61. num. 10. & 11. cum ſeqq. facit deciſ. Forolinien. Ceſſionis cenſus 29. Maij 1626. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo;* Præſertim cum ex Decreto Viſitæ emanato vigore ceſſionis bonorum notoria facta fuiſſet inexigilitas Cacchelli, † qua 3
notorietate ſtante opus non erat vlteriorem facere excuſſionem, Bald. *in conſ. 198. lib. 1.* Roland. *conſ. 9. num. 20. lib. 1.* Neguſant. *de pignorib. part. 8. membr. 1. num. 14.* Corn. *conſ. 46. col. penult. lib. 2.* Ioſeph. Ludouic. *deciſ. Peruſ. 45. num. 15.*

Non obſtat, quod in indicationibus, & Decretis Viſitæ enuncientur plura bona annui redditus librarum 3000.
† quorum proprietas æſtimata ad rationem quinque pro 4
centenario, *iuxta gloſ. final. in auth. perpetua de ſacr. ſanct. Eccleſ.* aſcendat ad libras 60. mill. circiter, Credita autem pro quibus bona prædicta fuerunt aſſignata non excedant libras 26. mill. & ſic dicta Semidea potuerit ſe ſatisfieri procurando ſubhaſtationem dictorum bonorum.

Quia non ſubſiſtit quod Credita prædicta ſint in libris 26. mill. ſed benè in ſcutis 26. mill. vt legitur in inſtrumento originali producto pro parte dictæ Semideæ duobus ab hinc menſibus parte citata, † quod plenè probat, vti ex- 5
tractum à ſubſtituto Actuarij cauſæ licet abſque citatione partis iuxta deciſ. Gregor. XV. 59. *num. 4.* vbi aliæ plures horæ deſiones concordantes cumulantur, quo ſuppoſito in facto certum eſt, quod nec redditus librarum 3000. nec proprietas ad rationem quinque pro centenario eiuſdem redditus ſatis fuiſſet pro ſoluendis dd. ſcut. 26. mil.

Nec releuat Inſtrumentum pro parte d. D. Marchionis productum loquens de libris per abacum, quoniam viſum fuit Dominis magis ſtandum † eſſe alteri Inſtrumento lo- 6
quenti per extenſum tam ex eo quod clarius loquitur ad notat per Rota Ianoen. *in deciſ. 96. num. 1. 2. & 3.* quam etiam, quia plus continet quando autem duo adſunt In-
ſtrumenta † quorum alterum ab alio diſcrepat, ſtatus ple- 7
niori, vt tenet Alex. *in conſ. 105. num. 3. lib. 2. arg. l. ſi ita ſcriptum fuerit 67. ff. de hered. inſtit. & l. ſi quis ex argentarijs, §. ſi initium, ff. de edend.*

Et ita vtraque &c.

R.P.D. HIERONYMO VEROSPIO

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Lauden. Præeminentiarum.

Luna 17. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Eccleſia olim Parochialis, demum in Collegiatam erectam, Animarum cura, quæ per antea ad ſolum Parochum ſpectabat, an per Præpoſitum tantum, in illius locum ſubrogatum, vel per totum Capitulum debeat exerceri, vbi de differentia illorum actuum quos exercet Præpoſitus tanquam prima dignitas ab illis, quos idem tanquam Parochus adminiſtrat.

SVMMARIVM.

1 *Animarum quæ pertinent ad curam, & Parochi ſpectant officium, nemo exercere poteſt contra ipſius Parochi, aut præpoſiti voluntatem.*

2 *Parochus, ſeu Præpoſitus poteſt alijs permittere exercitium curæ animarum, vt ipſum adiuuent in illius officio.*

3 *Capitulum Eccleſiæ Collegiatæ exercere poteſt animarum curam.*

4 *Cura animarum in Eccleſia Collegiata, in qua reſidet Archipresbyter, aut alia dignitas, pertinet ad perſonam, quæ tali præfulget dignitate, & num. ſeq.*

6 *Cura animarum in Eccleſia Collegiata tunc ſpectat ad Ca-*

Digitized by Google

Capitulum, quando illum Capitulum ſimul cum Præpoſito exercere conſueuit.

Fructus prouenientes ex iuribus Parochialibus ſi æqualiter diuidantur inter Præpoſitum, & Canonicos.

Tunc arguitur animarum curam ad vtroſque ſimul pertinere, ſecus è contra num. 6. & 7.

Actus, qui exerceri debent per Rectorem, ſæpè Præpoſitum propter illius abſentiam, vel impedimentum, deuoluuntur in exercitio ad perſonam antiquiorem, & digniorem, quæ ſit præſens.

9 *Intellige concluſionem procedere vbi Præpoſitus illos exercet tanquam prima dignitas, ſecus ſi tanquam Parochus ratione curæ ſibi commiſſa.*

Quia tunc illi non poſſunt ab alijs adminiſtrari eo inuito, ibid.

10 *Præpoſitus in Eccleſia Collegiata, quæ olim erat Parochialis, vices duarum ſubſtinet perſonarum.*

Præpoſiti nempè quatenus ſubſtinet vices primæ dignitatibus, & Parochi quatenus illius ſucceſſit officium, ibidem.

11 *Præpoſitus Eccleſiæ Collegiatæ ſubſtinens vices, & Præpoſiti vti primæ dignitatis, & Parochi duplicis generis fructus habere debet.*

DECISIO XXXVII.

QVæſitum fuit in dubio propoſito; An Canonici Sancti Blaſij, in Oppido Cotonei, quod eſt in Diœceſi Laudenſi inter Fluuium Adduam, & Fluuium Lambrum exercere poſſent officia, & munera Parochialia præſente Præpoſito eoque inuito ſiue etiam illo impedito, aut abſente. Et negatiuè reſponſum fuit; Nam hæc Eccleſia erat antea Parochialis, & præteritis annis erecta fuit in Collegiatam ex Priuilegio Sanctiſſimi D. N. cuius erectionis occaſione commiſſa fuit Præpoſito cura Animarum, quæ antea competebat Rectori; Vnde non poterat contra ipſius Præpoſiti voluntatem aliquis exercere in eadem Eccleſia,
1 † ea quæ pertinebant ad curam Animarum, aut officium Parochi, vt notatur *in cap. ſcriptum 6. quæſt. 3. & in cap. nullus 9. quæſt. 2. & in Clementina dudum de ſepult.* vbi Card. *in princ.* Gemin. *in cap. vt Animarum de conſt. lib. 6. num. 20.* Oldrad. *conſ. 81. num. 2.* Sed ſolum hæc facultas potuiſſet competere ex voluntatem, & permiſſione ipſius Præpoſiti,
2 † qui illam conceſſiſſet alicui, vt eum adiuuaret in exercitio Curæ, vt tradit Card. *in d. Clement. dudum de ſepult. n. 26. & in Clement. 1. num. 11. de priuileg.* Vitalio. *in d. Clement. dudum num. 48.* Geminian. *in cap. per lectis 25. diſtinct. n. 15.* Ioan. Andr. *in cap. officium num. 4. de off. Archipresbyt.* Rot. *deciſ. 52. num. 24. part. 2. diuerſ.*

Neque poterat hæc Cura pertinere hodie ad Capitulum
3 eo quia Eccleſia eſſet Collegiata, vt voluit Oldrad. *in conſil. 67. num. 1. authorit. text. in cap. irrefragabili, §. exceſſus de offic. Ordinarij*, quem ſequutus fuit Roman. *conſ. 325. num. 3.* Lapus *allegat. 5. num. 7.* & tenuit Rota *in Tarentina adminiſtrationis Sacramentorum 15. Aprilis 1611. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano in 2. part. recent. deciſ. 340. n. 1.* vbi cenſuit hoc Curæ incumbere toti Collegio quamuis adeſſet in Eccleſia Archipresbyter, cui deberetur maior præeminentia inter cæteros Canonicos; Hæc enim vera eſſent in caſu quo in Eccleſia Collegiata non adſit aliqua
4 dignitas, quæ ſit alijs ſuperior. † Quia ea exiſtente cenſetur onus curæ reſidere apud perſonam, quæ tali dignitate præfulgeat non autem apud Collegium, aut Capitulum, vt de Archipresbytero eſt, *text. in cap. 1. de off. Archipr.* & notauit gloſ. *in cap. miniſterium eodem tit. in verb. cunctis*, Ant. de Butr. *ſuper eod. cap. num. 2.* Ioan. Andr. *in cap. offic. in princ. & num. 4.* Ballamer. *in cap. vt ſingula num. 10. eod. tit.* Rota *in Aquilana Vicariatus 16. Nouembris 1588. coram Card. Seraphino inter impreſ. deciſ. 839. num. 4.* & de
5 alijs dignitatibus, † quæ eodem modo cæteris præeſſe videantur tradit Innoc. *in cap. cum non ignoras 15. in princip. de præbend.* cuius dictum ſequutus fuit Abb. *ibi num. 5.* Hoſtien. *num. 6.* Anton. de Butr. *num. 4.* Card. Zabarell. *in conſ. 30. num. 1.*

Vel etiam poterat diſpoſitio contraria locum obtinere in caſu quo cura Animarum conſueuerit exerceri ab omnibus ſimul cum Præpoſito, aut alia dignitate, quæ ſit ca-
6 put Collegij, † cuius rei argumentum eſſe ſolet ſi fructus, qui proueniunt ex iuribus Parochiæ ſint communes, & inter omnes æqualiter diuidantur ſicut hi erant termini deciſionis *Tarentinæ in 2. part. recent. deciſ. 340.* idemque probat text. *in cap. irrefrag. de off. ord. in verb. exceſſus.* Et ex hac eadem ratione in deciſione Card. Seraph. admiſſum fuit Capitulum ſimul cum Archipresbytero ad Curam; quia nimirum concurrebant plura ſigna ex enunciatiuis antiquorum inſtrumentorum, & conſuetudine aliarum Eccleſiarum eiuſdem Ciuitatis, quæ oſtendebant curam eſſe communem; præter argumentum quod ſequebatur ex participatione fructuum, qui erant communes Archipresbytero, & Capitulo. Cæterum non ſolum non erat in hac Eccleſia probata talis conſuetudo, ſed contrarium conſtitutum fuerat in litteris erectionis eiuſdem Eccleſiæ in Collegiatam, quia apparebat ex illis commiſſum fuiſſe officium Curæ, ſoli Præpoſito cui etiam reſeruatæ fuerunt decimæ, ac cæteri fructus, qui percipi ſolent ratione curæ Animarum; quæ ſolet eſſe vna ex præcipuis coniecturis ad effectum cognoſcendi † apud quem reſideat onus Curæ in ca- 7
ſu quo certum ſit Eccleſiam eſſe Curatam, & ſolum ſit in certa perſona cui eadem cura incumbat, vt obſeruauit Gulielmus de Monte Laud. *in Clement. vnica de offic. Vicarij in 6. quæſt. num. 7.* quem ſequuti fuerunt Card. *ſuper eadem Clement. num. 10.* Abb. *in cap. extirpan. §. qui vero Parochialem in 2. lect. de præbend. num. 15.* Felin. *in cap. poſtulaſti de reſcript. num. 1. col. 2. in princ.* & tenuit Rot. coram Card. Seraph. *deciſ. 1304. num. 1. & deciſ. 102. num. 3. part. 1. recent.*

Neque poterat exercitium eiuſdem Curæ, aut ſingulorum munerum Parochialium pertinere ad Canonicos ſaltem in caſu quo Præpoſitus abeſſet ab Eccleſia aut detineretur aliquo impedimento ſicut obſeruari ſolet in alijs actibus quorum exercitium ſpectet ad Rectorem, aut Præpoſitum Collegij, vel Eccleſiæ, † quia propter illius abſentiam, 8
aut impedimentum Ius exercendi eos actus deuoluitur ad perſonam antiquiorem, & digniorem, quæ ſit præſens, vt notatur *in cap. de maioritate, & obed.* vti Innoc. *num. 1.* Ioan. Andr. *num. 68.* Card. Zabarell. *in Clement. 1. §. Abbate num. 3. de ſtatut. Monach.* Bart. *in l. 1. num. 4. ff. de alb. ſcribendo.* Etenim non agebatur hoc caſu de actibus, qui exerceri deberent à præpoſito tanquam prima dignitate in Capitulo, aut Eccleſia in quibus actibus ſeruatur ea conſuetudo vt maior, aut antiquior Canonicus ſuppleat vices alterius abſentis, aut impediti. † Sed actus, de quibus quæ- 9
rebatur an poſſent exerceri à Canonicis in locum Præpoſiti, pertinebant ad ipſum Præpoſitum ratione Curæ illi Commiſſæ, qui non poterant ab alijs adminiſtrari, eo inuito ſicut idem Præpoſitus non tenebatur cum alijs communicare curam, quam ipſe ſolus exercebat in Eccleſia. Vnde cenſendus erat gerere vices duarum perſonarum † nimi- 10
rum Præpoſiti quatenus ſubſtinebat locum primæ dignitatis in Capitulo, & quatenus ſucceſſerat in officium Parochi ad quem ſpectabat Cura quando Eccleſia non erat Collegiata, argum. text. *in l. miles, §. pro parte, ff. de legatis 2.* notat Abb. *in cap. ſane num. 3. de offic. deleg.* & ibi Dec. *in 3. notabili*, Menoch. *conſ. 52. num. 99.* vbi pluribus exemplis hoc confirmat, *& in conſ. 902. num. 71.* Et ex hac ratione illi reſeruati fuerunt in litteris erectionis fructus dupli-
cis † generis nimirum, ij qui erant communes cæteris Ca- 11
nonicis, & conſiſtebant in redditibus, qui in eiſdem litteris aſſignati fuerunt pro dote ipſius Eccleſiæ, & alij quos ipſe Præpoſitus percipiebat ratione Curæ, dum Eccleſia erat Parochialis qui illi reſeruati fuerunt integrè, ac ſine participatione aliorum Canonicorum, quod etiam oſtendere poterat diuerſitatem cauſæ à qua ijdem fructus proueniebat, arg. text. *in l. Conuentionum, ff. de pact. & in l. 3. §. poſſeſſionum genera, ff. de acquir. poſſeſſion.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRÒ

Sacræ Rotæ Decano.

Bononien̄ Bonorum.

Lunæ 17. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Hæres grauatus de reinueſtiendo, & ponendo ad multiplicum fructus hæreditatis, ſi aliquid emit, etiam nomine proprio præſumitur de pecunijs prouentis ex fructibus hæreditarijs acquiſiuiſſe, ac proinde totum id venit in reſtitutione fideicommiſſi. Poſſeſſionem ad probandam ſufficit

clan-

Digitized by Google

clauſula conſtituti, quæ ſuum operatur effectum etiam quod in tempus mortis fuerit concepta. Teſtis vnicus quando ſufficiat in materia manutentionis; & an clauſula, *ſine præiudicium iurium partium*, ſit impeditiua acquiſitionis poſſeſſionis.

S V M M A R I V M.

1 *Empta per hæredem grauatum de reinueſtiendo fructus hæreditatis, de illius pecunijs empta præſumuntur, & num. ſeqq.*

Et proinde cadunt ſub fideicommiſſo, ac in illius reſtitutione veniunt, num. 3. & ſeq.

4 *Hæres grauatus de reinueſtiendo fructus, ſi aliquid emit etiam nomine proprio primo ſibi, poſtea vero alijs vocatis acquirere voluiſſe præſumitur.*

5 *Venditio bonorum fideicommiſſariorum facta de teſtatoris licentia, contra tamen formam ab eo traditam, eſt nulla.*

6 *Grauatus de inueſtiendo fructus pro fideicommiſſo, ſi omittit inueſtire, tenetur ex proprijs bonis fideicommiſſum reintegrare.*

7 *Dictio*, quomodolibet, *eſt adeò effrenata, vt includat quemcumque modum acquiſitionis.*

8 *Ampla quia comprehendit omne ius imaginabile ex quauis cauſa, & iam incogitata, & improprijſſima.*

9 *de Facultatis alicui tributa validitate dubitari non poteſt quoties non ſumus in materia prohibita, vel ſuſpecta.*

10 *Hæres non poteſt impugnare confeſſionem, ſeu declarationem defuncti.*

11 *Declaratio facta vigore facultatis alicui conceſſa perindè eſt, ac ſi ab ipſo tribuente facultatem facta fuiſſet.*

Actus non tribuitur exequenti, ſed ordinanti, & mandanti, num. 11.

12 *Subrogatio communicat ſubrogato in eumque transfert omnes qualitates, ac alia quæcumque quæ inerant in eo, in cuius locum ſubrogatur.*

13 *Verba in omnibus, & per omnia ſunt adeò vniuerſalia, vt omnia comprehendant, & nihil excludant.*

14 *Verbis ſub vniuerſalibus ſi aliquid non includeretur, non eſſet verum dicere, quod ſub illis omnino veniret.*

15 *Copula*, &, *de ſui natura diſpoſitionem ampliare ſolet.*

16 *Dictio*, di più, *eſt incluſiua præcedentium qualitatum, arguitque totalem diuerſitatem diſpoſitionis ſequentis à præcedenti.*

17 *Bonum ius etiam ad effectum manutentionis ex ipſa poſſeſſione colligitur.*

18 *Clauſula conſtituti vtramque poſſeſſionem, ciuilem nempè, & naturalem in conſtitutariam transfert.*

19 *Clauſula conſtituti ſuum operatur effectum tam contra conſtituentem, quàm contra habentem cauſam ab illo.*

20 *Conſtitutum quamuis collatum in tempus mortis tamen operatur tranſlationem poſſeſſionis ab initio.*

21 *Poſſeſſio iure familiaritatis ex ſola ſuperuenientia noui tituli præſumitur mutata abſque alia animi declaratione.*

22 *Poſſidere iure proprio dicitur declaraſſe, qui iudicis auctoritate nomen ſuum dumtaxat in libris negotij inſcripſit.*

23 *Poſſidere alium qui vidit, & ſciuit, nec reclamauit, ſibi prætendicat, eiuſdemque poſſeſſionem, ſi quam habebat, amiſit.*

24 *Confeſſionem extraiudicialem ad probandam teſtes duo de tempore, loco, & verbis conteſtes requiruntur.*

25 *Teſtis intereſſatus, qui agit de ſe eximendo à reſtitutione rei, quam ipſe recepit non probat.*

26 *Teſtis vnicus ſufficit in iudicio manutentionis, intellige, vt num. 28.*

27 *Manutentionis in iudicio non admittuntur exceptiones contra perſonas teſtium, intellige, vt num. 29. & ſeq.*

30 *Manutentionis in iudicio, vt depoſitioni vnius in teſtis credatur, requiritur, quod nihil releuans in contrarium probetur.*

31 *Clauſula*, ſine præiudicio iurium partium, *non importat conditionem ſuſpenſiuam repugnantem acquiſitioni poſſeſſionis.*

Sed ſolum reſolutiuam inficientem actum poſt damnum, quod inde ſequutum fuiſſet, ibidem, & num. ſeq. vbi vide.

32 *Clauſula*, ſine præiudicio iurium partium, *nullam tribuit poſſeſſionem, quoties alteram partem antea poſſediſſe docetur, cuius poſſeſſio per d. clauſulam fuit præſeruata.*

33 *Petens admitti ad fructuum portionem, eoſque ab alio recipere non recuſans fatetur non ſe, ſed alterum poſſidere.*

DECISIO XXXVIII.

IOannes Bauoſius Mercator Bonon. in teſtamento, quod condidit de anno 1609. inſtituta hærede vſufructuaria Hippolita vxore, mandauit eidem, vt dempto victu, & veſtitu, ſolutiſque legatis per teſtatorem relictis, & annuis quibuſdam præſtationibus, id omne, quod ſpatio 12. annorum incipien. à die ſui obitus ſupereſſet ex fructibus bonorum, ac lucris duorum capitalium aromatariæ, & artis ſericæ, deponeret penes ædem ſacram Ciuitatis Bononiæ ad effectum illud cum eius fructibus inueſtiendi in tot bonis ſtabilibus, quæ deberent eſſe ſubiecta perpetuo fideicommiſſo ad fauorem filiorum Thomæ fratris ſui, inter quos primo loco vocauit Vincentium ſi ſuperuiueret de tempore obitus teſtatoris, ſeu minus eius filios legitimos, & naturales, & deſcendentes maſculos in infinitum, eo verò decedente ſine filijs maſculis legitimis, & naturalibus vocauit, ſecundo loco Hieronymum Vincentij fratrem pariter ſi ſuperuiueret de tempore obitus ſin minus eius filios maſculos legitimos, & naturales, vt ſupra, quod ſi eum mori contingeret abſque filijs, vel filij decederent ante completum duodecimum annum, tunc & eo caſu vocauit, tertio loco Ioannem filium Cæſaris cum eiſdem ſupradictis conditionibus, & ſubſtitutionibus: Hippolita verò decedente ante dictum terminum ſubſtituit in dicto vſufructu, primò Vincentium, & deinde Hieronymum ſub eodem tamen onere multiplicandi, & inueſtiendi fructus durante eo tempore. Hæredes demum proprietarios nominauit, & eſſe voluit filios Cæſaris alterius ſui fratris, eiuſque filios, ac deſcendentes, quibus omnibus ſine filijs decedentibus, hæreditatem redire voluit ad præfatos Vincentium, & Hieronymum, Summario Hieronymi num. 1.

Defuncto teſtatore anno 1613. Hippolita vſufructuaria detulit adminiſtrationem bonorum, & capitalium Vincentio, & anno 1616. nondum elapſis duodecim annis Hippolita, & Vincentius ex vna, ac hæredes proprietarij ex altera deuenerunt ad tranſactionem, in qua hæredes proprietarij non vocatis omnibus ſubſtitutis, nec ſeruatis alijs conditionibus per teſtatorem iniunctis, vendiderunt eidem Vincentio prædicta capitalia pro libris 35. mil. mox defuncta Hippolita anno 1617. Vincentius ſuſcepto vniuerſali vſufructu cum prædicto onere inueſtiendi, continuauit in adminiſtratione omnium bonorum hæreditariorum, ac in perceptione fructuum, necnon in adminiſtratione vtriuſq; capitalis integro duodennio, quo elapſo aſſumpſit in ſocium in dictis capitalibus Hieronymum fratrem, vt ex libris communi nomine inſcriptis, Summario num. 3. Demum anno 1629. collocata in matrimonium Laura vnica filia cum dote librarum 30. mil. carens filijs maſculis, & cupiens conſeruare agnationem in deſcendentibus Hieronymi donauit eidem abſenti, & Notario pro eo ſtipulanti irreuocabiliter, & inter viuos medietatem bonorum ſuorum præſentium, & futurorum, & inſuper præueniens purificationem fideicommiſſi ex tunc, prout ex tunc euenient caſu ſuæ mortis reſtituit Hieronymo ſubſtituto omnia, & ſingula bona, res, & iura quæcumque fideicommiſſi ſuppoſita tam ante quæſita, & quomodolibet ex hæreditate teſtatoris ad ſe peruenta, & ex illa parata, & iam empta, & acquiſita, quàm in poſterum acquirenda, & quatenus poſſet dubitari de comprehenſione, voluit in hoc ſtandum eſſe ſimplici dicto, & aſſertioni ipſius Hieronymi abſque vlla detractione cuiuſuis portionis, quotæ, vel melioramentorum adiecta clauſula conſtituti, Summario num. 4.

Mortuo igitur Vincentio de anno 1637. Hieronymus habita notitia huiuſmodi reſtitutionis factæ ad ſui fauorem, ac etiam donationis declarauit omnia bona quomodolibet acquiſita ex redditibus hæreditarijs prædicti fideicommit-

ten-

Digitized by Google

rentis ſe velle habere, ac poſſidere iure fideicommiſſi, il-
liſque deductis, ſi quid aliud ſupereſſet habere velle in
vim donationis, quam propterea acceptauit in parte, &
partibus ſauorabilibus, & citra præiudicium ſuorum iu-
rium, ideoque contra Lauram filiam defuncti aſpirantem
ad huiuſmodi bona titulo ſucceſſionis ab inteſtato petijt
manutentionem, cauſaque ad Rotam deuoluta die 5. Iu-
nij 1638. fuit reſolutum coram bon. mem. Buccabella.
Hieronymo dandum eſſe mandatum de manutenendo in
poſſeſſione capitalium aromatariæ, & artis ſericæ, alio-
rumque bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, necnon
medietatis bonorum in eodem fideicommiſſo non com-
prehenſorum, illique per Vincentium donatæ, reſeruato
vt particulariter videretur de alia medietate, quam Hiero-
nymus prætendebat vti creditor hypotecarius, ſuper quo
cum fuiſſet renouata diſputatio ſub die 26. Nouembris anni
præter ti Domini ordinarunt, vt videretur de bono iure
etiam ad effectum manutentionis, quo dubio propoſito
hodie à me in locum bon. mem. Buccabellæ ſuffecto affir-
matiuè reſponſum fuit, ſiue attendatur teſtamentum Ioan-
nis fideicommittentis, ſiue inſtrumentum reſtitutionis fi-
deicommiſſi ſibi à Vincentio factæ.

Ioannes enim ſenior inſtituto fideicommiſſo ad ſauorem
Vincentij, & deinde Hieronymi ſuppoſuit eidem lucra
aromatariæ, & artis ſericæ, ac alia omnia, & quæcumque
bona, non ſolum tunc exiſtentia, ſed etiam in poſterum
duodecim annorum compendio ex fructibus vniuerſæ hæ-
reditatis acquirenda, dempto vt ſupra dictum eſt victu, &
veſtitu Hippolitæ vxoris, nonnulliſque annuis præſtatio-
nibus. Vnde cùm de purificatione fideicommiſſi ad fauo-
rem prædicti Hieronymi non dubitetur, & bona, de qui-
bus agitur fuerint per Vincentium acquiſita intra eoſdem
annos, & durante adminiſtratione, quam gerebat hære-
1 ditatis præſatæ, ſicuti præſumi debet, † quod empta fue-
rint ex pecunijs, & fructibus hæreditarijs ad ipſum vti ad-
miniſtratorem peruentis, vt notat Bart. *in l. Imperator* 72.
§. cum autem, *num.* 3. Bald. *num.* 1. *in fin. verſ. ſed quid ſi non
apparet* , *ff. de legat.* 2. Ruin. *conſ.* 199. *num.* 1. *lib.* 2. Gio-
uagn. *conſ.* 23. *num.* 3. *lib.* 2. Mantic. *de tacit. lib.* 4. *tit.* 22.
num. 20. Capyc. *deciſ.* 194. *num.* 15. Surd. *deciſ.* 15. *num.* 4.
& deciſ. 55. *num.* 6. Magon. *deciſ. Florent.* 16. *num.* 6. *verſ.
& ex hæreditate*, Giurb. *deciſ.* 111. *num.* 20. *ad fin.* Et in
2 executionem præcepti præambuli de inueſtiendo, † ſic ex
cauſa neceſſaria, Peregrin. *de fideicomm. art.* 44. *ſub nu.* 28.
verſ. quorum opinio, Surd. *d. deciſ.* 15. *num.* 12. *&* 13. *cum
ſeqq.* Rota *in recent. deciſ.* 653. *num.* 2. *part.* 2. Ita per conſe-
3 quens cadunt ſub fideicommiſſo, & † veniunt in illius reſti-
tutione, *l. Imperator*, *§. fin. cum duobus ſeqq. ff. de leg.* 2.
Caſtren. *conſ.* 326. *num.* 3. *part.* 2. Giouagn. *d. conſ.* 23. *n.* 9.
lib. 2. Surd. *d. deciſ.* 15. *num.* 18. Giurb. *d. deciſ.* 111. *num.* 21.
& ſeqq. Rota *in d. deciſ.* 653. *num.* 2. *part.* 3. *recent.* & coram
Buratto *deciſ.* 229. *num.* 9.

Idque non obſtante, quod Vincentius in inſtrumento ac-
quiſitionis fuerit ſtipulatus pro ſe, & hæredibus cum clau-
ſula, *ad habendum*. Dum enim ipſe hæreditatem admini-
4 ſtrauit, † cuius fructus erant inueſtiendi præſumitur eum
voluiſse primo loco acquirere ſibi, poſtea verò vocatis,
per eum ex eadem diſpoſitione, Peregr. *deciſ. Patauin.* 2.
num. 9. *verſ. ſed tamen*, quem refert, & ſequitur Fuſar. *de
ſubſtit. quæſt.* 627. *num.* 27.

Nec releuare dictum fuit, quod à fideicommittente data
fuerit licentia alienandi bona ſubiecta fideicommiſſo, &
ſic dicta capitalia per venditionem ab hæredibus factam
Vincentio; fuerint à nexu fideicommiſſi liberata, & effe-
cta liberum patrimonium emptoris, quia cùm teſtator or-
dinauerit venditionem fieri non debere, niſi citatis omni-
bus vocatis ad fideicommiſſum, & ſic de ipſorum licentia
ſaltem tacita, venditio autem facta fuerit ijs non vocatis,
5 † & ob huiuſmodi formam non ſeruatam, remanſit nulla,
& inefficax, vt diffusè Becc. *conſ.* 12. *num.* 30. *lib.* 1. Surd.
conſ. 282. *num.* 9. *cum ſeqq.* Rota *in recent. deciſ.* 30. *ſub n.* 3.
part. 1.

Et quamuis etiam per dictam venditionem fuiſſet exem-
pta à fideicommiſſo Ioannis facto in fauorem filiorum Cæ-
ſaris, cùm tamen exemptio præſumatur facta ex fructibus
bonorum hæreditariorum, eo ipſo remanſiſſet obnoxia al-
teri fideicommiſſo ad ſauorem Hieronymi comprehenden-
ti omnia bona ex dictis fructibus empta, & acquiſita, vt ſu-
pra dictum eſt.

Comprobantur hæc omnia ex relationibus peritorum
electorum pro firmando ſtatu hæreditatis Ioannis, & Vin-
centij, qui calculatis omnibus ex hæreditate Ioannis Vin-
centio obuentis, ac pariter omnibus inueſtimentis ab eo
factis retulerunt omnia bona, de quibus agitur abſorberi
ab hæreditate Ioannis, & Vincentium remanere debitorem
hæreditatis, & multiplici in notabili quantitate, vnde vel
iſtæ emptiones factæ fuerunt ex lucris capitalium, & ex
redditibus aliorum bonorum in exequutionem præcepti te-
ſtatoris, & ſumus in claris, vel ex bonis proprijs, & adhuc
ſpectant ad fideicommiſſum, quia grauatus de inueſtiendo
pro fideicommiſſo † ſi omittit inueſtire, tenetur ex proprijs 6
bonis fideicommiſſum reintegrare, & damna reſarcire, Pe-
regrin. *de fideicommiſs. art.* 45. *num.* 14. *poſt med. verſ. & ſi
qua conſumpſit* , *& deciſ. Patauin.* 120. *num.* 3. Molin. *de
Hiſpan. primog. lib.* 4. *cap.* 47. *ſub num.* 16. Cyriac. *controu.* 5.
num. 23. & alios allegat. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 518. & Rota
coram bon. mem. Buratto *deciſ.* 401. *num.* 6. *in fin. & num.
ſeq. & in recent. deciſ.* 355. *num.* 11. *cum ſeqq. part.* 6.

Inſpecto pariter inſtrumento reſtitutionis dixerunt Do-
mini conſtare de bono iure Hieronymi, quia cùm Vincen-
tius declarauerit ſe eidem reſtituere omnia, & quæcumque
bona, ac iura quomodolibet peruenta ex hæreditate teſta-
toris, & ex illa parata etiam empta, & acquiſita, dubio
procul voluit dicto fideicommiſſo ſubiacere, & ſub dicta
reſtitutione comprehendi tam capitalia ab ipſo empta anno
1616. quàm alia quæcumque empta, & acquiſita intra an-
nos duodecim à die obitus teſtatoris, quo cœpit adminiſtra-
re vſumfructum hæreditatis dicti Ioannis cum onere inue-
ſtimenti. Ponderanda enim eſt vniuerſitas, & amplitudo
verborum, quibus concipitur reſtitutio, ibi, *ex hæreditate
Ioannis ad Vincentium quomodolibet peruenta*, dictio enim
illa, † *Quomodolibet*, eſt adeò affrenata, vt includant 7
omnem, & quemcumque modum excogitabilem per quem
bona directè, vel indirectè, ad eum peruenire potuerint,
ſecundum gloſ. *in Clement.* 2. *§. nec igitur verbo quomodoli-
bet de ſentent. excommunicat.* Pariſ. *conſ.* 58. *num.* 10. *lib.* 1.
& conſ. 142. *num.* 6. *lib.* 4. Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 1. *num.* 4. *de
verb. ſignif.* Rota *deciſ.* 364. *num.* 1. *&* 505. *num.* 10. *part.* 1.
diuerſ. Imò, & omne ius imaginabile ex quauis cauſa,
† etiam per impropriiſſimam ſignificationem, & quæ alias 8
non comprehenderentur, *l.* 1. *ff. de leg.* 1. Riminald. iun.
conſ. 513. *num.* 35. *&* 36. *lib.* 5. & multos alios allegat Barboſ.
de dict. dict. 330. *per tot.* & fuit dictum in *Sabinen. Caſtri
Montis Rotundi* 8. *Februarij* 1627. *coram bon. mem. Coccino
quæ eſt deciſ.* 36. *num.* 4. *&* 5. *part.* 5. *recent.*

Et quamuis ſuper præmiſſis adeſſet aliqua dubitatio ſatis
ceſſare viſa fuit ex facultate per Vincentium tributa Hiero-
nymo, vt ſcilicet declarare poſſet quænam bona eſſent
ſubiecta fideicommiſſo ſubdens, quod in hoc ſtaretur ſim-
plici dicto, & aſſertioni ipſius, qui inhærendo huiuſmodi
facultati declarauit omnia bona controuerſa velle poſſidere
iure fideicommiſſi, & tanquam prouenientia ex hæredita-
te Ioannis teſtatoris, eiuſque fideicommiſſo ſuppoſita. De
facultatis enim validitate dubitari † non poteſt cùm non 9
ſimus in materia prohibita, vel ſuſpecta, vt notat Bart.
in l. fin. §. huiuſmodi num. 30. *ff. de prætor. ſtipulat.* Alex.
conſ. 37. *num.* 31. *lib.* 2. Soccin. ſen. *conſ.* 90. *num.* 12. *& ſeq.
lib.* 4. Rot. *deciſ.* 891. *num.* 2. *part.* 4. *diuerſ.* cum alijs relatis
in deciſ. huius cauſæ ſub die 5. *Iulij* 1638. *coram bon. mem.
Buccabella*, & confeſſio, ſeu declaratio Vincentij nullate-
nus à Laura poteſt impugnari † cùm ſit illius filia, & hæ- 10
res, *vulgat. l. cum à matre C. de rei vendicat. & l.* 1. *ab eo*,
C. de liber. cauſ. Roman. *conſ.* 18. *ſub nu.* 4. Surd. *deciſ.* 161.
num. 20. quos Rota paſſim ſequitur.

Non obſtat primò, quod Vincentius in inſtrumento re-
ſtitutionis inſeruerit notulam bonorum fideicommiſſo
ſubiectorum, eaque deſtinxerit à bonis donatis, quia Do-
mini aduerterunt eundem Vincentium non habuiſſe huiuſ-
modi donationem pro tuta, imò dubitans ſub fideicommiſ-
ſo Ioannis comprehendi maiorem quantitatem bonorum,
quam ſuperius expreſſerunt, retulit ſe ad declarationem fa-
ciendam à Hieronymo à qua propterea non erit receden-
dum, præſertim quia cum facta ſit vigore facultatis ſibi in
inſtrumento reſtitutionis conceſſæ, † perinde eſt, ac ſi ab 11
ipſo Vincentio emanaſſet, arg. *l. vnum ex familia §. ſi de
falcidia*, *& §. ſed ſi duos*, vbi gloſſ. *in verb. hæreditario*,
ff. de legat. 2. Aym. *conſ.* 144. *num.* 1. *&* 3. Crot. *conſ.* 48.
num. 13. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 29. *nu.* 3. *&* 4. Menoch. *conſ.* 1107.
num. 1. Qui omnes firmant actum non tribui exequenti, ſed
ordinanti, & mandanti.

Minus,

Digitized by Google

Minus, & ſecundò ſubſiſtit, quod onus inueſtiendi fru-
ctus à fideicommittente impoſitum Hippolitæ eius vxori
hæredi vſufructuariæ non cenſetur repetitum in ſubſtitu-
tione facta ad fauorem Vincentij, quem ſolum videtur
grauaſſe ad inueſtienda ſcuta mille quolibet anno, quia
cum teſtator in caſum obitus Hippolitæ nondum elapſo
duodecennio, vocauerit Vincentium, & ſucceſſiuè alios
ſubijciens hæc verba: *Grauando eſſo teſtatore tutti gl'altri
heredi inſtituiti, e ſuſtituiti ſopradetti, durante il detto ter-
mine di dodici anni ſolamente, e non più oltre, à pagare lile-
gati, cenſi, e ſoſtenere le altre grauezze in tutto, per tutto, co-
me era grauata la detta Signora ſua conſorte, e di più à depo-
ſitare ſopra il Monte della Pietà ogn'anno ſcudi mille ad ef-
fetto d'inueſtirli, &c.* liquido conſtat Vincentium fuiſſe
ſubrogatum in locum Hippolitæ primo loco grauatæ in
omnibus, & per omnia, & ſic etiam in onere inueſtiendi,
12 tum virtute ſubrogationis, † quæ communicat ſubrogato,
& in eum transfert omnes qualitates, ac alia quæcumque
quæ inerant in eo in cuius locum ſubrogatur, *ad not. in §.
ſi igitur verſ. vnde conſequens, auth. de hæred. qua ab inteſt.*
Aret. *in rub. ff. de acq. poſſeſſ. num.5. ante fin. verſ. Ideo non
eſt cum ſeqq.* Natt. *conſ.346. ſub num.5. verſ. Et quod ſubro-
gatus lib.2.* Surd. *conſ.42. ſub num. 11.* Grat. *diſcept. forenſ.
cap.719. num.9. & ſeqq.* Tum ratione verborum, *in omni-
13 bus, & per omnia*, quæ ſunt adeo vniuerſalia, † vt omnia
comprehendant, & nihil excludat, *l. 1. & ibi omnes ff. de
leg. 1.* Surd. *conſ.412. num.29.* Rota *deciſ.8. num.5. cum ſeqq.
part.2. diuerſ.* & coram bon. mem. Buratt. *deciſ. 193. nu. 1.*
14 Si autem onus inueſtiendi ſub his verbis non † includere-
tur non eſſet verum dicere, quod ſub illis omnino veniret,
vt aduertit idem Surd. *conſ.73. ſub num. 62. cum ſeqq.* Rota
*in Cæſarauguſtana Cameraria 29. Nouembris 1632. coram
Reuerendiſſ. D. meo Pirouano Decano, quæ eſt deciſ. 157.
n.19. & 20. par.2. recent.*

Tum denique, quia onus inueſtiendi alia ſcuta mille
quolibet anno fuit ſeparatim, & de nouo appoſitum vltra
alia, vt manifeſtè colligitur ex illis verbis in eodem teſta-
mento adiectis, ibi, *E di più*, neceſſario inferentibus ad
diuerſitatem, & ampliationem oneris tam propter copu-
15 lam, *Et*, † quæ de ſui natura diſpoſitionem ampliare ſolet,
l. qui fundum, §. qui agrum ff. de contrahend. empt. Surd.
conſ.315. num.17. Gonzal. *ad regul. Cancell. gloſ. 3. num. 5.
& ſeq.* Rota coram Card. Seraphin. *deciſ.1396. num.4. & in
recent. deciſ.680. ſub num. 6. part. 2.* quam propter dictio-
nem, *di più*, quæ eſt incluſiua præcedentium qualitatum,
16 † & arguit totalem diuerſitatem diſpoſitionis ſequentis à
præcedenti, Gemin. *conſ.62. ſub num. 7.* Rota coram Bu-
ratto *deciſ.480. num.5. circa medium verſ. Imo tunc.* Nec
mirum quod teſtator voluerit grauare Vincentium, cæte-
roſque ſubſtitutos ad inueſtiendum alia ſcuta mille, quod
onus non appoſuerat Hippolitæ, quia Hippolita iam ſenex
ipſius ſolum vita durante frui poterat commodo hæredita-
tis, cæteri verò hæredes, & ſubſtituti perpetuò erant rece-
pturi commodum inueſtimenti, & fideicommiſſi, quod
erigebatur in fauorem ipſorum, & cuiuslibet eorum in
infinitum.

Quòd autem de bono iure Hieronymi conſtet etiam ad
17 effectum obtinendi manutentionem liquet eo ipſo, † quod
docetur de eius poſſeſſione, vt in his terminis dixit Rota
coram Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ. 23. num. 6. & in Pla-
centina Decimarum de Truſillo 17. Iunij 1630. coram R. P.
D. meo Veroſpio impreſſ. apud Poſth. poſt tract. de manut. in
ordine dec.281. num.1.*

Poſſeſſio verò Hieronymi ſatis, & primò iuſtificatur ex
clauſula, *conſtituti*, appoſita in inſtrumento reſtitutionis
18 fideicommiſſi factæ per Vincentium, † quæ vtramque
poſſeſſionem ciuilem, & naturalem transfert in conſtitu-
tarium, *l. quod meo ff. de acquir. poſſeſſ.* Honded. *conſ. 42.
num.37. lib.1.* Surd. *conſ.481. num.6.* Rota coram Greg. *de-
ciſ.437. num.1. & ſeqq.* & alibi ſæpè.

Quæ ſuffragatur non ſolum contra conſtituentem, ſed
19 etiam contra quemcumque † habentem cauſam ab illo,
prout eſt Laura, Ruin. *conſ.169. num. 16. lib. 1.* Tiraquell.
de iure conſtit. part.3. limit.1. num.20. & 23. Rota *in Reca-
naten. bonorum 20. Aprilis huius anni coram me, verſ. quod
autem attinet*, iuncta clauſula, *ex nunc, prout ex tunc*, quæ
20 ſuſtinet conſtitutum, licèt ſit † collatum in tempus mortis,
tamen operatur translationem poſſeſſionis ab initio licèt
eius effectus differatur in tempus mortis, iuxta conſ. Ol-
drad. 139. *num.5. verſ. Tertium erit*, Alex. *conſ.85. num.6.
verſ. confirmatur lib.2.* Surd. *conſ. 171. num. 21.* Guidopap.
deciſ.268. ſub num.1. Rota *in recent. deciſ.258. num.3. in fin.
& deciſ.408. num.6. verſ. ſtante maxime part.4.* & coram
bonæ mem. Buratt. *deciſ.179. num.8.* & fuit dictum in *Bo-
non. de Bologninis 11. Decembris 1619. coram bon. mem.
Card. Veroſpio impreſſ. per Poſth. vbi ſupra in ordine dec.150.
num.4. & 5.*

Secundò iuſtificatur ex diſpoſitionibus duorum teſtium
nuper inductorum ea parte Hieronymi exactè concluden-
tium, viuo adhuc Vincentio, & de illius tacito conſenſu
Hieronymum poſſediſſe, & adminiſtraſſe capitalia, omniaq;
alia bona priuatiuè quoad Lauram, eoque defuncto conti-
nuaſſe in adminiſtratione, & poſſeſſione retinendi claues,
cæteroſque actus poſſeſſorios faciendi, adeout quamuis an-
tea poſſediſſet iure familiaritatis, tamen cùm poſteà decla-
rauerit velle poſſidere iure fideicommiſſi conſequenter
† ceſſauit poſſeſſio iure familiaritatis, ex ſola ſupernenien- 21
tia noui tituli abſque alia animi declaratione murata præſu-
mitur, Dec. *conſ.400. num. 5.* Creſcent. *deciſ. 5. de reſtit.
ſpoliat.* Achil. *deciſ.4. ſub num.1. & num. ſeq. de cauſ. poſſeſſ.
& propriet.* Mantic. *deciſ.21. nu.2.* Rot. *in recent. deciſ.108.
num.2. part.5.* & coram ſanctæ memoriæ Gregor. XV. *de-
ciſ.546. num.1.* & ibi Add. *num. 15. & in Ferrarien. manu-
tentionis 28. Iunij 1641. coram Reuerendiſſ. Domino meo Pi-
rouano Decano verſic. non obſtat quod huiuſmodi poſſeſſ.
in fin.*

Et pro iuſtificatione huius poſſeſſionis aduertebant
etiam Domini, quod Hieronymus ſtatim ſequuto obitu
Vincentij mediante auctoritate Iudicis mercatorum, in li-
bris iſtorum capitalium, nomen ſuum dumtaxat inſcripſit,
† ex hoc enim clarius declaraſſe videtur iure proprio vo- 22
luiſſe poſſidere, alioſque noluiſſe habere ſocios, *ad not. in l.
Neſſenius num.6. C. commun. vtriuſq; iud.* & poſt eos Mant.
de tacit. lib.6. tit.10. num.4. cum ſeqq. & Rota *in recent. de-
ciſ.700. num.8. in fine, part.2.*

Nec viſa fuit attendenda depoſitio vnius teſtis pro Lau-
ra examinati ad probandam illius poſſeſſionem, continens
Lauram occaſione mortis Vincentij patris ſe contuliſſe ad
domum paternam, in qua Hieronymus inhabitabat, ab
eoq; fuiſſe receptam bonis verbis, & beneuolentiam plenis,
ne in vim publici inſtrumenti poſſeſſionem caperet, quo-
niam ex hac depoſitione euidenter colligitur Lauram non
ſolum poſſeſſionem non cœpiſſe, quin potius permiſiſſe,
quod Hieronymus omnia poſſideret, & ſic ciuilem poſſeſ-
ſionem, ſi quam habebat animo retentam amiſiſſe, dum
videns, & ſciens alium poſſidere non reclamauit, cùm in
huiuſmodi † caſu etiam modicum tempus ſufficiat, Innoc. 23
*in cap. de ſeruorum num.4. verſ. & ideo non placet de ſer. non
ordinan.* Alex. *conſ.35. num.12. lib.6.* Crauett. *conſ.235. ſub
n.1.* Rota *in Romana ſtagni 6. Iunij 1612. & 21. Iunij 1625.
coram bon. mem. Coccino, altera deciſ. 129. num. 1. altera
deciſ.298. ſub n.2. inter impreſſ. apud Poſth. de manuten. & in
Bonon. profeſſionis 14. Martij 1622. coram R. P. D. meo
Merlino verſ. Nec decennio opus erat, quæ eſt apud eundem
Poſth. deciſ.164. num.4.*

Et vlterius hic Teſtis fidem non meretur, quia præter
multas exceptiones quas patitur in dictis, & perſona, cùm
ſit contrarius ſcripturis, ſit famulus ſalariatus Lauræ, &
ipſius viri, vt ipſe fatetur iuxta 2. ſumm. num. 17. Et lo-
quatur nimis affectatæ cum Laura nihil aliud petat, niſi
medietatem bonorum Vincentij Patris, Teſtis verò deſe-
rat illi totam, vt iuxta 7. ſumm. num.19. oſtendatque ſe
parum informatum dum iuxta 16. inquit ſe nunquam au-
diuiſſe, quod in Apotheca Aromatariæ vllus alius præter
Vincentium habuerit intereſſe ſumm. num. 20. ſitque Vni-
cus, & vt plurimum deponat de ſolo auditu, & de confeſ-
ſione extraiudiciali Hieronymi † ad quam probandam duo 24
ſaltem Teſtes de tempore loco, & verbis conteſtes requi-
runtur, Cæſar de Graſs. *deciſ.4. de ſent. & de re iudic.* Rot.
coram Cardinali Seraphino *deciſ.1172. num. 5. & in recent.
deciſ.700. num. 33. & 34. part. 2. & deciſ. 187. num. 15. &
deciſ.264. num.43. part.5.* Habet intereſſe in cauſa, & agit
de ſe eximendo à reſtitutione plurium fructuum, quos iuxta
10. deponit de facto † ſe percipiſſe ex his bonis, vnde de- 25
bet repelli, *l. nullus ff. de teſtibus*, Alex. & alij *in l. 3. ff. eod.*
Rota coram Card. Seraph. *dec.768.* & coram Reuerendiſs.
Vrgellen. *deciſ.462. num.18.*

Nec releuat quod in iudicio manutentionis vnicus † Te- 26
ſtis ſufficiat ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ. 160.* ibique
Add. *num.3.* Nec admittantur exceptiones contra † eorum 27
per-

perſonas, Rota coram Card. Seraph. *deciſ. 392. num. 2.* Quia
quoad vnicitatem concluſio non procedit, quando in con-
28 trarium adſunt alij Teſtes diuerſa deponentes. † Tunc
enim Teſti vnico non eſt, credendum neque in hoc ſum-
mariſſimo poſſeſſorio, vt ex Io. Andr. *in cap. auditis nu. 3.*
& Innoc. *ibid. num. 4. de præſcript.* firmauit Rota coram
Buratto *deciſ. 591. num. 4. & 5.*

Quo verò ad exceptiones licet illæ non admittantur,
29 quando non ſunt probatæ, † nec adſunt contrarietates, vt
notat Geminian. *in cap. 2. §. fin. de Teſtibus in 6. vbi omnes*,
prout hic incontinenti probantur, & agitur de probatione
priuilegiata facienda per vnum Teſtem proculdubio ve-
niunt admittendæ etiam in iudicio manutentionis, requiri-
30 tur enim † quod nihil releuans in contrarium deducatur,
vt optimè diſtinguendo firmauit Rota *in Boian. Penſionis
27. Octobris 1600. coram bon. mem. Penia impreſſ. per Mar-
cheſan. de commiſſ. tom. 1. tit. de Commiſſ. appellat. in cauſ.
penſ. pars. 1. §. 2. num. 5. fol.* 618. quam refert, & ſequitur
idem Marcheſan. *loc. cit. fol. 590. num. 88.*

Nec ad probandam poſſeſſionem Lauræ vis vlla fieri po-
teſt in diuerſis decretis prouiſionalibus Arbitrorum, qui
decreuerunt, vt durante compromiſſo Laura deberet reci-
pere quandam portionem lucrorum capitalis Aromatariæ,
& fructuum nonnullorum ſtabilium. Quia pro reſponſio-
ne fuit animaduerſum Decreta emanaſſe per modum pro-
uiſionis, & cum clauſula præſeruatiua, *ſine præiudicio iu-
31 rium partium*, † quæ licet ſecundum veriorem opinionem
non importet conditionem ſuſpenſiuam repugnantem ac-
quiſitioni poſſeſſionis, ſed ſolum reſolutiuam inficientem
actum poſt damnum quod inde ſequutum fuiſſet, vt dixit
Rota *deciſ. 9. num. 3. de conceſſ. preben. in antiquioribus*, &
*in Ferrarien. bonorum de Taſſonibus 26. Iunij 1613. coram
Card. Pamphilio deciſ. 513. num. 3. in fin. part. 1. recent.* Vbi
cum hac diſtinctione dicitur intelligendam eſſe *deciſionem
Puteï 32. alias 34. lib. 2. in correct.* quæ abſolutè firmauit
huiuſmodi clauſulam reddere actum conditionalem, &
idem repetijt *in Ferrarien. Manutentionis coram Reueren-
diſs. D. meo Pirouano Decano verſ. ex hac eadem*, & *in Ro-
mana penſionis coram Reuerendiſs. P. D. meo Veroſpio verſ.
dieque viſa fuit obſtare vtraque ſub die 28. Ianuarij currentis
anni.* Cùm tamen in caſu noſtro conſtare dictum fuerit,
quod de eo tempore Hieronymus poſſideret proculdubio
nulla fuit quæſita Lauræ poſſeſſio, ſed per dictam clauſu-
32 lam † fuit præſeruata anterior Hieronymi, & in nihilo præ-
iudicatum, vt diſtinguendo firmant Honded. *conſ. 86. n. 51.
& 52. lib. 2.* Peregr. *de fideicommiſ. art. 48. num. 46. verſ. &
indubitanter*, Cæſar. de Graff. *deciſ. 194. num. 2. alias 2. de
verb. ſignific.* Rot. *in Maceraten. hæreditatis 4. Iunij 1590.
coram bon. mem. Card. Pamphilio impreſſ. poſt Poſth. poſt eius
tract. de manutens. deciſ. 74. num. 5. & in Bonon. hæreditatis
de Armis 18. Aprilis 1622. coram Reuerendiſs. P. D. meo
Merlino, quæ eſt deciſ. 47. num. 5. inter impreſſ. poſt tract.*
Merlin. *de legitima num. 4. verſ. Nec vllo modo*, & coram
Buratto *deciſ. 511. num. 4. & in recens. deciſ. 513. num. 3.
part. 1. vbi dicitur in his terminis procedere dictam Puteï de-
ciſionem.*

Et vlterius reſpondetur ex præfatis Arbitrorum Decretis,
ac eorum ſubſequuta acceptatione potiùs argui Hierony-
mi poſſeſſionem, quodque Laura eundem in poſſeſſorem
acceptabat, qui enim petit admitti ad fructuum portionem,
33 eoſque ab alio recipere † non recuſat, fatetur non ſe, ſed
alterum poſſidere, vt notat gloſ. *in l. quiſquis in verb. creda-
tur C. de donat.* Rota *in d. Ferrarien. Manutentionis coram
Reuerendiſs. Domino meo Pirouano Decano verſ. & huic opi-
nioni prope finem.*

Demum non obſtat ſtatutum Bononien̄ ſub Rub. quod
Nullus occup. poſs. rei hæred. Quia in caſo noſtro nulla
adeſt vſurpatio, vel occupatio, & ſtatutum expreſsè exci-
pit poſſeſſionem, quæ continuatur, vel accipitur de licen-
tia defuncti, vel in vim clauſulæ conſtituri, prout conti-
nuata, ſeu capta fuit in hoc caſu ex ſupradictis.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. R O I A S.

Poſtea Epiſcopo Tarraconen̄.

Maceraten̄ Cenſus.

Veneris 24. Iunij 1641.

A R G V M E N T V M.

Apoca penès aliquem exiſtens cum aliqua adno-
tatione à tergo illius, qui per antea dicit ea adno-
tatione caruiſſe probare debet. Simulatio ſcri-
pturæ matrimonialis factæ in maiori ſumma, &
quantitate pro matrimonij honorificentia ex
quibus deducatur.

S V M M A R I V M.

1 *Obſeruantiam veritatem demonſtrat.*
2 *Adminiſtrator cenſetur dotaſſe de bonis adminiſtratis.*
3 *Non probatur hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe.*
4 *Scriptura penès aliquem exiſtens cùm aliqua adnota-
tione, ſemper eadem adnotatione, penès illum exti-
tiſſe præſumitur, dùm de ſtatu præcedenti contrario
non conſtat.*
5 *Probabilitas valdè vrget ad præſumptionem indu-
cendam.*
6 *Confeſſio ſimpliciter loquens, recipit declarationem ex
verbis præcedentibus, & ſubſequentibus.*
7 *Copulatiua orationis vna pars declarat alteram.*
8 *Capitulis inſerti in inſtrumento dicuntur pars illius.*
9 *Confeſſio facta in capitulis in inſtrumento iurato conten-
tis, & ipſa iurata dicitur.*
10 *Præſentia in actu ſtipulationis inſtrumenti arguitur ex
verbis illius.*
11 *Calculus erroneus non habetur in conſideratione.*
12 *Verba quæ aliter verificari non poſſent eam admittunt
intelligentiam, quæ illis adaptatur.*

D E C I S I O XXXIX.

PLacuerunt hodie Dominis fundamenta deciſionis in
hac cauſa factæ ſub die 15. * Februarij præteriti in qua
fuit reſolutum decretum Rotalem eſſe infirmandum, & ſic
depoſitum conſignandum Cæſari ex quo dos primi Matri-
monij Hieronymæ realiter fuit ſcutorum 3150. licet apoca
ab ea producta cantet pro ſcutis 4000. cum ea preſſio in
maiori ſumma facta fuerit ad honorificentiam, & ad pom-
pam, præſertim ſtante adnotatione à tergo apocæ per illa
verba, *Nota che queſto ſcritto non ſi deue rendere ſe non ci è
il conſenſo di Geronima, Ludouico, e Mario, & all'incon-
tro di meſſer Gioſeppe, e meſſer Caſare Ridolfini, altrimente
ci remetteriano della conſcientia, dell'honore, e della robba*,
ex quibus verbis apocam eſſe ſimulatam deductum fuit,
maximè quia primus maritus Hieronymæ erat vir pompo-
ſus, & in loco aderat conſuetudo conficiendi ſimiles apo-
cas ad matrimonij honorificentiam, accedit etiam, quod
apoca nunquam fuit conſignata Hieronymæ de cuius inte-
reſſe principaliter agebatur, ſed ſemper fuit retenta tam à
Vincentio, quàm à Ludouico eius fratre, † ac hærede ex 1
qua obſeruantia benè deſumitur veritas ipſius adnotatio-
nis, Surd. *conſ. 262. num. 26.* Gratian. *diſcept. 951. num. 8.* &
demum concurrunt ſex illæ coniecturæ in deciſione ponde-
ratæ, quæ Dominis hodie placuerunt ex rationibus in ea
deductis.

Ex eo autem quod dos conſtituta Hieronymæ in primis
nuptijs realiter fuerit ſcutorum 3150. ſequitur, quod dum
Cæſar adminiſtrator in ſecundis nuptijs anno 1593. conſti-
tuit eidem dotem ſcutorum 4800. cenſeatur connumeraſse
in dicta quantitate etiam ſortem principalem cenſus ſcu-
torum 550. dictæ Hieronymæ aſſignati vnà cum alijs bo-
nis ab hæredibus primi viri in concordia anni 1592. pro re-
ſtitutione ſcutorum 400. primæ pagliæ dotis, & pro com-
plemento ſcutorum 1600. occaſione legatorum vſusfru-
ctus, & aliorum ſibi relictorum à primo viro; Admini-
ſtrator enim † cenſetur dotaſſe de bonis adminiſtratis, ex 2
Bart. *in l. vxorem 39. §. Pater naturalis num. 1. ff. de le-
gat. 3.* Corn. *conſ. 124. col. 2. verſ. idem voluit lib. 1. & con-
ſil. 316. num. 4. in fine lib. 4.* Rota *in Romana de Circijs 5. Iu-
nij 1604. coram Cardinali Millino, & in Ariminen. dotis
13. Maij 1624. coram Reuerendiſs. P. Domino meo Merli-
no, & admittit prima deciſio in hac cauſa facta coram Re-
uerendiſs.*

Digitized by Google

nerendiſs. P. D. meo Veroſpio; ex quibus benè remanſit
extinctus dictus Cenſus ſcutorum 550. in quo Cæſar fi-
deiuſſerat, ex latè deductis *in deciſione hodie confirmata
verſ. nec obſtat*.

Nec obſtare dicebant Domini deducta ad excludendam
exiſtentiam dictæ adnotationis à tergo apocæ de tempore
quo fuit confecta, ex eo quia in tranſumpto obtento per
Hieronymam de anno 1620. dicta adnotatio non fuerit
appoſita. Quia vltra quod per dictum tranſumptum non
3 † probatur hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe, *l. non
hoc, C. vnde legit.* cum vulgatis, tranſumptum apparet ex-
traiudicialiter ad hoc, vt Hieronyma haberet copiam apo-
cæ, eiuſque intererat, quod adnotatio non tranſumpta-
retur. Quinimò cum apoca originalis nunquam exiuerit è
manibus Vincentij mediatoris, ſemperque remanſerit in-
ter eius ſcripturas vſquequo Hieronyma illam habuit, & in
hac cauſa cum dicta adnotatione produxit, vtiquæ venit
dicendum à principio penès illum extitiſſe cum eadem ad-
notatione eodem modo, ac forma, prout in præſenti le-
4 gitur, † dum non conſtat de ſtatu præcedenti contrario, vt
poſt Oldrad. & Bald. comprobant Ruin. *conſ.* 143. *num.* 20.
verſ. in caſu autem noſtro, & num. 21. *lib.* 5. Rota *deciſ.* 203.
num. 5. *& 6. part.* 5. *recent. & in Piſana Iurispatronatus* 14.
Iunij 1630. *coram bon. mem. Motmanno*. Eoque magis quia
5 nedum † concurrit aliqua probabilitas, Bald. *in l. ſi quis
num.* 4. & Ibi Salycet. *num.* 2. *C. ad Iul. de adulter.* Rot. *in
Ilerden. Canonicatus* 24. *Februarij* 1620. *coram Patriarcha
Manzanedo*. Sed etiam veritas huius facti eluceſcit ex lit-
teris à Ludouico ſcriptis Paſſarino eius agenti anno 1620. in
quibus legitur, quod non poterat Hieronymæ conſignare
apocam ſine conſenſu aliorum intereſſe habentium ſtante
prædicta adnotatione à tergo facta per Vincentium eius
fratrem eique iniunxit, vt ſumptum confici curaret, eique
traderet cùm nil aliud ad eius fauorem facere permiſſum eſ-
ſet, hocque etiam remanet comprobatum ex depoſitione
dicti Paſſarini in vim litterarum monitorialium, vt ex ſum-
mario dato in reſponſione pro Cæſare.

Minus obſtare dixerunt adducta per Hieronymam con-
tra quartam coniecturam primæ deciſionis quod confeſſio-
nes factæ à Ludouico, & D. Mario eius fratribus in inſtru-
mentis cum ipſo Cæſare cantent de ſolutione non de con-
ſtitutione dotis florenorum 6300. conſtituentium
ſcut. 3150. Nam confeſſio Ludouici clarè loquitur, quod
Cæſar adminiſtrator pro nubendis ſororibus præfatorum
Ludouici, & Marij iuxta conditionem familiæ, & qualita-
tem temporum fuit coactus conſtituere Hieronymæ pro
eius dote dictos florenos 6300. Confeſſio verò D. Canonici
6 Marij licet cantet de ſolutione, remanet † tamen declarata
ex præcedentibus, & ſubſequentibus verbis, ex quibus colli-
gitur dotes ſororum conſtitutas fuiſſe à Cæſare in eadem
ſumma perſoluta, Mantic. *deciſ.* 23. *nu.* 3. Buratt. *deciſ.* 660.
num. 1. quod etiam comprobatur ex eo, quia confeſſio
eiſdem verbis copulatiuè facta legitur de dote Hieronymæ,
& Artemiſiæ vndè cùm indubitatum ſit dotem Artemiſiæ
fuiſſe in ſumma expreſſa conſtitutam, & ſolutam eodem
modo in ſumma expreſſa conſtitutam, & ſolutam, illam
7 Hieronymæ intellexit, cùm † vna pars copulatiuæ alteram
declaret, Soccin. *in l.* 1. *num.* 1. *ff. de reb. dub.* Surd. *deciſ.* 124.
num. 9. & quamuis confeſſio facta fuerit in articulis, atta-
men quia articuli fuerunt exhibiti ad effectum inſerendi
8 (prout inſerti fuerunt) in Inſtrumento † dicuntur pars il-
lius, Seraph. *deciſ.* 460. *num.* 3. & conſequenter cùm in fine
adſit obligatio Cameralis, & iuramentum continens omnia
9 in inſtrumento contenta eſſe vera † vtique confeſſio facta
in articulis remanet per dictum iuramentum comprobata,
Alex. *conſ.* 17. *num.* 2. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 137. *num.* 6. *lib.* 1.
Greg. XV. *deciſ.* 215. *num.* 2.

Neque aliquid facit reſponſio data contra quintam con-
iecturam quod Hieronyma tacuerit in petendis fructibus
dicti Cenſus, ex quo non interuenerit in tranſactione anni
1592. & ignorauerit ſibi ceſſum fuiſſe. Quia vltra ponde-
rata in dicta deciſſione coram me facta, replicatum fuit
quod in prima deciſione in hac Cauſa ad eius fauorem
emanata coram Reuerendiſs. P. Domino meo Veroſpio
10 verſ. Cætera, fuit firmatum ſe fuiſſe præſentem † dictæ
tranſactioni, & ſic ceſſioni Cenſus, vt pateat ex illis ver-
bis inſtrumenti, ibi, *Pero adeſſo eſſa Madonna Geronima
elegge, & eſſo Miſſier Odoardo gli dà, &c.* ex quibus, & alijs
in dicta deciſione ponderatis non poteſt controuerti eius
præſentia, ac conſequenter ſcientia ceſſionis Cenſus.

Tandem non obſtat calculus hodie datus per Hieron y-
mam ad demonſtrandum quòd in conſignatione ſecundæ
dotis ſcutorum 4800. non fuerit comprehenſus cenſus ſcu-
torum 550. Quia calculus detegitur erroneus, † & captio- 11
ſus, ſupponit enim id de quo diſputatur videlicet, quod ſors
principalis dicti cenſus non fuerit comprehenſa in dicta
ſumma ſcut. 4800. ſecundæ dotis, quod detegitur manifeſtè
erroneum ex quo, ſiue faciamus calculum in genere, & ex
ſupra, ac in deciſione hodie confirmata ponderatis patet,
quod in dicta quantitate ſcutor. 4800. fuit comprehenſa,
tam prima vera dos ſcutor. 3150. quàm legata relicta Hiero-
nymæ à primo Viro conſtituentia ſcuta 600. & ſic ipſum
cenſum benè remanſiſſe extinctum mediante compenſatio-
ne, ac integrali reſtitutione ſcut. 4800.

Siue faciamus calculum magis ſpecificè, & apparet quod
quatuor cenſus nempè cenſus ſcutorum 550. de quo agitur,
& alij tres ſcutorum 1050. inſimul conſtituentes ſcut. 1600.
ceſſi fuerunt Hieronymæ in dicta tranſactione pro infra-
ſcriptis partitis, ſcilicet pro reſtitutione ſcut. 400. primæ pa-
ghæ dotis ſolutæ primo Viro, & pro ſcutis 160. deficienti-
bus æſtimationi legati veſtium, & iocalium factæ tantum-
modo in ſcutis 440. nec non pro ſcutis 1000. ratione legati
vſusfructus ab eodem primo Viro ſibi relicti, ac pro ſcutis
40. pro impenſis funerum, quæ partitæ inſimul calculatæ
conſtituunt eandem ſummam ſcutorum 1600. & propterea
dum Cæſar in ſecundo matrimonio pro dote ſcutor. 4800.
aſſignauit tam dictos tres cenſus ſcutorum 1050. quàm in-
tegram primam dotem ſcutorum 3150. ac etiam veſtes, &
iocalia pro ſcutis 600. vtique per hanc aſſignationem re-
manſit extinctus dictus Cenſus ſcutor. 550. in quo ipſe fi-
deiuſſerat, cùm d. partitæ conſtituant ſummam ſcutorum
4800. in qua neceſſariò comprehenditur pretium eiuſdem
Cenſus ceſſi Hieronymæ in tranſactione pro ſatisfactione
dictorum ſcut. 400. primæ dotis, & ſcutorum 160. pro ſup-
plemento legati veſtium, & iocalium, ſtante præſertim,
quod dicta ſecunda conſtitutio dotis (ratificata per Hiero-
nymam, vt in alia latè deductum fuit) facta fuit cum ea le-
ge, quod Hieronyma deberet eſſe tacita, & contenta de
omni, & toto eo quod prætendere poſſet à fratribus, & à
Cæſare patruo, quod venit intelligendum de iure compe-
tente Hieronymæ ex dicta tranſactione in qua fuerat ſibi
ceſſus dictus Cenſus, ex quo præter verba generalia, dicta
conſtitutio dotis ſcutorum 4800. longè excedebat primam
dotem, & ſic verba non poterant intelligi de iure ratione
dotis, & dabantur alia habita in dicta † tranſactione nem- 12
pè dicti tres Cenſus ſcutorum 1050. veſtes, & iocalia, vnde
perindè eſt, ac ſi de cenſus fuiſſet ſpecialiter dictum cùm in
alio non poſſit verificari, Giurb. *deciſ.* 45. *num.* 9. Caſtill. *de
vſufruct. cap.* 39. *num.* 29. *&* 30. Gregor. XV. *deciſ.* 90.
num. 3.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

Deciſio iſta emanata in hac cauſa ſub die 15. *Februarij* 1641.
*coram eodem Reuerendiſſimo Tarraconen. eſt ſupra in hac
parte deciſ.* 3.

R. P. D. C E R R O

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Saluiani de Caſalibus.

Veneris 21. *Iunij* 1641.

A R G V M E N T V M.

Donatarius poſſit ne vti remedio Saluiani aduerſus
tertium poſſeſſorem pro obſeruantia donationis,
non quidem à Donatore promiſſa, ſed illa, quam
adimplere tenetur primus, aut alterior donata-
rius. Hinc quæritur an hypoteca ſimpliciter
in contractu donationis appoſita referatur ad ob-
ſeruantiam Donatoris tantum, verùm etiam
ipſius Donatarij. Diſpoſitio *auth. res quæ, C.
comm. de legat.* quæ æquè in particulari, ac in vni-
uerſali fideicommiſſo procedit, habent ne locum
cum priuilegio prælationis, & in eo caſu in quo
dotis creditor alienatione bonorum liberorum
conſenſit, vel poteſt agere ad bona libera, aut
aduerſus creditores qui illa, vel illius pretium
cum obligatione reſtituendi prioribus, & potio-
ribus

Digitized by Google

ribus obtinuerunt. Scientia donationis factæ ad fauorem plurium perſonarum ex quibus dicatur inducta.

S V M M A R I V M.

1 *Saluianum non competit ſine hypotheca.*

2 *Obligatio pro obſeruantia donationis à donatore promiſſa reſpicit quidem ea omnia ad quæ donatur ſe obligauit, non autem extenditur ad ea, quæ adimplere tenetur donatarius vigore donationis, & vide nu. 12. cum ſeqq.*

3 *Donatarius vigore donationis ſibi factæ ante illius acceptationem non acquirit aliquod ius reale, vel hypothecam.*

Vt exindè poſſit illius vigore agere remedio Saluiani contra tertium poſſeſſorem, quod amplia etiamſi ſtipulatio Notarij interuenerit, ibid. & num. ſeq.

Hypothecaria actio requiritur, vt Saluianum intentari poſſit contra tertium, num. 3.

4 *Stipulatio Notarij nomine abſentis reddit contractum irreuocabilem ex parte promiſſoris.*

Stipulatio Notarij acquirit abſenti actionem perſonalem, & hypothecariam directam contra hæredes promiſſoris, num. 4. non tamen tribuit aliquod ius reale, aut actionem hypothecariam vtilem experibilem contra ſingularem ſucceſſorem, ibid.

5 *Iuramentum interpoſitum in contractu ad fauorem abſentis celebrato non importat acceptationem illius.*

6 *Acceptatio donationis facta poſt alienationem ſecutam non retrotrahitur in præiudicium tertij, cui fuit interim dominium, & ius quæſitum.*

7 *Retentio competit habenti hypothecam anteriorem, vel potiorem.*

8 *Saluianum non datur contra habentem potiora, & anteriora iura.*

9 *Emptor vtitur eodem iure defenſionis, quod venditori competebat.*

10 *Emptori competit eadem retentio, venditor tueri poterat.*

Emptor dicitur ceſſionarius, & ſingularis ſucceſſor venditoris, num. 10.

11 *Dotis pro reſtitutione vigore auth. res quæ competit hypotheca cum priuilegio prælationis in bonis fideicommiſſi, & alienari prohibitis.*

Vbi bona mariti, vel non extant, vel non ſufficiunt.

12 *Diſpoſitio auth. res quæ C. com. de leg. procedit in fideicommiſſo tam vniuerſali, quàm particulari.*

ſiue illud fuerit factum in vltima voluntate, ſiue in contractu ordinatum, ibid. & num. ſeq. vbi vide.

13 *Hypotheca ſimpliciter in contractu donationis oppoſita refertur ad obſeruantiam nedum ꝙ ſius donatoris, ſed etiam donatarij.*

Vbi etiam ille obſeruantiam promiſit, ibid. & ſup. nu. 2. vbi vide.

14 *Clauſula,* pro quibus omnibus, *refertur ad omnes diſpoſitiones ſiue principaliter, ſiue acceſſoriè, aut incidenter in inſtrumento contentas.*

Amplia quod etiam extendatur ad enunciata, ibid.

15 *Obligatio Cameralis, etiam ad enunciata extenditur.*

16 *Hypotheca conſtituitur ex ſola voluntate contrahentium, & ſufficiunt verba generalia, quinimo, & indefinita.*

17 *Hypothecam ad inducendam ſufficit etiam veriſimilis mens contrahentium.*

18 *Interpretatio extenſiua admittitur ad hypothecam inducendam.*

19 *Obligatio Cameralis habet in ventre ſtipulationem pro omnibus quorum intereſt, & abſenti intereſſe habente ius, & actionem tribuit.*

20 *Donationis acceptatio, & ſtipulatio facta à primo donatario ſuffragatur omnibus, & num. ſeq.*

22 *Scientia ſola donationis ſufficit vt illa dicatur acceptata amplia, vt num. ſeqq.*

23 *Scientia etiam probata coniecturis, & præſumptionibus in fauorabilibus ſufficit.*

24 *Scientia habetur pro acceptatione vbi agitur de titulo lucratiuo.*

25 *Acceptatio præſumitur, vbi actus affert vtilitatem.*

26 *Conſenſus præſumitur quando actus de ſui natura eſt concupiſcibilis.*

27 *Præſumptio ex præſumptione inferri non poteſt.*

28 *Limita vbi vna præſumptio venit in conſequentiam alterius.*

29 *Scientiam eſſe præſumptam, & ſcientiam probari præſumptionibus, & coniecturis ſunt termini differentes.*

Scientia probatur præſumptionibus, & coniecturis, & talis probatio dicitur vera concludentes, num. 29.

30 *Scientia donationis deducitur ſi donatarij fuerint prohibiti nil aliud ex hæreditate donantis petere.*

Vnde nihil petendo dicuntur acquieuiſſe, & donationem acceptaſſe, ibid.

31 *Acceptatio probatur tam ex facto, quam ex non facto.*

32 *Voluntas declaratur nedum verbis, ſed etiam factis.*

33 *Voluntas qualis à principio fuerit facta ſubſecuta demonſtrant.*

34 *Donatarius non alia de cauſa præſumitur remiſiſſe prætenſionem, quam aduerſus donatorem habebat, quia illius donationem, ſibi factam cum prohibitione de nil aliud petendo, acceptare volebat.*

35 *Donatio facta ad fauorem plurium conſanguineorum cum magno apparatu, & pompa ad eorum animos donatori conciliandos.*

Præſumendum eſt quod ad eorundem notitiam deuenerit, ibidem, & num. ſeq.

36 *Præſumptio, ſeu coniectura ſcientiæ donationis factæ cum magno apparatu, & pompa ad conciliandos animos donatariorum in donatorem eſt adeo efficax, vt transferat onus probandi contrarium in partem aduerſam, ibid.*

37 *Scientia donationis factæ in ſumma notabilis quantitatis facilius præſumitur in donatario, & num. ſeq.*

38 *Præſentia donatarij in loco factæ donationis iuncta coniunctione ſanguinis, & ſumma conſiderabili rei donatæ, arguit ſcientiam donationis.*

39 *Veriſimilitudo inſpici debet ad effectum præſumendi ſcientiam.*

40 *Veriſimilitudo dicitur amica natura Veriſimilitudo omnem probationem concludit, & operatur probationem illorum, quæ alias non probarent, num. 40.*

41 *Venditionem non fuiſſe factam, & effectum non fuiſſe ſortitam paria ſunt.*

42 *Voluntas ad effectum non producta nihil operetur, nec eſt in iure conſiderabilis.*

43 *Hypotheca competens vigore auth. res quæ C. com. de leg. dicitur tacita, vti introducta à lege.*

44 *Hypotheca competens vig. auth. res quæ C. com. de leg. competit ſolum à die mortis fideicommittentis.*

45 *Hypotheca conuentionalis, expreſſa, & anterior præfertur, & eſt potior hypotheca tacita.*

46 *Retentionis ad effectum hypotheca debet eſſe anterior vel potior.*

47 *Creditor ex cauſa oneroſa præfertur donatario ex cauſa lucratiua.*

48 *Intellige vbi creditor ex cauſa lucratiua perſonalem tantum habet actionem, ſecus ſi habeat etiam hypotecariam, quia tunc ipſe præfertur.*

49 *Bona fideicommiſſi quæ ſpeciali Sanctiſs. Chirographo fuerunt exempta ad effectum ſatisfaciendi creditores remanſerunt libera, ac proinde ſuper illis debebat fieri dotis reſtitutio, ibid.*

50 *Deciſiones in eadem cauſa emanatæ iuxta ſtylum Sac. Rotæ ſemper in nona diſputatione cauſæ ſupponuntur.*

51 *Dotis reſtitutionem ſuper bonis fideicommiſſi vigore auth. res quæ prætendere non poteſt, qui conſenſit alienationi, & diſtractioni bonorum liberorum, & n. 54. & ſeq.*

52 *Remedium auth. res quæ C. com. de leg. eſt ſubſidiarium in eo tantum caſu quo non adſunt bona libera.*

53 *Creditor dotis conſentiendo alienationi aliquorum bonorum ſibi non præiudicat, quominus in cæteris ſatisfieri poſſit.*

54 *Limita concluſionem non procedere, vbi intentatur remedium ſubſidiarium vig. auth. res quæ quo caſu ſi creditor dotis, vel diſſipauit bona libera, vel illorum alienationi conſenſit amittit ſubſidium d. auth. ibid.*

55 *Sn-*

55 *Succurrendum non eſt ei qui ſua ſponte ſe in neceſſitate poſuit.*

56 *Pecunia ſoluta crediteribus cum obligatione de illam reſtituendo prioribus, & potioribus extare dicitur ad beneficium potiorum, & anteriorum, & habetur perinde, ac ſi non fuiſſet ſoluta, ibid.*

57 *Dotis creditor non poteſt intentare remedium auth. res quæ, in caſu poteſt agere aduerſus creditores, qui receperunt bona libera, vel pretium, cum obligatione de reſtituendo prioribus, & potioribus, & vide ſupra à num. 49.*

58 *Ceſſionarius plus iuris habere non poteſt quam haberet ipſe cedens.*

59 *Creditor creditoris habet, & exercere poteſt omnes actiones, quæ ipſius creditori competebant, & ille poterat exercere.*

60 *Amplia concluſionem non ſolum in actione perſonali procedere, ſed etiam in hypothecaria vtili, vbi vel illa fuerit creditori, creditoris obligata, vel ſaltem adſit obligatio omnium bonorum.*

61 *Remedium ſubſidiarium competens vigore auth. res quæ, C. com. de leg. non tranſit ad heredes extraneos, & ſingulares ſucceſſores, & num. ſeqq.*

63 *Prælationis priuilegium vigore auth. res quæ, C. comm. de legat. licet ad heredes extraneos, & ſingularem ſucceſſorem non tranſeat.*

Tamen aliud eſt in hypotheca ſecundum aliquot.

64 *Retentio ceſſat prælatione ceſſante.*

65 *Saluianum non impeditur per exceptiones dubias, & altiorem requirentes indaginem.*

DECISIO XL.

DEciſionem emanatam coram bon. mem. Buccabella ſub die 17. Nouembris 1637. in qua dictum fuit DD. de Caſalibus immittendos eſſe ex remedio Saluiani in poſſeſſione domus poſſeſſæ à R. P. D. Proſpero Caffarello tamquam creditores Bernardini Caffarelli in ſcut. 4000. hodie DD. confirmarunt. Nam creditum cum hypotheca, quod eſt neceſſarium antecedens in hoc iudicio clarè probatur ex publico Inſtrumento donationis factæ à Bernardino, in quo deficiente linea maſculina Marij Caffarelli eius donatarij vniuerſalis mandat ſolui dicta ſcuta 4000. Michaeli de Caſalibus eius conſanguineo, & illius filijs, ac deſcendentibus, pro cuius donationis, ac omnium in ea contentorum obſeruantia tam ipſe Donator, quàm Marius donatarius ſeſe hæredes, & bona quæcumque in ampliori forma Cameræ Apoſtolicæ obligarunt. Et quod defecerit linea maſculina Marij, & ſic euenerit caſus quo donator voluit ſolui dicta ſcuta 4000. quodque iſti de Caſalibus, qui agunt pro illorum ſolutione ſit de deſcendentibus Michaelis ad quorum fauorem Donator diſpoſuit plenè firmatur in dicta deciſione, prout etiam in ea concludenter probatur poſſeſſio tam Bernardini donantis, quàm D. Proſperi contra quem dirigitur Saluianum, quæ ſunt requiſita in hoc iudicio, nec iſta in hac propoſitione cauſæ fuerunt ab altera parte controuerſa.

Solùm impugnabatur qualitas, & eſſentia crediti, quod non ſuffragari ab informantibus ex tribus.

1 Primò, quia deeſt hypotheca † ſine qua non competit
Saluianum, vt latè probat Statil. de Saluian. *inſpect. 1. cap. 4. num. 107.* Defectus autem deducebatur ex eo, quia licet Donator, & primus Donatarius in inſtrumento donationis pro illius obſeruatione obligauerint ſe, hæredes, & omnia eorum bona in forma Cameræ; Attamen dicebatur huiuſmodi hypothecam fuiſſe appoſitam pro obſeruantia eorum, quæ vnuſquiſque ipſorum ex parte ſua promiſerat ad effectum, vt in caſu contrauentionis eorum bona eſſent obligata pro implemento promiſſorum non,
2 † autem pro obſeruantia, & executione eorum, quæ
erant præſtanda ab vltimo maſculo lineæ Marij, vel ab eius hærede quorum factum neuter ipſorum promiſit, ac propterea ad eos extendi non poſſe, ſed eſſe reſtringendam ad ea, quæ vnuſquiſque eorum ex parte ſua promiſit, ex traditis per Giouagn. *conſ. 34. num. 43. verſic. non obſtat cum num. ſeq. lib. 2.* & latè Ger. Spin. *conſ. 54. à num. 18. verſ. ſed dicimus, vſque ad 52. verſ. verum.* Quod prius etiam ſenſiſſe videtur Soccin. ſen. *conſ. 115. num. 13. poſt med. verſ. nec contra poſſeſſores lib. 4.*

Secundò obijciebatur, quod conceſſio etiam, quod in dicto inſtrumento donationis adeſſet hypotheca, illa tamen non erat experibilis ſuper domo, de qua agitur, quia cùm donatio fuiſſet facta ad fauorem Caſalium abſentium, & ante illorum acceptationem domus fuiſſet alienata in D. Caffarellum ſingularem ſucceſſorem, non poterat contra eum intentari Saluianum cùm ante acceptationem
non acquiratur Ius reale, & actio hypothecaria vtilis, † quæ 3
requiritur ad effectum, vt Saluianum intentari poſſit contra tertium, in quem res debitoris titulo ſingulari peruenit, iuxta conſ. Honded. 25. *à num. 40. vſque ad fin. præſertim à num. 57. lib. 2.* qui in fine dicit ita fuiſſe iudicatum abſoluendo poſſeſſorem, & eum ſequitur Scapucc. de Saluian. *interd. lib. 2. quæſt. 16. num. 11. maximè ſub verſ. & in fortioribus.*

Nec releuare dicebatur, quod interuenerit ſtipulatio Notarij nomine Caſalium, quia licet per hanc ſtipulationem contractus reddatur irreuocabilis ex parte promiſſoris,
& acquiratur abſenti actio perſonalis, † & hypothecaria 4
directa ad illam acceſſoria, quæ exercentur contra obligatum, & illius hæredes, & ſucceſſores vniuerſales, non tamen acquiritur ius reale, neque actio hypothecaria vtilis experibilis contra ſingularem ſucceſſorem, Alciat. *in cap. cum contingat. num. 332. in fin. & ſeqq. de iur. iur.* Couar. *in rubr. de teſtament. part. 3. num. 13. verſ. nec item,* refert benè Honded. *d. conſ. 25. num. 44. & 45. lib. 2.* Cephal. *conſil. 440. num. 30. & ſeqq. præſertim num. 49.* Giouagnon. *dicto conſil. 34. num. 40.* Veg. *conſil. 51. ſub num. 36.* Ladercb. Imolen. *conſil. 76. num. 1.* Berou. *conſil. 4. num. 34. & 35. lib. 1.* Siriac. *controuerſ. 322. num. 2. verſ. mihi verò cum ſeqq.* & alios refert Anton. de Amat. *variar. reſol. tom. 1. reſolut. 30. num. 6.* & Rota *deciſ. 683. num. 4. part. 1. diuerſ. quæ eſt deciſ. Card. Seraph. inter eius impreſſ. 474. num. 4. & in recent. deciſ. 142. num. 6. part. 4. & coram ſanct. mem. Gregor. deciſ. 567. num. 3. & Add. ad eiuſdem deciſ. 97. ſub num. 8. & coram bon. mem. Buratto deciſ. 773. num. 2. & deciſ. 98. num. 6. & fuit dictum in Arminen. donationis 22. Iunij 1640. coram Reuerendiſs. P. Domino meo Panzirolo.*

Prout etiam non ſuffragatur interpoſitum fuiſſe iuramentum, quia illud non ſupplet defectum † acceptationis re- 5
quiſitæ ad effectum acquiſitionis realis, & dominij, Abb. *in cap. ſicuti il 3. num. 5. de iur. iur.* Alciat. *in dicto cap. cum contingat, num. 335. in fin. cum ſeqq.* Purpurat. *conſil. 478. num. 28.* Guttier. *conſil. 41. per tot.* Honded. *cit. conſil. 25. num. 46. & duob. ſeq.* Rot. *deciſ. 683. num. 4. verſ. & procedit etiam, & deciſ. 27. num. 11. cum ſeqq. part. 7. recent. & fuit dictum in Romana Cenſus 25. Iunij 1640. coram R. P. D. meo Bicchio.*

Nec minus acceptatio ſuperuenta poſt factam alienatio-
nem ſuffragari potuit, † quia non præiudicat, nec retro- 6
trahitur in præiudicium tertij, cùm interim ius, & dominium eſt quæſitum, Alex. *in l. quod meo, num. 5. ff. de acquir. poſſ.* Dec. *in l. contractus, num. 20. ff. de reg. iur.* Couar. *d. rubr. 3. num. 13. verſ. eſt tamen neceſſaria de teſtamen.* Caſtr. *conſ. 195. num. 3. part. 2.* Bero. *conſ. 164. num. 1. & ſeqq. præſertim num. 6. lib. 1.* Purpurat. *conſ. 396. num. 58.* Curt. iun. *conſ. 74. num. 9. & conſ. 76. num. 6.* Menoch. *conſ. 858. num. 2.* Bellon. iun. *conſ. 38. num. 13. & conſ. 69. num. 47.* Honded. *d. conſ. 25. num. 25. & ſeqq.* Mantic. *de tacit. lib. 3. tit. 48. n. 17.* Rot. *deciſ. 124. nu. 10. poſt* Zacch. *de oblig. Cam.* & coram Card. Seraph. *deciſ. 472. num. 6.*

Tertia oppoſitio in eo conſiſtebat, quod Marius Caffarellus iunior à quo D. Proſper emit d. domum habet hypothecam anteriorem, vel certè potiorem. Vnde ſi eo ti ipſi
competijſſet retentio † aduerſus Caſales, Rota *deciſ. 303.* 7
num. 2. & 3. part. 4. recent. & coram Buratt. *deciſ. 854.*
num. 3. & contra eum habente potiora, & anteriora † iura 8
ceſſare Saluianum, *l. 2. ff. qui potior. in pignor. habeant.* Mantic. *deciſ. 69. num. 1.* Buratt. *deciſ. 844. num. 1.* Ita etiam ceſ-
ſare debeat contra D. Proſperum emptorem, † qui vtitur 9
eodem iure defenſionis, *l. inuitus, §. plerumq. ff. de reg. iur.* Bald. *in l. emptori, in princip. C. de euict.* & poteſt ſe tueri
eadem exceptione † retentionis tamquam illius ceſſiona- 10
rius, & ſingularis ſucceſſor, *l. ſi potiores, C. de his qui in prior. credit. loc. ſucceſſ.* Surd. *conſ. 4. num. 8.* Statil. de Saluian. *inſpect. 2. cap. 2. num. 229.* Rota coram Card. Caual. *deciſ. 652. num. 1.* & coram R. P. D. meo Veroſpio *deciſ. 318. num. 26. part. 6. recent.*

Potioritas autem deſumebatur ex eo, quia cùm Marius eſſet creditor dotis Fauſtinæ matris ſcut. 9000. & pro illius ſatisfactione elegiſſet hanc domum fideicommiſſariam Bernardini vigore *Auth. res quæ, C. com. de leg.* ex quo

non aderant alia bona libera eu aſerat potior, & erat præfe-
rendus Caſalibus cum pro reſtitutione dotis facienda in
11 vim *d. Auth.* † competat hypotheca cum priuilegio præla-
tionis in bonis ſubiectis fideicommiſſo, & alienari prohibi-
tis ſi bona libera mariti non extant, vel non ſufficiunt, vt
in ſpecie tradunt Caſtr. *in l. mulier* 22. *§. cum proponeretur*,
ſub num. 3. *ff. ad Trebell.* Curt. *in leg. filius familias*,
§. Diui, *num.* 171. *ff. de leg.* 1. Padill. *in d. Auth. res quæ*
num. 47. Gozad. *conſil.* 97. *num.* 10. Caſtrenſ. *conſil.* 15.
num. 2. *verſ. his non obſtantibus*, *& conſil.* 219. *num.* 3.
verſic. & ſic dicendum, *part.* 1. Dec. *conſil.* 519. *per tot.*
Roland. *conſil.* 85. *à num.* 29. *vſque ad* 34. *lib.* 1. Didac. *va-*
riar. reſolut. lib. 3. *cap.* 6. *num.* 10. *verſ.* 4. *non tantum*, Me-
noch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 190. *num.* 1. *& ſeqq. &*
de arbitr. Iudic. caſ. 182. *num.* 69. Peregr. *de fideicommiſſ.*
art. 42. *num.* 13. *&* 81. Odd. *de fideicommiſſ. ex prohib. alie-*
nat. quæſt. 44. *art.* 8. *num.* 138. *& ſeqq.* Cancer. *variar. reſo-*
lut. part. 1. *cap.* 1. *num.* 175. *in vltim. impreſſ.* Ioſeph. Ludou.
deciſ. Lucen. 28. *num.* 91. *& ſeqq.* Theſaur. *deciſ.* 151. *per tot.*
Viu. *deciſ.* 18. *num.* 8. *lib.* 1. Rota coram Seraphin. *deciſ.* 678.
num. 5. *& deciſ.* 37. *num.* 4. *part.* 1. *diuerſ. & in Romana Do-*
tis 30. *Martij* 1618. *coram Eminentiſſ. Card. Pamphilio*
impreſſ. poſt Fenz. ad ſtatut. Vrb. deciſ. 93. *& in Anconitana*
fideicommiſſi coram Cardinali Blanchette, *poſt Merlin. de*
legitim. deciſ. 33. *ſub num.* 6. *&* 7. *& in recent. deciſ.* 154.
num. 4. *coram Reuerendiſſ. D. meo Pirouano Decano*, *&*
deciſ. 312. *à num.* 13. *vſque ad* 18. *coram Reuerendiſſ. P. D.*
meo Merlino part. 6. *& fuit dictum in Romana Dotis* 13. *Fe-*
bruarij 1641. *coram Reuerendiſſ. P. Domino meo Panziro-*
lo, cum alijs relatis per Add. ad Buratt. *deciſ.* 641. *num.* 23.
& ſeqq.

Cuius *Auth.* diſpoſitio procedit, tam in fideicommiſſo
12 facta in vltima voluntate † ſiue illud ſit particulare, ſiue
vniuerſale, vt poſt Bald. Caſtrenſ. Ruin. & alios quos refe-
runt, & ſequuntur Peregrin. *de fideicommiſ. art.* 42. *n.* 54.
Canc. *vbi ſupra d. cap.* 9. *num.* 365. Fuſar. *de ſubſt. d. q.* 571.
num. 58. firmant Iaſon. *in d. Auth. num.* 32. *verſ.* 9. *exten-*
de, Decian. *conſil.* 18. *num.* 28. *lib.* 2. & Rota coram R. P.
D. meo Merlino *d. deciſ.* 312. *num.* 25. *part.* 6. *recent.* Quam
13 in conuentionali facto in contractu † inter viuos, vt poſt
Franc. Tigrini de Piſis, & Viredutium de Peruſio firmat
Baptiſta de S. Blaſio *in tractat. de priuil. dotis cent.* 4. *priuil.*
341. *num.* 41. *inter tract. magn. tom.* 9. *fol. mihi* 460. Ambroſ.
de Opilonibus *inter repetentes in l. filius familias*, *§. Diui*,
num. 121. *verſ. & pondera vnum*, *ff. de leg.* 1. Curt. iun. *in*
d. Auth. res quæ, *num.* 35. Lup. *in rubr. de donat. §.* 16. *n.* 14.
verſ. Pater, Iaſ. *conſil.* 157. *num.* 21. *verſic. huic difficulta-*
ti, *vſque ad fin. lib.* 2. Betou. *conſil.* 38. *num.* 35. *verſ. non ad-*
uerſatur tertium, *& num. ſeqq. lib.* 1. Fontanell. *de pact. nupt.*
clauſ. 5. *gloſ.* 1. *part.* 2. *num.* 94. vbi iſtam opinionem ratio-
nibus firmat, & à contrarijs vendicat, & alij relati per Fu-
ſar. *d. quæſt.* 531. *num.* 81. & Rota noſtra licet contrariam
14 † opinionem communem dixerit coram Card. Seraphin.
deciſ. 374. *num.* 3. Tamen ibidem ſubdit non eſſe opinionem
omnium tutam, & ſeueram, & partes eſſe vlterius ſuper
articulo audiendas cùm æquè in vno, atque in alio caſu mi-
litent rationes *Auth. res quæ*, & demum in hac ſententia
vltimo loco reſedit coram Card. Virili *deciſ.* 128. *num.* 2. *&*
ſeqq. part. 5. *recent.*

Tamen hæc non obſtare dixerunt Domini, & propterea
ſteterunt in deciſis.

Ad primum enim fuit reſponſum, quod quicquid ſit de
opinione, quam ſubtiliter diſputant Giouagnon. & Ger.
Spin. in præcitatis locis, An ſcilicet hypotheca ſimpliciter
appoſita in contractu donationis, cenſeatur appoſita
ſolùm per obſeruantia donantis, & non donatario-
13 rum inter ſe, † In hoc caſu viſa fuit ceſſare hæc difficul-
tas, cùm hic non ſolùm donator, ſed etiam donatarius ge-
neraliter promiſerint obſeruantiam omnium contento-
rum in donatione, vt patet ex inſtrumento *Summ. Caſa-*
lium num. 1. nec dubitari poteſt, quin hypotheca fuerit adie-
cta etiam pro obſeruantia eorum, quæ fuerunt diſpoſita ad
fauorem Caſalium, quibus donator mandauit ſolui dicta
ſcuta 4000. in defectu lineæ maſculinæ Marij: Tum quia
in hoc conſiſtit obſeruantia donationis ex parte Donatario-
rum; Tum quia in Inſtrumento adeſt clauſula, *Pro qui-*
bus omnibus, *& obligatio Cameralis*, quæ referuntur ad
omnes diſpoſitiones in inſtrumento principaliter, vel ac-
14 ceſſoriè, ſeu incidenter contentas, & trahuntur etiam ad
enunciata, vt de clauſula, *Pro quibus omnibus*, tradunt
Alexand. *conſ.* 17. *num.* 2. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 137. *num.* 6. *lib.* 1.
conſ. 103. *num.* 11. *lib.* 4. Pariſ. *conſ.* 97. *num.* 91. *lib.* 1. Rota
deciſ. 741. *num.* 2. *part.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 69. *n.* 4. poſt Zacch.
de obligat. Camer. Et de obligatione Camerali continente
ſub ſe hypothecam, † quod exerceatur etiam pro enuncia- 15
tis in Inſtrumento, Rot. *deciſ.* 70. *num.* 2. *part.* 1. *recent.* &
apud Statil. de Saluian. *deciſ.* 308. quæ habentur etiam apud
Zacch. *vbi ſupra altera deciſ.* 5. *num.* 10. *& altera deciſ.* 85.
num. 1. *&* 2.

Et in hanc ſententiam facilius iuerunt Domini cùm id
ſuadeat etiam veriſimilis mens, & intentio Donantis.
Quia dum iſte in inſtrumento donationis appoſuit hypo-
thecam, & deinde expreſsè mandauit, quod in defectum li-
neæ Marij primi Donatarij ſoluerunt Caſalibus ſcuta 4000.
adiectis tot clauſulis, & obligatione Camerali, vt facilius,
& efficacius dictum relictum conſequi poſſent, veriſimiliter
etiam cenſetur voluiſſe ad hoc, vt huiuſmodi effectus iuxta
eius votum ſequeretur, quod eius bona illis eſſent hypothe-
cata. Quæ veriſimilis mens, & intentio ſufficit ad hoc, vt
hypotheca conſtituta dicatur etiam pro iſta obligatione, &
obſeruantia Donatariorum ad fauorem Caſalium, cùm hy-
potheca ex ſola voluntate, † & ex verbis generalibus, 16
immò etiam indefinitis conſtituatur, Burſat. *conſ.* 39. *n.* 37.
Cephal. *conſil.* 41. *num.* 19. Riminald. ſenior. *conſil.* 299.
num. 10. *&* 12. *lib.* 2. ſufficit enim veriſimilis † mens ad 17
eam inducendam, text. *in l. creditor la prima*, *§. poſt diui-*
ſionem, *ff. qui potior. in pign. habeant*, & admittit Ger. Spin.
d. conſ. 54. *num.* 35. *in fin. & num.* 36. *ante fin. verſ. erit igitur*
verum.

Quod procedit etiamſi aliqua extenſione opus eſſet, cùm
interpretatio † extenſiua ad hypothecam inducendam ad- 18
mittatur, vt per Bald. *in d. l. final. C. quæ res pignor. oblig.*
poſſ. Fulgoſ. *conſ.* 83. *num.* 2. *verſ. fin.* Ger. Spin. *d. conſ.* 54.
num. 36. *d. verſ. erit igitur verum.*

Et ceſſat omnis difficultas cùm obligatio Cameralis ha-
beat in ventre ſtipulationem, pro omnibus quorum inte-
reſt, quæ operatur, vt cuilibet abſenti intereſſe habenti
acquiratur Ius, † & actio, vnde dubitari non poteſt, quin 19
fuerit acquiſita Caſalibus, de quorum intereſſe, & qui-
dem principali apparet ex præmiſſis, latè Zacch. *de obligat.*
Camer. quæſt. 5. *num.* 6. & Rota poſt eum *deciſ.* 86. *num.* 2.
97. *num.* 1. 99. *num.* 7. *&* 137. *num.* 1. *& in recent. deciſ.* 285.
num. 9. *&* 10. *part.* 6. *& coram R. P. D. meo Dunozetto de-*
ciſ. 46. *num.* 7. *part.* 7. *& coram bon. mem. Buratto deciſ.* 788.
num. 3.

Secundum verò, quod ante acceptationem ex ſola ſtipu-
latione Notarij non acquiratur abſenti Ius reale, & actio
hypothecaria vtilis capcribilis contra ſingularem ſucceſſo-
rem viſum fuit ceſſare in facto ex duplici fundamento. Pri-
mò, quia cùm donatio fuerit facta Mario præſenti, & acce-
ptanti † illius acceptatio ſuffragatur etiam Caſalibus con- 20
donatarijs, vt per text. *in l. quoties*, *C. de donat.* quæ ſub mo-
do firmauit Rot. *deciſ.* 683. *num.* 8. *part.* 1. *diuerſ.* Ipſe enim
cenſetur acceptaſſe nomine omnium, Cyriac. *controuerſ.*
312. *num.* 89. Imò cum de illo tempore quoad deſcendentes
Michaelis impoſſibile eſſet, quod ipſi donationem accepta-
rent, † ex quo nondum erant nati ſea admittit eam accepta- 21
tionem, quæ ſecundum naturam fieri poteſt, vt ex Molin.
de primog. Hiſpan. lib. 4. *cap.* 2. *n.* 75. *verſ. in ſecundo*, firmat
Cyriac. *d. controu.* 312. *num.* 89. *& ſeq.*

Secundò, quia agitur de donatione, quæ cùm ſit actus
lucratiuus, & fauorabilis ſufficit † ſola ſcientia, vt cenſea- 22
tur acceptata, Bart. *in l. quo enim*, *§.* 1. *num.* 1. *verſ. aut geri-*
tur, *ff. rem rat. hab.* Aretin. *in l. qui abſenti*, *ſub num.* 4. *ff. de*
acq. poſſeſſ. Crauett. *conſ.* 261. *num.* 5. Dec. *conſ.* 558. *num.* 2.
verſ. imo ex eo, Menoch. *conſ.* 229. *num.* 26. Rot. *deciſ.* 262.
num. 6. *part.* 1. *recent.* & coram bon. mem. Buratto *deciſ.* 47.
num. 2. Etiam probata, † & coniecturis, & præſumptioni- 23
bus, Burſatt. *conſ.* 33. *num.* 5. Roland. *conſ.* 19. *nu.* 34. *& ſeq.*
lib. 1. *& conſ.* 4. *nu.* 31. *lib.* 2. Cephal. *conſ.* 33. *n.* 19. Borgnin.
Caualcan. *deciſ.* 42. *nu.* 24. *&* 25. *part.* 1. Theſaur. *deciſ.* 70.
num. 12. *verſ. quinimmo videtur*, Rota *deciſ.* 142. *nu.* 7. *verſ.*
imo ſolis coniecturis part. 4. *recent.* In his enim lucratiuis
† ſcientia habetur pro acceptatione, Surd. *deciſ.* 111. *n.* 12. 24
in fin. num. 13. vbi reddit rationem, quia eſt actus dele-
ctabilis, *& deciſ.* 206. *num.* 11. vbi inquit acceptationem
præſumi † ex quo actus affert vtilitatem, Ioſeph. Ludou. 25
deciſ. Peruſin. 29. *num.* 8. Anchar. iun. *quæſt. famil. lib.* 2.
quæſt. 23. *num.* 23. Riminald. iun. *conſ.* 88. *num.* 13. vbi quod
ſemper præſumitur conſenſus, † quando actus eſt con- 26
cupi-

Digitized by Google

cupiſcibilis, Cyriac. *controu.*353. *num.*27. & latè Rot. *d. deciſ.*141. *num.*7. *part.*4. *recent.* Adden. ad Gregor. *deciſ.*97. *num.*8. *in fin.* vbi quod ex ſola ſcientia conſtare dicitur de acceptatione in his quæ afferunt commodum.

Non ſubſiſtere dictum fuit hoc habere locum quando ſcientia probatur verè, ſecùs autem ſi probetur præſumpti-
27 uè, cum ex vna † præſumptione alia oriri non poſſit, ſecundum gloſ. *in l.*1. *C. de dotis promiſs.* Ruin. *conſ.* 90. *nu.*4. *verſ. ſecus autem ſi tutorem, lib.*3. Quia vltra quod regula
28 prædicta fallit, quando vna præſumptio † venit in conſequentiam alterius, vt declarat Chriſtoph. Caſtillion. *in repet. l. ſciendum, num.*9. *ad fin. de verb. obligat.* Bart. *in l. ſi is, qui pro emptore num.*71. *ff. de vſucap.* Rot. *in Elboren. Iuris conferendi* 4. *Iulij* 1640. *coram R. P. D. meo Carillo*, & in his indiuidualibus terminis reſpondendo huic obiectioni, Rota coram Mantica *deciſ.* 21. *num.* 2. Reſpondetur obiectum ceſſare, quia licet ſcientia probetur coniecturis, & præſumptionibus, vt infra dicetur, dicitur tamen ſcientia vera, & concludenter probata, cùm aliud ſit ſcientiam
29 eſſe præſumptam, † aliud eam probari præſumptioóibus, & coniecturis, ex qnibus ſcientia vera probatur, Aymon. *conſ.*73. *nam.*19. & 178. *num.*1. coram Card. Seraph. *deciſ.* 1459. *num.*4. & 5. vbi quod per coniecturas probatur ſcientia vera conrludenter.

Coniecturæ autem ex quibus huiuſmodi ſcientia probatur viſæ ſunt concurrere, & quidem releuantes.

Prima deſumpta fuit, ex eo, quod donatio fuit facta Micbaeli, & eiut deſcendentibus, cum pacto, quod ipſi nihil petere, aut prætendere poſſent contra bona, & hæreditatem q. Iſabellæ auiæ maternæ Bernardini, donatoris, vt
30 clarè legitur in donatione *dicto Summ. num.*1. † Vnde cùm nec Michael, nec illius deſcendentes aliquid in poſterum petierint contra dicta bona, & hac acquieſcentia, & non petitione inducitur tacita acceptatio dictæ donationis, quaſi agnouerint onus illi ioiunctum. Acceptatio
31 enim tam ex facto, † quàm ex non facto probatur, Aymon. *in punlto conſil.* 91. *num.* 10. Menoch. *conſil.* 313. *num.* 5. Rot. *deciſ.*647. *nam.*3. *part.* 4. *diuerſ.* Et non ſolùm
32 ex verbis, † ſed etiam ex factis declaratur voluntas, *l. Paulus reſpondit, ff. rem ratam hab.* Soccin. ſen. *conſ.* 125. *nam.*1. *lib.* 1. Dec. *conſil* 58. *num.*1. *in fin.* Crauett. *conſ.*130. *ſub num.*10. Alciat. *de præſumpt. reg.*2. *præſumpt.* 13. *in fin.*
33 & qualis ab initio † fuerit facta ſubſecuta oſtendunt *l. quadam in princip. ff. de reb. dub.* Mantic. *deciſ.*313. Gregor. *deciſ.*163. *num.*3. Non enim veriſimile eſt, quod Michael remiſiſſet hanc prætenſionem ita magnificatam à donatore,
34 niſi quia nolebat ſibi præiudicare in dooatione † ſibi facta ſub iſta conditione, vt argumento *l. cum de indebito, ff. de probat.* probat Tiraquell. *in l. ſi vnquam, in verbo donationem largitus num.*206. *cum ſeqq. C. de reuocan. donat.* Et hoc argumento vſa fuit in ſimili Rota *in Romana Cenſus* 25. *Iunij* 1640. §. *reſpondetur primo, coram Reuerendiſs. P. D. meo Bicchio.*

Secundò, inſurgit ex eo, quod Bernardinus fecit dicta donationem ad fauorem plurium conſanguineorum cum magno apparatu, & pompa ad eorum animos ſibi conciliandos, vnde maxima hinc oritur coniectura, quod deue-
35 nerit ad notitiam eorumdem conſanguineorum, † & ſic Michaelis, & aliorum, quibus donator gratificari voluit, quam coniecturam in hac ſpecie præſumendæ ſcientiæ ad effectum acceptationis magni faciunt Doctores, Burſatt. *d. conſ.* 33. *ſub nam.*5. Cephal. *d. conſ.*33. *num.*19. Roland. à Val. *dicto conſ.*4. *num.*31. vbi inquit, quod iſta coniectura
36 eſt adeo efficax, † quod transfert onus probandi contrarium in partem aduerſam, quod ante eum dixerat Guidop. *conſ.*23. *num.* 20. *verſ. & iſta præſumptio*, Soccin. iun. *conſil.*67. *num.* 11. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 371. *ſub num.* 19. Borgnin. Caualcan. *dict. deciſ.*42. *n.*24. *part.* 1. Surd. *deciſ.*111. *num.*13. Rota *d. deciſ.* 142. *num.* 7. *in fin. part.*4. Præſertim
37 cùm agatur † de ſumma notabilis quantitatis, Roland. *dicto conſ.*4. *ſub n.*33. *verſ. & tanto magis.*

Tertiò, his accedit, quod Michael habitabat in Vrbe, vt colligitur ex Inſtrumento fideiuſſionis per ipſum factæ ad fauorem donantis per annum ante donationem, *Summ. nouo Caſalium num.*1. & erat Ciuis Romanus, vt apparet ex dicto Inſtrumento fideiuſſionis, vt talis enunciatur, & ex inſcriptionibus notorijs in Capitolio, de qua ha-
38 bitatione iuncta coniunctione ſanguinis, † & alijs ſupra ponderatis ſolet argui ſcientia rei notabilis, prout erat dicta donatio facta à conſanguineo, vt præter Doctor. ſupra allegatos, aduertit Rota *in Romana Diuiſionis* 15. *Iunij* 1640. *verſ. eo magis concurrente, coram R. P. D. meo Bichio, & currentis menſis verſ. præſertim quia rationabiliter, coram me.* Ex quibus omnibus ſaltem ſimul iunctis viſum fuit Dominis probari ſcientiam, quæ ſufficiat ad hunc effectum concurrente etiam cum his veriſimilitudine elicita ex ſupra
perpenſis, † quæ in illa præſumenda inſpici debet, Man- 39
dell. Alban. *conſil.*299. *num.*18. *lib.*2. Hond. *conſ.*80. *nu.* 10. *lib.*2. Veriſimilitudo enim tamquam amica naturæ omnem
probationem concludit, † & operatur, quod probent illæ, 40
quæ alias non probarent, ſan. mem. Greg. XV. *deciſ.* 245. *num.*8. & 9.

Tertium verò, quod Marius iunior elegerit dictam domum pro dote Fauſtinæ matris vigore *Auth. res qua, C. comm. de leg.* eamque vendiderit D. Proſpero, ac proinde quemadmodum ipſi competere retentio ratione potioritatis hypothecæ, ita etiam competere debeat idem D. emptori dictum fuit ceſſare etiam ex facto. Quia venditio prædicta, cui D. Proſper innititur, non habuit effectum, vt eſt in confeſſo apud partes, & patet etiam ex eo, quod eadem domus poſt Marij obitum fuit in illius hæreditate reperta, & ad creditorum inſtantiam ſubhaſtata, ac ipſimet D. Proſpero tamquam vltimo, & maiori oblatori deliberata, vt firmatur *in deciſ. quæ reuidetur*, §. *neque obſtat.* Vnde nullum in ea poteſt fieri fundamentum, cùm paria
ſint venditionem non eſſe factam, † & effectum ſortitam 41
non fuiſſe, Surd. *deciſ.*51. *num.*21. & 22. ſaltem ad effectum inferendi præiudicium tertio. Nec inde argui poteſt voluntas Marij eligendi dictam domum pro dote materna, quia dum hoc ad actum non deduxit, effectuando venditionem perinde eſt, ac ſi non habuiſſet animum eligendi,
nam voluntas ad actum non producta † nihil operatur, 42
nec in iure eſt conſiderabilis, *l. iubemus*, §. *ſeruus*, & ibi Bald. *num.*1. *C. de Epiſcop. & Cler.* Rota coram Card. Canaler. *deciſ.*635. *num.*1. & *deciſ.*150. *num.*11. poſt Staphil. de Salu. *interdict.*

Et viſa fuit ceſſare difficultas, quia etiamſi venditio fuiſſet effectum ſortita, non tamen D. Proſpero potuiſſet competere retentio ex perſona Marij, quia cum hypotheca competens Mario, cuius ratione prætenditur retentio,
ſit tacita † vti introducta à lege Statil. de Saluian. *inſpect.* 3. 43
*cap.*4. *num.*1. Rota *deciſ.*174. *num.*7. *part.*2. *diuerſ.* Et com-
petat ſolùm à die mortis Bernardini † fideicommitten- 44
tis, vt fuit dictum *in Romana Dotis* 3. *February* 1640. *coram Reuerendiſs. P. D. meo Panzirolo.* Non poteſt patere exceptionem retentionis aduerſus hypothecam Caſalium,
quæ cùm ſit conuentionalis expreſſa, & † anterior eſt 45
potior, & præferenda, vt per gloſ. communiter approbatam in *l. aſſiduis, in verb. licet anterioris, circa fin.* vbi etiam Bald. *num.* 9. Salicet. *num.* 4. *C. qui potior. in pign. habeant.* Iaſ. *in l.* 1. *ſecunda lectura num.*9. & *nam.* 10. & ibidem Ripa *nam.*27. *ff. ſolut. matrim.* Neguſ. *de pignor. in* 4. *membr.* 2. *part. num.* 98. *verſic. tamen mulier.* Mantic. *de tacit. lib.* 11. *tit.* 22. *num.* 30. Statil. ad Saluian. *inſpect.* 3. *cap.* 4. *num.* 6. *verſ. verſa vice*, & *num.* 122.
Hypotheca enim ad effectum retentionis † debet eſſe 46
anterior, vel potior, Rota *in recent. deciſ.* 303. *num.* 2. & 3. *part.* 4. & coram Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ.* 412. *num.*1.

Idque procedit etiam non obſtante, quod creditum Caſalium proueniat ex titulo lucratiuo dictæ donationis, quia
licet creditores ex cauſa onerosa præferantur. † Donata- 47
rijs, qui tenentur ex titulo lucratiuo, Cuman. *in l. priuilegia, num.*10. *verſ. aliud eſt, ff. de priuileg. credit.* Cephal. *conſ.*555. *num.* 11. Capyc. *deciſ.*78. *num.*7. Tamen hoc intelligitur de creditoribus ex titulo lucratiuo, qui habent ſo-
lùm perſonalem actionem, † ſecus autem quando habent 48
etiam hypothecariam, vt in hoc caſu tunc enim præferuntur poſterioribus etiam ex cauſa onerosa, Mantic. *de tacit. lib.* 11. *tit.*22. *num.*23. & *ſeqq.* Statil. *eadem inſpect.* 3. *cap.* 2. *num.*469. & *duob. ſeqq.*

Immo nulla videtur potuiſſe competere hypotheca Mario vigore *d. Auth. res qua*, ſuper prædictis bonis fideicommiſſarij Bernardini, cùm adeſſent bona libera ſuper quibus iſta dos detrahi poterat. Aderant enim bona, quæ ſan. mem. Paulus Quintus ſpeciali Chirographo permiſit alienari ad effectum ſatisfaciendi diuerſis creditoribus Maximiliani illius patris aſcendentia ad valorem ſcutorum 25. mil. Necnon 54. loca montium, quæ idem Pontifex ſimili Chirographo conceſſit poſſe diſtrahi ad effectum ſoluendi

49 dictam dotem, † quæ bona vti exempta à fideicommiſſo
authoritate Apoſtolica remanſerunt libera, Rota in recent.
deciſ. 209. num. 3. part. 1. & deciſ. 312. num. 46. part. 6. & fuit
dictum in Romana Caſalis Aguzan. 27. Iunij 1640. verſ. re-
ſponderunt Domini coram R. P. D. meo Roias. Et vlterius
Mario fuerant aſſignata annua ſcuta 360. ſuper Palatio pro
eodem credito dotis maternæ, & fuit dictum in Romana
dotis 2. Martij 1635. coram R. P. D. meo Dunozetto, quæ ha-
betur in 7. part. recent. deciſ. 24. num. 20. verſ. quo vero ad ſe-
cundam partem, quæ deciſio iuxta ſtylum huius ſacri Tri-
50 bunalis † eſt ſupponenda vnde vel præſumitur, quod Ma-
rius ſe ſatisfecerit ex dictis bonis, vel non habuerit notitiam
dictæ donationis, & de omnibus in ea contentis, vt patet
ex dictis Chirographis, & ex alijs in deciſione, quæ reuide-
tur ponderatis, & non curauerit ex pretio dictorum bono-
rum ſatisfieri, ſed alijs creditoribus longè poſterioribus ſol-
ui conſenſerit, ei eſt imputandum, nec poteſt hodie in præ-
iudicium Caſalium, & aliorum fideicommiſſariorum habe-
re regreſſum ad bona fideicommiſſi vigore d. Auth. res qua,
51 † quia conſentiendo alienationi, & diſtractioni prædicto-
rum bonorum ab eius beneficio remanſerit excluſus, vt præ-
ter Curt. iun. Iaſ. Burſat. Menoch. & Fuſar. allegatos in
deciſ. §. Propterea, firmant Padill. in d. auth. num. 121. in
fin. Pariſ. conſil. 63. num. 45. lib. 2. Cephal. conſ. 344. num. 35.
Federic. Scot. reſponſ. tom. 2. reſponſ. 4. num. 21. lib. 1. Pe-
regr. de fideicommiſſ. art. 42. ſub num. 16. Intrigliol. de ſub-
ſtit. cent. 3. quæſt. 73. num. 391. Fuſar. eodem tract. quæſt. 532.
num. 30. remedium enim d. Auth. eſt ſubſidiarium, & non
52 competit † quando adſunt bona libera, DD. in eadem auth.
& innumeros refert Fuſar. quæſt. 531. num. 121. & d. quæſt.
532. num. 35. & ſæpius Rota firmauit, vt poſt Merlin. de
legitim. deciſ. 124. in princ. & coram ſan. mem. Greg. XV.
deciſ. 266. num. 10. & coram Buratto deciſ. 641. num. 1. & ibi
Add. num. 19. qui alias cumular.

Nec releuat reſponſio, quod in primo Chirographo alie-
natio fuerit conceſſa præcisè ad effectum ſoluendi pretium
nonnullis creditoribus Maximiliani in ſupplicatione nomi-
natis, inter quos ipſe non erat deſcriptus, facultas verò
diſtrahendi dicta 54. loca montium conceſſa in ſecundo
Chirographo, haberet inſertam conditionem, quod in
primis, & ante omnia erogarentur ſcuta 2000. auri in au-
ro in extinctionem cenſus ſimili ſummæ debiti per eum-
dem Maximilianum q. Chriſtophoro Rotigno, ac propte-
rea ceſſet, nedum præſumptio, ſed etiam poſſibilitas, quod
Marius potuerit inde ſatisfieri, quia dempto pretio bono-
rum alienatorum ſoluto creditoribus nominatis, iuxta for-
mam Chirographi, quæ ad vnguem erat ſeruanda, & dem-
ptis ſcutis 2000. auri ex pretio locorum montium, erogatis
in extinctionem cenſus Rottigni, non remanſit pro Mario,
niſi reſiduum pretij locorum montium, quod erat ſc. 3200.
quibus etiam detractis ex credito dotis maternæ ſcut. 9000.
Marius adhuc remanebat creditor in ſcutis 5800. abſorben-
tibus valorem domus, qui non excedit ſcut. 5000. iuxta id,
quod vendita fuit.

Quia vltra quod dicta Chirographa ſunt manifeſtè ſub-
reptitia, vt fuit dictum in d. deciſ. 24. à num. 20. vſque ad fin.
part. 7. recent. Reſponſum fuit, quod licet Pontifex man-
daſſet, vt ex pretio dictorum bonorum, & locorum mon-
tium ſatisfieret creditoribus in ſupplicatione nominatis,
hoc tamen non facit quominus Marius poſſet agere pro
credito dotis maternæ, & in concurſu aliorum poſterio-
rum obtinere illius ſatisfactionem, quia Papa hoc ius illi
non abſtulit, imò expreſsè reſeruauit, diſponens, quod cre-
ditores quibus pretium dictorum bonorum deſtinauerat,
tenerentur in actu receptionis dare idoneam cautionem de
illud reſtituendo prioribus, & potioribus, vt apparet ex le-
ctura Breuium Summar. D. Proſperi num. 2. Vnde cùm
poſſet, nec curauerit ſatisfieri ex pretio dictorum bonorum
permittendo illud ſolui poſterioribus ſibi præiudicauit, nec
poteſt amplius habere regreſſum ad bona fideicommiſſi, vt
dictum eſt.

Nec refragatur, quod creditor dotis conſentiendo alie-
53 nationi aliquorum bonorum ſibi non præiudicet, † quomi-
nus poſſit ſatisfieri in cæteris, Surd. conſ. 513. num. 25. Rot.
deciſ. 229. num. 9. part. 5. recent. Quia fuit reſponſum con-
cluſionem iſtam non procedere quando intentatur reme-
54 dium ſubſidiarium Auth. res qua. † Tunc enim ſi creditor
dotis culpa ſua, & facto proprio facit quominus ſatisfieri
poſſit ex bonis liberis, illa diſſipando, vel conſentiendo,
eorum alienationi admittit ſubſidium d. Auth. nec ei eſt

ſuccurrendum, tamquam qui ſua ſponte † in neceſſitate ſe 55
poſuit, Caſtrenſ. in d. Auth. res qua num. 11. & ibid. Iaſ.
num. 34. in 14. limit. Peregr. d. art. 42. num. 72. Fuſar. de ſub-
ſtit. d. quæſt. 151. num. 156. Menoch. de præſumpt. lib. 4. 190.
n. 47. & duob. ſeqq. Aliàs eſſet in poteſtate deſcendentium alie-
nare bona libera in fraudem fideicommiſſariorum, & de-
inde ſub prætextu detrahendi dotes euertere fideicommiſ-
ſum, quod non eſt dicendum.

Sed tollitur omnis amaritudo, quia cùm prædicti credi-
tores quibus prætenditur fuiſſe ſolutum pretium dictorum
bonorum, & locorum montium tenerentur dare cautio-
nem de reſtituendo prioribus, & potioribus iuxta legem
præſcriptam in dictis Chirographis perinde eſt, ac ſi ſolutio
facta non fuiſſet, † & pretium adhuc extare dicitur ad be- 56
neficium potiorum, & anteriorum, vt per text. in l. ex fa-
cto in fin. ff. de pecul. & in l. procuratoris, §. fin. ff. de trib.
& act. firmant Caſtrenſ. conſ. 286. in princ. verſ. nec obſtat,
quod creditores lib. 1. Stracch. de decoct. part. vlt. ſit qui po-
tior in bonis decoct. habeant num. 25. Franc. deciſ. 75. num. 9.
& deciſ. 200. num. 4. Giurb. & plures referens deciſ. 4. n. 40.
& firmauit Rot. in recent. deciſ. 48. n. 5. part. 3. & deciſ. 133.
num. 11. poſt Pacific. de Saluian. & fuit dictum in Romana
pecuniaria de Gallis 15. Maij 1609. coram Iuſto, & in Ro-
mana Cenſus ſcut. 18. mil. 16. Nouembris 1620. coram bon.
mem. Coccino. Vnde quatenus creditum dictæ dotis ſit an-
terius, & potior vt D. Proſper prætendit actio dirigenda
† eſt contra d. pretium nec poteſt intentari remedium ſub- 57
ſidiarium Auth. res qua, cùm illud non competat quando
adſunt bona libera, vt ſupra probatur.

Et ex his tollitur etiam quod D. Proſper ex ceſſione re-
portata à Creditoribus Marij, vti poſſit retentione cæteriſq;
actionibus Mario cedenti competentibus, quia cùm ex ſu-
pra deductis talis hypotheca Mario non ſuffragaretur mul-
tò minus poteſt ſuffragari D. Proſpero Ceſſionario qui plus
† iuris habere non poteſt, quam habeat cedens, l. nemo plus 58
ff. de reg. iur.

Et in omnem caſum retentio ſi quæ potuiſſet competere
Mario, non tamen poſſet competere illius creditoribus à
quibus D. Proſper reportauit ceſſionem. Quia licet credi-
tor creditoris habeat, ac exercere poſſit omnes actiones
† quas eius debitor habebat, ac exercere poteſt, l. nomen, 59
& ibi DD. C. quæ res pign. oblig. poſſ. cum pluribus alijs ad
propoſitum relatis in Romana domus 25. Februarij 1641.
coram me. Et non ſolùm perſonales, ſed etiam hypotheca-
rias vtiles, quando iſtæ fuerunt ſibi obligatæ, † vel ſaltem 60
adeſt obligatio omnium bonorum, vt ſaluando gloſs. com-
muniter impugnatam quatenus indiſtinctè firmat credito-
ri creditoris competere hypothecarias, in d. l. nomen in verb.
vtilibus, & in l. Grege §. cum pignori in verb. ſolut. de pign.
Diſtinxerunt Salic. in eadem l. nomen ſub num. 1. circa med.
& in d. l. Grege §. cum pignori num. 3. & 4. Caſtrenſ. in l. ſi
conuenerit la 2. num. 2. ff. de pignorat. act. Soccin. ſen. con-
ſil. 158. num. 29. & 30. lib. . . . Neguſ. de pign. 3. membr.
2. part. num. 24. Attamen hæc concluſio non procedit in
huiuſmodi actione ſubſidiaria deducta ex diſpoſitione
Auth. res qua, quia hæc actio non tranſit ad hæredes ex-
traneos, † nec ad ſingulares ſucceſſores iuxta veriorem 61
opinionem quam probarunt Curt. Iun. in d. Auth. num. 22.
vbi oſtendit, quod in hoc caſu ceſſant rationes omnes eiuſ-
dem Auth. & eum ſequitur Padill. ibid. num. 71. Petr. de fi-
deicom. q. 8. num. 447. & ſeq. Peregrin. eod. tract. art. 42.
num. 43. & 44. vbi in fine dicit, quod extra filios † difficile eſ- 62
ſet in practica obtinere, Menoch. de præſumpt. lib. 4. præ-
ſumpt. 189. num. 194. Theſaur. Iun. quæſt. forenſ. lib. 1. q. 5.
num. 5. verſ. Placuit enim Senatui, & alios refert Fuſar. de
ſubſtit. quæſt. 531. num. 46. & num. 47. in fine, dicit quod hæc
opinio ſibi magis placet, & ea abſolutè eſt vera quoad
priuilegium prælationis, quod indubitanter non tranſit ad
ſingularem ſucceſſorem, nec ad hæredes extraneos, † quic- 63
quid ſit an tranſeat hypotheca, vt aliquibus placuit, Iaſ. in
§. fuerat num. 94. Inſtit. de act. Rip. in l. 1. num. 33. ff. ſolut.
matrim. Alex. conſ. 58. num. 4. lib. 7. Neguſant. de pignor. in
4. membr. 2. part. num. 94. Bald. Nouel. de Roſe part. 10.
num. 26. Staril. de Saluian. interd. inſpect. 3. cap. 4. num. 67.
& admiſit Rota coram Card. Seraph. deciſ. 668. nu. 3. & 11.
Ceſſante autem † prælatione ceſſat etiam retentio ex ſu- 64
pradictis.

Ex quibus videtur penitùs excludi exceptio retentionis,
aut ſaltem negari non poteſt quin remaneat valde tur-
bida, & offuſcata, quod ſufficit vt Caſalib. non poſſit
impe-

Digitized by Google

65 impediri immiſſio in Saluiano † quæ in hoc iudicio per huiuſmodi exceptiones dubias, & altiorem indaginem requirentes non retardatur, vt per Statil. *vbi ſup. inſpect. 2. cap. 1. num. 71. & cap. 2. num. 42. & 254.* vbi plures Rotæ deciſiones cumulat.

Et ita reſolutum vtraque &c.

R. P. D. C E R R O

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Legati ſcutor. 30. mill.

Luna 17. Iunij 1641.

A R G V M E N T V M.

Teſtator, ſi alicui reliquerit aliquod notabile legatum, perſoluendum ex fructibus hæreditarijs, & poſtquam fuerit ſatisfactum omnibus ſuis creditoribus, ſi ſucceſſiuè Teſtator emerit Officia, & Loca Montium, cum reſeruatione decreti ad fauorem dicti legatarij poſt obitum ipſius teſtatoris, quæritur modo vtrum hoc caſu, an mens teſtatoris fuerit faciendi duo legata, aut aliam particularem donationem cauſa mortis, vel id fecerit in accelerando ſolutionem primi legati, & iſta vltima opinio ventilatur, diſcutitur, & ſic doctiſsimè reſoluitur, quæ concluſio ſolidè triumphat.

S V M M A R I V M.

1 *Legatum, quod quis voluerit duplicare non eſt præſumendum.*
2 *Actus in dubio præſumitur factus ex cauſa præambula, non autem ex noua.*
3 *Donatio numquam præſumitur quando alia interpretatio fieri poteſt.*
4 *Donatio numquam cenſenda venit, quando alia cauſa præſumi poteſt.*
5 *Donatio, vt excludatur, ſufficit quæuis coniectura, vel leuis occaſio.*
6 *Legatario, valde vtile eſt, vt quando citiùs legatum ſuum ipſe conſequatur.*
7 *Legatum numquam cenſetur duplicatum.*
8 *Legatum, ſi erat perſoluendum poſt longum tempus, & celeri ſatisfactione ſoluatur, hoc Legatario non parum commodum affert, & num. 9. 67. & 68.*
10 *pro Subſtinendis diſpoſitionibus, quid ſufficiat.*
11 *Maritus legans vxori dotem, quod ex tali legata vxor commodum conſequatur.*
12 *Solutio accelerata eſt pretio æſtimabilis.*
13 *Solutionis dilatio non ſolum affert incommodum, ſed etiam facit, vt longè minus datum videatur.*
14 *Legatum ſumendum eſt de manu hæredis.*
15 *Donatio cauſa mortis, eſt pinguior legato, quia ſtatim ſecuta morte donantis recipit perfectionem, non expectata hæredis aditione.*
16 *Legata ad ſui perfectionem requirunt aditionem hæredis, cuius è manibus ſunt accipienda.*
Legata non tantùm confirmantur morte teſtatoris, verùm etiam requiritur aditio hæredis, n. 16.
17 *Teſtatoris voluntas, quando magna apparuit conſeruandi bona in agnatione, & augendi primogenituram.*
18 *Tunc non eſt veriſimile voluiſſe donare extra eam bona magni, & notabilis valoris.*
19 *Teſtator præſumitur minus, quam potuit, voluiſſe grauare ſuum hæredem.*
20 *Prohibitio plus non petendi quando ſuit factum legatum, quid denotet, & quando inducat compenſationem, & num. 33.*
21 *ex Diſpoſitionum conuenientia, & conformitate diſpoſitionum arguitur qualis ſit mens diſponentis, & num. 24.*
22 *Diſpoſitionem vnam, quando cenſeatur facta in conſequentiam alterius.*
23 *in Simbolum habentibus facilior eſt tranſitus.*
25 *Teſtator ex quibus præſumatur voluiſſe accelerare in vita ſolutionem legati.*
26 *Compenſatio de ſpecie ad quantitatem non datur.*
27 *in Locis Montium duo conſiderantur, titulus, qui non cadit in diſpoſitionem, & pretium cuius creditor remanet ille, cuius pecunia empta fuerunt.*
Compenſatio de ſpecie ad quantitatem tunc non fit, quando fit in iudicio altera parte in vita, & num. 27.
28 *Sed ſecus in illa, quæ fit ex voluntate teſtatoris, iſta enim non regulatur ſecundum naturam compenſationis inter viuos.*
29 *Quia tunc etiam fit compenſatio de ſpecie ad quantitatem.*
30 *Voluntatem ſuam, quod quis incontinenti voluerit mutare, non eſt præſumendum.*
31 *in Voluntate eadem, quis præmitur voluiſſe perſeuerare, vſque ad mortem, dum eam non immutauit.*
32 *Teſtamentum vltimum, vti aſſumens vires de tempore mortis ſemper reputatur vltima diſpoſitio.*
34 *Legatum acceptans, omis continens, quod legatarius poſſit aliud prætendere, tunc cenſetur renunciatum omnibus prætenſionibus.*
35 *Legatum acceptans, intelligitur illud acceptare cum ſuo onere, & cum omnibus ſuis qualitatibus.*
36 *Amplia id multo magis procedere quando legatarius amplam fecit quietantiam hæredi.*
37 *Poteſtas, quando non contrauertatur, ſed voluntas.*
38 *Creditores non tenentur expectare ſolutionem minuatim ex fructibus.*
39 *Legata, vti debita voluntaria peti non poſſunt, niſi iuxta præceptum Teſtatoris.*
Teſtator, in legatis poteſt apponere eam legem, quam vult, num. 39.
40 *Res pro alio ſimpliciter acquiſita cenſetur donata.*
41 *Officia, & loca montium pro alijs empta, etiam cum decreto ad fauorem alterius, præſumuntur donata, contra num. 43. declara vt num. 44.*
42 *Seraph. deciſ. 1303. num. 3. & Burat. deciſ. 863. num. 6. & aliæ in quibus terminis loquantur.*
45 *Cauſa aliquid agendi, quando adeſt, in illius executionem præſumitur actus geſtus.*
46 *Legatum, quando præcedit, tunc ſubſequens traditio, ſeu aſſignatio, licet habeat vim donationis, non tamen habet vim tituli, ſeu duplicationis legati.*
47 *Sed ſolùm executionem præcedentis diſpoſitionis, & ſolum cenſetur additus nouus titulus præcedenti legato, vt celerius ſoluatur, num. 48.*
49 *Diſpoſitio tunc cenſetur facta in executionem præcedentis actus quando cauſa pro qua præceſſit diſpoſitio, non recipit duplicationem.*
Secus verò, ſi recipiat multiplicationem, quia tunc vtraq; ſuum effectum ſortiri debet, num. 49.
50 *in Legati multiplicationis materia attendi debet cauſa, & an illa ſit multiplicabilis.*
51 *Item attendi debet, an ſecunda diſpoſitio poſſit referri ad cauſam neceſſariam.*
52 *in Legato ſecundo, quando non eſt expreſſa certa cauſa, nec poteſt aſſignari cauſa neceſſaria, tunc debet fieri imputatio in præcedens legatum.*
53 *Text. in l. quinquaginta ff. de probat. loquitur in duobus legatis, quorum vtrumque ſoluendum erat eodem tempore.*
54 *Et quorum alter eſſet inane niſi intraret duplicatio.*
55 *Text. in l. quinquaginta, ff. de probat. non intrat vbi ſecunda diſpoſitio non remanet ſuperflua.*
56 *Text. in l. quinquaginta, ff. de probat. quando non operetur ſuam diſpoſitionem, & in quo conſiſtat ratio d. legis, num. 57.*
57 *Conſanguinitas, & ſola affectio non eſt ſufficiens ad præſumendam donationem, niſi inter filios.*
58 *de Sanguinis coniunctione non eſt habenda ratio, ad effectum interpretandi diſpoſitionem contra hæredem.*
59 *Teſtator non præſumitur voluiſſe grauare hæredem duplici præſtatione, etiam vbi concurrit fauor ſanguinis, & filiationis, & num. 60.*
61 *Coniunctio ſanguinis, & affectio quantum operetur, id colligi debet ex verbis teſtatoris, & num. 62.*
63 *Teſtator, ſi aliquid voluiſſet id expreſſiſſet, & maximè ſi in ſimili occaſione fecerit talem expreſſionem.*
64 *Teſtator quando dicatur voluiſſe præuenire hæredem in ſolutionem legati, & num. 65.*

66 *Notola ſimplex continens in certam annotationem non relevat.*
68 *Verſimiliora ea, quæ ſunt magis venunt attendenda.*
70 *Puri, & purificati idem eſt iudicium.*
71 *Compenſatio non admittitur quando legatum fuit factum cum onere reſtituendi.*
72 *Teſtator, quod non mutauit, præſumitur voluiſſe id firmum permanere.*
73 *Teſtator præſumitur in eadem voluntate permanſiſſe.*
74 *de Legati duplicatione, quando agitur, ad effectum, vt ea excludatur, ſufficit qualibet leuis coniectura.*
75 *Legati duplicatio, vt excludatur ſufficit cauſam coniecturari poſſe.*

DECISIO XLI.

LAta ſententia Rotali, in qua declaratur, officia, &
loca montium, de quibus agitur, non cedere in dimi-
nutionem legati facti per Marchionem Vincentium Iuſti-
nianum ad fauorem Camilli de Maximis, & cauſa per ap-
pellationem ad me deuoluta dedi dubium, an ſententia ſit
confirmanda, vel infirmanda, eoque per duas vices propo-
ſito, cum multa pro parte Marchionis hæredis de nouo de-
ducerentur, non fuit capta reſolutio, ſed tandem hodie
omnibus maturè diſcuſſis, Domini reſoluerunt ſententiam
eſſe infirmandam.

Quia cùm Marchio Vincentius relinquerit iure legati
Camillo de Maximis ſcuta 50. mil. monetæ ſoluenda ab
eius hærede ex fructibus hæreditarijs, poſtquam ex eiſdem
fructibus alijſque pecunijs ad hunc effectum deſtinatis fuiſ-
ſet ſatisfactum omnibus eius creditoribus, & ſucceſſiuè
emerit officia, & loca montium cum reſeruatione decreti
ad fauorem eiuſdem Camilli legatarij poſt obitum ipſius te-
ſtatoris, non videtur teſtator feciſſe duo legata, vel vnum
legatum, & aliam particularem donationem cauſa mortis,
vt fuit præſuppoſitum in deciſionibus emanatis coram R.
P. D. meo Dunozetto, ſed vnicum legatum ſcutor. 50. mil.
quod cupiens teſtator ſolui promptè, & cum omni facilita-
te, ibi, *E queſto pagamento delli ſcudi 50. mila, il mio he-
rede vniuerſale, ò quelli che li ſuccederanno in vigore di que-
ſto mio vltimo teſtamento, lo debbiano fare prontamente, e
con ogni facilità*, adhuc viuens curauit colligere pecunias
ex fructibus ſuorum bonorum, ex eiſque emere officia,
& loca montium cum reſeruatione decreti ad ſui fauorem
quoad vixerit, ſequuto verò eius obitu ad fauorem legatarij.
Ac proinde præſumendum viſum fuit, emptionem iſtam
1 fuiſſe factam in præparationem † ſatisfactionis pro celeri
ſolutione præcedentis legati potius, quam animo nouam
donationem faciendi, vel legatum duplicandi, vt declarant
Vaſquez *de ſucceſs. creat. lib. 2. §. 17. requiſit. 28. num.* 112.
Couar. *in rubr. de teſtam. part.* 2. *num.* 21. *in fine, verſ. &
ideo irreuocabile*, Rimin. ſen. *conſ.* 230. *num.* 3. *in fin. lib.* 2.
Laderch. Imol. *conſ.* 127. *num.* 12. Surd. *conſ.* 14. *num.* 10. *verſ.*
2 *non etiam*, non ſolum quia actus in dubio † præſumitur fa-
ctus ex cauſa præambula, non autem ex noua, *l. 4. §. vnde
quæri poteſt, ff. de manumiſ. l. ad ſolutionem C. de re iudic.*
3 Surd. *conſ.* 119. *num.* 15. ſed etiam † quia donatio nunquam
præſumitur quando alia interpretatio fieri poteſt, *l. cum de
indebito, ff. de probat.* Menoch. *lib. 3. præſumpt.* 12. *num.* 10.
Honded. *conſ.* 50. *num.* 24. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 176. *num.* 1. Rota
4 *deciſ.* 21. *num.* 3. *part.* 4. *recent.* vel vbi † alia cauſa poteſt
præſumi, Honded. *conſ.* 39. *num.* 35. & 40. *lib.* 2. Becc. *con-
ſil.* 52. *num.* 70. Tiraqu. multos cumulans *in l. ſi vnquam in
verbo donatione largitus num.* 206. *& ſeq. C. de reuoc. donat.*
Rot. *deciſ.* 262. *num.* 8. *part.* 1. *diu. & deciſ.* 151. *num.* 4. poſt
Pacific. de Saluian. *& fuit dictum in Romana, ſeu Bononien.
pretij Clericatus Cameræ coram R. P. D. meo Merlino, quæ
eſt deciſ. 54. part. 5. recent. & in eadem 1. Decemb. 1625. co-
ram bon. mem. Coccino, & 2. Decemb. 1626. coram bon. mem.
5 Card. Viris.* Et ſufficit quæuis † coniectura, vel leuis oc-
caſio excluſionem donationis, Bald. *in l. 1. num. 3. verſ. item
vbi C. ad Senat. Conſult. Trebell.* Natt. *conſ.* 73. *num.* 9.
Caſanatt. *conſ.* 45. *num.* 98. cum alijs latè adductis per Tira-
quell. *vbi ſup. num.* 207. *verſ. etiam ſi leuis.*

Et in hac ſententia facilius iuerunt Domini aduerten-
6 tes emptionem iſtam officiorum, & locorum † mon-
tium fuiſſe valdè vtilem legatario, vbi autem ſecunda
diſpoſitio non remanet vana, & inutilis, ſed cedere
7 poteſt in ſolutionem, vel executionem præcedentis, † le-
gatum nunquam præſumitur duplicatum; & ceſſat di-
ſpoſitio *l. quinquaginta alias quingenta* 12. *ff. de probat.*
vt expreſsè firmat Fabius de Anna *conſil.* 91. *num.* 45.
circa fin. Laderch. Imol. *conſil.* 127. *num.* 12. Camill. Me-
dices *conſ.* 125. *num.* 8. Franch. *deciſ.* 422. *num.* 5. & 8.

Vtilitas autem, & quidem magna reſultat, primò,
& principaliter † quia ex diſpoſitione clara teſtatoris le- 8
gatum erat ſoluendum paulatim ex fructibus hæredita-
rijs, ſequuta prius ſatisfactione omnium, & ſingulo-
rum creditorum, ac de integra ſolutione debitorum,
quæ cùm aſcenderent ad ſummam ſcut. 100. mil. & vltra
legatarius vix ſua vita durante legatum conſequi potuiſ-
ſet, † vt agnouit etiam ipſe teſtator, ibi, *Al che con* 9
progreſſo di qualche poco tempo ſi potrà arriuare. Ex reſer-
uatione verò decreti in emptione officiorum, & loco-
rum montium fauore legatarij ſatisfactio ſequuta erat
ſtatim poſt teſtatoris obitum. Vnde acquiſitio, ſeu in-
ueſtimentum pecuniarum in tot officijs, & locis mon-
tium cum tali reſeruatione decreti tanquam præueniens,
& accelerans ſolutionem ceſſit † euidenter in vtilita- 10
tem, & commodum legatarij, quod ſufficit pro ſubſtinen-
da diſpoſitione per textum apertum *in §. ex contrario, & §.
ſed ſi vxori inſtit. de legat.* vbi gloſ. *in verbo plenius*, & Are-
tin. *num.* 1. vbi quod maritus legans vxori dotem, quæ tan-
quam conſiſtens in pecunia, † non erat reſtituenda niſi in 11
fine anni, commodum repræſentationis, ſeu accelera-
tionis legare videtur, *l. 1. §. ſi quis creditori ſuo, ff. ad l. Fal-
cid. l. debitor decem* 84. ibi, *medij temporis commodum,
ff. de legat.* 2. Caſtr. *in l. verbis legati num.* 1. *&* 2. *verſ. ſed
ſi plus tempore, ff. ad l. Falcid.* Florian. de S. Petro *in l.
vnum ex familia in princ. num.* 12. *ff. de legat.* 2. Emanuel.
Coſt. *in cap. ſi pater part.* 1. *verb. legauerit num.* 22. *& ſeqq.
de teſtam. in 6. vbi num.* 25. latè probat repræſentationem,
† ſeu acceleratam ſolutionem eſſe pretio æſtimabilem, 12
Craſſ. *de ſucceſſ. §. legatum quæſt.* 42. *num.* 1. *&* 2. Salzedo *de
repræſent. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 1. *&* 2. Caſtil. *quotid. contron.
part.* 3. *cap.* 19. *num.* 4. Laderch. Imol. *d. conſ.* 127. *num.* 12.
Bellon. *conſ.* 23. *num.* 1. Surd. *conſ.* 113. *num.* 25. Rot. coram
Card. Seraph. *deciſ.* 487. *num.* 18. Dilatio enim non ſolùm
affert incommodum, † ſed etiam facit, vt longè minus vi- 13
deatur legatum, *§. plus autem inſtit. de action.* Dec. *conſ.* 46.
num. 1. *verſ. ex qualitate enim*, ſan. mem. Gregor. XV. *de-
ciſ.* 73. *num.* 1.

Secundò, quia legatum erat accipiendum de manu hære-
dis, officia verò, & loca montium propria authoritate
† ſine vllo iuris, aut hominis miniſterio propter decretum 14
appoſitum ad fauorem Camilli, & hoc etiam ſi illa cenſe-
rentur donata cauſa mortis in locum legati, quia licet hu-
iuſmodi donatio quoad effectum, & efficaciam æquipare-
tur legato, eſt tamen illo pinguior, & vtilior, quia ſtatim ſe-
cuta morte donantis donatio, quæ in tempus † mortis eſt col- 15
lata ſuam recipit perfectionem, & ſola morte confirmatur
non expectata hæredis aditione, quod ſecus eſt in legatis,
quæ ad ſui perfectionem requirunt aditionem hæredis,
† cuius è manibus ſunt accipienda, & aditione non autem 16
ſola morte confirmantur, Rip. qui communem dicit *in l.
ſciendum num.* 18. *ff. de legat.* 1. Couar. *in rub. de teſtament.
part.* 3. *num.* 22. Gomez. *var. reſolut. cap.* 4. *num.* 16. Clar. *in
§. donatio quæſt.* 5. *num.* 2. Molin. *de primog. Hiſpan. lib.* 1.
cap. 12. *num.* 14. *& ſeq.*

Et hanc interpretationem Domini cenſuerunt remanere
admodum comprobatam, & firmiter amplectendam. Pri-
mò † propter enixam voluntatem teſtatoris conſeruandi 17
bona in agnatione, & augendi primogenituram, inueriſi-
mile enim admodum videbatur, quod Marchio Vincentius,
qui tantùm ſtuduit conſeruationi, & ampliationi ſuæ pri-
mogenituræ † voluerit vltra legatum tam notabilis quan- 18
titatis, illam adeò extenuare donando etiam officia, & lo-
ca montium valoris ſcut. 36. mil. Menoch. *lib. 4. præſumpt.*
110. *num.* 43. *verſ. vel eſſet valde exauſta*, Aym. *conſ.* 686.
num. 7. *verſ. poſtremo*, Afflict. *deciſ.* 44. *num.* 21. *& ſeqq.* Rot.
in Auenionen. fideicommiſſi 10. *Maij* 1637. *coram Reueren-
diſ. P. Domino meo Panzirolo impreſſ. in 7. part. recent. de-
ciſ.* 312. *num.* 6. & admiſit etiam *in Matinen. dotis* 16. *Ia-
nuar.* 1641. *verſic. nec releuat coram eod.* Maximè in præ-
iudicium hæredis quem negari non poteſt, quin teſtator
ſummoperè dilexerit, cum eum titulo inſtitutionis vniuer-
ſalis honorauerit, † vnde veriſimile etiam eſt, quod il- 19
lum minus, quàm fieri potuit grauare voluerit, *l. vnum
ex familia, §. ſi rem, ff. de legat.* 2. Honded. *conſil.* 57.
num. 37.

num.37. & ſeqq. lib.1. Rota coram bon. mem. Buratto *de-
ciſ.*580. *num.* 10.

Secundò, quia Marchio Vincentius poſtquam in eius te-
ſtamento magnifecerat eius conſanguinitatem cum Ca-
millo, & affectionem, qua eum proſequebatur, legauit ei-
dem ſcut. 50. mill. cum expreſſa prohibitione, quod ex ſuis
20 bonis aliud prætendere non poſſet. † Ex hoc enim mani-
feſtè colligitur teſtatoris voluntas, vt idem Camillus in to-
tum non haberet niſi dicta ſcut. 50. mill. computato omni,
& toto eo, quod idem aliter prætendere poſſet, & ſic quod
cum officijs, & locis montium induceretur compenſatio
legati, vt arguunt Abb. *conſ.81. num. 2. verſ. reliquit enim
part.1.* Caſtr. *conſ.193. num. 2. verſ. ſuper ſecundo verò du-
bio lib.2.* Ruin. *conſ.166. num.17. in fin. & 18. lib. 3.* Aym.
*conſ.*131. *num.* 17 *& conſ.* 149. *num.* 3. Gratian. *diſcept. fo-
renſ. cap.274. num.4. & 5.* Marth. *de ſucceſ. legali part. 4.
quæſt.18. art.6. num.58.*

Tertiò, quia idem Marchio Vincentius eaſdem condi-
tiones, quas appoſuerat in legato, reperijt etiam in acqui-
ſitione locorum montium, & officiorum, nempè, quòd ſi
Camillus de eis non diſponeret, remanere deberent hæredi
ipſius teſtatoris, reſeruando ſibi in vita facultatem diſpo-
nendi de eiſdem officijs, & locis montium, vt poſſet eodem
modo reuocare hanc diſpoſitionem factam pro Camillo, ſi-
cut poterat reuocare legatum ſcut. 50. mil. Ex huiuſmodi
21 enim conuenientia, † & conformitate diſpoſitionum com-
probatur voluntas, quod officia, & loca montium cederent
in diminutionem legati, quodque vnam diſpoſitionem fe-
cerit in executionem alterius, vt de duabus diſpoſitionibus
22 † eiuſdem qualitatis, notat gloſ. *in l. fideicommiſſa, §. ſi rem,
in verb. pro depoſito, ff. de legat.* 3. Doctor. *in l. filia legato-
rum, C. de legat.* Bart. *in l.2. num.3. ff. de condit. & demonſt.*
Gabr. *conſ.103. num.10. in fin. verſ.3. non obſtat, & num.11.*
23 *lib.1.* Surd. *conſ.119. num.14.* & facit regula † quod in ha-
bentibus ſimbolum facilior eſt tranſitus, *l. ſed cum patrono,
ff. de bonorum poſſeſs.* Caſtr. *obſ. 414. nu.3. verſic. nam in ha-
bentibus lib.2.*

Quartò, demum ex eo, quia ab vna parte teſtator man-
dauerat ſolui legatum ex fructibus hæreditatis, & poſtquam
alia debita ſoluta fuiſſent, ab alia verò cupiebat, vt Camil-
24 lus conſequeretur dicta ſcut. 50. mill. promptè, † & cum
omni facilitate. Vnde videns poſtmodum quod ſi fuiſ-
ſet expectanda ſatisfactio creditorum, Camillus ſenex
vix in vita legato frui potuiſſent, vt euentus poſteà do-
cuit, præueniendo tempus, & hæredem in ſolutione
cœpit emere officia, & loca montium, quæ ſtatim ſequu-
25 to obitu teſtatoris remanſura † erant ad liberam diſpoſi-
tionem legatarij, quaſi idem teſtator per repræſentatio-
nem, ſeu acceleratam ſolutionem loca montium, & offi-
cia loco pecuniæ legatæ ſubrogare voluerit, vt probat text.
*in l. pater inter filios 23. ff. de adimen. legat. & in l. fideicom-
miſſa, §. ſi rem ſuam, ff. de legat.* 3. Gabr. *d. conſ.*103. *n.* 11.
lib.1.

Nec ex eo, quòd teſtator legauerit quantitatem, & po-
26 ſteà emerit ſpeciem excluditur compenſatio, † quæ de
ſpecie ad quantitatem non datur, vt ponderatum fuit in
deciſione D. mei Dunozetti 16. Ianuarij 1640. Nam vltra
quod dici poteſt non verſari in duabus quantitatibus,
cùm fuerit reſeruata diſpoſitio officiorum, & locorum
montium, quæ non verificatur in ſpecie, ſed in quantita-
27 te in officijs enim, & locis montium duo † conſiderantur
titulus, qui non cadit in diſpoſitionem, & pretium cuius
creditor remanet ille, cuius pecuniæ emptio facta fuit, *l.
etſi de tua l. ſi filij,* & ibi gloſ. *in verb. ſi filij, & in verb. pe-
cunia, C. de donat. inter virum, & vxorem,* Rot. apud
Cenc. *de cenſ. deciſ.166. num. 7. & in ſupradicta Romana,
ſeu Bononien. pretij Clericatus Cameræ.* Dictum fuit con-
28 cluſionem † procedere in compenſatione, quæ fit in iudi-
cio altera parte inuita, & inter viuos, ſecus in illa, quæ fit
ex voluntate, & diſpoſitione teſtatoris in vltima volun-
tate: hæc enim non regulatur in omnibus ſecundum natu-
29 ram compenſationis † inter viuos ſed fit etiam de ſpecie ad
quantitatem, vt probat text. *in l. ſi compenſando, C. de hæ-
red. inſtituen. & in l. qui non militabat, ff. eodem,* Imol. *in l.
ſi cum dotem, §. ſi Pater ad fin. verſ. item aduerte, ff. ſolut.
matrim.* Rom. *in authen. præterea num.* 16. & ibid. Alex.
*num.*13. Dec. *num.*10. *C. vnde vir. & vxor.* Simon. de Pret.
de interpret. vlt. volunt. lib.4. dub.6. num. 3. & 4. Maluaſ.
conſ.72. num.25.

Minus ex eo, quod teſtamentum fuerit antea factum,
minuitur vis huius præſumptionis, & prohibitionis factæ
per teſtatorem. Quia cùm ſtatim ipſe cœperit emere offi-
cia, & loca montium, † non eſt dicendum, quod inconti- 30
nenti voluerit mutare voluntatem, immò cùm poſteà ſu-
peruiuens per plures annos teſtamentum non mutauerit,
præſumitur in eadem † voluntate perſeueraſſe de tempore 31
emptionis, ac poſteà vſque ad mortem, *l. ſancimus, C. de
teſtam. l. fideicom. §. ſi rem certam, ff. de legat.* 3. Mantic. *de
coniect. vlt. volunt. lib.5. tit. 5. num. 6.* Menoch. *lib.6. præ-
ſumpt.34. num.23.* & vltimum teſtamentum, vti aſſumens
† vires de tempore mortis tempore mortis ſemper reputa- 32
tur vltima diſpoſitio, etiam quod alia poſt teſtamentum in
vita teſtatoris fuerit ſubſecuta, Celſ. Hugo *conſ.120. n.* 17.
& 43. Menoch. *conſ. 926. num. 3. & 29. & fuit dictum in
Placent. penſionis 17. Iunij 1602. coram bon. mem. Corduba,
& in Fauentin. legatorum 29. Februarij 1636. coram R. P.
Domino meo Panzirolo, quæ eſt in 7. part. recent. deciſ. 104.
num.7. & 8.*

Neque ſupradicta prohibitio viſa fuit poſſe intelligi de
alijs prætenſionibus, quas Camillus habere potuiſſet ex
perſona matris in bonis, & hæreditate teſtatoris, vt pon-
deratum fuit in prima deciſione coram eodem D. meo Du-
nozetto. Quia Camillus, nec iſtam, nec aliam ſimilem
prætenſionem habere poterat, de qua d. prohibitio poſſet
† intelligi, cùm ipſe omnibus prædictis prætenſionibus an- 33
tea renunciaſſet acceptando legatum ſcut. 5000. quod Io-
ſeph Iuſtinianus annis illis fecerat cum hoc, quod pro omni,
& quocumque ſuo iure ex eius hæreditate, nil aliud præten-
dere poſſet, vt patet ex quietantia ſumm. num. 3. exhibita
de nouo in hac ſecunda inſtantia, non ſolum, quia acce-
ptatio legati huiuſmodi onus continentis de per ſe operatur,
vt cenſeatur † renunciaſſe omnibus hiſce prætenſionibus, 34
per text. clarum in cap. officij de teſtam. nam acceptans le-
gatum intelligitur illud acceptare cum onere ſuo, & cum
omnibus ſuis † qualitatibus, *l. Imperator, §. ſi centum, &* 35
l. Titia cum teſtam. §. qui in vita, & ibi gloſ. *in verb. peti-
tione, ff. de legat.* 2. Dec. *conſ.299. num.13.* Ruin. *conſ. 79.
num.2. lib.2.* Soccin. iun. *conſ.173. num. 3. lib. 2.* Natta *con-
ſil. 186. num.1.* Surd. *conſ.7. ſub num.* 5. ſed etiam quia Ca-
millus expreſsè renunciauit omnibus d. prætenſionibus, &
fecit hæredi quietantiam finalem, † quæ operatur plusquam 36
ſimplex agnitio legati, vt aduertit Caſtr. *conſ. 73. num. 2.
verſic. ſed agnoſcens, & conſ. 266. num. 2. verſic. poſito au-
tem lib.1.*

Nec ſatisfacit, quod eadem prohibitio non impediue-
rit teſtatorem quo minus potuerit donare etiam officia,
& loca montium, ſiue eorum pretium, prout habetur
in dicta ſecunda deciſione D. mei Dunozetti. Quia † in 37
præſenti caſu non controuertitur poteſtas, ſed dicitur
nullibi apparere, quod vltra legatum ſcut. 5000. voluerit
donare officia, & loca montium, quinimò ex prohibitione,
alijſque ſupradeductis, & infra deducendis contrarium
conuinci.

Nec ſubſiſtit in facto, hæredem potuiſſe ſtatim ſequuto
obitu teſtatoris ſoluere legatum mediante venditione lo-
corum montium. In teſtamento enim expreſsè legitur te-
ſtatorem præcepiſſe hæredi, vt inter alia poneret in ſacro
Monte Pietatis fructus maturatos, & maturandos locorum
montium, cenſum, & aliorum bonorum hæreditariorum ad
effectum, vt ex eis ſoluerentur debita teſtatoris, & poſteà
legatum Camillo, ſubdens, poſteà quod ſi debita ſolui non
potuiſſent ex dictis fructibus poſſet hæres pro eorum ſolu-
tione imponere cenſus, vel tot loca montium alienare.
Vnde clarè patet facultatem † alienandi fuiſſe reſtrictam, 38
ad ſolutionem creditorum, qui non tenentur expectare ſo-
lutionem minuatim ex fructibus, *l. 1. & tot. tit. C. debit.
vendit. pign. impedire non poſſe,* Natt. *conſ. 145. num.22.* cum
alijs relatis per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.541. num. 9.* nec poſſe
extendi à ſolutionem legati, quod vti debitum voluntarium
† prætendi non poterat niſi ex fructibus iuxta præceptum 39
teſtatoris, qui potuit in eo quamcumque legem apponere,
vt declarat Bart. *in l. nemo poteſt, ff. de legat.* 1. Vaſquez *de
ſucceſſ. creat. lib.1. §. 9. num.8.* Surd. *deciſ.28. num.9. & fuit
dictum in Meliten. hæreditatis 6. Febr. 1640. coram R.P.D.
meo Veroſpio in fin.*

Minus obſtat, quod res ſimpliciter † pro alio acquiſita 40
cenſeatur donata, *l. donari, ff. de reg. iur.* quod procedere
etiam in officijs, & locis montium emptis cum decreto ad
fauorem † alterius firmauit Theſaur. iun. *quæſt. forenſ.* 41
lib.1. quæſt.52. num.4. & ſeqq. & Rota coram Card. Seraph.

deciſ. 1303. *num.* 3. & coram bon. mem. Buratto *deciſ.* 863.
num. 6. *cum alijs adductis in* 2. *deciſ.* Quoniam vltra quod in
42 dictis deciſionibus agebatur tantummodo † de interpretan-
da emptione officij cum reſeruatione decreti ad fauorem
tertij, non autem de duplicatione legati, aut alterius di-
43 diſpoſitionis, nec præcedebat legatum, † & contrarium
fuit reſolutum reſpectu pretij, & æſtimationis *in d. Roma-
na, ſeu Bonon. pretij Clericatus Cameræ coram R. P. D. meo
Merlino, & in eadem* 1. *Decembris* 1627. *coram bon. mem.
Coccino*. Reſpondetur prædicta procedere, quando nulla
44 alia præcedit cauſa, † & oppoſitio decreti ad fauorem vlte-
rius remaneret inutilis, vt ponderatum fuit *in Romana ſcri-
ptoria* 5. *Iunij* 1609. *coram Cardin. Marcomontio impreſſ.
apud Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 221. *num.* 14. ſecus autem
quando præceſſit cauſa legati, tunc enim acquiſitio, &
decreti reſeruatio præſumuntur potius factæ in ſatisfactio-
45 nem præcedentis † legati, quam animo illud duplican-
di, vt in his terminis *ad l. donari*, ſpecialiter reſpondet
Vaſq. *de ſucceſſ. creat. lib.* 2. §. 17. *requiſit.* 28. *num.* 112. *in
fine*, Surd. *conſ.* 14. *num.* 10. *verſ. non etiam*, Camil. Me-
dices *conſil.* 99. *num.* 17. *verſ. præterea*, *& duobus ſeqq.*
46 Quando † enim præcedit, legatum traditio ſubſequens,
vel aſſignatio, licet de ſui natura habeat vim donationis,
47 non tamen habet vim noui tituli, ſeu duplicationis † lega-
ti, ſed ſolum executionem præcedentis diſpoſitionis, vt
aduertunt Gomez *var. reſolut. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 4. *verſ. ſi
vero teſtator*, Couar. *in* 2. *part. rubr. de teſtament. in fin.
verſ. his omnibus*, Surd. *conſ.* 320. *num.* 6. Mareſcott. *var.
reſolut. lib.* 1. *cap.* 58. *num.* 24. *verſ. poſtremo*, & cenſetur
ſolum additus nouus titulus præcedenti legato, vt legata-
48 rius † celerius, & efficacius illud conſequatur, Aymon. *in
rubr. ff. de legat.* 1. *num.* 167. *&* 169. *circa fin. verſ. vt cele-
rius*, Surd. *conſ.* 14. *num.* 5. Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 910.
num. 8. Afflict. *deciſ.* 275. *num.* 3. *&* 4.

Nec releuat, quod ſequens diſpoſitio tunc cenſeatur
facta in executionem præcedentis, quando cauſa, pro
49 † qua præceſſit legatum non recipit duplicationem, ſe-
cus autem, quando cauſa duplicationem recipit, &
eſt multiplicabilis, quia tunc vtraque ſuum debet ſortiri
effectum, vt reſpondendo ad *l. libertis*, 18. *ff. de alim.
& cibar. legat.* tradunt Salic. Caſtr. & alij allegati in *d.* 1.
deciſ. Fuit enim reſponſum in hac materia duplicationis
50 † legati attenditur quidem cauſam, & an illa ſit multipli-
cabilis, quando eſt expreſſa iuxta terminos *d. l. libertis*,
vel quando ſecuta diſpoſitio poteſt referri ad cauſam ne-
ceſſariam, vt in deciſ. ſan. mem. Gregor. XV. 236. *num.* 2.
51 Secus verò quando in legato † non eſt expreſſa aliqua
cauſa, neque poteſt aſſignari cauſa neceſſaria in ſecunda
diſpoſitione, vt in hoc caſu. Nam tunc fieri debet imputa-
52 tio in præcedens legatum, dum † non probatur voluntas
duplicandi, vt ſupra firmatum alias darentur duæ cauſæ
lucratiuæ, quæ non ſunt admittendæ, vt in eadem deciſ.
Greg. 236. *n.* 7. expreſsè firmatur.

Et ex his patet, non applicari textum *in d. l. quinquagin-
ta, ff. de probat.* in quo principaliter fundantur *deciſiones in
53 hac cauſa factæ*. Primò, quia † illa procedit in duobus lega-
tis, quorum vtrumque ſoluendum erat eodem tempo-
re, & quorum alterum eſſet inane, niſi operaretur du-
plicationem, vt patet ex eodem textu, vbi deciditur du-
54 plicatum cenſeri, † quia vna diſpoſitio remaneret vana,
& inutilis, ac proinde non applicatur præſenti caſui, in quo
emptio officiorum, & locorum montium cum reſeruatio-
ne decreti ad fauorem Legatarij ſequuto obitu teſtatoris
55 notabiliter accelerat ſolutionem legati: † vbi enim ſecun-
da diſpoſitio non remanet ſuperflua, non intrat *d. l. quin-
quaginta*, ſed præſumitur facta in executionem, & ſatisfa-
56 ctionem † præcedentis legati, vt declarant Imol. *in l. huiuſ-
modi*, §. *cum Pater ſub num.* 2. *verſ. ſi verè legat. quantita-
tem*, & ibidem Alex. *num.* 4. *verſ. tertius eſt articulus*, Iaſ.
num. 17. *verſ. ſed ego clarius*, *ff. de legat.* 1. Fulgoſ. *in l. filia
legatorum num.* 1. *verſic. & eſt ratio*, *C. de legat.* Alex. *in l.
triticum num.* 7. *ff. de verbor. oblig.* & hoc idem admiſit Rota
in Placent. pecuniaria 14. *Maij* 1632. *coram Reuerendiſſ.
P. D. meo Veroſpio, quæ eſt deciſ.* 132. *num.* 22. *cum ſeqq. p.* 6.
recent.

Secundò, quia loquitur in duobus legatis factis, in dua-
bus diſpoſitionibus deſtinctis, & ſeparatis, ideòque
non debet procedere in caſu iſto, in quo vt ſupra oſtenſum,
eſt vnicum tantum legatum reperitur expreſsè factum, &
decretum appoſitum cenſetur in emptione officiorum, &
locorum montium pro acceleranda, legati ſatisfactione
ratio enim *d. l.* † non ſiſtit in eo, quod adſint duæ ſcriptu- 57
ræ, ſed in eo, quod adſint duæ certæ diſpoſitiones inter ſe
diſtinctæ, & ſeparatæ eodem tamen tempore executioni
demandandæ, vt declarat Fulgoſ. *in d. l. quinquaginta nu.* 1.
ibi, non ergo ſcripturarum, *ſed diſpoſitionum pluralitas*, &
Florian. de S. Petro *num.* 2. *verſ. item nota, quod ibi duæ ſcri-
ptura*.

Neque releuare viſæ ſunt aliæ coniecturæ in contrarium
deductæ ad præſumendam duplicationem legati. Nam il-
la deducta ex coniunctione ſanguinis, & affectione, qua
teſtator proſequebatur Camillum legatarium, nullius eſt
roboris, ſola † enim affectio, & coniunctio ſanguinis 58
non ſufficit ad præſumendam donationem niſi inter filios,
Rota *deciſ.* 262. *num.* 6. *part.* 1. *diuerſ.* & coram Card. Ca-
ualer. *deciſ.* 635. *num.* 2. nec de coniunctione ſanguinis eſt
† habenda ratio ad effectum interpretandi diſpoſitionem 59
contra hæredem, vt in fortioribus terminis de filia notant
Doctores *in d. l. filia legatorum*, vbi Alberic. *num.* 2. *C. de
legat.* præſertim quando agitur de grauando hærede duplici
præſtatione, hoc enim † teſtator non præſumitur voluiſſe, 60
etiam vbi concurrit fauor ſanguinis, & filiationis, *l. Titia
cum teſtamento*, §. *qui in vita ante finem*, *& l. huiuſmodi*,
§. *cum pater*, & ibi Iaſ. *num.* 2. *ff. de legat.* 1. *l.* 1. *in princ. &
§. vlt. & in l. penult. ff. de dote præleg.* Cuman. *conſ.* 134. *ſub
num.* 1. Crauett. *conſ.* 167. *num.* 14. cum alijs quos refert, &
ſequitur Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 6. *tit.* 11. *num.* 28.
& hic manifeſtè conuincitur, quod coniunctio ſanguinis,
& affectio non impulit teſtatorem ad relinquendum Ca-
millo vltrà dicta ſcut. 50. mill. cum ipſe teſtator † poſt exa- 61
geratam ſuam ſanguinis coniunctionem, & affectionem le-
gatum ad dictam ſummam reſtrinxerit expreſsè prohibens,
quod Camillus vltrà eam non poſſet quidquam aliud præ-
tendere, neque conſequi ex eius hæreditate ex quibus pa-
tet quantum † in eo operata fuerit coniunctio ſanguinis, & 62
affectio.

Alia deducta ex prægnantia verborum quibus teſtator
præcepit vt legatum ſolueretur abſque aliqua diminutione,
& ex eo quod in alio legato facto Mauritio Iuſtiniano ex-
preſsè declarauerit ademptum † intelligi certo eueniente 63
caſu, quod veriſimiliter, etiam expreſſiſſet in legato de
quo agitur, ſi de illius ademptione, aut diminutione in ali-
quo caſu cogitaſſet, tollitur vnica reſponſione. Quia Mar-
chio hæres non negat ſoluere legatum, neque contendit
† probare, quod teſtator emendo loca montium reuocaue- 64
rit, vel minuerit legatum, ad quod præſumendum opus
eſſet vel declaratione teſtatoris, vel coniecturis id effi-
caciter importantibus, ſed ſolum dicit, quod per emptio-
nem officiorum, & locorum montium præuenit hære-
dem † in ſolutione legati, quod non eſt adimere, ſeu mi- 65
nuere, ſed legatum vtiliter, & pinguius implere, vt ſupra
fuit oſtenſum.

Prout etiam alia elicita ex diuerſitate onerum, & condi-
tionum vtriuſque diſpoſitionis non ſubſiſtit in facto: quod
enim teſtator reſeruauerit officia, & loca montium ad fa-
uorem Camilli ſtatim ſequuto obitu ipſius teſtatoris cum
onere ſoluendi pluribus perſonis earum vita durante an-
nua ſcut. 700. nullibi iuſtificatur, nec prætenſa declaratio
Camilli ſuffragatur, † quia fundatur in ſimplici notula con- 66
tinente incertam adnotationem, quæ non probat, *l. inſtru-
menta domeſtica, C. de probat.* Et quatenus etiam d. onus
probaretur, non eſt perpetuum, ſed temporaneum fi-
niendum cum vita eorum, quibus debent ſolui d. annua
ſcut. 700. & debet ſolui ex fructibus, vnde legatum per il-
lud non poteſt dici diminutum. Et demum cùm teſtator
mediante emptione officiorum, & locorum montium acce-
lerauerit præſtationem legati, quod minutim, & poſt plu-
tes annos erat † ſoluendum cum magno incommodo lega- 67
tarij, & inſuper præparauerit pecunias fructiferas, videtur
hoc onus appoſuiſſe quaſi voluerit cum eo compenſari
commodum huius acceleratæ ſolutionis, & fructuum ex
pecunijs præparatis percipiendorum, ad tradita per Alex.
conſ. 12. *num.* 15. *verſ. non obſtat vltimum*, *vſque ad num.* 16.
lib. 2. Et in omnem caſum neque ex prædicta declaratione,
neque aliunde probatur d. onus fuiſſe † potius appoſitum 68
correſpectiuè ad emptionem officiorum, & locorum mon-
tium, quam ad integrum legatum tam notabilis quantitatis,
prout eſt magis veriſimile.

Altera deſumpta ex incerto euentu, cui dicta officia,
& loca montium ſubijciebantur vti empta per teſtatorem
ſub

Digitized by Google

ſub periculo vitæ plurium perſonarum, & acquiſita legatario ſub conditione quatenus ipſe Marchio Vincentius non diſpoſuiſſet, nullius videtur efficaciæ. Nam vltra quod etiam legatum erat reuocabile. In omnem euentum legatarius ſemper, & omni caſu vbi officiorum, & locorum montium vacatio contigiſſet, fuiſſet conſequutus integram ſummam ſcut. 50. mil. ſibi legatam, & vocatio ceſſiſſet damno ipſius
69 teſtatoris tantùm. † Qua verò ad acquiſitionem conditionalem placuit reſponſio, quod in iſto caſu conditio non eſt ſuſpenſiua, ſed reſolutiua in caſu diſpoſitionis, vt fuit dictum *in Romana Scriptoria coram Card. Marcomontio impreſſ.* apud Grat. *diſcept. forenſ. d. cap.* 221. *num.* 16. *&* 17. *cum ſeqq.* Ideòque cum teſtator de eis non diſpoſuerit, & ſic conditio euanuerit; acquiſitio perinde habetur, ac ſi fuiſſet pura, ex
70 vulgari regula, quod † puri, & purificati idem eſt iudicium, *l. final.* §. 1. *ff. de vulgar. l. ſi pupillus in fin. ff. de condit. inſtitut.* Dec. *conſ.* 551. *num.* 15. Soccin. iun. *conſ.* 69. *num.* 4. *lib.* 3. Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſ.* 2. *num.* 27. Rota coram bon.
71 mem. Buratto *deciſ.* 842. *num.* 5. & de legato † ſub conditione iam purificato ad effectum compenſationis, tradit Honded. *conſ.* 50. *num.* 35. *lib.* 2. Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 274. *num.* 17.

Quod demum Teſtator toto tempore, quo ſuperuixit poſt conditum teſtamentum, & ſubſequutam emptionem officiorum, & locorum montium nunquam declarauerit ſe
72 ademiſſe, † vel minuiſſe legatum præcedens, ex quo infert vtraque deciſio, præſumi quod continuauerit in eadem voluntate vſque ad obitum, viſum fuit nihil releuare, imò potius retorqueri. Quia cùm teſtator expreſsè dixerit Legatarium nihil aliud conſequi debere ex ſua hæreditate, niſi ſcuta 50000. & emendo prædicta officia non declarauerit,
73 † velle augere, aut duplicare legatum, quod tamen facilè declarare potuiſſet, præſumitur in eadem voluntate continuaſſe, ſicque officia, & loca montium emiſſe eo animo, vt pro concurrenti quantitate cederent in ſolutionem legati, alias legatarius vltrà 50000. conſequeretur alia ſcuta 36000. contra expreſſam voluntatem teſtatoris.

Et ex his rationes, & fundamenta pro imputatione officiorum, & locorum montium in ſatisfactionem legati, ſeu pro excluſione duplicationis, viſa fuerunt Dominis adeò certa, & comprobata, & coniecturæ, & alia in contrarium adducta non ſint alicuius ponderis, & momenti, quinimò benè tollantur tam ex ſupradictis, quàm ex alijs pro D. Mar-
74 chione Andrea allegatis, & facit, quod † vbi agitur de duplicatione legati ad effectum euitandi pluralitatem diſpoſitionum ſufficit, quælibet leuis coniectura, Fulgoſ. *in d. l. quinquaginta circa finem, verſ. arbitrio Iudicis, ff. de probation.* Bald. *conſ.* 163. *num.* 4. *verſ. quod habita iſta coniectura lib.* 5.
75 Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 327. *num.* 4. imò † ſufficit cauſam coniecturari poſſe, Surd. *conſ.* 119. *num.* 16. *verſ. ſufficit namque ſecundum eos.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

R.P.D. HIERONYMO VEROSPIO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Catanieñ. Beneficij.

Mercurij 26. Iunij 1641.

A R G V M E N T V M.

Beneficij reintegrationem petens nedum illius poſſeſſionem, ſed & titulum ſaltem coloratum iuſtificare debet, qualis reſultat ex Ordinarij collatione. Literæ Apoſtolicæ in forma ſubrogationis gratioſæ in iuribus defuncti obtentæ qualiter egeant iuſtificatione, & vbi nullæ fuerunt per Iudicem declaratæ non poteſt ſuper illis amplius executiuè procedi.

S V M M A R I V M.

1 *Reintegrationis in iudicio probari debet antiqua actoris, & moderna rei conuenti poſſeſſio.*
2 *Titulus coloratus neceſſarius eſt in beneficijs ad recuperandam illorum poſſeſſionem.*
3 *Inſtrumentum captæ poſſeſſionis illam probat, vbi poſſeſſio eſt vacua.*
4 *Inſtrumentum facit rem manifeſtam, & claram.*
5 *Poſſeſſio rei conuenti in iudicio reintegrationis leuiores admittit probationes, quinimo ſolo litis conteſtatio cum adminiculis ſufficit.*
6 *Litera collationis beneficij ab Ordinario obtenta præbent nedum titulum coloratum, ſed verum.*
Ordinarius habet auctoritatem conferendi omnia beneficia ſuæ Diœceſis, num. 6.
7 *Littera Apoſtolica executioni demandata antiquum priuant poſſeſſorem ſua poſſeſſione.*
8 *Litera Apoſtolica expedita in forma ſubrogationis gratioſa in iuribus defuncti, non alia egent iuſtificatione, quàm probatione Clericatus obitus defuncti in poſſeſſione, & adfuiſſe litem in litteris narratam ibidem.*
9 *Poſſeſſor beneficij citari debet quamuis agatur de executionem literarum Apoſtolicarum.*
Executor literarum Apoſtolicarum licet merus alio in poſſeſſione exiſtente efficitur mixtus, & aſſumere debet partes Iudicis, num. 9.
10 *Poſſeſſor beneficij non citatus ius ſuum relinquere non debet propter ſolam declarationem executoris.*
11 *Iudicio executiuo locus eſſe non poteſt declarata nullitate literarum Apoſtolicarum.*
12 *Cauſa literarum Apoſtolicarum alicui ſpecialiter commiſſa, qui ſuper eam ſententiam tulit non poteſt alius Iudex in illa ſine noua commiſſione ſe intromittere.*
13 *Lis in ſubrogatione gratioſa, narrata ſi apparet extincta, non poteſt ſubrogatio aliquem apparere effectum.*
14 *Sententia nulla, & iniuſta ſpolium dicitur continere.*
Poſſeſſor anterior ſua poſſeſſione priuari non poteſt per ſententiam nulliter, & iniuſte prolatam, num. 14.

D E C I S I O XLII.

CVm propter mortem Ioannis conſequutus fuiſſet Ioſeph poſſeſſionem quartæ partis vnius beneficij, quod ſitum erat in Eccleſia Parochiali Ciuitatis Ennenſis, eique collatum fuerat præuio concurſu ab Ordinario Catanæ, in cuius Diœceſis eſt Ciuitas Ennæ. Eandem portionem impetrauit Laurentius à Sede Apoſtolica tanquam reſeruatam ratione litis, quàm ipſe habuerat cum Ioanne defuncto, & obtinuit etiam ſubrogari ad illius ius, & poſſeſſionem, ſed Ioſephus habito recurſu ad Sedem Apoſtolicam obtinuit committi Ordinario Catanæ, cognitionem ſuper ſubreptione literarum, & validitatis gratiæ conceſſæ Laurentio, quo vocato, & cauſa inſtructa emanauit ſententia, in qua declarata fuit nullitas dictæ gratiæ: Verùm Laurentius tacita hac ſententia exhibuit literas ſuæ prouiſionis coram Archipresbytero Caltanixere in Diœceſi Agrigenti, qui declarauit eſſe exequendas literas ſubrogationis gratioſæ conceſſæ Laurentio, ſicut ipſe curauit eas exequi capiendo poſſeſſionem eiuſdem beneficij; Vnde Ioſephus hodie petijt concedi ſibi reintegrationem ad priſtinam poſſeſſionem, & diſputato coram me dubio, Domini pro illo reſponderunt. Etenim probata erat tam antecedens eius poſſeſſio, quàm poſterior
Laurentij, † quæ duo exiſtimant eſſe neceſſaria in hoc iudi- 1
cio poſſeſſorio, vt notatur *in l. rem quæ nobis, ff. de acqu. poſſeſſ.* vbi Soccin. ſen. *num.* 14. *& in cap. quoad ſedem de reſtitutione ſpoliatorum,* vbi Abb. *num.* 17. Innoc. *num.* 7. Bald. *in l. ſi de proprietate, num.* 15. *Cod. ſi à non competenti Iudice.* Neque deerat Ioſepho titulus coloratus, qui etiam neceſſarius eſt in
† beneficijs pro recuperanda illorum poſſeſſione, vt not. 2
idem Abb. *in cap. in literis eod. tit. de reſtitutione ſpoliatorum, num.* 25. Innoc. *num.* 8. Anton. de Butr. *num.* 25. Dec. *in l. vnica, C. de edict. diu. Adr. tollen. num.* 19. Rot. *deciſ.* 20. *eod. tit. in antiquis,* Menoch. *de recuperan. poſſeſſ. remed.* 15. *num.* 458.

Et primò viſa fuit probari anterior poſſeſſio Ioſephi ex
Inſtrumento acquiſitionis eiuſdem poſſeſſionis, † quod re- 3
ctè illam probare ſolet in caſu quo ſit vacua, *vt notat. in l. prædia, ff. de acquir. poſſeſſ.* vbi Bart. *num.* 1. Bald. *in l. non idcirco in princip. C. de fid. inſtrum.* Put. *deciſ.* 350. *num.* 1. *lib.* 1. Et quod illa eſſet talis probatum fuit ex confeſſione ipſius Laurentij, quia in ſua gratia narrauit beneficium vacare propter obitum Ioannis, quæ confeſſio ſuperabat omne aliud genus probationis.

Secundò viſa fuit probari poſſeſſio Laurentij ex ſimili in-

inſtrumento ; quo ipſe adeptus fuit eandem poſſeſſionem,
4 cùm idem † inſtrumentum diceretur facere rem manifeſtam, vt tradit Bal. *in l. quoties in fin. C. de iudicijs, & in l. intereſt, num. 2. C. de ſolutionibus*, Bart. *in l. 1. num. 8. ff. de non oper. nunciat.* Neque obſtare poterat, quod eius poſſeſſio oſtenderetur merè inſtrumentalis, quæ ſuffragari non ſolet in præiudicium alterius poſſeſſoris anterioris. Quia præter probationem, quæ ſequebatur ex eo inſtrumento data fuit inhibitio Archipresbyteri Caltanixetæ cuius authoritate capta fuit poſſeſſio, in qua præcipiebatur Ioſepho, ne Laurentium turbaret in ſua poſſeſſione, eamdemque Laurentij poſſeſſionem confeſſus fuit ipſemet Ioſephus in libello, quem dedit coram Vicario Catanæ, ex quibus viſum fuit conſtare de probatione huius ſecundi extremi, pro quo ſa-
5 tis eſſe ſolent leuiores probationes, † & ſola litis ſubſtentatio cum adminiculis, vt tenuit Rota coram Verall. *deciſ. 369. num.* 1. & apud Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 4. de reſtit. ſpoliat. num.* 2. & tradit Pontan. *in tract. de ſpolio lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 185.

Tertiò probatus erat titulus Ioſephi ex literis Ordinarij, in quibus hoc beneficium illi collatum fuit, poſtquam approbatus fuerat in concurſu indicto occaſione vacationis eiuſdem beneficij iuxta formam Decreti Sac. Conc. quæ literæ potuerunt illi tribuere non ſolum titulum coloratum, ſed
6 etiam verùm † propter authoritatem quam habet idem Ordinarius conferendi omnia beneficia ſuæ Diœceſis Argum. *text. in cap. nullus 16. quæſt. 7. & in cap. conquerente de off. Ordin.* & voluit Innoc. *in cap. ex parte num. 6. de reſtit. ſpoliat.* Io: Andr. *ſuper eodem cap. num.* 11. & in addit. ad Specul. *in tit. de reſtit. ſpol. col.* 1. Gemin. *conſ.* 147. *num.* 2. & tenuit Rota coram Put. *deciſ.* 148. *lib.* 1. *& deciſ.* 216. *num.* 1. *lib.* 3.

Neque obſtare viſum fuit, quod Ioſephus iuſtè deijci potuiſſet à ſua poſſeſſione propter authoritatem literarum
7 Apoſtolicarum, † quarum vigore Archipresbyter Caltanixetæ quem Laurentius adiuit pro exequutione earumdem literarum, declarauit illas eſſe exequendas, ex not. à Doctor. *in l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas, ff. de acq. poſſ.* vbi Angel. *num.* 2. Iaſon. *num.* 20. Bart. *in l. iuſte poſſidet, ff. eod. tit. num.* 2. *& deciſum fuit in Auguſtana Hoſpitalis* 21. *Februarij* 1611. coram bon. mem. Vbaldo *in* 1. *par. rec. deciſ.* 293. *num.* 5. *& in Vercellen. Cappellaniæ* 14. *Martij* 1622. *coram eodem*, præſertim cùm eædem literæ expeditæ erant in forma ſubrogationis gratioſæ cuius occaſione non opus habuit Laurentius
8 probare niſi ea, † quæ neceſſaria erant ad validitatem huius gratiæ nimirum ſuum Clericatum, obitum Ioannis in poſſeſſione, & litem narratam in eiſdem literis, vt deciſum fuit *in Miranden. Parochialis* 17. *May* 1600. *coram Penia, & in Burgen. de Pancoruo* 24. *Octobris &* 28. *Nouembris* 1588. *coram Gypſio, & in Senen. Canonicatus* 13. *Martij eiuſdem anni coram Bubaldo*. Etenim plura viſa fuerunt obſtare contra ſententiam Archipresbyteri, vt Laurentius non potuiſſet eius vigore capere poſſeſſionem huius beneficij, eaque priuare Ioſephum. Et primo omiſſa fuit in eo iudicio citatio contra Ioſephum, qui cùm eſſet poſſeſſor neceſſario vocandus erat, quamuis ageretur de exequutione literarum Apo-
9 ſtolicarum † cùm propter concurſum alterius poſſeſſoris Archipresbyter è mero exequutore effectus fuiſſet miſtus. Vnde aſſumere debuit partes Iudicis, ac ſeruare omnia ſolemnia iudicij, vt notatur *in cap. licet Epiſcopus de praben. & in cap. vlt. de præſumption.* vbi Abb. *num.* 13. *in* 5. *col.* Butr. *num.* 7. *in* 3. *col.* Felin. *num.* 24. *& num.* 33. & tenuit Rota apud Mohed. *deciſ. 7. num. 3. de reſtit. ſpoliat. & in deciſ. 204. num. 1. par. 1. diuerſ.* in qua Rota conſiderauit rationem, quia non
10 tenetur poſſeſſor † relinquere ius ſuum propter ſolam declarationem exequutoris, & coram Cardinali Seraphino *deciſ.* 807. *num.* 1. & coram Gregor. *deciſ.* 500. *num.* 6. Secundò fuit nulla ſententia Archipresbyteri, quia Ioſephus obtinuerat antea committi Vicario Catanæ cauſa nullitatis, ac ſubreptionis literarum quæ conceſsæ fuerunt Laurentio, & idem Vicarius declarauit per ſententiam citato eodem Laurentio illas eſſe nullas, & non exequendas, vnde non poterat Archipresbyter contrarium poſteà declarare, non citato Ioſepho, & in iudicio exequutiuo, quia non ſolùm non erat
11 locus huic iudicio † poſt declaratam nullitatem earumdem literarum *argum. text. in l. apud Aufidium, ff. de Optione legata, & in l. proinde, §. notandum, ff. ad l. Aquiliam, & notat ibi gloſſ. in verb. ſed æſtimanda in fin. & in Clementina ſæpè de verb. ſignific. in verb. partibus, vbi etiam Ancharan. num.* 56. Sed neque potuiſſet Archipresbyter procedere ſine noua commiſſione, quæ illi concederet iuriſdictionem aduerſus
ſententiam latam à Vicario, † poſtquam illi commiſsa fuit 12
ſpecialiter cauſa ſuper ſubreptione earundem literarum, vt notat Bald. *in leg. ſi vt propon is, num. 12. Cod. quomodo & quando Iudex*, quem ſequutus fuit Felin. *num. 12. in fin. de offic. & poteſtate Iudicis delegati*, Dec. *conſ.* 699. *num.* 13. Feder. de Sen. *conſ.* 248. *num.* 1. Vantius *de nullitatibus in tit. de nullit. ex defectu iuriſdict. Ordinarij num.* 70.

Tertiò fuit etiam iniuſta ſententia Archipresbyteri; cùm non fuiſset à Laurentio probata affectio ratione litis, aut quod in ea lite proceſsum fuiſset ad concluſionem cauſæ, ſicut ab eo narratum fuerat in literis ſubrogationis. Et contrarium oſtendebatur ex actis eiuſdem cauſæ, ex quibus apparebat, quod lata fuerat ſententia pro Ioanne, quodque illa tranſierat in iudicatum, ac propterea quod in ea decretæ fuerunt literæ exequutoriales, ac promulgata ſententia declaratoria contra ipſum Laurentium, ac proceſsum vſque ad innocationem Brachij ſæcularis, quæ omnia oſtendebant, quod nihil ſupererat agendum in cauſa, & quod lis inter Laurentium, ac Ioannem, quæ fuit narrata tanquam fundamentum ſubrogationis gratioſæ erat extincta, † cuius non poterat aliquis eſse effectus *argum. text. in l. ſi cum te, ff. de pactis, & in l. agi tecum, ff. de except. rei iudic. & probat text. in cap. 2. vt lite pendente lib. 6. & in l. 1. ff. de litig.* Caſsad. *deciſ. 7. num. 1. de rer. permut.* Rota *deciſ. 2. eod. tit. in antiq. impreſs. per Boſignettum*. Et ita cum Archipresbyter proceſſiſſet nulliter, & iniuſtè illius ſententia dicebatur continere
ſpolium, neque † eius occaſione priuari potuit Ioſephus ſua 13
poſseſſione anteriori, *vt notat. in l. iuxtè poſſidet, ff. de acquir. poſs. & in cap. conquerente de reſtitut. ſpoliat.* & ibi Abb. *nu.* 8. Bald. *conſil.* 357. *lib.* 2. Verall. *deciſ.* 186. *num.* 1. *par.* 3.

Et ita &c.

R. P. D. PEVTINGERO,

Tiburtina Legati.

Mercurij 26. *Iunij* 1641.

ARGVMENTVM.

Tempus moræ litis, quando demendum veniat, & quando minimè, ſi agatur de inſtrumenti recognitione, & ſubſiſtentia circa quam materiam multa deducuntur, & afferuntur plura adminicula ad effectum depulſandi nebulam omnem ſuſpicionis falſitatis in inſtrumentis antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum ſolemnia, quæ ſint.*
2 *Inſtrumentum ſine recognitione probat, donec pars ſpecificè oppoſuerit de recognitione.*
3 *de Antiquitate inſtrumenti, quando conſtat ex ipſius facie, tunc intra diſtinctio Rota, circa demendum tempus litis, & num.* 4.
5 *de Inſtrumenti recognitione dum agitur, à quo pendet principale fundamentum cauſa, tunc detrahendum eſt tempus litis.*
6 Put. deciſ. 330. & 435. lib. 2. in correctis, *in quibus terminis loquantur, & num.* 7.
8 *in Recognitione Inſtrumenti, quando non ſit demendum litis tempus.*
9 *Tempus litis tunc non ſubducitur in recognitione inſtrumenti, quando illud incidenter deducitur.*
10 Deciſ. 184. num. 17. par. 6. recentior. *declaratur.*
11 *Teſtes, & inſtrumenta in quo æquiparentur, & num.* 38.
12 *Actor ſibi imputet, ſi tempore motæ litis non curauit, vt recognoſceretur inſtrumentum.*
Fraudibus non eſt aperienda via, num. 12. *& num.* 13.
14 *Actor debet venire paratus ad iudicium.*
15 *Actor ſatis dicitur venire paratus ad iudicium, dum intentionem fundatam habet in publico inſtrumento.*
Quod procedit etiamſi inſtrumentum non ſit recognitum, donec reus de recognitione excipiat, num. 15. *amplia num.* 16.
17 *Litis diuerſitas fraudem omnem, & negligentiam excludit circa recognitionem ſcripturarum.*

18 *Actor*

Digitized by Google

18 *Actor dicitur, qui prætendit ſe ſpoliatum.*
19 *Sententia lata in vna cauſa, non parit exceptionem in altera.*
20 *Cauſæ diuerſitas, ex quo arguatur.*
21 *Tempus 70. annorum, reputatur antiquum ad effectum recognitionis inſtrumenti.*
22 *Nobilitas perſonæ producentis inſtrumentum, tollit omnem præſumptionem ſiniſtram, & ſuſpicionem.*
23 *Inſtrumentum, ſi fuerit ſtipulatum à duobus Notarijs, eo magis ceſſat in eo omnis ſuſpicio fraudis.*
24 *Indultum Pontificis, conceſſum alicui Notario omnia, & ſingula inſtrumenta extrahendi ex hoc, magnum ſumitur adminiculum de ipſius Notariatu, eiuſque fide.*
25 *Inſtrumentum, ſi fuerit extractum ex Archiuio publico, ideſt validum adminiculum ad inſtruendam fidem inſtrumento.*
26 *ex Inſtrumento ratificationis vehemens præſumptio Notariatus oritur Notarij eius, qui principale inſtrumentum ſtipulatus fuit.*
27 *Inſtrumenta plura, dum continent idem factum, ex his non parum adminiculatur veritas.*
28 *Inſtrumentum, ſi non deducatur principaliter, ſed ad adminiculandum aliud inſtrumentum, ſi habeat faciem publici, & antiqui inſtrumenti, tunc tempus litis non eſt deducendum.*
29 *pro Falſitate vnica fabricanda præſumendum non eſt, quod tot aliæ fiant falſitates.*
30 *Obſeruantiæ multum tribuitur ad dandam fidem inſtrumento, quod prætenditur informe.*
31 *Præſumptio per litis conteſtationem interrumpitur.*
32 *Litis conteſtatio ſicut interrumpit præſcriptionem, ita interrumpere debet præſumptionem, quæ oritur ex antiquitate temporis, declara vt hic, & num. 33.*
34 *Probationis difficultas eſt potiſſima cauſa, quare in inſtrumentis antiquis, non requiratur formalis recognitio, & num. 44.*
35 *in Probatione immemorabilis non admittuntur niſi actus geſti ante motam litem.*
36 *ad Probandum aliquid fuiſſe factum per tempus antiquum, oportet illud eſſe perfectum ante motam litem.*
37 *Fama non probatur niſi ſit antiqua, & completa ante motam litem.*
39 *Probatio ſubſtantiæ inſtrumenti, aliud eſt ſi agatur, & aliud ſi tractetur de eiuſdem recognitione.*
40 *Temporis lapſus, vt iuuet ad aliquid præſumendum, requiritur etiam obſeruantia, & num. 41.*
42 *Scriptura informis in ſubſtantialibus, vt ſuppleatur, requiritur vltra tempus antiquum etiam ipſa obſeruantia.*
43 *Inſtrumentum antequam producatur, contradictio cadere non poteſt ſuper eo.*
45 *Inſtrumentum, quando incidenter dicatur productum ad colorandum poſſeſſorium.*
46 *in Poſſeſſorio impertinens eſt productio tituli.*

DECISIO XLIII.

Moto contra DD. Franciſcũ, & Hieronymũ de Vrſinis anno 1538. iudicio per D. Margaritam ab Auſtria ſuper Caſtro Sancti Angeli, ſecutaque pro ipſa in poſſeſſorio fauorabili ſententia, poſtquam in illud immiſſa Caſtrum tenuiſſet, anno 1580. commiſſa cauſa bo. mem. Cardinali Blanchetto ad inſtantiam Pauli Iordani filij Hieronymi ſuper ſpolio dicti Caſtri, atque anno 1583. producto Inſtrumento tunc reperto aſſignationis factæ Alphonſinæ Vrſinæ eiuſdem Caſtri de anno 1504. contigit dubitari anno 1597. An idem Inſtrumentum eſſet in forma probanti; ſed alia non capta reſolutione ſolùm fuit dictum, vt videretur, An ad effectum recognitionis huiuſmodi Inſtrumenti eſſet detrahendum tempus litis motæ de anno 1538. quo dubio 12. Ianuarij 1598. à bon. mem. Card. Lancellotto * in locum Blanchetti ſuffecto in propoſito. Rota pro maiori DD. parte reſponderat, tempus litis eſſe demendum reſeruato tamen particulariter videre, An dicta lis diuerſa eſſet ab alia mota de anno 1580. & An dictum Inſtrumentum eſſet de nouo repertum, vel alia cauſa adfuerit, quæ à dilatione productionis, & recognitionis eiuſdem DD. Vrſinos poſſet excuſare, quam tamen reſolutionem ipſi cùm impugnaſſent, cauſa per quatuor vices propoſita, ſemper reſponſum fuit, Non liquere. Eamdem hodie diſputationem, quia placuit proſequi, dubium propoſui, An à deciſis ſit recedendum, cui DD. affirmatiuè reſponderunt.

Et fundamentum reſolutionis fuit, quod cùm agatur de recognitione illa non eſt propriè de ſubſtantia Inſtrumenti,
nec directè primo, & principaliter † deſideratur, quemad- 1
modum ſunt dies, menſis, annus, Pontificatus, locus, & alia ſolemnia, de quibus per *gloſ. in l. generali, C. de Tabular. lib.* 10. quæ omnia habuiſſe conſtat Inſtrumentum productum anno 1583. ſed tantummodo de probatione, ac fide,
quamobrem † Inſtrumentum ſine recognitione probare 2
antequam pars ſpecificè opponat, ſæpè dixit Rota, vt per Verall. *deciſ.* 117. *num.* 4. *par.* 3. Buratt. *deciſ.* 347. *num.* 7. & 8. Duran. *deciſ.* 18. *num.* 23. & *in Beneuentana Iuriſpatronatus* 6. *Iunij* 1631. *coram Motmanno, & in Elboren. Penſionis* 20. *Iunij* 1633. *coram R.P.D. meo Veroſpio*, quare cùm ex eiuſ-
dem Inſtrumenti † facie demonſtrari poſſit antiquitas lo- 3
cum ſibi vindicat diſtinctio data aliàs à Rot. coram Puteo
deciſ. 349. *lib.* 2. *incorrectis*; nempè ſi † agatur de ſolemnita- 4
te Inſtrumenti, ſeu de eius ſubſtantia inſpicitur tempus litis, ſed ſi agatur de recognitione non eſt demendum tempus litis; & hanc eamdem diſtinctionem approbarunt Ant. Auguſt. *in epit. tit. de fid. inſtr. cap.* 6. *num.* 16. Card. Seraph. *deciſ.* 928. *num.* 1. *in fin. & ſeq.*

Nec ſubſiſtere viſa fuit concluſio firmata in deciſione,
quæ reuidetur, quod ſi agatur † de recognitione Inſtrumen- 5
ti, à quo pendet principale fundamentum cauſæ tunc detrahendum ſit tempus litis.

Nam auctoritates ad hoc allegatæ viſæ fuerunt loqui in diuerſis terminis, & præcipuè *deciſiones in cauſa Britinorienſi coram Puteo* 430. &
435. *lib.* 2. *in correctis*, † loquuntur 6
in caſu, in quo etiam non deducto tempore litis non aderat antiquitas, vt patet *dicta deciſ.* 435. *verſ. & etiam*, nec adminicula concurrebant, quæ in præſenti caſu concurrunt, nec agebatur ibi de recognitione, ſed de rogitu Notarij, & alijs
ſolemnitatibus † ſubſtantialibus, vt dicitur in principio *di-* 7
cta deciſ. 430. *Deciſio verò eiuſdem Putei in Parmen. Vallium, quæ eſt dicta deciſ.* 349. *lib.* 2. de qua etiam extat adnotatio Ant. Auguſt. *deciſ.* 1303. *lib.* 3. *par.* 3. *diuerſ.* benè diſtinguit, vt ſupra, & expreſsè ſubiungit, quod ſi ageretur de re-
cognitione † non eſſet demendum tempus litis, *deciſio in* 8
Romana fideicommiſſi de Cataneis 7. *Februarij* 1620. *coram bon. mem. Card. Veroſpio*, ſupponit non adeſſe adminicula ſufficientia & *deciſio in Calaguritana Iuriſdictionis* 22. *Maij* 1627. *coram Reuerendiſs. D. meo Pirouano*, nihil aliud firmat
niſi, quod quando Inſtrumentum productum fuit † inci- 9
denter, non ſubducatur tempus litis, ſed in caſu, quando fuit productum principaliter, nihil in ea deciſione firmatur,
quo etiam modo † procedit *deciſ.* 184. *num.* 17. *par.* 6. *recent.* 10
Et omnes aliæ deciſiones, quæ pro Sereniſſimo Duce Parmæ allegantur, loquuntur de probatione, ſeu præſumptione circa ipſam ſubſtantiam, & ſolemnitatem intrinſecam In-
ſtrumenti, de qua loquitur Seraphin. *deciſ.* 76. † æquiparans 11
Teſtes, & Inſtrumenta, Teſtes enim diriguntur ad probationem ſubſtantiæ, atque eodem modo intelligenda eſt *deciſ.* 185. *par.* 1. *diuerſor.* & Buratt. *deciſ.* 178. *num.* 8.

Neque verò duplex illa ratio ponderata in deciſione, quæ reuidetur, prima nimirum, quod imputandum ſit acto-
ri, qui tempore motæ litis non † curauit Inſtrumentum re- 12
cognoſci, altera quod alias aperiretur via fraudibus, cum quis poſſet conſulto differre productionem Inſtrumenti, vt beneficio temporis ab illius recognitione excuſaretur, ſubſiſtere in præſenti caſu DD. viſa eſt; poſſet enim prima ratio
† procedere, ſi ageretur de ſubſtantia; & de ſolemnitate In- 13
ſtrumenti, adeòque de probatione intentionis actoris circa
quam debuit † paratus in iudicium venire, *iuxta text. in l.* 14
qui in alterius 42. *ff. de reg. iur.* & notat Dec. *in l.* 1. *num.* 8. *verſ. quia actor. C. de eden.* ſed ad recognitionem id non applicatur, circa quam paratus venire non tenebatur, dum fa-
tiſ ſuam habebat intentionem fundatã in publico † Inſtru- 15
mento etiam non recognito, donec reus de recognitione exciperet, Dec. *in auth. ſi quis in aliquo num.* 27. *C. de eden.* Caputaq. *deciſ.* 117 *num.* 4. *par.* 3. Put. *deciſ.* 405. *lib.* 1. Rota *deciſ.* 1. *num.* 27. *par.* 5. *recent.* Adeò quod etſi ante partis op-
poſitionem facta talis recognitio † fuiſſet, volente deinde 16
parte formiter eam cum ſuis Interrogatorijs fieri, vtique prior illa facta nihil deſeruiſſet. Altera verò ratio fraudis, & malitiæ excluditur in hoc caſu eo ipſo, quo Inſtrumento à DD. Vrſinis in principio litis motæ anno 1580. productum nequaquam in anteriori illa lite anni 1538. quæ vertebatur

in

in ſolo poſſeſſorio, vt apparet ex ſententia Pauli Papæ Ter-
tij produci conueniſſet, in quo iudicio idem Inſtrumentum
potius fauebat intentioni Madamæ Margaritæ, dum pi-
gnus, cuius titulo Caſtri poſſeſſio in eius auctricem Alphon-
ſinam per DD. de Medices tranſlata de anno 1504. fuerat
17 nondum expirauerat, † imò ipſa diuerſitas litis fraudem
quoque, & negligentiam omnem excludit Caſſad. *deciſ. 6. num. 2. de reſcript.* Lancellot. *de attentat. par. 2. cap. 4. limit. 2. num. 9.* & hanc qualitatem conſiderauit Rota coram Puteo
deciſ. 348. lib. 2. ad effectum vt obſtare nequeat tempus mo-
tæ litis: diuerſitas verò apparet ex quo in ſecunda anni 1580.
18 in qua Inſtrumentum fuit productum DD. Vrſini † erant
actores prætendentes ſe ſpolium paſſos eſſe finita cauſa pi-
gnoris, ſub quo titulo poſſeſſionem Caſtri iam tradiderant,
vt per Gregor. *deciſ. 254.* cum alijs per Add. *num. 6. & in Romana ſpolij 9. Iunij 1627. coram D. meo Merlino*, cùm in pri-
ma fuiſſent rei conuenti propter ſpolium ab ipſis commiſ-
ſum contra ſucceſſores Alphonſinæ, vt in ſententia Pauli
Tertij fuit declaratum. Vnde ſententia lata in vna non
19 † poterat propter diuerſitatem actionis, & perſonarum pa-
rere exceptionem rei iudicatæ in altera, ex quo dignoſci
20 † ſolet cauſæ diuerſitas *l. cum quæritur, cum duabus ſeqq. ff. de except. rei iudic.* Honded. *conſ. 30. num. 50. lib. 1.* Caual. *deciſ. 624. num. 2. per notat. in l. fundum, & in l. fundi, ff. de except.* cum deductis per Menoch. *conſ. 123. num. 20. & ſeq.*

Præterea etſi tempus litis eſſet detrahendum id ſolùm eſ-
ſet calculandum ab anno 1580. vſque ad quod tempus, quia
affluxerunt anni 76. à tempore conditi Inſtrumenti; nihil
hæc detractio releuaret pro exceptione rei ſtante tempore
21 annorum vltra 70. † quod in materia recognitionum In-
ſtrumenrorum reputatur antiquum ad effectum, vt à dicto
tempore confecta recognitione non indigeant, vt tradit
Conar. *pract. quæſt. cap. 21. num. 7. verſ. ſecundus caſus*, Gon-
zal. *ad reg. 8. gloſ. 64. num. 20.* Rota coram Verall. *deciſ. 5. num. 1. par. 3.* coram Card. Canalet. *deciſ. 518. num. 1. & 4.* Seraph. *deciſ. 1481. num. 2. & deciſ. 928. num. 1. & in recent. deciſ. 234. num. 2. & 693. num. 7. par. 2.*

Quæ ſanè certiora reddi concludebant DD. ex ſequenti-
bus in propoſito concurrentibus adminiculis, Primò ſtante
22 probitate, & nota nobilitate † perſonæ producentis Inſtru-
mentum, vt in puncto de probitate Put. *deciſ. 349. num. 1. lib. 2.* & aduertit Crauett. *de antiq. d. par. 3. cap. vidimus, num. 9.* Marſ. *in l. ſi quis ne quæſtio, ff. de quæſt. & de nobilitate gloſ. in cap. illud 4. diſtinct. & probat. text. in l. fin. ff. de fid. inſtr.* Bald. *in l. teſtium num. 36. C. de teſtib.* Petraſanct. *ſing. 30. num. 1.* Crauett. *conſ. 6. num. 28.* Buratt. *deciſ. 775. num. 3.* Lu-
douiſ. *deciſ. 351. num. 14.* Gramat. *deciſ. 60. num. 13.* Tiraq. *de nobilit. cap. 20. num. 20.* affirmantes huiuſmodi qualitates
omnem ſiniſtram præſumptionem, & ſuſpicionem exclu-
dere.

Secundò, quia fuit ſtipulatum à duobus Notarijs, nempè
Franciſco Roccho de Bracciano, & Franciſco Riccio de Pi-
23 ſcia Florentinæ Ditionis, † quod etiam ponderauit Rota *in d. deciſ. 184. num. 14. par. 6.* & de quinque erat caſus, Put. *dicta deciſ. 349.* vt aduertit Ant. Aug. *deciſ. 1303. & 1397. par. 3. lib. 3. diuerſ.*

Tertiò ex indulto Pij IV. quo conceditur facultas Anto-
nio Roccho filio Franciſci omnia, & ſingula Inſtrumenta
etiam ex notis, & abbreuiaturis eius extrahendi, & perfi-
24 ciendi, ex quo magnum ſumi poteſt † adminiculum de No-
tariatu, & fide dicti Antonij, & Franciſci, vt in ſimili conſi-
derauit Seraph. *deciſ. 928. verſ. ſecundo, & deciſ. 1481. num. 2.* & Put. *deciſ. 349. loquens de fide Collegij Reghinenſis verſ. ſecundo.*

Quartò per Inſtrum. ratificationis factæ per Alphonſi-
nam de huiuſmodi aſſignationis Inſtrumento compulſatum
25 ex Archiuio † Florentino, quod eſt validum adminiculum
ad fidem adſtruendam inſtrumento, de quo agitur, vt in ſi-
mili conſiderauit idem Put. *dicta deciſ. 349. verſ. quintum*,
Ant. Aug. *deciſ. 1397. lib. 3. par. 3. diuerſ.* Rota *dicta deciſ. 184. num. 8. par. 6.* Imò ex dicto inſtrumento ratificationis reſul-
26 tat vehemens † præſumptio Notariatus Franciſci Rocchi
ex enunciatiua facta per Alphonſinam auctricem Sereniſſi-
mi Ducis Parmæ etiam in ipſius præiudicium, vt in puncto
dixit Rota *dicta deciſ. 184. poſt numerum 9.* ex Ruin. *conſ. 141. num. 8. in fin. lib. 5.* Rota *deciſ. 776. num. 1. par. 1. diuerſ. & in Farfenſi Territorij coram Penia, & in Ferrarienſi bonor. 3. Iulij 1602. coram Cardinali Millino*, vbi quod huiuſmodi
adminiculum in inſtrumentis concernentibus idem factum
ſufficit † ad effectum iudicandi ſcripturam in forma pro- 27
banti, & cùm idem Inſtrumentum non producatur princi-
paliter ad fundandam intentionem, ſed ad adminiculandum
fidem alterius inſtrumenti, & habeat faciem publici, & an-
tiqui Inſtrumenti, de eo non eſt tempus litis deducendum, 28
vt omnes admittunt, vt dixit Rota *in dicta deciſ. 184. nu. 17. par. 6. recent.*

Quintò ex pluralitate Inſtrumentorum, quæ dantur, nam
datur Inſtrumentum exemplatum per Antonium Roc-
chum, originale Franciſci Rocchi, originale Franciſci Ricci,
& d. Inſtrumentum ratificationis cum indulto Pij Quarti, in
quo fit mentio, de Notariatu Antonij, & Franciſci. Vnde
non eſt præſumendum † quod pro vna falſitate fabricanda 29
tot aliæ fierent, vt ponderat in ſimili Seraph. *deciſ. 928. verſ. adeo quod.*

Sextò ex obſeruantia, quia alia bona, quæ pariter in dicto
inſtrumento fuerant aſſignata, per DD. Vrſinos fuerunt po-
ſteà recuperata, & hodie ab ipſis poſſidentur, † quæ obſer- 30
uantia dubium non eſt, quin multum in hac materia opere-
tur, Seraph. *d. deciſ. 928. num. 1.* cum alijs per Rota *d. deciſ. 184. num. 32. par. 6. & deciſ. 693. num. 8. par. 2. recen.*

Non obſtat pariras rationis, quæ præſcribentes pro Sere-
niſſimo Duce Parmæ afferebatur de præſcriptione, quæ per
litis conteſtationem interrumpitur. † Vnde arguebatur, 31
quod eadem ratione conteſtario interrumpere debeat præ-
ſumptionem, quæ ex antiquitate temporis oritur pro Inſtru-
mento actoris, vt per Seraph. *deciſ. 76. num. 2.* quia paritas
tantùm procedit in ea præſumptione, quæ fundatur, & ori-
tur ex ſola temporis antiquitate, prout inquit Seraphinus,
quando nempè agitur † de præſumenda re ſuper qua lis 32
principaliter verſatur, vel quæ in lite eſt deducta ad ſpeciem,
ſecus autem ad effectum recognitionis, quæ non oritur ex
ſola antiquitate temporis, ſed etiam ex alijs adminiculis, qui-
bus fides adhibenda videtur ob difficultatem probationis
orientem ex antiquitate. Meritò igitur non debet huiuſmo-
di † effectus tolli ex interruptione litis, quæ licet auferat ob- 33
ſeruantiam in rebus in controuerſiam deductis, non tamen
tollit difficultatem probationis circa qualitates extrinſecas
Inſtrumentorum quæ probationis † difficultas eſt potiſſima 34
ratio propter quam in antiquis non requiritur formalis re-
cognitio ſecundum Bald. *in auth. quas actiones num. 18. verſ. item ratione difficilis C. de ſacroſ. Eccleſ.* Alex. *conſ. 101. n. 11. lib. 7.* Dec. *conſ. 42. ſub num. 2. & 3.* Couar. *pract. quæſt. cap. 21. num. 7. in princ. & verſ. ſecundus caſus in fine*, Boer. *deciſ. 36. num. 11. verſ. Et hoc propter difficultatem*, Rota *deciſ. 693. num. 7. in fin. par. 2. recentior.*

Nec faciunt alia duo ſimilia allata de probatione imme-
morabilis, & famæ, vbi in primo non admittuntur, † niſi 35
actus geſti ante motam litem, & ad probandum aliquid fuiſ-
ſe factum per tempus antiquum oportet † illud eſſe perfe- 36
ctum ante cæptam litem, Innoc. *in cap. veniens num. 2. verſ. & dicunt de verb. ſignific.* & in ſecundo famæ nimirum illa
† non probatur antiqua, niſi ſit completa ante motam litem 37
iuxta *cap. licet ex quadam, & ibi gloſ. in verb. motam de Te-
ſtib.* in qua re æquiparantur † teſtes, & ſcripturæ, Seraph. *de- 38
ciſ. 76. num. 2.* Garz. *par. 12. cap. 2. num. 267.* quia hæc pariter
reſpiciunt probationem ſubſtantiæ, vnde videntur applicari
quando agitur de recognitione ex præallegatis, † & vt benè 39
declarat Rot. *deciſ. 1389. ad med. lib. 3. par. 3. diuerſ.* in Teſti-
bus, & fama detrahitur tempus litis, quia alias præſumuntur
ex lite mota audiuiſſe.

Vltimò non obſtat † quod ad eliciendam præſumptio- 40
nem requiratur vltra temporis lapſum obſeruantia, Rota
deciſ. 224. num. 22. par. 6. recen. & propterea † talis preſum- 41
ptio elidatur per contradictionem, Seraph. *deciſ. 381. nu. 11.*
quia vltra quod in d. deciſione agebatur de ſcriptura informi
in ſubſtantialibus, pro qua ſupplenda meritò requiritur
† obſeruantia, placuit etiam reſponſio, quod nimirum ante 42
productum inſtrumentum contradictio non poterat cadere
ſuper illo, vt requiritur Put. *deciſ. 348. verſ. Et quod iſto lib. 2. 43
in correct.* & ſatis dici poteſt obſeruatum inſtrumentum ex
deductis ſupra in ſexto adminiculo, Immò vt ſupra dictum
eſt vera ratio ob quam non requiritur † recognitio non eſt 44
obſeruantia, ſed difficultas probationis ſecundum Bald. *in d. auth. quas actiones num. 18. & alios proximè allegatos*,
quæ procedit etiam non deducto tempore litis vt patet ad
ſenſum.

Neque aliquid in caſu propoſito faciunt defectus, qui
prædicto inſtrumento opponuntur, quia non ſunt præſentis
inſpectionis.

De-

Digitized by Google

Demum etiam ſi admitteretur diſtinctio deciſionis quæ reuidetur, viſum fuit DD. nos eſſe in ſecundo caſu diſtinctionis in ea firmatæ, quia nimirum iudicium ſpolij cœptum de anno 1580. fundabatur principaliter in articulis tunc datis, & Teſtibus deſuper examinandis. Vndè inſtrumentum
45 benè † dici poteſt productum incidenter ad colorandum poſſeſſorium, neque enim illud produci etiam debuit de anno 1538. cùm ibi pariter iudicium agitabatur in poſſeſſorio,
46 in quo impertinens eſt † productio tituli, Pur. *deciſ.* 379. *num.* 1. *lib.* 3. immò tunc Inſtrumentum potius contra producentem, dum pignus durabat, potuiſſet retorqueri.

Ex quibus vtraque parte informante dictum fuit à deciſis eſſe recedendum.

Deciſio iſta in hac cauſa emanata coram bo. me. Card. Lancellott. ſenior ſub die 12. Ianuarij 1598. à qua Rota in præſenti deciſione receſſit, impreſſa habetur in par. 4. diuerſ. deciſ. 822. plures aliæ deciſiones, deinde in hac cauſa emanarunt quæ erunt infra ſuo loco.

REVERENDISS. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Decano.

Romanæ ſeparationis Dotis.

Veneris 28. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Materia iuramenti in litem, & reſtitutionis acconcij in dotem dati belliſſimè in hac deciſione declaratur: nempè quod illud locum habere non poſſit niſi vna ſimul concurrant, & rem ſuper qua petitur eſſe omninò debitam itaut iuramentum petens nulla poſſit exceptione remoueri, & quod dolus verus, non autem præſumptus ex parte rei conuenti concurrat, ex quo difficultas probandi qualitatem rei petitæ fuerit cauſata: Hoc autem ita demum debeat reſtitui, ſi fuerit in illius traditione æſtimatione liquidatum, ſecus verò ſi abſque vlla taxatione valoris, & inæſtimatum marito fuerit conſignatum.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum in litem, vt locum habere poſſit neceſſarium eſt probare rem, ſuper quam petitur iuramentum, eſſe de iure debitam.*

2 *Dictio, oltre, indicat ſeparationem, & excluſionem vnius rei ab alia, etiam ſub eadem diſpoſitione contenta.*

3 *Legate facte de centum vltrà dotem, huiuſmodi verba indicant illa centum non eſſe computanda in dotem.*

4 *Acconcium datum inæſtimatum, & abſque vlla taxatione valoris, non reſtituitur vxori ſolute matrimonio, niſi quatenus extet, & eo modo quo reperitur, & num. 13.*

5 *Inuentarium ab herede confectum probat bona in eo non deſcripta non fuiſſe in hereditate reperta, vbi agitur contra ipſum heredem.*

6 *Appannamenta in acconcium data præſumuntur conſumpta ſi matrimonium per ſpatium annorum 20. durauit.*

Amplia quia ſufficit ſolus lapſus detenny.

8 *Gemma, & aliæ huiuſmodi res longo tempore durante præſumuntur.*

9 *Gemma, & alia huiuſmodi generis ſolent geſtari per vxorem ornatus gratia.*

10 *Gemma, & res ſimiles ſolent penes vxorem aſſeruari, & cuſtodiri.*

Et propterea penes ipſam mortuo viro remanſiſſe præſumuntur, ibid.

Quinimo maritus de illis rationem reddere non tenetur, ibidem.

11 *Maritus, ſi ſe obligauit dotem reſtituere omniaque in inſtrumento dotali comprahenſa eique conſignata, etiam de acconcio intellexiſſe præſumitur.*

12 *Intellige concluſionem procedere vbi agitur de acconcio æſtimato, & in dotem comprahenſo, ſecus ſi illud fuerit datum abſque vlla expreſſione valoris, & num. 13.*

13 *Acconcium datum æſtimatum aſſumit naturam dotis, & cum illa venit reſtituendum ſiue extet, ſiue non ſecus ſi inæſtimatum, & ſup. num. 12.*

14 *Prouiſio hominis facta per pactum, vel ſtipulationem nunquam cenſetur facta animo nouandi diſpoſitionem legis.*

15 *Obligatio reſtituendi totam dotem intelligitur prout de iure, in caſu ſcilicet quod tota debeat reſtitui.*

16 *Iuramento in litem, vt locus eſſe poſſit duo copulatiuè requiruntur, nempè dolus illius contra quem defertur, & difficultas probationis ex dicto dolo cauſata.*

17 *Dolus regulariter non præſumitur.*

18 *Dolus probari debet ab allegante clariſſimis probationibus.*

19 *Dolus vbi requiritur, probari debet dolus verus, non præſumptus.*

20 *Iuramentum in litem duo non poteſt continere ſpecialia, nempe quod actori credatur in propria cauſa, & quod dolus rei conuenti præſumatur, ac proinde dolus verus non præſumptus probari debet, ibidem.*

21 *Maritus omittens æſtimare acconcium ſibi traditum, an in dolo fuiſſe dicatur.*

Iuramentum in litem requirit dolum in committendo, nec ſufficit illud in omittendo fuiſſe commiſſum, num. 21.

22 *Difficultas probationis neceſſaria ad hoc, vt locus eſſe poſſit iuramento in litem debet eſſe cauſata ex dolo rei contra quem petitur iuramentum.*

23 *Iuramento in litem, vt locus eſſe non poſſit qualibet cauſa ſufficit etiam minima.*

24 *Iuramentum in litem datur contra doloſum arbitrio Iudicis.*

25 *Iuramentum in litem non competit contra heredes poſt obitum doloſi.*

26 *Intellige vbi lis non fuit cum defuncto conteſtata, aliàs ſecus.*

DECISIO XLIV.

Victoria de Fabijs vltra dotem conſtitutam Catherinæ filiæ nuptui traditæ Ioanni Franciſco Firmicino, eidem conſignauit Acconcium conſiſtens partim in lineis, & partim in ſericis appannamentis, nec non in torque aureo, ac flore Margaritis contexto, & in alijs mobilibus deſcriptis in notula in inſtrumento dotali inſerta, quam dotem, & alia in d. inſtrumento expreſſa, & conſignata in euentum reſtitutionis Ioannes Franciſcus ſub obligatione Camerali reſtituere promiſit.

Defuncto Io: Franciſco de anno 1623. Catherina illius vxor, & hæres præter dotem, & quartum dotale ab ea ſuperlucratum ob prædeceſſum coniugis, nec non medietatem alterius quarti dotalis, quam Victoria Catherinæ Mater ſuperlucrata fuerat per obitum Iacobi de Fabijs ſui Viri, dictoque Ioanne Franciſco pro augumento dotis Catherinæ filiæ poſt ipſius mortem conſignari mandauerat, quorum ſeparationis iudicium introduxerat aduerſus ſocietatem SS. Annuntiatæ de Vrbe hæredem ſubſtitutam, vt apparet ex deciſionibus in hac cauſa factis die 23. Ian. 1638. coram bo. me. Buccabella, * & coram me ſub die 4. Iulij 1640. Prætendebat vlterius eſſe ſibi reſtituendum Acconcium, & loco illius, cùm amplius non extet, æſtimationem, ad quam probandam duo Periti de ordine Rotæ fuerunt electi, qui per comparationem oſtenſis prius Catherinæ pluribus, ac diuerſis gemmarum, & appannamentorum ſpeciebus, eique delato iuramento, quod res per ipſos æſtimandæ eſſent ſimiles, & omnino coæquales à ſe traditis, retulerunt valorem Torquis aſcendere ad ſcut. 70. floris ad ſcut. 27. Appannamentorum, & aliorum mobilium ad ſc. 172. vt in ſumm. Catherinæ num. 1. & 2. ſuper quibus cùm Catherina inſtaret ſibi deferri iuramentum in litem contra hæreditatem dicti eius Viri, dubitaui an eſſet locus delationi huius iuramenti, & DD. negatiuè reſponderunt ex triplici capite.

Primò, quia in neceſſarium antecedens huius iudicij ſemper præſupponitur, quod res pro qua petitur deferri iuramentum in litem, ſit debita, & de hoc debet legitimè conſta-
re, † abſque eo quod petens iuramentum exceptione remo- 1
ueri poſſit, vt optimè probat *Tex. in l. A poſſidentib. C. de rei vendit.* & ibi *notat gloſſ. in verb. Impleuerit*, & *in verb. intentionem*, & Odofred. *in princ.* & *Doct. commun.* & *in l. qui*

reſti-

reſtituere, ff. eod. Hic autem non ſolùm deficit probatio,
quod huiuſmodi Acconcium ſit debitum Catherinæ, ſed
immò verius eſt non deberi, quia cùm illud fuerit datum
diſtinctum, & ſeparatum à dote, vt apparet ex notula, &
inſtrumento, ibi, Oltre alla detta dote, ponderando dictio-
2 nem, Oltre † quæ de ſui natura indicat ſeparationem, & ex-
cluſionem vnius ab alio, etiam ſub eadem diſpoſitione con-
tento, l. ſi ita legatum 68. ff. de legat. 1. Dec. in l. actione num. 9.
verſ. & illa verba C. de tranſact. vbi in propoſito ait, quod
3 in legato centum vltra dotem, † huiuſmodi verba dicun-
tur appoſita ad oſtendendum, quod illa centum non debent
computari in dotem, Cæſar. Manent. deciſ. 4. num. 17. & fuit
dictum in Mutinen. dotis 16. Ian. 1641. verſ. Præterea valde
Domini coram R. P. D. meo Panzirolo, & inæſtimatum, vt pa-
tet ex notula, vbi corpora mobilium exprimuntur abſque
vlla taxatione valoris vtique non poteſt dici debitum, & re-
ſtituendum Catherinæ cum amplius non extet, & vſu con-
ſumptum ſit, quia Acconcium hoc modo conſignatum
4 † non eſt debitum, nec reſtituitur vxori ſoluto matrimonio,
niſi quatenus extet, & eo modo quo repetitur, & ſi vſu con-
ſumptum ſit, illius conſumptio cedit periculo vxoris Text.
eſt ad litteram in l. plerumque in princ. ff. de iur. dot. & ita dunt
Bald. in l. de his 17. C. de don. inter vir. & vxor. Alex. in l. æſti-
mata, ff. ſolut. matrim. Socc. ſen. conſ. 122. num. 5. lib. 3. Fran.
Cremen. ſingul. 142. num. 1. Caſſan. in conſuet. Burgund. rub.
4. §. 24. nu. 8. & 9. col. mihi 801. Ferret. in addit. ad Guidopap.
deciſ. 468. in fin. Fontan. de pact. nupt. tom. 2. clauſ. 6. gloſ. 2.
par. 7. num. 13. & ſeqq.

Quod autem dictum Acconcium hodie non extet, nec
fuerit repertum in hæreditate Ioannis Franciſci probatur
non ſolùm ex inuentario bonorum hæreditariorum ipſius
confecto ab eadem Catherina, in quo deſcriptum non legi-
5 tur, quod plenè probat † inexiſtentiam contra ipſam l. fin.
§. licentia dand. C. de Iur. deliber. cum alijs relatis per Reue-
rendiſs. Vrgellen. deciſ. 212. num. 2. Sed enim præſumptione
Iuris, quia cùm Acconcium conſiſteret partim in veſtibus,
& appannamentis, partim in auro, & gemmis, vt dictum
6 eſt, & matrimonium durauerit ſupra 20. annos, Veſtes, &
appannamenta præſumuntur intra dictum tempus vſu con-
ſumpta iuxta Theor. Bart. in l. quoad præſens num. 3. C. de
7 Murileg. Imò ad hunc effectum, † ſufficeret lapſus decennij
vt latè firmauit Rot. in his terminis in Anconitana Dotis 4.
Iulij 1640. verſ. ſecunda vero, & 19. Apr. 1641. verſ. ſed
vtrumque obiectum coram me. Gemmæ verò, & alia ſolidioris
8 materia, licet longiori tempore † præſumantur durare, vt
aduertunt Ciriac. controu. foren. cap. 16. num. 2. & 3. & alij al-
legati in d. Ancon. Dotis 19. Apr. verſ. 2. dec. fundamentum;
Tamen, cùm ſint res, quæ venuſtatis, & ornatus gratia
9 † ſolent geſtari per vxorem iuxt. Text. in l. quamuis, ibi, qui-
bus vti Mulieres venuſtatis, & ornatus cauſa cœperunt ff. de
aur. & arg. leg. Præſumuntur remanſiſſe apud vxorem penes
10 quam ſolent aſſeruari, † quæ propterea, & non Maritus de
illis tenetur reddere rationem gloſ. in l. ſi ego, §. Dotis au-
tem in verb. commiſſa, ff. de iur. dot. & ita fuiſſe deciſum à Se-
natu Cataloniæ teſtatur Font. de pact. nupt. tom. 2. clauſ. 6.
gloſ. 2. par. 7. num. 16. cuius deciſionem approbauit etiam
Rot. noſtra coram bon. memor. Moſmanno deciſ. 225. num. 15.
& 16. par. 6. recent.

Non obſtat, quod Ioannes Franciſcus ſe obligauerit ad
reſtitutionem Dotis cum omnibus in inſtrumento expreſſis,
11 & conſignatis, vt ſumm. Catherinæ num. 3. † Ac proinde
non obſtante dicta præſumptione conſumptionis, ipſa nihil-
ominus vigore dictæ obligationis Ioannis Franc. poſſit age-
re pro liquidando valore acconcij, quod fuit in inſtrumento
expreſſum, & conſignatum, & recipere ſui crediti æſtimatio-
nem, vt videtur ſenſiſſe, Rot. in Rom. Tutelæ 11. Maij 1612.
coram Eminentiſſ. Card. Pamphil. confirmata 27. Maij 1639.
coram R. P. D. meo Dunozetto, quia reſponſum fuit dd. deciſ.
firmantes vxori eſſe hypothecata omnia bona Mariti pro
reſtitutione Acconcij eſſe intelligendas prout ille loquutor
de Acconcio æſtimatio comprehenſo in dote, & ſimul cùm
ea conſtituente vnicam ſummam, quo caſu cùm naturam
12 dotis † aſſumat, cùm ipſa reſtituendum eſt, ſiue extet, ſiue
non extet iuxta declarationem, Rot. coram Card. Ser. de-
ciſ. 132. num. 1. & 2. repetitam per Add. ad S. me. Greg. XV.
deciſ. 80. num. 12. Secus autem eſt, quando Acconcium fuit
datum ſeparatum à Dote, & inæſtimatum, vt in hoc caſu,
tunc enim, nec naturam Dotis aſſumit, nec à Marito reſti-
13 tuendum eſt, niſi quatenus extet, † & eo modo, quo repe-
ritur de tempore reſtitutionis, vt fuit ſupra probatum, &
benè vtrumque caſum diſtinguunt, Pariſ. conſ. 95. num. 15.
lib. 2. & Socc. iun. ſen. conſ. 289. num. 1. per tot. lib. 2.

Et in omnem euentum dixerunt DD. huiuſmodi promiſ-
ſionem eſſe intelligendam iuxta diſpoſitionem Iuris, & ſin-
gula ſinguli congruè referendo, vt ſcilicet quoad dotem
promiſſio intelligatur facta ſimpliciter, quo verò ad accon-
cium prout de Iure, nempè ſi de tempore reſtitutionis exta-
ret, & eo modo, quo reperiretur, quia prouiſio hominis per
pactum, † vel ſtipulationem nunquam cenſetur facta ani- 14
mo nouandi diſpoſitionem legis deſcendentem à Iure com-
muni, l. 4. §. ex conuentione ff. de re iud. Surd. conſ. 34. num. 34.
& conſ. 339. num. 24. verſ. quod autem dicebatur cum num. ſeq.
& in proximis terminis, quod obligatio de tota dote reſti-
tuenda intelligi debeat in caſu in quo de Iure † tota debet 15
reſtitui, & non aliàs, optimè firmant Florian. de S. Petro, in l.
Neratius num. 2. & 3. ff. de religioſ. & ſumpt. fun. & Afflict.
deciſ. 339. num. 14.

Secundò quia ad hoc, vt ſit locus iuramento in litem duo
copulatiuè requiruntur, nempè dolus ex parte eius contra
quem defertur, † & difficultas probationis ex parte illius 16
cui defertur ex dicto dolo cauſata, Bart. in l. in actionib. n. 2.
ff. de in litem iur. Iaſ. conſ. 111. num. 12. lib. 1. Paul. de Monte
Pico conſ. 67. num. 7. Purp. conſ. 369. num. 44. & ſeq. par. 1.
Menoch. de arbitr. lib. 2. caſ. 208. num. 1. Rot. in Rom. redditio-
nis computorum 14. Maij 1593. coram Litta, & in Rom. de
Theſauris 18. Martij 1611. coram Eminentiſſ. Card. Pamph.
& in Anconit. pecun. ſeu Coriorum 21. Iun. 1638. coram bon.
mem. Coccino, & in ead. 10. Ian. 1639. coram R. P. meo
Roias.

Neutrum autem in caſu iſto concurrere dicebant DD.
Non primum, quia nihil deducitur ex quo dici poſſit conſta-
te de dolo, & tamen cùm regulariter dolus † non præſuma- 17
tur, l. merito ff. pro Soc. l. quoties, §. qui dolo ff. de probat. eſſet
probandus † ab allegante perſpicuis inditijs, l. dolum C. de 18
dolo, Corn. conſ. 181. num. 4. ante fin. lib. 4. Et quidem verus
† non autem præſumptus, Cotta in mem. in verb. iuramen- 19
tum in litem, vbi aſſignat rationem ne duo ſpecialia concur-
rant eodem loco, quod actoris credatur in propria cauſa,
† & quod dolus præſumatur, Phanur. de iuram. in litem 20
par. 2. cap. 2. num. 5. & fuit dictum in dicta Romana de The-
ſauris, & in dicta Anconitana pecuniaria, ſeu Coriorum co-
ram bo. me. Coccino.

Neque dici poteſt probari dolum in Ioanne Franc. ex
omiſſione æſtimationis in receptione dictorum donorum,
quia de iure non tenebatur facere huiuſmodi æſtimationem,
& cùm ex Iuribus ſupra deductis teneretur tantummodo re-
ſtituere eadē bona quatenus extarent, & in eo ſtatu, quo re-
perirentur de tēpore reſtitutionis, omiſſio nullo modo poteſt
dici culpabilis, † & in omnem caſum fuiſſet ſimplex culpa 21
† omiſſionis propter quam non datur Iuramentum in litem
cùm ad hunc effectum requiratur dolus in committendo Se-
raph. de priuileg. Iuram. priuil. 31. num. 55. verſ. cæterum, &
num. 56. verſ. cum primo, Aymon. conſ. 947. num. 3. Menoch. de
arbitr. d. caſ. 208. num. 14.

Minus videbatur concurrere ſecundum, quia licet Ac-
concium amplius non extet, nec ad oculum demonſtrari
poſſit, in quo dicitur conſiſtere difficultas probationis, atta-
men non docetur, quo huiuſmodi difficultas fuerit cauſata 22
ex dolo Ioann. Franc. prout requiritur, adhoc, vt ſit locus Iu-
ramento in litem, Purpur. d. conſ. 369. num. 45. & fuit dictum
in d. Romana redditionis computorum, & Romana de Theſau-
ris, & alijs.

Immò omnis penitus excluditur dolus, quia cùm Accon-
cium, quoad mobilia præſumatur vſu conſumptum, quo
verò ad gemmas, & alia ſolidioris materiæ, præſumatur re-
manſiſſe penes vxorem, vt fuit dictum, & ſic appareat de
cauſis propter quas acconcium deſijt extare, diluitur om-
nis ſuſpicio doli, ne ſit locus Iuramento in litem ad quem
† affectum ſufficit quælibet cauſa etiam minima, Afflict. de- 23
ciſ. 360. num. 6. & fuit dictum in Rom. Tutelæ de Maſſo 27.
Ianuar. 1588. coram Gypſio, & in d. Rom. de Theſauris.

Demum, & tertio dictum fuit non eſſe locum d. Iuramen-
to, quia licet illud detur † contra doloſum iuxta qualitatem 24
caſus arbitrio Iudicis, Rota in d. Rom. Tutelæ de Maſſo
Oſaſch. dec. Pedem. 96. num. 5. Non tamen competit poſt obi-
tum doloſi † contra hæredem illius qualis eſt Societas SS. 25
Annuntiatæ, l. alio Iure C. de in lit. iurand. Angel. conſ. 308.
poſt med. verſ. & mala fides, Fulgoſ. conſ. 25. num. 5. in fin. verſ.
Nec rurſus, Caſtrenſ. conſ. 212. num. 3. lib. 3. Rimin. Sen. conſ.
442. num. 22. lib. 3. Niſi lis fuerit conteſtata cum † defuncto, 26
Iaſ.

Iaſ. *in l. actionibus num. 38. ff. de in litem iurand.* Plott. *eod. tit. num.* 774.

Et ex his reſpondetur ad Seraph. *de priuil. Iuram. priu.* 31. *num.* 103. *in contrarium allegatum*, dicentem valorem rerum illatarum per vxorem in Domo viri probari per Iuramentum, quando Maritus de eis rationem reddere recuſar, quia loquitur, quando agitur cùm viro recuſante reſtituere vxori res, quas habuit, & propterea applicari non poteſt, quando agitur cum hærede, vt in caſu noſtro, qui non recuſat illas reſtituere, ſed allegare a curſu tanti temporis fuiſſe conſumptas, nec de iure ad illarum reſtitutionem teneri.

Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Atiminen̄ Fideicommiſſi.

Veneris 28. *Iunij* 1641.

ARGVMENTVM.

Manutentio conceditur ſemper antiquo poſſeſſori, quamuis nulliter, & iniuſtè per iudicis ſententiam ſua poſſeſſione priuato: Iudicio per contradictas agitato ſine præcedenti citatione perſonali tempus ad appellandum incipit currere à die habitæ notitiæ. Ægidiana Conſtitutio, quæ Clericos ligandi poteſtatem non habuit, efficit vt ius canonicum etiam in iudicijs poſſeſſorijs ſeruetur, ſecundum quod appellatio ad vtrumque effectum conceditur.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio ab actore petita arguit poſſeſſionem rei conuenti.*

2 *Sententia lata contra aliquem, quem illa mandat eijci, expelli eius probat poſſeſſionem.*

3 *Poſſeſſor anterior in concurſu poſterioris manuteneri debet.*

4 *Reo, & ex poſſeſſore licet per ſententiam nulliter & attentatè à ſua poſſeſſione eiecto competit remedium retinendæ ratione ciuilis poſſeſſionis, & num. 5. & 14.*

Poſſeſſio ciuilis animo retenta attrahit ad ſe naturalem num. 4.

Manutentio conceditur reo poſſeſſori etiam aduerſus factum Iudicis, qui nulliter, & iniuſtè procedens illud ſua poſſeſſione priuauit num. 4. & 5. & infra num. 14.

6 *Citatio perſonalis requiritur, vt per contradictas valeat iudicium agitari.*

7 *Acta vbi ſunt releuantia, & ab illis pendet iuſtitia, vel iniuſtitia, ſententia traſportari debent, & num. ſeq.*

Sententia lata non viſis omnibus actis dicitur nulla n. 7. & 8.

9 *Immiſſio in vim legis finalis concedi non poteſt ceſſante poſſeſſione teſtatoris, & num. 10.*

10 *Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum eſt attentata.*

Terminus ad appellandum in iudicio per contradictas agitato non incipit currere, niſi à die habita notitia, num. 11.

12 *Poſſeſſorijs in iudicijs non datur appellatio ſiue iure ciuili inſpecto, ſiue Ægidiana Conſtitutione attenta.*

Poſſeſſio poteſt capi etiam pendente termino ad appellandum vbi non conceditur appellatio ſuſpenſiua, num. 12.

13 *Sententia vbi eſt nulla, & iniuſta quamuis agatur remedio poſſeſſorio recipit appellationem.*

14 *Manutentio competit in iudicio poſſeſſorio vbi quis per ſententiam nullam, & iniuſtam infra tempus ad appellandum fuit ſua poſſeſſione priuatus, & ſup. num. 4. cum ſeq.*

15 *Ægidiana non habet locum quoties in cauſa adeſt clericus.*

Appellatio ad vtrumque effectum conceditur de iure Canonico etiam in iudicijs poſſeſſorijs num. 15.

16 *Amplia concluſionem etiam quod agatur remedio l. fin. C. de edict. diui Adr. tollen.*

17 *Poſſeſſio capta in vim rei iudicatæ reuocari non poteſt per viam manutentionis ſub prætextu iniuſtitiæ, niſi illa ſit patens & notoria, quæ nullo velamine offuſcari poſſit.*

18 *Intellige concluſionem procedere vbi petitur manutentio primario, & principaliter ex capite iniuſtitiæ, ſecus vero ſi ex capite nullitatis, & attentatorum.*

19 *Clauſula*, ſine præiudicio rei iudicatæ, *licet præſeruet facultatem Iudicis à quo ſuam exequendi ſententiam citra vitium attentatorum.*

Non tamen impedit quin Iudex ad quem comperta deinde nullitate, & iniuſtitia executionis poſſit concedere manutentionem ibid.

DECISIO XLV.

PRætor Atimini de anno 1606. tulit ſententiam abſolutoriam ad fauorem Battaglinorum poſſeſſorum vnius petij terræ, ſuper quo Georgini, & litis conſortes petebant immiſſionem ea Remed. *l. fin. C. de edict. diu. Adr. tollen.* ſub prætextu quod eſſet ſuppoſitum fideicommiſſo Caroli Mercati ad eorum fauorem purificato, ſed cauſa ad Rotam deuoluta R. P. D. meus Dunozetto dictam ſententiam reuocauit, & tulit ſententiam pro immiſſione ad fauorem Georginorum, quæ ob non interpoſitam appellationem fecit tranſitum in rem iudicatam, & fuit executioni demandata, & eius vigore capta poſſeſſio.

Deinde de anno 1634. commiſſa cauſa appellationis, & reſtitutionis in integrum bon. me. Buccabellæ, dubioque deſuper propoſito, Domini ſub die 24. Iunij 1638. dixerunt conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, dictamque reſolutionem confirmarunt ſub die 14. Martij 1640. coram me in locum Buccabellæ ſuffecto ex rationibus deductis in deciſionibus deſuper extenſis.

In hoc cauſæ ſtatu Battaglini petierunt mandatum de manutenendo in poſſeſſione dicti petij terræ vnde propoſitum dubium, An eſſet illis concedendum & Domini affirmatiuè reſponderunt.

Conſtat ſiquidem de eorum anteriori poſſeſſione, non ſolùm ex iudicio immiſſionis intentato per Georginos, † ex 1
quo reſultat Confeſſio ex parte actoris, quod Reus poſſideat, Rot. *in recen. deciſ.* 561. *num.* 2. *par.* 1. & coram bon. mem. Buratto *deciſ.* 161. *num.* 4. *vbi addens num.* 17. *refert concordantes, & fuit dictum in Bonon. fideicommiſſi de Bologninis* 17. *Martij* 1641. *coram R. P. D. meo Merlino*, ſed etiam ex ſententia per eoſdem Georginos obtenta, & executioni demandata cum clauſula *eiectis, & expulſis Battaglinis*, † quæ pariter probat eorum poſſeſſionem, Rot. coram 2
Buratt. *deciſ.* 908. *num.* 3. *& deciſ.* 104. *ſub num.* 4. *poſt Pacif. de Saluian. interd. & deciſ.* 182. *num.* 5. *poſt modern. de manut.* Et conſequenter danda eſt eis manutentio, cùm anterior poſſeſſor † in concurſu poſterioris ſit manutenendus *cap. licet cauſam, cum ibi not. de probat.* Rot. coram ſanct. mem. 3
Gregor. XV. *deciſ.* 6. *num.* 3. *& dec.* 9. *num.* 5. & multas cumulat Poſth. *de manuten. obſeruat.* 71. *num.* 20.

Nec obſtat quod Georgini fuerint immiſſi in vim ſententiæ, & mandati Rotalis, quia cum ſententia fuerit nulla, & iniuſta, & poſſeſſio attentata non priuauit Battaglinos ſua poſſeſſione, & ipſis ſic de facto eiectis, qui nunquam habuerunt ſe pro ſpoliatis, † competit remedium retinendæ ratione ciuilis poſſeſſionis animo retentæ, quæ attrahit ad ſe naturalem, vt notant DD. *in l. clam. poſſidere*, §. *qui ad nundinas præfertim*, Iaſ. *num.* 62. Angel. *num.* 4. *ff. de acquir. poſſeſ.* & Rot. coram Gregor. *deciſ.* 203. *num.* 2. *&* 3. *& deciſ.* 323. *n.* 2. *& in recent. deciſ.* 211. *num.* 1. *par.* 3. *& deciſ.* 226. *num.* 4. *penes modern. de manuten. & fuit dictum in Legionen. confirmationis electionis* 1. *Iunij* 1609. *coram Lancell. impreſſa apud Marcheſ. de Commiſſ. par.* 1. *fol.* 987. & inter eaſdem perſonas in *Arimin. Molendini* 29. *Nouemb.* 1638. *coram R. P. D. meo Veroſpio in* §. *neque viſum fuit obſtare, & in eaſdem* 1. *Iunij* 1640. *coram R. P. D. meo Bichio*, §. *Nec Riccardellos*. Et 4
Rota paſſim aduerſus huiuſmodi factum Iudicis nulliter, & iniuſtè procedentis concedit mandatum de manutenendo Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 114. *num.* 3. *&* 4. Buratt. *deciſ.* 393. *num.* 3. *& fuit dictum in Auximana prætenſi fideicomm.* 5. *Iunij* 1640. *coram me verſ. nec obſtare dixerunt Domini*. 5

Nullam autem fuiſſe ſententiam apparet, tum ex eo quia fuit proceſſum per contradictas, nec vlla præceſſit citatio perſonalis contra Hieronymum, & Scipionem de Battaglinis, prout præcedere debebat, † vt per contradictas poſſet 6
procedi, Veſtr. *in prax. lib.* 1. *ſub num.* 4. Rot. coram Cardin.

Se-

Digitized by Google

Seraphin. *deciſ.* 1100. *num.* 5. coram Card. Caual. *deciſ.*
410. *num.* 1. *& in recent. deciſ.* 104. *num.* 24. *& ſeq. par.* 6. *in*
d. Arimin. Molendini coram R. P. D. meo Bichio verſic.
eſt inquam nulla. Tum denique quia Georgini in ſecunda
inſtantia non tranſportarunt inſtrumenta, & cataſtra⸗,
nec teſtes pro Battaglinis examinatos, & productos in pri-
ma inſtantia. Quæ iura cùm iuſtificent iuſtitiam ſenten-
tiæ de partibus denegantis immiſſionem Georginis in d.
pretio Terræ, veluti quæ conuincunt illud nunquam fuiſſe
in bonis Caroli fideicommittentis vt firmatum fuit *in deciſ.*
Buccabella, *& in illius confirmatoria coram me emanata*.
Erant omninò tranſportanda, non obſtante quod ſimus
in cauſa prophana, quia etiam in prophanis acta debent
7 tranſportari, † quando ſunt releuantia, & conferunt
ad iuſtitiam, vel iniuſtitiam detegendam, alias ſententia
dicitur nulla tanquam lata non viſis omnibus actis, Felin.
in capit. Eccleſia S. Mariæ num. 16. *in fin.* de conſtit. ſan.
me. Greg. XV. *deciſ.* 320. *num.* 1. *&* 485. *num.* 11. Rot. *in*
recent. deciſ. 18. *num.* 1. *&* 2. *& deciſ.* 192. *num.* 3. *par.* 5. *&*
deciſ. 356. *num.* 4. *poſt ſecundum vol. conſ. Farin. & admiſſit*
in Narnien. ſucceſſionis 18. *Martij* 1630. *coram R.P.D. meo*
Merlin. quæ eſt deciſ. 274. *num.* 2. *poſt modern. de manuten.*
& materia plenè diſcuſſa *in Leodien. Dominij de Steuordia*
3. *Iulij* 1623. *coram bon. mem. Coccino*, *habetur poſt Fenzon.*
ad ſtatut. Vrb. in ordine deciſ. 165. & in his terminis ad effe-
8 ctum obtinendi † manutentionem in cauſa reſtitutionis
in integrum fuit dictum *in Vrbeuetana legati* 21. *Aprilis*
1603. *confirmata* 5. *Decembris eiuſdem anni coram Litta*.

Iniuſtam pariter fuiſſe conuincitur, quia concedit im-
miſſionem Georginis agentibus ex Remed. *l. fin. C. de edict.*
diu. Adr. toll. in poſſeſſione d. petij terræ tanquam ſubie-
cti fideicommiſſo Caroli Mercati, nec tamen fuit probatum,
quod fuerit in eius bonis, & ab eo poſſeſſum de tempore⸗
obitus. Imò ex deductis per Battaglinos, excluditur quod
potuerit ab eo poſſideri de d. tempore, cùm fuerit conclu-
dentiſſimè probatum, probatum, quod tunc poſſidebatur à
Daniele Caroli Patruele, vt fuit plenè firmatum *in deciſ.*
emanatis coram Buccabella, *& coram me*, & conſequenter
ceſſante poſſeſſione Teſtatoris non poterat dari immiſſio
ex *remedio in l. fin.* Cùm hoc ſit neceſſarium antecedens in
9 hoc † iudicio ſine quo non competit immiſsio, Caſtr. *conſ.*
455. *num.* 1. Burſat. *conſ.* 372. *num.* 1. *lib.* 1. & fuit dictum⸗
10 *in d. Arimin. Molendini*, §. *de iniuſtitia ſententia coram R.P.*
D. meo Veroſpio, *& in alijs allegatis in deciſionibus*.

Demum poſſeſſio fuit attentata cùm fuerit capta penden-
11 te termino ad appellandum, † qui ſtante proceſſu facto per
contradictas non incœpit currere, niſi à die habitæ notitiæ,
Tiraquel. *de re. tract. lign.* §. 9. *gloſſ.* 2. *num.* 42. Lanc. *de attent.*
appell. pend. par. 2. *cap.* 12. *lim.* 50. *num.* 146. Rota *deciſ.* 46. *de*
appell. in antiq. & deciſ. 22. *in fin. eod. tit. in nou. & inter diuerſ.*
deciſ. 55. *num.* 2. *par.* 1. *& in Romana Vinea de Capocephalis*
coram R. P. D. Dunozetto quæ eſt deciſ. 326. *num.* 10. *par.* 6. *re-*
cent. & fuit dictum in d. Arimin. Molendini coram R. P. D.
meo Veroſpio verſ. nec viſum fuit obſtare, *& coram R. P. D.*
meo Bichio verſic. Nec Riccardellos.

Nec ſuffragatur, quod eùm fuerit actum ex Remed. *l.*
fin. In quo non datur appellatio ſuſpenſiua, tam de iure ci-
uili, quàm ex diſpoſitione Ægidianæ prohibentis appella-
12 tionem in poſſeſſorio, † potuerit abſque vitio attentatorum
exequi ſententia, & capi poſſeſſio etiam pendente termino
ad appellandum, Lanc. *vbi ſupra par.* 2. *cap.* 11. *de attent.*
pend. termino ad appella. num. 47. Rota coram Card. Caual.
deciſ. 42. *num.* 4. *& in recent. deciſ.* 137. *ſub num.* 3. *par.* 1.
& deciſ. 84. *num.* 2. *par.* 7. Quia in hoc caſu dabatur ap-
13 pellatio, tum quia ſententia erat nulla, & iniuſta, † quo
ſtante etiam in poſſeſſorio admittitur appellatio Corn. *conſ.*
10. *num.* 2. *verſic. niſi fortè diceretur lib.* 4. Contard. *de mo-*
ment. poſſ. limit. 9. *num.* 1. *& ſeq. & per tot.* Rot. *in recent.*
deciſ. 391. *num.* 6. *par.* 2. *& deciſ.* 102. *num.* 4. *par.* 4. &
coram bon. mem. Coccino *deciſ.* 417. *num.* 1. *& ſeq.* vbi
14 pariter quod competit † manutentio, & alias referunt
Statil. de Saluian. *interd. inſpect.* 4. *cap.* 2. *num.* 68. & Poſth.
de manuten. obſeruat. 8. *num.* 79. Tum, & potiſſimum, quia
cùm in cauſa adeſſet Hieronymus clericus, ceſſabat Ægi-
diana, quæ non habet locum contra perſonas Eccleſiaſti-
15 cas, † & ſeruandum erat ius Canonicum, ſecundum
quod in poſſeſſorio datur appellatio ad vtrumque effectum
cap. cum ſedem vbi gloſ. in verb. interdictum in fin. de reſtit.
ſpoliat. Honded. *conſ.* 10. *num.* 3. *lib.* 1. *& fuit dictum in Re-*
canaten. bonorum 21. *Aprilis* 1640. *& in Auximana pratenſi*
fideicommiſſi 5. *Iunij eiuſdem anni coram me* etiam quod
agatur † in remedio *d. l. fin. iuxt.* veriorem opinionem de⸗ 16
qua Contard. *de moment. poſſ. limit.* 3. *num.* 6. *& ſeq.* quam
Rota paſſim ſequuta fuit *in Rauennaten. attentatorum* 20.
Maij 1611. *coram bon. mem. Coccino impreſſ. penes Marcheſ.*
de commiſſ. par. 2. *fol.* 31. vbi aliæ referuntur, & coram Re-
uerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 240. *num.* 2. *& in recent. deciſ.* 4.
num. 4. *in fin. par.* 3.

Non obſtat, quod poſſeſſio capta in vim ſententiæ, &
rei iudicatæ, non poſſit reuocari per viam manutentionis
ſub prætextu iniuſtitiæ, † niſi talis iniuſtitia ſit patens, & 17
notoria per rem iudicatam, vel per confeſſionem partis,
adeò vt nullo velamine offuſcari poſſit, vt fuit latè firma-
tum *in Romana de Bombellis* 31. *Maij* 1613. *coram Card.*
Sacrato, *& in Romana vinea* 7. *Febr.* 1620. *coram R. P. D.*
meo Dunozetto quæ ſunt apud Poſth. de manuten. altera de-
ciſ. 9. *à num.* 19. *vſque ad* 31. *altera deciſ.* 27. *num.* 5. *&* 6.
fuit enim reſponſum dd. deciſiones procedere quando peti-
tur manutentio primario, & principaliter ex capite iniuſti-
tiæ, † ſecus verò vbi iniuſtitia deducitur ſecundario, & 18
incidenter, vt in caſu noſtro, vbi manutentio petitur pri-
mario, & principaliter ex capite nullitatis, & attentatorum
ob ſecutam ſententiam & captam poſſeſſionem pendente
termino ad appellandum, & iniuſtitia deducitur ſolùm in-
cidenter ad corroborationem aliorum, tunc enim eiectus
nulliter & attentatè poteſt petere mandatum de manute-
nendo in prima, ſecunda, & vlteriori inſtantia, & pendente
etiam cauſa reſtitutionis in integrum, vt in ſpecie diſtinxit
Rot. *in allegat. Vrbeuetana legati* 5. *Decembris* 1603. *coram*
Litta, §. *fin.*

Demum non aduerſatur quod cauſa appellationis à ſen-
tentia Immiſſionis, fuerit commiſſa cum clauſula *ſine præ-*
iudicio rei iudicatæ, quia ſtante nullitate, & iniuſtitia ſen-
tentiæ ſupra firmatis, non adeſt res iudicata, & d. clau-
ſula licet præſeruet Iudici à quo facultatem exequendi ci-
trà vitium attentatorum; † Non tamen impedit quin Iu- 19
dex ad quem, comperta deinde nullitate, & iniuſtitia exe-
cutionis, poſſit concedere manutentionem eiecto, qui
non habuit ſe pro ſpoliato ſanct. mem. Greg. XV. *deciſ.* 91.
num. 11. vbi latè add. & Buratt. *deciſ.* 185. *num.* 6. *& fuit*
dictum in Mutinen. legati pij 16. *Nouembris* 1637. *coram*
bon. me. Coccino vbi alia allegantur & deciſ. 137. *num.* 8.
par. 7. *rec.*

Quæ dicuntur ſuper identitate prædij fuerunt plenè di-
ſcuſſa, & reiecta coram me, vt dictum eſt, nec pertinent ad
hoc iudicium.

Quare vtraque & ita reſolutum, &c.

REVERENDISSIMO PIROVANO

Sacræ Rotæ Decano.

Pientina Iuriſpatronatus.

Veneris 28. *Iunij* 1641.

ARGVMENTVM.

Iuriſpatronatus exiſtentia, ex quibus ſatis ſuperque ac plenè dicatur probata, Item etiam quando iuſtificata appareat eiuſdem pertinentia ad aliquos Iuſpatronatus annexum alicui loco, ſi ille vendatur, tunc iuſpatronatus tranſit in emptorem cum vniuerſitate bonorum.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus melius probari nequit, quam ex ipſa originali fundatione, & dotatione, ac effectuatione.*

2 *Iuriſpatronatus pertinentia ex quibus ſatis remaneat iuſtificata, & num.* 3. 4. *&* 5.

6 *Iuriſpatronatus pertinentia ex quibus excludatur.*

7 *Iuriſpatronatus acquiſitio per præſentationes, vt ſit valida quidnam concurrere debeat.*

8 *Iuſpatronatus, quando eſt annexum, & incorporatum alicui loco, ſi ille vendatur, ſeu in totum alienetur, iuſpatronatus tranſit cum vniuerſitate bonorum in emptorem.*

9 *Iuſpatronatus, quod ſit annexum alicui Villæ ex quibus ſatis dicatur iuſtificatum, & num.* 10.

11 *ad Iuſpatronatus vocatis, non poteſt aliquod præiudicium inferre.*

12 *Iuſpatronatus, quando eſt mixtum pro hæredibus, &*

Digitized by Google

& ſucceſſeribus ex ſanguine, tunc ſi illi extent eis debetur.

13 *Iuſpatronatus, quod ſit mixtum ex quibus verbis colligatur.*

14 *Iuriſpatronatus non ſunt capaces extranei, quando adſunt vocati à teſtatore.*

15 *Iuſpatronatus, quando dicatur reale, & tranſitorium ad extraneos.*

16 *Iuriſpatronatus fundator, ſi in dotatione expreſſerit, ſe velle acquirere iuſpatronatus pro ſe, & ſucceſſeribus ſuis, quid ex hoc inferatur.*

17 *Verbum ſucceſſoribus, conuenit etiam ſucceſſoribus ſingularibus.*

DECISIO XLVI.

PAtrono tantum informante reſolutum fuit iuſpatronatus de quo agitur ad eum ſpectare, & præſentatum ab eo eſſe inſtituendum.

De exiſtentia namque eiuſdem patronatus non fuit dubitatum cùm vſque de anno 1475. Petrus Verdellus cœperit ædificare Eccleſiam in Tenuta, & ſeu Villa nuncupata Celamontis, & exinde Sixtum IV. ſupplicauit donec completa eſſet, vt ibi Cappellanus ad nutum amouibilis celebrare poſſet Miſſam, ac Diuina Officia, ipſique fundatori, ac eius familiæ, & laboratoribus ſuarum poſſeſſionem Sacramenta Eccleſiæ miniſtrare; poſtquam autem illam dotaſſet haberet iuſpatronatus, & ius præſentandi ad eam pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum, quæ litteræ, cùm fuerint expeditæ, & dentur, & dotatio pariter in quadam poſſeſſione, & bonis in tenuta, & ſeu Villa Celamontis ſituatis ſecuta fuerit, & producta, ac poſtmodum præſentationes iuxta tenorem litterarum factæ, & effectuatæ fuerint, inde viſum fuit plenè, & concludenter probari
1 iſtius Patronatus exiſtentiam, † cùm non detur maior, quàm quæ oritur ex ipſa originali fundatione, & dotatione, & earundem effectuatione, *cap. piamentis 16. quæſt. 7.* Lambert. *de iurepat. lib. 1. par. 1. quæſt. 2. num. 5.* Rota *deciſ. 615. num. 2. par. 1. diuerſ.*

2 Pertinentia † ſimiliter concludenter probatur ab ipſo Petro Verdello primo huius Cappellæ fundatore, eo namque defuncto Ioannes filius, & ſucceſſiuè Minus nepos eamdem Villam poſſiderunt; Inter filios autem eiuſdem Mini, nempè Ioannem, Chriſtophorum, & Scipionem, bonorum paternorum, ſequuta diuiſione Villa ſupradicta con-
3 tigit in † partem Ioanni, cuius deſcendentes apparent ex libris decimalibus ab anno 1553. eamdem Villam ſemper poſſediſſe, & exinde Marius pronepus dicti Ioannis, vti Liuij patris Procurator in vacatione anni 1601. ſolus præſentauit Vgurgerium, eamdemque Villam de Celamonti creditores ipſius vendiderunt Æneæ Piccolomineo, qui titolo venditionis tranſtulit in Horatium Ballatum vſque de anno 1619. & in vacatione anni 1639. Franciſcus eius
4 filius, & ſeu Io: Stephanus illius negotiorum † geſtor præſentauit pro inſtitutione nouo inſtante; Vnde cùm exiſtentia Patronatus, & pertinentia probentur, & de vacatione non dubitetur per obitum vltimi poſſeſſoris, concurratque habilitas in Præſentato, viſum fuit Bene-
5 ficij † adiudicationem, & inſtitutionem eidem non eſſe denegandum *cap. Monaſterium 16. quæſt. 7. cap. cum Bertoldus*, vbi Abb. *num. 12. de re iud.* Rota *deciſ. 337. num. 1. par. 2. & deciſ. 152. num. 1. par. 5. recent.* vbi aliæ referuntur.

Non obſtat defectus pertinentiæ huius Patronatus in Franciſco præſentante ex quo nec ipſe, aut Horatius eius pater fuerint primi acquirentes, ſed Petrus de Verdellis
6 † ex priuilegio Sixti Quarti, & dotatione ab eodem facta, nec minùs ſint eiuſdem Petri hæredes vniuerſales, aut ſucceſſores particulares, aut alio titulo nitantur ex Ordinarij conſenſu approbato, nec demum proprietatem huius patronatus acquiſierint ex præſentationibus cum tempore
7 immemorabili, vel ſupra centum annos, † aut ex quadragenaria cùm fama tituli Patronatus, dum ab anno 1475. quo emanauit priuilegium Sixti Quarti, non detur alia præſentatio, quàm de anno 1601. facta per hæredes, & ſucceſſores Petri de Verdellis, & vltima de anno 1639. per Franciſcum, quæ hodie controuertitur, an à vero Patrono fuerit facta.

Quia probato huiuſmodi Patronatum eſſe annexum, & incorporatum Villæ de Celamonti inde per venditionem, & ſeu alienationem vniuerſorum bonorum in
Æneam † Piccolomineum, & ab eo In Horatium Ballatum, 8
potuit Iuſpatronatus controuerſum in emptores tranſire
A *cap. ex litteris, cap. ſæculum de iurepatr.* Lambert. *eod. tract. lib. 1. par. 2. quæſt. 5. art. 15.* Paulus de Cittadinis *9. par. quæſt. 3. num. 11. ſimil. tract.* Couar. *var. lib. 1. cap. 13. num. 3.* Gonzal. *de benef. par. 5. cap. 9. num. 16.* Lotter. *de re benef. lib. 2. quæſt. 9. num. 47.* A

Eſſe autem annexum, & incorporatum Villæ ſupradictæ
ex pluribus circumſtantijs adductis probatur, † nempè de- 9
ſtinatione fundatoris ad commodum tàm ipſius, quàm Villicorum in ea parte habitantium, ſituatione in medio Agrorum, ſtructura Eccleſiæ, ad quem patet acceſſus & ingreſ-
ſus per fundos eiuſdem fundatoris, † ac demum ex obſer- 10
uantia, & communi reputatione, quæ omnia ad effectum pertinentiæ iurium iſtius Villæ ponderantur in *deciſ. 399. par. 2. & 314. num. 3. par. 4. recent.*

Nec obſtare videtur, quod extent adhuc de genere eiuſdem Petri Verdelli, & qui præſentarunt in occurrenti vacatione anni 1639. quibus ex quocumque actu aliena-
tionis † præiudicari non potuerit, dum videtur nos ver- 11
ſari in Iurepatronatus mixto pro hæredibus, & ſucceſſoribus ex ſanguine, vt videntur præſupponere verba priuilegij Sixti Quarti ſupra allegati, ibi, *Haberet iuſpatronatus, &*
ius præſentandi † ad eam Cappellam pro ſe ſuiſque hæredi- 12
bus, & ſucceſſeribus in perpetuum, Pariſ. *conſ. 48. num. 9. lib. 4.* Seraphin. *deciſ. 456. num. 5.* quæ ſimilia verba
fuerunt † ponderata ad inducendum mixturam *in deciſio-* 13
nibus Florentina Parochialis de Sala coram DD. meis Queſippo, & Panzirole 21. Aprilis 1632. & 10. Iunij 1634. & Aquilana Cappellania 263. num. 3. par. 6. recent. vt propter-
eà exiſtentibus de agnatione † Petri Verdelli extranei non 14
ſint capaces Patronatus controuerſi Anchar. *in vnico nu. 3.* & Franc. *num. 4. de iurepatron. in 6.* Molin. *de primog. lib. 1. cap. 24. num. 31. cum allegatis in deciſ. 166. num. 8. par. 6. recent.*

Quoniam, niſi præcedant ſigna, & præſumptiones qualitatis gentilitiæ, prout in præſenti non probantur, ſemper conceſſio Sixti Quarti pro hæredibus, & ſucceſſoribus
atteatis prædictis circumſtantijs, † intelligenda erit de 15
Iurepatronatus reali, tranſitorio ad eos ipſos, ad quos Villa tranſiret, Dec. *conſ. 149. num. 1. col. 1. circa med. verſ. nec dici poteſt.* Præſertim enim fundator in dotatione
expreſſerit ſe velle acquirere Iuſpatronatus † pro ſe, & 16
ſucceſſoribus ſuis, nulla facta commemoratione hæredum
vniuerſalium; † verbum enim, ſucceſſoribus, congruit 17
etiam ſingularibus ratione rei, Alex. *conſil. 193. num. 1. verſ. contrarium lib. 2.* Soccin. ſen. *conſ. 257. num. 5. verſ. cum ergo*, Menoch. *conſ. 191. num. 96.* Rota coram Caual. *deciſ. 437. num. 3.*

Et ita &c.

ARGVMENTVM
ſequentis Annotationis ad Deciſionem XLVI.

Iuriſpatronatus venditio, quantumuis ſeuerè, & ſtrictè prohibita ſit, etiam cum horrida pœna excommunicationis, nihilominus ea permittitur quando non principaliter, ſed acceſſoriè, ſeu in conſequentiam alienatur, quia multa in conſequentiam admittuntur, quæ principaliter denegantur.

Sicuti etiam videmus in terminis Iuſpatronatus cuius donatio, ſeu translatio facta in laicum, nulliter fiat ſine conſenſu Epiſcopi, cuius conſenſus ſit in hoc formalis, itaque non poſſit ſuppleri per Vicarium, attamen id limitatur, quando ſumus in donatione, generali omnium bonorum, quia tunc non requiritur conſenſus Ordinarij.

Iura quantumuis ſtrictè prohibeant alienationem bonorum litigioſorum, & ex tali alienatione arguatur dolus in alienante, attamen id non procedit quando alienatio non fit principaliter, & de per ſe, ſed acceſſoriè, & in conſequentiam.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatronatus venditio eſt ſeuerè prohibita, & dirè deteſtatur à ſacris Canonibus.*

2 *Iuſpatronatus vendens incidit in excommunicationem.*

3 *Iuſpatronatus vendens, vltra eius priuationem contractus eſt ipſo iure nullus.*

4 *Iuſpatronatus vendens ipſo iure illo priuatur ſecundum Conc. Trid.*

5 *Vendens iuſpatronatus, etiam cum conſenſu Epiſcopi, ſi emptor illud retineat, debet illo ſpoliari, & venditor priuatus eſt: & Eccleſia remanet libera, & num. 6.*

7 *Eccleſia tunc remanet libera, ob venditionem iuriſpatronatus, quando vnus tantum eſſet patronus, & venditore.*

8 *Secus verò, ſi plures eſſent, & aliqui ex eis vendiderint, quia tunc in locum vendentium, ſuccederet Epiſcopus, qui in eorum locum, cum alijs præſentabit, declara vt num. 9. & 10.*

11 *Iuriſpatronatus venditio, tunc eſt permiſſa, quando non principaliter, & de per ſe venderetur, ſed acceſſoriè, & in conſequentiam, num. 12.*

13 *Iuſpatronatus conſiſtens in vniuerſitate bonorum, etiam temporalium, ſi illa vendatur, tunc iuſpatronatus etiam tranſit in emptorem abſque alio conſenſu Epiſcopi.*

14 *Quæ opinio eſt communis, & per omnes recepta.*

15 *Res, quando venditur, cui ineſt iuſpatronatus, tunc non ipſum iuſpatronatus venditur, ſed res illa, cui ineſt.*

16 *Iuſpatronatus, quamuis ita ſeuerè prohibeatur vendi, in conſequentiam tamen poteſt vendi, & alienari, ſub bonorum vniuerſitate.*

Intellige verum, niſi conſtaret de contraria mente alienantis.

17 *Iuſpatronatus tranſit in emptorem, cum vniuerſitate bonorum, etiamſi de eo, non fuerit facta ſpecialis mentio.*

18 *in Bonorum vniuerſitate vendita, omnia comprehenduntur, quæ non ſunt nominatim excepta.*

19 *Argumentum de toto ad partem valet, quod idem, iuris ſit, in toto, quàm in parte.*

20 *Venditio, ſi fiat de aliquo loco, cui ineſt iuſpatronatus, ſi de eo fiat mentio, tunc venditio eſt ſimoniaca.*

21 *Iuſpatronatus, in tantum tranſit cum re vendita, in quantum de eo non ſit mentio in venditione.*

22 *Quod ſanè ceſſat, dum principaliter, & per copulam exprimitur iuſpatronatus.*

23 *Copulata æqualiter intrans in diſpoſitionibus.*

24 *in Vniuerſitate bonorum, quando adeſt iuſpatronatus, & illa vendatur, & principaliter exprimatur illud, tunc cum interueniat pretium, videtur etiam, quod pars illius pretij, ſit pro iurepatronatus.*

25 *Venditio rei vniuerſalis, in qua adeſt iuſpatronatus, ſi fiat per illa verba, vendo talem rem, & iuſpatronatus, & tunc iuſpatronatus non tranſit in emptorem.*

26 *Secus vero ſi fuerit dictum, vendo talem fundum, villam &c. cum omnibus ſuis iuribus, videlicet iuriſdictione, iurepatronatus &c. & num. 27. 28. & 29.*

30 *Vendens fundum, in quo adeſt iuſpatronatus, aliud eſt, ſi principaliter, ſeu copulatiuè iuſpatronatus exprimatur, & aliud ſi declaratiuè illud exprimatur, & num. 31.*

32 *Iuſpatronatus annexum rei venditæ tunc tranſit in emptorem acceſſoriè, cum vniuerſitate bonorum, quando tale iuſpatronatus, eſt tranſitorium ad extraneos.*

33 *Secus vero ſi ſit gentilitium, vel mixtum, quia tunc ſucceſſoribus, alijſque vocatis præiudicari non poteſt, ex quacumque alienatione.*

34 *Iuſpatronatus in extraneos tranſire non poteſt in præiudicium vocatorum.*

35 *Iuſpatronatus, quando eſt merè hæreditarium, tunc patroni, an valeant alterare eius formam.*

36 *Vocatis ad iuſpatronatus ex quocumque actu alienationis non poteſt aliquod præiudicium inferri, & num. 34.*

37 *Iuſpatronatus dicitur mixtum, ſi ſit fundatum pro hæredibus, & ſucceſſoribus ſanguinis, & num. 40.*

38 *Et tunc tale iuſpatronatus non poteſt peruenire niſi ad illos, qui ſunt hæredes, & deſcendentes ex hæredibus inſtitutis per fundatorem.*

39 *ad Iuſpatronatus non cenſetur quis vocatus, niſi habeat omnes qualitates à fundatore requiſitas.*

41 *Iuſpatronatus non dicitur mixtum ſi ad illud fuerint vocati hæredes, & ſucceſſores quoſcumque.*

42 *Quia tunc vigore dicti verbi, quoſcumque comprehenduntur omnes ſucceſſores, ſiue vniuerſales, ſiue particulares.*

Verbum quibuſcumque, nullo freno retineri non poteſt, quin omnia comprehendat.

43 *Species plures, quando plures numerantur, & poſtea ſequuntur verba generalia, hæc non ſtringuntur ad ſpeciem antea expreſſam.*

44 *Sed comprehendunt alios caſus ſub genere comprehenſos.*

45 *Iuſpatronatus conceſſio facta pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque ad ſucceſſorem quemcumque eſt tranſiteriam tale iuſpatronatus.*

45 *Appellatione hæredum, & ſucceſſorum quorumcumque veniunt etiam fideicommiſſarij.*

47 *Iuſpatronatus, vt dicatur gentilitium quid requiratur, & num. 48.*

50 *Appellatione ſucceſſorum, veniunt etiam ſingulares ſucceſſores, quando iniunctum eſt cum verbo, hæredibus.*

51 *Verbum ſucceſſoribus, per ſe ſimpliciter prolatum, debet intelligi de vniuerſalibus.*

Quod tamen ſecus eſt, quando iniunctum reperitur, cum verbo, hæredibus, num. 53.

52 *Verba, in potiori ſignificatu accipien da ſunt.*

54 *Verba hæredes, & ſucceſſores, quando ſimul iuncta ſunt, tunc veniunt etiam ſingulares ſucceſſores.*

Alias, verbum illud, ſucceſſores, eſſet ſuperfluum.

55 *Verbum, ſucceſſores, generalior eſt verbo, hæredes.*

56 *ſub Rerum vniuerſitate, ſeu generaliter multa permittuntur, quæ de per ſe, & ſpecialiter prohibita ſunt.*

57 *Iuriſpatronatus tranſlatio, ſeu donatio à laico in laicum facta abſque conſenſu Ordinarij eſt penitus nulla.*

58 *Conſenſus Ordinarij requiſitus in tranſlatione iuriſpatronatus in laicum eſt cauſa eſſentialis, & formalis huius tranſlationis.*

59 *Ordinarij conſenſus in donatione iuriſpatronatus eſt maximè attendendus, & quare num. 60.*

61 *Iuriſpatronatus donatio, ſi fiat ſine conſenſu Ordinarij, nullum dicitur abdicatum ius à donante, & num. 63.*

62 *Ideoque poteſt donans præſentare non obſtante donatione.*

63 *Iuſpatronatus donans alicui ſine conſenſu Ordinarij, poterit deinde alteri illum donare validè cum conſenſu Ordinarij.*

64 *Et hoc non obſtante prima donatione.*

65 *Donatio ſecunda iuriſpatronatus facta ſine conſenſu Ordinarij, vti nulla non poteſt conualidare primam donationem.*

66 *Si iſta prima ab ordinario ex poſt facto etiam poſt ſecundam donationem fuerit.*

67 *Conſenſus Epiſcopi in donatione iuriſpatronatus, poſt celebratam donationem poteſt etiam interuenire.*

68 *Conſenſus Epiſcopi in donatione iuriſpatronatus, quandocumque ſuperueniat validat actum etiam in præiudicium tertij.*

69 *Talis enim conſenſus retrotrahitur ad diem donationis, & quare ſecundus donatarius in nihilo poſſit conqueri, & num. 70.*

Nullum, quod eſt, nullum producit iuris effectum, & nullum præſtat impedimentum, num. 70.

71 *Confirmationem donationis iuriſpatronatus petens ab Ordinario, ſi iniquè eam differat, id non debet nocere petenti.*

72 *Et quid ad hoc requiratur.*

73 *in Iuriſpatronatus donatione, adeò eſt verum, quod requiratur conſenſus Ordinarij, vt nulliter in ea adhiberetur conſenſus Vicarij.*

73 *Vicarius non poteſt conſenſum præſtare in donatione iuriſpatronatus, ſine ſpeciali mandato Epiſcopi.*

74 *Vicarius, vt poſſit authorizare donationes iuriſpatronatus, non ſufficit generale, ſed ad hoc ſpeciale requiritur.*

75 *Ge-*

75 Generalitas, quando non ſtringatur ad præmiſſa.

76 Vicarius non poteſt præſtare conſenſum in donatione iuriſpatronatus, etiam ſi Epiſcopus ſit abſens.

77 Epiſcopi abſentia non ampliat facultatem Vicarij, niſi in caſibus à iure expreſſis.

78 Et maximè, quando non interuenit vtilitas, aut neceſſitas Eccleſiæ, nec eſt periculum in mora.

79 Laicus, ſi ex propria pietate fundare vellet aliquod beneficium, vel aliud dotare, tunc ſtante Epiſcopi abſentia, ac vtilitate Eccleſiæ. Vicarius habet eam facultatem, quam alias non haberet.

80 Epiſcopi abſentis præſentia, ſi dum expectaretur, periculum eſſet, nec fundans iuſpatronatus pœniteretur, tunc Vicarius poteſt ſupplere Epiſcopi partes, & num. 81.

82 Periculum, quando eſt in mora, tunc etiam permittitur id, quod alias non permitteretur.

83 de Domo ſua, quis inuitus non debet extrahi.

84 pro Debito, pro quo quis capi poteſt, capitur etiam in domo propria, ſed hoc eſt de facto, & non de iure.

85 in Domo ſua, quis capi nequit, vt ducatur ad carceres, ſi ciuiliter agatur.

Quod ampliatur etiamſi domus non eſſet ſua inhabitantis, ſed conducta.

86 Item ſi oſtium apertum inueniretur.

87 Domus ſua vnicuique eſt tutiſſimum refugium, limita id pro cauſa criminali.

88 Domus aliqua ſi ruinam apertè minaretur, tunc exiſtens in tali domo, inuitus poteſt extrahi de domo ſua.

89 Etiam vim ei inferendo, cum periculum ſit in mora.

90 Periculum quando eſt in mora, tunc receditur à diſpoſitione iuris communis.

91 propter Fugæ ſuſpicionem permittitur, id quod alias de iure non permitteretur.

92 Nam tunc ſufficit, quod Iudici ſummariè conſtet de ſuſpicione fugæ, etiam non præcedentibus indicijs, vt deueniatur ad capturam.

93 Mandatum ſuſpicionis fugæ, vt validè relaxetur tria ſunt probanda.

94 Mandatum ſuſpicionis fugæ non poteſt relaxari niſi docto de credito, & ſuſpicione fugæ, ac præſtito ſuper hoc iuramento à creditore.

95 Periculum, dum eſt in mora, multa conniuentibus oculis permittuntur, quæ aliàs eſſent prohibita.

96 Citatio, dum eſſet cauſa, quod debitor ſuſpectus de fuga, acceleraret fugam, eo caſu non eſt facienda.

97 Et tunc poteſt capi à quocumque Iudice, etiam incompetenti, imò ab ipſo creditore, & num. 98.

99 Clericus capi non poteſt, tamquam ſuſpectus de fuga, & ſic ſeruatur in Viſita Carceratorum Vrbis, & num. 100. refertur decretum eiuſdem Viſitæ, & num. 101.

102 Vitæ honeſtas, & morum candor operatur vt quis non præſumatur ſuſpectus de fuga.

103 Clericus, ſi reperiretur in actu fugæ, capi etiam poteſt à Laico, vt ad ſuum Iudicem remittatur.

104 Laicus, dum vult fundare, vel dotare aliquod beneficium, & Epiſcopus eſt abſens, tunc ne propter moram ille pœniteatur de tali opere pio, quid permittatur.

106 Vicarius dum tractatur an ſine ſpeciali mandatu Epiſcopi poſſit conſenſum præſtare in donatione iuriſpatronatus tunc non tractatur de præiudicio Eccleſiæ, & quomodo.

107 Beneficium dum eſt iam erectum, & dotatum tunc nihil intereſt, an Eccleſia habeat hunc, vel illum patronum.

108 Laici habitatio, vt faciat capax iuriſpatronatus, hoc eſt ſpiritualitati annexum, & id ſpectat ſolùm ad Epiſcopum.

109 Epiſcopalia iura non ſunt annexa officio Vicariatus.

110 Vicarius ex vi ſui muneris, poteſt confirmare omnia, quæ ſunt neceſſitatis.

111 Deciſiones in cauſa Auximana iuriſpatronatus, & aliæ in quibus terminis loquantur, & num. 112. & 113.

114 Mandati ſpecialitas, ex quibus ampliſſimis clauſulis oriatur.

115 Vicarius Epiſcopi ſicuti ſine ſpeciali mandato non poteſt præſtare conſenſum donationi iuriſpatronatus.

116 Multò minus id facere poterit inſtituendo præſentatum, cum præſuppoſito legitimæ tranſlationis iuriſpatronatus.

117 Vicarij conſenſus in tranſlatione iuriſpatronatus, cùm ſit inualidus, nec poteſt præſtare titulum ad præſcribendum, niſi concurrat poſſeſſio vnà cum tempore à lege præſcriptionem.

118 Poſſeſſio turbida non poteſt conſtituere claram, & legitimam præſcriptionem.

119 Tantum præſcriptum, quantum poſſeſſum.

120 Præſcriptio, ſtrictæ interpretationis quaſi freno inter expreſſorum metas, coercenda eſt.

122 Epiſcopi conſenſus in donatione iuriſpatronatus, tunc requiritur, quando ſumus in donatione particulari ſecus ſi ſit vniuerſalis.

123 ſub Bonorum vniuerſitate multa tranſeunt, quæ de per ſe, non tranſirent.

124 Epiſcopi conſenſus, ſicuti non requiritur ad vniuerſitatem bonorum transferendam quando cum vniuerſitate bonorum donatur ſic non requiritur in tranſlatione iuriſpatronatus, ſi veniat acceſſoriè cum illis.

125 Deciſ. in cauſa Florentina iuriſpatronatus coram Dunozetto declaratur.

126 Iuſpatronatus, vt tranſeat in fideicommiſſarium requiritur expreſſa voluntas teſtatoris, & licentia Ordinarij.

127 Iuriſpatronatus, vt tranſeat in fideicommiſſarium, tunc requiritur licentia Ordinarij, quando ſumus in fideicommiſſo particulari, ſecus in vniuerſali, & num. 128.

129 Alienatio bonorum litigioſorum Iura ſtrictè inhibent.

130 Prohibitio alienationis bonorum litigioſorum, eſt propriè effectus vitij litigioſi.

131 Alienatio bonorum litigioſorum, quando eſt facta, aliis non apparente præſumitur fraudolenter facta, & num. 135. & num. 141. & vide num. 192. 193. & 195.

132 Dolus præſumitur, quoties aliquid committitur, quod ſit de genere prohibitorum.

133 Fidem bonam non præſumitur ille habere, qui contra prohibitionem legum, mercatur amplia, num. 134.

136 Actio ſola perſonalis per creditorem intenta facit, quod illius alienatio ſit prohibita.

137 Executiue, quando proceditur, contra bona debitoris, etiam ſola actione perſonali conuenti, tunc ſi ſequatur alienatio dd. bonorum an ſit valida, & n. 138. & 139.

140 Actio perſonalis, non facit rem litigioſam.

142 Contractus initus ſuper re litigioſa ipſo iure eſt nullus, omniaque inſtrumenta deſuper confecta ſunt pariter nulla, num. 143.

144 Tertius ſe opponens contra executionem ſententiæ, ex eo, quia in re exequenda prætendat intereſſe, vel aliud ius.

145 Et tunc; ſi ſententia exequenda, ſit ſuper eadem re, ſuper qua fuit ſententia prolata, & hoc caſu per tertiam non poteſt impediri talis executio.

146 Dummodo tamen illi tertio caueatur de identitate, declara tamen, vt num. 147.

148 Emens rem litigioſam, non auditur ſi velit præſtare cautionem de indemnitate, aduerſario cum quo litigatur, & quare, num. 149.

150 Cautioni de indemnitate non eſt locus quando euidenter, & notoriè conſtat de non iure tertij.

151 Cautio de indemnitate quando ſolum datur.

152 Emens rem litigioſam non poteſt prætendere aliquod ius ſuper re empta, imò puniendus venit, cum emerit contra iura.

153 contra Ementem rem litigioſam poteſt fieri executio rei iudicatæ, non obſtante, tali emptione.

154 Executio ſententiæ latæ contra principalem debitorem, fieri poteſt contra eum, qui acquiſiuit rem ipſam litigioſam lite pendente.

155 Actus nullus non meretur nomen actus.

156 Executio ſententiæ, ſicuti fieri poteſt, contra debitorem, ſic etiam contra illum tertium poſſeſſorem, in quem fuit res alienata lite pendente.

Rem litigioſam emens, tranſit cum ſuo onere, quæ concluſio eſt indubitabilis num. 156.

157 Executio ſententiæ, quando eſt facienda contra principalem debitorem poteſt fieri, eo non citato.

Digitized by Google

Et maximè ſi facienda ſit executio in re in iudicio petita, num. 157.

158 *Executio ſententiæ quando facienda venit, aſſignandus eſt terminus parti, ad effectum, vt deducat, quare ſententia exequi non debeat, ſed hoc non eſt verum, n. 159. & 160.*

161 *Executio aliud eſt, ſi directè fiat, & aliud ſi indirectè.*

162 *Executio, quando eſt facienda in rebus adiudicatis, tunc non requiritur alia citatio partis, dum fit executio.*

163 *Citatio eſt neceſſaria in executione mandati de immittendo.*

164 *Executionis articulus, quando in iudicio fuit deductus, parteque citata, fuit bene diſcuſſus tunc in illius executione non requiritur alia citatio, & num. 165.*

166 *Quod maximè procederet, quando mandatum fuit relaxatum in ipſa ſententia.*

167 *Sententia, poſtquam tranſiuit in rem iudicatam, ſecum trahit executionem, nec alius requiritur proceſſus, vel cognitio.*

168 *Executio ſententiæ, quando eſt facienda, licet Rota aliàs tenuerit, quod pars erat citanda, tamen ab iſta opinione iam receſſit, vt num. 170.*

Et maximè ſi agatur de executione ſententiæ, præuia matura cauſæ cognitione, lata, num. 165.

171 *Sententia, licet quando contra principalem debitorem eſt exequenda, cum ipſe aſſiduè fuit in iudicio, non ſit citandus.*

172 *Tamen ſi facienda eſſet contra tertium, veluti in quem lite pendente eſt facta alienatio rei litigioſæ, tunc citatio eſt neceſſaria, & num. 175. 182. & 183.*

173 *Defenſio nemini eſt tollenda.*

174 *Partium aſſertione, merita cauſæ panduntur.*

176 *Emens rem litigioſam, in executione ſententiæ eſt citandus, non ad effectum, vt nouus proceſſus fabricetur, & ad quid, & num. 177. & quando non ſit citandus, num. 178.*

179 *Citatio non eſt facienda, quando apparenter conſtat, quod ſit fruſtatoria.*

180 *Intruſus notoriè, & inexcuſabiliter, non vocatus ſpoliari poteſt.*

184 *de Alienatione rei litigioſæ ea, quæ dicantur, idem eſt intelligendum de quocumque contractu ſuper ea facto, per quem transfertur dominium, & num. 185.*

186 *Res, quando dicatur litigioſa, & num. 190.*

187 *ad Litigioſi effectum, quid primariè inſpiciatur.*

188 *Alienatio rei litigioſæ, ſolùm prohibitur in illa lite, vbi diſcutitur principaliter dominium.*

191 *Connexionis ratione multa tranſeunt, quæ aliàs tranſire non poſſent.*

194 *Malitijs hominum, & eorum fraudibus non eſt indulgendum.*

196 *Alienatio rei litigioſæ non tenet, nec ad fauorem piæ cauſæ.*

197 *Et proinde nec in Monaſterium transfertur.*

198 *Alienatio rei litigioſæ, quando non fit principaliter, ſed tranſit ſub vniuerſitate bonorum alienatorum lite pendente, non eſt prohibita, & num. 199. & 200.*

199 *Alienatio, quod fiat per Vniuerſitatem, vel particulariter, non modica eſt inter eas differentia.*

201 *Alienatio rei litigioſæ, licet principaliter prohibeatur, tamen per vniuerſalitatem admittitur, & num. 204.*

202 *Excommunicatus non poteſt concedere ſtatutum declara vt num. 203.*

205 *Alienationis rei litigioſæ prohibitio fundata eſt ſuper præſumptione doli, & fraudis.*

206 *Stultus nemo ita eſt præſumendus vt voluerit omnia ſua bona donare, aut alienare, vt tantum nocere voluerit ſuo collitiganti.*

207 *Donare eſt perdere, ſed non benemerito.*

A N N O T A T I O

Ad Deciſ. XLVI.

1 A ET tamen eſt adeò ſeuerè probibita † venditio iuriſpatronatus, atque tam dire deteſtatur à ſacris Canonibus, *vt benè patet, ex text. in cap. de iurepatr. & in cap. conſulere de ſimon. & can. Saluator. 1. quæſt. 3.* Et
vſque adeò progreditur talis prohibitio, † quod ſi quis au- 2
deret illud vendere, miſerabiliter excommunicationis exe-
crando nodo ſtringeretur quam horibilis, & execrandus
ſit talis nodus, *iam deduxi in meis Reſolutionibus practica-
bil. cap. 90. à num. 333.* ibi, *ſeparatur à communione fide-
lium, & traditur Diabolo, &c.* & vlterius vltra priuatio-
nem ipſius iuriſpatronatus, † contractus ipſe ipſo iure 3
nullitatis vitio ſubijceretur, *vt expreſsè determinatum ha-
betur in cap. quia clerici de iurepatron.* & ſanciuit Concil.
Trident. *ſeſſ. 25. ſuper reform. cap. 9. circa med.* vbi etiam
imponitur pœna priuationis iuriſpatronatus † ipſo iure, 4
ibi, *Nec dictum Iuſpatronatus venditionis, aut alio quocum-
que titulo in alios contra canonicas ſanctiones transferre præ-
ſumant, ſi ſecus fecerint excommunicationis, & interdicti
pœnis ſubijciantur, & dicto iurepatronatus ipſo iure priuati
exiſtant, &c.*

Itaque ſi vendatur iuſpatronatus etiam cum conſenſu
Epiſcopi, & emptor † illud retineat, debet illo ſpoliari, & 5
venditor priuatus eſt, & Eccleſia remanet libera, *vt ex d.
cap. quia clerici, & ibi gloſ.* paſſim concludunt DD. & la-
tè promouet Rocch. *de iurepatronat. in verb. ipſe, vel ei
ſub num. 54. verſ. contrarium tamen, & num. 55.* & ponit Vi-
uian. *eodem tractat. de iurepatronat. lib. 4. cap. 3. num. 9.
verſic. venditor priuatus eſt, & Eccleſia remanet libera, &c.*
& poſt eum ſentit Auguſtin. Barboſ. *in collect. ad d. cap. quia
clerici, num. 2. verſic. & iurepatronatus cum emptore priua-
ri debet, &c. & præter ibi allegatos,* adde Lother. *de re be-
neficiar. lib. 2. quæſt. 9. num. 61. verſic. hincque iuriſpatrona-
tus amiſſionem patronus conſequi, &c.* & poſt Rocch. *in ſu-
pracit. loc.* fatetur hanc opinionem ſibi † videri commu- 6
nem, eamque non obſcurè admiſit Rota coram bon. mem.
Card. Sacrato *deciſ. 302. num. 4. verſic. verum etiam amittit
iuſpatronatus, &c. par. 1. recent.*

Intellige, quod dixi, hoc caſu Eccleſiam remanere
liberam a iurepatronatus, tunc eſſe verum, † quando vnus 7
eſſe patronus, & is ob dictam venditionem ſpoliatus rema-
neret iurepatronatus, nam ſi plures eſſent patroni, non
remaneret † beneficium liberum, ſed locum ſpoliati aſſu- 8
meret Epiſcopus, qui illius partes fungens, præſentaret,
vt ſentit Lambert. *de iurepat. lib. 3. quæſt. 8. art. vlt.* in caſu
tamen quo id procedat videantur Canter. Soccin. Baiard.
Sanch. & alij allegati per Barboſ. *in d. c. quia clerici, num. 2.
in fin.* qui, vt ait, ſimpliciter loquuntur, † præſentandi 9
ius eo caſu patronis ipſis competere, ſi ius patronatus ſit ad
hæredes tranſitorium, ſecus verò, dum vigore fundatio-
nis ad † aliquem deuolueretur, ſi quidem tunc viuente 10
tantum condemnato, ſi vacaret, pro eius parte Ordinarius
conferret.

Verumtamen prædictis prohibitionibus † minimè refra- 11
gantibus ſubſtinetur venditio facta de iurepatronatus, &
ſupra relatæ pœnæ, & controuerſiæ penitus ceſſant, quan-
do non principaliter & de per ſe ſequeretur venditio iuriſ-
patronatus ſed † acceſſoriè, & in conſequentiam, inhæ- 12
rendo, ſcilicet rei venditæ, permutatæ, vel aliter alienatæ,
vt ſunt celebres *text. in cap. ex literis 7. & in cap. cum ſecu-
lum 13. de iurepatronat.* & latè comprobant ſcribentes ibi in
vtroque textu & benè explicat Couar. *lib. 2. variarum reſo-
lut. cap.* 18. *num. 6. & ſeq.* cum alijs pleno calamo relatis per
Auguſt. Barboſ. *in d. cap. ex literis num. 2.* vbi ait iuſpatro-
natus † conſtituens in aliqua vniuerſitate bonorum etiam 13
temporalium tranſit bonis venditis, vel permutatis in ac-
quiſitorem abſque Epiſcopi approbatione, pluresque
alios cumulat abunde Viuian. *in tractat. de iurepatr. lib. 4.
cap. 1. num.* 3. qui refert omnes ferè DD. qui ſuper hoc pun-
cto ſcripſerunt, & teſtatur de communi, & recepta † om- 14
nium ſententia nonnullos alios DD. refert, & ſequitur.
Eamque opinionem quoque amplexa fuit, Rota coram bo.
mem. Pirouano *in præſenti cauſa Pientina Iuriſpatronatus
28. Iunij 1641. num.* 8. ibi, *inde per venditionem, ſeu alie-
nationem vniuerſorum bonorum potuit iuſpatronatus contro-
uerſum in emptores tranſire &c.* Quando autem iuſpatrona-
tus dicatur annexum † alicui loco, benè deducitur in præ- 15
ſenti deciſione.

Quamobrem dum res venditur in qua ineſt iuſpatrona-
tus, non ipſum iuſpatronatus venditur, ſed res illa, cui ineſt,
vt docet S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 106. *art.* 4. Abb. & Bero. *in d.
cap. de iure,* & alij allegati per Spin. *de teſtam. gloſ. 4. ſub
num. 111. in fin.*

Iuſpatronatus igitur, quamuis ita ſeuerè ſit inhibi-
tum † ne vendatur, & ſub tot pœnis, & tamen in conſe- 16
quen-

Digitized by Google

quentiam poteſt vendi, ſeu alienari ſub bonorum vniuer-
ſitate (niſi tamen conſtaret de contraria mente alienantis)
17 † quod procedit etiam ſi nulla facta fuerit expreſſio talis
iuriſpatronatus in dictis bonis exiſtente in dubio enim præ-
18 ſumitur, † quod partes voluerint, quod tranſitet, vt pro-
batur *ex d. cap. ex literis*, ibi, *non excepto iurepatronatu*,
& declarat *gloſ. ibidem, in verbo excepto*, aſſerendo conceſ-
19 ſum videri, † quod non eſt nominatim exceptum *cap. cum*
apud de ſponſ. lib. 1. & ibi DD. *ff. de procurat.* & valet argu-
20 mentum, quod idem † iuris eſt in toto, quam in parte *ar-*
gum. l. 1. §. 3. ff. de offic. præfect. verb. & can. cognouimus 12.
quæſt. 2.

Immò ſi in venditione ea iuriſpatronatus expreſſio fie-
21 ret, contractus eſſet † ſimoniacus, & nulla venditio, nam
in tantum iuſpatronatus tranſit cùm re vendita in quan-
22 tum nihil de eo agitur in emptione, quod † ſine dubio
ceſſat dum principaliter, ſeu per copulam exprimitur iuſ-
patronatus, aut vox in eo. Copulata enim æqualiter in-
23 trant in † diſpoſitione, ideòque tunc, vt dicebam, propter
vitium ſimoniæ non tranſit iuſpatronatus cùm bonis ven-
ditis, ſecundum veriorem opinionem, de qua per Io: Andr.
in cap. vnic. num. 2. de iurepatron. in 6. per text. in cap. que-
relam, & ibi gloſ. de ſimon. iurepatr. art. 20. *quæſt. 5. lib. 5.*
par. 2. num. 10. & 11. & ſic plures reſpondit Rota, & præ-
ſertim coram bon. mem. Manzanedo *deciſ. 399. num. 4.*
24 *par. 2. recent.* vbi dicitur cùm in † venditione vniuerſita-
tis bonorum interueniat pretium, videtur quod pars illius
ſit etiam pro iurepatronatus in venditione expreſſo, quod
non licet &c. *& coram bon. mem. Pirouano in cauſa Vlix-*
bonen. Parochialis 22. *May* 1618. *& deciſ. 28. num. 2.*
ibi, *ex contextu conceſſionis videntur ceſſa iura pro hac*
voce in iurepatronatus, ideò dicebatur propter vitium
ſimoniæ non tranſire iuſpatronatus &c. par. 4. recent.
tom. 2.

Concluſio tamen iſta, non ita ſimpliciter procedit, vn-
25 de ita ſolet diſtingui, aut alienatio fit rei † vniuerſalis addi-
ta mentione iuriſpatronatus, dicendo, *vendo talem fun-*
dum, & iuſpatronatus, vel aſſerendo, *vendo talem fun-*
26 *dum, ſeu villam, † cum omnibus ſuis iuribus, videlicet*
Iuriſdictione, Iurepatronatus &c. ſicque in priori caſu non
27 tranſit † in emptorem, affirmatiuè verò in poſteriori. Igi-
tur, quando fuit facta mentio iuriſpatronatus in venditio-
28 ne bonorum non ad † effectum illud alienandi, ſed potius
ad declarandum, quod illud etiam continebatur, & tran-
ſibat in emptorem vnà cum dicta vniuerſitate bonorum,
29 & tunc benè tranſitu cum eis, † quod ſecus eſſet, ſi prin-
cipaliter exprimeretur, & iſta fuit diſtinctio Calderin.
quam refert Gemin. *in d. cap. 1. ſub num. 5. de iurepatr. in*
6. & Franch. *ibidem num.* 3. Felin. *in cap. 4. num. 3. in fin. de*
iudic. Lambert. *de iurepatr. d. art. 20. num.* 15. Rocch. de
Curt. *eod. tract. in verb. ipſe, vel ipſe à quo num. 47. & ſequi-*
tur Sanchez in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 19. ſub num. 12.
Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæſt. 9. num. 64. verſ. ſi expreſſio*
fieret declaratiuè &c. & de veriori opinione teſtatur Spin. *in*
tract. de teſtament. d. gloſ. 4. num. 115. verſ. per huiuſmodi
expreſſionem videtur atque &c.

Viua enim ratio prædictæ diuerſitatis eſt, quia in primo
30 caſu, in quo iuſpatronatus principaliter, † ſeu copulati-
uè exprimitur, ceſſat vis illa acceſſionis ad vniuerſitatem,
cuius ratione cenſetur iuſpatronatus conſideratum fuiſſe
31 ſimul cum eadem vniuerſitate, † quod ſecus eſt, ſi decla-
ratiuè fiat talis expreſſio, prout benè aduertit Rota coram
bon. mem. Eminentiſſ. D. Card. Veroſpio *deciſ. 164. nu. 31.*
verſ. ratio diuerſitatis eſt manifeſta &c. par. 7. recent. & an-
tea fuit conſideratum *in d. deciſ. 399. num. 5. verſ. non*
enim fuit facta mentio illius, ad effectum iuſpatronatus
in ſpecie vendendi, ſed potius ad declarandum &c. par. 2.
recent.

Sed ne articulus iſte vltra quam par eſt, ſumat incre-
mentum, ideòque illud tantum adnotabo, quod licet ſit ve-
32 rùm, iuſpatronatus † tranſire ad emptorem vnà cum vni-
uerſitate bonorum, tamen iſta concluſio intelligenda eſt,
quando alias iuſpatronatus eſt tranſitorium ad hæredes
33 extraneos, ſecus † verò ſi ſit gentilitium, vel mixtum,
quia tunc ſucceſſoribus, alijſque vocatis, ex quocumque
34 actu † alienationis præiudicari non poteſt, & ſic nullate-
nus (quidquid ſit, quando ſumus in primo fundatore)
in extraneos tranſire in præiudicium vocatorum, Ancha-
ran. *in cap. vnico num.* 3. & vbi Franch. *num. 4. de iurep. in*
6. & quod id de iure ſit verius teſtatur, Couar. *variar.*
reſolut. lib. 2. cap. 18. num. 10. verſ. non poſſe ſucceſſoris nocere,
vel præiudicare &c. Molin. *de primog. lib. 1. cap. 24. num. 31.*
verſ. non poterit parens in vocatorum præiudicium, iuſpa-
tronatus alijs aſſignare &c. Viuian. *in tract. de iurepatr. d.*
lib. 4. cap. 9. num. 7. ibi, *non poteſt præiudicare ſucceſſori-*
bus mutando, vel alterando iuſpatronatus &c. & ſæpè con-
ſiderauit Rota *in cauſa Pampilonen. Vicariæ de Attaun* 28.
May 1563. *coram bon. mem. Rubeo, & in ead. cauſa die*
12. *May* 1595. *coram bon. mem. Penia. eſt inter eius à me*
impreſſ. deciſ. 348. *num.* 4. ibi, *non potuit præiudicare ſuc-*
ceſſoribus alterando &c. cum alijs allegatis coram rec. me.
Merlino *in cauſa Florentina Iuriſpatronatus* 20. *Decembris*
1632. *eſt inter eius impreſſ. deciſ. 166. num.* 8. ibi, *non potuit*
præiudicare ſucceſſoribus, & in extraneum iuſpatronatus
transferre &c. par. 6. rec. addo ſupra relatis, *deciſionem in*
cauſa Arianen. Beneficij 10. *Iunij* 1651. *coram R. P. D. Leo-*
ne Veroſpio §. Quoniam, ibi, *conditionis adiectio ex inter-*
uallo reprobatur &c. & idem fuit dictum *in cauſa Feſulana*
Beneficij, ſeu Oratorij 14. *Martij* 1650. *coram Eminentiſſ.*
D. Card. Corrado, §. Etenim obiecta, ibi, *concluſio vera,*
& quidem communis eſt, in iurepatronatus gentilitio, vel
aliter conditionato pro certo genere perſonarum, quibus præ-
iudicari non poteſt efficiendo illud hæreditarium, vel ſimplex
&c. quæ deciſio deinde fuit confirmata à Rota coram eodem
Eminentiſſ. D. Card. Corrado die 24. *Martij* 1651. Con-
ditiones enim, quæ non fuerunt appoſitæ in limine funda-
tionis Iuriſpatronatus ex poſt facto in vanum, quidem
apponuntur, & maximè ab eo, qui non fuit fundator,
iuxta textum in cap. nos quidem de teſtam. & in Clem. quia
contingit de relig. dom. & per gloſ. in cap. cum dilectus, in
verb. conſtitutio de conſuetud. ibiq; DD. Rocch. *de iurepat.*
in verb. pro eo num. 29. Garz. *de benef. par. 11. cap.* 5. cum
alijs abundè relatis per Monet. *de commutat. vltim. volunt.*
cap. 10. num. 351.

Quidquid tamen eſſet dicendum, quando iuſpatronatus
† eſſet merè hæreditarium, & ſic tranſitorium ad extra- 35
neos veluti, quia fuit conceſſum alicui pro ſe, ac ſuis hæ-
redibus. Nam tunc licitum eſt patronis præſcribere cer-
tam formam, cum conſenſu Ordinarij, tam actiuè, quam
paſſiuè, & ſic iuſpatronatus qualificare, atque efficere
gentilitium ad tempus, vel abſolutè, vt fuit comproba-
tum *in cauſa Feſulana Parochialis* 15. *Martij* 1630. *coram*
bon. mem. Dunozetto, & coram eodem in eadem cauſa 4.
May pariter 1630. *&* 4. *Decembris eiuſdem anni, coram*
bon. mem. Merlino, eſt inter eius impreſſ. deciſ. 892. nu. 4.
ibi, *potuerunt patroni inuicem ſe præiudicare &c.* & re-
centius fuit ponderatum *in d. cauſa Arianen. Beneficij* 10.
Martij 1651. *coram R. P. D. Leone Veroſpio, §. Hinc ob-*
eſſe, ibi, *quoties iuſpatronatus eſt hæreditarium &c.* ſed
perſiſtendo in terminis Iuriſpatronatus gentilitij; aut mix-
ti, in quibus deſperata eſt cautela, vt poſſit vocatis præ-
iudicari.

Ex quocumque enim actu alienationis præiudicari non
poteſt, vocatis ad iuſpatronatus, vt in † puncto dum fit 36
alienatio per venditionem, ſeu alienationem vniuerſorum
bonorum, reſpondit Rota *coram bon. mem. Pirouano in præ-*
ſenti cauſa Pientina Beneficij. In caſu enim præſentis deci-
ſionis, videtur agi de iurepatronatus mixto, † pro hæredi- 37
bus, & ſucceſſoribus ſanguinis, vt videbantur præſuppone-
re, verba Bullæ Pontificiæ confectæ ſuper iurepatronatus
de quo hic agitur, ſcilicet, *Haberet iuſpatronatus, & ius præ-*
ſentandi ad eam Cappellam pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſuc-
ceſſoribus in perpetuum &c.

Per quæ verba infertur, † quod tale iuſpatronatus, & 38
ius præſentandi, non debet peruenire niſi ad illos, qui ſunt
hæredes, & deſcendentes ex hæredibus inſtitutis per funda-
torem, & non ad alios, in quibus ceſſarent illæ duæ quali-
tates, non † obſtante quod concurreret vna, *per tex. in* 39
l. ſi hæredi plures, ff. de condit. & demonſtrat. & per Bart.
Aretin. & alios *in l. ſcire debemus, ff. de verb. oblig.* cum
alijs plenè relatis per Patiſ. *in conſ. 48. num. 9. verſ. tale iuſ-*
patronatus non debet pertinere niſi ad illos, qui ſunt hære-
des, & deſcendentes &c. lib. 4. ponderauitque Rota coram
Card. Seraph. *deciſ. 356. num. 5. verſ. ſuperfluum eſt quære-*
re, quomodo verba illa pro hæredibus, & ſucceſſoribus intel-
ligantur &c.

Similia etiam verba fuerunt † etiam ponderata effectum 40
inducendi mixturam in iurepatronatus, *in cauſa Floren-*
tina Parochialis de Sala 21. *Aprilis* 1632. *coram bon. mem.*
Queippo, & iterùm in eadem cauſa ſub die 10. *Iunij.* 1633.

coram Card. Panzirolo, prima eſt deciſio 112. *num.* 4. *verſ.*
iuſpatronatus eſſe conceſſum Antonio , & eius filys hæredi-
bus , & ſucceſſoribus &c. par. 6. *recent. altera vero eſt*
deciſio 217. *num.* 16. *verſ. ei competit iuſpatronatus genti-*
litium , aut mixtum &c. eadem part. 6. & deinde *coram bo.*
me. Pirouano in cauſa Aquilana Capellæ 17. *February*
1634. *eſt in eadem par.* 6. *deciſ.* 267. *num.* 3. *verſ. ſiue*
mixtum de ſucceſſoribus ſanguinis , & hæredibus &c. ibi-
que Rota teſtatur de veriori ſententia , & benè congruunt
deciſiones in cauſa Lauden. Iurisſpatronatus 14. *Iuniy* 1641.
coram rec. mem. Merlino , eſt in eius impreſſ. deciſ. 870. *à*
num. 2. & 22. *May* 1643. *coram R. P. D. Cerro* , vbi aliæ
referuntur.

41 Quæ tamen opinio ceſſaret, † ſi verbo hæredibus, vel
ſucceſſoribus , adiectum reperiretur vniuerſale verbum,
quibuſcumque , nam operaretur comprehenſionem quo-
rumlibet ſucceſſorum, ſiue vniuerſalium , ſiue particula-
42 rium, nempè † fideicommiſſariorum, inſtitutorum in re
certa, & legatariorum, vt poſt Imol. probat Alex. *in l.*
quedam , §. *nihil num.* 2. vbi etiam Iaſ. *num.* 3. *ff. de edend.*
Mandell. *conſ.* 382. *num.* 11. Beltram. in annotat. ad Gre-
gor. XV. *deciſ.* 271. *num.* 27. *cum alys allegatis coram bon.*
memor. Coccino in cauſa Sarſinaten. Fondis 20. *Decembris*
1638. §. *Quod enim, verſ. verbum vero vniuerſale, quibuſ-*
cumq; &c. & dictum verbum *quibuſcumq;* eſt adeò effrena-
tum, itaque nullo freno contineri poteſt, quin omnia non
comprehendat itaque comprehendat etiam perſonas, quæ
aliàs in diſpoſitionibus non comprehenderetur , ex adductis
per Rotam coram Eminentiſſ. & Reuerendiſſ. D. Card. Ot-
thobono *deciſ.* 265. *à num.* 26.

Apertumque eſt, quando enumerantur prius ſpecies, &
43 poſteà ſequuntur verba generalia, † hęc non reſtringuntur
ad ſpeciem antea expreſſam , ſed comprehendunt alios ca-
44 ſus, ſub † genere contentos, & ſic extraneos quoſcumque
Ruin. *conſil.* 45. *num.* 4. *verſ. nec dicta clauſula lib.* 1. Natt.
conſil. 467. *num.* 23. *verſ. tertio contra prædicta* , Surd.
conſil. 475. *num.* 30. *verſ. ſed etiam de alia*, Guetin. Piſ.
in prælud. feud. titul. an in feud. ſuccedant extranei , verſ.
quinto, & vltimo, & in puncto conceſſionis iuriſpatrona-
45 tus, vt ſi facta † reperiatur, pro ſe, ſuiſque hæredibus, &
ſucceſſoribus quibuſcumque , vt ad quemcumque ſucceſ-
ſorem tranſeat , *fuit admiſſum in Rota coram R. P. D. Bi-*
chio in cauſa Bononien. Iurisſpatronatus 23. *January* 1640.
§. *In caſu autem propoſito , verſ. quia iuſpatronatus fuit dona-*
tum pro ſe , ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcum-
46 *que , quorum † appellatione veniunt etiam fideicommiſſa-*
rij &c.

In caſu tamen præſentis deciſionis fuit deciſum , iuſpa-
tronatus in emptorem vniuerſalem bonorum tranſire de-
47 bere, quantumuis † exiſterent nonnulli de agnatione
venditoris ; nam & verba Bullæ Apoſtolicæ , cantabant
pro hæredibus, & ſucceſſoribus, vt dictum eſt. Quia non
48 præcedebant ſigna, † & præſumptiones qualitatis genti-
litiæ, prout eſt neceſſarium, conſtabat etiam , quod fun-
dator iuriſpatronatus in dotatione expreſſerat ſe velle
acquirere iuſpatronatus pro ſe , & ſucceſſoribus ſuis, nulla
facta commemoratione hæredum vniuerſalium, verbum,
49 enim, † *ſucceſſoribus*, congruit etiam ſingularibus, ratio-
ne rei, Alex. *conſil.* 193. *num.* 1. *verſ. contrarium lib.* 2.
Soccin. ſen. *conſil.* 257. *num.* 5. *verſ. cum ergo*, *lib.* 1. Me-
noch. *conſ.* 191. *num.* 10.

Vbi ait ſucceſſorum appellatione contineri etiam ſingula-
50 res † ſucceſſores, quando hoc verbum , *ſucceſſoribus*,
eſt iniunctum cum verbo, *hæredibus* , & maximè, quan-
do verſamur in conceſſione facta à Principe, id quoque
benè dilucidat Riminal. iun. *conſil.* 378. *num.* 23. *lib.* 4. vbi
51 ait † verbum, *ſucceſſoribus*, per ſe ſimpliciter prolatum,
debet intelligi de vniuerſalibus , non autem de ſingulari-
bus, *vt eſt text.* & ibi notat Alex. & Iaſ. *in l. quidam*, §. *ni-*
hil intereſt, *ff. de edend.* & ratio eſt, quia verba debent
52 † intelligi ſecundum potiorem ſignificatum *l.* 1. §. *qui in*
perpetuum , *ff. ſi ager vectigal. l. quæritur , ff. de ſtat. homin.*
53 ſed ſecus eſt, † quando reperitur iniunctum verbo, *hære-*
dibus, & admiſit Rota coram Card. Caualer. *deciſ.* 436.
num. 3. vbi teſtatur de veriori opinione, quod quando ſunt
54 ſimul coniuncta verba , † *hæredes* , & *ſucceſſores* , ve-
niunt etiam ſingulares ſucceſſores, aliàs verbum illud,
ſucceſſores, eſſet ſuperfluum.

Notique iuris eſt, quod verbum, *ſucceſſoribus* eſt ge-
55 neralior verbo, † *hæredibus* , Siluan. *conſil.* 30. *num.* 25.
verſ. accedit, & num. 26. Soccin. iun. *conſil.* 1. *num.* 21. *verſ.*
non tamen , & num. 34. *verſ. quod tamen, lib.* 4. Roland. à
Valle *conſil.* 79. *num.* 29. *verſ. quanto magis* , *lib.* 2. Ludouic.
Bellon. *conſ.* 1. *num.* 91. & 92. & *conſil.* 17. *num.* 22. Cum.
in prælud. feud. num. 86. & 87. vbi ait, hoc eſſe indubitatum
Monach. *de rect. feud. alienan. cap.* 38. *num.* 21. & 22. Thom.
Matin. *de feud. omnino hæred. num.* 7. *verſ. ego autem* .

Sed ne ſuperfluitatis vitio etiam ego in hoc puncto re-
prehendam, ideòque ſat id erit, quare ex hac concluſione ,
benè infertur † ad caſum noſtrum, nempè multa gene- 56
raliter, ſiue ſub vniuerſitate rerum tranſire, quæ ſpecialiter,
ſeu per ſe omnimodo, & ſeuerè à iure inhibetur talis tran-
ſitus, prout etiam in ſimilibus terminis † iuriſpatronatus 57
habemus, cuius translatio , vel donatio à laico in laicum
facta abſque conſenſu , & approbatione Ordinarij peni-
tus irrita eſt, adnotata communiter per DD. *in cap. illud* ,
8. ibi, *Laicus ſine auctoritate Epiſcopi* , & *in cap. cura* 11.
ibi quatenus ex donatione laicorum , & in cap. cum ſæculum ,
13. & *in cap. nullus laicus ext. de iurepatron.* latè Campan.
in diuerſor. iuris canonic. rubr. 11. *cap.* 13. *à num.* 365. & de
veriori, & communiori opinione teſtatur Viuian. *de iu-*
repatr. lib. 1. *cap.* 2. *à num.* 76. *verſ. ſi donatio facta eſt lai-*
co &c.

Et hoc eſt in tantùm verum, quod prædictus conſenſus
Ordinarij requiritur in iſtis terminis, vt † ille ſit cauſa 58
eſſentialis, & formalis talis translationis, vt poſt Abb. Card.
Lambert. Felin. & alios, firmauit Rota *coram R. P. D. Ro-*
ias in cauſa Cluſina Iurisſpatronatus 11. *May* 1640. §. *Nec*
obſtare, vbi dicitur, quod exceptio carentiæ approbatio-
nis Ordinarij † in donatione iuriſpatronatus eſt maximè 59
attendenda, quia ille eſt omninò neceſſarius, cùm ſit cau-
ſa eſſentialis & formalis † iuriſpatronatus . Latè videa- 60
tur Lambert. *de iurepatr. lib.* 1. *par.* 2. *quæſt.* 1. *art.* 17. *nu.* 10.
vbi ait millies ſe vidiſſe ita iudicari, & latius etiam compro-
bat infra *artic.* 19.

Vnde videmus ſi fiat † donatio iuriſpatronatus ſine tali 61
conſenſu, nullum eſt abdicatum ius à donante, & ideò po-
teſt donans præſentare non obſtante donatione † à ſe fa- 62
cta, vt pluribus allegatis dixit Rota coram bon. mem. Coc-
cino *deciſ.* 337. *num.* 5. *verſ. non obſtat , quod iuſpatrona-*
tus fuit donatum, quia non valuit ſine conſenſu Epiſcopi &c.
par. 2. *recent.* & deinde *coram R. P. D. Roias in cauſa Floren-*
tina Iurisſpatronatus 11. *Martij* 1644. §. *Non obſtat , quod*
Sigiſmundus , qui præſentauit, donauerit iuſpatronatus , quia
cum talis donatio non fuerit confirmata ab Epiſcopo , non ſub-
ſiſtetur &c. & ſubditur, quod nullum ius † abdicatum 63
dicitur à patrono donante iuſpatronatus ob defectum dictæ
confirmationis Ordinarij.

Nam & ille donatarius præfertur, qui primò confirma-
tionem obtinuit, cùm ante confirmationem , vt dixi, non
ſit abdicatum ius à donatore, vt per DD. *in cap. ſæculum* , &
cap. illud de iurepatr. cum alijs allegatis *in cauſa Feſulana*
Beneficij, ſeu Oratorij 5. *Decembris* 1646. §. 1. *coram bon.*
mem. Bichio, adde deciſ. in cauſa Auerſana Iurisſpatronatus
14. *Martij* 1653. *coram R. P. D. Zarate* .

Imò poteſt quoque talis patronus cùm conſenſu Ordina-
rij alteri donare, non obſtante prima donatione, vt ſenſit
Rota coram Card. Mantic. *deciſ.* 86. *ſub num.* 6. *verſ. nec ob-* 64
ſtat alia præcedens donatio , quia cùm conſenſus Epiſcopi ei
non acceſſit , nullius fuit momenti &c. meminitque Beltram.
in annot. ad fel. recor. Gregor. XV. *deciſ.* 420. *in littera A.*
num. 7. *verſ. item etiam poteſt cum conſenſu Ordinarij alteri*
donare &c. & adde *deciſ.* 415. *num.* 4 *coram Reuerendiſſimo*
Vrgellen.

Vbi firmatur, ſecundum † donationem iuriſpatronatus 65
factam ſine conſenſu Ordinarij, vti nullam poſſe inualidare
primam, ſi iſta ab Ordinario † ex poſt facto etiam poſt ſe- 66
cundam donationem fuerit confirmata.

Apertique iuris eſt, poſt celebratam donationem Epiſco-
pus † id poſſe facere, *cap. cum ſæculum* , & *ibi gloſ. in verb.* 67
conſenſum, & ibi Io: Andr. *num.* 5. Abb. *num.* 2. *verſ.* &
nota de iurepatr. Nam , & quandocumque prædictus
conſenſus Epiſcopi ſuperueniat , donationis actum ,
etiam in præiudicium tertij, validat, vt firmat Rota co- 68
ram bon. mem. Pirouano *deciſ.* 101. *num.* 7. *verſ. conſenſus*
Ordinarij quandocumque ſuperueniat &c. par. 7. *recent.* & *co-*
ram bon. mem. Pentingero in cauſa Baren. Iurisſpatronatus
10. *Iunij* 1644. §. *Obiectum denique , verſ. & hic con-*
ſenſus Ordinarij in donatione iuriſpatronatus , quando-
cumque ſuperueniat , actum etiam in præiudicium tertij ,
va li-

Digitized by Google

69 validat &c. Vtique talis coofirmatio † retrahitur ad diem
donationis, vt eſt de mente Zabatell. in d. cap. cum ſaculum,
in 6. quæſt. de iurepatr. & Lambert. de iurepatr. lib. 1. par. 2.
quæſt. 1. art. 21. num. 3. Rota coram Card. Mantic. deciſ. 86.
num. 7. & 8. & coram R. P. D. Zarate in d. cauſa Auerſana
Iuriſpatronatus 14. Martij 1635. §. Non obſtat, ibi, confirma-
tio retrotrahitur ad diem donationis &c.

70 Nec poteſt ſecundus donatarius in nihilo † conquæri,
cùm ei ex dicta ſibi ſacta dooatione ſine conſenſu Ordinarij
nullum fuit quæſitum ius, nam quod nullum eſt, nullum
præſtat impedimentum, vulgat. cap. non præſtat. de regul. iur.
in 6. Intellige tamen ſupra relata concluſio, prout eam de-
clarauit Rota coram eodem Vrgellen. deciſ. 463. & vltim.
à num. 5. & ſeq.

Illud quoque notandum venit, vt inſtantia, ad hoc etiam
prodeſſe ſolet ad ſubſtinendam donationem etiam in præ-
iudicium eorum, qui deinde ſimilem donationem obti-
nuerunt, vel à donatore fuerunt præſentati, & efficere,
71 vt ſi petitio iniuſtè fuerit reiecta, aut † delata, donatori
minimè noceat, ſed quod confirmatio ſubſequens retro-
trahatur ad diem petitionis, vt per Lambert. de iurepatron.
d. lib. 1. par. 2. quæſt. 1. art. 2. num. 3. Card. Mantic. d. deciſ.
num. 7. & 8. quod tamen verùm intellige, ſi conſtet de
72 inſtantia facta coram Epiſcopo † & eo recuſante, appareat
de recurſu habito ad Metropolitanum, pro compellendo
Epiſcopo ad confirmandum, Sanchez reſponſ. moral. lib. 1.
cap. 3. dub. 76. num. 14. & in iſtis terminis in intelligenda ve-
nit doctrina Lambert. de qua ſupra, & ſic eam intellexit Ro-
ta coram Card. Mantic. ad deciſ. 86. num. 9. ibi, reſponſum
fuit &c. & nuper coram R. P. D. Zarate in d. cauſa Auerſa-
na Iuriſpatronatus 14. Martij 1653. §. Nec relenat, ibi, nam
etiam admiſſa prædicta concluſione tunc locum haberet, quan-
do cantaret &c.

Inſuper in tantum eſt verum in donatione iuriſpatrona-
73 tus † omnino requiri conſenſum Epiſcopi, vt perperam
fiat, ſi Vicarius ipſe illum præſtiterit, quia hoc non po-
teſt facere abſque ſpeciali mandato Epiſcopi, vt probant
Calder. in conſ. 1. num. 1. de offic. Vicar. & Ferrett. conſ.
347. à num. 7. lib. 2. & iſta eſt verior opinio quid alij in
contrarium dixerunt, prout teſtatur Gratian. diſcept. fo-
renſ. cap. 303. num. 10. ibi, adeout non ſufficiat conſenſus Vi-
carij &c. & tradit Iacob. Sbrozz. in tract. de offic. Vicar. lib.
2. tit. 31. num. 5. ibi, ampliatur, vt nec poſſit transferre
iuſpatronatus in laicum titulo donationis &c. cum alijs ibi
allegatis, & addo Ricc. in prax. rer. for. Eccleſiaſt. deciſ.
469. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 45. in princip.
Barboſ. in tract. de offic. & poteſt. Epiſcop. par. 3. alleg. 54.
num. 74. & ſeq. & ita ſæpiſſimè reſpondit Rota ſicuti fuit
dictum coram bon. mem. Coccino d. deciſ. 337. num. 5.
verſic. Vicarius hoc non potuit ſine ſpeciali mandato &c. &
fuit ſæpiſſimè reſolutum &c. par. 2. recent. & conſtat ex plu-
ribus deciſionibus relatis coram R. P. D. Roias in cauſa Ge-
runden. Beneficij 18. Iunij 1640. §. Ex quo ſubſiſtunt, verſ.
Vicarius non potuit ſine ſpeciali mandato confirmare &c. &
deinde fuit deductum coram R. P. D. Zarate in d. cauſa
Auerſana Iuriſpatronatus 14. Martij 1653. §. Tota vero
quæſtio, ibi, donatio confirmatio fuit à Vicario habente fa-
cultatem ab Epiſcopo confirmandi tales donationes &c. &
idem fuit tantum coram bon. mem. Bichio in d. Feſulana
Beneficij 5. Decembris 1646.

Aduerte tamen, quod hoc caſu non ſufficit mandatum
generale, imò nec ad prædictum effectum authorizandi
74 donationes † iuriſpatronatus ſat eſſet mandatum Vica-
rij cum expreſſione aliquot caſuum requirentium manda-
tum ſpeciale cum clauſula generali, Franc. in cap. 2. num. 6.
verſ. & aduerte, de offic. Vicar. Sbrozz. d. lib. 2. tit. 31. n. 8.
verſ. etiamſi Vicarius haberet mandatum cum expreſſione
aliquorum ſpecialium &c. & benè ponderauit Rota coram
bon. mem. Manzanedo deciſ. 576. num. 1. verſ. cum non
ſufficiat ad prædictum effectum fuiſſe expreſſum aliquid de
requirendo ſpeciale mandatum &c. par. 1. recent. vbi etiam
num. 2. ponuntur aliæ clauſulæ generales, quæ etiam non
75 iudicantur ſufficientes, quia tunc † generalitas reſtringitur
ad præmiſſa.

Ampliatur etiam prædicta concluſio, vt Vicarius talem
76 conſenſum præſtare, vt nec † poſſit abſente Epiſcopo, vt
comprobant Ferret. in d. conſ. 347. num. 17. lib. 12. verſ. nec
obſtat ſi diceretur, & conſ. 327. num. 6. Sbrozz. de Vicar. Epi-
ſcop. lib. 2. d. cap. 31. num. 7. verſ. abſente Epiſcopo Vicarius
conſenſum præſtare non poteſt &c. & dixit Rota in d. dec. 337.

num. 5. verſ. quamuis tunc temporis prætendatur Epiſcopum
fuiſſe abſentem &c. par. 2. recent.

Epiſcopi enim † abſentia non ampliat facultatem Vica- 77
rij, niſi in caſibus à iure expreſſis cap. cum nullus, de tempor.
ordinand. in 6. & conſiderauit Rota coram bon. mem. Bi-
chio in dicta cauſa Feſulana Beneficij, ſeu Oratorij 5. De-
cembris 1646. §. Quæ vere, ibi, Vicarius abſque ſpeciali Epi-
ſcopi mandato non poterat donationem iuriſpatronatus con-
firmare, etiam in abſentia Epiſcopi, quia abſentia Epiſco-
pi non auget facultatem Vicarij, niſi in caſibus à iure ex-
preſſis, & talis confirmatio cùm ſit actus voluntariæ iu-
riſdictionis, fieri poteſt ab Epiſcopo etiam extra territo-
rium &c.

Atque ſupra relata concluſio, quod Vicarius id non
poſſit ſine ſpeciali mandato Epiſcopi, nec in eius abſentia,
procederet, maximè quando non interueniet vtilitas, aut 78
neceſſitas † Eccleſiæ, nec eſſet periculum in mora, prout
eſſet, ſi laicus ex propria pietate fundare vellet aliquod be-
neficium vel illud dotare, nam tunc † ſtante Epiſcopi ab- 79
ſentia, ac vtilitate Eccleſiæ, Vicarius habet eam iuriſdictio-
nem, quàm aliàs non haberet ex Abb. in conſ. 88. num. 6. verſ.
venio ad quartum lib. 1.

Quare tunc annuendo ſtatim poterit interponere, & qui-
dem validè † conſenſum, nedum res in longum protrahe- 80
retur, & dum conſenſus Epiſcopi abſentis expectaretur,
fundare, aut dotare † volentes pœniteant in Eccleſiæ, & 81
diuinis cultus præiudicium.

Nam eſt concluſio generalis, quod quando periculum
† eſt in mora, alias prohibita permittuntur, omniſque di- 82
latio ad text. in l. ſi quis filio, 6. quid tamen, ibi, ſed ſi
res moram non recipiat punire Iudici permittitur, dein-
de ſcribere, ff. de iniuſt. & rup. teſtam. eſtq. vulgat. text.
in l. 1. ff. de damn. infect. & ad hanc materiam videatur
Iaſ. in l. 1. num. 71. ff. de offic. eius cuius mand. eſt iuriſ-
dict. Dec. in rub. qui admitt. ad bon. poſſeſſ. num. 6. & in
cap. prudentiam, num. 55. de offic. iud. deleg. Marſil. in
ſingul. 189. incip. Tu audiuiſti, vbi ait licet, text. in l.
pleriq. ff. de in ius vocand. iubeat ne quis capiatur, ſeu in-
uitus extrahatur † de domo ſua, & benè comprobat 83
(quamuis quotidie pro quocumque † debito, pro quo per- 84
ſona capi poteſt, capi etiam poteſt in domo ſua, & ita pra-
cticatur de facto) Farinac. in prax. criminal. tit. de carc.
quæſt. 27. à num. 91. ibi, in domo ſua nemo capi poteſt, vt
ducatur ad carceres &c. & ampliat etiamſi † domus non 85
eſſet ſua inhabitantis, ſed conducta, idemque deducit Soc-
cin. in tract. de ſtat. artic. 16. in quinta ampliat, & ample
tractat Anton. Gabr. lib. 7. concluſ. 10. titul. nemo in propria
domo capi poteſt, per tot. vbi etiam num. 15. ampliat, ſi
oſtium apertum † reperiretur; cum alijs ampliationibus, 86
de quibus, ibi, & ratio eſt, quia domus ſua vnicuique † eſt 87
tutiſſimum refugium, niſi pro cauſa criminali, & ibi
per DD.

Tamen ea d. l. pleriq. ſingulariter limitatur, niſi illa
domus, in qua † quis eſt, minaretur ruinam, nam tunc 88
exiſtens in tali domo, inuitus poteſt extrahi de domo ſua,
etiam vim ei inferendo, † cùm periculum ſit in mora, vt 89
dixit gloſ. ſingul. in cap. ipſa pietas, 23. quæſt. 4. cùm alijs
ibi allegatis per Marſil. in d. ſingul. 189. alioſque plures ca-
ſus ad hoc affert Marc. Mant. in ſing. 118. incip. Habes tex-
tum in l. 1. &c. per tot. vbi multa refert, ad effectum proban-
di quod quando † periculum eſt in mora, receditur à diſpo- 90
ſitione iuris communis.

Videmus pariter propter fugæ ſuſpicionem, permit-
titur id, † quod alias de iure non permitteretur, vt com- 91
probat Paul. de Caſtr. in l. ſi longius, ſi filius familias,
num. 3. ff. de iudic. quo caſu cùm periculum ſit in mo-
ra, de iure ſufficit vt † iudici ſummariè conſtet de 92
fugæ ſuſpicione, etiam non præcedentibus inditijs, arg.
text. cum ibi notatis in l. prætor ait, §. ſi debitorem, ff.
de his, qui in fraud. credit. Marſil. in prax. criminal. in
§. conſtante, à num. 5. animaduertitque Rota coram
Reuerendiſſ. Tarracinen. in cauſa Maioricen. Iuriſdi-
ctionis 12. Ianuarij 1635. eſt in par. 6. recent. deciſ. 4.
num. 9. verſ. ad capturam deueniatur propter periculum
mora &c.

Tria enim requiruntur, vt validè relaxetur mandatum
† ſuſpicionis fugæ. Primum probatio crediti, ſecun- 93
do probatio fugæ debitoris, Caccialup. de debitor. ſu-
ſpect. cap. 6. num. 15. vbi alij allegatur, & tertio iura-
mentum creditoris ſuper præmiſſis. Quare niſi iſta tria

94 concurrant, † tunc relatum mandatum eſt omninò nul-
lum, vt diſponit *Reformatio Tribunal. Vrb. ſan. me. Pauli V. in rub. de iudicibus cauſ. ciuilib.* §. 16. & benè perpendit Ro-
ta coram R. P. D. Albergato *in cauſa Interamnen. ſeu Ro-
mana nullitatis mandati* 11. *Nouembris* §. 1. *in fin.* ibi, *cer-
tum eſt, cum deficeret iuſtificatio crediti, & iuramentum
creditoris, petentis mandatum ſuſpicionis fugæ, non po-*
95 *terat d. mandatum relaxari, & relaxatum eſt omninò nul-
lum &c.* ſed perſiſtendo in terminis dum † periculum
eſt in mora, cuius intuitu, multa quidem conniuentibus
oculis permittuntur, quæ alias prohibita eſſent, ac illici-
ta, *adnotata in l. pupillo, §. meminiſſe, & §. & ſi quis,* &
ibi Roman. *num.* 1. *&* 3. *ff. de his q. in fraud. credit.* Capyc.
deciſ. 69. *num.* 36. Gaill. *obſeruat. Imper.* 13. *num.* 3. *in
fin. & obſeruat.* 16. *poſt num.* 8. *&* 9. *lib.* 1. propterea,
96 quando debitor eſt fugitiuus, & citatio poteſt eum † in-
ſtruere ad fugam, eamque accelerare, tunc prætereun-
97 da eſt citatio, nam capi poteſt, † à quocumque Iudice
etiam incompetenti, vt benè declarat Caccialup. *in tract.
de debitor. ſuſpect. fugitiu. quæſt.* 4. *num.* 4. *per tot.* & ſen-
ſit Rota *in cauſa Ianuen. prætenſa excarcerationis* 19. *De-
cembris* 1636. *coram bo. me. Coccino* §. 1. *in fin.* imò
98 quoque capi poteſt ab ipſo † creditore, *ad text. in d. l. pu-
pillus.*

99 Hinc quoque eſt, quod licet Clericus capi non † poſ-
ſit, vti ſuſpectus de fuga *iuxta gloſ. in l. miles, in verb. fa-
cere, ff. de re iudic.* quidquid dicat Paſchal. *de patr. poteſt.
par.* 2. *cap.* 38. Nam, & id ſeruatur in Viſita Carcerato-
100 rum † Romæ, vt atteſtatur Reuerendiſſ. Io: Baptiſta Sca-
narolus Epiſcopo Sidonien. *in ſuo egregio tract. de Viſitation.
Carcerat. lib.* 3. *cap.* 2. *à num.* 71. *vbi etiam num.* 72. *in fin.*
refert Decretum Viſitæ factum 5. Martij 1637. ſcilicet An-
tonius Seneca carceratus cum mandato ſuſpicionis fugæ re-
101 laxetur, quia eſt † Clericus &c. Ratio enim ea eſt, quia
propter eorum præſumpta vitæ honeſtatem, & morum
probitatem non cadit in eos fugæ ſuſpicio, ad tradita per
Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 975. *num.* 28. *&* 29. Quanta,
102 & qualis vitæ † honeſtas, & morum candor requira-
tur in Clericis, iam aliqua deduxi ſupra in diſcurſu *ad
par.* 4. *recent. tom.* 3. *à num.* 417. Verùm enimuerò, ſi re-
periretur Clericus in actu fugæ, capi poteſt etiam à Laico,
103 † ad effectum illum Iudici ſuo conſignandi, vt inquit Bart.
in l. ſi quis in ſeruitute, ff. de furt. Abb. *in cap. cum non ab
homine, num.* 12. *&* 13. *de Iudic.* Menoch. *de arbitr. Iudic.
caſ.* 180. *num.* 13. ibi, *tunc deprehendi poteſt, vt ad Iudi-
cem ſuum mittatur &c.* ſed de hac materia iam ſatis, & ſic
ad nos.

Quare in caſu noſtro, cum periculum, vt dicebam, eſ-
104 ſet in mora, ne laicus † expectando conſenſum Epiſcopi
abſentis, à fundatione, vel dotatione beneficij, propter
moram, à tali pia opera retraheretur, ideòque tali caſu
105 Vicarius poteſt annuere licet alias † non poſſet, ita
pluries ratiocinata eſt Rota, & præſertim coram bon. mem.
Coccino *deciſ.* 311. *ſub num.* 4. *verſ. in illo caſu adeſt ne-
ceſſitas, & vtilitas Eccleſiæ, propterea abſente Epiſcopo,
iura dilatant Vicarij auctoritatem &c. par.* 1. *recent. & co-
ram eodem d. deciſ.* 336. *num.* 5. *verſ. interueniat vtilitas,
aut neceſſitas Eccleſiæ, & ſit periculum in mora &c. par.* 2.
recent.

Quæ ratio ſanè non militant, quando agitur an Vicarius
106 ſine ſpeciali † mandato poſſit conſenſum præſtare in do-
natione iuriſpatronatus, quia dum fit tranſitus illius de
perſona in perſonam; non vtilitas, & neceſſitas, ſed potius
107 præiudicium Eccleſiæ † reſultat nam dum iam eſt dotata,
& erecta, nihil intereſt habere hunc, vel illum patronum,
& propterea ceſſat cauſa ampliandæ iuriſdictioni Vicarij,
prout ſenſit Rot. *cum ibi allegatis in ſupra relatis deciſioni-
bus, & nuper coram Reuerendiſſ. D. Roias Epiſcopo Terra-
conen. in cauſa Cluſina Iuriſpatronatus* 11. *May* 1640. §. *non
obſtant,* ibi, *in donatione iuriſpatronatus, dum fit tranſi-
tus illius &c.*

Habilitatio enim laici, vt fiat capax iuriſpatronatus,
108 † quod eſt ſpiritualitati annexum, *c. quanto de iurepatr.*
109 non ad alium regulariter ſpectat, niſi ad habentem † iura
Epiſcopalia, quæ non ſunt annexa officio Vicariatus, *cap.* 2.
& cap. fin. de offic. Vicar. in 6. quam rationem in noſtris
terminis poſt Ferrett. & alios expendit Rota *in cauſa Gerun-
den. Beneficij* 28. *Iunij* 1640. *coram R. P. D. Roias, §. Ex
quo ſubſiſtunt, verſ. quia habilitatio laici, vt fiat ca-
pax &c.* Vbi etiam in §. *ſeq.* aſſeritur, quod nec in
contrarium faciunt deciſiones † bon. mem. Card. Sacrati 110
in cauſa Auximana Iuriſpatronatus 12. *Iunij* 1615. *& in
Cluſina Iuriſpatronatus* 4. *Iulij* 1636. *coram Card. Machia-
uelle,* in quantum firmant ex vi ſui muneris Vicarius poſ-
ſe confirmare omnia, † quæ ſunt neceſſitatis, quia in 111
dictis deciſionibus, non fuerunt reſolutiones captæ ea eo,
quod Vicarius poſſit confirmare reſeruationes iuriſpatro-
natus, etiam † abſque ſpeciali mandato, ſed ea ampliſ- 112
ſimis facultatibus, quas Vicarij illi habebant, in man-
dato eis conceſſo, nam Epiſcopus ſibi ſolùm reſeruabat
ius † conferendi ordines, & conferendi beneficia liberæ 113
collationis, in alijs verò peragendis mandatum Vicarijs
prædictis, generaliſſimum fuit tributum, cùm clauſula
plena, & libera adminiſtratione, ac totali tranſlatione
vicium ſuarum, † eiſdemque facultatibus, quibus ipſi 114
Epiſcopi fungerentur, ac fungi poſſent, ex quibus clauſu-
lis reſultat ſpecialitas mandati, Bart. & alij *in l. procura-
tor, cui generaliter libera, ff. de procurat.* idem Bart. Alex.
Iaſ. & Corn. *in l. ſi procurator, C. eodem,* Couar. *lib.* 1. *va-
riar. cap.* 6. *num.* 3. Gregor. Lopez *in lib.* 19. *tit.* 5. *par.* 3. *& in
lib.* 7. *tit.* 17. *par.* 5. Gutier. *de iuram. confirmat. par.* 1. *cap.*
50. *num.* 9. *&* 13. & in puncto Sbrozz. *de offic. Vicar. lib.* 1.
quæſt. 65. *num.* 5. *verſ. quia tunc omnia ſpecialia poterit &c.*
Mohed. *deciſ.* 2. *num.* 1. *verſ. propter omnimodam poteſta-
tem in Vicario commiſſam &c.* & fuit dictum coram Card.
Sacrato *in cauſa Auximana Iuriſpatronatus* 12. *Iu-
nij* 1615.

Tandem ſi enim Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali mandato
† non poteſt præſtare † conſenſum donationi iuriſpatro- 115
natus diſpoſitiuè, multò magis ſuppoſitiuè facere poterit,
inſtituendo præſentatum, † cum præſuppoſito legitimæ 116
translationis iuriſpatronatus, *iuxta textum in l. oratio, ff.
de ſponſal. l. codicillis, §. mater, ff. de legat.* 2. *l. quoties la
prima in princip. C. de fideiuſſ.* Surd. *conſ.* 5. *num.* 40. *verſ.
qui alienare non poteſt &c. lib.* 1. *cum alijs allegatis per eun-
dem deciſ.* 254. *num.* 20. & per Menoch. *conſ.* 101. *n.* 28.
& in puncto animaduertit Rota coram bon. mem. Orano
in cauſa Placentina de Mirabel. relata per Garz. *de benefic.
par.* 5. *cap.* 9. *ſub num.* 17. & coram bon. mem. Manza-
nedo *deciſ.* 555. *num.* 3. *in fin. verſ. inſtitutio fuit facta à
Vicario, cuius conſenſus expreſſus ſicuti nihil operatur ad
validitatem donationis iuriſpatronatus ſic nec tacitus reſul-
tans ex eius inſtitutione &c. par.* 3. *recent.* & ſedulò fuit pon-
deratum *in d. Gerunden. Beneficij* 30. *Aprilis* 1640. *coram
R. D. P. Roias §. Minus facit, verſ. Vicarius ſi non potuit
præſtare conſenſum ab initio, multo minus poſt &c.* & ite-
rum in eadem cauſa *ſub die* 18. *Iunij eiuſdem anni, coram eo-
dem, §. Quo defectu poteſtatis, verſ. qui Vicarius, ſi non po-
tuit reſeruare &c.*

Vbi etiam dicitur, quod prædictus conſenſus Vicarij,
† nec poſſet præſtare titulum ad præſcribendum, niſi con- 117
currat poſſeſſio vnà cum tempore à lege præfixo, *iuxta text.
in cap. ſine poſſeſſione de regul. iur. in* 6. Rota coram Card.
Marquemontio *deciſ.* 144. *num.* 4. *verſ. cum præſcriptio non
detur &c. par.* 3. *recent.* vbi etiam dicitur, quod poſſeſſio tur-
bida non poteſt conſtituere † claram, & legitimam præſcri- 118
ptionem.

Hinc clamat vulgata illa iuris regula, *Tantum* præſcri-
ptum, † quantum poſſeſſum, *l.* 1. § *Iulianus, ff. de itin.* 119
actuq. priuat. Præſcriptio enim ſtricto interpretationis quaſi
fræno † inter expreſſorum metas coercenda eſt, *vt latè dixi* 120
in annot. ad deciſ. 20. *à num.* 9. *vſque ad* 24. *par.* 3. *rec.*

Supradictis tamen non obſtantibus, nam quantumuis
ad validitatem donationis iuriſpatronatus, † iura tam an- 121
tiquè requirant conſenſum Epiſcopi, itaut nec aſſenſus Vi-
carij non habentis ad hoc ſpeciale mandatum, ſufficiat.
Attamen (loquendo ad propoſitum noſtrum) id pro-
cedit, quando verſamur in donatione particulari † iuriſ- 122
patronatus, ſecus verò eſt donatione vniuerſali omnium
bonorum, & iurium, in qua conſenſus Ordinarij mini-
mè requiritur, & ſic videmus, multa generaliter tranſire
ſub vniuerſitate bonorum quæ ſpecialiter, † & per ſe 123
tranſire prohibentur, vt in puncto aſſerunt Abb. *in cap. il-
lud num.* 4. *& in cap. cum ſeculum, in cap. ex litteris, ſub
num.* 12. *de iurepatron.* Barboſ. *de Epiſcop. allegat.* 71. *n.* 10.
verſ. tunc conſenſus Epiſcopi non requiritur, &c. *cum
ibi allegatis,* ſenſitque Rota coram bo. mem. Duno-
zetto *in cauſa Narnien. iuriſpatronatus* 13. *May* 1633. *à
me relata in par.* 6. *recent. deciſ.* 207. *num.* 15. *&* 16. *verſ.
hoc procedit in particulari donatione iuriſpatronatus, ſecus
autem*

Digitized by Google

autem in donatione vniuerſali, &c. Nam vt poſt Lambert.
de iurepatron. part. 2. lib. 1. quæſt. 1. num. 3. verſic. ſed hac re-
ſponſio, & art. 2. quæſt. 1. num. 1. & 2. & benè aduertit Rota
coram R.P.D. Bichio in cauſa Bononien. iuriſpatronatus 23.
Ianuary 1640.

Et ſicut non requiritur conſenſus Epiſcopi ad ipſam
124 † vniuerſitatem bonorum in aliom transferendam, ita nec
ſuper acceſſorio, quale eſt iuſpatronatus, & additur, quod
ita communiter omnes concludunt. Nec obſtare dicen-
125 dum eſt deciſ. in cauſa Florentina iuriſpatronatus † 29. May
1634. coram bon. mem. Dunozetto Decano, nihil enim circa
hoc in ea ſtatuitur, ſed solùm refertur dictum Garz. de be-
nefic. part. 5. cap. 9. num. 19. quod intelligendum eſt iuxta di-
126 ſtinctionem prædictam. Nam ibi Garz. tenet, vt † iuſpa-
tronatus tranſeat in fideicommiſſarium requiritur expreſſa
voluntas teſtatoris, & licentia ordinarij, nam ad præfatam
licentiam, diſtinguendum eſt, vt iam diximus, aut ſumus
127 in † fideicommiſſo particulari, & tunc neceſſariò requiri-
tur conſenſus Ordinarij, aut verſamur in vniuerſali, &
tunc nullatenus, cùm iuſpatronatus in conſequentiam
128 tranſeat cum vniuerſitate bonorum, abſque d. conſenſu,
vt palam eſt.

Illud demum ad ſupradictorum confirmationem ſub-
dam, & quidem breuiter, nempè licet à iure, ſtrictè inter-
129 dicta ſit, bonorum litigioſorum alienatio † omnis, vt in
l. vltima, C. de litigioſ. & in Auth. nunc ſi heres, C. eodem
130 titul. & iſta prohibitio alienationis bonorum, † eſt propriè
effectus vitij litigioſi, vt conſiderauit Innoc. in cap. cum
M. Ferrarien. num. 9. ext. de conſtitut. & ibi etiam Bellam.
num. 14. Specul. in titul. de appellat. §. 11. num. 5. & ponde-
rauit Rota coram Card. Veroſpio deciſ. 273. num. 4. verſ.
impediri potuerit alienatio bonorum, qui propriè erat effectus
huius vitij litigioſi, &c.

Hinc etiam videmus, quando alienatio facta apparet
131 poſt motam litem, alio non apparente, dolus † ex eo solùm
132 probatur, nam quoties aliquid committitur, quod ſit † de
genere prohibitorum, dolus præſumitur, l. ſi non conuitij,
C. de iniur. l. 1. C. ad leg. Cornel. de ſicar. & qui contra iura
133 mercatur, bonam fidem † præſumitur non habere, vt eſt
text. apertus in cap. qui contra 82. de regul. iur. in 6. & in l.
quemadmodum, & ibi Luc. de Penn. in verb. mercatur nu. 5.
C. de agricol. & cenſit. lib. 11. leg. fundus, ff. de reſcindend.
vendit. l. edicto, C. ſi aduerſ. fiſc. & conferunt l. penalt. C. ſi
pign. vend. l. nec vllam § fin. ff. de petit. hæred. l. quod vxor,
ff. de acquir. poſſeſſ. l. 2. cum gloſ. C. ſi quis ignor. rem pupil. l.
ſi prædium, C. de præd. minor. cap. dudum de elect. latè Me-
noch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 130. num. 33. verſic. ex
contractu confecto aduerſus legis diſpoſitionem, &c. lib. 3.
vbi abundè alios refert, & addo plures alios adductos per
Farinac. in prax. part. 2. quæſt. 89. inſpect. 4. num. 83. verſic.
etiam dolum præſumi in eo, qui contra iura, ſeu ſtatutam mer-
catur, &c.

Idque multò magis procedit, quando iura non ſolùm
134 ſunt conſtituta, ſed etiam, prout eſt caſus noſter, expreſsè
reſiſtunt, ac prohibent, vt conſtat ex tot. titul. de litigioſ. ff.
& C. necnon in Auth. & in puncto ratiocinantur Cephal. in
conſ. 64. num. 19. verſ. ex quo alienatia poſt motam litem fuit
facta, dolus præſumitur, &c. Burſat. conſil. 101. num. 23.
vbi ait, eo ipſo, alio non apparente, dolum probari, quo
135 † alienatio rei litigioſæ poſt motam litem eſt facta, & etiam,
quod ſola actio perſonalis per creditorem fuerit intentata,
136 † quod bona, ſuper quibus deberet ſatisfieri, non poſſint
alienari, cum ibi allegatis, & optimè deduxit Rota coram
bon. mem. Buratt. deciſ. 159. num. 1.

137 Vbi firmatur, quod executiuè † proceditur, contra bo-
na debitoris etiam ſola actione perſonali conuenti, per
eum in tertium poſſeſſorem alienata in fraudem incœptæ,
138 vel paratæ executionis, & ſic † in ſpretum auctoritatis iu-
dicialis, declara tamen, vt per Rotam apud eumdem Burat.
deciſ. 204. num. 2. vbi dicitur, tunc contra illum tertium
poſſeſſorem non poſſe procedi executiuè, quando non ap-
139 paret præfatam alienationem † fuiſſe factam in fraudem
incœptæ, vel paratæ executionis, & maximè ſi actum fuit
140 actione perſonali, cùm ea † non faciat rem litigioſam,
aliiſque de quibus in d. deciſ. Cæterum, ſi ſimus in dubio,
141 & ſola alienatione facta lite pendente tamquam † factam
contra legem expreſsè reſiſtentem, non poteſt præſumi niſi
fraus.

142 Hinc etiam eſt, quod contractus † ſuper re litigioſa ini-
tus, eſt ipſo iure nullus, Roland. conſ. 6. num. 44. verſ. qui
titulus, tamquam ipſo iure nullus, &c. lib. 3. omniaque in-
ſtrumenta deſuper confecta, eodem nullitatis vitio ſubia-
cent, vt † inquit text. in d. l. fin. ibi, omnibus inſtrumentis, 143
quæ ſuper hoc conficiuntur, nullam vim obtinentibus, &c. C.
de litigioſ. Riminald. ſen. conſil. 85. num. 5. verſ. ipſe contra-
ctus erit nullus, & omnia inſtrumenta, &c. lib. 1. Burſat. d.
conſ. 101. ſub num. 23. verſic. contractus fuit, & eſt ipſo iure
nullus, &c. Rouit. deciſ. 1. num. 19. verſic. nullam alienatio-
nem decernendo, &c. Afflict. in Conſtitut. Reg. de alienat.
rer. in iudic. deduct. num. 10. Carol. Rot. in Florileg. concl. 3.
num. 4. verſic. alienationem rei litigioſæ eſſe nullam ipſo iure,
&c. Tapia deciſ. 5. num. 4. vbi etiam firmat, quod ſi in ven-
ditione rei litigioſæ promittitur euictio, licet contractus ſit
nullus, ipſa tamen promiſſio eſt valida.

Hinc etiam videmus, quando tertius ſe opponit contra
executionem † ſententiæ, ex eo forſitan, quod in re exe- 144
quenda prætendat hypothecam, ſeu aliud ius, iuxta l. à Di-
uo Pio, §. ſi ſuper rebus verſic. ſed ſi res fuerit oppignorata, ff.
de re iud. & hanc eſſe vulgatam regulam teſtatur Natta
conſil. 552. num. 1. verſ. eſt vulgata regula, quod tertius alle-
gans hypothecam, & de ea oſtendens, pro ſuo intereſſe impedit
rei iudicatæ executionem, &c. & latè cum pluribus diſtin-
ctionibus docet Couarr. in lib. practic. quæſt. 16. per tot. &
tunc, ſi ſententia exequenda ſit, ſuper eadem † re ſuper 145
qua fuit ſententia prolata, at hoc caſu per tertium non
compeditur executio, l. Sticho, ff. de rei vendic. Bart. in d.
l. à Diuo Pio, §. ſi ſuper rebus, num. 2. vbi etiam Iaſ. na. 17.
ff. de re iudic. dummodo † tamen illi tertio ſe opponenti ca- 146
ueatur de indemnitate, l. his à quo, & l. ſeq. ff. de re iudic.
Afflict. deciſ. 15. num. 1. verſic. præſtita fideiuſſione per acto-
rem, &c. & ſub nam. 72. declarat, † quo caſu procedat di- 147
ſpoſitio d. l. is à quo.

Cautio tamen prædicta non eſſet, in caſu noſtro, † præ- 148
ſtanda, ſi tertius ille contradictor, & opponens, emiſſet
rem eam litigioſam, & hoc euidenter appareret, † ex quo 149
talis emptio, & venditio eſt nulla, d. l. fin. C. de litig. cum
aliis ſupra allegatis, nam ea cautio nunquam † præſtatur, 150
quando euidenter, & notoriæ conſtaret de non iure tertij,
cùm solùm detur ob ius, quod iuſtificat ille † tertius in re 151
exequenda, at emens rem litigioſam non poteſt prætende-
re aliquod ius, imò debet puniri, d. l. fin. propterea † iure 152
meritò, vt dixi, executio fieri poteſt, non ei data aliqua
cautione, ceſſante ratione legis, cap. cum ceſſante ext. de
appellat. l. adigere, §. quamuis, ff. de iurepatr. cum infinitis
adductis per Tiraquell. in tractat. ceſſant. cauſ. & de iure
primogen. quæſt. 40. num. 170. cum ſeqq. & per Sanchez de
matrim. lib. 8. diſputat. 30. num. 12. cum ſeq. & in præcept.
Decal. tom. 1. lib. 4. cap. 2. num. 42. & in puncto tertij oppo-
nentis ſe ad impediendum executionem ſuper re, quæ lite
pendente † fuit tranſlata in eum, vt hoc caſu abſque alia 153
cautione, ſuper ea poſſit fieri executio, ſolidè probat Lu-
douic. Ioſeph. deciſ. Peruſ. 16. num. 9. verſ. non eſt mirum ſi
iſto caſu poſſit fieri executio, &c. ibique plures DD. conge-
rit, addo Cancer. variar. reſolut. part. 3. cap. 17. num. 463.
verſ. ſicuti ſententia lata contra debitorem, recta via poteſt
executioni demandari, ita aduerſus illum, in quem bonorum
alienatio fraudolenter fuit facta, &c. Stephan. Gratian. di-
ſcept. forenſ. cap. 501. num. 38. verſ. quæ executio poterit fieri
contra ementem rem litigioſam etiam non data cautione, &c.
tom. 3. Benintend. deciſ. 48. num. 20. verſic. executio ſenten-
tiæ poteſt fieri contra eam, in quem translatio, &c.

Vnde recta via, executio ſententiæ latæ contra principa-
lem debitorem, poteſt † fieri contra eum, qui acquiſiuit 154
rem ipſam litigioſam, lite pendente, l. Chirographis, §. fin.
ff. de adminiſtrat. tut. & tradit Bart. in d. l. fin. C. de litig.
& in l. 1. ff. eodem, & in l. creditores in 3. quæſt. principal. C.
de pign. Bald. in l. 1. col. 2. verſic. vlterius opponitur, C. com-
mun. diuid. & ratio eſt illa iam adducta, quia iſte contractus
alienationis eſt nullus, & generaliter actus † nullus non 155
meretur nomen actus, l. ſicut, §. 1. ff. de oper. libert. l. non
dubium, C. de legib. igitur ſicuti contra debitorem potuiſ-
ſet fieri executio ſententiæ, ſic etiam contra illum † tertium 156
poſſeſſorem cùm res eo vitio affecta, ſuo cum onere tran-
ſeat, vt in puncto ratiocinatur Menoch. conſ. 319. num. 13.
verſ. hic ſuccedens in re litigioſa ſubſtinet omnimodam perſo-
nam eius, cuius loco ſucceſſit, &c. & ſubdit, quod apud eum
prædicta concluſio nulla habet probabilem dubitationem
nec in his terminis opus eſt aliqua reſciſſione quod declarat,
vt latè per Giurb. deciſ. 62. à num. 6. vbi refert in hoc plures
concluſiones, ac diſcordantes ſcribentium opiniones, cùm
eatum

Digitized by Google

earum conciliatione tradit, & adde alios cumulatos per
Proſp. Per. in annot. ad Capyc. *deciſ. 128. ad num. 13. verſ.
non impedit executionem ſententiæ, nec opus eſt agere reuoca-
toria, &c.* adde Gratian. *d. cap. 502. num. 37. verſic. ſine alio
proceſſu, &c.* cum abundè relatis per Rotam coram bon.
mem. Buratt. *deciſ. 159. num. 1. verſic. proceditur executiuè,
& abſque reuocatoria, &c.*

Illud tamen ſolùm animaduertere puto, licet contra
157 † principalem debitorem, poſſit fieri executio eo non citato,
& maximè vbi fienda eſt in re repetita, vt per Bart. *in Ex-
trauag. ad reprimendum in verb. executionem, & in l. memi-
nerunt, C. vnde vi, & in l. à Diuo Pio, §. in venditione,
num. 2. ff. de re iudic.* vbi licet dicat, debere aſſignari
158 † terminum parti, ad deducendum cauſam, quare ſen-
tentia exequi non debeat, hoc tamen aſſerit ex mente alio-
rum Doctorum annuitque Rota penes bon. mem. Coccin.
159 *deciſ. 214.* vbi vide nihilominus † ipſe Bart. contrarium
concludit, *ibidem in verſ. ego dico, quod in dicto caſu partis
citatio non requiritur, præcipuè quando ſuper eadem re, ſuper
qua fuit ſententiatum executio fieri debet,* & poſt Bart. ita
etiam ſenſit Alex. *in d. l. à Diuo Pio, §. in venditione ſub
num. 31. verſic. ſed ſi executio,* vbi hanc opinionem dicit
160 † eſſe magis communem, *ff. de re iudic. & in l. meminerint,
ſub num. 6.* ibi, *ſed ſi fiet executio, C. vnde vi, ac in
tract. de reprimend. in verb. executionem, num. 1. verſ. hic
eſt caſus, &c.* Bald. *in l. ab executione ſub num. 5. verſ. ſed
ſi non fiat nouus proceſſus, &c.* & ibi Salic. *num. 9. verſic.
hac fateor vera, C. quor. appell. non recip.* & rurſus idem
Bald. *in l. 1. ſub num. 13. verſic. ſed alibi, C. de iur. & fact.*
161 *ignorant.* vbi refert diſtinctionem inter executionem † di-
rectam, vel indirectam, *& in l. ordo ſub num. 8. verſic. &
noto, C. de execut. rei iudic.* Innocent. *in cap. cum ſuper, ſub
num. 10. verſic. ſed contra,* ibi, *aliud vbi non in alijs rebus,
ſed in his, quæ adiudicata ſunt, &c. ext. de ſentent. & re iu-
dic. & in cap. ea ratione num. 1.* ibi, *tenebit executio ſine vlla,
citatione facta,* vbi etiam Felin. *ſub num. 9. verſic. in alijs
vero executionibus, &c.* & de communi atteſtatur, quan-
162 do executio fieri † debet in rebus adiudicatis, *ext. de appell.*
Angel. *in repet. leg. 1. num. 32. verſic. ſeptima concluſio eſt,
&c. C. de iudic.* Imol. *in l. ab executore ſub num. 3. verſ. ſed
an dicatur, ff. de appell.* Fulgoſ. *in conſ. 183. incip. circa pri-
mum ſub num. 3.* ibi, *confirmatur quoque,* Alexand. *in con-
ſil. 72. incip. in cauſa ſub num. 3.* ibi, *& concludunt etiam
DD. quod executio, &c. lib. 7.* vbi etiam de magis com-
muni teſtatur Socin. *in conſil. 158. num. 13. verſ. videmus
etiam quod licet lib. 2.* Honded. *in conſ. 20. num. 45. verſ. &
licet lib. 1.* com alijs allegatis per Anton. Gabr. *in ſuis com.
num. 131. verſic. tertia fuit opinio, &c.* & teſtatur de com-
muni opinione, & ſic plures reſpondit Rota, & præſertim
penes Caſſador. *deciſ. 6. num. concluſ. lib. 2. titul. de citation.
concluſ. 1. num. 2.* ibi, *ſi fiat executio in eadem re ſuper qua
fuit iudicatum, non requiritur partis citatio, &c. de
cauſ. poſſeſſ. & propriet.* & coram bon. mem. Vbald. *deciſ.
365. num. 5.* ibi, *quando petitur executio ſuper eiſdem rebus
petitis non requiritur noua citatio, &c. part. 1. recent.* ibique
teſtatur de magis communi opinione, & coram Card. Sa-
crato *deciſ. 445. num. 2. part. 2. recent.* vbi dicitur licet ve-
rum ſit citationem eſſe neceſſariam in executione manda-
163 ti de immittendo, *adnotata in l. meminerint, C. vnde vi,*
tamen quando articulus executionis fuit in iudicio dedu-
ctus, parteque citata fuit benè diſcuſſus, & relaxatum
164 mandatum, † tunc in illius executione non requiritur alia
citatio, cum ibi allegatis, & idem fuit dictum coram eodem
*deciſ. 503. num. 3. verſ. quando articulus fuit benè diſcuſſus,
&c. part. 5. recent.*

Optimèque prædicta concluſio fuit firmata deinde co-
ram Eminentiſs. & Reuerendiſs. D. Card. Corrado *in cau-
ſa Romana fideicommiſſi de capite ferro 10. Iunij 1644. §. quia
hæc ſpecialiter comprehenſa,* ibi, *quo caſu non erat neceſſa-
ria alia citatio in illius mandati relaxatione, vel executio-
ne, &c.* ibique Rota teſtatur hanc eſſe magis communem
Doctorum ſententiam, & inſuper affirmat prædictam
165 † concluſionem, tunc eò faciliùs intrare, ſi mandatum
166 fuerit relaxatum in ipſa ſententia, † præcedente cauſæ co-
gnitione, lata, quia illa poſtquam tranſiuit in iudicatum,
167 ſecum † trahit executionem, nec alius requiritur proceſſus,
vel cognitio ſuper contentis in ea, vt per Grat. *in conſ. 76.
num. 22.* ibi, *& quod dictum eſt, &c. lib. 2.* Rot. *d. deciſ. 445.
ſub num. 2. & 3. & d. deciſ. 503. ſub num. 3. & clarius in cau-
ſa Leodienſ. Dominij de Stercordia 3. Iunij 1623. coram bon.
mem. Coccin. eſt in recent. deciſ. 495. num. 58. part. 4. tom. 2.
§. & quamuis Emanuel fuerit immiſſus, &c.* ibi, *quia licet ve-
rum ſit, &c.*

Neque vacillare debemus, quamuis alias contraria opi-
nio verior, & æquior viſa fuerit Rotæ, ea ratione, † quia 168
victus deducere poteſt ſuas defenſiones ſibi competentes
pro impedienda executione ſententiæ, *in cauſa Romana
S. Thomæ 17. Decemb. 1604. coram eodem Coccino eſt inter
eius impreſſ. deciſ. 214. ac in alijs.* Quam ſententiam etiam
tutius † cenſuit ſeruandam eſſe, quoque ſi mandatum fue- 169
rit relaxatum in ipſa ſententia præuia citatione, *in illa Ro-
mana de Capiznechis,* de qua mentionem facit ipſe Coccin.
in eius annot. impreſſ. penes Marcheſ. *de Commiſſ. part. 2.
fol. 157. ſub num. 8. verſic. hinc Rota eadem die, &c.* Tamen
Rota in d. Romana de Capiteferro, † à communi Docto- 170
rum concluſione renuit recedere, quando agitur de ſenten-
tiæ executione præuia matura cauſæ cognitione latæ, ac in
iudicatum tranſactæ, &c.

Nihilominus quantumuis contra principalem debito-
rem, † quia aſſiduè fuit in iudicio, in exequenda ſententia 171
citatio non requiratur, non tamen ſequitur eodem modo,
ideſt, ſine citatione poſſit fieri executio contra tertium † in 172
quem lite pendente res litigioſa fuit alienata, quia hoc eſ-
ſet auferre defenſionem, quam citatus facere poſſet, opus
eſt enim prius, vt Iudici conſtet pendente † lite, rem illam 173
in eum fuiſſe tranſlatam, hoc enim conſtare non poteſt, ni-
ſi ille citetur, quia partium aſſertione merita † cauſæ pan- 174
duntur, *l. fin. C. ſi per vim, vel alio modo, &c.* quod enim
citandus ſit tertius, in quem lite pendente facta eſt † alie- 175
natio, benè comprobat Natta *in conſ. 350. ſub num. 4. verſ.
contra iſtum tertium poſſeſſorem non citatum, &c.* & ſequitur
Menoch. *conſil. 319. num. 13. verſic. nihilominus huius ſuc-
ceſſoris neceſſaria eſt citatio, &c.* Capyc. *deciſ. 128. num. 13.
verſic. ſuper petita executione vocetur, ac citetur poſſeſſor,
&c.* Carpan. *ad ſtatut. Mediolan. 160. num. 35. & ſequen.*
Cancer. *variar. part. 3. d. cap. 17. num. 463.* ibi, *intelligo
citando emptorem ad cauſam executionis, &c.* ſentitque
Rota coram Card. Manzic. *deciſ. 7. num. 4. verſ. & ſatis eſt
in fauorem tertij poſſeſſoris, vt non poſſit fieri executio, niſi
prius fuerit citatus, &c.* deinde coram bon. mem. Buratt.
*deciſ. 159. num. 2. verſ. contra eum non poteſt fieri executio,
niſi fuerit citatus, &c.*

Idque tamen verum † animaduerto, non ad effectum, 176
vt nouus proceſſus fabricetur, ſed vt conſtet, an à debito-
re illo, ius, & cauſam habeat, & à quo tempore, quibus vi-
ſis, abſque nouo proceſſu, † & ſententia condemnatoria, 177
ad executionem poterit procedi, proinde reſponderunt
Gabr. *in conſ. 12. num. 11. vol. 1. & conſ. 31. num. 20. vol. 2.*
Honded. *in conſ. 20. num. 49. & 50. vol. 1.* tertium illum poſ-
ſeſſorem non citandum, ſi cauſam lite † pendente à liti- 178
gante habere conſtet notoriè, qui alienauit, cui nulla pror-
ſus defenſio non poteſt competere, nam tum, tamquam
fruſtratoria, † nulla requiritur citatio, *cap. cum olim 12.* 179
ibi, *licet abſens, extra de ſentent. & re iudic.* Felin. *in
cap. Eccleſia Sancta Mariæ col. 2. verſ. 3. limitatur de
conſtit.* & latiſſimè *in d. cap. cum olim,* ibi, *non eſt citan-
dus de re iudic.* Roman. *in conſil. 499. in premiſſa,* quia
vult, quod notoriè, & inexcuſabiliter intruſus non voca-
tus ſpoliari † poſſit, latè Aſin. *in ſua prax. §. 7. limitat. 42.* 180
per tot. vbi plures DD. in hoc plena manu, refert, & adde
Menoch. *remed. 15. recuperanda poſſeſs. num. 259.* Nauar.
de ſpol. Cleric. §. 18. num. 1. Farinac. *in prax. criminal. p. 1.
quæſt. 21. num. 66.*

Sed quando de ſupradictis liquido non conſtaret tunc ni-
ſi ille tertius poſſeſſor, † citaretur, vt ſuas poſſit deducere 181
defenſiones, executio eſſet nulla, nec aliquod præiudicium
† inferret dicto poſſeſſori, vt conſtat ex pluribus relatis 182
per Gratian. *diſcept. forenſ. d. cap. 502. ſub num. 32.* vbi ex
ſententia Caſtrenſ. *in d. l. à Diuo Pio, §. ſi ſuper rebus col.
penult. poſt med. num. 8. ff. de re iudic.* atteſtatur prædictam
citationem eſſe † neceſſariam, ita pariter ſenſit bon. mem. 183
Ferentill. in annot. ad d. *deciſ. 502.* Buratt. *in littera B.
num. 11. verſic. & niſi citetur, executio eſſet nulla, &c.*
ibique plures DD. & deciſiones allegat inſuper notan-
dum eſt, ea, quæ dixi de alienatione rei † litigioſæ, ne- 184
dum habere locum in emptione, & venditione, ſed in
omnibus, quibuſcumque contractibus per quos † tranſ- 185
fertur dominium, *vt in l. cenſemus, §. ſin autem, C. de li-
tigioſ.* docent Cyn. Bald. Caſtren. & alij *in l. 1. C. commun.
diuidund.* Menoch. *de præſumpt. lib. 2. præſumpt. vltim.
num. 32.*

Digitized by Google

num.32. & faciunt notata per Card. Maotic. de tacit. &
ambig. conuent. lib. 22. titul. 7. num. 2. & titul. 22. num. 10.
& aduertit Galup. in ſua prax. part. 2. cap. 3. de libell. oblat.
ſiue de lit. pendent. num. 28. qui alios refert. Res verò quao-
186 do † dicatur litigioſa, eſt magiſtralis gloſ. in cap. 1. in verb.
litigioſa, ext. de confirmat. vtil. vel inutil. & ibi latè ſcri-
187 bentes, & in quibus actinnibus † litigioſi vitinm cnn-
trahatur, ponit Galup. vbi ſupra num. 29. ibique plura
deducit.

188 Ad effectum enim litigioſi, inſpicitur † primatio quid
petatur, & qua actione egerit actor, vt poſt Rnm. Crauet.
Intrigliol. Bertazz. & alios dixit Rota coram bon. mem.
Merlino in cauſa Bononien. Tranſactionis 25. Febr. 1639.
eſt inter eius impreſſ. ibi inſpicitur enim ad effectum litigioſi,
quid primario petatur, &c. nam in Auth. litig. C. de litig.
189 ſolùm prohibetur † translatio rei litigioſæ in illa lite,
vbi diſcutitur principaliter dominium, vt benè per Afflict.
ſuper conſtit. Regn. de alien. reb. in ind. deduct. num. 14.
& perbellè Bald. in d. Auth. litigioſa ſub num. 2. & ibi
Aloyſ. de Leo num. 8. Innocent. in cap. cum M. ſub num. 10.
de reſcript. & copioſè per Farinac. in fragment. criminal. in
verb. litigioſa res à num. 263. vbi habes, quandn res non
190 efficiatur litigioſa, † & in quibus caſibus res litigioſa licitè
poſſit alienari, plures caſus adducit, adde Auguſtin. Bar-
boſ. in d. cap. 1. à num. 18. de confirm. vtil. vel inutil. plures
ampliationes, & limitationes in terminis copioſè conge-
rit, &c.

Illa tamen limitatio, quæ nec à Farinac. nec à Barboſ. in
dd. locis ponitur, facit io terminia noſtris, nempè quod ra-
191 tione connexitatis † multa tranſeunt, quæ aliàs tranſire
non poſſent vllo modo, quare non obſtante; quod text.
in d. l. fin. C. de litig. vbi ſtatuitnr, ementes res litigioſas te-
192 neri tem † reſtituere, nec pretium repetere poſſe, ſed
illnd, & tantumdem fiſco ſoluere debet, ementes verò
193 ignoranter pretium † repetunt, & vltra illud tertiam par-
tem alienatione irrita remanente, & alias prout latius ha-
betur in d. l. fin. & iam deduximus ſupra à num. 131. mali-
194 tijs enim hominum, & eorum † fraudibus minimè eſt in-
dulgendum, imò occurrendum, l. in fundo 39. §. conſu-
mus in fine, ff. de re iudic. Vnde regulariter loquendn ſem-
195 per † alienatio rei litigioſæ eſt ipſo iure nulla, & inualida,
196 vt iam dixi, † ita vt nec fauore piæ cauſæ ſubſtinetur, ex
citatis per Lancell. de attent. cap. 4. num. 454. ac proinde nec
197 in Monaſterium † transfertur, cap. Eccleſia S. Mariæ,
vbi Hoſtien. num. 7. ibi, ſi Monaſterium, & Anchar. nu. 2.
in notab. & Abb. num. 10. in fin. vt lit. pendent. videatur
Mart. in tract. de iuriſdict. part. 4. caſ. 25. num. 23. & re-
fert Barboſ. in d. cap. 1. num. 12. ibi, nec etiam fauore piæ
cauſæ res litigioſa alienari poteſt, &c. de confirm. vtil. vel
inutil.

Tamen vt dixi, & tandem ſupradictis minimè refragran-
tibus alienatin rei litigioſæ valida eſt atque ſubſtinetur,
198 † quando fit non principaliter, ſed tranſit ſnb vniuerſita-
te bonorum alienatnrum lite pendente, & ſic in conſe-
199 quentiam, licet † ex ſe non venirent, nam non modica eſt
differentia, quod alienatio fiat per vniuerſitatem, vel par-
ticulatiter dumtaxat de bonis litigioſis, quia quando fit
200 per vniuerſitatem, acceſſoriè tantum veniunt † dicta bona
litigioſa, quaſi non ſit in conſideratione, cum principalis
nnn eaiſtat, ſed acceſſoria reputatur, ſed ſecus eſt, ſi in
ſpecie res litigioſa alienaretur, & iſtud eſt, quod præciſè
ſenſit textus in l. in modicis, ff. de contrahend. empt. vbi res
201 litigioſa, cuius alienatio ſui natura † prohibetur, tamen
per vniuerſitatem admittitur, & ſic in conſequentiam, &
ita ratiocinandn, conſulti reſponderunt Cephal. in conſ. 64.
num. 14. ibi, & propterea in conſequentiam, & acceſſo-
riè, &c. lib. 1. Iul. Scarlatin. inter conſ. Beroi in conſ. 187.
num. 28. lib. 1. & poſt eos Menoch. conſ. 513. num. 14. ibi,
non dicitur alienaſſe ſolùm actionem litigioſam principaliter,
ſed in conſequentiam, & id fieri potuit, &c. lib. 6. & Decian.
in conſ. 109. num. 11. ibi, non eſt vendita res litigioſa ſim-
pliciter, ſed ſub nomine vniuerſali, &c. tom. 3. vbi etiam ad-
ducit illud.

202 Et poteſt extendi illud ſimile, † ſcimus enim quod ex-
cnmmunicatus non poteſt condere Statuta, cap. aduerſus
de immunit. Eccleſiar. cap. decernimus de ſentent. excommu-
nic. in 6. ſi tamen nmnes de populo interuenerunt in con-
203 dendis † ſtatutis, inter quos ſint, & excommunicati,
ſi ſpecificè omnes nominentur, non valebunt ſtatuta, ſe-
cus ſi ſub nomine vniuerſitatis, ſed de hoc ſatis, ideòque
ad nos, ita pariter ſenſit Rota coram Card. Veroſpio de-
ciſ. 173. num. 22. ibi, validè transferri potuerunt, etiam in
caſu, quo lis fuiſſet ſuper illis bonis principaliter intentata,
&c. part. 7. recent. & coram eodem deciſ. 228. num. 17. ibi,
valet alienatio bonorum facta lite pendente, ſi illa ceſſa fue-
rit in vniuerſali, &c. part. eadem 7. quæ deciſiones loquun-
tur in caſu, alienationis bonnrum omnium factæ lite pen-
dente vigore donationis, in qua dicnntur † validè tranſire 204
etiam bona litigioſa, vt etiam voluit Anton. Fabr. in ſuo
Codic. lib. 8. titul. 25. definit. 9. ibi, vniuerſalis alienatio fa-
cit vt multa transferatur, &c. Hoc enim caſu videtur ceſ-
ſare omnis ſuſpicin fraudis, † & doli, ſuper quo fundatur 205
vitium litigioſi, vt dixit Rora coram bon. mem. Merli-
nn in cauſa Romana Vineæ 17. Iunij 1640. §. quæ eo magis,
ibi, ceſſat hic omnis præſumptio fraudis, in qua fundatur totum
vitium litigioſi, quam deciſionem non repetio inter eius
impreſſas.

Quis enim poterit credere, tam ſtultum fuiſſe alienan-
tem, vel donantem, † vt bona ſua omnia alienare, vel do- 206
nare vnluerit mala mente, & eo conſilio, vt ei tantùm
noceret, cum quo litem exercebat, † nam donare eſt per- 207
dere, vt ſatis notum eſt, & in puncto ratiocinatur Fabr. in
d. lib. 8. definit. 9. in gloſ. num. 5. ibi, cùm donare ſit perde-
re, præterquam ſi dones benemerito, &c. & Rota d. de-
ciſ. 228. num. 17. ibi, cum reperiri non poſſit perſona ita de-
mens, vt donet omnia bona ſua tantùm, vt noceat collitigan-
ti, &c. ita etiam fuit dictum coram Card. Marcomontio in
Camerinen. donationis 19. Decembris 1605. & in punctn rei
litigioſæ fuit dictum, & coram eodem Merlinn in cauſa Bo-
nonien. Tranſactionis 25. Februarij 1639. eſt inter eius im-
preſſas deciſ. 779. num. 1. ibi, in hac vniuerſitate bonorum ac-
cedere, & adijcere etiam bona, quæ in litem prius deducta
fuiſſent, &c.

Et hæc pauca dicta ſufficiant circa conclnſionem, de qua in præſenti deciſione, quod iuſpatronatus licet ſeuerè ſit prohibitum ne alienetur, tamen id procedit principaliter, ſed non in conſequentia, & ſic multa principaliter ſunt prohibita, quæ acceſſoriè, ſeu iure acceſſionis permittuntur, vt patet in exemplis allatis ſupra.

Paulus Rubeus.

R. P. D. ROIAS.

Poſtea Epiſcopo Tarraconeñ.

Comeñ. Beneficij.

Lunæ 1. Iulij 1641.

ARGVMENTVM.

Ad beneficium Iuriſpatronatus præſentari debet conſanguineus habens qualitatem à fundatore requiſita, alias præſentatio eſt ipſo iure nulla, quoties tamen conſanguineus ſe in tempore oppoſuit, & ſuam qualitatem probauit. Donationis in contractu diſpoſita non poſſunt per Codicillos poſtea factos reuocari, ſed Codicilli ab ipſa donatione interpretationem recipiunt.

SVMMARIVM.

1 *Validitas ſententiæ apparet ex reuolutione actorum.*
2 *Præſentatio ad beneficium, ac ſucceſſiua ſubſecuta inſtitutio perſonæ, non habentis qualitatem parentelæ requiſita, qui fundatorem eſt ipſo iure nulla, & num. 20.*
3 *Verba vbi ſunt clara non admittitur voluntatis quæſtio.*
4 *Conſanguinei fundatoris beneficij ſi ſe in tempore oppoſuerunt Ordinario extraneum inſtituere volenti, dicitur illis fuiſſe ius quæſitum.*
5 *Relato non referenti ſtare debet.*
6 *Diſpoſitio facta per contractum donationis inter viuos à principio perfecta, non poteſt deinde per actus factos in vltima voluntate mutari.*
7 *Exemplis declaratur voluntas.*
8 *Verbum alijs denotat ſimilitudinem inter vocatos.*
9 *Familiæ nomine qui veniant.*

in Co-

10 *Codicillorum verba declarationem requirunt ab his, quæ in antecedenti donatione fuerunt diſpoſita.*

11 *Donatarijs dicitur ius quæſitum per ſtipulationem Notarij, ac iuramento in donatione appoſito.*

12 *Vocatio cognatorum facta in contractu donationis, & in Codicillis omiſſa præſumitur per errorem Notarij omiſſa.*

13 *Agnati nomen pro cognato quandoque per fictionem accipitur, & num. 14.*

14 *Cognati largo modo veniunt nomine agnatorum.*

15 *Cognatio, ſeu parentela per enunciatiuas inſtrumentorum antiquorum probatur.*

16 *Amplia quia ex depoſitionibus teſtium remanet etiam concludenter probata.*

17 *Probationem, quæ faciunt de per ſe multò magis ſimul iuncta ſufficiunt.*

18 *Beneficium adiudicari debet illi qui habet cognationem à fundatore requiſitam, non autem extraneo nullum cognationis gradum habenti.*

19 *Conſanguineis ſi ſe opponit in vacatione beneficij, & probat conſanguinitatis gradum, ipſe debet habere illius adiudicationem, quamuis à patronis non fuerit præſentatus.*

20 *Præſentatio beneficij facta contra formam à fundatore præſcriptam eſt ipſo nulla vult, & ſup. num. 2.*

21 *Conſanguineus petens beneficij præſentationem ſi nullus alius conſanguineus ſe opponit, ſufficit quod probet ſe eſſe conſanguineum quamuis gradum non iuſtificet.*

DECISIO XLVII.

GAbriel de Curte fundauit ſex Manſionarios, ſeu Mazzacronicos in Eccleſia Cathedrali Comen. ad quos voluit eligi proximiores conſanguineos ſi qui aderunt tam reſpectu agnationis, quàm cognationis poſt certas ſubſtitutiones, hocque vigore Inſtrumenti donationis inter viuos, & Codicillando etiam declarauit, quod ſi Notarius non ſe benè extendiſſet, volebat per Fabricerios d. Eccleſiæ, & familiam Odeſcalcam eligi, & præferri ſuos proximiores agnatos ſignanter (*come Ciceri, Luraghi, Odeſcalchi, & altri ſuoi più proſſimi agnati.*

De anno 1637. Fabricerij præfati præſentarunt ad vnum ex dd. ſex beneficijs Iacobum Lucinum ſubſecuta inſtitutione Ordinarij, cui præſentationi intra debitum tempus ſe oppoſuit familia de Peregrinis vti de proximioribus conſanguineis fundatoris, quæ ab inſtitutione Ordinarij appellauit ad Sedem Apoſtolicam commiſſa cauſa Reuerendiſs. P. D. Celſo d. inſtitutionem Ordinarij confirmauit à qua ſententia iterum Peregrini appellarunt, & cauſa commiſſa R. P. D. Cincio dd. ſententias reuocauit, à qua ſententia appellatum fuit commiſſa cauſa R. P. D. Androſillæ, & petitum votum Rotæ, ac datum dubium, An ſententia R. P. D. Cincij eſſet confirmanda, quo diſcuſſo poſt quartam cauſæ propoſitionem Domini reſoluerunt eſſe confirmandam tamquam validam, & iuſtam.

Validitas non controuertebatur, & in omnem caſum de
1 ea appatebat ex reuolutione actorum, ex † quibus luculenter conſtitit in ea interueniſſe omnia requiſita, de quibus per Verall. *deciſ. 260. part. 2. & in recent. deciſ. 589. num. 1. part. 1. & 178. num. 2. part. 2.*

Iuſtitia verò deſumpta fuit ex eo quia in ea mandatur Patronis eligi in Manſionarium vnum ex familia de Peregrinis vti conſanguineum, ac proximiorem fundatoris, prout in Inſtrumento donationis, ſiue fundationis, ac in codicillis expreſsè extat diſpoſitum, quapropter præſentatio, ac inſtitutio ſecuta in perſonam d. Lucini non haben-
2 tis † qualitatem parentelæ requiſitæ per Fundatorem fuit abſque difficultate inualida, Card. *conſ. 48.* Io. Gutier. *conſ. 2. num. 3.* Crauet. *conſ. 30. num. 5.* Garz. *de beneſ. part. 7. cap. 15. num. 6.* Lotter. *de re benefic. lib. 2. quæſt. 51. num. 38.*
3 ex quo in præſenti verba Fundatori ſunt clara, † nec inde admittitur quæſtio voluntatis, *l. iam hoc iure, verſ. hoc itaq;* vbi Bart. *ff. de vulgar. & pupill.* Mantic. *de coniect. vltim. lib. 3. tit. 4. num. 4.* Præſertim, quia Peregrini ſe in tempore
3 oppoſuerunt † ob quod dicitur eis ius quæſitum, Mandoſ. *conſ. 51. num. 9.* Gonzal. *ad reg. 8. gloſ. 9. §. 1. num. 86. verſ. addo, & num. 91.* Buratt. *deciſ. 755. num. 2.* prout quotidie videmus in Rota in beneficijs Eccleſiæ Calaguritanæ Diœceſis.

Nec obſtat, quod in codicillis vocentur ad iſtas Manſionarias tantummodo agnati qua propter Peregrini vti cognati veniant ab eis arcendi.

Quia fuit per Dominos reſponſum Fundatorem in donatione vocaſſe ſimpliciter conſanguineos tam agnationis, quàm cognationis, & licet in codicillis ſe reſtrinxerit ad agnatos, attamen ibi ſe voluit ſemper referre in omnibus, & per omnia ad donationem, & in tantum codicillos ſcripſit in quantum dubitauit quin Notarius in ea ſufficienter explicauerit quapropter donatio venit attendenda cum veniat ſtandum † relato, & non referenti, *l. ſi ita ſcripſero,* 5
ff. de condit. & demonſtr. Auth. ſi quis in aliquo, C. eod. Pariſ. *conſ. 94. num. 22. lib. 1.* Soccin. iun. *conſ. 181. num. 64. lib. 1.* Honded. *conſil. 112. num. 20. lib. 1.* Peregr. *de fideicommiſ. art. 16. num. 111. verſic. tertius caſus,* Gregor. XV. *deciſ. 429. num. 2.* Eoque magis quia diſpoſitio facta in donatione inter viuos fuit à principio perfecta, † itaut non 6
potuerit poſtea reuocari per ſecundam diſpoſitionem factam in codicillis, *l. perfecta, C. de donat. l. quoties duobus, C. de rei vendic. §. aliæ autem, inſtit. de donat.* Ruin. *conſ. 172. à num. 18. vſque ad fin. vol. 1.* Buratt. *deciſ. 640. num. 13.* Seraph. *deciſ. 427. num. 2. & deciſ. 801. num. 2. & 4. & fuit coram me reſolutum in Romana Donationis 15. Martij præteriti;* Vltra quod in codicillis fundator exemplificando de agnatis quos vacauerat expreſſit exemplum in cognatis, ibi, *come Luraghi, Odeſcalchi, Ciceri;* qui cum non ſint de familia Teſtatoris, vtique dicuntur cognati exempla autem † voluntatem declarare cunctis, patet *l.* 7
Prætor, §. quoties, ibi, *quod dico exemplo manifeſtius fiat, ff. de collat. bon.* Oldrad. *conſil. 244. ſub num. 14.* iunctis ſubſequentibus verbis, ibi, *& altri ſuoi proſſimi agnati,* quæ verba demonſtrant fundatorem intellexiſſe de ſimilibus tribus familijs nominatis ſtatim antea vocaris exiſtentibus de cognatione ex eo quia verbum alijs † denotat ſimilitudi- 8
nem inter vocatos, Felin. *in cap. ſedes num. 6. verſ. dictio de reſcriptis,* Dec. *conſ. 182. num. 18. verſ. tertio reſpondeo,* Buratt. *deciſ. 272. num. 10.*

Minus obſtat, quod vnico nomine familiæ poſſint comprehendi aliæ familiæ † agnatæ quamuis diuerſis nomini- 9
bus denominatæ iuxta exempla tradita de familia Bartoli à qua orti fuerunt Seueri, & Alphani de familia Corbicea, & Altouita, & de familia Fontana, teſtatur Curt. ſen. *conſil. 40. num. 13. verſ. & inprimis prout de nobiliſſima familia Frangipana,* teſtatur Montan. *in tract. de regal. tit. de argent. num. 4. fol. 261.* Quia fuit reſponſum hoc eſſe de raro contingenti, & præſumptionem ſtare in contrarium, & ad ea quæ frequentius accidunt conſtituentes, & illa applicari ſolent, vltra quod ſemper erit verùm dicere donationem eſſe attendendam vti primo loco emanatam in qua vocantur tam agnati, quàm cognati.

Et ceſſat omnis ſcrupulus ex quo non verſamur in concurſu cum agnatis, nec cognati fuerunt odio babiti à fundatore quinimmò fuerunt expreſſæ vocati in donatione, à qua declaranda veniunt verba codicillorum, † prout ipſe 10
Gabriel in eis ordinauit, Menoch. *conſil. 333. num. 5. cum ſeqq.* Becc. *conſil. vlt. num. 6.* Fuſar. *conſ. 113. num. 30. & de ſubſtit. quæſt. 579. num. 3.* cum fuerit ibi locutus conditionaliter, & per modum declarationis quatenus Notarios non benè ſe extendiſſet, aut explicaſſet, nec ibi voluerit mutare, aut alterare donationem, in qua vocabantur tam agnati, quam cognati, & cum declaratio fuerit circa rem claram per quam non fuit ſublatum ius quæſitum cognatis ſtante præſertim ſtipulatione Notarij, † ac iura- 11
mento appoſito in donatione, Caſtrenſ. *conſil. 338. ad fin. lib. 1.* Dec. *conſil. 3. num. 44. & conſil. 114. num. 5.* Surd. *conſil. 192. num. 31.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 19. num. 6.* Gregor. XV. *deciſ. 375. num. 10.* cum poſſit præſumi, quod ex errore in † codicillis fuerit ommiſſa vocatio cognatorum, 12
vt dixit Rota *in illa Tudertina educationis 1635. coram Reuerendiſs. P. D. meo Merlino,* & quemadmodum Bald. dicit, quod Imperator per fictionem accepit † agnatum pro 13
cognato, *in l. duodecim Tabularum in fin. C. de legit. hæred.* ita in caſu præſenti ne detur contrarietas inter codicillos, & donationem dicendum venit per fictionem codicillantem accepiſſe agnatos per cognatis, † qui largo modo agnato- 14
rum nomine comprehenduntur, *vt in l. 1. §. fin. cum ſeqq. ff. de ſuis, & legit. hæred. §. 1. inſtit. de legit. agnat. ſucceſſ.* Coccin. *deciſ. 137. num. 20. cum ſequen.*

Quod autem Peregrini ſint cognati fundatoris Domini dixerunt ſufficienter conſtare, tam ex multiplicatis antiquis enunciatiuis Inſtrumentorum excedentibus metam

centum

Digitized by Google

15 centum annorum, quæ ideò probant Aretin. *conſ.* 37. *nu.* 3.
Cephal. *conſil.* 177. *num.* 45. *lib.* 1. Mareſcott. *var. reſolut.*
lib. 2. *quæſt.* 70. Rota *in vna Valentina Beneficij de Mercato*
6. *Martij* 1598. *coram recol. mem. Hieronymo Card. Pam-*
philio relata per Garz. de benef. quæſt. 7. *cap.* 15. *num.* 30.
quam etiam ex depoſitionibus Teſtium quorum duo de-
16 ponunt de propria cognitione, † alter verò de auditu à
maioribus ex quibus benè remanet probata cognatio, Ma-
ſcard. *d. concluſ.* 419. *num.* 9. *de probat.* Peregrin. *de fidei-*
commiſ. art. 43. *num.* 81. Cabedo *deciſ.* 73. *part.* 2. Perez de
Cara *de anniuerſ. & Capell. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 11. *&* 12. Garz.
de benefic. part. 7. *cap.* 15. *num.* 35. Gregor. XV. *deciſ.* 349.
num. 5. Buratt. *deciſ.* 709. *num.* 5. Vlterius parentela fuit be-
nè probata per gradus diſtinctos per Inſtrumenta, teſtes,
17 confeſſiones iudiciales, quæ † omnia ſi de per ſe probant,
multò magis ſimul iuncta gloſ. *in l.* 2. *ff. de excuſat. tut. cap.*
cum cauſam, de probat. Gabr. *de probat. concl.* 1. *lib.* 1. *per tot.*
Seraph. *deciſ.* 1163. *num.* 8.

Quibus ſtantibus dicebaor Domini beneficium eſſe
adiudicandum Peregrino probanti cognationem non au-
18 tem Lucino, † qui nullum probauit cognatioois gradum,
Garz. *de benef. part.* 7. *cap.* 15. *num.* 4. *&* 5. Lotter. *de re be-*
nefic. lib. 2. *quæſt.* 51. *num.* 38. Mohed. *deciſ.* 268. Seraphin.
deciſ. 774. *num.* 1. & ſtante iure quæſito ad fauorem con-
ſanguineorum ex diſpoſitione fundatoris adueniente va-
catione ſi conſanguineus ſe oppooat prout in præſenti fa-
19 ctum fuit, † & probet conſanguinitatem, vtique benefi-
cium venit ei adiudican. quamuis à patronis non fuerit præ-
ſentatus, iuxta text. *in l. ſi vnum ex familia* §. 1. vbi DD.
de legat. 2. Sarn. *ad regul. de iur. quaſ. non tollen. quæſt.* 1. *cir-*
ca med. Mandoſ. *conſ.* 51. *num.* 9. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 9.
§. 1. *num.* 88. *&* 91. Garz. *de benef. part.* 7. *cap.* 15. *num.* 5.
& 6. *&* 30. Buratt. *deciſ.* 737. *num.* 5. Seraphin. *deciſ.* 1043.
num. 3. propterea præſentatio aliter ſecuta ad fauorem dicti
Lucini non habentis qualitatem parentelæ fuit inualida,
20 † vti facta contra formam à fundatore præſcriptam, Put.
deciſ. 252. *in correct.* Caſſador. *deciſ.* 18. *de præben. num.* 5.
Buratt. *deciſ.* 55. *num.* 4.

Demum non obſtat, quod Lucino vti reo, & poſſeſ-
ſori ſufficiat vincere per non ius actoris; Quia motiuum
vrgeret ſi conſtaret Lucinum eſſe conſanguineum, & ſic
lis eſſet in concurſu cum alio cognato, & diſcuteretur quis
eſſet proximior, quo caſu actor deberet probare magis
diſtinctè, quo gradu quiſque diſtaret. Sed cum Lucinus
non probet ſe eſſe conſanguineum, nec Peregrinus vnquam
eum admiſerit in cognatum, ſed potius ſemper extraneum
appellauerit, & nemo compareat, aut concurrat de agna-
tione ſufficit propterea præſumptio, quod Peregrinus ſit
21 proximior ad hoc † vt ei beneficium veniat adiudicandum,
Corn. *conſ.* 197. *num.* 1. *vol.* 4. Tiraq. *de retract. lign.* §. 11.
gloſ. 1. *n.* 5. *&* 6. cum alijs per Rot. *part.* 6. *recent. deciſ.* 284.
num. 29.

Et ita reſolutum vtraque parte informante.

☞ *Infra ſub die* 27. *Ianuarij* 1642. *habetur confirmatio huius de-ciſionis, & eſt deciſ.*

R. P. D. B I C H I O.

Romana Cenſus.

Lunæ 1. *Iulij* 1641.

A R G V M E N T V M.

Aditio hæreditatis, quæ ex venditione bonorum patris per filios facta reſultat non excluditur per præcedentem proteſtationem ab actu venditionis ſeparatè factam, quidquid dici poſſet, ſi in eodem inſtrumento celebratæ venditionis contineretur; pluresque adducuntur, ac ſucceſſiuè reijciuntur coniecturæ, quæ ad excluſionem aditionis in hac cauſa adducebantur.

S V M M A R I V M.

1 *Filij vendentes bona patris, ſi non alias dominium habere potuerunt, vti patris hæredes vendidiſſe præſumuntur, & vide num.* 7. *& ſeqq.*

2 *Additio hæreditatis excluditur ex præcedente proteſtatione ad actum de ſui natura illam inducentem, & quando num.* 7. *& ſeq.*

3 *Proteſtatio de nolendo hæreditatem adire emiſſa à procuratore ſine ſpeciali mandato non ſuffragatur.*

Mandatum procuræ, & quidem ſpeciale requiritur ad repudiendam hæreditatem, num. 3.

Amplia etiam in quolibet alio actu pendente à principalis animo, ibidem.

4 *Mandatum procuræ non probatur ex depoſitione procuratoris tamquam teſtis examinati.*

Sed probari debet per duos teſtes non intereſſatos, & conteſtes, ibidem.

5 *Teſtis ſingularis non probat.*

6 *Filij recedere poſſunt à declaratione facta de nolendo patris hæreditatem adire.*

Filij per actum venditionis bonorum patris, etiamſi declarationem promiſerint, quod illius nolebant hæreditatem adire.

Attamen eiuſdem hæredes fiunt, quo ſecus eſſet ſi declaratio fuiſſet venditioni contemporanea, ibidem, & num. ſeqq. ac ſup. num. 1.

8 *Filij declarantes ſe nolle patris hæreditatem adire, ſi poſt declarationem ſequatur actus pendens à ſolo facto ipſorum filiorum non efficiuntur hæredes illius.*

Quod ſecus eſt in eo caſu quo actus eſt, cum alio communicabilis, qualis eſt contractus, quia tunc ab aditione non redduntur immunes, ibidem, & num. ſeq.

9 *Contrahens cum filio, qui antea fuerat proteſtatus, quod patris hæres eſſe volebat, proteſtationem ignorat, ideoque filius, & non iuuatur.*

10 Text. in l. pro hærede, §. Papiniaoos, ff. de acquir. hæred. *declaratur.*

11 *Venditio bonorum feudalium per filios facta hæreditatis paternæ non inducit aditionem.*

Aditionem hæreditatis ad inducendam non ſufficiunt actus æquiuoci, & qui citra nomen hæredis fieri poſſunt, num. 11.

12 *Examen teſtium etiam in Curia denegatur ex capite irrelevantiæ.*

13 *Examen in Curia facilè ſolet concedi.*

14 *Bona paterna per filios vendita nulla facta expreſſione, quod eſſent feudalia, allodialia, & hæreditaria præſumuntur, & num.* 20. *& ſeq.*

15 *Venditio facta ab omnibus fratribus de re, quæ ad vnum tantùm ſpectabat, ab alijs intelligitur facta ratione ſuorum iurium, vel ſaltim ad ſecuritatem emptoris.*

16 *Venditio à pluribus facta, ſi omnes pretium receperunt, ab omnibus facta cenſetur, & num. ſeqq.*

Ceſſio facta pluribus perſonis importat translationem crediti ceſſi in ſingulos æqualiter, & pro virili. num. 16.

18 *Bona in quibus alter habet vſumfructum vbi venduntur, ſolet pretium ad commodum vſufructuarij retineſtiri.*

19 *Vſufructuarius vendens cauere debet de conſeruando pretium, illudque vſufructu finito reſtituere.*

20 *Bona libera dici non poſſunt, ſi deuolui debent de primogenito in primogenitum.*

21 *Dominus, ſeu Baro non poteſt alterare naturam decretorum in materia ſucceſſionis ob præiudicium vocatorum.*

22 *Cenſus loco pretij receptus non operatur translationem iurium, ſed habet vim quietantiæ.*

23 *Venditio nomine proprio in dubio facta præſumitur.*

24 *Actus, qui citra ius, & nomen hæredis fieri nequit, importat additionem etiam nulla facta expreſſione qualitatis hæreditariæ, ſecus ſi indifferens.*

25 *Enunciatiua ſola in præiudicium tertij non probat qualitatem emphyteuticam.*

26 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica multis in caſibus eſt hæreditaria.*

D E C I S I O XLVIII.

Dominos de Iordanis fuiſſe hæredes Martij patris dedocebatur à Venerabilibus Archiconfraternitatibus SS. Sacramenti in Eccleſia S. Laurentij in Damaſo, & Charitatis Vrbis ex venditione per eos facta bonorum à Martio dum vixit poſſeſſorum nempè terrarum, &

domus

domns exiſtentis in tettitotio Zagaroli, & alterius do-
mus in Vrbe in Via Curſus; cùm enim dicta bona vendi-
1 derint tamquam domini, † nec dominium habere poſſent
quam vti patris, hæredes, hæreditati ſe immiſcuiſſe cen-
ſentur, *l. pro herede*, §. *ſeruos*, *ff. acquir. heredit.* Bart. *in l.
gerit. num.24. verſ. quedam ſunt in quibus*, *ff. eodem*, Alex.
in l. ſi quis mihi, §. *ſed quid ſi mandauerit num. 7. ff. eodem*,
Corn. *conſ.299. num.6. lib.3.* Vinc. de Franc. *deciſ. 80. nu.* 1.
Buratt. *deciſ.523. num.3. & ſeqq.*

Nec obſtat præcedens proteſtatio iudicialis eorum no-
mine facta, quod nolebant adire hæreditatem patris Summ.
Iordanorum num.3. necnon teſtes deponentes de extraiu-
diciali declarationes ſimilis voluntatis Summ. num. 4. quæ
proteſtatio, ac declaratio, quia excludit animum adeundi
2 † à quo pendet aditio efficit, vt per ſubſequentem actum
venditionis quamuis de ſui natura adictionis inductiuum
hæreditas adita non dicatur, gloſ. *in l. ſecundum vltimum
intellectum*, *C. de iur. delib.* Iaſ. *in d. l. pro herede num.* 5.
Bald. *conſ.272. num.2. & conſ.404. in princip. lib.* 5. Nonius
conſ.5. num 8. Menoch. *conſil. 44. num.* 22. Cyriac. *contro-
uerſ.139. num.47.* Vinc. de Franch. *d. deciſ.80. num.8. &* 10.
Surd. *deciſ.154. num.* 20. *&* 21.

Tum quia proteſtatio iudicialis emiſſa fuit à Procurato-
re, de cuius mandato ſpeciali non conſtat, vt requiritur
3 ad repudiendam hæreditatem, † & ad omnia alia quæ pen-
det ab animo principalis, Alex. *conſil. 78. num. 14. lib.* 5.
Natt. *conſil.* 230. *num.* 8. Patiſ. *conſil.* 31. *num.* 112. *lib.* 1.
Surd. *conſil.291. num.* 31. Caputaq. *deciſ.* 168. *part.* 1. Gre-
gor. XV. *deciſ.268. num.7.* Neque de tali mandato creditur
eidem Procuratori deinde tamquam teſti examinato, ſed
4 † probandum eſt ſaltem per duos teſtes conteſtes, Imol.
conſil.91. num.1. & 2. Marſil. *ſingul.471. num.2.* Dec. *conſil.*
510. *num.2.* Lancell. Calli. *conſ.91. num. 13. lib. 1.* Genua *de
ſcript. priuat. tit. de apocis manu tert. conſcript. n.* 21. Gra-
tian. *diſceptat.948. num. 15. & duob. ſeqq.* Alter verò teſtis
non deponit de mandato, & in declaratione extraiudiciali
5 voluntatis repudiandi eſt ſingularis, † ideòque non probat
cap. licet, *cap. veniens de teſtibus*, Alex. *conſ.194. n. 4. lib.6.*
Rot. *deciſ.* 108. *in fin. part. 1. recent.*

Tum etiam quia filij ab huiuſmodi declaratione recede-
6 re † potuerunt, *l. fin. C. repud. & abſtin. heredit.* & receſ-
ſiſſe videntur per actum venditionis bonorum patris non-
7 niſi titulo hæreditario ſubſiſtentis, † quicquid dicendum
eſſet ſi declaratio eſſet contemporanea venditioni, vt benè
in his terminis diſtinguit Fachin. *contr. lib. 6. cap. 55. verſ.
quod verò*, vbi ſic declarat text. *in l. pro herede*, §. *Papinia-
nus*, *ff. acquir. hered.* vel ſi poſt declarationem geſtum fuiſ-
ſet aliquid pendens à ſolo facto declarantis, puta ſi ſua vo-
8 luntate adiuiſſet, † non autem communicatum cum alio
prout eſt contrahere iuxta diſtinctionem, quam ex *d. §. Pa-
pinian. deſumit*, Bald. *conſil.499. num.2. & conſil.* 500. *nu.* 4.
lib.3. & antea Bart. *in l. non ſolum*, §. *morte num. 17. &* 18.
ff. nou. oper. nunciat. vbi quod text. *in l. qui in aliena*, §. *Cel-
ſus*, *ff. de acquir. heredit.* debet intelligi primo caſu, & di-
cit rationem diuerſitatis inter vtrumque caſum, quia in
9 ſecundo is cum quo contrahitur † ignorat proteſtationem,
eandemque diſtinctionem ſequitur Ruin. *conſ.157. num.* 2.
& 3. & num.4. vbi notat, quod text. *in d. §. Papinianus*,
10 † loquitur de filio qui poteſt ab abſtenſione recedere *lib.* 3.
Soccin. iun. *conſ.* 107. *num. 3. & 4. lib.* 2. Turret. *conſ.94.
num.10. lib.2.* Cyriac. *contr.244. num.38. & ſeqq.* & alij alle-
gati per Maſeard. *de probat. concl.47. num.11. &* 12.

Hinc Iordani ad excludendam aditionem ex venditione,
vt ſupra deductam dederunt in actis articulos in quibus
continetur, quod bona omnia poſſeſſa à particularibus per-
ſonis, ſiue incolis, ſiue exteris in territorio Zagaroli proue-
niunt à donationibus, & infeudationibus DD. Columnen-
ſium, & in ſpecie terræ, & domus ibi poſſeſſa à Iordanis,
quodque in huiuſmodi bonis ſemper obſeruatum fuit de-
cretum DD. Columnenſium diſponens, quod tranſeant de
primogenito in primogenitum, & exempta ſint ab omni
obligatione, ac debito. Vnde inferebant ſe venditionem
feciſſe nomine proprio tanquam de bonis feudalibus ad quæ
11 vigore dicti decreti ex propria perſona vocabantur, † &
per conſequens exinde non ſequi paternæ hæreditatis adi-
tionem ad quam inducendam non ſufficiunt actus æquiuo-
ci, vel qui citra nomen hæredis fieri potuerint, *d. l. pro he-
rede*, §. *Papinianus in fin.* Peregr. *conſ.93. num.5. lib.3.* Man-
tic. *de coniect. lib. 2. tit. 9. num.* 18. Cyriac. *controuerſ.* 244.
num.27. & 28. Surd. *deciſ.267. num.8.*

Cùmque inſtarent pro admiſſione articulorum, & exa-
minis teſtium in Curia pars aduerſa verò ſe opponeret, pro-
poſui de more dubium, an articuli ſint admittendi, & ne-
gatiuè fuit reſponſum ex capite irreleuantiæ † ob quam 12
examen etiam in curia denegatur, Grammatic. *deciſ.45.
num.5. & ſeqq.* Grauat. ad Veſtr. *in prax. lib.5. cap. 14. n.* 16.
Gratian. *diſcept.803. num. 15.* Rot. *deciſ. vlt. num.6. part.5.
recent. & in Tudertina ſocietatis* 15. *April. prox. præter. co-
ram R. P. D. meo Carillo*, quamuis aliàs facilè ſoleat † con- 13
cedi, Caputaq. *deciſ. 47. part.1.* Rot. *deciſ.24. & 25. de te-
ſtib. in antiq.* Veſtr. *d. cap.14. num.6. & cap.15. num. 1.* Rot.
deciſ.416. num.7. & ſeqq. part.5. recent.

Irreleuantis apparet. Primò, quia Iordani in venditio-
ne non expreſſerunt, bona eſſe feudalia, † ideòque cenſen- 14
tur vendidiſſe tanquam hæreditaria, & allodialia, Fabian.
de Monte *de empt. & vendit. quæſt.6. princip. num.* 36. Cor-
bul. *de cauſ. priuat. ob alienat. ampliat. 22. num.* 8. Gratian.
diſcept. 860. *num.26.* Cyriac. *controu.* 278. *nu.2.* poſt Berou.
conſ.102. num.60. lib.1. Surd. *conſ.19. nu.2.* Bimius *conſ.22.
num.7. lib.1.* Add. ad Greg. XV. *deciſ.219. num.6. in fin.* vbi
refert deciſum *in Caſenaten. bonorum 6. Aprilis* 1599. *co-
ram bon. mem. Card. Platto.*

Eo magis quia omnes fratres vendiderunt, cùm tamen
iuxta ſeriem ſupradicti decreti bona ibi comprehenſa non-
niſi ad primogenitum ſpectent, nec dici poteſt, quod alij
fratres vendiderint ratione vſufructus ipſis ex eodem de-
creto competentis, † vel ad ſecuritatem emptoris in 15
omnem caſum quo deficientibus primogenitis bona ad ſe-
cundo genitos deferrentur, vt in ſimilibus terminis fuit di-
ctum in *Romana diuiſionis* 20. *Iunij* 1639. *coram me*, quia
nedum omnes fratres vendiderunt, ſed vltrò pretium à
D. Pompeo emptore receperunt, ibi, *detto Sig. Pompeo,
&c. dà, cede à detti figliuoli di detto Sign. Martio Giordano
vn credito di ſcudi* 700. quæ verba important tranſlationem
crediti ceſſi in ſingulos † filios æqualiter, ac pro virili, Cu- 16
man. *conſ.133. in fin. verſ. in dubio*, Menoch. *præſumpt.146.
num.5. lib.3.* Mantic. *de tacit. lib.15. tit. 3. num.* 12. æqualis
autem receptio pretij † demonſtrat omnes æquè principa- 17
liter vendidiſſe, Ronchegall. *in l. eamdem num. 55. & 56. ff.
duobus reis*, poſt Bart. *conſ. 124. num. 1. part. 1.* Affict. *de-
ciſ. 209. num. 1. iuncto num.* 4. & alioquin conuentum fuiſ-
ſet, quod pretium reinueſtiretur ad commodum vſufru-
ctuariorum, † vt ſolet quando venduntur bona in qui- 18
bus alter habet vſumfructum, Mareſcott. *var. reſolut.
lib. 1. cap.20. ſub num.35.* ſiue quod vſufructuarij cauerent
de conſeruando pretium per eos receptum, † illudque in fi-
ne reſtituendo prout pariter in his caſibus fieri ſolet, Felic.
*de cenſib. tom.1. lib.4. cap. vnico ſub num. 15. verſ. præterea,
& in fin.* Cenc. *eodem tract. part.3. cap.1. quæſt.3. art.7.* Rot.
deciſ.294. num.3. & 6. in impreſſ. poſt Cenc. ibid.

Et amplius quia in venditione aſſeruerunt, bona eſſe
libera, id quod excludit feudalitatem, ac ſubiectionem de-
creto, † quia libera non eſſent ſi deuolui deberent de 20
primogenito in primogenitum iuxta formam decreti, Ol-
drad. *conſ.234. num.2.* Surd. *conſ. 145. n. 23. deciſ. 253. n. 8.
in fin.* Olaſch. *deciſ.24. num.6.* quod decretum, nec ipſe Do-
minus directus † in præiudicium comprehenſorum altera- 21
re potuiſſet, Præpoſit. *in cap. 1. n.2. an agnat. vel filij here-
dit. repud. poſſ.* Dec. *conſ. 390. num. 2. verſ. & non poteſt*,
Brun. *conſ.8. num.26. conſ.78. num.7.* Curt. ſen. *conſil.50.
num.25.* Cephal. *conſ.23. num.43.* Menoch. *conſ.975. nu. 19.
& ſeqq.* Nec non quia in fine inſtrumenti promiſerunt, bona
nulli eſſe obligata, quæ promiſſio ſupponit, bona eſſe hæ-
reditaria, hoc nomine vendita, quia alias impertinens fuiſ-
ſet cum feudalia decretum explicitè, & ſemper faciat exem-
pta ab omni obligatione.

Nec obſtat, quod venditoribus in computum pretij ceſ-
ſus fuerit cenſus ſcut. 900. debitus à Martio patre, quia
cum ipſi vendendo bona vti hæreditaria effecti fuerint hæ-
redes patris, & ſic debitores cenſus, ceſſio non operatur
tranſlationem iurium, † ſed habet vim extinctionis, & 22
quietationis, Peregr. *de fideicomm. art. 52. num. 34.* Ruin.
conſ. 88. num. 6. lib. 5. & conſ. 17. num. 8. lib. 4. Rot. *diuerſ.
deciſ. 123. num. 8. part. 2. deciſ. 426. num. 3. part. 2. recent.*
Add. ad Greg. XV. *deciſ.75. n.3. in fin.* & ſanè ſi venditores
ab hæreditate paterna abſtinuiſſent eo quod vt ex aduerſo
ſupponitur ære alieno obrueretur, nequaquā cenſum ab ea-
dem hæreditate debitū in pretium rei propriæ acceptaſſent.

Minùs obſtat, quod in venditione non ſe nuncupauerit
hæredes, † & in dubio nomine proprio vendidiſſe 23
præ-

Digitized by Google

præſumantur, Buratt. *deciſ.* 740. *num.* 2. quia nuncupatio
huiuſmodi neceſſaria non eſt quando alienatur res hæredi-
taria, tunc enim ex ipſo facto alienationis reſultat aditio ex
24 allegatis ſupra, † quicquid ſit quando actus qui ab hære-
de geritur eſt indifferens, Bald. qui ita diſtinguit *conſil.* 449.
num. 2. *verſ.* 3. *caſu*, *&* *conſ.* 500. *num.* 4. *verſ. quidam ſunt*
actus lib. 3. prout indifferens erat in caſu d. deciſionis
Buratti.

Secundò, quia vltra bona exiſtentia in territorio Zaga-
roli vendita fuit domus in Vrbe. Nec obſtat, quod in in-
ſtrumento venditionis enuncietur ſub proprietate Eccleſiæ
S. Marcelli, eiuſdemque conſenſus reſeruetur, quia non
probatur præſtitus conſenſus, & d. enunciatiua ſola in præ-
25 iudicium tertij † non probat qualitatem emphyteoticam,
Bertran. *conſ.* 85. *num.* 5. *&* 6. *lib.* 2. Ayn. *conſ. pro genero*
num. 431. *&* 432. Surd. *conſ.* 135. *num.* 116. Guidopap. q. 24.
num. 1. Gratian. *diſcept.* 24. *num.* 14. *diſcept.* 790. *num.* 9. *&*
ſeqq. diſcept. 912. *num.* 30. præterquod dantur multi caſus
26 in quibus emphyteuſis Eccleſiaſtica † eſt hæreditaria, Me-
noch. *de adipiſc. remed.* 4. *num.* 390. *& ſeqq.* Gratian. *diſcept.*
451. *num.* 17. Caualer. *deciſ.* 316. *num.* 7.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CARRILLO.

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Romana Laudi.

Veneris 15. *Nouembris* 1641.

ARGVMENTVM.

Reciproca ſubſtitutio, regulariter non inducitur
deficientibus requiſitis, à DD. aſſignatis, inſtitu-
tione nempè plurium perſonarum, & quod illa
in tota hæreditate, & vltimo morienti fuerit fa-
cta. Pluralitas quando etiam in ſubſtitutionibus
reſoluatur in ſingularitates.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio reciproca inducta non dicitur quoties deficiunt*
illa tria requiſita à DD. aſſignata.

2 *Subſtitutio facta poſt mortem plurium perſonarum copu-*
latiuè vocatarum locum habere non poteſt, niſi omnibus
defunctis.

3 *Subſtitutio facta pluribus ſimpliciter reſoluitur in ſin-*
gularitates, quod quando ſit verum vide ibid. &
num. ſeq.

4 *Pluralitas in ſingularitates reſoluitur, & quando.*

5 *Oratio particularis etiam in vna tantùm perſona verifi-*
cari poteſt.

6 *Oratio particularis comprehendit diſtributiuè ſingulas*
res, & perſonas, quæ ſub vniuerſitate comprehen-
duntur.

7 *Alternatiuorum ſufficit alteram partem eſſe veram.*

8 *Determinatio vna plura reſpiciens determinabilia æqua-*
liter determinari debet.

9 *Subſtitutio reciproca de ſui natura dicitur materia odio-*
ſa, ac proindè omnis interpretatio ad illius excluſio-
nem ſumenda eſt.

DECISIO XLIX.

HOdie Domini vtraque parte audita confirmarunt de-
ciſionem emanatam altera tantùm parte informan-
te ſub die 1. Iulij anni currentis; qua firmatum fuerat ſen-
tentiam Rotalem declarantem Domum de qua agitur ſtare
pro fundo dotali, & non adeſſe reciprocam inter Felicem,
& Mariam legatarias in ſcutis 1000. pro qualibet eſſe con-
firmandam ea fundamentis, & rationibus in eadem deci-
ſione deductis.

Nec obſtare dixerunt, ea quæ longa ſerie repete-
bantur per informantes pro Maria ad docendum inter
ipſas legatarias fuiſſe inductam, ſaltem tacitam recipro-
cam ſubſtitutionem, quia deficiunt illa tria requiſita
1 † neceſſaria, de quibus per Mantic. *de coniect. lib.* 7. *tit.* 5.
num. 5. & per Simon. de Præt. *de interpret. vltim. volunt.*
lib. 3. *ſolut.* 1. *num.* 24. *fol.* 200. nempè primum, quod plures
ſint honorati, ſecundum quod ſubſtitutio ſit facta in toto,
& tertium, quod ſit facta vltimo morienti, vt benè ponde-
ratum fuit in deciſ. cauſæ emanata coram Reuerendiſs. P.
D. meo Dunozetto ſub die 30. Ianuarij 1640. in qua fue-
runt etiam datæ, adaptatæ reſponſiones coniecturis in con-
trarium adductis.

Prout nec releuare exiſtimarunt aliud præcipuum obie-
ctum ſuper quo magis inſiſtebant ijdem informantes, ſcili-
cet, quod Teſtator in legato, de quo agitur conſiderauit
plures, ac diuerſos caſus, in quibus diuerſimodè ſubſtituit.
Primò, quando legatariæ decederent innuptæ, ſeu non
monacatæ, ibi: *e morendo dette Felice, e Maria ſenza*
eſſer monacate, e maritate. Secundò, quando aliqua ipſa-
rum obijſſet nupta, ſeu monacata, ibi: *ò vero alcuna di eſ-*
ſe monacata, ò maritata, & tertiò, quando ſine filijs, vt
ibi: *ò ſenza figliuoli legitimi, & naturali*. Vnde cùm obie-
rit Felix innupta, nec monacata, & ſic verſemur in pri-
mo caſu, quo dictæ legatariæ ſunt copulatiuè coniunctæ
ante ſubſtitutionem † dicebatur ad hoc, vt eſſet locus ſub- 2
ſtitutioni debuiſſe expectari mortem ambarum, *ad l. cum*
quidam C. de impub. & alijs ſubſtit. Alex. *conſ.* 175. *à num.* 8.
vſque ad fin. lib. 5. Menoch. *conſ.* 1028. *num.* 22. cum alijs re-
latis per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 473. *nu.* 118. Rot. *deciſ.* 141.
num. 1. *part.* 1. *diuerſ.*

Quod eò faciliùs admitti debere ſubiungebatur ex quo
diuerſa ratio potuit inducere teſtatorem ad excludendum
ſubſtitutum in caſu quo vna ex legatarijs decederet innupta,
& non monacata, nempè vt legataria ſuperſtes ſuccedens
in portione legati ſororis prædefunctæ pinguiorem haberet
dotem, & conſequenter meliorem conditionem nubendo
reperire poſſet, quæ quidem ratio ceſſare videbatur in alijs
caſibus à teſtatore conſideratis, & propterea hac rationis
diuerſitate ſtante non ſit locus regulæ, quod ſubſtitutio fa-
cta pluribus ſimpliciter † reſoluatur in ſingularitates, ad 3
quod probandum allegabantur Zanch. *in l. hæredes mei*, *§.*
cum ita part. 8. *num.* 64. *ff. ad Trebel.* Simon de Præt. *de in-*
terpr. vlt. volunt. lib. 3. *ſolut.* 6. *num.* 32. *fol.* 82. & Fuſar. *in*
quæſt. 460. *num.* 17.

Quia reſponderunt, quod quidquid ſit, an teſtator con-
ſiderauerit plures caſus, tamen in euentum cuiuslibet eo-
rumdem caſuum voluit, vt ſubſtituti admitterentur, vt
clarè colligitur ex integro contextu verborum eiuſdem
ſubſtitutionis, ibi: *e morendo in qualſiuoglia tempo dette Fe-*
lice, e Maria ſenza eſſer monacate, ò maritate, ò vero alcu-
na di eſſe monacata, ò maritata, ò ſenza figliuoli legitimi, e
naturali in detti ſcudi 2000. *voglio che ſuccedino Franceſco,*
Paolo, Pietro miei pronepoti, quali tutti ſuſtituiſco in d. Le-
gato ne' caſi predetti per egual portione. Cùm igitur Fran-
ciſcus, & fratres fuerint vocati tam in caſu obitu vtriuſque
legatariæ, quàm etiam alicuius ex eis ſine filijs perinde eſt,
ac ſi cuique dictarum ſororum facta eſſet ſubſtitutio, &
conſequenter ſufficit conditionem, ſub qua fuerunt vocati
ſupradicti fratres in vnius tantùm perſona fuiſſe purifica-
tam cùm pluralitas in hoc caſu reſoluatur † in ſingularita- 4
tes, Menoch. *præſumpt.* 186. *num.* 6. *lib.* 4. Peregr. *de fidei-*
commiſ. art. 13. *num.* 29. *& ſeqq.* Fuſar. *d. quæſt.* 473. *num.* 11.
& ſeqq. & conſ. 24. *num.* 8. *& conſ.* 60. *nu.* 18. Rota *deciſ.* 145.
num. 2. *part.* 1. *recent.*

Doctrinæ verò ſupra in obiecto allegatæ forſan proce-
derent in caſu quo teſtator ſubſtitutionem feciſſet per ora-
tionem collectiuam, & ille, qui ſucceſſurus eſt primo dece-
denti ſit perſona, quæ ex præſumpta mente teſtatoris de-
beat excludere ſubſtitutum, & ideò non applicantur in
præſenti, vbi verſamur inter extraneos, & teſtator ma-
gis ſpecificè ſe declarauit vocando ſubſtitutum etiam in ca-
ſu obitus vnius ex legatarijs per dictionem particularem,
& alternatiuam, ibi: *ò vero alcuna di eſſe*, ſiquidem parti-
cularis oratio † verificari poteſt in quolibet *l. ſi neceſſaria*, 5
§. ſi annus, ff. de pignor. act. l. qui filiabus, *§.* 1. *ff. de legat.* 1.
& pro ſui natura comprehendit diſtributiuè ſingulas res,
† & ſingulas perſonas, quæ ſub vniuerſitate comprehen- 6
duntur, Io: Andr. *in cap. quiſquis de elect.* Gemin. *conſ.* 29.
& in alternatiuis ſufficit † alteram partem eſſe veram, *l. ſi* 7
is, qui 200. *§. vtrum, ff. de reb. dub. l. ſi quis ità ſtipulatus*
fuerit, ff. de verb. obligat. cap. in alternat. de reg. iur. lib. 6.
cum alijs ad hunc propoſitum congeſtis per Peregr. *de fidei-*
commiſ. d. art. 13. *num.* 30. *&* 34.

Nec ſubſiſtit quod teſtator conſiderauerit diuerſam ra-
tionem in primo caſu, quàm in alijs ſcilicet ad hoc, vt ſo-
ror ſuperſtes cum portione legati ſororis prædefunctæ me-
lius nuberet, quia hoc in teſtamento non legitur, ſed be-
nè quod eiuſdem ſororibus teſtator reliquebat ſcuta mille
pro qualibet cum prohibitione, quod de ſua hæredita-
te nil aliud prætendere poſſent, & poſteà ſub vnica ver-

borum

borum ſtructura ſubiunait, *e morendo in qualſiuoglia tempo*
detto Felice, e Maria ſenza eſſer monacate, o maritate, ò
vero alcuna di eſſe monacata, ò maritata, ò ſenza figliuoli,
&c. voglio che in detti ſcudi dos mila ſucedino, &c. adeo
quod ex verbis prædictis ad ſenſum patet quod quocunque
tempore deceſſerint dictæ legatatiæ, ſeu aliqua ipſarum ſit
locus ſobſtitutioni; Nam ſicuti omnes caſus ſubſtitutio-
num regulantur ab illo verbo, *e morendo*, ità debent omnes
pariformiter iudicari iuata regulam, quod vna determina-
8 tio reſpiciens plura determinabilia † æqualiter omnia de-
terminat, *l. iam hoc iure, ff. de vul. & pupill. ſubſtit. l. ſi le-*
*gatarius in fin. de legat.*3. Simon de Pret. *de interpret. vltim.*
*volunt. lib.*3. *ſolut.* 9. *num.*19. *fol.*113.

Quæ ſententia eò magis venit amplectenda, quia agitur
9 de inducenda reciproca, quæ eſt materia odioſa, † & pro-
ptereà in dubio ſemper pro eius eaclusione eſt iudicandum,
vt fuit dictum in *Florentina de Barbadoris* 28. *Iunij anni*
currentis coram me.

Cætera fuerunt ſublata in præcedentibus deciſionibus,
& ideo in deciſis Domini perſtiterunt vtraque, &c.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Faneñ Dotis.

Mercurij 20. *Nouembris* 1641.

ARGVMENTVM.

Vxori repetenti dotem, & haberi pro ſe mandatum relaxatum ſubminiſtrari debent alimenta, & ſumptus litis, quia paupertas, quod eſt alterum requiſitum in hoc iudicio, vltrà quod in quolibet præſumitur naturaliter ineſſe, fortius cadit in mulitere, quæ iuris præſumptione nihil aliud poſſident præter dotem.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta, & ſumptus litis ſubminiſtrari debent quoties, & paupertas etiam bonum ius concurrunt.*
2 *Vxori pauperi repetenti dotem ſubminiſtrari debent alimenta etiam ſumptus litis.*
3 *Paupertas de iure præſumitur, cum quilibet nudus, & pauper naſcatur.*
4 *Mulier præter dotem nihil aliud habere præſumitur.*
5 *Mulierem aliud habere præter dotem qui dicit probare debet.*
6 *Sententia, cuius effectus fuit appellationem ſupenſus, an habeat pro ſe præſumptionem.*
7 *Alimenta, & ſumptus litis ſubminiſtrari debent pauperi litiganti habenti ad ſui fauorem ſententiam, quamuis ab ea fuerit appellatum.*
8 *Fructus bonorum ſtabilium calculari debent ad rationem quinque pro centenario.*
9 *Alimenta, & ſumptus litis debentur actori pauperi, de cuius bono iure conſtat, ne litem cogatur deſerere.*
10 *Alimenta, etiam ſumptus litis, vbi ſunt debiti, ſubminiſtrantur, ſiue ad vniuerſitatem bonorum, ſiue ad maiorem partem, aut etiam ad res particulares agatur.*
11 *Vxori pauperi dotem repetenti ſubminiſtrari debent alimenta, & ſumptum litis, quamuis illa ſecundo viro diuiti fuerit nupta.*
12 *Maritus, cui dos ſoluta non fuit vxorem alere non tenetur, dummodo illam non acceperit indotatam.*
13 *Maritus tenetur tantùm vxorem alere pro parte ſibi ſoluta dotis.*
14 *Maritus non tenetur ad expenſas litium, quas vxor habet.*
15 *Vxor ſperare non poteſt ex diuitijs mariti ſuæ calamitatis ſubſidium.*
16 *Alimenta etiam ſumptus litis vt pauperi debeant ſubminiſtrari, ſi agitur in prima iſtantia leuis, & ſummaria prolatio ſufficit, & num. ſeq.*
Si vero in ſecunda ſat dicitur probatio, quæ oritur ex ſententia, nec plenè, & concludenter ius ſuum tenetur actor iuſtificare, ibidem, & num. ſeq.
17 *Vxoris repetentis dotem, vbi alimenta taxari debent, illa ad rationem quinque taxantur.*
Quandoque verò Rota taxauit ad rationem quatuor, ibidem.

DECISIO L.

FVit reſolutum intrare arbitrium ad effectum ſubmini-
ſtrandi alimenta, & ſumptus litis Victoriæ Caſtraca-
næ Agenti poſt tranſitum ad ſecunda vota ad repetitionem
ſuæ dotis ſcut. 3000. monetæ Vrbini, contra bona hæredi-
taria Raynerij Nulphi eius primi viri. Concurrunt enim
pro ea paupertas, & præſumptio boni iuris, † quæ ſunt 1
duo requiſita, *l. fin. §. quod ſi es, C. de ordin. cognit.* Aretin.
*in cap. ſi quis teſtium num.*14. & 15. ibique Felin. *num.*9. *verſ.*
ſecundus caſus de teſtibus, Surd. *de alim. tit.* 1. *quæſt.* 120.
*num.*9. Guidopap. *deciſ.*561. *num.* 1. Boer. *deciſ.*304. *num.*4.
Et in terminis vxoris † repetentis dotem, Afflict. *deciſ.* 10. 2
num. 1. & 2. Creſcent. *deciſ.* 8. *num.* 1. *de iud.* & paſſim Ro-
ta ſeruat, vt apud ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 189.
num. 1. & coram bon. mem. Buratto *deciſ.* 15. *num.* 1. & *de-*
ciſ. 707. *num.* 1. & apud vtrumque plenè notant Addent.

Paupertas viſa eſt ſufficienter probari, non ſolùm quia
de iure præſumitur, cùm ſit connaturalis, & intrinſeca,
qualitas verò diuitiarum aduentitia, † & repugnans natu- 3
ræ, cum quilibet nudus, & pauper naſcatur iuata mora-
lem, & elegantem text. *in cap. ſicut ij* 47. *diſtinct. verſic.*
quando in hanc ingreſſus es lucem, Aret. *conſ.* 66. *num.* 8. Al-
ciat. *de præſumpt. reg.*2. *præſumpt.*27. *in princip. & per tot.*
Benincaſ. *tractat. de pauper. quæſt.*3. *num.* 5. & *ſeqq.* Ioſeph.
Ludouic. *deciſ. Peruſin.*33. *num.*20. *verſic. Imo cum ſimus in*
dubio. Sed etiam quia ſumus in muliere repetente ſuam do-
tem, † quæ vltra eam nihil aliud habere præſumitur, An- 4
gel. *conſ.*81. *nu.*2. *verſic. primo quia*, Soccinus ſen. *conſ.*126.
*num.*2. *lib.* 1. Rota coram Gregor. *deciſ.* 398. *ſub num.* 5. &
coram Buratto *deciſ.*906. *num.* 3. & *in Ianuen. ſeparationis*
thori 4. *Iulij* 1633. *coram bon. mem. Coccino*, quæ præſum-
ptio ſufficit, † niſi ex aduerſo doceatur de contrario, The- 5
ſaur. *deciſ.*43. *num.*5. & in his terminis fuit dictum in *Ro-*
mana alimentorum 1. *Aprilis* 1639. *coram bon. mem. Pi-*
rouano.

Præſumptio boni iuris oritur ex mandato pro reſtitu-
tione dotis Victoriæ ab A. Cameræ relaxato, quæ non
eneruatur ex eo, quod fuerit à dicto mandato prouoca-
tum, quia licet diſputent Doctores, an præſumatur pro ſen-
tentia, † cuius effectus fuit per appellationem ſuſpenſus, vt 6
per Abb. *in cap. quoniam contra num.* 19. & *ſeqq. de probat.*
& ibi Felin. *num.*21. & *ſeq.* & latè Beto. *num.* 228. *cum plu-*
ribus ſeqq. Omnes tamen communiter in hoc conueniunt,
quod inde oriatur quædam præſumptio iuſtitiæ, & rectitu-
dinis, quæ operatur, † vt pauperi collitiganti ſint præſtan- 7
da alimenta, & ſumptus litis, vt per celebrem text. *in l. ſi*
Inſtituta, §. *de inofficioſo, ff. de inoffic. teſtam.* firmant Dec.
*in d. cap. quoniam contra num.*134. *verſ. quarto facit*, Alciat.
de præſumpt. regul. 3. *præſumpt.* 9. *num.* 5. Menoch. *eodem*
*tract. lib.*2. *præſumpt.*67. *num.*41. Couar. *pract. quæſt. cap.*6.
*num.*6. *verſic. Secundum quod Doctores*, & ſic Rota ſemper
tenuit, vt coram Card. Caual. *deciſ.*554. *num.* 2. & coram
Buratto *dict. deciſ.*906. *num.* 7. cum alijs per Adden. ad
Gregor. *dict. deciſ.* 189. *num.* 7. *verſic. Præſumptio boni*
iuris.

Non obſtat, quod Victoria exegerit ſcut. 1200. ad com-
putum ſuæ dotis, ex quibus cùm poſſit ali, & ſumptus litis
ſoluere, ceſſet neceſſitas cogendi illos de Nulphis ad eo-
rum præſtationem cum alimenta, & ſumptus litis ſubmini-
ſtrentur Actori ſolùm in ſubſidium quando non habet
aliunde: Quia fuit reſponſum, quod ſcut. 1200. monetæ
Vrbini ſoluta Victoriæ in tot bonis, reſpondent ſolùm ſcut.
800. monetæ Romanæ, & fructus qui percipi poſſunt facto
calculo ad rationem quinque pro centenario, † prout fie- 8
ri debet, cùm in ſtabilibus conſiſtant, iuxta gloſ. *in auth.*
perpetuo, C. de Sacroſanct. Eccleſ. quam Rota ſæpius Ca-
nonizauit, non excedunt ſcut. 40. quæ cum nullo ſufficere
poſſint pro alimenta nobili muliere, & ſuſtinenda lite
Rotali, cogeretur Victoria de cuius boni iuris præſumptio-
ne iam conſtat, propter impotentiam litem deſerere, ad
quod inconueniens euitandum, ſemper † a collitigante 9
debentur alimenta, & ſumptus litis, vt per Rebuff. *ad con-*
ſtit. reg. tit. de ſentent. prouiſional. art. 1. *aliàs* 51. *gloſ.* 2.
num. 5. quod procedit ſiue agatur ad vniuerſitatem bo-
norum,

Digitized by Google

10 norum, vel ad maiorem partem, † vt in hoc caſu, ſiue
etiam agatur ad res particulares, prout reprobata Surdi di-
ſtinctione tenuit Rota *deciſ.* 749. *n.* 5. *part.* 2. *recent.* quam
ſequutus eſt Fontanell. *de pact. nupt. clauſula* 6. *gloſ.* 2. *p.* 4.
in fin. vbi teſtatur, quod Senatus Cathaloniæ ita obſeruat
Add. ad Gregor. *d. deciſ.* 189. *n.* 7. & Add. ad Buratt. *d. de-
ciſ.* 707. *ſub n.* 6.

Minus reſiſtit, quod Victoria dicatur nupta Equiti de
Pazzis, ſecundo viro diuiti, qui poteſt ſubminiſtrare ali-
menta, & ſumptus litis; quia vltra quod diuitiæ dicti Equi-
tis non probantur reſpondetur, quod etiamſi de illis con-
ſtaret, hoc tamen non ſuffragaretur Nulphis, quia diuitiæ
11 Mariti non faciunt quominus † conuentus ab vxore paupe-
ri teneatur ei præſtare alimenta, & ſumptus litis, Crauett.
conſ. 164. *num.* 2. *verſ. non obſtat ſecundum vſque ad fin.* Non
enim inde tollitur paupertas vxoris, quia maritus, cui dos
12 ſoluta non fuit, † eam alere non tenetur, ſi indotatam non
accepit, *l. fin. C. ad Senat. conſ. Velleian.* Alex. *in l. ſi cum
dotem*, *§. ſin autem*, *n.* 8. *ff. ſolut. matrim. & conſ.* 56. *n.* 10.
lib. 4. Roman. *conſ.* 517. *n.* 2. *verſ. aut eſt indotata*, *& ibi
plena additio ſub littera D.* Neuizan. *in Sylua nupt. lib.* 1.
n. 45. Guidopap. *deciſ.* 439. *ſub n.* 1. Boer. *deciſ.* 22. *n.* 1. &
Rota *deciſ.* 907. *n.* 3. *p.* 4. *diuerſ.* & ſi partem tantum pro-
13 miſſæ dotis recepit, † non tenetur ad integra alita, ſed ſo-
lum pro rata ſolutæ dotis, vt laté Surd. *de aliment. tit.* 7.
quæſt. 17. *n.* 5. *& ſeqq.* & Gomes *in l.* 50. *Tauri num.* 31. Et
14 multò minus tenetur ad expenſas litis, † quæ difficilius de-
bentur cum in his ceſſet fauor alimentorum, Innocent. *in
c. per veſtras in fin. de donat. inter vir. & vxor.* Cephal.
conſ. 127. *n.* 10. *verſ. non obſtat*, Creſcent. *deciſ.* 8. *n.* 1. *in
fin. & n.* 2. *de iud.* Surd. *vbi ſupra tit.* 1. *quæſt.* 120. *num.* 10.
15 Vndè fruſtra, & perperam allegantur diuitiæ mariti, † cùm
vxor non poſſit inde ſperare ſuæ calamitati ſubſidium, *l. ad
probationem* 21. *in fin. C. de probat.*

Demum non obſtant multa quæ obijciuntur contra vali-
ditatem, & iuſtitiam dicti mandati, quia hæc non ſunt diſ-
cutienda in hoc articulo, ſed in cognitione negotij principa-
lis repetitionis dotis, vbi omnia plenè examinabuntur. None
enim pro decernendis alimentis, & ſumptibus litis ſufficit
ſola præſumptio boni iuris, quæ hic non deficit, vt ſupra
oſtenſum. Alias ſi Actor cogeretur ius ſuum plenè iuſtifica-
re nunquam, eſſet locus alimentis, & ſumptibus prædictis
niſi lite finita, & poſt totalem cauſæ expeditionem, & pau-
16 per † propter impotentiam ſemper cogeretur cauſam deſe-
rere ad quod abſurdum euitandum Tribunalia totius Orbis
admiſerunt, quod ſufficiat ſola præſumptio, quæ oritur ex
ſententia, vel leuis, & ſummaria probatio ſi agatur in
prima inſtantia, & nulla fuerit lata ſententia. Hæc enim
fuit ſententia Rotæ antiquæ *deciſ.* 2. *de Iudic. in antiquior.*
& Afflict. *deciſ.* 10. *&* 11. Qui teſtatur ita bis diffinitum
17 fuiſſe in Concilio Neapolitano. † Idemque probat aſſeue-
rans ita obſeruari in Regno Franciæ, Rebuff. *ad Conſtit.
Regias de ſentent. prouiſionalibus d. art.* 1. *alias* 51. *gloſ.* 2.
n. 5. Couarr. *pract. quæſt. cap.* 6. *n.* 6. *ſub verſ. ſecundum quod
Doctores*, Moliu. *de primog. Hiſpan. lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 39.
Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 236. *n.* 50. *& cap.* 567. *n.* 25. &
laté Fontanell. *de pact. nupt. clauſ.* 6. *gloſſ.* 2. *part.* 4. *n.* 51. *&
tribus ſeqq.*

Quò verò ad quantitatem cum reſiduum dotis non ſolu-
tæ ſit ſcutorum 1800. monetæ Vrbini. Pro nunc arbitrati
ſunt Domini, quod vltra fructus, qui ex bonis iam rece-
ptis per Victoriam percipi poſſunt, debeantur ſcuta ſex eiuſ-
dem monetæ quolibet menſe, itaut facta reductione mo-
netæ Vrbini ad Romanam habitura ſit Victoria pro hoc re-
ſiduo dotis inexactæ ſcuta quatuor menſtrua monetæ Ro-
manæ ad rationem ſaltem quatuor pro centenario, cui ta-
xationi viſum fuit Nulphos acquieſcere poſſe, cum alias
quoties pendente lite vxori repetenti dotem ſunt taxanda
18 alimenta, † ea taxari ſoleant ad rationem quinque pro cen-
tenario quantitatis petitæ quando illa eſt certa, vt in hoc
caſu, *vt per tex. in §. quia vero Leonis*, *Auth. de non alienan-
dis*, firmat Afflict. *deciſ.* 284. *in fin.* quem ſequutus fuit Fon-
tanell. *vbi ſupra clauſ.* 4. *gloſſ.* 18. *part.* 1. *n.* 52. *&* 53. Re-
ſeruarunt tamen Domini ſibi facultatem in proceſſu cauſæ,
& arbitrium huiuſmodi alimenta augendi, vel diminuendi.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO,

Sac. Rotæ Decano.

Leodieñ Modiorum Speltæ.

Veneris 29. Nouembris 1641.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione an pactum de retrouendendo, quod hodie in emptione annui redditus ſemper apponitur, intelligatur ineſſe in reddditu conſtituto cum clauſulis in perpetuum, & temporis infinitatem denotantibus maximè in antiquis, quo tempore huiuſmodi redditus ita creari ſolebant.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata ſine citatione eſt nulla.*

2 *Citationis defectus patet ex reuolutione, & inſpectione actorum.*

3 *Inſtrumenta vt probent produci debent authentica, nec copiæ, aut exempla ſufficiunt.*

4 *Inſtrumenta exemplata per Notarios non rogatos, quamuis plures non probant.*

5 *Redditus annuus conſtitutus cum clauſulis in perpetuum, & denotantibus infinitatem intelligitur perpetuus, & irredimibilis.*

6 *Redditus annuus olim, ſcilicet antiquiſſimis temporibus conſtitui ſolebant irredimibiles.*

Redditus annuus præſumitur conſtitutus iuxta frequentiorem vſum illius temporis, quo venditus fuit, num. 6.

7 *Pactum de retrouendendo non præſumitur niſi probetur.*

8 *Pactum de retrouendendo non eſt de ſubſtantialibus, ſeu naturalibus emptionis cenſus, ſed de accidentalibus.*

Accidentalia contractus non præſumitur illi ineſſe, cùm poſſint ab eo ſeparari, n. 8.

9 *Contractus cenſetur initus ſecundum ſuam naturam.*

10 *Annuus redditus cenſetur emptus abſque pacto redimendi.*

Emptionis natura ea eſt, vt rei emptæ dominium acquiratur emptori perpetuo, & irreuocabiliter.

11 *Perpetuum, & temporale vbi aliquid eſſe poteſt ſemper præſumitur perpetuum.*

12 *Redditus annuus emphyteoticus, aut debitus pro locatione perpetua de ſui natura eſt irredimibilis.*

DECISIO LI.

IVdex primæ inſtantiæ tulit ſententiam ad fauorem Ioannis Haling Scabini Leodieñ qua declarauit, quod annua reſponſio modiorum 14. ſpeltæ ante 200. annos ſolui ſolita ex diuerſis bonis Capitulo, & Canonicis Eccleſiæ Collegiatæ S. Dionyſij eſſet redimibilis, dictoque Ioanni competere ius illam reluendi pro eadem ſorte principali, qua empta fuit, dictaque ſententia fuit confirmata à Iudice ſecundæ inſtantiæ coram quo poſt obitum Ioannis cauſa reaſſumpta fuit à Franciſco Haling Scabino, & Petro Bex Exconſule Leodienſibus.

Interpoſita ab ijs ſententijs appellatione, & cauſa mihi in Rota commiſſa, propoſui dubium, An illæ eſſent confirmandæ, vel infirmandæ, & Domini pro infirmatione reſponderunt, ſtante earum nullitate, & iniuſtitia.

Nullitas prouenit ex defectu citationis ad ſententiam,
† quæ nominatim præcedere debet, alias ſententias non 1
ſubſiſtit *Clem. ſæpe de verb. ſignific.* Rota *deciſ.* 17. *n.* 2.
de re iud. in nouis, & coram Card. Mantic. *deciſ.* 291.
num. 1. & coram Reuerendiſſimo D. meo Decano *de-
ciſ.* 165. *num.* 18. *part.* 6. *recent.* Qui defectus patet ex
inſpectione, & reuolutione actorum, † ex quibus hu- 2
iuſmodi negatiua probatur Dec. *conſ.* 483. *num.* 6. Becc.
conſ. 40. *num.* 2. *in fin.* Herculan. *de proban. negat. n.* 176.
Rota *deciſ.* 64. *num.* 2. *part.* 1. *diuerſ.* & coram ſan. mem.
Gregor. XV. *deciſ.* 416. *num.* 5. cum alijs relatis ibi per
Add. *num.* 8.

Iniuſtitia verò probatur ex eo quia dictæ ſententiæ pronunciant dictum annuum redditum eſſe redimibilem,

Digitized by Google

lem, & Ioanni competere ius illom reluendi mediante reſtitutione ſortis principalis, de qua fit mentio io quodam documento ſub data anni 1422. in quo tamen nulla vis fieri potetar, oec inde aliqua probatio deſumi, cum ſit ſimplex copia extracta per Notarium non rogatum, quæ originali non exhibito fidem non meretur: Inſtruoenta
3 enim vt probent † debent produci autheotica, nec ſufficiunt copiæ, & exempla, *l. ſancimus*, *& ibidem gloſ. in verb. non exempla, C. de diuerſ. reſcript. l. 2. ff. de fid. inſtrum. c. 1. extra eod. tit.* latè Purpurat. *in authen. ſi quis in aliquo à num. 2. vſque ad 12. C. de edendo*, cum alijs adductis *in Romana Cambiorum 15. Aprilis præteriti coram me*. Quod
4 procedit † quamuis plutes Notarij illud exemplaſſent Purpur. *in d. auth. ſi quis in aliquo n. 14.* & ibidem Caſtreo. *n. 2. in fin.* Soccin. ſen. *conſ. 120. n. 1. in fin. verſ. & hæc opinio confirmatur lib. 1.* Cur. iuo. *conſ. 166. n. 3. lib. 1.* vbi teſtatur de communi, & alios cumulat Grat. *diſcept. forenſ. cap. 852. num. 1. & 32.*

Et circomſcripta etiam fide dicti documenti, adhuc tamen redditus præfatus non poterat declarati redimibilis, quia cùm ibi legatur, quod eius venditio fuit facta in per-
5 petuum, † aliæque adſint clauſulæ denotantes infinitatem, apertè conuincitur fuiſſe conſtitutum ſine aliqua præfinitione temporis, eumque perpetuo duraturum, & irredimibilem, *l. purè, §. fin. ff. de dol. except.* Bald. *conſ. 372. ſub n. 2. lib. 4.* Grat. *diſceptat. forenſ. cap. 985. n. 11.* & Rota *in Romana cenſus 9. Decembris 1621. coram bon. mem. Card. Veroſpio, quæ eſt deciſ. 394. n. 1. poſt Cenc. de cenſib. ſecundum modernam impreſſionem Taurinen.* & in terminis fuit dictum *in alia Leodien. modiorum Spelta 1. Martij 1641. coram me.*

Quod eo magis roboratur. Tum quia agitur de redditu venditio io perpetuum ſupra duo ſæcula, quibus antiquis temporibus frequentiſſimus erat vſus ſimilium cenſuum
6 irredimibilium, vnde † præſumendum eſt talem fuiſſe conſtitutum iuxta frequentiorem illorum temporum conſuetudinem, Couarr. *var. reſolut. lib. 3. cap. 10. n. 5. verſ. tertiò ſi minimè*, Cald. *de iur. emphyt. lib. 3. cap. 11. num. 11.* Gratian. *vbi ſupra d. cap. 985. num. 12.* Rota *dicta deciſ. 394. num. 2.* poſt Cenc. *de cenſib.* cum alijs adductis *in dicta Leodien. coram me.*

Tum quia huius redditus conſtitutio fuit facta per viam emptionis, & venditionis, neque apparet per ſcripturam, aut per teſtes, nec alio modo probator fuiſſe conoeorum, quod redimi poſſet, vode in dubio præſumi debet perpetuus, & irredimibilis, non ſolum, quia pactum de retro-
7 uendendo in venditione non † præſumitur niſi probetur, *vt per text. in l. 2.* cum ibi notatis, *C. de pact. inter emptor. & vendit.* atgnunt in his terminis Couarr. *d. cap. 10. num. 5. verſ. quartò quoties*, Boccac. *de cenſib. part. 1. n. 36.* Duard. *eodem tract. tom. 1. in proœm. quæſt. 19. num. 13. & 14.* Frideric. Martini *de iure cenſuum cap. 7. num. 132. cum ſeqq.* Illud enim non eſt de ſubſtantialibus, ſeu naturalibus em-
8 ptionis cenſus, ſed † de accidentalibus, quæ non præſumuntur ineſſe contractui, cum poſſint ab eo ſeparari, Menoch. *conſ. 35. num. 19. & 20.* & in puncto Duard. *vbi ſupra d. quæſt. 19. num. 7. & 8.* & Frideric. Martini *d. cap. 7. num. 133. & ſeqq.* ſed etiam quia contractus cenſetor initus
8 † ſecundum naturaro ſuam, *l. quæro, §. inter locatorem, ff. locati*, Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 38. num. 1. & ſeqq.* Et conſequenter dictus redditus debet cenſeri eioptus abſque pacto redimendi ſecundum naturam emptionis,
10 † quæ eſt, vt rei emptæ dominium acquiratur emptori perpetuo, & irreuocabiliter, Frideric. Martin. *dicto cap. 7. n. 136. & 137.*

11 Et demum, qnia vbi aliquid poteſt eſſe temporale, † & perpetuum in dubio perpetuum cenſeri debet, Iaſ. *in l. ſufficit n. 2. ff. de condict. indeb.* Menoch. *de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 16. n. 16.* & multos coogerit Tiraq. *de retract. conuentional. §. 2. gloſ. 1. n. 39.*

Et viſa fuit ceſſare omnis dubitatio, quia cùm ex iuribus datis in Summario huius partis *n. 4.* apparet, quod Ioannes Kelman ſucceſſor veoditoris dicti redditus de anno 1519. Decano, & Capitulo emptoribus fecit reliuium contentum in ipſo Inſtrumento venditionis de diuerſis bonis, cum promiſſione, qnod illa conſeruaret abſqne eorum damno, eiſque annuatim præſtaret dictos modios 14. ſpeltæ, etiam ſi poſſet dici, qnod dictus redditus per prius, & ab initio eſſet redimibilis, ex tonc tamen, & in poſterum fuit indubitanter effectus irredimibilis, quia per dictum reliuium tranſijt io redditum emphyteuticum Decano, & Capitulo debitum pro dictis rebus, tamquam eorum proprijs per ipſum promittentem vigore dicti reliuij recognitis, & proinde oullo modo poterat iudicari redimibilis, cùm redditus emphyteuticus, † vel debitus pro loca- 12
tione perpetua de ſui oatura ſit irredimibilis, vt firmauit Rota *in d. Leodien.*

Et ita vna tantùm.

Supra in hac eadem cauſa habetur altera deciſio coram eodem Reuerendiſſ. Decano ſub die 1. Martij 1641. eſt deciſio 8.

R. P. D. HIERONYMO VEROSPIO.

Poſteà S. Romanæ Eccleſiæ Cardinali.

Bononieñ fideicommiſſi de Naſcentorijs.

Mercurij 4. Decembris 1641.

A R G V M E N T V M.

Subſtitutio facta de filijs, & deſcendentibus, licet regulariter ſolummodo iudicetur vulgaris, & ſic per aditionem perſonæ in primo gradu vocatæ, ſuum operetur effectum, vt non amplius locum habere poſſit in ſequenti gradu à Teſtatore ordinato, hoc tamen non procedit, quoties illa per verba relatiua *huiuſmodi in infinitum*, vel aliter perpetuitatem temporis denotantia appareat concepta, quia tunc neceſſariò ad fideicommiſſariam trahitur.

S V M M A R I V M.

1 *Deſcendentes vbi fuerunt vocati ſine aliqua determinatione temporis admitti debent, quandocumque contigerit caſus a Teſtatore præuiſus.*

2 *Subſtitutio concepta per copulam, &, intelligi debet cum omnibus qualitatibus, quæ in præcedenti fuerunt adiecta, & num. ſeqq. vbi vide.*

3 *Coniectura admittuntur ad interpretationem voluntatis Teſtatoris reſpectu temporis, quo conditiones per eum adiectæ impleri voluerit.*

4 *Vocatio filiorum, & deſcendentium ſub nomine collectiuo facta continet vulgarem, quæ facit per aditionem primo loco vocati caducari ſubſtitutionem perſonæ, in ſequenti gradu conſtitutæ.*

Intellige, vt num. ſeqq.

5 *Dictio relatiua,* huiuſmodi, *poſita in ſequenti ſubſtitutione arguit in ea fuiſſe repetitas omnes qualitates ſubſtitutionis præcedentis.*

Amplia hoc idem procedere, vbi adeſt dictio, in infinitum, *ibidem, & n. 7.*

6 *Vocatio filiorum, & deſcendentium vbi verba teſtatoris habent tractum ſucceſſiuum, aut perpetuitatem temporis reſpiciunt eo caſu non continet ſolam vulgarem, ſed neceſſario trahitur ad fideicommiſſariam, ibidem.*

8 *Cognatus teſtatoris dicitur, qui eidem per fœminam eſt coniunctus.*

9 *Agnatum, aut cognatum, alicuius qui ſe probat admitti debet ad ſucceſſionem, ad quam cognati, vel agnati fuerunt vocati, dum non comparet alius ipſum in gradu præcedens.*

10 *Cognati ad fideicommiſſum vocati intelliguntur illi, qui ſunt de familia teſtatoris, vbi poſt vocationem illorum fuerunt addita verba,* ipſius teſtatoris.

11 *Vocatio agnatorum, & cognatorum ipſius teſtatoris, ſi teſtator nullos agnatos habebat, intelligitur de cognatis, non autem agnatis.*

12 *Verba poſita in fine orationis vbi in vna tantum parte verificari poſſunt de illa, non autem de alia veniunt intelligenda.*

13 *Soror patruelis teſtatoris venit appellatione filiorum deſcendentium ex agnatis.*

14 *Subſtitutio generalis comprehendere non poteſt eas perſonas,*

Digitized by Google

nas ; quibus particulariter fuit in alia ſubſtitutione prouiſum.

15 *Limita vbi plures caſus fuerunt à teſtatore conſiderati, quia tunc vna ſubſtitutio non derogat alteri, ſed vtraque ſuum effectum operare debet.*

DECISIO LII.

CONfirmarunt Domini deciſionem factam ſub die 3. Decembris * anni proximè præteriti, quæ confirmando ſententiam Rotalem iterùm declarauit, quod Angelo erat concedenda immiſſio in bonis, & hæreditate Ioannis Raynerij teſtatoris, etenim exiſtentia fideicommiſſi, quæ neceſſaria erat ante omnia in hoc iudicio, & negabatur à Monialibus Sanctæ Mariæ Nouæ in Ciuitate Bononiæ, & alijs poſſeſſoribus bonorum dictæ hæreditatis probatur ex teſtamento eiuſdem Ioannis Raynerij, quia in illo conſtituti fuerunt plures gradus hæredum, & in caſu, quo nemo ex illis exiſteret tempore obitus ipſius Teſtatoris apparebat ab eo inſtitutus hæres Alexander filius Æmilij, ſeu nepotis ex Conſtantia ſorore, ſi etiam ille ſupereſſet tempore, quo ipſe Teſtator moreretur, non exiſtente verò Alexandro inſtitutus fuit filius ſecundogenitus ex eodem Æmilio, & non extantibus deſcendentibus maſculis eiuſdem Æmilij inſtituti fuerunt filij fœminarum, quibus etiam deficientibus inſtitutus fuit hæres filius primogenitus, qui natus eſſet ex agnatis, aut cognatis ipſius Teſtatoris, quæ conditio non exiſtentiæ lineæ Æmilij ſatis erat, quod quandocumque contigiſſet, (vt hodie) deberet eſſe locus ſucceſſioni deſcendentium
1 ex cognatis Teſtatoris, † dum illorum vocatio legebatur concepta ſine aliqua determinatione temporis, vt notauit Imol. *in l. ſed ſi ad tempus in fin. ff. ad Trebellian.* Soccin. ſen. *in l. ſolemus, num. 6. ff. de condit. & demonſtr.* vbi dicit ita conſuluiſſe cum Alexandro Præceptore ſuo, qui hoc tenuit *in conſ.* 53. *num.* 8. *lib.* 6. & *conſ.* 101. *num.* 12. *lib.* 7. & Soccin. ſequuti fuerunt Dec. *conſ.* 480. *num.* 8. Ruin. *conſ.* 9. *num.* 8. & *conſ.* 126. *num.* 52. *lib.* 1. Patiſ. *conſ.* 18. *num.* 43. *vol.* 2. Rota *in Romana fideicommiſſi de Gallis 16. Nouembris 1595. coram Card. Pamphilio in 4. par. diuerſ. deciſ.* 490. licet ex alia cauſa in ea deciſum fuerit pro deficientia fideicommiſſi, & *in Viterbien. Caſtrorum 23. Maij 1635. coram bon. mem. Coccino.*

Neque viſum fuit hunc defectum lineæ Æmilij poſitum fuiſſe à Teſtatore pro conditione, quæ ſuccedere deberet tempore ſui obitus, ſicut dicebatur colligi ex præcedente inſtitutione facta de Alexandro, & alijs filijs Aemilij, quorum exiſtentia expreſsè ab eo conſiderata fuit de tempore, quo ipſe moreretur; Vnde ſequens ſubſtitutio, in qua vocati fuerunt deſcendentes ab agnatis, aut cognatis intelligi deberet ſub eadem conditione temporis, dum hæc vltima ſubſtitutio coniuncta erat cum antecedenti co-
2 pula, &, † quæ efficiebat vt cenſeri deberent in ſequenti ſubſtitutione repetitæ omnes qualitates præcedentes ſicut hæc fuit ratio deciſionis *in dicta Romana fideicommiſſi de Gallis coram Card. Pamphilio*, & tradit Peregr. *de fideicommiſſ. art.* 29. *num.* 15. Etenim contrarium viſæ fuerunt oſtendere plures coniecturæ, quæ ſuadebant, vt in hac poſteriori ſubſtitutione non fuiſſet requiſita ea quali-
3 tas temporis, † & communiter admitti ſolent in hac materia ſuper interpretatione voluntatis Teſtatoris reſpectu temporis, quo, hæc, vel aliæ ſimiles conditiones impleri debent, vt voluit idem Soccin. *in conſ.* 51. *num.* 21. *vol.* 4. Ruin. *conſ.* 22. *num.* 12. *vol.* 2. Socc. iun. *conſ.* 172. *num.* 28. *lib.* 2. & latè firmatum fuit *in Auenionen. fideicommiſſi 5. Decembris 1635. & 10. Maij, ac 6. Iunij 1636. coram R. P. D. meo Panzirolo.* Sed non viſum fuit opus eiſdem coniecturis pro declaranda hac voluntate, dum ipſe Teſtator illam explicauit in poſteriori parte teſtamenti, quia poſtquam in eo conſtituit, quod ſeruari deberet in vnoquoque gradu hæredum ex pluribus, quos nominauit, iterùm explicauit ordinem, aut modum, quem teneri volebat, ac ſeruari in ſua ſucceſſione, quod declarauit ijs verbis, quæ legebantur in teſtamento, *quod ſi in aliquo gradu, & ordine ſucceſſiuo inſtitutionum prædictarum inſtitutis, vel inſtitutus, ac hæres poſtea quandocumque deceſſerit cum filijs maſculis legitimis, & naturalibus vno, vel pluribus ipſos filios, vnum, vel plures in capita, & illorum deſcendentes maſculos legitimos, & naturales inſtitui-pes, vt ſupra inſtituit, & ſubſtituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum reſpectiuè;* quibus verbis duos caſus complexus fuit, vnum ſi Alexander filius Aemilij, qui erat vnus ex ſubſtitutis moreretur cum filijs, & deſcendentibus, & in hac ſucceſſione certum eſt, quod ille conſtituere voluit fideicommiſſum perpetuum inter omnes deſcendentes Aemilij; Alterum, qui erat primo contrarius ſi contigiſſet mori Alexandrum ſine filijs, aut deſcendentibus, & in hoc caſu ſuccedere voluit inſtitutos in ſequenti gradu, qui erant filij primogeniti ex agnatis, aut cognatis.

Neque de hoc vltimo caſu dici poterat, vt ſubſtitutio agnatorum concepta ſub ea conditione ſi ſine filijs expirauerit ſtatim, ac Alexander primo loco inſtitutus ſuſcepiſſet filios, eo quia huiuſmodi vocatio filiorum, & deſcendentium † ita facta ſub nomine collectiuo ſolum cen- 4
ſeretur continere vulgarem, vnde deſcendentes præſumi deberent vocati ordine ſucceſſiuo, & per aditionem primo loco vocati facta fuerit irrita, & caduca ſubſtitutio perſonæ conſtitutæ in ſequenti gradu, iuxta doctrinam Cuman. *in l. cum ita, §. in fideicommiſſo, ff. de leg. 2. ſub num. 4. & in l. Gallus, §. quidam rectè, ff. de liber. & poſthum. num.* 7. cuius ſententiam ſequutus fuit Surd. *deciſ.* 346. *num.* 18. reprobata contraria opinione Caſtr. *in d. §. quidam rectè num.* 9. & tenuit Rota *in Bonon. fideicommiſſi de Pannolinis 10. Decembris 1610. coram Card. Marquemontio, & in Romana fideicommiſſi de Vrſinis 1. Maij 1611. coram bon. mem. Pirouano, quæ ſunt in 1. part. recent. deciſ.* 266. *num.* 12. & *deciſ.* 320. *num.* 35. ſi enim filij, & deſcendentes Alexandri non fuerunt poſiti in conditione ſimpliciter, ſed cum adiectione eius dictionis relatiuæ *huiuſmodi*; quæ legebatur poſita in 2. parte ſubſtitutionis, & ſuadebat, vt cenſeri deberent in ea repetitæ omnes qualitates ſubſtitutionis præcedentis, † atque ita 5
etiam dictio illa, *in infinitum*, cum qua nominati fuerunt deſcendentes ſubſtituti in prima *ex not. à gloſ. in cap. ſi Abbatem de elect. in 6. in verbo huiuſmodi*, & tradit Rebuff. *in l. 1. ff. de verb. ſignific. in verbo huiuſmodi ſtipulatione.* Et hanc coniecturam ſatis eſſe putauit Cuman. *in d. §. in fideicommiſſ. ff. de legat. 2. eodem num.* 4. pro declaratione mentis Teſtatoris, vt proſpicere voluerit non ſolum primis, ſed etiam alijs deſcendentibus poſterioribus, quorum obitus contigiſſet longè poſt mortem ſuam, idemque voluit *in l. Gallus, §. quidam rectè num.* 7. vbi declarat opinionem contrariam non habere locum quotieſcumque verba teſtamenti, cum quibus fuerunt ſubſtituti deſcendentes haberent tractum ſucceſſiuum, † aut alia ratione reſ- 6
picerent perpetuitatem temporis, ſed ſubſtitutionem ita factam neceſſariò trahi ad fideicommiſſariam cùm non ſit veriſimile Teſtatorem ſenſiſſe de his perſonis tantùm, quæ fuiſſent ſuperſtites tempore mortis ſuæ, & idem notarunt Soccin. *in §. quidam rectè num.* 8. Iaſon. *num.* 54. Alex. *conſ.* 24. *num.* 4. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 127. *num.* 19. *vol.* 2. Menoch. *conſ.* 82. *num.* 54. Couar. *in cap. Raynutius, §. 2. de teſtam.* Peregr. *de fideicomm. art.* 18. *num.* 22. Molin. *de primog. lib. 1. cap. 6. num.* 15. & eandem ſententiam ſequuta fuit Rota coram Card. Seraph. *deciſ.* 409. *num.* 10. in qua deciſione ponderatæ fuerunt ſimiles dictiones † *in in-* 7
finitum, & in dicta *Bonon. de Pannolinis 9. Decembris 1610. coram Cardin. Marquemontio, & in Romana fideicommiſſi de Vrſinis 9. Maij 1611. coram bonæ memor. Pirouano.*

Probari viſa fuit Dominis altera qualitas, quæ erat neceſſaria in hoc iudicio, vt conditio fideicommiſſi impleta fuiſſet in perſona Angeli, nam caſus huius vocationis continebatur in ſecunda parte eius ſubſtitutionis, quæ non exiſtente linea Aemilij continebat vocationem filij primogeniti proximioris agnati, aut cognati ipſius Teſtatoris, quã qualitatem probauit Angelus concurrere in propria perſona, quia cùm eſſet nepos Hieronymæ, quæ fuit ſoror patruelis Ioannis Raynerij dicebatur illi cognatus † tanquam 8
coniunctus per fœminam, vt notatur *in l. non facile, §. cognationis, ff. de Grad. & Affin. & in §. atqui inſtit. de Grad. Cognat.* ſatis verò erat Angelo hæc qualitas, vt admitti deberet ad iſtam ſucceſſionem Ioannis Raynerij, dum non aderat alius, † qui diceret, aut probaret 9
ſe eſſe filium primogenitum alterius agnati, aut cognati, qui eum præcederet in gradu, *vt not. in l. 2. C. de ſucceſſ. edict. & in l. is poteſt, ff. de acquir. hered.* vbi Alex. *n.* 15. Cuman. *num.* 1. Iaſ. *num.* 83. Rip. *in l. in illa n. 26. ff. de*

Digitized by Google

*verb. oblig. & deciſum fuit in Aretina Cappellania 4. Iu-
nij 1603. coram Cardinali Pamphilio , & in Tiburtina
Cappellania 16. Nouembris 1605. coram bon. mem. Coc-
cino .*

Neque viſum fuit talem eſſe Comitem Ioannem Tha-
dæum , qui etiam in hoc iudicio petebat immiſſionem
ſuper eadem hæreditate Ioannis Raynerij , ac præcipuè
negabat vocationem Angeli eo quia ille eſſet agnatus Pyr-
rhi, qui fuit vltimus ex deſcendentibus Aemilij, quibus Te-
ſtator ſubſtituit filium primogenitum proximioris agnati,
aut cognati, ea enim qualitas proximioris non poterat re-
ferri ad perſonam Pyrrhi , ſiue alterius deſcendentis Ae-
milij quibus facta fuit hæc vltima ſubſtitutio , ſed ne-
ceſſariò intelligenda erat de perſona Teſtatoris, quia cùm
in fine eius ſubſtitutionis addita fuiſſet hæc verba *ipſius Te-
ſtatoris* , quæ legebantur immediate poſt nomen *proxi-*
10 *mioris cognati* , † illa reſtringebant neceſſariò anteceden-
tem appellationem proximiorum ad proximiores , ac fa-
miliam Teſtatoris , vt conſideratum fuit in deciſionibus
factis in hac cauſa , ac præcipuè in deciſione *ſub die* 19.
Decembr. 1638. *coram R. P. D. meo Ghiſilerio , & no-
tat. in l. peto , §. fratre , ff. de legat.* 2. vbi Bart. *num.* 1.
Alciat. *n.* 5. Ripa *in l. fil. famil. §. Diu. n.* 21. *ff. de legat.* 1.
Bald. *conſ.* 488. *num.* 3. Craſſ. *in §. fideicommiſſum quæſt.* 18.
n. 3. Card. Mant. *de coniectur. vltim. volunt. lib.* 8. *tit.* 12.
num. 31.

Neque excludi poterat ius illius dictionis, *ipſius* , ſub qua
Teſtator exprimendo proprium nomen viſus eſt deſigna-
re voluiſſe ſuam familiam, eo quia illa non haberet aliquem
ex agnatione ſua , vt dicebatur idem ſæpiùs declaraſſe
coram teſtibus , vnde ne talis ſubſtitutio redderetur inuti-
11 lis, & ſine effectu verba illa , † *ipſius Teſtatoris* dicebantur
referenda eſſe ad ſolam ſubſtitutionem cognatorum , cui
proximè coniuncta erant , vt nor. Angel. *in authen. de hæ-
red. & falcid. §. hinc nobis num.* 37. *in fin. quem ſequutus fuit* ,
Dec. *in l. teſtamento , num.* 8. *C. de teſtam. & in conſil.*
546. *num.* 12. qui fundantur in diuerſitate rationis, quæ
conſiderari poteſt reſpectu vtriuſque ſubſtitutionis , itaut
talis dictio , aut aliæ ſimiles quamuis poſitæ in fine totius
12 orationis,† tamen neceſſariò reſtringi debeant ad vltimam,
in qua ſolum poterant operari vim ad effectum ſuum idem-
que obſeruauit Zanch. *in l. hæredes mei , §. cum ita , ff. ad
Trebell. num.* 1227. qui alios refert Simon. de Præt. *de in-
terpret. vltim. volunt. lib.* 3. *dub.* 3. *ſolut.* 9. *num.* 21. *fol.* 265.
& fuit dictum *in Leodien. fideicommiſſi* 19. *Decembris* 1610.
coram Card. Sacrato. Huic enim obiectioni reſponſum
fuit , quod vocatio agnatorum comprobari poterat , &
effectum ſortiri in perſona Galeatij , qui fuit pater An-
geli , quia cùm ille eſſet filius Hieronymæ , quæ vt dictum
13 eſt erat ſoror patruelis Ioannis Raynerij † poterat venire
appellatione filiorum deſcendentium ex agnatis, cùm
coniunctio , quæ intercedebat inter Hieronymam eius
matrem, & Ioannem Raynerium procederet à virili ſe-
xu, *vt not. in l. pronunciatio ff. de verb. ſignif. & in l. volun-
tas , C. de fideicom. & in l. ſunt autem , ff. de legit. agnat.
ſucceſſ.*

Neque obſtare viſum fuit , quod iterùm obijciebatur
vt Galeatius , aut alij filij Hieronymæ venire non poſſent
ſub nomine deſcendentium ex agnatis,eo quia filij fœmina-
rum , quæ eſſent agnatæ Teſtatori haberent in eodem
teſtamento particularem vocationem. Quæ ratio pluri-
bus confirmata fuit in deciſione præterita , cùm ex ea effi-
ci videretur , vt in generali ſubſtitutione comprehendi
14 non potuiſſent eæ perſonæ † quarum facta fuiſſet men-
tio , ſine alia ratione particulariter de ijs diſpoſitum fuiſſet
in altera ſubſtitutione ſpeciali , vt probat *text. in l. cohæ-
redi , §. qui patrem , ff. de vulg. & pupill.* & not. ibi Bart. &
Alex. *num.* 1. Verùm huic obiectioni reſponſum fuit, quod
nihil repugnabat , vt in deſcendentibus Hieronymæ conſi-
derari deberent caſus vtriuſque ſubſtitutionis cùm eamdem
conſiderationem appareat habuiſſe etiam Teſtatorem ,
ille enim duos caſus exiſtimauit euenire poſſe in ſucceſ-
ſione ſuorum agnatorum , quibus omnibus conſulere
voluit, & proſpicere in ſuo teſtamento, primum ſi ab agna-
tis naſcerentur filij maſculi , & hunc caſum expreſſit in
prima ſubſtitutione , cui locus fieri debebat poſt deficien-
tiam lineæ Aemilij, & talis dicendus erat Galeatius, dum
Hieronyma eius mater erat agnata Teſtatori ; Alterum
caſum conſiderauit , ſi ab eiſdem agnatis naſceretur filia
fœmina , quam excluſit à ſua hæreditate , vocando filios
primogenitos ex ea oriundos , & tales dici debebant nepo-
tes Hieronymæ , qui nati fuiſſent ex illius filiabus , & ita
hæ vocationes reſpiciebant diuerſitatem gradus , ac perſo-
narum , quæ deſcenderent ab agnatis, quod probat caſum
huius vltimæ ſubſtitutionis eſſe diuerſum ab antecedenti .
Vnde ex vna non cenſebatur alteri derogatum , ſed † vtra- 15
que operari debebat effectum ſuum prout alter ex eiſdem
caſibus contigiſſet , vt tradit Alex. *in d. l. cohæredi , §. qui
patrem num.* 7. *ff. de vulg. pupilli ſubſtitutione* , Bart. *in l. quæ-
ſitum , §. ſi quis fundum , ff. de fund. inſtruct. n.* 11. *& n.* 15.
in fin. & in l. Sempronio 34. *n.* 1. *ff. de vſufruct. leg. Dyn. in
cap. Generi* 34. *num.* 13. *de reg. iur. lib.* 6. Ruin. *conſ.* 168.
num. 31. *lib.* 3.

Et ita , &c.

*Pluresque in hac cauſa emanarunt deciſiones adduxi ſupra in
præcedenti part.* 8. *ad deciſ.* 98.

R. P. D. R O I A S.

Epiſcopo Terraconen.

Romana Domorum.

Lunæ 9. Decembris 1641.

A R G V M E N T V M.

Dominium directum ad effectum caducitatis ad
probandum, inſtrumenta locationum, ſolutio-
num, aliæque confeſſiones, & adminicula nul-
lius ſunt roboris, & momenti . Emptor rei em-
phyteoticæ , qui ſe obligauit aſſenſum Domini
impetrare , quem poſtea neglexit, ſi exinde ca-
ducitatem incurſit non poteſt euictionem præ-
tendere .

S V M M A R I V M.

1 *Reſtitutio in integrum conceditur ſtante iniuſtitia ſenten-
tiæ , qualiſcumque illa ſit etiam non notoria .*

2 *Tribunalia ſuprema reuocant ſententias vbi in actis de
illarum conſtat iniuſtitia .*

3 *Deuolutioni locus eſſe non poteſt , nec identitate rei deuo-
lutæ , nec directo probato dominio .*

4 *Deuolutionis in caſu ad probandum dominium dire-
ctum , ac identitatem rei deuolutæ non ſufficiunt lo-
cationis ſolutiones , aliaque confeſſiones , & admi-
nicula .*

5 *Caducitas non intrat in locatione .*

6 *Conſenſus domini directi reſeruatus cum clauſula* , qua-
tenus requireretur, & non alias, *non præiudicat na-
turæ locationis .*

Sed imò tuetur ab omni præiudicio , ibidem .

7 *Euictio vt alicui præiudicet , debent illi intimari mo-
leſtiæ .*

8 *Moleſtiæ intimatæ procuratori non legitimo , non haben-
tur in aliqua conſideratione .*

9 *Emptor qui aſſenſum domini directi impetrare teneba-
tur , ſi illum non impetrauit , ac proinde res ipſa
fuerit euicta , non poteſt agere de euictione , & in-
fra n.* 12.

10 *Caducitati locus eſſe ſolet ex alienationibus irrequiſi-
to Domino factis , & ſine ſolutione laudemij .*

11 *Alienatio rei emphyteuticæ facta ex cauſa neceſſaria ,
qualis eſt aſſignatio dotis , non requirit conſenſum do-
mini directi , nec illi ſoluitur laudemium .*

12 *Euictionem prætendere non poteſt , qui fuit cauſa euictio-
nis , & ſup. n.* 9.

13 *Venditione facta rei emphyteuticæ , cum clauſula* , ſal-
uo aſſenſu , & non alias &c. *non dicitur incurſa ca-
ducitas , quamuis ad traditionem fuerit deuentum ,
& num.* 14.

D E C I S I O LIII.

STeterunt hodie Domini in deciſis coram me ſub die
22. Iunij 1640. * in qua dictum fuit conſtare de
cauſis reſtitutionis in integrum ad fauorem Alphon-
ſi Ferri , illis potiſſimum fundamentis , deſumptis
ex in-

ex iniuſtitia ſententiæ Vicarij Vrbis contra Alphonſum
1 latè, † quæ ſufficit ad hunc effectum qualiſcumque ſit,
etiam non notoria Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 10. *n.* 12. *de ſent.*
ac re iud. Seraph. *deciſ.* 251. Caputaq. *deciſ.* 94. *part.* 3. Rota
in recent. deciſ. 492. *n.* 1. *p.* 1. *&* 307. *n.* 1. *p.* 2. & fuit dictum
in Ariminen. fideicommiſſi 14. *Martij* 1640. *coram R. P. D.*
meo Cerro, præſertim in ſupremis Tribunalibus, in quibus
2 ſententiæ † reuocantur, vbi in actis de iniuſtitia conſtat, vt
per Guidopap. *deciſ.* 215. *num.* 7. *&* 368. Cæſ. de Graſſ. &
Seraphin. *vbi proximè*.
In præſenti illa deſumpta fuit ex pluribus; Primò, quia
non fuit probatum vineam permutatam ab Alphonſo cùm
domibus Horatij Colutij extare ſub directo dominio Mo-
3 nialium, nec † identitatem eiuſdem, quibus deficientibus
deuolutioni locus eſſe non poterat Sarmien. *de redd. Ec-*
cleſ. part. 3. *cap.* 2. *num.* 23. *&* 24. Caputaq. *deciſ.* 280.
part. 1. *num.* 1. *&* 5. vbi quod tali caſu non ſufficiunt in-
4 ſtrumenta locationum, ſolutiones, † aliæque confeſſiones,
& adminicula, Seraphin. *deciſ.* 1453. *num.* 1. *& in Portuen.*
Stagni 29. *Iunij* 1637. *coram R. P. D. meo Panzirolo*, *& in*
Peruſina Emphyteuſis 13. *Februarij* 1640. *coram R. P. D.*
meo Dunozet, & quamuis de nouo fuerit adducta quænam
reuelatio facta per Bartholomæum Perinum vſque de
anno 1571. in qua fatetur ſe retenere in locationem à Mo-
nialibus Sancti Coſmati petias ſexdecim terreni &c. at-
tamen dicta reuelatio non probat bona controuerſa eſſe
emphytheotica, immò ea potius remanet excluſa, dum re-
5 uelatio loquitur de locatione, † in qua non intrat caduci-
tas Seraph. *deciſ.* 286. *num.* 5. *vſque ad* 16. *&* 288. *per*
totam.
Nec obſtat reſeruatio conſenſus Monialium in vendi-
tione ſecuta de anno 1590. quia fuit animaduerſum non
legi ſimpliciter reſeruatum, ſed cum clauſula, *quatenus re-*
quirebatur, *& non alias*, *&c.* non inde præiudicat propriæ
6 naturæ locationis, † ſed immò tuetur ab omni præiudicio
Surd. *conſ.* 186. *num.* 10. Seraphin. *deciſ.* 107. *num.* 7. Grat.
diſcept. 926. *n.* 4. *& part.* 6. *recent. deciſ.* 110. *n.* 13. *&* 14.
Secundò, quia euictio vineæ ſecuta non potuit nocere
dicto Alphonſo, dum ei non fuerunt intimatæ moleſtiæ
7 † prout erat neceſſe, Rip. *in cap. cum M. Ferrarien. n.* 162.
de conſtit. Rota *deciſ.* 388. *num.* 2. *part.* 3. *recent.* cum alijs
in deciſione hodie confirmata; & quamuis habentes cau-
ſam à Colutio contenderent intimationem fuiſſe ſecutam,
attamen ſufficienter conſtitit illam fuiſſe factam Ioanni Do-
8 minico Belgio, † qui non erat legitimus Procurator Al-
phonſi, nec inde fuit habita in conſideratione vti non legiti-
mè executa.
Tertiò, dicebant Domini inconcuſſum remanere funda-
mentum, quod euictio fuerit ſecuta culpa Colutij, nam ſi
vinea fortaſſe eſſet ſub proprietate Monaſterij, ad Colu-
tium tamen ſpectabat impetrare conſenſum Monialium
ea peculiari conuentione. Vnde ſi Colutius neglexit con-
ſenſum impetrare, prout tenebatur proprijs ſumptibus, non
8 inde valebat † agere ad euictionem cui ipſe dederat cau-
ſam, non curando aſſenſum illius Azo, *in Sicomen. C. de*
euiction. Surd. *conſ.* 15. *num.* 24. Rot. *in Romana Societatis*
officij 4. *Ianuarij* 1594. coram Corduba, *& p.* 5. *recent. de-*
ciſ. 337. *num.* 16.
Minus obſtare dicebant Domini, quod deuolutio inten-
tata per Moniales fuerit prætenſa ob alias alienationes prius
ſecutas, & primò ob alienationem factam à Portia Domi-
na vtili in Ioannem Baptiſtam Guidum eius primum vi-
rum; ſecundò in Alphonſum, dum cum eo tranſiuit ad
ſecunda vota, & tertiò in Colutium ſemper abſque ſo-
lutione laudemij, ac conſenſu Monialium, ea quibus alie-
10 nationibus ſic ſecutis † factum fuiſſe locum caducitati, *iux-*
ta tex. in l. fin. C. de iur. emph. c. potuit de locat. Inde ex iſtis
eſſe præſumendum fuiſſe intimatam caducitatem, fuit ta-
men replicatum præfatas primas alienationes per Portiam
factas fuiſſe ea cauſa aſſignationis dotis, & ſic ea cauſa
11 neceſſaria, † quo caſu non requiritur conſenſus Domini
directi; nec ſoluitur Laudemium, *in §. emphyteuſim in auth.*
de non alienan. Alex. *conſ.* 173. *lib.* 1. Iaſ. *in l. fin. C. de iur.*
emphyt. num. 107. Cephal. *conſ.* 59. *num.* 33. *lib.* 1. cum alijs
per Cald. *de iur. emphyt. lib.* 4. *cap.* 16. *n.* 21. *&* 22. Nec ve-
nit dicendum deuolutionem fuiſſe intentatam ea d. cauſa,
quod fuerit vinea data in dotem, dum ea ea non fuit incur-
ſa caducitas, ſed benè ex alienatione facta in Colutium,
cui ille deerat cauſam non impetrando aſſenſum Monia-
12 lium, vt dictum eſt ſibi imputandum venit. † Nec valet

agere ad euictionem, *l. ſi mancipium in princip. ff. de euict.*
Corn. *conſ.* 326. *vol.* 1. Surd. *deciſ.* 22. *num.* 1. *& part.* 5. *re-*
cent. deciſ. 377. *n.* 16.
Demum non obſtat, quod vltima permutatio fuerit fa-
cta ab Alphonſo in Colutium cum reſeruatione conſenſus
Monialium, qui non legitur impetratus, fuit tamen reſ-
ponſum in permutatione legi etiam clauſulas, *& non alias*,
aliter, *nec alio modo &c.* quæ operantur, vt venditio non
cenſeatur facta non adhibito conſenſu, nec ideò fuiſſe incur-
ſam caducitatem, quamuis fuerit deuentum ad traditionem
rei ante impetratum conſenſum Rimin. iun. *conſ.* 285. *n.* 59.
Corb. *in tit. de cauſ. priuat. ob alienat. lim.* 37. Grammat.
deciſ. 163. Clar. *in §. emphyteoſim quæſt.* 13. *n.* 5. Rota *in Ro-*
mana Vinearum 10. *Iunij* 1639. *coram R. P. D. meo Carrillo*,
poſtea confirmata ſub die 27. Nouembris præteriti ea quo
dicta verba, *& non alias*, *&c.* † faciunt deficere partium 14
conſenſum, ita ut nihil egiſſe videatur, niſi Domini con-
ſenſus acceſſerit, Curt. ſen. *conſ.* 8. *n.* 4. Corad. *conſ.* 3.
num. 23. Iaſ. *conſ.* 86. *num.* 16. *lib.* 3. Cephal. *conſ.* 118.
n. 13. cum alijs per Mareſcot. *var. lib.* 1. *cap.* 78. *n.* 3. Inde
reſtitutio in integrum venit concedenda.
Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

Deciſio iſta, quæ confirmatur, & emanata ſub die 22. *Iunij*
1640. *coram eodem Reuerendiſſ. Tarraconen. eſt in præce-*
denti par. 8. *recent. deciſio* 241.

R. P. D. CARRILLO,

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Engubina erroris calculi.

Lunæ 9. *Decembris* 1641.

ARGVMENTVM.

Computa diuerſa, & diſtincta vbi inter eaſdem partes adſunt, an eo caſu confeſſio, ſeu liberatio vnius partis loquens, *per reſto*, *e ſaldo*, dicatur generalis, vel ſoluen͂ ad vnum tantum computum ſit referenda.

SVMMARIVM.

1 *Acceptatio relationis Periti, qui aliquam partitam in calculo omiſit acceptanti non præiudicat.*
2 *Verba generaliter, & indiſtincte prolata non admittunt reſtrictionem, ſed generaliter ſunt intelligenda.*
3 *Fructus non debentur, ſorte principali ſoluta.*
4 *Confeſſio, ſeu liberatio generaliter facta comprehendit omnia debita ſingularia, quamuis illa ſpecialiter non fuerint expreſſa.*
5 *Computa diuerſa, & diſtincta inter eaſdem partes adeſſe poſſunt, & eſſe quibus dignoſcatur.*
6 *Liberatio debitoris facta per creditorem, ſi inter ipſos plura aderant computa, quamuis loquatur*, per reſto, e ſaldo, *an dicatur generalis.*
7 *Verba interpretari debent contra illum, qui ſe fundat in eis.*
8 *Confeſſio, vt noceat debet eſſe certa, & indubitata.*

DECISIO LIV.

NOn acquieſcente Michaele Angelo Zeccadoro deciſioni factæ Conuentinis tantum informantibus ſub die 10. Iunij * Anni currentis, qua firmatum fuerat, ſententiam Rotalem confirmatoriam alterius A. C. eſſe confirmandam, repropoſui denuò cauſam ſuper eiſdem, & vnanimi DD. conſenſu reſponſum fuit, ſtandum eſſe in deciſis.
Quandoquidem inconcuſſa remanent dictæ deciſionis fundamenta, quibus probatur iuſtitia ſententiæ condemnatis dictum Michaelem Angelum vti hæredem Franciſci fratris ad reſtituendum dd. de Conuentinis duas partitas, de quibus agitur, vnam ſcilicet ducatorum 216. auri de Camera, & altera ſcutorum 700. monetæ, non obſtante acceptatione Calculi facti per Peritum de conſenſu partium electum, quia cùm Peritus in eius calculo omiſerit per errorem deſcriptionem dictarum duarum partium ad

 credi-

1 creditum eorumdem de Conuentinis, † talis acceptario ipſis non præiudicat, Soccin. *conſ.* 190. *verſ. ex quibus pates lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 89. *num.* 34. *lib.* 1. Munoz. *de ratiocin. adminiſtr. cap.* 41. *num.* 5. *&* 12. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 761. *n.* 3. *cum ſeqq.*

Nec placuit reſponſio data, quoad primam partitam, nempè, quod ea non per errorem fuerit omiſſa, ſed ex voluntate partium, ſupponendo, quod calculatio facta fuerit ſolùm ſuper partitis, & computis eidem perito exhibitis, non autem ſuper illis, in quibus nulla aderat controuerſia, prout erat dicta partita ducatorum 216. quæ propterea compenſata dicebatur cum honorario prætenſo à dicto Michaele Angelo ob patrocinia præſtita à dicto Franciſco in defendendis litibus eorumdem de Conuentinis.

Nam nullibi probatur talis partium voluntas, imò potius contrarium conuincitur ex pacto adiecto in Inſtrumento tranſactionis initæ inter dictos Michaelem Angelum, & Conuentinos, ibi, *vt veritas circa præmiſſa habeatur, conuenere dicta partes per pactum expreſſum, quod computa inter eas iam facta, vt aſſeruere de datis, & receptis, iterùm fiant, & reuideri poſſint, & debeant*, hæc enim verba tanquam generaliter, & indiſtinctè prolata non admittunt præ- 2 tenſam reſtrictionem computorum ad certas † partitas ſed generaliter ſunt intelligenda, *l.* 1. *§. & generaliter, ff. de legat. præſtan. l. regula, ff. de iur. & fact. ignorant.* Surd. *deciſ.* 217. *num.* 9. Rota *deciſ.* 282. *num.* 11. *p.* 5. *recent.* & multò minus poteſt indè deſumi compenſatio cum prætenſo honorario, dum eædem partes hoc non dixerunt, & è contra voluerunt pro habenda veritate, quod computa iam facta denuò fierent, cùm igitur in reuiſione computorum apparuerit, dictam partitam ducatorum 216. non fuiſſe comprehenſam, meritò Zeccadorus condemnatur ad illius reſtitutionem.

Prout nec releuare viſum fuit id, quod repetebatur circa ſecundam partitam ſcutorum 700. ſcilicet illam reuera fuiſſe comprehenſam in ſolutione ſcutorum 1130. facta in Banco illorum de Donis ſub die 22. Septembris 1601. iuxta aſſertionem dicti Periti de conſenſu partium electi, ibi, *annullando la Poliza de' ſcudi* 700. *per eſſer compreſa in vn pagamento di ſcudi* 1130. *per il Banco de Doni ſotto li* 22. *Settembre* 1601. & proinde benè fecerit idem peritus ſi eam in calculo non deſcripſit ad creditum Conuentinorum.

Quia huiuſmodi Periti aſſertio erronea detegitur ex pluribus fundamentis ponderatis tam in tribus deciſionibus emanatis coram bon. mem. Pirouano, quàm in vltima coram me, & ſignanter ex eo, quod dictus Franciſcus de anno 1602. & ſic poſt dictam ſolutionem ſcutorum 1130. tranſmiſit computum Mutio Conuentino, in quo ſe conſtituit debitorem in ſcutis 42. pro fructibus eiuſdem partitæ ſcutorum 700. iuxta pactum inter eos conuentum in eadem Apoca per Peritum annullata, qui quidem fructus 3 non debebantur, † ſi creditum ſortis iam erat extinctum, Caputaq. *deciſ.* 103. *p.* 1. Caual. *deciſ.* 651. *num.* 5.

Nec de legalitate dicti computi poteſt dubitari, cùm fuerint in actis productum, ac formiter recognitum parte citata.

Quibus ſic ſtantibus non aduerſantur plures confeſſiones ipſius Mutij Conuentini emanatæ tam in eius libro rationum, quàm in epiſtolis datis in ſummario dicti Zeccadori, ex quibus apparet dictum Mutium poſt dictum computum ſibi tranſmiſſum de anno 1602. pluries ſe enunciaſſe creditorem dicti Zeccadori in minori ſumma dictorum ſcutorum 700. per verba, *per reſto, e ſaldo*, ac ſimilia, quinimò aliquando faſſum fuiſſe, nihil de ſuis pecunijs penes ipſum Zeccadorum remanſiſſe, vnde dicebatur, eumdem Zeccadorum penitus liberatum remanſiſſe, cùm 4 confeſſio, vel liberatio generaliter facta concernat † omnia debita ſingularia, licet ſpecialiter non fuerint expreſſa, vt probatur *in l. pluribus, ff. de accept.* & notat plenè Bart. *in l. Aurelio, §. Caius, ff. de liberat. legat.*

Quoniam fuit conſideratum duo computa, & rationes diſtinctas ſolitas fuiſſe teneri à Zeccadoro, cum Conuentinis, quarum altera dicebatur *il conto corrente*, continens exactiones redituum exiſtentium in Vrbe, quæ fiebant ab ipſo Zeccadoro, vti Procuratore dicti Mutij, & altera nuncupabatur *il conto à parte* reſpiciens creditum Chirographarum dictorum ſcutorum 700. quæ retinebatur d. Zeccadoro ad effectum ſatisfaciendi creditoribus Angeletti cum promiſſione interim de ſoluendo Conuentinis vſuras ad rationem ſex pro quolibet centenario, vt colligitur tam ex verbis calculi facti per Stheucum *ſumm. Conuentinorum n.* 3. ibi, *Heredi del Signor Mutio deuono dare ſcudi* 893. *per ſpeſe delle liti fatte dal Signor Franceſco Zeccadoro, per detto Signor Mutio, quali aſcendono a ſcudi* 1181. *delle quali ſe ne cauano ſcudi* 287. *per eſſer ſegnati à libro* al conto corrente *rimeſſo d'accordo trà dette parti*, & ex epiſtolis Michaelis Angeli *dicto ſumm. num.* 5. ibi, *Io mi ſon riſoluto mandarle il conto come ſta ſenza quelle, che mi doueua dar lui* (ideſt Franciſcus) *ch'io non ne ho conto, che è delli* 700. *ſcudi*, quam ex parcella computi dicti Franciſci tranſmiſſi de anno 1602. in quo quia erant deſcripti fructus dictorum ſcutorum 700. dictus Mutius delineando partitam adnotauit in margine per hæc verba, *non ſi mettono, mà ſi laſciano al conto à parte*, ex his enim ſatis apertè demon- ſtratur duo inter partes adfuiſſe † computa diſtincta, vt 5 ad propoſitum aduertit Rota Ianuen. *in deciſ.* 191. *num.* 6. *circa med.*

Et propterea ſupradictæ confeſſiones emiſſæ per Mutium in ſuis libro, & epiſtolis ſunt referendæ *al conto corrente* ſuper quo ſolidationes fiebant annuatim, vt ex eiſdem libro, & epiſtolis elicitur, non autem ad computum ſeparatum, & diſtinctum, in quo creditum dd. ſcutorum 700. dumtaxat adnotabatur vnà cum eius fructibus, quo fit, vt liberatio deſumpta ex verbis, *per reſto, e ſaldo*, non dicatur generalis, ſed reſtricta *al conto corrente*, & conſequenter † non operatur liberationem 6 quoad aliud creditum contentum in computo ſeparato, vt benè ad propoſitum ratiocinatur Abb. *in conſ.* 114. *num.* 3. *verſ. ſed his non obſtantibus cum ſeqq.* & ſufficit, quod dictæ confeſſiones ſpecificè non loquantur de dicta partita ſcutorum 700. ad hoc vt interpretatio fieri debeat contra Zeccadorum, † qui in eis ſe fundat, *l. veteribus, ff. de pactis*, Rota Ianuen. *deciſ.* 7. *num.* 6. Rota *deciſ.* 561. *num.* 6. *part.* 1. *recent. & fuit dictum in Tudertina Societatis ſub die* 21. *Iunij* 1638. *coram Reuerendiſſimo D. meo Panzirolo Patriarcha Conſtantinopolitano*, confeſſio autem, vt noceat debet † eſſe 7 certa, & indubitata Honded. *conſ.* 69. *num.* 73. *lib.* 2. Rota *deciſ.* 443. *num.* 8. *part.* 1. *recent.*

Et ita vtraque, &c.

Deciſio iſta erit infra in Appendice.

R. P. D. ROIAS.

Poſteà Epiſcopo Terraconeñ.

Romana Caſalis Aguzzani.

Lunæ 16. *Decembris* 1641.

ARGVMENTVM.

Diſpoſitio *tex. in auth. res quæ, C. com. de legat.* latè in hac deciſione declaratur, an mulier, quæ vigore *d. auth.* bona fideicommiſſi poteſt ſibi in dotem conſtituere, hoc facere poſſit in eo caſu, quoad ipſius manus peruenerunt pecuniæ, vel fructus ſunt adeò pingues, vt de illis congrua potuiſſet fieri dotatio, ſi tempore contracti matrimonij, nec pecuniæ, nec fructus penes ipſam reperti fuerunt, vt quia illos conſumpſit larga manu expendendo.

SVMMARIVM.

1 *Mulieres ſunt auariſſimæ.*
2 *Mulieres vltra dotem regulariter aliud non habent patrimonium.*
3 *Verba*, date, & conſegnare, *operantur tranſlationem dominij, præcedente cauſa habili ad illius conceſſionem.*
4 *Verba*, per dote, & nome di dote, *importans diſtractionem, ſeu alienationem bonorum.*
5 *Bona fideicommiſſo ſuppoſita poſſunt diſtrahi, vel dari in dotem vbi non adſunt bona libera.*
6 *Amplia concluſionem procedere etiam exiſtente prohibitione fideicommittentis, quod bona nec etiam ex cauſa dotis diſtrhai poſſint.*
7 *Bona fideicommiſſo ſuppoſita in dotem data remanent libera à vinculo fideicommiſſi, perinde, ac ſi illi*

Digitized by Google

illi nunquam fuiſſent ſubiecta , & num. 25. & ſeqq.

8 *Onus probandi adfuiſſe bona libera , & propterea non potuiſſe dari in dotem bona fideicommiſſo ſubiecta, cui incumbat , & n. ſeqq.*

Litis initium attenditur ad effectum dignoſcendi quis ſit actor , vel reus num. 8.

10 *Beneficium auth. res qua C. com. de legat. ad excludendum non ſufficit probare ad manus mulieris pecunias perueniſſe , quæ forſan tempore dotationis erant conſumpta , & n. ſeq. ac n. 18.*

11 *Mulier fideicommiſſo grauata poteſt ſibi bona fideicommiſſi in dotem dare , quamuis fructus larga manu conſumpſerit , modo tamen ceſſet dolus , & fraus.*

12 *Fructus bonorum fideicommiſſi , qui ſufficere prætendit , ad effectum excludendi dotationem in bonis illius probari debet eorum exiſtentiam tempore contracti matrimonij.*

13 *Fructus bonorum fideicommiſſi præſumuntur conſumpti in alimenta neceſſaria.*

14 *Prætentiones litigioſa apponi non debent in calculo bonorum liberorum in materia auth. res qua , C. com. de legat.*

Mulier non tenetur accipere in dotem bona libera litigioſa , ſed poteſt ſe de bonis fideicommiſſo ſubiectis dotare , n. 14.

15 *Mariti nolunt in dotem accipere lites , ſed bona libera .*

16 *Acquiſitio facta ab herede de bonis ad Cameram deuolutis mediante compoſitione , non dicitur facta ad fauorem hereditatis , ſed ſibi mediante gratia Principis .*

17 *Probatio æquiuoca non releuat .*

19 *Vſusfructus bonorum fideicommiſſi , & ſpes probabilis ſucceſſionis in eo , poteſt in dotem conſtitui , intellige vt ibi , & n. 21. & 24.*

20 *Dotatio congrua difficilius reſcinditur quàm diſpoſitio nondum effectum ſortita .*

21 *Dos vbi ex bonis fideicommiſſi fuit conſtituta in caſu à lege permiſſo , non intrat motiuum , quod poterat in dotem dari vſusfructus illius .*

22 *Dos conſtitui non debet ex fructibus , poſt matrimonium percipiendis ex bonis fideicommiſſi , vbi non adeſt fideicommittentis probibitio.*

Fructus , qui poſt matrimonium percipiuntur , inſeruire debent pro oneribus illius n. 22.

23 *Maritus fructus quos percipit , matrimonio contracto , facit ſuos , nec illos reſtituere tenetur .*

24 *Dos conſtitui non debet in vſufructu , ſed in proprietate libera ab omni onere fideicommiſſi , & vide ſup. n. 19. & 21.*

27 Hæredibus quibuſcumque *verbis veniunt etiam extranei .*

28 *Præſeruatiua facta in Inſtrumento intelligitur præter ius in illo reſeruatum .*

29 *Contrarietas in vno eodemque Inſtrumento vitari debet .*

30 *Enunciatiua , & partium confeſſiones non attenduntur ad effectum inducendi fideicommiſſum vbi non adeſt .*

31 *Bona per mulierem in dotem data tranſeunt cum onere ſuo .*

32 *Intellige de onere intrinſeco , & neceſſario , quod facto mulieris auferri non poteſt , ſecus de onere fideicommiſſi , quod ab illis reijcitur vbi non adſunt bona libera .*

33 *Fideicommiſſum pendens , nec purificatum non dicitur æs alienum , cum non adhuc debeatur .*

34 *Text. in l. mulier bona 37. ff. de iure dotium declaratur , & ſup. n. 31. cum ſeqq.*

35 *Maritus accipiens in dotem bona fideicommiſſi certiorari debet , ne alioquin remaneat deceptus .*

DECISIO LV.

POſt plures cauſæ propoſitiones , articulo , ſæpiùs diſcuſſo , partibus ſemper acriter informantibus Domini hodie ſteterunt in deciſis ſub die 27. Iunij* 1640. coram me , in qua firmatum fuit , Caſale Aguzzani , de quo agitur , eſſe detrahen. ex bonis fideicommiſſi vti datum in dotem Victoriæ Rebibæ nepti , ac deſcendentique Franciſci de Salamonijs fideicommittentis in vim *auth. res qua , C. com.*

Deciſ. Recent. Part. IX.

de legat. Indeque ſententiam Rotalem concedentem immiſſionem ſuper hoc Caſale DD. Marchioni , & fratribus de Maximis vti vocatis ad fideicommiſſum , non factá prius detractione dotis Victoriæ eſſe infirmandam ex eiſdem rationibus , & fundamentis in deciſione deductis .

In primis enim dictum fuit Caſale , de quo agitur , remanſiſſe exemptum , & liberatum à vinculo fideicommiſſi
eo ipſo , quod d. Victoria illud voluit , & potuit tanquam liberum ſibi in dotem dare , dum nupſit Aſcanio
Rebibæ. Quod autem voluerit , eſt indubitatum , ex quo
Caſale ad eam ſpectabat pro ſua portione , & cùm mulieres
† ſint auariſſimæ , *l. ſed & ſi ego , vbi gloſ. ff. ad Velleian.* 1
Surd. *deciſ.* 194. *num.* 27. & quæ multum curant augere
proprias dotes , vltra quas † regulariter aliud non habent 2
patrimonium , *l. Pomponius Philadelphus , ff. de famil.
hercisc.* Propterea dum Victoria potuit habere Caſale liberum , non venit credendum voluiſſe , quod remaneret fideicommiſſo ſuppoſitum , præſertim ſtantibus illis verbis in
conſtitutione dotis , *Prometto dare , e conſignare* , quæ
operantur dominij tranſlationem , † dum præceſſit cauſa 3
habilis conſtitutionis dotis , *l. illam , C. de donat. gloſ. in l.
vlt. in verſ. portionibus , ff. eod.* Ruin. *conſ.* 187. *num.* 7. *in
fin. lib.* 2. Caual. *deciſ.* 647. *num.* 7. *& part.* 6. *recentior.
deciſ.* 157. *num.* 28. & fuit dictum *in Tiburtina aſſignationis
dotis 9. Decembris 1626. & 10. Maij 1627. coram bon.
mem. Pirouano* , iunctis alijs verbis *per dote , e nome di dote* , quæ diſtractionem † ſeu alienationem inducunt *per* 4
*text. in l. ſicut , §. ſi proponeretur , ff. quibus mod. pign. vel
hypoth. ſol. l. 1. §. in alienationem in fin. ff. quand. de
pecul. act. annal ſit l. ſi vſusfructus , §. 1. ff. de lib. cauſ.* Menoch. *præſumpt.* 189. *num.* 194. *lib.* 4. Quod autem Victoria potuerit dare in dotem Caſale Aguzani fideicommiſſo
ſuppoſitum , deductum fuit ex diſpoſitione textus † *in d. au-* 5
th. res qua , & l. mulier 22. *§. cum proponeretur , ff. ad
Trebell.* In quibus expreſsè diſpoſitum eſt quod bona ,
quamuis fideicommiſſo ſuppoſita poſſint diſtrahi ex cauſa
dotis , vel dari in dotem , dum non adſunt bona libera ,
quamuis adeſſet probibitio fideicommittentium , † quod 6
bona non diſtraherentur etiam ex cauſa dotis , vt per Iaſ.
in d. auth. res qua num. 32. cum alijs relatis per Gratian.
diſcept. 832. *n.* 36. Rot. poſt Fenſon. *ad ſtatut.* Vrb. *deciſ.* 93.
per tot. & p. 6. recent. deciſ. 312. *n.* 6.

Nec fuit in dubium reuocatum , quin bona data in dotem libera remanſerint à vinculo fideicommiſſi , † per- 7
inde eſt ac nunquam fideicommiſſo fuiſſent ſubiecta , ex
quo data fuerunt in dotem in vim *auth. res qua n. 5. verſ.
nam in eo* , Caſtrenſ. *n. 5. verſ. & ſic nota.* Socç. ſen. *conſ.* 23.
num. 6. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 200. *num.* 6. *lib.* 1. Rot. *deciſ.* 209.
num. 2. *&* 3. *part.* 1. *&* 313. *num.* 46. *part.* 6. *recent. &
quamuis remed. d. auth. ſit ſubſidiarum* , attamen quia habentes cauſam à Victoria extabant in poſſeſſione , propterea onus probandi tunc adfuiſſe alia bona incumbit DD.
de Maximis , † cùm attendatur litis initium ad effectum 8
agnoſcendi , quis ſit actor , vel reus Felin. *in c. ſignificauerunt num.* 15. *de except.* Rot. *part.* 6. *recent. deciſ.* 154. *n.* 2.
& requiritur plena , & concludens probatio † percutiens 9
tempus conſtitutæ dotis , vt per Rot. *in recent. deciſ.* 210.
n. 6. *&* 312. *in fin. p.* 6.

Nec obſtant ſeptem partitæ adductæ per DD. de Maximis , de quibus in calculo , ad effectum probandi Victoriam tempore dotationis poſſediſſe bona libera , ex quibus valeret ſibi dotem conſtituere non deſtruendo fideicommiſſum . Ad primam partitam ſcutorum mille debit. Victoriæ per Iſifilem ex cauſa dotis maternæ , fuit reſponſum non conſtare de exiſtentia iſtarum pecuniarum , nec adeſſe aliquam memorationem percutientem tempus matrimonij , & in d. cauſam Victoriam accepiſſe ſcut. 377. b. 50. & ſcut. 572. & b. 67. de quibus extabat debitrix Iſiphilis ex cauſa fructuum perceptorum ex bonis communibus , quorum tamen , quia conſum-
pti fuerant , † non erat habenda ratio , ad effectum ex- 10
cludendi *auth. res qua* , iuxta theoricam Bart. *in l. mulier*
22. *§. cum proponeretur num.* 4. vbi quod hoc procedit ,
quamuis mulier grauata fructus † larga manu expen- 11
dendo , abſque tamen dolo conſumpſerit , *ff. ad Trebell.* Peregrin. *de fideicomm. art.* 42. *num.* 71. *verſ. intellige* .

Ad ſecundam partitam ſcut. 377. fuit replicatum , nec de hac eſſe haben. rationem , ex quo vel illa proueniebant

ex portione fructuum ſpectantium ad Victoriam, & hos iam fuiſſe conſumptos, *vt in dicta deciſ. 27. Iunij* deductum fuit, vel ſpectabant ad ſiphilem pro rata fructuum exactor. à Victoria, & ſic fuiſſe potius debitum Victoriæ, quam creditum, & ceſſat difficultas, dum non probatur exiſtentia
12 fructuum † tempore contracti matrimonij, Rot. *in recent. deciſ.* 195. *n.* 4. *p.* 2. *&* 210. *n.* 8. *p.* 6. quæ probatio eſt ma-
13 gis neceſſaria, dum fructus præſumuntur conſumpti † in alimenta neceſſaria, *l. fin. C. de alimen. pupill. præſt.* Surd. *conſ.* 290. *n.* 29. *in fin.*

Quo verò ad tertiam partitam ſcut. 572. fuit reſponſum hanc partitam eſſe debitum Victoriæ, non autem creditum, cum dicta ſcuta teneretur reſtituere Virginiæ, prout in Summario DD. de Maximis *num.* 5. Vnde huic adaptantur omnes reſponſiones datæ in ſuperiori partita.

Ad quartam verò ſcut. 2566. pro pretio domus ad Arcum Camiliani fuit replicatum hanc partitam remanere ſublatam in dicta prima deciſione, dum illa iam fuit calculata in computo dotis Victoriæ ſcut. 10. mil. vltra quod dicta domus erat pariter fideicommiſſo ſuppoſita, nec venit propterea enumeranda inter bona libera.

Deueniendo ad quintam partitam ſcut. 2700. prouenientium ex pretio bonorum della Perrella, & plani, Mileti vendit per Victoriam fuit reſponſum, malè hanc partitam fuiſſe relatam in computo dotis, dum hæc bona non deuenerunt ad Victoriam ex fideicommiſſo, ſed ex tranſactione inita cum Camera Apoſtolica, quæ illorum poſſeſſionem tanquam ad eam deuolutorum apprehenderat, & quamuis contra Cameram remanerent prætenſiones ſiue lites fideicommiſſariorum ſuper dictis bonis, parum tamen refert in præſenti, quia in calculo bonorum liberorum non ve-
14 niunt apponendæ prætenſiones litigioſæ, cùm † eas mulier non cogatur in dotem accipere Duran. *deciſ.* 145. *n.* 42. *&* 241. *num.* 7. *&* 8. *& fuit dictum in Spoletana fideicommiſſi* 15. *Iunij* 1635. *coram Reuerendiſſ. D. meo Merlino*. Mariti
15 enim nolunt lites in dotem, † ſed bona libera Rot. *dec.* 233. *num.* 6. *par.* 2. *recent.* Caual. *deciſ.* 245. *num.* 1. *verſ. quo vero ad fratres*, & quamuis poſtea eadem Victoria mediante compoſitione facta cum Camera, præuia ſolutione ſcutorum 1400. recuperauerit dicta bona, attamen quia hoc euenit titulo oneroſo, & titulo donationis à Papa
16 reportatæ, † proinde hæc bona non fuerunt acquiſita hæreditati, ſed ex caſu fortuito ex gratia Principis, iuxta *text. in l. ſed & ſi lis, ff. ad l. falcid.* Gratian. *diſcept.* 733. *num.* 17. vltra quod quanti illa bona valerent, nec poſtea fuit liquidatum, & remanſit ambiguum, an bona remanſerint ad Victoriam titulo fideicommiſſi, vel ob ceſſionem
17 iurium Cameræ, probatio enim æquiuoca † non releuat, vt in noſtris terminis dixit Rot. *deciſ.* 12. *&* 210. *num.* 10. *p.* 6. *recent.*

Ad ſextam, verò ſcut. 316. fuit replicatum ideò non eſſe haben. rationem, quia illa non fuerunt liberè perſoluta Victoriæ, ſed tantummodo ad effectum ſoluendi tot legata Teſtatoris fideicommittentis, nec non pro adæquanda portione Victoriæ Collis S. Spiritus.

Ad vltimam partitam mobilium pro ſumma ſcut. 2000. fuit dictum hac partitam fuiſſe reformatam pro ſcut. 400. dumtaxat, prout partes declararunt, in ſecunda concordia *Summ. Patrum S. Silueſtri, & DD. de Garauinis n.* 3. *ſub §. item conuengono in fine*, & dum non probatur exiſtentia illorum plenè, & concludenter, prout requiritur de
18 tempore matrimonij † Victoriæ, nulla habita conſideratione temporis antecedentis nec venit habenda in conſideratione.

Minus obſtat, quod in dictam dotem poſſet conſtitui vſus-
19 fructus bonorum † fideicommiſſi, & ſpes probabilis ſucceſſionis in eo iuxta *deciſ. in cauſa Bononien. fideicommiſſi de Ronco*, coram Comitulo *impreſſ. poſt conſ.* 92. Giouag. *lib.* 1. fuit enim reſponſum; caſum dictæ deciſionis eſſe omnino diuerſum, ex quo ibi mulier erat actrix dabatque de incongruitate dotis ſibi a primogenitore conſtitutæ, ad hoc, vt ſupplementum conſequi valeret, ad quod excluden. deciſio conſiderat etiam vſumfructum, & ſpem ſucceſſionis diffi-
20 cilius enim reſcinditur congrua dotatio, † quam diſpoſitio nondum effectuata Lader. *conſ.* 35. *n.* 3. vltra quod deciſio prædicta Bonon. de Ronco *num.* 37. expreſsè dicit contraria procedere, quando dos fuit conſtituta in caſu permiſſo
21 à lege, iuxta terminos *auth. res quæ, C. com. de leg.* In quibus verſamur, & dum non adſit diſpoſitio fideicommitten-
22 tis, dos non † eſt conſtituenda in fructibus percipiendis poſt matrimonium, quia debent inſeruire pro oneribus illius, per *text. in l. pro oneribus, ff. de iur. dot. l. ſi filia, §. 1. l. ſi fundus, ff. famil. herciſc.* dum maritus facit illos ſuos, nec † te- 23
netur eos reſtituere ſoluto matrimonio, *cap. ſalubriter de vſur. l. diuortio, ff. ſolut. matrim.* Buratt. *deciſ.* 160. *n.* 13.
Dotem autem non eſſe in vſufructu conſtituendam, † ſed 24
in rei proprietate liberam ab omni onere fideicommiſſi immò ipſo iure reijci, firmant Cyn. *in leg. ſancimus col.* 2. *C. de nupt.* Alex. *conſ.* 33. *n.* 2. *lib.* 4. Dec. *conſ.* 106. *n.* 3. Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 11. Fuſar. *de ſubſt. q.* 131. *n.* 90.

Nec pariter obſtat, quod bona tranſiuerint in dotem, cum onere fideicommiſſi, quia fuit reſponſum bona legi in dotem aſſignata ſimpliciter abſque aliqua mentione fideicommiſſi propterea tanquam ſemel data liberè nunquam
reuerti ad fideicommiſſum cum data in † dotem penitùs exi- 25
mantur à fideicommiſſo, & ſemper libera remaneant Soccin. *conſ.* 23. *n.* 58. *lib.* 3. Fuſar. *d. quæſt.* 531. *n.* 90. Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 10. *&* 11. Rota *in recent. deciſ.* 209. *num.* 1. *&* 3. *part.* 1. *&* 312. *num.* 46. *part.* 6. Gregor. XV. *deciſ.* 219. *num.* 6. *in fin.* & fuit dictum *in Romana Cenſus prima Iulij proximi præteriti coram R. P. D. meo Bichio*, præſertim ſtantibus illis verbis in Inſtrumento primæ concordiæ factæ in limine matrimonij ibi ad liberam ſuam diſpoſitionem, quæ repugnant fideicommiſſo, ſiue
reſtitutioni, † cùm per ea fideicommiſſum cenſeatur remiſ- 26
ſum, vt in ſpecie Soccin. *conſ.* 43. *num.* 13. *lib.* 4. Franc. Becc. *conſ.* 38. *num.* 3. vbi de communi Giouagnon. *conſ.* 100. *num.* 5. *lib.* 1. *qui plures cumulat*, necnon ex illis verbis
pro *quibuſcumque hæredibus*, † quorum appellatione veniunt 27
etiam extranei Soccin. *conſ.* 1. *num.* 105. Intrigliol. *de feud. cent.* 1. *quæſt.* 50. Giurb. *de ſucceſſ. feud. prælud.* 4. *n.* 5. Fuſar. *quæſt.* 593. *n.* 41. *cum ſeqq.* Peregr. *de fideic. art.* 52. *n.* 44. *in princ. & ante fin.*

Nec etiam obſtat præſeruatiua fideicommiſſi facta in
ſecunda concordia, quia vel debet intelligi † præter ius 28
reſeruatum ibidem ad fauorem dictæ Victoriæ, *iuxta conſ. Oldrad.* 330. *in fin.* ne in vno, eodemque Inſtrumento
detur incontinenti † contrarietas, *l. vbi repugnantia, ff.* 29
de reg. iur. Menoch. *conſ.* 545. *num.* 5. 6. *&* 16. Surd. *deciſ.* 276. *num.* 1. Rota *deciſ.* 387. *num.* 5. *part.* 6. *recent.* vel debet intelligi de partibus Iſiphilis, & Virginiæ, ad hoc vt reſpectu illarum fideicommiſſum præſeruetur, vltra quod in ea legitur clauſula præſeruatiua antecedentis concordiæ, & iurium in ea contentorum, nec attenduntur huiuſmodi enunciatiuæ, & partium confeſſiones ex poſt facto ſequutæ ad effectum inducendi fidei-
commiſſum, † vbi effectiuè non adeſt, ex quo an exter 30
fideicommiſſum, nec ne, eſt articulus iuris cuius diſpoſitio alterari non poteſt ex verbis confitentium Rota *in recent. deciſ.* 200. *num.* 12. *part.* 1. *&* 233. *num.* 6. *part.* 2. *&* 242. *num.* 8. *verſ. demum part.* 3. *&* 320. *num.* 7. *part.* 5. *& in Florentina Fideicommiſſi de Barbadoris* 24. *Iunij* 1640. *coram bon. mem. Coccino*.

Quo verò ad obſeruantiam, & exceſſiuitatem dotis deductam ex bulla Pij Quinti, & Sixti Quinti placuerunt reſponſiones datæ in deciſione hodie confirmata, nec ideò veniunt repeten.

Vltimo dictum fuit non applicari in præſenti diſpoſitio-
nem textus *in l. mulier bona* 37. *ff. de dot.* † vbi quod bo- 31
na omnia mulieris in dotem data tranſeunt cùm onere ſuo fuit enim reſponſum dictum textum loqui de ære alieno intrinſeco, & neceſſariò, quod non poteſt facto mulieris auferri, non autem de fideicommiſſo,
quod ſemper reijcitur, † ſi non adſunt alia bona libera 32
pro dotatione fœminarum ex diſpoſitione *auth. res quæ, & d. l. mulier. §. cum proponeretur, ff. ad Trebell.* in quibus deciſum extat tali caſu fideicommiſſum reijci nec aliud eſſe reſtituendum niſi quod ſupereſt ex prædictis fideicommiſſum autem quod pendet, & nondum eſt puri-
ficatum non dicitur æs alienum, cum † non adhuc de- 33
beatur per *text. in l. legata* 41. *ff. de cond. & demon. l. ſubſtit. ff. de acq. rer. dom.* Præterea textum *in d. l. mulier bona* 37. locum ſibi fortaſſe vendicare fuit dictum quando diſponitur per viam Vniuerſitatis, & dantur in
dotem generaliter omnia bona, † non autem quando de- 34
uenitur ad numerationem ſpecierum, prout in præſenti actum fuit circa hoc Caſale Aguzani, prout in capitulis matrimonialibus, ibi, *ſimilmente tutta la ſua parte del Caſale Aguzano*, Corn. *conſ.* 260. *col.* 3. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 237. *num.* 7. *verſ. non obſtat*, præſertim dum maritus tempore

pore

Digitized by Google

pore contracti matrimonij non fuit certioratus de fideicom-
35 miſſo, † de quo tamen certiorari debuiſſet ne alioquin re-
maneret deceptus, *ad textum in l. qui libertatis*, §. *ſed & ſi quis*, *ff. de euict.* Alex. *conſ.* 14. *n.* 8. *&* 9. *lib.* 5. Cyriac. *controu.* 62. *n.* 15. & in terminis dixit Rota *in Romana fideicommiſſi de Angullaria* 28. *Ianuarij* 1641. *coram R. P. D. meo Bichio*.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

Adeſt ſupra in præcedenti parte deciſ. 245.

R. P. D. ROIAS.

Poſteà Epiſcopo Terraconeñ.

Romana Donationis.

Luna 17. *Decembris* 1641.

Donatio contemplatione ingreſſus facta etiam cum clauſula quod ſuum non ſortiatur effectum niſi profeſſione ſecuta, dicitur vſque à principio pura, itaut nullam pœnitentiam, vel reuocationem admittat, niſi eam quæ fit ex cauſa non ſecuti ingreſſus, vel non emiſſæ profeſſionis. Donatio omnium bonorum facta ex eadem cauſa Religionis intrandæ ſubſtinetur, etiam quod aliquid ſibi donans non reſeruauerit.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta ſub conditione poteſtatiua reuocari poteſt ante conditionis aduentum, & n. 9. ſed contra n. 10. ac per totum.*

2 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum non valet ſi donator nihil ſibi reſeruauit ad effectum teſtandi, & n. 10.*

3 *Succeſſio Monaci ſpectat ad Monaſterium ſalua parentum legitima.*

4 *Donatio facta per volentem ingredi Religionem etiam cum proteſtatione, quod non ſortiatur effectum niſi ſecuta profeſſione, reuocari non poteſt.*

à Contractu conditionali recedere non licet ex capite pœnitentiæ, n. 4.

5 *Donatio inter viuos à donatario accepta reuocari non poteſt ſi donans illam non reuocare iurauit, & num. ſeq.*

6 *Iuramentum facit contractum valere eo modo quo poteſt, & ſeruari debet, dummodo non ſit contra bonos mores, & ſine diſpendio ſalutis æternæ ſeruari non poſſit.*

7 *Donato ſi ſibi cum iuramento legem impoſuit ab eo recedere non valet.*

8 *Donans inter viuos omnia bona ſua Religionis intuitu non poteſt donationem reuocare niſi in caſu egreſſus Religionis, vel ob non ſecutum ingreſſum.*

9 *Donatio facta Religionis intuitu cum conditione, quod non aliter valet, niſi ſequatur profeſſio, poteſt tamquam ſub conditione poteſtatiua ante profeſſionem reuocari.*

Contrarium verius n. 11. & ſeqq. ac per totam.

11 *Donatio facta à volente ingredi Religionem etiam cum conditione, quod ſolum ſortiatur effectum profeſſione ſecuta.*

Dicitur pura à principio, vt per conſequens reuocari non poteſt, ibidem, & n. 13.

12 *Donatio facta a volente ingredi Religionem, vt reuocari poſſit requiritur, quod donans realiter exeat.*

14 *Donatio cum ſolemnitatibus facta ob cauſam Religionis ingreſſus, & cum clauſula ad habendum dicitur irreuocabilis.*

15 *Nouitius pendente tempore ſui nouitiatus poteſt à Religione eiici iuxta Conciliarem conſtitutionem.*

16 *Donatio omnium bonorum valet etiam ſi donans aliquid annuum ſibi reſeruauerit.*

17 *Donatio omnium bonorum facta ex cauſa Religionis ingreſſus dicitur valida, etiam quod donans aliquid ſibi non reſeruauit ad effectum teſtandi.*

18 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum ſtante iuramento ſemper ſuſtinetur ſaltem quoad præſentia.*

19 *Iuramentum appoſitum in donatione omnium bonorum præſentium, & futurorum facit duplicem cenſeri donationem.*

Donatio omnium bonorum quoties vti duplex habetur, præſentium altera, & altera futurorum, tunc ſi corruat vna, altera ſubſtinetur, n. 19.

20 *Donans ob ingreſſum Religionis ſi ſibi aliquid annuum reſeruauit, poteſt in illis fructibus medio tempore percipiendis ſibi hæredem inſtituere.*

Fructus reſeruati ad vitam in donatione non veniunt, num. 20. & vide vſque ad finem.

DECISIO LVI.

CVm Camillus Latinus intenderet ingredi Religionem donauit omnia ſua bona præſentia, & futura Virginiæ Petitæ matri, cum ſolemnitatibus ſtatutarijs, ſibi reſeruatis ſcut. 25. vita ſua durante; ſucceſſiuè ſupradictus Camillus ingreſſus fuit Religionem Cœleſtinorum, & ante emiſſam profeſſionem donationem factam ad fauorem matris reuocauit, aliamque fecit ad fauorem Monaſterij, ventilata cauſa coram A. C. ſuper validitate prædictarum donationum, fuit pronunciatum pro prima donatione ad fauorem matris, cauſa in gradu appellationis ad Rotam deuoluta, & propoſito plures dubio, an ſententia A. C. eſſet confirmanda, vel infirmanda. Tandem ſub die prima Februarij præteriti fuit coram me reſolutum ſententiam A. C. eſſe infirmandam.

In extentione deciſionis fuerunt examinatæ quinque inſpectiones. Prima an donatio facta matri eſſet irrita ex quo non fuit ſeruata forma Concilij Tridentini *ſeſſ.* 25. *cap.* 16. *de regula*, & non eſſe irritam firmatum fuit quam-
uis in dicta donatione facta fuerit mentio † ingreſſus iuxta 1
modernas declarationes Eminentiſſ. Interpretum Sacr. Concil. & pro hac ſententia adſunt vltra duo quadraginta DD. & tres Rot. *deciſ. prout latius in d. deciſ. deductum fuit.*

Altera, & ſecunda fuit inſpectio, an dicta donatio facta matri potuerit reuocari, & potuiſſe reuocari fuit concluſum; primò, quia erat donatio ſub conditione merè prote-
ſtatiua, † à qua potuit Camillus recedere ante emiſſam 2
profeſſionem, *iuxta conſ. Menoch.* 388. *à num.* 34. *vſq. ad n.* 40. Buratt. *deciſ.* 581. *n.* 13. Secundò, quia dicta prima
donatio non erat valida, † vti donatio omnium bonorum 3
iurium, & actionum præſentium, & futurorum, † cum 4
nihil ſibi reſeruauerit ad teſtandum ex Iul. Clar. *in §. donatio quæſt.* 20. *n.* 1. *cum alijs in d. deciſ.*

Tertia inſpectio fuit, ad dicta donatio facta matri fuerit validè reuocata, & validè fuiſſe reuocatam determinarunt Domini, cum præceſſerit abſolutio à iuramento.

Quarta verò an donatio facta Monaſterio per dictum Camillum ſubſtineretur, quam non ſubſtineri reſolutum fuit, cùm facta fuerit per 13. dies ante duos menſes emiſſæ profeſſionis, & conſequenter, extra tempus determinatum a Concilio.

Quinta, & vltima inſpectio continebat, an nihilominus bona, de quibus agitur ſpectent de iure ad Monaſterium, vti ſucceſſorem bonorum Monachorum, & fuit deciſum affirmatiuè, ſalua † legitima, parentum, *iuxta text. in auth. ingreſſi, C. de ſacroſanct. Eccleſ.* ea Nauar. Sanch. *& alije in d. deciſ. cumulatis.*

Repropoſita hodie cauſa ſuper eiſdem, informante etiam Franciſca Petita Latina filia, & hærede Virginiæ, materia plenè diſcuſſa articulo bis examinato Domini hodie reſoluerunt donationem factam matri non potuiſſe reuocari, & in hac parte, ſcilicet quoad ſecundam inſpectionem receden. à deciſis.

Ex eo quia Camillus, cùm iuramento non tantum pro-
pter ingreſſum Religionis, ſed ob amorem † erga matrem, 5
ac ob beneficia ab ea recepta in donatione recenſita, & cum clauſula, *ad habendum*, ac conſtituti iuncta promiſſione de eam non reuocando illa præſente, ac acceptante dictæ Virginiæ matri omnia bona ſua irreuocabiliter inter viuos donauit, iſta donatione valida, ſtante non fuit locus reuo-
cationi, quamuis ad fuerit proteſtatio, † quod donatio non 6
valeret, nec ſuum ſortiretur effectum niſi ſequuta profeſſione, ea quo à contractu conditionali non licet recedere ex capite pœnitentiæ, Bald. & Saliect. *l.* 2. *C. quando liceat ab empt. diſcedere*, Couarr. *lib.* 1. *var. cap.* 14. *n.* 6. *circa med. verſ. & ſi reſpondens*, Sanch. *de matrimon. lib.* 8. *diſput.* 6. *n.* 8. Cald. *var. quæſt. lib.* 1. *quæſt.* 20. *n.* 77. Surd. *conſ.* 268. *n.* 50.

n. 50. Seraph. deciſ. 1157. n. 4. & vltim. latè firmauit Rota deciſ. 174. à num. 7. vſq. ad n. 23. p. 6. recent.

Hæc in præſenti caſu fuit locus reuocationi donationis, cùm res non eſſet amplius integra, ea quo agebatur de præiudicio matris donatariæ quæ donationem iam acceptauerat
7 † eum promiſſione iurata de non reuocando text. in l. ſpem. C. de donat. Satnen. in reg. de non toll. iure quaſito, quaſt. 4. col. 3. verò ſed iſtis non obſtan. Rota d. deciſ. 174. num. 14. & 15. p. 6. recent. propterea non potuit reuocari ſtante peculiari iuramento de non reuocando, quod facit contractum valere omni meliori modo, quo poteſt, dum-
8 modo non ſit † contra bonos mores, aut leges, & poſſit ſeruari ſine diſpendio ſalutis æternæ, cap. contingat de iure iuran. iuncto cap. quamuis pactum de pact. in 6. Card. Mant. de tacit. & ambig. lib. 13. tit. 27. num. 2. Trentacinq. variar. reſolut. lib. 3. tit. de donat. ſub n. 9. verſ. 2. eſt opinio, Fontan. de pact. nupt. clauſ. 4. gloſ. 21. num. 68. part. 1. & d. peculiare iuramentum operatur irreuocabilitatem, Surd. conſ. 450. num. 25. Matthiens ad l. Caſtell. tit. 10. lib. 7. gloſ. 1. num. 22. Rot. in Anconitana Prædij 24. Ianuarij 1635. coram R. P. D.
9 meo Merlino, nam donator legem ſibi imponendo † cum iuramento à dicta donatione recedere non valuit, præſertim quia donatio facta fuit præſenti, ita Theſaur. iun. quaſt. for. lib. 2. quaſt. 53. num. 3. & per tot. Gabr. conſ. 96. n. 20. & 23. verſ. ex quibus, Put. l. t. Rimin. iun. conſ. 529. n. 33. Rol. conſ. 8. n. 37. lib. 1. Guttier. de iuramento p. 1. cap. 12. ſub num. 5. poſt med.

Vlterius donatio facta per Camillum ad fauorem matris ante ingreſſum Religionis, ſub conditione quatenus profeſſionem ipſe emitteret erat irreuocabilis, cùm per talem do-
10 nationem Camillus † remanſerit ita irretitus, vt ab ea non valuerit recedere, niſi in caſu egreſſus Religionis ante profeſſionem, vel ob non ſequutum ingreſſum, Bero. in cap. in præſentia num. 154. de probat. Sanch. in precept. Decalog. lib. 7. cap. 1. n. 18. & cap. 5. n. 57. Amat. dec. March. 46. n. 37. in fine, Grat. deciſ. March. 42. n. 7. 8. & 9. diſcept. 975. n. 19. Caſtropal. oper. moral. part. 3. tract. 16. punct. 15. n. 12.

Nec obſtant duo obiecta in contrarium deducta, & firmata in deciſione hodie reuiſa in d. ſecunda inſpectione. Primùm quod donatio facta matri eum mero titulo lucrati-
11 uo, & cum clauſula, † quatenus donans profeſſionem emittat apparet ſub conditione merè proteſtatiua, à qua benè potuiſſe recedere Camillum ante emiſſam profeſſionem videbatur, ea Menoch. conſ. 388. num. 34. 35. & 40. Butatt. deciſ. 581. à n. 13. vſque ad finem.
12 Alterum verò, quod donatio † facta matri eſſet in valida vti omnium bonorum, nihil ſibi reſeruato ad teſtandum ex Clar. in §. donatio, quaſt. 20. cum alijs in deciſ. deductis, quæ ſunt omnia fundamenta Monachorum.

Quia quoad primum placuerint Dominis reſponſiones datæ nimirum hanc donationem factam matri, non fuiſſe ſub conditione merè proteſtatiuam, ſed puram, & inter
13 viuos irreuocabilem, † vti à principio perfectam. Ideòque non potuiſſe reuocari per Camillum, niſi in caſu non emiſſæ profeſſionis, ea Sanch. ſuper precept. Decalog. lib. 7. cap. 1. n. 18. & cap. 5. n. 57. & 58. Amat. deciſ. March. 46. n. 37. Gratian. d. deciſ. 42. n. 9. vbi, quod adhoc, vt ſit locus renocationi factæ ob ingreſſum Monaſterij, requiritur,
14 quod donans † realiter exeat, & in puris noſtris terminis contra Menoch. d. conſ. 388. quod donatio facta à nouitio
15 † ſub conditione ingreſſus ſit irreuocabilis conditione pendente dixerunt Molin. de contract. diſput. 885. n. 8. Caldaſ. var. quaſt. lib. 1. quaſt. 20. n. 77. Rim. iun. conſ. 529. Rota d. deciſ. 174. à n. 7. vſq. ad n. 23. & claris verbis Menoch. reprobat, Sanch. in præcept. Decalog. d. lib. 7. cap. 1. num. 18. & cap. 5. n. 57. & 58. quam Sanch. opinionem vti magis æquam, & minus à iure communi oberrantem ſalua pace ranti viri Domini amplecti voluerunt.

Ponderatum etiam fuit, quod ſtante interuentu duorum teſtium, concurrentibus ſolemnitatibus ſtatutarijs ſolitis adhiberi in conficiendis donationibus inter viuos cum elauſula, conſtituti, & elauſula ad habendum, quæ omnia fa-
16 eiunt cenſeri donationem validam inter † viuos, nec inde erat reuocabilis, cum alioque prædicta tamqnam nihil operantia remanſiſſent nepta, Rolan. conſ. 61. num. 45. & 48. lib. 2. Surd. conſ. 450. n. 26. Cyriac. controu. forenſ. cap. 314. n. 15. & benè pluribus ac optimis rationibus comprobat Rot. coram R. P. D. meo Merlino in d. Anconitana Prædij 24. Ia-
17 nuarij 1635. dictaſque clauſulas † operari irreuocabilitatem donationis, etiam ex cauſa ingreſſus dixit Amat. deciſ. March. 46. n. 40.

Nec conditio profeſſionis emittendæ viſa fuit merè proteſtatiua, cùm non penderet à ſua mera poteſtate profeſſionem emittere poterat enim Camillus non admitti à ſuperiore ad profeſſionem faciendam, † ſed immò eijci à Mona- 18
ſterio intra annum approbationis, vt quotidie exprimimur; & extat ſcriptum in Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 16. Azor. inſtit. moral. lib. 12. cap. 3. n. 8. quaſt. Leſſius de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 141. diſp. 14. num. 106. & dixit Rota in Bonon. tranſactionis 27. Februarij præteriti coram R. P. D. meo Veroſpio.

Quod verò ad alterum, quod fuerit inualida donatio facta matri, ea quo nihil ſibi reſeruauerit ad teſtandum, fuit reſponſum vltra quod videbatur aliquibus ex Dominis, quod donatio valida remaneret, † ob ſolam reſeruationem 19
ſibi factam certæ ſummæ annuæ ſcilicet ſcut. 25. ea congeſtis per Guttier. de iuramen. p. 1. cap. 11. n. 15. ceſſat omnis ſcrupulus, ex quo verſamur in caſu donationis factæ contemplatiuæ ingreſſus Religionis, † quo caſu benè valere 20
donationem omnium bonorum præſentium, & futurorum, In ſpecie tradit Ladeceſ. in conſ. 473. lib. 1. quem refert, & ſequitur Sanch. ſuper Decalog. lib. 3. cap. 1. num. 19. vbi rationem aſſignat ideò valere † quia habet tacitam conditio- 21
nem ſi profeſſio emittatur per quam tollitur Religioſo teſtandi facultas.

In omnem caſum ſtante dicto peculiari iuramento re- 22
nunciatio ſemper ſuſtinetur ſaltem quoad præſentia, Salic. in l. fin. in fin. C. de pact. Aret. conſ. 54. in fin. Ruin. conſ. 51. n. 24. Tob. Non. conſ. 55. num. 6. Seraph. de priuil. iuram. priu. 98. num. 24. cùm tale iuramentum appoſitum in donatione ſimul facta de bonis præſentibus, & futuris operetur duplicem cenſeri factam donationem, † alteram ſcili- 23
cet de præſentibus, alteram de futuris, quarum vna ſi corruat, alteram benè valere tenuerunt Bauer. de virtute iuram. col. 2. n. 7. Surd. conſ. 450. n. 60. vbi de communi Tob. conſ. 55. n. 6. Natt. conſ. 453. n. 16. Seraph. de priuil. iuram. vbi proximè Fontanell. de pact. nupt. clauſul. 4. gloſſ. 21. num. 68. part. 1.

Vltimò ponderatum fuit hanc donationem factam matri ſuum non potuiſſe habere effectum, niſi poſt emiſſam profeſſionem, vt ſunt verba donationis, propterea benè poterat teſtari Camillus de fructibus medio tempore percipiendis, & in illis hæredem inuenire, † ea quo in diſpoſitione 24
prædictæ donationis, non veniunt fructus futuri ex Ruin. conſ. 51. n. 24. lib. 1. Surd. d. conſ. 450. n. 53. cum ſeqq. Molfeſ. ad conſuet. Neapol. part. 10. tit. de inſtrum. confect. quaſt. 5. n. 5.

Cætera autem fundamenta deciſionis hodie reuiſæ placuerunt præſertim illud, quod in donatione facta per volentem ingredi Religionem eum expreſſa mentione ingreſ-
ſus † non veniant adhibendæ ſolemnitates Concilij Tri- 25
dentini ſeſſ. 25. c. 16. de reg. iuxta modernas declarationes Eminentiſſimorum Interpretum Concilij, ac Doctores, Rotæque deciſiones prout ibi.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

A R G V M E N T V M.

ſequentis Annotationis ad Deciſionem LXVI.

Lugubre cùm ſit, quod quis ſibi tollat teſtandi facultatem, & inſuper, vt reducatur ad ſtatum illum miſerabilem, quod ſi vitam protrahere intendat, oſtiatim victum quærere debeat, cùm ſecundum Salomon, melius ſit mori, quàm indigere, ideòque iura decreuerunt, quod donatio omnium bonorum, præſentium, & futurorum nullatenus ſubſiſtat, & in tantum eſt inualida, vt non habeat ſubſiſtentiam, nec ad bona præterita, quod procedit etiam ſi adſit iuramentum, quod latè ventilatur, & quis abſque ſcrupulo poteſt tenere, quam opinionem vult.

Donatio omnium bonorum, præſentium, & futurorum, &c. licet non valeat, ſubſtinetur tamen ad pias cauſas, quod abundè diſcuti-

tur,

Digitized by Google

tur, & ampliatur procedere, etiamſi calore iracundiæ, fuerit facta talis donatio ad pias cauſas, quod ſanè declaratur, quando id habeat locum, & alias prout abundè in ſummarijs.

SVMMARIVM.

1 Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum eſt nulla, cùm ſit donans efficiatur inteſtabilis, & n. 32.
2 Donans omnia ſua bona præſentia, & futura, in quo miſerabili ſtatu ponatur.
3 Mors melius eſt, quàm indigere, quia omnis cogitatio pauperis ſtat in eo, quomodo viuat.
4 Donatio profuſa, ac generalis, arguit quod donans eget candido ellebero.
Donatio magna profuſa, & ſine cauſa, non conuenit viro prudenti, ac ſapienti, n. 4.
5 Donatio magna, & impudens non poteſt dici ſpontanea, & ſine dolo.
6 Liberalitas eſt virtus, cùm & melius ſit dare, quàm accipere.
Prodigalitas eſt vitium, n. 6.
7 Seneca, videns aliquem ſine menſura donare, quid ei dixerit.
Liberalitas eſt virgo, & virtus heroica, ſed efficitur meretrix, propter prodigalitatem, n. 7.
8 Bona ſua, quis non debet ita claudere, vt benignitas ea non poſſit aperire, nec ita aperienda, vt omnibus pateant.
9 Bona, quod quis vnciatim acquiſiuit, non raró, vniuerſa ſemel in vnius ſcorti, aut ſcurra marſupium effundit homo prodigus.
10 Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum eſt adeo nulla, vt nec valeat, quoad bona præterita, quidquid plures DD. in contrarium ſenſerint.
11 Cum opinio, quod ſit nulla in totum, eſt verior, & communior, & in conſulendo, nec in iudicando eſt ſequenda, & ſic fuit iudicatum in diuerſis Tribunalibus, num. 12.
13 Contra Probibitionem legis, quod fit, ſi non valet, quod fit vltra, non quoque, quod fit intra.
14 In Factis contra legem, ſi non valet, quod ago, vt ago, non valet, quod valere, vt valere poteſt.
15 Locatio bonorum Eccleſiæ facta vltra triennium, eſt nulla in totum, ita ut non ſubſtineatur, quod triennium a lege permiſſa, & n. 20.
Quamuis multi DD. contrarium firmare voluerint, vt ſubſtineatur quoad triennium, ſed in vanum.
17 Eccleſia, ſi ſit conſuetudo infeudandi pro maſculis tantum, ſi de facto reperiatur facta conceſſio pro maſculis, & fœminis, tamen valida erit, quoad maſculos.
18 Emphyteuta Eccleſiæ, ſi alienet partem rei emphyteuticæ, non cadit à toto.
19 Feudatarius negans partem feudi non cadit à toto.
21 Bona Eccleſiæ, ſi locentur vltra tempus permiſſum, non valebit, nec in tempore permiſſo.
22 Locatio vti Eccleſiæ facta vltra tempus permiſſum, tenet, quoad tempus permiſſum.
Et hoc ſecundum nonnullos Doctores inter quos multi teſtantur, de veriori, & æquiori opinione.
Temporis ratio eſt diuidua, & n. 22.
23 Locatio bonorum Eccleſiæ facta vltra triennium eſt nulla in totum quam opinionem perpetua conſtantia retinet Rota.
24 Emphyteuſis conceſſio facta ab Eccleſia, ſi facta reperiatur vltra ſecundam generationem eſt nulla in totum.
25 Emphyteuſis conceſſio ſi fiat ab Eccleſia, vltra ſecundam generationem eſt nulla in totum.
26 Emphyteuſis Eccleſiaſtica natura eſt, ne tranſeat ad pronepotes, & ſic non poteſt concedi niſi ad ſecundam generationem.
27 Emphyteuſis conceſſionem Eccleſia poteſt facere ad tertiam generationem.
28 §. Emphyteuſi. Authen. de non alienan. quatenus reperiatur correctus, per §. licentia. Auth. de alien. & emphyt.
29 In Correctorijs eſt facienda ſtricta interpretatio, vt minus cenſeatur correctum, quàm fieri poteſt.
30 Emphyteuſis Eccleſiæ, cùm non poſſit fieri, niſi ad tertiam generationem, ſi fiat ad vlteriorem, non teneat, quoad tertiam, & n. 31.
32 Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, iurium, actionum &c. non ſubſtinetur, quoad bona præſentia etiam iuramento ſit vallata, & num. 48. & 49.
33 Prohibitum, quando aliquid eſt à iure, tunc iuramentum non poteſt illud confirmare.
Iuramentum ſequitur naturam actus cui adhæret, n. 33. & 50.
34 Iuramentum appoſitum in donatione cauſa mortis, cenſetur appoſitum iuxta naturam dictæ donationis.
Donatio cauſa mortis, ſicuti eſt reuocabilis, ita quoque iuramentum in ea interpoſitum, num. 33. 51. 52. & ſeq.
Iuramentum ſequitur naturam planetæ Mercurij, quæ aſſumit naturam illius Planetæ, in cuius domo reperitur, num. 34.
35 Donatio, ſi reperiatur facta vnico contextu, vt eodem tempore contra legem reſiſtentem, debet aut in totum vitiari, aut in totum valere.
36 Notarij dum ſtipulantur donationes omnium bonorum, quid ſoleant aſſerere.
37 Donans omnia bona ſua præſentia, & futura, præſumitur voluiſſe, quod in totum valeat talis donatio, & n. 38. & 39.
40 Indiuiduum etiam dicitur aliquid ratione ſolius voluntatis.
41 Iuramentum dicitur indiuiduum.
Fidelis pro parte, quis non poteſt eſſe, & pro parte non, num. 41.
42 Iuramentum, quando fuit interpoſitum, ſuper vno facto, ſimul eodemque tempore geſto, tunc, & factum, & iuramentum eſt indiuiduum.
43 Teſtis, ſi falſum dixerit ſuper vno articulo, non creditur ei in aliquo.
44 Fides, ac depoſitio teſtis fundatur ſuper indiuiſibili, id eſt ſuper iuramento ab eodem teſte præſtito, veritatem dicendi.
45 Quæ concluſio non ſolùm eſt communis, ſed etiam ab omnibus recepta.
46 Limita ſi teſtes deponerent extra capitulata.
47 Laudi executionem, quis non valet petere in capitulis fauorabilibus, & ſecus in aggrauatorijs, & hoc propter iuramenti indiuiduitatem.
54 Fontanell. de pact. nupt. part. 2. clauſ. 4. gloſ. 2. n. 68. refutatur, ac deinde recipitur num. 56. & damnatur Seraph. ei contrarius.
57 Iuramentum interpoſitum, in donatione omnium bonorum præſentium, & futurorum, operatur duplicem eſſe factam donationem, & quid inde, & num. 59.
58 Donatio, quando eſt duplex, tunc ſi vna corruat, altera remanet.
60 Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, quod ſit nulla in totum, etiamſi adſit iuramentum eſt opinio à grauiſſimis DD. ſecuta.
61 Contraria tamen opinio eſt ſuffulta maioribus rationibus, tamen, quis ſine ſcrupulo poteſt amplecti quam opinionem vult ſecundum Fontanell.
62 Iurantes aduertant non temere ſpernere iuramentum ab eis præſtitum.
63 Iuramentum, quod ſine diſpendio ſalutis æternæ ſeruari poteſt ſeruandum eſt.
65 De donationibus hodie quando agitur piſcatur in aere.
66 Donationis materia iam ita receſſit ab Aula, vt fere eius materia deleta videatur.
67 Fatuitas potius præſumenda eſt, quàm donatio.
Donatio non conuenit viro prudenti, n. 67.
68 Donatio prohibita eſt minoribus à lege, etiam cum auctoritate tutoris, vel curatoris, immò, & decreto Iudicis.
69 Grammatici recentiores declinando dicitur, quod amiſerint datiuum.
Seu, vt alij aſſerunt, non fuiſſe commiſſum, ſed peruerſa quadam Metamorphiſi conuerſum fuit in ablatiuum.

70 Do-

70 *Donare conſuenit eſſe vltimus morientium caſus, ſine actus.*

71 *Donandi loco, hodie aufertur alitrum, itaque cùm non adſit datiuus duplicatur ablatiuus.*

72 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, cum ſit prohibita de iure ciuili, ſub tali prohibitione non venit ea, quæ ſit ad pias cauſas.*

73 *In Diſpoſitione generali non veniunt ea, quæ ad pias cauſas diſpoſita reperiuntur.*

74 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, quamuis nihil ſit reſeruatum, valet ad pias cauſas.*
Quæ concluſio eſt communis, & frequentiſſimo DD. calculo canonizata, & n. 76. 77. 79. & 81.

75 *Eccleſiæ ſi vnicuique perſona licet ſe vouere, multò magis licebit vouere omnia ſua bona præſentia, & futura.*
Quæ an ſit vera.

78 *Eccleſiæ fauore à communi opinione non eſt recedendum.*

80 *Opinio illa in dubio eſt tenenda, quæ fauet piæ cauſæ.*

82 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, quod valeat fauore piæ cauſæ, plura Tribunalia tenuerunt, & præſertim.*
In Rota Peruſina, n. 82.
In Senatu Luſitano, n. 82.

83 *In Conſilio Neapolitano.*

84 *Et in Rota Romana.*

85 Caramuel. in Theolog. moral. lib. 2. cap. 528. *refutatur, & damnatur.*

86 *Cauſa iuſta non poteſt præbere iuriſdictionem non habenti.*

87 *Tradere, ſeu vouere, quis poteſt alicui multis modis, & num. 88.*

89 *Vendens ſe, ad pretium participandum efficitur ſeruus emptoris.*

90 *Item ſeſe alicuius præbens ad arrogandum.*

91 *Et tamen non ex hoc ſequitur, quod omnia bona prætenſa, & futura in alterum transfundantur, num. 92. & num. 93.*

94 *Teſtandi facultatem, quamuis iura anxiè inſiſtant, ne quis eam amittat tamen permittit actus, ex quibus amittitur talis facultas.*

95 *Seruus non poteſt condere teſtamentum.*

96 *DEO poteſt quis ſe vouere, profitendo religionem, cùm omnibus ſuis bonis præſentibus, & futuris.*

97 *Et ſi id poteſt, poterit etiam omnia ſua bona præſentia, & futura donare Eccleſiæ, & ipſo remanere in ſæculo.*

98 *Religionem profitens; ſi de bonis ſuis non diſpoſuerit, tunc omnia eius bona tranſeunt in Monaſterium, & num. 99.*

100 *In Conſequentiam multa permittuntur, quæ principaliter denegantur, & n. 111.*
Minor ſine auctoritate Curatoris, & decreto Iudicis non poteſt alienare ſua immobilia bona.

101 *Et tamen ingrediens in conſequentiam ſuæ perſonæ omnia ſua bona tranſeunt in Monaſterium abſque aliqua ſolemnitate.*
Minor, nec ad pias cauſas poteſt donare, ſine Curatore, & decreto Iudicis, tamen id non procedit, quando minor ſe, & bona offert Monaſterio, & num. 103. & 104.

102 *Diſpoſitiones bonorum, quæ fiunt ab ingredientibus Religionem, quàm naturam ſapiant.*

103 *Religionem ingrediens, dum poteſt ſeipſum perpetuo ligare, cùm amiſſione propriæ voluntatis, & bonorum.*

106 *Multo magis poterit, ad pias cauſas omnia bona ſua præſentia, & futura donare.*

107 *Bonorum amiſſio faciliùs conceditur, quàm amiſſio, quàm liberi arbitrij.*

108 *Libertatis vncia plus valet, quàm decem auri pondus.*
Libertas eſt res ineſtimabilis, n. 108.

109 *Bona, quoties veniunt conſecutiuè quoad perſonam, ſemper ſe habent per modum conſequentis, & non per modum antecedentis, & n. 110.*

112 *Prohibita ſunt multa ſeuerè principaliter, quæ tamen in conſequentiam permittuntur.*

113 *Bona profeſſi, dum de illis non diſpoſuit, in conſequentiam tranſeunt in Monaſterium, & hoc eſt indubitatum.*

114 *Religionem ingreſſus, ſi ſit talis, vt nullatenus poſſit profiteri, vt quia eſt vxoratus, tunc vxor retrahit eum à Monaſterio, vnà cum bonis.*

116 *Monachus ſi exeat de Monaſterio propter eius incorrigibilitatem an recuperet eius bona renunciata.*

117 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum fauore piæ cauſæ, quod ſubſtineatur, ex quo probetur.*

118 *Donatio omnium bonorum valet, quia intelligitur de præſentibus bonis.*

119 *Patrimonium, quando eſt donatum, cùm tale verbum, ſit vniuerſale, porrigitur etiam ad bona futura.*

120 *Patrimonij appellatione, non veniunt omnia bona, nam actiones non includuntur.*

121 *Nomina debitorum veniunt etiam ſub appellatione patrimonij.*

122 Text. in l. iubemus, C. de ſacroſanct. Eccleſ. *in quibus terminis loquatur, ſcilicet quando poſſit intrare.*

123 Text. in l. iubemus, C. de ſacroſanct. Eccleſ. *nullatenus diſponere videtur donationem factam Eccleſiæ omnium bonorum præſentium, & futurorum valere, & quid diſponat.*

124 *Verba*, incocuſſa ſint, & ſine vlla diminutionem, *de quibus* in l. iubemus, C. de ſacroſanct. Eccleſ. *qualiter ſint intelligenda.*

125 *Piæ relinquentium mentes non debent remanere defraudatæ.*

126 Text. in l. iubemus, C. de ſacroſanct. Eccleſ. *ſupponit donationem factam, eſſe validam.*

127 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum de iure non eſt valida.*

128 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, quando valeat ad fauorem piæ cauſæ, ſecundum diſtinctionem Tiraquell. & n. 129. & 130.*

131 *Quæ tamen diſtinctio Tiraquell. non eſt tuta, quando res omnes donatæ conuertendæ ſunt in piam cauſam.*

132 *Donare Eccleſiæ, & Locis pijs eſt actus valde meritorius.*

133 *Perfectus in via Domini, qui vult eſſe, quid facere debeat ſecundum Oraculum Diuinum.*

134 *Piæ cauſæ fauore, multa priuilegia contra iuris regulas conceſſa ſunt.*

135 *Tiraquell. in tract. de priuileg. piæ cauſ. num. 177. priuilegia conceſſa pijs cauſis, & alia 168. fuerunt recollecta per Ghor. in eius ſumm. priuileg. piar. cauſ. num. 136.*

137 *Animæ, & piæ cauſæ fauore facit, vt ſubſtineatur donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, & n. 138. & 139.*

140 *Cæleſtia, ambienti, terrena non ſapiunt.*
Terrena calcat, qui cœleſtia deſiderat, n. 140.

141 *Quàm veritatem agnouerunt etiam ipſi Gentiles, quamuis in profundo gentilitatis puteo ſubmerſi eſſent.*

142 *Anaxageras Philoſophus, cum a ſuis æmulis conuentus eſſet in iudicio, prætendendo omnia ſua bona potius ea omnia amittere voluit, quàm litigare.*

143 *Et quid generosè reſpondit amicis ſuis conquerentibus de tali actione.*

144 *Cœlum eſt patria noſtra, iſta eſt curanda, non ea, quæ ſuper terram ſunt, vt ore Catholico dixit Anaxagoras Philoſophus.*

145 *Immortalia immortalis animus meditetur.*

146 *Alexander Magnus, cùm magnum pondus auri Phocioni Athenienſi miſiſſet, generoſe illud refutauit, quid dicendo, & n. 147. & 148. & 149.*

150 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum fauore piæ cauſæ tenet, etiamſi calore iracundiæ fuerit facta, & n. 155. declara, vt à n. 161.*

151 *Iracundiæ fauore facta nullius ſunt momenti.*
Teſtamentum calore iræ factum eſt nullum.

152 *Contractus calore iracundiæ facta non habet ſubſiſtentiam.*

153 *Contractus venditionis eſt nullus ſi calore iracundiæ fuerit factus.*

154 *Confeſſio iudicialis, iuramentum, votum, cæteraque calore iracundiæ facta ſunt nulla.*

155 *Text. in can. ſunt qui opes, 17. quæſt. 4. quatenus legi, & punctari debeat.*

157 *Intellectus deſtructiuus Legis non eſt recipiendus.*

158 *Contractus calore iracundiæ factus, licet non valeat,*

tamen

tamen fallit fauore pia cauſa, & num. 159.
160 *DEVS cor, & non verba reſpicit.*
161 *Donatio facta Eccleſia, calore iracundia, tunc tenet, quando donans aliqualiter fuit turbatus.*
162 *Vnde ſi turbatio, vel concitatio fuerit talis, vt mentis alienationem induxerit, tunc enim actus, nec ad fauorem pia cauſa valeret.*
163 *Ira magna turbatus, cùm neſciat, quid agat ideoque quidquid agat nullum eſt.*
164 *Ira magna eſt tamquam medicus fumus, qui videre non ſinit, quæ pedibus ſubiacent.*
Ira vidre non ſinit, quid facimus in illo actu, calore iracundia geſto, n. 164.
165 *Ira eſt tempeſtas magna, & ſubita animi, qua cor hominis ad inſaniam trahit.*
166 *Iratus non habet deliberandi conſilium: Cùm, & ira breuis furor ſie.*
Ira non eſt, ſuper iram mulieris, n. 166.
167 *Sine voluntate deliberata quidquid fit, nihil ponitur in eſſe, & omnes actus ſunt indifferentes.*
168 *Text. in can. ſunt, qui opes, 17. quaſt. 4. qualiter recipiendus veniat.*
169 *Voluntatis defectus, quoad omnes ſunt inſanabiles.*
Venenum inficit omne compoſitum.
170 *Contractus per iracundiam celebrati ad fauorem cuiuſcumque perſonæ tenent, quando iracundia non fuit talis, vt contrahens alienauerit à mente.*
171 *Et in hoc pia cauſa nullum habet priuilegium.*
172 *Ira, quando dicatur magna, vel parua, remiſſiuè.*
173 *Ira probatio licet ſit difficilis, non tamen eſt impoſſibilis.*
174 *Ira, quantum fieri poteſt fugienda eſt, penſanda enim eſt eius pœna.*
Per Iram patientia perditur, & quid quo ordine ſit faciendum omninò neſcitur, n. 174.
175 *Intelligentia lucem, ira ſubtrahit, cùm mentem promouendo confundat.*
176 *Iratis valde, totus animus commouetur, balbutiendo, neſciunt, quid faciant, omneque quod eis rectum dicitur videtur illis peruerſum.*
177 *Labia viri, valdè irati, ex æſtuante ab imis præcordijs ſanguine, quatiuntur, aliaque de quæ hic.*
178 *Homines, qui ſunt proclines ad iraſcendum, nihil aliud faciunt, quàm ſibi mortem accelerare.*
Ira corrodit cor, ſicuti acetum vas in quo diu adeſt, num. 178.
179 *Ira vix frenos capit.*
180 *Dolorem iuſtum mitigare difficillimum eſt.*
181 *Ad Iram temperandam, nihil potentius eſt, quàm dilatio.*
Iram ſuam, qui temperat, melior eſt, quam Ciuitatem expugnant, n. 181.
182 *Ira, quoties animum euadit, mens edomanda venit, differendum eſt tempus furoris.*
183 *Iratus, quando quis eſt, non debet aliquem verberare, & affertur exemplum Archita Tarentini.*
184 *Ira præclarum pharmacum eſt dilatio, vt eius feruor relangueſcat, & caligo, quæ premit mentem, aut euaneſcat, aut non ſit ita denſa.*
185 *Athenodoras Philoſophus procul diſcedens ab Auguſte, quale aureum monumentum ei reliquit.*
186 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, licet non valeat, tamen fauore Eccleſia, vel pia cauſa.*
187 *Quæ tamen, nec ad fauorem pia cauſa valere deberet, cùm ſit turpis, & contra bonos mores, declara vt n. 217. & 218.*
Teſtandi libertatem, quod quis indirectè perdat, videtur eſſe contra bonos mores, n. 187.
188 *Perſona Eccleſiaſtica multò magis deberent abhorrere id, quod eſt contra bonos mores.*
189 *Perſona Eccleſiaſtica bonis cæleſtibus debent inhiare.*
190 *Actus omnis, qui bonis moribus non congruit, in perſonis Eccleſiaſticis, multò magis improbatur, & num. 191.*
192 *Fortunam hominis aduerſam expectare, ſicuti eſt contra bonos mores, & n. 193.*
194 *Ita etiam ponere hominem in eo ſtatu, vt nihil habeas, ne habere ſperet, eſt contra bonos mores.*
195 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum quatenus dicatur eſſe contra bonos mores, qualiter id intelligendum veniet.*
196 *Actus, quod ſit contra bonos mores ciuiles, vel contra bonos mores Canonicos diuerſum eſt.*
197 *Actus, quod ſit contra bonos mores pluribus modis poteſt dici.*
198 *Actus contra bonos mores naturales, quando dicantur, vel contineant aliquid turpe, vel ſint contra præcepta moralia, vt n. 199.*
200 *Qui actus, omnes ſunt inualidi, & contra bonos mores.*
201 *Actus contra bonos mores iuris ciuilis, qui ſint.*
Pactum, de non reuocando teſtamentum, eſt contra bonos mores iuris ciuilis, n. 201.
Pactum de non ſuccedendo alicui eſt contra bonos mores iuris ciuilis, n. 201.
202 *Donatio omnium bonorum, præſentium, & futurorum eſt contra bonos mores iuris ciuilis.*
203 *Ius canonicum non attendit malos mores à cenſura ciuili repertos, & n. 208.*
204 *Iuramentum de non reuocando teſtamentum, de iure canonico, licet tollat libertatem teſtandi.*
205 *Teſtator, ſi iuret non reuocare teſtamentum, de iure Canonico ſine iuſta cauſa non poteſt illud reuocare, alias dicitur periurus, quamuis teſtamentum valeat, & num. 207.*
206 *Teſtamentum poteſt, quandocumque reuocari.*
208 *Iuramentum contra bonos mores non eſt obligatorium.*
209 *Iuramentum contra bonos mores tunc non eſt obligatorium, quando eſt, quando bonos mores Iuris Canonici, & non ciuilis.*
210 *Tex. in cap. non eſt obligatorium de iureiur. qualiter ſit intelligendum, & n. 211.*
212 *Donationem omnium bonorum præſentium, & futurorum, quare iura ciuilia prohibuerunt, & qualis eorum mens fuerit.*
213 *Teſtandi facultate quatenus quis vult ſe priuare, id nihil turpe in ſe continet.*
214 *Nec eſt contra bonos mores, naturales, nec repugnat legi Diuinæ, & n. 215. & 216.*
219 *Bonum nullum eſt, niſi voluntarium.*
220 *Donans omnia ſua bona præſentia, & futura Eccleſiæ, vel ad pias cauſas, ſperat à DEO omnium bonorum largitorem, retributionem.*
221 *Finis iuris diuini, & canonici eſt dirigere actiones humanas ad æternam felicitatem.*
222 *Finis iuris ciuilis eſt inducere hominem ad commune bonum ſecundum congruit huic felicitati ciuiliter, ac temporaliter, & n. 232.*
224 *Quo attento, poteſt eſſe, quod aliquid ſtatutum ſit à iure ciuili, quod deuiet ab vltimo fini ſupranaturali, vt patet in exemplis, n. 224. & 225.*
226 *Præſcriptiones, ideò de iure ciuili permittuntur, vt ſit finis litibus, & alijs de cauſis, vt hic, & n. 227.*
228 *Vſura, Lupanaria &c. quare à iure permittantur, & num. 229.*
230 *Lex in ratione conſtit.*
Lex ſpeculatur in ratione.
232 *Finis Iuris Canonici altius eſt, quàm iuris ciuilis, ideſt ad æternam felicitatem, ſalutemque animarum, & num. 233.*
234 *Ex Finis diuerſitate, plerumque aliud ſtatuitur à iure diuino, & Pontificio, & aliud à iure ciuili, & n. 235. & 236.*
238 *Iura canonica, cùm improbent paupertatem perpetuam, non videtur poſſe permittere donationem omnium bonorum præſentium, & futurorum.*
239 *Clerici non ſunt ordinandi, ſine titulo, & redditibus, ne mendicent, & hoc ſecundum ius canonicum.*
249 *Epiſcopus ordinans aliquem ad ſacros Ordines ſine titulo, compellitur, & neceſſaria dare, quod declara, vt n. 241. & ſeq.*
244 *Iura canonica ex quo improbent paupertatem perpetuam.*
245 *Donatio omnium bonorum, præſentium, & futurorum factam ad fauorem Eccleſiæ, vel pia cauſa, quare permittatur, & n. 246.*

ANNO-

ANNOTATIO
Ad Deciſ. LVI.

DOnatio vniuerſalis omnium bonorum præſentium,
& futurorum iurium, & actionum, quod non va-
leat, & ſit nulla nemo ferè eſt, qui hoc in controuerſiam
1 † audeat deducere. Et hoc quia ſic donans efficitur inte-
ſtabilis, nam dum nihil habet, reſecata eſt ei ſpes faciendi
teſtamentum, quod ſanè lugubre eſt. Item quia ſic pro-
2 fuſè donando, † in eo miſerabili, ac lacrymabili ſtatu re-
perirur, quod cùm nihil habeat, nec in futurum aliquid
habere ſperet, niſi oſtiatim mendicet, vitam non poterit
protrahere, quod nihil infelicius poteſt euenire, cum ſecun-
dum Regum omnium ſapientiſſimum in Eccleſ. cap. 20. *Me-*
3 *lius eſt mori, quàm indigere*, † quia omnis cogitatio pauperis,
eſt in quærendo quomodo viuat. Inſuper tam profuſa do-
natio, vt apertè, ſincerique loquar, dum fit, non eſſet ſa-
4 crilegium aſſerere, quod talis donator † egeret candido el-
leboro, cùm ſanè talis actus, maximè ſic profuſus, nulla-
tenus conueniat viro prudenti, ac ſapienti. Nec ſine
magna cauſa plures Doctores aſſerunt, quod donatio ma-
5 gna, & imprudens, † non poteſt dici ſpontanea, & ſine
dolo, vt poſt Corn. Rip. Alb. Crauett. Menoch. Pacian. &
alios aſſerit Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap.* 124. *num.* 24. ibi,
donationem magnam, non poteſt dici ſpontaneam, & ſine dolo
6 *&c. par.* 2. Scio quidem, † quod liberalitas eſt virtus, hinc
ſecundum Oraculum Cæleſte, *Melius eſt dare, quam acci-
pere &c.* Verùm tamen non ignoro, quod prodigalitas eſt
vitium, *can. ſæpè* 81. *diſtinct. gloſ.* 1. *in c. penultim. de con-
ſuetud.* Seneca, videns quemdam larga manu omnia ſua
bona donare, dixit ei malè morieris, quia gratias virgines
7 conuertiſti in meretrices, † quas dicere vellet, dare eſt res
heroica, & pulcherrima virtus, tu quia es prodigus, detur-
paſti tam nobilem, & regiam virtutem. Veritas enim eſt,
8 quod Bona noſtra † non ita claudenda ſunt, vt non ea be-
nignitas poſſit aperire, nec ita aperienda, vt omnibus pa-
teant. Quoties enim pecuniæ, quæ multò cum ſudore, quis
aut eius anteceſſores vnciatim vix, acquiſitæ fuerunt, iuxta
Archilochum, eas non rarò vniuerſas ſemel in vnius ſcor-
6 ti, aut ſcurræ † marſupium effundit homo ignarus, prodi-
gus, & inutile terræ pondus. Sed ad nos. Quod autem
donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum,
iurium, & actionum viribus nequaquam ſubſiſtat, *ad lon-
gum deduxi ſupra in annotat. ad deciſionem* 21. *quæ eſt in ea-
dem cauſa de qua in præſenti deciſione*, vbi abundè, & in
tantùm, id ampliaui num. 193. vt extendi, quod talis do-
natio eſt adeò nulla, vt nec habeat ſubſiſtentiam, quoad
10 bona præterita, † vt ibi, & nunc proſequendo eandem
materiam.

Scio, quidem quod plures Doctores renuunt aſſiſtere
huic concluſioni, totum oppoſitum firmare tentando, quos
refert Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib.* 13. *ti-
tul.* 26. *ſub n.* 28. Tamen inuictè eos refutat *in eodem n.* 28.
ibi, *hinc etiam communem, vbi plures cumulat DD. tenentes,
quod talis donatio penitus ſit nulla*, tam quoad bona præſen-
tia, quàm ad futura, & inſuper affirmat prædictam conclu-
ſionem eſſe communem, nec ab ea eſſe recedendum, tam
in conſulendo, quàm in iudicando, & præter ab eo allega-
tos addo Iacob. Cancer. *variar. reſolut. c.* 8. *de donat. n.* 75.
vbi teſtatur de vera, & communi concluſione, & aſſerit poſt
Mich. Ferrer. *in* 3. *part. obſeruat. cap.* 306. ita tenere *Regiam
Audientiam Cathaloniæ*, & ſic ſimilem donationem decla-
11 rauit † nullam in totum, etiam quoad præſentia, ſic quo-
que cenſuit *Senatus Pedemontanus*, penes Oſaſc. *deciſ.* 100.
12 *n.* 41. & teſtatur de veriori, & id ampliatur etiamſi † inter-
ueniſſet iuramentum, quia nec valeret talis donatio, nec
quoad bona præſentia, & infra latiùs dicam.

Nec in aliquo mirandum eſt de prædicta concluſione,
quia ſatis ſtrepitat illud Iuris axioma, nempè, quod fit
13 † contra prohibitionem Legis, ſi non valet, quod fit vltra,
non valet quoque, quod fit intra, ſiue dicere velimus, in
factis contra legem vtile vitiatur propter inutile, vnde
ſi non valet, quod ago, vt ago, non valet, vt valere
14 † poteſt, idque probatur per *text. in c. dudum, de reb. Eccleſ.
non alienand. & in §. Emphyteuſim auth. de non alienand. bon.*
15 *Eccleſ.* per quæ iura ſatis conſtanter deducitur, † quod lo-
catio bonorum Eccleſiæ facta vltra triennium ſit nulla in
totum, ita vt non ſubſtineatur quoad triennium à lege con-
ceſſum locari bona Eccleſiæ.

Et quamuis plures Doctores contrarium firmare tenta-
uerint, vt talis locatio ſubſtineatur quoad illud † primum 16
triennium, & id præſertim firmauit Andr. Barbat. *in c. cum
ſuper num.* 45. *de offic. deleg. & in cap. per tranſlationem n.* 6.
eod. titul. Calca *in conſ.* 124. *col. penult. litt. D.* Bald. *in con-
ſil.* 327. *vol.* 3. *& conſ.* 392. *vol.* 5. & id probant *per text. in
l.* 1. *§. item quæritur, ff. de aq. quotid. & eſt. l. Pedius, ff. de re-
cept. arbitr. l. qui teſtamento, ff. de excuſat. tut. l. eos* 26. *vbi
gloſ. in verb. de ſuperfluo, C. de vſur. cap. turbat.* 36. *diſtinct.
cap. vtile, & cap. non debet de regul. iur. in* 6. & facit, quod
dicit Iacobin. de S. Georg. *in tractat. de feud. verſ. in feud.
col. penult. in fin.*

Quod ſi conſuetudo † Eccleſiæ erat infeudandi pro maſ- 17
culis ſi de facto concedat pro maſculis, & fœminis, licet
conceſſio inualida ſit reſpectu fœminarum, tamen valida
erit quoad maſculos. Hinc dixit Alex. *in conſ.* 99. *Viſis pro-
ceſſibus col. fin. vol.* 5. quod emphyteuta, † maximè Eccle- 18
ſiæ, alienans partem rei emphyteuticæ, non cadit à toto,
& idem eſt in feudo, † quod negans partem eius non cadit 19
à toto, And. de Ifern. *in cap.* 1. *§. vaſallus, ſi feudum
defunct. milit. controuerſ. fuerit in princ.* Sed quidquid ſit de
ſuprarelata opinione.

Illud certum eſt in caſu noſtro, quod locatio bonorum
Eccleſiæ facta vltra triennium, † non tenet, nec pro pri- 20
mo triennio, vt iam dixi, & ſic conſuluit Bart. *in conſ.* 159.
incip. Viſa quadam conſtitutione Epiſcopi Florentini, cum
alijs allegatis per Afflict. *deciſ.* 107. *num.* 4. ibi, *ſi locatur
res Eccleſiæ vltra tempus permiſſum,* † *non valebit nec in tem-* 21
pore permiſſo, &c. & melius eandem opinionem comproba-
uit Rota coram bon. mem. Penia *in cauſa Brixien. Locatio-
num eſt inter eius à me impreſſas deciſ.* 329. *à n.* 1. vbi relata
contraria opinione cum ſuis fautoribus, quàm multi verio-
rem, † & æquiorem prædicant, & non parum mirantur de 22
Bart. qui contrarium ſenſit, aſſerendo rationem temporis
diuiduam eſſe.

Tamen Rota, ibi, *ſub n.* 6. iurium ſuprarelatorum, &
maiorum ſuorum auctoritate ſecuta contrarium proculdu-
bio firmat nempè, quod locatio talis ſit nulla in totum, † & 23
ſic perpetua conſtantia retinet, vt patet ex pluribus deci-
ſionibus relatis coram bon. mem. Merlino *in cauſa Peru-
ſina Oblationum* 27. *Februarij* 1640. *eſt inter eius impreſſ.
deciſ.* 826. *n.* 2. ibi, Rota *in totum locationem improbauit, vt
nec etiam pro primo triennio ſubſtineatur, &c.*

Ita quoque procedit in terminis † emphyteuſis rei 24
pariter Eccleſiæ, quæ cum non poſſit concedi, niſi vſ-
que ad ſecundam generationem, *iuxta text. in d. §. em-
phyteuſim, Auth. de non alienan. bon. Eccleſ.* ſenſitque
Rota coram bon. mem. Card. Machiauello *in cauſa Aſſi-
ſien. Emphyteuſis* 2. *Iunij* 1635. *§. Et differentia eſt*, ibi,
*& per conſequens fieri debet interpretatio, ne recedatur a
natura emphyteuſis Eccleſiaſtica, quæ eſt ne tranſeat ad pro-
nepotes §. emphyteuſis, auth. de non alien. &c.*

Vnde ſi vltra concedatur, † nullum penitus robur 25
habebit talis conceſſio, *vt dicitur in eodem §. Emphy-
teuſim*, & ſic non valebit, nec quoad ſecundam gene-
rationem, vt probat Afflict. *dicta deciſione* 107. *ſub num.* 2.
verſ. in totum dictus contractus non valebit, &c. cum
alijs allegatis per Seraph. *de priuileg. iurament. priuileg.* 107.
num. 18. *verſ. conceſſio non valebit, nec quoad ſecundam
generationem, &c.* dubitant tamen nonnulli de viri-
bus huius opinionis, quod bona Eccleſiæ non poſ-
ſint † concedi, niſi ad ſecundam generationem, *pro-* 26
pter text. in §. licentia Auth. de alienat. & emphyt.
vbi conceditur licentia, quod emphyteuſis Eccleſiæ † poſſit 27
concedi ad tertiam generationem.

Aduerte tamen, quod *per d. §. licentia* nullatenus fuit cor-
rectus *d. §. Emphyteuſim*, niſi, quando Emphyteuſis ex-
preſsè fuiſſet conceſſa vſque † ad pronepotes, alias in du- 28
bio, & ſic quando non conſtat de voluntate concedentis
non intrat talis correctio, cùm in correctorijs † ſit facienda 29
ſtricta interpretatio, vt minus cenſeatur correctum, quàm
fieri poteſt, *cap. cum expediat, & cap. conſtitutione, vbi gloſ.
in verb. immutatio, de elect. in* 6. latè Decian. *conſ.* 16. *n.* 36.
lib. 1. & in puncto firmauit Rota coram bon. mem. Merli-
no *deciſ.* 314. *num.* 12. ibi, *locum obtineret, ſi expreſsè
emphyteuſis fuiſſet conceſſa in perpetuum, &c. part.* 5. *re-
cent.* & deinde fuit firmatum coram bon. mem. Coc-
cino *in cauſa Foroſempronien. Emphyteuſim* 16. *Iunij*
1636. *in §. Quantum attinet, verſ. cuius diſpoſitio non
videtur correcta in §. licentia, Auth. de alienat. & Em-
phyt.*

*phyt. niſi quando emphyteuſis expreſſe conceditur in perpe-
tuum, &c.*
30 Quod verò conceſſio rei emphyteuticæ Eccleſiæ, cùm
non poſſit fieri, niſi ad tertiam generationem, & ideò ſi fiat
ad quartam, vel vlteriorem contractus non ſolum, quoad
31 vlteriorem generationem, verùm † etiam quoad tertiam
ipſo iure eſſet nullus, benè deducit Alphonſ. Villagut. *in ſuis
conſultat. deciſinis deciſ. 1. a num. 5. verſ. ſi fieret ad
quartam, vel vlteriorem, &c.* vbi plures Doctres id te-
nentes congerit, ac poſtea contrarium ſeotientes, & dein-
de pro eorundem conciliatione plures diſtinctiones addu-
cit, vbi vide.
Perſiſtendo nunc in terminis noſtris, cùm indubitatum
ſit ex iam ſupra relatis, quod donatio omnium bonorum
32 præſentium, & futurorum, tanquam tendens † in fraudem
legis, & reddens donantem inteſtabilem non teneat in to-
tum nec in parte, idque quoque ampliari poſſe videtur,
quod iuramento, nec firmatur, vt conſtat ex pluribus alle-
gatis per Honded. *in conſ. 39. n. 10. verſ. iuramento non fir-
matur, ſed illo non obſtante nulla redditur donatio, &c. lib. 1.*
cum alijs ſuperabundanter relatis per Martin. Benerend. *in
addit.* ad Seraph. *in tractat. de priuileg. iuram. d. priuileg. 107.
ad num. 3. in §. Licet quamplurimi velint donationem omnium
bonorum præſentium, & futurorum iuramento non firmari,
&c.* quibus DD. annectendi ſunt alij adducti per R. P. D.
Ferentill. in annotat. ad Buratt. *deciſ. 7. in littera A. n. 13.
verſ. donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum,
non ſubſtinetur etiam ſtante iuramento &c.* & deinde etiam
*ſenſit Rota coram Reuerendiſſ. P. D. Tarraconen. in cauſa
Auenionen. Hæreditatis 5. Martij 1646. §. Quibus ſtantibus*,
ibi, *quamuis interuenerit iuramentum, cum illud non validet
acta contra bonos mores, &c.* ac teſtatur de veriori, & ma-
gis communi opinione.
Quando enim aliquid eſt à iure prohibitum iuramen-
33 tum non poteſt illud confirmare, † cùm ſeqoatur natu-
ram actus cui adhæret, *c. quemadmodum 25. de iureiur. l.
fin. C. de non numer. pecun.* Gutierez *de iurament. con-
firmat. part. 1. cap. 40. num. 4.* Suarez *de religion. tom. 2.
tractat. 5. de iuram. confirmat. part. 1. cap. 15. num. 3.
lib. 2.* probanitque Rota *in cauſa Hiſpalen. Sponſalium 11.
Februarij 1639. coram bon. mem. Card. Panzirolo §. nec
releuat, verſ. cum ſponſalia eſſent de ſui natura prohibita,
iuramentum non poteſt illa confirmare, cum ſequatur natu-
ram actus, &c.* cum moltis ibi allegatis, & antea fuit ani-
maduerſum coram R. P. D. Carillo *deciſ. 586. num. 10. p. 5.
recent. tom. 2.*
Vbi firmatur, quod iuramentum appoſitum in donatio-
34 ne cauſa mortis, † cenſetur appoſitum iuxta naturam di-
ctæ donationis, & ſic cum illa ſit reuocabilis, quoque di-
cendum erit de iuramento deſuper interpoſito. Nam, &
vt alias dixi, Iuramentum imitatur naturam Planetæ Mer-
curij, quæ aſſumit naturam illius Planetæ in cuius domo
reperitur.
Quibus ſtantibus redditur valdè dubitabilis opinio eo-
rum, qui tenet talem donationem vigore iuramenti ſubſti-
neri quoad bona præſentia, licet ſecus quoad futura,
35 † ſi enim donatio reperitur facta vnico contextu, & eodem
tempore contra legem reſiſtentem, & ſic in eius fraudem,
36 in totum vitiari debet, † aut in totum ſubſtineri, Notarij
enim ſolent aſſerere in inſtrumentis ſimilium donatio-
num, *dedit, & donauit omnia eius bona præſentia, &
futura &c.*
37 Et ſic donatio † dicitur facta ſub vna conceptione verbo-
rum, & vnica oratione contenta, & ideò non poteſt, vt
dixi, pro parte valere talis donatio, & pro parte non. Nul-
38 latenus credo, † neminem velle in controuerſiam deduce-
re, quod mens donatoris fuit, dum donauit omnia bona
præſentia, & futura, voluiſſe in totum valere talem dona-
39 tionem, & ſic non ſolum, quoad bona præſentia, † ſed
etiam quoad futura, & ſic quoque cenſendum eſt, quoad
donatarium. Vnde inſpecta voluntate donantis, & dona-
40 tarij donatio eſt indiuidua, † quia indiuiduum dicitur ali-
quid eſſe etiam reſpectu ſolios voluntatis, *l. Pedius, ff. de
arbitr. l. ſi quis in principio teſtamenti, ff. de legat. 3. & l. ſi
is quis, & ibi gloſ. ff. de teſtament.* & benè dixerit Natta *in
conſ. 480. à n. 5. verſ. vnde contractus dicitur indiuiduus ra-
tione voluntatis, &c.* Grat. *in reſponſ. 81. num. 22. verſ.
cum onus ſit vnicum ratione voluntatis indiuiduum &c. lib. 2.*
& faciunt notata *in l. grege, §. illud, ff. de fideiuſſ.*
Sed ad omne peius, dato, quod voluntas donatoris
fuerit diuidua, quoad bona futura (quod ſanè videtur
falſum per ſupradicta) tamen ex quo fuit interpoſitum
† iuramentum, dicitur indiuidua donatio, quia iuramen- 41
tum eſt indiuiduum, Bald. *in cap. 1. §. 1. num. 3. de con-
trouerſ. inueſtit. & in l. fin. in 4. oppoſit. C. de edict. D. Adr.
toll.* latè Cott. *in ſuis memor. in verb. iuramentum eſt indi-
uiduum*, Aym. *in conſ. 201. num. 17. verſ. cum iuramen-
tum ſit quid indiuiduum, &c.* vbi ait, quod quis non po-
teſt eſſe pro parte fidelis, & pro parte non, Grammatic.
*in conſ. 125. num. 14. verſ. eſt indiuiduum iuramentum de
ſui natura in contractu appoſitum &c.* Vincent. de Franch.
*deciſ. 173. num. 6. verſ. de natura iuramenti eſt, vt ſit indi-
uiduum, &c.*
Quæ concluſio licet apud nonnullos recepta non ſit, ta-
men apud omnes illud indubitatum eſt, † quod quando iu- 42
ramentum eſt interpoſitum, vt eſt caſus noſter, ſuper vno
facto, ſimul eodemque tempore geſto, tunc iuramentum
non poteſt diuidi, nec illud factum, *gloſ. in l. ſi quidem,
quam ibi omnes ſequuntur, C. de except.* de cuius gloſ. verita-
te tradit Boer. *deciſ. 243. n. 7. verſ. tale iuramentum eſt omni-
nò in totum acceptandum, & ſeruandum*, &c.
Hinc videmus, † quod ſi teſtis falſum dixerit ſuper vno 43
articulo non creditur ei in aliquo, quia fides, ac depoſitio
teſtis fundatur ſuper indiuiſibili, ideſt ſuper iuramento
† ab eodem teſte præſtito veritatem deponendi, Bald. *in 44
l. certi conditio, num. 3. verſ. dicimus eſſe vbicumque, ff.
ſi cert. pet.* & probat Alberic. *in l. ſi ex falſis, C. de tran-
ſact.* vbi de communi ſcribentium voto teſtatur, Felin. *in
cap. fraternitatis, col. penul. verſ. tertia concluſio de hæret.*
Abb. *in cap. 3. in fin. de fid. inſtrument.* Salicet. *in d. l. ſi ex
falſis num. 14. in princip. iuncto verſ. ſed veritas eſt in contra-
rium*, Innocent. *in d. cap. fraternitatis num. 1. poſt medium,
verſ. dicimus autem*, & ibi etiam Io: Andr. *in princip.* Ho-
ſtien. *num. 6.* Anan. *num. 5.* Soccin. *num. 15.* Abb. *num. 4.
verſ. ſicuti dicimus in teſte*, Marſil. *in ſingul. 76. incip. Com-
munis, num. 1. verſ. teſtis in parte verus, & in parte fal-
ſus, in totum reputatur falſus, &c.* vbi plures DD. con-
gerit, adde Boſſ. *in prax. titul. de falſ. num. 147. verſ. fal-
ſus in vno eſt falſus in omnibus*, &c. *& in tit. de oppoſit.
contra teſt. num. 22. verſ. ex quo teſtis dixit falſum in vna
re dicitur falſus in omnibus*, &c. cum alijs copioſè relatis
per Maſcard. *de probat. tom. 2. concluſ. 743. num. 1. verſ.
falſum dictum à teſtibus in vno, totum examen reddit fal-
ſum*, &c.
Et ſic numeroſam cohortem ſuper hac concluſione videri
deſideratur eſt, apud Farinac. *in tract. de teſtib. quæſt. 67.
§. 4. à num. 11. verſ. teſtis in parte falſus in totum reputatur
falſus, &c.* & in fine amplè atteſtatur huius regulæ conclu-
ſionem, ne dum communem † eſſe, ſed ab omnibus 45
receptam. Idem quoque ſenſit Rota *Lucen.* penes Ma-
gon. *deciſ. 46. num. 22. verſ. teſtis in vno mendax in totum
repellitur, &c. & deciſ. 79. num. 10. verſ. per conſequens in
totum redditur falſus, &c.* ita pariter iudicauit Senatus
Mantuanus apud Surd. *deciſ. 16. num. 3. verſ. teſtis in
vno periurus nihil probat in reliquis*, &c. limitat tamen
id *num. 6.* quando teſtis † deponeret extra capitulata, vt 46
ibi videre poteſt, ſic quoque ſenſit Conſil. Neapolitan. vt
ſcribit Vincent. de Franc. *deciſ. 173. à num. 6.* vbi etiam
ait, quod non poteſt quis laudi executionem petere in ca-
pitulis fauorabilibus, † & in aggrauatorijs ab eo reclama- 47
re, & hoc propter iuramenti indiuiduitatem appoſiti in
compromiſſo.
Ita ergo dicendum venit in ſupra relato caſu, nempè do-
nationem omnium bonorum præſentium, † & futurorum 48
iuramento vallatam eſſe validam in totum, vel in totum
nullam, & hoc propter indiuiduitatem iuramenti, † ma- 49
ximè interpoſito in vnico actu, ac ſimul, eodemque tem-
pore geſto, vt eſt caſus iſte. Quare cùm non valeat dona-
tio omnium bonorum præſentium, & futurorum etiam
† cum iuramento, *vt dixi ſupra n. 32.* ſequitur, quod non 50
valeat in totum, & ſic non diſtinguendum inter bona præ-
ſentia, vel futura, quàm opinionem latè, † & validis pro- 51
pugnaculis defendit Seraph. *de priuil. iurament. d. priuileg.
107. à n. 17. §. in contrariam partem.*
Vbi etiam intrepidè reſpondet † argumentis contrariæ 52
opinionis, veriorem illam putando, quod iuramentum,
nec operetur quoad bona præſentia, ſicuti DD. volunt,
vt non † operetur, quoad bona futura. Contra Sera- 53
phin. acriter video inſurgere Fontanell. *in tractat. de pact.
nuptial. part. 1. clauſula 4. gloſ. 21. à num. 68. vſque ad*
num.

Digitized by Google

*num.*90. & mouet omnem lapidem ad effectum connalidan-
di eius opinionem, ſed aliquid non facit, vt aduertit Rota
*coram Reuerendiſſimo P. D. Tarraconen. in hac cauſa Roma-
na Donationis* 1. *Februarij* 1640. §. *Nec aliquid*, vbi dici-
54 tur, quod dum Fontanell. *in citat. loc.* tenet, quod † dona-
tio omnium bonorum præſentium, & futurorum ſubſtinea-
tur, quando adeſt iuramentum, quoad bona præſentia,
55 ſalua eius pace loquitur † contra communem, & reliqua,
vt habentur in *d. deciſ.*

Reperio deinde, quod opinio quam tenet Fontanell. ſe-
cundum plures celebres Doctores relatos per R.P.D. Feren-
till. in Annotat. *ad deciſ.*7. bon. mem. Buratt. *in littera A.
num.*14. eſt magis recepta, & ſubinde in præſenti deciſione,
Rota receſſit ab opinione Seraph. ſequendo Fontanel. fir-
56 mando, † quod ſtante peculiari iuramento ſuper donatio-
ne omnium bonorum præſentium, & futurorum, ſemper
57 ſubſtinetur ſaltem, quoad præſentia, cùm tale † iuramen-
tum in donatione ſimul facta de bonis præſentibus, & futu-
ris operetur duplicem eſſe factam donationem, & alteram
58 ſcilicet de præſentibus, & alteram † de futuris, quarum
vna ſi corruat alteram benè valere renuerunt plures DD. hic
per Rotam allegatis, & præſertim Fontanell. iam reproba-
to in altera deciſione, & prædicta vltima deciſio fuit poſtea
proculdubio confirmata coram eodem Reuerendiſſ. P. D.
Tarraconen. *& eſt ſupra deciſ.*21. *in hac eadem part.*9. *recent.*
vbi dicitur, quod placuit Rotæ confirmare deciſionem,
59 vltimo loco factam, † quæ eſt præſens eamdem opinionem
deinde ſecuta eſt, Rota coram Reuerendiſs. P. D. Cerro
Decano *in cauſa Tudertina Donationis* 17. *Iunij* 1652. §.
Præterea ponderabant, ibi, *huiuſmodi enim iuramentum appo-
ſitum in donatione ſimul facta de bonis præſentibus, & futu-
ris operatur; vt duplex cenſeatur facta donatio, altera
ſcilicet de præſentibus, altera de futuris, ita vt vna cor-
ruente bene ſubſiſtat altera, & mentio bonorum futurorum
habeatur pro non appoſita, &c.* & ad hoc plures DD. alle-
gantur, & teſtatur de magis recepta opinione.

In hoc enim opinionum conflictu, ac in tanta contrarie-
tatum turbidine, quo me vertam ignoro, pro vna parte
60 † enim, nempè quod tali caſu donatio ſit nulla in totum,
vrget auctoritas communis opinionis ſecuta à grauiſſimis
auctoribus, pro altera parte ſcilicet talem donationem vi-
61 gore iuramenti ſubſtineri pro bonis præſentibus, † præmit
rationum efficacia, quamuis non adſit tam numeroſa ca-
terua DD. eam ſequentium.

Itaque rectè dixerit Fontanell. *in d. clauſula* 4. *gloſ.*21.
*num.*67. *in fin.* ibi, amplectatur quilibet quam ex eis opinio-
62 nibus maluerit, ego non exiſtimo nullum peccatum, † com-
miſſurum eum, qui vna relicta, alteram ex eis elegerit.
Addo tamen quod aduertant iurantes, non temerè iura-
mentum ab eis præſtitum contemnere, dum huiuſmodi iura-
63 menta † abſque diſpendio ſalutis æternæ ſeruare poſſunt, vt
clamat text. *in cap. cum contingat de iure iur. cum ſimilib.* nam,
& Diuinum Oraculum apud Matth. *cap.*5. admonet, *Redde
64 Domino iuramenta tua*, & ratiocinatur *text. in* † *cap. De-
bitores* 6. ibi, *cogendi ſunt Domino de iurament.* Libenter
prædictas aduerſantes opiniones ad diſputationis incudem
reuocarem ad effectum dignoſcendi, quæ ſit adamantina
reſiſtendo potentibus rationum, & auctoritatum malleis,
ſed quia hæc materia ſatis ſinuoſa, & ventoſa eſt, & ſic
65 non eſt locus hìc, & quia ſcio † me, vt dicitur, piſcari
in aere.

Nam iſta donationis materia quaſi receſſit ab aula, nam
vt ſedulò ratiocinatur Rota coram re. mem. Merlino *de-
ciſ.*69. *num.*3. *part.*7. *recent.* donationis materia noſtris hi-
66 ſce † temporibus adeò receſſit à praxi, vt ferè eius memoria
deleta videatur, & ad hoc ibi plura allegantur, ita vt potiùs
67 præſumatur fatuitas quàm donatio, † nam ea regulari-
ter non conuenit viro cauto, & prudenti, *l. cum de indebi-
to, ff. de probation.* & quod donatio non conueniat viro
68 prudenti, patet, quia prohibita eſt etiam minoribus à le-
ge, quantumuis cum auctoritate tutoris, vel curatoris,
imò & cum decreto Iudicis, *text. in l.*1. *in princip. ff. de tut.
& ration. diſtrah. & ibi gloſ. in verb. & ita eſt, & l. fin. §.
cum autem, C. ſi maior. fact. alienat. &c. l. fin. ff. de curat.
furioſ. l. tutor. ad vtilitatem, ff. de adminiſtrat. tutor.* De
qua materia alibi latè dicendum mihi reſeruo, pluraque
circa veritatem, quod donatio iam receſſit à praxi.

Vnde ponderetur, quod non ſine cauſa, dicitur, recen-
69 tiores † Grammaticos declinando amiſiſſe caſum datiuum,
ſeu vt alij aſſerunt, eum non fuiſſe amiſſum, ſed per-
uerſa quadam Metamorphoſi † conuerſum in Ablatiuum, 70
Donare enim conſueuit eſſe vltimus morientium caſus,
ſeu actus niſi aſſerere velimus, quod loco donandi
† proprium, auſertur alienum, & ſic duplicandus ſit 71
ablatiuus.

Quare nunc recto tramite domum redeundo ad mate-
riam noſtram omnimodæ inualiditatis donationis, omnium
bonorum præſentium, & futurorum, vt ea opinio proce-
dat, non obſtante diſpoſitione *text. in l. ſancimus, C. de
donation.* vbi ſancitum habetur, quod donatio excedens
500. ſolidos ſaltem ſubſtinetur in quantitate in qua non re-
quiritur inſinuatio. Vnde idem videtur dicendum in præ-
ſenti caſu dum donatio bonorum præſentium permiſſa eſt
à iure, ſicque quoad ea, ſubſtineri poterit. Quia reſpon-
detur, quod *in d. l. Sancimus*, eſt taxata certa quantitas
expreſsè, & determinatè, in qua ſubſtinetur dicta quantitas
donationis, ſed in caſu noſtro non eſt determinata aliqua
quantitas intra quam ea poſſit valere, ergo, &c. inſuper
congruum duxi, cùm nonnullas ampliationes tradiderim,
quod donatio omnium bonorum, præſentium, & futu-
rorum non ſit valida, nunc aliquam limitationem ad di-
ctam concluſionem tradere intendo, & ſic tunc † habet 72
ſubſiſtentiam, quando fuit facta ad pias cauſas, nam li-
cèt iura Ciuilia prohibuerint tales donationes, *vt ſatis de-
duxi ſupra in annotat. ad deciſ.*21. *à num.*1. tamen ſub tali
diſpoſitione, ſeu prohibitione nullatenus cenſetur † com- 73
prehenſa ea, quæ ad pias cauſas diſpoſita reperiuntur. Nam
indubitatum reperio, quod donatio omnium bonorum
præſentium, & futurorum, & quantumuis nihil reſerua-
tum ſit † cauſa teſtandi, valet, & tenet ad fauorem piæ 74
cauſæ, quæ concluſio communis eſt, & frequentiſſimo Do-
ctorum calculo canonizata, & præſertim ſic tenuerunt Bart.
*in l. fin. num.*13. *C. de pact.*

Vbi id tenet propter eam rationem, quia ſi licèt vnicui-
que † perſonam ſuam vouere Eccleſiæ, multò magis libebit 75
vouere omnia bona ſua præſentia, & futura, quæ ratio, vt
verùm fatear, mihi non arridet, *vt dicam infra à num.*87.
& ita etiam voluit Bald. *in auth. ſi qua mulier, num.*39. *verſ.
de hoc non eſt dubitandum ſi donatur Eccleſia, &c. C. de
ſacroſanct. Eccleſ.* & ibi Addentes congerunt concordan-
tes DD. ac ſimul teſtantur de veriori, & communiori
† opinione eiſdem ſubnecti poteſt, Couar. *in* 2. *part. rubr.* 76
de teſtament. num. 6. *verſ. ſed ſi Eccleſia donatio omnium
bonorum fieri poteſt, &c.* Abb. *in cap. vt priuilegia* 24. *num.*2.
de priuileg. remiſſiuè ad tradita per eum *in cap. fin. per eum
text. num.* 2. *de ſucceſſ. ab inteſtat.* Felin. *in cap. in præ-
ſentia* 8. *num.* 5. *&* 6. *cum ibi annotatis in littera A.
de probat.* Purpurat. *in d. l. fin. num.*24. vbi teſtatur de
communi, *C. de pact.* & ibi etiam Cagnol. *num.*238.
*verſ. non procedit in donatione omnium bonorum præſen-
tium, & futurorum facta fauore Eccleſiæ, &c.* cùm
alijs plena manu relatis per Tiraquell. *de priuileg. piæ cauſ.
priuileg.* 100. *in princip. & in fin.* aſſerit prædictam opi-
nionem eſſe communiorem, & fauere piæ cauſæ, eam-
que ipſe ſequitur, & † ſequendam eſſe cenſet, & præter 77
ab eo relatos DD. deinde ſic cenſuerunt Franciſc. Viu. *in Syl.
comm. opin. in verb. Donatio opin.*207. *num.*2. *verſ. ſed fallit
iſta communis opinio, quotieſcumque hæc donatio fuiſſet facta
Eccleſiæ, piæque cauſæ, &c.* & poſt Dec. *in d. l. fin. num.*31.
C. de pact. aſſeuerat prædictam eſſe communem opinio-
nem ſicuti etiam teſtatur Iul. Clar. *in §. Donatio, quæſt.*20.
*num.*3. *verſic. ſpeciale eſt in Eccleſia, vt valeat donatio
omnium bonorum, &c.* ibique pariter ait, quamuis negari
non poſſit contrariam opinionem valdè vrgeri, & in pun-
cto iuris fortè eſſe veriorem.

Tamen ſi caſus contingeret, † propter fauorem Eccleſiæ, 78
à communi opinione non recederet in iudicando, aut con-
ſulendo de communi opinione quoque teſtatur, Spin. *in
ſpecul. teſtament. in gloſ.*10. *principal. num.*30. *verſ. ſi ta-
men alicui Eccleſiæ, vel loco pio fiat talis donatio, tenet, &c.*
Gomes *ad leg. Taur.*69. *num.*6. *verſic. breuiter, & reſolutiuè
dico, quod ſic vt valeat donatio omnium bonorum præſen-
tium, & futurorum fauore Eccleſiæ, &c.* Guttierez *de iu-
rament. confirmat. part.*1. *cap.*11. *à num.*7. Card. Mantic.
*de tacit. & ambigu. conuent. lib.*13. *cap.*28. *num.*7. vbi ait,
præfatam opinionem videri veriorem, & frequentiſſimo 79
† Doctorum calculo eſſe receptam, Adde Seraphin. *in tra-
ctat. de priuileg. iurament. priuileg.*75. *num.*28. *verſic. quis
poteſt omnia ſua bona præſentia, & futura omnino in
piam cauſam erogare, &c.* Cancer. *variar. reſolut.
cap.*8.

Digitized by Google

cap.8. de donation. num.77. verſic. ſi donatio facta eſſet Ec-
cleſiæ, &c. monetque, vt ab hac opinione nullatenus rece-
80 datur tam in conſulendo,† quàm in iudicando maximè cum
in dubio ſi tenendo opinio, quæ fauet piæ cauſæ, ex ibi al-
legatis, & latè tractat Genuenſ. *practicabil. Eccleſiaſt.*
*quæſt.*310. vbi ait prædictam quæſtionem eſſe arduam, ſed
tandem hanc noſtram opinionem, vt valeat talis donatio
81 fauore piæ cauſæ, † probat. Ita quoque pluribus relatis
ſenſit Nouar. *in tractat. de priuileg. miſerabil. perſonal. pri-*
*leg.*143. *num.2. verſ. ſuam recipit limitationem, quando do-*
natio eſſet facta miſerabilibus perſonis, Eccleſia, aut loco pio,
&c. addo Thomat. *in tractat. de ſpecial. pia cauſa titul.*146.
*num.*227. *num.*1. *verſ. donatio omnium bonorum præſentium,*
& futurorum pia cauſa fauore tenet, &c. & teſtatur de com-
muni opinione, & nuper pluribus quoque adductis ſenſit
Carol. Marant. *in ſuis controuerſ. tom.*1. *reſponſ.*1. *num.*9.
verſ. pia cauſa fauore præſertim ob quam ſubſtinetur omnium
bonorum donatio, &c. & adde Thor. *in ſummar. priuil. piar.*
*cauſ. priuileg.*228. *circa med. verſ. alij oppoſitum opinionem*
aſſequere pro validitate donationis omnium bonorum facta
Eccleſiæ, &c.

Eademque concluſionem fouent diuerſa Tribunalia,
82 & præſertim † Rota Perusina penes Ioſeph. Ludouic. *de-*
*ciſ.*93. *num.*6. *verſ. an donatio omnium bonorum ſubſiſtat ad*
fauorem Eccleſiæ, &c. & Senatus Luſitanus apud Gamm.
*deciſ.*185. *num.*2. *verſic. omnia † bona præſentia, & fu-*
tura Eccleſia donari poſſunt, &c. affirmatque hanc eſſe
communem opinionem, & Conſilium Neapolitanum,
83 † ſicuti refert Præſes cent. de Franc. *deciſ.*168. *num.*2. *ver-*
ſic. donatio eſt facta loco pio, etiam ſi ſit omnium bonorum
præſentium, & futurorum valebit ipſa donatio, &c. & ſic
84 fuit reſolutum in Rota † Romana coram bon. mem. Bu-
ratt. *deciſ.*7. *num.*3. *verſ. donatio etiam præſentium, & fu-*
turorum ad fauorem Eccleſiæ valet, &c. & teſtatur poſt Dec.
Purpurat. & alios de communi opinione, & quod in pra-
ctica ab ea non ſit recedendum, & recentius idem fuit fir-
matum coram Reuerendiſs. D. Dunozetto Decano in
cauſa *Baren. Donationis* 5. *Aprilis* 1647. §. *Minus releuat,*
quod donatio verſic. donationem omnium bonorum præſen-
tium, & futurorum, ſine aliqua reſeruatione Eccleſiæ factam
ſubſtineri, &c. & poſt Clar. inquit, ab hac opinione non
eſſe in iudicando, aut conſulendo recedendum.

85 Ex ſupradictis † ergo clarè patet, refellendum eſſe Ca-
ramuel *in ſua Theolog. moral. lib.*2. *cap.*528. Vbi putat licet
prædicta opinio poſſit defendi iure communi; non tamen
Prouinciarum legibus ſpecialibus, quod ſummè mirandum
eſt, hoc ipſum dixiſſe, cum indubitatum ſit, ea quæ Ec-
cleſiæ, vel piæ cauſæ competunt de iure communi, non
poſſunt tolli ex iure municipali alicuius Regni. Nec obſtat
86 iuſta cauſa ad hoc faciendum, vt ille aſſerit, quia † iuſta
cauſa non poteſt præbere iuriſdictionem non habenti maxi-
mè incapaci, vt ad ſatietatem deduxit R. P. Antonin. Dian.
vir æquè pius, ac doctus in ſuis *reſolut. moral. part.*6. *tra-*
*ctat.*3. *per tot.* & in puncto caſus noſtri Caramuel refutan-
do, quamuis eius amiciſſimum, *part.*8. *tract.*6. *concluſ.*41.
ibique ſupra relatam opinionem fouet plures Theologos
adducendo, alioſque reprobando.

Rationem prædictæ communis concluſionis eam eſſe
aſſerit Bart. *in d. l. fin. num.*13. *& ſupra adduxi num.*75. quia
cùm liceat cuique perſonam ſuam vouere Eccleſiæ, multò
87 † magis ei licere omnia bona ſua præſentia, & futura ei-
dem donare, nam facilius debet concedi amiſſio bonorum,
quam liberi arbitrij, quæ ſequitur ex oblatione perſonæ,
etiam ſine bonis, ad oblationem bonorum, quæ fit per ſe,
& ſine perſona, vt in puncto aduertit Ruin. *in conſ.*182.
*ſub num.*12. *verſ. quia debet facilius concedi amiſſio, &c. lib.*1.
quæ ratio à pluribus DD. ſequitur, præſertim relatis per
Cancer. *d. cap.*8. *de donat. num.*47.

Verùm ſi perfectè conſideretur, plenè non ſatisfacit,
88 imò parum vrget præfata † Bartol. & ſequacium pondera-
tio, quia multis modis poteſt quis ſe alteri vouere, & tra-
89 dere, veluti cum quis † vendit ſe ad pretium participan-
dum iuxta text. *in* §. *penult. inſtitut. de iur. perſonar.* per
90 quem actum verè is ſeruus † fit emptoris, vt ibi tradit tex-
tus, & ſic quis efficitur ſeruus iure ciuili, vt benè ibidem
91 declarat Sylueſtr. Aldobr. Item quando aliquis † ſeſe arro-
gandum præbuit, iuxt. *l. ſi arrogator*, & ibi communiter
Doctores, *ff. de adopt. cum ſimil.*

Et tamen nullibi reperitur expreſſum, quod iſti poſſint
92 omnia bona † ſua præſentia, & futura eis, in quos ſe
dederunt, donare ſicque apparet, non valere argumen-
tum, poteſt quis ſe alteri donare, & tradere † ergo multò 93
magis licebit cuique omnia bona ſua, etiam futura in alte-
rum transfundere, prout animaduertit Fontanell. *de pact.*
*nuptial. d. clauſul.*4. *gloſ.*21. *part.*2. *num.*4. *verſ. cæterum*
hæc ratio, cum ibi allegat.

Ex ſupradictis tamen exemplis illud † certè infero, quam- 94
uis iura anxiè inſiſtant, ne quis amittat facultatem teſtan-
di, eamque adeò magnificent, tamen permittendo, vt quis
poſſit ſe in ſeruitutem redigere, vel pati ſe arrogare, ex
hoc ſequitur annuere, vt amittant prædicti teſtandi † fa- 95
cultatem, cum explorati iuris ſit ſeruum non poſſe teſta-
ri, §. *in extraneis in fin. inſtitut. quib. non eſt permiſſ. fac.*
teſtam. ſicuti nec filius arrogatus, *l.*1. *& l. ſi arrogator. ff.*
de adopt. l. ſi adoptauero, ff. de precar. Sed ſtrictè perſiſtendo
in terminis.

Sicuti etiam nec ſtringit aliud argumentum Bart. ſcilicet,
dum quis profitendo religionem poteſt † ſe ipſum vouere 96
Deo cum omnibus ſuis bonis præſentibus, & futuris, mul-
tò magis poterit donare Monaſterio † omnia ſua bona præ- 97
ſentia, & futura, & in ſæculo remanere, ex regula text. *in*
cap. cui licet, quod eſt plus 35. *de regul. iur. in* 6. *& in l. non*
debet, ff. eodem, & in l. in ſuis ad fin. ff. de liber. & poſthum.
& in l. nec in ea, ff. de adulter.

Nam facili negotio reſpondetur, cum quis ſe ipſum prin-
cipaliter † dedicat Eccleſiæ, ſi iam de bonis ſuis non diſpo- 98
ſuit, etiam ſi nihil dictum fuerit, cum eo in conſequentiam
tranſeunt omnia † bona ſua, quæ acquiruntur Monaſte- 99
rio, *cap. in præſentia de probat. & in auth. ingreſſi, C. de ſa-*
croſanct. Eccleſ.

Multa enim veniunt in conſequentiam, quæ principali- 100
ter fieri non poſſent, *cap. ex litteris de iurepatronat. l. quæ-*
*dam, ff. de acquir. rer. domin. l.*1. *in fin. ff. de fund. dot. l. in*
modicis, ff. de contrahend. empt. Prout in his ferè terminis
videmus, quod licet † minor vigintiquinque annis ha- 101
bens curatorem non poſſit alienare bona immobilia ſine
decreto Iudicis, *l. magis puto, §. non paſſim, ff. de reb. eor.*
qui ſub tut. & l. lex quatutoros, C. de adminiſtrat. tut. &
tamen † ingrediendo Monaſterium in conſequentiam 102
ſuæ perſonæ, omnia ſua bona tranſeunt in Monaſterium
abſque alio decreto Iudicis, vt voluit Cyn. *in d. auth. in-*
greſſi, & probant ſcribentes *in d. cap. in præſentia*, & poſt
Montan. & Lopez aſſerit Baldaſſar. Thomaſ. *in tractat. de*
*tut. & curat. titul.*19. *num.*83. vbi poſtquam probauit, quod
minor, nec ad pias cauſas poteſt donare abſque curatore, &
decreto Iudicis, † ſubiungit, tamen id non procedere quan- 103
do ſe, & bona ſua minor Monaſterio offert, & in termi-
nis, quod ingreſſurus religionem habeat liberam faculta-
tem diſponendi de rebus ſuis, † & ſic abſque freno ſolemni- 104
tatum, vel ex eo, quia donationis cauſa mortis, quam in-
ter viuos, vel ex eo, quia dicuntur ex cauſa, &c. iam dedu-
xi ſupra in annot. ad *deciſ.*585. *num.*24. *& ſeq. part.*5. *recent.*
*tom.*2. vbi etiam refutaui Gratian. *diſcept. Forenſ. cap.*875.
*num.*44. dum oppoſitum tenet.

Verùm enimverò, ne amplius à limitibus propriæ no-
ſtræ materiæ vager, *de qua ſupra num.*83. nempè non con-
cludenter ſtringere rationem illam adductam à Bart. *in l.*
*fin. num.*13. *C. de pact.* ad effectum probandi donationem
omnium bonorum præſentium, & futurorum factam ad
fauorem Eccleſiæ, vel piæ cauſæ ideò valere, quia dum quis
profitendo † religionem, poſt ſe ipſum vouere Deo, & ſi 104
de bonis ſuis iam non diſpoſuerit, omnia ſua bona tran-
ſeunt in Monaſterium, vnde dum poteſt ſe ipſum perpe-
tuò ligare cum amiſſione propriæ † voluntatis, & bono- 106
rum, multò magis poterit Eccleſiæ, aut piæ cauſæ omnia
ſua bona præſentia, & futura donare cum facilius debeat
concedi † amiſſio bonorum quàm liberi arbitrij, cum plus 107
valeat vncia libertatis, quàm decem † auri pondus, 108
ſed quid dico, cum libertas ſit res inæſtimabilis, *l. liber-*
tas, ff. de reg. iur. & ipſe remanere in ſæculo. Reſponde-
tur enim id † principaliter non venire, ſed conſecutiuè, 109
nam vt benè aduertit Bald. *in dict. auth. ingreſſi, num.*26.
§. *Præterea.*

Cùm in caſu iſto bona veniunt conſecutiuè ad perſonam
ſemper † ſe habent per modum conſequentis, non per 110
modum antecedentis. Vnde ſuper dicta ratione Bart.
quam & multi ſequuntur non eſt faciendum fundamen-
tum, quia vt probaui, ea quæ veniunt † in conſequentiam, 111
ſeu acceſſoriè in iure, quaſi non ſint in conſideratione
dum videmus leges conniuentibus oculis permittere

Digitized by Google

112 ea, quæ † ſeuerè principaliter inhibuerunt, vt ſatis demon-
ſtraui, &c. & deduxi ſupra in Annot. *ad deciſ. 46. à nu. 24.*
Vnde Bald. *in Auth.* ingreſſi, animaduertendo, vt dixi
113 bona profeſſi † in conſequentiam tranſire in Monaſterium,
ex hoc infert, quod ſi ingreſſus religionem erat talis, qui
114 non poterat facere profeſſionem, vt puta quia erat † vxo-
ratus, retrahatque eum à Monaſterio vxor, tunc quoque
115 bona ſecum ille trahit, nam vitiato expreſſo, vitiatur † ta-
citum, *l. 3. §. qui habet hauſtum, ff. de ſeruit. ruſtic. præd.*
reliqua vide ibi apud Bald. *à n. 27.*

Quid autem veniat reſpondendum ſi Monachus eij-
ciatur à Monaſterio propter incorrigibilitatem an recupe-
116 ret bona † per eum renunciata, id fuit controuerſum in
Rota coram bon. mem. Card. Virili *deciſ. 109. à num. 3.
part. 5. recent. tom. 1.* vbi videri poteſt, ne à propoſita mate-
ria diſcedā iterùm. Vnde perſiſtendo in terminis, ita in pun-
cto ad prædictum argumentum Bart. de quo ſupra reſpon-
derunt Roman. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta num. 19. ff.
de verb. obligat.* vbi etiam exemplis id confirmat, & Iaſon.
*in d. l. fin. num. 35. verſic. multa permittuntur in conſequen-
tiam, quæ de per ſe non permitterentur, &c. C. de pact.* ita
pariter reſpondit Tiraquell. *de priuileg. piæ cauſ. dict. priui-
leg.* 100. *verſ. quia bona veniunt in conſequentiam perſonæ,
&c.* & deinde Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. d.
lib. 13. titul. 28. num. 6. verſ. cum quis ſe ipſum principaliter
dedicat Eccleſiæ, in conſequentiam tranſeunt in eam eius
bona, &c.*

Et quamuis idem Mantic. ibidem *num. 8.* comprobet
117 † hanc noſtram communem opinionem (nempè validam
eſſe donationem omnium bonorum præſentium, & futu-
rorum fauore piæ cauſæ) auctoritate *text. in l. iubemus*,
ibi, *patrimonium ſuum, partemue certam patrimonij, &c.
C. de ſacroſanct. Eccleſ.* & aſſerit non obſtare, ibi, ſimpli-
118 cem fuiſſe factam † donationem, quæ intelligitur de bonis
tantum præſentibus, & ideò ſubſtinetur, ad hoc enim re-
119 ſpondet, quia † cum patrimonium donatum fuerit, quod
eſt nomen vniuerſale, *l. nam quod, §. vlt. ff. ad Trebell.*
porrigitur etiam ad futura, Bart. *in l. ſi ita num. 4. ff. de aur.
& argent. legat.* & ita etiam ante Mantic. ſenſerunt Iaſ. *in
d. l. vltim. num. 34. & ſeq. verſ. quia patrimonium eſt nomen
vniuerſale, &c. C. de pact.* Crot. *in d. l. ſtipulatio hoc modo à
num. 62. ff. de verb. ſignif.*

Tamen non video, quomodo prædicta ratio poſſit ſub-
ſtineri ad probandam communem illam opinionem, cum
120 certum ſit appellatione † patrimonij non venire omnia bo-
na, nam actiones non includuntur, *l. cum pupillus*, ibi,
*non ſolum, quæ habet in patrimonio, ſed etiam, quæ in nomi-
nibus ſunt, ff. rem pupilli ſaluam fore*, & quatenus re-
plicetur ex Bart. ibi *in d. l. cum pupillus num.* 1. nomina
121 † etiam venire ſub appellatione patrimonij, ſed text. ille
debet intelligi quod eaque à debitoribus debent exigi
122 † non ſunt in patrimonio, & eo reſpectu loquitur lex
prædicta.

Verùm ponendo falcem ad radicem, text. *in d. l. iube-
mus*, ſi benè ponderetur, ibi enim non quæritur, aut du-
bitatur de donatione facta Eccleſia, ſed illud principaliter
ſtatuitur, ſicut legentibus patet, vt bona Eccleſiæ nullo
123 † modo alienari poſſit, vult enim ea lex acquiſitionem
factam Eccleſiæ de patrimonio toto, vel de eius parte,
per vltimam voluntatem, donationem inter viuos, &
124 aliàs quocumque titulo, inconcuſſam eſſe, † & ſine aliqua
diminutione conſeruari, quæ verba *inconcuſſa ſint, &
ſine vlla diminutione*, reſpiciunt reſolutionem contractus,
& præſupponunt donationem validam præceſſiſſe, & ibi
alienatio prohibetur, ad hoc vt res conſeruentur, ſecun-
dum voluntatem eorum, qui Eccleſiæ donauerunt, & ſic
125 piæ relinquentium mentes non remaneant defraudatæ,
per alienationem, ſeu diſſipationem dictorum bonorum
donatorum.

Igitur per text. *in d. l. iubemus*, nullatenus aſſeri poteſt
valere donationem factam Eccleſiæ, eo caſu, quo non va-
126 leret † facto priuato ſcilicet de omnibus bonis præſentibus,
& futuris, quia ibi *in d. l.* de hoc non agitur, ſed præſup-
127 ponitur, quod erat facta donatio valida, † quod eſt in-
telligendum, prout iura diſponunt, & in puncto id ani-
maduertit Tiraquell. *in tractat. de priuileg. piæ cauſ. d. pri-
uileg.* 100. *in §. Aduerto quod ad leg. &c.* Quatenus verò
ibidem Tiraquell. in fine tradit, tunc donationem præ-
128 ſentium, & futurorum † ad fauorem piæ cauſæ vali-
dam eſſe, quando principaliter effectus dirigitur in

piam cauſam, quia fit Eccleſiæ, vel alteri piæ cauſæ, ſi-
cut † verò ſi principalis effectus dirigitur in priuatam, & in 129
quamdam conſequentiam cedit commodo piæ cauſæ, ve-
luti, ſi quis donaret Titio bona ſua præſentia, & futura,
cum onere, vt teneatur facere eleemoſynam, tunc † enim 130
non valeret, & allegat Abb. *in conſ. 48. Videtur primò, n. 3.
verſic. Non obſtat ſecundum part. 2.* Verùm hanc Tiraquell.
limitationem ſaluo meliori iudicio, non puto tutam quan-
do † res omnes donatæ conuertendæ ſunt in eleemoſynas, 131
quia donatarius videtur potius exequutor, & donatio dici-
tur facta piæ cauſæ.

Cæterùm nunc aliquam meliorem rationem adducen-
do, quare donatio omnium bonorum præſentium, & fu-
turorum, ſubſtineatur fauore piæ cauſæ. Nam ea eſt fa-
uor animæ, cum donare Eccleſiæ, & locis pijs, ſit † actus 132
valde meritorius, per quem poteſt donator vitam æter-
nam conſequi, & ſibi comparare Cælum, immò eſt actus
perfectionis omnia bona piè à ſe abdicare, iuxta illud
Euangelij, *ſi vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia, quæ
† habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in Cælo.* 133
Matth. *cap.* 19. Marc. *cap.* 10. necnon Luc. 18. & ſic fauor
animæ necnon religionis, & piæ cauſæ, quarum intui-
tu, † cum multa alia priuilegia in iure reperiantur con- 134
ceſſa, contra communes ipſius regulas, vt ſatis patens eſt,
& latè traditur per Tiraquell. *in tot. tractat. de priuileg. piæ
cauſ.* vbi enumerat centum, & † ſexaginta ſeptem priui- 135
legia conceſſa pijs cauſis contra ius commune, & vltra iſta
à Tiraquell. congeſta, alia centum, & ſexaginta octo † à 136
Io. Baptiſta de Thoro I. C. Neapolitano fuerunt recol-
lecta in eius *Summ. priuileg. piarum cauſ. per tot.* Quare,
vt dicebam, fauor † animæ, & piæ cauſæ, facit, vt 137
ſubſtineatur talis à iure reprobata donatio, & tantò magis
cum vt dixi, quis conſtituatur † in perfectionis ſtatu ex ta- 138
li alienatione, nam id vnum deeſſe ei, qui ſeruat man-
data diuina, nos docet Chriſtus Deus noſter ſemper be-
nedictus. Vnde iuſtum non foret tam ſalubre † Euange- 139
lij conſilium per leges humanas prohiberi, quod non ſer-
uaretur, & ſic plures Doctores ratiocinati ſunt, & præ-
ſertim nuper Rota Romana coram bon. mem. Dunozetto
Decano *in cauſa Baren. Donationis 5. Aprilis 1647. §. Mi-
nus releuat*, ibi, *confert illud Euangelij ſi vis perfectus eſſe va-
de, & vende, quæ poſſides, & da pauperibus, & habebis the-
ſaurum in Cælo, &c.*

Verè quidem cœleſtia † ambienti, terrea non ſapiunt, 140
& terrena calcat, qui cœleſtia deſiderat, quam infallibi-
lem veritatem ipſi Gentiles etiam agnouerunt, quamuis
in profundo gentilitatis † latebroſis tenebris eſſent ſubmer- 141
ſi, vt paginæ antiquitatis memores fidem faciunt. Et in-
ter alia exempla valde emicat Anaxagoræ Philoſophi di-
ctum, iſte enim, cùm ab eius æmulis eſſet in iudicium vo-
catus, omnium potius ſuorum bonorum iacturam † pati 142
maluit, quam in iudicio ius ſuum proſequi, cùmque acri-
ter à ſuis amicis † reprehenderetur, dum vt ſe non defende- 143
ret, omnibus bonis orbari ſiuit, & ille oculos, & digitos in
Cœlum ſubſtollens, generoſè clamauit.

Illa † patria mea eſt, illa hereditas mea, illam caro, non 144
ea, quæ ſuper terram ſuam ſunt.

Ac ſi quaſi dicere vellet, *Immortalia immortalis animus
† meditetur.* O præclaram Ethnici hominis ſententiam. 145
Quid melius, & verius vir catholica veritate plenus aſſere-
re potuiſſet.

Apprimè etiam alijs breuitatis ergo relictis, hoc etiam
intellexit Phocion Athenienſis cui (vt habetur in hiſtorijs)
cum Alexander ille Magnus, & Perſicis † ſpolijs, ma- 146
gnum auri pondus in donum miſiſſet, generosè illud acce-
ptare recuſando curioſitate tamen ductus interrogauit
ferentes, cur Alexander, tantum auri pondus ad ipſum
ſolùm † miſiſſet, reſponderunt illi, Non alia de cauſa 147
Regem ſic determinaſſe, niſi, *Quia cum omnium Græco-
rum optimum eſſe arbitrabatur*, inde replicauit † Phocion, 148
me eſſe talem, qualem Alexander me, eſſe arbitratur.
Sentiebat quippe vir ille prudens, ſi talem auri copiam
accepiſſet, fragrantem illam ſui opinionem in declinatio-
nem, ſeu † in reprobum ſenſum potuiſſe deuenire, vide 149
quæ dixi ſupra *in diſcurſ. part. 4. recent. tom. 3. à num.* 189.
& alibi.

Inſuper amplia, in tantum verum eſſe † donationem 150
omnium bonorum præſentium, & futurorum validam eſſe
fauore piæ cauſæ, vt teneat etiamſi calore iracundiæ fuerit
facta,

Digitized by Google

151 facta, non obſtante iura ſanxiſſe † iracundiæ calore facta,
dicta ue nullius momenti eſſe, vt eſt text. *in l.* 3. & ibi gloſſ.
ff. de diuort. & in l. quidquid, & pariter ibi gloſ. & Bart. *ff.
de regul. iur. & in l. ſi filium tuam*, & ibi latè Iaſ. *C. de inoffic.
teſtament. & in cap. diuortium*, vbi item gloſs. *de pœnit.
diſtin.* 1.

Vnde & teſtamentum calore iracundiæ factum, eſt nul-
lum, *d. l. quidquid calore*, vbi DD. omnes, & in puncto
tradunt Menoch. *in conſ.* 144. *num.* 6. & 7. & *conſ.* 956. *n.* 40.
Plot. *conſ.* 1. *num.* 21. Roger. *conſ.* 17. *num.* 115. & *ſeq.* Alto-
grad. *conſ.* 55. *num.* 1. 6. & *ſeq. lib.* 1. Ideòque etiam contra-
152 ctus † calore iracundiæ factus non tenet *l. licitatio in prin-
cip. ff. de public.* & ita per illum textum notat gloſ. *in d. l.* 3.
ff. de diuort. Bart. *in d. l. quidquid num.* 1. vbi loquitur de
153 † contractu venditionis, *ff. de regul. iur.* & ad hoc ſolet
allegari communiter, *text. in can. ſi quis iratus* 3. *quæſt.* 1.
cum alijs per Tiraquell. *in tractat. de pœn. temperand.
cauſ.* 1. *num.* 24. & *ſeq.* copioſè adductis, vbi † ampliat etiam 154
ad confeſſionem iudicialem, iuramentum, & votum.

Cæterum, vt præmiſi, ſi donatio fuerit facta fauore
155 piæ cauſæ valet, † & tenet quantumuis calore iracundiæ
inita text. habetur *in can. ſunt qui opes*, ibi, *tumultua-
rio mentis impulſu* 17. *quæſt.* 4. & quantumuis prædictus
text. ita legi, & punctari poſſit, vt verba illa, tumul-
156 tuario † mentis impulſu, referantur ad reuocationem do-
nationis non autem ad donationem prius factam, & ita di-
cit Io. Andr. *in cap. dudum circa fin. verſ. item ſciendum de
conuerſ. infidel.*

Attamen iſte intellectus eſt contra text. ipſum dum
157 dicit, † quod prima donatio non habuit iudicium, ibi,
nec prima iudicium habuit, & ideò tenendum ſicuti iam
dixi, & ad hoc prædictum text. ſingularem reputat Lud.
Roman. *in ſingular.* 514. *incip. Volo commentare*, vbi ait
158 licet contractus iracundiæ calore factus non valet, † ta-
men id fallit fauore piæ cauſæ, per text. ſingularem in
dict. can. ſunt qui opes, & id quoque comprobarunt Alex.
in addit. ad Bart. *in dict. l. quidquid verſic. & de contractu
ad pias cauſas*, & *c. ff. de regul. iur.* Felin. *in cap. Mat-
theus in vltim. notabili, ext. de Simon. & in capit. cau-
tio, col.* 3. *in* 2. *fallent. de fid. inſtrument.* Iaſ. *in l. ſi filium
tuam, num.* 2. *verſic. ſecundo fallit, C. de inoffic. teſtam.*
Tiraquell. *dict. tractat. de pœn. temperand. cauſ.* 1. *num.* 24.
verſic. non procedere in contractu ad pias cauſas facto, &c.
& *in tractat. de priuileg. piæ cauſ. priuileg.* 208. *verſic. fal-
lit tamen ſi obligatio fieret ad fauorem piæ cauſæ per text.
notabil. in dict. cap. ſunt qui opes*, &c. aſſeritque ad hoc
eſſe etiam gloſ. *in can. ſi quis iraſcitur* 13. *quæſt.* 2. quam
multi DD. non allegant admonetque vt in hoc articulo
omninò videatur, gloſ. Ioan. Andr. Butrig. & Abb. *in d.
cap. dudum de conuerſ. infidel.* & alij ibi allegati, & præſer-
tim D. Thom. 2. 2. *quæſt. vlt. art. vltim.* & addo Duend.
regul. 292. *limit.* 2. Medic. *in Opuſc.* 4. *num.* 31. & copio-
ſius id tractat Proſp. Farinac. *in prax. crimin. part.* 2. *tom.* 1.
titul. de pœn. temperand. quæſt. 91. *num.* 20. *verſic. limita am-
pliationem in contractu ad pias cauſas*, &c. & in terminis
159 donationis factæ Eccleſiæ, † calore iracundiæ, vt ſubſiſtat,
per text. *in d. can. ſunt qui opes*, aſſerit Ioſeph Ludou. *deciſ.
Peruſ.* 93. *num.* 9. *verſic. addo priuilegiata eſt donatio
facta Eccleſiæ, aut locis pijs, vt etiamſi calore iracun-
diæ*, &c.

Concluſio tamen iſta, non ita ſimpliciter, & generali-
160 ter intelligenda venit, † cùm Deus cor, & non tantùm
reſpiciat verba, quare opus eſt grano ſalis, ideòque
tunc tantùm id ſibi locum vſurpabit, quando donans ali-
161 qualiter † fuerit concitatus, & turbatus, erga ſuos. Vnde
ſecus eſt dicendum, quando talis concitatio, & perturba-
162 tio fuit talis vt mentis † alienationem induxerit, quia tunc
geſta per talem ſic perturbatum, cùm ignoret, quid agat,
163 † nam ſecundum Ariſtotelem, vehemens ira, eſt tamquam
164 mordicus fumus, qui videre non ſinit, † quæ pedibus ſubia-
cent, ita ira, videre non ſinit, quid facimus in illo actu,
mentem ſcilicet perturbando.

165 Cùm aſſerere etiam poſſimus, quod ira † eſt tempeſtas
ſubita animi, quæ dum inordinatè ſe corruit, cor hominis
166 ad inſaniam trahit, vnde iratus non † habet deliberandi
conſilium, cùm non ſit in plenitudine intellectus, nam
& vulgò dicitur, quod ira breuis furor eſt, & maximè ſi
ita muliebris ſit, quia ſecundum Oraculum Cæleſte in
Eccleſiaſt. *cap.* 25. *C* 22. & in Prouerb. *cap.* 6. *D* 34. Non
eſt ira, ſuper iram mulieris, &c. Quamobrem quando quis
eſt valde iratus ceſſat deliberata voluntas, ſine qua ſecun-
dum terminos omnium iurium tam naturalium, & ciui-
lium, † nihil ponitur in eſſe, ac omnes actus ſunt in- 167
differentes, vt plenè deduxi in meis practicabilib. reſolut.
cap. 12.

Vtique ſi tunc quis aliquid donauerit, aliamque diſpoſi-
tionem † fecerit ad fauorem piæ cauſæ non valebit, & ita 168
ac non aliter text. *in d. can. ſunt qui opes*, intelligunt, ac in-
terpretantur DD. ferè omnes, & præſertim Dec. *in d. leg.
quidquid calore num.* 1. *verſ. text. ille intelligitur in eo, qui
fuiſſet aliquantulum concitatus, ſecus, ſi fuiſſet alienatus à
mente propter iracundiam*, &c. & Cagnol. *in eadem leg.
num.* 17. *verſ. intellige in concitato, & aliqualiter turbato,
ſecus ſi eſſet concitatio, quæ mentis alienationem induceret*,
& ſic indubitanter firmant, & limitant omnes Doctores,
ſupra allegati, & adde Auguſtin. Barboſ. *in collectan. ad d.
can. ſunt qui opes, num.* 1. *in fin. verſic. niſi ira fuerit talis,
quæ donantem à mente alienauerit, quia tunc nec valet con-
tractus ad fauorem piæ cauſæ*, &c.

Verumtamen, ſi benè inquirimus, pia cauſa in hoc
nullum habet ſpeciale, tum quia defectus † voluntatis, 169
quo ad omnes infallibiliter ſunt inſanabiles, eſtque tam-
quam venenum, quod inficit omnem compoſitum, tum
quia contractus per iracundiam celebrati † ad fauorem cu- 170
iuſcumque tenent, quando iracundia non fuit talis, vt
contrahens alienauerit minimè à mente, vt poſt Carrer.
Bertaz. Gaill. & alios aduertit Ricc. in addit. ad Tiraquell.
de priuileg. piæ d. priuileg. 108. *circa med. verſ. contractus
per iracundiam facti valent ad fauorem cuiuſcumque quando
iracundia non fuit talis*, &c. eſt in ſpecie, quod in hoc, pia
† cauſa non habeat nullum ius ſingulare, poſt Nauar. *in 171
cap. diuortium, num.* 16. *de pœnitent. diſtinct.* 1. aduertit Fa-
rinac. *de reo confeſſ. d. quæſt.* 91. *num.* 21. *verſ. in hoc pia cau-
ſa propterea nullum habet ius ſpeciale*, &c. & vide ibidem
num. 40. vbi habes quando ira dicatur magna † vel parua, 172
& *nu.* 42. fatetur difficile eſſe probare talem iram, per quam
quis alienetur à mente, & tamen licet ſit difficile † non ta- 173
men eſt impoſſibile.

Quantum enim fieri poteſt, ira procul fugienda venit
penſandum namque eſt, quanta ſit iræ pœna, nam † per 174
eam patientia perditur, vt quid, quo ordine ſit faciendum
omnino neſcitur quia nimirum † intelligentiæ lucem ira 175
ſubtrahit, cum mentem promouendo confundat. Valde
enim irato, totus animus conturbatur, balbutiendo, neſcit
quid faciat, † complodit ſæpè manus, omnemque quod re- 176
ctum ei dicitur peruerſum videtur.

Inſuper eius labia ex æſtuante ab imis præcordijs ſangui-
ne † quatiuntur, pulſat pedibus humum, & aliquando pe- 177
nitus non meminendo ſe eſſe hominem, quod obuium
habuerit lapides, ligna, ferrum, &c. iratus mordet aliaſque
res tenues rumpit, ac dilacerat: ſed nec hic longior ſim
vide, quæ iam dixi † ad auertendos homines ne procli- 178
ues ſint ad iraſcendum, cum nihil aliud faciant, niſi ſibi
mortem accelare, cum ira corrodat cor noſtrum, ſicuti
acetum corridit vas, ſi diu in eo perſiſtat *in diſcurſu part.* 4.
recent. tom. 2. *à num.* 264. *verſic. ira omnium vitiorum peſſi-
ma eſt*, &c. *vſque ad num.* 281. ibique multa inculcaui, cùm
benè ſciam, † iram vix frenos capere, & iuxta text. *in l. ſi* 179
adulterium, §. *Imperatores, ff. ad leg. Iul. de adulter.* difficil-
limum eſt † iuſtum dolorem temperare; ex multis ſupra 180
à me allatis in Annotat. *ad deciſ.* 1. *à num.* 37. *in hac eadem
part.* 9. *recent.*

Addo, quoad temperandum iram cum & melior ſit,
† qui temperat iram quàm qui expugnat Ciuitatem. Maxi- 181
mum enim eſt iræ remedium dilatio, nam vt paternè
monet Magnus Gregorios Romanus in ſuis Moralibus.
Quoties ira animum † inuadit, mentem edomat, vince te 182
*ipſum, differ tempus furoris, quando mens tranquilla
fuerit, fac, quod placet*. Hinc adeò laudatur Archita,
ille Tarentinus, qui cum villico ſuo iratus, † *Tam te*, 183
inquit, *cæderem, niſi iratus eſſem*. Præclarum etenim
iræ pharmacum, vt dixi, eſt dilatio, vt eius feruor
relangueſcat, & † caligo, quæ premit mentem, aut eua- 184
neſcat, aut non ita denſa ſit, nam, & ſecundum Senecam
de ira lib. 3. cap. 12. *Quædam ex his, quæ te præcipitem
ferebant, hora non tantum dies emolliet.* Immò Athenodo-
rus egregius ille Philoſophus ab Auguſto procul diſce-
dens hoc † illi monumentum reliquit, *Cæſar cum fueris* 185
*iratus, ne quid dixeris, vel feceris, priuſquam Græ-
carum literarum* 24. *apud te recenſueris*, &c. Quare

tale monitum omnibus relinquendo redeo ad materiam
noſtram.
Tamen concludendo ea , quæ dixi in terminis donatio-
nis omnium bonorum præſentium, & futurorum , vt
186 quamuis ſit à iure improbata, nihilominus † ſubſtineatur
ſi ad fauorem Eccleſiæ, ſiue piæ cauſæ facta reperiatur, ex
rationibus, de quibus ſupra, & vt firmior talis concluſio
reddatur , ideòque non obſtat ſi replicaretur talem
donationem non poſſe ſubſtineri , & tantò magis fauo-
te Eccleſiæ, vel piæ cauſæ, cum ſit turpis , & contra
187 bonos mores huiuſmodi † diſpoſitio, vt quis perdat ſaltem
per indirectè liberam teſtandi factionem , ſeu ſupremum
iudicium, iuxta text. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta*, *ff. de verbor. obligat. cum ſimil.* & apud homines ſæculares
188 controuerſia ita habetur. Vnde † perſonis Eccleſiaſticis id
fortius debet abhorreri , ne bonis alienis, & lucris tempo-
189 talibus videantur inhiare, † cum cœleſtibus magis vacare
debeant, *cap. ex parte in fin. de cenſib.* & hic faciunt latè à
me tradita in Annot. ad *deciſ.444. à num.36. vſque ad nu.42. part.4. recent. tom.2.*
Quare ratione de qua ſupra, omnis actus, qui bonis
190 moribus non † congruit in perſonis Eccleſiaſticis multò
magis improbatur, *§. cogitandum*, *Auth. de Monach.* Niſi
quis dixerit, quod licet furari, & occidere per ſe ſint mala,
191 hæc tamen † ſi fiant à perſonis Eccleſiaſticis non eſſe ma-
la, quod eſt irrationabile , & abſurdum , vt in puncto
ſcribit Butig. *in d. l. ſtipulatio hoc modo concepta num.* 12. &
pariter in puncto damnat Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib.* 13. *titul.* 18. *num.* 5. *verſic. niſi quis dixe-ris, &c.*
192 Inſuper huiuſmodi † donatio, alio modo pariter poteſt
dici contra bonos mores, quia ſicuti caſum, aduerſamque
193 fortunam hominis expectate † eſt contra bonos mores ,
vt in leg. inter ſtipulantem, *§. ſacram*, *ff. de verb. obligat. & in l. ſi emptione* , *§. & liberum* , ibi , *nec enim fas eſt huiuſmodi caſus expectare* , *ff. de contrahend. empt.* ita po-
194 nere hominem † in ſtatu , in quo ſit certum , quod
nihil in perpetuum, habere poterit, iſtud eſt contra bonos
mores, vt in puncto ratiocinatus eſt Bart. *in l. de quæſtione fin. num.* 12. *verſ. eſt contra bonos mores talis donatio alia occaſione* , *&c. C. de pact.* & vt habetur in Eccleſiaſt. *cap.*40.
in fin. & vide quæ ſupra dixi in Annot. *ad deciſ.9. à nu.* 113.
verſic. qui aufert temporalia, *aufert vitam* , *&c. part.* 3.
recent.
Reſpondetur enim prædictæ oppoſitiones in nihilo ob-
ſtare, quia quatenus ſuprarelatæ donationes propter ra-
195 tiones † adductas eſſent contra bonos mores, id intelligen-
dum venit, eſſe contra bonos mores iuris ciuilis, ſed non
196 contra bonos mores iuris Canonici , † quia aliter indi-
cantur boni mores iuris ciuilis , aliter verò ſecundum
ius Canonicum, vt declarant DD. & præſertim Imol. *in cap. cum contingat de iur. iur.* poſt Bald. *in l. pactum*, *quod dotal. C. de collat. & cap. quamuis pactum*, *de pact. in 6. & cap. licet*, *de iureiurand.* Genuenſ. *in practicab. Eccleſiaſt. cap.*310. *num.*3. ibi, *quia id poſſet procedere de iure ciuili* , *&c.* Marc. Anton. Perege. *deciſ. Patauin.* 91. *num.* 16. ibi ,
intelligitur de bonis moribus naturalibus, *non de bonis moribus ciuilibus*, *&c.*
Sciendum enim eſt, quod pluribus modis aliquid fieri di-
197 citur contra bonos mores. Vno modo † quando eſt contra
bonos mores naturales , hoc eſt contra inſtinctum na-
turalem, ſeu contra ius naturale , puta dum quis non
198 vult alere parentes , † vel liberos . Alio modo, quan-
do continet aliquid turpe , vt occidere hominem, vel
præberet anſam ad delinquendum , veluti ad furandum,
vel aliud ſimile, *iuxta leg. conueniri*, ibi, *nec illa*, *quidem pacta ſeruanda ſunt* , *ff. de pact. dotal.* vel alioquin contra
præcepta moralia , quæ ſunt immutabilia , aut contra
199 legem , † publicam vtilitatem principaliter reſpicien-
tem , ſeu habentem cauſam prohibitionis perpetuam ,
vt in cap. ſi diligenti, *de for. compet. cum ſimilibus* , & ſe-
cundum omnia iura ſupradicta ſi fiant , dicantur geſta
200 contra bonos mores, † & ſic tam de iure canonico, quàm
ciuili.
Vltimo modo dicitur aliquid eſſe contra bonos mores ,
201 iuris ſcilicet ciuilis, ex eiuſdem induſtria, † vel cenſura,
vt eſt pactum de non reuocando teſtamento, vel de non
ſuccedendo alicui, ſeu quando agitur, vt eſt caſus noſter,
de donatione omnium bonorum præſentium, & futuro-
202 rum, quæ ſecundum ius ciuile tanquam contra † bonos
mores ordinata, reprobantur cum tollant liberam teſtandi
ſaltem in effectu facultatem, iuxta text. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta*, *ff. de verb. obligat.*
Sed ius canonicum non attendit prædictos malos † mo- 203
res à cenſura iuris ciuilis repertos , & maximè illum, de
quo nunc controuertimur , ex quo quis ſibi tollit, ſaltem
in effectu, liberam teſtandi facultatem, quod benè patet
ex eo, quia de † iure canonico valet iuramentum de non 204
reuocando teſtamento, licet tollat libertatem teſtandi, vt
per Ioan. Andr. *in regul. quod ſemel placuit re regul. iur. in 6. in quæſtion. mercurial.* vbi dicit , quod non eſt † licitum , 205
tunc contrauenire priori teſtamento, alterum condendo,
& ſi de facto Teſtator contraueniat , ſine tamen iuſta
cauſa , periurius eſt, licet poſterius teſtamentum valeat,
& teneat, & hoc idem ſenſit Feder. de Sen. *in conſil.* 100.
incip. Factum tale eſt, *in fin.* & Aretin. *in ſuo tract. de teſtament. ſuper verb. & iurauit teſtator*, & ita etiam tenuit
Caſtrenſ. *in conſil.*122. *Quod Domina in princip. lib.* 1. &
eam opinionem veriorem prædicat Alex. *in d. l. ſtipulatio hoc modo*, *& ibi iam ſequitur num.*5. *ff. de verb. obligat.* quæ
ſententia firmiter probatur ea rationibus adductis per Spe-
culat. *in tit. de fid. inſtrument. edit. num.*25. *verſ. quod ſi quis iurauerit*, *&c.*
In prædicto enim caſu, quantumuis tale iuramentum
non obliget, † quo ad actum, cum ſit contra naturam ſub- 206
ſtantialem teſtamenti , quæ eſt, vt quandocumque reuo-
cari poſſit , *l. ſi quis Imperatori*, *C. qui teſtam. facer. poſſ. l.* 3. *C. de codicill. l.* 4. *C. de adimen. legat. cap. cum Martha*, & ibi gloſ. *in verb. non valet*, *de celebrat. Miſſ.* Natta
in conſil. 607. *num.* 1. *cum ibi alleg.* Tamen quoad Deum,
& ſic ſecundum iura canonica contraueniens, † efficitur 207
periurius, & iam dixi, & conſtat ex pluribus plena manu
relatis per Seraph. *de priuileg. iuram. priuil.* 75. *num.*23. *verſic. teſtamentum reuocando incidit in periurium*, *&c.* & teſta-
tur de communi opinione, & addo Anton. Corn. *in tract. de abſolut. iurament. part.*4. *caſ.*14. *num.* 27. *verſ. reuocando teſtamentum fit periurius*, *&c.* & poſt ibi alleg. teſtatur de
veriori ſententia.
Vnde iura canonica ex hoc nobis patenter demonſtrant,
in nihilo attendere ea, † quæ ſunt contra bonos mores exi- 208
ſtimatione iuris ciuilis , aliàs enim tale iuramentum ,
vti contra bonos mores , non eſſet obligatorium, vt eſt
text. apertus *in cap. non eſt obligatorium* , *de reg. iur. in* 6.
Itaque dum dicimus , iuramentum non eſſe obligato-
rium, quando † eſt contra bonos mores præſtitum, ideſt 209
intelligendum dum apparet eſſe contra bonos mores iuris
canonici, non autem iuris ciuilis, id etiam patet ex text.
in cap. quamuis pactum 2. *de pact. in* 6. *& in cap. cum contingat* , *& in cap. licet de iur. iur.* ſicque generaliter , &
abſque freno non eſt intelligenda † diſpoſitio *in d. cap.* 210
non eſt obligatorium , vbi aſſerit iuramentum præſtitum
contra bonos mores , non eſſe obligatorium , quia eſt
intelligendum de iuramento † contra bonos mores na- 211
turales , qui nos retrahunt à via recta, & optimo mo-
do viuendi, non autem contra ciuiles , ipſius iuris tan-
tum artificio , malos iudicatos , vt benè declarant Gut-
tier. Molin. Azor. Suar. Rebell. Caldas, & alij relati per
Auguſtin. Barboſ. *in collectan. ad d. cap. non eſt obligatorium*, *num.* 1. addo Seraph. *de priuileg. iurament. cap.*20.
*à num.*9. *& ſeq. cum ibi alleg.* At nunc ſtrictè ad terminos
noſtros.
Mens enim iuris ciuilis improbando validitatem dona-
tionis omnium bonorum præſentium , & futurorum,
alius quidem non fuit, † niſi conſulere principaliter fauo- 212
ri, bonoque priuato, ſcilicet ne cuipiam auferatur libera
bonorum ſuorum diſpoſitio, & ſaltem remaneat ei aliquid,
vt poſſit condere extremum elogium. Vnde quatenus quis
tali facultate ſe priuare vellet, certè id † nihil turpe in ſe 213
contineret, nec eſſet contra bonos mores naturales, † nec 214
repugnaret legi diuinæ , & latè demonſtrat Molin. *de iuſtit. & iur. tract.* 2. *diſp.* 151. vbi tenet , quempiam faculta-
tem teſtandi ſibi auferre poſſe, atque adeò omnia ſub bo-
na præſentia , † & futura , non ita eſſe contra bonos 215
mores, quaſi culpa mortalis, vel venialis, ac proinde ſi
vtrumque iuramentum firmetur validum eſſe idque ex ſuis
principijs deducit. Quo verò proximè dixi, quod non re-
pugnat legi Diuinæ, vt quis ſe priuet omnibus bonis, adde
quod immò conſentit, ac magnum promittit pręmium ſi-
milia † operantibus, iuxta Oracula diuina , de quibus 216
ſupra.

Quare

Digitized by Google

Quare erit indubitanter firmandum perperam aſſeri
prædictam donationem ab Eccleſiaſticis perſonis minus eſ-
217 ſe † recipiendam vti contrariam bonis moribus, & ideò ab
218 earum receptione deberent ſe abſtinere, † ne bonis alienis
videantur inhiare, vt ſupra dixi.

Quoniam cùm ſint factæ ex mera donantium voluntate
(quod ſemper præſupponendum eſt. Nam, nullum eſt bo-
219 num † niſi voluntarium) potius credendum eſt, eos à
Spiritu Sancto ductos, ad omnia ſua bona donanda eſſe,
220 quàm ex aliquo recipientis artificio † maximè ſperando à
Deo omnium bonorum Largitore tam copioſam, & cœle-
ſtem retributionem, nempè theſaurum in Cœlum, Marc.
cap. 10. & Luc. *cap.* 13. & ex noſtris in puncto ratiocinantur
Tiraquell. *de priuileg. piæ cauſ. priuileg.* 100. §. *ſed ad iſta*,
*verſ. quia aliter iudicantur boni mores ſecundum ius Canoni-
cum*, &c. & Genuenſ. *in practicab. rer. Eccleſiaſt. quæſt.* 312.
num. 3. *in fin. verſ. nec videtur obſtare, quod talis donatio di-
catur contra bonos mores*, &c. & Card. Mantic. *de tacit. &
ambig. conuent. lib.* 13. *d. tit.* 28. *num.* 16. *verſ. nam quod pri-
mo dicitur hanc donationem tanquam bonis moribus contra-
riam*, &c.

Eò quidem tendit finis iuris diuini, cui etiam vltimus fi-
nis iuris canonici congruit, dirigere quantum in ſe eſt hu-
221 manas actiones † ad æternam felicitatem, & ſalutem, vt
docet S. Thom. *in 2. part. quæſt.* 90. *art.* 2. & ex eo probat
Suar. *in tractat. de legib. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 5. & pluribus ex-
plicat Fortunat. Garz. *in tract. de vltim. fin. iur. Canon. n.* 3.
Boet. Epon. *in tract. de iur. Sacrament. lib.* 1. *cap.* 21. *nu.* 12.
& docuit Rot. coram Eminentiſs. D. Card. Veroſpio *in cau-
ſa Barchinonen. Statuti, à me relata in part.* 7. *recent. de-
ciſ.* 107. *num.* 16. ibi, *finis legis, aut conſtitutionis Eccleſiaſti-
ca eſt dirigere*, &c.

Finis verò iuris ciuilis eſt inducere hominem ad bonum
communem, ſecundum quod congruit humanæ felicitati
222 † ciuiliter, ac temporaliter viuenti, dirigendo eius actiones
ad beatè viuendum in Republica, vt per Nauar. *in com-
ment. de fin. human. action. n.* 29. *verſ. ſecundum, quod hu-
mana*, &c.

Quo fine attento reperiri poteſt aliquid ſtatutum eſſe à
iure ciuili, quod præfato fini conducens, & aptum ſit, &
223 † deuiet ab vltimo fine ſuper naturali, qui eſt vltima felici-
tas, vt eſt in materia præſcriptionis cum mala fide, *l. ſicut*,
& ibi notatis, *& l. cum notiſſimi, C. de præſcript.* 30. *vel* 40.
ann. & latè dixi in Annot. *ad deciſ.* 3. *à num.* 31. *verſ. præ-
ſcriptio repugnat naturali æquitati*, &c. *pars.* 3. *recent.*
224 Item in permiſſione † vſurarum, *vt in leg. pecunia*,
225 *& in l. Seia, & ferè tot. titul. ff. de vſur.* Item † vt filia,
vel vxor reperta cum adultero à patre, vel à marito
occidatur, *vt in l. quod ait, & alijs illius titul. ff. ad leg.
Iul. de adulter.* & dixi ſupra in Annotat. ad primam de-
ciſionem.

Item in reijciendo pactum nudum, *vt in l. iuriſgentium,
§. igitur nuda, ff. de pact. cum alijs ſimilibus.* Et in his diſpo-
ſitionibus ius ciuile habet aliquem prætextum, ſeu ratio-
226 nem boni, puta † vt in præſcriptionibus ſit finis litibus,
& ne dominia rerum ſtent in incerto, ne Reſpublica
227 forenſibus iurgijs † diuexetur, ſuper quo iura valde in-
ſiſtunt, vt latiſſimè deduxi *in Diſcurſu part.* 7. *recent. à
num.* 70.

Item vſurarum permiſſio vtilis viſa eſt accipienti, &
228 † danti, vt notatur *in l.* 1. *C. de vſur.* Item vt adulteria eſt
ſtupra à Republica arceantur, excuſabilis, ac iuſta eſt ira
229 patris, & mariti propter eundem effectum † permit-
tit etiam Lupanaria cum alijs ſimilibus, quæ poſſent
adduci.

Cuius ergo boni ratione, & prætextu lex ipſa ciuilis, tan-
230 quam † talis eſt, iuſtificatur legiſque rationem habet, cum
lex in ratione conſiſtat, *can. conſuetudo diſtinct.* 1. & non in
231 alio ſpeculo quam in illo rationis † lex ſpeculatur. Quippe
ſic ex dictis rationibus ius ciuile ad ſuum finem tendit, ſci-
232 cet vt communi bono, † vtilitatique proſpiciat, ciuilem
ipſam, ſeu politicam inter ſubditos felicitatem conſeruan-
do, *iuxta leg.* 1. *&* 2. *& l. iura, ff. de leg. cum ſimil.*
233 Finis tamen, vt iam dixi, iuris canonici altius † tendit,
ſcilicet ad æternam felicitatem ſalutemque animarum.
Vnde ex diuerſitate finis, plerumque aliud à iure humano,
aliud à iure Diuino, & Pontificio eſt conſtitutum *cap. fi-
234 lius de teſtament.* † Quis ergo amplius in controuerſiam,
ſtantibus prædictis rationibus ponere audebit validitatem
235 donationis omnium bonorum præſentium, & † futuro-
rum ad fauorem Eccleſiæ, aut alijs pijs locis factæ vti con-
tra bonos mores, cùm id intelligatur contra bonos mores
cenſura ciuili cum illi non attendantur † de iure canonico, 236
maximè in his, quæ intuitu Dei aguntur.

Facili pariter negotio poterit proſterni alia oppoſitio,
nempè prædictam donationem etiam eſſe contra bonos
mores, quia quis donando omnia ſua bona † præſentia, 237
& futura conſtituitur in ſtatu, in quo in perpetuum certum
erit nihil eum poſſe acquirere, ſicque infeliciter ſemper
viuere, eſt contra bonos mores, ex allegatis, & adductis
ſupra. Vnde Eccleſia non debet id permittere, tantòque
magis, quia etiam de iure canonico improbari † videtur 238
paupertas perpetua, ex quo procurauit clericos ſine titulo,
& redditus non † ordinari, ne mendicent, *can. neminem*, 239
& can. Sanctorum 70. *diſtinct.* Vbi decernuntur irritæ, & ina-
nes (ſcilicet quoad executionem) ordinationes eorum qui
ſine titulo promouentur.

Et deinde Innocent. III. ſanxit *in cap. cum ſecundum* 16.
de præbend. & dignit. quod Epiſcopus ordinans ad ſacros
Ordines aliquem ſine † titulo, compellitur ei in neceſſa- 240
rijs ſubuenire, donec titulum habeat, quod intellige,
ſi ordinauerit ſcienter, vel † ſi debuerit ſcire eum non 241
habere titulum ad hoc ſufficientem, & ſic non debet
credere ſimplici aſſertioni ordinandi, ſed diligenter id in-
ueſtigare, & Clericus non † poteſt huic priuilegio re- 242
nunciare, Nauar. *conſil.* 1. *quæſt.* 16. *de conſtitut. & con-
ſil.* 14. *& vltim. de tempor. ordinand.* Surd. *de aliment. tit.*
1. *quæſt.* 60. *à num.* 12. *& tit.* 17. *quæſt.* 37. *à num.* 40. Garz.
de benef. part. 2. *cap.* 5. *num.* 32. & multò magis ſi dolosè id
egiſſet, † & ſibi cauiſſet, ne à ſe exigantur huiuſmodi ali- 243
menta, hoc enim caſu pactum etiam eſſet ſimoniacum, vt
concludit Maiol. *de irregular. lib.* 4. *cap.* 15. *ſub num.* 2. ibi,
*in qua re cauendum eſt, hoc enim modo vterque pecca-
ret mortaliter tam ordinans, quàm ordinatus veluti præ-
uaricatores legis, maximè in re tam graui*, vt ait Spin. *in
ſpecul. teſtament. gloſſ.* 18. *num.* 74. & ſequitur Lotter. *de
re benefic. lib.* 1. *quæſt.* 2. *num.* 39. ibi, *tam ordinans, quàm
ordinatus peccaret mortaliter*, &c. ſuperuenit deinde
Conciliaris in hac re Conſtitutio Sacr. Concil. Trident.
ſeſſ. 21. *de reformat.* vbi innouantur prædictorum Cano-
num depoſitiones. † Ex hoc benè conijcitur iura canonica 244
improbare paupertatem perpetuam, & in puncto ratioci-
natus eſt Seraph. *de priuileg. iurament. priuileg.* 75. *num.* 36.
*verſ. quia paupertas perpetua reprobatur etiam à iure canoni-
co ex quo procurauit clericos*, &c.

Reſpondetur enim ſupradictæ obiectioni, quod donans
omnia bona ſua præſentia, & futura Eccleſiæ, vel aliàs ad
pias cauſas, paupertas, quæ inde ex hoc ſequitur, procedit
per quamdam † neceſſariam conſequentiam. Nam ea do- 245
natio ideò permittitur principaliter, & non aliàs, quia
agitur de ſalute animæ, & ſic de maiori bono, quia ſalus
animæ eſt rebus omnibus præferenda, † *l. ſancimus, C. de* 246
ſacroſanct. Eccleſ. cap. infirmitas de pœnit. & remiſſ. idque
enim fit vt ſæpè intuitu Dei, qui in æternum benedictus ſit,
& benedictio eius omnipotens, ſtet ſuper nos, & maneat
ſemper. Amen.

Paulus Rubeus.

R. P. D. PANZIROLO

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Portuen. Stagni.

Lunæ 17. *Decembris* 1641.

ARGVMENTVM.

Text. in l. ſi quis conductionis, C. locat. cùm lo-
quatur in terminis locationis, & conductionis,
an intret in contractu emphyteutico, vel feudali,
& in quocumque alio contractu ipſi contractui
locationis, & conductionis non diſſimili, & aſ-
ſeritur, quæ ſit verior opinio. Ex penſionis quan-
titate arguitur, quid veniat in locatione. Inſtru-
mentum vltimum ſi magis ſpecificè diſponat, il-
lud magis eſt attendendum ius accreſcendi, quan-
do intret inter plures inueſtitos, necne.

S V M M A R I V M.

1 Text. in l. ſi quis conductionis, C. locat. *an habeat etiam locum in contractu emphyteutico, feudali, & num.* 2.
3 Text. in l. ſi quis conductionis, C. locat. *an habeat etiam locum in quocunque contractu ipſi locationi non diſsimili.*
4 *Penſionis ſolutio arguit, quid veniat in locatione.*
5 *Inſtrumentum magis ſpecifice loquens plus eſt attendendum.*
6 *Inſtrumentum non poteſt allegari ad eum finem, de quo inſtrumentum non loquitur.*
7 *Nomen Domini, & Patroni, poteſt conuenire etiam Domino vtili.*
8 *Canon dicitur annuus redditus emphyteuticus.*
9 *Verba*, pro omni, & toto eo, *quid apta ſint includere.*
10 *Ius accreſcendi, vel ius non decreſcendi, quando non intret in materia emphyteuſis, & num.* 11.
12 *Verbum*, rata, *qualiter ſit accipiendum.*
13 *Dictio*, æquè, *eſt distributiua, & diuiſiua, & num.* 14.
15 Laderch. conſ. 40. nu. 7. & Rot. deciſ. 186. num. 7. p. 5. recent. *in quibus terminis loquantur.*
16 *Aduerbium*, inſolidum, *quid importet.*
17 *Ius piſcandi eſt indiuiduum.*
18 *Contractus ex conuentione partium accipiunt legem.*
19 *Vſusfructus, & ipſa commoditas valde inter ſe differunt.*
20 *Argumentum deductum ab ethymologia vocabuli, in iure valet.*
21 *Stipulationes intelligendæ ſunt ſano modo, iuxta ſubiectam materiam, & num.* 23. *&* 24.
22 *Canon aliud eſt, quod ſoluatur in recompenſationem fructuum, & aliud ſi modicum ſoluatur in recognitionem directi dominij.*
26 *Inueſtitura vltima eſt attendenda, & num.* 27.
28 *Emphyteuſim recipiens de nouo ſub nouis pactis videtur primæ conceſſioni renunciare in manibus inueſtientis, & voluiſſe de nouo illo modo inueſtiri.*
29 Text. in l. ſi quis conductionis, C. locat. *quod habeat locum in contractu etiam emphyteutico feudali, & ſimilibus, eſt opinio verior.*
30 *Et contraria opinio exploditur.*
31 *Remedium* l. ſi quis conductionis, C. locat. *magnum commodum prabet illis, quibus tale remedium competit.*

DECISIO LVII.

CVm per binas deciſiones reſolutum fuiſſet ad fauorem
Eminentiſs. D. Card. Burgheſij Abbatis Commendatarij
S. Gregorij de Vrbe intrare diſpoſitionem *l. ſi quis conductionis, C. locat.* Participantes in hoc ſtagno inſteterunt
auditi etiam pro tertia vice quorum petitioni libenter Domini
inclinarunt.
Hodie igitur propoſita cauſa non impugnarunt Participantes
omnia fundamenta deciſionis, cùm enim alias in
præcedentibus diſputationibus ſub die 27. Aprilis 1640. allegaſſent
diſpoſitionem *d. l. ſi conductionis*, tantummodò
habere locum in cootractu locationis, non autem in
1 emphyteutico, † feudali, aut alio ab eo diſſimili, iuxta
latè deducta per Rimin. ſen. *conſ.* 94. *num.* 19. *& pluribus
ſeqq. lib.* 1. Attamen ex poſtea allegatis conſtitit contrariam
opinionem eſſe communiorem, & veriorem. Quod enim
dicta lex procedat in contractu emphyteutico, eſt opinio
Bart. *in l. legata inutilia num. 2. verſ. nam ſi quidem, ff. de
adim. leg.* Pariſ. in addit. ad Bart. *in d. leg. ſi quis conductionis
litera A. poſt med.* Bald. *conſil.* 177. *num. 4. verſic. ſi emphyteota
lib.* 3. Burſat. *conſ.* 330. *num. 3. & 4. lib.* 3. Florian.
conſil. 1. num. a 13. verſ. addo, Carroc. *de locat. part. 6. remed.
14. num. 4. &* 5. Corbul. *de iur. emphyt. in princ. num.* 6.
Specul. *de locat. §. nunc aliqua num.* 82. Pract. Papien. *in
form. libelli quo agitur ad ficti praſtationem verb. ſuper ſolution.
ſub n. 5. verſ. immo compellendus*, Mant. *de tacit. lib. 22.
tit. 31. num. 6. cum alijs adduct. ſub dicta die 10. Iunij præſentis
anni.*
2 Quod autem dicta lex militet etiam † in materia feudali,
tenent Iacob. de Beluiſio *in cap. 1. verſ. prædictis modis,
quæ fuit prima cauſa benefic. amitt.* Præpoſ. *eodem tit. §. item
qui Domino col. 2. circa med. verſ. vel conditione, l. ſi quis
conductionis*, Bald. *in cap. 1. num. 2. verſ. item quia prætendit
cauſam ab eo tit. de controu. inter Domin. & empter.
feudi*, Scrader. qui alios cumulat *part. 9. 2. part. princ. ſect. 9.
num.* 25.
Et demum quod eadem lex ſi quis conductionis habeat
pariter locum in quolibet contractu ipſi † locationi etiam 3
diſſimili dummodo habeat cauſam ab agente, docet Angel.
in explanatione d. l. in fine, verſ. quod dicitur, Felin. *in cap.
inter dilectos num. 2. verſ. & hoc habet de fid. inſtrum.* Purpur.
in l. 2. num. 22. verſ. locum habente, ff. ſi cert. petat.
Dec. *in conſil. 28. num. 3. verſ. nam illa*, Neuizan. *conſil.* 37.
num. 12. Marant. *in ſpecul. part. 4. diſtinct. 7. num. 49. verſ.
ſed veilis*, cuius opinionibus veritas ex alijs ſolidiſſimis rationibus
comprobatur in allegata deciſione emanata 19. Iunij
coram me.
Tota igitur vis pro parte Participantium fiebat in duobus,
& primò, quod conceſſio in emphyteuſim facta de
hoc ſtagoo à præcl. mem. Cardinali Baronio de anno 1602.
tanquam de re ad Eccleſiam ſpectante fuerit penitus erronea
cum ex inſtrumento concordiæ inito de anno 1573. inter
Abbatem Commendatarium Regularem, & Participantes
appareat ſtagnum non ad Abbatem, ſed ad eoſdem
Participantes pleno iure ſpectare, cum in eo inſtrumento
vocentur Domini, & poſſeſſores ipſius ſtagni, ita ut perperam
acceperint in emphyteuſim, quod erat ipſorum
proprium.
Verùm viſum eſt, quod hic obiecto ſatis abundè reſponſum
fuerit in tribus alijs deciſionibus, ſcilicet ſub die Iunij
1637. 27. Aprilis 1640. & 10. Iunij proximè præteriti; ſiquidem
dicebant Domini, quod inſtrumentum anni 1573.
non apparet celebratum ad oſtendendum abſolutum dominium
Participantium in hoc ſtagno, vt ipſi prætendunt,
ſed ſolùm ex eo elicitur, quod cum Participantes in hoc ſtagno
de eo tempore ſummoperè ſtuderent denegare directum
dominium Eccleſiæ, & ab illo ſe ſubtrahere allegarunt,
quod ſolutio ducatorum 20. de carolenis erat correſpectiua
paſcuis, & lignis, ac faſcinis, quæ pro animalibus,
& pro claudendo ſtagno reſpectiuè percipiebantur in
Caſali Malagrottæ, per cuius ademptionem ipſi Monaſterio
factam ceſſaret quoque iſta correſpectiua reſponſio;
ſed dum non obſtante hac prætenſione Abbas regularis,
qui prædicta acriter impugnabat, non ſolùm decurſa conſecutus
eſt, ſed Participantes decurrenda etiam ſoluere
ſe obligarunt; † ſignum eſt, quod ſolutio prædicta non erat 4
fundata in paſcuis, lignis, & faſcinis, quæ amplius ab Abbate
præſtari non poterant, ſed in alio, & ſic pro recognitione
directi dominij huius ſtagni, vt prætendebat Abbas,
iuxta text. *in l. cenſualis C. de donat.* Velaſch. *de iur. emphyt.
quæſt. 9. num. 18. cum alijs allegatis in præterita*, licet hoc ius
Eccleſiæ in dicto inſtrumento non ita clarè fuerit expreſſum.
Attamen ſublata poſtea fuit omnis ambiguitas dum
de anno 1602. d. Cardinalis Baronius acceptando caducitatem
huius ſtagni, ex quo ab emphyteotis ceſſatum fuerat
per nouennium in dicta ſolutione annui canonis, poſtea
benignus agendo, idem ſtagnum ſub annuo canone ſcutorum
quindecim iure emphyteotico eiſdem iterum conceſſit,
& Io. Baptiſta Catalanus vnus ex inueſtitis tam
proprio, quàm aliorum Participantium nomine directum
dominium agnoſcendo expreſsè confeſſus fuit, hoc idem
ſtagnum ſibi ipſis, & ſuorum authorum filijs legitimis,
& naturalibus, ac deſcendentibus maſculis tantum, &
de legitimo matrimonio procreatis durante linea maſculina
in perpetuum iure emphyteotico fuiſſe conceſſum;
promittens vlterius omnes inueſtitos ab inde citra illud ad
inſtar rei emphyteuticæ retenturos, ac durantibus lineis
prædictis non ſolùm futuros canones, verùm etiam decurſos
ſoluturos præuia ceſſione nominia debitoris pro
ſumma ſcutorum 135. in hanc cauſam tunc decurſorum
ſub expreſſa lege, quod ſi aliquis ex dictis Participantibus
hoc inſtumeotum ratificare recuſaſſet, aut impugnaſſet,
tunc remiſſio prædicta ſic recuſanti, aut impugnanti
non prodeſſet, ſed illius rata ad eundem Cardinalem
directum dominium deuolueretur, qui eam in gratiam
non contrauenientium concedere poſſet. Et hæc eadem
recognitio vti nomine omnium Participantium facta,
poſtea ab omnibus æqualiter fuit ratificata; vnde ſtante
hac ſerie facti dicebant Domini, quod inſtrumentum anni
1573. potius † videbatur fauere ipſi Eccleſiæ, dum ius 5
ipſius quatenus non ita clarè expreſſum fuiſſet poſtea per
ſecundum fuit elucidatum, & magis ad ſpeciem deductum
iuxta terminos *deciſ. 776. ſub num. 1. & 4. part. 1.
diuerſorum.*

Præ-

Digitized by Google

Prætérea ponderabant Domini, quod cùm Participan-
tes in inſtrumento Cardinalis Baronij narrauerint, quod
antea foerit facta iouestitura ſibimetipſis, & eorum au-
ctorum filijs, non potuerit intelligere de hoc ioſtrumento
6 † anni 1573. in qoo legitur conceſſum in emphyteuſim, &
ideò non poteſt allegari ad eum finem, de quo inſtrumen-
tum nullo modo loquitur.

Nec ex eo, quod in dicto inſtrumento anni 1573. Parti-
cipantes appellentur Domini, & patroni ipſius ſtagni vi-
ſum eſt inferri poſſe, quod non minus dominium vtile,
quàm directum ad illos ſpectaret, quia vti in præterita di-
cebatur verba prædicta non viſa ſunt repogoare qualitati
7 emphyteuticæ poſtea † recognitæ, & iuratæ de anno 1602.
cùm nomen Domini, & patroni conueniat etiam domino
vtili, qui babet ius inferius, vt benè explicat Rebuff. *in
l. alienatum 67. verſ. duplex eſt de verb. ſignif.* & multò mi-
nus poteſt fieri fundamentum, quod in dicto inſtrumento
anni 1573. ſolutio ſcut. 20. de carolenis non appelletur
canon, ſed annuus redditus pro omni, & toto eo, qnod
Abbatia prætendere poſſet in & ſuper dicto ſtagno. Quia
canoo etiam dicitur annuus redditus emphytheuticus, Ro-
der. *de ann. redd. lib. 2. quæſt. 22. num.* 3. ex quo eius ſolu-
8 tio certa die ſingulis † annis redeat, prout tradit Rebuff.
*in l. mulieris, §. detinere, verſ. inde, & in l. frugem 77.
verſ. inſuper, ff. de verb. ſignif.* ſicuti nec viſum eſt, quod
verba illa, *Pro omni, & toto eo*, ſint apta excludere pro-
9 prietatem † ac directum dominium, ſed potius illud inclu-
dere, vt ſubſequos inſtrumentum poſtea declarauit inxt.
text. *in l. legatorum petitio 34. §. qui plures*, vbi Bald. *num. 1.
in fin. de leg. 3.*

Secundò principaliter adducebatur à Participantibus,
quod partes ipſius ſtagni ſic caducatæ per mortem inueſti-
torum ſine filijs maſculis ad ipſos ſpectare dicantur per
ius accreſcendi, ſeu per ius non decreſcendi, quia iam
hoc obiectum bis fuit ſublatum in alijs, cùm hæc regula
locum non habeat de linea vnius ex ſimultaneè inueſti-
tis ad lineam alterius, quando eſt quæſtio, prout in
10 † præſenti de re emphyteuſim conceſſa per Eccleſiam ioſe-
riorem titulo lucratiuo ſub ſola modici canonis recognitio-
ne, niſi ex verbis inueſtituræ aliud eliciatur, vt loquitur
text. *in cap. 2. de fratr. de nou. beneſ. inueſt. de feud.* vbi Bald.
num. 1. & 2. & in l. ſi mihi, & Titio ſub num. 2. & 3. vbi
Alex. *num. 14. verſic. ſed intellige*, Iaſ. *num. 10. verſ. aut ego,
& reliq. ſcribentes, ff. de verb. obligat.* Alexand. *conſil. 17.
num. 9. lib. 5.* Hond. *conſ. 54. num. 16. & ſeq. lib. 1.* Gabr. *con-
ſil. 87. num. 2. & per tot. lib. 1.* Seraphin. *deciſ. 604. num. 10.*
cum alijs relatis per Bellon. *de iur. accreſcend. lib. 1. cap. 6.
q. 38. caſ. 5. num. 161.*

Et in caſu præſenti viſum eſt nos verſari in claris, ete-
nim dum in inſtrumento Card. Baronij dicitur, quod ſi
aliquis ex Participantibus in dicto ſtagno nollet illud rati-
ficare, vel alias impugnaret rata illius ſic recuſantis deuol-
ueretur ad Cardinalem directum dominum, qui eam in
gratiam non contrauenientium concedere poſſet, &c. non
11 poteſt dici quod inter Participaotes haberet † locum ius
accreſcendi, quia alias malè fuiſſet conuentum, quod
portio non ratificantis, aut impugnantis rediret ad dire-
ctum dominium, qui eam per nouam inueſtituram alteri
poſſet concedere, vt ad propoſitum Alciat. *conſ. 16. num. 3.
lib. 1.* Mantic. *de tacit. lib. 22. tit. 24. num. 24. prope fin.*
Gratian. *diſcept. 272. num. 23.* Nomen enim illud, *rata*,
12 accipi debet pro ea parte, † quæ ſe opponit toto, ac ſoli-
do, iuxta gloſ. *in l. 1. verb. pro rata, ideſt, virilis non
inſolidum, C. vnd. lib.* Coſta *de ration. rat. præmiſſ. 1. n. 1.
verſ. porrò.*

Nec ex eo, quod in dicto inſtrumento 1573. Participao-
tes appellentur æquipares poteſt dici, quod omoes inſoli-
dum fuerint inueſtitis, quia diſtributiua, æquè, iuncta
verbo paribus, potius viſa eſt demonſtrare ſingulos eorum
13 auctores fuiſſe inueſtitos † in ſenſu diniſo pro ſua rata, &
portione, non autem ioſolidum, & ſic cum iure ſaltem
habitu, quoad totum, vt per text. *in leg. interdum in prin-
cip. ff. de hered. inſt.* ibi notat Bald. *ſub n. 1.* quod dictio, *æquè*,
eſt diſtributiua, & diuiſiua æqualium non obſtante con-
iunctione, *&*, Caſtr. *num. 1. & 2.* dicit quod operatur,
vt cooiuncti non habeantur pro vno, ſed pro pluribus, &
quilibet cenſeatur per ſe nominatus, & idem repetit *in l.
fin. num. 2. C. de impub. & alijs ſubſtit.* & idem firmat Dec.
in conſil. 97. num. 14. lib. 2. & quamuis dum vni ex Partici-
pantibus minor pars, alijs verò maior competat, poſſet dici,
qood non ſint pares, animaduerſum fuit ſatis eſſe, quod
æquiparentur quoad ius reſpectu ratæ partis vnicuique tan-
gentis, non aotem reſpectu totius, † itant ſicut dictio *æquè*, 14
ſignificat paritatem inris diſtributiui io ſua parte dumta-
xat, & ſic realem diſiunctionem importat, ita quoqoe debet
excludere applicationem iuris accreſcendi, ſeu non decre-
ſcendi, cùm exigat idem ius in toto quoad habitum licet
actu ſit diuiſum in plures.

Nec in contrarium faciunt allegati Doctores pro Partici-
pantibus; † etenim Laderch. *in conſ. 40. num. 7.* & Rota *de-* 15
ciſ. 186. num. 7. part. 5. recent. cum alis loquuntur de conceſ-
ſionibus factis pluribus in ſolidum, veloti pro ſe, & quolibet
eorum, qui caſus viſus eſt longè differre à præſenti, vt nihil
tale legitur in conceſſione, ſed ſolùm habetur, quod Partici-
pantes medio iuramento, & quilibet eorum in ſolidum aſſe-
ruit, quod aliàs ſibi ipſis, & eorum authorum filijs legitimis,
& naturalibus † hoc ſtagnum emphyteutico iure fuerat 16
conceſſum, itaut aduerbium *inſolidum*, non cadat ſuper
conceſſionem, ſed ſolùm ſuper confeſſione, vt fuit etiam
ponderatum in præterita.

Nec refragatur, quod verſemur in iure piſcandi, † quod 17
eſt indiuiduum, itant ex natura rei conceſſio dicatur facta
inſolidum, & intrare ius non decreſceodi, Iaſ. poſt alios *in
d. ſi mihi, & Titio n. 5. verſ. pro iſta, ff. de verb. oblig.* Aym.
conſ. 965. n. 3. Bellon. *de iur. accreſc. cap. 6. q. 37. n. 71. verſ. 3.
& 72. & q. 38. n. 61.* quoniam vltra quod Doctores prædicti
loquuntur de iure piſcandi in feudum conceſſo, quo caſo ex
natura feudi infertur, quod intrat ius accreſcendi, in quibus
tamen terminis nos non loquimur. Reſponſum † fuit etiam 18
in iure piſcandi in feudum conceſſo ceſſare ius accreſcendi,
ſi tale ius piſcandi, prout in caſu noſtro conſiſtat in fructu,
quia hoc pacto iura huiuſmodi partes recipiunt, Alciat.
in l. ſi mihi, & Titio n. 2. ff. de verbor. obligat. & ibi Iaſon.
n. 9. & in his terminis benè diſtinguit Bellon. *in d. tract. de
iure accreſcend. cap. 6. quæſt. 37. num. 49. verſ. quamobrem*;
Et pro boc facit † regula, quod valde differunt inter ſe vſuſ- 19
fructus, & ipſa commoditas, quæ ex fructu percipitur, iuxta
tradita per Bald. *in l. 1. num. 7. C. qui bon. ced. poſſ. & in cap.
quæ in Eccleſiarum de conſtit.* Couar. *var. lib. 1. cap. 8. nu. 7.*
Pacific. de Saluian. *inſpect. 3. cap. 2. num. 296.* Sanchea *ſuper
Decalog. lib. 2. cap. 18. num. 16.* Molin. *de primogenit. lib. 1.
cap. 19. num. 33.* Et proinde cùm totum ius piſcandi conſi-
ſtat in fructu, vt eſt ootorium, & clarè denotat ipſum ver-
bum, Participantes, † dicendum ſit nos verſari in re diui- 20
dua, vt ipſum vocabulum denotat argumento ducto ab
ethymologia vocabuli, de quo latè Euerard. *in loco ab ethy-
mologia num. 1. & ſeqq.*

Nec obſtat, quod ſioguli ex Participantibus voluerint
poſſe conueniri pro ſolutione integri canonis, quia non id-
circo conceſſio dicitur facta inſolidum, nam omiſſo, quod
huiuſmodi clauſula clarè denotat contrariam intentionem,
ita vt ſtipulatio ſit intelligenda ſano modo, videlicet, quod
quiſque durantibus ſingulis lineis, nempè vtili dominio,
apud ſingulas † lineas canonem ſolueret inſolidum, ne do- 21
minus directus à ſingulis ratam partem cogeretur exigere,
non autem quod cooceſſio inſolidum facta cenſeatur, vt
poſt Alciat. *in conſ. 7. num. 11. lib. 1.* ponderat Mant. *de con-
uent. lib. 22. tit. 34. num. 6. & 26. ante fin. verſ. porrò*, & in
alijs deciſionibus fuit firmatum.

Nec viſum eſt alicuius momenti, quod ſi per deficien-
tiam alicuius ex lineis iouestitis, reliquæ ſuperſtites tenen-
tur ſoluere totum canonem ex hoc reſolter, quod portio
deficientium accreſcat ſoluentibus, cùm non alia ratio-
ne ad ſolutionem integri canonis cogi poſſent, niſi quia
ſint inſolidum inoeſtiti. † Quia cùm non agatur de cano- 22
ne ſoluendo in recompenſam fructuum, ſed de canone
debito in modica quantitate pro ſola recognitione directi
dominij buius ſtagni, cuius ſiogulæ partes reddunt quot-
annis pingue emolumentum, non eſt inconueniens,
quod etiam non dato iure accreſcendi inter inueſtitos te-
neantur ſinguli † ad ſolutionem integri canonis, etiam 23
quod aliquæ partes ad Eccleſiam concedentem redierint.
Et ita debent intelligi Doctores pro Participantibus al-
legati.

Neqoe vis illa fieri poteſt in illis verbis inoeſtituræ, ibi,
Durantibus lineis maſculinis prædictis in perpetuum, quaſi
fuerit † conuentum, ne ſtagnum ad Eccleſiam rediret 24
priuſquam ſingulæ lineæ defecerint, iuxta opinionem Spe-
cul. *tit. de emphyt. §. nunc aliqua num. 89.* Etenim Specula-
tor, & omnes, qui ab eo banc doctrioam mutuati ſunt,

Digitized by Google

2 nite in legato facto de rebus exiſtentibus Tiburi dum † fun-
di illius extant in Territorio, ſeu Comitatu Tiburtino, vt
per Gabr. *conſ.* 141. *num.* 15. *lib.* 2. Surd. *deciſ.* 204. *num.* 7. Barz.
deciſ. 109. *num.* 10. Gratian. *diſcept.* 585. *num.* 6. *cum ſeqq.* &
ratio eſt in promptu, quia Cenſus poſt Conſtitutionem Pij
3 Quinti inhæret fundo certo, & conſideratur † tanquam ac-
cidens in ſubiecto, & dicitur ineſſe rei ſiue prædio cenſuato,
Feliciani *de cenſib. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 3. Rota *deciſ.* 143. *num.* 1.
& ſeqq. par. 5. *recent. & in d. Viterbien. hæreditatis* 29. *Ia-
nuarij* 1638. *coram Buccabella*, *& coram me* 10. *Iu-
nij* 1639.

Nec obſtat, quod appellatione Ciuitatis non comprehen-
datur comitatus, ac propterea ſub legato ſtabilium exiſten-
4 tium Tiburi non veniat Cenſus vti impoſitus ſuper bonis
exiſtentibus ſub Comitatu Tiburtino, & ſic extra Ciuita-
tem *per text. in l. nam quod liquidè* 4. §. *ſi ita legetur ff. de
penu. legat.* vbi Bart. & Odofred. *l. Pupillus*, §. *Territorium*,
ff. de verb. ſign.

Quia fuit per DD. reſponſum, quod obiectum fortaſſe
procederet, ſi Teſtator dixiſſet: *laſcio tutto quello, che ho
nella Città di Tiuoli*. Secus verò in præſenti dum dixit, *la-
ſcio tutto quello che ho in Tiuoli*, non exprimendo Ciuitatem
quo caſu appellatione Tiburis, Bononiæ, Peruſiæ, ac ſimi-
5 lium † abſque nomine Ciuitatis Comitatus comprehendi-
tur, Bart. *in l.* 1. §. *cum Vrbem, num. ff. de offic. Præf. Vrb.* idem
Bart. *in l.* 2. *num.* 2. *ante fin. & num.* 3. *ff. de verb. ſignif. Adden.
ad Roman. ſingul.* 552. Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.*
126. *num.* 13. Simon. de Præt. *de interpr. vlt. in vol. lib.* 4. *in-
terp.* 1. *dub.* 8. *num.* 22. *fol.* 395. Mart. *de ſucceſſ. par* 4. *quæſt.* 18.
num. 107. & firmauit Rota *in Firmana fideicommiſſi* 20. *No-
uembris* 1620. *coram bon. memor. Vbaldo*. Stantibus præſer-
tim his tribus coniecturis, quæ hodie placuerunt.

Prima deſumpta fuit ex eo, quia verſamur in legato fa-
cto coniunctæ perſonæ dilectæ Teſtatori & ab infantia pe-
6 nes eum educato † inde latè debet interpretari, Crauett.
conſ. 297. *num.* 1. Natt. *conſ.* 226. *per tot.* Corn. *conſ.* 192. *n.* 2.
Menoch. *conſ.* 140. *num.* 12. *& præſumpt.* 126. *num.* 7. *lib.* 4. *&
de arbitr. Iudic. lib.* 1. *quæſt.* 99. *num.* 15. Gratian. *deciſ. March.*
96. *num.* 1. *cum ſeq.* & dixit Rota *in dicta Firmana fideicom-
miſſi coram bo. mem. Vbaldo*.

Secunda, quia iuxta communem vſum loquendi in paruis
Ciuitatibus, & Oppidis appellatione harum Ciuitatum ve-
7 nit etiam Comitatus, † qui vſus loquendi multum operatur
immò multoties præfertur propriè ſignificationi vocabuli,
& in interpretandis legatis attenditur, *l. librorum*, §. *quod ta-
men Caſſius de leg.* 3. Bart. *conſ.* 159. *num.* 1. *par.* 1. Cephal.
conſ. 599. *num.* 15. Gratian. *d. deciſ.* 96. *num.* 16. *cum ſeq.* præ-
ſertim cùm verſemur in teſtamento vernacula lingua
confecto.

Tertia coniectura deprompta fuit ex eo, quia legatum
fuit factum per verba generalia, & in numero plurali, ibi,
tanto ſtabili, quanto mobili. Vnde debet ſaltem legatum ve-
8 rificari in duobus ſtabilibus, & † ſi in legato non compre-
henderetur cenſus adeſſet vnum tantummodò corpus bo-
norum ſtabilium, & quidem exigui valoris, nempè ſtabu-
lum, quapropter debet intelligi legatum de bonis exiſteñ. in
Comitatu ad hoc vt numerus pluralis verificetur, Crauet.
conſ. 297. *num.* 4. Surd. *deciſ.* 204. *num.* 14. *&* 210. *num.* 9. Ca-
putaq. *deciſ.* 154. *num.* 6. *par.* 3.

Minus obſtat, quod ſit hæres pia cauſa, quia cum eadem
pia cauſa tot milliaria ſcutorum fuerit conſequuta in hac
9 opulenta hæreditate, non † illa eſt apta extinguere amorem
erga nepotem in tam tenui legato, Monteſperell. *conſil.*
105. *num.* 7. Rander. *reſol.* 1. *num.* 39. Vincen. de Franch. *de-
ciſ.* 597.

Vltimò non relenat, quod Teſtator Iuriſconſultus per-
ſpicaciſſimus in alio legato facto Eq. Alexandro dixerit: *la-
ſcio tutti li miei beni, che ho, e mi ſpettano nella Città, e Ter-
10 ritorio di Fiorenza*, † vnde ſi voluiſſet legare D. Alberico
Cenſum vtique expreſſiſſet, prout in dicto legato expreſſit,
cui obiecto benè reſpondetur à Crauett. *d. conſ.* 297. *num.* 6.
& 7. *à verſ. non obſtat ſecundum vſque ad finem*, vbi octo ad-
ducuntur reſponſiones; quæ benè applicantur in præſenti,
replicatum etiam fuit huiuſmodi expreſſionem factam fuiſ-
ſe in hoc ſecundo legato ad tollendam dubietatem, quæ po-
terat oriri dum Teſtator vſus fuerat etiam verbo Ciuitatis
11 Florentiæ cuius appellatione dum exprimitur † nomen Ci-
uitatis non ſolent venire niſi ea, quæ ſunt intra mœnia illius
vnde neceſſarium erat addere Territorium Ciuitatis Flo-
rentiæ ad hoc vt illud comprehenderetur, Bart. *in l.* 2. *num.* 3.
de verb. ſignific. Hier. de Mont. *de finib. regund. cap.* 6. *num.* 62.
Carpan. *ad Statut. Mediolan. cap.* 130. *num.* 10. *lib.* 7. cum
alijs per Simon. de Præt. *de interpret. vltim. vol. lib.* 4. *interpr.*
1. *dub.* 8. *num.* 23. Menoch. *conſ.* 140. *num.* 26.

Et ita reſolutum vtraque parte informante.

R. P. D. CARILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Roſſaneñ Decimarum.

Veneris 24. Ianuarij 1642.

ARGVMENTVM.

Bona Eccleſiæ vbi ex priuilegio probantur exempta
à ſolutione decimarum, talis exemptio ſuffraga-
tur etiam colonis, & affictuarijs eorumdem bo-
norum. Præſcriptio aduerſus Eccleſiam huiuſmo-
di in exactione decimarum quanti temporis eſſe
debeat.

SVMMARIVM.

1 *Exemptionis priuilegium à ſolutione decimarum vbi eſt
reale eximit nedum bona, verum etiam colonos, &
conductores.*

2 *Priuilegium præſumitur vſu receptum eo ipſo, quo fuit
publicatum.*

3 *Immemorabilis excluditur eo ipſo, quod conſtat de ini-
tio.*

4 *Solutio decimarum facta per colonos, & affictua-
rios non præiudicat habenti exemptionem ab illis.*

5 *Decimas ne ſoluant locatores, & affictuarij bonorum
exemptorum, intereſt illorum domino.*

6 *Præſcriptio quadragenaria requiritur aduerſus priuile-
gium conceſſum.*

*Præſcriptio aduerſus Eccleſiam prætendentem exemptio-
nem à ſolutione decimarum quanti temporis eſſe de-
beat, num.* 6. *&* 7.

8 *Tempus motæ litis ſubduci debet in teſtibus ſuper qua-
dragenaria deponentibus.*

9 *Remiſſoria denegatur vbi teſtes, qui examinari præten-
duntur deberent eſſe antiquiſſimæ ætatis, puta octua-
ginta octo, vel plurium annorum.*

10 *Deſertio litis à taciturnitate cauſata imputari non de-
bet ei, qui litem non mouit.*

11 *Deſertionis ad effectum non ſola taciturnitas requi-
ritur, verum etiam, quod conſtet de non iure
partis.*

DECISIO LIX.

POſtquam reſolutum fuit conſtare de exemptione ad fa-
uorem D. Abbatis S. Mariæ de Patiro vigore priuilegij
Papæ Innocentij III. idemque priuilegium eſſe reale, & con-
tinere etiam exemptionem à ſolutione Decimarum, Reue-
rendiſſimus D. Archiepiſcopus Roſſaneñ. inſtetit pro Re-
miſſoria, qua probare intendebat ſe eſſe in quaſi poſſeſſione
exigendi decimam caſei, & recottæ, ac vigeſimam agno-
rum, & hœdorum naſcentium ex ouibus, & capris ſpectan-
tibus tam ad Diœceſanos, quàm non Diœceſanos paſcenti-
bus intra limites ſuæ Diœceſis, nec non decimam, & vigeſi-
mam omnium ouium, & caprarum paſcentium, intra fines
dictæ Diœceſis, etiam in bonis Abbatiæ dictæ S. Mariæ de
Patiro, prout in eadem quaſi poſſeſſione decimandi, & vi-
geſimandi articulabatur fuiſſe ab immemorabili tempore
Archiepiſcopos Anteceſſores, quare ſuper hoc dato particu-
lari dubio, hodie Domini Remiſſoriam non eſſe dandam re-
ſponderunt ex duplici fundamento.

Primò, quia poſito, quod dictum priuilegium ſit reale, vt
iam fuit deciſum in præcedentibus deciſionibus, quæ de
more ſupponuntur in hac diſputatione, ſequitur dicendum,
quod ipſa bona ſint exempta, adeò vt ſicur Abbas de eis non
tenetur ſoluere decimas, † ita neque Coloni, neque Arren- 1
datarij, ſiue alij Conductores herbarum pro animalibus ibi
paſcentibus ſoluere decimas D. Archiepiſcopo teneantur
iuxt. gloſ. in Clem. 1. *verb. ex colendas, verſ. ſed nunquid*, & ibi
Imol. *num.* 14. Vital. *num.* 31. *de decim.* Abb. *in cap. ex parte
num.* 4. *eod. tit.* Cyriac. *contron.* 141. *nu.* 24. Menoch. *conſ.* 286.
num. 8. Rota *deciſ.* 4. *de priuil. in antiq. & deciſ.* 23. *num.* 6. *par.*
2. *diuerſ.* Et conſequenter articulata immemorabilis exi-
gendi

gendi decimas caſei, & recottæ ab animalibus exterorum
de paſcentibus in Territorio Abbatiali poſito intra Diœce-
ſim Roſſaneñ detegitur irreleuans, cùm ex ipſo priuilegio
contraria obſeruantia probetur de tempore eiuſdem priuile-
2 gij conceſſionis, quippè quod præſumitur vſu receptum eo
ipſo, quod fuit publicatum Rota *deciſ. 197. num. 3. par. 1. re-
cent.* & fuiſſe obſeruatum apparet ex deductis in tribus præ-
cedentibus deciſionibus, & ſic dum allegata conſuetudo de-
cimandi non potuit introduci niſi poſt dictum priuilegium,
3 hinc reſultat initium, quod † immemorabilem excludit Co-
uarr. *in reg. poſſ. par. 2. §. 3. ante num.* 8. Molin. *de primog. lib. 2.
cap. 6. num.* 64. Oſaſch. *deciſ.* 101. *num.* 31. & fuit dictum *in
Maioricen. Indultorum* 11. *Aprilis* 1639. *coram Reuerendiſ-
ſimo D. meo Merlino Decano*.

Præterea in præiudicium d. Abbatis non releuaret con-
ſuetudo, quod Arrendatarij, vel Affictuarij ſiue alij exteri
animalia conducentes ad paſculandum in Territorio Abba-
4 tiæ ſoluerint decimam D. Archiepiſcopo, † quia non potue-
runt præiudicare eidem Abbatiæ, de cuius intereſſe agitur
ad l. fin. C. de acquir. poſſeſſ. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 519.
num. 74. Gigas *de penſ. quæſt.* 148. *num.* 4. Rota *deciſ.* 382. *ſub
num.* 3. *verſ. non obſtat quod, par. 4. diuerſ.* Ipſius enim Abba-
tialis Eccleſiæ intereſt hanc decimam Archiepiſcopo non
5 ſolui, quia eo facilius, & vtilius † potuerunt territoria,
& paſcua locari, ex adnotatis per Macer. *var. reſolut. lib.* 1.
reſol. 3. *num.* 32. *&* 33. & per Ciariac. *contr. forenſ. cap.* 22.
num. 8.

Secundò, quia materia articulata redditur improbabilis.
Nam eſto quod aliqua præſcriptio aduerſus dictum priuile-
gium potuiſſet induci, ea tamen deberet eſſe quadragena-
6 ria, † cùm verſemur in priuilegio conceſſo Eccleſiæ, *iuxta
text. in cap. accedentibus, & ibi gloſ. & Doct. de priuil. gloſ.
in cap. acceſſiſſent*, *verb.* melius videtur cum ibi notatis per
ſcribentes de conſtit. Gail. *lib.* 2. *obſeru. cap.* 60. *num.* 12. *verſ.
ſecundo caſu*, Gabr. *conſ.* 162. *num.* 8. Rot. *deciſ.* 704. *num.* 8. *&*
11. *coram Buratto inter eius impreſſ.* quidquid ſit circumſcri-
7 pto priuilegio, † in quibus terminis loquuntur allegati per
Monet. *de decim. cap.* 5. *quæſt.* 4. *num.* 102. in contrarium ad-
ducti. Cùm autem ad probandam quadragenariam requi-
rerentur teſtes 128. annorum, ſubducendo tempus motæ
8 † litis de anno 1569. vltra annos pubertatis teſtium, vt fieri
debet *cap. licet de teſtib.* Seraphin. *deciſ.* 76. *num.* 2. *& deciſ.*
1460. *pariter ſub num.* 2. Buratt. *deciſ.* 178. *num.* 8. & ibi Add.
num. 19. Inueriſimile, ac impoſſibile eſt, quod ſecundum na-
turam teſtes huiuſcemodi ætatis temporibus iſtis reperiri
poſſint, vt fuit dictum *in Hiſpalen. Decimarum de Ayamon-
9 te* 27. *Iunij* 1639. *coram bon. mem. Pirouano*, † ob quam inue-
riſimilitudinem, ſeu impoſſibilitatem Rota alia denegauit
remiſſoriam etiam in caſu, quo teſtes debebant eſſe ætatis
annorum 88. *vt in deciſ.* 266. *num.* 17. *par.* 6. *recent. & de teſti-
bus* 100. *annor. extat deciſ.* 235. *num.* 12. *in fine cum ſeqq. par.* 5.
recent. Adeò quod etiam ſi ſufficeret conſuetudo decenna-
lis, adhuc teſtes deberent eſſe ætatis annorum 98. & conſe-
quenter inueriſimilis, ac impoſſibilis redderetur eius pro-
batio ex mox allegatis.

Nec obſtat quod lis per taciturnitatem fuerit deſerta,
quia vltra quod pro parte Abbatis talis taciturnitas nega-
10 tur, nec illa ei debet imputari, ſed † potius Archiepiſcopo,
qui litem mouit, vt in commiſſione per eum præſentata 14.
Maij 1569. coram bon. mem. Vrallo *Summ. num.* 3. & poſteà
eam non proſequutus fuit Achil. *deciſ.* 7. *num.* 3. *verſ. item
quia ipſe litem non mouerat. vt lit. pend.* ceſſat omnis hæſita-
rio ex eo, quod ex deciſionibus præcedentibus in cauſa fa-
ctis conſtat de bono iure d. Abbatis, & ſic deficit alterum
11 requiſitum, † quod vnà cum longa taciturnitate concur-
rere debet ad effectum deſertionis vt benè explicat Acchill.
in d. deciſ. 7. *num.* 7. *cum ſeqq. vt lit. pend.* & facit Cre-
ſcen. *deciſ.* 19. *de prob.* & fuit dictum in *Tullen. Parochia-
lis* 26. *Ianuarij* 1615. *coram bon. memor. Cardin. Fabritio
Veroſpio*.

Et ita deciſum, vtraque parte audita &c.

R. R. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Calagurritana Beneficij de Cornago.

Veneris 24. *Ianuarij* 1642.

ARGVMENTVM.

Attentata cùm dicantur quæcumque geſta fuerunt, vel poſt appellationem interpoſitam, vel pendente tempore ad appellandum, ea omnia reuocari debent ſaltim per viam nullitatis in his quæ appellationis tempore fuerunt commiſſa, & hoc procedit etiam, quod agatur de collatione beneficij, modo tamen iudicialiter fuit actum, in nihilo releuante Conſtitutione Synodali contrarium forſan diſponente.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum, omniaque acta poſteà ſubſequuta reuocari debent ſaltim per viam nullitatis.*

2 *Amplia ſi poſt appellationem interpoſitam, quo caſu à vitio attentatorum excuſari non poſſunt.*

3 *Appellatio ſuſpenſiua non datur à reprobatione Examinatorum.*

4 *Intellige quoties agitur de beneficijs parrochialibus, ſecus vbi de ſimplicibus tantum.*

5 *Conſtitutio Synodalis prohibens in beneficialibus appellationem requirit, vel confirmationem Pontificis, vel obſeruantiam longi temporis, & vide num.* 8.

6 *Conſtitutio Synodalis prohibens appellationem in beneficialibus quibus in caſibus ſibi locum vendicet, & num.* 8.

7 *Beneficiorum in collatione vbi iudicialiter proceditur ſemper conceditur appellatio, non attenta Conſtitutione Synodali contrarium diſponente.*

Attentata dicuntur geſta intra tempus ad appellandum, vel poſt appellationem interpoſitam vbi in beneficiorum collatione iudicialiter fuit actum, num. 7.

9 *Intimatio decreti à Iudice ordinata habet vim citationis.*

10 *Beneficiorum in collatione, quando dicatur fuiſſe iudicialiter proceſſum, & ſup. num.* 9.

11 *Appellatio conceditur à collatione, ſeu inſtitutione facta in contradictorio iudicio.*

12 *Examinatus, & approbatus in Vrbe ad curam animarum, ſi in partibus fuit reiectus, eo ipſo dicitur conſtare de grauamine ipſi examinato in partibus illato, & num.* 13.

14 *Appellatio ſi fuit admiſſa cum clauſula*, ſine præiudicio, *& appellans denuo non appellauit ſibi præiudicat.*

15 *Cauſa per Signaturam ſimpliciter commiſſa omnia geſta tam antea, quàm poſt appellationem dicuntur attentata.*

DECISIO LX.

CVm vacaſſet integrum ſimplex beneficium de quo agitur, in Eccleſia Sancti Petri de Cornago, Ordinarius iuxta formam Motus proprij ſel. record. Clementis VIII. appoſuit edicta in quorum termino plures filij patrimoniales concurrerunt, inter quos præuio proceſſu fabricato ſuper probatione patrimonialitatis fuerunt declarati pro legitimis oppoſitoribus Franciſcus Lopez, Antonius Vicente, & Franciſcus Ximenes, ſed quia Examinatores Synodales approbarunt ſufficientes ad curam animarum dictos Antonium Vicente, & Franciſcum Ximenez dumtaxat, cuius approbationis vigore idem Ordinarius eos declarauit habiles ad curam animarum, decernendo inſuper ad illorum fauorem mandatum de præſentando directum Capitulo dictæ Eccleſiæ, ad quod ſpectat præſentatio, dictos Lopez appellauit à mala relatione dictorum Examinatorum, & decreto Ordinarij, cauſamque appellationis in Rota committi obtinuit, qua tamen appellatione non obſtante prædicti Antonius, & Franciſcus Ximenes obtinuerunt à Capitulo præſentationem, & ab Ordinario diuiſionem huius beneficij in duas partes, ac inſtitutionem reſpectiuè, poſſeſſione quoque

ſubſe-

Digitized by Google

ſubſecuta, quare dubitaui, an conſtet de attentatis, quæ ve-
niat reuocanda, & affirmatiuè fuit reſponſum.
Siquidem apparet mandatum Ordinarij de præſentando
fuiſſe eapeditum ſub die 15. Maij 1640. præſentationem à
Capitulo factam ſub die 18. ac inſtitutionem ſub die 20. eiuſ-
dem menſis cùm adeptione poſſeſſionis poſtea ſubſecuta,
& ſic omnia emanaſſe non ſolum pendente termino ad ap-
1 pellandum, † quod ſufficeret ad hoc, vt venirent reuocan-
da, ſaltem per viam nullitatis ea notatis per Franch. *in cap.*
ad audientiam in fin. de appellat. Lap. *allegat.* 1. *num.* 11.
verſic. dubitatur tertio, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 2. *num.* 5. *de*
appellat. ſed etiam poſt appellationem interpoſitam per d.
2 Lopez ſub die 16. eiuſdem menſis, quo † caſu à vitio atten-
tatorum eacuſari non poſſunt, & ideò meritò debent in pri-
mis reuocari, *iuxta gloſſ. in cap. non ſolum de appellat. lib.* 6.
Lancellott. *de attent. appell. penden. cap.* 12. *limit.* 49. *per*
tot. Rota *deciſ.* 488. *num.* 3. *par.* 3. *& deciſ.* 613. *par.* 4.
recent.
Non obſtat, quod à reprobatione Eaaminatorum non
3 detur appellatio ſuſpenſiua, † vt diſponitur a Sac. Concil.
Tridem. *in cap.* 18. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* & in Diœceſi Cala-
guritana adſit Conſtitutio Synodalis, qua cauetur, quod
Clerico à maiori parte præſentantium præſentato ſtatim
fiat collatio, ac tradatur poſſeſſio, vnde inferebatur poſſe
ad eaecutionem procedi non obſtante appellatione, ad quod
comprobandum allegabatur *deciſio facta coram me in Cala-*
guritana Beneficij 5. *Martij* 1638.
Quia diſpoſitio Sac. Concilij *in d. cap.* 18. habet locum in
4 Parochialibus, † non autem in ſimplicibus, vt loquendo de
his beneficijs patrimonialibus Calaguritanis, declarauit
Rot. *in deciſ.* 10. *per tot. par.* 2. *diu.* & ſequitur Gonz. *ſuper*
reg. 8. *in adnotat. contra nullitat. num.* 135. *&* 209. Garz.
de benefic. par. 9. *cap.* 2. *num.* 244. Caſtropal. *de benefic. Ec-*
cleſ. par. 2. *tract.* 13. *diſput.* 3. *punct.* 2. *num.* 7. Add. ad Gre-
gor. XV. *in deciſ.* 515. *num.* 4. Conſtitutio verò Synodalis,
5 quatenus † adſit cùm omnibus requiſitis, de quibus Gon-
zal. *vbi ſupra num.* 214. ideſt, quod fuerit confirmata à Papa,
6 aut longo tempore obſeruata haberet locum † quando in
prouiſionibus huiuſmodi beneficiorum proceditur eatraiu-
dicialiter, *vt in Calaguritana S. Ioannis de Molinar* 3. *Iulij*
1634. *coram bon. mem. Coccino*, ſecus autem quando prout
hic iudicialiter fuit proceſſum, tunc enim ſemper debet ad-
7 mitti appellatio, † alias geſta tam intra tempus ad appellan-
dum, quàm poſt appellationem attentata dicuntur, vt te-
nuit Rota *ſpecialiter in iſtis cauſis Calaguritanis coram Gre-*
gorio XV. in d. deciſ. 515. *num.* 1. *&* 2. *& in deciſ.* 527. *pari-*
ter ſub nu. 1. *& per tot.* Gonzal. *vbi ſupra num.* 28. *&* 186. *&*
216. & fuit dictum *in Calaguritana beneficij de Domoſquia*
27. *Ianuarij* 1627. *coram R. P. D. meo Dunozetto*, *& in alia*
Calaguritana beneficij de Cornago 19. *Decembris* 1638. *&* 14.
Ianuarij 1639. *coram R. P. D. meo Ghiſilerio*, & nupertimè
in *Calaguritana beneficij de la Braza* 27. *Maij* 1641. *coram*
D. meo Pentingero.
Nec contrarium firmauit *in d. Calagurit. coram me ſub*
die 5. *Martij* 1638. ſed ſolum quia in eadem cauſa per prius
reſolutum fuerat prout hic conſtare de attentatis diſputaba-
tur an prouiſo ab Ordinario fuiſſet ius quæſitum ad effe-
ctum, vt illud intelligeretur reſeruatum in poſteriori proui-
ſione Apoſtolica alteri facta cum ſolita clauſula, *dummodo*
non ſit alteri ius quæſitum, & ex quo anterior prouiſus, cuius
collatio cùm inde ſecutis erat declarata attentata, pro non
obſtantia attentatorum inter alia allegabat dictam Conſti-
tutionem Synodalem, & conſuetudinem Eccleſiæ, Rota
dixit, quod quicquid eſſet an ea dicta Conſtitutione, ſeu
8 conſuetudine tolleretur appellatio ſuſpenſiua, † de qua re
Gonzal. *in locis ſupracitatis*, & præcipuè *ſub num.* 214. *&*
215. certum erat, quod ius eiuſdem anterioris prouiſi legiti-
mè acquiſitum mediante approbatione Eaaminatorum, &
declaratione Ordinarij pro idoneo non fuerat amiſſum ob
attentata poſtea ſubſecuta ex ibidem allegatis, & ideò benè
dicta deciſio fuit allegata ad probandam canonizationem
dictæ conſuetudinis pro excluſione appellationis in iſtis ter-
minis, ſed potius retorquetur dum in eadem cauſa appella-
tio fuit admiſſa, & omnia geſta intra tempus ad appellan-
dum, & poſt appellationem fuerunt declarata attentata, vt
in deciſione antecedenter emanata ſub die 28. Aprilis 1636.
pariter coram me.
Quod autem in præſenti fuerit actum iudicialiter proba-
tur ex datis in Summario dicti Lopez *ſub num.* 8. vbi apparet
poſt edicta affiſſa datos fuiſſe articulos ab vnoquoque oppo-
ſitore coram Ordinario, & factis neceſſarijs citationibus, &
decretis fuiſſe eaaminatos teſtes etiam vigore litterarum
remiſſorialium ad effectum probandi requiſita patrimonia-
litatis, productiſque hinc inde iuribus, & per Ordinarium
admiſſis in proceſſu cauſæ varia emanaſſent decreta proui-
ſionalia cùm eorum intimationibus, quæ † vim citationis 9
habent Seraph. *deciſ.* 583. *num.* 3. *& deciſ.* 1057. *num.* 4. vnde
prædictis omnibus ponderatis non poteſt negari, † quin 10
iudicialiter fuerit actum, vt in ſimili dixit Rota *in deciſ.* 351.
par. 1. *recent.* & coram Gregorio XV. *in dicta deciſ.* 515.
num. 1. & in terminis huius Eccleſiæ de Cornago ſub dd. die-
bus 19. *Decemb.* 1638. *&* 14. *Ianuarij* 1639. *coram R. P. D.*
meo Ghiſilerio, vbi aliæ concordantes referuntur.
Et regulare eſt, quod à collatione, † ſeu inſtitutione facta 11
in contradictorio iudicio detur appellatio cùm habeat vim
diffinitiuæ, Franch. *in cap. auaritiæ num.* 5. *de elect. in* 6. Ge-
min. *ibidem num.* 7. *gloſ. in cap. fin. verſ. inanes eod. tit. pariter*
in 6. Garz. *de benefic. par.* 4. *num.* 16. *& ſeqq. & præſertim*
num. 26. *cum alijs cumulatis in Mediolanen. Beneficij* 17. *De-*
cembris 1640. *coram D. meo Bichio.*
Idque eo magis venit dicendum attento notorio grauа-
mine dicto Lopez ab examinatoribus illato, dum ille non
fuit ab eis declaratus habilis ſicut alij ad curam animarum
prout requiritur ad effectum obtinendi ſimilia beneficia
iuxta dictum Motum proprium Clementis VIII. & tamen
ex examine in Curia facto de ordine Rotæ coram Exami-
natoribus Eminentiſſimi D. Vicarij conſtat fuiſſe approba-
tum, etiam ad curam animarum, † inde enim benè iuſtifi- 12
catur grauamen Examinatorum de partibus, Rota *deciſ.* 8.
de probat. in nou. & deciſ. 18. *num.* 4. *de conceſſ. præbend. pari-*
ter in nou. & excluditur, quod fuerit proceſſum per viam gra-
tificationis, quæ haberet forſan locum ſi ipſe quoque Lopez
fuiſſet ab Examinatoribus approbatus cum alijs ad curam
animarum, ſed cum fuerit reprobatus ritè egit dum appella-
uit à mala relatione Examinatorum, pro quorum grauami-
ne iuſtificando † meritò fuit deuentum ad nouum examen, 13
vt in indiuiduo fuit ſeruatum in *deciſ.* 538. coram Grego-
rio XV. & in dictis alijs deciſionibus Calagoritanis ſupra
relatis.
Demum non aduerſatur, quod appellatio dicti Lopez fue-
rit admiſſa ab Ordinario ſine præiudicio ordinatorum, &
eaecutioni demandatorum, & † ab hac admiſſione ſi con- 14
ditionali idem Lopez non appellauerit, vt debuit iuxta do-
ctrinam Innocent. *in cap. paſtoralis num.* 5. *in fin. de offic. de-*
legat. ibique Card. *in* §. *præterea col.* 6. *in princ.* & ſequitur Ca-
pyc. *deciſ.* 34. *num.* 5. *&* 6. *adden.* ad Veſtr. *in prax. lib.* 7. *cap.*
vlt. num. 23. vnde dicebatur fuiſſe renunciatum appellationi
quoad effectum ſuſpenſiuum, & conſequenter non poſſe
dari de attentatis.
Quoniam vltra quod in dicta admiſſione ſic conditiona-
liter facta fuerunt præſeruata ſolum ordinata, & executioni
demandata, ideòque non poſſunt excuſari à vitio attentato-
rum ea, quæ ſucceſſiuè geſta fuerunt, ſufficit quod poſtmo-
dum Signatura Sanctiſſimi commiſerit cauſam appellatio-
nis ſimpliciter, † ad hoc vt omnia geſta tam antea, quàm 15
poſt appellationem attentata dicantur *gloſ. in l. appellationa*
in verb. de liberatione, & ibi Bald. *C. de appellat.* Card. *in Cle-*
ment. 1. *quæſt.* 8. *propè fin. de re iudic.* Lancellott. *de attent. par.*
2. *cap.* 12. *limit.* 6. *num.* 27. *cum ſeqq.* quod paſſim Rota ſeruat,
vt *in deciſ.* 96. *num.* 4. *& deciſ.* 240. *num.* 3. *coram Durano in-*
ter eius impreſſ. & alibi ſæpè.
Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Comeñ Beneficij.

Lunæ 27. Ianuarij 1642.

ARGVMENTVM.

Donatio à principio perfecta, cùm non poſſit de-
inde per codicillos mutari, attendi debet, quam-
uis verba codicilli ſe aliter habere videantur,
cùm iſto caſu debeant illa ſi non poſſunt intelli-
gi in proprio ſignificatu, interpretari eo modo
quo poſſunt, vt donationi congruam habeant
relationem.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus.*
2 *Donatio à principio perfecta non poteſt deinde per Codicillos mutari.*
3 *Præſentatio facta contra formam à fundatore præſcriptam eſt nulla.*
4 *Verba, quæ in proprio ſignificatu verificari non poſſunt, largè interpretari debent.*
5 *Vocatio facta de cognatis per verbum*, agnati, *intelligitur de agnatis vti prouenientibus ex latere mulierum, & ex diuerſa familia.*
6 *Voluntas teſtatoris exemplis declaratur.*
7 *Extenſio fieri debet ad familias teſtatoris, quæ ſint eiuſdem ſpeciei quas ipſe ſpecificauit.*
8 *Verba vniuerſalia* tutto quello, *nihil prorſus excludunt.*

DECISIO LXI.

STeterunt hodie Domini in deciſis ſub die 1. Iulij præteriti coram me, * in qua reſolutum fuit ſententiam R.P.D. Cincij latam pro adiudicatione Beneficij controuerſi ad fauorem DD. de Peregrinis eſſe vti validam, & iuſtam confirmandam, moti ex eiſdem fundamentis in deciſione deductis, in qua reſpondetur omnibus motiuis in contrarium allegatis, quæ inconcuſſa viſa fuerunt remanere.

Nec obſtant Codicili per fundatorem ordinati poſt donationem ex quibus Fabricerij elicere intendunt donationem fuiſſe reſtrictam ad ſolam vocationem agnator, & ideò Peregrinus tanquam cognatos fundatoris non eſſe vocatos, fuit enim reſponſum ex verbis Codicillorum ſufficienter apparere Gabrielem de curte fundatorem noluiſſe mutare donationem antea factam, in qua extant vocati tam agnati, quàm Cognati immò potius illam voluiſſe confirmare, dum ad eam ſe retulit in omnibus, & per omnia; relatum enim
1 dicitur eſſe in referente † cùm omnibus ſuis qualitatibus,
l. aſſe toto, ff. de hered. inſtit. Greg. XV. *deciſ.* 522. *num.* 9. *&* 10.
Caual. *deciſ.* 94. *num.* 7. *& par.* 1. *recent. deciſ.* 187. *num.* 7. præ-
2 ſertim cùm dicta donatio eſſet à principio perfecta † nec
potuit poſteà per Codicillos mutari iuxta textum *in l. perfecta, C. de reuoc. donat.* Buratt. *deciſ.* 640. *num.* 13. Cùm immò ſolum Gabriel in Codicillis voluerit declarare quatenus Notarius non benè ſe explicaſſet in donatione, indeque benè procedere deducta in deciſione hodie confirmata *in §. nec obſtat.*

Et quamuis non eſſet attendenda donatio, ſed tantummodo Codicilli ſemper, adhuc dicebant Domini conſtare de bono Iure illorum de Peregrinis, ex quo etiam in ipſis Codicillis vocantur Cognati, & Peregrini probarunt ſe eſſe Cognatos fundatoris in tertio gradu, Lucinus autem non probauit ſe in aliquo gradu coniunctum cùm fundatore, propterea nullam fuiſſe præſentationem in illius perſonam
3 † ſecutam, vbi contra formam ab eo præſcriptam vt præter
in dicta deciſione deductos tradunt Card. *conſ.* 48. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *quæſt.* 51. *num.* 39. cum alijs per Viuian. *de Iurepatr. par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 4. Buratt. *deciſ.* 55. *&* 709. Licet enim in Codicillis dicatur, quod admitterentur Agnati, attamen verbum iſtud Agnati in præſenti caſu non eſſe intelligendum in ſummo rigore, cùm verba, quæ non poſſunt ve-
4 rificari in proprio ſignificatu, † veniant largè interpretanda,
& improprianda, ad hoc vt mens, & diſpoſitio fundatoris ſeruetur Card. Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 3. *tit.* 5. *num.* 5. Fuſat. *de ſubſtit. quæſt.* 320. *num.* 37. comprehendebat Cognatos dum Gabriel teſtator tamquam Agnatos vocauit Ciceros, Lugatos, Odeſcalcos, & alios, omnes indubitanter Co-
5 gnatos, † vti prouenientes ex latere mulierum, & ex diuerſa
familia iuxta *text. in l. ſunt autem, ff. de legit. tut. §. ſunt autem inſtit. de legit. Agnat. ſucceſſ.* ex quibus exemplis voluntatem
6 fundatoris remanere † declaratam tradunt adducta per Ol-
drad. *conſ.* 244. *ſub num.* 14. cùm veniat facienda extenſio ad
7 familias exiſtentes in gradu Cognationis, † & ſic eiuſdem
ſpeciei exemplificatæ *cap. fin. in princip. de pact. in* 6. *vbi gloſ.* Grat. *de diſtinctionib. dict.* 10.

In omnem caſum dum in Codicillis expreſsè mandatur exequi id totum, quod in donatione actum fuit, donatio ex hoc remanet confirmata, in qua verbis rotundis mandabatur præſentari, Cognatos per illa verba *Tutto quello, che fu*
8 *fatto nella donatione*, † quæ nihil excludunt, *l. Iulianus, ff. de*
legat. 3. *l. à Procuratore, C. mandat.* Dec. *conſ.* 30. *col.* 3. Honded. *conſ.* 76. *num.* 33.

Cetera autem deducta contra deciſionem viſa fuerunt Dominis non egere alteriori diſcuſſione.

Et ita reſolutum vtraque parte informante.

Supra in hac eadem parte adeſt alia in hac cauſa facta deciſio ſub die 1. Iulij 1641. coram eodem Reuerendiſſ. Tarraconen. & eſt deciſio.

REVERENDISS. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Fideicommiſſi.

Lunæ 27. Ianuarij 1641.

ARGVMENTVM.

Sententia à fideicommiſſarijs obtenta ex remedio l. fin. C. de edicto diui Adriani tollendo debet executioni demandari quoties fuit in iudicatum tranſacta etiam contra tertios poſſeſſores, & ſucceſſores extraneos, contra quos tale remedium competere explorata res eſt.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa dicitur, deſerta ſi poſt appellationem per biennium, vt vltra proſecuta non fuit.*
2 *Sententia in iudicatum tranſacta debet executioni demandari.*
3 *Confeſſio nocet & confitenti, illius hæredi, & habenti cauſam ab illo.*
4 *Sine filijs vnumquemque decedere præſumitur, dummodo illum filios aliquando habuiſſe non conſtet.*
5 *Inuentarium hæredis probat qualia fuerint teſtatoris bona.*
6 *Inuentarium afficit etiam hæredes conficientes, & habentes cauſam ab illo.*
7 *Fideicommiſſarijs competit immiſſio ex remedio, l. fin. dum de eorum vocatione conſtet ex publico inſtrumento non aboliso, aut cancellato.*
8 *Immiſſio vigore, l. fin. quæ datur fideicommiſſarijs in bonis teſtatoris competit etiam contra tertios poſſeſſores, & ſucceſſores extraneos.*
9 *Trebellianica non detrahitur ex fideicommiſſo facto fauore piæ cauſæ.*

DECISIO LXII.

DEceſſit Cæſar Iuuenalis inſtituto hærede Mario Iuuenali eius ex Alexandro fratre Nepote, cui ſine filijs maſculis quandocunque obeunti ſubſtituit Alexandrum Patrem, Et caſu quo dictus Alexander ſine filijs maſculis pariter moriatur, vocauit ad ſuam hæreditatem Archiconfraternitatem Sanctorum Apoſtolorum, Sanctiſſimæ Trinitatis Sanctæ Mariæ Conſolationis, Monaſterium Pauperum Puellarum diſperſarum, & S. Catharinæ de Funatijs.

Sequuto obitu Marij, & Alexandri ſine filijs maſculis cùm perueniſſet hæreditas Cæſaris ad Iſabellam Menichellam hæredem Sulpitiæ filiæ dicti Alexandri, loca Pia prætendendo fuiſſe apertum fideicommiſſum ad ſui fauorem Iudicium contra dictam Iſabellam inſtituerunt, & cùm vſque ab anno 1621. ſententiam fauorabilem obtinuerint, Propoſui dubium, An conſtet de re iudicata, quæ veniat exequenda, & Domini locis Pijs tantum informantibus affirmatiuè reſponderunt.

Etenim licet à ſententia lata de an. 1621. pro parte D. Menichellæ fuerit appellatum, tamen quia poſt interpoſitam
appellationem nihil fuit actum in cauſa, non ſolum per bien-
nium, † ſed nec per 20. annos, cauſa ſpatio tanti temporis 1
remanſit deſerta, & tranſitum fecit in iudicatum iuxta *text.*
in Auth. ei qui, C. de tempor. & repar. appell. cap. cum ſit Roma-
na, de appellat. Clem. ſicut eod. tit. Et propterea † venit exe- 2
quenda, *l.* 1. *C. de execut. rei iudic.* Rota *deciſ.* 176. *num.* 3. *par.* 5. *recent.* Tantò magis cùm de illius validitate non dubitetur, vt ex reuolutione proceſſus; & de Iuſtitia clarè appareat, cùm conſtet de obitu Marij, & Alexandri ſine filijs maſculis, & bonis à Cæſare fideicommittente relictis, & de vocatione purificata ad fauorem dictorum locorum.

Obi-

Digitized by Google

Obitus enim Marij, & Alexandri ſine filijs maſculis non
ſolum deducitur ex confeſſione Alexandri, qui cœpit hære-
ditatem Marij filij, & Sulpitiæ, quæ adiuit hæreditatem Ma-
rij filij, & Sulpitiæ, quæ adiuit hæreditatem Alexandri Pa-
tris, & Iſabellæ, quæ habuit hæreditatem Sulpitiæ, prout in
Summar. num. 3.4. & 5. quæ confeſſiones nocent tam confi-
3 tentibus, † quàm hæredibus, & ſucceſſoribus cauſam ab il-
lis habentibus, *l. ſi ſuperatus in princ. ff. de pignor.* Rota *in re-
cent. deciſ.* 119. *num.* 1. *in fine par.* 2. & coram bon. mem. Bu-
ratto *deciſ.* 733. *num.* 5. Sed etiam ex naturali præſumptione
4 † dum non conſtat filios aliquando extitiſſe, Alex. *conſ.* 20.
num. 12. *& conſ.* 39. *num.* 2. *lib.* 1. Aldobrand. *conſ.* 80. *num.* 5.
lib. 1. Capyc. *deciſion.* 159. *num.* 11. Put. *deciſ.* 43. *lib.* 1. *in cor-
rect.* Rota *in recent. deciſ.* 436. *num.* 3. *par.* 1. *& deciſ.* 580.
num. 2. *par.* 4. & fuit dictum *in Viterbien. fideicommiſſi* 4. *De-
cembris* 1619. coram Card. Sacrato, *& in Florentina fidei-
commiſſi de Cambys* 9. *Iunij* 1627. coram R.P.D. meo Duno-
zetto, *quæ eſt in* 5. *par. recent. deciſ.* 84. *num.* 7.

Bona verò à Cæſare fideicommittente relicta benè pro-
5 bantur ex Inuentario † à Mario hærede grauato confecto
ſanct. me. Gregor. XV. *deciſ.* 575. *num.* 3. & bon. me. Card.
6 Caual. *deciſ.* 357. *num.* 2. Quod afficit ipſius hæredes, † & ab
eis cauſam habentes Capyc. *deciſ.* 107. *nu.* 1. Peregr. *de fidei-
comm. art.* 44. *num.* 2. *&* 6. Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.* 618. *num.* 1.
iuncto *num.* 50. & ſæpiùs tenuit Rota, vt patet ex relatis per
adden. ad Butat. *deciſ.* 637. *num.* 15.

De vocatione demum dd. locorum nulla eſt dubitatio,
cum conſtet ex publico Inſtrumento non abolito, nec can-
7 cellato, in actis producto, † & propterea merito locis Pijs
fuit conceſſa immiſſio competens fideicommiſſarijs ex re-
medio *l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollend.* Rot. *deciſ.* 176.
num. 2. *in fine par.* 2. *rec. cum alijs multis adductis in Recana-
ten. Bonorum* 29. *April.* 1641. *coram me.* Etiam aduerſus ter-
8 tios poſſeſſores, & † ſucceſſores extraneos, Ruin. *conſ.* 28.
num. 1. *lib.* 5. Gabriel. *conſ.* 44. *num.* 1.6. *&* 30. *lib.* 2. Riminald.
iun. *conſ.* 190. *num.* 35. *lib.* 2. & alios refert March. *de ſucceſſ.
leg. par.* 4. *quæſt.* 16. *art.* 1. *num.* 88. D. Argelus *de acquir. poſſeſſ.
quæſt.* 8. *num.* 805. *num. ſeq.* & tenuit Rota *deciſ.* 237. *num.* 1.
par. 1. *recent.*

Nec dicti hæredes poſſunt prætendere aliquam detractio-
nem ex hæreditate Cæſaris, non legitimæ, quia verſamur in
9 tranſuerſalibus, non Trebellianicæ, † quia ſumus in fidei-
commiſſo fauore piæ cauſæ, Doctores *in l. Marcellus, ff. ad
Sen. Conſ. Trebell.* Et in caſu in quo eſt purificata conditio,
& reſtitutio eſt facienda mediatè, vel immediatè piæ cauſæ,
Alex. *conſ.* 20. *num.* 14. *lib.* 3. Soccin. ſen. *conſ.* 144. *num.* 7. *lib.* 1.
Bellon. iun. *conſ.* 84. *num.* 23. *&* 15. *ſeqq. num.* Hooded. *conſ.* 64.
num. 66. *& ſeqq. lib.* 1. Mangil. *de imput. quæſt.* 119. *num.* 16. *&*
19. *cum alijs in Caſenaten. bonorum* 11. *Ianuarij* 1627. *coram
Reuerendiſſ. Decano, quæ eſt deciſ.* 27. *num.* 11. *par.* 5. *recent.*

Et ita, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Bononien. Prædij.

Lunæ 27. Ianuarij 1642.

ARGVMENTVM.

Pactum francandi certo, & determinato tempore conuentum nullius poteſt eſſe momenti, vbi extra determinatum tempus fuit francatio petita, eoque magis ſi depoſitum pro francatione obtinenda fuit merè verbale, & de ſola ſorte, non autem cùm vſuris, vt fieri debet. Statutum Bononiæ de renouatione locationis qualiter, & quando procedat. Reſtitutio in integrum competat ne minori aduerſus lapſum temporis ad redimendum vbi & agitur de tempore conuentionali, & contractus fuit cum defuncto celebratus.

SVMMARIVM.

1 *Oblatio verbalis non ſufficit.*
Depoſitum eſſe debet reale, & actuale, nec verbale ſufficit num. 1.
2 *Depoſitum fieri debet vnà cum fructibus aliàs non valet.*
3 *Decretum iudicis factum cum intimatione, ſi intimatio non fuit ſecuta non afficit.*
4 *Francandi pactum vſque ad certum tempus promiſſum, ſi eo elapſo fuit francatio petita, nihil operatur.*
5 *Locatio expirat per diſdictam.*
6 *Relocatio tacita in prædijs ruſticis durat tantum de anno in annum licet tempus longius fuiſſet in locatione conuentum.*
7 *Statutum loquens de locatione habet tantùm locum in locatione ſimplici, ſecus in mixta cum pacto francandi, & vide num. 8. cum ſeqq. vbi latè.*
9 *Recolatio tacita non inducitur, quando conductor deficit in implemento contractus.*
12 *Pactum francandi in locatione appoſitum cum locatione expirat.*
15 *Locatio non cenſetur renouata ſi conductor ceſſauit in ſolutione penſionum.*
16 *Pactum quod conductor expelli non poſſit locatione durante, intelligitur quatenus non defecerit in ſoluenda penſiones.*
17 *Locutio pluralis duobus tantùm numeris contenta eſt.*
18 *Reſtitutio in integrum competit minori.*
Reſtitutio in integrum ad tradendum, & redimendum minori competit, & quando, num. 18. & ſeqq.
19 *Reſtitutionem in integrum ad petendam ſpeciale requiritur mandatum.*
20 *Pactum redimendi cum defuncto conuentum, non tribuit reſtitutionem in integrum minoribus illius hæredibus.*
21 *Reſtitutio in integrum non competit minori aduerſus lapſum temporis ad redimendum vbi agitur de tempore conuentionali, & num. ſeq. vbi vide.*
23 *Reſtitutio in integrum non datur minori ſine læſione.*
24 *Minor non dicitur læſus ex ſolo lapſu temporis ad redimendum, & num. 25.*
26 *Minor non reſtituitur aduerſus lapſum temporis ad redimendum ſi non docet de læſione, & ſup. num. 23. cum ſeqq.*
27 *Reſtitutio in integrum non conceditur minori ex capite ignorantiæ, vbi conſtat de ſcientia tutoris.*

DECISIO LXIII.

RObertus Ratta anno 1626. vendidit Auguſtino de Nigris quoddam prædium ſitum in communi Bononien. vocabulo Azzola, pretio librarum 6000. Et in eodem inſtrumento Auguſtinus locauit illud ad ſeptennium dicto Ruberto venditori, pacto adiecto, quod durante dicta locatione, aut qualibet illius tacita, vel expreſſa renouatione, & interim quandocumque liceret Ruberto, eiuſque hæredibus, & ſucceſſoribus francare, & redimere prædium pro eodem met pretio librarum 6000. vt habetur in inſtrumento dato ex vtraque parte *Summ. num.* 1.

Anno 1634. fuit idem Prædium ex cauſa diuiſionis ita mandante D. Legato Bononien. ab Auguſtino aſſignatum Ioſepho fratri.

Anno 1635. hæredes Roberti prætendentes francationem prædij, interpellarunt Ioſephum, quod francare volebant, eoque recuſante prædium retrouendere Locumtenens generalis D. Legati Bononien. ſupponens pretium fuiſſe depoſitatum ſuper Monte Pietatis, declarauit affictus amplius non currere, dictoſque hæredes ad eorum ſolutionem amplius non teneri, & id totum Auguſtino, & Ioſepho intimari mandauit, *Summ. eorumdem num.* 3.

Verùm quia depoſitum factum non fuerat, vel ſaltem non integrè nec minus decretum Ioſepho intimatum, idem Ioſeph anno 1637. conuenit iudicialiter hæredes Roberti, eoſque obtinuit condemnari ad ſibi ſoluen. libr. 900. pro affictibus decurſis, & non ſolutis à die 12. Octobris 1634. citra, ac pro decurrendis aduenientibus terminis, & temporibus, *Summ. num.* 4. & ſubindè ſub die 6. Iulij 1638. citauit Curatorem hæredum ad conſtituendum in Vrbe Procuratorem ad effectum diſdicendi locatione, quo conſtituto fuit eidem ſub die 20. eiuſdem intimatum, qualiter Ioſeph non intendebat amplius continuare locationem bonorum locatorum, *dicto Summ. num.* 5.6.7. *&* 8. & demum ſub die 19. Nouembris obtinuit à Iudice Bonon. mandatum de aſſociando, cuius vigore adeptus fuit actualem poſſeſſionem prædij controuerſi, *d. Summ. num.* 19.

Digitized by Google

Et licet eapreſſa locatio cœpta 19. Septembris anni 1626. expiraſſet de anno 1633. adhuc tamen ſupponentes hæredes Rnberti, quod tacita fuiſſet renouata, & adhuc duraret, & ſibi per conſequens competeret ius francandi iuxta pactum, & formam inſtrumenti, ſacto de anno 1640. actuali depoſito inſteterunt pro francatione, & iudex Bononiæ protulit ad eorum fauorem ſententiam, quæ poſteà in ſecunda inſtantia fuit ab A. C. confirmata, ſed cauſa per appellationem ad hoc ſacrum Tribunal deuoluta, & propoſito à me dubio ſub die 16. Decembris, an & cui eſſet dandum mandatum de manutenendo fuit ordinatum, vt videretur de bono iure, & hodie in hac dubij repropoſitione DD. reſponderunt conſtare de bono iure Ioſephi.

Ant enim pro parte hæredum ſit fundamentum in oblatione facta de anno 1635. ab eodem Tntore, & ſuffragari
1 non poteſt. Tum quia fuit merè verbalis, † & nunquam factum fuit actuale, & reale depoſitum, nec cum pecnnia comparitum vti fieri debebat, Alex. *conſ.* 130. *num.* 11. *lib.*4. Rot. *in recent. deciſ.*431. *num.* 2. *in fin. par.* 3. Tum
2 quia continebat ſolam ſortem principalem, † & tamen ſinguli etiam fructus deponi debuiſſent, nedum ea pacto eonuento in inſtrumento. *Summ. num.* 1. ibi, *Francare, & retroemere pro eodemmet pretio libr.* 6000. *unà cum affictibus decurſis, & non ſolutis*, ſed de diſpoſitione iuris communis iuata *text. in l. acceptam, C. de vſur.* ibi, *Sortem cum vſuris offeras*, Signorol. *conſil.* 254. *num.* 4. Cancer. *var. reſolut. cap.* 8. *num.* 5. *par.* 3. & multos refert Giurb. *conſ.*93. *num.*16. *verſ. & nedum in ſorte*.

Parumobſtante, quod Iudea Bononiæ in executionem huius oblationis mandauerit affictus amplius non currere, quia cùm depoſitum verè factum non fuerit decretum remanet notoriè iniuſtum, & vlterius Iudex præcepit illud
3 intimari Ioſepho, † & tamen intimatio facta non fuit vnde ea illius defectu non afficit, Put. *deciſ.* 168. *lib.* 1. *in corr.* Rot. *diuerſ. deciſ.* 3. *num.* 3. *par.* 4. & coram ſan. me. Greg. XV. *deciſ.* 31. *num.* 8. & coram bon. me. Buratto *deciſ.* 124. *num.* 22. & coram Card. Caualer. *deciſ.* 486. *num.* 1.

Aut verò fundamentum ſit in depoſito facto de anno 1640. & nec minus hæredes illo iuuari poſſunt, quia cùm ex pacto in inſtrumento conuentn francatio fuiſſet tantùm promiſſa durante locatione, locatio verò tam expreſſa, quàm tacita de en tempore expiraſſet, vtique prædictum de-
4 poſitum, & inſtantia francandi † vti facta poſt tempus præfiaum attendi non debent, Gozzadin. *conſ.* 94. *num.* 51. Tiraquel. *plures referens de retract. conuent.* 8. §. 1. *gloſ.* 2. *num.* 43. *& ſeqq.* Rota *in recent. deciſ.* 369. *num.* 2. *& deciſ.* 431. *num.* 1. *par.* 3.

Quod autem vtraque locatio eapiraſſet, viſum fuit DD. ſatis clarum, quia eapreſſa cœpta de anno 1626. duratura ad ſeptennium expirauerat de anno 1633. tacita verò biennio antea fuerat terminata per diſdictam factam à Inſepho
5 de anno 1638. † vt conſuluit in his terminis, Bero. *conſ.* 153. *num.* 48. *verſ. ſed in caſu noſtro lib.* 1.

Nec releuare dictum fuit locationem ab initio factam fuiſſe ad ſeptennium, ideòque tacitam recondictionem cenſeri inductam pariter ad aliud ſeptennium nedum ex iuris diſpoſitione, ſed clarius ex ſtatuto Bonnnien. mandante, vt tacita locationis reconductio inducta cenſeatur pro eodem tempore expreſſæ locationis.

Pro reſponſione enim aduerterunt DD. agi de prædijs ruſticis, in quibus quod attinet ad diſpoſitionem iuris communis terminata eapreſſa locatione tacita de anno in an-
6 num duntaxat † renouata cenſetur, licet tempus longius in locatione fuiſſet conuentum, *l. Item quæritur*, §. *qui impleto*, *ff. locat.* Alex. *conſ.* 76. *num.* 8. *ante fin. lib.* 5. Ruin. *conſ.* 61. *num.* 10. *lib.* 1. Hond. *conſ.* 85. *num.* 7. *lib.* 1.

Statutum verò Bonnniæ *lib.* 1. *rubr. de pœnis vend. rem. alienam* §. *præterea*, diſponens tam in vrbanis, quàm in ruſticis tacitam locationem intelligi renouatam eiſdem pactis, penſionibus, & conuentionibus, & pro eodem tempore quo, & quibus prima locatio facta fuerat veteri *Summario hæredum num.* 2. dictum fuit loqui in ſimplici locatione,
7 † & ſic non comprehendere locationem mixtam, prout in hoc caſu cùm pacto francandi, vt diſtinguendo conſuluerunt, Alex. *conſ.* 76. *num.* 5. *&* 10. *lib.* 5. Bero. *conſ.* 153. *n.* 18. *& ſeqq. lib.* 1. Ruin. *conſ.* 114. *num.* 4. *& ſeqq. pariter lib.* 1. Trentacinq. *var. reſol. lib.* 3. *tit. de locat. reſol.* 2. *num.* 14. Mant. *de tacit. lib.* 5. *tit.* 15. *num.* 32. Rota *Bononien. diuerſ. deciſ.* 119. *num.* 9. vbi Addent. *in* §. 1. *verſ. circa ſtatutum.* Idem Addent. *ad deciſ.* 20. *verſ. deficit quoque pactum, & ad deciſ.* 80. *verſ. circa tertium, vbi veriorem, & magis receptam opinionem affirmat.*

Nec aduerſantur Cagnol. *in l.* 2. *ſub num.* 118. *C. de pact. inter empt.* Alex. *conſ.* 28. *per tot. lib.* 4. Ruin. *conſ.* 78. *num.* 4. *&* 6. *lib.* 1. qui firmare videntur, quod ſtatutum præfatum
de renouatione † locum etiam habeat in locatione cùm pa- 9
cto francandi, quod etiam videtur tenuiſſe Rota *in Bononien. bonorum* 20. *May* 1622. *coram bo. me. Vbaldo.*

Quia Cagnol. *in citato num.* 188. potius firmat non intrare ſtatutum, *& propè fin. ait*, nec minus ea diſpoſitione iuris relocationem tacitam † induci, quando prout hic conductor deficit in implemento contractus, idemque aduertit Ruin. *in allegat. conſ.* 78. *num.* 3. *lib.* 1. imò idem Ruin. *in conſ.* 114. *num.* 4. *& ſeqq. d. lib.* 1. contrarium conſuluit, & reiectis prioribus fundamentis ex alijs melioribus rationibus iuit in
contrariam ſententiam firmans † prædictum ſtatutum non 10
comprehendere relocationem factam cum pacto francandi, Alex. verò pariter receſſit ab illa ſententia, & contrarium poſteà defendit, & ſequutus eſt in *conſ.* 76. *num.* 5. *&* 11. *& ſeqq. lib.* 5. & vbi etiam adhærerent illi opinioni non forent
attendendi, cùm in contrarium † ſit verior, & magis rece- 11
pta opinio, vt teſtatur Bero. *dicto conſ.* 153. *ſub num.* 18. *&* 19. *lib.* 1. Addent. ad Rotam Bononien. *deciſ.* 20. *verſ. deficit quoque præfatum ſtatutum*, deciſio autem Bononien. bonorum coram Vbaldn, loquitur incidenter, & allegat ſolùm Montecentium ad dictum ſtatutum, qui potius fauet huic parti, cùm in *gloſ. in verb. locatione*, firmet præfatum ſtatutum
† non comprehendere locationem factam cum pacto fran- 12
candi, & pro hac opinione citatur à Rota Bononien. *d. deciſ.* 119. *ſub num.* 9. *verſ. attamen ſtatutum prædictum*, imò etiam in ipſamet Bononien. firmatur ad fauorem Ioſephi finita locatione expiraſſe etiam pactum francandi.

Diſtinctio verò, vt tunc demum ſtatutum non intret quatenus vnicus adeſt contractus locationis, cùm pacto francandi ſecus quando præcedit alius contractus translatiuus
dominij, † cùm tunc præiudicium ponderatum ratione 13
translationis dominij non proueniat ex contractu locationis, ſed ex alio præcedenti, neque pactum francandi facit miaturam, aut qualificat locationem, ſed alium contractum translatiuum dominij, vt benè in his terminis diſtinxit Mandell. *conſ.* 178. *ſub num.* 4. *verſ. niſi ſcilicet*, non applicatur noſtro caſui, quia licet in inſtrumento, de quo agitur, præcedat venditio, & deinde ſubſequatur locatio, pactum tamen francandi adhæret locationi, & in corpore ipſius fuit appoſitum, ibi, *& vlterius dictus emptor dedit, conceſſit, & locauit, &c. cum pacto, quod durante dicta locatione, aut qualibet illius tacita, vel expreſſa renouatione licitum ſit dicto D. Roberto venditori, vel eius hæredibus, & ſucceſſoribus dicta bona, vt ſupra vendita francare, & retroemere*, & in his proprij termi-
nis non intrare † ſtatutum dixit Rota Bononien. *d. deciſ.* 14
119. *num.* 9.

Idque ſine difficultate debet admitti in propoſito cùm hæredes Roberti per plures annos ante diſdictam defecerint in ſolutione affictuum, & ſic pro eorum parte promiſſa in contractu non impleuerint, licet enim aliàs effluxo ſeptennio
prætendi poſſet renouata locatio ad aliud ſeptennium † ob- 15
ſtaret illis defectus ſolutionis, & implementi, ob quem cecidiſſent ab hoc commodo, vt in his terminis aduerterunt Alex. *d. conſ.* 76. *num.* 6. *in fin. & num.* 7. *lib.* 5. Ruin. *d. conſ.* 114. *ſub num.* 5. *lib.* 1. Bero. *d. conſ.* 153. *num.* 39. *lib.* 1. Aym. *conſ.* 87. *num.* 3. vbi enim eapreſsè fuit conuentum, quod intra cer-
tum tempus conductor eapelli non poſſit † intelligitur, niſi 16
ceſſauerit in ſolutione penſionis, *l. quæro*, §. *inter locatorem*, *& ibi gloſ. in verb. paruerit*, *ff. locat.* Ruin. *d. conſ.* 114. *ſub n.* 5. *poſt med. lib.* 1. & in his terminis ſtatuti Alex. *dicto conſ.* 76. *ſub num.* 7. *verſ. & idem debemus dicere.*

Neque ea citatione facta à Ioſepho de anno 1637. contra hæredes Rnberti ad ſoluendum affictus decurſos, & in futurum decurrendos inferri poteſt ad renouationem locationis pro alio ſeptennio; Intelligi enim poteſt pro decurrendis, donec fuerit diſdicta, imò cùm citatio facta fuerit de menſe Octobris, affictus verò deſtinati in duos ſemeſtres ſoluendos, alterum in Natiuitate S. D. N. alterum in menſe Auguſti, qui nondum aduenerat intelligitur facta pro decurrendis in illis duobus ſemeſtribus illius anni abſque eo, quod inferatur ad vlteriorem reconductionem, præfata
enim pluralis loquutio † duorum terminorum numero 17
contenta eſt, *l. vbi numerus ff. de teſtib. cap. ſi teſtes* §. *vbi num.* 4. *quæſt.* 3. Ioſeph. Ramon. *conſ.* 23. *num.* 24. *lib.* 1.

Digitized by Google

lib. 1. Bero. *deciſ.* 131. *num.* 23. Barz. *deciſ.* 32. *num.* 29.
Ad præteoſam autem reſtitutionem in iniegrum dictum
fuit recurri non poſſe, quia licet hæc regulariter comperat
17 minori † aduerſus lapſum temporis, vt de tempore ad tetra-
hendum *c. conſtitutus 8. de integri reſtitut.* Fraociſc. Anton.
Coſt. *conſ.* 94. *num.* 26. *cum pluribus ſeqq.* Boet. *deciſ.* 63. *num.* 3.
18 Guidopap. *deciſ.* 257. *num.* 3. & de lapſu temporis † ad redi-
mendum *text. in l. ſi creditor, §. illud ff. de diſtract. pign.* Gul-
dop. *deciſ.* 31. *in princ. & num.* 4. Boet. *dicta deciſ.* 63. *num.* 3.
in fin. tamen vſque nunc non fuit in actis petita, nec hodie
19 † docetur de ſpeciali mandato petentis, prout requiritur *l.
illud* 265. *§. ſi talis ff. de minor. 25. annis, cap. coram §. verum
propè fin. & ibi gloſ. in verbo mandatum de in integr. reſtit.*
Turrett. *conſ.* 54. *num.* 18. *lib.* 3. Rota *in recen. deciſ.* 33. *num.* 3.
in fin. par. 3.
Et vlterius placuit reſponſio, quod cùm huiuſmodi ven-
ditio cum pacto retrouendendi intra certum tempus cele-
brata non fuerit cùm heredibus, ſed cum Roberto eorum
20 authore, † vtique ipſis hæredibus quantumuis minoribus
non competit reſtitutio aduerſus lapſum temporis ad redi-
mendum, vt diſtinguendo tradit *gloſ. in l. ſi cum verbo diſtra-
xerunt C. de reſtit. milit.* Curt. ſen. *conſ.* 58. *num.* 2. *in fin. verſ.
ſed præmiſſis, & num.* 3. Caſtr. *conſ.* 306. *num.* 5. *propè fin. verſ.
ſuper materia lib.* 2. Bertrand. *conſ.* 184. *in fin. lib.* 1. *par.* 1.
Natt. *conſ.* 492. *à num.* 2. *vſque ad vltimum,* & latè probat Ti-
raqu. *de retract. conuent. §.* 1. *gloſ.* 2. *num.* 16. *cum ſeqq.* præſer-
tim quando prout hìc non agitur de temporis lapſu legali,
21 † ſed conuentionali, vt pariter diſtinxit *gloſ. in d. l. ſi cum ver-
bo diſtraxerunt,* quam mirabilem affirmant ibidem Bart. *in
princ.* Caſtr. *num.* 1. ſequitur Tiraq. *vbi ſupra dicta gloſ.* 2.
num. 52. *cum ſeqq.*
Hinc non applicatur *text.* in contrarium allegatus in *l. ſi
creditor §. illud ff. de diſtract. pign.* quia ibi minor non reſti-
tuitur aduerſus lapſum temporis conuentionalis, & ab em-
ptore conſtituti, & contractus fuerat celebratus cum ipſo
22 minore, † qui caſus valdè differt à noſtro, vbi tempus fuit
inter partes conuentum, & contractus non cum ipſis mino-
ribus, ſed cum eorum authore fuit initus, prout in puncto
vtramque diſtinctionem ponderat ad propoſitum Tiraq. *d.
gloſ.* 2. *num.* 59.
Et in hanc ſententiam facilius iueruot Domini, quia hæ-
23 redes non docent de læſione, † ſine qua minori reſtitutio
non conceditur, *l. verum, §. ſciendum, l. in cauſa, §. cauſa co-
gnita, ff. de minorib. cap. ex litteris de reſtit. in integr.* ea ſolo
24 enim lapſu temporis ad redimendum † minor læſus dici noo
poteſt, vt de veriori, & magis recepta opinione teſtatur Fac-
chin. *conſ.* 64. *num.* 15. *& ſeqq. lib.* 1. & egregiè Io: Baptiſta
Larrea *deciſ. Granaten.* 70. *num.* 12. *vſque ad fin. qui num.* 16.
teſtatur ita per Senatum fuiſſe ſolutum lib. 2. poteſt enim con-
tingere, quod de tempore, quo mioor petit in iotegrum reſti-
tutiooem noo habeat in promptu pecuniam, quodque per
conſequens longè grauius ſit ipſi minori eam ſub vſuris ac-
cipere, quam oon redimere, ſiue quod minor ære alieno re-
periatur oppreſſus, vel indigeat pecunia ad alios vſus magis
neceſſarios, vel quod emptores propter vicinitatem cum
alijs eorum tertis, vel ex cauſa affectionis habito etiam re-
ſpectu dicti pacti plus ſoluerint bona, quam in effectu vale-
25 rent, † ideòque ea ſolo lapſu temporis læſio perneceſſe noo
iodncitur, vt ea his, & alijs ratiooibus reſoluit Facchin. *dicto
conſ.* 64. *num.* 15. & Larrea *d. deciſ.* 70. *ſub num.* 17. *à verſ. quid
quaro de reſtitution.*
Vndè non obſtat, ſed expreſsè retorquetur alter textus in
contrarium adductus in *cap. conſtitutus de in integr. reſtit.*
26 † qoia ibidem Pontifex pro concedenda reſtitutione aduer-
ſus lapſum temporis ad redimen. læſionis probationem ex-
preſsè requirit, *vt in §. quo circa,* ibi, *& eos læſos eſſe conſtite-
rit, ibique gloſ. in verb. conſtiterit,* ibi, *probabunt ergo iſti ſe mi-
nores, & læſos alias non audientur,* prout explicando dictum
textum ponderant Facchin. & Larrea *locis ſupra citatis*.
Ex capite autem igooranitiæ reſtitutio concedi non debet,
quia conſtat eorum Tutorem habuiſſe notitiam, oedum io-
ſtrumenti locationis, ſed etiam pacti francandi ibidem appo-
ſiti ex interpellatione ab eo facta de anno 1633. pro obtinen-
27 da ſtancatione. † Vndè ex hoc capite reſtitui non debent
l. 3. §. final. ff. de tribut. l. ſi Tutores, C. de admin. Tut. Natt.
conſ. 492. *num.* 6. vbi quod eo caſu debet minor agere contra
Tutorem.
Et ita vtraque &c.

R. P. D. C A R R I L L O,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Hiſpaleñ Decimarum de Almoore.

Lunæ 27. *Ianuarij* 1642.

A R G V M E N T V M.

Super Iure percipiendi decimas, quæ in tota exigun-
tur Diœceſi cum habeat Archiepiſcopus inten-
tionem fundatam, vbi Dominus temporalis con-
trarium prætendit, hoc clarè, & concludenter
probare debet, quamuis illæ tanquam tributum
ratione dominij temporalis ab eo percipi præten-
dantur, & plura in materia decimarum addu-
cuntur.

S V M M A R I V M.

1 *Validitas ſententiarum reſultat ex reuolutione acto-
rum.*
2 *ſuper Decimis, quæ in tota Diœceſis percipiuntur, di-
citur Archiepiſcopum habere intentionem funda-
tam.*
3 *Sententia non lata ſuper toto, quod fuit petitum non
valet.*
4 *Iudex, cui plura fuerunt petita ſtante diſtinctione ar-
ticulorum, poteſt pronunciare tantum ſuper iure li-
quido.*
5 *Teſtes dicuntur nulliter examinati, ſi fuerunt examina-
ti in loco, qui fuerat allegatus ſuſpectus.*
6 *Immemorabilis non requiritur in materia decimarum,
niſi decimæ ſint ſpirituales.*
7 *Decimæ in dubio ſpirituales præſumuntur.*
8 *Tributo exacto ante exactionem decimarum, reſtitui de-
bet à Domino temporali id quod ratione decimæ ſpiri-
tualis debetur Eccleſiæ.*
9 *Decima debetur de omni fructu opificio, & negotia-
tione.*
10 *Decimæ debentur de nucibus, amigdalis, aliiſque fructibus
arborum, & rebus minutis.*
11 *Decimæ quandoque ex conſuetudine non ſoluuntur de re-
bus minutis.*
12 *Conſuetudinem non inducunt actus, qui dederunt cauſam
liti.*
13 *Conſuetudo non ſoluendi decimas probari debet vnifor-
mis, & præſcripta.*
14 *Sententia lata contra plures perſonas intelligitur con-
demnare vnumquemque ad id quod per ſingulos deberi
fuit in actis probatum.*
Sententia recipit interpretationem ab actis, num. 14.

D E C I S I O LXIV.

VAlidæ, & iuſtæ viſæ fuerunt ſententiæ Rotales, * qui-
bus pronunciatum extitit decimas olei ficuum arida-
rum Laterum, & aliarum rerum, quæ io Oppidis de Almon-
te, Lucena, & litis Cooſortibus, eorumque Territorijs
colliguntur; Spectare ad Capitulum Hiſpaleñ. priuatiuè
quoad D. Ducem Medinæ Sidoniæ Dominum temporalem
eorumdem locorum, & ideò pro earum Confirmatiooe
fuit reſpooſum.
Validitas enim reſoltat ex reuolutione proceſſus, † vbi 1
apparet interueniſſe omnia requiſita relata in vulgata *deciſ.
Caputaq.* 260. *par.* 2. & Iuſtitia redditur patens ex deciſioni-
bus in cauſa factis, io quibus firmatur, loca de quibus agitur
eſſe ſituata intra fines Diœceſis Hiſpaleñ. eorumque Paro-
chias non eſſe diuiſas, ſed omnimodam earum curam reſi-
dere penes Archiepiſcopum Parochum Vniuerſalem, &
propterea dictum Capitulum, vti generalem Admioiſtrato-
rem bonorum Archiepiſcopatus habere intentionem funda-
tam ſuper iure percipiendi omnes † decimas, quæ perci- 2
piuntur in tota Diœceſi iuxta diſpoſitionem *cap. cum contin-
gat, vbi gloſ. verb. de iure communi, & c. cum in tuto de decim.
& in cap. fin. ibique gloſſ. verb. prædiorum de parroch.* Rebuff. *de
decim. quæſt.* 6. *num.* 1. *&* 10. *cum ſeqq.* Rota *deciſ.* 371. *num.* 4.
par. 1. *rec.*
Quibus non aduerſantur ea, quæ tam pro parte D. Ducis
quàm pro parte Vniuerſitatum hodie deducebantur.

Nam

Nam quod attinet ad D. Ducem. Primò non obſtat,
quod in ſententijs non fuerit quoque pronunciatum ſuper
Iure percipiendi Tributum, ſeu decimas Temporales ab eo
prætenſas in dd. locis, ratione Dominij Temporalis, ſicut
pro ſua parte fuit in actis proteſtatum, quaſi quod eædem
3 ſententiæ tanquam non latæ ſuper toto † eo quod fuit pe-
titum non valeant, *l. in hoc iudicio ff. famil. erciſ. l. etiam ff.
de minor.* Felin. *in c. cum inter num. 6. de ſent. & re iud.* Rot.
deciſ. 76. num. 20. par. 7. rec. Quia idem Dux vſque ab initio
in hac parte declinauit Iudicem Eccleſiaſticum allegando il-
lum incompetentem ſuper iure merè laicali, & nunquam li-
quidauit decimas, de quibus agitur ad ſe ſpectare iure Domi-
4 nij Temporalis, ideòque benè potuit † Iudex ſtante omni-
moda diſtinctione articulorum pronunciare tantum ſuper
iure liquido Capituli Abbas, *in cap. 1. num. 9. de mut. petit. &
in d. cap. cum inter num. 23. in fin.* ibique Felin. *vbi ſupra verſ.
fallit primo de ſent. & re iud.* Rot. *deciſ. 427. num. 2. par. 2. rec.
& deciſ. 646. num. 3. coram Caualer.*

Secundò nec etiam obſtat, quod prædictæ ſententiæ ſint
iniuſtæ, dum condemnant eumdem Ducem ad reſtitutio-
nem decimarum perceptarum, quas ipſe ſupponit percepiſ-
ſe tanquam Tributum temporale, idque probatum præ-
tendit ex Teſtibus deponen. ſemper illas à Duce, eiuſque
Anteceſſoribus, ac Miniſtris, & Arrendatoribus exactas,
vt redditus Ducatus, & Maioratus. Quoniam vltra quod
non ſubſiſtit, quod exactio harum decimarum fuerit facta
pro Tributo temporali, cum Teſtes de hoc deponentes non
ſint habendi in conſideratione, vti nulliter examinati, tam
5 ob defectum citationis, † quàm ex quo locus examinis fue-
rat allegatus ſuſpectus à Capitulo, *vt fuit ponderatum in de-
ciſione cauſa emanata ſub die 2. Martij 1635. coram Emi-
nentiſſimo D. Cardinali Veroſpio Iuniore*, & vlterius red-
datur etiam inueriſimilis eorumdem Teſtium depoſitio,
6 dum Dux allegauit immemorabilem, qua non egebat † niſi
decimæ eſſent Spirituales iuxta *deciſ.* Caputaq. 241. & 242.
7 *par.* 1. & tales in dubio † præſumuntur Bald. *conſ.* 419. *lib.*
1. Bertaz. *conſ. ciuil.* 17. *num.* 15. & 16. Alciat. *conſ.* 32. *tom.*
1. *lib.* 1. *num.* 3. Addent. ad Greg. XV. *in deciſ.* 404. *litte-
ra B.* In omnem euentum ſufficit, quod prætenſum Tribu-
8 tum fuerit exactum in decimarum ad hoc, † vt idem Dux
teneatur reſtituere id quod ratione decimæ Spiritualis debe-
tur Eccleſiæ, vt ad litteram diſponit *text. in cap. cum non ſit in
homine 33. de decimis*, ibique *gloſſ. & Doctores communi-
ter*, & inter Theologos *Diuus Thomas* 2. 2. *quæſt.* 87. *artic.*
2. *ad* 4. Sot. *lib.* 9. *de iuſt. & iur. quæſt.* 4. *art.* 2. *ad* 4. quos,
& alios refert, & ſequitur Monet. *de decim. cap.* 6. *quæſt.* 4.
num. 37.

Quod verò ſpectat ad Vniuerſitatem non vrget, quod
per ipſas dicatur, has Decimas minutas non deberi, quia
Capitulum ratione generalis adminiſtrationis bonorum
Archiepiſcopatus habet intentionem fundatam in Iure. Se-
9 cundum quod decima debetur de omni fructu, † opificio,
& negotiatione, vt *in cap. non eſt, & c. Nuntios, & cap. ex
parte il 2. de decim. c. Decima 16. quæſt.* 1. ibi de negocio, &
artificio ſolue decimas, Suarez *de Relig. tom.* 1. *cap.* 34. *nu.* 1.
& 4. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta præcep.* 5. *lib.* 1.
cap. 2. *num.* 2. ac in ſpecie de nucibus, amigdalis, caſta-
10 neis, oliuis, † & alijs fructibus arborum de oleo, & lampadi-
bus, alijſque rebus minutis notat Rebuff. *de decimis quæſt.* 8.
per tot. & Monet. *eodem tract. cap.* 4. *quæſt.* 1. & nouiſſimè
Caſtro Palao 2. *parte tract.* 10. *de decimis, diſput. vnic. punct.
7. per tot.*

Et licet aliquando ex conſuetudine decima ex minutis
11 † non ſoluatur, vt per Rebuff. *de decim. quæſt.* 13. *num.* 51. At-
tamen talis conſuetudo in præſenti nullibi probatur, ſed po-
tius excluditur ex ſolutionibus factis ab eiſdem Vniuerſita-
tibus ante motam litem, nec ex eo, quod Capitulum ab ini-
tio litis conqueſtum fuerit de non ſolutione probatur con-
traria conſuetudo. Siquidem ob iſtam recuſationem in
non ſoluendo mota fuit lis Actus autem qui dedit cauſam li-
12 ti † non inducit conſuetudinem cum non habeatur in con-
ſideratione, vt Rota ſæpè dixit, & ſignanter coram Greg.
XV. *in deciſ.* 4. *num.* 2. & *deciſ.* 569. *num.* 4. ſicuti nec proba-
tur ex ſolutionibus factis D. Duci, quia imò illæ magis pro-
bant conſuetudinem paſſiuam ſoluendi, quoad ipſas Vni-
uerſitates, & lis vertens inter Capitulum, & Ducem non
tangit articulum huius conſuetudinis, ſed ſolum in ea diſcu-
titur ad quem ſpectet earumdem Decimarum exactio, &
ideò nihil obeſt, cum ad hunc effectum oportet docere de
13 conſuetudine † vniformi, & legitimè præſcripta iuxta *cap.
fin. de conſuetud. & cap. cum Eccleſia Sutrina de cauſ. poſſeſſ. &
propriet.* Couar. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *num.* 8. §. 10. Rebuff. *de deci-
mis dicta quæſt.* 13. *num.* 53.

Prout non releuat, quod in eiſdem ſententijs dictæ Vni-
uerſitates ſimpliciter, ac indiſtinctè condemnatæ fuerint ad
ſolutionem harum decimarum cum tamen non ab omnibus
Capitulum prætendat decimam laterum, & ficuum arida-
rum, quia vnaquæque Vniuerſitas cenſetur condemnata, ad
id quod deberi fuit probatum in actis, à quibus † ſententia 14
declaratur ſingula ſingulis congruè referendo, vt per Bald.
in conſ. 516. *num.* 3. *lib.* 5. Rot. *deciſ.* 319. *num.* 20. *par.* 1. *rec.* &
deciſ. 60. *num.* 44. *coram Durano inter eius impreſſ.*

Et ita &c.

*In præcedenti parte adeſt alia in hac cauſa facta deciſio,
quæ eſt in ordine deciſ.* 149.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Interamneñ. prædij de Tomaſſonis.

Veneris 31. *Ianuarij* 1642.

ARGVMENTVM.

De fideicommiſſo, quando clarè, & apertè con-
ſtat, & probata fuit identitas bonorum fidei-
commiſſo, ſubiectorum, & quod venerit ca-
ſus vocationis, non poteſt fideicommiſſario de-
negari manutentio, conſtito de poſſeſſione an-
teceſſoris. Quod procedit etiam ſi adſit aliquis
ex vocatis ad fideicommiſſum, ſed tali iuri con-
ſtat ipſe renunciaſſe, & alia de quibus in ſumma-
rijs.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ritè, & rectè procedendo, priuat quem ſua poſſeſ-
ſione.*

2 *Ita vt contra immiſſum auctoritate Iudicis, manutentio,
veniat deneganda.*

3 *Quod etiam competit fideicommiſſarijs.*

4 *Iudex, quando dicatur rite, & rectè, proceſſiſſe.*

5 *de Fideicommiſſo non eſt dubitandum, quando illud eſt
clarum, & verbis rotundis conceptum.*

6 *Fideicommiſſum, quod fuerit purificatum, ex quibus ſatis
doceatur.*

7 *Bonorum fideicommiſſorum identitas probatur ex inſtru-
mento diuiſionum, in quibus denunciatur bona eſſe fi-
deicommiſſaria.*

8 *Hæres non poteſt impugnare confeſſionem defuncti.*

9 *Religio Dominicana, eſt capax bonorum in com-
muni.*

10 *Religioſus profeſſus in religione capaci bonorum, exclu-
dit ſubſtitutum.*

11 *Fideicommiſſo renuncians, perinde eſt, ac ſi non exta-
ret, vnde non eſt valens impedire immiſſionem alijs
vocatis.*

12 *Renuncians iuribus ſuis, perinde eſt, ac ſi non adeſſe in
rerum natura.*

13 *ad Ius renunciatum non datur amplius regreſ-
ſum.*

14 *Exceptio de Iure tertij, non competit alicui.*

15 *Hæres, cum repræſentet perſonam defuncti, omnia iura
in eum tranſeunt, eaque experiri poterit.*

16 *Iura ſat eſt, quod quandocumque producantur quando pro-
ductio fuit facta ad tollendam exceptionem & non ad
fundandam intentionem.*

17 *Lite pendente ſi quis moriatur, inſtantia tranſit in hære-
des, ac eius ſubſtitutos.*

18 *Manutentionis iudicium, ſi ſit inceptum, ſiue aliud cum
defuncto, proſecutio eiuſdem iudicij, & manutentio
competit heredi.*

19 *Bona ſubrogata in locum bonorum fideicommiſſorum, per-
inde habentur, ac ſi eſſent fideicommiſſaria, & à fi-
deicommiſſario poſſeſſa.*

20 *Hæres non poteſt impugnare factum defuncti.*

21 *Decretum, quando, non eſt definitiuum, nec habet vim
definitiuæ, ſufficit, quod pars habuerit d. decreti ſcien-
tiam abſque vlteriori intimatione.*

22 *Sen-*

22 *Sententia, ſi non ſit, conformis libello, aut petitioni, non
valet.*
23 *Clauſula*, deducens omne ius ſuum, omnemque actio-
oem, *quid importet.*
24 *à Sententia liquidatoria non datur appellatio, quando ſu-
mus in ſententia in ſimplici poſſeſſorio lata.*
*Intellige, quando liquidatio fuit facta ſolum ad effectum
poſſeſſorij num.24.*
25 *Conditione reſolutiua non obſtante, exequitur ſententia,
quod ſub illa facta eſt.*
26 *Manutentio, vt obtineatur contra factum Iudicis, quid
requiratur.*
27 *Exceſſus in ſententia cum non præſumatur inde plenè, &
concludenter eſt probandus ab allegante.*
28 *Poſſeſſio capta intra tẽpus datum ad appellandũ eſt nulla.*
29 *Limita, ſi non ſit locus appellationi, veluti rationi Ægi-
diana, dum agitur iudicio poſſeſſorio.*
*Poſſeſſio ſtatim poteſt capi, dum non eſt locus appellationi,
num.29.*

DECISIO LXV.

CApitaneus Alexander Tomaſſonus teſtamentum ſo-
lemniter ordinauit de Anno 1553. in quo hæredes ex
Aue inſtituit eius filios maſculos naſcituros, & in eorum
defectum Columnellum Lucam Antonium fratrem ger-
manum, ac illius deſcendentes maſculos, quo fratre de-
ficiente eiuſque deſcendentibus maſculis, voluit quod bo-
na ſua tranſirent ad deſcendentes maſculos eiuſdem Teſta-
toris filiarum; pacto adiecto quod aſſumerent nomen, &
arma familiæ de Tomaſſonis, adita poſtmodum dicta hæ-
reditate per Lucam Antonium, ex quo teſtator obijt abſ-
que filijs maſculis ſucceſſiuè Luca Antonio vita functo, cui
ſucceſſerunt quinque filij maſculi, videlicet Alexander Iu-
nior, Octauius, Ioannes Franciſcus, Marius Rainutius,
qui diuiſerunt bona fideicommiſſaria, abſque tamen præ-
iudicio fideicommiſſi, quibus omnibus mortuis abſque
filijs maſculis præter Octauium, qui poſt ſe Carolum Phi-
lippum reliquit, Religionemque Dominicanam fuit in-
greſſus, ante tamen ingreſſum omnia bona Catharinæ Ge-
nitrici donauit, quo ingreſſu Religionis ſequuto, Ioſeph
Campo realis vti filius Panthiæ filiæ dicti Capitanei Ale-
xandri fideicommittentis, mouit Iudicium coram A. C. ſu-
per immiſſione in poſſeſſionem cuiuſdam prædij nuncupa-
ti val Verde exiſtentis in Territorio Interamneñ. contra
Felicitam Plautillam Tomaſſonam filiam dicti Rainurij vti
detentricem dicti prædij, præcedente probatione, quod
Panthia fuiſſet filia Capitanei Alexandri, & quod ex ea
fuiſſet ortus Ioſeph, necnon conſtito de obitu omnium an-
tea vocatorum exhibito claro Teſtamento non abolito,
neque Cancellato, reportata ceſſione iurium Catharinæ
Matris Caroli Philippi, qui Religionem fuerat ingreſſus,
& qui prius ad fauorem dictæ Catherinæ renunciauerat,
quo tamen iudicio pendente deceſſit dictus Ioſephi, cui ſuc-
ceſſerunt Ioannes Maria, Franciſcus, & Vincentius de
Tomaſſonis eiuſdem Ioſephi Nepotes, iſti tandem de An-
no 1633. à Reuerendiſs. Meltio, nunc Archiepiſcopo Ca-
puano, tunc A. C. Locumtenente; ſententiam fauorabilem
ſuper immiſſione reportarunt, cauſa poſtmodum poſt ſe-
ptem annos mihi commiſſa dubitaui hodie, An Felicitæ
Plautillæ eſſet dandum mandatum de manutenendo, & Do-
mini negatiuè reſoluerunt.

Moti ex eo, quia licet de anteriori poſſeſſione Felicitæ
Plautillæ dicti prædij nuncupati val Verde conſtet de tem-
pore motæ litis, prout ex monitorio contra ipſam exequu-
to coram A. C. attamen per immiſſionem conceſſam ab eo-
dem R. P. D. Meltio Ioanni Mariæ, & fratribus de To-
maſſonis vigore *l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll.* remanſit Fe-
1 licita † Plautilla eadem poſſeſſione priuata dum ritè, & re-
ctè fuit proceſſum, *l. qui vniuerſas, §. item cum præter*, vbi
Angel. *in fin. & DD. ff. de acquir. poſſeſs. l. iuſtè poſſidet eodem
tit. cum alijs congeſtis per Poſthum de manut. obſeruat.* 52.
num. 25. Gregor. XV. *deciſ.* 9. *num.* 8. *&* 9. *& par.* 6. *recent. de-*
2 *ciſ.* 305. *num.* 1. cum vulgatis, † ita & taliter, vt contra im-
miſſum auctoritate Iudicis manutentio veniat deneganda
Rot. *deciſ.* 381. *in princ. & num.* 1. *par.* 4. *diuerſ.* Gregor. XV.
deciſ. 582. *num.* 1. *&* 5. *& in recen. deciſ.* 362. *num.* 1. *par.* 4. *&*
3 *par.* 6. *deciſ.* 305. *num.* 1. quodque † remedium competere
etiam fideicommiſſarijs firmauit Rot. *in recent. deciſ.* 51.
num. 5. *par.* 5. *&* 38. *num.* 1. *par.* 6. *& deciſ.* 88. *num.* 2. *&* 131.
num. 1. *par.* 5.

Nec in præſenti fuit in dubium reuocatum quin Iudex ri-
tè, & rectè proceſſerit, quandoquidem ex reuolutione
Actorum, conſtat de monitorio † exequuto contra Feli- 4
citam Plautillam, necnon de mandatis procuræ compa-
rentium, & de ſeruatione terminorum ſubſtantialium ci-
tatione ad ſententiam iuxta terminos deciſionis Caputa-
quen. 262. *par.* 2. Buratt. *deciſ.* 812. *num.* 1. *& in recent. de-
ciſ.* 204. *&* 178. *par.* 2.

Iuſtitia verò eſt euidentiſſima cum de fideicommiſſo Ca-
pitanei Alexandri non † poſſit dubitari, cum ſit clarum, & 5
verbis rotundis conceptum, eſſe verò in præſenti purifica-
tum; ſufficienter remanſit probatum, dum conſtitit de obi-
tu filiorum Lucæ Antonij hæredis grauati qui omnes præ-
ter † Octauium ſine filijs obiere, prout de iure etiam præ- 6
ſumitur Rot. *in recent. deciſ.* 436. *num.* 3. *par.* 1. *&* 641. *nu.* 9.
par. 3. *& deciſ.* 84. *num.* 7. *&* 408. *num.* 3. *par.* 5. necnon
de poſſeſſione Teſtatoris fideicommittentis, de † identita- 7
te bonorum ex inſtrumento diuiſionum in quibus denomi-
nantur bona fideicommiſſaria dicti Capitanei Alexandri,
ex qua reſultat confeſſio, Afflict. *deciſ.* 23. *num.* 5. Coccin.
deciſ. 120. *num.* 2. *& par.* 5. *recent. deciſ.* 84. *num.* 4. *&* 313.
num. 4. Seraph. *deciſ.* 553. *num.* 1. Buratt. *deciſ.* 229. *num.* 1.
cuius † confitentis eſt hæres Felicita Plautilla, quam pro- 8
pterea confeſſionem, non poteſt illa impugnare, *l. cum
à matre, C. de rei vendic.* Surd. *deciſ.* 161. *num.* 20. Pe-
regr. *de fideicommiſs. art.* 53. *num.* 36. Buratt. *deciſ.* 243.
num. 7.

Et quamuis ex Octauio ſuperſtiterit Philippus Carolus
vnicus filius, qui ingreſſus fuit Religionem Dominica-
nam † capacem bonorum in communi quamdium vixerit 9
frater Thomas, ibique illum emiſiſſe profeſſionem, † inde 10
eum excludere ſubſtitutum, vt in puncto fuit reſolutum
in Bononien. fideicommiſſi de Blanchettis 26. *Ianuarij* 1632.
coram Eminentiſſimo Cardinali Veroſpio Iuniore, quia fuit
reſponſum quod ante emiſſam profeſſionem Carolus do-
nationem fecit Catharinæ matri, quæ ceſſit ſua iura Io-
ſepho Camporeali, ideò eius exiſtentia non † eſt apta 11
impedire reſtitutionem fideicommiſſi ad fauorem Ioſephi,
& ab eo cauſam habentium, vt firmauit Rota *in Bononien.
fideicommiſſi de Glauerinis coram R. P. D. meo Ghiſilerio
par.* 7. *recen. deciſ.* 88. *num.* 5. *cum ſeq. &* 126. *num.* 26.
& 164. *num.* 1. *ante medium*, quæ poſteà in eadem cau-
ſa fuerunt ſæpiùs coram me confirmatæ, cum non veniat
expectanda mors naturalis profeſſi, dum prout in præſenti
alteri † Carolus renunciauit, nempè matri, cuius Iuris 12
remanſit priuatus iuxta effectum renunciationis, quæ illum
omni ſuo iure excludit Rota *deciſ.* 323. *num.* 7. *par.* 6. *recen.*
nec ad ius renunciatum datur † regreſſus, *l. quæritur, §. ſi* 13
venditur, ff. de edil. edic. l. Herennius 63. *in princip. de euï-
ction. l. nihil*, 123. *§. omnibus ff. de leg.* 1. *l. ſi quis ius iurandum*
11. *C. de reb. cred. cum alijs in dicta deciſ* 323. *num.* 8. *par.* 5.
recent. vltra quod † eſſet exceptio de iure tertij, quæ Feli- 14
citæ Plautillæ non competeret, Ruin. *conſ.* 355. *num.* 31.
lib. 1. Surd. *conſ.* 349. *num.* 15. 16. *&* 17. Mart. Andreas *de-
ciſ.* 87. *num.* 14. *& par.* 7. *recen. deciſ.* 88. *num.* 6. *& deciſ.* 93.
num. 17. *&c.*

Et dum omnia iura præfati fratris Thomæ mediante eius
genitricis ceſſione fuerunt tranſlata in Ioſephum Campo-
realem, & ſucceſſiuè in Ioannem Mariam, & fratres de
Tomaſſunis illius hæredes, † qui tanquam repræſentantes 15
perſonam dicti fratris Thomæ benè potuerunt obtinere di-
ctam immiſſionem, Bald. *conſ.* 186. *col.* 3. *verſ. & quidem vo-
lum.* 1. Menoch. *de adipiſcen. remed.* 4. *num.* 249. Rota *in re-
cen. deciſ.* 349. *num.* 34. *par.* 6.

Nec dictum fuit requiri nouum monitorium poſt produ-
ctam dictam ceſſionem Iurium coram A. C. quia cum
actum fuerit nomine proprio non procuratorio nomine
cedentis, † hoc caſu ſat ceſſionem fuiſſe productam 16
quandocomque ad hoc vt Iudicium cœptum poſſet conti-
nuari, ex quo productio ſequuta fuit ad tollendam exce-
ptionem, non ad fundandam actionem Surd. *conſ.* 22.
num. 19. Marant. *in l. actor. ff. de Iudic.* Cartar. *deciſ. Ia-
nuen.* 63. *num.* 10. *cum ſeq.* & quamuis Ioſeph, qui litem
inchoauit deceſſerit ea adhuc pendente, attamen inſtantia
† tranſiuit in eius ex Honuphrio filio prędefuncto Nepotes, 17
ac hæredes, nempè Ioannem Mariam ac fratres de Tomaſ-
ſonis, qui ſunt etiam ſubſtituti *l. ſi petitur* 31. *ff. de Iudic. l.
ſi eum hominem*, vbi Bartol. *in princ. de fideiuſſor. in
puncto* Rota *in Romana fideicommiſſi de Vipera* 25. *Iunij*
1629. *coram Card. Veroli* hinc ſi cœptum ſit iudicium

18 manutentionis † ſiue aliud cum defuncto proſecutio eiuſ-
dem Iudicij, & manutentio competit hæredi, Menoch. *de retinen. remed.* 3. *num.* 62. *& fuit dictum in Bononien. de Carnalibus impreſſ.* per Marcheſ. *de commiſſ. tom.* 2. *fol.* 545. *& in Beneuentana cenſus impreſſa per Cenc. de cenſ. deciſ.* 211. *num.* 2. *& in dicta Romana fideicommiſſi de Vipera.*

Nec releuat, quod Pars dicti prædij non fuerit poſſeſſa
19 ab Alexandro fideicommittente, † ſed acquiſita ab hæredibus ipſius, quia cùm fuerit ſubrogata in locum bonorum fideicommiſſo ſubiectorum prius diſtractorum, perinde habentur ac ſi eſſent bona ipſius fideicommittentis, & ab illo fuiſſent poſſeſſa, *l. Imperator*, §. *cum autem*, vbi Bart. *ff. de legat.* 2. Cephal. *conſ.* 188. *num.* 37. *vol.* 2. *verſ. verum eſt*, Surd. *deciſ.* 15. *num.* 17. *&* 208. *num.* 12. Mantic. *de coniect. lib.* 7. *tit.* 8. *num.* 21. Peregr. *de fideicomm. art.* 39. *num.* 12. *& art.* 40. *num.* 44. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 545. *num.* 44. Rot. *poſt* conſ. Giouag. 23. *lib.* 2. *nu.* 19. *&* 24. Buratt. *deciſ.* 229. *num.* 9. *& par.* 5. *recent. deciſ.* 320. *num.* 2.

Minus valet impugnare dictam ſubrogationem Felicita
20 Plautilla, quia facta fuit † à Raynutio illius progenitore, cuius eſt hæres, *l. ſi ab eo, C. de liber. cauſ.* Rom. *conſ.* 16. *nu.* 4. Surd. *deciſ.* 161. *num.* 20. *cum ſeq.*

Nec obſtat prætenſa nullitas proceſſus deſumpta ex defectu intimationis decreti admiſſionis articulorum pro examine teſtium ſuper legitimatione perſonarum, quia obiectum ceſſat ex facto, dum ex originalis inſpectione conſtitit
21 ſequutam fuiſſe dictam intimationem decreti, vltra † quod cum illud non ſit definitiuum, nec habeat vim diffinitiuæ, ſufficit quod altera pars habuerit eiuſdem decreti ſcientiam abſque vlteriori intimatione, Verall. *deciſ.* 225. *num.* 4. *par.* 2. *& recent. deciſ.* 165. *num.* 2. *par.* 4. *&* 277. *num.* 11. *par.* 6.
22 Nihil releuat, quod ſententia † A.C. non ſit conformis libello, ſeu petitioni, quia hoc detegitur erroneum prout ex lectura libelli, & in omnem caſum in eo adſunt clauſulæ,
23 *deducens omne ius ſuum omnemque actionem*, quę † operatur, quo libello non attento poſſit ferri ſententiam non conformis libello, & ſuper omnibus in diſcurſu cauſæ probatis, Mart. *de clauſul. clauſ.* 192. *num.* 6. *lib.* 1. Rota *par.* 1. *diuerſor. deciſ.* 526. *num.* 1. *cum ſeq.* Reuerendiſs. Duran. *deciſ.* 90. *n.* 1. *&* 258. *num.* 31. 451. *num.* 2. & alijs ſæpius.

Nec pariter obſtat liquidatio facta in dicta ſententia A.C. dum fuit conceſſa immiſſio pro ſtarijs 75. terrarum, necnon pro concurrenti quantitate ſcutorum 2350. pro bonis diſtractis fideicommiſſarijs à qua liquidatione regulariter datur
24 appellatio fuit etiam per DD. reſponſum nos verſari in ſententia in ſimplici poſſeſſorio lata quo caſu à ſententia liquidatoria non datur appellatio ex quo liquidatio fuit ſecuta ſolum ad effectum poſſeſſorij, Dec. *conſ.* 28. Mareſcott. *variar. reſol. lib.* 2. *cap.* 75. *num.* 13. Seraph. *deciſ.* 452. *num.* 4. *&* 5. cum dicta verba ſententiæ, ibi, *pro ſtarus* 75. *necnon pro*
25 *concurrenti quantitate ſcutorum &c.* non valeant † impedire executionem illius, quia important modum, ſeu conditionem reſolutiuam non ſuſpenſiuam, Cæſ. Manent. *deciſ.* 66. *per tot.* Cancer. *var. reſol. par.* 3. *cap.* 17. *num.* 505. Giurb. *deciſ.* 60. *num.* 32. Cabal. *conſ.* 93. *num.* 11. *lib.* 2.

Ponderatum etiam fuit, quod ad effectum obtinendi manutentionem contra factum Iudicis, requiritur manifeſta
26 † probatio iniuſtitiæ, & ad eo notoriè, vt nullo velamine poſſit offuſcari, *iuxt. deciſ. in Romana de Bombellis coram Card. Sacrato poſt poſthum. deciſ.* 9. præſertim cùm exceſſus
27 † nunquam præſumatur inde plenè, & concludenter venit probandus ab allegante, Rota *deciſ.* 45. *num.* 1. *de appellat. in nou. & par.* 1. *recent. deciſ.* 34. *num.* 4. *par.* 7. *deciſ.* 306. *num.* 26. *&* 27.
28 Vltimo nihil facit, quod poſſeſſio huius prædij fuerit capta intra terminum datum ad appellandum, quia cùm non eſſet
29 locus appellationi ratione † Ægidianæ, dum agebatur in iudicio poſſeſſorio benè potuit in continenti poſſeſſio apprehendi Rota *par.* 1. *diuerſor. deciſ.* 120. *num.* 2. *&* 659. *num.* 3. *& par.* 6. *recent. deciſ.* 326. *num.* 5. *& deciſ.* 296. *poſt poſth. de manut. & in Roman. de Cæſareis* 20. *Maij* 1639. *coram R. P. D. meo Ghiſil.*

Et ita reſolutum vtraque parte informante &c.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconen.

Vrbeuetana reſtitutionis Dotis.

Veneris 31. *Ianuarij* 1642.

ARGVMENTVM.

L. hac edictali, C. de ſecund. nupt. diſponens, quod mulier, quæ tranſiuit ad ſecundas nuptias, non poſſit plus relinquere ſecundo viro, quam quod reliquit filio primi matrimonij, ea lex intelligenda venit, quod ſiue mulier filium primi matrimonij inſtituerit hæredem, ſiue non, ſemper prius eſt detrahenda legitima filij primi matrimonij, aliàs &c.

SVMMARIVM.

1 Text. in l. hac edictali, C. de ſecund. nupt. *mens qualis ſit.*

2 *Burſatt. & Bertrand. diſtinctio refutatur.*

3 *Matri non eſt danda anſa fraudandi diſpoſitionem* l. hac edictali, C. de ſecund. nupt.

4 *Legitima debetur filijs, velint, nolint parentes.*

5 *Filius non tenetur miſcere cum legitima, quod capit ex diuerſis principijs.*

6 *Filius, quod capit ex ſubſtantia matris, tenetur imputare in legitimam.*

7 *Statutum Vrbiſueter. lib.* 2. *rubr.* 18. *iubet matri, vt omnia ſua bona relinquat filijs.*

8 *Filius, tunc debet imputare in legitimam, quidquid habet ex ſubſtantiam parentum.*

9 *Quando filius id habuit extra iudicium parentum aliàs ſecus num.* 10.

11 *Bona debita filio, ex ſubſtantia matris per diſpoſitionem ſtatuti prohibentis mulieri alijs quam filijs relinquere bona ſua.*

12 *Id habet filius ex precepto ſtatuti, quamuis mater ea bona filio reliquerit in teſtamento.*

13 *Statutum, ſi prohibeat matri, ne alijs, quàm filijs relinquant bona ſua.*

Tunc filij tamquam ſucceſſores vniuerſales per conditionem ex ſtatuto, poſſunt prætendere hæreditatem recuſando diſpoſitionem matris.

14 *Legitima acta per ſtatutum an veniat etiam detrahenda ex alia portione, remanente ſub libera diſpoſitione parentum.*

15 Hodiern. in l. hac edictali, C. de ſecund. nupt. quæſt. 12. & ſeq. *que caſu loquatur, & declaratur num.* 22.

16 *Statutum aliud eſt, quod promittat matri, liberam diſpoſitionem, & aliud, ſi omnino inhibeat ei, vt poſſit tantum inter liberos diſponere de rebus ſuis.*

17 *Statuentes ex defectu iuriſdictionis vltra territorium non poſſunt diſponere.*

18 *Patrimonia cenſentur diuerſa, reſpectu diuerſorum Territoriorum.*

19 *in Patrimonijs ſitis in diuerſis Territorijs, in vnoquoque patrimonio, ſeruandum eſt ſtatutum loci, in quo degit, & num.* 20.

21 *Mulier tranſiens cum viro ad eius patriam, remanet ſoluta legibus loci patris ſibi odieſis, & num.* 22.

23 *Mulier alibi nupta, in his, quæ ipſam non ſeiungunt à ſeruitijs, & obſequijs maritalibus ſemper reputatur de origine paterna.*

24 *Statutum porrigit vires extra Territorium, quando inhabilitat perſonam ſubditi, non ſecundum quid, ſed ſimpliciter.*

25 *Statutum Vrbiſueter. lib.* 2. *rubric.* 58. *non cunctatur in ſola prohibitione faciendi teſtamentum à muliere, ſed in faciendo illud cum conſenſu viri &c.*

26 *Mulier alibi nupta, que caſu obligetur legibus patriæ, & quocumque vadat, ſemper remaneat ſubdita illis.*

27 *Statutum prohibens, ne mater non poſſit alijs quam filijs relinquere bona ſua, cedit in publicam vtilitatem.*

28 *Statuentium obligatio eſt, conſeruandi bonum publicum ſuæ patriæ.*

29 *Ius,*

29 *Ius, quando alicui fuit quæſito non poteſt ei amplius præiudicari, & num. 30.*

31 *Liberari, quis non poteſt, ſe à nexu proprij ſtatuti, nec etiam per pactum.*

32 *Statutum non auferens in totum mulieribus facultatem teſtandi, ſed niſi fauore filiorum dicendum eſt fauorabile.*

33 *Statutum dum eſt valdè odioſum eget confirmatione Principis.*

34 *Statutum Vrbiſueteris lib. 2. rubr. 58. prohibens mulieri, diſponere de rebus ſuis niſi æqualiter inter filios, quare reputandum ſit fauorabile, num. 35.*

35 *Statuta illa reputanda ſunt fauorabilia, ſi emanarunt ne mulieres decipiantur fragilitate ſexus, vel aliorum blanditijs.*

DECISIO LXVI.

DOmini dixerunt eſſe confirmandam ſententiam Rotalem mandantem ex ſcutis duobus millibus legatis de ſua dote à Lucretia Teſtaſicca Comiti Alberto Ponſreno ſecundo viro reſtituendam, & ſoluendam fore fratribus de Teſtaſiccis hæredibus Ioſephi Auiamontij filij dictæ Lucretiæ ea primo matrimonio nati, tertiam partem pro legitima dicti Ioſephi, ac de reſiduo medietatem ea diſpoſitione *l. hac edictali, C. de ſecund. nupt.*

Eius enim validitas non controuertebatur, iuſtitia verò reſultat ex luculenter de more deductis *à Reuerendiſſ. D. meo Decano, in deciſionibus 6. Februarij, & 14. Decembris* 1640. ex quibus optimè apparet veriorem, ac æquio-
1 rem eſſe † ſententiam eorum Doctorum, qui indiſtinctè tenent mentem *d. l. edictali*, eam eſſe, quod ſiue mater filium primi matrimonij inſtituerit, ſiue non, ſemper eſſe prius deducendam legitimam filij ex primo matrimonio procreati, & reſiduum deinde poſſe diuidi inter ipſum, & Vitricium, & hanc opinionem in prædictis deciſionibus plurium Doctorum auctoritate firmatam, & ſolidis argumentis munitam denuò amplexi fuerunt Domini, re-
2 iectaque diſtinctione Burſatt. & Bertrandi, eam omninò ſequendam, vti melioribus nixam rationibus, vnanimi conſenſu commendarunt; ne aliàs daretur anſa matri fraudandi filium prioris matrimonij æqualiter eos inſti-
3 tuendo, ſicque declinandi † præfatam diſpoſitionem *d. l. hac edictali*, cuius verba benè ponderata à Rimin. iun. *conſ. 311. num. 19. & 20. cum ſeq. & conſ. 333. num. 3. cum ſeq. relato in ſecunda dd. deciſionum ſub §. nec eſt recipienda*, in omni caſu ſemper præſeruant legitimam, quæ ſicut
4 debetur filio, velit † aut nolit mater *§. fin. inſtit. de hered. quæ ab inteſt. defer. cum concordantibus*. Ita nunquam venit in vnum miſcenda cum lucro *d. l. hac edictali* debito filio ex diuerſis principijs, nempè propter tranſitum matris
5 † ad ſecundas nuptias, vt animaduerterunt Hodierna *ad l. hac edictali quæſt. 7. num. 19. & 24. & alij in dd. deciſionibus relati.*

Nec erat amplius ambigendum circa alterum principale fundamentum, quod multum inculcabant informationes pro Ponſrenis, nimirum, quod alia ſcuta 2000. Vrbeuete-
6 ri exiſtentia, à dicta Lucretia in eodem teſtamento relicta Ioſepho filio, eſſent ei imputanda in dictam legitimam, vel tamquam percepta ex ſubſtantia matris, vel tamquam cenſenda eademmet legitima, virtualiter aucta per ſtatu-
7 tum Vrbiſueteris lib. 2. rubr. 58. mandans matri relinquere filijs bona ſua, vt alias in ſimili ſtatuto admiſit Rota *deciſ. 588. num. 3. par. 4. recent. & in hac eadem cauſa, in prima dd. deciſionum §. verum nec applicatur, verſ. & dicitur virtualiter.*

Nam quoad primam partem dicti fundamenti, placuit
8 reſponſio, quod & ſi filius † debeat imputare legitimam quicquid habuit ex ſubſtantia parentum, *iuxta text. in l. quoniam nouella, C. de inoff. teſtam.* & docent Bart. *in l. in quartam num. 10. in princip. verſ. aut capitur*, vbi Ripa *num. 148. ff. ad l. falcid. cum ſimilibus*, hoc tamen
9 non eſſe admittendum † dicebant Domini, quando filius id habuit extra iudicium parentum, ex congeſtis in terminis *d. l. hac edictali in prima dd. deciſionum ſub §. penultimo*. Et quo, cum Ioſephus dd. ſcuta 2. mil. percepit ea ſola diſpoſitione ſtatuti Vrbiſueteris, extra iudicium matris (licet ab ea ſibi relicta) ſequitur pernecceſ-
10 ſe quod non veniunt imputanda † in legitimam ad ſe ſpectantem in alijs eius bonis, non ſibi debitis vigore dicti ſtatuti.

Et quod bona debita filio ex ſubſtantia matris per diſpoſitionem ſtatuti prohibentis mulieri † relinquere ſua bona 11
alijs, quam filijs non cenſeantur ei obuenta ex teſtamento matris, quæ in eo eadem bona filio reliquerat, ſed tantum ex præcepto ſtatuti, † magiſtraliter tradidit Caſtr. 12
in conſ. 441. par. 1. vbi per totam materiam plenè examinat, *& num. 5. verſ. vocatur* reddit rationem, quia ſcilicet dd. filij vocantur † ad dd. bona, non tamquam hære- 13
des ex teſtamento, vel ab inteſtato, ſed tamquam ſucceſſores vniuerſales per conditionem ex ſtatuto. Ideòque *dict. num. 5. verſ. ex quibus*, vlterius proſequitur, poſſe à dd. filijs ſuccedere matri vti ſucceſſoribus vniuerſalibus, recuſando eius hæreditatem: Quod idem etiam tenuerunt relati per Ruin. *conſ. 132. num. 8. & 11. lib. 2.* Phanuc. *de lucr. dot. gloſ. 4. num. 11. & ſeq.* Surd. *conſ. 81. num. 9. & 11.* Molpheſ. *ad conſuet. Neapol. par. 4. de ſucceſſ. ab inteſt. quæſt. 61. à num. 6. per plures ſeqq.* Carol. Tapia *deciſ. Neapol. 56. num. 3.* Modern. Foroliu. *de legitim. lib. 3. tit. 1. quæſt. 24. num. 15.* & alios congeſtos à *Reuerendiſſ. D. meo Decano in prima dd. deciſionum ſub §. verum.*

Quo verò ad ſecundam partem Domini dixerunt, quod etiam pro veriori admiſſa opinione Molpheſ. *ad conſuetud. Neapol. d. par. 4. de ſucceſſ. ab inteſt. quæſt. 60. num. 11.* nimirum † quod aucta legitima per ſtatutum, ſeu conſuetudi- 14
nem, non veniat etiam vlterius detrahenda ex alia portione remanenti ſub libera diſpoſitione matris, adeò ut ex hac ratione inferat Hodiern. *ad d. l. hac edictali quæſt. 22. n. 10. & ſeq.* quod dictum augmentum ſit imputandum filio, ne 15
de reſiduo libero, ad quod concurrit Vitricus, poſſit prætendere aliam detractionem vigore *d. l. hac edictali*: Non tamen prædicta ſententia ſit applicabilis caſui noſtro.

Non enim verſamur in terminis conſuetudinis, ſeu ſtatuti permittentis matri liberam diſpoſitionem de aliqua portione, ſed in ſtatuto prohibente † omnimodam diſpo- 16
ſitionem de tota, & integra ſubſtantia, vnde caſus, quod filius vltra ſubſtantiam ſibi delatam à ſtatuto prætendat etiam detrahere legitimam ex alijs bonis matris, non poteſt euenire, niſi quando dd. alia bona ſint extra Territorium Vrbiſueteris, † ad quæ ex defectu poteſtatis ſtatuen- 17
tium non poſſit trahi præfata diſpoſitio ſtatuti, vt euenit in præſenti; Ideòque ſequitur, quod cum reſpectu diuerſorum Territoriorum, diuerſa etiam cenſeantur patrimo- 18
nia, ex latè cumulatis in *Narnien. ſucceſſionis coram Reuerendiſſimo D. meo Decano deciſ. 177. num. 35. par. 5. recent. & nuper coram R. P. D. meo Cerro, in Romana ſupplementi legitimæ 18. Maij 1640.* ſic reſpectu bonorum ſitorum Vrbeueteri veniat ſeruanda forma ſtatuti, & reſpectu bonorum † exiſten. Peruſiæ, ſit ſeruandum ius 19
commune, nulla habita conſideratione d. ſtatuti, ſicque legitima debita de iure communi veniat detrahenda, ex dd. bonis extantibus Peruſiæ, remanſit ſub † libera di- 20
ſpoſitione matris vigore d. iuris communis, & non ex permiſſione ſtatuti, prout ita dictam ſuam opinionem declarat Hodiern. *d. quæſt. 22. num. 11. in fine, verſ. exceptis bonis.*

Neque obſtat, quod cum Lucretia tranſeundo cum ſecundo viro ad Ciuitatem Peruſinam remanſiſſet ſoluta le- 21
gibus patriæ ſibi odioſis, poterat teſtari ſecundum ſtatuta Ciuitatis viri, ſibi permittentia liberam facultatem teſtandi, & non ſecundum ſtatuta originis in odium † ſui prohiben- 22
tia diſpoſitionem ſuorum bonorum.

Nam vltra duas reſponſiones datas in dd. deciſionibus, prima nempè quod mulier alibi nupta, in illis, quæ illam non ſeiungunt à ſeruitijs, & † obſequijs coniugalibus, ſem- 23
per reputetur de origine paterna, *iuxt. doctr.* Bart. *in l. fin. §. item reſcripſerunt num. 6. ff. ad municip. communiter receptam à DD. cumulatis in prima deciſione ſub §. non obſtat, quod Lucretia.* Et altera quod dictum ſtatutum porrigat vires ſuas extra Territorium, † cum inhabilitet perſonam 24
mulieris, non ſecundum quid, ſed ſimpliciter, ſecundum theoricam Bart. *in l. cunctos populos num. 3. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* quam pluribus relatis ſequuta fuit Rota *deciſ. 238. num. 2. & 3. cum plurib. ſeqq. par. 6. recent.* & in ſpecie ſimilis ſtatuti *in Mediolanen. hæreditatis 11. Martij 1596. coram Card. Millino deciſ. 7.* poſt Feuzon. *ad ſtat. Vrb.* fuit hodie omninò ſublatum obiectum alia noua reſponſione.

Et eſt, quod ſtatutum prædictum non cunctatur † in ſo- 25
la prohibitione faciendi teſtamentum à muliere, niſi cum

conſeoſu viri, vel niſi cum alijs ſolemnitatibus, vt ſtatuts, de quibus loquuntur Bald. *conſ.* 418. *lib.* 4. *& conſil.* 139. *lib.* 5. alijque adducti ab ioformantibus pro Poofrenis, ſed vlterius proſequitur tacitè conferendo filijs ſubſtantiam matris, quo caſu mulier alibi nupta obligatur legibus patriæ, &
26 quocumque vadat, ſemper remanet mancipata nexu iuriſdictionis ſuæ Ciuitatis, vt in puncto perbellè diſtinxit Bald. *conſ.* 226. *num.* 1. *verſ. ſolutio vol.* 5.

Ac meritò, quia cum ſtatutum tunc videatur cedere in
27 publicam vtilitatem municipij, † vt ſcilicet municipales viri libentiùs contrahant matrimonia, tuti, quod non alijs, quàm filijs relinquant dotes ſuas mulieres, per hoc ſtatutum liberæ à captioſis circumuentionum deceptionibus, vt ex Bald. *in cap.* 1. §. *ſi quis per triginta num.* 9. *ſi de feud. fuerit contr. inter Domin. & Agnat. Vaſſal.* arguit Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 18. *num.* 4. non eſt dubitandum, quin
28 etiam extra Territorium extendat † effectum ſuæ diſpoſitionis, qui eſt obligatio ſubditorum, cooſeruandi bonum publicum ſuæ patriæ, ad plenè tradita per Ferdinan. à Caſtropal. *oper. moral. tractat.* 3. *diſput.* 1. *punct.* 24. §. 5. *num.* 16. *&* 22.

Et hinc ceſſat omnis ſcrupulus in præſenti, in quo Lucretia non primas, ſed ſecundas nuptias cootraxit extra Vr-
29 bemueterem ſuperſtite Ioſepho filio † ex primo viro Vrbeuetano, cui ex d. iure municipali in eius fauorem ob bonum publicum emanato fuerat acquiſitum tale ius ſuccedendi io bonis matris iuxta formam ibi præſcriptam, vt quemadmodum ipſa vigore eiuſdem ſtatuti nequiſſet io præiudicium d. filij aliquid diſponere de ſuis bonis in eius vita,
30 quod potuiſſet valere poſt mortem, vt per Caſtr. *dict. conſ.* 441. *num.* 3. *ante med. verſ. hinc eſt ipſa, qui ſub num.* 2. *verſ. & ſic magis*, ideò illam comparuerat vſufructuatiæ, eumque ibi ſequitur Rota *d. deciſ.* 588. *num.* 2. *verſ. ibi dicit par.* 4. *recent.* Ita etiam eſt dicendum, quod non potuit in præiudicium d. iuris filio acquiſiti liberare ſe à nexibus Patrij ſtatuti per tranſitum ad ſecundas nuptias extra Territorium Vrbiſueteris, prout non
31 † poſſe per pactum cum ſecundo viro, tradunt Camill. Med. *conſ.* 161. *num.* 12. *verſ. & quod tale ius*, & Carol. Tap. *d. deciſ. Neapol.* 59. *num.* 3. *verſ. quæ illi præiudicare*.

Et qua eadem ratione, cùm etiam pateat, quod dictum
32 ſtatutum ſit dicendum principaliter ſauorabile, tanquam non aufereos in totum facultatem teſtandi, ſed niſi fauore filiorum, io ſpecie Anchar. *conſ.* 25. *num.* 3. *verſ. iſtud autem ſtatutum*, Mart. *de ſucceſſ. par.* 2. *quæſt.* 3. *artic.* 12. *in princ.* Camill. Medic. *dicto conſ.* 161. *num.* 11. Theſaur. *deciſ.* 270. *num.* 13. *cum alijs relatis in prima dd. deciſionum coram Reuerendiſſimo D. meo Decano ſub* §. *non obſtat*, quod ſtatutum hinc tollitur, & alterum obiectum, quod dictum
33 ſtatutum Vrbiſueteris tanquam odioſum, † vt valeret egiſſet ſpeciali confirmatiooe Sedis Apoſtolicæ.

Vltra quod Rota coram Puteo *deciſ.* 388. *lib.* 1. *in correct.* cenſuit validum eſſe hoc idem ſtatutum Vrbiſueteris, prohibens mulieri diſponere de bonis ſuis, niſi æqualiter inter
34 filios, & dictam deciſionem ſequuta fuit in puncto huiuſmodi ſtatuti *in d. Mediolanen. hereditatis* 11. *Martij* 1596. *coram Card. Millino deciſ.* 7. *poſt Fenzon.* Idemque etiam cenſuit in terminis alterius ſimilis ſtatuti Beneuentani *dicta deciſ.* 588. *num.* 13. *verſ. reſpondetur par.* 4. *recent.* vbi Rota
35 admiſit pro indubitato, † hæc ſtatuta eſſe fauorabilia, & attendenda tanquam emanata, ne mulieres imbecillitate ſexus, & aliorum blanditijs deceptæ alijs ſuas dotes relinquant, quam proprijs filijs.

Et ita reſolutum vtraque parte informante &c.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletaoo.

Eugubina Dotis.

Veneris 14. Februarij 1642.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentum, vt dicatur habere viam executiuam, quid requiratur, & diluuntur plures exceptiones datæ contra validitatem decreti emanari, de quo hic, & aliqua habes circa naturam clauſula, *ſi quid exequendum*.

SVMMARIVM.

1 *Via executiua non competit, quando in inſtrumento non adeſt obligatio Cameralis, vel quarantigia, & n.* 12.
2 *Quod procedit etiam non obſtante iuramento, & maximè dum non eſt præſtitum, prout præſtari debet.*
3 *Quamuis tale iuramentum non ſit amplius vſu receptum, non ſit litis deciſiuum.*
4 *Via executiua ceſſat, in concurſu duorum teſtamentorum & num.* 24.
5 *Via ordinaria agens, non poteſt deinde conuolare ad viam executiuam.*
6 *Via executiua, præſcribitur ſpatio* 30. *annorum, dum tanto tempore nihil actum fuit in cauſa incœpta.*
7 *Clauſula,* ſi quid exequendum, *debet ex eiſdem, & non ex nouiter deductis iuſtificari, & num.* 28. *&* 30.
8 *Exceſſus nullitas, vitiat actum etiamſi in minimè fuerit exceſſum.*
9 *Bona ſtatus Eccleſiaſtici non poſſunt alienari à ſubdito, in non ſubditum, ex varijs Conſtitutionibus Summorum Pontificum.*
10 *Quæ Conſtitutiones dicuntur etiam procedere in terminis ſubhaſtationis.*
11 *Sententia quando non poſſit controuerti, quod ſit valida.*
12 *Inſtrumenta publica non ſolum poſſunt habere executionem paratam vigore conuentionis.*
14 *Verum etiam vigore ſtatuti.*
15 *Inſtrumenta poſſunt habere executionem paratam in vim conſtitutionis Principis, quæ comprehendit etiam inſtrumenta antea facta.*
16 *Et quando poſſit dubitari, an Princeps voluerit dare inſtrumentis talem executionem, & num.* 17.
18 *Statuta quando ſunt odioſa, & ſtricti iuris, strictè, & amarè prout ſonant, ſunt intelligenda.*
19 *Princeps, quando dicatur voluiſſe dare viam executiuam inſtrumentis.*
20 *Superfluitas eſt vitanda.*
Verba, quod ſtet exemplificatiuè, vel demonſtratiuè in dubio eſt iudicandum.
21 *Verbum,* doue, *eſt exemplificatiuum, & exponitur pro,* quando.
22 *Statutum vnum, ab alio declaratur.*
23 *Inſtantia incœpta ab hærede, in actione perſonali, non tranſit in fideicommiſſarium.*
25 *ad Hereditatis petitionem præſcribendum, requiritur, quod interceſſerit tempus* 30. *annorum.*
26 *Præſcriptio non currit durante inſtantia iudicij vniuerſalis.*
27 *Iudicio vniuerſali pendente non poteſt moueri iudicium particulare.*
29 *Perſonarum legitimatio, quando non fuit petita in prima inſtantia, benè fieri poteſt in ſecunda.*
30 *Probationes nouas factas, ad elidendas nouas exceptiones partis non obſtant executioni decreti iuſtificati, ex tunc deductis, & oppoſitis.*
Quod procedit etiam, ſi cauſa fuerit commiſſa, cum clauſula, ſi quid exequendum.
31 *Valor auri in moneta argentea, quando non ſit neceſſe liquidare.*
32 *Valor ſcuti aurei attendi debet de tempore ſolutionis, quando non probatur mutata bonitas intrinſeca, ſed ſolum extrinſeca.*
33 *Iudex circa valorem monetæ currentis poteſt ſe extraiudicialiter informare.*
34 Text. in l. 2. ff. ſi pars hæredit. *in quibus terminis loquatur.*
35 *Vocati ad fideicommiſſum quando ſunt coniuncti in re, vel re, & verbis, tunc poteſt vnus ex pluribus vocatis totum fideicommiſſum petere.*
36 *Verùm tamen communicaturus poſtea debet cæteris partem ſuam, ſi, & poſtquam comparuerint in iudicio.*
37 *Subditus illius Principis eſſe quis dicitur, vbi poſſidet bona, & onera ſoluit.*
38 *Perſona vna, & eadem plura poteſt ſortiri domicilia in diuerſis locis.*

D E-

DECISIO LXVII.

PRætendens Comes Franciſcus à Porta mandatum de
exequendo contra ipſum relaxatum à Locumtenente
Eugubino ad inſtantiam Comitis Hieronymi Bentiuoli eſſe
nullum, & iniuſtum, cauſam appellationis in Rota mihi
committi obtinuit, ac inſtetit pro diſputatione dubij, An
eis eſſet dandum mandatum de manutenendo, in cuius pro-
poſitione facta ſub die 16. Decembris anni præteriti, quia
plures excitatæ fuerunt difficultates, quæ ſub vnica diſpo-
ſitione terminari non poterant, Domini dilata reſolutio-
ne mandarunt materiam reſtringi ad particulares inſpectio-
nes, videlicet, quod primo videretur, an obligatio Con-
ſtantiæ ſubſtineretur. Secundò an ſuſtineretur teſtamen-
tum Eliſabethæ; Tertiò an Comes Cæſar eſſet vocatus ad
fideicommiſſum dictæ Eliſabethæ. Quartò an creditum,
& via executiua fuerint præſcripta, & Quintò an obſta-
rent detractiones Trebellianicæ, & lucri dotalis ex perſo-
na Comitis Octauiani, & quatenus pars voluiſſet diſputa-
re prius de nullitatibus diſputaretur dubium: An manda-
tum de exequendo ſit nullum cum omnibus inde executis,
cùmque dictus Comes à Porta voluerit primo videre de
nullitatibus propoſui dubium per Dominos præſcriptum pro
cuius affirmatiua reſolutione informantes pro dicto Comi-
te à Porta, dicebant.

Primò mandatum præfatum eſſe nullum, tum quia Co-
mes Cæſar vti vocatus ad fideicommiſſum Eliſabethæ, egit
1 vigore publici inſtrumenti dotalis pro quo iuxta † veriorem
opinionem deficiente obligatione Camerali, ſeu quaranti-
gia, non competit via executiua, *l. 1. cum ibi not.* per Bald.
C. de execut. rei iud. l. ait Prætor, §. 1. vbi Angel. *ff. eod.*
Alex. *conſ. 192. num. 1. lib. 2.* Rota coram Durano *in de-
ciſ. 37. num. 6. inter eius impreſſ.* in terminis Inſtrumenti
dotalis, *fuit dictum in Lucana dotis 10. Ianuarij 1629. co-*
2 *ram bon. mem. Varile*, non obſtante iuramento, quod præ-
terquam in præſenti non fuit præſtitum iuxta formam tra-
ditam à Bart. *in l. 2. num. 8. ff. de iure iuran.* nec minus habe-
ret executionem paratam, cum tale iuramentum non ſit
3 † amplius vſu receptum, niſi ſit litis deciſiuum Theſaur.
deciſ. 26. num. 7. verſ. ſed vt breuiter, Zacch. *de oblig. Cam.
quæſt. 1. num. 18. & 19. cum ſeqq.* Rot. *inter impreſſ. apud
eumdem deciſ. 75. num. 3. & 4.* Tum quia tam Comes Benti-
uolus, quàm Comes à Porta venit ex teſtamento Eliſabe-
4 thæ, quæ bis teſtata fuit, in concurſu autem † duorum te-
ſtamentorum, ceſſat via executiua, *iuxta not.* per Bart. &
alios *in l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen.* Rota coram Seraph.
deciſ. 279. num. 1. Tum, & etiam, quia prius Comes Octa-
5 uianus, egit via ordinaria, † & ſic non potuit Cæſar eius fi-
lius poſtea ad executiuam conuolare, *gloſ. vlt. in l. perinde la
2. ff. ad l. Aquil.* Bald. *in l. diffamari 2. col. C. de ingen. & ma-
numiſſ.* Rom. *conſ. 133. ad verſ. ſecus autem*, Rota *deciſ. 507.
num. 4. par. 4. recent. & inter impreſſ.* per Zacch. *de oblig. Cam.
deciſ. 68. per tot.*

Secundò ſubiungebant, quod quatenus etiam competijſ-
6 ſet viam executiua, † ius hoc fuiſſet præſcriptum, ob la-
pſum 30. annorum, & vltra, quo temporis ſpatio nihil
actum fuit in cauſa, Innoc. & Bald. *in cap. vlt. in fin. de ex-
cept.* idem Bald. *in rub. num. 22. verſ. & dico, quod contra do
præſumpt.* Acchill. *deciſ. 5. in princ. eod. tit.* Martin Andrea
deciſ. 32. num. 7.

Tertiò allegabant cauſam fuiſſe commiſſam Locumte-
nenti Eugubino cum clauſula, *ſi quid exequendum*, vnde
cum in primo iudicio non fuerint legitimatæ perſonæ, ſed
etiam fuerint poſteà iuſtificata coram eodem Locumtenen-
7 te, dicebant, debuiſſe ſuſpendi executionem, † quia
dicta clauſula debet ex eiſdem, non ex nouiter deductis iu-
ſtificari, vt dixit Rota *in Romana Cenſus 4. Decembris
1585. coram Eminentiſſimo Pamphilio ſeniore impreſſ.* per
Marcheſ. *de commiſſ. par. 1. fol. 257. num. 5.* & coram Ca-
ualer. *deciſ. 165. num. 4. & inter recent. deciſ. 287. num. 6.
par. 2.*

Quartò addebant mandatum prædictum eſſe exceſſiuum
ex eo, quod fuerit relaxatum; & reſpectiuè executum pro
ſcutis 4500. monetæ Romanæ; quæ tranſcendunt debitum
ſcuti 3000. auri habita ratione valoris de tempore promiſ-
8 ſionis, † hincque deſumebatur nullitas exceſſus quæ vitiat
actum, etiamſi in minimo fuerit exceſſum Bart. *in l. ſi non
ſortem, §. ſi centum*, & ibi Iaſ. *num. 2. ff. de condit. indebit.* Af-
flict. *deciſ. 218. num. 3. & 4.* Rot. coram Durano *d. deciſ. 37.
num. 15.*

Quintò, & vltimò afferebant ſubhaſtationem & delibe-
rationem fuiſſe factas ad fauorem Marchionis Montis
S. Mariæ Forenſis contra diſpoſitionem † Bullæ Sixti Quin- 9
ti, 3. *in ordin.* §. 3. ab alijs Pontificibus ſucceſſoribus confir-
matæ, & ſignanter à Sanctiſſimo Domino Noſtro, in eius
Conſtit. 65. & in alia promulgata de anno 1637. quas † pro- 10
cedere etiam in ſubhaſtatione declarauit Rota *in deciſ. 319.
num. 5. & 6.* coram ſan. mem. Greg. XV.

Verùm præfatis non obſtantibus contrarium reſolutum
fuit; nempè mandatum eſſe validum, quia ad eius validita-
tem concurrunt omnia requiſita † neceſſaria, de quibus in 11
vulgat. deciſ. Caputaq. 260. *par. 2.*

Non obſtat prima nullitas deducta ex eo, quod non po-
tuerit agi via executiua, † pro inſtrumento non quaranti- 12
giato, ſeu obligatione Camerali vallato, quia licet hoc ve-
rùm ſit de iure communi, *ex allegat. in princ.* ſecus tamen
dicendum eſt in præſenti, vbi ad ſunt ſtatutum Eugubi-
num, & decretum Ducale, quibus diſponitur, quod in-
ſtrumenta † publica cuiuſuis generis habeant executionem 13
paratam; nam certum eſt: quod via executiua competere
poteſt, nedum vigore conuentionis, vt notatur in *l. credi-
tores, C. de pignor.* Zacch. *de obligat. Camer. d. quæſt. 2.
num. 16.* ſed etiam vigore † ſtatuti Aſin. *de exec. §. 1. cap. 26.* 14
per tot. Rot. coram ſa. me. Greg. XV. *in deciſ. 362. num. 2. &
in deciſ. 234. num. 14. par. 5. recent.* ſiue in vim Conſtitutio-
nis † Principis, quæ comprehendit etiam inſtrumenta 15
antea confecta, vt in terminis Capra *in ſuo tract. Regu-
larum, reg. 6. num. 52.* Aſin. *de execut. §. 2. cap. 12. &
cap. 29.*

Nec placuit intellectus datus dd. Statuto, & Decreto per
informantes pro Comite à Porta, quod ſcilicet in illis non
dicatur clarè, quod publicis † inſtrumentis detur via exe- 16
cutiua, ſed tantum cum ſuppoſito, quod competat via
executiua præſcribatur forma executiuè procedendi, pon-
derando verba illa Statuti, ibi, *Cum igitur via executiua
ex publico inſtrumento &c.* & verba Decreti, ibi, *Che nelle
cauſe eſsecutiue, doue dall' Attore ſi produranno inſtrumen-
ti publici*, quaſi quod loquantur de inſtrumentis, quæ alio-
quin, puta ratione † Quarantigiæ, vel obligationis Came- 17
ralis haberent paratam executionem, non autem de alijs, &
ideò non debeat fieri extenſio, cum verſemur † in ſtatutis 18
odioſis, & ſtricti iuris, quæ ſunt ſtrictè, & prout ſonant in-
telligenda, Alex. *conſ. 96. col. 2. poſt med. verſ. vnde ſuccedit
communis doctrina, lib. 2.* latè Aſin. *de execut. in princ. tra-
ctat. cap. 1. per tot. & cap. 2. num. 8.*

Quoniam animaduertunt Domini, quod ſi in dd. Statu-
to, & Decreto, debebat ſolum præſcribi forma procedendi
in iudicijs executiuis, ſatis fuiſſet dicere, † quod in cauſis 19
executiuis procedatur ſic, & ſic, ſed in eis vlterius proceſ-
ſum fuit, enumerando omnes ſcripturas, & diſpoſitiones
quarum vigore executiuè proceditur, vt in Statuto, ibi,
*Cum igitur via executiua ex publico inſtrumento, ſententia,
laudo, in iudicatum, tranſactis, teſtamento, donatione,
cauſa mortis, codicillis, ſiue vltimis voluntatibus, ſiue
Apoca, vel Chirographo legitimè recognito &c.* & in De-
creto, ibi, *Che nelle cauſe eſsecutiue doue dall' Attore ſe
produrranno inſtrumenti publici, ſentenze, laudi paſsati
in giudicato teſtamenti &c.* quæ quidem enumeratio, quia
alias eſſet ſuperflua, dicendum eſt, quod † fuerit facta 20
ad indicandum, quænam ſcripturæ executionis paratæ pri-
uilegium haberent, & ſic quod ſtet exemplificatiuè, & de-
monſtratiuè ad cauſas executiuas, prout in dubio verba
accipi debent, *l. fin. §. Titia, ff. de liberat. legat.* Bart. *in l.
cum Pater, §. menſe, verſ. quaro quid ſit teſtator. ff. de le-
gat. 2. & in l. Centurio. num. 39. ff. de vulg.* Paul. de Caſtr.
conſ. 219. col. 2. poſt med. lib. 2. Rota *deciſ. 262. num. 3. par. 1.
diuerſ. & deciſ. 114. num. 5. par. 1. recent.* ponderando præ-
ſertim † verbum illud, *doue*, ibi, *doue ſi produranno &c.* 21
quod eſt exemplificatiuum, & exponitur pro quando Me-
noch. *conſ. 473. num. 6. ex text. in l. poſtliminium, ff. de capt.
& poſtlimin. reuerſ. l. 2. §. confeſtim, ff. ad municip. l. ſi ita ſit
ſcriptum, §. fin. de legat. 2.* Idque eo magis, cum in alio ſtatu-
to, in quo ſpecialiter deponitur, quod Apocæ habeant exe-
cutionem paratam, dicatur, quod † Apocæ vim habeant 22
publici inſtrumenti, vnum enim Statutum ab alio declara-
tur, Bald. *in l. omnes populi, num. 71. ff. de iuſt. & iur.* Ca-
putaq. *deciſ. 201. in fin. par. 3.* Rota *deciſ. 467. num. 3. par. 1.
recent.*

Cùm igitur ex his pateat Comitem Cæſarem potuiſſe exe-
cutiuè agere, non eſt curandum de alio iudicio anteriori

Digitized by Google

ordinarie cœpto per Comitem Octanianum patrem, vti hæ-
redem dictæ Eliſabethæ, quia idem Cæſar potuit ex perſona
23 propria, † tanquam fideicommiſſarius eiuſdem Eliſabethæ
nouum iudicium executiuum inſtituere, cum inſtantia cœ-
pta ad hærede in actione perſonali, non tranſeat in fidei-
commiſſarium, Bartol. *in l. ſi cum hominem num. 3. de fideiuſſ.*
Alex. *in l. cum hereditas, num. 2. ff. ad Trebell.* Peregr. *de fi-
deicomm. art. 53. num. 19.* Fuſar. *de ſubſtitut. quaſt. 620. num. 6.*
cum alijs allegat. à Modern. Veneto *in tractat. de tranſmiſſ.
caſ. 55. num. 3.*

Ad id quod dicebatur de duorum teſtamentorum concur-
24 ſu, quo ſtante non † potuerit agi executiuè, reſponſum fuit
hoc pendere ab alio articulo, reſeruato in particulari in-
ſpectione, nempè an teſtamentum ſecundum Eliſabethæ
ſuſtineatur.

Secunda nullitas deſumpta ex præſcriptione facillimè tol-
litur, quia à die purificati fideicommiſſi, quo ſolo tempore
orta fuit actio Comiti Cæſari, non interceſſerunt 30. an-
25 ni, † prout requiritur ad præſcribendam petitionem
hæreditatis, *iuxta l. hereditatis C. de petit. hered. & l. li-
cet, cum gloſ. C. de iur. delib.* vltra quod huiuſmodi præſcri-
26 ptio currere nequiuit, † tempore quod durauit inſtantia
iudicij vniuerſalis, moti de anno 1577. per Comitem Ho-
ratium Carpineum, & Lauram eius matrem contra Octa-
uianum, ſuper prætenſa nullitate teſtamenti dictæ Eliſa-
bethæ, pendente enim iudicio vniuerſali, non potuit mo-
27 ueri † iudicium particulare, quod à reſolutione illius vni-
uerſalis pendebat, vt probat *text. in l. ſi quis libertatem,
ibique notant omnes, ff. de petit. hered. l. non diſtingue-
mus, §. ſi is faciat,* & ibi gloſ. Bart. & alij, *ff. de arbitr.*
Capntaq. *deciſ. 117. par. 2.* Rot. coram Buratt. *deciſ. 257.
num. 2.*

28 Tertia fundata in defectu iuſtificationis clauſulæ, *ſi quid
exequendum*, pariter eliditur, quia Decretum Prætoris Eu-
gubini iuſtificatur ex eiſdem, præterquam quoad perſo-
narum legitimationem, quæ cum non fuerit oppoſita in
29 prima inſtantia, benè potuit fieri in ſecunda, † citra vi-
tium nullitatis proceſſus, iuxta notata per Bald. *in l. non
ignorat, num. 2. C. de his qui accuſ. non poſſ. gloſ. in l. 1. in
verb. filium, C. quorum bonorum,* Rot. *deciſ. 307. num. 7.
par. 1. recent.* & coram ſan. mem. Gregor. XV. *in deciſ. 88.
num. 1.* Adden. ad eumdem. *in deciſ. 264. num. 6.* & coram Bu-
rat. *in deciſ. 749. num. 21.* probationes autem factæ ad eli-
30 dendas † nouas exceptiones partis, non obſtant executioni
decreti iuſtificati ex tunc deductis, & oppoſitis, etiamſi cau-
ſa fuerit commiſſa, cum clauſula, *ſi quid exequendum*, Cæſ.
de Graſſ. *deciſ. 20. num. 11. de probat.* Gregor. XV. *in deciſ.
272. num. 6.* ibique Adden. *num. 9.* Duran. *deciſ. 172. num. 7. &
fuit dictum in Tiburtina Pratorum 5. Iulij 1638. coram bon.
mem. Buccabella.*

Quarta poſita in exceſſu, & ipſa quoque diluitur, quia
obligatio eſt in ſcutis 3000. auri, & eodem modo conce-
ptum eſt mandatum vnà cum executione, & deliberatio-
31 ne, nec † opus fuit liquidare valorem auri in moneta ar-
gentea, quoniam etiam pro moneta aurea, quæ extat in
rerum natura, quidquid ſit in imaginaria, potuit relaxari
mandatum executiuum, & quamuis ex pretio exburſato à
licitatore Comes Hieronymus creditor receperit ſcuta
32 3900. non tamen exceſſit, † quia attento valore ſcuti au-
rei de tempore ſolutionis, prout attendi debet, cum non
A probetur mutata bonitas intrinſeca, A, ſed ſolum extrinſe-
ca, *cap. olim, & cap. cum Canonicis, & ibi not. de cenſib. gloſ.
in cap. quis ignorat. in verſ. tempore noſtro 32. quaſt. 4.* Corn.
conſ. 279. ante med. verſ. tamen concluſi contrarium lib. 1.
Rota *deciſ. 149. num. 11. par. 2. recent.* Adden. ad Gre-
gor. XV. *in deciſ. 42. num. 7. & 8.* dicta ſumma ſcutor.
33 3900. monetæ † non eſt exceſſiua, vt eſt notorium, de
quo propterea Iudex potuit ſe extraiudicialiter informare,
Bald. *in l. vnic. C. vt quæ deſunt Aduoc.* Cyn. *in l. 2. col. 12.
verſ. ſecundo quaritur, C. quæ ſit longa conſuetudo*, cum alijs,
quos refert, & ſequitur Aſin. *de execut. §. 3. cap. 34. num. 13.
& 14.*

Nec exceſſus poteſt conſiderari, ex alio capite nempè ex
eo, quod ſolus Cæſar, vti fideicommiſſarius egerit pro to-
ta ſumma, & tamen adeſſent alij fratres vocati ab eadem
34 Eliſabetha fideicommittente: nam quidquid ſit † quan-
do plures ſunt coniuncti verbis tantùm in quibus terminis
loquitur *text. in l. 2. ff. ſi pars hered. pet.* certum eſt, quod
quando ſunt coniuncti in re, vel re, & verbis, *prout hic*,
35 tunc poteſt vnus ex pluribus † vocatis totum fideicommiſ-
ſum petere, per *text. in l. planè, §. coniunctim, cum ibi not. ff.
de legat. 1.* Soccin. *in l. quæ conditio, col. penult. ff. de cond. &
demonſtr.* Alciat. *conſ. 47. num. 5. & 6. lib. 9.* & benè diſtinguit
Peregr. *de fideicom. art. 9. num. 12. verſ. ſi verò*, & fuit dictum
*in Bononien. fideicommiſſi de Liuio 17. Ianuarij 1621. coram
Card. Veroſpio ſeniori*, communicaturus tamen poſtea cæ- 36
teris eorum ratam, ſi & poſtquam comparuerint in iudi-
cio *ad gloſ. in l. vnum ex familia, §. rogo, in verb. ſed om-
nes, ff. de legat. 2.* Rota *deciſ. 262. num. 13. par. 7. re-
centior.*

Quinta tandem, & vltima nullitas deprompta ex forenſi-
tate Marchionis Petri Franciſci Licitatoris corruit ex facto,
quia, etſi ipſe ratione originis haberet domicilium in Oppi-
do S. Mariæ ratione tamen habitationis † in Ciuitate Ty- 37
pherni, vbi bona poſſidet, & onera ſoluit, quæ alij Ciues Ty-
pernates ſufferunt, dicitur ſubditus dition. Sedis Apoſtolicæ,
l. domicilium, ff. ad municip. l. ſi in patria, C. de incolat. Dec.
conſ. 661. num. 6. Rot. *deciſ. 211. num. 4. par. 5. recent.* cum non
repugnet eandem † perſonam plura habere domicilia in lo- 38
cis diuerſis, per *text. in l. aſſumptio, §. viris prudentibus, vbi no-
tant omnes, ff. de mancip.* Menoch. *conſ. 329. num. 36. in fin.*
Rot. *deciſ. 137. num. 13. & 564. num. 6. par. 5. recent.* & fuit di-
ctum *in Romana, ſeu Ianuen. quarto decalis 14. Nouembris
1639. coram Reuerendiſſ. P. D. meo Panzirolo Patriarca
Conſtantinopolitano.*

Ex quibus vtraque parte informante reſponſum fuit pro
validitate mandati, reſeruato tamen, quod particulariter vi-
deatur de alijs reſeruatis &c.

A R G V M E N T V M
Sequentis Annotationis ad Deciſionem LXVII.

Monetæ bonitas duplex eſt, ſcilicet extrinſeca, & intrinſeca, & quæ ſit intrinſeca, & quæ extrinſeca, & quales ſint earum effectus circa ſolutiones quando tales qualitates reperiuntur mutatæ de tempore ſolutionis, quale ſcilicet tempus veniat attendendum circa valorem monetarum, an de tempore obligationis, vel ſolutionis.

Monetæ ſpecies, quando certa, ac determinata fuit in contractu, ſeu conuentione promiſſa, illa eſt ſoluenda, & tunc non attenditur, neceius augumentum, ſeu decrementum cum non ſimus in materia incerta, ſed certa, ac determinata; cum illa ſpecies ſit ſoluenda.

Quod tamen limitatur, quando illa ſpecies promiſſa non reperitetur, vel ſaltem cum non parua difficultate, vel ab vſu totaliter abſceſſerit, aut fuit publicè damnata, quia tunc æſtimatio ſoluenda eſt iuxta valorem monetæ, quæ currit tempore ſolutionis, à num. 51.

S V M M A R I V M.

1 *Moneta bonitas duplex eſt, intrinſeca vna appellatur, & altera extrinſeca.*

2 *Moneta bonitas intrinſeca qualis ſit.*

3 *Moneta bonitas intrinſeca ex eo appellatur, quia intra rem, & in ipſa rei ſubſtantia conſiſtit.*

Moneta bonitas intrinſeca, conſiſtit in auro puro, in argento fino, aut nitido &c. num. 3.

4 *Moneta bonitas intrinſeca conſiſtit in materia, & pondere.*

5 *Moneta bonitas extrinſeca dicitur, quia extra rem, ideſt in ſola æſtimatione continetur.*

Moneta bonitas extrinſeca dicitur qualitas, num. 5.

6 *Moneta, quando mutatur in pondere, materia, & forma, dicitur mutata bonitas intrinſeca.*

Moneta quantitas, quando mutatur, tunc dicitur mutatus valor extrinſecus.

8 *Moneta valor, quando augetur, pecunia dicitur mutata in bonitate extrinſeca.*

Moneta, quando minuitur, dicitur minoris bonitatis extrinſeca, num. 8.

9 *Moneta valor, quando eſt mutatus, an ſit in contractibus inſpiciendus valor de tempore contractus.*

10 *Qua-*

10 Quæſtio iſta à DD. vocatur alta, antiqua, confuſa, & inuoluta, itanc à cerge habet lupos, & à fronte præcipitium.

11 Moneta certa, & determinata quando eſt promiſſa, tunc ea ſoluenda.

Sed difficultas ſtat, quando nihil fuit dictum, num. 11.

12 Monetæ qualitas, quando non fuit expreſſa, quæ ſoluenda ſit, & fuit mutata, bonitas intrinſeca, & tunc attenditur tempus obligationis.

Atque hæc opinio eſt communis tam in ſcholis, quàm in palatijs.

13 Et eſt opinio tam Antiquorum, quàm Modernorum, tum Canoniſtarum, tum Legiſtarum.

14 Contrahentes cenſentur contraxiſſe iuxta valorem monetæ currentem tempore contractus.

15 Partes, quod cogitauerint ſoluere de illa moneta, quæ de tempore contractus currebat eſt præſumptio iuris liquidiſſima.

16 Præſumptiones iuris, quando dicantur liquidiſſimæ probationes.

17 Conſenſiſſe in id, quod eſt veriſimilibus, quis cenſetur, & non in id, quod eſt incertum.

18 Monetæ futuram mutationem, quis diuinare non valet.

19 Monetæ bonitas extrinſeca, quando mutatur, & non eſt conuentum in contractu de aliqua moneta, & tunc attenditur tempus ſolutionis, num. 20.

21 Monetæ valor, & æſtimatio tota pendet ex Principis arbitrio.

22 Moneta nihil aliud eſt, quam eius existimatio, & valor à Principe impoſitus.

Nummus dicitur à Græco verbo, Tomes, eo quia omnem ſuam auctoritatem habeat à Principe, num. 22.

23 Moneta eſt, quid artificiale conſtans ex auctoritate.

24 Pretia rerum à monetarum variatione pendent.

25 Commercia, quæ varietate iudicantur.

26 Monetæ bonitas intrinſeca, quando non fuit mutata, ſed tantum extrinſeca, creditor non poteſt conqueri, dum ei fit ſolutio iuxta valorem monetæ currentis tempore ſolutionis, & quare.

27 Monetæ bonitate intrinſeca mutata, quæ in valore conſiſtit, tunc valor attenditur de tempore ſolutionis, dum non fuit conuentum.

28 Itaque incrementum cedat lucro creditoris, & decrementum ad eiuſdem pariter adſcribitur.

29 Rota perpetuo ſenſit, quod quando bonitas monetæ intrinſeca mutatur, circa ſolutionem attendatur tempus contractus, ſi verò extrinſeca attendatur tempus ſolutiones.

30 Penſio reſeruata in ducatis de Camera, in illis eſt facienda ſolutio, licet in modicu numero reperiantur.

Vel in dictis ducatis, vel in tot alijs nummis, quanti totidem ducati de Camera iuſti ponderis emi poſſent.

31 Obſeruantia, quando non poſſit deſeruire pro interpretatione contractus.

32 Moneta imaginaria, quando fuit promiſſa in celebratione contractus, tunc qualiter attendatur monetæ mutatio.

33 in Monetæ mutatione extrinſeca, quando ſumus, tempus mutatæ monetæ attenditur.

Cum eadem bonitas mutata intrinſecè, etiam inſit ſuperiori, & maiori monetæ imaginariæ, quæ non poteſt ab eiſdem monetis inferioribus diſtingui.

34 in Monetarum mutatione, quando ſolutio eſt facienda quale tempus ſit attendendum plures diſtinctiones in hoc qui deſideras, qui DD. ſint conſulendi.

35 Solutio, quando eſt promiſſa, in certa, & determinata moneta tunc non attenditur, nec decrementum, vel augmentum monetæ, & num. 39.

36 Pacta ſeruabo, ait, Prætor.

Pacta dant legem contractui, & hoc eſt vulgatum iuris elementum, num. 36.

37 Pacta dant legem contractui, licet conuentio ſit præter, vel contra naturam contractus.

38 de Diſpoſitione hominis, quoties agitur, & illa eſt clara, tunc non eſt controuertendum.

39 Decrementum, vel augumentum monetæ, quando non habetur in conſideratione in contractibus.

40 Moneta certa, & determinata quando eſt deducta in contractu, non eſt opus aliqua liquidatione.

41 Monetæ ſpecies promiſſa, quando eſt deducta in conuentione, & illa extat de tempore ſolutionis, tunc omnino ea exburſanda venit.

42 Pacta ſeruare ſemper religioſiſſimum fuit.

43 Natta in conſ. 454. num. 4. refutatur cum ipſe decipiatur, nam & loquitur contra communem opinionem.

44 Rotæ deciſio 5. num. 3. eſt à Rota perpetua conſtantia ſecuta.

45 Debitor, qui certam monetæ ſpeciem ſoluere promiſit, ſi aliam intendat exburſare, reluctante creditore, non liberatur.

46 Solutio, ſi fuerit promiſſa in auro, tunc creditor non tenetur accipere argentum, quamuis moneta ſit proba.

Contractus ex conuentione legem accipiunt, num. 46.

Creditore inuito non poteſt ſolui aliud pro alio, num. 46.

47 Monetæ vna ſpecies, poteſt ſolui pro alia, ſtante ſic conſuetudine, quæ ferè adeſt in tota Italia, num. 48.

Dummodo tamen creditor damnum aliquod non patiatur.

49 Moneta minuta pro groſſa ſolui poteſt, ſtante conſuetudine.

50 Moneta vna pro alia ſolui non poteſt, etiam ſtante conſuetudine, quando adeſt pactum expreſſum de ſoluenda certa moneta.

51 Monetæ certa ſpecies, quando fuit deducta in obligatione, ſi ea non ita facilè reperiatur de tempore ſolutionis, vel fuit publicè reprobata, & tunc æſtimatio ſoluenda venit, num. 52.

53 Neceſſitatis lex, vbi imperat tunc pacta, ac cætera conuentiones ſilent.

Iuſtitia omnis, omniſque æquitas poſtulat, vt debitor, qui non poteſt ſoluere in pecunia conuenta, alio modo valeat ſe liberare.

54 Soluendo ſcilicet de alia moneta currenti, & æquiualenti, quæ extat de tempore ſolutionis.

55 Solui non poteſt aliud, pro alio inuito, quod fallit in 20. caſibus remiſſiuè.

56 Solutio admittenda eſt in illa ſpecie monetæ, ſi non adſit illa, quæ in ſpecie fuit promiſſa, quæ à iam conuenta, minus diſcedit.

57 Moneta antiqua, ſi non reperiatur, vel non eſt in vſu, ad ſciendum antiquum quidquam admittatur, & n. 58. 59. & 60.

61 Pecunia, quando fuit damnata non eſt amplius in æſtimatione, & eſt ſicut cadauer.

62 Soluendo pecuniam reprobatam debitor non liberatur.

Pecuniam antiquam alias probam ſi fuerit reprobata, licite poſſumus recuſare num. 62.

Bonitas pecuniæ ex vſu conſideratur, num. 62.

63 Pecunia melior, vel deterior, præterquam quod alterius ſpeciei cenſetur impar ad debitum, & quare num. 64.

64 circa Solutionem monetarum tam creditor quàm debitor debent eſſe illæſi à quocumque damno.

65 de Moneta certa, quando fuit conuentum inter contrahentes, ſi tempore ſolutionis ea reperiantur ſine dubio ſoluenda venit.

66 Et ſi ſuper hoc lata non eſſet Lex, id naturalis iuſtitia dictaret.

Neceſſitatis vis, & plenitudo quanta ſit, nemo ignorat, num. 66.

Neceſſitate nihil potentius inuenitur, num. 66.

67 Neceſſitatem Deum eſſe, ſed inexorabilem, Philoſophi dixerunt.

Populus, Corinthi ſuperbum Templum erexerunt Neceſſitati, coniungendo eam cum Dea violentia num. 67.

Neceſſitas, vbi adeſt, ibi adeſt quoque violentia, num. 67.

68 Neceſſitas eſt illa magna, & præpotens Regina, cuius imperio omnia cedunt.

Leges ſubiacent neceſſitati, & non neceſſitas legibus, num. 68.

69 *Neceſſitas dicitur eſſe ſine lege, ſicuti ſunt illi DD. qui ſunt ſine lege, qui non habent legem, qui vocantur Doctores neceſſitatis, ideſt ſine lege.*
70 *Bald. dicebat, ſe malle eſſe adaptatorem calceorum, quàm Doctorem ſine lege.*
71 *Moneta conuenta in contractu quando non reperitur, vel eſt prohibita, & ſic non adeſt tempore ſolutionis.*
72 *Et tunc debitor liberatur ſoluendo in alia moneta, iuxta valorem conuenta de tempore ſolutionis, ſic iudicarunt diuerſa Tribunalia.*
Et præſertim in Senatu Pedemontane num. 72.
73 *In Senatu Granaten.*
74 *In Camera Imperiali.*
75 *Et ſæpius in Rota Romana.*
76 *in Cenſus impoſitione ſi fuerit perſoluta, certa monetarum ſpecies, & fuerit conuentum, quod in eadem ſpecie redimeretur.*
77 *Si ea non reperiretur de tempore redemptionis, dum alia moneta, quam conuenta non eſſet ſolui, ſequeretur abſurdum, quod Cenſus eſſent irredimibiles, & num. 78.*
79 *Cenſus ſecundum Bullam Pij V. de cenſibus non ſunt irredimibiles.*
80 *Bulla Pij V. de Cenſibus iuſſit omnes cenſus eodem pretio extingui poſſe, & damnat quolibet pactum, ex quo aufertur talis facultas.*
81 *Nauarr. ſuper Bulla de Cenſibus gloſ. 18. refutatur, cum loquatur contra verba expreſſa Bullæ.*
82 *Legiſlatoris mens, quando eſt clara, tunc fruſtra de ea diſputatur.*
83 *Lex quantumuis dura ſeruanda eſt.*
84 *Leges, poſtquam ſunt conſtitutæ non de ipſis, ſed ſecundum ipſas eſt iudicandum.*

A N N O T A T I O

Ad Deciſ. LXVII.

A IN monetis enim duplex bonitas conſideratur. Intrinſe-
1 ca vna † appellatur, & extrinſeca altera de quibus hic.
Intrinſeca bonitas (vulgò dicitur, quæ in metalli, ex quo
moneta fabricata eſt) ſubſtantia, & qualitate verſatur,
2 † ex qua monetam ipſam pretium, atque æſtimationem
ſibi ſumere ſolitam eſſe, apertum eſt, & dicta eſt intrinſe-
3 ca, quia intra rem, & in ipſa rei ſubſtantia † conſtat, vt
in auro puro, in argento fino, ac nitido, & denique in mo-
neta nulla temperatura commixta, & appellatur qualitas,
l. ſi oleis, ff. de vſuf. earum rerum, quæ vſu conſum. l. 2. C. de
4 *ponderat. lib.* 10. ſicque † bonitas intrinſeca conſiſtit in ma-
teria, & pondere.
Extrinſeca verò dicitur, quæ extra rem, puta in ſola pe-
5 cuniæ † æſtimatione continetur, ac ex communi curſu mo-
netæ proficiſcitur, & dicitur quantitas, *l. origo emendi 1. ff.*
de contrahend. empt. & ſic, quando mutatur moneta in
6 pondere, materia, & forma, † & tunc dicetur mutata
monetæ qualitas, vt puta in ipſo auro, vel argento, & ſic
in bonitate intrinſeca, quando verò non mutatur ſubſtan-
tia, ſeu qualitas monetæ, ſed eius quantitas, non dicitur mu-
7 tatus valor ob bonitatem † intrinſecam, ſed extrinſecè ob
extrinſecam illam cauſam, quæ mutationem facit, vt pre-
tium, & æſtimatio, *l. ſi ſterilis 22. §. cum per venditorem,*
ff. de action. empt. & plura circa prædicta dicit Bart. *in l.*
Paulus num. 6. ff. de ſolut. & in l. cum quid, ff. ſi cert. pe-
8 *tat.* Quamobrem, † quando valor pecuniæ augetur, pe-
cunia dicitur aucta in bonitate extrinſeca, quam verò mi-
nuitur, dicitur eſſe minoris bonitatis extrinſecæ, vt vo-
lunt DD. *in l. cum quid, ff. ſi cert. petat.* Rota *deciſ.* 597.
num. 2. par. 1. recent. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 560.
num. 13.
Sed dubium eſt ingens, cuius temporis valor monetæ in
9 contractibus † ſit reſpiciendus, an ſcilicet attendatur tem-
pus obligationis, vel ſolutionis, ita vt à Doctoribus quæ-
10 ſtio iſta nuncupetur alta, antiqua, profunda, confuſa, † &
inuoluta, ita vt à tergo habet lupos, & à fronte præcipi-
tium, quando enim eſt promiſſa certa, & determinata
moneta, vt infra latè deducam à *num.* 35. & tunc nullum
11 eſt dubium, ſed † ſecus ſi nihil dictum ſit, & data ſit in di-
ſpoſitione facultas ſoluendi æſtimationem, *vt fuit dictum*
coram Reuerendiſſimo D. Terracinen. in Rauennaten. Sal-
uiani 26. Maij 1634. & licet quæſtio iſta hinc inde valdè
ventiletur, tamen omnes Doctores tam Canoniſtæ, quàm
Legiſtæ ferè conueniunt, quando ſumus tamen in muta-
tione bonitatis intrinſecæ, quod attendendus ſit valor mo-
netæ de tempore † obligationis, ſeu promiſſionis, & 12
non de tempore ſolutionis, & iſta opinio eſt communis,
& recepta in ſcholis, & in Palatijs, vt conſtat ex innume-
ra quaſi cohorte Doctorum relata per Ant. Gabriel. *in ti-*
tul. de ſolutionib. concluſ. 1. & quod iſta ſit opinio anti-
quorum, & modernorum, † & tam Legiſtarum, quàm 13
Canoniſtarum atteſtatur Rota coram bo. mem. Buratto
to *deciſ. 626. ſub num.* 3. & vide ibi D. Ferentill. *in lite-*
ra A.
Et ratio huius opinionis eſt, quia in dubio contrahentes
cenſentur contraxiſſe iuxta valorem monetæ currentem
tempore † contractus, & ad eundem met valorem ſtipu- 14
lationem, reduxiſſe, *cap. olim cauſam, & cap. penult. de*
cenſib. & iſta eſt præſumptio iuris liquidiſſima, quod partes
cogitauerint ſoluere de illa moneta, quæ currebat † de 15
tempore contractus, ex multis adductis per Purpurat. *conſ.*
179. *num. 6. & 7. lib.* 1. vbi, quod in hac materia tales præ-
ſumptiones, dicuntur liquidiſſimæ probationes, *l. licet Im-* 16
perator, ff. de legat. 1. gloſ. in l. ſi Tutor. petitus, ff. de pe-
ricul. tutor. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 884. num.* 21. ibi; *par-*
tes cogitarunt de illa moneta, quæ currebat tempore contra-
ctus, &c.
Nam & veriſimilius eſt, quod quis conſenſerit, in id,
quod † præſens fuit, quam quod ſub incerto eſſe potuit, *l. ſi* 17
ita eſſet 7. ibi, *quia præſens tempus ſemper intelligeretur, &c.*
ff. de aur. & arg. leg. Quare cenſendum eſt, contrahentes
intellexiſſe in dubio de moneta, quæ currebat de tempore
contractus teſtamenti, &c. quoniam, & futuram † monetæ 18
mutationem, nec diuinare quidem potuerit, *arg. leg. Iulianus*
6. ibi, *nec aduentitij caſus computandi ſunt, &c. ff. qui, & à qui-*
bus manumiſſ. liber. non fiunt, Vincll. *ad rubric. C. de reſcind.*
empt. par. 1. cap. 3. num. 23.
Quando verò mutatur bonitas monetæ extrinſeca, vt
quia † ſcuti valor, qui tempore obligationis erat centum ſo- 19
lidorum, ad centum, & decem aſcenderit, vel ad nonaginta
fuerit diminutus, & in iſto caſu debet attendi tempus † ſo- 20
lutionis, *arg. l. Imperatores, ff. de contrahend. empt.* & di-
xit *gloſ. in can. quis ignorat 32. quæſt. 4. & in cap. conqueren-*
te, in verb. ſolidos extra de offic. ordinar. cum alijs copioſè
relatis per eumdem Gabr. *d. titul. de ſolut. concluſ.* 2. & per
Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 28. num. 26. &*
ſeq.
Et hoc eſt firmatum ea ratione, quia valor, & æſtimatio
monetæ † tota pendet ex Principis arbitrio, *l. 1. ff. de con-* 21
trahend. empt. Nam & moneta nihil aliud eſt, quàm eius
æſtimatio, & valor à Principe, ſeu Magiſtratus edicto impo-
ſitus, † vnde numus dicitur à Græco *nomos*, eò quia om- 22
nem ſuam auctoritatem à Principe habeat, Ariſtotel. *lib. 5.*
Ethic. cap. 5. & lib. 1. Politic. cap. 6. Vnde non ſine cauſa non-
nulli firmarunt, monetam † eſſe, quid artificiale conſtans 23
ex auctoritate, vt notant omnes ferè DD. *in l. 1. ff. de contra-*
hend. empt. Conanus *lib. 1. commun. opin. cap. 5. num.* 8. cum
alijs plenè relatis per Larrea *dec. Granat. 12. num. 10.* ibi, *mo-*
netam eſſe, quid artificiale, &c.
Quare (vt redeam in viam) quemadmodum pretia re-
rum ab illa monetarum variatione æſtimantur, † ita & cæ- 24
tera commercia eadem proportione veniunt regulanda, nec
de damno poterit creditor conqueri, quia habet eamdem
pecuniæ † ſpeciem, cum qua eaſdem res emere poterit, quas 25
habuiſſet ſi pecunia alterata non fuiſſet, cum illeſa remaneat
bonitas intrinſeca mutata † tantum extrinſeca, & de hoc 26
latè tractant Doctores *in cap. quanto de iureiurand.* & Bald.
in conſ. 213. *lib.* 5. ad hoc textus adducit, & vide Gaſp. Ant.
Theſaur. *de augum. monet. par. 1. num.* 68. cum alijs copio-
sè relatis per Ant. Sol. *in tractat. de monet. caſ. 24. à*
num. 4.
Quare firmiter concludendum † eſt bonitate monetæ 27
extrinſeca, quæ in valore conſiſtit, mutata, attendatur tem-
pus ſolutionis, ita ut incrementum cedat lucro creditoris, &
decrementum ad eiuſdem pariter † damnum adſcribatur, 28
vt benè deduxit Rota coram bon. mem. Orano *in cauſa Cre-*
monen. Penſionis, 18. *Iunij* 1598. *impreſſ.* eſt apud Cenc. *de*
Cenſib. deciſ. 219. num. 9. in fin. ibi, *ſuccedit regula, quod quoties*
moneta deſtinata ſolutioni augetur, vel minuitur in valore ex-
trinſeco, id cedat ad damnum, vel lucrum eius, cui facienda eſt
ſolutio &c.

Rota

Rota etiam prædictam diſtinctionem circa mutationem
bonitatis intrinſecæ, & extrinſecæ, ſcilicet, quod in pri-
29 mo caſu attendatur † valor monetæ de tempore obligatio-
nis, & in ſecundo caſu de tempore ſolutionis perpetuò ſer-
uauit, vt conſtat *ex deciſione 597. part. 1. recent. coram bon.
mem. Card. Fabritio Veroſpio, & ex deciſione 149. part. 2.
recent. coram bon. mem. Manzan.* in quibus duabus deciſio-
nes aliæ cumulantur, quibus adde aliam coram bon. mem.
Penia *in cauſa Caſenaten. Pecuniaria 14. Martij 1597. eſt
inter eius à me impreſſ. deciſ. 464. num. 1. & coram Card.
Sacrato in Aſſiſien. Penſionis 24. Ianuarij 1607. eſt de-
ciſ. 135. num. 2. part. 1. recent.* Et quod Rota ſequatur præ-
dictam diſtinctionem indubitanter atteſtatur Beltramin. in
annot. ad *deciſ. 42.* ſanct. mem. Gregor. XV. *num. 7.* ibi,
Rota perpetuo ſeruat hanc diſtinctionem, &c. Idem etiam fuit
reſolutum *in cauſa Mantuana Penſionis 12. Maij 1617.
coram bon. mem. Seleucen.* vbi fuit reſolutum, quod pen-
30 ſio reſeruata † in ducatis de Camera, quia d. Ducati etiam
hodie in corpore reperiuntur, licet in modico numero,
eſt ſoluendum, vel in dictis ducatis, vel in tot alijs num-
mis, quanti, totidem Ducati de Camera iuſti ponderis,
emi poſſunt, & idem fuit dictum in *cauſa Capuana Penſio-
nis 6. Martij 1617. coram bon. mem. Card. Fabritio Veroſ-
pio, & in Placentina Vicaria 10. Ianuarij 1620. coram bon.
mem. Remboldo, & in Bergomen. Penſionis 20. Maij 1622.
coram bon. mem. Buratto, eſt inter eius impreſſ. deciſ. 626.
num. 2.* vbi D. Ferentill. in annotat. addit. alias deciſiones
concordantes. Et nonnulla fuerunt deducta, deinde in *cau-
ſa Bononien. Cenſus 27. Maij 1630. coram bon. mem. Card.
Hieronymo Veroſpio, §. Et quidem non dubitabant informan-
tes, &c.*

Inſuper eſt adeò indubitata prædicta concluſio, quod
31 contraria † obſeruantia, non poteſt deſeruire pro inter-
pretatione contractus, vt fuit dictum in *cauſa Romana
Cambiorum 2. Iunij 1625. coram bon. mem. Pirouano, & in
cauſa Camerinen. Pecuniaria 18. Maij 1629. coram eodem
bon. mem. Card. Hieronymo Veroſpio.* Stat ergo inconcuſſa
opinio principalis, quod quando ſumus in mutatione
monetæ circa bonitatem intrinſecam, attendendus ſit va-
lor monetæ de tempore intrinſecam, attendendus ſit va-
lor monetæ de tempore obligationis, quando mutatur ve-
32 rò bonitas extrinſeca, & † tunc attenditur tempus ſolutio-
nis. Ignorandum illud quoque non eſt, quod in ſupradi-
ctis terminis inſiſtendum venit, an fuerit imaginaria mo-
neta quæ fuit promiſſa, vel ſoluta in Inſtrumento contra-
ctus, puta cenſus, &c. Atque ita, tamquam in caſu muta-
tionis extrinſecæ, ſpectandum eſſet tempus celebrati
33 † contractus, cum eadem bonitas inferiorum monetarum
intrinſecè etiam inſit ſuperiori, & maiori monetæ imagi-
nariæ, quæ non poteſt ab eiſdem inferioribus diſtingui, &
ita in caſu mutationis intrinſecæ communiter tradunt DD.
ſecuti Bart. *in d. l. Paulus*, quos refert Gabr. *in titul. de ſo-
lution.* & plenè per Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 18.
num. 27.* Rota *in cauſa Ferrarien. Penſionis 12. Maij 1614.
coram bon. mem. Card. Fabritio Veroſpio*, & coram ſanct.
mem. Gregor. XV. *deciſ. 42. num. 7.* & magiſtraliter fuit de-
ductum *in d. cauſa Bononien. cenſus 27. Maij 1630. coram
bon. mem. Card. Hieronymo Veroſpio §. Et quidem*, ibi, *cum
fuerit imaginaria moneta, quæ promiſſa, & ſoluta fuit, &c.*

Plures diſtinctiones, & ſubdiſtinctiones in hac ſinuoſa
34 materia mutationis monetæ, † qui videre deſiderat, con-
ſulat Dominum Petrum Franciſc. Tondut. Sanliger. (*vi-
rum, qui opulentam habet doctrinæ ſuppellectilem, ac bonita-
tem cum ſapientia coniunctam habet, &c.*) *in ſuis quæſtionib.
& reſol. ciuil. lib. 2. cap. 1. per tot.* videatur quoque Lautent.
Vtſill. *in ſuis concluſion. legal. in litt. A. in verb. Aeſtimatio,
à num. 30.* vbi etiam dat plures diſtinctiones, & Paul. Laym.
in ſua Theolog. Moral. lib. 3. de Iuſtit. tractat. 3. par. 1. cap. 5.
vbi latè.

Verùm ceſſant omnes ſupra relatæ diſtinctiones in caſu
35 † quando in ſpecie fuit conuentum, vt certa, & determi-
nata moneta ſolueretur; tunc enim nequaquam in ea at-
tenditur augmentum, vel decrementum ipſius monetæ:
36 cum eo caſu pacta ſint ſeruanda, pacta enim ſeruabo † ait
Præt. *in l. 1. ff. de pact.* & iuxta illud Euangelicum, *Amice
non facio tibi iniuriam, nonne ex denario conuenisti mecum,
&c.* & pacta dant legem contractui, & iſta eſt vulgata iuris
regula *l. 1. §. conueniat, ff. depoſit. l. ſi dotem, C. de iur. dot.
l. in conuentionibus, ff. de verb. oblig at.* quod procedit etiam
37 ſi conuentio ſit contra, † vel præter naturam contractus,
vt dixit Rota coram bon. mem. Coccino Decano *in cauſa
Viterbien. Caſtrorum 23. Maij 1635. §. Primum ex illis*, ibi,
*pacta dant legem contractus etiam ſi conuentio ſit contra, vel
præter naturam contractus, &c.* & in puncto quando cer-
ta moneta eſt promiſſa, egregiè dixit Bald. *in conſil. 99. lib. 1.*
quod vbicumque agitur ex diſpoſitione hominis, † tunc 38
res eſt clara, cum ſciatur, quid, quale, & quantum debea-
tur, ſiue valor, aut vtilitas monetæ creuerit, vel decreue-
rit, & quod hoc caſu non attendatur augumentum † aut 39
decrementum, fuit etiam reſolutum in Rota coram bon.
mem. Seleucen. *in cauſa Mantuana Penſionis 16. Iunij
1617. & coram Reuerendiſs. P. D. Ghiſilerio, nunc Epiſcopo
Terracinen. in Rauennaten. Saluiani 26. Maij 1634. §. Nec
conſueuerunt Domini*, ibi, *tunc ea debentur, non attento decre-
mento, vel augumento valoris monetarum, quod attenditur
tantum, quando non eſt in obligatione certa ſpecies monetæ de-
ducta, &c.* Vbi etiam aſſeritur, quod quando certa moneta,
† & determinata eſt deducta in contractu non eſt opus ali- 40
qua liquidatione, &c.

Ideòque ſi ſpecies monetæ promiſſæ extet tempore, quo
fieri debet ſolutio † ſanè illa ſpecies exburſanda erit, & iſta 41
eſt communiſſima inter omnes DD. concluſio, vt teſtatur
Surd. *in conſil. 242. num. 3.* ibi, *quia vbi pactum conuentum
eſt, quod ſolutio fiat in certa ſpecie monetæ tunc pactum eſt
ſeruandum, &c.* cum alijs allegatis per Cæſ. Caren. *reſolut.
practic. cap. 68. num. 1.* ibi, *communiſſima eſt inter DD.
omnes, quod cum certa pecuniæ ſpecies in pactum, &
conuentionem deducta eſt, ea, & non alia ſoluenda eſt, &c.*

Nam & ſemper religioſiſſimum † eſt pacta ſeruare, 42
& ſic ſæpè ſæpius in his terminis reſpondit Rota, & præſer-
tim magiſtraliter fuit deductum in *cauſa Romana Pecunia-
riæ 23. Nouemb. 1589. coram bon. mem. Penia, quæ inter eius
à me impreſſ. eſt deciſio 5. num. 3.* ibi, *quando certa moneta ſpe-
cies eſt promiſſa, illa ſpecies eſt ſoluenda, &c.* quam deciſio-
nem deinde Rota perpetuo ſecuta fuit, vt infra † patebit, 43
& præter ibi allegata, addo Rota coram bon. mem. Card.
Seraphin. *deciſ. 84. num. 1. & deciſ. 511. num. 2.* vbi teſtatur
de communi opinione, † & refutatur Natt. *in conſil. 454.* 44
num. 4. cum contrarium ſentiat, quia ipſe decipitur, &c. *&
deciſ. 944. num. 1.* vbi ad hoc adducitur prædicta deciſio Pe-
niæ, idem etiam fuit reſolutum coram bon. mem. Card.
Lancellotto *in cauſa Romana pecuniaria octo Zecchar. 20.
Iunij 1597. & coram eodem in Acheruntina Fructuum 28.
Aprilis 1600. & coram bon. mem. Litta in Aretina Penſio-
nis 20. Februarij 1597. & cor. bon. mem. Gypſio in Cæſarau-
guſtana Penſionis 11. Martij 1591.* in qua pariter allegatur
illa deciſio Peniæ, & coram bon. mem. Orano *in Cremonen.
Penſionis 15. Iunij 1598.* & coram ſanct. mem. Gregor. XV.
dec. 42. num. 1. & coram bon. mem. Reuerendiſs. Manza-
nedo *in Bononien. de Paleottis 1. Iunij 1605. eſt deciſ. 198.
part. 2. recent.* & coram bon. mem. Card. Sacrato *in Foroli-
uien. Cenſus 8. Martij 1602.* & coram bon. mem. Card. Ve-
roſpio *in Ferrarien. Penſionis 12. Maij 1614. eſt deciſio 497.
ſub num. 1. part. 1. recent.* vbi etiam Rota refert, & ſequitur
ſupra relatam deciſionem Peniæ, & latè vide coram eodem
in cauſa Capuana Penſionis 6. Maij 1617. & coram bon.
mem. Remboldo *in Placentina Vicaria 10. Ianuarij 1620.*
& coram bon. mem. Card. Hieronymo Veroſpio *in Bono-
nien. Cenſus 27. Maij 1630.* in qua pariter canonizatur illa
deciſio Peniæ, & atteſtatur, quod iſta eſt theorica Bart. *in l.
Paulus 99. ff. de ſolut. num. 4. & 6.* quam ſemper Rota fuit
amplexa.

Quare remoto omni ſcrupulo firmandum erit, quòd qui
certam † ſpeciem, & numerum monetæ promiſit aliam 45
eiuſdem valoris, ſeu æſtimationis pecuniam ſoluendo, cre-
ditore reluctante, non liberatur, eademque ratio eſt, ſi fue-
rit promiſſa ſolutio in auro, † nam tunc non tenetur credi- 46
tor, argenteam monetam quamuis probam, eiuſdem æſti-
mationis, accipere quoniam vt dixi ſupra contractus ex
conuentione legem accipiunt. Et aliud pro alio inuito cre-
ditore ſolui non poteſt, *leg. 2. §. 1. ff. ſi cert. petat.*

Et quamuis verum ſit, quod ſtante conſuetudine † vna 47
ſpecies monetæ poſſit ſolui pro alia, nam ſi quis ſit creditor
in moneta aurea, vel argentea, ex vi conſuetudinis, diuer-
ſa moneta ei ſolui poteſt per debitorem, dummodo talis
creditor damnum non patiatur, ex benè deductis per
Surd. *in conſ. 335. num. 11.* ibi, *ſi certa pecunia fuit promiſſa
certum eſt, quod eius loco † omnis alia ſolui poteſt, ſtante ge-
nerali conſuetudine totius Italiæ, &c.* ibique plura plena con-
gerit. Idem Surd. *conſil. 391. num. 9.* ibi, *generalis extat
con-*

Digitized by Google

conſuetudo in tota Italia, quod quicunque debitor poteſt
vnam pro alia moneta ſoluere, &c. Natta *in conſil.* 454. *n.* 1.
49 addendo † etiam poſſe ſolui minutam monetam pro groſſa,
& poſt Afflict. Bocer. Vincent. de Franc. Coler. & alios be-
nè deducit Ant. Nigr. *de except. rei iudic. cap.* 13. §. 11. *à*
num. 17. vbi etiam poſt Gutierez. *pract. quaſt. lib.* 2. *quaſt.* 176.
limitat vbi contraria adeſt conſuetudo, vel prout eſt caſus
50 † noſter, de certa ac determinata moneta expreſsè fuit con-
uentum: nam tunc, vt dixi, pacta ſunt ſeruanda, & non
conſuetudo, vt poſt Bald. & alios monet Surd. *in conſ.* 242.
num. 3. ibi, *vbi pactum conuentum eſt, quod ſolutio fiat in cer-*
ta ſpecie moneta, non attenditur conſuetudo, ſed pactum ſer-
uatur, &c.

Attamen limitanda venit prædicta concluſio, quod quan-
do inter partes fuit conuentum, de ſoluenda certa, ac de-
51 terminata ſpecie monetæ, ea ſanè ſi ſit ſoluenda, † quando
tamen ea reperitur, ſi tamen ea non reperiatur, vel ſaltem
cum non modica difficultate, vel ab vſu totaliter abſceſſe-
rit, aut fuit publicè prohibita, & in iſtis caſibus æſtimatio
52 eſt ſoluenda, † nam cum ſit extinctus eius curſus, extincta
quoque eſt dicenda talis obligatio, ſoluendi talem mone-
53 tam. Vbi enim imperioſa Lex † neceſſitatis imperat, pacta,
& cæteræ leges ſilent.

Omnis enim Iuſtitia, omniſque Æquitas poſtulat, vt
debitor, qui non poteſt ſoluere in forma præciſa, in qua
eſt obligatus, valeat ſe liberare ſoluendo in alia moneta,
54 iuxta tamen valorem monetæ † conuentæ, qui currit de
tempore ſolutionis, *arg. cap. olim, de cenſib.* vbi id notat
gloſ. vltim. & Abb. *num.* 4. *l. in re furtiua ff. de re furtiu. l. non*
dubium, ff. de legat. 3. *& facit l. fideicommiſſa, §. ſi forno, ff.*
de legat. 3. & eſt gloſ. notabilis *in l. eleganter §. qui probos, in*
verb. non liberat, ff. de pign. action. Bart. *in l.* 2. *§. mutui da-*
tio, num. 21. *ff. ſi cert. pet.* & ibi Iaſ. *num.* 8. tradens vigin-
55 ti fallentias ad regulam illam, † quod aliud pro alio cre-
ditore ſolui non poteſt, & de communi opinione Do-
ctorum atteſtatur Afflict. *in cap.* 1. *in verb. moneta, nu.* 10.
tit. quæ ſint regal. vbi prolixè hanc quæſtionem tractat Al-
bert. Brun. *de monet. part.* 2. *num.* 3. *& part.* 5. *num.* 1. &
idem ſenſit Cenc. *de cenſib. part.* 2. *art.* 3. *quaſt.* 4. *art.* 4.
num. 12. ibi, *quando inter contrahentes fuit conuentum, quod*
ſolutio fieret de aliquo genere pecuniarum, ſi de tempore ſolu-
tionis tale genus non reperitur, vel cum magna difficultate,
ſolutio fieri debet in alia moneta, iuxta tamen valorem mo-
neta, qua currit tempore ſolutionis, &c. & rectè etiam no-
tat Sigiſmund. Scacc. *in tract. de Commerc.* §. 2. *gloſ.* 5. *n.* 127.
& gloſ. 3. *num.* 115. & ſubdit *num.* 122. inquit, *ſolutionem*
56 *admittendam eſſe in illa ſpecie quaminus † a conuenta quali-*
tate, & bonitate diſcedit, &c. Gutierez *de iuram. con-*
firm. part. 1. *cap.* 29. *num.* 1. Ceual. *commun. contra commun.*
concl. 899. *num.* 99. ibi, *quando ſpecies deſignata non reperi-*
tur, niſi pretio exceſſiuo, & immoderato, & hoc caſu ſatisfa-
cit debitor ſoluendo æſtimationem, ſecundum taxam pragma-
tica, qua conſtituit verum valorem, &c. Paul. Layman. *in*
ſua Theolog. Moral. lib. 3. *de Iuſtit. tractat.* 3. *part.* 1. *cap.* 5.
cir. de Iniuſt. fortun. Damn. num. 14. ibi, *ſi ſpecies moneta*
promiſſa omnino periit, aut reprobata eſt, tunc alia eiuſdem
æſtimationis ſolui poteſt, ac debet, &c. Brun. *de Monet. p.* 4.
vbi num. 3.

Vbi quoque ait, ex quo antiqua moneta non reperitur,
vel non eſt in vſu, tunc ſciri non poteſt eius curſus, nec
57 eſt noſtrum † illum taxare, vnde meritò fit conſideratio ad
valorem, & curſum, de tempore contractus, & dicere,
quod ſi reperirentur eſſet in hoc, vel in illo curſu eſſet omni-
no diuinare, &c. *idemque repetit part.* 5. *num.* 5 qui loquitur
58 in caſu, quando de tempore † ſolutionis, tam intriſecè,
quàm extrinſecè ſpecies antiqua monetæ, ſupponitur varia-
ta, &c. Stante enim quod adeſt pactum prædictum de ſol-
uendo certa, ac determinata moneta, ſi ea in vſu non ſit,
59 aut totaliter ſit † reprobata, vel in bonitate intrinſeca, aut
detractione minor, aut mixtione vilior, vel etiam additio-
ne maior, & melior facta ſoluenda eſt eius æſtimatio, quàm
publicè habebat tempore contractus in alia æquiualenti, &
60 † quæ minus ab ea bonitate intrinſeca diſcedat. Quod pro-
batur per text. *in cap. olim, & cap. cannon. de cenſib.*

Pecunia etenim, quando fuit damnata, ſeu reprobata,
61 † cum nullam amplius æſtimationem non magis quàm ca-
dauer eſt æſtimanda, ideò non liberat nec expendibilis eſt,
nec nomen pecuniæ meretur, *l. eleganter, §. qui reprobos,*
ff. de pignorat. act. & l. 1. *C. de veter. num. pot.* 11. vbi pecu-
62 niam antiquam, alias probam, ſi fuerit reprobata, † licitè
poſſumus, impunèque recuſare, Bonitas enim pecuniæ, ex
vſu conſideratur, *l.* 1. *ff. de contrahend. emption. l. Labeo, §.*
Sabinus, ff. de verb. ſignif. Pecunia enim deterior, aut me-
lior, præter quam quod alterius ſpeciei, cenſetur impar
ad debitum, † ac imparem facit conditionem contrahen- 63
tium altera quippe minuit, altera auget pretium, & ſic al-
tera onerat creditorem, altera debitorem, † à quo liber 64
vterque eſſe debet, per text. *in l. Paulus* 99. & ibi DD. *ff. de*
ſolut. cum alijs allegatis per Maſtrill. *deciſ. Regn. Sicilia* 7.
num. 1. ibi, *nam quando moneta promiſſa non reperitur, debet*
dari moneta noua, ad valorem antiqua, qua erat tempore con-
tractus, &c. Et ſic ſæpius reſolutum fuit in Rota, & præſer-
tim coram bon. mem. Penia *in illa Romana Pecuniaria* 23.
Ianuary 1599. *inter eius à me impreſſ. deciſ.* 5. *num.* 13. ibi,
nihilominus ſoluere teneretur de pecunijs, quæ ſunt in vſu ad
æſtimationem antiqua moneta, qua erat de tempore contra-
ctus, &c.

Sed perſiſtendo ſtrictè in terminis de quibus ſupra loqui
incœpi, nempè ſi inter contrahentes fuerit conuentum † de 65
certa, & determinata moneta, ſi tempore ſolutionis dictum
genus monetæ non reperitur, vel cum magna difficultate,
ſolutio debeat fieri in alia moneta, iuxta tamen valo-
rem conuentæ, tempore ſolutionis ex multis ſupra dedu-
ctis à num. 51.

Nam & benè nonnulli DD. in hoc aduertunt, quod in
his terminis ſi non eſſet lex id diſponens, ipſam iuſtitiam
naturalem † dictare, imò & intrare Legem neceſſitatis, 66
quæ potentiſſima eſt, Nam quanta, & qualis ſit potentia,
& plenitudo neceſſitatis, iam notum eſt, meritòque ceci-
nit Euripides:

Potentius nihil neceſſitate inueni.

Vnde Philoſophi, † Deam eſſe eam dixerunt, ſed inexo- 67
rabilem. Hinc Populus Corinthi, ſuperbum Templum ei
erexit, coniungendo eam cum Dea violentiæ tacitè ſigni-
ficando, quod vbi adeſt neceſſitas, ibi adeſt quoque violen-
tia, cum & neceſſitas ſit illa † magna, & præpotens Re- 68
gina, cuius imperio omnia cedunt, vnde leges ſubiacent
neceſſitati, & non neceſſitas legibus, *l.* 1. *ff. de offic. con-*
ſul. l. alienationes, ff. famil. erciſc. l. quæ propter neceſſita-
tem, ff. de regul. iur. l. 1. *§. cum in eadem, ff. ad l. Rhodiam.*
de iact. cum ſimil. Hinc vulgò dicitur, quod Neceſſitas
† eſt ſine lege, prout ſunt illi Doctores, qui leges non ha- 69
bent, qui vocantur Doctores neceſſitatis ideſt Doctores ſi-
ne lege. † Vnde vt eleganter dicebat Bald. *ſe malè eſſe ada-* 70
ptatorem calceorum, quam Doctorem ſine lege, &c. ſed
ad nos.

Quod enim, vt diximus, quando moneta conuenta non
reperitur tempore ſolutionis veluti quia ab vſu abſceſſit,
vel fuit † publicè reprobata, &c. & tunc debitor liberatur 71
ſoluendo in alia moneta, iuxta tamen valorem conuentæ
monetæ, de tempore ſolutionis, ſic enim fuit iudica-
tum in diuerſis Orbis Tribunalibus, & præſertim in Se-
natu † Pedemontano, vt teſtatur Theſaur. *de augum. mo-* 72
net. à num. 73. *& ſeq.* Necnon in Senatu Granaten. † apud 73
Larr. *deciſ.* 24. *num.* 12. *in fin.* ibi, *quia ſpecies promiſſa*
moneta cum difficultate inueniretur, aut pretio exceſſiuo,
& immoderato, eo caſu non eſt neceſſario ſoluenda ſpecies
promiſſa, ſed eius æſtimatio iuſta, &c. Sicuti † etiam fuit 74
deciſum in Camera Imperiali, vt apud Andr. Gaill. *obſeru.*
Imperial. lib. 2. *cap.* 7. *à num.* 7. & apud Myſing. *pariter*
obſeru. Imperial. centur. 4. *obſeru.* 1. *à num.* 1. Et ſic ſæ-
pè ſæpius † reſpondit Rota Romana, & præſertim *in* 75
cauſa Aprutina, ſeu Montis Alti Cenſus 4. *Iunij* 1607.
coram bon. memor. Cardin. Sacrato, impreſſa eſt apud
Cenc. de cenſib. deciſ. 15. *num.* 5. ibi, *ſolutio non eſt fa-*
cienda in ducatis de Camera, cum illa ſpecies moneta
difficillimè inueniatur, ſed poſſit fieri in moneta æquiua-
lente, &c. vt ſubditur, quod ita fuit deciſum in alijs
cauſis, &c. ſic quoque fuit reſolutum in pluribus alijs
cauſis relatis per Rotam *in dicta cauſa Bononien. Cen-*
ſus 27. *May* 1630. *coram bon. mem. Card. Hieronymo Ve-*
roſpio §. 1. ibi, *fuit expreſsè conuentum de certa mone-*
ta, &c.

Aliàs enim ſi mordicè eſſet inſiſtendum, quod mo-
neta in ſpecie promiſſa, eſſet perſoluenda ſequeretur
magnum abſurdum in materia cenſuali. Nam † ſi ali- 76
qua monetarum ſpecies fuit perſoluta in impoſitione cen-
ſus, nam ſi poſtea illa non reperiretur in redemptione
cenſus, ſequeretur, quod aliqui cenſus eſſent irredimibi-
les, & ſic contra formam † Conſtitutionis Pij Papæ V. 77

ſuper

Digitized by Google

ſupercenſibus, vt ſatis notum eſt, quare ſi illa nummo-
rum ſpecies, quæ numerata fuit in conſtitutione cenſus, &
fuit conuentum in redemptione eiuſdem, redderetur, ſi
illa in caſu redemptionis non ita facilè reperiretur, vel fuiſ-
78 ſet publicè reprobata, &c. nam tunc redimere † volens
cenſum, liberaretur, ſoluendo in alia moneta, iuxta ta-
men valorem monetæ conuentæ de tempore ſolutionis, vt
definitum eſt *in cap. cum Canonicis, extra de cenſib.* & nu-
per optimè diſcutit, ac reſoluit Doctiſſimus Dominus Ho-
noratus Leotardus *in ſuo peregregio tractatu de vſur. qu. 67.
à num. 27.* ibi, *hoc enim caſu ſufficit in alia proba, & vſua-
lis monetæ ſpecie pretium reddere ad æſtimationem, & iuſtum
valorem, &c.* ibique plures Doctores, vt ſolet, plena
manu congerit, & ſub num. 29. magiſtraliter ratiocina-
79 tur, quod cum ex Bulla ſel. rec. Pij V. de cenſibus, † ſta-
tuendum ſit, quod cenſus irredimibiles non admittan-
tur, ideòque id ſit prohibitum. Dedit enim Pontifex for-
mam, cenſibus omnibus in futurum interueniente pe-
80 cunia † conſtituentibus, & deinde generaliter iuſſit,
omnes cenſus, eodem pretio extingui poſſe, non obſtan-
te quolibet pacto, quod huiuſmodi facultatem auferat, vel
reſtringat. Vnde meritò eandem ſententiam ſæculus eſt,
Virgil. Boccac. *in tract. de cenſib. part. 2. num. 55.* vbi etiam
81 non parum miratur de Nauarro † ſuper Bullat. *de cenſibus
gloſſ. 18.* qui contrarium docuiſſe, contra expreſſa Pontifi-
cis verba, ibi: *Ego miratus ſum, quod hoc dicat, &c.*
ſupradictam ſententiam etiam tenuerunt Rebell. *in tract.
de cenſib. quæſt. 7. in fin.* Vgolin. *de vſur. cap. 45. num. 25.*
qui dicit hanc eſſe communem opinionem, Bonacin. *de
contractib. diſput. 3. quæſt. 4. punct. vnic. num. 4.* qui etiam
teſtatur de communi, & optimè Eminentiſs. D. Card. Ioan-
nes de Lugo *de iuſtit. & iure diſput. 27. ſect. 7. num. 122. verſ.
contrariam ſententiam, &c.*
82 Sed cum mens Pontificis † ſit clara circa dictam mate-
riam, fruſtratorium eſt id diſputare, & hoc quantumuis di-
cta Conſtitutio dura videatur, nam iuxt. text. *in l. 2. §. 1.*
ibi, *hoc quidem per quam durum eſt, ſed ita lex ſcripta eſt,
ff. qui & à quib. manumiſſ.*
83 Nam † lex quantumuis dura ſeruanda eſt, nam leges
poſtquam ſunt conſtitutæ, non de ipſis, ſed ſecundum
84 ipſas, eſt iudicandum, vt ſedulò monnit Sanctus Auguſti-
nus *in lib. de vera Religion.* & poſt eum animaduertitque
Rota *deciſ. 172. num. 61.* ibi, *Iudices enim non ſecundum
æquitatem ſui capitis imaginariam, ſed &c. ſupra part. 6. re-
cent.* & deduxi in Annot. *ad deciſ. 460. num. 138. & ſeqq.
part. 4. recent. tom. 2.*

Paulus Rubeus.

R. P. D. R O I A S,

Poſtea Epiſcopo Tarraconeñ.

Romana Hæreditatis de Gratianis.

Veneris 7. Februarij 1642.

A R G V M E N T V M.

Adducuntur plures coniecturæ, præſumptiones, & indicia, ex quibus facili negotio deueniri poteſt in cognitionem, an quis ſit filius alicuius, necne. Quoniam cùm in hac materia non poſſint haberi plenæ, & concludentes probationes, cùm ſit materia quaſi improbabilis, ideòque admittuntur illæ probationes, quæ haberi poſſunt.

S V M M A R I V M.

1 *Nepoti non poteſt denegari immiſſio in bonis patrui, & quidem in ſtirpes dum concurrunt alij patrui.*
2 *Filiationis probatio reſpectu genitoris, & concludens, vel eſt impoſſibilis, vel ſaltem difficillima.*
3 *Filiatio paterna, cum non poſſit plenè probari, ideòque ad eam iuſtificandam admittuntur ſola præſumptiones, & coniectura.*
4 *Filius præſumitur ius, à quo ſacro Baptiſmate ablutus fuit, vti progenitore, & in libro Baptizatorum deſcriptus fuit, vti eius pater.*
Et inſuper ab eodem fuit educatus, & publicè denominatus vti filius.
5 *Filius alicuius, quando quis publicè denominatur, ex hoc remanet adminiculata filiatio, & filius conſtituitur in quaſi poſſeſſione filiationis.*
6 *Filiatio probatur ex publica voce, & fama inconcuſſa apud vicinos, quod talis erat filius, & num. 7.*
8 *Similitudo effigies, & aſpectu patris, licet non probet filiationem, iſta tamen probatio iuncta cum alijs coniecturis non videtur contemnenda.*
9 *Filius poteſt cognoſci eſſe illius, cuius faciem, formamque refert.*
10 *Patrui, quando recognouerunt aliquem, vti nepotem, & maximè ſi actus fuerunt iudiciales, tunc non poſſunt controuertere amplius an ſit talis, & num. 11.*
12 *Filius conſtituitur in quaſi poſſeſſione filiationis, reſpectu eorum, qui illum, vti talem agnouerunt, & conuenerunt.*
13 *Filiationis nominatio iuncta actui proportionabili, probat filiationem, etiam cum extraneis.*
14 *Quod multo magis procedit contra confitentem, & nominantem.*
15 *Filiationis confeſſio, non ſimpliciter facta, ſed explicitè emanata in actu iudiciali, qui nonniſi, vti filius, ac hæres conueniri poterat, probat filiationem.*
16 *Filiatio ex teſtibus, qualiter probetur, & num. 17.*
18 *Natus, quis præſumitur ex eo qui aliquam pro concubina retinebat, & num. 19.*
20 *Filius legitimatus per ſubſequens matrimonium, quo ad omnem effectum, reputatur filius legitimus, & naturalis.*
21 *Confeſſio alicuius earum rerum, quæ non ſunt in poteſtate confitentis, non releuat, declara, vt num. 22.*
23 *Confeſſio, licet non ſit apta ad transferendum dominium, attamen apta eſt ad illud probandum.*
24 *in Hæredem tranſeunt omnia iura, actiua, & paſſiua teſtatoris.*
25 *Hæreditas patris, non conuenit niſi filio legitimo.*
26 *Confeſſio emanata, quod vnum effectum, releuat etiam quoad alium, qui venit in conſequentiam illius.*
Et præſertim dum remanet adminiculata, ac in merum præiudicium confitentis, num. 26.
27 *Exceptiones, quæ dantur contra teſtes, vt releuent, debent eſſe iuſtificatæ.*
28 *Teſtes omni exceptione maiores, quando haberi non poſſunt, admittuntur illi, qui haberi poſſunt.*
29 *Teſtes, qui non percutiunt tempus actus, de quo controuertitur, non attenduntur, & num. 32.*
30 *Teſtes non informati, vel veriſimilia non deponentes, non releuant, maximè in concurſu informatorum, & veriſimilia deponentium.*
33 *Teſtis deponens per verbum,* in circa, *quid certum non probat.*
33 *Teſtis, quando non veniat habendus in conſideratione.*
34 *Teſtis, ſi non appareat informatus de re ſuper qua deponit, non releuat.*
35 *Teſtis dictum reſtringitur, & declaratur à ratione ſcientiæ per ipſum deducta.*
36 *Teſtis deponens extra tempus articulatum in nihilo releuat, & num. 37.*
38 *Teſtis, qui remanet vnicus, non iuuat.*
39 *Teſtis, qui conuincitur de mendacio, per alios plures teſtes eſt reijciendus.*
40 *Deciſio in cauſa Romana filiationis 1. Iulij 1639. coram R.P.D. Carrillo, declaratur.*
41 *ad Filiationem probandam tunc reijciuntur coniecturæ adductæ, quando ſunt imperfectæ in ſuo genere.*
42 *Coniecturæ leuiſſimæ, & æquiuocæ non releuant.*
43 *Actus, quando ſunt iudiciales, tunc eo magis probant, & nocent facientibus.*
44 *Probationes imperfectæ, quando iunguntur ad faciendam plenam probationem.*

DECISIO LXVIII.

Vita functo ab inteſtato Octauio Gratiano, ſuper cuius hæreditate orta controuerſia inter Lælium fratrem germanum, & Franciſcum vti filium Horatij fratris præ-

præſatorum Octauij, & Lælij, cauſa commiſſa Reuerendiſs. Vrgellen. fuit datum dubium: *An Franciſco eſſet danda immiſſio in poſſeſſionem bonorum hæreditariorum q. Octauij, & pro qua rata*. Quod fuit plures diſcuſſum, ſed propter diſcrepantiam Dominorum nunquam fuit capta reſolutio, hodie tandem ab omnibus Dominis maturè diſcuſſa cauſa, fuit coram me in locum Reuerendiſs. Vrgellen. ſuffecto reſolutum, Fanciſco dandam eſſe immiſſionem.

Tota difficultas materiæ reducebatur ad vnicam ferè inſpectionem, videlicet, An Franciſcus probauerit eſſe filium Horatij, quia quatenus ſic immiſſio pro medietate
hæreditatis Octauij patrui in concurſu cum Lælio patruo
1 non † poterat ei denegari ſuccedendo in ſtirpes in vim repræſentationis Horatij patris, iuxta text. *in §. ſi igitur defunctus in auth. de hered. ab inteſt.* vbi Bart. *in ſum. in fine princ.* Angel. *num. 5. & 6. & in §. reliquum, & in auth. vt pater filij*, Rot. *deciſ. 27. num. 4. part. 1. recent.* Buratt. *deciſ. 309. num. 2. & in Tuſculana Fideicommiſſi 16. Aprilis 1619. coram Coccino*.

Sed quia non fuit apud Dominos in dubium renocatum,
2 quin probatio filiationis † reſpectu progenitoris certa, & concludens, vel ſit impoſſibilis, vel difficillima, vt eſt bonus text. *in l. Lucius, ff. de condit. & demonſtr.* Cyn. *in l. filium, C. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur.* Bald. *in l. 1. num. 2. C. quor. bon. & conſ. 437. num. 1. lib. 7.* Menoch. *de arbitrar. Iudic. caſ. 89. num. 11. lib. 2.* Bertrandus *conſ. 26. num. 1. lib. 2.* Vbi dicit, quod paterna filiatio non poteſt be-
3 nè † probari, inde ad illam iuſtificandam ſolas præſumptiones, & coniecturas eſſe admittendas, docet gloſ. *in d. l. Lucius*, idem gloſ. *in l. 1. ff. de probat.* Anchar. *conſ. 225. num. 6.* Surd. *conſ. 1. num. 39. & 40.* Menoch. *de arbitr. d. caſ. 89. num. 11. lib. 2.* cum alijs per Rot. *part. 5. recent. deciſ. 409. num. 2.* Ad eaſque eſſe recurrendum adductæ autem in præſenti pro Franciſco, & quæ DD. placuerunt fuerunt infraſcriptæ.

Prima deſumpta fuit ex eo, quod ſtatim atque Franciſcus in lucem prodijt de anno 1613. ex Olimpia de Merca-
4 dantibus, fuit ſacro Baptiſmaris lauacro † ablutus ab Horatio vti progenitore, & in libro Baptizatorum deſcriptus tanquam filius Horatij, & educatus, ac publicè denominatus illius filius, quæ nominatio quamuis non videatur prodeſſe Franciſco in præiudicium Lælij, vbi agitur de hæreditate alterius, quàm patris illum filium denominantis,
5 plurimum tamen ex tali denominatione † remanet adminiculata filiatio etiam in aliorum præiudicium, ita, & taliter, vt Franciſcus conſtituatur in quaſi poſſeſſione filiationis, *l. quidam, & ibid. gloſ. 1. ff. de probat.* Angel. *in l. liberor. num. 2. ff. de his, qui notant. infam.* Menoch. *de arbitr. Iud. caſ. 109. num. 72. & præſumpt. 53. num. 23. cum ſeqq. lib. 6.* Pariſ. *conſ. 10. num. 62. lib. 2.* Surd. *conſ. 1. num. 62.* Gratian. *diſcept. 653. num. 71.* Paleot. *de not. & ſpur. cap. 22. num. 9.*

Secunda ex publica voce, & fama inconcuſſa apud
6 vicinos cum Franciſcus † ab omnibus reputaretur filius Horatij, vt teſtes comprobant, quæ benè illi ſuffragatur ad effectum conſtituendi illum in quaſi poſſeſſione
7 † filiationis, Menoch. *de arbitrar. caſ. 89. num. 88. cum ſeqq. lib. 2.* Paleot. *de not. & ſpur. cap. 23. verſic. vltim.* Burſat. *conſil. 88. num. 5.* Alex. *conſil. 88. num. 9. lib. 7.* Pariſ. *conſil. 10. num. 57. lib. 2.* Rota *deciſ. 872. num. 8. part. 1. recent.* & facit bonus text. *in l. ſi mater, C. de ſtatu defunct.*

Tertia ex ſimili effigie, ac aſpectu patris, quæ licet non
8 ſit probatio neceſſario † concludens filiationem, eſt tamen præſumptio, quæ innectis alijs præſumptionibus non venit contemnenda de qua benè deponunt teſtes, ex cuius ſimilitudinis typo poſſe dignoſci filius eſſe illius, cuius faciem,
9 † formamve refert, dixerunt Bald. *conſil. 390. lib. 2.* Decian. *conſ. 1. num. 117. lib. 3.* Tiraq. *ad l. 7. connub. num. 52.* cum alijs per Rot. *part. 6. recent. deciſ. 314. num. 10.*

Quarta, & quæ omnes alias ſuperat, & de per ſe ſolùm ſufficeret, deſumpta fuit ex eo, quia Lælius ipſe, & Octauius patrui dictum Franciſcum vti filium Horatij, ac reſpectiuè proprium nepotem agnouerunt, dum poſt mortem
10 † Horatij communis fratris eius tutelam affectarunt de qua affectatione deponunt quatuor teſtes Summ. Franciſci num. 11. Vlterius, & quod facit ceſſare omnem
11 ſcrupulum, ſunt plures actus iudiciales, † in quibus fuit pluries conuentus per præfatos Lælium, ac Octauium vti filius, ac hæres Horatij Summ. num. 12. & contra Franciſcum dictus Lælius mandatum executiuum obtinuit, & executionem conſummauit pro debito hæreditario Horatij, ex quibus actibus indubitanter remanſit † Franciſcus 12
conſtitutus in quaſi poſſeſſione filiationis in præiudicium confitentium, ſiue denominantium, Alex. *conſil. 25. num. 12. lib. 4.* Menoch. *præſumpt. 53. num. 23. cum ſeq. lib. 6. & de arbitr. caſ. 89. num. 72.* Paleot. *de not. & ſpur. cap. 22. in fin.* Gratian. *diſcept. 653. num. 71. & ſeqq. & diſcept. 754. num. 32. & 33.* Rot. *deciſ. 199. num. 2. part. 3. recent.* Præſertim quia dicta conceſſio † Lælij ſecuta fuit in actu iu- 13
dicialis exactionis debiti hæreditarij, quæ non niſi contra filium, & hæredem fieri potuiſſet. Inde ipſa nominatio vti adiuncta actui proportionabili filiationem probat etiam cum † extraneis, & multò magis contra Lælium confiten- 14
tem, ac nominantem, Gozad. *conſ. 13. num. 52. cum ſeqq.* Burſat. *conſ. 88. num. 5.* Rota *deciſ. 472. num. 8. part. 1. recent. & fuit reſolutum in Bonon. fideicommiſſi 22. Iunij 1619. coram Reuerendiſs. P. D. meo Bichio*. Vnde non verſamur in ſimplici enunciatiua, ſed in confeſſione explicita Lælij emiſſa in actu, ſub † quo Franciſcus, non niſi, vti filius le- 15
gitimus, ac hæres Horatij poſſet conueniri, quoniam ſi ſpurius eſſet Horatij hæreditatem prætendere non valuiſſet, *Auth. ex complexu, C. de natur. liber.* Peregr. *de iur. fiſc. lib. 3. tit. 18. num. 26.* Merlin. *de legit. lib. 1. tit. 2. quæſt. 5. num. 55.* Rota *part. 3. recent. deciſ. 154. in fin.*

Quinta elicita fuit ex eo, quia benè conuincitur per plures teſtes pro Franciſco examinatos tempore conceptionis, & natiuitatis illius ſecutæ de anno 1613. ad † Olim- 16
piam eius matrem, nemine habuiſſe acceſſum præter Horatium Gratianum, qui eam domi ab eodem conductæ, & ſitæ è conſpectu propriæ habitationis ad meliorem illius cuſtodiam amore maritali retinebat, ibique alimenta, & neceſſaria dietim ſubminiſtrabat ſub ſpe illam in vxorem ducendi, prout tandem in articulo mortis eam † duxit, & 17
exitus hoc benè comprobauit. Qui actus indicant maximum amorem, ac beneuolentiam inter ipſos, demonſtrantque Olimpiam in poſterum non habuiſſe ab altero dependentiam, quàm à dilecto Horatio, † quo caſu intrat 18
iuris præſumptio, quod quis præſumatur natus ex eo, qui illam pro concubina retinuit, vt eſt *gloſ. magiſtra in cap. Michael. de filijs presbyt.* Alex. *conſ. 157. num. 2. verſic. niſi illa fuiſſet, lib. 5.* Anchar. *conſ. 221.* Alciat. *de præſumpt. regul. 3. præſumpt. 37. num. 3. & 4.* Pariſ. *conſ. 10. num. 33. lib. 2.* Surd. *conſ. 1. num. 44.* Rota *deciſ. 332. num. 3. poſt 2. volum. conſil. Farinac.* prout benè teſtes comprobant verbis rotundis deponentes, Olimpiam † matrem Franciſci è ſta- 19
tu meretricio tranſitum feciſſe ad concubinatum cum ſolo Horatio.

Quod verò Franciſcus ſit legitimus, itaut veniat admittendus ad ſucceſſionem Octauij vnà cum Lælio patruo, ſatis remanet probatum ex ſubſecuto matrimonio inter Horatium, & Olimpiam † per quod Franciſcus filius legi- 20
timus effectus fuit ad omnem effectum, talemque legitimationem valere dixerunt, Iaſ. *conſ. 234. per tot. lib. 2.* Caſtr. *conſ. 429. col. 2. lib. 2.* Abb. *in cap. innotuit de elect.* Soccin. *in l. ſi quæſitum de liber. & poſthum.* Rip. *in l. ſi vnquam, C. de reuocan. donat. num. 55.* Gabr. *conſ. 21. à num. 5. vſque ad 12. lib. 1.* Caſſad. *deciſ. vnica, num. 6. & 7. de ſponſal. & matrim.* Gabr. *de legitim. concl. 1. num. 52.* Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 12. num. 9.* Gail. *pract. obſer. lib. 2. cap. 141. num. 4.* Boer. *deciſ. 240. nu. 16. in fine*. Qui omnes pluribus auctoritatibus, ac rationibus probant, hanc opinionem eſſe veriorem.

Nec obſtat, quod confeſſio Lælij non ſuffragetur † in 21
his, quæ non pendent à poteſtate confitentis, prout eſt filiatio. Fuit enim reſponſum obiectum benè † procedere ad 22
effectum veritatis realis ex parte rei, videlicet, quòd filius verè efficiatur, qui talis non eſt, ſe non ad effectum probationis, prout dicimus, quod confeſſio, licet non ſit apta ad transferendum † dominium, eſt tamen apta ad il- 23
lud probandum Crauet. *conſ. 157. num. 6. cum ſeqq.* Ruin. *conſil. 128. num. 5. & 18. lib. 2.* Pariſ. *conſ. 77. num. 39. lib. 3.* Rip. *in l. ſi aliquam rem num. 44. ff. de acquir. poſſeſſ. & fuit dictum in Neapolitana domus 16. Decembris 1605. coram Ortembergo*.

Minus obſtat, quòd altera confeſſio Lælij circa filiationem Franciſci emanauerit ad alium effectum, ac reſpectu alterius hæreditatis, nempè Horatij, † quia cum ef- 24
fectus exactionis debiti, & ſic iuris paſſiui hæreditarij in perſonam vnius non poſſit ſeparari à iure actiuo, cum ad
hære-

hæredem tranſeant omnia iura, tam actiua, quàm paſſiua,
*l. cum heredes, ff. de acquir. poſſeſſ. lib. 1. ff. de bon. poſſeſſ. l.
heredes la 2. ff. de acquir. hered.* Canalet. *deciſ.* 536. *num.* 3.
Ideò conſtito, quod Franciſcus ſit filius, & hæres Horatij,
quod niſi filio legitimo congruit ex prædictis, & in alio iu-
dicio idem Lælius faſſus fuit, venit in neceſſariam conſe-
25 quentiam, quod idem Franciſcus tanquam nepos ſuccedat
Octauio patruo in concurſu cum Lælio confitente. Con-
feſſio autem emiſſa ad vnum effectum releuat etiam quo
ad alium, qui venit in conſequentiam illius, præſertim
26 dum remanet † adminiculata, ac in merum præiudi-
cium confitentis, Pacian. *de probat. lib. 2. cap. 6. num.* 27.
Felin. *in cap. per tuas de probat. num.* 12. *verſic. & licet con-
trarium.*

Nec obſtant exceptiones adductæ contra perſonas te-
27 ſtium pro filiatione examinatorum, nempè † quod ſint
perſonæ viles, pauperes, fœminæ, ac ſimiles, quia fuit per
DD. reſponſum hæc omnia non iuſtificari in facto, & in
omnem caſum in hac materia, in qua non eſt ita facilè
28 reperire † alios teſtes, admittuntur ad eam comproban-
dam etiam teſtes, qui aliàs eſſent inhabiles, cùm veritas
aliter haberi non poſſit, *cap. veniens, il 2. in fin. de teſtib.*
Lapus *allegat.* 94. *col.* 1. *verſ. & ideo inſurgit.* Gabr. *de teſti-
bus concluſ.* 7. *per totam*, & cenſuit Rota *in Romana filia-
tionis coram bon. mem. Pirouano, poſt 2. vol. conſ. Farinac.
deciſ.* 332. *num.* 12. *in fin. & in Romana Dotis coram Re-
uerendiſs. Domino meo Decano part. 6. recent. deciſ.* 314.
num. 27.

Minus obſtat, quod probatio filiationis deſumpta ex te-
ſtibus deſtruatur ex depoſitionibus quatuor teſtium exami-
natorum pro Lælio, dum illi conantur deponere dictam
Olimpiam Franciſci matrem extitiſſe publicam meretri-
cem, & in lupanarijs inuolutam, quia fuit reſponſum, vel
29 † præfatos teſtes non percutere tempus conceptionis Fran-
ciſci, ſecutæ de anno 1613. vel detegi non informatos, ac
30 deponere inueriſimilia, † præſertim in concurſu cum alijs
teſtibus deponentibus veriſimilia, quibus magis eſſe creden-
dum cenſuerunt, Abb. *in cap. in noſtra de teſtibus*, & ibi
Imol. & Felin. *col.* 1. *in fin. & col.* 3. Ruin. *conſ.* 67. *col.* 1. *vol.* 1.
Alex. *conſil.* 90. *col. fin. vol.* 4. *& conſ.* 171. *vol.* 5. Afflict. *de-
ciſ.* 363. *num.* 6.

Etenim primus deponens ab anno 1599. vſque ad an-
31 num 1612. 15. & 18. per dictionem † *in circa*, & cum alia,
ibi, *ſe ben mi ricorde detta Olimpia tenne ſempre l'iſteſſa vita.*
Quæ depoſitio poteſt verificari, etiam ante annum 1613.
cum illa ſit concepta per verba præfata, *ſe ben mi ricorde*, &
32 cantent in genere de toto tempore, non inde concludit
perneceſſe, præſertim in concurſu cum alijs teſtibus Fran-
ciſci benè concludentibus tempore conceptionis illius,
33 Olimpiam in lupanarijs non extitiſſe inuolutam, † imò
potius in concubinatu cum Horatius, non inde prædictus
teſtis venit habendus in conſideratione, Caputaq. *deciſ.*
247. *num.* 12. *part.* 3. Gregor. XV. *deciſ.* 344. *n.* 6. *cum ſeqq. &*
290. *num.* 3. *& part. 2. recent. deciſ.* 774. *num.* 6. quæ alias
cumulat.

Secundus verò teſtis quamuis eodem modo deponere
conetur de inhoneſtate Olimpiæ ab anno 1599. vſque ad
annum 1613. attamen quia ſubdit, id totum ſcire ex quo
34 vidit cum ea homines ratiocinari, necnon † habere com-
mercium tempore quo moram gerebat ſuper hoſpitio
Gambari, quod fuit longè ante tempus conceptionis Fran-
ciſci, cùm per biennium, & vltra probetur, Horatium
aſportaſſe Olimpiam ad alteram domum è conſpectu pro-
priæ Horatij, ad maiorem cuſtodiam. Inde depoſitio præ-
fati teſtis debet reſtringi ad tempus habitationis Olimpiæ
ſuper dicto Hoſpitio, & conſequenter de tempore diuerſo
à tempore conceptionis Franciſci, cum benè verum ſit dice-
35 re, quod dictus teſtis reſtringatur, & † declaretur à ratione
ſcientiæ deducta, ita Bald. *in l. ſolum num. 2. verſ. vltimo
ſciens, C. de teſtib.* Farin. qui alios congerit *de teſtib. q.* 70.
cap. 1. *num.* 12.

Præſertim quia idem teſtis depoſuit, quod de anno 1612.
13. & 14. nunquam acceſſit ad domum Olimpiæ, prout
etiam videtur reſtringenda depoſitio tertij teſtis, dum eius
36 ſcientiam circa vitam lupanariam Olimpiæ, † ac acceſſum
ad eius domum terminet ad annum 1610. ſubdens hæc ver-
ba, *& dall'Anno* 1610. *in poi non ſono ſtato più in caſa ſua*,
non inde percutit tempus conceptionis Franciſci, ſed tem-
37 pus præcedens † cum deponat poſt dictum annum 1610.
amplius cum Olimpia non fuiſſe allocutum, nec eam vidiſſe.

Nec pariter obſtat quartus teſtis, quamuis deponat omni
peiori modo, † tum quia remanet vnicus, *cap. nihilominus*, 38
& ibi *gloſ. 3. quæſt. 9. cap. tam litteris de teſtibus*, vbi gloſ.
in verb. ſol. Pariſ. *conſ.* 57. *col.* 2. *vol.* 1. tum etiam quia con-
uincitur de mendacio per contrariam depoſitionem decem
teſtium † Franciſci, nec non ſecundi, ac tertij teſtis eiuſdem 39
Lælij, Clar. *in §. falſum, verſ. conuincitur etiam teſtis de fal-
ſo in princip.* Farinac. qui alios cumulat *conſ.* 178. *num.* 16.
lib. 2. Gregor. XV. *deciſ.* 100. *num.* 3. Inde benè remanere
firmam probationem factam per teſtes pro filiatione
Franciſci.

Vltimo non obſtat deciſio † *in Romana Filiationis 1. Iu- 40
lij 1639. coram R. P. D. meo Carrillo*, in qua reijciuntur
plures coniecturæ ad effectum probandi filiationem, cùm
in caſu illius deciſionis ideò coniecturæ fuerint reiectæ pro
filiatione adductæ † tamquam imperfectæ in ſuo genere 41
ex defectu validæ probationis ſingulatim, ob nullitatem
examinis teſtium, vel ob eorum ſingularitatem, † ac etiam 42
quia in ea coniecturæ erant leuiſſimæ, ac æquiuocæ, ſecus
verò in caſu noſtro, in quo ſunt plures, & adſunt perfe-
ctiſſimæ, & efficaces præſumptiones deſumptæ tam ab acti-
bus, & factis, nedum Horatij Patris, Fide Baptiſmi, ſed
etiam à propria iudiciali, ac extraiudiciali † denominatio- 43
ne Octauij, ac Lælij, de cuius præiudicio agitur, cui ideò
tantò magis nocent probationes ex illis reſultantes, Gio-
uagn. *conſ.* 21. *num.* 12. *lib.* 1. Iunctis etiam depoſitionibus
tot teſtium filiationem benè probantium. Vnde prædicta
omnia quatenus ſingula paterentur aliquam difficultatem,
negari non poteſt, † quin ſimul iuncta perfectam, & con- 44
cludentem conſtituant probationem, cum in hac materia
probationes imperfectæ iungantur ad conficiendam ple-
nam, & perfectam probationem, Anchar. *conſil.* 225. *num.* 6.
Rim. iun. *conſ.* 611. *num.* 41. Surd. *conſil.* 1. *num.* 53. *& par.* 6.
recent. deciſ. 314. *num.* 15.

Et ita reſolutum vtraque parte pluries informante, &c.

R. P. D. BICHIO.

Romana Cambij.

Lunæ 17. Februarij 1642.

ARGVMENTVM.

Cambia, quando non ſunt vera, & realia, quam-
uis ſoluantur in cauſam Cambiorum fructus,
tunc computantur in ſortem. Nec eorum vali-
ditas probatur ex aſſertione partium, nec per
dictam ſolutionem fructuum deducitur eorum
validitas, ſicuti nec per ſolidationem compu-
torum, & cui incumbat onus probandi validi-
tatem eorum.

SVMMARIVM.

1 *Cambia, quando non debentur, tunc ſi ſoluantur fructus,
illi ipſo iure cedunt in ſortem principalem.*

2 *Solutum pro vſuris computatur directo in ſortem, ac ſi
pro ſorte ſolutum fuiſſet, quoniam ſortis occaſione ſo-
lutum fuit.*

3 *Cambia non debentur, quando non docetur de litte-
ris cambij, earum tranſmiſſione ad nundinas, ac
reditu.*

*ex Cambijs ſiccis, & illicitis non debentur fructus,
num.* 3.

4 *Litterarum tranſmiſſio ad nundinas, ac earum reddi-
tus, probanda eſt à creditore per exhibitionem ſaltem
litterarum redditus.*

5 *Cambia, quando fuerunt iam ſoluta, & petitur ſors prin-
cipalis, tunc an onus probandi cambia quod fuerint
vera, & realia ſpectet ad debitorem.*

6 *Cambia, non præſumitur debitor voluiſſe ſoluere, niſi
omnia pro iuſtitia contractus neceſſaria præceſſerint.*

7 *Debitor dotis, qui ſoluit viduæ fructus dotales, onus
probandi, quod præceſſerit interpellatio à ſtatuto re-
quiſita, ad ipſum debitorem ſpectat: qui illa ex ſolu-
tione præſumitur.*

8 *Cambiorum validitas præſumitur ex eorum ſolidatione
facta à debitore.*

9 *Crediti probatio, licet ſpectet, ad actorem petentem ſibi
ſolui, ſi tamen ſolutum fuit, & ſolutio allegatur inde-
bita, repetens indebitum probare debet.*

10 *Ia-*

Digitized by Google

10 *Iactare ſuum, quod quis voluerit præſumendum non eſt, & hoc quamtumuis talis probatio conſiſtat in negatiua.*

11 *pro Executione litterarum cambij aliud eſt, ſi agatur, & aliud ſi tractetur de repetitione pecuniæ ſoluta pro cambijs.*

12 *Pactum, quando eſt licitum, ei ſtandum eſt, & maximè ſi de iure, & conſuetudine ſubſiſtat, & num.13.*

14 *Debiti præſumptio ex ſolutione reſultans, procedit quidem contra ſoluentem, ſponte, ſecus ſi coactè.*

15 *Text. in l. cum de indebito, ff. de probat. loquitur de ſpontè ſoluentibus, ſecus de coactis, & num. 16.*

17 *Lex in ſoluente vſuras præſumit coactam voluntatem, ne ſcilicet debitor vexaretur, circa reſtitutionem ſortis principalis.*

18 *Solutio vſurarum non parit eoſdem effectus, quos cæteræ ſolutiones.*

19 *Vſurarum ſolutio non transfert dominium pecuniarum in recipientem.*

20 *Fructus dotales, vt debeantur ſufficit, quod debitor dotis ſe habuerit pro interpellato, vel interpellationem remiſſerit, & remiſiſſe dicitur dum ſoluit.*

21 *Cambia, vt debeantur, debet probari transmiſſio litterarum, ac reditu, & ſat non eſt, quod pars id remiſerit.*

22 *Aliàs aperiretur via fraudibus, & vſurariæ prauitati.*

Vſuraria prauitas eſt omni iure prohibita, num.22.

23 *in Prohibitis, non ſtat in poteſtate partis, facere licitum, quod eſt illicitum.*

24 *Cambia, quod debeantur, eorum iuſtitia non deducitur, ex quo fuerunt ſolidata computa cambiorum inter partes.*

Deciſ. in cauſa Romana Pecuniaria, ſeu Iuſtificationis creditorum coram bon. mem. Card. Veroſp. Iun. declaratur, num.24. & 26.

25 *Cambiorum ſolidatio ſimplex aliud eſt, & aliud ſi ex inſtrumento ſolidationis appareat de iuſtitia, & validitate, ipſorum cambiorum.*

26 *Mercatorum liſtis, & libris, non creditur circa iuſtificationem cambiorum.*

27 *Nec confeſſio partium, ſufficit ad eorum iuſtificationem.*

Pactum partium, quod cambia habeantur pro iuſtificatis, habent tacitam conditionem quatenus illa ſint realia, num.27.

28 *Fraudibus, & vſuris illicitis præcludenda eſt via.*

29 *Pactum, quod cambia habeantur pro iuſtificatis, intelligitur arbitrio boni viri, quod arbitrium non eſt Mercatoris, ſed Iudicis, num.30.*

30 *Iudex in cognoſcende an cambia ſint vera, & realia, quid per ocularem inſpectionem rimari debeat.*

31 *Cambia, niſi ſint vera, & realia, & fructus fuerunt ſoluti, & ſi cantet in cauſam cambiorum, lex tamen interpretatur in cauſam ſortis, num.32.*

33 *Idemque eſt, quod in cauſam ſortis debitor ſoluerit nominatim, vel interpretatiue per interpretationem legis.*

34 *de Intentione excipientis cambiorum iniuſtitia, quod non eſt, ſed iuſtitia de intentione replicantis, qui propterea tenetur probare.*

35 *Solutiones cambiorum, in dubio ad quid referantur.*

36 *Expreſſio eius, quod tacitè ineſt, nihil operatur.*

37 *in Vſurarum materia, non ſtatur expreſſioni, & aſſertioni partium.*

38 *Contractus, ſi requirat ſcripturam, negatiua probatur per ſolam allegationem, & ad illum, qui allegat affirmatiuam, ſpectat probare ſcripturam, num.39.*

40 *Scriptura non eſt de eſſentia cambij.*

41 *Cambia poſſunt fieri ſine litteris, nec pertinet ad iuſtitiam cambij, quod fiat per litteras, vel ſine.*

42 *Scriptura, quod non ſit de eſſentia cambij, iſta opinio repugnat verbis Conſtitutioni Piana ſuper cambijs, emanata.*

43 *Et quatenus dicta opinio admitteretur in foro interiori, non procedit in exteriori.*

DECISIO LXIX.

PRo ſorte ſcutor. mille, quæ Benedictus Coſta ſub fideiuſſione Flaminij Arighij acceperat ad cambium à Camilla Agazzaria de anno 1633. nuper A. C. contra Arighium ad eiuſdem Camillæ inſtantiam relaxauit mandatum; à quo commiſſa cauſa appellationis bon. mem. Merlino, dubitatum fuit, An mandatum eſſet confirmandum, vel infirmandum: & infirmandum eſſe Domini cenſuerunt.

Quia ex partitis datis in Summ. Arighij num. 3. Conſtat
de ſolutione ſcutorum 500. quæ licet ſoluta fuerint expreſ-
sè in cauſam cambiorum; quia tamen cambia † non debe- 1
bantur, ceſſerunt ipſo iure in ſortem, *l. ſi non ſortem in princ.*
ff. cond. indeb. vbi Bart. *num.* 4. ait, quod ſolutum pro vſu-
ris computatur directo in ſortem, ac ſi pro ſorte ſolutum
fuiſſet, † quoniam ſortis occaſione ſolutum fuit, *l. & poſt* 2
rem iudicatam, §. 1. verſ. ſi tamen, ff. de tranſact. Io. Franc.
à Pont. *conſil.* 70. *num.* 4. & 5. Franc. Ant. Coſt. *conſil.* 9.
num. 4. Cyriac. *controu.* 540. *num.* 55. & 56. Surd. *deciſ.* 328.
num. 14. & 17.

Quod autem cambia non debeantur patet, quia non do-
cetur de litteris cambij, earumq; tranſmiſſiones ad nundi-
nas, ac reditu, † ſine qua, tam de iure communi, quàm ex 3
Conſtitutione 118. ſan. mem. Pij V. cambia ſunt ſicca, &
illicita, Nauar. *in manual. cap.* 17. *tit. de vſur. circa cambia,*
verſ. quare, Molfeſ. *conſ.* 9. *num.* 34. *lib.* 1. Bellon. *deciſ. Ia-*
nuen. 37. *num.* 11. Anton. de Amat. *reſol.* 27. *num.* 18. Rot.
deciſ. 52. *num.* 4. *part.* 1. *recent.* & in alijs pluribus relatis per
adden. ad Buratt. *deciſ.* 532. *num.* 8. dictaque tranſmiſſio
probanda eſt à creditore † per exhibitionem ſaltem littera- 4
rum reditus, vt fuit reſolutum in *deciſ.* 951. *in fin. lib.* 3. *p.* 3.
diuerſ. deciſ. 274. *num.* 6. *part.* 5. *recent. deciſ.* 32. *num.* 21.
coram Reuerendiſs. Vrgellen. & in Anconitana Cambiorum
8. *Febr.* 1629. *coram Eminentiſs. D. Card. Vbaldo.*

Quod admittebant etiam informantes pro Agazzaria
creditrice, ſi ipſa hodie ageret ad ſolutionem cambiorum;
quia verò cambia iam fuerunt ſoluta, † & petitur ſors prin- 5
cipalis; prætendebant onus probandi negatiuam tranſmiſ-
ſionis litterarum, & realitatis cambiorum transfuſum fuiſ-
ſe in debitorem; † quia non præſumitur, quod ſoluiſſet 6
niſi omnia pro iuſtitiæ contractus neceſſaria præceſſiſſe,
conſtitiſſe ſibi, Abb. *conſil.* 523. *num.* 6. & in terminis ſolu-
tionis cambiorum, Rot. Ianuen. *deciſ.* 26. *ſub num.* 24. *verſ.*
quibus omnibus, ſicut in ſimili transfunditur in debitorem
dotis, qui ſoluit viduæ † fructus dotales, onus probandi, 7
quod non præceſſerit interpellatio à ſtatuto requiſita; quia
illa ex ſolutione præſumitur, vt fuit deciſum in *Bononien.*
dotis 9. *Decembris* 1619. & 22. *Martij* 1621. *coram bon.*
mem. Remboldo, relat. per addon. ad ſan. mem. Gregor. XV.
deciſ. 296. *ſub num.* 8. & per add. ad Buratt. *deciſ.* 10. *ſub*
num. 30. Grat. *diſcept.* 920. *num.* 14. imò ex ſola ſolidatione
cambiorum facta à debitore † præſumi illorum iuſtificatio- 8
nem, ita vt debitor teneatur probare negatiuam, dixit
Rot. *in Romana pecunia, ſeu iuſtificationis creditorum* 31.
Martij 1634. *coram Eminentiſs. Domino Cardinali Hiero-*
nymo Veroſpio, & regulare eſt, quod licet probatio credi-
ti ſpectet ad actorem † petentem ſibi ſolui; ſi tamen ſolu- 9
tum fuit, & ſolutio allegetur indebita, repetens indebitum
probare debet; quia non præſumitur, quod voluerit iacta-
re ſuum, *l. cum de indebito ff. de probat.* Feder. de Sen. *conſ.*
54. *num.* 2. Alex. *conſ.* 83. *num.* 1. *lib.* 1. Cyriac. *controu.* 263.
num. 8. Buratt. *deciſ.* 592. *num.* 3. quamuis probatio † con- 10
ſiſtat in negatiua, Coccin. *deciſ.* 331. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 502.
num. 6. & 7. *part.* 1. *recent.* & in puncto repetitionis cambio-
rum, Grat. *diſcept.* 569. *num.* 27. & 28. vbi diſtinguit quan-
do agitur pro executione † litterarum cambij, ſeu de repe- 11
tione pecuniæ ſolutæ pro cambijs, Rot. *deciſ.* 27. *ſub n.* 23.
& ſeqq. part. 5. *recent.*

Eo magis in caſu noſtro, quo ex partitis extractis è libro
Nicolai Benedicti Mercatoris ad cambiandum præpoſiti
de partium conſenſu, & ſubſcriptis à Iuuene tranſmiſſio-
ne litterarum deputato, apparet cambia verè fuiſſe decurſa;
quibus partitis vigore pacti appoſiti in inſtrumento cam-
bij, quod de cambijs ſtetur ſimplicibus computis, † & 12
partitis librorum dicti Nicolai, ſtandum eſt; quia pactum
eſt licitum, Rouit. latè *conſ.* 103. *n.* 2. *& ſeqq.* vbi quod talis
conuentio de iure, & conſuetudine † mercatoria ſubſiſtit, 13
& teſtatur de communi opinione *lib.* 2. Bott. *conſil.* 36.
num. 1. Anton. de Amat. *reſol.* 27. *num.* 27. *& ſeqq.* vbi alle-
gat concordantes.

Sed ad primum reſponſum fuit, quod allegati in obiecto
loquuntur in caſu, quo debitor cambia tanquam indebitè
ſoluta repeteret directo condictione indebiti, qui etiam ca-
ſus non vacant maxima dubitatione; † quia præſumptio 14
debiti

Digitized by Google

debiti ex ſolutione reſultans, in qua fundatur obiectum,
procedit quidem contra ſoluentem ſpontè; ſecùs autem ſi
15 † coactè, vt benè declarat Bellon. *deciſ. Ianuen.* 3. *ſub n.* 10.
verſ. nec mouet, vbi quod text. *in l. cum de indebito*, loquitur,
16 † vt videri poteſt, de ſpontè ſoluentibus; ſecus de coa-
ctis, *& deciſ.* 103. *ſub num.* 96. *verſ. nec obſtare*, Rot. *in
Romana repetitionis indebiti* 29. *Aprilis* 1622. *coram bon.
17 mem. Merlino*, ac in ſoluente † vſuras lex præſumit coa-
ctam voluntatem, ne ſcilicet vexaretur pro reſtitutione
ſortis principalis, Bart. *in l. ſi non ſortem*, §. *ſi quis ex falſo*,
ff. cond. indeb. Menoch. *conſ.* 300. *num.* 13. *& præſumpt.* 31.
ſub num. 11. *lib.* 3. Rimin. iun. *conſ.* 399. *num.* 71. Surd. *conſ.*
327. *num.* 51. Alex. *conſ.* 80. *num.* 10. *& ſeqq. lib.* 3. Rot. *de-
ciſ.* 301. *num.* 29. *part.* 5. *recent. & in Auenionen. pecuniaria*
10. *February* 1640. *coram me.* Nec ſolutio vſurarum parit
18 † eoſdem effectus, quos cæteræ ſolutiones, vnde neque
transfert dominium pecuniarum in recipientem ſecundum
19 communem, † quam ex Theologorum, & Canoniſtarum
opinionem ampleaa eſt Rot. *deciſ.* 189. *ſub num.* 2. *poſt conſ.
Farinac. lib.* 2. & ſequitur Scacc. *de commerc. & camb.* §. 1.
q. 1. *num.* 209. *ad finem*.

Non vrget ſimile de fructibus dotalibus ſolutis viduæ,
20 quia, vt fructus, † huiuſmodi debeantur, ſufficit quod de-
bitor dotis ſe habuerit pro interpellato, vel interpellatio-
nem remiſerit: & remiſiſſe dicitur ſi ſoluit, Grat. *diſcept.*
824. *num.* 54. *&* 55. *& diſcept.* 920. *num.* 16. *in fin.* adden. ad
Greg. XV. *deciſ.* 296. *num.* 7. At non ſufficit, quod debitor
remiſerit tranſmiſſionem litterarum ad nundinas, vel eas
pro tranſmiſſis habuerit, vt cambia debeantur; tum quia
21 † iuſtitia cambij nundinarij conſiſtit in periculo, labore, ex-
penſis, veraque tranſmiſſione pecuniarum per litteras de
loco ad locum, Franc. Anton. Coſt. *conſ.* 48. *num.* 1. Scacc.
de camb. §. 1. *quæſt.* 5. *ſub num.* 10. tum ne hoc modo aperia-
22 tur via fraudibus, † & vſurariæ prauitati, quæ omni iure
eſt prohibita, *Auth. vel hæc*, vbi gloſ. & DD. *Cod. de vſur.
cap.* 1. *&* 2. *eodem tit.* In prohibitis autem non eſt in pote-
23 ſtate partium † facere licitum, quod eſt illicitum, Bart. *in
l. ſi fortè num.* 4. *&* 5. *ff. de caſt. pecul.* Iaſ. *in l. ſi donatio n.* 4.
Cod. collat. Grat. *diſcept.* 851. *num.* 11. 12. *&* 23. Rot. *deciſ.*
775. *num.* 2. *part.* 4. *diuerſ. deciſ.* 51. *num.* 5. *deciſ.* 559. *num.* 2.
part. 1. *recent.* in quibus deciſionibus ob dictas rationes
24 habetur, † non ſufficere quod computa cambiorum fuerint
ſolidata inter partes. Neque contrarium firmatur in exad-
uerſo allegata *Romana pecuniaria, ſeu iuſtificationis credito-
rum coram Card. Veroſpio iuniori*; quia ibi non aderat ſim-
25 plex ſolidatio computorum, † ſed vlterius ex inſtrumento
ſolidationis apparebat, quod tunc data fuerat iuſtificatio
cambiorum, vt legitur in §. *neque ad hunc effectum*, *verſic.
verum etiam*: & cauſa iterùm propoſita dictum fuit, quod
inſtrumentum ſolidationis, ſeu confeſſionis partium, non
26 † ſufficit pro iuſtificatione cambiorum, vt habetur in *deciſ.*
292. *num.* 3. *&* 4. *part.* 7. *recent.*

Ad ſecundum reſponderi poſſet contrariam ſententiam
eſſe magis tutam, & à Rota approbatam; quod nempè,
27 etiam ſtante pacto, non credatur libris, † ſeu liſtæ merca-
toris; niſi aliunde cambia probentur realia, ſiue quia pa-
ctum huiuſmodi habet tacitam conditionem, quatenus
cambia ſint realia, Becc. *conſ.* 213. *num.* 96. *verſ.* 2. *reſpon-
detur*, Rot. *deciſ.* 559. *in fin. part.* 1. *recent.* quam refert, &
ſequitur Capyc. Latr. *deciſ.* 106. *num.* 46. ſiue vt euitentur
28 fraudes, & vſuris illicitis † præcludatur via, Becc. *d. conſ.*
213. *num.* 100. *&* 101. Franc. Ant. Coſt. *conſ.* 35. *num.* 14.
Campanil. *diuerſ. iur. canon. rub.* 11. *cap.* 20. *num.* 42. *in fin.
& num.* 43. *& ſeqq.* qui reprobat *conſ.* 103. Rouit. ea aduerſo
allegat Cauale. *deciſ.* 2. *num.* 23. *& num.* 31. *& ſeqq. part.* 2.
Ant. de Amat. *reſol.* 27. *num.* 18. Capyc. Latr. *d. deciſ.* 106.
num. 43. *& num.* 57. *& ſeqq.* Rot. *deciſ.* 711. *ſub num.* 6. *par.* 3.
29 *recent.* Siue quia pactum intelligitur † arbitrio boni viri, vt
fuit dictum in *Romana Cambiorum de Grandis coram bon.
mem. Card. Mellino, impreſſ. apud Marcb. de Commiſſ. to.* 1.
fol. 875. quod arbitrium non eſt mercatoris, ſed Iudicis, qui
30 timari † debet per ocularem inſpectionem, An litteræ ema-
nauerint iuxta præſcriptum in Conſtitut. Pij V. vt benè ad-
uertit Rot. *deciſ.* 52. *num.* 32. *&* 33. *part.* 7. *recent.*

Nos verò verſamur in caſu longè faciliori, quia debitor
non agit de repetendo ſolutum; ſed pulſatus à creditrice, vt
ſortem reſtituat excipit de ſolutione, quam in continenti
31 probat: & cum creditrix replicat, † ſolutionem fuiſſe fa-
ctam in cauſam cambiorum, probet neceſſe eſt, tanquam
fundamentum ſuæ replicationis, quod cambia debebantur;
nam alioquin eam ſolutionem, & ſi cantet † in cauſam 32
cambiorum, lex interpretatur in cauſam ſortis, Rom.
conſ. 238. *num.* 1. quem ſequitur Caſtill. *deciſ.* 99. *num.* 1.
Io. Franc. à Pont. *conſ.* 70. *nu.* 25. *& ſeqq.* Franc. Ant. Coſt.
conſ. 73. *num.* 58. Idemque eſt, quod in cauſam ſortis ſolue-
rit debitor nominatim, † vel interpretatiuè per interpreta- 33
tionem legis, vt ad propoſitum Marcell. de Maur. *allegat.*
91. *num.* 3. *&* 4. adeò quod non eſt de intentione excipien-
tis cambiorum iniuſtitia; ſed iuſtitia † de intentione repli- 34
cantis, qui propterea tenetur probare Angel. *Inſt. de repli-
cat. in princ. n.* 10. *ad fin.* Dec. per illum text. *in cap. dilecti
n.* 10. *de except.* Aſin. *in prax.* §. 16. *cap.* 8. *num.* 3.

Ac ſi ſolutio cauſam non exprimeret; nam ſicuti tunc
creditori agenti pro ſorte, & replicanti ſolutiones à debito-
re factas cedere in cauſam cambiorum, incumberet procul-
dubio onus probandi eorum realitatem, † quamuis ſolu- 35
tionibus tacitè ineſſet cauſa cambiorum, ad quam in dubio
referuntur *l.* 1. *C. ſolut.* Bart. *in l.* 1. *num.* 9. *ff. eod.* Caſtren.
ibid. ſub num. 6. Scacc. *de camb.* §. 2. *gloſ.* 5. *num.* 96. Mut. *de-
ciſ.* 42. *num.* 18. ita incumbere debet, quando eadem cauſa
fuit in actu ſolutionis expreſſa, † quia expreſſio eius, quod 36
tacitè inhæret, nihil operatur, *l. qui liberis* §. *hæc verba*, *ff.
vulg. & pupil. l.* 3. *ff. legat.* 1. Ancli. *conſ.* 147. *num.* 4. Alb. *con-
ſil.* 774. *num.* 17. Menoch. *conſ.* 95. *n.* 120. præſertim in mate-
ria † vſurarum, in qua expreſſioni, ſeu aſſertioni partium 37
nihil defertur, Rot. *deciſ.* 287. *n.* 20. *p.* 7. *recent.*

Et eſto quod negatiua litterarum probanda eſſet ab Ari-
ghio debitore; ea ſatis probatur, ex quo in proceſſu fabri-
cato coram A. C. qui relaxauit mandatum pro ſorte, poſtea
ſuſpenſum per appellationem in Rota, tales litteræ non re-
periuntur; nam, vbi † aliquid requirit ſcripturam (prout 38
ea Conſtitutione Piana requirit cambium nundinarium)
negatiua probatur per ſolam allegationem; & ad illum, qui
allegat affirmatiuam, ſpectat probare ſcripturam, † cum 39
ea quo non exhibetur ſcriptura, præſumatur non factum id,
quod in ſcriptis faciendum erat, Bellam. *in cap. bonæ memo-
riæ il primo, num.* 57. *de elect.* & ibidem Abb. *ſub num.* 14.
Florian. de S. Petr. *in l.* 2. *num.* 8. *ff. probat.* Gabr. *eodem tit.
concluſ.* 6. *num.* 56. Pacian. *tract. de probat. lib.* 1. *cap.* 51. *n.* 75.
& ſeqq. Gram. *deciſ.* 59. *num.* 18. Caſſad. *deciſ.* 5. *num.* 3. *&
ſeqq. ſuper Regul. Cancell.* & in puncto Rot. *deciſ.* 775. *ſub
num.* 1. *verſ. ex reuolutione part.* 4. *diuerſ.*

Non obſtat, quod ſcriptura non ſit de eſſentia cambij,
† Scacc. *de camb.* §. 1. *quæſt.* 5. *num.* 10. vbi quod cambia fie- 40
ri poſſunt ſine litteris, nec pertinet ad iuſtitiam cambij, quod
fiat per litteras, † vel ſine. Quia quicquid ſit de hac opinio- 41
ne, cui videntur repugnare † verba Conſtitutionis Pianæ; 42
ea, quatenus admitteretur in foro interiori, non † procedit 43
in exteriori, vt reſpondendo ad Scacc. declarat Amat. *reſo-
lut.* 27. *ſub num.* 18.

Et ita vtraque parte informante deciſum coram bon. me.
Merlino, ob cuius mortem ego in cauſa ſubrogatus deci-
ſionem iuxta vota Dominorum exaraui.

R. P. D. C E R R O

Sacræ Rotæ Decano.

Bononien̄ Bonorum.

Veneris 21. *Februarij* 1642.

A R G V M E N T V M.

Hæres, licet emat bona de pecunijs hæreditatis;
pro ſe, ſuiſque hæredibus, & cum clauſula *ad ha-
bendum*, in dubio dicatur voluiſſe acquirere pro
ſe, cum hæres non teneatur eſſe negotiorum ge-
ſtor pro fideicommiſſo. Attamen id dicitur ceſ-
ſare, ſtante præcepto teſtatoris facto eidem, de
inueſtiendis pecunijs in bonis ſtabilibus, &c.

S V M M A R I V M.

1 *Emens nomine proprio pro ſe, & hæredibus iuncta clau-
ſula*, ad habendum, *quamuis ex pecunia aliena, ſibi
acquirit.*
2 *Sub obligatione tamen reſtituendi pretium.*
3 *Emens bona, cum clauſula*, ad habendum, *oſtendit ac-
quiſitionem fuiſſe factam, eo animo, vt emens liberè
emat, & de re empta abſolutè poſſit diſponere.*
4 *Menoch. conſ.* 213. *num.* 3. *Pereg. conſ.* 31. *num.* 11. *lib.* 4.
& alij in quo caſu loquantur.

5 *Ha-*

Digitized by Google

5 *Hæres non obligatur eſſe procurator, ſeu negotiorum ge-
ſtor pro fideicommiſſario.*
6 *Hæres in dubio præſumitur voluiſſe acquirere ad ſui, &
hæredum commodum.*
*Hæres, quando ex precepto teſtatoris, tenetur ex pecunijs
hæreditarijs emere bona pro fideicommiſſo, tunc quam-
uis emat nomine proprio, tamen cenſetur voluiſſe eme-
re pro fideicommiſſo.*
7 *Hæreditati, & commodo fideicommiſſariorum, quando
hæres cenſeatur voluiſſe emere bona, quamuis nomine
proprio emat.*
8 *Hæres præſumitur voluiſſe implere obligationem ſibi
iniunctam à teſtatore.*
9 *Hæres emens nomine proprio bona ex pecunijs hæredita-
rijs, intelligitur emere nomine proprio, quo ad tempus,
quo ipſe poſſidere debet.*
*Intellige tamen ſtante precepto teſtatoris de emendis bo-
nis, num. 9.*
10 *Confeſſio propria tollit omnem dubitationem.*
11 *Subrogato cenſentur communicatæ omnes qualitates, &
tranſlata omnia iura, & onera impoſita illi, in cuius
locum ſubrogatur.*
12 *Verba, quando de ſui natura amplient, & includant
omnia onera præcedentia.*
13 *Incommoda, quæ proueniunt ex hæreditate dicuntur
grauamina.*

DECISIO LXX.

SVb die 17. Iunij præteriti fuit reſolutum coram me con-
ſtare de bono iure Hieronymi etiam ad effectum obti-
nendi manutentionem ſuper bonis, de quibus agitur, & ho-
die cauſa repropoſita Domini ſteterunt in deciſis non ob-
ſtantibus in contrarium adductis.
Quod enim dicebatur Capitalia Aromatariæ, & Artis
Sericæ empta fuiſſe infra annum à die obitus Teſtatoris,
Ideoque præſumi non poſſe quod emptio facta fuerit ex fru-
ctibus bonorum hæreditariorum, cum de eo tempore vſuſ-
fructus reſideret penes Hippolitam nec tot fructus extа-
rent, qui deducta impenſa neceſſaria pro condecenti ſub-
ſtentatione Hippolita cum familia numeroſa ſufficere poſ-
ſent pro dicta emptione Capitalium, ex facto ceſſare dictum
fuit; quia licet ex diſpoſitione Teſtatoris vſusfructus hære-
ditatis ſpectare deberet ad Hippolitam quoad ipſa viueret
tamen ſtatim defuncto Teſtatore noſcens Hippolita, quod
cum ipſa perſonaliter intereſſe non poſſet negocijs Aroma-
tariæ, & Serici, ea pati potuiſſent graue damnum, & detri-
mentum, detulit vniuerſalem bonorum hæreditariorum
adminiſtrationem Vincentio de prædictis omnibus infor-
mato cum omnimoda auctoritate, & facultate dicta Capi-
talia negociationes omniaque alia ab illis quomodolibet de-
pendentia adminiſtrandi ſummario Hieronymi num. 2.
Teſtator autem obijt de menſe Martij 1613. & acquiſitio-
nes factæ fuerunt anno 1616. & ſic triennio poſt ipſius obi-
tum, cuius intermedij temporis fructus, & vtilia deductis
omnibus oneribus, & impenſis aſcendebant ad libras
135248. vt ex relatione peritorum data in nouo ſummario
Hieronymi num. 1. Ideòque nedum non deficiebant, ſed
valde excedebant ſummam librarum 35. mil. erogatam in
emptione Capitalium.
Nec viſum fuit inconueniens, quod fructus, & vtilia pro-
uenientia ex Capitalibus bonorum hæreditariorum ex præ-
cepto teſtatoris inueſtienda in bonis ſtabilibus fuerint im-
plicata in emptionem eorumdem Capitalium, ſeu quod fue-
rint alienata bona hæreditaria pretiumque ſolutum ex pe-
cunijs hæreditarijs, bona verò ab hæredibus alienata eiſdem
hæredibus vigore dictæ venditionis fuerint acquiſita.
Quia cùm duplex adeſſet fideicommiſſum alterum con-
ſiſtens in proprietate bonorum relictorum à teſtatore, alte-
rum in inueſtimentis faciendis ex fructibus eorumdum, nec
idem eſſet, hæres inſtitutus in proprietate, & vſufructu nul-
lum videtur abſurdum, quod hæredes proprietarij vendide-
rint Capitalia hæredi vſufructuario, ſeu quod hæres vſufru-
ctuarius ex vtilibus, & fructibus bonorum ad ſe ſpectanti-
bus emerit bona ad hæredes proprietarios ſpectantia, cum
quilibet hæres haberet res ſuas diſtinctas, & ſeparatas.
Minus referre viſum eſt acquiſitiones fuiſſe factas à Vin-
centio nomine proprio pro ſe, & hæredibus iuncta etiam
clauſula *ad habendum, &c.* quia licet communis ſit opinio,
1 quod res † taliter empta acquiratur emptori ſub obligatio-
ne ſolum reſtituendi pretium, vt tradunt Menoch. *conſ.* 213.
num. 23. Peregr. *conſ.* 31. *num.* 11. *verſ. ſecundus caſus lib.* 4.
& in tract. de fideicom. art. 44. *num.* 28. Rot. *deciſ.* 421. *n.* 4.
verſ. quæ duo, & num. 14. *&* 15. poſt Cene. *de cenſ. ſecundum
modernam impreſſ.* & coram Reuerendiſs. Vrgellen. *dec.* 63.
num. 2. Præſertim † quando fuit addita clauſula *ad haben-* 2
dum, &c. quæ oſtendit acquiſitionem fuiſſe factam eo ani-
mo, vt emens liberè poſſet de re empta diſponere, Peregr.
d. conſ. 31. *num.* 16. *in fin.* & Rot. *d. deciſ.* 421. *num.* 4. *eod.
verſ. quæ duo, &c.*
Pro reſponſione tamen aduertebant Domini omnes Do-
ctores ſupra citatos † loqui in ſimplici hærede abſque vllo 3
præcepto teſtatoris de inueſtiendo, cùm enim hæres non
cogatur eſſe procurator, † ſeu negociorum geſtor pro fidei- 4
commiſſario, *l. poſtulante, §. ſed & in huiuſmodi, ff. ad Trebel.*
Peregr. *d. conſ.* 31. *num.* 11. *verſ.* 2. *quia hæres, & de fideicom.
d. art.* 44. *num.* 28. *verſ. nam non cogitur*, hæres in dubio
præſumitur voluiſſe acquirere † ad ſui, & hæredum com- 5
modum, vbi autem prout hic pecuniæ ex præcepto teſtato-
ris deſtinatæ ſunt ad emptionem, & inueſtiendæ pro fidei-
commiſſo, † in quibus terminis loquitur deciſio *verſ. idque* 6
non obſtante, &c. veriſſima eſt concluſio, quod non obſtan-
te ſtipulatione pro ſe, & hæredibus cum clauſula *etiam ad
habendum, &c.* adhuc acquiſitio † cenſeatur facta hæredi- 7
tati, & ad commodum fideicommiſſariorum, vt præter ad-
ductos in deciſ. tuentur Molin. *de Hiſp. primog. lib.* 4. *cap.* 4.
num. 34. *verſ. cum enim*, cum alijs adductis per Rot. *dec.* 653.
num. 2. *part.* 3. *recent. & in Romana ſucceſſionis* 23. *Martij*
1640. *coram R. P. D. meo Carrillo, verſ. ex dicto enim pa-
cto.* Præſumitur enim quod Vincentius † voluerit implere 8
obligationem ſibi iniunctam à teſtatore, & in eius execu-
tionem pecunias inueſtire, Peregr. *de fideic. d. art.* 44. *n.* 28.
ante fin. verſ. quorum, Surd. *deciſ.* 15. *num.* 12. *& ſeq.* Mo-
lin. *vbi ſupra lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 34. *verſ. cum enim pretium*,
Rot. *d. deciſ.* 653. *num.* 2. *part.* 2. *recent.* Stipulatio verò no-
mine proprio † intelligitur facta pro tempore tantum quo 9
ipſe poſſidere debebat, vt ex Bart. & Cuman. *in l. Impera-
tor, §. cum autem, ff. de leg.* 2. aduertit Giouag. *conſ.* 23. *n.* 12.
in fin. lib. 2. vltra deciſ. Peregr. & Fuſar. allegat. in alia deciſ.
Omnemque dubietatem tolli viſum fuit ex inſtrumento
reſtitutionis, vbi Vincentius præueniendo caſum fideicom-
miſſi de anno 1629. reſtituit Hieronymo omnia, & quæ-
cumque bona, ac iura quomodolibet ex hæreditate teſtato-
ris prouenientia, & per eum ex illa parte empta, & acquiſi-
ta, ac etiam alia in futurum acquirenda dans inſuper facul-
tatem Hieronymo † declarandi quæ bona eſſent fideicom- 10
miſſo ſuppoſita quatenus ſuper hoc aliqua caderet dubita-
tio ſub obligatione ſtandi ipſius declarationi prout in eius
executionem Hieronymus declarauit omnia bona contro-
uerſa prouenire ex hæreditate Ioannis teſtatoris, eaque iu-
re fideicommiſſi poſſidere velle vnde non videtur amplius
dubitandum de comprehenſione horum bonorum ſub vin-
culo fideicommiſſi.
Quod autem Vincentio fuerit iniunctum onus inueſtien-
di tantum annua ſcuta mille non iuſtificatur, & contrarium
apparet ex verbis quibus onus iniungitur, ibi, *Grauando eſ-
ſo teſtatore tutti gl'altri herede inſtituti, e ſoſtituti ſopradetti
durante il detto termine di dodici anni ſolamente, e non più ol-
tre à pagare li legati, cenſi, e ſoſtenere le altre grauezze in tut-
to, e per tutto come era grauata la detta Signora ſua Conſorte,
e di più à depoſitare ſopra il Monte della Pietà ogn'anno ſcu-
di mille ad effetto, d'inueſtirli, &c.* ex his enim elicitur Vin-
centium fuiſſe ſubrogatum in locum Hippolitæ in omni-
bus, & per omnia, quod ſufficit, † vt ſubrogato cenſeantur 11
communicatæ omnes qualitates, & tranſlata omnia onera
impoſita illi in cuius locum ſubrogatur, *ad not. in §. ſi igitur,
verſ. vnde conſequens, auth. de hæredit. quæ ab inteſt. defer.*
Additis præſertim verbis generaliſſimis *in omnibus, & per
omnia*, quæ nullum onus, & grauamen excludunt *l.* 1. *& ibi
omnes, ff. de legat.* 1. Surd. *conſ.* 412. *n.* 29. cum alijs ad pro-
poſitum adductis *in deciſ. verſ. minus, &* 2. *ſubſiſtit, &c.*
Nec refragatur teſtatorem declaraſſe, quænam eſſent one-
ra quibus ſubeſſe voluit inſtitutos, & ſubſtitutos inter ea
non appoſuiſſe onus inueſtiendi omnes fructus, quia ibi-
dem teſtator ſe non reſtrinxit ad ea onera, quæ expreſſit,
ſed retulit ſe ad ſuperius dicta, ibi, *Dichiara che oltre le
ſopradette ſono l'infraſcritte*, & ibi, *& di più à depoſitare
ſopra il Monte della Pietà ogn'anno ſcudi mille*, quæ de ſui
natura † ampliant, & includunt omnia onera præceden- 12
tia, ad tradita *in l. qui fundum* 40. *§. qui agrum, ff. de contr.
empt.* & dixit Rot. coram Card. Seraph. *deciſ.* 1396. *num.* 4.
Præ-

Digitized by Google

Præſertim cùm ſub appellatione grauaminis comprehendatur etiam onus inueſtimenti, ex quo omnia incommoda quæ proueniunt ex hæreditate dicuntur grauamina, & onera, *l. 3. ff. de tranſact.* ibi, *aut ſibi cauet. pro omnibus hereditarijs*, *l. pro herede*, *§. ſi quid*, *ff. de acquir. hered.* Rebuff. *in l. rei appellatio col. mihi 6. verſ. onera hereditaria*, *ff. de verb. ſignif.*

Reliqua, vel tolluntur ex deciſione, vel non egent alia reſponſione, præſertim quatenus ſpectant articulum manutentionis, cùm viſa ſint ſufficienter ſublata tam in præcedenti deciſione, quàm ex deductis per informantes pro Hieronymo.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

R. P. D. CARRILLO,

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Bononieñ Attentatorum.

Veneris 21. Februarij 1642.

ARGVMENTVM.

Attentatorum purgatio, vt legitimè dicatur facta, ad hoc vt in cauſa poſſit procedi, quando dicatur legitimè facta, cùm attentatorum purgatio benè dicatur facta, ſufficit reſtitutio rei in priſtinum ſtatum.

SVMMARIVM.

1 *Teſtis perſona, quando per inductionem fuit approbata, non poteſt ab eadem parte opponi aliqua exceptio perſonalis contra tales teſtes.*
2 *Interpretatio facienda eſt, vt teſtes reducantur ad concordiam.*
3 *De Attentatorum ſufficienti purgatione, quando dicatur conſtare.*
4 *Attentatorum purgatio, nihil aliud eſt, quàm reſtitutio rei, in priſtinum ſtatum.*
5 *Lucri deperditi non habetur ratio, quando conſiſtit in arbitrio tertij.*
6 *Ad Molendinum vnum, vel ad aliud ire, id ſtat in arbitrio eius, qui vult molere, & n. 6.*
7 *Quantitas damnorum, ſi non fuerit probata, prout probari debet, vt vlterius procedatur in cauſa attentatorum, quid ſufficiat.*
8 *Et quid in hoc ſit de ſtylo Rotæ, & n. 9.*
10 *Probationes, quæ non concludunt, tamquam irrelevantes non attenduntur.*
11 *Teſtes, quando deponunt non per rationes, ſed ex proprio iudicio, non releuant.*
12 *Valor vt probetur per teſtes, requiritur, vt ipſi reddant concludentem rationem, etiam non interrogati.*
13 *Sententijs latis poſt inhibitionem, vt ſatis dicantur purgata attentata ſat eſt de earum legitima renunciatione conſtare.*
14 *Expenſæ, facta in iudicio attentato, ſunt reficiendæ.*
15 *Quæ tamen expenſæ ſunt probandæ, alias non debentur.*
16 *Expenſæ factæ, poſtquam fuerunt commiſſa attentata ſunt reficiendæ, ſed quidem à die attentatorum, ſed non à die motæ litis.*

DECISIO LXXI.

Coram Reuerendiſſ. P. D. meo Merlino Decano ſub die 26. Iunij 1637. reſolutum fuit in hac cauſa conſtare de attentatis commiſſis ex parte Hieronymi Bauoſij ex triplici capite. Primò circa clauſuram viæ per quam Nappio, & alijs patebat acceſſus ad proprium prædium, ac Molendinum. Secundò circa inciſionem arborum in argine canalis Molendini exiſtentium. Tertiò, & vltimò, circa ſententias latas in partibus ad fauorem eiuſdem Bauoſij poſt inhibitionem A. C. vt in deciſione tunc extenſa, cuius vigore prolata quoque fuit ſententia attentatorum reuocatoria, à qua interpoſita appellatione, cauſaque mihi commiſſa, dum Bauoſius intendebat ad vlteriora procedere ſupponendo omnia attentata fuiſſe purgata, ſuperuenit ad inſtantiam Nappij reſcriptum ſignaturæ mandas procedi quidem ad vlteriora, ſed purgatis omnibus attentatis contra inhibitionem A. C. commiſſis. Quamobrem dubitaui an conſtet de ſufficienti purgatione attentatorum, & in hac tertia cauſæ poſitione fuit affirmatiuè reſponſum ex ſubſequentibus rationibus.

Nam quantum attinet ad clauſuram viæ, probant duo
teſtes, nempè ſecundus, & tertius ad inſtantiam eiuſdem
Nappij examinati, quod hodie via ipſa eſt aperta, adeò vt
per eam tranſire poſſint homines currus, & omnia, vt in
ſumm. Bauoſij num. 2. & quamuis alter ex dd. teſtibus ſit
intereſſatus in cauſa, † attamen cùm fuerit exaduerſo indu- 1
ctus, ex hoc approbata dicitur eius perſona, & propterea
nulla ab eadem parte aduerſa contra eum allegari poteſt ex-
ceptio perſonalis, *l. ſi quis teſtibus*, *C. de teſtib.* Surd. *conſ.*
390. *num.* 18. Mantic. *deciſ.* 274. *num.* 1. Rota *deciſ.* 201.
n. 10. *p.* 5. *recent.* Prout non aduerſantur cæteri teſtes de-
ponentes de via clauſa, quia † ad euitandam contrarieta- 2
tem hi intelligendi ſunt de tempore antecedenti, antequam
ſcilicet d. via aperiretur, alij verò teſtes de tempore ſucceſ-
ſiuo, Felin. *in cap. translat. n. 8. circa med. de conſtitut.* Ruin.
conſ. 130. *n.* 6. *lib.* 4. Rota *deciſ.* 351. *n.* 31. coram ſan. mem.
Greg. XV. repoſita itaque via † in priſtinum negari non 3
poteſt quin circa hoc conſtet de ſufficienti attentatorum
purgatione, quæ nil aliud eſt, quàm † reſtitutio rei in priſti- 4
num ſtatum, *cap. non ſolum de appellat. lib. 6.* Dec. *conſ.* 103.
n. 1. Lancell. *de attentat. p.* 3. *cap.* 29. *n.* 78. Buratt. *deciſ.*
356. *num.* 4.

Nec obſtat, quod reficienda ſint etiam damna paſſa oc-
caſione impedimenti d. viæ ob quod homines acceſſerunt ad
alia Molendina commodiora, & viciniora; quia vltra quod
lucri † ſic deperditi non habetur ratio; quando illud pendet, 5
pro vt hic, ex alterius arbitrio, cùm homines etiam ſi † via 6
fuiſſet aperta potuiſſent, quod maluiſſent Molendinum adi-
re, vt benè aduertit Bald. *in conſ.* 71. *n.* 4. *lib.* 1. & in puncto
Lancellott. *de attentat. p.* 3. *cap.* 31. *n.* 177. & 178. In om-
nem euentum ceſſat penitus † difficultas ex eo, quod quan- 7
titas horum damnorum non fuit exaduerſo liquidata prout
debuit ſtante depoſito vnius Iulij, vnà cum præfixione ter-
mini ad liquidandum facta vigore ſpecialis commiſſionis
iuxta ſtilum † Rotæ, de quo Seraph. *deciſ.* 655. *n.* 4. & *inter* 8
recent. deciſ. 431. *n.* 6. *p.* 1. & coram ſan. mem. Greg. XV.
in deciſ. 503. *n.* 1. *ibique adden. n.* 6. & coram Buratt. *deciſ.*
646. *n.* 3. *verſ. vel obtineat*, quidquid ſit quando † dicta 9
commiſſio ſpecialis non fuit obtenta, in quibus terminis pro-
cedunt deciſiones exaduerſo allegatæ.

Quo verò ad inciſionem arborum (omiſſo pro nunc an 10
ſit ſufficienter probata, † cùm probationes ſuper ea allatæ
non videantur concludere) ſaltem certum eſt non fuiſſe
liquidatum aſſertum damnum hoc eſt arborum valorem, &
quantitatem annui fructus, ſolus enim primus teſtis ſuper
ſexto deponit de annuo redditu ſcut. 25. & quartus ſuper
eodem dicit de redditu duarum corbarum glandæ pro quali-
bet arbore, ſed vterque deponit de proprio iudicio ibi, *à* 11
mio giudicio, ideòque valorem non probat Rota *deciſ.* 742.
num. 4. *in fin. part.* 2. *recent.* & *deciſ.* 272. *num.* 20. *part.* 5.
adhunc enim effectum requiritur, vt teſtes reddant ratio-
nem concludentem † ſui dicti etiam non interrogati, Rimin. 12
ſen. *conſ.* 138. *num.* 31. Caſſad. *deciſ.* 19. *num.* 3. *ſuper re-*
gul. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 461. *num.* 25. Rota coram
ſan. mem. Gregor. XV. *in deciſ.* 379. *num.* 3. & *deciſ.* 573.
num. 11.

Quoad denique ſententias latas poſt inhibitionem ſatis
dicitur purgatum † attentatum per earum legitimam re- 13
nunciationem, Lancellott. *de attentat. part.* 3. *de attent.*
purgat. cap. 29. *num.* 25. & *ſeqq.* Acchill. *deciſ.* 23. *num.* 1.
de appellat. Caual. *deciſ.* 138. *n.* 1. Gregor. XV. *deciſ.* 486.
num. 1. Buratt. *deciſ.* 126. *num.* 3. & quamuis † reficiendæ 14
ſint etiam expenſæ factæ in eo iudicio, Gail. *pract. obſeruat.*
lib. 1. *obſeruat.* 146. *num.* 11. Caputaq. *deciſ.* 56. *part.* 1.
Buratt. *deciſ.* 356. *n.* 5. Attamen in præſenti nulla datur li-
quidatio expenſarum factarum poſt † commiſſa attentata, 15
ſeu eorum occaſione, & eæ quæ continentur in liſta exad-
uerſo data non ſunt tales, & ideò non ſunt habendæ in
conſideratione, quia in his caſibus ſolùm reficiendæ ſunt ex-
penſæ factæ † poſt attentata, & eorum occaſione, non au- 16
tem à die motæ litis, vt declarauit Rota coram bon. mem.
Coccino *in deciſ.* 371. *n.* 4. *inter eius impreſſ.*

Et ſic deciſum vtraque, &c.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſtea Epiſcopo Terracineñ.

Bononieñ Cenſus.

Veneris 21. Februarij 1641.

ARGVMENTVM.

Aſſociatio vigore pacti precarij quando intret aduerſus fideiuſſorem Cenſus. Cenſus, quando fuit appoſitus ſuper fundo non libero, ad quid agere poterit cenſuarius.

SVMMARIVM.

1 *Aſſociatio vigore pacti precarij, intrat ſuper fundo fideiuſſoris poſſeſſo poſt obligationem.*
2 *Aſſociatio competit etiam contra ſingulares poſſeſſores.*
3 *Poſſeſſio transfertur ex conſtituto, nulla habita ratione, quod ex poſt facto, ille cuius nomine conſtituitur deſierit ex toto poſſidere, & n. 3.*
4 *Aſſociatio non poteſt concedi vltra debitum.*
5 *Perpetuitas debet intelligi ſecundum ſubiectam materiam.*
6 *Cenſus, quando fuit impoſitus, ſuper fundo non libero, ſed fideicommiſſo ſubiecto, tunc cenſuario competit actio tam ad fructus cenſus, loco damnorum, & intereſſe.*
7 *Quàm ad repetendum pretium, & ſortem principalem, & iam ante euictionem, ante vllas moleſtias, vt res liberè tradatur.*
8 *Obligatio fideiuſſoris in materia cenſus, ſecundum formam prouiſionum Bononien. importat, quod res liberè tradatur.*
9 *Citatio ſimplex nullum gradum probationis facit.*
10 *Sententia ſine actis probat factum ſecutum.*
11 *Sententia aliud eſt, quod deducatur ad illam exequendam, & aliud ad aliquid probandum.*
12 *In Facto ea, quæ non ſubſiſtunt, non releuant.*
13 *Veriſimile, quod non eſt attendi non debet.*

DECISIO LXXII.

HIppolytus Elephantuccins 3. Inlij 1606. ſuper eius prędio terræ tornaturarum 225. poſito in villa Medeſani impoſuit annuum perpetuum cenſum librarum 280. quem vendidit Balthaſari de Luparis pro pretio librarum 4000. bononenorum, aſſerendo dictum prædinm ad ſe ipſum liberè, & pleno iure ſpectare, nec eſſe alicui fideicommiſſo purificato, aut purificando ſubiectum, nec alicui reſtitutioni, aut caducitati obnoxium, promittendo ſoluere fructus debitis temporibus, dictumque cenſum, & prædium cenſuatum perpetuo deſendere, & manutenere, ac poſſeſſionem vacuam tradete. Alias teneri vnluit ad omnia damna, & intereſſe, & de euictione in forma. Ad hæc omnia ſe obligauit in forma Cameræ Apnſtolicæ pro dicto Hippolyto Cæſar de Caitis vti principalis principaliter, & inſolidum, obligando omnia ſua bona præſentia, & futura cum pactis pignorum, & precarij ſecundum formam prouiſionum Bononiæ. Ceſſante Elephantuccio in ſolutione fructuum dicti cenſus, ad inſtantiam hæredum prædicti Balthaſaris de Luparis coram Auditore generali Bononiæ, fuit intentatum iudicium immiſſionis in Saluiannin poſſeſſione fundi cenſuati, ſed quia non potuerunt obtinere, ex quo ſe oppoſuit Octauianus Ioſeph de Elephantucijs, probando dictum prædium Medeſani eſſe ſubiectum fideicommiſſo q. Annibalis, & q. M. Antonij ſenioris de Elephantuccijs, eique tanquam fideicommiſſario aſſignatum fuiſſe, in vim ſupradictorum fideicommiſſorum, & ſententiæ ſeparationis bonorum, introdnxerunt iudicium aſſociationis bonorum coram eodem Auditore generali Bononiæ contra Carolum Elephantuccium poſſeſſorem prædij exiſteotis in communi S. Ioannis in Triario, ſpectañ de tempore obligationis ad dictum Cæſarem Caitum fideinſſorem, à quo obtinuerunt ſententiam fauorabilem, deinde confirmatam in Rota Bononiæ, quæ cùm fuerit in tertia inſtantia moderata per Auditorem Eminentiſſimi Cardinalis Legati, habito recurſu ad Signaturam, & cauſa mihi commiſſa fuit dubitatum in Rota, An competat petita aſſociatio ad ſupradictum prædium S. Ioannis hodie poſſeſſum per Carolum Elephantuccium, & olim per dictum Caitum fideiuſſorem. Et affirmatiuè fuit reſolutum, quia conſtat de extremis requiſitis in hoc iudicio, tam ex inſtrumento impoſitionis cenſus, quàm ex aſſignatione facta à Caito 4. Iulij 1608. omnium bonorum in fauorem creditorum rationis bancariæ, inter quæ legitur deſcriptum prædium S. Ioannis, de quo agitur, & ex venditione dicti prædij facta Carolo de Elephantucijs per Carolum de Barzellinis vti procuratorem Comitum Odoardi, Ouidij, Gregorij, & Floriani de Barzellinis, ad quos ſpectabat vigore emptionis per Iulium Cæſarem de Barzellinis factæ à diuerſis creditoribus olim Cæſaris Caiti, quibus per aſſumptos, & capita creditorum dicti Caiti, in ſolutum, & pro eorum reſpectiuè creditis aſſignatum fuerat. Et quamuis in ſupradicta aſſignatione facta creditoribus, nulli exprimantur confines, attamen ex aſſertione facta à Carolo de Elephantuccijs, quando emit prædium, quod venditoribus fuerat aſſignatum per aſſumptos creditorum Caiti, reſultat propria confeſſio, quod prædium fuerit aſſignatum per Cæſarem creditoribus, & ſic identitatis, qua non datur maior probatio. Vnde cùm ex ſententia lata ad fauorem Octauiani Ioſephi ſuper ſeparatione dicti prædij, & aliorum bonorum ſubiectorum fideicommiſſo, appareat prædium cenſuatum non eſſe liberum, ſed ſubiectum fideicommiſſo, & hæredes Lupari fuiſſe impeditos in exactione fructuum cenſus, factus eſt locus obligationi Caiti fideiuſſoris, & intrat aſſo-
ciatio ſi vigore pacti precarij † ſuper prædio S. Ioannis poſ- 1
ſeſſo à dicto Caito poſt obligationem, iuxta tradita per
Bart. *in l. 3. num. 19. verſ. & prædicta vera, & n. 25. ſed pone, C. de pignor.* contra Carolum de Elephantuccijs ab eo
ex ſupradictis cauſam habentem cùm competat etiam
† contra ſingulares poſſeſſores, vt concludit Bart. *vbi ſupra,* 2
quem omnes ibi ſequuntur. Et hoc, ratione poſſeſſionis
tranſlatæ ex conſtituto, Ruin. *conſ. 127. n. 1. lib. 5.* nulla
habita ratione, quod ex poſt facto ille, cuius † nomine con- 3
ſtituitur; deſierit ex toto poſſidere, Socc. ſen. *conſ. 82. n. 8. vol. 3.* Alex. *conſ. 85. ſub n. 5. lib. 6.* Afflict. *deciſ. 326.* Rota coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ. 49. n. 1. 6. & 7. & in recent. deciſ. 587. n. 4. p. 3.* & ita paſſim.

Nec facit, quod Cæſar Caitus non fideiuſſerit ſimpliciter, ſed limitatè pro ſolutionibus debendis in annis nouem
proximè futuris inchoañ à die 3. Iulij 1606. qua fuit impoſi-
tus cenſus, & vt ſequitur finien & non vltra, & † propre- 4
rea non poſſit dari aſſociatio, niſi pro fructibus decurſis, & non ſolutis intra tempus dicti nouennij, iuxta diſpoſitionem *text. in l. ſi fideiuſſor. §. vltim. ff. mand. vbi gloſ. & Doct. & in l. penult. §. ex duob. C. de fideiuſſor.* non obſtantibus verbis ſubſequentibus perpetuitatem denotantibus pro
manutentione eiuſdem cenſus, cùm quoad ipſum Cai-
tum fideiuſſorem, iſta † perpetuitas debeat intelligi iuxta 5
ſubiectam materiam, & ſic durante dicto nouennio, & non vltra, *gloſ. in l. & in perpetuum, ff. de procur.* cum allegatis per Rotam *deciſ. 15. num. 18. part. 7. recent.* Quia Caitus in inſtrumento impoſitionis cenſus duas fecit diſtinctas obligationes. Alteram pro ſolutione fructuum cenſus, quam limitauit ad nouennium, & in hac procedunt ſupra deducta. Alteram, cenſum fore, & eſſe bonum, & pro tali perpetuo manutenere, & ad generalem, & perpetuam defenſionem cenſus, & bonorum cenſuatorum, cum pactis vacuæ poſſeſſionis tradendæ, & manutenendæ, & ſuſceptionis litis, & quemadmodum Hippolytus impoſitor cenſus diſtinctè, & ampliatiuè per verba. Promiſit inſuper dictus D. Hippolytus dictum cenſum fore, & eſſe bonum. Ita pariter Cæſar fideiuſſor repetendo verba ad generalem, ac perpetuam defenſionem bonorum cenſuatorum, & cum dicto pleno pacto ſuſceptionis litis, &c. vti principalis, & inſolidum acceſſit, & conſequenter iſta promiſſio habens in ventre verba repugnantia temporalitati, non poteſt ad tempus nouennij coarctari, & ſicut eſt perpetua in impoſitore cenſus, ita & in fideiuſſore obligato repetitis eiſdem verbis perpetuitatis; Et hunc intellectum ſuadet aliud pactum appoſitum in inſtrumento impoſitionis cenſus, quod poſſet agi pro fructibus cenſus contra omnes, & ſingulos bona cenſuata poſſidentes, & quod infra nouem annos, aut in fine, teneatur idem Hippolytus, prout promiſit, renouare cedulam bancariam, vel præſtare aliam idoneam cautionem, firma tamen ſemper remanente eiuſdem Cæſaris obligatione ad defenſionem genera-

Digitized by Google

neralecenſus, & bonorum cenſuatorum ; Et propterea
cùm tot dicantur obligationes, quot ſunt pacta, non poteſt
dici, quod dicta obligatio facta in perpetuum reſtringatur ad
tempus nouennij, ad quod eſt limitata promiſſio fructuum.

Cùm igitur pateat ex prędictis prędium ſuper quo fuit im-
poſitus cenſus, non eſſe liberum, ſed fideicommiſſo ſubio-
ctum, ſupradictis hæredibus Balthaſaris competit actio,
6 † tam ad fructus cenſus loco damnorum, & intereſſe pro-
miſſorum, Seraph. *deciſ.* 383. *num.* 6. *& deciſ.* 787. *num.* 4.
5. *& per tot. & in Romana Cenſus* 19. *Februarij* 1618. *coram
bon. mem. Vbaldo*, penes Cenc. *de cenſibus poſt addition. de-
ciſ.* 66. *num.* 12. quam ad repetendum pretium, & ſortem
7 † principalem, & iam ante euictionem, & ante vllas mo-
leſtias, vt res liberè tradatur Surd. *conſ.* 13. *n.* 16. *conſ.* 36.
num. 23. *lib.* 1. Giouagn. *conſ.* 98. *num.* 15. *lib.* 1. cum alijs
pluribus allegatis per Rotam *in Bononien. Cenſus* 20. *Martij*
1600. *coram Penia*, penes Cenc. *de cenſib. deciſ.* 46. *num.* 1.
8 *& ſeqq.* vbi in fine, quod † obligatio fideiuſſoris ſecundum
formam prouiſionum Bononieñ importat, quod bona tra-
dantur libera.

Minus releuat, quod non conſtet de fideicommiſſo ex in-
hibitione, & ex dicta ſententia, cuius vigore prædium cen-
ſuatum, fuit aſſignatum Octauiano Ioſepho, cùm reſpectu
9 inhibitionis, † illa reſoluatur in ſimplicem citationem,
quæ nullum facit gradum probationis, & reſpectu ſenten-
tiæ illa fuerit inter alios lata, neque probet ſine actis, præ-
10 ſertim vti lata de recenti. Quia dicta ſententia † ſine
actis probat factum ſequutum, & ſic quod fundus cenſua-
tus fuit ſeparatus ab hæreditate Hippolyti, & applicatus
dicto Octauiano Ioſepho fideicommiſſario, & cum ſit lata
ab exequutore ſuper ſtatu hæreditatis contra omnes credi-
tores Hippolyti Elephantuccij, inter quos extat Octauia-
nus Ioſephus, ſitque exequutioni demandata 15. ab hinc
11 annis † probare contra omnes quemadmodum fuit reſolu-
tum coram me *in Romana Cenſus* 1. *Martij* 1641. *& alias
ſæpius*, & præſertim cùm dicta ſententia non deducatur ad
effectum illam exequendi, ſed ad probandum, vt tenuit
Rota coram Mantic. *deciſ.* 350. *num.* 9. *& in Florentina pe-
cuniaria* 21. *Iunij* 1621. *coram bon. mem. Vbaldo*, *& deciſ.*
296. *n.* 4. *p.* 5. *recent.*

12 Demum non ſubſiſtit in facto, quod Carolus Elephan-
tuccius ſoluerit pretium anterioribus creditoribus Cæſaris
Caiti fideiuſſoris, nec minus iuſtificatur, quod acquiſiuerit
iura anteriorum creditorum: Nam ſi hoc eſſet non permi-
13 ſiſſet † contra ipſum ſuper huiuſmodi aſſociatione ferri ſu-
pradictas tres ſententias de partibus.

Et ita vtraque parte informante Domini cenſuerunt aſſo-
ciationem competere.

R. P. D. PANZIROLO,

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Elboreñ Iuriſconferendi.

Veneris 8. *Martij* 1642.

ARGVMENTVM.

Concordiæ inter partes initæ, & maximè ſi conſtet de aliqua obſeruantia, dignum, & iuſtum eſt, vt ſeruentur. Præſentatio facta lite pendente, an dicatur attentata, & quid ſi fuerit declaratum ad præſentantem non competere tale ius, an veri patroni poſſint remoueri iam præſentatum, & alia &c.

SVMMARIVM.

1 *Concordia inita inter partes ſunt ſeruanda.*
2 *Et hoc maximè, ſi conſtet de earum obſeruantia.*
3 *Teſtes deponentes de certa ſcientia, & per viſum ſenſus ſatis probant.*
4 *Patronus poteſt defendere iuſpatronatus ſuæ Eccleſiæ abſque alio mandato.*
5 *Magnus Magiſter conſideratur vti caput Religionis Hieroſolymitani, & alij officiales, ſunt tamquam membra.*
6 *Præſentationes ſunt fructus iuriſpatronatus.*
7 *Fructus percepti poſt motam litem, tanquam percepti à malè fidei poſſeſſore ſunt reſtituendi.*
8 *Fructus beneficij percipi non poſſunt, niſi per remotionem beneficiati.*

9 *Præſentatio facta ab exiſtenti in quaſi poſſeſſione præſentandi, an irritetur, ſi fuerit facta poſt motam litem.*
10 *Et quid ſi fuerit lata prima, & ſecunda ſententia contra eum.*
11 *Attentans condemnatur ad reſtitutionem fructuum perceptorum.*
12 *Et quid an condemnari poſſit ad fructus conſumptos.*
13 *In Actibus geſtis poſt litem motam, ceſſat bona fides, & hoc eſt indubitatum, & n.* 14.
15 *Fructus conſumpti non veniunt reſtituendi.*
16 *Actus geſti contra formam concordiæ ſunt reuocandi, & maximè, vt hic, & n.* 17.
18 *Sententia non debet carere ſuo debito effectu.*
19 *In Sententijs quando non poſſit aliqua difformitas conſiderari, ita vt executioni veniant demandandæ.*
20 *Nullitates, quando ſunt ſanatæ non obſtant, & num.* 21.
22 *Commiſſioni à parte obtentæ dicitur renunciatum, dum ipſa non citauit ad dicendum contra commiſſionem.*
23 *Commiſſio obtenta à parte, non per hoc efficitur communis cum altera parte, ſi fuerit citata ad terminos ſubſtantiales.*
24 *Per Citationem ad terminos ſubſtantiales, non ſuppletur defectus alicuius citationis, ſi fuerit omiſſa, niſi quando nihil fuit de nouo productum.*
25 *Commiſſio, quando eſt dependens à prima, non requiritur citatio ad dicendum contra.*
26 *Deciſio Card. Seraph.* 1327. *quo caſu loquatur.*
27 *Commiſſio ſanatoria nullitatum, parti eſt omninò ſuperflua dum non adſunt nullitates.*
28 *Gratia emanata motu proprio, alicui non debet nocere.*
29 *Sententia lata nemini inſtante, an ſit nulla.*

DECISIO LXXIII.

CVm ſcribentes pro Reuerendiſſimo D. Archiepiſcopo
Elborenſi non acquieſcerent deciſioni coram me ema-
natæ die 5. Decembris ſuperioris anni, * in qua firmatum
fuit, conſtare de tribus conformibus latis ad fauorem Re-
ligionis de Auis, eaſque vti validas, ac inſtas eſſe exe-
cutioni demandandas. Hodie propoſui cauſam, an eſſet
ſtandum, vel recedendum à deciſis; Et in reſolutis eſſe
perſiſtendum Domini reſponderunt ex fundamentis in alia
latè deductis, quæ firmiter ſubſiſtere viſa fuerunt. Siqui-
dem ex concordijs celebratis de annis 1293. & 1317. inter
Epiſcopos, & Religionem de Auis, ac debitæ exequutioni
demandatis, clarè apparere viſum eſt de Iure præſentandi
ipſius Religionis ad beneficia iſtius Eccleſiæ de Coruche;
quæ † concordiæ omninò ſunt attendendæ, iuxta diſpoſi- 1
ta *in cap. contingit de tranſact.* vbi DD. Aym. *conſ.* 42. *n.* 4.
Rota *deciſ.* 503. *num.* 2. *part.* 1. *diuerſ.* Quod autem
conſtet de illarum obſeruantia viſum † eſt patere tam ex 2
duodecim actibus poſitiuis in præterita pro parte Reli-
gionis adductis in verſ. quod autem ſententiæ, quàm
ex teſtibus deponentibus de certa ſcientia per ſenſum vi-
ſus de præſentationibus antiquitus factis ad hæc beneficia
à priore, & Beneficiatis: qui actus, ac teſtium depoſitio-
nes † fuerunt etiam ponderati in hac cauſa coram R. P. D. 3
meo Carillo, vt in eius deciſione emanata ſub die 1. Iunij
1640. verſ. prætęrea dixerunt Domini.

Nec releuat, quod ſententia R. P. D. mei Carilli dicatur
iniuſta, ex quo concordia inita inter Archiepiſcopos, &
Religionem concedat Ius præſentandi Priori, ac Benefi-
ciatis, non autem Magno Magiſtro, ac Religioni, ac
proinde idem Magnus Magiſter, & Religio non potuerint
per eam reintegrari. Quia cùm Religio ſit Patrona Eccle-
ſiæ, & Beneficiatorum, in ea exiſtentium, & concordia
fuerit inita per Religionem abſque interuentu Beneficiato-
rum, ſicut potuit ipſa Religio defendere Ius ſuum, & Bene-
ficiatorum etiam abſque ipſorum mandato, † ex quo Patro- 4
nus poteſt defendere Iuſpatronatus ſuæ Eccleſiæ, *cap. ſigni-
ficauerunt de except.* vbi loquitur de electoribus, qui poſſunt
appellare pro electo, *cap.* 2. *vbi gloſſ. verb. inter erat, vt lit.
pend. in* 6. Abb. *in cap. dudum il* 2. *in* 4. *notab. de elect.* Pa-
riſ. *conſ.* 47. *num.* 44. *lib.* 4. Roch. *de Iurepatron. in verbo
Ius num.* 6. *verſ. an autem Patronus*, & fuit reſolutum *in
Pampilonen. Abbatia de Sarguella* 5. *Iunij* 1570. *coram Cle-
mente VIII.* Ita viſa eſt debuiſſe per ſententiam reintegrari

vnà cum ipſis Beneficiatis, ex quo Ius ipſius Religionis, &
Magni Magiſtri, qui eſt Patronus, dicitur indiuiduum, &
ſententia lata ad fauorem vnius ex ipſius virtualiter inclu-
dit fauorem, ac ponit in tuto Ius alterius, cùm tam ipſa
5 † Religio, quam Magnus Magiſter conſiderentur vti ca-
put Ordinis de Auis, Prior verò, & Beneficiati tanquam
membra iſtius corporis, vt latè tradit Rodriquez *queſt. re-
gul. tit. 4. cap. 7. num. 1. tom. 4. & fuit comprobatum in alia.*

Minus facit, quod cùm dicta ſententia mandet eijci D.
Archiepiſcopum, & ab eo cauſam habentes, inter iſtos
comprehendi dicantur etiam Beneficiati, & propterea
nullo pacto poſſit dici alijs ſententijs conformis; fuit enim
reſponſum, quod quatenus ſub his verbis comprehendan-
tur Beneficiati, adhuc omnes tres ſententiæ dicuntur con-
formes, tum quia etiam in prima ſententia Beneficiati fue-
runt amoti, dum præcipit Beneficiatos à Religione præ-
ſentandos debere reſtitui ad Ius, & antiquiſſimam poſſeſ-
ſionem in qua ſemper ſteterunt, per quæ verba decernitur
amotio illorum Beneficiatorum, qui ab Archiepiſcopis poſt
dictam primam ſententiam vti de liberis fuerunt prouiſi.
6 Tum quia † cùm præſentationes ſint fructus Iuriſpatrona-
tus, *c. conſultionibus de Iurepatron. gloſ. vltim. in cap. cum
Bertoldus de re iudic.* Rot. *deciſ. 7. de Iurepatron. in nou.*
Caſſad. *deciſ. 7. num. 15. de cauſ. poſſ. & propr.* Seraphin.
7 *deciſ. 456. num. 3.* Et fructus percepti † poſt litem motam
tanquam percepti à malæ fidei poſſeſſore ſint reſtituendi
Io: Faber. *ſuper inſt. de interd. §. retinendæ num. 14. verſ.
idem fructus*, Put. *deciſ. 61. in fin. lib. 3. & in recent. part. 1.
deciſ. 317. num. 2.* cum alijs in præterita allegatis, Benefi-
ciati ab Archiepiſcopo prouiſi poſt dictam ſententiam la-
tam veniunt amouendi, cùm alias Religio non poſſit huiuſ-
8 modi fructus conſequi, † quàm per remotionem Beneficia-
torum, vt in puncto tradit Abb. *in d. cap. conſultationibus
num. 4. de Iurepatron.* Collationes enim, quæ reperiun-
tur factæ ab Ordinatijs ante litem motam, licet non
irritentur, ex quo factæ fuerunt ab exiſtente in quaſi poſ-
ſeſſione præſentandi, attamen hæc regula procedit qua-
9 tenus † collationes factæ ſint ante motam litem, non au-
tem poſt litem motam, & poſtquam prodijt prima, ac ſe-
cunda ſententia canonizatoriæ Iuriſpatronatus, hoc enim
caſu licet ſic vt ſupra prouiſi maneant in poſſeſſione vſque
10 † ad terminationem litis, attamen poſt illius finem debent
remoueri ad hoc, vt fructus Iuriſpatronatus Patrono
reſtituantur, vt docet Abb. *in d. cap. conſultationibus
num. 3. & 4. de Iurepatron.* Rip. *in tit. de cauſ. poſſ. &
propr. reſp. 1. num. 4. & 5.* Rot. *deciſ. 435. num. 2. par. 2.
recent.*

Et quamuis pro parte D. Archiepiſcopi fuerit replica-
tum, quod licet in profanis percipientes fructus lite pen-
11 dente condemnari poſſint poſt rem iudicatam ad † illorum
reſtitutionem, non tamen condemnari poſſunt ad fructus
conſumptos, vt ſunt prouiſiones, vt per Garz. *de benef.
12 part. 5. cap. 5. num. 54.* Sed † ſolùm ad eorum æſtimatio-
nem, quæ non cadit in dictis prouiſionibus, vt per eun-
dem Garz. *n. 11.* & idem tenuit Mareſc. *var. reſolut. lib. 1.
cap. 55. num. 66. & 67.* Attamen Domini replicabant, hoc
debere intelligi non indiſtinctè de quibuſcumque colla-
tionibus factis ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſen-
13 tandi † ſed quatenus iſti de tempore collationis reperian-
tur in bona fide, quæ tamen bona fides penitus deficit in
collationibus, de quibus agitur, cùm factæ fuerint lite
pendente, & poſt rem iudicatam duarum conformium
in partibus latarum contra Archiepiſcopos, vt ſupra di-
ctum eſt. Et contra hanc limitationem, neque in prima,
14 † neque in hac ſecunda cauſæ propoſitione aliqua ratio, vel
authoritas adducta fuit.

Nec Dominis viſum eſt ſubſiſtere, quod prouiſiones fa-
15 ctæ ab Archiepiſcopis dicantur † fructus conſumpti, itaut
non veniant amplius reſtituendi, quia dum Religio eſt re-
ſtituta ad Ius præſentandi, poteſt præſentando, fructus
16 † Iuriſpatronatus percipere, & ſic quoad ipſam fructus Iu-
riſpatronatus non dicuntur conſumpti, ſed adhuc extare
tanquam pendentes.

Vltra quod animaduerſum fuit, quod hic non agitur ſo-
lùm de amouendis Beneficiatis intruſis contra formam con-
17 cordiæ, & contra tenorem ſententiarum de † partibus, ſed
etiam de introducendis, Beneficiatis legitimè prouiſis ad
Ius, & poſſeſſionem præſentandi tanquam veris Patro-
nis, prout diſponitur, & ordinatur in omnibus tribus
ſententijs quod aliter fieri non poteſt, vt ſupradictum eſt,
quàm amouendo Beneficiatos intruſos, vt illi, qui de
nouo fuerint prouiſi ad præſentationem Prioris Eccleſiæ,
in quo conſeruatur totum Ius præſentandi tanquam indiui-
duum, reſtituantur tam ipſi, quam Religio † ad ſuum 18
Ius, & poſſeſſionem. Aliter enim eſſet verum dicere,
quod ſententiæ carerent effectu, & concordia, ad cuius
obſeruantiam Archiepiſcopus per eas obligatur, non dice-
retur obſeruari ex parte illius, prout ex parte Religionis
abſque interruptione fuit ſemper vſque adhuc obſeruata.

Et in omnem caſum, vt in alia dicebatur, iſta prætenſa
difformitas in his ſententijs poſſet tantummodo conſiderari
reſpectu Beneficiatorum, an ſcilicet eorum prouiſiones
factæ poſt duas ſententias ſint irritandæ, ſed reſpectu D.
Archiepiſcopi articulus viſus eſt penitus carere omni difficul-
tate, cùm omnes tres ſententiæ ſint canonizatoriæ Iuris con-
ferendi ad fauorem Religionis contra † D. Archiepiſcopum, 19
itaut contra ipſum ſint omninò conformes, & propterea
debitæ executioni demandandæ, Couar. *pract. quæſt. cap.
25. num. 6.* Cocc. *deciſ. 108. num. 1. & 2.* Buratt. *deciſ.
567. num. 10.*

Minus viſum eſt releuare, quod R. P. D. meus Carillus
debebat pronunciare, prout in prima, ſtante Commiſ-
ſione directa bon. mem. Manzanedo cum reſcripto, quod
procederet tanquam in prima: Quia ſicut in alia latè reſ-
ponſum fuit, ex † quo D. Archiepiſcopus opponebat con- 20
tra ſententias de partibus aliquas nullitates, pro parte Re-
ligionis porrecta fuit commiſſio, vt Rota procederet reie-
ctis prætenſis nullitatibus: verùm cùm poſtea Rota per plu-
res deciſiones firmaſſet aſſertas nullitates non adeſſe, licet
antecedenter emanaſſet Commiſſio cum reſcripto, † quod 21
procederetur, prout in prima, attamen Religio d. Com-
miſſione noluit amplius vti, cùm ſublatis per Rotam nul-
litatibus, Commiſſio eſſet ſuperuacanea, & ideò per non
citationem partis ad dicendum contra † manifeſte dictæ 22
Commiſſioni renunciaſſe, dicitur Hoſt. *in cap. ex conque-
ſtione num. 6. de reſtit. ſpoliat.* quem omnes ſcribentes ſe-
quuntur Rota *in Salamantina penſionis coram Bubalo im-
preſſa* poſt Marcheſ. *de commiſſ. lib. 1. pag. 172.* Caual. *de-
ciſ. 590. num. 5.* Neque ex eo quod D. Archiepiſcopus fue-
rit citatus ad terminos † ſubſtantiales, dicta Commiſſio 23
fuit effecta communis, quia per dictam citationem ſanan-
tur quidem termini ſubſtantiales per illorum reiterationem,
vt per Caputaq. *deciſ. 149. num. 7. part. 3.* Non tamen
ſuppletur defectus alicuius citationis; † ſi illa fuerit omiſſa, 24
niſi quando nihil fuerit de nouo productum, vt tenuit Rota
in Taurinen. Decimarum impreſſa apud Marcheſ. *par. 2. fol.
533. num. 6.*

Nec viſa eſt attendenda replicatio, quod cum iſta Com-
miſſio eſſet dependens † à prima non requirebatur citatio 25
ad dicendum contra per ea, quæ dixit Rot. apud Seraphin.
deciſ. 1327. Quia vt in alia iam animaduerſum fuit, vltra
quod in caſu Seraphini ille, † qui commiſſionem impetra- 26
uerat ea vſus fuerat, vt patet legenti *ſub num. 4.* Reſponſum
fuit, quod Commiſſio Sanatoria nullitatum, quoad merita
cauſæ habetur penitus pro noua, itaut impetrans quatenus
velit poſſit ea † non vti, prout noluit vti in hac cauſa in 27
qua ſtantibus reſolutionibus Rotæ, quod nullæ adeſſent
nullitates, Commiſſio erat impetranti omninò ſuperflua,
& potius quodammodo præiudicialis, adeò vt adfuerit cau-
ſa, cur pars ea vti noluerit.

Præterea ponderatum fuit, quod huiuſmodi reſcri-
ptum non fuit petitum per Religionem, ſed additum
à Papa motu proprio, quo caſu inuita Religione † non 28
potuit fieri commune, nec illi nocere, ita Purpur. in
addit. ad Iaſ. *in l. ſi quis iniquum littera A. ff. quod quiſque
Iur.* prout etiam idem text. ſummatur à Bart. *in princ.* An-
gel. *in princ. verſ. niſi litteris*, Odofred. *verſ. ſed ſi Im-
perator vltra concedit*, Alex. pariter *in princ. ver. ſed pro-
prio motu Superioris*, Alberic. *num. 1. verſ. vel proprio*,
Caſtr. *num. 1.*

Nec releuant duæ nullitates iterùm in hac diſputatione
allegatæ, Prima ſcilicet ex defectu mandati Religionis in
perſona Ferdinandi Borralho, qui dicitur obtinuiſſe
coram ſecundo Iudice concludi in cauſa; Altera verò,
† quod prima ſententia fuerit lata nemine inſtante. Quia 29
his duabus prætenſis nullitatibus fuit in indiuiduo reſpon-
ſum per duas deciſiones, tam coram Corduba 3. *Februarij
1599. in verſ. tertia ex defectu, & verſ. quarta ex defectu*,
quam coram Manzan. *ſub die 7. Februarij 1618. verſ. quar-
ta verò cum duob. ſeqq.*

Reli-

Digitized by Google

Reliqua verò, quæ in hac vltima propoſitione fuerunt deducta, Domini putarunt penitus ſublata remanſiſſe in alia, ita vt non egerent aliâ reſponſione.

Et ita parte vtraque, &c.

Deciſio iſta emanata ſub 5. Martij 1640. coram eodem bon. mem. Card. Panzirolo eſt ſupra in præcedenti part. deciſ. 264.

Deciſiones tres in hac eadem cauſa emanata ſub diebus 1. Martij 1638. & 1. Iunij, & 4. Iulij 1640. coram R. P. D. Carillo ſunt eadem parte deciſ. 15.

R. P. D. BICHIO.

Firmana Pecuniaria.

Veneris 14. Martij 1642.

ARGVMENTVM.

In Iudicio repetitionis indebiti, actor debet ita clarè, & concludenter ſuam fundare intentionem, vt nec quidem ſola in contrarium poſſibilitas adeſſe poſſit, cùm illa in hac materia ſit ſufficiens pro abſolutione obtinenda; hinc plura de ſolutione ſcilicet in quam cauſam vadat, & quod præſumatur facta de eo, de quo fuit facta conuentio.

SVMMARIVM.

1 *Ceſſionarius non poteſt vti iuribus ceſſis contra cedentem ſtante clauſula, quod contra illum retorqueri non valeant.*

2 *Soluens præſumitur ſoluere potius in cauſam debiti ad quod tenebatur, quam illius in quo obligatus non erat.*

3 *Indebitum qui recepit non tenetur probare pecuniam fuiſſe debitam, ſed qui repetit plenè, & concludenter probare tenetur illam fuiſſe indebitam.*

4 *Reus licet inſteterit pro ſua probatione facienda non per hoc dicitur releuaſſe actorem ab onere probandi.*

5 *Soluere ſibi met ipſi an quis poſſit.*

6 *Solutio, & receptio cadunt in debitum prius maturatum licet tempore ſolutionis, & receptionis vtriuſque debiti dies aduenerit.*

7 *Solutio præſumitur facta de eo frumento, de quo fuit facta conuentio.*

Præſumptio præſumptionis non datur, num. 7.

8 *Expreſſo æquipollet, quod ex verbis colligitur.*

9 *Decretum conditionale nihil ponit in eſſe non purificata conditione.*

10 *Indebiti in iudicio ſola poſſibilitas ſufficit ad excludendum actorem, à repetitione.*

11 *Adminicula, & coniectura, vel ab alijs adminiculis, & coniecturis eliduntur, vel ſaltem redduntur æquiuoca, & inſufficientia.*

DECISIO LXXIV.

PLacuerunt Dominis fundamenta * deciſionis emiſsæ ſub die 29. Nouembris 1639. coram bon. mem. Merlino, in qua firmatum fuit quod Saninus non poteſt repetere à Ciuitate Firmi ſcut. 1814. quæ illi ſoluit tanquam fideiuſſor Bentiuoli depoſitarij Annonæ pro pretio rubrorum frumenti 220. circiter in quibus Bentiuolus remanſit debitor.

Ciuitas enim habet intentionem fundatam in Inſtrumento fideiuſſionis factæ à Sanino, necnon in liquidatione crediti contra Bentiuolum, & cum pecunias in eam cauſam ſimpliciter receperit, & bona fide conſumpſerit, nec reſtituere aliquo caſu promiſerit, non alia conueniri poteſt actione, quàm condictione indebiti, non obſtante decreto publici conſilij ante receptionem pecuniarum emanato, quod iura cederentur Sauino eorumdemque iurium ceſſione facta in actu ſolutionis, quia tam ceſſio, quàm decretum reſtrictum eſt contra alios obligatos, & continet clauſulam. *Dummodo iura non retorqueantur contra communitatem.*
1 Vnde fit, † vt ceſſionarius iuribus ceſſis nullatenus vti poſſit contra cedentem, *iuxta gloſ. fin. in l. emptor*, vbi etiam Bald. *ſub n. 2. C. hæred. & act. vendit.* idem Bald. *in l. ex lega to n. 11. C. de leg.* Salyc. *in l. 2. num. 2. C. An ſeruus ex ſuo facto*, Aretin. *in §. Præterea il 2. n. 34. verſ. ſeptimo repellitur inſtit. de except.* Alex. *conſ. 149. n. 6. lib. 2.*

Et parum refert, an Sauinus ſoluerit pro reliquatu primæ
vel ſecundæ depoſitariæ; quia ſemper verum eſt dicere, quod
ſoluit tanquam fideiuſſor, & debitor, & ſic vtroque caſu
iuuari non poteſt, niſi allegatione indebitæ ſolutionis, † vl- 2
tra quod ſoluiſſe præſumitur in cauſam ſecundæ depoſitariæ, pro qua fideiuſſerat, potius quam primæ in qua non tenebatur, *l. 1. & 4. ff. de ſolut.* Alba *conſ. 211. n. 19. conſ. 576. n. 8.* Menoch. *conſ. 121. n. 45. conſ. 265. n. 33. & fuit dictum in Signina Saluiani 14. Martij 1639. & 21. Aprilis 1640. coram R. P. D. meo Carrillo.*

In iudicio autem repetitionis indebiti non tenetur, qui re-
cepit probare pecuniam † fuiſſe debitam, ſed actori incum- 3
bit onus probandi indebitum plenè, & concludenter, *l. cum de indebito, ff. de probat. cap. ſi, qui conqueritur de ſolut.* Rota Ianuen. *deciſ. 3. num. 2.* Gratian. *diſcept. 569. num. 28. vbi dicit rationem, quia lex non præſumit ſolutionem fuiſſe indebitam*, Rota apud Cencium *de cenſ. deciſ. 112. num. 1.* & in alijs relatis in addit. ad Buratt. *deciſ. 592. n. 6. vltra allegatos in prima deciſione*, ita vt non admittatur probatio præſumptiua Cyriac. *controu. 264. n. 7.*

Et quamuis pro parte Communitatis alias ad maiorem
cautelam exhibiti fuerint articuli, & petita remiſſoria ad
probandum, quod ſolutio fuit debita, non ideò dicitur aſ-
ſumpſiſſe in ſe onus probationis, dum eſt rea, & probare
† non tenebatur, & actor obſtitit ne illa ad probandum ad- 4
mitteretur, aut releuaſſe Actorem ab onere probandi indebitum, Aymon. *conſ. 192. num. 20.* Dec. *conſ. 517. num. 7.* Herculanus *de negatiua num. 46.* Magon. *deciſ. Lucen. 11. num. 13.*

Quod non probauit Saninus, cui non ſufficit docuiſſe, quod in vltimo anno Depoſitariæ, pro quo fideiuſſit Bentiuolus depoſitarius maiorem quàm recepit frumenti quantitatem tradiderit, niſi etiam probet quod tradiderit de frumento vltimæ depoſitariæ, hoc eſt de frumento nouo, idem enim Bentiuolus exercuerat etiam depoſitariam anni 1629. antecedentis, & in ſecundo anno retinuit penes ſe etiam frumentum vetus vt conſtat ex traditionibus frumenti Furnarijs d. anno factis, cùm expreſſione, quod frumentum erat vetus, quæ traditiones, & quæcumque
alia, quæ de frumento veteri poſſent præſumi, non ſunt
calculandæ ad exitum ſecundæ depoſitariæ, ſed primæ,
† cuius reliquatum potuit depoſitarius vtriuſque ſibimet 5
ſoluere in ſecunda ad tradita per Cancer. *variar. reſolut. tom. 2. cap. 6. num. 210.* Rota Ianuen. *deciſ. 1. num. 8. & 22.*

Ideòque non releuant partitæ frumenti traditi Ioanni
Andreæ de Alexandro, Petro Graſſo, & Riccino piſto-
ribus, abſque expreſſione, an frumentum eſſet vetus, vel
nouum quia, vt benè aduertit prima deciſio, dicti pi-
ſtores tenebantur recipere de frumento veteri primæ de-
poſitariæ, qua durante † contraxerant, & ad quam pro- 6
pterea referendum eſt frumentum, quod receperunt, licet tempore receptionis maturaſſet etiam frumentum ſecundæ depoſitariæ, *l. ſi ex pluribus §. fin. ff. de ſolution.* Cyriac. *contr. 328. n. 11.*

Eoque magis quia præceſſerat præceptum pænale Ciuitatis contra dictos piſtores, quod reciperent frumentum vetus iuxta formam eorum obligationis de qua præterea nominatim loquitur receputa Petri Graſſi rubrorum 40. facta die 2. Octobris 1630. & ordo Ciuitatis aliorum rubrorum 55. ſub die 24. Martij 1631. ſumm. Sauini *num. 2.* & ad quam pariter referuntur quietantiæ hæredum Riccini, quia habent in ventre clauſulam præſeruatiuam litis, quæ occaſione eiuſdem obligationis iam fuerat conteſtata coram A. C. Vnde cùm nedum ex præſumptione legis, ſed etiam ex diſpoſitione hominis frumentum appareat conſignatum in cauſam præcedentis obligationis loquentis de frumento primæ depoſitariæ, non applicatur obiectum, quod conſignatio cenſeatur facta de frumento nouo, ne detur præſumptio præſumptionis, altera nempè quod emanauerit ex cauſa prioris obligationis, altera quod facta fuerit de frumento veteri, quia de primo conſtat non ſolum præſumptiuè, ſed verè, & in omnem caſum, quia ſecunda præſumptio veniret in conſequentiam
primæ, cùm † ſolutio præſumatur facta de eo frumento, 7
de quo actum fuerat in inſtrumento, Bertazol. *conſ. 71. num. 43.* Cyriac. *controu. 261. num. 5.* Seraph. *deciſ. 193. num. 7.*

Digitized by Google

facit Gratian. *diſcept.* 570. *n.* 27. vtique admitteretur præ-
ſumptio præſumptionis, Bart. *in l. ſi is, qui pro emptore n.* 71.
ff. de vſucap. & in l. ſub conditione n. 3. *ff. de ſolut.* Bald. *in
l.* 1. *in fin. C. quando liceat ab empt. diſced.* Alex. *conſ.* 117.
n. 4. *lib.* 5. Mantic. *deciſ.* 21. *n.* 2. *deciſ.* 201. *num.* 3. Rot.
deciſ. 319. *n.* 5. *p.* 1. *recent.*

Nnn obſtat, quod vbi conſignatum fuit frumentum ve-
tus, id fuit expreſſum quia retorquetur argumentum cùm
pariter fuerit expreſſum frumentum nouum, quando de co
factæ fuerunt conſignationes, & ordines Ciuitatis directi
fuerunt Bentiuolo ſub nomine depoſitarij in omni conſi-
gnatione ſiue frumenti veteris, ſiue noui, ideòque nulla
ab expreſſione dicti nominis deſumi poteſt coniectura,
quod actum fuerit de frumento nouo, & alioquin exitus fru-
menti noui longè maior eſſet introitus, quod impoſſibile eſt,
8 præſertim quia Bentiuolus † erat decoctus, & ſatis eſt, quod
ſeu ordines, ſeu conſignationes indefinitè conceptæ appa-
reant ex alijs circumſtantijs, aut verbis factæ de frumento
veteri. Nam quod ex illis ſequitur æquipollet expreſſo, Ruin.
conſ. 122. *n.* 11. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 143. *ſub n.* 20. *& deciſ.* 254.
n. 38. Gratian. *diſcept.* 44. *n.* 49. *& ſeqq.*

Non obſtat decretum Ciuitatis ſub die 14. Aprilis 1631.
mandans videri per Aduocatos inſtrumentum factum cum
piſtoribus anno antecedenti, & quatenus ex eorum parte
reperiatur defectus in implemento promiſſorum, cogantur
ad ſoluenda damna frumenti eorum culpa putrefacti; Vnde
infertur, quod conſignationes præcedentes d. diem 14. Apri-
lis non poſſunt intelligi de frumento veteri, quia illud iam
erat putrefactum, & piſtores nondum adimpleuerant obli-
gationem recipiendi frumentum primæ depoſitariæ.

Neutrum enim inferri poteſt ex d. decreto, cum ſit con-
9 ditionale, quatenus videlicet † reperiatur defectus, & hæc
conditio purificata non probetur, immò quod frumentum
vetus eſſet tunc temporis bonæ qualitatis conſtat, quia
ſucceſſiuè fuit in pluribus partitis conſignatum piſtoribus
nec Ciuitas prætendit, quod frumentum diſtributum de
tempore decreti eſſet totum vetus, ita vt piſtores omnem
obligationem impleuiſſent, ſed quod diſtributiones non
exprimentes qualitatem frumenti debeant pro concurren-
ti quantitate obligationis piſtorum intelligi de frumento
10 primæ † depoſitariæ, vel ſaltem quod poſſibile ſit, ita ſe
rem habuiſſe, quod ſufficit ad excludendum Actorem in
iudicio repetitionis indebiti, Rota coram bon. mem. Coc-
cino *deciſ.* 94. *ſub num.* 2. *& in Romana repetitionis indebiti
29. Aprilis 1622. coram bon. mem. Merlino, & in Narnien.
ſeu Romana fructuum dotis* 8. *Februarij* 1627. *coram bo. mem.
Card. Virili.*

Ad præceptum D. Gubernatoris Firmi, & ad prætenſum
memoriale porrectum à Bentiuolo, benè reſpondet prima
deciſio *in §. non obſtat, & §. ſequen.* prout etiam ad obiectum
frumenti mutuati à Bentiuolo in §. *nec concludit;* Neque
confeſſio Bentiuoli de frumento putrefacto probat in præ-
iudicium Ciuitatis, eo quod ſit adminiculata, quia immò,
quod frumentum vetus eſſet bonum, illudque piſtoribus
11 conſignatum fuerit vigore præcedentis obligationis, † con-
ſtat ex alijs ſupra deductis, necnon ex libris Cancellariæ
Communitatis, ex quibus eliduntur contraria adminicula,
vel ſaltem æquiuoca, & inſufficientia redduntur ad not. per
Doct. *in cap. is qui de ſponſal. in l. ſi chirographum, l. cum de
indebito in princip. ff. de probat.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 1.
quæſt. 31. *num.* 2. *& ſeq.* Calculus verò, qui exaduerſo exhi-
betur non apparet legitimè confectus, & in pluribus parti-
tis detegitur erroneus, & ſemper verum eſt dicere, quod
ſaltem remanet æquiuoca, & non omninò concludens pro-
batio actoris.

Et ita deciſum vtraque parte informante coram bo. mem.
Merlino, quo vita functo ante extenſam deciſionem ego
ſubrogatus hoc munus expleui.

☞ *Eſt in deciſio Merlini* 820.

R. P. D. PEVTINGERIO.

Bononien̄ Fideicommiſſi de Rubeis.

Luna 24. Martij 1642.

ARGVMENTVM.

Gratia Pontificis derogantis fideicommiſſo, vt di-
catur iuſta, & ſuum effectum operare poſſit,
requiritur quod non ſit ſubreptitia, quod non
adſint bona libera, & quod creditores vrgeant,
alias etiam quod fuerit executioni demandata
officere non poteſt fideicommiſſario ad impe-
diendam immiſſionem.

SVMMARIVM.

1 *Derogatio fideicommiſſi facta à Pontifice ſine expreſſione,
quod aderant bona libera non ſuffragatur, cum gratia
præſumitur ſubreptitia.*

2 *Bona libera dici non poſſunt niſi illa, quæ deducto ære alie-
no ſuperſunt.*

3 *Subreptionem ad euitandam ſufficit, quod per Papam in
genere cogitare potuerit de eo, quod in gratia non
fuit expreſſum.*

4 *Cenſu impoſito ſuper bonis fideicommiſſi ignorante credi-
tore, datur actio pro interuſurijs ſaltem loco damno-
rum, & intereſſe.*

5 *Dos non repetitur conſtante matrimonio.*

6 *Data ſemper attenditur in gratijs Pontificis.*

7 *Pontificis mens præſumitur conſentanea diſpoſitioni
iuris.*

*Bona fideicommiſſi, vt mediante gratia Principis
alienari poſſint requiritur, vt creditores vrgeant,
num.* 7.

8 *Ratificationis ad effectum requiritur ſcientia ratifi-
cantium.*

9 *Prohibitione alienationis exiſtente vocatorum conſenſus
alienationem ſanare non valet.*

*Alienans etiam ipſe poteſt impugnare alienationem atten-
ta expreſſa prohibitione alienationis, num.* 9.

10 *Hæres poteſt impugnare factum defuncti nullum.*

11 *Sententiæ demandantes executioni Breue Pontificis re-
manent iniuſtæ, eo ipſo quod Breue corruit, vel per ſub-
reptionem, aut ex aliquo alio capite.*

12 *Derogatio fideicommiſſi a Pontifice facta non validat
alienationem ante derogationem ſecutam.*

DECISIO LXXV.

QVamuis Domini ſub die 4. Martij anni præteriti co- ☞
ram Reuerendiſſ. D. meo Patriarcha Conſtantino-
politano tenuiſſent fideicommiſſum de quo agitur, ſuffra-
gari Iacobo de Rubeis, non tamen bona à Tiberio in Do-
minos de Pepulis, & Vrſis præuia à Sanctiſſimo obtenta de-
rogatione fideicommiſſi alienata vindicare poſſe, ſed ipſi
actionem duntaxat pro multiplico conſequendo ex pretio
bonorum alienatorum proficiſcente competere. Tamen
hodie à deciſis in hac parte receſſerunt; Quia nimirum gra-
tia derogationis obtenta detecta fuit ſubreptitia, ex quo in
narratiua Pontifici facta Tiberius tacuit, † ſe habere bo- 1
na libera, quæ tamen exprimenda erant, cum alias Prin-
ceps cenſeatur noluiſſe concedere derogationem fideicom-
miſſi, vt per Molin. *de primog. lib.* 4. *cap.* 7. *num.* 1. *&
ſeq.* Rota *in Romana dotis de Creſcentijs* 20. *Maij* 1635.
coram R. P. D. meo Dunozeto, & deciſ. 24. *num.* 20. *& ſeq.
& deciſ.* 26. *num.* 9. *part.* 7. *recent.*

Neque reſponſiones allatæ ſatisfaciunt, nam quod dice-
batur Tiberium eodem tempore, quo tam bona libera, quàm
fideicommiſſaria vendiderit non teneri illa exprimere tan-
quam mox non amplius extitura ex eadem cauſa, quam
Papæ narrauit, dum dixit vltra debita expreſſa præmij alijs
neceſſitatibus, quibus eſſet ſuccurrendū & tam maius debi-
tum librarum 54. mil. habere, neque libera appellari bona
illa poterant, † niſi quæ deducto ære alieno ſuperfuiſſent, 2
*l. mulier bona, ff. de iur. dotal. l. ſubſignatum, §. bona, l. bo-
norum, ff. de verbor. ſignif.* adeò quod cum pro ſubuenien-
dis neceſſitatibus, pro quibus derogatio petebatur, ſeruire
non poſſent ad effectum, de quo agebatur omninò pro non
exiſtentibus cenſebantur. Et quod Papa ſaltem in genere
potuerit ex narratis in Breui derogationis per debita ſub
vſuris contracta cogitare Oratoris neceſſitatem, dum ex-
cedebat bona libera opus habere ſumma conceſſa in de-
rogatione fideicommiſſi, † quæ cogitatio concedentis in ge- 3
nere ad euitandam ſubreptionem ſufficiat per Ruin, *conſ.* 68.
num. 4. Rota *deciſ.* 628. *num.* 9. *part.* 4. *cum alijs in deci-
ſione*, quæ reuidetur allegatis. Nam quod Tiberius prædi-
cta narrauerit, non legitur in Breui, nec ex debitis ſub
vſuris neceſſariò infertur exiſtentia bonorum liberorum,
quia poſſibile erat vſuras contrahere non exſtantibus
bonis

Digitized by Google

bonis libetis, veluti ſi pecunias ad cambium Tibetius
accepiſſet, in quo fundus non requiritur, vel cenſum
conſentiente Domino ſuper fundo alieno impoſuiſſet,
vel etiam ignorante Creditore ſuper bonis fideicommiſſi,
4 † quo caſu contra impoſitorem actio pro interuſurijs
ſaltem loco damnorum, & intereſſe daretur, vt dixit
Rota apud Cencium *de cenſibus deciſ.* 13. *num.* 1. *&* 2.
& deciſ. 59. *num.* 11. *&* 12. *& in Romana, ſeu Ciuitatis Caſtelli cenſus* 27. *Maij* 1630. *coram bon. mem. Pirouano.*

Et ceſſat difficultas ex facto, dum apparet æs alienum
Tiberij valorem bonorum liberorum librarum 25250. non
abſorbuiſſe maximè ſi demantur ex ſumma æris alieni,
prout demendæ ſunt libræ 16000. inueſtiendæ pro reintegrando fideicommiſſo, cùm hoc non ſit debitum, &
libræ 16500. pro affrancatione bonorum alias cum pacto
francandi à Tibetio venditorum, quæ francare non
cogebatur. Item libræ 14. mil. pro dote vxoris, tunc
viuentis Tiberij, adeòque eo tempore gratiæ impetratæ
5 non debebantur conſtante nimirum matrimonio, † quo
dos repeti non poteſt, *l. prima, C. ſi dos conſtante matrimonio, §. Dotis Auth. de nuptijs*, ſed derogatio intelligitur
6 de debitis ſoluendis tempore gratiæ, † cuius data ſemper
attenditur, Alex. *conſ.* 42. *num.* 8. *lib.* 4. atque mens Pa-
7 pæ iuris diſpoſitioni conformis præſumitur, † quod ad effectum, vt bona fideicommiſſi alienari poſſint requirit, vt
Creditores vrgeant debitorem, Gabr. *conſ.* 118. *n.* 5. *lib.* 1.
Peregrin. *de fideicommiſ. art.* 40. *num.* 25. cum alijs allegatis *in Romana fideicommiſſi de Zuccaris* 14. *Nouembris* 1639. *coram R. P. D. meo Dunozetto*. Quare cùm debiti ſumma
ex bonis fideicommiſſi ſoluen̄ nec eſſet librarum 45. mil.
prout Papæ fuit narratum, veriſimile non eſt ſi adfuiſſe
bona libera ſciuiſſet Papa, quod pretium bonorum fideicommiſſi in tanta ſumma erogari permiſiſſet, adeòque ſubreptionem in præiudicium fideicommiſſi inficiare non poſſe
dixerunt Domini.

Nec obſtat ratificatio fideicommiſſariorum, & conſenſus multiplico præſtitos in inſtrumento anni 1622. quia in
promptu eſt reſponſio, quod hæc geſta fuerint ex falſo præſuppoſito de validitate gratiæ, & non ſubreptitia, de qua
non apparet fideicommiſſarios tunc aliquam habuiſſe
8 ſcientiam, † vt requiritur ad ratificationem inducendam, vt per Nattam *conſ.* 162. *num.* 33. Decian. *conſ.* 5.
num. 26. *lib.* 5. Gregor. *deciſ.* 311. *num.* 16. *&* 21. Et in
omnem caſum nec conſenſus vocatorum, ſtante expreſſa
alienationis prohibitione alienationem nullam validare po-
9 terat, talis † enim prohibitio operatur, vt ipſi etiam alienantes alienationem poſſint impugnare, vt per Fuſar.
conſ. 149. Surd. *conſ.* 284. *num.* 12. Cyriac. *controu.* 312.
num. 113. Seraph. *deciſ.* 334. *n.* 6. Mantic. *deciſ.* 91. *n.* 5.
Rota *deciſ.* 110. *n.* 11. *part.* 2. *diuerſ.*

Et Iacobus, qui ſolus ad fideicommiſſum agit non interuenit aliquibus ex prædictis actibus, ſed tantum Ioannes
Galeatius illius pater, cuius factum, vti nullum ex mox
10 dictis impugnare poteſt Iacobus, † etiam ſi illius hæres
fuiſſet, Rota *d. deciſion.* 110. *per totam*, Serapbin. *deciſion.* 477. *num.* 2.

Minus obſtat, quod Breue derogationis fuerit exequutioni demandatum per ſententias Exequutorum, quia ex
ſupradictis ſententiæ remanent iniuſtæ, & breui collapſo
11 ſententiæ † eidem acceſſoriæ pariter corruunt tanquam robur ſuum ex iuſtificatione narratorum in Breui deſumentes, vt tradit Abbas *conſ.* 41. *lib.* 1. Rot. *deciſ.* 621. *num.* 5.
part. 3. *recent.* licet obiectum quoad venditionem factam
Vrſo non applicetur, quia venditio Vrſo fuit facta antequam
12 præſentaretur Breue Executori, † & pro illius executione
promulgaretur ſententia, ex deductis per Caputaquen. *deciſ.* 258. *lib.* 3.

Ex quibus ex ſubreptionis capite Domini à deciſis receſſerunt vtraque parte informante.

☞ *Deciſio erit infra in Appendice iuxta ſeriem temporis, plures alia deciſiones in hac cauſa emanarunt, quas infra ponam.*

R. P. D. CARRILLO,

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Bononien̄ Fideicommiſſi de Bologninis.

Lunæ 17. Martij 1642.

ARGVMENTVM.

Iudicis ſententia, quando eſt notoriæ iniuſta, attendi non debet, & quidquid in eius executionem actum eſt, reuocandum venit pretium per viam manutentionis. Sententiæ vt dicantur conformes, quid potiſſimum reſpiciendum veniat, & quando dicantur difformes.

SVMMARIVM.

1 *Iudex, quando notoriè iniuſtè procedit, quidquid in eius executionem facit reuocandum venit, etiam per viam manutentionis.*
2 *Et hoc maximè, quando ab eo fuit appellatum, & ſententia continet nouum grauamen.*
3 *Statutum Bononienſ. diſponit, quod ſemel tantum appelletur in iudicio poſſeſſorio, & n.* 30.
4 *Sententiæ, quando dicantur euidenter difformes.*
5 *Sententiæ difformitas, quando reſpicit ipſam ſubſtantiam ſententiæ non poſſunt dici conformes.*
6 *In Scripturarum conformitatis materia, quid maximè veniat attendendum.*
7 *Sententia, quando dicatur continere nouum grauamen.*
8 *In Sententia ſecunda quoties adijcitur aliquod grauamen primæ non poteſt dici conformis primæ.*
9 *Sententiæ, quando poſſunt dici conformes, & n.* 11.
10 *Difformitas circa ſubſtantiam eſt neceſſaria, vt ſententiæ non dicantur conformes.*
12 *Dictio*, vltra, *regulariter eſt incluſiua.*
13 *Sententiæ illæ, non poſſunt dici conformes, ſi prima aliquid ſupponat, & alia, quod id ſit faciendum.*
14 *Sententia, quando negari non poſſit, quod ſit conditionalis.*
15 *Sententia, quando mandat fieri calculum, tunc non poteſt dici, quod ſit certa.*
16 *Sententiæ verba intelligenda ſunt ſecundum mentem Iudicis proferentis.*
17 *Sententia declarationem recipit à deciſione.*
Sententia ſecunda, ſi dicat primam eſſe reformandam, non poteſt dici conformis primæ, num. 17.
18 *Illatio non fit ad diuerſa.*
19 *Hæres, quod non confecerit inuentarium, quid id reſpiciat.*
20 *Clauſula*, deductis deducendis, *eſt ſuſpenſiua.*
21 *Sententia, ſi contineat nouum grauamen, poteſt ab ea appellari.*
22 *Sententia executorialis, an faciat numerum quoad conformitatem ſententiarum.*
23 *Incertitudo excludit conformitatem ſententiarum.*
24 *Sententiæ, quando negari non poſſit, quod ſint difformes.*
25 *Clauſula*, deductis deducendis, *quid operetur.*
26 *Fuſar. de ſubſtitut. quæſt.* 672. *n.* 18. *& ſeq. in quibus terminis loquatur.*
27 *Sententia, ſi ſit erronea, & iniuſta, non poteſt facere numerum.*
28 *Sententia lata poſt interpoſitam appellationem, eſt attentata.*
29 *In Poſſeſſorio adipiſcendæ non datur appellatio.*

DECISIO LXXVI.

QVia Bologuini non acquieuerunt reſolutioni factæ ſub die 27. Nouembris ſuperioris anni; qua firmatum fuit Palmerijs dandam eſſe manutentionem ſuper bonis, de quibus agitur, repropoſui cauſam ſuper eiſdem ſub die 17. Februarij præteriti, & ob varias Dominorum ſententias non fuit capta reſolutio; reaſſumpta verò hodie diſputatione, & ab omnibus Dominis negotio diſcuſſo pro eorum maiori parte reſponſum fuit ſtandum eſſe in deciſis.

Dixit enim maior pars Dominorum, quorum opinio præualuit in iſta reſolutione, quod conſtat de anteriori poſ-

L 4 ſeſſio-

Digitized by Google

ſeſſione illorum de Palmerijs, ob quam propterea debet eis
concedi manutentio ea allegatis in deciſione, non obſtante
poſteriori poſſeſſione capta per Bologninos auctoritate Iu-
dicis, quia ſententia d. Iudicis ſtante eius notoria iniuſti-
1 tia † attendi non debet, ſed quidquid fuit geſtum in
eius executione venit reuocandum etiam per viam ma-
nutentionis, iuxta diſtinctionem relatam in illa celebri *deciſ.*
Romana de Bombellis impreſſ. apud Modern. *de manutent.*
in ordine 9. ſub num. 19. & 20. pro eiſdem Bologninis alle-
gata; maximè cùm à d. ſententia fuerit appellatum, prout
2 † licebat tam ratione d. iniuſtitiæ, *Lancell. de attent. appell.*
penden. limit. 25. n. 15. quàm noui grauaminis, vt in ter-
minis decreti de eaequendo, tradunt Bald. *in addit. ad Spe-*
culat. tit. de appellat. in princip. verb. pronunciatione, Ruin.
conſ. 78. num. 1. verſ. ſubdit lib. 5. Roland. *conſ. 43. n. 7.*
lib. 1. Rota *deciſ. 340. n. 3. p. 1. recent.*

Notoria autem iniuſtitia d. ſententiæ deſumpta fuit præ-
cipuè ea eo quod ipſa mandat exequi alias duas præcedentes
3 conformes in vim Statuti Bononieñ † quo cauetur ſemel
tantùm licere appellare in poſſeſſorio, & tamen dd. præ-
cedentes ſententiæ non ſunt conformes, ſed euidenter diſ-
formes apparent, dum earum prima concedit immiſſionem
4 † purè, & ſimpliciter, ſecunda verò ſub conditione, ibi,
deductis deducendis, & compenſatis compenſandis, Rota
deciſ. 232. n. 5. p. 4. recent. quæ quidem diſformitas reſpicit
ipſam ſubſtantiam, & efficit, vt non ſit locus ſtatuto, vt in
5 terminis ſtatuti de duabus conſormibus † aduertit Ron-
chegall. *in tract. de duabus reis in l. 7. eod. tit. n. 4.* vbi quod
hoc eſt notabile in materia conformitatis ſententiarum, vt
6 † ſciamus quando appellandum ſit, Barbat. *conſ. 10. col. 3.*
lib. 1. quos, & alios refert, & ſequitur Aſin. *in prax. §. 31.*
cap. 61. n. 1. & 2.

Nouum verò grauamen deductum fuit ex eo, quod dicta
ſententia dat executionem dictis duabus præcedentibus
cum clauſula, *data cautione de reſtituendo ſi quid erit de-*
7 *ducendum*, quod eſt contra propriam formam, & † ſub-
ſtantiam dictarum ſententiarum, in quarum prima ſuppo-
nitur detractiones eſſe conſumptas, & in ſecunda adeſt
conditio ſuſpenſiua executionis antequam fierent detra-
ctiones, vt ſupra fuit oſtenſum; quoties namque in ſub-
8 ſequenti ſententia adijcitur, vel detrahitur aliquid † ſub-
ſtantiale quod eſt diuerſum, & non venit in conſequen-
tiam alterius præcedentis, tunc dicitur inductum nouum
grauamen, vt ſimili dixit Aym. *conſ. 103. n. 4.* Rota *deciſ.*
100. n. 1. par. 1. diuerſ.

Quibus ſic ſtantibus non viſa fuerunt aduerſari ea, quæ
mouebant minorem partem Dominorum ad tenendum
contrarium.

Nam primò, non aduerſari dictum fuit, quod tam pri-
9 ma, quàm ſecunda ſententia † concedat pariformiter im-
miſſionem Bologninis reſeruatis iuribus ad fauorem illo-
rum de Palmerijs ſuper detractionibus faciendis, & ſic nul-
la inter vtramque conſiderari poſſit diſformitas circa ſub-
10 ſtantiam, quod ſufficit ad hoc, † vt ſententiæ dicantur inter
ſe conformes, *gloſ. in clem. 1. verb. alicuius de ſent. & re*
iudic. Duran. *deciſ. 251. n. 1.*

Quia in prima ſententia non reſeruantur iura Palmerijs
ſuper detractionibus faciendis, ſed potius reſeruantur iura
11 Bologninis ſuper alijs bonis † fiedicommiſſarijs non com-
prehenſis in eadem ſententia cum ſuppoſito, quod de-
tractiones Palmerijs competentes fuerint conſumptæ per
alienationes factas, vt clarè deprehenditur ex illis verbis,
ibi, *Reſeruamus iura talia qualia eiſdem Bartholomeo, &*
Thaddæo Fratribus competunt ſuper alijs bonis, tam non alie-
natis in præſenti ſententia non comprehenſis, quàm alienatis
vltra detractiones de iure debitas; dum igitur iudex reſer-
12 uauit fideicommiſſarijs ius ſuper bonis alienatis † vltra
detractiones cogitauit aliquid eſſe alienatum vltra detra-
ctiones, & ſic detractiones fuiſſe factas ponderando di-
ctionem illam, *vltra*, quæ regulariter eſt incluſiua, *l. ſi*
vltra, C. de fideicommiſſ. Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præ-*
ſumpt. 145. n. 4. Surd. *deciſ. 289. num. 9.* & per conſequens
13 † nullo modo dici poteſt, quod talis ſententia ſit conformis
ſecundæ, in qua non ſupponitur detractiones fuiſſe con-
ſumptas, ſed eſſe faciendas, vnde clara reſultat diſformitas,
vt fuit dictum *in Bononien. Saluiani interdicti 15. Nouembris*
1599. impreſſ. poſt Pacif. de Saluian. *interdict. quæ eſt la 80.*
in ordine.

Secundò, nec obſtare, quod clauſula illa, *deductis dedu-*
cendis, poſita in ſecunda ſententia intelligatur quatenus de
iure ſint faciendæ detractiones; quia ex hoc non excluditur,
quin eadem ſententia ſit conditionalis, † & requirat poſt ſe 14
liquidationem an ſit locus detractionibus, & pro qua ſum-
ma antequam executioni demandetur, vt benè ratiocina-
tur Peregr. *de fideicommiſſ. art. 50. n. 83.* Surd. *conſ. 186.*
n. 23. & ſeqq. cum alijs allegatis per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.*
672. n. 16. verſ. iſtam diſtinctionem.

Quod corroboratur ea eo, quod Rota Bononieñ quæ
protulit dictam ſecundam ſententiam in ea mandauit fieri
calculum, & probationem, & quatenus conſtiterit non
ſufficere bona fideicommiſſi † vniuerſalis detractiones fie- 15
rent ex bonis fideicommiſſi particularis, & proinde in
deciſione deſuper extenſa declarauit voluiſſe pronunciare
diſformiter à primo iudice nimirum reformando eius ſenten-
tiam putam inconditionalem, vt patet ex lectura deciſio-
nis datæ in præterito *Summar. n. 7.* ibi, *reformando tamen*
dictam ſententiam in ea parte in qua ſupponit deductiones
fuiſſe conſumptas, verè enim non verificabatur conſumptio
detractionum licet aliquæ alienationes probarentur ideo fuit
addita per nos clauſula, deductis tamen deducendis, adeò
quod non intellexit, quod detractiones fierent prout de
iure, ſed quin agnouit de iure eſſe faciendas adiecit condi-
tionem ſuſpenſiuam per ablatiuum abſolutum, verba
† etenim ſententiæ intelligenda ſunt ſecundum mentem 16
iudicis proferentis, Bart. *in l. Iulianus 60. num. 15. ff. de*
condict. indebit. Dec. *conſ. 43. num. 4.* Rota *deciſ. 392.*
num. 34. par. 5. & deciſ. 65. num. 9. part. 7. recent. & quod
ſententia declarationem recipiat † à deciſione dixit Rota 17
in deciſ. 327. num. 1. coram Buratto, vltra quod in
eademmet ſententia dicitur, quod prima ſententia re-
formatur.

Tertiò, nec etiam obſtare, quod idem ſecundus iu-
dex licet voluerit, quod fierent detractiones declaraue-
rit tamen nolle per earum liquidationem faciendam ſuſ-
pendi executionem ſuæ ſententiæ; Quoniam iſta decla-
ratio viſa fuit reſpicere tantummodo executionem circa
bona fideicommiſſi particularis, & ideò non operari
quoad bona † fideicommiſſi vniuerſalis, de quibus etiam 18
nunc agitur vti diuerſa ad vulgat. *l. Papinianus exuli, ff.*
de minor.

Quartò nec releuare, quod detractiones præſumantur
conſumptæ, eo quod † hæres non confecerit inuenta- 19
rium, & plures fecerit alienationes; quia vt alias fuit reſpon-
ſum in præcedentibus deciſionibus hoc reſpicit iuſtitiam
primæ ſententiæ, in qua ſupponitur detractiones eſſe con-
ſumptas, † ſed non tollit diſformitatem ſecundæ continen- 20
tis clauſulam ſuſpenſiuam, *deductis deducendis*, poterunt
benè fideicommiſſarij appellare ab hac ſecunda ſententia
ob huiuſmodi nouum grauamen, Couar. *pract. quæſt. cap.*
25. n. 6. Rot. *deciſ. 93. n. 1. p. 1. recent.* at appellatione
non interpoſita, & omiſſa liquidatione eius, quod detrahi
debebat non poterant ad † executionem deuenire, Rota 22
dicta deciſ. 232. n. 5. p. 5. recent.

Quintò nec aliquid facere aliud præcipuum obiectum,
nempè quod data diſformitate inter duas primæuas ſenten-
tias, non poſſit tamen negari, quin aliqua ipſarum ſit con-
formis cum tertia, quæ licet ſit † executorialis dicitur nihi- 22
lominus facere numerum ad effectum rei iudicatæ ex con-
formitate ſententiarum reſultantis, vt fuit deciſum *in Ro-*
mana cambiorum 26. Martij 1640. coram R. P. D. meo Cerro,
& ſic adhuc adſint duæ conformes requiſitæ ea diſpoſitio-
ne Statuti.

Quoniam hæc tertia ſententia executorialis detegitur in-
certa dum mandat exequi duas priorea cùm non magis re-
ferri poſſit ad vnam, quàm ad alteram, † incertitudo autem 23
excludit conformitatem, vt dixit Rota *in deciſ. 1. num. 1.*
coram Seraphino, quinimò vtrique eſt diſformis; quia
dat executionem dictis ſententijs, *data cautione de reſti-*
tuendo ſi quid erit deducendum, & tamen † in præcedenti- 24
bus ſententijs in vna ſupponitur detractiones fuiſſe iam
conſumptas, & in alia adeſt clauſula ſuſpenſiua, *deductis*
deducendis, quæ quidem † clauſula operatur, vt non ſit 25
locus prædictæ cautioni, vt in puncto ea Caſtrenſ. *conſ. 270.*
n. 3. Put. *deciſ. 471. n. 3.* & ex alijs firmauit Rota *in deciſ.*
92. num. 7. impreſſ. per Modern. *de manutent.* quidquid
ſit vbi talis conditio non adeſt, & liquidatio requirit lon-
gum temporis ſpatium, † in quibus terminis loquitur Fu- 26
ſar. *in dicta quæſt. 672. n. 18.* cum alijs ibi allegatis, & vl-
terius eadem ſententia apparet erronea, ac iniuſta, dum
dat executionem duabus conformibus, quæ re vera non
adſunt,

27 adſunt, vt ſupra fuit oſtenſum, & propterea † non poteſt
facere numerum ad *text. in l.4. §. condemnatum, ff. de re iudic.* Vitalin. *in Clem.1.num.109.eod. tit.* & in terminis ſtatuti Bononiæ fuit dictum in *Bonon. prædij 5.Decembris* 1636. *coram Reuerendiſſ. P. D. Ghiſilerio, quæ eſt deciſ.179. num.1. part.7. recent.*

Vltima ſententia, ſeu mandatum de exequendo Eminentiſſimi D. Legati vti lata poſt appellationem interpoſi-
28 tam à dicta tertia ſententia dicitur † attentata *tot. tit. ff. & C. nil innouan. appellat. pendent. cap. non ſolum de appellat. in 6.* Buratt. *deciſ.134. num.1.* & ideò non fuit habita in conſideratione.

Denique nec obeſſe viſum fuit, quod in poſſeſſorio adipi-
29 ſcendæ non detur † appellatio, & ſic vigore primæ ſententiæ potuerit fieri executio non reuocanda per viam attentatorum, & manutentionis, ſed via ordinaria, quia contrarium pluries reſolutum fuit in hoc tribunali ſtante ſtatuto
30 Bononien. † quo cauetur in quolibet poſſeſſorio licere ſemel tantùm appellare, vt fuit dictum in *deciſ.*220. coram Buratto, & plenè fuit deductum in *Romana bonorum* 18.*Februarij* 1639.*coram R. P. D. meo Dunozetto, & in alia Bononien. bonorum 4. Maij eiuſdem anni coram Reuerendiſſ. P. D. meo Ghiſilerio*, vbi reſpondetur contrarijs, & allegantur concordantes.

Ex quibus vtraque parte informante reſponſum fuit ſtandum eſſe in deciſis pro maiori parte Dominorum &c.

R. P. D. BICHIO.

Britinorien. Fideicommiſſi.

Luna 24. Martij 1642.

ARGVMENTVM.

Sententia lata in cauſa ſtatus, conſtituunt ius, quo ad omnes, intellige tamen, quando fuit lata cum legitimo contradictore. Et ſicut ſententia facit ius, quoad omnes, ita etiam acta, cæteræque probationes, quod tamen declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum, quando dicatur purificatum ad fauorem alicuius.*

2 *Acta, quæ reſpiciunt ſtatum, & legitimationem perſonarum, & emanarunt cum legitimo contradictore, probant in omni iudicio, & contra omnes perſonas.*

3 *Sententia, & acta, ſeu probationes à pari procedunt.*

4 *Leg. ingenuum, ff. de ſtat. hom. non intrat, quando agitur, de præiudicio eius, qui coæquale, & par intereſſe cum eo, contra quem ſententia fuit lata, habet.*

Vel contra quem fuerunt examinati teſtes.

5 *L. ingenuum, ff. de ſtat. homin. ceſſat, quando actor in iudicio ſuccumbit, declara, vt n.7.*

Tertio non debent præiudicare illæ probationes, quæ nec nocuerunt illi, qui tunc erat in lite, num.5.

6 *Ius coæquale, & conſequutiuum cum aliquo, quando quis non dicatur habere.*

8 *Fraternitas doceri poteſt per publicam vocem, & famam, & num.9.*

Filiationis probatio, quando dicatur ſufficiens, num.8.

10 *ad Filiationem probandam, iuuant etiam teſtes deponentes de auditu à maioribus, cùm faciant adminiculum.*

11 *Teſtator, ſi vocauerit ad fideicommiſſum, filios alicuius, & ſeniores, tunc vtraque qualitas eſt iuſtificanda.*

12 *Perſonarum pluralitas eiuſdem nominis, & cognominis non præſumitur.*

13 *Comparatiuum illud, ſenioris, quando exponatur pro poſitiuo, ideſt, ſenis.*

Pro vt comparatiuum, benignius, quando exponatur pro benigne.

14 *Comparatiuum reſoluitur in poſitiuum, quando non adeſt terminus ad quem ſe referat comparatio.*

15 *Teſtator, ſi in vocatione, vſus ſit comparatiuo, proximiores, ſat eſt probare poſitiuum proximitatis.*

16 *Teſtes, quod iurauerint, non probatur ex enunciatiua, Notarij* teſtis iuratus.

Quod limitatur, quando teſtes fuerunt recepti in præſentia Iudicis, vel quando ſtylus ita ſe habet.

19 *Citationis defectus ad videndum iurare teſtes, quando à Principe fuit ſanatus, tunc non relauat.*

20 *Citationes defectus ad videndum iurare teſtes, tunc eo facilius ſanatur, quando examen fuit factum cum interrogatorijs partis.*

21 *Papa præſumitur id ſciuiſſe, quod in commiſſione fuit expreſſum.*

Acta in cauſa ſtatus, facta, vt tertio præiudicent, quid requiratur, num.21.

22 *Commiſſio, ſi tribuat iuriſdictionem Iudici, quam vti Iudex Ordinarius non habet, reddit eum Iudicem delegatum, licèt aliàs non ſit.*

DECISIO LXXXVIII.

AD fideicommiſſum Hierooymi Blanci de Baldaſſaris vocati fuerunt primò filij maſculi teſtatoris, deinde fœminæ, ac deſcendentes ab eis, illiſque deficientibus proximiores de agnatione de Baldaſſaris, videlicet hæredes Ioannis veteris, & hæredes Baldaſſaris ſenioris, prædictis verò omnibus deficientibus ſioe filijs Hoſpitale Saoctiſſimi Crueifixi Terræ Meldulæ.

Extincta linea ex maſculis, Ludouicus, & alij filij Baldaſſaris ſenioris de anno 1634. moto iudicio in remedio, *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* contra Baldinottum natum ex Catharina deſcendente à teſtatore, examinatiſque teſtibus ſuper eorum conſanguinitate, & agnatione petierunt immitti in poſſeſſionem bonorum fideicommittentis, ſed ſuccubuerunt.

Nuper defuncto d. Baldinotto, & ſic defecta etiam lioea fœminarum deſcendentium, dictum Hoſpitale Sanctiſſ. Crucifixi prætendens fuiſſe ad ſui fauorem purificatum fideicommiſſum cœpit bonorum poſſeſſionem, mouitque poſtmodum contra d. Ludouicum, & fratres iudicium in remedio, *l. diffamari, C. ingen.* & manum coram Iudice de partibus, à quo ſententiam fauorabilem reportauit, quæ tamen in gradu appellationis coram A. C. fuit reuocata, & conceſſa immiſſio Ludouico, & litis, &c.

Delataque cauſa in tertia inſtantia ad Rotam, & mihi
commiſſa dubitaui, an ſententia A. C. eſſet confirmanda,
vel infirmanda, confirmandamque Domini cenſuerunt,
quia valida, & iuſta, cùm de fideicommiſſo, deficientia de-
ſcendentiæ teſtatoris, tam maſculinæ, quàm fœmininæ, &
bonorum identitate inter partes non dubitetur; purificatio
verò fideicommiſſi † ad fauorem Ludouici, & litis, &c. pen- 1
det ab eorum conſanguinitate, ac deſcendentia à Baldaſſa-
re ſeniore, de qua deponont teſtes io præfato iodicio
anni 1634. examinati quorum depoſitio, quia reſpicit ſtatum,
& legitimationem perſonarum, & emanauit cum legitimo
† contradictore probat in omni iudicio, & contra omnes 2
perſonas, non ſecus, ac ſententia lata in cauſa ſtatus iuxta
text. in l. ingenuum, ff. de ſtat. hom. l.1.§. penult. in fin. ff. de lib. exhib. gloſ. in cap. quamuis in fin. de ſent. & re iudic. & in
terminis conſanguinitatis Alb. *conſ.155. num.5.* Alex. *in l. ſæpè num.60. ff. de re iud.* Felin. *in d. cap. quamuis num.9.* Rot.
deciſ.494. num.4. part.5. recent. deciſ.359. num.27. part.6.
quia ad effectum, de quo agitur † à pari procedunt ſenten- 3
tia, & acta, ſeu probationes, Butr. *in cap. cauſam il 1. num.4. de teſtib.* Alex. *in d.l. ſæpè num.125.* Grat. *diſcept.869. num.16.* Gottier. in his terminis *conſ.1. num.3. & 4.* Achill. *deciſ.5. in fin. de re iudic.* Rot. *deciſ.271. ſub num.2. part.1. rec.* & coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.535. n.9.*

Et qnamuis concluſio deſumpta ex *d. l. ingenuum* limite-
tur, quando agitur de præiudicio eius † qui par, & coæqua- 4
le intereſſe habet eum eo, contra quem teſtes fuerunt examinati, vel lata ſententia, Bald. *in l.2. num.2. in fin. C. quib. res iud. non noc.* Salyc. *ibidem num.4.* Surd. *conſ.189. num.44.* Peregr. *de fideicomm. art. vlt. num.44.* Scacc. *de camb. §.7. gloſ.5. num.140.* & quando actor io eo iudicio, quo teſtes
induxit, ſuccubuit, cùm non ſit æquum, † vt tertio noce- 5
ant probationes, quæ nec nocuerunt illi, qui tunc erat in lite, Alex. *in d. l. ſæpè num.60. in fine de re iudic.* Felin. *in d. cap. quamuis num.9. in fin. eod. tit.*

Neutra tamen limitatio applicatur caſui noſtro. Non
prima, quia cùm Hoſpitale aduerſarius † veniat tanquam 6
ſubſtitutus in caſum deficientiæ eorum contra quos de ann. 1634. proceſſum fuit ad exameo teſtium non dicitur habere ius coæquale, ſed conſequutiuum, & propterea afficitur probationibus tunc factis, vt benè declarat Pinell. *in l.1. part.3. num.49. & ſub num.50. col.3. in princ. verſ. & 1. vt procedat C. bon. mater. per text. in l. ex contractu, ff. de re iud.*

iud. Gomez in l.40. Taur. ſub num.73. verſ. ſed his non ob-
ſtantibus, Surd. conſ.359. num.19. Roſentall. de feud. cap.9.
membr.1. concluſ.27. num.10. & 15. Peregr. de fideicom. art.
vlt. num.56. verſ. ſed cum, Gratian. diſcept.456. num.91.
Larrea deciſ. Granat.35. num.43. Non altera, quia Ludoui-
eus, & litis, &c. non ſuccubuerunt ob non probationem
7 conſanguinitatis, † ſed quia tunc viuebant nati ex fœmi-
nis prios vocati, vt patet, quia Iudex reſeruauit dd. actori-
bus iura agendi ſuis loco, & tempore, contra quos de
iure.

Deponunt inquam dicti teſtes Ludouicum, & fratres
fuiſſe filios Baldaſſaris de Baldaſſatis, atque vti tales commu-
nitet habitos etiam ab ipſo patre retinendo illos hoc nomine
8 † in propria domo, & alimenta præſtando, vnde reſultat
ſufficiens probatio filiationis, Gozad. conſ.13. num.31. & 52.
Surd. conſ.1. num.46. Rota deciſ.347. num.2. deciſ.472. n.8.
part.1. recent.

Baldaſſarem patiter eorum patrem, ac Hieronymum
9 teſtatorem ſe ad inuicem vti fratres patrueles † nominaſſe,
ac tractaſſe teſtantur de viſu, & auditu ab ipſiſmet tertius,
& ſextus teſtis, qui addit publicè ſic habitum fuiſſe, prout
etiam deponit ſecundus teſtis, quod ſufficit ad probandam
dictam Fraternitatem ad effectum ſucceſſionis, donec con-
trarium exaduerſo probetur, Ang. in l.1. num.3. C. quor. bo-
nor. & in l. non epiſt. num.2. de prob. Bart. in l. non nudis 14.
de elect. in fin. C. eod. tit. Aym. conſ.249. ſub num.2. Corn.
conſ.1. num.22. verſ. nam reſpondetur negando lib.3. Barboſ.
conſ.14. num.33. lib.3. Rub. Alex. conſ.16. num.16. Alb.
conſ.355. num.30. & ſeqq. vbi reſpondet ad conſ. Dec.231.
exaduerſo alleg. Tiraq. de retract. lignag. §.1. gloſ.16. num.9.
Grat. diſcept.491. num.21. & ſeqq. eo magis iunctis alijs te-
ſtibus deponentibus de auditu à maioribus, qui etiam in
10 materia de recenti faciunt † vehemens adminiculum, Rub.
Alexand. d. conſ.16. num.16. Alb. conſ.508. num.5. & 6. ex
text. in cap. licet ex quadam de teſtib. Farinac. eod. tract. quæſt.
69. num.104. nec intereſt, quod alter ex dictis teſtibus ſit
conſanguineus Ludouici, quia ideò magis eſt idoneus ad
probandam conſanguinitatem ex relatis per Maſcard. de
probat. concluſ.401. num.33. Rota deciſ.176. num.6. par.1. rec.

Non obſtat, quòd cum teſtator non vocauerit ſimpliciter
11 filios Baldaſſaris, ſed Baldaſſaris ſenioris † probare vltrò ne-
ceſſè ſit hanc qualitatem, & abſque ea non ſufficiat probaſſe
ſe filium Baldaſſaris, vt per Dec. conſ.13. ſub num.8. verſ.
Præterea, & num.9. Cyriac. controu.281. num.25. & 26.

Quia dum aliunde non conſtat de exiſtentia alterius Bal-
daſſaris in agnatione teſtatoris, quæ tamen exaduerſo pro-
12 banda eſſet, † quia pluralitas perſonarum eiuſdem nominis,
& cognominis non præſumitur, vt benè Natt. conſ.235.
num.3. & 4. poſt Bart. in l. ſi quis ſeruum, §. ſi inter duos ſub
num.1. verſ. ſed quæro ibi verumtamen, ff. leg.2. Butr. in cap.2.
ſub num.8. verſ. etiam hoc procedit de libell. oblat. compata-
tiuum illud ſenioris exponitur in poſitiuum, nempè ſenis,
13 † prout comparatiuum benignius exponitur pro benignè
in l. benignius, ff. legit. & latiùs gloſ. in cap. Auaritia
verb. latius de elect. in 6. regularius pro regulare gloſ. fin.
in cap. conſilium de celebrat. miſſ. & facit Theodor. Gemin.
in d. cap. Auaritia num.6. vbi quod comparatiuum reſolui-
14 tur in poſitiuum, quando non adeſt terminus, † ad quem
ſe referat comparatio, maximè quia probatum, vt ſupra
fuit d. Baldaſſarem fuiſſe patruelem teſtatoris, quod non
erat probatum in caſu Decij, & Cyriaci exaduerſo alleg. &
nemo alius comparet, qui ſe deſcendere ab alio Baldaſſare
15 ſeniore prætendat, † quo caſu dicimus in ſimili, quod ſi te-
ſtator in vocatione vſus eſt comparatiuo proximiores, ſa-
tis adhuc eſt probare poſitiuum proximitatis, Surd. conſ.241.
num.26. Peregr. de fideicom. art.43. num.6. Gratian. diſcept.
869. num.12. & 13. Seraph. deciſ.1219. num.1. Rota recent.
deciſ.693. num.2. part.2. deciſ.134. num.2. part.5. deciſ.88.
num.4. part.7.

Non obſtant nullitates examinis. Prima enim, quod
non conſtet de iuramento teſtium, niſi ex enunciatiua No-
16 tarij ibi † iuratus, quæ non probat, tollitur, quia ſatis eſt
huiuſmodi enunciatiua, quando, vt in caſu noſtro teſtes fue-
runt recepti in præſentia Iudicis, Rota deciſ.34. num.3. part.
1. recent. cum alijs allegatis per Add. ad ſanct. mem. Gre-
gor. XV. deciſ.39. num.9. & quando ita ſe habet ſtylus illa-
17 rum † partium ex alleg. per Add. ad d. deciſ.39. Gregor. XV.
num.6. Rota deciſ.704. num.5. part.1. recent. qui ſtylus ſatis
18 contra Aduerſarium probatur ex eo, † quod eodem prorſus
modo enunciatur iuramentum teſtium exaduerſo examina-
torum, Rot. deciſ.411. ſub num.2. verſ. Ac etiam ex eo
part.1. recent. Caualer. deciſ.322. num.1. Add. ad deciſ.39.
num.6. & fuit dictum in Barchinonen. Decimarum 26. Mar-
tij 1640. coram R. P. D. meo Ghiſilerio.

Secunda defectus citationis † ad videndum iurare teſtes 19
euitatur vigore commiſſionis ſanatoriæ à Sanctiſſ. impe-
tratæ, ſtante quod examen fuit factum cum interrogato-
rijs partis. Neque dubitandum videtur, quin Papa ſciue-
rit fuiſſe examen factum in alio iudicio, † & interrogato- 20
ria data ab alio contradictore, non autem ab Hoſpitali,
quia in ventre commiſſionis vtrumque narratur. Primum
ibi, in alio iudicio examinatorum. Secundum ibi, Et cum
interrogatorijs datis ab alia parte, & Papa id vnum reſpe-
xit, quod ſcilicet † cauſa tempore examinis fuit defenſa, 21
prout requiritur ad hoc, vt acta in cauſa ſtatus alteri non
citato præiudicent, Bald. in l. ingenuum num.4. ff. ſtat. hom.
Alex. in l. ſæpè num.76. ff. de re iudic. Abb. in cap. quamuis ſub
num.19. de re iud. Rota deciſ.264. num.4. part.1. recent.

Tandem non obſtat nullitas ſententiæ A. C. eo quod lata
die 26. Nouemb. cùm tamen citatio ad primum exequuta
fuiſſet die 18. quia dies 26. fuit prima iuridica facto compu-
to dierum huiuſmodi in cauſis commiſſarijs, qualis erat iſta,
nam commiſſio ſanatoria † examinis teſtium, quia tribuit 22
A. C. iuriſdictionem, quam tamquam Iudex ordinarius non
habebat, reddidit illum Iudicem delegatum, licèt alias in
cauſa eſſet ordinarius, cap. cum aliquibus, vbi gloſ. in figura-
tione caſus de reſcript. in 6. Abb. in cap. licèt num.3. de offic.
ordin. & ibid. Butr. n.17. Felin. num.1. & 2. Surd. conſ.354.
ſub num.30. Scacc. de ſent. & re iudic. gloſ.4. quæſt.6. num.3.
in fin. & ſic vidi practicari, dum eram Locumtenens A. C.
Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CARRILO.

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Narnien. Canonicatus.

Veneris 28. Martij 1642.

ARGVMENTVM.

Canonicatus poſſeſſio, quantumuis capienda veniat capitulariter, non tamen ad hoc requiritur actus Capitularis, quare ſufficit, quod ſit tradita à Canonicis nomine Capituli, & ſat eſt etiam, quod ſit vnicus Canonicus, imò ſi omnes recuſarent eam tradere, poteſt quoquomodo capi. Canonici, quando non dicantur habere iuſtam cauſam denegandi talem poſſeſſionem, & quando è contra.

SVMMARIVM.

1 *Canonicatus poſſeſſio capi debet capitulariter.*
Quod eſt verum etiam ſi procedatur de mandato executoris.

2 *ad Canonicatus poſſeſſionem capiendam non requiritur actus capitularis, id eſt quod Capitulum fuerit legitime conuocatum.*

3 *Canonicatus poſſeſſio, vt legitimè dicatur capta, ſufficit, quod ſit tradita à Canonicis nomine Capituli, & Capitulum repræſentantibus.*
Deciſio in cauſa Meten. Canonicatus 4. Iulij 1618. coram Pirouano declaratur, n.3.

4 *in Canonico etiam vnico quando Capitulum poſſit repræſentari.*

5 *Canonicatus poſſeſſionem, quando Canonici recuſant ſine iuſta cauſa tradere, tunc quoquomodo poteſt tradi.*

6 *de Iure tertij quis dare non valet.*

7 *Capitulum, dum quis petit poſſeſſionem Canonicatus, non poteſt eidem opponere, quod litteræ Apoſtolicæ non fuerint iuſtificatæ.*
Capitulum, quid poſſit opponere Canonico, dum petit traditionem poſſeſſionis Canonicatus, num.7.

8 *Canonicatus non poteſt dici effectus litigioſus, ſi lis non ſit ſuper Canonicatu, ſed ſuper priuatione.*

9 *Litis mentio, quando non ſit neceſſaria, in prouiſione beneficij.*

10 *Statutum, quod Canonici non poſſint admitti, niſi ſint Sacerdotes, non tenet ſi non ſit confirmatum à Papa.*

11 Ca-

Digitized by Google

11 *Canonicorum ætas in Eccleſijs Collegiatis, ſat eſt, quod ſint 14. annorum.*
12 *Quidquid ſit in Eccleſijs Cathedralibus, de quibus loquitur Concil. Tridentinum.*
13 *Illatio non fit ad diuerſa.*

DECISIO LXXVIII.

IN deciſione in hac cauſa emanata ſub die 11. Decembris
1641. reſolutum fuerat Ioanni Riccio denegandam eſſe
manutentionem ex duplici fundamentu. Primò, quia poſ-
ſeſſio non fuit capitulariter capta, altero & ſecundò, quia
Capitulum habuit iuſtam cauſam denegandi traditionem
poſſeſſionis; Sed conceſſa deſuper noua audientia, hodie
dixerunt Domini recedendum eſſe à deciſis; quia neutrum
ex prædictis duobus fundamentis ſubſiſtere viſum fuit.
Non primum, quia licèt vera ſit concluſio, quod poſſeſſio
1 Canonicatus in Collegiata † debeat capitulariter capi ex do-
ctrina Innocent. *& aliorum in cap. ex litteris de reſtit. ſpoliat.*
Etiamſi procedatur de mandato executoris Apoſtolici, vt
fuit dictum in *Meten. Canonicatus 4. Iulij 1618. coram bon.
mem. Pirouano:* Attamen ad hunc effectum non requiritur
2 actus capitularis ideſt quod † Capitulum fuerit legitimè
conuocatum, vt in terminis ita diſtinguendo firmant An-
char. *num.* 1. Lap. *num.* 2. & Gemin. *num.* 8. *in cap. cum in
Eccleſijs de præb. in 6.* Sed ſufficit, quod poſſeſſio tradita ſit à
3 Canonicis nomine Capituli, † & Capitulum repræſentan-
tibus, vt dixit in puncto Burat. *deciſ.* 522. *num.* 11. vbi ſic
declaratur d. deciſio Meten. coram Pirouano.
Vnde cùm ex tribus Canonicis, qui interuenire poterant
duo reperti in foribus Eccleſiæ licèt requiſiti poſſeſſionem
tradere recuſauerint, vt probatur ex publico inſtrumento,
benè potuit alter poſſeſſionem tradere prout effectualiter
4 tradidit, † quia etiam in vno Canonico poteſt Capitulum
repræſentari in bis caſibus, ex allegatis per Rotã *in deciſione
283. per tot.* coram Puteo *lib. 3. in correct. facit text. in l. ſicut
7. §. in decurionibus, ff. quod cuiuſque vniuerſit. gloſ. & DD.
in cap. gratum de poſtulat. prælat.* Seraph. *deciſ.* 1050. *num.* 5.
*& fuit dictum in Colonien. Canonicatus S. Vrſulæ 27. Ianua-
rij 1627. coram Eminentiſs. D. Card. Vbaldo.* Imò ſi omnes
recuſaſſent adhuc poſſeſſio † poterat quoquomodo capi, &
erat manutenibilis, Anchar. *in cap. vbi capitulum de conceſſ.
præben. lib. 6. num.* 2. Rota *deciſ. 97. num. 23. part. 5. recent.*
Nec minus ſubſiſtit ſecundum, quia Capitulum nullam
habuit iuſtam cauſam denegandi traditionem poſſeſſionis
licèt illa deſumeretur ex triplici capite in deciſione præ-
cedenti.
Nam primò, pro iuſta cauſa allegari nequit, quod reſi-
gnatio facta ad fauorem d. Ioannis ſit nulla vti facta per
Laurentium prouiſum Apoſtolicum infra triennium contra
formam decreti in eius prouiſione appoſiti; Quia hoc re-
ſpicit potiùs intereſſe Datariæ, & prouiſionem ipſam quam
intereſſe Capituli, & propterea ſuffragari non poteſt ad effe-
6 ctum impediendi † traditionem poſſeſſionis petitam in exe-
cutionem litterarum Apoſtolicarum; quidquid ſit quando
agitur in petitorio, vel cauſa allegata reſpicit intereſſe
particulare ipſius Capituli, vt benè diſtinguit Rota *in deciſ.
55. num. 4. & 5.* & coram Durano inter eius impreſſ. *& in
deciſ.* 221. *num. 3. & 4.* coram Papa Gregor. XV. *vbi addent.
litt. B.* & in ſpecie, quod Capitulum non poſſit ſe opponere
ſub prætextu quod litteræ Apoſtolicæ non fuerint iuſtifica-
7 tæ, ſed tantùm † quando daret de ſtatuto requirente ali-
quam qualitatem in perſona promouenda ad Canonicatum
deciſum fuit *in Meleuitana Coadiutoriæ 29. Nouembr. 1624.
coram Reuerendiſſ. D. meo Merlino Decano,* vbi ad id alle-
gatur alia deciſio Pacen. *puritatis ſanguinis 11. Decẽb. 1609.
coram Manzanedo,* & dicitur reuocata contraria deciſio,
quæ allegari poterat coram Blanchetto.
Secundò. Nec iuſta cauſa deſumi poteſt ex eo, quod in
litteris d. reſignationis non fuerit facta mentio litis, quæ pen-
debat inter Capitulum, & Laurentium reſignantem; quia
cùm Capitulum ageret ad priuationem Canonicatus contra
Laurentium eo quod infrà annum non curauerat promoue-
ri ad Sacerdotium Canonicatus non fuerat effectus litigio-
8 ſus, † nam lis non erat ſuper Canonicatu, ſed ſuper priua-
tione, *vt ex adnot. per gloſ. in cap. ſibi contra quos, vt lit.
penden. in 6.* dixit Rota *in deciſ. 67. & deciſ. 485. num. 1.* co-
ram Puteo *lib. 2. in correct.* Pariſ. *de reſignat. lib. 2. quæſt. 3.
num. 56. & latè fuit firmatum in Romana Capellaniæ 15. Ia-
nuarij 1620. coram bon. mem. Coccino,* & per conſequens
9 † mentio litis non fuit neceſſaria, *cap. 2. vbi gloſ. verb.
finita, vt lit. pendent. lib. 6. Clem. 1. de ſequeſtr. poſſeſſ.*
Tertiò. Et denique iuſta cauſa nec deduci poteſt ex eo,
quod in ſupplicatione reſignationis fuerit falsò narratum
huiuſmodi Canonicatum nullum habere ordinem ſacrum
annexum, cùm tamen contrarium conſtet ex ſtatuto Eccle-
ſiæ quo cauetur, vt Canonicus non admittatur niſi ſit Sa-
cerdos, vel eius ætatis, vt infra annum poſſit ad Sacerdo-
tium promoueri; † quia tale ſtatutum, quatenus eſſet in 10
forma probanti non eſt attendendum, vti non confirmatum
à Sede Apoſtolica prout requiritur dum repugnat iuri com-
muni, Oldrad. *conſ.* 259. *num.* 6. Federic. de Sen. *conſ.* 17.
per tot. Alex. *conſ.* 106. *num. 2. lib. 2.* de iure enim communi
† ſufficit in Eccleſijs Collegiatis ætas 14. annorum, Azor. *in-* 11
ſtit. moral. cap. 5. quæſt. 6. num. 6. Garz. *de benefic. part. 7. cap. 4.
num. 39.* quidquid ſit Cathedralibus, † de quibus loquitur 12
Concil. Tridentinum Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſ. 5. n. 29.*
& declarauit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Con-
cilij Interpretum, vt refert Barboſ. *de poteſt. Epiſc. allegat.
60. num.* 71.
Aliud verò ſtatutum allegatum in die deciſionis viſum
fuit Dominis non eſſe habendum in conſideratione: quia
eſt alterius Eccleſiæ, & propterea † comprehendere nequit 13
caſum noſtrum.
Et ita vtraque, &c.

R. P. D. GHISILERIO,
poſteà Epiſcopo Terracineñ.
Ferrarieñ. Legati.
Veneris 4. Aprilis 1642.

ARGVMENTVM.

Legatum, quando Teſtator alicui clarè reliquit, omninò ſoluendum venit, quod procedit, etiam ſi hæres inſtitutus vti proximior adiuerit hæreditatem non ex teſtamento, ſed ab inteſtato, quia voluntas teſtatoris ex quocumque capite adeatur ſeruanda eſt omninò voluntas defuncti.

SVMMARIVM.

1 *Legatum, quando claris verbis alicui eſt relictum omninò ſoluendum venit.*
2 *Hæres adeundo hæreditatem, dicitur quaſi contrahere cum creditoribus, & legatarijs.*
3 *Iura tam actiua, quàm paſſiua dicuntur tranſlata in hæredem, cum hæreditatem adijt.*
4 *Hæres inſtitutus, ſi vti proximior adiuerit hæreditatem ab inteſtato, non ideò excuſatur à ſolutione legatorum.*
5 *Hæres defuncti, ſiue adeat hæreditatem ex teſtamento, ſeu ab inteſtato, ſemper tenetur ſeruare mentem defuncti.*
6 *Nec poteſt ab eius placitis recedere.*
7 *Vidua, quod fuerint reddita gemmæ, veſtes, iocalia, cæteraque ex quibus probetur, & num. 8.*
9 *Compenſationis exceptio, quando non poſſit intrare.*
10 *Compenſationis exceptio ceſſat, quando conſtat de contraria mente teſtatoris.*
12 *Præſumptionibus, & coniecturis non eſt locus, quando ſumus in claris.*
Veritas, quando in contrarium apparet, tunc ceſſant præſumptiones, & coniecturæ, num. 11.

DECISIO LXXIX.

PRout alias fuit dictum coram bon. mem. Buratto, bon. mem. Gibertus Pius vxorem duxit bon. mem. Margaritam Columnam, cui in vltimo teſtamento per eum condito in Terra Zagaroli 4. Martij 1619. iure legati reliquit ſcuta 12. mil. monetæ vltra omnem, & quamcumque ſummam in capitulis matrimonialibus promiſſam, & ex eis quouis modo debitam; Et cùm ei petenti iudicialiter ab hæredibus defuncti viri ſupradictum legatum ſcut. 12. mil. fuerit oppoſitum de ſatisfactione ex eo, quod ad eius manus peruenerint iocalia, veſtes, & alia ornamenta ingentis valoris, partim pro vſu proprio ipſius D. Giberti, partim ad muliebrem ornatum, quæ D. Gibertus dedit D. Margaritæ ſponſæ, Defuncta d. Margarita, & reaſſumpta cauſa per Excellentiſſ. Ducem Martinæ eius ſecundum virum, & hæredem, de duobus contigit dubitari in Rota. Primò, An

ſupra-

Digitized by Google

ſupradictuio legatum ſcutor. 12. mil. debeatur: Secundò, An conſtet ad manus D. Margaritæ perueniſſe iocalia, & alia bona, & pro qua ſumma.

Et quoad Primam partem dubij legatum deberi ſatiſparet, quia de eo ſatis conſtat ex claris verbis Teſtamenti, in qui-
1 bus legitur † legatum ſcut. 12. mil. ad ſauorem Margaritæ Columnæ ipſius Teſtatoris dilectiſſimæ vxoris, illudque debetur ab Illuſtriſſimo D. Aſcanio Pio vniuerſali ſucceſſore claræ me. Cardinalis Pij cohæredis D. Giberti Teſta-
2 toris, † quia hæredes adeundo hæreditates dicuntur quaſi contrahere cum creditoribus, & legatarijs hæreditatum, *l. apud Iulianum, §. fin. ff. quib. ex cauſa in poſſeſſ. eat. §. hæres quoque, Inſtit. de obligat. quæ ex quaſi contract.* Et ratio eſt, quia omnia iura tam actiua, quàm paſſiua in hæredes
3 dicuntur translata, vt tenuit Rota *deciſ. 232. in fin. part. 6. & deciſ. 306. num. 33. part. 7. rec.* & alias ſæpè.

Nec ſupradictus vniuerſalis ſucceſſor poteſt excuſari ex eo, quod vnà cum defuncto Cardinali adiuerit hæreditatem
4 fratris ab inteſtato, non autem ex teſtamento, † omiſſa cauſa teſtati, quia non ideò excuſatur à ſolutione legatorum, *l. 1. in princ. & tot. tit. ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtam. & tot. tit. C. ſi omiſſ. ſit cauſ. teſtam.* & ſignanter decidit *text. in l. fin.* ſem-
5 per enim tenentur † hæredes defuncti, ſiue adeant ex teſtamento, ſiue ab inteſtato, ſeruare facta defunctorum, *l. cum à matre C. de rei vend.* nec à placitis defunctorum
6 recedere, Rota *deciſ. 48. num. 5. & 165. num. 38. part. 7. recent.*

Quo verò ad ſecundam partem dubij etiam ſi ex teſtibus deponentibus de viſu cùm interfuerint conſignationi factæ
7 ab eodem Giberto Margaritæ vxori, † quorum depoſitiones, coadiuuantur ex atteſtatione iurata bon. mem. Petri Franciſci Columnæ Ducis Zagaroli, quod D. Margaritæ eius germanæ ſorori fuerunt conſignata iocalia, gemmæ, & veſtes, & quod illa, ac ſupellectilia, & veſtimenta D. Giberti remanſerunt penès eam ex depoſitione Pauli Boſchi defuncti anno 1622. examinati ad perpetuam rei memoriam, necnon ex Inſtrumento dotali ſub die 19. Maij 1627. facto cum Duce Martinæ ſecundo viro, vbi nedum aſſignantur plures gemmæ valoris ſcut. 1926. Sed vlterius creditum ſcut. 3000. aliarum venditarum d. Petro Franciſco Columnæ fratri, probaretur ad manus eiuſdem Margaritæ
6 † perueniſſe iocalia, & alia bona prætenſa, attamen ex alio legato facto eidem Margaritæ ab eodem Giberto viro, in quo iure legati reliquit vxori gemmas controuerſas per hæc verba. Item legauit, & ſimiliter iure legati reliquit eidem Illuſtriſ. D. Margaritæ eius vxori; *Vn centorino di diamanti da cappello, vna bottoniera di diamanti di vn veſtito di eſſo Teſtatore, & tutte le altre gioie, che ſono in caſa, & in ſuo potere, tanto quelle, che ſeruiuano per eſſo Teſtatore quanto ancora tutte quelle, che ſeruiuano ad vſo, & ornamento di eſſa Signora Legataria*; ceſſant omnia deducta
9 † ſuper prætenſa à ſatiſfactione, nec intrat exceptio compenſationis ex latè traditis per Barboſ. *in l. diuortio §. ob donationes num. 3. ff. ſolut. matrim.* Quia non poteſt obijci D. Margaritæ compenſatio de rebus proprijs, & dum conſtat
10 de explicita voluntate Giberti, quod vel donauerit, † vel legauerit gemmas, iocalia, & alia bona non eſt amplius locus contrarijs præſumptionibus, ſeu coniecturis, quæ cor-
11 ruunt in claris, & ceſſant, † dum veritas in contrarium apparet, *in l. in rebus, C. de iur. dot. l. penult. §. mulier, ff. de probat.* Menoch. *de præſumpt. lib. 1. præſumpt. 31. num. 4.* Rota *deciſ. 64. num. 3. part. 1. diuerſ. & deciſ. 203. num. 12. part. 5. recent.*

Vnde Domini reſpondendo ad vtrumque Dubium propoſitum, cenſuerunt vtrumque legatum deberi. Primum ſcut. 12. mil. & ſecundum continens gemmas, & iocalia quæcumque.

Et ita vtraque parte audita reſolutum.

R. P. D. PANZIROLO.

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Sancti Angeli Lombardorum.

Veneris 26. Aprilis 1642.

ARGVMENTVM.

Rota perpetua conſtantia ſolet denegare remiſſoriam, quando veriſimiliter præſumi poteſt, quod ſit calumnioſè petita, & quod in petitione adſit calumnia, ex quibus ſatis, ſuperque deducatur. Teſtificata quando dicantur ſatis didicita, ad hoc remiſſoriæ petitio reijcitur.

SVMMARIVM.

1 *Probationes, quando ſunt plenè, & concludenter factæ, tunc non eſt amplius locus illarum.*
2 *Remiſſoria ſolet denegari, quando argui poteſt, quod ſit calumnioſè petita.*
3 *Articuli, quando continent materiam magis ſpecificatam, quo caſu Rota ſoleat concedere remiſſoriam, & num. 4.*
5 *Materia noua, ſi articuletur, quando non per hoc conceditur remiſſoria.*
6 *Teſtium depoſitiones, quod fuerint didicita, vt denegetur remiſſoria ſuper eiſdem, quid ſufficiat, & num. 7.*
8 *Teſtificata poſtquam ſunt didicita, non datur Remiſſoria etiam in diuerſa inſtantia, & quare.*
9 *Probatio, quæ fit per euidentiam rei, ſuperat omnes alias probationes.*
Iudex non debet plus credere dictis teſtium, quam ipſe poſſit ſuo viſo, & iudicio rationis comprehendere, num. 9.
10 *Viſum alterius quærere, vbi habemus proprium dementia eſt.*
11 *Articuli, ſint ſuperflui ſunt reijciendi.*
12 *Probatio maior dari non poteſt, quam illa, quæ datur per euidentiam rei.*
13 *Enunciatiua emanata ad alium effectum, & non propter cauſam, quæ controuertitur non iuuant.*
14 *per Scripturam, quando aliquid probari poteſt, tunc denegatur remiſſoria.*
15 *Teſtes non releuant, dum in contrarium adeſt probatio per ſcripturam.*
16 *Probatio per ſcripturam ſemper præualet probationi, quæ fit per teſtes.*

DECISIO LXXX.

CVm D. Epiſcopus Sancti Angeli Lombardorum poſt reportatas contra ſe duas ſententias Rotales, per quas iudicatum fuit, quod Abbatia S. Guilielmi eſt Nullius, & habet Territorium ſeparatum à Diœceſi S. Angeli, in hac tertia inſtantia coram me exhibitis de nouo articulis ad probandum ſituationem, & comprehenſionem prædictæ Abbatiæ intra fines ſuæ Diœceſis, & actus iuriſdictionales, ibi ab Epiſcopis pro tempore exercitis, inſtetit pro remiſſoria. Quocirca dubio in Rota propoſito, Domini reſponderunt, remiſſoriam non eſſe dandam ex pluribus fundamentis, & primò, quia cùm noui articuli contineant idem quod antiqui, ſuper quibus in duabus præcedentibus inſtantijs fuerunt plures teſtes tam in Partibus, quàm in Curia examinati, intrat præſumptio pro parte Epiſcopi, fuiſſe iam examinatos teſtes magis † informatos, factamque omnem melio- 1
rem probationem, & conſequenter quod Remiſſoria calumnioſè petatur, Gregor. *deciſ. 414. num. 1.* Buratt. *deciſ. 180. num. 4.* Rota *in recent. deciſ. 146. num. 3. & deciſ. 235. num. 1. & ſeq. part. 5.* quo caſu regulariter † ſolet denegari, 2
Rota *diuerſ. deciſ. 620. num. 3. part. 4. in recent. deciſ. 235. num. 3. part. 5.*

Nec obſtat, quod Rota eam ſolita ſit concedere etiam quando articuli noui continent eandem materiam magis
ſpecificatam, † quia concluſio non procedit, quando, prout 3
in caſu iſto, hæc maior ſpecificatio, & diſtinctio conſiſtit
in ſolo cortice † verborum, & articuli noui idem continent 4
quod in antiquis de neceſſitate tam facti, quàm probationis, Greg. *deciſ. 497. num. 3.* Buratt. *deciſ. 180. num. 3.* Rot. *deciſ. 235. num. 15. part. 5. recent.*

Nec pariter obſtat, quod de nouo articuletur, fama, quæ
tamen antea articulata non fuerat, quia † ſtantibus in con- 5
trarium tot actibus exercitis à Monacis nempè Synodo, confeſſionibus, dimiſſorijs, & alijs latè recenſitis in deciſionibus Reuerendiſſ. D. mei Decani, ac R. P. D. mei Peutingeri, illa remanet omninò improbabilis, Rolan. *conſ. 3. num. 48. vol. 1.* Greg. *deciſ. 455. num. 6. & deciſ. 498. num. 14.*

Secundò denegata fuit Remiſſoria, ex quo tam in prima, quàm in ſecunda inſtantia fuerunt diſcuſſæ teſtium depoſitiones, ac mediante tranſportatione actorum facta coram
R. P. D. meo Peutingero, & ab eo coram me data † fuit 6
com-

commoditas parti eaſdem perſcrutandi, quod ſufficit, vt di-
dicantur didicita teſtificata, Gregor. *deciſ.*583. *num.*2. *verſ.*
7 *non enim*, vbi quod ad iſtum effectum † non eſt neceſſaria
ſolemnis publicatio, quod etiam firmat Rot. *in recent. de-
ciſ.*266. *num.*11. *part.*6. *& in Albanen. confinium* 22. *Aprilis*
1622. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, in Nepeſina Tute-
læ* 7. *Iunij* 1627. *coram R.P.D. meo Merlino, & in Cremo-
nen. penſionis* 14. *Ianuarij* 1630. *&* 4. *Maij* 1635. *coram bon.
mem. Coccino*. Poſtquam verò fuerunt didicita teſtificata
non datur Remiſſoria etiam in diuerſa inſtantia ad exami-
8 nandos teſtes ſuper nouis † articulis continentibus, idem
quod antiqui propter timorem ſubordinationis, Auth. *at qui
ſemel, C. de probat.* Ceph. *conſ.*7. *num.*2. *vol.*1. Surd. *conſ.*8.
*num.*10. Buratt. *deciſ.*18. *num.*2. Gregor. *deciſ.*497. *num.*1.
Rot. *in recent. deciſ.*146. *num.*11. *part.*5. *& in dicta Cremo-
nen. penſionis* 4. *Maij* 1635. *coram bon. mem. Coccino, &
in Camerinen. penſionis* 4. *Maij* 1640. *coram Reuerend. P.D.
meo Bichio*.

Tertiò ex Planta facta poſt examen teſtium ad inſtantiam
D. Epiſcopi per Iudicem à Rota delegatum in qua dilucidè, &
diſtinctè cernitur, Diœceſim S. Angeli ex duabus tantùm
partibus includere Monaſterium S. Guilielmi, non autem
illud circuire, ſeu intra ſuos fines comprehendere, quæ pro-
9 batio † vti facta per euidentiam rei Iudex non habet plus
credere dictis teſtium, quam ipſe poſſit ſuo viſu, & iudi-
cio rationis comprehendere, Caſtr. *conſ.*141. *in fin. lib.*2. vbi
dicit (quod quærere viſum alterius vbi poſſumus habere
10 † proprium dementia eſt) Gratian. *diſcept.*277. *num.*7. Gre-
gor. *deciſ.*575. *num.*6. & fuit firmatum in deciſione facta
in hac cauſa ſub die 10. *Februarij* 1640. *coram Reu. P. D. meo
Peutingero verſ. probant etiam*. Vnde intrat dilemma ſoli-
tum ponderari à Rota in hac materia, vt in *Cæſaraugusta-
na diſtributionum* 10. *Februarij* 1640. *coram me*, quod aut te-
ſtes, qui à D. Epiſcopo petuntur examinari erunt concordes
11 cum teſtibus examinatis, & Planta, & hoc caſu † articuli
vti ſuperflui ſunt reijciendi, Rom. *conſ.*126. *num.*3. Reue-
rendiſſ. Vrgellen. *deciſ.*228. *num.*3. At verò erunt diſcordes,
& Remiſſoria eſt deneganda ex capite irreleuantiæ, ex quo
in concurſu præualebunt ſemper probationes Monaſterij
factæ in faciem loci, & réſultantes ex rei euidentia, qua
12 non † adeſt maior probatio Hieronym. de Monte *de finib.
cap.*30. *num.*2. *& ſeq.* Tiraquell. *de retract. lignag.* §.4. *gloſ.*1.
*num.*36. concurrentibus præſertim tot alijs latè ponderatis
in deciſ. factis *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & R.P.
D. meo Peutingero*.

Nec obſtant enunciatiuæ, quæ dantur pro parte Domini
13 Epiſcopi, quia viſæ ſunt prolatæ † ad alium effectum, &
hac de cauſa fuerunt etiam reprobatæ in deciſionibus ium
factis, & dum poteſt probare confinia per ſcripturas non
14 † debet D. Epiſcopus confugere ad Remiſſoriam.

Nec minùs viſa fuit deneganda Remiſſoria ad proban-
dum lapides, qui circumſpiciuntur circa Monaſterium S.
Guilielmi ante motam litem non fuiſſe habitos pro limitibus
Territorij Iuriſdictionalis, quoniam etiamſi hoc probaretur
15 per teſtes non releuaret, † cùm contrarium appareat ex in-
uentario rerum, & bonorum Abbatiæ S. Guilielmi conſer-
uato in Archiuio Sanctiſs. Annuntiatæ Neapolis, in quo
ſunt deſcripti omnes termini lapidei cum litteris Gothicis
includentes Territorium S. Guilielmi diſtinctum à Diœceſi S.
16 Angeli, & Nuſci, probatio † autem per ſcripturas ſemper
præualet probationi, quæ fit per teſtes, Roman. *conſ.*319.
*num.*1. Rot. *deciſ.*64. *num.*17. *part.*5. *recent.* præſertim
cùm hoc idem comprobetur ex depoſitionibus teſtium Mo-
naſterij, Planta, & alijs adductis in deciſ. in hac cauſa
factis.

Nec demum reſpectu actorum deperditorum poteſt con-
cedi Remiſſoria cum dato etiam articulo probato, non
apparet quid releuet, aut concludat ad fauorem D. Epiſcopi.
Et ita parte vtraque, &c.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracinen.

Romana Fideicommiſſi de Incoronatis.

Veneris 10. *Maij* 1642.

ARGVMENTVM.

Diſputatur articulus an donatio præcedens etiam cum hypotheca præiudicare poſſit creditori poſteriori habenti cauſam oneroſam, & negatiuè concluditur, quoties vel ille reperitur in poſſeſſione, vel donatio fraudolenta, & ſimulata conuincitur.

SVMMARIVM.

1 *Pater non poteſt grauare filium in legitima, & ſi fuiſſet grauatus, reijcitur onus.*
2 *Diſpoſitio generaliter facta non porrigitur ad caſum in quo quis non habet poteſtatem.*
3 *Bona ſuper quibus filius elegit legitimam non continentur ſub fideicommiſſo.*
4 *Donatio, & ſi anterior, & cum hypotheca, non præiudicat ementi poſteà rem donatam, ſi ille ſit in poſſeſſione, & num. ſeqq. Amplia vt ſub num.* 10.
5 *Donans poteſt ante traditionem liberè diſponere de re donata.*
6 *Clauſulæ, conſtituti, & ſimilium effectus ceſſant per actualem traditionem poſtea ſubſecutam.*
7 *Clauſulæ quæ veniunt acceſſoriè ad contractum ſi contractus eſt ſimulatus, & ipſa ſimulata iudicantur.*
8 *Simulatio probatur ex confeſſione partium, & contrahentium.*
9 *Fraus non ita de facili præſumitur, vt ſimulatio.*
*Simulatio eſt honeſtior fraude num.*9.
10 *Donationis fraus, & ſimulatio præſumitur ex immenſitate donationis, ac coniunctione ſanguinis.*
*Donatio ſimulata, & fraudolenta non præiudicat creditoribus poſterioribus, ex cauſa oneroſa, num.*10.
11 *Exceptio detractionis legitimæ, quæ fideicommiſſario competebat, competit etiam emptori bonorum illius.*
Amplia concluſionem procedere quamuis ipſe fideicommiſſarius per præcedentem donationem omnia bona fideicommiſſo ſubiecisset, ibid.

DECISIO LXXXI.

FVit per DD. reſolutum tam ex fideicommiſſo Marcelli
Incoronati de anno 1563. quam ex donatione Franci-
ſci filij de anno 1618. facta inter viuos Cæſari filio præſenti,
& acceptanti, eiuſque filijs, & deſcendentibus maſculis,
illiſque deficientibus, Marcello alteri filio, ac deſcendenti-
bus ex eo, in eorumque defectum, proximiori ſibi in gra-
do: non eſſe D. Angelo Incoronato dandam immiſſionem,
ſiue agat ex *l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll.* ſiue ex remedio
vtilis Saluiani in poſſeſſionem Caſalis Aquæ Trauerſæ ven-
diti anno 1625. Excellentiſſimo D. Principi Burgheſio pre-
tio ſcutorum 14. mil. ab eodem Franciſco de Incoronatis,
ſub expreſſa narratiua approbata per eoſdem inter Cæſarem,
& Marcellum donatarios; quod ſibi deberetur legitima in
bonis Marcelli patris, & quod ad illius computum elegiſſet
dictum Caſale, illudque ad ſe ſpectare pleno iure dominij,
& pertinere, & eſſe penitus liberum, & immune ab omni,
& quocumque cenſu, canone, & reſponſione, recogni-
tione, grauamine, aut ſeruitute, non eſſe ſubiectum cadu-
citati deuolutioni, reſtitutioni, vel alicui vinculo, in toto,
vel in parte, minuſque fuiſſe venditum, datum, donatum,
ceſſum; atque conceſſum, aut alioquouis modo aliena-
tum, alienationis vocabulo latiſſimè ſumpto, nec de eo in
totum, vel in partem contractum, diſtractum, aut aliud
quidquam factum fuiſſe; promittendo inſuper huic vendi-
tioni facere conſentire omnem perſonam Ius aliquod ha-
bentem, ſeu quomodolibet habere prætendentem, ad ſo-
lam ſimplicem, & extraiudicialem requiſitionem prædicti
Excellentiſſimi D. Principis emptoris.

Non ex fideicommiſſo Marcelli ſenioris, quia cùm Fran-
ciſcus alius auctor D. Principis elegerit pro ſua legitima,
Caſale, in cuius poſſeſſionem Angelus petit immitti, & pa-
ter non poſſit filium grauare in legitima, † & ſi grauatus 1
fuiſſet onus reijciatur; vt eſt in caſus in *l. quoniam in prio-
ribus, C. de inoffic. teſtam.* nec diſpoſitio generaliter facta
porrigatur ad caſum, † in quo quis non habet poteſtatem, 2
cap. nobis in 2. *de ſent. excom.* notat. Bart. *in l. ſi quis ſub con-
ditione, ff. de condit. inſtit.* Bald. *in l. fin.* §. *in computatione,
C. de Iur. delib. cum ſimilib.* Caſale de quo agitur non conti-
netur ſub † dicto fideicommiſſo, vt decidit *gloſ. in l. precibus,* 3
C. de impub. & alijs ſubſtit. & communiter omnes *in l. ex tri-
bus, C. de inoffic. teſt. & in l.*1. *ff. de vulg. & pup. per text. in l.
coharedi*, §. *filia, ff. ad Trebell.*

Nec

Digitized by Google

Nec ex donatione dicti Franciſci, quia cùm Franciſcus
poſt donationem ſactam ad ſauorem filiorum, & deſcen-
dentium, vendiderit Caſale D. Principi, cum reali transla-
tione dominij, & poſſeſſionis: aſſerta donatio, etiam ſi
4 anterior, & cum hypotheca, † non præiudicat D. Principi
habenti cauſam oneroſam, vt eſt *text. in l. fin. §. Lucius, ff.
de donat.* vbi Lucius Titios donauerat Meuio fundum, &
ante traditiouem eundem ſundum poſt paucos dies, Seio
pigniori obliganerat, deinde dictum ſundum tradidit Me-
uio, cui prius illum donauerat; & cum dubitaretur, an do-
natio fundi eſſet perſecta: itaut poſtea pignori ſubijci po-
tuerit, teſpondit Sceula Iuriſconſultus, perſectam quidem
eſſe donationem per traditionem, ſed creditorem licèt po-
ſteriorem firmam babere pignoris obligationem inductam
ante traditionem, atque ita donans poteſt ante traditionem
5 † liberè diſponere de re donata, vt tradit Carocc. *deciſ.* 125.
num. 7. & eſt ponderanda expoſitio Bartol. *ad illum text. in §.
Lucius Titius in princ.* vbi verbum dicti textus, *donauit*,
exponit, ideſt in cauſa donationis, obligauit, vel promiſit,
& ſic Bartol. intelligit illum text. & præſupponit, quod fun-
dus ibi ſuit expreſsè obligatus pro donatione ipſi Donatario,
vt benè aduertit Guttier. *de actib. iudic. iurat. cap.* 15. *ſub
num.* 22. *pro hac eadem opinione*, accedit expoſitio Bartoli.

Nec dici poteſt in hac donatione interueniſſe traditio-
nem, ex clauſulis reſeruationis vſusſtuctus, & conſtituti
6 quia vis, & effectus, iſtarum clauſularum, † vbi, donatio
ſuiſſet vera, ceſſaſſet per venditionem à donatore poſtea
factam D. Principi, & actualem traditionem ſubſecutam,
vt benè Grat. *conſ.* 36. *num.* 38. *&* 39. *lib.* 1. Gabr. *de empt. &
vend. concluſ.* 2. *num.* 28. Carocc. *deciſ.* 125. *num.* 8. ſed com
donatio DD. viſa ſuerit ſimulata, non eſt de his clauſulis cu-
7 ran. cum veniant accessoriè ad contractum, † in quo ſicut
ſimulatio fuit adhibita, ita etiam cenſeri debet adhibita,
circa acceſſoria Aretin. *in l.* 1. *§. ſi vir. vxori, col.* 3. *ante med.
verſ. ſed hoc eſſet conceden. de plano, ff. de acquir. poſſeſ.* quem
ſequitur Alciat. *ibid. col.* 2. *in princ. num.* 4. vbi etiam *Bologn.
num.* 65. *in princ.*

Simulatio aotem huius doaationis eſt euidens ex aſſertio-
ne venditionis, cui aſſenſerunt etiam Cæſar, & Marcellos
Donatarij, quod de Caſale vendito nulla præceſſerat dona-
tio. Vndè cùm veritas buius aſſertionis non poſſit ſtare
cum veritate præcedentis donationis, neceſſe eſt intelligere
dictam donationem ſimulatam perinde, ac ſi partes dixiſ-
ſent nullam de Caſale præceſſiſſe donationem veram, & va-
8 lidam: cùm non ſit dubium ex confeſſione partium, † &
contrahentium probari ſimulationem, Berou. *conſ.* 170. *n.* 11.
lib. 1. Decian. *conſ.* 62. *num.* 51. *&* 52. *& poſt num.* 65. *verſ.* 9.
conuincitur iſta ſimulatio lib. 3. Angel. *conſ.* 47. *num.* 2. *verſic.* 5.
ſi prodeſt donationem, vbi ponderat confeſſionem Donata-
rij, ad probationem ſraudis, quæ cum non ita facilè ſit præ-
9 ſumenda, vt ſimulatio, † ex quo hæc eſt honeſtior, quàm
illa Cuman. *conſ.* 155. *num.* 4. vtique ſi ex coofeſſione dona-
tarij probatur fraus, à fortiori, probabitur ſimulatio, ma-
ximè concurrente immenſitate huius donationis, quæ con-
tinet omnia bona præſentia, & futura, & coniunctione
ſanguinis, ex quibus præſumi ſraudem, & ſimulationem
10 donationis, † vt propterea non præiudicetur creditoribus
poſterioribus ex cauſa oneroſa reſoluit, & latè probat Ca-
rocc. *deciſ.* 1. *per totam*, quam approbat Anton. de Amat.
var. reſolut. reſolut. 26. *num.* 7.

Vlteriùs cùm ex ſupradictis pateat D. Principem empto-
rem habere fundatam intentionem in Inſtrumento emptio-
nis non obſtante præcedenti donatione, eo magis cenſue-
runt Domini dicendum eſſe, ipſum habere intentionem
fundatam in detractione legitimæ debitæ eidem donatori,
11 † qui in ſpecie io ipſa venditione dixit eam conſequi in
Caſali de quo agitur, ex allegatis per Rotam coram Se-
raph. *deciſ.* 416. *à num.* 8. *vſque ad finem*. Hæc autem
exceptio detractionis legitimæ debitæ eidem donatori, &
venditori reſpectiuè in boois relictis ab eius aſcendentibus
ſuffragatur D. Principi, noo obſtante quod idem donator
omnia bona in dicta dooatione præcedenti ſubiecisſet fidei-
commiſſo cum prohibitione cuiuſuis detractionis.

Et ex bis duabus exceptionibus, vtraque parte audita re-
ſoluerunt Domini immiſſionem eſſe denegandam.

R. P. D. PANZIROLO.

Poſtea S. R. E Cardioali.

Romaoa, ſeu Florentina reſtitutionis in integrum.

Veneris 10. *Maij* 1642.

ARGVMENTVM.

Maioribus 25. annis, quantumuis ex capite iuſtæ Ignorantiæ non ſoleat concedi reſtitutio in integrum aduerſus aditionem hæreditatis ſine inuentario factam, tamen ſemoto in tali hærede omni dolo, datur talis reſtitutio in integrum, quando magnum æs alienum patens, contra communem omnium expectationem, in hæreditate, emerſit.

SVMMARIVM.

1 *Filius continuas habitare in domo paterna, & bona defuncti patris poſſidere dicitur ſimpliciter adire hereditatem paternam, & num.* 18.

2 *Statutum Florentinum ſub Rubr.* 29. *de hæred. &c. quid diſponat.*

3 *Reſtitutionis in integrum remedium regulariter conceditur minoribus, & non maioribus.*

4 *Maior etiam reſtituitur in integrum concurrente iuſto errore, vel ignorantia facti, vel ex nona, & magna cauſa.*

5 *Maiori ſuccurritur per reſtitutionem in integrum, ſi adſit rationabilis cauſa.*

6 *Maior iuſto errore ductus, vel ignorantia facti lapſus, adeundo hereditatem primo aſpectu lucroſam ſi eam deinde reperiat debitis onuſtam tunc auditur petendo reſtitutionem in integrum.*

7 *Vel malit talem hereditatem creditoribus relaxare.*

8 *Reſtitutio in integrum, ex qua cauſa concedatur maioribus, qui hereditatem adiuerunt ſine inuentario.*

9 *Maior non reſtituitur aduerſus aditionem hereditatis ſine inuentario, niſi magna adſit cauſa.*

10 *Maiori competit reſtitutio in integrum, ex clauſula ſi qua mihi iuſta cauſa, ex edicto minorum aduerſus hereditatem, inconſulto aditam.*

11 *Ignorantia regulariter præſumitur in herede, & maximè in rebus occultis, & num.* 12. *&* 13.

14 *Factum, quando ſit occultum, itaut fallere poſſit hominem etiam magna prudentia, & ſagacem, & num.* 5.

15 *Reſtitutio in integrum ex iuſta cauſa ignorantia conceditur maiori ad lucrum quærendum per aditionem hereditatis, quam prius repudiauerat.*

17 *Multo fortiùs concedenda venit maiori ſi agat tantum de damno vitando.*

19 *Maior aduerſus aditionem hereditatis ſine inuentario, aditam, reſtituitur ex iuſta cauſa, etiamſi poſt aditionem fecerit aliquem contractum, dummodo nihil perceperit, vel paratus ſit reddere.*

20 *Maioribus* 25. *annis, etiam in contractibus enormiter læſis, beneficium reſtitutionis in integrum ex iuſtis cauſis conceditur.*

21 *Actus principalis, ſi corruat, omnes alij actus ex eo dependentes pariter corruunt.*

22 *Minor, an reſtituatur in integrum, ſi paterna hereditati ſe immiſcuit, & maior factus pecunias hereditarias exegit.*

23 *Maiores aduerſum aditionem hereditatis ex capite iuſtæ ignorantia non ſunt reſtituendi.*

24 *Contraria tamen opinio eſt verior ſuadente tamen aliqua inſigni cauſa.*

25 *Statutum Florentinum, iubet, quod inuentario non obſtante heres creditoribus hereditarijs ſatisfaciat.*

26 *Heredes, dum non poſſunt iuuari beneficio inuentarij equum non eſt, vt etiam reſtitutio in integrum denegetur.*

27 *Quod ſanè durum admodum videretur, quod ſimul, & ſemel denegaretur inuentarium, & reſtitutio in integrum, dum ſunt ſine dolo enormiter ſunt læſi.*

DECISIO LXXXII.

CVm poſt mortem bon. mem. Marchionis Beroardini Capponij ſequutam in Ciuitate Florentiæ, D. Vincen-

centius eius filius, quamplurima bona, tam in ſtatu Eccle-
ſiaſtico, quàm io ditione Florentioa in paterna hæreditate
inueniſſet, ac inter alia vigere Florentiæ Rationem banca-
riam magni nominis, ac etiam Romæ accomanditam, cre-
dens propterea, tam ex his, quàm ex inferius deducendis,
hæreditatem eſſe maximè lucroſam, licèt ſuper illius aditio-
1 ne nullum fecerit actum expreſſum. † Nihilominus con-
tinuando in paterna domo habitare, & booa vt prius poſſi-
dere dictus eſt adiuiſſe hæreditatem ſimpliciter, ſtante Sta-
tuto Florentino ſub *Rubr. 29. de hæredib. & hæreditatibus de-*
2 *bitorum conueniendis*, in † quo diſponitur, quod hæres ma-
ſculus maior annor. 18. poſſidens, ſeu detinens bona hæredi-
taria poſt 15. dies à die obitus Teſtatoris, hæreditatem ſim-
pliciter adiniſſe intelligatur.

Verùm cùm illinc ad quatuor menſes ſuper prædicta hæ-
reditate maximum detectum fuiſſet æs alienum, quod de
tempore ſupradictæ tacitæ aditionis omninò latebat, abſor-
bens nedum totam ſubſtantiam, ſed ſuperans illius vires in
ſcutis ferè ducentum millibus. Ideò d. D. Vincentius qui
huiuſmodi debita prorſus ignorabat omnibus præfatis bo-
nis, vnà cum illorum poſſeſſione prius liberè dimiſſit, obti-
nuit à Signatura Iuſtitiæ committi cauſam reſtitutionis in
integrum prout de iure aduerſus Creditores Bernardini Pa-
triſcum reſcripto A.C. vt de voto Rotæ procederet cum
clauſula, *ſi qua mihi iuſta cauſa*. Quaptnpter ſæpiſſimè
monitis prædictis Creditoribus, vt ex faſciculo citationum
exhibitarum, & informare negligentibus, tandem hodie
propoſita cauſa, reſolutum fuit conſtare de cauſis reſtitutio-
nis in iotegrum.

3 Licèt enim regulariter hoc † remedium ſit pro Minoribus
læſis, attamen concurrente iuſto errore, vel ignorantia
facti, vel ex noua, & magna cauſa competere etiam Maio-
ribus 25. annis tradunt Oinotim. *in §. extraneis num. 5. verſ.*
vel etiam ſi maiores Inſtit. de hæred. qual. & differ. Qui di-
4 cit, Prætorem deceptis † ſuccurrere per reſtitutionem in
integrum, etiam ſi mainres ſint, quoties grande æs alieonm
latens ab adita hæreditate præter opinionem emerſerit, ſiue
ſint milites, ſiue Pagani, Maurit. *de reſtit. in integr. cap.* 130.
num. 6. verſ. ſed qui opinor tract. tom. 5. fol. 145. vbi dicit poſſe
5 Maiori ſuccurri † per reſtitntionem in integrum, ſi adſit ra-
tionabilis cauſa vt puta, quia hæreditatis ſubſtantiam ab ini-
tio ſcire non potuit, & poſtea comperijt eſſe debitis onu-
ſtam, nec longum tempus effluere permiſit ab ea traditio-
ne, cui opiniooi adſtipulantur, etiam Rebuff. *in conſtit.*
Regias tom. 2. tit. de reſtit. art. 1. gloſ. 1. num. 33. vbi dicit Ma-
ioribus ſe vidiſſe ſuccurrere, Odd. *de reſtit. in integr. part.* 2.
quæſt. 62. art. 14. num. 133. vbi dicit, quod ſi Maior iuſto
6 errnre, vel ignorantia † facti lapſus eſt adeundo hæredita-
tem primo aſpectu lucroſam, & quam quilibet oculatiſſimus
paterfamilias talem iudicaſſet, & audiuiſſet, ſed poſtea repe-
ritur plena ære alieno, litibus, & periculis, audieodus eſt, ſi
deſiderat, aduerſus dictam aditiooem reſtitui, & malit hu-
7 iuſmodi † hæreditatem Creditoribus relaxare, *& quæſt. 89.*
art. 7. num. 52. verſ. primo, vt procedat, & ſub num. 53. ſub-
dit ad hunc effectum magnam cauſam reputari, ſi maior poſt
aditam hæreditatem caſu repetiet adeſſe magnum æs alie-
8 num, quod priùs ignorabatur, tunc enim, inquit ex capite
iuſtæ ignorantiæ ſuccurritur etiam maiori per *text. ſingul. in*
§. extraneis verſic. ſciendum tamen Inſtit. de hæred. qualit. &
differ. Capell. Tolloſ. *deciſ. 55. num. 7.* Gratian. *diſcept. 797.*
num. 19. & ſeqq. vbi de veriori Marcheſ. *de commiſſ. reſtit. in*
integr. part. 2. §. 3. num. 154. fol. 185. vbi dicit, quod mainr ad-
uerſus non confectum Inuentarium, vel eius confectio-
nem non reſtituitur in integrum, niſi magna ſubſiſtente
9 † cauſa, nempè ſi adita hæreditate reperiatur magno ære
alieno conflata, quod aditionis tempore ignorabatur.

Et quod generaliter ex clauſula, *ſi qua mihi iuſta cauſa*,
quæ datur ex edicto minorum, competat reſtitutio in inte-
10 grum etiam mainri aduerſus hæreditatem † inconſultò adi-
tam Caſtr. *conſ. 398. num. 3. verſ. tertio lib.* 2. Corn. *conſ.* 184.
ſub num. 9. verſ. tamen licèt lib. 3. Menoch. *conſ. 932. num.* 11.
Phanuc. *de Inuent. part. 1. num. 20. & part. 2. num. 22. &* 23.
Franceſch. Marcheſ. *deciſ. 291. num. 3. part.* 1. Mart. *clauſ.*
366. *num.* 2.

Quod autem io D. Vincentio filio adfuerit Iuſta ignoran-
11 tia, non ſolùm ex eo patere viſum eſt, quod regulariter † io
hærede illa præſumitur, *l. qui in alienis vbi Doctor. ff. de reg.*
iur. & io termiois reſtitutionis in iotegrum firmauit Rota
deciſ. 43. num. 2. poſt moder. Peruſ. de cenſ. in addit. Caual.
deciſ. 141. num. 1. ſed ſpecialiter dum vidit, quod Marchio
Bernardinus Pater, qui pro Viro ſummæ prudentiæ, & aliàs
oculato patrefamilias communiter ab omnibus reputaba-
tur, vt deponunt Teſtes formiter examinati, non ſolum re-
liquit † quamplurima bona ſtabilia maximi valoris, tam in 12
ſtatu Eccleſiaſtico, quàm in Ditione Florentina, cum ratio-
ne bancaria, & accomandita, prout ſupradictum fuit,
ſed quod magis eſt, io eius teſtamento, & Codicillis perpe-
tuum fideicommiſſum ad fauorem deſcendeotium maſculo-
rum ordinauit, & de opulentiſſima hæreditate ſe diſponere
ſuppoſuit. Vnde nil mirum, ſi D. Vincentius filius lucro-
ſam pariter paternam hæreditatem credidit. † Præſertim 13
cùm ipſe longo tempore à Patria abfuerit, & dum in ea
permanſit, numquam in rebus domeſticis, & multò minus
in rationis bancariæ adminiſtratione ſe ingeſſit, quod pro
cauſa reſtitutionis in iotegrum aduerſus aditionem etiam
Maiori 25. annis ſufficere, tradit Odd. *vbi ſupra quæſt. 62.*
num. 133.

Accedit, quod idem D. Vincentius mortuo Patre ſuas
adhibuit diligentias cum Miniſtris per Patrem viuentem re-
tentis, pro habenda ootitia vitium hæreditatis, † & iſti (qui 14
alias communiter pro Viris probis, & fide dignis habeban-
tur) firmiter aſſerebant hæreditatem eſſe maximè lucro-
ſam, vt etiam ſuper his benè deponunt teſtes, adeò vt cum
poſt quatuor menſes à die obitus Bernardini Patris in ipſius
hæreditate maximum æs alienum, † quod antea latebat, 15
emerſerit ſuperans illius vires in ſcut. 200. mil. negari non
poteſt, quin appareat de iuſta cauſa, per quam debeaot in
integrum reſtitui *iuxta mentem Doctor. ſupra allegat.*

Quæ quidem faciliùs amplecteoda ſunt, ex quo D. Vin-
centius nititur maxima æquitate, ne ſcilicet ex ſola diſpoſi-
tione ſtatuti, vltra vires hæreditarias, † ſoluat ſcut. 200. mil. 16
ex proprio. Si enim reſtitutio ex iuſta cauſa ignorantiæ
conceditur Maiori ad lucrum quærendum per aditionem
hæreditatis, quam priùs repudiauerat, *l. Pantonius ff. de*
acquir. hæred. vbi Bart. Alexand. *conſ. 169. num. 15. in princip.*
lib. 2. Surd. *conſ. 232. num.* 43. multò fortius videtur cooce-
denda † D. Vincentio Maiori agenti de damno tantùm eui- 17
tando, inter quos maxima viget differentia, teſte Alexand.
d. conſ. 169. num. 14. in princip.

Nec releuare viſum eſt, quod poſt mortem Bernardini
Miniſtri rationis Bancariæ nonnulla cambia † continuaue- 18
rint, quia aut hæc fecerunt pro ratione bancaria, quæ ad-
huc cantabat ſub nomine Defuncti, aut quando etiam id de
ordine D. Vincentij filij feciſſent, quemadmodum ei ſuccur-
rendum eſt aduerſus hæreditatem aditam, ita pariformiter
ſi poſt aditionem fecerit aliquem contractum † ex eadem 19
cauſa aditionis, dummodo ex eo nihil perceperit, vel para-
tus ſit refundere, ſi quid perceperit ex adduct. per Odd. *dict.*
quæſt. 62. art. 14. num. 133. Et facit regula, quod Maioribus
25. annis etiam in contractibus enormiter † læſis beneficio 20
reſtitutionis iiſdem ex ſupradictis cauſis ſuccurritur, *iuxta l.*
in contractib. C. quib. ex cauſ. maior. cum alijs adductis per
Odd. *d. quæſt. 51. art. 1. num. 4. & ſeqq.* Et quidem ſi corruit
aditio, omnes etiam actus † ex ea dependentes corruere 21
debent, *l. cum principalis, ff. de reg. iur.* & in his terminis eſt
text. in l. 3. §. Seio ff. de minor. vbi de minore, qui paternæ
hæreditati ſe immiſcuerat, & maior factus pecunias hære-
ditarias exegerat, † quod nihilominus reſtituitur, de quo 22
per Angel. *in l. damni §. Sabini num. 2. ff. de damn. infect.*

Nec aduerſari viſa fuit opinio quamplurimorum Docto-
rum, quod ſcilicet Maiores † aduerſus aditionem ex capi- 23
te iuſtæ ignorantiæ non ſint reſtituendi, ex quo habent be-
neficium Inuentarij, prout *iuxt. text. in §. pupillis, & in §.*
quia vero auth. de hæred. & falcid. tradunt Bart. *conſ. 154. n. 2.*
& 4. lib. 1. Felin. *in cap. quoniam num. 5. de Simon.* Alciat.
conſ. 139. num. 7. lib. 9. Rol. *de Inuent. quæſt. 81. col. 2. fol.* 59.
Petr. Pecch. *de teſtam. coniug. cap. 23. num.* 2. Phanuc. *de In-*
uent. part. 1. num. 24. Marc. Anton. *var. lib. 2. reſol. 11. n. 19.*
in fin. Quia nihilominus alia opinio in præſenti caſu magis
placuit Dominis. Tum quia æs alienum, quod fuit dete-
ctum, eſt maximum, † & propterea ſuadente inſigni ali- 24
qua cauſa etiam Maioribus ſaltem ex æquitate Iudicis offi-
cio ſuccurrendum eſſe vltra Doctores allegatos, tenet idem
Petr. Pecch. *d. cap. 23. ſub num. 6. verſ. ego exiſtimo*. Tam
etiam quia D. Vincentius beneficio Inuentarij, quatenus
etiam voluiſſet, vti non poterat propter Statutum Floren-
tiæ, quod hæres Inuentario † non obſtante Creditoribus 25
hæreditarijs ſatisfacere cogatur, de quo tradit Phanuc. *de*
Inuent. part. 6. num. 138. quo caſu, ſicut non potuit vti be-
neficio Inuentarij, † ita nec etiam priuari debuit beneficio 26
reſti-

Digitized by Google

reſtitutionis in integrum, vt poſt Caſtr. *conſ.322. quod incipit viſo puncto num.3. lib.1.* cum alijs allegatis in terminis d.
Statuti Florentini tradit Phanuc. *vbi ſupra num.*138. Et certè
27 durum † admodum videretur, quod ſimul, & ſemel denegaretur Inuentarium, & reſtitutio in integrum, etiam quando, prout hic, ſemoto in hærede omni dolo, magnum æs alienum latens, contra communem omnium Ciuium expectationem, & credulitatem in hæreditate emergeret.

Et ita D. Vincentio ſolum informante reſolutum fuit, &c.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Romana Retentionis Domorum.

Veneris 23. Maij 1642.

ARGVMENTVM.

Immiſſus in poſſeſſionem in vim vtilis Saluiani, donec, & quouſque fuerit ſatisfactus de ſuo credito ſi fuerit ſatisfactus, vt poſſit eidem denegari in eiſdem bonis altera immiſſio, & ſic retentio pro alio credito, quid ſufficiat. Exceptio fideicommiſſi incontinenti probata impedit immiſſionem, & retentionem.

SVMMARIVM.

1 *ex Prohibitione alienationis, & obligationis ex quocumque capite, vt bona conſeruentur in familia, reſultat fideicommiſſum.*

2 *Exceptio fideicommiſſi, & prohibitionis alienationis, incontinenti probata, impedit immiſſionem, & retentionem.*

3 *Hypotheca, nec tacita, nec expreſſa, quando ſuper bonis non poſſit conſtitui.*

4 *Prohibitio alienationis bonorum ſi ſtet de per ſe, & non conſecutiue à præcedenti ſubſtitutione, tunc dicitur ſtare de per ſe, principaliter.*

5 *Fideicommiſſum, quando dicatur inductum nedum in caſu contrauentionis, ſed etiam in caſu mortis.*

Bona in familia non conſeruarentur, ſi in caſu mortis non eſſet inductum fideicommiſſum, num.5.

6 *Teſtator, quando non dicatur ſtetiſſe in finibus vniuerſalis ſubſtitutionis.*

7 *Verba vniuerſalia, omnem modum comprehendentia, omnem caſum ſub ſe capiunt.*

8 *Verba ampliſſima non debet ſtare otioſa.*

9 *Bonorum conſeruatio in familia, cauſa hæc expreſſa à Teſtatore, fieri nequit citra onus fideicommiſſi gradualiter deſcenſiui.*

10 *Familia, quando indefinitè vocatur, perpetuo dicitur vocata quouſque durat.*

Et hoc præſertim in fideicommiſſo tranſuerſali.

11 *Prohibitionis alienationis poſt fideicommiſſum vniuerſale poſita, licèt cantet de cæteris rebus particularibus, non tamen facit fideicommiſſum particulare diuerſum.*

12 *Gabr. in conſ.*138. *num.*45. *lib.*2. *& deciſ.*210. *num.*10. *part.*6. *recent. quo caſu loquatur.*

13 *Maſculi, quando non dicantur contemplati.*

14 *Oldrad. in conſil.21. quando intret.*

Fideicommiſſum, quod ſit particulare, & diuerſum à generali fideicommiſſo, quando non poſſit dubitari, & num.16.

15 *Fideicommiſſum particulare, quando non recipiat robur ab vniuerſali.*

17 *Voluntas teſtatoris, quando adeſt in contrarium, tunc ceſſat omnis extenſio.*

18 *Voluntas teſtatoris maximè in vltimis voluntatis, quomodocumque colligatur, principaliter attendi debet.*

19 *ex Prohibitione ſtrictiſſima alienationis bonorum, vt bona conſeruentur in familia, quid colligatur.*

20 *Bona non poſſunt conſeruari in familia, ſi de eis eſſent ſoluenda legata.*

21 *Immiſſio in vim vtilis Saluiani auocat ſolos fructus, & illæſam relinquit Domino proprietatem.*

22 *Proprietas nuda ſine fructibus etiam recipit æſtimationem.*

23 *Fideicommiſſum ad fauorem alicuius factum, non debet ei deſeruire de vente.*

24 *Fideicommiſſum ſpeciale non poteſt diminui per legatum quantitatis.*

25 *Hæreditas, quando non eſt ſoluendo, tunc fideicommiſſum particulare diminuitur per Legatum quantitatis, & num.27. & 31.*

26 *Legatarius ſpecialis, & fideicommiſſarius ſpecialis, quando adſunt bona hæreditaria, bona ſpecialiter relicta integrè conſequi debent.*

28 *Fideicommiſſum conſtitutum, pro conſeruandis bonis in familia dicendum eſt, quod ſit fauorabile.*

29 *Quod multo magis procedit, ſtantibus verbis prægnantibus geminatis, vniuerſalibus, & negatiuis.*

30 *Verba, quando ſint præciſa, & excludant omnem caſum.*

32 *Bona, quod non adſint pro ſolutione legatorum, qui hoc aſſerit probare tenetur.*

33 *Hæreditas in dubio præſumitur ſoluendo.*

34 *Retentio, vt excludatur ſufficit quod adſit aliqua turbiditas.*

35 *ad Reintegrationem impediendam eiecto à Saluiano poſt ſatisfactionem crediti, pro alio credito, quid ſufficiat, & num.36.*

DECISIO LXXXIII.

COmmiſſa mihi cauſa appellationis interpoſitæ à ſententia lata ab A. C. ad fauorem Nerei Scarlatti creditoris Laurentij, & Ioſephi de Carpianis, vti creditorum Iacobi Carpiani, in qua pronunciauit, Scarlatto poſſeſſori competere retentionem domorum, de quibus agitur pro alijs creditis aſcenden. ad ſummam ſcut.8550. pro totidem per dd. Laurentium, & Ioſephum, pro dicto Iacobo Carpiano ſolutis occaſione legatorum ab eo relictorum in teſtamento, ſub quo deceſſit de anno 1612. emanauit dubium, an d. Scarlatto competeret retentio, & pro qua ſumma, & quia retentio fuit conceſſa ſuper bonis particulari fideicommiſſo ſubiectis, quæ non ſubiacent debito legatorum Teſtatoris, Domini cenſuerunt non competere retentionem.

Quod autem domus, de quibus agitur fuerint ſubiectæ
particulari fideicommiſſo facto à Iacobo Teſtatore colligi-
tur ex prohibitione cuiuſcumque † alienationis, & obliga- 1
tionis vineæ, & eius domorum Vrbis, vt conſeruarentur pro
hæredibus inſtitutis, & in familia Carpiana, ibi, *e prohibi-
ſce, che le ſue caſe di Roma, & vigna, non ſi poſſino aliena-
re, vendere, ne obligare, ò altrimento diſporre, ma ſi conſer-
uino per detti heredi inſtituiti, e ſoſtituiti come di ſopra, & in
modo neſſuno non ſi poſſino vendere, ne in altro modo aliena-
re, ma ſi debbano conſeruare nella famiglia Carpiana*, &
prout latiùs in teſtamento quo caſu exceptio † fideicom- 2
miſſi, & prohibitionis hypothecationis incontinenti pro-
bata, impedit immiſſionem, & retentionem, vt Doct.
notant in l. filius familias, §. diui, vbi præcipuè Iaſ. & Ripa
*num.*11. *de leg.*1. Caſtr. *in l. fin. §. de leg.*2. Caſtr. *in l. fin.
§. de leg.*2. Seraphin. *deciſ.*757. *num.*1. *&* 2. cum per Lau-
rentium, & Ioſephum grauatos non potuerit ſuper dictis
† domibus conſtitui, nec tacita, nec expreſſa hypotheca 3
ex allegatis per Seraph. *vbi ſup. num.*3. Certum eſt enim ex
d. prohibitione reali, & particulari ſuper dd. domibus in-
ductum fuiſſe fideicommiſſum particulare, quia quando,
prout hic præcedit ſubſtitutio vniuerſalis in tota hæreditate,
ibi, *E morendo detto M. Lorenzo*, & ſequitur prohibitio
alienationis certorum corporum ad fauorem plurium perſo-
narum, quæ non continebantur in ſubſtitutione vniuerſa-
li, vt in hoc caſu, in quo continetur familia de Carpianis
non contenta in generali ſubſtitutione cum cauſa, vt d. pars
remaneat in familia. Tunc cùm iſta diſpoſitio de parte di-
catur differens à præcedenti † ſubſtitutione dicitur ſtare de 4
per ſe principaliter, & non conſecutiuè, illamque inducere
particulare, & abſolutum fideicommiſſum nedum in caſum
contrauentionis per alienationem, ſed etiam † in caſu mor- 5
tis. Alioquin non conſeruarentur bona in familia, Fuſar.
*de ſubſt. quæſt.*683. *num.*28. Rota *in Peruſina fideicommiſſi
de Bigarzinis* 14. *Nouembris* 1603. *coram Litta, & in Bo-
nonien. fideicommiſſi de Pancaldis* 16. *Ianuarij* 1640. *coram
Reuerendiſſimo D. meo Patriarcha Panzirolo*, & propterea
cùm Iacobus Teſtator in prohibitione non ſtetit in fini-
bus vniuerſalis ſubſtitutionis, dum poſt factam prohibi-
tionem ad fauorem hæredum inſtitutorum, † & ſubſti- 6
tutorum ſubiunxit. *Et in modo neſſuno non ſi poſſino ven-
dere, ne in altro modo alienare, ma ſi debbano conſer-
uare nella famiglia Carpiana*. Ex dicta vltima diſpoſi-

Digitized by Google

tione reſultat fideicommiſſum abſolutum ad fauorem fami-
liæ, cum d. verba non poſſint deſeruire ad ampliandum
7 modum alienationis, † cùm omnis alienatio comprehen-
daretur in priori parte, in qua prohibuit per verba vniuer-
ſalia omnem modum comprehendentia, & ſic iſta poſte-
rior pars non ſtat conſequutiuè, ſed principaliter ad fauo-
8 rem omnium de familia. Alias iſta verba ſtarent otioſa,
Rota *in Reatina fideicommiſſi* 14. *May* 1622. *coram bon.
mem. Vbaldo*, & dum conſeruatio bonorum in familia ex-
9 preſſa per Teſtatorem fieri nequit citra onus † fideicommiſ-
ſi gradualiter deſcenſiui, Surd. *conſil.* 116. *num.* 16. ſequitur
quod ex illa ſit inductum grauamen etiam poſitis in condi-
tione ex regula, qui vult conſequens, vult etiam neceſſa-
rium antecedens. Quando autem familia indefinitè voca-
10 tur, perpetuò dicitur, † vocata, quoſque durat præſertim
in fideicommiſſo tranſuerſali, prout hic Rota *in recent. p.* 6.
deciſ. 284. *num.* 28. *& ita fuit firmatum in i Bononien. bonorum
de Glauarinis* 5. *May* 1633. *coram me.*

Non obſtat, quod prohibitio alienationis poſt fideicom-
11 miſſum vniuerſale † poſita licet cantet de certis rebus parti-
cularibus non faciat fideicommiſſum particulare diuerſum,
Gabr. *conſ.* 138. *num.* 25. *& ſeqq. lib.* 2. Rota *in Spoletana fi-
deicommiſſi* 30. *May* 1633. *verſ. pariter non obſtat coram
me, quæ eſt deciſio* 210. *num.* 10. *part.* 6. *recent.* cum alijs al-
legatis, quia Gabr. Rota, & alij procedunt in prohibitio-
12 ne acceſſoria, & conſequutiua ad fideicommiſſum vniuer-
ſale, quæ non egreditur perſonas in illo vocatas. Ideò non
applicantur huic caſui, in quo fideicommiſſum vniuerſale
legitur factum morientibus Paulo, & Ioſepho ſine filijs le-
13 gitimis, & naturalibus ad fauorem † proximorum domus
Carpaniæ, quod in primis extinguebatur, cùm non dicat
de maſculis, nec maſculi ponantur in conditione, & ceſſa-
14 bat † ſtantibus filijs, iuxta *conſ.* Oldr. 21. etiam fœminis. At
particulare reſultans ex prohibitione alienationis limita-
rum ad domos, & vineam eſt magis amplum, & reale.
Amplum pro conſeruatione in familia Carpiana, ita ut ca-
piat omnes de familia non comprehenſos in vniuerſali, rea-
le, quia verba ſunt directam in rem, & ſic dubitari non
poteſt, quin ſit particulare, & diuerſum fideicommiſſum,
Menoch. *conſ.* 348. *num.* 43. Rota *deciſ.* 133. *num.* 6. *part.* 4.
diuerſ. & in Viterbien. Caſtrorum 9. *Decembris* 1619. *&* 24.
May 1631. *coram bon. mem. Coccino*, nec quod prohibitio
15 ſtet acceſſoriè, & conſecutiuè, † cùm ſatis pateat illam in-
ducere particulare fideicommiſſum ad fauorem familiæ;
ideò conſequenter non poteſt dici, quod prohibitio aliena-
tionis reſpectu domorum, & vineæ recipiat robur à fidei-
commiſſo præcedenti vniuerſali, vt benè declarat Rota *in
recent. deciſ.* 300. *num.* 15. *&* 16. *part.* 1. nam prohibitio in
vltima parte, ibi, *& in modo neſſuno*, eſt pura, & ſimplex
16 abſque vlla † conditione, quæ exiſtebat in fideicommiſſo
vniuerſali facto ad fauorem Pauli, & Ioſephi Carpiani,
nempè ſi Laurentius decederet ſine filijs, ex qua diſcreti-
ua, & contradiſtincta vocatione clariſſimè patet dicta fi-
deicommiſſa eſſe diſtincta.

His poſitis ſatis patet contributionem ex parte fideicom-
17 miſſariorum non intrare † ſuper bonis ſpecialiter alienari
prohibitis, quia ceſſat contributio, quando in contrarium
adeſt voluntas Teſtatoris, vt benè per Franch. *deciſ.* 236.
num. 11. *verſ. idcirco*, non diſcuſſa veritate principalis ar-
ticuli conſiderata voluntate, quæ in iſtis caſibus venit at-
18 tendenda † quomodocumque colligatur, Surd. *de aliment.
tit.* 8. *priuil.* 30. *num.* 6. Munoz *poſt tract. de ratiocin. comp.*
10. *num.* 11. Contraria autem voluntas Teſtatoris in præ-
ſenti deſumitur ex arctiſſima prohibitione alienationis bo-
19 norum in ſpecie ad hoc, vt conſeruarentur † in familia
Carpiana, ibi, *& in modo neſſuno ſi poſſino vendere, ne in
altro modo alienare, ma ſi debbano conſeruare nella fami-
glia de' Carpiani.* Non enim dicta bona poſſent in fami-
20 lia conſeruari, † ſi de eis eſſent ſoluenda legata, vt patet ad
ſenſum, facit Natt. *conſ.* 321. *num* 9. Simon. de Præt. *de in-
terpret. vlt. vol. lib.* 3. *dub.* 5. *ſolut.* 6. *num.* 33. Bellon. iun.
conſ. 99. *num.* 29.

Non obſtat, quod agatur de immiſſione in vim vtilis Sal-
21 uiani, quæ dum ſolus † fructus auocat proprietatem domo-
rum, de quibus agitur, illæſam relinquit fideicommiſſa-
22 rio particulari, quæ proprietas nuda † ſine fructibus æſti-
mationem recipit, *l. cum in fundo, §. vxor, ibi nuda pro-
prietatis æſtimatio, ff. de iure dot.* Quia familia Carpiana de-
bet gaudere vſufructu harum domorum, dum eas tenetur
23 conſeruare pro † eadem familia; quo quidem vſufructu
priuaretur, ſi Scarlatto daretur retentio pro ſuo credito;
& ſic de vacuo ſeruiret conſtitutio fideicommiſſi ad eius fa-
uorem facta. Quod confirmatur ex eo, quod Scarlattus
agit, vti creditor, hæredis grauati creditoris hæreditatis ob
ſoluta legata in quantitate, & fideicommiſſarij agunt † de 24
recuperatione iſtarum domorum ſuper quibus adeſt fidei-
commiſſum ſpeciale, quod non diminuitur per legatum
quantitatis, Bald. *in l. ſi verò, §.* 1. *ff. de teſtam. milit.* Paul.
de Caſtr. *in l. ſi quis teſtamento, §.* 1. *ff. de leg.* 1. Surd. *conſil.*
209. *num.* 1. cum alijs pluribus relatis per Franc. *dicta deciſ.*
236. *num.* 5.

Et quamuis hæc concluſio limitetur, quando hæreditas
non eſt ſoluendo; attamen † quando prout hic adeſt in con- 25
trarium coniecturata mens Teſtatoris, indiſtinctè reſpon-
dendum eſt legatarium ſpecialem, ſicuti etiam fideicommiſ-
ſarium ſpecialem, bona ſpecialiter † relicta integrè, & 26
abſque vlla diminutione conſequi debere, Munoz *poſt
tract. de ratiocin. comput.* 10. *num.* 11. *&* 12. *verſ. in hac ta-
men difficultate*, Franch. *d. deciſ.* 236. *num.* 11. *circa me-
dium*, vbi non apparente in contrarium. Pro coniectura
autem vltra ſupra ponderatam conſeruationem domorum,
& vineæ in ſpecie pro familia Carpiana, multum facit quod
Teſtator dedit dilationem quatuor, vel quinque annorum
hæredi pro ſoluendis legatis. Vnde arguitur quod noluit,
† vt bona ſic ſpecialiter relicta ſub tam arctiſſima prohi- 27
bitione alienationis ad effectum vt conſeruentur in fami-
lia deberent diminui pro ſolutione legatorum. Et hæc
opinio eò magis eſt amplectenda, † quia verſamur in fi- 28
deicommiſſo conſtituto in his bonis ſpecialiter pro conſer-
uanda agnatione, & ſic cauſa fauorabili, *l.* 1. *§. penult. ff.
de ventr. inſpiciendo*, Burſar. *conſ.* 262. *num.* 17. Crauet. *con-
ſil.* 964. *num.* 2. *lib.* 5. Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.*
67. *num.* 27.

Eòque magis quia Teſtator in ſuperiori parte teſtamenti
fecerat dd. legata in quantitate. Vnde dum mox poſt ge-
neralem prohibitionem alienationis † iterùm prohibuit 29
verbis prægnantibus geminatis vniuerſalibus, & negati-
uis. *Et in modo neſſuno non ſi poſſino vendere, ne in altro
mode alienare, ma ſi debbano conſeruare nella famiglia Car-
piana*, cenſetur etiam ex cauſa ſolutionis dd. legatorum ſi-
bi notorum alienationem † prohibuiſſe, cùm dicta verba 30
ſint præciſa, & excludant omnem caſum, Menoch. *conſ.*
383. *num.* 14. Ceneda *ſingul.* 70. *num.* 1. *&* 3.

Præterea tunc demum poſſet prætendi contributio re-
rum prohibitarum, † quando pro ſoluendis legatis non 31
adſunt alia bona hæreditaria, *l. præter filium in princ. verſ.
idem quaſi ut, ff. de leg.* 3. vbi Bart. Alberic. & alij, Cuman.
in l. pero, §. pradium, num. 3. *ff. de legat.* 2. Iaſ. *in l. commo-
dis num.* 4. *ff. de re iudic.* Onus autem probandi non adfuiſ-
ſe † alia bona incumbit alleganti, *eum qui, ff. de probat.* & 32
in his terminis gloſ. & Doct. *in l. ſi vero, §. qui pro rec. ff. qui
ſatiſdat. cog.* & per conſequens in præſenti incumbit Scar-
latto, qui venit ex perſona hæredum † grauatorum. Ma- 33
ximè cùm regulariter hæreditas præſumatur ſoluendo, gloſ.
in l. 2. *C. de pignor.* Alexan. Iaſ. & alij *in l. vltima, ff. ſi cert.
pet.* cum alijs adductis per Adden. ad bon. mem. Burat. *de-
ciſ.* 589. *num.* 23.

Talis negatiua defectus aliorum bonorum non probatur
ex inuentario facto ab hærede grauato, quinimò ex ipſo
probatur Iacobum Teſtatorem habuiſſe alia bona, dum
in eo inter bona hæreditaria deſcribuntur libri Drogheriæ
ſpectantis ad fideicommittentem ſuper quibus Peritus ele-
ctus, retulit illum remanere creditorem rationis Dro-
gheriæ in ſcut. 13518. 3. & 10. quod creditum ſolum eſt ſuf-
ficiens pro ſolutione legatorum factorum in quantitate.
Nec facit quod hæc relatio Periti controuertatur, quia re-
manet ſaltem turbida † exceptio non exiſtentiæ aliorum bo- 34
norum, quæ turbiditas ſufficit ad excludendam retentio-
nem, vt tenuit Rota *deciſ.* 433. *num.* 4. *&* 5. *part.* 2. *recent.*
Ideò non reddita prius ratione bonorum in Inuentario de-
ſcriptorum, & non iuſtificato, quod hæreditas non ſit
aliunde ſoluendo legata non poteſt dici competere retentio-
nem Scarlatto, etiam ſi non repugnaret mens eiuſdem fi-
deicommittentis, cùm ad impediendam reintegrationem
eiecti † in Saluiano poſt ſatisfactionem crediti, pro quo fuit 35
data immiſſio ratione alterius crediti, illud debeat eſſe cla-
rum, liquidum, & adeò certum, vt nullo modo controuer-
ti poſſit, Rot. *deciſ.* 433. *num.* 3. *part.* 2. *recent. coram Reue-
rendiſs. Vrgellen. deciſ.* 197. *num.* 1. *in Romana de Mareſcot-
tis* 24. *May* 1624. *coram Remboldo, in Romana, ſeu Ianuen.*

Digitized by Google

locorum montium 31. *Maij* 1638. *coram bon. mem. Pirouano, & 1. Martij* 1641. *coram R. P. D. meo Roias*. Immò ad
36 hunc effectum requiritur † creditum eſſe clarum, & liquidum, etiam in quantitate, Rota *d. deciſ.* 433. *num.* 3. *&* 4. Rot. *deciſ.* 411. *num.* 26. *in fine, &* 27. *part.* 5. *recent. & fuit dictom in Signina Saluiani* 16. *Aprilis, &* 18. *Iunij* 1638. *coram R. P. D. meo Carrillo*, quæ liquiditas hic ex prædictis remanet omnino excluſa.

Et ita reſolutum vtraque parte informante.

R. P. D. GHISILERIO

Poſtea Epiſcopo Tarracineñ.

Romana Fideicommiſſi.

Lunæ 27. Maij 1642.

ARGVMENTVM.

In Fideicommiſſis cùm non admittatur extenſio, nec ex identitate rationis, nec ex coniectura mente teſtatoris, ideòque in eis appellatione filiorum nequaquam veniunt nepotes, cum filiorum appellatione non veniunt nepotes, niſi extenſionem, & per quamdam interpretationem,

SVMMARIVM.

1 *Filiorum appellatione non veniunt nepotes regulariter in fideicommiſſis.*

2 *Hæres grauatos ad fauorem filij non poteſt dici grauatus ad fauorem nepotis.*

3 *Filiorum appellatione quandoque veniunt etiam nepotes per extenſionem, & impropriè.*

4 *in Fideicommiſſis non admittitur extenſio, nec ex identitate rationis, nec ex veriſimile mente Teſtatoris.*

5 *Teſtator, ſi in teſtamento dedit totores filijs ſuis, non dicitur dediſſe tutorem, filio ignorabat ſe habere.*

6 *Et tamen ex præſompta charitate, & mente Patris, ſi Pater de tali filio fuiſſet interrogatus veriſimiliter ſic reſpondiſſet.*

7 *Poſitos in conditione cenſetur vocatus ſecundum Statutum Vrbis lib.* 1. *cap.* 142.

8 *Filius in conditione poſitos cenſetur vocatus, non tamen ex hoc cenſetur vocatus nepos.*

9 *Filiorum appellatione in fideicommiſſis non veniunt nepotes, & hoc procedit, tam in ſubſtitutione paſſiua, quàm in actiua, & ſobſtitutio, quando dicatur actiua, & quando paſſiua, num.* 9.

10 *Nepos non venit appellatione filiorum, etiamſi agatur de eius fauore.*

11 *de Fideicommiſſo reciproco quando agitur factum inter filias inſtitutas, & ſubſtitutas ad inuicem, vnà cum illarom filijs, tunc appellatione filiorum veniunt nepotes.*

12 *Subſtitutio reciproca, quando adeſt tantum inter filios, ſed non inter illarum filias, tunc appellationum non veniunt nepotes.*

13 *in Subſtitutione reciproca filiorum, quod nomine filiorum veniant nepotes, eſt opinio, quæ non caret contradictore.*

14 *Diſpoſitio Teſtatoris, quando iam habuit effectum, tunc non eſt amplius extendenda.*

15 *ex Sobſtitutione facta de filijs fratris, ex hac ordinatione, an cenſeatur ordinata reciproca inter omnes deſcendentes.*

16 *Subſtitotio, quando euanuit, ex quo conditio fuit verificata tunc omnes aliæ ſubſtitutiones euaneſcont.*

17 *Subſtitutione deficiente, corruunt omnes coniecturæ ad inducendum fideicommiſſum.*

18 *Vocatio ad fideicommiſſum, ſi dependeat ab illa conditione ſi omnes inſtituti ſine filijs deceſſerint, illa non purificata non poteſt fideicommiſſom tranſmitti.*

19 *Fideicommiſſum factum in caſu non natiuitatis filiorum expirat illis natis, etiam ſi ſubſtitutio ſit facta ad fauorem deſcendentium.*

DECISIO LXXXIV.

FAuſta Vipereſca in eius ſub quo deceſſit teſtamento in omnibus, & ſingulis ſuis rebus, & bonis mobilibus, & immobilibus præſentibus, & futuris vbilibet exiſteotibus, & ad ipſam quomodolibet ſpectantibus hæredes ſuos vniuerſales fecit, inſtituit, & ore proprio nominauit Erſiliam, Victoriam, & Prudentiam eius filias legitimas, & naturales, & quamlibet earum pro rata. Et decedente aliqua ex ipſis ſine filijs legitimis, & naturalibus, illi ſeu illis ſic decedentibus ſubſtituit, & ſuccedere voluit alias eius filias, & hæredes ſupradictas ſuperſtites, & earum filios legitimos, & naturales in ſtirpes, & non in capita. Ec morientibus omnibus dd. eius filiabus, & hæredibus abſq; filijs legitimis, & naturalibus ſubſtituit, & ſuccedere voluit filios, & hæredes Vipereſchi de Vipereſchis eius fratris, & ipſorum filiorum, & hæredum deſcendentes, &c. Obijt primo loco Prudentia relicto Timotheo filio, ſecundo loco Erſilia ſine filijs, vltimo loco deceſſit Victoria relictis Nepotibus ex Beatrice filia prædefuncta, necnon alijs Nepotibus ex Alexandro filio prædefuncto; Orta controuerſia inter Nepotes ex filio vti hæredes ex teſtamento Victoriæ, & Nepotes ex filia prætendentes pro certa rata per fideicommiſſum dictæ Fauſtæ ad eorum fauorem purificatum eſſe vocatos; A. C. per diffinitiuam ſententiam immiſſionem reſpectu medietatis denegauit, reſpectu verò alterius medietatis reſeruauit iura agendi. Vndè cauſa per viam appellationis coram me introducta, dubitaui; An conſtet de fideicommiſſo Fauſtæ, & pro qua parte, ad fauorem dd. filiorum q. Beatricis, & DD. cauſa benè diſcuſſa reſponderunt de illo non conſtare.

Quia ponderatis ſupradictis verbis Teſtatricis apparet ipſam duas feciſſe ſubſtitutiones. Primam in caſu quo aliqua ex eius filiabus hæredibus inſtitutis decederet abſque filijs legitimis, & naturalibus, quo caſu ſubſtituit alias filias, & hæredes ſuperſtites, & earum filios legitimos, & naturales in ſtirpes. Alteram verò in caſu quo decederent omnes dictæ eius filiæ, & hæredes abſque filijs, & in iſto caſu ſubſtituit, & ſuccedere voluit filios, & hæredes Vipereſchi fratris; Ex his duobus caſibus primus ſolum ſucceſſit, cum mortua ſit Prudentia relicto Timotheo filio, de cuius portione hodie non agitur, & Erſilia ſine filijs, cuius portio vigore reciprocæ deuenit ad Victoriam, quæ ſola ſuperſtes erat tempore mortis Erſiliæ ex filiabus Teſtatricis; Quæ cùm fuerit grauata reſtituere filijs, & ſic Beatrici filiæ, vtique prædefuncta Beatrice non cenſetur grauata reſtituere Nepotibus ex dicta Beatrice
filia, cùm † regulariter in fideicommiſſis appellatione fi- 1
liorum non veniant Nepotes, *l. quod ſi Nepotes, ff. de teſtament. Tutor*, *§. fin. inſtit. qui teſtament. tut. dar. poſſ.* Bart. *in l. liberorum, nom.* 10. *ff. de verb. ſignific.* latè Mantic. *de coniect. lib.* 6. *tit.* 8. *num.* 2. cum alijs cumulatis à Rota *deciſ.* 507. *num.* 2. *part.* 2. *recentior. & deciſ.* 667. *num.* 1. *eadem part.* 2. vbi aliæ concordantes deciſiones referuntur,
& firmatur, quod receptior DD. opinio † ſit hæredem gra- 2
uatum ad fauorem filij non poſſe dici grauatum ad fauorem Nepotis, & quod hanc communem eſſe opinionem teſtantur Honded. *conſ.* 60. *num.* 61. *&* 71. *lib.* 1. Suarez, Alciat. Dec. Mateabr. Ceph. & alij in dicta deciſione relati.
Et quamuis filiorum appellatione † quandoque veniant 3
Nepotes per exteoſionem, & impropriè, nihilominus hæc extenſio de perſona ad perſonam, non ità paſſim in fidei-
commiſſis admittitur neque ex identitate † rationis, neque 4
ex veriſimili, & præſumpta mente Teſtatoris, Iaſ. *conſ.* 220. *num.* 10. *lib.* 2. per text. *in l. ſi quis ita, §. penult. ff. de teſta-*
ment. totel. Vbi quod † ſi Teſtator in teſtamento dederit tu- 5
tores filijs ſuis, non dicitur dediſſe Tutorem illi filio, quem ignorabat ſe habere, & tamen ex præſumpta charitate, &
mente Patris, ſi Pater de tali filio † fuiſſet interrogatus veriſi- 6
militer, & procul dubio idem ſtatuiſſet Rota *d. deciſ.* 507. *num.* 3. *part.* 2. *recent.*

Non obſtat, quod Beatrix mater fuerit poſita in condi-
tione tanquam filia Victoriæ, † & ideò cenſeatur vocata ex 7
ſtatuto Vrbis lib. 1. cap. 142. quia eſto, quod eſſet vocata Beatrix tanquam poſita in conditione ſub nomine filiorum Victoriæ, non tamen ſequeretur eſſe vocatos Nepores
eiuſdem Victoriæ, ex dicta Beatrice filia, † cum vt dictum 8
fuit abſolutum ſit in fideicommiſſis appellatione filiorum non venire nepotes, non ſolùm in ſubſtitutione paſſiua ad
hoc ſcilicet, vt grauamen † iniunctum filijs extendatur 9
etiam

etiam ad Nepotes, ſed etiam in ſubſtitutione actiua, vt
ſcilicet vocatis filijs per fideicommiſſum dicantue vocati
etiam nepotes, Rota *d. deciſ. 507. num. 4. part. 2. recent.* ſub-
dens, quod regulariter vbicumque agitur de grauamine al-
10 terius, etiamſi † adſit fauor ipſius nepotis, quod ille non
veniat appellatione filiorum, per text. ſupra allegat. *in l.
quod ſi nepotes in fin. ff. de teſtam. tutel. d. §. fin. inſtit. qui te-
ſtam. tut. dar. poſſ.* Soccin. ſen. *conſ. 14. in princ. lib. 1.* cum
alijs fuſè congeſtis per Cyriac. *controu. 8. num. 69.*

Neque verùm eſt, quod dicitur hic agi de ſubſtitutione,
& fideicommiſſo reciproco inter filias inſtitutas, & ſubſti-
11 tutas ad inuicem, vnà † cum illarum filijs, quo caſu cum
diſpoſitio dicatur fauorabilis filiorum nomine veniunt ne-
potes, vt tenuit Curt. iun. *conſ. 23. num. 12.* Gabr. *conſ. 123.
num. 25. lib. 2.* Aym. *conſ. 316. col. vlt.* Menoch. *conſ. 452.
num. 50. & conſ. 636. num. 30.* Sim. de Pret. *de interpret. vlt.
volunt. fol. 276. ſolut. 3. num. 21.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 290.
num. 8. & quæſt. 320. num. 55. & 56.* Quia reciproca ſolum
12 adeſt inter filias hæredes non autem † inter illarum filios
quorum vocatio deducitur ex ſola conditione ſi ſine
filijs ſub qua dicuntur vocati, & ſic hæc opinio, vt in
reciproca ſubſtitutione filiorum nomine comprehendantue
13 nepotes, quæ non † caret contradictore, vt patet ex de-
ductis per Dec. *conſ. 465. num. 10. verſic. & ſubſtitutio*, ita
firmat Paul. de Caſtr. *conſ. 131. num. 2. verſ. non debet lib. 2.*
per text. cum gloſ. *in Auth. de reſtit. fideicom. §. nos autem
collat. 9.* Abb. *conſil. 29. num. 12. lib. 1.* Menoch. *de præſump.
lib. 4. præſumpt. 67. num. 27.* adductis per Fuſar. *d. quæſt. 290.
num. 9. & quæſt. 320. num. 57.* in hoc caſu locum habere
14 non poteſt; quia diſpoſitio ſortita fuit † effectum
ſuum in dicta Victoria filia primi gradus. Vnde non
eſt amplius extendenda ad nepotes eiuſdem Victoriæ
ex dicta Beatrice filia prædefuncta, Peregrin. *de fidei-
commiſſ. art. 19. num. 6. & art. 22. num. 58.* Card. Mantic.
de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 8. num. 6. cum alijs con-
geſtis per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 321. num. 31. & conſil. 124.
num. 16.*

Minus facit coniectura, quæ adducitur ex ſubſtitutio-
ne facta de filijs Vipereſchi fratris ex quorum vocatione
15 prætenditur ordinaram fuiſſe reciprocam † inter omnes de-
ſcendentes à dd. filiabus primis hæredibus; quia ſubſtitu-
tio facta fauore deſcendentium Vipereſchi legitur facta
in caſu quo omnes filiæ, & hæredes Fauſtæ Teſtatricis de-
cederent ſine filijs, quæ conditio euanuit, ex quo Pruden-
tia deceſſit cum filio maſculo, qui fecit deficere ſubſtitutio-
16 nem reſpectu omnium, † quia non eſt verificata conditio,
quod omnes filiæ inſtitutæ hæredes deceſſerint ſine filijs,
Ceaſſ. *in §. ſubſtitutio quæſt. 79. num. 14.* Cyriac. *controuerſ.
521. nu. 18.* Deficiente autem ſubſtitutione corruunt etiam
17 † coniecturæ tractus ſucceſſiui, & digreſſus ad plures gra-
dus ſubſtitutionum ad fauorem eorundem de Vipereſchis
cum alijs adductis reſultantibus ex dicta ſubſtitutione,
quæ procederent ſi caſus conſideratus à teſtatrice eueniſ-
18 ſet. † Cùm autem tota iſta vocatio pendeat ab illa con-
ditione ſi omnes inſtitutæ ſine filijs deceſſerint illa non
porificata non potuit fideicommiſſum tranſmitti, ex cumu-
latis per Noal. *de tranſmiſſ. caſ. 2. num. 32. & ſeqq.* & pro-
ptee euentum contrariæ conditionis obitus filiarum cum
19 filijs expirauit etiam ſubſtitutio † fauore deſcendentiæ Vi-
pereſchi ſtatris.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit non con-
ſtare de fideicommiſſo.

R. P. D. CARRILLO.

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Romana Saluiani, ſeu Attentatorum.

Mercurij 29. Maij 1642.

ARGVMENTVM.

Sententia, ſeu decrerum, quando eſt appellabile; tunc vt validè exequatur debet expectari, vt in totum ſint elapſi decem dies dati ad appellandum aliàs perperam fit. Conſtitutio Ægidiana non intrat in rebus Eccleſiæ, Dominium incidenter deductum qualiter benè probetur. Et alia circa hæredem conficientem inuentarium, ſi aliquid in eo fuit omiſſum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia non poteſt exequi, intra decem dies, qui dantur ad appellandum.*

2 *Sententia, vt poſſit exequi, debet expirare totum tempus datum ad appellandum.*

3 *Quod procedit, etiamſi à ſententia non fuit appellatum infra decem dies.*

4 *ad Sententiam perſonaliter, quando quis non fuit citatus, tunc ſufficit appellare infra decem dies à die habita notitia.*

5 *Conſtitutio Ægidiana eſt excluſiua appellationis in poſſeſſorijs.*

Ægidiana non intrat, quando tractatur de rebus Eccleſiis, num. 5.

6 *Appellare licitum eſt de Iure Canonico in poſſeſſorijs.*

7 *Inſtrumentum publicum probat dominium, donec de contrario docetur.*

8 *Dominium, quando deducitur incidenter tunc leuius probatur, & num. 9.*

10 *Laudemij ſolutio indicat dominium.*

11 *Dominium arguitur ex reſeruatione conſenſus proprietarij.*

12 *Inſtrumentum inueſtituræ, quando eſt aminiculatum probat dominium ad quemcumque effectum.*

13 *Iudici, ſi non conſtet, quod bona, de quibus agitur, ſint Eccleſia an intret Ægidiana.*

14 *ad Appellationis effectum, id non debet iuſtificari ex nouiter deductis, ſed ex eiſdem actis, iam factis.*

15 *Canonum reſeruatio, eſt ſignum dominij.*

16 *Promiſſio ſoluendi canones, dominij probationem coadiuuat.*

17 *Inueſtitura ſecunda regulanda eſt à prima.*

18 *de Cauſa appellationis ſufficit, quod Iudici conſtet præſumptiuè.*

19 *Iura producta in ſecunda inſtantia, quando perinde eſt, ac ſi in prima eſſent producta.*

20 *Emens bona ab hærede beneficiato, & pretium ſoluens creditoribus, tutus eſt aduerſus omnes creditores, etiam anteriores.*

21 *Hypotheca anterior de talis præfertur omnibus alijs creditoribus.*

22 *Bona mobilia qualiter debeant deſcribi in inuentario bonorum hæreditariorum.*

23 *Inuentarium, licet hæres teneatur incipere conficere infra menſem tamen tempus illud perficiendi non eſt reſtrictum ad vnum menſem.*

24 *Procuratoris negligentia, & dolus in conficiendo inuentario non debet nocere hæredi.*

Mandatum non cenſetur datum ad fraudem committendam.

25 *Procurator, vt præiudicet ſuo principali, requiritur ſpeciale, & indiuiduum mandatum.*

26 *Hæres omittens aliquid deſcribere in inuentario, non priuatur beneficio illius, ſed tantum condemnatur ad duplum.*

Text. in l. vltim. §. licentia, ff. de iur. deliberand. variè à DD. interpretatur, & qualiter per Rotam, num. 26.

27 *Emens ab hærede beneficiato, & ſoluens pretium, tutus eſt, quoad alios creditores, & quid ſi creditores probauerint in hoc adeſſe dolum, num. 28.*

29 *Exceptio nullitatis inuentarij non debet in iudicio attendi, ſed in petitorio eſt diſcutienda.*

DECISIO LXXXV.

A Sententia lata ex vtili Saluiano à R. P. D. Facchinetto ab A. C. Iudice Deputato ad fauorem Io. Antonij Pagnini ſuper immiſſione cuiuſdam Vineæ emphytheoticæ Eccleſiæ contra Octauium Primolum, & litis conſortes fuit appellatum poſt poſſeſſionem captam durante termino decem dierum dato ad appellandum, & cauſa appellationis R. P. D. Bilio fuit commiſſa, cum facultate reuocandi attenta, & manutenendi, quem de iure, ſed quia poſtea aliud ſuperuenit Signaturæ reſcriptum, vt quo ad renocationem attentatorum idem Iudex procederet de voto Rotæ de partium conſenſu dubitaui, An conſtet de attentatis, & affirmatiuè fuit reſponſum.

Siquidem cum à d. Sententia daretur appellatio non po-
tetat illa exequi intra decem dies datos † ad appellandum, 1

cap. non ſolum, vbi gloſ. in verb. innouata de appellat. in 6. Rota coram ſan. mem. Greg. XV. in deciſ. 91. num. 4. & coram Buratt. in deciſ. 59. pariter ſub num. 4. conſtat namque quod citatio ad Sententia cadebat pro die 16. Octobris, & mandatum de immittendo fuit conceſſum ſub die 26. eiuſdem menſis, & illius vigore capta poſſeſſio Vineæ ho-
2 ra 15. & ſic intra terminum † datum ad appellandum cum decem dies deberent integrè expirare nulla habita ratione momenti, vel horæ prolatæ Sententiæ, vt ex Bulla Innocentiana ſeruatur in Curia, Veſtr. in prax. lib. 7. cap. 3. num. 26. Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 95. num. 6. verſ. Cæterum traditio hæc, quod procedit etiam ſi à d. Sen-
3 tentia, ſeu mandato non fuerit † appellatum infra dies decem, quia quando prout hic citatio non fuit perſonaliter
4 executa ſufficit appellare infra decem dies † à die habitæ notitiæ, vt declarauit Rota in deciſ. 2. num. 1. de dol. & contum. in nou. & fuit dictum in deciſ. 248. num. 5. impreſſ. apud Modern. poſt tract. de manuten.

Quod autem Sententia præfata ſit appellabilis non obſtante, quod fuerit prolata in mero poſſeſſorio probatur ex duplici capite.

Primò, quia cùm Vinea ſuper qua immiſſio fuit conceſ-
5 ſa ſit de proprietate Eccleſiæ † Ægidiana conſtitutio excluſiua appellationis in poſſeſſorijs, non intrat, vt pluries fuit in Rota reſolutum, & ſignanter in deciſ. 238. impreſſ. per Pacific. poſt tract. de Saluian. interd. & coram Canal. in deciſ. 493. num. 1. & 2. & in terminis Saluiani fuit dictum in deciſ. 49. num. 1. & 6. part. 5. recent. & coram Buratt. in deciſ. 151. num. 1. & vlt. inter eius impreſſ. De iure enim cano-
6 nico in huiuſmodi poſſeſſorijs admittitur appellatio, vt notat Salicet. in l. vnica in 6. oppoſit. & ſequitur ibidem Contrad. limit. 3. num. 5. & ſeqq. C. ſi de moment. poſſeſſ. Bald. conſ. 141. num. 1. lib. 1. & fuit dictum in Romana bonorum 22. Aprilis anni currentis coram me.

Vineam verò eſſe de proprietate Eccleſiæ colligitur ex Inſtrumento recognitionis in veram Dominam, & proprietariam Ven. Archiconfraternitatem Beatæ Mariæ Conſolationis factæ à P. Paulo Mantica authore Tullij, à cuius Vxore ratione ſui crediti dotalis fuit eadem Vinea vendita Montano, & Primolo ſubſecuta ſolutione laudemij, &
7 obligatione de ſoluendo ſucceſſiuè canones, † quod quidem Inſtrumentum ſufficienter probat dominium donec de contrario doceatur Bart. in l. cum falſa num. 7. verſ. prodeſt tamen C. de iur. & fact. ignor. & ibidem ſequitur Bald. Caſtr. Iaſon. & alij communiter Ruin. conſ. 31. num. 1. lib. 4. Aym. conſ. 20. num. 11. Menoch. conſ. 226. num. 186. in fin. & num. 187. lib. 3. Velaſch. quæſt. 13. num. 11. Rota coram Seraph. deciſ. 1387. num. 4. & 5. deciſ. 1424. num. 3. tam
8 contra Mantic. † & Tullium, quàm contra Pagninum ab eodem Tullio cauſam habentem Ruin. conſ. 50. nu. 13. lib. 1. & conſil. 128. num. 16. lib. 2. Rot. deciſ. 200. num. 2. part. 1. & deciſ. 193. pariter num. 2. part. 2. & deciſ. 261. num. 1. p. 5. recent. maximè cùm non agatur principaliter de dominio
9 ad effectum vindicationis, † ſed incidenter quo caſu leuiores probationes admittuntur ex notatis per Bart. in l. quidam in ſuo num. 4. verſ. ſecundo caſu, ff. de condit. inſtitution. Soccin. conſ. 112. num. 23. lib. 4. Rota deciſ. 249. n. 2. part. 1. & deciſ. 331. num. 2. part. 2. recent. & fuit dictum in Portuen. Stagni 19. Iunij 1637. coram R. P. D. Panzirolo.

10 Accedentibus præſertim adminiculis reſultantibus † tum à ſolutione laudemij, quæ dominium indicat, Bart. in l. fin. num. 2. C. de præd. decurion. Rota deciſ. 420. num. 4. part. 3. recent. & fuit dictum in Romana Domus 10. Maij 1638. coram me, tum à venditione facta Primolo per Appollinariam Vxorem d. Tullij cum reſeruatione conſenſus Archiconfraternitatis vti proprietariæ, & cum promiſſione de
11 † ei ſoluendo Laudemium, & Canones, tum & denique ab ipſa conceſſione facta per Mantic. Tullio authori d. Pagnini, in qua pariter idem Tullius promittit ſoluere Archiconfraternitati annuos cados 8. muſti, vt in Sum. Primoli num. 1. quando autem inſtrumentum inueſtituræ, ſeu re-
12 cognitionis † in Dominum eſt adminiculatum probat dominium ad quemcumque effectum per doctrinam Bart. in l. ad probationem num. 23. C. locat. Bald. in l. cum aliquis num. 4. C. de iur. deliber. Rip. in l. ſi rem aliquam num. 39. ff. de acquir. poſſeſſ. Pariſ. conſil. 104. num. 82. & ſeqq. vol. 1. Rota dict. deciſ. 290. num. 1. part. 1. & deciſ. 193. num. 1. p. 2. recent.

Non obſtat, quod prædictum inſtrumentum recognitio-
13 nis non fuerit productum coram Iudice † à quo, & ſic non conſtito eidem Iudici, quod hæc Vinea eſſet de proprietate Eccleſiæ adhuc Ægidiana conſtitutio haberet locum, cum ad huiuſmodi effectum appellatio non ex nouiter deductis,
† ſed ex eiſdem dumtaxat iuſtificari debeat, Corn. conſ. 10. 14
num. 2. propè fin. verſic. non autem poſſet iuſtificari, vol. 4. Seraph. deciſ. 872. num. 2. Buratt. deciſ. 630. num. 2.

Quia ſufficit, quod in actis adeſſent alia ſupra relata nempè inſtrumentum venditionis factæ à d. Appollinara cum reſeruatione conſenſus Archiconfraternita-
tis cum promiſſione ei ſoluendi canones, † quæ re- 15
ſeruatio ſignum eſt dominij, alias enim neceſſaria non fuiſſet, Dec. conſil. 164. num. 3. Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 3. num. 16. Rot. dict. deciſ. 262. num. 2. part. 5. & deciſ. 128. num. 8. part. 6. recent. ſicut & promiſſio ſol-
uendi canones dominij probationem † coadiuuat Rota 16
deciſ. 117. num. 5. & 10. part. 5. recent. Aderat quoque Inſtrumentum conceſſionis factæ per Mantic. Tullio, in quo ſimiliter promittitur eidem Archiconfraternitati canonis ſolutio, quæ licet ibi non exprimatur ex qua
cauſa deberetur, † ſatis tamen declaratur ex d. reco- 17
gnitione Manticæ concedentis interpretando, & regulando ſecundam inueſtituram à prima, vt fieri debet, Moret. conſil. 26. num. 7. Dec. conſil. 193. num. 3. Corbul. de cauſ. priuat. ob lin. finit. num. 7. & fuit dictum in Sarſinaten. feudi 11. Iulij 1639. coram bon. mem. Coccino.

Et quamuis hæc ſine d. primo inſtrumento plenam dominij probationem non importarent ſufficiunt tamen
in præſenti, † quia agitur de dominio incidenter ad 18
effectum, vt Iudex à quo ſuperſedere debeat in executione ſuæ ſententiæ, tunc enim ſufficit, quod de cauſa appellationis ei conſtet præſumptiuè, Franc. in cap. interpoſita num. 2. limit. 3. Dec. num. 2. verſic. ſecundo iſta prima regula de appellat. Contrad. in l. vnic. quæſt. 1. num. 41. C. ſi de moment. poſſeſſ. Moder. de appellat. quæſt. 11. num. 66. Vltra quod cùm ſuperueniens inſtru-
mentum recognitionis † in ſecunda Inſtantia produ- 19
ctum coadiuuet probationem primæ Inſtantiæ perinde habetur, ac ſi in eadem prima Inſtantia productum ſeret, & reputatur de actis primæ Inſtantiæ, etiam ad effectum iuſtificandi ibi deducta, Cæſar de Graſſ. deciſ. 20. num. 11. de probat. Gregor. XV. in deciſ. 272. num. 6. ibique adden. num. 9. Duran. deciſ. 172. num. 7. & benè Contard. vbi ſup. in d. quæſt. 1. num. 33.

Secundò, & principaliter d. Sententia erat appellabilis ex capite iniuſtitiæ, quia cùm Primolus emerit d. Vineam ab Appollinara hærede beneficiata Tullij debitoris, & pretium ſoluerit Creditoribus tutus erat aduer-
ſus alios quoſcumque † creditores eiuſdem Tullij etiam an- 20
teriores, ex diſpoſitione textus in l. fin. §. et ſi præfatam verſ. ſi vero hæredes C. de iur. deliberan. & notatur ibi Bart. num. 1. Bald. num. 6. in & ſeqq. Iaſon. num. 1. verſic. quinto vtilitas, Valaſch. conſult. 56. num. 4. Couar. variar. reſolut. cap. 2. de inuent. num. 145. lib. 3. Vincent. de Franch.
deciſ. 272. num. 1. Maximè cùm † conſtet de anteriori hy- 21
potheca dotali d. venditricis, quæ cæteris creditoribus præfertur, l. 2. §. ſi fundum l. diuerſis l. aſſiduis, §. & imo, verſic. exceptis, C. qui pot. in pignor. habeant, Mantic. deciſ. 326. num. 1. & ſeqq. & ſic iniuſtè contra eum fuit conceſſa immiſſio.

Nec obſtat, quòd in Inuentario mobilia deſcripta non
fuerint cum expreſſione ponderis, & menſuræ, † & fue- 22
rit omiſſa deſcriptio trium capſarum, & vnius ſacculi pleni lineis mobilibus, & quod plus eſt probetur d. Appollinariam ægrotante Viro feciſſe aſportare dictas tres capſas, & ſacculum de nocte ad domum Parochi, quoniam idem Parochus deponit iuxta 6. id factum fuiſſe de mandato ipſius Viri, & vlterius ex lectura eiuſdem inuentarij, ac ex confeſſione eiuſdem Pagnini conſtat dd. tres capſas cum ſacculo fuiſſe ibidem deſcriptas poſt menſem, quod ſufficit,
quia tempus † perficiendi Inuentarium non reſtringitur 23
ad menſem, licèt intra menſem debeat inchoari, quatenus verò non fuerint omnia ſingulariter deſcripta hoc tribuendum eſt negligentiæ procuratoris, qui d. Inuentarium con-
fecit, cuiusquidem negligentia, ſeu dolus † non debet 24
præiudicare hæredi, cùm non præſumatur datum mandatum ad fraudem committendam, l. ſi procurator, vbi Bartol.
& alij, ff. de condict. indebit. ad hoc namque, † vt procu- 25
rator præiudicet requiritur ſpeciale, ac indiuiduum mandatum, vt notat Felin. in cap. 1. num. 8. vt lit. non conteſt. Pariſ. conſil. 100. num. 7. volum. 3. quos refert, & ſequitur

Roland.

Roland. *in conſil. 71. num. 42. vol. 1.* & tenuit in puncto Ro-
ta *in deciſ. 331. num. 26. & 27. part. 5. & in deciſ. 191. nu. 16.
part. 6. recent.*

Præterea quamuis etiam adeſſet dolus hæredia in omit-
26 tendo aliquid deſcribere † in Inuentario adhuc ipſa non
priuaretur eiuſdem Inuentarij beneficio, ſed tantum con-
demnaretur ad duplum, iuxta text. *in l. vlt. §. licentia, C.
de iur. deliberan.* cuiua intellectus licet variè per DD. expli-
cetur attamen Rota hunc ſenſum amplexa fuit vti verio-
rem, vt egregiè firmatur in *d. deciſ. 181. num. 4. & 9. cum
ſeqq. part. 6. recent.* & per conſequens emptor, qui emit ab
27 † hærede beneficiata, & pretium ſoluit tutus eſt aduerſus
alios creditores, qui licèt probato dolo in hærede poterunt
28 contra † eam agere ad duplum, vt in *d. deciſ. 181. num. 4.
part. 6. recent.* non tamen poterunt conuenire emptorem,
cui ſufficit, vt venditrix eſſet hærea beneficiata de tempore
venditionis, & in omnem euentum hæc exceptio nullitatis
29 Inuentarij non debet † in iudicio poſſeſſorio attendi, ſed in
petitorio, & negotio principali eſt diſcutienda, Achil. *de-
ciſ. 15. num. 2. de reſtit. ſpoliat.* Gabriel. *conſ. 44. nu. 12. lib. 1.*
Coccin. *deciſ. 151. num. 2. & 3. inter eius impreſſ.*

Et ita deciſum vtraque parte pluries audita, &c.

R. P. D. PANZIROLO

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Romana Saluiani.

Veneris 14. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Extremis neceſſarijs probatis, non poteſt denegari immiſsio, & quæ ſint iſta extrema. Vxori, ſi marito vergente ad inopiam, fuerit aſsignatus aliquis fundus pro aſſecuratione ſuæ dotis, tunc non poteſt validè conſentire illius venditioni, cum ex fructibus prædicti prædij debent alimentari ipſa, maritus, & filij.

SVMMARIVM.

1 *Saluiani extrema neceſſaria probata, non denegatur immiſſio.*
2 *Saluiani extrema neceſſaria ſunt creditum cum hypotheca, poſſeſſio debitoris, de tempore hypotheca, & poſſeſſio rei conuenti.*
Ægydiana, vt intret, quid ſufficiat, num. 2.
3 *Hypotheca probatur ex publice inſtrumento, quod facit rem claram, & manifeſtam.*
Bona hypothecata, quod fuerint ſub dominio hypothecantis, ex quo probetur, num. 3.
4 *Marito vergente ad inopiam ſi vxori fuerit aſſignatus aliquis fundus pro ſecuritate ſua dotis, non poteſt deinde ipſa illius venditionis conſentire, & quare.*
5 *Mater non poteſt praiudicare filijs, quoad alimenta, etiam cum iuramento.*
6 *Dos debet collecari in tuto, cum debeat deſeruire pro oneribus matrimonij.*
7 *Effectum ea, qua non habuerunt non habentur in conſideratione.*
8 *Actum nullum confirmans, ſi non fuit certificatus de nullitate non dicitur valida confirmatio.*
9 *Actum nullum confirmans, ſi ſciret illum actum eſſe nullum verisſimiliter, non ratificaſſet.*
10 *Ratificans contractum, ſine praiudicio iurium ſuorum, quid operetur talis proteſtatio.*
11 *Iura ſua, quando non ſunt ſalua, cenſetur approbare contractum dum conſenſit illi, ſine praiudicio iurium ſuorum.*
12 *Cenſus, quando non poteſt dici benè cautus.*
13 *Saluianum competit contra rem hypothecatam.*

DECISIO LXXXVI.

DOmini recedendo à deciſis ſub die 20. Aprilia anni
proxi præteriti reſponderunt eſſe locum Ægydianæ,
ſtante validitate, ac iuſtitia ſententiæ latæ ab A. C. ad fa-
uorem DD. Cæciliæ, & Victoriæ de Amodeis pro teſtitu-
tione dotis maternæ in remedio Saluiani. Cum benè re-
maneant probata extrema neceſſaria ad effectum obtinen-
1 di in huiuſmodi interdicto, † nimirum creditum cum hy-
potheca, vt per DD. *in l. 1. ff. de Saluiano interd. & in l. 1.
C. de pracar.* Rolan. *conſ. 14. num. 1. lib. 1.* Gabr. *conſ. 46.
num. 1. lib. 1.* Rot. *diuerſ. deciſ. 44. num. 4. part. 1.* Poſſeſſio
debitoris tempore hypothecæ, Aretin. *in §. item ſeruiana in
fin. ſub num. 30. inſt. de actionib.* Rol. *d. conſil. 14. num. 13.
lib. 1.* Paciſ. de Saluian. *inſpect. 1. cap. 5. num. 3.* & demum
† bona poſſideri per reum conuentum, Neguſ. *de pignorib.* 2
in 3. membr. 8. part. n. 15. Put. *deciſ. 207. n. 2. lib. 1.* Afflict.
deciſ. 383. n. 6. Rot. *diu. deciſ. 674. n. 4. lib. 3. par. 3.* cum alijs
adductis in dec. Greg. *491. nu. 6.* cum tamen vt intret Ægy-
diana ſatis ſit, quod ſententia notorium grauamen non
contineat, vt per Buratt. *deciſ. 441. n. 1. & deciſ. 457. n. 10.*

Siquidem omiſſo ſecundo extremo, quod hinc inde ad-
mittitur, creditum DD. Cæciliæ, & Victoriæ cum hypothe-
ca probatur ex publico inſtrumento † dotis Angelæ matris, 3
quod facit rem claram, & manifeſtam, Bart. *in l. 1. num. 8.*
Iaſ. *num. 10. ff. de nou. oper. nunciat.* Bald. *in l. intereſſe C. de
ſolut.* Dec. *conſ. 36. num. 2.* Seraph. *deciſ. 1134. num. 2.* Rot.
deciſ. 513. num. 1. & 2. part. 4. recent. necnon ex inſtrumen-
to venditionis domus ſuper qua fuit intentatum Saluia-
num, clarè patet quod fuit io bonis debitoris.

Nec viſum fuit obſtare quod Angela de anno 1605. con-
ſenſerit venditioni prædictæ domus factæ per P. Paulum
virum Marchioni Tarquinio Saotacruicio, & renunciaue-
rit cuicumque hypothecæ ſibi ſuper eadem domo compe-
tenti. Quia cum Angela vſque ab anno 1602. ob vergen-
tiam viri ad inopiam fuerit immiſſa per ſententiam A. C. in
poſſeſſionem domus, de qua agitur, pro ſecuritate ſuæ do-
tis, † non potuit illius venditioni conſentire, cum tenere- 4
tur eam ſeruare, vt ex fructibus, ſeu penſionibus poſſeut
alimentari ipſa, maritua, & filij, iuxta text. *in l. vbi adhuc,*
& ibi comm. DD. *de iure dotium,* Bart. *in l. ſi conſtante n. 91.
verſ. Item vxor,* & ibi Iaſ. *in 2. lect. num. 235. ff. de ſolut. ma-
trim.* Salicet. *in l. vnica num. 3. C. de priuileg. dot.* Fontanel.
de pactis nupt. clauſ. 7. gloſ. 2. part. 3. num. 44. adeò vt in iſto
caſu, nec iuramentum † quicquam operetur, ſtante fi- 5
liorum præiudicio circa alimenta, Iaſ. *in d. l. ſi conſtante
num. 234. verſ. idem tenet, ff. ſolut. matrim.* Curt. ſen. *con-
ſil. 57. num. 1. verſ. contrariam ſententiam, & num. 3. vſque
ad finem,* Surd. *conſ. 269. num. 12. poſt med. & de alimentis
quaſt. 1. num. 19. & quaſt. 32. num. 10.*

Non obſtat, quod ipſa Angela poterat eſſe canta pro
conſecutione ſuæ dotis in multiplico facieodo ex parte pre-
tij domus, quia cum illud requireret longum temporis ſpa-
tium. Interim tam ipſa, † quàm filij remanſiſſent alimentis 6
priuari, contra diſpoſitionem *d. l. vbi adhuc,* quæ vult non
ſolùm quod dos collocetur in tuto, ſed etiam quod deſeruiat
pro oneribua matrimonij, vt per Fontanel. *de pact. nuptial.
d. clauſ. 7. gloſ. 2. part. 3. num. 66.* Rot. *deciſ. 472. num. 1. p. 1.
diuerſ. & deciſ. 292. num. 2. part. 1. recent.*

Neque refragatur, quod eadem mulier donec comple-
retur multiplicum pro ſua indemnitate fuerit aſſecurata in
annuis ſcutis 70. ſuper fructibua, & emolumentia officij
Commiſſariatus aquæ Salonis. Quia d. aſſecuratio non ha-
buit effectum, quod ſatis † iuſtificatur ex inſtrumento ce- 7
lebrato de anno 1626. in quo P. Paulus maritus, & Fuluius
filius expreſſis verbis confitentur Angelam nihil habuiſſe
ex dicta aſſignatione, proindeque voluerunt illam ſatis-
fieri non ſolum de rata dotis ſcut. 1500. ſed etiam de illius
fructibua.

Minus obſtat, quod de eodem anno 1626. Angelæ fue-
rint aſſignati pro ſatisfactione ſuorum iurium dotalium
fructua cenſus creati cum Marchione Franciſco Tarquinij
filio de pecunijs multiplicatis ex parte pretij domua, ac di-
ctum inſtrumentum cum expreſſa renunciatione omnium
aliarum aſſignationum ad ipſiua fauorem antea factarum,
poſtea de anno 1634. cum ſolemnitatibus Statutarijs ea-
dem Angela approbauerit, & renunciationem ratificaue-
rit. Tum quia non conſtat ipſam † fuiſſe certificatam de 8
nullitate præcedentis renunciationis, cum obſeruatas ſo-
lemnitates Statuti potuerit crederem eam eſſe validam, &
ideò ſubſequuta ratificatio, & approbatio fuit etiam nulla
vti emanata, ex falſa cauſa, nam Angela ſi ſciuiſſet † re- 9
nunciationem fuiſſe nullam, eam non ratificaſſet, nec cen-
ſum approbaſſet Reuereodiſs. Vrgellen. *deciſ. 64. num. 9.
verſ. non obſtat ſi dicatur, & deciſ. 373. num. 3. & ſeq.* Tum
etiam quia cum dicta mulier in diſpoſitiua inſtrumenti de-
clarauerit præmiſſa facere *citra praiudicium ſuorum Iurium
dotalium,* iſta proteſtatio operatur, † quod ipſa in tantum 10
cenſeatur ratificaſſe renunciationem, & approbaſſe cen-

ſum creatum ex multiplico, in quantum iura dotalia rema-
nebant ſalua; dum verò non docetur *de cenſu exigibili*, cla-
11 rè patet, quod illa non ſunt ſalua, & per conſequens † ra-
tificatio, & approbatio habetur pro non facta, Put. *dec.* 34.
lib. 2. *in nou.* Rota poſt Paciſ. de Saluian. *deciſ.* 146. *num.* 2.
& ſeqq. Gratian. *diſcept.* 980. *num.* 7. *&* 8.

Præterquamquod cùm Tarquinius emptor acceptauerit
mandatum irreuocabile de faciendo *Inueſtimento tuto* pecu-
niarum ſupradicti multiplici, vt ex illo ſatisfieret Angelæ,
& illud non fuerit exequutus, dum cenſus fuit à Franciſco
illius hærede impoſitus ſuper domo ſubiecta anteriori hy-
pothecæ pro tanta ſumma, quæ excedit illius valorem.
12 Itaut † cenſus non poſſit dici benè cautus, idcircò remanſ-
ſit obligatus ad damna, & intereſſe, per textum *in l. ſi ti-
bi mandauero* 22. §. *ſicut ff. mandati*, *l. ad comparandas*, *C.
eod. tit.* Pariſ. *conſ.* 91. *num.* 10. *lib.* 1. Surd. *deciſ.* 304. *num.* 4.
Rot. Iannen. *deciſ.* 9. *num.* 5. pro quibus ſtante hypo-
theca inducta ex illius obligatione competit Saluianum
contra eandem domum tanquam de bonis hæredita-
13 rijs † ipſius emptoris, ſaltem pro adimplemento in
inſtrumento venditionis conuento circa inueſtimentum
tutum.

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. GHISILERIO

Poſtea Epiſcopo Tarracineñ.

Auenioneñ Vſusfructus.

Veneris 13. *Iunij* 1642.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi alicui reliquerit vſumfructum, vt dica-
tur hæres conſtitutus in mora illum tradendi,
opus eſt, quod legatarius eum petierit, quia ne-
gatiua non intrat, niſi data petitione, nam dum
petitio non datur, non poteſt dari negatio, & ex-
ploditur modus, quo hic prætendebatur, quod
fuerit facta petitio.

SVMMARIVM.

1 *Vſufructuarius poſſidente proprietario, non facit fructus ſuos.*
2 *Vſufructuario, quando debeatur vſusfructus, quamuis non ſit oblata cautio de benè vtendo, & num.* 3.
4 *Clauſula reſtricta ad vnum actum, ad alium non debent extendi.*
5 *Reſeruatio aliud eſt, & aliud petitio.*
6 *Reſeruatio impoſſibile eſt, quod poſſit interpretari pro petitione.*
7 *Verborum generalitas apta ad comprehendenda omnia, non porrigatur ad exceptuata per præſeruationem.*
8 *ex Reſeruatione, ius aliquod acquiri non poteſt.*
9 *ex Petitione hæreditatis an reſultet petitio vſusfructus.*
10 *Totum, qui petit, petit etiam partem.*
Vſusfructus eſt pars dominij, num. 10.
11 *Dominium eſt quodam totum continens, continens ſub ſe proprietatem nudam, & vſumfructum.*
12 *Petitio hæreditatis vniuerſaliter differt à petitione legati vſusfructus formalis.*
13 *Petens aliquid vniuerſaliter, & certum quid excipiens non videtur illud petere.*
14 *Petitio ſi non præceſſerit, non poteſt dici, quod fuerit ſecuta negatio.*
Non entis, nulla ſunt qualitates, num. 14.
15 *Petitio vbi nulla eſt, ibi nulla eſt mora.*
16 *Mora cum ſonet in culpam concludenter, & non præſumptiuè eſt probanda.*
17 *Mora, quando ſit ſupponenda.*
18 *Bald. in l.* 2. *num.* 11. *C. commun. de legat. quando intret.*
19 *Luctus ponendi facultas in Ciuitate Auenionen. conceditur ſolum hæredibus, & non Legatarius.*
20 *Procurator, ſi non habeant ſpeciale mandatum non valet declarare mentem principalis.*
21 *Ratificatio non extenditur ad ea, quæ ex abundanti fuerunt dicta.*
22 *Verba ad vnum finem prolata, ad alium non debent extendi.*
23 *Dies ſecunda Pentecoſtes, non eſt dies iuridica.*
24 *Ius non redditur in diebus feriatis in honorem Dei, niſi periculum ſit in mora.*
25 *Verba*, quod tamen concedere noluit, *non inducunt abſolutam negationem.*
26 *Verba nolo adire, ſunt præſentis temporis, & indicatiui modi.*
27 *Verba, nolo adire declarant tantum non eſſe voluntatem de præſenti adire, ſed non excludunt in futurum.*
28 *Et iſta eſt opinio recepta, & ſequenda in Iudicijs.*
29 *Hæres proprietarius, vt teneatur tradere vſumfructum, quid ſit ei offerendum.*

DECISIO LXXXVII.

ROta in hac cauſa coram me Iudice deputato per Emi-
nentiſs. Cardinalem Legatum ſub die 11. Decembris
1637. * cenſuit reſolutiones, & ſententias latas ad fa-
uorem Donatariorum, & hæredum Gabrielliæ filiæ Ni-
colai de Tertullijs eſſe infirmandas ea ratione, quia Vſu-
fructuarius poſſidente proprietario non facit fructus ſuos,
niſi interpellauerit, & cautionem obtulerit, cum aliàs
non potuerit † hæres conſtitui in mala fide, iuxta doctri- 1
nam Pinelli *in l.* 1. *C. de bon. mater. part.* 2. *ſub num.* 77. *ver-
ſic. nec obſtat*, cum alijs allegatis; Deinde ſub die 29. Apri-
lis ſuperiori anni non recedendo à dicta concluſione Iuris,
quam pro vera canonizauit, firmauit hæredes proprieta-
rios Nicolai fuiſſe moroſos in ſolutione Legati vſusfructus
facti ad fauorem Gabrielliæ, & ideò cenſuit eiuſdem Ga-
brielliæ donatarijs; & hæredibus deberi † vſumfructum 2
etiamſi in actu petitionis non fuerit oblata cautio de vten-
do, & fruendo arbitrio boni viri, per doctr. Bald. *in l.* 2.
num. 11. *C. com. de leg.* quam ſecuta fuit Rota coram Man-
tic. *deciſ.* 43. *num.* 4. reuocando ex hoc ſolo fundamento
præcedentem deciſionem; De more propoſito dubio, An
eſſet recedendum ab vltima deciſione, & confirmanda pri-
ma emanata ſub die 11. Decembris 1637. Domini exiſti-
mantes non ſubſiſtere in facto, quod Gabriellia petierit Le-
gatum vſusfructus, ſed potiùs † quod ſemper inſteterit im- 3
mitti in poſſeſſionem bonorum dicti Nicolai tanquam
hæres proprietaria vigore ſubſtitutionis exemplaris, vt
probatur ex actis; vnanimiter, cenſuerunt recedendum
ab vltima deciſione cum ex facto corruant illius funda-
menta.

Et ratio eſt, quia etiamſi in inſtantia facta per Gabriel-
liam pro adeunda hæreditate Nicolai adſint clauſulæ, *vel
etiam alio quocumque titulo, &c. nec non omni meliori
modo, &c.* Et in aditione hæreditatis fuerit præſeruatum
Legatum vſufructus per illa verba, ibi, *Idque citra præ-
iudicium vſusfructus eidem exponenti competentis, in & ſu-
per bonis in dicta exemplari ſubſtitutione forſan non compre-
henſis.* Inde inferri non poteſt ad petitionem vſusfructus,
† quia clauſulæ prædictæ leguntur reſtrictæ ad aditionem 4
hæreditatis, *l. emptor*, §. *Lucius Titius*, *ff. de pact. l. ſi ita
quis*, §. *final. ff. de verbor. obligat.* Pariſ. *in l.* 1. *num.* 8. *ff.
de leg.* 1. Rota *deciſ.* 55. *num.* 12. *part.* 2. *diuerſ.* Imò ſubſe-
quens præſeruatio Legati vſusfructus in aditione hæredi-
tatis † demonſtrat Legatum non fuiſſe petitum, ſed tan- 5
tum reſeruatum ius petendi, & cum alius ſit reſeruatio, &
aliud petitio, & reſeruatio ſit quædam exceptio, quæ mo-
dificat actum, Marcobrun. *conſ.* 17. *num.* 17. Impoſſibile
eſt, quod reſeruatio interpretari poſſit † pro petitione, 6
Becc. qui alios citat *conſ.* 74. *num.* 34. Surd. *conſ.* 152. *n.* 29.
& deciſ. 163. *num.* 17. vbi quod ius reſeruatum dicitur ex-
cluſum à renunciatione, & ſic in præſenti debet dici exclu-
ſum ius petendi Legatum vſusfructus ab actu aditionis hæ-
reditatis, † cum generalitas verborum apta comprehen- 7
dere omne ius, non porrigatur ad exceptuata per præſer-
uationem, ex qua ius aliquod acquiri non poteſt cum ſo-
lummodo † importet conſeruationem iurium, *l. ſi quis le-* 8
gauerit, vbi Angel. *de legat.* 1. cum allegatis per Decian.
in conſ. 56. *num.* 16. *&* 25. *lib.* 1.

Non obſtat, quod ex petitione hæreditatis Nicolai patris
facta per Procuratores † Gabrielliæ reſultet petitio vſuſ- 9
fructus, per text. ibique Doct. *in l. ſi quis cum totum*, *ff. de
except. rei iudicatæ*, cum alijs per Euerard. *in ſua Centuria
in loco à toto ad partem num.* 9. ex regula, quod † qui pe- 10
tit totum, petit etiam partem, vſumfructum autem eſſe
partem dominij, dicit text. *in l. vſusfructus*, *ff. de vſufruct.
& quemadmodum quis vtatur*, vbi gloſ. concludit, quod
eſt

Digitized by Google

11 eſt pars dominij, † ideſt ſpecies, & quod dominium ſit
quoddam totum continens ſub ſe proprietatem nudam, &
vſumfructum; Quia differt petitio hæreditatis vniuerſali-
12 ter, † & petitio Legatis vſusfructus formalis, gloſ. *in d. l. ſi quis cum totum in verb. in iure ad medium, verſ. item poteſt poni*. Et cum in petitione prædicta vniuerſali legatur præ-
ſeruatio petendi vſumfructum libellans ex ſe ipſo à toto ex-
13 cluſit relictum † formalis vſusfructus, debebat igitur, vel
petere vſumfructum, vel proprietatem iuxta *conſ.* Bald. 17.
lib. 4. ad quam petitionem faciendam requirebatur manda-
tum ſpeciale.

Hinc patet non ſubſiſtere, quod hæredes proprietarij ne-
gauerint præſtare Legatum vſusfructus, quia ſi non præ-
14 ceſſit petitio † non poteſt dici, quod ſequuta fuerit petitio-
nis negatio, cum non entis nullæ ſint qualitates, *l. eius, qui in prouincia in fine, ff. ſi cert. pet. l. ſi ſeruum, §. ſi modus, ff. de act. empt.* Mantic. *deciſ*. 240. *num*. 3. vbi autem nulla eſt
15 † petitio; ibi nulla mora intelligi poteſt, *l. nulla, ff. de regul. iur. l. ſi pupillus, verſ. nulla enim intelligitur mora, ff. de verb. oblig.* quæ non incurritur ab hærede ſine interpellatio-
ne, Menoch. *conſ*. 641. *num*. 21. quæ mora cum ſonet in
16 culpam, † concludenter, & non præſumptiuè probanda
eſt Rota *deciſ*. 660. *num*. 2. *part*. 3. *recent*. Caualer. *dec*. 345.
num. 5. Hoc ſtante diſpoſitio text. *in l. ſi vſusfructus mihi in biennium continuum, ff. de vſu, & vſufructu legato*, quæ fun-
datur in ſuppoſito quod per hæredem ſteterit quo minus
17 vſumfructum daret, non applicatur huic caſui, † in
quo mora non eſt ſupponenda. Minuſque applicatur do-
ctrina Bald. *in l. 2. num*. 11. *C. com. de legib. in fine*, quia idem
Bald. ſupponit hæredem fuiſſe in mora tradendi vſum-
18 fructum, † quæ non datur ex allegati ſupra ſine interpel-
latione.

Nec nocent verba Procuratorum dictorum hæredum
obiter prolata in proteſtatione facta aduerſus petitionem
poſitionis luctus, ibi, *Et quod totum illud, quod illa poſſet prætendere (quod tamen illi nollunt concedere) eſſet legatum fructum, & quod propterea illi non poteſt ponere luctum*,
19 quæ facultas ponendi luctum † in Ciuitate Auenioneñ.
conceditur ſolùm hæredibus non legatarijs, quia præter
20 quod non habentes ſpeciale mandatum non † poſſunt
declarare voluntatem principalium, Rot. coram Seraphin.
deciſ. 1100. *num*. 7. coram Gregor. XV. *deciſ*. 278. *num*. 7. *& in recent. deciſ*. 188. *num*. 10. *part*. 5. Neque ratificatio acto-
rum poteſt referri ad dicta verba tanquam addita exabun-
21 danti, † & extranea ab actu proteſtationis factæ ad ex-
cludendam Gabrielliam à poſitione luctus, Gemin. *conſ*. 15.
num. 17. *verſ. quantum ad ſecundum*, bon. mem. Buratt. *deciſ*. 136. *num*. 7. *&* 8. ex lectura patet, quod dicta verba
22 fuerant dicta ad effectum † impediendi poſitionem luctus
dumtaxat, & ideò non debent extendi ad alium finem,
Rot. *deciſ*. 256. *num*. 3. *verſic. ad iſtum effectum part*. 2. *& deciſ*. 269. *num*. 5. *part*. 4. *recent*. Et quod dicta verba, *quod tamen illi concedere nolunt*, fuerint prolata ad effectum tan-
tùm excludendi prætenſam luctus delationem declararunt,
tam Procuratores, quàm principales ipſi, dum die ſequen-
ti, & continuatè in iudicium vocauerunt Gabrielliam tan-
quam legatariam. Vltra quod iſta petitio apponendi luctum
facta fuit ſub die 19. Maij 1614. quæ erat ſecunda Pente-
23 coſtes, † vt in qua vti non iuridica, iuxta trad. per Lap. *allegat*. 91. *ſi quæratur in principio*, poſſet quidem dicta peti-
tio fieri, non autem legari vſusfructus eum diebus feriatis
24 in honorem † Dei ius reddi non poſſit niſi periculum ſint in
mora, Signotell. *conſ*. 244. *num*. 6.

Præterea conſiderarunt Domini ſupradicta verba, *quod tamen illi concedere nolunt*, non inducere abſolutam vo-
25 luntatem denegandi † traditionem vſusfructus in futu-
rum ſi peteretur oblata cautione, ſed ſolùm de præſenti vl-
troneè dum nulla aderat petitio, nullaque cautionis obla-
tio, vt benè poſt gloſ. ibi, idem declarat Salicet. *in l. qui ſe patris num*. 7. *verſ. ſed his non obſtantibus, & verſ. ſecundo, quod iſta verba, C. vnde liberi*, vbi quod verba, nolo adi-
26 re, † ſunt præſentia temporis, & indicatiui modi, ideò
nihil inducunt, ſed ſolùm declarant id, quod eſt de præſen-
ti, *l. aſſe toto, ff. de hæred. inſtit. l. adeò, §. cum quis, ff. de*
27 *acquir. hæred.* & ſic ſolùm † declarant non eſſe voluntatem
adeundi de præſenti, ſed non excludunt vel priuant in futu-
rum, ita gloſ. *in l. 2. C. de iur. & fact. ignor.* Rimin. iun. *in d. l. qui ſe patris num*. 162. & alij relati per Menoch. *de præſumpt. lib*. 4. *præſumpt*. 102. *num*. 5. *verſ. cæterum, à prædi-*
28 *ctis*, vbi dicit, hanc eſſe receptam opinionem, & † ſequen-

dam in iudicijs; inſpecto autem tempore, quo emanauit talis declaratio iuſtè fuit denegara traditio vſusfructus, cum vſufructuaria nedum non præſtiterit, imò neque obtulerit cautionem, ideòque meritò ab obtinendo vſufructu
repelli poterat, † ex quo hæredes proprietarij, antequam 29
vſufructuaria offerret cautionem non tenebantur tradere, vt latè in prima deciſione huius cauſæ coram me, cuius concluſiones tanquam in iure conſiſtentes fuerunt etiam in vltima deciſione, de qua agitur confirmatæ.

Excluſa igitur petitione Gabrielliæ, & denegatione illorum de Tertullijs, ſuper quibus eſt fundata vltima deciſio, Domini vtraque parte audita cenſuerunt, primam deciſionem confirmanda, quæ eſt *deciſio* 259. *part*. 7. *recent*.

Deciſio iſta emanata ſub die 11. *Decembris* 1637. *coram eodem Reuerendiſſimo Terracinen. qua in præſenti deciſione confirmatur eſt ſupra in part. 7. recent. deciſ. 259.*

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Pampiloneñ Vicariæ de Stella.

Lunæ 17. *Iunij* 1642.

ARGVMENTVM.

Vnio beneficij facta alicui Monaſterio ex quibus probetur, & ex quibus non, & quando dicatur probata talis vnio ex donatione beneficij facta alicui Monaſterio, & probata tali vnione ad quem ſpectet prouidere in eo de Rectore.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia, quando fuit vnita alicui Monaſterio ius deputandi Vicarium in d. Eccleſia ad quem ſpectet.*

2 *Bulla Pij Papæ V. ſuper modo prouidendi de Rectore Eccleſijs vnitis pluries fuit canonizata tam à Sacra Congregatione Concilij, quàm à Rota, num. 3.*

4 *Vnio probatur ex donatione Eccleſiæ facta alicui Monaſterio.*

5 *ex Donatione ſimplici alicuius beneficij, Eccleſiæ, ex hoc per neceſſe non infertur ad vnionem.*

6 *ad Vnionem, quando per neceſſe inferatur ex donatione facta alicui Eccleſiæ, & num. 7.*

8 *Beneficium donatum alicui Eccleſiæ, vt contineat donationem ſufficit, virtualiter continere donationem licet, id non exprimatur.*

9 *Deciſiones plures concordantur quarum aliquæ aſſerunt ex donatione non inferri ad vnionem, & aliæ quod ex donatione inferratur ad donationem.*

10 *Vnio benè probatur ex tribus ſententijs deſuper latis, & in iudicatum tranſactis.*

11 *Teſtes deponentes de publica voce, & fama ſufficiunt ad probandam vnionem beneficiorum, amplia num. 12.*

13 *Teſtes non concludentes non releuant.*

14 *Teſtes dum non probant conſuetudinem multò magis probant immemorabilem.*

15 *Immemorabilis cum fama priuilegij requiritur, vt non intret Bulla Papæ Pij V. circa deputationem Curatorum in Eccleſijs vnitis.*

16 *Præſcriptio non intrat contra Conſtitutiones habentes clauſulam ſublatam, & decretum irritans.*

17 *Conſtitutio Pij V. circa prouiſionem Curatorum in Eccleſijs vnitis, an habeat tantum in Vicarijs perpetuis, & quid in nutum amouibilibus, & num. 18. & 19.*

DECISIO LXXXVIII.

DVm coram boñ. mem. Merlino Decano vtraque parte informante diſputaretur, cui eſſet concedendum mandatum de manutenendo in poſſeſſione, ſeu quaſi deputandi, ſeu nominandi Vicarium in Eccleſia Parochiali S. Ioannis Oppidi de Stella, An ſcilicet Parochianis dicti Oppidi, an verò Abbati Monaſterij Beatæ Mariæ de Hirachæ Ordinis S. Benedicti. Domini ordinarunt, vt videretur de bono iure, & poſteà Abbate tantùm informante fuit reſolutum conſtare de eius bono iure.

Cùm enim d. Eccleſia † ſit vnita Monaſterio Beatæ Ma- 1
riæ de Hirachæ ius nominandi, ſeu deputandi Vicarium

Digitized by Google

Eccleſiæ vnitæ ſpectat ad eos, quorum Eccleſijs reperitur
2 facta vnio iuxta Conſtitutionem ſan. mem. Pij V. † pluries
canonizatam tam à Sacra Congregatione Concilij, vt refe-
runt Gonzal. *ad reg. 8. gloſ. 5. §. 3. num. 53. & 54.* Garz. *de
benef. part. 9. cap. 2. num. 291. cum ſeqq.* quam à Rota vt co-
3 ram † bon. mem. Buratın *deciſ. 214. num. 1. & deciſ. 923.
num. 2.* & coram Card. Caualer. *deciſ. 595. n. 3. verſ. Stan-
te autem tali ratione, & in Cæſarauguſtana Vicaria coram
R. P. D. meo Ghiſilerio, quæ eſt in recent. deciſ. 16. part. 6.* vbi
aliæ referuntur.

Vnio probatur ex donatione dictæ Eccleſiæ facta ipſi
4 Monaſterio † per Sancium Regem Nauarræ vſque de an-
no 1225. vigore priuilegij Pontificis Vrbani Regibus Hiſ-
paniarum conceſſi poſtmodum confirmata ab Ordinario
Pampilonen̄. & Archiepiſcopo Tartaconenſi.

Licèt enim ex ſimplici donatione beneficij non inferatur
5 perneceſſe † ad vnionem, vt aduertit Rota *in Taruiſina
Parochialis 1633. coram Vbaldo*, quia tamen in hoc caſu
vltra plura adminicula, donatio concepta fuit verbis am-
6 pliſſimis, & continet decimas, † primitias, & obla-
tiones, ac obuentiones omnium Parochianorum, perne-
7 ceſſe importat vnionem, cum hæc omnia † alio titulo obti-
neri non poſſint, ad tradita per Vitalin. *in Clem. frequens
num. 48. & 49. de exceſſ. Prælat.* Rota coram Martino An-
drea *deciſ. 11. num. 1. & in Salernitana Portionis fructuum
coram Eminentiſſ. Cardinali Veroſpio deciſ. 50. num. 11.
part. 7. recent.* Et in hac eadem cauſa coram Card. Seraph.
deciſ. 1304. num. 3. verſ. vltimo non obſtat, ſufficit enim in
8 donatione virtualiter continere vnionem, † licèt expreſſa
mentio de ea facta non fuerit, Pariſ. *conſ. 44. num. 5. lib. 1.*
Crauett. *conſ. 49. num. 10.* Garz. *de benefic. part. 12. cap. 2.
num. 256.* Rota coram Seraphin. *deciſ. 1272. num. 1. & dicta
deciſ. 1304. ſub num. 3. & in dicta deciſ. 11. num. 1. coram
Martino Andrea, & d. deciſ. 50. vbi proximè part. 7. recent.*
Et ita conciliantur contrariæ Rotæ deciſiones firmantes
9 ex donatione, non inferri ad vnionem intelliguntur † enim
de donatione ſimplici, non de concepta verbis ampliſſi-
mis, & ex pluribus adminiculata, vt diſtinguendo tradit
Adden. ad Gregor. *deciſ. 77. ſub num. 11. verſ. Quæ tamen
deciſiones.*

Adminicula autem, & quidem efficacia deſumuntur.
Primò ex vniformi, & continua obſeruantia, & fortius
quia Abbas per tres ſententias Rotales bon. mem. Seraphi-
10 ni, Peniæ, & Coccini conformes, † & in iudicatum
tranſactas obtinuit d. vnionem canonizari, ex quibus ne-
dum reſultat vehemens vnionis adminiculum, & præſum-
ptio, ſed illa redditur indubitata, notoria, & manifeſta,
Rota *deciſ. 210. num. 1. part. 5. recent.* Secundò ex teſtibus
datis in ſumm. Abbatis num. 4. deponentibus de publica
11 voce, & fama, † quæ ſufficit ad probandam vnionem,
Felin. *in conſ. 2. num. 16. & 21.* Caputaq. *deciſ. 347. num. 4.
part. 3.* Add. ad Gregor. *deciſ. 196. num. 3. verſ. arguitur cir-
ca med.* Rot. *in recent. deciſ. 724. num. 2. part. 2.* Attentata
præſertim qualitate actorum vnioni, maximè congruen-
12 tium, Abbatem ſcilicet exegiſſe † redditus, prouentus, &
decimas, olim ac Eccleſiam Sancti Ioannis ſpectantes de-
tracta certa portione pro Vicario, quod manifeſtè ſuppo-
nit vnionem, Card. *in Clement. 1. num. 10. quæſt. 9. de uffic.
Vicar.* Add. ad Gregor. *d. deciſ. 296. num. 3. eod. verſ. argui-
tur poſt princ.* Rot. *in recent. d. deciſ. 102. num. 3. part. 1. &
deciſ. 204. num. 1. verſ. tum ratione perceptionis decimarum
part. 2. & deciſ. 16. num. 6. & 8. part. 6.*

Nec aduerſarij dixerunt Domini Teſtes pro Parochianis
13 examinati, quia præter † quod deponunt de ſimplici in-
ſtantia, nec vllatenus concludunt de aliquo iure nominan-
di obligatorio, & coactiuo, vt diſtinxit Rota coram Car-
dinali Caualerio *d. deciſ. 419. num. 3. verſ. Et licet incolæ.*
14 Non probant aliquem titulum, † vel conſuetudinem legi-
timè præſcriptam, multòque minus immemorabilem cum
fama priuilegij, vt opus eſſet ad firmandam in Parochianis
15 competentiam coactiuam iuris nominandi † contra diſpo-
ſitionem dictæ Conſtitutionis Pij V. vt inter alios aduer-
tunt Rocch. *de iurepatr. in verbo ipſe, vel is quæſtio 36.*
Lambert. *in eodem tract. lib. 1. pars. 1. quæſt. 10. principal.
art. 8. verſic. tamen conſidera*, Card. Caualer. *d. deciſ. 419.
num. 5.*

Et in omnem caſum quæuis contraria poſſeſſio, & ob-
16 ſeruantia, † vbi etiam probaretur, non releuaret tanquam
infecta ex clauſula ſublata, & decreto irritanti, quibus
munita eſt eadem Conſtitutio, *cap. ſi eo tempore de elect.
in 6.* Caputaq. *deciſ. 325. num. 2. part. 1.* Lotter. *de re benef.
lib. 1. quæſt. 31. num. 25.* Rota *in recens. dict. deciſ. 710. nu. 6.
part. 2. & deciſ. 16. num. 17. part. 7.* cum pluribus adductis *in
dicta Dertuſen. Vicariæ coram bon. me. Merlino, apud Poſth.
de manutent. deciſ. 186. num. 4.*

Quod autem dicebatur Conſtitutionem Pianam loqui
ſolum de Vicarijs † perpetuis qualis non eſt iſta, quæ eſt ad 17
nutum amouibilis, & fuiſſe reuocatam per Conſtitutio-
nem 15. Gregorij XIII. nullum habet fundamentum. Quia
licèt Conſtitutio exprimat Vicarias perpetuas tanquam
eas, in quibus aderat † maior ratio dubitandi, verò tamen 18
compræhendit etiam ad nutum amouibiles, vt in dicta
Conſtitutione ſub §. 4. *verſ. Et ſi de Parochiales*, ibi, *te-
neantur in Vicarias ad nutum tamen Superiorum ſuorum
amouibiles deputare*, & apertè tradunt Gonzal. *ſuper reg. 8.
gloſſ. 5. §. 3. num. 79.* & Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi
part. 3. alleg. 73. num. 190. verſ. Quæ omnia confirmabis.*
Non fuiſſe autem reuocatam per Conſtitutionem Grego-
rij, notat idem Gonzal. *vbi ſupra eodem num. 79.* Dicens
Gregorium ore proprio † reualidaſſe dictam Conſtitutio- 19
nem Pianam, ſolumque præſcripſiſſe certum modum in no-
minando Vicarium religioſum amouibilem.

Et ita &c.

R. P. D. PANZIROLO

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Portuen̄ Stagni.

Luna 10. Iunij 1641.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis, ſatis dicitur aperta ſi omnes inue-
ſtiti deceſſerint ſine filijs. Et latè diſcutitur,
quod licet verum ſit, quod remedium leg. ſi quis
conductionis, C. locat. propriè loquatur in
terminis locutionis, & conductionis, veritas ta-
men eſt, quod habet locum in quocumque con-
tractu etiam diſſimili, qui tamen habeat cau-
ſam ab agente.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuſis dicitur finita, quando inueſtiti omnes obie-
runt ſine filijs.*

2 *Mors alicuius plenè probatur ex fide Parochi extracta
ex libro mortuorum.*

3 *Remedium l. ſi quis conductionis, C. locat. quibus concur-
rentibus intret.*

4 *Locator, ſi timeat, quod à conductore ſit ei refricanda
quæſtio dominij, vti poteſt remedio l. ſi quis conductio-
nis, C. locat.*

5 *Spoliatus ante omnia reſtituendus eſt.*

6 *Remedium leg. ſi quis conductionis loquitur in contractu
locationis, & conductionis.*

7 *Conductor non ſibi, ſed Domino poſſidet.*

8 *Remedium leg. ſi quis conductionis, C. locat. ſecundum
veriorem opinionem habet etiam locum in contractu
emphyteutico.*

9 *Eccleſia agens actione perſonali deſcendente ex contra-
ctu emphyteutico, non poteſt illi refricari quæſtio do-
minij.*

10 *Burſat. in conſil. 330. num. 30. & ſeq. lib. 3. quo caſu lo-
quatur.*

11 *ab Eccleſia, qui conduxit prædium, non poteſt ei refrica-
ri quæſtio dominij.*

12 *Emphyteuta eſt compellendus, rem ipſi Domino reſtitue-
re, antequam audiatur de prætenſo dominio.*

13 *Caducitas, & priuatio dominij non poteſt conuenire ſim-
plici conductori, ſed potius emphyteutæ.*

14 *Deciſio 290. part. 1. recent. num. 9. eſt corrupta cum ſit
delendum verbum*, non.

15 *Remedium, leg. ſi quis conductionis, C. locat. vſurpat
etiam ſibi locum in terminis feudorum.*

16 *Remedium leg. ſi quis conductionis, C. locat. habet lo-
cum non ſolum in contractu locationis, ſed etiam in
quocunque alio diſſimili contractu.*

17 *Remedium leg. ſi quis conductionis, C. locat. habet
locum in quocumque contractu habente cauſam ab
agente.*

18 *Emphy-*

Digitized by Google

18 *Emphyteuta, & vaſſallus non poteſt negari, quia non habeant cauſam à Domino.*
19 *Locatione finita, ſi conductor renuat reſtituere rem conductam Domino, dicitur eum ſpoliare.*
20 *Poſſeſſio ciuilis, rei conducta, vel in emphyteuſim, vel in feudum data, ſemper remanet penes Dominum, & num. 21.*
22 *Dominus directus poſt apertam emphyteuſim valet ratione ſua ciuilis poſſeſſionis petere, & obtinere manutentionem reſpectu naturalis.*
23 *Dominus directus poteſt petere, & obtinere reintegrationem aduerſus occupantem emphyteuſim ex remedio l. ſi quis conductionis, C. locat.*
24 *in Iudicio manutentionis, & in remedio leg. ſi quis conductionis, C. locat. in vtraq. iudicio diſcuſſio proprietatis remittitur ad petitorium.*
25 *Dominus directus, nihil refert, an aſſequatur poſseſſionem emphyteuſis, mediante manutentione, vel remedio leg. ſi quis conductionis, C. locat.*
26 *Petitorium ſuſpenditur, dum agitur poſseſſorio.*
27 *Poſseſſor titulatus, quando quis non poſſit dici, ſed potius inuaſor, ſeu ſpoliator.*
28 *Domino directo, quid liceat, vt ſuam poſseſſionem tueatur.*
29 *Lapſus temporis linea finita habet vim renunciationis.*
30 *Canonis ſolutio, quid arguat.*
31 *in Emphyteuſim bona quis accipiens à tertio, ſibi praiudicat in dominio.*
32 *Remedium l. ſi quis conductionis, C. locat. non admittit exceptionem dominij.*
33 *Emphyteuta poſt apertam emphyteuſim non auditur quo ad exceptionem dominij niſi prius reſtituta emphyteuſi, & num. 34. 35. & 36.*
37 *Qualitati emphyteuſis, quid repugnet.*
38 *Canon dicitur annuus redditus emphyteuticus.*
Canonis ſolutio certa die rediji ſingulis annis, num. 38.
39 *Dominium, & proprietatem quis pratendere non valet, ſuper re, de qua ſoluit canonem.*
40 *Ius accreſcendi in conceſſione emphyteuſis, quando non intret.*
41 *Verbum*, inſolidum, *quando non dicatur appoſitum, vt includat ius accreſcendi.*
42 *Verba perſonaliſſima ſanè non egrediuntur perſonam.*
43 *Dominus directus, non acceptata deuolutione ipſo iure incurſa, an poſſit denuo inueſtire.*
44 *Dominus directus poſt deuolutionem ipſo iure incurſam, licet non acceperit poſseſſionem realem emphyteuſis, poteſt tamen concedere nouam inueſtituram, remittendo pœnam incurſam, & num. 45.*

DECISIO LXXXIX.

ITerùm reſponſum fuit ad fauorem Eminentiſſ. Domini Commendatarij intrare diſpoſitionem *legis ſi quis conductionis, C. locat.* Cùm enim communis Iuriſtarum opinio ſit, quod vt iſta lex ſuffragetur, debeat prius ab Actore doceri de locatione, deinde quod illa iam expirauerit, & demum quod adſit contumacia non reſtituentis, viſum eſt Dominis, quod omnia iſta requiſita apertiſſimè concurrant in caſu præſenti, prout etiam latè deductum fuit in alia ſub die 27. Aprilis anni proximè præteriti.

Quod enim attinet ad locationem, clarè illa deducitur ex inſtrumento anni 1602. per claræ mem. Cardinalem Baronium celebrato, in quo ipſe vt Abbas, & perpetuus Commendatarius Abbatiæ S. Gregorij de Vrbe, acceptauit deuolutionem huius Stagni, ex quo ab emphyteutis ceſſatum fuerat per nouennium in ſolutione annui Canonis ſcutorum quindecim, ſed poſteà benignius agendo idem ſtagnum ſub eodem annuo Canone iure emphyteotico eiſdem iterum conceſſit, & Io: Baptiſta Catalanus vnus ex inueſtitis tam proprio, quàm aliorum participantium nomine directum dominium agnoſcendo in Inſtrumento remiſſionis caducitatis ſuper hoc celebrato expreſsè confeſſus fuit, hoc idem ſtagnum ſibi ipſis, & ſuorum auctorum filijs legitimis, & naturalibus, ac deſcendentibus maſculis tantùm, & de legitimo matrimonio procreatis, durante linea maſculina in perpetuum Iure emphyteotico fuiſſe conceſſum; Promittens vlterius omnes inueſtitos illud ab inde citra ad inſtar rei emphyteoticæ retenturos, ac durantibus lineis prædictis, non ſolùm futuros Canones, verùm etiam decurſos ſoluturos, præuia ceſſione nominis debitoris pro ſumma ſcutorum 135. in hanc cauſam tunc decurſorum, ſub expreſſa lege, quod ſi aliquis ex dictis participantibus hoc Inſtrumentum ratificare recuſaſſet, aut illud impugnaſſet, tunc remiſſio prædicta ſic recuſanti, aut impugnanti non prodeſſet, ſed iſtius rata ad eumdem Cardinalem directum Dominum deuolueretur, qui eam in gratiam non contrauenientium concedere poſſet, & hæc eadem recognitio vti nomine omnium participantium facta poſteà ab omnibus æqualiter fuit ratificata.

Quod verò emphyteuſis iam ſit † finita ex eo probatur, 1
quòd aliqui ex inueſtitis obierint ſine filijs maſculis, prout
non controuertitur inter partes, vltra quod de illorum
† obitu plenè conſtat ex fide Parochi extracta ex libro mor- 2
tuorum, Mandoſ. *ſuper regul.* 18. *quæſt.* 10. *ſub num.* 4. Rebuff.
in Conſtit. reg. tom. 2. *tract. de regiſtr. ſeu lib. Baptiſm. artic.*
vlt. gloſs. vnica, verſ. & ſic patet, Rota *deciſ.* 220. *num.* 1. *par.*
2. *diuerſ. & in recent. deciſ.* 605. *num.* 4. *par.* 2. Gregor. *deciſ.* 78.
num. 2. *vbi Add. lit. A.*

Cùm contumacia autem non reſtituentium per ſe patere viſa eſt, dum DD. Fratres de Quique, & Theulus partes, quæ iam vacarunt, ſibi indebitè applicarunt negantes inſuper tam quoad illas, quàm reſpectu aliarum Eccleſiæ dominium. Quocirca pro partium iam vacantium recuperatione dict. Eminentiſs. Domini Abbas probatis iam
ſupradictis tribus requiſitis, † intentare potuit remedium *d.* 3
l. ſi quis conductionis, C. locat. cuius vigore dd. Fratres de
Quique, ac Theulus tenentur in primis, & ante omnia
rei locatæ poſſeſſionem reſtituere, vt ſunt verba textus, ibi,
Si quis conductionis titulo agrum, vel aliam quamcumque
rem accepit poſseſſionem prius reſtituere debet, & tunc
de proprietate litigare, quam diſpoſitionem Angel. ante
num. 1. *notat*, eſſe ſingularem, & ideò admonet, quod ſi
locator timet, ne quæſtio dominij † ſibi referatur, in li- 4
bello exprimere debet, quod intentat conditionem ex hac
lege. Et Caſtr. *in l. qui rem num.* 3. *ff. de poſ.* aſſerit,
quod ſi aliquis agit vtili conditione, quæ oritur ex *l. ſi quis*
conductionis, tunc non poteſt illi obijci exceptio proprij
dominij, quia agitur de poſſeſſorio reſtituendo, in quo non
admittitur exceptio proprietatis, etiam ſi excipiens paratus
eſſet de ea incontinenti docere, † ex quo ante omnia 5
ſpoliatus reſtituendus eſt. Quam opinionem ſequitur etiam
Bart. *in l. non ab re num.* 1. *ante med. verſ. certè, gloſs. dicit*
verum, & num. 4. *C. vnde vi.* Idem tenet Felin. *in cap. inter*
dilectos, num. 22. *poſt med. verſ. vbi autem locator de fid. Inſtrum.* Purpur. *in l.* 2. *num.* 21. *&* 22. *ff. ſi cert. petat.* & eſt opinio Dec. *in conſ.* 20. *num.* 3. *paulo poſt med. verſ. ſecundum Angelum,* Neuiz. *conſ.* 37. *num.* 21. *in fin.* & ita ſenſit Rot. *deciſ.* 325. *num.* 6. *par.* 3. *& deciſ.* 79. *num.* 8. *par.* 5. *recent.*

Nec obſtare viſum fuit, quod diſpoſito *d. l. ſi quis con-*
ductionis habeat locum in contractu locationis, † non 6
autem in emphyteotico, feudali, aut in alio ab eo diſſimili, vt per Contard. *in l. vnica in ampliat. num.* 76. *C. ſi de mom. poſ.* latè Rim. ſen. *conſ.* 94. *num.* 19. *& pluribus ſeqq. lib.* 1. Menoch. *de recuper. remed.* 11. *num.* 61. ea præcipuè ratione, quia conductor, qui non ſibi, ſed Domino poſ-
ſidet, Dec. *conſ.* 56. *num.* 4. *verſic. quartò* † ſi finita locatione 7
rem conductam reſtituere neget, ſpoliare dicitur Ceph. *conſ.* 47. *num.* 40. *lib.* 1. cum alijs per ipſum alleg. ſed emphyteota dum ſibi naturaliter poſſidet, etiam quod alterius dominium controuertat, non propterea ſpoliator dici poteſt.

Quoniam contraria opinio viſa fuit, verior quod ſcili-
cet *d. l. ſi quis conductionis*, procedat in † contractu etiam 8
emphiteotico; quando quidem Bart. *in d. l. legata inutilia num.* 2. *verſ. nam ſi quidem, ff. de adim. legat.* loquitur in contractu emphyteotico, dum dicit, quod ſi Eccleſia agit
actione perſonali deſcendente ex contractu † emphyteoti- 9
co, non poteſt illi tunc referri quæſtio dominij, iuxta diſpoſitionem *l. ſi quis conductionis*, Pariſ. in addit. ad Bart. *in eadem l. ſi quis conductionis lit. A. poſt med.* Ibi item quod iſta regula procedat etiam in emphyteota, Bald. *conſ.* 177. *num.* 4. *verſ. ſi emphyteota lib.* 3. Burſatt. *conſ.* 330. *num.* 30. *&*
ſeq. lib. 3. qui † loquitur aduerſus Colonos perpetuos Mo- 10
naſterij Sancti Benedicti de Padolirone in agro Mantuano, Florian. *conſ.* 1. *num.* 2. *&* 13. *verſ. addo*, vbi apparet loqui de contractu ſimili emphyteotico, Corbul. *de Iure emphyt. in princ. num.* 2. Carocc. *de locat. par.* 6. *remed.* 14. *num.* 4. *&* 5. Mantic. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 31. *num.* 6.

vbi

Digitized by Google

vbi reſpondendo obiecto, quod Eccleſia potuit concedere
11 in emphyteuſim † rem alienam, replicat, quod is, qui ab Ec-
cleſia conduxit, non poteſt referre quæſtionem dominij
per text. in l. ſi quis conductionis, & quod ita videtur ſenti-
re Specul. *de loca. §. nunc aliqua num.* 82. Pract. Papien. *in
form. Libell. quo agitur ad ficti præſtationem verb. ſuper ſo-
lutione ſub num.* 5. *verſ. imo compellendus*, dicens quod em-
12 phyteuta † eſt compellendus rem ipſi Domino reſtitue-
re, antequam audiatur ſuper dominio *d. l. ſi quis conductio-
nis*, Valaſc. *de iure emphyt. quæſt.* 18. *num.* 17. *poſt med. verſ.
quamuis*, vbi dicit huiuſmodi opinionem tenendam eſſe
pro communi vtilitate, nec emphyteotæ ex ſuo facto que-
ant præiudicium Dominis inferre, Scrader. *de feud.* 2.
par. 9. *par. princip. ſect.* 9. *num.* 26. Dec. *d. conſ.* 28. *num.* 3.
verſ. & in propoſito, & num. 4. *&* 6. *verſ. ſed hic*, quem con-
ſtat loqui in terminis emphyteuſis, dum ſupponit in eodem
libello allegatam fuiſſe caducitatem, & priuationem domi-
13 nij, quod † nulla ratione poteſt conuenire ſimplici condu-
ctori, ſed potius emphiteotæ Ioſeph. Ludouic. *deciſ. Lucen.*
9. *num.* 25. *& ſeq.* Rot. *d. deciſ.* 325. *num.* 5. *verſ. quia cum par.* 3.
recent. quæ deciſio licèt reperiatur etiam impreſſa 290. In
14 ordine *par.* 1. attamen animaduerſum eſt, † quod in hac ſub
num. 9. perperam addita fuit particula, *non.*

Et in terminis feudalium, quòd pariter habeat locum, *d.
l. ſi quis conductionis*, notant Iacobus de Beluis *in cap.* 1.
15 *verſ. prædictis modis ibi*, vel agi † poteſt ſecundum quoſ-
dam condictione ex *l. ſi quis conduct. quæ fuit prima cauſa
benef. amit.* Præpoſ. *eodem tit. §. Item qui Domino col.* 2. *cir-
ca med. verſ. vel condictione ex l. ſi quis conductionis*, Alua-
rott. *eodem tit. §. ſed nec alia num.* 4. *verſ. vel condictione ex
l. ſi quis conductionis*, & fuit etiam de mente Bald. *in cap.* 1.
ſub princ. num. 2. *verſ. Item quia prætendit cauſam ab eo, tit.
de controu. inter Domin. & empter. feud.* latè Scrader. *de
feud. par.* 9. 2. *par. princ. ſect.* 9. *num.* 25. *vbi alios
refert.*

16 Præterea, quod *d. l. ſi quis conductionis*, † debeat habere
locum non ſolum in contractu locationis, ſed etiam in quo-
cumque diſſimili mouebantur Domini ex pluribus funda-
mentis, quorum primum viſum fuit, quia diſpoſitio *d. l.*
17 ſecundum magis † communem opinionem procedit in om-
nibus habentibus cauſam ab agente, vt docet Angel. *ibi in
fine verſ. quod dicitur*, Felin. *in cap. inter dilectos, num.* 2. *verſ.
& hoc habet de fid. Inſtrum.* Purpurat. *in l.* 2. *num.* 22. *verſ.
locum habente, ff. ſi cert. pet.* Dec. *d. conſ.* 28. *num.* 3. *verſ.
nam illa*, Neuizan. *conſ.* 37. *num.* 22. Marant. *in ſpecul.
par.* 4. *diſt.* 7. *princ. num.* 49. *verſ. ſed vtilis*, non enim
18 poteſt controuerti, † quin emphyteota, ac Vaſſalus habeant
cauſam à Domino directo, qui illos, vel eorum authores in-
ueſtiuit.

Secundum, quia par ratio viſa eſt militare in ſupradictis,
19 nam ſicut finita † locatione per condictionem, *l. ſi quis con-
ductionis* locator repetit rem ſuam locatam à conductore,
vel ab hæredibus; & iſte reſiſtendo videtur locatorem
ſpoliare, atque ideò aduerſus hunc ſpoliatorem datur præ-
dictum remedium reſtitutorium; eadem prorſus ratione
aperta emphyteuſi, vel feudo Domino directo, ſi Vaſſal-
lus vel emphyteota, vel ab his cauſam habentes reſiſtunt,
20 † vel contradicunt denegando rei emphyteoticæ, vel feu-
dalis reſtitutionem dicuntur Dominum ſpoliare, vel im-
pedire in conſequenda naturali poſſeſſione ratione ſuæ
Ciuilis, quæ ſemper apud ipſum remanſit; ideòque præ-
cisè eſt compellendus reſtituere, prius quam audiatur ſu-
21 per prætenſo dominio, vt in ſpecie ponderat Pract. Papien.
in form. libell. vbi ſupra ſub num. 5. *verſic. imò compel-
lendus.*

22 Tertium, quia ſicut Eccleſia † poſt apertam emphyteuſim
ratione ſuæ Ciuilis poſſet petere, & obtinere manutentio-
nem reſpectu naturalis, Bart. *in l.* 1. *§. vlt. ff. vti poſſid.*
Bero. *conſ.* 102. *num.* 43. *lib.* 1. *& fuit ſæpè reſolutum, & præ-
ſertim in cauſa Ciuitatis Caſtellanæ Iuris paſcendi, & li-
gnandi* 14. *Martij* 1601. *coram bo. mem. Cardin. Millino*, &
23 in alijs † etiā quod res emphyteutica ab alio occupetur. Ita
pari ratione poteſt petere, & obtinere reintegrationem
aduerſus occupantem ex remedio *l. ſi quis conductionis*,
24 † dum in vtroque Iudicio diſcuſſio proprietatis remittitur
ad petitorium, & ſolum attenditur, an in emphyteota
conceſſio expirauerit, ſicut in conductore, an locatio ſit
finita, quia hoc admiſſo, nihil refert, an Dominus directus
25 aſſequatur † rei poſſeſſionem mediante manutentione,
vel per vtilem conditionem, *ex d. l. ſi quis conductionis*, cum
vis conſiſtat in eo, quod petitorium ſuſpendi debeat, do-
nec poſſeſſio rei, ad Dominum † redeat ad quod nihil con- 26
ducit, an dicta res in emphyteuſim, vel potius in locatio-
nem fuerit conceſſa.

Quartum fundamentum eſt, quia in caſu præſenti reſpe-
ctu portionum, quæ per obitum Inueſtitorum ſine filijs
fuerunt effectæ caducæ, Domini fratres de Quinque,
& Theulus non poſſunt dici poſſeſſores titulati, ſed † po- 27
tius inuaſores, ſeu Eccleſiæ ſpoliatores; Et magis dum ipſi
vel eorum authores fuerunt inueſtiti à Cardinali Baronio,
& cum Iuramento promiſerunt reſtituere Domino dire-
cto eaſdem portiones linearum deficientium, quo caſu
eo ipſo, quod eidem Domino directo negatur earum in-
greſſus iſti † dicuntur illum ſpoliare, atque ideò benè po- 28
teſt ſic reſiſtentes expellere, vt ſuam Ciuilem poſſeſſionem
tueatur, vt per Bald. *d. conſ.* 177. *num.* 4. *lib.* 3. & pluribus
probat Cald. *de emphyt. extinct. lib.* 4. *cap.* 17. *num.* 20. Et
pro hoc optimè facit regula, quod lapſus temporis † lineæ 29
finitæ habet vim renunciationis per *text. in l.* 1. *§. ſed vi-
nendum, ff. de ſucceſſ. edict.* Surd. *conſ.* 97. *num.* 24. *& ſeq.*
Corbul. *de cauſ. priuat. ob temp. fine. ſub num.* 8. Gratian.
diſcep. 725. *num.* 3.

Nec obſtat, quod Participantes conduxerint à Cardina-
li Baronio rem propriam, quam iam poſſidebant, & pro-
pterea poſſe refricare quæſtionem proprij dominij; Quia
vltra quod de contrario manifeſtè apparet ex iurata aſſer-
tione facta in Inſtrumento confeſſionis anni 1602. à ſingu-
lis poſteà ratificato, quod ſcilicet hoc ſtagnum aliàs ſibi
ipſis, & eorum auctorum filijs, & deſcendentibus maſcu-
lis tantum conceſſum fuerat pro annuo Cannone ſcut. 15.
ſoluendo Abbati directo Domino, & proprietario, in
cuius promiſſionis executionem cum poſteà dictus annuus
Canon fuerit † ſolutus ipſi Abbati, clarè conſtat quod Sta- 30
gni proprietas, ac directum dominium non ad inueſtitos,
ſed ad Eccleſiam pertinebat, *l. Cenſualis, C. de donat.* vbi
Bald. *inquit eſſe caſum, idque in propoſito obſeru.* Valaſc. *de
iure emphyt. quæſt.* 9. *num.* 18. & ponderauit Rot. *d. deciſ.*
325. *num.* 1. *verſ. quod multa par.* 3. *recent. & fuit latè de-
ductum in prima deciſione huius cauſæ coram me ſub die* 19.
Iunij 1637. ceſſat penitus obiectum, quia cum vigore
conductionis obtentæ à Cardinali Baronio Participantes
† ſibi præiudicauerint in exceptione dominij, quod præ- 31
tendunt eis aliunde competere, Alber. *in d. l. non ab re n.* 1.
C. vnde vi, Bart. *in d. l. legata inutiliter, ff. de adim. le-
gat.* Dum hodie Eccleſia agit ad poſſeſſionem vigore † con- 32
dictionis, *l. ſi quis conductionis* exceptio dominij non ad-
mittitur, prout cum Purpurat. *in l.* 2. *num.* 21. *verſ. ſed reſpon-
deri poteſt cum num. ſequen. ff. ſi cert. pet.* tenent Neuizan.
conſ. 37. *num.* 21. *in fin.* Dec. *d. conſ.* 28. *ſub num.* 3. *& alij ſu-
pracit.*

Nec dicatur, quod Eccleſiæ dominium penitus excluda-
tur ex Inſtrumento concordiæ inito de anno 1573. inter
Abbatem Regularem, & participantes in hoc Stagno. Quia
vt in alijs duabus deciſionibus firmatum fuit, ex dicta
concordia potius viſum eſt comprobari, quam deſtrui di-
rectum Eccleſiæ dominium, ſi † quidem verum eſt, quod 33
in principio dictæ concordiæ Participantes in hoc ſtagno
ſummoperè ſtudentes denegare directum dominium Ec-
cleſiæ, & ab illo ſe ſubtrahere, allegarunt quod ſolutio du-
catorum 20. de Carolenis erat correſpectiua ad paſcua,
& ligna dumtaxat, ac faſcinas, quæ pro animalibus, &
pro claudendo ſtagno reſpectiuè ex Caſali Malagrottæ co-
hærenti percipiebantur per † cuius ademptionem præten- 34
debant participantes amplius non teneri ad dictam annuam
correſpectiuam ſolutionem, ſed Domini etiam in hac ter-
tia recantatione huius obiecti ponderarunt, quod Abbas
Regularis in eodem inſtrumento concordiæ hanc reſpecti-
uitatem ad paſcua, ligna, & faſcinas ſemper abſolutè ne-
gauit in tantum, quod participantes non obſtante adem-
ptione Caſalis Malagrottæ, ac ceſſationis dandi, li-
gna, & faſcinas pro claudendo ſtagno, non ſolum decur-
ſum ſoluerunt, ſed in poſterum decurrendum ſoluere
promiſerunt, quod † tamen participantes nullatenus fe- 35
ciſſent, ſi verè iſta ſolutio fuiſſet correſpectiua ad paſcua,
& faſcina non amplius præſtandas ab Abbate, ita
vt pernecesſè ſolutio iſta in aliam cauſam omninò ſit refe-
renda, & ſic pro dominij recognitione, licèt iſta veritas
non fuerit in dicta concordia ita ad ſpeciem deducta,
prout poſteà expreſſa fuit in dicto Inſtrumento anno 1602.
dum à participantibus † fuit narratum, quod hoc Sta- 36
gnum

Digitized by Google

gnum multò ante eorum anteceſſoribus, eorumque filijs, &
deſcendentibus maſculis tantum fuerat conceſſum, vt ſupra
dictum eſt, & latè fuit comprobatum in alijs duabus deci-
ſionibus emanatis.

Nec viſum eſt inſiſtendum, quod participantes in dicta
concordia nominentur Domini, & Patroni, & ſolutio fa-
cienda non appelletur Canon, ſed annuus redditus pro om-
ni, & toto eo, quod Abbatia prætendere poſſet, in & ſu-
37 per dicto Stagno. Etenim prædicta non viſa ſunt repugna-
re qualitati emphyteoticæ poſteà recognitæ, & iuratæ de
anno 1602. cum nomen Domini, & Patroni conueniat
etiam vtili, ex quo dominium conſideratur in duplici dif-
ferentia, ſcilicet ius ſuperiùs, ac ius inferiùs, quod eſt
dominium vtile, iuxta declarationem Rebuff. *in l. aliena-
tum 67. verſ. duplex eſt, ff. de verb. ſignif.* Et Canon dicitur
38 annuus † redditus emphyteoticus, Roderic. *de ann. reddit.
lib. 2. quæſt. 22. num.* 3. cum eius ſolutio certa die redeat ſin-
gulis annis, vt declarat Rebuff. *in l. mulieris* 13. §. *detine-
re, verſ. inde, & in l. frugen. 77. verſ. inſuper, ff. de verb.
ſignif.* Nec verba *pro omni, & toto eo &c.* viſa ſunt exclu-
39 dere proprietatem, ac directum dominium, † ſed potius
ſub eorum vniuerſitate illud includere, vt ſubſequens In-
ſtrumentum poſteà clarificauit per *text. in l. legatorum
petitio* 34. §. *qui plures*, vbi Bald. *num.* 1. *in fin. de
leg.* 3.

Nec dici poteſt, quod Participantes potuerint ſibi ipſis
partes iſtas ſic caducatas appropriare vigore Iuris accre-
ſcendi, vel ſaltem non decreſcendi, quia iſtud locum non
40 habet † de linea vnius ex ſimultaneè inueſtitis ad lineam
alterius quando agitur prout hic, de re in emphyteuſim
conceſſa per Eccleſiam inferiorem titulo lucratiuo ſub ſola
modici Canonis recognitione, niſi verba Inueſtituræ aliud
ſuadeant, *cap. 1. de fratribus de nouo benef. inueſt. de feud.* vbi
Bald. *num.* 1. & 2. *& in l. ſi mihi, & Titio ſub num. 2. &
ſeq.* vbi Alciat. *num.* 21. Alex. *num.* 14. *verſ. ſed intellige,*
Zaſ. *num.* 5. *verſ. cæterum*, Iaſ. *num.* 10. *verſ. aut ego, &
reliq. Doct. ff. de verb. oblig.* Alex. *conſ.* 17. *num.* 9. *lib.* 5.
Honded. *conſ.* 54. *num.* 16. *& ſeq. lib.* 1. Gabr. *conſ.* 87. *n.* 2.
vſque ad fin. lib. 1. Corbul. *in rubr. de cauſ. priuat. ob lin. fi-
nis. num.* 83. 85. *& ſeqq.* Bellon. *qui alios cumulat de Iur.
accreſc. lib.* 1. *cap.* 6. *quæſt.* 38. *cauſ.* 5. *num.* 161. Seraph. *de-
ciſ.* 604. *num.* 10.

Nec obſtat, quod ex verbis Inueſtituræ Cardinalis Baro-
nij videatur colligi Ius accreſcendi, ibi affirmantes medio
41 Iuramento quibus ſupra nominibus, & quilibet † eorum
inſolidum aliàs emphyteotico Iure ſibi, &c. quia, vt etiam
in præterita fuit ponderatum, aduerbium illud, inſolidum,
non legitur ibi appoſitum, vt importet Ius accreſcendi in-
ter inueſtitos, ſed verius quod omnes inſolidum iurabant,
quod alias hoc ſtagnum fuerat ſibi ipſis, & eorum authorum
filijs legitimis, & naturalibus, & deſcendentibus maſculis
tantùm, ac de ipſorum prole, legitimoque thoro procrea-
42 tis, aut procreandis conceſſum, quæ verba † cùm ſint per-
ſonaliſſima, ac poſita in ſenſu diuiſo, & ſolum ad deſignan-
das partes viriles cuiuſque lineæ Inueſtitorum non ſunt apta
importare complicitatem vnius lineæ cum alia. Et licet in
eodem Inſtrumento vnuſquiſque ex inueſtitis voluit poſſe
inſolidum conueniri pro ſolutione Canonis, non ideò dici
poteſt, quod inſolidum emphyteuſim receperint, vt benè
poſt Alciat. *in conſ.* 7. *num.* 11. *lib.* 1. diſtinguit Mantic.
de coniectur. lib. 22. *tit.* 34. *num.* 6. *&* 26. *propè fin. verſ.
porrò.*

Nec refragatur, quod Card. Baronius non facta prius rea-
43 li † incorporatione poſteà ex capite deuolutionis incurſæ,
& ab ipſo acceptatæ non potuit nouam conceſſionem face-
44 re. Etenim quamuis † Dominus directus poſt deuolutio-
nem ipſo Iure incurſam, non acceperit realem poſſeſſio-
nem emphyteuſis, vel feudi, nec illam ſibi incorporaue-
rit, nihilominus concedendo nouam Inueſtituram cum re-
miſſione pœnæ iam incurſæ, dicitur de nouo concedere,
vt in puncto tenet Iſern. *in c.* 1. *ſub verſ. ſic ergo*, ibi, *Si au-
tem perdatur de Vaſſall. decrep. ætat.* vbi Adden. *Lit. Y.*
Aluarott. *num.* 2. *verſic. vbi etiam dicit*, Præpoſ. *num.* 3. *ver-
ſic. diſtingue*, qui idem repetit in prælud. *feudor. num.* 41.
Bald. *in cap. Imperialem*, §. *inſuper num.* 8. *verſ. ſed tu dic
de prohib. feud. alien.* per Feder. Angel. *in l. quod dicitur
num.* 2. *poſt med. verſ. hoc placet ſi Vaſſallus, ff. de impenſ. in
reb. dotal. fact.* Salycet. *in l. peculium*, §. *ſi are num.* 3. *verſ.
Orator attende, ff. de pecul.* Alex. *conſ.* 34. *num.* 6. *lib.* 5.
Zaſ. *in epit. feud. par.* 3. *num.* 2. *verſ. vel ipſo Iure*, Clar. *in*
§. *feudum quæſt.* 8. *num.* 6. *poſt med. verſ. ſecus autem*, qui
teſtatur de communi omnium ſcribentium Aym. *de antiq.
par.* 5. §. *iam videmus num.* 22. Scrader. *de feud. par.* 2. *cap.* 3.
num. 43. *& ſeq.* Roſental. *eod. tract. cap.* 2. *concl.* 18. *num.* 2.
& ſub lit. B. vbi dicit Afflict. contrarium † ſentientem lo- 45
qui contra communem, & receptam ſententiam Io: Ant.
Cornet. *in extrauag. Volentes*, §. *ſed occurrit non inuti-
lis quæſtio à num.* 9. *vſque ad* 20. *pag. mihi* 119. *& ſeq.*
vbi articulo ad partes diſcuſſo, hanc opinionem vti verio-
rem, ac crebriorem ſequitur reſpondendo omnibus con-
trarijs.

Et ita deciſum fuit, Eminentiſſimo Domino Abbate ſo-
lum informante, cum Participantes ſæpiſſimè moniti, ac
diu expectati informare recuſauerint, &c.

R. P. D. PANZIROLO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Mediolaneñ Canonicatus.

Lunæ 17. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Actus geſtus contra ordinem datum à Superiore, ſeu Principe viribus non valet ſubſiſtere, & ſi Iudicis inhibitio cauſat attentata, multò magis id debet facere, præceptum Principis. Reſignans, quando poſſit prætendere manutentionem ſuper Beneficio contra Reſignatarium non obſtante ipſa reſignatione.

SVMMARIVM.

1 *Factio, quando obſtat præceptum ſuperioris, tunc inualidum eſt.*

2 *Actus geſtus contra præceptum ſuperioris debet tolli, & reuocari per viam attentatorum.*
Principis auctoritas ſemper maior eſt, quàm Iudicis num. 2.

3 *Iudicis auctoritas, ſi cauſat attentata, multò magis id cauſare debet præceptum, & inhibitio Principis num.* 4.

5 *Literis Cardinalis Nepotis atteſtantis expreſſam Papæ mentem præſtari debet plena fides.*

6 *Æqualitas in iudicijs inter partes eſt ſeruanda.*
Parti vni, ſi licet appellare ad vtrumque effectum, alteri quoque parte id licitum eſſe debet, num. 6.

7 *Appellatio, vt ſit valida debet interponi intra* 10. *dies à die latæ ſententiæ.*

8 *Appellare ſat eſt intra decem dies, à die ſcientiæ latæ ſententiæ.*

9 *Manutentio concedenda eſt, ei, qui docet de ſua poſſeſſione de tempore motæ litis, & ſucceſſiua continuatione, vſque ad petitionem.*

10 *Beneficium reſignans ad fauorem alicuius ius, & poſſeſſionem à ſe abdicat.*

11 *Beneficium reſignans ad fauorem alicuius, non dicitur abdicat a poſſeſſio a reſignante niſi illa perfectè, & legitimè fuerit capta a reſignatario.*

12 *Et iſta concluſio non habet contradictorem.*

13 *Reſignatario danda eſt manutentio ſuper beneficio reſignato, ſi lis inter reſignatarium, & reſignantem orta fuerit antequam reſignatarius acceperit poſſeſſionem.*

14 *Reſignatario, quod non fuerit ius quæſitum poſt reſignationem beneficij, ex quo doceatur.*

15 *Procurator ad reſignandum conſtitutus ſub conditione, ea non adimpleta inualidè reſignat, & num.* 19.

16 *Reſignatio beneficij, eſt nulla ex conſenſus defectu.*

17 *Et interim reſignans, non eſt priuandus ſua poſſeſſione, tam aduerſus reſignatarium, quàm etiam contra quemlibet alium.*

18 *Beneficium cum penſione, quis inualidè reſignat, ſi non narrauerit Papæ, quod beneficium erat grauatum alia penſione.*

20 *Papa admittens reſignationem beneficij ſub conditione, niſi illa verificetur, inualidè proceditur.*

21 *Nec poteſt dici, quod reſignatario fuerit acquiſita poſſeſſio, nec à reſignante abdicata.*

22 *Actum nullum approbans, nec habens nullitatis notitiam non dicitur validè conſentire.*

23 *Be-*

Digitized by Google

23 *Beneficium reſignans, ad cuius titulum fuit promotus ad ſacros Ordines, non poteſt illud reſignare abſque eo, quod doceat ſe habere aliud beneficium pro ſua congrua ſubſtentatione.*
24 *Abſolutus à iuramento ad effectum agendi non poteſt opponi exceptio periurij.*
25 *Iuramentum non obſtat, quando illud fuit interpoſitum ſuper actu, qui ſubſiſtentiam non habet.*
26 *Attentatorum reuocationem non impedit exceptio periurij.*
27 *Attentata ſunt reuocanda officio Iudicis per læſam eius maieſtatem, quatenus etſi ſaret partis inſtantia.*
28 *Poſſeſſio attentata non eſt manutenibilis.*
29 *Poſſeſſio poſterior cum præſumatur clandeſtina non eſt manutenibilis, amplia num. 30.*

DECISIO XC.

DVbium per me hodie in hac cauſa propoſitum, continet duplicem inſpectionem, An ſcilicet conſtet de attentatis, & an D. Petro Mariæ Ballarato ſit danda manutentio in poſſeſſione Canonicatus, de quo agitur.

Quod ergo attinet ad primam partem, Domini vnanimi voto cenſuerunt conſtare de attentatis; Cùm enim Vicarius generalis Mediolaneñ ſub die 22. Iun. 1634. pronunciaſſet litteras Apoſtolicas reſignationis Canonicatus obtentas à Gallarato non eſſe exequendas, & poſteà eidem Vicario ſuperueniſſent litteræ miſſiuæ Eminentiſſimi D. Cardinalis Barberini, in quibus de ordine Sanctiſſimi præcipiebatur, quod gratia dictæ reſignationis à nemine executioni demandaretur, R. P. D. Bilius, qui inter acta prioris inſtantiæ dictas litteras perlegit, vel perlegere debuit, non potuit abſque vitio attentatorum, pro vlteriori executione pronunciare, ſicut nec dictus Gallaratus poſſeſſionem aſſe-
1 qui, cum huic facto † obſtaret præceptum Papæ in dicta Epiſtola expreſſum *cap. vt noſtrum de appellat.* Oldrad. *conſ.* 206. *num.* 1. quem ſequitur Lancellott. *de attent. poſt inhibit. in præfat. num.* 49. vbi generaliter firmat, factum contra
2 † prohibitionem ſuperioris debere tolli, ac reuocari per viam attentatorum cum enim ſemper ſit maior auctoritas Principis, quam Iudicis, Præpoſ. *in dicto cap. vt noſtrum in* 2. *notab. de appellat.* vbi Bald. Dec. & alijs Lancell. *de at-*
3 *tent. lit. pend. in præfat. num.* 593. ſi Iudicis inhibitio † cauſat attentata *C. non ſolum in fine de appell. in* 6. Rot. *deciſ.* 20. *&* 31. *eod. tit. in nou.* multò magis ea cauſare debet præceptum,
4 & inhibitio † Principis *auth. multò magis C. de Epiſc. & Cleric.*

Quod autem litteris Cardinalis nepotis atteſtantis ex-
5 preſſam Papæ mentem † præſtari debeat plena fides, deciſum extat penes Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *per tot. & præcipuè num.* 1. 10. *&* 15. *de preben.* Genua *de ſcript. priu. lib.* 3. *tit. de litteris Apoſtolicis num.* 9. *&* 10. & fuit pariter deciſum *in Lauretana Iuriſdict.* 15. *Martij* 1618. *coram bon. me. Card. Sacrato.*

Præterea ponderatum fuit, quod Gallaratus capiendo
6 poſſeſſionem, ex alio etiam capite attentauit, † quia à ſententia Domini Bilij vti reuocatoria ſententiæ Vicarij, à qua ipſemet Gallaratus appellauerat dabatur appellatio ad vtrumque effectum, ad æqualitatem † ſeruandam inter partes *cap. non licet, & cap. in iudicijs de regul. iur. in* 6. Caual. *deciſ.* 188. *num.* 4.

Nec releuat dicere, quod D. Franciſcus Arcimboldus à
7 ſententia D. Bilij non appellauit intra decendium, † quia cum commiſſio cauſæ clam obtenta fuerit, & proceſſum in cauſa per contradictas nemine particulariter citato, ſatiſ-
8 fuit appellare † intra decem dies à die habitæ notitiæ *iuxt. text. l.* 1. *§. vltimo, vbi gloſ. verbo computandum, ff. quando appellan. ſit, c. Biduum, §. ſi aduerſus* 2. *quæſt.* 6. Rot. *deciſ.* 2. *de dolo, & contumac. in nou. & deciſ.* 15. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ.*

Quod verò ſpectat ad manutentionem fuit pariter communi ſuffragium reſolutum eam eſſe denegandam dicto Gallarato, quia cùm Dominus Arcimboldus doceat de ſua
9 poſſeſſione tempore motæ † litis, & ſucceſſiua continuatione vſque ad præſentem diem ipſi non autem Gallarato danda eſt manutentio, *§. hodie inſtitut. de interdict. l.* 1. *§. interdictum autem, ff. vti poſſid.* Greg. *deciſ.* 582. *num.* 1.

Nec obſtare viſum fuit, quod per reſignationem ab eo fa-
10 ctam ad fauorem † Gallarati omne ius, & poſſeſſionem à ſe abdicauerit, ideòque non dicatur legitimus contradictor ad impediendam executionem litterarum reſignationis, & immiſſionem reſignatarij; fuit enim reſponſum, quod cum
Archimboldus reſignauerit ad fauorem Gallarati, † & ſic 11
certæ perſonæ, ius, & poſſeſſio non fuit ab Arcimboldo abdicatur, niſi illa perfectè & legitimè acquiſita fuerint Gallarato reſignatario, Achill. *deciſ.* 10. *num.* 4. *&* 5. *de reſtit.*
ſpoliat. vbi dicit † hoc non habere contradictorem Put. 12
deciſ. 758. *num.* 1. *& ſeqq. lib.* 3. *in correct.* & Greg. *deciſ.* 138. *num.* 6. Pariſ. *de reſignat. lib.* 1. *quæſt.* 3. *num.* 8. *& ſeqq.* Et ideò cum ante huiuſmodi acquiſitionem fuerit orta controuer-
ſia inter Reſignantem, & Reſignatarium manutentio dan- 13
da eſt Reſignati, qui interim ſua poſſeſſione priuari non debet Rot. *deciſ.* 423. *num.* 2. *par.* 1. *rec. & in impreſſ. poſt Modernum Peruſ. in tract. de manutent. deciſ.* 209. *num.* 4. *& fuit dictum in Leodien. Canonic.* 15. *Iunij* 1621. *&* 17. *Martij* 1623. *coram bo. me. Card. Veroſpio.*

Quod autem per aſſertam reſignationem non fuerit Reſignatario perfectè ius quæſitum, clarè deducebatur ex eo,
quod mandatum † datum ad reſignandum continet ex- 14
preſſam conditionem, quod Arcimboldo reſignanti ſuper hoc Canonicatu reſeruaretur annua penſio librarum 600. monetæ Mediolanen. etiam per ſuppletionem de proprio in caſu tenuitatis, vel inſufficientiæ fructuum Canonicatus;
† Vnde ſicut procurator non admiſſa per Sanctiſſimum di- 15
cta conditione non poterat Canonicatum validè regnare *cap. per tuas vbi gloſ. verb. fines mandati de arbitr.* Iaſ. *conſ.* 226. *num.* 14. *in fin. verſ. ſed vltimum lib.* 3. Pariſ. *de reſignatione lib.* 9. *quæſt.* 8. *num.* 11. *& quæſt.* 17. *num.* 3. *& ſeqq. & ſignanter num.* 34. *in fin. &* 54. *cum ſeqq.* Rot. *deciſ.* 446. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 821. *num.* 6. *par.* 6. *recent.* Ita per reſi-
gnationem † nullam ob defectum conſenſus non dicitur 16
abdicata poſſeſſio à reſignante, vt benè per Caput. *deciſ.* 82. *per tot. par.* 3. *cum alijs ſupra citatis.* Et ideò reſignans non
eſt † interim ſua poſſeſſione priuandus tam aduerſus reſi- 17
gnatarium, quam etiam quemlibet alium Rot. *deciſ.* 1. *de renunc. in nou. & deciſ.* 423. *ſub num.* 2. *par.* 1. *in recent. & deciſ.* 422. *num.* 2. *par.* 2.

Præterea detegitur etiam nulla, quia Sanctiſſimo narratum non fuit Canonicatum grauatum reperiri antiqua pen-
ſione ſcutorum 40. monetæ. Vnde cùm reſeruatio ſecun- 18
dæ penſionis vti ſubreptitia fuerit nulla Pariſ. *de reſignat. lib.* 6. *quæſt.* 2. *num.* 40. *& ſeqq.* Per conſenſum præſtitum à
Procuratore † non potuit abdicari ius à reſignante cum 19
ipſius intentio fuerit reſignare cum valida reſeruatione portionis libr. 600. Pariſ. *eodem tract. lib.* 1. *quæſt.* 3. *num.* 80. *& ſeqq.*

Vlterius pro inualiditate reſignationis ponderatum etiam fuit, quod Sanctiſſimus reſignationem admiſit ſub conditio-
ne quod reſignans haberet † ex quo vnà cum dicta penſio- 20
ne commodè viuere poſſet, & proinde cum iſta conditio nondum fuerit probata, non poteſt ei poſſeſſio dici quæſita
† nec à reſignante abdicata, vt benè per Pariſ. *de reſignat.* 21
lib. 1. *quæſt.* 14. *num.* 7. *& ſeqq.*

Non obſtat, quod Arcimboldus ceſſerit huic liti, & Gallaratum in poſſeſſorem huius Canonicatus recognouerit, & reſignationem ratificauerit; quia omiſſo, quod Arcimboldus in tantum ratificauit in quantum credere potuit,
quod reſignatio † eſſet valida, & ideò cum non haberet no- 22
titiam nullitatum actus ille ratificationis non eſt alicuius releuantiæ Ruin. *conſ.* 63. *num.* 24. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 49. *num.* 32. Gregor. *deciſ.* 336. *num.* 11. Ponderatum fuit quod ante dictam ratificationem Arcimboldus ad titulum Canonicatus promotus fuit ad ſacros ordines, & ideò non potuit illum
renunciare abſque eo, quod aliud † beneficium ad ſui con- 23
gruam ſubſtentationem A conſequeretur, & de hoc in ſpe- A
cie Papæ mentionem faceret iuxta diſpoſita per Sacr. Concil. Trid. *ſeſſ.* 21. *cap.* 2. *de reformat.* Pariſ. *de reſignat. lib.* 2. *quæſt.* 6. *num.* 1. *& per tot.* Gonzal. *ſuper reg.* 8. *gloſ.* §. 10. *num.* 35. Garz. *de benef. par.* 2. *cap.* 5. *num.* 192. Gtar. *diſcept.* 195. *num.* 34. *& ſeqq.* Gregor. *deciſ.* 441. *num.* 1. *& ibi adden. num.* 9.

Minus releuat quod Arcimboldus inciderit in periurium, dum in vltima ceſſione iurauit, nec reſignationem, nec
ipſam ceſſionem impugnare tum quia † abſolutionem ob- 24
tinuit à Vicario Mediolaneñ aduerſus quæcumque iuramenta ad effectum agendis Mandellus *conſ.* 198. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 800. *num.* 3. *&* 4. *lib.* 3. *par.* 3. *diuerſ. & in recent. deciſ.* 580. *num.* 7. *par.* 1. *& deciſ.* 55. *num.* 17. *par.* 6. Tum quia obie-
ctum procederet in actu validè facto, † ſed cum verſemur 25
in actu nullo ex ſupra deductis, eo corruente, corruit pariter iuramentum tanquam illi acceſſorium, Burr. *in cap.*

cum

Digitized by Google

cum contingat num. 3. de iur. iur. Felin. in cap. in præſentia num. 8. & de probat. Pariſ. de reſignat. lib. 1. quæſt. 8. n. 114. & lib. 13. quæſt. 1. num. 20. & 21. & lib. 14. quæſt. 1. n. 6. & 7. Gabr. lib. 3. com. opin. de iure dotis concl. 1. num. 8. Theſaur. deciſ. 165. num. 6. Tum denique quia exceptio
26 † periurij non impedit reuocationem attentatorum, Lancell. de attent. par. 3. cap. 24. quæſt. 26. num. 6. Rota deciſ. 637. num. 6. par. 1. recent. ratione, quia ceſſan-
27 te etiam partis † inſtantia attentata eſſent reuocanda officio iudicis per læſam eius maieſtatem, Rot. deciſ. 2. ſub num. 1. de reſtit. ſpoliat. in nou. Caſſad. deciſ. 3. num. 6. eod. tit.

Nec viſa fuit alicuius momenti poſſeſſio, quam Gallaratus cœpiſſe prætendit cuius vigore petit manuteneri in poſ-
28 ſeſſione huius Canonicatus. Tum quia † aſſerta illa poſſeſſio eſt attentata, Pariſ. conſ. 37. num. 18. lib. 3. Lancellott. de pœn. attentatorum num. 199. & ſeqq. Rot. deciſ.
29 616. num. 2. par. 2. diuerſ. Tum quia † vti poſterior poſſeſſione Arcimboldi præſumitur clandeſtina, & non manutenibilis, C. licet cauſam de probat. Bart. in l. ſi duo, num. 4. ff. vti poſſidet. Seraphin. deciſ. 722. num. 5. Rot. deciſ. 523. num. 1. & deciſ. 701. num. 5. par. 2. recent. & in terminis manutentionis deciſ. 112. num. 14. in fin. cum ſeq. poſt Modern. Peruſ. de manutent. Cenal. deciſ. 364. num. 2. Adden. ad Gre-
30 gor. 364. num. 6. littera B. vbi hoc procedit etiamſi poſſeſſio capta fuerit de mandato executionis litterarum Apoſtolicarum.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

A R G V M E N T V M

Sequentis Annotationis ad Deciſionem XC.

Beneficium, quod ſit ſufficiens, vel inſufficiens pro honeſta, & congrua vitæ Beneficiati ſubſtentatione, cùm propter varios caſus, & diſcrimina rerum, non poſſit diffiniri, ideòque id remiſſum reperitur arbitrio Iudicis, qui omnia benè penſatis, & conſideratis, id determinabit.

Beneficium vnum, vel plura, quando non ſunt ſufficientia pro congrua vitæ ſubſtentatione beneficiati, tunc & aliud retinere poterit, cum clerici tanquam diuino cultui mancipati, rerum diuinarum contemplatione duci debent, ideòque ſufficiens præbenda pro eius congrua vitæ ſubſtentatione eis danda eſt.

Beneficia plura, quando quis retinet, quorum vnum, vel duo ſunt ſufficientia ad congruam ipſius beneficiati vitæ ſubſtentationem, tunc talis Beneficiatus eſt in ſtatu damnationis æternæ, & circa hoc plura, & notanda referuntur, cum veritas ſit, quod tunc talis retentio proueniat à radice cupiditatis, & auaritiæ, item priuatur DEVS ſuo cultu. Item fit iniuria alijs clericis dignis, qui beneficio reperiuntur deſtituti, & alias latè, vt hic. Et latè conquaſſatur colorata illa ratio, quod Papa videatur diſpenſaſſe tacitè, dum in vltimis prouiſionibus Beneficiorum fuerunt narrata omnia beneficia iam obtenta, & nihilominus Papa fecit aliam collationem. Quia Papa cenſetur diſpenſare quoad impetrationem beneficiorum non quoad retentionem. Et alijs de cauſis, vt hic ſatis abundè habes, & maximè, quando ſumus in derogationibus conciliorum generalium.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficium, quale ſit ſufficiens, ad honeſtam Clerici vitæ ſubſtentationem, eſt quæſtio ſpinoſa, inuoluta, & profunda.*

2 *Et hoc propter varios caſus, & tot diſcrimina rerum.*

3 *Regula certa conſtitui non poteſt, dum omnia dubia ſunt, & materia maximè ſit periculoſa. Flores, qui colligunt, aduertant ne humidus anguis lateat in herba, num. 3.*

4 *Arbitrio Iudicis remiſſum eſt, quando vnum beneficium ſit ſufficiens ad congruam vitæ ſubſtentationem Clerici.*

5 *Iuris ſanctione, ea, quæ definiri non poſſunt, Iudicis arbitrio remittitur.*

6 *Iudex eſt totius prudentiæ imago.*

7 *Iudex, in iudicanda ſufficientia, vel inſufficientia beneficij, quo ad vitæ ſubſtentationem clerici, quid conſiderare debeat, & num. 8. & 9.*

10 *Beneficium in dubio præſumitur ſufficiens, quo ad vitæ ſubſtentationem beneficiati.*

11 *Beneficium vnum, quando apparet inſufficiens, quo ad vitæ ſubſtentationem clerici, tunc & aliud obtinere, & retinere poterit.*

12 *in Beneficiorum Eccleſiaſticorum diſtributione, tantum quiſque accipere debet, quantum ei ſufficit, pro eius honeſta vitæ ſubſtentatione.*

13 *Clerici in ſortem altiſſimi DEI addicti ſunt, & ipſe Dominus pars eorum eſt, & ſors.*

14 *Clerici ab omni rerum temporalium ſtrepitu, ceſſare debent.*

15 *Clerici, tamquam diuino mancipati obſequio orationibus, & rerum diuinarum contemplatione attenti eſſe debent.*

16 *Clerici ita ſe exhibere debent, vt ipſi poſſideant Dominum, & ipſi poſſideantur à Domino.*

17 *Beneficia ideo indulgentur clericis, vt omnibus alijs rebus relictis Omnipotentis miniſterio inhæreant.*

19 *Clericus, ſi habeat vnum, vel plura beneficia ſufficientia pro eius congrua vitæ ſubſtentatione, alia non poteſt retinere.*

20 *Beneficia duo obtinens, quorum vnum eſt ſufficiens pro eius honeſta vitæ ſubſtentatione viuit in ſtatu damnationis, quidquid dixerit Innocent. num. 21.*

22 *Cùm ambo illa non poſſit retinere, ſine peccato mortali.*

23 *Petrus Camaracenſis venerabilis, & ſancta vitæ, quid ſcriptum reliquerit, quo ad pluralitatem beneficiorum.*

24 *Clericus quidam magna literatura Doctor, cum ſolemniter diſputando valdè increpauerit ſuperfluas diuitias aliquorum Prælatorum, qualiter mutauerit ſententiam, num. 25.*

26 *Mulier vna non poteſt duos, vel tres ſponſos habere.*

27 *Corpus vnum, ſi duo capita haberet eſſet res monſtruoſa.*

28 *in Eccleſia vna, Rector debet eſſe vnus, qui curam habeat.*

29 *Beneficia duo, vel Eccleſias qui habere non poteſt.*

30 *Epiſcopo cuidam optimo Pariſienſi cum ſibi offerretur Abbatia, reſpondit, Abſit, quod cum ſponſa habeam concubinam.*

31 *Paulus Secundus Pontifex Max. nolebat diſpenſare ſuper pluralitate beneficiorum, & quare.*

32 *Exempla horribilia, circa eos, qui voluerunt experiri, an cum pluralitate beneficiorum poterant ſaluari, & damnati fuerunt, quis referat.*

33 *Exemplum pauendum, circa quendam refertur, qui poſt mortem apparuit ſe inter alias cauſas, aſſerendo ſe eſſe damnatum, propter pluralitatem beneficiorum, qui retinebat.*

34 *Beneficia plura retinens, quorum vnum ſufficiens pro eius congrua vitæ ſubſtentatione, eſt quoddam genus negociationis.*

35 *Et turpis lucri commodum, ex cupiditatis radice proueniens.*

36 *Ambitio, quæ ſemper plus ambit, eò magis fit inſatiabilis.*

37 *Ordo Eccleſiaſticus perturbaret, ſi vnus plura beneficia haberet, ſecundum Sacr. Conc. Trident.*

39 *Beneficia plura, quando quis obtinet, quorum vnum eſt ei ſufficiens ſe ipſos, & non DEVM decipiunt.*

40 *Beneficiorum pluralitas, cum proueniat à radice cupiditatis, & auaritiæ, nullo modo negari poteſt, quod ſit peccatum.*

41 *per Beneficiorum pluralitatem priuatur DEVS ſuo cultu.*

42 *per Beneficiorum pluralitatem fit iniuria alijs dignis.*

qui

qui beneficio deſtituuntur, cum vnus plura loca occupat.

43 de Beneficiorum pluralitate, quod vnus non poſſit retinere plura beneficia, quorum vnum eſt ſufficiens pro congrua vitæ ſubſtentatione hic tractatur.

44 Beneficia plura habere, quando vnum eſt ſufficiens id eſt contrarium omni æquitati.

Beneficia plura obtinens, & retinens quorum vnum eſt ſufficiens pro eius vita honeſta ſubſtentatione, id eſt contrarium omni æquitati.

45 Bona, quæ olim tempore Apoſtolorum Eccleſiæ fideles dabant, vendebantur, & illorum pretia inter egentes diſtribuebantur.

46 Deinde melius viſum fuit, ea bona conſeruare, & ſic ex eorum fructibus, & redditibus, præſentibus, & futuris neceſſitatibus, ſubueniretur.

47 Beneficia plura retinens, quorum vnum eſt ſufficiens pro vita ſubſtentatione, id retinet contra mentem prouidentis, & omnium iurium.

48 Dare ei, qui iam habet, & non eget, nihil aliud, eſt quam perdere.

49 Beneficium habentes, ex quo congruè viuere poſſunt, ſi aliud aſſequatur, non alimenta, ſed potius peccata ſuſcipiunt.

50 in Eccleſia primitiua non licebat, quando bona vendebantur, accipere plus, quam erat vnicuique neceſſarium.

51 Idem eſt dicendum, poſt erectionem beneficiorum, vt non liceat plura beneficia retinere, quando vnum eſt ſufficiens.

Beneficiorum erectio idem operatur, quam olim operabatur diuiſio, num. 52.

53 de Beneficiorum Eccleſiaſticorum origine, qui tractent.

54 in Beneficijs, qui ſunt plures erunt in ſupplicijs quoque plures.

Beneficiorum pluralitas, quando non eſt neceſſaria, eſt contra æquitatem Iuſtitiæ diſtributiuæ.

55 Eſt etiam reprobata à iure diuino, & humano.

56 Domum, cum domo, & Agrum cum agro, qui coniungit, væ illi ſecundum Iſaiam.

57 Beneficia plura non poſſunt retineri, quando vnum eſt ſufficiens pro vita ſubſtentatione, eſt opinio irrefragabilis, & referuntur plures DD. qui hoc tractant, num. 58. 59. & ſeq.

59 Beneficiorum pluralitas inhibita eſt, licet ceſſet ratio reſidentiæ.

60 Diaz. in ſua prax. criminal. cap. 42. ait, quod meritò inter alia crimina ponit, quando quis plura retinet beneficia etiam ſimplicia, ſi vnum ſit ei ſufficiens.

61 Beneficia plura, etiam ſimplicia poſſidens, quorum vnum, vel duo ſunt ſufficientia pro congrua eius ſubſtentatione, contra omnia iura facit, & num. 62. & 63.

62 Conſuetudo Hiſpaniæ retinendi plura beneficia, quando vnum eſt ſufficiens improbatur, & quare ſit peccatum mortale, num. 64.

65 Beneficia plura poſſidens, quorum vnum ſit ſufficiens, an ſit tutus in conſcientia, ſtante diſpenſatione.

66 Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 17. loquitur etiam in beneficijs ſimplicibus.

67 Beneficia plura ſimplicia, quod quis non poſſit retinere, quando vnum eſt ſufficiens, eſt opinio inconcuſſa veritatis, & venerando ex nobili coborte iam ſequentium.

68 in Socraticis legibus cauebatur, ne quis eſſet vir duplex, aut multiplex, ſed quod quilibet ſinguli ſingula facerent.

69 Beneficia plura, qui inſatiabili ſiti deglutiunt, qualiter ſe defendunt & quomodo contrariam opinionem in vanum quærant proſternere, & num. 70.

71 Beneficiorum plurium collationem Iura Canonica, & Concil. Tridentinum nullatenus prohibent, ſed retentionem.

72 ad Beneficia plura recipienda diſpenſatus, non dicitur diſpenſatus ad illa retinenda, & num. 73.

74 Retinere vnum eſt, & aliud eſt acquirere.

75 Quod maximè procedit in materia ſtrictæ interpretationis.

76 à Verborum propria ſignificatione non eſt recedendum.

77 Obtinens plura beneficia à Sede Apoſtolica, cum narratione prius obtentorum, ex hoc non dicitur diſpenſatus ad ea omnia obtinenda, & in hoc eſt textus expreſſus, & num. 77.

78 Beneficiorum expreſſio iam obtentorum, in noua prouiſione quid operetur.

80 Beneficium obtinens à Papa, cum narratiua omnium beneficiorum ab impetrante habitorum multi decipiuntur, quod ex hoc ſit diſpenſatus quo ad retentionem omnium.

81 Nam, & Papa credit, omnia beneficia, ſufficere ad congruam impetrantis vitæ ſubſtentationem.

82 Confeſſarius non debet abſoluere plura beneficia obtinentes, quando vnum eſt ſufficiens &c. niſi dimiſſis his, quibus non egent, vel concepto firmo propoſito ea admittendi.

83 Papa admittendo renunciationem beneficij, & conferendo per clauſulas ſolitas, in prouiſione non videtur diſpenſare.

84 in Gratia à Principe conceſſa, data eius certa ſcientia videtur diſpenſare.

85 Quod tamen procedit, quando alias gratia ex dicta ſcientia facta, alias eſſet inanis, & fruſtratoria.

86 Beneficij prouiſio obtenta à Papa valet, & tenet, quamuis fuit obtenta ab eo, qui alia obtinet beneficia, dummodo tamen de iis fuerit facta mentio.

87 Gratia de beneficio impetrata non valet, niſi fiat mentio de beneficio iam prius obtento.

88 Quod procedit etiam ſi beneficium eſſet modicum, quia nihilominus talis mentio eſt facienda & num. 90.

89 Epiſcopus, quando viſitat, videre debet, an impetrantes beneficia in Curia Romana, habeant alia beneficia, & id narrauerint.

Quia, ſi id tacuerint, inanis eſt talis impetratio, & dicuntur intruſi, num. 99.

90 Beneficium quantumuis exiguum, dicitur beneficium.

91 Clauſula, motu proprio, tollit ſubreptionem.

92 Beneficij ſecundi impetratio eſt nulla, non facta mentione primi.

93 ex Beneficiorum iam obtentorum mentione facta in vltima gratia obtinendi alia beneficia, nullatenus obtinens poteſt dici diſpenſatus ad ea retinenda.

Quia talis mentio excuſat tantum à vitio ſubreptionis, quæ ex non talis expreſſione prodiret, & num. 93. 97. & 98.

94 Papa non eſt veriſimile, quod velit beneficare in beneficiatum, & ideo ad tollendam ſubreptionem vnde in gratia vltima ſunt narranda alia.

95 ex Conceſſione ſimplici, non cenſetur derogatum circa pluralitatem beneficiorum ex regul. 51. Cancellariæ.

96 Diſpenſatio non venit ſub quacumque ſignatura in quauis gratia.

98 Actus, quando habuit ſuum effectum, non poteſt trahi ad alium finem.

99 Regula 51. Cancellariæ per omnes Summos Pontifices renouatur.

100 Expreſſio eorum, quæ ſi tacita eſſent, gratiam vitiarent, nullatenus diſpenſationem operatur.

101 Text. in cap. non poteſt, §. fin. de præbend. ad quid ponderatur.

102 Clauſula, non obſtantibus, tollit vitium ſubreptionis, in expreſſis, omnibus in contrarium facientibus cenſeatur derogatum.

103 ex Clauſula, non obſtantibus, &c. arguitur Principem eſſe ſupra ius.

104 Clauſula, non obſtantibus, magna vis eſt.

105 Clauſula, non obſtantibus, quando Princeps vtitur, videtur ex certa ſcientia procedere.

106 Clauſula, non obſtantibus, licet tollat ſubreptionem quidquid ſit quo ad obreptionem, tamen non inducit diſpenſationem.

107 Papa dum in prouiſione beneficij apponit clauſulam, non obſtante, quod aliud habeas beneficium conferimus, quid operetur.

108 Papa ſi in collatione dignitatis afferat, non obſtante, quod alia beneficia teneas qualiacumque ſint, quid ex hoc inferatur, & num. 109.

110 Genus in generali tantum valet, quantum ſpecies in ſpeciali.

111 Gloſ.

Digitized by Google

111 *Gloſ. in extrauag. execrabilis in verb. perſonatus in fin. de prebend. non eſt attendenda, quia in pluribus eſt corrupta.*

112 *Diſpenſatio, vt dicatur inducta id conſtare debet verbis claris, & non ambiguis.*

113 *Et maximè in terminis pluralitatis.*

114 *Diſpenſatio etiam tacitè induci poteſt, ſed ſex requiſita ſunt neceſſaria.*

115 *Primò, quod Princeps ſciat factum, & ex ille iuris diſpoſitionem.*

116 *Secundo, quod ſciat eſſe opus diſpenſatione in ille actu.*

117 *Tertio, quod ex certa ſcientia affirmatiuum actum faciat.*

118 *Quartò, quod de cauſa diſpenſationis motiua Princeps cognoſcat.*

Quinto, quod ex eius actu tertius non lædatur, num. 118.

119 *Sextè, derogatio iuris quæſiti.*

120 *ex Narratiua eius, quod obſtat non cenſetur derogatum.*

Patronis non præiudicatur ex ſola narratiua Papæ facta, quod Beneficium eſt de Iurepatronatus, niſi ſpecialiter ei per Papam derogetur, & num. 120.

121 *Principes multoties propter importunitatem, & inuerecundam petitionem, & ſuggeſtionem ſupplicantium coguntur non concedenda concedere, num. 122.*

123 *Derogatio etiam in conceſſione facta à Principe requiritur.*

124 *Clauſula,* non obſtante, *quod aliud habeas beneficium conferimus, nec operatur diſpenſationem quando beneficium primum eſt ſufficiens.*

125 *Clauſula,* motu proprio, *energia vis, & poteſtas magna eſt.*

126 *Gratia emanata, cum clauſula, motu proprio claudit os parti, nec poteſt impugnari.*

Gratia emanata cum clauſula motu proprio, ſi impugnaretur, nihil aliud eſſet, niſi redarguere Principem mendacio, num. 126.

127 *Principi, quod placet, quilibet eo contentus eſſe debet, etiam ſi ſit malum.*

128 *Principum iuſſiones tolleranda ſunt ſiue bona, ſeu mala, quemadmodum ſterilitates, & cætera naturæ mala.*

129 *Principi, quod placet legis habet vigorem.*

130 *Paſtor ille ſecurus dormit, cum vigiles, ouibus, ſentit adeſſe canes.*

131 *Gratiam, qui obtinuit, cum clauſula, motu proprio, dulciter dormire poteſt, quoad eius iuſtificationem.*

132 *Papauer, ſicuti gignit ſomnum, & quietem, ita clauſula, motu proprio, poſita in gratia gignit ſomnum, & quietem habenti eam.*

133 *Clauſula, motu proprio, eſt magnæ importantiæ, & vtilitatis.*

134 *Clauſula, motu proprio, poſita in gratia, non eget iuſtificatione, cum talis gratia, ſolo verbo Papæ nitatur.*

135 *Clauſula, motu propio, ſublata virtute, quod facit, gratiam non egere iuſtificatione aliud operatur.*

136 *Surripere aliquid nemo poteſt dicere Principe volente, proprio ſpontaneo motu.*

137 *Clauſula, motu proprio, præter virtutem, quod non poſſit dari de ſubreptione, alijs tamen virtutibus reperitur vacua.*

138 *Clauſula, motu proprio, non ſupplet perſonæ inhabilitatem.*

139 *Clauſula, motu proprie, non tollit defectum intentionis concedentis.*

140 *Clauſula, motu proprio, licet liberet ab onere iuſtificandi gratiam.*

Non tamen tollit facultatem impugnandi gratiam ipſam alteri parti, & probandi falſum expreſſum fuiſſe Principi.

141 *Subreptio in gratia facta, eſt defectus intentionis in gratia facta, motu proprio.*

142 *Gratia facta motu proprio non tollit facultatem impugnandi Breue, & quod falſum fuit narratum Principi.*

143 *per Clauſulam, motu proprio, non cenſetur inducta diſpenſatio, quo ad pluralitatem beneficiorum, & num. 145.*

144 *Et iſta eſt vera, & communis ſententia.*

145 *Clauſula, motu proprie, licet tollat qualitates extrinſecas, non tamen tollit intrinſecas.*

146 *Clauſula, motu proprio, non lædit ius tertij, nec gratiam ampliat, nec diſpenſationem inducit, num. 148.*

147 *Papa cenſetur circumuentus in gratia, etiam motu proprio emanata dum ex ea læditur ius tertij.*

149 *Motus proprius, non ampliat gratiam, ſed tantum illam fortificat, nec includit inuerſ ſimilia.*

151 *Beneficia plura, non poſſunt, ſimul retineri, hoc ſeuere inhibente Concilio Tridentino, & num. 152.*

153 *Conſtitutionibus conciliaribus Papa non ita facilè derogat, & niſi expreſſè.*

A N N O T A T I O

Ad Deciſionem XC.

BEneficium aliquod, quod ſit ſufficiens † ad congruam 1 A
vitæ ſubſtentationem Cleri, eſt quæſtio ſatis ſpinoſa,
inuoluta, & profunda hoc propter varios caſus, & tot di- 2
ſcrimina variarum conſiderationum in tantum quod deſpe-
rari poteſt quo ad conſtituendam in hoc regulam certam,
† ac determinatam tantoque magis, quia verſamur in ma- 3
teria ſatis ſuperque periculoſa, vt infra patebit, quare vſur-
pari illud Maronis poterit:

Qui legitis flores, & humi naſcentia fragra.
Humidus, ô pueri, fugite hinc latet anguis in herba.

itaque meritò plures Doctores poſtquam in hoc valdè la-
borauerunt, videntes, quod nihil cœperunt, tandem
id † remiſerunt arbitrio Iudicis, ſeu boni viri, ea † enim 4
quæ iuris ſanctione definiri non poſſunt, Iudicis arbitrio 5
remittuntur *ad text. in l. 1. in fin. ff. de iur. deliber. & in
cap. de cauſis 4. §. prim. in fin. ff. de officio delegat.* & in
puncto aduertit Menoch. *de arbitrar. Iudic. lib. 2. cent. 3.
num. 13.* ibi, *prudens enim Iudex iuſta ratione iudicare, il-
lud beneficium eſſe tenue, vel paruum cuius redditus non ſuf-
ficiunt pro neceſſario victu, &c.* & præter ab eo relatos
adde Flamin. Pariſ. *in tractat. de reſignat. lib. 3. quæſt. 1.
num. 144.*

Qui oculatus, & ſapiens Iudex, omnia ſumma pruden-
tia rimabit (cum iudex † ſit totius prudentiæ imago) om- 6
nia ſimul, & ſedulò conſiderabit, oculum dando, ad per-
ſonæ qualitatem eiuſque dignitatem. Item † omnium ra- 7
tionem habebit, quibus beneficiarus eget pro victu, & ve-
ſtitu, medicinis, & habitatione ſimiliter, de qua materia
alibi dicam ſupradictis, igitur & alijs † benè perpenſis Iu- 8
dex decernet quale beneficium erit ſufficiens, vel inſuffi-
ciens, vt dicitur hic in deciſione, † ad Beneficiati congruam 9
vitæ ſubſtentationem ſit & antea fuit conſideratum à Rota
coram bon. mem. Burat. *deciſ. 248. num. 6.* ibi, *talis ſuffi-
cientia probanda eſt inſpecta qualitate perſonæ, nobilitate Ec-
cleſiæ, & Ciuitatis, & illius conſuetudinis, & alijs ſimilibus
circumſtantijs, &c.*

In dubio enim beneficium collatum alicui præſumitur,
quod ei ſufficiat † pro congrua ſubſtentatione, *can. nemo il* 10
primo, de conſecrat. diſtinct. dixitque Rota penes Caputa-
quen. *deciſ. 62. num. 1.* ibi, *dicebat beneficiates habere con-
gruam portionem, quàm de Iure habere præſumitur, &c.* &
deinde fuit reſponſum coram bon. mem. Penia Decan. *in
cauſa Calagurritana Beneficij de Berganzo 14. Octobris 1591.
eſt inter eius à me impreſſ. deciſ. 142. num. 6.* ibi, *quod
beneficium præſtaret ei ſufficientem vitæ ſubſtentationem
ſuadebat, præſumptio iuris communis, &c.*

Verùm enim verò, ſi appareret, quod vnum tantum
beneficium non eſſet ſufficiens † ad honeſtam vitæ ſubſten- 11
tationem beneficiati, tunc licitè poterit aliud obtinere,
& retinere, vt benè diſponit Sacrum Concilium Trident.
ſeſſ. 24. de reform. cap. 17. ibi, *quod quidem, ſi ad vitam eius
cui confertur honeſte ſubſtendandam non ſufficiat, liceat ni-
hilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo vtrumque per-
ſonalem reſidentiam non requirant eidem conferre, &c.* idem
& antea etiam ſenſit *gloſ. in cap. dudum 54. el 2. in verb.
intitulatam circa med. de elect.* & ſæpiùs reſpondit Rota,
& præſertim coram bon. mem. Gypſ. *in cauſ. Cæſenaten.
Canonicatus 19. Febr. 1590. impreſſa eſt in par. 4. diuerſ.
deciſ. 119. num. 9.* ibi, *His accedit, quod de Iure, quan-
do vnum beneficium non eſt ſufficiens pro ſubſtentatione*
pro-

Digitized by Google

*prouiſi, tunc licitè quis poteſt, aliud beneficium ſimplex obti-
nere, &c.* & teſtatur, quod ita in Rota pluries fuit reſolu-
tum, &c. & addo deciſionem *in cauſa Regien. Beneficij
9. Decembris* 1639. *coram bon. mem. Bichio, eſt in præ-
cedenti par.* 8. *recent. deciſ.* 182. *num.* 1. ibi, *liceat ſe-
cundum beneficium retinere, quando primum non ſuf-
ficit ad honeſtam beneficiati vitæ ſubſtentationem, &c.*

Dignum enim, & iuſtum eſt, vt in beneficiorum Eccle-
12 ſiaſticorum diſtributione † tantum quiſque ex CHRI-
STI Domini patrimonio accipiat quantum ad vitam ho-
neſtè tranſigendam neceſſe ſibi fuerit, *iuxt. text. in cap. Epi-
ſcopus 4. vbi gloſ. de præbend.* ſufficiens ex hoc poſſideat be-
neficium, vt admittit Sac. Concilium Tridentinum *d. ſeſſ.* 24.
13 *cap.* 17. *de reformat.* ſunt namque † Clerici in ſortem altiſſi-
mi DEI addicti, & ipſe Dominus pars eorum eſt, & ſors,
can. clericos 21. *diſtinct. can. Clericos, & can. duo ſunt gene-
ra* 12. *quæſt.* 1.

14 Auarè ab omni † rerum temporalium ſtrepitu ceſſare
eis conuenit, quos diuino mancipati obſequio, orationi-
bus, ac contemplatione rerum diuinorum attenti eſſe de-
bent, *d. can. duo ſunt genera* 12. *quæſt.* 1. taleſque ſe
15 exhibere, † vt ipſi poſſideant Dominum, & ipſi poſſide-
antur a Domino, *vt inquit Sanctus Hieronymus ad Nepo-
tian. relatus in d. can. clericos.* Propter hoc enim ipſa be-
16 neficia clericis † indulgentur, (*vt inquit Imperator Iuſti-
nianus in l. generaliter* 41. *in fin. C. de Epiſcop. & Cleric.*)
vt alijs omnibus relictis, Omnipotentis miniſterio in-
hæreant. Quo fit, vt diximus, ſi vnum beneficium
17 non ſit Clerico ſufficiens † pro eius honeſta vitæ ſub-
ſtentatione, aliud ſimplex poſſit obtinere, ex ſupra al-
legatis.

Cæterùm illud ſedulò monendum venit, quod ſi aliquis
18 Clericus vnum, † vel plura beneficia haberet, quæ ſuffi-
cientia eſſent, pro eius congrua, & honeſta vitæ ſubſten-
tatione, tunc nequaquam alia retinere valet anguſtiæ.
Si enim reſpondemus negatiuè, heu quod infinitas ma-
gna Clericorum damnatur, & niſi affirmatiuè, qua fron-
te id ſubſtinere poterit, cùm leges non ſint latæ, vt fruſtra
occupent membrana, & hoc eo magis cùm ſint Concilia-
res, & ſic quaſi applauſu totius Orbis Chriſtiani conditæ,
contra quas Romanus Pontifex difficillimè ſolet diſpen-
ſare, & niſi expreſsè, cùm omnes conſtitutiones Con-
ciliares de ſui natura habeant in ſe clauſulas derogato-
rias ad diſpoſitiones contrarias, vt infra dicam in
ſeq. art.

Occaſione de qua ſupra, loqui cœpi de pluralitate benefi-
ciorum, nolo prætermittere fructuosè de ea tractare, tan-
toque alacriùs, quia non longè abeſt à materia pia. Nam
ſatis pium eſt, ſe pluribus beneficijs non ebriare, ne egen-
tes vacui ſint, & ſic participent omnes Militiæ Eccleſiaſti-
cæ aſcriptis de relictis à pijs viris pro illorum ſuſtentatione,
cùm non ſit veriſimile pios viros, qui bona relinquerunt
Eccleſijs, voluiſſe aliquos ſuperabundare de dictis bonis,
alios verò ſame perire vtique eſt materia, quæ opportunè
cadit quoad relicta pia. Agitur etiam de articulo ſatis in
iure perplexo, ac equidem periculoſo, cum poſſit eſſe cau-
ſa, vt quis in perpetuas æternitates in præcipitium inferna-
le ſepeliatur, ideòque piè, & zelanter omnes moneo,
quia agitur, vt dixi, de periculo animæ, quæ rerum om-
nium eſt pretioſior, *l. ſancimus, C. de ſacroſanct. Eccleſ.*
ideòque tutiori opinioni inhærendum eſt, ex multis addu-
ctis piè per Ancharan. *conſ.* 179. *incip. prima facie*, vbi in-
quit, dum quæritur de ſalute animarum eſt faciendum
peccatum, vbi non eſt, & timenda culpa, vbi non eſt &c.
cum alijs allegatis per Marſil. *ſingul.* 151. *incip. ſemper in
ambiguis.*

Quamobrem nemo ſe decipiat, vel blandiatur, quia
19 indubitata eſt veritas, quod duo beneficia, † etiam ſimpli-
cia reſidentiam non requirentia, & ſub diuerſo tecto teri-
nens, quorum vnum ſufficiens eſt ad congruam ſubſtenta-
tionem, tam de iure communi, quidquid ſenſerit Innoc.
in cap. fin. num. 1. *de Cleric. non reſident. & cap. cum iam du-
20 dum num.* 2. *& 4. de præbend.* ſentientis, † licere plura be-
neficia retinere, non requirentia reſidentiam, pura men-
te, non propter ambitionem, vel auaritiam, quam ſe-
21 cundum Concil. Trident. peccat mortiferè, & viuit † in
ſtatu damnationis æternæ, iuxta opinionem, quam te-
nuit *gloſ. in cap. dudum il* 2. *in verb. retinere*, ibi, *nota quod
qui habet plura beneficia, quorum alter per ſe ſufficeret
22 non poteſt ſine peccato † mortali retinere &c. de elect.*
quam *gloſ.* eſſe celeberrimam, & memorandam teſtatur
Nauarr. *de oration. miſcell.* 62. *num.* 1. *verſ. cui addo*, Do-
minic. Sot. *de iuſtit. & iur. quæſt.* 6. *artic.* 3. Abb. *in cap. nul-
lus num.* 36. *de præb.* refert Thom. Cantipratenſ. *in ſuo
lib. Apum cap.* 19. *par.* 8. *lib.* 1. de venerabili Petro Came-
racenſi † Epiſcopo, qui ſcriptum reliquit, ſcriptura quod 23
noluiſſet pro toto auro Arabiæ vna tantum nocte duo bene-
ficia retinere, & quantumuis certus fuiſſet de mane vnum
illorum perſonæ idoneæ eſſe collaturum, Verè egregius
iſte Paſtor pondus talis peccati intelligebat, & non ſicuti,
ille vir magnæ † literaturæ, qui (teſte ex noſtris Petr. Le- 24
naud. *in tract. de priuil. Doctorum quæſt.* 88. *num.* 177.) val-
dè ſolemniter diſputauit contra ſuperfluas diuitias aliquo-
rum prælatorum, quaſi omninò ſic viuere non liceret, ſed
poſteà conſequutus bonam Præpoſituram, & alia diuerſa
beneficia, & ecce protinus ſententiam † mutauit, dicendo 25
ſe nonquam intellexiſſe materiam illam præter tunc. Vnde
poſteà excæcatus ab auaritia noluit amplius veritatem pro-
tegere.

Cùm indubitatum ſit, quemadmodum vna mulier non
† poteſt duos, vel tres ſponſos habere *cap.* 1. *de ſponſ. duor.* 26
nec vnum corpus duo capita, quod eſſet monſtrum, *cap. ple-
riſq. de offic. Ordin.* ſic nec † Eccleſia duos, vel tres Curatos 27
cap. cum non ignores de præbend. & in vna Eccleſia vnus de-
bet eſſe Rector, qui curam † habeat, *can. in apicibus 7. quæſt.* 28
1. *cap. ſicut vna* 22. *quæſt.* 2. ita è contra non debet vnus duo
beneficia, vel Eccleſias habere.

Scitè quidem, vt poſt gloſ. affirmat Io: de Selu. *in tract. de
benef. par.* 3. *quæſt.* 39. *num.* 17. quidam optimus Epiſcopus
Pariſienſis, cum ſibi offerreretur Abbatia, reſponſum de- 29
dit, *Abſit vt habeam cum ſponſa, concubinam &c.* Fel. re-
cor. Paulus Secundus nolebat ſuper pluralitate beneficio-
rum diſpenſare, eo quia, vt ipſe dicebat, recuſabat in Eccle-
ſia DEI ponere bigamiam, vt dicam infra &c. contra eos
qui plura beneficia Eccleſiaſtica retinent, quorum aliqua
ex his ſunt ſufficientia pro eorum congrua ſubſtentatio-
ne, videatur Ioannes Gely. *in naui fatuorum turb.* 28. Vbi 30
& horribilia exempla refert illorum, qui morientes volue-
runt experiri, an cum pluralitate beneficiorum ſaluari po-
terant, & damnati fuerunt, quibus adde aliud tremendum,
& pauendum caſum, quem ex B. Thoma Cantipratano
Ordin. Prædicatorum, & Dionyſio Carthuſiano ex no-
ſtris, refert Stephan. Nathen. *in eius tractat. de iuſtit. vul-
nerat. par.* 2. *tit.* 5. *cap.* 5. *num.* 10. *hiſce verbis:* Agonizan-
tem autem Dominus Guilelmus Pariſienſis Epiſcopus pa-
terna ſollicitudine viſitabat, rogans eum, vt ſingulari opi-
nioni cederet, de pluralitate beneficiorum, & omnia ſua
excepto vno, in manus Eccleſiæ, reſignaret, & hac con-
ditione media, vt ſi † conualeſceret, ei ſupplere vellet 31
de ſuo proprio, quod dimiſit, renuit ille infirmus bene-
ficiatus id facere, dicens ſe velle experiri, vtrum ſit dam-
nabile, beneficia plura retinere, ſic enim miſer ille mor-
tuus fuit.

Poſt paucos autem dies prædictus Epiſcopus Pariſienſis
poſt Matutinum orare vellet, vidit inter ſe, & lumen,
quaſi vmbram quamdam hominis terra nimis, & horribi-
lis, & timore plenus ſignat ſe ſigno Crucis, & ex parte 32
omnipotentis DEI iubet vmbræ, vt loquatur, & reſpon-
dit, *Alienus ſum à Deo, & tamen mirabilis factura eius,*
& Præſul dixit: *tu quis es?* ego ſum, *inquit*, Cancellarius
ille miſerrimus, rurſus Epiſcopo, elato magis gemitu, &
quomodo, ait, & ſic dolens? *malè*, inquit, *imo &
peſſimè, ſicuti, quam damnatus eſt, morte perpetua*, &
hoc inter alias cauſas, *quia contra ſententiam plurimorum,
quaſi licitè retinendorum beneficiorum, ſententiam pro-
priam defenſaui, & in hoc periculo mortalis culpæ com-
miſi &c.*

In hoc enim, & ſimilibus exemplis quilibet, qui in hac
eadem naui nauigat, immaginem ſui periculi contemple-
tur. Quod autem ſit peccatum mortiferum, quando quis
retinet plura beneficia, quorum vnum eſt † ſufficiens pro 33
honeſta vitæ ſubſtentatione, *præter ſupra à num.* 21. alle-
gatos, adde Barboſa *in tract. de offic. & poteſtate Epiſcop.
allegat.* 62. *num.* 2. ibi, *Cui Concilio Tridentino, ſi quis
facere contradixerit, mortiferè peccabit, & viuet in ſta-
tu damnationis &c.* optimè etiam deduxit Flamin. Pariſ.
in tractat. de reſignat. lib. 5. *quæſt.* 6. *num.* 118. ibi, *contra-
faciens autem huic concluſioni, peccat mortiferè, & viuit
in ſtatu damnationis &c.* ibique plures DD. plena manu
refert, *& addo præclaro illud Theologum ſidus, magna,*
&

Digitized by Google

& excellenti literarum peritia inſignitum, nempè R. D. Ioan.
Angel. Boſſ. ex Cleric. Regular. Barnabitis in ſuis varijs mo-
ralib. lib. 1. tit. 7. §. 1. de beneficior. pluralit. vbi more ſolito per-
egregiè hanc materiam tractat, & præſertim videatur ſub
num. 33. in fin. ibi, *qui habet plura beneficia, non propter ali-*
quam Eccleſiæ neceſſitatem, ſed ſuam vtilitatem eſt in pec-
cato mortali &c.

Ratio enim principalis eſt, quia habere plura beneficia,
34 quando vnum eſt per ſe † ſufficiens ad congruam ſubſtenta-
tionem, nihil aliud eſt in rei veritate, quàm genus quoddam
negotiationis, & turpis lucri commodum ea cupiditatis ra-
35 dice procedens, † quod clarè probat nobis *textus in cap. quia*
nonnulli, ibi, *quia nonnulli modum auaritiæ non ponentes,*
dignitates diuerſas, & plures Eccleſias &c. de Cleric. non
reſident. & in cap. cum iam dudum, ibi, *ambitionis,*
& auaritiæ vitium, cui nondum finem imponens contra di-
finitionis noſtræ tenorem, &c. de præbend. & idem pro-
batur *in Extrauag. execrabilis Ioan. XXII. ſub titul. de*
præbend. cuius verba ſunt: *Execrabilis quorumdam tam*
36 *Religioſorum, quàm ſæcularium ambitio, quæ ſemper plus*
ambiens, eo magis fit inſatiabilis, quo ſibi amplius indul-
gene, &c.

Nouiſſimè hoc docet ſacroſanctum Concilium Tridenti-
num *d. ſeſſ. 24. cap. 17. de reformat.* cuius verba ſunt: *Cum*
37 *Eccleſiaſticus ordo pertractatur, † quando vnus plurium officia*
obtinet Clericorum, ſanctè ſacris Canonibus viſum fuit ne-
38 *minem oportere in duabus Eccleſijs conſcribi, verùm quia*
multi improba cupiditatis affectu ſeipſos non DEVM de-
39 *cipientes, &c.* Cùm ergo habere plura beneficia, quando
40 vnum de per ſe eſt ſufficiens, procedat à radice † cupidita-
tis, & auaritiæ, nullo modo negari poteſt, quod hoc ſit
peccatum, vltra quod per pluralitatem beneficiorum
41 † priuatur DEVS ſuo cultu, fitque iniuria alijs dignis, qui
42 beneficio deſtituuntur, † cùm vnus plura loca occupet, &
quod beneficia præfata ſint incompatibilia abundè probat
Hoieda *in tractat. de incompatibilit. benefic. part. 1. cap. 19.*
43 *per tot.* de qua incompatibilitate hic tantùm loquor, † &
non ratione curæ animarum, vel reſidentiæ, aut quia be-
neficia ſunt ſub eodem tecto, ſiue alio modo.

Nonne? perpendimus etiam, quod habere plura bene-
44 ficia, † quando vnum eſt ſufficiens; contrarium eſſe
omni actioni. Ad mentem, quæſo reuocemus, quod
quamuis olim tempore Apoſtolorum omnia bona congre-
45 gationi fidelium collata venderentur, & pretium diſtri-
bueretur inter egentes. Poſtmodum tamen videntes
Summi Pontifices plus vtilitatis poſſe conferri, ſi bona
non venderentur, quia de ipſorum fructibus, & reddi-
tibus poterat melius ſubueniri, tam præſentibus, quàm
46 futuris, ſtatuerunt, vt bona à pijs viris Eccleſijs relicta in
eis conſeruarentur pro alimentis indigentium, vt plenius
habetur *in cap. videntes 12. quæſt. 1.* & dixerunt multi relati
per Burſat. *conſ. 126. à num. 29. lib. 1. & conſ. 352. num. 10.*
lib. 4.

Et ideò, quando vnus habet plura beneficia, quorum
47 alter eſt † ſufficiens ad congruam ſubſtentationem, eſt con-
tra mentem prouidentis, & omnium iurium in hac materia
diſponentium, nam habenti dare nihil aliud eſt quàm per-
48 dere, & naturaliter videmus, ſi vaſi pleno, liquorem adda-
mus, effunditur, & vt inquit *textus in cap. paſtoralis, &*
in cap. Clericus, 1. quæſt. 2. habentes beneficium, ea quo
49 congruè viuere poſſunt, † ſi aliud aſſequantur non alimenta,
ſed potius peccata ſuſcipiunt. Vnde ſicut non licebat quan-
do bona ab Eccleſia primitiua in communi poſſidebantur,
& vendebantur plus accipere, quam erat vnicuique neceſſa-
50 rium alios egenos defraudando, ita & ſimiliter poſt erectio-
nem factam beneficiorum accipere plura beneficia, quando
vnum eſt ſufficiens non licèt, nam beneficiorum erectio
51 idem † operatur, quàm olim operabatur diuiſio, vt reſoluit
Franc. Sarmient. *in tract. de redditib. Eccleſiaſt. part. 4. cap. 1.*
52 *à num. 3.* † & videt de origine bonorum Eccleſiaſticorum
M. Anton. Marſil. *columna de Eccleſiaſt. reddit. cap. 3.* Læl.
Zech. *de republ. eccleſiaſt. cap. de beneficiat. num. 1.* cum alijs
relatis per Garz. *de benefic. cap. 1. in fin. part. 1.*

Quod enim contrarium ſit omni ratione retinere plura
beneficia, quorum vnum eſt ſufficiens pro congrua ſuſten-
tatione id, vt apertè probatur *in text. cap. ad hæc*, ibi, *aliud*
eſt rationi contrarium, vt vnus Clericus in vna, vel di-
uerſis Eccleſijs plures dignitates, vel perſonatus obtineat
&c. de præbend. & in cap. ratio nulla eodem titul. de præ-
bend. ibi, *Ratio nulla permittit, vt quod pro communi vti-*
litate datum eſſe cognoſcitur, proprijs cuiuſque vſibus appli-
cetur, &c.

Hinc eſt, quod notanter inquit S. Bernardus citatus à S.
Thoma *in quodlibeto nono artic. 15.* qui non vnus, ſed plu- 53
tes eſt in beneficijs non vnus, ſed plures erit in ſupplicijs
&c. peccatum mortale in huiuſmodi pluralitate beneficio-
rum interuenit, quando non propter rationabilem cau-
ſam obtinet quis multa beneficia, quorum vnum,
&c. † quia huiuſmodi pluralitas eſt iniuſta contra æqua- 54
litatem iuſtitiæ diſtributiuæ, ergo &c. vt ſcitè conſiderant
DD. infra allegandi qui † etiam conſiderant dictam 55
pluralitatem reprobatam eſſe à iure diuino, & hu-
mano.

Congruitque Oraculum cæleſtis eaclamatio penès Iſaiam
cap. 5. *ibi*, Væ, qui † coniungitis domum ad domum, & 56
agrum agro copulatis, vſque ad terminum loci, numquid
habitabis vos ſoli.

Ex quibus, alijſque irrefragabilibus rationibus, & incon-
cuſſis fundamentis in aperto eſt, quàm † vera, firmaque 57
ſit prædicta communis opinio, & in quàm prompto, & mi-
ſerabili periculo permaneant illi, qui plura etiam ſimplicia
beneficia poſſideant, † quorum vnum eſt ſufficiens ad eo- 58
rum congruam ſubſtentationem. Longum eſſe pluſquam
neceſſarium referre DD. qui prædictæ opinioni conſtanter
adhæſerunt, & corroborarunt, ſed ne ſicco pede pertran-
ſeam breuiter aliquos referam, & præſertim S. Thom. *quo-*
lib. 9. artic. 15. & ibi Card. Caiet. Sot. *de iuſt. & iur. lib. 3. in*
6. quæſt. art. 3. concluſ. 3. in caſ. 1. Nauarr. *in Apolog. de red-*
ditib. Eccleſ. quæſt. 1. monit. 76. num. 2. Dionyſ. Carthuſ. *in*
tract. de pluralit. benefic. Sylueſt. *in ſumm. verb. beneficium 4.*
num. 4. Armill. *in eodem verb. beneficium num. 42.* Solon. 2. 2.
quæſt. 63. articul. 2. concluſ. 3. Ludouic. Lopez. *inſtruct.*
conſcient. 1. tom. cap. 252. Manuel. Rodriquez *in ſumm.*
tom. 1. cap. 251. Vega *1. part. cap. 36. caſ. 25. 26. & 27.*
Ludouic. Beia. *reſponſ. caſ. conſcient. part. 4. caſ. 26. verſ.*
probatur ſecundo, Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib. 6. cap.*
10. quæſt. 2. Valer. Reginald. *in prax. for. Pœnitent. lib. 30.*
tractat. 3. num. 280. verſ. vnde, Ledeſma *in ſumm. tract. 7.*
cap. 1. concluſ. 12. defin. 5. Manuel. Rodriquez. *in ſumm.*
1. tom. cap. 31. num. 2. & 3. Zerola *in 2. part. ſumm. verb.*
incompatibilia, §. 2. S. Antoninus *in ſumm. part. 3. tit. 15.*
cap. 1. §. 7. cum duob. ſeq. Alphonſ. Aluar. *in ſuo ſpecul.*
cap. 34. Dionyſ. Carthuſ. *de pluralit. benefic. per tot. &*
præſertim in 7. art. vſque ad totum 11. Poſuit etiam ali-
qua notanda in propoſito alter Carthuſian. *antiqu.* Dionyſ.
in lib. ſuo de vit. CHRISTI in cap. 68. de ambitione part. 1.
addo R. P. Io. Angel. Boſſ. in ſuis varijs moralib. tom. 1. ti-
tul. 7. de pluralitat. benefic. per tot. vbi varijs rationibus id
liquido conſtare facit.

Atque ex Canoniſtis, & ex Iuriſconſultis id defende-
runt innumeri, & præſertim Hoſtienſ. *in cap. ſuper inor-*
dinata de præbend. vbi inquit, † quod pluralitas eſt inhi- 59
bita, licèt ceſſet ratio reſidentiæ, *arg. text. in cap. cum non*
ignoros, de præbend. & latè defendit Abb. Panorm. *in cap.*
extirpanda, §. qui verò, num. 34. de præbend. Cardin. *in*
Clem. gratiam. de reſcript. Rebuff. *in prax. tit. de diſpenſat.*
ad plura benefic. num. 3. & accuratè id protegunt Alphonſ.
Hoied. *in tract. de incompatibilit. benefic. part. 1. cap. 19. à*
num. 1. & part. 2. cap. 1. à num. 3. Flamin. Pariſ. *in tract.*
de reſignat. benefic. lib. 5. quæſt. 6. à num. 115. Nicol. Garz.
in tract. de benefic. part. 11. cap. 5. num. 268. Hieronym.
Gonzal. *ad regul. octauam Cancellar. gloſ. 15. num. 38.* & pul-
chrè Io. Bernard. Diaz. *in ſua prax. criminal. canonic. cap. 42.*
tit. beneficia plura poſſident, vbi ait. Meritò voluiſſe inter
crimina referre, † quando quis plura beneficia poſſidet; 60
quamuis ſimplicia, quorum alterum ſufficit pro congrua
ſubſtentatione poſſidentis, cùm id obuiet rationi naturali,
ac Eccleſiæ conſtitutionibus, † & Sanctorum Patrum ſen- 61
tentijs contradicat, & latè proſequitur Ignatius Salc. *in addit.*
ad d. prax. Diaz. *d. cap. 42. in verb. quamuis ſimplicia.* Idem-
que ſenſit Proſper de S. Auguſtino *in addit. ad Bullar.* Qua-
rant. *titul. de benefic. reſignat. §. octaua cauſa, eamque opinio-*
nem multis exornat, Auguſt. Barboſ. *in tractat. de offic. &*
poteſt. Epiſcop. part. 3. allegat. 62. vbi etiam contrariam
conſuetudinem † Hiſpaniæ improbat. Integrèque id per- 62
tractauit Io. de Lignano *in tractat. de pluralit. benefic. per*
tot. vbi per optima fundamenta concludit, vnum non
poſſe retinere plura beneficia quando alterum per ſe ſuffi-
cit, idemque pariter ſolidè firmauit Reuerendiſſ. Tho.
Campeg. *in tract. pariter de benef. pluralitat. per tot.* addo

Stephan. Nathen. de iuſtitia vulnerat. part. 2. tit. 6. cap. 5. ſub
num. 8. vbi ait, quod iſta fuit ſolemnis deciſio Theologo-
63 rum Pariſijs in Congregatione Fratrum † Prædicatorum,
vt refert verba, ibi, Solerti, & longa diſputatione proba-
tum, duo beneficia, quorum eſt ſufficiens cum ſalute non poſ-
ſunt retineri. Idem etiam pro indubitato poſuit Iacob. de
Graffis in ſuis aureis deciſionibus lib. 2. deciſ. 97. num. 30. ibi,
Clericus plura beneficia ſimplicia reſidentiam non requirentia
retinere poteſt, quorum vnum non ſufficit ad congrua vitæ ſub-
ſtentationem, aliàs ſecus ſi ſufficeret, nam peccaret morta-
liter &c. ſic quoque ſenſit Abb. Alphonſ. Villagut. in ſuis
conſultationibus deciſiuis deciſ. 16. num. 19. ibi, aut ſufficit
vnum tantum beneficium congruè Clericum, & non licèt reti-
nere plura beneficia propter vtilitatem propriam, immo eſt
64 peccatum mortale, cum ſit ibi vitium ambitionis, † & aua-
ritia, & occupat ſtipendia aliorum pauperum &c. & ratio-
cinatus eſt Senatus Dolanus penès Griuell. deciſ. 89. n. 2. ibi,
Regulariter beneficiorum pluralitas reprobatur, qualiacumque
illa ſint, dummodo ſint ſufficientia, ita vt, qui plura poſſidet
(etiam cum diſpenſatione Summi Pontificis) tutus non ſit
65 in foro conſcientiæ, † niſi legitima ex cauſa &c. ſic quoque
ſæpiùs reſpondit Rota & præſertim coram bon. mem. Penia
inter eius à me impreſſ. deciſ. 142. num. 5. ibi, Concil. Tri-
dent. ſeſſ. 24. cap. 17. quo cauetur ne habenti ſufficiens benefi-
cium aliud conferatur, &c. vbi etiam atteſtatur, quod di-
ſpoſitio Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 17. habet etiam locum
66 in beneficijs ſimplicibus, & fidem facit, quod ſacra Con-
gregatio ſuper d. Concil. Tridentio. ſic ſæpè declarauit ex
ſupradictis ergo apparet, quod opinione poſſint retineri
67 plura beneficia, quando vnum eſt ſufficiens.

Quam ſit inconcuſſæ veritatis, & quam magno numero
ſequentium veneranda ſit cum etiam apud antiquos Genti-
68 les (qui ſolo naturali † lumine regebantur) prohibitum id
erat expreſsè, vt apud eos non eſſet vir duplex, aut multi-
plex, ſed quod ſinguli ſingula facerent, vt in Socraticis le-
gibus cauebatur.

Nec ſe excuſent illi, qui inſatiabili ſiti deglutiunt plura
beneficia Eccleſiaſtica, ſpernendo ſupradictam marmo-
ream opinionem, ſub fragili prætextu, ſe illa impetrando à
69 Papa, ideòque à tali pluralitate à iure, & Concilio Triden-
tino prohibita, dicantur diſpenſati, & quæcumque in con-
70 trarium facientia ſublata, maximè ſtante in litteris Apoſto-
licis, clauſula, Non obſtantibus &c. vel motu proprio.

Quia reſpondetur ad prædictum effectum imaginarium
tale clypeum hoc pro nihilo deſeruire, quia iura, & Conci-
71 lium † nullatenus prohibent collationem plurium benefi-
ciorum, ſed retentionem, vt aduertit Rota coram bon. mem.
Cardin. Seraph. deciſ. 774. ſub num. 3. verſ. non facere &c. vbi
etiam reſtatur, id iam fuiſſe reſolutum per Eminentiſſ. DD.
Cardinales Congregationis Sacri Concil. & ſic in Rota in
alijs cauſis receptum, & deinde ita etiam fuit tentum co-
ram bon. mem. Buratt. deciſ. 248. num. 2. verſ. quo verò ad
beneficium ſimplex, addo etiam deciſionem in cauſa Aſſiſien.
Beneficiorum 9. Martij 1587. coram bon. mem. Orano, §. 1.
verſ. Concilium Tridentinum ſeſſ. 24. cap. 17. de reformat.
prohibet retentionem, non autem aſſecutionem plurium bene-
ficiorum &c. Vbi etiam habetur, ſi Legatus de Latere
conferat habenti beneficia aliud beneficium, non dicitur
diſponere contra Concilium Tridentinum d. ſeſſ. 24. cap. 17.
(cum ipſe id non poſſit) quia vt dictum eſt non prohibet ac-
quiſitionem, ſed retentionem.

Quod enim Clericus diſpenſatus ad beneficia recipienda,
72 † non cenſeatur diſpenſatus ad illa retinenda, reſpondit
Rota coram felic. recordat. Clemen. VIII. deciſ. 233. num. 26.
verſ. diſpenſatus ad obtinendum, non eſt diſpenſatus ad re-
tinendum &c. part. 1. diuerſ. & melius fuit reſolutum
coram ſan. mem. Innocentio X. deciſ. 528. à num. 1. ibi, li-
cèt illius vigore potuiſſet ſucceſſiuè recipere plura beneficia,
illa tamen ſimul retinere non poterat &c. idem quoque
fuit ponderatum coram bon. mem. Vbaldo deciſ. 369. num. 2.
verſ. quia erat diſpenſatus ad obtinendum, non autem ad re-
tinendum &c. part. 4. recent. quas deciſiones deinde Rota
ſecuta eſt coram bon. mem. Coccino deciſ. 302. num. 26. ibi,
73 † fuit diſpenſatus vt plura reciperet beneficia, quo caſu datur
quidem acquiſitio, ſed non retentio &c. part. 4. recent. tom. 2.
74 Quia verè aliud eſt retinere, † & aliud acquirere, idque
fortius eſt dicendum in materia ſtrictæ interpretationis,
75 prout eſt derogatio, vnde non eſt † diſcedendum à propria
ſignificatione verborum.

Sed ſi quis iocaſſe ſubſtinere intenderet Papam ſuper
dicta retentione, tacitè diſpenſaſſe, dum in vltima, ſeu
in vltimis † prouiſionibus Apoſtolicis fuerint narrata 76
omnia beneficia prius obtenta, nam contra hanc opinio-
nem eſt textus rotundus in cap. non poteſt. 21. §. fin. de præ-
bend. in 6. cuius tenor eſt: Cum vero tibi (non obſtante
quod aliud beneficium obtinere noſcaris) à Sede prædicta
de aliquo beneficio prouideri contingit, per hoc tecum, † vt 77
primum beneficium cum ſecundo retinere valeas non intelligi-
tur diſpenſatum. Hoc enim ſolùm operatur præfata expreſ-
ſio, † quod facta tibi gratia nequeat ſubreptitia iudi- 78
cari, &c.

Per quem textum adeò clarum, & alias rationes quas
adducit, † ita firmiter tenet Nauarr. in ſuo tractat. de 79
oratione cap. 22. Miſcell. 16. num. 64. & 65. vbi ſubdit in
hoc decipi plures credentes ex tali narratiua diſpenſatos 80
remanere, & quod ſi Sua Sanctitas plura obtinenti bene-
ficia, alia de nouo concedit, non ideò intentionem ha-
ber diſpenſandi contra dictum decretum, ſed quia cre-
dit, † quod omnia beneficia ad congruam ſupplicantis 81
ſuſtentationem neceſſaria ſint, & quod aliter Confeſſarij
non abſoluent eos, † niſi dimiſſis his, quibus non egent, 82
vel concepto firmo propoſito ea dimittendi videatur Iacob.
de Graff. in ſuis aureis deciſionibus caſ. conſc. lib. 2. deciſ.
97. num. 34. ibi, non debet Confeſſarius abſoluere habentem
plura beneficia, quorum vnum ſufficiat, &c. & inſuper ſe-
quitur Nauarr. in prædicto loc. & eandem etiam opinionem
ſequitur Ignat. de Salc. in addit. ad prax. Bernard. Diaz.
cap. 42. in gloſ. ibi, quamuis ſimplicia. Emman. Rodriqu.
in ſumm. cap. 31. num. 2. Alphonſ. Hoied. in tract. de incom-
patibilit. benefic. part. 2. cap. vltim. num. 72. verſ. expreſſio
facta de beneficio obtento, cenſetur facta ad euitandam ſub-
reptionem, &c. vbi etiam inquit id probare textum in cap.
gratia de reſcript. in 6. & alios DD. per eum allegatos, &
adde Rebuff. in tractat. nominat. quæſt. 9. num. 18. Pariſ.
de reſignat. lib. 4. quæſt. 9. num. 34. vbi colligit quod
† Papa admittendo renunciationem, & conferendo per 83
clauſulas ſolitas, in prouiſione non videtur diſpen-
ſare.

Nec reſiſtit textus in l. quidam conſulebant, ff. de re iu-
dic. vbi dicitur, quod in gratia conceſſa à Principe data
certa ſcientia in eo, † cenſetur diſpenſatum, quia reſpon- 84
detur prædictum textum cum ſimilibus procedere, quando
aliàs gratia ex dicta ſcientia facta valere nequit, ſine eo,
quod talis diſpenſatio inducatur, non verò, quando gra- 85
tia ex certa ſcientia facta abſque tali diſpenſatione valere
poteſt, conſtat autem gratiam ad beneficium validam eſſe,
† licèt impetretur ab illo, qui aliud obtinet beneficium, 86
dummodo de tali beneficio obtento, vel beneficijs obten-
tis, in gratia mentio reperiatur.

Quòd enim aperti iuris ſit, † gratiam de beneficio impe- 87
tratam viribus non ſubſiſtere niſi impetrans mentionem
fecerit, de primo iam obtento, clarè diſponunt text. in
cap. cum adeo in cap. poſtulaſti in fin. cap. ſi proponente,
& vbique Canoniſtæ de reſcript. cap. ad aures, vbi Abb.
in princip. & Felin. ibi, apoſtill. num. 2. vbi de communi
de reſcript. cap. cum teneamur de præbend. cap. 1. de con-
ſuetud. in 6. gloſſ. fin. in cap. ſuper inordinata, de præ-
bend. Franciſch. March. deciſ. Delfin. 1560. part. 1. Rebuff.
de nominat. part. 1. quæſt. 6. Burſatt. conſ. 351. num. 12. lib. 4.
cum alijs abundè relatis per Garz. de benefic. part. 1. cap. 2.
num. 122. & latiùs per Pariſ. de reſignat. lib. 10. quæſt. 2. à
num. 73. Quæ diſpoſitio procedit ſecundum communem
† opinionem etiam in modico beneficio cuius mentio fieri 88
debet, gloſ. in cap. cum teneamur, in verb. ſubſtentari,
ibi, tutius eſt, vt etiam de ipſo faciat mentionem quan-
tumcumque ſit modicum &c. extra de reſcript. Rota de-
ciſ. 4. de renunciat. in antiqu. communem firmat Man-
doſ. in reg. 16. Cancell. de diction numeralibus quæſt. 34. n. 4.
& quæſt. 35. num. 5.

Et vide Paul. Fuſc. in tractat. de viſitat. lib. 2. cap. 7.
num. 10. vbi monet quando † Epiſcopus viſitat, videbit, ſi 89
in impetratione facta beneficij à Curia Romana, impetrans
habeat aliud beneficium, & id narrauerit. Nam ſi tacue-
rit, nulla ſuffragatur ei impetratio facta, & vacare dicitur
ipſeque intruſus, nec fructus ſuos quouis pacto facit, d. cap.
ſi proponente, de reſcript. cum alijs ibi adductis per gloſ. in verb.
minus, alioſque refert Fuſc. in ſupradict. loc. & addo Azor.
inſtitut. moral. part. 2. lib. 6. cap. 10. quæſt. 1. & cap. 33. quæſt. 3.
vbi ait faciendam eſſe mentionem etiam de beneficio
tenui, † & modico, aliàs litteræ erunt ſubreptitiæ, cum benefi- 90
cium

Digitized by Google

cium quamtumuis exiguum, ſit verè beneficium, Valer.
Riginald. *in prax. for. pœnitent. lib. 30. tract. 3. num. 13.*
& 284.

Limita tamen niſi conceſſio ſit facta motu proprio, quia
91 iſta † clauſula appoſita in reſcripto tollit ſubreptionem, licèt
de beneficio obtento nulla mentio reperiatur facta, vt eſt
text. *in cap. motu proprio, de præbend. in 6. Clem. ſi Romanus*
Pontifex 4. eodem tit. de præben. & ibi gloſ. *in verb. beneficium,*
gloſ. final. in cap. vltim. de offic. legat. in 6. Abb. *in cap. ad*
aures, num. 5. & ibi Felin. *num. 16. de reſcript.* idem Abb.
in cap. cum noſtris, 19. de conceſſ. præbend. & in cap. quia circa
num. 7. de conſang. & affin. cum alijs allegatis per Barboſ. *in*
collect. Sexti. lib. 3. tit. 4. cap. 23. num. 8.

Quamobrem regulariter loquendo, cùm à iure determi-
92 natum ſit, vt impetratio beneficij ſecundi ipſo † iure ſit
nulla dum in ea priorum beneficiorum non fiat mentio,
ideòque quidquid dixerit Mandoſ. *in addit. ad Lap. alleg.*
117. in 2. addit. decipiuntur illi, qui putant ex tali narratiua
fuiſſe diſpenſatos ad plura beneficia obtinenda, cùm ea tan-
93 tùm operetur † excuſationem ſubreptionis, quæ ex non
expreſſione prodiret, vt ſupra ſatis dixi.

Talis inſuper expreſſio fit, quia non eſt veriſimile,
94 † quod Papa velit beneficiare iam beneficiatum, vt conſtat
ex iuribus iam allegatis, & in puncto ſcitè ponderat Ioannes
de Lignano *in tractat. de pluralit. at. benefic. num. 13. verſ. &*
hoc contigit, quia non eſt veriſimile, &c. Addo notabiliter,
id quod tradit Didac. Couar. *var. reſolut. cap. 20. lib. 1. à*
95 *num. 1.* Tantòque magis admittenda eſt prædicta † opinio,
vt non cenſeatur diſpenſatum circa talem pluralitatem ex
ſimplici conceſſione, ſtante clara diſpoſitione *regula 51.*
Cancellar. ad hoc fortiter vrgentem, ſic enim dicit, *Diſpen-*
96 *ſatio non venit † ſub quacumque ſignatura, in quauis gratia,*
niſi tot aliter gratia effectum huiuſmodi diſpenſationis concer-
nat, vel alias nihil conferat, aut operetur.

Ideòque cùm ſupplicatio vltima pro obtinenda gratia al-
97 terius beneficij, non concernat totaliter effectum † diſpenſa-
tionis ad plura, ſed potius acquiſitionem alterius beneficij
noui reſpiciat, & obtentorum narratiua iam ſuum opere-
98 tur effectum, † ne ſcilicet adſit ſubreptio, *cap. ad audien-*
tiam el 2. cap. in noſtra, cap. ad aures de reſcript. cum alijs
99 *ſupra allegatis*, ſequitur, quod dicta regula † per omnes
Pontifices Maximos renouata, intrare de plano in hoc caſu
videatur.

100 Item quod expreſſio eorum, quæ ſi tacita eſſent, † gra-
tiam vitiarent, nullatenus diſpenſationem operatur, Rota
101 *deciſ. 32. n. 7. & 8. de præbend. in antiq.* vbi ad hoc † pondera-
tur textus *in cap. non poteſt, 9. fin. de præbend. in 6.*

Nec etiam releuat, quatenus in prouiſione adſit clauſula,
Non obſtantibus, vt innui ſupra, quia licèt hæc clauſula tollat
102 vitium † ſubreptionis (in expreſſis tamen intelligo) omni-
buſque in contrarium facientibus cenſeatur derogatum, ex
pluribus relatis à Rota coram bon. mem. Coccino *deciſ. 614.*
103 *num. 8. part. 4. recent. tom. 3.* Per hanc enim clauſulam † pa-
tet Principem ſuper ius diſponere poſſe, Bald. *in cap. cum*
acceſſiſſent, de conſtit. Abb. *in cap. ad hæc, de reſcript.* Socc.
conſ. 63. num. 8. lib. 3. Iu. Cæphal. *in conſ. 617. num. 29. verſ.*
per hanc clauſulam, non obſtantibus, patet &c. Anaſtat. Ger-
mon. *in tractat. de Indult. Cardin. §. nos itaque num. 17.* Ma-
104 gna † quidem eſt potentia dictæ clauſulæ. Non obſtante
&c. nam Papa dum ea vtitur, videtur ex certa ſcientia
105 procedere, † vt notat Io. Andr. & alij *in cap. porrecta,*
ext. de confirmat. vtil. vel inutil. & patet ex notat. per Bald.
in l. fin. C. quand. ſentent. reſcind. non poſ. & in l. idem
Vlpianus, per illum text. ff. de excuſat. tut. Aleaand.
conſ. 219. num. 6. verſ. videtur ex certa ſcientia facere &c.
lib. 6.

Tamen licèt, vt dixi, tollat ſubreptionem, quidquid ſit,
106 quoad ſubreptionem † tamen non inducit diſpenſationem,
tex. eſt in cap. non poteſt, in fin. & ibi gloſ. & communiter Ca-
noniſtæ de præb. in 6. Staphil. *de liter. grat. clauſula, non ob-*
ſtantibus num. 3. Quare dum in prouiſione legitur clauſula,
Non obſtante quod aliud habeas, conferimus &c. vtique ſub-
reptionem tollit, nullam verò diſpenſationem inducit, ideò
107 iſte prouiſus poterit † vltimum retinere, non autem vtrum-
que, vt docet Felin. *in cap. nonnulli ſub num. 6. verſ. addatis*
de reſcript. eumque refert, & ſequitur Rebuff. *in prax. be-*
nef. tit. de diſpenſat. ration. ætat. verſ. defectu prædicto, num. 2.
& 7. ibi poterit retinere vltimum, ſed vtrumque non,
&c. Hieronym. Gonzal. *ad regul. octauam Cancellar. gloſ.*
n. 32. verſ. clauſula non obſtantibus, licèt tollat ſubreptionem

non tamen inducit diſpenſationem &c. dixitque Rota gerens
Caputaquen. *deciſ. 146. num. 6. verſ. tollit ſubreptionem, non*
autem inducit diſpenſationem &c. part. 1.

Nec vacillare debemus intuitu *gloſ. in extrauagant. exe-*
crabilis in verb. perſonatus, in fin. de præbend. quæ dicit, ſi
Papa in collatione † dignitatis aſſerat, non obſtante, quod 108
talia beneficia teneas qualiacumque ſint certè poteſt tenere
prima qualiacumque ſint, etiam ſi eſſent electiua *per Clem.*
ſi Romanus de præbend. & ideò iſta verba operantur duo,
primò quia tollunt omnes ſubreptiones, † item quia inſimul 109
obtineri valet prouiſus quæcumque, & quot ſint, quia tan-
tùm valet genus in generali, quantum † ſpecies in ſpeciali 110
arg. cap. ſolitæ de maiorit. & obed. & cap. ſi ſacerdos de offic.
Ordin. ſecundum dict. gloſ. ſed in d. gloſ. nullum eſt faciendum
fundamentum, quia, vt benè demonſtrat Felin. *in d. cap.*
nonnulli ſub num. 6. de reſcript. in pluribus eſt † corrupta, 111
vt ibi videre potes.

Indubitatum quippè eſt, vt diſpenſatio dicatur inducta,
† id apparere debet verbis claris, & non ambiguis, vt inquit 112
idem Felin. *in cap. mandato num. 4. de ſimon.* & plenè tradit
in propoſito diſpenſationis ad pluralitatem † beneficiorum, 113
Fetrettus *conſ. 32. num. 53.*

Verùm, licèt non negetur, diſpenſationem etiam tacitè
† poſſe induci, tamen concurrere debent inſimul ſex requi- 114
ſita ad hoc, vt Papa per actum quem facit videatur diſpen-
ſationem inducere. † *Primo*, quod Princeps ſciat factum, 115
& ex illo iuris diſpoſitionem. † *Secundo*, quod ſciat eſſe 116
opus in illo facto diſpenſatione. *Tertio*, quod † ex certa 117
ſcientia affirmatiuum actum faciat, & quod illum exprimat.
Quarto, † quod de cauſa diſpenſationis motiua cognoſcat. 118
Quinto, quod ex eius actu tertius non lædatur. *Sexto*, de-
rogatio iuris † quæſiti, &c. *& alias vt latius per Sarnenſ. in*
regul. de non Tollend. iur. quæſit. quæſt. 18. num. 2.

Congruit pariter ad inſtitutum noſtrum deciſio Rotæ
penès Cæſar. de Graſſ. 2. *num. 7. de reſcript.* vbi aſſeritur,
† non ex ſola narratiua eius, quod obſtat, cenſetur ei de- 120
rogatum. Vnde patronis non præiudicatur ex ſola narra-
tione Papæ, quod beneficium non ſit de iurepatronatus,
niſi ſpeciatim ei per Papam derogetur, quia propter impor-
tunitatem, † & inuerecundam petitionem, & ſuggeſtionem 121
ſupplicantium aliquando cogitur Princeps concedere † non 122
concedenda, & ideò *text. in l. 1. C. de petit. bonor. ſublat.*
lib. 10. diſponit, vt requiratur derogatio etiam in conceſ-
ſione † facta à Principe, ratione de qua ſupra, Caſſador. *de-* 123
ciſ. 39. n. 5. ſuper reg. Cancell. Felin. *in cap. cum olim, n. 5. de re*
iudic. & faciunt text. *in cap. cum de iuuentute de purgat. canon.*
cap. 2. de conceſſ. præbend.

Ampliandum etiam venit, vt per clauſulam, *non obſtante,*
quod aliud habeas, conferimus &c. nullatenus † cenſeatur di- 124
ſpenſatum, vt quis plura beneficia ſimplicia, quorum vnum
ſufficiens eſt pro congrua ſubſtentatione, poſſit retineri &c.
quamuis etiam in litteris Apoſtolicis † adſit clauſula, *Motu* 125
proprio, cuius energia, & virtus non vulgaris eſt, claudit enim
os partibus, vt prouiſionem cum d. clauſula emanatam, non
poſſit impugnare, † quia in effectu nihil aliud eſſet, niſi re- 126
darguere Principem mendacio, prout notant omnes *in cap.*
ſi motu proprio de præben. in 6. Quos enim vult Princeps, nos
pariter eo contenti † eſſe debemus, licèt malum ſit, vt poſt 127
Caualcan. *in conſ. 58. col. 4. verſ. ſexto ad idem*, aduertitque
Crauet. *conſ. 137. n. 9. verſ. ſuperior ita tolerat, & ita nos tole-*
rare debemus, licet malum ſit, &c. Hinc dixit Prothopoliticus
ille Tacitus, *Principum iuſſiones tolleranda ſunt, ſiue bona, ſeu*
mala, † quemadmodum ſterilitates, & cætera natura mala tol- 118
leramus, &c. Nam quod † Principi placet, legis habet vigo- 129
rem, *l. 1. ff. de conſtit. Princip.* limita, vt per *l. 1. C. de petit. bonor.*
lib. 10. cap. penult. de Capell. Monach.

Paſtor ille à lupo ſecurus in vtramque dormit † aurem, 130
cùm vigiles, ouibus ſentit adeſſe, canes, ita obtinens gra-
tiam, cum inſertione talis clauſulæ, † dulce ſomnum otia- 131
agere poteſt, depoſita cura eius iuſtificationis, Hinc aſſerit
Petr. Rebuff. *in ſua praxi benef. tit. Form. mandat. Apoſtol.*
verb. Motu Proprio, in princip. ſicuti pauper (teſte Dioſcori-
de, † & Plinio) gignit ſomnum, & quietem, ita & hæc clauſu- 132
la habenti eam, & ſecundum Franciſc. Cremonenſ. *in ſin-*
gular. 136. incip. clauſula, motu proprio, ea non poteſt † eſſe 133
maioris importantiæ, & vtilitatis.

Nulla ergo opus eſt iuſtificatione dum gratia emanauit,
† cùm clauſula, motu proprio, nam talis gratia ſolo verbo 134
Papæ innitatur, *Clem. ſi Romanus & ibi gloſ. fin. de præben.*
Clem. 1. verb. feciſſe narramus, de probat. cum alijs pluribus

relatis a Rota in cauſa Virdunen. Monaſtery 8.Febr.1638. coram bon.mem. Coccino §.1. verſ. gratia facta motu proprio non eget alia iuſtificatione, quia tunc ceſſat omne vitium ſubreptionis, &c. & deinde in cauſa Valentina Decanatus, & Canonicatus 25. Februarij 1639. coram Reuerendiſſ. P. D. Carrillo Præſide Valliſoletano, §. Quandoquidem, verſ. habet prouiſionem Apoſtolicam motu proprio expeditam, quæ cum innitatur ſolo verbo Papæ iuſtificare non debet &c.

135 Verùm ſublata hac virtute, † vt contra clauſulam, motu
proprio, non poſſit dari de ſubreptione, cùm nemo poſſit
136 dicere, aliquid ſurripere, Principe † concedente proprio,
& ſpontaneo motu, tamen alijs virtutibus gratia ſit conceſſa
137 reperitur † vacua, vt benè aduertit Iacob. Simonet. Rotæ
Auditor, & deinde S. R. E. Cardinalis in tract. de reſeruat.
quæſt.45. num.5. verſ. clauſula motu proprio, nullum alium
operatur effectum, niſi, quod tollit vitium ſubreptionis, &c.
138 Vnde † non ſupplet perſonæ inhabilitatem, vt per Xuar.
allegat.12.num.42. Sanchez de Matrimon. lib.8. diſputat.21.
139 num.49. cum ibi allegatis. Nec tollit defectum intentionis
concedentis Io. And. in cap. motu proprio de præb. in 6. quia
licèt Motus proprius liberet quidem ab onere iuſtificandi
140 narrata, vt dictum eſt, non tamen tollit facultatem impu-
gnandi gratiam, & probandi falſum fuiſſe narratum Prin-
cipi, Pariſ. conſ.74. num.32. & 33. lib.4. Rot. deciſ.33. n.6.
& 7. 8. de præbend. in antiqu. Caſſador. deciſ.3. num.4. de
conceſſ. præbend. & benè notat Boer. deciſ.286. circa fin. ibi
licet non poſſit allegari defectum ſubreptionis, quando eſt inſer-
ta clauſula, motu proprio, poteſt tamen allegari defectus inten-
tionis Papæ &c. Simonet. de reſeruat. quæſt.14. num.5. vbi
Paul. Granucc. in addit. in verb. intentionis, plures alios DD.
refert, & adde Gonzal. ad regul.8. Cancellar. gloſ.32. num.5.
vbi etiam abundè multos adducit, & dixit Rota coram bon.
mem. Card. Seraph. deciſ.398. n.1. & in Caſalen. Beneficio-
rum, 10. Decemb.1627. coram rec. mem. Merlino, eſt deciſ.
219. n.6. part.5. recent. eſt inter eius impreſſ. deciſ.318. n.6. vbi
quod eſt ſubreptio in gratia facta ad ſupplicationem partis,
141 eſt defectus intentionis in gratia facta, motu proprio, & id
per opponentem venit probandum. Et quod clauſula, Mo-
tu proprio, non tollat facultatem impugnandi Breue, & pro-
142 bandi falſum fuiſſe expoſitum Principi, reſpondit Rota
in cauſa Hiſpalen. Iuriſpalen. Iuriſpatronatus 6. Februarij
1640. coram eod. Merlino, eſt inter eius impreſſ. deciſ.827.
num.3.

Sed ſtrictè perſiſtendo in caſu noſtro, per talem enim
143 clauſulam, non cenſetur inducta, ſeu diſpenſata beneficio-
rum pluralitas gloſ. eſt celebris in Clement. ſi Romanus in verb.
validum, verſ. etiamſi illa ex talium pluralitate procedat,
&c. de præbend. & in d. cap. motu proprio, in verb. beneficium,
verſ. cum per hoc ſibi diſpenſatum non ſit &c. de præbend. &
in cap. fin. in fin. de offic. delegat. in 6. Bonifac. in d. Clem. ſi
Romanus, num.30. de præbend. Abb. in cap. cum olim, col.4.
de re iudic. cum allegatis ab Anton. Gabr. lib.6. comm. concl.
de clauſ. clauſ.2. num.45. & 48. & adde Pariſ. de reſignat. lib.3.
tit.1. num.126. verſ. clauſula motu proprio non tollit incompa-
144 tibilitatem beneficiorum &c. vbi etiam teſtatur de commu-
ni, & vera ſententia, Rebuff. in prax. titul. de form. man-
dat. Apoſtol. circa clauſulam Motu proprio, in decim. fallent.
145 verſ. non videtur cum illo diſpenſatum, vt vtrumque benefi-
cium retinere poſſit &c. cum alijs relatis per Auguſt. Barboſ.
in tractat. de clauſul. clauſul.79. num.51.

Idque etiam ſenſit Rota deciſ.111. alias 6. de præbend. in
146 nou. vbi notanter dicitur, quod Motus proprius, licèt † tol-
lat qualitates extrinſecas, non autem intrinſecas ſubmo-
uet, puta curam, ſeu principalitatem beneficij, nec læ-
dit ius tertij, Papa enim cenſetur circumuentus in gratia
147 etiam motu proprio emanata, † ſi in ea aliquid tendat ad
præiudicium tertij, cum eius intentio ſit nunquam velle
præiudicare iuribus tertij, vt poſt Dec. Ruin. & alios re-
ſpondit Rota coram bonæ memoriæ Dunozetto in cauſa
Bononien. Iuris Macinandi 11. Februarij 1638. §. Nihilomi-
nus cum tendat, &c. impreſſ. eſt in præcedenti part.8. deciſ.4.
à num.1. Vlterius gratia facta cum clauſula motu proprio,
148 nec gratiam ampliat, nec diſpenſationem inducit, &c. &
confirmatur in deciſ.489. alias 29. eodem tit. de præben.
num.3. ibique deciditur, motum proprium non ampliare
149 gratiam, ſed tantùm fortificare, nec includere inueri-
ſimilia, &c.

Ex ſupradictis ergo apparet, quam ſit imaginarium
150 illum clypeum, quo vtuntur illi, † qui propter vtilitatem
priuatam quærunt deglutire plura beneficia, quamuis aliqua
ex his ſint ſufficentia pro eorum congrua ſubſtentatione,
quod multò magis dicendum venit in his terminis, quia talis
prohibita pluralitas beneficiorum prouenit etiam ex Con- 151
ſtitutione ſacri Concilij Tridentini ſeſſ. 24. de reformat.
cap.17. ibi, Ordo Eccleſiaſticus peruerteretur, quando vnus
plurium officia Clericorum occupat, cum ſequentibus pro-
hibitionibus, & præſertim inhibetur omnibus, † etiamſi 152
Cardinalatus honore fulgeant, quod vnum tantùm bene-
ficium conferatur, quando illud eſt ſufficiens ad congruam
vitæ ſubſtentationem &c.

Quare cùm id ſeuerè ſit inhibitum per dictum Concilium
Tridentinnm, ideòque multò magis dicendum venit ſim-
pliciter ei fuiſſe derogatum, cum Romani † Pontifices dif- 153
ficiliter eis derogant, & niſi ſpecialiter, de qua materia hic abrumpendo filium, ne longior ſim, ad longum diſſeram in ſequenti parte huius Annotationis.

Paulus Rubeus.

A R G V M E N T V M.

Reſidui Annotationis ad Deciſionem X C.

Beneficiorum pluralitas, cùm non ſolum prohibita ſit per ſacros Canones, nempè quod quis non poſſit retinere plura beneficia quorum vnum, vel duo ſunt ſufficientia pro congrua Beneficiati vitæ ſubſtentatione, verùm etiam id quoque ſeuerè inhibitum eſt per ſacrum Concilium Tridentinum ſeſſ.24. de reformat. cap.17. Vbi diſponitur, quod vnum tantùm beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur, etiamſi Cardinalatus honore fulgeat.

Ideòque latè ventilatur, an Papa expreſsè derogando, quod quis plura beneficia retinere poſſit, an ſit neceſſe, cum tali promiſſioni obſtet Dogma Concilij Generalis, ei in ſpecie veniat per Papam derogandum.

Romani Pontifices difficilius ſolent derogare Decretis Conciliorum Generalium, cùm multorum auctoritate, & conſenſu dicantur Decreta illa digeſta, & plura deducuntur circa derogationem, an expreſſa requiratur, nec ne. Et plura congeruntur circa illud iuris axioma, quod clauſula, ſeu diſpoſitio, quæ non poteſt verificari, niſi in vna ſpecie, ea habeatur pro expreſſa.

S V M M A R I V M.

154 *Beneficia plura retinens, etiam ſimplicia, quorum vnum eſt ſufficiens ad congruam vitæ ſubſtentationem peccat mortaliter.*

155 *Beneficijs, quis non debet eſſe ebrius, & alius eſurire.*

156 *ex Beneficiorum pluralitate minuitur cultus diuinus, non habens plura beneficia, non recitat tot horas Canonicas, quot ſunt beneficia.*

157 *ex Beneficiorum pluralitate oritur fomentum ambitionis, & ſollicitudinis temporalium, luxus incontinentiæ, concubinatuum, litium.*

158 *ex Beneficiorum pluralitate non parum ſcandalum oritur inter ipſos Clericos.*

Clerici eſſe deberent tamquam Lux. num.158.

159 *Papa prouidendo iam beneficiatum, non cenſetur eum, diſpenſare velle, vt plura retineat beneficia, quorum vnum, vel duo ſunt ei ſufficientia pro honeſto victu.*

160 *Papa conferendo ſimpliciter beneficium alicui; qui alia beneficia obtinet, idque in gratia fuit narratum, tunc cenſetur derogare, quoad acquiſitionem, non quoad retentionem.*

161 *Beneficiorum pluralitas ſeuerè inhibita eſt per diſpoſitionem Conciliarem, nempè per ſac. Concilium Tridentinum ſeſſ.24. de reform. cap.17.*

161 *Papa diſponens contra Conſtitutionem Conciliarem, an cenſeatur illi velle derogare per clauſulas generales, & num.162. & 164.*

Gon-

163 *Gonzal. ad regul.8. Cancell. gloſ.15. num.36. refutatur.*
165 *Papa nunquam cenſetur voluiſſe derogare decretis Conciliaribus, niſi expreſſè, & ex certa ſcientia deroget.*
166 *Derogatio contra Concilium, non valet etiam ex certa ſcientia, niſi Concilio expreſſè ſit derogatum.*
167 *Papa facilius derogat Decretalibus, quàm Concilijs generalibus.*
168 *Papa non ita de facili derogat Concilijs Generalibus, ſed præſumitur circumuentus.*
169 *Derogatio Concilij debet fieri expreſſè, puta non obſtante tali Conſtitutione in Concilio Generali emanata.*
170 *Reſcripta impetrata contra Decretales, valent cum clauſula non obſtante, ſecus ſi contra Concilia Generalia.*
171 *Et iſta eſt famigerata doctrina Archidiac. de qua DD. magnum feſtum faciunt, & à toto Mundo eſt ſecuta, & num.172.*
173 *Miratur tamen, quod DD. faciant tam magnum feſtum, cum Archidiac. nec id dicat, & quatenus diceret, ſuper illa concluſione, quæ adſcribitur Archidiac. adſunt textus rotundi.*
174 *Fundum dum habemus, non ſunt quærendi riuuli aquæ, ſuauius ex vino fonte bibuntur, n.174.*
175 *Concilijs Generalibus, quare non cenſeatur derogatum, niſi de eis fiat ſpecialis mentio.*
176 *Concilia ferè omnia generalia continent clauſulam derogatoriam ad contrarias diſpoſitiones.*
177 *Derogatio ſpecialis requiritur dum Conſtitutio habet clauſulam derogatoriam ad contrarias diſpoſitiones.*
178 *Auctoritates multorum, quod ſic dicitur maioris roboris.*
179 *Conſtitutionibus Conciliaribus, qua de cauſa difficilius per Papam derogetur.*
180 *Poteſtatis plenitudo, quam habet Papa ſuper iure, cum ipſe ſit Maximus, & Supremus, difficilius extenditur ad Canones Conciliares, quàm ad alias Conſtitutiones.*
181 *Papa, quod ſit maior Concilio, eſt opinio martirizata, coronata, canonizata, & ſacroſancta, quod nonnulli temerario auſu lacerent.*
182 *Papa conſtitutionibus Conciliorum Generalium propter plurimorum iudicium, & conſenſum in Concilio interuenientium, ideoque non ita de facili diſpenſat.*
183 *Papa ſolus diſpenſat conſtitutionibus conciliaribus, & omnis alia auctoritas inanis, ac nullius roboris eſt.*
184 *Epiſcopi contra conſtitutiones Conciliorum Generalium non diſpenſant, & num.185.*
186 *Epiſcopi an contra Decreta Conciliorum Generalium, quando poſſint diſpenſare.*
187 *Concilium Prouinciale non poteſt derogare Concilio Generali.*
188 *Legatus de Latere an poſſit diſpenſare contra ſanctiones Conciliorum Generalium.*
190 *Derogatio, quando eſt generalis tunc non eſt neceſſaria, ſpecialis, & num.191.*
191 *Text. in cap. ex parte de Cappel. Monach. quid importet.*
Clauſula derogatoria generalis eſt, non obſtantibus Conſtitutionibus quibuſcumque, & num.191.
192 *inter Conſtitutiones factas in Concilio Generali, & inter alias Conſtitutiones, quando non adſit differentia.*
193 *Text. in cap. nonnulli, de reſcript. qualiter veniat intelligendus.*
194 *Et expreſſè in eo cauetur, quod ſit ſpecialiter derogandum.*
195 *Cap. cum to de ætat. & qualit. qualiter procedat.*
196 *Conſtitutiones Conciliares, ſi habeant clauſulam derogatoriam ad poſtea concedenda, & tunc ſpecialis, & indiuidua mentio Concilij eſt facienda, & num.197. & 198.*
199 *Et ita ſtylus Curiæ videtur ſeruare, & num.200.201. & ſeq.*
204 *Conſtitutio Conciliaris, quando non habet clauſulam derogatoriam ad poſtea concedenda, & tunc non eſt neceſſaria derogatio ſpecialis, ſed ſufficit generalis, & num.205. & 206.*
207 *Text. in cap. ex parte de Capell. Monach. & alijs in quibus terminis loquantur.*
209 *Concilia Generalia, ſi habeant clauſulam derogatoriam ad poſtea concedenda, tunc ſpecialis derogatio ſit faciendum, generalis verò ſufficiat, quando non habet talem derogatoriam.*
210 *Iſta diſtinctio ignoratur quomodo poſſit ſubſtineri, cùm omnia Concilia habeant clauſulam derogatoriam ad diſpoſitiones contrarias.*
211 *Papa mens cenſetur numquam velle derogare conſtitutionibus Conciliaribus per clauſulas generales, ſed ſpecifica, & ſpecialis mentio eſt facienda, & num.212.*
213 *Rota perpetua conſtantia retinet, quod ſpecifica derogatio requiratur in derogatione Conciliorum Generalium.*
214 *Confirmatio Apoſtolica ex certa ſcientia facta, eſt nulla ſi ſit contra aliquod Concilium Generale, dum ei expreſſe non fuit derogatum.*
216 *Concilij Generalis derogatio requiritur, etiam ſi gratia facienda obſtaret tantum aliquod Concilium Generale.*
217 *Clauſula, vel diſpoſitio, quæ non poteſt verificari niſi in vno caſu, id habet vim ſpecifica expreſſionis, & num.244.*
218 *Teſtamentum vnicum, quando quis fecit, & voluit, vt non cenſeretur reuocatum, niſi ipſe aliquid in ſpecie dixerit.*
219 *Nihilominus valebit ſecundum teſtamentum ſtante clauſula generali, & quare, ſecus vero ſi plura adeſſent teſtamenta, num.222.*
220 *Clauſula generalis, quando non poteſt verificari, niſi in vno caſu, habetur pro ſpeciali, & num.222.*
223 *in Bartoli dictis, ſemper ſolet inhærere veritas.*
224 *Fratres, ſi tempore diuiſionis ſibi mutuò remittunt omne ius, quod habent, vel habere ſperant, ſi vnum tantùm ius habeant, illud cenſetur nominatum, & num.225.*
226 *Remiſſio, ſeu renunciatio generalis, ſi ad vnum tantùm caſum poteſt referri habetur pro ſpeciali.*
227 *per Diuiſionem bonorum communium, non cenſetur remiſſum fideicommiſſum, maximè conditionale, etiamſi diuidentes ipſi habuerint ſcientiam dicti fideicommiſſi, ampliá num.228. & 229.*
230 *Teſtator ligans omnia, quæ in domo, vel in Villa habet, tunc non cenſentur legata res venales.*
in Legato omnium bonorum, quæ Teſtator habet in domo, non veniunt ea, quæ ad tempus in domo ſunt, num.230.
231 *Venalia bona, quæ quis in domo habet, iuris intellectu non cenſentur domi eſſe, ſed de facto, & caſu quodam.*
232 *Tranſlatio cauſalis quid operetur in legatis.*
233 *Teſtator legans certam ſpeciem bonorum in certo loco exiſtentium ſi accidat, quod Teſtator cauſaliter ea bona alibi transferat, nihilominus debetur integrum legatum, & num.234.*
235 *Caſualitas non dirimit legati quantitatem etiam in caſu, quo alias diminueretur.*
236 *Caſualitas, cum ſit, quid accidentale, non poteſt operari aliquid, nec ad excluſionem, nec ad incluſionem.*
237 *Crot. non benè intellexit nec ritè, & rectè diſcuſſit, text. in l. generalis, §. vxori, ff. de vſufruct. legat. ſed tantùm corticem.*
238 *Teſtator legans omnia ſua bona domi exiſtentia, licèt non veniant venalia, tamen id non procederet, quando omnia bona eſſent venalia.*
239 *Legatum non eſt interpretandum, vt nihil contineat.*
240 *Quæ concluſio facilius intraret ſi ex aliqua coniectura mens Teſtatoris concurret.*
241 *Libros ſuos, ſi teſtator alicui leget, ſub hoc legato, non veniunt armaria, ſeu ſcrinia, vbi repoſiti manet.*

242 Quod limitatur, ſi ex coniecturis appareat de contraria mente Teſtatoris.

243 de Voluntate Teſtatoris, quando apparet, tunc ſub legato contenti, venit etiam continens, licèt non expreſſum.

245 Papa diſponens contra aliquod Concilium Generale, tunc an cenſeatur ei derogatum per clauſulam generalem, non obſtantibus &c. ſi obſtet tantum illud Concilium, & num.246. & 247.

248 Mentio ſpecifica, & indiuidua requiritur, quando ſumus in prærogatiua rei dignioris.

249 ſub Diſpoſitione generali non veniunt Epiſcopi, ratione ſublimis dignitatis Epiſcopalis.

250 Conſtitutio Conciliaris eſt omnibus præferenda, & num.251.

251 Forma data non poteſt adimpleri per æquipollens.

252 Forma, etiam in minimo neglecta, actus eſt ipſo iure nullus.

253 Quod procedit, etiamſi ageretur de pia cauſa.

255 Voluntatis defectus dicitur adeſſe in ſecunda diſpoſitione propter declarationem factam in prima diſpoſitione.

256 Reuocatio expreſſa requiritur quoad derogatoriam poſitam in Conſtitutione.

257 Expreſſio generalis, quando habeatur pro ſpeciali.

258 Expreſſio generalis, quod habeatur pro ſpeciali, quando talis expreſſio ad vnicum tantum caſum poteſt referri, id non procedit naturaliter, & num.259.

260 Scientia Papæ vbi requiritur, debet conſtare, quod ipſe talem certam ſcientiam habuerit.

261 ex Papæ ſcientia non benè arguitur ad derogationem.

262 Derogatio non dependet ex certa Principis ſcientia, ſed ex eius mera voluntate derogandi quia ita vult.

Papa derogando, videtur procedere de plenitudine poteſtatis, num.262.

263 Conſtitutio Conciliaris non reuocatur per ſecundum reſcriptum, niſi fiat ſpecifica mentio de illo.

264 Conſtitutiones codicillares in quo differant ab alijs conſtitutionibus.

265 Papa ſciens, quod in aliquo caſu eſt neceſſaria ſpecialis derogatio, tunc ſi in ſpecie non derogat, quid ex hoc arguatur.

267 Papa ſi voluiſſet derogare alicui Conſtitutioni in ſpecie certè ſciuiſſet derogare.

268 ex non Derogatione ſumitur argumentum, quod Princeps noluit derogare.

269 Principis voluntate ceſſante parum iuuant, clauſula, ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis.

270 Et hoc tantò magis, dum de præiudicio tertij ageretur.

271 Falſi fundamentum non ſtat in opinione.

272 Bart. in l. ſi quis, ff. de legat.2. communiter reprobatur, & ſi vera eſſet eius doctrina, quid inde reſultaret, num.273.

274 Teſtamenta quamtumuis quis decem faceret, tamen vnum ſemper diceretur, quia vltimum tantum valeret.

Teſtamentum vltimum, ſemper tollit præcedentia, & ſic remanet ſemper vnum, & num.274.

275 Teſtamenta plura, quando quis conficit, & apponit clauſulam, non obſtante alio teſtamento, non ad annullata teſtamenta refertur, ſed vltimum tantum teſtamentum refertur, & num.276.

277 Teſtamentum vnicum, quando quis confecit cum clauſula derogatoria ad alia teſtamenta, licèt in teſtamento poſtea confecto, apponat clauſulam non obſtante, &c.

278 Licet iſta clauſula, reſpectu vnici teſtamenti ſit ſpecialis, reſpectu tamen clauſulæ derogatoriæ, & generalis.

279 Clauſula derogatoria poſita in vltimo teſtamento, vt tollatur per aliud teſtamentum, quid requiratur, & num.280.

281 Derogatio generalis, poſita in gratia Papæ, dum tali gratiæ non obſtat, niſi aliquod Concilium Generale, licèt reſpectu tali vnici Concilij habeatur pro ſpeciali.

282 Tamen reſpectu clauſulæ derogatoriæ, habent omnia concilia, habetur d. clauſula, pro generali.

283 Clauſulæ derogatoriæ non ſatisfit per clauſulas generales.

284 Expreſſio generalis tunc habetur pro ſpeciali, quando tantum in vna ſpecie poteſt verificari, ſi tamen ea ſpecies ſit ſimplex non habens formam.

285 Secus verò ſi habeat formam, prout ſunt conſtitutiones conciliares, cum omnes habeant clauſulam derogatoriam.

286 Forma per æquipollens non poteſt adimpleri.

287 Concilio alicui generali, quando fuit per Papam derogatum, & poſtea dicatur, & alijs Concilijs, cenſetur tunc derogatum alijs Concilijs, quamuis egeant ſpeciali derogatione.

288 Conſtitutiones conciliares, quæ dicantur.

289 Abb. in cap.5. num.5. de ſpon. damnatur cum eius dictum fundetur in ratione reprobata num.290.

291 Concilia generalia à S. Petro vſque ad Concil. Tridentinum 94. fuerunt celebrata, & num.292.

294 Papa ſi reſcribat ad fauorem alicuius, vt plura poſſit retinere beneficia contra diſpoſitionem Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 21. an ei in ſpecie ſit derogandum.

295 Concil. Trident. de reform. ſeſſ.24. cap.17. quid diſponat, & num.296.

297 Concilio generali in ſpecie eſt derogandum.

298 Papa ſi diſponat contra Concilium Tridentinum, non videtur eſſe faciendam indiuiduam, & ſpecialem mentionem d. Concilij.

299 Concil. Trident. ſeſſ.25. cap. 21. declarat, omnia in eo ſtatuta de morum reformatione, & Eccleſiaſtica diſciplina, ita decreta fuiſſet, vt tamen remaneat ſalua auctoritas Sedis Apoſtolicæ, & num.301.

300 Papa derogans Concilio Tridentino, vtitur facultate ſibi tributa.

301 Papa derogans Concilio Tridentino, non requiritur eius ſpecialis, & indiuidua mentio, ſufficit generalis derogatio, & num.306.

302 Papa poteſt facere quaſcumque gratias abſque derogatione Concilij Tridentini, quidquid ſit in alijs Concilijs.

303 Papa ſi apponat penſionem ſuper Epiſcopatu, qui non accedat ad ſcuta mille, reſeruatio eſt valida, & videtur derogare Concilio Tridentino ſeſſ. 24. cap.73. de reform.

304 Intellige ſi appareat Papam habuiſſe notitiam valoris Epiſcopatus.

305 Deciſ.179. num.6. part.1. recent. in quibus terminis loquatur.

306 Matrimonia clandeſtina licèt prohibeantur per Concil. Trident. cap.1. ſeſſ.24. de reform.

307 Tamen ſi talis Clandeſtinitas fuit narrata Papæ, & diſpenſauit, non requiritur, quod in ſpecie derogetur tali Concilio, ſed ſufficit clauſula, Non obſtantibus, num.308. & 309.

310 Papa, ſi aliquem prouiderit de beneficio Parochiali, abſque facto concurſu, cum id ſit contra Concilium Trident. & in gratia non fuit facta mentio d. Concilij, an valeat.

311 Papa neceſſe non habet, quando diſponit contra Concilium Tridentinum, vt in ſpecie illi deroget, ſed ſufficit, quod contra d. Concilium diſponat.

312 Quod tamen intellige verum, quando de mente Papæ conſtet ipſo diſponere voluiſſe contra d. Concilium, aliàs non procedit iſta concluſio, & num.313.

314 Papæ mens, quod non fuerit, derogare contra Concil. Trident. ex quo arguatur.

315 Papæ mens, quod voluerit derogare Concilio Tridentino diſponenti, quod vnus plura beneficia non retineat, eſt fortius probanda.

316 Beneficia plura, quod quis retineat quando vnum, vel duo, ſunt ſufficientia pro vita ſubſtentatione Sedes Apoſtolica id perpetuè odio habuit.

Reſt-

Reſiduum Annotationis ad Deciſionem XC.

IN ſuperiori parte præſentis Annotationis iam abundè vi-
154 dimus, quod ſine † mortali culpa, retineri non poſſint
plura beneficia, etiam ſimplicia, quorum vnum, vel duo
ſunt ſufficientia ad congruam vitæ ſubſtentationem bene-
155 ficiati, Nam ex hoc ſequeretur inæqualitas, vnus † enim
ebrius eſt, & non ſatiatur pluralitate beneficiorum, & alius
156 eſurit. Item ex hac pluralitate beneficiorum † diminuitur
cultus diuinos, nam habens tria beneficia, non recitat ter
157 horas Canonicas, &c. Inſuper † id eſt fomentum ambitio-
nis, & ſollicitudinis temporalium, luxus incontinentiæ,
158 concubinatuum, litium, † vnde oriuntur ſcandala in ipſis
clericis, qui eſſe deberent tamquam lux, & ex alijs de cau-
ſis, quas iam, ſupra adduximus.

Nec habentes plura beneficia quorum vnum eſt ſuffi-
159 ciens, poſſunt excuſari, † ſomniando ex hoc habere diſpen-
ſationem à Papa, ex eo quia in vltima prouiſione beneficij
facta ab eo fuit narratum, omnia beneficia iam obtenta, &
160 nihilominus Papa † prouidit iam beneficiatum, quia id eſt
intelligendum, quoad prouiſionem beneficij, & non quoad
retentionem. Et ad hoc plures adduxi concluſiones ex qui-
bus probatur nullatenus in his terminis intrare talem diſpen-
ſationem, & prædictæ concluſiones multò fortiùs ſtringunt
161 in caſu noſtro, quia eſt diſpoſitio Conciliaris, † nempè Sa-
cri Concilij Tridentini *ſeſſ.24. cap.17. de reform.* vt quis plu-
ra beneficia etiam ſimplicia retinere non poſſit, quando
vnus ex eis, eſt competens pro eius congrua ſuſtentatione.
162 Vnde dum in prouiſione non legitur talis † derogatio per
clauſulas generales non cenſetur Papam illi derogare vo-
163 luiſſe, nam expreſſior † derogatio, requiritur, vt in puncto
ſenſit Gonzal. *ad regul.8. Cancell. gloſ.15. num.36.* Sed in
hoc ipſe fallitur cùm talis expreſſa derogatio non requiratur
164 quando † Papa diſponit contra Concilium Tridentinum
vt dicam infra à num.... ibique id declarabo. Prius tamen
latè præmittam, quod indubitata eſt illa concluſio, Papam
165 nunquam cenſeri, quod voluerit derogare decretis † con-
ciliaribus, niſi expreſsè ex certa ſcientia illis deroget, vt
probatur per textum *in cap. ex parte*, ibi, *de quo nulla men-
tio eſt, de capell. Monach. & in cap. eam te. de atat. & qua-
lit. & in cap. nonnulli*, ibi, *vel expreſſam de hac conſtitu-
tione fecerit mentionem, de reſcript.* Oldrad. *conſ.326. in
166 princ.* Vbi quod diſpenſatio contra † Concilium non valet
etiam ex certa ſcientia, niſi Concilio expreſsè ſit deroga-
167 tum ex certa ſcientia, quia faciliùs † Papa derogat decreta-
libus Papæ, quàm Concilij, Gemin. *conſ.36. Quod colla-
168 tio num.2.* ibi, *quod non præſumitur, &c.* vbi † quod Ro-
manus Pontifex non ita de facili derogat Conſtitutionibus
conciliaribus, ſed præſumitur circumuentus, *& num.5. verſ.
Præterea ſuppoſito*, ait oportere, fieri expreſſam mentio-
169 nem, † puta non obſtante tali conſtitutione in Concilio Ge-
nerali emanata, &c.

Hinc eſt, quod reſcripta impetrata contra Decretales
170 † valent cum clauſula, non obſtante, ſecus ſi fuerit impe-
trata contra Concilium, quia debent facere ſpecialem eius
mentionem, vt ſingulatiter dixit Archidiac. *in cap.1. de
conſtitut. in 6.* quale dictum tamquam notabile extollunt
Bald. *in l. humanum num.2. verſic. quod eſt bene notandum,
C. de legib. & Conſtitut.* Alex. *in conſ.122. num.9. ver. re-
ſcripta impetrata contra Concilium, &c. lib.4.* vbi etiam
171 extollitur ſententia † illa Archidiacon. licèt ibi per errorem
allegetur Innocent. &c. Roman. *conſ.436. num.11. in fin. verſ.
vt notanter dicit Archidiacon. &c.* idem Roman. *in l. ſi verò
§. de viro in 23. Fallon. verſ. tertiò probatur, ff. ſolut. matrim.*
172 vbi etiam feſtum facit † de prædicta opinione Archidiaconi.
Et vt paucis me expediam totus Mundus ſequitur hanc opi-
nionem Archidiaconi, teſte Felin. *in cap. nonnulli, ſub
num.3. verſ. non eſt de facili recedendum ab opinione Archi-
diacon. quem videtur ſequi totus Mundus, &c. de reſcript.*
infinitos alios eum ſequentes præter ſupradictos DD. re-
fert Garz. *de benefic. part.4. capit.5. num.25.* vbi etiam
adducit dictum illud Felin. *nempè totum Mundum vide-
tur ſequi in hoc Archidiacon. &c.* addeque Ludouic. Go-
meſ. *in repetition. cap. licèt, num.180. verſic. poſt Ar-
chidiac. hic, quem ſequitur totus Mundus, &c. ext. de con-
ſtitut. in 6.*

Mirari tamen non deſino, cur tantùm prædictæ ſenten-
173 tiæ, Archidiacon. adhæreatur, & feſtum † fiat inter DD.

cùm nec ipſe Archidia. hoc clarè dicat, vt legentibus pa-
tet, ſed dato, quod expreſsè id afferat, non ne? adiunt ro-
tundi textus, & quidem tres ſupra allegati num... & dum
habemus fontem † ad quid, quærere riuulos, nam 174

Suauiùs ex ipſo fonte bibuntur aqua.

Sed alibi relicta hac expoſtulatione, ad nos, tantòque li-
bentius, quia licèt etiam Iaſ. *in l. fin. in fine C. ſi contra ius,
vel vtilit. publ.* ſupradictam DD. inaduertentiam notet, ta-
men ſaluari poſſunt ex infra dicendis.

Quæramus modò rationem ſupradictorum textuum
† diſponentium Concilijs generalibus non cenſeri deroga- 175
tum per Papam, niſi de eis fiat ſpecialis mentio, ea enim
ni fallor eſt, quia omnia Concilia † generalia continent ta- 176
citè clauſulam derogatoriam ad contrarias diſpoſitiones,
vt dicam infra, & ſic † opus eſt ſpeciali derogatione, vt ſa- 177
tis notum eſt, accedit etiam alia concluſio, nempè, quod
ſit multorum auctoritate dicitur † maioris roboris, *cap.* 178
prudentiam in princip. de offic. delegat. hac etiam de cauſa
difficiliùs † per Papam diſpenſatur contra conſtitutiones 179
Conciliorum, *cap. translationem, in fin. ext. de renunciat.*
Vnde plenitudo poteſtatis, quam Papa habet ſuper iure,
cùm ipſe ſit Monarcha, & Imperator † ſupremus. Lon- 180
gè difficiliùs extenditur ad Canones Conciliorum, quàm
ad alias quaſcumque conſtitutiones, vt patet *ex dicto ca-
pit. translationem*. Ex hoc enim in nihilo derogatur, ve-
ritati illi hodie † canonizatæ coronatæ, & ſacroſanctæ, 181
quidquid nonnulli temerario latrent auſu ſcilicet Papam
maiorem eſſe Concilio, vt iam deduxi in annotat. *ad de-
ciſ.2. part.3. recent. in 2. part. annotat. à num.4.* Solùm enim
dicitur, quia dictæ conſtitutiones propter plurimorum iu-
dicium, & conſenſum in Concilio interuenientium fue-
rint ventilatæ, † & firmatæ, ideò non ita de facili deroga- 182
tur eis, *canon. ſi, & plures diſtinct.20. capit. per hoc, §. ve-
rum de hæretic. lib.6. capit. nouimus de verb. ſignif. can. in ca-
nonicis diſtinct.19. l.1. ff. de offic. Prætor.*

Præterea ſolus Romanus † Pontifex conſtitutionibus 183
conciliaribus derogat, & alia omnis auctoritas ad hoc nul-
lius roboris eſt, ideòque Epiſcopi contra tales conſtitutio-
nes † non poſſunt diſpenſare, *gloſſ. in capit. dilectus in verb.* 184
ætate, & ibi Abb. *verſic. non tamen de elect.* cum alijs alle-
gatis per Felin. *in dicto capit. nonnulli, num.2. verſic. ratio
huius dicti, &c. de reſcript.* & circa hunc articulum an
Epiſcopi contra Concilia † diſpenſent, vide Rebuff. *in* 185
tractat. Nominat. quæſt.5. num.30. Gutierez. *de Iurament.
confirmat. part.1. cap.51. num.24. & de Canon. lib.1. cap.5.
num.10.* P. Henriquez. *in Summ. lib.13. capitul.57. §.1.*
Gratian. *diſceptation. forenſ. cap.397. num.53.* Valer. Re-
ginald. *in prax. forenſ. pœnitent. lib.31. cap.27. num.202.
in princip.* Verumtamen eſt Epiſcopum poſſe diſpenſare
ſuper † Concilium ex magna cauſa neceſſitatis, vel vtili-
tatis, quando Concilium permittit, vel diſpenſare,
vel loquitur imperſonaliter, nec vetando, nec permit-
tendo, nec imponendo aliquam pœnam, reſoluunt Ti-
raquell. *de pœn. temperand. in præfat. num.31.* Spin. *in
ſpecul. teſtament. gloſſ.15. in principal. à num.8.* Sanchez.
de matrimon. lib.2. diſputat.40. num.2. Cened. *quæſt. ca-
non. lib.1. quæſt.30. à num.5.* Barboſ. *de officio, & pote-
ſtat. Epiſcop. part.2. allegat.33. num.25. & 26.* Rota
*deciſ.262. aliàs 5. de Iurepatronat. verſic. intelligerem
ſine magna cauſa, &c. in non.* Quod † enim Concilium 187
Prouinciale non poſſit derogare Concilijs generalibus, di-
xit Rota coram Cardin. Mantic. *deciſ.56. num.4.* An au-
tem Legatus de Latere † poſſit diſpenſare contra conſtitu- 188
tiones Conciliares videatur, Gambar. *de officio Legat. à
later. lib.5. rubr. an Legatus poſſit plura benefic. confer.
à num.184.* Pariſ. *de confident. part.1. quæſt.7. ſub
num.99.*

Sed proprius perſiſtendo in terminis noſtris, ſine pugna
tranſit, Papam non præſumi velle Concilijs † generalibus 189
derogare, niſi ſpecialem de eis mentionem faciat, quæ opi-
nio retinenda eſt, quantumuis à nonnullis laceretur, in
caſu tamen, quo in gratia † Papali adeſſet derogatio gene- 190
ralis, & ſic non ſit neceſſaria derogatio ſpecialis, mouen-
tur enim auctoritate text. *in d. cap. ex parte penult. de Cap-
pell. Monac.* ita dicentis, *cum autem hac obuiet Lateranenſi
Concilio, de quo nulla mentio eſt in litteris antedictis, fra-
ternitati tuæ breuiter reſpondemus, quod huiuſmodi litteras
ab Apoſtolica Sede non credimus emanatas, quod ſi per*

Digitized by Google

occupationem forſitam emanauerint nolumus per hoc derogari Concilio ſupradicto, &c.

Reſcriptum enim hoc nullam facit mentionem reſcripti
contrarij, nec in genere, nec in ſpecie præſati Concilij, nam
191 † ſi feciſſet aliquam mentionem, & ſic in genere per clauſu-
lam derogatoriam, ſcilicet dicendo, *Non obſtantibus Con-
ſtitutionibus quibuſcumque* valuiſſet reſcriptum, nec contra-
192 rium diſponit dictus textus ſi littera ipſius † inſpiciatur, & vt
inquit Innocent. *in d. cap. ex parte*, nihil intereſt inter Conſti-
tutiones factas in Concilio, & alias conſtitutiones, vt de eis
magis debeat fieri mentio.

Maior difficultas ſtat ſuper reſponſione *text. in d. cap.*
193 † *nonnulli*, ibi, *vel expreſſam de hac conſtitutione fecerit
mentionem, &c. de reſcript.* facili tamen negotio ad hoc re-
ſpondetur, ideò id procedere, non quia eſt lex Concilij,
194 ſed quia ſpecialiter fuit cautum, vt † in caſu illo eſſet ne-
ceſſaria derogatio ſpecialis, vt innuit littera d. textus.
Nec diſſimili modo poteſt reſponderi ad *textum in cap.*
195 † *cum te de ætat. & qualitat.* & latiùs id tractat Innocent.
in d. cap. ex parte de capell. Monach. & adde Petr. Coned.
in Collect. ad Decretales collect. 123. *verſ. ego tamen adhæreo
illi ſententiæ, &c.* Franciſc. Sarmient. *ſelect. interpretat.
lib. 3. cap. 14. à num. 3.*

Alij verò Doctores ſic diſtingũnt, aut cõſtitutio conciliaris
196 habet clauſulam derogatoriam ad † poſtea concedenda, vel
decretum irritans vel formam ad futura concedenda, &
iſto caſu non ſolùm non ſufficit derogatio generalis, non
197 obſtante aliqua conſtitutione, ſed nec ſufficit ſpeciali, † pu-
ta dicendo, non obſtante aliqua conſtitutione conciliari,
ſed requiritur indiuidua mentio, *vt in d. cap. nonnulli de re-
ſcript.* quia debet dici non obſtante tali Conſtitutione in
198 Concilio generali † edita, ne quis poſſit trahi vltra duas di-
ctas. Et in hoc non eſt differentia inter Conſtitutiones con-
ciliares, & Pontificias.

Et ita ſeruare videtur ſtylus Curiæ, cùm in litteris appo-
199 nit clauſulam non obſtantibus Conſtitutionibus † de vna,
vel duabus dictis, dummodo non vltra tres in Concilio ge-
nerali *d. cap. nonnulli de reſcript. & per Beneficium cap. ſta-
tutum, eodem titul. editis*. Vnde conſuetudo oſtendit,
200 quod ita ſit neceſſaria indiuidualis mentio de conſtitutione
Bonifacij, ſicuti de conſtitutione Concilij generalis. Idem-
201 que † ſeruatur de Conſtitutione Concilij generalis Viennen.
in Clement. 1. de regular. & de extrauag. Martini Quinti,
idem diſponentis, quia indiuidualiter vtrique derogatur ha-
bet enim *d. Clem.* decretum irritans, quod ſapit clauſulam
202 † derogatoriam ad poſtea concedenda, *cap. ſi eo tempore de
elect. in 6. cum ſimilibus*. Et in iſtis eſt intelligendum Inno-
cent. *in capit. ex parte de capell. Monach.* à ſupra relatum,
nempè non adeſſe differentiam inter ius commune, & Con-
203 ſtitutionem † Conciliarem, quo ad faciendam men-
tionem.

Aut verò Conſtitutio conciliaris non habet aliquam clau-
204 ſulam derogatoriam ad † poſtea concedenda, & nec tunc
ſat eſt, vt illi cenſeatur derogatorum, clauſula aliqua gene-
ralis derogatoria, veluti. *Non obſtantibus conſtitutionibus,
& ordinationibus Apoſtolicis in contrarium &c.* vel non ob-
ſtante aliqua lege in contrarium faciente, &c. ſed debet fieri
205 ſpecialis mentio de † Concilio generali, ita quod dicatur
non obſtante aliqua lege, vel conſtitutione in Concilio ge-
nerali edita in contrarium diſponente.

Quamobrem non requiritur in hoc caſu, vt indiuiduali-
206 ter, † & nominatim fiat mentio de continentia, vel Cano-
ne Concilij, ſicuti in præcedenti caſu, vbi dicitur de vna,
vel duabus dictis, ſed ſufficit ſpecialis, ſcilicet *non obſtante
aliqua conſtitutione conciliari in contrarium edita*, & in his
207 terminis loquuntur tres illi † celebres textus in materia
ſpecialis derogationis Conciliorum, videlicet *in cap. ex parte
de Capell. Monach. & cap. fin. eod. tit. & cap. cum te de ætat.
208 & qualit.* & ita quoque † eſt intelligendum famigeratum
illud dictum à toto Mundo ſecutum Archidiac. *in cap. 1. de
conſtitut. in 6.* ſupra relatum, & ſic videtur velle Io. And.
in cap. 1. de exceſſ. prælat. in 6. & latiùs proſequitur Card. Ia-
209 cobat. *de Concil. lib. 5. art. 19. num. 14.* Qualis † diſtinctio
neſcio, quantum ſubſiſtat, eo quia omnia Concilia conti-
nent clauſulam derogatoriam ad diſpoſitiones contrarias,
210 vt pluribus † relatis aſſerit Ludouic. Gomes *in repetit. cap.
cum licèt, num. 179. verſ. quia omnis conſtitutio Conciliaris
dicitur continere tacitam clauſulam derogatoriam, &c. extra
de conſtitut. in 6.* & præſertim id ſæpiùs conſiderauit Rota,
vt coram bon. mem. Robuſter. *deciſ. 122. num. 4. verſ. pro-
hibitio Conciliaris ex ſe habet hanc vim ad clauſulam deroga-
toriam, ad contrarias futuras diſpoſitiones, &c. part. 1. di-
uerſ.* & coram bon. mem. Coccino *deciſ. 279. num. 6. verſ.
conſtitutio Conciliaris cenſetur habere clauſulam derogato-
riam, &c.* cum alijs allegatis coram eodem *deciſ. 614. n. 5.
verſic. cenſetur habere clauſulas derogatorias ad ſequentes
diſpoſitiones, &c. part. 4. recent. tom. 3.*

Vnde nos relictis diſtinctionibus; tantùm ad inſtitutum
noſtrum facit, vt dixi ſupra, † mentem Romanorum 211
Pontificum eſſe numquam derogandi Conſtitutionibus
Concillaribus, per clauſulas continentes derogationes
quaſcumque Conſtitutionum Apoſtolicarum, etiam
cum d. effrenato verbo, *Quibuſcumque* niſi † ſpecifica, 212
& expreſſa mentio Conciliorum obſtantium facta ſit, &
ſic generalis, vel generaliſſima facta derogatio ad hoc non
releuet, ex iuribus, & DD. ſupra allegatis. Hancque
opinionem tamquam æquiſſimam, & piæ menti Summo-
rum Pontificum ſatis conformem, nempè tua † conſtantia 213
continuò retinuit Rotæ Tribunal, vt apparet ex infinitis de-
ciſionibus, & præſertim iam olim penes Mohed. *deciſ. 7.
num. 2. de locat.* vbi quod confirmatio Apoſtolica † ex cer- 214
ta ſcientia facta eſt nulla, ſi ſit contra aliquod Concilium
generale dum ei non eſt expreſsè derogatum, prout eſt ne-
ceſſarium, &c. & apud Caputaqu. *deciſ. 268. num. 3. verſ.
ſpecialis derogatio requiritur, cum conciliaris ſit conſtitu-
tio, &c. part. 1.* Nec ſat erit narrare Conciliarem diſpoſi-
tionem, ſed etiam derogatio eſt neceſſaria, Rota coram
Cæſare de Graſſ. *deciſ. 3. num. 12. verſ. in Concilij Conſtitu-
tione requiritur derogatio ſpecialis, quamuis eius ſeries, &
diſpoſitio fuerit narrata, &c. de reſcript.* & coram bon.
mem. Robuſter. *deciſ. 123. num. 4. verſ. debet expreſſe de-
rogari, quia eſt Concilium &c. part. 1. diuerſ.* & coram bon.
mem. Otano *in cauſa Oriolen. Decimarum* 21. *May* 1586.
§. 1. *verſ. cum conſtitutio ſit Conciliaris requirit* ſpecificam
derogationem &c. & coram bon. mem. Card. Lancellott.
ſen. *in Valentina Decimarum* 28. *Nouembis* 1603. im-
preſſa eſt apud Marcheſ. *de Commiſſion. pars. fol. 639. num.*
3. ibi, *cum contineat diſpoſitionem Conciliarem non tolli-
tur, niſi ei fuerit expreſsè derogatum, &c.* & coram
bon. mem. Penia *in alia Valentina Decimarum de Ayora*
9. *Decembris* 1602. *eſt inter eius impreſſ. deciſ. 997. num. 5.*
ibi, *non ſuffragatur facultas, vel confirmatio Apoſtoli-
ca quia non fuit derogatum Concilio generali, &c.* ibi-
que aliæ deciſiones congeruntur, *& adde deciſionem in
cauſa Cæſaraguſtana Decimarum* 29. *Ianuarij* 1610. *&*
17. *Iunij* 1611. coram ſanct. memor. Innocentio X. ibi,
*non ſufficiunt clauſulæ generales, nec aliæ clauſulæ apponi
ſolitæ, &c.* idemque fuit reſolutum coram bon. mem.
Coccino *deciſ. 279. num. 6. verſ. continet conſtitutionem
Conciliarem, quæ requirit ſpecificam derogationem, &c.* &
coram bon. mem. Cardin. Caualer. *deciſ.* 101. *num.* 2.
ibi cum ſit diſpoſitio conciliaris requirebat ſpecialem de-
rogationem, &c. *& deciſ.* 229. *num. 4.* ibi, *eſt conſtitu-
tio Conciliaris, ideo egebat ſpeciali derogatione, quæ non ſo-
let concedi, niſi cum magna difficultate, &c.* & coram
bon. memor. Buratt. *deciſ. 452. num. 5.* ibi, *cum ſaltem
opus fuiſſet ſpeciali derogatione Conciliaris diſpoſitionis,
&c. & deciſ. 463. num. 4.* ibi, *neceſſariam fuiſſe derogatio-
nem conſtitutionis Conciliaris, &c.* & coram bon. memor.
Pirouano *deciſ. 241. num. 2. verſ. tanquam conciliare requi-
rit indiuiduam derogationem, &c. part. 1. recent.* & coram
bon. memor. Card. Marquemont. *deciſ. 229. num. 2.* ibi,
*quæ derogatio Concilij, niſi in ſpecie facta ſit non cenſetur
conceſſa, &c. part. 2. recent.* & coram bon. mem. Cocci-
no *deciſ. 648. num. 7.* ibi, *non fuit derogatum Concilijs
generalibus, &c. part. 4. recent. tom. 3.* & coram eodem
deciſ. 614. num. 5. ibi, *requirebatur expreſſa derogatio Con-
cilij generalis, &c. eadem part. 4. tom. 3. & deciſ.* 350.
num. 29. ibi, *conſtitutio Conciliaris, ſeu facta à Papa in
Concilio generali requirit ſpecialem derogationem, ita vt non
ſufficiat derogatio per clauſulam non obſtantibus, &c. part.
5. recent.* & coram eodem Coccino *deciſ. 103. num. 4.* ibi,
*derogatio ſpecialis erat neceſſaria, cum contineat conciliarem
conſtitutionem, &c. part. 7. recent.* & coram bon. mem. Buc-
cabella *in Hiſpalen. Decimarum 3. May 1635. eſt deciſio 42.
num. 6.* ibi, *vt conciliare requirit ſpecificam derogationem,
&c. eadem part. 7. recent.*

Sed ne ad nauſeam veniam circa vlteriorem congluti-
nationem † deciſionum Rotalium, tandem dic ita recen- 215
tius fuiſſe deciſum coram Eminentiſſ. D. Card. Corrado

in

Digitized by Google

in cauſa Hiſpalen. Decimarum 27. *Iunij* 1644. §. *In propoſito
autem*, ibi, *nec legitur expreſſa derogatio, vt neceſſarium fuiſ-
ſet, cum emanauerit in Concilio generali, &c.* atque deinde
coram Reuerendiſſ. Cerro Decano *in cauſa Vercellen. De-
cimarum* 15. *Ianuarij* 1646. §. *Nec obſtare viſa fuit*, vbi, *con-
tinet derogationem Concilij generalis*, quod ſpecificam, &
expreſſam derogationem *requirit*, & antea fuit dictum
coram eodem in eadem cauſa 13. *Nouembris* 1645. §. *Non
obſtat*, ibi, *clara*, *& explicita requiritur derogatio, &c.*

In tantum enim receptum eſt, vt clara, & explicita re-
quiratur derogatio, quoad validitatem gratiæ emanatæ
216 contra diſpoſitionem alicuius Concilij generalis, † vt ſi gra-
tiæ obtentæ non obſtaret, niſi aliqua diſpoſitio Conciliaris,
& derogatum fuiſſet omnibus in contrarium facientibus,
nec tunc (ex cauſis infra dicendis,) eſt facienda relatio in
ſpecie ad tale Concilium, quantumuis ad aliud in contra-
rium nequeat fieri. Nec me latet, quod generalis clauſula,
217 vel diſpoſitio, quæ non † poteſt verificari, niſi in vna ſpe-
cie, habet vim ſpecificæ expreſſionis, *l. fundus, ff. de fund.
inſtruct. l. pediculis, §. cum quæreretur, ff. de aur. & arg. leg. l. ſi
domino*, & ibi Bart. *& alij, ff. de leg.* 1. *l. patr. §.* 1. *ff. de leg.* 3.
& l. ſi tibi, §. 1. *& l. ſi hæres, §. ſi optio, ff. de opt. legat. l.
fundus qui locatus in fin. ff. de fund. inſtruct. §. nominatim In-
ſtitut. de hæred. liber. cap. ex parte el* 1. *& ibi gloſ. vltim.* Pan.
& Felin. *de offic. delegat.*

Pro qua ſententia eſt optima deciſio Bartol. quaſi in ter-
minis *in l. ſi quis in princip. in* 2. *col. ff. de legat.* 3. vbi dicit
218 Bart. ſi † quis fecerit primum, & vnicum teſtamentum, &
appoſuerit clauſulam derogatoriam, videlicet, quod nole-
bat valere aliud teſtamentum, niſi eſſet facta mentio de
219 † certa ſolemnitate poſita in primo, nempè de hoc verbo
(AVE MARIA) quod nihilominus valebit ſecundum te-
220 ſtamentum reuocans primum cum clauſula † generali, non
obſtante quocumque alio teſtamento, &c. quia tunc iſta
generalis expreſſio, ſeu clauſula, ſufficiens eſt, adhoc vt per
221 ſecundum teſtamentum dicatur reuocatum † primum,
cum ea clauſula generalis habeat vim ſpecialis expreſſionis,
eo quia non poteſt verificari, niſi in teſtamento, & hoc
quantumuis nulla ſit facta mentio clauſularum, derogato-
222 riarum in eo contentarum, ſecus verò ſi † plura teſtamenta
præceſſiſſent, & prædictam opinionem Bart. quam etiam
tenuit *in l.* 2. *per illum textum, ff. de libert. & poſthum.* defen-
dunt Alex. *in conſ.* 134. *n.* 4. *lib.* 1. Benedict. Capra *conſ.* 30.
Punctus fuit col. 3. Andr. Sicul. *in cap. eam eſſes verſ. dicit
etiam*, ibi, *&c. de teſtament.* Socin. *in conſ.* 2. *in cauſa te-
ſtamentarian.* 14. *lib.* 3. vbi etiam ſubdit, quod in dictis Bart.
223 † ſemper ſolet inhærere veritas prædictamque Bartol. opi-
nionem tamquam ſingularem pariter extollit Iaſ. *conſ.* 56.
circa primum n. 19. *lib.* 1.

Facit etiam, quod tradit idem Bartol. *in l. qui Romæ, §. duo
fratres in* 6. *quæſt. in fin. ff. de verb. obligat.* nempè ſi fratres
224 tempore diuiſionis ſibi mutuò remittant omne ius, † quod
habent, vel habere ſperant in rebus alteri relictis, ſi non
aderat alia cauſa ſperandi, niſi ſolum ius fideicommiſſi per
225 † talia verba videtur nominatim, & ſpecialiter remiſſum
illud ius *per textum in l.* 2. *ff. de liber. & poſthum.* & idem in
ſimilibus caſibus reſponderunt Caſtrenſ. *in conſ.* 193. *ſuper
iſto puncto ad fin. lib.* 2. Philipp. Dec. *in conſ.* 386. *Ex hoc ca-
pite col. vltim.* Socin. *conſ.* 150. *Nos introducere, col.* 6.
verſ. pondero etiam ſecundo, lib. 1. Alex. *conſ.* 102. *num.* 6.
Ruin. *conſ.* 84. *num.* 7. *& conſ.* 144. *n.* 5. *& conſ.* 152. *n.* 9.
lib. 2. Bald. *deciſ.* 440. *Factum proponitur eſſe tale col.* 2. *verſ.
item ſunt hic verba lib.* 3. Menoch. *conſ.* 87. *n.* 20. *verſ. vbi
diuiſionis verba alium effectum, quam remiſſionis fideicom-
miſſi, &c.*

226 Ex quibus percipi poteſt, renunciationem, ſeu † remiſ-
ſionem generalem haberi pro expreſſa, ac ſpecifica, ſi de
vno tantùm poſſit intelligi. Et tamen vt veriſſimum eſt per
227 diuiſionem bonorum communium † non cenſetur remiſ-
ſum fideicommiſſum maximè conditionale, etiamſi diui-
dentes ipſi habuerint ſcientiam fideicommiſſi, *l. cum pater,
§. hæreditatem, ff. de legat.* 2. imò ſi adiecta etiam eſſet clau-
228 ſula † de non contraueniendo, nec aliquid ad prædictum
effectum iuuaret, quemadmodum probare videtur *textus in
d. l. qui Romæ, §. duo fratres*, iuxta commune ſenſum, quem
Bart. *ibi quæſt.* 1. probauit *ff. de verb. obligat.* quæ opinio pro-
229 cedere videtur, † etiamſi promiſſum ſit perpetuo non con-
trauenire, & etiam adeſſet iuramentum, Bart. Caſtr. *&
alij in l. tres fratres, ff. de pact.* Alexander *conſ.* 104. *lib.* 4.
& conſ. 208. *lib.* 6.

Nec longè diſtat ad corroborationem ſupradictorum, illa
nota Iuris concluſio, nempè, ſi teſtator † leget Titio omnes 230
res, quas domi, vel in Villa habet, non cenſentur legatæ res
venales, quas ipſe teſtator domi, vel in Villa venales habe-
bat *textus eſt apertus in l. generalis, §. vxori*, ibi, *quæ mercis
cauſa comparata ſunt non veniunt, &c. ff. de vſufruct. legat.*
& ad idem *eſt textus in l. ex facto proponebatur, §. rerum Ita-
licarum, ff. de hæred. inſtituend.* & ibi Bart. cum alijs iuribus
adductis copioſè, *per gloſ. in d. §. vxori in verb. mercis cauſ.*
vbi ait in prædicto legato non venire venalia, nec quæ ad
tempus in domo, vel illa ſunt.

Ratio verò, quare venalia non veniunt in legato de rebus
in domo aliqua exiſtentibus, eſt quoniam † iuris intellectu 231
non cenſetur ea domi eſſe, ſed de facto, & caſu quodam,
vt apparet ex d. §. vxori. Et ſicuti caſualis tranſlatio, ſeu
tranſportatio non operatur, quominus † ea in legato conti- 232
neantur, quæ alias teſtator in certo loco exiſtentia alicui le-
gauit *iuxta l. quæſitum* 78. *§. vltimo, & l. ſi ita legatum* 86.
ff. de legat. 3. vbi Bart. *& communiter Legiſtæ*, Gozad. *conſ.*
82. Corn. *conſ.* 244. *n.* 18. *lib.* 2. Soccin. *conſ.* 35. *num.* 5.
lib. 1. & ita in pulchro caſu, de Teſtatore, qui cuidam le-
gauit † certam ſpeciem bonorum in certo loco exiſtentium; 233
Si modò contingat, quod Teſtator caſualiter alibi ſe confe-
rat, & magnam partem dd. bonorum ſecum ferat, & ibi
moriatur, nihilominus, cùm † dicta tranſlatio ſit cauſalis, 234
debetur legatario integrum legatum bonorum quamtumuis
alibi exiſtentium, reſpondit Rota *in cauſa Romana legati
Medaliarum* 28. *Aprilis* 1589. *coram bon. mem. Franciſco
Ponia, eſt inter eius à me impreſſas deciſ.* 19.

Sicuti ergo † cauſalitas non dirimit legati quantitatem, 235
etiam in caſu, quo alias diminueretur, ita propter eamdem
rationem d. cauſalitas, cùm ſit † quid accidentale, non po- 236
teſt operare aliquid, quoad legati relicti incluſionem, quan-
tumuis aliàs includeretur ſi prædicta cauſalitas non adeſſet,
vide Hieronym. Cagnol. *in l. Paulus* 1. *n.* 27. *&* 39. *verſ. non
includuntur venalia, quia iuris intellectu non cenſentur domi eſ-
ſe, ſed de facto, &c. ff. de regul. iur.* Alium intellectum, &
cauſam deciſionis *d. textus in §. vxori*, ponit Couar. *var.
quæſt. lib.* 2. *quæſt.* 5. *ſub num.* 3. vbi etiam refutat † intelle- 237
ctum Croti, quia textum illum ritè, & diligenter non per-
pendit, ſed tantum ad corticem, id negligenter.

Sed quantumuis prædicta diſpoſitio *d. textus in §. vxori*,
multis modis limitetur, ea tamen ad propoſitum noſtrum
facit limitatio, ſcilicet, vt tunc ceſſet, quando in Villa,
† vel Domi, teſtator nihil aliud habet præter bona venalia, 238
quia tunc illa in legato veniunt, ne vana ſit teſtantis volun-
tas † poſtrema, ac perinde eſt, ac ſi ſpecialiter dictæ res ve- 239
nales eſſent legatæ, *arg. l. fundus, qui legatus, ff. de fund.
inſtr. & l. pediculis, §. item, ff. de aur. & argent. legat.* &
ita poſt Ferdinand. Loaz. *in repetit. l. filius familias, §. diu
n.* 143. *ff. de legat. prim.* ſenſit Tiraquell. *ad l. Connub. gloſ.* 7.
n. 136. *& addo gloſ.* Dec. Bald. Iaſ. Cagnol. Gomeſ. Caſtr.
& alios relatos per Couar. *var. lib.* 2. *d. cap.* 5. *ſub n.* 3. *verſ.
primò ſiquidem.*

Quæ limitatio fortiùs intraret, ſi ex aliqua coniectura
poſſet expiſcari ad hoc † non eſſe alienam mentem teſtato- 240
ris, vt eſt textus ſingularis *in d. l. pediculis, §. item cum quæ-
reretur, ff. de aur. & arg. leg.* & facit deciſio *in cauſa Roma-
na Legati* 14. *Martij* 1644. *coram R. P. D. Carillo*, vbi dici-
tur licet regulariter legatis libris non veniant Bibliothecæ,
† neque armaria, ſeu ſcrinia, neque cætera in quibus libri 241
conduntur, vt decidit *textus in l. librorum appellatione*, 52.
§. libris autem, ff. de legat. 3. Tamen ſecus eſt dicendum,
ſi ex coniecturis appareat † de contraria mente Teſtatoris, 242
vt ex ſententia Neruæ diſponitur *in d. l. librorum appellatio-
ne, §. chartis legatis, verſ. ſi bibliothecam*, ibi, *intereſſe id
quod teſtator ſenſerit*, & explicat Bart. quem ſequitur Ca-
ſtren. *in l. cum pater filias, §. menſa, n.* 3. *cum ſeq. ff. de le-
gat.* 2. concurrente enim voluntate teſtatoris ſub legato con-
tenti † venit etiam continens, licet non expreſſum, *l. ſi fun- 243
dum ſub conditione, §. qui fundum, ff. de legat.* 1. Simon. de
Præt. *de interpretat. vltim. volunt. lib.* 4. *dub.* 7. *n.* 12. *&* 13.
Sed quia materia iſta non facit ad propoſitum noſtrum,
ideò recta via (relictis multis alijs ſimilibus, quæ facerent
ad effectum probandi, † quod generalis diſpoſitio, vel clau- 244
ſula generalis habetur pro ſpeciali, quando poteſt ſolum ve-
rificari in vno, & hoc breuitatis ſtudio,) redeo ad terminos
noſtros, de quibus ſupra.

Ex ſupradictis igitur videtur pariter concludendum in
caſu noſtro, vt dum Papa reſcribit contra diſpoſitionem

† ali-

Digitized by Google

245 † alicuius Concilij generalis, per clauſulam generalem,
non obſtantibus in contrarium facientibus, &c. non cenſeatur
voluiſſe derogare Concilio in contrarium facienti, *cum ex*
iuribus ſupra adductis ſit neceſſaria expreſſa derogatio, ta-
246 men dum obſtaret † tantummodo diſpoſitio conciliaris, in-
traret regula iam præfata, vt diſpoſitio, vel clauſula gene-
ralis habetur, ac ſi eſſet indiuidua, & ſpecialis, quando in
247 vno † tantum poteſt verificari, ergo & tunc non videtur
neceſſaria talis ſpecialis derogatio.

Tamen, quidquid ſit de ſupradicta concluſione, eiuſque
requiſitis, illud certum eſt in caſu noſtro non intrare, quia
248 vbi conſideratur † prærogatiua rei dignioris, non ſufficit
generalis mentio, ſed ſpecifica, & nominatim requiritur, *tex.*
eſt in cap. inquiſitores, de heretic. in 6. gloſ. in cap. 2. in verb.
expreſſim, de præben. pariter in 6. & gloſ. in clem. 1. in verb.
nominatim, de Vit. & honeſt. Cleric. cum ſimil. & per Felin.
in c. translate, col. 1. de conſtitut. & in cap. ad aures, poſt
princip. de reſcript.

Hinc videmus ſub generali diſpoſitione non venire
249 † Epiſcopos, ratione ſublimis dignitatis Epiſcopalis, & ideò
ſpeciali nota digni iudicantur, & indiuidua mentio de eis
facienda eſt, prout animaduertit Rota *in cauſa Vicen. Au-*
gumenti 16. Decembris 1588. coram bon. mem. Penia eſt inter
eius à me impreſſ. deciſ. 2. n. 5. verſ. ratione dignitatis fuit no-
minatus, &c. ac deinde in cauſa Varmien. Fructuum 28. No-
uembr. 1613. coram bon. mem. Pirouano.

At in caſu noſtro conſideratur prærogatiua dignior
250 † Conſtitutionis Conciliaris, *vt notant Canoniſtæ in c. 1.* &
præſertim Dec. *de iudic.* cùm Conſtitutio Conciliaris cæteris
251 † præferatur, vt in puncto propoſitæ quæſtionis ponderat
Ludouic. Gomes Epiſcop. Sarnenſ. & Rotæ Auditor *in celebri*
repetit. cap. licet 1. ſub n. 185. verſ. conſideratur prærogatiua
dignior Conſtitutionis Conciliaris, quæ cæteris præfertur, &c.
extra de Conſtitut. Igitur non releuabit derogatio generalis
etiam in ſupradicto caſu.

Accedit pariter, quando in aliquo actu eſt data forma,
252 † non ſufficit illam adimplere per æquipollens, ſed debet ad
253 vnguem obſeruari, nam ea, etiam in minimò † neglecta
actus ipſo iure nullus eſt, *ex innumeris à me allegatis in anno-*
tat. ad deciſ. 542. n. 58. & ſeq. vbi, quod id procedit etiam
254 ſi ageretur † de cauſa pia, aliaque, *vt ibi videre potes p. 4.*
recent. tom. 2.

Quamobrem cùm in caſu noſtro ſit data certa forma
255 reſpectu clauſulæ derogatoriæ, † alias enim niſi appareat de
tali expreſſa reuocatione, dicatur adeſſe defectus volunta-
tis in ſecunda diſpoſitione propter declarationem factam in
prima, vtique niſi forma data ſeruetur, ſcilicet, quoad ex-
256 preſſam reuocationem, id non poteſt adimpleri † per æqui-
pollens, ſed neceſſaria eſt mentio, vt clauſulæ derogatoriæ
cenſeatur derogatum, Bart. *in l. ſi quis n. 10. ff. de legat. 3.*
Iaſ. *in l. ſi mihi, & tibi, §. in legatis, num. 12. ff. de legat. 1.*
Aym. *conſ. 126. n. 1.* Rip. *in cap. 1. n. 54. in fin. de reſcript.*
Menoch. *conſ. 36. n. 56.* Barz. *deciſ. Bononien. 117. num. 41.*
Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 1. n. 1. & 2.* vbi de communi *de teſtam.*
cum alijs allegatis à Rota *in cauſa Ferrarien. de Taſſanis 18.*
Februarij 1622. coram bon. mem. Franciſc. Vbaldo, eſt deci-
ſio 347. n. 3. verſ. clauſula derogatoria neceſſaria erat men-
tio, vt illi cenſeretur derogatum, &c. part. 4. recent. tom. 2.
& in terminis Concilij generalis fuit dictum coram bon. me.
Cotta *deciſ. 48. ſub n. 11. verſ. potuiſſet quidem Papa ſi vo-*
luiſſet derogare, ſed noluiſſe, ex quo nullam penitus adiecit de-
rogationem, &c. part. 1. diuerſ.

257 Nec obſtat, in caſu de quo ſupra, quando ad aliud † non
refertur reuocatio, tunc generalis expreſſio habetur pro ſpe-
ciali, *ex iuribus, & exemplis iam adductis.*

Quia reſpondetur illud non eſſe naturaliter verùm, ſed
258 per quamdam † circum locutionem, & æquipollentiam,
prout ſatis per ſe patet, & conſiderant Geminian. *in cap. 2.*
col. 4. de reſcript. Felin. *in cap. cum dilecta, ſub n. 6. de reſcript.*
vbi etiam poſt S. Thom. & Innocent. *ait n. 11.* quod baptiſ-
mus non perficitur dicendo, *Ego te baptizo in nomine TRI-*
NITATIS, vel *ſi diceretur in nomine Genitoris, Geniti, &*
Procedentis ab vtroque, vel *ſi aſſeratur, Ego baptizo te in no-*
mine Chriſti, & quare vide ibi, *nec non in apoſtilla in verbo,*
Non ſufficit dicere baptizo te, &c.

Igitur in caſu noſtro ſuprarelata expreſſio non ſufficit
259 † ad derogandum Conſtitutioni Conciliari, quæ dicitur
continere clauſulam derogatoriam, vt dictum eſt ſupra, &
per conſequens, formam.

260 Nec iuuaret, ſi aſſereretur, quod Papa ſtante vnico † illo
impedimento Concilij generalis fuerit certificatus, quia
reſpondetur, niſi appareat in reſcripto de tali certa ſcientia
non releuat, & quatenus ea probaretur, † derogatio ex illa 261
non cauſaretur, quia non ex ſimplici certificatione infertur
ad derogationem, ſed illa pendet, ex mera voluntate Prin-
cipis, quia ita vult, & tali caſu videtur facere de plenitudine
† poteſtatis. Igitur extra iſtum caſum ſequitur vera conclu- 262
ſio, quod Conſtitutio Conciliaris non reuocatur per ſecun-
dum reſcriptum, † niſi fiat ſpecifica mentio de illa in ſignum 263
maioris priuilegij, quo differt ab alijs Conſtitutionibus, ſci-
licet, vt ſit neceſſaria derogatio † ſpecialis, & faciunt *in arg.* 164
text. in l. apud Labeonem, §. ait prætor. ff. de iniur. & c. quam
periculoſum ext. de ſentent. excommunic. quæ iura in ſpecie
caſus noſtri adducuntur, per Ludouic. Gomes *in d. cap. licet*
1. ſub n. 184. de conſtitut. in 6.

Addo ſupradictam oppoſitionem poſſe retorqueri ad de-
fenſionem præſentis quæſtionis, quia ſi Papa † certior fa- 265
ctus fuerit, de his quæ obſtant, & in quibus adeſt clauſula
derogatoria, poſſumus dicere gratiam laborare defectu vo-
luntatis, quia ſciendo opus eſſe ſpeciali derogatione, &
non derogauit, non præſumitur voluiſſe derogare, quia ſi
voluiſſet, vtique ſciuiſſet derogare, *ad text. in l. vnic. §. ſin*
autem ad deficientis, C. de caduc. tollend. Et ex hac non de-
rogatione argumentata † eſt Rota voluntas in gratia contra 266
ſtatutum emanata, † in quo aderat clauſula derogatoria, 267
in cauſa Ferrarien. de Taſſonis 2. Iunij 1623. coram bon. me.
Vbald. eſt deciſio 484. n. 17. verſ. ſi voluiſſet, † derogare ſta- 268
tuto requirente, &c. expreſſiſſet, p. 4. recent. tom. 2. vbi etiam
ſubditur, † quod ceſſante voluntate Principis parum faciunt 269
clauſulæ ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis, quæ
aderant in gratia, idque multò magis procederet, ſi de ali-
quo præiudicio tertij ageretur, † nunquam enim admit- 270
tendum eſt Principem ex multiplicatis clauſulis velle ius ter-
tij lædere, *prout in terminis appoſitionis clauſularum, Non*
obſtantibus, &c. Ex certa ſcientia, & motu proprio, reſpon-
dit Menoch. *conſ. 36. n. 59.*

Fundamentum etiam aliquod faciendum non venit † in 271
opinione, Bart. *in l. ſi quis, ff. de legat. 2. & in l. 2. ff. de liber.*
& poſthum. & ſupra dixi, quia ea communiter eſt reprobata,
† & illam latè reprobat Alexander ſibi contrarius, poſt alios, 272
quos ibi refert *in l. nominatim in 2. col. de liber. & poſthum.* ita
etiam ſenſit Angel. *pariter ſibi contrarius in d. l. 2.* vbi etiam
Imol. Raphael. Caſtr. *& alij, ff. de liber. & poſthum.*

Non enim conſiderauit Bart. ſi vera fuiſſet eius opinio,
† quod opus eſſet derogare clauſulæ derogatoriæ poſitæ in 273
priori teſtamento, nam etiamſi decem faceret teſtamenta
quis, ſemper tamen vnum dicetur, ſcilicet vltimo loco † fa- 274
ctum, quale dubio procul tollit omnia præcedentia teſta-
menta, *§. poſteriore, Inſtit. quib. mod. teſtam. infirm. l. ſi quis*
in priore, ff. ad Trebell. Vnde præcedentia † teſtamenta 275
tamquam de medio ſublata, & annullata, nemo dubitabit,
quin clauſula generalis, non obſtante alio teſtamento in
poſteriori teſtamento poſita, non ad annullata iam teſta-
menta, † ſed ad vltimum validum ſit referendum. 276

Imò data, ſed numquam pro vera admiſſa dicta opinione
Bart. licet clauſula, † non obſtante, dicatur ſpecialis reſpe- 277
ctu vnici teſtamenti facti, vt *ipſe* Bart. dicit, tamen reſpe-
ctu clauſulæ derogatoriæ in illo † teſtamento poſitæ, erit ge- 278
neralis, & ſic illam non tollet, cum & indubitati iuris † ſit 279
ad tollendum primum teſtamentum, in quo adeſt talis clau-
ſula, derogationem generalem non ſufficere, nec indiui-
duam eſſe neceſſariam, ſed ſpecialem requiri, † vt origina- 280
liter firmauit, *l. ſi quis in principio teſtamenti, ff. de legat. 3.*
& alij poſt Bart. ibi ſecuti ſunt, cum alijs pleno calamo rela-
tis per Couar. *de teſtamen. in rub. par. 2. n. 19.* Clar. *in §. Te-*
ſtamentum, quæſt. 99. verſ. & hæc quidem concluſio, Graſſ.
eodem §. Teſtamentum quæſt. 89. n. 4. Card. Mantic. *de con-*
iectur. vltim. volunt. lib. 12. tit. 8. n. 7. Menoch. *de præſumpt.*
lib. 4. præſumpt. 166. n. 13. lib. 4. Cyriac. *contrau. 360. n. 14.*
aduertitque Rota *in Romana Teſtamenti 9. Decembris 1624.*
coram bon. me. Franciſco Vbald. eſt deciſio 581. n. 50. p. 4. re-
cent. tom. 3. eſtque optima deciſio in cauſa Romana Legatorum
28. Iunij 1641. coram bon. mem. Pirouano, ſuper quo particu-
lari puncto alibi latiſſimè me extendam.

Ita etiam in caſu noſtro aſſeri poteſt, quantumuis † ge- 281
neralis derogatio poſita in reſcripto Papæ, dum ei non ob-
ſtat, niſi diſpoſitio Conciliaris, habeatur pro ſpeciali, dato,
quod Papa ſit informatus, tamen reſpectu † clauſulæ dero- 282
gatoriæ, quæ ineſt tacitè in omnibus Conſtitutionibus Con-
ciliaribus, ea derogatio erit generalis, vnde naturæ d. clau-
ſulæ

283 ſulæ non erit per generalem derogationem † ſatisfactum,
cum naturalis, & non per æquipollentiam, ſeu per circum-
locutionem, expreſſio poſcatur.
Ad alia exempla adducta ſupra vnica diſtinctione omnem
tollendo amaritudinem poteſt reſponderi, & concordiam
284 inire cum omnibus alijs ſimilibus opinionibus, † quæ pri-
mo aſpectu videntur obſtare. Notandum igitur venit, vt
tunc generalis expreſſio habeatur pro ſpeciali, quando in
vna ſpecie tantum verificari poteſt, ſi ea ſpecies in qua ve-
rificatur eſt ſimplex, non habens formam, ſecus verò ſi for-
285 mam † contineat, pro vt Conſtitutiones Conciliares ſunt,
cum habeant clauſulam derogatoriam, & per conſequens
formam, vt notum eſt, & tali caſu requiritur vera expreſ-
286 ſio, † & non per interpretationem, vt ſatis dictum eſt.
Verùm tamen eſt, quando Concilio alicui generali fuit
287 † in indiuiduo derogatum, & poſtea dicatur, & alijs Con-
cilijs, cenſeatur derogatum etiam alijs Concilijs genera-
libus etiam, quod egeant derogatione ſpeciali, Dec. *conſ.*
341. *num.* 10. Prob. ad Monach. *in cap. ad tua*, *num.* 24.
verſ. & quod neceſſaria ſit, *de conſuetud. in* 6. Couar. *in Epi-
tom. ſponſal.* 2. *par. cap.* 8. §. 9. *verſ. quibus ego adde*, & ita
ſenſit Rota *in cauſa Conchen. exemptionis* 17. *Martij* 1589.
coram bon. me. Orano, §. 1. ibi, *ſufficit pro legitima aliorum
Conciliorum derogatione, quod ſubiecta fuerit clauſula genera-
lis de alijs Concilijs*, *&c.* deinde etiam ſic reſpondit *in cauſa
Spoletana pratenſi Iuriſpatronatus* 27. *Iunij* 1625. *coram
bon. mem. Coccino eſt deciſ.* 614. *num.* 9. *part.* 4. *recent.
tom.* 3.
288 Quæ autem dicantur † Conſtitutiones Conciliares, be-
nè declarat Rota coram bon. mem. Robuſterio *deciſ.* 123.
à n. 3. *p.* 1. *diuerſ.* & coram bon. me. Coccino *in cauſa Ale-
rien. Penſionis eſt deciſ.* 7. *n.* 7. *p.* 5. *recent.* in quibus deciſio-
nibus Rota damnat opinionem Abb. *in cap. primo num.* 5. *de
ſponſ.* dum conſtituit differentiam inter Conſtitutionem
289 Conciliarem, † & conſtitutionem Papæ ex Concilio, &
quare latè vide *in dicta deciſ.* 123. *a num.* 3. cum ibi alle-
290 gatis, nam dicta opinio Abbat. † fundata eſt in ratione
reprobata.
291 Concilia verò Generalia, ad quæ omnes Epiſcopi † ge-
neraliter fuerunt vocati, à primo Concilio à S. Petro cele-
brato in Actibus Apoſtol. 1. vſque ad ſacrum Concilium
Tridentinum inceptum ab anno 1545. & finitum in anno
292 1569. fuerunt celebrata † 94. Concilia in diuerſis locis, &
temporalibus, de quibus appareat recollectio poſt ſacrum
Concilium Tridentinum, & videatur *in* §. 1. *auth. de Ec-
cleſiaſtic. Canonib. & priuileg. conſtit.* 131.
Tandem, & hæc omnia dicta ſufficiant pro corroboratio-
293 ne famigeratæ illius concluſionis, nempè (generaliter lo-
quendo) conſtitutioni Conciliari dicatur derogatum, re-
quiritur expreſſa derogatio ex certa ſcientia facta à Pa-
pa, aliàs datur defectus intentionis in eo, circa talem de-
rogationem.
Tempus iam eſt deueniendi ad inſtitutum noſtrum ca-
nendo tubam receptui, & per conſequens perſcrutandum,
294 quidnam dicendum veniat, † quoad Concilium Trident i-
num, & in ſpecie ſi Papa reſcribat ad fauorem alicuius, vt
plura retinere poſſit beneficia non incompatibilia, de qua
pluralitate tantùm loquor, verum ſi aliquod, vel aliqua ex
dictis beneficijs ſint ſufficientia pro congrua illius ſuſtenta-
tione, neceſſaria ſit derogatio diſpoſitioni *d. Concil. Trid.*
295 *ſeſſ.* 24. *cap.* 17. *de reformat.* vbi ſtatuitur. Nec ordo Eccle-
ſiaſticus peruertatur, vt vnicumque perſonæ, ac quocum-
que titulo, etiamſi Cardinalatus honore fulgenti vnum
tantum beneficium Eccleſiaſticum conferatur, cum limita-
296 tione tantum, † vt ſi ad vitam eius cui confertur honeſtè ſu-
ſtentandum non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex
ſufficiens, dummodo vtrumque perſonalem reſidentiam
non requirat, eidem conferri.
Quo iacto fundamento, ſi Papa reſcribat, ſicuti iam di-
xi, an derogandum in ſpecie ſit tali Concilio Generali, &
297 primo aſpectu neceſſaria videtur † reſponſio affirmatiua,
nempè talem derogationem omninò requiri, vt ſatis gene-
raliter demonſtratum eſt in ſuperiori diſputatione, & ita in
ſpecie Concilij Tridentini ſenſerunt plures DD. & præſer-
tim Hoied. *in tract. de incompatibilit. benefic. lib.* 2. *cap. vl-
tim. n.* 85. ibi, *requireretur ſpecialis*, *& indiuidua derogatio
dicti Concilij Tridentini*, *&c.* Menoch. *conſ.* 394. *n.* 11. ibi,
*hoc caſu impedit diſpoſitio Concilij Tridentini cui Papa noluit
derogare ſolet adhibere ſpecialem mentionem ipſius Concilij*,
&c. & videatur Zerola *in prax. Epiſcopal.* 1. *part. verb. pen-
ſio*, *& verb. abſolutio*, §. 8. Enriquez *in ſumma lib.* 7. *cap.* 26.
§. 3. Carroc. *in rep. regular. cum quid prohibetur lib.* 2. 2. *par.
ampliat.* 1. *& limit.* 1. *& facit deciſ.* 48. *à num.* 9. *part.* 1.
diuerſ.
Contrarium tamen verius eſſe arbitror, non eſſe ſcili-
licet de neceſſitate, † vt quando Papa derogat, vel (vt re- 298
ctiùs loquar) diſpenſat contra Concilium Tridentinum, ſit
facienda indiuidua, & ſpecialis mentio dicti Concilij, &
ratio in promptu eſt, quia præfatum Concilium Tridenti-
num *ſeſſ.* 21. *cap.* 21. *de reformat.* declarat omnia in eo ſta-
tuta de morum reformatione, & Eccleſiaſtica † diſciplina, 299
ita decreta fuiſſe, vt in his ſalua ſemper authoritas Sedis A-
poſtolicæ ſit, & eſſe intelligatur. Vnde Romanus Pontifex
dum contrarium diſponit, videtur potius vti facultate ſibi 300
tributa, quàm aliquid facere contra Concilium, vt egregiè
ponderat Anaſt. Germon. *in tractat. de Indult. Cardinal.* §.
per quæ ſublatis n. 64. ibi, *Concilio autem Tridentino non de-
rogatur propter verba appoſita in eius fine*, *per quæ ipſum Con-
cilium remittit omnia a ſe determinata diſpoſitioni Papæ*, *qui
videtur potius vti facultate ſibi attributa*, *quàm aliquid face-
re contra Concilium*, *&c.* idemque atteſtatus eſt Gonzal.
ſibi contrarius in d. Reg. 8. *Cancell. gloſ.* 6. *n.* 120. vbi quod
ad derogationem Concilij Tridentini non requiritur ſpe-
cialis, aut † indiuidua mentio, ſed ſufficit generalis dero- 301
gatio, &c. ſubdit etiam, quod ita ſeruari vidit, & deci-
ſum, & declaratum audiit. id quoque defendit Garz. *in tract.
de benefic. p.* 4. *cap.* 5. *ſub n.* 30. ibi, *& ſic Papa videtur vti
facultate ſibi tributa*, *&c.* & præter ab eo adductos DD. ad-
do Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 940. *num.* 15. *&* 16. vbi ait
Papam poſſe facere qualcumque † gratias abſque deroga- 302
tione Concilij, ita pariter ſenſit Mareſcott. *variar. reſolut.
lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 11. & faciunt latè adducta per Card.
Iacobat. *de Concil. lib.* 5. *art.* 18. *verſ. iſtud tamen poſſit li-
mitari*, *&c.*
Sic quoque ſæpiùs determinauit Rota, & præſertim *in
cauſa Sancti Angeli Penſionis* 11. *Decembris* 1594. *coram
clar. mem. Card. Pamphilio*, vbi fuit reſolutum, ſi Papa ap-
ponat penſionem † ſuper Epiſcopatu, qui non aſcendat ad 303
ſummam mille ſcutorum, reſeruatio eſt valida, & videtur
derogare Concilio Tridentino *ſeſſ.* 24. *cap.* 13. *de reformat.*
ſi appareat habuiſſe notitiam valoris, nam Concilio † Tri- 304
dentino derogatur per clauſulam generalem, non obſtanti-
bus Conſtitutionibus Apoſtolicis, &c. propter Decretum
vltimum Concilij ſeſſ. 25. cum alijs in dicta deciſione addu-
ctis in eiſdem pariter terminis emanarunt *deciſiones in cauſa
Campien. Penſionis* 23. *Iunij* 1609. *coram bon. mem. Iuſto*, *&
in Cremonen. Penſionis* 23. *Ianuarij* 1612. *coram bon. mem.
Card. Caualerio eſt inter eius impreſſ. deciſio* 181. *n.* 3. ita
etiam fuit dictum *in cauſa Bononien. Prioratus* 9. *Iunij* 1606.
coram bon. mem. Reuerendiſſimo Manzanedo eſt deciſio 179.
n. 6. *p.* 2. *recent.* quæ loquitur in terminis noſtris incompa-
tibilitatis beneficiorum, † vt ex narratiua incompatibilitatis 305
beneficij petiti, cenſetur Pontificem ſuper ea diſpenſaſſe
præcipuè cùm non ſit neceſſaria † derogatio Concilij Tri- 306
dentini expreſſa cum in eo ſit excepta auctoritas Sedis Apo-
ſtolicæ, &c. deinde ſequendo has ambas deciſiones, ita
etiam fuit reſponſum *in cauſa Hiſpalen. Legitimitatis* 11.
Maij 1615. *coram eodem Manzanedo*, *eſtque in eadem p.* 2.
recent. deciſ. 687. *n.* 24.
Vbi habetur licet matrimonia clandeſtina prohibeantur 307
per Concilium Tridentinum *cap.* 1. *ſeſſ.* 24. *de reformat.*
tamen ſi talis clandeſtinitas fuerit Papæ narrata, & diſpen-
ſauit, vt latè ibi † videre potes, & tunc ad effectum illius 308
validitatis non eſt neceſſe, vt expreſsè derogetur Conc. Trid.
cum ſatis ſit clauſula † derogatoria generalis, *Non obſtan- 309
tibus*, *&c.* addo etiam deciſionem *in cauſa Dertuſen. Paro-
chialis* 14. *Nouembris* 1631. *coram bon. mem. Card. Vbaldo
eſt in* 6. *part. recent. deciſ.* 71. *n.* 8. vbi de medio ſublata fuit
oppoſitio illa facta gratiæ de beneficio Parochiali, quæ nul-
la prætendebatur † ob non factum concurſum, cùm id ſit 310
contra diſpoſitionem Concilij Tridentini, & ſic videbatur
neceſſaria eius derogatio, ſed fuit reſponſum, quod Papa
non habet opus, quando diſponit contra Concilium Triden-
tinum illi derogare, ſed ſufficit, quod contra Concilium
diſponat.
Illud tamen quoad hanc concluſionem animaduertere
intendo, † licet ea veriſſima ſit, tamen ſolum procedit, 312
quando de mente Papæ conſtaret, ipſum derogare voluiſſe
contrariæ diſpoſitioni Concilij Tridentini, alias præfata
concluſio ſilet dum ex aliqua coniectura non apparet de tali 313
men-

Digitized by Google

mente, & ita eam intellexit ſententiam Rota *in cauſa Neapolitana Priuilegij 3. Iunij 1222. coram Card. Caualerio eſt inter eius impreſſ. deciſ. 601. n. 3.* ibique Rota argumentata fuit, Papæ mentem alienam fuiſſe à derogatione Concilij
314 Tridentini in caſu, de quo ibi, quia cùm ipſe derogauerit
Concilijs ſynodalibus, & prouincialibus, non autem generalibus; Vnde videtur illa voluiſſe, vt in tacta remanerent.

Talis quippè præſumpta mens in Papa, multò fortiùs
315 vigere debet in terminis noſtris, circa diſpenſationem, vt
quis plura beneficia etiam ſimplicia poſſit retinere, quando vnum eſt ſufficiens pro eius honeſta ſuſtentatione, pro vt ſancitum habetur, ne aliquis duo beneficia retineat in ſacro Conc. Trid. *ſeſſ. 24. cap. 17. de reformat.* Quoniam
316 perpetuo ſancta Sedes Apoſtolica eſt odio particulari proſecuta eos, quia plura ſimul beneficia obtinere non erubeſcunt.

Quod latè demonſtrabo in alia Annotatione, ne hic longior ſim, vbi etiam retundam prætenſam conſuetudinem, ſeu abuſum in hac materia.

Paulus Rubeus.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſtea Epiſcopo Terracineñ.

Lucana vnionis.

Veneris 14. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Regula Cancellariæ reuocatoriæ vnionum, quæ ad hunc ſuum effectum non ſunt ſortitæ, ceſſat in duobus caſibus, nempè ſi vnio emanauerit pro augumento Cultus Diuini, vel pro cauſa neceſſaria, & aliqua deducuntur circa probationem dictæ cauſæ neceſſariam.

SVMMARIVM.

1 *Vnio dicitur facta ex cauſa neceſſaria, dum reperitur facta pro augumento diſtributionum inſufficientium ſubſtentationi Beneficiatorum.*

2 *Vnio facta pro augumento Cultus Diuini, & ex cauſa neceſſaria non comprehenditur ſub regula Cancellariæ reuocatoria vnionum.*

3 *Vnio, quæ reperitur facta pro augumento Cultus Diuini, vt non cadat ſub regula reuocatoria vnionum, quid requiratur, & n. 4.*

5 *Dotis neceſſitas, benè arguitur ex quo beneficium poſſidens non habet congruam vitæ ſuſtentationem.*

6 *Beneficiatus non ſoluiſſet penſionem impoſitam ſuper fructibus beneficij niſi redditus ſuper arent congruam ei debitam, & n. 14.*

7 *Beneficium, quod ſit ſufficiens pro congrua beneficiati vitæ ſubſtentatione, ſumi poteſt ex obſeruantia.*

Vnio, quod non emanauerit ex cauſa neceſſaria ex quibus arguatur, n. 7.

8 *Beneficiatus ex quibus poſſit probare beneficium non ſufficere pro congrua vitæ ſubſtentatione, & n. 13.*

9 *Neceſſitas non ſemper capitur, vt quis cogatur mendicare, nec neceſſitate præciſa.*

10 *Spes futuri boni, poteſt eſſe vt quis ſubſtineat aliquam neceſſitatem.*

11 *Aes alienum grande, quando quis contraxit, quale ſit ſignum.*

12 *Aes alienum contrahens, quando ex hoc arguatur magna indigentia.*

13 *Cauſa neceſſaria pro ſubſtinenda vnione, ne cadat ſub regulis reuocatorijs vnionis, ex quo non tollatur.*

16 *Vnio, quando eſt legitime iuſtificata, executioni gratia, & canonizationi eſt locus.*

17 *Exequutor deputatus ſuper executione vnionis, niſi omnia fuiſſent iuſtificata, non pronunciaſſet, litteras eſſe iuſtificatas.*

18 *Vnionis validitate data non intrant regula reuocatoria vnionum.*

19 *Regula Cancellariæ reuocatoria vnionum fundatur in diminutione Cultus Diuini.*

20 *Epiſcopus vniens beneficium ſeminario, ceſſat eius præiudicium circa collationem.*

DECISIO XCI.

COllegium Beneficiatorum Cathedralis Lucanæ, obtinuit à ſan. mem. Gregor. XV. vniri eidem Collegio, poſtquam per ceſſum, ſeu deceſſum Rectorum vacauerint Eccleſias SS. Andreæ, ac Quilici, & Iulictæ ſine cura, & perſonalem reſidentiam non requirentes ad hoc vt tenuitati diſtributionum, & decenti Beneficiatorum ſubſtentationi conſuleretur, & quia neutra dictarum Eccleſiarum vacauit viuente eodem Gregorio XV. Sequuta nuper vacatione Eccleſiæ S. Andreæ per obitum illius vltimi Rectoris, Eminentiſſimus D. Cardinalis Epiſcopus eandem Eccleſiam S. Andreæ vniuit Seminario per ipſum erecto; Et prætendentibus Beneficiatis dictam vnionem ſubſtineri in præiudicium vnionis antea factæ per Exequutorem litterarum Apoſtolicarum ſer. ſet. vocatis vocandis cauſa diſcuſſa in Rota fuit reſolutum litteras Gregorij XV. ſuffragari Collegio; adeò vt adempta fuerit Eminentiſſimo Epiſcopo facultas vniendi eaſdem Eccleſias Seminario. Quia non agitur de vnione facta pro augumento voluntario, ſed agitur de
vnione facta Collegio pro † augumento diſtributionum in- 1
ſufficientium ſubſtentationi Beneficiatorum, & ſic ex cauſa
neceſſaria, ne ſcilicet ob earum tenuitatem ſeruitium Ec-
cleſiæ negligerent, † ſed cùm illarum congruo augumento 2
allicerentur ad inſeruiendum. Quo caſu non habet locum
regula xiij. Sanctiſſimi D. N. reuocatoria vnionum, quæ
ſuum non ſunt ſortitæ effectum. Cùm vnio † facta gratia 3
Cultus Diuini, & ex cauſa neceſſaria non comprehendatur ſub dicta regula Mohed. *deciſ. 7. de priuileg.* Creſcent. *dec. 1. n. 1. & ſeqq. de paroch.* Achill. *deciſ. 1. eod. tit.* Seraph. *deciſ. 982. n. 1.* bon. mem. Card. Caualer. *deciſ. 449. num. 4.* bon. mem. Buratt. *deciſ. 734. n. 9.* vbi Add. *num. 11.* Rot. *deciſ. 114. n. 1. lib. 3. diuerſ. & deciſ. 7. n. 7. p. 6. recent.* cum alijs adductis per Garz. *de beneſic. part. 12. cap. 2. §. 3. num. 283. & ſeqq.* per Gonzal. *ſuper regul. 8. gloſſ. 5. §. 7. n. 49.* & per Lotter. *de re beneſic. lib. 1. quæſt. 29. num. 15. & ſeqq.* Et quamuis iuxta opinionem Rotæ in pluribus deciſionibus canonizatam augumentum non debeat eſſe ad maiorem
commoditatem, † ſed ex cauſa neceſſaria, cùm in literis 4
Apoſtolicis exequutioni demandatis per ſententiam Ordinarij dicatur, quod Eccleſia Cathedralis remanebat deſtituta ſeruitio, eo quia propter plures lites menſa Beneficia-
torum maximo ære alieno fuerat grauata, ideòque † Bene- 5
ficiati inſeruientes congruam non habeant ſubſtentationem, benè probatur neceſſitas dotis, Petr. de Pourſ. *de vnione cap. 3. num. 3.* Mobed. Seraph. Caualer. *vbi ſupra*, Rota *deciſ. 7. num. 7. & deciſ. 109. num. 15. & 16. & 17. part. 6. recent.*

Nec dici poteſt hanc neceſſitatem excludi ex duobus potiſſimum argumentis. Primò, quia Beneficiati elapſis tem-
poribus ſoluerunt penſiones † reſeruatas ſuper eorum fru- 6
ctibus, quod agere non potuiſſent niſi redditus ſuperarent congruam illis debitam ex diſpoſitione Sac. Concil. Trident. Secundò, quia contrarium deſumi poteſt ob obſeruantiam Beneficiatorum, qui non obſtante, quod non perceperint fructus harum Eccleſiarum ſibi vnitarum ſubſtentauerunt ex ſolitis redditibus ſuarum Cappellaniarum. Vnde reſultat
non probari dictam vnionem emanaſſe ex cauſa † neceſſa- 7
ria *iuxta not. in c. dudum de reb. Eccleſ. non alienan. in 6.* & reſolutionem Rota *in Toletana Cappellaniæ de Paſtrana 23. Iunij 1608. coram Eminentiſſ. Pamphilio, & Algaren. Diſmembrationis 11. Ianuarij 1619. coram bon. mem. Remboldo, & in recent. deciſ. 757. n. 4. p. 3.*

Nam hæc argumenta eluduntur ex probationibus datis à
Beneficiatis, qui per † plures teſtes coram exequutore de- 8
putato in litteris probarunt hanc eorum neceſſitatem, ibi, *Che ſtauano male li Beneficiati, e non poteuano viuere con ſta-*
ra 50. o 52. di grano, nec neceſſitas ſemper capitur, † vt 9
quis cogatur mendicare, nec neceſſitate præciſa; Et probarunt, quod redditus non ſufficiebant pro illorum ſubſtentatione, & licet illi adhuc deſtituerint ſeruitium Eccleſiæ, id tamen euenire potuit ob ſpem futuri huius augumenti,
quod aliquando recipere debebant ex † vnione reddituum 10
harum Eccleſiarum, vt ijdem teſtes confirmant in ſuis diſpoſitionibus.

Vlterius aliunde probatur neceſſitas, quia iſti Beneficiati
contraxerunt grande † æs alienum propter vnionem Eccle- 11
ſiæ S. Laurentij primo vnitæ à felic. record. Gregor. XIII.

quæ

quæ per ſententiam Rotalem præuijs pluribus *deciſionibus*
coram bon. mem. Reuerendiſſimo Seleucien. & Reuerendiſſimo Coccino, fuit declarata nulla, & dantur debita
contracta cùm licentia Sedis Apoſtolicæ in ſumma ſcut. 260.
pro quibus quolibet anno ſoluuntur pro fructibus ſcut. 162.
12 Et æs alienum hoc importat † indigentiam notabilem, quia
vbi prius diſtributiones vnà cum fructibus dictæ Eccleſiæ
aſcendebant ad ſtadia 60. & 80. frumenti pro quolibet Beneficiato, poſtmodum verò redactæ fuerunt ad ſtadia 50.
13 & 52. quæ † non ſufficiunt pro congrua, & decenti ſuſtentatione Beneficiatorum, vt probant ſupradicti Teſtes.

Ea verò, quæ dicuntur de ſolutione penſionis, & illarum
reſeruatione ſuper fructibus debitis Beneficiatis non iuſtifi-
14 cantur de tempore quo ceſſauit † dicta prima vnio Eccleſiæ
S. Laurentij ſicuti probanda eſſent, vt concludenter, quod poſtquam ceſſauit dicta prima vnio, adhuc Beneficia recipiebant tot fructus, qui excederent eorum neceſſitatem.

Et licet aliqui ex dictis Beneficiaris habeant proprias præbendas, tamen quia eorum fructus non ponuntur ſimul
15 cùm diſtributionibus † in communi maſſa, id non excludit
ipſam cauſam neceſſariam augumenti diſtributionum fundatam in eorum tenuitate, & inſufficientia.

Eoque faciliùs ita cenſuerunt Domini, quia cauſa neceſſaria fuit plenè probata per plures teſtes optimè informatos, & canonizatos per Ordinarium deputatum Exequutorem, qui cauſa cognita, & citatis citandis pronunciauit litteras Apoſtolicas vnionis Gregor. XV. fuiſſe in omnibus, & ſingulis eorum partibus legitimè iuſtificatas, illarumque propterea exequutioni, & canonizationi locum forè, & eſſe.
16 Quo † caſu intrat præſumptio pro validitate vnionis, &
quod omnia narrata ſint vera, vt tenuit Rot. *in recent. deciſ. 197. num. 3. p. 2.* coram bon. mem. Buratto *deciſ.* 842. *num.* 4. & coram R. P. D. Dunoaetto *in Militen. Beneficiorum 20. Februarij præteriti*. Alias ſi narrata non fuiſſent ve-
17 ra † Exequutor non pronunciaſſet litteras eſſe iuſtificatas,
& exequutioni demandandas, cum Ordinarij non ſoleant eſſe faciles in admittendis vnionibus factis à Dataria.

Et data validitate vnionis factæ in litteris Gregor. XV. & quod illa non fuerit reuocata ea regula 24. Sanctiſſimi
18 Domini Noſtri reuocatoria vnionum, † ſequitur quod Emi-
nentiſſimus Epiſcopus non potuerit diſponere de Eccleſijs SS. Andreæ, Quilici, & Iulittæ, in quibus Gregorius XV. manum appoſuit vniendo dicto Collegio Beneficiatorum.

Immò hoc in caſu ceſſare videtur etiam ratio regulæ, quæ
19 cum fundetur in † diminutione Cultus Diuini etiam facul-
tatis conferendi ſecundum Rotam coram Creſcent. *deciſ.* 1. *n. 3. de Paroch.* Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſſ.* 5. §. 7. *n.* 44. Vtique dum Eminentiſſimus D. Epiſcopus vniuit dictam Eccleſiam
20 Seminario, ceſſat eius præiudicium circa collationem, † &
Cultus Diuinus in dicta Eccleſia magis conſeruatur per eoſdem Beneficiatos Cathedralis, qui ſecundum formam vnionis Apoſtolicæ tenentur omne onus, vt prius ſubire, quam per Seminarium.

Et ita vnio Apoſtolica videtur præferenda.

R. P. D. BICHIO.

Neapolitana Penſionis.

Veneris 14. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Inſtrumento, quod in aliquo caſu particulari non poteſt per Notarium quoad certas perſonas ſtipulari, tunc ſi fiat, nequaquam probat. Iudicis decretum quid ſuppleat, & quid non. Acta iudicij aſſumunt fomentum à calore iudicij, & quæ non ſint acta iudicij.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta confecta à Notario, qui in aliquo caſu non poteſt illud ſtipulari, ſi fiat, non probat.*

2 *Tranſactionis ſubſtantia eſt vtriuſque partis iura diminuere, vel augere.*

3 *Statutum, quando non poſſit dici in præiudicium Eccleſiæ emanatum.*

4 *Statutum Laicorum ſi tangat perſonam Notarij, & non iuramentum ipſum, tunc non poteſt dici, quod ſit factum in terminis iuramenti.*

5 *Iuramentum non probatur per inſtrumentum, quod non eſt validè confectum.*

6 *Inſtrumentum quando non meretur fidem.*

7 *Qualitatem aliquam allegans, ipſi ſpectat onus eam iuſtificandi.*

8 *Inſtrumentum non poteſt dici factum pro exoneratione conſcientiæ, ſi apparet factum ad euitanda iurgia, & controuerſia.*

9 *Confirmatio non mutat ſubſtantiam confirmati circa factum, ſed ſolum ſupplet iuris defectus.*

10 *Regitus Decreti Iudicis an cadat ſub conſtitutione Ladislai, de qua hic.*

11 *Iudicis decretum, ſupplet quidem nullitatem contractus, ex ſua natura reſultantem non autem nullitates aliunde prouenientes.*

12 *Acta iudicij deſumunt fomentum a calore iudicij.*

13 *Tranſactiones, quando non poſſint dici de actis iudicij.*

14 *Acta iudicij, debent confici per Notarium cauſa deputatus ad acta ſcribenda.*

15 *Notarius actuarius non ſolet rogari, ſed eligi, & deputari à Iudice.*

16 *Inſtrumentum contractus non poteſt dici, quod ſit de actis iudicij, & ſic caret calore iudicij.*

17 *Confeſſio emanata in precibus, dicitur propria, & probat contra confitentem.*

18 *Confeſſio voluntaria, & emanata à Procuratore poteſt, quandocumque reuocari, etiam docto de errore.*

19 *In Poteſtate alicuius non eſt directè, vel indirectè contrauenire conſtitutionibus ad publicam vtilitatem emanatis.*

Obſeruantia dum non eſt proxima contractui, non releuat, n. 19.

20 *Curatores, & Adminiſtratores non poſſunt præiudicare Minoribus, vel Dominis.*

21 *Onera realia ſequuntur poſſeſſores bonorum, & inter eius diuiduntur.*

22 *In Poſſeſſores bonorum proportionabiliter onera tranſeunt.*

23 *Debitum eſt probandum per veras, & legitimas probationes.*

24 *Debitum illiquidum non poteſt compenſari cum debito certo, & liquido.*

DECISIO XCII.

OB non probationem crediti, eiuſque correſpectiuitatem ad loca ceſſa Principi Tarſiæ, vel ſaltem turpiditatem Rota ſub die 30. Aprilis 1640. * cenſuit reijciendam eſſe exceptionem compenſationis oppoſitam ab Eminentiſſimo D. Cardinali Francaccio aduerſus D. Aloyſium de S. Seuerino Principem Biſignani creditorem ex cauſa Penſionum decurſarum.

Quàm tamen, repropoſita cauſa ſub die 27. Maij 1641. reſponſum fuit admittendam, quia creditum D. Cardinalis videbatur probari ex publicis Inſtrumentis, quorum fidem non abrogabat Conſtitutio Ladislai ex pluribus rationibus in deciſione deductis. Præfata verò correſpectiuitas videbatur tolli ex lectura Inſtrumenti celebrati contemplatione non alicuius corporis particularis, ſed etiam bonorum à moderno Principe Biſignani poſſeſſorum, vnde etiam crediti turpiditas euacuabatur.

Verùm hodie propoſito dubio, An ſtandum eſſet in primo, vel ſecundo loco deciſis Domini recedendo à ſecunda deciſione primam confirmarunt, cuius fundamenta ſubſiſtunt, non obſtan. ex aduerſo deductis.

Inſtrumentis enim ad probandum creditum Cardinalis productis, quia fuerunt rogata à Notarijs vaſſallis Principis Biſignani, cùm quo celebrabantur nulla poteſt adhiberi
fides, ſic diſponente Conſtitutione Regis Ladislai, † quæ 1
euitari non poteſt, ex eo, quod Inſtrumenta concepta ſint contra ipſum Baronem, iuxta Molpheſij, & aliorum in ſecunda deciſione allegatorum opinionem, cuius contrariam, præter Afflict. Vinc. de Anna, & Ricc. *allegatos in prima deciſione*, tenet Rnit. *conſ.* 91. *n.* 2. *lib.* 1. Camill. de Ratta *in tractat. feud. part.* 10. *dilucid.* 51. *n.* 6. *&* 7. Muta *in cap. Regni Siciliæ tom.* 5. *cap.* 264. *ſub n.* 2. Don. Anton. de Marinis *reſolut. quotid. cap.* 280. *lib.* 2. Nouar. *ſibimet contrarius in tract. de elect. & variat. for. ſect.* 2. *in præfat. ſub n.* 10. Anell. de Botta *in addit. ad Conſt. Ladislai*, Io: Anton. de

Nigris

Nigris *de Ciuitate Campania ad cap. Regni*, *gloſſ. n. 7. ante*
fin. & num. ſeq. Gulter. *in prax. Inſtrum. verb. in publica for-*
ma n. 19. Cacſenal. *de Iud. & for. compet. lib. 1. tit. 1. diſput. 2.*
quæſt. 6. ſect. 7. ſub num. 557. Gait. *de cred. par. 3. tit.* 1.
n. 322. 326. *& ſeq.* Flau. Amendola *in addit.* ad Franch.
deciſ. 118.

Quia Inſtrumenta de quibus agitur, nedum cantant con-
tra Principem Biſignani, ſed etiam continent remiſſiones,
& renunciationes ad eius fauorem factas ab Eccleſijs S. A-
driani, & S. Mariæ de Mattina per viam tranſactionis inter
illas, & dictum Principem celebratæ, cui ſubſtantiale eſt
2 † non alteri inſtantùm, ſed vtriuſque tranſigentis iura mi-
nuere, & augere, *l. tranſactio nullo dato*, *C. de tranſact.*
Iaſ. *in l. fin. num. 2. C. eod.* Roland. *conſ. 28. n. 3. lib. 4.* Alba
conſ. 89. n. 3. verſ. præterea, Menoch. *conſ. 872. n. 14.* Ro-
ta *deciſ. 447. n. 3. p. 2. recent.*

Prout nec dubitari poteſt, quin dicta Conſtitutio Ladis-
lai locum habeat etiam in Inſtrumentis à Barone celebratis
cum Eccleſia, quia in hoc non verſatur aliquis Eccleſiæ fa-
uor, vel præiudicium, cùm poſſit contrahere per alios No-
tarios Baroni non ſubditos, & Conſtitutio perſonam No-
tarij laici, laicalique auctoritate creati inhabilitando ad con-
ficienda Inſtrumenta pro, vel contra Baronem, cui ſubeſt,
talibuſque Inſtrumentis fidem adimendo diſponit de perſo-
8 na ſubdita Regi, & de † probatione ex eiuſdem perſonæ fa-
cto reſultante, quæ cum ſit Iuris poſitiui ſubijcitur iuriſdi-
ctioni Legislatoris, vt in puncto ſimilis ſtatuti benè Corn.
conſ. 64. n. 7. lib. 3. quam ſequitur Carpan. *ad Statut. Me-*
diolan. in prælud. num. 570. Ruin. *conſ. 55. ſub n. 9. lib. 5.* &
in proximis terminis Feder. de Sen. *conſ. 83. ſub num.* 4. Ri-
min. ſen. *conſ. 499. n. 4.* Natt. *conſ. 280. n. 4. verſ. ſtatuto*
Ciuitatis, Surd. *conſ. 2. n. 40.* Ladercb. *conſ. 103. n. 1. verſ.*
eſt lex municipalis, cum alijs allegat. per Carol. de Graſſ. *de*
effect. Cleric. effect. 2. ſub n. 331.

Ob eandemque rationem parum refert, quod Inſtru-
4 menta ſint munita duplici iuramento ſuper quo † Princeps
laicus directè, vel indirectè ſtatuere non poteſt, quia Con-
ſtitutio non tangit iuramentum, ſed perſonam Notarij ſibi
ſubditam, & probationem Inſtrumenti ab eo confecti, per
5 † quod propterea non probatur, quod Iuramentum fuerit
præſtitum, Caſtr. *conſ. 61. n. 2. lib.* 2. Roland. *conſ. 43. n. 2.*
in fin. & num. 3. lib. 3. Giouagn. *conſ. 84. n. 32. & 33. lib. 1.*
Barboſ. *in l. 1. n. 75. verſ. quod ſi lex ciuilis*, *ff. ſolut. matrim.*
Sanch. *ſuper Decal. lib. 3. cap. 22. num.* 10. Rota *deciſ.* 227.
n. 25. parte. 7. recent. vltra alios allegatos in prima deciſ. §. 2.
quia in fin.

Quod verò Inſtrumenta celebrata fuerint pro exonera-
tione conſcientiæ bona fide, & cum decreto Iudicis, non
6 apparet niſi ex ipſiſmet Inſtrumentis, † quæ vt dicebatur,
non merentur fidem, & ſic quomodocumque prædicta de-
ducantur, ad euitandam, ſiue comprehenſionem caſus no-
ſtri in Conſtitutione Ladiſlai, ſiue ipſius Conſtitutionis diſ-
poſitionem ex ceſſatione cauſæ finalis à Ladislao contem-
7 platæ, ſemper verum eſt dicere, † quod non probantur al-
legatæ qualitates, quarum tamen probandi onus incumbit
allegant, iuxta theoric. Franc. *in cap. 1. in 1. notab. de præ-*
ſcript. in 6. quem ſequitur Aym. *conſ. 226. n. 8.* Garz. *de*
benef. part. 5. cap. 1. num. 591. Rota coram ſanct. mem.
Gregor. XV. *deciſ. 278. n. 1.* Præter quod in Inſtrumentis
8 non legitur, quod Princeps promiſerit † pro exoneratione
conſcientiæ, imò ibi dicitur Principem tranſigere ad euitan-
dum iurgia, & controuerſias, ſed ſolum hoc legitur in
Breui Apoſtolico confirmationis tranſactionis, quod in hac
parte cum diſcordet ab Inſtrumentis cenſetur erroneum,
9 nec venit attendendum, † quia confirmatio non mutat ſub-
ſtantiam confirmati circa factum, ſed ſolum ſupplet iuris
defectum, Sarnen. *in compend. vtriuſq. Signat. n.* 71. Rot.
deciſ. 458. in fin. lib. 3. par. 3. diuerſ. deciſ. 219. n. 1. par. 7.
recent. & in Romana ſcutorum 4000. 26. *Nouembris* 1618.
coram bon. mem. Coccino.

10 Non obſtat, quod rogitus decreti Iudicis non cadat ſub
Conſtitutione, ex traditis per Vinc. de Franc. *deciſ.* 118.
Adden. ad Vinc. de Anna *ſing.* 224. Gait. *de cred. cap. 3.*
tit. 1. n. 342. & ex decreto, eo quod continet integrum te-
norem tranſactionis probetur ipſa tranſactio. Quia Con-
ſtitutio inhabilitat Notarium ſimpliciter, & decretum Iudi-
11 cis ſupplet † quidem nullitatem contractus ex ſui carentia
reſultantem, non tamen inhabilitatem Notarij, & nullita-
tes aliunde prouenientes, vt benè diſtinguit Ang. Aretin.
conſ. 51. num. 33. ac tribus ſeqq. poſt Bart. *in leg. cum propter*
in fin. ff. de legat. præſtand. ideòque Vinc. de Franch. & alij
mox ex aduerſo allegati, non dicunt Conſtitutionem Ladis-
lai non procedere in Inſtrumentis vallatis † decreto Iudicis, 12
ſed in obligationibus, quæ fiunt penes acta iudicialia, quia
fomentum recipiunt à calore iudicij. Quales non ſunt tran-
ſactiones, † de quibus agitur, eſto, quod Inſtrumenta con- 13
fecta fuiſſent coram Iudice, eoque mandante, Surd. *conſ.*
271. *num.* 46. Ruin. *conſ. 98. n. 4. lib.* 6. Quia ad hunc ef-
fectum vltrò requirebatur, quod ea † confeciſſet Notarius 14
cauſæ ad ſcribendum acta deputatus, Dec. *in l. ſi apud quem*
num. 7. & ibi Add. *litt. D. C. de edend.* Alb. *ibidem num.* 3.
Bald. *in l. præcipimus n. 1. C. de appell.* Aſin. *in prax.* §. 14.
cap. 8. n. 1. Alex. *conſ. 120. n. 4. verſ. quia acta lib.* 7. Carol.
de Graſſ. *de except. in prælud. n.* 3. ex doctr. Afflict. *dec.* 135.
num. 5. verſ. Notarius actorum.

In caſu autem noſtro Inſtrumenta confecit non Cancel-
larius, ſeu Actuarius Epiſcopi, à quo decretum emanauit,
ſed Notarius particularis, citra nomen Actuarij vt conſtat,
tum quia illud non expreſſit, tum etiam quia nullibi reperi-
tur deputatus ad ſcribendum acta; imò in Inſtrumento di-
citur Notarium fuiſſe à Iudice rogatum, vt de decreto con-
ficeret publicum Inſtrumentum, † cùm tamen Actuarius 15
non ſoleat rogari, ſed eligi, ac deputari à Iudice, *cap. ſta-*
tutum, §. *Notarium*, *de reſcr. in 6.* vbi Gemin. *in 2. notab.*
Bero. *in cap. quoniam contra n. 46. de probat.* Aſin. *in prax.*
§. 14. *cap. 8. n. 2. & cap. 20. n. 2.* Bald. *conſ. 137. n. 1. lib.* 13.
& accedit, quod Iudex ſimul rogauit Iudicem ad contra-
ctus, vnde magis dignoſcitur, quod non verſamur in actis
iudiciarijs, ſed in contractus, ſeu actorum † Inſtrumento, 16
quod caret calore iudicij, & valdè differt ab actis, Alber. *in*
l. ſi fraudem, §. *neque Inſtrumenta n. 1. ff. de iur. fiſc.* quem
ſequitur Aſin. *de execut. §. 1. cap. 1. n. 1. & 2. & facit deciſ.*
113. *n. 1. p. 6. recent.*

Rurſus non obſtat, quod tranſactio videatur probata ex 17
confeſſione antiqui Principis Biſignani emiſſa in precibus
pro obtinendo Breui Apoſtolico porrectis, quia ibi nulla fit
mentio alicuius particularis obligationis Principis, † & cùm 18
ea confeſſio fuerit voluntaria, & emanauerit à Procurato-
re poteſt quandocumque reuocari etiam non docto de erro-
re, Caputaq. *deciſ. 198. part.* 1. Rota *deciſ. 2. de confeſſ.*
deciſ. 19. de procur. in non. deciſ. 613. n. 9. p. 1. diuerſ. deciſ.
198. *n. 3. p. 1. recent.*

Tandem non releuat allegata obſeruantia tranſactionis,
quia non fuit in poteſtate † Principis Biſignani Conſtitutio- 19
ni Ladislai ob publicam vtilitatem editæ directè vel indire-
ctè contrauenire, vt in puncto Afflict. *in Conſtit. Reg. lib. 1.*
rubr. 77. ſub n. 15. infra med. verſ. ne poſſit, & obſeruantia
non eſt proxima tranſactioni, ſed dantur ſolum actus ferè
poſt centum † annos ab eo tempore emanati, quique origi- 20
nem duxerunt à Curatore, & Adminiſtratoribus Principis,
cui nequaquam præiudicare potuerunt, *l. fin. C. de acquir.*
poſſeſſ. Lother. *de re benefic. lib. 1. quæſt. 38. n. 134. & ſeqq.*
& fuit dictum *in Theanen. Beneficij* 11. *Ianuarij* 1621. *coram*
bon. mem. Vbaldo ſeniore, *& in Ceſenaten. Bonorum* 10. *De-*
cembris 1622. *coram eod. impreſſ.* apud Modero. *de manut.*
deciſ. 170. num. 10.

Vel in omnem euentum nemo negauerit ex prædictis re-
manere ſatis turbidam obligationem Principis Biſignani er-
ga Eccleſias hodie poſſeſſas à D. Cardinali, ſeu ipſius autho-
re, eo magis quia huiuſmodi obligatio quatenus corteſpe-
ctiua eſſet ad omnia bona Principis, vt dicitur in ſecunda
deciſione egeret liquidatione, & mouenda eſſet pro rata
eorundem bonorum Principi Tarſiæ, & alijs perſonis ante
tranſactionem initam cum moderno Principe Biſignani de
anno 1622. venditorum à Sereniſſimo Rege Catholico an-
tiqui Principis Biſignani ex Teſtamento Iuliæ Vrſinæ media-
ti ſucceſſoris, quia † onera alia ſequuntur poſſeſſores bo- 21
norum, & inter eos diuiduntur, Alb. *conſ. 730. n.* 23. Ber-
tazol. *conſ. crimin. 328. n.* 5. Rouir. *conſ. 9. n. 8. lib.* 2. Co-
ſta de Portion. *rat. quæſt. 5. n.* 5. Capyc. *deciſ. 198. num.* 1. 4.
& 5. Vinc. de Franch. *deciſ. 1. n.* 24.

Quamuis in ceſſione ſucceſſiuè facta moderno Principi
Biſignani, Rex Catholicus illi iniunxerit onus ſoluendi de-
bita antiqui Principis, quia cùm idem Rex prius aliqua ex
bonis cenſualibus ceſſiſſet Principi Tarſiæ, alijſque perſo-
nis, † in quas propterea proportionabiliter rata debitorum 22
realium paſſiuè tranſiuerat, *iuxta text. in l. ſi certarum*, §.
Iulianus, *ff. de milit. teſtam.* obligatio deinde iniuncta mo-
derno Principi Biſignani intelligenda eſt de reſiduo debito-
rum in hæreditate de tempore ei factæ ceſſionis exiſtentium,
& de

Digitized by Google

23 † & de quibus conſtet per veras, & legitimas probationes,
Alex. *in l. qui Romæ*, *§. Angerius n. 3. ff. de verb. obligat.* &
ibidem Soccin. *num. 6.* Iaſ. *num. 2. & 3.* Pariſ. *conſ.* 121.
num. 10. *lib.* 4. Cyriac. *controu.* 85. *num.* 19. Surd. *deciſ.* 118.
num. 8.

Meritò igitur ex his, & alijs in prima deciſione deductis
24 creditum D. Cardinalis † non eſſe compenſabile, aut retar-
dare executionem petitam à D. Principe creditore, certo,
& liquido ea cauſa penſionum reſponſum fuit vtraque parte
informante, &c.

Deciſiones duæ emanarunt in hac cauſa, ideſt ſub diebus 30. Aprilis 1640. & 29. Maij 1641. & Rota hic receſſit à ſecunda deciſione, & confirmauit primam, quæ eſt deciſio 225. in præcedenti parte.

R. P. D. BICHIO.

Bononieñ Terrarum.

Lunæ 16. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Prædium aliquod ſi fuerit venditum, & fuit expreſſa menſura, tunc ſi fuerit per Peritos à Iudice electos menſuratum, & error eſt in notabili quantitate, tunc quid ſit faciendum.

SVMMARIVM.

1 *Menſuræ defectus probatur per peritos ad menſurandum electos.*
2 *Diminutio medio tempore non præſumitur, niſi probetur, medio tempore aliquod accidens extrinſecum in bonis eueniſſe.*
3 *Partium conuentionis attendendæ ſunt.*
4 *Fundum emens, & fuit ei datum, quod erat talis menſuræ, ſi menſura ſit minor expreſſa, quid veniat dicendum.*
5 *Verba, promiſit, & conuenit, expreſſam ſtipulationem, & conuentionem important.*
6 *Ad Obligationem inducendam ſufficit etiam tacita voluntas ex coniecturis elicita.*
7 *Menſuræ defectus, quando eſt notabilis quantitatis ſemper intrat obligatio ad ſupplementum menſuræ deficientis.*
8 *Dictio*, in circa, *à modico tantum defectu excuſat.*
9 *Defectus modicus in menſura dici nequit, ſi decimam partem excedat.*

DECISIO XCIII.

IN tranſactione inita de anno 1621. Io: Franciſcus de
Berois relaxauit Ludouico inter alia bona poſſeſſionem
vulgariter nuncupatam *la poſſeſſione del Podere*, ſeminis
corbium 50. frumenti, tornaturarum 270. vel circa; Nec
non aliam poſſeſſionem nuncupatam *la Marabina* ſeminis
corbium 46. frumenti, tornaturarum 255. vel circa. Et
poſtquam vtramque poſſeſſionem certis finibus deſignauit,
ſubdidit hæc verba, *& quas poſſeſſiones ſupra deſcriptas, &
dicto D. Ludouico relaxatas, ipſe D. Ioannes Franciſcus
dixit, promiſit, & conuenit eſſe ſeminum ſupra expreſſorum.*

Vnde cùm poſtea, compertum fuiſſet, poſſeſſionem *del
Podere* aſcendere tantum ad quantitatem corbium 41. cum
quarta parte alterius corbis, & tornaturarum 224. Aliud-
que pariter prædium Marabinæ eſſe corbium 44. & torna-
turarum 230. egit Ludouicus contra hæredes Io: Franciſci
pro ſupplemento menſuræ deficientis, & obtinuit quoad
poſſeſſionem *del Podere*, ſuccubuit verò quoad poſſeſſio-
nem *la Marabina*, prout in ſententia Auditoris Generalis
Bononiæ.

A qua interpoſita hinc inde appellatione, cauſaque
mihi commiſſa propoſui dubium, An hæredes Io: Franciſci
teneantur manutenere prædia in quantitate ſeminis in inſtru-
mento expreſſa, & affirmatiuè fuit reſolutum.

Quia defectus menſuræ ſatis probatur ex relatione tertij
1 periti ad menſurandum † iudicialiter electi, *gloſ. in l. item ſi
vnus, §. principaliter, verbo authoritati in fine*, & ibi Bald.
in fin. ff. de arbitr. Socc. *conſ.* 54. *n.* 2. *lib.* 1. Specul. *in tit. de
arbitr. §. ſequitur n. 19. verſ. ſed numquid ſtabitur*, Rimin.
iun. *conſ.* 273. *n.* 9. Rot. *deciſ.* 294. *n.* 2. *p.* 1. *recent.* & in
terminis Surd. *deciſ.* 64. *n.* 28. *in fin.* Quamuis menſura
facta fuerit poſt aliquot annos à die tranſactionis, quia per
teſtes ad inſtantiam Ludouici examinatos probatum fuit,
prædia à dicto tempore non fuiſſe diminuta, † quod etiam 2
præſumitur, niſi medio tempore aliquod accidens extrinſe-
cum in bonis eueniſſe probetur, Bald. *in l.* 2. *n.* 61. *Cod. de
reſcind. vend.* Caſtr. *ibid. num.* 4. *in fin.* Natt. *conſ.* 353. *ſub
n.* 6. Surd. *conſ.* 151. *ſub n.* 71. *& fuit dictum in Cæſaraugu-
ſtana diſtributionum 9. Decembris 1630. & 26. Aprilis 1632.
coram bon. mem. Coccino.*

Quo defectu poſito ſupplenda eſt Ludouico menſura,
quæ deficit ſtante explicita promiſſione Io: Franciſci, quod
poſſeſſiones traditæ; † erant quantitatis ſupra expreſſæ, at- 3
tenditur enim partium conuentio ſiue traditio ſit facta ad
corpus, ſiue ad menſuram, vt in puncto Caſtr. *in l. ſi ſeruum,
§. ſi modus ſub n.* 2. ibi niſi contrarium ſit actum, *ff. de act.
empt. ex text. in l. qui fundum, §. qui agrum, ff. contrah. empt.*
Cagnol. *in l.* 2. *n.* 186. *Cod. de reſcind. vendit.* Gabr. *conſ.* 64.
n. 6. vbi quod † per huiuſmodi conuentionem recipiens vo- 4
luit ſibi proſpicere, ne menſura minor eſſet, *& n.* 20. *lib.* 2.
Laderch. *conſ.* 130. *ſub num.* 2. *verſ. tertio*, quia Mant. *de
tacit. lib.* 4. *tit.* 18. *n.* 35. Cyriac. *contr.* 53. *num.* 9. Surd.
deciſ. 64. *n.* 28.

Et in caſu noſtro clara eſt conuentio partium, ibi, *pro-
miſit, & conuenit*, † quæ verba in inſtrumento poſita ex- 5
preſſam ſtipulationem, & conuentionem important, *§. ſi
ita ſcriptum inſtit. de inutil. ſtipulat.* Imol. *conſ.* 86. *num.* 3.
Bellam. *conſ.* 1. *n.* 17. *verſ. quia verbum promiſiſſe*, Seraph.
deciſ. 427. *n.* 6. *& deciſ.* 1167. *n.* 4. Gregor. XV. *deciſ.* 328.
n. 6. cùm tamen † ſufficeret etiam tacita voluntas ex con- 6
iecturis elicita, Anan. *conſ.* 98. *per tot.* Ferrett. *conſ.* 91. *n.* 5.
& ſeqq. Decian. *conſ.* 44. *n.* 5. *lib.* 1. Mant. *de tacit. d. tit.* 28.
ſub n. 34. Surd. *d. deciſ.* 64. *ſub n.* 28.

Præſertim, quia defectus menſuræ quoad prædium *del
Podere* eſt in tornaturis ferè 45. & quoad prædium Marabi-
næ in tornaturis 25. & ſic eſt notabilis † quantitatis, quo 7
caſu ſemper intrat obligatio ad ſupplementum menſuræ de-
ficientis, Pinell. *in l.* 2. *part.* 3. *cap.* 2. *ſub num.* 9. *verſ. mihi
vero, & infra verſ. cui Pauli Caſtrenſis opinioni C. de reſcind.
vend.* Couar. *practicar. quæſt. c.* 3. *ſub n.* 7. *verſ. vndecimo*,
Coſta *de portione rata quæſt.* 35. *ſub n.* 6. *verſ. vel niſi exceſ-
ſus*, Cyriac. *d. controu.* 53. *n.* 27. *& n.* 29. *in fin. verſ. reſpon-
detur*, vbi allegat concordantes.

Neque releuat dictio † *in circa* illa enim à modico tantum 8
defectu excuſat, *gloſ. in cap.* 1. *§. penult. verbo circa illam de
off. ordin. in* 6. Pariſ. *conſ.* 104. *num.* 13. *lib.* 1. Laderch. *conſ.*
130. *ſub n.* 9. *verſ. ad modicum*, Menoch. *de arbitrar. caſ.* 46.
n. 3. *& ſeqq.* Rot. *deciſ.* 353. *n.* 2. *in fin. p.* 2. *recent.* & in
fortioribus terminis Alex. *conſ.* 18. *circa fin. lib.* 4. Cyriac.
d. contr. 53. *num.* 26. qualis † non dicitur, qui decimam par- 9
tem excedit Rota coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 128.
num. 6.

Et ita deciſum vna tantùm parte informante, &c.

R. P. D. CARRILLO,

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Vlixboneñ Nullitatis Profeſſionis.

Lunæ 16. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Religionis profeſſio, quando à principio fuit nulliter emiſſa, licet ex curſu longiſſimi temporis, ex quo profeſſus permanſit in Monaſterio deferendo habitum, faciendo diuerſos actus ad profeſſos pertinentes, dicatur tacitè ratificata talis profeſſio, tamen quando id ceſſet.

SVMMARIVM.

1 *De Profeſſionis validitate, quando non poſſit dubitari.*
2 *Profeſſio Religionis emiſſa per metum non tenet.*
3 *Metus vbi adeſt, ibi adeſt conſenſus, & libera voluntas.*
Conſenſus, & libera voluntas ſunt de ſubſtantia profeſſionis, n. 3.
4 *Profeſſio nulliter emiſſa, quando ex curſu longiſſimi temporis, deferendo habitum, & faciendo actus profeſſis conuenientes, dicatur tacitè ſanata.*

Diſ-

Digitized by Google

5 *Diſſenſus expreſſus facit ceſſare tacitum, & n. 6.*
7 *Profeſſionis nulla ratificatio ex quibus verbis non dicatur inducta.*
8 *Monialis nondum profeſſa, ſi aſſerat ſe velle eſſe monialem, quando ex hoc dicatur inducta profeſſio.*
9 *Monialis, quod fuerit inducta ad emittendam profeſſionem ex metu paterno, probatur ex hoc proteſtatione ante facta.*
10 *Conſenſus non poteſt eſſe, vbi adeſt metus.*
11 *Monaſterium non poteſt dici velle ſe obligare ad alendum eum, qui nulliter profeſſionem emiſit.*
12 *Papa dicitur ſupremus Religionum Prelatus.*
13 *Papa mediante Religione ſemper acceptat profeſſionem, ſuumque conſenſum de facto præſtat, quoties profeſſus ſuum quoque præſtitit conſenſum, ſed hoc procedit, quando ex parte Religionis ab initio ignoratur nullitas profeſſionis.*
14 *Ferdinand. a Caſtro Palao oper. moral. tom. 3. titul. de ſuſcept. religioſ. ſtat. diſp. 2. punct. 5. n. 2. declaratur.*
15 *Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 19. de regul. quid diſponat.*
16 *Papa numquam acceptat ratificationem profeſſionis nulliter emiſſa, ſtante contradictione Monaſterij.*
17 *Fides extraiudiciales, quibus concurrentibus, poſſint deſeruire pro adminiculo.*
18 *Voluntas declaratur etiam ex actu nullo.*

DECISIO XCIV.

RESolutum fuerat in deciſione huius cauſæ emanata
ſub die 17. Maij* ſuperioris anni conſtare de valida
profeſſione Franciſcæ Coronellæ, ea præcipuè ratione;
quia licet ab initio profeſſio fuiſſet nulla vti emiſſa per metum,
(ſuper cuius metus continui probatione, nec etiam
Domini fuerunt concordes) Attamen ea quo poſt diu agitatam
litem ſuper hac prætenſa nullitate profeſſionis eadem
Franciſca liti renunciauit, profeſſionemque ratificauit coram
Vicario, & Teſtibus per hæc verba, *Quamuis Monia-*
1 *lis non eſſet hodie Monialis eſſe volebat*, non poterat † amplius
eadem profeſſio impugnari ex luculenter deductis in
dicta deciſione.

Sed conceſſa deſuper noua audientia repropoſui cauſam
ſuper eiſdem, & Domini reſponderunt recedendum eſſe
à deciſis. Aduertentes in primis eſſe indubitatum, quod pro-
2 feſſio Franciſcæ ab initio emiſſa fuerit † per metum ſibi à Patre
incuſſum, vt egregiè deponunt plures Teſtes de viſu,
& auditu proprio, & ideò negari nequit quin vitio nullitatis
ſubiaceat, vt diſponitur *cap. 1. & 2. & ſeqq. de his quæ
vi, cap. eos in [...]n. 20. quæſt. 3. cap. 1. vbi gloſ. verb. & ſpontanea
voluntate, de regular.* Nauar. *conſ. 5. n. 2. tit. de his, quæ*
3 *vi*, vbi enim adeſt metus, † deficiunt conſenſus, & libera
voluntas, quæ ſunt de ſubſtantia profeſſionis, vt benè ad
propoſitum ait Pariſ. *in conſ. 65. n. 13. vol. 4.*

Nec dicta profeſſio ſic nulliter emiſſa ea curſu longiſſimi
temporis, quo Franciſca permanſit in Monaſterio deferen-
4 do habitum, & faciendo diuerſos † actus ad profeſſas pertinentes
poteſt dici ſaltem tacitè ratificata, quia per teſtes pro
ea examinatos conſtat de continuatis lamentationibus, &
proteſtationibus ab ipſa tam ante, quàm poſt d. profeſſionem
5 immediatè, † & ſucceſſiuè omni tempore factis, ea quibus
tacita profeſſio omninò excluditur cùm expreſſus diſſenſus,
faciat ceſſare tacitum, & præſumptum conſenſum, Rebuff.
conſ. 68. n. 26. in fin. & n. 29. Rota *deciſ. 397. n. 6. & deciſ.
533. n. 4. & 5. p. 4. recent. cum alijs adductis in præcedenti deciſione
cauſæ*, vbi in principio recenſentur fundamenta adducta
pro Franciſca ad docendum de meticuloſa profeſſione,
& reſpondetur tam depoſitionibus teſtium in contrarium
examinatorum, quàm nullitatibus contra teſtes ipſius
Franciſcæ allegatis; quæ quidem fundamenta, & reſponſio-
6 nes reſpectiuè placuerunt Dominis, † adeò quod inter eos
nullum fuit hodie diſcrimen circa probationem nullitatis
profeſſionis vſque ad diem renunciationis liti factæ per eamdem
Franciſcam.

Secundario conſideratum fuit, quod etſi e a illis verbis appoſitis
in renunciatione liti, ibi, *quamuis Monialis non eſſet,*
7 *hodie Monialis eſſe volebat,* deſumi poſſit † præcedentis profeſſionis
ratificatio, & formalis conſenſus de præſenti, vt in
ſimili dixit Rota *in deciſ. 216. n. 10. in fin. p. 2. diuerſ.* maximè
cum dicta verba prolata fuerint à Moniali iam exiſtente
in Monaſterio, habitumque geſtante, imò iam alias pro-
8 feſſa, † & præceſſerat tractatus de profeſſione ratificanda,
vt in ſimili de Matrimonio carnali declarat Franc. Molin. *de
rit. nupt. lib. 1. comparat. 20. n. 38.* ibi, *aut quoties tractatus
aliquis præceſſiſſet*, ſequitur Sanch. *de Matrim. lib. 1. diſput.
18. num. 27.*

Attamen ex quo Moniales ſciebant ab initio Franciſcam
ob metum Patris profeſſionem emiſiſſe, vt concludenter
probatur ex proteſtatione facta coram Sanctiſſimo Cruci-
fixo in Choro exiſtente, dum accedebat † ad profitendum 9
adſtantibus, & audientibus ipſis Monialibus, quod nempè
benè idem Crucifixus ſciebat ſe non propria voluntate, ſed
per metum Patris eſſe profeſſuram requirebatur in ratificatione
nouus conſenſus earumdem Monialium ad tradit. per
Suarez *de religioſ. domib. lib. 7. cap. 1. n. 20.* Nam primus
ille conſenſus Monialium non poteſt dici verus conſenſus,
tum quia non poteſt eſſe conſenſus acceptandi † profeſſio- 10
nem nullam ob metum emiſſam ſciente religione, vt cauetur
ſub pœna excommunicationis *in Concil. Trident. ſeſſ. 25.
cap. 18. de regul.* tum quia non poteſt eſſe conſenſus ſe obligandi
ad alendum ſuſtentandum, & regendum eam, quæ
non ſe obligauit † Religioni obſequuturam, vt in puncto 11
explicat Ferdinand. à Caſtro Palao *oper. moral. tom. 3. tit. de
ſuſcept. religioſ. ſtat. diſp. 2. punct. 5. n. 2. cum ſeqq.*

Nec obſtat, quod ſufficiat conſenſus Papæ, qui dicitur ſu-
premus Religionis † Prælatus, & media Religione ſemper 12
acceptat, ſuumque conſenſum de facto præſtat quoties profeſſus
ſuum præſtiterit; quia hoc procedit, quando ex parte
Religionis ab initio ignoratur nullitas profeſſionis ob impe-
dimentum profeſſi, † in quibus terminis loquuntur DD. al- 13
legati in præcedenti deciſione, & ab informantibus contra
Franciſcam.

Neque contrarium aſſerit † Ferdinand. à Caſtro Palao 14
vbi ſupra, ſub n. 4. vt ex aduerſo prætendebatur, ſed ſolum
reſpondendo ad obiectum, quod poſſet deſumi ex Concil.
Trid. ſeſſ. 25. cap. 19. de regular. vbi præſumitur profeſſus
per vim, & metum tranſacto † quinquennio profeſſionem 15
tacitè ratificaſſe, ait ibi non fieri mentionem de conſenſu,
& ratificatione Religionis; quia ſupponitur ipſam religionem
eſſe ignaram impedimenti ea parte profeſſi. Et propterea
firmat tunc ſufficere acceptationem Papæ media religione,
ſecus autem eſt dicendum, quando, prout hic agitur de
expreſſa ratificatione profeſſionis nulliter emiſſæ cum ſcientia
ipſius Religionis.

Quinimò in præſenti conſtat ex depoſitionibus dictorum
Teſtium, ac ex fide 76. Monialium d. Franciſcam in Monaſterio
nunquam fuiſſe habitam pro Moniali, & vt plurimum
poſt emiſſam profeſſionem ſub veſtibus profeſſarum
inceſſiſſe indutam veſtibus ſericis ſæcularibus ſcientibus, &
non contradicentibus ipſis Monialibus, quæ vlterius inſte-
terunt apud Superiores pro declaratione, quod d. Franciſca
non eſſet Monialis, vnde magis diſſenſus, ſeu contradictio,
quàm conſenſus Monialium elicitur, † quia contradictione 16
ſtante nunquam Pontifex acceptat ratificationem profeſſionis
nulliter emiſſæ, Leſſ. *de iuſt. & iur. lib. 2. dub. 7. cap. 41.
n. 61. in fin.* Barthol. de Vecch. *in praxi diſput. 14. dub. 4. n. 3.
in fin.* admittitur etiam in præcedenti deciſione.

Et quamuis in eadem deciſione firmiter fides prædictas
non ſuffragari ad docendum de reuocatione primi conſenſus
capitulariter præſtiti in actu profeſſionis vti extraiudiciales,
& non factas à Monialibus, capitulariter congregatis;
Nihilominus tamen, quia ſunt numero plures concordantque
cùm depoſitionibus teſtium formiter examinatorum,
† & hodie non afferuntur ad probandam reuocationem pri- 17
mi conſenſus capitulariter præſtiti, cum ex ſuperius deductis
conſtet, nec ipſum primum conſenſum Monialium legitimè
interueniſſe, ſtante ſcientia nullitatis profeſſionis per
metum emiſſæ, negari nequit, qui ſaltem deſeruire poſſint
pro adminiculo, vnde detegatur continuatio voluntatis Mo-
naſterij diſſentiendi; † Siquidem ex actu etiam nullo decla- 18
ratur voluntas *argum. l. fin. ff. de reb. eorum, qui ſub Tut. l. 2.
C. de confirmat. Tut.* Rota *deciſ. 281. n. 7. & deciſ. 364. n. 2.
& deciſ. 714. n. 6. p. 1. recent.*

Et ſic deciſum vtraque, &c.

Deciſio iſta emanata ſub die 21. Maij 1641. coram eodem R. P. D. Carrillo à qua Rota receſſit in præſenti deciſione impreſſa habetur apud R. D. Antoninum Dian. Reſolut. Moral. p. 6. fol. 126. Plures Deciſiones in hac cauſa emanarant, quas congeſſi ſupra in præcedent p. 8. recent. deciſ. 2. quæ eſt in eadem cauſa.

R. P.

Digitized by Google

R. P. D. B I C H I O

Anconitana prædij.

Mercurij 18. Iunij 1642.

A R G V M E N T V M.

Creditori ſecundo in ſubhaſtatione pignoris, quando competat ius offerendi, & licet verum ſit, quando extraneo licitatori fuit venditum pignus iure creditoris, hoc caſu ſecundus creditor offerre non valeat cum in emptorem tranſiuerit pignus immune ab omni hypotheca, prout erat tempore penes debitorem tempore contractus pignoris tamen id non procedit, quando adeſt ſimulatio.

S V M M A R I V M.

1 *Creditori ſecundo competit ius offerendi aduerſus primum, ſiue primus emerit à creditore, ſiue à Iudice.*
2 *Creditor ſecundus offerendo primo creditori, quod debet, præſumitur id facere ad confirmandam ſuam hypothecam potius, quam acquirendi dominium.*
3 *Creditor ſecundus, quare habeat ius offerendi aduerſus primum creditorem.*
4 *Text. in l. à Diuo Pio, §. ſi poſt adiectum, ff. de re iudic. & l. ſi finita §. illud ff. de damn. infect. & l. obligata, C. ſi antiq. creditor. &c. in quibus terminis loquatur.*
5 *Creditor ſecundus, quando non habeat ius offerendi aduerſus primum creditorem.*
6 *Creditor certus, quando bona debitoris diſtrahuntur, debet citari perſonaliter, & non per proclama.*
7 *Bona debitoris, quando iure creditoris venduntur & extraneo licitatori deliberantur, tunc ſecundus creditor offerre non valet, & quare.*
8 *Veritas facti eſt attendenda, & non quod ſimulatè conceptum fuit.*
9 *Emere per ſe, vel per alium paria ſunt.*
10 *Creditori ſecundo tunc eò magis ius offerendi aduerſus primum creditorem competit, quando ipſe creditor primus ſimulatè per interpoſitam perſonam emit, & num. 19. & 20.*
11 *in Iuris offerendi materia non intereſt, an contractus celebretur à Iudice, vel à parte.*
12 *in Venditione iudiciali militare etiam poteſt ratio euitandæ fraudis.*
13 *Iuris offerendi excluſio, à quo procedat.*
14 *Ius offerendi habet locum quando deliberatio pignoris facta fuit ad fauorem creditoris per ſuppoſitam perſonam, quia emptio ita facta cenſetur, potius tuendi iuris gratia, quàm acquirendi dominij, & num. 15. amplia num. 16.*
17 *Creditor emens iure creditoris ſuum creditum, quod ex hoc inferatur.*
18 *Qualitates omnes contractus geſti cum perſona ſimulata militant in vera.*
21 *Nulla ea, quæ ſunt, nullum producunt iuris effectum.*
22 *Simulatè ea, quæ fiunt non attenduntur.*
23 *Licitatores ſaltem tres requiruntur ad validitatem ſubhaſtationis.*
24 *ad Subhaſtationis validitatem, quid requiratur.*
25 *Ius offerendi non datur ſine hypotheca.*
26 *Poſſeſſor tenetur ad reſtitutionem fructuum prædij, in eo, in quo eſt factus locupletior, & num. 27.*
28 *Fructus, quando poſſint liquidari poſt ſententiam ante executionem.*

D E C I S I O XCV.

SCipio Rinaldinus tanquam creditor hæreditatis Bartholomæi Fanelli in ſcutis bis mille vendidit iure creditoris mediante iudiciali ſubhaſtatione, ac deliberatione prædium hæreditarium Raphaeli, qui die ſequenti declarauit per publicum Inſtrumentum ſe in rei veritate emiſſe de ordine ipſius Rinaldini, & de pecunijs ab ipſo ad hunc effectum ſibi traditis, emptionemque feciſſe pro dato, facto, & computo dicti Rinaldini ſeque in ea de nudo, & ſimplici nomine inſeruijſſe.

Quadriennio ferè poſt hæc geſta Collegium Societatis Ieſu tanquam creditor, licet poſterior eiuſdem Fanelli præ-

uia oblatione ſcutorum bis mille, quod erat creditum Rinaldini petijt, & obtinuit in poſſeſſionem d. prædij immitti per tres ſententias, quarum vltima Rotalis eſt coram bon. mem. Pirouano, eamque hodie Domini coram me in quarta inſtantia confirmandam eſſe cenſuerunt.

Nam ex diſpoſitione textus in *l. cum ſecundus, ff. de di-*
ſtract. pign. competit ſecundo creditori ius offerendi aduer- 1
ſus primum, ſiue primus emerit à debitore, ſiue à Iudice,
Salyc. *in l. 1. quæſt. vlt. C. ſi antiq. cred.* Neguz. *de pign.*
par. 5. memb. 3. num. 7. Trentacinq. *var. reſol. lib. 3. re-*
ſol. 30. num. 6. Greg. Lop. *in l. 46. partit. 5. tit. 13. verb.*
en pagamiento, Molin. *de contract. tract. 2. diſp. 538. ſub*
num. 19. Morot. *de Iur. offer. num. 18. & 19.* Vinc. de
Franch. *deciſ. 69. num. 3. & 9.* Viu *deciſ. 526. num. 9.* Mi-
lanen. *deciſ. 12. num. 122. lib. 2.* Maſtrill. *deciſ. 120. num. 2.*
& deciſ. 201. num. 6.

Quia in dubio præſumitur emiſſe potius confirmandam 2
ſuæ hypothecæ gratia, quam acquirendi dominium, *l. cum*
poſterior, ff. de diſtract. pign. Fab. de Anna *conſ. 37. num. 4.*
& 10. Trentacinq. *d. reſol. 30. ſub num. 6.* Morot. *de Iur. of-*
feren. num. 37. & 2. ſeqq. Viu. *d. deciſ. 526. ſub num. 9.* Franch.
d. deciſ. 69. num. 6. & alij allegati per Modern. *Piſaurien. de*
ſubhaſt. quæſt. 82. num. 3. & 11. quæ eſt ratio cur ſecundo cre-
ditori competat ius offerendi, vt docent præcitata iura, & 3
Doctores.

Quicquid ſit in iure offerendi competente ipſi debitori de
quo intelligendus eſt textus in *l. à Diuo Pio, §. ſi poſt adie-* 4
ctum, ff. de re iudic. & in l. ſi finita, §. illud verſ. poſteà au-
tem quam, ff. de damn. infect. l. obligata, C. ſi antiq. credi-
tor. & Cæph. *conſ. 298. num. 8.* vt diſtinguendo benè decla-
rat Rimin. iun. *conſ. 3. num. 28. & ſeqq.* relatus à Modern. *de*
ſubhaſt. d. quæſt. 82. num. 13. & 14. Morot. *de iur. offeren.*
num. 40. verſ. etenim, Neguz. *de pignor. par. 5. membr. 3. nu. 7.*
& 8. vel quando bona data fuerunt in ſolutum, aut adiu-
dicata anteriori creditori in vim pacti ab initio in contractu
appoſiti, quod creditor poſſet illa accipere in ſolutum, ſeu
per viam adiudicationis, quia nimirum tunc huiuſmodi
pactum præceſſit obligationem ſecundi creditori, prout 5
aduertit Rota *deciſ. 445. num. 84.* coram Reuerendiſſ. Vr-
gellen. aut tandem vbi creditor poſterior fuit in deliberatio-
nem, vel adiudicatione citatus, in quibus terminis loqui-
tur *text. in l. ſi eo tempore, C. de remiſſ. pignor.* & Mant. *de-*
ciſ. 126. num. 1. & 3. cum ibi alleg. ſeu deliberationi præſens
fuit, vt in caſu Theſaur. *deciſ. 157. num. 11.* cui tamen ob-
ſtant tradita per Morot. *de iur. offeren. num. 40. in fine, verſ.*
præterea, Neguz. *de pig. 3. memb. 6. par. num. 23.* & per Surd.
deciſ. 302. num. 3. & ſeqq.

Quorum neutrum concurrit in caſu noſtro, quia nec ad-
eſt pactum præfatum, nec præſentia, aut citatio Collegij, 6
quod cum eſſet creditor certus debuit citari perſonaliter,
non autem per proclamationem ad hoc, vt afficeretur di-
ſpoſitione *d. l. ſi eo tempore*, vt ibi not. Angel. Bald. Salyc. &
alij Bart. *in l. fin. num. 2. C. eodem*, Alex. *conſ. 106. num. 13. &*
14. lib. 5. Neguz. *de pign. 3. membr. 6. par. ſub num. 25. verſ. de-*
clarando, Molſ. *ad conſuet. Neap. tom. 2. par. 8. quæſt. 3. num. 11.*
Seraph. *deciſ. 994. num. 3.*

Nec obſtat, quod prædium venditum fuerit iure credito- 7
ris Raphaeli, & ſic extraneo licitatori, quo caſu ſecundus
creditor offerre non poteſt cum in emptorem tranſierit præ-
dium immune ab eius hypotheca prout erat penes debito-
rem tempore contracti pignoris fauore primi creditoris, *l.*
cum prior in princ. ff. de diſtract. pign. l. 1. C. ſi antiq. cred. gloſ.
in l. qui potiores, verbo ſucceſſiſti, C. eod. Ceph. Vinc. de Franch.
Theſaur. & alij quos refert, & aſſequitur Rota *deciſ. 445.* co-
ram Reuerendiſſ. Vrgellen. *& in Æſina bonorum 20. Febr.*
1641. coram me.

Siquidem cum declarationem ſucceſſiuè, vt ſupra fa- 8
ctam à Raphaele tertio licitatore ipſius nomen fuiſſe ſimu-
latè appoſitum, & reuera prædium emptu fuiſſe pro Rinal-
dino creditore probetur, iuxta theoricam Bald. *in l. mul-*
tum intereſt num. 2. verſ. ſed quomodo, C. ſi quis alter. vel
ſibi Rot. *deciſ. 606. num. 3. par. 1. diuerſ. deciſ. 164. num. 3.*
poſt Cinc. *de cenſ.* habetur ac ſi non Raphael, ſed idem
Rinaldinus immediatè emiſſet iuxta regulam *text. in l. 1. &* 9
tot. tit. C. plus valer. quod agitur Bald. *in l. cum precibus in*
fin. C. de probat. Caual. *deciſ. 221. num. 3. & 4.* Buratt. *de-*
ciſ. 733. num. 3. & in puncto, quod idem ſit emere per ſe
ipſum, vel per interpoſitam perſonam, Fab. de Anna
conſ. 37. num. 13.

Adeò, quod verſamur, in terminis venditionis factæ ipſi

10 creditori contra quem eo magis competit ius offerendi, quia
emit ſimulatè per ſubiectam perſonam, vt ad literam eſt
text. in l. & qui ſub imagine, C. de diſtract. pignor. & ex eo
not. Menoch. *præſumpt.* 121. *num.* 12. *in fine lib.* 3. Giurb.
deciſ. 105. *num.* 13. cuius textus diſpoſitio non debet reſtrin-
11 gi ad venditionem factam extraiudicialiter, quia in mate-
ria ius offerendi non intereſt, an contractus celebretur à
Iudice, vel à parte, Rim. iun. *conſ.* 3. *num.* 10. Felician. *de
cenſib. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 2. *ſub num.* 13. *verſ. quæ regula*, Ca-
rocc. *de oblation. par.* 2. *quæſt.* 11. *num.* 26. & 63. Rota *in d.*
12 *Æſina bonorum coram me*, & etiam in iudiciali venditione
militare poteſt tum ratio euitandæ fraudis, *l. ſi quos C. ad
aſcend. vend.* Fontanell. *deciſ.* 65. *num.* 3. maximè in caſu
noſtro, quo vt infra dicam præter Raphaelem vnus tantum
adfuit oblator, & prædium viliori pretio diſtractum fuit, *ad
text. in l. ſuperſtite, C. de dolo malo*, Corn. *conſ.* 166. *num.* 4.
lib. 1. Dec. *conſ.* 180. *num.* 6. Aym. *conſ.* 142. *num.* 22. Buratt.
deciſ. 75. *num.* 7. tum defectus poteſtatis vendendi inhæren-
13 tis pignori primi creditoris à qua procedit excluſio iuris of-
ferendi, Cyn. *in l.* 1. *num.* 1. *verſ. reſpondeo, C. ſi antiq. credit.*
Salicet. *ibid. num.* 1. Morot. *de iure offerend. num.* 16. Rodri-
quez *de ann. reddit. lib.* 2. *quæſt.* 17. *ſub num.* 21. Gratian. *de-
ciſ. March.* 66. *num.* 4. & 5. nam poteſtas huiuſmodi non
14 cenſetur conceſſa creditori, vt ipſimet vendatur, vt in ter-
minis Bald. *in l. ordo num.* 7. *C. de execut. rei iud.* Neguſ. *de
pignor. par.* 6. *membr.* 1. *num.* 26. Menoch. *conſ.* 206. *num.* 20.
Cancer. *variar. reſolut. par.* 1. *cap.* 1. *num.* 136. D. Vrgellen.
deciſ. 445. *num.* 35. & *ſeqq.* & ſemper intrat præſumptio
15 quod creditor anterior emerit potius tuendi ſui iuris gratia,
quam acquirendi dominium, vt in puncto Rota coram Re-
uerendiſſ. Vrgellen. *d. deciſ.* 445. *num.* 92. vbi in hac parte di-
citur iuſta deciſio emanata in hac cauſa ad fauorem Colle-
gij coram bon. mem. Pirouano.

16 Quæ præſumptio coadiuuatur in caſu noſtro, quia Ri-
naldinus creditor emit pro ſumma non excedente creditum,
Felician. *de cenſib. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 2. *ſub num.* 13. *circa fin.*
Menoch. *præſumpt.* 121. *ſub num.* 11. *verſ. & quia, ille cre-
ditor. lib.* 3. Franch. *deciſ.* 69. *num.* 5. *verſ. & quia*, reddi-
17 turque luce meridiana clarior, quia creditor emit iure cre-
ditoris Franch. *d. deciſ.* 69. *num.* 3. Felician. *de cenſib. tom.* 2.
lib. 3. *cap.* 2. *ſub num.* 13. *circa fin.* prout patet ex facie inſtru-
menti venditionis in quo legitur hoc iure facta venditio
Raphaeli tertio licitatori, nam cùm Raphaelis nomen fue-
rit, vt dicebam ſimulatè appoſitum qualitates omnes con-
18 tractus geſti cum perſona ſimulata militant in vera nempè
in Rinaldino, cui ius ex illo contractu quæſitum fuit *l.* 4.
*§. ſi ab ignoto, ff. de manumiſſ. l. vxor marito, ff. de donat.
inter virum, & vxor. l. ſi non verum, l. ſi filij tui, C. eod. tit.*
Seraph. *deciſ.* 660. *num.* 5. *deciſ.* 1120. *num.* 6. vnde nec opus
eſt quærere, an competat ius offerendi contra creditorem,
19 qui emit tanquam extraneus licitator, dum de hoc nullibi ap-
paret imò de contrario, & retorquetur coniectura in
deciſione huius cauſæ coram bon. mem. Remboldo dedu-
cta ex eo, quod creditor emerit à tertio licitatore, quia
ſtante ſimulatione perſonæ habetur, ac ſi deliberatio
20 iure creditoris facta fuiſſet immediatè ipſi creditori repræ-
ſentato ſecundum veritatem in perſona illius tertij licita-
toris.

21 Sed præterea quomodocunque facta fuerit deliberatio
competit Collegio ius offerendi, quia eſt nulla, & iura il-
lud prohibentia procedunt, quando venditiones ſunt rectè
factæ dicit expreſsè *text. in l.* 6. *C. ſi antiq. credit. & ibi not.
gloſ. verb. rectè*, Neguſ. *de pignor. par.* 5. *membr.* 5. *ſub num.* 5.
verſ. certio reſtringitur, Trentacinq. *var. reſol. lib.* 3. *reſolut.*
30. *num.* 5. Franch. *deciſ.* 224. *num.* 2. & 3. & *alij allegati à mo-
derno Neapolit. quotid. reſolut. lib.* 1. *cap.* 219. *num.* 9. Nulli-
22 tas autem eſt clara nedum, quia fuit facta creditori met ſi-
mulatè per interpoſitam perſonam, vt not. Fulgoſ. *in l. qui
ſub imagine, C. de diſtract. pign.* ſed etiam quia ex facie
23 ipſius deliberationis apparet, quod præter Raphaelem, qui
ſimulatè obtulit, vnus tantum adfuit oblator, cùm tamen
tres ſaltem requirerentur ad validitatem ſubhaſtationis,
Grat. *diſcept.* 739. *num.* 22. Rot. *in Peruſina ſpolij coram
R. P. D. meo Roias impreſſa par.* 7. *recent. deciſ.* 113. *num.* 14.
& *in Romana ſpolij domus coram Eminentiſſ. D. Card. Pam-
philio iuniori allegata per Modern. Piſaurien. de ſubhaſtat.*
24 *quæſt.* 147. *num.* 15. necnon ex defectu citationis debito-
ris ad video. ſubhaſtari, & deliberari, ac decreti Iudicis,
& vtrumque erat neceſſarium, Afflict. *deciſ.* 58. *num.* 3. &
4. Rot. *deciſ.* 476. *ſub num.* 4. *par.* 2. *rec. deciſ.* 485. *num.* 8. *co-
ram ſ. me. Greg. XV. deciſ.* 3. *num.* 8. apud Modern. *d. tract.
de ſubhaſtat.*

Non obſtat, † quod Collegium careat hypoteca ſuper 25
hoc prædio ſine qua non datur ius offerendi *l. cum tibi, C. qui
potior, in pign. hab. l. nulla, C. de ſolution.* quia placuerunt re-
ſponſiones datæ in vtraque deciſione coram bon. mem. Pi-
rouano, & ſignanter quod fœminæ ſuperſtites non concur-
runt ad ſucceſſionem fratris defuncti cui Fanellus pater ſuc-
ceſſit, quodque Rinaldinus, qui prædium ſubhaſtari fecit
tanquam creditor Fanelli non poteſt hodie allegare Fanel-
lum einſdem prædij dominum non fuiſſe.

Ruſſus non obſtat, quod in deciſione cauſæ ſub die 27.
Maij 1630. coram bon. mem. Pirouano dictum fuerit † Ri- 26
naldinum teneri ad reſtitutionem fructuum prædij in eo, in
quo factus eſt locupletior, & nihilominus nulla præuia di-
ſputatione dubij ſuper huiuſmodi locupletatione emanaue-
rit ſententia Rotalis condemnatoria ſimpliciter in fructibus
perceptis, quia eadem deciſio in fine annuit locupletiorem
factum fuiſſe Rinaldinum in eo, quod debitor remaneret fa-
cta compenſatione † fructuum ex prædio perceptorum 27
cum interuſurijs ei debitis ab offerente, ideòque non fuit ne-
ceſſaria alia diſputatio, ſed cautè ſententia mandat fieri cal-
culum fructuum prædij ex vna, interuſuriorum crediti Ri-
naldini ex altera omneque id quod fructus prædij ſupera-
bunt, ſeu excedent interuſuria crediti declarat † cedere de- 28
bere in diminutionem ſortis principalis einſdem crediti, qui
calculus cum iam fuerint in alijs deciſionibus liquidati fru-
ctus prædij, vtique fieri poteſt etiam poſt ſententiam ante
illius executionem, Rot. *deciſ.* 100. *num.* 2. *par.* 1. *diuerſ. deciſ.*
161. *num.* 3. *in fine par.* 1. *rec.* & *fuit dictum in Reatina ſucceſ-
ſionis* 15. *Aprilis*, & 28. *Iunij* 1641. *coram R. P. D. meo Peu-
tingero.*

Alijs obiectis reſpondent deciſiones coram bon. mem. Pi-
rouano cum quibus Domini transierunt.

Et ita deciſum cauſa ter propoſita, & vtraque parte in-
formante.

R. P. D. BICHIO.

Montis Faliſci ſupplementi legitimæ.

Mercurij 18. *Iunij* 1642.

ARGVMENTVM.

Pro aſſequendo legitimæ ſupplemento, cùm ſit agendum conditione ex lege, quæ actio cum non ſit priuilegiata à Iure circa modum procedendi, ideò procedendum via ordinaria, & plura habes circa modum aſſequendi legitimæ ſupplementum.

SVMMARIVM.

1 *Litibus, aliquando finis imponi debet.*

2 *pro Legitima ſupplemento non competit hypoteca, ſed tantum conditio ex lege.*

3 *Conditio ex lege non habet executionem paratam, ſed iudicium ordinarium requirit.*

Condictio ex lege, non eſt à iure priuilegiata circa modum procedendi num. 3.

4 *Legitima ſupplementum, vt quis aſſequatur, quid probare teneatur.*

5 *in Legitima calculanda attenditur tempus mortis Patris quo ad quantitatem bonorum, & petitionis, quoad eorum valorem.*

6 *Legitima, cum debeatur ex corporibus hæreditarijs, par eſt illa augeri ad beneficium filij, non ſecus ac hæredis.*

7 *in Legitima quantitas bonorum attenditur de tempore mortis patris, qualitas vero de tempore petitionis.*

8 *Legitima ſupplementum debetur quoque in corporibus hæreditarijs.*

9 *Pars, & acceſſorium legitima eodem iure cenſentur, quam ipſa legitima.*

10 *Filius, cui in vita Patris non fuit aſſignata integra legitima debet conſequi ſupplementum iuxta valorem bonorum, non de tempore aſſignationis, ſed ſubſequentis.*

11 *Quod tamen procedit, niſi filius malitioſe diſtulerit petere tale augumentum, amplia num.* 12.

13 *Augumentum legitima cedit commodo filij.*

Merlin. de legitim. lib. 5. *tit.* 3. *quæſt.* 7. *num.* 42. *quo caſu loquatur, num.* 13.

14 *Le-*

14 *Legitima debetur in corporibus, ſiue filius ſit heres patris ſiue non.*
15 *Legitima, ſtatim mortuo patre lex intellectualiter, & ipſo iure reſecat à bonis patris.*
16 *Rip. in l. 1. §. ſi is, qui quadringenta, num. 9. ff. ad Trebellian. qualiter loquatur.*
17 *Heres beneficiatus an teneatur ſoluere legata etiam ex augumento ſcuto poſt aditam hereditatem, & negatiuè reſpondetur.*
18 *Augumentum, quod habuit locum poſt aditam hereditatem non auget hereditatem.*
19 *Heres beneficiatus iuxta bonorum menſuram dumtaxat tenetur ſatisfacere creditoribus.*
20 *Valor hereditatis ad effectum extrahendi legitimam, quando dicatur certus.*
21 *Teſtis, qui eſt vnicus, & deponit de auditu incerte non relenat.*
22 *ad Legitima ſupplementum praſcribendum, requiritur tempus 30. annorum.*
23 *Tempus ad praſcribendum non currit, quando quis non fuit negligens.*
24 *in Actione, quod eſt, ſi transſeat in exceptione, efficitur exceptio perpetua.*
Alb. in conſ. 200. num. 24. refutatur num. 24.
25 *Praſcriptionem allegans, quid probare grauetur.*
26 *Ignorantia ſola probabilis eſt ſufficiens ad obtinendam reſtitutionem in integrum aduerſus praſcriptionem etiam tricenariam.*
27 *Condictio ex lege eſt remedium, ſubſidiarium idcòque niſi ſubſidium intrarem poterit, & num. 28.*

DECISIO XCVI.

POſt ſex deciſiones in cauſa emanatas coram ſanct. mem.
Gregorio XV. ſuper exiſtentia fideicommiſſi identitate bonotum, & detractionibus, ac totidem aliàs coram
bon. mem. Coccino ſuper ſituatione Tenutæ Ferentini in
Territorio Viterbien. ad effectum euitandi excluſionem
fœminarum ea ſtatuto Montis Faliſci, ſuper quantitate, ad
quam aſcendunt detractiones, & magis in ſpecie ſuper
quantitate legitimæ, & ſuper actione competente ad conſequendam legitimam, ſiue eius ſupplementum.

Biſentij inſteterunt coram Reuerendiſs. Domino Merlino ſubrogato in locum bo. me. Coccini pro cauſæ eapeditione ad quam retardandam, quia plura adducebantur à
Boncompagnis fuit propoſitum dubium, An, & quomodo cauſa ſit expedienda, expediendamque eſſe, & via ordinaria reſolutum coram eodem Domino Merlino, quo interim vita functo ego in cauſa ſuffectus extendi de more deciſiooem.

1 Cuius ratio quoad primam partem eſt, quia ea præcitatis deciſionibus conſtat fuiſſe ad ſaturitatem omnia diſcuſſa, & debet aliquando diuturnæ liti cœptæ à 50. ferè annis,
& io qua tot deciſiones emanarunt finis imponi ad *text. in l. quidam aſtimarunt in fine, ff. ſi cert. petat. l. terminate, C. de fruct. & lit. expenſ.* Neuizan. *conſ. 5. num. 25.* Surd. *conſ. 271. num. 15.*

3 Quo verò ad ſecundam partem ratio deciſionis eſt, quia
pro ſupplemento legitimæ iuata opinionem, quam ſeruat
Rota non competit hypotheca, ſed ſolùm condictio ex lege, vt ex pluribus fuit firmatum in deciſione emiſſa ſub *die 4. Decembris 1634. & 20. Aprilis 1635. coram bo. me. Coccino*, quæ condictio, quia non oritur ex aliqua conuentione
3 executiua partis, nec circa modum procedendi eſt à Iure
priuilegiata, non habet viam executiuam, ſed Iudicinm ordinarium expoſcit, vt per Coler. *de proceſſ. execut. par. 2. cap. 2. num. 81. verſ. vt qui nullam, & num. 82.* De in fortioribus ex text. *in l. minor, ff. de minor. l. tale pactum, ff de pact.* Gratian. *diſcept. 146. num. 44.* Rota *deciſ. 33. num. 6.* apud Zacch. *de obligat. Camer.*

Nec obſtare viſa ſuot, quæ contra primam partem adducebantur, & primo, quod non fuerit probatus valor bo-
4 notum Patris, & quod habita per filias in vita Patris, non
adequent portionem de iure debitam, vt probari debuit ad conſequendum ſupplementum legitimæ, iuxta theoricam Bart. *conſ. 17. lib. 1.* attento valore de tempore mortis Patris, etiamſi ille poſteà creuiſſet, Curt. ſen. *conſ. vltimo per totam*, Facchin. *conſ. 66. num. 7. lib. 3.* Caball. *conſ. 28. num. 2. & ſeq. lib. 1.* Gabr. *conſ. 132. nu. 4. & 9. lib. 2.* Mart. *de ſucceſſ. legal. par. 4. queſt. 12. artic. 5. num. 20.* Barz. *deciſ. 104. num. 21.*

Nam fuit reſponſum, quod ſicuti in calculanda legitima
attenditur tempus mortis Patris quoad quantitatem bono- 5
rum, & petitionis quoad eorum valorem, ita vt augumentum intrinſecum à die mortis Patris vſque ad diem petitionis, ſeu detractionis in bonis hæredirarijs contingens cedat
commodo filij, † quia cùm legitima debeatur in corpori- 6
bus par eſt illa augeri ad beneficium filij non ſecus, ac hæredis, Bald. *conſ. 23. num. 2.* vbi ait attendi quantitatem
† bonorum tempore mortis, qualitatem tempore petitio- 7
nis *lib. 4.* Bertrand. *conſ. 141. num. 15. & 16. lib. 2. par. 2.* Surd. *conſ. 128. num. 2. & ſeqq.* Rauden. *de annalog. cap. 119. num. 60. & ſeqq.* Facchin. *controu. iur. lib. 4. cap. 26.* Peregr. *de fideicom. artic. 36. ſub num. 26. verſ. contrarium*, Cancer. *variar. reſol. lib. 4. pag. 3. num. 27.* Citiac. *controu. 391. num. 6.* Barz. *deciſ. 102. num. 34.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 6. & 10. de teſtament.* Rota *deciſ. 475. num. 1. par. 4. recent.* vbi aliæ alleg.

Ita in calculando legitimæ ſupplemento, quia illud quo- 8
que filijs debetur in corporibus, *l. ſcimus, §. Repletiorem*, &
ibi Iaſ. *num. 9. C. de inoffic. teſtam.* Port. Imol. *conſ. 82. num. 5.* Facchin. *conſ. 27. num. 13. lib. 1.* ac tanquam pars, & acceſ-
ſorium legitima † eodem Iure cenſetur, quo ipſa legitima, 9
Guidopap. *queſt. 487.* Faber. *in Cod. lib. 3. titul. 14. de inoffic. teſtam. deffinit. 9. & 16. & 32.* Menoch. *de arbitr. caſ. 163. num. 30.* Petra *de fideicommiſſ. queſt. 15. num. 148. & ſeqq.* Cancer. *d. lib. 1. cap. 3. num. 4.* & magis in ſpecie, quod filius, cui in vita Patris non fuit aſſignata integra legitima
† debeat conſeqoi ſupplementum iuxta valorem bonorum, 10
non de tempore aſſignationis, ſed ſubſequenti Cancer. *d. cap. 3. ſub num. 25. verſ. ſecus ſi tempore*, Trentacinq. *variar. reſolut. lib. 1. tit. de legit. reſolut. 2. ſub num. 9.* Craſſ. *in § legi-
tima queſt. 3. num. 2. & 3.* † Gomez *in l. Taur. 23. circa fin.* 11
Codex, Fabr. *d. tit. 19. deffinit. 23.* Ciriac. *contr. 391. num. 26.*
Et in puncto augumenti poſt mortem Patris ſaltem † quan- 12
do filius non diſtulit doloſè ſupplementum petere, Molin. *de rit. nupt. lib. 3. queſt. 72. num. 14.* quæ procedunt ſiuè Pater viuens aſſignauerit bona filiæ titulo legitimæ, ſiue titulo dotis, vt in his terminis, Citiac. *controu. 391. num. 7.* Cancer. *d. cap. 3. num. 29.*

Neque curandum eſt de allegatis in obiecto, quorum aliqui non loquuntur de ſupplemento, ſed de ipſa legitima in
qua tamen Rota amplectitur opinionem, † quod augu- 13
mentum cedat commodo filij ex ſupra allegatis. Alij non
aguot de augumento ſequuto poſt mortem, & limitatio adducta à Moderno Forolinien. *de legit. lib. 5. tit. 3. queſt. 7. num. 42.* quando filius non eſt hæres Patris, nec agitur de detrahenda legitima à filio hærede contra ſubſtitutum vni-
uerſalem ob eam rationem, quia acceſſiones contingentes 14
poſt aditam hæreditatem, eam non augent, ſed cedunt lucro hæredis non eſt applicabilis legitimæ, cuius commodo cedit augumentum intrinſecum bonorum non quia filius eſt hæres, ſed quia legitima debetur in corporibus, ſiue
filius ſit † hæres, ſiue non, & quia lex intellectualiter, 15
& ipſo iure reſecat portionem pro legitima filio debita, *l. lineam margaritarum, ff. ad l. falcid. l. ſcimus*, vbi Iaſ. *in 1. notab. C. de inoffic. teſtam.* Bald. *in l. omnimoda in fin. princ. C. eod.* Ruin. *conſ. 57. num. 7. & 8. lib. 2.* Peregr. *de
fideicomm. art. 36. num. 27.* Neque in his terminis † loqui- 16
tur Rip. ab eodem Modern. Forolinien. allegatus in *l. 1. §. ſi his, qui quadringenta num. 9. ff. ad Trebell.* qui tangit quæſtionem omninò diuerſam, An ſcilicet hæres beneficiatus
teneatur ſoluere legata etiam ea augumento † ſecuto poſt 17
aditam hæreditatem, & reſponder negatiuè ob dictam
rationem, quia nimirum illud non auget hæreditatem
iuxta cuius menſuram † dumtaxat hæres beneficiatus le- 18
gatarijs tenetur, *l. fin. §. & ſi præfatum, C. de iur. deliberand.*

Valor autem hæreditatis paternæ non eget vlteriori pro-
batione, quia de conſenſu † partium fuit ſuppoſitus in ſcu- 19
tis 8219. ad tradit. per Peregrin. *de fideicommiſ. art. 36. n. 29.* & quamuis in ſuppoſito adſit clauſula ſine veri præiudicio, quia tamen hactenus non fuit ex aduerſo probatum contra-
rium ea non efficit, † quin adhuc ſtandum ſit valori certo in 20
ſumma ſuppoſita, vt per Soccin. *in l. pecuniam num. 70. ff. ſi cert. petat. & conſ. vlt. ſub num. 1. verſ. aliquando lib. 3.* Ciriac. *controuerſ. 180. num. 45. & ſeqq.* Buratt. *deciſ. 546. num. 6.*

Et quod dos tradita filiabus non adæquet portionem legitimæ ſatis patet, quia non excedit ſcuta 150. computato etiam acconcio, quod Moniales eiuſdem Monaſterij te-

O a ſtan-

Digitized by Google

ſtantur aſcendere ad ſcuta 50. quicquid dicat teſtis exad-
21 uerſo examinatus † qui cum ſit voicus, & deponat de
auditu incerto nihil probat Caputaq. *deciſ.* 279. *num.* 1.
par. 1. Achill. *deciſ.* 3. *de teſtib.* Rota *deciſ.* 242. *num.* 3.
par. 1. *recent.*

Secundò non obſtat præſcriptio, quia, vel illa opponitur
ad excludend. ſupplementum legitimæ debitum filiabus ex
22 propria perſona, & reſpondetur à † die mortis Patris ad
diem petitionis non interceſſiſſe tempus 30. annorum,
quod requiritur ad huiuſmodi præſcriptionem, vt de com-
muni. Facchin. *contron. iur. lib.* 12. *cap.* 9. *verſ. Iſtis non ob-
ſtantibus*, Fontanell. *de pact. nupt. tom.* 2. *clauſ.* 5. *gloſ.* 8.
par. 3. *num.* 54. vbi allegantur concordantes, & fuit dictum
in deciſione huius cauſæ *ſub die* 18. *Martij* 1630. *coram bo.
me. Coccino.*

Aut aduerſus legitimam, & trebellianicam eiſdem filia-
bus debitam ex perſona Troili, & Cęſarini fratrum, nec
pariter adeſt lapſus 30. annorum ſubducto tempore eorum
vitæ, quo durante non fuerunt negligentes in petendo,
23 quia cùm tanquam hæredes grauati poſſiderent bona hæ-
reditaria non poterant agere contra ſe ipſos, & bona à ſe
24 poſſeſſa. Vnde quod erat in actione † tranſiuit pro d. tem-
pore in exceptionem, quæ eſt perpetua, Bald. *conſ.* 50.
num. 2. *verſ. reſpondeo ad euidentiam lib.* 5. Menoch. *conſ.*
1019. *num.* 4. *&* 5. Gratian. *diſcept.* 602. *num.* 3. *& ſeq.
per totum*, Rota *in Romana hæreditatis de Valle* 26. *Fe-
bruarij* 1601. *coram bon. mem. Cardinalis Mellino, & coram
ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ.* 489. *num.* 11. *&* 12. *vbi add.
num.* 25. quicquid in contrarium dixerit Alb. *conſ.* 200.
num. 24. quem nominatim reprobat Menoch. *d. conſ.* 1019.
num. 5.

Aut tertiò prætenditur præſcriptum Ius adeundi, & ſuc-
cedendi dd. Troilo, & Cæſarino, & proban. eſſet, quod ſo-
rores eorum hæredes habuerint notitiam ſucceſſionis ſibi
25 delatæ, ac 30. anni effluxerint, † quod negant informantes
pro Biſentijs, & probandi onus incumbit allegant præſcri-
ptionem, Rim. iun. *conſ.* 205. *num.* 22. Vrſill. ad Aſſlict. *deciſ.*
239. *num.* 3. Vel in omnem caſum ſola probabilis ignorantia
26 † ſufficeret ad obtinendam reſtitutionem in integrum ad-
uerſus præſcriptionem etiam tricennariam, Bart. *in l.* 1. §. *ſi
quis propter ſub num.* 1. *ff. de itinere actuque priuat.* Card. *in
clem.* 1. *num.* 30. *in fine de in integr. reſtit.* Alex. *conſ.* 71. *nu.* 3.
lib. 1. Rota *deciſ.* 39. *num.* 1. *lib.* 2. *par.* 3. *diuerſ. deciſ.* 3. *n.* 2.
par. 3. *recent.*

Ruſus non obſtat, quod conditio ex *l. ſit remedium ſub-
27 ſidiarium*. Ideòque præcedere debeat † excuſſio ſuper bo-
nis Camilli, & ſic ſuper cenſibus ab eo emptis ex pretio te-
nutæ Ferentini, de quibus non conſtabat tempore deciſio-
num coram bon. mem. Coccino, ſed hodie conſtat *Summar.
Boncompagni num.* 9. quia imò neque hodie probatur dd. cen-
ſus fuiſſe impoſitos ad fauorem Camilli, aut emptos ex pre-
tio Tenutæ ab eo venditæ, ſed ſolum ex pretio ſecundæ ven-
ditionis factæ à primo emptore, quod reſpectu Camilli nihil
28 commune habet † cum ipſa tenuta, vel cum pretio primæ
venditionis ſoluto eidem Camillo primo venditori, vt fuit
dictum in *Romana pecuniaria* 23. *Martij* 1640. *coram Reue-
rendiſſ. Domino meo Patriarcha Conſtantinopolitano*, §. *nec
dicatur.*

Cętera quæ exaduerſo obijciebantor ſublata ſunt in præ-
cedentibus deciſionibus cum quibus DD. tranſierunt.

Et ita deciſum vtraque, &c.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Vrbeuetana Prædij.

Mercurij 18. *Iunij* 1642.

ARGVMENTVM.

Dotis reſtitutionem promittens, & obligans omnia ſua bona etiam cum clauſula, *conſtituti*, tunc eueniente caſu reſtitutionis dotis cum vidua dicatur poſſidere omnia bona defuncti, non poteſt ei denegari aſſociatio.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſor, dum à parte aduerſa vocatur detentor, ſatis iu-
ſtificatur eius poſſeſſio.*
2 *Inſtantia incæpti iudicis benè tranſit in eius hæredem.*
3 *Poſſeſſione, quis priuatur auctoritate Iudicis.*
4 *Iudex iniuſte procedendo, dicitur potius ſpoliare, quàm
priuare aliquem ſua poſſeſſione.*
5 *Poſſeſſio dicitur translata vigore clauſula*, conſtituti.
6 *Dotem reſtituere promittens cum obligatione omnium
ſuorum bonorum, & clauſula* conſtituti, *tunc dicitur
translata poſſeſſio.*
7 *Reſtitutioni dotis locus, quando dicatur factus.*
8 *Clauſula, conſtituti, licet non operatur ratione incerti-
tudinis.*
9 *Verum id non procedit, quando certitudo adſit reſpe-
ctu vniuerſi, licet non ſit reſpectu cuiuſque rei parti-
cularis.*
10 *Conſtitutum appoſitum in contractu non requirente tranſ-
lationem poſſeſſionis, nihil operatur.*
11 *Cenſus emptor per clauſulam conſtituti, dicitur ſolum
acquirere commoditatem perceptionis fructuum.*
12 *Et emere quantitatem illorum ſibi quotannis præſtan-
dam non autem prædia, ſuper quibus conſtituitur
cenſus.*
13 *per Clauſulam, conſtituti, acquiritur dominium, & poſ-
ſeſſio.*
14 *Clauſula, conſtitutum, appoſita in contractu conditiona-
li, tunc impleta conditione, operatur ſuum effectum, &
num.* 15.
16 *Quod procedit etiamſi ante purificatam conditionem
eſſet alteri res ficte tradita, pura per alium con-
ſtitutum.*

DECISIO XCVII.

Saluiato, & alijs fratribus, ac hæredibus Io: Baptiſtæ
de Magalottis dandam eſſe manutentionem in poſſeſ-
ſione prædij *della Paſtorella*, de quo agitur reſponderunt
Domini, quia de poſſeſſione d. Io: Baptiſtæ eorum aucto-
ris de tempore motæ litis, conſtat ex confeſſione Solima-
ni aduerſarij, qui † dum petijt aſſociari, vocauit Io: Ba- 1
ptiſtam detentorem iuxta *deciſ.* 802. *par.* 1. *diuerſ.* ſæpius à
Rota canonizatam, vt teſtatur Caualer. *deciſ.* 535. *num.* 2.
adden. ad Greg. XV. *in deciſ.* 200. *num.* 5. Buratt. *deciſ.* 100.
num. 18. *&* 19. *ibique adden. lit. E.* ſicuti igitur defuncto ſi
† viueret eſſet danda manutentio, ita debet concedi eius 2
hæredibus, in quos tranſiuit inſtantia cœpti iudicij, *per
text. in l. hæres abſens, ff. de iudic. notant communiter DD.
in cap. quia licet eod. tit.* Menoch. *de retinen. remed.* 3. *n.* 62.
Rota poſt Pacif. de Saluian. *interdict. deciſ.* 143. *num.* 3.
& 4. *& in recent. deciſ.* 411. *num.* 17. *par.* 5. *& fuit di-
ctum in Leodien. caſtri de Mombech* 29. *Aprilis* 1637. *co-
ram me.*

Non obſtat, quod contra d. Io: Baptiſtam, vigore clauſu-
læ conſtituti appoſitæ in donatione facta de eodem prædio
à Dianira ad fauorem d. Solimani, ad hoc vt promoueri
poſſet ad ordines ſacros, fuerit eidem Solimano conceſ-
ſa, aſſociatio, & manutentio per iudicem, cuius propter- 3
ea auctoritas priuauerit d. Io: Baptiſtam ſua poſſeſſione,
Angel. *in l. qui vniuerſas*, §. *item cum Prætor in fin. ff. de
acquir. poſſeſſ.* Seraph. *deciſ.* 1325. *num.* 1. quoniam hoc
non procedit quando Iudex iniuſtè proceſſit, tunc enim
† non priuat poſſeſſione, ſed potius dicitur ſpoliare, vt 4
tradit Felin. *in cap. dilectus il* 1. *ſub num.* 1. *de reſcript.* Cra-
uett. *conſ.* 302. *num.* 2. Rota *deciſ.* 525. *num.* 3. *par.* 2. *recent.
& alibi ſæpè.*

Quod autem in propoſito Iudex iniuſtè proceſſerit, pa-
ret, quia cùm ad fauorem Victoriæ eiuſdem Io: Baptiſtæ
vxotis, & ſuorum hæredum eadem Dianira vſque de
anno 1618. obligaſſet omnia bona pro reſtitutione dotis ab
eadem victoria datæ Sfortio ſuo primo viro, † & filio d. 5
Dianiræ cum clauſula *conſtituti*, cuius vigore translata fuit
poſſeſſio in d. Victoriam, *l. quod meo, ff. de acquir. poſſeſſ.*
Gomez *in l.* 45. *Tauri num.* 78. Cuman. *conſ.* 173. *num.* 4.
Tiraquell. *de conſtitut.* 2. *par. ampliat.* 1. *num.* 2. & in ter-
minis conſtituti, appoſiti in † obligatione reſtitutionis 6
dotis, Rot. *deciſ.* 380. *num.* 2. *par.* 4. *diuerſ.* non potuit po-
ſteà de anno 1622. quo tempore iam erat factus locus reſti-
tutioni dotis d. Victoriæ, obſecutum obitum d. Sfortij primi
† viri transferre poſſeſſionem eiuſdem prędij in Solimanum 7
Bart. *in l. qui pignoris* 36. *num.* 1. *ff. de acquir. poſſeſſ. & in l.
Celſus num.* 15. *ff. de vſucap.* Tiraquell. *de conſtit. limit.* 14.
num. 1. *poſt med. par.* 3. Rota *deciſ.* 150. *num.* 8. *par.* 7.
recent.

Nec aliquid facit, quod conſtitutum non fuerit appoſitũ in
ſpe-

Digitized by Google

ſpecie ſuper hoc prædio *della Paſtorella*, † vnde ratione in
certitudinis, dicebatur ſuffragari minimè poſſe, quia eum
ſit appoſitum in obligatione omnium bonorum ſufficit,
9 quod certitudo adſit reſpectu † vniuerſi licet non adſit
reſpectu cuiuſcumque particularis rei, Alex. *in l.* 3. §. *in
certam num.* 8. vbi Iaſ. *num.* 16. *ff. de acquir. poſſeſſ.* latè
Surd. *conſ.* 221. *num.* 56. benè declarat Tiraquell. *de con-
ſtit. par.* 3. *limit.* 19. *num.* 2. Rota *deciſ. diuerſ. num.* 2.
par. 2.
Et multò minus placuit aliud obiectum, nempè quod
10 conſtitutum appoſitum † in contractu, non requirente
tranſlationem poſſeſſionis, nihil operetur ex allegatis per
Gratian. *diſcept.* 420. *num.* 7. *cum ſeqq.* quia Gratianus,
11 & alij per eum allegati loquuntur in contractu cenſus, † cu-
ius emptor per clauſulam conſtituti, dicitur ſolum acquire-
re commoditatem perceptionis fructuum, & emere quan-
titatem illorum ſibi quotannis præſtandam non autem præ-
12 dia, † ſeu bona ſuper quibus, cenſus conſtituitur, vt de-
clarat Menoch. *conſ.* 483. *num.* 19. *in fin. verſ. ſecundo ſuffra-
gatur lib.* 10. ſed nos verſamur in contractu obligationis re-
13 ſtitutionis dotis, † cuius creditor per clauſulam conſtituti
acquirit dominium, & poſſeſſionem, vt firmauit Rota *in
d. deciſ.* 380. *num.* 2. *par.* 4. *diuerſ.* licet effectus maneat
14 in ſuſpenſo, vſquequo aduenerit caſus † ipſius reſtitutio-
nis, ſicuti videmus in contractu conditionali in quo con-
15 ſtitutum operatur effectum ſuum ſtatim impleta † condi-
tione Oldrad. *conſ.* 139. *per tot.* Alex. *conſ.* 83. *ante num.* 7.
lib. 2. Dec. *conſ.* 247. *num.* 2. Ruin. *conſ.* 136. *num.* 2.
lib. 1. cum alijs relatis per Tiraquel. *de conſtit. par.* 2. *am-
pliat.* 15. *num.* 1. & 2. & *ampliat.* 16. & *ampliat.* 17. *num.* 1.
16 & *ſeqq.* & *ſignanter ſub num.* 8. vbi † declarat hoc procede-
re etiamſi ante purificatam conditionem eſſet alteri res fictè
tradita puta per aliud conſtitutum.
Et ita deciſum vtraque parte audita.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Peruſina Spolij.

Mercurij 18. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Subhaſtatio, & deliberatio, quando nulliter, & iniuſtè fuit facta, tunc, vt detur reintegratio poſſeſſori dd. bonorum, quid veniat probandum. Deliberatio facta pro minori pretio oblato eſt nulla Princeps ſi det licentiam alicui bona vendendi, qualiter intelligatur data.

SVMMARIVM.

1 *Reintegratio, vt detur ad bona deliberata, quid requiratur.*
2 *ex Subhaſtatione, & deliberatione bonorum facta contra aliquem, bene probatur eius poſſeſſio.*
3 *Poſſeſſio probatur ex inſtrumento capta poſſeſſionis, & etiam per teſtes deponentes de perceptione fructuum.*
4 *Probatio nulla eſt maior, quàm ea, quæ fit ex proprij oris confeſſione.*
5 *Poſſeſſio de tempore motæ litis, probatur ex ſubſtentatione litis iunctis adminiculis.*
6 *Executio non poteſt procedi contra tertios poſſeſſores.*
7 *Subhaſtatio, & deliberatio dicitur nulliter facta, quando fuit facta pro minori pretio oblato.*
Et hoc non obſtante, quod alij maiores oblatores renunciaſſent cùm id agere non valeant, num. 7.
8 *Deliberatio, ſi emanauerit ſub decreto, niſi ad primam diem, eſt nulla.*
9 *Decretum ad deliberandum de ſtylo debet eſſe cum decreto, niſi intra menſem.*
10 *Subhaſtatio bonorum minorum requirit ſaltem ſpatium 20. dierum.*
11 *Decreta, quæ fuerunt circumſcripta non attenduntur.*
12 *in Decreto deliberationis, quando aſſignari debeat terminus vnius menſis.*
13 *Princeps concedendo licentiam, vt bona vendantur intelligitur, ſeruatis ſeruandis, & num.* 14.
15 *Clauſula, ſublata cùm ſit acceſſoria, non habet locum, niſi diſpoſitio principalis intret.*
16 *Clauſula, ſublata, & decretum irritans, quando non annullent proceſſum, nec claudant os Iudici, & parti.*
17 *Reintegratio non impeditur per ea, quæ requirunt altiorem indaginem.*
18 *Spoliatus eſt ante omnia reſtituendus poſtpoſita omni exceptione, & cognitione ſuper meritis.*
19 *contra Agentem ex ſpolio, nec admittitur replicatio, dolo petis, quod ſtatim reſtituturus es.*

DECISIO XCVIII.

PErſtiterunt Domini in deciſis coram me ſub die 4. Apri-
lis 1636. quæ habetur impreſſa poſt Mang. *de ſubhaſt.
deciſ. vlt.* in qua dictum fuit Comitibus de Vbaldis compe-
tere reintegrationem ad bona Sancti Mariani, & Belriguar-
næ hodie detenta per Dominos de Criſpoldis hæredes Mat-
tiæ eorum matris cui dicta bona fuerunt deliberata † proba- 1
tis omnibus ea terminis neceſſarijs in hoc iudicio, nempè poſ-
ſeſſione Comitum de Vbaldis de tempore commiſſi ſpolij
moderna DD. de Criſpoldis, & notoria nullitate Iudicis pro-
cedentis ad ſubhaſtationem, vel deliberationem dictorum
bonorum, vt latius in dicta deciſione cuius fundamenta
etiam hodie Dominis placuerunt.
Nam quoad primum extremum illud ſufficienter proba-
tum remanet tam ea ſubhaſtatione, † & deliberatione bo- 2
norum contra dictos Comites facta, & cenſuit Rota co-
ram Durano *deciſ.* 37. *num.* 1. *cum ſeq.* & *par.* 7. *recent.* &
deciſ. 224. *num.* 4. quam etiam ex inſtrumento adeptionis,
necnon ea diſpoſitionibus Teſtium, quorum aliqui depo-
nunt etiam de perceptione † fructuum iuxta *l. quæ vniuer-* 3
ſas, §. *quod per Colonum*, & ibi Bartol. *ff. de acquir. poſſeſſ.*
Caputaq. *deciſ.* 331. *num.* 6. & 371. *par.* 2. & *par.* 1. *recent.
deciſ.* 462. Seraph. *deciſ.* 1200. *num.* 1. necnon ex implicita
confeſſione præfatorum de Criſpoldis emanata de tempore,
quo fuit obtenta ſubhaſtatio, & deliberatio dd. bonorum
contra dictos Comites, quæ † nulla maior probatio, vt in *d.* 4
deciſ. 229. *num.* 2. *par.* 7. *recent.* & *in Celonien. Præcedentiæ* 9.
Iunij 1627. & *in Romana Domus* 30. *Maij* 1629. *coram Emi-
nentiſs. Cardinali Vbaldo*. Pro ſecundo verò lateſt ſubſten-
tatio litis iunctis teſtibus examinatis, † optimè de poſſeſſio- 5
ne ipſorum de Criſpoldis deponentibus Greg. XV. *deciſ.* 362.
num. 3. Duran. *d. deciſ.* 37. *num.* 4.
Iudicium dminum nulliter proceſſiſſe patet, tum quia con-
tra DD. Comites tertios † poſſeſſores non poterat procedi 6
executiuè, vt factum fuit, tum etiam, quia ſubhaſtatio, & de-
liberatio fuit facta pro minori pretio † oblato, non obſtan- 7
te, quod alij maiores oblatores renunciaſſent, cùm id agere
non valuiſſent ex relatis in ſpecie in *Romana Domus* 19. *De-
cembris* 1631. *coram Eminentiſs. Card. Veroſpio*, & prout
plenius in dicta deciſione fuit deductum.
Subſiſtere etiam viſum fuit tertia nullitas elicita ex eo,
† quod dicta deliberatio emanauerit ſub decreto, niſi ad pri- 8
mam diem, cùm tamen de ſtylo eſſet facienda † cum termi- 9
no, niſi infra menſem, vt per Gratian. *diſcept.* 379. *num.* 22.
Buratt. *deciſ.* 574. *num.* 10. & *in Romana ſpolij domus* 19.
Ianuarij 1615. *coram Eminentiſs. Card. Pamphilio*. Et de
iure communi in ſubhaſtatione bonorum minorum † requi- 10
rebatur ſaltem ſpatium 20. dierum, iuxta *text. in Auth. hoc
ius porrectum*, *C. de Sacroſ. Eccleſ.* Surd. *conſ.* 49. *num.* 15.
ad fin. & *num.* 19. & cenſuit Rot. *par.* 4. *recent. deciſ.* 406.
num. 5.
Nec obſtare viſum fuit, quod antea † emanauerit decre- 11
tum de ſubhaſtando, cùm termino infra menſem, quia fuit
animaduerſum poſtea fuiſſe circumductum. Ideòque in
decreto deliberationis ſubſecutæ; denuò requirebatur † aſ- 12
ſignatio termini vnius menſis; vt per Felin. *in cap.* 1. *num.* 22.
de iudicijs Ofaſch. *dec. Pedemont. deciſ.* 142. *num.* 37. & in
puncto Rota *in d. Romana Domus* 19. *Ianuarij* 1615. *coram
Eminentiſs. Pamphilio*.
Quo verò ad obiectum deductum ex Chirographo fel.
record. Pauli V. ſuper derogatione fideicommiſſi emana-
tum ad fauorem Dominorum de Criſpoldi fideiuſſorum ca-
ſu, quo Mutius contraueniret, & ſtatum Eccleſiaſticum in-
grederetur, cum clauſula ſublata, & decreto irritanti pla-
cuerunt DD. reſponſiones datæ in alia deciſione & in om-
nem caſu Paulum V. in d. Chirographo in quo leguntur di-
cta clauſula ſublata, & decretum irritans, cenſendum venit
tantùm diſponere voluiſſe, prout verè diſpoſuit, quod omni
caſu, quo dicti Domini de Criſpoldis, qui fideiuſſerant ad
fauorem Fiſci ſoluerent, poſſent ſe releuare pro ſumma ſo-
luta ſuper bonis ſubiectis fideicommiſſo q. Ioannis Antonij

Digitized by Google

Paroli,nec per dictum Chirographum indicandum eſt eum-
dem Paulum Quintum voluiſſe abſoluere Fiſcum, nec
13 Dominos de Criſpoldis † ab obſeruatione terminorum,
& ſolemnitatum requiſitatum in ſubhaſtatione, & delibe-
ratione bonorum, quod etiam colligitur ex illis verbis Chi-
rographi; Ibi, *Quella parte de beni, che al noſtro Fiſco li
piacerà di ſeguitare*, quæ verba ſunt intelligenda Iuris or-
dine ſeruato; Nam licentia alienandi conceſſa per Principe
14 † intelligitur ſemper ſeruatis ſolemnitatibus à iure requiſi-
tis, vt per Rot. *par. 2. diuer. deciſ. 84. num. 4.* Et in dicta deci-
ſione huius cauſæ fuit, & dicta clauſula ſublata eſt acceſſo-
ria, nec locum habet vbi non viget diſpoſitio principalis ex
15 firmatis in præterita deciſione, & ideò † non habet locum
in præſenti caſu, cùm non agatur de exiſtentia, vel non
exiſtentia fideicommiſſi, circa quam verſatur dictum Chi-
rographum, ſed tantum petatur reintegratio, ſtantibus præ-
16 dictis nullitatibus, quo † caſu nec dicta clauſula, nec dictum
decretum poteſt annullare proceſſum, nec claudere eos Iu-
dici, & parti, Rot. *deciſ. 209. num. 1. 2. & 3. par. 4. diuerſ.* Matt.
de clauſ. clauſul. 158. num. 53. par. 1.

Quæ demum per informantes pro Criſpoldis longa ſerie
inculcabantur ſuper inſubſtinentia ſententiæ Fiſci ſuper de-
lictis illorum de Parolis, & ſuper non purificatione fidei-
commiſſi, & ſimilium dixerunt Domini non poſſe impedire
17 reintegrationem † tanquam requirentia altiorem indagi-
nem, & repetitorium reſpicientia, cum ſpoliatus ſit, ante
18 omnia reſtituendus † poſtpoſita omni exceptione, & co-
gnitione ſuper meritis, Bald. *in c. conquerente de reſtit. ſpo-
liat.* Surd. *conſ. 28. num. 31. & conſ. 66. num. 5.* Caputaq. *de-
ciſ. 260. num. 5. par. 2.* Rot. *deciſ. 366. num. 10. par. 1. recent.*
Peregr. *conſ. 131. num. 1. cum plur. ſeq.* vbi quod contra agen-
19 tem in ſpolio, † nec admittatur replicatio dolo petis, quod
ſtatim reſtituturus es.

Et ita reſolutum vtraque informante.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Maceraten. Cenſus,

Mercurij 18. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Adminiſtrator conſtituens dotem mulieri, cuius bona adminiſtrat, non cenſetur de proprio voluiſſe conſtituere, & amplia, vt hic cenſus an extinguatur per conuerſionem in debitum dotis conſtitutæ, & ſolutæ, & alia &c.

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtrator conſtituens dotem ius, cuius curam gerit, non præſumitur de proprio conſtituiſſe.*
2 *Cenſus remanet extinctus per conuerſionem in debitum dotis conſtituta, & ſoluta.*
3 *Animus transfundendi, & compenſandi cenſum ex quibus verbis arguatur.*
4 *Verba, qualiter ſint intelligenda.*
Obſeruantia eſt regina interpretationum, num. 4.
5 *Apocha, quod non ſit omnino candida, ex quibus arguatur.*
6 *Apocha confecta ad pompam, & honorificentiam matrimonij, & ſic contineat ſummam ſimulatam non releuat.*
7 *Apocha, dum fuit producta tempore, quo aliquis viuebat, qui benè de eius inualiditate erat informatus, quid ex hoc arguatur.*
8 *Scriptura mala ſuſpicio, arguitur ex eo, quod quis diu diſtulit eam producere.*
9 *Scriptura, ſi fuerit producta poſtquam omnes informati deceſſerint, & attenta etiam natura producentis, ex hoc oritur mala ſuſpicio fraudis in producente.*
10 *Atteſtatio plurium perſonarum præualet atteſtationi paucarum.*
11 *Senſum malum vanitatis, & ſenſum bonum affectata exiſtimationis, non ſunt idem.*
12 *Dos magna, quod mulier non potuerit ſibi conſtituere, ex quibus ſatis appareat.*
13 *Curatoris promiſſio facta nomine proprio de ſoluenda dote mulieri minori, non cenſetur facta animo donandi, vel animo non repetendi.*
14 *Fideiuſſor non cenſetur in plus ſe voluiſſe obligare, quàm principalis, & num. 15.*
15 *Iactare ſuum, & maximè in præiudicium propriorum filiorum nemo præſumitur.*
16 *Verba ſubſequentia declarant præcedentia.*
17 *Confeſſiones ſtantibus pluribus adminiculis probant etiam contra.*
18 *Aſſertio illa eſt attendenda magis, quæ eſt magis ſpecifica, & maximè ſi ſit facta coram Iudice.*
19 *Et maximè ſi accipiat fomentum ab aliorum confeſſionibus.*
20 *Verba non ſunt referenda ad enunciatiuas non neceſſarias.*
21 *Sorori vni, aliquando ex varijs accidentibus, ſolet dari maior dos, quàm alteri.*
22 *Teſtium dicta non attenduntur, quando conuincitur de mendacio.*
23 *Cauſa expreſſa, quando habetur, non eſt recurrendum ad tacitam.*
24 *Coniectura adducta pro probanda veritate non attenduntur quando laborant eodem morbo quo laborat, diſpoſitio principalis.*
25 *Tempus promiſſionis eſt attendendum, quando aliquid ſub expreſſa lege, fuit diſpoſitum.*
26 *Dilatio, quando fuit conceſſa ad ſoluendum, tunc non debentur fructus.*
27 *Dos quod non reddat ſuum fructum id concernit intereſſe mariti, & non vxoris.*

DECISIO XCIX.

PRo fructibus cenſus ſcut. 550. in ſorte anno 1591. per
Franceſchinum Ridolphinum ſub acceſſione Cæſaris
eius fratris, & Pellicani ad fauorem q. Horatio Alaolini
impoſiti, & anno ſequenti per illius hæredes in tranſactio-
ne cum Hieronyma filia d. Franceſchini, & relicta dicti
Horatij illi ceſſi egit eadem Hieronyma anno 1632. coram
A. C. contra hæredem dicti Pellicani, & obtinuit manda-
tum ad effectum deponendi, quod exequendum eſſe di-
xit Rota coram Eminentiſſ. D. Card. Veroſpio: Commiſ-
ſa cauſa appellationis R. P. D. meo Rojas cum facultate
conſignandi depoſitum eidem Hieronymæ, vel Cæſari iu-
niori hæredi d. Cæſaris ſenioris à quo minore tanquam rele-
uatore Pellicani ſub ampliſſima iurium reſeruatione factum
fuerat, fuit præuijs duabus deciſionibus pronunciatum pro
infirmatione mandati, & decreti de exequendo, & decretum
depoſitum conſignari d. Cæſari. Et commiſſa mihi cauſa ap-
pellationis ſine præiudicio mandati de conſignando Cæſari,
dubitaui, an ſententia eſſet confirmanda, vel infirmanda,
& Domini pro confirmatione reſponderunt.

Subſiſtere omnque viſum fuit fundamentum deciſio-
num R. P. D. mei Rojas, quod dum Cæſar ſenior curator,
& adminiſtrator Hieronymæ, & fratrum creditricis, &
debitorum reſpectiuè dicti cenſus nuptui tradidit Hierony-
mam ſecundo loco Iacobo Centio cum dote ſcutot. 4800.
cenſetur ſub hac ſumma comprehendiſſe ſortem principa-
lem d. cenſus ex quo dotem de bonis adminiſtratis, non
antem † de proprio conſtituiſſe præſumitur ex allegatis 1
tam *in prima deciſione coram Eminentiſſimo Card. Vero-
ſpio, quam in duabus coram R. P. D. meo Roias*, & ſic cen-
ſus † remanſit extinctus per conuerſionem in hoc debi- 2
tum dotis conſtitutæ, & mox ſolutæ, vel per compenſa-
tionem, ex benè deductis *in 1. deciſ. coram R. P. D. meo Ro-
ias verſ. nec obſtat*. Idque euidentiſſimum reddi viſum
fuit, dum in apoca promiſſionis d. dotis voluit propterea
Cæſar, vt Iacobus promitteret, † quod Hieronyma ſta- 3
bit tacita, & quietabit fratres, (qui erant principales de-
bitores d. cenſus,) & patruos de omni eo, quod poſſet
ab illis prætendere, quæ verba demonſtrant animum
transfundendi, & compenſandi d. cenſum, vt ex Me-
noch. & Rot. *deciſ. 28. num. 11. par. 5. recent. fuit in d.
deciſ. & verſ. firmatum*. Neque debent reſtringi ad id quod
prætendere poſſet ratione dotis, ſed intelligi ratione dictæ
tranſactionis, tum quia ſunt generalia tum quia dum pro-
mittebatur ſumma longè excedens primam dotem ex
hoc ipſo euidentiſſimè patebat nihil ratione dotis poſ-
ſe prætendi, & ſic verba alia ratione fuiſſe poſita, tum
quia eam in apoca darentur alia data in tranſactione ab
hæredibus primi viri, nempè tres cenſus ſcut. 1050. veſtes,
& iocalia liquet ratione † habitorum ex tranſactione fuiſ- 4
ſe contractum, ſicque ratione eorundem verba eſſe intel-
ligen-

ligenda, Decian. *reſp.* 86. *num.* 61. *lib.* 3. nec proinde poſſe
niſi ratione huius cenſus verificari, vt benè in fine 2. *deciſ.*
coram R.P.D. meo Roias deductum fuit. Et accedit diuturniſ-
ſima conformis obſeruantia, quæ eſt regina interpretatio-
num Surd. *conſ.* 362. *num.* 10.

Nec habendam eſſe rationem viſum fuit DD. Apocæ pro-
miſſionis dotis ſcut. 4000. factæ dicto Horatio primo viro
Hieronymæ pro ea productæ licet adhuc non recognitæ,
ad oſtendendum hanc primam dotem cum legatis primi vi-
ri concordatis cum hæredibus in ſcutis 1600. (& ſic ſcut.
550. ſortis huius cenſus ceſſi in concordia) ſub dicta ſum-
ma ſcut. 4800. comprehendi non poſſe. Quia illa non eſt
5 abſolutè † candida, ſed habet notam à tergo cum qua fuit
producta, *Nota che queſto ſcritto non ſi deue rendere ſe
non ci è il conſenſo di Girolama, Ludouico, e Mario, &
all'incontro di M. Gioſeppe, e M. Ceſare Ridolfini, altri-
mente ci rimetteriano della conſcienza, dell'honore, e del-
la robba*. Ex qua iunctis alijs patet, quod continet ſum-
6 mam † ſimulatam ad pompam, & honorificentiam ma-
trimonij, cum ſumma dotis verè conſtitutæ fuerit ſcut.
3150. ex pluribus latè deductis *in* 1. *deciſ. coram R. P. D.
meo Roias, & confirmatis in ſecunda, qua tertio examina-
ta placuerunt*. Et obſeruantia d. adnotationis (quæ illius
veritatem confirmat, vt fuit in d. ſecunda deciſione
ponderatum) ex quo iuxta illam fuit retenta, per Vin-
centium mediatorem, & non conſignata nec viro, nec
7 Hieronymæ, quæ viuente Vincentio † tamquam infor-
mato auſa non fuit illam petere, & dum petijt eo mortuo
anno 1620. à Ludouico fratre & hærede Vincentij fuit
propter dictam motam fratris denegata, quo tandem
mortuo fuit ab hærede exturta, eo fortius vrget, quod Vin-
centius, & Ludouicus erant auunculi Hieronymæ, cui
8 propterea conſuluiſſent illam tradendo ſi apoca, & † non
adnotatio vera fuiſſet, nec retinendo veritatem occultaſ-
ſent, & ſuſpicionem ſcripturæ ex eo quod diu latuerit de-
ducunt Menoch. *præſumpt.* 122. *num.* 94. *& præſumpt.* 124.
num. 44. *&* 45. *lib.* 3. Farinac. *de ſimulat. quæſt.* 162. *nu.* 208.
Crauett. *conſil.* 864. *num.* 17. *lib.* 5. Surd. *conſil.* 473. *num.* 28.
Caſanat. *conſ.* 28. *num.* 16. & ex eo quod fuerit expectata
9 mors omnium informatorum, vt † pulſaretur ignarus ſcili-
cet hæres extranei fideiuſſoris, Cephal. *conſ.* 8. *per totum*, Me-
noch. *præſumpt.* 135. *num.* 19. *& ſeqq. lib.* 3. attenta præſer-
tim tenaci natura mulieris Tiraq. *de leg. connub. gloſ.* 9. *n.* 43.
& ſæpè dixit Rota, cauſaque ſubueniendi ſecundo viro qui
in egeſtatem inciderat.

Neque releuare cenſuerunt reſponſiones datas coniectu-
ris firmatis in deciſionibus, & primò fides nunc habita duo-
rum, quod Maceratæ non fiunt apocæ matrimoniales fi-
ctæ, vel ad apparentiam inter nobiles, tamquam de tem-
10 pore præſenti, † & de negatiua ſine vlla cauſa ſcientiæ,
vel coarctatione non lædit atteſtationes alias datas octo no-
bilium ſoliti illas conficiendi, quæ præualent tamquam
plurium *cap. licet cauſam, verſ. ex præmiſſis de probat.* Rota
deciſ. 315. *num.* 8. *par.* 1. *recent.* ſuper affirmatiua Rota *de-
ciſ.* 335. *num.* 2. *par.* 1. *recent.* & coram bon. mem. Buratto
deciſ. 367. *num.* 9. & cum ſpecificatione caſuum, & con-
formes ſolito communi ſæpius approbato per Rotam, vt in
d. prima deciſione. Prout duo nunc fidem facientes Hora-
tium non fuiſſe virum vanum, & glorioſum non lædunt at-
11 teſtationem contrariam affirmatiuam † quatuor alias da-
tam, cum appareat ex lectura illos voluiſſe excludere pom-
pam in ſenſu malo vanitatis, non in ſenſu bono affectatæ
exiſtimationis, & apparentiæ, quæ confirmatur ex ſtatim
ſequuto eius acceſſu, & obitu in Vrbe in Officio Iudicis cri-
minalis, vt in Summ. Hieronymæ.

Non reſponſio data impoſſibilitati dandi dotem ſcut.
12 4000. imò longè minorem ex tenuitate patrimonij appa-
rente ex inuentario hæreditario, & ex inſtrumentis reddi-
tæ rationis, & nunc confeſſata, quod ſcilicet patrui ſe obli-
garunt de proprio. Tum quia Cæſar dixit alias de proprio
tantum, vbi eius frater non ſe obligaret, & vbi Hierony-
13 ma non conſentiret, quorum vtrumque ſequutum fuit; Et
nihilominus promiſſio curatoris nomine proprio fit pro ma-
iori cautela mariti non animo donandi, ſeu non repetendi,
Bart. *in l. cum poſt* §. 1. *num.* 2. *verſ. dicendum eſt ergo*, ibique
Cuman. *num.* 2. *ff. de adminiſtr. tut.* Gabr. *conſ.* 5. *ſub nu.* 42.
lib. 1. Rota *in Romana de Cencijs* 5. *Iunij* 1604. *coram Card.
14 Millino*, & frater qui acceſſit non poteſt † in plus teneri,
§. *fideiuſſor. inſtit. de fideiuſſ.* cum alijs per Henriq. *de fide-
iuſſor. cap.* 24. *num.* 31. *&* 32. Tum quia dum ex hoc Cæſar
paſſus eſt iacturam de proprio etiam attenta ſumma verè
promiſſa ſcutor. 3150. vt patet in dictis inſtrumentis ſolida-
tionis computorum, nulla ratione dicendum eſt tanto ma-
iorem, & exorbitantem † ſuſtinere voluiſſe quantam feciſ- 15
ſet ſi ſcuta 4000. verè promiſiſſet in præiudicium etiam pro-
priorum filiorum.

Non reſponſio data confeſſionibus fratrum in diuerſis
inſtrumentis ſolidatæ cum Cæſare rationis, quod non ſint
de conſtitutione, ſed de ſolutione dotis ſcutorum 3150.
Quia confeſſio Ludouici eſt nimis clara, ibi, *per maritar-
le &c. è ſtato neceſſitato à coſtituirli &c.* Et confeſſio D. Ca-
nonici Marij dicens fuit coactus † ſoluens dotes, benè de- 16
claratur de dotibus conſtitutis ex ſubſequentibus verbis, ad
effectum illas honorificè nubendi, & ex alijs deductis in
vltima deciſione *verſ. minus obſtare*. Et fuerunt valdè pon-
derata verba fuit coactus, quæ clarè demonſtrant etiam di-
ctam ſummam verè conſtitutam fuiſſe exceſſiuam. † Quæ 17
confeſſiones ſtantibus adminiculis deductis probant etiam
contra Hieronymam, vt præter allegatos in prima deciſio-
ne coram R.P.D. meo Roias, Rota *deciſ.* 362. *num.* 8. *in fin.
par.* 1. *recent. & in alijs*.

Nec facit aſſertio dicti Marij in inſtrumento donationis
factæ Cæſari abſenti iſtum ſoluiſſe pro dotibus ſororum
ſcuta 6000. ex eo quod fuerit eo præſente ratificata. Quia
ſubſiſtit reſponſio data in prima deciſione §. *Denique*, ma-
gis attendendam eſſe † dictam poſteriorem aſſertionem 18
tamquam magis ſpecificè ponentem ſummam vtriuſque
dotis, vt eſſe vulgare dicit Mandell. *conſ.* 237. *num.* 16. poſte-
riorem, & factam coram Iudice Rota coram bon. mem. Bu-
ratto *deciſ.* 543. *num.* 7. & recipientem fomentum ex con-
feſſione alterius fratris, & partitis computorum † ab ipſo 19
quoque Mario approbatis Acchil. *deciſ.* 1. *de confeſſ. paſſim
approbatus*. Cùm præſertim ſubſiſtat ratio donationis, quod
Cæſar remanebat creditor vltra bona hæreditaria etiam
quod non ſoluiſſet pro dotibus ſcuta 6008. necnon alia ra-
tio conſeruationis familiæ, † vnde acceptatio donationis 20
non refertur ad enunciatiuam non neceſſariam Mandell.
conſil. 59. *num.* 11. Rota coram bon. mem. Buratto *deciſ.*
136. *num.* 4. *& in Aueniouen. Vſusfructus* 13. *huius menſis
coram me*.

Nec reſponſio data conſtitutioni dotis poſtea factæ Arte-
miſiæ ſorori in ſcutis 2100. ſtatim ſoluendis, vel in eadem
ſumma ſcutorum 3150. in paghis, vt teſtantur etiam eius
filij, quod illius vir non eſſet earumdem qualitatum, qua-
rum erat Alaolinus; Cùm non iuſtificetur, immò contra-
rium appareat ex atteſtatione data, quod erat Doctor qua-
lificatus, habens omnes gradus & honores, & ex familijs
nobilibus, eratque iuuenis cum Alaolinus eſſet ſenex. Vnde
nec facit reuelatio teſtium, quod ſolet conſtitui maior dos
vni ſorori, quam alteri, † iuxta occaſiones maritorum, 21
cum (omiſſo quod non probat) duo ſolum dicant de pa-
truis, nec loquantur, quando ſunt curatores, in quibus in-
trat ratio primæ deciſionis nec ſpecificent caſus, & quali-
tas inæqualitatis maritorum, cum qua deponunt non veri-
ficetur in caſu noſtro, & ſemper ſubſiſtit dictorum filiorum
dictæ æqualitatis † dotis habens pro ſe iuris præſumptio- 22
nem, & contraria reuelatio neptis Hieronymæ in propria
domo amitæ non eſt attendenda, dum præcipuè ex inſtru-
mento dotis maternæ conuincitur de mendacio circa
ſummam.

Non reſponſio data longiſſimæ obſeruantiæ, & taciturni-
nitatis Hieronymæ ex reuelatione teſtium de auditu ab illa,
quod nolebat mouere litem patruis viuentibus, quia etiam
quod parte citata examinarentur non facerent, ex quo nul-
lus dicit ratione cenſus, ſed vnus pro integra ſolutione do-
tis, alij pro eo quod ſibi debebatur; Vnde potuit ita dicere
antequam facta fuiſſet integra ſolutio ſecundæ dotis, quæ
fuit ſubſecuta: Ac vlterius dum habemus cauſam non pe-
titionis † expreſſam in dicta apoca matrimoniali, vt Hiero- 23
nyma ſtaret tacita pro omni eo, quod prætendere poſſet, ta-
citurnitas eſt dictæ cauſæ apparenti tribuenda, *l. quædam
mulier, ff. de rei uend.* non autem aſſertę ab ipſa parte, *l. exem-
plo, C. de probat.*

Nec faciunt coniecturę adductæ pro veritate. Quia (ex- 24
cepta diſtributione pagarum facta in eadem apoca nullate-
nus attendenda tamquam ad eamdem pompam ex allegatis
in prima deciſione, & per Rotam *deciſ.* 11. *num.* 18. *par.* 7. *re-
cent.*) nulla alia coniectura reſpicit ſummam ſcutorum
4000. in qua ſola conſiſtebat ſimulatio.

Calculus demum datus pro Hieronyma peccat in duobus,

vt per Informantes pro Cæſare, & optimè procedit factus in vltima deciſione, ſed præſertim peccat in eo, quod ponit ad creditum Hieronymæ fructus cenſus decurſos ante completam ſolutionem ſecundæ dotis, cùm tamen dum il-
25 lius ſors comprehenditur ſub ſumma promiſſa, † attendendum ſit tempus promiſſionis factæ ſub expreſſa lege, vt Hieronymæ quietaret de omni eo, quod prætendere poſſet, per quam fuit transfuſum debitum cenſus in debitum dotis;
26 Et proinde ſi fundus cenſuatus periſſet † non potuiſſet mi-
oui obligatio dictæ dotis, & dilatio conceſſa ad ſoluendum ex qua fructus non debentur, Adden. ad ſan. mem. Greg. XV.
27 *deciſ. 297. num. 10.* concernit merum † intereſſe viri non vxoris à quo ſolo propterea concedi poteſt, Faber. *in ſuo C. lib. 5. tit. 9. definit. 2.* Fontanell. *de pact. nuptial. clauſul. 6. gloſſ. 2. par. 2. num. 5.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

☞ *In hac cauſa emanarunt tres deciſiones, prima eſt ſub die 23. Iunij 1638. coram bo. me. Card. Hieronymo Veroſpio, & ſecunda ſub die 15. Februarij 1641. coram Reuerendiſſimo Terracinen. & tertia ſub die 21. Iunij 1641. coram eodem, prima eſt deciſio 261. penes Zacch. de obligat. Cameral. aliæ ſunt ſupra in hac parte deciſiones 3. & 39.*

R. P. D. BICHIO,

Roſſanen. Decimarum.

Mercurij 18. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Dominium feudi empti ex pecunia aliena, an poſſit Domino pecuniæ aliquod ius quæri, & multa habes circa alienationem, & venditionem feudorum in Regno Neapolitano, Tenutarum ius quid ſit in dicto Regno.

SVMMARIVM.

1 *Fundus emptus nomine alicuius, eius eſt, quamuis aliena emiſſet pecunia.*
2 *Dominium feudi, quod ad aliquem ſpectet ex quo probetur.*
3 *Feudatarius, nec per ceſſionem, nec per quamcumque aliam alienationis ſpeciem, feudum alienare valet.*
4 *Facultas diſponendi de titulo feudi ad eum ſpectat, qui illius dominium obtinet.*
5 *Dominium eiuſdem rei, & generis apud duos in ſolidum, eodem tempore eſſe non poteſt.*
6 *Inſtrumentum, quod non dicit, nec nos dicere debemus.*
7 *Noſtrum, quod eſt amplius noſtrum fieri nequit.*
8 *Dominium ſola promiſſione decedendo, non transfertur.*
9 *Hypotheca in re propria non cadit.*
10 *Dominij reſeruatio arguit illud non reperiri penes reſeruantem.*
11 *Pragmat. 17. de feud. in Regn. Neapolit. quid diſponat.*
12 *in Regno Neapolit. inoleuit praxis, quod exteri feuda emant per Regnicolas, & quare.*
13 *Dominij acquiſitio à voluntate pendet, & num. 14. & 15.*
15 *Facultas percipiendi emolumenta in terminis feudorum differt à dominio feudi.*
16 *Tenutarum ius in Regno Neapolitano quid importet.*
17 *Et tale ius, eſt merè allodiale, cuius eſt capax, etiam qui feudi incapax eſt.*
18 *Aſſenſus Proregis in Regno Neapolitano quoad alienationem feudorum, non extenditur vltra contenta in inſtrumento, & vide num. 19.*
20 *Regula illa, Plus valere, quod agitur &c. procedit non in materia feudali, ſed in allodialibus, & num. 21.*
22 *in Contractibus feudalibus vltra perſonas venditoris, & emptoris, interuenit etiam Dominus directus, qui conſentiendo contractui, quid operetur.*
23 *in Feudalibus ſemper attenditur perſona, in quam Dominus directus conſenſit, nec refert de cuius pecunijs feudum ſit emptum.*
24 *Partes inter ſe, quid verè agant, ſciri non poteſt, ſed tantum quid ſimulatè apparet.*
25 *Inſtrumenta recognitionum feudorum in Regno Neapolitano quid operentur.*
26 *Teſtes qui apparent mendaces, non releuant.*

DECISIO C.

IN hac quarta propoſitione dubij ſuper attentatis, cuius reſolutio pendet à pertinentia tituli Baroniæ Carioleni, Informantes pro Reuerendiſſimo D. Archiepiſcopo noua fundamenta, & in facto, & in iure exercitarunt, ex quibus Rota reiectis prima, & tertia deciſione, ſecundam confirmauit emiſſam 4. Iulij 1640. in qua dictum fuit, non conſtare de attentatis, quia titulus Baroniæ non eſt penes Iacobum Salutium, ſuper cuius animalibus fuit facta executio, quæ ideò attentata prætendebatur, ſed penes Leonem Pariſium.

Quod apparet tam ex Inſtrumento venditionis dicti feudi factæ à Duce Rhodi ipſi Leoni Pariſio proprio nomine
ſtipulanti, cui propterea Baronia † quæſita fuit, quamuis 1
ex aliena pecunia emiſſet, *l. ſi ex ea, C. de rei vend. l. qui aliena pecunia, l. nihil prohibetur, C. ſi quis alteri, vel ſibi,* Menoch. *conſ. 122. num. 15.* Neguſan. *de pignor. 2. membr. par. 2. num. 13.* Oſaſch. *deciſ. 140. num. 4.*

Quàm etiam ex alio Inſtrumento recognitionis ante dictam venditionem ſtipulato inter Salutium, & Pariſium;
Tum quia illud continet expreſſam declarationem, quod 2
dominium feudi acquiratur Pariſio, eiuſque hæredibus, & ſucceſſoribus, ibi, *Adeò quod transferatur, & transferri intelligatur in ipſum Leonem, eiuſque hæredes, & ſucceſſores, & per eos acquiratur dominium, & poſſeſſio dictæ Terræ, & feudorum &c.* & infra, ibi, *Et donec dominium dictæ Terræ &c. fuerit penes ipſum Leonem,* & non ſemel Leo enunciatur dominus vtilis eiuſdem Terræ, ibi, *Item ad procuratorio nomine ipſius Leonis, & pro eo tranſigendum &c. de quibuſuis differentijs &c. inter ipſum Leonem vtilem dominum d. Terræ, Caſalium, & feudorum &c. & quaſuis perſonas vertentibus &c.* & infra, ibi, *Item pro ipſo Leone tanquam vtili domino dictæ Terræ &c.* Ac tandem, ibi, *Item ad nominandum &c. in quibuſuis Abbatijs &c. ad collationem ipſius Leonis tanquam vtilis dominij &c. ſpectan.*

Tum etiam qui Salutius conuenit, quod *Leo ad omnem illius requiſitionem teneatur feudum inſolutum dare, cedere, renunciare, aut alio quouis titulo transferre;* id, quod ſupponit dominij acquiſitionem in perſona Leonis, citra
quam Leo feudum per ceſſionem, aut aliam alienationis 3
† ſpeciem in alium transferre potuiſſet, *ad text. in l. nemo plus iuris, ff. de regul. iur.* in terminis Menoch. *conſil. 122. num. 67.* Rot. *deciſ. 130. num. 13. par. 5. recent.* & demonſtrat apud Leonem reſidere facultatem diſponendi de titu-
lo feudi, per quam in eundem dicitur tranſlatum domi- 4
nium, Angel. *in auth. de reſtit. ante num. 1. verſ. nota,* Menoch. *conſ. 381. num. 6.* quia de ea dominium formaliter prædicatur, *l. in re mandata, C. mandat.* Corn. *in l. 1. num. 32. C. de hæred. inſtit.* Menoch. *conſ. 492. num. 12.* Rot. *deciſ. 262. num. 1. par. 1. diuerſ.*

Ex incluſione autem Leonis venit in neceſſariam conſe-
quentiam excluſio Salutij, quia impoſſibile † eſt, domi- 5
nium eiuſdem rei, & generis apud duos inſolidum eodem tempore reperiri, *l. ſi vt certo, ſi duobus vehiculum, ff. commodat. l. 3. §. ex contrario, ff. de acquir. poſſ.* latè Gomez, *in l. 45. Taur. num. 98.* & in terminis dominij vtilis Iſern. *in cap. 1. §. ſi quis per triginta, ſub num. 8. ſi de feud. defunct. milit. & in cap. 1. num. 10. & 11. de capit.* Corrad. Menoch. *conſ. 226. num. 154.* Anna *allegat. 41. num. 3.* Surd. *deciſ. 282. num. 22.* Gamma *deciſ. Luſitan. 244. num. 1.* & gratis dicitur dominium Leonis conſiderabile eſſe reſpectu dumtaxat
† deuolutionis feudi ad Cameram Regiam, & ſolutionis re- 6
leuij, quia in præfatis Inſtrumentis hæc reſtrictio nullatenus legitur.

Quinimmò, quod apud Salutium nullo reſpectu dominium, ac titulum Baroniæ partes reſidere voluerint, comprobat vlterius tam ſupradicta promiſſio Leonis dandi inſolutum, cedendi, & renunciandi feudum Salutio ad omnem eius requiſitionem, ſignum euidens, quod ante huiuſmodi ceſſionem, ſeu renunciationem Salutius dominio ca-
ruit, & caret, quia alioquin inutilis illa foret, cùm † quod 7
noſtrum eſt, amplius noſtrum fieri non poſſit, & impoſſibilis ſit in eadem perſona titulorum ſucceſſiua multiplicatio reſpectu dominij, *l. 3. §. ex pluribus, ff. acquir. poſſeſſ. cap. inter dilectos circa fin. de fid. inſtr.* Cancer. *var. reſolut.*

par. 3.

Digitized by Google

part. 3. *cap.* 7. *num.* 313. Rot. *deciſ.* 218. *num.* 10. *part.* 6. *re-*
8 *centior.* Nec ſola promiſſio cedendi, † dominium tranſtulit,
Faber. *de laudem. decad.* 1. *error.* 4. *num.* 16.

Tum explicita conſtitutio hypothecæ ſpecialis, quàm
Salutius ſibi reſeruari voluit ſuper bonis ſeudalibus cum
prælatione quibuſcumque creditoribus Leonis, donec ſe-
quatur dicta ceſſio, aut renunciatio, ſeu pretij ſolutio;
9 † nam quia hypotheca in re propria non cadit, *l. neque pi-*
gnus, ff. de reg. iur. Ruin. *conſ.* 174. *num.* 15. *lib.* 1. Surd. *con-*
ſil. 195. *num.* 6. eius reſeruatio denotat, dominium non re-
10 periri penes reſeruantem, † vt benè ad propoſitum ratioci-
natur Soccin. *conſ.* 93. *num.* 6. *lib.* 1. Aretin. *conſ.* 159. *n.* 15.
verſ. ſed qui promittit, Surd. *conſ.* 184. *n.* 3. Vinc. de Franc.
deciſ. 506. *num.* 12. *& ſeqq.*

Idemque ſuadet cauſa finalis, ob quam Salutius non
emit feudum proprio nomine, vt facilè poterat, ſed no-
mine Leonis, quia, ſcilicet, cùm ſit aduena non potuiſſet
poſtmodum de feudo diſponere abſque conſenſu Regiſmet
11 obſtante pragmatica 17. de feudis, † qui difficiliùs, aut
ſaltem tardiùs impetratur, quam conſenſus Proregis, qui
ſolus ſufficit quando vendit Regnicola, qualis eſt Leo, &
ob id inoleuit praxis in Regno, quod exteri procurant per
Regnicolam feuda emi de propria eorum pecunia, reſer-
12 uata ipſis ad partes poteſtate, † & mandato ad iuriſdictio-
nem adminiſtranda, feuda regendum, & fructus percipien-
dum, vt deponunt plures teſtes pro D. Archiepiſcopo exa-
minati, & atteſtantur inſignes Doctores Neapolitani Re-
gens Capycius Galeota *controuerſ.* 28. *ſub num.* 6. *lib.* 1. &
Donat. Anton. de Marin. *reſolut. quotid. cap.* 38. *nu.* 2. *&* 7.
lib. 2. At verò ſi dominium feudi fuiſſet quæſitum Salutio,
quando demum ad feudi empti venditionem deueniri deſi-
deraretur, eadem ſe offerret difficultas, & neceſſitas aſſen-
ſus Regiſmet, quàm Salutius euitare vt ſupra voluit, & ſic
etiam ex hoc colligitur voluntas contrahentium acquirendi
dominium ſoli Leoni, à qua voluntate dominij acquiſitio
13 † pendet, *l. in omnibus, ff. de act. obligat.* Senat. Dolan. apud
Griuell. *deciſ.* 142. *num.* 6.

Ex quibus non obſtat, quod in eodem Inſtrumento re-
cognitionis Leo declarauerit, ſe empturum contemplatio-
ne Salutij, eidemque reſeruata fuerit ampliſſima facultas
regendi, & gubernandi bona feudalia, iuſtitiam mini-
ſtrandi, officiales deputandi, & redditus, ac emolumenta
omnia in proprios vſus erogandi; Quia perſona Salutij
contemplata fuit non reſpectu acquiſitionis dominij Leoni
14 † tantùm iuxta prædicta acquirendi, ſed reſpectu acquiſi-
tionis hypothecæ ſpecialis, ac emolumentorum, præſa-
15 tæque ampliſſimæ † facultatis gubernandi, quæ differt à
dominio feudi, vt pluribus probat Salon. de Pace *ad ll.*
Tauri in proœm. num. 59. *& quatuor ſeqq.* Cabot. *lib. quaſt.*
cap. 18. quos refert, & ſequitur Cyriac. *contron.* 401. *nu.* 50.
16 & vulgò † in Regno appellatur Tenuta, teſte Donat. Ant.
de Marin. *dicto cap.* 38. *num.* 24. qui addit, eſſe ius merè al-
17 lodiale, cuius † eſt capax etiam qui feudi incapax eſt, ex
doctr. Iſern. *in cap. Imperialem*, §. *illud ex num.* 68. *& ſeqq.*
de prohibit. feud. alien. per Federic. quem ſequitur Anna *ſin-*
gular. 535. alijque allegati per Galeot. *contron.* 36. *num.* 31. *&*
ſeqq. lib. 1. ac ita fuiſſe deciſum in Magno Conſilio
Neapolitano iunctis Aulis refert idem Donat. Ant. *ibidem*
num. 26.

Nec opus eſt quærere, an in caſu noſtro ſimul concurre-
re potuerit in perſona Salutij dominium, & hypotheca,
ſiue, an intret regula plus valere quod agitur, quàm quod
ſimulatè concipitur, ac tertiò an aſſenſus Proregis Salu-
tium Baroniæ Dominum effecerit. Cùm enim ex Inſtru-
mentis emptionis, ac recognitionis Partes voluerint ac-
quiri dominium Leoni, Salutio verò hypothecam, ac te-
18 nutam, ceſſant præſatæ quæſtiones; Et aſſenſus † Prore-
gis, qui non extendit recognitionem vltra ibi diſpoſita, ſed
ab ea regulatur, Frecc. *de ſubfeud. lib.* 2. *quaſt.* 2. *num.* 14.
fol. 177. *& quaſt.* 12. *num.* 16. *fol.* 195. operatur ſolum, vt
19 valida ſit tenuta, & hypotheca † feudi ad fauorem Sa-
lutij etiam in præiudicium ſucceſſorum, ac Regij Fiſci,
Iſern. *in cap.* 1. §. *quid ergo num.* 5. *de inueſt. de re alien. fact.*
Præpoſit. *in cap. Imperialem*, *num.* 4. *in fin. de prohib.*
feud. alien. per Feder. Frec. *de ſubfeud. lib.* 2. *quaſt.* 29. *nu.* 7.
verſic. ſecundo fallit, *& num.* 8. *fol.* 360. Roſental. *de feud.*
cap. 9. *membr.* 1. *concl.* 14. *num.* 3. *& concl.* 18. *num.* 1. *&* 2.
20 Et magis in ſpecie ad regul. plus valere, quod agitur, † re-
ſpondetur, eam procedere in allodialibus, non autem in
feudalibus, eſtque ratio differentiæ, quia in his vltra perſo-
nas venditoris, & emptoris interuenit † etiam Dominus 21
directus, qui conſentiendo contractui tollit obſtaculum re-
ſpectu alienantis, & videtur dare, & conferre reſpectu ac-
quirentis; † Vnde fit, vt ſemper attendi debeat perſona, 22
in quam ille conſenſit, neque referat de cuius pecunij † feu- 23
dum fuerit emptum, Camill. de Curt. *in diuerſ. iur. feud.*
part. 1. *cap.* 14. *num.* 104. *fol.* 53. *à terge*, ſeu quid in occulto
verè Partes ſenſerint, quia Domino directo non eſt notum
id, quod verè agitur, † ſed tantùm id, quod ſimulatè eſt 24
conceptum, & in hoc eſt eius aſſenſus, non autem in eo,
quod eſt verè actum, vt benè aduertit Io. Franc. à Ponte
conſ. 45. *num.* 14. *& pluribus ſeqq. lib.* 2.

Prout neque curandum eſt de exaduerſo allegata con-
ſuetudine, ac teſtibus deponentibus, quod per huiuſmodi
Inſtrumenta recognitionum † Dominus pecuniæ in em- 25
ptionem erogatæ efficitur Baro, omnibuſque Baronalibus
priuilegijs potitur. Quia tam ex prædictis, quàm ex pluri-
bus alijs per Informantes pro D. Archiepiſcopo † adductis 26
dicti teſtes probantur in multis alieni à veritate, & præua-
lent teſtes Archiepiſcopi contrarium deponentes, quibus
inhærent fides extraiudiciales Aduocatorum Curiæ Neapo-
litanæ inter quos ipſe Ioannes Baptiſta de Thoro recedendo
abijs, quæ aliàs dixerat, † & Galeot. *d. contron.* 28. *n.* 1. 27
& ſeqq. vbi, quod contrarium aſſerere eſt merè ſomnium
vigilantium, ipſumque ſequitur Donat. Anton. de Marin.
d. cap. 38. *quotid. reſolut. num.* 22. *ac num.* 26. *&* 27. vbi in
idem refert deciſiones Magni Conſilij emanatas iunctis
Aulis, & concordat alia deciſio Collateralis Conſilij
Neapolitani data in Summatio impreſſo D. Archiepiſco-
pi num. 7.

Et in caſu † noſtro hoc ipſum comprobauit obſeruantia, 82
vt latius in ſecunda deciſione, & in Summatio D. Archie-
piſcopi num. 10. & ſeqq. non obſtantibus aliquibus acti-
bus pro Salutio adductis, quia referri poſſunt ad iura
tenutæ illi competens, & ad mandatum procuræ in di-
cto Inſtrumento recognitionis contentum, ne aliàs erro-
nei iudicentur.

Et ita deciſum vtraque, &c.

Supra in præcedenti parte habentur duæ deciſiones nempè
177. & 258.

R. P. D. CARRILLO,

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Aquilana Dotis Capellaniæ.

Mercurij 18. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Iudex appellationis, quando non dicatur, tantum tamquam in ſecunda inſtantia pronunciare, itaque non obſtet, ſit in commiſſione non adſit clauſula, quam, & quas, & alia plura circa materiam Iudicis appellationis.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula*, quam, & quas, *vel cum toto negotio principali quid operetur.*

2 *Iudex, quando dicatur declaraſſe, velle procedere, tamquam in prima.*

3 *Sententia, quando ſubſtineatur eo modo, quo ſubſtineri poteſt.*

4 *Iudex appellationis, quando non poſſit cognoſcere de meritis cauſa, ſed ſolum reuocare, vel confirmare primam ſententiam, & num.* 5.

6 *Iudex appellationis, quando benè potuit reuocare ſententiam iam latam, & vnico contextu attentis meritis cauſa pronunciare ſuper iuſtitia.*

7 *Proteſtatio facta in prima inſtantia, ſi poſtea in ſecunda non repetatur, cenſetur ab ea receſſum.*

8 *à Proteſtatione facta, quando facto ipſo per partem dicatur receſſum.*

9 *Sententia redditur nulla ob incertitudinem.*

10 *Alternatiua poſita inter genus, & ſpeciem non reddit diſpoſitionem incertam.*

11 *Donatio earum rerum, quæ quis ſibi reſeruauit ex donatione omnium bonorum, an dicitur valida, tamquam ſublata ſibi facultate teſtandi.*

12 *Do-*

Digitized by Google

12 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, valet, reſeruato ſibi vſufructu.*
13 *Et maximè ſi vſufructus ſit notabilis quantitatis.*
14 *Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum factum fauore Eccleſiæ, valida eſt, licet donans nihil ſibi reſeruauerit ad effectum teſtandi.*
15 *Donatio ſecunda facta de ſumma certa, in prima donatione ad effectum teſtandi fauore Eccleſiæ, valida eſt.*
16 *Actione perſonali, quando non poſſit agi contra primum donatariam per ſecundum.*
17 *in Actis ea, quæ non ſunt, dicuntur eſſe extra Mundum.*
18 *Teſtamentum, vt obſtet, quid ſit probandum.*
19 *Donatarius vniuerſalis tenetur ad onera relicta per donantem actione reali, & perſonali, & num. 20.*
21 *Donatarius non poteſt voluntatem donantis impugnare.*
22 *Et maximè quando fuit præſens donationi, & obligauit ſe ad obſeruationem.*
23 *Identitas bonorum ex indicijs etiam probari poteſt.*
24 *Poſſeſſor præſumitur fructus percepiſſe.*
25 *Poſſeſſor à die mota litis tenetur ad reſtitutionem fructuum.*

DECISIO CI.

Confraternitas Sanctiſſimæ Trinitatis Ciuitatis Aquilæ vti donataria vniuerſalis Iuliæ de Rubeis condemnata fuit ab Epiſcopo Aquilano ad præſtandam dotem in ſumma ſcutorum 800. pro fundatione Capellæ in Eccleſia Sanctæ Mariæ de Picentia dictæ Ciuitatis iuxta diſpoſitionem eiuſdem donatricis, ſed quia dicta Confraternitas noluit acquieſcere ſententiæ Epiſcopi cauſam appellationis introduxit coram A. C. qui licet d. ſententiam vti nullam ob defectum citationis reuocauerit, attentis tamen meritis denuo eandem Confraternitatem ad præſtandam dotem Capellæ, vnà cum fructibus cenſuum à fundatrice hac de cauſa aſſignatorum decurſis à die motæ litis condemnauit.

Ab hac ſecunda ſententia iterum appellauit Confraternitas ſub die 26. Iunij 1640. verum ex quo appellationem proſecuta non fuit, niſi 30. Iulij ſubſequentis, & ſic poſt lapſum decendij reſolutum fuit coram R. P. D. meo Patriarcha Panzirolo conſtare de re iudicata, vt in deciſione coram eo emanata ſub die 1. Iulij ſuperioris anni, ſuper qua data noua audientia dubitaui vti ſubrogatus in locum d. D. Patriarchæ abſentis, An ſit recedendum à deciſis, & pro confirmatione deciſionis fuit reſponſum ex rationibus in ea benè deductis.

Quibus non obſtare viſa fuerunt ea quæ hodie adducebantur pro Confraternitate tam contra validitatem, quàm contra iuſtitiam dictæ ſententiæ A. C. ad impediendum eius tranſitum in rem iudicatam.

Nam quoad validitatem primò non obſtat, quod A. C.
pronunciauerit prout in prima abſque commiſſione conti-
1 nente clauſulam, quam, & quas, vel cum toto negotio
principali, prout requiritur ad hunc effectum, vt dixit in
ſpecie Rota *in Anconitana hæreditatis 11. Martij 1616. coram Vbaldo, quæ eſt deciſio 59. ſub num. 4. impreſſ. apud*
Modern. de manut. quia obiectum diluitur ex facto cum Iu-
2 dex † non declarauerit velle pronunciare prout in prima,
ſed ſolum dixit, ibi, *in ſecunda, ſeu alia veriori inſtantia*,
ſubdens poſtea in fine, ibi: *Ita dicimus, & pronunciamus*
non ſolummodo præfato, ſed etiam omni meliori modo, &c.
quæ clauſula facit, vt ſententia ſuſtineatur eo modo quo
3 † proferri potuit, iuxta diſtinctionem Rotæ, de qua Verall.
deciſ. 124. *per tot. part.* 1. Put. *deciſ.* 124. *num.* 2. *lib.* 2. *in corrcríſ.* Buratt. *deciſ.* 241. *num.* 5.

Secundò non obſtat, quod ſtante proteſtatione facta pro
4 Confraternitate Iudex appellationis non potuerit cogno-
ſcere demeritis, ſed ſolummodo reuocare dictam ſenten-
tiam, vti nullam, Batt. *in l. cum quærebatur num.* 4. *ff. de re*
iudic. Vant. *de nullitat. tit. quod, & intra quod tempus n.* 11.
Rota coram bon. mem. Coccino *deciſ.* 206. *num.* 1. & 13.
5 *inter eius impreſſ.* Quia vltra quod Procurator in d. prote-
ſtatione non dixit, quod prius deberet pronunciari ſuper
nullitatibus, quam ſuper negotio principali, ſed ſolum
inquit, ibi, *conſtare de nullitate, & notoria iniuſtitia ſen-*
tentiæ de partibus, & conſequenter non fecit tranſitum in iu-
6 *dicatum, & venit reuocanda prout inſtat, &c.* Et ſic † Iudex
benè potuit in eadem ſententia reuocare illam de partibus
vti nullam, & poſtea vnico contextu attentis meritis denuò
pronunciare ſuper iuſtitia, iuxta *deciſ.* Ægid. Bellam. 295.
approbatam in exaduerſo allegata *deciſ.* 206. *bon. mem. Coccini ſub num.* 15.

In omnem euentum ceſſat penitus † difficultas ex eo, 7
quod d. proteſtatio facta fuit in principio proceſſus ſecundæ
inſtantiæ, neque deinde legitur amplius † repetita, & ta- 8
men poſt eam fuerunt diſcuſſa merita cauſæ parte citata, &
non contradicente vnde cenſetur Confraternitatem ab aſ-
ſerta proteſtatione receſſiſſe, iuxta notata per Saluſt. Tib.
in praxi A. C. lib. 2. *cap.* 25. *num.* 25. & *cap.* 27. *num.* 2. & 3.
Caualer. *deciſ.* 348. *num.* 5.

Tertiò non releuat, quod ſententia ſit alternatiuè con-
cepta condemnans Confraternitatem ad tot cenſus, ſiue
ad tot bona in eorum locum ſubrogata, † & ſic redda- 9
tur nulla ratione incertitudinis, Alex. *conſil.* 95. *num.* 4. *in*
fin. & *num.* 5. *vol.* 4. quia cum dubitaretur, An cenſus Aſſi-
gnari pro dote Capellæ eſſent extincti prudenter egit Iudex
dum condemnauit Confraternitatem ad eorum reſtitutio-
nem, ſiue ad tradendum tot bona æquiualentia, † & hoc 10
caſu alternatiua poſita inter genus, & ſpeciem, non reddit
ſententiam incertam, & nullam, quia ſtat declaratiuè, vt
optimè declarat idem Alex. *in d. conſil.* 95. *à num.* 8. *vſque*
ad num. 13. *vol.* 4. quem ſequitur Gratian. *diſcept. forenſ.*
cap. 201. *num.* 45.

Quod verò ad iuſtitiam ea impugnari nequit eo ſub præ-
textu, quod donatio ſecunda ſcutorum 800. facta in tot
cenſibus pro dote Capellæ ſit nulla, vti facta de ſumma
reſeruata in prima donatione † omnium bonorum præſen- 11
tium, & futurorum ad effectum teſtandi: cum exinde fue-
rit ſublata facultas teſtandi, vt ex doct. Bologner. *in l. fin.*
num. 133. *C. de pact.* firmat Fontanell. *de pact. nupt. clauſ.* 4.
gloſ. 23. *num.* 20. & 21. & ſic iniuſtè egerit Iudex dando exe-
cutionem ſententiæ nullæ.

Quia cum in donatione vniuerſali omnium bonorum
fuerit reſeruatus vſusfructus eidem donatrici quoad vixe-
rit non erat opus aliam facere reſeruationem † certæ quan- 12
titatis ad effectum teſtandi, vt tradunt Abb. *in conſil.* 102.
lib. 2. Alex. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta, ff. de verb. oblig.*
Molin. *de Hiſpan. Primog. lib.* 2. *cap.* 20. *num.* 2. Guttier. *de*
iuram. confirm. cap. 11. *num.* 14. Ant. Gomez. *in l.* 64. *Tauri num.* 3. Rot. *deciſ.* 342. *num.* 2. *part.* 2. *recent.* Quod eò
magis procedit, quando vſusfructus eſt notabilis conſide-
rationis, prout † in caſu præſenti, cùm ſoli cenſus redderent 13
annua ſcuta 265. vltra redditus domorum, & aliorum ſta-
bilium, Rot. *deciſ.* 10. *num.* 9. *part.* 5. *recent.* & ceſſat omnis
hæſitatio, cùm donatio omnium bonorum fuerit facta ad
fauorem † Eccleſiæ, quo caſu ſuſtinetur etiam nulla facta 14
reſeruatione ad effectum teſtandi, Bart. *in l. fin. num.* 13.
C. de pact. Bald. *in auth. ſi qua mulier, C. de ſacroſan. Eccleſ.* Couarr. *de teſtam. in* 2. *part. rubr. num.* 5. *verſ. his accedit*, Vinc. de Franch. *deciſ.* 168. Cancer. *var. cap.* 8. *de donat. n.* 47. *verſ. quam tamen*, Rot. *deciſ.* 4. *n.* 3. *coram Buratto*,
& conſequenter † ſecunda donatio facta de ſumma certa 15
reſeruata in prima ad effectum teſtandi valida quoque eſt.

Prout nec obſtat, quod data validitate dictæ donationis
adhuc ſententia A. C. detegatur iniuſta ex quo Iulia fecit
ſibi hæredem vniuerſalem in teſtamento Eccleſiam S. Ma-
riæ Tranſpontinæ de Vrbe, & propterea non potuerit agi
actione perſonali contra † Confraternitatem primam do- 16
natariam non facta prius diſcuſſione contra hæredem,
Guidop. *deciſ.* 105. cum alijs allegat. quia aſſertum teſta-
mentum Iuliæ non eſt in actis, † & ideò perinde eſt, ac ſi 17
eſſet extra Mundum, Caſtrenſ. *in l. aut Prætor, §. ſi Iudex,*
verſ. & pro hoc ff. de re iud. Rot. *deciſ.* 238. *num.* 7. *cum ſeqq.*
penes Modern. *de manuten.* vt vlterius, nec etiam conſtat,
quod hæres ſcriptus in dicto teſtamento declarauerit † ſe ta- 18
lem, ſeu hæreditatem agnouerit, prout requiritur *ad l. pro*
hærede, l. geris, ff. de acquir. hæred. Parlad. *lib.* 2. *rer. quotid.*
cap. fin. 5. *part.* §. 1. *num.* 4. Peregr. *conſ.* 93. *num.* 1. *verſic.*
quare ſcriptura vol. 3 benè Dec. *conſ.* 45. *nu.* 53. & *ſeqq. vol.* 2.
Bardellon. *conſ.* 720. *num.* 19. *lib.* 1.

Imò potiùs conſtat de contrario, quia Confraternitas
poſſeſſionem accepit omnium bonorum hæreditariorum,
& in ſpecie cenſuum aſſignatorum pro dote iſtius Capellæ,
& propterea ipſa tenetur vti donataria † vniuerſalis ad one- 19
ra relicta per donatricem actione reali, & perſonali, Par-
lad. *lib.* 2. *rer. quotid. cap. fin.* 4. *part.* §. 2. *num.* 5. *per tot.*
Boer. *deciſ.* 204. *num.* 41. *cum ſeqq.* Cancer. *var. cap.* 8. *de*
donat.

Digitized by Google

donat. num. 44. Gratian. *diſcept. for. cap.* 256. *num.* 17. *& ſeqq.* Qua reſponſione tollitur etiam obiectum deſumptum
20 † ex credito anteriori ipſius Confraternitatis proueniente ex particulari donatione annuorum ſcutorum 25. ad effectum retinendi Capellanum perpetuum facta ab eadem Iulia ante donationem vniuerſalem.

Maximè cùm eadem Confraternitas acceptauerit donationem omnium bonorum præſentium, & futurorum in qua ex pacto reſeruati fuerunt ducati 1500. pro donatrice ad effectum de illis diſponendi ad ſuæ libitum voluntatis, vnde cùm diſpoſuerit de ducatis 800. pro dote iſtius Capellæ in tot cenſibus, qui ſeu bona ſtabilia in eorum loco ſubrogata exiſtunt penes d. Confraternitatem, vtique ipſa te-
21 netur ad hanc dotem præſtandam † ex pacto in dicta donatione appoſita etiamſi adeſſet hæres vniuerſalis, quia donataria non poteſt donantis voluntatem impugnare, ſed debet ſeruare legem donationi adiectam, *leg. & cum res, C. de donat.* facit text. *in l. rebus, C. de rer. permut.* Surd. *de alim. tit.* 9. *quæſt.* 23. *num.* 14. & eò magis in præſenti vbi
22 donataria † præſens donationi ſe obligauit ad obſeruandum omnia in ipſa donatione contenta, *l.* 1. *ff. de pact.* Aldou. *conſ.* 19. *num.* 19.

Hincque etiam patet iuſtitia dictæ ſententiæ A. C. quoad condemnationem reſtitutionis fructuum dd. cenſuum à die motæ litis, quia dum probatur Confraternitatem accepiſſe poſſeſſionem omnium bonorum dictæ Iuliæ Summ. num. 9. & in ſpecie dd. cenſuum, vt conuincitur ex eorum extinctionibus Summ. num. 8. vbi leguntur idem cenſus relati per donatricem in ſecunda donatione facta pro
23 dote Capellæ, † & concordat in quantitate, quod ſufficit ad probandam eorum identitatem, quæ ex indicijs quoque probatur, Afflict. *deciſ.* 25. *num.* 3. Surd. *conſ.* 418. *num.* 68. Gregor. XV. *in deciſ.* 455. *num.* 9. Certum eſt, quod ex iſta poſſeſſione præſumitur per Confraternitatem fructus fuiſ-
24 ſe perceptos iuxta dicterium † Rotæ poſſediſti, ergo fructus percepiſti, *vt in deciſ.* 284. *num.* 1. coram Durano inter eius impreſs. Negusant. *de pignorib. in* 2. *membr.* 3. *part. num.* 19. *verſ. ſed in hoc poſſet dubitari*, Gregor. XV. *deciſ.* 50. *nu.* 2. *& inter recent. deciſ.* 571. *num.* 1. *& deciſ.* 727. *pariter ſub num.* 1. *deciſ.* 761. *num.* 2. *part.* 3. & conſequenter debuit
25 eadem † Confraternitas ad eorum reſtitutionem condemnari à die motæ litis, vt de Iure fit in quolibet iudicio, *l.* 4. *§. poſt litem, ff. fin. regund. §.* 1. *inſtit. de offic. Iud.* Rota *deciſ.* 7. *de dol. & contum. in nouiſ.* Surd. *conſ.* 203. *num.* 10. Buratt. *deciſ.* 558. *num.* 1.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum, &c.

R. P. D. CARRILLO,

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Romana Succeſſionis.

Veneris 21. *Iunij* 1642.

ARGVMENTVM.

Teſtator ſi aliquem hæredem inſtituerit, dato, quod ex falſa, & erronea cauſa, quæ iuſtificata fuerit, mutauerit teſtamentum, cum id fuerit factum ex cauſis, quæ non ſubſiſtunt non tollit primum teſtamentum, cùm ſecundum fuerit nullum, & plura deducuntur circa probationem talis cauſæ, & dicta teſtium.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa finalis, & vnica illa dicitur, ſine qua diſponens ita non diſpoſuiſſet.*
2 *Teſtator, quod ex errore motus fuerit ad mutandum teſtamentum, ex quo probatur.*
3 *Querela criminalis, quod fuerit data alicui ad ſuggeſtionem certæ perſonæ, ex quibus dicatur conſtare.*
4 *Cauſa falſa, & erronea, ſatis dicitur iuſtificata, eo ipſo, quod docetur rem aliter fuiſſe.*
5 *Teſtator ſi ex falſa cauſa mutauerit teſtamentum, aliàs non mutaſſet, id probato ſubſiſtit primum teſtamentum.*
7 *Teſtamentum ſecundum conditum ex falſa, & erronea cauſa corruit, & non tollit primum.*
8 *Teſtamentum, quando non ſubſiſtit ſucceſſio defertur ab inteſtato.*
9 *in Actu aliquo, quando plures numerantur cauſæ, licet omnes dictæ cauſæ non ſubſiſtunt, non ex hoc corruit actus.*
10 *Quod procedit etiamſi aliæ ex dictis cauſis fuerunt expoſitæ cum dictione præſertim.*
11 *Voluntas Teſtatoris ex quo dicatur probata.*
12 *in Animo alicuius, ea quæ conſiſtunt, ſtatur eius declarationi.*
13 *ad Teſtatoris voluntatem declarandam ſufficiunt duo teſtes.*
14 *Quod procedit etiamſi teſtes ſint ſingulares.*
15 *Teſtes examinati abſque citatione, & abſque intimatione pro certis diebus, & horis, non ſunt validè examinati.*
16 *Teſtis mendax in vno, in omnibus reputatur talis.*
Teſti mendaci in vno, in reliquis non adhibetur fides propter indiuiduitatem iuramenti.
17 *Teſtamentum, ex quibus dicatur conditum pro conſeruatione agnationis.*
18 *Teſtes quando fuerunt inducti ab vna parte, & ad illius inſtantiam ſeruatis ſeruandis iurarunt.*
Tunc ad inſtantiam alterius partis poſſunt examinari abſque reiteratione terminorum iudicialium, cùm fuerint effecti communes.
19 *Intimatio ad videndum examinari teſtes, quando dicatur adeſſe.*
20 *Filius ſuccedit patri, excluſa ſorore condecenter dotata, ſecundum Stat. Vrb.*
22 *Teſtes per diſtinctionem temporum concordantur.*
23 *Amor nepotum comparatiuè ad amorem filiorum, iſte eſt longè maior.*
Teſtium dicta, non ſunt cauillanda, ſed potius coadiuuanda, & pro viribus ſuſtinenda.
24 *Teſtes, quatenus patiantur aliquod defectum, id ſuppletur ex numero.*
25 *Amor magnus, quod quis alicui gerat, id dicitur conſtare ex aliqua donatione ei facta conſiderabili.*
26 *Adminicula operantur, vt teſtibus magis credatur.*
27 *Teſtes, quatenus non ſint omni exceptione maiores, id ſuppletur ex adminiculis.*
28 *Teſtes partis aduerſæ, eò magis probant pro altera parte.*
29 *Teſtes dicuntur bonæ qualitatis, ſi inter eos adſint Sacerdotes, Doctores, Medici, &c.*
30 *Teſtes, qui non concludunt in dicto non probant.*
31 *in Teſtium concurſu, ſunt præferendi illi, qui magis ſpecificè deponunt, & adminiculis ſunt ſuffulti.*
32 *Præſumptio cedit probationibus.*
33 *Appellatione filiorum naturalium, & legitimorum veniunt etiam filiæ.*
34 *Fæminæ non valent conſeruare agnationem.*

DECISIO CII.

SVb die 15. Decembris 1636. firmatum fuit in hac cauſa teſtamentum Henrici Vicourt ſubſtineri ad fauorem Henrici iunioris ſui nepotis non obſtante, quod Cæcilia eiuſdem Teſtatoris filia prætenderet teſtamentum præfatum fuiſſe conditum ex falſa cauſa, & ſic ſucceſſionem ad ſe ſpectare, quia re vera ex tunc deductis prætenſa falſa cauſa, & quidem finalis, prout requiritur non probabatur, ſed examinatis poſtea hinc inde alijs teſtibus repropoſui cauſam ſuper eiſdem, & Domini in hac ſecunda repropoſitione ex nouiter deductis receſſerunt à deciſis.

Conſtat enim hodie teſtatorem ex falſa cauſa motum fuiſſe ad teſtandum fauore nepotis reuocando inſtitutionem d. Cæciliæ filiæ per prius factam in alio teſtamento, nempè quia credidit carcerationem ab ipſo paſſam cum Lucretia concubina fuiſſe procuratam ab eadem Cæcilia, & Io. Thoma Sacco eius viro, vt egregiè deponunt quatuor Teſtes poſt præcedentem deciſionem examinati, quorum duo fuerunt ex aduerſo inducti, & hoc idem comprobat, ſecundus Teſtis ab eodem Henrico iuniori examinatus, vt in Summ. impreſſo num. 4. 5. 6. 7. 8. 11. & 21. concludenter dd. quatuor vno ore, quod Teſtator obijt cum hoc erroneo, & falſo ſuppoſito, hancque apparet fuiſſe
cauſam † vnicam, & finalem, itaut niſi ita credidiſſet 1
omnia ſua bona dictæ Cæciliæ reliquiſſet, prout ipſemet eiſdem teſtibus ſæpiùs dixit, cauſa enim finalis, & vnica illa dicitur, ſine qua teſtator ſic non diſpoſuiſſet gloſ. *in l. fin. verb. modus, ff. de hered. inſtit.* ibique Bart. *num.* 2. & Bald. *num.* 6. *l. in ſumma, §. id quoque, ff. de condit. indebit.*

Abb.

Digitized by Google

Abb. in cap. poſt tranſlationem num. 18. de renunciat. Becc.
conſil. 20. num. 10. Aym. conſil. 142. num. 9. Surd. conſ. 164.
num. 31. & 32. lib. 2. Buratt. deciſ. 377. num. 4.

Quod autem cauſa, quæ mouit Teſtatorem fuerit
falſa, ideſt quod ipſius carceratio procurata non fue-
2 rit à Cæcilia, † nec ab eius viro claré probatur ex te-
ſtibus pariter datis in d. Summ. num. 12. cum ſeqq. inter
quos extat iudex cauſæ dictæ carcerationis, & delator
accuſationis qui totam facti ſeriem recenſet declarando
carcerationem præfatam ſecutam fuiſſe ex ipſiuſmet de-
latoris denunciatione ſubdens hoc fuiſſe ad ſuggeſtionem
cuiuſdam Alexandri inimici dictæ Lucretiæ concubinæ
3 Henrici Teſtatoris, † ob quam denunciationem recipit,
& ipſe mercedem mediante ordine directo ad Bancum
DD. de Sacchettis tunc Depoſitarijs Reuerendæ Cameræ
Apoſtolicæ, vt in d. Summ. num. 13. Quinimò vbi dd.
Cæcilia, & eius maritus intellexerunt Patrem, & Soce-
rum reſpectiuè eſſe carceratum valdè contriſtati ſunt,
4 omnemque conatum fecerunt pro illius † excarceratione,
fideiubendo etiam de proprio, vt dicunt teſtes d. Summ.
num. 15. ibique datur quoque inſtrumentum fideiuſſionis,
5 ex quibus benè iuſtificatur falſa, & erronea † cauſa, quæ
dicitur probata eò ipſo, quo docetur rem aliter ſe habere,
l. ſi poſt diuiſionem, C. de iur. & fact. ignoran. l. cum indebi-
to, ff. de probat. Bart. in l. ſed & ſi me putem num. 2. ff. de
condit. indebit. & in l. non fatetur num. 10. ff. de confeſſ. Pa-
riſ. conſ. 7. num. 6. lib. 3. Aym. conſ. 188. num. 9. Buratt. de-
ciſ. 282. num. 2. & fuit dictum in Eugubina erroris calculi 10.
Iunij menſis currenti, coram me.

Cùm igitur ex prædictis pateat, quod Teſtator hæredi-
6 tate priuauerit Cæciliam ex falſa cauſa † carcerationis,
quodque alias eam hæredem vniuerſalem inſtituiſſet, ſicut
fecerat in primo teſtamento propria manu conſcripto, ſed
non publicato intrat de plano concluſio, quod hoc ſecun-
7 dum teſtamentum vti ex falſa, & erronea † cauſa condi-
tum corruat, & ſubſtineatur primum, iuxta text. expreſ-
ſum in l. fin. ff. de hered. inſtituen. & notat Alex. in l. ſi pa-
ter num. 1. & 2. C. eod. tit. Curt. iun. conſ. 96. num. 7. Cephal.
conſ. 548. num. 5. & 6. vol. 4. Surd. conſ. 1. num. 5. & conſ. 373.
num. 19. Mantic. de coniect. lib. 3. tit. 10. num. 7. vel quate-
8 nus primum † non ſubſtineretur eidem Cæciliæ ſucceſſio
paterna debeatur ſaltem ab inteſtato, §. 1. authen. de hered.
ab inteſt. venient. & §. in teſtatorem inſtit. de hered. quæ ab
inteſt. deferunt.

Non obſtat, quod teſtator hanc falſam cauſam car-
cerationis non expreſſerit in teſtamento, ſed potius di-
xerit ſe ita diſpoſuiſſe, quia Cæciliam concedenter dota-
uerat in ſcutis 3000. illique vineam valoris ſcut. 1500. do-
nauerat aliaque ſcut. 50. reliquerat pro ſuffragio ipſius
animæ, & conſenſerat donationi per Catherinam alte-
ram filiam dictæ Cæciliæ factam valoris ſcut. 2365. Vnde
inferebatur, quod licet in Codicillis ſubiunxerit motum
fuiſſe ex cauſis animum ſuum digne mouentibus, &
præcipuè propter carcerationem paſſam ad inſtigationem
Cæciliæ, & eius viri, nihilominus tamen ſola carcera-
tio non fuerit cauſa finalis, cùm plures aliæ fuerint in te-
ſtamento expreſſæ, & in codicillis ſaltem in genere repeti-
tæ, & ideò quamuis cauſa carcerationis falſa detegatur
9 adhuc teſtamentum ſubſtineatur ex regula, † quod quan-
do plures exprimuntur cauſæ non corruat teſtamentum,
ſeu contractum etiamſi omnes non verificentur, §. affi-
nitatis Inſtit. de nupt. l. ſi non lex Eliæ ſentis, ff. de hered.
inſtitut. Iaſ. in auth. non licet num. 11. C. de liber. preterit.
Craſſ. in §. teſtamentum, quæſt. 41. num. 6. Merlin. de le-
gitim. lib. 4. tit. 1. quæſt. 20. num. 39. etiamſi altera ex cau-
10 ſis fuerit expoſita cum dictione præſertim, Vulpellus de di-
ction. verb. præſertim pag. 80. num. 1. ſequitur Barboſ. eodem
tract. diction. 277. num. 2.

Quoniam obiectum ceſſat ex teſtibus nouiter exa-
minatis, qui concludenter probant cauſam vnicam, &
finalem fuiſſe ſolam carcerationem, & ob illam fuiſſe
11 Cæciliam hæreditate priuatam idque teſtatorem † pluries
dixiſſe ante, & poſt teſtamentum, quod ſufficit ad effe-
ctum declarandi eius voluntatem, Ruin. conſ. 92. num. 5.
lib. 2. Soccin. iun. conſ. 32. num. 12. lib. 4. Surd. conſ. 412.
num. 66. Buratt. deciſ. 168. num. 17. & 18. nam cum id con-
ſiſtat in animo ſtandum eſt eius dicto, gloſ. in §. aliæ Inſtit.
de action. Menoch. de arbitr. caſ. 186. num. 5. quos, & alios
poſt Bart. in l. fin. num. 14. ff. ſi quis aliq. teſtar. prohib. re-
fert, & ſequitur in puncto Surd. in dict. conſil. 373. num. 42.
cum ſeqq. vbi prius ſub num. 41. declarat nihil referre, quod
falſa † cauſa non ſit expreſſa in eodem teſtamento, dum- 12
modo ex aliunde probetur, & inſtetur pro annullatione
teſtamenti, iuxta diſtinctionem Bart. in d. l. fin. num. 3. ff.
de hered. inſtit. quodque dum (prout hic) non agitur de
noua diſpoſitione inducenda, ſed de declaranda Teſta-
toris voluntate, circa iam † factam, quod ſcilicet motus 13
fuerit ex cauſa carcerationis, duo tantùm teſtes ſuffi-
ciant, notat gloſ. in l. heredes palam, §. ſi quid poſt factum,
vbi Bart. & alij communiter, ff. de teſtam. Surd. conſ. 356.
num. 9. Bellon. iun. conſil. 6. num. 9. & conſil. 7. num. 1.
idque procedit etiam † ſi teſtes ſint ſingulares, Caſtren. 14
conſil. 395. num. 1. col. 3. in princip. lib. 2. Aym. conſil. 73.
num. 33. Buratt. deciſ. 205. num. 2. imò tali caſu ſufficere
vnicum teſtem, dixit Gabriel. in conſil. 51. num. 8.
lib. 2. quem ſecuta eſt Rota in Bononien. fideicommiſſi 16.
Martij 1640. coram R.P.D. meo Bichio.

Minus obſtat ea, quæ contra dd. Teſtes opponebantur,
nempè, quod illi duo ex inductis per dictum Henricum iu-
niorem fuerint examinati abſque citatione, & ſpeciali
intimatione pro † certis diebus, & horis prout requiritur 15
ad hoc, vt poſſit conduci Interpres, quia adhibetur de
ſtylo Curiæ, Rota deciſ. 663. in fin. part. 4. recent. Adden.
ad Gregor. XV. in deciſ. 331. in fin. alij verò plures patian-
tur exceptiones in perſona, & in dicto, maximè dum di-
cunt, quod ante teſtamentum teſtator declaraſſet velle
hæredem vniuerſalem inſtituere dictam Cæciliam, & quod
non diligebat nepotem, cùm tamen contrarium conuin-
catur ex eo, quod in præcedenti donatione vineæ eidem
Cæciliæ factæ teſtator conditionem appoſuit, vt d. Cæci-
lia moriente abſque filijs, eo caſu ſuccedere deberent in
eadem vinea hæredes proximiores in gradu, quam profectò
conditionem non appoſuiſſet ſi eidem abſolutè vniuerſa-
lem hæreditatem relinquere voluiſſet, idemque appareat,
quoad amorem erga nepotem dum quatuor loca montium
emit ad eius fauorem pariter ante conditum teſtamentum,
vt in eius Sum. num. 9. Vnde dicebatur teſtes in hoc depre-
hendi mendaces, & ſic intrat vulgaris concluſio, † quod 16
mendax in vno mendax in omnibus reputetur, itaut illis
nulla ſit fides adhibenda ob indiuiduitatem iuramenti,
Bald. in l. ſi ex falſis num. 15. verſ. ita eſt veritas, C. de tran-
ſact. Felin. in cap. fraternitatis num. 21. de heretic. Surd.
conſ. 454. num. 47. Put. deciſ. 28. num. 4. lib. 3. & conſequen-
ter teſtamentum ſubſtineatur, cùm potius præſumendum
ſit teſtatorem motum fuiſſe ad inſtituendum † nepotem ex 17
fratre ad effectum conſeruandæ agnationis ex ponderatis
per Menoch. ad hunc propoſitum in præſumpt. 24. num. 20.
lib. 4. cum alijs allegatis in præcedenti deciſione.

Nam quoad nullitatem examinis ea tollitur ex eo, quod
teſtes fuerant inducti ab eadem parte aduerſa, & ad illius
inſtantiam ſer. ſer. iurauerant, quo caſu potuerunt ad in-
ſtantiam † alterius partis examinari, abſque reiteratione 18
terminorum iudicialium, vti effecti communes, vt ex do-
ctrina Innoc. in cap. in præſentiam col. 2. num. 5. de teſtib.
tradit Aretin. in conſil. 142. num. 1. verſ. ad quæſitum autem,
Capyc. deciſ. 39. num. 3. Boer. deciſ. 245. num. 1. & de ſtylo
teſtatur Saluſt. Tiber. in prax. A. C. lib. 2. cap. 13. num. 10.
& propterea ritè egit hæres d. Cæciliæ, dum teſtes prædi-
ctos ſic ex aduerſo inductos, & iuratos præuio iudicis de-
creto coegit ad ſubijciendum ſe examini, & decretum hu-
ius coactionis alteri parti intimauit, † vt in copia inti- 19
mationis data in calce ſecundæ informationis facti, quæ
quidem intimatio in præſenti caſu ſufficit, quia hæc pars
ſcire non poterat dies, & horas, quibus teſtes ad ſe exami-
nandum accederent.

Quo verò ad mendacium pariter ceſſat diſtinguendo
tempora, quia de tempore donationis vineæ viuebat Octa-
uius eiuſdem Teſtatoris filius maſculus, qui meritò † ſuo 20
Patri ſuccedere debebat excluſa ſorore iam concedenter
dotata, & remunerata, & ideò nil mirum ſi in eadem
donatione fuit appoſita conditio ad fauorem hæredis pro-
ximioris in gradu in defectum donatariæ ſine filijs, quan-
do autem fuit conditum teſtamentum ad fauorem Cæci-
liæ, ſed non publicatum, † & poſteà per ſecundum ex falſa 21
cauſa reuocatum obierat iam dictus Octauius, & ſic
benè verificantur dicta teſtium deponentium teſtatorem
ante conditum teſtamentum ad fauorem nepotis declaraſ-
ſe omnia ſua bona velle relinquere Cæciliæ, cùm hoc dixe-
rit Teſtatur poſt factam donationem vineæ, & poſt obitum
Octauij filij maſculi; † teſtes enim per diſtinctionem tem- 22
porum

Digitized by Google

porum concilianturi, Bart. *in l. apud antiquos in fin. C. de furt.* Alex. *conſ.* 147. *num.* 4. *ad fin. lib.* 7. Dec. *conſil.* 602. *num.* 6. Caputaq. *deciſ.* 270. *num.* 2. *part.* 3. & ſimiliter dum
deponunt de modico amore Teſtatoris erga nepotem, pro
qua tamen prius emerat quatuor loca montium dicendum
23 eſt, quod ibi loquantur de † amore erga nepotem compa-
ratiuè ad amorem erga filiam longè maiorem, cùm dicta
Teſtium non ſint cauillanda, ſed potius adiuuanda, & præ
viribus ſubſtinenda, Bald. *in l. de quibus num.* 135. *ff. de le-*
gib. Alex. *conſ.* 5. *num.* 12. *lib.* 1. Caſſad. *deciſ.* 3. *num.* 5. *de*
probat. Gregor. *deciſ.* 351. *num.* 37.
24 Et quatenus aliquis in teſtibus adeſſet defectus † ſupple-
retur ex eorum numero, cùm ſint nouem hi, qui depo-
nunt ad fauorem hæredis Cæciliæ, gloſ. *in l.* 3. §. *fin. in*
verſ. numerus, ff. de teſtib. Surd. *conſ.* 28. *num.* 43. Farinac.
de teſtibus quæſt. 54. *num.* 129. Rot. *deciſ.* 298. *num.* 4. *part.* 2.
recent. & alibi paſſim iunctis præcipuè adminiculis reſul-
tantibus, tam ex tot actibus ante carcerationem factis er-
25 ga filiam ingentem amorem donantibus, † vt ſunt donatio-
nes conſiderabilis valoris vltra congruam dotem ſcut. 3000.
tempore quo viuebat Octauius filius maſculus, vt ſupra
fuit relatum, quàm ex odio poſtea ſuperuento cauſa d.
carcerationis, vt colligitur ex expreſſione eiuſdem carcera-
tionis facta in codicillis, in quibus vlterius ſcuta mille do-
tis promiſsæ fuerunt adempta (licèt nulliter,) & in reſiduo
poſt ipſius Cæciliæ obitum ſine filijs fuit ſubſtitutus idem
26 nepos hæres vniuerſalis, † quæ adminicula non ſolùm
faciunt, vt teſtes eo magis probant ex notat per Bald. *in*
l. fin. num. 2. *C. commun. & epiſt.* Cæſar de Graſſ. *deciſ.* 7.
num. 4. *de preben.* Rot. *deciſ.* 27. *num.* 8. *part.* 1. *diuerſ.* Sed
27 etiam operantur, vt quatenus non eſſent † omni exceptio-
nes maiores adhuc admittantur licet aliàs admittendi non
forent, vt dixit Rota coram Gregor. XV. *in d. deciſ.* 351.
num. 9. præſertim cùm inter eos adſint duo ex inductis à
28 patre aduerſa qui contra ipſam fortius probant, † abſque
quod eorum perſonæ vllo modo reprobari poſſint, *l. ſi*
quis teſtibus, C. de teſtibus, Surd. *conſ.* 290. *num.* 18. Mantic.
deciſ. 274. *num.* 1. Rota *deciſ.* 182. *num.* 7. *part.* 1. & *deciſ.*
201. *num.* 10. *part.* 5. *recent.* & coram Buratro *in deciſ.* 553.
num. 6. & alij, nullam patiantur exceptionem circa perſo-
nas, vt patet ex datis in Summ. impreſſo num. 6. vbi appa-
29 ret † inter eos extare Sacerdotes, Doctores, Medicos, &
alias perſonas bonæ qualitatis.
Vnde ſequitur, quod duobus ex quatuor teſtibus exad-
uerſo nuper inductis ad probandum, quod carceratio te-
30 ſtatoris non fuerit cauſa ſecundi teſtamenti nulla † fides ſit
adhibenda, tum quia plurimas patiuntur exceptiones cir-
ca perſonas, de quibus in facto, tum quia non conclu-
dunt in dicto, Rota *deciſ.* 201. *num.* 50. & 380. *num.* 15. &
389. *num.* 12. *part.* 5. *recent.* ſed potius intentionem hæredis
Cæciliæ coadiuuent, vt patet ex eorum lectura, tum &
31 etiam quia ſunt duo tantum, & † propterea in concurſu
aliorum numero plurium magis ſpecificè deponentium, &
adminiculis ſuffultorum non debent attendi, *cap. licet. cau-*
ſam, verſ. ex premiſſis de probat. gloſ. magna *in cap. ſi teſtes*
4. *quæſt.* 3. *l. ob. carmen.* §. *ſi teſtes,* & ibi gloſ. *de teſtib.* Cæſar
de Graſſ. *deciſ.* 13. *num.* 7. *de re iudic.*
Ex quibus cùm probetur ſolam carcerationem fuiſſe
cauſam finalem ſecundi teſtamenti ceſſat præſumptio,
32 quod Teſtator motus fuerit ratione conſeruandæ † agna-
tionis, quia præſumptio cedit probationibus, Roman. *con-*
ſil. 156. *num.* 40. Dec. *conſ.* 400. *poſt nu.* 8. Rota *d. deciſ.* 201.
num. 94. *part.* 5. *recent.* quod confirmatur ex lectura eiuſdem
teſtamenti, in quo teſtator nullam de agnatione mentio-
nem fecit, ſed potius eam excluſit, dum ſimpliciter inſtituit
33 nepotem † illiuſque filios deſcendentes legitimos, & natu-
rales, quorum appellatione veniunt etiam fœminæ, per
text. *in l. vltim. C. de ſuis, & legitim. auth. de hered. quæ*
ab inteſt. deferunt in princ. l. cognoſcere, §. *vlt. ff. de verb. ſi-*
gnif. cap. nouit extra de iudic. Rebuff. *in l. liberorum, verb.*
deſcendunt, ff. de verb. ſignif. Ruſtic. *in l. cum Auus lib.* 2.
cap. 4. *num.* 14. & 16. *ff. de condit. & demonſtrat.* Molin. *de*
primog. lib. 1. *cap.* 6. *num.* 28. & 29. & *lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 1.
cum ſeqq. Peregr. *de fideicomm. art.* 20. *num.* 8. & *ſeqq.* Surd.
34 *deciſ.* 62. *num.* 2. & *deciſ.* 84. *num.* 6. Fœminæ autem † agna-
tionem conſeruare non valent, *l. pronunciatio* 195. §. *fami-*
lia, ff. de verb. ſignif. Io. Andr. in addit. ad Speculat. *in tit.*
de ſucceſſ. ab inteſt. Crauett. *conſil.* 250. *num.* 2. & *con-*
ſil. 306. *num.* 5. *lib.* 2. cum alijs pluribus, quos refert, &
ſequitur Honded. *conſil.* 75. *num.* 15. & 16. *cum ſeqq.* & *ſuit*
dictum in Bonon. fideicommiſſi de Leonorijs 2. *Martij* 1640. *coram me.*

Et ita reſponſum parte vtraque informante.

Deciſio iſta emanata ſub die 15. *Decembris* 1636. *coram eodem R. P. D. Carillo in hac cauſa erit infra in appendice.*

R. P. D. M E L T I O.

Ampurien. & Ciuitaten. Conuocationis Synodi.

Lunæ 22. *Iunij* 1642.

A R G V M E N T V M.

Epiſcopus, ſi ſit in quaſi poſſeſſione conuocandi Canonicos alicuius Collegiatę ad Synodum, non poteſt ei in hoc denegari manutentio, & ex quibus ſatis dicatur probata talis quaſi poſſeſſio.

S V M M A R I V M.

1 *Poſſeſſio quando remanet probata, manutentio non poteſt denegari.*
Quod eſt verum tam de Iure, quàm de ſtylo, num. 1.
2 *Quaſi poſſeſſio incorporalibus acquiritur per vnicum actum.*
3 *Beneficiatus non probat pro ſua Eccleſia.*
4 *Quod tamen procedit, quando Beneficiatus habet intereſſe principaliter, ſecus ſi acceſſoriè.*
5 *Teſtis famulus tunc non probat pro Domina, quando actualiter ſeruit, ſecus ſi ceſſauit ab eius famulatu.*
6 *Epiſcopus, quod conuocauerit ad ſynodum aliquod Capitulum ex quo doceatur, & num.* 7.
8 *Canonici, ſi habeant curam animarum, per neceſſe tenentur ad ſynodum interuenire.*
9 *de Fauore piæ cauſæ, & diuini cultus, nunquam præſumitur materia facultatiua.*
10. *Actus non præſumitur facultatiuus, dum ſit cum incommodo, & expenſa.*
11 *Epiſcopus, quod ſit in quaſi poſſeſſione Canonicos alicuius Collegiata conuocare ad ſynodum, ex quo etiam poſſit doceri.*

D E C I S I O CIII.

CVm in Inſula Sardiniæ adeſſent duæ Cathedrales, ſcilicet Ampurien. & Ciuitaten. Iulius II. fel. rec. ob illarum nimiam fructuum tenuitatem primam vacaturam per ceſſum, vel deceſſum alteri ſuperexiſtenti vniuit, cum hac tamen reſeruatione, vt inter ipſas nulla adeſſet præeminentia. Poſt talem vnionem illa Ciuitaten. fuit demolita ob deſtructionem totius Ciuitatis, & ſic ſub iuriſdictione Ampurien. remanſerunt omnes Eccleſiæ Ciuitaten. vnde poſtea à Gregor. XV. fel. rec. de anno 1621. ſuppreſſa Eccleſia Parochiali Villæ de Tempio, quæ aliàs ſita reperiebatur in Diœceſi Ciuitaten. in ea fuit erecta Collegiata cum octo Canonicis, & vno Decano, qui in eadem Eccleſia caput exiſteret, & curam animarum, quæ erat prius penes Rectorem exerceret, ſine tamen præiudicio iurium Eccleſiæ Ampurien. cuius Epiſcopo fuit reſeruata eadem poteſtas, ac iuriſdictio, quam habebat in Rectorem, & Eccleſiam ante erectionem in Collegiatam, & quod dicti Canonici, & Decanus ſubijcerentur mandatis Epiſcopi, & Vicarij, ſumm. Epiſcopi num. 1.

Prætendunt hodie dicti Canonici non poſſe compelli ad intereſſendum Synodo in dicta Cathedrali Ampurien. celebrandæ, prout interfuerunt ab anno 1621. vſque ad annum 1640. dict. ſumm. num. 3. Vnde hac cauſa mihi commiſſa, & diſputato dubio, An Epiſcopo ſit dandum mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione conuocandi ad Synodum Canonicos Collegiatæ Villæ de Tempio, Domini affirmatiuam amplexi fuerunt reſolutionem.

Probat enim Epiſcopus concludenter ſuam poſſeſſionem conuocandi dd. Canonicos ad Synodum in ſua Cathedrali Ampurien. ex pluribus Synodis vſque ad annum 1640. ex præcepto eiuſdem Epiſcopi, & vigore ſoliti Edicti ex facultate Trid. ſeſſ. 24. cap. 2. de reformat. Vnde dum talis
poſſeſſio † remanet probata, per conſequens manutentio 1
non videtur deneganda, *l.* 1. §. *ſin autem, C. commun. de manumiſſio, l. ſi ſeruus, ff. quod cum eo,* Guidop. *deciſ.* 366. vbi dicit hoc eſſe verùm tam de iure, quàm de ſtylo, Menoch. *de retinen. poſſeſſ. remed.* 3. *num.* 557. Mareſcott. *var. lib.* 2.

Digitized by Google

lib.2. cap.64. num.1. Rot. *deciſ.418. num.1. coram bon. mem. Card. Caualer. & deciſ.203. num. 1. part. 7. diuerſ.* imò in
2 iſto caſu ſufficeret vna tantum Synodus, † cùm in corpo-
ralibus quaſi poſſeſſio acquiratur per ſimplicem vnicum
actum tantum, ita Abb. *in cap. cum Eccleſia num. 23. & ſequent. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* & ibi Rip. *num. 52.* Rol.
conſ.47. num.27. lib.1. Rota *deciſ.196. num.2. part.1. diuerſ.*
Seraph. *deciſ.339. num.4.*

Non obſtat, quod teſtes pro Epiſcopo examinati, alter
3 ſit † Beneficiatus Eccleſiæ Amplurieñ. alter autem ſit fa-
mulus eiuſdem Epiſcopi, & ſic concludenter non probent,
Rota *in Boſanen. penſionis coram Penia apud Marcheſ. p. 1. fol.617. num.5.*

Quia quoad primum teſtem Beneficiatum ille non reijci-
4 tur à teſtimonio pro Eccleſia, in qua eſt † Beneficiatus,
dummodo principaliter de eius commodo non agatur, li-
cet ſecundario commodum aliquod bonoris ipſe ſentire
poſſet, Dec. *conſ.342.* Alex. *conſ.68. lib. 2.* Ruin. *conſ. 111. num.6. lib.5.* Honded. *conſ.79. num.40. lib.1.* Rot. *deciſ.340. num.2. & 3. coram Greg. XV.*

De altero verò teſte reſpectu famulatus Epiſcopi, nec
etiam eſt facienda aliqua ponderatio, dum conſtat de tem-
5 pore depoſitionis illum non fuiſſe famulum, † quod ſuffi-
cit ad effectum, vt non repellatur à teſtificatione pro ſuo
Domino, etiamſi ſalarium percipiat, Gabr. *de teſtib. concluſ. 10. num.9.* Farinac. *eod. tit. quæſt.55. num.145.* Put. *deciſ.3. verſ. pro iſta parte in correctis lib.1. & in Cuſentina beneficij, ſeu attentatorum 1. Februarij 1634. coram Epiſcopo Vrgellen.*

Nec etiam obſtat, quod dicti Canonici præſupponant ad
Synodum voluntariè acceſſiſſe.

Quia contrarium probatur ex teſtibus pro parte Epiſco-
pi examinatis diſponentibus, dictos Canonicos acceſſiſſe
6 ad Synodum ex præcepto eiuſdem † Epiſcopi, & vigore
ſoliti Edicti ad hunc effectum in tota Diœceſi edicti, in
cuius executionem præſumuntur interueniſſe, vt tradit
Marſob. *de Synodo cap.2. dub.7.* Vnde ſi acceſſerunt ſuis de-
bitis temporibus, iuxta formam ſupradictorum Edictorum
7 per octo, vel decem vices, dicendum eſt, † illos acceſſiſſe
ſemper ex conuentione, & præcepto Epiſcopi, maximè,
quia Canonici dictæ Collegiatæ ſub ſe habent curam ani-
8 marum, † & pernecesse tenentur Synodo interuenire, Hern.
Bott. *de ſynodo part. 2. num. 31. inter tract. diuerſ. tom. 13. part.2. fol.382.* Barboſ. *de Epiſc. alleg.93. num.12.*

Neque dicatur, talem acceſſum fuiſſe facultatiuum quo-
9 ad Canonicos, † quia vbi agitur de fauore piæ cauſæ, & di-
uini cultus nunquam præſumitur materia facultatiua, Gre-
gor. XV. *deciſ.162. littera C. verſ. tertio*, vbi maximè dum
agitur de multiplicitatis actibus cum incommodo, & ex-
10 penſa, † quia tunc non præſumuntur voluntarij, Gratian.
diſcept.681. num.6. Rota *deciſ.86. part.4. diuerſ. & 640. n.3. part.2. recent.*

Nec tandem obſtat, quod Canonici Collegiatæ de anno
1640. acceſſerint ad Synodum, & poſtea diſceſſerint, nec
Synodo interfuerint.

Quia ipſe acceſſus confirmat quaſi poſſeſſionem Epiſco-
pi conuocandi, & diſceſſus emanauit ob diſcordias in loco
ſeſſionis in eadem Synodo ortas cum Canonicis Cathedra-
11 lis, vnde per talem diſceſſum ob dictam † diſcordiam Epi-
ſcopus priuatus minimè remanſit, ſua quaſi poſſeſſione
conuocandi Canonicos eiuſdem Collegiatæ ad Synodum,
Innocent. *in cap. querelam num.3. de election.* cum alijs alle-
gatis *in Barchinonen. adminiſtrationis 6. Iunij 1640. coram R. P. D. Cerro.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum, &c.

R. P. D. CORNELIO

Poſtea Epiſcopo Patauino.

Reatina Cenſus.

Lunæ 23. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Clauſula, conſtituti, licet non transferat dominium & poſſeſſionem in emptorem, cenſus tamen non poteſt denegari ei aſſociatio pro fructibus cenſus. Cenſus ſi remaneat ſine fundo, fructus ex eo non debentur.

SVMMARIVM.

1 *Dominium, & poſſeſſio fundi cenſuati non tranſit in emptorem cenſus.*
2 *Verum tamen eſt, quod illi competit aſſociatio in illo pro fructibus eiuſdem cenſus.*
3 *Liberatio, quando non fuit realis, ſed tantum perſonalis, tunc fundus non liberatur à ſpeciali hypotheca.*
4 *Pactum perſonale, ne ſcilicet aliquid à perſona petatur, non liberat ab hypotheca, ſed ſolùm ab actione perſonali.*
5 *Dictiones*, ſolùm ipſi, *ſunt perſonaliſſima.*
6 *Verba perſonalia reſtringuntur ad obligationem ad caſum expreſſum.*
7 *Effectus reſtringitur ad limites ſuæ cauſæ.*
8 *Cenſuarius non præſumitur quod voluerit, quod cenſus remaneret ſine fundo.*
9 *in Contractibus non attenditur, quod vnus ſenſit, ſed quod ambo veriſimiliter crediderunt.*
10 *ex Cenſu, qui eſt ſine fundo, non poſſunt percipi fructus.*
11 *Soluere pro alio quilibet poteſt.*
12 *Verba, quando ſunt clara non eſt opus coniecturis.*

DECISIO CIV.

POſt trinas propoſitiones fuit ſub hac die reſolutum eſse
ſtandum in vltimo loco deciſis coram me ſub die 57.
Februarij præteriti,* quia mandatum de aſſociando ad poſ-
ſeſſionem prædij, de quo agitur relaxatum fuit ad fauo-
rem Vincentini emptoris Cenſus impoſiti à D. Vecchiarel-
lo ſuper eodem prædio vigore clauſulæ, *conſtituti*, † quæ 1
licet non transferat dominium, & poſſeſſionem fundi cen-
ſuati in emptorem cenſus, nihilominus operatur, † vt illi 2
competat aſſociatio pro fructibus eiuſdem Cenſus, prout
ſæpè Rota reſoluit, & ſignanter *in Bononien. de Zanalijs poſt Cenc. de Cenſ. deciſ.149. deciſ.150. & deciſ.542. num.2. iuxta Moder. impreſſ. & in Romana Cenſus 5. Martij 1636. coram R. P. D. meo Carrillo.*

Neque obſtat, quod Vincentius liberauit D. Vecchiarel-
lum, & alios Abundantierios à dicto Cenſu ex eo, quod
Abundantierij ſucceſſores recognoſcentes bonam fidem,
declarauerint ſe velle teneri ad ſolutionem fructuum, ac re-
ſtitutionem ſortis eiuſdem Cenſus.

Quia placuit reſponſio nimirum dictam liberationem
fuiſſe ſolum perſonalem, † non autem realem, & ſic fun- 3
dum non fuiſſe liberatum à ſpeciali hypotheca deſuper con-
ſtituta, cùm pactum perſonale, † ne ſcilicet à perſona peta- 4
tur non liberet ab hypotheca, ſed ſolùm ab actione perſona-
li, *l. ſoluitur, 5. ff. quib. mod. pign. vel hypothec. ſoluitur*, &
ibid. Oddofred. *in principio*, Angel. *in 1. notab.* Fulgoſ. *poſt princip. in gloſ. iſta intellige.*

Quod autem dicta liberatio fuerit ſolummodo perſona-
lis clarè colligitur ex verbis in antecedenti deciſione pon-
deratis in principio, & ſignanter ex illis, *ma queſta ſerua à loro ſolamente, per non potere eſſere moleſtati, & inquietati per neſſuno tempo da me detto Cenſo*, quæ dictiones, *ſolamente eſſi*, tanquam perſonaliſſimæ reſtringunt liberationem
† ad caſum expreſſum iuxta concluſiones in deciſione fir- 5
matas, attenta præſertim cauſa ob quam facta fuit libera-
tio, quia nimirum noui Abundantierij ſe obligarunt † pro 6
ſolutione d. Cenſus, nulla tamen facta aſſignatione alterius
fundi. Vnde apparet Vincentium voluiſſe liberare perſo-
nas Vecchiarelli, & aliorum anteceſſorum in officio, non
autem † fundum cenſuatum, cùm effectus reſtringatur ad 7
limites ſuæ cauſæ, Bald. *in l. neque mater, n. 3. C. de iur. dot. & in l. ſed & ſi me putem, §. cum inter ad fin. ff. de condit. indeb.* Caſtr. *conſ.83. num.2. lib. 2.* Mant. *de tacit. & ambig. lib.1. tit.9. num.2.* Rot. *deciſ.46. num.26. part.5. rec.*

Nec releuare videntur coniecturæ ex aduerſo ponderatæ
pro liberatione fundi. Nam prima deſumpta ex eo, quod
non ſit veriſimile Vecchiarellum finito officio, ratione
cuius cenſus fuit impoſitus voluiſſe res ſuas remanere ſub
periculo, quia neque etiam † eſt veriſimile Vincentium vo- 8
luiſſe cenſum impoſitum ad ſui fauorem remanere ſine
fundo. In contractibus autem non attenditur id, quod
vnus ſenſit, ſed id quod ambo veriſimiliter † crediderunt, 9
l. ſi repetendi C. de condit. ob cauſam l. inter ſtipulantem, §. ſi Stichum de verb. obligat. Decian. *reſponſ. 21. num. 1. lib. 2.* Crauett. *conſ.620. num.7.* Gabr. *conſ.168. n.33. lib.1.* Mant. *de tacit. lib.2. tit.4. num.11.*

Secun-

Digitized by Google

Secunda verò, quod Vincentinus eſſet tutus propter obligationem factam à nouis Abundantierijs non ſubſiſtit, quia ſi fundus cenſuatus eſſet liberatus, cenſus
10 † remaneret ſine fundo, ſine quo fructus illius ſumere non poſſunt iuxta Conſtitutionem ſan. mem. Pij V. & ex traditis in deciſione.

Tertia ducta ex obſeruantia ſolutionis factis à nouis Abundantierijs non concludit liberationem fundi cenſuari,
11 † cùm quilibet poſſit pro alio ſoluere, *l. ſolutionem, ff. ſolut. & liberat. l. ſoluend. ff. de neg. geſt.* Rolan. à Valle *conſil.* 14. *num.* 10. *lib.* 1. Romao. *conſil.* 428. *num.* 8. Surd. *deciſ.* 174. *num.* 27.

Quarta demum, quod debitum dicti Cenſus vti contractum ratione Annonæ non obliget niſi ratione officij, tollitur ex verbis Inſtrumenti, in quo Vecchiarellus nedum propriam poſſeſſionem, verùm etiam propria bona,
12 & proprium fundum obligauit. Vbi enim verba ſunt clara non eſt opus coniecturis, *l. ille, §. cum in verbis ff. de leg.* 3. *l. continuus, §. cum ita ff. de verb. oblig.* Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 2. *tit.* 4. *num.* 101. Rota *deciſ.* 106. *num.* 4. *deciſ.* 583. *num.* 4. *& deciſ.* 754. *num.* 3. *part.* 2. *recent.* Gregor. XV, *deciſ.* 157. *num.* 12.

Et ita vtraque parte informante &c.

☞ *Deciſio iſta ſub die* 17. *Februarij* 1641. *coram eodem Reuerendiſs. Patanme emanata erit infra in Appendice.*

R. P. D. B I C H I O.

Romana Fideicommiſſi de Arronijs.

Veneris 23. *Iunij* 1642.

A R G V M E N T V M.

Teſtator, ſi ad fideicommiſſum eius deſcendentes legitimos, & naturales, ex vero, & legitimo matrimonio verè, & non fictè procreandos, & non per ſubſequens matrimonium, ſi accidat, quod admiſſus ducat vxorem, & intra quatuor menſes illa parturiat filium, & ſuperuiuat, an talis veniat admittendus ad prædictum fideicommiſſum.

S V M M A R I V M.

1 *Filij, quando ſunt vocati ad fideicommiſſum, cum qualitate legitimitatis, & quidem ſtrictè.*
Tunc enim non ſufficit probare filiationem, verùm etiam ipſa legitimitas probanda venit.
2 *ex Matrimonio, regulariter oritur præſumptio iuris, quod filius natus ex legitima vxore in domo mariti, cum qua ipſe habitabat ſit filius ipſius.*
3 *Quando tamen prætenſus filius non fuit conceptus de tempore matrimonij ceſſat talis præſumptio.*
4 *Matrimonium contractum, per quatuor menſes, antequam filius naſceretur, non poteſt dici quod de tempore matrimonij fuerit conceptus.*
Quando tamen talis filius viuit, cùm partus quadrimeſtre non ſit vitalis.
5 *Probatio filiationis, ex quo excludatur.*
6 *Filius præſumitur, ſi ſit natus ex concubina domi concubinarij retenta.*
7 *Quando tamen concurrit tractatus fieri ſolitus filijs nominatio parentum, & communis reputatio.*
8 *Filiatio, quando non probatur per ſolum tractatum, nominationem parentum, & communem reputationem, & num.* 9.
10 *Filiatio, quando deducitur non ad effectum conſequendi alimenta, ſed ſuccedendi in vniuerſo fideicommiſſo quo caſu fortius eſt probanda.*
11 *Filium legitimum, vel legitimatum, qui ſe dicit, id probare grauatur.*
12 *Filium legitimum, & naturalem alicuius quem eſſe non probatur ex ſola patris nominatione, vel tractatu.*
13 *Filius natus conſtante matrimonio, dicitur legitimus quamuis conceptus ante matrimonium.*
Intellige, ſi tunc temporis poterat conſiſtere legitimum matrimonium.
14 *Fideicommittens dum voluit, quod ſucceſſores in fideicommiſſo ſint legitimi de tempore conceptionis, tunc de tali tempore eſt probandum matrimonium.*
15 *Tempus illud attenditur, ad quod verba referuntur.*
16 *Qualitas requiſita à Teſtatore de certo tempore, de illo debet verificari.*
17 *Subſtitutus non poteſt excludi per eum, qui non habet qualitates à Teſtatore requiſitas.*
18 *Teſtator, ſi requirat vocatum ad fideicommiſſum eſſe legitimum de tempore conceptionis, ſufficitur quod ſequatur matrimonium, quamuis de tempore conceptionis non aderat.*
19 *Quia cum lex præſumat affectum maritalem, ſicque matrimonium tempore primi concubitus, ſatis præſumatur, ſed de hac opinione dubitatur.*
20 *Matrimonium contractum poſt tempus à teſtatore deſignatum non ſuffragatur.*
21 *Teſtator, quando nominatim abhorruit ſubſequens matrimonium, tunc non admittuntur legitimati per ſubſequens matrimonium ad fideicommiſſum.*
22 *Teſtator ex quibus præſumatur voluiſſe, quod vocati eſſent legitimi nedum de tempore natiuitatis, ſed etiam de tempore conceptionis.*
23 *Generationis principium ſtat in conceptione.*
24 *Verbum,* generandos, *denotat conceptionem futuram, & in fieri.*
25 *Larra deciſ. Granaten.* 45. *num.* 25.
26 *Legitimitatis qualitas expreſſa in vno caſu regulariter non extenditur ad alios caſus.*
27 *Socin. doctrina in conſ.* 63. *ſub num.* 19. *&* 20. *lib.* 3. *duas recipit limitationes, & num.* 30. *&* 31.
28 *inter Perſonas eaſdem ſicuti præſumitur eadem affectio, ita præſumitur eadem repetitio.*
29 *Teſtamenti vna pars aliam declarat.*
31 *Dictio,* vt ſupra, *eſt repetitiua.*

D E C I S I O C V.

FAbritius ſenior in vltimis tabulis inſtituit ſibi hæredem Fabium iuniorem pronepotem ſuum, eique ſubſtituit per hæc verba: *Cui Fabio hæredi quandocunque decedenti ſubſtituit, &c. filios, & liberos eiuſdem Fabij maſculos legitimos, & naturales ex vero, & legitimo matrimonio verè, & non fictè procreandos, & non per ſubſequens matrimonium, vel ex indulto, aut alio modo legitimos effectos, ſed verè à principio ex corpore dicti Fabij generandos, &c. Dicto autem Fabio hærede quandocunque decedente ſine liberis maſculis, vel eis relictis, ſed ijs quoque, & eorum linea naturali extincta, ſubſtituit, & ſuccedere voluit vulgariter, & per fideicommiſſum, & omni meliori modo in dicta vniuerſa hæreditate Lucillum, &c. Qui Lucillo quandocunque decedente ſubſtituit eiuſdem Lucilli filios maſculos legitimos, & naturales ex legitimo matrimonio, vt ſupra dictum eſt procreandos, &c.*

Obijt Fabius iunior relicto Marco, quem Lelia Rampinella pepererat quarto menſe, poſtquam cum eodem Fabio matrimonium contraxerat; & cùm ipſe Marcus, tanquam filius legitimus, & naturalis Fabij iunioris prætenderet ſe vocatum ad Fideicommiſſum Fabij ſenioris, illudque propterea non fuiſſe purificatum ad fauorem Lucilli, contra eundem Lucillum bonorum fideicommiſſi poſſeſſorem introduxit iudicium coram A. C. de voto Rotæ terminandum. Et propoſito dubio in Rota ſub die 16. Ianuarij 1637. coram bon. mem. Coccino, An Marco ſit danda immiſſio, Domini dixerunt quod coadiouarentur probationes circa prætenſam filiationem, in cuius reſcripti executionem tribus teſtibus ad inſtantiam Marci examinatis, ego in locum bon. mem. Coccini ſubrogatus repropoſui idem dubium, quod hodie fuit negatiuè reſolutum, nempè Marco non eſſe dandam immiſſionem.

Cùm enim ex verbis teſtamenti ſupra citatis, vocentur ad fideicommiſſum filij Fabij iunioris verè ex legitimo matrimonio procreandi, & à principio generandi ex corpore Fabij; duo Marcus, vt obtineret, probare debuiſſet, videlicet, ſe eſſe filium Fabium iunioris, & vltra legitimitatem à teſtatore requiſitam, quia cauſa filiationis differt à cauſa legitimitatis, & probata filiatione non ſequitur, quod ſit probata legitimitas, maximè, † quando in legitimitate 1
conſiſtit fondamentum, Butr. *in cap. peruenit col.* 2. *in fin. verſ. autem filius agit, Qui fil. ſunt leg.* Præpoſ. *ibid. ſub num.* 3. *eod. verſ.* Abb. *ſub num.* 4. *verſ. & vt habet gloſſam,* Cæſ. Man. *conſ.* 138. *num.* 4. *& ſeqq.* Rouit. *conſ.* 3. *num.* 21. *lib.* 1.

Digitized by Google

lib.1. Roman. conſ.22.n.24. & ſeqq. Pacian. de probat. lib.2.
cap.12.num.57. & ſeqq. Seſſæ deciſ. Aragon. 390. num. 3.
Neutrum tamen probauit: nam matrimonium, ex quo
2 regulariter reſultat præſumptio † iuris, quod filius natus
ex legitima vxore in domo viri, cum qua ipſe cohabitabat,
ſit filius ipſius, l. filium eum definimus, ff. his, qui ſunt ſui,
vel alien. iur. l. ſi vicinis, Cod. de Nupt. Marſil. ſingul.530.
num.2. Gomeſ. in l. 9. Thaur. num. 2. Valaſc. conſult. 134.
num. 5. Gamma deciſ. 152. ſub num. 1. & ſeq. alijque relati
ab Arias de Meſa variar. reſolut. lib. 3. cap. 39. num. 1.
3 non erat † contractum tempore conceptionis Marci, vt ad
hunc effectum requiritur Salyc. in l. vltim. §. mulier num. 2.
ff. probat. Caſtr. conſil. 115. num. 3. lib. 1. Ioſeph. Ramon.
conſ.22. num.27. Petra de fideicommiſſ. quæſt. 11. num. 400.
Menoch. de præſumpt. lib.6. præſumpt.53. num. 19. in 6. declarat.
Rot. in Romana filiationis 1. Iulij 1639. coram R. P.
D. meo Carrillo, contractum ſiquidem fuit per quatuor
menſes ante quàm Marcus naſceretur, nec Marcus hodie
4 viueret, ſi conſtante matrimonio conceptus fuiſſet, † quia
partus quatrimeſtris non eſt vitalis, iuxta receptam ſententiam
Hypocratis, quam ſequitur Iuriſconſult. in l. ſeptimo
menſe, ff. de ſtat. hom. l. inteſtato in fin. ff. ſuis, & legit. hæred.
Paris. conſ.56. num.5. lib.2. Mart. vot. 153. num. 2. Seraph.
5 deciſ. 1282. num.11. & in puncto ad excludendam † probationem
filiationis amplexa eſt, Rot. in Auximana alimentorum
1. Iulij 1620. coram bon. mem. Pirouano.
6 Et licet eamdem præſumptionem † in filio nato ex concubina
domi concubinarij detenta admittat, gloſſ. in cap. Michael,
verbo conſtiterit de fil. presb. Abb. in cap. tranſmiſſa
ſub num.9. in fin. qui fil. ſint legit. Paleotth. de Noth. & ſpur.
cap.26. n.3. Couar. de ſponſal. 2.par.cap.8. §.3. n.8. Menoch.
de arbitr. caſ.89. n.26. & d. præſumpt.53. n.4. Petra de fideic.
q.11. num.373. Gamma d. deciſ. 152. num. 2. Eaque fortiùs
procedat, quando vlterius concurrit tractatus fieri ſolitus
7 filijs, nominatio parentum, † & communis exiſtimatio, vt
probat text. in cap. per tuas de probat. & latè expendit Arias
de Meſa variar. reſol. lib.3. cap.39. num.4. & ſeqq.
Caſui noſtro non applicatur, quia teſtes pro Marco
examinati non videntur concludenter deponere de concubinatu
Leliæ cum Fabio, imò aliqui ex teſtibus non excludunt,
quod alij homines potuerint rem habere cum Lelia,
cùm fateantur in domo Fabij conuenire conſueuiſſe
milites, ipſumque Fabium pro munere officij militaris,
quod gerebat, ſæpiùs extra domum permanſiſſe. Secluſo
8 autem concubinatu, ſeu admiſſa facilitate † acceſſus aliorum
hominum ad mulierem, ſolus tractatus, & nominatio
non probat filiationem in præiudicium Lucilli, qui cauſam
9 non habet, † à nominantibus, & ſuccedit ex fideicommiſſo
maiorum, Iaſ. conſ.81. num.2. & ſeqq. & conſ.106. n.2.
& ſeqq. lib.1. Cæſ. Manen. conſ.136. num.6. Surd. conſ. 552.
num.21. & ſeqq. Capyc. Latro deciſ. 17. num. 15. Rot. deciſ.
645. ſub num. 4. verſ. 1. quod part. 4. recent. deciſ. 409. ſub
num.30. verſ. quicquid ſit, & num.33. part.5. præſertim,
quia non agitur ad effectum conſequendi alimenta, ſed ſuc-
10 cedendi † in vniuerſo fideicommiſſo, & excludendi ſubſtitutos,
quo caſu requiruntur fortiores probationes, vt diſtinguendo
dixit Rot. in Romana de Bonellis 29. Nouembris
1613. & 28. Nouembris 1614. coram bon. mem. Vbaldo ſeniori,
& in Romana dotis, ſeu filiationis 11. Decembr. 1639.
coram Reuerendiſſ. D. meo Merlino Decano, quæ eſt deciſio
314. num.19. & 20. part.6. recent.
Et ex his ſuperflua videtur indagatio legitimitatis, quia
11 ſupponit filiationem, † quam ideò probare debet, tanquam
neceſſarium antecedens, qui ſe legitimum, aut legitimatum
affirmat, vt poſt alios reſpondit Rolan. conſ. 89. n. 39.
lib.1. Alciat. reſponſ.5. n.54. & 57. tom.1. lib.4. qui in ſpecie
12 † ait non ſufficere ſolam patris nominationem, vel tractatum,
Menoch. conſ.722. num.25. & conſ.1109. n.15.
Sed eſto, quod probata eſſet filiatio, adhuc deficeret legitimitas
à teſtatore requiſita, non, quia Marcus non ſit
legitimus, cùm ad hunc effectum ſufficiat natum fuiſſe
conſtante matrimonio, quamuis ante matrimonium con-
13 ceptus † fuiſſet, ſi tunc temporis poterat conſiſtere legitimum
matrimonium, l. nuper Cod. natural. liber. §. ſi quis
igitur dotalia Auth. quib. mod. nat. effic. ſui. Bald. in l. Paulus
num.1. in prima lect. ff. ſtat. hom. Socc. iun. conſ.12. num.17.
verſ. & opinio iſta lib.4. Alex. conſ.5. n. 3. in fin. lib. 7. Ruin.
conſ.92. num.13. verſ. & quamuis lib. 3. Peregr. de fideicom.
art.24. num.39. Mant. de coniect. lib.11. tit.12. nu. 26. Fuſar.
de ſubſt. quæſt.408. num.49.

Sed quia fideicommittens voluit ſucceſſores in fideicommiſſo
fuiſſe legitimos de tempore conceptionis, † quo caſu 14
oportet matrimonium de eo tempore conſtitiſſe, nec prodeſt,
ſi ſubſequatur ante natiuitatem, Marzar. in epith. de
fideicommiſſ. quæſt.30. Menoch. conſ. 225. num. 2. Fuſar. de
ſubſt. quæſt.408. num. 50. vbi allegat concordantes Seraph.
deciſ. 1300. circa fin. nam illud tempus attenditur, † ad quod 15
verba referuntur Gabr. conſ. 53. num. 14. lib. 2. & qualitas
requiſita à teſtatore de certo † tempore debet in eo verifi- 16
cari, Giouagn. conſ.77. num.29. lib. 1. Mart. conſ. 55. n. 35.
ex text. in l. inter ſocerum, ff. de pact. dotal. Paſeih. conſ.151.
num.5. & 6. Bellon. iun. conſ.34. num. 14. nec excludere
poſſunt ſubſtitutum, niſi † filij habeant qualitatem eo mo- 17
do, quo fideicommittens requiſiuit, l. ex facto, §. ſi quis rogatus,
ff. ad Trebell. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 12. ſub
num. 24.
Non obſtat contraria opinio Menoch. d. conſ. 225. n. 24.
& præſumpt. 81. num. 21. circa fin. lib. 4. Intrigl. de ſubſt.
cent.3. quæſ.66. num. 62. aſſerentium ſufficere, quod ſubſe-
quatur matrimonium, † quamuis teſtator vocauerit con- 18
ceptos ex legitimo matrimonio, ea ratione moti, quia,
cum lex † præſumat affectum maritalem, ſicque matri- 19
monium tempore primi concubitus, ſatis filij dicuntur
concepti ex legitimo matrimonio. Nam quicquid ſit de
hac opinione, receptum eſt apud omnes, † quod matri- 20
monium contractum poſt tempus à teſtatore deſignatum
non ſuffragatur, quando, vt in caſu noſtro, teſtator ab-
horruit nominatim † ſubſequens matrimonium, Iſern. in 21
cap.1. §. naturales, num.9. & ibid. Bald. verſic. quæro, ſi de
feud. fuerit contr. Ceph. conſ.82. nu. 74. Menoch. conſ. 227.
ſub num.18. Odd. de ſubſt. part.6. art.6. verbo An legitimatis
num. 7. Giurb. ad conſuet. Meſſan. cap. 1. gloſſ. 4.
part. 1. ſub num. 121. Mareſc. var. reſolut. lib. 3. cap. 18.
num.51. Roſental. de feud. cap.7. concluſ. 19. num.32. alijque
quos refert Diaz de Ribadeneira allegat. iur. tom. 1. allegat.
23. num.52.
Voluiſſe autem teſtatorem, † quod filij eſſent legitimi, 22
ne dum de tempore natiuitatis, ſed etiam conceptionis, patet
ex verbis teſtamenti, ibi, ex vero, & legitimo matrimonio
verè, & non ficto procreandos, & infra, ibi, ſed verè à
principio ex corpore dicti Fabij generandos, principium
enim † generationis eſt in conceptione, Hypocr. lib. de ge- 23
nitur. num.7. Andr. Laur. Anathom. lib.8. quæſt.12. in fin. &
cap.4. in med. Sennert. in praxi medicin. lib. 4. part.2. ſect.4.
cap.4. Acaranz. de partu cap. 1. ſub num. 4. & ſect. 2. cap. 1.
num.43. in fin. & verbum generandos directum ad patrem
referri non poteſt ad tempus poſt conceptionem, animad-
uertendo præſertim, † quod teſtator vſus fuit verbo gene- 24
randos, quod denotat conceptionem futuram, & in fieri,
quicquid dicendum eſſet, ſi vocaſſet per verba denotantia
conceptionem in eſſe productam, † in quibus terminis lo- 25
quitur Larrea deciſ. Granat. 43. num. 25. vbi ponderat,
quod in eo caſu verba non denotabant conceptionem in
fieri, ſed in eſſe productam, quæ prædicari poteſt de toto
tempore intermedio vſque ad natiuitatem.
Non obſtat, quod dicta verba requirentia legitimitatem
de tempore conceptionis appoſita ſint in primo gradu ſubſtitutionis
ad fauorem filiorum Fabij, ſed in ſecundo gradu,
de quo hodie agitur, nulla fiat mentio legitimæ conceptionis,
ibi, ſine liberis maſculis legitimis, & naturalibus,
&c. nec † regulariter qualitas legitimitatis expreſſa in vno 26
gradu ſubſtitutionis conceptæ in caſum exiſtentiæ filiorum
cenſeatur repetita in alio, ſeu trahenda ſit ad caſum non
exiſtentiæ, vt in terminis Socc. ſen. conſ. 63. ſub num. 19.
& 20. lib.3. quem ſequitur Socc. iun. conſ. 77. ſub num. 22.
verſ. ſed non eundo lib.3. Becc. conſ. 189. num. 39. & 41. Peregr.
de fideic. art. 16. ſub num.90.
Quia in puncto reſpondet Cæſ. Manen. conſil. 135. n. 27.
quod doctrina Soccini recipit duas limitationes. † Alte- 27
ram quando ſunt poſiti in conditione illimet filij, qui ſupra
cum qualitate legitimitatis fuerant diſpoſitiuè vocati,
† & ratio eſt, quia circa eaſdem perſonas, ſicuti præſumi- 28
tur eadem affectio teſtatoris, ita & repetitio qualitatis ſupra
expreſſæ, quicquid ſit inter diuerſas perſonas, Ruin.
conſ. 134. num.1. conſ.140. num.6. lib.2. Vegg. conſ.65. n.93.
Rub. conſ.71. num. 6. vbi hoc modo concordat contrarias
opiniones Ioannis de Anan. & Abb. Surd. conſ. 464. ſub
num.6. & num.8. Rot. deciſ. 206. num.7. part. 3. recent. Alteram,
quando teſtator in alijs etiam ſubſtitutionibus eam-
dem qualitatem † appoſuiſſet; inde enim colligitur voluntas 29
teſtato-

Digitized by Google

teſtatoris reſtricta ad filios ita qualificatos dumtaxat, & vna pars teſtamenti aliam declatat, vt in terminis Menoch. *conſ.* 117. *ſub n.* 71. *verſ. decimo*, *& vltimo*, Ruin. *conſ.* 92. *num.* 14. *lib.* 3. Rauden. de Analog. *cap.* 36. *ſub num.* 55. Molin. *de primog. lib.* 3. *cap.* 3. *ſub n.* 34. Fuſar. *de ſubſt. quaſt.* 408. *num.* 43.

Vtraque applicatur caſui noſtro. Primò, qoia filij poſiti in conditione ſequentis ſubſtitutionis ad fauorem Lucilli ſunt illimet ſupra diſpoſitiuè vocati, dictaque ſubſtitutio
30 † facta eſt ſub duplici conditione, ſiue dicti filij non eatent, ſiue extent, & deindè deficiant, atqne ideò concurrit nedum identitas perſonarum, ſed etiam identitas caſus exiſtentiæ filiorum, quæ ſanè intelligenda eſt de filijs ſupra vocatis, quos teſtator voluit præferri Lucillo. Secunda, quia
31 in poſteriori ſubſtitntione facta ipſi Lucillo decedenti † vocati fuerunt eins filij legitimi, & naturales ea legitimo matrimonio, vt ſupra dictum eſt à principio generandi, & ſic legitimi de tempore conceptionis, quod denotat dictio illa, vt ſupra dictum eſt, in puncto Cæſ. Manen. *deciſ.* 135. *ſub n.* 27. *verſ. ſed quando*, Ruin. *conſ.* 183. *ſub num.* 1. *lib.* 2. Cephal. *conſ.* 752. *n.* 6. Borgn. *deciſ.* 33. *num.* 12. *p.* 4. Surd. *deciſ.* 319. *n.* 8.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. CERRO,

Sac. Rotæ Decano.

Albaneñ Hæreditatis.

Luna 23. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Locus particularis dum in aliquo caſu habet Statutum ſpeciale, numquam eſt recurrendum ad ſtatutum Ciuitatis dominantis, ſecus verò ſi non adeſſet. Statuta dum generaliter, & effrenatè loquuntur ita intelligendum venit.

SVMMARIVM.

1 *Fœmina vnà cum filijs admittuntur ad ſucceſſionem paternam, & hoc de Iure communi.*

2 *Fratres ſoli admittuntur ad ſucceſſionem altrius fratris excluſis ſororibus ſecundum Stat. Vrb.*

3 *Statuta in loco particulari vbi adſunt, non ea, quæ ſunt Ciuitatis dominantis.*

4 *Statuta loci particularis ſi deſint in aliquo loco ſpeciali, tunc recurrendum ad ſtatuta loci Dominantis, & n.* 5.

5 *Statutum generaliter loquens generaliter eſt intelligendum.*

6 *Statutum generaliter loquens, & per verba indefinita non eſt reſtringendum ad vnum tantum caſum.*

7 *Relatio operam, & indiuiduam expreſſionem.*

8 *Statutum eo ipſo, quod generaliter vocat ad ſucceſſionem fœminam proximiorem intelligitur non ſolum ſi ſit dotata, ſed etiam nupta extra familiam.*

9 *Decediſſe ab inteſtato is dici non valet, qui reliquit fratres, & filios fratrum.*

10 *Appellatione heredis legitimi, veniunt dumtaxat filij, & deſcendentes, non autem tranſuerſales nec agnati remotiores.*

11 *Pactum inducens votum captande mortis, & adimens liberam teſtandi facultatem, omni iure prohibitum.*

12 *Pactum, quod non admit in totum liberam teſtandi facultatem an valeat.*

13 *Dictio,* detti, *eſt repetitiua, & operatur indiuiduam repetitionem.*

14 *Verba vniuerſalia omnia comprehendunt, nemine excluſo.*

15 *Dictiones,* tam, & qoàm, *ſunt augumentatiua, & ampliatiua, & n.* 23.

16 *Dictio,* maaimè, *eſt augumentatiua, non diminutiua.*

17 *Dictio,* maximè, *exprimie caſum magis dubitabilem, ſed non reſtringit diſpoſitionem ad ſpecies narratas.*

18 *Per Specierum enumerationem factam poſt genus, non dicitur reſtricta generalitas antecedens.*

19 *Pactum de ſuccedendo comprehendit omnia bona.*

20 *Coma, quando ſuccedat loco copula.*

21 *Copulatiuæ dictiones ampliant, & faciunt, vt expreſſio ſpecierum copulatarum cenſeatur facta gratia maioris declarationis.*

12 *Pactum de ſuccedendo alicui, non poteſt iniri ſine ipſius conſenſu;*

Quod procedit etiam fauore piæ cauſa.

13 *Pactum, quando dicatur vniuerſale.*

14 *Appellatione, mobilium, veniunt iura, & actiones, niſi ſubiecta materia aliud ſuadeat.*

DECISIO CVI.

Cenſuit Rota ſub die 24. Maij præteriti, coram Eminentiſſ. D. Cardinali Veroſpio † ſuper diuiſione hære- 1
ditatis Franciſci de Gallis, ab inteſtato defuncti, ſuperſtitibus Virginia, & Domitilla ſororibus, ac Petro fratre, & filijs Antonij alterius fratris; Domini tranſeundo cum diſpoſitione Iuris, ſecundum quod, ſublata ſexus differentia, fœminæ vocantur ad ſucceſſionem æqualiter cum maſculis, vt diſponitur *in Auth. ceſſante*, *C. de legit. hared. & in §. ſi igitur defunctus*, *Authen. de hered. ab inteſt. venien.* Dixerunt hæreditatem pro vna parte ſpectare ad Petrum, pro altera ad filios Antonij alterius fratris, pro alijs verò duabus ad Domitillam, & Virginiam ſorores defuncti, & pro totidem immittendas eſſe in poſſeſſione bonorum hæreditatiorum defuncti.

Hodie reptopoſita cauſa ſuper eiſdem coram me in locum dicti Eminentiſs. ſubrogato, cum informantes pro filiabua Petri impugnarent deciſionem huius cauſæ, nedum ex capite *Statuti Vrbis cap.* 149. *lib.* 1. vocantis ſolos fratres ad ſucceſſionem fratris ab inteſtato defuncti excluſis ſororibus, in deciſione, quæ reuidetur reiecto, & confutato, ſed etiam ea capite cuiuſdam tranſactionis initæ inter Petrum, & Franciſcum, Domini neutrum obſtate dixerunt, & ita ſtandum eſſe in deciſis.

Quod enim attinet ad Statutum Vrbis, diaerunt remanere firmum, & inconcuſſum fundamentum deciſionis, quod illud non habet locum in Caſtro Gandulfi, quia cùm in eo adſit Statutum particulare diſponens, quod huiuſmodi ſucceſſio deferatur ad eos, quibus debita eſt de Iure communi, dictum Statutum eſt ſeruandum, tum quia Statutum Vrbis in aliquo capitulo diſponit, quod Statuta locorũ, quę ſunt intra diſtrictum, ſeruentur in caſibus in quibus particulariter prouident; Tum quia hoc eſt conforme diſpoſitioni Iuris communis, à quo Statuta recipiunt interpretationem paſſiuam. Quia de Iure, quando in aliqua Ciuitate, vel Caſtro adeſt Statutum particulare diſponens ſuper aliquo caſu, Statutum eiuſdem † Ciuitatis, vel Ca- 3
ſtri attenditur, non autem Statutum Ciuitatis dominantis, vt firmant Doct. communiter *in l. omnes populi*, *ff. de Iuſt. & Iur.* & multi congeſti *in deciſione*, *quæ reuidetur*.

Nec vrget allegata diſtinctio, quod hoc procedat, quando Statutum loci ſubditi ſpecialiter, & in indiuiduo diſponit ſuper caſu contingenti, ſecus eſſe, ſi ſolum generaliter loquatur, & nihil in ſpecie diſponet, † vt dicitur eſſe in 4
hoc caſu. Quia Statutum Caſtri Gandulfi ſolum generaliter proſpicit, vt cuicumque decedenti ſine legitimo hærede, & abſque teſtamento ſuccedat proaimior ſecundum Iua commune, nec determinat iſtum caſum ſpecialem quando cum fratre ſuperſtite concurrit ſoror dotata: hoc enim caſu attenditur Statutum Ciuitatis dominantis, & caſus contingens, à Statuto particulari non deciſiuo tamquam omiſſus debet decidì, ac terminari ſecundum diſpoſitionem Statuti Ciuitatis dominantis ſuper eodem caſu diſponentis, vt diſtinguendo tradunt Bart. *in l.* 1. *num.* 41. *C. quæ ſit long. conſuet.* Soccin. ſen. *conſ.* 7. *ſub num.* 7. *lib.* 1. Cephal. *conſ.* 343. *num.* 26. Rimin. iun. *conſ.* 73. *num.* 6. Decian. *conſ.* 32. *num.* 27. *cum ſeqq. lib.* 2. Ciarlin. *controu. forenſ. cap.* 3. *ſub num.* 6. 7. *&* 8. latè Cyriac. *controu. forenſ. cap.* 477. *à num.* 13. *vſque ad* 17. Borgnin. *deciſ.* 42. *num.* 57. *part.* 1. Rota coram Gregor. *deciſ.* 269. *num.* 2. *& in Peruſina fideiuſſion.* 26. *Nouembris* 1611. *coram Card. Pamphilio in impreſſ.* per Picum *ad ſtatut. Vrb. in ordine deciſ.* 8. *n.* 6. 7. *&* 8. *cum ſeqq.*

Quia pro reſponſione Domini dixerunt, quod Statutum generaliter loquens, eſt generaliter, & indiſtinctè intelligendum de quocumque † caſu ſucceſſionis etiam in mate- 5
ria odioſa, & reſtringibili, vt aduertunt Honded. *conſ.* 4. *n.* 59. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 553. *n.* 27. *& ſeqq. lib.* 4. Mangil. *de* impu-

imputat. quæſt. 52. *n.* 1. *&* 40. Ideòque cum Statutum d. Ca-
ſtri loquatur generaliter, & per verba indefinita, ibi; *Che*
qualunque perſona moriſſe ſenza legitimo herede, e ſenza te-
ſtamento, ſucceda il più proſſimo, ſecondo la legge commune;
non eſt reſtringendum ad vnum tantum caſum, ſed intelli-
gendum de omnibus, eoque faciliùs, quia dum reducit ſuc-
6 ceſſiones ad terminos Iuris communis, † nulla facta diſtin-
ctione ſexus, nequit dici odioſum, ſed potius fauorabile, &
latiſſimè extendendum, Felin. *in cap. cum acceſſiſſent ſub*
num. 5. *de conſtit.* Rota coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.*
140. *num.* 2. *&* 8. *& in Bononien. ſucceſſionis* 10. *Ianuarij*
1633. *coram Reuerendiſſ. D. meo Merlino Decano in recent.*
deciſ. 167. *num.* 17. *part.* 6. Certumque eſt, quod ad hoc
vt caſus dicatur ſpecificè expreſſus, ſatis eſt, quod com-
prehendantur ſub generalitate verborum, Surd. *conſ.* 143.
num. 20. Thomat. *deciſ.* 50. *num.* 199. Rota *in recent.*
deciſ. 439. *num.* 2. *part.* 2. & coram Reuerendiſſ. Vrgel-
len. *deciſ.* 36. *num.* 7. vbi quod indiuidua expreſſio etiam
7 dicitur illa, † quæ venit ſub generalitate verborum. Præſer-
tim quia loquitur etiam per verba relatiua, ibi: *Succeda il*
più proſſimo ſecondo la legge commune; Quæ operantur pro-
priam, & indiuiduam expreſſionem omnium caſuum,
quæ in corpore Iuris continentur, *l. ait Prætor*, §. 1. vbi
Doct. *ff. de re indic.* Alex. *conſ.* 80. *n.* 9. *lib.* 1. Rota coram
bon. mem. Buratt. *deciſ.* 61. *n.* 6. & coram Reuerendiſſimo
Vrgellen. *deciſ.* 145. *num.* 19. *& deciſ.* 211. *num.* 5. *part.* 6.
recent.

Vltra quod fœminam eſſe dotatam, necne, non diuerſi-
ficat caſum de iure communi, vt in terminis ſucceſſionis in-
ter tranſuerſales ex *text. ad litteram in l.* 1. *C. de legit. he-*
red. ibi: *Nec huic derogatur, quod amitas veſtras ab auo ve-*
ſtro dotatas eſſe proponitis. Et en ipſo, quod Statutum
8 vocauit † generaliter ad ſucceſſionem proximiorem fœ-
minam, non ſolùm dotatam, ſed etiam nuptam extra fa-
miliam incluſit, Cephal. *conſ.* 53. *n.* 86. *lib.* 2. Gabriel. *conſ.*
195. *n.* 3. *&* 8. *poſt med. lib.* 1. cum alijs adductis *in Floren-*
tina fideicommiſſi de Guidaccijs 21. *Februarij* 1628. *&* 5. *De-*
cembris 1629. *coram R. P. D. meo Dunozetto*, altera *de-*
ciſ. 151. *num.* 2. *&* 3. altera *deciſ.* 326. *num.* 1. *&* 2. *p.* 5.
recent.

Nec refert Statutum loqui de ſucceſſione obeuntis ſine
legitimo hærede, qui non eſt caſus noſter, cùm Franciſcus
deceſſerit ſuperſtitibus fratre germano, & filijs alterius fra-
9 tris, † qui ſunt legitimi hæredes, *Auth. ceſſante, C. de ſuis,*
& legitim. hæredit. Placuit enim reſponſio, quod diſpoſi-
tio facta eſt conditionalis, ibi; *Si quis ſine legitimo hæ-*
rede deceſſerit, ſuccedat proximior. In qua ſub appellatio-
ne hæredis legitimi veniunt dumtaxat filij, & deſcenden-
tes, non autem tranſuerſales, nec agnati remotiores, quia
10 venirent in vocatione poſitiua, Cuman. *in l. Gallus, §. etiam*
ſi num. 1. *ff. de lib. & poſth.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 313.
num. 1. *cum pluribus ſeqq. n.* 19. vbi teſtatur de magis com-
muni, Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 339. *num.* 73. *&* 75. vbi de
receptiſſima omnium ſententia, *& num.* 84. *vſque ad fin.*
Guidopap. *deciſ.* 457. *n.* 3. & in terminis Statuti, Natt. *in*
tract. quod ſtant. maſcul. quæſt. 4. *n.* 140. *in fin. vſque ad* 152.
Brun. *eod. tract. art.* 12. *n.* 304. *cum ſeqq.* quos refert, & ſe-
quitur Rota *diuerſ. deciſ.* 232. *num.* 1. *& per tot. p.* 1. *& deciſ.*
158. *n.* 1. *p.* 2.

Quo verò ad tranſactionem licet aliqui ex Dominis du-
bitauerint, dictum fuit non ſubſtineri; quia pactum ſuc-
cedendi initum fuit ſuper omnibus eorum bonis ſtabilibus,
& mobilibus præſentibus, & futuris, ibi: *Che venendo il caſo*
della morte di ciaſcuno di eſſi, vogliono, e ſi conuengono per
modo di tranſattione, e concordia, che vno di loro ſuc-
ceda all' altro in detti beni tanto mobili, come ſtabili, pre-
ſenti, e futuri.

Quod tanquam inducens votum captandæ mortis, & adi-
mens liberam teſtandi facultatem omni Iure reprobatur, *l.*
pactum, quod dotali 15. *l. licet* 19. *& l. fin.* ibique communi-
11 ter Doct. *C. de pact.* Curt. iun. *conſ.* 15. *n.* 4. *&* 15. *& conſ.* 25.
n. 1. *&* 6. qui de communi teſtatur Bart. *conſ.* 212. *lib.* 1.
Pariſ. *conſ.* 26. *n.* 69. *&* 103. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 92. *n.* 7. *&*
50. Peregr. pluribus comprobans *art.* 51. *n.* 24. *& ſeqq.* Fu-
ſar. *de ſubſtit. quæſt.* 303. *n.* 5. Cyriac. *controu. forenſ. cap.* 88.
n. 3. *&* 6. *cum ſeqq.*

Nec releuat, pactum loqui de bonis paternis, & mater-
nis, ideòque vti reſtrictum ad certa, & particularia bona,
dici nequeat de integra, & quota hæreditatis, nec adimat
facultatem teſtandi de bonis proprijs, & alium quàm à pa-
tre, & matre prouenientibus, † proindeque ſubſtineri poſ- 12
ſit ad notata communiter per Doct. *in d. l. fin.* Oldrad. *conſ.*
139. *per tot.* Dec. *conſ.* 224. *ſub n.* 4. *verſ. primus eſt caſus*,
Tob. Non. *conſ.* 43. *n.* 2. *cum ſeqq.* Pariſ. *conſ.* 26. *num.* 81.
& 103. *lib.* 2. Hond. *conſ.* 40. *ſub n.* 31. *verſ. confirmatur hæc*
opinio, cum pluribus ſeqq. lib. 1. Fontanell. *de pact. nupt.*
clauſ. 4. *gloſ.* 9. *part.* 4. *n.* 117. *&* 118. Rot. *in recent. deciſ.*
490. *n.* 8. *p.* 4.

Fuit enim animaduerſum, pactum concipi verbis relati-
uis, ibi: *In detti loro beni tanto mobili, come ſtabili, preſen-*
ti, & futuri, ponderando illam dictionem, *detti*, quæ eſt
relatiua; ideòque intelligendum eſſe de ijs eiſdem bonis,
† de quibus ſupra fuerat facta mentio, ac ſi indiuidualiter 13
fuiſſent repetita *ad l.* 1. §. *hoc edicto*, vbi Bart. *n.* 2. *ff. de po-*
ſtul. Ruin. *conſ.* 55. *num.* 4. *lib.* 3. Rota coram Card. Seraph.
deciſ. 584. *n.* 8. *& deciſ.* 198. *num.* 5. *p.* 6. *recent.* In capitulo
autem præcedenti fuerat expreſsè diſpoſitum de omnibus
bonis, ibi: *In quanto all' amminiſtratione di tutti li loro beni*
tanto paterni, quanto materni; quæ verba tanquam vniuer-
ſalia comprehendunt omnia bona contrahentium, † nihilo 14
penitus excluſo, Mateſcott. *var. reſolut. capit.* 72. *num.* 18.
lib. 2. Card. Seraph. *d. deciſ.* 584. *num.* 7. *& ſeq.* Rota *deciſ.*
198. *n.* 4. *p.* 6. *recent.*

Nec dici poteſt generalitatem dictorum verborum re-
ſtringi ex dinumeratione bonorum paternorum, & mater-
norum. Quia cùm numeratio ſpecierum non ſit facta cum
aliqua † dictione limitatiua, ſeu taxatiua, ſed per dictio- 15
nes, *tam, & quam*, quæ ſunt augumentatiuæ, & amplia-
tiuæ, vt aduertunt Crauett. *conſ.* 227. *num.* 9. *in fin.* Me-
noch. *conſ.* 195. *num.* 7. relati per Rotam *deciſ.* 120. *num.* 1.
p. 6. *recent.* Idemque operantur, quod dictio, *maxime*,
quæ eſt augumentatiua non diminutiua, † & exprimit ca- 16
ſum magis dubitabilem, ſed non reſtringit diſpoſitionem ad
ſpecies † enumeratas, Crauett. *vbi ſupr. n.* 10. latè Barboſ. 17
de diction. 197. *num.* 1. *&* 5. *& dict.* 399. *num.* 3. *&* 6. Rot.
deciſ. 529. *ſub n.* 3. *circa med. part.* 3. *recent.* Vtique per di-
ctam ſpecierum enumerationem factam poſt genus, non
fuit recta generalitas antecedens, † iuxta theoricam Bart. 18
in l. quæſitum 12. §. *fin. num.* 15. *& ſeqq. ff. de fund. inſtruct.*
Cephal. *conſ.* 372. *num.* 18. *&* 19. *cum ſeqq.* Surd. *conſ.* 352.
num. 14. *&* 15. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 922. *num.* 1. *&*
ſeq. Crauett. *conſ.* 227. *num.* 8. *& ſeqq.* Afflict. *deciſ.* 107.
num. 4. Hieron. Laurent. *deciſ. Auenionen.* 14. *num.* 4. *&* 5.
Rota *deciſ.* 366. *n.* 18. *p.* 1. *& deciſ.* 261. *num.* 3. *&* 4. *p.* 2.
diuerſ. Gregor. *deciſ.* 257. *n.* 9. *ibid. additio num.* 13. Coc-
cino *deciſ.* 444. *num.* 7. & in proprijs terminis, quod com-
municatio facta inter fratres cum ſpecificatione bono-
rum hæreditariorum, & paternorum non dicatur reſtri-
cta ad bona paterna tantùm; ſed comprehendat omnia
etiam non ſpecificata, Pariſ. *conſ.* 92. *lib.* 1. *per tot. & ſi-*
gnanter à n. 31. *vſque ad fin. qui n.* 25. *&* 27. loquitur etiam
de pacto ſuccedendi inter fratres, & ait cenſeri † vni- 19
uerſaliter comprehendere omnia bona, Gratian. *diſcept.*
forenſ. d. cap. 692. *num.* 50. Rota coram bon. mem. Buratto
deciſ. 366. *n.* 3. vbi quod ſpecificatio bonorum materno-
rum non reſtringit, ſed cenſetur adiecta gratia maioris de-
monſtrationis.

Idque faciliùs eſt admittendum in noſtro caſu, quia poſt
illam generalem expreſſionem, *di tutt' i loro beni*, adeſt
coma, ſeu punctus, & poſtea ſubſequitur alia verba, *tan-*
to paterni, quanto materni, quæ coma ſuccedit loco copu-
læ, vt notant Gratian. *d. cap.* 922. *num.* 5. & Rota *d. de-*
ciſ. 261. *num.* 4. *p.* 2. *diuerſ.* prout etiam dictiones, *tam*,
& quam, de quibus Surd. *conſ.* 407. *num.* 4. *lib.* 3. cum
pluribus alijs per Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.* 379. *num.* 22. Di-
ctiones autem copulatiuæ ampliant, & faciunt, vt expreſ-
ſio ſpecierum copulatarum cenſeatur facta gratia maioris
declarationis, non reſtrictiuè, † vt ad propoſitum arguunt 21
Gratian. *d. cap.* 922. *num.* 7. & Rota *d. deciſ.* 261. *n.* 4. *&* 5.
vbi num. 3. ponderat id faciliùs procedere, quando omnia
reguntur ab vnico verbo, prout in caſu noſtro, ibi, *reſti*
communemente.

His accedit, quod reſpectu bonorum maternorum,
cùm mater de eo tempore viueret, non potuit abſque il-
lius † conſenſu iniri pactum de ſuccedendo in ipſius bo- 22
nis per *text. apertum in l. fin. C. de pact.* Menoch. *conſ.*
92. *num.* 9. *&* 10. vbi ampliat tale pactum nec minus
ſubſtineri fauore piæ cauſæ, Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*
470. *num.* 7. Add. ad Buratt. *deciſ.* 894. *n.* 9. *& ſeqq.* & latè
dictum fuit *in Romana, ſeu Aquilana nullitatis donationis*

31. *Mar-*

Digitized by Google

31. *Martij* 1631. *coram R. P. D. meo Dunozetto, qua eſt de-
ciſio* 33. *p.* 6. *recent.*
23 Deinum nec dici poteſt pactum non eſſe vniuerſale, ex
quo comprehendit ſolùm mobilia, & ſtabilia, quorum
appellatione non contineotur iura, nec nomina debitorum,
quæ conſtituunt tertiam ſpeciem, *l. quam Tuberonis*, §. *fin.*
ff. de pecul. l. a Diuo Pio, §. *in venditione*, *ff. de re iud.* Bart.
in l. Centurio in 2. *quæſt. princ. verſ. item quod ſi Teſtator*, *ff.*
de vulg. & pupil. Obiectum enim procederet ſi expreſſio mo-
bilium, & ſtabilium facta fuiſſet per dictiones taxatiuas, *tan-
tum* vel ſimiles, ſecus vbi, prout hic, facta fuit, per dictio-
nes augumentatiuas, *tam*, *& quàm*. Intrat enim reſpon-
24 ſio ſuperiùs data, nempè quod diſpoſitio oon cenſetur facta
de ſolis mobilibus, & ſtabilibus; ſed de alijs etiam non
ſpecificatis. Vltra qnod hæc expreſſio mobilium facta fuit
cum dictione vniuerſali, *omnibus*, ibi: *In tutt' i loro beni
tanto mobili, come ſtabili*, quo caſu appellatione, mobi-
lium veniunt etiam iura, & actiones, niſi ſubiecta materia
25 aliud ſuadeat, Titaq. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſ.* 7. *n.* 20.
cum ſeqq. & fuit dictum *in Panormitana Penſionis* 24. *Mar-
tij proximè præteriti*, *verſ. non obſtat, quod creditor, coram
R. P. D. meo Dunozetto.*
Et ita reſolutum vtraque, &c.

*Deciſio iſta emanata in hac cauſa coram bon. mem. Card. Hie-
ronymo Veroſpio ſub die* 24. *Maij* 1641. *eſt ſupra in hac
parte deciſ.* 22.

R. P. D. ROIAS.

Poſtea Epiſcopo Terraconen̄.

Licien̄ Quattæ.

Lunæ 27. *Iunij* 1642.

ARGVMENTVM.

Religio ampliſſima Franciſcana eſt exempta; & ſpecialiter priuilegiata per diuerſos Romanos Pontifices à quacumque ſolutione quartarum funeralium, non obſtantibus deductis hic in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Quarta funeralis ſpectat ad Epiſcopum, vel Parochos.*
2 *Religio Franciſcana habet ampliſſima priuilegia circa non ſolutionem quartarum funeralium.*
3 *Conſtitutiones Conciliares egent ſpeciali derogatione.*
4 *Per Papæ priuilegium, qualibet Religio poteſt eximi à quacumque ſolutione quartarum generalium.*
5 *Clauſula*, ſublata, & decretum irritans, *claudunt os parti, & ligant manus Iudicis.*
6 *Fauori ſuo, quis poteſt renunciare.*
7 *Teſtes, examinati abſque vlla iuriſdictione, nullum faciunt probationis gradum.*
8 *Et hoc maximè ſtante litis pendentia, & proteſtationibus.*
9 *Atteſtatio non iurata non probat.*
10 *Fides non facit fidem, ſi ſit ad fauorem eius, qui facit talem fidem.*
11 *Religioſi aliqui non poſſunt præiudicare priuilegijs conceſſis toti Ordini.*
12 *Religio Franciſcana, quod ſit exempta à ſolutione quartarum funeralium, ſæpè reſcripſit ſacra Congregatio Conc. Trident.*
13 *Declarationes Congreg. Concil. Trident. Rota continuò reuerenter amplectitur, & ſequitur.*
14 *Manifeſtum, quod eſt, ſatis per ſe patet.*

DECISIO CVII.

Contra Archipreſbyterum, & Preſbyteros Terræ Li-
quilarum tantum informantes fuit hodie reſolutum
non conſtare de bono iure Eccleſiæ Parochialis dictæ Terrę
pro conſequenda quarta funerali ab Eccleſia Fratrum Re-
formatorum Sancti Franciſci de Obſeruantia eiuſdem lo-
1 ci, † quamuis de iure communi iſta quarta ſpectet ad Epiſ-
copum, vel Parochos, *vt in Clem. dudum*, §. *verum ne Pa-
rochiales Eccleſia de ſepult.* Stantibus tameo ampliſſimis
priuilegijs, ac exemptionibus antiquiſſimis per Summos
Pontifices Religioni Franciſcanæ conceſſis, † in quibus 2
expreſsè eximuntur à ſolutione cuiuſcumque quartæ fu-
neralis, illa oon debetur, vt in Conſtit. 4. Clemen. IV.
Conſtit. 6. Sixti IV. Bullar. part. 1. Conſtitut. 11. ſan. me.
Pij V. Bullar. par. 2. necnon Breue Iulij III. cum deroga-
tione expreſſa d. Clem. dudum vti Conſtitutionis Concilia-
ris prout requiritur, Rota *deciſ.* 122. *part.* 1. *diuerſ.* Ca-
ualer. qui plures cumulat *deciſ.* 101. *n.* 2. *in dict. Bulla Sixti
IV.* §. *& dudum*, *Viennenſi Concilio*, Syluest. *in ſum. verbo
canonica portio num.* 8. Lęlius Zecchius *de Republica Eccleſ.
in tit. de Parocho cap.* 28. *num.* 18. *verſ.* 8. *ſi quis per priui-
legium*, & in puncto dixit Rot. *in Hiſpalen. quarta funera-
lium* 4. *Iulij* 1590. *coram bon. mem. Card. Pamphilio*, *& in
alia Licien. quartæ funeralis* 25. *Ianuarij* 1618. *coram bon.
mem. Coccino*, cùm benè per priuilegium Papæ Religio † poſ- 4
ſit à ſolutione cuiuſcumque quartæ funeralis eximi, vt in
præſenti *cap. priuilegia* 3. *diſtinct.* c. *officij de teſtam.* Lauor.
var. lucubrat. in tit. de priſc. & recent. fun. tit. 2. *cap.* 17.
n. 48. *& in dict. Licien.* quartæ dixit Rota coram bon. mem.
Coccino, quæ priuilegia expreſsè derogant d. Clementinæ,
† & ſunt munita clauſula, *ſublata*, *& decreto irritanti*, quæ 5
claudunt os parti, & ligant manus Iudicis aliter iudicandi,
Bart. *in l. fin. n.* 1. *C. de canon. frum. vrb.* Rom. *lib.* 11. Gon-
zal. *ſuper reg.* 8. *gloſ.* 66. *n.* 3. *cum ſeqq.* Pit. *deciſ.* 48. *n.* 6. *p.* 1.
Caputaq. *deciſ.* 134. *n.* 4. *p.* 3. Rot. *in recent. deciſ.* 77. *n.* 9.
p. 5. Caual. *deciſ.* 430. *n.* 3.
Nec obſtat, quod in limine fundationis Monaſterij ſequu-
tæ de anno 1613. fuerit conuentum, vt Fratres ſoluerent
quartam funeralium, † quod potuiſſe fieri videtur eſſe de 6
mente Rotæ coram Caualer. *deciſ.* 101. *in fine*, quia in præ-
ſenti talis conuentio non probatur, cùm teſtes ad eam pro-
bandam adducti fuerunt examinati lite pendente, Rota
abſque litteris remiſſorialibus, & abſque † vlla iuriſdictio- 7
ne, nullum propterea gradum probationis conſtituunt,
Mantic. *deciſ.* 199. *n.* 1. Rot. *p.* 1. *recent. deciſ.* 570. *num.* 3.
Caual. *deciſ.* 40. *n.* 1. *& deciſ.* 159. *n.* 10. poſt Modern. Pe-
ruſin. *de manut.* Præſertim dum dictæ litis pendentia fuit in
partibus pluries † proteſtatum, Rota *deciſ.* 570. *p.* 1. *recent.*
n. 3. *in fin.*
Minus obſtat atteſtatio Epiſcopi data circa tranſactio-
nem, ac reſeruationem † quartæ funeralis, quia tali atteſta- 9
tioni non venit ſtandum, cùm non ſit iurata, nec fuerint
citati illi, de quorum intereſſe agitur Menoch. *conſ.* 322.
n. 45. *verſ. quorum agitur intereſſe*, Aldouin. *conſ.* 75. *n.* 28.
licet etiam à Cardinali Adden. ad Gregor. XV. *deciſ.* 214.
ſub littera B. præſertim quia dicta † fides videtur tendere 10
in fauorem ipſius Epiſcopi, Rot. *deciſ.* 585. *n.* 3. *p.* 4. *diuerſ.*
& deciſ. 13. *n.* 4. *p.* 1. *recent.*
In omnem caſum dicti Fratres non potuerunt præiudica-
re ſucceſſoribus, aut Monaſterio, † nec renunciare priuile- 11
gijs toti Ordini conceſſis, *cap. cum acceſſiſſet*, *vbi deciſ. col.
penult. verſ. ſecunda prædicta concluſio*, *& n.* 18. *de conſtit.*
Valenz. *conſ.* 43. *n.* 84. *cum ſeq. lib.* 1. Rot. *in d. Hiſpalen.
quarta funeralium* 4. *Iulij* 1590. *coram bon. mem. Card. Pam-
philio*, *& in Treueren. bonorum* 15. *Martij* 1621. *coram bon.
mem. Dunozet.*
Et demum dicebant Domini pro Fratribus Franciſcanis
emanaſſe quamplures reſolutiones Concilij Tridentini, in
quibus expreſsè firmantur Fratres † eſſe exemptos à qua- 12
cumque quarta funerali, ſtante priuilegio Iulij III. in
omnibus Monaſterijs conſtructis poſt annos 40. vel quæ
in dies ædificantur, nec illa comprehendi in Concilio Tri-
dentino *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 13. vt refert Frater Ioan-
nes de la Crux *de ſtatu Relig. lib.* 2. *cap.* 19. *dub.* 5. *concl.* 2.
in fin. quas ſacri Concilij declarationes † hoc noſtrum Tri- 13
bunal reuerenter amplectitur, & ſequitur, vt per Garz.
de benef. in præfat. circa med. verſ. & ita, Buratt. *deciſ.* 479.
num. 3.
Quod verò Conuentus, de quo agitur, fuerit ædificatus
ab annis 40. citra, vltra quod † non controuertitur, red- 14
ditur manifeſtum tam ex licentia Ordinarij conceſſa de anno
1613. quam etiam ex publica atteſtatione Vniuerſitatis, ac
etiam ex teſtibus ex aduerſo examinatis.
Et ita contra informantem fuit deciſum, &c.

R. P. D. CARRILLO,

Poſtea Præſide Vallisoletano.

Bononieñ Fideicommiſſi de Naſcentorijs.

Luna 23. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Plura deducuntur circa exiſtentiam fideicommiſſi ex quibus ſcilicet dicatur inductum, & quidem abſolutum, & non per vulgarem, itaque nequaquam vſurpet ſibi locum celebre *conſ. Oldrad.* 21. Aliqua etiam habentur, quando dicatur factus locus fideicommiſſo, &c.

SVMMARIVM.

1 *Sententia validitas benè deducitur ex pluribus deciſionibus in cauſis emanatis.*

2 *De Fideicommiſſi exiſtentia, ex quibus dubitari non poſſit, & n. 3. 4. & 5.*

6 *Conditio, ſi ſine filijs deceſſerit, ſi vocatus decedat cum filijs, euaneſcit conditio.*

7 *Ab* Oldrad. conſ. 21. *receditur ex coniecturata Teſtatoris mente, dum apparet contrarium voluiſſe.*

8 *Subſtitutio, quando non contineat tantum vulgarem, ſed etiam fideicommiſſariam ſubſtitutionem.*

9 *Conditio, non exiſtente linea, indeterminatè dicitur concepta.*

10 *Conditio negatiua, an dicatur habere tractum ſucceſſiuum, adeò quod non ſufficiat ſemel defecerit.*

11 *Dictio*, tunc, *quid operetur.*

12 *Dictio*, tunc, *quando eſt indeterminatè poſita comprehendit omne tempus, & ſic non fit extenſio, ſed comprehenſio temporis.*

13 Oldrad. conſil. 21. *quando non intret, & num. 14. & ex quibus coniecturis ab eo paſſim recedatur, n. 15. & 16.*

17 *Fideicommiſſo, quod fuerit factus locus, quando non poſſit dubitari, & n. 18. & 19.*

20 *Probatio, quando redditur æquiuoca, non debet ſuffragari.*

21 *Vxores duas, quando quis habuit, ex quo probetur, quod filium eius, ſit natus ex prima vxore.*

22 *Deſcendentia, quando leuioribus probationibus doceatur.*

23 *Proximitas potius grauati, quam grauantis in dubio eſt attendenda.*

24 *Quæ tamen concluſio non procedit, quando fit tranſitus de linea ad lineam inter tranſuerſales, & proximior agnatus vltimi grauati non deſcendit ex familia Teſtatoris.*

25 *Limita tamen id, niſi adſint coniecturæ vrgentes contrarium ſuadentes.*

26 *Verba*, tam agnati, quàm cognati, *qualiter veniant interpretanda.*

27 *Appellatione, proximioris agnati, venit tam maſculus, quàm fœmina.*

28 *Veriſimilitudinibus valdè inhærendum venit, & n. 29.*

30 *Fœmina non cenſetur vocata ſi in teſtamento nunquam de eis fuit facta mentio, ſed tantum earum primogeniti maſculi.*

31 *Verba intelligenda ſunt, iuxta modum diſpoſitionis præcedentis.*

32 *Singula ſingulis congruè referenda veniunt.*

33 *Maſculus inſpecta origine dici poteſt de linea fœminarum.*

DECISIO CVIII.

Contra ſententias Rotales declarantes Angelum de Manzis eſſe immittendum in poſſeſſionem bonorum, de quibus agitur, vti vocatum ad fideicommiſſum q. Equitis Ioannis Raynetij tria ſolita obiecta repetebantur. Primum, quod non conſtet de fideicommiſſo. Secundum, quod quatenus fideicommiſſum adſit non probetur purificatum ad fauorem d. Angeli. Tertium, & vltimum, quod non conſtet de identitate bonorum, quibus tamen non obſtantibus reſponſum fuit dd. ſententias eſſe confirmandas tamquam validas, & iuſtas.

Validitas enim non impugnatur, † & iuſtitia comproba- 1
tur ex deciſionibus in cauſa factis, ex quarum lectura appa-
ret dd. tria obiecta nullatenus ſubſiſtere.

Nam quod attinet ad primum ſcilicet ad exiſtentiam fidei-
commiſſi, de ea dubitari, minimè poteſt, quia Teſtator poſt
inſtitutos † filios maſculos legitimos, & naturales, & defi- 2
cientibus maſculis filium primogenitum ex filiabus ordine
ſucceſſiuo, & in defectum primogeniti lineæ legitimæ,
& naturalis primogenitus deſcendentem ex naturalibus
tantùm, quo nec etiam extante, quemlibet filium ab
ipſo Teſtatore adoptandum, ſeu arrogandum, in eorum
omnium defectum inſtituit Alexandrum ex Aemilio
de Blanchis, & Conſtantia ex eiuſdem Teſtatoris ſorore
nepotem primò natum ſi ſuperuixerit, ſin autem ſecundo
natum, & ſucceſſiuè tertio loco natum, his verò deficientibus
filium maſculum primogenitum ex aliqua de
† filiabus dicti Aemilij tunc ſuperſtitem, & non exiſtente li- 3
nea maſculorum, & fœminarum dicti Aemilij inſtituit filium
maſculum primogenitum tunc ſuperuiuentem proximioris
agnati, & non extantibus agnatis proximioris cognati
ipſius Teſtatoris, quem quidem filium maſculum ſic
inſtitutum, & ſibi ſucceſſurum, ſiue natum ex filiabus fœminis
ipſius Teſtatoris, ſiue adoptatum, ſiue deſcendentem
ex linea dicti Aemilij, ſiue ex proximiori agnato modis,
& omnibus quibus ſupra dictum eſt, voluit nominari de
familia de Naſcentorijs, ac vti inſignijs ipſius Teſtatoris,
itaut perpetuaretur ipſius caſata, perinde ac ſi iſte filius inſtitutus
ab eo procreatus fuiſſet, & tanquam talis inalienabiliter
mandauit, vt in perpetuum habitaret ipſius Teſtatoris
domum honorabilem ſitam in ſtrata maiori Ciuitatis Bononiæ,
& vlterius dixit, † quod ſi in aliquo gradu inſtitu- 4
tionum prædictarum inſtituti, vel inſtitutus poſtea quandocumque
deceſſerint, ſeu deceſſerit cum filijs maſculis legitimis,
& naturalibus, ipſos filios, & eorum deſcendentes,
ſi verò abſque filijs, & deſcendentibus vocatum, ſeu vocatos
in ſequenti gradu præmiſſarum inſtitutionum, ſeu illorum
filios, & deſcendentes maſculos in ſtirpes in infinitum
inſtituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum
prohibens quamcumque alienationem in totum, vel in partem
in perpetuum, quia voluit hæreditatem prædictam ſolidam,
† & integram ambulare, & peruenire ad hæredes ſuos 5
prædictos abſque vlla diminutione, & ſine detractione
trebellianicæ.

Ex qua verborum ſerie manifeſtè conuincitur Teſtatorem
voluiſſe conſtituere ſimplex abſolutum, ac perpetuum
ſucceſſiuum fideicommiſſum, itaut licet eidem ſucceſſerit
dictus Alexander nepos relicto poſt ſe Aemilio iuniori vnico
filio, † per quem defecit conditio ſi ſine filijs, & conſequen- 6
ter poſſet dici expiratum fideicommiſſum, iuxta theoricam
Oldradi traditam *in conſ.* 21. non tamen ſit locus d. Oldradi
theoricæ; quia ab ea receditur † quando ex coniectura- 7
ta mente Teſtatoris apparet ipſum voluiſſe inducere ſimplex
perpetuum, ac ſucceſſiuum fideicommiſſum, Molin. *de
Hiſpan. primogen. lib. 1. cap. 6. num. 19.* Menoch. *de præſumpt.
lib. 4. præſumpt. 69. num.* 8. Simon. de Præt. *de interpr.
vlt. volunt. lib. 7. interpr. 3. dub. 3. ſolut. vltim. num. 10.*
Theſaur. *deciſ. 96. n. 34.*

Coniectura verò, imò aperta mens Teſtatoris conſtituendi
ſimplex, ac perpetuum ſucceſſiuum fideicommiſſum
probatur ex tenore diſpoſitionis ſupra relatæ.

Et primò ex illis verbis, ibi, *& non extante linea maſculorum,
& fœminarum d. Aemilij inſtituit filium tunc ſuperuiuentem
proximioris agnatis*, quæ non continent † ſolam 8
vulgarem, caſu quo linea non exiſteret decedente Teſtatore
ſine liberis, ſed etiam fideicommiſſariam in caſum
non exiſtentis lineæ, quæ ſuccedere inceperit, &
poſtea defecerit, quia conditio, *& non extante linea*, eſt
† indeterminatè concepta, & ſic quandocumque contin- 9
gat lineam illam non extare impleta erit conditio, & locus
erit ſubſtitutioni ad fauorem filij proximioris agnati, vt
optimè declarat Imol. *in l. ſed & ſi ad tempus n. 20. in fin.
verſ. aut eſt in dubium, ff. ad Trebell.* Mantic. *de coniect. lib. 11.
tit. 6. num. 7.* Peregr. *de fideicomm. art. 29. n. 9.* & facit Rot.
*in Foroliuien. bonorum de Acconcijs 1. Februarij anni præteriti
coram R. P. D. meo Ghiſilerio*, & cum ſit † con- 10
ditio negatiua habet tractum ſucceſſiuum, adeò quod
non ſufficiat, quod ſemel defecerit, Galgan. *de condit.
& demonſtr. part. 2. cap. 1. quæſt. 42. num. 4. & quæſt. 106.
n. 11. & ſeqq.* Molin. *de Hiſpan. primogen. lib. 3. cap. 10.
num. 18. & 22.*

Abſque

Abſque quod aduerſetur dictio illa, *tunc*, quæ videtur re-
11 ſtringere diſpoſitionem † ad caſum inexiſtentiæ lineæ de
tempore obitus Teſtatoris, quia imò ex quo eſt indetermi-
natè poſita comprehendit omne tempus, & ſic non fit ex-
12 tenſio, ſed comprehenſio temporis, † & caſuum in eadem
oratione expreſſorum, vt in ſpecie aduertit Fuſar. *in conſ. 69. n. 32. in fin.*

Secundò ex illis verbis, ibi, *quod ſi in aliquo gradu inſtitu-
tionum prædictarum inſtitutus, vel inſtituti, poſtea quandocum-
que deceſſerint, ſeu deceſſerit cum filijs maſculis legitimis, &
naturalibus ipſos filios, & illorum deſcendentes, & ſi abſque
filijs, & deſcendentibus huiuſmodi vocatum, ſeu vocatos in
ſequenti gradu præmiſſarum inſtitutionum, ſeu illorum filios,
& deſcendentes maſculos in ſtirpes in infinitum inſtituit*,
hinc enim apparet teſtatorem conſtituiſſe fideicommiſſum
13 etiam in caſu quo hæredes † grauati decederent cum
filijs, & ideò ſumus extra terminos *d. conſ. Oldrad.* pon-
derando vlterius prædicta verba poſita in ſecunda parte
ſubſtitutionis, ibi, *& ſi abſque filijs, & deſcendentibus
huiuſmodi*; quæ non reſpiciunt ſimpliciter tempus mor-
tis hæredis inſtituti, ſed habent tractum ſucceſſiuum
futuri temporis etiam poſt mortem dicti hæredis, itaut
14 quandocumque etiam filij, & deſcendentes † illius abſque
filijs deceſſerint alter gradus ſubſequens per fideicommiſ-
ſum ſuccedat, vt in terminis verbi, *deſcendentibus*, po-
ſiti ſubſtitutione poſt verbum, *filijs*, tradunt Paril. *in
conſ. 57. lib. 2.* Mareſcot. *variar. reſolut. cap. 45. num. 3.
& 4.* Bellun. iun. *conſ. 50. num. 40. & 41.* Fuſar. *de ſub-
ſtit. quæſt. 480. num. 16.* Theſaur. *deciſ. 270. n. 29. verſ. 3.*
plurimum Peregr. *de fideicomm. art. 29. n. 41.*

Tertiò, ex alijs pluribus, & quidem vrgentibus coniectu-
ris, quæ ſunt videlicet qualitas maſculinitatis in tota diſpo-
ſitione à Teſtatore deſiderata, digreſſus ad plures gradus
15 † ſubſtitutionum onus aſſumendi nomen, & arma familiæ
de Naſcentorijs ad cuius perpetuam conſeruationem Te-
ſtator enixè proſpexit, prohibitio alienationis, & detra-
ctionis trebellianicæ, & declaratio, quod hæreditas ſua
16 ſolida, & integra † perueniret ad ſuos hæredes; quibus ſtan-
tibus paſſim receditur *à d. conſ. Oldrad.* vt benè ad propoſi-
tum ratiocinatur Rota coram Mantic. *in deciſ. 375. poſt n. 8.
verſ. præterea inter eius impreſſ.*

Quo verò ad ſecundum obiectum adductum contra pu-
rificationem dicti fideicommiſſi pariter diluitur, quia Te-
ſtator non extante linea maſculorum, & fœminarum dicti
17 † Æmilij inſtituit, & nominauit vt ſupra filium maſculum
primogenitum, ſeu maiorem natu tunc ſuperuiuentem
proximioris agnati, & non extantibus agnatis proximioris
cognati ipſius Teſtatoris, vnde cùm expirauerit linea maſ-
18 culorum, & fœminarum dicti Æmilij per mortem Æmilij
iunioris, & Pyrrhi patrui vltimo loco defuncti, nec adſit
primogenitus proximioris agnati ipſius teſtatoris, clarè viſa
fuit probata purificatio fideicommiſſi ad fauorem d. An-
geli vti filij primogeniti Galeatij proximioris cognati Te-
ſtatoris.

Quod autem d. Angelus ſit primogenitus proximioris
cognati ipſius Teſtatoris probatur ex eo, quod ipſe
eſt filius primogenitus Galeatij filij Ioannis Manzijs, &
19 Hieronymæ Naſcentoriæ † filiæ Floriani Naſcentorij fra-
tris Naſcentorij de Naſcentorijs patris Ioannis Raynerij
Teſtatoris, vt benè demonſtratur ex latè deductis in de-
ciſione emanata *coram R. P. D. meo Ghiſilerio ſub die 19.
Decembris* 1638.

Nec releuat, quod Ioannes de Manzijs habuerit duas
vxores Hieronymam ſcilicet, & Iſottam, vnde exaduer-
ſo infertur, quod non ſufficiat probatio deſumpta ex te-
ſtamento dicti Ioannis, in quo dictus Galeatius tamquam
filius ipſius Ioannis inſtituitur hæres cum alijs fratribus,
cùm ſit poſſibile, quod idem Galeatius ſit filius d. Ioan-
nis, & non dictæ Hieronymæ ſuæ primæ vxoris, & ſic
20 probatio reddatur ſaltem æquiuoca, quæ propterea ſuffra-
gari non poſſit, *cap. in præſentia de probat. & l. non hoc,
ff. vnde legitim.* Quia in dicto teſtamento Ioannis dictus
Galeatius prout Eganus, & Ioannes Baptiſta fratres inſti-
tuuntur omnes hæredes vniuerſales vti eiuſdem Ioannis
filij legitimi, & naturales, & in laudo poſtea lato de an-
no 1575. inter dictum Galeatium, & fratres ex vna, &
Iſottam coniugem dicti Ioannis ex ſecundo matrimonio
ex altera occaſione diuiſionis bonorum paternorum enun-
ciatur ipſa Iſotta nouerca Galeatij, & tanquam talis de-
claratur creditrix in ſumma librarum 400. & ſic dum Iſotta
ſecunda vxor Ioannis eſt nouerca Galeatij, ſequitur dicen- 21
dum, quod vera eius mater ſit Hieronyma eiuſdem Ioan-
nis prima vxor vnà cum alijs coniecturis, & enunciatiuis cu-
mulatis *in d. deciſ. R. P. D Ghiſilerij ſub die 19. Decem. 1638.* vi-
ſum fuit ſufficere ad probandam huiuſmodi deſcendentiam
cum leuiores probationes ad effectum † ſucceſſionis admit- 22
tantur, *iuxta conſ. 27.* Gemin. ſæpè in Rota *approbatum, vt
in deciſ. 1282. n. 7.* coram Seraph.

Neque ſubſiſtere viſum fuit aliud præcipuum obiectum
recenſitum ab informantibus pro Comite Ioan. Thaddæo
de Blanchis, nempè quod etiamſi dictus Angelus probetur
primogenitus proximioris cognati ipſius Teſtatoris, ad-
huc ſit arcendus ab hac ſucceſſione, ex quo Teſtator
contemplatus fuerit familiam de Blanchis, & ſic cum
in humanis adſit d. Io. Thaddæus proximior agnatus Pyr-
rhi vltimi grauati ipſe debeat admitti † ad ſucceſſionem 23
attendendo potius proximioritatem vltimi grauati quam
grauantis, prout in dubio attendi debet iuxta commu-
nem opinionem à Rota quoque receptam, *vt in de-
ciſ. 72. num. 1. part. 1. diuerſ. & deciſ. 116. num. 8. part. 1.
recent.*

Quoniam vltra quod prædicta concluſio non procedit
quando prout hic fit tranſitus de linea ad † lineam inter tran- 24
ſuerſales, & proximior agnatus vltimi grauati non deſcen-
dit ex familia Teſtatoris, vt declarant Giouagn. *conſ. 62.
n. 14. verſ. rurſus lib. 1.* Peregr. *de fideicomm. art. 20. n. 5.*
Fuſar. *conſ. 85. num. 10.* Rot. *deciſ. 693. part. 2. recent.* &
præter allegatas ab informantibus tradunt Molin. *de Hiſ-
pan. primog. lib. 3. cap. 9. n. 2.* Burſatt. *conſ. 170. n. 25. lib. 2.*
Paz. *in tract. de tenut. cap. 25. num. 23.* Caſtill. *tom. 5. con-
trouerſ. cap. 91. §. 13. n. 3.* Flores de Mena *in addit.* ad
Gamb. *deciſ. 7. verſ. vltimus caſus*, niſi adſint vrgentes
coniecturæ contrarium ſuadentes, in quibus terminis lo- 25
quitur *deciſ. 682. n. 6.* coram Buratto *exaduerſo allegata*,
ceſſat penitus difficultas ex illis ſæpè iam repetitis verbis,
ibi, *& non extante linea maſculorum, & fœminarum d.
Aemilij inſtituit, & nominauit, vt ſupra, filium maſcu-
lum primogenitum, ſeu maiorem natum tunc ſuperuiuen-
tem proximioris agnati, & non extantibus agnatis proxi-
mioris cognati ipſius Teſtatoris*, verba enim præfata tam
agnati, quàm *cognati*, † determinantur in eadem oratione 26
ab illo genitiuo *ipſius Teſtatoris*, & ideò ſicut dictum geni-
tiuum refertur ad cognationem ipſius Teſtatoris, ita parifor-
miter referri etiam debet ad eiuſdem agnationem, *iuxta no-
tata in l. iam hoc iure, ff. de vulgar. & pupillar.* cum alijs
plenè deductis in alia deciſione cauſæ emiſſa *coram
Eminentiſſimo D. meo Card. Veroſpio iuniori 3. Decem-
bris* 1640.

Quibus non repugnant coniecturæ exaduerſo ponde-
ratæ, & ſignanter illa deſumpta ex carentia agnatorum
Teſtatoris de tempore teſtamenti, quaſi quod impoſſibile
ſit, quod verba illa *proximioris agnati* poſſint referri ad Te-
ſtatorem, dum ipſe de tempore teſtamenti nullum agna-
tum habebat. Quia præſuppoſito (ſicut ſupra fuit firma-
tum) quod Angelus deſcendat ex Hieronyma eius auia, &
filia Floriani Naſcentorij orti ex eodem ſtipite Teſtatoris,
optimè agnatio conuenire poteſt eidem Hieronymæ licet
fœminæ; † nam appellatione proximioris agnati venit tam 27
maſculus, quàm fœmina, *leg. pronunciatio 195. §. fin. ff. de
verb. ſignif. & l. voluntas, C. de fideicomm.* Fuſar. *de ſub-
ſtit. quæſt. 366. num. 7.* quamuis ſit nupta extra familiam,
Gabr. *conſ. 195. n. 3. vol. 1.* Gregor. XV. *deciſ. 464. n. 5.
& 6.* quod benè cognouit Teſtator dum diſcretiuè loquu-
tus fuit vocando non agnatum, ſed primogenitum ipſius
agnati, & cogitans de primogenito deſcendente ex fœmina
agnata nupta in familia extranea voluit, vt primogenitus 28
ſibi ſucceſſurus aſſumeret arma, & inſignia familiæ Naſcen-
toriæ, idque ſuadet ratio naturalis, quandoquidem ſi Te-
ſtator fuiſſet interrogatus veriſimiliter, idem eſſet reſpon-
ſurus, † cui propterea veriſimilitati eſt inhærendum, ex no- 29
tatis *in leg. Titius, §. Lucius, ff. de liber. & poſthum.* Crauet.
conſ. 25. num. 25. Mantic. *de coniect. lib. 3. tit. 19.* Fuſar. *de
ſubſtit. d. quæſt. 366. num. 10. & 24. in fin.* Cæteræ verò
coniecturæ præterquam tolluntur ex eiſdem reſponſioni-
bus plenè fuerunt diſcuſſæ, & reiectæ in præcedentibus
deciſionibus, & præcipuè in illa emanata *coram Eminen-
tiſſ. D. Veroſpio ſub d. die 3. Decembris 1640.* & ideò hic non
repetuntur.

Minus obſtat exiſtentia ſororum Pyrrhi vltimi grauati
profeſſarum in Monaſterio Sanctæ Mariæ Nouæ. Quia

licet illæ deſcendant ex linea , Æmilij de Blanchis contem-
plata per Teſtatorem non tamen faciunt deficere conditio-
30 nem, cum nunquam fœminæ legantur vocatæ in dicto Te-
ſtamento , ſed tantum earum primogeniti maſculi , quos
Moniales habere nequeunt , & verba illa ; *non extante linea*
maſculorum , & fœminarum , intelligenda ſunt iuxta mo-
31 dum † inſtitutionis præcedentis, in qua fuerunt vocati pri-
mogeniti maſculi deſcendentes ex linea maſculina ; & in
eorum defectum primogeniti maſculi ea linea fœminina
32 ſingula ſingulis congruè referendo quaſi dixerit , non ex-
tante primogenito maſculo lineæ maſculinæ ſuccedat pri-
mogenitus maſculus lineæ fœmininæ, cùm non ſit nouum,
33 quod maſculus inſpecta origine dici poſſit de linea fœmina-
rum, Bellon. iun. *conſ.* 73. *n.* 31.

Quoad denique identitatem bonorum ſuper cuius pro-
bationis defectu eſt fundatum tertium , & vltimum obie-
34 ctum Domini tranſierunt cum deciſionibus ſuper hac iden-
titate emanatis *ſub die 27. Februarij , & 13. Iunij 1640. co-*
ram R. P. D. meo Ghiſlerio , vbi enumerantur ſingula
corpora bonorum fideicommiſſariorum cum ſuis demon-
ſtrationibus.

Et ita, &c.

☞ *In præcedenti parte 8. recent. habentur in hac eadem cauſa tres deciſiones coram Reuerendiſſimo Terracinen. emanata , nempè ſub diebus 10. Decembris 1637. 19. Decembris 1638. & 20. Maij 1639. ſunt in ordine deciſiones 98. 135. & 281. Et infra habentur aliæ deciſiones in Appendice ſub diebus 27. Februarij 1640. 13. Martii , & 13. Iunij eiuſdem anni coram eodem Reuerendiſſimo Terracinen. Aderunt etiam aliæ infra emanatæ coram eodem R. P. D. Carrillo 11. Ianuarij , & 15. Aprilis 1644.*

R. P. D. BICHIÒ.

Romana Vineæ.

Lunæ 23. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Papa , ſi liberauerit à vinculo fideicommiſſi aliqua bona , quæ iam tractabantur vendi, cum conditione , quod pretium eorum ſubrogatum eſſet loco rei , & id cum ſcientia , & conſenſu emptoris quæritur , an huic priuilegio ipſe poſſit renunciare.

SVMMARIVM.

1 *Forma , quando eſt inducta , tunc ea ſeruanda eſt ; nec poteſt ei renunciari , etiamſi reſpiciat priuatam vtilitatem.*
2 *Fauori pro ſe introducto , quilibet poteſt renunciare.*
3 *Decretum irritans , cùm ſit acceſſorium diſpoſitioni , habet in ventre eandem conditionem , quam habet principalis diſpoſitio.*
4 *Forma , quæ inducitur à decreto irritanti famulatur diſpoſitioni principali.*
5 *Decretum irritans , cùm famuletur principali diſpoſitioni, poteſt in parte acceptari ſicuti ipſa gratia , ſi reſpiciat fauorem priuatum.*
De Formæ ratione, fauore priuato inducta non eſt , quod renunciari non poſſit , n. 5.
6 *Diſpoſitio principalis , quando tendit , nedum ad fauorem renunciantis , ſed etiam aliorum , tunc non poteſt iuri alieno renunciari , & n. 7.*
8 *Ius renunciantis quoties eſt inſeparabiliter connexum cum iure alterius , tunc renunciatio non operatur , nec in præiudicium ipſius renunciantis.*
9 *Forma Breuis Apoſtolici non ſeruata , illud corruit.*
10 *Alienatio bonorum fideicommiſſo ſubiectorum , valet ſi ſit facta auctoritate Papæ.*
11 *In Alienatione bonorum fideicommiſſo ſubiectorum facta auctoritate Papæ , quando euitetur omnis colluſio , vel fraus , & n. 12. & 13.*
14 *Principalis dum non poteſt alicui iuri renunciare , multo magis id poteſt facere per procuratorem , & num. 15.*
16 *Procurator non poteſt renunciari iuri claro , & liquido principalis , quantumuis ſit cum libera , & ampliſſimis clauſulis conſtitutus.*
17 Cephal. in conſ. 580. num. 12. *& alij in quibus terminis loquuntur.*
18 *Mandata procuræ, ita interpretanda ſunt , ne mandans , videatur velle ſe incontinenti corrigere cùm id repugnet voluntati mandantis , & n. 19.*

DECISIO CIX.

CApitula hinc inde ſubſcripta die 30. Nouembris 1638. in quibus Boncompagnus promiſit vendere vineam Trullio continent inter cætera , quod quia vinea erat ſubiecta fideicommiſſis , maiorum obtineatur à Sanctiſſimo Breue derogationis omniumque vinculorum translationis ſuper pretio , & inueſtimentis ex eo facien. quæ fieri ſemper debeant cùm ſcientia emptoris , & quatenus dicta derogatio non obtineretur inueſtimenta huiuſmodi ſint expreſsè , ac ſpecialiter hypothecata pro euictione vineæ , fierique debeant, nedum cum ſcientia , ſed etiam cum conſenſu emptoris.

In Breui autem derogationis obtento die 2. Octobris 1639. Sanctiſs. certioratus de dictis capitulis , quæ ac ſi de verbo ad verbum , ac nihil penitus omiſſo inſerta eſſent pro plenè , & ſufficienter expreſſis haberi voluit , liberauit vineam ab omnibus vinculis , eaque tranſtulit in pretium , & illius inueſtimenta , ſaluis tamen ſemper , & perpetuo obligatione , & hypotheca primarijs ad ipſius Trullij , & ſuorum hæredum fauorem declarando vlterius, quod Trullius, & ab eo cauſam habituri nullo vnquam tempore teneantur ad procurandum ſucceſſiua inueſtimenta dicti pretij, quæ poſt factum primum inueſtimentum fieri contigerit, illaque niſi cum ſcientia , & conſenſu eiuſdem Trullij, vel ab eo cauſam habiturorum fieri minimè poſſint.

Poſt hæc die 29. eiuſdem menſis Octobris , Honoratus, qui die 27. Septembris , & ſic antequam Breue emanaret, fuerat à Trullio conſtitutus Procurator ad emendam vineam cum pactis contentis in quibuſdam folijs inter Boncompagnum , & Trullium ſubſcriptis , ac iuxta formam , ſeriem, & tenorem Litterarum Apoſtolicarum in forma Breuis à S. D. N. Papa expediendarum, & prout d. D. Procuratori videbitur , & placebit &c.

Deuenit ad celebrationem inſtrumenti emptionis in quo procuratorio nomine Trullij enunciatis prius tam capitulis , quàm Breui Apoſtolico declarauit ſe contrahere iuxta formam capitulorum , & renunciauit iuribus ex Breui Apoſtolico competentibus Trullio vltra iura , & hypothecas in dictis capitulis contentis,

De qua renunciatione monitus Trullius pulſauit Boncompagnum coram A. C. vt aliud inſtrumentum venditionis abſque dicta renunciatione conficeret , ſed ſuccubuit , deuolutaque cauſa ad Rotam in gradu appellationis. Dubitaui , an ſententia A. C. ſit confirman. vel infirman. & infirman. eſſe, reſponſum fuit.

Quia promiſſio venditionis de vendendo vineam non
fuit adimpleta per inſtrumentum cum Procuratore Trul-
lij celebratum continens d. renunciationem, quam Procu-
ratorem facere non potuiſſe deducebant informantes pro
Tullio ea vi decreti irritantis in Breui appoſiti , quod cum
inducat formam , eaque ſit indiuidua efficit , vt contentis
in Breui renunciari non poſſit † etiamſi priuatam renun- 1
ciantis vtilitatem reſpiciant , Io. de Anan. *in cap. quia fru-*
ſtra n. 6. de vſur. ex text. & gloſ. in cap. dilecto de praeben.
Felin. *in cap. cum acceſſiſſent ſub n. 7. verſ. & procedit de con-*
ſtit. Soccin. ſen. *conſ.* 24. *n.* 23. *lib.* 1. Gabr. *de clauſ. concl.* 3.
n. 118. *& ſeqq.* Bonacc. *de conſtit.* March. *gloſ.* 16. *num.* 139.
verſ. vnde decretum , Capyc. *deciſ.* 9. *n.* 16.

Quæ concluſio abſolutè ſumpta habet contradictores ,
eo quod vnuſquiſque poteſt fauori ſuo renunciare , & cùm
decretum irritans † ſit acceſſorium diſpoſitioni , cui adij- 2
citur habet in ventre eandem conditionem in diſpoſitione
† facta fauore priuato tacitè ſubintellectam , nempè ſi im- 3
petrans , vti velit, Couar. *in cap. quamuis pactum part.* 2.
§. 2. *num.* 6. *de pact. in* 6. *& pract. quæſt. cap.* 9. *n.* 7. Gomes
in reg. de triennali quæſt. 49. *n.* 11. *&* 12. Gonzal. *ſuper reg.* 8.
gloſ. 67. *num.* 52. *&* 53. Gratian. *diſcept.* 516. *num.* 8. Rom.
conſ. 330. *num.* 13. Rebuff. *conſ.* 16. *num.* 3. *&* 4. Caputaq.
deciſ. 349. *part.* 1. Put. *deciſ.* 8. *n.* 2. *lib.* 2. Creſcent. *deciſ.* 4.
ſub n. 3. *de priuil.* Caualer. *deciſ.* 404. *num.* 4. formaque
quam inducit famulatur diſpoſitioni principali , *gloſſ.*
in cap. ſignificantibus de offic. deleg. Put. *deciſ.* 255. *num.* 4.
lib. 1.

Digitized by Google

lib. 1. *deciſ.* 213. *lib.* 2. itaut poſſit acceptari quoad vnum
caput dumtaxat alijs omiſſis non ſecus, ac ipſa diſpoſitio
principalis fauorem priuatum reſpiciens, Abb. *in cap. fin.*
§. is autem n. 2. *de offic. deleg.* Gabr. *conſ.* 78. *n.* 9. *lib.* 2.
Rot. coram Reuerendiſſ. Vigellen. *deciſ.* 143. *n.* 4. *&* 151.
n. 2. nec enim de ratione formæ fauore priuato inductæ eſt,
5 quod renunciari non poſſit, † Iaſ. *in l. nemo poteſt in* 1. *lect.*
verſ. circa ſecundum, *ff. de leg.* 1. Bruo. *de forma titul. de po-*
tent. & effect. formæ effect. vlt. limit. 34. *verſ. circa exem-*
plum, *fol.* 64. cum alijs allegat. per Monet. *de commut. vltim.*
volunt. cap. 6. *ſub n.* 241. vbi refert plures diſtinctiones pro
vtriuſque opinionis conciliatione.

Communi tamen calculo recepta eſt, vbi ipſa principa-
6 lis diſpoſitio tendit, nedum ad fauorem renunciantis, ſed
etiam aliorum, Felin. *in cap. ſi diligenti n.* 16. *verſ. quintò*
fallit de for. compet. Gabr. *conſ.* 151. *n.* 16. *&* 17. *lib.* 2. Ga-
lerat. *de renunc. centuria* 1. *in proœm. num.* 11. *verſ. infer-*
tur 4. Moner. *d. tract. cap.* 8. *n.* 745. *& ſeq.* Caputaq. *de-*
ciſ. 86. *p.* 3. Put. *deciſ.* 309. *lib.* 3. quia non poteſt inri alie-
7 no † renunciari, *l. non ſolum*, *C. de bonis quæ lib. l. nec filius*,
C. ſi cert. pet. l. remittente, *C. iur. delib. l. de re filiorum*, *ff. de*
8 *tranſact.* vnde fit, vt quoties ius renunciantis eſt † inſepara-
biliter connexum, cum iure alterius renunciatio, nec ope-
retur quoad præiudicium ipſius renunciantis, Felin. *in dicto*
cap. ſi diligenti n. 32. Dec. *in cap. ſi de terra n.* 19. *de priuil.*
Paril. *conſ.* 73. *n.* 42. *lib.* 1. Decian. *conſ.* 39. *n.* 147. *lib.* 2.
Gallerat. *de renunciat. lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 16. Surd. *deciſ.* 194.
n. 35. Seraphin. *deciſ.* 341. *n.* 7.

Qui eſt caſus noſter, quia conſenſus Trullij, quem Breue
requirit in inueſtimentis in futurum à venditore faciendis
reſpicit fauorem Trullij, ſimulque vocatorum ad fideicom-
miſſa, quibus Breue derogauit: illum ſiquidem adhiberi in-
tereſt vocatorum, vt inueſtimenta fideicommiſſo ſobro-
gaoda tutiora ſint, & ſolidiora; Trullij verò ne à vocatis
ad fideicommiſſa moleſtias pati poſſit ſuper vinea ſub præ-
9 textu, quod ipſe quia remiſit neceſſitatem ſui conſenſus, &
ſic non ſeruauit formam Breuis Apoſtolici eodem vti non
valeat, *iuxta text. in cap. cum olim de offic. de legat. cap. cum*
dilecta de reſcript. Dec. *in cap. conſtitutus ſub n.* 13. *de re-*
ſcript. Gratian. *diſcept.* 508. *n.* 2. Caputaq. *deciſ.* 271. *n.* 2.
& 3. *part.* 1. Rota *deciſ.* 175. *num.* 6. *part.* 5. *recent.* & in
terminis commutationis voluntatis, Cyriac. *contron.* 160.
n. 6. *in fin.*

Imò verò conſenſus huiuſmodi videtur principaliter re-
quiſitus fauore reuocatorum, quia ſatis erat conſultum
emptori per liberationem vineæ à vinculis, & ſubrogatio-
nem pretij, ſeu inueſtimentorum, cuius vigore accedente
10 auctoritate Papæ † ſubſtinebatur alienatio, & emptor erat
ſecurus Vinc. de Franch. *deciſ.* 355. *num.* 6. poſt Molin. *de*
primog. lib. 4. *cap.* 4. *n.* 1. *&* 9. Cyriac. *contr.* 303. *num.* 36.
maximè verò, quia in eodem Breui, necnon in capitulis
venditionis emptor eximitur ab onere procurandi, quod
inueſtimenta fiant.

Quod itaque fiant, & in eis mediante conſenſu præſtan-
11 do ab emptore euitetur † omnis colluſio; vel fraus, quàm
alioquin committere aliquando potuiſſent venditores in
præiudicium fideicommiſſi intereſt vocatis, quibus non
amplius competere poterat regreſſus ad vineam, ſed ſolùm
ad inueſtimenta eius loco ſubrogata, Pereg. *de fideic. art.* 44.
n. 30. *& ſub n.* 31. *verſ. contra verò determinarunt*, Cyriac.
d. contr. 303. *num.* 37. atque hinc Papa etiamſi certioratus
fuiſſet de capitulis inter emptorem, & venditorem, in
quibus conſenſus non exigebatur nihilominus ea egredien-
do, & futurorum fideicommiſſariorum indemnitati, quàm
venditorum diſcretioni contrahentes remiſerant conſulen-
do, quia fideicommiſſum extendebatur etiam ad naſcitu-
ros, hique ad conſentiendum inueſtimentis tempore
prædeceſſorum faciendis faciliores, quàm par eſſet reddi
poterant fortè ratione patriæ poteſtatis, vel conſanguinita-
tis cùm inueſtientibus, requiſiuit conſenſum emptoris om-
12 ninò extranei, in quo præfata cadere non poterant, † eique
vt proprio etiam intereſſe allectus diligentius inuigilaret in-
ueſtimentorum veritati, & ſecuritati prouidè ſpecialem
hypothecam ſuper eiſdem inueſtimentis in caſum euictionis
vineæ reſeruauit contemplando ſemper, & præcipuè hone-
ſtatem gratiæ, hoc eſt ſecuritatem, ac vtilitatem vocato-
rum, quæ vbi non concurrit vtilitas publica eſſe potuit ſola
13 cauſa † derogationis vinculorum, & inueſtimentorum
ſubrogationis, Bald. *in l. ſi teſtamentum* 10. *ſub n.* 1. *&* 2. &
ibi Caſtr. *n.* 2. *C. de teſtam.* Alex. *conſ.* 2. *ante n.* 20. *verſ. præ-*
terea quocumque iure lib. 1. Curt. iun. *conſ.* 196. *ſub num.* 20.
verſ. & ideo, Cephal. *conſ.* 634. *num.* 38. Cyriac. *contron.* 23.
n. 38. Monet. *de commut. vlt. volunt. cap.* 6. *n.* 101. *&* 105.
Franc. *dicta. deciſ.* 355. *ſub n.* 6.

Ex quibus ſi non potuiſſet dicto conſenſui renunciare
ipſemet Trullius multò minus renunciare † potuit eius Pro- 14
curator, cui præterea deerat talis poteſtas etiam attento ſo-
lo intereſſe emptoris, quia cum ex ipſo Breui, vti præciſo,
non autem collato in voluntatem, ac facultatem executo-
ris fuiſſet Trullio quæſitum ius præſtandi conſenſum futu-
ris inueſtimentis, † quicquid dicendum eſſet ſi Breue in fa- 15
cultatem executoris collatum fuiſſet, vt benè diſtinguit San-
chez *de matrim. lib.* 8. *diſp.* 28. *num.* 87. *& text. in cap. ſi cui*
nulla de præben. in 6. Molin. *de iuſt. & iur. tom.* 6. *tract.* 5.
diſput. 20. *num.* 4. Monet. *in punct. de commut. vlt. volunt.*
cap. 8. *n.* 107. Iuri huiuſmodi claro, & liquido Procurator
quantumuis cum libera, † & ampliſſimis clauſulis conſtitu- 16
tus renunciare non valuit, Bald. *in l.* 1. *in fin. C. de bon. ma-*
tern. Natt. *conſ.* 21. *num.* 4. Alex. *conſil.* 115. *num.* 1. *&* 3.
lib. 5. Alba *conſ.* 731. *num.* 9. Honded. *conſ.* 66. *num.* 8.
& ſeqq. lib. 1. Gratian. *diſcept.* 699. *num.* 8. Magon. *deciſ.*
Lucenſ. 13. *n.* 25.

Eo minus, quia alioquin Trullius amitteret omninò be-
neficium Breuis ob non ſeruatam eius formam, & in man-
dato procuræ non adſunt ſolùm clauſulæ prout Procuratori
videbitur, & placebit, † in quibus terminis loquuntur Ce- 17
phal. *conſ.* 580. *num.* 12. *& deciſ. Rotæ in Ariminen. Domus*
25. *Maij* 1633. *coram R. P. D. meo Dunozetto*, *&* 3. *Maij*
1635. *coram Eminentiſſ. D. Card. Macchiauello*, ſed ſimul
diſponitur, quod Procurator debeat contrahere iuxta for-
mam, ſeriem, & tenorem Breuis Apoſtolicis, adeò quod
immediatè ſubſequens clauſula, & prout Procuratori vide-
bitur, & placebit referen̄ ſit ad alia in Breui non diſpoſita,
† ne alioquin mandans videatur ſe incontinenti voluiſſe 18
corrigere, & recedere à Breue, cuius formam, ſeriem, &
tenorem ſtatim præceperat ſeruari, vt ad propoſitum benè
Pariſ. *conſ.* 47. *n.* 74. *& ſeqq. lib.* 1. Alex. *conſ.* 21. *ſub n.* 5.
lib. 7. Lancell. Gallia *conſ.* 53. *num.* 22. & per conſequens
non dicitur Procuratori conceſſa libera facultas contrahen-
di ad libitum, & renunciandi Iuri ex Breui, vt ſupra ac-
quiſito, quod repugnat † tam voluntati mandantis, quàm 19
arbitrio boni viri, quod dumtaxat confert clauſula prout
videbitur, & placebit, vt in terminis mandati Caſtr. *conſ.*
335. *n.* 3. *lib.* 1. Alex. *conſ.* 129. *n.* 52. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 493.
n. 16. *in fin. & plur. ſeqq.* Socc. iun. *conſ.* 129. *n.* 54. *lib.* 1.
Mazzol. *conſ.* 120. *n.* 89. *& ſeqq.* Berrett. *conſ.* 112. *num.* 4.
Fab. de Anna *conſ.* 75. *n.* 88. *& ſeqq. lib.* 1. Monet. *de com-*
mut. vlt. volunt. cap. 7. *n.* 143. Ioſeph. Lud. *deciſ. Peruſ.* 117.
n. 27. *p.* 2. Rota *deciſ.* 79. *n.* 10. *p.* 6. *recent.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BICHIO.

Placentina, ſeu Abulen̄ Decimarum.

Lunæ 23. *Iunij* 1642.

ARGVMENTVM.

In quaſi poſſeſſione exigendi decimas, quod aliquis Parochus ſit, ex quibus ſatis ſuperque dicatur probatum, Capitulum non poteſt allegare aſſiſtentiam Iuris, quoad exactionem, quia eam non haberet, & quatenus haberet, quando talis aſſiſtentia ſit vana.

SVMMARIVM.

1 *In Decimarum exactione, vt quis manuteneatur, ſufficit vnica exactio.*

2 *Immemorabilis poſſeſſio tribuit meliorem titulum de Mundo.*

3 *Teſtes examinati coram Iudice recuſato dicuntur nulliter examinati.*

Limita ſi pars poſt recuſationem comparuerit coram eodem Iudice, & ſuos quoque teſtes induxerit.

4 *Citatio ad videndum extrahi proceſſum, non requiritur, quando ipſe Notarius actuarius extraxerit.*

5 *Capitulum non poteſt allegare iuris aſſiſtentiam pro ſe, ſuper perceptione Decimarum.*

6 *Et maxime, ſi Eccleſia contra quam prætenditur exactio, non eſt intra limites Diœceſis, & n.* 7.

8 *Territorium, quod ſit ſubiectum alicui Eccleſiæ, quid ex hoc arguatur.*

9 *Iuriſdictionem exercens in aliquo loco, quid ex tali exercitio inferri poſſit.*

10 *Epiſcopus, niſi in ſua Diœceſi, poteſt particularia feſta præcipere.*

11 *Loca ſubiecta viuunt, & reguntur ſecundum ritum, & modum, ac mores Diœceſis, in qua exiſtunt.*

12 *Paſcuorum diſtinctio, coadiuuat diſtinctionem, & ſeparationem dominij, & iuriſdictionis.*

13 *Terminis terminans, in bonis aſſignatis non includitur.*

14 *Iuris aſſiſtentia circa ſolutionem decimarum, vt alicui non ſuffragetur, ſufficit, quod ſit dubium verum locus controuerſus, ſit in Diœceſi.*

15 *Aſſiſtentia Iuris non ſuffragatur in exactione decimarum, quando aliquis eſt in poſſeſſione conſiderabili.*

16 *Actus, qui dederunt cauſam liti, vel poſt litem motam facti non ſunt conſiderabiles.*

17 *Teſtes examinati, ſine valida citatione ſunt nulliter examinati.*

18 *Teſtibus, qui ſunt numero longè maiores, & magis adminiculati, magis fides eſt adhibenda, in concurſu eorum, qui ſunt numero minori, & non ſunt adminiculati.*

19 *Plantarei, de qua controuertitur non releuat, quando fuit extraiudicialiter facta.*

20 *Actus, qui ſolent fieri ratione vicinitatis, non iuuant ad acquirendam poſſeſſionem.*

21 *Ius Parochialitatis in quo formaliter conſiſtat.*

DECISIO XC.

COntendentibus Capitulo Cathedralis Eccleſiæ Placentinæ, & Parocho loci Peraledæ, ſeu la Mata ex vna, & Monaſterio Beatæ Mariæ de Valdeygleſias Ordinis Ciſtercienſis ex altera ſuper manutentione in quaſi poſſeſſione exigendi decimas, & primitias in territorio loci de Alatza; ac propoſito dubio, cui eſſet danda manutentio. Rota mandauit, quod videretur de bono Iure, ſuper quo hodie reaſſumpta diſputatione, reſponſum fuit conſtare de bono Iure Monaſterij, etiam ad effectum manutentionis.

Quia teſtes ad eius inſtantiam examinati deponunt Monaſterium ab immemorabili tempore percepiſſe decimas, & primitias fructuum, qui in Villa de Alarza colliguntur ſcientibus, & patientibus Canonicis Eccleſiæ Placentinæ, & Curato de la Mata, redduntque optimam rationem ſcientiæ, quia videlicet continuò commorati ſunt in loco, & ita viderunt per 50. vel 60. annos, & audiuerunt à ſuis maioribus, nec potuit aliter eſſe, quia hoc ipſi ſciuiſſent: vnde
reſultat probatio, nedum poſſeſſionis Monaſterij ad effe-
1 ctum manutentionis, † pro qua obtinenda ſatis eſſet vni-
ca exactio Decimarum, & primitiarum, Rip. *in cap. cum
Eccleſia Sutrina num. 54. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Grat. *diſcept.* 310. *num. 76.* Rot. *deciſ. 422. num. 3. par. 1. diuerſ.*
2 Sed etiam boni iuris in peritorio, † quia immemorabilis tri-
buit meliorem titulum de Mundo *cap. ſuper quibuſdam, §. præterea, & ibi gloſ. de verb. ſignif.* Pariſ. *conſ.* 111. *num.* 43. *lib.* 1. Gabr. *conſ. 164. n. 13. & ſeqq. lib.* 1. Gonz. *ſuper reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 18. *n.* 45. Rot. *deciſ. 677. num. 4. p. 1. recent. deciſ.* 673. *n.* 5. coram bon. mem. Buratto.

Nec obſtat nullitas examinis Teſtium eo, quod fuerunt
examinati coram Iudice recuſato, quia cum deinde Aduer-
3 ſarij coram eodem Iudice comparuerint, † & ſuos quoque
teſtes induxerint cenſentur à recuſatione receſſiſſe, *cap. gratum, & ibi gloſ. verbo receſſum de offic. deleg. c. ſolicitudinem de appell.* Abb. *in cap. cum ſpeciali n. 12. in fin. eod. tit.* Ceph. *conſ. 661. n.* 38. Put. *deciſ.* 381. *lib.* 1. Rota *deciſ. 431. n. 7. part. 1. recent.*

Minus obſtat, quod teſtes non viderint priuilegium, ſeu inſtrumentum erectionis Eccleſiæ Placentinæ, quia ſupradicta immemorabilis nihil habet commune cum dicto inſtrumento, illudque quatenus opus ſit declarat, & gratis
impugnatur extractus proceſſus ex defectu citationis ad vi-
4 dendum extrahi, vel integritatis, † qua citatio neceſſaria
non fuit cum ipſe actuarius extraxerit, Caputaq. *deciſ.* 170. *part.* 1. Rot. coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ. 3. num. 1. deciſ. 217. n. 1. & 2. p. 1. recent. deciſ. 706. n. 9. deciſ. 649. num. 7. p. 2. recent.* Et actuarius dixit ſe extraxiſſe aliquid de lite, non quia non omnia acta extraxerit, ſed quia coram eo proceſſus non fuit abſolutus, eo quod aduerſarij ad impediendum vlteriorem proceſſum curauerunt committi cauſam in Curia.

E conuerſo autem Capitulum Placentiæ, & Parochus de
la Mata allegare non poteſt pro ſe Iuris aſſiſtentiam, nam
vltra quod Capitulum de per ſe † non poteſt prætendere Iu- 5
ris aſſiſtentiam ſuper perceptione Decimarum, Rot. *deciſ.*
124. *n. 8. p. 5. recent.* non probatur, quod Villa de Alarza ſit
intra fines diœceſis Placentiæ, & Parochiæ de la Mata, vt
ad hunc effectum requiritur † *cap. ad Decimas de reſtit. ſpo-* 6
liat. in 6. Hoſtien. *in ſumma tit. de Parochis n. 1. & 2.* Rota coram bon. mem. Coccino *deciſ. 16. num. 1. & p. 5. recent. deciſ. 118. n. 1. deciſ. 124. n. 2.*

Immò verò illam præfatam eſſe extra fines dictæ diœceſis,
& Parochiæ, & intra fines diœceſis Abulenſis, cuius Epiſ-
copus eſt in cauſa, aſſiſtitque Monaſterio deponunt † quam- 7
plurimi teſtes, quibus ſituatio loci in vna, vel altera diœceſi probatur, vt fuit dictum *in deciſ. 578. num. 9.* & coram bon. mem. Buratto, *& in Aprutina, ſeu Nullius iuriſdictionis 15. Iunij 1626. coram bon. mem. Remboldo, & 14. Maij 1632. & 25. Maij 1636. coram R. P. D. Dunozetto.*

Et confirmatur primo ex libris antiquiſſimis Eccleſiæ
Abulenſis continentibus ſolutiones ſubſidij, & excuſati,
in quibus legitur deſcriptum Monaſterium de Valdeygleſias
tamquam ſubiectum dictæ Eccleſiæ ratione territorij de
Alarza, & ob huiuſmodi ſubiectionem in eadem Eccleſia
Abulenſi fit pro dicto territorio ſubſidij, & excuſati repar-
titio, quæ ſubiectionis territorij † Eccleſiæ Abulenſi argu- 8
mentum præbet, Bald. *in l. data opera num. 28. verſ. item bona ratio, C. de his, qui accuſ. non poſſ.* Abb. *in cap. fin. n. 4. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Felin. *in cap. cum Bertoldus num. 28. de ſent. & re iudic.* & in proximis terminis Rot. *deciſ. 797. n. 3. p. 4. diuerſ.*

Secundò, quia pro Curia Epiſcopali Placentina nullus
tanto tempore exhibetur actus iuriſdictionalis, quem geſ-
ſerit in loco de Alarza, imò ab executione mandatorum di-
ctæ Curiæ tutos fuiſſe, qui ad dictum locum confugiebant
† deponunt teſtes Monaſterij, quod vltrò produxit actus 9
iuriſdictionis ibi exercitos à Prouiſoribus Abulenſibus, quibus exinde locus ſubiectus, probatur Bald. *in cap. cum cauſam n. 6. verſ. item per exercitia de probat.* Abb. *in cap. 1. n. 3. de Relig. domib. & conſ. 52. in fin. lib.* 2. Calcan. *conſ.* 34. *n.* 11. Rot. coram Buratt. *deciſ. 578. n. 11. & 12. & in impreſſ.* apud Modern. *de manut. deciſ. 310. n. 2. & 3.*

Tertiò, quia in Territorio de Alarza non ſeruantur ritus,
& mores Placentiæ, ſed Abulenſes colitur enim feſtum S. Secundi Epiſcopi, S. Ioannis ante Portam Latinam, S. Lucæ, S. Barnabæ, S. Mariæ Magdalenæ, quæ tamen in diœceſi Placentina non colantur, ſed in Abulenſi, vt probant teſtes *Summ. Monaſterij n.* 7. habitatores Alarzæ veſcuntur Suilla in Sabbato, ac in vigilijs, & quadrageſima non comedunt lacticinia, niſi cum Bulla Cruciatæ, iuxta diœceſis Abulenſis morem cuius contrarius viget in Placentina *Sum. ibid. num.* 8. ſoluunt Decimas ad rationem vnius pro decem, quemadmodum fit in reliqua diœceſi Abulenſi, non autem ad rationem vnius pro ſeptem vti ſolet in Placentina, *d. Summ. num.* 13. ex qua vniformi feſtorum ſeruatione, & viuendi ratione cùm Abulenſibus vtrique dedu-
citur ſub eorum † iuriſdictione hoc territorium exiſtere, 10
quia non niſi in ſua diœceſi potuit Epiſcopus Abulenſis particularia feſta præcipere, Sanch. *ſuper Decal. lib. 2. cap. 43. ſub num. 9. ex text. in cap. fin. de ferijs, & cap. 1. de conſecr. diſt.* 3. Couar. *var. reſol. lib. 4. cap. 19. num. 9. verſ. præter hoc feſtorum viſ.* Barboſ. *de poteſt. Epiſc. alleg.*
105. *num.* 36. & loco ſubiecta † viuunt, ac reguntur ſe- 11
cundum ritus moreſque diœceſis in qua exiſtunt, *l. omnes populi, ff. de iuſt. & iur. l. ſemper in ſtipulationibus, ff. de reg. iur.* Bart. *in l. 1. num. 41. Cod. quæ ſit long. conſuet.* Rom. *conſ. 218. n. 1.*

Ac tandem, quia hoc territorium fuit Monaſterio donatum à Concilio Abulenſi, & licet habitantes intra limites Placentinos habeant ius paſcendi intra eoſdem limites, vt conſtat *Summ. Monaſt. num.* 12. eo tamen non gaudent habitatores Alarzæ, quorum animalia ſi ibi reperiantur mulctari ſolent *d. Summ. num.* 11. quæ paſcuo-
rum diſtinctio † coadiuuat diſtinctionem, & ſepara- 12
tionem dominij, ac iuriſdictionis ad tradita per Frecc. *in tract. de ſubfeud. auth. 46. num. 1. & ſeqq.* regens de Ponte *conſ. 97. num. 4. lib. 1. relat. à Moder. Lucano de grauam. vaſſall. grauam. 32. num. 1. & duob. ſeqq.* cum alijs

quos

quos allegat Modern. *Neapolit. quotid. reſolut. cap.* 220.
*num.*3. *&* 4.

Neque Capitulo, & Parocho aduerſarijs ſuffragatur in-
ſtrumentum erectionis Eccleſiæ Placentinæ, & priuilegium
Regis Alphonſi confirmatum à ſucceſſoribus *Summ. Capitu-
tuli num.*1. *&* 2. quia ibi non dicitur, quod Territorium
Alarzæ ſit incluſum intra fines Placentiæ, ſed ſolum enun-
ciatur Vadum de Alarza tamquam terminus bonorum d.
Eccleſiæ aſſignatorum, quod ea prædictis intelligendum eſt
13 † de termino terminante, qui in bonis aſſignatis non inclu-
ditur, Lotther. *de re benef. lib.* 1. *quæſt.* 24. *num.* 148. Rim. iun.
*conſ.*421. *num.*67. *& conſ.*619. *num.*1107. Hier. de Monte
*de finibus cap.*23. *num.*1. Rot. *deciſ.*215. *num.*9. *part.*7. *rec.*
& in Triſaricen. Territorij 10. *Febr.*1640. *coram Eminen-
tiſſ. Card. Hierun. Veroſp.*

Præter quod ad effectum, vt aduerſarijs non ſuffragetur
14 aſſiſtentia iuris ſufficit, vt in caſu noſtro, † dubium eſſe,
an locus de Alarza ſit intra fines diœceſis Placentinæ, &
Parochiæ de la Mata Seraph. *deciſ.*1278. *num.*5. Rota apud
Modern. *de Manut. deciſ.*184. *ſub num.*6. *& in Brixinen.
Iuriſdictionis* 11. *April.*1639. *coram R. P. D. meo Carrillo:*
15 quodque Monaſterium ſit in quaſi poſſeſſione † exigendi
Decimas, & primitias per tempus conſiderabile, Rot. *deciſ.*
685. *ſub n.*2. *verſ. & præterea part.*1. *rec.* Buratt. *deciſ.*827.
*num.*7. Add. ad Gregor. XV. *deciſ.*312. *ſub num.*4. *verſ. item
aſſiſtentia*, cum alijs allegat. per Add. ad Buratt. *deciſ.*140.
*ſub num.*4.

Rurſus non ſuffragatur Capitulo, & Parocho actualis
poſſeſſio, quia omiſſis actibus poſt motam litem, vel qui
16 liti cauſam dederunt, immò ſe nunquam percepiſſe † Deci-
mas articularunt, prout nec depoſitiones teſtium, ad eorum
inſtantiam examinatorum, quia ex defectu citationis nul-
lum eſt primum, & ſecundum examen, ac etiam tertium
17 in quo præceſſit quidem in Ciuitate Placentiæ citatio † ad
videndum iurare teſtes; ſed illi fuerunt examinati in alio
loco ad quem citatio non porrigebatur Felin. *in cap.*1. *n.*22.
de iudic. Put. *deciſ.*256. *lib.*1. *in corr.* Rot. *diuerſ. deciſ.*415.
*num.*1. *part.*1. & alij, quos allegat Modern. *de citat. tom.*2.
*cap.*9. *num.*432. *& ſeqq.* vltra quod aliqui ex illis ſe retracta-
runt. Teſtes autem examinati in quarto examine, qui ſunt
nouem, fauent Monaſterio, ſaltem quoad ſituationem loci,
18 vt conſtat *Summ. Monaſt. num.*26. Et in omnem † euentum
longè pauciores ſunt teſtibus Monaſterij, quibus magis
adhibenda fides eſt ratione, tùm maioris numeri, tùm ad-
miniculorum, vt ſupra deductorum, *l. ob carnem*, *§. fin. ff.
de teſtibus*, *cap. in noſtra eod. tit.* Ruin. *conſ.*35. *ſub num.*16.
*lib.*4. Rot. *deciſ.*245. *num.*3. *deciſ.*315. *num.*8. *part.*1. *rec.*

Item non releuat Planta, quia eſt extraiudicialiter exad-
19 uerſo compoſita, † ſeu quod Parochus de la Mata aliquan-
do celebrauerit in territorio Alarzæ, quia cùm hoc potuerit
fieri ratione vicinitatis, & ſpecialis requiſitionis, vt ſolet
20 inter Parochos ruſticales, † poſſeſſionem aliquam eidem
Parocho non tribuit in præiudicium Monaſterij, *l.*1. *in princ.
& in fin. ff. vti poſſid.* Menoch. *de retin. remed.*3. *num.*19. Rot.
apud Modern. *de manut. deciſ.*214. *num.*6. & magis in ſpe-
cie *deciſ.*52. *num.*31. *& ſeqq. part.*2. *diuerſ.*

Tandem non releuat, quod habitatores Alarzæ recepe-
rint in Paſchate Sacramenta à d. Parocho, quia exindè non
21 ſequitur, quod Alarza ſit ſub ea parochia, † niſi vltrò inter
Parochum de la Mata, & habitatores Alarzæ probetur reci-
proca, & viciſſitudinaria neceſſitas miniſtrandi, & reci-
piendi Sacramenta, in qua formaliter ius parochialitatis
conſiſtit, Gonzal. *ſuper regul.*8. *gloſ.*6. *num.*36. Sarnen. *in reg.
de Idiomate quæſt.*11. *num.*5. Rot. *diuerſ. deciſ.*52. *num.*31. *&
ſeqq. part.*2. *deciſ.*233. *ſub num.*3. *part.*1. *recent. deciſ.*247. *ſub
num.*3. *part.*2. *deciſ.*387. *num.*7. coram ſan. mem. Greg. XV.

Et ita deciſum vtraque &c.

R. P. D. CORNELIO,

Poſtea Epiſcopo Patauino.

Romana Reintegrationis.

Lunæ 23. *Iunij* 1642.

ARGVMENTVM.

In Saluiano, tunc datur retentio, quando ſumus in
claris, quod procedit, quamuis immiſſus ex alia
cauſa fuerit ingreſſus poſſeſſionem, intellige ta-
men niſi ab initio probetur, quod ingreſſus fue-
rit vitioſus. Locator præſumitur exigiſſe penſio-
nes. Locationes tacitè renouantur Mandatum
habens ad creandum cenſum, an poſſit illum
accollare.

SVMMARIVM.

1 *Sententia tranſit in iudicatum ſi appellatio infra bien-
nium non fuerit proſecuta, abſque prorogatione fa-
talium.*

2 *Rota non exequitur ſententias aliorum Tribunalium,
niſi guſtata earum iuſtitia, & validitate.*

3 *in Saluiano retentionis exceptio admittitur, quando
res eſt clara.*

4 *Quod procedit, quamuis ex alia cauſa, quis fuerit poſ-
ſeſſionem ingreſſus.*

5 *Quidquid veniat dicendum, ſi ab initio fuerit vitioſus
ingreſſus.*

6 *Poſſeſſio alicuius benè probatur ex quo contra ipſum fuit
obtenta aſſociatio.*

7 *Poſſeſſione bonorum locatorum data, penſiones præſu-
muntur à locatore exacta.*

8 *Ita vt ſufficiat ſemel fuiſſe locata domus niſi ex aduerſo
probetur, deinde domum remanſiſſe vacuam.*

*Locationes tacitè renouantur, quando prima locatio eua-
nuit, num.*8.

9 *Locationes, quando ſunt finitæ tacitè renouantur pro ea-
dem tamen penſione.*

10 *ex Locationum fructibus demendum venit, id quod pro-
batur expenſum, in reaptatione, & reſtauratione re-
rum locatarum.*

11 *Accollatio nihil aliud eſt, quam obligationis alienæ in ſe
ſuſceptio.*

12 *Mandatum habens ad imponendum cenſum, an poſſit
illum, ſibi accollari.*

13 *Mandatum habens ad accollandum Cenſum ſuper bonis
principalis multo magis illud habebit imponendi ſu-
per bonis alienis.*

14 *Procurator poteſt melius, & pinguius, meliorem fa-
ciendo conditionem principalis, adimplere manda-
tum.*

15 *Procurator habens mandatum imponendi cenſum ſu-
per bonis ipſius principalis, multo magis poteſt agno-
ſcere bonam fidem cenſus iam impoſiti ſuper rebus
alienis.*

16 *Cenſum ſibi obuentum in diuiſione, ex quibus dicatur in
totum illum agnouiſſe, & num.*17.

18 *ex Fructuum ſolutione, benè arguitur ratificatio con-
tractus.*

19 *Cenſus non poteſt dici extinctus, quando verba ſunt
præciſa tranſlatiuè, & non extenſiuè, & ſub pro-
miſſione euictionis.*

DECISIO CXI.

CVm q. Antonius Burius de anno 1601. annuum perpe-
tuum Cenſum ſcutorum 22. cum dimidio ſuper qua-
dam domo, & apothecis exiſtentibus in foro Piſcium impo-
ſuerit, illudque Barbaræ Rectaræ pretio ſcutor. 300. vendi-
derit cum fideiuſſione q. Cæſaris Sanctorij, quarum apothe-
carum, & domus q. Anna Proijda Mater Michaelis, &
Ioannis de Burijs pro reſtitutione ſuæ dotis aſſecuta fuit poſ-
ſeſſionem, & Ioannes tarditus filius, & hæres ſupradictæ
Barbaræ creditor fructuum dicti cenſus de anno 1625. vigo-
re clauſulæ Conſtituti aſſociationem obtinuit ad poſſeſſio-
nem dictarum domus, & apothecarum, donec, & quouſ-
que &c. Et de eodem anno D. Maria Cherubina Sanctoria
Monialis in Monaſterio ſancti Ambroſij filia, & hæres d. q.
Cæſaris Sanctorij fideiuſſoris in dicto Cenſu, ne Tarditus
contra bona hæreditaria ſui Patris ageret ſoluit fructus de-
curſos, & expenſas vſque ad menſem Iulij prædicti anni,
pro quibus reportauit Iurium ceſſionem tam mandatorum,
quam poſſeſſionis, vt in *Summ. de Burijs num.*1. Cuius ceſ-
ſionis vigore d. Monialis Sanctoria, dum vixit, & poſt eius
obitum Monaſterium poſſederunt domum, & apothecas,
illarumque penſiones exigerunt, & prætendentes dicti de
Burijs de anno 1638. Moniales eſſe de eorum credito integrè
ſatisfactas, nec non maiorem quantitatem, & ſummam
recepiſſe. Idcircò iudicium Reintegrationis intentarunt ad
poſſeſſionem domus, & apothecarum coram A. C. & ſub
die 2. Decembris 1639. Sententiam reintegratoriam obti-
nue-

Digitized by Google

nuerunt, vt in *Summ. num.* 2. Cauſaque appellationis com-
miſſa bon. mem. Coccino, in cuius locum cùm fuerim ſub-
rogatus, & dicti de Burijs aſſerentes ſententiam ſupradictam
1 feciſſe tranſitum in iudicatum † ob non proſecutam appel-
lationem infra biennium abſque prorogatione fatalium
iuxta *cap. cum ſit*, Rimin. *de appell. l. fin. cap. de temp. oport.*
Clem. *ſicut eod. tit.* Rota coram Mantic. *deciſ.* 176. *num.* 2.
& in rec. deciſ. 233. *num.* 3. *part.* 7.

2 Sed quia Rota ſententias aliorum † Tribunalium non
exequitur, niſi cognita earum iuſtitia, & validitate, *vt ex
deciſ.* 69. *num.* 4. *& deciſ.* 159. *num. vltimo part.* 6. *rec.* Bur. *de-
ciſ.* 31. *num.* 1. Idem *deciſ.* 650. *num.* 3. *& deciſ.* 746. *num.* 20.
etiamſi fuiſſent in iudicatum tranſactæ, Duran. *in deciſ.* 71.
num. 2. cum alijs per addent. ad ſanct. memor. Gregor.
deciſ. 208. *num.* 5. ideòque dato dubio an conſtet de re iudi-
cata, quæ veniat exequenda in caſu, &c. illoque bis propo-
ſito, quia Iuſtitia ſententiæ viſa fuit pendere à calculo fa-
ciendo DD. in reſolutionem ſub hac die iuſſerunt, vt fieret
calculus ad rationem infra exprimendam, cùm in Saluiano
3 exceptio † retentionis admittatur, quando eſt clara Neguſ.
de pignor. membr. 2. *part.* 3. *quæſt.* 10. *num.* 20. Rota *in recent.
deciſ.* 743. *num.* 11. *part.* 3. *deciſ.* 411. *num.* 24. *part.* 5. quam-
4 uis ex alia cauſa quis fuerit poſſeſſionem ingreſſus † ex alle-
gat. per Gratian. *in diſcept.* 16. *num.* 36. *&* 356. *num.* 27. Surd.
deciſ. 46. *num.* 7. *&* 14. Caualer. *deciſ.* 539. *num.* 8. Greg. XV.
deciſ. 254. *num.* 2. *& ibi adden. num.* 7. quidquid dicendum
5 eſſet ſi ab initio fuiſſet † vitioſus ingreſſus, in quibus termi-
nis loquuntur allegata pro parte DD. de Burijs.

Nec intrat defectus probationis primi extremi, quia
6 poſſeſſio Annæ, perindè probatur † ex quo contra ipſam
fuit exaduerſo obtenta aſſociatio Rota *in recent. deciſ.* 130.
num. 1. *part.* 7. Greg. *deciſ.* 458. *num.* 1. *cum ſeq.* Buratt. *de-
ciſ.* 160. *num.* 4. cum ſimilibus.

Idcircò in debitum Monaſterij Rota computandas eſſe
voluit omnes penſiones decurſas vſque ad præſentem diem
licèt non probentur exactæ, quia data poſſeſſione bono-
7 rum † locatione, & habitatione præſumuntur exactæ, vt
fuit dictum *in Romana reſtitutionis in integrum* 7. *May* 1633.
*coram bon. mem. Baccabella, & in Romana, ſeu Ceſenaten. hæ-
reditatis* 1. *Febr.* 1638. coram bon. mem. Pirouano, Seraphin.
8 *deciſ.* 1143. *num.* 1. ita vt ſufficiat ſemel fuiſſe † locatam, niſi
exaduerſo probetur deindè remanſiſſe vacuam, quia loca-
tiones præſumuntur tacitè renouatæ, iuxta text. *in l. cum
quæritur*, *§. qui impleto*, *& l. qui ad certum*, *ff. locati*, *& l.
legem*, *C. eod.* Menoch. *præſumpt.* 85. *num.* 1. *& ſeq. lib.* 3.
Mantic. *de tacit. lib.* 5. *tit.* 15. *num.* 1. Io. Andr. *in addit. ad
ſpecul. in tital. de præſumpt. §. ſpecies num.* 5. *in verb. prædi-
9 ctis*, iuxta tamen † quantitatem in Inſtrumentis locationis
contentam *ad text. l. ſi defectus*, *C. arbitr. tut. & l. cum de
indebito, ff. de probat.* Ægid. *deciſ.* 703. *num.* 1. Achill. *deciſ.* 22.
de reſtit. ſpol. num. 2. Seraph. *deciſ.* 1397. *num.* 4. *&* 1245. *n.* 6.
Buratt. *deciſ.* 173. *num.* 6. & poſt Galian. *ad Staut. Peruſ. de-
ciſ.* 85. *num.* 4.

Ex quibus Penſionibus ex computandæ, ac demendæ
10 ſunt illæ, quæ probantur † erogatæ in reaptionem, & re-
ſtaurationem domorum, nec non quæ probantur ab alijs
perceptæ.

Ad creditum verò Monialium ponendum eſt creditum
illis ceſſum à Ioanne Tardito cuius vigore idem Tarditus
fuerat immiſſus in poſſeſſionem domus, & Apothecarum,
& ſucceſſiuæ Moniales tamquam ceſſionariæ dicit Tarditi,
etiam reſpectu poſſeſſionis fuerunt conſequutæ fructus hu-
cuſque decurſos cenſus ceſſio, de quo credito certum eſt
Moniales eſſe ſatisfactas.

Sed vltra id voluerunt DD. ad creditum Monialium cal-
culari annuum cenſum, ſcutorum 24. in ſorte verò ſcuto-
rum 300. accollatum à Fabritio Burio proprio nomine
Antonius fratria, vt publica documenta teſtantur de quibus
in Summar. Monialium num. 3. 4. & 5. quia per accollatio-
nem Antonius fuit ſubrogatus in locum principalis debito-
11 ris, & Impoſitoris, † cùm accollatio nil aliud ſit, quàm obli-
gationis alienæ in ſe ipſum ſuſceptio, Coſta *de remed. ſubſid.
remed.* 54. *num.* 2. Gregor. *deciſ.* 386. *num.* 1. *cum alijs in Au-
ximana Alimentorum* 6. *February* 1640. *coram Reuerendiſs.
D. Dunozetto Decano.*

12 Neque obſtat, quòd Fabritius † non haberet mandatum
ad accollandum, ſed tantùm ad imponendum.

Tum quia datur poteſtas Procuratori imponendi cenſus
13 ſuper bonis Antonij ergo, multò magis accollandi † cenſus
in bonis alienis impoſitos, adeout Procurator accollando
mandatum pinguius, & vtilius impleuit, & meliorem fecit
mandantis conditionem, vt facere potuit, *l. diligenter*, *§.* 14
fin. & ibi Bart. *ff. mandati*, *§. ſi quis exequatur in fin. inſtit.
eod. tit.* Iſon. *in l. qui quartam*, *§. primo ff. de leg.* 1. *& in l.* 1. *§.
ſi ſtipulanti col.* 2. *verſ. ſed ſi iſtum, ff. de verb. oblig.* Tiraquel.
de retract. lignag. §. 36. *gloſſ.* 2. *num.* 59. Rota *deciſ.* 32. *part.* 2.
diuerſ. Bur. *deciſ.* 561. *n.* 1. *& deciſ.* 287. *num.* 12. *&* 13. *part.* 7.
recent. & in puncto, quod Procurator habens facultatem
† imponendi cenſus ſuper bonis mandantis, multò magis 15
agnoſcere poſſit bonam fidem cenſus impoſiti ſuper bonis
alienis Rota *in deciſ.* 194. *num.* 5. *part.* 6. *rec.*

In calculum deducendus eſt etiam annuus cenſus ſcuto-
rum 37.50. in ſorte 500. venditus à Sanctoris Iacobo Pictar-
do cuius ſolutio ſpectat ad Antonium Burium vigore diui-
ſionis inter ipſos, & Sanctorios factæ ab eodem Fabritio
proprio nomine Antonij, qui ſoluendo deindè fructus cen-
ſuum ibi ad eius debitum deſcriptorum † ſub expreſſa men- 16
tione diuiſionis dicitur totum debitum cenſus in diuiſione
ſibi obuentum agnouiſſe ex teſt. *in l. ſicut*, vbi Bart. *ff. de
legat.* 2. *l. ſi quidem* 24. *verſ. ſi verò certam*, *C. de tranſact.*
Dec. *conſ.* 618. *num.* 2. Rota coram Reuerendiſſimo Vrgellen.
deciſ. 324. *num.* 5.

Quo verò ad annuum cenſum ſcut. 16. venditum quibuſ-
dam de Taſſis, cùm tantùm Moniales ratificationem deſu-
mant ex dicta præcedenti ſolutione fructuum dicti primi
Cenſus venditi Piccardo, cùm diuiſio ratificata quoad d.
debitum cum Piccardo, cenſeatur † etiam ratificata quoad 17
alterum, eo quia dicti Burij dant de inobſeruantia d. deci-
ſionis reſpectu eiuſdem ſolutionis, vt in Summ. Burij n. 21.
viſum fuit non eſſe inductam ratificationem, niſi quoad
expreſſa, & ſic quoad cenſum tantùm venditum † Piccar- 18
do, de cuius ratificatione expreſsè apparet ex ſolutione
fructuum, Soccin. ſen. *conſ.* 159. *num.* 50. *lib.* 1. Crauett.
conſ. 737. *num.* 16. Riminald. iun. *conſ.* 662. *num.* 45. Ciriac.
conſ. 662. *num.* 45. Ciriac. *controuerſ.* 204. *num.* 21.

Medietas etiam alterius annui cenſus ſcut. 28. venditi pro
pretio ſcut. 400. Hieronymo Cigliæ calculāda eſt, cùm cre-
ditum videatur liquidum, vt in Summ. num. 16. nec dici po-
teſt extinctum, quia verba ſunt præciſa tranſlatiuè non
extenſiuè, & ſub promiſſione euictionis Gratian. *diſcept.*
885. *num.* 25. Rota *deciſ.* 278. *num.* 19. *part.* 5. *recent.* & per
adden. ad Buratt. *deciſ.* 645. *num.* 16.

Et ita fuit reſolutum vtraque &c.

R. P. D. CORNELIO,

Poſtea Epiſcopo Patauino.

Romana Domorum.

Lunæ 23. *Iunij* 1642.

ARGVMENTVM.

Alienatio bonorum Eccleſiæ facta vigore Breuis Apoſtolici niſi in omnibus, & per omnia fuerit obſeruatum, cùm per illud dicatur inducta forma, alienatio ſine dubio erit nulla, etiam dictum Breue in parte fuerit ſeruatum. In alienatione bonorum Eccleſiæ, quando ſine dubio non dicatur adeſſe vtilitas.

SVMMARIVM.

1 *ex Morte ciuili per decoctionem quid ſequatur.*
2 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
3 *Iudex delegatus poſtquam pronunciauit ſiue benè, ſiue male functus eſt officio ſuo, tam de Iure Canonico, quàm Ciuili iuriſdictio ſua expirauit.*
4 *Quod multò magis procedit, quando ſententiæ executio fuit conſumata, & cauſa integrationis ex integro fuit inſtructa.*
5 *Quo caſu potuit Iudex Ordinarius procedere, quia erat noua cauſa.*
6 *Bona, quando nulliter extracta fuerunt, iuſtè quis ad ea reintegratur.*
7 *Extrauagans Paul. Secundi de reb. Eccleſ. non alienan. emanauit ſub conditione, niſi alienatio dictorum bonorum in euidentem Eccleſiæ ceſſerit.*
8 *Alienatio bonorum Eccleſiæ, quod ceſſerit in eius vtilitatem, non probatur per teſtes, qui ignorant qualitatem bonorum.*

Digitized by Google

9 *Teſtes ignorantes valorem rei ſuper qua deponunt, non poſſunt dici de ea informati, & num.11.*

10 *Vtilitas euidens, vt probetur in alienatione rerum Eccleſiæ, debet probari de tempore alienationis, & num.18.*

12 *Forma beneplaciti Apoſtolici eſt ad vnguem ſeruanda.*

13 *Forma non ſufficit, quod in parte ſeruetur cùm forma ſit indiuidua.*

14 *contra Prohibitionem expreſſam Principis, quando aliquid eſt factum, viribus non ſubſiſtit, & num.15.*

16 *Gratia tota vitiatur ex capite ſubreptionis, & quidem ipſo iure, quando ſubreptio reſpicit formam intrinſecam gratiæ.*

17 *Cenſus, quando eſt impoſitus ſuper fundo ſubiecto hypothecis anterioribus, non poteſt dici, quod dictus Cenſus ſit bonus.*

19 *Dominij reſeruatio, quid operetur, & num.20. & 21.*

22 *Præſumptio omnis corruit per euidentiam contrariæ opinionis.*

23 *Aſſertioni partium non ſtatur in prohibitis.*
Alienatio bonorum Eccleſiæ eſt prohibita num.23.

24 *Præſumptio pro validitate bonorum Eccleſiæ, vt intret debet currere tempus 30. annorum.*

25 *Eccleſia, quæ ex contractu nullo, & iniuſto cecidit à poſſeſſione, competit remedium reintegrandæ.*

26 *Bona conſignata Eccleſiæ, quæ à creditoribus anterioribus fuerunt euicta, perinde eſt, ac ſi non eſſent data.*

DECISIO CXII.

DE Anno 1608. Moniales S. Marthæ ſub ſpe euidentis vtilitatis Mooaſterij, quaſdam Domus, ſeu Caſamentum, de quibus agitur, vendiderunt Hortentio Zeffiro tunc Syndico eiuſdem Monaſterij, & Siluio eius filio, pretio ſcutorum 1200. de quibus ſcut.600. fuerunt inueſtita ad Cenſum Domui probationis Societatis Ieſu, reliqua verò illinc ad paucos dies data ad Cenſum eiſdem emptoribus ſuper eiſdem Domibus venditis abſque vlla fideiuſſione.

Verumquia in d. venditione fuit Apoſtolicum beneplacitum reſeruatum illudque de anno 1615. expeditum cum Reſcripto, quod pretium, antequam ſententia confirmatoria feratur, in emptionem aliorum bonorum ſtabilium, ſeu locorum Montium non vacabilium, non autem Cenſuum, realiter, & cum effectu vnico contextu pro dicto Monaſterio conuertatur, vt in Summ. Monialium S. Marthæ num.2.

Sed quia dictum pretium fuit inueſtitum in Cenſibus contra formam Breuis obtenti poſt aliquos annos; Idcircò d. Hortentius Syndicus Monaſterij, & Siluius eius filius mediante perſona bon. memor. Eminentiſs. Card. Bellarmini Sanctiſs. Paulo V. porrexerunt memoriale ſub nomine earundem Monialium, præuia narratiua, quod pretium erat inueſtitum *in Cenſi boniſſimi, & ſicuriſſimi per l'anteriorità, e potiorità*. Qui Eminentiſs. retulit his verbis, facto verbo cum Sanctiſſimo *La Santità ſua viuæ vocis oraculo, mi diſſe, che ſi contentaua, che quando il prezzo delle Caſe di S. Euſemia, che fu 1200. ſcudi foſſe reſtituita alle Monache di S. Marta, foſſero obligate ò d'inueſtirlo in ſtabili, ò in Monti non vacabili, & non in Cenſi*, vt in Summ. Monialium S. Laurentij num.1. Cuius memorialis vigore dd. DD. de Zeffiris ſententiam à Reuerendiſſ. Vicegerente tunc temporis confirmatoriam contractus venditionis obtinuerunt ſub die 21. Aprilis 1616. Summ. Monaſterij S. Laurentij num.2.

Super addita verò de anno 1622. morte ciuili per decoctionem DD. de Zeffiris ſubſequutam iuxta *deciſ.* Seraphin. *794. num.17. & deciſ.226. num.11. part.4. & deciſ.345. n.7. part.5. recent. & per adden. ad deciſ.* Buratt. 461. *num.14.* fuerunt Moniales S. Marthæ in diſcuſſione bonorum de Zeffiris graduatæ in nouo loco, illiſque à deputatis creditorum fuerunt aſſignati pro earum ſolutione duo perpetui Canones ſcut.30. circiter ex effectibus eorumdem de Zeffiris, & ab eiſdem acceptati cum expreſſa proteſtatione, quod in caſu moleſtiatum, valerent ad ſua primæua iura redire, vt in Summ. Monialium S. Marthæ num.3.

At cùm dicti Canones fuerint ab anterioribus creditoribus euicti, ipſæque Mooiales carentes fundo, & illius pretio coram Reuerendiſſ. D. Coſtaguto illarum Iudice deputato ab Eminentiſſ. & Reuerendiſſ. D. meo Aoionio Card. Barberino Protectore, citatis Abbatiſſa, & Monialibus S. Laurentij ex perſona Sororis Deodatæ de Zeffiris, tunc detentricibus dictarum Domorum, intentarunt reintegrationem ad poſſeſſionem earumdem Domorum, ſeu Caſamenti venditi, atque inde ſer. ſeruan. per ſententiam obtinuerunt reintegrationem Summ. num.5.

Habitoque recurſu per prædictas Moniales S. Laurentij ad eundem D. meum Eminentiſs. Protectorem, D. Iulius Donatus illius Auditor voluit Rotam conſulere, & emanato dubio me proponente, An ſentnetia Reuerendiſſ. D. Coſtaguti ſit confirmanda, vel infirmanda, ſub hac die fuit reſolutum ſententiam eſſe confirmandam, cuius validitas ſatis ſuperque fuit iuſtificata † ex actorum reuolutione iuxta 2
deciſ. Caputaq. 260. *part.2. & in recent. deciſ.175. num.1. & deciſ.328. num.3. part.5. & deciſ.292. num.11. pars.6.*

Non enim obſtat, quòd opponitur circa defectum iuriſdictionis Iudicis, & quod in Breue ſi in euidentem, fuerat deputatus certus Iudex, inde dum Sanctiſſ. appoſuit manus neminem poſſe ſe intromittere, nec alterum Iudicem habere iuriſdictionem. Quia ceſſat obiectum, cùm ſtatim
atque Iudex delegatus † ad cognoſcendum ſuper vtilitate 3
contractus, pronunciauit, ſiue benè ſiue malè, functus fuit officio ſuo, & iuriſdictio, tam de iure Pontificio, quàm Cæſareo expirauit per text. *in d. l. Iudex poſteaquam, ff. de re iud. l. ſicut proponis, C. quomodo, & quando Iudex, cap. ex litteris, & cap. venerabili de offic. de leg. in terminis,* dixit Rota coram Durano *deciſ.325. num.6.* & coram eodem *deciſ.8. num.2. in fin. & in eiſdem terminis*, Rota *deciſ.631. num.8. part.2. recent.* Buratt. *deciſ.371. num.14.* Caualer. *deciſ.347. num.2.* Ideòque iuriſdictio fuit deuoluta ad Ordinarium.

Et eò magis cùm † exequutio ſententiæ exequutoris fue- 4
rit conſumata, & cauſa reintegrationis ex integro fuit inſtructa in prima inſtantia, quo caſu potuit † Iudex Ordina- 5
rius procedere. Quia erat noua cauſa, vt probatur ex text. *in l. à Diuo Pio, §. ſi poſt ad dictum, ff. de re iudic.*

Iuſtitia verò ſententiæ deſumitur ex eo, quia benè competebat reintegratio Monialibus Sanctæ Marthæ ad poſſeſ-
ſionem Caſamenti, de quo agitur per eaſdem † venditi illis 6
de Zeffiris, cùm fuerit nulliter diſtractum, vt firmant Bart. *in l. 1. §. ſi vir vxor num.3.* & ibi Crot. *num.20. ff. de acquir. poſſeſſ.* Alex. *conſ.200. num.1. lib.2.* Gaill. *obſeru.85. num.19. lib.2.* Caputaq. *deciſ.170. per totam part.3.* Rota *in recent. deciſ.94. num.2. vſque ad 8. par.7. & in Geranden. Scribaniæ 21. May 1638. coram bon. mem. Merlino in §. verum, & in Meſſanen. Tenimenti 28. Iunij 1634. & 7. February, & 22. Iunij 1635. coram Eminentiſſ. Veroſpio Iuniore.*

Nullitas equidem alienationis ſatis colligitur tam ex defectu euidentis vtilitatis, quam ob non ſeruatam formam Beneplaciti Apoſtolici, Siquidem Beneplacitum Apoſtolicum
requiſitum iuxta extrauagantem Pauli † Secundi emanauit 7
ſub conditione, ſi euidentem Monaſterij vtilitatem alienatio eeſſerit, quæ vtilitas non fuit probata, prout requireba-
tur, † cùm duo teſtes examinati pro DD. de Zeffiris empto- 8
ribus hanc vtilitatem non probent, dum ambo ſuper 4. deponant ſe ignorare valorem domorum. Vnde ſi ignorant
valorem † non poſſunt probare vtilitatem Eccleſiæ Buratt. 9
deciſ.538. per totam Seraph. *deciſ.1356. num.2.* Gregor. XV. *deciſ.553. num.3.* quæ quidem euidens vtilitas præciſè, &
† concludenter probanda eſt de tempore contractus alie- 10
nationis per text. *Extrauagant. ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alienand.* & in terminis Honded. *conſ.51. num.61. lib.1.* Gratian. *diſcept. forenſ.415. num.4.* Caualer. *deciſ.288. num.15. & 252. num.22. part.7.* Seraph. *deciſ.1356. num.2. & deciſ.
1453. num.3.* & ignorant † vlterius dicti teſtes penſionem 11
ſolitam percipi per moniales, vt in Summario Monialium S. Laurentij num.3.

Corruit etiam alienatio ob non ſeruatam formam Bene-
placiti, quæ erat ad † vnguem obſeruanda Rota *deciſ.205.* 12
& 225. & 238. coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *& deciſ.228. num.2. & 3.* coram Buratto, *& in recent. deciſ.200. num.4. part.6. & 94.292. part.7. & in Nouarien. bonorum 13. Ianu. præſentis anni coram bon. mem. Merlino.* Itaut nec ſufficiat
† formam in parte fuiſſe adimpletam, quia eſt indiuidua, 13
& in reintegratione conſiſtit, vt ad rem tradit Bald. *in cap. cum adeo num.4. de reſcript.* Rota *in deciſ.243. num.3. part.2.*
fuit equidem inueſtitum pretium in cenſibus † contra pro- 14
hibitionem expreſſam in d. licentia, & quamuis poſt aliquos annos præuia narratiua, pretium erat inueſtitum *in cenſi boniſſimi per l'anteriorità, e potiorità*, Papa inueſtimentum in Cenſibus approbaſſe videatur, prout ex teſtimonio

bon.

Digitized by Google

bon. mem. Card. Bellarmini de viuæ vocis oraculo conſtat Summar. Monialium Sancti Laurentij num. 1.

Quia tamen, vt inferiùs dicam apparet, quod alter ex
15 dictis † Cenſibus non optimus, ſed peſſimus eſt: gratia
16 obtenta ſub dicta narratiua inefficax eſt ex † capite ſubre-
ptionis, quæ totam gratiam viriat, & quidem ipſo iure, quando, vt in caſu iſto, reſpicit formam intrinſecam gratiæ iuxta communem opinionem, de qua teſtatur Felin. *in cap. ad audientiam il 2. n. 22. verſ. littera Beneficiales de reſcript.* Soccin. ſen. *conſ.* 120. *num.* 5. *lib.* 3. Mareſcott. *var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 99. *num.* 1. Lotter. *de re benef. quæſt.* 99. *num.* 14. *& ſeq. lib.* 2. Gregor. XV. *deciſ.* 450. *num.* 1.

Conſtat inquam, quod Cenſus emptus à Zeffiris impoſi-
17 tus fuit ſuper fundo ſubiecto † hypothecis anterioribus, ob quas idem fundus fuit deinde euictus mediante ſententia graduatoria lara inter creditores, vt ex Inſtrumento relato in Summ. Monialium S. Marthæ num. 3.

Non obſtat, quod pro huiuſmodi alienationibus ſubſti-
18 nen. inſpiciendum ſit tempus contractus non † quod poſtea euenit, quia dictæ hypothecæ anteriorum creditorum aderant etiam de tempore contractus, & propterea falſum narratum fuit, quod tunc Cenſus erat optimus, & tutiſſimus
19 ob anterioritatem, & potioritatem, † quæ potioritas nulla ratione poteſt applicari in caſu huius venditionis, in quo deficit reſeruatio dominij, quæ ſola poterat fauere Monaſterin Sanctæ Marthæ pro illius potiori iure ad excluſionem quorumuis aliorum creditorum de Zeffiris, & euictio ea-
20 rundem hypothecatum † ſubſequuta, ad ipſius alienationis tempus retrotrahitur, Gabr. *conſ.* 194. *num.* 13. *lib.* 1. Coſta
21 *de retract. cap.* 3. *caſu* 31. *num.* 2. Imò etiam ad tempus † contractarum hypothecarum adnotata per Alex. *in l. ſi conſtante num.* 4. *ff. ſolut. matr.* Pariſ. *conſ.* 102. *num.* 26. *lib.* 3. Neguſ. *de pignor. membr.* 4. *part.* 2. *num.* 71. *&* 79. Surd. *de alim. priuileg.* 49. *num.* 15.

Nec aliqua potioritas verificatur, dum vel reſeruatio dominij, vel alia cauſa priuilegiata non concurrit.

Conſtito autem ex prædictis de falſitate narratorum, nec vrget in contrarium beneplacitum Apoſtolicum, ſententia Exequutoris, nec aſſertio Monialium. Quia præſumptio,
22 † quæ adeſſe ſolet pro Beneplacito, ſententia, vel pro aſſertione partis tollitur per euidentiam contrariæ probationis, Rota *deciſ.* 94. *num.* 71. *part.* 7. *recent.* & aſſertioni partium
23 non ſtatur in † prohibitis, prout eſt alienatio bonorum Eccleſiæ, Feder. de Sen. *conſ.* 145. Rot. *deciſ.* 752. *n.* 3. *part.* 1. *& deciſ.* 597. *num.* 2. *part.* 4. *diuerſ.* Bellam. *deciſ.* 677. *& deciſ.* 11. *num.* 5. apud Poſth. *de manut. & in recent. d. deciſ.* 94. *n.* 44. *part.* 7. & poſt Cenc. *de cenſib. deciſ.* 27. *num.* 4. *& deciſ.* 36. *num.* 3. *&* 9. *& deciſ.* 37. *num.* 6. *&* 7.

Prout etiam non vrget præſumptio deduci ſolita ex lapſu
24 temporis cum obſeruantia, † quia nondum fuerunt lapſi 30. anni, prout ad talem effectum requiritur, Seraph. *deciſ.* 642. Rot. *deciſ.* 534. *in princip. part.* 1. *diuerſ. & in recent. deciſ.* 122. *num.* 5. *& deciſ.* 406. *num.* 3. *part.* 1. *& deciſ.* 139. *num.* 6. *part.* 6.

Ex quibus fuit dictum ſententiam reintegratoriam Monialium S. Marthæ, quæ alienarunt, eſſe confirmandam.
25 Quia † Eccleſiæ, quæ ex contractu nullo, ſeu iniuſto cecidit a poſſeſſione, competit remedium reintegrandæ, *vt ex textu Canone reintegranda* 3. *quæſt.* 1. Abb. *in cap. ad Sedem num.* 28. *de reſtit.* Butr. *in cap. ſæpè num.* 12. *eod. tit.* Honded. *conſ.* 13. *num.* 40. *&* 52. *num.* 2. Surd. *conſ.* 20. *num.* 58. Rot. *deciſ.* 94. *num.* 3. *part.* 7. *& in Meſſanen. Tenimenti* 22. *Iunij* 1635. *coram Eminentiſſ. D. Card. Veroſpio*, maximè quia aliter Moniales, nec haberent domus, nec Cenſum, neque
26 Canones eius loco poſtea † conſignatos, cùm & illi fuerint à creditoribus anterioribus illorum de Zeffiris euicti.

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. BICHIO.

Romana fructuum Dotis.

Lunæ 23. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Filius, ſi in vita patris duxerit vxorem, & dos fuerit promiſſa, & non ſoluta, tunc ſi eius pater ſubſtinuerit onera matrimonialia tunc patri, & non filio debentur fructus dotales. Mandatum relaxatum vltra ſummam debitam, tamquam nulliter, & indebitè relaxatum, reuocandum venit.

SVMMARIVM.

1 *Patri, & non filio debentur fructus dotales, ſi ipſe pater, & non filius onera matrimonij ſubſtinuerit.*
2 *Et poſt mortem patris, ſi non fuerint exacti, nec filio debentur, ſi non ſit hæres patris.*
3 *Fructus dotales ſecundum ſtatutum Vrbis lib. 1. cap. 135. taxantur ad rationem ſeptem cum dimidio.*
4 *Partibus licitum eſt taxare fructus dotales ad certum intereſſe, debitum ratione onerum matrimonialium.*
Et iſta eſt communis opinio tam Canoniſtarum, quàm Legiſtarum, num. 4.
5 *Io. Andr. opinio, refutatur.*
6 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 135. non intrat, quando adeſt contraria conuentio partium ſuper certo intereſſe, ſuper fructibus dotis.*
Quia ſtante dicta contraria conuentione partium, cenſetur receſſiſſe à diſpoſitione ſtatuti.
7 *Partium conuentio, quando poteſt concurrere cum diſpoſitione ſtatuti, vel legis, hoc caſu vtraque diſpoſitio tenet.*
8 *Mandatum relaxatum vltra ſummam debitam, corruit in totum.*
9 *Mandatum, quando fuit relaxatum vltra debitum, tunc parte inſtante, debet in totum reuocari, vt ſpolium cauſatum, purgetur.*
10 *Dos addita ad pompam, & honorificentiam matrimonij, tunc ex parte addita non debentur fructus.*
11 *Dos, quod fuerit aucta ad pompam, & honorificentiam matrimonij ex quo probetur.*
12 *Declaratio retrotrahitur ad diem contractus, & ipſi actus declarato videtur ineſſe.*
13 *Pater non præſumitur voluiſſe præiudicare filijs.*
14 *Probationes, vt iuuent, debent percutere, tempus, de quo eſt controuerſia.*
15 *ad Dotem ſimulandam, ratio, quæ mouet partes ad id faciendum, influit in actus ſubſequentes geſtos conſecutiuè, & coherenter ad capitula matrimonialia.*
16 *Mandatum relaxatum, vt infirmetur ſufficit exceſſus in ſumma debita.*

DECISIO CXIII.

MAndatum A.C. relaxatum pro fructibus Dotis ad inſtantiam D. Caroli de Aſte infirmandum eſſe dixerunt Domini ſub die 29. Aprilis 1641. coram Reuerendiſſimo D. meo Patriarcha Conſtantinopolitano, & cauſa ſuper eiſdem repropoſita coram me ſteterunt in deciſis.

Non enim potuit D. Carolus obtinere mandatum pro fructibus viuente Io. Baptiſta patre decurſis, quia eidem
patri, † qui onera matrimonij ſubſtinuit, vt patet ex arti- 1
culis medio iuramento à D. Carolo productis, & ex alijs deductis *in Romana Legitimæ* 22. *Iunij* 1640. *coram R.P.D. meo Dunozetto*, ſiue patris hæredi debentur: non autem Caro-
lo, † qui nec ſubſtinuit onera matrimonij, nec patris eſt hæ- 2
res, vt præter allegatos in deciſione, tradit Menoch. *præſumpt.* 14. *num.* 12. *lib.* 3. Gratian. *diſcept.* 552. *num.* 48. Giurb. *ad conſuet. Meſſ. cap.* 3. *gloſ.* 5. *num.* 11. *&* 19. Fontanell. *de pact. nupt. clauſ.* 6. *gloſ.* 1. *part.* 1. *num.* 42. *& gloſ.* 2. *part.* 2. *num.* 37.

Mortuo verò patre non debuerunt taxari fructus ad ra-
tionem ſeptem cum dimidio † iuxta diſpoſitionem Statuti 3
Vrbis cap. 135. lib. 1. quia non contrahentes in capitulis matrimonialibus interuſuria dotis taxauerint ad rationem
quinque, † & licitum ſit partibus intereſſe debitum ratione 4
onerum matrimonijs ad certam ſummam ab initio taxare, Abb. *in cap. ſalubriter num.* 3. *de vſur.* Corn. *conſ. vlt. ſub n.* 7. *verſ. nec obſtat, lib.* 2. Alex. *conſ.* 31. *num.* 5. *& ſeq. lib.* 6. Iaſ. *conſ.* 92. *num.* 29. *lib.* 1. qui ait eſſe communem opinionem Canoniſtarum, & Legiſtarum, quam tenet Calderin. Anchar. Bald. Nouell. Anton. Rub. Gabr. & alij allegati per Couar. *var. reſol. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 3. *verſ. quarto ibi contrarium tamen verius*, Surd. *de alim. tit.* 1. *quæſt.* 42. *num.* 23. *&
ſeqq.* eandemque opinionem reiecta † contraria Io. Andr. 5
amplexa eſt Rota in Romana Dotis 5. *Iulij* 1599. coram bon. mem. Iuſto, inter impreſſ. poſt Farinac. *conſ. lib.* 1. *deciſ.* 129. *num.* 4.

Hæc taxatio non autem ſtatutaria debuit attendi, nam ſtatutum non loquitur, quando adeſt contraria conuentio
partium, † quæ paciſcendo ſuper certo intereſſe videntur 6
receſſiſſe à diſpoſitione ſtatuti, ſiue legis, vt ex *l. fin. Cod. de pact.*

pact. conuent. notat Barboſ. *in l. æſtimatio 51. ſub num. 41.*
verſ. quari in terminis, l. fin. ff. ſolut. matrim. Surd. *conſ. 34.*
ſub num. 31. verſ. quia per pactum, Menoch. *præſumpt. 109.*
num. 44. lib. 4. Fachin. *controuerſ. lib. 4. cap. 62. ſub lit. D.*
Cyriac. *controuerſ. 220. num. 15.* quidqoid ſit quando con-
7 uentio partium poteſt concurrere, † cum diſpoſitione ſtatu-
ti, ſeu legis, nec illi contrariatur, quo caſu vtraque diſpo-
ſitio ſeruatur, *l. 4. §. ſi ex conuentione, ff. de re iudic.* & benè
declarat Cyn. *in l. 2. in 6. quæſt. C. iur. emphyt.* Gozadin. *conſ.*
74. num. 11. verſ. quarto adduco, Surd. *conſ. 34. & deciſ. 73.*
num. 13.
Quare cùm mandatum A. C. ſit exceſſiuum tam quoad
8 fructus decurſos viuente patre, quàm quoad ſummam † co
defuncto, & fuerit executioni demandatum ſicuti corruit
in totum, Bart. *in l. ſi non ſortem, §. ſi centum*, & ibi Iaſ.
num. 2. ff. de cond. indeb. Bald. *in l. certi conditio, §. quoniam*
ſub num. 7. verſ. ſecundus, ff. ſi cert. pet. Afflict. *deciſ. 218.*
num. 3. & 4. Rot. *deciſ. 359. num. 8. part. 1. recent.* & coram
ſan. mem. Greg. XV. *deciſ. 485. num. 4.* ita parte inſtante in
9 † totum reuocari debet, ita vt nec ſit locus illius confirma-
tioni, vt ſpolium, quod cauſauit purgetur, Rota *deciſ. 205.*
part. 2. diuerſ. Put. *deciſ. 315. lib. 1. in correct.* & fuit dictum
in Arimin. Molendini 6. Martij 1641. coram me.
Addebant etiam duo ex Dominis, quod nullo modo po-
terant peti fructus, quia iam fuerat ſoluta tota dos ſcutorum
14. mil. auri, & licèt inſtrumentum dotale contineat pro-
miſſionem ſcutorum 16. mil. tamen ſcuta 2. mil. fuerunt
10 appoſita † ad pompam, & honorificentiam matrimonij,
prout paulò poſt declararunt tam Octauius promiſſor,
quàm Io. Baptiſta ſtipulator, quorum declaratio non impor-
tat receſſum à præcedenti promiſſione, ſed declarationem
11 † veritatis, & intentionis contrahentium vſque ab initio,
adeòque coniuges de huiuſmodi declaratione conqueri non
poſſint, non ſecus ac ſi in limine contractus matrimonialis
adiecta fuiſſet, iuxta *deciſ. 48. Senatus Rolani, & alias in*
12 *deciſ. allegatas*, quia declaratio † retrotrahitur ad diem
contractus, & ineſſe videtur Actui declarato, *l. heredes pa-*
lam, §. 1. ff. de teſtam. Rom. *conſ. 65. num. 3. verſ. ſed aucto-*
ritatem hanc, & conſ. 482. num. 9. Rot. *deciſ. 414. num. 18.*
part. 5. recent. deciſ. 140. num. 14. part. 7.
Maximè verò, quia facta fuit ab vtriuſque coniugis pa-
13 rentibus, qui nomine filiorum de dote † conuenerant, nec
præſumuntur voluiſſe illis cum fraude præiudicium inferre,
eòque minus Io. Baptiſta ſtipulator de cuius intereſſe vlte-
rius agebatur, quia eius intererat, dotem filij eſſe pinguio-
rem, vt ſic minus de proprio ſupplere teneretur pro filio,
eiuſque familia ſuſtentanda, & gratis dicitur Io. Baptiſtam
14 fuiſſe filio, parum beneuolum, quia quæ ad id † probandum
adducuntur longè ſunt poſteriora prædictæ declarationi de
cuius tempore, imò & poſtea apparet Carolum fuiſſe à pa-
tre in domo propria retentum, & humaniſſimè habitum.
Prout nec obſtat, quod aliquando, & ſignanter in deroga-
tione Conſtitutionis Sixtinæ moderatoriæ dotium fuerit
narrata dos in ſcutis 16. mil. quia eadem ratio honorificen-
15 tiæ matrimonij, † quæ mouit partes ad ſimulandam dotem
in ſcutis 16. mil. influit in actus ſubſequeotes geſtos conſecu-
tiuè, & cohærenter ad capitula matrimonialia, Rota *deciſ.*
89. num. 15. deciſ. 153. num. 13. part. 7. recent. & in Roſſanen.
Decimarum 28. Iunij 1641. coram me.
Cæterùm ſuper hoc Domini nihil firmarunt, quia non
erat opus, cùm mandatum de quo agitur, non loquatur de
16 ſorte, ſed de fructibus, † & pro eo infirmando ſufficiant
exceſſus ſupra deducti.
Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. GHISILERIO,
Poſtea Epiſcopo Terracineñ.

Mutineñ. Bonorum.

Lunæ 23. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Reſcriptum Signaturæ Sanctiſſimi, quod conſtito de tribus conformibus ſententia exequatur, intelligi debet de ſententijs validis, & iuſtis, alias non merentur nomen ſententiæ. Alienatio bonorum Eccleſiæ, vt valida ſit, requiruntur ſolemnitates, & vtilitas, intollerabilior tamen eſt defectus vtilitatis, quàm ſolemnitatum, cùm in vtilitate conſiſtat totum ius ſuper dicta alienatione. Vtilitas circa alienationem bonorum Eccleſiæ quando non dicatur adeſſe.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ, vt dicantur conformes, ſufficit, quod concordent in ſubſtantia, & non in verbis.*
2 *Sententiæ vt dicantur conformes, eſt probandum, quod ſint validæ, & iuſtæ.*
3 *Sententiæ iniuſtæ non merentur nomen ſententiæ, nec executionem merentur.*
4 *Executioni, vt mandari poſſint, ſententiæ ſupponi debet, quod ſint validæ, & iuſtæ.*
5 *Sententiarum validitas, ex quibus dicatur probari, & num. 6.*
7 *Inualiditas alienationis bonorum Eccleſiæ, ex quo ſatis doceatur, & num. 8.*
9 *Beneplacitum Apoſtolicum, quando concurrit in alienatione bonorum Eccleſiæ, ſiue verum ſiue præſumptum, ſuſtinetur non obſtante quacumque prohibitione fundatoris.*
10 *Vita alienantis bona Eccleſiæ debet ſubduci in præſumendo beneplacitum Apoſtolicum ſpatio 30. annorum præſumptum.*
11 *Beneplacitum Apoſtolicum ſpatio 30. annorum vt præſumatur interueniſſe, tempus debet eſſe completum, vſque ad vltimam horam, & momentum.*
12 *Rectoris vita alienantis bona Eccleſiæ, non debet ſubduci ad præſumendum beneplacitum Apoſtolicum, licèt ſecus quoad præſcriptionem, & vide num. 13.*
14 *Bona Eccleſiæ, vt dicatur ſolita renouari in emphyteuſim, quid requiratur, & num. 15.*
16 *Præſumptio validi beneplaciti Apoſtolici, ex quibus ſatis elidatur, & num. 17. 18. & 19.*
20 *Gratia, vt dicatur ſubreptitia quid ſufficiat.*
21 *Papa vbi agitur de derogatione voluntatis fundatoris, non ita facile procedit.*
22 *Cardinalis Camerarius nullibi conſtat, quod habeat facultatem derogandi voluntatibus fundatorum, & commutandi eorum voluntates, cum id ſit reſeruatum Papæ.*
23 *Conditioni appoſitæ in limine fundationis, vt dicatur derogatum, requiritur expreſſa mentio.*
24 *per Conſtitutionem Principis quamuis publicè, & ſolemniter editæ, licèt contineat omnes obſtantias de Mundo, non tolluntur conditiones fundationis.*
25 *Niſi nominatim ſpecialiter, & expreſsè per ipſum Principem tollantur.*
26 *Papa difficile diſpenſat quoad conditiones poſitas in limine fundationis beneficiorum.*
Et hoc ne retrahantur perſonæ à fundatione, & ordinatione beneficiorum, & num. 26.
28 *Clauſula non obſtantibus, licet tollat ea, quæ in genere, ſecus ſi in ſpecie.*
29 *Alienatio bonorum Eccleſiæ, quod ceſſerit in vtilitatem ipſius Eccleſiæ, ex quibus conſtet.*
30 *Conceſſio fauorabilis, & vtilis Eccleſiæ non comprehenditur ſub prohibitione generali.*
31 *Beneficij fundator, poteſt prohibere, ne bona aſſignata in dotem, alienentur, nec in melius.*
Quod ei facere licèt, cùm non ſit conditio iniqua, nec contra bonos mores, num. 31.
32 *Beneficij, fundator poteſt apponere quaſcumque conditiones à iure non improbatas.*
33 *Teſtes non poteſt probare euidentem vtilitatem Eccleſiæ circa alienationem eius bonorum, dum non ſunt informati de bonis, nec de confinibus.*
34 *Teſtes deponentes de credulitate, & proprio iudicio non releuant.*
35 *Bona Eccleſiæ, ſi alienentur in conſanguineum Rectoris, hoc non eſt bonum ſignum pro vtilitate Eccleſiæ.*
36 *in Alienatione bonorum Eccleſiæ intollerabilior eſt defectus circa vtilitatem, quam circa ſolemnitates.*
37 *Alienationis bonorum Eccleſiæ tota validitas conſiſtit in vtilitate ipſius Eccleſiæ.*
in Alienatione bonorum Eccleſiæ, quare Romani Pontifices conſtituerunt tot ſolemnitates, num. 38.
38 *Bona Eccleſiæ non poſſunt alienari, niſi euidens neceſſitas, vel vtilitas adſit.*

39 *in*

Digitized by Google

39 *in Alienatione bonorum Eccleſiæ cum requirantur copu-
latiuè ſolemnitates, & vtilitas contractus eſt ipſo
iure, ſi ceſſet vtilitas, non obſtante beneplacito Apo-
ſtolico,*
41 *in Alienatione bonorum Eccleſiæ requiritur ſolemnitas,
& iuſta cauſa.*
42 *Reſcriptum Signaturæ, quod conſtito de tribus conformi-
bus, ſententia exequatur, intelligitur de tribus ſen-
tentijs validis, & iuſtis.*

DECISIO CXIV.

PEr tres ſententias Rotales præuijs de more ſolitis deci-
ſionibus fuit pronunciatum inueſtituras, conceſſiones,
& renouationes bonorum perpetui ſimplicis beneficij S.Sil-
ueſtri in Eccleſia Cathedrali Mutineñ. olim ſactas per q. Ga-
ſparem, & Paulum de Silingardis ſuiſſe nullas, & inualidas,
ac de facto ſactas, nulliuſque roboris, & momenti, proin-
deque Angelum Mundatorium Rectorem modernum non
ſuiſſe, nec eſſe obligatum ad illarum renouationem,
imò eumdem nomine ſui beneficij reintegrandum, & re-
ſtituendum fore & eſſe, & ad dd. bonorum naturalem,
veram, realem, & actualem poſſeſſionem; Franciſcum-
que Silingardum, & Iuniperam Bellincinam deten-
tores eorumdem bonorum teneri, & obligatos eſſe ad illo-
rum dimiſſionem:- & in illis fuerunt reuocatæ duæ priores
ſententiæ ad fauorem dd. Franciſci, & Iuniperæ latæ in
prima inſtantia coram Ordinario Mutineñ, & in ſecunda
coram Iudice delegato Bononieñ. A quarum trium ſeoten-
tiarum interpoſita appellatione, & per Signaturam retar-
data exequutione poſteriori, ſtante reſcripto, vt in cauſa
procedatur cum clauſula, conſtito de tribus ſententijs, quæ
ſint exequendæ, exequantur, dato dubio ad præſcriptum
Commiſſionis, reſponſum fuit conſtare de tribus conſor-
mibus.

Quia de numero trium, & conformitate ſententiarum
non poteſt dubitari dum in ſubſtantia, & effectu idem con-
tinent, & vna confirmat aliam nedum in verbis, ſed in
ſubſtantia, prout requiritur, quia ad effectum, vt ſenten-
1 tiæ dicantur conſormes ſufficit, † quod concordent in
ſubſtaotia licèt non in verbis, *gloſ. in Clem. 1. in verb. aliquis
de ſent. & re iudic.* vbi Card. *num.* 2. Bald. *in l. creditor*, §.
cum de ſorte num. 1. *de ſolut.* Gabr. *de exequut. rei iudic. con-
cluſ.* 1. *num.* 33. Ruin. *conſ.* 114. *num.* 10. *lib.* 5. Dec. *conſ.* 385.
ſub num. 2. *verſ. & in tali conformitate*, Couarr. *pract. quæſt.
cap.* 25. *num.* 6. Rota *in Romana Inueſtimenti* 21. *Iuny* 1628.
coram me, in Bonon. Terrarum 17. *Nouembris* 1628. & 12.
February 1629. *coram Eminentiſſ. Cardinali Vbaldo, & ita
paſſim.*

2 Nec dubitarunt Domini quin ſint validæ, & iuſtæ, vt re-
quiritur, ad hoc vt ſit locus reſcripto Signaturæ, quod intelli-
gitur de ſententijs validis, & iuſtis, alias enim ſententiæ in-
3 iuſtæ non merentur nomen ſententiarum, † nec exequutio-
nem Batt. *in l.* 4. §. *condemnatum*, *ff. de ſent. & re iudic.* Ca-
putaq. *deciſ.* 114. *part.* 3. Seraph. *deciſ.* 400. *num.* 3. & paſſim
4 Rota tranſit cum hoc præſuppoſito, quod ſententiæ † ſint
validæ, & iuſtæ, vt inde exequutioni demandari poſſint.

Validitas enim earumdem colligitur ex reuolutione pro-
5 ceſſus, dum apparet † omnia neceſſaria ſuiſſe ſeruata, iuxta
deciſ. Caputaqu. 260. *part.* 2. cùm fuerit firmata iuriſdictio
per ſpecialia reſcripta, legitimatæ perſonæ comparentium
6 hincinde per exhibitiooem mandatorum procuræ, † & præ-
ceſſerint citationes ad termioos ſubſtantiales, necnon ad
ſententiam, vt apparet ex ipſis regeſtris.

Iuſtitia ſimiliter ſententiarum eſt patens ex deciſionibus
in cauſa factis in prima inſtantia coram R. P. D. meo Ro-
ias, in ſecunda coram bon. mem. Pitouano, & in tertia
coram Eminentiſſimo Card. Veroſpio, tunc huius S. Tribu-
7 nalis Auditore, in quibus † fuit firmata inualiditas dd. alie-
nationum, cùm ſint de directo contra formam fundationis
prohibentis illas, dum vetuit expreſsè, ne Rector pro tem-
pore poſſit donare, permutare, cambiare etiam in melius,
ſed debeat illa ſicut iacent, & poſita ſunt retinere nomine
8 beneficij, † adeout nec quidem poſſit ea relaxare alicui la-
boratori vltra annum, vt in Inſtrumento fundationis cele-
brato ſub die 20. Octobris 1402.

Non obſtat, quod vbi concurrit beneplacitum Apoſtoli-
9 cum, ſiue præſumptum, † ſiue verùm conceſſione ſuſti-
neantur, non obſtante quacumque prohibitione appoſita
in fundatiooe, quia neutrum in hoc caſu interuenit.

Non præſumptum ex prætenſo lapſu nedum 30. ſed etiam
60. annorum iuncta perpetua obſeruantia, quia obiectum
ruit ex facto, eum ſubducto † tempore vitæ Rectorum, qui 10
fecerunt ſupradictas alienationes, necnon tempore motæ
litis, non decurrerint 30. aonis, qui neceſſariò requiruntur
† completi vſque ad extremam horam, & momentum, ad 11
inducendam præſumptionem beneplaciti Apoſtolici, Rota
deciſ. 160. *num.* 6. *part.* 2. *diuerſ. deciſ.* 706. *num.* 10. *part.* 3. *re-
cent. deciſ.* 568. *num.* 5. *in fine part.* 4. coram bon. mem. Bu-
ratt. *deciſ.* 598. *num.* 18. *& in ſingulari, & elegantiſſima de-
ciſione Illuſtriſſimi D. mei Decani in Meſſanen. ſeu nullius
feudi* 15. *February* 1636. *quæ eſt deciſ.* 94. *part.* 7. *recent.* ad
quam eſt recurrendum in hac materia.

Non facit, quod ad effectum præſcriptionis ſit detrahen-
dum tempus vitæ Rectorum, † non autem ad effectum in- 12
ducendi præſumptionem beneplaciti Apoſtolici, quam di-
ſtinctionem plures amplexa fuit Rota *in deciſionibus cumu-
latis per Adden.* ad ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 354. *n.* 18.
in fine, & in deciſ. 463. *num.* 8. *part.* 4. *recent.* Quia hæc diffi-
cultas fuit ſublata in ſupradictis tribus inſtantijs in ſingulis
deciſionibus, cùm, non obſtan. quidquid ex aduerſo dica- 13
tur, ſit omninò demendum tempus vitæ Rectoris malè alie-
nantis, vt latè tenuit Rota *d. deciſ.* 94. *num.* 13. 14. 15. 16. &
17. vbi auctoritates, & aliæ deciſiones Rotales referuntur:
ſed quatenus etiam adfuiſſet tempus ſufficiens, attamen
non ſuffragaretur, vbi non agitur de reſcindendo contractu
iam facto, qui habuit ſuum effectum, per deficientiam ge-
nerationis, ſeu terminationis temporis, ſed de † obligando 14
Eccleſiam ad renouandum, quo caſu requiritur, vel vnica
expreſſa conceſſio ſolemnis, & à principio valida, quæ non
eget curſu temporis pro illius validitate ſuſtinenda, vel duæ
conceſſiones effectum ſortitæ, † & obſeruatæ ſpatio 40. 15
annorum quemadmodum fuit firmatum in deciſionibus fa-
ctis in cauſa, & præcipuè coram bon. mem. Pitouano *ſub
die* 22. *Iuny* 1639. Hanc opinionem ſequuta fuit Rota antea
coram Seraphin. *deciſ.* 1490. *num.* 4. *deciſ.* 160. *num.* 5. *part.* 2.
diuerſ. coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 250. *num.* 19. &
ſeqq. Maximè cùm agatur de alienatione facta ad fauorem
conſanguineorum, & contra formam fundationis, † & de 16
vniuerſo patrimonio beneficij, & ſic de contractu ſuſpecto,
quæ qualitates deſtruunt quamcumque præſumptionem
validi, beneplaciti Apoſtolici, latè Rota *d. deciſ.* 94. *num.* 16.
part. 7. *& in Nouarien. bonorum coram eodem Illuſtriſſimo D.
meo Decano* 13. *Ianuary præteriti.*

Non verùm beneplacitum Apoſtolicum expeditum de
anno 1566. per Vitellotium Cardinalem Vitellium tunc S.
R. E. Camerarium ſuper ſingulis quinque alienationibus
ſpatio quinque dierum ſucceſſiuè factis, † de quo conſtat ex 17
proceſſu ſabricato in partibus coram exequutore nuperrimè
inuento, & ex tenore ſententiæ latæ ab exequutore, ibi, &
de quibus in litteris Apoſtolicis, & Inſtrumento coram no-
bis exhibitis ſit mentio &c. Ex quibus ad corroborationem
præſumpti beneplaciti Apoſtolici videntur reddi tantò ma-
gis certa, ac tuta ſolemnitas, ac vtilitas Eccleſiæ, requiſita
neceſſaria in alienationibus bonorum Eccleſiaſticorum, in
quarum defectu nituntur ſententiæ, de quibus agitur. Quia
quidquid ſit, An dictus proceſſus ſit in forma probanti, cer-
tum eſt, quod in impetratione dicti beneplaciti non fuit nar-
ratum, † quod bona de quibus agitur erant prohibita alie- 18
nari, & quod nec etiam locari poterant vltra annum, ſed
dicta bona, & quodlibet ipſorum ſicuti iacent, & poſita
ſunt † debebat beneficiatus retinere nomine beneficij, vt in 19
Inſtrumento fundationis, ſi enim Papa, vel Cardinalis Ca-
merarius, qui de mandato Papæ viuæ vocis oraculo bene-
placitum conceſſit, ſciuiſſet hanc enixam fundatoris volun-
tatem, veriſimiliter, vel beneplacitum † non conceſſiſſet 20
vel difficiliùs conceſſiſſet, quod ſufficit ad hoc, vt gratia
ſubreptitia dicatur ſan. mem. Greg. XV. *deciſ.* 150. *num.* 5. &
eo ipſo præſumitur, quod difficiliùs Papa conceſſiſſet,
quando præiudicium aliquod infert, prout hic, † vbi agitur 21
de derogatiooe voluntatis fundatoris. Vnde patet benepla-
citum corruere nedum ex defectu poteſtatis, quia nullibi
conſtat, quod Cardinalis Camerarius haberet facultatem
derogandi fundationi, † & commutandi voluntatem fun- 22
datoris, quod cùm ſit de reſeruatis Papæ, requirit expreſ-
ſam conceſſionem, *iuxta text. cum ibi notatis in Clem. quia
contingit de relig. domib.* ſed etiam ex defectu voluntatis dum
non fuit facta expreſſa mentio de prædicta conditione appo-
ſita † in fundatione prout requiritur, quia ſemper requiri- 23
tur expreſſa facultas derogandi fundationibus, *vt eſt gloſ. ſo-
lemnis*, Giul. de Monte Laudum *in Extrauag. Ioannis XXII.*

per

Digitized by Google

incipien. Sedes Apoſtolica, in verbo mutare, quæ dicit, quod
24 per Conſtitutionem Principis, † quantumuis publicè, vel ſo-
lemniter edita, licèt contineat omnes non obſtantias de
mundo, non tolluntur conditiones fundationis, niſi nomi-
natim ſpecialiter, & expreſsè per ipſum Principem tollan-
tur, & hoc dictum approbauit Rota *deciſ. 1. de præbend. in*
nou. firmans verum eſſe in ſtatuto appoſito in prima funda-
25 tione certi beneficij per Fundatorem, † ſiue Laicum, ſiue
Clericum, vel in teſtamentis eorum, quibus Papa non in-
tendit præiudicare, nec derogare per huiuſmodi clauſulas
26 generales ne retrahatur à fundatione, † & ordinatione be-
neficiorum, *arg. cap. cum dilectus de iurepatron.* & eorum
quæ notant *Doct. in cap. licèt de præb. in 6.* talem dictum Guil.
refert, & ſequitur Felin. *in tract. quando littera Apoſtolica*
noceant patr. Eccleſ. num. 7. Hunc ſenſum tenuit Redoan. *de*
reb. Eccleſ. non alienan. rubr. 19. de cauſa vtilit. num. 115. &
27 *ſeqq.* Et ratio eſt, quia licèt per non obſtantias † hodie in
gratijs poni conſuetas derogetur ſtatutis generalibus omnia
beneficia Eccleſiaſtica reſpicientibus, tamen non derogatur
per eas ſtatuto alicui ſingulari ſuper certo beneficio edito
28 niſi de illo certa, expreſſaque mentio fiat.

Non obſtat, quod cùm dicta bona fuerint in emphyteu-
ſim côceſſa pro maiori vtilitate Eccleſiæ, iuſtificata ex te-
ſtibus examinatis pro Franciſco, & Iunipera deponenti-
bus dictas conceſſiones fuiſſe vtiles Eccleſiæ, & Rectori, &
ex ſententijs exequutorum deſuper emanatis habentibus
29 † omnem præſumptionem pro ſe, in quibus ijdem exequu-
tores præuia legitima informatione retulerunt conceſſiones,
de quibus agitur, cedere de præſenti, & in futurum ceſſuras
in euidentem vtilitatem Eccleſiæ Bald. *in cap. 1. de his qui*
feud. dar. poſ. Alex. *conſ. 29. ſub num. 6. in fine lib. 1.* cum
alijs adductis per Rot. *deciſ. 221. num. 2. & 3. part. 4. diuerſ.*
Adden. ad ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ. 343. num. 6.* Seraphin.
deciſ. 1125. num. 1. & 2. ob non factam mentionem prohibi-
tionis alienationis non ſubſiſtat allegatus defectus poteſtatis
30 Cardinalis Camerarij, & voluntatis illius, cum conceſſio
fauorabilis, & vtilis Eccleſiæ non comprehendatur ſub pro-
hibitione, vt notat. Bald. *in l. quicumq. Cod. de bon. quæ lib.*
Felin. *conſ. 42. num. 4.* Caſſad. *deciſ. 12. num. 14. de præbend.*
31 Quia, vltra quod fundator prohibuit alienationem, † ſeu
permutationem etiam in melius, quod ſibi facere licuit, cùm
non ſit conditio iniqua, nec contra bonos mores ex allegat.
per Lambert. *de Iurepatr. part. 1. lib. 1. quæſt. princip. 9. art. 1.*
num. 1. & ſeq. & præcipuè ſub num. 12. vbi quod fundator po-
teſt apponere quaſcumque conditiones à iure non improba-
32 tas; ceſſat penitus difficultas ex eo, quod nullibi probatur
hæc euidens vtilitas, quia teſtes ad hoc examinati non red-
dunt ſufficientem cauſam ſcientiæ, nec ſunt informati de
33 quantitate, † & confinibus Terrarum, nec de annuo red-
ditu, minuſque de quantitate omnium fructuum, & alijs
ſimilibus, quibus ignoratis non poteſt percipi euidens vtili-
34 tas, † & vt plurimum loquuntur de credulitate, & proprio
iudicio, & ideò non ſunt attendendi, ſan. mem. Greg. XV.
deciſ. 57. & deciſ. 528. num. 12. nec ex eis poteſt deſumi eui-
dens vtilitas Seraph. *deciſ. 508.* Verum cùm integra dos be-
neficij non data æquiualenti recompenſa fuit alienata ad fa-
35 uorem fratris germani, † non ſolùm non apparet adeſſe
euidentem Eccleſiæ vtilitatem, vel neceſſitatem, ſed mani-
feſtum damnum, & tamen requiritur vtilitas clara, euidens,
& indubitata, Abb. *in cap. ad aures num. 4. de rebus Eccleſ.*
non alienan. Corn. *conſ. 242. num. 3. lib. 2.* maior enim, & in-
36 tollerabilior eſt † defectus circa vtilitatem, quam circa ſo-
lemnitates, cum vt inquit *Illuſtriſſimus D. meus Merlinus*
in dicta Meſſanen. ſeu nullius feudi, tota validitas alienatio-
nis bonorum Eccleſiæ pendeat ab vtilitate, & nihil aliud exi-
37 gant Summi Pontifices, & propterea præſcribuntur ſolemni-
tates tamquam media ad intentum vtilitatis finem aſſequen-
dum, & ad euitandas damnoſas circumuentiones Eccleſia-
rum, *cap. ſine exceptione*, ibi, quod non ſit dubium profutu-
38 rum Eccleſiæ 22. *quæſt. 2. cap.* 1. ibi, præſertim cùm euidens
neceſſitas, vel vtilitas ſubeſſet *de reb. Eccleſ. non alienan. in 6.*
Quare cùm in alienatione bonorum Eccleſiæ ad illius vali-
ditatem copulatiuè requirantur ſolemnitates, & vtilitas,
39 ceſſante † vtilitate contractus eſt ipſo iure nullus, non ob-
ſtante beneplacito Apoſtolico obtento, & illius exequutio-
ne, ita Rota paſſim.

Præterea cùm conceſſiones, de quibus agitur, fuerint fa-
ctæ ad fauorem germani fratris, cum clauſula, pro hæredi-
bus quibuſcumque, nec fuerit expoſitum in impetratione
beneplaciti, quod alienatio fiebat in fratrem, minuſque
quod fiebat per hæredibus quibuſcumque, & de † vniuerſo 40
patrimonio, nec expoſita fuerit prohibitio fundatoris præ-
textu euidentia vtilitatis, dd. conceſſiones non poſſunt ſub-
ſtineri deficiente beneplacito ex defectu mentis concedentis
ſtante illius ſubreptione, † cùm vt fuit dictum ſupra in alie- 41
natione requirantur ſolemnitas, & iuſta cauſa *per extrauag.*
ambitioſè de reb. Eccleſ. non alien. Rot. *deciſ. 252. num. 9.*
part. 7. recent.

Vnde cùm ex ſupradictis, & alijs latius deductis in tot de-
ciſionibus in prima, ſecunda, & tertia inſtantia factis fuerit
probata iniuſtitia ſententiarum de partibus, quia non inter-
uenit beneplacitum Apoſtolicum, ſiue præſumptum, ſiue
verum, in hac poſitione ad formam reſcripti Signaturæ fuit
reſolutum † conſtare de tribus ſententijs validis, & iuſtis, 42
quæ conſequenter ſunt exequendæ.

Et ita reſolutum vtraque parte informante &c.

R. P. D. B I C H I O.

Cathaceñ. Eccleſiæ.

Lunæ 23. Iunij 1642.

A R G V M E N T V M.

Ex enunciatiuis diuerſis antiquis probatur domi-
nium, & maximè ſi ſint adminiculata, quod
multò magis intrat talis concluſio, quando ſu-
mus in antiquis, quia tunc etiam probatur do-
minium per indicia, & coniecturas.

S V M M A R I V M.

1 *Dominium ſufficienter probatur ex enunciatiuis antiquis, donationum, recognitionum &c.*
2 *Eoque magis iunctis adminiculis.*
3 *Inſtrumentorum adminicula deſeruiunt pro adminiculo probationis dominij.*
4 *ad Dominium probandum, quæ valdè conducant.*
5 *Ex Inſignis ſupra portam poſitis probatur dominium.*
6 *Et maximè in antiquis.*
Dominium in antiquis probatur etiam pro inditia, & coniecturas, num. 6.
7 *Epiſcopus non poteſt præiudicare iuribus Capitali ſine eius ſcientia.*
8 *Eccleſia aliud eſt, & aliud eſt Confraternitas, & de vna ad aliam non bene infertur.*
9 *Epiſcopus poteſt viſitare omnia loca ſuæ Diæceſis auctoritate ſibi delegata à Sede Apoſtolica, ex diſpoſitione Sacr. Concil. Trid.*

D E C I S I O CXV.

CEnſuit Rota Eccleſiam ſub inuocatione S. Ioannis Ba-
ptiſtæ Diſciplinatorum ipſius Ciuitatis Cathaceñ. ſpe-
ctare ad Capitulum Lateranenſe.

Illud enim vigore Priuilegiorum à Summis Pontificibus
obtentorum, dedit poteſtatem Ioannis Soldato dictam
Eccleſiam conſtruendi de anno 1532. cuius poteſtatis vigore
Soldatus de eodem anno Eccleſiam conſtruxit in ſolo ſibi ad
id conceſſo à Communitate Cathacenſi, eamdemque
Eccleſiam donauit Capitulo, quod donationem acceptauit,
ac omnia priuilegia communicauit Eccleſiæ donatæ, &
Confraternitati in ea erectæ, à qua tamen voluit ſibi ſingulis
annis pro recognitione dominij præſtari libram vnam ceræ
laboratæ, prout hæc omnia habentur in publicis documen-
tis monitorij A. C. & dictæ conceſſionis factæ à Capitulo
de anno 1532. quorum cum ſint plura, & excedant cen-
tum annos etiam enunciatiuæ † ſufficiunt ad probationem 1
dominij ad quemcumque effectum tam ex parte donantis,
quàm Capituli donatarij, Bald. *in l. cum aliquis num. 4.* & ibid.
Iaſon. *num. 4. C. de iur. delib.* Felin. *in cap. cum cauſam n. 4.*
verſ. tamen Inſtrumenta de prob. Dec. *conſ. 146. n. 14.* Soccin.
conſ. 187. num. 5. lib. 2. Menoch. *conſ. 429. num. 9. & 10.* Put.
deciſ. 204. lib. 2. in correct. Rot. *inter rec. deciſ. 91. num. 2.*
part. 1. deciſ. 223. num. 4. part. 2. deciſ. 81. num. 12. part. 5. &
in Papien. Bonorum 28. Aprilis 1595. coram bon. mem. Card.
Millino in Romana Deuolutionis 28. Maij 1625. coram bon.
mem. Pironano.

Eòque magis iunctis † adminiculis, Rip. *in l. ſi aliquam* 2
rem num. 39. ff. de acquir. poſſ. Dec. *dicto conſ. 146. ſub*
num. 14. Pariſ. *conſ. 104. num. 28. & ſeqq. lib. 1.* Caual. *deciſ.*
269. num. 3.

Quæ hic non deſunt. Nam Capitulum primam conceſ-
ſionem,

Digitized by Google

ſinnem, à ſe, vt ſupra factam confirmauit, & renouauit
de anno 1576. anno 1610. anno 1620. vt patet ex publicis
3 inſtrumentis ſummario num.4. & † pluralitatem Inſtru-
mentorum pro adminiculo dominij adducit Socein. *d. conſ.*
187. *num.* 16. *lib.* 2. Marcobr. *conſ.* 52. *num.* 10. Rot. *deciſ.* 193.
num. 2. *part.* 2. *rec. deciſ.* 81. *num.* 15. *part.* 5.

Item dantur præſtationes annuæ Ceræ Capitulo in reco-
gnitionem dominij, vt ſupra promiſſæ per annos 50. Sum-
4 mario num. 5. quæ valdè † conducunt ad probandum domi-
nium, Romanus *conſ.* 127. *num.* 1. Alex. *conſ.* 8. *num.* 2. *lib.* 7.
Menoch. *conſ.* 409. *num.* 12. Valaſch. *de iur. emph. quæſt.* 9.
num. 17. *in fin.* Seraph. *deciſ.* 869. *num.* 3. Rota *deciſ.* 290. *n.* 4.
part. 1. *recent. deciſ.* 79. *num.* 4. *part.* 5.

Apparet etiam, quod non ſemel officiales Confraternita-
tis fuerunt electi de mandato Capituli Lateranen. & inſuper,
5 quod ſupra Portam magnæ Eccleſiæ, nec † non in lapide
fontis baptiſmalis, ac alijs in locis adſunt inſignia Capituli,
quæ dominij argumentum præbent, Afflict. *deciſ.* 23. *num.* 4.
Rota *deciſ.* 374. *num.* 7. *part.* 2. *recent. deciſ.* 279. *num.* 2. *part.* 4.
6 *deciſ.* 234. *num.* 8. *& ſeqq. part.* 6. & maximè in antiquis † in
quibus dominium etiam per inditia, & coniecturas proba-
tur, Soccin. *conſ.* 205. *num.* 3. *lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 104. *num.* 102.
lib. 1. Caputaqu. *deciſ.* 238. *num.* 275. *lib.* 2. *in manuſcr.* Rot.
deciſ. 193. *num.* 2. *part.* 2. *deciſ.* 81. *num.* 13. *part.* 5. *rec.*

Non obſtat, quod Epiſcopus aliquando Eccleſiam viſita-
7 uerit, nam non conſtat de ſcientia Capituli, † cuius iuribus
non potuit alioquin præiudicium inferri, Mantic. *deciſ.* 40.
num. 9. Rota *deciſ.* 560. *num.* 1. *&* 655. *ſub num.* 3. *parte* 3. *re-
cent. deciſ.* 197. *num.* 8. poſt Modern. *de manutentione*. Nec
viſitationes loquuntur de Eccleſia, ſed de Confraternitate,
8 quæ † eſt quid ſeparatum ab Eccleſia. Itant ab vna ad aliam
non poſſit inferri Petrus de Vbaldis *de Canon. Epiſc. num.* 9.
Rota coram bon. mem. Coccino *deciſ.* 472. *num.* 2. Et hodie
9 non agitur de iure viſitandi, † quod vltrò potuit competere
Epiſcopo authoritate ſibi delegata à Sede Apoſtolica ex di-
ſpoſitione S. Concilij Tridentini *ſeſſ.* 7. *cap.* 8. *& ſeſſ.* 21. *cap.* 8.
de reformat.

Et ita deciſum Capitulo tantùm informante alia tamen
parte multoties citata &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Hiſpalen. Iuris amouendi Curatos.

Luna 23. *Iunij* 1642.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus, ſi habeat vniuerſalem curam animarum, & penès ipſum ſolum exiſtat, tunc ſi ipſe deputet Curatos nutum amouibiles ad curam animarum exercendam, & hoc caſu qualiter probetur, quod ipſe Epiſcopus ſit in quaſi poſſeſſione amouendi dictos Curatos ad libitum ſuæ voluntatis abſque cauſa, & plura deducuntur circa dictam amobilitatem an ſit permiſſa de iure.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes, qui deponunt in cauſa ſtatus, probant etiam in cauſa diuerſa.*
2 *Poſſeſſio probatur ex manutentione iam obtenta.*
3 *Obiectio, quando ceſſat ex facto contrario, tunc aliud non eſt quærendum, & num.* 6.
4 *Decretum receptoris teſtium ſuper admiſſione eorumdem quid importet in partibus Hiſpalen. & num.* 5.
7 *Teſtes dicuntur bene informati de re ſuper qua deponunt, ſi afferant, quod ſi res aliter fuiſſet, ipſi ſciuiſſent.*
8 *Teſtes deponentes de facto proprio, præſumuntur benè informati.*
9 *Priuatio ſupponit habitum.*
10 *Curati ad nutum amouibiles, nullo modo poſſident.*
11 *Et quatenus aliquo modo poſſideant, dicitur limitata poſ-ſeſſio ad tempus, ſcilicet donec amoueantur.*
12 *Temporis limitati natura, quæ ſit.*
13 *Precario poſſidens, nullam aduerſus deputantem poteſt competere manutentionem.*
14 *Precario poſſidens contra eum à quo poſſidet, non eſt manutenendus.*
15 *Curati ad nutum amouibiles quando dicantur eſſe in quaſi poſſeſſione non poſſe amoueri ſine cauſa.*
16 *Curatus ad nutum amouibilis, ſi fuerit amotus ab eo, qui non habet talem poteſtatem, meritò venit reintegrandus.*
17 *Secus vero ſi fuerit amotus per eum, qui illum deputauit.*
18 *Roman. in conſ.* 336. *num.* 6. *Seraph. deciſ.* 950. *num.* 3. *& alij declarantur.*
19 *Beneficij curati ſtatus, regulariter eſt perpetuus.*
Non tamen ex hoc negatur quin cura animarum quæ reſidet penes Prælatum poſſit exerceri per Curatos amouibiles.
20 *Text. in cap. vnic. de Cappel. Monach. qualiter intelligatur, & num.* 21.
21 *Curatus ad nutum amouibilis an poſſit amoueri ſine cauſa, & maximè ex odio, vel indignatione, & num.* 22. 23. *&* 40.
24 *Et affirmatiuè reſoluitur, & iſta amobilitas eſt magis conducibilis Eccleſiæ, & ſic ſenſit Sacra Congregat. Concil. & num.* 25. 26. 27. *& num.* 33.
28 *Verbum*, ad nutum, *importat liberam voluntatem.*
29 *Surd. in conſ.* 315. *num.* 1. *declarat.*
30 *Declaratio Sacræ Congregat. Concil. in vna Ferrarien. de anno* 1629. *qualiter intelligatur, & num.* 31. *&* 33.
32 *Vicarium ſuum, quiſque pro ſua voluntate remouere poteſt.*
34 *Quaſi poſſeſſio amouendi Curatos ad nutum amouibiles ſine cauſa, ad quid ſuffragetur, & quid ſit in materia contra ius, num.* 35.
36 *Statutis in limine fundationis beneficiorum, non derogatur, niſi exprimantur.*
37 *Terminorum diuerſitate ſtante, reſolutio non intrat, cum ad diuerſa non ſit illatio.*
38 *Declaratio Sacri Concil. Trident. in cauſa Hiſpalen. de anno* 1626. *non ita vniuerſaliter procedit.*
39 *Monialibus multa permittuntur ne ſequantur inconuenientia, quæ in alijs non conſiderantur.*

DECISIO CXVI.

CVratos Hiſpalenſes non acquieſcentes deciſionibus
* coram me factis placuit tertio audire, hodièque
propoſita cauſa tertiò Domini ſteterunt in deciſis.

Conſtat enim multipliciter de quaſi poſſeſſione Eminen-
tiſs. Cardinalis Archiepiſcopi circa ius remouendi dd. Cura-
tos ad nutum, non ſolùm ex teſtibus in hac cauſa, verum
etiam ex alijs contra alias perſonas examinatis, qui cùm
† deponant ſuper ſtatu rei, faciunt propterea probationem 1
in præſenti, ad text. *in l. ingenuum, ff. de ſtat. hom.* Gregor.
deciſ. 498. *num.* 9. cum alijs allegatis in prima huius cauſæ de-
ciſione *ſub die* 20. *April.* 1640. Tum ex mandatis de manu-
tenendo primo † à Prouiſore, altero à Nuncio relaxatis, 2
Caual. *deciſ.* 217. *&* 301. *num.* 1. tum ex tribus ſententijs in
iudicatum tranſactis, vt dixit Rota coram Remboldo *in
Calaguritana proceſſionum* 15. *April.* 1622. *&* 9. *Iunij* 1623.
& nouiſſime in Vicen. Canonicatus 16. *Iunij* 1642. *coram R. P.
D. meo Ghiſilerio.*

Non obſtat, quòd hodie contra teſtes denuo replicaba-
tur, nempè illos eſſe examinatos abſque citatione. Nam vt
in præterita dicebatur, obiectum ceſſat ex facto, ſtante de-
creto receptoris ſuper admiſſione † partium in informan- 3
dum Curatis intimato cum præfixione termini ſex dierum
proceſſ. fol. 379. quod de ſtylo illarum partium † continet clau- 4
ſulam citationis ad videndum iurare teſtes, vt firmauit Rota
deciſ. 686. *num.* 4. *& deciſ.* 611. *num.* 6. *&* 7. *part.* 1. *recent.*
Buratt. *deciſ.* 304. *num.* 2. *&* 3. vbi quod nec requiritur cita-
tio † etiamſi receptor expreſsè mandaſſet partes citari, & 5
fuit dictum in *Toletana decimarum de la Solana*, §. *quæ ab
Eccleſia* 22. *Aprilis* 1641. *coram Reuerendiſſimo P. D. meo
Bichio.*

Corruit pariter ex facto quod dicitur in eorum depoſitio-
nibus non exprimi † qualitatem remotionis ſine cauſa, cùm 6
contrarium appareat ex eorum lectura *proc. fol.* 380. vſque
ad fol. 440. & refert etiam 2. *deciſ. ſub die* 21. *Iunij* 1641. §.
& quoad examen, cum ſufficienti ratione quod † ſi res ali- 7
ter ſe haberet, id ipſi ſciuiſſent, & vidiſſent; qui eſt
verus modus probandi negatiuam ex trad. per Alexand.
conſ. 136. *num.* 10. *lib.* 1. cum alijs per Farinac. *de teſtibus
quæſt.* 65. *num.* 228. *&* 229. præſertim † cùm multi depo- 8
nant de facto proprio, *ex allegat. per eundem vbi ſupra
num.* 239.

Neque

Digitized by Google

Neque vero pro manutentione Curatis danda Dominis
releuare viſa eſt poſſeſſio, quam ex ipſa remotione infor-
9 mantes pro Curatis deducebant ex regula, † quod priua-
tio præſupponat habitum, vt in propoſito dixit Rota *in
Bonon. Portons 17. Decembris 1607. coram Marcomontio
relata per Marcheſ. de Commiſs. part. 1. fol. 978. arg. text.
in l. decem, ff. de verb. oblig.* cum alijs ibi alleg. Quia reſ-
ponſionem ſubminiſtrat prima deciſio huius cauſæ, *in §. &
10 quod habenti*, vbi firmatur † quod iſti Curati amouibiles,
vel nullo modo poſſident ſecundum Gambar. *de off. legat.
in reſer. benef. num.* 12. vel ſi aliquo modo poſſidere di-
11 cantur, iſta aliqualis † poſſeſſio eſt limitata ad tempus, ſci-
licet donec remoueantur, vt tradit Garz. *de benef. part.* 1.
cap. 2. num. 87. Vnde illo elapſo non dicitur amplius poſſeſ-
12 ſio ex natura temporis † limitati, *l. Imperator, ff. de po-
ſtul. l. ſtatu liberi §. ſtichum, ff. de leg.* 2. cum alijs alleg. in
d. prima deciſ. & benè in propoſito arguit Rota coram
Remboldo *in Romana Capellaniæ ad Scalas Sanctas* 8. *No-
13 uembris* 1624. Immò cùm † dicti Curati dicantur precario
conſtitui, vt poſt Bero. *in cap. cum ſine multa num. 10. circa
med. de arbitr.* firmat ſecunda deciſio in §. *& ratio eſt, verſ.
& iſti*, nulla poteſt eis aduerſus Archiepiſcopum deputan-
14 tem competere manutentio; cùm certum ſit † precario
poſſidentem contra eum à quo poſſidet non eſſe manute-
nendum, vt eſt text. clarus in *l. 1. in princ. & §. final. ff.
vti poſſid.*

Minus releuant teſtes aliàs dati in præterita poſitione
Summ. num. 20. ex quibus firmari aſſerebant quaſi poſſeſ-
ſionem Curatorum, quoad ius, ne remoueantur abſque
15 cauſa, ex eo, quia quando fuerunt † aliàs remoti reclama-
runt, & fuerunt reintegrati ad curam. Quia illos Rota
vtpote examinatos lite in hoc Tribunali pendente ſine cita-
tione, & abſque iuriſdictione minimè voluit attendere.

Sententia verò reintegratoria vnius Curati ad curam
datam in veteri Summ. num. 22. nullam vim faciebat. Quia
16 Curatus ille non fuerat remotus † ab Archiepiſcopo, ſed
ſpoliatus à Beneficiatis, & Capellanis, vt patet ex eiuſdem
lectura; vnde merito potuit petere reintegrationem ex
trad. per Rotam *deciſ. 1. de reſt. ſpol. in antiq.* vbi expreſsè
firmatur quod habenti adminiſtrationem, ſeu Prioratum
17 amouibilem † nullum competat remedium reſtitutorium,
ſi remoueatur per Abbatem deputantem, ſecus verò ſi ab
extraneo; ad text. *in l. qui precario, ff. de precario*, & facit
text. *in d. l. 1. §. fin. ff. vti poſſid.*

18 Auctoritates Romani † *conſ. 356. ſub num. 6.* Seraph. *de-
ciſ. 950. num. 1.* Bellam. *deciſ.* 203. Caſſad. *deciſ. 4. num. 2.
& deciſ. 12. num. 9. de præben.* quæ in ſubſtantia nihil aliud
probant, quam quod regulariter ſtatus beneficij Curati
19 eſt perpetuitatis, admittebantur; non tamen † per hoc
tolli dicebatur quin cura quæ reſidet penes Prælatum poſ-
ſit exerceri per Vicarios amouibiles, vt tenuit expreſsè
gloſ. *in Clem. frequens in verb. ad menſam de exceſſ. Prælat.*
& ibi Abb. *num. 17. circ. med.* Vital. *num. 83. & 61.* Imol.
num. 16. Rot. *deciſ. 2. num. 2. de exceſſ. Præl. in nouis*, Biſi-
gnett. *deciſ. 21. num. 2. de præben.* Gregor. *deciſ. 370. num. 6.
& in recent. deciſ. 5. n. 7. & 8. par. 7.* poſt Rebuff. Oied. Garz.
Azor. Corn. Butr. Gemin. Hoſtien. Ancar. & alios in præ-
terita cumulatos, §. *& quod animarum cura.*

20 Quibus ſanè nec † text. *in cap. vnico de Capell. Monach.*
nec textus Concil. Trident. *in cap. 13. ſeſſ. 24. de reform.* pro
perpetuitate Curatorum adducti repugnant; nam quoad
textum *in cap. vnico ſatisfacit deciſ. Caual. 350. num. 4. &
21 389. num. 3.* ad text. vero † Concilij plenè dicta ſecunda
deciſ. in §. *circa ſecundum* cum pluribus ſequen. quæ reſpon-
ſiones breuitatis cauſa omittuntur.

Præſertim cùm hodie Curati tacitè admiſſa concluſione
circa amouibilitatem, ad duo potiſſimum recurrere denuo
22 viderentur; nempè † ad illud quod remotio ſaltem fieri
non poſſit ſine cauſa, Innixi potiſſimum declarationi Sac.
Congregationis Concilij *in vna Ferrarien. de anno* 1629.
23 quam ſolam hodie de nouo afferebant; alterum, † quod in
præſenti caſu remotio facta fuerit ex odio, vel indignatio-
ne, ſed neutrum releuare viſum eſt.

Etenim quod Vicarij amouibiles in Curatis remoueri
24 poſſint ad nutum † etiam abſque cauſa firmarunt Domi-
ni in præterita deciſione ex Bero. *in cap. non ſine multa
num. 10. de arbitrar.* Innoc. Hoſtien. Io. Andr. Butr. Imol.
Zabar. Anchar. *in cap. cum non ignores de præben.* locis ibi-
dem alleg. poſt Butr. *conſ. 51. num. 3. & 6.* vbi amouibilita-
25 tem † hanc nutum Curatis Eccleſijs conducibilem, aduer-
tit Coccin. *deciſ. 18. num. 13.* Corn. *conſ. 262. num. 4. 5. & 6.
lib. 3.* Prædictaque concluſio roborata fuit non ſolum ra-
tionibus, quibus nunc nihil pro parte Curatorum reſpon-
detur, ſed † etiam auctoritate eiuſdemmet Sacr. Congre- 26
gationis Concilij *in vna Ciuitaten.* relata per Garz. *part. 1.
cap. 2. num. 94. in additionibus*, in qua expreſsè cenſuit Vi-
carios à Capitulo ad exercitium † curæ deputatos remoue- 27
ri poſſe ad nutum ipſius Capituli, ab Ordinario vero non-
niſi ex cauſa; ponderando igitur verbum *ad nutum*, † quæ 28
liberam voluntatem important ex allegatis per Garz. *par. 1.
cap. 2. num.* 87. & dictionem *vero*, quæ eſt aduerſatiua ex
Surd. *conſ. 315. num. 1.* neceſſario innuit Capitulum depu-
tans poſſe † remouere ſine cauſa. 29

Non obſtat autem alleg. Sacr. Congregationis Concilij
declaratio *in d. Ferrarien.* nam licèt in ea cenſuerit Capel-
lanos amouibiles remoueri non poſſe ſine cauſa; non inde
tamen aliquid contra concluſionem † in præſenti caſu fir- 30
matam inferri poteſt; Quia vltra quod ipſa Congrega-
tio id totum arbitrio, & prudentiæ Ordinarij remittit, ter-
mini ſunt longè diſpares; Nam ibi non conſtabat, quod
ij Capellani eſſent amouibiles ad nutum ipſius Epiſcopi,
† aut ab Epiſcopo deputati per viam ſimplicis licentiæ de 31
exercendo nomine ipſius Epiſcopi, & ſic tanquam Vica-
rij, vnde intret illud Franc. *in cap. 1. num. 5. de offic. Vicar.
lib. 6.* aſſerentis generale eſſe in omnibus, quod quiſque
ſuum Vicarium pro ſua voluntate † reuocare poſſit ex 32
Bald. *in l. ſolet, §. ſicut, ff. de offic. proconſul.* Neque eo ca-
ſu deputatio erat facta ratione curæ animarum ipſi Epi-
ſcopo incumbentis, quo caſu remotionem ad nutum ad-
miſit Rota *d. deciſ. 2. de exceſſ. Prælat. in nouis*, & amo-
uibilitatem † hanc Curatis Eccleſijs conducibilem, ad- 33
uertit Butr. *loco ſupra citato.* Neque eo caſu docebatur de
quaſi poſſeſſione remouendi ad nutum ſine cauſa, † prout 34
fit in præſenti caſu, cum requiſitis per gloſ. *in cap. 1. de re-
ſcript. in 6.* quæ ſuffragatur non ſolum ad effectum ma-
nutentionis, ſed & in petitorio etiam in materia † con- 35
tra ius, vt ex Abb. *in cap. cum veniſſent num. 8. de inſtit.*
Rota *deciſ. 685. num. 3. part. 1. recent.* firmatum fuit *in pri-
ma deciſ. §. immo talis.* Nec aderat ſtatutum in limine
fundationis † de quo fusè pariter in 1. *deciſ. §. ſecundo* 36
attento, cui nunquam cenſetur derogatum, niſi expri-
matur, Anchar. *conſ.* 20. Barb. *conſ. 33. num. 23. vol. 2.*
† quia terminorum ſtante diſparitate dicta reſolutio non 37
applicatur, ſed intrat concluſio quod ex diuerſis non fit
illatio, *vulgat. l. Papinianus, ff. de minor. l. neque natales, C.
de probat.*

Sicuti etiam altera declaratio † *in vna Hiſpalen. de anno* 38
1626. non ita vniuerſaliter procedit, vti alias ſupponeba-
tur, ſed in caſu ſpeciali Monialium, vt videre eſt ex ho-
dierno Summ. Curatorum num. 20. & aduertit 2. *deciſio*,
§. *vti nec obſtat.* Multa enim conſiderari poſſunt inconue-
nientia † ſi permittatur monialibus remotio Confeſſario- 39
rum, ſeu Curatorum ad earum libitum, quæ minimè lo-
cum habent in Archiepiſcopo, cui cura principaliter in-
cumbat animarum.

Demum non obſtat repetitus prætextus indignationis,
quia omiſſis cæteris reſponſionibus, ne denuo † in volu- 40
men creſcat deciſio; eſto, Cardinalis remoueri Curatos
indignatione motus, quod concordiam impugnauerint,
ſatis iuſtam reddi illius indignationem dicebant Domini ex
præſumptione, quæ pro iuſtitia concordiæ militabat. Pro-
indeque prætextum hunc Curatis non ſuffragari.

Et ideo merito ſtandum eſſe in deciſis vtraque parte
informante, &c.

*Ideſt ſub diebus 20. Aprilis 1640. & 21. Iunij 1641. co-
ram eodem bon. mem. Pentingero, quæ erunt infra in
Appendice.*

R. P. D. BICHIO.

Cæſarauguſtana Diſtributionum.

Lunæ 23. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Diſtributiones quotidianæ, cum debeantur ex la-
bore, & ſeruitio perſonali propter intereſſen-
tiam, & reſidentiam, & ſic ex induſtria, & in-

Digitized by Google

tuitu perſonæ, tamquam merces operis, & ſtipendium perſonæ, ideòque debentur quatenus non ſint exactæ, hæredibus Canonici defuncti, Diſtributiones quotidianæ Canonicorum abſentium, vt accreſcant alijs Canonicis præſentibus, requiritur, quod præſentia ſit vera, & realis, & non ficta.

S V M M A R I V M.

1 *Canonicus legitimè impeditus habetur pro præſente, quoad lucrandum diſtributiones quotidianas.*
2 *Diſtributiones quotidianæ tranſeunt ad heredes Beneficiati.*
3 *Diſtributiones quotidianæ debentur pro labore, & ſeruitio perſonali propter reſidentiam, & intereſſentiam, & ſic ex induſtria, tamquam merces operis.*
4 *Diſtributiones quotidianæ pleno iure acquiruntur Canonicis.*
5 *Itaque de illis poſſunt diſponere ad arbitrium ſuæ voluntatis, & ad quoſcumque heredes tranſmittere.*
6 *Quod procedit, etiamſi ante mortem non fuerint exactæ.*
7 *Diſtributiones quotidianæ pariæ ſunt, quod fuerint exactæ, vel debeantur, citra tamen præſcriptionem, &c.*
8 *Canonici omnes, ſi non interueniant diuinis, tunc diſtributiones omnes debentur Eccleſiæ.*
Eccleſia remanet defraudata debito ſeruitio, ſi nullus Canonicus adſit.
9 *Superſeſſoria, quando fuit reuocata non officit.*
Executor merus non habet facultatem concedendi remiſſoriam, num. 9.
10 *Canonici omnes non poſſunt dici abeſſe à diuinis, dum vnus adeſt, vel debuit haberi pro præſente, & inſeruiente.*
11 *Diſtributiones quotidianas non debitas, dum Canonici bona fide inter ſe diuiſerint, non eſt facienda reſtitutio.*
12 *Fides bona non poteſt dici adeſſe, dum adeſt proteſtatio aliquid non faciendi, & nihilominus fuit factum.*
13 *Portiones diſtributionum quotidianarum, non inſeruientium debentur Canonicis ſeruientibus.*
14 *Portiones diſtributionum quotidianarum, Canonicorum excommunicatorum, accreſcunt inſeruientibus.*
15 *Quod tamen procedit, reſpectu Canonicorum verè, & realiter inſeruientium Eccleſiæ, non autem ſi iuris fictione habeantur pro inſeruientibus.*
Veluti, quia legitimam habet cauſam non inſeruiendi.
16 *Canonicus iuſtè impeditus intereſſe diuinis, fingitur præſens, vt admittatur ad portionem ſibi debitam.*
17 *Nullibi tamen in iure diſpoſitum reperitur, quod lucretur etiam portiones abſentium, ſiue incapacium.*
Fictio non habet locum, niſi in caſibus expreſſis, num. 17.
18 *Eoque magis, quando fictio, ſeu priuilegium tendit in diminutionem cultus diuini; & præiudicium Eccleſiæ.*
19 *Fictio non extenditur, quando eadem ratio non militat in caſu extenſo.*
20 *Canonicus præſens diuinis per fictionem, non ſubit maiorem laborem propter abſentiam aliorum Canonicorum, quam ſi verè eſſet præſens in Choro.*
21 *Canonicus iuſtè impeditus ſeruire Eccleſiæ, licet lucretur diſtributiones quotidianas, & id ei ſatis eſſe debet, &c.*
22 *Statutum Eccleſiæ diſponens, quod portiones non intereſſentium proportionabiliter accreſcant præſentibus, & intereſſentibus, qualiter intelligatur.*

DECISIO CXVII.

ECcleſiæ Beatæ Mariæ de Pilar hęredi Sebaſtiani hęredis Petri Moles olim Canonici in Eccleſia Cathedrali Cæſarauguſtana deberi ex eiuſdem Petri perſona fructus Canonicatus, & diſtributiones quotidianas pro tempore interdicti, contra Dignitates, & Canonicos dictæ Eccleſiæ relaxari deciſum fuit. Cùm enim Petrus non fuerit in interdicto comprehenſus ex quo ſe paratum obedire obtulerit, & ſolitus eſſet Diuinis Officijs intereſſe, ſed facto Capituli, ſiue aliorum Canonicorum obedire recuſantium fuerit impeditus, ne intereſſet, reputari † debet tanquam præ- 1
ſens ad effectum lucrandi fructus ſui Canonicatus, & diſtributiones, non ſecus, ac ſi reſediſſet, Prob. ad Monach. *in cap. vnico num. 22. de Cleric. non reſid. in 6.* Pariſ. *conſ. 32. num. 10. & 24. lib. 4.* Cened. *pract. quæſt. lib. 1. quæſt. 1. n. 59.* Monet. *de diſtrib. quotid. part. 2. quæſt. 16. num. 29.* Barboſ. *de Canon. & Dignit. cap. 24. num. 47.* Rota *in hac ipſa cauſa 4. Iulij 1640. coram bon. mem. Coccino.*

Eaſdemque diſtributiones ad hæredes tranſmiſit: † quia 2
enim diſtributiones ex labore, & ſeruitio perſonali propter
reſidentiam, & intereſſentiam, & ſic ex induſtria, & intuitu † perſonæ tanquam merces operis, & ſtipendium laboris 3
acquiruntur, ipſarum verum dominium Canonicus nanciſcitur, *cap. vnic. de Cleric. non reſid. in 6.* & ibi Gemin. *in 3. notab. verſ. qui verò*, Franch. *ibid. in §. quo vero num. 4.* Barbat. dicens illum text. ſingularem *in cap. fin. col. 5. & 6. de pecul. cleric.* Idem Gemin. *conſ. 85. col. 4. verſ. in caſu in princ.* Couar. *in cap. cum in officijs num. 4. de teſtam.* Ita vt
de illis poſſit arbitrio ſuo diſponere, ac † tranſmittere ad 4
quoſcumque hæredes, Gemin. *d. conſ. 85. col. 3. & in cap. vnico, §. qui vero in 2. notab.* Franch. *in cap. præſenti nu. 10. verſ. ſed benè poterit teſtari de offic. Ord. in 6.* Card. *in Clem. fin. quæſt. 13. num. 12. de præb.* Pariſ. *de communi conſ. 33. n. 8. & ſeqq. lib. 4.* Burſatt. *conſ. 226. num. 49.* Monet. *de diſtrib. part. 3. quæſt. 2. num. 7. & ſeqq. & quæſt. 3. num. 4. & ſeqq.* Gratian. *diſcept. 381. num. 11.* Mareſc. *variar. reſolut. lib. 2. cap. 2. num. 11.* Seraph. *deciſ. 594. num. 6.*

Etiam ſi diſtributiones ante mortem non exegiſſet, † quia 6
paria ſunt, quod fuerint ſolutæ, vel quod debuerit ſolui, nec
citra præſcriptionem negligentia, ſeu difficultas † exactio- 7
nis ſuſtulit obligationem; quidquid in contrarium dixerit Dec. *conſ. 280. num. 1. & per tot.* quem reprobat Pariſ. *d. conſ. 33. num. 22. & ſeqq. lib. 4.* Gigas *conſ. 114. num. 21.* & latiſſimè Monet. *de diſtrib. p. 3. quæſt. 3. nu. 20. & ſeqq.* cum alijs relatis à Bellett. *Epiſcopo Hieracen. diſquiſ. cleric. p. 1. tit. de bon. cleric. § 7. num. 18.*

Non obſtat, quod Petrus potuerit Diuinis Officijs inſeruire durante ſuperſeſſoria, ſiue ſuſpenſione Interdicti conceſſa à D. Nuntio Hiſpaniarum, quodque pro tempore quo
omnes † Canonici abfuerunt à Diuinis, diſtributiones per- 8
tinent ad Eccleſiam, quæ debito ſeruitio fraudata fuit, Gemin. *in d. cap. vnic. §. ſtatuimus, num. 5.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 7. quæſt. 8.* Monet. *d. part. 3. q. 6. n. 47.* Couar. *var. reſol. lib. 3. cap. 13. num. 7.* Barboſ. *de Canon. & dignit. cap. 22. n. 15. in fin.* Sanch. *conſ. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 88. num. 6.* Caſſad. *deciſ. vnica num. 3. de cleric. non reſid.*

Quia ſuperſeſſoria fuit † ab eodem Nuntio reuocata, 9
non potuit concedi, cùm Nuncius eſſet ſimplex executor mandati Rotalis, ad Text. *in l. ſi vt proponis, l. executorem, C. de exequut. rei iudic. l. ſi prætor 75. ff. de iudic.* Surd. *conſ. 405. num. 15.* Menoch. *de arb. lib. 1. quæſt. 38. n. 12.* Couar. *pract. quæſt. cap. 16. num. 5.* & in proximis terminis Barboſ. *de Canon. & Dignit. d. cap. 22. num. 6.* Omnes verò Cano-
nicos abſuiſſe dici non poteſt † dum Petrus iuxta prædicta 10
haberi debuit pro præſente, & inſeruiente.

Non obſtat, quod diſtributiones iam fuerint inter alios repartitæ, quia exinde † Capitulum excuſaretur quidem ſi bona fide repartitio facta fuiſſet iuxta *conſ.* Oldr. 156. quem ſequuta eſt Rota apud Put. *deciſ. 169. ſub num. 2. lib. 1. & in Cæſarauguſtana diſtributionum 27. Iunij 1634. coram bon. mem. Coccino.* Sed in caſu noſtro, nec probatur diſtributiones fuiſſe repartitas, nec bona fides Capituli, cùm præ-
ceſſerit explicita proteſtatio Petri; † quæ neque neceſſaria 12
erat, dum facto ipſius Capituli inſeruire impediebatur, Gozal. *ad reg. Cancel. in proœm. § 8. n. 161. in fin.* Put. *deciſ. 373. num. 5. lib. 1. in cor.* Gratian. *diſcept. 491. nu. 41. & 42.* vbi allegat concordantes.

Verùm quia hæres Petri petebat vltrò diſtributiones cum iure accreſcendi, ſeu non decreſcendi reſpectu portionum aliorum Canonicorum abſentium, vel ſub interdicto comprehenſorum, reſponſum fuit deberi quidem, vt ſupra diſtributiones, non tamen cum Iure accreſcendi, ſeu non decreſcendi; Nam licet regulariter portiones non in-
ſeruientium † inſeruientibus accreſcant, gloſ. *in Clem. vt* 13
ij, qui §. illi verò verb. pars dimidia de ætat. & qualit. & in Clem. 2. verb. ſuſpenſus de vit. & honeſt. cleric. Felin. *in cap. Apoſtolica num. 2. de except.* latè Garz. *de benef. p. 3. cap. 2. num. 443. & ſeqq.* Bellon. Iun. *de Iur. accreſ. cap. 6. quæſt. 47.*
per tot. Mant. *deciſ. 226.* & magis in ſpecie † quod accre- 14
ſcant portiones excommunicatorum, Abb. *in cap. Paſtoralis, §. verum n. 22. de appell.* Dec. *ibid. nu. 7.* Gottier. *canon. quæſt. lib. 1. cap. 3. num. 105.* Sanchez *conſil. moral. lib. 2. cap. 1. dub. 88. ſub num. 3.* & in puncto interdicti Bonacin. *de Hor. Canon. diſput. 2. quæſt. 7. punct. 1. ſub num. 5.* Monet.
de

Digitized by Google

de diſtrib. part. 3. quæſt. 6. num. 14. poſt Vgolin. de cenſur. tabul. 1. cap. 12. in princ. num. 3.

Hoc tamen procedit fauore Canonicorum, qui verè, &
15 realiter inſeruiunt Eccleſiæ, non autem eorum, † qui Iuris fictione habentur pro inſeruientibus, quales ſunt impediti inſeruire ex aliqua legitima cauſa, vt benè diſtinguit in puncto Bonac. d. diſp. 2. quæſt. 7. punct. 1. ſub num. 6. verſic. his minimè obſtantibus, quem ſequitur Ferdin. de Caſtropalao operum moral. tom. 2. tit. de oration. public. in Chor. Horar. Canon. diſput. 3. punct. 8. num. 8. Bartholom. à Sancto Fauſto de Hor. Canon. lib. 3. quæſt. 88. Barboſ. de Canonic. & dig. cap. 22. num. 12. & de Iure Eccleſ. vniuerſ. lib. 3. cap. 18. num. 90.

Ratio eſt, quia quamuis ex diſpoſitione cap. vnici de cler.
16 non reſid. in 6. iuſtè impeditus fingatur † præſens, vt admittatur ad portionem ſibi debitam; nullibi tamen reperitur in Iure diſpoſitum quod lucretur etiam portiones abſentium, ſiue incapacium, nec verè fictio legis locum ha-
17 bet † niſi in caſibus expreſſis, Federic. de Senis conſ. 44. in fin. & conſ. 256. in fin. Mantic. de tacit. lib. 8. tit. 2. num. 7. lib. 13. tit. 44. num. 5. lib. 14. tit. 9. num. 2. lib. 15. tit. 26. n. 16. Rot. deciſ. 1. in fin. de ſponſ. in nou. quia eſt Ius quoddam ſingulare, l. 2. §. codicillorum, & ibi not. Bald. ff. de iur. codicill. l. ſingularia, ff. ſi cert. pet. Giouagn. conſ. 73. num. 64. 70. & ſeqq. lib. 1. Mant. d. tract. lib. 23. tit. 30. num. 41.

Eòque minus, quando fictio, ſeu priuilegium tendit in
18 † diminutionem cultus Diuini, & præiudicium Eccleſiæ, Roman. in l. cum hæredes, verſ. in his ff. de acquir. poſſ. Alciat. conſ. 5. num. 48. lib. 4. conſ. 1. num. 18. lib. 8. Tiraquel. de
19 iur. primogen. quæſt. 34. num. 18. Et quando † non eadem militat ratio in caſu ficto, Alex. conſ. 178. num. 10. lib. 2. Soccin. conſ. 293. num. 3. lib. 2. Rot. deciſ. 92. num. 5. part. 2. diuerſ. prout in caſu noſtro, quo præſens per fictionem non ſubit maiorem laborem propter abſentiam, ſeu incapacitatem aliorum, ob quem laborem quaſi loco maioris merce-
20 dis verè inſeruientibus diſtributiones † accreſcunt, vt in terminis notat Barboſ. d. cap. 22. num. 18. in fin. poſt Bartholom. à S. Fauſto d. lib. 3. quæſt. 88. & minuitur cultus Diuinus, verſaturque præiudicium Eccleſiæ, quippè quæ debito fraudatur ſeruitio, & non inſeruientium partes, quas alioquin acquiſiuiſſet non acquirit, adeò quod ſatis eſſe de-
21 bet impedito, ſi ei ſua pars † diſtributionum donetur, vt ait Caſtropalao d. puncto num. 8.

Nec obſtat imò quod fanet Statutum huius Eccleſiæ diſponens, quod non intereſſentium portiones præſentibus, & intereſſentibus proportionabiliter accreſcant: quia intel-
22 gendum † eſt de intereſſentibus verè, & non per fictionem: verè autem intereſſe dicuntur, qui præſentes ſunt Officijs Diuinis celebrandis, eorumque celebrationi miniſterium exhibent, gloſ. in cap. vnic. in 2. notab. ante verb. conſuetudinem de cleric. non reſid. in 6. & ibidem Gemin. in princ. Couar. variar. reſol. lib. 3. cap. 13. num. 2. Sraphil. de litter. grat. Anchar. Franch. & alij, quos refert, & ſequitur Lotther. de re benef. lib. 1. quæſt. 19. num. 38. & ſeqq. vſque ad 42. Sanch. conſ. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 96. num. 3.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. C E R R O

Sacræ Rotæ Decano.

Recanaten. Bonorum.

Lunæ 23. Iunij 1642.

A R G V M E N T V M.

Licentia conceſſa à Magno Magiſtro Religionis Hieroſolymitanæ eius Militibus diſponendi de bonis ſuis, intelligenda venit de bonis patrimonialibus prouenientibus à Patre, Matre, alijſque coniunctis, & non cenſetur data facultas alienandi bona acquiſita ex propria induſtria, & an talis facultas reſtringatur ad actus inter viuos, & non per viam vltimæ voluntatis.

S V M M A R I V M.

1 *Verba, quando ſtent limitatiuè ad deſignandam auctoritatem delegatam.*
2 *Relationis virtus reſtringit referentem ad terminos relati.*
3 *Statuens præſumitur voluiſſe, quod ſtatuta ſeruentur.*
4 *Militibus Hieroſolymitanis, quando conceditur licentia, vt poſſint teſtari de bonis patrimonialibus, qualiter cenſeatur conceſſa.*
5 *Miles Hieroſolymitanus, quando obtinuit licentiam teſtandi de bonis patrimonialibus, talis licentia numquam extenditur ad ea, quæ acquiſiuit miles propria induſtria, aut alienando acquiſiuit.*
6 *Teſtes, ſi reddant optimam ſui dicti rationem, & deponant de facto proprio, ſtandum omnino eſt.*
7 *Teſtibus deponentibus de re, quæ ad eorum officium ſpectabat, plena fides eſt adhibenda.*
8 *Teſtes non probant conſuetudinem, ſi non percutiant tempus de quo controuertitur.*
9 *Teſtes, quando benè probent conſuetudinem.*
10 *Teſtibus deponentibus de auditu, tunc probant, quando addunt, de eo de quo quæritur fuiſſe publicam vocem, & famam.*
11 *de Conſuetudine inductiua probanda, quando agitur, tunc fortius eſt probanda, ſed ſecus ſi tractetur de conſuetudine interpretatiua.*
12 *Conſuetudo interpretatiua non requirit tam exactam probationem ſicuti conſuetudo inductiua.*
13 *Et ſic non requiritur tempus ſufficiens ad eam præſcribendam.*
14 *Minuſque quod ſic fuerit obtentum in contradictorio iudicio.*
15 *Teſtes, vt probent conſuetudinem interpretatiuam, ſufficit quod deponant ita fuiſſe obſeruatum per annos decem citra.*
16 *Quod procedit etiam ſi in ſuo dicto eſſent ſingulares, vbi agitur de conſuetudine particulari.*
17 *Religio Hieroſolymitana, ſemper conſueta fuit apud ſe retinere bona militum, acquiſita propria induſtria.*
18 *Vel aliunde, quam ex hæreditate patris, matris, & aliorum deſcendentium, & aliorum collateralium, & hoc non obſtante facultate eis data teſtandi.*
19 *Fides, quando ſunt iurata, recognita, & de actis, & emanarunt à perſonis eximia dignitatis, & probitatis probant, & num. 38.*
20 *Appellatione bonorum patrimonialium, veniunt etiam bona vndequaque quæſita, & ſic etiam bona propria induſtria habita.*
Bona ex propria induſtria acquiſita etiam in patrimonio eſſe dicuntur, num. 20.
21 *Appellatione bonorum patrimonialium, tunc veniunt etiam bona ex propria induſtria quæſita, quando ſumus in lata, & ampla ſignificatione.*
22 *Secus verò, ſi eſſemus in materia ſtricta, odioſa, & præiudiciali.*
22 *Interpretatio ſtricta facienda eſt in materia odioſa, præiudiciali, & deuianti à Iure communi.*
23 *Bona patrimonialia propriè ſunt, quæ proueniunt à patre, matre, & alijs conſanguineis, & non illa, quæ proueniunt è propria induſtria.*
24 *Et ſic vulgò ab omnibus id interpretatur.*
25 *Retractum concedens conſanguineis ſtatutum in bonis patrimonialibus, habet tantum locum in bonis ab hæreditate patris acquiſitis.*
26 *Statutum Religionis Hieroſolym. cap. 20. tit. de Magn. Magiſt. per ſeipſum ſe declarat.*
27 *Statutum ſi declaret aliquod verbum non eſt recedendum ab eius declaratione.*
28 *Rubric. declaratur per nigrum magis clarum, & ſpeciale.*
29 *Geminatio fortius denotat animum diſponentis.*
30 *Acquiſitio facta per Equites Hieroſolymitanos cenſetur facta ex bonis Religionis, ſi contrarium non probetur.*
31 *Et quatenus, quis afferat talem acquiſitionem non fuiſſe factam ex dd. bonis ei incumbit onus probandi, talem acquiſitionem aliunde.*
32 *Alienandi licentia conceſſa alicui, an dicatur reſtricta ad actus inter viuos.*
33 *Teſtamentum eſt materia fauorabilis, & facilius permittitur, quàm alienatio inter viuos.*
Alienatio inter viuos eſt materia de ſui natura odioſa.
34 *Ius magis reſiſtit Religioſo ad diſponendum in vltima voluntate, quàm inter viuos.*

35 *Religioſo licentia teſtandi non cenſetur data, niſi ſit expreſſa ad prædictum effectum.*
36 *Diſpoſitio teſtamentandi, cum ſit valdè odioſa, & à Religioſo inſtituto valde aliena, exigit expreſſam teſtandi mentionem.*
37 *Alienandi facultas, ſi fuerit conceſſa, vt quis melius ſuis neceſſitatibus poſſit ſubuenire. Id excludit teſtandi facultatem, tanquam collata in tempus in quo nulla datur neceſſitas.*
39 *Teſtibus deponentibus contra proprium commodum firmiter credendum eſt.*

DECISIO CXVIII.

DEciſio emanata ſub die 29. Aprilis anni pręteriti * concedit hæredibus q. Ludouici Alemanni Immiſſionem in bonis Philippi de Alemannis equitis Hieroſolymitani ex eo potiſſimum fundamento, quod licentia diſponendi per dictum Philippum, obtenta à Magno Magiſtro comprehenderet facultatem diſponendi nedum inter viuos, ſed etiam per actus vltimæ voluntatis, nec eſſet reſtricta ad bona, quæ in dictum Equitem peruenerunt titulo hæreditario ſucceſſionis, & Legati, ſed comprehenderent etiam cætera titulo emptionis, vel aliter quomodocumque quæſita, etiam propria induſtria poſt ingreſſum Religionis, ſed Agentes pro Maſſuccio produxerunt Iura, & induxerunt Teſtes ſuper Interpretatione, & declaratione licentiæ, & ſuper obſeruantia Religionis huic interpretationi conformi ex quorum releuantia cauſa bis propoſita DD. receſſerunt à deciſis agnoſcentes huiuſmodi licentiam ſuffragari non poſſe quoad bona, de quibus hodie agitur.

Etenim licentia eſt reſtricta ad limites auctoritatis, & facultatis Magno Magiſtro tributæ in Capitulo geoerali, ibi
3 auctoritate nobis in Capitulo generali conceſſa, † quæ verba ſtant limitatiuè ad deſignandam auctoritatem delegatam, vt in ſpecie ponderat Barbat. *in cap. cum in iure nu. 4. de offic. delegat.* decretum verò Capituli generalis, vnde deſumitur facultas Magni Magiſtri, loquitur ſolùm de bonis patrimonialibus, ibi, necnon concedere fratribus licentiam vendendi, donandi, & alienandi bona patrimonialia; Vnde elicitur manifeſtè Eminentiſſimum Dominum Magnum Magiſtrum voluiſſe tantùm impartiri licentiam
2 de huiuſmodi bonis, † nedum virtute relationis, quæ reſtringit referentem ad terminos relati Pariſ. *conſil.* 18. *n.* 31. *cum ſeqq. lib.* 2. ſed etiam quia conceſſa fuit à Cardinali Virdala, Statutorum creditore, qui potius præſumitur detuliſ-
3 ſe legi à ſe conditæ, eandemque voluntatem ſeruaſſe in licentia concedenda, quàm antea habuerat in lege promulganda *l. Amiani §. Cunctis quoque*, vbi Bart. *C. de Geret.*

Verùm ex depoſitionibus Teſtium, qui dantur in Summ. Maſſuccij num. 11. & ſeqq. conſtat ſimilia decreta, licen-
4 tias, & ſtatuta tribuentia facultatem diſponendi † de bonis patrimonialibus fuiſſe ſemper in tota Religione Hieroſolymitana intellecta, & expoſita de bonis prouenientibus ea ſucceſſione Patris, Matris, aliorumque coniunctorum Iure hæreditario ſucceſſionis, & Legati, nunquam verò
5 fuiſſe extenſa ad bona, † quæ Equiues propria induſtria, aut alias quoquomodo compararunt, & ita fuiſſe tantùm, & inconcuſsè obſeruatum concludit primus ſuper ſecundo articulo inquiens, *che li ſtatuti della ſudetta Sacra Religione Geroſolimitana, i quali danno facoltà all' Eminentiſſimo Gran Maeſtro di concedere licenza a' Caualieri del medeſimo Ordine, di diſporre, e teſtare de' beni patrimoniali, ſempre ſono ſtati inteſi, e s'intendono de' beni, che prouengono dalla ſucceſſione Paterna, e Materna, ò da altri loro parenti, ne mai di quelli, che dalli Caualieri con loro induſtria, o in qualſiuoglia modo ſono ſtati, e ſono acquiſtati, e coſì ſempre, e non in altro modo ſono ſtati inteſi non ſolo li ſtatuti, & ordinationi ſudette, ma anco le licenze concedute pro tempore dalli Gran Maeſtri*, vt latiùs in Summario Maſſuccij num. 11. cum ſeqq. & ſecundus ſuper ſecundo eodem Summ. num. 11. quibus vti reddentibus optimam
6 cauſam ſcientiæ, & tanquam de facto proprio † informatis ex quo ſecundus inſeruiuit per plures annos apud Magnos Magiſtros in officio Secretariatus, ſimileſque licentias
7 expediuit † plena fides, eſt adhibenda *l. ſolum C. de teſtib.* optimè Rota coram Cardinali Caualerio *deciſ.* 365. *num.* 2. *& in Romana nullitatis obligationis* 11. *May* 1629. *coram Eminentiſs. D. Card. Hieron. Veroſpio.*

Nec viſum fuit ſubſiſtere, quod dicebatur ex eorum de-
8 poſitionibus non oriri probationem concludentem † conſuetudinis, quia non percutiunt tempus impetratæ licentiæ, vt debent, Rot. *deciſ.* 37. *num.* 35. *& deciſ.* 39. *num.* 52. *part.* 2. *diuerſ. & deciſ.* 136. *num.* 6. *part.* 1. *recent.* nec deponunt cum requiſitis per gloſſ. & DD. *in l.* 2. *C. quæ ſit longa conſuetudo*, contrarium enim apparet ex eorum lectura,
cùm non loquantur ſolùm de tempore examinis, ſed † de- 9
ponant ita etiam in præteritum fuiſſe obſeruatum, vt probat primus ſuper ſecundo articulo, ibi, *e così eſſer ſtato oſſeruato, e pratticato, anche per i tempi paſſati ſenza, che mai ſi ſia veduta, ò ſentita coſa alcuna in contrario*, & ſecundus ſuper primo: *E dalle ſcritture viſte in occaſione delle cauſe di eſſi ſpogli, fatti prima, cominciaſſe ad eſſer Procuratore, ho viſto anche che ſi è oſſeruato così per il paſſato, & inteſolo anche da' Miniſtri della medeſima Religione, più più antiani di me*, qui licet quoad hoc tempus deponant de audi-
tu, cùm tamen addant de hoc fuiſſe, † & eſſe publicam vo- 10
cem, & famam obſeruantiam, benè probant ex Cyn. *in l.* 2. *verſ. ſecundo quæritur, C. quæ ſit longa conſuetudo*, tradunt Alex. *conſ.* 14. *num.* 1. *lib.* 5. *& ſeqq.* Hippol. de Marſil. *in l. de minor. §. plurimum num.* 76. *ff. quæſtion.* Rota *in Roſſanen. Decimarum* 28. *Iunij* 1641. *coram R. P. D. meo Bichio*, maximè cùm non agatur de probanda aliqua conſuetudine Iuris inductiua, ſed ſolùm de interpretatione verbo-
rum; † & ſeu quid Magni Magiſtri intelligant appellatio- 11
ne bonorum patrimonialium, & ſic de conſuetudine † tan- 12
tum interpretatiua quæ non requirit adeò exactam probationem, vt benè admonet Decian. *reſponſ.* 51. *poſt num.* 50. *verſ. tertio conſiderans, & ſub num.* 95. *verſ. quare ex promiſſis, & num.* 110. *verſ. & præcipue cum agatur lib.* 2. nec
quod lapſum fuerit tempus ſufficiens ad † præſcribendum, 13
Dec. *conſ.* 11. *ſub num.* 10. *propè fin. verſ. ſecus videtur, & conſil.* 441. *num.* 13. Decian. *vbi ſupra plures referens* 29. *num.* 55. *verſ. & iſta conſuetudo*, Menoch. *conſ.* 21. *num.* 15. Surd. *conſ.* 140. *num.* 45. Soccin. *conſ.* 99. *ſub num.* 3. *verſ. &*
licet conſuetudo lib. 1. minusve † fuiſſe ita obſeruatum in 14
contradictorio iudicio, idem Decian. *vbi ſupra num.* 64. Aym. *conſ.* 201. *nu.* 22. *verſ. nec requiritur*, Rot. Bononien. *diuerſ. deciſ.* 57. *num.* 57. ſed ſufficit, quod Teſtes deponant
audiuiſſe † ſic fuiſſe obſeruatum à decem annis citra, vt 15
monet Bart. *in l. labeo per totum, & ſignanter num.* 11. *de ſuppel. legitima*, Decian. *vbi ſupra num.* 51. etiam ſi in ſuo
dicto eſſent ſingulares, vbi prout hic agitur † de probanda 16
conſuetudine particulari, Io. Faber. *in §. ex non ſcripto n.* 23. *inſtitut. de iur. naturali*, Alex. *conſ.* 172. *num.* 10. *lib.* 2. cum alijs relatis per Decian. *vbi ſupra num.* 111.

Quibus adſtipulantur etiam atteſtationes trium oratorum Sacræ Religionis, ac fides quindecim Equitum, & Commendatorum, necnon Receptoris Vrbis eod. Summ. num. 12. vno ore concludentium Sac. Religionem conſue-
uiſſe ſemper retinere † pro ſe bona à militibus acquiſita 17
propria induſtria, vel aliunde, quàm ex hæreditate patris, matris, aut aliorum aſcendentium, & Collateralium etiam
ſi à fratribus earum proderint non obſtante facultate † da- 18
ta diſponendi de bonis patrimonialibus, quorum appellationis cenſentur ſolùm comprehenſa bona quæ à Patre, Matre, vel cæteris aſcendentibus, & Collateralibus proueniunt, vt diſtinctè legitur in d. Summ. num. 12. quæ licèt habitæ fuerint lite pendente, qoia tamen ſunt iuratæ reco-
gnitæ, & de actis, & emanarunt † à perſonis eximiæ digni- 19
tatis, & probitatis benè probant ſtylum, & obſeruantiam, vt concludit Bald. *conſ.* 149. *num.* 3. *lib.* 1. Card. Mant. *deciſ.* 325. *num.* 1. *in fine, & num.* 4. *& fuit dictum in Auenionen. ſimulationis* 29. *Ianuarij* 1635. *coram Reuerendiſs. D. meo Patriarcha Conſtantinopolitano, & in Romana Pecuniaria* 9. *Iunij* 1636. *coram bon. mem. Merlino.*

Nec releuat primò, quod appellatione patrimonialium
veniunt bona vndecumque † prouenientia, ſicque etiam 20
propria induſtria à militibus acquiſita, cùm hæc etiam in patrimonio eſſe dicatur, vt ex *Text. in §. ſi quis à non Domino inſtitut. de rerum diuiſione firmatur in deciſione in §. quia*, quod poteſtatem concluſio enim benè procedit ſu-
mendo dictum verbum in ampla, & † lata ſignificatione 21
in quibus terminis loquuntur DD. in deciſione allegat. vbi verò agitur de interpretando ſtatuto concedente facultatem habilitandi Religioſos, odioſo præiudiciali Religioni,
† & deuianti à Iure communi ſtricta fieri debet inter- 22
pretatio, vt aduertit Dec. *conſil.* 512. *num.* 2. Soccin. iun. *conſ.* 80. *num.* 28. *lib.* 1. Tob. Non. *conſ.* 18. *num.* 7. Burſatt. *conſ.* 168. *num.* 15. Gamma *deciſ.* 388. *nu.* 2. *per tot.* Sanchez *reſponſ. moral. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 52. *nu.* 1. *verſ. ſed*, hæc conceſſio

Digitized by Google

ceſſio ſub qua veniunt tantummodo ea bona, quæ ab hæ-
23 reditate Patris, Matris, † aliorumque coniunctorum pro-
ueniunt non autem ea quæ ab extraneis, vel aliter propria
induſtria comparantur, vt diſtinguendo tradunt Rebuff. *in
deciſ. allegat.* Luc. de Penn. *in l. patrimoniorum num. 1. C. de
muner. patrim. lib. 10. & in rub. C. de fund. patr. lib. 11.* Soc-
cin. iun. *conſ. 20. num. 10. lib. 1. & conſ. 1. num. 213. lib. 2.*
Pancitol. *conſ. 195. num. 27.* ſubdens ita vulgò ab homini-
24 bus † intelligi, Solon. de Paz. *conſ. 30. nu. 4. cum pluri. ſeqq.*
prout in ſimili ſtatutum concedens conſanguineis retra-
ctum in bonis patrimonialibus locum tantum habet in bo-
25 nis ab hæreditate Patris † aliorumque vt ſupra quæſitis, vt
firmant omnes relati per Tiraquell. *de retract. lignag. §. 32.
gloſ. 1. num. 1.* Solon. de Paz. *d. conſ. 30. num. 9. & 13.*

Accedit expreſſa declaratio ſtatuentium in *cap. enim 20.
ſub titul. de Magno Magiſtro*, poſt rubricam conceptam
26 ſub his verbis: *Che il Maſtro poſſa dar licenza à i fratelli de
diſporre de beni patrimoniali*, ſequitur Nigrum ſub his ver-
bis: *Che il Maeſtro poſſa dar licenza à i fratelli di ven-
dere, e donare, & alienare qualſiuoglia beni ſtabili tan-
to patrui, quanto materni de' aſcendenti, e Collaterali à lo-
ro ſpettanti per ragione di heredità di ſucceſſione, ò di lega-
27 to, eod. Summ. num. 10.* vnde ab hac declaratione † rece-
dendum non eſt vt in ſpecie quando ſtatutum declarat ver-
bum patrimoniale, Dec. *conſ. 88. num. 1. verſ. ex quo enim*,
Soccin. iun. *conſ. 1. num. 28. & 29. lib. 2.* Nigrum enim eſt
declaratorium rubricæ, vt poſt alios Iaſ. quem refert, &
ſequitur Menoch. *conſ. 822. num. 15.* Gabr. *conſ. 12. lib. 1.* vbi
28 quod † rubrica declaratur per Nigrum magis clarum, &
ſpeciale, & quod bona debent eſſe qualia Nigrum requirit.

Et huic Interpretationi conſonant etiam verba licentiæ
in qualibet ſui parte cantantia de bonis Iure hæreditario
ſucceſſionis, & legato ad Equites ſpectantibus prout in
narratiua, ibi; expoſuiſti nobis te quædam bona tenere
quæ Iure hæreditario ſucceſſionis, & legati, &c. & in par-
te diſpoſitiua, ibi, nos igitur omnia bona quouis Iure tam
hæreditario, quàm ſucceſſionis, & legati ad te ſpectan. &c.
& in parte executiua, ibi, promittens emptoribus, aut
donatarijs rerum hæreditariarum ſucceſſionis, & legato-
rum huiuſmodi, &c. Hæc enim geminatio fortius conuin-
29 cit Magnum Magiſtrum, † voluiſſe reſtringere licentiam
ad hanc tantum ſpeciem bonorum, ad tradita *in l. Baliſta,
ff. ad Trebell.* Crauett. *conſil. 105. num. 4.* Rot. *deciſ. 167.
num. 28. part. 5. & deciſ. 310. num. 23. part. 6. recent.* Regu-
lando voluntatem à poteſtate vt fieri debet, *l. Lucius 21. §.
Imperatorem, ff. ad Municipal.*

Secundò non obſtat, quod fuerint exceptuata tantum-
modo bona quæſita ex bonis Religionis, & redditibus Ec-
cleſiaſtici ibi, aliena prorſus, & ſeparata à noſtra Religio-
ne, ita ut excipiendo bona huius generis cætera omnia vi-
30 deantur incluſa præter † alias enim reſponſiones placuit,
quod cùm Alemanni non probent vnde prouenerint, præ-
ſumptio eſt quod acquiſitiones factæ fuerint ab Equite Phi-
lippo intuitu, & ex bonis Religionis adnotata in *cap. 1.* vbi
Canoniſtæ communiter, & præ cæteris Couar. *num. 7. de
teſtam. Auth. licentiam, C. de Epiſcop. & Cleric.* Burſatt.
conſ. 379. num. 1. lib. 4. Patiſ. *de reſignat. benef. lib. 14. par. 6.
num. 48.* Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 53. num. 23.*
Soccin. ſen. *conſ. 91. num. 1. lib. 3.* Boet. *deciſ. 81. num. 16.*
Gregor. *deciſ. 87. num. 11.* Rota *diuerſ. deciſ. 705. num. 2. p. 1.
& deciſ. 380. num. 1. part. 3.* præſertim fauore Maſſucci rei,
& poſſeſſoris nomine Religionis contra quem alleganti bo-
31 na † non fuiſſe quæſita ex redditibus Eccleſiaſticis, incumbit
onus negatiuam concludenter probandi, vt declarat Co-
uar. *d. cap. 3. num. 2. verſ. quod intelligunt quidam eodem tit.*
Bald. *in d. auth. licentiam ſub num. 4. verſ. ſecundo ratio, C.
de Epiſc. & Cler.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. centur. 2. caſ. 195.
num. 9. verſ. hic caſus tamen.*

Et hinc non eſt opus diſcutere, An licentia ſit reſtricta
32 ad alienationem explendam per † actus inter viuos, licet
aliqui ea Dominis id firmiter tenerent, diſtinctio enim alla-
ta in deciſione *verſic. nec ſubſiſtit replicatio ſcilicet*, quod
vbi de alienatione fit mentio præmiſſinè capiat etiam teſta-
33 menti † factionem quæ eſt fauorabilior, & facilius permit-
titur quàm alienatio inter viuos, vbi verò prohibitiuè re-
ſtringatur ad actus inter viuos cum prohibitio de ſui natu-
ra ſit odioſa ex iuribus ad propoſitum cumulatis non vide-
batur applicabilis huic caſui, tum quia Ius æqualiter, imò
34 † magis reſiſtit Religioſo ad diſponendum per viam vlti-
mæ voluntatis, vt conſuluit Nauar. *conſ. 7. de donat.* infe-

rens propterea † ſufficere, quod in Iudicio non ſit expreſ- 35
ſa facultas teſtandi, vt dumtaxat inter viuos indulta præſu-
matur, idem Nauarr. *conſ. 7. in fin. de Regular. in prima
adit.* Bartholom. à S. Fauſto *in Theſauro Religionis lib. 8.
quæſt. 70.* Barboſ. *in cap. quia ingredientibus num. 12. de te-
ſtament.* Sanchez *ad præcepta decalogi tom. 2. lib. 17. cap. 8.
num. 55.* ponderans pro ratione quod cùm diſpoſitio † te- 36
ſtamentaria ſit valdè odioſa, & à Religioſo inſtituto aliena
exigit expreſſam teſtandi mentionem, vt permiſſa cen-
ſeatur.

Tum quia repugnat cauſa finalis conceſſionis expreſſa
in proœmio, ibi, vt tuis neceſſitatibus ſubuenire † poſſis 37
quæ excludit facultatem teſtandi tanquam collatam in
tempus quo nulla datur neceſſitas, vt in puncto arguunt
Riminal. *conſ. 528. num. 31.* Sarminient. *de reddit. Eccleſ.
part. 4. cap. 4. num. 7.* Surd. *deciſ. 124. num. 11.* & mens con-
cedentis elicita ex fidibus Oratorum Equitum † Recepto- 38
ris Vrbis, & ipſius Magni Magiſtri Summ. Maſſucci nu. 14.
atteſtantium ſub ſimili facultate non cenſeri permiſſam fa-
ctionem teſtamenti, ſed adeſſe diuerſas licentiarum for-
mulas, & vbi Magnus Magiſter vult concedere facultatem
teſtandi ſolitum eſſe in indiuiduo, & ſpecificè illam expri-
mere † quibus vti deponentibus contra proprium commo- 39
dum fit miter eſt deferendum etiam ſi ſint de gremio Reli-
gionis, cui atteſtatio fauet Farinac. *tract. de teſtib. quæſt. 60.
num. 45.* Menoch. *de arbitr. caſ. 106. num. 4.*

Et ita vtraque recedendo à deciſis denegata fuit immiſ-
ſio in bonis Equitis Philippi.

*Deciſio iſta emanata coram eodem Reuerendiſſimo Decano
ſub die 29. Aprilis præcedentis anni 1641. eſt ſupra in hac
eadem Part. IX. deciſ. 18.*

R. P. D. GHISILERIO

Poſtea Epiſcopo Tarracinen.

Romana Vineæ.

Veneris 27. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Iudex ſi mandatum relaxauerit niſi intra, &c. vnà
cum intimatione partis, ſi dictum mandatum
fuerit relaxatum non præuia productione in actis
d. intimationis, nulliter dicitur relaxatum, quod
procedit etiam ſi pars habuerit notitiam dicti de-
creti, &c.

SVMMARIVM.

1 *Iudex nulliter, & iniuſtè procedens, non priuat quem ſua
anteriori poſſeſſione.*
2 *Poſſeſſio bene probatur, ex quo pars appellauit alteram
detentorem, & occupatorem.*
3 *Mandatum, quando fuit relaxatum niſi intra 15. dies
cum intimatione, ſi non appareat facta intimatio, &
mandatum relaxetur eſt nullum.*
4 *Nullitas relaxationis mandati, quando dicatur euidens.*
5 *Notitia, quando eſt patens, tunc non requiritur inti-
matio.*
6 *Verba,* niſi, &c. *cum intimatione important conditionem
ſuſpenſiuam in decreto, ſeu præcepto Iudicis.*
7 *Intimatio, quando requiritur pro forma, vt intimatus iu-
ra ſua poſſit deducere, tunc non prætermitti.*
8 *Scientia non mutat naturam, & formam decreti condi-
tionalis.*
*Citatio dum requiritur pro forma tunc ſcientia non ſup-
plet, num. 8.*
9 *Ius ſuum, quando quis ſcit eſſe ſaluum, non tenetur ali-
quid facere.*
Conditio nihil ponit in eſſe donec purificetur, num. 9.
10 *Proceſſus aſſociationis ex quo irritetur.*
11 *Moræ purgationi non eſt locus, dum adeſt pactum reſo-
lutiuum in caſu contrauentionis.*
12 *Canonem non ſoluens ob paupertatem, an incidat in ca-
ducitatem.*
13 *Paupertas alicuius probatur, ſi ob æs alienum fuerit car-
ceratus, & inſuper habeat numeroſam familiam.*
14 *Carceratus de tempore ſolutionis canonis, dicitur legi-
timè impeditus, & excuſatur à caducitate.*
15 *Emphyteuta ob impedimentum carceris non ſoluens ca-
nonem excuſatur, & non poteſt ab emphyteuſi expelli.*

Digitized by Google

16 *Carceratio probatur ex libro Cuſtodis carceris.*
17 *Caducitas ceſſat, dum adeſt iuſta cauſa differendi ſolutionem canonum.*
18 *Illegitimus eſt incapax emphyteuſis Eccleſiaſtica tam de Iure, quàm ex Conſtitutione Pij V.*
19 *Illegitimitatis exceptio non admittitur in iudicio poſſeſſorio.*
20 *Rota in dubio ſemper inclinat, vt euitetur caducitas.*
21 *Caducitas, vt euitetur ſufficit qualibet cauſa etiam irrationabilis, & erronea.*

DECISIO CXIX.

CVm in gradu appellationis interpoſitæ à mandato de
aſſociando relaxato ab Aud. C. dubitaretur quis eſ-
ſet manutenendus, An Andreas Vulpius modernus em-
phyteuta vigore conceſſionis in emphyteuſim ſibi factæ à
clar. mem. Petro Maria Card. Burgheſio tunc temporis
Abbate, & perpetuo Commendatario Abbatiæ ſancti Se-
baſtiani; vel Carolus Adrianus Serlorius, contra quem ob-
tinuit d. Eminentiſs. Cardinalis ob ceſſationem in ſolutione
canonis, cauſa per DD. diſcuſſa, Carolo manutentionem
eſſe dandam fuit reſolutum.

Quia etiamſi Andreas reperiatur in actuali poſſeſſione
Vineæ controuerſæ authore Prætore, attamen ſtante nulli-
1 tate, & iniuſtitia ſententiæ Carolus Adrianus † non fuit
priuatus ſua anteriori poſſeſſione, de qua conſtat ea con-
feſſione Abbatis, de qua in inſtrumento renouationis ex
acceptatione deuolutionis intentatæ contra poſſeſſorem,
& ex petita immiſſione vocando ipſum Carolum detento-
2 rem, † & occupatorem Vineæ quo caſu paſſim Rota ad-
uerſus huiuſmodi factum Iudicis nulliter, & iniuſtè proce-
dentis dat manutentionem, Rota *deciſ.* 110. *num.* 4. *& de-
ciſ.* 284. *num.* 14. *part.* 5. *recent.* Satis enim eſt, quod Caro-
lus non habuerit ſe pro ſpoliato ad hoc, vt illi ſit dandum
mandatum de manutenendo, Rota *deciſ.* 674. *num.* 1. *p.* 1.
& 630. *in fine part.* 2. *recent.* Seraph. *deciſ.* 1041. *num.* 3. ſan.
mem. Gregor. XV. *deciſ.* 458. *num.* 1.

Quod autem A. C. non ritè proceſſerit patet, quia cùm
3 mandatum fuerit decretum niſi infra quindecim † cum in-
timatione, & intimatio non legaiut facta, nec in actis re-
producta antequam fuerit expeditum mandatum, prout
4 requiritur ad hoc, vt Iudex eſſet certus de illa, † nullitas re-
laxationis mandati eſt euidens, Bart. & Bald. *in l. multum
intereſt in fine, ff. de cond. & demonſtr.* cum allegatis per
Vant. *de nullit. ex defect. citat. num.* 146. Rota coram Sera-
phin. *deciſ.* 1100. *nu.* 9. coram bon. mem. Butatto *deciſ.* 124.
num. 11. & 23. & coram Card. Caualetio *deciſ.* 486. *num.* 1.
& coram Reuerendiſs. Vrgelleo. *deciſ.* 37. *num.* 10.

Non obſtat, quod intimatio non fuerit neceſſaria pro-
pter notitiam decreti, quam habuit Carolus ante expedi-
tionem mandati, quæ deſumitur, nedum ea appellatione
interpoſita ab eodem decreto intra decem dies, verùm etiam
ex ſuperſeſſorijs Signaturæ Iuſtitiæ contra d. decretum ob-
tentis, qua teſtante illius notitia debito tempore non eſt at-
5 tendendus defectus reproductionis † intimationis *Clement.
cauſam ad finem de elect.* quia d. intimatio pro adimple-
mento conditionis erat exequenda, & in actis reprodu-
cenda, nec aliter poterat expediri mandatum, quia ver-
ba *niſi, &c.* cum intimatione important, niſi infra tem-
6 pus expreſſum præuia † intimatione fuerit aliquid releuans
deductum, & ſic faciunt conditionem ſuſpenſiuam in de-
creto, ſeu præcepto Iudicis, vt ex latè trad. per Mandoſ. *in
tract. de monit. quæſt.* 31. *num.* 11. Vnde d. intimatio cenſe-
7 tur pro forma requiſita, vt poſſet intimatus † iura ſua de-
ducere, & Iudex melius deliberare, ſcientia enim non
mutat naturam, & formam decreti conditionalis, & dum
8 pro forma requiritur † intimatio, ſcientia non ſupplet, vt
per Bart. *in l. denunciaſſe, §. quid ergo, num. 2. ff. de adult.*
Felin. *in cap. cum contingat num. 6. verſic. quarta concluſio
de reſcript.* ita tenuit Rota *in Romana, ſeu Lateranen. penſio-
nis 29. Aprilis 1619. coram bon. mem. Vbaldo, & in Roma-
na Cemby 4. Decembris eiuſdem anni coram bon. mem. Card.
Sacrato.* Et in omnem caſum Carolus ſciuit quidem de-
9 cretum, † ſed ſciuit etiam ius ſuum eſſe ſaluum, & nihil
poni poſſe in eſſe antequam conditio adimpleretur.

Aliæ etiam nullitates, quæ in facto deducuntur pro Ca-
10 rolo, fuerunt conſideratæ, † ſed hæc viſa fuit ſufficere ad
irritandum proceſſum aſſociationis.

11 Iniuſtitia mandati etiam deducitur, † quia licet in inſtru-
mento emphyteotico adſit pactum reſolutiuum in caſu non
adimplementi promiſſorum in eo, quod operatur, vt non
ſit locus purgationi moræ, ex alleg. per Afflict. *deciſ.* 174.
num. 3. *&* 4. Attamen cùm Carolus ob paupertatem † fue- 12
rit legitimè impeditus ſoluere canones, vt probatur ex ære
alieno, quo premebatur ante acceptationem caducitatis,
† pro quo fuerat carceratus, & numeroſa familia grauatus 13
reperiatur, non dicitur incurriſſe in moram, Bald. *in cap.
querelam in fine, de iur. iur.* Specul. *in §. nunc aliqua qu.* 18.
de locat. cum alijs per Corbul. *de cauſ. priuat. ob non ſoluc.
can. limit.* 29. *num.* 1. Rota coram Card. Caual. *deciſ.* 94.
num. 5. & quod carceratus de tempore † ſolutionis cano- 14
nis excuſetur à mora, & dicatur legitimè impeditus, notat
Corbul. *vbi ſupra limit.* 10. *num.* 1. vbi quod emphyteuta
propter impedimentum Carceris excuſatur, & non po-
teſt ab emphyteuſi ob non ſolutum † canonem expelli,
Butr. *in cap. ſignificante in 4. notab. de pignor.* Dec. *in auth.
qui rem ſub num. 9. verſic. ſeptimo fallit, C. de ſacroſ. Ec-
cleſ.* & ibi Cagnol. *num.* 31. Quodque d. Carolus eſſet ære
alieno, & familia grauatus, & in carceribus detentus
de tempore ſolutionis canonis, & vendemiarum appa-
ret ex partita † extracta ex libro Cuſtodis carceris, & 16
ex depoſitionibus teſtium deponentium de exiſtentia fi-
liorum, & familiæ inutilis, amiſſione officij Dohanæ,
& de illius carceratione, cùmque ſaltem ex his potuerit
Carolus credere habere iuſtam cauſam differendæ † ſolu- 17
tionis ceſſat caducitas ob non ſolutionem etiam quod er-
raſſet, quia ſufficit defectum non proueniſſe à malitia, ſed
ab errore, Becc. *conſil.* 104. *num.* 8. Capitaq. *deciſ.* 180.
*num. 4. par. 1. in Bonon. de Camalijs 27. Iunij 1605. coram
Card. Marcomontio.*

Latè deducta ad probandum illegitimitatem eiuſdem
Caroli, & ſic incapacitatem emphyteuſis † Eccleſiaſticæ, 18
tam de iure, quàm ex Conſtit. ſan. mem. Pij V. non pro-
bantur, nec pro parte Abbatis fuit actum ex hoc capite, &
Carolus non venit ex ſucceſſione, ſed ex inueſtitura, & ſic
exceptio illegitimitatis nequit admitti in iudicio † manu- 19
tentionis, ſed omninò venit reijcienda ad petitorium.

Quare ex capite nullitatis, & iniuſtitiæ fuit dictum Ca-
rolo eſſe dandam manutentionem inhærendo Rotæ † opi- 20
nioni, quæ eſt ſemper in dubio in hac materia reſpondere
contra deuolutionem, ſeu caducitatem, cùm ab iſta de æqui-
tate excuſet quælibet cauſa etiam irrationalis, † & erronea, 21
vt ſunt frequentiſſimæ deciſiones in hoc ſacro Tribunali.

Et ita reſolutum vtraque parte informante.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Recanateñ. Manuteotionis.

Veneris 27. Iunij 1642.

ARGVMENTVM.

Teſtator, quando fecit aliquem hæredem vſufru-
ctuarium omnium ſuorum bonorum, & eo mor-
tuo alium fecit hæredem proprietarium, tunc ſta-
tim mortuo vſufructuario directè tranſit vſufru-
ctum in proprietarium. Et multa deducuntur cir-
ca materiam, quando quis dicatur tantum inſti-
tutus hæres in vſumfructum, & quid ſi hæres pro-
prietarius prædecebat vſufructuario.

SVMMARIVM.

1 *Vſufructuario mortuo manutentio conceditur proprietario; ipſiuſque heredi, & heredis heredi, quoad vſumfructum.*
2 *Vſufructuario mortuo, poſſeſſio naturalis conſolidatur cum ciuili, quæ eſt penes proprietarium.*
3 *Vſusfructuarius heres, quod quis fuerit, ex quibus non poſſit dubitari.*
4 *Inſtitutus, quando quis fuit vita durante, ex hoc apparet, quod fuit inſtitutus heres vſufructuarius.*
5 *Remiſſio non confectionis inuentarij, & cautionis de benè vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, id ſpectat tantum ad heredem vſufructuarium.*
6 *Heredi proprietario non prælegatur, ne ſui ipſius debitor efficiatur, quod ſecus eſſet ſi heres eſſet vſufructuarius.*
7 *Hæres vſufructuarius, quod quis fuerit relictus id etiam doceri poteſt ex obſeruantia.*

8 *Obſer-*

Digitized by Google

8 *Obſeruantia declarant verba Teſtatoris, quatenus ſint dubia.*

9 *Hæres inſtitutus poſt mortem vſufructuarij, ex hoc non ſequitur, quin etiam ſit hæres viuente vſufructuario.*

10 *Et iſta eſt æquior, & communior opinio.*

11 *Idenim cenſetur factum non ad differendam inſtitutionem in proprietate, ſed ad euitandas moleſtias, quæ à proprietario vſufructuario inferri poſſunt.*

12 *Hæres vſufructuarius legata annua ſoluere tenetur.*

13 *Verba impersonalia tamquam impersonaliter prolata ad certam perſonam non poſſunt adaptari.*

Fideicommiſſarius debet capere hæreditatem de manu hæredis grauati.

14 *Hæres proprietarius non capit poſſeſſionem bonorum de manu hæredis vſufructuarij.*

Sed iure deuolutionis, ſeu conſolidationis.

15 *Dominus directus petens manutentionem ex capite deuolutionis, ſiue caducitatis, non ita facilè auditur, & quare num. 16.*

17 *Vſufructu finito per mortem vſufructuarij non poteſt denegari manutentio proprietario.*

Vſusfructus eſt ius perſonale cohærens perſonæ, & extinguitur cum perſona, & conſolidatur cum proprietate, num. 17.

18 *Poſſeſſio iure familiaritatis habita, non releuat.*

19 *Poſſeſſio iure familiaritatis ad obtinendam manutentionem, nihil ſuffragatur.*

20 *Vſufructuarius habet tantum naturalem poſſeſſionem.*

21 *Vſusfructus ſtatim mortuo vſufructuario tranſit in proprietarium.*

22 *Vſusfructus non tranſit in hæredem vſufructuarij.*

23 *Poſſeſſio ciuilis vſusfructus ſemper remanet penes proprietarium.*

24 *Vſufructuarij morte ſtatim ſecuta ipſo iure, & eodem momento, vtraque poſſeſſio reſidet penes proprietarios.*

25 *Itaque illicò incipiant poſſidere naturaliter abſque alio miniſterio hominis.*

26 *Vſufructuario ſtatim mortuo proprietarius incipit poſſidere, non per viam nouæ poſſeſſionis, ſed per viam continuationis.*

27 *Poſſeſſio poſterior, & turbatiua non eſt manutenibilis.*

28 *Intereſſe non habens in cauſa non eſt audiendus.*

29 *Priuilegia pro retentione crediti dotalis, non tranſeunt ad hæredes extraneos.*

30 *Retentio pro credito dotali competit etiam hæredi extraneo, ſecundum aliquos, & num. 32.*

31 *Priuilegium retentionis competit etiam ſingulari ſucceſſori.*

33 *Hæres extraneus non facit fructus ſuos pro tempore retentionis crediti dotalis, & quid de illius teneatur facere.*

34 *Beneficium retentionis non datur ſine poſſeſſione.*

35 *Retentio multò minùs datur quando poſſeſſio non eſt vacua, ſed ab alio occupata.*

36 *ad Viduam, quando conſtat, quod peruenerit ingens pecuniarum ſumma, ex ſubſtantia viri, præſumitur de ſua dote ſatisfacere, ſi illa ſumma ſit æquiualens doti.*

37 *in actis, ea, quæ non apparent, non habentur in conſideratione.*

38 *Creditum, quando eſt turbidum, & illiquidum non competit retentio.*

DECISIO CXX.

MArmilius Maſſuccius in teſtamento, ſub quo deceſſit, relicto vſufructu totius hæreditatis Cinthiæ vxori, poſt eius mortem nominauit ſibi hæredem vniuerſalem Antonium Maſſuccium germanum fratrem in hęc verba: *In omnibus autem bonis ſtabilibus, mobilibus, ac ſe mouentibus, &c. relinquo volo, & nomino meum vniuerſalem hæredem proprietarium poſt mortem ſupradictæ meæ vxoris hæredis vſufructuariæ, D. Antonium Maſſuccium meum fratrem germanum ex latere Patris, &c. Et decedente d. Antonium ſine filijs, & filiabus legitimis, & naturalibus, d. mea hæreditas transferatur ad infraſcriptos meos hæredes fideicommiſſarios, hoc modo videlicet, medietas totius hæreditatis ad D. Iulium Monaldum meum nepotem carnalem ex D. Liuia mea ſorore dilectiſſima, & alia medietas totius*

ad D. Flauianum Conſtantinum meum nepotem ex D. Semidea mea nepte, & alia medietas ad omnes filios tam maſculos, quàm fœminas D. Simonæ Patrouichiæ meæ ſororis, &c. Summ. Monaldi num. 1.

Deceſſit Teſtator, & Antonius hæreditatem adiuit, quam deindè decedente Antonio ſine filijs, adiuerunt Iulius Monaldus, cæteriſque ſubſtituti, iiſque defunctis, Thomas Monaldus Iulij filius, & Io. Baptiſta Conſtantinus, alijque dictorum ſobſtituturum hæredes. Obijt poſtremò Cinthia, condito teſtamento, in quo hæredes ſibi ſcripſit Mariam Alemannam neptem, & vxorem Equitis Benedicti Maſſucci, iiſque defunctis Aurelium; cæteroſque filios maſculos naſcituros ex eis. Et prætendentes hæredes Marmilij, per obitum Cinthiæ fuiſſe extinctum vſumfructum, obtinuerunt ab Ordinario Recanaten. mandatum de manutenendo in poſſeſſione bonorum hæreditariorum dictiq. Marmilij d. Summ. num. 5. quæ manutentio eiſdem fuit etiam conceſſa ab A. C. in ſecunda inſtantia. Tandem cauſa commiſſa in Rota cum facultate manutenendi, quem de Iure, & hodie diſputato Dubio, cui eſſet dandum mandatum de manutenendo, DD. dixerunt illud eſſe concedendum Thomæ, Monaldo, Ioanni Baptiſtæ Conſtantino, alijſque hæredibus ſubſtitutis à Marmilio, quia poſt
obitum † vſufructuarij manutentio conceditur proprieta- 1
rijs, vt probant Natt. *conſ.* 419. *num.* 2. & 3. Bero. *conſ.* 60. *num.* 27. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 159. *num.* 16. *in fin. lib.* 2. Aldouio. *conſ.* 76. *num.* 25. Valaſch. *deciſ. Luſitan.* 76. *ſub num.* 9. *part.* 1. Rota *in recent. deciſ.* 258. *num.* 2. *in fin. part.* 4. & *deciſ.* 359. *num.* 2. *part.* 5. Ipſorumque hæredibus, & hæredum hæredibus, vt firmant Caſſan. *ad conſuetud. Burgund. in tit. de ſucceſſion. §. lamort. ſaiſit le viſ. ſub num.* 6. *in verb. Dico plus verſ. heredes marsti fol.* 894. Tiraquel. *tract. le mort. ſaiſit le viſ. part.* 3. *declarat.* 1. *nu.* 8. *verſ. Aut eius hæres*, Rota *in recent. d. deciſ.* 359. *num.* 3. *part.* 5. & apud Poſth. *de ma-*
nuten. deciſ. 293. *num.* 2. *in fin.* Ea ſcilicet † ratione, quia 2
mortuo vſufructuario poſſeſſio naturalis conſolidatur cum ciuili, quæ eſt penes Proprietarium, & eius hæredem attrahens ad ſe naturalem, Giurb. *conſ.* 56. *num.* 6. Peregrin. *deciſ. Patauin.* 127. *num.* 5. & 7. Card. Mantic. *deciſ.* 167. *num.* 7. Rota *in recent. deciſ.* 203. *num.* 6. *part.* 3. & *deciſ.* 515. *num.* 3. & 4. *part.* 4. *deciſ.* 240. *num.* 3. *part.* 6.

Nec dubitari poteſt, quin Cinthia fuerit dumtaxat vſu-
fructuaria, hoc enim viſum fuit † Dominis ſatis appare- 3
re, tam ex eo quod Cinthia ſæpius fuit à Marmilio in illius Teſtamento vſufructuaria denominata, *l. ſi alij fundum*, cum ibi notatis, *ff. de vſu, & vſufruct. legat.* Et teſtator vſus fuit verbis, *vti*, & *frui*, *l.* 1. & *l.* 7. *ff. de vſufruct.* Bellon. *conſ.* 6. *num.* 4. & 5. Bertazzol. *conſ. ciuil.* 4. *num.* 24. Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ.* 146. *num.* 11. Quàm etiam quia inſtitutio facta fuit, *vita durante*, quod pariter indi-
cat † reſtrictionem ad vſumfructum, vt aduertit Rota *in* 4
recent. deciſ. 162. *num.* 3. *part.* 2. & *deciſ.* 535. *num.* 5. *part.* 4. & *fuit dictum in Mutinen. Dotis* 16. *Ianuarij* 1641. *coram Illuſtriſs. D. meo Patriarcha Panzirolo.*

Et huic intellecti conſonant, Tum remiſſio confectionis Inuentarij, & cautionis de vtendo, & fruendo arbitrio
boni Viri, quæ remiſſio tanquam † non conueniens hære- 5
di proprietario, indicat ſolùm vſumfructum fuiſſe relictum, Miſinger *obſeruat. cent.* 5. *obſeruat.* 38. *num.* 3. Theſaur. iun. *quæſt. forenſ. lib.* 1. *quæſt.* 54. *num.* 5. Modero. Eugubio. *controuerſ. forenſ.* 47. *num.* 12. Rota *in recent. deciſ.* 663. *num.* 4. *part.* 2. Et quidem formalem Cæphal. *conſ.* 37. *num.* 24. Odd. *conſ.* 91. *num.* 41. & 42. Rota *in Romana Apothecæ Profumeriæ* 11. *Martij* 1615. *coram bon. mem. Vbaldo ſeniore, & in d. Mutinen. Dotis coram D. meo Patriarcha Panzirolo.* Tum Prælegatum auri, & argenti, ac margaritarum factum Cinthiæ, quod demonſtrat illam non fuiſſe
† proprietariam, cum proprietario à ſe ipſo prælegari non 6
poſſit, ne ſuis ipſius debitor efficiatur, *l. planè* 24. *§. ſi duobus, & l. legatum* 119. §. 1. *ff. de legat.* 1. Bero. *conſil.* 40. *num.* 6. *lib.* 2. Surd. *deciſ.* 250. *num.* 3. ſanct. mem. Greg. XV. *deciſ.* 206. *num.* 3. Et denique obſeruantia ſubſequuta, quia Cinthia ſemper ſe geſſit pro vſufructuaria, alioſque
in hæredes † proprietarios agnouit non dum verbis, ſed 7
etiam factis ſoluendo eis ſcuta 300. ex vſufructu ſibi relicto, emendo à dictis hæredibus nonnulla bona hæreditaria ſub expreſſione, quod erant hæreditaria q. Marmilij, & ad venditores tanquam Proprietarios ſpectabant eiſdemque intimauit, vt tanquam Proprietarij lites, & hæreditatem defenderent d. Summ. num. 3. & 4. quæ obſeruantia

8 † declarat verba Teſtamenti quatenus eſſent dubia, vt in
terminit d. Modern. Eugubin. d. controuerſ. 47. n. 14. Rota
in recent. d. deciſ. 663. num. 6. part. 2.

Nec referri dictum fuit, quod Antonius fuerit inſtitutus
9 hæres poſt mortem Cinthiæ † vſufructuariæ. Quia non
propterea deſijt eſſe hæres proprietarius etiam viuente
Cinthia, Laderch. conſil. 57. num. 1. Fachin. controuerſ. Iur.
lib. 4. cap. 26. circa fin. verſ. Ego priorem, Odd. conſil. 91.
10 num. 21. vbi teſtatur † de æquiori, & communiori, Card.
Caualer. deciſ. 310. num. 1. Rota in Romana hereditatis de
Vanninis 17. Februarij 1606. coram Marcomontio, quæ eſt
in recent. deciſ. 162. num. 1. & ſeqq. part. 2. & in Tudertina
bonorum 2. Aprilis 1606. coram Sacrato, & in Auenionen.
vſusfructus 18. Martij 1634. circa fin. verſ. Ideoque benè
intrant coram Reuerendiſs. P. Domino meo Ghiſilerio.
Idem enim cenſetur factum, non ad differendam inſtitutio-
11 nem in proprietate, † ſed ad euitandas moleſtias, quæ
vſusfructuariæ à Proprietario inferri poſſent, vt aduertunt
Pariſ. conſil. 97. num. 1. 2. & 3. lib. 2. Burſatt. conſil. 245.
num. 4. lib. 3. Couar. var. reſol. lib. 2. cap. 2. ſub num. 5. Gaill.
pract. obſeruat. lib. 2. obſeruat. 143. num. 4. Gratian. diſcept.
forenſ. cap. 628. num. 40. Rota in recent. deciſ. 162. ſub nu. 1.
part. 2. & in ſupracitata Mutinen. Dotis coram Illuſtriſs.
D. Patriarcha Panzirolo, & latius in Camerinen. hereditatis
2. Februarij 1631. coram bon. mem. Merlino impreſſ. in
recent. deciſ. 22. num. 7. & per tot. part. 6.

Minuſque refragatur onus iniunctum Cinthiæ ſoluendi
Proprietarijs annua ſcut. 300. hoc enim maximè conuenit
12 vſufructuariæ vniuerſali, quæ † legata annua ſoluere de-
bet, vt declarant Borgnin. de vſufruct. num. 221. cum ſeqq.
Pic. in l. Titia, §. Titia, quæſt 60. num. 153. ff. de leg. 2. Rub.
Aleaand. conſ. 158. num. 2. Bellon. conſ. 7. ſub n. 6. Menoch.
de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 143. num. 18. Gratian, diſcept.
forenſ. cap. 294. num. 1. & 2. Surd. deciſ. 193. num. 1. & Tho-
mat. deciſ. 106. num. 7.

Quod autem Teſtator voluerit bonorum reſtitutionem
fieri ab vſufructuaria viſum fuit in facto non iuſtificari,
Teſtator enim ſolùm diſpoſuit, vt proprietarij reciperent
bona talia qualia reperirentur de tempore obitus Cinthiæ,
& vt taciti eſſent de quacunque bonorum reſtitutione,
ſed non expreſſit, quod reſtitutio fieri deberet à Cinthia,
ideòque dicta verba tanquam imperſonaliter prolata refer-
ri non poſſunt ad certam perſonam, l. ſtipulatio iſta,
§. ſi quis ita, ff. de verb. obligat. & in l. fin. ff. ſi cert. petat.
vbi communiter ſcribentes Buratt. deciſ. 443. num. 3. Sed
intelliguntur prout de iure cap. cum Dilectus de conſuetud.

Hinc non adaptatur exemplum fideicommiſſatio præ-
13 defuncto hæredi grauato, qui † capere debet poſſeſ-
ſionem de manu hæredis, quia Cinthia non fuit gra-
uata, nec hæredes Proprietarij prodefuncti capiunt
vſufructum iure fideicommiſſi, vel tranſmiſſionis, ſed
14 iure deuolutionis, ſeu † conſolidationis, vt conſide-
rant Seſſ. deciſ. Aragon. 25. num. 70. Rota in recent. dict.
deciſ. 22. num. 20. part. 2. Ad hoc autem neceſſaria non
eſt aliqua traditio, vt firmant Thomat. deciſ. 118.
num. 9. Rota coram Mantica deciſ. 167. num. 7. & in
Anconitana bonorum 3. Iunij 1628. coram bon. memor.
Merlino.

15 Minuſque congruit ſimile † Domini directi petentis
manutentionem ex capite deuolutionis, ſiue caducita-
tis, quia cum in dicto caſu poſſit de facili cadere
16 † dubietas ſuper huiuſmodi deuolutione, ſeu caduci-
tate, manutentio de facili non conceditur, quæ ta-
men proprietario concedi debet abſque vlla hæſitatione
17 poſt obitum vſufructuarij, cùm indubitatum ſit † vſum-
fructum, veluti Ius perſonale cohærens perſonæ, extin-
gui per obitum vſufructuarij, & conſolidari cum pro-
prietate, §. finitur Inſtitut. de vſufruct. & l. antiqui-
tas, §. tales altercationes, & l. corruptionem, §. ſed
neque C. de vſufruct. & habit. Theſau. iun. controuerſ.
Forenſ. lib. 2. quæſt. 96. ſub num. 4. & 6. Franc. Marc. de-
ciſ. 864. per tot. part. 1. Rota coram bon. mem. Coccino de-
ciſ. 291. num. 3. & in Anconitana Prædij 19. Iunij 1634. co-
ram bon. mem. Merlino, quæ eſt deciſ. 291. num. 1. part. 7.
recent.

Eòque faciliùs Domini in hanc ſententiam deſcende-
runt, quia Maria Alemanna, cæterique Cinthiæ hæredes,
non probant ſe eſſe in poſſeſſione bonorum hæreditario-
rum Marmilij. Aut enim fundant ſe in poſſeſſione habita
promiſcuè cum Cinthia ipſa viuente, & cum ex ſupra de-
ductis, Maria nullum ſuper illis Ius † haberet, poſſeſſio hæc 18
cenſetur Iure familiaritatis, l. qua Iure familiaritatis, ff. de
acquir. poſſeſſ. Valaſch. conſult. 180. num. 7. tom. 2. Surd. conſ.
160. num. 17. Rota coram bon. mem. Coccino deciſ. 180.
num. 5. & deciſ. 239. num. 2. Quæ † nullius eſt momenti ad 19
effectum obtinendi manutentionem, Rota coram eodem
Coccino deciſ. 479. num. 6. Reuerendiſſimus Vrgellen. de-
ciſ. 40. num. 8.

Vltra quod Cinthia tanquam † vſufructuaria habebat 20
ſolùm poſſeſſionem naturalem, Honded. conſ. 18. num. 47.
lib. 2. Grinell. deciſ. Dolan. 37. num. 12. Rota poſt Pacific.
de Saluian. interd. deciſ. 156. num. 4. Quæ non eſt manute-
nibilis ad fauorem hæredum, cùm ſtatim † ſequuto ipſius 21
obitu expirauerit, † nec ad hæredes tranſire potuerit, §. fi- 22
nitur Inſtit. de vſufruct. Menoch. conſ. 201. num. 36. Fab. de
Anna conſ. 113. num. 19. lib. 2. Lanar. conſ. 59. num. 32. Boer.
deciſ. 172. num. 29.

Aut verò fundant ſe in poſſeſſione acquiſita poſt obitum
Cinthiæ, & hæc pariter ſuffragari non poteſt. Quia cùm
† poſſeſſio Ciuilis ſemper fuerit penes Proprietarios, Pon- 23
tan. de ſpol. lib. 1. ſub num. 140. verſ. translata tamen ciuili,
Citiac. controuerſ. forenſ. cap. 243. num. 3. Valaſch. d. deciſ.
79. num. 9. part. 1. Mantic. deciſ. 167. num. 7. Et † ſequuto 24
obitu Cinthiæ per viam conſolidationis ipſo Iure, & eodem
momento vtraque poſſeſſio reſederit penes Proprietarios,
qui proindè illicò inceperunt naturaliter † poſſidere abſq; 25
hominis miniſterio, Aldouin. conſ. 76. num. 24. Cautiuncul.
conſ. 1. num. 100. Roſſental. de feud. cap. 10. concl. 41. num. 57.
in fin. & num. 58. Fontanell. de pact. nuptial. clauſ. 4. gloſ. 22.
num. 34. 35. & 36. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 779. ſub
num. 5. Seſſ. deciſ. Aragon. 25. num. 78. Magon. deciſ. Lu-
cen. 4. num. 20. Rota in Ferrarien. manutentionis 28. Ianua-
rij 1641. coram bon. mem. Pirouano, verſic. nam vltra quod
ſtatuti prædicti diſpoſitionem. Et quidem non † per viam 26
nouæ poſſeſſionis, ſed per viam continuationis, Rota poſt
Poſth. de manutent. deciſ. 119. num. 5. vtique quælibet alia
poſſeſſio tanquam poſterior, & † turbatiua non eſt manu- 27
tenibilis, Rota coram Card. Caualer. deciſ. 2. num. 2. coram
ſanct. mem. Greg. deciſ. 171. num. 1. cum pluribus adductis
in dict. Ferrarien. manutentionis.

Neque pariter obſtare poteſt exceptio caducati fidei-
commiſſi, quia de ea hæredes Cinthiæ vſufructuariæ ex-
cipere non poſſunt tanquam carentes † intereſſe ex addu- 28
ctis per Ruin. conſ. 129. num. 1. lib. 2. Riouin. iun. conſ. 230.
num. 20. lib. 2. Gregor. XV. deciſ. 118. num. 5. & deciſ. 410.
num. 6.

Demum nullum viſum fuit poſſe fieri fundamentum ſu-
per exceptione retentionis rationis crediti dotalis. Quia
ſiue ſequamur opinionem volentium † Priuilegium reten- 29
tionis non tranſire ad hæredes extraneos, vt ſunt hæredes
Cinthiæ, quàm tenuerunt Oleb. ad §. fuerat in 2. relect.
num. 13. & 14. Inſtit. de act. Mier. in conſtit. Cathalon. ſu-
per tit. ſolut. matrim. num. 24. & 79. & ibidem Deſput. in
addit. num. 39. Cancer. var. reſolut. cap. 9. de Dote, & do-
nat. propter nupt. num. 35. & 36. Gratian. diſcept. forenſ.
cap. 143. num. 43. & 44. Theſaur. iun. quæſt. forenſ. 5. ſub
num. 5. lib. 1. vbi teſtatur ſic in Senatu Pedemontano fuiſ-
ſe deciſum, & concordantes deciſiones refert. Siue ſequa-
mur contrariam opinionem aſſerentium dictum Priuile-
gium tranſire † etiam ad extraneos, quam latè tuentur 30
Caualcan. de vſufruct. mulier relict. num. 201. Cephal. conſ.
98. num. 32. Coſta de port. rat. quæſt. 58. num. 3. Franc. Marc.
deciſ. 181. part. 1. Grammat. deciſ. 92. num. 19. & 20. Can-
cer. licet in contrarium allegetur variar. reſolut. cap. 9. tit.
de dot. & donat. propter nupt. num. 61. Dices hoc eſſe in-
dubitatum, † cùm Ius retentionis tranſeat in ſingula- 31
rem ſucceſſorem, Fontanell. pariter in contrarium al-
legatus clauſula 7. gloſ. 3. part. 7. ſub num. 2. verſic. fuit enim
condemnatus. Referens ita fuiſſe iudicatum in Senatu Ca-
thaloniæ, idemque opinioni videtur adhæſiſſe, Rota in
Romana Caſalis Aguzzani 2. Iunij 1640. coram Reuerendiſs.
P. D. meo Royas verſic. Moti ex eo, vbi infirmatur ſen-
tentia alias lata, ex eo potiſſimum fundamento, quod con-
ceſſerat immiſſionem illis de Maximis † non obſtante re- 32
tentione quæ competebat Alexandræ, & ex eius perſo-
na PP. Sancti Silueſtri, & Garatinis (qui tamen erant ex-
tranei) pro Dote ſibi ſuper dicto Caſali aſſignata. Cum hac
tamen diſtinctione, quod vidua, vel eius filius vltra pri-
uilegium retentionis lucratur fructus perceptos tempore
retentionis, antequam Dos ſibi reſtituatur, hæres
verò

Digitized by Google

33 verò extraneus † non facit fructus ſuos pro tempore retentionis, ſed tenetur, vel illos reſtituere, vel in computum ſui crediti ex computare, vt diſtingueodo tradunt Cancer. *loco ſupra citato dicto num. 61. verſ. Ad extraneum tamen heredem dictum ius retentionis tranſire conſeo, ſed ius faciendi fructus ſuos non tranſire opinor*, quod ideio tepetit Fontanell. *loco pariter ſupra citato*, ihi, *fuit enim condemnatus hares extraneus ad reſtituend. fructus perceptos à die mortis viduæ, ſoluta tamen prius dote, concedendo per ea verba retentionem heredi, donec reſtitutio eſſet facta.*

Quicquid enim ſit de iſtis opinionihus, fuit pro ceſponſione animaduerſum ſatis eſſe, quod ex ſupra deductis ap-
34 pareat hæredes Cinthiæ numquam poſſediſſe, ad hoc, vt excludantur à beneficio retentionis, quæ ſine poſſeſſione non competit, Vincent. de Franch. *deciſ.* 527. *num.* 11. Rota poſt Poſth. *de manutenent. deciſ.* 140. *num.* 10. Mul-
35 tòque minus quando † poſſeſſio non eſt vacua, ſed ab alio occupata, prout hic latè Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 700. *num.* 35. Antonio. de Amat. plures referens *reſolut.* 34. *num.* 66. Cartar. *deciſ. Ianuen.* 73. *num.* 11. Magon. *deciſ. Lucen.* 64. *num.* 13. Cornazzan. *deciſ.* 57. *num.* 22. Viuius *deciſ.* 317. *num.* 5.

Ceſſatque difficultas, quia ex datis in *Summ. Monaldi num.* 9. Conſtat ad manus Ciotiæ perueniſſe ingentem pecuniarum quantitatem eredito Dotis æquiualentem,
36 † ex qua præſumitur de ſuo eredito ſatisfacta, Neuizzan. *conſ.* 57. *ſub num.* 11. Affiict. *deciſ.* 113. *num.* 16. Rot. poſt Pacific. de Saluian. *interdict. deciſ.* 19. *num.* 4. & 5. *in recent. deciſ.* 275. *num.* 4. *verſ. Tandem omnes par.* 4. cum alijs relatis *in Fanen. Dotis* 17. *Martij* 1642. *coram me.*

Nec refragatur, quod pars dictarum pecuniarum fuerit inueſtita in Cenſibus fauore hæreditatis. Quia de huiuſ-
37 modi inueſtimento non conſtat in † actis, nec per conſequeos habendum eſt io conſideratione. Præſertim quia deberet conſtare prætenſum iouestimentum adæquare conſumptiones factas, & ad hunc effectum requiritur Calculatoris electio, & illius relatio, quibus noo hahitis, ere-
38 ditum remanet turhidum, † & illiquidum, ita vt iotetim retentio competere non poſſit, Rota coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 113. *ſub num.* 7. cum pluribus adductis *in Romana domus* 25. *Februarij* 1641. *coram me in fine.*

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. BICHIO.

Ferretrana Prædij.

Luna 1. *Iunij* 1642.

ARGVMENTVM.

Clauſula, *conſtituti*, licet transferat veram poſſeſſionem, tamen non procedit, quando contractus eſt ſimulatus, quia tamquam acceſſoria perit cum eo. Simulatio, quamuis arguatur ex multis conjecturis ſimul iunctis, tamen omnes illæ ceſſant, quando non adeſt cauſa ſimulandi, & adeſt legitima cauſa contrahendi.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula*, conſtituti, *transfert veram poſſeſſionem in emptorem.*

Et probat contra conſtituentem, & habentem cauſam ab eo.

2 *Actus factus, non citata parte, ei non nocet.*

3 *Clauſula*, conſtituti, *non ſuffragatur, quando contractus eſt ſimulatus.*

Clauſula, cooſtituti, *cum ſit acceſſoria contractui, ſi iſte non valet, nec illa ſubſiſtit.*

4 *Contractus præſumitur ſimulatus ſi ille, qui fictè dimiſit poſſeſſionem, continuo deinde in illa permanſit.*

5 *Simulatio benè præſumitur in venditione, quando fuit facta ad euitandam aliquam executionem.*

6 *Simulatio etiam probatur per coniecturas.*

7 *Poſſeſſionis continuatio arguit ſimulationem, quod procedit etiam ſi in inſtrumento adeſt clauſula*, conſtituti.

8 *Taciturnitas arguit ſimulationem.*

9 *Modicitas notabilis pretij arguit ſimulationem.*

10 *Valor non præſumitur mutatus niſi probetur aliquod accidens extrinſecum.*

11 *Coniunctio ſanguinis arcta inter emptorem, & venditorem arguit ſimulationem.*

Fiducia inter perſonas coniunctas eſſe ſolet, num. 11.

12 *Venditionis legitima cauſa quando adeſt, tunc ceſſat omnis ſuſpicio ſimulationis.*

13 *Coniectura pro inducenda ſimulatione, quando alias ſufficerent, ceſſant, quando non adeſt cauſa ſimulandi in contractu.*

14 *Actus poſſeſſorij, quando poſſunt referri ad titulum familiaritatis, non inducunt coniecturam ſimulationis.*

15 Deciſ. 401. num. 16. Gregor. XV. *quo caſu loquitur.*

16 *Taciturnitas non poteſt dici adeſſe, vbi quis commiſit cauſam, & eam proſequutus fuit.*

17 *Modicitas pretij, vt arguat ſimulationem debet eſſe de tempore contractus.*

18 *Simulatio, vt arguatur ex modicitate pretij, arbitrio Iudicis, remittitur iſta modicitas.*

19 *Sanguinis coniunctio ex ſe ſola non arguit ſimulationem.*

20 *Simulatio, quando eſt turbida, & agitur poſſeſſorio iudicio, non eſt valens ad impediendam manutentionem.*

21 Deciſ. 188. num. 8. penes Poſth. poſt tractat. Mandoſ. de manut, *quo caſu loquatur.*

22 *Poſſeſſio per lapſum decennij amittitur, cum regulariter ob tantam obliuionem ea cenſeatur deſerta.*

23 *Tamen requiritur, vt alius interim poſſideat naturaliter, vt intret talis concluſio.*

24 *Obliuio non poteſt cadere in eo ad effectum amittendi poſſeſſionem, qui tamquam poſſeſſor iudicialiter egit.*

Patientia, & acquieſcentia ceſſat, dum lis fuit mota, num. 24.

25 *Poſſeſſio ciuilis non amittitur, ſine patientia, & acquieſcentia.*

26 *Appellatio, ſi fuerit commiſſa, cum clauſula*, ſubminiſtratis ſumptibus litis, *donec non ſubminiſtretur, ſuſpenditur iuriſdictio Iudicis.*

DECISIO CXXI.

DOmina Comitiſſa Angela Malateſta mandatum executiuum pro alimentis decurſis, & decurrendis obtentum de anno 1633. contra D. Com. Francifcum Mariam Duraotem virum exequi fecit ſuper quodam prædio nuncupato del Magnano poſito in territorio Sancti Ioannis in Galilea, quod idem Comes emerat de anno 1622. pro ſcutis 1600. quorum ſc. 411. ſoluta fuerant iu actu Inſtrumenti, & de reliquo habita fides.

Appellauit Comes à relaxatione mandati, & cauſa commiſſa fuit cum clauſula, ſubminiſtratis ſumptibus litis, & cum facultate ſubminiſtrare faciendi alimenta. Appellauit pariter ab exequutione, tamquam facta in bonis proprijs, Reuerendiſſimus Epiſcopus Ferettanus Comitis patruus, & emanauit commiſſio in Rota cum ſimili clauſula, ſubminiſtratis ſumptibus litis.

Iudicium verò appellationis non fuit hacteous ad vlteriora productum, niſi inter Comitem, & Comitiſſam, quæ prætijs deciſionihus, & ſeoteotia Rotali, dictum prædium mediante ſubhaſtatione, ſibi tamquam plus offerenti ouper deliberari obtinuit, & in vim deliberationis poſſeſſionem cœpit.

Hinc D. Epiſcopus, proſequendo ſuam appellationem vſque de anno 1634. vt ſupra interpoſitam, petijt manuteneri io poſſeſſione eiuſdem prædij & propoſito hodie duhio, An ei concedendum eſſet mandatum de manutenendo, Rota affirmatiuè reſpondit.

Quia nititur poſſeſſioni anteriori quæſitæ ex venditione ſibi facta de anoo 1629. à Comite Franciſco Maria, cum clauſula, *conſtituti*, † quæ traoſtulit veram poſſeſſiooem 1
in emptorem, *l. quod meo, ff. acquir. poſſeſſ.* Rimin. ſen. *conſ.* 89. *num.* 13. Afflict. *deciſ.* 139. *num.* 9. Rota *deciſ.* 83. *num.* 1. *par.* 1. *recentior. deciſ.* 520. *num.* 2. *par.* 2. eamque probat contra conſtituentem, & Comitiſſam habentem cauſam ab illo Gratian. *reſponſ.* 42. *ſub num.* 12. *lib.* 2. Titaquell. *de conſt. poſſeſſ. limit.* 1. *num.* 23. *verſ. ſed quod diximus*, Rota *deciſ.* 766. *num.* 11. *par.* 1. *diuerſ. deciſ.* 150. *num.* 5.

Digitized by Google

num.5. in impreſſ. poſt Cen. de cenſib. etiam ad effectum manu-
tentionis Rota *deciſ.* 549. *num.* 1. *par.* 1. *diuerſ. deciſ.* 551.
num.4. par.2. recent. cum alijs allegatis in deciſ.28. num.1. &
2. impreſſ. poſt Modern. *tractat. de manuten.* & per Adden.
ad ſanct. mem. Greg. XV. *deciſ.437. ſub num.6.* Nec Epiſco-
2 po nocet deliberatio vt ſupra facta Comitiſſæ, † quia tunc
citatus non fuit, *c. licet Epiſcopus, vbi gloſſ. verb. ſi non*
vocato de preb. in 6. l. fin. C. ſi per vim. Abb. *in cap. con-*
querente num. 8. de reſtit. ſpoliat. Rota *deciſ.* 106. *num.* 2.
par. 1. *recent.*

Et quoniam informantes pro Comitiſſa toti erant in ſi-
mulatione dictæ venditionis factæ Epiſcopo à Comite, pla-
cuit Dominis fuſiùs de ea differere dicti contractus, qua
3 ſtante non ſuffragaretur clauſula, conſtituti ibi appoſita,
quia eſt acceſſoria contractui, Iaſ. *in l. prima, §. ſi vir*
num. 18. ff. de acquir. poſſeſſ. Alciat. *in l. quod meo num. 5. ff.*
eodem, Pariſ. *conſ. 55. num.22. & ſeqq. lib.* 1. Rot. *deciſ.* 694.
num. 9. par. 1. recent. & in ſpecie *deciſ.* 150. *num.* 11. *poſt*
conſil. Farin. *lib.* 1. & potuiſſet fieri executio etiamſi Epi-
4 ſcopus in ſententia condemnatus non fuiſſet, quia † præ-
dium nunquam eſſe deſijſſet in Dominio Comitis primi
poſſeſſoris, Bald. *in l. executorem num. 27. C. execut. rei iudi-*
cat. Bart. *in l. emptor num. 1. ff. aqua pluuia arcend. & in l.*
poſt contractum num.4. ff. de donationibus, Rota *in Romana*
fideicommiſſi de Troilis 4. Maij 1640. *coram R. P. D. meo*
Veroſpio.

Pro cauſa autem ſimulandi deducebatur, quod venditio
facta fuit ad euitandam exequutionem, quæ poterat timeri
5 à Comitiſſa vigore iudicij ab ea moti de anno 1625. contra
Comitem virum pro alimentis, id quod pro ſufficienti cau-
ſa ſimulationis admiſit Rota *in dicta Romanæ fideicommiſſi*
de Troilis coram R. P. D. meo Veroſpio, ex Bart. *in dicta l.*
poſt contractum num. 7. ff. de donationib. Rimin. iun. *conſ.*
6 62. *num.* 9. & vltrò afferebantur coniecturæ, quibus ſimu-
latio probatur Aym. *conſ.* 156. *num.* 7. Roland. *conſ.* 47.
num. 6. *lib.* 4. Becc. *conſil.* 52. *num.* 46. Rimin. inn. *di-*
cto conſ. 62. *num.* 13. Citiac. *contro.* 219. *num.* 56. Surd.
deciſ. 23. *num.* 17. Caual. *deciſ.* 406. *num.* 1. non obſtan-
te publico Inſtrumento, Rota *deciſ.* 140. *num.* 10. *poſt conſ.*
Farinac. *lib.* 1.

7 Coniecturæ ſunt, continuatio poſſeſſionis, vt prius pe-
nes Comitem venditorem Bart. *in l. ſicut, §. ſuperuacuum*
num. 5. vbi quod hoc procedit etiam ſi in Inſtrumento ſit
appoſitum conſtitutum, *ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſol-*
uatur, Bald. *conſ. 70. num. 3. & ſeqq. lib.* 1. Dec. *conſ.* 659.
*num.*3. Afflict. *deciſ.*40. *num.*18. Caputaq. *deciſ.* 143. *num.*6.
8 *par.* 1. Taciturnitas † Epiſcopi ab anno 1634. quo fuit facta
exequutio vſque ad 1641. Riminal. iun. *conſ.* 407. *num.* 14.
Menoch. *præſumpt.* 3. *num.* 105. *lib.* 1. Afflict. *deciſ.* 13.
num. 22. Buratt. *deciſ.* 361. *num.* 2. Rota *in dicta Roma-*
9 *na fideicommiſſi de Troilis*. Notabilis modicitas pretij,
gloſ. in cap. ad noſtram, verbo dimidiam de emption. & ven-
dition. Pariſ. *conſ. 55. num. 47. lib.* 1. Decian. *conſ.* 2. *nu.* 79.
lib. 1. *conſ.* 62. *num.* 84. *lib.* 3. Farinacc. *de ſimulation.*
quæſt. 162. *num.* 195. Gratian. in terminis modicitatis pre-
tij in dimidia *diſceptat.* 600. *num.*2. Rota *deciſ.*307. *num.* 12.
par. 1. *recent.*

Nam Comes vendidit Epiſcopo pro ſcut. 800. cum ta-
men ipſe emiſſet à Magnano pro ſcutis 1600. ſeptennio an-
te, quo, niſi probetur eueniſſe in bonis aliquod accidens
10 extrinſecum valor non præſumitur mutatus, Natt. *conſ.*
353. *num.* 6. *verſ. quando autem*, vbi quod requiritur de-
cennium, & vltra poſt Bald. *in l.* 2. *num.* 61. *verſ. nam in*
breui, C. de reſcind. venditione, Caſtren. *ibid. num.* 4. *in*
fin. Surd. *conſ.* 151. *num.*71. *verſ. tamen hoc*, & fuit dictum
in Cæſaraugustana Diſtributionum 9. Nouembris 1630. *&*
26. *Aprilis* 1632. *coram bon. mem. Coccino.* Ac valdè ſi-
11 mulationis probationem † coadiuuat arcta ſanguinis con-
iunctio inter emptorem, & venditorem propter fiduciam,
quæ inuicem inter perſonas coniunctas eſſe ſolet, Bart. *in*
d. l. poſt contractum, num. 8. *& in l. non ſolum, num.* 1.
ff. de ritu nuptiarum, Bald. *in l. ſi quis, num.* 2. *C. bonis*
proſcript. Becc. *conſ.* 52. *num.* 55. Natt. *conſil.* 444. *num.* 10.
Mant. *de tacit. lib.* 17. *tit.* 35. *num.* 20. Gratian. *diſcept.*255.
num. 5.

Verùm Domini animaduerterunt, primo quod ſcuta
950. recepta de anno 1624. & 1625. à Magnano pro pretio
huiuſmet prædij, quod vendiderat Comiti de anno 1622.
ſoluta fuerant ex pecunijs Epiſcopi cum reſeruatione ſpe-
cialis hypothecæ ad eius fauorem ſuper hoc ipſo prædio:
Summario Epiſcopi num. 1. & 2. quodque pro alia parte
pretij currebant fructus cenſus, quos Epiſcopus in emptio-
ne accollauit, & ad quorum fructuum, qui redditus præ-
dij ſuperabant, ſolutionem euitandam, Comes vendi-
dit Epiſcopo, nullo alio reperto tempore; † vnde cùm 12
præexiſteret legitima cauſa venditionis, ceſſat omnis ſuſpi-
cio ſimulationis, Farinac. *de ſimulat. quæſt.* 164. *num.* 97.
Rota Ianuen. *deciſ.* 13. *num.* 37. *verſ. quarto non obſtat*,
Card. Caualer. *deciſ.* 420. *num.* 5. Gregor. XV. *deciſ.* 195.
num. 12. *deciſ.*459. *num.* 7. Rota *deciſ.* 334. *num.* 12. *par.*5.
recent. Et coniecturæ, quæ alias ad eam probandam
† ſufficerent, euaneſcunt, Dec. *conſil.* 648. *num.* 5. Hon- 13
ded. *conſil.* 33. *num.* 36. *& ſeqq. lib.* 1. Cyriac. *contro.* 255.
num. 78.

Secundò, quod coniecturæ ex aduerſo adductæ non ap-
plicantur. Nam prima, quia non probatur, quod Comes
poſt venditionem remanſerit in poſſeſſione, imò fructus
prædij perceptos à miniſtris Epiſcopi apparet ex iuribus 14
datis in eius Summario num. 5. & cum actus poſſeſſorij,
ſi quos geſſiſſet Comes, poſſent referri ad titulum familia-
ritatis, non inducerent † coniecturam ſimulationis. Ro- 15
ta in puncto contractus inter Epiſcopum patruum, & ne-
potem *deciſ.* 401. *num.* 16. *coram ſanct. mem. Gregor. XV.*
Non altera deſumpta ex taciturnitate Epiſcopi ab anno
1634. quia imò Epiſcopus reclamauit ab exequutione,
& commiſit in Rota cauſam appellationis, quam non
fuit proſequutus, quia Rota mandauerat, vt prius vide-
retur de iuſtitia ſententiæ latæ contra Comitem, cum 16
quo completa de anno 1640. diſputatione, Epiſcopus an-
te deliberationem prædij porrexit memorialia, vt ſuſpen-
deretur, donec ſua iura diſcuterentur & poſt deliberatio-
nem proſequendo appellationem inſtetit pro manuten-
tione.

Modicitas pariter pretij non probatur † de tempore ven- 17
ditionis, vt debet *l. ſi voluntate, C. de reſcind. vendit.* Cyn.
in l. ſi minorem, C. in integrum reſtitut. Pinell. *in l.* 2. *par.* 3.
cap. vlt. num. 15. *C. reſcind. vendit.* Iaſ. *conſ.*53. *num.*6. *lib.* 1.
Surd. *conſ.* 151. *num.* 71.

Nec poteſt haberi ratio valoris præteriti, quia poſteà præ-
dium fuit intricatum varijs hypothecis contractis à Comite,
valoremque verè decreuiſſe apparet tam ex diligentijs tunc
factis fruſtra pro reperiendo emptore, quàm ex deliberatio-
ne nuper decreta ipſimet aduerſariæ pro ſcutis 600. tantum,
ex quibus pretium ſcutorum 800. non valdè incongruum
fuiſſe de anno 1629. credere poteſt Iudex, cuius arbitrio re- 18
mittitur † quanta eſſe debeat modicitas pretij ad effectum
præſumendæ ſimulationis, Pariſ. *conſ.* 55. *num.* 47. *lib.* 1.
Soccin. iun. *conſ.* 104. *num.* 6. *lib.* 3. Menoch. *præſump.* 122.
num. 8. *lib.* 3. *& de arbitr. caſ.* 217. *num.* 4. *&* 5. Farinac. *de*
ſimulat. quæſt. 162. *num.* 199.

Remanet igitur ſola coniunctio ſanguinis, quæ de per ſe
ſimulationem † non arguit, quia etiam inter coniunctos 19
licitè contrahitur, *l. ſi totas, ff. inoff. donat.* Bart. *in d. l.*
poſt contractum, ſub num. 3. *verſ. alias ſola proximitas, ff.*
de donat. Bald. *in l. quod autem, §. ſi tibi maritus, num.* 2.
ff. de donat. inter virum, & vxor. Mant. *de tacit. lib.*13. *tit.*
35. *num.* 21. Burat. *deciſ.* 365. *num.* 6. Adeò quod ſimulatio,
vel nullatenus † probatur, vel ſaltem eſt turbida, & pro- 20
pterea tanquam reſpiciens petitorium, manutentionem
Epiſcopi non retardat, Rota *deciſ.*140. *num.* 2. *deciſ.*677. *n.*2.
*par.*2. *recentior. deciſ.*308. *num.*5. *par.*5. *deciſ.* 152. *num.*4. *&* 6.
*deciſ.*181. *num.*6. *deciſ.*188. † *num.*8. quæ loquitur in termi- 21
nis contractus inter patruum, & nepotem impreſſ. poſt Mo-
dernum de manutenendo.

Non obſtat, quod à tempore venditionis lapſum ſit de-
cennium, quo † regulariter ob præſumpta obliuionem am- 22
mittitur poſſeſſio, *gloſ. in l. licet, verbo temporis iniuria, C. de*
acquiren. poſſeſſ. Tum quia non probatur, quod alius dicto
tempore poſſeſſionem naturalem occupauerit, vt ad hunc 23
effectum requiritur, Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina, nu.*23.
verſ. & ex hoc elicitur, de cauſ. poſſeſſ. & propr. Neuizan.
*conſ.*79. *num.*24. *&* 34. & fuit dictum *in Nicæn. Decimarum*
27. *Nouembris* 1626. *coram R.P.D. meo Merlino.* Tum etiam
quia, cùm Epiſcopus infra decennium tanquam poſſeſſor
huius prædij egerit in Rota, excluditur obliuio, & ceſſat eius 24
patientia, & acquieſcentia, ſine qua poſſeſſio ciuilis non
amittitur, etiam ſi ab alio fuiſſet occupata naturalis, Rot. 25
deciſ. 117. *num.* 1. *par.* 5. *recen. deciſ.* 298. *num.* 1. *deciſ.* 117.
*num.*10. poſt Moder. *de manut. & in Romana Domus* 13. *Iunij*
1640. *coram R.P.D. meo Panzirola.*

Tan-

Tandem non obſtat, quod appellatio Epiſcopi fuit commiſſa cum clauſula, ſubminiſtraris ſumptibus litis, quæ facit conditionem, & ſuſpendit iuriſdictionem donec ſubminiſtrentur; quia Epiſcopus paruit ſubminiſtrando ſumptus, quos Rota mandauit.

Et ita deciſum vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Macerateñ. Bonorum.

Veneris 4. Iulij 1642.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio capta per alium, vt alicui ſuffragetur debet conſtare de eius ſpeciale mandato, & quid ſi talis actus fuerit ratificatus, ſed poſtquam alius iam cœperit poſſeſſionem medio tempore. In poſſeſſione capienda potiſſimum attenditur animus capientis.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur anteriori poſſeſſori.*
Poſſeſſio ſufficit, quòd ſit anterior per horam, vt ea veniat manutenenda, num. 1.
2 *Poſſeſſio capta per alium non ſuffragatur, quando eſt capta ſine ſpeciali mandato.*
3 *Ratificatio ſuperueniens re non integra non iuuat.*
Ratificatio non iuuat, ſi fuerit facta, poſtquam ius alteri fuit quæſitum cum tunc nihil ponat in eſſe, num. 3.
4 *Retrotractio non fit vſque ab initio præiudicium tertij.*
5 *Poſſeſſio capta pro omni ſuo iure, & intereſſe quid importet, & num. 10.*
6 *Poſſeſſio capta nomine proprio, & alieno, donec ille non ratificet, poſſeſſio tota remanet penes eum.*
7 *Poſſeſſio dum non eſt vacans, ſi capiatur non citato poſſeſſore nulla eſt, & vitioſa.*
8 *Poſſeſſionem, quando quis dicatur accepiſſe nomine ſuo tantum.*
9 *Poſſeſſionis acquiſitio pendet ab animo, & ab eo regulatur.*
Poſſeſſio acquiri non poteſt deficiente animo acquirendi, num. 9.
11 *Tempore eodem, duo ſimul, & inſolidum eamdem rem poſſidere non valent.*
12 *Poſſeſſio ſufficit, quando actualiter fuerit capta ad effectum manutentionis.*
13 *in Poſſeſſione acquirenda non requiritur tanta certitudo, & ſufficit, quod factum perfectè interueniat.*
14 *Et animus concurrat aliqualiter, licet imperfectè, & non eo modo, quo debet, num. 15.*
16 *de Animo, & voluntate alicuius probando, quando agitur, potius attendi debet eius declaratio, quàm ſimplex alterius aſſertio.*
17 *Iudex, quod dedit in mandatis obſeruandum eſt, & non poteſt exequutor aliquid contra mandatum exequi.*
18 *Executor exequendo dum ſe remittit ad mandatum, non conſetur illius fines velle tranſgredi.*
19 *Approbans ratificationem alicuius abſque vlla præſeruatiua quid ex hoc ſequatur.*
Immiſſionem petens, fatetur ſe non poſſidere, num. 19.
Poſſeſſionem petens ex hoc ammittit poſſeſſionem, num. 19.
20 *Mandatum ex productione iurium non probatur, quando veriſimiliter quis aliunde potuerit habere, quàm à principali.*
21 *Iurium productio, facta à domeſtico, non facit præſumptionem mandati.*

DECISIO CXXII.

DOmini dixerunt Venerabili Monaſterio Sanctæ Claræ dandam eſſe manutentionem in poſſeſſione palatij, ac prædiorum Montanelli, & Cereſolæ, quia ex datis in eius Summ. num. 8. cum ſequen. conſtat ſub die 30. Maij 1638. Ignatium Angelutium procuratorio nomine Monialium, & vigore mandati de immittendo obtenti à Vicario Epiſcopi Macerateñ. cœpiſſe poſſeſſionem palatij, de quo agitur, & Angelum q. Dominici earumdem Monialium factorem cœpiſſe poſſeſſionem prædiorum Montanelli, & Cereſolæ, eademque die Abbatiſſam, & Moniales poſſeſſionem earum nomine captam ratificaſſe, vt ex Inſtrumento, quod datur
Summ. num. 10. Vnde ſibi † tanquam anterioribus debetur 1
manutentio, §. retinendæ, *Inſtitut. de interdict. l. 1. §. Interdictum autem, ff. vti poſſid.*

Nec obſtare poſſeſſionem eadem die per horam anteà captam à Camillo nomine Pompei fratris, quia cum capta
fuerit ſine ſpeciali mandato, non potuit Pompeio ſuffragari, 2
leg. 1. §. per Procuratorem, l. poſſeſſio, §. & ſi poſſeſſio, ff. de acquir. poſſeſſ. Corn. *conſ. 46. num. 11. verſ. nec reperitur iſta ſpecialitas lib. 3.* Aym. *conſ. 5. num. 16.* Rota coram
ſanct. mem. Greg. XV. *deciſ. 50. num. 3.* Nihil obſtante, quod 3
poſteà fuerit à Pompeio ratificata, quia cum ratificatio non ſuperuenerit re integra, ſed poſt captam poſſeſſionem à Monialibus, non potuit in earum præiudicium, quibus medio
tempore fuerat ius quæſitum, retrotrahi † ad diem captæ 4
poſſeſſionis, *per text. in l. bonorum, ff. rem rat. haber. & in l. aliena res in princip. ff. de pignorat. act.* Rota coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ. 265. num. 42.* cum pluribus in hac eadem cauſa cumulatis in deciſione emanata *coram Reuerendiſſ. D. Epiſcopo Pataauino verſ. vlt.*

Minuſque dictum fuit releuare poſſeſſionem fuiſſe captam à Camillo non ſolùm nomine fratris, ſed etiam pro
omni ſuo iure, & intereſſe, ibi, *ad inſtantiam D. Capit. Ca-* 5
milli Compagnoni, vti fratris germani, & coniuncta perſona D. Pompei pro quo de rato &c. ac etiam pro omni ſuo iure, & intereſſe, Summario de Compagnonis num. 1. ex
quo inferebant † informantes, interim Pompeio non rati- 6
ficante, poſſeſſionem remanſiſſe penes Camillum, vt diſponitur *in l. ſi abſentis, vbi ſcribentes, C. ſi cert. pet.* Bald. *in l. multum intereſt num. 13. verſ. ſi quid pro parte, C. ſi quis alteri, vel ſibi,* Alex. *conſ. 22. num. 2. lib. 5.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 704. num. 44. & 53.* Rota *diuerſ. deciſ. 641. nu. 5. par. 1. & in recent. deciſ. 761. num. 2. verſ. & ante ratificationem par. 2. & deciſ. 557. num. 3. par. 3.* coram Butatt. *deciſ. 67. num. 9. & prius in Bononien. hæreditatis de Gargantibus 16. Nouembris 1601. coram ben. mem. Mellino*; Proindeque ratificationem Pompei ſuperueniſſe re integra, non obſtante poſſeſſione Monialium medio tempore capta, cùm
hæc tamquam capta de tempore, † quo poſſeſſio non erat 7
vacans, non citato Camillo poſſeſſore, nulla fuerit, & vitioſa, *cap. licet, vbi DD. de probat.*

Pro remotione enim huius obiecti (in quo totam ſuam vim faciebant informantes pro Compagnonis) fuit animaduerſum Camillum ſatis declaraſſe animum ſuum capiendi poſſeſſionem tantummodo nomine fratris, dum pe-
tijt à Iudice mandatum de immittendo ſolius fratris nomi- 8
ne; Vnde quicquid ſit, ſi habuiſſet animum capiendi nomine proprio, hoc caſu propter defectum voluntatis, poſſeſſio non ſuffragatur, quia tota hæc materia acquiſitionis poſſeſſionis pendet ab animo, ab eoque ita regulatur, vt eo defi-
ciente acquiri non poſſit, *l. 1. §. per Procuratorem, & l. 3.* 9
§. in amittendam, & l. quemadmodum ff. de acquir. poſſ. l. licet C. eodem, Rota coram ſanct. mem. Greg. *deciſ. 252. n. 4. & in recent. deciſ. 35. num. 5. par. 5.*

Ideòque verba illa, *Pro omni ſuo iure, & intereſſe*, interpretanda videntur, quatenus ſua intereſſet poſſeſſionem
capere nomine fratris, nec referenda ſunt ad poſſeſſionem 10
nomine proprio, cum ſimul ſtare non poſſint, vt quis ac-
quirat nomine proprio, † dum declarauit acquirere alie- 11
no, cum eodem tempore duo ſimul, & inſolidum eandem rem poſſidere non poſſint, *vulg. l. poſſidere, §. ex contrario, ff. de acquir. poſſ. l. ſi vt certo loco, §. ſi duo vehiculum, ff. commodat.* Et ſatis eſt verba eſſe turbida, & æquiuoca, vt veniant interpretanda contra Camillum; qui ſi habuiſſet
animum capiendi poſſeſſionem nomine † proprio, potuiſ- 12
ſet clariùs ſuam voluntatem exprimere, petendo mandatum de immittendo etiam nomine proprio, ad tradita *in l. veteribus, C. de pact. l. quicquid adſtringendæ, ff. de verbor. oblig.* Surd. *de alim. tit. 6. quæſt. 1. num. 26.* Cyriac. *controu. foren. cap. 378. num. 42.*

Et licet Notarius in Inſtrumento immiſſionis enunciauerit immiſiſſe Camillum vtroque nomine proprio, ſcilicet & Pompei fratris, ibi, ibique peruenti dictus Alexander
exequutor ſupradictus cum aſſiſtentia &c. in actualem, 13
realem, & corporalem poſſeſſionem ſupradictam &c. immiſit præfatum D. Camillum, tam ſuo nomine proprio,
quàm

Digitized by Google

quàm nomine, & vice ſupradicti Pompei; Quod ſofficere
14 videtor in iudicio manutentionis, † ad quod ſufficit poſ-
ſeſſionem effectualiter fuiſſe captam cum tali, quali animo,
licet imperfecto, vt aduertit Aretin. *in l. is, qui putat num.* 5.
verſ. expone tamen, ibique Roman. *num.* 3. *ff. de acquir. poſſ.*
Surd. *conſ.* 93. *num.* 11. *&* 12. reddens rationem, quia in
acquirente poſſeſſionem non requiritur tanta certitudo,
ideòque ſufficit, vt factum perfectè interueniat, ſcilicet in-
greſſus, & animus concurrat aliqualiter, licet imperfectè,
15 & non eo modo, † quo debet, quod idem repetit Rota *in
Vrgellen. Beneficij* 14. *February* 1605. *coram bon. mem. Or-
tembergo.*

Super hac enim enunciatiua dictum fuit nullum fieri poſ-
ſe fundamentum, quia, cùm agatur de probando animo,
& voluntate Camilli, potius attendi debet expreſſa ipſius
16 declaratio capiendi poſſeſſionem nomine fratris, quàm ſim-
plex aſſertio exequutoris, qoi voluntatem Camilli decla-
rare non potuit, *ad tradita per Rotam in recent. deciſ.* 225.
num. 5. *par.* 6. Tum quia exequutor expreſsè ſe retulit ad
mandatum obtentum à Iudice, eiuſqoe vigore Camillum
immiſit; Vnde cùm Iudea dederit ſolum facultatem ingre-
17 diendi poſſeſſionem † nomine Pompei, non potoit eaequu-
tor contra formam mandati immittere Camillum nomine
18 proprio, oec mious id voluiſſe præſumitur, propter expreſ-
ſam relationem ad mandatum, Bart. *in l. ſi quis ſeruum*, §. *fi-
nal. ff de legat.* 2. Pariſ. *conſ.* 18. *num.* 31. *& ſeq. lib.* 2. & in pro-
ximis terminis Rota *in Recanaten. bonorum* 23. *Iunij* 1642.
coram me.

Idque apertius declarauit idem Camillus, dum conſenſit
ratificationi factæ per Pompeium nullo ſibi iure reſeruato,
& vnà cum alijs vſufructuarijs petijt immitti in poſſeſſio-
nem bonorum ratione vſusfructus, iuxta formam Codicil-
19 lorum, dum enim approbat ratificationem fratris abſque
vlla præſeruatiua, ſatis declarauit ad illum ſolum ſpectare
poſſeſſionem; dum verò petijt immiſſionem, faſſus fuit ſe
non poſſidere, Rota coram Manric. *deciſ.* 20. *num.* 1. *& de-
ciſ.* 174. *num.* 5. *par.* 4. *diuerſ. & deciſ.* 7. *num.* 14. *par.* 6. *recent.
& in Ferrarien. manutentionis* 28. *Iunij* 1641. *coram bon. mem.
Pirouano:* imò vbi etiam poſſediſſe, ea hac ſola petitione
poſſeſſionem ciuilem amiſiſſet, Rota coram Card. Caua-
ler. *deciſ.* 534. *num.* 6. & coram Gregor. *deciſ.* 46. *num.* 4.
& 5.

Quæ dicebantur de mandato præſumpto ex productione
iurium, & impenſa oon applicantur quia impenſa non pro-
20 batur, & ſola productio non ſufficit, quando iura producta
potuerunt alia via haberi, quam ab ipſo principali; vt diſtin-
guendo tradunt Alciat. *de præſumpt. reg.* 1. *præſumpt.* 32.
num. 6. Caputaq. *deciſ.* 185. *num.* 2. *par.* 2. quos refert, & ſe-
quitur Adden. ad Greg. *deciſ.* 44. *num.* 10. vbi proinde firmat
21 ad noſtrum propoſitum hanc præſumptionem non eſſe effi-
cacem in Domeſtico.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum coram
bon. mem. Merlino Decano, io cuius locum ſubrogatus.
Ego exteodidi deciſionem, quia ille morte præuentus ex-
tendere non potuit.

R. P. D. B I C H I O.

Hiſpalen. Decimarum.

Veneris 4. Iulij 1642.

A R G V M E N T V M.

Conſuetudine, licet poſſit induci, vt Decimæ ex certis fructibus ſoluantur, tamen quando talis conſuetudo nullatenus dicatur probata. Ius vniuerſale, quando dicatur omne in iudicium deductum. Princeps Laicus, vt dicatur capax Decimarum, quid requiratur.

S V M M A R I V M.

1 *Decima, quod ex certis fructibus non ſoluantar, conſuetudine poteſt induci.*

2 *Conſuetudo vt dicatur probata, præciſè certum tempus debet explicari.*

3 *Actus, qui dederunt cauſam liti non releuant ad inducendam conſuetudinem.*

Partis, quod voluerit in libello fateri ius alterius partis, hoc eſt ridiculum, num. 3.

4 *Libelli narratiua debet intelligi impugnatiuè ad prætenſiones aduerſarij.*

Libelli narratiua licet debeat attendi magis tamen eſt attendenda concluſio eiuſdem.

5 *Articulus ille non eſt admittendus, ſi aliquid dicitur probari per teſtes, qui ea ætate reperiri non poſſunt.*

6 *Remiſſoria denegatur, dum impoſſibile eſt aliquid probari per teſtes.*

7 *Decimandi ius vniuerſale, quando dicatur in iudicium deductum.*

8 *Obſeruantia benè declarat, quod fuerit deductum in iudicium.*

9 *Libellus, & libellantis intentio benè declaratur ex poſtea deductis in iudicio.*

10 *Decimandi conſuetudo locorum vicinorum non iuuat quoad certum locum.*

11 *Decimandi conſuetudo particularis potius eſt attendenda, quàm generalis.*

12 *Decima temporalis, quæ debetur Principi, non repugnat ſpirituali decimæ debitæ Epiſcopo.*

13 *Laicus eſt incapax decimarum ſpiritualium, & non ſufficit, qualibet conſuetudo.*

15 *Princeps Laicus, vt dicatur capax decimarum ſpiritualium requiritur immemorabilis conſuetudo cum fama priuilegij ante Concilium Lateranenſe, vel recognitio ab Eccleſia, vel aliud æquipollens.*

D E C I S I O CXXIII.

SEotentias Rotales latas tam in actione negatoria contra
D. Ducem Medinæ Sidooiæ, quàm in confeſſoria cootra
Vniuerſitates reſponſum fuit eſſe confirmaodas, quia pro
earum validitate concurrunt oinnia requiſita *in deciſ.* Ca-
putaq. 260. *par.* 2. & iuſtitia apparet ex deciſionibus emiſſis
in præcedentibus inſtantijs coram Eminentiſs. D. Card. Hie-
ronymo Veroſpio, coram bon. mem. Pirouano, & R. P. D.
meo Carrillo.

Nec obſtare viſa eſt exaduerſo allegata coofuetudo, nam
licet verum ſit, quod conſuetudioe poteſt induci, oe Deci- 1
mæ ea certis fructibus ſoluantur *gloſ. in cap. in aliquibus de
decim.* Rebuff. *de decim. quæſt.* 13. *n.* 51. Couarr. *var. reſol.
lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 8. Monet. *de decim. cap.* 5. *num.* 93. *&*
94. Seraphin. *deciſ.* 1204. huiuſmodi tameo conſuetudo
nullatenus probatur, vt exaduerſo ſupponitur ea confeſſio-
ne Capituli in libello vſque ab initio huius litis exhibitio,
quatenus ibi narratur, quod ab aliquibus annis Dux, eiuſ-
que anteceſſores perceperunt Decimas fructuum ibidem
eounciatorum. Tum quia libellus non explicat præciſè cer- 2
tum temporis curſum, quo Duces Decimas perceperunt,
prout requiritur ad probandam conſuetudinem, Rota *de-
ciſ.* 124. *num.* 13. *&* 14. *par.* 5. *recentior. deciſ.* 233. *num.* 2.
par. 4. *diuerſ.*

Tum etiam quia exactiones factæ à Ducibus, cùm dede-
rint cauſam liti per Capitulum poſteà motæ non releuant ad 3
effectum inducendæ conſuetudinis, vt præter allegatos *in
vlt. deciſ. coram R. P. D. meo Carillo*, aduertit in his terminis
Rota *deciſ.* 124. *num.* 16. *par.* 5. *recent.* & ridiculum videtur,
quod Capitulum in ipſo libello, quo petebat pronunciari
Decimas deberi ab Vniuerſitatibus, non Duci, ſed ſibi fateri 4
voluerit coofuetudinem, ex qua, vel neutri, vel non ſibi, ſed
Duci deberentur, ideòque narratiua libelli intelligenda eſt
impugnatiuè ad prætenſiones aduerſariorum, & magis at-
teodenda libelli concluſio, Angel. *conſ.* 36. *num.* 3. Natt. *conſil.*
120. *num.* 22. Giouagn. *conſ.* 22. *num.* 9. *lib.* 1. Menoch. *de
recuper. remed.* 15. *num.* 248. Bald. *in l. domum ſub num. C.
rei vindic.*

Articuli verò ad probandam conſuetudinem exaduersò
producti non poſſunt admitti, cum impoſſibile ferè ſit inue-
nire Teſtes tam annoſos, qui deponere † poſſint de conſue- 5
tudine legitimè præſcripta ante motam litem de anno 1565.
vt debet Rot. *deciſ.* 185. *ante num.* 1. *par.* 1. *diuerſ. deciſ.* 233.
in fin. par. 4. *deciſ.* 160. *ſub num.* 9. *par.* 1. *recent. deciſ.* 178.
num. 8. *coram bon. mem. Buratto;* ob quam † rationem fuit 6
alias denegata Remiſſoria Voiuerſitatibus ſub die 27. Iunij
1639. coram bon. mem. Pirouano 28. Iunij 1641 coram D.
meo Carrillo, & prius Duci 5. Maij 1636. coram bo. mem.
Pirouano.

Nec releuat reſponſio, quod de anno 1565. non fuerint
petitæ Decimæ fructuum ſuper quibus hodie articulatur
conſuetudo non ſoluendi, nihilominus omnes Decimæ in
libello compreheodebaotur cum ibi Capitulum tanquam
voiuerſalis adminiſtrator Eccleſiæ pro fundamento in-
tentionis ſuæ deduxerit rationem curæ animarum, quæ

æquè

Digitized by Google

æquè militat in omnibus Decimis, & ſic eadem eſt ratio pe-
titionis tam particularium, quàm vniuerſalium Decimarum,
7 his enim concurrentibus, ipſum ius † vniuerſale decimandi
dicitur deductum in litem, quamuis petitio de particulari-
bus Decimis loqueretur, vt in puncto Decimarum Seraph.
deciſ. 1440. *num.* 2. quam confirmauit Rota coram bon.
mem. Buratto *deciſ.* 436. & ſequuta eſt *in Barchinonen. Iu-
riſdictionis* 18. *Iunij* 1640. *coram Reuerendiſſ. D. meo Patriar-
cha Conſtantinopolitano*.
8 Quod etiam declarauit obſeruantia, quia deinde aliorum
fructuum Decimæ fuerunt deductæ ad ſpeciem, vt patet ex
9 proſecutis ex quibus libellus, † & libellantis intentio declara-
tur, *l. de reb. vbi Doct. ff. de arbitr.* Pariſ. *conſ.* 113. *in princip.
lib.* 1. Roland. *conſ.* 41. *num.* 24. *&* 25. *lib.* 3. Giouagn. *conſ.* 11.
num. 40. *lib.* 1.
Præter quod primus articulus circa conſuetudinem loco-
10 rum viciniorum eſt † irreleuans cum ex deductis *in deciſ.
ſub die* 2. *Martij* 1635. *coram D. Card. Veroſpio*, apparet
approbata à Capitulo conſuetudo contraria in locis, de
11 quibus agitur, quæ † attendi potius debet, quàm generalis
vicinorum *gloſ. in cap. ſuper eo, verbo vicinis in fin. de Cenſ.*
& in terminis Decimarum, Pariſ. *conſ.* 25. *num.* 42. *lib.* 4.
Aym. *conſ.* 206. *num.* 14. *verſ. idem*, & magis Rota *deciſ.* 169.
num. 8. *deciſ.* 333. *num.* 6. *par.* 5. *recent.*
Pariterque irreleuans eſt tertius circa Decimam ſolui ſo-
litam Duci, quia, vel illa eſt temporalis, & non repugnat
12 ſpirituali debitæ Capitulo, quæ imò in exactione præferen-
da eſt temporali, vt fuit deciſum *in Sabinen. Decimarum* 12.
Maij 1597. *coram bon. mem. Gypſio, & in hac cauſa* 5. *De-
cembris* 1636. *coram bon. memor. Pirouano*, vel eſt ſpiritualis,
13 & cum illius † Laicus ſit incapax, non fuit ſatis articulaſſe
conſuetudinem, ſed debuit articulari immemorabilis cum
fama priuilegij ante Concilium Lateraneñ, vel recognitio
14 ab Eccleſia, † vel aliud æquipollens, Abb. *in cap. cum Apo-
ſtolica num.* 12. *de his, quæ fiunt à Prælat. ſine conſ. Capit.*
Felin. *in cauſam quæ num.* 3. *de præſcript.* & ibi Alex. de Ne-
uo *num.* 8. Rebuff. *de decimis quæſt.* 13. *num.* 69. *cum alijs al-
legatis in deciſ.* 45. *Martini Andreæ num.* 1. *& in Cordu-
ben. decimarum de Lucena* 15. *Iunij* 1635. *coram bon. mem.
Coccino*.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Romana Legati.

Veneris 4. *Iulij* 1642.

ARGVMENTVM.

Legatum relictum filiabus fœminis nubendis, an dicatur relictum conditionabiliter in caſu nuptiarum, vel dicta verba ſtent demonſtratiuè, & legatum relictum eſt in caſu nuptiarum, interim de dicto tempore donec ſequantur nuptiæ, quid de fructibus talis legati, quid ſit faciendum.

SVMMARIVM.

1 *Legatum relictum, niſi poſt certum tempus, eo adueniente, debet ſolui.*

2 *Verba, & poſt tale tempus, denotant temporis continuationem.*

3 *Legatum relictum*, alle figliuole femine da maritarſi, *an dicatur conditionaliter factum in caſu nuptiarum.*

4 *Legatum relictum, filiabus fœminis nubendis, tunc importat conditionem, ſi fuerit relictum pro dote, & cum conditione ſi nupſerint.*

5 *Legatum relictum, filiabus fœminis nubendis, quando non dicatur relictum conditionaliter, & maximè ſi verba non reſpiciant ſubſtantiam legati, ſed executionem.*

6 *Tunc enim legatum reputatur conditionale, ſed purum.*

7 *Teſtator, quando dicatur, quem reliquiſſe purum miniſtrum, & executorem.*

8 *Deciſiones in cauſa factæ in ſequentibus diſputationibus de more Rotæ, ſemper ſupponuntur.*

9 *Teſtatoris verba clara quando habemus, non eſt vlterius quærendum, & num.* 11.

10 *Teſtamenti vna pars, quando aliam non declaret.*

12 *ex Coniecturis tollitur omnis ambiguitas, & omnis interpretatio, quæ menti Teſtatoris repugnet.*

13 *Legatum relictum puellis pro dote, debetur ad effectum contrahendi nuptias carnales, vel ſpirituales.*

14 *Legatum relictum puellis pro dote, interim dum perueniunt ad ætatem nubilem, debet inueſtiri, & quare, & an ex fructibus debeant ali.*

15 *Legatum relictum pluribus perſonis re, & verbis coniunctis ſcindi, & diuidi debet inter eas, & datur inter eaſdem ius accreſcendi.*

DECISIO CXXIV.

Poſtquam per binas deciſiones, & reſolutum fuit, annuum legatum ſcut. 30. de quo agitur, deberi Lucretiæ, orta fuit altera controuerſia ſuper modo illud ſoluendi ab Archiconfraternitate hærede, ac pro tempore adminiſtratrice hæreditatis Io: Antonij Teſtatoris; Ideò propoſui dubium, A quo tempore, & quomodo debeatur legatum, ſit vè diſtribuendum, & Domini reſponderunt, legatum deberi iuxta modum inferiùs exprimendum, aduertentes, prædictum dubium tres continere inſpectiones, quarum Prima eſt, à quo tempore debeatur dictum legatum; Secunda quomodo debeatur, & Tertia qualiter ſit diſtribuendum inter legatarios, quæ ad præſens ſunt tres, ſcilicet, Lucretia, Angelica, & Helena.

Quantum igitur attinet ad primam inſpectionem dixerunt, legatum deberi à die natiuitatis dictæ Lucretiæ, & aliarum puellarum ſororum reſpectiuè, non autem à die moræ
litis; quia clara viſa fuit mens Teſtatoris, dum voluit, quod
Archiconfraternitas ex penſionibus Domorum hæredita-
riorum per quinquennium ſolueret ſc. 30. Cæciliæ, & Felici
filiabus Laurentij ſui nepotis, & poſtea huiuſmodi legatum
applicaretur pro filiabus maritandis de ſua caſata, per hæc
verba, ibi: *E dopo voglio che li detti ſcudi 30. vadino alle
figliuole femine da maritarſi della caſata mia, cioè diſceſe
ſe da Giacomo figliuolo di Fermo mio fratello, e dalle figli-
uole di Lorenzo mio nepote*. Vnde cùm fuerit lapſum quin-
quennium ſtatim debetur legatum † Lucretiæ, & ſorori- 1
bus vti deſcendentibus ab Vrſula filia Laurentij nepotis Te-
ſtatoris, & quidem à die earum natiuitatis, cum verba
illa, *e dopò vadino*, denotent continuationem † poſt la- 2
pſum quinquennij, Gemin. *in rubr. de reſtit. ſpol. poſt med.
verſ. Nota quod dicto*, Poſt. Iaſ. *in l. iur. gent. num.* 8. *ff. de
pact. & in l. fructus num.* 5. *verſ. & tu aut dic. ff. ſolut. matr.*
Tiraquell. *in l. ſi vnquam in verbo, & poſtea num.* 12. *C. de
reuoc. donat.*
Abſque quo obſtent verba illa, ibi, *alle figliuole femine
da maritarſi*, quaſi quod ſtent conditionaliter, & † ſic le- 3
gatum non debeatur, niſi quando eædem legatariæ nuptui
tradantur ex allegatis per Gratiam. *de anniuerſ. & Capel-
lanis lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 14. quia Lara, & alij allegat. per
informantes pro Archiconfraternitate loquuntur in caſu
quo legatum relictum fuerit pro dote, & cum conditione
† ſi nupſerint, & propterea non applicantur in propoſito, 4
vbi legatum eſt paruæ quantitatis ſcut. 30. non ſufficientis
pro dotibus omnium legatariarum vocatarum, & verba
illa, † *da maritarſi*, non obſtant conditionaliter, nec re- 5
ſpiciunt ſubſtantiam legati, ſed demonſtratiuè vti adiecta
executioni. Tunc enim legatum purum reputatur, non 6
autem conditionale, vt in fortioribus terminis tenent Bald.
conſ. 249. *ante med. verſ. ſed ſi non concernit titulum vol.* 4.
Aym. *conſ.* 101. *num.* 1. *verſ. ſed præmiſſis, & num. ſeqq.*
Craſſ. *in §. legatum quæſt.* 48. *num.* 13. Peregr. *de fideicommiſſ.
art.* 38. *num.* 26. *verſ. primus caſus*, idem Lara *vbi ſupra n.* 17.
Anton. Gomez *in l.* 50. *Taur. num.* 29. & benè ad propoſitum
facit Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 11. *tit.* 31. *à num.* 7.
vſque ad finem.
Idque in præſenti procedit abſque vlla hæſitatione, cùm
Officiales Archiconfraternitatis, donec adſunt fœminæ de-
ſcendentes ex vocatis per Teſtatorem, † ſint nudi Miniſtri, 7
ac Executores, vt manifeſtè conuincitur ex illis verbis, ibi,
*rimanghino in mano dell' infraſcritti Eſſecutori, quali hab-
bino à diſtribuir &c.* Itaut durante deſcendentia legatiaria-
rum, nihil lucrari poſſint, vt fuit firmatum in prædictis
duabus præcedentibus deciſionibus, quæ in hodierna di-
ſputatione † de more ſupponuntur, & ideò ſtatim ſol- 8
uendum eſt legatum, alioquin contra voluntatem teſta-
toris pro eo tempore, quo differetur ſolutio illud cederet in
beneficium Officialium, dum autem habemus † verba 9
clara

Digitized by Google

clara Teſtatoris non eſt vlterius quærendum, *l. ille, aut ille,*
§. fin. ff. de verb. obligat. ſed ipſa voluntas prout expreſsè ſo-
nat eſt exequenda, *l. 1.* vbi Bald. *C. de ſacroſan. Eccleſ. l. 2.*
vbi Bart. *ff. de teſtam.*

Nec releuat, quod ſicuti Teſtator idem legatum relictum
Cæciliæ, & Felici reſtrinxit ad quinqueooium ſi nuptæ non
10 eſſent, ita cenſeri debent legatum ipſum † præſtari noluiſ-
ſe fœminis deſcendentibus, & remotioribus inſpecto tem-
pore nuptiarum. Nam obiectum tollitur ex eo, quia Te-
ſtator non dixit, quod legatum deberetur Cęciliæ, & Fe-
lici tempore nuptiatum, ſed immò ante nuptias, dum ſi
nuptæ non eſſent voluit, quod illud per quinquennium,
& ſic annuatim conſequerentur, adeò vt dum ſubdit, *e*
doppo voglio che vadino alle figliuole femine, clarè colligi-
11 tur voluiſſe, quod elapſo quinqueoolo † annuatim non
expectato tempore nuptiarum præſtaretur eiſdem fœmi-
nis deſcendentibus eum prædictum legatum noo ſit ſuffi-
ciens pro dote, & Officiales nil debeant lucrari, quæ duæ
12 coniecturæ tollunt omnem ambiguitatem, & contra-
riam interpretatiooem, quæ meoti Teſtatoris repu-
gnet.

Quoad ſecundam inſpectionem iudicarunt Domini di-
13 ctum legatum deberi prædictis puellis † ad effectum con-
trahendi nuptias carnales, vel ſpirituales iuxta notata per
Sanchez *de matrim. lib. 1. diſput. 33. num. 32. verſ. hoc ta-*
men fatendum, & interim quoad vſque peruenerint ad
14 ætatem nubilem debet huiuſmodi † legatum inueſtiri pro
earum dotibus ad effectum promiſſum, & interim ex fru-
ctibus ali debent dictæ legatariæ.

Denique quod tertiam inſpectionem exiſtimarunt lega-
tum præſtari debere Lueretiæ nunc agenti, & alijs etiam ſo-
15 roribus quando inſtabunt; quia cùm illud fuerit † relictum
omnibus filiabus re, & verbis coniunctis ſcindi, & æquali-
ter diuidi poteſt inter legatarias, & datur inter eas ius ac-
creſcendi, vt latè probat Bellon. *de iur. acr. art. 5. quæſt. 32.*
num. 9.

Et ita deciſum vtraque &c.

R. P. D. B I C H I O.

Florentina Horti.

Veneris 4. Iulij 1642.

A R G V M E N T V M.

Diſcutitur in præſenti deciſione quando aliquid fuit additum per hæredem grauatum bonis fideicommiſſo ſubiectis, quo caſu illud, quod fuit additum nullatenus dicatur factum, vt augeretur fideicommiſſum, ſed erit proprium ipſius hæredis, & ſic remaneat eius ſucceſſoribus.

S V M M A R I V M.

1 *Bona, quando ſubhaſtantur, dominium eorum tranſit in licitatorem.*
2 *Hortus vnitus, & deſtinatus pro ſeruitio domus fideicommiſſi, venit ſub eodem fideicommiſſo.*
3 *Acceſſorium non omne aſſumit naturam, & qualitates res principalis, ſed tunc demum, quando illud non poteſt per ſe ſubſiſtere.*
4 *Acceſſorium, quando eſt ſeparabile ab ipſo principali, & acceſſio eſt diſcreta, & non concreta, tunc non ſequitur qualitates ſui principalis.*
5 *Separabilium rerum, ſeparabile eſt dominium.*
6 *Res, quæ conſolidantur, & vniuntur non cenſentur acquiſita eodem iure, & titulo, quæ res, cui conſolidata, & vnita fuerunt.*
7 *Lopez in cap. per veſtros de donat. in rubr. §. 62. num. 16. Tiraquel. de retract. lignag. §. 32. gloſ. vnic. ſub num. 77. & alij DD. quo caſu loquuntur.*
8 *Separabilitas à ſubiecto, æquè militat in vnione, vel acceſſione facta rei fideicommiſſaria.*
9 *Hortus vnitus bonis fideicommiſſarijs, non cadit ſub fideicommiſſo, & tranſit tamquam liber ad hæredes acquiſitoris.*
10 *Bonis fideicommiſſarijs, & aliquid ſit additum, non dicitur illud fideicommiſſo quoque ſubiectum, & hoc ſiue principaliter, ſiue acceſſorie fuerit adiectum.*
11 *Separabilitas corporum excludit communicationem earumdem qualitatum à parte rei.*
12 *Fideicommiſſarius non cenſetur voluiſſe rem propriam ſubiacere, & donare alieno fideicommiſſo.*
13 *Fideicommiſſo, vt aliqua res dicatur vnita, debet expreſſè conſtare de tali mente fideicommiſſarij, ſic volentis.*
14 *ex Deſtinatione an arguatur mens fideicommiſſarij velle aliquid addere fideicommiſſario.*
15 *Aditus de vna re ad aliam quid arguat.*
16 *Fideicommiſſum conſtituens, ſi aliquid addat vel vinculata, acceſſoria, cenſetur voluiſſe facere additamentum fideicommiſſo.*
17 *Secus tamen eſt in additamento facto ab hærede grauato.*
Donatio nunquam præſumitur maximè ex ſimplici coniectura, num. 17.
Hæres addens aliquid fideicommiſſarijs bonis, puta hortum &c. quo animo cenſeatur additum, num. 17. & 18.
19 *Hortus coniunctus domus empta quando habeatur vti de pertinentijs ipſius domus.*
20 *Obſeruantia benè declarat rem dubiam.*
21 *Bona fideicommiſſaria benè pro debitis fideicommittentis poſſunt diſtrahi.*
22 *Vendere rem propriam, niſi in caſibus à iure expreſſis, quis non poteſt cogi vendere, & num. 23.*

D E C I S I O CXXV.

PEtrus de Cambijs poſſeſſor, & habitator Domus magnæ cum Horto fideicommiſſo maiorum grauatæ aliam paruam domum, & Hortum illi contiguum emit, & murum diuiſorium inter vtrumque Hortum exiſtentem deſtrui fecit.

Quæ Domus parua, & Hortus à Petro emptus, fuit eo mortuo ad inſtantiam creditorum per ſubhaſtationem deliberatus Petro Ioanni de Cambijs tanquam maiori oblatori præuia iudiciali æſtimatione facta inſtante etiam Bernardo de Cambijs, cuius ioterer at deliberationem fieri, vt extingueretur æs alienum Petri, pro quo ipſe fideiuſſerat.

Succeſſiuè autem idem Bernardus iudicium mouit contra Petrum Ioannem deliberatarium ſuper dicto Horto domus paruæ, aſſerens non potuiſſe per deliberationem acquiri, ſed tanquam vnitum Horto domus magnæ antiquo fideicommiſſo, vt ſupra ſubiectæ, deberi ſibi ad idem fideicommiſſum vocato, & deſuper ſententiam fauorabilem obtinuit in partibus à Reuerendiſs. D. Nuncio Florentiæ, declarantem Hortum vti deſtinatum perpetuo ad vſum domus magnæ ſpectare, & pertinere ad Bernardum vti eiuſdem domus magnæ Dominum, qui tamen teneatur refundere Petro Ioanni deliberatario pretium ipſius Horti.

A qua ſententia interpoſita per Petrum Ioannem appel-
latione, cauſaque mihi commiſſa, dubitaui, ad quem ſpectet
Hortus emptus à Petro de Cambijs cum domo parua, &
Domini dixerunt ſpectare ad Petrum Ioannem, quia non
dubitatur quin fuerit comprehenſus in ſubhaſtatione, & de-
liberatione, per quam † propterea illius dominium fuit Pe- 1
tro Ioanni licitatori quæſitum, Rota *deciſ. 105. num. 17.* co-
ram ſan. mem. Gregorio XV. *deciſ. 534. nu. 2. par. 2. recen. ex*
text. in l. quod vendidi, ff. contrah. empt. §. vendita, inſtit. rer.
diuiſ. l. cum res, l. proprietatis, C. probat.

Nec dicendum, quod Hortus non potuerit alienari ex quo
vti acceſſorius vnius, & † deſtinatus pro ſeruitio domus 2
fideicommiſſi cadat ſub fideicommiſſo, *l. quod in rerum, §. ſi*
quis poſt, l. planè, §. fin. ff. de leg. 1. l. cum fundus ff. leg. 2. l. præ-
dijs, §. balnea, & §. fin. ff. de leg. 3. l. Olimpico, & ibi Paul. de
Caſtr. *ff. ſeruit. vrban. præd.* Eugen. *conſ. 66. num. 49. lib. 1.* Gio-
uagn. *reſp. 33. num. 20. lib. 1.*

Quia non omne † acceſſorium aſſumit qualitates rei 3
principalis, ſed tunc demum quando illud noo poteſt per ſe
ſubſiſtere, ſecus verò ſi eſt ſeparabile † à principali, & acceſ- 4
ſio eſt diſcreta, non concreta, vt benè in puncto Horti, vni-
ti rei vinculatæ diſtinguit Bald. *in l. 1. ſub num. 6. verſ. 6. quæ-*
ro, ff. de rer. diuiſ. vbi dicit rationem, quia ſeparabilium
rerum ſeparabile † eſt dominium, & Baldum ſequitur in 5
eiſdem terminis Guglielm. de Benedict. *in cap. Raynutius in*
verb. & hortum num. 16. de teſtam. vbi addit, quod illa,
quæ conſolidantur, & vniuntur non cenſentur acquiſita
eo † iure, ſeu titulo quo res, cui conſolidata, aut vnita 6
fuerunt tenetur, imò cenſentur alia, & tanquam alia ſunt
de per ſe iudicanda, Lopez *in cap. per veſtras de donat. in*
rubr.

Digitized by Google

rubr. §.62.*num.*16.Tiraq.*de retract.lignag.*§.32.*gloſ.vnic.ſub num.*77.Schrader.*de feud.2.par.9.par.princip.ſect.2.nu.*8.*& ſeqq.* Caſſan.*in conſuetud.Burg.tit.*4.§.2.*gloſ.*7.*n.*12.Facchio. *contr.iur. lib.*7. *cap.* 89. Cancer. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 143. Antonin. de Amat. *var. reſolut.* 14. *num.* 24. *& ſeqq. & eſt text. in cap.* 1. §. *ex contrario de inueſtit. de re alien. fact. & in cap.* 1. *verſ. ſi vaſſallus, hic finitur lex Corrad.*

7 Quæ iura, & Doctores licet † loquantur in terminis Horti allodialis vniti rei feudali, inueniuntur tamen ratione ſepa-
8 rabilitatis à ſubiecto vinculato, quæ † æquè militat in vnione, ſeu acceſſione facta rei fideicommiſſariæ, & ideò in puncto fideicommiſſi quod Hortus vnitus non cadat ſub
9 fideicommiſſo, ſed tanquam † liber tranſeant ad hæredes acquiſitoris, firmat Molin. *de primogen.lib.*1.*cap.*26.*ſub nu.*2. *& ſeqq.* Guttier. *pract. quæſt.lib.*5.*quæſt.* 70. *num.*24. Gamm. *deciſ.*218.*num.*1. Mier. *de maiorat. par.*1. *quæſt.* 10. *num.*39. Garz. *de expenſ.cap.*13.*num.*47. Vaſquez *in l.*46. *Tauri gloſ.* 7. *num.*9. Berou. *quæſtion. famil.*96. *num.*4. Schrader. *de feud. d. ſect.*2. *ſub num.* 9.

Neque intereſt ab rebus fideicommiſſi res aliqua addita
10 fuerit principaliter, † vel acceſſoriè itaut res addita, & res fideicommiſſi fiat vna, & eadem res, Molin. *d.cap.*26.*num.*3. *verſ. quod nedum procedit*, Guttier. *d. quæſt.* 70. *num.* 25. Nam ſemper diſcretio, ſeu ſeparabilitas corporum exclu-
11 dit communicationem † earumdem qualitatum à parte rei, & ideò communicatio huiuſmodi petenda eſt aliunde à voluntate vnientis, qui in dubio non præſumitur voluiſ-
12 ſe rem propriam ſubiacere, ac donare alieno † fideicommiſſo, eiuſque nomine poſſediſſe rem ſibimet acquiſitam ad *text. in l. cum de indebito*, *ff. de probat. l. ſi filius famil.* §. *Diuus ff. donat.* quas ad propoſitum adducit Schrader. *d. ſect.* 2. *num.* 14. quem ſequitur Roſental. *de feud. cap.* 10. *concl.*43. *num.* 31. Atque hinc ad effectum vt res vnita efficiatur fideicommiſſi neceſſe eſt, quod expreſsè, ac
13 ſcienter † à poſſeſſore fideicommiſſi vnita fuerit cum eadem qualitate fideicommiſſi, & vt perpetuo ipſius efficiatur, Molin. *d. cap.* 26. *ſub num.* 3. *verſ. niſi expreſsè*, Guttier. *d. quæſt.* 70. *ſub num.* 26. *verſ. niſi expreſsè*, Auendan. *in l.* 46. *Tauri.gloſ.*7. Queſad. *diuerſ. quæſt. cap.*32. *num.*36. Anton. de Amat. *var. reſol. cap.* 14. *n.*27. cum alijs allegatis per Didac. de Lima in addit. ad Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 26. *num.*2. *in fin. & ſub num.*6.

Non obſtat, quod ex quo Petrus huius Horti acquiſitor deſtruifecit murum diuiſorium inter illum, & alterum Hortum fideicommiſſi exiſtentem colligatur deſtinatio ad
14 vſum † rei fideicommiſſariæ, & ex deſtinatione voluntas ſubijciendi fideicommiſſo, *l. damnas*, *ff. de vſufr. leg. l. prædijs* §. *qui domum*, & ibi Bart. *num.* 3. *ff. de leg.* 3. Eugen. *conſ.*66.*num.*56.*lib.* 1. Imò ad hunc effectum ſufficere, quod
15 ab vno ſit aditus ad alium, talique † aditu fuerit vſus poſſeſſor vtriuſque, tradit Io: de Amic. *conſ.* 1. *num.*7. Socc. iun. *conſ.*61. *num.*4. *lib.* 1. Purpur. *conſ.* 341. *num.* 2. Giouagn. *reſp.*33. *num.*25. *lib.*1. Mant. *de coniect. lib.* 9. *tit.* 2. *num.* 36. Rota *in Bononien. Palatij de Elephantuccijs* 16. *Ianuarij* 1640. *cor. R. P. D. meo Ghiſilerio*.

Quia hoc procedit quando idemmet qui legauit, ſeu fideicommiſſum fecit aliquid rei vinculatæ addidit acceſſoriè,
16 eo enim ipſo videtur fideicommiſſo † additamentum ſupponere, in quibus terminis loquuntur allegati in obiecto, ſecus verò in additamento facto ab hærede grauato, tunc enim agitur de præſumenda donatione, quæ ex ſola com-
17 municatione, † & muri diuiſorij demolitione non inducitur, ſed tantum deſtinatio pro tempore vitæ hæredis grauati ad ſui voluptatem, vt egregiè ad rem diſtinguit Guttier. *pract. quæſt. lib.* 5. *quæſt.* 70. *ſub num.* 29. *verſ. non etiam obſtat*, & annuit Molin. *de primog. d. lib.* 1. *cap.* 26. *ſub num.* 4. & faciunt Schrader. Garz. Velaſq. Auendan. & alij allegati ſupra, *verſ. quæ iura*, *& verſ. neque intereſt*, qui loquuntur in ſpecie de re libera vnita ſubiectæ fideicommiſſo.

Et in caſu noſtro ceſſat vlterius omnis difficultas, quia ex alijs coniecturis conſtat, non fuiſſe hortum vnitum ani-
18 mo augendi fideicommiſſum, ſiquidem † ille fuit emptus cum domo parua ſub vnico pretio, nec tamen domus parua prætenditur fideicommiſſo adiecta, & in libro decimæ hortus controuerſus deſcribitur tanquam pars domus paruæ, nam huic aſſignatur pro confine hortus S. Pauli, cui
19 dicta domus cohæret mediante hoc horto, † qui propterea fuit habitus tanquam de pertinentijs domus paruæ, Dec. *conſ.* 109. *ſub num.* 2. *col.* 3. *verſ.* 6. etiam facit Giouagn. *reſp.* 33. *ſub num.* 26. *verſ. tantò magis lib.* 1. Inſuper mortuo Petro acquiſitore hortus fuit ab officialibus Montis apprehenſus tanquam liber, & hæreditarius, eodemque nomine extimatus, & ſubhaſtatus ad inſtantiam creditorum Petri, & ſignanter Bernardi aduerſarij, qui proinde
gratis hodie negat libertatem horti, † & hæc obſeruantia 20
quatenus etiam eſſemus in dubio ſatis declarat ſeparationem horti à fideicommiſſo, ad not. per Aym. *conſ.* 101. *nu.* 3. Menoch. *conſ.*349. *num.*15. Decian. *conſ.*124. *num.*15. *lib.*3. Rot. *deciſ.* 169. *num.* 1. *deciſ.* 203. *num.* 8. *deciſ.*255. *num.*4. *& 5. par.* 1. *recent.*

Adeò quod vndique clarum redditur, quod horti dominium mediante dicta ſubhaſtatione translatum fuit in Pe-
trum Ioannem, eo magis quia ſubhaſtatio † emanauit pro 21
extinguendo ære alieno Petri, pro quo ipſius bona quantumuis fideicommiſſo à ſe ſubiecta vrgentibus creditoribus potuerunt ſubhaſtari, *l. filius famil.* §. *Diui il* 2. *ad fin. ff. leg.* 1. *l. peto*, §. *prædium*, *ff. leg.* 2. Bart. *in l. Marcellus*, §. *reo quæ in* 1. *oppoſit. ff. ad Trebell.* Rimin. ſen. *conſ.* 131. *num.* 2. *lib.* 1. Socein. iun. *conſ.* 28. *num.* 3. *lib.* 2. Natta *conſ.* 110. *num.* 13. Becc. *conſ.* 100. *num.* 6. Gamma *deciſ.* 218. *num.* 4. Buratt. *deciſ.* 920. *num.* 3. & fuit dictum *in Romana fideicommiſſi de Zuccaris* 24. *Nouembris* 1639. *coram R. P. D. meo Dunozetto*.

Nec Petrum Ioannem excludere poſſunt fideicommiſſa-
rij offerendo pretium horti, quia cùm † ſit ſeparabilis à fidei- 22
commiſſo, & Petrus Ioannes horti dominium, vt ſupra
acquiſiuerit, cogi non debet rem propriam vendere † niſi 23
in caſibus iure expreſſis, *l. dudum*, *C. contrah. empt. l. falſo*, *C. com. rer. alien.* Rota *deciſ.* 65. *num.* 1. poſt Modern. *de ſubhaſtat.* & in ſpecie Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 26. *ſub n.* 8. *infra med. verſic. quod adeo verum eſt*.

Et ita deciſum Petro Ioanne tantum informante præuijs tamen pluribus citationibus contra aduerſarium &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana, ſeu Nepeſina Tutelæ.

Veneris 4. Iulij 1642.

ARGVMENTVM.

Tutor, ſi promiſerit reddere bonum, & fidele computum, aliàs voluit teneri ad damna, id includit obligationem ad reſtituendum reliquarum. Tutor, quod remanſerit debitor in redditione rationum ex quibus ſatis dicatur conſtare.

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtrator quilibet tenetur reddere rationem, & reſtituere reliquatum.*

2 *Adminiſtrator promittens reddere bonum, & legale computum aliàs voluit teneri ad omnia damna, quid hoc includat.*

3 *Mandatum executiuum relaxari poteſt ſtante obligatione Camerali.*

4 *Inuentarium tutelare benè probat contra Tutorem.*

5 *Libri depoſitaria publica ſufficienter probant pro tertio contra tertium.*

6 *Liber priuatus, plenè probat contra ſcribentem & eius heredes.*

7 *Librum priuatum à ſe ſcriptum in actis producens, fortius contra ipſum probat, cum cenſeatur illum quoad omnia approbaſſe.*

8 *Tutor in actis producens librum tutelarem, ſi ex eo, non poteſt elici veritas partitarum, non probat ad ſui fauorem.*

9 *Liber tutelaris, vt validè dicatur factus, & tentus, qualiter debeat confici, & teneri.*

10 *Liber tutelaris, ſi in aliquibus partitis reperitur erroneus nulla fides in reliquis eſt adhibenda.*

11 *Tutor adminiſtrans gregem, & armenta, non ſolum tenetur reſtituere animalia, verum etiam fructus, & fœtus.*

12 *in Libris tutelaribus dum probatur aliquibus partitis fuiſſe erratum, ita etiam in cæteris potuit errari.*

13 *In-*

Digitized by Google

13 *Inuentarium plenè probat contra Tutorem ſcribentem.*

14 *Teſtes aliqui ſi deponant de maiori ſumma & alij de minori in iſta minori ſumma dicuntur omnes concordes.*

DECISIO CXXVI.

CVm Veronica de Piſcibus tanquam filia, & hæres q.
Iacobi de Piſcibus conueniſſet Dionyſium de Sanctis
ad reddendam rationem adminiſtrationis bonorum, & in-
troituum, cæterorumque effectuum hæreditariorum di-
cti Iacobi, quæ ipſe vti eius Tutor, & Curator ſpatio
14. annorum adminiſtrauit, iſta obtinuit à Sanctiſſimo hu-
iuſmodi cauſam cognoſci ab A.C. de voto Rotæ appella-
tione remota. Vnde propoſito hodie dubio, An, & pro
qua ſumma mandatum ſit relaxandum. Domini infor-
mante tantum Veronica dixerunt pro nunc eſſe relaxan-
dum pro ſcutis 4587. Necnon pro reſtitutione animalium
deſcriptorum in Inuentario tutelari ſiue eorum valore,
ac pro rata Vaccarum, aliorumque animalium *num.* 113.
quæ conſtat remanſiſſe in hæreditate Iacobi, & à Diony-
ſio fuiſſe retenta in ſocitam, ſine tamen præiudicio re-
ſidui.

Nam quoad ſcuta 4587. conſtat Dionyſium eſſe debito-
rem ſcutorum 19233. pro fructibus bonorum hæreditario-
rum, pecunijs in hæreditate repertis, creditis exactis, ac
pro pretio frumenti, & animalium, aliorumque fru-
ctuum, quæ ad eius manus perueniſſe apparet ex parti-
tis regiſtratis in Summario Veronicæ *num.* 3. *cum ſeqq.* Ex
quibus demptis ſcutis 11951. erogatis in emptionibus Cen-
ſuum, & locorum Montium ad fauorem pupillæ, ac in
expenſis neceſſarijs, quæ Informantes pro Veronica ad-
mittunt eſſe ponenda in creditum Dionyſij, necnon reli-
ctis in ſuſpenſo quatuor partitis conſtituentibus in totum
ſcuta 2695. nempè prima ſc. 1836. pro rubris 51. ſemen-
tæ, ſecunda ſcut. 240. pro rubris decem ordei, tertia ſcu-
torum 319. pro tot ſuibus datis, vt dicitur à credenza di-
uerſis perſonis, & quarta ſcut. 300. pro ſorte vnius cenſus
qui prætenditur extinctus cum Communitate Formelli,
quas Domini cenſuerunt adhuc non eſſe ſufficienter iuſti-
catas, debitum Dionyſij remanet certum, & liquidum in
dd. ſcutis 4587. pro quibus mandatum eſt relaxandum,
tam ex diſpoſitione iuris communis, cum quilibet admini-
1 ſtrator de iure teneatur reddere † rationem, & reſtituere
reliquatum *l. 1. §. officio, ff. de tutel. & rat. diſtrahen. l. ratio-
nes, C. de adminiſtr. tutor.*

Quam etiam vigore eius particularis promiſſionis, quia
Ipſe ſub obligatione Camerali promiſit de adminiſtratis red-
dere bonum, & legale computum, alias teneri voluit ad
2 omnia damna, vt in Summ. *num.* 2. quæ promiſſio † in-
cludit obligationem ſoluendi reliquatum, *l. cum ſeruus, ff.
de condit. & demonſtr. l. boues, §. fin. & ibi gloſ. ff. de verb.
ſignif.* Rota coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 554. *num.* 2.
& in Romana Fideiuſſionis 21. *Iunij* 1631. *coram Eminen-
3 tiſſ. D. meo Card. Veroſpio.* Ex ſtante obligatione † Came-
rali relaxandum eſt mandatum executiuum, vt dictum
fuit *in Imolen. Tutela* 2. *Decembris* 1593. *coram bon. mem.
Card. Pamphilio ſen. & in Romana redditionis rationum* 19.
Decembris 1598. *coram Litta, & in Arimin. adminiſtratio-
nis Tutela* 24. *Nouembris* 1625. *coram R.P.D. meo Merlino
Decano.*

Nec dubitari poteſt de veritate partitarum, ex quibus de-
ducitur debitum Dionyſij. Quia plenè iuſtificantur partim
4 ex Inuentario tutelari, quod † contra Tutorem ſcriben-
tem, plene probat *ad trad. in l. fin. vbi gloſ. & DD. C. ar-
bit. tut.* Rota coram bon. memor. Buratto *deciſ.* 557. *num.* 6.
& 7. & deciſ. 637. *num.* 6. *& in recentior. deciſ.* 301. *num.* 4.
par. 6. *& in ſupracitata Ariminen. adminiſtrationis coram
eodem D. meo Merlino;* Partim ex publicis Inſtrumentis,
5 & ex partitis formiter extractis ex publicis libris Depoſita-
riæ Sacri Montis Pietatis Vrbis, qui ſufficienter probant
pro tertio contra tertium Bart. *in l. quædam, §. nummula-
rios num.* 4. *ff. de eden.* Card. Seraphin. *deciſ.* 1088. *num.* 4.
Rota *in recen. deciſ.* 19. *num.* 3. *par.* 7. & fuit dictum *in
Tiburtina adminiſtrationis rationis* 9. *Decembris* 1641. *co-
ram R. P. D. meo Dunozetto.* Partim ex receptis, & no-
6 tulis manu einſdem Dionyſij deſcriptis in ſuo † libro, qui
licet confectus à priuato, probat tamen contra ipſum,
eiuſque hæredem *l. publica* 16. *§. fin. ff. depoſit.* Specul. *in* 2.
parte tit. de inſtrum. edit. §. 7. *Nunc dicendum num.* 5. *verſ.
niſi contra eum,* Alex. *conſ.* 84. *num.* 1. *lib.* 7. Surd. *conſ.* 439.
num. 20. *lib.* 4. Rota *in recent. deciſ.* 195. *num.* 6. *&* 7. *par.* 6.
& in ſupracitata Tiburtina adminiſtrationis; Præſertim
cùm dictus liber fuerit in actis productus ab eodem Diony-
ſio, qui propterea cenſetur tacitè quoad omnia approba- 7
tus *l. ſcripturas, C. qui pot. in pign. hab.* Boer. *deciſ.* 333. *n.* 9.
verſ. & in hac cauſa Reuerendiſſimus Vrgellen. deciſ. 352.
num. 2. *& deciſ.* 368. *num.* 4. cum pluribus adductis in dicta
Tiburtina.

Nec releuat dictus liber quatenus Dionyſius illum exhi-
bet pro ſui exoneratione, & ad ſuum debitum extenuan-
dum. Quia cùm appareat confectus de recenti, & in eo fe-
rè omnia ſint inconfuſo, inordinatè, & in genere deſcripta 8
ſine expreſſione cauſæ, & diei, itaut non poſſit elici ve-
ritas, & deprehendi iuſtificatio partitarum in eo deſcripta-
rum, non probat ad eius fauorem, nec deſeruire poteſt
pro redditione rationis, quia ad huiuſmodi effectum liber
tutelaris debet diſtincte, & ſingulariter continere, quid 9
in ſingulos annos, menſes, & dies perceptum fuerit, qui-
bus, & qua de cauſa datum, & impenſum, à quo fundo
fructus recollecti, exactamque, & integram continere
deſcriptionem omnium datorum, & receptorum, ac in-
troitus, & exitus totius temporis, quo continuauit admi-
niſtratio, Bart. *in l. comperimus, C. de nauicul. lib.* 10. *&
conſ.* 150. *num.* 9. *in fin. par.* 1. Rip. *in l. admonendi num.* 116.
ff. de iur. iur. Eſcobar. *de ratiocin. adminiſtr. cap.* 10. *num.* 42.
& 43. *& num.* 47. *cum ſeqq.* Rolan. à Valle *conſ.* 49. *num.* 20.
& ſeqq. lib. 1. Gratian. *diſcepta. forenſ. cap.* 563. *num.* 32. Me-
noch. *de arbitr.* Iudic. *caſ.* 208. *num.* 18. *& ſeqq.* & ſæpius Ro-
ta tenuit, *& ſignanter in recent. deciſ.* 590. *num.* 5. *par.* 2. *&
deciſ.* 111. *num.* 5. *par.* 7. & fuit dictum *in dicta Ariminen. co-
ram Reuerendiſſimo D. meo Merlino,* & alijs multis relatis
in Romana redditionis rationis 15. *Decembris* 1636. *coram
bon. mem. Coccino, & in d. Tiburtina coram R. P. D. meo
Dunozetto.*

Idque multo magis procedit, cùm in multis partitis di-
ctus liber detectus ſit erroneus, nempe in ſeptima, octaua,
& nona, † in quibus Veronica creatur debitrix ſcut. 1512. 10
b. 20. pro expenſis in alendo boues, vaccas, & cætera
animalia, eorumque Cuſtodes, quæ tamen non erant po-
nendæ ad ſui debitum, tum quia huiuſmodi expenſæ ſpe-
ctant ad ſocium minorem iuxta morem conſuetum om-
nium locorum, & vſum ſpecialem illarum partium, de
quo dantur atteſtationes Summario *num.* 23. Tum quia
compenſantur cum fructibus eorumdem animalium quo-
rum Tutorum mentionem non fecit, prout debebat, cum
Tutor adminiſtrans gregem, & armenta, non ſolum te- 11
neatur reſtituere animalia, ſed etiam fructus, & fœtus, *l.
ſed, & ſi* 25. *§. fin. cum duobus ſeqq. ff. de petit. hæred.* latè
Laderch. *conſ.* 99. *num.* 9. *&* 10. Item creatur debitrix in
quinque partitis conſtituentibus ſcuta 2411. ba. 34. pro ali-
mentis præſtitis Donato, Veronicæ, & Hortenſiæ de Pi-
ſcibus, Felicique eorum matri, Antinæ, & alijs perſonis
ſpatio quatuor annorum, hoc eſt ab anno 1624. vſque
& per totum 1628. ad rationem ſcutorum ſex pro ſingu-
lis quolibet menſe, & tamen ex teſtibus datis in Summario
num. 21. *&* 22. probatur Antinam nihil habuiſſe, pro vi-
ctu, Donato verò, Veronicæ, cæteriſque perſonis ſub-
miniſtrata fuiſſe ſolum ſcuta tria, vel tria cum dimidio pro
omnibus inſimul, multæque aliæ partitæ fuerunt appoſitæ
ad debitum Veronicæ nullatenus apponendæ, & aliæ plu-
res repertæ ſunt exceſſiuæ, quas ſigillatim denumerant In-
formantes pro Veronica, & propterea dicto libro ad eius
fauorem minimè eſt ſtandum, niſi omnes partitæ aliundè
plenè iuſtificentur, quia ſicut in ſupradictis interuenit er- 12
ror, ita etiam in cæteris potuit errari, Gabr. *conſil.* 148.
num. 9. *lib.* 1. Farinacc. *conſil.* 100. *num.* 14. *lib.* 2. Rota
diuerſ. deciſ. 743. *num.* 1. *& per tot. par.* 4. coram ſanct. me-
mor. Gregor. XV. *deciſ.* 79. & ibi Adden. *num.* 6. *& in re-
cent. dicta deciſ.* 111. *num.* 9. *par.* 7. & fuit dictum *in Pa-
pien. bonorum* 1. *Iunij* 1605. *coram Ortembergo, & bis in Ro-
mana Tutela de Ferratinis nempè* 13. *Martij* 1595. *&* 19.
Iunij 1600. *coram bon. mem. Card. Pamphilio, quæ tres de-
ciſiones habentur impreſſæ apud Marcheſ. de commiſſ. par.* 1.
fol. 898. correcto tamen errore fol. & latè *in d. Romana red-
ditionis rationis* 15. *Decembris* 1636. *coram bon. mem. Coc-
cino.*

Quo verò ad animalia, pro illis, quæ deſcripta ſunt in
Inuentario nulla adeſt difficultas, cùm Inuentarium plene 13
probet contra Tutorem ſcribentem, *l. fin. C. arbitr. tut.* Bart.

in

in l. Tuter. qui repertorum num.12. ff. adminiſtr. tut. Pariſ.
conſ.26. num.55. lib.2. Rota *diuerſ. deciſ.71. num.3. part.1.*
& in recent. deciſ.762. num.1. part.2. & in dicta Ariminen.
adminiſtrationis tutelæ 24. Nouembris 1625. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.* Pro alijs verò, quæ in Societatem retinebat ipſe Dionyſius dictus numerus 113. animalium iuſtificatur ex duobus Teſtibus datis in Summ. num.18. quibus non obſtat, quod ſint in quantitate diſcordes, ex quo
alter deponat de 150. alter de 113. quia in hoc minori nu-
14 mero, in quo conueniunt, dicuntur conteſtes, & probant
l. diem proferri, §. ſi plures, ff. de arbitr. DD. in l. penult. ff. de in litem iuran. & in l.1. §. ſi poſtulanti, ff. de verb. obligat. Rota coram Gregor. *deciſ.558. num.2.* vbi Adden. *ſub litt. A.* & coram Buratt. *deciſ.865. num.2.* Et ita vna tantùm, &c.

R. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Decano.

Ferrarien. Parochialis.

Veneris 4. Iulij 1642.

ARGVMENTVM.

Ciuitas aliqua ſi potiatur priuilegio à Sede Apoſtolica conceſſo, vt niſi eius Ciues poſſint habere illius beneficia, an tale priuilegium extendatur, ad Ciues, qui non ſunt verè Ciues, ideſt origine, & natiuitate, ſed ſunt Ciues ex incolatu priuilegio, &c. Papa concedendo alicui priuilegium aliquod, non cenſetur voluiſſe ſibi ligare manus.

SVMMARIVM.

1 *Ciuitas Ferraria habet priuilegium, quod beneficia illius loci non dentur niſi ciuibus, & num.5.*

2 *Beneficium aliquod impetrans ſub narratiua, quod prouiſus eſt incapax, id concludenter venit probandum.*

3 *Incapacitas, & defectus qualitatum narratus in litteris Apoſtolicis ab impetrante, eſt concludenter probandus.*

4 *Quod procedit, etiam ſi narratiua conſiſtat in negatiua, nec ad hoc ſufficiunt coniectura.*

6 *Habitans in aliquo loco vltra decem annos, ex hoc acquiritur incolatus illius loci.*

7 *Clericus per aſſecutionem beneficij reſidentialis acquirit priuilegium Ciuilitatis, & gaudet omnibus priuilegijs Ciuibus illius loci conceſſis.*

8 *Priuilegium ſimpliciter alicui Ciuitati conceſſum, quod, eius beneficia non dentur niſi Ciuibus, cùm ſit fauorabile non eſt ſtrictè intelligendum.*

Beneficialis materia eſt fauorabilis, num.8.

9 *Ciuium appellatione veniunt non ſolum Ciues veri, ſcilicet ex natiuitate, & origine, verum etiam Ciues ex priuilegio.*

10 *Priuilegium conceſſum à Papa alicui Ciuitati, vt eius beneficia non dentur niſi Ciuibus, non comprehendit beneficia reſeruata ipſi Papæ.*

11 *Papa concedendo alicui priuilegium, non cenſetur voluiſſe ſibi manus ligare, nec impedire prouiſiones Apoſtolicas.*

12 *Decretum irritans ſtat acceſſoriè, & non ampliat principalem diſpoſitionem.*

13 *Decretum irritans appoſitum in gratijs Apoſtolicis, non ligat ipſum Papam, nec eius prouiſiones, niſi expreſsè irritet prouiſiones proprias.*

14 *Beneficia patrimonialia deuoluta ad Papam, intelliguntur deuoluta cum ſua cauſa, intellige tamen, quando aliquod onus fuit impoſitum in fundatione.*

15 *Secus verò, ſi id ſit ex priuilegio Apoſtolico, tunc enim ad Papam ſpectat libera collatio, cùm talia priuilegia non ligent Papam.*

DECISIO CXXVII.

GRatiam Nicolai non eſſe iuſtificatam reſponderunt Domini, & omiſſis alijs, ex eo potiſſimum. Quia narrauit Papæ Alexandrum Puzzolum prouiſum de Parochiali controuerſa eſſe incapacem, ſeu ad illam obtinen-
1 dam non qualificatum † iuxta priuilegia conceſſa à Sede

Apoſtolica Ciuitati Ferrarien. diſponentia quod beneficia
illius loci nonniſi ciuibus conferri poſſint. Vndè tenetur
concludenter probare allegatam † incapacitatem, vt dictum 2
fuit in *Tridentina Decanatus coram bon. mem. Coccino, impreſſ. in recent. deciſ.352. num.4. & 5. part.6.* Et generaliter
quod incapacitas, & defectus qualitatum † narratus in lit- 3
teris Apoſtolicis ab impetrante ſit concludenter probandus,
etiam ſi in negatiua conſiſtat, nec ſufficiant † præſumptio- 4
nes, firmat Garz. *de beneſ. part.6. cap.2. num.163. & ſeqq.* & Rota ſæpiùs reſpondit, & ſignanter coram bon. mem. Buratt. *deciſ.948. num.1. & ſeqq. & in recent. deciſ.27. num.10. & ſeqq. part.7.*

Hic autem narrata incapacitas nullatenus iuſtificatur; illa
enim deducitur ex eo, quod Alexander non ſit Ciuis Ferra-
rien. † vt dicta priuilegia requirunt, quæ negatiua tantùm 5
abeſt, quod à Nicolao probetur, quod immò contrarium
manifeſtè conuincitur, ſiquidem ex datis in Summ. Alexan-
dri num.9. Conſtat, quod ipſe non ſolùm habitauit in Ciui-
tate Ferrariæ vltra decem annos, † ex qua decennali habita- 6
tione contraxit incolatum, & acquiſiuit ciuilitatem, vt in
terminis ciuitatis Ferrariæ dictum fuit *in Ferrarien. manutentionis 14. Iunij 1641. coram bon. mem. Pirouano, §. quia ex allegata,* ſed quod vlterius ibidem in Cathedrali obtinuit
Capellaniam perpetuam habentem annexum onus reſiden-
di impoſitum à Synodo, ratione cuius certum eſt, quod
fuit effectus ciuis, quia † Clericus per aſſecutionem benefi- 7
cij reſidentialis acquirit priuilegium ciuilitatis, & gaudet
omnibus priuilegijs Ciuibus illius loci conceſſis, vt tradunt
Bart. *in l.1. num.14. ff. ad municipal.* vbi etiam Alberic. *n.8.* Oldrad. *conſ.32. per tot.* Angel. *conſ.23. num.2.* Boer. *deciſ. 260. num.20.* Surd. *conſ.301. num.7. ad med.* Graſſ. *de effect. Clerical. in prælud. num.369.* Bellett. *diſquiſit. Cleric. tit.1. §.20. num.15. & ſeq. fol.16. in paruis,* Proindeque ex hoc ca-
pite non poteſt dici incapax, quia cùm prædicta † priuilegia 8
ſimpliciter diſponant, quod beneficia nonniſi Ciuibus conferantur, in hac materia beneficiali, quæ eſt fauorabilis,
vt firmat Gonzal. *ad regul. Cancellar. gloſ.9. §.1. num.113. verſ. Sed neque in hac materia,* Rota *in recent. deciſ.188.*
num.6. part.2. Appellatione Ciuium non ſolùm † veniunt 9
ciues veri, qui ſcilicet ſunt tales natiuitate, & origine ſed
etiam ciues ex priuilegio, vt in terminis ſimilis Priuilegij Bononiæ conceſſi, dixit Rot. *in Bononien. Canonicatus 21. Iunij 1610. coram Penia, & in alia Bonon. Canonicatus 28. Iunij eiuſdem anni coram bon. mem. Coccino,* quas refert, & ſequitur Lotther. *de re beneſ. lib.1. quæſt.25. num.78. & ſeqq.* Et incolæ, vt tradunt Alexand. *conſ.20. num.10. & ſeq. lib.2.* Soccin. ſen. *conſ.129. num.4. & ſeqq. lib.1.* Alciat. *in l. Prouinciales, num.2. & num.5. ff. de verb. ſignif.* Siluan. *conſ.1. num.107. & 108.* Surd. *conſ.59. num.5. & ſeqq.* Menoch. *conſ.692. num.5. & ſeqq.* Merlin. *de legit. lib.3. tit.1. quæſt.18. num.56.* Gail. *obſeruat. lib.2. obſeruat.35. num.1. & 6.* latè March. *de ſucceſſ. part.1. quæſt.4. art.8. num.21. & 22.*

Et ceſſat omnis difficultas, quia admiſſo etiam quod Alexander non eſſet ciuis; quod tamen ceſſat ex ſupradictis,
hic tamen non iuſtificatur, nec iuſtificari poteſt, quod hu-
iuſmodi priuilegia comprehendant † beneficia reſeruata, vt 10
eſt d. Parochialis, & ſic etiam ex hoc capite gratia Nicolai
remanet non iuſtificata. Papa enim in dd. priuilegijs nullam
mentionem facit de beneficijs reſeruatis, † & propterea non 11
poſſunt cenſeri comprehenſa, quia Papa cum d. Priuilegio
cenſetur ſolùm voluiſſe ligare inferiores, non autem voluiſſe ligare ſe ipſum, nec impedire prouiſiones Apoſtolicas, vt in puncto firmat Gonzal. *ad regul. menſ. gloſ.9. §.2. num.55. verſ. quia, & ſeqq.* & ſæpè firmauit Rota nempè coram Puteo *deciſ. 301. num.1. poſt med. & num. ſequentibus lib.1. in correct. & in Calagurritana beneficij,* relata per Garz. *de beneſic. part.5. cap.1. num.25. & in alia Calagurritana beneficij de Brantevilla 17. Aprilis 1606. coram Cardin. Sacrato, & in Tridentina Decanatus, & Canonicatus coram bon. mem. Coccino, inter recent. deciſ.183. num.2. part.6.*

Nec obſtat decretum irritans in dd. priuilegijs appoſitum,
quia vltra quod ſtat acceſſoriè, † nec ampliat diſpoſitionem 12
principalem, Creſcent. *deciſ.7. num.11. de conceſſ. præbend.* cum alijs relatis in *deciſ.569. n.7.8. & 9. part.2. rec.* Reſponſum fuit quod huiuſmodi decretum appoſitum in priuilegijs
non ligat † ipſum Papam, nec eius prouiſionem niſi 13
expreſsè irritet prouiſiones proprias, Mohedan. *deciſ.21. num.2. poſt med. & num. ſeq. de præbend.* & fuit dictum *in*

Corduben. Cantoria 15. Februarij 1557. coram Quiroga, & in Tridentina Canonicatus 21. Aprilis 1570. coram Lancellotto, & in Romana Caſalis magiſtri Oddonis 23. Octob. 1574. coram Robuſterio, quas refert, & ſequitur Garz. *de benef. part. 5. cap. 1. num. 19. 21. & 25. & in diuerſ. deciſ. 106. num. 2. & 3. part. 1.* vbi declarat Patuſ. qui contrarium voluit *in conſ. 37. num. 2. lib. 4.*

Denique non obſtat, quod huiuſmodi beneficia patrimo-
14 nialia deuoluta ad Papam intelligantur deuolnta † cum ſua
cauſa, dummodo ſcilicet conferantur Patrimonialibus.
Quia hoc procedit in ijs, quæ habent ſimile onus in funda-
tione. Secùs autem quando habent ea priuilegio, tunc enim
ad Papam ſpectat libera collatio cùm Priuilegia eum non
15 comprehendant, vt in puncto diſtinxit Rota *in dicta Tri-
dentina coram Coccino, inter recent. deciſ. 183. num. 2. 7. & 8.
part. 6.* & prius coram bon. mem. Pirouano *deciſ. 375. num. 6.
part. 4. recent.*

Et ita vna tantùm parte informante, negotio tamen maturè diſcuſſo fuit reſolutum, &c.

R. P. D. CARRILLO,

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Romana Succeſſionis.

Veneris 4. Iulij 1642.

ARGVMENTVM.

Compulſoria ſpecialis, vt concedatur, quidnam veniat probandum. Epiſtolæ, vt aliquid probent quid requiratur, Remiſſoriam Rota ſolita eſt concedere etiam ſuper eiſdem articulis, ſed quid ad hoc ſit neceſſarium. Remiſſoriæ petitio reijcitur, quando didicita ſunt teſtificata, & quando dicantur.

SVMMARIVM.

1 *Compulſoria ſpecialis, tunc datur quando conſtat de exiſtentia, & releuantia ſcripturæ compulſandæ.*
2 *Scriptura vera exiſtentia ex quo non probetur.*
3 *Epiſtolæ priuatæ, debent recognoſci, & recognitio in actis producere, alioquin nullam merentur fidem.*
4 *Copiæ, & exempla quando præbeant ſufficientem fumum, ad præſumendam exiſtentiam alicuius ſcripturæ.*
5 *Scripturarum exiſtentia penès heredes præſumitur, ſi conſtet fuiſſe penès defunctum.*
6 *Compulſoria ſpecialis dum petitur oritur vehemens ſuſpicio calumniæ, & ad quid.*
7 *Compulſoria ſpecialis petitio ob ſuſpicionem calumniæ ſæpè denegatur.*
8 *Remiſſoria denegatur tum ob vehementem ſuſpicionem calumniæ, tum ob timorem ſubornationis teſtium.*
9 *Calumniæ vehemens ſuſpicio in petenda remiſſoria ſatis arguitur, ex quo plures teſtes iam fuerunt examinati, & nihil fuit probatum.*
10 *Remiſſoria ſuper eiſdem articulis Rota, quando ſoleat concedere.*
11 *Rota, vt concedat remiſſoriam ſuper eiſdem articulis, requirit, vt maior explicitus non ſit in cortice verborum.*
12 *Remiſſoria, quando datur ſuper eiſdem articulis, articuli noui quid comprehendere debeant.*
13 *Remiſſoria non conceditur poſtquam teſtificata ſunt didicita, & num. 14.*
15 *Quod procedit, etiam ſi ſint didicita teſtificata alterius partis ſolum.*
16 *Teſtificata, quod fuerint didicita non eſt dubitandum, quando vtrique fuit datum ſummarium examinis.*
17 *Teſtium exceptiones, quando fuerunt diſcuſſæ tam circa dicta, quàm perſonas, quid ex hoc ſequatur.*
18 *Teſtium ſummarium ſimplex abſque nomine teſtium, quando partibus fuit datum, an dicantur didicita teſtificata.*
19 *Rota benignius agendo, ac ſequendo ſuum ſtylum facilè in Curia admittit nouos articulos, & num. 20.*

DECISIO CXXVIII.

DVæ in hac cauſa emanarunt Deciſiones inter ſe contrariæ, in quarum altera deciſum fuit, teſtamentum Henrici Vicourt ſubſtineri ad fauorem Henrici iunioris ſui nepotis, non obſtante, quod Cæcilia eiuſdem teſtatoris filia, prætenderet teſtamentum præfatum fuiſſe conditum ex falſa cauſa, & ſic ſucceſſionem ad ſe ſpectare, quia re vera ea tunc deductis prætenſa falſa cauſa concludenter non probabatur, & in altera receſſum fuit à primo loco deciſis, eo quia ex teſtibus nouiter hincinde examinatis conſtitit, teſtatorem realiter ex falſa cauſa motum fuiſſe ad teſtandum fauore nepotis. Dumque debebat proponi dubium, an eſſet ſtandum in primo, vel ſecundo loco deciſis; Agentes pro d. Henrico iuniori exhibuerunt in actis quaſdam copias epiſtolarum (vt prætendunt dicti Henrici teſtatoris) ac inſimul articulos pro examinandis teſtibus in Curia, & extra, ad effectum habendi compulſoriam ſpecialem, & probandi, d. teſtatorem non ex falſa cauſa inſtituiſſe nepotem ex fratre, ſed ob amorem, quo ipſum proſequebatur, & obtinuerunt ab A. C. Iudice huius cauſæ dubium, an ſit concedenda compulſoria ſpecialis, & admitti debeant articuli ad effectum examinandi in Curia, & extra cum remiſſoria, ſuper quo hodie conſulta Rota reſponſum fuit, compulſoriam ſpecialem non eſſe dandam, nec remiſſoriam, ſed admittendos articulos in Curia dumtaxat.

Ratio, quæ mouit Dominos ad ſic reſpondendum fuit,
quia quoad compulſoriam ſpecialem, illa tunc demum da-
tur, † quando conſtat de exiſtentia, & releuantia ſcripturæ 1
compulſandæ, Veſt. *in prax. lib. 6. cap. 1. num. 12.* Mantic.
deciſ. 216. n. 3. Buratt. *deciſ. 555. num. 1.*

In præſenti autem non conſtat de exiſtentia, quia licèt
fuerint exhibitæ in actis quædam copiæ aſſertarum epiſtola-
rum d. Henrici teſtatoris, attamen ex quo poſſibile eſt, quod
illæ fuerint ſtudiosè compoſitæ ab eadem parte, non poteſt
indè deſumi vera exiſtentia, † ſed debebat examinari teſtes 2
ſaltem ad perpetuam rei memoriam ſuper reali exiſtentia,
vel debebant eædem epiſtolæ recognoſci, & recognitio pro-
duci in actis, † alioquin nullam fidem merentur, *adnotat. in §.* 3
ſi quis igitur, Auth. *de inſtrum. caut. & fid.* Ruin. *conſ. 61. n. 3.
lib. 4.* Afflict. *deciſ. 181. num. 9.* Franch. *deciſ. 105. n. 9.* Rota
deciſ. 1156. num. 1. ad fin. lib. 3. part. 3. diuerſ. Doctores verò
allegati exaduerſo, qui dicunt, quod copiæ, & exempla præ-
ſtant ſufficientem fumum in hac materia loquuntur de
exemplis, & copijs alicuius publici Inſtrumenti † tranſom- 4
ptati extraiudicialiter à Notario, quod longè differt ab iſto
caſu, & propterea non applicantur, qua quidem exiſtentia
ceſſante, non eſt opus diſcutere releuantiam.

Præterea conſideratum fuit, quod plures ex aſſertis epiſto-
lis ſi veræ ſunt, vti ſcriptæ Patri Aduerſarij, † præſumun- 5
tur originaliter exiſtere penès eundem Aduerſarium Patris
hæredem ad tradit. per Aretin. *in conſ. 120. num. 1. verſ. de-
functus ergo*, Caual. *deciſ. 545. n. 1.* & ſic non eſt neceſſaria
alia compulſio cùm eæ originaliter in actis exhiberi poſſint.
Aliæ verò, quæ ſupponuntur ſcriptæ cuidam nuncupato
maiori de Hizramont, cùm in illis non contineatur niſi inte-
reſſe eiuſdem Aduerſarij, de facili poſſunt ab eodem de Hiz-
ramunt recuperari, & pariformiter originaliter produci;
vel ſaltem negari non poteſt, quin vigore compulſoriæ ge-
neralis illæ compulſari poſſint; † vndè dum petitur ſpecialis 6
oritur vehemens ſuſpicio calumniæ, quod hoc fiat dumtaxat
ad effectum impediendi proſequutionem, & expeditionem
cauſæ, vt fuit in ſpecie dictum in *deciſione 376. num. 7. coram
Durano inter eius impreſſ.* quo caſu paſſim † denegatur com- 7
pulſoria ſpecialis, Felin. *in cap. de cætero num. 12. de re iud.*
Caſſad. *d. deciſ. 3. de dilat.* Capuraq. *deciſ. 169. num. 1. part. 1.*

Quo verò ad remiſſoriam, dictum fuit, eam eſſe denegan-
dam tam ob vehementem ſuſpicionem calumniæ, † quàm 8
ob timorem ſubornationis teſtium, vt fuit ſeruatum *in Ca-
merinen. Penſionis 4. May 1640. coram R. P. D. meo Bichio.*

Vehemens autem calumniæ ſuſpicio deducitur ex eo,
quod Aduerſarius plures teſtes ſuper eadem materia exami-
nauit, † & nihil probauit, & tamen præſumitur elegiſſe me- 9
liores, & magis informatos, Aym. *conſ. 134. n. 3.* Rota coram
fæl. mem. Gregor. XV. *in deciſ. 211. n. 6. & deciſ. 23. n. 2. & 3.
coram Buratto*, & fuit dictum in *Corduben. Decimarum de
Lucena 5. Iulij 1638. coram me*. Et quamuis Rota ſoleat con-
cedere remiſſoriam † ſuper eiſdem articulis, quando conti- 10
nent materias magis explicitas, Gregor. XV. *deciſ. 191.
num. 3.* hoc tamen procedit, dummodo, prout hic maior
explicitas, † & diſtinctio non ſit in cortice verborum, Rota 11
deciſ. 467. num. 7. coram Gregor. XV. *deciſ. 266. n. 14. part. 6.
recent.* Antiqui enim articuli continent idem, quod mo-
derni, vt patet ex eorum lectura, & ideò non debet ſuper eis
concedi remiſſoria, † cùm ad hunc effectum requiratur, quod 12
articuli antiqui tacitè idem non comprehendant, quoad
neceſ-

neceſſitatem facti, & probationis, ſed ſolùm quoad neceſ-
ſitatem facti, non autem probationis, vt benè explicat Abb.
in cap. fraternitatis num.8. de teſtib. Aym. *d. conſ.139. n.47.*
Rota *deciſ.235. num.15. part.5. recent.*

Timor tandem ſubornationis reſultat ex eo, quod iam
13 tria proceſſerunt teſtium examina in hac cauſa, † ſuper qui-
bus duæ emanarunt deciſiones Rotales, quia occaſione fue-
runt publicatæ atteſtationes, & didicita teſtificata, tunc enim
14 ne vtiquam conceditur remiſſoria ſuper eiſdem articulis, vel
de directo contrarijs per textum expreſſum in *d. cap. frater-
nitatis, vbi Doct. omnes de teſtib.* Clem. *fin. eod. tit.* Auth. *At
qui ſemel*, vbi Bart. *in princ. & num.1.C. de probat.* Greg. XV.
15 *in deciſ.497. num.1.* † quod procedit etiam, quod fuerint di-
dicita teſtificata alterius partis, *d.* Auth. *At qui ſemel in princ.*
ibi, Auth. *ab Aduerſario &c.* ſequitur *gloſ. verb. didicerit*,
cum cæteris ſcribentibus, C. de probat. Marian. Soccin. *in d.
cap. fraternitatis num.46. & 62. in fin.* & fuit reſolutum in
Cremonen. Penſionis 4. May 1635. coram bon. mem. Coccino.

Quodque in propoſito fuerint didicita teſtificata, hæſitari
non poteſt, quia vtrique parti fuit datum integrum teſtium
16 ſummarium, illorumque dicta pleniſſimè percunctata, &
in informationibus hincindè datis in diſputatione dubio-
rum, recenſita ſunt nomina propria teſtium, *ac in deciſ.2.*
emiſſa ſub die 21. Iunij ſuperioris anni fuerunt diſcuſſæ
omnes exceptiones allegatæ, tam circa dicta, quàm circa
17 eorum perſonas, † & ſic perindè eſt, ac ſi partes, ſiue eorum
Procuratores penès ſe habuerint proceſſum originalem,
illumque perlegerint, & per conſequens teſtificata dicuntur
didicita ad *text. in §. quia vero, verſ. vero ibi*, aut omninò
pro eo agens, Auth. *de teſtib.* latè Farin. *de teſtib. quæſt.75.
num.86.* Gregor. XV. *in deciſ.497. & 583. vtrobique num.1.*
& fuit in ſpecie dictum in dicta *Cremonen. Penſionis, coram
bon. mem. Coccino, ſub verſ. Quod autem fuerint didicita*,
quidquid ſit, quando fuit datum ſimplex teſtium Summa-
rium, abſque eorum nominibus, & cognominibus, in qui-
bus terminis procedunt deciſiones, & doctrinæ, quæ in con-
18 trarium † allegari poſſent.

Quæ omnia licèt forſan eſſent quoque ſufficientia pro
excluſione admiſſionis articulorum in Curia. Attamen
19 Domini benignius † agendo dixerunt illos eſſe admittendos,
ſequendo ſtylum huius Tribunalis, de quo in *deciſ.24. de te-
ſtib. in antiq. & in deciſ.47. part.1.* apud Capuraqu. vbi quod
articuli in Curia paſſim admittuntur. Et ita vtraque &c.

*Supra in eadem cauſa habetur altera deciſio ſub die 2. Iunij
1641. coram eodem R. P. D. Carrillo eſt deciſio 102. & infra
adſunt aliæ.*

R. P. D. ROIAS.

Poſtea Epiſcopo Tarraconeñ.

Camerineñ. Penſionis.

Lunæ 7. Iulij 1642.

ARGVMENTVM.

Penſiones non poſſunt transferri, quæ ſunt vltra medietatem fructuum beneficij, iuxta Bullam fel. rec. Vrbani VIII. Ideò ſi fuerit probatum talis exceſſus, & quidem de tempore translationis, & penſio fuerit tranſlata, nulliter dicitur tranſlata.

SVMMARIVM.

1 *Penſiones non poſſunt transferri ſi ſint vltra medietatem fructuum beneficij, & num.18.*
2 *Quod tamen eſt intelligendum de valore de tempore translationis, non autem erectionis beneficij.*
3 *Qualitas adiecta verbo, debet intelligi ſecundum tempus verbi, amplia num.4.*
5 *Gratia, vbi reperitur collata in futurum euentum, non attenditur valor præteritus, ſed de tempore ſecuti euentus.*
6 *in Gratia expectatiua non attenditur data gratiæ ad probandum valorem, ſed tempus ſubſecutæ vacationis.*
7 *Conſtitutionis fel. rec. Vrbani VIII. quod penſiones non poſſint transferri, ſi ſint vltra medietatem fructuum beneficij, mens fuit emendare damnum, quod Titularis ſentit ex dicta penſione, cùm ipſi ſentiant pondus diei, & æſtus num.20.*

Æſtimatio venit facienda reſpectu valoris de tempore, quo damnum infertur, num.7.
8 *Teſtes, quando optimè probent valorem beneficij de aliquo tempore.*
9 *Teſtes, quando coarctent negatiuam, quod aliquod beneficium plus non reddat.*
10 *ex Locatione, quando probetur verus redditus bonorum.*
11 *Locatio vnica licèt non probet valorem rei, tamen ſi ſit adminiculata ſatis probat.*
12 *Locatio non probat valorem rei, ſi in totum non fuit locata.*
13 *Heredis obligatio, quando fuit reſtricta ad bona hereditaria, ad vltra non tenetur, & num.14.*
15 *Actio eſt inanis, quæ excluditur ab inopia debitoris.*
16 *Eccleſia non tenetur ſibi aſcribere in dotem actiones inutiles, & bona intricata ac difficilis exactionis.*
17 *Obligatio teſtatoris dum eſt reſtricta ad bona propria ipſius, non extenditur ad bona heredum.*
19 *Penſionis tranſlatio, quando fuit nulla, non poteſt conualeſcere per mortem transferentis.*
21 *Penſiones transferentes, multoties ſuperuiuunt ipſis Titularibus etiam iunioribus, vt experientia ipſa docet.*
22 *Conſtitutiones ſunt intelligendæ ſecundum mentem Legiſlatoris, quæ ex proœmio deſumitur.*
23 *Verbum, exoneratio, quid importet.*
Verba conſtitutionis intelligenda ſunt, iuxta materiam ipſius Conſtitutionis, num.25.
24 *Beneficij fructus, & redditus debent conſiderari detracto onere penſionis.*
25 *Canonicus nouus, qui tenetur ſoluere dimidiam portionem fructuum, imprimis detrahenda eſt penſio.*
26 *Penſio ſecunda, quando imponitur habenda eſt ratio primæ penſionis ſuper eodem beneficio exiſtentis.*
27 *Penſio, quando non ſit annullanda, ſed reducenda.*
28 *Ratio vbi eſt diuerſa non debet militare idem ius.*

DECISIO CXXIX.

COnfirmarunt hodie Domini deciſionem coram me ſub
die 12. * Maij præteriti, in qua dictum fuit transla-
tionem Penſionis ſcu.250. de qua agitur non ſuſtineri ſtante
Bulla S. D. N. Vrbani VIII. *la* 20. inter eius impreſſas ex-
preſsè prohibente † tranſlationem penſionis vltra medieta- 1
tem fructuum beneficij, itaut penſio ſuſtineri nequeat, niſi
medietas illorum pro Titulari remaneat; Vnde cùm valor
beneficij de tempore tranſlationis aſcenderet tantùm ad
ſcut.300. penſio tranſlata corruit, *vt in dicta deciſ. compro-
batum fuit.*

Valorem autem beneficij iuxta præfatam Conſtitutio-
nem Sanctiſſ. eſſe intelligendam de valore † tempore ſecu- 2
tæ tranſlationis, non autem de tempore erectionis, fuit in-
dubitanter tentum.

Primò, quia qualitas adiecta verbo regulatur ſecundum
tempus verbi, *vt in dicta deciſ.* † hodie confirmata, quod 3
eſt adeò verum, vt etiam verba præteriti temporis poſita in
diſpoſitione loquente de tranſlatione penſionis veniant re-
ferenda † ad futurum tempus tranſlationis, Rot. *deciſ.733.* 4
num.3. & 4. part.2. recent.

Secundò quia, vbi gratia reperitur collata in futurum
euentum non attenditur † valor præteritus, ſeu currens de 5
tempore datæ gratiæ, ſed de tempore ſubſecuti euentus,
Mareſcott. *var. reſol. lib.2. cap.1. num.64.* vbi quod in gra-
tia expectatiuæ non attenditur data gratiæ ad † probandum 6
valorem, ſed tempus ſubſecutæ vacationis, vt per Oldrad.
conſ.58. 168. & 229. Guidob. *deciſ.25. quos allegat*, & ſequi-
tur, Mareſc. vbi proximè.

Tertiò, quia dicta Conſtitutio Sanctiſſ. voluit emendare
damnum, quod Eccleſia ſentiret ex tranſlatione, † intrat 7
propterea regula, quod æſtimatio venit facienda, habi-
to reſpectu valoris de tempore, quo damnum infertur, *l.
omnis hereditas §. nunquam creſcit, ff. de reg. iur.* Mareſc.
variar. reſol. lib.2. cap.16. num.7.

Quibus ſic ſtantibus dicebant DD. valorem Beneficij
attendendum eſſe de ann. 1638. quo aſcendebat ad ſcu. 300.
hocque fuit indubitanter firmatum, cùm de hac quantitate
deponant plures teſtes ad Titularis inſtantiam examinati,
qui per optimas rationes teſtantur de certa ſcientia, ad Eccle- 8
ſiã B. Mariæ Caſafuſculæ, alios redditus, ac bona nõ ſpectare
præter nominata ab eis, eaq; reddere dicta ſcu.300. quæ verba

cùm ſint prolata per teſtes practicos, & verſatos in bonis,
9 & loco Beneficij, illi coarctant † negatiuam non exiſtentiæ
aliorum reddituum, ex quo alioquin ipſi ſciuerint *iuxta theo-
ricam, quam limitando doctr.* Bald. *in l. cum ſit, §. ſi integra
ff. de tranſact.* tradit Felin. *in cap. tertio loco, ſub num. 5. verſ.
& dicit de probat.* quem ſequitur Pariſ. *conſ. 162. n. 14. lib. 4.*
Rot. *in Legionen. Parochialis 2. Decembris 1602. coram bon.
mem. Hieron. Card. Pamphil. & in terminis penſionis in Ale-
rien. penſionis 7. Iunij 1654. coram Eminentiſſ. Domino Hie-
ronymo Card. Veroſpio.*
10 Hocque confirmatur ex locatione omnium reddituum
Eccleſiæ præfatæ facta pro dicta ſumma ſcut. 300. ab illius
œconomo de anno 1637. vna cùm aſſertione, quod prætijs
exactiſſimis diligentijs non potuit reperiri oblator maioris
11 ſummæ, & quamuis vnica locatio non probet valorem illius,
tamen coadiuuat probationem, & adminiculata à teſtibus
præfatis, plenè probat Rot. *deciſ. 186. num. 8. part. 6. recent.*
cum alijs per Adden. ad Greg. XV. *deciſ. 101. num. 5.*
Nihil obſtat, quod locatio contineat dumtaxat bona
12 tunc poſſeſſa ab Eccleſia, † cui competat etiam actio pro
complemento annui redditus ſcu. 500. ſuper bonis tam vnius
ex hæredibus, qui ſe obligauerit ſoluere ſcut. 250. quàm
Philippi fundatoris in vim obligationis ab eo factæ in limine
fundationis de dotando Eccleſiam, vbi dicta ſcuta 500. aſſi-
gnauit ſuper omnibus ſuis bonis obligando etiam bona
hæredum.
13 Quoniam obligatio dicti hæredis eſt reſtricta ad ratam
bonorum hæreditariorum *iuxta terminos deciſ. 398. part. 1.
recent.* Et non conſtat adeſſe alia bona Philippi, præter quin-
que corpora hodie poſſeſſa ab Eccleſia, ſuper quibus illa
poſſit hypothecariam experiri, quinimò teſtes comprobant,
14 † bona Philippi fuiſſe auocata à creditoribus anterioribus
eiuſdem, quod verificatur etiam in bonis contentis in diui-
ſione, dum aliqua ex illis poſſidentur ab Eccleſia, & admo-
dum veriſimile redditur ex eo, quia ſicut bon. mem. Card.
Gymnaſius olim Penſionarius, ſeu œconomus ad eius in-
ſtantiam deputatus egit pro recuperatione bonorum modò
penès Eccleſiam exiſtentium, ita egiſſet pro alijs, ſi alia recu-
perare valuiſſet, cùm nulla veniat habenda ratio actionis
15 contra bona Philippi ad Eccleſiam ſpectantis, quam inopia
debitoris excludit Burat. *deciſ. 640. num. 7. cum vulgat.* In
calculo enim valoris Beneficij calculanda ſunt bona effecti-
ua, & apta redditibus ad ſuſtentationem Titularis, & hæc bo-
na fuerunt contemplata in præfata Conſtitutione S. D. N.
non verò actiones inutiles, ſeu intricatæ, vel difficilis ex-
16 actionis, quam Eccleſia in dotem ſibi aſcribere non tenetur,
Put. *deciſ. 185. ante num. 1. ibi, (dum tamen facilis ſit exa-
ctio) lib. 1. in correct.* Rot. *deciſ. 167. num. 51. & 52. part. 5.
rec. & deciſ. 145. num. 24. coram Durano, & in Romana Ca-
17 ſalis Aguzani 16. Decembris 1641. coram me,* † Obligatio
autem fundatoris legitur reſtricta ad bona propria tantùm,
ibi (*ſuper omnibus, & quibuſcumque ipſius D. Philippi bonis
&c.*) quorum appellatione non veniunt bona hæredum,
Durand. *deciſ. 93. & 119.*
Firmato itaque valore in ſcutis 300. intrat ſupradicta
Conſtitutio Sanctiſſ. quia Card. Gymnaſius transferens re-
tinuit ſummam ſcut. 150. quæ eſt medietas fructuum benefi-
18 cij, † & conſequenter nihil potuit transferre, ſtante diſpoſi-
tione dictæ Conſtitutionis expreſsè mandante, quod benefi-
cia non remaneant grauata vltra medietatem fructuum.
Nec pariter obſtat, quòd Beneficium remanſerit exone-
ratum poſt annum ob mortem Cardinalis transferentis, quia
19 venit attendendum † tempus translationis, & ſic tunc tran-
slatio fuit nulla, non valuit conualeſcere morte transferen-
tis, Caſſador. *deciſ. 3. de penſion.* Mareſc. *var. reſolut. lib. 2.
cap. 18. num. 41.* & ratio eſt deſumpta ex eadem Conſtitutio-
ne, quia Papa voluit ſubleuare Titulares, qui ſuſtinent pon-
20 dera æſtus, † & diei ad hoc, vt habeant illæſam medietatem,
& ne fieret translatio vltra eam, & experientia docet, quod
21 transferentes multoties † ſuperuiuunt ipſis Translatarijs
etiam iunioribus, vt fuit conſideratum in pluribus cauſis re-
latis *in Mantuana Penſionis coram Reuerendiſſimo D. meo
Decano part. 5. recent. deciſ. 24. num. 13.* Vnde Titulares te-
nentur ſoluere per multos annos Penſionem translatam
vnde medietatem, & poſſet etiam præmori Titularis, &
vllo vnquam tempore aliquid ſuperlucrari, vnde non eſſet
22 verum quod fuiſſet ſubleuatus à Papa, † Conſtitutio autem
eſt intelligenda ſecundum mentem, quæ deſumitur ex pro-
œmio, & ex ratione, ex congeſtis *in Romana Societatis 5. Iulij
1627. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano,* hocque importat
verbum illud, *exonerationi*, quod non poteſt referri, † niſi ad 23
onus Penſionis iuxta ſubiectam materiam Conſtitutionis,
ſecundum quam verba ſunt intelligenda, Roland. *conſ. 96.
num. 8. lib. 1.* Gabr. *de verbor. ſignific. concluſ. 2. num. 7.* Rota
deciſ. 169. num. 3. & deciſ. 398. num. 4. part. 1. recent.
Minus obſtat, quòd inter onera Beneficij non veniat enu-
meranda dicta Penſio ſcutorum 150. quam ſibi retinuit Car-
dinalis, quia contrarium dicebant DD. eſſe dicendum, † ex 24
quo fructus, & redditus Beneficij debent conſiderari de-
tracto onere penſionis, vt per Dec. *conſ. 155. incipit ſtatutum
Cathedralis Eccleſia num. 1. verſ. ſed prædictis non obſtanti-
bus,* quem refert; & ſequitur Gig. *de penſ. quaſt. 89. ante
num. 1. verſ. contrariam tamen partem veriorem,* vbi habe-
tur, quod nouus † Canonicus tenetur ſoluere dimidiam 25
fructuum detracta in primis, & ante omnia penſione,
prout dicimus, quod in reſeruatione ſecundæ penſionis ve-
nit habenda ratio primæ penſionis † ſuper eodem beneficio 26
exiſtentis, Creſc. *deciſ. 1. de reb. Eccleſ. non alien.* Caſſador.
deciſ. 3. de penſ. Mareſcot. *var. reſol. lib. 2. cap. 18. num. 14.
Rota in Aquilana Penſionis 26. Maij 1623. coram Remboldo.*
Vltimò non obſtat, quod ſi tota Penſio ſcutorum 400.
fuiſſet à Cardinali translata ſuſtineretur in ſumma ſcut. 150.
ergo multò magis videtur ſuſtinenda translatio ſcutor. 250.
& † conſequenter penſionem eſſe reducendam, non annul- 27
landam, Lotter. *de re benef. lib. 1. quaſt. 36. num. 127.* Mantic.
deciſ. 153. & 173. quia fuit per DD. reſponſum, in præſenti
militari † diuerſam rationem, cùm in noſtro caſu medietas 28
fructuum remanſerit penès Cardinalem transferentem, &
ſic nihil erat reducibile dum quantitas ſcutorum 150. rema-
nens penès dictum Cardinalem abſorbebat integram me-
dietatem fructuum Beneficij, & alia medietas libera rema-
nere debet tempore translationis penès Titularem, vt can-
tat Conſtitutio Sanctiſſ. D. N.
Et ita reſolutum pro maiori parte Dominorum, cauſa ab
omnibus diſcuſſa, vtraque parte informante.

Deciſio iſta emanata ſub die 12. Maij præſentis anni 1642. coram eodem R. P. D. Rojas, erit infra in Appendice. Confirmatæ fuerunt poſtea iſtæ duæ deciſiones à Rota coram eodem ſub die 1. Iulij 1643. erit infra ſuo loco.

R. P. D. PANZIROLO.

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Elboreñ. Iuris conferendi.

Mercurij 13. Nouembris 1642.

ARGVMENTVM.

De obſeruantia quando nullo modo poſſit doceri, immò quando ſatis dicatur conſtare de contraria obſeruantia, & ſic ea remanet improbabilis. Beneficium aliquod, quando non poſſit dici liberæ collationis. Iuſpatronatus eius Eccleſiæ eſſe dicitur, in qua reperitur fundatum. Concordia aliqua inita cum Epiſcopo, quando liget etiam ſucceſſores.

SVMMARIVM.

1 *Ad Obſeruantiam continuatam probandam, & ad tollendam iuris communis aſſiſtentiam actus vnicus non eſt ſufficiens.*
2 *Teſtes licèt deponant de auditu, tamen ſi eorum dicta ſint adminiculata, benè probant in antiquis.*
3 *Obſeruantia non poteſt probari, quando conſtat de actibus contrarijs.*
4 *Sententia maximè antiqua, multum iuuant ad probandam obſeruantiam.*
5 *Sententia antiqua probant etiam ſine actis.*
6 *Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum, maximè contra Iudicem, qui eam tulit eſt irrefragabilis.*
7 *Sententia lata in cauſa ſtatus, ſi effectum habuerit, probat inter omnes.*
8 *Beneficium non poteſt dici, quod ſit liberæ collationis, ſi ſit ad præſentationem alicuius, & num. 15.*
9 *Enunciatiuæ, ſi ſint antiquiſſimæ, & emanatæ à diuerſis perſonis, probant.*
10 *Iuſpatronatus præſumitur eius Eccleſiæ, in qua exiſtit Capella, & beneficium.*

11 *Be-*

Digitized by Google

11 *Beneficia ſimplicia veniunt appellatione Eccleſiæ, in qua exiſtunt.*
12 *Verba, quando ſunt cauſatiuè prolata, quid importent.*
13 *Cauſa facti magis eſt inſpicienda, quam factum ipſum, eiuſque exercitium.*
14 *Et idem procedit in actibus diuerſis ſub vniuerſalitate contentis.*
16 *Teſtes deponentes de viſu, & auditu ſuorum maiorum, & de facto proprio, benè probant.*
17 *Concordia effectuata in parte, cenſetur effectuata in totum.*
18 *Actus, qui dederunt cauſam liti non attenditur.*
19 *ad Iuſpatronatus antiquiſſimum probandum, ſufficiunt probationes leuiſſimæ.*
20 *Iura producta contra producentem plenè probant.*
21 *Concordia inita cum Epiſcopo non poteſt ligare ſucceſſores.*
22 *Limita, quando in concordia fuit contractum pro ſucceſſoribus, & adeſt obſeruantia antiquiſſima, præſumitur Confirmatio Apoſtolica.*
23 *Quæ Confirmatio Apoſtolica ſupplet omnes defectus, & ligat etiam ſucceſſores.*
24 *Præſumptio vna ex alia non poteſt oriri.*
25 *Præſumptio, quando venit in conſequentiam alterius, tunc ex vna præſumptione poteſt oriri altera.*
26 *Probatum, quando aliquid eſt concludenter, non poteſt dici, quod id ſit præſumptiuè probatum.*

DECISIO CXXX.

CVm Religio militaris Sancti Benedicti de Auis prætenderet eſſe in poſſeſſione præſentandi Beneficiatos ad beneficia ſimplicia Eccleſiarum Sancti Ioannis Oppidi de Coruche, & S. Mariæ Ciuitatis de Beja Elboreñ. Diœceſis. E contra verò Archiepiſcopus Elboren. de illis liberè prouidere tentaret: introducto iudicio in partibus coram Conſeruatore Religionis fuit lata ſententia ad ipſius Religionis fauorem, quæ per Iudicem Sedis Apoſtolicæ delegatum fuit confirmata. Cauſa deinde per appellationem in Rotam delata, & diu agitata coram bon. mem. Corduba, & Manzanedo, reſolutum fuit ſententias de partibus eſſe validas: deinde coram R. P. D. meo Carrillo 13. Nouembris 1637. & 1. Martij 1638. dictum fuit eſſe iniuſtas, ex quo fuerunt latæ contra Epiſcopum, qui habet intentionem fundatam de iure communi ſuper collatione omnium beneficiorum exiſtentium intra fines ſuæ Diœceſis. Et fundabantur ſuper duabus concordijs initis inter Ordinarios, & Religionem de Auis, quæ abſque Apoſtolica confirmatione non ligabant ſucceſſores; vnde poſtea fuit dubitatum, An conſtaret de obſeruantia dictarum concordiarum, & an obſeruantia releuaret, & affirmatiuè quoad Eccleſiam de Coruche, negatiuè verò quoad Eccleſiam de Beja reſponſum fuit, ex quibus fuerunt latæ duæ ſententiæ, altera ad fauorem Religionis confirmans duas ſententias de partibus ſuper beneficijs de Coruche; alteram ad fauorem Archiepiſcopi ſuper beneficijs de Beja. A qua pro parte Religionis interpoſita appellatione, & cauſa mihi commiſſa, dubitaui, An ſententia Rotalis ſit confirmanda, vel infirmanda, & Domini infirmandam eſſe dixerunt.

Quia nititur vnico fundamento, nimirum, quod pro parte Religionis ad probandam obſeruantiam concordiæ quoad Eccleſiam de Beja dabatur ſola ſententia Vicarij Generalis Elboreñ. lata de anno 1492. quæ tanquam vnicus
1 actus non erat ſufficiens † ad probandam obſeruantiam continuatam, & ad tollendam iuris communis aſſiſtentiam ad fauorem Archiepiſcopi adminiculatam ex depoſitionibus ſuorum teſtium.

Quod fundamentum hodie ex pluribus penitus ceſſare viſum fuit.

Et primò, quia dantur teſtes examinati coram Vicario Archiepiſcopi Elboreñ. ſtatim poſt motam litem, Summar. num. 5. aſſerentes Priorem, & Beneficiatos antiquitus præ-
2 ſentaſſe, Epiſcopos autem inſtituiſſe, † qui licèt deponant de auditu, attamen quia eorum dicta adminiculantur ex inferius dicendis, benè probant cùm ſimus in antiquis, Maſchar. *de probat. concluſ.* 547. *num.* 8. *lib.* 1. Farinac. *de teſtib. quæſt.* 69. *num.* 132. & 133. Rota *deciſ.* 694. *num.* 2. *part.* 2. *deciſ.* 360. *num.* 7. *part.* 5. *recentior.* & *deciſ.* 81. *num.* 17. *part.* 6. Buratt. *deciſ.* 172. *num.* 13. & 27.

Præterea vltra dictam ſententiam Vicarij tres aliæ ſententiæ afferuntur latæ de anno 1453. & 1459. Summ. n. 6. Ex quibus omnibus conſtat de quatuor præſentationibus in
diſcordia factis, † & conſequenter de totidem actibus, per 3
quos ſatis obſeruantia probatur Rota *deciſ.* 482. *n.* 6. *part.* 1. & *deciſ.* 295. *num.* 2. *part.* 3. *recent.* præſertim cùm ſint anti-
quæ, & † excedant tempus 40. annorum, quod multum re- 4
leuat ad obſeruantiam probandam, Gabr. *conſ.* 198. *num.* 3. & 4. *lib.* 2. Rota *deciſ.* 348. *num.* 8. *part.* 5. *recentior.* Et quod
probent † etiam ſine actis, Put. *deciſ.* 328. *lib.* 2. *in nou.* Rota 5
deciſ. 235. *num.* 5. *part.* 2. *recent.* Vltra quod ſententia, de qua fit mentio in deciſione R.P.D. mei Carrilli, tranſijt in
iudicatum, & † præcipuè contra eundem Ordinarium à 6
quo fuit lata ſuper ſtatu beneficij, eſt irrefragabilis, Gabr. *d. conſ.* 198. *num.* 4. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *quæſt.* 13. *n.* 152. Rota *deciſ.* 413. *ſub num.* 1. *part.* 1. Gregor. *deciſ.* 58. *num.* 3. Buratt. *deciſ.* 142. *num.* 12.

Nec curandum eſt, An ſententia habuerit effectum, quia
vtroque modo deſeruit huic intentioni: † nam habuit effe- 7
ctum tanquam lata in cauſa ſtatus probat inter omnes, Rota in terminis Iuriſpatronatus *deciſ.* 312. *num.* 19. *part.* 1. *recent.* & *deciſ.* 348. *num.* 10. *part.* 5. & *coram Nauarro in Piſtorien. Plebaniæ* 12. *Iunij* 1622. & 24. *Martij* 1623. Si verò non habuit effectum, reus Præſentatus à minori parte Beneficiatorum permanet in poſſeſſione, & pariter probatur,
quod beneficia † non ſunt liberæ collationis, ſed ad præſen- 8
tationem Religionis, cùm præſentatio licèt à maiori parte facta ſuffragetur omnibus Beneficiatis, Abb. *conſ.* 54. *ſub num.* 3. *verſ. per hoc etiam facit lib.* 1. Lambert. *de iurepatr. lib.* 2. *part.* 1. *art.* 16. *quæſt.* 3. *num.* 16. & 17. Creſcent. *deciſ.* 2. *de iurepatr.* Seraph. *deciſ.* 970. *num.* 2.

Concurrunt etiam enunciatiuæ tam in hac ſententia, quàm in actibus, & articulis in eadem inſtantia productis, videlicet, quod ius præſentandi ad Priorem, & Beneficiatos
pertinebat, quæ † cùm ſint antiquiſſimæ, & emanauerint à 9
diuerſis perſonis cum adminiculis plenam fidem faciunt, Rot. *deciſ.* 223. *n.* 4. *part.* 2. & *deciſ.* 25. *num.* 2. & 3. *part.* 1.

Deſumitur etiam obſeruantia ex eo, quia Rex Alphonſus de anno 1308. Iuſpatronatus Eccleſiæ de Beja cum omni iure ſibi in dicta Eccleſia competente donauit Conuentui, & Magno Magiſtro Religionis præſentibus Archiepiſcopo Elboren. & alijs Epiſcopis, necnon Magnatibus illius Regni, qui omnes donationi ſe ſubſcripſerunt, Summ. num. 1. Cùm ergo Religio vſque adhuc Eccleſiam pacificè poſſederit, & ad Prioratum, & beneficia curata præſentauerit,
quod per Epiſcopum Elboren. non † controuertitur, ſequi- 10
tur, vt idem de beneficijs ſimplicibus reputetur, quia vbi Iuſpatronatus fuit probatum alicuius Eccleſiæ, præſumitur, quod de eodem ſint Capellæ, & beneficia in eadem Eccleſia exiſtentia, Felin. *in cap. cum venerabilis num.* 37. *verſ. tu vide de except.* Aretin. *in l. cum hæres, ff. de acquir. poſſeſſ.* Ancharan. *in regul. ſine poſſeſſ. col.* 18. *de iur.* Lambertin. *de iurepatr. lib.* 2. *part.* 3. *quæſt.* 11. *art.* 9. *num.* 2. & *ſeq.* Rot. *deciſ.* 15. *de iurepatr. in antiqu.* & *deciſ.* 374. *num.* 6. *part.* 2. *recent.*
cùm ſub nomine Eccleſiæ veniant † beneficia ſimplicia in 11
ea exiſtentia tanquam contenta ſub nomine continentis, Gonz. *ad reg.* 8. *gloſ.* 10. *num.* 10.

Viſum fuit etiam obſeruantiam reſultare ex obſeruantia concordiæ ſuper beneficijs de Coruche, cùm in ea conuentum fuerit, quod circa beneficia de Beja idem ſeruaretur, quod obſeruabatur circa beneficia Eccleſiæ de Coruche; Ad beneficia autem de Coruche in prima concordia ordinatum fuit, quod Prior Eccleſiæ cum beneficiatis præſentaret, Epiſcopus autem inſtitueret Summ. n. 3. *litt. A.* quod fuiſſe ſemper obſeruatum conſtat ex ſecunda concordia, in qua legitur clauſula, *ſtatuimus concordiam de Coruche perpetuo obſeruandam, vt hactenus extitit obſeruata, dicto Summ. num.* 3. *litt. B.* quæ verba cùm ſint cauſatiuè prolata, pro-
bant obſeruantiam primæ concordiæ, † text. in cap. Abbate, 12
verſ. ſi verò de verbor. ſignific. Felin. *in cap. ex parte il primo num.* 10. *verſ. ſcias etiam de reſcript.* Roman. *conſ.* 336. *num.* 3. *verſ. licet*, Alexand. *conſ.* 46. *num.* 9. *lib.* 1. Rota *deciſ.* 40. *num.* 3. & *ſeq. part.* 2. *diuerſ.* & coram Seraphin. *deciſ.* 330. *num.* 4. Quam obſeruantiam canonizauit Rota in ſententia coram Reuerendiſs. P. D. meo Carrillo, & in deciſione coram me ſub die 5. Decembr. 1640. per duodecim actos ibi ponderatos. Probata autem obſeruantia circa beneficia Eccleſiæ de Coruche, ſuffragatur etiam quoad beneficia Eccleſiæ de Beja, cùm ius iſtorum proueniat ex eodem fonte, & ex eiſdem tranſactionibus, & concordijs, & cauſa poſſi-

Digitized by Google

13 dendi ſit vniuerſalis, cùm magis † ſit inſpicienda cauſa facti,
quàm ſactum eiuſque exercitium, Bald. *communiter rece-
ptus in l. 1. num. 24. verſ. in dic, C. de emancip. liber.* Mantic.
deciſ. 320. *num.* 6. Rota *deciſ.* 139. *num.* 12. *part.* 2. *diuerſ.* &
coram Seraph. *deciſ.* 1047. *num.* 1. *& ſeq. & deciſ.* 480. *num.* 2.
part. 1. *recent.* Gregor. *deciſ.* 557. *num.* 8. *& ſeq.* vbi quod idem
14 † procedit in actibus diuerſis ſub vniuerſalitate contentis.

Tandem de obſeruantia conſtare viſum fuit, quia in con-
cordia fuit ordinatum, vt Religio quoad Eccleſiam de Beja,
15 & ad alias, quas babet in diuerſis oppidis Elboreñ. † Diœ-
ceſis præſentaret ſuos Religioſos. Epiſcopos verò illos inſti-
tueret præſtito ſibi ab eiſdem iuramento fidelitatis Summ.
num. 11. Et quod Archiepiſcupus perciperet tertiam partem
omnium decimarum exceptis decimis leguminom, porro-
rum, & ceparum, quæ ad ſolam Religionem pertinerent,
cùm tamen de iure, ac de conſuetudine Archiepiſcopo ſola
quarta pars deberetur, vel quinta; Cùm bæc igitur obſeruata
16 fuerint, & adbuc obſeruentur, vt deponunt de viſu, † & de
auditu à ſuis maioribus plures teſtes, quorum nonnulli fue-
runt aſſictuari Summ. num. 11. 12. & 13. & in bis conſiſtat
præcipuè ſubſtantia concordiæ, ſequitur, vt cenſeatur etiam
obſeruata in reliquis ibi contentis, cùm receptiſſimum ſit,
17 quod concordia effectuata in parte præſumatur † effectuata
in omnibus, Alciat. *conſ.* 2. *ſub num.* 33. Rota *deciſ.* 359. *n.* 3.
verſ. & obſeruantia part. 4. *diuerſ. deciſ.* 70. *num.* 5. *part.* 1. *re-
cent. & deciſ.* 396. *num.* 13. *part.* 5. laté Adden. ad Gregor. *de-
ciſ.* 557. *num.* 9. *in fine.*

Quæ omnia eo faciliùs viſa ſunt admittenda, ex quo pro
parte Archiepiſcopi nulla datur libera collatio ante motam
18 litem, † quæ liti cauſam non dederit: vnde eo magis veti-
tas continuatæ obſeruantiæ præſentationum Religooꝛis de-
tegitur. Hoſtienſ. *in cap. Albericus* 43. *num.* 1. *ante medium,
verſ. ſiu autem adeò antiquum, de teſt.* Alex. *conſ.* 218. *n.* 11.
& ſeq. lib. 6. Et pro parte Religionis, Summ. num. 9. doce-
tur, quod eius Archiuium fuit ante litem motam combu-
ſtum, in quo veriſimiliter perierunt inſtrumenta præſenta-
tionum, & proinde ſufficerent etiam læuiſſimæ probatio-
19 nes, † cùm ſimus in iurepatronatus antiquiſſimo vltra tem-
pus 300. annorum, quo caſu ſufficiunt etiam coniecturæ,
& præſumptiones, iuxta tradita in *cap. cum olim eſſemus de
priuileg.* Rota *deciſ.* 374. *num.* 2. *part.* 2. *recent.*

Accedit quòd Archiepiſcopus concordiam retinet in ſuo
Archiuio, & in iudicio ad fundandam ſuam intentionem
20 † contra Religionem produxit, & illa in alijs actibus viſus
fuit, ex quibus benè obſeruantia reſultat, *cap. cum venera-
bilis de except.* vbi Doct. Crauett. *conſ.* 425. *num.* 44. Rota
deciſ. 45. *num.* 34. *part.* 5. *recent.*

21 Non obſtat modo, quod concordia inita † cum Epiſcopo
non potuerit ligare ſucceſſores; Quia cùm in concordia
22 fuerit contractum pro ſucceſſoribus, & obſeruantia, † vt
ſupra fuerit probata ſpatio non ſolum 30. ſed 300. annorum,
23 præſumitur confirmatio † Apoſtolica, quæ ſupplet omnes
defectus, & ligat etiam ſucceſſores, Abb. *conſ.* 1. *num.* 2. *lib.* 4.
Rota *deciſ.* 513. *num.* 6. *cum primu, & ſeq. part.* 2. *recent. cum
alijs relatis in deciſ. R. P. D. mei Carilli* 4. *Iulij* 1640. *in hac
eadem cauſa.*

24 Nec releuat ſi dicatur, quòd vna † præſumptio regulari-
ter ex alia oriri non poteſt, & per quod conſequens ex ob-
ſeruantia præſumpta concordiæ non poſſit oriri præſumptio
beneplaciti Apoſtolici.

25 Quia vltra, quòd regula fallit † quotieſcumque vna
præſumptio venit in conſequentiam alterius, vt laté firma-
tum fuit in ſupracitata deciſione in hac eadem cauſa coram
R. P. D. meo Carrillo, obſeruantia viſa fuit ex tot actibus,
& rationibus, ita reſultare vt non poſſit dici præſumpta, ſed
concludenter probata. Et ita vtraque parte, &c.

☞ *Coram bon. mem. Corduba in hac cauſa habetur deciſio im-
preſſa penès Marcheſ. de commiſſ. part. 3. fol. 393. & ſub die
9. Februarij 1599. & coram bon. mem. Reuerendiſſimo Man-
zanedo in eadem pariter cauſa adſunt deciſiones in recen. 522.
& 617. ſub diebus 24. Ianuarij, & 14. Decembris 1614. Et
ſupra in hac eadem part. adeſt alia coram bon. mem. Cardin.
Panzirolu deciſ. 73. vbi in fine annotaui tres alias deciſiones
in hac eadem cauſa emanatas coram Reuerendiſs. P. D. Car-
rillo, quarum vna eſt in part. 7. recent. deciſ. 248. eſt ſub
die 13. Nouembris 1637. Reliqua ideſt ſub die 13. Martij
1638. 1. Iunij, & 4. Iulij 1640. coram eodem Reueren-
diſſimo P. D. Carrillo, ſunt in præcedenti part. 8. recent.
deciſ. 15. 301. & 256. Et in eadem part. habetur altera deciſio
coram bon. mem. Cardinale Panzirolu ſub die 5. Decembris
1640. eſt deciſio 264.*

R. P. D. PANZIROLO.

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Mutineñ. Dotis.

Veneris 15. Nouembris 1642.

ARGVMENTVM.

Teſtator ſi reliquerit vxori legatum ſoluendum de bonis alicuius Ciuitatis, & quod dos, & quartum, ex bonis alterius Ciuitatis, ex hoc ſatis arguitur animus, quod legatum non compenſaretur cum dote, & maximè ſtantibus alijs coniecturis, de quibus hic.

SVMMARIVM.

1 *Legatum factum vxori, non eſt compenſandum cum dote, quando teſtator vltra dotem, illud reliquit, & num. 9.*

2 *Verba omnia, & ſingula habent vim ſpecialis expreſſionis.*

3 *Clauſula, omnia, & ſingula, æquipollet clauſulæ, in omnibus, & per omnia.*

4 *Clauſula, omni meliori modo, quid importet.*

5 *Teſtator præſumitur non vulgariter vxorem dilexiſſe, ſi eam vocauit dilectiſſimam, & in ſimul magnum legatum ei reliquit.*

6 *in Legatis relictis vxori larga interpretatio eſt facienda.*

8 *Diſpoſitionum verba, quando ſunt clara, & expreſſam declarant voluntatem, non eſt recurrendum ad coniecturas.*

10 *Statutum Mutinen. lib. 2. rub. 119. quid diſponat, & num. 11. & 12.*

13 *Cohæres, ſi repudiauerit hæreditatem, id accreſcit alteri hæredi, ratione iuris accreſcendi.*

14 *Effectus magis attribuitur cauſæ proximæ, quàm remotæ.*

15 *Vxor de Iure habet hypothecam, ſuper omnibus bonis viri pro reſtitutione ſuæ dotis, & quarti.*

16 *Statutum, ſi prohibeat vxori excipere proprietatem bonorum ex iudicio Teſtatoris relictorum non eſt extendendum ad ea, quæ capit vxor legis miniſterio.*

17 *Inſuper prædictum ſtatutum eſt intelligendum, quando maritus verè, & directè legat vxori, ſecus verò ſi in conſequentiam, & num. 18.*

19 *Hæres poſtquam adiuit hæreditatem, non poteſt deſinere eſſe hæredem.*

20 *Vxor quando poſſit eſſe hæres mariti diuerſis reſpectibus.*

21 *Teſtator quando habuit bona in diuerſis Territorijs, tunc eius hæres conſideratur, vti duplex homo.*

22 *Promiſſio reſtitutionis dotis quando fuit promiſſa in aliqua Ciuitate in ea eſt facienda.*

23 *Text. in l. ſi certarum, ff. de milit. teſtament. qualiter procedat, & num. 24.*

25 *Paganus viuens non poteſt habere plura patrimonia.*

26 *Patrimonium in vniuerſum quando quis dicatur reſpexiſſe.*

27 *Bonorum diuiſio, quæ eſt poſt ſequatur, inducit diſtinctionem obligationem defuncti.*

DECISIO CXXXI.

CVm fuiſſet reſolutum coram me ſub die 16. Ianuarij
anni præteriti * mandatum eſſe relaxandum ad fauo- ☞
rem hæredum Catherinæ Bellinæ pro recuperatione integræ
dotis, & quarti contra bona Mutinæ hæreditaria viri præ
defuncti. Hodiè repropoſita cauſa ſuper iiſdem placuit Do-
minis perſiſtere in deciſis. Siquidem viſum fuit ſubſiſtere
fundamentum in præterita firmatum, quod dum vir vltra
dotem ſcut. 4300. ac quartum reliquit Catherinæ iure inſti-
tutionis, ac aliàs omni meliori modo omnia, & ſingula bo-
na Vrbis intellexerit non eſſe diminuēda dicta bona propter
debitum dotis, & quarti, ſed quod ab eorundem ſolutione
immunia, & exempta peruenirent in vxorem, quæ nihilomi-
nus poſſet in alijs conſequi iura ſua dotalia: Id enim conuin-
cit † dictum, vltra poſita ad excludendum, & ſeparandum 1

vnum

Digitized by Google

vnum ab alio ea Dec. *in l. actione ſub num.9. C. de tranſact.*
cum alijs allegatis *in præterita*, & firmauit Rota *in Romana
na ſeparationis dotis* 28. *Iunij præter. coram Rea. P. D. meo*
2 *Cerro*, & ſuadet clauſula omnia, & ſingula † quæ cùm ha-
beat vim ſpecialis expreſſionis ſecundum *gloſ. in cap. vt circa
verb. omnia, & ſingula de elect. in* 6. Gabr. *conſ.*144.*num.*68.
*vol.*2. & alios qnorum meminir Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.*296.
*num.*39. *&* 94. *& in Bononien. ſucceſſionis de Zanis* 17. *May
præteriti coram Rea. P. D. meo Bichio*, vbi quod æquipollet
3 clauſulæ in omnibus, & † per omnis, perinde eſt, ac ſi Te-
ſtaror ſpecialiter expreſſiſſet, quod vaor haberet in omni-
bus, & per omnia bona Vrbis vltra dotem, & quarum illi
ex eius bonis debitum, vt ex alijs quoque probatur *in d. de-
ciſ. §. verum, & in d. Bononien. ſucceſſionis*, & ex clauſula
4 omni meliori modo, † quæ importat omnia, & ſingula
bona Vrbis deberi abſque diminutione quouis iure, &
actione vxori magis proficuis ex pariter adductis in eadem
deciſione.

Quæ eo faciliùs veniunt admittenda in caſu, de quo agi-
5 tur, ſtante maxima affectione Teſtatoris erga vaorem † ne-
dum expreſſa per verbum, *Dilectiſſimam*, ſub quo illam
nominauit, ſed re ipſa eo quia eidem iure inſtitutionis, ac
alias omni meliori modo reliquit quidquid potuit nempè ſin-
6 gula † bona Vrbis, & vſumfructum in bonis Mutinæ, etiam
liberum à legato facto Cleriæ Finitiæ, quod voluit ſolui
dumtaxat eo finito; nam maximi momenti eſt pro decla-
randa mente diſponentis, Moror. *conſ.*27. *num.*9. Serapbin.
7 *deciſ.*240. *num.*1. vbi quod † io relictis vxori larga ſit inret-
pretatio.

Nec obſtant coniecturæ ponderatæ ad effectum oſten-
dendi teſtatorem voluiſſe compenſare debitum dotis cum
legato bonorum exiſtentium in Vrbe. Tùm quia de directo
repugnaot enixæ voluntati eiuſdem, qni apertis verbis de-
clarauit vxori ſuæ dilectiſſimæ vltra dotem, & quartum
velle relinquere omnia bona Vrbis, quando enim verba
8 diſpoſitionis † ſunt clara, & expreſsè declarant voluntatem,
non eſt recurrendum ad coniecturas, *l. ille aut ille, ff. de leg.*3.
l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. oblig. Molin. *de Hiſp. pri-
mog. lib.*3. *cap.*5. *in princ.* Duran. *deciſ.*126. *num.*18. Tum
etiam quia non ſubſiſtont. Prima namque elicita ex legato
ſcutor. 2000. facto Cleriæ Fenitiæ cum expreſſo præcepto,
qnod ſolueretur ea bonis Mutinæ non concludit perneceſſe,
quod teſtator idem expreſſiſſet de debito dotis, & qnarti ſi
voluiſſet perſolui ex eiſdem bonis Mutinæ. Quia vt fuit
conſideratum in alia, magna adeſt ratio diſparitatis inter
vnam, & alteram diſpoſitionem. Siquidem io legato Cle-
riæ neceſſe erat grauare Ioannem hæredem Mutinæ, ne
alias Catharina teneretur pro ſua medietate; ſed quoad do-
tem, & quartum Catherinæ, quæ habebat omnia bona obli-
gata vigore inſtrumenti dotalis ſufficienter prouidit teſtator
9 dum ei reliquit omnia, † & ſingula bona Vrbis iure inſtitu-
tionis, ac alias omni meliori modo vltra dotem, & quartum
cùm inde ſatis innoteſcat eius voluntas relinquendi vxori
bona Vrbis libera, vt dotem, & quartum conſequeretur
actione de dotes in bonis Mutinæ.

Altera verò, quæ deducebatur ex inſofficientia patrimonij
Mutinæ, hodie omninò ceſſare viſa fuit ex nouo ſummario
dato pro parte hæredum Bellinæ, ex quo conſtat bona ſatis
ſufficientia adeſſe in hæreditate Maſetti teſtatoris.

10 Nec viſum fuit obſtare ſtatutum Mutinæ † *lib.* 2. *rub.* 119.
prohibens ne vxor poſſit conſequi de bonis Viri prædefuncti
præter vſumfructum, aut libr. mille, quaſi quod teſtator exi-
menda bona Vrbis à ſolutione debiti dotis, & quarti per reli-
ctum de eis liberè factum vxori, & remittendo onus reſti-
tuendi dotem ad bona Mutioentia cenſeatur ſaltem indire-
ctè præiudicaſſe diſpoſitioni prædicti ſtatuti. Quoniam fuit
reſponſum ſtatutum Mutinæ non vetare ex bonis ſitis in ſuo
territorio exthrai dotes, ſed ſolùm prohibere virum nó poſſe
11 diſponere de bonis territorij † in vxorem per viam inſtitu-
tionis, aut alterius vltimæ voluntatis, cùm igitur io præ-
ſenti teſtator non reliquerit proprietatem bonorum exiſten-
tium in territorio Mutinæ ad fauorem vxoris, iſta vigore
inſtrumenti dotalis, & hypothecæ poteſt dicta bona capere
12 pro ſatisfactionem † ſui crediti, etiam ſi ex diſpoſitione te-
ſtatoris habuerit bona ſita in Vrbe ab iſto onere exempta
per ea, quæ tradunt, & benè ad hunc propoſitum Cæphal.
*conſ.*59. *ſub num.*28. *& ſeqq.* Natt. *conſ.*463. *à num.*14. *vſque
ad fin.* vbi dicit, quod ſtatutum prohibens vxorem capere
proprietatem ſibi per maritum relictam non cenſetur pro-
hibere quin vaor relicta vſufructuaria poſſit proprietatē
† quoque acquirere ob repudiationem factam à cohærede 13
ratione iuris accreſcendi, quia ius accreſcendi deſcendit
primario à lege ſecundario autem, & occaſionaliter ex taci-
to iudicio teſtatoris, *l. ſi in teſtamento, ff. de vulg. & pupill.
iuncta l. ſi Titio, & Meuio, §. Iulianus, ff. de leg.* 2. & pro-
pterea acquiſitio non cenſeri debet prohibita, † cùm effe- 14
ctus attribuatur magis cauſæ proximæ, quàm remotæ,
gloſ. in cap. de cætero de homicid. Quod benè applicatur in
præſenti cùm vaor de iure, & in vim inſtrumenti haberet
hypothecam ſuper omnibus bonis viri pro reſtitutione † ſuæ 15
dotis, & quarti, itaut ſuper eis potuiſſet executionem fa-
cere ad eius electionem, *l. moſchis*, vbi Bart. *num.*1. *ff. de
iur. fiſc. l. creditoris, ff. de diſtract. pign.* Neguſ. *de pign. part.*8.
*membr.*1. *in fin. num.*49. *&* 50. & conſequenter ſuper bonis
in territorio Mutinæ exiſtentibus, abſque eo, quod in teſta-
mento de eadem dote vlla fuiſſet facta mentio, vnde cùm
ſtatutum prohibeat vxorem capere † proprietatem ex iudi- 16
cio teſtatoris. Id non venit extendendum ad id quod non
capit principaliter ex iudicio teſtatoris, ſed ex legis mini-
ſterio ſtante præcedenti inſtrumento dotali, quia ſtatutum
exorbitans loquens in caſu ſimplici non trahitur ad mixtum,
Soccin. ſen. *conſ.*20. *num.*22. *vol.*4. & latè proſequitur Natt.
*d. conſ.*463. *num.*18. *& ſeq.* & quod intelligatur quando ma-
ritus † vxori verè, & directè legat, ſecus autem quando io 17
conſequentiam, & ſecundum quid Ruin. *conſ.*44. *num.*18.
*poſt med. verſ. quia dum prohibet lib.*2. Menoch. *conſ.*154. *ſub
num.*21. *verſ. & ſtatutum intelligitur*, Cæphal. *d. conſ.*59.
*num.*36. *&* 37. & comprobatur ex quo ſicuti teſtator potuiſ-
ſet bona exiſtentia in Vrbe alteri relinquere libera, & exem-
pta ab omni onere, & Catharina pro reſtitutione ſuæ dotis
potuiſſet eligere bona Mutinæ, & tunc nec cohæres poſſet
prætendere † refectionem ratæ pro debito ſoluto, nec ſtatu- 18
tum Mutinæ haberet locum; Ita nec etiam debet procedere
licèt legatum fuerit factum eidem vxori, quæ non debet re-
putari inferioris conditionis, & peioris quolibet extraneo,
ex qno licèt Catherina adiuerit hæreditatem viri, & ſic non
poſſit † deſinere eſſe hæres quoad ſubſtinenda debita viri 19
pro rata, tamen reſpectu dotis, & quarti ne minuantur
ratione bonorum Vrbis poteſt iſta bona quoad Pellicciat-
rium habere, & retinere iure legati cum iſto reſpectu mari-
tus ampliatiuè dixerit in teſtamento, & aliàs omni meliori
modo ea allegatis in alia *deciſ. ſub §. præterea*, & per Cyriac.
*contr.*205. *num.*122. *& ſeqq.* & diuerſis reſpectibus poteſt
Catherina eſſe hæres reſpectu creditorum, & habere, & re-
tinere bona † Vrbis tanquam legataria reſpectu Pellicciatij 20
ad effectum conſequendi dotem ſuper alijs bonis hæredita-
rijs, Gama *deciſ.*5. *num.*2. Surd. *conſ.*251. *num.*1. *verſ.
ſecundo*, Cardoſo *de iure accreſcen. illat.*14. *num.*2. *circa
medium*.

Nec minus aduerſatur aliud obiectum, quod teſtator ha-
beat bona in diuerſis Territorijs, & ſic conſideretur † tan- 21
quam duplex homo, & quod tot ſint hæreditates, quot ter-
ritoria, adeò vt hæredes dictorum tanquam diuerſarum non
dicantur adinuicem cohæredes, ſed quilibet teneatur ſolue-
re creditoribus ſui territorij iuat. *text. in l. certarum, ff. de
milit. teſtam.* vndè cùm promiſſio † reſtituendi dotem facta 22
fuerit hic in Vrbe, conſequenter & reſtitutio facienda ſit
ex bonis Romæ exiſtentibus.

Quia reſpondetur diſtinctionem obligationis ſoluendi æs
alienum in *d. l. ſi certum* non † induci ex eo, quod patrimo- 23
nium diuidatur poſt mortem in plures hæreditates, ſed ex
eo, quia à principio de tempore contractæ obligationis pa-
trimonia militis erant diuiſa, & diſtincta, ideòque credito-
res ea cauſa vnius patrimonij † non poterunt conuenire 24
hæredes alterius patrimonij, hæc autem ratio ceſſat in caſu
de quo agitur, & in Pagano, Paganus enim viuens non
poteſt habere plura patrimonia licèt poſſit habere res exi-
ſtentes in diuerſis territorijs, ſed omnes † res faciunt vnum 25
patrimonium, *l. iuriſperitos, §. cum oriundus, ff. de excuſ.
tutor*, Alex. *conſ.*31. *num.*9. *verſ. quia hæc dicit lib.*1. licèt ergo
poſt mortem ſcindatur patrimonium ex forma ſtatuti ad
effectum ſucceſſionis, non tamen inducitur diſtinctio obliga-
tionis ſoluendi æs alienum, quia cùm æs alienum de tempore
quo fuit contractum non potuerit reſpicere partem patri-
monij, ſed † vniuerſum patrimonium pro indiuiſo reſpiciat, 26
l. ſi fideicommiſſum, §. tractatum, ff. de iud. Imol. *conſ.*35. *n.*25.
diuiſio quæ ex poſt ſequitur, non inducit diſtinctionem obli-
gationis defuncti, quia hæc ex † qualitate hæredum non 27
immotatur, *l. ex his vbi Doct. ff. de verb. oblig.* & latè fuit
firmatum in Rom. *ſupplementi legitimæ* 18. *Maij* 1640.

Digitized by Google

coram R. P. D. meo Cetro, & eo magis, quia in dicto In-
ſtromento licèt in Vrbe confecto Maſettus promiſit dotem
reſtituere, & lucrum dotis iuxta ſtatuum Vrbis cum bypo-
teca ſuper omnibus, & ſingulis ſuis bonis ad electionem
28 Catherinæ, † aliorumque quotum intereſt, adeò vt verba
clariſſimè demonſtrent non fuiſſe contractum contempla-
tione certorum bonorum, ſed omnium, & ſingulorum bo-
oorum Maſetti ad electionem Catherinæ.

Cætera demum, quæ repetuntur in contrarium fuerunt
ſublata in præterita. Ideò non eſt opus illa iterùm refellere.
Quod verò obijcitur de detractione falcidiæ pro parte Pel-
28 licciarij † non viſum fuit poſſe impedire hæredes Bellinæ
agentes ex Inſtrumento dotali obligatione Camerali vallato
contra bona Mutinæ. Tum quia valdè contingit dubitari
an intret falcidia, aut quod dicta detractio fuerit prohibita
per teſtatorem ex ſupra ponderatis. Tum etiam quia an
illa remaneat Aduerſario, requirit altiorem indaginem cùm
29 ſit diſcuticodum de viribus † Iouentarij, & hæreditatis, &
illius ſtatus firmandus, & ſic per iſtam exceptionem non
debet impediri executio obligationis Cameralis, ex Mohed.
deciſ. 1. de except. Gregor. *deciſ. 229. in fin.* Rota *in recent.*
deciſ. 23. in fin. part. 7. Et ita vtraque &c.

☞ *Deciſio iſta in hac eadem cauſa ſub die 16. Ianuarij 1641. coram eodem Eminentiſſ. Card. Panzirolo, erit infra in Appendice.*

R. P. D. BICHIO.

Romaoa Alimentorum,

Luna 17. Nouembris 1642.

ARGVMENTVM.

Mandatum præſumptum ex quo deducatur, & ex ſcientia, & patientia dum quis ſcit litem agitari nomine ſuo. Conſtitutio fere. Vrbani VIII. quod omnia mandata procuræ in Archiuio ponantur qualiter intelligatur.

SVMMARIVM.

1 *Procurator cenſetur certioraſſe ſuum principalem de meritis cauſa.*

2 *Et maximè ſi cauſa ſit grauis, & ponderoſa.*

3 *Litem nomine ſuo agi, quando quis ſcit, & patitur iunctis adminiculis, reſultat ex hoc mandatum præſumptum.*

Quidquid eſſet dicendum, ſi non concurrerent adminicula.

4 *Mandatum præſumptum, oritur ex quo quis ſcit, & patitur litem agitari nomine, concurrentibus tamen coniecturis.*

Quod procedit, ſiue ille ſit in loco iudicij, ſiue præſens.

5 *Conſtitutio fel. record. Vrbani Papa VIII. iubens in Archiuio reponi omnia mandata procura, non habet locum in mandatis præſumptis.*

Mandata præſumpta non egent ſcriptura.

6 *in Donatione ſi lex iubeat obſeruari certas ſolemnitates non habet locum in donatione præſumpta.*

7 *Mandatum procura non ſolum per inſtrumentum fieri poteſt, ſed etiam per Nuncium, per Chirographum, aut litteras miſſiuas.*

Lex non habet oculos retrò.

DECISIO CXXXII.

POſtquam Nicolaum Socerum, & Franciſcum Virum, pendente lite ab ipſis mota ſuper nullitate matrimonij teneri alimenta præſtare Pætronillæ reæ conuentæ deciſum fuit coram bon. mem. Pirouano die prima Aprilis 1639. & 4. Martij 1641. idemque confirmatum coram me, repropoſita cauſa ſuper eiſdem die 4. Decembris ſubſequentis addendo, relaxandum eſſe contra Nicolaum, & Franciſeum, mandatum exequtiuum pro alimentis à die, qua fuerunt petita Nicolaus omiſſa quæſtione mandati procuræ à ſe dati ad litem præfatam quod antea neganerat, & per dictas deciſiones adeſſe firmatum fuerat, inſtetit, ac obtinuit diſputari dubium, à qua die dicerentur alimenta petita, eoque reſoluto ſub die 5. Maij 1642. cootingit dubitari, an poſſet relaxari mandatum contra Nicolaum pro tota ſumma, an verò pro medietate, ſuper quo articulo alia deciſio emanauit in relationibus cauſarum die 30. Iulj 1642.

Nuper Nicolaus non conteotus tot deciſionibus, ac litem
ſuper alimentis futuris pauperi mulieri debitis protraxiſſe
vltra triennium, tedijt ad omiſſam, vt ſupra quæſtionem
maodati obtinuitque iterùm reuideri deciſiones deſuper
emanatas, à quibus hodie reaſſumpta diſputatione, non
eſſe recedendum, Domini dixerunt.

Moti quia conſtat de mandato Nicolai, tam expreſſo,
quàm præſumpto ex pluribus deductis in deciſione coram
me ſub die 4. Decembris 1641. & gratis videtur negari, dum
ad ſatisfaciendum proteſtationi Petrooillæ reæ conuentæ,
quod nemo pro Nicolao audiretur, ooo docto de eius man-
dato, Stephanus procuratorio nomine Nicolai Patris, &
aſſerens ſe habere ab eo facultatem ſubſtituit Procuratorem
Aſculanum, & hic ad plures actus iudiciales dicto nomine
deuenit in cauſa matrimonij contra Petronillam, ſciente
ipſo Nicolao, quem multò tempore, quo lis durauit procu-
rator, eòque magis † Stephanus filius certioraſſe, & præſu- 1
mitur iuxta conſ. Roman. 481. *num. 7.* approbatum à Rota
deciſ. 396. num. 3. part. 1. diuerſ. deciſ. 131. num. 7. part. 2. de-
ciſ. 95. num. 2. part. 1. recent. deciſ. 93. n. 4. part. 2. deciſ. 134.
num. 6. deciſ. 190. num. 5. deciſ. 307. num. 3. coram bon. mem.
Buratto, † maximè quia cauſa eſt grauis, & totius familiæ 2
ſpleodorem reſpicit, Honded. *conſ. 55. num. 54. lib. 1.*

Et probatur, quia ipſe Nicolaus ſubminiſtrauit expenſas
litis, & licèt deinde earum debitorem in libris rationum ſibi
creauerit Franciſcum, id fecit, quia Franciſcus forſan ab-
ſque eius conſenſu hoc matrimonium contraxerat, ideòque
non creauit debitores Stephanum, & Lazarum pariter filios,
qui tamen æquè erant in lite principales, vt ponderat deciſio
coram me 4. Decembris 1641. *verſ. neque contrarium.*

Adeò quod etiam ex ſcientia, & patientia Nicolai, quod
lis eius quoque nomine † ageretur iunctis alijs adminiculis 3
in dicta deciſione deductis, reſultet mandatum præſum-
ptum, quidquid dicendum eſſet, niſi adminicula concurre-
reot, iuxta theoricam Innoc. *in cap. ex parte Decani num. 2.*
de reſcript. quam ſequitur Abb. *in cap. cum olim num. 8. circa*
med. de offic. deleg. & conſ. 7. num. 7. part. 2. Aldobr. *conſ. 48.*
num. 10. lib. 1. Gabr. *de communi conſ. 149. num. 65. lib. 2.* Man-
tic. *de tacit. lib. 7. tit. 7. num. 4. in fin.* Caſſad. *deciſ. 3. num. 5.*
de procurat. Rota *deciſ. 165. num. 7. part. 4. rec.* eamque
† concurrentibus coniecturis procedere ſiue ſciens, & pa- 4
tiens ſit in loco Iudicij, ſiue abſent, *fuit dictum in Bononien.*
de Glanarrinis 18. *Maij* 1640. *coram R. P. D. meo Royas.*

Nec obſtatet eſto, quod io Archiuio Vrbano mandati in-
ſtrumentum, ſeu documentum non reperiretur, quia
Conſtitutio Sanctiſſimi Domini Noſtri iubens, † in Archi- 5
uio reponi omoia mandata procuræ, non habet locum in
mandatis præſumptis, quæ ſcriptura non egent, *l. 1. §. vlti-*
mo, & l. ſeq. ff. de procurat. Becc. *conſ. 65. ſub num. 4. & 5.*
Mantic. *de tacit. lib. 7. tit. 3. num. 5.* vt in ſimili, quod lex lo-
quens de certa ſolemnitate adhibenda in donatione † non 6
procedat in donatione præſumpta, dixit Rota *in Romana*
de Maſſa 13. *Iunij, & 4. Iulij* 1601. *coram Corduba in Ro-*
mana pecuniaria 2. Aprilis 1607. *coram bon. mem. Manza-*
nedo, in Romana ſcutorum 4. mill. 4. Iulij 1635. *coram bon.*
mem. Merlino, quæ eſt deciſ. 69. num. 84. part. 7. recent. & in
Romana legati ſcutorum 50. mill. 11. Maij 1640. *coram Reue-*
rendiſſ. D. meo Dunozetto Decano.

Et cum Conſtitutio loquatur de inſtrumentis ex reuolu-
tione Archiuij, nec probaretur negatiua mandati expreſſi,
† cùm potuerit fieri per Nuncium per chiropraghum, aut
literas miſſiuas, *l. 1. in princ. ff. de procurat. Clem. 1. eod. tit.*
l. 1. in princ. ff. mand. l. cum §. Iulianus quoque, ff. de conſtit.
pecun. Pariſ. *conſ. 47. num. 14. lib. 1.* Capiitaqo. *deciſ. 397. n. 1.*
part. 3. Rota *deciſ. 135. num. 1. part. 1. recent.* Nec obſtat ſub-
ſequens edictorum loquens etiam de Chirographis, quia
emanauit de anno 1637. caſum verò † noſtrum noo com- 8
prehendit, quia præceſſerat, *l. leges, C. de legib. cap. fin. vbi*
nos. omnes de conſtit. Cæphal. *conſ. 461. num. 28. & ſeq.* Ri-
min. iun. *conſ. 65. num. 78.*

Et ita deciſum, informante tantùm Petrooilla, pluries ta-
men intimatis aduerſarijs, ac diù expectatis informantibus
pro Nicolao, † quos diuturnitatem huius litis meditare 9
ſuadere poterant etiam modus procedendi.

R.P.D.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Bononieñ Fideicommiſſi de Boaterijs.

Veneris 12. Decembris 1642.

ARGVMENTVM.

In Fideicommiſſis agnatitijs, & perpetuis fauore familiæ, ſi Teſtator vſus eſt verbis denotantibus maſculos, & fœminas, qualiter præſumatur facta talis vocatio fœminarum, cum perpetuatio familiæ non poſſit fieri per fœminas, ſed benè per maſculos.

SVMMARIVM.

1 *Sub verbis, filij, nepotes, deſcendentes, linea, & familia, veniunt tam maſculi, quàm fœmina.*

2 *Fideicommiſſum, quando fuit factum pro conſeruatione familiæ, & agnationis, tunc ſub nomine filiorum, nepotum, deſcendentium non veniunt fœminæ, declara, vt n. 5. & 6.*

3 *Fœminæ non poſſunt conſeruare agnationem, & familiam.*

4 *Agnationis conſeruatio in teſtatore excluditur, ſi vocauerit fœminas ad fideicommiſſum.*

5 *Teſtator in fideicommiſſo agnatitio vocando fœminas etiam id intelligitur in ſubſidium, & maſculi amplius non extant, & n. 6.*

7 *In Fideicommiſſis perpetuis, & abſolutis ordinatis fauore agnationis, ſi teſtator procliuior appareat erga maſculos, & vocauit etiam fœminas, quid ſit dicendum.*

8 *Fœminæ non poſſunt niſi temporaliter conſeruare agnationem.*

9 *In Fideicommiſſo fauore agnationis facto, quando veniant fœminæ vocatæ.*

10 *In Fideicommiſſo relicto pro conſeruatione familiæ, teſtatoris menti non repugnat, quod in ſubſidium ſuccedant fœminæ, quando ipſe vſus eſt verbis denotantibus tam maſculos, quàm fœminas.*

11 *Fœminæ iura ſanguinis retinent, & agnationem conſeruant eo modo, quo poſſunt quamuis in aliena familia nuptæ.*

13 *Teſtator dum ſimpliciter non vocauit familiam, ſed familiam expreſſo proprio cognomine, ex hoc, quid inferatur.*

14 *Perpetuatio familiæ, non poteſt fieri, niſi per maſculos, & non per fœminas.*

15 *Fœminæ ſub quibus verbis proprie contineantur.*

16 *Teſtator præſumitur voluiſſe ſe conformare cum diſpoſitione.*

17 *Statutum excludens fœminas propter maſculos, intelligitur extantibus maſculis, quibus ſemotis ceſſat ſtatutum.*

18 *Voluntas, quæ deducitur ex actu, non extenditur vltra quam de neceſſitate ex ipſo actu infertur.*

19 *Voluntas teſtatoris ita debet interpretari, vt ſit conformis ſtatutariæ diſpoſitioni.*

20 *Ex Diſpoſitione diſcretiua Teſtatoris, quid veniat inferendum.*

21 *Fœminæ in fideicommiſſo non poſſunt ſuccedere, ſi teſtator eas perpetuo excluſit.*

22 *Teſtator nomina, filiorum familiæ, agnationis, quando rigide, & ſtricte dicatur accepiſſe.*

23 *Maſculinitatis qualitas ſæpius repetita non poteſt conuenire fœminis.*

24 *Verba communia comprehendunt, tam maſculos, quàm fœminas.*

25 *Fœminæ, quando in fideicommiſſo videantur ſubſtitutæ maſculis.*

26 *Verba dicti, & ſupradicti, de ſui natura repetunt omnes qualitates ſupra expreſſas, & n. 27.*

29 *Teſtator non cenſetur voluiſſe excludere fœminas à fideicommiſſo, dum vſus fuit verbis denotantibus maſculos, & fœminas.*

30 *Teſtator, ex quibus manifeſtè conuincatur, quod non excluſerit fœminas à fideicommiſſo.*

31 *In Fideicommiſſis agnatitijs ſemper deſumitur interpretatio, vt fœminæ poſt maſculos cenſeantur admiſſæ; quando in aliqua parte teſtamenti vocantur.*

32 *Teſtator, quando poſt maſculos vocauit fœminam, & illius filios, ex hoc conuincitur, quod ipſe non ſumpſit nomen familiæ in rigido, & ſtricto ſenſu.*

33 *Deciſiones plures in materia, quod appellatione familiæ non veniant fœminæ, & quod veniant concordanter, & n. 34. & 35.*

DECISIO CXXXIII.

SEntentiam Rotalem confirmandam eſſe dixerunt Domini, quia illius validitas non controuertitur, & iuſtitia clara redditur ex luculenter deductis *in duabus deciſionibus coram bon. mem. Merlino*, altera *ſub die 13. May 1641.* altera *ſub die 17. Februarij anni præteriti*, * in quibus optimè probatur conſtare de fideicommiſſo ad fauorem Franciſcæ Auctricis, & aſcendentis illorum de Lucatellis firmatis, ac plenè diſcuſſis tribus concluſionibus. Prima, quod filij Nepotes, & Deſcendentes Annibalis Boatterij Teſtatoris ſunt poſiti in conditione. Secunda, quod omnes poſiti in conditione ſunt vocati. Tertia, & vltima, quod inter ipſos poſitos in conditione, & vocatos comprehenditur Franciſca, ad cuius fauorem fideicommiſſum, eſt apertum. Quarum concluſionum ſubſiſtunt nedum primæ duæ, vt latè deducitur in eiſdem deciſionibus, & videntur admittere informantes pro Dominis de Vrſis, dum illas non impugnant, ſed etiam tertia, ad quam hodie vnicè ſe reſtringunt.

Ex lectura enim teſtamenti apparet, quod fuerunt poſiti
in conditione *filij, nepotes, deſcendentes, linea, & familia*,
ſob quibus nominibus, & vnoquoque eorum Franciſcam
† comprehendi, quamuis fœminam, non eſt dubium, cùm 1
ſint nomina communia, quæ ad vtrumque ſexum referun-
tur, & tam maſculis, quam fœminis conueniunt, *l. pronun-
ciatio, ff. de verb. & rer. ſignific. l. voluntas C. de fid.* vbi
vtrobique communiter DD. & latiſſimè de ſingulis his no-
minibus firmatur *in prima ex d. dec.*

Nec reſiſtit obiectum ſæpiùs repetitum, & in ſecunda de-
ciſione latè confutatum, quod licet dicta verba ex ſui natu-
ra ad vtrumque ſexum referantur, ſecus tamen † ſit quan- 2
do, vt in hoc caſu, fideicommiſſum fuit factum pro conſer-
uatione familiæ, & agnationis, quia tunc ad ſolos maſculos
reſtringuntur, nec fœminæ admittuntur, cùm ipſæ non
poſſint conſeruare agnationem, ad quod † potiſſimum 3
Teſtator reſpexit, vt tenent communiter DD. quorum ma-
gnum numerum cumulat Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 352. *n.* 10.
& Rota ſæpius reſpondit, & ſignanter *deciſ. 44. num. 4. p. 1.
deciſ. 203. n. 8. & deciſ. 217. num. 1. & 4. p. 2. & deciſ. 126.
part. 7. recent. & in Bononien. tranſactionis* 30. *Aprilis*
1638 *coram Eminentiſſimo D. meo Cardinali Veroſpio*,
& in alijs.

Quia vltra, quod ſtante vocationem fœminarum, † & 4
illarum deſcendeñ excluditur conſideratio agnationis, vt
firmatur in dd. duabus deciſionibus fuit reſponſum conſer-
uationem agnationis contemplata à Teſtatore operari qui-
dem, vt dicta verba reſtringantur ad maſculos, † ſed tem- 5
poraliter, quamdiu ipſi extant, quoad hoc, vt extantibus
maſculis cuiuſcumque gradus per quos agnatio, & familia
propriè conſeruatur, non pateat locus fœminis, ſed vbi maſ-
culi amplius non extant, fœmina de familia, & agnatione
admittitur, † quaſi per poſterius vocata, & poſita in ſe- 6
quenti gradu ſucceſſionis, cùm ipſa etiam ſub proprietate
dictorum verborum contineatur, & quouſque viuit agna-
tionem conſeruet, Ruin. *conſ.* 130. *n.* 12. *& conſ.* 144. *n.* 4.
lib. 2. Socc. Ien. *conſ.* 227. *n.* 6. *lib.* 2. & Iun. *conſ.* 94. *n.* 10.
lib. 1. Cephal. *conſ.* 252. *num.* 23. & benè Peregr. *conſ.* 42.
n. 10. *verſ. At vbi maſculus non extat, & conſ. 58. per tot.
& conſ. 149. n. 24. in fin. & conſ. 159. n. 14. verſ. Tertius
caſus lib.* 5. Quibus in locis Peregr. inquit, quod licet in his
diſpoſitiuis fideicommiſſis perpetuis, † & abſolutis ordina- 7
tis fauore deſcendentium, & Agnationis, mens Teſtatoris
appareat magis propenſa, & procliuior erga maſculos, quia
iſti per ſe, & deſcendentes ſuos maſculos poſſunt perpetua-
re familiam, & agnationem, † fœminæ verò non poſſunt 8
niſi temporaliter earum vita durante; Attamen quia pro-
prietas verborum, à qua in totum recedi non debet, fœ-
minis etiam conuenit, ſumitur media quædam, & æqua
interpretatio, quod hæc procliuior Teſtatoris affectio in
hoc iuuet maſculos, vt ipſi in concurſu præferantur fœmi-
nis, quamdiu extant, ſed maſculis deficientibus, fœminæ
admittuntur † quaſi per poſterius vocatæ, & maſculis vul- 9
gariter

gatiter inſtitutæ, & pluribus relatis per Mant. *de coniect. vlt. volun. lib.* 8. *tit.* 12. *n.* 7. Fuſar. *de ſubſtit. d. quæſt.* 352. *n.* 12. Surd. *deciſ.* 84. *n.* 9. & Rota hanc opinionem perpetuò tenuit, nempè coram bon. mem. Buratt. *deciſ.* 107. *n.* 1. *ad fin.* & coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 126. *num.* 39. *& in duabus Ferrarien. de Roſarijs allegatis in ſecunda deciſione altera 24. Maij 1621. coram bon. mem. Cardinali Veroſpio, altera 25. Februarij 1622. coram bon. mem. Merlino, & in Bononien. fideicommiſſi de Pancaldis 16. Februarij 1640. coram Reuerendiſſ. D. meo Panzirolo Patriarcha Conſtantinopolitano, & in eadem 10. Iunij 1642. coram me §. Minus facit.*

Nec menti Teſtatoris, & optatæ ab eo conſeruationi
10 agnationis repugnat, quod fideicommiſſum † relictum in ſua familia agnatitia, ceſſantibus maſculis, contineat in fœminas, nam immò ita magis conſeruatur, & longè progreditur quouſque ſcilicet durat vita fœminæ admiſſæ, qui
11 ſanè effectus non eſt contrarius, † ſed propitius menti Teſtatoris, quia fideicommiſſum, quod deficientibus maſculis ſtatim expiraret, & extingueretur, vlterius extenditur, & magis durat, quamdiu ſcilicet viuit fœminæ, quæ iura ſan-
12 guinis retinet, & agnationem † conſeruat ſaltem eo modo, quo poteſt, quamuis in aliena familia ſit nupta, & ita magis perpetuatur agnatio iuxta votum Teſtatoris, vt ponderat Peregr. *d. conſ.* 42. *n.* 10. *verſ. at vbi maſculus in fin. & conſ.* 58. *num.* 9. *verſ. ad quartum in fin. lib.* 5. Giouagnon. *conſ.* 39. *n.* 9. 10. *&* 11. *lib.* 1. Fuſar. *d. quæſt.* 352. *num.* 31. Cyriac. *contron.* 281. *n.* 89. Rot. *in recent. deciſ.* 587. *n.* 8. *part.* 1. Add. ad ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 293. *n.* 23. *& latè in recent. deciſ.* 282. *num.* 2. *part.* 2. *& deciſ.* 349. *num.* 30. *part.* 6.

Et hinc etiam educitur reſponſio ad illud, quod teſtator
13 non vocauerit familiam † ſimpliciter, ſed familiam de Boatterijs, expreſſo proprio cognomine, ex quo inferebatur illum accepiſſe nomen familiæ, & agnationis in potiori, & potentiori ſignificatu de ſolis maſculis, cùm talis expreſſio oſtendat enixam voluntatem ipſius teſtatoris perpetuandi ſuam familiam de Boatterijs, quæ perpetuatio, cùm
14 fieri non poſſit niſi à maſculis, † ad iſtorum fauorem ſolùm cenſetur inſtituiſſe fideicommiſſum, & fœminas excluſiſſe ex Grat. *conſ.* 68. *n.* 17. *lib.* 2. Curt. iun. *conſ.* 154. *num.* 10. benè Ruin. *conſ.* 24. *n.* 56. *&* 7. cum alijs allegatis per Fuſar. *vbi ſupra quæſt.* 252. *n.* 9. Quia potior, & potentior ſignificatus in hoc prodeſt maſculis, vt in concurſu cum fœ-
15 minis præferantur; † illis autem ſublatis, fœminæ admittuntur, cùm verba, & nomina familiæ, & agnationis illas propriè contineant, Gabr. *conſ.* 132. *n.* 54. *lib.* 1. Peregr. *in d. conſ.* 42. *n.* 10. *verſ. at vbi maſculus, & conſ.* 58. *n.* 2. *&* 3. *per tot. & conſ.* 119. *n.* 24. *in fine lib.* 5. Pedroc. *conſ.* 12. *n.* 34. *& ſeq. n.* 345. Molin. *de primog. Hiſpan. lib.* 3. *cap.* 4. *n.* 10. cum alijs per Fuſar. *in d. quæſt.* 352. *num.* 12. & ita diſtinguendo reſpondit Rota alijs pluribus relatis *in allegata Bononien. fideicommiſſi de Pancaldis* 10. *Iunij* 1642. *coram me.*

Et hæc eadem reſponſio tollit obiectum excitatum ex Statuto Bononienſi excluſiuo fœminarum, cum quo dicebatur præſumendum eſſe Teſtatorem voluiſſe ſe conformare,
16 † & ſic fœminas excludere, quàm coniecturam pro excluſione fœminarum magnifaciunt DD. vt apparet ex multis, quos congerunt Peregr. *de fideicomm. art.* 25. *n.* 50. Mant. *de coniect. vlt. vol. lib.* 8. *art.* 12. *num.* 7. *&* 10. Intrigliol. *de ſubſtit. cent.* 3. *quæſt.* 83. *n.* 3. Fuſar. *de ſubſtitut. d. quæſt.* 352. *n.* 16. cui opinioni ſæpiùs etiam adhæſit Rota, & ſignanter coram Card. Canal. *deciſ.* 125. *n.* 4. *&* 5. *& deciſ.* 296. *n.* 4. *& in recent. deciſ.* 255. *n.* 3. *p.* 1. *& deciſ.* 318. *n.* 3. *p.* 2. & coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 126. *n.* 25. Quia dicta coniectura habet locum quando extant maſculi, ſed maſcu-
17 lis non extantibus (vt hic) fœminæ cenſeantur † eo caſu poſt eos vocatæ, & ad ſucceſſionem reintegratæ, Ruin. *conſ.* 117. *n.* 6. *&* 15. *& conſ.* 140. *n.* 4. *& conſ.* 154. *num.* 4. *&* 5. *lib.* 2. Soccin. ſen. *conſ.* 227. *n.* 5. *&* 6. *lib.* 2. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 8. *tit.* 18. *n.* 7. *&* 10. Peregr. *de fideicomm. art.* 25. *n.* 52. *& art.* 27. *n.* 22. latè alios adducens Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.* 311. *n.* 45. *&* 46. *& d. quæſt.* 352. *n.* 17. Rota *in recent. deciſ.* 473. *n.* 2. *p.* 2. & coram Buratt. *deciſ.* 852. *n.* 7. & ſæpiùs in alijs, & hæc reſponſio optima
18 ratione fulcitur, quia voluntas † quæ deducitur ex actu non extenditur vltra quam de neceſſitate ex ipſo actu inferatur, Bart. *in l.* 1. *§. hoc interdicto, ff. de itiner. actuq. priuat.* Surd. *conſ.* 52. *n.* 73. Quemadmodum ergo Statutum, ex quo deducitur coniectura voluntatis in Teſtatore excludendi fœminas, iſtas non excludit, † niſi quamdiu extant maſculi, 19
ita etiam interpretari debet Teſtatoris diſpoſitio, vt ſit Statuto conformis, vt in propoſito arguit Surd. *deciſ.* 84. *n.* 9. *in fin.* & Fuſar. *d. quæſt.* 311. *n.* 46.

Minus obſtat, quod Teſtator dicatur diſcretiuè inter maſculos, & fœminas diſpoſuiſſe, maſculos ſcilicet inſtituendo cum ſubſtitutione ad fauorem ſuperuiuentium, & eorum filiorum, & fœminis relinquendo quædam legata pro toto eo, quod prætendere poſſent, † ex qua diſcretiua diſpoſi- 20
tione inferebatur Teſtatorem intellexiſſe fideicommiſſum in maſculis coarctare, & fœminas perpetuò excludere, vt tradunt DD. adducti per Menoch. *præſumption.* 84. *n.* 9. *lib.* 4. & Rota *in illis Carpentoracten. fideicomm. impreſſ. in recent. in ordine deciſ.* 203. *n.* 2. *&* 10. *& deciſ.* 217. *n.* 2. *&* 3. *& deciſ.* 432. *ſub n.* 3. *p.* 2. *& in illa Bononien. de Glauarinis quæ pariter impreſſa eſt in recent. deciſ.* 126. *n.* 3. *p.* 7.

Fuit enim reſponſum ſupradictas doctrinas, & deciſiones non applicari nec aduerſari caſui noſtro; in dictis enim deciſionis perpetua excluſio fœminarum † ex eo coniecturata 21
fuit, quia inſtitutio fuerat concepta cum expreſſione qualitatis maſculinę, & ipſam lineam maſculinam poſuerat Teſtator in conditione, eidemque lineæ maſculinæ in ſubſequentibus ſubſtitutionibus totam eius reſeruauerat hæreditatem, filiabus verò certum quid ex vniuerſa hæreditate detractum deſtinauerat; Vnde cùm Teſtator diſcretiuè filias in certa quantitate inſtituerit, filios verò maſculos, & eorum deſcendentes pariter maſculos ad vniuerſam ſuam hæreditatem vocauerit, expreſſa in Inſtitutione, ac repetita in ſubſtitutionibus qualitate maſculinitatis, aliud dici non poterat, niſi quod Teſtator acceperit nomina *filiorum, familiæ, & agnationis* in potiori, ac potentiori ſignificatu, † & in illa rigida, 22
& ſtricta ſignificatione, quæ ſolos maſculos includit, ſicque voluiſſe ſub dictis nominibus ſolos maſculos comprehendi, non autem fœminas, quibus qualitas maſculinitatis ſæpiùs repetita conuenire non poterat, prout Rota ex coniecturata mente Teſtatoris declarauit *in ſupradictis deciſionibus Car-* 23
pentoracten. ſicque doctrinæ in contrarium allegatæ loquuntur, vt oſtendit Peregr. *in ſæpius citato conſ.* 58. *num.* 8. *& per tot. lib.* 5.

Sed hæc ceſſant in caſu noſtro, quia hic Teſtator nunquam expreſſit qualitatem maſculinitatis, neque in inſtitutione, neque in ſubſtitutionibus, ac demum in nulla parte teſtamenti, ſed vbique, & ſemper vſus fuit verbis communibus ſcilicet *filijs, linea, familia, agnatione,* & ſimilibus, nunquam expreſſa, ac nullibi, adiuncta qualitate maſculina; Vnde cùm dicta verba ſic ſimpliciter prolata
† propriè fœminis etiam conueniant, ipſæ quoque admitti 24
debeant poſtquam defecerunt maſculi, cum proprietas verborum illas contineat, nihil refragante, quod Teſtator illas in principio donauerit, & excluſerit, quia dum non fuit facta expreſſio qualitatis maſculinæ, dotatio, & excluſio intelligitur facta ad commodum maſculorum ad hoc, vt ipſi præferantur fœminis quouſque extant, ſicque maſculi per prius fœminæ per poſterius vocatæ cenſentur, † quaſi maſ- 25
culis ſubſtitutæ, & in ſequenti gradu poſitæ, vt in puncto reſpondent Soccin. ſen. *conſ.* 227. *n.* 7. *verſ. non obſtat quarta ratio lib.* 2. Ruin. *conſ.* 117. *n.* 24. *& conſ.* 154. *n.* 7. *lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 35. *n.* 24. *lib.* 3. Iaſon. *conſ.* 142. *n.* 10. *& n.* 11. *lib.* 2. Peregr. *conſ.* 42. *n.* 10. *verſ. quod autem Teſtator, & conſ.* 58. *ſub num.* 2. *& num.* 3. *verſ. nec obſtare, & num.* 10. *lib.* 5.

Et hinc patet non aduerſari, quod Teſtator in ſubſtitutionibus vſus fuerit illis dictionibus, *dictis, & ſupradictis,* quæ de ſui natura † repetunt omnes qualitates ſupra ex- 26
preſſas, ex quo inferebatur, quod cùm ſupra in inſtitutione vocauerit filios maſculos, ijdem etiam ex vi repetitiua dictarum dictionum debeant cenſeri † vocati in ſequentibus 27
ſubſtitutionibus, vt dixit Rota coram bon. mem. Buratt. *deciſ.* 27. *n.* 6. *& deciſ.* 454. *num.* 4. Quia Domini aduerterunt, quod in inſtitutione filij non fuerunt nominati cum adiuncto maſculinitatis, vt in obiecto ſupponitur, ſed ſimpliciter, & cum † verbis communibus abſque vlla expreſ- 28
ſione qualitatis maſculinæ Teſtator illos inſtituit per nomen proprium quemque vocando, vt patet ex lectura, ibi, *Prædictus Dominus Teſtator Iulium, Marcum Antonium, & Herculem fratres filios ex dicta D. Taddea eius Vxore prædicta legitimos, & naturales inſtituit, &c.* ſicque dum qualitatem maſculinam nunquam expreſſit, ſed vbique vſus fuit verbis collectiuis, & vtrique ſexui, ſcilicet maſculis, &

fœmi-

Digitized by Google

fœminis commuoibus, fœminæ non poſſunt cenſeri eaclu-
29 ſæ, cùm ipſæ eriam ex proprietate dictorum verborum con-
tineantur, vt per Soccin. Ruin. Iaſon. Curt. Cephal. & alios
DD. *ſupra allegatos*.

Sed inennuincibile argumentum, quod Teſtator non
reiecerit abſolutè fœminas, nec voluerit Franciſcam à fidei-
commiſſo eacludere, inde deducebant DD. quod ipſe ad
30 idem † fideicommiſſum Ferrapacem fœminam vocauit.
Hinc eoim manifeſtè conuincitur ipſum non habuiſſe abſo-
lutam rationem agnationis, & fœminas in totum non ab-
horruiſſe, ſed ſolùm in concurſu maſculorum, quos præ-
ferri voluit, ac fœminis prævalere quamdiu eatarent, cùm
in huiuſmodi fideicommiſſis agnatitijs talis ſemper deſuma-
31 tur interpretatio, vt fœminæ poſt maſculos cenſeantur ad-
miſſæ quando in aliqua parte teſtamenti vocantur, Molin.
de primog. Hiſpan. lib. 3. cap. 5. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 6. tit. 15. n. 9.* Rot. *in recent. deciſ. 386. n. 4. p. 1. & deciſ. 538. n. 3. ac 556. n. 10. p. 2.* & coram Card. Caualerio
deciſ. 125. n. 10. & admiſit etiam in deciſionibus in contra-
rium allegatis, nempè io vna ex illis *Carpentoraten.* vide-
licet *in deciſ. 217. n. 4. p. 2. recent.* & coram bon. mem. Bu-
ratt. *deciſ. 272. ſub n. 15. verſ. quia iſta declaratio.*

Idque efficaciùs ſuadetur in hoc caſu quia Teſtator poſt
maſculos vocauit nedum Ferrapacem fœmioam de ſua
agnatione, ſed etiam illius filios, qui non erant de agna-
32 tione † Teſtatoris, ſed de aliena familia, quod manifeſtè
conuincit ipſum non accepiſſe verbum familiæ, & agnatio-
nis in rigido, & ſtricto ſignificatu pro ſolis maſculis, ſed io
minori, & legali fœmioas etiaoi admittendo.

Et ità cum his reſponſionibus, & diſtinctionibus omnia
33 contraria reſoluuntur, quia † ex doctrinis, & deciſionibus
io contrarium allegatis multæ præcisè loquuntur quando
maſculus concurrit cum fœmina; Aliæ vbi Teſtator diſcre-
tiuè diſpoſuit ioter fœminas, & maſculos expreſſa, & repe-
tita qualitate maſculinitatis, nec fœminas in aliqua parte te-
34 ſtamenti vocauit, quæ omnia cùm ceſſent, † in hoc caſu,
oon eſt recedendum à propria ſignificatione verborum, quæ
operantur vt in fideicommiſſo inſtituto fauore *filiorum*, *ne-
potum*, *deſcendentium*, *familiæ*, & ſimilium, fœminæ etiam
35 admittantur † ſaltem poſt maſculos, cùm proprietas verbo-
rum illas contineat, vt io præallegatis locis.

Cætera in deciſionibus boo. mem. Merlini ſolluotur. Et
ita vtraque, &c.

☞ *Deciſiones iſta emanata in hac cauſa coram recol. mem. Merlino Decano ſunt inter eius impreſſas deciſ. 865. & 890.*

R. P. D. CERRO,

Sac. Rotæ Decano,

Romana Pecuniaria.

Veneris 12. Decembris 1642.

ARGVMENTVM.

Citatio perſonalis ad ſententiam quando non requiratur, quod fiat, ſed ſufficiat, ſi fiat domi dimiſſa copia, & id benè probatur ex atteſtatione Curſoris. Procurator, ſi aliquid faciat ſine ſpeciali mandato principalis, & quærat eum obligare ſine mandato, nil facit, & ſe ipſum obligat.

SVMMARIVM.

1 *Citatio ad ſententiam, quando non requiritur, quod ſit perſonalis.*
2 *Curſor, quando à tergo citationis atteſtatus fuit, ſe domi aliquem citaſſe, ei credendum eſt.*
3 *Atteſtatio ſimplex, & extraiudicialis, non releuat.*
4 *Fides priuata in concurſu publica euaneſcit.*
5 *Fides de actu præterito facta ab Officiali non ſuffragatur.*
6 *Ex Scientia citationis ad ſententiam conualidatur citatio, & ſubſtinetur ſententia.*
7 *Mandatum, tamquam quid facti non præſumuntur, & ideo probandum venit.*
Quod maximè procedit ſi ageretur de obligando aliquem.
8 *Tertius, quod poſſit aliquem obligare, eo inſcio, & inuito, nunquam eſt admittendus.*
9 *Procurator, quidquid fecit abſque mandato, & commiſſione principalis ſibi imputet.*
Obligari, quis non poteſt ex facto alieno, n. 9.
10 *Ordo, quod quis faciat aliquam Capellam, vel quod faciat aliquam eleemoſynam pro conſtructione fabrica, iſti ordines ſunt inter ſe diuerſi, & n. 11.*
12 *Mandatum ſi non ſit perfectum, ſed imperfectum non iuuat.*
Actio, & obligatio nulla oriri poteſt ex actu imperfecto, n. 12.
13 *Probatum, quod non fuit concludenter, non iuuat.*
14 *Mandatum non poteſt dari ad illud, quod iam eſt factum.*
15 *Mandati natura eſt, vt conferatur ſuper futuro, & non ſuper præterito.*
16 *Ratificatio retrotrahitur, & mandato æquiparatur.*
17 *Ratificatio non inducitur ex verbis imperfectis, & indeterminatis.*
18 *Ratificatio non dicitur ex verbis, quæ nullum habent affirmare, vel negare.*
19 *Declaratio voluntatis non poteſt deſumi, ſi quis tam non expreſſerit, nec factis, nec verbis.*
20 *Voluntatis declaratio requiritur, vt quis dicatur ſe ratificaſſe, quod aliquid de eius voluntate fuerit factum.*
21 *ex Armorum impoſitione in aliqua Capella arguitur mens imponentis, voluiſſe ſibi ædificare, & acquirere, & n. 23.*
22 *Ratificatio non inducitur de eo, quod eſt geſtum nomine alieno, ſed ſolum quod eſt geſtum nomine ratificantis.*
24 *Ratificatio non inducitur per verba, quæ proferuntur per modum admirationis, & contradictionis.*
25 *Ratificatio ex quibus penitus excludatur.*
26 *Verba quando ſunt clara non admittitur queſtio voluntatis.*
27 *Actus facti lite pendente, & contra proteſtationem non iuuant.*

DECISIO CXXXIV.

SVb die 7. Aprilis præteriti, * informante tantum Reuerendiſſ. D. Epiſcopo Pacten̄ reſolutum fuit R. C. Abbatem de Angelis teneri reſtituere eidem Epiſcopo ſcuta mille, quæ ipſe tanquam eius Procurator exegit, & ſic ſententiam A. C. illum condemnantem ad dictam reſtitutionem eſſe confirmandam. Cui reſolutioni non acquieſcente Abbate, iterùm propoſui cauſam ſuper eiſdem, & Domini articulo ſemel, & iterùm diſcuſſo, ſteterunt in deciſis, cùm viſæ ſint non obſtare exceptiones, quæ allegatæ fuerunt contra validitatem, ac iuſtitiam ſententiæ. ☞

Nullitas enim deducta ex eo, quod citatio ad ſententiam
non fuerit eaequuta † perſonaliter, pro vt requiritur, ſed 1
domi dimiſſa copia; non releuat, quia cùm ab initio contra
Abbatem fuiſſet perſonaliter exequutum monitorium, ſuf-
ficit dicta citatio exequuta ad domum, poſtquam Abbas ſe-
mel fuit perſonaliter apprehenſus, Rota *deciſ. 8. de dol. & contum. in antiq. & deciſ. 1. eodem tit. in nou.* & apud Cæſ. de
Gral. *deciſ. 7. num. 1. de ſent. & re iudic.* Caputaq. *dec. 117. num. 1. p. 1.*

Nec reſiſtit, qood citatio dicatur exequuta in domo alte-
rius, & non Abbatis, vt † Curſor qui citationem fecit at- 2
teſtatus eſt, & ille io cuius domo prætenditur executa pro-
teſtatus fuit. Quia cùm à tergo citationis ſub qua ſententia
fuit lata, Curſor publica eius relatione dixerit ſe citaſſe Ab-
batem domi, quæ relatio plenè probat Myſing. *obſer. 51. num. 2. cent. 5.* Rot. *in recent. deciſ. 561. num. 14. part. 1.* &
coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ. 426. num. 6.* Hæc pro-
batio non eliditur, neque ex proteſtatione illius, qui aſſer-
uit Abbatem fuiſſe citatum in eius domo, cùm † ſit ſimplex, 3
& extraiudicialis aſſertio vnius, quæ non releuat, *cap. 2. in fin. & cap. nuper de teſtibus*, Rota coram bon. mem. Buratt.
deciſ. 1035. n. 14. Neque ex priuata fide Curſoris facta
in manibus partis, quia præſumitur extorta in † fraudem 4
oeque attenditur in concurſu publicæ relationis, vt dixit Ro-
ta coram Gregor. *deciſ. 131. n. 2.* Eoque magis cùm emana-
uerit tribus menſibus poſt latam ſententiam, quæ propterea
tantò minus ſuffragari poteſt, cùm ſit fides de actu præteri-
to, † de quo non creditur nuncio, Innoc. *in cap. 1. num. 6.* 5
verſ.

Digitized by Google

verſ. ſi enim aliud, *de fide inſtrum.* Alex. *conſ.* 241. *ſub n.* 6.
lib. 6. Aym. *conſ.* 171. *num.* 5. Put. *deciſ.* 61. *num.* 1. *lib.* 1.
in correct. & Rot. coram bon. mem. Buratto *deciſ.* 270.
num. 3.

Et inde etiam ceſſat omnis difficultas, cùm probetur Ab-
bátem ante prolationem ſententiæ habuiſſe notitiam dictæ
citationis, & ad hunc effectum ſimul com Procuratore
comparuiſſe in officio: ex hac enim ſcientia quoquomodo
6 probata connalidatur † citatio, & ſententia ſubſtinetur, vt
eſt textus apertus *in l.* 1. *§. ſed ſi Prætor*, & ibi Alex. *num.* 3.
ff. de fer. Sarnen. *in compend. vtriuſque Signat. quod eſt poſt reg.
de non iudican. quæſt.* 16. *num.* 68. Vant. *de nullit. ex defect.
proceſſ. §. qualiter ſentent. & proceſſus*, *qui dicuntur nulli de-
fendi, ſeu reparari*, *&c. num.* 122. *&* 123. Gail. *obſeru.* 48.
n. 4. *lib.* 1. vbi quod ita ſæpiùs vidit obſeruari in Cam. Im-
periali, & Myſinget. *obſeruat.* 18. *n.* 2. *verſ. Hoc tamen*,
vſque ad fin. centur. 2. Vbi quod ſic fuit concluſum, & iudi-
catum in pleno Conſilio, Boer. *deciſ.* 181. *num.* 17. *in fin.*
& Rota ſæpiùs ita reſpondit, *vt diuerſ. deciſ.* 422. *num.* 5.
part. 1. *& deciſ.* 151. *num.* 6. *part.* 2. *& in recent. deciſ.* 409.
num. 1. *par.* 1. *& deciſ.* 412. *num.* 2. *part.* 2. *& deciſ.* 485.
num. 4. *in fin. part.* 3. *& benè deciſ.* 124. *num.* 54. *part.* 6. *&
ſæpius in alijs.*

Minus tollitur iuſtitia ſententiæ eo prætextu, quod pecu-
niæ, ad quarum reſtitutionem Abbas condemnatur, fue-
rint ab eo erogatæ de mandato Epiſcopi in conſtructione
Capellæ S. Roſaliæ ædificatæ in Eccleſia B. Mariæ Con-
ſtantinopolis Nationis Siculorum. Quia non probatur
quod Capella fuerit conſtructa nomine Epiſcopi, nec quod
ipſe dederit mandatum ad conſtruendum, prout eſſe plenè
7 probandum, quia mandatum, † tanquam quid facti non
præſumitur, latè Cagnol. *in l. velle n.* 12. *&* 13. *ff. de reg.
iur.* Bald. *conſ.* 383. *n.* 5. *lib.* 5. Cephal. *qui plures allegat.
conſ.* 65. *num.* 16. Mantic. *de tacit. lib.* 7. *tit.* 4. *num.* 1. *&
ſeqq.* Præſertim quando vt hic, agitur de obligatione indu-
8 cenda, cùm permittendum non ſit, † vt tertius poſſit alium
obligare eo inſcio, & inuito, vt benè Gratian. *diſcept. fo-
renſ. cap.* 948. *n.* 16. Et propterea quicquid Abbas in ſuo
Arbitrio, abſque mandato, & commiſſione Epiſcopi fecit,
9 & impendit, ſibi imputare debet, † ne alias Epiſcopus ex
facto alieno obligetur; vt in his terminis reſpondent Decius
conſ. 437. *num.* 1. *& num. ſeq.* & Pariſ. *conſ.* 47. *ſub num.*
98. *lib.* 1.

Nec vlla vis fieri poteſt in duabus litteris tranſmiſſis ab
Epiſcopo Abbati: altera ſub die 2. Maij 1631. Altera ſub
die 20. Iunij eiuſdem anni. Quia Epiſcopus in dictis litte-
10 ris non † mandat Abbati, quod conſtruat Capellam eius
nomine, & impenſis: ſed ſolùm, & ſimpliciter dat inten-
ſionem faciendi aliquam eleemoſynam pro fabrica: quod eſt
quid diuerſum, vt patet ad ſenſum. Nec iſtam eleemoſy-
nam perfectè, & firmiter promiſit, ſed de illa diſponere, &
deliberare reſeruauit vſque alium eius ordinem, vt patet
tam in prima epiſtola, ibi, *Ho riceuuto la lettera di V. S. in-
ſieme con quella de' conti*, *& ho inteſo quanto mi dice per l'ele-
moſina della Capella della glorioſa S. Roſalia; e molto volen-
tieri darò alcuna ſomma per queſto effetto. Per tanto V. S. po-
trà trattenerſi queſto denaro in mano ſino ad altro ordine mio.*
Quàm in ſecunda, ibi, *Ho inteſe come V. S. haueua ricupe-
rato il denaro dal Sign. Canonico, e mi ſono rallegrato, quale
V. S. terrà in mano inſieme con gli altri ſino ad altro ordine
mio: che io aſſegnarò à V. S. la partita per l'elemoſina della
Capella della glorioſa S. Roſalia.* Ex quibus verbis manife-
ſtè conuincitur Epiſcopum non ſolum non dediſſe manda-
11 tum ad conſtruendum † Capellam eius nomine, & impen-
ſis, vt dictum eſt; ſed nec etiam ad elargiendam eleemoſy-
nam, in dictis litteris enunciatam. Quia dum perfectè de
illa, & de eius quantitate non diſpoſuit, ſed ſuam diſpoſi-
tionem ſuſpendit vſque ad alium eius ordinem, à quo voluit
illam recipere determinationem, & perfectionem; nulla
hinc potuit oriri actio, & obligatio; cùm opus ſit quod res,
12 † quæ ſunt tractatæ à partibus, habeantur pro abſolutis, per-
fectis, & firmatis, ad hoc vt oriatur obligatio, & ius parti-
bus tribuatur, *vt per optimum textum in l. ſciendum*, *§. di-
ctum*, *ibi:* ea autem ſola, *ff. de ædilit. edict.* reſpondit Bald.
in l. cum allegas num. 8. *C. de vſur. & rurſus in l. multum
num.* 16. *C. ſi quis alteri*, *vel ſibi*, & benè Alex. *conſ.* 28.
num. 4. *lib.* 1. Gail. *obſeruat. lib.* 2. *obſeruat.* 140. *num.* 10.
& duobus ſeqq.

Minus ſuffragatur quod Epiſcopus, dum erat Romæ de
anno 1640. interrogatus ab Abbate in faciem dictæ Capellæ:
Che li pareſſe di quella ſua Capella, dicatur reſpondiſſe: *Per-
che non ci hauete meſſe le mie armi?* Quia (omiſſo quod te-
ſtes inducti ad probandum Epiſcopum talia verba dixiſſe, il-
la perfectè, † & concludenter non probant) Reſponſum 13
fuit, ex his verbis nihil deduci, aut inferri poſſe, quod re-
leuet. Quia aut Abbas prætendit ex illis deducere, quod
Epiſcopus tunc dederit ſibi mandatum ad conſtruendam
Capellam eius nomine, & impenſis: Et hoc dici non poteſt,
quia cùm Capella eſſet iam conſtructa, † mandatum dari 14
non poterat ad illud, quod erat factum, cùm hoc repugnet
naturæ mandati, quæ eſt, vt conferatur ſuper futuro, &
detur ſuper eo, † quod eſt faciendum, non autem ſuper eo, 15
quod eſt factum, *& text. in l. ſi vero non remunerandi*, *§. ſi
poſt creditum*, & ibi notat Bart. *& alij*, *ff. mandati*, Alex.
conſ. 146. *ſub n.* 14. *lib.* 5.

Aut verò prætenditur ex dictis verbis inducta ratificatio,
† quæ trahitur retrò, & mandato æquiparatur. Et multò 16
minus dici poteſt; Tum quia dicta verba non ſunt de per ſe
apta inducere ratificationem, ſeu mandatum, cùm ſint
imperfecta, & indeterminata, nec conſenſum, ſeu diſſen-
ſum pernecceſſe inferant, veluti quæ non continent vllum 17
affirmare, vel negare. Tum quia deficit primum requiſitum
ratificationis, † quod ſcilicet Capella fuerit conſtructa no- 18
mine Epiſcopi. Hoc enim Abbas non declarauit: nec ver-
bis, quibus nunquam explicauit ſe conſtruere nomine Epiſ-
copi: † nec factis, quia in Capella tunc temporis non ap- 19
poſuerat Inſignia Epiſcopi, vt patet ex dictis verbis: nec aliud
ſignum, ſeu factum expreſſerat, quod talem fuiſſe eius in-
tentionem declararetur, pro vt omnino declarare debebat,
vt poſſet prætendere, & aſſerere conſtruxiſſe nomine Epiſ-
copi, Oſaſch. *deciſ. Pedem. deciſ.* 138. *n.* 18. Sed ſua, &
ſuæ familiæ inſignia inſculpi, & depingi fecerat, vt proba-
tur tam ex atteſtatione Confraternitatis, & eius decretis,
quam ex depoſitione vnius ex teſtibus ipſius Abbatis, & ex
atteſtatione aliorum, *vt in Summar. num.* 8. Quæ appoſi-
tio Armorum Abbatis, & eius familiæ indicat ipſum ſibi, &
ſuis voluiſſe ædificare, † & acquirere, non autem Epiſco- 21
po, *l.* 1. *vt nem. liceat. ſin. Iud. auctor. ſign. reb. impenen. l.
Baſilicam C. de oper. public.* Boer. *conſ.* 6. *ſub n.* 13. benè, &
in terminis Caſſan. *Cathalog. glor. mundi p.* 1. *concl.* 55. *fol.
mihi* 22. Rota coram Card. Seraph. *deciſ.* 652. *n.* 2. *& de-
ciſ.* 1141. *n.* 7. *& fuit dictum in Lucana iuriſpatronatus poſt
tract. Viuiani deciſ.* 26. *n.* 15. *&* 16. *& late*, *ac diſerte in
Florentina Porticus* 23. *Martij* 1624. *coram Queippo.* Et
propterea cùm Capella non fuerit conſtructa nomine Epiſ-
copi, ſed Abbatis, non ſolùm excluditur quæcumque præ-
tenſa ratificatio, cùm † hæc non inducatur de eo quod ge- 22
ſtum eſt nomine alieno, ſed ſolùm de eo quod geſtum eſt
nomine ratificantis, *cap. ratum*, vbi Dyn. *& alij de regul.
iur. in* 6. *vbi quod quis ratum habere non poteſt quod ipſius no-
mine non eſt geſtum*, Bart. *in l. ſi pupilli*, *§. ſi ego*, *n.* 3. *ff. de
negot. geſt. & in l.* 1. *§. ſed cum quis ff. de vi*, *& vi armat.*
Feder. de Sen. *conſ.* 15. *num.* 1. *verſ. ſecundo probo*, Surd. *de-
ciſ.* 33. *n.* 15. *vbi quod ratum habere non poſſum quod nomine
meo non eſt geſtum*, & Rota *in recent. deciſ.* 149. *n.* 7. *circa
med. p.* 1. Sed etiam manifeſtè apparet, quàm malè Abbas
hodie alleget, & excipiat ſe erogaſſe pecunias Epiſcopi de
ipſius mandato in ædificio huius Capellæ; † cùm ex prædi- 23
ctis clarè conuincatur ipſum pro ſe, & ſuis conſtruxiſſe, non
autem pro Epiſcopo, vt fuit probatum.

Et ceſſat omnis difficultas, quia alter ex duobus teſtibus,
quos Abbas induxit ad probandum dicta verba Epiſcopi, in
repetitione facta de ordine Rotæ declarauit Epiſcopum hu-
iuſmodi verba hoc modo non dixiſſe, nec per modum rati-
ficationis, † & approbationis loquutum eſſe, ſed per mo- 24
dum admirationis, & contradictionis. Deponit enim Epiſ-
copum ad illam interrogationem Abbatis dicentis, *che gli
pareſſe di quella ſua Capella*, non reſpondiſſe ſimpliciter,
perche non ci hauete meſſe le mie arme? ſed admirantem, &
contradicentem dixiſſe: *Come volete dire d'hauer fatta la
Capella per me, & à mie ſpeſe, ſe ci hauete meſſa la voſtra
arma, e non la mia?* vt ex declaratione data *in Summ. n.* 4.
Quæ verba † non ſolùm ratificationem excludunt, ſed ex- 25
preſſam contradictionem Epiſcopi oſtendunt: & ſic dum ſu-
mus in claris, non eſt opus diuinare de mente, † & volun- 26
tate: quia vbi verba ſunt clara, voluntatis quæſtio non ca-
dit, *l. ille aut ille*, *ff. de leg.* 3.

Denique nihil facit quod hodie dicantur adeſſe arma
Epiſcopi. Quia hoc nihil releuat, cùm probetur illa appo-
ſita fuiſſe † pendente lite, & contra proteſtationem Epiſco- 27
pi,

pi, qui antea expreſsè proteſtatus fuerat, quod non apponerentur, *vt in rubr. vt lit. pend. & in ſpecie eſt text. in l. 1.* & ibi Doctores, *C. vt nemini liceat ſin. Iud. auctor. ſign. reb. impon. Et fuit dictum in Mediolanen. S. Ambroſij 24. Ianuarij 1613. coram bon. mem. Vbaldo.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum.

Deciſio iſta in hac cauſa emanata ſub die 7. Aprilis 1642. erit infra in Appendice.

R. P. D. BICHIO.

Bononien̄ Terrarum.

Veneris 12. Decembris 1642.

ARGVMENTVM.

Prædium, quando fuit venditum, & fuit expreſſum, quod erat certæ, & determinatæ menſuræ, tunc ſi reperiatur ſatis minus, eſt ſupplenda menſura, & quantum tempus ad illud menſurandum detur, & declaratur text. in l. quod ſi nolit. §. ſi quid ita, ff. ædilict. in quo datur 60. dies.

SVMMARIVM.

1 *Fundus ſi ſit venditus ſub certa menſura ſi minus reperiatur, venditor id ſupplere debet.*
Pacta ſunt ſeruanda, n. 1.
2 *Contrahentium veriſimilis mens eſt attendenda.*
3 *Prædium fideicommiſſo ſubiectum, non debet eſſe maioris menſuræ, quam erat de tempore mortis fideicommittentis.*
5 *In Tranſactione poſſunt augeri confinia bonorum, & quomodo ſi agatur de bonis fideicommiſſo ſubiectis.*
6 *In Tranſactione data, & recepta ſunt correſpectiua, itaque vnum cenſetur geſtum propter aliud.*
7 *Menſuræ reintegratio poſt 60. dies peti non poteſt.*
8 *Declara tamen id procedere, quando venditio fuit facta, cum pacto explicito, vel implicite, quod menſura fiat.*
9 *Vendens fundum, & promittens menſuram expreſſam eſſe veram, nulla facta mentione de menſura facienda, tunc non reperitur præfinitum tempus 60. annorum ad menſurandum.*
10 *Prout præfinitum habetur ad redibendum.*
11 *Actiones perſonales durant vſque ad 30. annos.*
12 *Obſeruantia benè omnia declarat.*
13 *Hæres beneficiatus, non cenſetur ſe obligare, niſi hæreditario nomine.*
14 *Hæres beneficiatus non cenſetur ſe voluiſſe obligare vltra prouiſionem legalem, itaut non teneatur de proprio.*
15 *Quod procedit etiamſi nomine proprio ſe obligauerit.*
16 *Hæres numquam cenſetur voluiſſe ſe obligare in pluſquam hæreditas patitur, amplia n. 17.*
18 *Hæres quando etiam teneretur de proprio vltra vires hæreditarias.*
19 *Dictio*, in circa, *excuſat ſolum à modico defectu, maximeque ſi fuerit dictum circa, vel in circa.*
20 *Alternatiua dictio*, vel, *non poteſt inducere, niſi æqualitatem, vel adeo modicam, vt nihil operetur.*
21 *Menſuræ modicus defectus non dicitur, ſi decimam partem excedat.*
22 *Modicum quando dicatur quoad aliquam menſuram.*
23 *Venditio, quando fuit facta ad corpus non autem ad menſuram, tunc mentio menſuræ, qualiter cenſeatur facta.*
24 *Venditio, quod fuerit facta ad corpus, demonſtratur, quando contrahentes, conceptum mentis cœperunt explicare, à corpore certis finibus deſignato.*

DECISIO CXXXV.

Repropoſito hodie dubio alias deciſo ſub die 16. Iunij proximi præteriti, Domini ſteterunt in deciſis quoad prædium nuncupatum del Podere, & receſſerunt quoad prædium della Marabina.

Clara enim eſt promiſſio Io: Franciſci quod d. prædia erant feminum ſupra expreſſorum, ibi, *Quas poſſeſſiones ſupra deſcriptas, & d. D. Ludouice relaxatas ipſe Dominus Ioannes Franciſcus promiſit, & conuenit eſſe feminum ſupra expreſſorum*; quæ promiſſio efficit, vt ſtipulatori ſit ſupplenda † menſura, ſi minor expreſſa reperiatur; quia ſeruanda ſunt 1
pacta, *l. Celſus, verſ. in emptis l. cum ab eo l. Imperatores, ff. de contrah. empt.* & mens contrahentium † etiam veriſi- 2
milis attendenda; vt in terminis Alex. *conſ. 8. col. 8. verſ. 6. in omni diſpoſitione lib. 4.* Pariſ. *conſ. 64. n. 37. lib. 1.* Alba. *conſ. 198. n. 7. vltra alios alleg. in 1. deciſ.*

Et gratis dicitur: ideò Ioannem Franciſcum promiſiſſe, vt ſupra, quia totidem † menſurarum prædia eſſe narrauerat Ludouicus aduerſarius initio tranſactionis, & in omnem 3
euentum cùm prædia deberentur ex fideicommiſſo Auguſtini ſuper quo lis pendebat, non eſſe reſtituenda maioris menſuræ; † quàm eſſent tempore mortis fideicommittentis, *l. 1.* 4
§. ſi is, qui l. in fideicommiſſaria §. quoties, l. mulier §. ſed enim l. deducta §. ante diem ff. ad Trebell.

Quia imò narratiua menſurarum eſt vtriuſque tranſigentis, & cùm penes Ioannem Franciſcum Ludouicus dimitteret, per viam tranſactionis 14. alia corpora ſpectantia ad fideicommiſſum, non fuit incongruum, quod in recompenſam reportaret à Ioanne Franciſco dicta duo prædia etiam in maiori latitudine, quàm eſſent tempore mortis fideicommittentis, † & in tranſactione potuerunt augeri 5
confinia prædiorum ſiue cum alijs bonis fideicommiſſis, ſiue proprijs Io: Franciſci, quamuis deſuper lis non penderet, Bar. *in l. ſi de certa in c. lectura ſub n. 2. verſ. modo quod repugnat, C. de tranſact.* Abb. *in c. 1. ſub n. 6. verſ. monetur eod. tit.* Alex. *conſ. 11. ſub n. 8. verſ. præterea lib. 2.* Cyriac. *contr511.* 128. *n. 89.* nec præſumitur, quod alioquin Ludouicus alia corpora dimiſiſſet quia in tranſactione datum, & receptum ſunt ad inuicem † correſpectiua, & vnum cenſetur geſtum 6
propter aliud Alba. *conſ. 198. n. 49.* Menoch. *præſumpt. 12. n. 47. lib. 1.* Cyriac. *contr. 535. n. 1. & 2. controu. 546. n. 42.* Surd. *deciſ. 155. n. 9.*

Defectus autem menſuræ palam fit in relatione tertij periti iudicialiter electi. Nec refert quod relatio emanauit per plures annos à die contractus, † cùm tamen poſt 60. dies 7
menſuræ reintegratio peti non poſſit, vt *ex text. in l. quod ſi nolit §. ſi quid ita ff. ædilit. edict.* not. Imol. *in c. per tuas num. 9. de donat.* Socc. *conſ. vlt. in fin. lib. 3.* Pariſ. *conſ. 64. n. 30. lib. 1.* Dec. *conſ. 347. ſub n. 3. in fin.* Cephal. *conſ. 36. n. 7.* Surd. *conſ. 366. n. 18. & deciſ. 64. ſub n. 11. verſ. præſcriptioni in fin.* Bertaz. *conſ. 20. gloſ. 20. n. 5.*

Nam quicquid ſit in venditione facta cum pacto explicito, vel implicito, † quod menſura fiat in quibus terminis 8
loquuntur mox allegati, ſecus eſt vbi fuit promiſſum, menſuram expreſſam eſſe veram nulla facta † mentione de men- 9
ſura facienda, quia non reperitur; à lege præfinitum tempus 60. dierum ad menſurandum, prout præfinitum fuit ad † re- 10
dhibendum *d. l. quod ſi nolit §. ſi quid ita ff. eod. tit.* & nihil imputari poteſt recipienti, ſi prius bona menſurari non curauit, cùm perfectio contractus non penderet à menſura, & ipſe fiderit promiſſioni tradentis contra quem propterea vſque ad 30. annos peti poteſt ſupplementum menſuræ deficientis, quia † tanto tempore durant actiones perſona- 11
les, vt declarat Imol. *in dict. c. per tuas ſub n. 9.* quem ſequitur Abb. *ibid. n. 7. verſ. 4.* caſus Dec. *conſ. 347. in fin.* Natt. *conſ. 569. n. 10.* Anchar. *quæſt. famil. lib. 1. quæſt. 18. n. 10.* ſola *in conſuetud.* Pedemont. *tit. de cenſ. ſolution. decret. omnib. 1. part. gloſ. vnic. ſub n. 28. verſ. 2. ſi nihil.* Berou. *quæſt. famil. 18. n. 10.* Theſaur. *deciſ. 185. col. 1. verſ. aut tunc eſt dictum*, & vltro in caſu noſtro id ipſum, declarauit obſeruantia, † quia poſt plures annos à die contractus vtraque 12
pars elegit peritos ad menſurandum.

Non obſtat quod Io. Franciſcus, quia eſt hæres † benefi- 13
ciatus non cenſeatur ſe obligaſſe, niſi hæreditario nomine, ac citra animum nouandi legalem prouiſionem, itaut † non 14
teneatur de proprio, *l. 1. §. ſi is, qui ff. ad Trebell.* Gratian. *diſcept. 553. num. 39.* Rot. *deciſ. 392. per tot. part. 1. recent.* quod † procedere etiamſi nomine proprio ſe obligauerit 15
dixit Franch. *deciſ. 323. num. 3. & deciſ. 648. per tot.* quem refert, & ſequitur Capyc. Latro *deciſ. 115. num. 31. & 32.*

Nam prædicta fortè procedunt quando obligatio hæredis verſatur circa diſpoſitionem, † aut factum defuncti, 16
nec hæres ex ea obligatione ſibimet aliquid acquiſiuit, tunc enim intrat præſumptio, quod non in plus voluerit obligari per contractum promittendo, quàm per quaſi contractum adeundo; at vbi vt in caſu noſtro talis obligatio † correſpe- 17
ctiua, eſt ad acquiſitionem aliorum bonorum, quæ hæres

non

Digitized by Google

non vti hæres, ſed nomine proprio recepir eodem nomine
promiſiſſe cenſetur *ad text. in l. cum per dotem ff. de pact. do-
tal.* Bart. *in l. ſi ita ſtipulatus* 126. §. *Griſogonus n. 4. verſ. &
tunc aut illa qualitas, ff. de verbor. oblig.* Natt. *conſ.* 181. *n.* 6.
& in terminis tranſactionis, Ang. *conſ.* 31. *n.* 6. *à verſ. in-
uentarium vſque ad fin.* Phanuc. *inter tract. diuerſ. de inuen-
tar. quæſt.* 243. *num.* 110. *& ſeqq.* Boer. *deciſ.* 53. *num.* 8.
& facit Rota *in Romana cambiorum 7. Iunij* 1634. *coram Re-
uerendiſſimo D. meo Patriarcha Conſtantinopolitano, &
in Imolen. bonorum* 11. *Decembris* 1638. *coram bon. mem.
Coccino.*

Et quatenus etiam hæreditario nomine recepiſſet, &
18 acquiſiuiſſet hæreditati ſanè † quia eainde apparet quod
ſuppetunt vires hæreditariæ adhuc teneretur de proprio,
Aym. *conſ.* 225. *num.* 12. Gabr. *conſ.* 125. *num.* 12. *lib.* 1.
Franch. *deciſ.* 648. *in fin.* Rot. *deciſ.* 67. *n.* 13. coram ſanct.
mem. Gregor. XV. *deciſ.* 138. *n.* 10. apud Pacif. *deciſ.* 88.
n. 13. *&* 14. *p.* 5. *rec. & in Imolen. euictionis* 17. *May* 1634.
coram bon. mem. Coccino.

Tandem non obſtat, quod quantitas menſuræ fuerit pro-
19 miſſa cum dictione *in circa*, † quia hæc dictio excuſat tan-
tum à modico defectu, præſertim quia non fuit dictum *in
circa*, ſed vel *circa*, nam alternatiua, *vel*, non poteſt in-
20 ducere niſi æqualitatem, vel adeo modicum, vt † nihil re-
putetur, vt ex Signor. *conſ.* 332. Rot. *deciſ.* 41. *num.* 13. *&*
21 14. *part.* 7. *recent.* modicus autem defectus † non dicitur,
qui decimam partem excedit, Corn. *conſ.* 59. *num.* 6. *lib.* 4.
Barboſ. *dict.* 154. *n.* 2. *& ſeqq.* Rot. coram ſan. mem. Gre-
gor. XV. *deciſ.* 128. *n.* 6. prout excedit quoad prædium del
Podere, quia fuit *promiſſa menſura 50. corbium ſeminis, &
apparet eſſe ſolum corbium* 41.

Vtique tamen ſuffragatur dictio *in circa* quoad prædium
della Marabina de quo promiſſio eſt corbium 46. & apparet
22 corbium 44. & ſic defectus † eſt duarum corbium, quem
modicum dicit in his terminis Boer. *deciſ.* 50. *n.* 9. Nec ob-
ſtat quod reſpectu tornaturarum defectus longè ſit maior,
quia promiſſio non loquitur de tornaturis, ſed de ſemine,
& ceſſante promiſſione ſola expreſſio numeri tornaturarum
23 non obligat ad ſupplementum †, quando contractus eſt ad
corpus, non autem ad menſuram, quia menſura cenſetur
adiecta demonſtratiuè non taxatiuè, Oldr. *conſ.* 197. *n.* 3.
Alex. *conſ.* 133. *n.* 5. *in fin. &* 6. *lib.* 1. Ruin. *conſ.* 83. *num.* 2.
& ſeqq. lib. 1. Menoch. *conſ.* 337. *n.* 7. Becc. *conſ.* 133. *n.* 4.
Facchin. *controuerſ. iur. lib.* 2. *cap.* 27. *verſ. mihi videtur*,
Afflict. *deciſ.* 68. *n.* 3. *&* 4. Surd. *deciſ.* 64. *num.* 5. *& ſeqq.*
Seraph. *deciſ.* 264. *n.* 6.

Et in caſu noſtro contractum eſſe ad corpus conſtat, quia
contrahentes conceptum mentis explicare incœperunt à
24 corpore certis finibus deſignato †, iuxta theoricam Bart. *in
l. Iulianus, §. Titius, num.* 1. *ff. action. empt.* quam ſequitur
Cagnol. *in l.* 2. *num.* 178. *C. reſcind. vendit.* Corn. *conſ.* 59.
num. 3. *lib.* 4. & alij allegati per Add. ad ſanct. mem. Gre-
gor. XV. *deciſ.* 104.

Et ita deciſum, vtraque, &c.

R. P. D. CERRO,

Sac. Rotæ Decano.

Peruſina Teſtamenti.

Lunæ 16. Decembris 1642.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum, ſi nuncupatiuè fuerit conditum per relationem ad certam ſcripturam, dum illud de tempore mortis teſtatoris fuerit ſubtractum, & occultatum ab habentis intereſſe, ſi poſtea metu excommunicationis, ſeu pro exoneranda conſcientia, dictum teſtamentum in lucem venit, & quidem ſine vltimo folio, in quo regulariter adſunt ſigillum, teſtes rogitus Notarij, an probet. Plura etiam habes, qualiter probetur teſtamentum fuiſſe factum.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamenti nuncupatiui ſolemnitas, & validitas in quo conſiſtat.*

2 *Teſtamentum fuiſſe conditum, ſatis probatur per duos teſtes.*

3 *In Teſtamento fuiſſe adhibitas ſolemnitates neceſſarias probari poteſt per duos teſtes.*

4 *Teſtes, qui non deponunt de tenore teſtamenti, illud non probant.*

5 *Teſtamentum quando eſt factum nuncupatiuè per relationem ad certam ſcripturam, tunc ad eius probationem non requiritur, quod teſtes deponant de eius tenore.*

Teſtes deponentes ſuper teſtamento nuncupatiuo per relationem ad certam ſcripturam, vt probent quid ſufficiat, n. 5.

6 *Teſtamentum fuiſſe factum, ex quo etiam probetur.*

7 *Liber priuatus, & memorialis plurimum probat in qualibet materia.*

8 *Parocho atteſtanti ſibi fuiſſe dictum ab infirmo, quod iam confecerat teſtamentum eſt deferendum.*

9 *Atteſtatio facta ab infirmo paulo ante mortem non parum iuuat.*

10 *Voluntatis mutatio non præſumitur, & hoc maximè quando intercesſit paruum tempus inter teſtamentum, & mortem.*

11 *De Teſtamento probando quando agitur, tunc plenæ probationes ſunt neceſſariæ.*

12 *Teſtamentum ad effectum conſequendi legatum, ſufficit, vt probetur leuioribus probationibus.*

Legatum non requirit tantam ſolemnitatem, quantum hæredis inſtitutio, num. 12.

13 *De Teſtamento nuncupatiuo facto per relationem ad certam ſcripturam: debet certo, & indubitanter conſtare de identitate ſcripturæ.*

14 *Alias tale teſtamentum nullius eſt roboris.*

15 *De Teſtamenti identitate conditi per relationem ad certam ſcripturam, quando non poſſit dubitari, &c. num.* 16.

17 *Teſtamentorum pluralitas non præſumitur.*

18 *Identitas probatur ex pluribus demonſtrationibus, & coniecturis ſimul iunctis.*

19 *Teſtamenti identitas ex quibus coniecturis probetur, & n.* 20. 21. 22. 23.

21 *Teſtamentum, quando eſt ſcriptum manu teſtatoris tunc de eius identitate non eſt amplius dubitandum.*

Teſtamentum præſumitur perfectum quando reperitur ſubſcriptum à Teſtatore, n. 21.

24 *Legatum quando præſumatur relictum animo compenſandi cum debito.*

25 *Pluralitas præſumitur ex difformitate, & varietate diſpoſitionis.*

26 *Identitas probatur ex conformitate ſcripturæ.*

27 *Teſtamentum, ſi fuerit repertum metu cenſurarum, & excommunicationis, ſeu pro exoneratione conſcientiæ, tunc illud præſumitur de quo quæritur.*

28 *Quia, ſi non fuiſſe illud, cenſuræ, & excommunicationis non erant timendæ.*

29 *Teſtes non probant manum alicuius, ſi non viderunt eum ſcribere, limita ſi agatur de ſcriptura non ſolita fieri in præſentia teſtium, n.* 30.

31 *Teſtes de ſtylo, probant manum alicuius, ſi deponant illam eſſe manum eius aſſerendo eam ſibi notam eſſe.*

32 *Teſtamentum ſi fuit ſolemniter factum, cum interuentu ſeptem Teſtium, & Notarij, alijs ſolemnitatibus.*

33 *Si poſtea reperiatur, quod caret Teſtibus, ſigillo &c. quando nihilominus probet.*

34 *Teſtamenti identitas non tollitur, nec vitiatur ipſum teſtamentum, quando reperitur ſine teſtibus, ſigillo &c. & quomodo.*

35 *Teſtamentum rogatum dum non reperitur, præſumitur ſubtractum, & occultatum ab intereſſe habente.*

36 *Et in odium occultantis præſumitur adeſſe rogitum, ſubſcriptionem, & alia neceſſaria.*

Cum vltimum folium, in quo iſta apponi ſolent, præſumatur ab occultante laceratum.

37 *Teſtamentum, quando non fuit repertum in domo teſtatoris, ſed aliunde, ſi aliquid ei deeſt præſumitur ab habente intereſſe ablatum.*

38 *Apertio, & publicatio requiritur in teſtamento clauſo, & ſigillato.*

39 *Sed*

Digitized by Google

39 *Sed id ceſſat, quando teſtamentum de tempore mortis teſtatoris fuit ſubtractum, & deinde fuit Confeſſario, vel alio modo apertum ſine folio exteriori, continente rogitum Notarij, & Teſtes.*

40 *Teſtamentum non publicatum quando probet.*

41 *Teſtamenti publicatio non requiritur, quoad legata, & fideicommiſſa.*

42 *Proceſſus, vt valeat debet citari is, de cuius intereſſe principaliter agetur.*

43 *Pro Herede ſe gerens, & poſſidens omnia bona hæreditaria, ipſe eſt eſtandus dum fuit repertum teſtamentum, & num. 44.*

DECISIO CXXXVI.

HOratius, & fratres de Perinellis prætendentes Ludo-
uicum Montemellinum in ſuo teſtamento reliquiſſe
ſibi iure legati quamplura bona mobilia æquantia valorem
bonorum Ludouici ſenioris, ad quæ reintegrari debebant
ex diſpoſitione Statuti Peruſini propter obitum Ludouici
iunioris ſine filijs maſculis, iudicium in partibus introduxe-
runt contra Thaddæum Notarium ſuper exhibitione teſta-
menti, & ſententiam fauorabilem reportarunt contra di-
ctum Thaddæum, cuius hæres à prædicta ſententia appella-
uit, cauſamque appellationis in Rota committi obtinuit, ſed
quia interim hoc medio tempore ad inſtantiam dictorum de
Perinellis fuerunt publicatæ, & fulminatæ excommunica-
tiones contra occultantes, & occupantes dictum teſtamen-
tum, comparuit in actis Curiæ Epiſcopalis Fr. Iacobus de
Meuania Prior Conuentus S. Dominici de Peruſia, ibique
exhibuit teſtamentum manu dicti Ludouici ſcriptum, &
ſubſcriptum, aſſerens ſibi traditum fuiſſe ſub ſigillo Confeſ-
ſionis ad effectum illud exhibendi. Vnde Perinelli, eo prius
in partibus exhibito, obtinuerunt pariter in Rota committi
cauſam contra Iacobam bona omnia hæreditaria Ludouici
ab inteſtato occupantem, & dato dubio, An conſtet de tali
teſtamento, quod ſuffragetur, Domini affirmatiuè reſpon-
derunt.

Teſtamentum enim fuiſſe conditum, illudque conſigna-
tum Notario clauſum, & de conſignatione Notarium fuiſſe
1 rogatum, in † quibus conſiſtit ſolemnitas, & validitas te-
ſtamenti clauſi, adnotata per Bartol. & DD. *in l. ſi ita ſcri-
pſero, ff. de condit. & demonſtr.* ſufficienter probari dictum
fuit ex tribus teſtibus Teſtamentarijs datis in Summario de
2 Perinellis num. 1. Quorum tantum † duo ſufficerent ad
probandum teſtamentum fuiſſe conditum, Gloſſ. *in l. 2.
verbo doceri C. de bon. poſſ. ſecundum Tabul.* Caſtr. *in l. hæres
palam in princ. n. 8. ff. de teſtam.* Soccin. ſen. *conſ. 92. n. 10.
lib. 3.* & Soccin. iun. *conſ. 189. num. 3. lib. 2.* Odd. *conſ. 64.
num. 40.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 12. tit. 17. n. 14.
3 & 15.* Et fuiſſe † adhibitas ſolemnitates in illius celebratione
neceſſarias, Bald. *in d. l. 2. n. 3. in fin.* vbi Iaſon. *n. 13. C. de
bon. poſſ. ſecundum Tabul. & in l. hac conſultiſſima n. 3. C. de
teſtam.* Surd. *conſ. 378. n. 32.* Alciat. *conſ. 126. n. 8. lib. 9.*
Mantic. *de coniect. vbi ſupra à d. n. 14.*
4 Nec obſtat, quod non deponant de tenore teſtamenti, quia
cùm agatur de teſtamento nuncupatiuo facto per relatio-
nem ad certam ſcripturam ad cuius probationem non requi-
ritur, quod teſtes legerint, viderint, aut alias certiores fa-
5 cti † fuerint de contentis in dicta ſcriptura, ſatis eſt quod ſe
referant ad ſcripturam, vt tradit Corn. *in l. publicati n. 10.
C. de teſtam.* Roland. *conſ. 36. n. 16. in fin. lib. 1.* Alex. *conſ.
176. n. 6. lib. 5.* Decian. *conſ. 74. n. 14. verſ. ſecundo præſup-
poſito lib. 5.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 1. tit. 7. n. 7.*
Gutier. *pract. quæſt. lib. 2. quæſt. 41. n. 4.* cum pluribus in
Romana legati librariæ, apud Fenzon. *poſt Stat. Vrb. in or-
dine decis. 36. verſ. quia fuit reſponſum cum duobus ſeqq. & in
Romana teſtamenti 9. Decembr. 1620. coram bon. mem. Coc-
cino*, & pluries per Add. ad Buratt. *deciſ. 475. n. 22.* vbi in-
numeris auctoritatibus id comprobat, & ampliat.

Præſertim quia dictis teſtium conſonat etiam aſſertio Lu-
6 douici Teſtatoris probata per teſtes de auditu ab eo, † quod
ipſe diſpoſuerat de ſuis bonis, quæ probat etiam eumdem
feciſſe teſtamentum, Pariſ. *conſ. 33. n. 42. lib. 2.* Aymon.
conſ. 65. n. 7. verſ. quartè probatur, Gratian. *diſcept. forenſ.
cap. 93. n. 10.* Iuncta etiam confeſſione Thaddæi Notarij
de teſtamento rogato, & adnotatione particulari in libro
7 domeſtico memoriarum ipſius Ludouici, qui liber priuatus,
& memorialis plurimum probat in qualibet materia, *l. In-
ſtrumenta domeſtica, vbi gloſſ. in verbo Inſtrumenta*, & ibi
Salicet *num. 4. C. de probat.* & faciunt tradita per Ripam
in l. admonendi num. 117. ff. de iur. iur. Rot. *Ianuen. de-
ciſ. 1. n. 19. & deciſ. 96. num. 6.* Rot. *in recent. deciſ. 127.
n. 9. p. 7.*

Accedit etiam depoſitio Parochi data in *Summario n. 3.* at-
teſtantis poſt Confeſſionem ſacramentalem Ludouicum ſibi
dixiſſe, quod de rebus ſuis diſpoſuerat † vſque ad minimum 8
quadrantem, & cuncta benè ceſſura quoad Deum, & Mun-
dum, huiuſmodi enim aſſertioni emanatæ paulò ante mor-
tem plurimum eſt deferendum ad probañ quod idem teſta-
tus deceſſerit argum. *l. ſi ventri ff. de priuil. credit.* Pariſ.
conſ. 33. n. 43. lib. 2. Niſi probetur mutatio voluntatis,
† quæ alias non præſumitur, *l. non ad ea ff. de legat. 1. l. cum 9
qui mutatam ff. de probat. l. cum hic ſtatus ff. de donat. inter
vir. & vxor.* Præſertim quando (prout hic) interceſſit adeò
paruum temporis ſpatium † inter prædictam aſſertionem, 10
& obitum, Honded. *conſ. 69. num. 12. lib. 1.* Alba *conſ.
123. num. 9.* Menoch. *de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 165. n. 1.
2. 3. & 4.*

Et hanc ſententiam facilius amplexi fuerunt Domini, quia
quicquid eſſet ſi ageretur † de probando teſtamento pro ſub- 11
ſtinenda hæredis inſtitutione, ceſſat difficultas cùm agatur
pro conſequutione legati, ad quem effectum leniores † ſuf- 12
ficiunt probationes, quia legatum non requirit tantam ſo-
lemnitatem, quantam requirit hæredis inſtitutio, *l. nutu ff.
de legat. 3. l. cum proponebatur, ff. de legat. 2. l. & in epiſtola
ff. de fideicomm. gloſſ. in l. iubemus, verbo ex voce C. de teſtam.*
Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 1. n. 1. & 2.* Clar.
in §. Teſtamentum quæſt. 36. n. 2. Ruin. *conſ. 193. n. 9. & 10.
lib. 2.* Guido pap. *deciſ. 459. n. 1. & ſeq.* Rot. *in d. Romana
legati librariæ*, apud Fenzon. *deciſ. 36. in fin. verſ. Poſtre-
mo placebat.*

Nec aduerſatur, quod vbi agitur de probando teſtamen-
to nuncupatiuo facto per relationem ad † cedulam debeat 13
certò, & indubitanter conſtare de identitate ſcripturæ, ſeu
quod ſcriptura, quæ exhibetur ſit ea, ad quam Teſtator ſe
retulit, vel quam Teſtator demonſtrauit, ita vt alias talis
depoſitio nullius † ſit momenti, vt aduertit Bart. *in d. l. ſi 14
ita ſcripſero circa med.* & ibi communiter ſcribentes, & opti-
mè Pariſ. *conſ. 19. n. 26. lib. 3.* Menoch. *conſ. 313. ſub n. 47.*
Clar. *in §. teſtamentum quæſt. 36. in fin.* Mantic. *vbi ſupra lib. 1.
d. tit. 7. n. 7. ad med.* Gutier. *eadem quæſt. 41. n. 4. ad fin.* &
Rot. *in ſupracitata Romana Teſtamenti.*

Quia in caſu noſtro viſum fuit controuerti non poſſe te-
ſtamentum exhibitum à Priore Conuentus S. Dominici eſſe
illud idem met quod clauſum, & ſigillatum † fuit à Ludouico 15
traditum Bonſio Notario eo ipſo quod ex teſtibus datis in
Summario n. 1. & ex confeſſione Notarij, & ipſius teſtato-
ris conſtat † teſtamentum fuiſſe conditum, & ſcripturam 16
exhibita ſcripta eſt manu Teſtatoris, hinc enim præſumitur
eſſe illa eadem, quæ clauſa fuit conſignata Notario, cùm
† pluralitas teſtamentorum non præſumatur, *l. omnium, C. 17
de teſtam.* & notant Canoniſtæ communiter *in cap. Ioannes
Eremita, de fid. inſtrum.* Iaſ. *in l. 2. n. 7. de bon. poſſ. ſecund.
Tabul.* Alexand. *in his terminis conſ. 4. num. 12. lib. 7.* Ruin.
conſ. 49. n. 11. lib. 4. Natt. *conſ. 166. n. 5.* Neuizan. *conſ. 24.
n. 14.* Surd. *conſ. 173. n. 43.* Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 2.
tit. 2. n. 1.* Borgin. *deciſ. 14. n. 37. p. 1.*

Concurrentibus maximè pluribus demonſtrationibus, &
coniecturis ex quibus identitatem probari monuerunt in his 18
terminis Decian. *d. conſ. 74. n. 16. lib. 5.* Rot. *deciſ. 96. n. 2.
& 10. verſ. vlterius p. 5. recent.* Quarum prima deſumitur
ex eo, quod teſtamentum in actis productum non ſolùm
continet † diſpoſitionem perfectam cum inſtitutione hære- 19
dis, & legati, ibi, *Et hoc eſt, & eſſe volo vltimum meum
nuncupatiuum teſtamentum, & vltimam voluntatem, ac bo-
norum meorum, & iurium vltimam diſpoſitionem, quam va-
lere volo iure teſtamenti nuncupatiui, & ſi hoc iure non vale-
ret, & valere volo iure codicillorum, & cuiuſcumque alterius
vltimæ voluntatis omni meliori modo, &c.* Sed etiam habet
† diem, & annum, & quod plus eſt apparet ſcriptum, & 20
ſubſcriptum manu Ludouici Teſtatoris, vt deponunt teſtes
ſuper recognitione dati *in dicto Summario n. 1. & ſeqq.* Vndè
non videtur amplius dubitandum, An † hæc fuerit ſcriptura 21
præparata ad tradita *in l. hac conſultiſſima in princ. vbi gloſſ.
in verbo conſcriptam*, & ibi notant Bart. Bald. & cæteri ſcri-
bentes, *C. de teſtam. l. cum antiquibus, §. fin. C. eodem.*

Secunda, deducitur ex conformitate, & conuenientia
diſpoſitionis, quæ legitur in teſtamento producto, cùm illa
de qua diſponunt teſtes ex auditu, ab † ipſo teſtatore, & ſcri- 22
ptura, quæ continebatur in libro memorialis ipſius: concor-
dant

dant enim primò in tempore, quia teſtes examinati de
menſe Nouembris 1622. deponunt, illud fuiſſe conditum,
ſeu conſignatum Notario *da quattr' anni fà in circa*, & ſic
correſpondent temporis adiecto in teſtamento producto
23 † habente datam de menſe Octobris 1618. *Summario n.* 4.
Secundò conueniunt in diſpoſitione facta ad fauorem Lau-
ræ vxoris, & legato relicto Perinellis, ac Mariotto famu-
lo, quæ omnia correſpondent cum eadem diſpoſitione,
quam idem Ludouicus poſt conditum teſtamentum, illiuſ-
que conſignationem declarauit feciſſe ad fauorem prædicto-
rum, *Summario num.* 2. *&* 6. Secundò conuincitur etiam
in qualitate legati; quia teſtes deponunt de legato relicto
Perinellis pro reintegratione ſibi debitâ, ex Statuto Peru-
ſino, & ad tollendum anſam litigandi eum hærede, quod
prorſus adaptatur legato, quod continetur in teſtamento
exhibito relicto, vt legitur, Perinellis ſub prohibitione
24 aliud non petendi, & ſic animo compenſandi † cum eo,
quod ipſis debebatur vigore Statuti, ad tradita *in l. ſi compen-
ſandi* 6. *C. de hered. inſtitut. l. ſi vxor tua C. de bon. auct. Iud.
poſſiden.* Crauett. *conſ.* 130. *in fin. & conſ.* 149. *num.* 3. cum
pluribus adductis per Menoch. *lib.* 4. *præſumpt.* 110. *n.* 31.
25 *&* 33. Vnde ſicuti ex difformitate, & Varietate † diſpoſi-
tionis præſumitur pluralitas, ſeu diuerſitas teſtamenti, Alex.
in l. 2. *num.* 5. *verſ. ſubſtinendo &c.* Ruin. *conſ.* 10. *n.* 10.
lib. 3. Patiſ. *conſ.* 19. *num.* 24. ſic etiam ex conformitate
26 † probatur identitas ſcripturæ, Aym. *conſ.* 198. *n.* 1. *in fin.
verſ. actis etiam*.

Idemque comprobat modus ipſe quo teſtamentum pro-
dijt in lucem metu nempè cenſurarum, & excommunica-
27 tionis, ſeu pro exoneratione conſcientiæ; † ſi enim fuiſſet
ſcriptura diuerſa, non erat, cur illam exhibens, excommuni-
cationem formidaret, vel conſcientiæ ſtimulis grauare-
28 tur; † quia cenſuræ afficiebant ſolùm occultantes teſta-
mentum conditum à Ludouico de anno 1618. & Notario
conſignatum.

Minus releuat, quod teſtes inducti ſuper recognitione
29 non fuerint præſentes, nec viderint Teſtatorem ſcribere,
quia cùm non agatur de ſcriptura fieri ſolita in præſentia
30 † teſtium, ſed de teſtamento ſigillato, & clauſo facto abſque
interuentu teſtium tam de iure, quàm de ſtylo ſufficiunt te-
31 ſtes habentes notam manum, vt aduertit Soccin. ſen. *in d.
l. ſi ita ſcripſero num.* 3. *poſt med. ff. de condit. & demonſtrat.*
Rot. *deciſ.* 500. *num.* 2. *part.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 772. *num.* 9.
part. 2. *recent.* & coram Card. Seraph. *deciſ.* 150. *num.* 2.
& deciſ. 700. *num.* 2. *in fin.* & coram bon. mem. Bntatto
deciſ. 474. *num.* 5. *& deciſ.* 658. *num.* 1. vbi Teſtatur de
ſtylo Tribunalium, Add. *ad eundem deciſ.* 143. *num.* 4. &
diſtinguendo dictum fuit in *Peruſina dotis* 17. *Martij* 1630.
coram Illuſtriſſ. D. meo Decano.

Demum non obſtat teſtamentum, de quo deponunt te-
32 ſtes fuiſſe ſolemniter factum † cum interuentu ſeptem te-
ſtium, & Notarij, qui in actu conſignationis fuit rogatus,
hoc autem in actis productum carere ſigillo, & teſtibus; quia
teſtes non dicunt rogitum Notarij, & ſigilla fuiſſe appoſita
33 in ipſa carta teſtamenti; Vnde cùm potuerit † apponi in
folio exteriori, in quo apponitur ſigillum, ſecundum formam
traditam à Fulgoſ. *conſ.* 56. quam probauit Rot. *in Romana
hereditatis de Arigonijs* 28. *Iunij* 1627. *coram bo. mem. Card.
Vrsils impreſſ. in recent. in ordine deciſ.* 96. *num.* 9. *p.* 5. ſi po-
34 ſtea ſigilla fuiſſent amota, † ex huiuſmodi defectu non tol-
litur probatio identitatis, nec vitiatur ipſum teſtamentum,
l. non idcirco C. de teſtam. & ibi gloſ. in verbo ſubtractum, &
notant ibi Bald. & Salicet. cæterique ſcribentes communi-
ter, *l.* 1. *§. ſufficit, ff. de bon. poſſeſſ. ſecund. Tabul.*

Imò eo ipſo, quod adhibitis diligentijs inter inſtrumenta
Notarij rogati, nec illud, nec aliud fuit repertum teſtamen-
tum Ludouici, nec aliqua quietantia de illius reſtitutione,
35 † vtique præſumendum eſt illud fuiſſe ſubtractum, & oc-
cultatum ab intereſſe habentibus, Barthol. *in l. fin. num.* 5.
ff. de quæſt. Rot. *deciſ.* 368. *num.* 2. *in fin. poſt* 2. *vol. conſil.*
Farinac. & in odium occultantis præſumitur rogitum, ſub-
36 ſcriptiones, cæteræque ſolemnitates, † quæ deficiunt; con-
tineri in folio exteriori, quod fuit laceratum, vt inquit Boer.
deciſ. 15. *in fin.* Rot. *in recent. deciſ.* 611. *n.* 4. *p.* 1. *& deciſ.*
604. *num.* 2. *part.* 2.

Et licet quandoque aperitio teſtamenti, & illius diſſigil-
latio importet illius reuocationem, & voluntatem † dece-
dendi ab inteſtato, concluſio tamen intelligitur, quando
aperitio facta eſt ab ipſo teſtatore, vel in eius vita ab altero
de eius mandato, ſecus quando facta eſt caſu, vel ab alio
data opera, † tunc enim non inducit reuocationem, *l.* 1. *§.
ſed conſulto in fine, ff. de his, quæ in teſtam. deleg. leg. noſtram,
verbo non valere, & verſ. Tu dicee, C. de teſtam.* Prout in
caſu, de quo agitur non fuiſſe apertum, nec diſigillatum à
Teſtatore, vel ab alio de eius mandato, conuincitur ma-
nifeſtè nedum ex modo reſtitutionis factæ, vt dictum eſt in
manibus Religioſi ſub ſigillo Confeſſionis pro exoneratione
† conſcientiæ, & dilucidatione veritatis, qua cauthela non
fuiſſet opus ſi teſtamentum ab eodem Teſtatore fuiſſet aper-
tum, ſed fortiùs ex aſſertione eiuſdem paulò ante mortem,
quod teſtatus decedebat, etiam cum diſpoſitione † rerum
ſuarum, vt ſupra dictum eſt, & ex eo quod non fuit reper-
tum in domo Teſtatoris, † ſed aliunde exhibitum, quod 37
ſufficit ad hoc, vt præſumatur apertum, & ſigilla amota ab
alio, quàm à Teſtatore, benè Bald. *in leg.* 1. *in fin. ff. de his
quæ in teſtam. delet.* & ibi Caſtr. *n.* 6. Imol. *in l. proximè n.* 10.
ff. eod. Iaſ. *in l. ſi vnus n.* 9. *C. de teſtam.* Ioann. de Anan.
conſ. 28. *in princ. verſ. vnde talis lorior. de his quæ in te-
ſtam. delene. axiom. in fin.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 4.
præſumpt. 165. *num.* 25. Mantic. *de coniect. lib.* 12. *tit.* 1.
num. 30.

Ad nullitates autem, quæ opponebantur facilè viſum
fuit Dominis reſpondere. Prima enim ex defectu † aperi- 38
tionis, & publicationis, quæ requiritur in teſtamento clau-
ſo, & ſigillato, ceſſat ex eo ſolo quod teſtamentum tempo-
re mortis Teſtatoris fuit ſubtractum, & deinde ſola illius
ſcriptura fuit Confeſſario tradita ſine folio exteriore com-
plicante, & continente rogitum Notarij, ſigilla, & nomi-
na teſtium; omiſſio enim publicationis, † quæ propter ca- 39
ſum fortuitum, ſiue ex alieno delicto adhiberi non potuit,
non debet nocere legatarijs, ſed ſolùm ei, qui fuit in culpa,
ne publicaretur, contra † quem proinde teſtamentum etiam 40
non publicatum, probat Rot. *deciſ.* 5. *num.* 5. *parte prima
diuerſorum*. Vltra quod quoad legata, & fideicommiſſa non
eſt neceſſaria † publicatio, quando conſtat de veritate teſta- 41
menti, Rimin. ſen. *conſ.* 329. *n.* 30. *lib.* 2.

Secunda verò contra validitatem examinis teſtium pro-
pter defectum citationis trium Monialium Sororum Iacobæ
pariter facilè tollitur, quia cùm Moniales non eſſent in cau-
ſa, pro validitate proceſſus ſatis fuit citare Iacobam, † cum 42
qua lis agebatur, & de cuius intereſſe principaliter ageba-
tur, vt ex doctrina Caſtr. *in leg. publicati ſub n.* 3. *C. de te-
ſtam.* dixit Rot. *in dicta Romana legati librariæ*, apud Fen-
zon. *deciſ.* 36. *verſ. Nec obſtare videbatur, il ſecondo*. Præ-
ſertim cùm ipſa ſola eſſet in poſſeſſione omnium bonorum
hæreditariorum, † & gereret ſe pro hærede vniuerſali, 43
quæ proinde ſola, & in ſolidum conueniri potuit, & debuit,
ex doctrina Bald. *in l.* 3. *§. hæres, ff. commod.* quem ad hunc
effectum ponderauit Rota *in Bononien. de Ramazzottis* 23.
Ianuarij 1593. *coram bon. mem. Cardinalis Pamphilij*, & in
his † terminis pro executione legati, Rota *in Aſculana do-
tis* 21. *Februarij* 1622. *coram bon. mem. Nauarro*.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ROYAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Romana Situs.

Lunæ 15. Decembris 1642.

ARGVMENTVM.

Vendens aliquid, in quo ipſe nullum habet ius,
aſſerens eſſe ſuum, dum poſtea non reperitur eſſe
tale, tenetur emptori ad intereſſe, cum ſimus
in contractibus oneroſis. Capitulis contrahen-
tium, quando magis ſtandum eſt, quàm inſtru-
mento, & è contra.

SVMMARIVM.

1 *Situs, quando fuit venditus cum domo, ſi reperiatur,
quod d. ſitus eſt publicus, venditor tenetur ad intereſſe
emptori, amplia n.* 2.
3 *Venditoris aſſertio dum reperitur erronea in contractibus
oneroſis, ſemper obligat aſſerentem ad illius iuſtifica-
tionem, & alias ad intereſſe.*
4 *Quod maximè procedit ſtante peculiari promiſſione de præ-
ſtando intereſſe in euentum contrarij.*
5 *Obligatio Cameralis habet executionem paratam.*

6 *In*

6 *In Contractibus, ſi capitula diſcordent ab inſtrumento, potius ſtandum eſt Capitulis, quàm Inſtrumento.*
7 *Capitula contractuum fiunt à partibus, inſtrumenta verò à Notarijs.*
7 *Capitulis, quod potius ſit ſtandum, quàm inſtrumento id intelligitur, quando ſtatim fuit celebratus contractus.*
8 *Secus vero ſi poſt temporis internallum, quia cenſetur receſſum à Capitulis, & intrat præſumptio nouæ voluntatis, n. 9. & 10.*
11 *Partes, quando dicantur receſſiſſe à Capitulis datis Notario.*
12 *Declaratio nihil de nouo addit.*
13 *Inſtrumentum magis venit attendendum, quàm Capitula, quando inſtrumentum magis claré loquitur.*
14 *Vendere quis non poteſt id, in quo nullum ius habet.*
15 *à Reſtitutione pretij ſuccedentis loco intereſſe, quando venditor excuſari non poſſit.*
16 *Ex Pretij quantitate arguitur quantitas rei.*
17 *Pretij augumentum, poteſt deuenire ex cauſa melioramentorum, & n. 18.*
18 *Valor bonorum immobilium ex varietate temporum, varietatem pretij recipit.*

DECISIO CXXXVII.

VIrginius Pontinus vendidit domum vnà cum iuribus, Situs controuerſi, ſub die 15. Ianuarij 1591. Dominico Hattono pretio ſcutorum 3300. de qua venditione fuerunt ſub eadem die confecta Capitula, & pro arra, & parte pretij recepit ſcuta 100. monetæ, alia verò ſcuta 1200. fuerunt promiſſa ſolui in actu ſtipulationis inſtrumenti, quod fuit ſtipulati Decretum per totum menſem Martij ſequentis, cum pacto quod pro aſſecuratione dictorum ſcutorum 1200. ſe obligarent, tam Virginius, quàm Angela Vxor, quò verò ad alia ſcuta 200. fuit conuentum, quod emptor deberet ea penes ſe retinere donec, & quouſque ſibi fuiſſet ſufficienter cautum pro euictione ſcutorum 2500. cum hoc, quod interim emptor teneretur ſoluere fructus recompenſatiuos, ad rationem ſcutorum ſex pro centenario ſucceſſiuè ſub die 22. Februarij ſequentis fuit confectum inſtrumentum venditionis, in quo non fuerunt vendita iura Situs, ſed abſolutè fuit vendita dicta domus, vnà cum dicto ſitu exiſtente ante eam, vti ad venditorem pleno iure ſpectante, fueruntque ſoluta ſcuta 1200. abſque aliqua aſſecuratione, vt in Capitulis prius fuerat expreſſum; fuit deinde eadem domus vnà cum iuribus Situs vendita de anno 1616. bo. mem. Cardinali Pignatello pretio ſcutorum 4000. & deinde ab hęredibus d. Cardinalis Abbati Pompilio Zuccarino, qui cùm tentaſſet ædificare in Situ prædicto, inſurrexerunt vicini, qui repetta antiqua ſententia lata de anno 1587. per Magiſtros Viarum, cum voto Eminentiſſimi Camerarij contra eundem Virginium primum venditorem, in qua fuerat declaratum dictum Situm eſſe publicum, indeque fabricari prohibuerunt.

Vnde Pompilius ſic excluſus, tanquam Ceſſionarius hæredum Cardinalis Pignattelli, Iudicium intentauit contra D. Comitem Arconatum Hattoni hæredem coram R. P. D. Caballetto, & æſtimato Situ in ſcutis 703. mandatum executiuum pro dicta ſumma reportauit, & adita Signatura fuit reſcriptum ſine præiudicio, cuius vigore Comes fuit coactus ſoluere, qua ſolutione ſequuta actum fuit ad eius inſtantiam coram eodem D. Caballetto pro repetitione dictorum ſcutorum 703. contra hæredes Virginij Pontini primi venditoris eadem via, qua fuerat conuentus, ſuper quo articulo conſulta Rota, & deputato Eminentiſſimo Cardinali Veroſpio, in cuius locum Ego ſubrogatus, propoſui hodie dubium, An hæredes quondam Virginij tenerentur reſtituere D. Comiti Arconato, & litis conſortibus ſcuta 703. per ipſos ſoluta Abbati Pompilio Zuccarino, & fuit affirmatiuè reſolutum.

Ex quo ſi attendatur inſtrumentum venditionis, res caret omni ſcrupulo, dum in eo iſte Situs reperitur abſolutè venditus ſimul cum domo; Vnde cùm venditor non certiorauit emptorem de ſententia prædicta contra eum lata per Magiſtros Viarum, in iudicatum tranſacta, declarante Si-
1 tum eſſe publicum; † tenetur ad intereſſe, & loco illius ad
reſtitutionem ſcutorum 703. iuxtà æſtimationem Perito-
2 rum, præſertim, dum iam primi † emptores ſoluere coacti
fuerunt, precedente litis intimatione, iuxta *leg. 1. §. venditor iuncta l. in venditione, & l. creditor, §. 1. ff. de action. empt. l. ex his prædijs C. de euict.* Cyriac. *controuerſ. 383. n. 10.* Surd. *conſ. 13. n. 9. 17. & 18. & per tot.* Rota *deciſ. 46.* poſt Cenc. de Cenſ. *lib. 2.* quæ aſſertio venditoris, † dum re- 3
manet erronea in contractibus oneroſis ſemper obligat aſſerentem ad illius iuſtificationem, & alias ad intereſſe, *l. Iulianus 14. ff. de act. empt. l. ſi plus 74. §. quæ nomen verſ. aliqua ff. eod. tit.* ſtante præſertim peculiari † promiſſione Vir- 4
ginij de præſtando intereſſe in euentum contrarij, Burſatt. *conſ. 184. n. 29.* Surd. *conſ. 13. n. 23.* Oſaſc. *deciſ. 129. n. 1.*
necnon obligatione † Camerali, quæ habet executionem 5
paratam, Gabr. *conſ. 67. n. 8. & 9. lib. 1.* Gratian. *diſcept. 978. n. 1.* Rota *deciſ. 866. num. 1. p. 2. recent.* Duran. *deciſ. 383. num. 3.*

Non obſtat quod in contractibus, † ſi Capitula diſcordent 6
ab inſtrumento, potius ſtandum ſit Capitulis, quàm inſtru-
mento, ex quo Capitula fiunt à partibus, † inſtrumentum 7
verò à Notario, per textum *in l. Titia §. 1. ff. de verb. oblig. l. item quia, §. vlt.* vbi communiter DD. *ff. de pact.* Alex. *conſ. 56. n. 8. lib. 6.* Surd. *conſ. 201. n. 19. & deciſ. 71. n. 4.* Add. ad Gregor. XV. *deciſ. 168. n. 8. & in rec. deciſ. 59. n. 12. p. 4. & 250. n. 18. p. 6.* Quia fuit reſponſum concluſionem
præfatam limitari in præſenti caſu; dum inſtrumentum † fuit 8
celebratum poſt temporis interuallum, nempè vnius menſis, & vltra; indè cenſendum eſſe contrahentes in ea parte receſſiſſe à Capitulis, & intrare præſumptionem nouæ vo-
luntatis, dum contrarium, † eo quod in Capitulis fuerat con- 9
cluſum diſertis verbis, reperitur in inſtrumento expreſſum, Dec. *conſ. 195. n. 3. verſ. ſed tamen prædictis*, Paul. de Mont. Pic. *conſ. 62. n. 17. ad med. & ſeq.* Torniell. *conſ. 49. n. 35.* cum alijs per Rotam *d. deciſ. 250. n. 16. p. 6. recent.* Eoque magis, quia ex tenore Capitulorum ſolui debebant ſcuta
mille in partem pretij ſub cautione, † & obligatione etiam 10
vxoris venditoris, & tamen in inſtrumento eadem ſcuta mille fuerunt ab emptore liberè ſoluta abſque aliqua obligatione, ſeu cautione, & ſic in inſtrumentum fuit etiam executum contrarium, quod in Capitulis extabat determina-
tum; propterea in hac parte venit † dicendum contrahentes 11
nouaſſe, & à Capitulis voluiſſe recedere, *per text. in l. pacta nouiſſima*, vbi Dec. *n. 2. C. de pactis* Amat. Panormit. *reſol. 50. n. 4.* Gregor. XV. *deciſ. 90. n. 15. & deciſ. 168. n. 6.*

Dicebant etiam Domini, quod licet in Capitulis dictum fuerit, quod vendebantur iura Situs; Nihilominus dum in inſtrumento ſpecificatum fuit ius vtilis Dominij, non viden-
tur diſcordare Capitula ab inſtrumento, cùm tantum in eo 12
declaretur pertinentia Situs ad fauorem dicti Virginij, quæ in Capitulis offuſcata remanebat, propterea magis venit at-
tendendum inſtrumentum, in quo † fuit dicta qualitas Do- 13
minij dilucidata, Rom. *conſ. 53. n. 4.* Aler. *conſ. 158. n. 4. & 5. lib. 6.* cum alijs per Mant. *de tacit. lib. 3. tit. 3. n. 18.* Put. *deciſ. 265. n. 2. lib. 2. in correct.* & ſtante prædicta ſententia lata per Magiſtros Viarum in iudicatum tranſacta,
non poterat Virginius vendere iura Situs, † cùm nullum 14
ius haberet; vnde, ſiue attendatur inſtrumentum, ſiue Capitula, vtroque caſu Virginius non poteſt excuſari à pretij
† reſtitutione ſuccedentis loco intereſſe, *l. ſi plus §. finali ff.* 15
de euict. Eug. *conſ. 93. n. 2. lib. 2.* Surd. *deciſ. 288. poſt n. 28. verſ. ad id autem.*

Nihil obſtat, quod dicta domus primò loco fuerit vendita de anno 1591. pretio ſcut. 3300. poſtea vero de anno 1616.
pretio ſcut. 4000. † & ſic cùm ſecunda venditio excedat in 16
pretio primam in ſcutis 700. cenſendum eſſe in prima non fuiſſe venditum prædictum Situm, ſed benè in ſecunda facta Cardinali Pignattello, ob dictum exceſſum, præſertim,
dum in ſecunda † venditione expreſsè venditur Situs de quo 17
agitur. Quia fuit reſponſum dictum augumentum pretij po-
tuiſſe prouenire tam ex melioramentis factis in domo † per 18
Hattonem, Duran. *deciſ. 153. n. 15.* quam etiam quia de anno 1591. illa Regio erat ferè inhabitata, & ideò pretium domus minus æſtimabatur, quod ſufficit ad excludendam intentionem Pontini, vt inter vnam, & alteram venditio-
nem effluxerit ſpatium 25. annorum, † & valor bonorum 19
ſtabilium ex varietate temporum varietatem pretij recipiat, iuxta *leg. pretia rerum 63. §. fin. ff. ad l. fale.* Rot. *deciſ. 241. n. 2. & 4. verſ. quia de qualitate p. 4. & deciſ. 46. n. 10. p. 6. recent.* & fuit in puncto reſolutum *in Romana fideicommiſſi de Fuſchis 2. Decemb. 1641. poſt med. §. nec releuat, quod prædicta domus coram Reu. D. meo Decano.*

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

S R. P.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Tarracineñ.

Leodieñ Abbatiſſatus.

Lunæ 15. Decembris 1642.

ARGVMENTVM.

Beneficium, ſi ſit in Eccleſia Collegiata, eius poſſeſſio capitulariter capi debet, aliàs non eſt manutenibilis, limitatur tamen id, ſi poſſeſſio talis capta reperiatur præſentibus omnibus Canonicis, quia tunc eſſet talis conuocatio vana, & alia de quibus in ſummarijs.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum publicum captæ poſſeſſionis eam probat, alio non exiſtente, in poſſeſſione.*

2 *Poſſeſſio præſumitur iuſta, & legitima, & non vitioſa.*

3 *Confeſſio partis aduerſæ probat poſſeſſionem manutenibilem.*

4 *Poſſeſſio capta in Eccleſia Collegiata, non valet, niſi capitulariter fuerit capta.*

5 *Eccleſia, in quibus exiſtunt Canoniſſæ, & Superioriſſa deputari debent Collegiata.*

6 *Poſſeſſio in Eccleſia Collegiata capta, vt ſit manutenibilis debet capi capitulariter.*

7 *Poſſeſſio, vt dicatur capta capitulariter, debet conuocari capitulum ad ſonum Campanæ.*

8 *Poſſeſſio quando debet capi in Eccleſia Collegiata, debet capi capitulariter, etiamſi de mandato Executoris Apoſtolicis capta reperiatur.*

9 *Cuius auctoritas ſolum operare dicitur, quod non debeant vocari abſentes, non autem operari à totali vocatione Capituli.*

10 *Poſſeſſio non poteſt dici capitulariter capta, ſi defecerit ſonus Campanæ.*

11 *Campanæ ſonus eſt neceſſarius, dum poſſeſſio capitur capitulariter, & quod interuenerit, non ſtatur aſſertioni Notarij ſine teſtium.*

12 *Poſſeſſio capta non ſeruata forma tradita in litteris Apoſtolicis nulla eſt.*

13 *In Poſſeſſionem immiſſus à toto Capitulo, non poteſt dici, quod non habuerit poſſeſſionem capitulariter.*

14 *Actus, qui non poſſunt fieri, niſi à Canonicis, quando traditur poſſeſſio capitulariter.*

15 *De Capitulo conuocando fruſtra agitur, dum omnes Canonici ſunt præſentes actui.*

16 *Capituli conuocatio non requiritur, niſi vbi agitur de electione, vel receptione Iuris, quæ ſit per capitulum, Papa mandante, vt eligat, vel conferat.*

17 *Capituli conuocatio non requiritur, vbi agitur de nuda receptione facta ad mandatum Papæ, quia iam prius contulerat.*

18 *Pro Beneficij poſſeſſione capienda, ſi ſit illud collatum à Papa, non requiritur poſſeſſio Collegialis, ſed ſolum in poſſeſſione beneficij danda, vigore mandati Apoſtolici de prouidendo.*

19 *De Beneficio prouiſus, ſi ei ſuperueniat noua prouiſio Papæ, poteſt ſibi mutare cauſam poſſeſſionis.*

20 *De Beneficio prouiſus non tenetur docere de validitate, & iuſtitia ſuæ prouiſionis.*

21 *Prouiſus de beneficio, cenſetur iuſtificaſſe omnia, narrata in litteris Apoſtolicis, ſi poſſeſſionem adeptus fuerit.*

22 *Delegatio ſi fuerit perſonaliſſima non poteſt alteri delegari.*

23 *Miniſterium nudum certum eſt, quod à Legatis, & Nuncijs Apoſtolicis poteſt alijs committi.*

24 *Nudum miniſterium ea, quæ concernunt, nullam habent annexam iuriſdictionem.*

Tituli iuſtificatio non requiritur in iudicio ſummariſſimo, num. 25.

25 *Poſſeſſio capta lite pendente non releuat.*

26 *Poſſeſſio capta, poſt admiſſam cauſæ appellationem, cum clauſula, ſine præiudicio legitimæ executionis, non eſt attentata, ſed valida.*

27 *Iudex appellationis, per clauſulam ſine præiudicio legitimæ executionis, intelligitur prohibitus executionem ſententiæ prohibere.*

28 *Quod procedit etiamſi data ſit facultas inhibendi, quia non cenſetur data ad effectum reſtringendi dictam clauſulam*, ſine præiudicio, &c.

29 *Et quid deſeruiat talis facultas inhibendi, & num. 30. & 31.*

32 *De Poſſeſſionis validitate quando conſtat non debet dari inhibitio, & quid ſi ſimus in Rota, num. 34. & 35.*

36 *Lite pendente nihil eſt innouandum ab Actore.*

37 *Inhibitio ad impediendam executionem litterarum Apoſtolicarum, dum iam ſunt iuſtificata, non datur.*

38 *Clauſula, ſine præiudicio executionis litterarum Apoſtolicarum, præſeruat iuriſdictionem executoris.*

39 *Continuans non attentat.*

40 *Inhibendi facultas, ſi fuerit conceſſa, præuia matura cauſæ cognitione, nullo modo poteſt dari, antequam id bene diſcutiatur.*

41 *Inhibitio moderanda eſt, dum fuit extorta contra formam commiſſionis, habentis clauſulam cum facultate inhibendi præuia matura cauſæ cognitione.*

42 *Cauſæ cognitio non poteſt dici canonice, & maturè diſcuſſa, dum pars aduerſa non fuit citata.*

DECISIO CXXXVIII.

VAcante Abbatiſſatu Collegiatæ ſæcularis Eccleſiæ Sancti Amoris Oppidi Monſterbilſeñ Leodieñ Diœceſis fuit à maiori parte Capituli electa, & poſtulata, necnon in acceſſu probata D. Iſabella à Lyndeñ. Et quia D. Anna de Berlo Decaniſſa prætendebat ſe habuiſſe ſex vota in ſcrutinio, & à compromiſſarijs eligi debuiſſe, Iſabella in concurſu Annæ impetrauit à Sede Apoſtolica nouam prouiſionem ſine tamen præiudicio quorumcumque iurium Annæ Decaniſſæ, ſi quæ illi ex electione de eius perſona vt prætenditur facta competant, vt in litteris prouiſionis ſub die Kalend. Octobris 1641. & obtinuit ab executore Litterarum Apoſtolicarum immitti in poſſeſſionem. Deinde interpoſita appellatione pro parte Annæ à ſupradicta electione, & poſtulatione Iſabellæ fuit commiſſa cauſa in Rota cum clauſula ſine præiudicio executionis litterarum Apoſtolicarum, & cum facultate inhibendi cauſa cognita. Et cùm Anna prætenderet poſſeſſionem Iſabellæ non ſubſtineri de duobus fuit dubitatum in Rota. Primò, An Iſabellæ eſſet dandum mandatum de manutenendo. Secundò, An vigore litis pendentiæ vtrique parti eſſet concedenda inhibitio.

Quoad primum DD. cenſuerunt Iſabellæ concedeñ mandatum de manutenendo in poſſeſſione Abbatiſſatus, de quo agitur, quia de eius poſſeſſione plenè conſtat ex inſtrumeno-
to publico in actis producto, quod † tali caſu alio non exi- 1
ſtente in poſſeſſione, plenè probat *l. prædia, ff. de aquir. poſſeſſ.* quæ poſſeſſio eo magis comprobatur ex confeſſione
Annæ, dum in inſtrumento ſuæ appellationis fatetur Iſabellam apprehendiſſe poſſeſſionem, & eius poſſeſſionem exiſte-
re, talis autem † confeſſio cum habeat præſumptionem con- 2
tra ſe, quia poſſeſſio præſumitur iuſta, & legitima non vitioſa, *l. merito, ff. pro ſoc.* & ita in ſpecie declarat Aym.
conſ. 150. *num.* 5. probat poſſeſſionem ad effectum † manu- 3
tentionis, Rot. *deciſ.* 802. *part.* 1. *diuerſ.*

Nec quicquam faciunt nullitates oppoſitæ contra
d. poſſeſſionem, primò, quia non † fuerit capitulari- 4
ter capta, vt requiritur, cùm hæc Eccleſia ſit Collegiata prout conſtat ex confeſſione Iſabellæ in litteris Apoſtolicis, in quibus talis nominatur tum ex iuris diſpoſitione de qua *in cap. dilecta de maiorit. & obed. & in capit. indemnitatibus, §. ſupradicta de elect.* vbi diſ-
ponitur, quod Eccleſia † in qua exiſtunt Canoniſſæ, & 5
Superioriſſæ reputari debeat pro Collegiata, ideò capien-
da erat poſſeſſio capitulariter, † vt illa poſſet eſſe ma- 6
nutenibilis, vt voluit Innocen. *in cap. litteris num.* 9. *de reſtit. ſpol.* Gemin. *in cap.* 7. *num.* 8. *de conſtitut. præb.* Rota coram Caſſad. *deciſ.* 8. *de cauſ. poſſeſſ. & propr. & in Canallicen. Canonicatus 4. Martij 1616. coram Card. Sacrato*, in qua præterea dictum fuit, quod talis con-
uocatio Capituli † facienda ſit legitimè ad ſonum 7
Campanæ. Neque eadem conuocatio dici debet remiſ-
ſa, dum poſſeſſio capta fuit de mandato † executoris 8
litte-

litterarum Apoſtolicarum. Nam illius auctoritas ſolùm po-
9 teſt operati, vt vocari non debeant abſentes † non autem
liberari à totali conuocatione Capituli, vt latè deductum
fuit in *Senen. Canonicatus* 21. *Maij* 1596. *coram Litta*, *&*
in Taruiſina Canonicatus 31. *Maij* 1597. *coram Corduba*,
relatæ per Add. ad ſao. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 364. *in*
Meten. Canonicatus 4. *Iulij* 1618. *coram bon. mem. Pirova-*
no, *& in Narnien. Canonicatus* 28. *preteriti coram R. P. D.*
10 *meo Carrillo*. Immò ſi in eius conuocatione defecerit † ſo-
nus campanæ nulla redditur ipſa poſſeſſio de cuius ſoni
atteſtatione, nec ſtatur aſſertioni Notarij ſine teſtibus,
vt latè deductum fuit in dicta *Canallicen. Canonicatus* 4.
Martij 1616. *coram Sacrato*. Secundò, quia non fuit
11 ſeruata forma præſcripta in litteris Apoſtolicis, † in illis
enim requiſitum fuerit vt emitteret profeſſionem Fidei in
manibus Nuncij Apoſtolici eamque cum propria ſubſcri-
ptione, ac Nuncij tranſmitteret ad Sedem Apoſtolicam.
Præterea ſe obligaret cum iuramento de ſtando iuri, & pa-
rendo iudicato per Rotam alias irrita eſſet gratia, vt in
literis ſuæ prouiſionis, §. *volumus autem*, ex quibus præ-
12 tendebatur ſequi nullitatem poſſeſſionis captæ † ab Iſabella
ante ſeruatam formam præſcriptam in litteris propter de-
cretum irritans in eiſdem litteris appoſitum, iuxta tradita
per Gonzal. *ſuper reg.* 8. *gloſ.* 6. *num.* 29. Rota coram
Caputaqu. *deciſ.* 325. *num.* 2. *p.* 1. *& deciſ.* 48. *num.* 1.
part. 5. *recent.*

Quia pro reſponſione aduerterunt DD. obiecta ceſſare
ex datis in ſommario reſponſionis Iſabellæ ex quibus diſtin-
guendo tempora conſtat Iſabellam ſtatim ac fuit electa in
Abbatiſſam, fuiſſe ſub die 23. Maij 1641. immiſſam in
13 poſſeſſionem à toto Capitulo † vigore confirmationis Ordi-
narij Leodieñ, vt in inſtrumento poſſeſſionis traditæ denuò
ſub die 16. Nouembris 1641. nouam poſſeſſionem appre-
hendiſſe vigore litterarum Apoſtolicarum nouæ prouiſio-
nis, in cuius traditione interuenerunt Canonici, & Ca-
noniſſæ, & fuit cantatus ab illis Hymnus *Te Deum Lau-*
14 *damus*, emiſſa † profeſſio Fidei cum alijs actibus poſſeſſorijs,
qui non niſi à Canonicis capitulariter congregatis fieri ne-
queunt.

Quando autem vt atteſtatur Notarius in caſu hoc fue-
runt præſentes Canonici, & Canoniſſæ non requiritur alia
15 conuocatio, cùm † fiat fruſtra quando Capitulum de per ſe
conuocatur, Rot. *deciſ.* 17. *de præb. in nou.* coram bon. mem.
Buratt. *deciſ.* 522. *n.* 5. 11. *&* 12. *& in recent. deciſ.* 97. *n.* 1.
part. 5. Et quamuis ſemper poſſeſſio debeat eſſe capitularis
16 boc eſt præſenti maiori parte † Capituli iuxta ſupra allega-
ta, tamen conuocatio non requiritur niſi vbi agitur de ele-
ctione, vel receptione iuris quæ fit per capitulum Papa
17 mandante, vt eligat vel conferat, non autem † vbi agitur
de nuda receptione facti ad mandatum Papæ, qui prius
contulerat qui eſt caſus noſter, ſeu de nuda poſſeſſione
tradenda, iuxta doctrinam Lap. *in cap. cum in Eccleſiis de*
præbend. in 6. *num.* 2. ibi Gemin. *num.* 8. Anchar. *num.* 1.
ita Innocen. *in cap. bone il ſecondo num.* 7. *in fin. de poſtul.*
Pral. & in cap. cum te, *num.* 9. & ibi Abb. *num.* 12. *verſ.*
ſecus ſi mandatur de reſcript. qui expreſsè tradit, quod pro
18 capienda poſſeſſione beneficij à Papa † collati non requiritur
poſſeſſio Collegialis, ſed ſolùm in poſſeſſione beneficij dan-
da vigore mandati Apoſtolici de prouidendo, Felin. *in cap.*
cum omnes num. 27. *de conſtit.* Rot. coram bon. mem. Bu-
ratto *deciſ.* 318. *num.* 12. *& d. deciſ.* 522. *coram eodem*
vbi ſupra.

Et in omnem caſum cùm Iſabella fuerit immiſſa in poſ-
ſeſſionem ex d. inſtrumento poſſeſſionis traditæ in vim
confirmationis Ordinarij Leodieñ, poſtea ſuperueniente
noua prouiſione Papæ potuit ſibi mutare cauſam poſſeſ-
19 ſionis, † & ex illa detentione prius acquiſita capitulariter
ex titulo nullo petere nunc manutentionem, vt in terminis
poſſeſſionis Canonicatus firmauit Rota *in recent. dicta de-*
ciſ. 97. vbi in ſpecie *num.* 4. firmatur, quod ſuperueniente
20 nouo titulo ſcilicet prouiſione Apoſtolica † potuit prouiſus
continuare poſſeſſionem ipſam de facto mutato ſolùm
primo iure, & titulo poſſeſſionis, ſed quod tollit omnem
difficultatem Iſabella non tenetur docere de validitate, &
iuſtitia ſuæ poſſeſſionis, vt firmauit *in Neocaſtren. Pa-*
rochialis 18. *Aprilis* 1622. *&* 30. *Ianuarij* 1623. *coram*
Nauarra, *& in Nullius præpoſitura Caſtri Durantis* 1.
Decembris 1623. *coram bon. mem. Remboldo*.

Vnde non obſtant ea quæ dicuntur de non iuſtifica-
tione gratiæ, quia vel non ſunt vera in facto, cùm ſatis
probentur adimpletæ conditiones † in litteris Apoſtolicis 21
requiſitæ ex inſtrumento poſſeſſionis, in quo legitur Iſa-
bellam omnia neceſſaria iuſtificaſſe cautionem de ſtando
iuri in Rota contra Annam præſtitiſſe profeſſionem fidei
emiſiſſe præſentibus omnibus Canonicis, & Canoniſſis,
† & in magna frequentia populi, & illis præſentibus, & 22
ad poſſeſſionem illam admittentibus fuiſſe immiſſam in
poſſeſſionem Abbatiſſatus ab executore, nec ſubſiſtit d.
legationem fuiſſe perſonaliſſimam, † & à dicto Nun- 23
cio non potuiſſe executionem litterarum alteri committi,
quia contrarium iuſtificatur ex illis verbis conferas, &
aſſignes inducens per te, vel per alium, ſeu alios, ean-
dem Iſabellam, &c. & cùm agatur de concernentibus
nudum † miniſterium certum eſt à Legatis, & Nuncijs 24
Sedis Apoſtolicæ alijs committi poſſe, Felin. *in cap. fin.*
num. 6. *&* 9. *verſ.* 7. *& vlt. de offic. iud. deleg. & in cap.*
cum cauſa num. 3. *de teſtib.* & ratio eſt, quia concernentia
nudum miniſterium nullam † habent annexam iuriſdictio- 25
nem, vel non releuant in iure, cùm in hoc ſummariſſ-
ſimo non quæratur de titulo, Rot. *deciſ.* 595. *num.* 8.
part. 1. *diuerſ.* & coram bon. mem. Buratto *d. deciſ.*
318. *num.* 15. & ſic multò minus de illius iuſtifica-
tione.

Non obſtat, quod fuerit capta poſſeſſio appellatione,
& lite pendente, quia † appellatio fuit commiſſa cum clau- 26
ſula ſine præiudicio executionis litterarum Apoſtolicarum
quo caſu poſſeſſio † benè ſuſtinetur cum talis clauſula 27
operetur, vt valida ſit poſſeſſio apprehenſa, & non ſint
incurſa attentata, Garzias *de benefic. part.* 1. *art.* 5. §. 4.
num. 573. *& ſeqq.* Gonz. *ſuper reg.* 8. *gloſ.* 9. *in annot. n.* 224.
Rot. coram bon. mem. Coccino *deciſ.* 144. *n.* 7. *&* 8. & an-
tea coram Seraph. *deciſ.* 103. *num.* 2. & per dictam clauſu-
lam † Iudex ad quem intelligitur prohibitus executionem 28
litterarum Apoſtolicarum impedire, & dixit Rota in
Oueten. beneficij 28. *Nouembris* 1599. *coram Lancell. ſe-*
niore, Mart. *de clauſ. part.* 1. *clauſ.* 144. *num.* 1. *cum ſeqq.*
etiam quod fuerit ſimul conceſſa facultas inhibendi, quia
non poteſt dici appoſita ad effectum limitandi, † ſeu re- 29
ſtringendi dictam clauſulam ſine præiudicio executionis lit-
terarum Apoſtolicarum, ſed tantummodo pro effectu
deuolutiuo ne indicatur contrarietas ſi executor eliceret,
& immitteret, & Iudex cui eſt commiſſa cauſa huiuſmo-
di executionem † interuerteret inhibendo, vt in deci- 30
ſionibus quas refert, & ſequitur Mart. *vbi ſupra num.* 4.
& ſic facultas inhibendi nihil operatur in præiudicium
poſſeſſionis iam captæ ne inhibitio eſſet impedimento
alias † legitimè geſtis. Quare cùm poſſeſſio Iſabellæ argui 31
non poſſit de nullitate, & capta fuerit in vim litterarum
Apoſtolicarum denegari non poteſt, quin ſit manuteni-
bilis, ex quo ſequitur, quod dum conſtat de validitate poſ-
ſeſſionis non debeat concedi inhibitio petita ab Anna,
† ſed quidem ab Iſabella, quæ eſt ſecunda pars dubij, quæ 32
regulariter conceditur ſtante lite pendente in Rota ne in
ſpretum tanti Tribunalis Iudices inferiores audeant ali-
quid innouare iuxta vulgata nulla habita ratione, quod in
commiſſione cauſæ in Rota extet clauſula cum facultate
inhibendi præuia matura † cauſæ cognitione, cùm illa fuerit 33
appoſita ad fauorem Iſabellæ ne per inhibitionem Rotalem
impediretur, vel retardaretur executio litterarum Apoſto-
licarum, & ne Iſabella in ſua poſſeſſione turbetur de facto,
vt contingeret ſi in caſu iſto in † vim facultatis inhibendi 34
concederetur inhibitio alias ſequeretur, quod liceret Annæ
innouare in ſpretum litis pendentiæ attenta maximè alia
clauſula ſine præiudicio executionis litterarum Apoſtolica-
rum cuius vigore poſſeſſio Iſabellæ debet remanere intacta, 35
quod eſt conforme diſpoſitioni iuris prohibentis lite penden-
te † nihil ab Actore innouari, & vetantis Reum trahi coram 36
diuerſis Iudicibus, vt fuit ponderatum *in Toletana fructuum*
16. *Maij* 1586. *coram bo. me. Cardin. Pamphilio*, penes Mar-
cheſ. *de comm. p.* 2. *fol.* 80. inhibitio verò petita ab Anna
nullo pacto poteſt concedi, quia aut petitur ad impedien-
dam † executionem litterarum Apoſtolicarum, & faculta- 37
tem executoris in deferendo Iſabellam immiſſam, & illa non
poteſt concedi cùm vt pluries fuit dictum cauſa fuerit com-
miſſa in Rota cum dicta clauſula ſine præiudicio littera-
rum Apoſtolicarum, † quæ præſeruauit iuriſdictionem exe- 38
cutoris, aut petitur ad impediendam continuationem
poſſeſſionis, & multò minus eſt concedenda ex quo ſem-
per huiuſmodi continuatio admittitur inhibitione non
obſtante, *iuxt. reg.* qui † continuat non attentat, Achil.

deciſ. 36. *de appell.* & quod plus eſt ſtante ſupradicto reſcri-
pto Sanctiſſ. cum facultate inhibendi præuia matura cau-
40 ſæ cognitione nullo modo poteſt concedi talis inhibitio † an-
tequam cognoſcatur de iuribus Annæ, vt in ſpecie manda-
uit Rota in hac cauſa ſub die 23. Iunij præteriti, & antea
ita eſſe faciendum fuit dictum per Rotam *in Barchinonen. Prioratus Sanctæ Annæ* 18. *Maij* 1601. *coram bon. mem. Pamphilio*, penes Marcheſ. *part.* 3. *fol.* 50. vbi Rota cenſuit
41 moderandam inhibitionem † extortam contra formam
commiſſionis habentis clauſulam cum poteſtate inhibendi
præuia maturæ cauſæ cognitione ea ratione, quia adhibita
42 non fuit talis cognitio cum partis citatione, vt † requiritur
ad effectum vt canonicè, & cauſa cognita obtenta dicatur
inhibitio.

Et ita vtruque parte informante pro Iſabella fuit reſolutum, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Fideicommiſſi de Spiritibus.

Lunæ 12. *Ianuarij* 1643.

A R G V M E N T V M.

Fœminæ cenſentur excluſæ à fideicommiſſo, & ab vniuerſali hæreditate, quando Teſtator prohibuit alienationem quamcumque bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, eo quia voluit, quod bona remanerent in cippo eius familiæ, quod procedit etiam ſi teſtator vſus fuerit denotantibus maſculos, & fœminas.

S V M M A R I V M.

1 *Poſſeſſio actualis dicitur capta vigore clauſula*, conſtituti.
Poſſeſſio probatur ex recognitione in Dominum facta ab Inquilinis, num. 1.
2 *Fœmina etiam veniunt appellatione cippus.*
3 *Exceptio in continenti probata, obſtat immiſſioni petita ex fideicommiſſo poſteriori.*
4 *Sententia quando tranſiuit in iudicatum ob non interpoſitam appellationem, & fuit lata contra fideicommiſſarium, afficit etiam ſucceſſorem in eodem fideicommiſſo.*
5 *Appellatione cippus non veniunt fœmina, quando teſtator reſpexit ad agnationem.*
6 *Teſtator cenſetur voluiſſe excludere fœminas à fideicommiſſo dum filios tantum maſculos hæredes inſtituit, & fœminas ab vniuerſali hæreditate excluſit.*
7 *Teſtator dum excluſit filias ab hæreditate, multo magis cenſetur voluiſſe excludere neptes.*
8 *Fœminas à fideicommiſſo ſi teſtator excluſerit, cenſetur illud agnatitium, quamuis illis conſtituerit dotem.*
Quia non inde cenſetur eas excluſiſſe propter dotem, ſed quia bona conſeruarentur in agnatione, num. 8.
9 *Fœmina cenſentur a fideicommiſſo excluſa, ſi filij maſculi fuerint in conditione poſiti non quidem ſimpliciter, ſed tanquam legitimi, & naturales, & repetita dicta qualitate illos diſpoſitiue vocauit.*
10 *Fœmina cenſentur prohibita ſuccedere in fideicommiſſo ſi expreſſe Teſtator prohibuit alienationem bonorum, vt bona perpetuo remaneant in cippo.*
11 *Teſtator fortius dicitur voluiſſe excludere fœminas à fideicommiſſo, ſi dixerit, quod bona non alienentur, vt conſeruentur in cippo eius familia, quam quod ſimpliciter dixiſſet, in cippo.*
12 *Teſtator præſumitur fœminas à fideicommiſſo excluſiſſe, ſi non ſolum excluſit filias, ſed etiam illis ſubſtituit maſculos in dote, quatenus excederet legitimam.*
13 *Teſtator dum maſculos alterius linea neptibus prætulit in ipſa dote filiabus relicta, eo magis prætuliſſe cenſetur maſculos in ſucceſſione vniuerſali.*
Fœmina ſemel excluſa ſemper remanet excluſa.
14 *Coniectura ſimul conſideranda ſunt ad eliciendam Teſtatoris voluntatem.*
15 *Fideicommittens quando aliquid non dicatur poſſediſſe de tempore obitus.*
16 *Demonſtratio vnica non eſt ſufficiens ad probandam identitatem bonorum.*
17 *Confinia dum non conueniunt, ceſſat identitas.*
18 *Confine à confinato differt.*
19 *Fideicommittens dum vendidit aliqua bona in eis ceſſat fideicommiſſum.*
20 *Inſtrumenta contra ſtipulantem, & ab habente cauſam ab eo, probant.*
21 *Poſſeſſio penes duos eodem tempore inſolidum eſſe non poteſt.*
22 *Fideicommiſſum conceptum ſub conditione, ſi hæres ſine filijs deceſſerit expirat per obitum eius cum filio.*
23 *Oldrad. conſ.* 21. *procedit abſque difficultate, quando non adſunt coniectura vrgentes in contrarium.*
24 *Filius in conditione poſitus licet cenſeatur vocatus, non tamen cenſetur grauatus.*
25 *Remedium leg. fin. C. de edict. D. Adr. toll. non competit hæredi hæredis, quando prius hæres poſſeſſionem adeptus fuit.*
26 *Hæres adeundo hæreditatem bona efficiuntur propria, & libera adeuntes.*
27 *Res iudicata allegari non poteſt, quando conſtat de iniuſtitia ſententia.*
28 *Fideicommiſſum, quando iam purificatum eſt ad fauorem alicuius, tunc ſuper eo ferri non poteſt ſententia, niſi eo citato.*
29 *Quidquid eſſet dicendum, ſi purificatio fideicommiſſi dum venerat, &c.*
30 *Melioramentorum aſſertio non releuat, niſi facto ipſo probentur.*
31 *Conſequentia illa non valet, quis poſſidet melioramenta, ergo ipſe illa fecit, quia potuerunt fieri ab alio.*
32 *Fideicommiſſarius, quando non poſſit prætendere legitimè detractionem.*

DECISIO CXXXIX.

DEfunctis Ægidio, & Paſquale germanis fratribus, inter quos Ioannes de Spiritibus communis pater viuens per viam contractus bona propria diuiſerat cum reciproca ſubſtitutione per hæc verba, *quod decedente vno ex ſupradictis eius filijs ſine filijs legitimis, & naturalibus, ſuccedat alter, & eius filij legitimi, & naturales vſque in infinitum*, & cum expreſſa prohibitione alienationis, *attento quod intendit, & vult, quod ſupradicta ſua bona ſemper, & in perpetuum ſtent, & permaneant in cippo eius familia.*

Michael Ægidij filius petijt immitti in poſſeſſionem bonorum Ioannis fideicommittentis, tam quoad portionem Ægidij patris, quàm Paſqualis patrui poſſeſſam à Clementia, & ſororibus dicti Paſqualis filiabus.

Et cùm in gradu appellationis à ſententia A. C. propoſuerim dubium, An, & in quibus bonis Michaeli ſit danda immiſſio, reſolutum fuit affirmatiuè quoad tres domunculas exiſtentes in Vrbe in Regione Ripæ iuxta à duobus lateribus bona Terentiæ Marcellinæ, & ſucceſſiuè Pauli Carrarij eius hæredis, retrò bona Eccleſiæ S. Nicolai in Carcere Tulliano, & ab alio viam publicam reſeruato, quod de reliquis bonis videatur.

Eſt enim in confeſſo apud partes tam exiſtentia fideicom-
miſſi Ioannis, quàm eius purificatio per obitum hæredum
primi gradus, ac etiam deſcendentia Michaelis ab Ægidio
filio fideicommittentis, cuius poſſeſſio dictarum trium do-
muncularum de tempore, quo obijt, ſatis probatur ex In-
ſtrumento venditionis de anno 1593. ei factæ cum clauſula
conſtituti à P. Paulo Amadeo, qui eaſdem domunculas in
ſolutum receperat de anno 1590. à Sigiſmunda Pignanella,
iuncto alio inſtrumento actualis apprehenſionis † vigore 1
d. clauſulæ *conſtituti*, & recognitionis in Dominum repor-
tatæ ab earum Inquilinis, *ad text. in l. prædia, ff. de acquir.
poſſeſſ. l. nam idcirco, C. de fid. inſtrum.* Rot. *deciſ.* 273. *n.* 2.
poſt Pacif. de Saluian. & aliàs ſæpiſſimè.

Duo autem ex aduerſo obijciebantur; Alterum quod in
portione Paſqualis fideicommiſſum purificatum ſit ad fauo-
rem eius filiarum, ſaltem donec vixerint, † cùm etiam 2
fœminæ veniant appellatione cippus, Pariſ. *conſ.* 35. *n.* 5.
& 29. *conſ.* 47. *num.* 50. *lib.* 3. Non. *conſ.* 41. *num.* 28.
Rot. *deciſ.* 518. *n.* 1. *par.* 4. *recent.* vel familiæ ea allega-
tis per Cyriac. *controu.* 281. *num.* 89. Intrigliol. *de ſubſtit.
cent.* 3.

Digitized by Google

cent. 3. *quæſt.* 83. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 151. *num.* 2. *&* 3.
parc. 5. *recent.*

Alterum quod eædem domunculæ fuerunt euictæ è ma-
nibus Paſqualis à Petro Lucio per ſententiam R. P. D. Vitel-
lij latam de anno 1629. vigore anterioris fideicommiſſi Te-
3 rentiæ Marcellinæ, cuius † exceptio obſtat immiſſioni pe-
titæ ex fideicommiſſo poſteriori Ioannis, Rota *deciſ.* 34.
num. 1. *deciſ.* 151. *num.* 2. *part.* 7. *recent.* præſertim quia
dicta ſententia tranſijt in iudicatum ob non interpoſi-
4 tam † appellationem, & tanqitam lata contra Paſqua-
lem primò vocatum ad fideicommiſſum Ioannis afficit
Michaelem ſucceſſorem in eodem fideicommiſſo, Fu-
ſar. *de ſubſtitut. quæſt.* 622. *num.* 1. vbi allegat Concor-
dantes.

Sed ad primum reſponſum fuit, non procedere, quando
ex coniecturis elicitor, Teſtatorem reſpexiſſe ad agnatio-
5 nem, † in eaque excluſis fœminis bona conſeruari voluiſſe,
Corn. *conſ.* 26. *num.* 5. *conſ.* 41. *num.* 8. *lib.* 4. Soccin. iun.
conſ. 1. *num.* 62. *lib.* 1. Hooded. *conſ.* 75. *num.* 7. *&* 8. *lib.* 1.
Surd. *conſ.* 443. *num.* 23. Rota *deciſ.* 518. *num.* 8. *& ſeqq.*
parc. 4. *recent. deciſ.* 272. *num.* 17. *deciſ.* 454. *num.* 3. *deciſ.*
742. *num.* 9. coram bon. mem. Buratt. *deciſ.* 146. *num.* 50.
coram Reuerendiſſ. Vrgellen. Adden. ad ſanct. mem. Gre-
gor. XV. *deciſ.* 293. *n.* 25. & fuit dictum *in Bononien. fidei-
commiſſis de Pancaldis* 10. *Iunij* 1642. *coram R. P. D. meo
Cerro.*

Et hæc voluntas viſa eſt patens in caſu noſtro ex pluribus
6 coniecturis, quarum prima eſt, † quia Teſtator ſolos filios
maſculos inſtituit, eoſque ad inuicem, & eorum filios ſub-
ſtituit, filias autem excluſit ab vniuerſali ſucceſſione; vnde
7 multò magis † cenſentur excluſæ nepotes, quæ ſunt remo-
tiores, Peregrin. *de fideicomm. art.* 25. *n.* 22. *&* 44. Fuſar.
de ſubſtit. quæſt. 348. *num.* 12. *&* 13. Mantic. *deciſ.* 305. *n.* 1.
deciſ. 319. *n.* 6. *deciſ.* 351. *n.* 4. *& ſeqq.* vbi quod hoc pro-
8 cedit etiamſi Teſtator filiabus dotem reliquerit, † quia non
ideò cenſetur eas excluſiſſe propter dotem, ſed ſolùm, vt
bona conſeruarentur in maſculis, Reuerendiſſ. Vrgellen.
deciſ. 126. *n.* 12. *& ſeqq.* Rota *diuerſ. deciſ.* 726. *in princip.*
p. 1. *& p.* 5. *recent. deciſ.* 135. *n.* 11.

Secunda eſt, quia poſuit in conditione filios non ſimpli-
9 citer, ſed legitimos, & naturales, & reperita † eadem qua-
litate illos diſpoſitioè vocauit, Decian. *conſ.* 31. *num.* 91.
lib. 1. Fuſar. *d. quæſt.* 499. *num.* 27. Mantic. *deciſ.* 319. *n.* 7.
10 Tertia, quia prohibuit † expreſsè bonorum alienationem,
addita ratione, quia vult, quod bona ſemper, & in perpe-
tuum ſtet in cippo, nec ſimpliciter duxit in cippo, ſed in
11 † cippo eius familiæ, Mantic. *d. deciſ.* 305. *n.* 2. *& deciſ.* 319.
ſub num. 9. quam ſequitur Fuſar. *de ſubſt. quæſt.* 402. *ſub n.* 27.
quæſt. 713. *num.* 8. Menoch. *conſ.* 900. *ſub num.* 34. Rota
deciſ. 507. *num.* 2. *p.* 4. *diuerſ. deciſ.* 284. *num.* 36. *&* 37.
parc. 6. *recent. & in Bononien. fideicommiſſi de Boatterijs* 12.
Decembris 1642. *coram R. P. D. meo Cerro.*

Quartò, quia digreſſus fuit ad plures gradus ſubſtitutio-
12 num, & nedum filias, vt ſupra excluſit, † ſed vlterius illis
ſubſtituit maſculos in dote, quatenus legitimam excederet;
ſi enim maſculos alterius lineæ neptibus prætulit in ipſa do-
13 te filiabus † relicta, quò magis prætuliſſe cenſetur in ſuc-
ceſſione vniuerſali relicta filijs, & à qua fœminas ſemel
excluſit, & hæ coniecturæ quatenus ſingulæ non ſuffice-
14 rent, ſimul iungi debent pro elicienda voluntate † Teſta-
toris conſeruandi bona ſolùm in maſculis, *ad text. in l. ſi
ſtipulatus in princip. ff. de vſur.* Alexand. *conſ.* 115. *n.* 12. *lib.* 4.
& in terminis Rota *deciſ.* 453. *n.* 7. *p.* 1. *recent. deciſ.* 135.
n. 12. *deciſ.* 355. *n.* 10. *p.* 5.

Altera verò exceptio fideicommiſſi anterioris Terentiæ
Marcellinæ, viſa fuit non applicari quoad domunculas, de
quibus agitur; primò, quia non probantur poſſeſſæ de tem-
15 pore obitus à Terentia fideicommittente, † ſiue attendatur
Inuentarium, ſiue Teſtes ad probandam identitatem exa-
minati de anno 1629. coram R. P. D. Vitellio. Inuentarium
enim continet vnam domum ſitam in Platea Montanaria,
vbi ſitæ non ſunt domos controuerſæ. Item aliam domum
propè Portam retrò Eccleſiam S. Nicolai in Carcere, &
aliam domum contiguam Portæ ante dictam Eccleſiam,
& ſic vnica tantum pro qualibet domo adeſt demonſtratio,
16 † quæ non ſufficit ad probandam identitatem, cùm duæ ſal-
tem requirantur, Bart. *in l. demonſtratio num.* 54. *ff. de
condit. & demonſtr.* Alex. *conſ.* 73. *num.* 7. *lib.* 6. Crot.
conſ. 34. *ſub num.* 17. *lib.* 1. Rota *deciſ.* 160. *num.* 6. *p.* 1.
recent.

Teſtes autem referunt, ſed ad quamdam notulam, cuius
confinia nullo modo conueniunt domibus controuerſis
† quas ex abundanti diuerſas omnino eſſe à poſſeſſis à Te- 17
rentia probatur. Tum quia pro earum confinibus aſſignan-
tur ab vno latere bona ipſius Terentiæ, quæ propterea dif-
ferunt ab his domibus † tanquam confine à confinato, *l.* 18
cum ſeruus in fin. ff. de contrah. empt. Bald. *in l. ſi fines agri in
fin. C. de euict. & conſ.* 422. *poſt princip. verſ. & ideo lib.* 4. &
in terminis Rota *deciſ.* 236. *num.* 8. *& deciſ.* 286. *n.* 3. *&* 4.
part. 6. *recent.*

Tum etiam quia Teſtes dicunt, bona, quæ poſſidebantur
à Terentia tempore mortis fuiſſe poſt obitum poſſeſſa ab
eius hæredibus, hæ verò domus, nec ab illis, nec à Teren-
tia poſſideri potuerunt, cùm per ſex menſes ante eius obi-
tum appareant datæ in ſolutum à Sigiſmunda Pignanella
P. Paulo Amadeo, qui continuò illas poſſedit, † ac trien- 19
nio poſt mortem Terentiæ vendidit Ioanni fideicommitten-
ti, vt conſtat ex publicis inſtrumentis, quæ ſicuti probant
poſſeſſionem P. Pauli, & ſucceſſiuè Ioannis fideicommit-
tentis, † præſertim contra Aduerſarias adeò cauſam haben- 20
tes, Decian. *conſ.* 10. *num.* 77. *& ſeqq. lib.* 3. Fuſat. *conſ.*
106. *num.* 3. *&* 5. Barz. *deciſ.* 2. *num.* 16. *& ſeqq.* Rota
deciſ. 279. *num.* 2. *part.* 5. *recent.* ita excludunt poſſeſſio-
nem Terentiæ, quia non potuit eſſe penes duos in ſolidum
eodem tempore, *l.* 3. *§. ex contrario, ff. de acquir. poſſeſſ. l. ſi* 21
*vt certo, §. ſi duobus vehiculum, ff. commodati, l. duo in ſoli-
dum, ff. precar.* Giurb. *de ſucceſſ. feud. §.* 2. *gloſ.* 10. *num.* 80.
Rota *deciſ.* 520. *n.* 3. *p.* 2. *recent.*

Secundò, quia fideicommiſſum Terentiæ conceptum ſub
conditione, ſi Paulus ſine filijs deceſſerit, † expirauit per 22
obitum Pauli cum filio nomine Paulino, cuius exiſtentia
probatur per Teſtes, iuxta celebre *conſ. Oldrad.* 21. quod
procedit abſque aliqua difficultate in caſu noſtro, quo non
adſunt coniecturæ † in contrarium, quæ tamen deberent 23
eſſe vrgentes, & neceſſariæ, Surd. *conſ.* 448. *num.* 35. Rota
deciſ. 486. *num.* 2. *part.* 1. *recent. & deciſ.* 538. *num.* 2. *p.* 2.
Et quamuis Paulinus filius Pauli in conditione poſitus ex
ſtatuto Vrbis cenſeatur vocatus, † non tamen cenſetur gra- 24
uatus, Rota *deciſ.* 538. *num.* 7. *part.* 2. *recent. deciſ.* 158.
num. 4. *p.* 5. *recent. deciſ.* 513. *num.* 5. coram bon. mem.
Card. Caualerio.

Atque hinc iniuſta detegitur ſententia D. Vitelli conce-
dens immiſſionem ex fideicommiſſo Terentiæ Ioanni Petro
Lucio, præſertim quia hic nullibi apparet, ad hæreditatem
Terentiæ vocatus, & eſto quod ſit hæres Iſabellæ hæredis
Magdalenæ, quæ fuit hæres Paulini filij Pauli hæredis gra-
uati, quia tamen tam Iſabella, quàm Magdalena au-
ctrices poſſeſſionem bonorum Terentiæ ad Paulinum de-
uolutorum iam acceperant, Ioannes Petrus, nec ex per-
ſona Paulini poterat immitti in poſſeſſionem bonorum
fideicommiſſi Terentiæ ex remedio † *leg. fin.* quod non 25
competit hæredi hæredis, quando primus hæres poſſeſſio-
nem adeptus fuit, cùm tunc bona non dicantur amplius
fideicommiſſaria, † ſed per additionem effecta fuerint libera, 26
ac propria adeuntis, Menoch. *de adipiſc. remed.* 6. *n.* 246.
cum alijs allegatis per Modern. *Venetum de tranſmiſſ. caſ.*
39. *ſub n.* 7. *& caſu* 40. & per Modern. *Bonon. de acquir. poſ-
ſeſſ. quæſt.* 10. *art.* 6. *n.* 113. *& ſeqq.*

Vnde ſequitur, quod nulla ſit habenda ratio d. ſententiæ,
nec ſtante illius iniuſtitia allegari poſſit res iudicata, † eo 27
minus in præiudicium Michaelis ad Ioannis fideicommiſ-
ſum vocati, qui cùm de tempore Iudicij moti coram D.
Vitellio, idem fideicommiſſum ad eius fauorem purifica-
tum fuiſſet, affici non poteſt ſententia, ſe non citato lata
contra anteceſſorem, quicquid dicendum eſſet, † ſi non- 28
dum eius vocatio purificata fuiſſet, ac præceſſiſſet citatio
fideicommiſſariorum ſaltem per proclama, & ſententia non
appareret iniuſta, & lata per † negligentiam, & forſan per 39
colluſionem anteceſſoris, *ad text. in l. ſi ſeruus plurium, §.* 1.
vbi Iaſ. *num.* 1. *ff. de leg.* 1. Menoch. *conſ.* 311. *num.* 25.
Peregrin. *de fideicom. art.* 53. *num.* 58. *&* 59. Fuſar. *de ſub-
ſtitut. quæſt.* 622. *n.* 13. *&* 14. *&* 33. Rot. *deciſ.* 284. *n.* 58.
& 59. *p.* 6. *recent.*

Non obſtat, quod domunculæ fuerint melioratæ, quia
per ſolam relationem Periti ad aliud electi, vel Inſtromenta
inter alios acta † non probantur melioramenta facta ab Ad- 30
uerſarijs, ſeo Paſquali earum auctore, vt debet, cùm non
ſita bona conſequentia, eſt in poſſeſſione melioramentorum,
ergo poſſeſſor meliorauit, † nam potuerunt melioramenta 31
fieri ab alio, & fortè ab ipſo Ioanne fideicommittente, Caſtr.

conſ. 270. *n.* 4. *lib.* 2. Burſatt. *conſ.* 330. *num.* 96. Honded. *conſ.* 85. *n.* 41. *lib.* 1. Gratian. *diſcept.* 193. *n.* 1. *&* 2.

Tandem non obſtat exceptio detractionis legitimæ ex perſona Paſqualis, quia cùm nulla reddatur ratio de alijs bonis hereditarijs, & Paſqualis Inuentarium non confecerit, præſumitur in eiſdem bonis conſumpta, Rot. *deciſ.* 226. *num.* 15. *&* 16. *part.* 5. *recent. deciſ.* 360. *num.* 1. coram Reuerendiſſ. Vrgellen. cum alijs allegatis per Add. ad Buratt. *deciſ.* 115. *ſub num.* 18.

Et ita deciſum vtraque, &c.

Plures deciſiones in hac cauſa emanarunt tam coram eodem bon. mem. Bichio, quàm coram Reuerendiſſ. P. D. Cerro Decano, quæ erunt infra.

R. P. D. ROIAS,

Poſtea Epiſcopo Tarraconeñ.

Romana Domorum.

Veneris 16. Ianuarij 1643.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſim vendens, licet ad eum ſpectet onus impetrandi beneplacitum Domini directi, tamen id non procedit, quando tale onus fuit tranſlatum in emptorem, & an dicatur tranſlatum, ſi fuerit conuentum, quod illud beneplacitum impetraretur ſumptibus ipſius emptoris.

SVMMARIVM.

1 *Vendens rem emphyteuticam, ei regulariter incumbit onus impetrandi beneplacitum proprietarij.*

2 *Limitatur tamen id, quando aliter fuerit conuentum inter partes.*

3 *Conſenſum proprietarij impetrare quando emens tenetur ſuis ſumptibus, quid hoc importet.*

4 *Verba imperſonalia, qualiter reddantur perſonalia.*

5 *Pro Conſenſu impetrando à proprietario, dum emphyteuſis venditur, non eſt neceſſaria induſtria hominis, cum ipſe non poſſit, ſine legitima cauſa denegare talem conſenſum, & n. 6.*

6 *Tranſlatio ſolutionis ſumptuum pro impetrando conſenſu proprietarij ſi fuerit tranſlata in emptorem rei emphyteuticæ, ad illum ſpectat cùm etiam impetrare propter vtriuſque cohærentiam.*

7 *Pacta in contractibus appoſita, ſunt omnino ſeruanda.*

8 *Pacta in contractibus aliquando conſiderantur tamquam pars pretij, ac valorem rei augent, & minuunt.*

9 *In Contractu, quando eſt reſeruatum, vt ſumptibus alicuius aliquid impetretur.*

10 *Debet offerre ſe eſſe paratum ad illas faciendas, vt ſe non conſtituat in mora ſubminiſtrandi tales expenſas.*

11 *Caducitas intentata à Proprietario, ex quo res emphyteutica ſine eius conſenſu fuit vendita, imputari ei debet, qui fuit in mora.*

12 *Emptor, quando ipſe dedit cauſam euictioni, de ſe ipſo tantum poteſt conqueri.*

13 *Alienatio rei emphyteuticæ dum fuit facta ex cauſa neceſſaria non requiritur conſenſus Domini directi.*

14 *Sententia, ſi ſit læſiua, & iniuſta, non poteſt parti læſæ denegari reſtitutio in integrum.*

DECISIO CXL.

ITerùm hodie Domini ſteterunt in deciſis coram me ſub diebus 22. Iunij 1640.* & 9. Decembris 1641. in quibus firmatur conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum ad fauorem Alphonſi Ferri. Siquidem ſemper remanet indubitatum illud fundamentum deciſionis, quod veniat tribuendum culpæ Colutij ſi fuit ſecuta euictio ob non obtentum aſſenſum Monaſterij fortaſſe Domini directi vineæ permu-
1 tatæ, cuius impetrandi † onus licet regulariter incumbat venditori ex traditis per Burſatt. *conſ.* 56. *num.* 15. *cum ſeqq.*
2 Secus tamen eſt, quando † aliter fuit inter partes conuentum, Cephal. *conſ.* 118. *num.* 15. *cum ſeqq.* Hector. Capyc. Latro *deciſ. Neapol.* 116. *num.* 38.

Quod autem fuerit conuentum impetrandi conſenſum Monialium S. Coſmati per Colutium, cum quo vinea permutabatur ab Alphonſo cum domibus, conſtat ex illis verbis, ibi, *reſeruatoque, &c. conſenſu, &c.* intra legitima
tempora, † impetrando ſumptibus D. Horatij Colutij; ſicuti 3
enim ſumptum pro aſſenſu impetrando onus fuit tranſlatum in Colutium ita, & ipſius aſſenſus impetrandi cura;
Tum quia verbum illud impetrando † licet imperſonale, 4
tamen reducitur ad perſonalitatem ſtantibus illis verbis ſumptibus Colutij, iuxta *text. in l. his verbis in princip. ff. de leg.* 3. *l. ſed & ſi adijciatur, ff. pro ſoc.* Surd. *conſ.* 34. *num.* 39. *& conſ.* 315. *n.* 26. Cyriac. *contr.* 292. *n.* 11. Gratian. *diſcept.* 579. *n.* 26. *&* 27.

Tum etiam quia ſumptus dicuntur cohærentes ipſimet
impetrationi aſſenſus Monialium pro † quo obtinendo non 5
erat neceſſaria induſtria hominis, ex quo † Moniales ſine 6
legitima cauſa aſſenſum denegare non valebant, Specul. *de loc.* §. *nunc aliqua quæſt.* 117. Alex. *conſ.* 17. *num.* 16. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 382. *num.* 76. Rot. *deciſ.* 280. *num.* 4. *part.* 1. *recent.* Sed ſolùm impenſæ requirebantur, quæ propterea quamuis alias ſubminiſtrare ſpectaſſent ad Alphonſum
† permutantem ſiue vendentem; attamen dum tranſla- 7
tio facta legitur in Colutium emptorem, factam impetrationis aſſenſus ad eum ſpectabat propter vtriuſque cohærentiam, *l. ad rem mobilem, ff. de procurat. l. iam tamen,* §. *in hac ſtipulatione, ff. de iud. ſolu.* Abb. *in cap. in cauſis num.* 10. *de elect. & in cap. cauſam num.* 7. *de re iudic.* Felin. *in cap. cum dilecta num.* 65. *de reſcript.* Mant. *de tacit. lib.* 7. *tit.* 15. *num.* 32. dictumque pactum † erat indubi- 8
tanter ſeruandum, vt fuit in proprijs terminis reſolutum ad fauorem eiuſdem Alphonſi *in Romana Vinearum 27. Nouemb. 1641. coram R. P. D. meo Carrillo*, cùm huiuſmodi
pacta in contractibus † aliquando conſiderentur tanquam 9
pars pretij valoremque rei augeant, ac minuant, *l. fundi parcem, vbi gloſ. verb. vendidiſti, ff. de contrah. emption.* Menoch. *conſ.* 1174. *num.* 4. Surd. *conſ.* 451. *n.* 35. *&* 36. cum alijs per Giurb. *ad conſuet. Meſſan. cap.* 6. *gloſ.* 22. *num.* 29.

In omnem caſum etiam reſtricta obligatione Colutij ad ſolos ſumptus vt altera pars prætendebat adhuc Colutius
non poteſt culpam euitare, dum non docet ſeparatum † ob- 10
tuliſſe illos ſubminiſtrare prout debuit ad conſtituendum dictum Alphonſum Aduerſarium in mora impetrandi aſſenſum, & ſeipſum eximendi à mora ſubminiſtrandi ſumptus, *l. ſemel mora,* vbi Bart. & DD. *ff. ſolut. matrim.* Olaſcb. *deciſ.* 71. *num.* 65. Buratt. *deciſ.* 819. *num.* 3. Propterea quæcumque caducitas per Moniales intentata Colutio venit imputanda, itaut præcluſa via etiam illi eſſe debeat
† ad agendum pro euictione contra Ferrum, dum Colutius 11
euictioni cauſam dedit, *l. ſi mancipium in princip. ff. de euict. l. ſi dictum fuerit,* §. *ſi cum poſſet, ff. de euict.* Anton. Gomez. *var. reſol. tom.* 2. *cap.* 2. *n.* 43. Surd. *deciſ.* 22. *n.* 1. Rota *deciſ.* 377. *n.* 16. *p.* 5. *recent.* & fuit reſolutum *in Vrbeuetana bonorum 21. Iunij 1641. coram Eminentiſſ. Card. Hieronymo Veroſpio.*

Demum non obſtant aliæ alienationes antecedentes ex quibus etiam dicitur incurſa caducitas vti facta abſque ſolutione Laudemij, & conſenſu Monialium, quia ſi agatur de prima alienatione facta per Portiam Dominam
† vtilem vineæ in Io. Baptiſtam Guidum eius primum vi- 12
rum, ſiue de ſecunda in Alphonſum Ferrum, dum cum eo tranſiuit ad ſecundas nuptias iſtæ alienationes vti fa-
ctæ ex cauſa neceſſaria non requirebatur conſenſus † Do- 13
mini directi, nec minus ſolutio laudemij, Cephal. qui alios congerit *conſ.* 59. *num.* 33. *lib.* 1. Alex. *conf.* 173. *lib.* 1. cum alijs in deciſione hodie confirmata; quibus ſtantibus cùm ſententia Vicarij contra Alphonſum lata eum læſerit,
† & remaneat iniuſta, reſtitutio in integrum non poteſt illi 14
denegari.

Ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

Deciſiones iſtæ emanatæ in hac eadem cauſa coram eodem Reuerendiſſ. Terraconen. videlicet ſub diebus 22. Iunij 1640. & 5. Decemb. 1641. ſunt, prima deciſio 241. in præcedenti part. 8. recent. altera vero deciſ. 52. ſupra in hac eadem part. 9. recent.

R. P.

Digitized by Google

R. P. D. ROYAS,

Posteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Peruſina Spolij.

Lunæ 27. Ianuarij 1643.

ARGVMENTVM.

Subhaſtatio, quando nulliter fuit facta, tunc emens tenetur ad reſtitutionem rei, vnà cum fructibus quod procedit etiam ſi talis ſubhaſtatio fuerit facta inſtante Fiſco, cùm Fiſcus, quidquid nonnulli perperæ ſenſerint, non reperitur in hoc priuilegiatus, vt in ſubhaſtatione faciat fructus ſuos.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus debet in primis reſtitui, nec admittitur retentio.*

2 *Fructus habiti lite pendente ſine dubio veniunt reſtituendi.*

3 *Per Litis conteſtationem remanet ſublata bona fides.*

4 *Debitum illiquidum non poteſt impedire reintegrationem.*

5 *Emens ſub haſta à Fiſco, ob cuius priuilegium, facit fructus ſuos, nec tenetur imputare in ſortem, & an id ſit verum, num. 18.*

6 *Emens ſub haſta à Fiſco, non amouetur à poſſeſſione, niſi reſtitutio ei pretium.*

Pretium aliud eſt, & aliud fructus rei, n. 6.

7 *Fructus rei ſubhaſtatæ debent reſtitui, quando ſubhaſtatio fuit nulla, etiam ab eo, qui emit inſtante fiſco, & num. 12.*

8 *Text. in l. 1. C. de fid. inſtrum. & iur. ſubhaſt. fiſc. lib. 10. in quibus caſibus loquatur.*

9 *Verba, omni ordine peracto, quid inducant.*

10 *Ad Fructum acquiſitionis effectum requiritur, vel dominium, vel bona fides poſſeſſoris.*

11 *Priuilegium fiſci non operatur vt qui nulliter emit ſubhaſta, dominium acquirat.*

13 *In Subhaſtatione præſumitur mala fides eo ipſo, quod non fuerunt adhibitæ ſolemnitates neceſſariæ.*

14 *Litis conteſtatio ſine dubio, & indiſtincte inducit malam fidem.*

15 *Fides mala benè cauſatur ex venditione longè vltra dimidiam iuſti pretij, facta.*

16 *Emptor poſt litem conteſtatam, & ſecutam ſententiam tenetur reſtituere fructus, ſi aliquid nulliter fuit emptum ſubhaſta.*

17 *Titulus dum non reducitur ad non titulum, ex cuius defectu quis tenetur ad reſtitutionem fructuum.*

19 *Fiſcus in caſibus, in quibus ipſe non reperitur priuilegiatus à iure communi, vtitur eodem iure, quo alij.*

20 *Subhaſtatio, quando fuit nulla ob imperitiam Iudicis, durius agitur contra fiſcum, quàm contra priuatum.*

21 *Fiſco competit priuilegium, vt ſibi eligere Iudicem.*

22 *Iudicem impudentem, & ignarum ſi quis ſibi elegerit, ſibi id imputare debet.*

23 *Bona, quando nulliter ſubhaſtantur, emens facit fructus ſuos, dum ei non fuit reſtitutum pretium, declara num. 24.*

25 *Subhaſtationem impugnans tenetur ad reſtitutionem pecuniarum vnà cum vſuris.*

26 *Text. in l. vſura C. de præd. minor. contra quem loquatur.*

27 *Mangil. de ſubhaſt. quæſt. 91. per tot. in quibus terminis loquatur.*

28 *Fructus ſoluere, ſi quis numquam promiſerit, nec ad illos ſoluendos fuit interpellatus, non tenetur illos ſoluere.*

29 *Cenſus eſt quid diuerſum à credito.*

Retentio pro credito non competit niſi pro eadem cauſa, & pro eodem credito, pro quo ſubhaſtatio nulliter fuit facta.

30 *Retentio numquam datur quando creditum eſt illiquidum.*

DECISIO CXLI.

BIs fuit coram me reſolutum DD. Comites de Vbaldis eſſe reintegrandos ad poſſeſſionem bonorum Sancti Mariaoi, & Beltrignanæ, fuitque per A. C. traditum votum ad hoc, vt ad expeditionem cauſæ deueniret, cui placuit iterùm conſulere Rotam, & dato dubio; An DD. de Chriſpoltis competeret retentio in dictis bonis; hodie diſcuſſo, Domini negatiuè reſponderuot.

Tum quia verſamur in ſpolio iudiciali, in quo retentio non datur pro prætenſo credito ſcutorum 4000. ſolutorum per Martiam matrem eorum de Chriſpoltis in ſubhaſtatione ſequuta, niſi in caſu, in qun poſſeſſio fuit amiſſa ob contumaciam, ſiue ob culpam ſpoliati, quæ ceſſat in præſeoti, cùm conſtet Comites citatos ſemper comparuiſſe, & ſubhaſtationi, & deliberationi ſe oppoſuiſſe, ſecus verò vbi ſpolium fuit commiſſum per Iudicem nulliter procedentem, vt in hoc caſu, prout in prioribus deciſionibus com-
probatum fuit, & ſic † ſpoliatus debet in primis reſtitui, 1
oec admittitur retentio, Alex. *in l. 3. §. vltimo num. 27. cum ſeqq. ff. de acquirend. poſſeſſ.* Neguſant. *de pignor. p. 5. membr. 2. num. 20. 21. & 22.* Gratian. *diſcept. 734. n. 48. & 49.* Caual. *deciſ. 539. n. 10. & 543. num. 4. & in Romana domus coram Vbaldo*, poſt Mangil. *de ſubhaſt. deciſ. 54. num. 6. & 7.*

Tum etiam quia aut obſtat Chriſpoltis exceptio ſatisfactionis, cum illi poſſederint bona ſubhaſtata per 20. annos eoumerando tempus ante motam litem, vel poſt intentatum Iudicium, quod fuit de anno 1634. per nouennium,
† à quo tempore indubitanter fructus annui veniunt reſti- 2
tuendi, *cap. grauis de reſtitut. ſpoliat.* Vetall. *deciſ. 28. n. 2. p. 2.* Coccin. *deciſ. 439. n. 1.* Caual. *deciſ. 586. ad fin.* Duran. *deciſ. 454. n. 6.* qui fructus aſcendunt ad annua ſcuta 5000. vt teſtes comprobant, ſunt ideò compenſandi cum dicto credito ſcutorum 4000. quia ex tunc per conteſta-
tionem litis ſublata † remanſit bona fides, aut ſaltem ve- 3
nit dicendum remanere prorſus illiquidum creditum illo-
rum de Chriſpoltis, ita vt illius vigore non valeant † impe- 4
dire reintegrationem, Gratian. *diſcept. 734. num. 13.* Surd. *deciſ. 46. num. 16.* Rota *deciſ. 433. num. 2. part. 2. recent. & 411. num. 24. part. 5. & deciſ. 54. ſub num. 11.* poſt Modern. Peruſ. *de manut.* Caual. *deciſ. 539. num. 5.* & fuit dictum *in Auximana Cenſus* 10. *Maij* 1636. *coram R. P. D. meo Ghiſilerio.*

Nec obſtat, quod Domini de Chriſpoltis prætendant ex perceptione fructuum non fuiſſe extinctum, nec redditum
illiquidum eorum creditum, ex † quo emerint ſubhaſta à 5
fiſco, ob cuius priuilegium feciſſe fructus ſuos nec teneri imputari in ſortem, *per text. in l. fundus qui, ff. de reſcind. vendit. in l. fin. C. ſi aduerſ. fiſc. in l. ſi minor. C. de iur. fiſc. in l. 1. & 2. C. de fid. inſt. lib. 10.* Peregr. *de iure fiſc. lib. 6. tit. 4. num. 21.*

Quia fuit per Dominos reſponſum io præfatis Iuribus nullibi reperiri ſcriptum, quod emptor faciat fructus ſuos, ſed
tantum, quod emptor non amoueatur † niſi reſtituto pre- 6
tio ſoluto, aliud autem eſt pretium, aliud verò fructus ex boois emptis percepti, quos reſtituendos eſſe, quando
ſubhaſtatio † eſt nulla etiam ab eo, qui emit inſtante fiſco, 7
diſponit ad litteram *text. in l. 1. C. de fid. inſtrum. & iur. haſt. fiſc. lib. 10.* ibi, *eaſdem res recipies cum fructibus*, & text. loqnitur non ſolùm quando fuit facta ſubhaſtatio,
† & deliberatio nomine fiſci à non perſona legitima, 8
ſed etiam quando deficiunt aliæ ſolemnitates, ibi, *neque
omni ordine peracto*, quoniam verba illa, † *omni ordine* 9
peracto, inducunt neceſſitatem aliarum ſolemnitatum copulatiuè, itaut voa deficiente, intret diſpoſitio dicti text. vt declarat ibidem *gloſ. in verb. omni ordine.*

Vltra quod ad effectum acquiſitionis fructuum requiri-
tur, vel dominium, vel † bona fides poſſeſſoris, *l. fructus,* 10
& l. ex diuerſo iuncta, l. in fundo ff. de rei vendic. l. Herennius, ff. de vſur. At priuilegium fiſci non efficit, vt qui nul-
liter emit ſubhaſta, dominium † acquirat, optimè *gloſ. in* 11
d. l. fundus, verb. ſatisfactum eſſet, in fin. ff. de reſcind. vendit. ibi, *& ideò dicitur eſſe non ſtatim in bonis actoris, ſcilicet vt poſſit petere cum effectu: ſuus tamen eſt, & eſſe non deſiit.* Hinc Curt. iun. *conſ. vltimo n. 4. lib. 2.* adductus per Peregrin. *de iur. fiſc. lib. 6. tit. 4. n. 21.* ad comprobandum pri-
uilegium fiſci, ait; † *emptorem retenere rem loco pignoris pro-* 12
pterea fructus ſuos non facere.

Nec priuilegium fiſci efficit, vt emptor conſtituatur in

Digitized by Google

13 bona fide, immò in mala, † quæ præſumitur eo ipſo, quod
in ſubbaſtatione non fuit ſeruatus ordo, *gloſ. in d. l. 1. verb.*
mala fide, inſtrum. & iur. haſt. fiſc. lib. 10. præſertim ſtante
14 litis † conteſtatione, quæ indiſtinctè malam fidem inducit,
Bart. *in l. ſed & ſi lego, §. ſi ante n. 1. ff. de petit. hered.* Surd.
d. conſ. 293. *num.* 9. Burſatt. *deciſ.* 130. *num.* 8. *in fin.* & 714.
15 *num.* 9. quæ etiam cauſatur ex venditione † longè vltra
dimidiam iuſti pretij facta, Caſtr. *conſ.* 156. *num.* 1. *verſ.*
primo quia lib. 2. vbi adducuntur alia iura, cùm teſtes de-
ponant bona valere ſcuta 12. mil. & ita poſt litem conte-
16 ſtatam, & ſequutam ſententiam tenetur † emptor reſti-
tuere fructus, vel eos in ſortem imputare, quia nulliter
ſubhaſta emit ad inſtantiam creditoris, *l. prima, C. ſi ven-*
dit. pign. agat. hocque etiam expreſsè diſpoſuit *Imperator*
in d. l. prima, C. de fid. inſtrum. & iur. haſt. lib. 10. Gra-
tian. *diſcept.* 206. *num.* 15. Caual. *deciſ.* 409. *num.* 1. cum
17 titulus reducatur ad † non titulum, ex cuius defectu poſſi-
dens tenetur ad reſtitutionem fructuum, Rot. *deciſ.* 693.
num. 1. *poſt med. part.* 1. *recent.* Nec fiſcus in hoc aliquo
18 † in loco reperitur priuilegiatus à iure, Gamm. *deciſ.* 77.
ſub num. 1. *verſ. nec eſt ſpeciale*. Fiſcus autem in caſibus,
19 in quibus † non reperitur à iure priuilegiatus, vtitur eodem
iure, quo alij, *l. quod placuit ff. de iur. fiſc. gloſ. communiter*
approbata in l. item veniunt, §. in priuatorum ff. de petit. he-
red. Dec. *conſ.* 331. *num.* 3. Peregr. *de iur. fiſc. lib.* 7. *tit.* 7.
per tot. Fontanell. *deciſ.* 221. *num.* 4. Duran. *deciſ.* 380.
20 *num.* 7. & 8. Immò quando, vt in † præſenti ſubhaſtatio
fuit nulla ob imperitiam Iudicis, durius agitur contra
fiſcum, quam contra priuatum, quia cùm ſubhaſtatio
21 † facta fuerit cum Iudice electo per fiſcum, vel haben-
te ab eo cauſam, cui eligendi ſibi Iudicem competit de
iure facultas, ſibi imputari debet fiſcum ſi Iudicem impru-
22 dentem, & ignarum elegit, vt in terminis ſubhaſtationis
Caball n. *de euict.* §. 5. *num.* 227. Fontanell. *deciſ.* 221.
num. 23. & 24.

Minus obſtat, quod dum non fuerunt oblata dicta ſcuta
4000. Chriſpolti fecerint fructus ſuos *per text. præfatos in*
23 *dicta l. fundus, & l. ex diuerſo, & l. in fundo, ff. de rei ven-*
dic. ibi, *oblato pretio*. Quia fuit per DD. reſponſum Vbal-
dos non fuiſſe obligatos ad oblationem præfatorum ſcuto-
rum 4000. antequam non fuiſſet oppoſitum de retentione
24 pro dictis ſcutis 4000. † vt in puncto reſpondit Olaſc. *deciſ.*
160. *n.* 16. & 17.

Nec pariter obſtat, quod fructus percepti ex iſtis bonis
veniant compenſandi cum fructibus cuiuſdam cenſus im-
poſiti per Martiam præfatam matrem eorum de Chriſpol-
25 tis occaſione huius ſubhaſtationis, & pro ſoluenda pecunia
fiſco, vnde impugnans ſubhaſtationem, tenetur ad reſti-
tutionem pecuniarum cum vſuris, *l. vſura, & l. ſi præ-*
dium, C. de præd. minor.

Quia fuit ſublata difficultas, tum ex eo, quod fructus
prædij longè maiores ſint, quàm fructus cenſus; Tum etiam
26 quia *text. in d. l. vſura*, loquitur † contra debitorem, qui
pretium rei venditæ receperat, & in ſui vtilitatem conuer-
terat, vnde æquum videbatur, vt pretij à ſe vtiliter recepti
ſolueret legitimas vſuras, dum repetebat fructus fundi ab
27 emptore, à quo pretium receperat, † in quibus terminis lo-
quitur Modern. Piſaur. *de ſubhaſt. queſt.* 91. *per tot.* alle-
gando præfata iura; At in caſu noſtro ceſſat dicta æquitas,
quia non agit debitor, ſed tertius ex fideicommiſſo maio-
rum ad bona vocatus, quique nullum ex ſubhaſtatione
commodum ſenſerat, immò in hoc caſu nec ipſe debitor ad
28 vſuras teneretur cum nunquam eas promiſerit, nec inter-
pellatus fuerit à Chriſpoltis, quando pecunias ad cenſus ac-
ceperunt, vt requirebatur ad hoc, vt Vbaldi tenerentur ad
reſtitutionem fructuum, Gratian. *diſcept.* 85. *n.* 14. & 15.
Rot. *deciſ.* 52. *n.* 3. *p.* 1. *recent. & in Romana pecuniaria* 24.
Aprilis 1637. *coram bon. mem. Merlino*.

Quinimmò cùm cenſus ſit quid diuerſum à credito, neque
ſubhaſtata fuerint bona pro cenſu, ſed pro pœna pecunia-
ria fiſco debita ob contrauentionem Paroli, non poteſt pro
29 fructibus cenſus retineri bona, † cum retentio non compe-
tat, niſi pro eadem cauſa, & pro eodem credito, pro quo
ſubhaſtatio facta fuit, Surd. *deciſ.* 46. *n.* 2. Caual. *deciſ.* 539.
num. 4. & 543. *num.* 3. & poſt Mangil. *de ſubhaſt. deciſ.* 54.
num. 5.

In omnem caſum, cùm pretium oblatum ſubhaſta per
Martiam aſcendat tantum ad ſcuta 4000. pro quibus in ſe ac-
collauit cenſum ad dictam ſummam aſcendētem, & fructus
bonorum de quibus agitur longè excedant interuſuria præfa-
ti cenſus, indè non poteſt negari quin creditum præfatorum
de Chriſpoltis remanſerit ſaltem illiquidum, quo caſu nun-
quam datur retentio ex ſupradictis.

Et ita reſolutum vtraque parte informante.

Ideſt ſub diebus 4. *Aprilis* 1636. & 18. *Iunij* 1642. *coram eo-*
dem Reuerendiſſ. Tarraconen. prima eſt deciſio 113. *ſupra*
part. 7. *recent. altera vero* 14. *deciſ.* 99. *ſupra in hac eadem*
part. 9. *recent.*

R. P. D. ROIAS.

Poſtea Epiſcopo Tarraconeñ.

Oritana Beneficij.

Lunæ 19. *Ianuarij* 1643.

ARGVMENTVM.

Sententia, quando eſt appellabilis tunc omnia ge-
ſta, pendente tempore appellationis ſunt nulla,
& attentata, Signatura quando committit cau-
ſam appellationis ſimpliciter, ſenſit cauſam eſſe
appellabilem, & commiſſio retrotrahitur ad diem
latæ ſententię. Appellatio, quando validè fiat poſt
decem dies latæ ſententiæ.

SVMMARIVM.

1 *Sententia executa intra decem dies datos ad appellan-*
dum eſt attentata.
2 *Sententia, quando eſt appellabilis tunc omnia geſta intra*
10. dies, omnia ſunt attentata, & reuocanda.
3 *Sententia lata inter oppoſitores cauſa iudicialiter penden-*
te dicitur appellabilis.
4 *Appellatio ſimpliciter commiſſa per Signaturam cau-*
ſat attentata vſque ab initio, vt omnia geſta ſint
attentata.
5 *Signatura dum cauſam ſimpliciter appellationis com-*
miſit, ſentit cauſam eſſe appellabilem, & omnia
medio tempore à litigantibus geſta dicuntur attenta-
ta, & num. 6.
Commiſſio appellationis retrotrahitur vſque ad diem
ſententiæ, vt omnia interim geſta dicantur attenta-
ta, num. 5.
7 *Sententia præcipitanter lata eſt nulla.*
8 *Sententiæ nullitas oritur ex eius præcipitantia.*
9 *Sententia eſt nulla, ſi ſit lata ſine citatione partis.*
10 *à Sententia nulla indubitanter datur appellatio.*
11 *Appellatio interpoſita poſt decem dies datos ad appellan-*
dum non tenet.
12 *Appellatio interpoſita poſt decem dies datos ad appellan-*
dum, valide interpoſita dicitur ſi fuerit facta à die
habita notitiæ.
13 *Attentaſſe ſatis id dicitur, qui habuit cauſam ab eo, qui*
attentauit.
14 *Lis, quando non dicatur remanſiſſe ſine contradictore.*

DECISIO CXLII.

FVit hodie reſolutum conſtare de attentatis, quia fuit de-
uentum ad executionem mandati de immittendo ex
ſententia diffinitiua lata per Vicarium Oritanum ad fauo-
rem Capituli eiuſdem Ciuitatis † intra tempus decem die- 1
rum ad appellandum contra *text. expreſſum in cap. non*
ſolum de appell. in 6. vbi gloſ. in verbo innouata, & Alex.
conſ. 99. *num.* 5. *lib.* 5. Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 2. *num.* 5.
de appellat. Caualer. *deciſ.* 211. *num.* 3. intra quod non
eſt dubium, quin omnia † geſta ſint attentata, & reuo- 2
canda quando ſententia eſt appellabilis *d. capit. non ſolum*
de appell. in 6. Lancell. *de attentat. part.* 2. *cap.* 21. *n.* 17.
cum ſeqq. Rota *deciſ.* 598. *n.* 2. & 678. *num.* 1. *p.* 1. *recent.*
Greg. XV. *deciſ.* 339. *n.* 6. Caual. *deciſ.* 211. *num.* 3. Martin.
Andr. *deciſ.* 37. *n.* 1. Duran. *deciſ.* 96. *n.* 1.

Appellabilem autem fuiſſe ſententiam præfatam deſum-
ptum fuit ex eo, quia ſententia emanauit † cauſa inter op- 3
poſitores iudicialiter pendente, nempè Iacobum Antonium
Granafeum, & Ioannem Donatum Muſellum, qui dicto
Capitulo iura ſua renunciauit, quo caſu intrat appella-
tio, † itaut omnia geſta pendente termino ad appellan- 4
dum reputentur attentata, Lancellot. *de attenat. part.* 2.
cap.

Digitized by Google

cap.12.lim.40. num.12. & lim.49. num.4. Rota *deciſ.598. num.3. part.1.recent.* Gregor.XV. *deciſ.515.num.3.* Duran. *deciſ.86.num.5. & 160. num.4. & in Biſuntina Iuriſpatronatus 6.Iunij 1642. coram R. P. D. meo Cerro.*

Hocque remanet comprobatum dum Signatura commiſit cauſam appellationis ſimpliciter quo caſu aliud non
5 venit indagandum, † talis enim commiſſio retrorrahitur ad
diem ſententiæ ad effectum, vt quidquid medio tempore à
6 litigantibus † geſtum fuerit dicatur attentatum, Lancellott.
de attent. appell.pendent. ampl.19. num.1. Buratt. *deciſ.902.*
num.6. Durand. *deciſ.96. num.4. & 191. num.5. & 240. n.3.*
& in Ferrarien. pecuniaria 7. Aprilis 1631. coram bon. mem.
Motman. & in Licien. Cancoria 23. Martij, & 14. Maij 1640.
& in Collen. Decanatus 7. Maij eiuſdem anni coram me.

7 Vlterius quia ſententia fuit præcipitanter lata † dum an-
guſto ſpatio quinque dierum legitur promulgata, Capitu-
lum enim mouit iudicium ſub die 8. Iunij 1641. ſententia
8 verò lata fuit ſub die 13. eiuſdem, ex qua † præcipitantia
oritur nullitas, Bart. *in l. prolatam num.10.* & etiam Bald.
num.17. C. de ſent. interloc. idem Bald. *conſ.340. num.5. lib.1.*
Caualer. *deciſ.135. num.1.* quæ nullitas confirmatur ex alio
9 defectu deficientiæ citationis † ad ſententiam Clem. *paſto-*
ralis de re iudic. Cæſ. de Graſ. *deciſ.11. eodem tit. num.2.* Ca-
ual. *deciſ.376. num.1. & fuit coram me reſolutum in Ilerden.*
electionis Priorisſa 22. Iunij 1636. à qua ſententia vti nulla
10 indubitanter † dabatur appellatio, Franc. *in cap. dilecte,*
quæſt.7. ſub num.15. de appell. Cuman. *in l. ſi expreſſim, ff. eod.*
tit. Alexan. *conſ.59. num.16. lib.4.* Scacc. *de appell. quæſt.17.*
limit.19. num.2. Duran. *deciſ.374. num.2.*

Nec obſtat, quod dicta ſententia Vicarij fuerit lata 15. Iulij
11 1641 & † appellatio per Granaſeum fuerit interpoſita
27. Auguſti eiuſdem anni, & ſic poſt tempus ad appellan-
dum, nec propterea talis appellatio veniat habenda in con-
ſideratione, & ſententiam remanſiſſe ſine contradictore.

Quia ad effectum, vt appellatio etiam interpoſita poſt de-
12 cem dies dicatur validè † interpoſita ſufficit appellare à die
habitæ notitiæ, *Clem. vnic. de dol. & contum. & ibi gloſſ.* Imol.
num.14. Abb. *num.6.* Anchar. *num.11.* Speculat. *de appell. §.1.*
num.6. Rebuff. *de appell. in præfat. num.69. & art.1. gloſſ.1.*
num.3. Scacc. *de appell. quæſt.12. num.7.* Veſtr. *in praxi lib.7.*
cap.3. num.21. Rot. *deciſ.2. de dol. & contum. in nou. & fuit*
reſolutum in vna Bononien. attentatorum apud Marcheſan.
de Commiſſ. parte.2. fol.62. & in Melouitana Commende 20.
Iunij 1639. coram me. Et cùm ante latam ſententiam repe-
riretur lis introducta coram dicto Vicario inter Granaſeum
13 & Muſellum, à quo Capitulum ceſſionem iurium reporta-
uit, ſat eſt pro attentatis Capitulum habuiſſe cauſam ab eo
qui erat in lite, Rot. *diuerſ. deciſ. 1147. part.3. lib.3.* Gre-
gor.XV. *deciſ.14. num.6.* vbi Adden. *lit. D.* nec inde eſſe
dicendum, litem remanſiſſe ſine contradictore.

Et ita reſolutum, &c.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſtea Epiſcopo Terracineñ.

Romana Bonorum.

Lunæ 19. Ianuarij 1643.

ARGVMENTVM.

Iudex quando nulliter, & iniuſtè proceſſiſſe dicatur in immittendo aliquem in poſſeſſionem, quo caſu perperam agit. Iudex Laicus eſt omninò incompetens iudicandi ſuper bonis Eccleſiaſticis, etiamſi agatur de eorum vtili dominio inter Laicos, & nihil in hoc operatur conſenſus partium.

SVMMARIVM.

1 *Iudex nulliter, & iniuſtè procedendo non priuat quem ſua poſſeſſione anteriori.*
2 *Et ita paſſim obſeruat Rota.*
3 *Immiſſio non competit poſſidenti.*
4 *in Poſſeſſionem petens ſe immitti, eo ipſo probat ſe non poſſidere.*
5 *Sententia eſt nulla ex defectu iuriſdictionis.*
6 *Iudex Laicus eſt incompetens ſi agatur de bonis emphyteuticis Eccleſiæ.*
Quod procedit etiam ſi agatur de vtili dominio inter Laicos, quia nihilominus Iudices Laici carent iuriſdictione, num.6.
7 *Iudex, quando eſt incapax Iuriſdictionis, nec ad hoc ſufficeret conſenſus partium, ſcilicet, vt Iudex Laicus poſſit iudicare de bonis Eccleſiæ.*
8 *Bona, quod ſint Eccleſiæ quando negari non poſſit.*
9 *Inſtrumenta publica acquiſitionum plenè probant inter contrahentes, & habentis cauſam ab eis.*
10 *Dominium qualiter probetur quando non agitur ad effectum deuolutionis, nec aduerſus tertium.*
11 *Confeſſio procuratoris facta in libello, quamuis poſita reuocata, facit aliquod adminiculum veritatis.*
12 *Societas Confalonis, ſatis dicitur locus pius, & quare.*
13 *Iuriſdictionem Laicalem exercens nullam habet iuriſdictionem in bonis Eccleſiaſticis, & num.14.*
14 *Teſtes examinati ſine citatione ad videndum iurare teſtes non probant.*
15 *Citatio ad videndum examinare teſtes, & committi Notario examen non æquipollet citationi ad videndum iurare teſtes.*
17 *inter Citationem ad videndum iurare teſtes, & videndum committi Notario iuramenta teſtium eſt magna differentia.*
18 *Immiſſio dicitur exceſſiua ſi fuerit data ſuper bonis, quæ non fuerunt probata, quod erant fideicommiſſaria.*
19 *Super bonis fideicommiſſarijs ſi detur immiſſio, vt validè dicatur data, quid requiratur, & aliter non ſit manutenibilis poſſeſſio capta.*

DECISIO CXLIII.

DOmini ſtante nullitate, & iniuſtitia ſententiæ obtentæ
per Ghettinas ſuper immiſſione in poſſeſſionem bo-
norum, quæ ante poſſidebantur per Horatium Bonellum,
cenſuerunt, dicto Bonello dandam eſſe manutentionem.
Quia cùm Iudex nulliter, & iniuſtè proceſſerit, non priua-
uit Bonellum † ſua anteriori poſſeſſione, vt notant ſcriben- 1
tes in *l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas, ff. de acquir. poſ-*
ſeſ. & ita paſſim obſeruat Rota, maximè † cùm ſemper in- 2
ſteterit pro manutentione, Rot. *deciſ.330. num.7. part.6. re-*
cent. & coram ſan. mem. Greg.XV. *deciſ.555. num.1.* & ibi
Adden. *num.2.* De anteriori poſſeſſione Bonelli ſatis conſtat
ex immiſſione petita, & obtenta † per Ghettinas; cùm cer- 3
tum ſit immiſſionem non competere poſſidenti. Eo enim
ipſo, quod quis petit immitti fatetur, ſe non † poſſidere, 4
Innocent. Ioan. Andr. & alij *in cap. cum veniſſent de reſtitut.*
in integr. quos refert, & ſequitur Rot. *deciſ.161. num.2.*
part.1. recent. & coram ſan. mem. Gregor.XV. *deciſ.200.* &
ibi Addent. *cum pluribus relatis in Ferrarien. Manutentio-*
nis 28. Ianuarij 1641. coram bon. mem. Pirouano.

Nullitas ſententiæ reſultat, Primò ex defectu iuriſdictionis
Iudicis Capitolini incompetentis, vbi † agitur de bonis em- 5
phyteoticis Eccleſiæ, in quibus etiamſi agatur de vtili domi-
nio inter laicos; nihilominus Iudices laici † carent iuriſdi- 6
ctione, vt tenuit Rota articulo plenè diſcuſſo in *Romana do-*
mus de Scapaccijs 19. Ianuarij 1611. coram bon. mem. Cacciano
Decano impreſſ. in lib.2. conſ. Farin. *in ordine 305.* quam ſe-
quuta fuit, Rota coram Buratto *deciſ.16. num.2. quæſt.472.*
part.2. recent. & coram Caualerio *deciſ.493. num.1. in qua*
aliæ deciſ. allegantur, & Honded. *conſ.20. num.8. lib.2.* alias
deciſiones ſimiles refert, & concludit, quod ab alijs Iudici-
bus etiam † de partibus, ſequenda eſt hæc opinio Rotæ; qua 7
incapacitate attenta, nec conſenſus partium aliquid opera-
retur, ex traditis per Grammat. *in conſ.71. n.37. & vot.18. n.*
12 & 13. & vot.27. n.6. & deciſ.61. n.5. & 17. Dec. *in cap. De-*
cernimus n.180. cum ſeqq. de iudic. Et propterea à Signatura
Sanctiſſimi, cauſa fuit auocata à Curia Capitolina, & com-
miſſa Eminentiſs. Vicario Vrbis de voto Rotæ. Negari
† enim non poteſt, quin bona, de quibus agitur, ſint ſub
proprietate Monaſterij Sancti Griſogoni, & ſocietatis Con-
falonis, cùm in inſtrumentis publicis acquiſitionum afferatur
tur † dicta bona eſſe ſub proprietatibus dictarum Eccleſia- 9
rum, quæ inſtrumenta plenè probant inter contrahentes,
& habentes cauſam ab illis, *l. optimam, ff. de contrahend. &*
commit. ſtipulat. Mant. *deciſ.57. num.6.* Surd. *deciſ.227. n.6.*
quod ſufficit ad probandum dominium, † quando non agi- 10
tur ad effectum deuolutionis nec aduerſus tertium, ſed con-
tra habentes cauſam ab emptore. Concurrit confeſſio Pro-
curatoris facta in libello, † quamuis poſtea reuocata. Et 11
enunciatiua ſententiæ pro Ghettinis latæ. Et quidquid ſit
de petio terræ ſub proprietate ſancti Griſogoni. An exierit
de dominio Eccleſiæ mediante francatione ſequuta ſub re-

ſetua-

Digitized by Google

ſeruatione Beneplaciti Apoſtolici, quod donec obtineretur
Eccleſia taceote, habuit ſtatum validitatis; Negari non
poteſt, quin aliud terrenum ſubiaceat ſub proprietate Socie-
tatis Confalonis ſit ſub proprietate loci pij, quia donec aliud
12 probetur dixerunt Domini, ſatis conſtare, † Societatem
Confalonis eſſe locum pium, dum habet Eccleſiam, in qua
miſſæ celebrantur, campanas, ſepulturas, habetq; alia Eccle-
ſiaſtica ſigna, de quibus per Couarr. *in capit. officij num.* 12.
& per Felin. *in capit. de quarta de præſcript.* & tradit Barboſ.
in ſuis Collect. cap. cum & plantare, §. de confratribus num.
42. *de priuil.* cum alijs ibi relatis Caputaq. *deciſ.* 328. *num.* 3.
lib. 1. Ioſeph. Ludouic. *deciſ. Peruſ.* 90. *num.* 9. *verſic. niſi con-
fraternitatis iſta part.* 2. plures refert Gratian. *diſcept.* 481.
num. 14. *&* 517. *num.* 6. *in fine*. Vbi autem poſſeſſio fuit ca-
13 pta per Ghettinas vigore mandati Iudicis Capitolini, † eſt
nulla, non manutenibilis, cum non potuerit concedi di-
ctum mandatum per Iudicem ſæcularem, ea quo exercens
14 iuriſdictionem laicalem † nullam habuit poteſtatem in bo-
nis, de quibus agitur, *cap. qua in eccleſiarum, & c. Eccle-
ſia S. Mariæ de Conſt.* faciunt tradita per Gratian. *diſcept.*
732. *num.* 16. *&* 17.

Iniuſtitia verò deducitur ea defectu legitimationis perſo-
narum. Nam omiſſa deſcendentia Victoriæ à Zenobio fidei-
15 committente, deſcendentia Cleriæ, † & Aſcentiæ à Victo-
ria non apparet, niſi ex teſtibus examinatis ſine citatione ad
videndum iurare, qui propterea non probant Rota *deciſ.* 28.
num. 1. *deciſ.* 234. *part.* 1. *recent. & deciſ.* 102. *num.* 1. coram
bon. mem. Coccino. Solum enim datur citatio ad viden.
16 eaaminari, & committi Notario examen, † quæ non æqui-
pollet citationi ad viden. iurare, & magna eſt differentia
17 inter citationem ad viden. iurare, & viden. committi † No-
tario iuramenta teſtium, ita cenſuit Rota *deciſ.* 259. *num.* 4.
part. 1. *recent.*

Vlterius dicta immiſſio fuit eaceſſiua, cùm fuerit con-
18 ceſſa in pluribus domibus, † quæ non probantur fuiſſe in bo-
nis ſupradicti Zenobij fideicommittentis, vt neceſſariò re-
quiritur ad hunc effectum: Stante autem nullitate, & iniu-
ſtitia ſententiæ Bonellus, cuius poſſeſſio de tempore motæ
19 litis † plenè fuit iuſtificata ex ſupradeductis, eſt manutenen-
dus, iuxta mentem Dominotum vtraque parte infor-
mante, &c.

R. P. D. CERRO.

Sacræ Rotæ Decano.

Bononień. fideicommiſſi de Pancaldis.

Veneris 23. *Ianuarij* 1643.

ARGVMENTVM.

Filius, quidquid habet à patre, tunc multò magis proueniſſe præſumitur, quando bona ſunt in eo loco, quo à patre poſſidebantur, quia niſi doceatur de noua acquiſitione, præſumuntur paterna, Aliqua habes circa probationem identitatis, & maximè ſi ſimus in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Filius quidquid habet à patre proueniſſe præſumitur.*
2 *Bona poſſeſſa à filio in loco, vbi pater eius poſſidebat, præſumuntur eſſe illa eadem, quæ à patre poſſidebantur.*
3 *Intellige dum non exhibetur alius titulus, nec apparet de acquiſitionibus filij, amplia num.* 4.
5 *Identitatis probatio ex quibus reddatur indubitabilis.*
6 *ad Bonorum identitatem probandam ſufficiunt duæ demonſtrationes.*
7 *Identitatis probatio ex quibus ſatis iuſtificetur.*
8 *Identitas facilius probatur, quando ſumus in materia antiquiſſima tunc probetur ſolis coniecturis, & præſumptionibus.*
9 *Identitatis probatio perſonam percutiens, qualiter veniat probanda, & num.* 10. 11. *&* 12.
13 *Teſtes examinati inter alias perſonas, non probant inter diuerſos.*
14 *Teſtes probant pro, & contra hinc inde, & ſucceſſores tam particulares, quàm vniuerſales.*
15 *Tertius admiſſus ad cauſam, in ſtatu, & terminis in quibus cauſa reperitur, omnia acta facit ſua.*
16 *Tertius admiſſus ad cauſam in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur, dicitur ratificaſſe omnia geſta in lite.*
17 *Identitatis probatio ex quibus non remaneat offuſcata.*
18 *Ius idem eſt de parte, quam de toto.*
19 *Summa minor, ineſt in maiori.*

DECISIO CXLIV.

SVppoſita exiſtentia fideicommiſſi ad fauorem Thomaſiæ de Pancaldis in omnibus alijs deciſionibus huius cauſæ latè deductis, & præcipuè 18. Iunij 1642. coram me, pro obtinenda immiſſione ſuper prædio tornaturarum 30. de quo agitur contra Fratres Beatæ Mariæ Charitatis Bononiæ illius poſſeſſores, Domini etiam hodie ſteteruot in deciſis qooad identitatem prædicti prædij, ſuper qua fuit ſolum ordinatum, vt ſtrictè informaores inſiſterent.

Nam quod iſtud prædium, de quo agitur, fuerit poſſeſſum
à Betto Teſtatore de tempore obitus, ea eo benè deducitur,
quod idem Teſtator poſſedit in communi Longariæ multas
petias terræ arations, arboratas, & vitatas iuxta bona illo-
rum ab oleo, & alios confines, vt apparet ex eius teſtamen-
to, & poſt eius obitum Ioannes Baptiſta eius filius in eodem
loco, & vocabulo poſſedit terras, de quibus hodie agitur, ab
eo peruentas ad Fratres Charitatis, mediante Alberto Bal-
zano, vt infra probabitur, habentes eaſdem qualitates, &
eoſdem confines; Vnde præſumuntur illæ eadem mer, quas
Bertus Teſtator in dicto loco poſſedit, non ſolum hoc ſua-
deote illa generalis præſumptio, quod qoidquid habet filius,
à patre prouenisse præſumitur, *l.* 2. *C. de patr. poteſt.* Menoch.
conſ. 207. *num.* 17. Marzar. *in epitom. de fideicomm. quæſt.* 58.
verſ. & pro fideicommiſſo, Petr. *de fideicomm. quæſt.* 12. *num.*
1368. *Rota in Montisfaliſci fideicommiſſi* 10. *Aprilis* 1628.
coram Eminentiſſimo Card. Vbaldo. Sed etiam ex alia ma-
gis ſtricta, & vrgenti præſumptione, quod bona † poſſeſſa 2
à filio in loco, in quo eius pater poſſedit, præſumuntur illa
eadem mer, quæ ibidem pater poſſidebat, dum non
exhibetur alius titulus, nec apparet de acquiſitionibus † filij, 3
iuxta vulgatum *conſ.* Fulgoſ. 145. *ſub num.* 2. quod ſequun-
tur Peregr. *de fideicomm. art.* 44. *num.* 22. Cyriac. *controuerſ.
forenſ. controu.* 204. *num.* 15. Rota coram ſan. mem. Greg. XV.
deciſ. 575. *num.* 9. *&* 11. *& deciſ.* 131. *num.* 5. *part.* 1. *& deciſ.*
42. *num.* 4. *& deciſ.* 129. *num.* 2. *part.* 5. & paſſim in alijs.

Quod efficacius procedit in caſu noſtro, cùm hic non
habeamus ſolummodo præſumptiones, † ſed vlterius con- 4
currant qualitates, & demonſtrationes † concludentes iden- 5
titatis probationem, nempè qualitas prædij aratiui, arbo-
rati, & vitati, ac etiam conuenientia confinium, cum
identificentur confinia † viæ publicæ, ſtradelli, & bonorum 6
illorum ab oleo, cum tantùm ſufficiant duæ, iuxta doctr.
Bartol. *in l. demonſtratio falſa, ff. de condit. & demonſtrat.*
quæ qualitates, & demonſtrationes, iunctis cum ſupradi-
ctis præſumptionibus, non eſt dubium, quod plenè probant
identitatem accedentibus † præſertim depoſitionibus te- 7
ſtium examinatorum in hac cauſa de anno 1579. deponen-
tium quod bona hæreditaria Berti Teſtatoris peruenerunt
ad Ioannem Baptiſtam eius filium, vt patet ex datis in Sum-
mario vltimæ poſitionis num. 19. maximè cùm verſemur in
materia † adeò antiqua vltra 100. annos, quo caſu identitas 8
probatur etiam ſolis coniecturis, & præſumptionibus, iuxt.
cap. cum cauſam, de probat. Soccin. ſen. *conſ.* 116. *num.* 2. *lib.* 1.
Rimin. iun. *conſ.* 254. *num.* 11. Rota *in recent. deciſ.* 81. *n.* 20.
& 360. *num.* 10. *part.* 5. *& deciſ.* 58. *num.* 14. *&* 164. *num.* 38.
part. 6. *cum alijs in deciſ. allegatis*.

Quod autem Ioannes Baptiſta poſſederit terras, de quibus
hodie agitur, & quod ea eo deuenerint ad Fratres Charita-
tis, prout probandum eſt ad effectum, vt probationes iden-
titatis percutientes † perſonam Ioannis Baptiſtæ afficiant 9
etiam dictos Fratres tanquam illius ſucceſſores, & ab eo cau-
ſam habentes clariſſimè patet. Nam mortuo dicto Ioanne
Baptiſta, Albertus Balzanus eius ea Franciſca filia nepos
adiuit eius hæreditatem, & cœpit poſſeſſionem omnium
eius bonorum, & ſignanter terrarum, quas ille poſſidebat
in communi Longariæ habentes eaſdem qualitates, & eoſ-
dem confines † quantitatis tornaturarum 120. vt apparet 10
ex petitione eiuſdem Alberti iudicialiter facta, necnon ex
mandato de immittendo ad eius fauorem eapedito, & de-
mum ea Inſtrumento poſſeſſionis illius vigore adeptæ, vt
in eodem Summario num. 19. ea quibus terris poſtea Fra-
tres Charitatis acquiſiuerunt iſtas tornaturas 30. quæ hodie
controuertuntur, mediante mandato de aſſociando, quod
ipſi

Digitized by Google

ipſi obtinuerunt contra Albertum pro quodam eorum cre-
11 dito, cuius vigore in poſſeſſionem dictarum tornaturarum
30. immitti obtinuetuot, vt in dicto Summario num.21. Ex
quo tranſitu bonorum Teſtatoris de illo in Ioannem Bapti-
ſtam eius filium, & ſucceſſiuè de iſto in Albertum, & de
Alberto in Fratres io certiſſima redditur identitatis proba-
tio, non ſolùm reſpectu ipſius Ioannis Baptiſtæ filij Teſta-
12 toris, ſed etiam reſpectu dd. Fratrum, † & aliorum quo-
rumcumque illius ſucceſſorum, & aliàs cauſam ab eo tam
mediatè, quàm immediatè habentium tam titulo, & no-
mine vniuerſali, quàm particulari, Caſtr. *conſ.94. in fin. lib.2.* Barbat. latiſſimè *conſ.37. per tot. lib.3.* Crauett. *conſ.29. num.1.* Marzat. *in epitom. fideicomm. quaeſt.60.* Peregr. *de fideicomm. artic.44. nom.22.* Foſar. *de ſubſtitut. quaeſt.628. n.50.* Rota *in recentior. deciſ.706. num.2. part.2. & deciſ.160. num.1. part.5.*

Nec obſtant ea, quæ ad infringendam identitatis proba-
tionem in contrarium excitata fuerunt. Et primò, qood
13 teſtes deponaot † ſuper ſucceſſione Ioaonis Baptiſtæ in
boois paternis fuerint de auoo 1579. inter alios examinati,
quia vltra quod vis probationis noo deſumitur ex ſolis teſti-
bus, vt patet ex iamdictis, reſpondetur quod dicti teſtes
fueruot ſer. ſer. examinati ad inſtantiam Petri aui, Thoma-
ſiæ, & aliorum de Pancaldis, qui tunc agebant contra tertios
poſſeſſores pro iſtis, & alijs bonis vindicaodis, ab auctoribus
14 Fratrum, & ab alijs, ac proinde probant pro & contra hinc
inde ſucceſſores tam particulares, quàm vniuerſales, Aretin. *conſ.36. num.3. verſ. ſecundo dico*, Soccin. ſen. *conſ.82. num.4. lib.3.* Peregrin. *de fideicomm. art.47. num.27. in fin.* Rota coram Gregor. *deciſ.535. num.1. cum alijs in deciſione coram me allegatis, verſic. quæ vero obijciebantur.*

Eòque magis, quia Thomaſia poſt mortem parentom
obtinuit admitti ad proſequutionem cauſæ per eius aucto-
15 res motæ io ſtatu, & terminis, in quibus ea reperiebatur,
& ad eamdem Fratres quoque poſtea vocati veneruot, quo
caſu ipſi collitigantes dicuntur feciſſe omnia acta ſua, & ra-
16 tificaſſe † omnia antea geſta, Innoc. *in cap. cum ſuper n.6. verſ. ſi autem hæc tertia perſona*, & ibi Butr. *num.18.* Felin. *num.17. de re iudic.* Put. *deciſ.32. num.2. lib.3.* Rota *in Caſaraguſtana Diſtributionum 4. Decembris 1634. coram Reuerendiſſimo D. meo Patriarcha Panzirolo.*

Minus obſtat ſecundò, quod prædium adiudicatum Fra-
tribus ſit tornaturarum 30. & prædium quod Albertus ha-
buit ab hæreditate Ioannis Baptiſtæ eſſet tornaturarum 120.
17 quia dum ex præcedentibus conſtat, quod Fratres non
acquiſiuerunt totum prædium, ſed ſolummodo ex eo torna-
turas 30. hinc oulla poteſt prætendi diuerſitas, nec offuſcari
identitatis probatio, ſed immò magis eluceſcit, quia dum
noo cootrouertitur, nec controuerti poteſt, quod totum
integrum prædium fuerit poſſeſſum à Teſtatore, ita etiam
18 dicendum eſt de his triginta tornaturis ab eo detractis, cùm
idem ius ſit de parte, quod de toto, *l. quæ de tota, ff. de rei vindicat. l. cuius effectus, ff. de regulis iuris*, & vtrobique
19 DD. & regulariter minor ſumma ineſt in maiori, vt in his
terminis, pro ſaluaoda identitate reſpondit Rota *deciſ.87. num.8. part.5. recent.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. MELTIO,
Poſtea Epiſcopo Papieñ.

Romana, ſeu Ianueñ. Locorum Montium.

Luna 26. Ianuarij 1643.

ARGVMENTVM.

Ad probandam iuſtificationem Cambiorum, neceſſe eſt probare realiter, & non per ſolam aſſertionem, quod litteræ fuerunt tranſmiſſæ, cum illarum redditu. Mandatum procuræ, quantumuis liberum, & abſolutum, & quod ipſe procurator poſſit, quantum ipſe principalis. Nam prædictum mandatum ſemper eſt intelligendum quatenus agatur fideliter, & cum bona fide, nec talis procurator poteſt obligare ſuum principalem pro ſuo proprio intereſſe, conſtituendo eum pro ſe fideiuſſorem ſuum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, vt dicantur conformes ſat eſt, vt inter ſe non diſcordent.*
2 *ex Actorum reuolutione colligitur validitas ſententia.*
3 *Executio triom ſententiarum conformium, vt poſſit retardari requiritur iniuſtitia valdè notoria.*
4 *Literarum tranſmiſſio eſt neceſſaria cum illarum reddito eſt omnino neceſſaria ad iuſtificationem Cambiorum.*
5 *Aſſertioni alicuius non eſt ſtandum, quando ipſe aliquid adimplere debebat.*
6 *Fraudibos non eſt aperienda via.*
7 *Cambia, vt probentur, debent exhiberi littera originales.*
8 *Procorator non poteſt pro ſe capere pecunias ad Cambium, & ad hoc obligare ſuum principalem.*
9 *Procurator, quamuis habeat amplom mandatum procura, non tamen poteſt pro proprio commodo obligare ſoum principalem.*
10 *Mandatum datom, cum clauſula cum libera, dicitur translata in procuratorem omnis facultas.*
11 *Clauſola, cum libera, poſita in amplo mandato procure intelligitur dummodo procorator bona fide agat, & non pro ſe obligando principalem ad ſoi commodom.*
12 *Procurator excedens fines mandati, aliud negotium gerere videtur ſine mandata.*
13 *Fides ſolutionis gabella, non probat ſalutionem pecunia mercis, quæ fieri non ſolet in actu denunciationis.*
15 *Mandatum habens ad exigendum ab aliqua, non poteſt à diuerſo exigere.*
16 *Mandati fines diligenter ſunt cuſtodiendi, vt nec etiam in modico excedi poſſint.*
17 *Dominus in aliquo non remanet obligatus, dum eius procorator in aliquo exceſſit.*
18 *Adiudicatio, quando non ſit habenda in conſiderationem.*
19 *Sententia ſine actis non probat, cùm non ſit iuſtificata, quod procedit etiam excipiendo, aliàs eſſet illam quodammodo exequi.*
20 *Mandatum procura ad accipiendum ad cambium, vel mutuum quamcumque ſummam pecuniarum, eaſque amplè expendat nomine principalis quid importet, & num.21.*
22 *Procurator, quando quantum poſſit, quantum ipſe principalis.*
23 *Mandatum amplum, & generale eſt reſtringendum ſecundum limitationes poſitas in eodem mandato.*
24 *Verba, quando ſunt illatiua non inducunt aliquam diuerſitatem, ſed diſpoſitiones omnino conſonant.*

DECISIO CXLV.

NOn acquieſcente D. Simone ab Auſia tribus ſententijs ad fauorem D. Angeli Lomellini latis nempè coram bon. mem. * Pirouano, coram R. P. D. meo Rojas, & vltimo loco coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, ad effectum obtinendi retentionem quorumdam locorum montium, quæ fuerunt aſſignata eidem Simoni per Mariam Lomellinam matrem Angeli, & Io. Vincentij pro euictione Palatij venditi D. Aloyſio Centuriono pro limitato tempore annorum 15. pro quo tempore dictus Simon ad fauorem dicti Centurioni fideiuſſerat, eòque tranſacto dictus Angelos reſtitutionem locorum montium iuxta promiſſionem dicti Simonis petijt, ipſe verò illam facere renuit ſub prætextu, quod eſſet creditor dicti Angeli in tribus partitis, vt infra, commiſſa mihi fuit caoſa cum clauſula, conſtito de tribus, quo dubio propoſito fuit per Dominos affirmatiuè reſponſum, quia tamen in prima ſententia coram bon. mem. Pirou. quam in alijs duabus fuit condemnatus D. Simon ad reſtitutionem dictorum locorum montium erga D. Ange-
lom, & ad hunc † effectum ſufficit, quod inter ſe ooo diſ- 1
ſentiant, *l. cum quæritur, ff. de except. rei iud.* Abb. *conſ.50. num.2. lib.1.* Dec. *conſ.56. in princ.* Marchel. *de commiſſ. part. 2. fol.115. nom.182. Elboren. fructuum dotis 23. Martij 1630. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

De illarum validitate non poteſt dubitari cùm ex reuolu-
tione actorum apparet † de commiſſione cauſæ mandato 2
procuræ, citationibus, & alijs neceſſarijs pro ſententiarum

vali-

Digitized by Google

validitate, de quibus per Caputaq. *deciſ.260. part.2.* Iuſti-
tia verò deducũut ex fundamentis, & rationibus conſide-
ratis in pluribus deciſionibus in cauſa emanatis, & ad impe-
3 diendam executionem † trium conformium iniuſtitia debet
eſſe valdè notoria, Franc. *in cap. dilecto, quaeſt.58. de appel-
lat.* Ruin. *conſ.114. lib.4.* Surd. *conſ.324. num.5. lib.3.* Gra-
tian. *diſcept.forenſ.cap.545.num.1. & 2.* Rota *deciſ.78.part.
4.diuerſ. & 251. num.9. coram bon. mem. Buratto.*

Quoad primam partitam ſcutorum 1725. auri videtur
illam non ſubſiſtere, cùm vltra reſponſiones datas in alijs de-
ciſionibus, præſertim coram bon. memor. Buccabella
31.Maij 1638.* quas etiam DD. hodie confirmarunt appa-
reat eandem eſſe conflatam ex cambijs non iuſtificatis ex li-
4 teris, † quarum tranſmiſſio cum illarum redditu eſt omninò
neceſſaria ad iuſtificationem cambiorum, Rota *deciſ.651.
lib.3. part.3. diuerſ. Romana pecuniaria, ſeu cambiorum
10.Iunij 1616.coram bon. mem. Card. Sacrato, & in alia Ro-
mana Cambiorum 13.Iunij 1629.coram bon.mem. Motmanno,
& in alia diſcuſſionis bonorum 26.Iunij 1630. coram bon.mem.
Coccino*, ſed ſolùm deducuntur ex computis datis ab eodem
5 Simone, † cuius aſſertioni tali caſu non eſt dandum, *l. qui
teſtamentum, ff. de prob. l.cum qui decedens, §.Titij, ff.de leg.3.*
Anchar. *conſ.150. num.8.* Rota *deciſ.52. num.5. part.1. re-
6 cent.* quia alias eſſet aperta via † fraudibus, & eſt commu-
nis opinio, Bart. *in l.ſi fortè, ff. de pecul.* Caſtr. Iaſon. *in l.do-
nationi, C. de collat.* Dec. *conſ.132. num.2.* Caſtr. *conſ.117.
lib.1.* Rota *deciſ.559. num.2. part.2. recent.*

Nec obſtat ſecunda partita ſcut. 1213. quæ fuerunt data
ad cambium in maiori ſumma Io. Vincentio fratri ab Octa-
uio Solimano, à quo poſtea fuerunt ceſſa D. Simoni, quia
non iuſtificatur iſtud prætenſum cambium pro quo non
exhibentur literæ originales, quæ prætenduntur ſubſcriptæ,
7 ſed ſolùm illarum copia inſerta in inſtrumento † proteſta-
tionis, quæ non probat ad fauorem inſerentis, vt notant
DD. *in auth. ſi quis in aliquo, C. de edend.* & ex tenore dictæ
copiæ inſertæ apparet iſtud prætenſum cambium cum Io.
Vincentio factum fuiſſe, qui licèt eſſet Procurator D. An-
8 geli, & potuiſſet pro eo † cambiare, tamen quia Ioannes
Vincentius non accepit ad cambium pecunias pro eodem
Angelo, ſed pro ſe ipſo eum non obligauit, quia illius procu-
9 ra † licèt ampla, non tamen extendebatur ad obligandum
D. Angelum pro proprio commodo, & ſic ad fideiubendum
pro ipſo Procuratore, *l. ſi creditor, §. Lucius*, vbi Bart. & alij,
*ff. mandat. Rauennaten. Cenſus 31. Ianuarij 1603. coram bon.
mem.Card. Millino*, apud Cenc. *de cenſ. deciſ.190. num.1.
Rota in Romana Cambij 22. Iunij 1639. coram Reuerendiſſ. D.
meo Decano*, Rota *deciſ.103. num.19. part.5. diuerſ.* Nec
10 tali caſu ſuffragatur clauſula, † *cum libera &c.* ex qua appa-
reat fuiſſe in Procuratorem tranſlatam omnem facultatem
Bart. *in l. creditor, §. Lucius, ff. mandat. & in l. Procurator
cum libera, ff. de procur.* Angel. *in auth.de collat.§. ad hoc pro-
hibemus.* Quia talis clauſula intelligitur dummodo Procu-
11 rator contrahat bona † fide, & obliget Dominum pro facto
proprio ipſius Domini, nec faciat actum ad ſui commodum,
& in præiudicium eiuſdem Domini, *l. contra iuris, §. ſi filius,
de pact.* Dec. *conſ.402. num.9.* Rot. *d. deciſ.190. num.1.* poſt
Cenſ. *de cenſ. & deciſ.311. num.4. & 18. coram Papa Gre-
gor.XV.* & Procurator fines mandati excedens aliud nego-
12 cium agere videtur ad † quod mandatum non habet, *l. di-
ligenter ibi Nam qui exceſſit, ff. mand. l. ſed ſi ante, ff. ad Tre-
bell. l. ſi itaque, ff. de iur. iur.*

Nec quidquam facit partita extracta ex manuali gabellæ
cambiorum, qua iuſtificari prætenditur ſolutionem fuiſſe
factam Muzanti alteri Procuratori D. Angeli. Quia dicta
partita ſolùm continet aſſignationem, & denunciationem
13 factam Gabellæ, † non autem numerationem pecuniæ, quæ
fieri non ſolet in actu talis denunciationis, quibus omnibus
optimis fundamentis, & rationibus fuit reſponſum in deci-
ſione in hac cauſa emanata 31.Maij 1638. coram bon. mem.
Buccabella, in qua fuit pariter ſufficienter ſatisfactum obie-
ctioni circa ſuſcriptionem apocæ per Zenobium Comple-
14 mentarium eiuſdem Angeli, & circa epiſtolam ſcriptam
per ipſum Angelum per duos menſes poſt dictam apocam.

Quo verò ad tertiam partitam ſcu. 1077. licèt in deciſione
coram bon. mem. Pirouano ſub die 15. Iunij 1640. ea pariter
ex optimis rationibus non admittatur reſponſum etiam fuit
dictam partitam minus eſſe iuſtificatam ex ordine Angeli,
& Io. Vincentij, quia mandatum Inſulæ Procuratoris Ler-
carij fuit ad exigendum pecunias Lercario quomodolibet
15 debent in nundinis, & aliàs † pecuniarum ſummas eidem
remiſſas ideòque non viſum fuit ſufficiens pro exactione
ſcutorum 6000. quæ non erant Lercario debita neque re-
miſſa, ſed illi mutuare debebant ſub obligatione reſtituen-
di iuxta ordinem ſupradictum, vt ex Summario Angeli n.2.
Vnde mandati fines adeò erant diligenter ſeruandi, vt nec
etiam in modico excedi potuerint, † *l. diligenter, ff. manda-* 16
ti, Parif. *conſ.47. num.43. lib.1.* Couar. *var. lucubrat. tit.4.
cap.17. num.61.* & Dominus in aliquo non remanet obliga-
tus, † *l. Procurator, C. de procur. l. præterea, l. ſi quis pro eo,* 17
verſ. igitur, ff. mandat. Morot. *conſ.25. num.1. in fin.* Iaſon.
conſ.200. num.2. vol.2. Lancell. Gall. *conſ.52. num.21.* Bur-
ſatt. *conſ.395. num.13. Rot. in Romana Vineæ 23. Iunij 1642.
coram R.P.D. meo Bichio.*

Nec pariter obſtat, quod Simon pro prima partita man-
datum in Ciuitate Genuæ contra Lomellinum obtinuerit,
cuius vigore eadem Ciuitate loca montium ſibi adiudicari
fecit. Quoniam prætenſa adiudicatio † non eſt habenda 18
in aliqua conſideratione ex fundamentis optimè deductis in
deciſione Reuerendiſſimi D. mei Decani 28. Iunij 1641. nec
etiam prætenſum mandatum, quia cùm ex ſupra deductis
appareat non eſſe iuſtificatum non poteſt admitti, etiamſi
deducatur excipiendo, quod eſſet illud quodammodo exe-
qui, vt eſſet in præſenti iuxta Rotæ obſeruantiam *deciſ.665.
num.2. part.1. & deciſ.639. num.2. part.2. recent.*

Nec releuat, quod Angelus conſtituerit ſuum Procurato-
rem Muzantem ad accipiendum ad cambium, vel mutuum,
aut alias quomodocumque dandas, & recipiendas quaſuis
ſummas, & pecuniarum quantitates cum facultate † expen- 20
dendi nomen ipſius Angeli, & quaſcumque partitas, & pe-
cuniarum ſummas ſcribi faciendum tam ad debitum, quam
ad creditum, vt latiùs in Summario Simonis num.6. ex qui-
bus videatur data dicto Muzanti omnis † facultas vti com- 21
plementario calculandi ſoli dandi debitumque agnoſcendi
nomine Angeli ſicut poteſt quilibet Complementarius ha-
bens † facultatem expendendi nomen ſui principalis, vt ex 22
deciſ. Innuen. 135. num.1. & 166. num. pariter 1.

Quia non negatur fuiſſe datum complementum, & facul-
tatem Mazanti expendendi nomen Angeli, ſed licèt dicta
facultas videatur generalis. Attamen ſi benè perpendatur
eſt reſtricta, & limitata ad expreſſas facultates † in ipſa pro- 23
cura, & pro contentis in ea, non autem pro quacumque cau-
ſa fuit tributa facultas obligandi, vt demonſtrant verba
dictæ procuræ, quæ cùm ſint illatiua aliquam non inducunt
diuerſitatem ſed diſpoſitiones † omninò coniungunt, *l. fin.* 42
& ibi not. ff. de calumniat. l. neque natalis, C. de prob. Surd.
conſ.150. num.94. lib.1. Rot. *deciſ.427. num.3. part.2. recent.*
Seraph. *deciſ.883. num.7.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

*Supra in hac eadem cauſa habentur plures deciſiones, &
præſertim ſub diebus 4. Iulij 1675. & 15. Decembris eiuſdem
anni, ſunt ſupra in part.7. recent. deciſ.70. & 305. coram bon.
mem. Buccabella, & altera coram eodem adeſt in præcedenti
parte recent.8. ſub die 31. Maij 1638. eſt in ordine deciſ.298.
In eadem parte habetur alia emanata in eadem cauſa coram
bon. memor. Pirouano Decano ſub die 15. Iunij 1640. eſt in or-
dine deciſ.237. Aliæ deciſiones emanata in eadem cauſa co-
ram bon. mem. Dunozetto erunt inter eius mox imprimend. de-
ciſiones. Et infra in Appendice adeſt alia ſub die 1. Maij 1641.
coram Reuerendiſſ. Rojas.*

R. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Vineæ ad Aquam Sanctam.

Lunæ 28. Ianuarij 1643.

ARGVMENTVM.

Aſſociatio Domino directo agenti ad canones de-
curſos, quibus concurrentibus non poſſit dene-
gari quoad bona emphyteotica, & alia plura circa
hanc materiam aſſociationis,

SVMMARIVM.

1 *Dominus directus ſi conceſſerit emphyteuſim alicui, & ſibi reſeruauerit facultatem, in caſu ſolutionis canonis, ingrediendi poſſeſſionem, propria auctoritate.*

Et

Et tunc ſi fuerit ceſſatum in d. ſolutione, eſt Domino concedenda aſſociatio, num. 2.

3 *Facultas ingrediendi poſſeſſionem propria authoritate, reſtringitur ad caſum immediatè præcedentem.*

4 *Clauſula, inter duos caſus poſita, vtrique caſui famulatur.*

5 *Inſtrumentorum verba ſunt attendenda.*

6 *Clauſula repetitiua, repetit omnes qualitates præcedentes.*

7 *Copula*, &, *æqualiter copulat, vt idem ſit de vno, quam de alio.*

8 *Dictiones*, tam, & quàm, *ſtant augmentatiuè.*

9 *Dictiones*, tam, & quàm, *pariformiter qualificant copulata.*

10 *Dictiones*, oltre che, *omnes qualitates adiecta in prima diſpoſitione, cenſentur repetita in ſecunda.*

11 *Domino directo tunc multò magis eſt concedenda aſſociatio, quando canones non ſoluuntur ſi habeat facultatem arreſtandi fructus non citatis emphyteoticis.*

12 *Remedium* l. creditores, ff. de pignor. *qualiter intret.*

13 *Creditor, dum propria auctoritate poteſt aſſociari ſibi bona debitoris, ſi impleretur officium Iudicis.*

Tunc illud cenſetur implorare non pro obtinenda licentia, ſed pro obtinenda familia, vt aſſociet, num. 13.

14 *Reſeruatio dominij, & ſpecialis hypotheca ſuper fructibus rei data in emphyteuſim, quid importet.*

15 *Aſſociationem ius potendi benè competit ex reſeruatione dominij, & ſpecialis hypotheca.*

16 *Nouatio ſolutionis, quando dicatur facta.*

17 *Nouatio de iure Nouiſſimo non præſumitur, niſi probetur.*

18 *Fides extraiudiciales ſimplices, regulariter fidem non faciunt, præſertim ſi fuerint facta lite pendente.*

19 *Teſtes, vt probent nouationem qualiter deponere debeant.*

20 *Tractantur multa, quæ non perficiuntur, nec concluduntur.*

21 *Atteſtationibus virorum nobilium, & fidei probatiſſima in concurſu magis ſtandum eſt.*

22 *Teſtibus deponentibus veriſimiliora magis ſtandum eſt.*

23 *Voluntas à poteſtate metienda eſt.*

24 *Feciſſe id quis non præſumitur, quod non poterat facere.*

25 *Æſtimatio rei tradita, quando ſoluitur, perinde eſt, ac ſi ſoluta fuiſſet ipſa pecunia.*

26 *Res quando ſubrogatur loco pecuniæ, tunc an æſtimatio ſit neceſſaria.*

27 *Proteſtatio præſeruat ius proteſtantis.*

28 *Proteſtatio licet ex poſt facto emanata, deſeruit ad declarationem actus præcedentis.*

Voluntas contrahentium nedum à priori, ſed etiam à poſteriori, ſcilicet & poſt facto, geſtis declaratur, num. 28.

29 *Immiſſio in Saluiano, quibus concurrentibus non poſſit denegari, & num. 30.*

31 *de Credito, quando non conſtat in actis, non releuat.*

32 *Dominium, & ſpeciale hypothecam ſibi reſeruans ſuper re vendita præfertur omnibus creditoribus anterioribus, & priuilegiatis.*

33 *Iactationis, & iactationum cauſam committens, id eſt iudicium ordinarium.*

34 *Commiſſio ſi habeat in ventre clauſulam*, quam, & quas, *cenſetur data omnis iuriſdictio Iudici circa omne ius, & iudicium.*

35 *Et hoc tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio, quomodolibet deductum, & num. 36.*

37 *Clauſula*, quam, & quas, *ſi quis habeat in commiſſione, non cenſetur ſe reſtrinxiſſe ad certum caput, nec elegiſſe certam viam.*

DECISIO CXLVI.

DAto dubio An Societati Sanctiſſimi Saluatoris ad Sancta Sanctorum danda eſſet aſſociatio, vel potius immiſſio ſuper vinea, & carſneto ad Aquam Sanctam, olim conceſſis in emphyteuſim q. Iulio Grappolino, Laura eius vxor, & eiuſdem vineæ, & canneti detentrix multas oppoſuit exceptiones pro excludendis dictis remedijs, & ſignanter tres. Primum, quod ex libris ſocietatis apparet ipſam, & Iulium eius virum ſoluiſſe ſocietati multiplicem quantitatem vini, arundinum, & pecuniarum, cum quibus eius debitum remanſit extinctum, & ad effectum probandi dictas ſolutiones petijt eoſdem libros exhiberi. Secundum, quod Iulius eius maritus inſeruiuit ſocietati in eius officio Secretariatus, & Notariatus, pro quibus ſeruitijs erat ei debita merces, & ſalarium, & quod propterea ipſo iure inducta fuit compenſatio huius crediti cum debito canonum. Tertium denique quod quantitas canonum, quæ hodie ſoluitur, eſt maior ſolito, & exceſſiua, & per conſequens reducenda. Ad quas exceptiones reſtricta diſputatione Domini per binas deciſiones, alteram ſub die prima Iulij 1641.* altera ſub die 30. Martij 1642. coram me reſponderunt illas non ſuffragari. Firmata dictarum exceptionum irreleuantia, hodie ad inſtantiam Societatis aſſumpta diſputatione ſuper dubio principali, an eidem Societati danda eſſet aſſociatio, vel potius immiſſio, & DD. etiam in hoc reſponderunt pro Societate, ei ſcilicet competere aſſociationem, & quatenus opus ſit immiſſionem.

Quo enim ad aſſociationem, cùm in Inſtrumento conceſſionis factæ Grappolino marito, & auctori Lauræ Societas ſibi reſeruauerit facultatem capiendi poſſeſſionem de
facto, † propria authoritate, abſque licentia Iudicis, & 1
vitio ſpolij caru, quo Grappolinus, eiuſque ſucceſſores
ceſſarent per triennium in ſolutione canonum, † & iſte 2
caſus hodie euenerit, meritò eidem competit aſſociatio, *l. crediteros*, ibique Bart. *num. 18. C. de pignor.* Imol. *in cap. poſuit num. 32. extr. locat.* Afflict. *deciſ. 326. num. 1.* Magon. *deciſ. Lucen. 82. num. 5.* & coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ. 105. num. 2. & in Romana cenſus coram bon. mem. Merlino impreſſa poſt Cenc. de cenſib. in ordine deciſ. 542. num. 3. ſecundum modern. impreſſ.*

Non ſubſiſtit, † quod facultas prædicta reſtricta ſit ad ca- 3
ſum immediatè præcedentem, quando ob non ſolutos canones ageretur ad deuolutionem vineæ, proindeque applicari non poſſit ad caſum noſtrum in quo citra deuolutionem ſolùm, & ſimpliciter agitur pro conſecutione canonum ſuper fructibus, quia vltra quod ad effectum, vt cenſeatur vtrique caſui adiecta, & vtrumque qualificare ſatis
eſt, † quod ſit poſita inter vtrumque nam tanquam poſita 4
in medio cenſetur vtrique caſui famulari, *l. & ſi pepercerit 3. §. filius, ff. de liber. & poſthum. l. quiſquis 93. ff. de leg. 3.* Bart. *in l. 1. num. 4. C. de liber. præterit.* Difficultas remouitur ex
lectura Inſtrumenti, in quo poſt reſeruatam † facultatem 5
manus iniectionis in caſu deuolutionis expreſsè fuit addita clauſula extenſiua eiuſdem facultatis, tam in caſibus ſupra expreſſis, quàm in poſtea exprimendis, ibi, *E tanto nelli caſi ſopra eſpreſſi, quanto ne gl'altri da eſprimerſi qui ſotto nel preſente Inſtromento*; Ac proinde cùm tam ſupra, quàm infra fiat mentio de caſu non ſolutionis canonum, negari nequit, quin etiam ad effectum illos conſequendi, liceat ca-
pere poſſeſſionem propria auctoritate quia iſta clauſula † re- 6
petit omnes qualitates præcedentes, & operatur, & cenſeantur ineſſe ſubſequentibus cum omnimoda paritate, non
ſolùm ex vi illius copulæ † &, quæ æqualiter copulat, vt 7
idem ſit de vno quod de alio, *l. ſi mihi, & Titio, ff. de verb. oblig. l. vos, §. cum in tab. ff. de duob. reis*, Menoch. *conſ. 56. num. 35.* Rota coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ. 308. n. 3.* ſed etiam ex vi, & efficacia illarum dictionum *tam*, & *quàm*,
† quæ ſtant augmentatiuè, Aymon. *conſ. 227. num. 9.* Me- 8
noch. *conſ. 195. num. 7. cum alijs allegatis in Albanen. hereditatis ſub die 23. Iunij 1642. coram me.* Et pariformiter
qualificant copulata, *l. ſancimus, C. de teſtam.* † Surd. *conſ.* 9
817. *num. 16. & conſ. 401. num. 13.* & alij per Barboſ. *dict. 399. num. 1. & 2.*

Idque efficacius probatur ex verbis immediatè poſt reſeruatam prædictam facultatem ſequentibus, ibi, *oltre che il detto Sig. Giulio, & altri poſſeſſori pro tempore di detta vigna, e canneto poſſino ſempre eſſere ſforzati per vigore del preſente contratto al pagamento de canoni decorſi e non pagati, e li frutti di detta vigna, ſi poſſino arreſtare, e far apporre, e deſtinare il Cuſtode etiam non citati li detti enfiteoti, etiam che contradiceſſero.* Ex his enim verbis apertè conuincitur præcedens pactum capiendi poſſeſſionem propria auctoritate fuiſſe appoſitum etiam pro conſecutione canonum
ponderando non ſolùm illam clauſulam, † *Oltre che*, quæ 10
omnes qualitates adiectas in prima diſpoſitione facta circa deuolutionem reperit in ſecunda reſpiciente exactionem canonum, Dec. *in l. lecta num. 24. ff. ſi cert. pet. & conſ. 189. num. 7.* Surd. *deciſ. 185. num. 10. & ſeqq.* Sed etiam ponderando facultatem arreſtandi fructus non citatis emphyteoti-
cis, † qui modus procedendi, non citato debitore congruit 11
facul-

Digitized by Google

facultati capiendi poſſeſſionem propria auctoritate ex reme-
dio *d.l. creditores*, pro cuius eaecurione non eſt neceſſaria
12 † citatio licèt imploretur officium Iudicis, dummodo, prout
hic non imploretur pro impetranda licentia ingrediendi, ſed
13 pro obtinenda ſamilia, vt † aſſocier, vt aduertunt Salycet.
in eadem l. creditores num.29. verſ. alio modo, C. de pignor.
Iaſ. *in l.2. num.113. C. de iur. emphyt.* Menoch. *de adipiſ. en.*
remed.5. num.150. Mantic. *de tacit. lib.11. tit.5. n.5.* Afflict.
deciſ.326. num.1. & 2. præſertim ſtante reſeruatione domi-
nij, & ſpecialis hypothecæ ſuper omnibus, & ſingulis fru-
14 ctibus vineæ cum pacto, † quod inde amoueri nequeant,
niſi ſocietate integraliter ſatisfacta de omnibus canonibus
15 ſibi debitis, quæ reſeruatio tribuit indubitanter † reſeruata-
rio ius petendi aſſociationem, vt fuit dictum *in Romana Sal-*
uiani 7. Iuny 1635. coram R. P. D. Ghiſilerio, & in Romana
vineæ 4. Iuny 1635. & 14. May 1636. coram bon. mem.
Pirouano.

Minus obſtat altera principalis eaceptio, quam oppone-
bant informantes pro Laura, quod ſcilicet fuerit facta no-
16 uatio † circa modum ſoluendi canones, itaut qui prius ſol-
uendi erant in pecunia, modo ſoluerentur in tot cadis mu-
ſti, quia aſſerta nouatio nullibi probatur, cùm tamen de-
17 beat concludenter verificari, ex quo de iure nouiſſimo † no-
uatio non præſumitur, niſi fiat eapreſsè, *l. fin. C. de nouat.*
Mantic. *de tacit. lib.17. tit.3. num.3. & ſeqq.* Rota coram
Card. Seraphin. *deciſ.1172. num.2. & in recent. deciſ.523. n.2.*
part.4. Atteſtationes, quæ eahibitæ fuerunt ad probandam
aſſertam nouationem, vltra quod ſunt ſimplices fides eatra-
18 iudiciales, † quæ regulariter fidem non faciunt ea vulgar.
Præſertim cùm ſint factæ lite pendente, Rota coram bon.
mem. Buratto *deciſ.479. num.12.* non firmant, quod aſſerta
19 nouatio fuerit perfectè firmata, & abſolutè concluſa, ſed
ſolùm atteſtantur de modo, ac ſimplici tractatu oretenus ha-
bito, non tamen ritè, & ſufficienter concluſo, ſicque nihil re-
leuant, quia oportet quod res, quæ ſunt tractatæ à partibus,
habeantur pro perfectis, firmatis, & abſolutis ad effectum, vt
20 ius partibus tribuatur, † multa enim tractantur, quæ non
perficiuntur, nec concluduntur, *l. ſciendum, §. dictum*, ibi,
ea autem ſola, ff. de edilit. edict. Bald. *in leg. multum num.5.*
C. ſi quis alteri, vel ſibi, benè Alex. *conſ.28. num.3. lib.1.*
Dec. *conſ.488. num.10.* Gail. *obſeru.140. num.10. & duobus*
ſeqq. lib.1. Rota *diuerſ. deciſ.140. num.6. part.2. & in recent.*
deciſ.677. num.3. in fin. part.2. cum alys allegatis in Romana
pecuniaria 12. Decembris 1642. coram me.

Eòque minus in eis vis fieri poteſt, cùm elidantur ex con-
trarijs fidibus cuſtodum Societatis illius temporis atteſtan-
tium nullam nouationem fuiſſe concluſam, quorum atte-
ſtationes in concurſu præponderant, & præualent, tum
21 quia ſunt viri † nobiles, & probatiſſimæ fidei, quibus pro-
pterea magis eſt deferendum, tanquam dignioribus, & no-
bilioribus, *l.3. in princ. & l. ob carmen in fine, & ibi gloſ. in*
verb. imponi ff. de teſt. cap. in noſtra, extra, eodem tit. Farin.
multos cumalans tractat. de teſtibus quæſt.165. num.14. Man-
tic. *deciſ.317. num.12.* Tum quia deponunt veriſimiliora,
22 nam & primò † non conſtat, quod fuerit ſeruata forma
23 præſcripta à ſtatutis Societatis, vnde metiendo † volunta-
tem à poteſtate non eſt credendum, quod cuſtodes abſque
ſolemnitatibus requiſitis fecerint nouationem, quàm face-
24 re non poterant, † Honded. *conſ.69. num.60. lib.2.* cum alijs
per Rotam *deciſ.186. num.8. part.5. recent.* Secundò, quia
vinum fuit conſignatum æſtimatum redacto illius valore ad
quantitatem, quæ æſtimatio facit, vt perinde ſit, ac ſi ſoluta
25 fuiſſet ipſa pecunia, † *l. ſi pro mutua, C. ſi cert. pet. l. ſi pretij*
cauſ. vbi Bald. *in princip. C. de reſcind. vendit.* Rota *in recent.*
deciſ.52. num.8. part.6. & deciſ.114. num.15. part.7. & tamen
26 ſi mediante nouatione vinum fuiſſet ſubrogatum loco † pe-
cuniæ dicta æſtimatio non fuiſſet neceſſaria. Tertiò deni-
que, quia in ſecunda partita in actu conſignationis vini fuit
27 facta proteſtatio, † quod accipiebatur ſine præiudicio deuo-
lutionis, & citra nouationem aliquam, quæ proteſtatio licèt
ex poſt facto deſeruit tamen notabiliter ad declarationem
28 † præcedentis tractatus, cum nedum à priori, ſed etiam à po-
ſteriori, ſcilicet ex poſt facto geſtis declaretur quid partes ab
initio egerint, & intellexerint, Mantic. *deciſ.313. num.3.*

Quatenus autem opus ſit immiſſionem etiam competere
dictum fuit, quia creditum cum hypotheca probatur ea in-
ſtrumento conceſſionis poſſeſſio Iulij de tempore hypothe-
cæ, vel poſtea non controuertitur, † detentatio verò Lau-
ræ probatur ea inſtrumento capre poſſeſſionis, & ſuſten-
tatione litis, quibus concurrentibus datur immiſſio in
Saloiano iuxta opinionem, † quam paſſim Rota ſeruat. 30
Nec Lauræ ſuffragari poteſt eius creditum dotale, † quia, 31
præterquamquod in actis non conſtat, cum Societas in
conceſſione vineæ reſeruanerit ſibi dominium, & ſpecia-
lem hypothecam ſuper fructibus pro ſatisfactione canonum,
præferri debet in concurſu quibuslibet † creditoribus etiam 32
anterioribus, & priuilegiatis iuata doctrinam Bartol. *in l.*
licèt, C. qui potior. in pign. hab. Scacc. *de camb. à §.1. quæſt.7.*
part.2. ampliat.8. num.165. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.527.*
num.13. & 14. & cap.370. num.1. & cap.900. n.15. Franch.
deciſ.506. num.6.

Defectus autem iuriſdictionis deductus ex eo, quod So-
cietas ab initio obtinuerit committi † cauſam iactationis, & 33
iactationum *ex remed. leg. diffamari, Cod. de ingen. & ma-*
numiſſ. quod eſt iudicium ordinarium, vnde videbatur de-
ficere iuriſdictio reſpectu † aſſociationis, & immiſſionis nul- 34
latenus probatur. Quia cùm commiſſio habeat in ventre
clauſulam, *quam, & quas*, abſque vlla taaatiua, & re-
ſtrictiua, † cenſetur data iuriſdictio nedum reſpectu iudi- 35
cij ex dicto remedio *l. diffamari*, ſed etiam aſſociationis,
& immiſſionis ex vi, & natura latiſſima dictæ clauſulæ
omnem cauſam, omnemque iudicium, ac ius, tam in pe-
titorio, quàm in poſſeſſorio † quomodolibet deductum, & 36
deducendum comprehendentis, Rota *diuerſor. deciſ.684.*
num.2. verſ. alij dicebant part.3. lib.3. & deciſ.16. num.2.
part.4. & in recentior. deciſ.216. num.6. in fine, & deciſ.789.
num.4. part.3. & deciſ.57. num.33. part.7. † & ea ſtante quis 37
non cenſetur ſe reſtrinaiſſe ad certum caput, neque elegiſſe
certam viam, Rot. coram ſan. mem. Gregor. *deciſ.270. n.4.*
cum alijs ibid. per Add.

Ea, quæ iterùm in hac diſputatione repetebantur de com-
penſatione rogituum factorum à Grappolino cum debito
canonum, de Notarij deſtinatione ad effectum perquiren-
di dictos rogitus, & demum de receſſu canonis, præter quod
ſunt eatra dubium, fuerunt abundè ſublata in dd. duabus
deciſionibus coram me.

Et ita vtraque parte informante reſolutum, &c.

Deciſiones iſta in hac eadem cauſa emanata ſub diebus
1. Iulij 1641. & 30. Martij 1642. erunt infra in Appendice.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſtea Epiſcopo Terracinen.

Bononien. Fideicommiſſi de Recordatis.

Veneris 30. Ianuarij 1643.

ARGVMENTVM.

Filio pupillo, ſi teſtator duplicem ſubſtitutionem fecerit pupillarem ſcilicet, & fideicommiſſariam, & ſic vnum ſubſtituerit pupillariter, & alterum per fideicommiſſum, tunc ſi dictus filius deceſſerit in pupillari ætate, ſubſtituto pupillariter debetur legitima, & Trebellianica, niſi iſta ſit prohibita, & ſubſtitutus per fideicommiſſum reliquum habebit, quod latè declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Pupillo dupliciter poteſt fieri ſubſtitutio vna pupillaris, & altera fideicommiſſaria poſt obitum pupillariter ſubſtituti.*

Et hoc caſu pupillariter ſubſtitutus capit legitimam, & trebellianicam, & ſubſtitutus pupillo poſt mortem pupillariter ſubſtituti capit reſiduum, num.2. & 3.

Atque hec opinio communiter tenetur, & iſta eſt æqua, & conſona menti teſtatoris, quam ſequi debemus, & num.4. & 5.

6 *Subſtitutio, quando eſt continuatiuè facta ad præcedentem ſubſtitutionem, cum dictione continuatiua, & eiſdem verbis, quid id operetur.*

7 *ex Continuatione ſermonis intelligitur retenta, & repetita qualitas præcedentis diſpoſitionis.*

8 *Subſtitutio, quando reperitur facta, cum dictione, ac etiam denotante implicationem cum præcedentibus, inducit retentionem præcedentium qualitatum.*

9 *Subſtitutiones quando ſunt connexæ, quid operetur talis connexio.*

Clau-

Digitized by Google

10 *Clauſala, vulgariter, & reſpectiuè pupillariter, & per fideicommiſſum, quid operetur.*
11 *Verba debent adaptari cui conueniunt, & non cui non conueniunt.*
12 *Cauillationes in ſenſum Iudicantis non cadunt.*
13 *in Codicillis non poteſt directò ſubſtitui.*
14 *Dictio,* vt ſupra, *eſt repetitiua, omnium qualitatum præcedentium.*
15 *Dictio,* vt ſupra, *eſt repetitiua etiam perſonarum.*
16 *Singula ſingulis diſcretiuè referenda ſunt, declara, vt num.17.*
18 *Clauſula eadem non debet diuidi, & diuerſimodè intelligi.*
19 *Caſus tantùm, quando dicatur diuerſificatus, & non perſona.*
20 *Teſtamenti vna pars aliam declarat.*
21 *Dictio, reſpectiuè qualiter cenſeatur poſita.*
22 *Verba referri debent ad ea, quæ poſſunt adaptari.*
23 *Bald. in l. ex tribus, num.6. C. de inoffic. teſtam. quo caſu intret.*
24 *Et in quo conſiſtat eius fundamentum, & vide num.25. & 26.*
27 *Subſtitutio, quando videatur facta non in bonis pupilli, & in bonis proprijs teſtatoris.*
28 *Proprietas verbi,* ſibi, *quid importet.*
29 *Fideicommiſſum, ſi ſit à patre relictum pupillo, eidem debetur legitima, & Trebellianica.*
30 *Verbum omne, nedum vniuerſitatem, ſed etiam totalitatem ſignificat.*
31 *Teſtator, ſi diſpoſuerit, quod fideicommiſſarij in omnibus bonis ſuccedant cenſetur prohibita detractio Trebellianica, quia alias non ſuccederent in omnibus bonis.*
32 *Subſtitutio ſi fuerit facta in reſiduo totius, cenſetur prohibita Trebellianica.*
33 *Trebellianica poteſt prohiberi, etiam filijs primi gradus, non ſolùm expreſsè, ſed etiam tacitè.*

DECISIO CXLVII.

GRegorius de Recordatis in ſuo vltimo Teſtamento, cum quo deceſſit, inſtituit ſibi hæredem Philippum Carolum filium infantem, eòque præmortuo, vel in pupillari ætate, aut poſtea quandocumque decedente ſine filijs maſculis quoad ædificium cum apotheca in Platea Bononiæ ſubſtituit, & quatenus opus ſit inſtituit vulgariter, & reſpectiuè, pupillariter, & per fideicommiſſum, ac alias omni meliori modo Io. Andream Recordatum, eius proximum Agnatum, & illius filios, & deſcendentes ordine ſucceſſiuo &c. Quo verò ad reliqua omnia alia bona, res, & iura ſuæ hæreditatis ſubſtituit, ac etiam quatenus opus ſit, inſtituit vt ſupra Lauram de Caſtellanis matrem, & ea præmortua, ac etiam poſtea quandocumque decedente in eiſdem reliquis omnibus bonis, & hæreditate vniuerſa ſubſtituit, & quatenus opus ſit inſtituit etiam vulgariter, & reſpectiuè pupillariter, & per fideicommiſſum vt ſupra hæredem vniuerſalem prædictum Ioannem Andream Recordatu, & eiuſdem filios maſculos, & deſcendentes ordine ſucceſſiuo &c. In eodem Teſtamento Lauram matrem tutricem Philippi Caroli deputauit, illamque liberauit ab onere cuiuſuis cautionis, & cuìcumque præſtandæ, & Iuniperæ vxori nonnullos Annulos aureos in ſignum beneuolentiæ legauit, deceſſit teſtator, ſuperuixit Philippus Carolus pupillus per quinquennium quo temporis ſpatio iuxta diſpoſitionem patris Laura tutria vniuerſam hæreditatem adminiſtrauit. Deinde, & ipſe Philippus Carolus deceſſit in pupillari ætate, & prædictus Io. Andreas habuit ædificium cum apotheca, de quibus ſupra, & Laura pupillariter ſubſtituta vigore prædictæ vocationis adepta fuit poſſeſſionem omnium bonorum, demum etiam ipſa deceſſit ſcripta ſibi hærede Victoria Panzachia, quæ accepit omnia bona hæreditaria ſupradicti Georgij teſtatoris.

Hieronymus, & fratres de Recordatis filij prædicti Io. Andreæ prædefuncti, prætendentes eſſe factum locum vocationi vniuerſali ad eorum fauorem inſtituerunt iudicium ſuper immiſſione ex remedio *l. final. C. de edict. Diu. Adr. tollen.* aduerſus d. Victoriam hæredem extraneam Lauræ, & cum dato dubio, An eis eſſet danda dimiſſio non dubitaretur de vocatione ſupradictorum bonorum identitate, alijſque requiſitis in hoc iudicio, ſed controuerſia reduceretur ad detractiones, quas Victoria prætendit ſibi competere non ſolùm ex perſona Lauræ, ſed etiam ex perſona Philippi Caroli primi hæredis inſtituti conſiſtentes. Primò, in dote ipſius Lauræ in ſumma librarum 10. mil. Secundò, in dote Iuniperæ de Piratiјs vxoris Georgij teſtatoris reſtituta ab eadem Laura in ſumma librarum 6000. Tertiò, in annuo cenſu librarum mille cum fructibus acquiſito à Laura nomine proprio contra hæreditatem fideicommittentis, qui alias dictum cenſum impoſuerat. Quartò, in libris 4000. à Laura ſolutis pro extinctione alterius Cenſus impoſiti cum obligatione inſolidum Auguſtini patris fideicommittentis. Quintò, demum in legitima, & Trebellianica ex perſona Philippi Caroli pupilli tanquam per fideicommiſſum grauati, Domini diſtinctè procedendo cenſuerunt Victoriæ competere detractionem legitimæ non autem Trebellianicæ, quo verò ad alia credita mandarunt, quod eligeretur peritus.

Quantum attinet ad legitimam debitam Philippo Carolo pupillo in bonis paternis, & ex eius perſona Lauræ ſubſtitutæ pupillari, à qua cauſam habet Victoria, An veniat in reſtitutione pendet ab eo, An ſubſtitutio Io. Andreæ, & filiorum facta fuerit ipſi pupillo, An potius Lauræ ſubſtitutæ pupillari, quia ſi facta fuit Lauræ ſubſtitutio reſtituenda eſt per
Lauram legitimam, ſi verò Philippo Carolo † pupillo poſt 1
mortem Lauræ pupillariter ſubſtitutæ, quia poteſt pupillo
fieri duplex ſubſtitutio, altera pupillaris, & altera fideicommiſſaria
poſt obitum pupillariter ſubſtituti tali caſu ſubſtitutus pupillariter
capit legitimam, † & Trebellianicam, & ſub- 2
ſtitutus pupillo poſt mortem pupillariter ſubſtituti, & ſic di-
uerſo tempore per fideicommiſſum † capit reſiduum, vt in 3
puncto firmat Bald. *in l. ex tribus ſub num.6. C. de inoffic. teſtam.* vbi dicit conſuluiſſe Viterbi, & eſſe de apicibus iuris, idem Bald. *conſ.41. lib.2. conſ.272. lib.4. & conſ.316. ad fin. verſ. cum igitur lib.5.* illum ſequitur Capr. *conſ.7. num.24.*
25. & 26. vbi dicit hanc † opinionem communiter teneri, 4
& conſ.49. num.8. quod hæc opinio eſt æqua, & conſona voluntati teſtatoris, quam ſequi debemus, Alexand. *in l. in omnibus, §. qui ſuſpectam num.6. ad fin. verſ. & illud quod dicit, ff. ad Trebell.* Ruin. *conſ.21. num.12. verſ. ſed,* Bald. *lib.3.* Zanch. *in l. heredes mei, §. cum ita num.474. & 581.* Peregr. *de fideicom. art.8. num.42.* ita in *Senat. Pedemont.* iudicatum fuiſſe teſtatur Theſaur. iun. *lib.2. quæſt. forenſ. quæſt. 70. num. 20.* Bellon. iun. *conſ.36. num. 106. cum pluribus ſequentibus.*

In caſu, de quo agitur ſubſtitutionem factam fuiſſe pupillo per dicta verba teſtamenti ibi, & ea præmortua, ac etiam poſtea quandocumque decedente, nempè Laura in eiſdem reliquis omnibus bonis, & hæreditate vniuerſa ſubſtituit, & vulgariter, ac reſpectiuè pupillariter, & per fideicommiſſum vt ſupra, & quatenus opus ſit inſtituit ſibi hæredem vniuerſalem prædictum Io. Andream Recordatum, & ordine ſucceſſiuo, ac etiam eo præmortuo Io. Andreæ filios
maſculos, legitimos, & naturales Domini deducebant † ex 5
infraſcriptis cum ſufficiant coniecturæ, vt tradunt in ſpecie Bottigl. *vol.1. vltim. volunt. conſ.154. num.5. in fin. 6. 7. & 18.* Bellon. iun. *d. conſ.36. num.79. verſ. tertias, & à num. 90. verſ.3. vſque ad num.96.* Primò, quia ſubſtitutio legitur continuatiuè facta ad ſubſtitutionem præcedentem fa-
ctam pupillo cum † dictione continuatiua, & per eadem 6
verba vnde cenſentur ex hac continuatione ſermonis retenti termini prius expreſſi, & qualitas præcedentis orationis, & ſicuti præcedens ſubſtitutio eſt facta pupillo, ita etiam iſta, vt cum Curt. iun. & Coſt. deducit Bellon. iun. *d. conſ.*
36. num.91. 92. & 93. & quod ex † continuatione ſermonis 7
intelligatur retenta, & repetita qualitas ſubſtitutionis, tradunt Bald. *conſ.17. lib.2.* Theſaur. *deciſ.200. num.10.* Peregr. *conſ.32. num.24. lib.2.* Odd. *conſ.95. num.82.* Rot. *in Peruſina fideicommiſſi de Baptiſtis 28. May 1627. & 15. Decembris 1628. coram bon. mem. Pirouano.* Secundò, quia ſub-
ſtitutio facta legitur cum dictione, ac etiam, † denotante 8
implicationem, & coniunctionem cum præcedentibus, & ſic inducente retentionem præcedentium qualitatum: Quemadmodum ergo in præcedenti caſu, quo Laura fuiſſet præmortua ſubſtitutio erat facta Philippo Carolo pupillo,
† ſic in alijs caſibus eidem facta cenſetur, vt in ſimili Rota 9
deciſ.640. num.9. part.1. diuerſ. quaſi ſubſtitutiones vnica oratione cum dicta dictione factas, noluerit teſtator diuerſo iure cenſeri, nec fieri diuiſionem voluntatis. Tertiò, quia
clauſula vulgariter † & reſpectiuè pupillariter, & per fidei- 10
commiſſum vt ſupra refert ſubſtitutionem ad pupillum, & operatur illi, non Lauræ cenſeri factam ſubſtitutionem, ex quo debet vniformiter determinare omnes ſubſtitutiones

eodem

Digitized by Google

eodem verbo, ſubſtituit, determinatas, ſicut ergo certum
eſt ita determinare vulgatem, & pupillarem, vt ille pu-
11 pillo, † cui conueniunt, non Lauræ, cui non conueniunt
factæ dicantur, ſic eodem modo determinare debet fidei-
commiſſariam, vt in puncto firmant Iaſ. *conſ.99. n.8. verſ.
quod autem num.6. 7. & 14. verſ. item vt dixi, & ſeqq. lib.4.*
quod eſt inter conſilia, Curt. iunior.314. Curt. iun. *conſ.266.
in princ. num.1. & 23. & conſ.267. num.7. 8. & 11. verſ. vel
poſito, dicens eſſe certum*, Dec. *inter eadem conſilia*, Curt.316.
12 *num.3. verſ. ſecundo, & num.4.* dicens in contrarium † addu-
ctas eſſe cauillationes, quæ in ſenſum iudicantis non cadunt
Andr. de Baſſignan. *inter conſ. vltim. voluntatum conſ.152.
ante num.1. lib.1.* Butricell. *inter eadem conſ.154. num.11.
verſ.a.12. & 13. eodem lib.* Zanch. *in §. ad ita part.6. n.29.*
Simon. de Præt. *de interpret. vltim. volunt. fol.236. ſub num.*
31. Peregr. *de fideicomm. art.12. num.39.* Fuſar. *de ſubſtit.
quæſt.299. num.37.* Bellou. iun. *conſ.36. num.90. verſ. tertio*,
quam concluſionem pro vera admittunt etiam qui contra
Iaſon. alioſq. ſupra relatos in eadem cauſa conſuluerunt,
quando ſubſtitutio fit in teſtamento illam vitantes, quia
13 erat facta in codicillis, † in quibus dicunt clauſulam non
operari, cum non poſſit in eis directo ſubſtitui, nempè Curt.
iun. *conſ.72. num.3. & conſ.266. ſub num.21. & conſ.315. ſub
num.14. verſ.6. & ſeqq. & num.55. verſ. non obſtat modo*,
Dan. Landulſ. *lib.1. vltim. volunt. conſ.155. num.6.* Quartò,
quia in eadem vltima ſubſtitutione appoſita eſt dictio repe-
14 titiua vt ſupra, † quæ proinde repetitiua eſt omnium quali-
tatum præcedentium, & ſignanter qualitatis perſonæ, cui
15 facta eſt prior ſubſtitutio, ita quod dum † præcedens ſub-
ſtitutio fuit facta pupillo, ſic etiam ſecunda dicitur facta
eidem pupillo, vt in terminis Curt. iun. *d. conſ.266. ſub
num.23. verſ. & euidenter, & conſ.267.* Io. Anton. *inter conſ.
vltim. volunt. conſ.153. num.7.8. lib.1.* Bellon. iun. *d. conſ.36.
num.94. & 95.*

Neque releuat reſponſio data dictæ clauſulæ vulgariter, &
16 reſpectiuè pupillariter &c. vt † intelligatur diſcretiuè ſingula
ſingulis referendo. Quia vera eſt, quoad caſus ſubſtitutio-
nis, non quoad perſonam cui fit ſubſtitutio, nam quemadmo-
17 dum verba vulgariter, & pupillariter referuntur † perne-
ceſſe ad pupillum ſic ad eum congruè referri poteſt, & de-
18 bet verbum per fideicommiſſum, ex quo nihil eſt, † quod
vrgeat clauſulam diuidi, & diuerſimodè intelligi, ita in ter-
minis tradunt Iaſ. Dec. Curt. Butticell. alijque ſupra *in n.3.
relati*. Cùm præſertim prout in præcedenti ſubſtitutione
particulari facta ſuper ædificio cum apotheca teſtator po-
ſuerit, eamdem clauſulam vulgariter &c. cum eodem ver-
bo reſpectiuè diſtinguendo, ſeu diuerſificando tantùm caſus
19 non autem perſonas cum dicta ſubſtitutio † nonniſi ad pu-
pillum referri poſſet; vnde eodem modo in ſubſtitutione
vniuerſali eadem clauſula caſus non perſonas diuerſificat
20 cum † vna pars teſtamenti aliam declaret, vt in puncto
Curt. iun. *d. conſ.266. ſub num.1. verſ. & quia ſupra*, Dec.
inter conſ. eiuſdem conſ.316. num.19. Butticel. *inter. conſ. vl-
tim. volunt. lib.1. conſ.154. ſub num.5. verſ. ergo in 1. ſubſtitut.*
Secundò, quia dictio reſpectiuè poſita eſt ante verbum pu-
21 pillariter, & ſic † ſtare non poteſt diſcretiuè quoad perſo-
nas, dum perneceſſe vtraque dictio vulgariter, & reſpe-
ctiuè pupillariter referri debet ad pupillum, non ad Lau-
22 ram, † cui non adaptatur.

Non obſtat, quod doctrina Baldi, & aliorum procedat in
caſu, quo fuerint plures fratres inſtituti, & reciprocè ſub-
ſtituti etiam pupillariter quibus deficientibus fuerit alius
23 ſubſtitutus, & ſic conſiderari poſſint duæ ſubſtitutiones di-
ſtinctè, ſecus autem ſit dicen. in præſenti vbi non adeſt reci-
proca inter frater, quia fundamentum Baldi, & aliorum non
24 conſiſtit in qualitate reciprocæ, ſed in duplicitate † ſubſtitu-
tionum, ſcilicet, quod primo facta fuerit ſubſtitutio pupilla-
ris, & ſecundo quod poſt mortem ſuam, & ſubſtituti pupil-
laris fuerit facta ſubſtitutio fideicommiſſaria, vt explicat Pe-
regr. *conſ.46. num.16. lib.1.* & ſequitur Bald. *in d. l. ex tribus
num.5. C. de inoffic. teſt.* & Capr. *conſ.7. num.25.* In caſu au-
tem, de quo agitur concurrit duplex ſubſtitutio requiſita à
25 Baldo vtraque facta pupillo † nempè prima pupillaris ad fa-
uorem Lauræ, & ſecunda fideicommiſſaria ad fauorem
Ioannis Andreæ, & filiorum, allegati verò in contrarium
non loquuntur quando fideicommiſſaria fuit facta pupillo,
ſed quando fuit facta pupillariter ſubſtituto, qui non eſt ca-
ſus noſter cum teſtator non reliquerit fideicommiſſum à
16 Laura, † ſed à Philippo Carolo, vt ex pluribus fuit com-
probatum ſupra; fuit quoque ponderatum, quod etiam
vbi ſubſtitutio Recordatorum eſſet facta Lauræ, & non
poſt eius mortem pupillo, vt conſtat ex ſupra firmatis ad-
huc tamen non venirent in ſubſtitutione bona pupilli, ſed
tantùm bona teſtatoris, † quia ſubſtitutio videbatur facta 27
in bonis teſtatoris, non pupilli, Caſtrenſ. *in l. ita tamen,
§. qui ſuſpectum num.4. verſ. aut ſi non generaliter, ff. ad Tre-
bel.* Theſaur. iun. *quæſt. forenſ. lib.3. quæſt.70. num.9. & 10.* &
alij quos refert, & ſequitur Bellon. iun. *conſ.36. num.111.*
& ad hoc fuit conſiderata † proprietas verbi, ſibi, cum 28
qua facta legitur, ſubſtitutio vt poſt Coſt. Menoch. *præ-
ſumpt.74. num.6. lib.4.*

Ex quibus cum fideicommiſſum ſit relictum à pupillo, ſe-
quitur quod detrahenda † ſit legitima eidem pupillo compe- 30
tens in bonis teſtatoris, prout etiam detrahenda eſſet trebel-
lianica, niſi fuiſſet prohibita.

Prohibitio deducitur ex eo, quod Georgius teſtator ſub-
ſtituit Io. Andream, & eius filios maſculos in omnibus bo-
nis, & vniuerſa hæreditate, verbum enim, omne, quia
nedum vniuerſalitatem, ſed etiam totalitatem ſignificat,
importat prohibitionem Trebellianicæ, † quæ ſi detrahere- 31
tur non ſuccederet ſubſtitutus in omnibus bonis, vt in his
terminis fuit deciſum in *Romana Trebellianica 9. Nouem-
bris 1612. coram bon. mem. Vbaldo*, in qua Rota cenſuit
Trebellianicam fuiſſe prohibitam. Tum quia ſubſtitutio
erat facta in † reſiduo totius, tum quia in omnibus bonis in 32
§. accedit ſequendo opinionem Mantic. *de coniect. lib.7. tit.12.
num.17.* qui relatis hincinde opinionibus hanc firmat, &
probat ex *l. hæredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebell.* & Tre-
bellianica † poſſe prohiberi etiam filijs primi gradus non ſo- 33
lùm expreſsè, ſed etiam tacitè pluries firmauit Rota, vt per
Caſſad. *deciſ.4. de teſtam.* Creſcen. *deciſ.2. eod. tit.* Rota
coram Seraph. *deciſ.553. num.8. & deciſ.580. num.1.* coram
eodem coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.421. num.11.*
& aliàs ſæpè, vt in deciſionibus relatis per Add. *ad dictam
deciſ.421. num.16.*

Quo verò ad alias detractiones dotium Lauræ Iuniperæ,
& aliorum debitorum hæreditatis à Laura ſolutorum pla-
cuit DD. quod eligeretur peritus ad hoc, vt videatur, An
ad manus Lauræ peruenerint tot pecuniæ hæreditariæ, vt
ex illis potuerit ſibi ſatisfieri prout prætendunt informantes
pro ſupradicto Hieronymo, & fratribus probari ex calcu-
lo dato.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Poſtea Epiſcopo Terracinen.

Romana liberationis, ſeu Pecuniaria.

Veneris 6. Februarij 1643.

A R G V M E N T V M.

Littera G. iuxta ſtylum Mercatorum poſita in Epi-
ſtolis, quando capiuntur pecuniæ ad cambium
quid ſignificet. Legatum ampliſſimum, & ge-
neraliſſimum factum alicui, quod quis liberetur,
à quibuſuis moleſtijs damnis, expenſis, &c. quid
importet, & qualiter veniat interpretandum.

S V M M A R I V M.

1 *Littera G. iuxta ſtylum Mercatorum, continet no-
men illius qui accepit ad cambium, & non vult
nominari.*
2 *Et dicta littera G. continet principium nominis, &
quid operetur.*
3 *Recognitio bona fidei cum obligatione Camerali facta,
ſufficit ad hoc, vt recognoſcens, cenſeatur cum ratio-
ne ipſa ſuſcepiſſe obligationem Cambij pro ipſo factam
occaſione alicuius Cambij.*
4 *Declaratio facta in libro priuatarum rationum, quid
operetur, num.5. & 9.*
6 *Legatum liberationis à moleſtijs quibuſcumque quibus
moleſtijs cenſeatur facta liberatio.*
7 *Legatum liberationi à quibuſcumque moleſtijs intelligitur
etiam de quibuſcumque moleſtijs quoque de facto infe-
rendis.*
8 *Cambium quando non cenſeatur creatum ex pecunijs pro-
prijs capſoris, ſed rationis.*
10 *Mandans debet indemnem conſeruare ſuum mãdatariũ.*
11 *Cambiũ fuiſſe contractum inter aliquos ex quo arguatur.*

Pari-

Digitized by Google

12 *Peritis in arte plurimum eſt deferendum.*
13 *Relatio, ad quid ſit facienda.*
14 *Ratione rupta, omnes creditores, acquirunt omnia iura, & effectus debitorum tam ſociales, quàm particulares.*
15 *Creditorum ceſſionarius poteſt exigere, & liberando exigiſſe dicitur.*
16 *Liberatio per viam compenſationis eſt vera ſolutio.*
17 *Legatum rei alienæ conuinctus factum, tenet, vt hæres ad æſtimationem ſaltem teneatur.*
18 *Liberatio alicui legata ampliſſima, ex quo non effectuata non remaneret.*
19 *Hæres tenetur ampliſſime liberare à moleſtijs legatarium, nam teſtator id ſtrictè commiſſit hæredi.*
20 *Legatum liberationis à debito erga teſtatorem non inducit nouam obligationem ſi tertius petat, & quid extinguat.*
21 *Liberationis legatum, quando ampliſſimè dicatur factum.*
22 *de Natura liberationis legata à quocumque debito, quid id importet.*
23 *Liberationis natura qualis ſit.*
24 *Liberationis legatum, quando non dicatur gratuitum, ſed oneroſum, & remuneratorium.*
25 *in Donatione remuneratoria donans tenetur erga donatarium de euictione.*
26 *Donatio remuneratoria eſt ſpecies permutationis, & aſſimilatur dationi inſolutum.*
de Euictione tenetur, dans aliquid inſolutum, num. 26.
27 *Teneri ad liberationem, & de euictione paria ſunt.*
28 *Verba reſtrictiua quando non dicantur appoſita ad reſtringendum.*
29 *Verbum, anzi, eſt ampliatium.*
30 *Liberatio alicui legata, quando nullam patiatur reſtrictionem.*

DECISIO CXLVIII.

SVb die 1. Iulij 1641. coram bon. mem. Pirouano fuit reſolutum hæredes q. Octauij Coſtæ teneri liberare D. Abbatem Io. Antoninm Coſtam à moleſtijs ei illatis ab hærede q. Petti Enriquez occaſiooe ſcut. 2115. acceptatorum ad cambium pro d. D. Abbate à ratione bancaria cantan. ſub nomine dicti Petri, & Io. Antonij Coſtæ ſub prætextu quod attenta origine iſtius crediti, & debiti reſpectiuè negari non poſſit, quin creditum ſit ſociale, & rationis bancariæ non autem ipſius Petri, etiamſi haberet vltra participationem in ratione bancaria proprium Capitale excedens ſumma ſcut. 20. mil. ſtamp. & quod d. Abbas eſſet effectus debitor ſocietatis, eo quia Petrus non accepit ad cambium ſummam prædictam à ſe ipſo vti in proprio negotiante, ſed à ſua ratione bancaria, quæ regebatur ſub ſuo, & Io. Antonij Coſtæ nominibus, & propterea ſtante liberatione quam idem Io. Antonio filio legauit Octauius Pater nedum geſtorum, & reſpectiuè obligationum occaſione rationis bancariæ contractatum, ſed etiam debitorum particulatium pro quibus Io. Antooius debitor deſcriptus reperiretur in libris rationis banchariæ vſque in diem obitus d. Octauij, ſeu tuptæ rationis, ac etiam poſt quemadmodum probant verba clara teſtamenti Octauij, quæ nullam declarationem, aut reſtrictionem recipiunt intranerit effectus liberationis ſummæ prædictæ quamuis particularis, itaut hæredes teneantur liberare D. Abbatem. Repropoſita ſuper eiſdem cauſa coram me ſubrogato in locum bon. mem. Pirouani defuncti placuit DD. iterum firmare, quod hæredes Octauij teneantur liberare D. Abbatem, fundamentum reſolutionis conſiſtit in eo, quod ex dicto teſtamento Octauij Patris apparet ipſum Octauium legaſſe D. Abbati liberationem, & abſolutionem correſpectiuè ad renunciationem legitimæ, quam Abbas in ipſius fauorem fecerat, *da tutte quelle che io, e l'infraſcritto mio herede poteſſimo pretendere da lui tante per la releuatione d'indennità, ò ceſſione di raggione in qualſiuoglia modo fattami da ſuoi Creditori, e della ragione bancaria, che hà eſſercitata in Roma con il Signor Pietro Herrera, e per qualſiuoglia altra cauſa, ancorche non eſpreſſa, o quanto anche di tutto quello che in qualſiuoglia modo appariſſe debitore nelli libri di detta ragione bancaria, e mies ſin al ſudetto giorno, e però à maggior cautela ſua da hora per ſempre l'aſſolue, e libero dal pagamento di eſſi, e da qualuoglia altra ſpeſa per lui fatta, e danari per eſſe pagati, e da tutte le moleſtie, ſpeſe, e danni, che in qualſiuoglia preteſte da qualſiuoglia perſona per cauſa, & occaſione della ſudetta ragione bancaria. Anzi ſe per l'auuenire ſi ſcopriſſe altro ſuo debito contratto in tempo di detto negotio, ò da eſſo in qualſiuoglio modo dependente al pagamento de quali veniſſe ſe in qualſiuoglia modo obligato in vigore dell'Inſtromento della concordia da me fatto con li creditori di detto negotio ordino, e voglio che debba pagarſi della mia heredità, e da eſſa detto Abbate Gio: Antonio ſia liberato da qualſiuoglia di dette moleſtie, danni, e ſpeſe, che per cauſa di detto negotio poteſſe hauere, come ſopra, ſenza che il mio herede poſſa riualerſene in modo alcuno da eſſo Abbate Gio: Antonio.* Vnde cùm cambium de quo agitur ſit debitum rationis banchariæ, inde ſequitur illud cadere ſub liberatione legata. Itaut attenta diſpoſitione teſtamentaria non poſſit hæres Octauij recuſare liberatiooem, & releuationem à moleſtijs Domino Abbati illatis per hæredem Petri ſub prætextu, quod Abbas in libris rationis non appareat debitor cambij, per quod moleſtatur.

Quod verò cambium ſit debitum rationi bancariæ, ideòque comprehendatur in præfata liberatione, etiamſi dicta ſumma ſcutor. 2115. non fuerit accepta ad cambium à ratione bancaria per dictum Abbatem, ſed Petrum ſatis patet. Primò ex partita rationis bancariæ cum ratio bancaria non creauerit ſimpliciter debitorem cambij Petrum, ſed etiam Io. Aotonium, dum ex eiuſdem partitæ verbis, ibi legitur, *Pietro Errera noſtro ſuo à parte G. deue ſcudi 2115. &c.* conſtat Petrum accepiſſe ad cambium pecunias ſociales dictæ rationis non ſimpliciter ad ſui commodum, ſed contemplatione, & pro vtilitate dicti Io. Antonij prout indicat † illa littera G. quæ iuxta ſtylum Mercatorum importat nomen illius, qui accipit cambium, ſed non vult nominari, vt dixit Rota *in Romana diſcuſſionis bonorum 26. Iuny 1630. coram bon. mem. Coccino, & in Romana cambiorum 4. July 1636. coram eodem.* In quibus ex ſtylo Mercatorum per atteſtationes tunc datas fuit reſolutum per dictam litteram G. † conoinentem principium nominis idem eſſe, ac ſi principalis integro nomine deſcriptus eſſet debitor. Secundò ex recognitione bonæ fidei eiuſdem Io. Antonij eadem die de eadem ſumma erga eumdem Petrum facta declarando iſtud cambium ad ſe pertinere pro totidem ab eodem Petro pro Io. Antonio receptis, & proinde ſub obligatione camerali promiſit ſortis, & cambiorum reſtitutionem, † quæ recognitio bonæ fidei ſola ſufficeret ad hoc, vt D. Abbas cenſeatur cum ratione ipſa ſuſcepiſſe obligationem Petri occaſione huius cambij pro ipſo factam, vt in ſimili dixit Rota *deciſ. 124. per Cenc. de cenſ. & in Romana Cenſus 15. Aprilis 1633. coram bon. mem. Merlino.*

Tertiò ex declaratione facta ab eodem Petro in ſuo libro priuatarum rationum, in quo † deſcripſit D. Io. Antonium debitorem de iſta ſumma ſcutor. 2115. tanquam habita per ipſum Io. Antonium ad cambium à ratione ſub nomine Petri, ibi: *detto Sig. Gio: Antonio deue ſcuti 2115. moneta datagli à cambio per le fiere di Piacenza mies Errera, e Coſta ſotto nome del mio Pietro à parte G.* eo enim ipſo quod debitum Io. Antonij † originatur à credito rationis bancariæ legatum liberationis comprehendit liberationem ab hoc cambio, & hæredes Octauij tenentur liberare Abbatem à moleſtijs ſibi illatis ab hæredibus Petri, cum certum ſit † illa verba, *ordino, e voglio che debba pagarſi dalla mia heredità, e da eſſa detto Abbate Gio: Antonio ſia liberato da qualſiuoglia di dette moleſtie, danni, e ſpeſe, &c.* Comprehendere etiam liberatiooem † à quibuſcunque moleſtijs, etiam de facto inferendis, Surd. *conſ. 150. num. 9. & conſ. 545. num. 24.* Rot. *deciſ. 338. num. 4. part. 4. recent.*

Non obſtat, quod Petrus eſſet creditor in dicta ratione in ſcut. 20. mil. & quod ideò ex iſtis cenſeatur hoc cambium contraxiſſe, quia vltra quod hoc controuertebatur ab informantibus pro D. Abbate adhuc placuit reſponſio, quod ex prædictis conſtabat cambium non fuiſſe creatum ex proprijs † pecunijs Petri, ſed rationis, & proinde Petrum illius debitorem in libris dictæ rationis deſcriptum, & nihil di contro annotatum prætenſo credito Petri cum hodie hęc partita ſit eodem modo accenſa prout erat ab initio, & fuit etiam ponderata obſeruantia ipſiuſmet rationis, quæ dum ex effectibus Petri prout creauit cambia ad eumdem Petrum pertinentia vſa fuit his ſimilibus formolis videlicet, *dati ſotto nome, vel per conto del Sign. Pietro, vel attinenti al Sign. Pietro*, non autem vt fecit tanquam

de quantitate rationis accepta ad cambium à Petro pro
9 D. Abbate, dum † creauit debitorem tam dictum D. Abba-
rem, quàm Petrum, & iſte in ſun libro familiari Abbatem
ipſum tanquam de quantitate iſti à ratione cambio credita
ſub nomine Petri.

Neque etiam obſtat, quod D. Abbas in ſoa recognitio-
ne bonæ fidei prnmiſerit Petro ſortis, & cambiorum reſti-
tutionem, quia cùm Petrus nomine proprio cambium
cum ratione pro dictn Abbate contraxiſſet vtique eidem
Petro à D. Abbate debebatur releuatin tanquam in bac re
10 illius mandatarin, & ideò verba de † reſtitntione facienda
Petro poſſunt referri ad iſtam releuatinnem, quàm idem
Petrus conſequi potuiſſet ex ſortis, & cambiorum reſtitu-
tione ſibi ſacienda per D. Abbatem cambij debitnrem prin-
cipalem.

Et ea prædictis etiam tolluntur verba, de quibus in Apo-
ca Domini Abbatis confecta pro tollenda præſcriptione
loquendo de his ſcut. 2115. pro eo acceptis à cambio vide-
licet, *Che io gli accommodai*; quia non per boc infertur
11 cambium † contractum inter Petrum, & D. Abbatem, ſi
verè ex prædictis conſtat illud contractum fuiſſe à Petro
cum ratione pro D. Abbate, & ideò verba huiuſmodi re-
ferri poſſunt ad huius nominis accommodationem pro
conſequenda bac quantitate, qnam Petrus ab eadem ra-
tione pro D. Abbate acceperat, & prout verè in bunc ſen-
ſum referenda eſt partita libri rationis, necnon libri fami-
liaris Petri, & ea tota bac facti ſerie, & prout his nmnibus
12 viſis reſponderunt † Mercatores Vrbis Ianueñ. & Floren-
tina, quibus Rota in his materijs plurimum deferre con-
ſueuit.

Præſertim quia D. Octauius non ſtetit in terminis ſim-
plicis generaliſſimæ liberationis, ſed à D. Abbate prius con-
ſequutus fuerat æſtimationem in legitimam ſibi renuncia-
tam, & ſub cuius qualitate declarauit feciſſe iſtam libera-
13 tionem. Itaut referatur † ad liberationem non quidem
verbalem, ſed cum effectu euius vigore D. Abbas moleſtias
aliquas ſentite, neque bæres Octauijs reuelationem ab eo
conſequi potuiſſent.

Sed quatenus etiam iſtud cambium fuiſſet contractum
cum ſolo Petro, & ea pecunijs ipſius Petri, negari tamen
non poteſt, quin rupta ratione Creditores acquiſierint
14 omnia iura, & effectus ſociorum debitorum † tam ſocia-
les, quàm particulares, *l. Item ſi vnus, ff. de recept. arbitr. notatur in l. is qui binis, & in l. quibinis, ff. de ceſſion. bonor.*
Ideò cùm Creditores nmnia iura ceſſerint ad faunrem
Octauij, & ipſe in ſpecie liberaoerit Abbatem ab nmnibus
moleſtijs, qnas pati poſſet etiam ratione ceſſionis reporta-
tæ à Creditnribus mandando, quod ſuus hæres teneatur li-
berare Abbatem, ſiue cambium, de quo agitur, ſpectet
de directo ad rationem bancariam, vel particulariter ad
Petrum, non repugnat, quin tanquam comprehenſom in
liberatione ſit ſoluendum ab hærede Octauij. Siue quia
15 † ipſe ranquam ceſſionarius Creditorum Petri potuit exi-
gere, & liberando exigiſſe dicitur, ad text. *in l. ſi mulier, ff. de condit. cauſ. dat. l. ſi fundus, §. Titio fundum*, ibiq; gloſ. *verb. poteſt, ff. de leg. 1.* Præſertim quia liberatio eſt per viam
compenſationis, quæ eſt vera ſolutio, *l. debitor, ff. qui pot. in pign. hab.* Rot. *deciſ. 511. num. 6. part. 2. recent.*

16 Siue quoniam legatum rei alienæ † coniunctis valet, vt
hæres ad æſtimationem ſaltem teneatur, *l. nuper in princ.*
cum gloſ. *in verbo conditionem, ff. de legat. 3. l. ſi Quintus, §. final. de aur. & arg. l. cum alienam, C. de leg. & l. prædia obligata, C. de fideicommiſ.* ad hoc faciunt tradita per
Grat. *diſcept. 611. num. 8. & diſcept. 955. num. 34. cum ſeq.*
Alias ſi D. Abbas teneretur ad ſolutionem debiti de quo
agitur ſine ſpe releuationis ab hærede Octauij non eſſet ab
17 † eo verè liberatus prout liberatus fuit attentis clariſſimis
18 verbis ſupra relatis, & propterea certum eſt, † quod ſem-
19 per comprehenditur ſub liberatione legata, & † hæredes
Octauij tenentur liberare Abbatem iuata naturam ſupra-
dictæ generaliſſimæ, & prægnantiſſimæ liberationis, *l. emptor, §. huius, ff. de pact. l. pluribus, ff. de accept.* ità not. Ale-
xand. *conſ. 47. num. 9. lib. 1.*

Non obſtat, quod legatum liberationis à debito erga
20 teſtatorem non inducat † nnuam obligationem ſi tertius
petat, ſed ſolum extinguat antiquam à legatario contra-
ctam cum Teſtatorem, *l. Aurelius, ff. de liberat. legat. & l. creditor debitori, §. Titia, ff. eod.* Quia vltra quod non
fuit ſolommodo legata liberatin ampliſſima, & generaliſſi-
21 ma ab omni, † & quocumque debito quomodocumque
prnueniente, prout ſunt verba clara liberationis, ibi: *E per ciò à maggior cautela ſua da hora per ſempre l'aſſoluo, e libero dal pagamento di eſſe, e da qualſiuoglia altra ſpeſa da lui fatta, o denari per eſſo pagati, e da tutte le moleſtie, e ſpeſe, danni, che in qualſiuoglia modo, e preteſte poteſſe hauere da qualſiuoglia perſona per cauſa, & occaſione della detta ragione bancaria*; De natura liberationis eſt, vt hæres
teneatur liberare legatarium, † vel ſoluere quantum 22
ipſe præſtaturus eſt prn debito, cum hoc nomine huiuſmo-
di legati contineatur, *l. quid ergo, & l. poſt emancipationem in princip.* vtrobique gloſſ. & Bart. *ff. de liberat. legat.* &
prnbat text. cum ſua gloſ. *in l. ſi fideiuſſor in princip. ff. de leg. 1.*

Quæ ratin eò magis procedit in hoc caſu, in quo non
agitur de legatn gratuito, ſed oneroſn, † & remunerato- 24
rio, vt fuit dictum ſupra in recompenſationem renuncia-
tæ legitimæ, ideò intrat obligatin antidotalis, quia in do-
natione remuneratoria dnnantem, & conſequenter hære-
dem, qui eius perſnnam repræſentat † teneri erga donata- 25
rium de euictione, firmat Bart. *in l. Iulianus, §. qui fundum ſub num. 5. verſic. & quidem volunt*, Angel. *num. 1. in fin.*
Aretin. *num. 6. verſic. & hoc intendunt*, Alexand. *n. 9.*
& latè proſequitur Iaſ. *num. 11. verſic. iſtam concluſionem, ff. de verb. obligat.* Tiraquel. *in leg. vnquam verbo donatione largitus num. 59. & ſequen. C. de reuocat. donat.* Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 13. titul. 23. num. 17.* Surd. *deciſ. 249. num. 18. verſ. nec facit cum ſeqq.*

Talis enim donatin eſt ſpecies † permutationis, & 26
aſſimilatur datinni inſolutum, de quarum natura euictio-
nem deberi, probat text. *in l. ſi maior, C. de com. rer. alien. leg. non dubitatur, C. de euict.* & in ſpecie aduertit Iaſ. *dict. l. Iulianus, §. qui fundum num. 13. de verbo obligat.* Magon.
deciſ. Florent. 62. num. 4. & 5.

Ergo hæredem teneri ad liberationem † non eſt ambi- 27
gendum, cum idem ſit qnod teneri de euictione, Bartnl. *in leg. pater, num. 1. & 3. ff. de dot. præleg.* Pariſ. *conſil. 16. num. 125. lib. 3.* Coccin. *deciſ. 76. num. 14. & deciſ. 275. num. 4.*

Minus facit, quod ipſa liberatio reſtringatur ad debita
ad quæ Octauius teneretur vigore concordiæ factæ cum
Creditoribus, ibi: *al pagamento de quali veniſſi le obligate in virtù dell'Inſtromento di concordia da me fatto con li Creditori di detto negotio*, quia hæc reſtrictiua non fuit
† appoſita ad qualificandam liberationem generalem ſu- 28
perius deſcriptam, ſed ad aliam diuerſam conceptam per
verbum, *Anzi*, † quod eſſet ampliatiuum, ibi: *Anzi ſe* 29
per l'auuenire ſi ſcopriſſe altro ſuo debito, &c. In quo caſu
non verſamur, quia Ioan. Antnnius agit vigore primæ ſu-
perioris liberationis, quæ nullam patitur reſtrictiuam, vt
expreſsè in ea legitur.

Ex quibus vtraque parte informante reſolutum fuit hæ-
redes Octauij Coſtæ teneri liberare D. Abbatem Coſtam à
moleſtijs ſibi illatis per hæredes q. Petri Erretæ occaſione di-
ctæ partitæ ſcut. 2115. &c.

R. P. D. ROIAS,

Poſtea Epiſcopo Tarraconeñ.

Anconitana Cenſuum.

Veneris 24. Februarij 1643.

ARGVMENTVM.

Actio ſubſidiaria, tunc ſolum habet locum, quando eſt deſperata omnis alia via agendi, in iudicijs vniuerſalibus, licet pretium ſuccedat loco rei, tamen quando id procedat, Inuentarium bonorum hæreditariorum, vt releuet qualiter debeat eſſe confectum.

SVMMARIVM.

1 *Actio ſubſidiaria non datur, niſi quando aliunde parti conſulere non poſſit.*
2 *Actio ſubſidiaria non datur, niſi omnes aliæ actiones penitus deficiant.*
3 *Actio ſubſidiaria ceſſat, dum via directa per actionem directam, vel hypotecariam poteſt habere locum.*
4 *Actio ſubſidiaria, quando tunc ſolum competat.*

Actio

Digitized by Google

Actio ſubſidiaria nullum plus ius tribuit, quam ipſa actio directa cui ſubrogatur, num. 4.

5 *in Actione ſubſidiaria non veniunt fructus oblate pretio in pecunia debite.*

6 *Ad pretium res vendita agens dicitur conſenſiſſe venditioni.*

7 *in Iudicijs vniuerſalibus pro vt eſt petitio hereditatis, pretium ſuccedit loco rei.*

8 *Que concluſio vera eſt, ſed procedit reſpectu pretij, que competit heredibus, tamquam heredibus.*

9 *Non autem reſpectu rei non comparata, ex huiuſmodi pretio, & num. 10.*

11 *Actio ſubſidiaria ceſſat, quando ordinariè agi poteſt.*

12 *Heres alienans bona fideicommiſſaria, tunc vocatus ad quid agere valeat.*

13 *Preſcriptio non currit contra heredes pupillos.*

contra Heredes pupillos quatenus currat praſcriptio, tamen eis conceditur reſtitutio in integrum, num. 13.

14 *Actioni ſubſidiaria non eſt locus, dum datur locus culpa.*

15 *Debitor, quando dicatur deceſſiſſe non ſoluendo.*

16 *Actio perſonalis competit contra debitores cenſus.*

17 *Actiones perſonales debitoris vtiliter poſſunt exerceri per eius creditores.*

18 *Et poſſunt bona obtinere, vt ſubhaſtentur, vel obtinere eorum adiudicationem.*

19 *Cenſus extinctio, quando dicatur aliquo modo defectuoſa, & num. 20.*

21 *Cenſus eſt nullus, quando fuit creatus abſque numeratione pecunia.*

22 *ad Actionem ſubſidiariam quando non poſſit conuolari.*

23 *Inuentarium bonorum hereditariorum, quando non fuit legitimè factum, non releuat.*

24 *Inuentarium non poteſt dici legitimè factum, dum in eo bona genericè, & confusè fuerunt deſcripta.*

Ita vt non poſſit diſcerni, nec eorum quantitas, nec valor, num. 24.

25 *Inuentarium bonorum, vt dicatur legitimè factum, debet diſtinctam deſcriptionem omnium, & ſingulorum bonorum per pondus, numerum, & menſuram continere.*

26 *Quod ſeruandum venit in omnibus inuentarijs.*

27 *Inuentarium non poteſt probare quantitatem bonorum defuncti, dum apparet illud integrè non fuiſſe factum.*

28 *Inuentarium, quando non fuit legitime factum non habetur in conſideratione.*

Negatiua non exiſtentia bonorum vt probetur ex inuentario debet eſſe legitimè factum, num. 28.

29 *de Excludenda negatiua fundata in non exiſtentia bonorum, ſufficit aliquid eſſe poſſibile.*

30 *Coarctatio excluſiua omnis poſſibilitatis eſt neceſſaria, vt probetur negatiua non exiſtentia bonorum.*

31 *Bona hereditaria non poſſunt dici non adeſſe ſi in rei veritate, adſunt.*

32 *Veritas, quotieſcumque apparet, ea attendenda venit.*

33 *Heres, quando mala fide vendit bona, quo caſu eius ſucceſſores, poſſint agere vel ad rem, vel ad pretium.*

34 *Agere actione directa, vel actione ſubſidiaria, paria minimè ſunt.*

35 *Actio ſubſidiaria etiam contra mala fidei poſſeſſorem quando ceſſet.*

36 *L. mater tua, C. de rei vendic. quid diſponat.*

37 *Actio ſubſidiaria non datur niſi quis reperiatur deſtitutus omnio alio ſubſidio.*

DECISIO CXLIX.

DIxerunt hodie DD. intrare arbitrium pro retardatione excuſationis ſenteotiarum Rotalium contra DD. de Triumphis, latarum in actione ſubſidiaria ad fauorem Roberti, ae fratrum de Leonibus hæredum Hieronymi Archiepiſcopi Theatini eorum patrui, quia dictæ actioni ſubſidiariæ non erat locus, niſi prius benè conſtito per exactiſſimas diligentias de non exiſtentia bonorum Petri venditoris nomine proprio prædij communis cum dicto Hieronymo fratre nuncupat. il Palazzo, ad fauorem Sanctæ Domus Lauretanæ de cuius prædij pecunijs fuit creatus cenſus, de quo agitur cum Antonio Triumpho pro ſecuritate Sanctæ Domus.

Eſt tamen indubitatum † actionem ſubſidiariam non 1
dari, niſi quando aliunde parti conſulere non poſſit, Coſt.
de remed. ſubſid. prelud. 7. num. 9. & remed. 12. *num.* 5. Surd.
conſ. 528. *num.* 19. & 20. Rota *in recent. deciſ.* 351. *num.* 9.
part. 5. *& deciſ.* 77. *num.* 27. *part.* 6. Ita vt deficiant † prorſus 2
omnes aliæ actiones, *l. ſi me, & Titium*, vbi Soccin.
Riminald. & Alexand. *ff. ſi certum petatur*, Giouagn. *conſil.* 72. *num.* 38. *lib.* 1.

Adeo vt ceſſet ſubſidiaria, dum † via directa per actio- 3
nem directam, vel hipothecariam, etiam exercendam ſuper
ipſa re empta ex pretio rei hæreditariæ, vel aliunde poteſt
eſſe conſultum ſatisfactioni creditoris de pretio in pecunia,
Soccin. *conſ.* 224. *per tot. lib.* 2. Mantic. *de tacit. lib.*
12. *tit.* 27. *num.* 20. vbi oſtendit ſubſidiariam tunc † ſolum 4
competere, quando re diſtracta in tertios poſſeſſores deficeret
actio perſonalis realis ob inopiam venditoris.

In tantum, vt iſta ſubſidiaria nullo caſu tribuat plusquam
directa, cui ſubrogatur, & ideò in illa non † veniunt 5
fructus oblato pretio in pecunia debito, Soccin. *d. conſ.* 224.
in fin. lib. 2. Couar. *pract. cap.* 28. *nu.* 8. *verſic. ſed ſi vxor*, Iaſ.
in l. traditionibus num. 20. *verſic. tamen tunc, C. de pact.*
Roland. *conſ.* 92. *num.* 24. *lib.* 2. Barboſ. *in l. aſtimatis*, *n.* 28.
verſic. item & tertio, ff. ſolut. matrimon. Mantic. *dicto tit.*
27. *à num.* 31.

At verò in præſenti caſu extabat prædictus cenſus, de
quo agitur, ſuper quo poterat fieri executio vigore actionis
perſonalis procedendo ad † illius ſubhaſtationem poſt 6
quam Leoni agendo ad pretium rei venditæ dicebantur
venditioni conſentiſſe, vt ad litteram diſponit optimus textus
in *l. mater tua, C. de rei vendic.* ibi, *ſin autem poſtea de
ea venditione conſenſiſti, vel alio modo proprietatem eius
amiſiſti aduerſus emptorem, quidem nullam habes actionem,
aduerſus venditorem verò de pretio negotiorum geſtorum
actionem exercere non prohiberis, &c.*

Nec obſtat, quod in Iudicijs vniuerſalibus, prout † eſt 7
petitio hæreditatis, pretium ſuccedat loco rei, vt cenſuit
Rota *in dicta deciſ.* 63. *num.* 7. *coram Reuerendiſſimo Vrgellen.*
ex doctrina Caſtrenſ. *in l. ſed & ſi lege §. item ſi rem,
ff. de petitione heredit. in lect. Auenion.* quam concluſionem
† dicebant hodie DD. eſſe veram, eamque reperiri exorna- 8
tam à Larea *deciſ. Granaten.* 92. *num.* 13. ſed procedere reſ-
pectu pretij, ita vt actio, quæ competebat fratribus de
Leonibus tanquam hæredibus Hieronymi patrui ad rem
venditam competat ad pretium, non autem reſpectu † rei 9
comparatæ ex huiuſmodi pretio, prout cenſus, de quibus
agitur, cum ceſſet circulus, de quo Bartolus *in l. Imperator,
§. final. num.* 2. *poſt med. de leg.* 2. Menoch. *conſ.* 213. *in princ.*
Nam tunc nulla quo ad hoc reperitur diſtinctio quoad
Iudicium vniuerſale, & particulare, ſed ſolum vtrobique
ad rem ſic † emptam, quod competat actio in ſubſi- 10
dium emptore non exiſtente ſoluendo, vt declarat Caſtrenſ.
in d. l. ſed & ſi lege, §. item ſi rem, n. 5. *in lectur. Auenion.
de petit. heredit.*

Quatenus autem Leoni velint contendere ſe non con-
ſenſiſſe venditioni, adhuc ceſſaret actio ſubſidiaria † ob 11
exiſtentiam prædij venditi, quod poterant conſequi rei
vendicatione iuxta prædictum textum *l. mater tua in prima
parte*, ibi, *mater tua, vel maritus feudum tuum in vita,
vel ignorante te vendere iure non potuit, ſed rem tuam à poſſeſſore
vendicare etiam non oblate pretio poteris, &c.* Hanc
quæ veritatem agnouit Rota coram Reuerendiſſimo D.
Durano *deciſ.* 63. *num.* 8. in hac cauſa dum dixit fuiſſe † in 12
electione, & arbitrio Leonum hæredum Petri petere quod
illis magis placebat, prædium ſcilicet, vel cenſum ex pretio
prædij emptum, nec talis actio reperitur præſcripta,
neque perempta. Non, præſcripta, quia à die moti Iudicij
vix fuerunt elapſi anni quindecim, & Leoni erant hæredes,
& pupilli, † contra quos, vel non currebat tempus ad præ- 13
ſcribendum, vel eis competebat reſtitutio, *l. ſicut, C. de
praſcript.* 30. *vel* 40. *annorum*, gloſ. *in l. fin. verſus fin.* vbi
Cynus, Bart. & Bald. *C. quibus cauſ. in integr. reſtitutio non
eſt neceſs.* Duran. *deciſ.* 246. *num.* 11. vel quatenus aliqua
poſſet conſiderari præſcriptio dum culpa eorundem de
Leonibus † fuit cauſata non poteſt allegari pro ſubſidio, 14
Coſta *de remed. ſubſid. prelud.* 9. *ante num.* 2. *verſ. niſi in
culpa*, Nec pariter perempta cum hoc non probetur, Rot.
deciſ. 274. *num.* 11. *part.* 5. *recent.*

15 Minus obſtat, quod Petrus deceſſerit non ſoluendo, vt
firmauit Rot. coram Reuerendiſſimo Durano *deciſ.* 212.
& 241. 326. *&* 338. in hac cauſa. Quia in dd. deciſioni-
bus actum fuit ſolum de bonis ſtabilibus, & mobilibus de-
ſcriptis in Inuentario. Hodie verò deducitur inter bona
16 † hæreditaria iſte cenſus, qui etiam fuit deſcriptus in In-
uentario, & inſuper extabat actio perſonalis, quæ eidem
Petro competebat contra debitores eiuſdem cenſus, quam
17 poterant vtiliter exercere Leoni eius † creditores, Bart.
in l. nomen num. 4. *C. quæ res pign. oblig. poſſ.* Dec. *conſ.* 349.
num. 10. Negutan. *de pignor.* 3. *membro* 2. *partis num.* 24.
Surd. *conſ.* 4. *num.* 23. & benè poterant dd. de Leonibus de-
uenire ad ſubhaſtationem dd. cenſuum, tanquam effectus
18 † hæreditatis Petri, vel obtinere adiudicationem pro eo-
rum credito prouenien. ex dicta venditione, Menoch. *præ-
ſumpt.* 74. *num.* 22. *verſ. crediderim lib.* 3. Rot. *deciſ.* 127.
num. 10. *part.* 7. *recent.*

Vlterius in hæreditate Petri aderat cenſus venditus per
Fanellum Leonibus Tutoribus eorum, necnon Lauiniæ
matri, qui cenſus fuit emptus ex pecunijs depoſitatis à
Triumphis pro extinctione cenſuum, de quibus agitur.
Fuit enim creatus dictus cenſus cum Fanello de man-
dato Cardinalis Protectoris S. Domus Lauretanæ pro illius
euictione fuerunt etiam exacti fructus per Lauiniam
matrem eorum de Leonibus, & erogati in vtilitatem illo-
rum; vnde non poteſt dubitari de tali exiſtentia. Quam-
19 uis extinctio † cenſuum facta per Triumphos, ex quorum
pecunijs fuit creatus dictus cenſus Fanelli, eſſet aliquo mo-
do defectuoſa, vt Rota declarauit in hac cauſa, Felician.
de cenſibus lib. 4. *cap. vnico num.* 8. vbi quod ſubmoueri de-
20 bent, † qui eam impugnat per textum *in l. Pupillo, ff. de ſo-
lut.* §. *ac ex contrario inſtitut. quib. alien.* licet dictumque
cenſuum Fanelli, Lauinia præfata obtinuit iudicialiter ſi-
bi aſſignari, fructuſque exegit ad computum ſui crediti
dotalis expulſa Riccabella ſorore Leonum, quæ antea vi-
gore ſimilis crediti adiudicationem reportauerat, propte-
rea nihil ad rem, quod dictus Fanellus cenſum impugnaſ-
21 ſet ex capite nullitatis † prouenien. ex non numeratione
pecuniæ, necnon ſententiam reportaſſet ſuper illius inua-
liditate; Quia cùm deinde dicta ſententia reuocata de
anno 1632. cum declaratione, quod cenſus fuerat validè,
impoſitus præcedentibus debitis ſolemnitatibus, citatis
prædictis de Leonibus dictaque ſententia fecit tranſitum in
iudicatum talis impugnatio non fuit habita in conſidera-
tione, inde d. cenſus Fanelli erat neceſſariè excutiendus,
& benè contra illum Leones poterant agere, vti bona in
22 hæreditate Petri exiſtentia actione directa, † nec conuola-
re ad ſubſidiariam, in quo Iudicio requirebatur excuſſio
omnium bonorum Petri, & dum aliquid inuenitur illa
non dicitur ſufficienter facta, Bald. *in l.* 2. *num.* 13. *verſ. ſed
hic dubitatur, C. quando fiſc. vel priuat.* Caroc. *de excuſſ.
bonor. part.* 2. *quæſt.* 32. *num.* 2. *&* 3.

Ceſſat etiam ex prædictis, quod dicebatur ex Inuentario
apparere Petrum deceſſiſſe non ſoluendo; Quia conſtat de
contrario per exiſtentiam dicti cenſus in eo deſcripti, ac
actionis perſonalis extantis in hæreditate, præterquamquod
23 idem inuentarium † non fuit legitimè confectum, dum in
eo leguntur deſcripta bona genericè, ac in confuſo, adeovt
nec poſſit diſcerni quantitas, nec valor, vt ex illius lectura
apparet, ibi, *Alcuni mobili venduti per ſeruitio dell'heredi-
tà*, & ibi, *il miglioramento della caſa di Camorano con tutti
i mobili*, & ibi, *altre robbe in pegno al monte della Pietà, co-
me ſi vede per polize*, quæ apocæ non leguntur deſcriptæ, &
ibi, *altre robbe, che ſono in le mani di diuerſe perſone*, & ta-
24 men ad hoc, vt Inuentarium dicatur † legitimè factum de-
bet inter alia continere diſtinctam deſcriptionem omnium,
& ſingulorum bonorum defuncti per pondus, numerum,
25 & menſuram, qualitatem, & quantitatem, *l. ſi quis intra,
C. de bon. præſcript.* vbi optimè Bald. Bart. *in l. final. C. de
magiſtr. conuen.* Roland. *conſ.* 73. *num.* 37. *cum ſequen. lib.* 2.
Natt. *conſ.* 574. *per totum*, Surd. *deciſ.* 222. *num.* 3. Rot. *de-
ciſ.* 72. *part.* 2. *diuerſ. & deciſ.* 350. *num.* 3. *part.* 1. *recent.*
26 hocque † eſſe ſeruandum in omnibus Inuentarijs traditis,
Rolan. *de Inuentarijs fol.* 62. *num.* 1. *&* 2. quæ inualiditas
Inuentarij operatur, vt non poſſit illud ſuffragari, Rota
deciſ. 331. *num.* 2. *part.* 4. *recent. & deciſ.* 2. *num.* 2. *part.* 6.
Præſertim cùm non appareat in eo fuiſſe deſcriptas qua-
tuor ſalmas terræ, & melioramenta quas fuiſſe hæreditarias
Petri, iam Rota firmauit, ideò redditur certum ex dicto In-
27 uentario † non poſſe probari non exiſtentia aliorum bono-
rum Petri, cum illud non valeat probare quantitatem bo-
norum, quando apparet in eo aliquid deficere, Adden. ad
Greg. XV. *deciſ.* 79. *num.* 5. *& deciſ.* 473. *num.* 4. vt non le-
gitimè confectum † non venit habendum in conſideratio- 28
ne, ac ſi non emanaſſet, *l. final.* §. *ſin vero poſtquam adierit,
C. de iure deliber.* §. *ſin vero non fuerit, auth. de hæred. &
falcid.* Natta *conſ.* 574. *num.* 6. Hond. *conſ.* 53. *num.* 2. *lib.* 1.
Menoch. *conſ.* 89. *num.* 174. *&* 471. *num.* 19. Cephal. *conſ.*
393. *num.* 69. Seraph. *deciſ.* 1311. *num.* 2. *& part.* 5. *recent.
deciſ.* 331. *num.* 2. cum † agatur de probanda negatiua fun- 29
data in non exiſtentia bonorum Petri ad quam excluden-
dam ſufficit aliquid eſſe poſſibile; vnde † requiritur coar- 30
ctatio excluſiua omnis poſſibilitatis, Rot. *deciſ.* 29. *num.* 70.
part. 7. *recent. & in Romana, ſeu Iannen. quarti dotalis* 2. *Iu-
nij* 1642. *coram R. P. D. meo Ghiſilerio.* Sed in caſu noſtro
certum eſt, quod aderant alia bona Petri, quæ erant † di- 31
ſcutienda actione directa, & perſonali, per viam ſubhaſta-
tionis, nempè cenſus, de quibus agitur contra Triumphos
deſcripti in Inuentario, & d. cenſus Fanelli, & actio contra
dictum prædium venditum in vim *d. l. mater tua*.

Nihil obſtant reſponſiones ad d. Inuentarium datæ per
deciſiones Reuerendiſs. Vrgellen. *la* 212. *num.* 2. *&* 241.
num. 8. *cum ſequen.* ac alijs quia in dictis deciſionibus præ-
ſupponitur bona † fuiſſe diſtinctè deſcripta, cuius contra- 32
rium in præſente diſputatione compertum fuit.

Rurſus non obſtat, quod ex quo d. Petrus prædium ven-
didit mala fide ſit in electione † præfatorum hæredum Hie- 33
ronymi Archiepiſcopi agere ad prædium, vel ad cenſus ex
pretio prædij comparatos, prout dicitur in *d. deciſ.* 63. *n.* 8.
Durani, quia quicquid ſit an Petrus mala fide dictum præ-
dium vendiderit, concluſio procederet in actione directa,
† in qua hodie non verſamur, ſed quia egerunt actione 34
ſubſidiaria ad rem ex pretio emptam, & tamen compete-
bat actio directa ex prædictis, hoc ſtante † excluditur ſub- 35
ſidiaria etiam contra malæ fidei poſſeſſorem cum circulo,
Bart. *in d. l. Imperator* 72. §. *final. num.* 2. *verſ. ſi verò ad
eum peruenit per circulum, ff. de legat.* 2. Capra *conſil.* 88.
Buratt. *deciſ.* 784. *num.* 1. extenſa in hac cauſa. Vlterius
prædicti fratres de Leonibus poterant agere ad prędium del
Palazzo venditum, † iuxta diſpoſitionem expreſſam *d. l.* 36
mater tua, C. de rei vend. & ſi erat in electione præfatorum
fratrum de Leonibus ante præſtitum conſenſum venditioni
agere ad rem venditam, vel ad dictos cenſus comparatos
ex illius pretio excluditur ſubſidiaria, † quæ non datur, niſi 37
quando qui reperitur deſtitutus omni alio iuris auxilio,
Mantic. *de tacit. d. lib.* 12. *tit.* 26. *num.* 2. Coſta *de remed.
ſubſid. remed.* 12. *num.* 4. cum alijs vbi ſupra.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

*Plures deciſiones in hac eadem cauſa emanarunt coram bon.
mem. Durano, quæ inter impreſſas ſunt deciſiones* 212.
264. 282. 326. 338. 363. 372. 378. *&* 385.

R. P. D. R O I A S,

Poſtea Epiſcopo Tarraconen.

Romana Caſalia Aguzani.

Mercurij 4. *Februarij* 1643.

A R G V M E N T V M.

Bona fideicommiſſaria, vt validè alienentur pro conſtituenda dote, deſcendentibus, inter alia requitur, vt congruè ſit conſtituta, & quidnam veniat conſiderandum pro iſta congruitate dotis, item diſcutitur, quod quando ex fructibus bonorum fideicommiſſorum poteſt conſtitui dos, tunc bona ipſa fideicommiſſaria non ſunt diſtrahenda, quod declaratur.

S V M M A R I V M.

1 *pro Dotis congruitate præſumptio ſtat, & qui allegat contrarium probare tenetur.*

Ita vt niſi probetur contrarium reijcitur exceptio ad petitorium, num. 2.

3 *Dos, quamuis excedat quantitatem legitimæ, nihilominus ſtat præſumptio pro congruitate dotis.*

4 *Dotis congruitas non à ſola quantitate legitimæ ſumit menſuram ſuæ congruitatis.*

Verum

Digitized by Google

Verùm etiam à circumſtantijs benè viſis arbitrio boni viri.

Dos congrua poteſt eſſe maior legitima, num.4.

5 *Mulier, ſi eſſet vnica filia totum patrimonium genitoris cenſeretur congrua eius dos.*

6 *in Dote conſtituenda excedente legitimam conſiderari debet.*

Numerus filiarum dotandarum exiſtentia maſculorum.

Conſuetudo vniuerſalis Ciuitatis.

7 *Et particularis familia, ſtatus hæreditatis, ac nobilitatis mulieris, ac dignitatis viri.*

8 *Rota alias arbitrata eſt, quod dos ſcutorum 7000. ſit congrua pro nobiliſſima familia de Caetanis.*

9 *Dos ſcutorum 10. mil. quo caſu dicatur exceſſiua.*

10 *in Exemplum non debet deduci id, quod non habet omnes circumſtantias caſus, de quo quæritur.*

11 *Filiorum numero diminuto debet augeri dos filiarum.*

12 *pro Dotis congruitate indicanda tempus ipſius dotationis attendi debet.*

13 *Dotis Romanorum fuerunt reformata per ſtatutum Vrbis confirmatum à ſan. mem. Pio V.*

14 *Lex emanata poſt actum geſtum, non obſtat.*

Statutum Vrbis de reformat. dot. fuit abrogatum, & abolitum per Conſtitutionem Greg. XIII. &c.

15 *Derogatio præſumitur ex lapſu antiquiſſimi temporis iuncta obſeruantia.*

16 *Mulier, dum ſibi conſtituit congruam dotem ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, ea bona exempta remanent ab onere reſtitutionis vocatis ad fideicommiſſum.*

17 *Text. in l. mulier 22. §. cum proponeretur, ff. ad Trebell. reſtringitur ad dationem certa rei, vel quantitatis, ſecundum nonnullos DD. declara, vt num.19.*

18 *Text. in l. mulier, §. cum proponeretur, ff. ad Trebell. non habet quando ex fructibus bonorum reſtituendorum poterat mulier ſibi conſtituere dotem.*

19 *Dos ex fructibus bonorum fideicommiſſo ſubiectorum; quando poteſt conſtitui, non eſt diminuendum fideicommiſſum.*

20 *Quod videtur benè colligi ex text. in l. mulier §. cum proponeretur, ff. ad Trebell.*

21 *Mulier, vt teneatur ſibi conſtituere in dotem fructus bonorum fideicommiſſariorum, quidnam requiratur.*

22 *Text. in l. mulier, §. cum proponeretur, ff. ad Trebell. abſolutè, & indiſtinctè procedit quando dos, quam ſibi conſtituit mulier, ex fideicommiſſo non appareat exceſſiua.*

23 *Fructus, quando non probantur tanti, ex quibus poſſit congrua dos aſſignari deſcendentibus ex dictis fructibus, tunc dos ex corporibus fideicommiſſarij.*

24 *Fructus bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, mulier non tenetur imputare in dotem, dummodo abſit malitia, cum illos faciat ſuos, & num.25. 26. & 27.*

28 *Termini, quando ſunt diuerſi, tunc non intrat illatio.*

29 *Fructus bonorum fideicommiſſariorum, quando non adſunt de tempore dotationis, tunc bona data in dotem non ſunt reſtituenda.*

30 *Quod procedit etiamſi totum fideicommiſſum remaneat destructum.*

31 *Bona omnia mulieris dum dantur in dotem, tunc tranſeunt cum ſuo onere.*

32 *Text. in l. mulier bona 72. ff. de iur. dot. loquitur de oneribus intrinſecis, & neceſſarij, prout ſunt hypotheca creditorum, & ſimilia.*

33 *Fideicommiſſum cenſetur voluntarium reſpectu congrua dotationis mulierum deſcendentium, deficientibus bonis liberis.*

34 *Teſtatoris voluntas præſumitur concurrere ad exemptionem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum pro congrua dotatione ſuarum deſcendentium.*

35 *Bona fideicommiſſo ſubiecta, quando diſtrahuntur pro congruè dotando deſcendentes, reducuntur ad eum ſtatum, quo erant ante fideicommiſſum.*

36 *Bona alia quam fideicommiſſaria, quando adſunt, pro dotandis mulieribus deſcendentibus, non ſunt diſtrahenda bona fideicommiſſaria.*

37 *Et talis exiſtentia de iure non præſumitur, & qui eam allegat, & bona ſuppoſita fideicommiſſo iam ſunt data in dotem, tenetur probare adeſſe alia bona libera.*

38 *Mulier in defendenda ſuam dotationem habet intentionem fundatam in negatiua, quod non habet alia bona libera, præterquam fideicommiſſaria.*

39 *ad Poſſeſſionis effectum attenditur tempus mota litis; quidquid poſtea acciderit.*

40 *Bonorum liberorum exiſtentia, ex quibus non dicatur probata.*

41 *Mulieris voluntas, quod voluerit ſibi conſtituere dotem liberam, quamuis ex bonis fideicommiſſarijs præſumitur.*

42 *Et ex quibus talis præſumptio arguatur.*

43 *Euictionis ampla promiſſio, dum dantur bona fideicommiſſaria in dotem, quid ex ea arguatur.*

44 *Et quid ſi ſit ſimpliciter promiſſa.*

45 *Dotis promiſſio quando non poſſit dici liberè facta.*

46 *Maritus, quando non fuit certioratus, quod bona data in dotem erant fideicommiſſaria, tunc ea cenſetur liberè tradita.*

47 *Notificatio facta poſt actum perfectum, non iuuat.*

48 *Notificatio facta, quoad diuerſum effectum, non releuat.*

49 *Fideicommiſſi notitiam, quando quis non præſumatur habuiſſe.*

50 *Beneficio auth. res quæ, C. commun. de legat. quis non gaudeat.*

51 *Tranſactioni primæ, quando quis noluit derogare per ſecundam tranſactionem, multò &c.*

52 *Nouatio non poteſt dici inducta, ſi aliquid fuerit factum in executionem præcedentis diſpoſitionis.*

53 *Contrarietas per concordiam euitari debet in eadem diſpoſitione.*

54 *Subrogatorum regula, quæ ſit.*

55 *Mulier, conſentiente viro, ratione dominij, poteſt locare bona ſibi data in dote.*

Dominium bonorum in dotem datorum inæſtimatarum, remanet penes vxorem, num.55.

56 *Articuli dati per procuratorem, non nocent principali.*

57 *Legata fideicommiſſis per omnia ſunt exequata.*

58 *ex Verbis negatiuis non poteſt deſumi aſſertio affirmatiua.*

59 *Verba debent intelligi ſecundum ſubiectam materiam.*

60 *Probatio per inſtrumentum publicum, non poteſt tolli per probationem æquiuocam.*

DECISIO CL.

SEmel, atque iterùm examinatis deciſionibus coram
me in hac cauſa emaoatis 27. Iuoij 1640. & 16. De-
cembris 1641.* ab illis non eſſe recedeodum fuit hodie re
ſolutum, inconcuſſum enim ſemper remanſit præcipuum
illud fundamentum quod fuerit congrua dos, & noo ex-
ceſſiua quam ſibi conſtituit Victoria, quia præſumptio
ſtat † pro cooguitate dotis conſtitutæ, & qui allegat 1
contrarium debet probare, Gabr. *conſ. 20. num. 68. lib. 2.*
Bald. *nouell. de dot. part.6. priuil. 45. num. 2. verſ. & hoc niſi
talis*, Rot. *deciſ. 28. num. 16. & deciſ. 88. num. 1. part. 5. re-
cent.* itaut niſi † concludenter probetur contrarium reijci- 2
tur exceptio ad petitorium, Rota *deciſ.* 105. *num.* 4. poſt
Mangil. *de ſubhaſt. adducta in prima dd. deciſionum in fin.
§. minus obſtat.*

Nec probatur ex eo, quod excedat quantitatem le-
gitimæ, quia nihilominus firma remanet † præſumptio 3
congruitatis, ſi quidem non ex ſola quantitate legitimæ ſu-
mit dos menſuram ſuæ coogruitatis, qoæ cum pendeat à
circumſtantijs beoè viſis arbitrio † boni viri, ioxta diſpoſi- 4
tionem text. *in leg. quæro 61. ff. de iur. dot.* poteſt eſſe maior
dictæ legitimæ quantitate, Alex. *conſ. 7. num. 5. verſ. Nam
videtur vol. 2.* Soccin. ſen. *conſ. 88. nu. 20. vol. 2.* Ruin. *conſ.* .
56. num. 5. verſ. ad poterunt vol. 3. & conſ. 152. num. 6. vol. 5.
Menoch. *conſ. 247. nu. 46. verſ. Nam interdum, vol. 3.* Rot.
d. deciſ. 88. n. 11. par. 5. recent. adeovt ſi mulier † eſſet vni- 5
ca filia totum patrimonium progenitoris cenſeretur con-
grua eius dos, Alex. *d. conſ. 7. n. 5. verſ. alijs non exiſtenti-
bus vol. 2.* & Menoch. *d. conſ. 247. n. 46. verſ. qui reſpondit*,
qoa io dote conſtituenda excedente quantitatem † legitimæ 6
debent conſiderari, numerus filiarum dotandarum exiſten-
tia maſculorum conſuetudo vniuerſalis Ciuitatis, & parti-
cularis familiæ † ſtatus, hæreditatis, ac nobilitatis molie- 7

T 3 tis,

Digitized by Google

tis, necnon dignitas viri ad plenè congeſta per Menoch.
de arbitr. caſ. 149. *à num.* 36. *per plures ſequentes*, & Card.
Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 12. *tit.* 21. *ferè per tot.*

Nec dicebant Domini fuiſse probatum prætenſum ex-
ceſſum ex conſuetudine, quam vniuerſalem in Vrbe co-
8 nabantur deducere informantes pro Dominis de † Maxi-
mis ex eo, quod aliàs Rota coram Card. Sacrato *in Roma-
na dotis* 18. *Iunij* 1618. arbitrata fuerit in ſcutis 7000. ta-
xandam eſſe dotem D. Pantaſileæ nobiliſſimæ familiæ de
Caetanis, & quod Iſiphili ſorori d. Victoriæ non fuerat
conſtituta dos, niſi in ſcut. 6000. Vnde apparebat conclu-
9 denter probatus † exceſſus in remanenti vſque ad ſummam
ſcut. 10. mil. ad quam aſcendere viſa fuerunt bona à Vi-
ctoria ſibi data in dotem.

Nam quoad conſuetudinem Vrbis prædicta dotis taxa-
tio facta à Rota in caſu quo patrimonium erat ære alieno
10 valde grauatum, & extabant fratres non † eſt in exem-
plum adducenda in præſenti vbi deficiebant debita, & fra-
tres, qui fratres cum extitiſſent tempore dotationis d. Iſi-
philis non autem tempore matrimonij dict. Victoriæ dixe-
runt Domini potius fauere, quam nocere exemplum dota-
11 tionis Iſiphilis in ſcut. 6000. Quoniam ſi filiorum † nume-
ro diminuto dos augeri debet, ad trad. per Card. Mantic. *de
tacit. & ambig. d. lib.* 12. *tit.* 21. *num.* 33. quem ſequitur Rot.
d. deciſ. 28. *num.* 20. *in fin. verſic. vbi poſt part.* 5. *recent.* re-
ctè quidem poſt dictam dotationem Iſiphilis mortuo earum
fratre vnico, qui tunc extabat congruum fuit hodie repu-
tatum augumentum ſcut. 4000. habito reſpectu, quod di-
12 ctus frater non † amplius exiſtebat de tempore dotationis
Victoriæ, quod venit attenden. pro arbitranda congruitate
dotis, Bald. *in auth. res quæ num.* 17. *verſic. niſi inſpecto*, *C.
com. delegat.* cum alijs relatis in *d. deciſ.* 27. *Iunij* 1640. *ſub* §.
minus obſtat.

Minus etiam poterat deduci ex reformatione dotium
13 Romanorum inducta, vel † per ſtatutum confirmatum à
ſanct. mem. Pio V. vel per Conſtitutionem Sixti V. quia
vt reſponſum fuit in *d.* 1. *deciſ. ſub* §. *nec extat probatus*, hæc
non obſtat tanquam emanata poſt dictam dotationem Vi-
14 ctoriæ, † & illud fuit abrogatum, & abolitum per Conſti-
tutionem Gregorij XIII. ſuper confirmatione nouorum
ſtatutorum Vrbis, vt deciſum fuit coram Gregor. XV. *de-
ciſ.* 267. *per tot. & in deciſ.* 151. *num.* 4. *part.* 1. *recent.* & de-
15 rogatio præſumitur ex lapſu longiſſimi temporis iuncta ob-
ſeruantia ex deductis *in d.* 1. *deciſ. in eod.* §.

Quo ſolido fundamento remanente ſuper congruitate
dotis ſequitur, quod Victoriæ ſibi tradendo in dotem Caſa-
16 le Aguzani, de quo agitur, exempta fuerit † ab onere illud
reſtituendi vocatis ex fideicommiſſo Franciſci de Salamo-
nibus tanquam id cenſeatur congruum voto dicti Franciſci
Aui præfatæ Victoriæ, vt ad litteram eſt text. clarus in *leg.
mulier* 22. §. *cum proponeretur*, *ff. ad Trebell.* cuius l. diſpo-
17 ſitio licet reſtringatur ad dationem certæ rei, † vel quanti-
tatis ex congeſtis per Rot. *deciſ.* 427. *num.* 2. *part.* 1. *diuerſ.*
& limitetur quando ex fructibus bonorum reſtituendorum
18 poterat mulier conſtituere † ſibi dotem, vt colligitur ex
eodem text. *in fin. d.* §. *cum proponeretur*, ibi, *verſ. quod ſi
tantos*, & pro indubitato admiſit Rota coram Card. Sera-
phino *d. deciſ.* 481. *num.* 3. Nihilominus eam neque reſtri-
ctam, neque limitatam ſemper abſolutè procedere exiſti-
19 marunt Domini quando non appareat, quod dos † conſti-
tuta non eſſet congrua, vel quæ excederet certam quanti-
tatem arbitrio boni viri cenſendam pro ſufficienti ad do-
tandum, vt explicat Caſtrenſ. *in d. l. mulier*, §. *cum propo-
neretur num.* 3. *verſic. ſed ſi non ſufficit*, Coccin. *deciſ.* 388.
in princip. & deciſ. 430. vel quia poterat ex fructibus bono-
20 rum, † fideicommiſſariorum conſtitui dos eodem arbitrio
exiſtimanda congrua, vt videtur benè colligi ex ſenſu
d. l. mulier in fin. §. *cum proponeretur*, vbi Vlpianus ad hoc
vt mulier teneatur de fructibus conſtituere ſibi dotem re-
quiſiuit, quod dicti fructus percepti ſint tanti, vt inde poſ-
21 ſint de dote † ſatisfieri, quod idem ſonat, ac ſi dixiſſet tunc
ſolummodo non poſſe mulierem ſumere dotem de fidei-
commiſſo, quando dumtaxat fructus percepti ſint ſuffi-
cientes pro eius congrua dotatione, Molin. *de primog. Hi-
ſpan. lib.* 4. *cap.* 6. *num.* 15. *verſic. quod ſi fructus*, Menoch.
præſumpt. 189. *num.* 162. *circa fin. verſic. ſi ad eam dotan-
dam lib.* 4. Ideò non eſt dubitandum quin abſolutè, & in-
diſtinctè procedat *d. l. mulier*, in caſu noſtro, in quo dos,
22 quam ſibi conſtituit Victoria de dicto Caſali ſubiecto fidei-
commiſſo Auito non apparet exceſſiua ex prædictis, neque
conſtituenda ex fructibus cum non probetur iſtos fuiſſe ab
ipſa † perceptos vſque ad ſummam exiſtimanda pro ſuffi- 23
cienti eius dotatione.

Vltra quod ad effectum, vt mulier potius ex fructibus
perceptis, quam fideicommiſſo debeat ſibi conſtituere do-
tem † requiritur etiam, quod de tempore dotationis extent 24
dicti fructus ex quibus poſſit congruè dotari; nam niſi ma-
litiosè eos conſumpſerit animo deſtruendi, vel diminuendi
fideicommiſſum ſemper facit ſuos, † nec tenetur imputare 25
in ſuam dotem, vt declarant DD. congeſti per Molin. *de
primog. Hiſpan. d. cap.* 6. *num.* 15. *verſ. quod intelligendum*,
Menoch. *d. præſumpt.* 189. *num.* 161. *verſ. cæterum*, *& ſeqq.*
Peregr. *de fideicommiſ. art.* 42. *num.* 71. *verſ. intellige*, Fuſar.
de ſubſtit. quæſt. 531. *num.* 120.

Vnde patet benè dictum fuiſſe, quod in iure non ſubſiſtit
Victoriam eſſe dotandam ex fructibus in futurum perci-
piendis cum † in præſenti non dubitetur an de fructibus 26
percipiendis poſſit conſtitui dos, itaut vir teneatur reſtitue-
re quamuis perceptos ex congeſtis per informantes pro
DD. de Maximis, ſed an fructus percepti poſt contractum
matrimonium ex bonis ſubiectis fideicommiſſo, † & datis 27
in dotem ſint in dictam dotem imputandi ad reintegratio-
nem dicti fideicommiſſi diminuti pro dictæ dotis conſtitu-
tione, † qui termini quam ſint inter ſe diuerſi patet ad ſen- 28
ſum ex ponderatis in 2. *deciſ.* 16. *Decembris* 1641. *ſub* §. *mi-
nus obſtat.*

Et ideò fructibus non extantibus de tempore matrimonij
ſufficientibus pro congrua dotatione † exempta erunt ab 29
onere reſtituendi bona data in dotem, quæ exceſſiua non
appareat licet ſint fideicommiſſo ſubiecta, † & conſequen- 30
ter fideicommiſſum remaneat deſtructum, vt admittunt
communiter ſcribentes in *Auth. res quæ*, *C. com. de legat.*
& cæteri allegati per Molin. *de primog. Hiſpaniar. d. cap.* 6.
num. 16. & alij congeſti per Rot. coram R. P. D. meo Bichio
in Bonon. fideicommiſſi 16. *Martij* 1640. *ſub* §. *nec propterea*,
& alijs deciſionibus concordan. allegatis in 1. *deciſ. ſub* §.
nec pariter obſtat, vbi exabundanti fuit in facto animaduer-
ſum, quod in caſu noſtro fideicommiſſum non fuerat totum
euerſum.

Neque communis hæc DD. ſententia remanet ſublata
ex diſpoſitione *l. mulier bona* 72. *ff. de iur. dot.* vbi habetur
quod † quando bona omnia mulieris dantur in dotem tunc 31
tranſeunt cum ſuo onere, quia placuerunt Dominis reſpon-
ſiones datæ *in* 2. *deciſ.* §. *vltimo*, & præſertim ea quod
d. l. mulier, loquatur de oneribus † intrinſecis, & neceſ- 32
ſarijs, prout ſunt hypothecæ creditorum, & ſimilia non
autem de oneribus ferè voluntarijs, prout tale venit cen-
ſendum fideicommiſſum reſpectu dotationis congruæ de-
ficientibus alijs † bonis liberis, quia cùm præſumat ius, 33
iuxta litteram *d.* §. *cum proponeretur*, voluntatem fidei-
committentis concurrere ad exemptionem bonorum ab
onere † fideicommiſſi pro congrua dotatione ſuorum de- 34
ſcendentium meritò tale onus eſt exiſtimandum, ac ſi non
impoſitum, dummodo ex voluntate etiam imponentis diſ-
ſoluatur per Conſtitutionem dotis congruæ, ideòque reda-
ctum † ad ſtatum in quo erant bona ante obitum teſtatoris, 35
ex animaduerſis in propoſito per Gabr. *conſ.* 111. *num.* 18.
verſ. ex quibus puto vol. 2.

Nec in præſenti ceſſant prædicta ex eo, quod vel exta-
rent alia bona præter fideicommiſſaria ex † quibus Victo- 36
ria poterat dotari, vel appareat ipſam Victoriam noluiſſe
ab onere fideicommiſſi eximere dotem conſtitutam, quo-
rum altero concurrente clarum eſt præfata non poſſe pro-
cedere.

Quia quoad exiſtentiam aliorum bonorum de iure non
præſumitur, & qui eam allegat † quando bona ſuppoſita 37
fideicommiſſo iam ſunt data in dotem tenetur probare cum
mulier ad defendendam ſuam dotationem in iſtis † bonis 38
habeat intentionem fundatam A in negatiua, Dec. *conſil.* A
519. *propè fin.* Rolan. *conſ.* 19. *num.* 9. *lib.* 4. Crauett. *conſ.* 19.
num. 18. *ad med.* Peregr. *de fideicommiſ. art.* 42. *num.* 73.
Grat. *diſcept.* 331. *num.* 23. quam obligationem non poſſunt
euitare DD. de Maximis ex quo ipſi poſſideant, quia ad
iſtum effectum eſt attendendum initium litis, quo inſpecto
poſſeſſio erat penes Alexandram ream conuentam, vt in
puncto *deciſ.* 134. *num.* 4. *part.* 6. *recent.*

Neque ex partitis de quibus in calculo poteſt dici probata
dicta exiſtentia, quia DD. placuerunt † reſponſiones datæ 40
in 2. deciſ. in qua ſingillatim partitis reſpondetur, cum qui-
bus DD. tranſierunt.

Quo

Quò verò ad voluntatem pro qua ſtat præſumptio; illa
etiam elicitur, primo ex ipſo instrumento tranſactionis
41 per menſem ante matrimonium contractum, † nempe de
Menſe Maij 1575. initæ inter Victoriam, & Iſiphilem ſororem in quo Victoria cogitans de proximo nubere partem
ſuam hæreditatis accepit ad liberam diſpoſitionem pro hæredibus quibuſcumque, & reportauit a Comite Io: Paulo
Iſiphilis viro generalem, & ampliſſimam promiſſionem
deliberando à moleſtijs, quodque filij Iſiphilis, qui ſucceſſionem ex fideicommiſſo prætendere valuiſſent nunquam
42 Victoriam eiuſque hæredes, ac ſucceſſores, moleſtarent,
ſed cederent omnia iura competentia, & futurum quomodolibet competitura, quæ promiſſio tam amplè concepta
demonſtrat partes voluiſſe liberare portionem Victoriæ, &
eximere ab omni fideicommiſſo quidquid dicendum eſſet ſi
44 euictio fuiſſet † ſimpliciter promiſſa, Curt. iun. *conſ.* 49.
num. 13. Soccin. iun. *conſ.* 116. *num.* 63. *lib.* 1. Gratian. *conſ.*
60. *num.* 16. *lib.* 1. Menoch. *præſumpt.* 115. *num.* 17. *lib.* 3.
præſertim quoad portionem Iſiphilis, quæ iam dotem habuerat, nec inde poterat euitare fideicommiſſum dum non
45 fuit tradita † ad liberam eius diſpoſitionem, neque pro hæredibus quibuſcunque.

Secundò ex Capitulis matrimonialibus, in quibus Victoria bona hæc dat, & conſignat in dotem, vt fuit animaduerſum in *d.* 2. *deciſ.* in §. 1. Maximè, quia nulla fit mentio fi-
46 deicommiſſi, neque de illo certioratus fuit vir, quo caſu
bona cenſentur liberè translata, vt in puncto fuit deciſum
in *Romana dotis, fideicommiſſi de Anguillaria* 28. *Ianuarij*
1641. *coram R. P. D. meo Bichio*, vbi concordantes, *in*
§. *penultimo*.

Nec certioratio viri poteſt elici ex ſubſequenti inſtrumen-
47 to celebrato de menſe Auguſti 1575. quia non † percutit
tempus inſtrumenti matrimonialis, & ibi ſolum fit mentio fideicommiſſi reſpectu portionis Iſiphilis non autem Victoriæ, & amplius, quia ſicuti ex parte viri fuit auctum eius
patrimonium mediantibus donationibus patruorum ita veriſimile eſt, quod mulier pinguem dotem, hoc eſt liberam dare voluerit.

Rurſus inſtrumentum diuiſionis fructuum celebratum
cum præſentia viri Victoriæ de menſe Auguſti 1575. quatenus continet proteſtationem, quod Victoria, & Iſiphiles
non intendunt contrauenire fideicommiſſo Capitanei Fran-
48 ciſci Salamonij † aui materni refertur ad portionem Iſiphilis Virginia neptis, quæ iam litem mouerat vigore dicti fideicommiſſi poſſet ex tali diuiſione ſumere occaſionem
confouendi eamdem litem, & intererat Victoriæ quoad
dictam portionem non contrauenire fideicommiſſo, quia
poterat aliquando ipſa, vel eius deſcendentes deficiente
linea Iſiphilis in ea ſuccedere. At quoad portionem Victoriæ tantum abeſt, quod partes voluerint habere rationem
49 † fideicommiſſi, quod † imò expreſsè præſeruarunt ſupradicta tranſactionem menſis Maij, in qua liberè fuit translata in Victoriam, vt per Curt. iun. *conſ.* 49. *num.* 13. Soccin. iun.
conſ. 116. *num.* 63. *lib.* 1. Menoch. *præſumpt.* 115. *num.* 17. *lib.* 3.
cum alijs vbi ſupra.

Diuiſio facta die 15. Iunij 1576. inter Victoriam, & Virginiam neptem, in qua Victoria ceſſit Virginiæ partem bonorum tam Cleriæ matris, quàm fideicommiſſi Capitanei
Franciſci emanauit, quia Victoria ſtatim mortuis progenitoribus eorum hæreditates ſola adiuerat. Ideòque debuit cohæredibus eorum portiones reddere, & meritò reddidit titulo fideicommiſſi, quia illud vtique cadebat in por-
50 tione Virginiæ cum non gauderet beneficio † *auth. res quæ*
prout gaudebat Victoria, & hoc inſtrumentum intelligendum eſſe dicebant Domini cum eadem præſeruatiua
primæ tranſactionis expreſſa in præcedenti menſis Auguſti 1575. cum eadem militet ratio erga Virginiam, quæ
tunc militabat contra Iſiphilem, prout vtriuſque erant eadem iura ſucceſſionis vnde ſicuti partes noluerunt derogare primæ tranſactioni per ſecundam, quæ videbatur repugnare eo minus præſumuntur voluiſſe derogare per ter-
51 tiam, quæ † cum ea ſe compatitur, Alex. *conſ.* 193. *num.* 3.
lib. 6. Rot. *deciſ.* 90. *num.* 1. *par.* 2. *diuerſ.* Maximè cùm
in tertia concordia fuerit expreſsè approbata ſecunda in
qua circa cautelas portionis Victoriæ fuit præſeruata
prima.

Alia pariter diuiſio bonorum de anno 1583. inter Iſiphilem Victoriam, & Virginiam in vim licentiæ obtentæ à
ſan. mem. Gregor. XIII. referenda eſt ad portiones Iſiphi-
52 lis, & Virginiæ, in quibus † erat opus dicta licentia ſal-
ua ſemper libertate ſuper portione Victoriæ retento themate primæ concordiæ, ad congeſta per Surd. *conſ.* 385.
num. 15. *cum ſeqq.* & concordando † ad inuicem omnia in- 53
ſtrumenta inter eaſdem perſonas ante confecta, vt debet
ex allegatis per Honded. *conſ.* 33. *num.* 58. *cum ſeq. lib.* 1.
præſertim quia in hac diuiſione anni 1583. nil amplius datur
Victoriæ, ſed loco aliquorum bonorum, quæ prius habuerat ſubrogantur alia nempe tres partes Caſalis Aguzzani aſſignata alia quarta parte pro ſoluendis oneribus perpetuis; & ſic ſub eadem qualitate libertatis à † fideicommiſſo 54
iuxta regulam ſubrogatorum ad *text. in l. ſi eum* §. *qui iniuriarum, ff. ſi quis caut.* Dec. *conſil.* 290. *num.* 3. *verſ. quarto hoc idem*, Bero. *conſ.* 32. *num.* 7. *in fin. lib.* 2. Rot. *deciſ.* 531.
num. 4. *par.* 4. *recent.* Gregor. XV. *deciſ.* 115. *num.* 3. *& deciſ.*
544. *num.* 16.

Quod verò Victoria viuente viro hoc Caſale locauerit
nil habet commune cum fideicommiſſo, quia † & potuit 55
facere conſentiente viro ratione dominij, quod penes vxorem manet in bonis viro datis ineſtimatis, *l. quamuis, ff. de
iur. dot. iuncta l. ſciendum*, §. *ſi fundum, ff. qui ſatiſdat. cogant.*
Seraph. *deciſ.* 201. *num.* 28.

Articuli dati in alia cauſa per aſſ. † procuratorem non 56
nocent principali, Rota *deciſ.* 106. *num.* 14. *par.* 7. *recent.* vltra
quod continent ſimplicem enunciatiuam oneris antiqui
† fideicommiſſi applicabilem etiam legatis, quæ in omnibus 57
ſunt exæquata, *l.* 1. *ff. de legat.* 1. *l.* 1. *C. com. de legat. l. fideicommiſſa* 11. §. *ſi quis alienis, ff. de legat.* 3. cum alijs per Peregr.
de fideicom. art. 1. *num.* 54.

Demum Codicilli Victoriæ aſſerentis ſe diſponere de bonis non ſubiectis fideicommiſſo non continent confeſſionem fideicommiſſi, quia † ex verbis negatiuis non poteſt de- 58
ſumi aſſertio affirmatiua, Rimin. iun. *conſ.* 413. *num.* 14. Surd.
conſ. 487. *num.* 37. *& ſeq.* ſed intelliguntur conditionaliter
quatenus † fideicommiſſum adeſſet, vt in 1. *deciſ. dictum* 59
fuit §. *nihil facit*, prout etiam in §. *ſeq.* reſponſum fuit ad
confeſſiones emiſſas in commiſſionibus, quæ Dominis placuerunt, vel ſaltem ſufficere fuit modo replicatum omnia
ex aduerſo † allegata eſſe æquiuoca ad hoc vt non releuent 60
eo minus contra primum, & ſecundum inſtrumentum libertatem exprimentia, & contra confeſſionem claram auctricis
DD. de Maximis, quæ ſuper hoc Caſale fecit executionem
tanquam libero, & hæreditario Victoriæ.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

Deciſiones iſta confirmata in præſenti cauſa emanata coram eodem Reuerendiſſimo Tarraconen. ſub diebus 21. *Iunij*
1640. *&* 17. *Decembris* 1641. *prima eſt in par.* 7. *recent.* 245. *&
altera* 55. *ſupra in hac par.* 9. *recent. Videatur alia deciſio in
hac eadem cauſa infra ſub die* 27. *Aprilis* 1644. *coram Reuerendiſſ. Terracinen. reperitur quoque alia coram bon. mem.
Dunozetto ſub die* 26. *Nouembr.* 1649.

A R G V M E N T V M

Sequentis Annotationis ad Deciſionem CL.

Quantumque verum ſit, quod quando mulier reperitur iam dotata in ſubſidium de bonis fideicommiſſo ſubiectis, ſi fideicommiſſarius aſſerat adfuiſſe alia bona libera, ex quibus poterat dotari, ei incumbat tale probandi onus.

Verum enimuerò, quando dos non eſſet extracta, & mulier deſcendens peteret ſibi conſtitui dotem, ex quo aliunde non habet vnde congruè poſſit ſe dotare, & tunc ei mulieri, cùm id ſit fundamentum ſuæ intentionis concludenter tenetur probare.

Et ſuper hoc multæ deducuntur rationes, & argumenta contrariæ opinionis in oppoſitum deducuntur, & alia plura circa celebrem, & famigeratam materiam *Auth. res quæ, C. comm. de legat.* declarantur.

S V M M A R I V M.

1 *Mulier deſcendens, quando petit ſibi conſtitui dotem de bonis fideicommiſſo ſubiectis, tunc ipſi incumbit onus probandi non adeſſe bona libera.*

Digitized by Google

2 *Dotem ſubſidiariam petens ex remedio authen. res quæ, C. commun. de legat. quid probare teneatur.*

3 *Dos congrua, quando mulier non habet, tunc poteſt vti diſpotione auth. res quæ, C. comm. de leg. & num. 4.*

5 *Fideicommiſſum non poteſt alienari in præiudicium vocatorum.*

6 *Mandatum relaxatum contra bona hæreditaria, non comprehendit bona fideicommiſſio ſubiecta.*

7 *Bona fideicommiſſaria petens mulier diſtrahi pro conſtituenda ſibi dote, proponit exceptionem ad regulam, vnde ei incumbit onus probandi talem exceptionem, & num. 8. & 9.*

10 *Priuilegium authen. res quæ, C. comm. de legat. non continet exceptionem à regula, ſed regulam continet.*

11 *Regula prohibitiua, & permiſſiua, quando ſimul concurrunt, illa potius attenditur, niſi probetur ſubeſſe caſum permiſſionis.*

12 *Mulieri non competit remedium ſubſidiarium ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis, vbi aliunde poteſt congruè dotari.*

13 *Mulieri diuiti non competit remedium authen. res quæ, C. comm. de leg. & num. 32.*

14 *Mulieri diuiti, quod competat remedium auth. res quæ, C. commun. de legat. eſt opinio Fuſar. quæ non ſubſiſtit.*

15 *Auth. res quæ, C. commun. de legat. conſtituit regulam, quod bona fideicommiſſaria pro dote liberorum, ſi portio legitimæ non ſufficiat pro dotis conſtitutione, num. 16.*

16 *Legitima, quando ſufficit pro dotis conſtitutione, tunc ceſſat diſpoſitio d. auth. res quæ.*

Filia, quod habeat bona aduentitia, vel legitimam, iſti ſunt caſus diuerſi, num. 16.

17 *Auth. res quæ, C. comm. de leg. eſt exorbitans à iure communi.*

per Auth. res quæ, C. comm. de leg. peruertuntur ſuprema mortuorum elogia, num. 17.

Defunctorum ſuprema elogia iura iubent, vt tamquam leges ſeruentur, num. 17.

18 *Extenſio non admittitur in exorbitantibus de vno caſu ad alium.*

Auth. res quæ, C. comm. de leg. eſt fundata in præſumpta mente Teſtatoris à quadam neceſſitate proueniente, num. 18.

19 *Teſtator cenſetur voluiſſe, quod eius hæres faciat, quod ipſe facere teneretur, ſi eſſet viuus.*

20 *Neceſſitas dotandi eſt vera, & fundamentalis ratio diſpoſitionis authen. res quæ, C. comm. de legat.*

21 *Pater tenetur dotare filiam etiam ſi ſit filia diues.*

22 *Filia, dum habet bona paterna ex quibus poteſt ſe dotare ceſſat authen. res quæ, C. commun. de legat.*

23 *Diſpoſitio auth. res quæ, C. comm. de leg. non poteſt dici, quod extendatur, dum ſit interpretatio, vt ea non intret.*

Fideicommiſſum dum remanet firmum, & illæſum non poteſt dici, quod deſtruitur, num. 23.

24 *Auth. res quæ, C. comm. de leg. quod ratio fundamentalis ſit voluntas teſtatoris dotandi eius deſcendentes, ſi id verum eſſet, quale abſurdum ſequeretur, num. 25.*

25 *Auth. res quæ, C. commun. de legat. ſi eſſet fundata in voluntate teſtatoris, dato, quod conſtaret de expreſſa mente teſtatoris prohibentis dotationem, talis Auth. ceſſaret.*

26 *Teſtator in vanum prohibere poteſt, ne eius bona fideicommiſſaria alienentur etiam ex cauſa dotis, & num. 27.*

28 *Pater, quod teneatur dotare filiam etiam diuitem quando id procedat.*

29 *Text. in l. ſi a. C. de dot. promiſſ. procedit in vita patris, ſecus poſt obitum patris.*

30 *Filia vltra legitimam non poteſt tangere fideicõmiſſum.*

31 *Pater relinquendo filiæ legitimam, ſatisfacit officio ſuo, & ideo ipſa non poteſt tangere fideicommiſſum.*

33 *Filia non poteſt prætendere dotem ſuper bonis fideicommiſſarijs, ſi habeat bona libera patris, & hoc nemo negat.*

34 *Mulier non poteſt petere dotem ſuper bonis fideicommiſſarijs, niſi propria ipſius mulieris, atque illius patris concurrente paupertate.*

35 *Mulieris, vel ipſius patris inopia eſt præcipua cauſa actionis petendi dote ex fideicommiſſo.*

36 *Mulieris petentis dotem ex bonis fideicommiſſarijs, fundamentum conſiſtit in propria, patriſque inopia.*

37 *Fundamentum intentionis alicuius eſt omnino probandum ab eo, qui in illo ſe fundat.*

38 *Qualitas, quæ eſt cauſa, vt quis admittatur, eſt omnino ab eo iuſtificanda.*

39 *Paupertas, quando eſt cauſa actionis, & fundamentum intentionis alicuius, eſt ab eo omnino probanda.*

40 *Diſpoſitio authen. res quæ, C. comm. de legat. eſt conditionaliter concepta.*

Et ſic continet exceptionem, & limitationem pro dote ſubſidiaria, num. 40.

41 *Dictio, ſi, importat conditionem.*

42 *Mulier non valet conſequi ſubſidium pro habenda dote ex remedio authen. res quæ, Cod. comm. de leg. niſi iuſtificata conditione in ea poſita, & num. 43.*

44 *Agens vigore diſpoſitionis conditionalis, debet probare conditionis implementum.*

Conditio, niſi adimpleatur nihil ponit ineſſe, num. 44.

45 *Mulier, quando non poteſt dotari ex bonis paternis, vel deſcendentium ex linea, ſiue maternis bonis, tunc intrat remedium ſubſidiarium auth. res quæ, C. comm. de leg.*

46 *Bona libera honeſta dotis ſufficientia, quando probantur deficere, in his terminis intrat diſpoſitio auth. res quæ, C. comm. de leg.*

47 *Referuntur plures Doctores in varijs tractatibus, & conſilijs qui ſubſtinuerunt, quod mulier petens dotem ex fideicommiſſo teneatur probare non adeſſe bona libera.*

49 *Et ſic in diuerſis Orbis Tribunalibus fuit deciſum, & præſertim in Rota Lucen.*

50 *in Senatu Mantuano.*

51 *in Regio Conſilio Neapolitano.*

52 *in Senatu Cataloniæ.*

53 *in Rota Bononien.*

54 *in Regia Audientia Baren.*

55 *& in Rota Romana.*

56 *Fideicommiſſarius habet intentionem fundatam ſuper prohibitione alienationis, ſi mulier petat dotem ex fideicommiſſo, & num. 57.*

58 *Mulier petens ſe dotari de bonis fideicommiſſo ſubiectis, quod teneatur probare non habere bona libera eſt opinio magis communis, & receptiſſima.*

59 *Et contraria opinio, eſt omnino falſa, quod facilè apparet ex confutatione obiectionum.*

60 *Veritas nunquam clarior eminet, quàm ſuo amoto contrario.*

61 *Veritatem inquirentes ſine dubitatione, ſunt ſimiles illis qui neſciunt, quo ire debeant.*

62 *Veritatem non ſufficit dicere niſi etiam cauſa falſitatis aſſignetur.*

Diſputatio eſt cribrum veritatis, num. 62.

63 *Mahumet cruenta illa, ac ſcelerata beſtia, quare inſeruit, ne de ſua lege poſſet diſputari.*

64 *Mulier petendo in ſubſidium dotem ex fideicommiſſo, dicitur habere regulam permiſſiuam pro ſe, & num. 65.*

66 *Mulier petendo dotem in ſubſidium ex fideicommiſſo, non eſt verum, quod habeat regulam pro ſe.*

67 *Sed potius regulæ negatiuæ exceptionem, & limitationem habere.*

68 *Mulier, quatenus petat dotem in ſubſidium ex fideicommiſſo, licet dicatur habere pro ſe, regulam permiſſiuam, tamen concurrit cum regula prohibitiua.*

69 *Regula prohibitiua, cum permiſſiua, quando ſimul concurrunt, prohibitiua eſt inhærendum, niſi adſit caſus permiſſionis.*

70 *Conditionis euentum probari debet ab eo, qui in ea ſe fundat, non obſtante, quod habeat permiſſiuam pro ſe, num. 71. & 72.*

73 *Diſpoſitio Auth. res quæ, C. commun. de legat. eſt exorbitans.*

74 *Fundans ſe in iure exorbitanti incumbit onus probandi qualitatem à iure exorbitanti requiſitam, & num. 75.*

75 *Fundans ſe in diſpoſitione Authen. res quæ, Cod. commun. de legat. debet probare non extare bona libera.*

76 *Opinio eorum DD. qui ſentiunt mulieri petenti dotem in ſubſidium ex fideicommiſſo non incumbat onus probandi adeſſe bona libera, fundatur in quadam gloſ. quæ hoc non dicit.*

77 *Et referuntur nonnulli DD. qui id aſſeruerunt.*

78 *Gloſ. in leg. cum de lege, in verb. hæredes probatio, ff. de probat. non agit de neceſſitate probationis, & de quo caſu loquatur.*

79 *Hæres aſſereas locum eſſe falcidiæ, qualiter probare poſſit, legata eſſe vltra dodrantem hæreditatis.*

80 *Hæres, ſi probauerit eſſe locum falcidiæ, tunc ſi legatarij aſſerant, quod tantum penes hæredem remanet, quod ſufficiat ei pro falcidia, debent ipſi hoc probare.*

81 *Gloſ. in l. hæredes mei, ff. de probat. claré inſinuat de modo probandi per hæredem, quod ſit locus falcidiæ.*

82 *Gloſ. in l. hæredes mei, ff. de probat. nullatenus fauet mulieri in ſubſidium dotem petenti ex fideicommiſſo, vt aliqui perperam putant.*

83 *Hæredi petenti locum eſſe falcidiæ, æquiparantur mulieres in ſubſidium dotem petentes ex fideicommiſſo.*

84 *Gloſs. in l. hæredes mei, ff. de probat. intelligenda venit de hærede illo, qui inuentarium confecit.*

85 *Doctores intelligendi ſunt iuxta textus quos allegant.*

86 *Mulieri petenti dotem, in ſubſidium, tunc incumbit onus probandi non adeſſe bona libera quando non confecit inuentarium.*

87 *Opinio Doctorum non obſtat quando ex pluribus ineuitabiliter euitatur.*

88 *Aſſertioni alicuius ad eius fauorem factæ, quod credatur, eſt opinio omnino adultera.*

89 *Aſſertioni emanatæ ad ſui fauorem, vt credatur, eſſet opinio ſatis pernicioſa.*

90 *Fides non adhibetur, aſſertioni alicuius ad eius fauorem emanatæ, etiamſi iurata, & formiter aſſerta fuiſſet.*

91 *Epiſcopi aſſertioni non ſtatur ſi atteſtetur de cauſa ſufficienti, circa alienationem bonorum Eccleſiæ.*

92 *Actum gerenti, circa interuentum cauſæ, non creditur, in his, quæ ſine cauſa fieri nequeunt.*

93 *Epiſcopi aſſertio, in vnione facta, quod redditus Eccleſiæ vniendæ defecerunt, non iuuat.*

Epiſcopus non poteſt vnire beneficia, ſine cauſa.

94 *Aſſertio gerentis actum, ſine interuentu cauſæ non releuat, quando ſumus in actibus ſine interuentu cauſæ prohibitis, & num. 99.*

95 *Donare quando quis eſt prohibitus, donare tamen poteſt ob benemerita.*

Meritorum cauſa dicitur iuſtiſſima, & rationabilis in donante, etiamſi donans ſit prohibitus donare, num. 95.

96 *Tutores licet prohibeantur alienare, vel donare bona pupilli, tamen poſſunt donare ex cauſa meritorum.*

97 *Princeps, qui alias non poteſt alienare Terras in vaſallos, id tamen poteſt ob merita.*

98 *ex Meritorum cauſa, licet prohibitus donare, poſſit donare, tamen merita aliunde per aſſertionem donantis ſunt probanda.*

Quidquid ſit quando ſumus in ſupremis Principibus, num. 98.

100 *Donatio ob benemerita regulariter non valet, ſi de eis, non conſtet, & maximè ſi ſimus in donatione alias prohibita.*

101 *Donatio ſi fiat ob benemerita ea debent eſſe æqualia, & æquipollentia donationi.*

102 *Meritorum motiuum, licet eſſe ſoleat iuſtum, pro alienatione bonorum Eccleſiæ, vt homines inuitentur ad benefaciendum Eccleſiis.*

103 *Attamen id intelligendum venit, quatenus merita ſint vera, & realia, non autem turbida, & colorata.*

104 *Aſſertioni defuncti non eſt ſtandum.*

105 *Libri, & ſcriptura non probant ad fauorem ſcribentis.*

106 *Libri Mercatorum regulariter non probant contra tertium, cum multæ fraudes ſic poſſent fieri, & num. 107.*

108 *Aſſertio ad fauorem aſſerentis, tunc multò magis non attenditur ſi afferat notabile præiudicium tertio.*

109 *Et hoc maximè, quando res aſſerta non pendet à voluntate aſſerentis.*

110 *Opinio illa explodenda, quod aſſertio probet ad fauorem aſſerentis, ſi vera eſſet, deſtructæ eſſent multæ Iuris regulæ.*

111 *Regula illa, quod actore non probante reus abſoluitur, eſt veriſſima.*

112 *Opiniones abſurdiſſimæ nullo modo ſunt tenendæ.*

113 *Probationes ſunt vehiculum, quæ ducunt litigantes ad ſententiam.*

In Probationibus conſiſtit pondus totius litis, & exitus controuerſiæ, num. 113.

114 *Actore non probante, reus abſoluitur etiam ſi nihil præſtiterit.*

115 *Actore non probante, reus abſoluitur, iſta iuris regula eſt adeo certa, vt de ea nunquam quis dubitauerit.*

116 *Actor, quando non probauit ſuam intentionem, tunc Iudex non poteſt deferre iuramentum reo, etiamſi actor declaret, ſe illius iuramento, ſtare velle.*

117 *Text. in l. manifeſtæ turpitudinis, ff. de iureiur. verſatur in ore vulgi, ſed pauci ſunt, qui illum intelligunt.*

118 *Et multi ſomniantur indiſtinctè illum eſſe intelligendum.*

119 *L. manifeſtæ, ff. de iureiurand. diſponit, quod manifeſtæ turpitudinis eſt nolle iurare, vel iuramentum referre.*

120 *L. manifeſtæ, ff. de iureiur. ſimpliciter non eſt intelligenda, ſed quando actor habet aliquam præſumptionem pro ſe, vel ſemiplenè probauit.*

Quia tunc manifeſtæ turpitudinis eſt nolle iurare, vel iuramentum deferre.

121 *Iurare nolle, quando non ſit ſignum manifeſtæ turpitudinis.*

122 *Actor, quando nihil probauit, non poteſt Iudex mandare reo, vt iuret.*

123 *Actore non probante reus eſt abſoluendus, etiamſi actor eſſet vir innocens, ac inculpatæ vitæ, & reus vir peſſimus, ac flagitioſus, & num. 124. & 125.*

126 *Vitæ alicuius integritas, non facit, vt ſibi credatur in præiudicium tertij.*

127 *de Præiudicio tertij, vbi agitur, non attenditur vitæ integritas.*

128 *in Præiudicium tertij, vt aſſertioni alicuius credatur, nemo eſt tam ſanctæ, ac illibatæ vitæ.*

129 *Bonus licet quilibet præſumatur, donec contrarium probetur, tamen id non habet locum in præiudicium tertij.*

130 *Bonus, licet quis præſumatur, non tamen præſumitur optimus.*

131 *Statutum, ſi requireret teſtes omni exceptione maiores, cum dicta qualitas non præſumatur, ideo probanda venit.*

132 *Teſtes idoneos, quando Iura requirunt, iſta qualitas non eſt probanda, quia præſumitur.*

133 *Secus vero ſi expoſcant, eſſe omni exceptione maiores, quia iſta qualitas de iure non præſumitur.*

135 *Aulus Gellius in quadam cauſa fuit electus Iudex in qua actor non probauit ſuam intentionem, ſed erat vir maximæ bonitatis, & reus vir magnæ improbitatis, & in ea erubuit ferre ſententiam, & num. 136. 137. & 138.*

139 *Conſultum cum fuerit petitum in Areopago in cauſa valde confuſa, & inuoluta fuit reſponſum per Areopagitas, vt poſt centum annos redirent pro ſententia.*

141 *Curt. ſen. Soccin. ſen. Loares, & Peregr. in quibus loquantur terminis.*

142 *Dos ex bonis fideicommiſſarijs, quando iam ſeruatis ſeruandis fuit aſſignata, quo caſu ſi fideicommiſſarij petant ea bona tamquam fideicommiſſo ſubiecta.*

143 *Tunc ipſi fideicommiſſarij tamquam actores debent docere adeſſe bona libera, vt ex eis potuiſſet dos extrahi, & num. 144. 145. & 148.*

145 *Intentionis ſuæ fundamentum quilibet probare tenetur.*

146 *Fideicommiſſarius cùm teneatur probare adeſſe bona libera pro conſtitutione dotis iam extractæ ex fideicommiſſo, quando tamen non dicatur id probaſſe.*

147 *Bona non poſſunt dici libera ſi fuerint intricata, & debitis onuſta.*

148 *Mulier, quando petit ſibi conſtitui dotem in ſubſidium bonis fideicommiſſi, tunc non adeſt præſumptio pro ea, ſicuti quando dos eſt ei iam conſtituta.*

149 *Cagnol. in l. fin. num. 273. in fin. ff. de pact. attendi non debet,*

debet, cum nutatur auctoritate, gloſ. reprobata, & num.150.

151 *Fuſar. de ſubſtitut. quaſt.52.num.123. non eſt attendendus dum ſuam non refert opinionem.*

152 *Doctor referens plures opiniones, vltimam ſequi videtur.*

153 *Decij auctoritas in conſil.519.num.7.nulla eſt habenda ratio.*

154 *Doctor quando ſibi ipſi contradicit, non eſt attendendus.*

155 *Alienatio, vbi regulariter eſt prohibita, & in quibuſdam caſibus permiſſa, tunc pro regula prohibitiua præſumitur.*

156 *Et ſecundum illam eſt pronunciandum, niſi contrarium probetur.*

157 *Bona alia non extare aſſerens, transfert onus probandi in aduerſarium; vbi pro aſſerente vigens præſumptio ex publico Cataſtro adeſt.*

158 *Opinio communis in iudicando eſt omnino amplectenda.*

159 *Rota deciſ.143. penes Coc. quo caſu loquatur.*

160 *Mulier, quando eſt diues, & non eſt danda dos ſubſidiaria ex fideicommiſſo, & num.161.*

162 *Rota deciſ.351.num.4.part.5.recent. in quibus terminis loquatur, & num.163.*

164 *Rota deciſ.312.num.26.part.6.recent. loquitur in dote data non autem in conſtituenda.*

165 *Rota præſumitur receſſiſse à deciſ.Card. Mantic.152. num.5. dum multoties contrarium reſpondit, & num. 166.& 168.*

167 *Curt.ſen. & Loares, in quibus terminis loquantur.*

168 *Opinio Rotæ an ſit attendenda, quando adeſt in contrarium magis communis opinio.*

169 *Rota Romana non ſolet mordicè, ac animo obſtinato ſuas defendere opiniones.*

170 *Rota Romana Stella matutina, imò vniuerſi Orbis ſplendor, ex cauſis rationabilibus non dedignatur à ſuis opinionibus recedere.*

ANNOTATIO

Ad Deciſionem CL.

VErùm, quando mulier non poſſideret, ſed peteret
1 tamquam deſcendens † ſibi conſtituere dotem ex
bonis fideicommiſſarijs, ex quo alia bona non poſſidet, &
tunc (quidquid nonnulli in contrarium ſenſerint) vera, &
magis communis opinio eſt, quod mulieri petenti dotem
2 ſubſidiariam † in bonis fideicommiſſo ſubiectis, vigore
Authen. res quæ, C. commun. de legat. incumbit onus pro-
3 bandi non adeſſe bona libera, ex quibus ipſi † congrua dos
conſtitui poſſit, & ſic probandum venit, quod mulier ex
4 bonis paternis, vel aſcendentium † ex linea, ſiue maternis
bonis donari non poteſt, ad text. *in l. mulier 22. §. cum proponeretur, in fin. ff. ad Trebell.* & deciditur in *Authen. de reſtitut. & ea quæ parit, &c. in §. quamobrem vnde eſt deſumpta d. Authen. res quæ, C. commun. de legat.* & ibi communiter notant ſcribentes, & benè notant Menoch. *lib.4. præſumpt. cap.189. lib.4.* Peregr. *de fideicommiſſ. art.42. num.86.* cum alijs ad nauſeam vſque relatis per Vinc. Fuſar. *in tractat. de ſubſtit. quaſt.531. num.121.* ibi, *quando extarent alia bona libera in quibus dos conſtitui potuiſſet, &c.* & ſic ſæpè ſæpius reſpondit Rota, vt patet ex deciſionibus luculenter congeſtis *in cauſa Preneſtina Dotis 29. Nouembris 1647. coram Eminentiſſ. D. Card. Corrado, §. Quia ex probationibus,* ibi, *hoc enim tunc demum permittitur, quando bona libera honeſta dotis congruentia deficiunt, &c.* quam deciſionem poſtea ſecuta eſt Rota in hac eadem cauſa *Romana Caſalis Aguzani ſub die 26. Nouembris 1649. coram bon. mem. Dunozetto Decano, §. Non obſtat,* ibi, *quando mulier ex alijs paternis, vel maternis bonis non poteſt dotari, &c.* Rationes autem, quare mulier petens, ſe dotari ex bonis fideicommiſſo ſubiectis grauetur onere probandi non adeſſe bona libera.

Prima eſt, quia cùm adſit pro fideicommiſſario regula
5 prohibitiua, nempè quod bona fideicommiſſo ſubiecta
alienari non poſſunt in præiudicium vocatorum ad fideicommiſſum, *l. fin. §. ſin autem, C. commun. de leg.* & notant Doct. *in l. filius fam. 114. §. diui, ff. de legat. 1. in l. Marcellus §. res quæ, ff. ad Trebell. & in l. fin. §. ſed noſtra, C. communia de legatis,* & tradunt Padill. *in Authen. res quæ, ſtatim in initio vbi exornat Cod. communia de legatis,* Fontanell. *de pact. nuptial. clauſ.5. gloſ.1. part.2. n.20. & 21.* & optimè Bertrand. *conſ.161. num.25. volum.3.* & in puncto ratiocinata eſt Rota *in cauſa Romana Dotis 14. Februarij 1642. coram bon. mem. Dunozetto Decano §. Minus obſtat,* ibi, *bona ſubiecta fideicommiſſo non poſſunt alienari, &c.* Hinc mandatum relaxatum † contra bona hæredi- 6
taria non comprehendit bona fideicommiſſo ſubiecta, vt
dixit Rota *in cauſa Fanen. Dotis 1. Iulij 1643. coram Reuerendiſſ. P. D. Cerro Decano.*

Vnde mulier, quæ contendit † bona prædicta dotis cauſa 7
diſtrahi poſſe proculdubio proponit exceptionem, & limi-
tationem prædictæ regulæ, & conſequenter ad ipſam ſpe-
ctat onus probandi caſum propoſitæ limitationis, † vide- 8
licet non exiſtentiam aliorum bonorum, ex quibus congruè dotari poſſit, vt cumulatiſſimè probant Barz. *deciſ. 105. num.9. cum ſeqq. & deciſ.117. num.4. 6. & 45.* Manent. *deciſ.28. num.5. & 8.* Natta *conſ.238. num.6. cum ſeq.* Didac. Ludouic. de Sima in additione ad Molinam *de primog. lib.4. cap.7. num.3. verſ. primus caſus,* & benè in ſimili Dec. *in conſ.142. num.4. ante med.* Gabriel. *conſ.118. num.6. cum ſeqq.* Bertrand. *conſ.161. num.16.* cum alijs congeſtis à Rota
† coram Eminentiſſ. D. Card. Corrado *in d. cauſa Preneſtina* 9
Dotis 29. Nouembris 1647. quam Rota ſequuta deinde eſt *in hac eadem cauſa Romana Caſalis Aguzani ſub d. die 29. Nouembris 1649. coram bon. mem. Dunozetto,* & iam ſupra deduxi.

Cæterùm ſi quis aſſereret priuilegium *d. Auth. res quæ,*
non quidem exceptionem à regula, ſed regulam contine-
re, † adhuc tamen mulieri incumberet onus probandi, 10
non exiſtentiam dictorum bonorum, idque ea ratione,
quia vbi concurrunt regula prohibitiua, † & permiſſiua, 11
illa potius attenditur, niſi probetur ſubeſſe caſum permiſſionis, vt probant Barz. *deciſ.105. num.13.* Bertrand. *d. conſil.161. num.26. vol.3.* & Ioſeph. Ludouic. *deciſ. Lucen. 28. num.98.* quod alia ratione comprobat, & Manent. *deciſ.28. num.8. vol.3.*

Secunda eſt, quoniam mulieri non competit remedium
ſubſidiarium † ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis, vbi 12
aliunde poteſt congruam habere dotem, † vt quia vel ipſa 13
diues ſit, vt probarunt Iaſ. *in d. Auth. res quæ num.3. in fin. & in conſil.231. ſub nu.4. lib.2.* Ripa *in l. filius fam. 114. §. diui, num.74. ff. de legat. 1.* vbi etiam Loaz. *num.138.* Cumam *in l. mulier. 22. §. cum proponeretur, num.2. verſ. habetis ff. ad Trebel.* Salicet. *in l. voluntas in fine, C. de fideicommiſſ.* quem ſequuntur Decian. *conſ.12. num.27. verſic. item, & tertio vol.3.* Rolan. *conſ.85. num.9. vol.1. & in tractat. de lucro dotis quaſt.50.* Pannc. *pariter de lucro dotis gloſ.10. num.72.* Petr. *de fideicomm. quaſt.8. num.460.* Boer. *deciſ.130. num.13.* ibi, *ſi filia habeat aliunde vnde ſe dotetur, &c.* & benè firmauit Rota *in cauſa Romana Dotium de Zappis 19. Ianuarij 1583. coram bon. mem. Cantucc. impreſ. habetur in part.1. diuerſor. deciſ.737. ſub num.1.* ibi, *non intrat authen. res quæ, C. commun. de leg. quia filiæ habebant bona materna, ex quibus dotari poterant, &c.* quam deciſionem poſtea ſecuta fuit Rota coram bon. mem. Coccino Decano *deciſ.66. num.3.* ibi, *diſpoſitio auth. res quæ, non procedit, quando filia teſtatoris habet vnde ſe dotet, &c. part.1. recent. inter eius impreſſ. eſt deciſ.143. num.6.* ſic quoque deinde ſenſit Rota coram bon. mem. Mormanno *in cauſa Romana Dotis de Palutijs 13. Iunij 1631. eſt ſupra deciſ.48. num.7.* ibi, *remedium auth. res quæ, C. commun. de legat. eſt ſubſidiarium, quatenus aliunde mulier non reperiatur dotata, &c. part.6. recent.*

Scio quod † Vinc. Fuſar. *in conſil.7. in fin. verſic. ſupereſt,* 14
& in tractat. de ſubſtitut. quaſt.531. à num.145. lacerauerit
hanc opinionem, apertè ſentiendo contra Rotam, & præ-
ſertim contra dictas *deciſ.737. part.1. diuerſ. & deciſ.66.*
part.1. recent. Et hoc nititur probare ex nonnullis rationi-
bus, † & præſertim, quia diſpoſitio *d. Auth. res quæ, &* 15
Auth. vnde eſt deſumpta, conſtituunt regulam, quod bona
fideicommiſſi alienari poſſunt pro conſtitutione dotis liberorum, ſi portio legitimæ non ſufficiat ad dotis obligatio-
nem, & ſic excipitur caſus, † quando ſufficit legitima pro 16
dotis conſtitutione, & idem proponitur *in d. l. mulier, §. cum proponeretur, ff. ad Trebell.* non erit ergo facienda extenſio ad alium caſum, quando mulier ſcilicet non poteſt
† dotari in legitima, ſed habet bona aduentitia. Nam 17
auth. res quæ, eſt exorbitans à iure communi, cùm per eam peruertantur ſuprema mortuorum elogia, quæ, tanquam alteræ leges, iura iubent ſeruari, *auth. diſponat. de nupt.*

nupt. In exorbitantibus enim de caſu ad eaſum non admit-
18 titur † extenſio, gloſs. *in auth. quas actiones, C. de ſacroſ.*
Eccleſ. Surd. *conſil.* 163. *num.* 24. Menoch. *conſil.* 557. *n.* 3.
& 10. cum ſimil.

Altera ratio adducta per Fuſat. eſt, quia *dicta auth. res*
qua, eſt fundata in præſumpta mente Teſtatoris, à qua-
19 dam neceſſitate proueniente, Teſtator † enim ceoſetur
voluiſſe, quod eius hæres faciat id, quod ipſe facere tene-
retur, ſi viuus eſſet, & neceſſitatem dotandi, eſſe, ait, ve-
ram, & ſundamentalem ratiooem diſpoſitionis *d. authen.*
20 *res qua*, † ex multis ibi per eum adductis. Ergo non eſt
conſiderandum, ao filiæ habeant bona propria adueotitia,
ſed ſolùm an obligatus eas dotare, babeat bona libera, in
quibus dos poſſit conſtitui. Addendo, quod hinc videmus,
21 quod pater neceſſe eſt, vt dotet filiam, † & iſta neceſſitas
dotaodi babet etiam locum, quando filia eſt diues, *l. vlt. C.*
de dot. promiſſ. Doctores *in l.* 1. *ff. ſolut. matrim.*

Verùm ſperni iure poteſt prædicta opinio Fuſatij, & ſe-
quenda venit ſupradicta opinio Rotæ, de qua ſupra, oem-
22 pè quod diſpoſitio † *d. auth. res qua*, non intret quando fi-
lia habet bona aliundè, ex quibus poteſt ſe dotare. Nam
rationes ab eo adductæ non ſubſiſtunt, prima enim quod
diſpoſitio *d. auth. res qua*, ſit odioſa, & ideò non venit ex-
23 tendenda, quia in iſto caſu † non agitur de ea extendenda,
ſed benè agitur, vt illa non intret, & ſic ſuprema mortuo-
rum elogia illæſa remanent. Vnde non obſtat talis ratio,
dum remanet firmum fideicommiſſum, & noo deſtruitur.

Altera verò ratio nec refragatur, quia non ſubſiſtit, quod
firmum, & fundamentale motiuum diſpoſitionis *d. auth.*
24 *res qua*, non conſiſtit † in voluntate Teſtatoris, quod eius
deſcendentes dotarentur, quia ſi id verum eſſet, ſequere-
tur, quod data expreſſa Teſtatoris prohibitione etiam in
caſu dotis diſpoſitio *d. auth. res qua*, locum non haberet,
25 quia cùm conſtaret de expreſſa Teſtatoris voluntate, ceſ-
ſaret coniecturalis, & tacita, & tamen ſcimus, quod io
26 contrarium viget communior opinio, † ſcilicet talem pro-
bibitionem etiam ex cauſa dotis, deſeruire de vento, nam
non obſtante tali prohibitione bona fideicommiſſo ſubiecta
27 poſſunt † alienari, vt in terminis *d. auth. res qua*, commu-
niter dicunt DD. *in d. auth.* & præcipuè Padill. qui de
communi teſtatur *num.* 117. & quod ita iudicatum fuerit in
omoibus ferè Orbis Tribunalibus, teſtatur Marta *de ſuc-*
ceſſ. legal. lib. 4. *quæſt.* 21. *art.* 17. *num.* 86. & adde Rouit.
conſ. 54. *num.* 11. *vol.* 1. *& conſ.* 55. vbi in fine affirmat præ-
dictam opinionem ſequi per Sacr. Concilium, & ſedulò fir-
mauit Rota *deciſ.* 312. *num.* 5. ibi, *etiamſi Teſtator expreſ-*
sè prohibuerit alienationem bonorum in caſu dotis conſtituen-
dæ, vel reſtituendæ, adhuc tamen fideicommiſſa poſſunt di-
ſtrahi, iuxta diſpoſitionem *d. auth. res qua, &c. part.* 6. *re-*
cent. Quamobrem, nec ſecunda ratio Fuſar. ſubſiſtit qualis
antem ſit vera, & fundamentalis ratio *d. auth. res qua*, in
latiori deducam campo.

Ad illud motiuum adductum per Fuſar. quod pater te-
28 netur † dotare filiam, etiamſi ipſa habeat de proprio, re-
ſponderur, quia d. text. in *l. fin. Cod. de dot. promiſſ.* ex quo
DD. colligunt bane communem conclnſionem procedit in
29 † vita patris, ſecus autem poſt obitum patris, quia filia
30 vltra legitimam non poteſt † tangere fideicommiſſum. Et
ratio differentiæ eſt, quia pater delinquendo filiæ legitimam
31 ſatisfacit officio ſuo, vt conſiderat Peregr. *de fideicommiſſ.*
art. 42. *num.* 68. Alciat. *de præſumpt. regul.* 1. *præſumpt.* 26.
num. 4. & ante eos eleganter deduxit Cuman. *in d. l. mulier*
bona, §. cum proponeretur num. 11. *ff. ad trebell.* vbi ſic ex-
preſsè declarat *l. fin. C. de dot. promiſſ.* quam ſequuta eſt
Rota *deciſ.* 66. *num.* 3. *part.* 1. *recent.* ex ſupradictis ergo
apparet, quod ſupra relata opinio Fuſar. noo habet ſubſi-
ſtentiam.

32 Quare nunc redeuodo † ad terminos noſtros, quod ceſ-
ſat diſpoſitio *auth. res qua, C. commun. de legat.* quando mu-
lier petens dotem ex bonis fideicommiſſarijs ipſa eſt diues,
ex ſupra relatis. Inſuper hoc multò fortius iotelligeodum
33 venit, † vt id procedat, quaodo adeſſent bona libera ipſius
patris, ex quibus coogruè pariter dotari poſſit, vt tradunt
omnes io *dicta auth. res qua*, & nemo inficiatur, & proin-
34 de ipſa iure agere oon † poteſt, niſi propria ipſius mulieris,
atque illius patris concurrente paupertate.

Quare cogimur fateri prædictam mulieris, eiuſque pa-
tris inopiam eſſe præcipuam cauſam actionia ipſius dotan-
35 dæ † in eaque cooſiſtere fundamentum ſuæ inteotionis, &
36 conſequenter ab ea eſſe omnino probandam † noo exi-
ſtentiam aliorum bonorum, ex quibus congrua dos ſibi
† conſtitui poſſit, iuxta doctrinam Bartoli ab omnibus re- 37
ceptam *in l. illam* 8. *num.* 5. *verſ. hoc autem eſſe verum, ff. de*
verbor. oblig. vbi *addentes littera C.* cumulant concor-
dantes, *& in leg. acter ſub num.* 6. *verſ. aut lex non præſumit,*
C. de probationibus, quam ex alijs comprobat Decian. *de*
probat. lib. 1. *cap.* 51. *num.* 69. *& ſeq.*

Et facit alia regula qua dicitur, quod qualitas, quæ eſt 38
cauſa, vt quis admittatur, eſt omnino iuſtificanda, Roland.
conſ. 3. *num.* 42. *cum ſeqq. vol.* 1. cui non deſunt concordan-
tes, & in terminis, quod vbi paupertas † eſt cauſa actio- 39
nis, & fundamentum intentionis alicuius, ſit omnino ab
eo probanda, probant optimè Gallia videndus ad conſue-
tudine Alexandriæ *in verb. ſolidos quæſt.* 6. *num.* 87. *cum ſeqq.*
Barboſ. *in l.* 2. *quæſt.* 1. *num.* 44. *ff. ſol. matrim.* Surd. *conſ.* 194.
num. 19. *vol.* 2. & alij relati per Anton. de Amat. *reſolut.* 49.
num. 59. 61. *&* 62. quibus accedunt Natt. *conſ.* 238. *ſub n.* 7.
& alij congeſti *in ſintagmate commun. opinion. tom.* 3. *cap.*
153. *col.* 3. *ante med. verſ. paupertas, vel diuitiæ*, & poſſent
innumeri cumulari coocordantes, qui ſunt notiſſimi.

Tertia ratio eſt (alijs nunc omiſſis ratiooibus, quæ addu-
ci poſſent) & ſic non erit alienum ad corroborationem
præmiſſorum ſubnectere ſundamentuoi, & iam ſupra ſatis
tetigi, & ſatis ſuperque ex pluribus confirmat Footanell.
clauſ. 5. *gloſ.* 1. *part.* 2. *num.* 25. *cum ſeqq.* videlicet, quod in
diſpoſitione *authen. res qua*, & in corpore vnde ſumitur *in*
§. quamobrem, authen. de reſtitution. & ea quæ parit in de-
cimo menſe. † Concepta eſt exceptio, & limitatio pro 40
dote ſubſidiaria, per verba denotantia conditionem, vide-
licet ſi portio legitima non ſufficeret ad dotis conſtitutio-
nem, vt firmat, & declarat Fontanell. *d. num.* 25. Fab. de
Anna *conſil.* 85. *num.* 11. Ponte *conſil.* 45. quos ſequitur Ma-
nent. *deciſ.* 28. *num.* 4. quæ verba † receptiſſimam Docto- 41
rum ſententiam ioterpretantur: *ſi bona mulieris, vel ipſius*
patris ad illam congruè dotandam non ſufficiant, vt conſtat
ex Auctoribus ſcribentibus, *in auth. res qua.* Qua ratio-
ne mulier ex dicto ſubſidiario remedio dotem † conſequi 42
non valet, niſi verificata conditione prædicta, ſcilicet niſi
prius † ipſius mulieris, eiuſque patris fuerit probata pau- 43
pertas, vt præclarè docet Fab. de Anna in ſuo eleganti
conſ. 85. *num.* 9. *cum ſeqq.* quem ſequitur Manent. *deciſ.* 28.
num. 4. *cum ſeqq.* & poſt eum Fontanell. *d. num.* 25. *cum ſeqq.*
& generale eſt, vt agens vigore diſpoſitionis coodicionalis
debet probare † conditionis implementum, vt ſatis in an- 44
gulo eſt, aliàs oihil ponitur ineſſe.

Veritas enim eſt, quod tale remedium eſt ſubſidiarium,
quia tunc demum permittitur talis detractio à bonis fidei-
commiſſarijs, † quando ſcilicet mulier ex alijs paternis, 45
vel aſcendentium ex ea linea, ſiue materois bonis non po-
ſeſt dotari, ad text. *in l. mulier* 22. *§ cum proponeretur, ff. ad*
Trebell. & deciditur *in auth. de reſtit. & ea, quæ parit in §.*
quamobrem, & in authen. res qua, Cod. commun. de legat.
Itaque eo caſu permittitur alienatio bonorum fideicom-
miſſo ſubiectorum pro conſtituenda dote deſcendentibus,
† quando bona libera honeſtæ dotis congruentia probatur 46
deficere. Ad maiorem iuſtificationem nunc prædictæ con-
cluſionis congeram plures celebres DD. qui talem opinio-
nem tutati ſunt, † tam in Tractatibus, quàm in Conſilijs, 47
& deinde adducam longam ſeriem diuerſorum Orbis Tri-
bunalium, in quibus ita fuit iudicatum. Ita ergo ſenſerunt
Molin. *de primogenit. lib.* 4. *cap.* 7. *nu.* 34. Addent. ad dictum
Molin. *d. cap.* 7. *ſuper num.* 32. *vſque ad num.* 37. Marzar. *in*
Epitom. fideicommiſſ. num. 74. *in fin.* Peregr. *de fideicommiſ.*
art. 40. *num.* 22. Sebaſt. Medic. *de acquir. rer. domin. gloſ.* 2.
part. 1. *num.* 45. *in fine*, Portales *de conſortibus cap.* 46. *n.* 17.
Odd. *de fideicommiſſ. ex prohibit. alienat. reſult. quæſt.* 43.
num. 105. *cum ſeqq.* Coſta *de rem. ſubſid. in prælud.* 6. *num.* 3.
cum ſeqq. & remed. 6. *num.* 4. Vulterius *de feud. cap.* 20. *ſub*
num. 69. latè Fontanell. *de pact. nupt. clauſ.* 5. *gloſ.* 1. *part.* 2.
à num. 18. *vſque ad num.* 36. Paſcal. *de virib. patr. poteſt.*
part. 2. *cap.* 7. *à num.* 7.

In Conſilijs autem † ſic reſponderunt Corn. *conſ.* 3. *n.* 3. 48
vol. 3. Dec. *conſ.* 142. *num.* 4. *ante med.* Pariſ. *conſ.* 119. *n.* 7.
vol. 1. Bertrand. *conſ.* 161. *num.* 26. *lib.* 3. Natt. *conſil.* 238.
num. 6. *cum ſeqq.* Gabr. *conſ.* 118. *num.* 6. *cum ſeqq. vol.* 1.
Ponte *conſ.* 45. *num.* 4. Fab. de Anna *videndus conſ.* 85. *n.* 11.
cum ſeqq. Turrett. *conſil.* 81. *num.* 34. *&* 37. *vol.* 1. Loffred.
conſ. 32. *num.* 9.

In Deciſionis verò ſic in diuerſis Orbis † Tribunalibus 49
fuit deciſum, & præſertim in Rota Lucen. penes Ioſeph
Ludo-

Ludouic. deciſ.28. num.98. ibi, & eſt incumbentia illius,
qui vult alienare bona ſubiecta fideicommiſſo pro conſtituenda
50 dote probare tenetur non extare alia bona, &c. In † Senatu
Mantuano penes Cæſ. Manent. deciſ.27. num. 36. ibi, non
ſufficit actori dicere non adeſſe bona, ſed tenetur probare, &c.
51 In † Regio Conſilio Neapolitano apud Vinc. de Franch.
52 deciſ.241. num.2. ibi, debeat ipſa id probare, &c. In † Senatu
Cataloniæ in duabus deciſionibus relatis per Fontanel.
de pact. nupt. d. part.2. ſub num.19. In Foro Fiuizanen. apud
53 Caualcan. deciſ. 81. num.108. part.3. In † Rota Bononien.
vt ſcribit Barz. deciſ. 105. num. 10. & ſeq. In Audientia Baren.
vt refert Franciſ. Viu. deciſ.395. num. 12. ibi, fundans
ſe in diſpoſitione qualificata tenetur probare diſpoſitionem,
54 & qualitatem, † idcirco cum non fuerit aliter probatum non
extare alia bona d. auth. res quæ, non eſt locus, &c.

Et tandem omiſſis alijs Orbis Tribunalibus, ſic ſæpè ſepius
fuit reſolutum in ſupremo Vrbis, & Orbis Tribunali,
55 nempè in Rota Romana, & præſertim coram bon. mem.
Vrgellen. deciſ.351. num.3. ibi, Mulieri, quæ in ſubſidium
vult exigere dotem, ex bonis fideicommiſſi incumbit onus probandi
bona libera non extare, part. 5. recent. quæ inter eius
impreſſ. eſt deciſio 241. num.3. & deinde id quoque fuit deciſum
coram bon. mem. Arguelles in cauſa Romana Hæreditatis
14. Decembris 1646. §. Et licet, ibi, qualitas enim
illa quod dos non fuit exceſſiua, & quod mulier aliter, quam
totum fideicommiſſum alienando honeſte collocari haud poſſit
videtur ab ipſa probandum, &c. Sic quoque fuit iudicatum
coram R. P. D. Celſo in cauſa Bononien. fideicommiſſi 5. Decembris
1650. §. Irreleuans, ibi, Agens ad dotis conſecutionem
incumbit onus probandi non extare bona libera, &c. &
ſubdimr, quod hoc caſu fideicommiſſarius habet intentio-
56 nem † fundatam ſuper prohibitione alienationis, & fideicommiſſo,
Franch. deciſ. 141. num. 2. quæ deciſio deinde
fuit confirmata coram eodem Reuerendiſs. P.D. Celſo ſub
die 26. Iunij 1651. Sic quoque fuit reſponſum in cauſa Romana
Cenſus 26. Iunij 1647. coram bon. mem. Bichio §. ſed
fuit reſponſum, ibi, quia fideicommiſſarius habet regulam pro
57 ſe, † quod bona fideicommiſſi non poſſint alienari, & qui excipiendo
dicit, ſe eſſe in caſu limitationis, eo quod bona libera
non adſunt, hanc negatiuam probare tenetur, &c. quæ
deciſio poſtea confirmata coram eodem Bichio die 1. Iulij
1648.

Ex ſupradictis ergo rationibus, & auctoritatibus con-
58 ſtat, † hanc eſſe magis communem immò receptiſſimam
Doctorum opinionem, cui contraria nec quidem conferri,
59 † nedum præferri poteſt, quod ex confutatione obiectorum
dilucidè apparebit. Nam, vt dici ſolet. Nunquam
60 veritas clarior eminet, quàm ſuo † admoto contrario.
61 Nam & ſecundum Ariſtotilem in 3. Metaphyſ. † Veritatem
inquirentes ſine dubitatione, ſunt ſimiles illis, qui neſciunt,
quò ire debeant, & in 7. Ethic. ait, quod non ſufficit
62 dicere veritatem, † niſi etiam cauſa falſitatis aſſignetur.
Diſputatio enim eſt cribrum veritatis. Hinc cruenta illa,
63 & ſcelerata beſtia Mahumeti, † iuſſit, vt de Lege ſua non
poſſit diſputari, quia ſic parauit ne eius falſitas detegeretur;
ſed perſiſtendo in terminis noſtris.

Vnde non obſtat ſi aſſeratur, regulam permiſſiuam ex-
64 tare pro muliere, † nempè bona fideicommiſſo ſubiecta
alienare poſſe pro dotis conſtitutione, vel reſtitutione,
65 vt probant DD. in leg. mulier. 22. §. cum proponeretur, ff.
ad Trebell. & in d. auth. res quæ, C. commun. de legat. Idem
enim tollitur ex pluribus. Et primò, ſiquidem falſum in
66 iure eſt, regulam extare pro muliere, cùm verius ſit, regulam
contrariam, & negatiuam adeſſe pro fideicommiſſario,
& benè perpendit Rota in d. Bonon. fideicommiſſi 5.
Decembris 1650. §. irreleuans, ibi, Fideicommiſſarius habet
intentionem fundatam ſuper prohibitione alienationis, &c.
& dict. Romana Cenſus 26. Iunij 1647. coram bon. mem. Bichio
§. Sed fuit reſponſum, ibi, fideicommiſſarius habet regulam
pro ſe, &c. Inſuper & remedium ſubſidiarium mulieri con-
67 ceſſum continere dictæ regulæ negatiuæ exceptionem, &
limitationem, prout ſuperiùs cumulatè demonſtraui in
primo fundamento, & ſequenti, quod perbellè comprobant
Auctores relati num. 2. & ſignanter Manent. d. deciſ.
28. num.4. cum ſeq. Ioſeph. Ludou. deciſ. Lucen. 28. num.92.
cum ſeqq. & num.98. Barz. deciſ.105. num. 12. Marta deciſ.
4. num.4. & ſeqq. Peguera deciſ.116. ſub num. 3. Marzar. in
epitome fideicommiſ. num.74. in fine, Sebaſt. Medic. de acquir.
rer. domin. gloſ.2. part.1. num. 45. in fin. Corn. conſ. 3.
num.3. in fin. vol.3. Bertrand. conſ.161. nu. 25. & ſeq. vol.3.
Natta conſ.238. num.6. cum ſeqq. Gabr. conſ.118. num. 6. &
ſeqq. vol.1. Ponte conſ.45. num. 4. & optimè Fab. de Anna
conſ.85. num.9. & ſeqq.

Secundò, & quatenus pro muliere regula permiſſiua ad-
eſſe diceretur, † quoniam concurrit cum regula contraria 68
prohibitiua, iſti in dubio eſt adhærendum, † niſi probetur 69
pro muliere caſus permiſſionis, vt optimè probant Bertrand.
in prælleg. conſ.161. num.26. vol. 3. Barz. deciſ. 105.
num.13. Ioſeph. Ludouic. deciſ.28. num. 98. & Manent. d.
deciſ.28. num. 8.

Tertiò, & quando ſola extaret regula permiſſiua pro
muliere, ad ipſam tamen pertineret onus probandi negatiuam,
videlicet, † non exiſtentiam aliorum bonorum, quia 70
huiuſmodi permiſſio eſt, conditionalis, nempè † quatenus 71
bona libera non reperiantur, vt ſatis ſuperque probant Io.
Franc. à Ponte, Fab. de Anna, Manentus, & Fontanella in
locis ſuperiùs allegatis, huiuſmodi conditionis † euentus 72
probandus eſt à muliere, vt præcisè tradunt prædicti Auctores.

Quartò, & vltimò cum diſſimulari non poſſit conſtitu-
tionem prædictam eſſe † exorbitantem, prout tradunt In- 73
terpretes in authent. res quæ, C. commun. de legat. vtique
diſſimulari pariter non poteſt, mulier, quæ vititur dicto iu-
re exorbitanti incumbere † onus probandi qualitatem à 74
dicta conſtitutione requiſitam, nempè non extare bona li-
bera, ex † quibus ipſa congruè dotare valeat, quod præ alijs 75
docet, & probat Corn. in præcitato col.3. num.3. in fin. vol.3.
& poſt eum Manent. in præallegata deciſ.28. num.8. & poſſent
alij cumulari concordantes.

Non obſtat ſecundò, gloſſ. in l. cum de leg.17. in verb. hæredis
probatio, ff. de probat. ex qua aſſeritur à nonnullis iu-
ris noſtri Interpretibus † ea quoque ratione dici poſſe fidei- 76
commiſſarium ſpectare onus probandi, extare bona libera,
ex quibus mulier congruè dotari poſſit, cum ſatis ſit mulieri
aſſerere bona libera non adeſſe, fretis auctor. gloſſ. in d.
vulg. l. cum de lege 17. in verb. hæredis probatio, ff. de probat.
pro qua † opinione allegari poſſunt, Curt. ſen. col.27. n.17. 77
Soccin. ſen. col. 104. in fin. vol. 3. Loazeſ. in l. fil. fam. 114.
§. diui num. 138. in fine, ff. de legat. 1. Peur. de fideicom.
quæſt.8. num.462. in fine, Intrigliol. de ſubſtitut. cent. 3. q.73.
num.167. Peregr. art.42. num.37. Cagnol. in l. fin. num.273.
verſ. & mulier dicens, C. de pactis, Foſar. quæſt. 531. n.113.
Dec. deciſ.519. num.7. Rota coram Coccino deciſ.143. n.8.
repetita in recent. part.1. deciſ.66. & coram bon. mem. Vrgellen.
deciſ.351. num.4. part.5. recent. & coram bon. mem.
Merlino deciſ.312. num.26. part.6. recent. & coram Card.
Mantic. deciſ.152. in fin.

Verùm tamen id tollitur ex pluribus, iiſque vrgentiſſimis
rationibus, adeovt huiuſmodi authoritatum nùlla ratio habenda
videatur.

Primò (quod nemo, quem viderim, hucuſque aduer-
tit) gloſſ. in d. l. cum de lege, non agit de neceſſitate pro-
bationis, † videlicet cui incumbat onus probandi, vel le- 78
gatarij, vel hæredi, eſſe, vel non eſſe locum falcidiæ, quod
apertè deciſum erat in ipſamet l. cum de lege, ſed ſuppoſito
onus prædictum ſpectare ad hæredem, declarat quo pacto,
hæres probare poſſit locum eſſe † falcidiæ, videlicet legata 79
vltra dodrantem hæreditatis abſorbere, quod facit hæres, vt
vtar verbis gloſ. probando tot legata, & aſſerendo tantum
eſſe in bonis, ſi tunc legatarij † dicunt tantum remanet pe- 80
nes hæredem, quod ſufficiat ad falcidiam ipſi debent probare,
vt in l. fin. §. licentia danda, C. de iure deliberan. quæ verba
gloſ. adeò clarè inſinuant ipſam ſupponere, onus probandi
ad hæredem ſpectare, & conſequenter pertractare
† ſolum de modo probandi ad fauorem hæredis per ſuam 81
aſſertionem, vt planè excutiat qui huiuſmodi veritatem
non aſſequitur, & contrarium aſſerere non veretur, qua-
re † tantum abeſt, vt dictum gloſ. (benè intellectum) in 82
præſenti quæſtione mulieri faueat, vt potius fideicommiſſariò
mirificè opituletur.

Secundò ad praxim propriùs accedendo ſuper interpretatione
d. gloſ. atque efficacia aſſertionis hæredis dicentis
tot bona, & non plura in hæreditate reperiri, cui mulie-
ris aſſertione † in propoſita quæſtione æquipararunt Iuris 83
noſtri Authores, (vt veritatem faciliùs aſſequamur, &
ſuperfluas omittamus controuerſias) omnino diſtinguen-
dum eſt; Aut enim dictum gloſ. † intelligimus de hære- 84
de, qui confecit Inuentarium, prout verè intelligenda eſt,
cum alleget † text. de Inuentario loquentem videlicet l. fin. 85
C. de iure deliberandi, ex adductis per Surd. in conſil. 127.
num. 53.

Digitized by Google

num.53. vol.1. & hoc pacto intellecta gloſ. prædicta, nihil
86 ad rem facit, quia propoſita quæſtio diſputatur † cum ſup-
poſito non confecti Inuentarij, & circumſcripta præſum-
ptione pro muliere aſſerente, non extare bona libera.

Si verò intelligamus dictum gloſ. etiam circumſcripto
87 Inuentario, & hoc † in caſu nihil pariter obſtat in pro-
poſito; quia eius authoritas ex pluribus ineuitabiliter
euitatur.

Tertiò euitatur doctrina d. gloſ. ſic intellectæ ſine lege,
ac ratione loquentis; quia quod aſſertio probet intentio-
88 nem † aſſerentis ad ſui fauorem emanatam, eſt contra
textus expreſſos in *l. 2. ff. & C. de probat. l. actor 23. C. eod.
titul.* & melius *in l. exemplo 7. C. de probat.* vbi pernicio-
89 ſum † eſſe ait, vt credatur aſſertioni emanatæ ad fauo-
rem aſſerentis, quod comprobat Coſta *de remed. ſubſid.
prælud. 6. num. 2. in fin.* concordantes allegant Marſil. *in
l. 1. §. ſi quis dicatur num. 2. & 18. ff. de quæſtionibus*, &
Cephal. *in conſil. 393. num. 69. vol. 3. & conſil. 491. num. 10.
volum. 4.*

Et in tantum eſt verum, quod fides non adhibetur, aſ-
90 ſertioni alicuius † ad eius fauorem emanatæ, vt proce-
dat etiam ſi eſſet iuramento roborata, & formiter aſſerta,
vulgat. l. omnibus, vbi communiter ſcribentes, C. de teſtib.
& reſpondit Rota coram bon. mem. Buratt. *deciſ. 282. n. 5.*
ibi, *etiamſi iuramento, &c.* & coram bon. mem. Card. Ca-
91 ualer. *deciſ. 439. num. 6.* vbi dicitur, quod nec † ſtatur aſ-
ſertioni Epiſcopi, quod adſit cauſa ſufficiens pro alienatio-
ne bonorum Eccleſiæ, idque benè probatur, propter tri-
tam illam iuris regulam, ſcilicet in his, quæ ſine certa cau-
92 ſa † fieri nequeunt, non creditur gerenti actum circa in-
teruentum cauſæ, Bart. *in l. ſi forte, C. de caſtr. pecul.* quam
Bart. doctrinam ſecuta eſt Rota coram bon. mem. Qucipo
deciſ. 318. num. 3. part. 5. recent. vbi firmatur, quod aſſertio
93 † Epiſcopi in vnione aſſerentis redditus prædictæ Eccleſiæ
defeciſſe non releuat cum abſque prædicta cauſa vnio non
ſit permiſſa Epiſcopo, ideò ſuccedit doctrina Bart. *in l. ſi
94 forte, C. de caſtr. pecul.* docentis † aſſertionem agentis ſi-
ne interuentu cauſæ, nullam fidem facere in actibus abſque
cauſa, fieri prohibitis.

Hinc eſt, quando quis eſt prohibitus donare, licet ob be-
95 nemerita poſſit † donare, cauſa enim meritorum dicitur
iuſtiſſima, & rationabilis in concedente, etiam in prohibi-
tis, vt latè diſſerit Iaſ. *in conſ. 227. num. 35. 36. & 37. lib. 2.*
& ibi Addentes, *& conſ. 101. num. 12. & 13. lib. 4.* Vbi quod
96 prohibita donari, vel alienari † per tutores rectè alienan-
tur, vt fiat remuneratio benemeriti, & in Principe, qui aliàs
97 † non poteſt donare, vel alienare Terras ſuis vaſſallis, id
cauſa remunerationis meritorum facere poteſt, vt latè
deducit incertus Author poſt regulas Socein. *regul. 6. inci-
pit donare non poteſt, in prima, & ſecunda fallentia*,
quem ſecuta eſt Rota coram bon. mem. Coccino *in cauſa
Foroſempronien. emphyteuſis 16. Iunij 1636. §. ſecundo quia*,
ibi, *quando ſupremus Princeps alteri, quam agnato con-
cedit propter benemerita, cauſa meritorum eſt iuſtiſſi-
ma, &c.*

Verùm licet ſatis firma ſit dicta conclusio, attamen in-
telligenda vt procedat, ſi prædicta merita aliter, quam per
98 aſſertionem † donantis probentur. Quidquid eſſet dicen-
dum, quando eſſemus in aſſertionibus meritorum factis
à ſupremis Principibus, *vt ex Clement. 1. de probat.* &
alijs authoritatibus diſcurit Peregr. *conſ. 5. num. 27.* ibi, *&
cum Reges, & Regina dixerint ex cauſis meritorijs, & di-
gnis, aſſertioni huiuſmodi eſt ſtandum, &c. lib. 1.* cum alijs
allegatis a Rota coram bon. mem. Dunozetto *in cauſa Sar-
ſinaten. Feudi 22. Iunij 1642. §. Præterea*, ibi, *Neque du-
bitari poteſt de meritis Alberti, quia circa merita ſtatur aſ-
ſertioni, &c.* ſed loquendo regulariter talis meritorum
probatio, vt dixi, aliter quam per aſſertionem donan-
tis probanda venit. Et hoc propter relatam regulam nem-
pè, in his quæ ſine certa cauſa fieri nequeunt, non credi-
99 tur gerenti † actum circa interuentum cauſæ, & ita in
puncto aduertit Rota coram bon. mem. Card. Seraph. *de-
ciſ. 1185. num. 4.* vbi dicitur, quod donatio ob benemerita,
100 regulariter † non valet, ſi de his non conſtet maximè in il-
lis donationibus, quæ aliàs ſunt nullæ, vel prohibitæ, &c.
& deinde ſic quoque fuit reſolutum coram bon. mem. Pi-
rouano *deciſ. 447. num. 23.* ibi, *quia benemerita aliunde eſ-
ſent probanda, quàm per aſſertionem donantium, &c. ſupra
101 part. 5. recent. tom. 2.* Inſuper etiam merita † debent eſſe
æquippollentia, & coæqualia conceſſioni, vt ſenſit Rota
coram bon. mem. Merlino *deciſ. 756. à num. 3.* vbi dicitur,
quod licet meritorum motiuum ſoleat eſſe cauſa ſufficiens
pro conceſſione bonorum Eccleſiæ, vt inuitentur † homi- 102
nes ad benefaciendum Eccleſijs, Alex. *conſ. 55. num. 6. lib. 5.*
Redoan. *de bon. Eccleſ. non alienand. q. 22. n. 23.*

Attamen id intelligendum venit, quatenus merita † ſint 103
vera, & realia non autem turbida, ac colorata, &c. Sed
vt ad terminos noſtros redeamus, nempè, quod nulla aſ-
ſertio ad fauorem aſſerentis etiam iurata non attendatur,
id locum habet etiam † in aſſertione defuncti, *l. rationes* 104
6. C. de probat. Et ampliatur procedere etiam in libris, † & 105
ſcripturis, quæ non faciunt fidem pro ſcribente, Ma-
ſcard. *concluſ. 976. num. 1. cum ſeqq.* & cumulatè Genua *de
priuata ſcript. lib. 1. quæſt. 4. num. 142. lib. 4. tit. de libro mer-
catoris num. 1.* vbi de communi optimè teſtatur. Hinc
enim † eſt, quod regulariter loquendo libri Mercatorum 106
noſtri temporis nullam probationem faciant contra ter-
tium, cùm aliàs multæ fraudes † poſſent committi obligando 107
aliquem ignoranter, quod ſanè abſurdiſſimum, eſſet quæ
concluſio qualiter ſit intelligenda alibi latè deducam, ſed
ad nos.

Eòque minus probat dicta aſſertio ad fauorem aſſeren-
tis, vbi afferret † notabile præiudicium tertio, vt probè 108
docent, & probant Cephal. *in conſil. 667. num. 6. vol. 5.* &
Gaill. *lib. 2. obſeruat. 20. num. 1.* quibus non deſunt concor-
dantes. Maximè verò † quando res aſſerta non pendet à 109
voluntate aſſerentis, vt ex pluribus comprobat Pariſ. *in
conſ. 15. num. 27. vol. 4.*

Quartò ſi admitteremus ſingularem hanc, atq; exploden-
dam opinionem, nempè quod aſſerenti aliquid † ad ſui fa- 110
uorem ſola aſſertio ſufficeret, vtique deſtrueretur illa vul-
gata non minus quam veriſſima Iuris regula, quod † acto- 111
re non probante reus abſoluitur, iuxt. text. *in l. qui accu-
ſare, C. de edend. & in l. fin. ff. de rei vendicat.* cum con-
cordantibus adductis per Surd. qui hanc veriſſimam con-
cluſionem exornat *in conſ. 1. num. 72. cum ſeqq. vol. 1.* & ex
alijs comprobat Cephal. *in conſ. 545. num. 1. vol. 4.* quod
quidem vti abſurdiſſimum † non eſt vllo pacto tenendum. 112
Probationes enim ſunt tanquam vehiculum ad ſententiam
proferendam, cum in eis conſiſtat pondus totius † litis, & 113
exitus controuerſiæ, Bald. *in d. cap. quapropter, num. 23. in
fin. de elect.* Ancbar. *in conſ. 242. in princip.* Afflict. *in cap. 1.
num. 73. de milit. vaſſall. qui contum. eſt.* Quale dictum ſe-
cuta eſt Rota coram bon. mem. Card. Mantic. *deciſ. 68.
num. 9.* ibi, *cum probationes ſint tanquam vehiculum ad pro-
ferendam ſententiam, &c.* vbi etiam ſubditur, quod ideò
dicimus, Actore non probante † reus etiam ſi nihil præſti- 114
terit abſoluendus venit, *cap. cum Eccleſia Sutrina de cauſ.
poſſeſſ. & propr. & d. l. qui accuſare, C. de edend.*

Inſuper prædicta concluſio eſt ſic firma, & certa, vt
de ea, † nemo dubitet, & procedit vſque adeò, vt ſi actor 115
non probet ſuam intentionem, Iudex non poteſt cogere
reum † iurare etiamſi actor obtulerit, ſe velle ſtare iura- 116
mento rei, Abb. & alij in *cap. fin. de iureiur.* Hippolit. Mar-
ſil. *in l. de minore, §. tormenta, num. 4. ff. de quæſt. & melius
in ſingul. ſuo 93. incip. In ore vulgi, &c.* vbi atteſtatur, quod
pauci ſunt, qui intelligunt † textum *in l. manifeſtè turpitu-* 117
dinis, ff. de iur. iurand. quamuis in ore vulgi ſit, & multi
ſunt, qui eam legem allegant tamen pauci reperiuntur,
† qui eam intelligant ſomniando indiſtinctè eſſe intelli- 118
gendam. Diſponit enim d. Lex, quod manifeſtæ turpitu-
dinis eſt, non iurare, vel iuramentum referre, qui ta-
men textus non † ita ſimpliciter eſt intelligendus, ſed tunc 119
demum habet locum, quando actor habet aliquam præ-
ſumptionem contra ſe, vehementem, vel aliquid ſemiple-
nè probauit, † quia tunc turpitudinis eſt manifeſtæ nolle 120
iurare, vel iuramentum referre, ſecus autem, quando
actor nullam habet præſumptionem † pro ſe, vel nec ali- 121
quid ſemiplenè probauit, quia reus tunc non eſt in mani-
feſta turpitudine, & facit dictum Innocent. *in cap. ſolet de
ſentent. excommunic.* quod vbi actor nihil probauit, † non 122
poteſt Iudex aliquid mandare reo, ergo nec poterit manda-
re reo, vt vel iuret, vel iuramentum referat, de qua ma-
teria iam ſatis.

Vlterius aſſerta opinio eſt adeo indubitata, vt actore
† non probante, reus etiamſi nihil præſtiterit veniat abſol- 123
uendus, vt procedat; etiamſi actor eſſet vir bonus; † in- 124
nocens, integerrimæ, ac inculpatæ vitæ, & reus vir peſſi-
mus, & apprimè flagitioſus, quia tunc etiam pro eo † eſt 125
iudicandum, ſi actor nihil probauerit, vt per Dec. *in d. l.*

qui

Digitized by Google

*qui accuſare num.*6. Iaſon. *num.* 5. Alciat. *num.* 7. Purpurat.
*num.*13. *C. de edend.*
126 Nam vitæ alicuius integritas non facit, † vt ſibi creda-
tur in præiudicium alterius, vbi enim agitur de præiudicio
127 alterius, non attenditur † præſumptio bonitatis. Nemo
enim eſt adeo ſanctæ, & illibatæ vitæ, vt ſolius eius aſſer-
128 tioni † ſtandum ſit in præiudicium tertij, vt inquit gloſs.
in cap. ſicut in fin. de ſentent. excommun. Et licet quilibet
129 præſumatur bonus, † donec contrarium probetur, tamen
id non habet locum in præiudicium tertij, ſecundum gloſ.
*in cap. ſtatutum, §. cum vero, de reſcript. in 6. & in cap. ſi-
cut nobis, in verb. alio modo de ſentent. excommun.* Alciat.
in tract. de præſumpt. regul. 3. præſumpt. 2. *num.* 2. cum alijs
per Becc. *conſil.* 55. *num.* 99. ibi, *propter qualitatem perſonæ
non receditur à regulis iuris communis, &c.* Facit etiam illa
130 iuris † concluſio, quod licet quis præſumatur bonus tamen
non præſumitur optimus, vt poſt Angel. Aretin. Al-
ciat. & alios deducit Surd. *conſil.* 58. *num.* 25. vbi etiam
poſt Dec. *in conſil.* 27. aſſerit, quod ſi ſtatutum require-
131 ret teſtes omni exceptione maiores, cum dicta qualitas
non præſumatur venit probanda, & vide, quæ latè di-
xi *in meis Reſolutionibus Practicabilibus circa Teſtamen-
ta cap.* 55. *à num.* 189. vbi probaui, quod quando iura
132 requirunt teſtes † idoneos, iſta qualitas non eſt proban-
da cum præſumatur, ſi verò expoſcant teſtes omni exce-
133 ptione † maiores, tunc iſta qualitas eſt probanda, cum
non præſumatur, nam vt dixi, quilibet bonus, ſed non
optimus.

Reliquum nunc mihi eſt, vt adducam exemplum, circa
134 concluſionem ſupra adductam, † quod actore non pro-
bante, reus etiamſi nihil præſtiterit abſoluendus veniat,
135 quod procedit etiamſi † actor probaretur eſſe notæ, & an-
tiquæ probitatis, legimus enim apud Aulum Gell. *lib.* 14.
136 *cap.* 2. Cum aliquando eſſet à † Prætoribus in Iudicem ele-
ctus, idem Gellius, apud eundem fuit petita, quædam pe-
cuniarum ſumma, quæ numerata dicebatur cuidam, Actor
id non probabat, nec tabulis, nec teſtibus, ſed argumentis
137 valdè debilibus id probare nitebatur, † verum conſtabat
virum eſſe bonum, ac notæ, expertæque fidei, & vitæ in-
culpatiſſimæ, multaque præclara exempla probitatis, ſin-
138 ceritatiſque † afferebantur, illum verò à quo petebantur
pecuniæ conſtabat hominem eſſe peſſimæ, & damnandæ
vitæ, nec non oſtendebatur eſſe virum fraudibus, & de-
ceptionibus plenum. Aulus enim Gellius non fuit auſus
139 ſuper hoc iudicare, † ſed diutiùs differendo ſe liberauit à
iudicando. Imitatus eſt enim Gellius, Areopagitas illos,
qui cum eſſent conſulti de ardua ſatis, & intricata, ac no-
140 dibus pluribus inuoluta cauſa, † & cum conſulentes auidè
expectarent reſolutionem, reſponſum aliud non fuit eis
redditum, niſi vt poſt centum annos ab hinc redirent, &
ſic recepiſſent reſponſum.

Æquum nunc eſt, vt retrò tramite domum redeamus
ad magis corroborandum ſamigeratam illam concluſio-
140 nem, quod † mulieri petenti ſibi aſſignari dotem in ſubſi-
dium de bonis fideicommiſſo ſubiectis, ei & non fideicom-
miſſario incumbat onus probandi non adeſſe bona libera
pro ſibi conſtituenda dote, vt benè conſtat ea ſupra latè
deductis. Reliquum nunc eſt, vt ſatisfaciamus Doctori-
bus, qui videntur contrarium firmaſſe, de quibus ſupra à
141 num. 77. Nam Curt. ſen. † Soccio. ſen. Loareſ. & Pere-
grin. benè quidem loquuntur, ſed in diuerſis terminis pro-
poſitæ quæſtionis, agunt quippè de dote iam ſeruatis ſer-
142 uandis † mulieri adiudicata, quo caſu ipſa mulier rei par-
tes ſuſtinet, & fideicommiſſarius tanquam Actor petit ſi-
143 bi reſtitui bona fideicommiſſo † ſubiecta, vti indebitè alie-
144 nata, ad quem proinde videtur non † ſine ratione perti-
nere onus probandi extitiſſet bona libera, ex quibus dos
conſtitui, vel reſtitui potuiſſet, cum huiuſmodi bonorum
145 exiſtentia ſit fundamentum ſuæ † intentionis, quaſi præ-
ſumptio ſit pro muliere poſſidente, vt probat Odd. *de fidei-
commiſ. ex prohibitione alienationis reſultante, quæſt.* 43.
num. 302. & ea pluribus comprobant Gratian. *diſcept. fo-
renſ. cap.* 331. *num.* 22. *& ſeqq.* Caball. *conſ.* 11. *num.* 10. *vol.* 2.
Bellon. *conſ.* 83. *num.* 7. Portoleſ. *de conſortib. cap.* 46. *nu.* 29.
& optimè confirmat Molin. *de primogen. lib.* 4. *cap.* 7. *n.* 36.
Petra *de fideicommiſ. quæſt.* 8. *num.* 460. *in fin.* Peregr. *eodem
tract. art.* 42. *num.* 73. Gabr. *conſil.* 138. *num.* 40. *& ſeq.
lib.* 2. Cyriac. *controuerſ. forenſ.* 5. *num.* 49. *& ſeq. & n.* 110.
& ſeq. & fuit deciſum in Senatu Piſano apud Rauden. *de-
ciſ.* 29. *num.* 177. in Senatu Siciliæ apud Milanen. *deciſ.* 5.
num. 56. in Senatu Valentiæ penes Hieron. Leo *deciſ.* 171.
num. 10. *&* 11. *lib.* 2.

Et ſic ſæpè ſæpius in Rota Romana fuit reſolutum, &
præſertim coram bon. mem. Buratto *deciſ.* 920. *num.* 7. ibi,
*fideicommiſſarij tanquam actores tenentur probare alia bona
extitiſſe, &c.* & benè id admiſit Rota hic in præſenti deci-
ſione: *Et in eadem cauſa ſub die* 17. *Iunij* 1640. *coram eo-
dem Reuerendiſſimo Tarraconen. eſt ſupra in præcedenti
part.* 8. *deciſ.* 245. *à num.* 8. ibi, *non tractatur de dote aſſignan-
da, ſed aſſignata, eaque aſſignatio ſubſidiaria præſumitur,
niſi ex parte fideicommiſſarij probetur exiſtentia bonorum li-
berorum, &c.* & optimè fuit perpenſum coram bon. mem.
Vbaldo ſen. *in cauſa Bononien. fideicommiſſi de Victorijs*
15. *Ianuarij* 1620. & coram bon. mem. Merlino *deciſ.* 77.
num. 1. ibi, *fideicommiſſario dicenti adfuiſſe alia bona ex
quibus detractiones fieri potuerunt incumbit onus probandi,
&c. ſupra part.* 5. *recent.* & coram bon. mem. Arguelles *in
cauſa Romana Hæreditatis* 14. *Decembris* 1646. §. *Et
licet*, ibi, *in dubium reuocari non debet, quod proba-
tionis onus non adeſſe bona libera non imponitur viro,
& vxori, ſed fideicommiſſario probandi negatiuam, &c.*
cum alijs relatis à Rota coram bon. mem. Bichio *in cauſa
Romana Cenſus* 26. *Iunij* 1647. §. *Conueniunt ferè*, ibi, *agi-
tur de dote conſtituta, & fideicommiſſarius, qui dotationem
infringere allegando dotem potuiſſe conſtitui, aut ſolui in
bonis liberis illorum exiſtentiam, in qua ſe fundat pro-
bare debet, &c.* quæ deciſio fuit deinde coram eodem con-
firmata *ſub die* 1. *Iulij* 1646. §. *Applicando*, ibi, *præſumi-
tur ſiquidem pro validitate alienationis, pro dote conſtitu-
ta ex fideicommiſſo donec contrarium exaduerſo probetur*,
ſic quoque fuit reſolutum in altera *Romana Cenſus* 18.
Maij 1646. *coram Reuerendiſſimo Epiſcopo Papien.* (hoc,
& maiori digno honore, cuius benignitatem, animique
candorem, ſæpius ſum admiratus necnon eius præexcel-
lentem ſcientiam, & miram eruditionem, &c.) §. *Quoad
primum*, ibi, *fuerunt in poſſeſſione, & ſi opponatur à fidei-
commiſſarijs de exiſtentia aliorum bonorum fideicommiſſo non
ſubiectorum talis probatio ab ipſis omnino fieri debeat, &c.* &
iterum coram eodem Reuerendiſs. Papien. *in cauſa Roma-
na fideicommiſſi de Mutis* 11. *Ianuarij* 1649. §. *Secunda eſt*,
ibi, *dicta dotis conſtituta fuerunt in prædictis portionibus,
intrat præſumptio non extitiſſe alia bona libera extitiſſe,
& onus probandi incumbat, alleganti, &c.* ita pariter
fuit deciſum *in cauſa Bononien. fideicommiſſi* 5. *Decem-
bris* 1650. *coram Reuerendiſs. P. Domino Celſo* §. *Irrele-
uans etiam*, ibi, *Agenti ad dotis conſecutionem incum-
bit onus probandi non extare bona libera, quidquid in contra-
rium dicendum eſſet, ſi iam fuiſſe dos detracta, &c.* Illud
quoque addere intendo, quod † licet fideicommiſſarij 146
teneantur probare adeſſe bona libera, non tamen
dicendum venit fuiſſe ſatisfactum tali oneri, ſi doctum
fuerit † de bonis liberis, ſi ea ſint intricata, & debitis 147
grauata Rota Ianuen. *deciſ.* 156. *num.* 7. *& ſeq.* Rota *deciſ.*
472. *part.* 2. *diuerſ. & deciſ.* 145. *num.* 42. *coram bon. mem.
Durano*. Sed ſtrictè perſiſtendo in terminis, cum præ-
ſumptio ſtet, quod mulier, quæ reperitur in poſſeſſione
dotis extractæ ex bonis fideicommiſſo, † validè fuerit 148
conſtituta, & ideò fideicommiſſarius aſſerens, quod ade-
rant bona libera pro conſtitutione dotis, ideò ei, tanquam
actori incumbit onus id probari, cum præſumptio eſt pro
poſſeſſore.

Quæ quidem ratio, & præſumptio ceſſat, vbi mu-
lier eſt actrix, & nondum dos conſignata † reperitur 149
ſi quoque exaduerſo allegatus Cagnolus omnes intelligunt
in l. fin. num. 273. *in fine, verſ. & mulier dicens, C. de
pactis*; nam non eſt æſtimandus, tum quia non diſcutit
quæſtionem ad Surd. *conſil.* 10. *num.* 38. & Barz. *deciſ.* 69.
num. 22. tum † quia nititur auctoritate dict. gloſs. *in d. l.* 150
cum de lege; quæ nihil obſtat, vt ſuperius oſtendimus, &
quia ſequitur Decium, cuius errorem, vel oſcitantiam
non oſtendimus.

Fuſar. *d. quæſt.* 531. *num.* 123. in numero non eſt haben-
dus, tum quia ſuam non profert opinionem, tum † quia 151
Auctores ab eo allegati loquuntur de dote iam conſigna-
ta, tum etiam quia *num.* 124. multos contrariæ opiniones
Auctores refert, *& num.* 125. opinionem diſtinguentem
recenſet, † cui tanquam vltimo loco relatæ videtur
acquieſcere ex adductis per Surd. *in conſil.* 122. *num.* 22.
vol. 1.

Decij verò † authoritas *in d. conſil.* 519. *num.* 7. nulla eſt 152
haben-

Digitized by Google

habenda ratio. Tum quia ſibi contradicit in *conſil.*142.
*num.*4. vbi ferè in iiſdem terminis apertè conſtituit, &
155 † probat regulam contra mulierem, nempè quod vbi
alienatio regulariter eſt prohibita, & in quibuſdam caſi-
156 bus permiſſa, † pro regula prohibitiua præſumitur, &
ſecundum illam eſt pronunciandum, niſi contrarium
probetur.

Tum quia nititur doctrina Bartoli *in l. decem* 116. *in
princip. num.*3. *& ſeq. ff. de verb. obligat.* quo loco Bart. pro-
bat, quod aſſerens alia non extare bona transferre onus
157 † probandi in aduerſarium vbi pro aſſerentes viget præ-
ſumptio oriens ex publico Cataſtro, in quo bona fideliter
adnotata reperiuntur.

Tum & tertiò, quia in contrarium eſt communis opi-
158 nio, † quæ in iudicando eſt omnino amplectenda, ad Barz.
*deciſ.*75. *num.*4. *& deciſ.* 90. *num.* 37. Put. *deciſ.*233. *lib.*3.
Lotter. *de re benef. in apparatu à num.* 102. cum vulgatis
concordantibus.

Poſtremò loco remanet ponderanda, & ad truti-
nam reuocanda Rotæ auctoritas in deciſionibus allega-
tis *ſub num.*77.

159 Quarum prima, † videlicet *deciſ.*243. apud Coccin. ni-
hil ad rem facit, vtpotè quia in dicta deciſione haud opus
fuit huiuſmodi quæſtionem diſcutere cum mulier eſſet di-
160 ues, † cui proinde ſubſidiarium remedium non compete-
bat, vt probauit Rota *in eadem deciſione ſub num.* 3. vnde
161 Rota † contra mulierem iudicauit, quod ſuperiùs latiſſimè
comprobauimus.

Altera verò nempè *deciſ.*151. *num.*4. *part.*5. *recent.* nihil
162 obſtat, † tum quia *ſub num.*3. firmat regulam contra mu-
lierem, tum quia nititur præſumptione, & probatione
163 reſultante ex Inuentario ab actoribus ſolemniter celebra-
to, vt rectè deſumitur *ex eadem deciſ. num.*1. *& ſub num.*4.
verſ. quod autem dicebatur, & num. 5. *verſ. de bonis autem
in inuentario, &c.*

Deciſio verò 312. *num.* 26. *part.* 6. *recent.* loquitur de
164 dote data, † vt videre eſt *ex dicto num.* 26. *verſ. quod
eo magis nunc recipiendum*. Et quibus patet nullam ex
his tribus deciſionibus verè ad rem noſtrum facere.

Vnde ſola remanet in terminis dotis nondum ſolutæ, &
165 † adiudicatæ *deciſ.* Card. Mantic. 152. *in fin.* à qua con-
cluſione Rota dicendum eſt receſſiſſe dum in contrarium
166 reſpondit toties, vt apparet ex multis † deciſionibus ſupra
allegatis *à num.* 55. vltra quod Card. Mantic. nititur au-
ctoritate Curt. ſen. & Ferdinand. Loareſ. qui non fa-
ciunt ad rem noſtram, cum agant de dote data, vt
ſupra diximus *num.* 141. Vltra quod Rota allegauit prædi-
167 ctam deciſionem Card. Mantic. † ad effectum probandi,
quod quando fideicommiſſarij ſunt actores, aſſerendo
adfuiſſe bona libera pro dote, tunc eis tamquam actoribus
incumbit onus probandi talia bona adfuiſſe, &c. coram
bon. mem. Buratto *deciſ.* 920. *num.* 7. ibi, *Immo id firma-
uit Rota coram bon. mem. Card. Mantic. deciſ.* 152. *num.* 2.
& aliæ deciſiones ibi quoque allegantur, quæ id quo-
que firmant, quando ſcilicet fideicommiſſarij ſunt actores,
& non rei.

Et quatenus in dicta deciſione Mantic. mordicè, quis
168 inſiſtere vellet, reſpondeo, † quod ſtante communi, im-
mò magis communi opinione in contrarium non debet
obſtare in iudicando, vt generaliter reſpondit Rota coram
bon. mem. Cardin. Seraphino *deciſ.*1042. *num.* 3. ibi, *quia
id clarè non dicitur in dicta deciſione, neque ſubſtinere poſ-
ſet, quatenus id diceret, quia communis ſententia eſt in con-
169 trarium*, cum ibi allegatis, Rota enim ceruitiosè, † ac
obſtinato animo non ſolet ſuas defendere opiniones, ſed
à ſplendore veritatis capta ab eis recedit. Vide quo latè
dixi *in diſcurſu part.* 7. *recent. à num.*81. ibi, *Stella Ma-
170 tutina rotulantis Rota † Romana, ſeu Orbis vniuerſi ſplen-
dor, quoque ex cauſis rationabilibus non dedignatur à ſuis
recedere opinionibus, &c.* Multa notabilia mihi dicenda re-
ſtant, quod famigeratam materiam *dict. Authen. res quæ
C. commun. de legat.* ſed dicam in alia ſeparata annota-
tione.

Paulus Rubeus.

R. P. D. M E L T I O,

Poſtea Epiſcopo Papien.

Ciuitatis Caſtelli Emphyteuſis.

Lunæ 23. *Februarij* 1643.

A R G V M E N T V M.

Emphyteuſis, quando eſt aperta per defectum generationis, tunc proximiori defuncto, ſi denegetur immiſſio de iure Canonico poteſt appellari, quod tamen non habet locum, ſi Dominus directus vult pro ſe retinere, quod tamen non poteſt dici velle pro ſe retinere ſi aliam perſonam inueſtiuit.

S V M M A R I V M.

1 *de Sententiæ validitate non eſt dubitandum, quando ea conſtat ex reuolutione actorum.*
2 *Emphyteuſis ſi ſit finita per generationem, renouatio proximioribus eſt concedenda.*
3 *Quæ ſi non impetretur poteſt de iure Canonico appellari.*
4 *Emphyteuſis renouatio non eſt concedenda, quando Dominus vult pro ſe retinere, quia tunc non cogitur renouare.*
5 *Præferri quilibet debet in re ſua, quibuſcumque alijs.*
6 *Dominus directus non dicitur velle pro ſe retinere emphyteuſim finitam, dum alium inueſtiuit.*
7 *Maſculi, quando non adſunt, qui valeant petere renouationem emphyteuſis, tunc fœminæ proximiores ſunt inueſtiendæ.*
8 *Quod procedit quando ſunt hæredes defuncti.*
9 *in Conceſſione emphyteuſis facta per Eccleſiam appellatione filiorum non veniunt nepotes. Limita num.*10. *&* 11.
12 *Clauſula,* ad habendum, *poſita in inueſtitura emphyteuſis, operatur vt ea tranſeat ad quoſcumq; hæredes.*
13 *Emphyteuſis renouatio non poteſt peti per fœminas quando adſunt maſculi.*
14 *in Emphyteuſis materia, ſemper attendenda eſt mens concedentis, & acquirentis.*
Et hoc ad effectum inducendi repetitionem etiam contra iuris regulas, & num. 14.
15 *Et iſta eſt magis communis, & recepta opinio.*
16 *Proximior, quod quis ſit defuncto, ex quibus probetur.*
17 *Emphyteuſis, quando eſt hereditaria, non conſideratur perſona prædefuncti.*

D E C I S I O CLI.

De anno 1601. Prior Eccleſiæ S. Iacobi Ciuitatis Caſtelli in emphyteuſim conceſſit viridarium, de quo agitur bon. mem. Marchioni Chiappino Vitellio, filijs, & nepotibus maſculis ex eo per rectam lineam legitimè deſcendentibus, qui ſi non fuerint, vel ſi fuerint; & defuerint pro vna filia, vel nepte, quæ aliam habuerit hæreditatem: Deceſſit de anno 1640. dictus Marchio, nullius relictis liberis, inueſtiendo ſibi hæredes vniuerſales Marchioniſſam Camillam matrem, ac D. Hieronymam vxorem pro æquali, quibus deinde ſubſtituit DD. Marchioniſſam Camillam iuniorem, & Comitiſſam Angelam eius neptes ex D. Gentilina defuncti ſorore, poſt cuius obitum tam inſtitutæ, quàm ſubſtitutæ à moderno Priore nouam conceſſionem petierunt, qui eam denegando maluit potius R. P. D. Archiepiſcopum Vitellium inueſtire, pro cuius inueſtituræ nullitate A. C. pronunciauit: illamque ſupradictis hæredibus eſſe debitam inſimul declarauit. Cauſa huiuſmodi deinde mihi commiſſa, dubitatum fuit, an talis ſententia eſſet confirmanda, vel infirmanda, & ad fauorem hæredum tantum informantium fuit per Dominos reſponſum, & reſolutum.

De valeditate ſententiæ non videtur poſſe dubitari, cum illa ex reuolutione actorum pateat, & in † dubio pro illius 1
validitate ſemper ſit præſumendum, gloſ. *in l. ſi poſt C. de iur. & fact. ignor.* Menoch. *conſ.*110. *nu.*6. *lib.* 2. *& præſ.* 67. *num.*1. *& ſeq. lib.*2.

Iuſtitia verò clarè elicitur ex ipſa facti narratiua, & per conſequens conſtare videtur de iniuſtitia inueſtituræ factæ

dicto

Digitized by Google

2 dicto D. Archiepiſcopo cum magis communis † videatur
illa concluſio, quod ſi emphyteuſis ſit finita per genera-
tionem, renouatio proximioribus debeat concedi, qui ſi
non impetrent, poſſint de iure canonico appellare ad Su-
3 periorem, vt confirmatio † ipſis fieri debeat, Text. *in l. 1.*
§. permittitur, & ibi Bart. Angel. & alij *ff. de aq. quot. &*
aſtin. gloſ. *in cap. bon. memoria de poſtul. Prælat.* Roman.
conſil. 22. *num.* 5. Dec. *conſil.* 131. Clar. *in §. emphyteuſis*
quæſt. 43. Rot. *in Bonon. bonorum coram Robuſterio im-*
preſſa inter diuerſ. deciſ. 198. *num.* 1. *part.* 2. *Imolen. bono-*
rum, ſeu emphyteuſis 18. *Iunij coram bon. mem. Coccino, &*
vltimo loco in Mutinen. bonorum 26. *Iunij* 1630. *&* 28. *Maij*
1638. *coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano*, quod
non eſſet firmandum, quando Dominus directus vellet
4 † pro ſe retinere, quia tunc non cogitur renouare, Abb.
in cap. bona de Poſtul. Prælat. Aret. *in l. ſi mihi, & Titio ff.*
de verb. oblig. Curt. iun. *conſil.* 48. Rom. *conſil.* 22. *num.* 5.
Ancar. *conſ.* 133. Gozad. *conſ.* 39. Calcan. *conſ.* 8. *num.* 45.
5 cum æquius ſit, † vt in re ſua alius non præualeat, Soccin.
iun. *conſ.* 9. *num.* 21. *vſque ad nu.* 26. *lib.* 3. Roman. *conſ.* 22.
Gozad. *conſ.* 86. *num.* 24. *& conſ.* 39. *num.* 21. Grat. *diſcept.*
forenſ. cap. 88. *num.* 12. Hinc autem clarè patet, Eccleſiam
6 noluiſſe † pro ſe retinere, dum Dominum Archiepiſcopum
inueſtiuit, Rip. *in l.* 1. *num.* 10. *ad fin. ff. de priuil. credit.*
Alciat. *in d. l. ſi mihi, & Titio num.* 31. *de verb. oblig.* Go-
zad. *d. conſ.* 39. *num.* 21. Mantica *deciſ.* 10. *num.* 9.

Quæ quidem concluſio eò magis ampliatur ad fauorem
7 fœminarum, quæ † præſertim vbi non ſunt maſculi poſ-
ſunt ex æquitate petere ſibi renouationem fieri, quando
ſunt hæredes defuncti, itaut alteri gratificari non liceat
8 † in ipſarum præiudicium, Roman. *conſ.* 22. Anchar. *con-*
ſil. 142. *&* 137. *& conſ.* 70. Cuman. *conſ.* 166. *circa finem*,
Folgoſ. *conſ.* 4. *&* 220. *ad fin.* Pariſ. *conſ.* 22. *num.* 36. *lib.* 1.
Bero. *conſ.* 98. *num.* 6. *&* 10. *vol.* 1. Rota *in Mutinen. Em-*
phyteuſis 26. *Iunij* 1630. *coram Reuerendiſs. D. meo Decano.*

Non obſtat, quod talis emphyteuſis non potuerit re-
nouari in dictas mulieres, vti neptes dicti defuncti, cum
9 recepta ſit concluſio † in conceſſione emphyteuſis per Ec-
cleſiam facta, appellatione filiorum non venire nepotes,
Salicet. *in l.* 2. *n.* 32. *C. de iure emphyt.* ibique Iaſon. *n.* 191.
Caldaſ. *de emphyt. lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 8. Rota *deciſ.* 121.
num. 17. *part.* 7. *recent. & deciſ.* 301. *num.* 11. *in addit. ad*
5. *part. diuerſ.*

Quia cùm inueſtitura deficientibus maſculis ſit facta
10 pro vna fœmina, quæ aliam † habuerit hæreditatem non
poſſunt dici excluſæ DD. Camilla, & Angela, quæ ſunt
proximiores, & hæredes defuncti cum ſint filiæ ſororis
11 Marchionis Chiappini, & † ſucceſſerint in vniuerſa hære-
ditate deficientibus maſculis, vt in Summario ipſarum n. 6.
Ancharan. *conſ.* 125. *num.* 4. *&* 393. *&* 427. *num.* 4. Ruin.
conſ. 149. *num.* 13. *vol.* 1. Rota *deciſ.* 642. *num.* 2. *part.* 1. *re-*
12 *cent.* conſiderata etiam clauſula ad habendum, † quæ ope-
ratur, vt emphyteuſis tranſeat in quoſcumque hæredes,
Curt. iun. *conſ.* 4. *num.* 5. Rota *deciſ.* 642. *num.* 4. *part.* 1. *&*
deciſ. 152. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* Laderch. *conſil.* 1. *per tot.*
Rota *deciſ.* 152. *&* 293. *part.* 2. *recent. Mediolanen. Bono-*
rum 30. *Maij* 1633. *coram bon. mem. Merlino, & in Cremon.*
Bonorum 5. *Iunij* 1634. *coram Vbaldo.*

Nec pariter obſtat, quod talis renouatio dictis mulieri-
13 bus non debeatur, concurrentibus maſculis, vt eſt dictus
D. Archiepiſcopus ſecundum opinionem Bart. *in d. §. per-*
mittitur, in princ.

Quia de facili tollitur obiectum ex duplici pariter reſpon-
ſione: Et primò cum ſimus in emphyteuſi hæreditaria,
vel ſaltem mixta non debet admitti dictus D. Archiepiſco-
14 pus, † qui non habet talem qualitatem cum in materia
emphyteuſis ſemper ſit attendenda mens diſponentis, &
acquirentis ad effectum inducendi repetitionem etiam
contra regulas iuris, *leg. Iulius Paulus, & l. cum ſeruus, ff.*
de condit. & demonſtrat. Bart. *in l. Seia, §. Caio, ff. de fund.*
instruct. Curt. iun. *conſ.* 78. *num.* 3. Pariſ. *conſ.* 2. *num.* 22.
& 23. *lib.* 1. Alciat. *in reſponſ.* 160. *num.* 9. *&* 11. *& reſp.* 180.
15 *num.* 2. qui ait † hanc eſſe magis communem, & receptam
opinionem Bero. *conſ.* 65. *num.* 95. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 160.
num. 41. Gratian *diſceptat. forenſ. cap.* 808. *num.* 7. Secun-
dò, nec etiam videtur vllo modo poſſe ſuſtineri talem re-
nouationem in D. Archiepiſcopum cum non ſit in pari
gradu cum dictis mulieribus, immò vt probatur ex Ar-
16 bore, † in gradu valdè remotiori à dicto Marchione
Chiappino, ſcilicet vltra octauum gradum, & in hac ma-
teria excluditur Collateralis vltra ſeptimum gradum, Iſern.
in cap. 1. *§. hoc quoque*, vbi Afflict. *num.* 27. *qui feud. dar. poſ-*
ſeſs. Bald. *in Authen. defuncto, C. ad Tertull.* cum quo tran-
ſire videntur Alex. & Iaſ. *in l. certum, Cod. vnde legit. cap.* 1.
§. hoc autem qui feud. dar. poſſeſs. Pariſ. *conſil.* 23. *num.* 261.
lib. 1. Socc. iun. *conſ.* 76. *num.* 73. *vol.* 2. Menoch. *conſ.* 378.
num. 84. Bero. *conſ.* 103. *num.* 1. *lib.* 1. quod eò magis proce-
dit in caſu iſto, † cum emphyteuſis ſit hæreditaria, vt dixi, 17
in quo conſideratur perſona vltimi prædefuncti, Iſern. *in*
cap. Imperialem §. præterea, de prohib. feud. alienan. Clar. *in*
§. feudum quæſt. 9. Dec. *conſ.* 185. *num.* 2. *& conſ.* 208. *num.* 3.
Menoch. *conſ.* 191. *num.* 80. *&* 464. *num.* 11.

Et ita &c. vt dixi ad fauorem hæredum tantum infor-
mantium fuit reſolutum.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Ciuitatis Vetulæ Dotis.

Veneris 27. Februarij 1643.

ARGVMENTVM.

Reſtitutioni dotis, quando eſt factus locus, tunc quod fuerit ſoluta debet plenè, & concludenter probari, & non ſufficit id probare præſumptiuè, niſi tamen præſumptiones eſſent plures, & concludentes, Adminiſtrator in dubio præſumitur ſibi ſatisfeciſſe de ſuo credito. Legatum factum à marito vxori non cenſetur relictum animo compenſandi cum dote.

SVMMARIVM.

1 *Dos tradita primo viro, cenſetur etiam conſignata ſecundo.*

2 *Reſtitutioni dotis, vt ſit locus eſt probanda vera ſolutio.*

3 *Inſtrumentum publicum receptionis dotis, facit probationem probatam.*

4 *Dos præſumitur exacta, ſtante curſu temporis cum præſtatione alimentorum.*

5 *Et hoc præſertim, cum maior eius pars ſoluta iam appareat.*

6 *Viri negligentia in non exigendo dotem, non debet nocere vxori.*

Vxor ſtante negligentia viri poteſt agere ad reſtitutionem dotis ab extraneo promiſſa, num. 6.

7 *Adminiſtrator, præſumitur ſe ſatisfeciſſe de bonis adminiſtratis, circa ſuum creditum, quod habebat cum eo, cuius bona adminiſtrabat.*

8 *Adminiſtrator quilibet, qui adminiſtrat bona ſui debitoris præſumitur de illis ſatisfactus.*

9 *Probationes præſumptiuæ non releuant, quando quis tenetur aliquid concludenter probare.*

10 *Sed iſta concluſio procedit, quando vnà tantum eſſet coniectura, vel plures, ſed imperfecta, & debiles, ſecus vero ſi eſſent plures efficaces, & perfecta, num.* 11.

12 *ex Præſumptionibus pluribus ſimul iunctis oritur pleniſſima probatio.*

13 *ex Præſumptionibus pluribus ſimul iunctis Rota multoties condemnauit hæredes mariti ad reſtitutionem dotis.*

14 *Adminiſtrator emens bona pro ſe de pecunijs eius, cuius bona adminiſtrat, efficitur debitor eiuſdem pretij, &c. & num.* 15.

16 *Debitum an ſit voluntarium, vel neceſſarium inſpici debet eius origo.*

17 *ad Dotis reſtitutionem, quando quis dicatur voluntariè ſe obligaſſe.*

18 *Legatum nunquam cenſetur factum animo compenſandi cum debito voluntario.*

19 *Maritus nunquam cenſetur legare vxori animo compenſandi cum dote, niſi expreſſè dicat.*

20 *Compenſandi animus in teſtatore de legato, cum credito ex quibus penitus excludatur.*

21 *Legata quando ſunt facta cum onere fideicommiſſi, in eis ceſſat animus teſtatoris compenſandi, & quare.*

22 *Le-*

Digitized by Google

22 *Legatum, quando fuit factum perſona valdè dilecta, non cenſetur relictum animo compenſandi.*
23 *Quia cenſetur relictum legatum, vt liberalis exiſtat erga perſonam quam ſingulari affectu proſequitur.*
24 *Teſtator inſtituendo hæredem ſuum debitorem cenſetur voluiſſe, quod eius creditum cum eo compenſaretur.*
25 *Inſtitutio in legato non inducit compenſationem cum debito.*
26 *Legatarius, ſi fuerit inſtitutus hæres in ſuo legato, id operatur, vt ipſe poſſit legatum capere propria auctoritate, & num. 43.*
Legatarius non poteſt capere legatum propria auctoritate, ſed de manu hæredis, num. 26.
27 *Rota deciſ. 19. part. 5. recent. quo caſu loquatur.*
28 *Illatio non fit ad diuerſa.*
29 *Fideicommiſſum, quod in totum euertatur, quando non præſumitur teſtatorem id voluiſſe.*
30 *Status, & valor hæreditatis deduci debet, ad probandum in quibus terminis illa reperiatur.*
31 *Hæreditas ſemper præſumitur opulenta, & apta ad ferendum onera legatorum.*
32 *Teſtatoris voluntas non eſt defraudanda, dum eius hæreditas eſt apta ad ſoluenda legata, & num. 33. & 34.*
35 *Coniecturæ leuiores vincuntur à fortioribus.*
36 *Vxori maritus non cenſetur legare animo compenſandi, & in dubio ab iſta regula non eſt recedendum.*
37 *Præſumptio, quod adminiſtrator ſibi ſatisfecerit, cedit veritati.*
38 *Adminiſtrator ſoluens debitum relictum à Teſtatore, non poteſt dici, quod ſibi ſatisfecerit de ſuo credito.*
39 *Hæres ſoluendo debitum defuncti, an dicatur ex hoc adire hæreditatem.*
Hæredis actiones cum illis defuncti confunduntur per aditionem hæreditatis, num. 39.
40 *Hæres inſtitutus in certa re particulari æſtimatur tamquam legatarius.*
41 *Solutio illa immaginaria, quæ fit per aditionem hæreditatis, vt tunc confundantur actiones hæredis, cum illis defuncti, procedit in hærede vniuerſali.*
42 *Hæres tantum vniuerſalis repræſentat perſonam defuncti in omnibus iuribus, actiuis, & paſſiuis.*
43 *Hæres particularis non repræſentat perſonam defuncti, nec in eum tranſeunt iura paſſiua, nec confunduntur actiones, & num. 44.*
46 *Hæreditatis aditio non inducitur per illos actus, qui citrà nomen hæredis fieri poſſunt.*
47 *Proteſtatio præſeruat omne ius proteſtantis.*
48 *Hæres ex quibus præſumatur noluiſſe ſe agere pro hærede.*

DECISIO CLII.

Reſponſum fuit pro confirmatione ſententiæ Rotalis,
quia ex reuolutione actorum apparet valida, & de iu-
ſtitia dubitari non poteſt, Nam quoad ſcuta 300. quæ ſen-
tentia dicit eſſe ſoluenda Veronicæ pro tali reſtitutione
ſuæ dotis, eius creditum eſt certiſſimum; Quia cùm ipſa in
primo matrimonio dederit Ioanni Philippo Zazzarello do-
tem ſcut. 1200. nempe ſcuta 900. in toto bonis ſtabilibus,
margaritis, & mobilibus, & dicta ſcuta 300. de quorum
reſtitutione agitur, in pecunia numerata, vt benè firmatur
in deciſione huius cauſæ emanata *ſub die 17. Martis 1643.*
coram Reuerendiſſ. D. meo Dunozettu Decano, eadem dos
1 † cenſetur tradita Marino Matthæo ſecundo viro, *l. dotem*
31. *& l. Diuus* 41. *ff. de iur. dot.* & conſequenter ipſe tenetur
dictam dotem reſtituere, *l. 2. ff. ſolut. matrim. & l. fin. Cod.*
eodem.
2 Nec obſtat, quod reſtitutioni † non ſit locus, niſi vbi
probatur vera dotis ſolutio, *l. Mauia 50. ff. ſolut. matrim.*
gloſ. in d. l. fin. in verbo, vel promiſſa, Cod. eod. & Rota
in recent. deciſ. 306. nu. 39. & 40. part. 7. Quia hæc 300. pro-
bantur ſoluta tam Ioanni Philippo primo viro, quàm Mari-
no, ſolutio enim facta Ioanni Philippo reſpectu ſcutorum
3 150. redditur certiſſima † ex inſtrumento quietantiæ ab eo
factæ, quod facit probationem probatam Bald. *in l. intereſt*
n. 2. C. de ſolut. ſanct. mem. Gregor. XV. *dec. 180. n. 1.* Reſpe-
ctu verò aliorum ſcutorum 150. cum fuerint promiſſa Vero-
nicæ in inſtrumento dotali tam à fratre, quàm ab auia, vel
4 præſumuntur exacta ſtante curſu temporis cum præſtatione
alimentorum, Soccin. ſen. *conſ. 82. nu. 3. lib. 3.* Surd *conſ.* 489.
n. 10. & ſeq. Rota *in rec. deciſ. 24. n. 11. par. 7.* Præſertim dum
conſtat de ſolutione maioris partis dotis, Gregor. *dec. 62. n. 7.* 5
Reuerend. Vrgellen. *dec. 609. n. 21. & 22.* vel in omnem ca-
ſum quatenus exacta non fuiſſent, hoc non præiudicaret Ve- 6
ronicæ, quia negligentia viri in exigendo, non nocet vxori
quominus poſſit agere ad reſtitutionem dotis ab extraneo
promiſſæ, *l. ſi extraneus 33. cum ibi notatis, ff. de iure dotium,*
& l. ob as, ibi, *Et ſi non petierit maritus, ff. de pact. dot.* Fontan.
de pact. nupt. clauſ. 6. gloſ. 1. par. 2. num. 77. Cyriac. *controuerſ.*
110. *n. 5.* Rot. *in rec. dec. 114. nu. 16. part. 6. & in Romana re-*
ſtitutionis dotis 9. Aprilis 1612. coram Emin. Card. Pam-
philio, cum alijs latè deductis in deciſione huius cauſæ.
Solutio verò facta Marino, à quo hodie dicta trecenta re-
petuntur, ex eo fit manifeſta, quia conſtat Veronicæ obueniſ-
ſe multa bona extradotalia ex hæreditate primi viri, & Mari-
num iſta adminiſtraſſe, & fructus percepiſſe. Vnde intrat præ- 7
ſumptio, quod ex eiſdem bonis de dicto credito ſe ſatisfecerit,
Neuizan. *conſ. 57. ſub n. 11.* Afflict. *deciſ. 13. n. 13. verſ. addu-*
cit 4. & n. 16. Rota coram Reuerendiſſimo Vrgellen. *d. dec.*
409. *ſub n. 19. & dec. 428. ſub n. 3.* cum alijs relatis *in Recana-*
ten. manutentionis 27. Iunij 1642. coram me. Et generale eſt in
quolibet adminiſtratore, qui adminiſtrat bona ſui debitoris, 8
quod præſumatur ex illis ſatisfactus, *l. peculium la 2. §. propte-*
rea, ff. de pecul. Angel. *in l. ſed ſi d. damnum, §. peculium n. 3.*
ff. eodem, Rota coram bon. mem. Buratt. *deciſ. 420. num. 2.* &
poſt Statil. de Saluian. *interd. deciſ. 87. num. 2.*
Nec refert, quod iſtæ dicantur probationes præſumptiuæ,
quæ non ſufficiunt, † vbi mulier prout hic grauatur onere 9
concludentis probationis ex adductis per Add. Greg. *dec.* 53.
n. 5. quia concluſio procedit vbi adeſt vnica tantum coniectu- 10
ra, vel plures, ſed debiles, & imperfectæ, ſecus quando prout
hic plures concurrunt efficaces, & perfectæ, vt diſtinguendo 11
dixit Rota *in rec. dec. 336. num. 4. in fin. part. 2.* Ex cumulatis 12
enim præſumptionibus ſimul iunctis oritur pleniſſima proba-
tio, Bald. *conſ. 3. n. 4. lib. 3.* Soccin. iun. *conſ. 32. nu. 24. & conſ.*
39. *num. 14. lib. 2.* Cyriac. *contr. 291. nu. 21.* Rota coram bon.
mem. Coccino *inter eius impreſſas deciſ. 297. nu. 2. & in Ro-*
mana diuiſionis 15. Iunii 1640. coram R. P. D. meo Bichio, & 13
Rota ex probatione reſultante ex huiuſmodi præſumptioni-
bus ſæpè condemnauit heredes viri ad reſtitutionem dotis, *vt*
in Romana Dotis 2. Martij 1635. coram Reuerendiſſimo D.
meo Dunozetto Decano, & in Camerinen. Saluiani 20. Iulii
1636. coram bon. mem. Merlino.
Quo verò ad ſcuta mille, ad quorum reſtitutionem ſen-
tentia condemnat hæreditatem Marini pro bonis extradota-
libus ab eo diſtractis, iuſtitia pariter eſt indubitata, quia in-
confeſſo eſt Veronicam acquiſiuiſſe ex hæreditate primi viri
multa animalia, & Marinum illa vendidiſſe Terentio Colle-
modio pro pretio ſcutorum mille, vt patet ex publico inſtru-
mento, & deinde cum dicto pretio emiſſe loca 17. montium,
vt deponunt teſtes. Vnde effectus fuit † debitor eiuſdem 14
pretij, illudque reſtituere tenetur, cum ſtante inueſtimen-
to de eo facto in dictis locis montium, extare † dicatur ad 15
effectum, vt vxori ſit reſtituendum, vt in terminis Bald. *in*
leg. vbi adhuc nu. 56. & 57. C. de iur. dot. & benè Soccin. ſen.
conſil. 82. num. 24. verſ. 2. concludo lib. 4. Surd. *conſ. 290. nu. 7.*
& ſeqq. Fab. de Ann. *conſil. 119. num. 14. & 15. lib. 2.* Giurb.
deciſ. 89. num. 28. cum alijs in deciſione huius cauſæ alle-
gatis.
Nec reſtitutio euitari poteſt ſub prætextu compenſationis,
quam hæredes Marini prætenduot eſſe faciendam cum lega-
tis ab eo factis Veronicæ, quia cùm eius creditum tam pro
rata, quæ debetur ex cauſa dotis, † quàm pro reliquis de- 16
bitis pro dictis bonis extradotalibus per Marinum diſtractis
tamquam deſcendens ex contractu, vel quaſi, dicatur vo-
luntarium inſpecta origine, quia Marinus ab initio nulla
iuris, ſeu legis ſubſiſtente neceſſitate cogebatur ſe obligare ad
reſtitutionem dotis, ſed propria voluntate, & facto in dictum 17
debitum incidit, vt benè Surd. *conſ. 112. n. 44. & 64.* nulla
poteſt prætendi compenſatio, cum legatum nunquam cen-
ſeatur factum animo compenſandi cum debito voluntario, 18
niſi id ſuadeant vehementes, & vrgentiſſimæ coniecturæ,
l. creditorem, & ibi ſcribentes *ff. de leg. 2.* Quod potiſſimum
procedit in marito, qui nunquam cenſetur legare vxori ani-
mo † compenſandi cum dote, niſi expreſſè dicat, vt eſt 19
textus clariſſimus *in l. vnic. §. primum itaque, C. de rei vxor.*
act. & per dictum textum communiter tradunt DD. & ſi-
gnanter Alex. *conſil. 7. num. 16. lib. 6.* Caſtren. *conſil. 229. in*
princip. lib. 2. Capra *conſ. 72. num. 18. poſt med.* Signorol. *con-*
ſil. 176. num. 4. & 9. poſt med. Eugen. *conſil. 79. num. 6. lib. 2.*

Bertaaol. *conſil. ciuil.* 59. *num.* 4. *& ſeqq.* Surd. *conſil.* 112.
*num.*44. *&* 64. qui latè alios allegat Add. ad Afflict. *deciſ.* 44.
in princip. Facchin. *contron. lib.*5. *cap.*33. *ſub verſ. quid igitur
dicemus, & cap.*36. *per tot.* Thomat. *deciſ. Maceraten.* 56.
*num.*195. & Rota noſtra ſæpios firmauit nempè io *recentior.
deciſ.*649. *num.*2. *part.*1. & coram Card. Caualer. *deciſ.*318.
*num.*2. *& ſeqq.* & coram Buratt. *deciſ.*291. *num.*4. *& in Romana
quarti dotalis* 21. *Aprilis* 1617. *coram Andrea*, & ſæpiùs in alijs.

Hic autem non ſolùm nullæ adſeruntur coniecturæ, quæ
releuent, ſed è contra multæ adducuntur validæ, & effica-
20 ces, quæ omnem † animum compenſandi proſſus exclu-
dunt: & omiſſis alijs duæ potiſſimum viſæ ſuot vrgere.
Prima, & illa maxima eſt, quod legata ſunt pro maiori par-
te cum onere fideicommiſſi ad fauorem quorumdam nepo-
21 tum, qui propterea cenſeri oon poteſt voluiſſe compenſare,
dum relicta grauauit onere reſtitutionis, vt præter allegatos
in deciſione benè Capra *conſ.*143. *num.*5. *in fin. & nu.*6. Me-
noch. *de præſumpt. lib.*4. *præſumpt.* 110. *num.*27. Mantic. *de
coniectur. vltim. vol. lib.*10. *tit.*2. *num.*11. Rota *diuerſor. deciſ.*
456. *num.*2. *part.*4.

Secunda coniectura reſultat ex eo, qood legatum eſt fa-
22 ctum perſonæ multum dilectæ † ob magnum amorem, &
ingentem beneuolentiam, vt dixit idem Teſtator, ibi, *Item
iure legati, & in ſignum beneuolentiæ, & amoris eximy, quo
proſequitur dictam Veronicam eius vxorem dilectiſſimam re-
liquit, &c.* Hoc enim caſu Teſtator non cenſetur legaſſe ani-
23 mo compeoſandi, ſed vt liberalis erga perſonam dilectam
exiſteret, vt eleganter Corn. *conſ.*288. *in fin. verſ. nec eſt ve-
riſimile, lib.*1. Socc. iun. *conſ.*79. *num.*83. *& num.*112. *lib.*2.
Bero. *conſ.*46. *num.*7. *lib.*2. Menoch. *conſ.*56. *num.*8. *& conſ.*
162. *num.*25. quos idem refert, & ſequitur *in tractat. de præ-
ſumpt. lib.*4. *præſumpt.*110. *num.*12.

24 Nec aduerſantur coniecturæ in contrarium ponderatæ.
Prima enim, quod Teſtator inſtitnendo Veronicam hære-
25 dem cenſeat voluiſſe, quod eius debitum † compeoſaretur,
vt dixit Rota *in recent. deciſ.*19. *nu.*16. *part.* 5. *recent.* nullius
eſt momenti; Quia inſtitutio in legato non inducit compen-
ſationem cum debito, ſed ſolùm operatur, vt legatarius poſ-
26 ſit capere legatum propria auctoritate, qood aliàs ſeclu-
ſa inſtitutione capere debuiſſet de manu hæredis, Alex. *in l. quo-
ties ſub num.*4. *Cod. de hared. inſtit.* Franch. *deciſ.*293. *num.*4.
27 Nec contrarium firmat præallegata *deciſ.* 19. *part.*5. *recent.*
quia loquitur io hærede vniuerſali; vnde applicari non po-
28 teſt ad caſum, quando vxor eſt ſolummodo legataria, &
hæres particularis, vt in hoc caſu.

Secuoda verò, quod Marinus bona omnia ſubiecerit fi-
29 deicommiſſo, quod euerteretur, oiſi induceretur compen-
ſatio, vt dixit *Rota in Auenionen. fideicommiſſi coram Reue-
rendiſſ. D. meo Patriarcha Conſtantinopolitano, quæ eſt de-
ciſio* 312. *num.*6. *& ſeqq. part.*7. *recent.* ceſſat, quia hæredes
Marini non probaut ſtatum, & valorem hæreditatis prout
30 eſſet opus, vt dignoſci poſſet an ex reiectione compenſatio-
nis fideicommiſſum ſubuerteretur; Vnde cùm hæreditas
31 ſemper præſumatur opulenta, & apta ad ferendum onera
legatorum, Cooarr. *in cap. ſi hærades ſub num.*9. *verſ. & ſi mi-
nime de teſtam.* Rota *in recent. deciſ.*696. *num.*2. *part.*1. cum
alijs per Add. ad Buratt. *deciſ.*589. *num.* 23. Non debent hoc
32 præte-.tu legata retineri, & defraudari voluntas defuncti,
qui ita legando videtur habuiſſe ſuam hæreditatem pro ſuffi-
cienti ad ſupportanda dicta legata, vt in propoſito Rota
coram Card. Seraphin. *deciſ.* 1394. *ſub num.*5. *in Mutinen.
dotis* 16. *Ianuary* 1641. *coram eodem Reuerendiſſimo D. meo
Patriarcha §. nec releuat vltima in fin.*

Et ceſſat difficultas, quia ex adductis pro Veronica appa-
ret in hæreditate relicta fuiſſe, nedum ſtabilia ingentis valo-
ris, ſed quam plura mobilia pretioſa, & alia non modicæ
33 æſtimationis, & fructus, ex quibus facilè legata ſolui poſ-
ſent ſine euerſione, & conſiderabili dimioutione fideicom-
miſſi, quod ſufficit, qoia contraria concluſio eatenus intrat,
34 quateous hæreditas remaneret damnoſa, aut notabiliter
exhauſta, ſi reiiceretur compenſatio; Secus autem vbi non
patitur magnum detrimentum, vt patet ex Menoch. *in con-
trarium allegat. præſumpt.*110. *num.*49. ibi, *vel eſſet valde
exhauſta*, Afflict. *deciſ.*44. *num.*12. 16. *&* 25. & in terminis
loquitur *dicta deciſ.*312. *num.*6. *& ſeqq. par.*7. *recent.*

Et in omnem caſum cum iſtæ coniecturæ elidantur, &
35 conquaſſentur ex alijs fortioribus pro parte Veronicæ allega-
tis, in dubio non eſt recedendum à regula, quæ ſtat pro Ve-
36 ronica, quod maritus non cenſetur legare vxori aoimo com-
penſandi, vt benè Surd. *d. conſil.* 112. *num.* 101. *ante
vlt. verſ.*

Denique non refragatur, quod Veronica dicatur diſtra-
xiſſe frumentum exiſtens in Ciuitate Vetula, quia quatenus
inde infertur ipſam ſe ſatisfeciſſe ex pretio, ceſſat difficultas 37
ex facto, quia conſtat ipſam cum interuentu Petri Franceſ-
chini executoris teſtamentarij illud ſoluiſſe Daneſio Daneſij
pro complemento ſcutorum 800. quæ Teſtator eidem debere
aſſeruit io teſtameoto, † vt patet ex quietantia Summario 38
*num.*11.

Quatenus verò ex huius debiti ſolutione deducitur, quod
adiuerit hæreditatem † Marini inſerendo per aditionem 39
eius actiones remanſiſſe confuſas *ex text. in l. debitoris, Cod.
de pact.* obiectum corruit, quia Veronica non fuit hæres vni-
uerſalis, ſed alius, & ipſa fuit inſtituta dumtaxat in certis
rebus, nempè in rebus exiſtentibus in Ciuitate Vetula. Vn-
de cùm ceoſeri non poſſit, niſi legataria, *l. quoties, C. de hæ-* 40
red. inſt. Couar. *var. reſolut. lib.*2. *cap.*18. *n.*5. Franch. *deciſ.*
293. *num.*3. & Rota coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.*224.
*num.*18. & hæres particularis Alex. *in d. l. quoties num.* 4. *&
ſeq. C. de hæred. inſtit. & conſ.*175. *num.*1. *lib.*6. Ceſſat omois
cooſuſio actionum, nec habet locom illa imaginaria ſolu-
tio, quæ ex aditione inducitur, † quia procedit ſolùm in 41
hærede vniuerſali, qui repræſeotat perſonam defuncti in om-
nibus iuribus actiuis, & paſſiuis; Secus in particulari, quia is 42
non repræſentat defunctum, nec in eum tranſeunt iura paſ-
ſiua, Bald. *in l. cum à matre n.*5. *C. de rei vend.* Roland. *de in-
uent. part.* 3. *§. quid ſi pater num.*9. Vnde nec † etiam con- 43
funduntur, vt benè diſtinguit Fontanell. *de pact. nupt. clauſ.*
7. *gloſ.* 3. *part.*7. *num.* 53. *& duob. ſeqq.* & ſenſit *Rota in
Sabinen. hæreditatis* 7. *Iunii* 1630. *coram bon. memor. Pi-
rouano.*

Et excluditur quæcumqoe dubitatio, quia frumentum
exiſtebat in Ciuitate Vetula cum alijs rebus, qui Teſtator
legauit Veronicæ cum onere ſoluendi † nonnulla debita 44
ipſius, vt in Summario *num.*7. Vnde cùm ipſa tanquam le-
gataria à die mortis Teſtatoris effecta fuiſſet domioa frumen-
ti ſibi legati, dum illud vendidit, vt oneribus ſibi iniunctis
ſatisfaceret, hinc inferri non poteſt ipſam adiuiſſe hæredita-
tem, quia ooo † potuiſſet dum oon fuit inſtituta hæres, 45
l. ſi quis, §. interdum, ff. de acquir. hæredit. Nec voluiſſe
præſumi debet dum iſti actus potueruot fieri alio † iure 46
quam hæreditario, *l. pro hærede, ff. de acquir. hæredit.* Ro-
ta *diuerſ. deciſ.*474. *nu.*5. *part.*1. & coram Gregor. *deciſ.*460.
*num.*6. & coram Buratto *deciſ.*589. *num.*12.

Et ex huius facti inconuincibilem veritatem oſtendit pro-
teſtatio eiuſdem Veronicæ, dum in actu ſolutionis † decla- 47
rauit ſoluere, *ſenza pregiuditio delle ſue ragioni, che le com-
petono contra gli heredi, & heredità del q. Marino, &c.* Ex
his enim verbis manifeſtè deducitur eam non intellexiſſe
gerere † ſe pro hærede, dum eius perſonam à perſonis hæ- 48
redum diſtinxit, & ſeparauit, Rota coram Buratt. *deciſ.*207.
*num.*12. *in fin. & num. ſeq. &c.*

Et ita vtraque, &c.

*In eadem cauſa infra habetur altera deciſio ſub die
29. Aprilis 1643. coram eodem Reuerendiſſ. Cerro De-
cano.*

R.P.D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Romana Retentionis bonorum.

Luna 2. Martij 1643.

ARGVMENTVM.

Bona fideicommiſſo ſubiecta, & maximè cùm am-
pliſſima prohibitione, ne ea poſſint alienari, tunc
ſanè non poſſunt alienari, nec venire poſſunt ſub
generali hypotheca. Fideicommiſſum reale, &
abſolutum, quando dicatur conſtitutum. Con-
tributio, pro ſoluendis legatis, vt poſſit præ-
tendi ex bonis ſubiectis fideicommiſſo ſtricto, &
particulari, quid requiratur.

SVM-

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 *Bona fideicommiſſaria non poſſunt obligari nec veniunt ſub generali hypotheca bonorum.*

2 *Fideicommiſſi exceptio in continenti probata impedit immiſſionem, & retentionem.*

3 *Fideicommiſſum ſuper bonis hæreditarijs, quod fuerit conſtitutum, quando non poſſit dubitari.*

4 *Fideicommiſſum, quando dicatur reale, ita vt tranſeat ad omnes de familia, & num. 5. & 6.*

7 *Prohibitio alienationis, quando eſt acceſſoria, & conſecutiua ad fideicommiſſum vniuerſale non egreditur perſonas in illo vocatas.*

8 *Secus vero, quando aliæ perſonæ ſunt comprehenſæ, & vocatæ, quia tunc cenſetur inductum aliud fideicommiſſum particulare.*

10 *Bona fideicommiſſi particularis non ſubiacent debito legatorum, nec etiam per viam contributionis reſiſtente voluntate teſtatoris.*

Fideicommiſſarij an teneantur ad contributionem pro legatis, num. 10.

11 *Contributio pro legatis ceſſat, quando in contrarium adeſt voluntas teſtatoris.*

12 *Ex quibus coniecturis deprehendatur talis voluntas. Et præſertim ex arctiſſima prohibitione alienationis. num. 13.*

14 *Contributio pro ſoluendis legatis non poteſt prætendi ex rebus ſpecialiter prohibitis alienari, niſi in ſubſidium.*

15 *Nempe niſi conſtaret alia bona non adeſſe, ex quibus dicta legata perſolui valeant.*

Negatiua non exiſtentia bonorum, quando nullatenus dicatur probata, num. 15.

16 *Bona non extare pro ſolutione legatorum, qui dicit, cum hæreditas præſumatur ſoluendo, ei incumbit onus probandi.*

Negatiua non exiſtentia bonorum hæreditariorum, ex quibus excludatur, num. 16.

17 *Contributio pro ſoluendis legatis fieri non debet, antequam diſcutiantur bona hæreditaria.*

18 *Summa detrahenda ex bonis hæreditarijs facit creditum illiquidum.*

19 *Retentio nunquam competit, quando creditum eſt illiquidum.*

20 *Reus, & poſſeſſor releuatur ab onere probationis.*

21 *Actores, quando fundarunt ſuam intentionem tunc qui excipit, tenetur concludenter ſuam exceptionem probare.*

22 *Actor, vbi probauit ſuam intentionem, reus tenetur probare ſuam exceptionem cum omnibus ſuis qualitatibus.*

Reus in ſua exceptione, dicatur actor, num. 22.

23 *de Retentione bonorum vbi agitur turbiditas ſufficit ad illam excludendam.*

24 *Retentioni bonorum, vt ſit locus requiritur talis certitudo crediti, vt illud controuerti non poſſit.*

25 *Teſtator non præſumitur, quod voluerit legata, & maximè pia remanere velle inutilia, & n. 26.*

27 *Teſtator præſumitur æquè dilexiſſe legatarios, & fideicommiſſarios.*

28 *Legata quantumuis priuilegiata non debent ſolui ex bonis ſubiectis fideicommiſſo particulari niſi in ſubſidium.*

29 *Quatenus non extent alia bona hæreditaria, aliàs redderetur vana diſpoſitio teſtatoris.*

30 *Teſtatoris mens, quantum fieri poteſt ſeruanda eſt.*

31 *Obſeruantia, quæ non habet ſubſiſtentiam non releuat.*

32 *Indebitum ſoluens ſibi præiudicat, quoad illum actum, non autem generaliter.*

33 *Obſeruantia non poteſt deſumi, ex his, quæ fiunt ex mera voluntate.*

34 *Retentio bonorum non poteſt prætendi amplius, dum de ſuo credito poſſeſſor fuit iam ſatisfactus, & num. 35.*

D E C I S I O CLIII.

ITerùm propoſita cauſa, An Neteo Scarlatto, qui coram A.C. obtinuerat ab eis ſauorem pronunciari, competeret retentio domorum, de quibus agitur, & pro qua ſumma, negatiuè fuit reſolutum ex ratinnibus, & fundamentis deductis in deciſione ſub die 23. Maij ſuperioris anni. *

Quia cùm domus, de quibus agitur, peruenerint in Laurentium, & Ioſephum de Carpianis ex fideicommiſſo Iacobi de Carpianis ſub expreſſa prohibitione aliàs alienandi, ad
hoc, † vt in familia conſeruarentur, non poterant obliga- 1
ri, nec venire ſub generali hypotheca bonorum, iuxta cumulata per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 703. num. 8.* vbi multi allegantur, ita Rota coram bon. mem. Buratto *deciſ. 223. num. 7.* coram Seraph. *deciſ. 257. num. 2. & 3. & in Tudertina bonorum 24. Nouembris 1634. coram bon. mem. Buccabella*, ita vt etiamſi dicti Laurentius, & Ioſeph eſſent creditores hæreditatis Iacobi ob legata ſoluta, Scarlattus illorum creditor
† non potuerit ex eorum perſona retinere domos hæredita- 2
rias, cum exceptio fideicommiſſi incontinenti probata impediat immiſſionem, & retentionem ex allegatis in deciſione, quæ reuidetur.

Nec in hac propoſitione viſum fuit poſſe dubitari quin ſuper iſtis domibus, & vinea conſtitutum fuerit particulare fideicommiſſum, quia cùm, vt fuit dictum in alia deciſione,
Iacobus fideicommittens, † nedum prohibuerit iſta alie- 3
nari dirigendo prohibitionem in ipſa bona, & voluerit conſeruari pro hæredibus inſtitutis, & ſubſtitutis, ſed vlterius ampliatiuè diſpoſuerit, ſcilicet, *& in modo neſſuno non ſi poſſono vendere, nè in altro modo alienare, ma ſi debbano conſeruare nella famiglia Carpiana*, inde ſequitur ad domos,
& † vineam fuiſſe inuitatos omnes de familia Carpiana, 4
& conſequenter comprehenſas aliàs perſonas non comprehenſas in fideicommiſſo vniuerſali, ita vt dicatur inductum
fideicommiſſum particulare domorum, & vineæ pro con- 5
ſeruatione in familia, ad fauorem omnium de' familia Carpiana, Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 683. num. 23. & 28.* Menoch. *conſ. 90. num. 18. verſic. ſeptimus eſt caſus lib. 1.* Rota *deciſ. 684. num. 28. part. 6. recent. in Reatina fideicommiſſi 14. Maij*
1622. *coram bon. mem. Vbaldo*, & in terminis quando † alij 6
præter vocatos in vniuerſali fideicommiſſo ſunt vocati, tenuit *Rot. in Viterbien. Caſtrorum 9. Decembris 1619. & 24. Maij 1621. coram bon. mem. Coccino*. Et omnes in contrarium allegati pro Scarlatto procedunt in diuerſis terminis,
nempè in prohibitione † acceſſoria, & conſecutiua ad fi- 7
deicommiſſum vniuerſale, quæ non egreditur perſonas in illo vocatas, ſecus autem eſt quando aliæ perſonæ ſunt comprehenſæ, & vocatæ. Quia tunc negari non poteſt, quoad
illas eſſe aliud diuerſum † fideicommiſſum, & particulare, 8
tamquam continens certa bona.

Dato autem dicto particulari fideicommiſſo domorum,
de quibus agitur, illæ † non ſubiacent debito legatorum, 9
nec etiam per viam contributionis reſiſtente voluntate Teſtatoris, ex firmatis in alia deciſione in §. *quod autem, verſ. quo caſu, & in §. hic poſitis*. Vnde non obſtat, quod fideicom-
miſſarij dictarum domorum teneantur ad † contributio- 10
nem pro legatis, quæ perſoluerunt ſupradicti Laurentius, & Ioſephus hæredes grauati, ex quorum perſona venit Scarlat-
tus, quia contributio ceſſat, quando in contrarium adeſt † vo- 11
luntas Teſtamris, Franch. *deciſ. 236. num. 11. & ſeqq.* quem refert, & ſequitur *Rota in Romana Legatis 5. Decembris 1629. coram Eminentiſſ. Cardin. Veroſpio*, Surd. *de alim. tit. 8. priuil. 30. num. 6.* quæ voluntas in propoſito colligitur
ex pluribus coniecturis in alia deciſione ponderatis, & † ſi- 12
gnanter ex ipſamet ſpeciali arctiſſima prohibitione alienationis domorum, de quibus agitur, nam hinc elicitur, Teſtatorem noluiſſe, vt eadem bona ſpecialiter alienari prohi-
bita † pro conſeruatione familiæ diminuerentur pro ſolu- 13
tione legatorum, vt latius in eadem deciſione.

Sed ceſſat difficultas, quia contributio rei ſpecialiter alie- 14
nari prohibitæ; non poſſet prætendi, niſi in ſubſidium nempè vbi conſtaret, alia bona non extare, ex quibus dicta legata perſolui potuiſſent; in præſenti autem tantum abeſt, quod Scarlattus probauerit negatiuam exiſtentiæ aliorum
† bonorum pro ſolutione legatorum, prout ille probare te- 15
netur, cum hæreditas præſumatur ſoluendo, Couart. *in cap. ſi hæredes, num. 9. verſ. ſed & ſi minimè de teſtam.* Seraph. *deciſ. 1394. num. 5.* Caualer. *deciſ. 356. num. 1.* Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ. 1. num. 33.* Quinimmò talis negatiua excluditur ex inuentario facto ab hærede grauato, qui in
eo deſcripſit inter bona hæreditaria † libros mercanti- 19
les rationum quinque drogheriarum ad dictam hæreditatem ſpectantium, ſuper quibus peritus retulit Iacobum fideicommittentem remanere creditorem in ſcutis 13518. & an-
tequam † diſcutiantur bona hæreditaria, vel non eſt locus 17
remedio ſubſidiario, ex latè deductis in *Anconitana Conſuum 27. Februarij præteriti coram Reuerendiſſ. P.D. meo Royas*,

Peregrin. *de fideicomm. art.* 3. *num.* 73. *& art.* 10. *nu.* 27. idem
18 Peregrin. *conſ.* 48. *num.* 10. *lib.* 1. vel ſumma detrahenda ex
bonis hæreditarijs facit creditum illiquidum, iuxta text. cum
ibi notatis *in l. ſi ſeruus, §. Bone ſubrepto, ff. de condit. furt.*
19 Giurb. *deciſ.* 60. *num.* 2. *&* 3. Quo caſu † nunquam compe-
tit retentio, *l. final. vbi Doct. C. de compenſat.* Alex. *conſ.* 93.
lib. 1. *num.* 4. cum alijs per Surd. *deciſ.* 184. *num.* 6. Rota co-
ram ſanct. memor. Gregor. XV. *deciſ.* 254. *num.* 3. *in recent.*
deciſ. 433. *num.* 4. *part.* 2. & coram Scraph. *deciſ.* 1455.
num. 4.

20 Nec obſtat, quod Scarlattus † ſuſtineat partes Rei, &
poſſideat iuxta declarationem Caſtr. *in l. Manta, §. 1. ff. ſolut.*
matrim. Imol. *in rubr. ff. de nou. oper. nunciat.* quos ſequitur
Maſcard. *de probat. concl.* 205. *nu.* 22. Molin. *de primog. Hiſ-*
21 *pan. lib.* 4. *cap.* 7. *n.* 36. Quia cùm fideicommiſſarij † acto-
res probauerint extrema in iudicio reintegrationis, Scarlat-
tus, qui excipit de retentione tenetur dictam exceptionem
concludenter probare ex regula, quod vbi actor probauit
22 ſuam intentionem, † reus debet probare ſuam exceptio-
nem cum omnibus qualitatibus, cùm reus in ſua exceptio-
ne dicatur actor, eoque magis ſtante ſupradicto inuenta-
rio ex relatione periti, quæ relatio licet controuertatur,
23 reddit tamen turbidam † non exiſtentiam aliorum bono-
norum, dum autem agitur de retentione, turbiditas ſuf-
ficit ad illam excludendam, cum ad hoc vt illi ſit locus re-
quiratur creditum liquidum in ſubſtantia, & in quantita-
24 te, & adeò certum, vt illud controuerti non poſſit, illud-
que poſſit ſtatim tolli per ſolutionem, vt in deciſionibus re-
latis in fine deciſionis, quæ reuidetur.

Minus facit, quod agatur de legatis factis, partim pro
25 anima, & in remiſſionem peccatorum, partim pro nuben-
dis puellis etiam coniunctis Teſtatori fideicommittenti, par-
tim demum ipſiſmet vocatis in fideicommiſſo, pro quibus
iorrat efficax præſumptio, quod Iacobus fideicommittens
26 minimè voluerit remanere omninò inutilia, quando hære-
ditas non eſſet ſoluendo, dum aliter ſuſtineri poſſunt per
viam contributionis, vel diminutionis fideicommiſſi cum
27 in huiuſmodi legatis fideicommittens æquè dicatur dilexiſſe
legatarios, ac fideicommiſſarios in ſtabilibus.

Quia ſemper verum eſt dicere dicta legata quantumuis
28 priuilegiata debere ſolui ex bonis ſubiectis fideicommiſſo
particulari, niſi in ſubſidium, quatenus non extent alia bo-
na hæreditaris; aliàs redderetur vana diſpoſitio Teſtatoris,
29 quod nullo modo, & ex quauis cauſa alienentur domus, de
quibus agitur, & vinea, non probata autem negatiua non
30 exiſtentiæ aliorum bonorum hæreditatis, non poteſt deue-
niri contra mentem fideicommittentis ad alienationem do-
morum particulariter alienari prohibitarum, prout nec re-
leuat obſeruantia deducta ex confeſſione Oliuerij, qui præ-
uia ſuſceptione termini ſoluit partem vnius legati, & accol-
31 lauit in ſe cenſum ſcutorum 300. impoſitum ſuper domibus,
de quibus agitur pro ſolutione reſidui alterius legati relicti
per dictum Iacobum Paulo Carpiano. Quia ſi ſoluit indebi-
tum, & ſibi præiudicauit in dicta ſumma, non propte-
rea ſibi præiudicauit in alijs ſummis, nec cum alijs; non
32 enim poterat ex ſupradeductis cogi ad ſolutionem legato-
rum. Ideòque non poteſt deſumi ex ſupradictis, quæ præ-
33 ceſſerunt ex mera voluntate Oliuerij, talis obſeruantia,
quæ ſibi præiudicet in alijs ſummis, & vocatis ad fideicom-
miſſum particulare.

Demum ceſſat retentio prætenſa per Scarlattum pro fru-
ctibus cenſus acquiſiti à Laurentio pro rata ſcutorum 500. &
à Ioſepho pro alia rata ſcutorum 500. quia fuit ſatisfactus ex
34 penſionibus perceptis † domorum, de quibus agitur ſpatio
triennij per ipſum retentarum iuxta locationes datas, &
quietantias ab eo factas ad fauorem inquilinorum, ex qui-
bus apparet ipſum percepiſſe ſcutorum 1590. itaut clarè pa-
35 teat ex dictis penſionibus conſtare de ſatisfactione † pro di-
ctis fructibus duarum ratarum cenſuum, vt in calculo da-
to, in quo benè probatur Scarlattum habita ratione ſui cre-
diti, & debui remanere in dictam cauſam debitorem.

Et ita vtraque parte informante pro confirmante deciſio-
nis antea factæ contra Scarlattum fuit reſolutum, &c.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 23. Maij 1642. coram eodem Reuerendiſs. Terracin. eſt ſupra in hac eadem par. 9. recent. deciſ. 83.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Albanen. Hæreditatis.

Luna 2. Martij 1643.

ARGVMENTVM.

Tranſactio licet ſit nulla, dum contineat factum fu-
turæ ſucceſſionis cum illud omni iure ſit prohibi-
tum, attamen ſi non appareat de omnibus bonis,
ſed de quota bonorum, tunc cùm ceſsent ratio-
nes propter quas pactum dicitur prohibitum ſub-
ſtinetur talis tranſactio, & latè declaratur, quando
tale pactum contineat tantum certa bona parti-
cularia.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio tamquam nulla non ſubſtinetur, ſi contineat pactum futuræ ſucceſſionis.*
2 *Pactum futuræ ſucceſſionis, eſt omni iure prohibitum.*
3 *Pactum futuræ ſucceſſionis non dicitur prohibitum, quando eſt reſtrictum ad certa bona.*
4 *Cùm tunc nec adimat facultatem teſtandi, nec votum captandæ mortis inducat.*
5 *Dictiones*, tam, & quam, *non reſtringunt vniuerſalitatem diſpoſitionis, ſed cenſentur appoſitæ gratia maioris diſpoſitionis.*
6 *Bona, quando fuerunt expreſſa in genere, & poſtea dinumerata ſunt ſpecies bonorum mobilium, & immobilium, tunc non dicuntur dinumeratæ ſpecies poſt genus, ſed qualitas adiecta generi, & ſpeciebus.*
7 *Genus, & ſpecies per quam adiectionem reſtringantur.*
8 *Qualitas adiecta ſigno vniuerſali, ſiue per adiectiuum, ſiue per ſubſtantiuum, illud reſtringunt.*
9 *Sed hoc procedit, vbi qualitas adiecta, adijcitur, cum alia taxatiua, vel ſaltem ſimpliciter.*
10 *Secus autem ſi apponatur cum diſtinctionibus ampliatiuis, & augmentatiuis, quia tunc non reſtringit, & qualiter cenſeatur appoſitum.*
11 *Tranſactionis proœmium denotat cauſam finalem.*
12 *Verba, quantumuis generalia, ſemper reſtringuntur ad cauſam in diſpoſitione expreſſam.*
13 *Tranſactio ſemper eſt reſtringenda ad controuerſias, & contentiones ortas, & nu. 14.*
15 *Tranſactionem reſtringitur à cauſa expreſſa, quando apparet de voluntate in contrarium ex amplitudine diſpoſitiua.*
16 *Tranſactio non reſtringitur ad terminos litis præcedentis, quando verba ſunt adeo ampla, & generalia, quod ſalua recti ſermonis reſtrictionem non patiuntur.*
17 *Species, quando non poſſit dici, ſubſequi genus, ſed potius illud præcedere.*
18 *Genus reſtringitur ad ſpeciem expreſſam.*
19 *Qualitas in vna parte orationis poſita, non cenſetur repetita in alijs partibus diſtinctis, & ſeparatis, nec ad illas refertur.*

DECISIO CLIV.

Non acquieſcentibus Fauſtina, & ſororibus de Gallis
reſolutionibus factis diebus 24. Maij 1641. coram
Eminentiſsimo D. Cardin. Hieronymo Veroſpio, * & 23.
Iunij 1642. coram me, * iterùm tertia vice poſita cauſa
ſuper eiſdem, Domini ſteterunt in deciſis, exiſtimantes 1
tranſactionem, ad quam fuerat reſtricta difficultas, non ſu-
ſtineri, tanquam continentem pactum futuræ ſucceſſionis
† omni iure reprobatum, *l. pactum quod dotali* 15. *l. licet* 2
19. *& l. finali C. de pact.*

Quibus non obſtat, quod aliàs dicebatur, pactum loqui
ſolùm de bonis paternis, † & maternis, ideòque vti reſtri- 3
ctum ad certa bona, non cadere ſub prohibitione dd. legum,
cum nec adimat facultatem teſtandi, nec votum † captan- 4
dæ mortis inducat, placuit Dominis reſponſio data in
deciſione die 23. *Iunij coram me*, pactum fuiſſe conceptum
verbis generalibus ibi, *In quanto all'amminiſtratione di tutti*
i loro beni, dinumerationem verò paternorum, & ma-
ternorum factam fuiſſe per dictiones augmentatiuas,
tam,

Digitized by Google

5 † tam, & quàm, quæ non reſtringunt vniuerſalitatem di-
ſpoſitionis, ſed cenſentur appoſitæ gratia maioris declaratio-
nis iuxta theoricam Bart. *in l. quæſitum §. fin. ff. de fund. in-
ſtruct. communiter receptam*, vt pluribus firmatum fuit in d.
deciſione, verſ. nec dici poteſt, quibus addi poſſunt Burſ. *conſ.*
19. *num.* 4. Rota coram Reuerendiſſimo Vrgellen. *deciſ.* 233.
num. 19. propè finem.

Et ex his habetur reſponſio ad id, quod replicatur, nos
6 propriè non eſſe in dinumeratione ſpecierum † poſt genus,
ſed in qualitate adiecta generi, & ſpeciebus, cùm primo loco
fuerint expreſſa bona in genere, ſecundo dinumeratæ ſpe-
cies bonorum mobilium, ſcilicet, & immobilium, tertio
7 verò † loco adiecta qualitas his ſpeciebus, paternorum, &
maternorum, per quam adiectionem, & genus, & ſpecies
reſtringuntur, vt admonet Bart. *in l. doli verbum ff. de ſeru.
corrupt.* Dec. *in cap. Sedis, n.* 108. *de reſcript. conſ.* 92. *n.* 1. *in fin.
verſ. ſed tamen cum ſeqq.* Surd. *conſ.* 131. *num.* 23. *in fine*.

8 Vbi quod regulare eſt qualitatem † adiectam ſigno vni-
uerſali ſiue per adiectionem, ſiue per ſubſtantiuum, illud re-
ſtringere, *& conſ.* 321. *num.* 14. *in fin. &* 16. *& conſ.* 389. *n.* 23.
& 24. Vrſill. ad Afflict. *deciſ.* 106. *num.* 6. Obiectum enim
procedit, vbi qualitas adijcitur cum aliqua taxatiua, vel ſal-
9 tem ſimpliciter, † in quibus terminis loquuntur omnes ſu-
pracitati, ſecus autem vbi ponitur cum dictionibus amplia-
tiuis, & augmentatiuis, tunc enim non reſtringit, ſed cen-
ſetur ſolùm appoſita pro maiori declaratione, vel ad expri-
10 mendum caſum † magis dubitabilem, vt probant omnes in
ſuperiori *verſ. & in alia deciſ. adducti*.

Nec releuat deuentum fuiſſe ad tranſactionem propter
11 controuerſias ortas ſuper bonis † paternis, vt apparet ex
proœmio; quod cauſam finalem oſtendit Bart. *in l. finali
num.* 3. *ff. de hered. inſtit.* & mentem contrahentium dete-
git, *l.* 1. *vbi ſcribentes ff. ad Macedon. ibi* (*Eſſendo che queſti
giorni paſſati ſia nata diſcordia tra Pietro del q. Andrea
Gallo, e Franceſco ſuo fratello carnale ſopra il maneggio de
beni paterni, che in communione hanno ſin'al preſente giorno go-
duto, & godono*, ex quo inferri videbatur, tranſactionem,
licèt generaliter conceptam, dici non poſſe vniuerſalem, cùm
12 verba quantumuis † generalia ſemper reſtringantur ad cau-
ſam in tranſactione expreſſam, *l. ſi de certa C. de tranſact.*
Roman. *conſ.* 284. *num.* 2. Ruin. *conſ.* 210. *num.* 3. *in princ. lib.* 1.
Bellon. *conſ.* 6. *num.* 14. Natt. *conſ.* 546. *num.* 10. *& ſeqq. & præ-
cipuè num.* 12. *&* 17. Rota coram Mantic. *deciſ.* 245. *num.* 13.
& in recent. deciſ. 29. *num.* 14. *part.* 1. & conſequenter ad ea,
13 † ſuper quibus erant ortæ contentiones, & controuerſiæ, *l.
emptor. §. huius ff. de pact.* Corn. *conſ.* 267. *ſub num.* 5. Pariſ.
conſ. 20. *num.* 77. *lib.* 1. Hond. *conſ.* 6. *num.* 65. *lib.* 1. Gregor.
deciſ. 158. ibique Addent. *num.* 6.

Quia fuit animaduerſum in diſpoſitiua verbis claris habi-
14 tam fuiſſe mentionem † bonorum maternorum, cætero-
rumque mobilium, & immobilium præſentium, & futuro-
rum, de quibus tamen nullum verbũ factum fuerat in proœ-
mio; vnde videbatur manifeſtè apparere tranſigentes no-
15 luiſſe ſe reſtringere ad bona controuerſa, ideòque intret † li-
mitatio ad concluſionem ſupra firmatam, vt ſcilicet tranſa-
ctio non reſtringatur à cauſa expreſſa, quando apparet de
16 voluntate in contrarium ex amplitudine diſpoſitiuæ, † ſed
reſpectu deductorum in litem, & controuerſiam valet, vt
tranſactio reſpectu verò aliorum in vim pacti, & conuentio-
nis, Salyc. *in d. l. ſi de certa num.* 2. *C. de tranſact.* Alexand.
conſ. 11. *num.* 3. *lib.* 3. Hond. *conſ.* 49. *num.* 34. *verſ. inſuper dico
lib.* 1. Gregor. *deciſ.* 286. *num.* 7. Add. *ad eundem d. deciſ.* 158.
num. 7. *relatis in Romana fideicommiſſi de Ceulis* 14. *Iun.* 1641.
coram Reuerend. P. D. meo Carrillo verſ. & quamuis in lite.

Quod autem dicebatur in tranſactione, priùs factam eſſe
17 mentionem de bonis paternis, ideòque dici † non poſſe,
ſpeciem ſubſequi genus, ſed potius illud præcedere, ac proin-
de potius intrare contrariam diſpoſitionem, de qua Bart. *in
d. l. quæſitum §. ſi quis fundum num.* 5. *ff. de fund. inſtruct.* fir-
mans, vbi præcedit ſpecies, & poſtea ſequitur genus, genus
18 illud reſtringi ad ſpeciem expreſſam, quod idem tradit Felin.
in cap. nonnulli 28. *ſub num.* 6. *verſ. ſed debito de reſcript.* Pa-
riſ. *conſ.* 26. *num.* 83. *verſ. nec poteſt dici lib.* 2. facilè tollitur,
cùm mentio bonorum paternorum facta fuerit inſeparata
penitus, & diſtincta parte orationis, quo caſu ceſſat ratio
19 ſupra poſita, † quia qualitas in vna parte orationis poſita,
non cenſetur repetita in alijs partibus diſtinctis, & ſepara-
tis, nec ad illas refertur Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 769. *n.* 54.
Rota *deciſ.* 242. *num.* 14. *part.* 2. *diuerſ. & deciſ.* 206. *num.* 2.
part. 3. *recent.* Et ita vtraque &c.

*Duæ iſtæ deciſiones emanatæ in hac eadem cauſa, prima co-
ram bon. memor. Card. Hieronymo Veroſpio ſub die* 24. *Maij*
1641. *& altera coram eodem Reuerendiſſ. Decano ſub die* 23.
Iunij 1642. *impreſſæ ſunt ſupra in hac eadem part.* 9. *recent.
deciſiones* 22. *&* 106.

R. P. D. ROIAS.

Poſtea Epiſcopo Tarraconeñ.

Neapolitana Penſionis.

Lunæ 2. Martij 1643.

ARGVMENTVM.

Tranſlatario penſionis datur via executiua, ſicut daretur penſionario transferenti, compenſatio iudicialiter oppoſita habet vim tranſactionis. Notarius ſi ſit inhabilitatus, vt in certis caſibus non poſſit ſtipulari, qualiter id intelligatur, & plura circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſori in beneficio competit manutentio, ex poſſeſſione anteceſſoris.*

2 *Tranſlatario penſionis datur via executiua pro executione ſuæ tranſlationis, prout datur penſionario transferenti.*

3 *Inſtrumenta publica tranſactionum faciunt probatam, & æquiparantur rei iudicatæ habenti executionem paratam.*

4 *Compenſatio iudicialiter oppoſita habet vim tranſactionis.*

5 *Inſtrumenta rogata per Notarios, quibus vetitum fuit rogari, non poteſt ex illis, aliquid verificari.*

6 *Conſtitutio Regni, Regis Ladislai, quod à Notarijs vaſallis non poſſint rogari inſtrumenta ſuorum Dominorum, procedit ſiue inſtrumentum fuerit rogatum cùm Laico, ſiue cum Eccleſia.*

7 *Et ratio eſt, quia ex hoc Eccleſia nullum ſentit præiudicium cùm poſſit contrahere per Notarios Baronis non ſubditos.*

8 *Conſtitutio aliqua ſi inhabilitet Notarium ad contrahendum in certo caſu, & tollat fidem ſcripturis, inde non poteſt dici probatus aliquis contractus.*

9 *Notarius, ſi non habeat aptitudinem ad rogandum, & probandum contractum, ſic nec id habere poteſt inſtrumentum ab eo confectum.*

10 *Eccleſia non habet priuilegium, vt eius contractus probentur per ſcripturas priuata perſona.*

11 *Notarius ſi ſit inhabilitatus ad rogandum, remanet tanquam priuata perſona.*

12 *Statutum, vel Conſtitutio, poteſt tollere fidem inſtrumentis etiam ſi in eo contineatur iuramentum.*

13 *Eccleſiæ debet remanere libera facultas contrahendi per quamcumque perſonam.*

14 *Quod tamen venit intelligendum dummodò perſona, quæ perficit contractum, ſit habilis, & alias non prohibita.*

15 *Conſtitutio Regis Ladiſlai, de qua hic emanauit ad cohibendam effrenatam licentiam Notariorum.*

16 *Inſtrumento ſi reperiatur adempta fides, ex illo non poteſt probari iuramentum.*

17 *Iudex an poſſit ſupplere defectum Notarij inhabilitati ab aliqua Conſtitutione, ex quo id ſpectet ad Principem.*

18 *Licentia alicui à ſuperiore data ad tranſigendum, intelligitur facta cum ſuis terminis habilibus.*

19 *Notarius Regius non poteſt dici, quod ſit Notarius Epiſcopi, ſi ſemper in inſtrumentis denominetur Notarius publicus Regius.*

20 *Præſumptio ſemper cedit veritati.*

21 *Actuarius ſolet tantùm rogare de decretis.*

22 *Notarius poteſt ſe rogare de inſtrumentis cum decreto Iudicis ad contractus, non tamen de decretis, & actibus iudicialibus.*

23 *Obſeruantia tranſactionis, iuuat ad eam probandam.*

24 *Breue Apoſtolicum, ſuper licentia tranſigendi cum Eccleſia, non probat ipſam tranſactionem, maximè ſi de forma tranſactionis in eo nihil dicatur.*

nam huic obiectio fuit multipliciter ſatisfactum in præfatis
duabus deciſionibus R. P. D. mei Bichij, quas DD. iterùm
hodie amplecti voluerunt, & vlterius ponderarunt ſingula
adminicula deducta per informantes D. Cardinalis non
24 ſuffragari. Nam Breue Apoſtolicum ſuper licentia † tranſi-
gendi non probat inſtrumentum, nec contractum, cùm imò
nulla in eo facta ſit mentio de pactis, & conuentionibus,
ſeu forma tranſactionis, & tractatus non indicat probatio-
25 nem contractus ſubſecuti longè † enim differunt tractatus
ab inſtrumento, & contractu, quia multa tractantur, quæ
poſtea non perficiuntur, vt benè Rot. *d. deciſ.*104. *num.*8.
*verſ. non obſtat part.*2. *diuerſ.*

Atteſtationes priuatæ, & ordines Conſeruatorum, & ra-
tionalis Patrimonij Biſignani ſuper conſignatione facta de
frumento præfatis Abbatibus S. Mariæ, & S. Adriani, &
conſignationes ſubſecutæ per d. Conſeruatores, ac confeſ-
ſiones aſſerti Procuratoris, & Curatoris D. Principis nihil
releuant. Tum quia ſunt atteſtationes, & ſcripturæ priua-
26 tæ, quæ etiam ſi iuſtificarentur, non releuarent, cùm non
licuerit illis, perſonis dare robur inſtrumento inualido tan-
27 quam rogato per Notarium inhabilitatum, vt ex Afflict. *in*
Conſtit. Regn. lib. 1. *rubr.* 77. *num.* 15. *circa med. verſ. nec po-*
tuit, firmat vtraque deciſio R.P.D. mei Bichi; tum etiam,
quia non potuerunt præiudicare d. Principi in actibus vo-
28 luntarijs ſoluendo † debitum controuerſum, & litigioſum,
l. fin. C. de acquir. poſſ. Alex. *conſ.* 130. *num.* 6. *lib.* 4. Pariſ. *conſ.*
115. *num.* 11. *lib.* 1. Gregor. XV. *deciſ.* 375. *num.* 5. *&* 460. *n.* 4.
Tum & tertiò, quia d. ſolutiones emanarunt, vt prætendi-
tur, pro cenſu S. Mariæ, ſuntque difformes ab inſtrumen-
29 to, quod loquitur de præſtatione † annuorum tumulot. 150.
partitæ verò conſignationum frumenti cantant de annuis
tumulis 190. Vndè tamquam difformes, & factæ poſt cen-
30 tum annos non poſſunt ſuffragari pro obſeruantia † contra-
ctus, quæ debet eſſe proxima, & conformis, Soccin. *conſ.* 6.
num. 2. *&* 3. *lib.* 1. Rota *deciſ.* 37. *num.* 34. *&* 35. *part.* 2. *diuerſ.*
& deciſ. 170. *num.* 4. *part.* 2. *recent.* Gregor. XV. *deciſ.* 325.
num. 1. vbi Adden. *num.* 26. & in dicta vltima deciſione
D. mei Bichij comprobatum fuit.

Præcepta, ſeu mandata Iudicum de ſoluendo frumentum
iuxta ordinem datum à Procuratore D. Principis nihil fa-
ciunt, quia vltra d. reſponſionem, quod non potuit Procu-
31 rator † præiudicare in actibus voluntarijs fuit etiam animad-
uerſum illa non habuiſſe effectum, & per plures annos fuiſſe
agitatum ſuper d. ſolutione in Curia Neapolitana, vbi d.
Princeps, obtinuit executionem mandati ab A. C. obtenti
reiecta prætenſa compenſatione exaduerſo oppoſita.

Et quamuis etiam d. creditum D. Cardinalis haberet ali-
quam ſubſtantiam, tamen quia promiſſio facta per anti-
quum Principem Biſignani in dictis tranſactionibus eſt cor-
reſpectiua ad tenimenta terrarum, & locorum eiuſdem
Principis, quæ in maiori parte fuerunt alienata, vnà cum
feudis per Regem Catholicum ante ceſſionem hæreditatis
Iuliæ Vrſinæ. Ideò onus ſoluendi Eccleſijs annuos tumulos
frumenti tranſiuit in emptores, & poſſeſſores, remanſit pe-
nes D. Principem etiam reſpectu actioni perſonalis, cùm
32 verſemur † in cenſu reſeruatiuo, in quo obligatio perſona-
lis ſolùm inducta eſt ex neceſſitate poſſeſſionis, & oneris
cohærentis rei poſſeſſæ, ſicque in plus non afficit quoad ſub-
ſtantiam obligationis, quam virtus poſſeſſionis rei obnoxiæ
33 † cenſui reſeruatiuo, Dec. *conſ.* 164. *col.* 3. *circa med.* Caſtr.
conſ. 334. *lib.* 1. Aym. *in terminis cenſus reſeruatiui conſ.* 217.
num. 4. *cum ſeqq.*

Nec ex eo, quod in tranſactione inita cum Rege Catho-
lico fuit ceſſum d. moderno Principi reliquum d. hæreditatis
cum debitis oneribus prætendi poteſt ad ipſum ſpectare
onus ſoluendi dd. annuos tumulos præfatis Abbatibus, quia
vt benè reſpondet vltima deciſio R. P. D. mei Bichi, §. *quam-*
uis, &c. Rex Catholicus longè ante ceſſionem alienauerat
d. terras cum feudis in Principem Tarſiæ, Auguſtinum Salu-
tium, & alios, in quos propterea tranſiuerat dictum onus
pro rata proportionabiliter tanquam inhærens terris aliena-
34 tis, adeò † vt reſiduum tantùm debitorum remanentium in
hæreditate de tempore ceſſionis, cenſeatur iniunctum mo-
derno Principi, iuxta *text. in l. ſi certarum*, §. *Iulianus, ff. de*
milit. Teſtam. Rom. *conſ.* 417. *n.* 7. Abb. *conſ.* 30. *col.* 2. *lib.* 2.
Crauett. *conſ.* 217. *num.* 5. Gratian. *diſcept.* 273. *num.* 22.

In omnem caſum negari non poteſt, quin ex præfatis, &
ex lite diù agitata Neapoli credita D. Cardinalis remaneant
35 adeò illiquida, † vt nullo modo apta ſint ad obtinendam
compenſationem, ſeu retentionem, cum ad hunc effectum
ſit neceſſaria ſententia ſuper liquidatione crediti, vel proba-
tio tam clara, & liquida, vt nulla exceptione, † ſeu vela- 36
mine offuſcari, aut adumbrari queat, vt fuit reſolutum in
Romana, ſeu Ianuen. locorum montium 31. *Maij* 1638. *co-*
ram bon. mem. Buccabella, & in eadem coram me 1. *Martij*
1641. *poſtea confirmata coram Reu. P. D. meo Meltio ſub die*
26. *Ianuarij proximi præteriti, & in Romana retentionis do-*
morum 23. *Maij* 1642. *approbata hac eadem die coram Reu.*
P. D. meo Ghiſilerio.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

Deciſiones iſtæ emanatæ in hac eadem cauſa coram bon.
mem. Bichio ſub diebus 30. *Aprilis* 1640. *&* 14. *Iunij* 1642.
Prima eſt deciſ. 225. *in præcedenti part.* 8. *Altera vero eſt ſu-*
pra in hac part. deciſ. 92.

R. P. D. CARRILLO,

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Colonień. Abbatiſſatus.

Lunæ 2. *Martij* 1643.

ARGVMENTVM.

Sententia lata, ab eo, qui non habet iuriſdictio-
nem inualida eſt, & quando non dicatur adeſſe
talis defectus. Iudex quando pronunciat con-
tra ſententiam debet eam reuocare, eſt tamen
alleganda in actis. Eligentes Abbatiſſam in-
capacem veluti ſi non habeat 30. annos, tunc
eam eligentes pro illa vice perdunt ſuum votum,
& conſolidatur in illis, quæ non conſenſerunt tali
electioni incapaci.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuelatione actorum.*
2 *Sententia eſt inualida dum fuit promulgata ab eo, qui nulla habebat iuriſdictionem.*
3 *Dictio,* quatenus, *importat conditionem.*
4 *Iuriſdictio conceſſa ſub conditione, niſi ea purificetur, nihil cenſetur conceſſum.*
5 *de Iuriſdictione Iudicis promulgantis ſententiam, quando non ſit dubitandum.*
6 *Sententia per Iudicem eſt reuocanda quando ipſe fert aliam ſententiam contra illam, ne dicatur ſententia, contra ſententiam.*
7 *Sententia præiudicialis, quando non adeſt, non eſt opus, vt reuocetur.*
8 *Sententia prima non eſt neceſſe, vt reuocetur per alium Iudicem ferendo ſecundam contrariam primæ quando in actis non fuit allegata.*
9 *Vota maiora, & ſaniora, quando quis dicatur habuiſſe.*
10 *Monialis non poteſt eligi in Abbatiſſam, ſi ſit minor* 30. *annorum, &* num. 22.
11 *Eligentes quotieſcumque eligunt ſcienter incapacem, amittunt pro illa vice eorum ſuffragia.*
12 *Et in iſto caſu, totum ius eligendi conſolidatur in illis, qui non concurrerunt in electione incapacis.*
13 *Pœna debent tenere ſuos auctores, & innocentes non ſunt puniendi.*
14 *Scientia præſumitur in eligente incapacem, niſi ignorantia probetur.*
15 *Ignorantia ſatis craſſa non excuſat.*
16 *Ignorantia craſſa eſt, ſi non fiat diligentia ad ſciendum ea ad quæ tenebatur, & ideò non eſt quis excuſandus.*
17 *in Electionibus, in quibus ſeruatur forma cap. quapropter de election. ſi eligentes errent ſunt excuſandi.*
18 *Quia eius forma ſcrutinij habet magnas difficultates, adeò vt boni Iuriſti, practicam ignorantes in ea deficiunt.*
19 *Monachi Ciſtercienſes habent priuilegium eligendi Abbates minores* 30. *annorum, & maiores viginti quinque annis.*
20 *Priuilegia conceſſa, & reſtricta ad Monaſteria Monialium.*
21 *Singula ſingulis congruè referenda ſunt.*
23 *Priuilegia conceſſa contra diſpoſitionem Concilij Tridentini fuerunt reuocata per Conſtit. Pij* 94.

24 *Gratia Apoſtolica dum eſt ſubreptitia non iuuat.*
29 *Gratia dicitur ſubreptitia ſi non fuit narratum Papæ, id, quod ſi ſciuiſſet non conceſſiſſet, vel ſaltem difficilius.*
26 *Gratia emanata lite pendente, in nihilo præiudicat litigantis, ſi emanauerit, cum clauſula,* ſine præiudicio litis pendentiæ.

DECISIO CLVI.

SEntentiam, de partibus, qua pronunciatum extitit Suſannam de Merode eſſe immittendam in poſſeſſionem Abbatiſſatus, de qua agitur vti legitimè electam cenſuerunt Domini confirmandam fore tanquam validam, & iuſtam.

Validitas namque probatur ex reuolutione proceſſus,
1 † vbi apparet interuenire omnia requiſita recenſita in vulgata *deciſ.* Caputaq. 260. *part.* 2. Abſque quod ſubſiſtat defectus iuriſdictionis deſumptus ex eo, quod poſt remiſſionem cauſæ ab officiali Colonien. ad Eminentiſſimum Archiepi-
2 ſcopum Electorem emanauit † ſententia prædicta non ab eodem officiali, ſed à quodam Licentiato Butbach nullam habente auctoritatem promulgata. Quia remiſſio fuit conditionalis, quatenus ſcilicet eidem Archiepiſcopo viſum fue-
3 rit, † vt de dictione quatenus inquiunt Bart. *in l.* 1. *num.* 20. vbi Caſtrenſ. Imol. & Soccin. *ff. de condit. & demonſtrat.* Honded. *conſ.* 2. *num.* 56. *& conſ.* 57. *num.* 20. *lib.* 2. Rota
4 *deciſ.* 381. *num.* 1. *part.* 1. *diuerſ.* & ſic non docto † de purificatione conditionis nihil operatur, *l. pecuniam*, vbi Alexan. Soccin. & Iaſ. *ff. ſi cert. pet. l. hæc venditio, ff. de contrah. empt.* Rota *deciſ.* 378. *num.* 2. *part.* 3. *recent.* & ſententia,
5 vt patet ex eius lectura prolata fuit ab ipſo officiali, † licèt de eius ordine publicata fuerit à d. Licentiato Butbach, de cuius propterea auctoritate non videtur inquirendum.

Prout non facit, quod in præfata ſententia non fuerit re-
6 uocata ſententia præcedens, ſicut regulariter fieri † debet, ne dicatur ſententia contra ſententiam, *l.* 1. *C. quando prouoc. non eſt neceſſ.* Caſſad. *deciſ.* 1. *num.* 4. *de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* Quoniam nulla præceſſerat ſententia præiudicialis, ſiqui-
7 dem Decretum Nuncij Apoſtolici præſeruauit † cognitionem negocij principalis vſque ad meliorem informationem, & ſententia lata ſuper executione gratiæ Apoſtolicæ continebat clauſulam, *ſine præiudicio litis pendentis*, vltra quod ſufficit dicere primam ſententiam non fuiſſe allega-
8 tam, † neque productam coram ſecundo Iudice, vt teneat ſecunda licèt non reuocet primam, Felin. *in cap. cum inter limit.* 8. *de re iud.* Gabr. *conſ.* 54. *num.* 8. *circa fin. lib.* 1. Oſaſch. *deciſ. Pedem. prima num.* 49. Caualer. *deciſ.* 31. *num.* 2. Adden. ad Buratt. *deciſ.* 59. *lit. C.*

Iuſtitia verò ex eo reſultat, quod dicta Suſanna ex 16. ſuf-
9 fragijs electoralibus habuit octo, quæ † dicuntur ſaniora, & maiora attento, quod alia octo fuerunt præſtita ad fauorem Henricæ Raytz minoris triginta annis, & per conſe-
10 quens incapacis † Abbatiſſatus ex diſpoſitione *text. in cap. indemnitatibus in princip. de elect. in* 6. & Concil. Trident. *cap.* 7. *ſeſſ.* 25. *de regularibus.* Quotieſcumque enim eligentes eligunt ſcienter perſonam incapacem amittunt pro illa
11 † vice eorum ſuffragia, & totum ius eligendi conſolidatur cum alijs, qui non concurrerunt in electione incapacis, vt eſt
12 † *text. expreſſus in cap.* 2. *vbi gloſſ. verb. pauciores de poſtul. Prœl. capit. bonæ memoriæ il primo cap. cum V vintonien.* 25. *de elect.* Abb. *in cap. cum in iure in fin. eod. tit. gloſ. in cap. ſi fortè* 65. *diſtinct.* Idque procedit etiamſi ius eligendi remaneret
13 penes vnum dumtaxat ea ratione, quia † pœna eligentium incapacem non debet afficere innocentem, *cap. quæ ſunt de his, quæ fiunt à maiori parte Capit.* Barboſ. *de iur. Eccleſ. cap.* 19. *num.* 86.

Quod autem in præſenti Moniales ſcirent incapacitatem
14 Henricæ ob defectum ætatis probatur † ex datis in Summario Suſanoæ num. 2. Vltra quod ſcientia præſumitur in hac materia, niſi ignorantia probetur, *cap. innotuit* vbi Abb. *num.* 9. 21. *&* 22. *de elect. DD. in cap. cum in cunctis, §. Cleri-*
15 *cus num.* 2. *&* 14. *tit. eod.* vel ſaltem † ignorantia eſſet nimis craſſa, & ſupina cum deberent Moniales ſaltem docere ſe feciſſe diligentias pro certioratione ætatis, vt tradit *gloſ. in dict. cap. innotuit, verb. ignorantiam verſ. & ideo debebant,*
16 † non ſunt excuſandæ, vt in his terminis reſolutum fuit in *Leodien. Abbatiſſatus* 4. *Iulij ſuperioris anni coram R. P. D. meo Ghiſilerio.* Quidquid eſſet dicendum ad effectum eas
17 excuſandi à ſolemnitatibus † reſpicien. formam *cap. quia propter de elect.* vel ab alijs pœnis, in quibus terminis pro-cederent DD. ex aduerſo allegati, ea ratione, quia forma
18 ſcrutinij habet magnas difficultates adeò quod etiam boni Iuriſtæ practicam ignorantes in ea deficiunt, vt docet *gloſſ. in cap. cum expediat. verb. inquiſitis in fin. de elect. in* 6. Abb. *in cap. quia propter num.* 17. *eod. tit.*

Non obſtat, quod his Monialibus fuerint communicata omnia priuilegia conceſſa Ordini Ciſtercienſi vnde inferebatur, quod ſicuti Ciſtercien. † poſſunt eligere Abbatem mi- 19
norem triginta, & maiorem 25. annis, ita & idem dicendum ſit de Abbatiſſa. Quia vltra quod Priuilegium Sixti Quarti datum in Summario dictæ Henricæ num. 10. non continet facultatem eligendi Abbatem minorem triginta
annis, certum eſt, quod illud reſtrictum † eſt ad Monaſteria 20
Monachorum, & communicatio Priuilegiorum conceſſa per Vrbanum Quartum habet reſtrictiuam in illis verbis, ibi, *in his quæ vobis competunt.* Et ideò intelligenda eſt ſingu-
la ſingulis † congruè referen. non autem, quod Abbatiſſæ 21
electio fiat contra claram diſpoſitionem *text. in d. cap. indemnitatibus, de elect. in* 6. vbi ſtatuitur, quod Monialis non
poſſit eligi in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam † niſi 30. annum 22
ſuæ ætatis compleuerit, & quod eius electio fiat à Monialibus, ita vt earum Superior tantùm præeſſe poſſit electioni, & idem diſponitur in Concil. Trident. *in d. cap.* 7. *ſeſſ.* 21. *de regul.* ſequitur Modernus Vallumbroſanus *de iure Abb. di-*
ſput. 28. *quæſt.* 1. *per tot. & quæſt.* 2. *num.* 4. † & in omnem 23
euentum prætenſa priuilegia vti contraria diſpoſitioni Tridentini eſſent reuocata ex Conſtitutione Pij Quarti, quæ eſt la 94. in ordine *tom.* 2. *nou. Bullar. fol.* 102.

Demum non releuat gratia Apoſtolica ad fauorem dictæ
Henricæ obtenta, tum quia † eſt ſubreptitia ob falſam narra- 24
tiuam ætatis eiuſdem Henricæ ann. 30. Nam ſi Papa ſciuiſſet eam non eſſe ætatis ann. 30. gratiam in præiudicium alterius habentis legitimam ætatem non conceſſiſſet, vel ſaltem
difficilius, † quod ſufficit ad hunc effectum, Felin. *in cap.* 25
poſtulaſti de reſcript. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſ.* 201. *n.* 26. Garz. *de benef. part.* 8. *cap.* 3. *num.* 20. Rota coram bon. mem. Coccinn *deciſ.* 328. *num.* 1. *inter eius impreſſ. & alibi paſſim.* Tum etiam quia emanauit lite pendente cum clauſula ſalutari, ibi, *ſine præiudicio litis pendentia*, & ſic in nihilo præiudicat iuribus dictæ Suſannæ in litem deductis, Put. *deciſ.* 191. *num.* 17. *lib.* 1. *in correct.* Seraphin. *deciſ.* 144. *num.* 5. & fuit dictum in *d. Leodien. Abbatiſſatus* 4. *Iulij anni præteriti coram R. P. D. meo Ghiſilerio.* Et ita vtraque &c.

R. P. D. PEVTINGERO,

Bononien. Fideicommiſſi de Rubeis.

Lunæ 2. *Martij* 1643.

ARGVMENTVM.

Papa, ſi conceſſerit gratiam in forma commiſſaria derogationis fideicommiſſi, ipſa non eſt derogatio, ſed mandatum ad derogandum, & ad vnguem ipſa gratia eſt ſeruanda, & ſi fuerit facta ſine executore deputato in gratia, eſt nulla, & quid ſi id fuerit ratificatum, & interim fuit quæſitum ius tertio.

SVMMARIVM.

1 *Fructus ſoluere pro multiplico non eſt inueſtire pro multiplico ad reintegrationem pro fideicommiſſe.*
2 *Gratia aliqua ſi ſit conceſſa ſub conditione, forma conditionis eſt ad vnguem probanda.*
3 *Forma per æquipollens non poteſt adimpleri.*
4 *Breue Apoſtolicum derogatorium fideicommiſſi, ſi ſit executiuum per alium, quam per executorem deputatum non valet.*
5 *Gratia derogationis fideicommiſſi non eſt derogatio, ſed mandatum ad derogandum.*
6 *Gratia derogationis fideicommiſſi in forma commiſſaria, nullum producit effectum, niſi ab executore fuerit pronunciatum pro derogatione.*
7 *Venditio, quando fuit nulliter facta, & tertio fuit ius quæſitum non iuuat, ſi ratificetur, & num.* 8.

DECISIO CLVII.

CVm D. Iulia de Pepulis, & litis conſortes aduerſus deciſionem coram me 24. Martij anno proximè præterito in hac cauſa emanatam, * nouam audientiam impetraſſent: Hodie Domini nihilominus, quidquid ſit de ſub-
reptio-

Digitized by Google

reptione pro confirmatione vltimæ reſolutionis reſponderunt ſaltem ex capite non ſeruatæ formæ Breuis ſanct. mem. Pauli Quinti ; dum inueſtimentum ſcutorum 4000. in illo præſcriptum tempore determinato non fuit adimpletum, oportebit enim ſequuta venditione bonorum pecunias ſtatim inueſtire, quod fieri poterat, ſi non in ſtabilibus, ad minus in tot locis non vacabilibus montiſi de Vrbe, iuxta formam derogationis, ibi, *Volumus autem, & Apoſtolica noſtra auctoritate decernimus, quod pro ſumma 54000. librarum huiuſmodi in primis, & ante omnia 4000. ſcutorum monetæ in tot bonis ſtabilibus, ſeu locis montium non vacabilium de dicta Vrbe inueſtiri, & ſubinde illorum, & infra emendorum fructus in emptionem aliorum bonorum, ſeu locorum montium huiuſmodi annuatim conuerti, nec inde niſi ad hunc effectum amoueri debeant, donec ad integram ſummam dictarum librarum 54000. in ſorte principali perueniant, & hæreditas ipſius diſponentis in hoc reintegretur*. Non verò differendum erat dictum inueſtimentum poſt nouem annos à die venditionis, vt factum fuit: Vnde non ſufficit interim fuiſſe
1 ſolutos fructus recompenſatiuos ab emptoribus bonorum,
quia ſoluere hos fructus non inueſtire pro multiplico ad reintegrationem fideicommiſſi ex forma data in Breui, quæ immutari non poterat, nec per æquipollens adimpleri, Gregor. *deciſ.* 518. *n.* 3. *& ſeqq.* & faciunt ea, quæ dixit Rota coram Reuerendiſſimo Vrgellen. *deciſ.* 225. *num.* 17. *&* 18.
2 immò † ad vnguem erat adimplenda, Cyriac. *controu.* 303.
n. 14. *& ſeq.* Præſertim cùm ſupradicta verba, *Volumus au-*
3 *tem, &c.* appoſita in † gratia Papæ operentur, quod forma
per æquipollens impleri nequeat, vt fuit reſolutum *in Valentina Baronia de Cortes* 10. *Martij*, & 18. *Aprilis* 1603. *coram Ortembergo, in deciſ.* 1474. *n.* 2. coram Cardinali Seraphino, *& in deciſ.* 612. *n.* 17. *& ſeq.* coram Cardinali Caualerio.

Aduertebant inſuper Domini, peccatum fuiſſe in executione derogationis, maximè quoad bona vendita Comitibus de Vrſis, circa quæ Domini tranſierunt ſine difficulta-
4 te, cùm venditio nimirum facta fuerit 18. Iunij 1612. † &
tamen Breue derogationis præſentatum non fuerit Vicario Archiepiſcopi Bononienſis executori niſi ſub die 4. Auguſti einſdem anni, adeòque facta ſine licentia, ſeu ſententia executoris, quæ præcedere, & non ſequi venditionem de-
5 buiſſet, adhoc, vt venditio rei fideicommiſſo ſubiectæ ſuſti-
neatur, quia gratia derogationis in forma commiſſaria non eſt derogatio, ſed mandatum ad derogandum, & ideò nul-
5 lum producit effectum, antequam † pro derogatione ab exe-
cutore pronuncietur, vt in puncto dixit Rota *in Bononien. fideicommiſſi de Ramundinis coram Reuerendiſſ. D. meo Decano* 9. *Maij* 1636. *quæ eſt impreſſa deciſ.* 131. *n.* 6. *& ſeqq. part.* 7. *recent. & in eadem cauſa* 14. *Decembris* 1637. *&* 22. *Martij* 1638. *coram R. P. D. meo Ghiſilerio, vbi plures allegantur concordantes.*

Neque poſt ſententiam executoris ſuperuenit noua ven-
7 ditio, ſeu ratificatio † præcedentis venditionis ob præten-
ſam acquieſcentiam Tiberij, quia cùm propter alienationem antea nulliter factam, quæſitum fuiſſet ius fideicommiſſatijs, ſuperueniens licentia, vel conſenſu Tiberij non potuit in-
8 ducere nouam venditionem, † vel ad primam conualidan-
dam retrotrahi in præiudicium iuris medio tempore quæſiti ipſis fideicommiſſarijs, iuxta tradita per Surdum *in conſ.* 382. *n.* 79. Afflict. *deciſ.* 335. *n.* 11. *&* 12. Coſtam *de retrotract. cap.* 8. *caſ.* 2. *num.* 10. *&* 11. Rota *in deciſ.* 113. *n.* 22. *p.* 7. *recent.* coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 233. *num.* 2. & Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 264. *num.* 4. *& deciſ.* 463. *n.* 7. *& ſeqq.*

Ex quibus Domini in vltima reſolutione permanſerunt vtraque parte informante, &c.

☞ *Deciſio iſta emanata ſub die* 24. *Martij* 1642. *coram eodem bon. mem. Peutingerio, eſt ſupra in hac parte deciſ.* 75. *alia coram bon. mem. Card. Panzirolo ſub die* 4. *Martij* 1641. *erit infra in Appendice, & infra ſuo loco aderunt aliæ deciſ. in hac cauſa, nempe ſub diebus* 27. *Ianuarij* 1644. *coram eodem Peutingero,* 23. *Maij eiuſdem anni* 1644. *&* 30. *Maij* 1646. *coram Eminentiſſimo D. Card. Corrado, ac duæ aliæ deinde emanarunt coram bon. mem. Dunozetto ſub diebus* 11. *Martij, &* 16. *eiuſdem menſis* 1648. *quæ duæ erunt inter eius deciſiones mox imprimendæ.*

R. P. D. GHISILERIO,

Poſtea Epiſcopo Terracinen.

Romana Succeſſionis.

Mercurij 11. *Martij* 1643.

ARGVMENTVM.

Fratri decedenti ab inteſtato ſine filijs, qui ei ſuccedat, & quid ſecundum ſtatutum Vrbis. Immiſſio, vt denegetur hæredi ab inteſtato, ex cauſæ prætenſæ donationis, & maximè fideicommiſſo in ſpe, qualiter ea veniat probanda, vt impediat talem immiſſionem, cùm ad hoc exceptiones debent eſſe claræ, & liquidæ.

SVMMARIVM.

1 *Fratri defuncto ab inteſtato ſine filijs germani fratres ſuccedunt excluſa matre ſecundum ſtatutum Vrb.*

Intellige præterquam à legitima, n. 1.

2 *Fratri ab inteſtato ſine filijs defuncto, hæreditas defertur fratribus germanis.*

3 *Fratri ſuccedenti alteri fratri ab inteſtato, immiſſio competit ex vtili interdicto, quorum bonorum.*

4 *Donans in bonis donatis nullum amplius habet ius.*

5 *Sub Donatione, quando veniant etiam bona fideicommiſſo ſubiecta, ac etiam conditionalia, & n.* 6.

7 *Pactum ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis celebrari poteſt cum tertio viuente adhuc grauato, qui reſtituere debet ipſi paciſcenti.*

Et hoc ipſo grauato inſcio, & ignorante, n. 7.

8 *Atque quidem ea ratione, quia non agitur de bonis viuentis grauati, ſed mortui, videlicet illius, qui bona reſtituere iuſſit.*

9 *Dictio,* videlicet, *eſt reſtrictiua ad præcedentia.*

10 *Verbum,* infraſcriptis, *reſtringit, & demonſtrat ad oculum.*

11 *Verba præſentis temporis, immò etiam ſimplicia in renunciatione, donatione, & ſimilibus trahi non poſſunt ad futura.*

12 *Donatio reſtringitur ad ea tantùm bona, quæ fuerunt expreſſa.*

13 *Exceptio debet eſſe de contentis ſub regula.*

14 *Bona etiam, quæ nobis competunt ſub ſpe, rectè in bonis noſtris eſſe dicuntur, atque ad nos pertinere dicuntur.*

Bona, quæ etiam nobis competunt ſub ſpe, licitè in contrarium deduci poſſunt, n. 14.

15 *Bona, quæ nobis competunt ſub ſpe qualiter dicantur eſſe in bonis noſtris.*

16 *Bona, quæ ſub ſpe eſſe dicuntur, vt dicantur donata, debet plenè, & clarè conſtare de mente donantis, & quando non dicatur conſtare, & n.* 17.

18 *Donatio non debet trahi ad ea, quæ in donatione non leguntur.*

19 *Verba indefinita æquipollent vniuerſalibus.*

20 *Reſeruationis verba latè ſunt interpretanda ad fauorem reſeruantis.*

21 *Verba in donatione, quando ſint referenda ad bona, quæ competunt in ſpe.*

22 *Abb. in cap. cum ex multiplici num.* 7. *de decim. & alij in quibus terminis loquantur.*

23 *Verba vniuerſalia donationi reſtringuntur à ſuis terminis reſtrictiuis, in eadem donatione expreſſis, & num.* 24. *&* 25.

26 *Hæredi, vt non denegetur immiſſio, ſufficit, quod exceptio ſit turbida.*

27 *Exceptio fideicommiſſi, non admittitur contra hæredem petentem immiſſionem, niſi ſit clarum, & liquidum.*

28 *Donationes ſunt ſtricti iuris, & ita interpretandæ veniunt, quoad fieri poteſt, minus comprehendant, quàm ſit poſſibile.*

DECISIO CLVIII.

PRætendente D. Abbate Paulo Creſcentio per obitum Philippi ſui fratris ab inteſtato, abſque liberis defuncti, æqua-

Digitized by Google

æqualiter ſuccedĕre cùm D. Marcello altero fratre in bonis
olim poſſeſſis ab ipſo Philippo defuncto, reſoluerunt DD.
illi eſſe dandam immiſſionem.

Et ratio reſolutionis fuit, quia cùm Philippus deceſſerit
ab inteſtato abſque liberis, nec extent aſcendentes, excepta
matre, excluſa à ſtatuto Vrbis de ſucceſſione fratrum cap.
1 146. lib. 1. diſponente, quod † defuncto fratri ſine filijs ab
inteſtato, germani fratres ſuccedant, excluſa matre, præ-
terquam à legitima, ſuperſtitibus eiſdem D. Abbate, ac D.
Marcello germanis fratribus, illis delata eſt æqualiter ſuc-
2 ceſſio, tam ex diſpoſitione † Iuris *in §. ſi igitur defunctus, de
hæred. ab inteſtat. venient. & in authen. ceſſante, C. de legit.
hæred.* quàm ex *Statuto Vrbis d. cap.* 146. Vnde immiſſio
3 competit d. Abbati † Paulo ex vtili interdicto adipiſcendæ
Quorum bonorum, contra alterum fratrem poſſidentem cor-
pora deſcripta in Inſtrumento adeptæ poſſeſſionis pro hære-
de, vel poſſeſſore, *l. 1. Cod. quorum bonorum*, *gloſſ.* Bart. &
alij *in l. 1. ff. eodem*, Menoch. *de adipiſcend. remed.* 1. *n.* 49.
& ſeqq. Rota *deciſ.* 115. *num.* 1. *part.* 1. *recent. deciſ.* 415.
num. 2. *part.* 5. & coram bon. mem. Buratto *deciſ.* 386.
num. 1. *&* 2.

Huic immiſſioni, quàm viſum fuit competere d. Abbati
Paulo tam in bonis fratris prædefuncti, quàm in bonis ſu-
biectis fideicommiſſis ſuorum maiorum, obijcitur dona-
4 tio † facta D. Marcello viuente Philippo, per quam dona-
uit irreuocabiliter inter viuos, *tutte le ragioni, & attioni,
che gli ſpettano di preſente, ò poſſono ſpettare in futurum, quo-
cumque iure, & titulo etiam fideicommiſſario contra quaſcum-
que perſonas ſuper infraſcriptis bonis, videlicet, ſopra la Por-
tione, &c.* ex quibus verbis vniuerſalibus prætenditur hæſi-
tari non poſſe, quin donauerit bona ſubiecta fideicommiſſo
5 tam præſentia, † quàm futura, cùm verba ſint expreſſa,
& conſequenter quod comprehenderet etiam ius fideicom-
miſſi conditionalis nondum purificati, & quod purificari
poterat per obitum Philippi, nec dubitari poſſe quin etiam
6 viuente Philippo communi fratre †, potuerint DD. Abbas
Paulus, & Marcellus contrahere, ac per viam donationis
diſponere de bonis, quæ poſt Philippi mortem vigore fidei-
commiſſi ad ipſos deuolui debebant, Gamm. *deciſ.* 92. *n.* 4.
vbi, quod pactum ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis cele-
7 brari poteſt cùm tertio viuente adhuc grauato, † qui reſti-
tuere tenetur paciſcenti, ipſo grauato inſcio, & ignorante
Cuman. *in l. quidam, §. 1. ff. de donat.* Iaſ. *in l. 1. num.* 18.
C. de pact. vbi Rip. *n.* 27. ea ratione, quia non agitur de
8 bonis viuentis grauati, ſed mortui, videlicet illius qui † bo-
na reſtituere iuſſit, *l. cohæredi, §. cum filia, ff. de vulg. &
pupill. l. vnum ex familia, §. 1. ff. de legat.* 2. Nihilominus
etiamſi in donatione non comprehendantur iura futura, ſci-
licet *tutte le ragioni, & attioni, che gli ſpettano di preſente,
e poſſono ſpettare in futuro*, attamen cùm hæc verba legan-
tur immediatè reſtricta ſuper infraſcriptis bonis, videlicet,
*ſopra la portione, che gli tocca del Caſale detto la Creſcenza,
del Palazzo, &c.* & paulò infra ſubijciatur, *ita quod non
intelligatur, &c. è non ſia compreſe in detta donatione la ſuc-
ceſſione, che gli può competere ſopra la portione delli beni del
Sig. Filippo loro fratello*, dicta verba vniuerſalia leguntur
expreſsè reſtricta ad iura competentia, & competitura ſu-
9 per portione illi tangente: † dictio namque, *videlicet*, eſt
reſtrictiua præcedentium, *l. videlicet, ff. ex quibus cauſis
maiores, l. videlicet, ff. de pact.* Soccio. *conſ.* 47. *n.* 7. *lib.* 1.
Pariſ. *conſ.* 92. *n.* 33. *lib.* 1. Crauett. *conſ.* 273. *n.* 9. & ver-
10 bum *infraſcriptis*, reſtringit, † & demonſtrat ad oculum
ſuper quibus bonis voluerit Abbas Paulus iura futura dona-
re, nempè ſuper portione tunc ad ipſum ſpectante, Peregr.
conſ. 52. *num.* 7. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 123. *num.* 13. Cephal.
conſ. 283. *n.* 42. *verſ. nec dicatur, &* 43. Vltra verba, *che
gli tocca*, cùm ſint præſentis temporis, capiunt ſolùm por-
11 tionem, quæ tunc Abbatem Paulum tangebat; Nam † ver-
ba præſentis temporis, immò etiam ſimplicia, in renuncia-
tione, donatione, & ſimilibus trahi non poſſunt ad futura,
*l. ſi ita ff. de auro, & argent. legato, gloſ. in l. fin. in verb. per-
tinentium, C. quæ res pign. oblig. poſſ.* adeò quod donauerit
12 quidem Abbas Paulus omnia iura † tunc ſpectantia, & quæ
poſſent in futurum ſpectare, etiam iure fideicommiſſi, ſed
taxatiuè ſuper portione, quàm tunc poſſidebat, quàm
propterea donatio non egreditur, & per conſequens ſub do-
natione non cadit portio Philippi, quæ nuper per eius mor-
tem deuoluit ad Donatorem; Tantò magis, quia donauit,
ſaluis, & exceptis omnibus infraſcriptis, & infra declarauit,
*Che non ſia compreſe in detta donatione la ſucceſſione, che gli
può competere ſopra la portione delli beni del Signor Filippo lor
fratello*, quod intelligendum eſt tum de bonis proprijs Phi-
lippi, tum de ijs, quæ poſſidebat iure fideicommiſſi, quia
cùm ſuper portione propria donauerit ſuperius etiam iura
fideicommiſſi, eadem capit ſubſequens exceptio portionis
Philippi, † nam aliàs † exceptio non eſſet de contentis ſub 13
regula, prout debet, *l. quæſitum, §. denique, ff. de fund. in-
ſtruct. l. Lucius, §. pluribus, ff. ad Trebell.* Natt. *conſ.* 159.
num. 30. *in fin.* quem ſequitur Rota *deciſ.* 444. *num.* 3.
part. 3. *recent.*

Non obſtat, quod dicta verba, *che gli tocca* intelligen-
da ſint de pertinentibus tam in ſpe, quàm in re, & con-
ſequenter de illa quoque portione, quæ per obitum aliorum
vocatorum ad ipſum Abbatem Paulum deferri poterat,
† cùm illa etiam quæ nobis competunt in ſpe, rectè in 14
bonis noſtris eſſe, atque ad nos pertinere intellegantur,
adeò vt licitè in contractum deduci poſſint, *l. nam hoc mo-
do, ff. de hæred. vel act. vend. l. nec emptio, ff. de contrah.
empt. l. in quantitate, §. magna, ff. ad leg. falcid. & l. ſpem,
C. de donat.* Nam ſpes prædicta non dicitur in bonis noſtris,
niſi ad ſolùm effectum, vt poſſit de eadem diſponi, & quod 15
non dicatur in bonis noſtris probat *text. in l. ſubſtitutio, ff.
de acquir. rer. domin.* Vbi quod ſubſtitutio, quæ nondum
competit, extra bona noſtra eſt cum alijs allegatis per Ti-
raquell. *in l. ſi vnquam, in verb. donatione largitus, n.* 186.
C. de reuoc. donat. quem ſequuta fuit Rot. *deciſ.* 28. *n.* 7.
poſt Merlin. *de legitim.* Et quamuis poſſit donari, † inde 16
tamen non ſequitur, quod intelligatur donata, niſi clarè,
plenèque conſtet de voluntate donantis, de qua nedum con-
ſtat in hoc caſu, ſed contraria voluntas probatur, dum poſt
generalem donationem iurium etiam futurorum, † non ſo- 17
lùm fuit adiecta reſtrictiua, *videlicet, ſopra la portione, che
gli tocca*, ſed etiam in eadem donatione legitur, *ita quod non
intelligatur, nec ſit in dicta donatione comprehenſum, videli-
cet, la ſucceſſione della legitima della dote della Sig. Anna
Maſſimi de Creſcentij ſua madre, e d'altri beni materni, e
che non ſia compreſa in detta donatione la ſucceſſione, che gli
può competere ſopra la portione delli beni del Sig. Filippo loro
fratello*. Vnde portiones expreſſe contra diſtinguendo,
portio tunc propria fuit donata, ſed ſpes ſucceſſionis in
portione Philippi præſeruata, & propterea † cùm donatio 18
non loquatur de portione Philippi, non eſt trahenda diſpo-
ſitio ad illius portionem, vt benè probat modus loquendi,
dum exceptio non cantat de portione bonorum Philippi;
vnde verba bonorum Philippi, ſtant demonſtratiuè ad de-
monſtrañ bona poſſeſſa per Philippum ad differentiam pro-
priorum donantis, & dum reſeruatur ſucceſſio, quæ poteſt
competere ſuper dicta portione, ſiue competere poſſet vigo-
re fideicommiſſi, ſiue vigore ſucceſſionis ab inteſtato, vtro-
que caſu † verba indefinita æquipollentia vniuerſalibus ve- 20
rificantur, & præſertim quia verba reſeruationis latè inter-
pretanda ſunt ad fauorem reſeruantis plenè, Rot. *deciſ.* 299.
n. 12. *p.* 5. *recent.*

Minus obſtat, quod verba donationis, ibi, *che li poſſano
ſpettare in futurum quocumque iure, & titulo, etiam fideicom-
miſſario*, nullo modo referri poſſint ad portionem, quæ tem-
pore donationis re, & actu ſpectabat ad D. Abbatem Pau-
lum, & neceſſariò † referri debeant ad eam portionem, quæ 21
ad illum pertinebat in ſpe, Abb. *in cap. ex multiplici num.* 7.
ad fin. verſ. niſi hoc caueatur de decim. Alciat. *in l.* 1. *n.* 30.
verſ. ſi tamen, C. de pact. cum alijs allegatis per Rotam *in
Romana prætenſi fideicommiſſi 9. Decembris 1637. coram Illu-
ſtriſſimo Patriarcha Conſtantinopolitano*. Quia tam reſolu-
tio Rotæ, quàm Doctores in ea allegati, procedunt in ter-
minis renunciationis † generalis omnium, & quorumcum- 22
que iurium, quæ etiam in futurum ſpectarent ſuper bonis:
Et propterea non applicantur, dum renuncians poſt gene-
ralem donationem iurium etiam futurorum, immediatè re-
ſtringendo dixit *ſuper infraſcriptis bonis, videlicet, ſopra la
portione, che gli tocca del Caſale, &c.* & paulò infra adiecit,
*ita quod non intelligatur, nec ſit in dicta donatione comprehen-
ſum, &c.* ex quibus, vt fuit dictum ſupra, † verba vniuer- 23
ſalia donationis leguntur expreſsè reſtricta à ſuis terminis
reſtrictiuis in eadem donatione adhibitis, *ſopra la portione,
che gli tocca, & exceptis iuribus infraſcriptis, & conditioni-
bus infradicendis*; Animaduertendo de tempore donationis
† vſumfructum bonorum donatorum fuiſſe reſeruatum pa- 23
truis, vt expreſsè probant verba donationis, ibi, *E perche
dell'vſufrutto de' ſopradetti beni hoggi ne ſono reſeruatarij li
Signori ſudetti fratelli di detto Sig. Gio: Battiſta lor padre*,

però,

*perè, ſe di preſente fuſſe impedite al dette Sig. Donatario l'vſu-
frutte de' ſudetti beni, hora per quando poſſa pigliar dette vſu-
frutto, gli cede come ſopra tutte, e ſingolo ragieni, che tiene
ſopra detti beni, &c.* Meritò fuit conſideratum etiam tem-
pus de futuro, ea quo eueniente obitu ſupradictorum reſer-
25 uatoriarum vſusfructus † bonorum donatorum erat per-
uenturus ad D. Abbatem Paolum, & ſic non ſubſiſtit quod
verba reſpicientia tempus futurum remaneant ſuperflua,
cum ſatis operentur circa portionem donantis, quatenus ad
eam ſpectaret aliquo iure etiam fideicommiſſario.

26 In omnem caſum negari non poteſt, quin ſufficiat Abba-
ti Paulo, rem eſſe dubiam, vt interim ei non ſit retardanda
immiſſio; Tum quia in hoc iudicio non admittitur exceptio
27 † fideicommiſſi, niſi ſit clarum, & liquidum, Rot. poſt Pa-
cific. de Saluian. *deciſ.* 23. *num.* 4. *& decis.* 107. *num.* 2. *de-
ciſ.* 559. *num.* 8. *part.* 1. *recent.* & coram bon. mem. Bu-
ratto *deciſ.* 326. *num.* 4. *ac deciſ.* 820. *n.* 4. & alibi ſæpiùs;
28 Tum etiam quia † donationes ſunt ſtricti iuris, & ita inter-
pretandæ, vt, quoad fieri poteſt, minus comprehendant,
*gloſſ. in l. fin. in verb. pertinentium, C. quæ res pign. oblig. poſ-
ſunt*, Fontanell. Grat. Cephal. Bet. & Surd. in locis allega-
tis per Cyriac. *contr.* 295. *n.* 27.

Et ita DD. vtraque parte audita cenſuerunt D. Abbati Paulo eſſe dandam immiſſionem, &c.

R. P. D. C A R R I L L O,

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Romana Succeſſionis.

Mercurij 11. *Martij* 1643.

A R G V M E N T V M.

Scripturarum recognitio, licet de iure rigoroſè fieri debeat per teſtes, qui fuerunt præſentes quando illæ fuerunt ſcriptæ, Attamen talis ceſſat rigor, quando ſcribuntur epiſtolæ miſſiuæ, vel ſimiles, quæ ſcribi ſolent ſine alicuius præſentia, & qualiter tunc fiat talis cognitio.

S V M M A R I V M.

1 *Littera miſſiua regulariter ſolent ſcribi ſine alicuius interuentu.*

2 *Litterarum miſſiuarum recognitionem etiam fieri poteſt per teſtes habentes notam manum ſcribentis, quamuis non viderint eas ſcribere.*

3 *Recognitio illa rigoroſa, quæ fieri ſolet de ſcripturis priuatis, per teſtes, qui fuerunt præſentes, dum illa ſcribebantur.*

4 *Ceſſat, quando ſumus in epiſtolis miſſiuis, & ſchedulis mercatorum, quæ ſcribi ſolent ſine nullius interuentu.*

5 *Adminicula, quæ requiruntur, dum fit recognitio ſcripturæ per recognitionem habentes notam manum ſcribentis, non requiruntur in recognitione epiſtolarum miſſiuarum.*

6 *Scripturarum recognitio rigoroſa fieri debet in ſcripturis, in quarum confectione ſolent adhiberi teſtes.*

7 *Secus dum teſtes non requiruntur, nec ſolent adhiberi, dum ſcribitur.*

8 *Ab Arbitrio Iudicis, pendet materia recognitionis manus ſcribentis.*

9 *Recognitio manus ſcribentis, quando fit per teſtes habentes notam manum ſcribentis, quando etiam coniunctim ſit facienda per comparationem.*

10 *Scripturarum recognitio per comparationem, quando fit prius debet conſtare de certitudinali alicuius ſcripturæ, ad quam eſt facienda comparatio.*

11 *Fraudibus, vt occurratur in materia recognitionis ſcripturarum, eſt adhibenda omnis diligentia.*

DECISIO CLIX.

AGentes pro Henrico iuniore poſtquam viderunt Rotam reſpondiſſe * non eſſe dandam compulſoriam ſpecialem pro compulſandis litteris miſſiuis (vt aiebant) conſcriptis ab Henrico ſeniore, quibus probare intendunt dictum Henricum ſeniorem non ea falſa cauſa inſtituiſſe dictum Henricum iuniorem nepotem, ſed ob amorem quo ipſum proſequebatur exhibuerunt in actis eaſdem litteras originaliter, & earum recognitionem procurabant: At quia pro parte Ioannis Thomæ hæredis Cæciliæ filię eiuſdem Teſtatoris impugnabatur modus faciendi dictam recognitionem; dubitani, An, & quomodo ſit facienda recognitio, & Domini eam eſſe faciendam reſponderunt, modo prout infra exprimendo.

Agitur enim de recognitione litterarum miſſiuarum, quæ
regulariter † ſcribi ſolent abſque interuentu alterius perſo- 1
næ, & propterea iudicatum fuit eam fieri poſſe per Teſtes
qui habeant notam manum ſcribentis, † & viderint eum 2
alias ſcribere, iuxta diſtinctionem factam per Socc. *in l. ſi
ita ſcripſerit col. penult. in fin. ff. de demonſtr.* benè Ruin. *conſ.*
70. *num.* 4. & ſequitur Rota in terminis Epiſtolarum *in de-
ciſ.* 570. *num.* 2. *part.* 2. *diuerſor.* vbi firmatur rigoroſam
† illam recognitionem faciendam de ſcriptura priuata per 3
teſtes qui fuerint præſentes, dum ipſa ſcriptura ſcriberetur,
& recognoſcant manum ſcribentis ceſſare in † epiſtolis, & 4
ſchedulis mercatorijs quæ ſcribi ſolent abſque alterius in-
teruentu, idemque declarat Saluſt. Tiber. *in praxi A. C.
lib.* 1. *cap.* 34. *num.* 10. *&* 11. & eſſe de ſtylo Rotæ di-
ctum fuit *in deciſ.* 150. *num.* 2. coram Seraphin. *& in de-
ciſ.* 173. *num.* 3. coram Coccino, *& in deciſ.* 450. *num.* 4.
coram eodem.

Adeò, quod in iſto caſu nec minus videantur neceſſaria
adminicula, † quæ alias cum teſtibus habentibus notam 5
manum ſcribentis concurrere debent, vt firmatur *in deciſ.*
61. *num.* 8. *part.* 5. *recent.* & in alijs relatis per Add. ad
Gregor. XV. *in deciſ.* 389. *num.* 6. *quia tam d. deciſio* 61.
quàm omnes aliæ in contrarium allegatæ loquuntur in re-
cognitione ſcripturæ priuatæ † in cuius confectione ſolent 6
adhiberi teſtes vt patet ex earum lectura, ſecus verò eſt di-
cendum, quando teſtes non ſunt neceſſarij, † nec ſolent 7
adhiberi, vt colligitur ex allegatis in præcedenti, §. *& ex
deciſ.* 452. *num.* 4. coram Caualer. *& deciſ.* 354. *num.* 7.
part. 5. *recent.*

Verumtamen ex quo verſamur in materia in qua omnis
ratio ſuadet, vt † exuberet officium Iudicis, à cuius arbi- 8
trio pendet releuantia recognitionis, Trentacinq. *variar.
reſolut. vol.* 1. *lib.* 2. *tit. de fid. inſtrumen. reſolut.* 7. *ſub
num.* 6. *verſ.* 2. *eſt opinio*, Scacc. *de iudic. lib.* 2. *cap.* 11.
num. 104.

Ideò exiſtimatum fuit, vt non attenta recognitione hacte-
nus facta rurſus † alia fiat non ſolùm per teſtes habentes 9
notam manum; ſed etiam coniunctim per comparationem,
iuxta tradita per Gaſpar. Anton. Theſaur. *quæſt. forenſ. lib.* 1.
lib. 1. *quæſt.* 24. *n.* 14. *&* 18. & per Scacc. *de iudic. lib.* 2.
cap. 11. *n.* 1105. *& ſeqq.* & per Caball. *in conſ.* 150. *num.* 7.
lib. 1. conſtito prius de exiſtentia † certitudinali alicuius ſcri- 10
pturæ manu dicti Henrici ſenioris conſcriptæ, ac ſeruatis
alijs requiſitis enumeratis à Menoch. *de arbitrar. lib.* 2.
caſ. 114. *num.* 25. *& ſeqq.* Caball. *d. conſ.* 150. *n.* 5. *&* 6.
lib. 1. & vt fraudibus obuietur in quantum † fieri poſſit vo- 11
luerunt Domini, vt prædicta recognitio fiat cum interuentu
alicuius procuratoris de Collegio.

Et ita vtraque, &c.

Ideſt ſub die 4. Iulij 1642. coram eodem R. P. D. Præſide Valliſoletano, eſt ſupra in hac parte 9. recent. deciſ. 128. & pariter ſupra habetur altera ſub die 21. Iunij 1642. coram eodem eſt in ordine deciſ. 102. Latiſſime plura circa hanc practicabilem materiam recognitionis ſcripturarum, plures caſus diſcutiendo, & omnia requiſita deducendo, iam diſcuſſi in meis practicabilibus concluſionibus cap. 28. 29. 30. 31. & 32.

R. P. D. R O Y A S,

Poſtea Epiſcopo Tarraconeñ.

Bononieñ de Berois.

Mercurij 11. *Martij* 1643.

A R G V M E N T V M.

Alienationes primæ factæ à filio de bonis patris cenſentur factæ in cauſam legitimæ. Plura deducuntur circa validitatem tranſactionis, vt non ſit locus eius reſciſſioni ob aliquem prætenſum errorem. In diſpoſitionibus ſemper eſt facienda interpretatio, vt repugnantia euitetur.

S V M-

S V M M A R I V M.

1 *Filius alienans bona patris cenſetur in illis elegiſſe legitimam, & num.* 8.

2 *Dominium, & poſſeſſionem rei donatæ quis valet aſſequi per clauſulam conſtituti, & hoc abſque alia actuali, & reali poſſeſſione.*

3 *Alienationes primæ cedunt in cauſam legitimæ.*

4 *Bona ſubiecta fideicommiſſo quod quis poſſideat, ex quo benè probetur.*

5 *Tranſigentes ſatis dicuntur aliquid approbaſſe, dum ſub eo ſuppoſito tranſigerunt.*

6 *Confeſſio impugnata, aduerſus confitentem allegari nequit.*

7 *contra Confeſſionem acceptatam, & effectuatam quis venire non valet.*

9 *Alienationes plures ſtante longo temporis interuallo, fieri potuerunt ex bonis fideicommiſſarijs.*

10 *Poſſibilitas ſufficit, ad excludendam erroneam confeſſionem ne recedatur à tranſactione.*

11 *Confeſſio, quando ſortita fuit effectum per tranſactionem non ſufficit, vt ea reſcindatur probare errorem.*

12 *Verum etiam probandus eſt dolus verus, & non præſumptus.*

13 *Inuentarium, quando non fuit confectum hoc caſu legitima præſumitur conſumpta.*

14 *Intentioni confitentis, ea quæ repugnant, non ſunt admittenda.*

15 *Repugnantia, & contrarietas in diſpoſitionibus omnino euitandæ ſunt.*

DECISIO CLX.

PLacuerunt Dominis fundamenta deciſionis in hac cau-
ſa ſub die 23. Iunij 1642. coram me * emanatæ, in qua
firmatur prædium Butrij venire ſub fideicommiſſo q. Con-
ſultiſſimi viri Auguſtini de Beroijs, nec Herculem iunio-
rem eiuſdem cognominis, teneri relaxare prædium Pani-
calis Ludouico, nec pretium prædij Butrij, ſtante obli-
gatione alternatiuæ conceptæ de tradendo alterum de di-
ctis prædijs cui ipſe ſufficienter ſatisfecit tradendo prædium
Butrij ex deductis in duabus deciſionibus in hac cauſa co-
ram R. P. D. meo Carillo, & poſtea coram me ſub dicta
die, confirmando ſententiam Rotalem.

Nec obſtat obiectum nouiter excitatum per informan-
tes pro Ludouico de Beroijs contra deciſionem nimirum,
quod Carolus Antonius dicti Auguſtini de Beroijs filius
idem prædium Butrij ſub die 12. Nouembris 1594. irreuo-
cabiliter donauerit inter viuos Herculi filio præſenti acce-
ptanti, cum clauſulis ad habendum, ac conſtituti, cuius
vigore exiuerit è fideicommiſſo per dictam donationem
1 cenſendum † veniat illud à dicto Carolo Antonio electum
pro legitima ſibi competente in bonis Auguſtini progenito-
ris, iuxta text. *l. Marcellus*, *§. res quæ*, vbi Bart. *num.* 2.
Caſtren. *in fin. ff. ad Trebell.* Peregr. *de fideicommiſ. art.* 10.
num. 30. *& art.* 39. *num.* 10. Cephal. *conſ.* 346. *num.* 8. Hond.
conſil. 59. *num.* 14. *lib.* 1. Graſſ. *in §. legitima quæſt.* 4. *cum
ſeq.* Magon. *deciſ. Floren.* 35. *num.* 11. ex quo ſequitur di-
ctum prædium ex hæreditate Auguſtini tranſiuiſſe in hære-
2 ditatem Herculis ſtatim † atque ille fuit aſſecutus domi-
nium per donationem, ac poſſeſſionem per clauſulam
conſtituti, etiam abſque actuali, & corporali apprehenſio-
ne, Fontanell. *de pact. nupt. clauſ.* 11. *gloſ. vnic. tom.* 2. *fol.*
618. *ſub num.* 16. *&* 17.

Cui obiecto reſpondebant DD. illud fuiſſe irrefragabi-
le, niſi in præſenti conſtare de anterioribus alienationi-
3 bus per quas legitima remanſerit conſumpta, † cùm primæ
alienationes cedant in cauſam legitimæ, Alex. *conſil.* 178.
num. 4. Ruin. *conſil.* 135. *num.* 11. *lib.* 3. Cephal. *conſil.* 624.
num. 59. Gabr. *conſil.* 46. *num.* 46. *ad med. lib.* 1. Peregr. *de
fideicommiſ. art.* 39. *num.* 1. Surd. *deciſ.* 318. *num.* 18. Rota
poſt Giouagn. *conſ.* 20. *num.* 22. *in vna Maceraten. fideicom-
miſſi, & in Narnien. fideicommiſſi poſt Merlin. de legitim.
deciſ.* 1. *num.* 9.

Alienationes verò præceſſiſſe deſumptum fuit ex Inſtru-
ſtrumento initæ tranſactionis de anno 1621. in quo idem
Ludouicus Berous faſſus fuit Io. Franciſco Beroo excipienti
in actu tranſactionis de diſtractionibus eas iam fuiſſe con-
ſumptas in alijs alienationibus antecedentibus, hocque iudi-
cialiter euenit, cum quo ſuppoſito dictus Io. Franciſcus pro-
miſit ſe reſtituturũ Ludouico poſt trimeſtre à die obitus Lu-
cretiæ Caſtellæ, quæ ſimul cum eo poſſidebat dictum præ-
dium tamquam ſubiectum fideicommiſſo Auguſtini, † ex 4
qua confeſſione benè probatur d. conſumptio, iuncto etiam
facto ipſo, ac obligatione reſtituendi dictum prædium, quæ
dubio procul non emanaſſet ſi aſſerta præfati prædij donatio
ſuſtineri poſſet ex cauſa legitimæ debitæ donatori, quam
veritatem benè tranſigentes agnouerunt dum cum hoc in-
dubitabili † ſuppoſito deuenerunt ad tranſactionem, fuitq; 5
antecedens dictæ obligationis tradendi prædium, ad text. *in
leg. fideicommiſſa, §. & verba, ff. de legat.* 3. Bald. *in l. quam-
uis per illum text. C. de fideicom.* Dec. *conſ.* 637. *num.* 8. Surd.
conſ. 443. *num.* 19. Rota *deciſ.* 105. *num.* 5. *part.* 1. *recent.*

Nec verſamur in terminis confeſſionis † impugnatæ quæ 6
aduerſus confitentem allegari nequit, ſed immò potius acce-
ptatæ, ac effectuatæ contra quam Ludouicus † confeſſus 7
venire non valet, Franch. March. *deciſ.* 453. *num.* 3. *part.* 3.
Mohed. *deciſ.* 9. *num.* 5. *de locat. & conduct.* Cocc. *deciſ.* 146.
num. 3. & fuit dictum in *Romana ſpolij* 21. *Februarij* 1603. *co-
ram Ortemberge.*

Minus poteſt deſumi error dictæ confeſſionis, ex prædi-
cta donatione anni 1594. dum ibi non dicitur prædium ſpe-
ctare ad Donatorem Iure legitimæ cum legitima potuerit
prius conſumi per antecedentes alienationes, † prout exi- 8
tus benè hanc veritatem comprobauit, dum Ludouicus hoc
faſſus fuit in dicta tranſactione anni 1621. accedit etiam
quod donatio emanauit poſt 40. annos à die mortis Augu-
ſtini teſtatoris fideicommittentis † quo temporis interual- 9
lo quamplures potuerunt fieri diſtractiones, Surd. *deciſ.* 15.
num. 10. Rota *deciſ.* 47. *num.* 7. *par.* 5. *recent.* quæ poſſibilitas
ſufficit ad excludendam † erroneam confeſſionem ne re- 10
cedatur à tranſactione, Alex. *in l. qui Romæ*, *§. duo fratres*,
num. 54. *ad fin. verſ. aut in inſtrumento, ff. de verb. oblig.* Becc.
conſ. 108. *num.* 41. Card. Mantic. *de tacit. lib.* 26. *tit.* 2. *num.* 16.
præſertim ibi quia potuit, Seraph. *deciſ.* 1488. *num.* 4. Du-
rand. *deciſ.* 337. *num.* 42. *cum ſeq.* & fuit reſolutum in *Foro-
liuien. Bonorum* 1. *Februarij* 1641. *coram R. P. D. meo
Ghiſilerio.*

In omnem caſum cùm † verſemur in confeſſione effe- 11
ctum ſortita per tranſactionem non ſufficeret pro ea reſcin-
denda probare errorem, niſi ſimul probaretur † dolus verus, 12
& non præſumptus, Menoch. *de arbitr. caſ.* 209. *num.* 40.
Becc. *conſ.* 109. *num.* 10. Seraphin. *dec.* 275. Rot. *deciſ.* 157.
part. 1. *&* 284. *par.* 2. *rec. & in Interamn. Pecuniaria* 10. *Fe-
bruarij, &* 20. *Nouembris* 1620. *coram bon. mem. Pirouano*,
iuncta † etiam non confectione inuentarij, quo caſu le- 13
gitima præſumitur conſumpta, Adden. ad Greg. XV. *de-
ciſ.* 266. *num.* 16. Duran. *deciſ.* 165. *per tot. &* 213. *num.* 13.
cum ſeq. & 239. *num.* 4. *& par.* 5. *recent. deciſ.* 47. *num.* 5. *&*
11. *& deciſ.* 67. *&* 163. *per tot. & deciſ.* 400. *num.* 29. *&*
7. *deciſ.* 88. *num.* 23. *& in Auximana fideicommiſſi* 13.
Ianuarij 1640. *coram Reuerendiſſimo D. meo Dunozetto
Decano.*

Demum dici non poteſt ſub aſſertione factarum aliena-
tionum in quibus Ludouicus faſſus fuit legitimam eſſe con-
ſumptam comprehendi dictam donationem, in qua præfa-
tum prædium Butrij continetur, quia hoc ex diametro re-
pugnat † intentioni confitentis, qui modo prædicto con- 14
feſſus fuit in dicta tranſactione anni 1621. ad effectum con-
ſequendi dictum prædium Butrij ſubiectum fideicommiſſo
Auguſtini, non obſtantibus prætenſis detractionibus repu-
gnat pariter ipſi tranſactioni, in qua fuit promiſſum reſtitue-
re dictum prædium Butrij tamquam ſuppoſitum d. fideicom-
miſſo, ita & taliter, vt dicta confeſſio emanata in tranſa-
ctione anni 1621. ad alias diſtractiones veniat omninò refe-
renda ad euitandam repugnantiam, & contrarietatem in 15
ea prout debet, *l. vbi repugnantia, ff. de reg. iur.* Alex. *conſ.* 121.
num. 3. *lib.* 5. Ruin. *conſ.* 109. *num.* 9. *lib.* 1. *& conſ.* 76. *n.* 4. *lib.* 5.
Honded. *conſ.* 33. *num.* 58. *cum ſeq. lib.* 1. Mant. *de tacit. lib.* 2.
tit. 4. *num.* 29. Menoch. *conſ.* 2. *num.* 61.

Alia verò deducta remanſerunt ſublata in alijs deciſioni-
bus in hac cauſa cum quibus Domini tranſierunt vtraque
parte informante, &c.

Deciſio iſta emanata ſub die 23. *Iunij* 1643. *coram eodem
Reuerendiſſimo Tarraconen. erit infra in Appendice cum alijs
duabus emanatis in altera inſtantia coram Reuerendiſſ. Præſi-
de Vallisoletano* 18. *Februarij* 1641. *&* 28. *Iunij* 1641. *Iſta
cauſa etiam fuit coram bon. mem. Peutingero & duæ emanarunt
deciſiones ſub diebus* 13. *Martij* 1644. *&* 16. *Februarij* 1648.

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. PEVTINGERO.

Romana Saluiani de Caſalibus.

Mercurij 11. Martij 1643.

ARGVMENTVM.

Saluiani præcipua requiſita, quæ ſint. Fideicommiſſum licet, quando expirat bona remaneant libera, tamen concludenter eſt probandum omnes vocatos deceſſiſſe. Dos, & fideicommiſſo extrahi non poteſt ſi adſint bona libera, etiamſi teſtator iuſſerit fœminas dotari priuilegia dotalia, an tranſeant in hæredes.

SVMMARIVM.

1 *Creditum cum hypotheca eſt præcipuum requiſitum Saluiani interdicti.*

2 *de Hypotheca, quando nullo modo poſſit dubitari.*

3 *in Saluiano interdicto bene remanet probatum ſecundum extremum, ex confeſſione poſſeſſionis partis aduerſæ.*

4 *Fideicommiſſum, quando iam eſt expiratum, bona remanent libera.*

5 *Dotis cauſa in concurſu creditorum eſt potior, & anterior.*

6 *Prior ille dicitur, qui prius eſt in inſtrumento nominatus, num. 5.*

7 *Fideicommiſſum, vt dicatur expiratum, debet probari mors omnium vocatorum, & num. 8.*

9 *Fideicommittens, ſi iuſſerit dotare fœminas, id comprehendit, nedum conſtitutionem, verum etiam reſtitutionem dotis.*

10 *Fideicommittens, ſi in conſtitutione fideicommiſſi iuſſerit dotari fœminas, intelligitur quatenus fœmina aliunde non poſſint dotari.*

11 *Nam tunc diſpoſitio teſtatoris ſuccedit loco diſpoſitionis legalis.*

Dos ex fideicommiſſo, nunquam extrahenda venit, quando adſunt bona libera, num. 11.

12 *Pecunia, ſi fuerit ſoluta ſub cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus, dicitur extare adhuc.*

13 *Bona, quando adſunt libera, tunc perperam quæritur dos poſſit extrahi ex fideicommiſſo.*

14 *Prioritatis, & potioritatis quæſtio, quando ceſſet in materia dotali, vt ea extrahatur ex bonis fideicommiſſarijs.*

15 *in Inſtrumento eodem ea, quæ fuerunt promiſſa non datur prius, & poſterius.*

16 *in Inſtrumento ea omnia, quæ continentur iuris cenſura omnia vno, eodemque tempore cenſentur expedita.*

17 *Hypotheca pro dote tranſit in ſingularem, & extraneum ſucceſſorem.*

18 *Priuilegium conceſſum pro dote, vt in ſua hypotheca præferatur non tranſit mortua muliere, niſi in filios mulieris eius hæredes.*

19 *Diſpoſitiones omnes ſunt intelligendæ, ſecundum ſuas reſtrictiones.*

20 *Probationes, quæ concernunt cauſam ſtatus, probant in quocumque iudicio etiam diuerſo, & inter alias perſonas.*

DECISIO CLXI.

DOmini ſtando in deciſis * immiſſionem in domo, de
qua agitur, ex remedio vtilis Saluiani Caſalibus concedendam
eſſe dixerunt, cùm omnia ad illud requiſita concurrant.

1 Creditum enim † cum hypotheca, quòd eſt præcipuum
requiſitum in hoc iudicio, Honded. *conſ. 3. num. 9. lib. 2.* cum
alijs relatis per Pacific. de Saluian. *inſpect. 1. cap. 5. num.* 1. ſatis
deducitur ex Inſtrumento donationis factæ per Bernardinum
Caffarellum Mario nepoti, cuius linea maſculina deficiente
mandauit dari ſcut. 4000. Michaeli de Caſalibus, &
illo, tunc defuncto eius filijs, ſeu deſcendentibus, pro cuius
donationis, & omnium in ea contentorum obſeruatione
tam Donator, quàm Donatarius in ampliori forma
Cameræ ſe, bonaque ſua, ſuorumque hæredum obligauerunt,
2 ex † quo de hypotheca nullo modo dubitari poteſt,
vt pluribus latè firmatur in deciſione huius cauſæ emanatæ
*ſub die 21. Iunij 1641. coram Reu. P. D. meo Cerro, verſic. ad
primum cum ſeqq. & 23. Maij 1642. coram bon. memor. Merlino.*

Quòd autem domus hæc fuerit poſſeſſa per Bernardinum
Donatorem, & ſucceſſiuè per Marium Donatarium,
illiuſque deſcendentes, hodièque poſſideatur per R. P. D.
Proſperum Caffarellum, vltra quod inter partes non † con- 3
trouertitur, fuit abundè probatum in alia deciſione emanata
*ſub die 17. Nouembris 1637. coram bon. mem. Buccabella, &
23. Maij 1642. coram bon. mem. Merlino ſupra relat.*

Nec obſtat principale fundamentum hodie excitatum ab
Informantibus pro altera parte, quòd cùm per defectum
lineæ maſculinæ Bernardini expirauerit † fideicommiſſum, 4
bonaque omnia remanſerint libera, poſſit adhuc Marius iunior,
& ex eius perſona R. P. D. Proſper vigore eiuſdem
Donationis, (in qua idem Bernardinus ante omnia mandauit
dotari fœminas) agere, ſeu potius retinere domum, de
qua agitur, ratione crediti dotalis Fauſtinæ, & quidem cum
priuilegio potioritatis, & anterioritatis cùm in † concurſu 5
potior ſit cauſa dotis, vt diſponitur *in l. aſſiduis, Cod. qui pot.
in pign. hab.* cum alijs per Bald. Nouell. *tract. de dot. par. 7. priuileg.
19. num. 1.* & prior ille dicatur, qui prius eſt in inſtrumento
† nominatus, Angel. *in §. etenim num. 22. auth. de hered.
& falcid.* Soccin. iun. *conſ. 71. num. 17. lib. 1.* Neguſant. *de 6
pign. cap. 2. membr. 5. par. num. 41.* cum alijs per Pacific. de Saluian.
inſpect. 3. num. 439. cum ſeqq. & cap. 3. num. 52.

Quicquid enim ſit de extinctione fideicommiſſi, quæ
non probatur ex ſola deficientia maſculorum, & deſcendentium
legitimorum fideicommittentis, † cùm ad illud, ne- 7
dum vocati fuerint maſculi, ſed etiam fœminæ, nec ſoli
deſcendentes legitimi, ſed etiam naturales, quorum tamen
deficientia hucuſque probata non fuit, vt admittunt
deciſiones in cauſa factæ, † in quibus pro conſtanti ſuppo- 8
nitur ſuper domo, de qua agitur, adhuc extare fideicommiſſum.

Reſponſum fuit, quòd vbi adhuc fideicommiſſum expiraſſet
non poſſit R. P. D. Proſper ex perſona Marij retinere
domum, de qua agitur, quia licet in eodem Inſtrumento donationis
Bernardinus præceperit dotari fœminas, quòd comprehendit,
† nedum dotis conſtitutionem, ſed etiam reſtitu- 9
tionem, vt in terminis huius donationis firmauit Rota *in
Romana Dotis 14. Februarij 1642. coram Reuerendiſſimo D.
meo Decano*. Huiuſmodi tamen diſpoſitiones de dotandis
fœminis factæ in conſtitutione fideicommiſſi, † ſemper in- 10
telliguntur iuxta diſpoſitionem iuris communis, ſcilicet in
ſubſidium, & quatenus fœminæ aliundè dotari non poſſint,
vt aduertit Caſtr. *conſ. 64. num. 4. lib. 2.* vbi quod diſpoſitio
teſtatoris ſuccedit loco diſpoſitionis legalis, Rub. Alex. *conſ.* 11
124. *num. 3.* Bero. *conſ. 116. num. 14. lib. 2.* Cæphal. *conſil. 105.
num. 13. vſque ad 22.* Sim. de Præt. *conſ. 137. num. 27. cum pluribus
ſeqq.* Menoch. *conſ. 704. num. 16. & conſ. 736. ſub nu. 20.*
Peregr. *de fideicom. art. 42. num. 76.* Molin. *de primog. Hiſpan.
lib. 4. cap. 7. num. 2.* Rota coram Card. Seraphin. *dec. 440. ſub
num. 4. verſ. alia ratione,* Addeo. ad ſanct. mem. Greg. *dec. 543.
num. 5.* vbi aliæ deciſiones concordantes referuntur.

Vndè cum in præſenti caſu adſint alia bona, ex quibus dos
illa detrahi poſſit, ſiquidem ex ſpeciali licentia ſanct. mem.
Pauli V. Pontificis diſtracta fuerat bona valoris ſcut. 25. mil.
ad effectum ſatisfaciendi creditoribus Maximiliani, qui dictæ
dotis eſt debitor, quòd pretium cum fuerit ſolutum ſub
† cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus, adhuc 12
dicitur extare, vt pluribus firmatum fuit in deciſione ſub
die 21. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Cerro, & in ſpecie,
quòd dicta ſcuta 25. mil. ſint obnoxia pro reſtitutione dotium,
firmatur *in dicta Romana dotis 14. Februarij 1642. coram
Reuerendiſs. D. meo Decano*, necnon ex eiuſdem Pontificis
gratia permiſſa fuit alienatio quinquaginta quatuor locorum
montium ad effectum ſoluendi dictam † dotem, 13
vtique ſuper domo, de qua agitur, vigore iſtius crediti dotalis
nulla actio exerceri poteſt ex ſupra allegatis.

Hinc non obſtant, quæ dicebantur de prioritate, quia cum
propter extantiam † aliorum bonorum, ex quibus dos de- 14
trahi poteſt, pulſari non debeant bona Bernardini teſtatoris,
ceſſat quæſtio prioritatis, & potioritatis; licèt etiam ad excludendam
anterioritatem fortiter vrgere videatur ratio adducta
per Bart. *in l. contractus num. 5. & 6. Cod. de fid. inſtrum.*
quòd † in ijs, quæ fuerunt promiſſa in eodem Inſtrumento 15
non detur prius, & poſterius, quam ſequuntur Cagnol. *in
l. lecta nu. 157. ff. ſi cert. pet.* Becc. plures referens *conſ. 92. nu. 6.*
Surd. *conſ. 217. num. 9.* reddens pro ratione, quòd omnia con-

tenta

16 tenta † in eodem Inſtrumento Iuris cenſura cenſentur facta
eodem tempore, quòd idem repetit *dec.322.ſub num.56.verſ.*
nec mouet cum ſeqq.

Quo verò ad potioritatem ex cauſa dotis illam ſuffragari
non poſſe R. P. D. Proſpero, quia licet in hæredem etiam ex-
17 traneum, & ſingularem ſucceſſorem † tranſeat hypotheca
pro dote, non tamen tranſit cum priuilegio prælationis, vt
apertè diſponitur *in §. fuerat inſtit. de action.* Ibi præferri au-
tem alijs creditoribus in hypotheca, tunc cenſuimus cùm
ipſa mulier de dote ſua experitur, cuius ſolius prouidentia
18 hoc induximus, Alex. *conſ.58. num.4. lib.7.* vbi † quod priui-
legium conceſſum pro dote mulieri, vt in ſua hypotheca
præferatur non tranſit mortua muliere, niſi ad filios mu-
lieris eius hæredes, ſequitur Facchin. *controuerſ. iur. lib. 10.*
cap. 34. §. priuilegium circa med. verſ. ad hæredes non tranſit,
priuilegium prælationis, & diſtinguendo pluribus auctorita-
tibus dictum fuit in deciſione huius cauſæ emanata *coram*
R. P. D. meo Cerro 21. Iunij 1641. verſ. & in omnem caſum.

Quòd autem dicebatur legatum hoc ſoluendum fuiſſe
ex bonis, ſeu prædijs Ardeæ ceſſat ex lectura donationis,
in qua licet donator voluerit Etſiliam, & Philippam eius
ſorores, ſeu earum deſcendentes habere ſcut. 4000. ſuper
19 dd. prędijs, hanc † tamen reſtrictiuam non appoſuit in lega-
to facto Caſalibus in ſeparato Capitulo, vt benè pondera-
tum fuit *coram bon. mem. Buccabella ſub die 17. Nouembris*
1637.

Et in hanc ſententiam faciliùs iuerunt Domini aduerten-
tes dotem hanc fuiſſe pluſquam integraliter reſtitutam:
Habuit enim primo Maritus ſcuta 3000. redacta ex locis 54.
montium, vt fatetur pars ipſa.

Secundò habuit alia ſcuta 1500. prouenientia ex cenſu Iu-
lij Buſalini, vt admittitur in deciſione emanata *coram Re-*
uerendiſſimo D. meo Decano, quæ eſt in ordine 24. ſub num. 24.
verſ. & vlterius eidem debitori par.7. recent.

Tertiò habuit alia ſcuta 7111. b. 50. prouenientia partim
ex fructibus ex alienationibus locorum montium, vt ex fi-
de calculatoris, & periti electi data *in Summario Caſalium*
num. 2. iuncta ratificatione Marij, *Summario num. 3.* quæ
proculdubio exuberant ad ſatisfactionem dotis ſcutorum
9000. Parum obſtante, quòd relatio periti facta fuerit in
alio iudicio vertente inter Marium Capharellum, & Lao-
ram Creſcentiam, quia cùm concernant probationem ſta-
tus, probant in quocumque iudicio etiam diuerſo, & inter
alias perſonas, ad text. *in l.ingen. ff. de ſtatu homin.* Rota paſ-
ſim coram ſanct. mem. Greg. *deciſ.535. num.3. & deciſ.90. n.4.*
par.5. recent. & alibi ſæpè.

Et ità vtraque, &c.

☞ *Ideſt ſub diebus 21. Iunij 1641. coram Reuerendiſſimo Cerro Decano erit infra in Appendice, & 23. Maij 1642. coram bon. mem. Merlino eſt inter eius impreſſ. 895. & infra in Appendice pariter habetur altera deciſio in eadem cauſa ſub die 17. Nouembris 1637. coram bon. mem. Buccabella.*

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Romana Domorum.

Veneris 13. Martij 1643.

ARGVMENTVM.

Dominium ad effectum in re emphyteutica apponendi lapides cum ſtemmate, & nomine familiæ, vt ſolitum cùm non agatur ad effectum probandi dominium ad effectum deuolutionis, leuius probatur, ideſt per indicia, & coniecturas, & quæ ſint iſta indicia, & coniecturæ.

SVMMARIVM.

1 *Dominium rei emphyteuticæ, non ſolùm probatur ex Inſtrumento conceſſionum.*
2 *Sed etiam per indicia, & coniecturas, quando agitur ad alium effectum, quàm deuolutionis.*
3 *Dominium etiam per indicia probatur.*
4 *Dominium ad effectum apponendi arma, & inſignia, ex quibus poſſit iuſtificari.*
5 *Dominium in antiquis probatur per indicia, & coniecturas.*
6 *Dominium benè probatur per inſtrumenta conceſſionum.*
7 *Dominium rectè probatur per inſtrumenta conceſſionum, ſi agatur de ſolutione canonum, & appoſitionis armorum.*
8 *Inſtrumenta conceſſionum iunctis adminiculis probant directum dominium, etiam ad effectum deuolutionis.*
9 *Cenſus imponens ſuper aliquo fundo, id arguit eius dominium ſuper fundo illo.*
10 *Dominium, ex quibus arguatur multa indicia deducuntur.*
11 *Dominium, & proprietas in antiquis, ex quibus probationibus deducatur.*
12 *Identitas ſitus dati ad fabricandum, ex quo iuſtificetur.*
13 *Domum vicinam retrahens, vti vicinus ex hoc arguitur dominium illius.*
14 *Bona poſſeſſa per emphyteutam in loco deſignato in antiquis inſtrumentis conceſſionum, qualia præſumuntur.*
15 *de Dominio ad effectum deuolutionis, quando non agitur, ſed alium effectum benè probatur, ex pluribus adminiculis ſimul iunctis, & num. 16.*

DECISIO CLXII.

QVondam Bernardinus de Incoronatis de anno 1542.
conceſſit quoddam terrenum ſitum in ſtrata Iulia
q. Iuliano de Maſis ſub certa annua reſponſione, in quo ab
eodem Iuliano fuerunt constructæ, & ædificatæ nonnul-
læ domus, quæ in diuerſis vicibus tranſlatæ fuerunt in Cæ-
ſaream Palutiam, à qua per vltimam voluntatem relictæ
fuerunt Hoſpitali Pietatis Venetiarum, & deindè titulo em-
ptionis peruenerunt ad Societatem Sancti Spiritus Neapo-
litanorum; orta controuerſia ſuper illarum proprietate
inter Angelum Incoronatum hæredem fideicommiſſarium
dicti q. Bernardini, & dictam Societatem fuit pronuncia-
tum in Tribunali Eminentiſſimi Cardinalis Vicarij, illas eſſe
ſub proprietate Angeli, atque licere illi in eis infigere, ſeu
apponere lapides cum ſtemmate familiæ, & nomine iuxta
ſolitum, à qua ſententia cum fuerit appellatum, & mihi
commiſſa cauſa appellationis in Rota, propoſito dubio, An
conſtaret de proprietate, & directo dominio Angeli ſuper
domibus controuerſis fuit dictum conſtare de illius proprie-
tate, & directo dominio ad effectum recognitionis, & ſo-
lutionis canonum, & affixionis lapidum pro conſeruatione
ſui iuris. Quia dominium rei emphytheoticæ probatur non 1
ſolùm ex inſtrumentis conceſſionum, & locationum in em-
phyteuſim, ſed ſufficiunt ad eius probationem inditia, &
coniecturæ, quando † prout hic agitur ad aliom effectum, 2
quam deuolutionis, *l. inditia, Cod. de rei vend.* Bart. *in leg. qui-*
dam in ſuo num. 4. ff. de condit. inſt. Soccin. *conſ. 89. lib. 1. ſub*
num. 19. ex leg. rem alienam, ff. de pignorat. act. & meliùs *conſ.*
54. *num. 3. lib. 3.* vbi quod † per inditia probatur dominium, 3
Rot. coram Caualer. *deciſ. 93. num. 2. cum alijs relatis in Por-*
tuen. Stagni 19. Iunij 1633. coram Reuerendiſſimo Patriarcha
Conſtantinopolitano, & in terminis † appoſitionis armorum, 4
& inſignium, ad quem effectum hodie agatur, firmauit Ro-
ta *in Romana Domus 22. Iunij 1637. coram bon. mem. Pirouano,*
quæ eſt deciſ. 234. par. 7. recent. confirmata *coram R. P. D.*
meo Carillo ſub diebus 10. Maij, & 12. Nouembris 1638. &
8. *Aprilis* 1639. Præſertim quando, prout in hoc caſu ver-
ſamur † in antiquis, in quibus dominium per inditia, & con- 5
iecturas probatur, vt in deciſionibus relatis *in dec. 81. num.*
13. par. 5. recent.

In caſu autem propoſito multa concurrunt, ex quibus
DD. cenſuerunt ſatis fuiſſe probatam intentionem Angeli;
dantur enim duo Inſtrumenta conceſſionum domorum, de
† quibus agitur, quas Bernardinus Incoronatus fecit vſque 6
de anno 1542. dum ſub die 8. Auguſti locauit in perpetuum
Iuliano de Maſis ratam menſurandam per peritos cum con-
finibus in inſtrumento expreſſis cum annuo canone iulio-
rum quatuor pro qualibet canna, & ſub die 25. Nouembris
eiuſdem anni conceſſit eidem Iuliano aliam petiam terræ
cannarum 46. cum dimidia pro annuo canone iuliorum
trium pro qualibet canna, † quæ inſtrumenta conceſſio- 7
num iunctis præſertim adminiculis probant dominium eiuſ-
dem Bernardini concedentis ad effectum, de quo hodie

agitur,

Digitized by Google

agitur, ſcilicet ſolutinnis cannnum, & appoſitionis armo-
8 rum, cùm illa † innctis adminiculis probent dominium di-
rectum etiam ad effectum deuolutionis, Bart. *in l. ad proba-
tionem, Cod. locati*, Bald. *in leg. cum aliquis num. 4. Cod. de iur.
delib.* Felin. *in cap. cum cauſam num. 4. de probat.* Rota *d. deciſ.*
81. *num. 2. & 11.* vbi multa cumulantur *par. 5. dec. 64. num. 4.
par. 6. & dec. 117. num. 1. par. 7. recent.*
Adminicula, & quidem vrgentia comprobant ſupra di-
cta inſtrumenta conceſſionum, nempè impoſitiones cen-
9 ſnum ſuper domibus, de quibus agitur, † factæ per dictum
Iuliannm de Maſis, in quibus aſſeruit domos prædictas eſſe
de directo dominio Bernardini de Incoronatis, & quod ei-
dem ſolunnt canonem, reſeruationes conſenſus eiuſdem
Bernardini proprietarij in inſtrumentis tam venditionum
dd. domorum, quàm impoſitionis cenſuum ſuper illis, qui
mox ab eo ratinne ſuæ proprietatis, tanquam D. directn fuit
10 † præſtitas promiſſiones, & effectiuæ ſolutiones laude-
mij, & quindenniorum per tot annos, quæ omnia iuncto
inſtrumento conceſſionis, & temporis antiquitate plenè
11 probant domininm, & proprietatem † concedentis, vt plu-
ries tenuit Rota *dec. 141. num. 7. par. 2. diuerſ. in recent. par. 1.
dec. 249. num. 2. & ſeqq. deciſ. 290. num. 2. & par. 5. deciſ. 262.
num. 1. par. 6. deciſ. 164. par. 7. deciſ. 117. & 234.* vbi aliæ plu-
res allegantur.
Neque ſubſiſtit, quòd non probetur identitas ſitus con-
ceſſi in emphyteuſim dicto Iuliano, qui domns deſuper fa-
12 bricauit. Quia talis † identitas ſatis iuſtificatur ea quanti-
tate eiuſdem ſitus conceſſa, & ſucceſſiuè menſurata dicto
Iuliann, iuncta ex abundanti menſuratione nouiter facta
cum antiqua congruente, & ex inſtrumento impoſitionis
cenſus ſuper eiſdem domibus, ac ſucceſſiua illarum vendi-
tione facta à Iuliann Cæſareæ ab ea Hoſpitali Pietatis Vene-
tiarum, à quo Societas S. Spiritus Neapolitanorum, quæ
ſucceſſerat in bonis Monialium S. Sixti, & ſic gaudebat iu-
13 re vicinitatis † retraxit iſtas domos iure congrui, in quibus
iuribus dd. domus enunciantur emphyteoticæ DD. de Inco-
ronatis, vt propterea ſi dicta Societas prætendit extare
in eodem ſitu alias domos liberas teneatur id probare con-
cludenter, cùm alias omnia bona poſſeſſa per emphyteutam
in loco deſignato in antiquis inſtrumentis conceſſionum,
14 † præſumantur eadem de quibus loquuntur antiqua inſtru-
menta conceſſionum, Bald. *conſ. 265. num. 2. lib. 2.* Ruin. *conſ.*
50. *num. 14. lib. 1.* Peregrin. *de fideicomm. art. 44. num. 23.* Ro-
ta *in recent. dec. 508. num. 1. par. 1.* Adden. ad ſanct. mem. Gre-
gor. XV. *dec. 575. num. 11. & dec. 262. num. 8. par. 5.*
Ex quibus omnibus cùm non agatur de dominio ad effe-
15 ctnm deuolutionis, ſed quæſtio ſit, an conſtet † de dominio
ad effectum apponendi inſignia, & conſequendi cannnes,
ad quem effectum ſatis ſufficiunt probatinnes deductæ ex in-
ſtrumentis conceſſionum, & ex alijs ſupra deductis, Rota
16 cenſuit † ſatis eſſe probatum dominium DD. de Incorona-
tis, vt alias fuit reſolutum in deciſionibus ſupra allegatis.
Et ità vtraque parte informante, &c.

R. P. D. MELTIO,

Poſteà Epiſcopo Papien.

Calaguritana Matrimonij.

Veneris 13. Martij 1643.

ARGVMENTVM.

Promittens aliquam ducere in vxorem, & ſic contrahendo ſponſalia, debet facto complere, quòd verbis promiſit, & ſic modis omnibus compelli debet ad ſeruandam fidem, quòd procedit etiam ſecuta non fuerit copula, & ſanè id multò magis procederet, ſi copula ſecuta fuerit, & ex quibus coniecturis id arguatur, quia ſponſa tradendo corpus ſuum ſponſo, & patiendo deflorationem adimpleuit ex parte ſua, vndè alius quoque compelli poteſt adimplendum ex parte ſua.

SVMMARIVM.

1 *Promiſſio, quando eſt facta, curandum eſt ſtudioſe, vt opere compleatur.*
2 *Fidem fallere graue eſt.*
3 *Sponſus, dum non vult ducere in vxorem ſponſam, debet modis omnibus induci, vt fidem promiſſam ſeruet.*
Et hoc quantumuis ſimpliciter id promiſerit, nec iurauerit.
4 *in Vxorem aliquam ducere promittens, ſi id non ſeruet, mortalis culpa reus intelligitur.*
5 *Promiſſor compellendus eſt promiſſionem ſeruare.*
6 *Sponſus, tunc multò magis compellendus tollere ſponſam in vxorem, dum adfuit copula carnalis.*
6 *Sponſalia etiam ſimpliciter contracta ante Sacr. Concil. Trident. tranſibant in matrimonium per copulam carnalem ſubſequentem.*
7 *DEVS non facit differentiam inter ſimplicem loquelam, & iuramentum.*
8 *Sponſalia contrahens cum aliqua, omninò cogi poteſt ad contrahendum matrimonium, ſi de validitate ſponſalium non dubitetur.*
9 *Sponſalia, quando ab initio fuerunt contracta mutuò conſenſu, de Iure Canonico non poſſunt deindè vnius conſenſu diſſolui.*
10 *Sponſalia requirunt mutuum conſenſum, qui eodem tempore conueniat.*
11 *Sponſalia non contrahuntur, niſi conſenſus concurrat ſimultaneus.*
12 *Copula carnalis probatio eſt difficilis probationis.*
13 *Copula carnalis, quòd interuenerit poſt contracta ſponſalia, ex quibus probari poſſit.*
14 *Virum, & vxorem, quando aliqui ſe vocabant, & ſimul ſemper conuerſabantur, & ad eandem menſam ſimul manducabant, quid ex hoc arguatur, & num. 15.*
16 *inter ſponſum, & ſponſam, quòd ſecuta fuerit copula carnalis indubitanter arguitur, ſi in eodem lecto iacuerunt.*
17 *Adulterare mulierem, vel cum ea iacere in eodem lecto paria ſunt.*
Diſparitas inter ſponſum, & ſponſam, an poſſit eſſe cauſa, vt inter eos non ſequatur matrimonium, num. 17.
18 *Beatitudinem quandam inter virum, & vxorem parit ſumma beneuolentia, mutua amicitia, concordia, & familiaritas.*
19 *ex Coniugorum inæqualitate, & diſſimilitudine deſtruitur inter eos beneuolentia, mutua amicitia, concordia, &c.*
Virginem deflorans, ſi eam in vxorem ducere recuſat, tenetur illam dotare, num. 19.
20 *Sponſa, ſi tradiderit ſponſo corpus ſuum, & paſſa fuit deflorationem, partem ſuam adimpleuit, vnde ſponſus tenetur etiam partem ſuam adimplere.*
21 *Quod procedit etiam, ſi ſponſus fictè contraxerit, quia nihilominus ex iuſtitia verè contrahere tenetur fictus promiſſor.*
22 *Mulier, dum promiſſioni viri innitens, tradidit ei corpus ſuum, contractus eſt perfectus, & ſicut ipſe iam adimpleuit, ita ſponſus contrahendo matrimonium.*
23 *Sponſus, ſi poſtquam carnaliter cognouit ſponſam, non poteſt cogi ad contrahendum matrimonium, quia aliter damnum reſarciri nequit.*
25 *Creditore inuito, vnum pro alio ſolui nequit.*
26 *Sponſalia contrahens non poteſt ab illis recedere, ſi fœminæ infamia ſequeretur etiam non ſecuta copula.*
27 *Sponſus, dum ſciuit qualitatem, & conditionem ſponſæ, & ea non obſtante voluit cum ea contrahere, dicitur iuri ſuo renunciare cum exceſſus donationem faciat.*
28 *Sponſum, dum iam ſciuit conditionem ſponſæ, debuit ſibi conſulere, & non contrahere cum ea ſponſalia.*
29 *Teſtis deponens de auditu, & maximè ab eo, qui mortuus eſt non releuat.*
30 *Teſtis de auditu non probat.*
31 *Sponſalia ſunt valida, etiamſi probaretur ſponſam eſſe impudicam, dum ſponſus ea carnaliter cognouerit, & quare.*
32 *Mulier non poteſt dici impudica, ſi communiter virgo, & honeſta reputabatur.*
33 *in Commiſſione cauſæ, ſi de aliquo non fuerit facta mentio tenor illius debet obſeruari.*
34 *in Intimatione pro examinandis teſtibus, debet exprimi locus, vbi teſtes ſunt examinandi.*
Quando tamen facultas examinandi teſtes, data fuit

Digitized by Google

fuit in aliqua Diæceſi in genere , num. 34.
35 *Locus examinis teſtium , quando eſt certus , & pars eum ſcit , tunc non eſt in intimatione exprimendus locus.*
36 *Nullitas vlla, quando non poſſit cadere in intimatione examinis teſtium.*
37 *Examen teſtium , ex quibus actibus pars dicatur conualidare, etiamſi ipſa fuerit nulliter citata.*

DECISIO CLXIII.

FVit dubitatum in hac cauſa , An Ioannes de Angniano
poſſet cogi ad contrahendum cum Angela de Taldi uar
vigore promiſſionis ab ipſo Ioanne factæ , vt ex *Summario
eiuſdem Angela num.* 1. in quo per ſeptem teſtes deponentes
vnanimiter de fide præſtita per dictum Ioaonem apparet ,
eum promiſiſſe illam in vxorem velle accipere , nec cum
alia ſe matrimonium contractum eſſe ; Et affirmatiuè per
Dominos fuit reſponſum , vt ſimili ferè caſu fuit reſolutum
etiam *in Vlixbonen. Matrimony* 4. *May* 1639. *coram bon.
mem. Pirouano* , & dum Ioannes promiſit ſe ducturum
1 Angelam in vaorem , † fidem promiſſam implere debet ,
quia ſtudioſè agendum eſt , vt quæ promittuntur opere
compleantur, *cap.* 1. *& cap. qualiter in Sardinea de pact.* Gra-
2 ue enim † eſt fidem fallere, *l.* 1. *in princip. ff. de conſtit. pet.* &
dum ſponſus recuſet ſponſam in vxorem ducere debet mo-
3 dis † omnibus induci , vt fidem promiſſam ſeruet, *cap.* 2. *in
princip. de ſponſ.* & quamuis ſimpliciter id promiſerit , nec
4 iurauerit ; tamen mortalis culpæ reus intelligitur † ſi con-
ſenſum coniugalem præſtare deneget , Diuus Thom. *in* 4. *di-
ſtinct.* 17. *quæſt.* 2. *col.* 1. Imol. *in l. Titia in fin. princ. de verbor.
oblig.* cum alijs adductis per Didac. Couarr. *in epit. lib.* 4. *de-
cretal. par.* 1. *cap.* 4. *in princip. num.* 2. quam ſententiam ſequi-
tur Soccio. ion. *conſ.* 30. *num.* 3. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 386. *nu.* 1.
& 2. Et nihilominus fidem ſeruare tenetur , *cap.* 2. *cap. ſicut ,
cap. requiſiuit de ſponſal.* Surd. *conſ.* 364. *num.* 8. qui alios re-
5 fert in hoc propoſito , & promiſſor † compellendus eſt con-
trahere , iuxta text. *in cap. ex litteris de ſponſ.* & not. Abb. *in
cap. de illis de ſponſ. impub.* Couar. *ſuper* 4. *decret. par.* 1. *cap.* 4.
in princip. Caualer. *dec.* 415. *num.* 1. Quòd eo magis eſt ſer-
6 uandum in caſu iſto , dum † per carnalem copulam ſubſe-
quentem , ſponſalia etiam ſimpliciter contracta ante Sacr.
Concil. Trident. tranſibant in matrimonium , Abb. *in cap.
prætereà de ſponſ. num.* 4. *cap. ex tenue num.* 4. *de teſtib. & cap.* 1.
de ſponſ. impub. lib. 6. *circa medium* , ibi , *niſi per carnes copu-
lam*, Gemin. *conſil.* 61. *num.* 6. *verſ. ad contrarium*, Federic. de
Sen. *conſ.* 194. *circa med. verſ. item cohabitando*, Caſtr. *conſil.*
7 155. *in princ. lib.* 2. Deus enim † non facit differentiam inter
iuramentum , & ſimplicem loquelam, & promittens om-
8 ninò cogi debet ad contrahendum, dummodò † non dubi-
tetur de validitate ſponſalium , vt inquit idem Surd. *conſil.*
364. *num.* 10. & dum à principio iſta ſponſalia fuerunt con-
9 tracta mutuo contrahentium conſenſu, de † Iure Cannnico
non poſſunt nunc vnius tantùm conſenſu diſſolui, *cap.* 2. vbi
gloſſ. *& cap. ſicut de ſponſ.* Saochez *de matrim. lib.* 5. *diſput.* 6.
num. 4. Butr. *in cap. de illis num.* 6. vbi etiam Præpoſ. *num.* 4. *de
condit. appoſit.* Dec. *conſ.* 368. *&* 603. *num.* 4. Menoch. *conſil.*
10 15. *num.* 1. Surd. *conſ.* 364. *num.* 10. cum † ſponſalia requirant
mutuum conſenſum , qui eodem tempore conueniat, *cap.
tue de ſponſ. l.* 2. *ff. eod. cap. ſufficit, & cap. matrimonium* 27. *q.* 2.
Ioan. Andr. Bald. Butr. Præpoſ. & alij citati à Patiſ. *conſ.* 55. *nu.*
14. *vol.* 4. & Archid. *in dict. cap. ſufficit* , firmat non contrahi
11 ſponſalia, niſi conſenſus concurrat ſimultaneus . Ergo etiam
in eorum diſſolutione erit neceſſarius conſenſus ſimulta-
neus , & hoc videtur probari *in cap.* 2. *de ſponſ.* ibi , *ſin au-
tem ſe ad inuicem admittere voluerint* , vbi Abb. *num.* 5. &
Præpoſ. *num.* 6. Ruinin. *conſ.* 538. *num.* 16. *& ſeqq.* Surd. *conſ.*
136. *num.* 18. *& ſeqq.*

12 De copula in iſto caſu non videtur † poſſe dubitari , quæ
licet ſit difficilis probationis , vt inquit Honded. *conſ.* 15. *nu.*
31. *lib.* 1. tamen illa rectè probatur , dum teſtes pro dicta
Angela examinati concludenter probant , Ioannem poſt
ſponſalia illam adduxiſſe ad locum de Onnate , vt *in Sum-
mario eiuſdem Angela num.* 1. ibique eoſdem commoraſſe
per ſpatium 40. dierum , & tanquam coniuges habitos , &
13 † ab omnibus reputatos fuiſſe , dum ad eandem menſam co-
medebant , ac inſimul ſemper conuerſatione vtebantur ,
Bald. *in l. non ignorat num.* 5. *Cod. qui accuſ. non poſſ.* Angel. *in-
ter conſil. matrim.* 45. *num.* 10. Menoch. *præſumpt.* 1. *num.* 82.
lib. 3. *& conſil.* 197. *num.* 50. *lib.* 2. Aleiat. *de præſumpt. reg.* 3.
præſumpt. 38. *num.* 1. Rota *dec.* 143. *num.* 37. *coram Buratto*.
Quòd eo magis colligitur ex denominatione , † cùm ſcilicet 14
vir, & mulier ſe inuicem conuocarent coniuges , vel mari-
tum , & vxorem , ita ſcribunt Anchar. *cap.* 1. *de ſponſ. im-
pub. in* 6. Abb. *in cap. later qui fil. ſint legit.* & ibi Præpoſ. &
Luc. de Penn. *in l.* 3. *in præſ.* 13. *Cod. de apoc. publ. lib.* 10. Ce-
poll. *conſil.* 5. *num.* 18. *in ciuil.* Cæphal. *conſ.* 435. *num.* 6. *lib.* 3.
Surd. *conſ.* 364. *nu.* 5. & Ioannes † pertractaret mulierem ho- 15
norificè , eo ſcilicet modo , quo vxores pertractari , & haberi
ſolent in vna, eademque domo, Caſtr. *in l. donationes in prin-
cip. ff. de donat.* Felin. *in cap. illud num.* 10. *&* 11. *de præſumpt.* &
vt pleniùs inquit Menoch. *præſumpt.* 1. *num.* 74. *&* 75. *lib.* 3. &
facit ceſſare † omnem dubitationem eorundem cohabitatio 16
in eodem lecto , *cap. litteris , & cap. tertio loco de præſumpt.*
Surd. *conſ.* 364. *num.* 5. ibi , *& quod cohabitauerint, quis congreſ-
ſus non poteſt ad aliud inferri* , Lap. *in alleg.* 53. *num.* 3. *verſ. ita
in caſu propoſito*, Alex. *in l.* 1. *nu.* 19. *verſ. exemplum, ff. ſi cert.
pet. & conſ.* 19. *num.* 24. *vol.* 7. Hoſt. Abb. & Felin. *in cap. præ-
tereà de teſtib.* Ruin. *conſ.* 53. *nu.* 1. 2. *&* 10. *vol.* 5. Riminal. iun.
conſ. 274. *nu.* 10. 13. *&* 21. *vol.* 2. Rota *in Pacen. Matrimony* 5.
Marty 1610. *coram Cardinali Pamphilio* , & idem eſt dice-
re , † talis iacuit cum tali muliere , quantum eſt dicere , adul- 17
terauit eam, vt inquit Alexan. *conſ.* 77. *nu.* 2. *lib.* 7.

Nno obſtat prætenſa diſparitas inter Ioannem , & An-
gelam , propterquam Ioannes præſupponitur non cogen-
dus ad contrahendum matrimonium † ea ratione, quia ſum- 18
ma illa beneuolentia , mutua amicitia , concordia , & fami-
liaritas, quæ beatitudinem quandam inter virum, & vxorem
parit ab ipſorum coniugatorum † inæqualitate , & diſſimili- 19
tudine deſtrui ſoleat , vt inquit Menoch. *præſumpt.* 10. *nu.* 40.
lib. 10. Gabr. *conſ.* 186. *num.* 4. *lib.* 2. & quod tantùm Ioannes
teneatur illam dotare , dum recuſat virginem , quam cogno-
uit ducere , text. *in cap.* 1. *de adulter.* Gabr. *dict. conſil.* 186.
in fine lib. 2.

Quia dum Angela ex promiſſione Ioannis tradidit eidem
corpus ſuum , ac paſſa fuit deflorationem , † partem ſuam 20
adimpleuit , vndè alter tenetur etiam adimplere , etiamſi
fictè contraxerit , dum ex iuſtitia verè contrahere tenebatur,
& ſic fictus promiſſor † adimplere tenetur eam ducendo in 21
vxorem, ita docent D. Thom. 4. *diſt.* 28. *quæſt. vnica art.* 2. *ad* 4.
Riccardus *ibi art.* 1. *quæſt.* 3. *in fine*, Scotus 4. *diſt.* 30. *qu.* 2. *verſ.
reſpondeo ſtante illo dolo*, Adrianus 4. *quæſt.* 2. *de matrim. ad* 2.
Sanchez *de matrim. lib.* 1. *diſput.* 10. *n.* 3. *verſ. ſecundum quia* ,
& diſput. 11. *nu.* 4. quòd procederet , etiamſi promiſſio non
fuiſſet mutua , quia dum mulier promiſſioni viri innitens ,
tradidit corpus ſuum , contractus eſt perfectus , & ſicuti ipſa
† iam impleuit , per conſequens vir etiam tenetur perficere , 22
illam ſcilicet in vxorem ducendo , vt inquit idem Sanchez *d.
quæſt.* 10. *num.* 4. & debet conſiderari graue damnum , quòd
mulieri inferretur , dum illi non permitteretur aliud matri-
monium inire , † cogereturque continenter viuere , vt in- 23
quit idem Sanchez *de matrim. dict. diſput.* 11. *num.* 4. *&* 5. nec
tali caſu ſatis eſt pecunijs ſatisfacere , cùm in propria ſpecie
poſſet ſatisfieri , & ſponſalia contrahens , ac ſub ſpe futu-
ri † matrimonij virginem deflorans , tenetur eam ducere , 24
& moraliter loquendo , nequit aliter iniuriam reſarcire , ad
quod perſona iuſtitiæ vinculo eſt allegata , nec † vnum pro 25
alio , inuito creditore reddi poteſt , text. *in leg.* 2. *§. mutui, ff. ſi
cert. pet.* Nauarr. *lib.* 3. *conſ. tit. de voto in* 1. *edit. conſ.* 6. *in fine* ,
idem Sanchez *de matrim. lib.* 1. *diſput.* 10. *quæſt.* 3. *num.* 20. *&
diſput.* 44. *eod. lib.* 1. *nu.* 3. vbi de communi Theologorum ſen-
tentia † firmat , promittentem ſponſalia non poſſe ab illis 26
recedere , ſi fœminæ infamia ſequatur etiam copula non
ſecuta , & talis diſparitas non poteſt conſiderari in hoc ca-
ſu , quia *ex Summario Angela num.* 9. apparet Ioannem ſcien-
tiam habuiſſe , Parentes Angelæ fuiſſe macellarios ; Vndè
dum † ipſe etiam tali ſcientia non obſtante , contentus fuit 27
ſponſalia contrahere , videtur voluiſſe iuri ſuo renunciare,
& exceſſus donationem facere , cùm debuerit ſibi proſpice-
re , ſciens qualitatem , † & conditionem huius mulieris , *l.* 28
ſi quis domum , *§. vlt. ff. locat.* Salyc. *in leg. ſi familiæ in fine* ,
verſic. ſecundo quod vbi res euincitur num. 6. *Cod. famil. her-
ciſc.* idem Sanchez *lib.* 1. *diſput.* 14. *nu.* 2. Gratian. *diſcept. fo-
renſ. cap.* 205. *num.* 24.

Quæ autem dicuntur de Impudicitia Angelæ , nec etiam
viſa fuerunt † releuare , quia depoſitio teſtis ſuper illa 29
deponentis refertur de auditum à tertio , qui obijt ; Et cla-
rum eſt , teſtem † ad auditu non probare , *leg. teſtium , Cod. de* 30
teſtib. cap. tam is eod. tit. cap. teſtes 3. *quæſt.* 9. Caputaq. *deciſ.*
278. *nu.* 2. *par.* 3. Rota *deciſ.* 521. *nu.* 4. *par.* 1. *recent. Aquita-
nien. Prioratus* 4. *July* 1625. *coram Vbaldo, & dec.* 517. *nu.* 14.

coram

coram Papa Greg. XV. Et quatenus etiam talis depoſitio pro-
baret, tamen Ioannes teneretur eandem Angelam in vxo-
31 rem † ducere, tum ob ſuperiùs dicta, tum ob graue dam-
num eiuſdem mulieris, cùm continenter viuere compellere-
32 tur; † Vltra quod iſto caſu Angela communiter virgo repu-
tabatur, & honeſta, *vt in Summario eiuſdem num.* 8. Sanch.
de matrim. lib. 1. *diſput.* 11. *num.* 6. *& qu.* 14. *num.* 2. *cap. quem-
admodum de iureiur.* vbi Butr. *num.* 3. *& Doct.*

Nec pariter Dominis viſa fuerunt obſtare ea, quæ oppo-
nebantur de inualiditate, & nullitate examinis teſtium ad
fauorem Angelæ, & primò, quòd in tali examine erat aſſu-
menda perſona Eccleſiaſtica iuxta formam Receptoriæ:
Quia commiſſo in hoc propoſito emanata, duo continet.
Alterum, quòd Notarius Receptor ſe conferat ad locum
Onnate, & recipiat iuramenta, & depoſitiones teſtium,
nullo verbo exiſtente de aſſociando aliquam perſonam in
dicto examine: Alterum verò, vt poſſit per cenſuras quaſ-
cumque perſonas nominandas compellere, & ad hunc effe-
ctum aſſumat perſonam Eccleſiaſticam, cuius aſſumptione
33 non fuit † opus, cùm non euenerit caſus coactionis. Vndè,
cum in tali commiſſione fuerit facta talis mentio, illius te-
nor debebat obſeruari, prout fuit obſeruatus, Rota *in Fer-
rarien. Bonorum* 24. *Ianuarij* 1600. *coram Corduba apud Mar-
cheſan. de commiſſ. par.* 1. *fol.* 170. Rota *deciſ.* 39. *num.* 1. *par.* 1.
recentior.

Tandem non obſtat, quòd in intimatione pro examinan-
34 dis teſtibus non fuerit expreſſus locus examinis, † dum
ſoleat intimari locus præciſus, quando facultas examinandi
eſt data in aliqua Diœceſi in genere, Rota *dec.* 23. *nu.* 1. *par.* 4.
diuerſor. & 118. *num.* 16. *coram bon. mem. Buratto.*

Quia ſufficit, quòd Procuratores partium conſenſerint
decreto ſuper expeditione Receptoriæ directæ ad Oppidum
35 de Onnate, & alia loca, & ſic in loco certo pro examine
teſtium, ſcilicet in loco de Onnate, vt in proceſſu fol. 121. &
124. Et facta præſentatione Receptoriæ, & commiſſionis
fuerunt perſonaliter citati, tum Ioannes, tum etiam eius Pro-
curator ad intereſſendum, & videndum iurare teſtes, & in
eodem Oppido, nec alibi teſtes iurarunt, prout ibi examina-
36 ti fuerunt: Vndè † in hoc examine nulla poteſt cadere
nullitas, dum pars erat benè informata de tali examine,
Gonzal. *in annot. contra nullitat. & attent. num.* 72. Seraphin.
dec. 1010. *num.* 3. *&* 4. *& dec.* 1489. *num.* 1. *& in Conchen. de-
cimarum de Infantado coram bon. mem. Andrea, quæ eſt* 686.
num. 1. *in fine par.* 1. *recent.* & ex eo magis apparet de tali
ſcientia, dum examen Ioannis ab eodem Receptore, eodem
tempore pro vtraque parte deſcendente cum ſimili citatione,
& Receptoria continentes eaſdem clauſulas, *& facultates*,
factum fuit, & ſic par forma, & ordo in vtriuſque partis exa-
mine fuit ſeruatus; Vndè per talem actum pars dicitur con-
37 ualidare examen etiam nulliter citata, † cùm faciat præſu-
mere eam eſſe certam de eo, de quo fuit facta citatio, Sera-
phin. *dec.* 1010. *num.* 6. *verſ. ſed & tollitur difficultas*, Gon-
zal. *loco citato num.* 73. Caputaqu. *deciſ.* 293. *nu.* 2. *par.* 3. Gra-
tian. *diſceptat. forenſ. cap.* 694. *nu.* 9. Rota *dec.* 18. *nu.* 14. *par.* 7.
recentior.

Et ità vtraque parte informante fuit reſolutum.

Receſſit Rota ex nouiter deductis, & probatis à reſolutione præſentis deciſionis coram eodem Reuerendiſſimo Papien. ſub die 11. *Februarij* 1647. *Plura circa materiam præſentis deciſionis deduxi in Annotatione ad deciſ.* 431. *à num.* 62. *& ſeqq. par.* 4. *recent. tom.* 3. *quàm Annotationem Rota ſæpius ſecuta fuit in prædicta deciſione in hac cauſa facta ſub dicta die* 11. *Februarij* 1647. *& præſertim in* §. *Non obſtat*, ibi Adden. per Rub. &c.

R. P. D. BICHIO.

Bononien. Iuriſpatronatus de Buttigarijs.

Lunæ 16. Martij 1643.

ARGVMENTVM.

Iuriſpatronatus probatio, quando ceſſat ſuſpicio præſumptionis vſurpationis, ex quibus ſatis probetur. Et conquaſſantur plures obiectiones, quę deducebantur ad effectum infrigendi adductam probationem iuriſpatronatus. Eccleſia, quando non poſſit dici acquiſiuiſſe libertatem à iurepatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatronatus probatio fit ex fundatione, & dotatione, quando non cadit præſumptio vſurpationis.*
2 *ex Præſentationum effectuatione, benè arguitur iuſpatronatus ſpectare ad præſentantem.*
3 *in Vacatione beneficij iuriſpatronatus, quando ſint apponenda edicta.*
4 *Beneficium poſſidens per* 40. *annos, præſumuntur ſeruata omnia requiſita ad validitatem præſentationis, & inſtitutionis.*
5 *Præſentationi æquipollet, conſenſus præſtitus dictæ præſentationi.*
6 *Ordinarij non ſolent eſſe faciles ad pronunciandum pro iurepatronatus, cùm agatur de eorum præiudicio.*
8 *Sententia lata ſuper iurepatronatus, ſed incidenter ei non præiudicatur.*
9 *ad Iuſpatronatus probandum, quando non adeſt præſumptio vſurpationis, ſufficit quadragenaria cum fama, vel adminiculis.*
10 *Eccleſia libera non poteſt ſubijci iuripatronatus alicuius.*
11 *Iuriſpatronatus initium, quando fuit infectum, talis infectio influit in omnes præſentationes ſubſequentes.*
12 *Dictio*, ſeu, *efficit, vt prima aſſertio ſit ambigua.*
13 *Confeſſio ambigua non nocet confitenti.*
14 *Iuſpatronatus confitens habuiſſe ab Eccleſia, id qualiter veniat intelligendum.*
15 *Eccleſia de iurepatronatus, quod aliquando fuerit libera, ex quibus excludatur.*
16 *Beneficium iuriſpatronatus non acquirit libertatem per ſimplicem vſum præſentationis.*
Niſi ſimul concurrant actus poſitiui contrarij ſeruituti.
17 *Beneficij ſtatus, quatenus prætendatur mutatus præſcriptione, quid ſit probandum, & maximè dum beneficium eſt iuriſpatronatus.*
18 *Papa non præſumitur voluiſſe præiudicare patronis, dum non habuit notitiam iuriſpatronatus.*
19 *Patroni lite pendente dicuntur impediti præſentare.*
20 *Litis tempus debet demi ad effectum præſcriptionis.*
21 *Beneficij nouus ſtatus, vt inducatur eſt neceſſarius curſus* 40. *annorum.*
22 *Beneficia iuriſpatronatus laicorum, quando vacant apud Sedem, ſi Papa ea conferat, ſolet apponi clauſula pro hac vice, dumtaxat derogamus.*
23 *Papa conferens Beneficium Iuriſpatronatus Laicorum, cum clauſula pro hac vice tantùm derogamus, id præſeruat Iuſpatronatus pro futuris vacationibus.*
24 *Et inſuper excludit intentionem acquirendi libertatem beneficio.*
25 *Prouiſiones ex cauſa reſignationis non præiudicant iuripatronatus.*
26 *Sententia licet ſuſpenſa per appellationem, benè probat, quando ea non fuit proſecuta, & ſic tranſiuit in iudicatum.*
27 *Itaut eius executio reuocari non poteſt tanquam attentata.*
28 *Iuſpatronatus, quòd pertineat ad certam perſonam, quando non poſſit dubitari.*
29 *in Præſentandi quaſi poſſeſſione, quando quis fuit, ſufficit probare deſcendentiam ab eo.*
30 *ad Iuſpatronatus præſentatus, quando habet omnes qualitates neceſſarias, venit inſtituendus.*

DECISIO CLXIV.

ET conſtare de iurepatronatus Beneficij Sanctiſſimę Trinitatis, ac S. Theodori de Minerbio, & præſentatum a Dominis Carolo, & Mario de Buttigarijs eſſe inſtituendum, Domini dixerunt.

Nam vltra quatuor præſentationes factas ad hoc benefi-
cium cùm vacauit ab anno 1396. vſque ad annum 1464. ex-
hibitæ fuerunt aliæ continuatæ à dicto anno 1464. vſque ad
1564. ex qua centenaria quaſi poſſeſſione præſentandi,
cùm verſemur in familia priuata, in qua non cadit ſuſpicio
vſurpationis, reſultat plena † probatio Iuriſpatronatus ex 1
fundatione, & dotatione, Feder. de Sen. *vulg. conſ.* 234. *nu.* 3.
verſic. ſic ad propoſitum, Caſſador. *deciſ.* 2. *num.* 5. *de pro-
bat.* Seraph. *deciſ.* 1141. *nu.* 1. *&* 3. Coccin. *dec.* 174. *n.* 5. Bu-

ratt. deciſ. 875. numer. 6. Rot. in recent. deciſ. 312. num. 4.
part. 1.
De anno inquam 1464. Gſpar de Vsbertis, tanquam
Patronus huius Beneficij præſentauit Rodulphum, qui reie-
cto Pelegrino prouiſo ab Ordinario, tanquam de libero fuit
per diffinitiuam ſententiam Ordinarij Bononiæ institutus, ac
tam præſentatio, quàm inſtitutio probatur effectuata, eo
quod de anno 1505. beneficium vacauit per obitum eiuſdem
2 Rodulphi, iuxta celebre conſ. Oldradi 229. quod ſecuta eſt
Rota dec. 541. num. 2. par. 2. recent. & aliàs ſæpiſſimè.
De anno 1505. vacante, vt ſupra beneficio Princiualis, fi-
lius dicti Gaſparis de Vsbertis nomine proprio, & Ioachi-
ni fratris præſentauit Alexandrum de Anzijs, qui in concur-
ſu cum alio compræſentato fuit per ſententiam Vicarij arbi-
tri electi inſtitutus, & beneficium ſucceſſiuè vacauit per
illius obitum de anno 1517. Nec obſtat, quòd ſuper dicta
præſentatione orta fuerit controuerſia, quia ea vertebatur
non cùm aliquo contendente, beneficium eſſe liberæ colla-
tionis, ſed inter duos compræſentatos de inſtitutione cer-
tantes, quòd magis ex iſtentiam iuriſpatronatus confirmat.
Secuta anno 1517. vacatione beneficij per obitum dicti
Alexandri, idem Princiuallis, necnon Ioannis de Vsbertis
præſentarunt Marcum de Fortis, quem Vicarius Generalis
Bononiæ inſtituit, & pariter beneficium vacauit per eius obi-
3 tum de anno 1564. Nec obſtat, quòd non probentur in hac
vacatione affixa edicta, vt requiritur ex cap. fin. de elect. in 6.
& alijs relatis à Garz. de benef. par. 9. cap. 4. num. 6. Quia cùm
præſentatus poſſederit beneficium per annos 40. & vltra
ex lapſu tanti temporis cum obſeruantia præſumuntur ſer-
uata omnia requiſita ad validitatem præſentationis, & in-
4 ſtitutionis, † Rocch. de iurepatr. verbo præ ce num. 19. verſ. vel
aliter, Rota coram bon. mem. Buratto dec. 702. num. 6. & in
terminis Lauden. Iuriſpatronatus 12. Nouembris 1640. coram
bon. mem. Merlino.
Mortuo de anno 1564. Marco de Fortis in præcedenti va-
catione, vt ſupra præſentato fuit à Sede Apoſtolica de eo-
dem beneficio prouiſus Ioannes Baptiſta Gualcherius cum
explicita aſſertione, quòd beneficium eſt de Iurepatronatus
laicorum ex fundatione, vel dotatione, & cum conditione,
5 quòd Patronorum accedat conſenſus, prout paulò pòſt ac-
ceſſit, & æquipollet veræ præſentationi, Abb. conſ. 54. num. in
fin. & num. 2. par. 1. Creſcent. deciſ. 2. de iurepatr. Rota deciſ.
792. num. 8. par. 1. diuerſ. dec. 349. num. 3. coram ſanct. memor.
Gregor. XV. Habuitque Gualcherius poſſeſſionem beneficij,
necnon reportauit ab Ordinario ſententiam canonizatoriam
iuriſpatronatus, & præſentationis de ſe factæ, reiecto Ioan-
ne Pacino prouiſo tanquam de libero, cui ſententia plurium
6 † deferendum eſt, quia Ordinarius non ſolet de facili pro-
nunciare pro Patronatu cum præiudicet eius collationi,
Mantic. dec. 350. num. 3. & 4. Buratt. dec. 142. num. 12. Rota
dec. 413. num. 1. par. 1. recent. dec. 96. num. 12. par. 6.
Non obſtant ſententiæ Rotales, quas de anno 1567. Pa-
cinus reportauit à bon. mem. Sarmiento, ac deindè Aloy-
ſius ſucceſſor in beneficio à bon. mem. Rubeo, quia neutra
adiudicat beneficium Pacino tanquam liberum, & ambæ
emanarunt ſuper ſpolio, quòd cum potuerit committi à
præſentato, etiamſi beneficium ſit de Iurepatronatus, ſen-
7 tentiæ deſuper latæ probationem Iuriſpatronatus, aut effe-
ctuationem præſentationis factæ in perſonam Gualcherij
non elidunt, vt benè in proximis terminis aduertit Rota in
Lucana Iuriſpatronatus de Podijs 20. Nouembris 1620. coram
bon. mem. Coccino impreſſa poſt tractatum Moderni Piſani de
Iurepatr. dec. 30. ſub num. 4.
Et in omnem euentum, quatenus ſuper centenaria cade-
re poſſet aliqua difficultas ob litem, vt ſupra motam à Pa-
cino, & prædictas ſententias Rotales, adhuc ſuperſunt an-
tecedentes præſentationes effectuatæ ſaltem ab anno 1464.
vſque ad obitum Marci de Fortis ſecutum anno 1564. & ſic
8 ferè per 100. annos, cùm tamen ſufficiat quadragenaria
cum fama, vel cum adminiculis, vbi non intrat præſumptio
vſurpationis, Caſſad. deciſ. 2. num. 4. de probat. Acchill. dec. 7.
num. 4. & 5. de Iurepatron. Put. deciſ. 56. num. 4. lib. 1. Rota
dec. 312. num. 2. & 3. par. 1. recent. dec. 413. num. 2. coram Re-
uerendiſſimo Vrgellen. & in Regien. Iuriſpatronatus 27. Apri-
lis 1640. coram R. P. D. meo Ghiſilerio. Et adminicula in ca-
ſu noſtro plurima præbent tot ſententiæ Ordinariorum
enunciatiuæ, ac derogationes iuriſpatronatus in prouiſioni-
bus Apoſtolicis, de quibus infrà dicetur, & antecedentes
præſentationes vſque ab anno 1396. quæ & ſi effectum
9 non habuiſſent facerent magnum adminiculum, & cum
ſint antiquiſſimæ habent vim famæ, Rot. dec. 77. per tot. par. 1.
recent. dec. 18. num. 3. par. 2. dec. 636. nu. 4. coram Buratto, & fuit
dictum in Florentina Capella 30. Maij 1616. coram bon. mem.
Pirouano, & in dict. Lauden. Iuriſpatronatus coram bon. mem.
Merlino.
Non obſtat, quòd in prima præſentatione anni 1396. pa-
troni aſſeruerint ſe iuſpatronatus obtinuiſſe ab hac Eccleſia,
quæ tamen non potuit ſe ſubijcere ſeruituti, Garz. de benefic. 10
par. 5. cap. 9. num. 129. & ſeqq. Rota deciſ. 318. num. 7. par. 5.
recent. & ſic conſtat per confeſſionem patronorum de initio
† infecto, quòd influit in omnes præſentationes ſubſequen- 11
tes, Garz. d. cap. 9. num. 128.
Quia ibi Patroni, nedum aſſeruerunt, iuſpatronatus ob-
tinuiſſe ab Eccleſia, ſed ſtatim ſubdiderunt aliundè conſtare
de eorum iurepatronatus, ibi, ſeu ad eos præſentationes Re-
ctoris d. Eccleſiæ tempore vacationis eiuſdem noſcitur pertine-
re, ponderando alternatiuam, ſeu, † quæ efficit, vt prima 12
aſſertio ſit ambigua, l. Prætor dixit, §. quod autem, ff. de minor.
Mantic. de tacit. lib. 1. tit. 15. nu. 6. & proindè non noceat con-
fitenti, l. certum, ff. confeſſ. Buratt. deciſ. 183. num. 19. dec. 701. 13
num. 4. par. 4. diuerſ. ſed intelligenda ſit de Patronatu obten-
to ab hac Eccleſia, hoc eſt ab Epiſcopo ipſam repræſentante
ex cauſa fundationis, vel dotationis, vt in fortioribus ter- 14
minis, Rota deciſ. 29. num. 7. par. 7. recent. maximè quia Pa-
troni infra affirmarunt per ſe, eorumque anteceſſores ſe
eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi ab immemorabili, quæ
excludit, quòd hæc Eccleſia aliquando fuerit libera, † & in- 15
cludit titulum fundationis, aut dotationis, Put. deciſ. 56.
num. 1. lib. 1. deciſ. 426. num. 1. lib. 2. in correct. cum alijs al-
legatis per Modernum Piſanum de Iurepatron. lib. 2. cap. 9.
num. 12.
Firmata ex prædictis exiſtentia iuriſpatronatus, adhuc in-
formantes pro D. Poderico prouiſo ab Eminentiſſimo Or-
dinario Bononiæ, tanquam de libero allegabant, Eccleſiam
vindicaſſe libertatem, ex quo pro parte Patronorum, ac
præſentati non dantur aliquæ præſentationes effectuatæ poſt
annum 1564. ſed fuit reſponſum, non ſufficere ad hunc ef-
fectum, quòd patroni non præſentauerint, niſi ſimul con- 16
currant actus poſitiui contrarij ſeruituti, Gemin. in cap. cum
de beneficio nu. 9. de præbend. in 6. Lambert. de iurepatron. lib. 2.
par. 1. qu. 3. art. 15. num. 3. Rota diuerſor. dec. 109. nu. 8. par. 2.
dec. 53. num. 57. par. 5. recent. dec. 74. num. 59. coram Reuerendiſ-
ſimo Vrgellen. & quatenus beneficij ſtatus mutatus præten-
deretur præſcriptione, probandæ ex aduerſo eſſent prouiſio-
nes, tanquam de libero factæ à legitimo Collatore cum ſcien- 17
tia iuriſpatronatus, & voluntate ei præiudicandi, Rota dec.
30. num. 8. poſt Viuian. de iurepatr. Lambertin. de iurepatron.
d. art. 15. num. 3. Lotther. de re benef. lib. 2. qu. 14. num. 38.
Sed in caſu noſtro neutrum adeſt, quia licet de anno
1564. fuerit prouiſus Pacinus tanquam de libero, tamen ne-
que conſtat, Papam habuiſſe ſcientiam iuriſpatronatus, ne-
que ea prouiſio fuit pacifica, ſed immò reiecta per ſenten-
tiam Ordinarij ad fauorem præſentati, & lis durauit tam 18
cum ipſo Pacino, qui deceſſit de anno 1567. de quo tempore
propter eandem litem Patroni præſentare prohibeantur, ex 19
diſpoſitione textus in cap. 1. vt lit. pend. quem procedere
etiam in præſentatione, notat Lap. allegat. 22. Caſſad. dec. 3.
num. 2. eodem tit. Seraph. deciſ. 990. num. 7. & 8. dec. 197. nu. 7.
& 8. par. 5. recent.
Quàm eo mortuo cum Aloyſio à Flumine, qui pariter ob-
tinuit prouiſionem Apoſtolicam abſque eo, quòd Papæ in-
notuerit iuſpatronatus, & ſtatim vigore ſubrogationis gra-
tioſè in ius defuncti admitti ſe fecit ad cauſam cum eo cœ-
ptam, illamque proſequendo obtinuit ſententiam Rotalem
ſuper ſpolio coram bon. mem. Rubeo de anno 1569. deceſſit 20
autem poſt annum 1570. quo tempore litis ſubducto, vt de-
bet Rot. diuerſ. dec. 188. nu. 1. par. 1. Seraph. dec. 76. nu. 1. Coc-
cin. dec. 337. num. 4. dec. 362. num. 6. Adden. ad ſanct. mem. Gre-
gor. XV. dec. 389. ſub num. 7. non ſupereſt vſque ad annum
1608. curſus 40. annorum neceſſarius, vt præſcribatur liber-
tas, vel nouus ſtatus inducatur, cap. cum de beneficio, vbi not.
omnes de præbend. in 6. Felin. in cap. in noſtra nu. 43. de reſcript.
Lotther. de re benef. lib. 2. quæſt. 14. nu. 39. Adden. ad ſan. mem.
Greg. XV. dec. 434. num. 20. Rot. dicta dec. 30. num. 9. poſt Vi-
uian. de iurepatr.
De anno 1608. Patronorum præſentatio non habuit effe-
ctum, quia beneficium vacauit in Curia, & cum Papa il- 21
lud contuliſſet Iulio Montetenrio, deindè in litteris reuali-
datorijs præcedentis prouiſionis, quæ patiebatur difficultatē,
eo quod non faciebat mentionem iuriſpatronatus laicalis,
eidem

Digitized by Google

22 eidem iuripatronatus pro ea vice dumtaxat derogauit in
totum, vt ſolet quando beneficia vacant apud Sedem,
Mandoſ. *de ſignat. Gratin, verbo derogationes Iuriſpatrona-
tus*, Pariſ. *de reſignat.lib.2.quæſt.4.num.5.* Lotther. *de re be-
nef.lib.5.quæſt.8.num.98.* & hæc derogatio præſeruat Iuſpa-
tronatus pro futuris vacationibus, ac excludit intentionem
23 acquirendi libertatem beneficio, Berou. *in c.1. num.88. &
ſeqq. de iurepatron.* Lambert. *lib.3.q.7.ſub num.5.* Caſſad. *de-
ciſ.10.num.2. de conceſſion.præbend.* Rota apud Viuian. *de iu-
repatron.deciſ.59.num.7. deciſ.30.num.10.*
Ideòque nedum obſtant, imò fauent ſucceſſiuæ reſigna-
tiones huius beneficij, quas fecit idem Iulius Monterentius
de anno 1616. & Annibal de anno 1624. cum ſimili dero-
gatione pro illis vicibus dumtaxat; præter quod prouiſiones
24 ex † cauſa reſignationis non præiudicant Iuriſpatronatus.
Pariſ. *de reſignat. lib.2.quæſt.4. num.3.*
Non obſtat vltimus ſtatus collatiuus de anno 1635. quo
Ordinarius beneficium vti liberum contulit Scappio; Quia
tunc etiam Patroni præſentarunt Vizanum, qui fuit inſtitu-
tus ab Ordinario, & obtinuit ſententiam fauorabilem cano-
nizatoriam iuriſpatronatus, & hæc præſentatio habuit effe-
ctum, non autem collatio Ordinarij, quia beneficium de
anno 1641. vacauit per obitum Vizani præſentati, & dicta
ſententia pro eo lata licèt per appellationem Scappij fuiſſet
25 ſuſpenſa, tamen ob eius non proſecutionem, quin potius
tacitam renunciationem reſultantem ex eo quod appellans
vxorem duxit, adnotata per Nauarr. *conſ.8. num.1. de re-
nuntiat.* Pariſ. *de reſignat.lib.1.quæſt.1.num.11.* tranſijt in iu-
dicatum, Rocch. *de Iurepatron. verbo competens in 22. quæſt.
col.1. verſ.hanc tamen*, Lambertin. *de Iurepatr.p.2.lib.2.art.6.*
26 *q.11.num.1.* ità vt eius executio reuocari non poſſit † tan-
quam attentata, Rota *deciſ.1. de appell. in nouis, deciſ.76.eo-
dem tit. in antiq.* Seraph. *deciſ.777. num.11.*
Quod verò iuſpatronatus pertineat ad Marium, & Caro-
27 lum de Buttrigariis caret omni † dubitatione, quia teſtes pro-
bant eos filios, & hæredes Ioannis Baptiſtæ *Summ. num.27.*
quos hæredes inſtituerat Marius ſenior, *Summ. num.26.* qui
vnà cum Ioanne Baptiſta fratre fuit hæres Herculis, vt pro-
bant teſtes *Summ. num.27.* & Hercules fuit hæres Lucretiæ
vxoris, *Summar.num.25.* quæ ſucceſſerat Carolo de Vsbertis
Summ.num.24. & hic fuerat hæres Princiuallis *Summ. nu.23.*
hæredis Gaſparis *Summ. nu.22.* & cum tam Gaſpar de anno
1464. quam Princiuallis de anno 1505. & 1517. conſtituti
fuerint, vt ſupra, in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſufficit
28 probaſſe deſcendentiam, † ſeu ſucceſſionem ab illis, Rot. *de-
ciſ.146. num.2. deciſ. 374. num.8. part.2. recent. & in Medio-
lanen. Iuriſpatronatus 10. Maij 1613. coram bon. mem. Piro-
uano.* Vltra quod etiam Marius, & Carolus ſunt in quaſi
poſſeſſione præſentandi ob præſentationem Vizani de anno
1632. effectuatam, vt ſupra
Ex quibus corolariè ſequitur, quod inſtituendus ſit Fran-
ciſcus Buttrigarius præſentatus à dictis Mario, & Carolo ve-
29 ris Patronis, ac probans de cætero omnes qualitates pro ob-
tinenda inſtitutione neceſſarias, *c. Monaſterium 16.q.7.c.cum
Bertoldus*, vbi Abb. *num.12. de re iudic.* Rota *deciſ.335. n.1.
p.2.recent.deciſ.100.nu.1.coram Reuerendiſſ.D.Vrgellen.*
Et ità deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Romana Legati, ſeu Dotium.

Lunæ 16. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Teſtator, ſi mandauerit ex bonis ſuæ hæreditatis,
quot annis in perpetuum dotari tres puellas pau-
peres; in ſcutis 40. monetæ, & ad huiuſmodi effe-
ctum, mandauit deputari, & deſtinari ſcuta 2000.
ſi dicta pecunia fuerit inueſtita in aliqua domo da-
to: quod deinde accidat, quod dicta domus non
locetur, quantum primò locabatur, quæritur an
dotes ſint diminuendæ, vel id ſit ſupplendum ex
hæreditate.

SVMMARIVM.

1 *Teſtatoris voluntas debet ab hærede ad vnguem ſer-
uari.*

*Hominibus nihil magis conuenit, quàm quod vt ſupremæ
voluntatis liber ſit ſtylus, num.1.*
2 *Inueſtimentum factum pro aſſecuramento alicuius legati
annui, quando ipſa bona inueſtita remanent obligata,
& non bona hæreditaria.*
3 *Teſtator ſi leget pro anniuerſario faciendo duas ſumma-
tas annonæ à certis perſonis debitas in certo loco.*
*Tunc liberatur hæres cedendo legatario ius exigendi dd.
ſummatas ab illis, qui eas ſoluere hæreditati debent.*
4 *Legati diminutionis quæſtio tunc intrat ob diminutionem
rei, quando teſtator legauit res certa, quæ fuit legato
adiecta, & num.5.*
6 *Debitor generis, quia genus nunquam perit, non libera-
tur ob peritionem alicuius ſpeciei, cum idem genus poſ-
ſit in alijs ſpeciebus repræſentari.*
7 *Diminutioni rei certæ legatæ quando non ſit locus, quam-
uis ipſa res diminuatur.*
8 Deciſio 21. de teſtament. in antiq. *in quibus terminis
loquatur.*
9 *Legatum annuum, quando eſt inueſtitum in certa re, ſi
ea pereat, vel diminuatur, quando nihilominus rema-
nent obnoxia bona hæreditaria, & num.10. & 11.*
12 *Orationes dicuntur diuerſæ, ſi qualibet à diuerſo verbo
regantur.*
13 *Oratio, an ſit vna, vel multiplex, attendi debet an re-
gatur ab vno, eodemque verbo.*
14 *Copula, &, non excludit diuerſitatem orationis, quando
ſingula ſunt de per ſe perfecta.*
*Copula, &, quando continuet quidem, ſed non coniungat
orationes, num.14.*
15 *Argumentum à ſolito, an valeat in teſtamento.*
16 *Teſtamenti vna pars aliam declarat.*
17 *Teſtator, ſi aliquid fieri iuſſerit, & certum quid expendi
mandauit, & ſi id non ſufficiat hæres ſuppleat,
tunc tenetur id facere, quia teſtator id expreſſit,
alias ſecus.*
18 *Teſtamenti vna pars non poteſt aliam declarare, ſi non
militet eadem ratio in vna parte, quàm in alia.*
19 *Ius ſuum quando quis ſcit eſſe ſaluum, non tenetur aliquid
proteſtari.*
20 *Hæres non liberatur ab actione perſonali, cedendo rem, ſu-
per qua ſoluit legatum annuum.*

DECISIO CLXV.

CÆſar Pandious in ſuo cum quo obijt teſtamento inter
alia voluit, & mandauit (ſunt verba teſtamenti) ex
bonis ſuæ hæreditatis quotannis in perpetuum dotari tres
puellas in Feſto Sanctiſſimi Corporis Chriſti, in ſcutis videli-
cet 40. monetæ Romanæ pro qualibet, & ad huiuſmodi ef-
fectum mandauit deputari, & deſtinari ſcuta 2000.
Cùm autem domus in qua ab hærede fuerunt inueſtita
dd. ſcuta 2000. pro dotandis puellis decreuit in redditu, adeò
quod eius penſiones non ampliùs aſcenderent ad ſcuta 120.
prout aſcendebant de tempore facti inueſtimenti prætende-
batur per hæredem eſſe quoque diminuendas dotes; quare
dubitatum ad quam ſummam dotes ſint taxandæ, & eas debe-
ri ad rationem ſcut. 40. pro qualibet, iuxta taxationem fa-
ctam in teſtamento, fuit reſponſum.
Ratio reſolutionis fuit, quia teſtator nitidis verbis taxauit
dotes de quibus agitur in ſcutis 40. pro qualibet, cuius pro-
pterea voluntas debet ab hærede ad vnguem adimpleri,
cum † nihil ſit quod magis hominibus debeatur, quam vt 1
ſupremæ voluntatis liber ſit ſtylus, vt inquit Imperator *in l.1.
C.de Sacroſ. Eccleſ.* late Spino *de teſtam. p.1.rubrica num.16.
cum plurib.ſeqq.fol.mihi 11.* & fuit dictum in *Tiburtina hæ-
reditatis 15. Martij 1638.coram me.*
Nec viſa fuerunt obſtare verba illa, ibi, *& ad huiuſmodi ef-
fectum mandauit deputari, & deſtinari ſcuta 2000.* quaſi
quod ſecuto inueſtimento dictorum ſcutorum † 2000. in 2
domo, iſtius domus tantum penſiones dicantur obligatæ,
non autem alia bona hæreditaria, ad quod comprobandum
allegabatur inter alios *deciſ.21.de teſtam. in antiq.* vbi firma-
tur, quod ſi teſtator legat † pro anniuerſario faciendo duas 3
ſummatas annonæ à certis perſonis debitas in certo loco li-
beratur hæres cedendo legatario ius exigendi dd. ſummatas
ab illis, qui illas ſoluere hæreditati tenetur.
Quia dupliciter fuit reſponſum. Primò, quod tunc cadit
quæſtio diminutionis legati, † ob diminutionem rei, quando 4
decreuit res certa quæ fuit legato adiecta. In caſu autem pro-
poſito domus cuius fructus diminuti dicuntur non fuit adie- 5
X 2 cta

ctà legato, ſed benè deſtinatio ſcut. 2000. & ſic pecunia in
genere, quæ & ſi reinueſtita ſuerit ab hærede io domo, non
ideò ſequitur quod ob petitionem fructuum domus liberc-
6 tur hæres. Nam debitor † generis, quia genus numquam pe-
rit, non liberatur ob peritionem alicuius ſpeciei, eum idem
genus poſſit in alijs ſpeciebus repræſentari, *l. incendium. C. ſi
cert. pet. in l. in naue. ff. locat.* Trentacinq. *var. reſol. lib. 3. tit. de
ſolut. reſol. 1 t. nu. 1. & 2.* Cyriac. *contron. 226. n. 5. & 6.* Rot. *de-
ciſ. 76. num. 3. inter impreſſ. poſt conſil. Farinacc.*

Secundò quòd qoatenus verſaremur in terminis diminu-
tioois rei certæ legato adiectæ, adhuc non eſſet locus diminu-
tioni legati. Quia res ex qua ſolui debet legatum nempe de-
ſtinatio ſcutor. 2000. non eſt poſita io vna, ac eadem ora-
7 tiooe † eum ipſo legato, quo caſu ſtaret taxativè, & per con-
ſequens hæres cedendo, aut aſſignando rem deſtinatam li-
beratus remaneret, etiam ſi redditus rei aſſignatæ, ſeu ipſa
8 res poſteà diminueretur, vel periret, † io quibus terminis
loquitur *deciſ. 1 1. de teſtam. in antiq.* cum omnibus alijs in
contrarium allegatis. Sed eſt poſita in diuerſa, ac de ſe per-
fecta oratione, & ſic cenſetur ſtare demonſtratiuè; adeò quod
licet ipſa deſtinatio ſcut. 2000. decreſceret, vel periret, nihi-
9 lominus tamen alia † bona hæreditaria remanent obnoxia
pro ſupplendis, ſeu ſoluendis dotibus ſcutorum 40. pro qua-
libet puella ſicuti io præcedenti, & quidem pariter perfecta
10 oratione teſtator expreſſit: textus eſt expreſſus in *l. quidam
teſtamento 96. ff. de legat. 1. & in l. Paulo Callimaco 27. §. fin.
ff. de legat. 3.* Bart. *in l. inter ſtipulantem. §. ſacram. ff. de verb.
oblig. & in l. Lucius, num. 3. ff. de alim. & cib. legat.* Caſtrenſ.
conſ. 338. num. 3. verſ. ſunt duæ, & verſ. interdum vna, lib. 1.
Mantic. *de coniectur. lib. 9. tit. 3. num. 30.* benè Lara de Cap-
pellan. à nemine citatus *lib. 1. cap. 15. n. 20. & 21.* Gratian. *di-
ſceptat. forenſ. cap. 256. num. 56.* vbi quod ſemper ad hunc ef-
11 fectum eſt † attendenda diuerſitas orationis; & idem de-
clarauit Rot. *in d. deciſ. 11. num. 8. & 9. de teſtam. in antiq. &
iterum in deciſ. 365. num. 35. cum ſeqq. p. 5. recent.*

Quod autem deſtinatio ſcutorum 2000. pro ſoluendo le-
gato dotium in præſenti ſit poſita io diuerſa oratione proba-
tur ex teſtamento, vbi leguntur duæ diuerſæ orationes ſepa-
ratè, & perſectæ, vna ſcilicet pro legato, altera pro deſtina-
12 tione ipſius ſolutionis, & vna quæque † oratio regitur à ſuo
verbo, vt de prima ibi, *voluit, & mandauit &c. dotari tres
puellas in ſcutis 40.* & de ſecunda, ibi, *& ad huiuſmodi effe-
ctum mandauit deputari, & deſtinari ſcuta 2000. &c.* ad co-
13 gnoſcendum enim an oratio ſit vna, vel multiplex, † atten-
di ſolet an oratio regatur ab von eodemque verbo, iuxta
theoric. Bart. *in l. in repetendi num. 1. ff. de legat. 3.* Rot. coram
Greg. XV. *deciſ. 390. num. 2.* & alibi ſæpè, neque illa copu-
14 la, &, excludit diuerſitatem orationom quando † ſiogulæ
ſunt de per ſe perfectæ; nam runc continuat quidem, ſed non
coniongit urationes, vt ex Pariſ. *conſ. 38. num. 26. lib. 2.* &
ex alijs declarat Modern. Luſitan. *de diction. vſu frequent. di-
ction. 110. num. 32.*

Argomentum ſumptum ex alijs legatis factis pro maritan-
da nepte, & conſtruenda Cappella, in quibus Teſtator di-
xit, quod io euentum io quem ſumma legata non ſufficeret
15 deberet hæres † ſupplere, vnde inferebatur, quod idem fe-
ciſſet in legato dotium, ſi hæredem ad ſupplendum vltra
16 ſcuta 2000. grauare voluiſſet, † cum vna pars teſtamenti
aliam declaret, *l. ſi ſeruus plurium, §. fin. ff. de legat. 1. l. qui fi-
liabus, ff. de legat. 3.* non fuit habitum in conſideratione;
quia in alijs legatis agitur de augumento ſortis, quod debe-
17 bat per neceſſe declarari, † eom hæres alias nullatenus tene-
retur vltra certam ſummam legatam; hic verò agitur de fru-
ctibus, ac de euitanda diminutione legati ſpecificè taxati
per Teſtatorem in ſcutis 40. pro qualibet puella, & ideò
18 † cum non militet eadem ratio in vno, quam in alio caſu,
non poteſt vna pars teſtamenti aliam declarare, vt aduertit
Menoch. *conſ. 220. num. 9.* Rot. coram ſanct. mem. Greg. XV.
deciſ. 514. num. 8.

Prout nihil releuat quod Archiconfraternitas Sanctiſſimi
Corporis Chriſti in Baſilica Sancti Petri de Vrbe, ad cuius
requiſitionem ſunt ſoluendæ dotes de quibus agitur ioſtete-
rit coram Iudice, vt ſcuta 2000. inueſtirentor iuxta formam
teſtamenti; quia non ideò petijt inueſtiri in hac domo, adeò
quod liberata remaneret alia bona hæreditaria, & licet,
non contradixerit inueſtimento in dicta domo facto, hoc
19 euenit ex quo † ſciebat ius ſoum eſſe ſaluum ſuper omnibus
bonis hæreditarijs, & ſe habere contra hæredem actionem
perſonalem tam ex teſtamento, quàm ex tranſactione cum
ipſo inita ſuper ſolutione earumdam dotium, ad rationem
pariter ſcutorum 40. quæ quidem actio perſonalis non eui- 20
tatur, ex eo quod hæres vellet cedere domum in qua pecu-
nias inueſtiuit, vt ex Bald. *in l. creditor 28. in princip. ff. ſi cert.
pet.* comprobat Cyriac. *contron. 440. num. 17.*

Et ita deciſum vtraque, &c.

R. P. D. BICHIO.

Romana Donationis.

Lunæ 16. Martij 1643.

ARGVMENTVM.

Renuntiationes, vt valeant, debet de ſcientia renunciantis conſtare in ſpecie, & non in genere, ſuper re, quæ renunciatur, aliàs non tenet etiamſi eſſet iuramento firmata. Renunciatio de bonis viuentis vt valeat, quid nam requiratur, & quando talis renunciatio euaneſcat.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſo non cenſetur quis voluiſſe renunciare, ſi de eo, non fuit certioratus.*

2 *Text.* in l. de his, ff. de tranſact. *habet locum inter quaſcumque perſonas, & in omni actu, per quem inducitur renunciatio.*

Et etiam in fideicommiſſo purificato, & purificando.

3 *Mulier renuncians de tempore matrimonij bonis paternis, & maternis, vt dicatur renuntiatum bonis ſubiectis fideicommiſſo, requiritur eius ſcientia.*

4 *Conſenſus numquam porrigitur ad ignorata.*

5 *Iuramentum non operatur vltra intentionem, & conſenſum iurantis.*

6 *Fideicommiſſo vt dicatur renuntiatum, non ſufficit ſcientia generalis, ſed ſpecialis notitia fideicommiſſi eſt neceſſaria.*

7 *Et contraria opinio forſitan poſſet procedere, quando alia coniectura pro ſcientia concurrerent.*

8 *Fideicommiſſo, vt dicatur renuntiatum per aliquem, requiritur eius ſcientia ſpecialis, ita vt non ſufficerent, ſi adeſſent verba de futuro.*

9 *Deciſ. in cauſa Romana Diuiſionis 10. Iunij 1639. coram bon. mem. Bichio quo caſu loquatur.*

10 *Scientia minus præſumitur in muliere, quàm in maſculo, & maximè ſi mulier ſit puella.*

11 *ex Renuntiationis ſerie apparet, an renuntians habuerit ſpecificam ſcientiam rei renuntiatæ.*

12 *Renuntiatio de bonis viuentis valet, ſi accedat conſenſus ipſius perſonæ viuentis, & requiritur perſeuerantia eius vſque ad obitum.*

13 *Et non dicitur perſeueraſſe vſque ad obitum ſi illum qui renuntiauit, inſtituit hæredem, & num. 14.*

15 *Pactum de non ſuccedendo alicui, ideo non valet, quid aufert liberam teſtandi facultatem eius de cuius hæreditate agitur, nam alias non poteſt renuntiantem hæredem facere, & vide num. 16. 17. & 18.*

19 *Duo, quando ſimul concurrunt quorum alter prodeſt, & alterum nocet, præualet, quod nocet.*

20 *Pactum, quo diſponitur de hæreditate viuentis non valet, niſi ille viuens conſenſerit, & in eodem conſenſu perſeuerauerit vſque ad mortem.*

21 *Vnde reuocato conſenſu, deſinit penitus obligatio pacti, & iuramenti, tamquam deficiente conditione, a qua pendebat.*

22 *Afflict.* deciſ. 350. ſub num. 12. *refutatur.*

23 *Conſenſu reuocato, in terminis diſpoſitionis conſiſtentis in perſeuerantia conſenſus omnia reducuntur in priſtinum, & num. 24.*

25 *Surd.* in deciſ. 14. circa fin. *non dicatur adhærere, Afflict.* deciſ. 359. num. 12. *cuius opinio eſt reprobata.*

26 *Expreſſio aliqua ſi fuerit facta ad maiorem cautelam non immutat naturam præcedentis diſpoſitionis.*

27 *Verba appoſita ad maiorem cautelam in aliquo contractu, ſi ille ſortitus eſt effectum, pro vt contrahentes voluerunt dicta verba non habentur pro appoſitis.*

D E C I S I O CLXVI.

QVoniam Cæcilię matri acceptanti pro Siluestra, & E-
liſabet filiabus, necnon ipſis Siluestræ, & Eliſabet
ſororibus Virginia in inſtrumento dotis ab eadem Cæcilia
vti tutrice receptæ renunciauit hæreditati q. Io. Baptiſtæ pa-
tris cum teſtamento defuncti in illa parte, in qua ſucceſſit,
vel ſuccedere potuit, & potuiſſet, item hæreditati dictæ Cæ-
ciliæ matris quandocumque ab inteſtato, vel cum teſtamen-
to deceſſerit.

Eliſabet defuncta Cæcilia petijt aſſociari ad eius cenſum
hæreditarium poſſeſſum per Virginiam, qua excipiente,
quòd ipſa quoque fuit in teſtamento matris inſtituta hæres,
ideòque ſibi renunciatio non obeſt; A. C. ad illius fauorem
tulit ſententiam abſolutoriam, & vlterius ei conceſſit im-
miſſionem in bonis communis matris reſeruato iure agendi
pro conſecutione ſuæ portionis in hæreditate paterna.

Ab hac ſententia commiſſa mihi cauſa appellationis dubi-
tani, an Virginiæ obſtet renunciatio, & donatio, & non
obſtare reſolutum fuit, tam in bonis paternis, quàm mater-
nis. Quo enim ad paterna, quę ſubiecta erant fideicommiſ-
ſo purificato per obitum fratris ad fauorem omnium ſoro-
1 rum, Virginia non † fuit de eodem fideicommiſſo certiorata,
vt debuit ex diſpoſitione, *l. de his, ff. de tranſact.* quæ locum
habet inter quaſcumque perſonas, & in omni actu per quem
2 † inducatur renunciatio contentis in teſtamento, Socc. iun.
conſ. 18. *num.* 3. *lib.* 4. Peregr. *de fideic. art.* 52. *nu.* 23. *& conſ.* 52.
ſub nu. 20. *lib.* 4. Fuſac. *de ſubſtit. qu.* 594. *num.* 1. & tam in fidei-
commiſſo purificando, quàm purificato, Ruin. *conſ.* 139. *n.* 7.
in fin. vbi de comm. lib. 2. Odd. *in repet. l. qui Romæ, §. duo fra-
tres, ff. verb. obligat. qu.* 2. *art.* 5. *nu.* 55. *impreſſ. poſt tract. de pro-*
3 *hib. alien. fideicom.* Capyc. Latro † in puncto renunciationis
puellæ tempore contracti matrimonij *dec.* 2. *num.* 42.

Nam ſemper alioquin deficit renunciantis conſenſus, qui
4 non porrigitur ad † ignorata, Bart. *in dict. l. qui Romæ, §. duo
fratres num.* 11. *de verbor. oblig.* & ibid. Alex. *num.* 27. Iaſon.
num. 21. Capra *conſ.* 103. *num.* 5. Thob. Non. *conſ.* 42. *num.* 21.
Cæphal. *conſ.* 455. *num.* 81. Peregr. *de fideicomm. art.* 52. *nu.* 20.
non obſtante iuramento renunciationi appoſito, quia non
5 operatur † vltra voluntatem, & conſenſum renunciantis,
l. fin. Cod. de non num. pecun. cap. quintauallis de iureiur. Rip. *in
d. l. qui Roma, §. duo fratres num.* 73. *in fin.* Soccin. iun. *conſ.* 24.
num. 23. *lib.* 4. Siluan. *conſ.* 49. *num.* 38. Riminal. iun. *conſil.* 54.
num. 18. Menoch. *conſ.* 355. *num.* 11. Fuſac. *conſ.* 39. *nu.* 60. Ca-
pyc. Latro *d. dec.* 2. *num.* 44.

Nec ſufficit, quòd in renunciatione facta fuerit mentio te-
ſtamenti, quia ſolùm enunciatiuè ibi dicitur, quòd pater
6 deceſſit cum teſtamento, & neceſſaria fuiſſet, † nedum
generalis, ſed ſpecialis notitia fideicommiſſi in teſtamento
contenti, quæ ad hunc effectum ex ſola enunciatiua teſta-
menti non probatur, niſi aliæ coniecturæ concurrant, Aret. *in
d. l. qui Roma, §. duo fratres ſub num.* 18. & ibid. Rip. *num.* 68.
Corn. *conſ.* 153. *ſub nu.* 4. *lib.* 4. Aym. *conſ.* 193. *nu.* 8. *verſ. illud
tamen*, Soccin. iun. *conſ.* 98. *num.* 5. *lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 12. *nu.* 83.
lib. 2. Bero. *conſ.* 177. *num.* 8. *lib.* 1. Port. *conſ.* 19. *num.* 58. Sim.
de Pret. *conſ.* 162. *num.* 2. Becc. *conſ.* 111. *num.* 20. Fuſac. *conſ.*
39. *ſub num.* 52. Peregr. *de fideic. art.* 52. *num.* 21. vbi quod hęc
eſt verior reiecta contraria ſententia Nonij, & Hondedei,
& conſ. 57. *ſub num.* 22. *circa fin. lib.* 5. Odd. *de fideicomm. qu.* 2.
7 *nu.* 60. 65. *&* 67. vbi quod † contraria opinio Hondedei *conſ.*
33. *nu.* 35. *lib.* 1. obtinere poſſet, quando aliæ coniecturæ con-
currerent, *& qu.* 3. *num.* 124. *qu.* 4. *num.* 179. Capyc. Latro de
magis communi *d. dec.* 2. *num.* 49. *& num.* 43. ampliat etiam
8 † ſi adeſſent verba reſpicientia iura de futuro.

Atque hinc non applicatur deciſio exaduerſo allegata *in
9 Romana diuiſionis* 10. *Iunij* 1639. *coram me*, † quia ibi con-
currebant aliæ coniecturæ, & præterea agebatur de ſcientia
10 maſculi, hic † verò fœminæ, ac puellæ, tunc minoris, in qua
eo minùs ſcientia præſumitur, Bald. *in l. cum in iure num.* 17.
verſ. & vnum de off. deleg. Signorol. *conſ.* 250. *num.* 9. Alexand.
conſ. 89. *num.* 11. *verſ. & licet lib.* 2. Becc. *conſ.* 111. *nu.* 15. *verſ.
& quod in minore*, Odd. *de fideicomm. quæſt.* 3. *num.* 90. *&* 224.
verſ. contrarium, & num. 226. attento præſertim, quòd non
firmauit pedem in certa portione hæreditatis paternæ, ſed al-
ternatiuè renunciauit illi portioni in qua ſucceſſit, vel ſuc-
cedere potuit, ac potuiſſet, & ſic ex ipſa renunciationis
11 ſerie † ignorantia contentorum in teſtamento adſtruitur, vt
poſt Soccin. *conſil.* 214. *ſub num.* 5. *lib.* 2. Odd. *de fideicomm.
d. qu.* 4. *num.* 238.

Quo verò ad bona matris, tunc viuentis renunciatio
non obeſt, quia licet renunciationi acceſſerit matris, tunc vi-
uentis conſenſus, cuius vigore valida fuit à principio, † ille 12
tamen non perſeuerauit vſque ad obitum, vt requiritur *l. fin.
vbi notant omnes, Cod. pact.* Bart. *in l. ſtipulatio hoc modo con-
cepta num.* 4. *ff. verb. oblig.* Bald. *in cap. ad noſtram il* 2. *nu.* 7. *de
iureiur.* Molfeſ. *conſ.* 38. *num.* 18. Gomeſ. *ad leg. Taur.* 22. *ſub
num.* 31. Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 4. cum enim mater
† filiam renunciantem inſtituerit hæredem, dicitur eo ipſo 13
à d. conſenſu receſſiſſe, Anchar. *conſ.* 104. *num.* 3. Gozzadin.
conſ. 98. *num.* 3. *verſ. ſed clarum*, Bero. *conſ.* 3. *num.* 18. *&* 21.
lib. 3. Menoch. in terminis inſtitutionis factæ à matre *conſil.*
806. *num.* 1. *& ſeqq. vſque ad* 13. Surd. *conſ.* 100. *num.* 18. *conſ.*
113. *num.* 34. Cyriac. † in terminis renunciationis filiæ dota- 14
tæ à matre de bonis paternis, & maternis *conſ.* 351. *nu.* 1. Ro-
ta *dec.* 33. *num.* 1. *&* 3. *par.* 6. *recent.*

Non obſtat, quòd Virginia renunciauerit in ſpecie futurę
ſucceſſioni matris ex teſtamento, quia vis non eſt in vo-
luntate renunciantis, ſed in reſiſtentia legis, quæ huiuſmodi
renunciationibus reſiſtit, quamuis factæ fuerint ad fauo-
rem ſororum, & in manibus ipſius matris, cuius hæreditati
renunciatur, niſi mater in eo conſenſu perſeueret vſque ad
obitum, idque quia cum contineant virtualiter pactum af-
firmatiuum de ſuccedendo inter eos ad quorum † fauorem 15
fiunt, auferunt ei de cuius hæreditate agitur liberam facul-
tatem teſtandi cum alias non poſſet renunciantem hæredem
facere, Suar. *in repet. l. quoniam in prioribus limit.* 5. *ad l. Regni
num.* 7. *Cod. de inoff. teſtam.* Menoch. *d. conſ.* 806. *nu.* 13. Franc.
Ant. Coſt. *conſil.* 7. *num.* 23. *& ſeqq.* Afflict. *dec.* 350. *num.* 8. *&
ſeqq.* Surd. *dec.* 14. *num.* 8. *ac per tot.* Seraph. *deciſ.* 850. *num.* 2.
Rota *in Romana laudi* 16. *Iunij* 1589. *coram bon. mem. Gypſio,*
relat. per Adden. ad ſanct. mem. Greg. XV. *dec.* 85. *ſub num.* 32.
& per Adden. ad Buratt. *dec.* 894. *num.* 12. *&* 13.

Non obſtat, quòd licet renunciatio non potuit auferre
matri facultatem inſtituendi filiam renunciantem, non ideò
filia prohibita ſit, quicquid ex teſtamento matris † accepit 16
cedere ſororibus ad quarum fauorem renunciauit, quibus
propterea cedere tenetur, cùm libertas teſtandi reſpectu ma-
tris iam habuerit effectum per liberam inſtitutionem filiæ,
ac ſi non renunciaſſet, Afflict. *dec.* 350. *ſub num.* 12. *verſic. ſed
ego dicebam*, quem ſequitur Theſ. iun. *quæſt.* 95. *ſub nu.* 3. *&* 9.
& per tot. lib. 1. vbi diſtinguit inter renunciationem factam
ſoli matri, de cuius hæreditate agitur, vel ſimul fratri-
bus, nam ſecundò caſu continet † pactum de non ſucceden- 17
do ad fauorem fratrum, quòd iuramento firmatur, & proin-
dè licet reuocato conſenſu matris per teſtamentum euane-
ſcat pactum affirmatiuum reſpectu teſtatricis, manet tamen
pactum † negatiuum reſpectu fratrum, quibus ex eo fuit ius 18
quæſitum, Cyriac. *controuerſ.* 351. *num.* 11. *&* 21.

Imò enim ſicuti facto teſtamento corruit pactum reſpectu
matris, ita reſpectu fratrum; tum quia vtrumque reſultat ex
vno, & eodem verbo, *renunciauit*, & quando † ſimul con- 19
currunt duo, quorum alterum prodeſt alterum nocet præua-
let, quòd nocet, *l.* 3. *§. fin.* & ibique gloſſ. & Bart. *ff. ad Sillan.*
Iaſon. *in l. ſi is ad quem num.* 28. *ff. acquir. hæred.* Alb. *conſ.* 20.
num. 9. tum etiam, qui renunciando ſimul, & in eadem ora-
tione fratribus, ac matri viuenti videtur renunciaſſe ſub hac
virtuali, & ſubintellecta conditione, ſi mater in eadem volun-
tate † perſeuerauerit iuxta terminos *l. fin. Cod. pact.* nam id 20
venit ex natura rei, argum. *l. fin. C. non num. pecun.* vndè reuo-
cato conſenſu deſinit proſus obligatio pacti, & iuramenti, 21
tanquam deficiente conditione à qua pendebat, vt in puncto
per has rationes Franc. Ant. Coſt. *conſ.* 7. *num.* 15. *& ſeqq.* vbi
reprobat contrariam † opinionem Afflicti, Molfeſ. *conſil.* 38. 22
num. 18. Surd. *deciſ.* 14. *num.* 4. *& ſeqq.* vbi circa finem aduer-
tit, quòd Afflict. in dicta opinione fuit ſingularis, & con-
tra ipſum fuit iudicatum, Vaſq. *de ſucceſſ. creat. lib.* 2. *§.* 18. *re-
quiſ.* 29. *limit.* 1. *nu.* 199. *& ſeqq.* Bart. Kellembemb. *de renunc.
ſucceſſion. quæſt.* 31. *ſub num.* 9. Sanchez *in præcept. Decalog.
lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 18. qui omnes firmant, quòd reuocato con-
ſenſu per matrem renuncians liberatur protſus ab obligatio-
ne renunciationis, & iuramenti, & negant ex renunciatione
ius aliquod quæſitum fuiſſe fratribus, quorum fauore fuit re- 23
nunciatum, quia pendebat à conditione perſeuerantię con-
ſenſus, ſic etiam Vtſill. ad Afflict. *deciſ.* 350. *num.* 4. & in
fortioribus terminis Suar. *in repet. leg. quoniam in prioribus li-
mit.* 5. *ad leg. Regni, Cod. inoff. teſtam.* ait adeò vitiari renun-
ciationem † reuocato conſenſu eius, de cuius hæreditate 24
agitur, vt nec etiam ad fauorem fratris committatur ſtipu-
latio pœnæ à renunciante promiſſæ in caſu, in quem contra
renunciationem veniret.

Digitized by Google

25 Et quamuis Sur d. *dict. dec.* 14. *circa fin.* † videatur admitte-
te opinionem Afflicti, quando renunciatio continet dona-
tionem, ſeu iutium ceſſionem; tamen præterquod Surd. re-
probat Franc. Ant. Coſt. *dict. conſ. 7. num.* 26. eo quia renon-
ciatio, & donatio in effectu non deferunt, Dec. *in l. poſtquam
litis num.* 12. *Cod. pact.* Couarr. *var. reſol. cap. 4. nu.* 8. Menoch.
in addit. ad tract. de arbitr. caſ. 436. *num.* 10. verſamur extra
quæſtionem, quia Virginia renunciauit purè, & ſimpliciter,
& licèt poſteà vſa fuerit verbo, *donauit*, quia hoc fecit ad
26 maiorem cautelam, & † cum clauſula quatenus opus ſit ea-
indè non immutatur natura procedentes renunciationis,
Bero. *conſ.* 176. *num.* 51. *lib.* 1. cùmque contractus renuncia-
tionis propter conſenſum matris valuerit à principio abſque
adminiculo donationis, verbum *donauit*, habetur pro non
appoſito, vt in puncto Rota *dec.* 12. *num.* 36. *& 4. ſeqq. deciſ.*
320. *num.* 46. *& 47. par. 6. recent.*

Et ità deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. C E R R O,

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Saluiani.

Veneris 17. Aprilis 1643.

A R G V M E N T V M.

Saluianum interdictum, quibus concurrentibus intret. Bona quantumuis ſint prohibita ſtrictè alienari, & hypothecari, &c. nihilominus immiſſio poteſt concedi ſuper commoditate percipiendi fructus donec, & quouſque, &c.

S V M M A R I V M.

1 *Creditum cum hypotheca, probandum venit in iudicio Saluiani.*

2 *Stipulatio releuationis indemnitatis, quando dicatur commiſſa.*

3 *Poſſeſſio de tempore obligationis probanda venit, vt obtineatur in iudicio Saluiani.*

4 *Item poſſeſſio aduerſarij de tempore motæ litis, quæ probatur ex ipſa litis ſubſtentatione.*

5 *Domus, ſi ſit prohibita quoquomodo vendi, aut alienari irrequiſito proprietario ſub pœna caducitatis, tunc ſuper ea non poteſt conſtitui hypotheca.*

6 *Alienatio etiam latiſſimè ſumpto vocabulo, hypothecam etiam comprehendit.*

7 *Venditio, & alienatio quid comprehendat.*

8 *per Hypothecam ſimplicem bona non alienantur, ſed remanet in bonis hypothecantis.*

9 *Immiſſio poteſt concedi ſuper commoditate percipiendi fructus.*

10 *Commoditas percipiendi fructus venit in generali obligatione, & ſemper remanet hypothecabilis, quamuis omnis hypotheca prohibita fuerit.*

11 *Quod procedit etiam in materia feudali.*

12 *Fructus percipiendi, qui habet facultatem, & commoditatem, alienare non dicitur obligando illos.*

13 *Saluianum etiam intrat, ratione commoditatis percipiendi fructus cadentis, ſeu obligatione generali.*

14 *Et conceditur immiſſio creditori in poſſeſſionem rei prohibitæ alienari, & ad quem effectum.*

15 *Immiſſio, quando conceditur ſuper commoditate percipiendi fructus, non tangitur ſubſtantia rei, aut vtile dominium.*

16 *Domino directo nullum præiudicium infertur, ſi alius habeat vtile dominium, & iſte alteri fructus conſignet, vt ſibi ſatisfaciat de ſuo credito.*

17 *Fructus percipiendi facultas, quando non ſit perpetua, nec ad hæredes extraneos tranſitoria.*

18 *Emphytheuſis, quando eſt hereditaria, tunc primus acquirens poteſt illius fructus, non de eius vita durante, ſed perpetuo etiam hypothecare in præiudicium emphyteutæ, & quorumcumque hæredum, & ſucceſſorum.*

20 *Emphyteuſis acquiſitio, quando fuit facta ex titulo oneroſo, tunc ſanè primus acquirens poteſt præiudicare cæteris, & num. 21.*

D E C I S I O CLXVII.

ANno 1580. Vincentius de Vetera ſuper vna eius domo
dotali impoſuit annum perpetuum cenſum ſcutorum
35. ſortis principalis ſcutorum 500. ad fauorem filiorum, &
hæredum bon. mem. Hieronymi Veroſpij ſub fideiuſſione
q. Lotij Lilij, quem dictus Vincentius impoſitor releuare, &
indemnem ſeruare promiſit ſub obligatione Camerali, *Sum-
mario illorum de Vetera num.* 1.

Deceſſit poſtmodum dictus Lutius fideiuſſor inſtituto ſi-
bi hærede vniuerſali Torquato de Vetera eius nepote, cui
quandocumque decedenti ſubſtituit primum filium maſcu-
lum Valerij, ſi vocabitur Lutius Lilius, ſin minùs ſecun-
dum, ſeu illum, qui huiuſmodi nomen, & cognomen ha-
buerit cum facultate illud aſſumendi, *eodem Summario nu.* 3.
Vndè cum per obitum Torquati factus fuerit locus ſubſtitu-
tioni præfatæ in fauorem Lutij Vincentij Lilij ſecundi geniti
dicti Valerij, & ab Erſilia Zimenes ceſſionaria creditorum
cenſus fuiſſet euicta vna domus hæreditaria dicti Lutij Lilij
fideiuſſoris, fuit pro releuatione indemnitatis introductum
Iudicium Saluiani à Lutio Vincentio Lilio ſubſtituto contra
Petrum Paulum Roſciolum detentorem vnius domus olim
ſpectañ. ad q. Vincentium principalem debitorem dicti cen-
ſus, & ſententiam fauorabilem immiſſionis ſuper commo-
ditate fructuum à Iudice ab A. C. deputato obtinuit, à qua
commiſſa tantùm in deuolutiuo cauſa appellationis in Rota
dubitaoi, an immiſſio ſit reuocanda, vel confirmanda, &
Domini confirmandam eſſe dixerunt.

Quia cùm de validitate dubitari non poſſit, & legitima-
tio perſonarum iuſtificetur in actis ea fide obitus Torquati
primi hæredis inſtituti, & ex teſtibus deponentibus Lutium
Vincentium Lilium eſſe filium ſecundogenitum Valerij,
eiuſque cognomen aſſumpſiſſe ſtatim, ac notitiam habuit
de obitu Torquati, primogenitum verò dicti Valerij ante
obitum d. Torquati ingreſſum fuiſſe Religionem Canonico-
rum Lateraneñ. ibique Profeſſionem emittendo dimiſiſſe
nomen, & cognomen Teſtatoris, quòd habebat. Iuſti-
tia patet ea concurſu trium extremorum ad obtinendum
in hoc iudicio, Creditum enim † cum hypotheca probatur 1
ea Inſtrumento cenſus, in quo Vincentius ſub obligatione
Camerali promiſit releuare indemnem Lotium fideiuſſorem
iuncto alio Inſtrumento immiſſionis obtentæ ab Erſilia pro
fructibus d. cenſus ſuper domo hæreditaria Lutij, per quam 2
fuit commiſſa ſtipulatio releuationis, Rota *in recent. deciſ.*
446. *num.* 2. *par.* 2. Poſſeſſio verò domus, de qua agitur, † de 3
tempore obligationis probatur ex Inſtrumento acquiſitionis
factæ per Vincentium ab illis de Natis, à quibus fuit inueſti-
tus de d. terreno, ſuper quo domum poſteà fabricauit, *dicto
Summario num.* 6. Iunior autem poſſeſſio Roſcioli ſatis proba-
tur ea † litis ſubſtentatione, Caputaq. *dec.* 369. *par.* 2. Cæſar de 4
Graſſ. *dec. 4. de reſtit. ſpoliat.*

Non obſtat defectus hypothecæ ex eo, quòd domus hæc
ſit emphytheotica prohibita quoquomodo vendi, aut alie-
nari irrequiſito proprietario ſub pœna † caducitatis. Quia 5
præterquod non fuit expreſsè prohibita hypotheca, nec alie-
natio latiſſimè ſumpto vocabulo, quæ hypothecam etiam
† comprehenderet, gloſſ. *in l. final. verb. vel hypothecam, C. de* 6
rebus alien. non alienan. Socc. *conſ.* 75. *num.* 2. *lib.* 1. ſed ſolùm
venditio, & alienatio, † per quam ſcilicet ius illud emphyteo- 7
ticarium, in alterum transferatur, quæ nullo modo capiat
ſimplicem hypothecam, per quam bona non alienantur, ſed
remanent † in bonis hypothecantis, *l. pignus, C. de pign.* Man- 8
tic. *de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 28. nu. 51. cum duobus ſequentib.*
Rot. *diuerſ. dec. 426. num. 6. & 7. par.* 1. Immiſſio † fuit ſolùm 9
conceſſa ſuper commoditate percipiendi fructus, quæ venit
in generali obligatione, & ſemper remanet hypothecabi-
bilis, quantumuis omnis † hypotheca prohibita fuerit, vt 10
poſt Bartolum *in leg. ſi is qui, §. vſusfructus num. 2. ff. de pign.*
tradit Neguſant. *eo titulo 2. membr. 5. par. num. 9. ante med.
verſic. Tamen hoc non obſtante*, Aymon. *conſil.* 213. *num.* 2.
Menoch. *conſil.* 1022. *num. 6. verſic. tertia eſt dubitatio, &
num. 7. & 8. cum pluribus ſeqq.* Gratus *conſil.* 54. *num. 14. &
ſeqq. lib.* 1. Giurba *ad conſuetud. Meſſan. cap. 1. gloſſ. 2. par. 1. n.*
110. Gratianus *diſcept. forenſ. cap. 43. num. 11. cum ſeqq.* Rota
coram Put. *deciſ. 111. lib. 2. in correct.* Quod idem in materia
† feudi tradunt Ioann. Faber. *in §. item Seruiana nu. 26. verſ.* 11
ſed fructus inſt. de actio. Iſernia *in cap. Imperialem num.* 3. ibi-
que Aluarott. & cæteri communiter *de prohib. feudi alienan.
per Federicum*, Alea. *conſ. 18. numer. 4. ante med. verſic. ſed
hanc obligationem lib.* 5. Claros *atteſtans de communi*,

§. *feu-*

*§.feudum quaſt.*31.*num.*9. Roſental.*de feud. cap.*9.*concluſ.*10.
*num.*4. *verſic. hoc omnibus placet*, Scrader.*eodem tract. par.*8.
*cap.*1.*nu.* 25. *ad fin.verſ.licet feudum*, Colet.*de proceſſ.execut.*
*par.*2.*cap.*3.*nu.*289.*cum plurib.ſeqq. & præcipuè nu.* 295. oKp-
per.*dec.German.*39. *nu.* 12.*cum ſeqq.* qui enim babet facnlta-
12 tem, & † commoditatem percipiendi fructus, alienare non
dicitur illos obligando, Molin. *de primogenit. Hiſpan.lib.* 1.
*cap.*10. *num.*10. *cum ſeqq.*

Et ratione huius commoditatis cadentis ſub obligatione
13 generali intrat Salnianum, † & conceditur immiſſio credi-
tnri in poſſeſſionem rei prnhibitæ alienari ad effectum, vt
14 immiſſus tandiù fructibus, & commodiıatibus † fruatur,
donec ſibi de ſuo crediţn ſatisfiat, Specul.*de pignor.*§.1.*nu.*30.
in fin.verſ.creditor tamen, Colet.*d.par.*2.*cap.*3.*num.*29.*cum*
ſeqq. Tiraquell. *de retract.lignag.*§.1.*gloſſ.*7.*num.*49.*cum ſeqq.*
& dixit Rota *in Romana Salnsani* 15. *Aprilis* 1622. *coram*
bon. mem. Merlino impreſſ. apud Cincum de cenſibus in ordine
403. *num.*7. 8. *&* 9. Non enim modo immiſſio datur in ipſa
15 re, vt tangatur † eius ſubſtantia, aut vtile dominium ad hoc,
vt Domino directo inuito alter introducatur, ſed ad effe-
16 ctum dumtaxat percipiendi, commoditates ex quarum per-
ceptione nullum Domino directo præiudicium infertur,
Coler. *vbi ſupr. cap.* 3. *num.* 297. Kopper. *dict. deciſ.* 39. *nu-*
mer. 11.

Minùs obſtat, quòd huiuſmodi facultas percipiendi fru-
17 ctus nnn ſit perpetua, † nec ad extraneos tranſitoria, ſed
reſtringatur ad vitam obligantis, & tandiù fluret, quandiù
18 durat ius obligantis: Obiectum enim † procedit in emphy-
teuſi ex pacto, & prouidentia, ſecùs in merè hæreditaria,
prout hæc acquiſita à laicis prn ſe, & hæredibus, in hac enim
primus acquirens poteſt illius fructus, nedum eius vita du-
rante, ſed perpetuò obligare, & hypothecare in præiudi-
cium emphytheutæ, & quorumcumque hæredum, & ſuc-
19 ceſſorum, & ab eis cauſam habentium, vt diſtinguendo tra-
dunt Ruin. *conſ.*176.*num.*13. *&* 14.*lib.*1. Alexand. *conſ.*173.
*nu.*3.*&* 4.*lib.*2. Roland.*conſ.*55. *n.*39.*cum ſeqq.lib.*3. Caldaſ.
de emphyt. extinct.lib. 4.*cap.* 5.*num.*75. Scapuce. de Saluian.
lib. 2. *quaſt.* 10.*num.*3. Gratian.*diſceptat. forenſ.cap.*43. *num.*
15. Rota *in Caſenaten. emphyteuſis* 14. *Decembris* 1635.*co-*
ram bon. mem. Merlino. Præſertim quia acquiſitio fuit facta
titulo oneroſo, dum Vincentius non ſolùm promiſit pro ſi-
20 tu infructifero annuum canonem ſoluere, ſed domum ſuo
proprio ære fabricare, quo caſu reputatur ſicut reliquum
21 patrimonium, & primus † acquirens poteſt abſque difficul-
tate hæredibus ſucceſſoribus, & ab eis cauſam habentibus
præiudicare, Mareſcott. *variar. reſolut. lib.*1.*cap.* 74. *num.*3.
& 4. Rota *in Peruſina de Alphanis* 4. *Decembris* 1624. *&* 2.
May 1625. *coram bon.mem.Coccino*.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Faneñ. Prædij.

Luna 20. *Aprilis* 1643.

ARGVMENTVM.

Iuſtam cauſam litigandi fouens, non ſolet condem-
nari in expenſis, & licet iuſta cauſa ſatis probe-
tur, dum quis duas obtinuit ſententias fauorabi-
les, tamen id non procedit, quando fuerunt re-
uocatæ. Litium expenſæ viuæ, quæ dicantur, Ro-
ta in taxandis honorarijs Aduocatorum, & Pro-
curatorum, quid ſeruet. Expenſæ acceſsus Iudi-
cis ad locum differentiæ ſunt reficiendæ.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ſecunda inſtantia condemnans victum in expen-*
ſis, cenſetur etiam condemnaſſe in expenſis primæ in-
ſtantia.

2 *Quamuis de expenſis primæ inſtantia, nulla fuerit facta*
mentio.

3 *Sententias duas pro ſe habens, præſumitur habere iuſtam*
cauſam litigandi.

4 *Cauſam iuſtam litigandi habens, ſolet excuſari à reddi-*
tione expenſarum.

5 *Sententia fauorabiles apta ſunt ad iudicandam præſum-*
ptionem cauſa iuſta litigandi, intellige quando fue-
runt reuocata, illa non releuant.

6 *Rota non attendit iuſtam cauſam litigandi ad condemna-*
tionem expenſarum litis.

7 *Litium expenſa viua nuncupantur, nempe regiſtri cita-*
tionum examinis teſtium, extractionum ſcripturarum,
& ſimilium.

8 *Rota in condemnatione expenſarum, in taxandis honora-*
rijs Aduocatorum, Procuratorum, &c. non condemnat
ad totam ſummam.

9 *Sed tantummodò alicuius quantitatis Iudici benè viſa, &*
qua requiſita ſint reſpicienda.

10 *Iudicis expenſa ob acceſſum eius ad locum differentia ſunt*
reficienda.

11 *Finis litium, quando ventilatur plurimum iuuat inſpectio*
loci, & euidentia rei.

12 *Probatio, qua fit per euidentiam rei, cæteris omnibus præ-*
fertur probationibus.

13 *Expenſa facta pro acceſſu Iudicis ad locum differentia,*
dicuntur iudiciales, quare debent refici.

14 *Iudicis acceſſus poteſt dici à parte aduerſa approbatus,*
dum à decreto deſuper emanato non appellauit.

15 *Acceſſus Iudicis ad locum differentia, quando per partem*
fuit approbatus, approbata etiam dicitur expenſa eius
occaſione facta.

16 *Conſequens, qui vult cenſetur etiam velle antecedens.*

DECISIO CLXVIII.

PEtro Paulo Leonardo petenti, taxari expenſas contra
Comitem Petrum Aloyſium condemnatum per tres
ſententias conformes Rotales, reuocatorias aliarum dua-
rum de partibus obijciebatur expenſas partibus non deberi,
vel ſaltem non in eadem quantitate contenta in liſtis pro d.
Leonardo exhibitis. Quare dubitaui, an expenſæ prædictę
debeantur, & pro qua ſumma, & eas deberi fuit reſponſum
in ſumma, de qua infra.

Quandoquidem quantum attinet ad primam inſpectio-
nem, nimirum an expenſæ præfatæ debeantur, † certum eſt 1
eas deberi, quia quando Iudex appellationis victum con-
demnat in expenſis, illum condemnaſſe intelligitur etiam in
expenſis primæ inſtantiæ, quamuis de expenſis primæ inſtan-
tiæ nullam † fecerit mentionem, Felin.*cap.ſignificauerunt n.*7. 2
de except. Marſil.*in l.patre, vel marito num.* 71. *ff.de quaſtion.*
Aſin.*in praxi iudic.* §.32. *ampliat.*7. Menoch.*lib.*2. *præſumpt.*
88. *num.*1. Caſtill.*dec.*86. *num.*5. *&* 6. quos alios refert, & ſe-
quitur Giurb. *dec.* 81. *num.*1.

Nec in præſenti releuat, quòd primæ duæ † ſententiæ 3
de partibus fuerint propitiæ dicto Comiti Aloyſio, qui pro-
pterea habuerit iuſtam cauſam litigandi, quæ excuſare ſolet
† à reſtitutione expenſarum, *l. qui ſolidum*, §.*etiam*, *ff.de le-* 4
*gat.*2. vbi Bart. *num.*1. *& in leg.properandum*, §. *ſicut etiam in*
princip.C.de iudic. Alexan.*conſ.*119. *num.*12. *lib.*1.

Quia cùm illæ duæ primæ ſententiæ fuerint ex eiſdem
actis in Rota reuocatæ, non ſunt aptæ ad excuſandum ab
† expenſis, vt ex Innoc. *in cap.finem de dol. & contum.* & ex 5
Ioann. Monach. *in cap.concordi de appellat. verb. in expenſis*
*lib.*6.*in indiuiduo fuit dictum in dec.*10.*de dol.& contum.in nou.*
& declarat Veſtr. *in prax. lib.* 8. *cap.*2. *num.*10. Nec alias no-
ſtrum Tribunal attendit iuſtam cauſam † litigandi ad effe- 6
ctum, vt videre eſt apud Cæſar. de Graſſ. *deciſ.*5. *num.*10. *de*
reſtitut. ſpoliat. & apud Caſſad. *deciſ.* 2. *num.* 2. *de reſcript.*
& ſequitur Put. *deciſ.* 246.*lib.* 2. *& deciſ.* 373. *num.* 2. *lib.* 2.
in correct. cum alijs cumulatis per Adden. ad Buratt. *in deciſ.*
921. *num.*9.

Quantum verò pertinet ad quantitatem expenſarum,
quæ eſt ſecunda inſpectio, Domini dixerunt, eas eſſe taxan-
das in ſcutis 120. monetæ, quia ex liſtis in actis exhibitis ap-
paret, expenſas proceſſales, viuæ nuncupatæ, vtpotè † regi- 7
ſtri, citationum, examinis teſtium, extractionum ſcriptura-
rum, & ſimilium aſcendere ad ſcuta 47. & b. 48. & propterea
omnes ſunt reficiendæ, *l.properandum*,§.*ſin autem*,*Cod.de in-*
dic. vbi Iaſon.*num.*14. Rota *deciſ.*283. *num.*1.*par.*1.*recent.&*
deciſ. 161. *num.* 2. *coram Vrgellen.* Reliquæ autem reſpicien-
tes honoraria Aduocatorum, & Procuratorum, & acceſ-
ſum Iudicis Maceratæ ad locum differentiæ, vnà cum Nota-
rio, & famulo, licèt in liſtis calculatæ in maiori ſumma, mo-
deratæ fuerunt ad ſcuta 72.& ba. 52. attendendo ſtylum Ro-
tæ in hac materia ſeruari ſolitum, ideſt de non † decernen- 8
da reſtitutione totius ſummæ erogatę in honorarijs Aduoca-
torum, & Procuratorum, ſed tantummodò alicuius quanti-
tatis Iudici † benè viſæ, habita ratione requiſitorum, de 9
quibus *in l.* 1. §. *in honorarijs*, *ff. de var. extraord. cognit.* Ve-

ſtri *in praxi lib.8.cap.2.num.*11. & fuit dictum *in Lunen. Sarzanen. expenſarum* 28. *May* 1627. *coram bon. memor. Coccino relata in dicta deciſ.* 161. *numer.* 3. *in fin. coram Vrgellen.*

Nec hæſitatum fuit, quin expenſæ factæ pro dicto acceſ-
10 ſu † ad locum differentiæ, debeant quoque refici, quia
cum quæſtio eſſet circa fines prædij, plurimum inoabat inſ-
11 pectio † loci, & euidentia rei, *l. ſi irruptione* 8. vbi gloſſ. *ff. fin. regund.* Rota coram Greg. XV. *deciſ.* 575. vbi quod talis pro-
12 batio cęteris quibuſcumque † pręfertur, & ideò dicitur actus
neceſſarius, maximè cùm de eo fuerit habita ratio in deci-
ciſione cauſæ emiſſa *ſub die* 10. *Decembris* 1638. *coram Reuerendiſſimo D. meo Dunozet Decano*, vodè expenſę eius oc-
13 caſione factæ, † dicuntur iudiciales, ac vti tales debent vi-
ctori reſtitui, ex notatis per gloſſ. *in cap. ſtatutum*, §. *inſuper verb. moderatas de reſcript. in* 6. & in terminis ſimilis ac-
ceſſus, dixit Rot. *in Firmana Fontis* 28. *Nouembris* 1612. *coram bon. mem. Pirouano.*

Vltra quod ſufficeret dicere, talem probationem fuiſſe à
14 parte approbatam, dum † Iudex præuio decreto, mandauit
fieri acceſſum, & ab hoc decreto non fuit appellatum,
ex notatis *in l. ab eo, C. quom. & quand. Iud.* benè Giurb. *deciſ.* 70. *num.* 12. vbi plures concordantes allegat. Si igitur appro-
15 bata fuit probatio † proueniens ex acceſſu ad locum diffe-
rentiæ, approbata quoque cenſetur impenſa eius occaſione
facta, iuxta vulgatam regulam, quòd qui vult conſequens,
16 † vult etiam antecedens neceſſarium ad illud, *cap. preterea*,
vbi gloſſ. *verb. ſimpliciter de offic. delegat. l. cui iuriſdictio*, vbi
Bart. *in fin.* Iaſon. *num.* 2. *ff. de iuriſdict. omn. iud.*

Et ità deciſum vnà tantùm parte informante, altera ſæpè ſæpiùs citata, diùque expectata, ac informare non curante, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana fideicommiſſi de Iuuenalibus.

Luna 20. *Aprilis* 1643.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius non poteſt petere immiſſionem vigore, *leg. fin. Cod. de edict. Diu. Adr. tollen.* quando non conſtat de poſſeſſione de tempore obitus. Simulatio perperam dicitur probari, ſi deficiat cauſa ipſa ſimulationis, etiamſi adſint coniecturę, ex quibus ſolet probari, & induci præſumptio ſimulationis, & conquaſſantur plures adductę coniecturæ.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum conceditur etiam ex inſtrumentis de nouo repertis.*

2 *Reſtitutio in integrum aduerſus ſententiam conceditur, etiamſi iniuſtitia non ſit notoria, cùm ad hunc effectum ſufficiat qualibet iniuſtitia.*

3 *Et hoc eo magis, quando agitur de vnica ſententia.*

4 *Fideicommiſſarius non poteſt obtinere immiſſionem vigore*, l. fin. Cod. de edict. Diu. Adr. tollen. *deficiente poſſeſſione de tempore obitus.*

5 *Contradictor legitimus ad impediendam immiſſionem vigore*, l. fin. Cod. de edict. Diu. Adr. tollen. *quando quis dicatur.*

6 *Ceſſio, quando eſt ſimulata, & effectum non ſortita non innat.*

8 *Coniectura non releuant ad probandam ſimulationem, quando non fuit doctum de præcedenti cauſa ſimulationis.*

9 *Simulatio in ceſſione arguitur, quando cedens remanſit in poſſeſſione rei ceſſa.*

10 *Clauſula*, conſtituti, *elidit præſumptionem ſimulationis, ex continuatione in poſſeſſione.*

Cedens, ſi continuet in poſſeſſionem rei ceſſa, non ex hoc præſumitur ſimulatio, ſi talis continuatio ſit iure familiaritatis inter affines, num. 10.

11 *Declaratio facta ſuper re, quæ ab animo declarantis pendet eſt attendenda.*

12 *in Poſſeſſione, quando quis eſt iure familiaritatis, omnes actus poſſeſſorij ab eodem facti, præſumuntur eodem iure facti.*

13 *Actui alicui interueniens ex aliqua diſpoſitione municipali, huiuſmodi conſenſus ſibi non præiudicat.*

15 *Conſenſus preſtans non ſimpliciter, ſed cum clauſula præſeruatiua*, ſine præiudicio, &c. *ius ſuum ei remanet illæſum.*

16 *Conſenſus preſtitus cum clauſula preſeruatiua eſt conditionalis, itatu ſtante præiudicio, non dicitur conſenſus preſtitus.*

17 *Clauſula*, non alias, aliter, nec alio modo, *remouet conſenſum ab actu perindè, ac ſi non eſſet actus geſtus.*

18 *Enunciatiua emanata incidenter ad alium finem, & effectum non probat in diuerſo caſu.*

Et maximè ſi agatur principaliter de veritate enunciati.

19 *Coniectura præponderantes elidunt alias coniecturas, & deſtruunt.*

20 *Bona non ſufficit, quòd fuerint deſcripta in inuentario, dum conſtat male fuiſſe deſcripta.*

21 *Mandatum de manutenendo non conceditur, niſi poſſeſſori.*

22 *in Dominum, & poſſeſſorem, quando non poſſit dubitari, quòd quis fuerit recognitus.*

23 *de Ceſſionis effectuatione, quando ſatis dicatur conſtare.*

DECISIO CLXIX.

DOmini dixerunt conſtare de cauſis reſtitutionis in inte-
grum ad fauorem Iſabellæ Menichellæ, & ſic rece-
dendum eſſe à deciſis coram me ſub die 24. Ianuarij 1642. *
quia ſententia, de qua agitur, iniuſta detegitur ex inſtru-
mento hodie producto, † quòd ſufficit, vt reſtitutio ſit con- 1
cedenda, Socc. iun. *conſ.* 128. *n.* 158. *lib.* 1. *vbi de magis communi*, Cæphal. *conſ.* 180. *n.* 12. *verſ. ſed his non obſtantib. lib.* 2. Ro-
ta coram Caputaqo. *dec.* 94. *par.* 3. & coram Reuerendiſs. Vr-
gelleo. *dec.* 137. *n.* 7. etiamſi iniuſtitia non eſſet † notoria, cùm 2
ad hunc effectum ſufficiat quælibet iniuſtitia, Rot. *in recent. dec.* 635. *nu.* 4. *in fin. par.* 2. *& dec.* 345. *num.* 1. *par.* 6. *& dec.* 50. *num.* 2. *par.* 7. coram Cardin. Caualer. *deciſ.* 164. *num.* 1. *verſ. & quod iniuſtitia*, & coram bon. mem. Buratt. *dec.* 452. *num.* 6.
& eo facilius † cum hic agatur de vnica ſententia, Fontanell. 3
deciſ. 272. *num.* 22.

Iniuſtitia autem deducitur, quia conceditur immiſſio Confraternitatibus SS. Apoſtolorum, SS. Trinitatis, & S. Mariæ Conſolationis, ac Monaſterijs Pauperum Puellarum Diſperſarum, & S. Catharinę de Funarijs ſuper medietate domus magnæ poſitæ in Platea S. Mariæ de Monticellis, ac ſuper alijs domunculis illi contiguis, cùm ſuppoſito quod ſint ſubiectæ fideicommiſſo q. Cæſaris Iuuenalis ad fauorem dictorum locorum piorum purificato, quòd tamen in facto non ſubſiſtit, quia licet dd. domus ab initio poſſiderentur à Cæſare fideicommiſſario communiter, & pro indiuiſo cum Alexandro eius fratre, tanquam bona paterna, & materna, vt apparet ex inuentario bonorum paternorum, & maternorum confecto à Mario filio Alexandri hærede Cæſaris producto à dd. locis pijs, attamen ex dicto inſtrumento nouiter reperto conſtat, quòd Cæſar ceſſit Alexandro fratri omnia iura ſibi competentia ſuper bonis maternis, & paternis pro ſolutione debitorum ſcutorum quatuor millium auri, quæ ipſe debebat Alexandro pro debitis hæreditarijs ab ipſo ſolutis de proprio, & pro alijs, quæ Cæſar reſtituere debebat occaſione adminiſtrationis bonorum communium, *vt in Summario Iſabella num.* 1. vigore cuius ceſſionis portio ſpectans ad Cæſarem, fuit acquiſita ab Alexandro, qui in totum euaſit Dominus, & poſſeſſor dd. domorum, & per conſequens cum prædictę domus exierint de dominio, & poſſeſſione Cęſaris fideicommiſſarij, antequam ille moreretur, & tranſierint ad Alexandrum authorem Iſabellæ, non poterant dd. lo-
ci pij, tanquam fideicommiſſarij Cæſaris obtinere † immiſ- 4
ſionem ſuper illis, ex remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* deficiente primo extremo huius iudicij, ſcilicet poſſeſſione de tempore obitus, Caſtr. *conſil.* 455. *num.* 1. *lib.* 1. Burſatt. *conſil.* 372. *nu.* 1. *lib.* 1. Decian. *reſponſ.* 76. *n.* 1. *lib.* 3. Rota *dec.* 599. *nu.* 1. *par.* 3. *rec.* & fuit dictum *in Ariminen. fideicommiſſi* 28. *Iunij* 1641. *coram me*, §. *Iniuſtitiam pariter*, vbi in ſpecie agebatur, ac effectum reſtitutionis in integrum: præſertim contra Iſabellam, quæ cum tanquam hæres Alexandri iuſto titulo ſupradictæ ceſſionis poſſideret, erat legitima contradictrix ad impediendam immiſſionem, Rota *in Bononien. de Floranant.* 18. *Iunij* 1601. *coram Lancellotto, & in Romana Palatij* 5. *Iunij* 1602. *coram Sacrato, & Romana fideicomm. de Zuccaris coram Reuerendiſſ. D. meo Dunozetto Decano.*

Non

Digitized by Google

6 Non obſtat, quod iſta ceſſio dicatur † ſimulata, & effe-
ctum non ſortita. Quia coniecturæ ad hunc effectum ad-
7 ductæ non docto de præcedenti cauſa ſimulandi, † nihil
operantur, vt eſt inconcuſſa Doctorum ſententia, quorum
magnum numerum, refert Farin. *de falſit. & ſimulat. q.* 162.
num. 130. & perpetuò tenuit Rota, *& ſignanter poſt* 2. *vol.*
conſ. eiuſdem Farinac. *deciſ.* 297. *num.* 4. *& in recent. deciſ.*
307. *in fin. part.* 1. *& deciſ.* 344. *num.* 3. *part.* 4. & coram Bu-
ratto *deciſ.* 99. *num.* 1. *& deciſ.* 365. *num.* 3. & vtrobique Ad-
den. *ſub littera A.*

Præterea omnes ſunt leues: quia prima, & principalis,
8 quod Cæſar non obſtant ceſſione facta Alexandro continua-
uit in poſſeſſionem dd. domorum vſque ad obitum, non
releuat ex duobus. Primò, quia in inſtrumento ceſſionis
9 † adeſt clauſula, *conſtituti*, ad fauorem Alexandri, per
quam clauſulam eliditur præſumptio ſimulationis oriens ex
continuatione poſſeſſionis, Menoch. *de arbitr. iud. caſ.* 39.
num. 6. Tiraq. *de iure conſtit. limit.* 9. *num.* 4. *& ſeqq.* Mantic.
de tacit. lib. 11. *titul.* 31. *num.* 56. cum alijs per Farinac. *dict.*
quaſt. 162. *num.* 233. & Rota coram Card. Caualer. *deciſ.* 13.
num. 4. & poſt Paciſ. de Saluian. *deciſ.* 40. *num.* 5. quia ſtante
præcedenti acquiſitione Alexandri continuatio poſſeſſionis
10 † Cæſaris eius fratris ſimul cum eo conuiuentis, & cohabi-
tantis præſumitur iure familiaritatis, ex qua propterea nulla
poteſt elici coniectura ſimulationis, vt in puncto Soccin.
ſen. *conſ.* 60. *num.* 4. *lib.* 1. Mar. Antonin. *var. reſolut.* 88. *nu.*
14. *verſ. præſumptio quarta*, Grat. *deciſ. Marchia* 90. *nu.* 16.
& 17. Rota coram bon. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 401. *nu.* 16.
& in Foretrana prædij 1. *Iulii* 1641. *coram Reuerendiſs. P. D.*
meo Bichio.

Et huius facti veritatem apetuit Alexander, qui in man-
dato procuræ facto in perſonam Horatij de Fabijs ad peten-
dam manutentionem dd. domorum aſſeruit, & declarauit,
quod ipſe motus pietate, ac iteratis precibus Cæſaris fratris
conſenſit, quod iſte poſſit cum eo cohabitare, vt ſubleuare-
tur ab expenſa alterius habitationis. Quæ declaratio facta
11 ſuper re dependente † ab animo Alexandri eſt attendenda,
Menoch. *vbi ſupra caſu* 86. *num.* 6. & actum dictæ habitatio-
nis quatenus eſſet dubius, declarat Buratt. *deciſ.* 279. *nu.* 17.
& hinc educitur etiam reſponſio ad ſecundam coniecturam
deſumptam ex locationibus dd. domorum, & exactionibus
penſionum factis à Cæſare poſt ceſſionem: quia dum ex præ-
12 dictis conuincitur, quod † Alexander erat Dominus, &
verus poſſeſſor, & Cæſar poſſidebat ſolùm iure familiarita-
tis, locationes, & exactiones prædictæ præſumuntur factæ
à Cæſare eodem iure familiaritatis, vt in propoſito reſpon-
dit Neguſant. *conſ.* 8. *num.* 53. *verſ. poteſt etiam, & ſeqq.*
Ruin. *conſil.* 34. *n.* 13. *lib.* 1. benè Curt. iun. *conſ.* 108. *nu.* 26.
Menoch. *vbi ſup. caſ.* 160. *n.* 15.

Minus obſtat tertia deducta ex eo, quod Marius filius
Alexandri eo præſente, & non reclamante deſcripſerit in
Inuentario bonorum hæreditariorum Cæſaris medietatem
dictarum domorum tamquam ſpectantium ad hæreditatem
Cæſaris. Quia vltra quod ex Inuentario non apparet, quod
13 Alexander † interfuerit illius confectioni, ſed ſolùm eius
conſignationi, placuit reſponſio, quod ipſe interfuit tam-
quam pater præſtando conſenſum iuxta diſpoſitionem Stat.
Vrb. *lib.* 1. *cap.* 152. ad effectum, vt Marius eius filius cum
eius conſenſu poſſet validè adire hæreditatem Cæſaris: &
ideò cùm non conſenſerit nomine priuato, ſed ratione, &
obtentu officij à iure municipali, & ſtatutario ſibi commiſ-
14 ſi, huiuſmodi conſenſus ſibi non præiudicauit, iuxta text. *in*
l. cum quædam, C. de administrat. verſ. per quem text. ita in
ſpecie reſpondit Bald. *conſ.* 102. *num.* 2. *lib.* 2. quem ſequitur
Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſſ.* 9. *num.* 141.

Præſertim cùm Alexander conſenſum ſimpliciter non
præſtiterit, ſed cum clauſula præſeruatiua, *ſine præiudicio*
omnium, & quorumcumque Iurium ſuorum, quæ præſeruat
15 † illæſa omnia iura, Rota *deciſ.* 785. *num.* 4. *part.* 1. *diuerſ.*
& reddit actum conditionalem, adeout ſi inferatur præiudi-
16 cium habeatur † pro non facto, Pariſ. *conſ.* 23. *num.* 142. *lib.*
1. Put. *deciſ.* 34. *ſub num.* 1. *lib.* 2. *in correct. & in recentior.*
deciſ. 340. *num.* 12. *part.* 5. & in alijs per Rub. *ſingular. part.* 4.
clauſula 754. *num.* 6. *fol.* 459. addita etiam clauſula, *& non*
17 *aliàs, aliter, nec alio modo*, quæ † remouet conſenſum
ab actu perinde, ac ſi non eſſet geſtus, Grat. *conſ.* 138. *num.*
13. *lib.* 1. Caputaq. *deciſ.* 82. *num.* 4. *part.* 3. Rota *in recent.*
deciſ. 115. *num.* 6. *circa med. part.* 1. *& deciſ.* 104. *num.* 34.
part. 6.

Denique non releuat quarta in eo fundata, quod Alexan-
der ratificauerit impoſitionem cenſus factam ſuper vna ex
prædictis domibus à Mario cum enunciatiua, quod illa eſſet
eiuſdem Marij. Quia talis enunciatiua emanauit † inci- 18
denter ad alium finem, & effectum, & ideò hodie non
probat duoi principaliter agitur de veritate enunciati, Rota
coram Buratt. *deciſ.* 349. *num.* 4. *& in recent. deciſ.* 279. *nu.* 5.
part. 5.

Et eo facilius Domini inclinarunt in hanc ſententiam cum
Iſabella non nitatur ſolùm dicto Inſtrumento ceſſionis, ſed
vlterius pro ea concurrant actus poſitiui, † & coniecturæ 19
præponderantes, quæ contrarias elidunt, & deſtruunt.
Conſtat enim, quod Alexander eius auctor ſtatim habita
notitia, quod Marius eius filius deſcripſerat in inuentario dd.
domus tamquam hæreditarias Cæſaris, conſtituit Procura-
torem ad petendam eius nomine manutentionem ſuper illis
ad effectum, vt ex illa deſcriptione † non poſſet vllo vn- 20
quam tempore ſibi inferri præiudicium, vt in Summario
num. 4. qui prior illam petijt, & ſer. ſer. obtinuit, vt in Sum-
mario ſecundæ poſitionis *pariter num.* 4. Hinc enim apparet,
quod Alexander non ſolùm conſenſit dictę deſcriptioni dum
illam impugnauit, ſed quod ea non obſtante ſuam poſſeſſio-
nem continuauit, dum obtinuit mandatum de manutendo,
† quod non conceditur niſi poſſeſſori, Rota coram Card. 21
Caual. *deciſ.* 217. *num.* 2. *& deciſ.* 101. *num.* 1. cum pluribus
allegatis per Buratt. *dec.* 221. *num.* 2.

Et quod plus eſt, Marius poſt hæc locauit vnam ex prædi-
ctis domibus nomine, & tamquam Procurator Alexandri:
ex quo manifeſtè conuincitur, quod ipſe cognouit Alexan-
drum pro Domino, & † poſſeſſore, dum eius nomine, 22
& tanquam Procurator illius locationem fecit, *vt in Roma-*
na ſucceſſionis 28. *Iunii* 1641. *coram Reuerendiſſ. D. meo De-*
cano. Et hinc patet ſubſiſtere, quod dicebatur de ineffectua-
tione dictæ ceſſionis: quia dum ex prædictis apparet, quod
Alexander eius vigore acquiſiuit poſſeſſionem, & eam
† ſemper continuauit, nulla maior poteſt haberi effe- 23
ctuatio.

Et ita vtraque, &c.

Deciſio iſta emanata coram eodem Reuerendiſſimo Decano
24. *Ianuarij* 1642. *erit infrà in Appendice.*

R. P. D. CARRILLO.

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Romana Dotis.

Lunæ 20. *Aprilis* 1643.

ARGVMENTVM.

Executiuè licet non ſit procedendum contra ter-
tium poſſeſſorem, cùm tunc ſit agendum via or-
dinaria, tamen id non procedit, quando agitur
vigore ſtatuti Vrbis *lib.* 1. *cap.* 85. dantis viam exe-
cutiuam contra tertium poſſeſſorem in materia
dotali ſub generali obligatione bonorum veniunt
etiam bona emphyteotica hæreditaria.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *contra Tertium poſſeſſorem, non datur via execu-*
tiua.
3 *Statutum Vrbis cap.* 85. *lib.* 1. *concedit viam executiuam*
etiam contra tertium poſſeſſorem, in materia do-
tali.
4 *Statutum Vrbis lib.* 1. *cap.* 85. *cum ſit deciſorium ſeruan-*
dum venit in omnibus Tribunalibus Vrbis.
5 *Creditum dotale benè iuſtificatur ex publico inſtrumento*
obligatione Camerali vallato.
6 *Clauſula*, conſtituti, *benè probat poſſeſſionem conſti-*
tuentis contra ſingularem ſucceſſorem, cauſam ab
eo habentem.
7 *Præſumptio, l. fin. C. de præſcr.* 30. *vel* 40. *annor. ſtan-*
te curſu 30. *annor. intrat.*
9 *Præſcriptio contra vxorem, quoad bona dotalia, non*
currit viuente marito.
10 *Præſcriptio non currit contra minorem, & quatenus*
currat conceditur reſtitutio in integrum.
11 *Surd. in deciſ.* 105. *num.* 2. *& alis per eum allegati in*
quo-

Digitized by Google

quibus terminis loquantur.
12 *Dotis ſolutio poteſt argui, ex pluribus, & vrgentibus coniecturis id ſuadentibus.*
13 *Prohibita alienari, etiam lato ſumpto vocabulo non poſſint comprehendi ſub generali obligatione omnium bonorum.*
14 *Emphyteuſis dicitur mera hereditaria, ſi ſit conceſſa pro ſe, & heredibus quibuſcumque.*
Clauſula, pro ſe, & hæredibus quibuſcumque, *æquipollet clauſulæ*, & quibus dederit, *num.14.*
15 *Clauſula*, ex quibus dederit, *facit, vt in conceſſione cenſeantur incluſi quicumque heredes etiam extranei.*
16 *Clauſula*, & quibus dederit, *facit, vt conceſſio dicatur alienabilis irrequiſito Domino, & ſine eius conſenſu.*
17 *Et ideo poteſt primus acquirens rem emphytheuticam obligare, etiam in præiudicium vocatorum.*
ſub Obligatione dotali veniunt etiam bona emphytheutica hereditaria, num.17.
18 *Emphytheuſis hereditaria comprehenditur ſub generali diſpoſitione.*
19 *Quod procedit etiamſi adſit pactum de non alienando in contrarium appoſitum, quia intelligitur ad fauorem Domini.*
20 *Pactum de non alienandis bonis emphytheuticis, non alterat naturam emphytheuſis hereditariæ tranſitoriæ ad quoſcumque etiam extraneos.*
Itaut per dictum pactum non impeditur primus acquirens, ne illam obligari poſſit, maximè fauore dotis, num.20.
21 *Verba, quando importent ſimilitudinem, quoad omnia.*
22 *Prohibitum, quoad vnum, quoad cæteros dicitur permiſſum.*
23 *Via executiua conceſſa à ſtatuto Vrbis fauore dotis, procedit etiam contra bona emphytheutica.*
24 *Emphytheuſis, eſt quid diuerſum à materia dotali.*
25 *Agentis paupertate ſtante hoc caſu non videtur æquum attendere ad vnguem rigorem, & formalitatem iudiciorum.*

DECISIO CLXX.

MAndatum A. C. relaxatum ad fauorem Petri Eutitij
creditoris ſcutis 500. monetæ occaſione dotis maternæ contra Dominicum Lucatellum poſſeſſorem vineæ hæreditariæ Roſati dotis promiſſoris dixerunt DD. exequendum fore vti validum, & iuſtum.

1 Validitas enim apparet ex reuolutione proceſſus, nec ea
poteſt infringi ex eo, quod d. Eutitius egerit executiuè contra
Lucatellum d. vineæ emptorem, quaſi quod contra eum
2 vti tertium poſſeſſorem non potuerit † dari via executiua,
iuxta notat. per Alex. *in l. à Diuo Pio*, §. *ſi ſuper rebus*, *num.*
28. verſ. & pro hoc benè facit, *ff. de re iudic.* Aretin. *conſ.* 86.
in fine, Rota coram Gregor. XV. *deciſ.* 330. *num.* 2. & *deciſ.*
59. *num.* 1. coram Durano. Quia hoc ceſſat, quando prout
3 hic fuit actum pro conſequutione dotis, pro qua Statutum
Vrbis *in cap.* 85. *lib.* 1. concedit in ſpecie viam exequutiuam,
etiam contra tertium, Rota *deciſ.* 161. *num.* 4. *part.* 4. *recent.*
Quod quidem Statutum cum ſit deciſorium ſeruatur in
4 omnibus Vrbis Tribunalibus, vt de ſtylo teſtatur Saluſt.
Tib. *in prax. A. C. lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 13. & ad effectum de
quo agitur dixit *Rota in Romana dotis de Millinis* 17. *Februarij* 1578. *coram Robuſterio, quæ eſt la* 51. *in ordine inter impreſſ.* per Modern. *gloſſat.* Braſichellen. *ad Stat. Vrb.* &
magis de recenti fuit dictum *in Romana dotis* 14. *Februarij ſuperioris anni coram Reuerendiſſimo P. D. meo Dunozeto Decano.*

Iuſtitia verò probatur ex eo, quod creditum dotis ſcutorum 500. promiſſæ à Roſato Margaritæ eius ſorori ex qua
natus eſt Eutitius, vt plenè concludunt teſtes iuſtificatur
5 ex publico inſtrumento dotali, obligatione Camerali vallato; dictumque Roſatum poſſediſſe vineam, de qua agitur,
pariter probatur ex inſtrumento venditionis factæ per eum
6 dicto Lucatello, cum clauſula conſtituti, quæ benè probat
poſſeſſionem conſtituentis contra ſingularem ſucceſſorem
cauſam ab eo habentem, Angel. *in l. quadam mulier*, *ff. de rei vendic.* Tiraq. *de iur. conſt. part.* 3. *limit.* 1. *num.* 11. *in fin.*
& *num.* 23. Ruin. *conſ.* 169. *in fin. lib.* 1. Grat. *conſil.* 42. *nu.* 12.
& 13. *lib.* 2. Natt. *conſil.* 439. *num.* 3. Rota coram Greg. XV.
deciſ. 362. *n.* 1. & 2. coram Durano *deciſ.* 49. *num.* 3.

Non obſtat, quod ab anno 1604. quo fuit celebratum inſtrumentum dotale vſque ad annum 1641. quo fuit mota lis,
effluxerint anni 30. & vltra, & ſic interet præſcriptio, *l. ſi-* 7
cut in rem 3. *cum concordan. C. de præſcript.* 30. *vel* 40. *annor.*
vel præſumpta dotis ſolutio cum non præſumatur maritus
negligens in exigenda dote, dum ſuſtinet onerat matrimo- 8
nij, ex allegatis per Surd. *in deciſ.* 105. *num.* 2. Quia matrimonium durauit ab anno 1604. vſque ad annum 1614. de
quo tempore obijt maritus ſuperſtite dicto Eutitio filio tunc
in infantili ætate conſtituto, quapropter ſicut † præſcriptio 9
currere non potuit contra mulierem conſtante matrimonio,
l. in rebus, §. *omnis*, *Cod. de iur. dot.* Fulgoſ. *conſ.* 216. *nu.* 1.
verſ. ſecundum vero, Abb. *conſil.* 32. *num.* 1. *verſ. ad diem*
lib. 1. Alex. *conſil.* 83. *num.* 11. *verſ. benè fateor lib.* 6. Rota coram Caualer. *deciſ.* 213. *num.* 7. ita nec valuit aduerſus pupillum, *d. l. ſicut de præſcrips.* 30. *vel* 40. *annorum*, *verſ. ſed*
pupillari, cum ibi notatis per DD. & quatenus † cucurriſ- 10
ſet daretur aduerſus eam reſtitutio in integrum ex capite
ignorantiæ, Rota *deciſ.* 573. *num.* 1. *in fin. part.* 3. *recent.* &
coram bon. mem. Coccino *deciſ.* 50. *num.* 10. & fuit dictum
in ſimilibus terminis in *Spoletana Saluiani* 3. *Iulij* 1639. *coram bone memoria Merlino.*

Surdus verò *in dicta deciſione* 105. & † cæteri DD. per 11
eum congeſti non fundatur in ſola negligentia mariti, ſed in
alijs pluribus, & quidem vrgentibus præſumptionibus, & 12
coniecturis ſolutionem dotis pernecеſſe concludentibus, &
ideò non applicantur huic caſui vbi tales præſumptiones, &
coniecturæ non adſunt.

Nec aduerſari viſum fuit, quod vinea, de qua agitur, ſit
ſub directo dominio Eccleſiæ, & in inſtrumento inueſtituræ adſit pactum de non alienando etiam latè ſumpto voca- 13
bulo, & propterea non potuerit comprehendi ſub generali
obligatione omnium bonorum Roſati, vt in terminis dotis,
ait Rota *in deciſ.* 555. *num.* 1. *part.* 1. *recent.* Quoniam inter
cæteras reſponſiones datas per Informantes placuit illa nem- 14
pè, quod in præſenti verſamur in primo acquirente, ac in
emphyteuſis merè hæreditaria cum ſit conceſſa cum clauſula,
pro ſe, & heredibus quibuſcumque, quæ æquiparatur clauſulæ quibus dederit, Rip. *in l. quæſitum*, §. *ſi quis num.* 5. *de priuileg. credit.* Rolan. *conſ.* 69. *num.* 34. *lib.* 1. Seraphin. *deciſ.* 559. *num.* 8. clauſula autem *quibus dederit*, facit vt in
conceſſione includantur quicumque hæredes extranei, Curt.
iun. *conſ.* 4. *num.* 4. cum alijs relatis per Caldaſ. *de nominat.*
emphyt. lib. 2. *qu.* 10. *num.* 14. & *quæſt.* 23. *num.* 30. & 31. *eod.*
lib. Rota *deciſ.* 50. *num.* 1. *par.* 3. *recent.* & *deciſ.* 293. *num.* 2.
coram Caualerio, & conceſſio dicatur alienabilis irrequiſi- 16
to Domino, & ſine eius conſenſu, Dec. *conſil.* 390. *num.* 8.
Socc. *conſ.* 7. *num.* 24. *lib.* 3. Pariſ. *conſ.* 2. *num.* 23. & 29. *lib.* 1.
Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 19. *num.* 24. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 481. *num.* 60. & ideò benè † potuit pri- 17
mus acquirens eam obligare etiam in præiudicium aliorum
vocatorum, Menoch. *conſ.* 401. *num.* 46. & 47. Surd. *conſ.*
305. *num.* 32. 35. & *ſeqq.* Caualer. *deciſ.* 219. *nu.* 15. & in terminis obligationis dotis, Corbul. *de iur. emphyt. de cauſ. priuat. ob alienat. limit.* 20. *num.* 4. & 5. Gratian. *diſcept. forenſ.*
cap. 511. *num.* 10.

Idque procedit etiamſi obligatio fuerit generalis omnium
bonorum ſine expreſſione huius vineæ emphyteuticæ, quia
emphyteuſis, † hæreditaria comprehenditur ſub vniuerſali 18
diſpoſitione, Menoch. *conſil.* 129. *nu.* 15. Mantic. *de coniect.*
vlt. volunt. lib. 7. *tit.* 9. *num.* 5. *in fin.* Caualer. *d. deciſ.* 293. *n.*
1. *verſ. & ſic erat.* Abſque quod releuet pactum de non
alienando in contrarium appoſitum cum illud concernat ſolùm fauorem Domini directi, qui de hoc in præſenti non 19
opponit, nec eſt in lite, nec ob dictum pactum alteratur
natura emphyteuſis hæreditariæ tranſitoriæ ad quoſcumque
etiam extraneos, itaut impediatur primus acquirens ne illam 20
obligare poſſit maximè fauore dotis ex ſuperiùs allegatis, &
tradit Andr. *dec.* 105. *num.* 13.

Vlterius prohibitio huiuſmodi non videtur abſolutè concepta, quoad omnes perſonas, ſed ſolùm quoad perſonas
prohibitas ponderando illa verba, *o altra perſona prohibita*, 21
quæ denotant ſimilitudinem inter omnes Alex. *conſ.* 76. *n.* 14.
verſ. non obſtant illa verba, *lib.* 4. Oſaſch. *deciſ.* 167. *num.* 7.
Surd. *conſ.* 21. *nu.* 14. & ideò quoad alias perſonas non vide- 22
tur expreſsè prohibita, vt tradunt, Alex. *conſ.* 173. *num.* 5. *in fin.* & *num.* 6. *lib.* 2. Ruin. *conſ.* 213. *num.* 6. *lib.* 1. *Rota in Ceſanaten. emphyteuſis* 14. *Decembris* 1635. *coram bon. mem. Merlino.*

Quod autem via executiua conceſſa à ſtatuto pro dote 23
pro-

procedere poſſit etiam contra rem emphyteuticam viſum
eſt ſatis ſubſiſtere eum non fuerit actum ſuper validitate in-
ueſtituræ, aut ſuper comprehenſione, vel actione reali,
24 ſed ſuper credito dotali, qui articulus eſt † ab ipſa inueſti-
tura, & re emphyteotica ſatis alienus iraut intret *deciſ.296.*
num.14.& ſeqq.part.6.recent. maximè ſtante paupertate
25 † agentis, quo caſu non videtur æquum attendere ad vn-
guem rigorem, & formalitatem iudiciorum, ad tradit. per
Rot. *deciſ.72.num.7.part.1.diuerſ.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. R O I A S,

Poſteà Epiſcopo Tarraconen̄.

Romana prætenſæ Nullitatis Contractus,

Veneris 24. Aprilis 1643.

A R G V M E N T V M.

Auus licet non poſſit dare tutorem nepoti impuberi, tamen ſi eum hæredem inſtituat, & prohibuit, ne vſumfructum in dictis bonis habeat ius pater, & tunc ſtante tali inſtitutione in hæredem poteſt dare ei tutorem. Teſtator, ſi plures tutores pupillo reliquerit, cenſetur inſolidum dati, quod procedit etiamſi dati ſint cum dictionibus taxatiuis, quia ad hoc requiritur expreſſa prohibitio teſtatoris, vt vnus ſine alio non poſſit adminiſtrari.

S V M M A R I V M.

1 *Auo regulariter non eſt permiſſum tutorem dare nepotibus in patris poteſtate recaſuris.*

2 *Pater, ſi per expreſſam prohibitionem ſtatuit, vt filios non modo vſumfructum, ſed etiam adminiſtrationem bonorum ſuorum in quibus hæredem ſuum inſtituit eius nepotem ex dicto filio.*

Et tunc licitum eſt dicto Auo relinquere alium tutorem d. nepoti, & id quilibet alius extraneus facere poteſt, & nu.3. & 4.

5 *Pupillum, quando quis facit hæredem poteſt ei relinquere tutorem, etiamſi pupillus ſit ſub patria poteſtate.*

6 *Pater reſpectu bonorum filio relictorum in quibus ei fuit prohibitus vſusfructus, reputatur, ac ſi eſſet extraneus.*

Tunc enim videtur ceſſare effectus patriæ poteſtatis circa adminiſtrationem dictorum bonorum.

7 *Tutor datus filio, ab eo, qui eum hæredem inſtituit, & prohibuit ne eius pater habere vſufructum in dd. bonis.*

Certè talis tutor confirmandum venit per Iudicem, cum tunc inſtituens habeatur loco patris, num.8.

9 *Tutor quilibet ex pluribus tutoribus datis, poteſt ſolus adminiſtrare.*

Tutores plures dati, cenſentur dati inſolidum, num.9.

10 *Quod procedit, etiamſi in conſtitutione adſint dictiones, & clauſolæ complexiua, niſi etiam adſit voluntas Teſtatoris, & nu.11.*

11 *Tutores plures dati, cenſentur inſolidum dati, niſi expreſſa teſtatoris prohibitio adſit, ne vnus ſine alio adminiſtret.*

Vnde dictiones, ſimul, coniunctim, & ſimilis, vel referuntur ad actum ipſiuſmet teſtatoris, nempè nominationis, vel ad ipſam adminiſtrationem, ne ſcilicet diuidatur, nu.12. 13. & 14.

15 *Tutor, ſi potuit facere aliquem actum, licet ſint plures tutores, fruſtra ponitur in controuerſiam, an ſolus potuit ſe gerere tamquam adminiſtratorem.*

16 *Tutores plures, quando vnus ſine alio non poſſit actum aliquem facere.*

17 *Teſtatoris prouiſio non debet extendi de vno caſu ad alium.*

18 *Aretin. in conſil.26. num. 5. quo caſu loquatur, & num.19.*

20 *Irreſolutio eſt pernicioſa in rebus agendis.*

21 *Interpretatio illa non eſt admittenda, quæ inducit prohibitionem adminiſtrandi per vnum dumtaxat.*

22 *Interpretatio illa ſumi debet, quæ prohibitionem reijcit.*

23 *Mater pupilli, quando exiſtit in medio, tunc non eſt locus alterius tutoris, vel adminiſtratoris.*

24 *Text. in auth. matris, & auiæ, Cod. quand. mul. tutel. offic. non ſolum procedit in tutela, verùm etiam in cura.*

25 *Mater non eſt excludenda à tutela filii impuberis, licet teſtator ſolam matrem non nominauerit in tutorem.*

26 *Mater, ſi communiter reputabatur, tamquam tutrix filii impuberis, tunc non eſt dubitandum de actibus ab ea geſtis ad fauorem pupilli.*

27 *Tutor etiam non legitimus, dum publicè habebatur pro legitimo ſi contraxerit ad fauorem pupilli valet talis actus.*

28 *Reputatio communis facit ius.*

29 *Litium multarum ſuperuenientia excuſat, ſi non adimpleatur præceptum teſtatoris, deducendo impuberem in aliquo loco.*

30 *in Litibus exercendis, vtilior eſſe ſolet, & quaſi neceſſaria præſentia Domini.*

D E C I S I O   C L X X I.

COnſtare de legitimatione perſonæ D. Mariæ Cattaneæ Coſtæ reſponderunt Domini ſiue vti tutricis Philippi impuberis ſui filij ſiue vti potius adminiſtratricis bonorum eiuſdem Philippi: Dominam enim Mariam fuiſſe ab Octauio Coſta dicto Philippo ſuo nepoti deputatam, & à Iudice confirmatam tutricem, & rurſus ab eodem Octauio nominatam Adminiſtratricem conſtat ex aperta diſpoſitione eiuſdem Octauij in eius cum quo deceſſit teſtamento, necnon reſpectiuè ex Iudicis decreto, neque hoc pro parte Abbatis Ambroſij controuertebatur, ſed cum tota quæſtio reduceretur ad duo; Primum ſcilicet An dictus Octauius potuerit teſtamento dare tutricem Philippo ſuo nepoti adhuc viuente D. Benedicto patre dicti Philippi, & filio d. Octauij: Alterum verò, An cùm fuerint dati plures adminiſtratores potuerit ſola D. Maria altera ex ipſis adminiſtrare, & conſequenter gerere contractum de quo quæritur DD. in vtroque capite tenuerunt ſententiam affirmatiuam.

Nam quoad primum licet regulariter non ſit Auo per-
miſſum tutorem dare nepotibus in poteſtate patris recaſuris, 1
§. *permiſſum inſtit. de tutel.* Nihilominus quia Octauius Auus
per repetitam, & expreſſam voluntatis ſuæ declarationem
prohibuerat filio Benedicto non modo vſumfructum, ſed
etiam adminiſtrationem ſuorum † bonorum, in quibus 2
hæredem ſuum inſtituebat Philippum ex dicto Benedicto ne-
potem, non eſt dubitandum quin reſpectu dd. bonorum
(quorum adminiſtrationem palam eſt, quod poſſet vnicui-
que conferre, eam prohibendo Benedicto † patri inſtituti 3
per text. expreſſum *in §.1. auth. vt licet matri, & auiæ*) po-
tuiſſet etiam vti quilibet alius extraneus eidem † impuberi 4
inſtituto deſignare tutricem, *ad text. in l. pater hæredi 4. ff.*
de teſtam. tutel. quæ accedente Iudicis confirmatione verè
ſit tutrix, *l. ſi Patronus 4. ff. de confirmat. tut. vel curat.* etiam-
ſi † impubes inſtitutus ſit ſub patria poteſtate, vt benè de- 5
ciſum refert Maſtrill. *deciſ. 59. num.4. 5. & 8.* & notant The-
ſaur. iun. *quæſt.74. nu.1. in fin. verſ. & hoc habet locum lib.4.*
qui ſub nu.3. ſequitur *dictam deciſ.* Maſtrill. Grat. *diſcept.*
680. *n.4. verſ. nam extraneus*, ac Giurb. *ad conſuet. Meſſa-*
nen. cap.7. gloſſ.3. par.1. nu. 54.

Et ratio eſt euidens, quia cùm pater † reſpectu bono- 6
rum in quibus non habet adminiſtrationem reputetur, ac ſi
extraneus ex not. per Bart. *in l. his nulla, num.9. ff. de iudic.*
Menoch. *de recuper. remed. 9. num.*86. cum alijs per Paſcal.
*de virib. patriæ poteſt. par.1. cap.2. num.*84. videtur quodam- 7
modo ceſſare effectus patriæ poteſtatis circa adminiſtratio-
nem dd. bonorum, merito quoad ipſam ſit ſubſtinendus tu-
tor à Iudice confirmatus, & datus impuberi ab inſtituente
eum, quaſi quod inſtituens reſpectu † ſuæ hæreditatis ha- 8
beatur tunc loco patris, vt ex *l. nemo 58. de hæred. inſtit.* no-
tant Bald. *in d. l. ſi Patronus in fin.* & ibi Addent. ad Bart.
litt. D. ff. de confirmat. tutor. cum cæteris per Gratian. *dict.*
diſcept.680. num.4. verſ. quo caſu.

Quo verò ad ſecundum regula eſt affirmatiua, quod quili-
bet ex pluribus tutoribus † poteſt ſolus adminiſtrare, quia 9
cenſetur inſolidum conſtituti, ad *text. expreſſ. in l. ſi plures 3.*
l. decreto 25. §. ſi duobus, ff. de admin. tut. l.1. C. ſi ex plur.
tutor.

Digitized by Google

tutor. cum ſimil. per Rotam coram bon. mem. Coccino *de-*
10 *ciſ.*378. *num.*7. neque ab hac regula † eſt recedendum per
ſolas dictiones, & clauſulas complexiuas adhibitas in eorum
11 deſtinatione niſi vlterius concurrat etiam † expreſſa prohi-
bitio, ne vnus abſque alio adminiſtret, Specul. *titul. de inſtr.*
Addit. *num.*47. *verſ. vel diſtingue*, Bart. communiter rece-
ptus *conſ.*147. *per tot. lib.*1. & ſequuntur Capr. *conſ.*54. *nu.*1.
*ad fin. & num.*2. latè Caſtill. *deciſ.*116. *per tot.* cum alijs per
Gratian. *diſcept.*812. *num.*27. *&* 28. Buratt. *deciſ.*389. *per tot.*
12 quia tunc † dd. dictiones *coniunctim*, *ſimul*, *& huiuſmo-
di*, vel referuntur ad actum ipſiuſmet teſtatoris nempè nomi-
nationis, vt voluit Bart. *d. conſ.* 147. *num.*2. *verſic. reſpon-
deo*, quem ſequitur Gratian. *d. diſcept.*812. *num.*6. *verſ. ta-
men iſta*, vel ad ipſam adminiſtrationem ne ſcilicet diuidatur
13 † inter plures nominatos, vt conſiderauit Caſtill. *d. deciſ.*
116. *num.*9.

Neque in præſenti caſu poterat elici ſimilis prohibitio, ne
vnus abſque alio adminiſtraret ex eo, quod Octauius in no-
minatione ſex adminiſtratorum voluerit, quod in caſu diſ-
14 cordiæ præualeat ſententia duorum, in quam venerit D.
Commendator à Puteo iuxta trad. per Aretin. *conſ.*26. *num.*5.
verſ. ſed in caſu noſtro, quia prætermiſſo, quod cum dicta
diſpoſitio annexa nominationi adminiſtratorum non ſit ap-
plicabilis præcedenti dationi tutorum expreſſa abſque dicta
15 conſideratione caſus diſcordiæ, itaut dum ſola vti tutrix po-
tuit gerere actum de quo quæritur, fruſtra ponatur in con-
trouerſia, an ſola potuerit etiam gerere vti adminiſtratrix,
ad trad. per Ruin. *conſ.*89. *num.*11. *& ſeq. lib.*5. Placuit re-
ſponſio, quod non videtur procedere tale argumentum, in
caſu diſcordiæ præualeat ſententia vnius partis, ergo vnus
16 ex eis non poteſt ſolus abſque alijs adminiſtrare, ſiquidem
diſpoſitio emanata in caſu diſcordiæ ſicut præſupponit, quod
omnes alij actu adminiſtrarent ita minimè eſt trahenda ad
alium caſum, in quo per non adminiſtrationem aliorum
ceſſet tale ſuppoſitum, quia prouiſio teſtatoris non debet
17 extendi de caſu ad caſum, vt in his terminis Crauett. *conſ.*
690. *num.*8. *& ſequen.* & Caſtill. *d. deciſ.*116. *num.*9. ad pro-
poſitum Calderin. *conſ.*45. *verſ. item ille tit. de teſtam.* Franc.
in cap. final. §. *ſanè num.*5. *ante fin. de teſtam. in* 6. Panormit.
*conſ.*65. *num.*3. *in* 3. *dub. lib.*2. Sanchez *conſ. moral. lib.*4. *cap.*
1. *dub.*44. *ſub num.*4. Cancer. *var. reſolut. par.*1. *cap.*7. *n.*34.
in nouiter impreſſ. Ioſeph. de Seſſe *deciſ.*51. *num.*2.

18 Nec Aretin. *d. conſ.* 26. aliud ſuadet † ſtante diuerſitate
caſuum in illo enim cum teſtator conceſſit tribus ex pluribus
nominatis facultatem adminiſtrandi occaſione qua cæteri re-
cuſaſſent, vel obijſſent, vel eſſent impediti, ſuppoſuit non
omnium adminiſtrationem Octauius verò Coſta omnibus
generaliter adminiſtrationem conceſſit, item in illo neceſ-
ſariò erat dicendum, quod teſtator conceſſerat tribus facul-
tatem, quia noluerat adminiſtrationem geri à minori admi-
19 niſtratorum numero, quàm trium ex pluribus nominatis, in
hoc autem Octauius non alia de cauſa videtur diſpoſuiſſe,
quàm quod in caſu diſcordiæ præualeret ſententia eorum,
in quam iuiſſet Dominus Commendator à Puteo, niſi ad
20 euitandam pernicioſam in rebus agendis in reſolutionem
(quæ argumento textus in *l. ille à quo*, §. *tempeſtiuum*, *ff. ad
ſenat. conſ. Trebell.* propter æqualem diſſentientium pote-
ſtatem prouenit à parium votorum diſcordi ſententia,) vt
21 inde meritò ſit excludenda alia interpretatio, quæ inducat
prohibitionem adminiſtrandi per vnum dumtaxat ad tradit.
in ſpecie per Bart. *d. conſ.*147. *num.*2. *verſ. præterea*, *lib.*1.
22 & generale eſt, quod ea interpretatio ſumi debet quæ prohi-
bitionem reijcit ex congeſtis per Surd. *conſ.*383. *num.* 19. *&
ſeq. cum ſimil.*

Præterea ex abundanti fuit etiam conſideratum, quod
quatenus ex voluntate teſtatoris prohibentis ſimpliciter, &
abſolutè adminiſtrationem Domino Benedicto patri huius
Infantis certum ſit opus eſſe tutore, vel curatore in bonis ab
eodem teſtatore relictis ideò aut Octauius teſtator voluit om-
nes poſſe inſolidum adminiſtrare, & potuit ſola Domina
Maria, aut voluit quod vnus abſque alijs nominatis non
poſſit adminiſtrare, & tunc quia per non adminiſtrationem
vnius ceſſaſſet facultas omnium, vtique ad D. Mariam ſo-
23 lam ſpectaret hoc munus tamquam matrem impuberis qua
exiſtente in medio non eſſet locus dationi alterius tutoris,
ſeu adminiſtratoris, *auth. matri*, *& auia*, *C. quan. mul. tu-*
24 *tel. offic.* cuius diſpoſitio procedit † etiam in cura, vt ibi
aduertit *gloſ. verb. tutel.* & Bart. *num.*7. nec eſſet excludenda
25 ex eo quod teſtator ſolam matrem † non nominauit ad be-
nè trad. in propoſito per Bald. *conſ.*308. *per tot. lib.*2. *& in l.
cum magiſtratus num.*2. *C. quand. prouoc. non eſt neceſſ.* quem
refert, & ſequitur Gratian. *d. diſcept.* 812. *num.*29. *& ſeq.*

Ideòque cum ſola D. Maria meritò tanquam mater com-
muniter reputetur pro tutrice, ſeu adminiſtratrice dicti filij
impuberis † iniquum videretur dubitare de validitate con- 26
tractus ab ea in vtilitatem ſui filij, etiamſi ſolemniter, ſeu
legitimè non eſſet talis qualis reputatur, vt in ſpecie matris
ſe gerentis pro tutrice firmauit Soccin. ſen. *conſ.*153. *num.* 5.
*verſ. reſpondeo in primis vol.*2. & generaliter de quolibet tu-
tore non legitimo, † dum tamen publicè ſe gerebat pro ta- 27
li, & contraxerat ad fauorem pupilli aliàs, dixit Rota *deciſ.*
89. *num.*9. *par.*2. *diuerſ. & deciſ.*47. *num.*2. *verſ. quod ea ma-
gis*, *part.*2. *recent.* nam tali † caſu communis reputatio fa- 28
cit ius, vt in ſpecie animaduertit Caputaq. *deciſ.*323. *num.*4.
*part.*3.

Et nihil obſtare viſum fuit, quod D. Maria fuerit priuata
tutela, & legatis in caſu, quod infra annum non peteret Ci-
uitatem Albinghæ, quia ſtante ſuperuenientia plurium li-
tium excuſatur ſi non † adimpleuit præceptum teſtatoris 29
ex quo huiuſmodi præcepta ſemper intelliguntur dummodo
non ſuperueniat iuſta cauſa, Panormit. *in cap.*1. *num.* 5. *ante
med. verſic. & hoc verum qui matr. accuſ. poſſeſſ.* Rebuſ. *de
priuil. ſcholar. priuil.*76. *nu.* 6. Tiraquel. *ad l. connub. gloſ.* 1.
*n.*39. *in fin.* Capyc. *deciſ.*135. *ſub num.*2. Gomez. *var. reſolut.
tit.*2. *cap.*10. *num.*24. *verſ. addo tamen*, Molin. *de rit. nupt.
lib.*1. *cap.*23. *nu.*52. vbi de communi Soccin. *de matrim. lib.*1.
*diſput.*40. *num.*6. Palaez. *de maior. part.*1. *quæſt.*57. *num.* 47.
ad med. & ſequen. Gutier. *de matrim. c.*23. *nu.*18. & talis iuſta
cauſa viſa fuit DD. occaſio † tot litium in quibus exercen- 30
dis vtilior eſſe ſolet, & quaſi neceſſaria præſentia Domini,
vt admonet Burſat. *conſ.*294. *num.*14. *&* 15. & Duran. *C. de
vxor. milit. col.*2. *in fin.*

Et ita vtraque parte informante.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Recanaten. Manutentionis.

Veneris 24. *Aprilis* 1643.

ARGVMENTVM.

Hæres tenetur capere poſſeſſionem bonorum de-
functi, cum eius poſſeſſio in eum non continue-
tur. Vſusfructus ſtatim mortuo vſufructuario
miniſterio legis, tranſit in proprietarium, etiam
ignorantem, vſufructuarius licet dicatur habere
mandatum in re ſua, & agere poſſit ſine manda-
to proprietarij, tamen id intelligitur, quo ad
vſumfructum, quo ad proprietatem. Vſufru-
ctuarius æquiparatur hæredi grauatò, quoad alie-
nationem.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio defuncti non continuatur in hæredem abſque no-
ua apprehenſione.*
2 *ex Poſſeſſionis defectu non poteſt fieri conſolidatio bono-
rum defuncti in hæredem.*
3 *Poſſeſſionis naturalis conſolidatio cum ciuili per obitum
vſufructuarij, non expoſcit factum hominis, ſed fit
ex miniſterio legis, etiam contra ignorantem*, *n.*4.
5 *Et tunc id potius fit per viam conſolidationis, quam
tranſmiſſionis.*
6 *Clauſula*, conſtituti, *eueniente caſu reſtitutionis, ope-
ratur retrotranſlationem promiſſionis, ne dum natu-
ralis, ſed etiam ciuilis, & num.*8.
8 *Manutentio, numquam datur conſtituenti, vel ab eo
cauſam habenti, etiamſi actualiter poſſederit aduer-
ſus conſtitutarium cuius nomine ab initio ſe poſſidere
conſtituit, & num.*9.
10 *Vſumfructum ad hæredem non poteſt vſufructuarius tran-
ſmittere, cum eiuſdem morte extinguatur.*
11 *Vſumfructum alicuius rei retinens videtur ſe conſtituere
poſſidere nomine proprietarij, vnde illius hæres etiam
ſtante clauſula*, conſtituti, *non poteſt prætendere ma-
nutentionem.*
12 *Vſufructuario mortuo, competit manutentio non hæredi
eius, ſed proprietario.*

Vſu-

Digitized by Google

13 *Vſufructuario, quando competit aliqua retentio, per mortem ipſius vſufructuarij, non conſolidatur vſufructus cum proprietate.*

Vnde proprietario non eſt danda manutentio, ſed hæredibus vſufructuarij, n.13.

14 *ad Hæredis manus, quando conſtat ingentem pecuniarum ſummam perueniſſe, præſumitur ſibi ſatisfeciſſe de ſuis creditis.*

15 *Prælegata facta à marito vxori, cedere non debent in ſatisfactionem ſuæ dotis, & num.16.*

17 *Vſufructuarius an poſſit retrouendere cenſus hæreditarios.*

18 *Vſufructuarius non poteſt propria auctoritate veteres cenſus hæreditarios extinguere, & nouos creare.*

19 *Vſufructuarius, licet dicatur procurator in re ſua, & agere poſſit abſque mandato proprietarij.*

Tamen id intelligitur in his, quæ reſpiciunt vſumfructum cum in alijs, quæ reſpiciunt proprietatem non habet aliquod mandatum.

20 *Hæres grauatus, poteſt cenſum hæreditarium extinguere, intellige, quando retrouenditio eſt neceſſaria, & coacta, num.21.*

22 *Vſufructuarius æquiparatur hæredi grauatur ſaltem in concernentibus facultatem alienandi.*

23 *Vxor defuncti, ſufficit, quod habuerit aliquam ſummam pecuniarum, pro ſatisfactione ſuæ dotis, vt non competat retentio.*

Retentio competere non poteſt pro credito turbido, & illiquido.

24 *Vſufructuario mortuo vſusfructus redit ad proprietarium.*

Bona in quibus defunctus habuit, nedum vſumfructum, ſed etiam proprietatem, tranſeunt ad eius hæredes, num. 24.

25 *per Venditionem, & aſſignationem rei, omnis poſſeſſio omittitur.*

26 *à Poſſeſſione, quando qui cecidit facto proprio, non poteſt prætendere manutentionem.*

DECISIO CLXXII.

ITerùm reſponſum * fuit manutentionem ſuper corporibus hæreditarijs Marmilij concedendam eſſe Thomæ Monaldo, Ioan. Baptiſtæ Conſtantino, alijſque hæredibus ſubſtitutis à Marmilio, exceptis tamen duobus cenſibus ſcutorum 370. in ſorte principali, qui fuerunt conſignati Cinthiæ in ſatisfactionem ſui crediti ab hæredibus ſubſtitutis, *Summ. Marca num.* 10. & exceptis alijs, qui fuerunt aſſignati Benedicto Melchiorio primo viro Mariç Alemannæ in ſatisfactionem legati ſcutorum bis mille ſibi à Marmilio relicti, & poſtea ab eodem Melchiorio venditi eidem Cinthiæ, dicto *Summ. num.* 11. & 12.

Moti fuerunt Domini ex eiſdem fundamentis primæ deciſionis, quia ſcilicet mortuo vſufructuario poſſeſſio naturalis exiſtens apud vſufructuarium conſolidatur cum ciuili exiſtente penes proprietarium, & eius ratione proprietarijs, eorumque hæredibus competit manutentio, vt latè dictum fuit ſub die 27. Iunij 1642.

Non obſtant tria de nouo excitata ad impediendam huiuſmodi conſolidationem.

Primum enim, quod tempore obitus Cinthiæ non viueret Antonius proprietarius, nec Iulius Monaldus ſubſtitutus, ſed ſolùm hæredes ſubſtitutorum, quos non docetur hæreditatem adiuiſſe, minuſuè nouam poſſeſſionem appre-
1 hendiſſe, adeò vt, cum in hæredem non † transferatur, nec continuetur poſſeſſio defuncti ſine noua apprehenſione, *l. cum hæredes, & l. qui vniuerſas, §. quod per Colonum, ff. de acquir. hæred.* Honded. *conſ.* 18. *num* 41. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 117. *ſub num.* 7. Mareſcott. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 116. *num.* 1. *& ſeqq.* Cyriac. *controu. forenſ. cap.* 247. *num.* 15. Rota *diuerſ. deciſ.* 27. *num.* 13. *part.* 1. *& in recent. part.* 2. *deciſ.* 392. *nu.* 2. *& 3. & in Anconitana bonorum coram Lutta*, penes Marcheſ. *par.* 1. *fol.* 989. *nu.* 1. Ex defectu poſſeſſionis non potuerit fieri conſolidatio, quæ tota pendet ab attractione, quam
2 poſſeſſio † ciuilis facit de naturali, vt ſubtiliter more ſuo docuit Bald. *in l.* 1. *num.* 38. *ff. de rer. diuiſ.* Menoch. *conſ.* 139. *num.* 16. Aldouin. *conſ.* 76. *nu.* 24. cum alijs adductis per Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 779. *num.* 6. Thomat. *deciſ. March.* 118. *num.* 9. Ceſſat ea facto, & ex iure. Tum quia ex iuribus datis pro hac parte in actis conſtat Antonium primum hæredem proprietarium cœpiſſe actualem poſſeſſionem bonorum hæreditariorum, eiuſque ſubſtitutos pariter actualiter poſſediſſe, & demum hæredes ſubſtitutorum fuiſſe ſemper vti poſſeſſores approbatos à Cintia, Tum quia conſoli- 3
datio poſſeſſionis naturalis cum ciuili per obitum vſufructuarij non expoſcit factum hominis, nec traditionem, aut tranſmiſſionem, ſed fit ex ſolo † miniſterio legis etiam in 4
ignorantem, Caſtill. Soto major *de vſufruct. lib.* 1. *cap.* 61. *num.* 7. *&* 8. Fontanell. *de pact. nupt. clauſ.* 4. *gloſ.* 22. *num.* 35. Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 779. *ſub nu.* 5. *in fin.* Thomat. *d. deciſ. March.* 118. *num.* 9. Card. Mantic. *deciſ.* 167. *ſub num.* 7. *verſ. abſque traditione, Rota in Anconitana bonorum* 3. *Iunij* 1628. *coram bon. mem. Merlino*, potius per viam conſolida-
tionis, † quam tranſmiſſionis, *Rota Tudertina prædij coram bon. mem. Orembergo*, impreſſa per Poſth. *poſt tractat. de manut. deciſ.* 119. *ſub num.* 5. 5

Secundùm, quod in conſtitutione dotis fauore Cintiæ
fuerit appoſita clauſula *conſtituti*, † quæ eueniente caſu re- 6
ſtitutionis operatur retrotranslationem poſſeſſionis † vſque 7
à die promiſſionis, nedum naturalis, ſed etiam ciuilis, ex *l. quadam mulier, & ibi gloſa verbo poſſeſſionem, ff. de rei vendic. dixit Rota in Mediolanen. donationis de Porris coram bon. mem. Card. Pamphilio ſen. & in Ciuitatis Caſtelli bonorum coram bon. mem. Motmanno*, penes Poſth. *in ordine deciſ.* 85. *num.* 6. *& deciſ.* 27. *nu.* 2. Adeò vt proindè non potuerit fauore proprietarij fieri conſolidatio, cum vtraque poſſeſſio etiam viuente Marmilio conſtituente extiterit penes Cintiam conſtitutariam. Multòque minus prætendi manuten-
tio ab hæredibus dicti Marmilij, cum † hæc nunquam de- 8
tur conſtituenti, vel ab eo cauſam habenti, etiamſi actua-
liter poſſederit, aduerſus † conſtitutarium, cuius nomi- 9
ne ab initio ſe poſſidere conſtituit, vt aduertit Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 113. *num.* 3. Rota *diuerſ. deciſ.* 878. *num.* 3. *& 4. & in Bononien. de Gozzadinis* 4. *Iulij* 1618. *coram Remboldo*, impreſſa apud Poſth. *in ordine deciſ.* 145. *num.* 2. Facilè tollitur, quia licet Cintia vigore conſtituti poſſideret bona Marmilij, acceptando vſumfructum ſibi à Marmilio relictum, per huiuſmodi actum renunciauit poſſeſſioni,
quam habebat, ſiuè potius declarauit † ſe poſſidere ea iu- 10
re vſusfructus, quod ad hæredes non eſt tranſitorium, ſed extinguitur per mortem vſufructuarij, Tiraquel. *tract. le mort. ſaiſit part.* 3. *declar.* 1. *num.* 2. *&* 3. benè ad propoſitum Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 779. *num.* 21. *&* 22. Capyc. Latro *de-
ciſ.* 108. *num.* 36. Itaut per conſequens hæredes Cintiæ nullam 11
poſſeſſionem ex huiuſmodi clauſula conſequi potuerint, vt benè arguunt Menoch. *conſ.* 139. *nu.* 2. Gratian. *dicta diſcept.* 779. *num.* 11. *&* 22.

Tertium, quod Cintia eſſet creditrix hæreditatis pro reſtitutione ſuæ dotis ſcutorum 3200. necnon pro alijs ſcutis 500.
vt prætenditur, ſolutis de proprio q. Antonio † Maſſutio 12
pro legato ſibi relicto, ideòque conſolidatio fieri non potuerit, minuſuè concedi manutentio proprietarijs, vt in his punctualibus terminis tradit Poſth. *in ſuo tract. de manut. obſeru.* 16. *num.* 42. vbi quod quando vſufructuario competit aliqua retentio, per mortem ipſius poſſeſſio naturalis non conſolidatur cum ciuili apud proprietarium, nec minus eius
hæredi † datur manutentio, ſed potius hæredibus vſufru- 13
ctuarij, quod idem docuerunt Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 899. *num.* 6. *&* 7. Fontanell. *de pact. nuptial. clauſ.* 4. *gloſ.* 22. *n.* 46. *& ſeqq. vbi teſtatur ſic quoque iudicaſſe Senatum*, Franc. Marc. *deciſ.* 867. *num.* 3. *par.* 1. Non applicatur in facto, quia ea datis in calculo DD. de Monaldis apparet ad manus Cintiç perueniſſe ingentem quantitatem pecuniarum creditum dotis longè excedentem, eamque eatinaiſſe, & retrouendidiſſe quam plures cenſus hæreditarios, ea quorum pretio
† præſumitur integraliter de ſuis creditis ſatisfacta, vndè 14
ceſſat prætenſio retentionis.

Nec releuat aurum, argentum, & margaritas repertas in hæreditate fuiſſe eidem à Marmilio prælegatas, vt dictum
fuit in alia deciſione *verſ. Et huic intellectui*, † quaſi quod 15
propterea cedere non debeant in ſatisfactionem dotis, per textum *in l. vnica, §. primum itaque, C. de rei vxor. act.* Pariſ. *conſ.* 95. *num.* 37. *verſ. & propriè, ac num.* 38. *part.* 2. Thomat. *deciſ.* 50. *num.* 195. Rota coram Buratt. *deciſ.* 291. *num.* 4. *& in Ciuitatis Vetulæ dotis* 28. *Februarij præteriti coram me*. Et vlterius pecunias redactas ex venditione cenſuum fuiſſe in magna quantitate erogatas in emptione alio-
rum cenſuum ad fauorem hæreditatis. Quia, quoad præ- 16
tenſum aurum, & argentum prælegatum, eo etiam ſecluſo, Cintia conſequuta ſuit integram dotis ſatisfactionem, *vt ex calculo dato in vltimo Summario DD. de Monaldis*.

Quo

Quo verò ad alia inueſtimenta, præterquam de eis non do-
ceiut, niſi in modica quantitate non excedente ſcuta 750.
17 non ſunt attendenda † ad præſeruandum eius creditum,
quia licet aliqui teneant vſufructuarium poſſe rettouendere
cenſus hæreditatios, quam opinionem defendunt Roderic.
de ann. reddit. lib.2. qu.15. n.89. Ludou. Auendan. *de cenſ.
Hiſpan. cap.106. num.7.* Seſſ. *deciſ. Aragon. 63. num.3. cum
ſeqq.* Giurb. *deciſ.79. num.39.* verior tamen eſt opinio, quod
vſufructuarius non poteſt propria authoritate veteres cenſus
18 hæreditarios extinguere, & nouos creare, ſaltem ſine con-
ſenſu proprietarij, vt latè Felician. *de cenſib. lib.4. c.1. nu.7.*
Maſtrill. *deciſ.47. num.7.* & plures relati per Giurb. *dict. de-
ciſ.79. num.14.* ſequitur Grat. *diſcep. forenſ. cap.585. num.28.*
19 ſubdens, quod licet vſufructuarius dicatur procurator in
rem ſuam, & agere poſſit abſque mandato proprietarij, id
tamen intelligitur in his, quæ reſpiciunt vſumfructum, cum
in alijs reſpicientibus proprietatem non habeat aliquod man-
20 datum. Contraria verò opinio intelligenda † eſt de retro-
uenditione neceſſaria, & coacta, quæ ſcilicet ſit à debitore
cenſus, hæc enim ſicut recipi poteſt ab hærede grauato, vt
21 diſtinguendo inter retrouenditionem † voluntariam, &
neceſſariam tradunt Roderic. *dict. quæſt.15. nu.85. cum ſeqq.
lib.2.* Cenc. *de cenſib. quæſt.104. num.58. & 59.* ſecundum no-
uam impreſſionem, latè Giurb. plures referens *d. deciſ.
79. num.18. & 19.* Royas *in Auenionen. cenſus 26. Iunij 1620.
coram bon. mem. Remboldo, & in Romana liberationis à fide-
iuſſione* 20. *Nouemb. 1619. coram eodem impreſſa apud Cenc.
in ordine deciſ.351. num.4. & 363. num.1. cum ſeqq.* Ita etiam
22 fieri poteſt ab † ipſo vſufructuario, cui hæres grauatus aſ-
ſimilatur, ſaltem in concernentibus facultatem alienandi,
vt per textum *in l. fœmina, §. illud, Cod. de ſecund. nupt.*
tradit. Molin. *de primogen. Hiſp. lib.1. cap.15. ſub num. 14. §.
ex his tamen, verſic. ſi autem ad ius alienan.* Suar. *alleg. quæſt.
per totam*, Guttierez. *pract. quæſt. lib. 2. quæſt. 17. num. 2.*
Monach. *deciſ. Aragen.17. num.11.* Et ſufficit Monaldis, &
23 conſortibus, Cintiam † quamplures pecunias habuiſſe
ad computum dotis, ad hoc, vt pro eius credito dotali, etiam
non docto de integrali ſatisfactione, retentio interim com-
petere non poſſit, tamquam pro credito turbido, & illiqui-
do, vt ſæpius dixit Rota coram Reuerendiſs. Vrgellen. *de-
ciſ.116. ſub num.7. cum alijs adductis in alia deciſ. verſic. vl-
timo, & in pluribus relatis in Romana retentionis domo-
rum 27. May 1642. coram Reuerendiſs. D. meo Ghiſi-
lerio.*

In alijs verò cenſibus, de quibus ſupra dictum eſt, ma-
nutentio dari non poteſt Monaldo, & conſortibus, quia
24 cum partim empti fuerint à Cintia ex proprijs † pecunijs,
partim aſſignati in ſatisfactionem dicti legati, ceſſat, quoad
hos, fundamentum deciſionis, & conſolidationis, dicti
enim cenſus ſpectabant ad Cintiam, ne dum quoad ſimpli-
cem vſumfructum, ſed etiam quoad plenum dominium,
& proprietatem, nec per obitum Cintiæ erant reuerſuri ad
proprietarium, ſed ad Cintiæ hæredem, immò nec minus
poſſidebantur amplius ciuiliter à proprietarijs, cum per ven-
25 ditionem, & aſſignationem omnis poſſeſſio, † quæ erat
apud hæredes, translata fuerit in Cintiam aſſignatariam,
vt docuit Bart. *in l. ſi conſtante num.47. verſ. modo iſtud ver-
bum, & num.98. verſ. contrarium dico, ff. ſolut. matrim.*
Rota coram bon. mem. Buratto *deciſ.952. num.3.* Ideòque
nec conſolidatio fieri potuit, nec proprietarijs concedi ma-
26 nutentio, cum ex † proprio contractu ceciderint à poſſeſ-
ſione, Soccin. *in l. res quæ nobis num.8. ff. de acquir. poſſeſs.*
Ruin. *conſ.49. verſic. quarto non competit, lib.4.* Menoch. *de
recup. remed.15. num.95.* Rot. *dec.2. de rer. permut. in non. &
in Romana affictus 27. Ianuarij 1627. & in Firmana domus
27. May 1632. coram bon. mem. Peruuano*, impreſſa
apud Poſth. *in ordine deciſ. 217. num. 27. & deciſ. 314.
num.4.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit ſtandum
eſſe in deciſis, & concedendam manutentionem Monal-
do, & litis conſortibus ſuper bonis hæreditarijs Marmilij,
exceptis tamen ijs, de quibus ſupra, &c.

☞ *Sic enim fuit reſponſum ſub die 27. Iunij 1642. coram eo-
dem Reuerendiſs. P.D. Cerro Decano, eſt deciſio 120. ſuprà
in præſenti part.9. recent.*

R. P. D. M E L T I O,

Poſteà Epiſcopo Papien.

Romana Pecuniaria.

Veneris 24. Aprilis 1643.

A R G V M E N T V M.

Relationi peritorum à parte tacitè approbatorum ſtandum venit ſententia dicitur tranſire in iudicatum ſi intra 10. dies cauſa non fuerit commiſſa, & qualiter ſit probanda diligentia deſuper facta. Debitor, vt dicatur conſtitutus in mora conſignandi debet probari, quod creditor erat paratus recipere in loco, & tempore deſtinato.

S V M M A R I V M.

1 *Relationi periti ex officio electi recedi non poteſt, ſi neutra pars reclamauit.*
2 *Conſenſus tacitus elicitur ex non reclamatione.*
Conſenſus tacitus efficit, vt relationi periti omninò ſit ſtandum, num.2.
3 *Dies decem appellationis, ſunt præfixi, vt infra tale tempus cauſa committatur.*
Sententia irrefragabiliter tranſit in iudicatum, ſi infrà decem dies cauſa non fuerit commiſſa.
4 *Sententia tranſit in iudicatum ſi infra decem dies cauſa non fuerit commiſſa, nec iuuat aſſerere fuiſſe factas diligentias ad eam committendam.*
5 *Quia de dictis diligentijs conſtare debet in actis, quod ſaltem præſentata fuerit commiſſio infrà decem dies, vel per fidem Regentis Cancellariæ, vel D. Card. Vicecancellarij, vel Reuiſoris.*
6 *ex Actis omnia ſunt iuſtificanda, vt de eis habeatur ratio in iudicijs.*
7 *ad Executionem rei iudicatæ impediendam, quando non iuuet aſſerere ſententiam eſſe vnicam.*
8 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
9 *Sententia redditur nulla, dum fuit lata eodem die, quo iura fuerunt producta.*
10 *Iura non poteſt dici eſſe producta, nulla præcedente citatione ad dicendum contra iura producta.*
11 *Citationis, ad dicendum contra defectus, reddit nullam productionem, & iura prorſus improbabilia.*
12 *Inſtrumentum venditionis, ſi fuerit inter partes celebratum, eius vigore, quis cogi poteſt ad implementum.*
13 *Contractus nominati pœnitentia non reſcinduntur.*
14 *ad Inſtrumentis celebratis, quando fuit receſſum ex conſenſu partium, tunc eorum vigore agi amplius non poteſt adimplementum.*
15 *Pretij reſtitutio, ſemper venit ſub nomine intereſſe.*
16 *in Mora conſignandi, quis non poteſt dici conſtitutus, niſi altera pars docuerit, ſe in tempore determinato fuiſſe paratum ad recipiendum, & num.17.*
18 *Requiſitus, quando quis eſſe debet ad aliquid adimplendum, tunc niſi ſecuta dicta interpellatione, poteſt dici in mora adimplendi.*
19 *Debitor minimè poteſt conſtitui in mora conſignandi, vel ſoluendi promiſſum in certo loco, niſi creditor probetur paratus recipere in eodem loco.*
20 *Quod procedit etiam in caſu, quo aliqua interpellatio creditores debiteri fieri non debebat.*
Contractus emptionis, & venditionis, & vltro, citròque obligatorius, num.20.
21 *in Contractu emptionis, & venditionis ille prius tenetur adimplere qui prius ſecundum ordinem adimplere debebat.*
Hora prima, ſemper attendi debet, num. 21.
22 *Certus, quis quando non eſt de conſignatione, non tenetur facere expenſas inanes, & fruſtratorias.*
23 *Paratus, quando quis non eſt ad recipiendum, tunc obligatus ad dandum non poteſt dici in mora.*
24 *Ordinem acceptas abſque vlla proteſtatione, cenſetur omnia approbaſſe in illo contenta, & num.25.*
26 *Verba ſemper veniunt reſtringenda ad rem, & cauſam*

ſuper

Digitized by Google

ſuper qua agitur.
27 *ad Pretij reſtitutionem, benè quis poteſt cogi, ſtante illius inobſeruantia contractus.*
28 *Mora, quando non poſſit conſiderari in debitore, ſi erat obligatus aliquid conſignandi, & ex defectu aduerſarij id non valuit facere.*
29 *ex Nominum diuerſitate inducta dicitur nominum, & perſonarum diuerſitas.*
30 *ab Inſtramento dicitur receſſum ſtante illius caſſatione.*
31 *ab Inſtrumento, quando fuit receſſum, non eſt in eo faciendum fundamentum.*
32 *Peritorum relationibus ſtandum venit, in eo, quod ſpectant ad eorum peritiam inter Mercatores.*
33 *Debitores aliquid benè informati, quando iam ſoluerunt alij quoque ex eadem cauſa debitam idem debent agnoſcere.*

DECISIO CLXXIII.

FVit hæteditas Lucæ Vitalis condemnata ab A. C. ad reſtitutionem pretij ſoluti à Hietooymo Maino, ſcilicet
ſcutorum 945. pro quibuſdam lignaminibus, eo quia d. Vitalis conſiderabiles pecuniarum ſummas in diuerſis partitis
receperat à Maino, nec debito lignamina illi conſignauerat,
quæ pretium ſolutum importarent, vnde factus debitor dd.
ſcutorum 945. ea relatione Petiti ea officio electi, qui datum, & acceptum diſcuſſit, vt in *Summ. Maini num.*8. ab
1 illa recedi † non potuit, maximè cùm ab electione huiuſmodi neutra reclamante parte, eliciatur vtriuſque etiam
2 circa eam † conſenſus tacitus, vt in *Clem.* 1. *de Procur.* Soc.
*conſ.*291. *num.*13. *vol.*2. Dec. *conſ.*267. *num.*3. qui conſenſus
efficit, vt dictæ relationi omninò ſit ſtandum ex doctrina
Abb. *in c. propoſuiſti, num.*4. & ibi, etiam Felin. *num.* 5. *&*
6. *de prob.* Rot. *deciſ.*230. *num.*5. *& deciſ.*531. *nu.*1. *& deciſ.*
577. *n.*8. *part.* 1. *recent.*

A qua ſententia cùm pro parte Ioannis de Sanctis cauſam
habentis ab eodem Vitale fuerit appellatum ſub die 30.
3 Octobris eiuſdem anni, & ſic poſt lapſum decem † dierum, qui ſunt præfixi pro cauſarum commiſſione habuerunt DD. pro irrefragabili, quod illa tranſitum fecerit in iudicatum, ea tex. *in c. ab eo in princ. vbi gloſ. de appell. in* 6. *Clem. quamuis,* §. *ſimiliter eod. tit.* Rot. *deciſ.*57. *num.*4. *de appell. in nou. verſ. monetur,* Mant. *deciſ.*92. *num.*1. *& in Aquilana dotis Capellaniæ* 1. *Iunij* 1640. *coram Reuerendiſs. Conſtantinopolitano,* cum alijs allegatis per Buratt. *deciſ.* 764. *num.*1.

Nec ad euitandam deſertionem ſufficit ſi pro parte Ioan-
4 nis de Sanctis dicatur adhibitas † fuiſſe diligentias ad effectum committendi cauſam, quia de huiuſmodi diligentijs,
ſcilicet quod commiſſio ſaltem præſentata fuerit intra terminum decem dierum conſtare debet in actis, vel per fidem
5 Regentis Cancellariæ, † vel Eminentiſs. Cardinalis Præfecti Signaturæ, vel Reuiſoris, Caſſad. *deciſ.*4. *num.*2. *de appell.* cum alijs relatis per Add. ad Buratt. *d. deciſ.*764. *ſub lit. A.* de quibus cum ex actis non conſtet, non releuant, ete-
6 nim omnia ex † actis iuſtificari debent, vt in iudicijs habenda ſint in conſideratione, Rot. *deciſ.*404. *num.*1. *part.*1.
*& deciſ.*49. *num.*11. *part.* 5. *recent.*
7 Ad impediendam executionem rei iudicatæ, neque † releuat, quod ſententia ſit vnica tantùm, & etiam lata extra
Rotam, quia in his terminis pro re iudicata ſæpius Rota reſoluit, & ſignanter in *Peruſina de Vbaldis* 17. *Ianu.* 1576. *coram Hieronymo Card. Pamphilio, & in d. Aquilana dotis Capellaniæ coram Reuerendiſſ. Conſtantinopolitano, qua deinde confirmata fuit per Reuerendiſs. P. D. meum Carrillum.*

Controuerti neque poſſe videntur validitas, & iuſtitia
8 ſententiæ, nam reſpectu † validitatis ex reuolutione actorum, & proceſſuum benè iuſtificatur, Caputaq. *deciſ.*260.
*part.*2. *& dec.*123. *&* 139. *par.* 3.

Caſum neque facit dum ex parte Ioannis dicitur ſenten-
9 tiam reddi nullam ex quo lata fuit eadem die, qua iura pro-
10 ducta fuerunt, nam productio emanauit † poſt ſententiam,
11 nec vlla præcedente citatione ad dicendum contra, † ac
nulla illorum facta admiſſione per Iudicem, defectus autem
iſtius citationis reddit inanem productionem, & iura prorſus improbabilia, ſecundum Bart. *in l. Iudices in* 4. *notab. C. de fid. inſtr.* Caſt. *conſ.*382. *col.*2. *verſ. nec obſtat, quod Lazarus lib.* 2. Seraph. *dec.*697. *num.*8.
12 Reſpectu verò iuſtitiæ de ea etiam viſum fuit ſufficienter
conſtare, nam licet inter partes facta fuerint inſtrumenta ſuper emptione lignaminum, quorum vigore Ioannes conueniri tantummodo potuit ad implementum, & eius loco
ad damna, & intereſſe, non autem ad pretij reſtitutionem,
cum contractus † nominati non reſcindantur, vt voluit 13
Bart. *in l.*2. *n.*7. *C. de condit. ob cauſ. & in l. in ciuile, C. de rei vendic.* vbi etiam Bald. *in princ.* & firmauit Rota coram
Coccino *deciſ.*329. *num.*4. præſertim cùm ex tenore ſuæ obligationis Lucas Vitalis venditor teneri voluerit ad omnia
damna, & intereſſe, quæ ob non conſignata lignamina
emptor pati potuiſſet, nihilominus cùm à contractu in di-
ctis Inſtrumentis † contento fuerit receſſum de conſenſu 14
partium, vt ex *Summ. Maini num.*7. non poterat amplius agi
ad implementum, ſeu conſignationem lignaminum, quorum valor adæquaret totam pecuniam ab eodem Maino ſolutam Vitali, ſed remanebat ſola obligatio ad reſtitutionem
pecuniarum pro lignaminibus non conſignatis, & quamuis
etiam à contractu non fuiſſent receſſum, † attamen non 15
facta conſignatione lignaminum, ſiue in totum, ſiue in parte intrabat ſemper actio ad intereſſe, & per conſequens ad
pretij reſtitutionem, quæ venit ſub nomine intereſſe, ſecundum Bald. *in l. ſi traditio quæſt.*4. *C. de act. empt.* Alex. *conſ.*
67. *num.*2. *lib.*2. Aym. *conſ.*141. *num.*9. *propè fin. lib.*1. Riminald. *conſ.*297. *nu.* 11. *&* 12. *lib.* 2. Rota *deciſ.* 741. *n.*1.
part. 1. *diuerſ.*

Neque releuat, quod pro parte Ioannis de Sanctis dica-
tur, nempe ipſum non fuiſſe moroſum † circa conſigna- 16
tionem lignaminum, eo quia Mainus non docet ſe poſt menſem Iunij 1639. de quo tempore iuxta formam obligationis
fieri debebat talis conſignatio, acceſſiſſe, vel ſaltem miſiſ-
ſe perſonas idoneas † ad deſtinata loca cum plena, & legi- 17
tima facultate recipiendi dicta lignamina.

Nam reſpondetur, quod Ioannes non poteſt excuſari à
mora, eo quia ex conuentione obligatus erat per quindecim
dies ante interpellare Mainum ad recipiendum lignamina in
loco deſtinato, & cum conſignatio dependeret ex principali
facto Ioannis, non docto de eius interpellatione, non poteſt
dici, † quod Mainus defecerit in adimplemento pro ſua 18
parte cum non fuerit requiſitus, vt per Pariſ. *conſ.* 34. *num.*
24. *lib.*1. Alex. *conſ.*132. *num.*2. *in fin. lib.*7. & ſic non repugnat Rot. *deciſ.*219. *part.*5. *rec. vbi ſub num.*7. *limitatur*, de-
bitorem minimè † conſtitui in mora conſignandi, vel ſol- 19
uendi promiſſum in certo loco, niſi creditor probetur paratus recipere in eodem loco, quia in eo aliqua † interpella- 20
tio creditoris fieri non debebat prout in præſenti.

Accedit, quod contractus tamquam emptionis, & venditionis fuit vltrò, citròque obligatorius, qui propterea re-
quirebat, vt prius ille fungeretur officio ſuo, † qui prius 21
ſecundum rerum ordinem adimplere debebat, & prima mora ſemper ſolet attendi, vt Rota iam firmauit in *Romana grani* 15. *Nouembris* 1641. *coram Reuerendiſs. P. D. meo Cerro.*

Corroborantur prædicta ex eo etiam, quia non apparet
iuſtificatum à Ioanne de Sanctis, quod poſt menſem Iunij
in loco deſtinato ex conuentione extarent lignamina promiſſa à Luca Vitali eius auctore, & proinde Mainus ad effectum illa recipiendi non debebat homines conducere, ac
alias impenſas facere, cùm certus non eſſet de conſignatio- 22
ne, ne dd. impenſæ vti inutiles, ac fruſtratoriæ redderentur, neque emptor tenetur ad locum deſtinatum accedere
quotieſcumque debitor non eſt paratus ad conſignationem 23
illius, ad quod tenetur Ioannes de Amicis *conſ.*152. *num.*2. *&
per tot. Rot. in ſupra alleg. Romana grani coram Reuerend. P. D. meo Cerro.*

Non obſtat, quod in ordine ſcutorum 1422. facto per Vitalem ad fauorem Card. Caietani, & directo Hieronymo
Maino adſit narratiua, quod ſoluat *à conto del legname hauuto, e d'hauere, quale reſta à ſua requiſitione al Focouerde,*
ex quo infertur, vt cum Mainus acceptauerit dictum ordi- 24
nem conceptum ſub narratiua exiſtentiæ lignaminum in loco conuento, ac pecunias ſoluerit Card. Caietano abſque
vlla proteſtatione, cenſeatur omnia approbaſſe in illo contenta, & per conſequens tranſmiſſionem etiam totalem 25
lignaminum licet per Vitalem ſolummodo narratam, *gloſ. in l. cretitum, in verb. cogitauit,* & ibi Bart. *num.* 2. *ff. de verb. oblig.* Alex. *in l. qui aliena,* §. *is qui putabat num.*5. *&*
6. *ff. de acquir. hæred.* Rota Ianuen. *deciſ.*91. *num.*1. *& deciſ.*
6. *num.*2. *&* 20.

Nam reſpondetur, quod ex verbis prædictis nulla oritur
iuſtificatio, quod in eodem loco del Focouerde adeſſent
omnia

omnia lignamina, præſertim ea, ad quorum traditionem
tenebatur vltra Inſtumentum cum ad illorum etiam com-
putum Vitalis pecunias à Maino recepiſſet, quod conclu-
denter oſtendete debuiſſet, ſed d. verba referuntur ad quan-
titatem correſpondentem ordini, nec vlteriorem extenſio-
26 nem recipere debent cùm † ſemper reſtringenda veniant
ad rem, & ad cauſam, ſuper quibus exprimuntur, Surd. *de-
ciſ.* 215. *num.* 6. Mobed. *deciſ.* 13. *de prab.* & fuit deciſum in
Bergomen. penſionis 13. *Nouembris* 1626. *coram Durano*, &
idcircò ex quod omnia lignamina non adſuere conuentus
fuit Ioannes de Sanctis coram A.C. pro illorum conſignatio-
ne, qui poſtmodum ad pretij reſtitutionem benè illum con-
27 demnare potuit, ſtante illius † inobſeruantia, vt per Bald.
in l. ſi traditio quaſt. 4. *Cod. de apt. empt.* cum alijs relatis per
Gratiao. *diſcept. forenſ. cap.* 301. *num.* 1. *& ſeq. & cap.* 692.
num. 18.

Vltra quod neque ex parte Ioannis de Sanctis dici poſſet
ſufficienter ſatisfactum fuiſſe, etiamſi in locis deſtinatis
omnia habuiſſet lignamina, quia vlterius iuſtificare debuiſ-
28 ſet fuiſſe factam per quindecim dies ante interpellationem
ex prædictis omnioò neceſſariam, & vlterius quod ipſe, vel
eius miniſtri habentes legitimum mandatum ad conſignan-
dum acceſſiſſent ad locum conſignationis tempore deſtina-
to, & ex hoc non videtur, quod aliqua mora imputanda
ſit Maino, Alex. *conſ.* 33. *num.* 8. *lib.* 6. *& conſil.* 206. *ſub nu.*
10. *lib.* 7.

Nec pro extinctione debiti Vitalis ſuffragantur ordines,
& receputæ pro parte Ioannis de Sanctis exhibitæ, in quibus
Vitus miniſter Arſenalis Ianuæ fatetur ſe recepiſſe lignamina
aſcendentia ad valorem librarum 16202. Quia cùm dd. re-
ceputæ non cantent in faciem Vitalis, nec enuncient per
ipſum fuiſſe conſignata lignamina, ſed ſolùm per Mainum,
cedere non poſſunt in extinctionem debiti, in quo à Perito
creatus fuit debitor Vitalis, ex hac enim nominum diuerſi-
29 tate inducta remanet rerum, ac negociorum diuerſitas, ex
text. *in l. ſi idem codicilli*, *C. de codicill.* Decian. *conſ.* 15. *nu.*
54. *lib.* 1. Bald. *in l. ex legato*, *C. de leg. & conſ.* 194. *col. fin.*
verſic. facit etiam lib. 2. Alexan. *conſ.* 96. *conſideratis num.* 6.
lib. 5.

Nihilque refert ab Inſtrumento vltimo inter partes facto,
atque duratuto quadriennij ſpatio ſuper emptione aliorum
30 ligoaminum fuiſſe de dd. partium † conſenſu receſſum
mediante illius caſſatione, & ita quod illius vigore Mainus
agere non potuerit.

Quia reſpondetur Mainum non fundaſſe intentionem
ſuam dicto Inſtrumento, ſed merè ſuper ordinibus, & re-
ceputis pecuniarum factis ab eodem Vitale pro lignamini-
bus, ad quorum traditionem ſe obligauerat extra contenta
in primo inſtumento, quæ receputæ cantant pro anno
1640. & 1641. vt in *Summ. Mains num.* 4. *&* 5. de quo tem-
pore primum Inſtumentum non durabat, eum obligatio
Vitalis eſſet reſtricta in eo ſolùm ad totum menſem Iunij
1639. nec aliquid fieri debet fundamentum ſuper ſecundo
31 Inſtrumento ad quatuor annos duraturo, † eum ab illo ex
iam dicti fuerit receſſum.

Et ex his cùm à Perito calculatæ fuerint omnes partitæ
pecuniarum receptarum à Vitale, cuius hæreditas conſtitu-
ta deinde fuit debitrix ſcutorum 945. merito ab A. C. ad illo-
rum ſolutionem condemnata fuit, quia relationibus Perito-
32 rum in eo, † quod ad eorum peritiam ſpectat, ſemper de-
ferendum eſt, etiamſi referant per coniecturas, & præſum-
ptiones, quando agitur inter Mercatores, Buratt. *deciſ.*
549. *num.* 2. *&* 3. & tantò magis creditum huiuſmodi execu-
tionem mœretur, quanto Ioannes de Sanctis vti hæres Vi-
talis, & benè informatus iam ſoluit in excomputationem
debiti hæreditarij ſcut. 209. Rot. *deciſ.* 511. *nu.* 1. *in fine*, *verſ.*
eo magis quia part. 2. *recent.*

Et ita reſolutum fuit vtraque parte informante.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Anconitana Dotis.

Veneris 24. *Aprilis* 1643.

ARGVMENTVM.

Executio, quando dicatur cœpta, vt ea non poſſit impediri. Executio, vt poſſit impediri exceptione fideicommiſſi, quid requiratur; & talis exceptio non attenditur, quando ſumus in terminis *Auth. res quæ*, *C. commun. de legat.* Priuilegia Dotis non tranſeant in extraneum, & ſingularem ſucceſſorem, ſed in filios tantùm.

SVMMARIVM.

1 *Executio dicitur cœpta, quando mandatum, fuit relaxatum.*

2 *Executio, quando fuit cœpta, procedendum eſt ad vlteriora, vt finis tandem litibus imponatur.*

3 *contra Tertios poſſeſſores non poteſt agi executiuè.*

4 *Cautela Angel. in l. à Diuo Pio, §. ſi ſuper num. 1. ff. de re iudic. qualis ſit, & in quibus terminis habeat locum.*

5 *Fideicommiſſi exceptio turbida, & illiquida non poteſt impedire executionem.*

6 *in Hæredes tranſeunt omnia iura actiuè, & paſſiuè.*

7 *Via executiua, qua agi poterat contra aliquem eadem etiam agi poteſt, contra eius heredem.*

8 *Bona libera, quando non adſunt pro reſtitutione dotis, tunc bona fideicommiſſaria ſunt obnoxia tali oneri, & num. 9.*

10 *per Exceptionem fideicommiſſi, quando non poſſit impedire executio.*

11 *de Dote reſtituenda, quando agitur, ex fideicommiſſo aſcendentis, & conſtat non adeſſe bona libera, tunc executio non impeditur vigore fideicommiſſi.*

13 *Fideicommiſſarii, quando non dicatur legitimi contradictores ad impediendam executionem mandati vigore dotis relaxati.*

14 *Fideicommiſſi exceptio, vt impediat executionem debet incontinenti doceri de eo, quod ſit clarum, indubitatum, & releuans.*

15 *Et ita quotidie practicatur in omnibus Tribunalibus.*

16 *Fideicommiſſi exceptio, quando ſit efficax ad impediendam executionem.*

17 *Executiuè poteſt agi contra tertium, quando in actu quolibet fuit citatus, extra cautelam Caſtrenſ.*

18 *Dotis priuilegium circa prælationem non competit ad fauorem extranei, & ſingularis ſucceſſoris.*

19 *Dotis prælationis priuilegia competit ſolis mulieribus, & filijs.*

20 *Mulieribus priuilegium conceſſum, vt in ſua dotis hypotheca præferatur omnibus mortua muliere ad ſolos filios tranſit.*

21 *Dotis hypotheca, & actio petenda dotis vigore auth. res quæ, C. commun. de legat. competit etiam heredi extraneo, mulieris.*

22 *Quod maximè procedit, quando viuente muliere fuit inchoatum iudicium reſtitutionis.*

DECISIO CLXXIV.

POſtquam ad inſtantiam Franciſcæ Lanfranconæ obten-
tum fuerat mandatum executiuum contra bona hære-
ditaria q. Hieronymi Fanelli ſui viri pro reſtitutione dotis, &
præuijs pluribus deciſionibus coram me firmatum Domi-
nam Franciſcam non teneri ad reſtitutionem mobilium, quæ
prætendebantur ab hæredibus d. Hieronymi, vt in deciſio-
ne die 4. Iulij 1640. * confirmata ſub diebus 19. Aprilis
1641. * & 7. Februarij 1642. * obijt Franciſca relicta
ſibi hærede Diana Maſſeria matre, quæ dictum creditum
ceſſit Demetrio Pieritio in ſatisfactionem tot debitorum
Franciſcæ defunctæ; vnde Demetrius pro conſecutione
ſui crediti producta in actis ceſſione inſtetit diſputati du-
bium, An eſſet procedendum ad vlteriora, & DD. affirma- 1
tiuè reſponderunt, quia cùm per relaxationem mandati exe-
cutiui fuerit iamdiu cœpta executio, *Rota in Burgien. Deci-*
marum de Scalante 27. *Octobris* 1586. *& in Carthaginen. De-*
canatus 18. *Decembris* 1587. *coram Bubalo*, cum alijs relatis
in Cornetana Pecuniarum 1601. *coram bon. mem. Cardin.*
Hieronymo Pamphilio, *quæ eſt deciſio* 826. *ſub num.* 1. *verſ. in*
caſu verò de quo agitur, *part.* 4. *diuerſ.* conſequens eſt ad
vlteriora procedi, vt finis tandem litibus imponatur, *l. qui-* 2
dam exiſtimarunt in fin. ff. ſi cert. pet.

Nec obſtat obiectum hodie excitatum, quod bona reperta

ta

Digitized by Google

ta in hæreditate Hieronymi ſint ſubiecta Auito fideicommiſ-
ſo Galeatij, & vti talia poſſideantur ab Equite, & fratribus
3 de Fanellis, adeòvt proinde contra ipſos tanquam tertios
non poſſit executiuè procedi, iuxta theoricam Alex. *in l. à*
Diuo Pio, §. *ſi ſuper rebus*, *num.* 28. *verſ. & benè facit*, *ff.*
de rei iudic. cùm præſertim ſequendo cautelam Angeli *in di-*
4 *cto* §. *ſi ſuper rebus num.* 1. proteſtati fuerint ne ſuper his bonis
vlla fieret executio, vt poſt Bart. *in l. ob maritorum*, *num.* 5.
verſ. quare non quid pendente dicta proteſtatione, *l. ne vxor*
pro marito, dixit *Rota in S. Seuerini laudi* 23. *Ianuarij* 1638.
coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.

Ceſſat enim difficultas, quia cùm non iuſtificetur, nec do-
ceatur omnia, & ſingula corpora reperta in hæreditate
Hieronymi abſorberi ab huiuſmodi fideicommiſſi, minuſque
fuit diſcuſſum, quæ bona ſint ſubiecta fideicommiſſo Ga-
leatij, & quæ fideicommiſſo Franciſci ſenioris, nec demum,
An ea perſona Hieronymi poſſint ſuper illis fieri detractio-
nes exceptio fideicommiſſi tanquam turbida, & illiquida
5 non impedit vlteriorem executionem, vt firmauit Rot. co-
ram Card. Seraph. *deciſ.* 1200. *num.* 5. *&* 6. *& in Romana le-*
gatorum de Columna 27. *Ianuarij* 1601. *coram Sacrato im-*
preſſ. poſt Pacific. *poſt tract. de Saluian. interdict. deciſ.* 83.
num. 10. *cum ſeq. & alibi ſæpè*. Præſertim quia ex datis in
Summario Pieritij apparet Fanellos eſſe hæredes Hierony-
mi, & cœpiſſe poſſeſſionem bonorum ab eo relictorum cum
mandatis de immittendo obtentis tam hæreditario nomine
ipſius Hieronymi, quàm etiam fidiceicommiſſario Galea-
tij, & ſemper in hoc iudicio vti tales comparuiſſe, vnde
6 cùm in hæredes tranſeant omnia iura actiua, & paſſiua, *l.*
7 *pro hæreditarijs*, *C. de hæred. act.* Eadem via executiua qua
agi poterat contra Hieronymum potuit etiam agi contra il-
lius hæredes, Galleſ. *de oblig. Cameral. quæſt.* 4. *num.* 1. *&*
12. Rot. *in recent. deciſ.* 630. *num.* 1. *part.* 1. *& deciſ.* 97. *num.*
12. *part.* 7.

Et quatenus etiam hæc omnia iuſtificarentur non releua-
8 rent, quia cùm ſimus in † fideicommiſſo aſcendentis, &
ſit inconfeſſo inter partes nulla alia adeſſe bona libera vtique
6 eo non obſtante diſtrahi poterant huiuſmodi † bona pro
dotis reſtitutione, *Auth. res quæ*, *C. commun. de legat.* Bart.
ibid. num. 4. Iaſ. *num.* 12. Couar. *var. reſol. lib.* 3. *cap.* 6. *num.*
10. *verſ. propter illud*, Rot. *diuerſ. deciſ.* 37. *num.* 2. *part.* 1. *&*
in recent. deciſ. 314. *nu.* 2. *part.* 6. vbi in ſpecie loquitur de bo-
nis Aui, vnde ſicut ipſi fratres de Fanellis vti ſucceſſores Ga-
leatij tenerentur ad huiuſmodi reſtitutionem, ita multò mi-
10 nus per exceptionem huiuſmodi fideicommiſſi poſſunt impe-
dire vlteriorem executionem in iſtis corporibus, quod ipſi-
met vocarunt hæreditaria Hieronymi, & fideicommiſſaria
Galeatij.

Contraria verò procedunt, quando bona poſſidentur alio
titulo, quàm hæreditario, vel quando poſſeſſor non habet
11 cauſam à debitore in quibus caſibus locum habet Angeli cau-
tela, & loquuntur omnes allegati in dicta Sancti Seuerini
Laudi, vel vbi non agitur de reſtituenda dote ex fidiecom-
miſſo aſcendentis, vel ſaltem vbi adhuc probatum non eſt
alia bona non extare, tunc enim pendente probatione
ſuperſedetur in executione; vbi verò, prout hic, agitur pro
12 rehabenda dote † aduerſus fideicommiſſaria aſcendentis,
& ex propria confeſſione hæredum probatur non exiſtentia
aliorum bonorum exceptio fideicommiſſi tanquam inconti-
nenti detecta irreleuans non impedit proceſſum ad vlterio-
13 ra, nec † facit fideicommiſſarios legitimos contradicto-
res, cùm immò ad hunc effectum ſufficiat, quod inconti-
14 nenti non doceatur de fideicommiſſo claro indubitato, &
releuante, vt dixit Rota coram Cardinali Seraphin. *deciſ.*
757. *num.* 1. *&* 2. *& deciſ.* 83. *num.* 11. poſt Paciſ. *de Salu. in-*
terd. cum alijs relatis *in deciſ.* 185. *n.* 5. *&* 6. *cum ſeqq. part.* 5.
15 *recent.* & ita † quotidie ſeruatur in praxi omnibus Tribuna-
libus, & in hoc præcipuè relaxantur mandata executiua
contra bona hæreditaria debitorum ne mandata relaxata
exequantur contra bona quæ ipſe poſſidere allegat iure fidei-
commiſſi dotis donationis, & ſimilium, niſi doceatur de
16 fideicommiſſo dote, vel donatione, † quæ ſit efficax ad
impediendam executionem, & quæ nullam patiatur diffi-
cultatem, mandatur ad vlteriora procedi dicta exceptione,
proteſtatione, & inhibitione non obſtantibus, vt dictum fuit
in *Senogallien. prædij* 10. *Iunij* 1619. *coram Reueren. P. D. meo*
Peronano, & alijs pluribus relatis *in Romana ſeu Æſina*
donationis 23. *Martij* 1640. *coram Reuerendiſs. P. D. meo*
Ghiſilerio.

Idque Domini faciliùs amplexi fuerunt, quia DD. de Fa-
nellis in totu hoc iudicio reſtitutionis dotis ſemper, & in quo-
libet actu fuerunt citati, vnde licet eſſent tertij ex hoc ſolo
poſſet † contra illos executiuè procedi, iuxta celebrem 17
theoricam Caſtrenſ. *in l. cum fil. famil. ſub num.* 3. *verſ. ex*
quibus ſimiliter, *ff. de verb. oblig.* Quam probarunt Dec.
conſ. 69. *nu.* 32. *lib.* 2. Ruin. *conſil.* 34. *in fin. vol.* 5. Surd. *conſ.*
334. *nu.* 12. Rota plures referens *in Narnien. ſucceſſionis* 18.
Iunij 1631. *coram Eminentiſſ. Veroſpio*, *quæ eſt impreſſ.* poſt
Puſth. *in ordine* 325. *& in Ciuitatis Caſtelli ſpolij* 7. *Maij*
1638. *&* 10. *Maij* 1641. *coram R. P. D. meo Ghiſilerio.*

Nec facit, quod hodie reſtitutio non petatur à muliere, 18
vel filio, ſed à Diana Maſſetia, ſeu Demetrio Pieritio illius
ceſſionaria, quæ licet in hæredem extraneum, & ſingu-
larem ſucceſſorem non tranſeat priuilegium † prælationis 19
ſolis mulieribus, & filijs competens ex diſpoſitione *l. aſſi-*
duis, *verſ. exceptis*, *C. qui pot. in pign. hab.* vt aduertit Alex.
conſ. 58. *num.* 4. *lib.* 7. vbi quod priuilegium conceſſum mulie-
ribus, † vt in ſuæ dotis hypotheca præferatur non tranſit 20
mortua muliere niſi ad filios quem ſequitur Facchin. *contrau.*
iur. lib. 10. *cap.* 30. §. *priuilegium*, *circa med. verſ. ad hæredes*,
nihilominus tranſit hypotheca, & actio petendi † dotem 21
competens vigore *d. auth. res quæ*, Gozad. *conſ.* 97. *num.* 10.
Add. ad Alex. *d. conſil.* 58. *num.* 4. *lib.* 7. & diſtinguendo dixit
Rota coram Card. Seraph. *deciſ.* 678. *num.* 10. *& ſeq. & in*
Romana Saluiani de Caſalibus coram me 24. *Iunij* 1641. §. *&*
in omnem caſum, *verſ. & ea abſolutè eſt vera confirmata ſub*
11. *Martij præteriti coram R. P. D. meo Pentingero*, maximè
quando, prout hic, iudicium reſtitutionis ab ipſa muliere
† viuente fuit inchoatum, vt eleganter præ cæteris conſul- 22
tit Menoch. *conſ.* 33. *num.* 8. *&* 42. *cum ſeqq.* Fontanell. *de*
pact. nupt. clauſ. 7. *gloſſ.* 2. *part.* 10. *num.* 48. *cum ſeqq.* Card.
Seraph. *dec.* 618. *num.* 11. & plenius *in Romana Dotis* 14. *Fe-*
bruarij 1642. *coram Reuerendiſs. D. meo Decano.*

Et ita vtraque, &c. reſolutum fuit procedendum eſſe ad
vlteriora non obſtante fideicommiſſo Galearij ſenioris
Aui, &c.

Prima hæc deciſio emanata in hac cauſa ſub die 4. *Iulii*
1640. *coram eodem Reuerendiſſ. D. Cerro Decano eſt ſupra in*
præcedenti part. 8. *recent. deciſ.* 250. *Aliæ duæ ſub diebus* 19.
Aprilis 1641. *&* 7. *Februarii* 1642. *coram eodem Reuerendiſ-*
ſimo Decano erunt infra in Appendice, *vti etiam habentur*
duæ aliæ in eadem cauſa emanatæ coram bon. mem. Bucca-
bella ſub diebus 23. *Ianuarii*, *&* 14. *Iunii* 1634. *Infra in hac*
eadem parte habetur altera deciſio in hac eadem cauſa ſub die
1. *Iulii* 1643. *Deinde in eadem cauſa emanarunt plures aliæ*
deciſiones quæ erunt in ſequentibus voluminibus, *nempè ſub*
die 5. *Iunii*, *&* 9. *Decembris* 1648. *coram eodem Reuerendiſs.*
Decano, *& coram bon. memor. Arguelles ſub diebus* 17. *Iunii*
1647. *&* 31. *Ianuarii* 1648. *& deinde coram Eminentiſs. D.*
Card. Otthobono ſub diebus 14. *Martii*, *&* 28. *Iunii* 1649.
ſunt inter eius impreſſ. deciſiones 167. *&* 190. *Tandem emana-*
uit altera coram Reuerendiſs. P. D. Vereſpio ſub die 30.
Maii 1650.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Romana, ſeu Iaoueñ. quarti dotalis.

Lunæ 27. *Aprilis* 1643.

ARGVMENTVM.

Bulla fel. record. Sixti Papæ V. moderatoria do-
tium, cum ex proœmio appareat loqui de doti-
bus, quæ conſtituuntur in Vrbe, ideòque ceſ-
ſat, quando contractus matrimoniales celebran-
tur extra dictionem Eccleſiaſticam, & cum exte-
ris ibidem habitantibus, quod latè declaratur, ſi-
cuti etiam, quod diſpenſatio circa dictam Bullam
præſumitur ex lapſu 30. annorum ſicuti in aliena-
tionibus bonorum Eccleſiæ præſumitur Benepla-
citum Apoſtolicum.

SVMMARIVM.

1 *Beneplacitum Apoſtolicum ex lapſu* 30. *annorum præſu-*
mitur interueniſſe.

2 *Præſumptio cedit veritati.*

3 *Bulla Sixti V. moderatoria dotium non comprehendit contractus matrimoniales celebratos extra ditionem Eccleſiaſticam.*

4 *Bulla Sixti V. moderatoria dotium reſtricta eſt ad dotes, quæ in Vrbe conſtituuntur, & num. 9.*

Bulla Pij V. clarè reſtricta eſt ad dotes mulieribus conſtitutas.

6 *Conſtitutio noua reſtringitur ad terminos conſtitutionis antiquæ de eadem materia loquentis.*

7 *Dictio*, ſimilis, *denotat ſimilitudinem reſpectu facti, modi, & qualitatum abſque aliqua difformitate.*

9 *Conſtitutio vna benè ab alia declaratur.*

10 *Statuta, quæ principaliter diriguntur in perſonas, ligat ſubditos etiam in alieno Territorio contrahentes.*

11 *Quod tamen non procedit, quando ſtatuentes, expreſsè declararunt, ſe nolle comprehendere ſubditos extra Territorium contrahentes.*

12 *Statutum, ſi principaliter diſponat de rebus, non applicatur doctrina Bart. in l. cunctos num. 32. C. de ſumm. Trinit. & fid. Cathol. & quando intret. & num. 19.*

13 *Verborum cortex non debet attendi an ſtatutum loquatur de rebus, vel ſuper perſonis.*

14 *Bulla moderatoria dotium Sixti V. non ſimpliciter inhabilitat ſubditos ad dandam, vel recipiendam dotem, ſed tantum hic in Vrbe.*

15 *Lex prohibens arrhas in Hiſpania, vltra decimam partem bonorum mariti, non comprehendit exteros extra Regnum.*

16 *Statuentes cenſentur diſpoſuiſſe ſuper illis, qui ſubſunt ſuæ iuriſdictioni, & in eorum Territorio ſtatuentes non præſumuntur diſpoſuiſſe ſuper forenſibus extra eorum iuriſdictionem exiſtentibus, etiamſi id dixiſſent, num. 16.*

17 *Statuentes, quando mentionem faciunt de forenſibus, apparet voluiſſe diſponere tantummodo de contrahentibus in Territorio, & non inhabilitaſſe perſonas abſolutè.*

18 *Statuta loci contractus attendi debent, quando contrahitur, & non alia ſtatuta.*

20 *Domicilia diuerſa quis habere poteſt, ſcilicet originis, & habitationis, eodem tempore.*

Legibus particularibus loci, vbi contrahitur, quilibet ſubijcitur.

21 *Intentionis ſuæ fundamentum quilibet, etiam excipiendo tenetur probare.*

22 *Replicatio ſapit naturam actionis, & ſecundum eam regulatur.*

23 *Matrimonia poſſunt contrahi ſine promiſſione dotis, & dos poteſt incipere à traditione.*

24 *Exceptionem ſuam, quilibet plenè, & concludenter tenetur probare, & omnes qualitates requiſitas.*

25 *Statutum correctorium, vt intret debent plenè, & concludenter probari eius requiſita, nec ſufficiunt præſumptiones.*

26 *Mulier forenſis, quæ contraxit matrimonium cum Ciue Romano, & vult vti beneficio ſtatuti de lucro dotis, debet etiam pati præiudicium Bullæ Sixti V. moderatoria dotium in Vrbe.*

27 *Vaum ſine alio, quando ſeparari non poſſunt, tunc vnum ſequitur naturam alterius.*

28 *Pars regulatur à toto integrali in quo continetur.*

29 *Ius commune attenditur, ceſſantibus ſtatutis.*

30 *quoad Dotis reſtitutionem, & lucrum dotale attenditur ſtatutum domicilij Mariti, & quo ad conſtitutionem ipſius dotis attendi debet domicilium loci, vbi conſtituitur reprobato Bald. & Afflict. n. 31.*

32 *Dotis Doctores debent intelligi, ſecundum iura, quæ allegant.*

Statutum Ianuenſe non limitat ad aliquam ſummam dotium conſtitutionem, n. 32.

33 *Statutum Vrbis de quarto dotali aptum eſt de ſui natura comprehendere quamcumque ſummam dotis.*

34 *Bulla taxationis dotium à fel. rec. Pio V. edita, an hodie dicatur in vſu.*

35 *Actus duo correlatiui non iudicantur, niſi vtroque conſiderato.*

36 *Statutum, ſi prohibeat recipere aliquid etiam à ſpontè dantibus vltra taxam, qualiter veniat intelligendum, & num. 36.*

37 *Bulla Sixti V. moderatoria dotium licet comprehendat forenſes, non tamen habet locum in dotibus extra Vrbem conſtitutis.*

38 *Forenſes, quando dotem in Vrbe conſtituunt, tunc non intrat Bulla Sixti V. moderatoria dotium.*

Dictio, perche, *eſt reſtrictiua, num. 38.*

39 *contra Bullam Sixti V. moderatoria dotium ex lapſu 30. annorum præſumitur obtenta diſpenſatio, iuncta obſeruantia.*

40 *Solemnitates pro validitate contractus, præſumuntur interueniſſe, ſtante lapſu 30. annorum.*

41 *Derogatio contra aliquam Conſtitutionem, quod præſumatur ex lapſu 30. annorum, aliud eſt dicere, & aliud, quod aliqua Conſtitutio ſit abrogata, vel vſu non recepta.*

42 *Beneplacitum Apoſtolicum in alienationibus rerum Eccleſiæ præſumitur ex lapſu 30. annorum.*

43 *Et tamen in extrauag. ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alien. adeſt decretum irritans, pœna excommunicationis, &c.*

44 *Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione bonorum Eccleſiæ nedum præſumitur ex lapſu 30. annorum.*

45 *Verùm etiam intrat præſumptio, derogationis, diſpenſationis, vel alterius tituli neceſſarij.*

46 *Præſumptio, quod ex lapſu 30. annorum in contractibus interuenerint ſolemnitates neceſſariæ, eſt præſumptio iuris.*

47 *Præſumptio iuris æquipollet plenæ probationi, quinimò liquidiſſimæ probationi.*

48 *Solemnitates non interueniſſe in contractibus, ſtante curſu 30. annorum aſſerens, id plenè, & concludenter probandum venit.*

49 *Ita ut non ſufficiant probationes negatiuæ, quæ non ſolent admitti, quando militat præſumptio contraria iuris pro aduerſario.*

50 *Probatio contraria, licet admittatur contra præſumptionem Iuris, tamen aggrauatur probatio durioribus probationibus.*

51 *Præſumptio, quod non interuenerit diſpenſatio, probatur ex diligentijs factis in eis locis, in quibus tantum expediri ſolent.*

52 *Caput aq. deciſ. 45. n. 2. & 3. par. 3. quando intret.*

53 *Negatiua diſpenſationis ex quibus probationibus, & diligentiis iuſtificetur.*

54 *Poſſibilitas excludit neceſſitatem probationis, & maximè, quando pro actore concurrit aliqua præſumptio Iuris, n. 55.*

56 *Diſpenſationes, quæ per Papam fiunt mediante Chirographis, non ſolent regiſtrari in libris Datariæ, & Secretariæ Breuium, ſed in libris Cameræ.*

57 *Scriptura negatiua, non probatur ex perquiſitione in illis locis, vbi deficiunt aliqui libri.*

58 *in Bulla Sixti V. reformatoria dotium excipiuntur derogationes conceſſæ, per ſupplicationem, motum proprium manu Papæ ſignatum.*

59 *Supplicatione de tempore Sixti V. non ſignabantur manu Papæ, niſi Chirographa.*

60 *Appellatione, motus proprij manu Papæ ſignati, venit etiam Chirographum.*

61 *Solitum particulare, derogat ſolito generali.*

62 *Chirographa Papæ, ſiue concernant intereſſe Cameræ, ſiue priuatorum, ſolent ſignari, manu ipſius Papæ, & regiſtrari in Camera, & num. 63. & 65.*

64 *Allegare, quod aliquid eſt impoſſibile probare non releuat ab onere probationis.*

66 *Probatio negatiua contra triennalem poſſeſſorem, qualiter admittatur.*

67 *ad Probandam negatiuam alicuius Scripturæ, quando benè dicatur probata omnis diligentia.*

68 *Poſſibile, quando dicitur, quod non ſit attendendum, ſed ſolitum intelligendum venit de impoſſibili inſolito, & ſuſpecto.*

69 *Atteſtationes Officialium, quæ non percutiunt tempus de quo eſt controuerſia, non releuant.*

70 *Stylus ſolet variari.*

71 *Stylut concedendi gratias Apoſtolicas vno, vel alio modo ſo-*

Google

ſolet variari, & num. 70.

71 *Deciſoria omnia ea dicuntur, quæ reſpiciunt probationem facti, vel non facti.*

73 *ad Stylum probandum non ſufficiunt fides extraiudiciales, ſed requiritur iudicialis probatio, parte opponente.*

74 *Deciſ. in cauſa Romana Quarti Dotalis 17. Iunij 1641. coram bon.mem. Pirouano, quo caſu loquatur.*

75 *Conſtitutio Vrbani VIII.edita de Anno 1641. circa præſeruationem Iurium Sedis Apoſtolicæ quid diſponat, & num.76.*

77 *Quæ tamen non habet locum, quando agitur de cauſa mera profana, & concernente præiudicium priuatorum.*

78 *Dictio*, præcipuè, *cætera non excludit.*

79 *Diligentia ad aliquid reperiendum, vt ſuffragentur, quid requiratur.*

80 *Præſumptio diſpenſationis, quando ceſſet.*

DECISIO CLXXV.

COnceſſa Marchioni Andreæ Iuſtiniano noua audientia
contra tres deciſiones firmantes, quartum dotali debe-
ri D. Eugeniæ Spinulæ ad rationem ſuæ dotis ſcutorum
22000. auri in auro ſtamparum, admiſſo Marchionem Vin-
centium habuiſſe Domicilium in Vrbe de tempore initi ma-
trimonij cum d. Dom. Eugenia iterùm pro parte d. Marchio-
nis Andreæ opponebatur, Conſtitutionem ſanct. memor.
Sixti V. moderatoriam dotium comprehendere caſum,
quando Ciues, & incolæ dotem recipiunt à Muliere Foren-
ſi extra ſtatum Eccleſiaſticum, & ſic caſum, de quo agitur,
1 non obſtante † lapſu 30. annorum, qui facit præſumere
beneplacitum Apoſtolicum, eo quia ceſſet iſta præſumptio
2 ex diligentijs factis in libris, vbi † regiſtrari ſolent ſimiles
derogationes, vt fuit dictum in alia *Romana quarti dotalis
17. Iunij 1641. coram bon.mem. Pirouano.*

His tamen non obſtantibus adhuc DD. cenſuerunt, ſtan-
dum in deciſis, nam quod dicta Conſtitutio ſanct. memor.
3 Sixti V. comprehendat caſum, † de quo agitur, ceſſat ex
facto, quia dicta Conſtitutio non comprehendit contractus
matrimoniales celebratos extra ditionem Eccleſiaſticam, &
cum Exteris ibidem habitantibus, & dotem conſtituentibus,
4 cum manifeſtè legatur reſtricta ad dotes, quæ in Vrbe † con-
ſtituuntur, vt colligitur. Primò ex procemio conſtitutio-
nis in principio, ibi, *cum in vnaquaque rectè inſtituta Ciui-
tate ſoleat ſumptibus ciuium moderatio aliqua adhiberi, præ-
cipuè hoc ipſum obſeruandum eſt in hac Alma Vrbe.* Secundò
ex rubrica Reformationis, ibi, *Delle doti, & altre ſpeſe da
oſſeruarſi in queſt' Alma Città di Roma da ciaſcuna perſona.*
Tertiò, quia Sixtus V. fatetur ſe edere huiuſmodi Conſtitu-
tionem ad exemplum ſimilis Conſtitutionis editæ à præde-
ceſſore ſuo ſanct. mem. Pio V. ibi, *Huiuſmodi Prædeceſſo-
rum exemplo ſibi cordi fuiſſe ſimilibus remedijs vti*, vnde
5 cum † Conſtitutio relata ſanct. mem. Pij V. 39. clarè limita-
ta ſit ad dotes Mulieribus in ipſa Vrbe conſtituendas, vt le-
gitur in illius principio, ita pariter Conſtitutio Sixti V. refe-
rens Conſtitutionem Pij cenſeri debet reſtricta ad dotes in
6 conſtituendas, & conſtitutio † noua reſtringitur ad terminos
antiquæ de eadem materia loquentis, Roman. *conſ.*345.*n.*20.
Surd. *conſ.*177. *num.*33. Gonzal. *ſuper regul.*§.7.*procem. n.*74.
7 Rota Bonon. *deciſ.*54. *num.*21. præſertim cùm illa dictio † *ſi-
milibus remedijs*, denotet ſimilitudinem cum Pragmatica Pij
reſpectu facti, modi, & qualitatum abſque vlla difformitate,
Gratian. *diſcep.*244. Mandel. *conſ.*71. *nu.*9. Rota *deciſ.*327.
*num.*1. *part.*1. *& deciſ.*36. *num.*12. *part.*5. *recentior.* Caualer.
*deciſ.*162. *num.*2. Quartò id totum apertiùs declaratur ex al-
tera Conſtitutione Innocentij IV. *tom.*2. in ordine 12. quæ
benè declarat, Conſtitutionem Sixti loqui tantummodo
8 † de dotibus in Vrbe conſtituendis, ibi, *De ijs, qui in Vr-
be cum ampliori dote matrimonia contrahunt*, & diſponit pro
gratia derogationis nolle ſolui vllam compoſitionem, ex
hoc autem manifeſtè dignoſcitur, præcedentem Conſtitu-
9 tionem Sixti loqui tantum de dotibus † in Vrbe conſtituen-
dis, de quibus loquitur ſequens Conſtitutio Innocentij ex al-
legatis *in vltima deciſ.*§. *quod clarius*, Gabr. *conſ.*11. *num.*21.
*lib.*1. *Rota in Valentina iuris ſedendi 12. Iunij 1634. coram
bon.mem. Merlino.*

Hinc non aduerſatur doctrina Bart. *in l. cunctos populos,
C. de ſumm. Trinit. & fid. Cathol. num.*32. *verſ. Aut ſtatu-
10 tum eſt prohibitiuum in perſonam*, volentis, ſtatuta, † quæ
principaliter diriguntur in perſonas, ligare Subditos etiam
in alieno territorio contrahentes, locum enim habere non
poteſt, vbi Statuentes expreſsè declarantur, ſe nolle com- 11
prehendere Subditos extra territorium contrahentes, ſed le-
gem ſolùm imponere contractibus in loco ſtatuti celebran-
dis, & proptetea cum Conſtitutio † principaliter diſponat 12
de rebus, non poteſt applicari prædicta doctrina Bart. quæ
procedit ſolùm, quando abſolutè, & ſimpliciter inhabilita-
tur Perſona, ſecus quando ſimpliciter non inhabilitatur,
Soccin. iun. *conſ.*25. *num.*12. *ad fin. verſ. Nam ad primum lib.*
3. Rimin. iun. *conſ.*437. *num.*38. *poſt med. verſ. quia prædicti,
& num.*47. Cephal. *conſ.*309. *à num.*47. *ad* 60. *& num.*75. *&*
76. *lib.*3. Surd. *conſ.* 257. *num.*15. Ad quem effectum † non 13
curret verborum, an ſint directa in Perſonam, vel contra-
ctum, ſed intentio inſpici debet, vt tradunt Ruin. *conſ.*201.
*num.*8. *ante fin. verſ. & ideo etiamſi verba lib.*1. Rimin. iun.
*dict. conſ.*437. *n.* 12. Alder. Maſcard. *de ſtatut. interpret. con-
cluſ.*6. *num.*26. *&* 27. Rota coram bon. mem. Buratto *de-
ciſ.*27. *num.*5. *& in recent. deciſ.*238. *nu.*6. *&* 7. *par.*6. Sixtum
autem non inhabilitaſſe ſimpliciter, & abſolutè Subditos ad
dandam, & recipiendam dotem, ſed tantum diſpoſuiſſe
circa dotes dandas, & recipiendas in Vrbe, fuit latè com- 14
probatum ſupra, vt in ſimili ſtatuto conſiderat Nauarr. *conſ.*
4. *num.*13. *tit. de conſt.* & facit quod notat Palaez *de maior.
par.*1. *q.*58. *num.*121. *verſ. & circa iſtam.* Vbi dicit, quod
lex prohibens arrhas in Hiſpania vltra † decimam partem 15
bonorum Mariti, non comprehendit Exterum promitten-
tem arrhas extra Regnum, licet in Regno petantur; Sta-
tuentes enim cenſentur diſpoſuiſſe ſuper illis, quos ſub eo-
rum dominio habent, † & in eorum territorio, & non ſu- 16
per Forenſibus extra eorum ditionem permanentibus,
etiamſi de forenſibus expreſſam mentionem faciant, vt tra-
dunt Corn. *conſ.*194. *n.*3. *lib.*4. Soccin. iun. *conſ.*49. *num.* 27.
*lib.*1. Menoch. *conſ.*74. *num.*1. *& ſeqq.* immò ex mentione
Forenſium apparet † voluiſſe diſponere tantummodo de 17
contrahentibus in territorio, & non inhabilitaſſe perſonas
abſolutè, vt dixit *Rota in Romana prætenſæ donationis coram
Orano impreſſ.* per Pic. *poſt ſtatut. Vrb. deciſ.*4. *num.*5. *&* 6.

Vltra quod bon. mem. Marchio Vincentius contraxit Ge-
nuæ, vnde trahebat originem antiquam, † & ideò quoad 18
contractum ibi celebratum attendi debent Statuta eiuſdem
loci, & ius ibi vigens, non autem Statuta Vrbis, quia allega-
ta doctrina Bart. procedit, quando Ciuis inhabilitatus † con- 19
trahit in alijs locis tanquam aduena, & ſubiectus, ſecus au-
tem, quando ſubijcitur legibus Statuti loci contractus, quia
non eſt nouum, quem diuerſa habere domicilia, & originis,
& habitationis eodem tempore, ita vt in quolibet loco exi- 20
ſtens ſubijciatur legibus particularibus loci contractus, Sa-
licet. *in d. l.*1. *num.*11. *verſ. & hoc ſatis puto, Cod. de ſumm.
Trinit.* Alex. *conſ.*155. *ſub num.*4. *lib.*7. Iaſ. *conſ.*80. *ſub n.*11.
*lib.*3. Gabr. *de ſtatut. concluſ.* 8. *ſub num.*11. Cephal. *conſ.*414.
*num.*77. *verſ. ad hec*, Lancellot. Gall. *ad conſ.* Alex. *præfat.*8.
*num.*16. *& ſeqq.*

Neque ſubſiſtit, quod non conſtet, contractum dotis,
de qua agitur, fuiſſe factum extra territorium, & proinde
dici non poſſit non comprehenſus à Conſtitutione, & tamen
D. Eugenia, quæ agit, & allegat, inſtrumentum dotale fuiſſe
celebratum Ianuæ pro excludenda Conſtitutione † probi- 21
bente exceſſiuas dotes, etiamſi afferat per viam replicatio-
nis, tenetur tamen probare fundamentum ſuæ intentionis ad
tradit. per Rot. coram ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 535.
*ſub num.*15. *&* 17. Vbi quod replicatio ſapit naturam actio- 22
nis, & ſecundum eam regulatur, Alex. *in l. fin. nu.*25. *verſ.
ſed Azo, & alij, C. de eden.* & ibi Curt. iun. *ſub nu.*14. Pariſ.
*conſ.*95. *num.*36. *lib.*1. cum ibi allegatis; Quia quoniſque
non docetur de contrario, D. Eugenia habet intentionem
fundatam in inſtrumento traditionis dotis, & promiſſæ re-
ſtitutionis celebrato Genuæ etiamſi non oſtendatur inſtru-
mentum promiſſionis dotis, cum ſit certum, matrimonia poſ- 23
ſe fieri ſine hac promiſſione, & dotem poſſe incipere à tradi-
tione, prout incœpiſſe in hoc caſu probat tam d. inſtrumen-
tum promiſſæ reſtitutionis, quàm ipſamet reſtitutio dotis fa-
cta à Marchione Andrea, itaut non applicentur prædicta,
nam D. Eugenia petit dotem traditam Genuæ, & ita fundat
ſuam intentionem, Marchio Andreas excipit de Conſtitutio-
ne Sixti, quę vt dictum fuit, reſtricta eſt ad dotes in Vrbe con-
ſtitutas, & ideò tenetur plenè, & concludenter probare ſuam 24
exceptionem, & omnes qualitates requiſitas ad hoc, vt
Conſtitutio intret Surd. *conſ.*45. *num.*14. *conſil.*248. *num.*19.
*& dec.*176. *num.*2. Rota apud Mant. *dec.*258. *n.*6. *in rec. dec.*
402. *num.*4. *in fin. par.*2. *& dec.*116. *nu.* 6. *part.*5. licet ſit reus

Digitized by Google

excipiens de Bulla Rota *deciſ.219. num.11. & 12. part.5. re-*
25 *cent.* & præſertim cùm verſemur in ſtatuto correctorio, quia
debent plenè, & concludenter probari, nec ſufficiunt præ-
ſumptiones, Crauett. *conſ. pro genero, num.125.* Surd. *conſ.*
130. *num.1. poſt med.* Burſatt. *conſ.307. num.38.* Rota *deciſ.*
469. num.2. par.3. recent.

Nec obſtat æquiuocum per informantes pro Marchione
Andrea denuò repertum, quod dum Mulier forenſis, quæ
contraxit matrimonium cum Ciue Romano, ſeu Incola, vult
26 vti beneficio Statuti Vrbis de lucro dotis, tenetur etiam pati
præiudicium Conſtitutionis moderatoriæ dotis, quia pri-
mum vti acceſſorium ſeparari ab altero non poteſt, & de
27 neceſſitate illius naturam ſequi debet, ex tradit. per Aymon.
conſ.632. num.2. Eo enim ipſo quod per Conſtitutionem eſt
limitata, ſeu diminuta dos, de neceſſitate ſequitur, quod etiam
illius pars limitata, ſeu diminuta remaneat, cùm pars regule-
28 tur à toto integrali, in quo continetur, *l. quæ tota, ff. de rei ven-*
dic. l. ſi aliq. ff. de vſufruct. leg. Bald. *conſ.153. in princ. lib.1.* Cal-
der. *conſ.10. poſt med. verſ. ad ſecundam de feud.* adeòut in
præſenti caſu, vel ſit attendendum Statutum, quod aſſere-
bant, limitatum ad quartam partem dotis ſcut.5500. iuxta
Conſtitutionem prædictam, vel ſaltem diſpoſitio iuris com-
29 munis, quæ ceſſante ſtatuto attenditur, *§.1. inſtit. de iur.*
nat. gent. & ciuil. cum ſimilib. Quia placuit reſponſio firmata
in *vltim. deciſ. §. non obſtat*, nempè, quoad reſtitutionem
30 dotis, & lucrum attendi domicilium Mariti, & quoad con-
ſtitutionem dotis attendi locum contractus, vt vltra Ant.
Fab. & alios ibi allegat. benè etiam diſtinguunt Felin. *in cap.*
1. num.23. & 24. de ſponſal. Caſſan. *conſ.7. num.3. & 4.* Iac.
Gall. *conſ.1. nu.35. in fin. & 36.* Molpheſ. *in conſuet. Neapol.*
31 *tit. de bon. quæſt.12. n.14.* & reprobat Bald. Afflict. *deciſ.126.*
num.5. verſ.3. pro hac parte, & trib. ſeqq. & ibi Hieron. de
Mart. *in addit.* Giurb. verò in contrarium allegatus *ad con-*
ſuet. Meſſan. cap.1. gloſ.1. num.65. intelligendus eſt ſecun-
32 dum Doctores, quos citat, qui loquuntur in reſtitutione, &
lucro dotis, nec aliter eſſet contra communem attendendus;
Et ideò in caſu noſtro, quoad conſtitutionem dotis attendi-
33 tur Statutum Ianuen. non limitans ad aliquam ſummam; At
quò ad quartum attenditur Statutum Vrbis, quod ex ſui ori-
gine aptum natum eſt ad quamcumque dotem comprehen-
dendam, cùm tunc non eſſet taxata ad aliquam quantita-
34 tem, imò ex promulgatione eiuſdem fuit reuocata præce-
dens taxatio ſanct. mem. Pij V. vt dixit Rot. coram ſan. me.
Gregor. XV. *deciſ.267. per tot. in Romana Caſalis Aguzzani*
27. Iunij 1640. coram R. P. D. meo Royas §. nec extat, & dec.
711. n.4. p.1. recent.

Nec releuat Conſtitutionem prohibere etiam receptionem
dotium, quia intelligitur correſpectiuè quatenus datio ſit
prohibita, & contra conſtitutionem, nempè, factam ab
Vxore in Vrbe, ſiue Extera, ſiue Incola, vel à Ciue extra in
fraudem Statuti, ſecus autem quando datio eſt facta à per-
35 ſona non prohibita, quia duo actus correlatiui non iudican-
tur niſi vtroque conſiderato, Sud. *d. deciſ.308. nu.15. in fin.*
& 16. Et ideò in ſimili de ſtatuto prohibente recipere aliquid
etiam à ſpontè dantibus vltra taxam, quod intelligatur, quan-
do recipiunt à perſonis ordinarijs taxæ ſubiectis, ſecus verò
ſi à Magnatibus, vel alijs, quos non eſt veriſimile fuiſſe com-
36 prehenſos, & contemplatos à Statuentibus, dum taxam ordi-
narunt declarant Rodriq. *in Summar. part.2. cap.2. num.1.*
verſ. poſſunt etiam recipere, Clauis Reg. *lib.12. cap.25. n.18.*
verſ. ſecundus caſus, P. Lugo *de iuſt. & iur. tom.2. diſput.41.*
ſect.2. num.19. verſ. quarto addunt.

Neque repugnat, quod Pragmatica dicat eſſe compre-
henſos Forenſes, dummodo vnus ex contrahentibus ſit Ci-
37 uis, aut incola Vrbis, quia non inde † tollitur, Bullam diſpo-
nere ſolùm de dotibus in Vrbe conſtituendis, vt ſupra, neque
ex his verbis ampliatur, ſed reſtringitur diſpoſitio Bullæ, nam
vltra qualitatem conſtitutionis dotis in Vrbe ab Extra etiam
ibidem habitante, & contrahente, requiritur etiam altera
qualitas, vt alter ex contrahentibus ſit Romanus origina-
rius, Ciuis, aut Incola, noluit enim illas prohibere, quando
38 duo Forenſes etiam in Vrbe dotes conſtituerent exceſſiuas,
& ſic reſtringitur, non ampliatur diſpoſitio Bullæ, vt patet
ex ipſis verbis, *ſiano compreſi foraſtieri, purche vno delli con-*
trahenti ſia Romano originario, ò vero fatto Cittadino, ò pu-
re incola di Roma, quia dictio, *purche*, eſt reſtrictiua Sim.
de Præt. *conſ.61. num.37.* Rota *deciſ.247. num.26. part.5.*
recentior.

Præterea, quatenus dicta conſtitutio Sixti V. haberet lo-
39 cum in præſenti, præſumeretur obtenta illius derogatio ob
lapſum 30. annorum, & vltra cum obſeruantia inconcuſſa
ſubſequuta, vt fuit firmatum in deciſionibus in hac cauſa fa-
ctis, nam ſtante lapſu temporis præſumitur interueniſſe be- 40
neplacitum Apoſtolicum, omneſque aliàs ſolemnitates re-
quiſitas pro validitate contractus ad *gloſ. in c. peruenit*, &
ibi Io. de Imol. *nu.10. & 12. de empt. & vend.* Gozadin. *conſ.*
73. num.20. & 21. qui teſtatur de communi, Curt. iun. *conſ.*
100. num.31. & conſ.213. num.97. lib.3. non obſtante, *decre-*
to irritante, in dicta Conſtitutione appoſito, quia non dicitur, 41
dictam Conſtitutionem fuiſſe abrogatam, vel non vſu rece-
ptam, ſeu ex lapſu temporis eius obſeruantiam eſſe præſcri-
ptam, quo caſu procederet obiectum, vt fuit ponderatum
in Maioricen. indultorum 11. Aprilis, & 27. Iunij 1639. co-
ram bon. mem. Merlino, ſed tantum prætenditur ex lapſu 30.
annorum præſumi interueniſſe beneplacitum Apoſtolicum
† prout præſumitur in alienatione rei Eccleſiæ, Seraph. *deciſ.* 42
671. nu.1. Rot. *deciſ.179. n.1. part.2. diuerſ. dec.169. n.4. p.1.*
rec. & dec.694. nu.5. par.1. & tamen in Extrauag. *Ambitioſæ*
de reb. eccl. non alienan. adeſt, *decretum irritans*, & pœna
excommunicationis, vt in *§. ſi quis autem*, † quod eò facilius 43
eſt in propoſito dicendum, cùm contra hanc Conſtitutio-
nem taxatiuam dotium facillimè beneplacitum Apoſtolicum
concedatur, vt dixit *Rota in Romana dotationis 26. Iunij*
1637. coram bon. mem. Buccabella.

His poſitis, cùm D. Eugenia habeat intentionem funda-
tam in lapſu temporis vltra † 30. annos, qui iuncta obſer- 44
uantia inducit præſumptionem nedum beneplaciti Apoſto-
lici, vt fuit dictum in alienatione rerum Eccleſiæ, ſed etiam
derogationis, diſpenſationis, & alterius † cuiuſcumque tituli 45
neceſſarij, Iſern. *in cap.1. §. illud il 1. num.66. de prohibit.*
alien. per Frider. Schrader. *de feud. p.9. cap.6. num.55.* Vaſq.
controu. illuſtr. lib.2. c.65. n.1. & c.84. nu.25. & ſeqq. Vbi latè 46
materiam ampliat, & exornat, & hæc ſit præſumptio iuris
Vaſquez *d. cap.84. nu.83.* cum Menoch. *lib.3. præſumpt.132.*
num.73. verſ. cæterum cum alijs allegatis in præced. deciſ. §.
præterea, quæ æquipollet plenæ † probationi, quinimmò 47
operatur liquidiſſimam probationem ad, tradit. per Cyriac.
controu.204. nu.43. ex text. in l. licet Imperator, ff. de leg.1.
l. tutor cum ibi not. ff. de peric. tutor. Menoch. *de præſumpt. lib.*
1. præſumpt.36. n.3. Aym. *conſ.156. nu.15.* Marchio Andreas
allegans derogationem non fuiſſe obtentam, † tenetur 48
æquè plenè concludenter probare hanc negatiuam, *l. ſiue*
poſſidetis, C. de probat. l. quintus Mutius, ff. de donat. inter
vir. & vxor. cap. fin. §. ſanè, & ibi gloſ. verb. probationem, de
iur. iur. cap.2. de reſtitut. ſpoliat. Innoc. *in cap. cum in iure n.*
4. verſic. ſi dices de offic. deleg. cum alijs pluribus allegatis à
Pacian. *de probat. cap.8. nu.1. lib.1.* & à Lotter. *de re benefic.*
lib.2. q.48. num.288. Itaut non ſufficiant probationes nega-
tiuæ, † quæ admitti ſolent, quando non militat contraria 49
præſumptio iuris pro aduerſario, prout erat caſus deciſionis
in *d. Romana quartæ dotalis coram bon. mem. Pirouano*, ſed
requirantur pleniores, & rigoroſiores, Larrea *dec. Granat.*
48. num.54. in fin. poſt Farinac. *de teſtibus qu.63. num.239.*
Garz. *de nobilit. §.1. gloſ.2. num.38. & gloſ.12. num.52.* & an-
te hos Abb. *in cap. quia verisimile in 2. notab. de præſumpt.* vbi
quod licet contra † præſumptionem iuris admittatur proba- 50
tio in contrarium, tamen aggrauatur probans durioribus
probationibus, idem Pacian. *de probat. lib.1. cap.51. nu.17.*
vbi quod requiritur, quod tales probationes ſint pleniores,
& clariores ſolitis, & ordinarijs probationibus; Nun itaque 51
ſuffragantur diligentiæ in Regiſtris Datariæ, & Secretariæ
Breuium, etiam quod regulariter, vbi non concurrit con-
traria præſumptio iuris, releuarent, † in quibus terminis 52
procedit *deciſ. Caput aq.45. num.2. & 3. part.3.* quam poſte-
riores ſequuntur, ſed, vt negatiua probetur oportet perqui-
rere † etiam alios libros, in quibus talis derogatio potuit 53
regiſtrari, Ruin. *conſ.35. num.19. lib.1.* Seraph. *dec.1307. n.*
3. Rota *in recent. deciſ.149. num.5. & 6. par.5.* Nam poſſibi-
litas iſta excludit neceſſitatem probationis ex aliquorum li- 54
brorum reuolutione reſultantem, vt in terminis probatio-
nis negatiuæ firmauit Rota *dec.88. ſub num.7. part.4. recent.*
deciſ.216. num.13. part.6. & deciſ.29. num.70. & 72. part.7.
quæ deciſiones eo fortius procedunt, quando pro actore
concurrit præſumptio iuris, quod etiam admiſit *deciſ.287.* 55
num.4. coram ſancta mem. Gregor. XV. quando aliunde po-
tuit haberi diſpenſatio, prout haberi potuit in caſu noſtro per
Chirographum, qui † non regiſtratur in libris Datariæ, & 56
Secretariæ Breuium, ſed in libris Cameræ.

Vnde ſemper verùm eſt dicere, probationem negatiuę non
concludere, cùm perquiſitio facta in actis Notariorũ Came-
ræ

Digitized by Google

ræ ſit imperfecta, ex quo ante annum 1600. deficiunt aliqui
57 libri, & in altero folia, in † quibus poteſt eſſe, quod hu-
iuſmodi derogatio per Chirographum obtenta regiſtrata fue-
rit, vt in deciſione, quæ reuidetur in §. *vltimo*.

Quod autem expediri potuerit per Chirographum, pro-
batur tum ex ipſa Conſtitutione Sixti de qua agitur, in qua
58 Pontifex excipit derogationes † conceſſas per Supplicatio-
tionem, vel alium Motum proprium manu Papæ ſignatum,
ibi, *per ſupplicationem, aut alium motum proprium noſtra, ſeu Romani Pontificis pro tempore exiſtentis manu ſignatum derogatio fuit conceſſa, &c.* ſed certum eſt, quod præter
59 † ſupplicationes tunc non ſignabantur manu Papæ, niſi
Chirographa, ergo de illis loquitur Sixtus, & appellatione
motus proprij manu Papæ ſignati, venit etiam Chirographum,
60 quod eò facilius impetrare potuit Marchio Vincentius, qui
contraxit matrimonium de tempore Sixti, & tunc habuit
fratrem Theſaurarium generalem Papæ poſtea Cardinalem,
aliaſque gratias per Chirographum impetrauit, vnde ſoli-
tum hoc particulare in dicto Marchione obtinendi gratias
61 per Chirographum † præualet cuicumque ſolito generali in
contrarium, Bald. *in l. ſi certis annis ſub num.* 11. *verſ. credo autem, Cod. de pact.* Anchar. *conſ.* 255. *nu.* 3. *ad fin. verſ. ſua, & ſpecialis, & num.* 4. Fab. de Ann. *conſ.* 2. *num.* 4. *in fin. num.* 10. *& pluribus ſeqq. vbi in fin.* dicit ita fuiſſe iudica-
tum *lib.* 1. Bertazol. *clauſ.* 4. *gloſ.* 36. *in fin.* Maſcard. *de probat. concluſ.* 1249. *num.* 11. Rot. *deciſ.* 169. *n.* 9. *part.* 5. *recent.*
Et Chirographa ſiue concernant intereſſe Cameræ, ſiue
62 priuatorum ſolent ſignari manu Sanctiſſimi, & regiſtrari
in Camera, vt eſt notum, & oſtenſum fuit pro parte D. Euge-
63 nij; Tum ex diligentijs factis in his terminis † in libris Came-
ræ, tam in alia cauſa *Romana quarti dotalis coram bon. mem. Pironano*, quàm in hac ipſa à Marchione Andrea, qui pro-
pterea cùm iudicialiter inſteterit pro deputatione Notario-
rum Cameræ ad effectum faciendi dictam perquiſitionem,
& ſucceſſiuè ipſorum relationes in actis reproduxerit agno-
64 uit † hanc poſſibilitatem regiſtrationis in Camera, vt in ſi-
milibus terminis agnitionis partis deducit *Rota in Romana. ſeu Iannen. locorum montium 28. Iunij 1641. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano in fin.* quam gratis in præſenti negat, poſt-
quam ex libris Cameræ non potuit intentionem ſuam pro-
65 bare: Et allegare, quod ſibi ſit impoſſibilis † probatio ne-
gatiuæ per libros Cameræ non releuat ab onere probandi ne-
gatiuam Gemin. Butr. Abb. Bald. & alij quos refert, & ſequi-
tur Pacia. *vbi ſup. lib.* 1. *cap.* 51. *nu.* 31. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *d. qu.* 48. *num.* 289.

Simile de probatione negatiuæ contra poſſeſſorem trien-
66 nalem, pro quo † adeſt præſumptio iuris, non facit in
contrarium, quia tam in caſu *dec.* 5. Caſſad. *ſuper regul.* quàm
Caputaq. *dec.* 45. *num.* 3. *in fin.* quàm in *Nullius Cantoria* 13. *Ianuarij* 1603. *coram Litta*, diligentiæ leguntur factæ etiam
in libris Cameræ, & ſignanter *deciſ. Caſſad. ante num.* 5. ex
67 diligentijs in Cancellaria, & Camera deducit omnia † poſ-
ſibilia facta fuiſſe, & quatenus *num.* 6. ait, non attendi poſ-
ſibile, & contingens, loquitur de poſſibili inſolito, & ſuſpe-
cto, vt patet ex lectura Felin. *verò in cap. illud num.* 7. *in fin. de fid. inſtrum.* requirit diligentias in locis, vbi expeditio-
68 nes regiſtrarunt; Et quod dicitur, † non attendi poſſibile,
ſed ſolitum, intelligendum eſt de poſſibili inſolito, vt benè
diſtinguendo declarat Bart. *in l. ſi maior nu.* 1. *C. de legit. hæred.* Alber. *in l. ex his ſub num.* 5. *& 6. ff. de legib.*

Non obſtant atteſtationes officialium, & expeditorum,
quod iſtæ derogationes ſoleant expediri tantummodo per
69 Datariam, & Secretariam Breuium, cum non percutiant
tempus Sixti V. & tempus anni 1590. quo fuit matrimonium
contractum, prout requiritur Rot. *deciſ.* 381. *num.* 8. vbi di-
70 cit rationem, quia † ſtylus ſolet variari *par.* 3. *recent. deciſ.* 29. *num.* 73. *part.* 7. & in ſtylo expediendi gratias Apoſtolicas
vno, vel alio modo, tradunt in ſpecie Felin. *in cap. Rodulphus n.* 22. *poſt med. verſ. vbi autem de reſcript.* Ferret. *conſ.* 11. *nu.* 10. *& conſ.* 48. *n.* 19. Mandoſ. *ad regul. Cancell.* 33. *quæſt.* 8. *n.* 4. *in fin.* Caſſad. *dec.* 7. *n.* 4. *de reſcript.* & docet etiam experien-
tia in ipſomet Marchione Vincentio, qui eaſdem gratias à
71 duobus Summis Pontificibus obtinuit per Breue, & à duobus
alijs impetrauit per Chirographum. Propterea cùm non ver-
ſemur in ordinarijs Iudicij, ſeu in deciſorijs, qualia dicun-
72 tur omnia ea, quæ reſpiciunt † probationem facti, vel non fa-
cti, Carol. de Graſſ. *de effect. cleric. effect.* 2. *n.* 140. vbi allegat
73 concordantes, non ſufficit fides extraiudicialis † expedito-
rum ad probandum ſtylum, ſed requiritur iudicialis proba-
tio parte tamen opponente, prout in caſu iſto expreſsè oppo-

fuit, ex allegatis in *Romana Societatis officij* 1. *Februarij* 1623. *coram bon. mem. Merlino*, præſertim propter præſum-
ptiones contrarias ſupra deductas, † quæ circumſtantiæ 74
omninò deficiebant in illa cauſa *Romana quarti dotalis coram bon. mem. Pironano*.

Nec applicatur Conſtitutio Sanctiſſimi Domini Noſtri ſu-
per præſeruatione iurium Sedis Apoſtolicæ edita de anno
1621. in qua Sanctiſſimus Dominus † Noſter ad tollendam 75
hanc poſſibilitatem declarat, & decernit, regiſtra Apoſto-
lica ſemper fideliter cuſtodita fuiſſe, ibi, *ideò ſit in Regiſtris Apoſtolicis, quæ fideliter cuſtodiuntur*, quia procedit in con-
cernentibus intereſſe Sedis Apoſtolicæ, & aliarum Eccleſia-
rum, † vel perſonarum Eccleſiaſticarum, vt in principio, 76
ideò non applicatur huic caſui, in quo agitur de re merè pro-
fana, & concernente præiudicium priuatorum, & Conſti-
tutio non dicit, quin faciendæ † ſint diligentiæ in Camera 77
cum vtatur ſequentibus verbis, *Præcipuè per litteras Apoſtolicas, ſiue ſub plumbo, ſiue in forma Breuis, ſub Annulo Piſcatoris, &c.* vnde non excludit Chirographa, quæ in
Camera regiſtrantur, † cum dictio, *Præcipuè*, cætera non 78
excludat Barboſ. *dict.* 274. *num.* 2. & iam Rota pluries firma-
uit requiri diligentias in Camera, & in ſpecie *deciſ.* 45. *num.* 2. *& 3. part.* 3. coram Caputaq. & in alijs ſupra allegatis. Et
ita cùm ad hoc, vt diligentiæ ſuffragentur requiratur, quod
nullus locus, in quo aſſeruari ſolent gratiæ Apoſtolicæ, re- 79
maneat non perquiſitus, vt voluit Rota coram ſanct. mem.
Gregor. XV. *dec.* 287. *num.* 1. eo quia tunc ceſſat præſumptio
† diſpenſationis, vt dixit Rota coram Caputaq. *d. deciſ.* 45. 80
nu. 4. *part.* 3. propterea fuit concluſum diligentias non ſuffra-
gari Marchioni Andreæ.

Et ex his placuit Dominis confirmare deciſiones in hac
cauſa factas vtraque, &c.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Ciuitatis Vetulæ Dotis.

Mercurij 29. Aprilis 1643.

ARGVMENTVM.

Dos conſtituta primo viro licet etiam cenſeatur conſtituta, quoque ſecundo viro, itaut ſi vir ſecundus adminiſtrauerit bona extradotalia præſumatur de ſua dote ſibi ſatisfeciſſe, tamen id non procedit, quando dictus ſecundus vir ignorauit quantitatem dotis datam primo viro, quæ tamen ignorantia non præſumitur in viro ſagaci, & induſtrioſo, & præſertim cùm in hoc ſoleant eſſe ſoliciti mariti ad ſciendam quantitem dotis. Hæres, quando dicatur particularis.

SVMMARIVM.

1 *Dos conſtituta primo viro, cenſetur data quoque ſecundo, limita num.* 3.
2 *Maritus, ſi adminiſtrauerit bona extradotalia vxoris, præſumitur ſibi ſatisfeciſſe de ſua dote.*
4 *Maritus, quando eſt ſagax, & induſtrioſus, non eſt veriſimile, quod per longum tempus non inueſtigauerit quantitatem dotis ſibi promiſſa.*
5 *Maritus, quilibet ſolet eſſe valdè ſollicitus inueſtiganda quantitate dotis, eoque magis dum adminiſtrat bona extradotalia vxoris, in quibus nullum habet intereſſe.*
6 *Maritus, dum eſt informatus de bonis extradotalibus vxoris, multo magis cenſetur informatus de bonis dotalibus, quorum fructum ad eum ſpectant.*
7 *Ignorantia dum eſt iuſta, & probabilis excuſat, ſecus vero ſi ſit craſſa, & ſupina.*
8 *Fructus bonorum extradotalium, quando ſpectant ad maritum, tunc ceſſat præſumptio, quod maritus ſibi ſatisfecerit de ſua dote.*
9 *Fructum bonorum dotalium, quando de voluntate vxoris percipiuntur à marito, & fuerunt conſumpti in eius vtilitatem, vel communem vſum, & tunc ceſſat præſumptio ſatisfactionis dotis.*
10 *Secus vero, ſi ad huc extent, & maritus factus fuit locupletior.*
11 *Fructus bonorum extradotalium maritus non lucra-*

tur, ſed omninè reſtituendi ſunt vxori, vel eius hæredibus.

12 *Debitor, ſi ſit inſtitutus hæres vniuerſalis à creditore, tunc actiones remanent confuſa, & extincta.*

13 *Hæres vniuerſalis, quando quis non poſſit dici, ſed potius particolaris, & legatarius.*

14 *Inſtitutio generalis in hæredem, quando reſtringitur ad certa bona particularia, non ideo dicitur hæres generalis, ſed particularis.*

15 *Inſtitutio ſemper reputabitur particularis, ſi non ſit de integra hæreditate, vel quota.*

16 *Inſtitutus in re certa, benè colligitur, quod ſit hæres particularis, ſi poſtea alius hæres vniuerſaliter fuerit nominatus.*

17 *Hæres vniuerſalis, quando eſt inſtitutus, proculdubio inſtitutus in re certa remanet particularis, & legatarius.*

18 *Inſtitotus in re certa particulari, tunc habetur pro hærede vniuerſali, quando alius hæres vniuerſalis non fuit datus.*

19 *Inſtitutus in re certa particulari non dato alio hærede vniuerſali, tunc per ius accreſcendi tota hæreditas defertur inſtituto in re certa.*

20 *Defunctus, quando non poſſit dici, quod decedat pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.*

21 *Inſtitutos in re certa particulari ſemper remanet hæres particularis dato vniuerſali hærede.*

DECISIO CLXXVI.

ITerùm placuit DD. reſpondere pro confirmatione ſententiæ Rotalis ex iiſdem fundamentis, cum enim negari non poſſit Io. Philippo primo viro, dotis nomine vltra ſcuta 900. in mobilibus, ſtabilibus, & lapidibus pretioſis ſoluta fuiſſe per Veronicam ſcuta 300. conſtituentia in totum ſcuta 1200. eademque ea præſomptione, *l. dotem 31. & l. Diuus 41. ff. de ior. dot.* fuiſſe tradita Marino ſecundo viro; vtique
1 hæredes illius tenentur ad reſtitutionem, cum ex adminiſtratione bonorum extradotalium, ipſe præſumatur ſibi de
2 ſua dote ſatisfeciſſe, vt latiſſimè firmatum fuit in deciſione huius cauſæ emanata 17. *Martij* 1642. *coram Reuerendiſſimo D. meo Dunozetto Decano verſ. quod autem, & in alia 27. Februarij præteritis coram me verſ. ſolutio vero.*

Et licet hæc concluſio limitetur, quando ſecundus vir ignorat quantitatem dotis primo viro traditam iuxta diſtinctionem Ruini communiter receptam *rubr. ff. ſol. matrim. nu. 207.* quem refert, & ſequitur Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 6. num. 43.* huiuſmodi tamen ignorantia non poteſt allegari à Marino, cum matrimonium inter ipſum, & Veronicam durauerit per 15. annos, & vltra; ipſeque eſſet Phyſicus, vir ſagax, & induſtrioſus, vt deponunt teſtes veriſimile enim non eſt, eum fuiſſe adeò ſupinum, & negligentem, vt tanto tempore, quo habuit vxorem, & ſubſti-
4 nuit onera matrimonij nunquam inueſtigauerit dotem primo viro traditam, ſibique debitam, de quo quiliber ſolet eſſe
5 valde ſollicitus, eoque magis dum adminiſtrauit † bona extradotalia Veronicæ; vnde ſicut ex eorum adminiſtratione notas habuit facultates extradotales mulieris, in quibus nullum habebat intereſſe Honded. *conſ. 66. n. 88. lib. 1. Rota in Bononien. denegationis audientia 24. Nouemb. 1636. coram*
6 *Reuerendiſſ. D. meo Decano*, multo magis præſumi debet informatus de bonis dotalibus, quorum fructus ad ipſum ſpectabant, *l. dotis fructum, ff. de iur. dot. l. pro oneribus, C. eod.* & in quibus agebatur de proprio intereſſe ad trad. *in l. quamquam, ff. ad Velleian.* limitatio autem ſuperius
7 adducta recipitur ſolum, quando ignorantia eſt probabilis, ac iuſta, ſecus vbi craſſa eſt, & ſupina, tunc enim non excuſat Rom. *conſ. 340. in fin.* Aretin. *conſ. 15. pariter in fin.* Rolan. *conſ. 59. num. 21. lib. 4.* Rota coram bon. mem. Buratto *deciſ. 134. num. 7.*

Non obſtat fructus bonorum extradotalium ſpectare ad
8 maritum, ideòque non ceſſiſſe in dotis † ſatisfactionem, hoc enim procedit vbi fructus de voluntate vxoris à marito percepti fuerunt conſompti in eius vtilitatem, vel in com-
9 munes vſus ad honorem † matrimonij, & communium liberorum, ſecus quando prout hic adhuc extant, ex eiſque ma-
10 ritus fuit effectus locupletior emendo 17. loca montium, aliaque ad ſui fauorem, vt apparet ex datis in Summario Veronicæ *num. 7.* Hos enim maritus non lucratur, ſed omnino re-
11 ſtituendi † ſunt vxori, vel eius hæredibus, vt diſtinguendo tradunt Bart. *in leg. penult. in princ. ff. ad falcid.* Bald. *conſ. 276. in fin. lib. 3.* Socc. ſen. *conſ. 83. ſub num. 8. poſt med. verſ. circa primum caſum lib. 4.* Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſompt. 9. nu. 6.* latè Fontanell. *de pact. nuptial. clauſul. 6. gloſ. 2. part. 7. num. 18.* Theſaur. *deciſ. 187. num. 3.* Vrſill. ad Afflict. *deciſ. 44. num. 7.*

Minuſque iuſtificatur alterum ſuppoſitum in quo hodie valde inſiſtebant Informantes pro altera parte, Veronicam ſcilicet fuiſſe inſtitutam hæredem vniuerſalem, indeque
† actiones fuiſſe confuſas, & extinctas per text. *in l. debitori,* 12
C. de pact. quia vt aduertebatur in alia deciſione coram me *verſ. quatenus vere.* Veronica fuit ſolùm inſtituta hæres in certis bonis ſitis in Ciuitate Vetula; vnde dici non poteſt hæres vniuerſalis, ſed particularis, ſeu legataria, ex adductis per *DD. in l. quoties, C. de hæred. inſtit.* cuius actiones non confunduntur, nec extinguntur, vt probat Fontanell. *de pact. nupt. clauſ. 7. gloſ. 3. par. 7. n. 53. cum ſeqq. cum alijs in dicta deciſione adductis d. verſ. quatenus vero.*

Nec contrarium ſuadent verba vniuerſalia, quibus inſtitutio concipitur, ibi, *& in his omnibus, & alijs bonis in Ciuitate Vetola ad ipſum ſpectant. hæredem inſtituit vniuerſalem*, cum enim hæc vniuerſalis inſtitutio fuerit reſtricta
ad bona certi loci, nempè † Ciuitatis Vetulæ non ideò de- 13
ſijt eſſe particularis, vt probat *text. in l. vbi autem, §. illud ibi, ſed qui vinum, aut oleum, vel triticum, quod in Horreo eſt ſtipulatur certum ſtipulari intelligitur, ff. de verbor. obli-*
gat. ſufficit enim inſtitutionem non eſſe de integra, † aut 15
de quota hæreditatis, vt ſemper reputetur particularis, & de re certa *DD. omnes in d. l. quoties, C. de hæred. inſt.* Bald. *in l. cum à matre nu. 3. verſ. aduerte, C. de rei vindic.* Alex. *conſ. 175. in princ. & num. 1. lib. 6.* Molin. *de primog. Hiſp. lib. 1. cap. 8. nu. 13. verſ. vt autem, cum ſeqq.*

Idque ſine difficultate cum ſubſequuta fuerit hæredis vni- 16
uerſalis inſtitutio ad fauorem alterius, ibi, *in omnibus autem ſuis bonis mobilibus, ſtabilibus, ſemouentibus, iuribus, actionibus, vbicumque vndecumque, & qualitercumque ad ipſum teſtatorem ſpectan. exceptis bonis Ciuitatis Vetulæ relictis ſupradictæ Veronicæ, hæredes ſuos vniuerſales inſtituit, & ore proprio nominauit Dominicum Stephani, & Catherinum Auguſtini*, quando enim alter eſt inſtitutus vniuerſalis 17
hæres proculdubio inſtitutus in re certa remanet particularis, & legatarius, vt diſtinguendo tradunt Alex. *in d. l. quoties ſub num. 5. verſ. quod videtur intelligendum*, ibique Alberic. *n. 3. verſ. ſi vere inſtituit*, Molin. *de primog.* Hiſpan. *d. lib. 1. cap. 14. num. 8. verſ. aut inſtitutus fuit*, Couar. *var. reſol. lib. 2. cap. 18. ſub num. 5. §. 11. in verſ. modo alios*, Menoch. *de adipiſc. rem. 4. quæſt. 19. & 20.* Craſſ. *in §. hæreditas quæſt. 7. num. 7.* Franc. *deciſ. 285. num. 3.* Greg. *deciſ. 495. num. 3. & 4.* Reuerendiſſ. Vgellen. *dec. 524. num. 18.*

Et proinde non aduerſantur † Bertrand. *conſ. 808. lib. 8.* 18
nec Bellon. *de iur. accreſcen. cap. 7. quæſt. 10. num. 2. cum ſeqq.* probantes inſtitutum in re certa reputari hæredem vniuerſalem loquuntur enim, quando nullus alius datus eſt hæres vniuerſalis, vel datus deficit, quo caſu ne hæreditas remaneat in ſuſpenſo, vel defunctus partim remaneat teſtatus, *partim*
inteſtatus tota hæreditas per ius accreſcendi defertur ad *inſti-* 19
tutum in re certa, vt claris verbis docet Bellon. *vbi ſupra in princip.* ſecus verò alio dato vniuerſali hærede tunc enim hæ-
reditas non eſt in ſuſpenſo, nec defunctus † remanet pro 20
parte inteſtatus cum integra hæreditas deueniat ad hæredem vniuerſalem, ideòque non receden. à communi concluſio-
ne ſupra firmata, ſed ſic inſtitutus † ſemper remanet hæ- 21
res particularis, vt probant omnes ſupra adducti, & optime explicat Surd. *conſ. 439. num. 18. cum ſeqq.*

Quæ repetebantur ad inducendam compenſationem cum legato DD. non habuerunt in conſideratione cum abundè fuerint ſublata in alijs deciſionibus huius cauſæ adeòut ſuperuacaneum ſit illis denuò reſpondere.

Et ideò vtraque, &c.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata coram bon. mem. Donozetto emanata ſub die 17. Martij 1642. erit in ſuis deciſionibus mox imprimendis. Altera vero emanata coram Reuerendiſs. D. Decano ſub die 27. Februarij eſt ſupra in hac parte deciſ. 152.

R. P.

Digitized by Google

R. P. D. CARRILLO.

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Meleuitana bonorum.

Luna 4. Maij 1643.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum conditum inter liberos minus ſolemniter factum tenet, etiam quoad legata facta vxori, Teſtium contrarietas, quantum fieri poteſt, ad concordiam reducenda eſt, maximè fauore teſtamenti. Pagani exiſtentis in Caſtris cum militibus, vt teſtando gaudeant priuilegijs militaribus, quidnam ſit neceſſarium.

SVMMARIVM.

1 *Sententia validitas colligitur ex reuolutione actorum.*

2 *Teſtamentum factum inter liberos minus ſolemniter, ſubſtinetur etiam, quoad legatum relictum vxori.*

3 *Teſtamentum factum inter liberos ſubſtinetur etiam conditum coram duobus teſtibus.*

4 *Et hoc maximè, ſi ſit ſcriptum à patre, & in fine adſit clauſula generalis ſignificans eius voluntatem eſſe, vt ſeruaretur dicta voluntas.*

5 *Teſtes ſi aſſerant, quod teſtator de tempore teſtamenti eiecerit omnes de cella, contrariantur illis, qui aſſeruntur, ſe fuiſſe teſtes præſentes teſtamento.*

6 *ad Teſtium falſitatem euitandam debet capi omnis interpretatio.*

7 *Teſtes dum dicunt, quod teſtator eiicit omnes de cubiculo, & poſtea condidit teſtamentum, id eſt intelligendum, quod fuerunt eiecti omnes, qui non erant neceſſarij tali confectioni.*

8 *Teſtes, ſi alter neget alios fuiſſe præſentes, alter verò affirmet, ſunt reducendi ad concordiam.*

9 *Teſtium depoſitiones fauore vltimarum voluntatum ſunt coadiuuandæ, & ſubſtinendæ quatenus fieri poteſt.*

10 *Hominibus nihil magis debetur, quam vt ſupremæ voluntates poſtquam aliud habere non poſſunt, liber ſit ſtylus.*

11 *in Caſtris exiſtens gaudeat etiam priuilegijs militaribus in condendo teſtamento.*

12 *Scriniarij militum non gaudent priuilegio militari in confectione teſtamenti, niſi reperiantur in loco hoſtili.*

13 *Priuilegia militaria in condendis teſtamentis in tantum communicantur ſcriniarijs, & alijs paganis in quantum ſubeunt periculum in loco hoſtili.*

14 *Et ſic tale priuilegium conceditur ob neceſſitatem, & periculum.*

15 *Priuilegia cui communicantur, non debent eſſe melioris conditionis, quam illi quibus à principio fuerunt conceſſa.*

16 *Milites teſtantes extra aciem, & extra locum hoſtilem, quamuis ſint in expeditione, an gaudeant priuilegijs militaribus.*

Milites otio, & cantibus vacantes, an teſtando gaudeant priuilegiis militaribus, num. 16.

17 *Locus hoſtilis ille dicitur, in quo hoſtes adſunt, vel bellum geritur.*

18 *Scriniarij, qui non ſunt in bello teſtando non gaudent priuilegiis militaribus.*

19 *Milites teſtando gaudent priuilegijs militaribus ſi moriantur in bello.*

20 *Milites exiſtentes in loco vbi frequenter adſunt Barbari, Piratæ, & teſtando gadeant priuilegio militari, quid ſit probandum.*

21 *Locus hoſtilis ille eſſe dicitur, qui ab hoſtibus occupatur.*

22 *in Loco hoſtili dicitur deprehenſus, qui in conflictu ita deprehenſus eſt ab hoſtibus, vt effugere non poſſit.*

23 *in Conflictu belli, ille dicitur eſſe qui eſt in puncto ipſius congreſſus, & propè concinnentibus tubis.*

DECISIO CLXXVII.

Reſponderunt Domini pro confirmatione ſententiæ Rotalis, qua declaratum fuit teſtamentum Cæſaris ſuſtineri, quia conſtar de eius validitate, & iuſtitia.

Validitas namque apparet ex reuolutione proceſſus, vbi
conſtat ſeruata fuiſſe omnia † requiſita in vulgata deciſio- 1
ne Caputaq. 260. *part.* 2. & iuſtitia probatur ex deciſionibus
in cauſa factis *ſub diebus* 11. *Aprilis* 1639. *&* 22. *eiuſdem
menſis* 1641. *coram bon. mem. Merlino.*

Quarum primum fundamentum Dominis placuit, nem-
pè quod dicti Cæſaris teſtamentum ſuſtineatur tanqnam fa- 2
ctum inter liberos, etiam quoad legatum relictum Mariæ
vxori, licet abſque integra ſolemnitate fuerit conditum, quia
eſt ſcriptum, & ſubſcriptum ab ipſo Cæſare patre, † qui 3
coram duobus teſtibus declarauit id ipſum, quod id eodem
teſtamento ſcripſerat, & in fine appoſuit clauſulam † gene- 4
ralem ſignificantem voluntatem ſeruandi ea, quæ dixerat,
& ſcripſerat iuxta diſpoſitionem *textus in §. nos igitur, verſ.
ſi tamen authen. de teſtam. imperf. collat.* 8. Anton. Gomeſ.
in l. 3. *Tauri num.* 58. *verſ. tamen intellige*, Molin. *de iuſtit.
& iure diſp.* 128. *verſ. illud etiam*, cum alijs pluribus relatis
in prædictis deciſionibus.

Quibus non aduerſatur, quod aliqui teſtes dicant, teſta-
torem eijci feciſſe omnes è cellula in qua iacebat, dum con- 5
fecit teſtamentum; vnde inferebatur ad contrarietatem, &
falſitatem teſtium, quaſi quod impoſſibile ſit adfuiſſe † te- 6
ſtes in publicatione teſtamenti, ſi omnes adſtantes teſtator
è cellula eijci iuſſerat. Quia, vt benè reſpondit ſecunda de-
ciſio, ad euitandum teſtium periurium, eiectio † perfecta 7
intelligenda eſt de alijs omnibus, qui ibidem adſtabant otio-
ſi, & qui potius impedimento erant teſtatori non autem de-
bet verificari in Capellano Triremis, qui teſtatorem morti
proximum ad fruitionem cæleſtis patriæ hortabatur, nec in
alio, qni ipſi atramentum apponebat, vt teſtamentum
ſcriberet, prout in fortioribus terminis, quod ſaluari debeant 8
teſtes, ſi alter neget alios fuiſſe præſentes, alter verò affir-
met, tradunt Bart. *in l.* 1. *§. ſi quis neget ſub num.* 6. *verſ. ad
contrarium ff. quemadmodum teſtam. aperiant.* Iaſon. *in l.* 3.
§. iurare num. 21. *ff. de iureiuran.* Angel. *conſil.* 275. *n.* 5. *verſ.
non obſtat*, Corn. *conſ.* 202. *nu.* 2. *lib.* 4. Cyriac. *contr(u.* 407.
num. 149. & fuit dictum in *Romana alimentorum* 28. *Martij
1640. coram R. P. D. meo Bichio.*

Idque eo magis venit dicendum fauore vltimarum volun-
tatum, quæ coadiuuandæ, & ſuſtinendæ ſunt † quantum 9
fieri poteſt, niſi contrarium perneceſſe, & concludenter
probetur Alex. *conſ.* 33. *nu.* 15. *lib.* 3. & fuit dictum *in Regien.
hereditatis* 20. *Aprilis* 1637. *coram bon. memor. Coccino*, cum
nihil ſit, quod magis † hominibus debeatur, quam vt ſu- 10
premæ voluntatis, poſtquam iam aliud velle non poſſunt,
liber ſit ſtylus, vt inquit Imperator *in l.* 1. *C. de ſacroſanct.
Eccleſ.* latè Spin. *de teſtam. par.* 1. *Rubrica nu.* 16. *cum pluri-
bus ſeqq. fol. mihi* 11.

Secundum verò fundamentum, quo in prædictis deciſio-
nibus firmabatur teſtamentum præfatum poſſe, quoque ſub- 11
ſtineri ex priuilegio militari, eo quod Cæſar teſtator Scriba
Triremis, non viſum fuit ſolidum, quia ſcriniarij non gau-
dent † priuilegio militari in factione teſtamenti, niſi repe- 12
riantur in loco hoſtili de tempore confectionis, vt declarat
gloſ. in l. ſcriniarios, C. de teſt. milit. vbi Donell. *n.* 4. *§. fin. ff.
de teſt. milit. l. vnic. ff. de bon. poſſ. ex teſt. mil.* Iul. Clar. *lib.* 3.
ſent. §. teſt. q. 15. *n.* 5. & hoc ſuadetur ſumma ratione, quia in
tantum ſcrinarijs, & alijs Paganis communicatur priuile- 13
gium militare in quantum ſubeunt periculum in loco hoſtili,
& in prociuctu conflictus, vt ait Pariſ. *conſ.* 32. *n.* 25. vbi quod
illis priuilegium conceditur ob neceſſitatem, & periculum 14
lib. 2. aliàs periculo ceſſante ipſi iuxta leges Paganis præſcri-
ptas teſtari tenentur, vt expreſsè decidit *text. in d. l. ſcrinia-
rios, C. de teſtam. milit.* ne alioquin eſſent melioris conditio-
nis gaudentes priuilegio per communicationem, quam ipſi 15
milites priuilegiati, qui extra locum hoſtilem, & extra aciem
quamuis ſint in expeditione tenentur teſtari, ſaltem coram
duobus teſtibus rogatis, *gloſ. communiter approbata in d. l.* 1.
ff. de teſtam. milit. Guttier. *in l. nemo poteſt, nu.* 265. *de legat.*
1. Menchac. *de ſucceſſ. creat. §.* 24. *n.* 15. *&* 18. Velaſq. *conſul.*
104. *num.* 16. Gabr. *conſ.* 100. *num.* 3. *& ſeqq. lib.* 1.

Cùm igitur Inſula S. Petri, vbi claſſis maritima appulerat
tempore conditi teſtamenri, non eſſet locus habilis, vt de-
ponunt teſtes aſſerentes inſulam prædictam ſubeſſe dominio
Maieſtatis Regis Catholici, ibique milites per plures

16 dies commoratos fuiſſe † otio, & cantibus vacantes, nul-
latenus Cæſar Scriba Triremia poterat teſtando gaudere
17 priuilegio militari, quia locus hoſtilis ad hunc effectum † di-
citur ille in quo hoſtes adſunt, vel bellum geritur, vt in pun-
cto inter milites, & ſcriniarios diſtinguit Albetic. *in l. mili-
tes 45. num. 4. verſ. ipſe autem*, vbi quod ſi bi non ſunt in
18 bello non poſſunt teſtari iure militari, Rip. *in l. centurio nu.*
11. vbi loquitur in ſpecie de claſſe maritima, & ait priuile-
19 gium competere, † ſi moriantur io bello nauali *ff. de vulg.
& pupill. ex text. in d. l. fin.* ibi, *ſi in hoſtice deprehendatur,
& illico decedat, ff. de teſtam. milit.* Angel. *in l. quod conſtitu-
tum num. 4.* ibi, *ſi teſtantur in actu belli. ff. eodem*, ſequitur
Simon. de Præt. *vltim. volunt. interpret. 2. dub. 1. ſolut. 8. nu. 7.
lib. 3.* Franeh. de Barry *de teſtam. milit. num. 6.* Pariſ. *d. conſ.
32. num. 25. lib. 2.* Magdalen. *de num. teſt. part. 2. cap. 8.
num. 67.*
Adeò quod non ſufficiat, quod teſtes dicant in dicta
Inſula S. Petri frequenter adeſſe Barbaros Piratas, niſi pro-
20 barent eos adfuiſſe tempore conditi teſtamenti, itaut † ne-
ceſſe eſſet ſtare ſemper in procinctu, vt notant Conan. *Com-
mentar. iur. ciuil. lib. 9. cap. 5. in fin.* Donell. *in d. l. ſcrinia-
21 rios num. 4. C. de teſtam. milit.* vbi dicitur locum hoſtilem
eſſe illum, qui ab hoſtibus occupatur, *& ſub num. 5.* aſſeri-
tur in hoſtico dici deprehenſum, qui in conflictu ita circum-
22 uentus ſit ab hoſtibus, † vt effugere non poſſit, & ſtare in
procinctu, dicitur quando eſt in puncto ipſius congreſſus, &
23 † propè concinentibus tubis, vt benè explicat Franc. de Bar-
ry *d. tract. de teſtam. milit. num. 4. verſ. nam in acie.*

Quare Domini dixerunt Teſtamentum Cæſaris ſuſtineri vti factum inter liberos, & conſequenter ſententiam Rotalem eſſe confirmandam ex hoc primo fundamento duntaxat, omiſſo ſecundo deſumpto ex priuilegio militari tanquam non ſubſiſtente ex allegatis.

Et ita vna tantùm, &c.

Deciſiones iſtæ duæ in hac cauſa emanatæ coram bon. mem. Merlino ſub diebus 21. Aprilis 1639. & 22. pariter Aprilis 1641. ſunt inter eius impreſſas deciſ. 806. & 86x.

R. P. D. BICHIO.

Signina Saluiani.

Luna 4. Maij 1643.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſionis verò argumenta ſunt colere fundum, & fructus percipere. Teſtes ex quibus dicantur probare, quod totus fundus ab aliquo poſſidebatur, & quando indefinita in teſtibus æquipolleant vniuerſali. A poſſeſſione, vel à dominio de præterito, quando inferatur ad futurum. Hypothecam remittens, quoad vnum, quando non cenſeatur remiſſa, quoad alium.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſionis vera argumenta, quæ ſint.*
2 *in Teſtibus, indefinita reſtricta ad certum locum, æquipollent vniuerſali.*
3 *Teſtes, dum deponunt poſitiuè, & certitudinaliter de poſſeſſione alicuius, intelligendi ſunt de toto prædio.*
4 *Poſſeſſio iure familiaritatis cadit inter conſanguineos cohabitantes non autem inter extraneos, qui ſemper ſeparatim habitarunt.*
5 *Poſſeſſio ad effectum Saluiani probanda eſt de tempore hypotheca, vel poſtea.*
6 *à Poſſeſſione de præterito non infertur ad futurum, quando datur probatio in contrarium, immò & aliqua coniectura contrarium ſuadens.*
7 *Confeſſio debitoris non poteſt præiudicare creditori.*
8 *Confeſſio adminiculata debitoris, poteſt præiudicare creditori.*
9 *Præſumptio vna aliam tollit, vel ſaltem offuſcat.*
10 *Teſtes præualeat enunciatiuis.*
11 *ex Dominio de præterito, non dicitur probatum dominium de futuro, ad effectum impediendi immiſſionem.*
12 *ad identitatem probandam, quid requiratur.*
13 *Exceſſus in ſententia planè, & concludenter probandus venit, quia non præſumitur.*
14 *Liberatio an parere poſſit extinctionem cenſus, vide diſtinctionem.*
15 *in Muliere ſpeciale eſt, vt conſentiendo ad fauorem vnius, quoad hypotheca remiſſionem non remittit hypothecam ad fauorem alterius.*
16 *Conſenſus indefinitus fœminæ non egreditur perſonam cum qua contrahitur, conſenſus verò maſculi trahitur ad omnia.*
17 *Actus voluntarii non extenduntur contra voluntatem agentis.*
18 *Cenſus creditor, ſi conſenſerint liberationi fundi cenſualis particulari contemplatione vnius, & reſeruauit omnia iura, quoad alium, quid id operetur.*
19 *Exceptio, quod debeat eſſe de regula, id debet intelligi, in eiſdem terminis in quibus eſt loquitur regula.*
20 *Fructus cenſus non debentur euicto fundo cenſuato, qui euictus dicitur, ſi creditor cenſus conſentiat fundum reſtitui verè Domino.*
21 *Hypotheca de fundo ad fundum transferens Princeps, poteſt mandare, quod recuſantibus creditoribus recipere ſortem, fructus amplius non currant.*
22 *Cenſus ab initio poſitus ſuper fundo alieno de conſenſu Domini, poteſt etiam in futurum ſubſiſtere, non obſtante liberatione fundi ad certum effectum.*
23 *Cenſus diſdicta non dicitur facta, ſi non fuerit ſecuta reſtitutio ſortis, ſed ſola liberatio.*
Actus retroſimilis requiritur in extinctione cenſus, n. 23.
24 *Cenſus diſdicta effectuatio, quoad partem cenſus non infert extinctionem totius, vbi partes totum extinguere voluerunt.*

DECISIO CLXXVIII.

OBtinuit Caſſandra de Vindictis tamquam creditrix q. Sulpitij Papij immiſſionem ex vtili Saluiano interdicto in poſſeſſionem quorundam bonorum olim à Sulpitio, nunc à Lauris poſſeſſorum, & nominatim petij terræ vocati *il Pantanello*, per ſententiam latam à Reuerendiſs. P. D. meo Carrillo Iudice deputato ab A. C. quam hodie in gradu appellationis Rota confirmandam cenſuit ex rationibus benè deductis in pluribus deciſionibus coram D. meo Carrillo.

Et quoniam in hodierna propoſitione informantes pro
Lauris negabant mordicus poſſeſſionem Sulpitij in toto pe-
tio terræ *del Pantanello*, ac conceſſa fuit immiſſio, & cen-
ſum pro cuius fructibus agitur prætendebant extinctum;
ideò ſtrictè ad vtrumque reſpondendo dictum fuit, primum
probari per duos teſtes conteſtes deponentes, nedum gene-
ricè, † quod Sulpitius poſſedit ab anno 1596. vſque ad 1
mortem ſecutam de anno 1603. ſed in ſpecie, quod terras co-
li fecit, & fructus percepit, quæ ſunt argumenta veræ poſ-
ſeſſionis, *l. Titia, ff. ſolut. matrim. l. 2. C. acq. poſſeſſ.* Bald. *in
l. iudicia num. 6. C. rei vind.* Pariſ. *conſ. 5. nu. 11. lib. 4.* Hond.
conſ. 20. nu. 10. & 11. lib. 1. Rim. iun. *conſ. 226. num. 9.*
Cùmque teſtes ſpecificent locum, in quo terrenum poſi-
tum eſt, illiuſque menſuram, & confinia, probant poſſeſ-
ſionem totius terreni, quia in teſtibus indefinita reſtricta ad
certum † locum æquipollet vniuerſali, Socc. *in l. ſi quis totam* 2
num. 4. ff. except. rei iud. Aret. *conſ. 103. num. 3. verſ. circa ſe-
cundum*, Dec. *conſ. 146. ſub num. 13. verſ. ſecundo hoc deduci-
tur*, Cælar. de Graſs. *de deciſ. 8. n. 4. de cauſ. poſſeſſ. & propr.*
Rot. *dec. 430. n. 28. & 29. par. 5. recent. & in Nacerina pri-
die 20. Maij 1622. coram Nauarre*, quicquid ſit regulariter
in quibus terminis loquuntur, Surd. *dec. 263. nu. 11.* & alij
exaduerſo allegati, eò magis quia teſtes interrogati, an
ſcirent, quod Sulpitius poſſedit communiter cum Ambroſio
eius affini, reſponderunt neſcire talem communionem, ab
hac enim interrogatione ordinata ad limitandam poſſeſſio-
nem Sulpitij declaratur, quod teſtes, dum poſitiuè, & cer-
titudinaliter depoſitione Sulpitij, intellexerunt de toto ter- 3
reno, iuxta theoricam Felin. *in cap. auditis ſub num. 24. circa
fin. verſ. quod autem dictum de præſcript.* Alex. *conſ. 88. n. 26.
lib. 5.* Dec. *conſ. 100. ſub nu. 10. verſ. ſed ad hoc*, Rot. coram
ſan. mem. Gregor. XV. *dec. 194. num. 2. & 3.*
Nam huiuſmodi poſſeſſio, pro rata terreni, quæ exad-
uerſo dicitur pertinere ad Portiam Ambroſij vxorem præſu-
mi poteſt iure familiaritatis, quia vltra quod negatur aſſerta
pertinentia, ea præſumptio † cadit quidem inter conſan- 4
guineos cohabitantes, non tamen inter extraneos,
qui

Digitized by Google

qui ſemper ſeparatim habitarunt, prout Sulpitius, & Portia,
Alea. *conſ. 6. nu. 15. ad med. verſ. ſed nos non ſumus lib.* 3. Ruin.
conſ. 44. num. 10. *verſ. nec obſtare lib.* 4. Gratian. *diſcept.* 450.
num. 35. *& ſeqq.* Rota *in Ariminen. bonorum 4. Iunij* 1635. *co-
ram Eminentiſſimo Domino Card. Hieronymo Veroſpio.*

Non obſtat, quòd in loco *del Pantanello*, de anno 1558.
tutrix Portiæ, & Hieronymæ emerit rubra duodecim
terreni, & de anno 1566. dicti terreni rubra ſeptem dede-
rit in dotem eiſdem filiabus, nempè rubra tria cum dimidio
Ambroſio viro Portiæ, ac totidem Sulpitio viro Hierony-
mæ, quia portio Hieronymæ, ad quam reſtituendam ſolu-
to matrimonio per obitum Sulpitij eius hęredes tenebantur,
detracta fuit in ſententia. Quo verò ad aliam portionem
Ambroſij reſponſum fuit, immiſſionem fuiſſe conceſſam
5 ad terras poſſeſſas à Sulpitio, † cuius poſſeſſionem in hoc iu-
dicio ſatis eſt probaſſe de tempore contractæ hypothecæ, vel
poſteà, Bart. *in l.* 1. *num.* 3. *ff. de Salu. interdict.* Alex. *conſ.* 185.
num. 4. *lib.* 6. Rolan. *conſ.* 14. *num.* 6. *lib.* 1. Rota *dec.* 294. *nu.* 4.
par. 1. *recent.* prout in toto terreno *del Pantanello*, probauit
Caſſandra per teſtes per quos excluditur, quatenus opus ſit
præſumptio continuationis poſſeſſionis penes illos, qui de
anno 1566. poſſidebant, quia à poſſeſſione de præterito non
infertur in futurum, quando datur probatio, immò & con-
6 ſiderabilis aliqua coniectura in contrarium, Rip. *in leg. rem,
quæ a nobis num.* 59. *ff. acq. poſſeſſ.* Menoch. *præſumpt.* 63. *num.*
196. *& præſumpt.* 64. *num.* 45. *lib.* 6. Rota *dec.* 100. *n.* 11. *par.* 7.
recent. & in Roſſanen. decimarum 28. *Nouembris* 1639. *co-
ram me.*

Et quatenus replicatur, quòd defuncta Hieronyma,
cui Portia ſoror ſucceſſit hæredes Sulpitij in inſtrumento re-
ſtitutionis dotis Hieronymæ faſſi fuerunt, quòd tempore
mortis Sulpitij terræ, vt ſupra in dotem datæ poſſideban-
tur pro indiuiſo à Portia, & Hieronyma, ſiue Ambroſio,
& Sulpitio maritis reſpondetur hanc confeſſionem non
7 probare † in præiudicium creditorum Sulpitij, Cyn. *in l. vbi
adhuc num.* 19. *Cod. iur. dot.* Caſtr. *in l. Seia mancipia num.* 5. *ff.
ad Vellean.* Soccin. *conſ.* 78. *num.* 2. *lib.* 4. Mantic. *de tacit.
lib.* 2. *tit.* 1. *num.* 9. *& ſeqq.* Surd. *dec.* 256. *nu.* 4. *& ſeqq.* Bu-
ratt. *dec.* 9. *num.* 1.

Non obſtantibus adminiculis deductis ex enunciatiuis in-
ſtrumentorum inter alios celebratorum, in quibus pro vno,
& eodem confine enunciantur terræ Portię, & Hieronymę,
8 † necnon ex ipſo inſtrumento dotis anni 1566. in quo vtri-
que ſorori dantur coniunctim rubra ſeptem terreni *al Pan-
tanello*. Quia confeſſio adminiculata debitoris poſſet noce-
re Caſſandræ creditrici, ad tradita per Surd. *dec.* 135. *nu.* 4.
& 5. niſi concurreret contraria, nedum præſumptio, ſed
probatio per teſtes, qui deponunt, vt ſupra de poſſeſſione
ſolius Sulpitij, donec vixit, Adrian. Neguſ. *reſponſ.* 46. *num.* 6.
relat. à Modern. Neapol. *de credit. cap.* 4. *quæſt.* 11. *num.* 1815.
facit Greg. XV. *dec.* 407. *num.* 5. nam vna præſumptio aliam
9 tollit, vel offuſcat, *l. diuus, ff. in integr. reſt.* Neuiz. *conſ.* 68. *nu.*
34. Surd. *conſ.* 132. *ſub num.* 66. & enunciatiuis præualent te-
ſtes, contra quos non vrget inſtrumentum dotale anni 1566.
quia ſpatio triginta annorum decurſo, vſque ad annum
10 1596. † potuit etiam pars Portiæ acquiri Sulpitio, Corn.
conſ. 24. *num.* 6. *& ſeqq. lib.* 4. Rot. coram Reuerendiſſ. Vr-
gellen. *deciſ.* 337. *ſub num.* 42. *verſ.* 2. *quia, & in Ferrar. Spolij*
25. *Iunij* 1635. *coram bon. mem. Merlino*, & hæc poſſibilitas
iuncta præſertim poſſeſſione Sulpitij efficit, vt ex dominio
de præterito, non dicatur probatum dominium Portiæ de
11 futuro ad effectum retardandi immiſſionem Caſſandræ cre-
ditricis Sulpitij, vt in terminis Rot. *dec.* 55. *num.* 5. apud Pacif.
de Saluian. *interd.* confirmata coram bon. mem. Card. Caua-
ler. *dec.* 339. *num.* 4. *verſ. placebat etiam.*

Eòque minus vrget inſtrumentum dotale, ſeu confeſſio
hæredum Sulpitij emiſſa in inſtrumento reſtitutionis dotis,
quia non conſtat terras ibi contentas eſſe eaſdem, de quibus
deponunt teſtes, quaſque petit Caſſandra, loquuntur enim
dicta inſtrumenta genericè de terris in contrata *Pantanello*,
quæ latè ſe habet ad terras diuerſarum perſonarum, & per
confine aſſignant foueum, cùm quo ob eius longitudinem
12 plurimæ terræ dictæ contratæ confinant, adeòque deſidera-
tur aliqua ſpecialis demonſtratio, quæ ad probandam iden-
titatem requiritur, Bart. *in leg. demonſtratio num.* 15. *in fin. ff.
cond. & demonſtr.* Bald. *in l. hac conſultiſſima num.* 5. *in fin. Cod.
qui teſt. facer. poſſ.* Corn. *conſ.* 211. *num.* 14. *verſ. ſecus videtur
lib.* 1. Rot. *dec.* 295. *num.* 9. *par.* 1. *deciſ.* 96. *num.* 3. *&* 4. *par.* 7.
recent.

Nec ſuffragatur, quòd terræ Portiæ eſſent contiguę ter-
ris Hieronymæ exceptuatis in ſententia, quòdque confi-
nes ſint terris auctorum Cleti, quem pro confine aſſignat
petio Caſſandræ, quia hoc ſecundum gratis dicitur, cùm
nullibi probetur auctores Cletis confinaſſe cum terris dicta-
rum ſororum, quarum confinia in præcitatis inſtrumentis
generica ſolùm ſunt, vt ſupra dicebam.

Aliud verò contiguitatis cum terris Hieronymæ non con-
cludit, quia contiguæ eſſe potuerunt ab alio latere, & ſic
extra fines deſcriptos in ſententia, quæ prætereà non dicit
terras Portiæ eſſe contiguas, ſed ſimpliciter excipit terras
Hieronymæ, neque contiguitas deſumi poteſt ab antiquis
inſtrumentis, quia vt ſupra dictum fuit potuerunt tantò
temporis interuallo mutari dominia, & confinia, Rot. *dec.*
88. *num.* 16. *par.* 7. *recent.* & ipſa pars aduerſa in proteſtatio-
nibus agnouit Sulpitium Hieronymæ virum vltra rubra
tria cum dimidio dotalia varoris, alia etiam in eodem loco
del Pantanello poſſediſſe, quæ extradotalia aſſeruit, ſed non
probauit, vndè remanet ſaltem æquiuoca probatio identi-
tatis, & exceſſiua ſententiæ, qui tamen plenè, & conclu- 13
denter probandus eſt, quia non præſumitur Seraph. *deciſ.*
1189. *num.* 1. *&* 2. Rota *in recent. deciſ.* 405. *num.* 1. *par.* 3. *de-
ciſ.* 306. *num.* 26. *par.* 7. præſertim quia ſpatio 20. annorum,
quibus lis durauit aduerſarij, nuſquam allegarunt intra eoſ-
dem confines adeſſe portionem ad Portiam ſpectantem,
quòd in terminis aduertit Buratt. *dec.* 96. *num.* 3.

Quo verò ad extinctionem cenſus deductam ex eo, quòd
erat impoſitus ſuper fundo Communitatis, & creditor li-
berauit penitus Communitatem, eiuſque bona ab omni
hypotheca animaduerterunt Domini, quòd huiuſmodi li-
beratio parere potuiſſet extinctionem cenſus, ſi fuiſſet ſim-
plex, & abſoluta, ſecus verò, quando vt in caſo noſtro con-
cepta fuit limitatè quoad vnum debitorem cùm expreſſa
reſeruatione iurium contra alios obligatos, iuxta diſtinctio-
nem Salycet. *in l. fin. num.* 3. *Cod. remiſſ. pignor.* vbi concordan-
do gloſſam *in leg. Paulus, verb. remiſſione, ff. quib. mod. pign. &
hypoth. ſoluat.* cum Bart. *in d. l. fin.* ait, quòd aut conſenſus cre-
ditoris eſt abſolutus, & importat remiſſionem hypothecę
quoad omnes, vt ſenſit Bart. & probatur *in d. l. Paulus*, aut
emanauit contemplatione certæ perſonæ dumtaxat, & re-
manet hypotheca quoad alios, vt ſenſit gloſſ. nulla habita
differentia inter conſenſum maſculi, & fœminæ, eandem- 14
que diſtinctionem ſequitur Neguſ. *de pignor.* 3. *membr.* 6. *par.
num.* 14. vbi recedit ſolùm ab opinione Salyceti circa diſtin-
ctionem inter maſculum, & fœminam, in caſu quo fœmi-
na iuri hypothecæ generaliter ſuo marito renunciaret, Ne-
guſ. approbat Vinc. de Franc. *dec.* 487. *num.* 6. Pappon. *conſil.*
41. *num.* 36. *& ſeqq.* vbi quod hæc opinio eſt verior, & magis
tuta, *& num.* 43. Cyriac. *contrau.* 344. *num.* 5. *&* 6. Surd. *dec.*
163. *num.* 10. *&* 11.

Nec obſtat, quòd ſpeciale eſt in fœmina, vt conſentien-
do fauori vnius non remittat hypothecam quoad alios, *leg.
ſubemus, Cod. ad Vellean.* & notat Faber. *in C. eod. tit. diffin.* 15
15. quia ſpecialitas in eo tantùm eſt, quòd in dubio indefi-
nitus conſenſus fœminæ non egreditur perſonam, cùm qua
contrahitur maſculi verò porrigitur ad omnes, † at vbi ma- 16
ſculus conſenſit limitatè cùm reſeruatione hypothecæ, quo-
ad alios idem eſt iudicium maſculi, & fœminæ, vt in puncto
benè declarat Petr. Barboſ. *in l.* 1. *par.* 5. *num.* 70. *verſ. vndè. &
nu.* 71. *verſ. ſed ex prædictis, ff. ſol. matrim.* quia nempè actus
† voluntarij non extenduntur contra voluntatem agentis, 17
vt in terminis remiſſionis hypothecæ, eſt text. *in leg. creditor*
12. *§. fin. ff. qui pot. in pign. habean.*

Cùm itaque creditor cenſus conſenſerit liberationi fundi
cenſualis particulari contemplatione Communitatis, & re-
ſeruauerit † quoad Sulpitium coobligatum omnia iura ma- 18
net cenſus reſpectu Sulpitij ſuper eodem fundo Communi-
tatis, ac ſi illa liberata non fuiſſet, Rota coram ſan. mem.
Gregor. XV. *dec.* 445. *num.* 5. *dec.* 104. *num.* 3. *& tribus ſeqq.*
apud Cenc. *de cenſib. cum alijs allegat. in deciſ. huius cauſæ* 14.
Martij 1639. *coram R. P. D. meo Carrillo.*

Maximè attentis verbis ampliſſimis reſeruationis, ibi,
*libera affatto per la ſorte principale, e frutti decorſi, e da
decorrere la detta Communità, e tutti gli altri obligati da
detto Sulpitio, e Torquato in poi loro heredi, e beni, à' quali
il preſente contratto non ſuffraghi in nium conto, anzi contra
eſſi reſtino illeſe, e ſalue tutte le ragioni di eſſo Giulio Ceſare,
&c.* Non enim verificaretur, quòd liberatio Sulpitio non
ſuffragetur *in nium conto*, ſi importaret extinctionem cenſus,
quia ſuffragaretur quoad fructus decurrendos, qui extin-
cto cenſu non deberentur, quos tamen creditorem voluiſſe
re-

Digitized by Google

reſeruare colligitur, tum ex dictis verbis *in nunc conte*, tum
19 etiam, quia à liberatione Communitatis à fructibus decur-
rendis excepit Sulpitium; nam exceptio eſt de regula, id-
eſt, debet intelligi in eiſdem terminis, in quibus loquitur re-
gula, Alb.*conſ*. 563. *num*. 7. Dec.*in l*. 1. *num*. 25. *&* 26. *ff. de
reg. iur*. Rota *dec*. 291. *num*. 14. *par*. 1. *recent*. ſtante igitur ex-
preſſa voluntate creditoris, à qua metienda eſt liberatio
iuxta prædicta, & incompatibilitate, quòd fundus cen-
ſualis fuerit liberatus etiam quoad Sulpitium, & fructus in
20 futurum decurrant, † dicendum omninò eſt adhuc reſpe-
ctu Sulpitij cenſum ſubſiſtere ſuper eodem fundo Commu-
nitatis, quæ conſentiendo dictæ reſeruationi videtur in
neceſſarium antecedens accommodaſſe conſenſum fauore
creditoris, quòd fundus proprius adhuc maneat ſubiugatus
21 in præiudicium Sulpitij debitoris; quicquid dicendum eſſet,
ſi præſeruata ſimpliciter fuiſſent iura crediti cenſus, vt in
caſu deciſionis 449. coram Reuerendiſſimo Vrgellen. vel ſi
Princeps transferendo hypothecas de fundo ad fundum
mandaſſet, quòd recuſantibus creditoribus recipere ſortem
fructus ampliùs non currerent, vt in *dec*. 125. impreſſ. poſt
22 Adden. Cenc. *ad tract. de cenſ*. in † qua nihilominus admit-
titur, quòd cenſus ab initio impoſitus ſuper fundo alieno de
conſenſu Domini, poſſit etiam in futurum ſubſiſtere, non
obſtante liberatione eiuſdem fundi ad certum effectum,
ad text. *in l. ſi quis aliena, ff. de act. empt*.

Non obſtat, quòd præceſſiſſet diſdicta cenſus, quia
eùm non fuerit ſubſecuta reſtitutio ſortis, ſed ſola liberatio
23 † Communitatis priuatiuè, quoad Sulpitium diſdicta, tan-
quam non effectuata per actum retroſimilem non debet at-
tendi, vt in puncto Rot. *deciſ*. 587. *num*. 1. *par*. 1. *diuerſor. dec*.
278. *num*. 11. *&* 12. *par*. 5. *recent*. *& in Romana Cenſus* 2. *De-
cembris* 1639. *coram bon. mem. Merlino confirmata* 4. *Februa-
rij* 1641. *coram R. P. D. meo Peutingero*, *&* 10. *Iunij eiuſdem
anni coram R. P. D. meo Cerre*, vbi in fortioribus habetur,
24 quòd effectuatio † diſdictæ quoad partem cenſus non infert
extinctionem totius, vbi partes totum extinguere nolue-
runt.

Et ità deciſum vtraque parte informante.

☞ *Veluti ſub diebus* 16. *Aprilis*, *&* 18. *Iunij* 1638. *&* 14. *Martij* 1639. *&* 27. *Aprilis* 1640. *ſunt in præcedent. p*. 8. *recent. deciſ*. 30. 62. 116. *&* 223.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Bononieñ. Cenſus.

Lunæ 4. *Maij* 1643.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio, vt alicui præſcripta remaneat, quidnam probandum veniat. Conſtitutum, vel precarium, quando ampliùs non operentur ſuum effectum. Plura luculenter deducuntur circa Statutum Bonon. quo ad concurſum creditorum, cùm in eo non fiat mentio de inſtrumento iurato, an ad illud extendatur, maximè cùm ſit conditum à Laicis, ſuper quo iuramento nullam habent iuriſdictionem, & quid ſit dicendum, cùm ſtatuta prædicta reperiantur confirmata à Sede Apoſtolica, vt fusè hic habes.

SVMMARIVM.

1 *Aſſociatio non tenet, ſi fuerit facta vigore clauſulæ*, conſtituti, *vel precarij, dum mortuo conſtituente, prædium fuit translatum in alium, qui decennio iure proprio poſſedit.*

2 *ex Negligentia cenſetur amiſſa poſſeſſio, quæ in ſolo animo contrahentium ſuam habet eſſentiam.*

3 *Scientia occupationis poſſeſſionis, debet probari per aduerſarium, vt quis dicatur negligens in expellendo poſſeſſorem, & num*. 4.

5 *Præſcriptio non eſt inchoanda tempore, quo tertius poſſidet, & etiam cum titulo, ex bona fide.*

Sed tempore, quo creditor poteſt agere, & negligens eſt, num. 5.

6 *Agere non valenti, non currit præſcriptio.*

7 *Præſcriptio tota fundata eſt in negligentia creditoris differentis exactionem.*

Poſſeſſionis amiſſio pendet à negligentia fauore tertij, qui poſſeſſionem cœpit, num. 7.

8 *per Mortem conſtituentis, ceſſat virtus conſtituti.*

9 *Conſtituti virtus ceſſat ſtante lapſu decennij.*

Et hoc procedit ad effectum obtinendi manutentionem, non autem quoad alia, num. 9.

10 *Debitor, poſtquam hypothecauit omnia ſua bona, & conſtituit ſe precario poſſidere, &c. tunc creditor poteſt agere contra tertium poſſeſſorem.*

Qui poſſedit rem hypothecatam cum titulo, & bona fide condictione infra 30. *annos*, ex l. fin. Cod. de acqu. poſſeſſ. *num*. 10.

11 *Condictio ex lege, durat per ſpatium* 30. *annorum.*

12 *Statutum fori Bononien. rubr*. 79. *quid diſponat, & qualiter ſit intelligendum, num*. 14.

13 *per Conſenſum alienationi præſtitum extinguitur hypotheca competens conſentienti.*

15 *Statuto aliquo, quando quis iuuari intendit, debet probare omnes eius qualitates adeſſe.*

16 *Conſentiens alienationi fundi ſibi hypothecati, ſibi, & habentibus cauſam à ſe, & non alijs præiudicat.*

17 *Bononiæ adeſt Statutum Mercatorum circa concurſum creditorum, quo ad bona fallitorum quid diſponat.*

18 *Et an diſpoſitioni d. ſtatuti ſubiaceant creditores habentes obligationem Cameralem.*

Statutum diſponens de omnibus crediteribus inſtrumentarijs comprehendit etiam habentes inſtrumenta iurata, num. 18.

19 *de Statutorum validitate diſponent circa iuramenta; quando non poſſit dubitari.*

20 *Statuta Bononien. à diuerſis Summis Pontificibus fuerunt confirmata.*

21 *Statuta Laicorum regulariter loquendo, non comprehendunt iuramenta.*

22 *Statuentes Laici non poſſunt diſponere ſuper materia iuramenti, cum omnimoda in eis deficiat poteſtas.*

Laici non poſſunt diſponere ſuper materia ſpirituali, num. 22.

23 *Statuentes non cenſentur voluiſſe diſponere ſuper materia, ſuper qua non habent iuriſdictionem.*

24 *Statuta Laicorũ non comprehendunt inſtrumenta iurata.*

25 *Iuramenta non veniunt ſub generali diſpoſitione, ſed neceſſaria eſt eius ſpecialis mentio.*

26 *Et dicta opinio eſt communis, & ſic fuit iudicatum Bononiæ, ita quoque ſenſit Rota Romana, num*. 27.

28 *Statutum in forma communi à Papa confirmatum, non habet locum in contractu iurato.*

29 *Statutum, dum de aliquo non loquitur, non cenſetur voluiſſe illum comprehendere.*

30 *ex Obſeruantia ſubſecuta, benè colligitur qualis fuerit mens ſtatuentium.*

31 *Statutum interpretandum venit ſecundum obſeruantiam ſubſecutam.*

32 *Inſtrumenta fieri ſolent cum iuramento.*

Iuramenta de iure communi non requiruntur in inſtrumentis.

33 *Inſtrumenta plura rogata reperiuntur Bononiæ ſine iuramento.*

34 *Statutum, quando poteſt verificari in inſtrumentis, in quibus non adeſt iuramentum non venit extendendum, vt etiam iurata comprehendat.*

35 *Statuta, vt intelligantur ſecundum ius commune veniunt interpretanda, & reſtringenda.*

Statuta ſunt ſtrictiſſimè interpretanda, num. 35.

36 *Confirmatio ſtatutorum facta à Papa de certa ſcientia comprehendit etiam contractus iuratos.*

37 *Statutorum confirmatio, quando non dicatur facta ex certa ſcientia.*

38 *Statutorum confirmatio, quando non dicatur facta à Papa ex certa ſcientia, ſed in forma communi.*

39 *Confirmatio ſtatutorum facta à Papa in dubio, cenſetur facta in forma communi, & non ex certa ſcientia.*

Confirmatio ſtatutorum à Papa facta, regulariter præſumitur facta in forma communi, & non ex certa ſcientia, niſi probetur id, num. 39.

40 *Statutorum confirmatio facta à Papa, eo ipſo præſumitur facta in forma communi, dum non probatur facta ex certa ſcientia.*

41 *Iu-*

Digitized by Google

41 *Iuramentum eſt nota ſpeciali dignum.*
42 *Statutorum Bononiea. confirmatio facta à Iulio II. eſt in forma communi, non autem in forma ſpecifica cauſa cognita, & num. 50.*
43 *Clauſula ex certa ſcientia poſita in confirmatione ſtatutorum facta à Papa, an operetur, ſi non præceſſerit cauſa cognitio.*
44 *Statutorum confirmatio facta à Papa in forma communi, non comprehendit actum iuratum.*
45 *Confirmatio ſtatutorum Bononien. facta à Iulio II. nunquam fuit moribus vtentium recepta, & approbata.*
46 *Deciſ. in cauſa Bononien. de Michelinis 4. Iulij 1618. & 13. Martij 1620. coram Vbald. declarantur.*
47 *Statuta Bononiea. cum fuerint confirmata à Sede Apoſtolica in forma ſpecifica, comprehendunt etiam iuramenta.*
Statutum eſt Papale, dum à Papa eſt confirmatum, num. 47.
48 *Statutum de iuramento, dum ſpecialem mentionem non facit, tunc confirmatio non operatur, vt etiam contractus iuratos debeat comprehendere.*
49 *Statuta Vrbis, licèt ſint condita de mandato Papæ, & ab eodem confirmata, tamen non comprehendit perſonas Eccleſiaſticas, niſi in illis caſibus, vbi eſt facta expreſſa mentio de illis.*
51 *Statutum Bononien. de contractibus minorum, ſi eius forma non ſeruetur, corruit actus etiam iuratus, & quare, & num. 54. & 55.*
52 *ex Statuto de contractibus minorum, an poſſit inferri ad ſtatutum de præſcriptione, & num. 53.*
56 *Statutum Bononien. de præſcript. & prælation. Creditor. non facit expreſſam mentionem de credito, & contractu iurato, ideo ad illum non extenditur confirmatio Apoſtolica Iulij II.*
57 *Gozadin. conſ. 16. Maluaſ. conſ. 3. Ruin. conſ. 107. nu. 15. lib. 1. in quibus terminis loquantur, & num. 56.*
58 *Statuta aliqua, ſi ſint confirmata à Papa ex certa ſcientia, non inde ſequitur, quod cætera ſint quoque confirmata ex certa pariter ſcientia.*
60 *Confirmatio dat robur tantùm confirmatu iuxta eius limites ſupplendo tantùm quo ad ius, & quo ad factum, & conſenſum ſtatuentium.*
61 *Statutum aliquod, ſi non loquatur de iuramento, confirmatio id non poteſt ſupplere.*
62 *Statutorum confirmatio non eſt nouum, quòd in vna parte ſit in forma ſpecifica, & in cæteris in forma communi.*
63 *inter Præſcriptionis caſum, & caſum hypothecæ, nulla eſt differentia cum militet eadem ratio.*
64 *Confirmatio in forma communi non comprehendit inſtrumentum cum iuramentu perpetuante actionem.*
65 *Statutum Laicorum mandans inter creditores inſtrumentarios, & chyrographarios fieri diuiſionem per as, & liberam non comprehendit inſtrumentum iuratum, & nihil ad hoc iuuat confirmatio Apoſtolica in forma communi.*
66 *Statuentes Laici non poſſunt diſponere, quo ad iuramenta.*
67 *Statutum admittens concurſum creditorum, non videtur diſponere ſuper iuramento, ſed ſuper actione, & modo procedendi.*
68 *ſub Statuto Laicali veniunt materiæ prophana, veluti actiones hypothecæ, &c.*
69 *Princeps, an poſſit per ſaluum conductum impedire, ne creditor agat, vel debitorem conueniat in iudicio intra certum tempus, etiamſi creditum ſit iuratum.*
70 *Statutum Bononien. de concurſ. credit. vult, quòd creditor patiatur diminutionem ſui crediti, ex concurſu aliorum creditorum.*
71 *Litteræ dilatoriæ Laicorum, & ſalui conductus non ſuffragantur contra debitum iuratum, & num. 72.*
72 *Papa, vel Imperator, licèt caſſent conſuetudines, vel ſtatuta per hoc, non dicitur caſſare ſtatuta iuramento firmata.*
73 *Imperialis diſpoſitio, quòd maior pars creditorum poſſit præiudicare minori contenta in l. fin. C. qui bon. ced. poſſ. non procedit in præiudicium creditorum habentium inſtrumenta iurata.*
74 *Iuramentum non confirmat actum prohibitum, vel annullatum fauore tertij.*
75 *Gabr. de iureiur. concl. 5. num. 39. cum ibi allegat. in quibus terminis loquantur, & num. 76.*
77 *Statut. Bononien. de concurſ. creditorum eſt contra ius commune, quòd bona decocti diuidantur inter creditores per as, & liberam.*
78 *Hypotheca regulariter non venit appellatione pignoris, & ab illo differt.*
79 *Traditio cenſetur facta bonorum, ex clauſula, conſtituti, & precarij.*
80 *Statutum loquens de pignore, habet etiam locum in hypotheca.*
81 *Statutum Bononien. de concurſu creditorum fuit declaratum per Cardinalem Legatum de anno 1608.*
82 *Conſtitutio Cardinalis Legati reducens ſtatuta ad ius commune, dicitur fauorabilis.*
83 *Conſtitutio, ſeu noua Lex regulariter reſpicit futura, & non præterita.*
84 *Statuta Vrbis nouiter correcta non comprehendunt actus præteritos.*
85 *Statutum correctum de nouo, non tollit ius anteà quaſitum, & actus præteritos expectantes poſt ſe executionem.*
86 *Fideiuſſio facta vſque ad certum tempus, vltra illud non operatur, & num. 87.*
88 *Cenſus, quando fuit creatus ſuper fundo, qui poſteà reperitur fideicommiſſo ſubiectas non debentur fructus, & ſic intrat actio pro damnis, & intereſſe, & ad quid, &c. & num. 89.*

DECISIO CLXXIX.

SVb die 21. Februarij ſuperioris aoni coram me * fuit re-
ſolutum hæredibus Balthaſſaris de Luparis eſſe dandam
aſſociationem ad Prædium S. Ioannis in Triuio, tunc tem-
poris poſſeſſum per Carolum Elephantuccium, cùm appa-
reat fuiſſe prius io bonis Cæſaris Cuiti fideiuſſoris Hippolyti
Elephantuccij, qui ſub die 3. Iulij 1606. impoſuit cenſum io
ſorte lib. 4000. bononenorum ad fauorem ſupradicti Balthaſ-
ſaris de Luparis. Repropoſita cauſa ſuper eiſdem DD. exi-
ſtimantes ex deductis in alia deciſione conſtare de requiſitis
neceſſarijs in hoc iudicio, nempè de credito d. Balthaſſaris
ex Inſtrumento, & de poſſeſſione tam Cæſaris Prædij, de
quo agitur, de tempore præſtitæ fideiuſſionis, quàm de
tempore præſenti Caroli Elephantuccij, ſeu illius hæredum
titulo emptionis; Reſoluerunt prout anteà competere pe-
titam aſſociationem ad ſupradictum Prædium S. Ioannis.
Nihil enim facit, quòd aſſociatio conceſſa vigore clauſu-
læ, *conſtituti*, vel precari appoſitæ io contractu † fideiuſſio- 1
ois factæ à Cæſare de anoo 1606. ceſſauerit, dum mortuo
conſtituente Prædium fuit translatum in alios, qui per de-
cenoium iure proprio poſſederunt, & non vti hæredes eius,
qui conſtituit ſe precario poſſidere, Bald. *conſ. 150. nu. 7. lib. 2.*
Anchar. *conſ. 153. ſub num. 7.* Crauett. *conſ. 437. num. 3.* Gabr.
conſ. 31. num. 13. lib. 1. Rota *deciſ. 634. nu. 5. & deciſ. 694. n. 8.*
par. 1. recent. & deciſ. 34. num. 2. par. 6. recent. Quia cum vis
ſupradictæ concluſionis conſiſtat in † negligentia conſtitu- 2
tarij, poſtquam poſſeſſio fuit penes tertium, cùm tunc ex hu-
iuſmodi negligentia cenſeatur amiſſa poſſeſſio, quæ in ſolo
animo contrahentium ſuam habebat eſſentiam, ad text. *in l.*
ſi de eo, §. 1. & ibi Bart. *ff. de acquir. poſſeſſ.* gloſſ. *in cap. cum ve-*
niſſet in fin. & ibi Doct. *de reſtit. ſpoliat.* cum alijs per Rota
dec. 34. num. 2. & 3. par. 6. recent. ſcientia occupationis præ-
dictæ † eſt probanda in ſupradictis hæredibus Balthaſſaris, 3
vt tradunt ſupradicti io contrarium allegati, & præcipuè
Rota *d. dec. 694. ſub num. 8. verſ. ſubdit ad hunc effectum*, &
ad hoc faciunt tradita per Poſth. *de manuten. obſeru. 20. nu. 39.*
& per Pacif. de Saloian. *inſpect. 3. cap. 2. num. 102.* Tiraquell.
de conſtit. par. 3. lim. 21. num. 9. verſ. quod ita intelligit; Quæ
negligeotia excluditur in hoc caſu, ex quo dd. hæredes oon
habuerunt ſcientiam actionis ſibi competentis ſuper boois
Cæſaris fideiuſſoris, oiſi poſtquam detectum fuit prædium
Medeſani, ſuper quo impoſitus fuit ceoſus eſſe ſubiectum
† fideicommiſſo purificato ad fauorem Octauiaoi Ioſephi 4
Elepbuotuccij, vt ex ſententia, & poſſeſſione ab eo obten-
ta io contradictorio iudicio contra alios creditores ſuper d.
prædio Medeſaoi vti obooxio fideicommiſſo cùm inhibitio-
ne, ne ampliùs ſuper eo moleſtaretur; Vndè ſatis eſt, quòd
petierint, & obtinuerint in partibus, poſtquam dictus O-
ctauianus Ioſeph notificauit prædium ſubiacere fideicom-
miſſo, cùm † certum ſit præſcriptionem non eſſe incboan- 5
dam tempore, quo Tertius poſſidet, & etiam cum titulo, &
bona

Digitized by Google

bona fide, ſed à tempore, quo Creditor poteſt agere, &
negligens eſt, vt contra Felic. *de cenſ. cap. 4. lib. 3. nu. 12.* dixit
Grat. *in addit. ad deciſ. March.* 15. *num.* 5. quem ſequuta fuit
Rota *dec.* 407. *num.* 17. *&* 18. *par.* 5. *recent. ex reg. generali*,
6 quòd non † valenti agere non currat præſcriptio, quæ tota
fundata eſt in negligentia Creditoris differentis ex actionem,
Bald. *in auth. niſi Triennale num.* 2. *Cod. de bon. matern.* & nul-
la poteſt pro tempore antecedenti hæredibus Balthaſsaris
7 imputari negligentia, † ſeu obliuio, à qua pendet poſseſſio-
nis amiſſio fauore tertij, qui poſseſſionem apprehendidit, *l.
habere licere, l. euicta, ff. de euict. l. qui rem, C. eod.* Et in om-
nem caſum, etiamſi per mortem conſtituentis ceſset virtus
8 conſtituti, † & facultas retinendi ex eo poſseſſionem, quia
tunc conſtitutarius non dicitur ampliùs eam habere, illa
tamen non ceſsat, quo ad effectum recuperandi poſseſſio-
nem, quia conſtitutario competit recuperatio, cùm quod
virtus conſtituti expirauerit per decennium procedat ad ef-
fectum obtinendi manutentionem, non autem immiſſio-
9 nem ex alio iudicio poſseſsorio, † vt benè diſtinguit Cyriac.
contrau. 258. *num.* 39. *&* 40. vbi quod non perit, niſi quoad
effectum retinendæ tantùm, ſecus quoad alios, Gratian. *dec.
March.* 15. *num.* 3. Pacif. *dict. inſpect.* 3. *cap.* 2. *num.* 1029. *Et in
Romana Saluiani* 29. *Ianuarij* 1618. *coram bon. memor. Rem-
boldo*; Et ideò dicendum eſt, quòd quando debitor hypo-
thecauit omnia bona ſua, & conſtituit ſe precario nomine
retinere, & poſſidere, &c. tunc creditor, vel hæres credito-
10 ris poterit † agere contra tertium poſseſsorem, qui poſse-
dit rem hypothecatam cum titulo, & bona fide longo tem-
pore intra annos 30. conditione, *ex l. fin. C. de acquir. poſseſſ.*
11 Quia tantò tempore † durat condictio ex lege, *vt in l.* 1. *Cod. de
condict. ex lege*, & firmant Scribentes *in leg. exitas, ff. de acqu.
poſseſs.* Afflict. *deciſ.* 139. *num.* 5. Theſaur. *dec.* 215. *ſub num.* 6.
verſ. nec obſtat, Menoch. *de recuper. remed.* 14. *num.* 67.

Non obſtat ſtatutum fori Mercatorum Bonon. rub. 79. diſ-
12 ponens, quòd venditiones, alienationes, & dationes † in ſo-
lutum factæ per Syndicum intelligantur factæ, ac ſi factæ
fuiſsent per ceſsantem, ſeu decoctum de voluntate credito-
rum; Vndè infertur, quòd ſicuti hæredes Balthaſsaris non
poſsent aſsociari, ſi verè conſenſiſsent alienationi prædij, de
quo agitur; Ita neque vbi Syndicus alienauit ſtante præ-
ſumpto venditoris conſenſu inducto à ſtatuto, per quem
13 conſenſum alienationi † præſtitum extinguitur hypotheca
competēs conſentienti, *l. ſi debitor* §. 1. *l. ſicut*, §. *ſi voluntate, ff.
quib. mod. pign. vel hypothec. ſoluat. l.* 2. *C. de remiſs. pign. l. credi-
tor, ff. de reg. iur.* Rota coram Canaler. *dec.* 528. *num.* 3. coram
Reuerendiſſimo Vrgellen. *dec.* 141. *num.* 5. & anteà coram
Seraph. *deciſ.* 356. *num.* 12. Nam ceſsat obiectum. Tum quia
14 non conſtat alienationem fuiſse factam à Syndico, † & Syn-
dicum fuiſse conſtitutum ad petitionem Creditorum, vel
maioris partis illorum, vt opus eſt iuxta formam dictæ ru-
15 bricæ, quæ qualitates ſunt probandæ ab † hæredibus Caro-
li Elephantuccij, dum prætendunt ſuccari diſpoſitione dicti
ſtatuti, Roman. *conſ.* 204. *num.* 12. *propè fin. verſ. poſtremò*, Cu-
man. *conſ.* 146. *per tot.* Tum etiam quia aſſignatio, ſeu diuiſio
facta inter creditores rationis Banchariæ, & Chyrographa-
rios, à quorum aſsumptis prædium, de quo agitur fuit aſſi-
gnatum in ſolutum aliquibus creditoribus, qui vendiderunt
Carolo Elephantuccio, non præiudicat hæredibus Balthaſ-
ſaris, qui nedum habent ſupradictum contractum iuratum
cum hypotheca, & pacto precarij, ſed non fuerunt vocati,
ſeu interuenerunt in ſupradicta aſſignatione, & diuiſione,
16 quæ potuerunt ſolùm præiudicare conſentientibus, & ha-
bentibus ſolam actionem perſonalem, *leg. reſcriptam* 11. *in
fin.* vbi Bart. *num.* 4. Angel. *num.* 1. *verſ. ſequitur reſcriptum, ff.
de pact.* Iaſon. *in l. & ſuum heredem*, §. *hodie tamen n.* 2. *verſ.* 4.
limita, ff. eodem, Afflict. *dec.* 288. *num.* 14. *verſ. & fuit deciſum*,
Vinc. de Franch. *dec.* 82. *num.* 5. *verſ. eo enim, & num.* 8. *verſic.
mouebat me etiam*, Seraph. *deciſ.* 1233. *num.* 16. *verſ. vndè cum
hypotheca*.

Maior difficultas conſiſtit in altero ſtatuto eiuſdem fori
17 Mercatorum Bononiæ, quo expreſsè cauetur, † vt omnes
creditores etiam Chyrographarij, aut per ſcripta priuata,
aut per partitas librorum concurrant cum hypothecarijs, &
inſtrumentarijs in bonis ceſsantium per æs, & libram,
dummodò inſtrumenta ſint celebrata intra quinquennium
ante ceſsationem, cuius ſtatuti diſpoſitione attenta, Rota
in Bonon. de Michelinis 4. *Iulij* 1618. *&* 13. *Maij* 1620. *coram
bon. mem. Vbaldo*, reſoluit ita indiſtinctè inter creditores de-
18 cocti eſse procedendum † per æs, & libram, & habentes
etiam pro ſe obligationem Cameralem, ſubiaceant diſpoſi-
tioni huiuſmodi ſtatuti, prout cæteri omnes ea ratione,
quia cùm dictum ſtatutum expreſsè diſponat de omnibus
creditoribus inſtrumentarijs, includit etiam habentes inſtru-
menta iurata, cùm de poteſtate ſtatuentium dubitari non
poſſit † attenta ſecunda confirmatione Iulij II. de ann. 1510. 19
in qua expreſsè diſponitur, quòd omnia, & ſingula ſtatuta,
& ordinamenta inuiolabiliter obſeruentur, etiamſi contra-
ctus, vel inſtrumenta contra alicuius diſpoſitionem, & for-
mam ad illorum validitatem iuramentis firmata, & robora- 20
ta reperirentur, de qua in fine voluminis ſtatutorum Crimi-
nalium Bononiæ.

Hoc tamen ſtatuto non obſtante DD. pluries propoſita
cauſa, examinatoque ſtrictè articulo, an dictum ſtatutum
comprehendat caſum iuratum, de quo agitur, negatiuam
ſunt amplexi, & conſequenter dixerunt ſtandum in deciſis. 21
Quia cùm in ſtatuentibus laicis deficiat omnimoda poteſtas
diſponendi ſuper iuramento, tanquam re ſpirituali, iuxta 22
notata *in cap. cum contingat de iur. iur.* Alex. *conſ.* 27. *ſub nu.* 7.
lib. 1. Corn. *conſ.* 224. *num.* 2. *lib.* 3. Rimin. iun. *conſ.* 16. *nu.* 44.
Rot. *in Narnien. bonorum* 26. *Februarij* 1616. *coram bon. mem.
Cardinali Sacrato*, in qua recenſentur aliæ deciſiones; De-
ficit etiam in ipſis abſoluta voluntas cùm non cenſeantur vo-
luiſſe, quòd facere non poterant, metienda enim eſt volun- 23
tas à poteſtate, vt dixit Rot. *in dict. Narnien.* 26. *Februarij*
1616. *coram bon. mem. Card. Sacrato*, & patet etiam, dum
nullum faciunt verbum de iuramento; Receptiſſima † eſt 24
enim concluſio ſtatutum non comprehendere contractus,
vel caſum iuratum, cùm iuramentum non veniat in genera- 25
li diſpoſitione, ſed neceſſaria eſt indiuidua mentio, vt cum
gloſſ. & alijs concluſionem firmant in terminis ſtatuti Bono-
niæ, Oldrad. *conſ.* 41. *nu.* 14. *lib.* 1. Laur. de Pinu *conſ.* 90. *il* 2.
num. 3. Bero. *conſ.* 126. *nu.* 8. *vol.* 1. Gratian. *conſ.* 41. *n.* 14. *lib.* 1.
Gargiar. *Patroc.* 10. *nu.* 12. Barz. *dec.* 25. *num.* 48. Rot. Bonon.
dec. 21. *num.* 20. *&* 22. Vbi etiam ſic pluries Bononiæ iudica-
tum affirmat, † & hanc opinionem non ſolùm eſſe com- 26
munem, ſed etiam in dicta Ciuitate canonizatam. Vlte-
riùs Adden. *ad eandem deciſ.* 21. teſtantur per eandem Rot.
Bonon. ita concluſum fuiſſe in vna *de Calderinis* 1596. &
ſententiam latam vigore *dictæ deciſ.* 21. fuiſſe in gradu appel- 27
lationis confirmatam in noſtro Sacræ Rotæ Romanæ Audi-
torio *in eadem Bonon. de Calderinis* 14. *Nouembris* 1598. *co-
ram Pena*. In qua ita fuit reſolutum ex Gratian. *conſil.* 41.
lib. 1. *nu.* 14. Laur. à Pinu *conſ.* 90. *num.* 3. Gargiar. *Patroc.* 10.
num. 12. tanquam verſatis in iure patrio Bonon. Maximè
cùm eorum ſententia grauiſſimo, & numeroſo conſulto-
torum ſuffragio nitatur aſſerentium ſimile ſtatutum in for- 28
ma communi confirmatum non habere locum in debito iu-
rato, quos refert Seraphin. *de priuil. iuram. priuil.* 22. *num.*
53. *& priuil.* 51. *num.* 2. Gabr. *tit. de ſtat. concluſ.* 11. *nu.* 4. De-
indè Rota approbauit eandem opinionem *in Bonon. Succeſ-
ſionis* 6. *Decembris* 1622. *coram bon. mem. Vbaldo, & dicta
deciſio in Bonon. Succeſſionis fuit approbata in Bonon. Fidei-
commiſſi de Blanchis* 14. *Ianuarij* 1636. *coram R. P. D. meo
Royas deciſ.* 84. *num.* 8. *par.* 7. *recent.* Et propterea cùm per 29
ſtatuentes nulla ſit facta mentio de iuramento, & Bono-
niæ concurrat obſeruantia pro excluſione contractus iurati,
vt in ſpecie teſtatur Rot. Bonon. *dict. dec.* 21. *num.* 24. *&* 37.
Ex huiuſmodi obſeruantia ſubſecuta confirmatur talem 30
fuiſſe ab initio mentem ſtatuentium, *cap. cum dilectus*, vbi
Anton. de Butr. *& alij de conſuetud.* & ſecundum obſeruan-
tiam ſtatutum ipſum venit interpretandum, etiamſi repu- 31
gnaret verò intellectui ſtatuti, Soccin. *conſil.* 145. *col.* 2. *lib.* 1.
cum alijs per Surd. *adductis in conſ.* 297. *nu.* 8. *lib.* 2. Ita ut non
obſtet, quòd ſtatuentes, dum fecerunt mentionem de inſtru-
mentis, intellexerint comprehendere contractus iuratos, eo 32
quia inſtrumenta fieri ſolent cum iuramento, ſiquidem de
iure communi iuramentum in inſtrumentis non requiritur,
Rip. *in l.* 2. *num.* 490. *ff. ſolut. matrim.* Abb. *conſ.* 33. *ſub num.* 4.
ni probetur conſuetudo de tempore conditi ſtatuti, vt benè
aduertit Amat. *deciſ. March.* 91. *num.* 6. *&* 7. Quæ conſue-
tudo in Ciuitate Bononiæ nullibi hactenus probata fuit, imò 33
multa inſtrumenta ibi celebrari conſueuiſſe, abſque inſertio-
ne iuramenti fuiſſe probatum, teſtatur Rot. Bonon. *dict. dec.*
21. *ſub num.* 32. *verſ. ſiquidem*. Et vbi ſtatutum poteſt verifi- 34
cari in inſtrumentis, in quibus non adſit iuramentum non
venit extendendum, vt etiam caſus iuratos comprehen-
dat, quia cùm dictum ſtatutum ſit contra ius commune
venit reſtringendum, & ſtrictiſſimè interpretandum;
ſufficitque quod in vno tantùm verificetur, vt notat Abbas 35
in cap. cum dilectus nu. 20. *de conſuet.* Gozad. Grat. Oſaſc. Ro-
lan.

Digitized by Google

ſun. & Honded.*conſ.*1. *num.* 33. quos refert, & ſequitur Rot. Bonon. *dicta dec.* 21. *num.* 33.

Minùs cenſuerunt DD. ſuffragari ſecundam confirmationem Iulij II. cùm ſuppoſito, quòd emanauerit ex certa
36 ſcientia, vt dixit Rot. *in dict. Bonon. de Michelinis* 13. *Martij* 1620. *coram bon. mem. Vbalde*, vt tradunt Gozad. *conſ.* 16. *num.* 16. Grat. *conſ.* 75. *num.* 11. *ad med. lib.* 2. Ruin. *conſil.* 55. *num.* 10. *lib.* 5. Maluaſ. *conſ.* 3. *num.* 29. *cum duob. ſeqq. & ſub num.* 41. Giouagn. *conſ.* 83. *num.* 30. *&* 31. *lib.* 1. Rot. Bonon. *deciſ.* 59. *num.* 15. *ad med. & deciſ.* 125. *num.* 46. Quia fundamentum corruit ex facto, cùm nullibi appareat confirmatio-
37 nem eſſe ex certa ſcientia, † ex quo nihil adeſt ex ijs, ex quibus certa ſcientia conſtituitur ennmeratis per Gabr. *conſil.* 183. *nu.* 13. *& ſeqq. lib.* 2. Rot. *deciſ.* 192. *& ſeqq. par.* 1. *recent.* Vbi in terminis contrarijs multa allegantur, quibus deficien-
38 tibus confirmatio dicitur in forma communi, vt latè Rota *dec.* 780. *num.* 5. *par.* 1. *diuerſ.* Nam confirmatio regulariter in dubio præſumitur facta in forma communi, *cap. porrecta*
39 *de confirmat. vtil. vel inutil.* & certa ſcientia, vt notat Imol. & Doctores *in d. cap. porrecta, & in cap.* 2. *de conſtit. in* 6. non præſumitur, niſi probetur Carol. de Graſſ. *de effect. Cleric. effect.* 2. *num.* 139. Anton. de Amat. *reſol.* 100. *num.* 18. Vndè
40 cùm præſumatur in forma communi eo ipſo, ac non probatur ex certa ſcientia, ſequitur non tollere vires iuramenti, vt in terminis confirmationis ſtatuti Bonon. Aretin. *conſ.* 8. *num.* 3. *verſ. ſed tamen præmiſſis*, Bero. *conſ.* 126. *num.* 12. *lib.* 1. Gratian. *dict. conſ.* 41. *num.* 21. *& ſeqq. conſ.* 84. *num.* 7. *lib.* 1. *& conſ.* 71. *num.* 11. *verſ. nec obſtat lib.* 2. Maluaſ. *conſ.* 13. *n.* 84. *& ſeqq.* Soccin. iun. *d. conſ.* 32. *à num.* 34. *vſque ad num.* 48. *lib.* 3. Gargiar. *dict. par.* 10. *num.* 13. Cabal. *conſ.* 180. *num.* 30. *&* 31. *lib.* 1. Rot. *d. dec.* 21. *num.* 26. *& dec.* 48. *num.* 5. Rot. *noſtra in d. deciſionibus coram Penia, & coram Vbaldo*, & demùm coram R.P.D. meo Roya *d. dec.* 84. *par.* 7. & ſufficere ad exclu-
41 dendum eius † comprehenſionem in ſtatuto laicorum, quòd confirmatio non faciat mentionem de contractu iurato, quia eſt ſpeciali nota dignus, vt firmauit Rota *in ſupradicta Narnien. bonorum* 26. *Februarij* 1616. *coram bon. memor. Sacrato cum alijs ſupra allegatis.*

Quod prędicta ſecunda confirmatio Iulij Secundi ſtatuto-
42 rum Bononiæ ſit in forma communi, † non autem in forma ſpecifica cauſa cognita tenuerunt, Gratian. *conſ.* 41. *num.* 21. *& conſ.* 57. *num.* 5. *lib.* 1. Laut. à Pinu *conſ.* 90. 3. *&* 12. Bero. *conſ.* 126. *num.* 9. *&* 12. *vol.* 1. *Idem quæſt. fam.* 50. *num.* 2. *&* 3. vbi reſpondet clauſulæ, *ex certa ſcientia*, in prima confirma-
43 tione appoſitæ, vt non operetur, dum † non præceſſit cauſæ cognitio, prout requiritur Caball. *conſ.* 180. *nu.* 31. *&* 32. *lib.* 1. Alex. *conſ.* 59. *num.* 4. *cum ſeqq. lib.* 1. *vbi nu.* 8. *cum ſeqq.* firmat
44 confirmationem eſſe in forma communi, † & propterea non poſſe extendi ad actum iuratum, & contra ius commune, Maluaſ. *conſ.* 13. *num.* 82. *& ſeqq.* Gargiar. *Patroc.* 10. *num.* 13. *& conſ.* 38. *num.* 11. *lib.* 1. Soccin. iun. qui examinat vtramque confirmationem Iulij Secundi *conſ.* 32. *num.* 32. 34. *cum ſeqq.*
45 *lib.* 3. *vbi num.* 44. dicit dictam † confirmationem non eſſe attendendam, quia nunquam fuit moribus vtentium recepta, & approbata, Rot. Bonon. *dec.* 21. *num.* 26. *&* 27. *& deciſ.* 48. *nu.* 5. Quam opinionem comprobauit Rota *in dictis Bononien. de Calderinis coram Penia, Bonon. ſucceſſionis coram bon. mem. Vbaldo, & Bonon. fideicommiſſi de Blanchis coram R.P.D. meo Royas.*

46 Nec faciunt deciſiones Rotæ † *in dict. Bonon. de Michelinis* 4. *Iulij* 1618. *&* 13. *Martij* 1620. *coram bon. mem. Vbaldo, & coram Buratto dec.* 201. *num.* 2. Quia firmant ſtatutum
47 comprehendere † iuramentum vti confirmatum in forma ſpecifica, ſecundum *conſ.* Gozadin. 16. & Ruin. 107. & Maluaſ. *conſ.* 3. *ex num.* 41. qui loquuntur in terminis ſtatuti de contractibus ſpecificè confirmatis, vt infra, & mouentur ea ratione, quòd ſtatutum ſit Papale, dum à Pontifice fuit confirmatum, quæ ratio non afficit, nam cum ſtatutum de iura-
48 mento † ſpecialem mentionem non facit ſicuti omninò requirebatur, confirmatio non viget, vt etiam contractos iuratos comprehendere debeat, vt in puncto confirmationis ſtatutorum Bononiæ firmant Doct. *& deciſiones allegata in princip. & præcedenti* §. *Quod prædicta, &c.* & in fortioribus
49 terminis de ſtatuto ſcilicet Vrbis facto de mandato Papę, † & ab eodem confirmato, quòd non comprehendat perſonas, & bona Eccleſiaſtica, niſi in illis capitulis, in quibus de eis tacta eſt ſpecialis mentio, tenuit pluries Rota in terminis, *cap.* 124. *&* 170. *in Romana Penſionis Prioratus* 4. *Februarij* 1630. *coram bon. mem. Pirouano apud Fenzon. ſuper Statut. Vrbis dec.* 69. *verſ. non obſtat quod ſtatutum*, & in terminis *cap.* 94. *&* 157. *in Romana liberationis à fideiuſſione* 4. *Maij* 1630. *coram bon. mem. Merlino penes eundem deciſ.* 5. *per tot. & de capit.* 42. 124. *&* 154. *in Romana donationis de Caſtellanis* 23. *Iunij* 1631. *coram bon. mem. Coccino vbi ſupra deciſ.* 6. *verſ. neque obſtat in ſtatuto.* Ideò Rota illis non obſtantibus contrarium fir-
maoit † in dictis deciſionibus *Bonon. ſucceſſionis coram eodem* 50
bon. memor. Vbaldo, & Bonon. fideicommiſſi de Blanchis coram R.P.D. meo Royas, cùm confirmationes Iulij Secundi ſint in forma communi, vt ex Aret. Maluaſ. Bero. & alijs ſupra allegatis. Prout nihil facit *dec. Bononien.* 50. *nu.* 15. *ad med. & dec.* 126. *num.* 46. quia vltra quod procedunt in terminis ſtatuti
† Bonon. de contractibus minorum, cuius forma non ſerua- 51
ta corruit actus etiam iuratus, quia Papa hoc ipſum Capitulum indefinitè confirmauit. Hinc factum fuit, quòd eadem Rot. Bonon. *in d. deciſ.* 21. *num.* 28. declarauit ex dicto ſtatuto
de contractibus non poſſe inferri † ad ſtatutum de præſcri- 52
ptione, & ad alia, quæ non faciunt mentionem de iuramento, & ita fuiſſe ſemper obſeruatum Bononiæ, *& dict. dec.* 59. emanauit anno 1561. vt notant Add. præcedens verò deciſio 21. eſt poſterior, nempè de anno 1596. deindè approbata, vt fuit pluries dictum *coram Penia, & coram bon. mem. Vbaldo, & coram R. P. D. meo Royas.* Aliud enim eſt, quòd contractus facta non ſeruata forma ſtatuti non valeat, etiamſi iu-
ratus, † prout Papa mandauit in dictis litteris, aliud verò, 53
quòd ſtatutum de præſcriptione, de læſione, de compromiſſis, de actionibus hypothecis, & ſimilibus, comprehendat etiam debitum iuratum, de quo non facit mentionem, nec ſtatu-
tum, nec confirmatio; nam ſtatutum † Bonon. dat certam 54
formam in contractibus minorum mulierum, & filiorum familias, qua forma non ſeruata annullat contractum etiamſi iuratum, quo caſu non eſt dubium, quin iuramentum nihil operetur contra ſtatutum, tanquam appoſitum ad efficaciter obligandum in fraudem ipſius ſtatuti, quòd tolit fidem
† ſcripturis, & Papa ſpecialiter confirmauit, & ſeruari voluit 55
etiam, quòd contractus iuramento eſſet roboratus, hæc autem particularis diſpoſitio non extenditur ad caſum contrarium, & ad diuerſum ſtatutum de præſcriptione, & prælatione creditorum, & ſimile ſtatutum factum ab Vniuerſitate, quòd non facit expreſſam mentionem de contractus, & de-
bito † iurato, nec tollit fidem ſcripturis, ſed ſolùm mandat 56
contra diſpoſitionem iuris, quòd diuiſio fiat per æs, & libram nulla habita ratione hypothecæ, & anterioritatis, Gozad. verò *conſ.* 16. Maluaſ. *conſ.* 3. & Ruin. *conſ.* 107. *num.* 15. *lib.* 1. loquuntur in terminis ſtatutorum Bononiæ de contractibus,
qui ſine certa ſolemnitate non valent, etiamſi adſit † iura- 57
mentum, ex quo ſtatutum annullat actum factum forma non ſeruata, & Papa idem circa hoc tantùm diſpoſuit in confirmatione, ſed non indè ſequitur, quòd in reliquis confirmatio dicatur ex certa ſcientia, & quod omnis contractus iuratus
† cadat ſub ſtatuto non loquente de iuramento, vt diſtin- 58
guendo vnum caſum ab altero, aduertit Rot. Bonon. *d. deciſ.* 21. *num.* 28.

Non obſtat, quòd dicta ſecunda confirmatio expreſsè diſponat, quòd omnia, & ſingula ſtatuta, & ordinamenta de cætero inuiolabiliter obſeruentur, etiamſi contractus, vel inſtrumenta contra alicuius eorum diſpoſitionem, & formam ad illorum validitatem iuramentis firmata, & roborata repe-
rirentur, † vt in terminis ponderat Maluaſ. *d. conſ.* 3. *ſub num.* 59
31. Quia intelligitur de contractibus minorum, & alijs nulliter celebratis contra formam ſtatutorum, quos noluit valere non obſtante iuramento, vt in ſpecie declarat Moorerent. quem refert, & ſequitur Rot. Bonon. *dict. deciſ.* 21. *num.* 28. vndè non poteſt inferri ad alios contractus iuratos non celebratos contra formam ſtatutorum, de quibus ſicuti non loquuntur ſtatuta in verbis; ita nec ad eos extendi debet
confirmatio, † quæ tantum dat robur confirmato intra eius 60
limites ſupplendo tantùm quoad ius, non quoad factum, & conſenſum ſtatuentium. Ideò cùm non agatur de iuramento præſtito in inſtrumento celebrato contra expreſſam diſpoſitionem, & formam ſtatutorum ceſſat diſpoſitio, & derogatio Iulij Secundi, & iuramentum, nec ſub ſtatuto de illo non
loquente, † nec ſub dicta confirmatione in forma communi 61
extra caſum ſpecificatum comprehenditur ex alias allegatis, eòque minus, quia quoad alios contractus prædicta confirmatio eſt in forma communi, nec eſt nouum, quòd confir-
matio ſit in forma ſpecifica † quoad vnam partem, ſeu Ca- 62
pitulum ſtatuti, & in cæteris dicatur in forma communi, Seraphin. *dec.* 460. *num.* 3. *& dec.* 1198. *num.* 7. Rot. *d. deciſ.* 339. *num.* 5. *par.* 2. *recent.*

Nec facit ſi replicetur, quòd *d. dec. Rot. Bonon.* 21. *& altera*

pecu-

Digitized by Google

pecuniaria de Calderinis 4. *Nouembris* 1598. *coram bon. mem.*
Penia, procedant in terminis ſtatuti de præſcriptione, quia
63 nulla eſt † differentia inter caſum præſcriptionis, & caſum
hypothecæ, cùm eadem militet ratio; quemadmodum enim
ſtatutum tollens, & præſcribens actionem per decennium,
ſub qua cadit hypotheca non habet locum in contractu iura-
64 to, quia tanquam laicale, & confirmatum † in forma com-
muni non comprehendit inſtrumentum cum iuramento
perpetuante actionem, Rot. Bonon. *d. dec.* 21. *num.* 21. & fuit
reſolutum *in d. Bonon. pecuniaria coram bon. mem. Penia*; pa-
riformiter ſtatutum mandans inter creditores inſtrumenta-
rios, & chirographarios fieri diuiſionem per æs, & libram
65 non comprehendit creditores † habentes inſtrumentum
iuratum, cùm licet iuramentum non obliget concredito-
res, ſat eſt quod laici noluerint, nec potuerint de eo diſ-
66 ponere, quæ eſt ratio † fundamentalis non comprehen-
ſionis.

Non obſtat, quòd ſtatutum admittens concurſum credi-
torum, non videatur diſponere ſuper iuramento, ſed ſuper
67 actione, & modo procedendi, quæ † cùm ſit res merè profa-
na cadit ſub diſpoſitione laicali ſtatuentium, qui poſſunt diſ-
68 ponere de actione, & ſic de hypotheca tanquam re profana,
ex Surd. *conſ.* 99. *num.* 18. Quia quicquid ſit de opinione Sur-
di, Surdus loquitur in caſu diuerſo, dum firmat Principem
per ſaluum conductum poſſe impedire, ne creditor agat, vel
debitorem conueniat in iudicio intra certum tempus, etiamſi
69 debitum ſit iuratum, † ea ratione, quia non in totum tollit
vim iuramenti, ſed eum in tempus ſuſpendit, & ſic non reſ-
picit ſubſtantiam obligationis iuratæ, prout reſpicit ſtatu-
tum, de quo agitur, quòd minuit ipſam obligationem iura-
tam, & actionem exindè ortam, dum vult, quòd creditor pa-
70 tiatur diminutionem ex concurſu aliorum creditorum, &
opinionem Surdi tenuerunt Alex. *conſ.* 205. *num.* 6. *vol.* 2. in
terminis dilationis in concurſu creditorum, *&* *conſ.* 38. *à n.* 4.
71 *vſque ad* 8. *vol.* 3. vbi quod litteræ dilatoriæ, † & ſalui condu-
ctus non ſuffragantur contra debitum iuratum, Afflict. *dec.* 5.
per tot. & præcipuè *num.* 3. quòd licet Papa, vel Imperator
caſſet conſuetudines, vel ſtatuta per hoc non intelligitur caſ-
72 ſare ſtatuta † iuramento firmata, *&* *dec.* 111. *ſub num.* 14. fir-
mat ſaluum conductum non extendi ad debitum iuratum ſi
non facit mentionem de iuramento, Gabr. *de iur. iur. concl.* 5.
73 *num.* 21. Boer. *dec.* 296. *num.* 5. & quod diſpoſitio † Imperia-
lis, quòd maior pars creditorum poſſit præiudicare minori
contenta *in l. fin. C. qui bon. ced. poſſ.* non procedat in præiudi-
cium creditorum habentium inſtrumenta iurata, tenuit Ro-
ta coram bon. mem. Coccino *dec.* 440. *num.* 3.

74 Minùs releuat, quòd iuramentum † non confirmet actum
prohibitum, vel annullatum fauore tertij, ex Gabr. *de iur. iur.*
concluſ. 5. *num.* 39. *cum alijs alleg.* Quia hic non agitur de
aliquo contractu annullato fauore ipſius tertij, neque de iu-
ramento in eius præiudicium, & fraudem appoſito, in qui-
75 bus terminis loquuntur † Gabr. & allegati, ſed agitur de præ-
latione in bonis debitoris ex Inſtrumento iurato cum hypo-
theca bonorum, quòd non cenſetur ſublatum ex ſtatuto
laicorum non faciente mentionem de iuramento, etiamſi
diſponat de ſola prælatione, & concurſu creditorum, cùm
76 etiam hoc caſu † iuramentum operetur effectum ſuum con-
tra bona debitoris, etiamſi reſpiciat factum tertij, vt idem-
met Gabr. *declarat. d. concl.* 5. *num.* 40.

Præterea dictum ſtatutum eſt exorbitans à iure communi,
77 quia mandat, quòd bona † decocti diuidantur inter credito-
res per æs, & libram contra diſpoſitionem text. *in l.* 1. *Cod. qui*
pot. in pign. habeant. Vndè dum exceptuat creditores haben-
tes pignus per 12. dies anteceſſionem debitoris, cenſetur
78 quoque exceptuare creditores habentes hypothecam, † quæ
regulariter venit appellatione pignoris, & ab illo non differt,
§. item Seruiana inſt. de act. l. res hypotheca, verſ. inter pignus,
& l. debit. ff. de pign. l. 1. *ff. de pign. act.* Hugo Donell. *de pignor.*
cap. 1. *in princip.* præcipuè, quando in contractu appoſitum
79 eſt pactum conſtituti, & precarij, vt hic nam tunc cenſetur
facta traditio bonorum hypothecatorum, *l. quod meo, & leg.*
quadam mulier, ff. de acquir. poſſeſſ. Tiraquell. *de conſt. par.* 5.
num. 2. Oſaſch. *dec.* 133. & in puncto, quòd ſtatutum loquens
80 de pignore habeat † locum etiam in hypotheca dixerunt,
Dec. *in leg. creditor num.* 4. *ff. ſi cert. petat.* Rebuff. *in leg. Plebs*
238. *§. pignus col.* 2. *verſ. ſecundus, ff. de verb. ſignif.* Neguſant.
de pign. par. 1. *princip. num.* 8. *&* 9. Odd. *conſ.* 110. *num.* 18. quòd
81 etiam declarauit, & quatenus opus ſit denuò † ſtatuit Car-
dinalis Iuſtinianus in ſua Conſtitutione edita 17. Septembris
1608. in qua mandauit, vt ſtante dicto ſtatuto Mercatorum

ſub verbo, *pignoris*, intelligeretur etiam hypotheca, & cre-
ditores habentes Inſtrumentum cum hypotheca per bime-
ſtre ante ceſſationem debitoris præferri deberent alijs credi-
toribus habentibus ſolam perſonalem. Quæ † Conſtitutio 82
Cardinalis Legati reducens, ſeu declarans ſtatutum iuxta
diſpoſitionem iuris dicitur fauorabilis, & propterea com-
prehendit etiam actus præteritos, Felin. *in cap. fin. verſ. fallit.*
2. *de conſtit.* Rot. *dec.* 142. *num.* 2. *par.* 2. *diuerſ.* Alderan. *de ſta-*
tut. interpret. concluſ. 13. *num.* 41. Et quamuis poſtmodum
anno 1616. Cardinalis Legatus per aliud decretum loco dicti
bimeſtris poni iuſſerit quadriennium. Id tamen non potuit
præiudicium inferre ijs, qui medio tempore contraxerunt,
prout Luparus contraxit anno 1606. biennio ferè ante deco-
ctionem Caiti, quo vigebat dictum ſtatutum exceptuans hy-
pothecarios. Regulariter † enim Conſtitutio, ſeu noua 83
Lex reſpicit futura, non præterita, *l. leges, C. de legib. cap. fin.*
de conſtitut. Cuman. *conſ.* 159. *num.* 1. *&* 2. Marta *vot.* 37. *n.* 7.
Card. Mant. *dec.* 259. *num.* 4. vbi de ſtatuto Vrbis nouiter cor-
recto, quòd non comprehendat actus præteritos, & fuit reſo- 84
lutum *in Balneoregien. bonorum coram bon. mem. Cardin. Pam-*
philio ſeniore, poſt Fenzon. *ſuper Stat. Vrb. dec.* 117. vbi quod
ſtatutum correctum de nouo non tollit ius anteà quæſitum,
& actus præteritos expectantes poſt ſe executionem, vt in 85
hoc caſu.

Denique non obſtat vltimum obiectum, quòd Cæſar fi-
deiuſſor reſpectu fructuum pro nouem annis, dumtaxat fi-
deiuſſiſſet, & propterea non competat aſſociatio, niſi pro fru-
ctibus nouennij. Quia Cæſar duas fecit diſtinctas obliga- 86
tiones, alteram pro ſolutione fructuum cenſus, quàm limita-
uit ad nouennium, alteram verò vnà cum Hippolyto Ele-
phantuccio, in qua promiſit cenſum hoc fore, & eſſe bonum,
& pro tali perpetuò manutenere, & vtramque obligationem
diſtinguendo firmat deciſio, quæ reuidetur *in §. nec facit, quod*
Cæſar, & fructus decurſi non fuerunt petiti, nec prætenſi tan-
quam fructus, neque tanquam damna, & intereſſe ratione
euictionis fundi cenſiti, itaut non debeantur, † niſi à die eui- 87
ctionis, ſed fuerunt petiti ratione damnorum, & intereſſe ob
ſecundam promiſſionem, quòd fundus cenſitus eſſet liber,
cenſus foret bonus, & benè factus, & pro tali perpetuò ma-
nutenere. Quia ſi fundus fuiſſet liber, non ſubiectus fidei-
commiſſo, fructus cenſus fuiſſent habiti ex eo, ſed quia fun- 88
dus apparuit ſubiectus fideicommiſſo, fructus cenſus haberi
non potuerunt, & ſic intrauit actio etiam pro fructibus in
præteritum decurſis loco damnorum, & intereſſe præſtandis
ab ipſo Cæſare fideiuſſore etiam ante ſequutam euictionem 89
ſtante dicta obligatione, Rot. *dec.* 484. *num.* 2. *& dec.* 519. *n.* 6.
apud Cenc. *de cenſibus cum alijs allegatis in deciſ. §. cum igi-*
tur, &c.

Et ex his cauſa ſæpiùs propoſita, & articulo maturè diſcuſ-
ſo cenſuerunt DD. vt in alia deciſione ſupradictis hæredibus
Balthaſſaris competere aſſociationem ad ſupradictum præ-
dium S. Ioannis in Triario ſpectans de tempore fideiuſſionis
ad Cæſarem Caitum fideiuſſorem.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 21. *Februarij*
1642. *coram eodem Reuerendiſſ. Terracinen. eſt ſupra in*
hoc volumine deciſio 72.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Bononieñ. Aggregationis ad Collegium.

Lunæ 4. *Maij* 1643.

A R G V M E N T V M.

Aggregandus ad aliquod Collegium, quando ſta-
tuta diſponunt, quòd ſit verus Ciuis loci pro-
priæ originis, & paternæ, tunc ſi quis ſit ſpurius,
ſed legitimatus per reſcriptum Principis, an ſit
admittendus in eo. Admiſſus ad effectum fa-
ciendi ſuas probationes, vt aggregetur ad ali-
quod Collegium, quando quis eſt, quo caſu di-
catur acquiſiuiſſe ius, & quando non.

S V M M A R I V M.

1 *Ciuis verus, & originarius alicuius ciuitatis, ſpurius*
dici poteſt, nec ratione originis propria, nec pa-
terna.

2 *Spu-*

2 *Spurius honeſtè in patrem nominare nequit eum, à quo genitus fuit.*
3 *Statutum, ſi negatiuè loquatur fortiùs ſtringit.*
4 *Legitimatus ex reſcripto DD. de Campegijs, an poſſit dici, quòd in eo concurrant qualitates requiſita, vt detur ingreſſus in Collegium DD. Medicorum Bononiæ.*
5 *Statutum, quando requirit, vt quis ſit legitimus, admittatur legitimatus ex reſcripto Principis.*
6 *ad Honores, & Dignitates admittuntur legitimati per Principem, quando ſtatuta generaliter de legitimis loquuntur.*
7 *Statutum, ſi requirat, quòd aliquis ſit verus Ciuis, iſta verba ſunt naturalia, & non poſſunt verificari in qualitate ciuili acquiſita per reſcriptum Principis.*
8 *Ætas aliqua præciſa, dum requiritur annorum curriculis impleri debet, & non imperiali beneficio.*
9 *Princeps poteſt per ſuum priuilegium creare Ciuem exterum, qui gaudeat omnibus immunitatibus, ac ſi eſſet verus Ciuis.*
10 *Princeps non poteſt efficere, vt externus ſi verus Ciuis, & originarius alicuius loci.*
11 *Legitimatus acquirit ciuilitatem, & originem patris.*
12 *Statuta, dum requirunt, vt quis ſit verus Ciuis origine propria, & paterna, clarè excludunt legitimatum.*
Legitimatus non efficitur verus Ciuis, ſed efficitur ex poſt facto, num. 12.
13 *Qualitas vbi requiritur in origine, non ſufficit ſi ſuperueniat.*
14 *Rota coram Card. Seraph. dec. 1300. declaratur.*
15 *ad Probationes, vt quis ingrediatur ad aliquem locum, quando eſt admiſſus, dicitur ei ius quæſitum, vt non ſine cauſa non poſſit repelli limita tamen, vt num. 16. & 17.*
18 *à Voluntate alterius ea, quæ pendent, non competit partis querela.*
19 *in Foro exteriori non eſt quærendum de iuſta cauſa, vel iniuſta, quam non tenentur probare, qui habent merum arbitrium.*
20 *Iniuriam, quod aliqui voluerint facere alicui, non eſt credendum, & num. 21. & 22.*
23 *Libertas Collegialium admittendi, vel reijciendi petentes aggregationem, ex quo iuſtificetur.*
24 *Scrutinium, quando eſt liberum conſequenter omne id, quod ſequitur debet eſſe liberum, ſcilicet receptio, & reiectio.*
25 *de Conſtitutionum validitate, quando dubitari non poſſit.*
26 *Iuramento, quando quis promiſit ſtare declarationi alicuius, quid ex hoc inferatur.*
27 *Abſolutio à iuramento non tollit confeſſionem, neque conuentionem, nec ſuffragatur aduerſus iuramentum.*
28 *Abſolutio à iuramento non ſuffragatur, quando periurium eſt iam commiſſum.*
29 *Abſolutionem à iuramento, promittens cùm iuramento non petere, ſi illud petat, dicitur periurus.*
30 *Appellare is poteſt, qui reijcitur à beneficio debito certo generi perſonarum.*
31 *Admiſſus ad probandum, vt in certum locum ingrediatur, non poteſt ſine cauſa excludi, quia nimis læderetur in exiſtimatione.*
32 *Limitatur tamen id, quando fuit admiſſus cum conditione, quod ex tali admiſſione non dicatur acquiſitum aliquod ius.*
33 *in Continenti ea, quæ fiunt ipſi actui dicuntur ineſſe.*
34 *Ius nullum, quando ex admiſſione in aliquem locum, vt faciat probationes ſuas, non dicatur quæſitum.*
in Arbitrio mero alicuius ea, quæ pendent, id liberè ad eum ſpectat determinare, num. 34.
35 *Collegiales, qui admittunt perſonas ad Collegium, non poſſunt aliquid facere, vt magis grauet aggregandos.*
36 *Collegium poteſt condere ſtatutum in præiudicium aliorum.*
37 *Et hoc maximè ſtante authoritate condendi ſtatuta.*

DECISIO CLXXX.

ROta coram bon. mem. Merlino ſub diebus 23. Martij 1640. & 13. Nouembris 1641. * cenſuit Ioannem Auguſtinum Philoſophiæ, & Medicinæ Doctorem, filium Antonij Cucchij Doctoris, dum viuebat Collegiati vtriuſq; Collegij Philoſophiæ, nempè & Medicinæ Bononiæ eſſe aggregandum in ſupradictis Collegijs, & conſequenter DD. Priores, & Doctores Collegiatos teneri, & obligatos eſſe illum admittere, & recipere in eorum reſpectiuè Collegijs, eo quia in eo viſa fuerunt concurrere omnia, quæ à Conſtitutionibus Collegij pro legitimo ingreſſu exiguntur, & conſequenter non fuiſſe in Collegialium arbitrio abſoluto eum reijcere, dum habebat requiſita neceſſaria. Ad formam dictarum Deciſionum fuit lata ſententia confirmatoria alteriùs latæ in prima inſtantia coram Auditore Generali Bononiæ; Commiſſa mihi cauſa appellationis, & diſputato per tres vices dubio, An talis ſententia eſſet confirmanda, maior pars Dominorum cenſuit illam eſſe infirmandam, ſtante incapacitate Ioannis Auguſtini, & libertate Collegialium admittendi, ſeu reijciendi quem, vel admittendum, vel reijciendum iudicauerint.

Quoad incapacitatem cum Ioannes Auguſtinus non ſit
† Ciuis verus, & originarius ratione originis propriæ, & 1
paternæ ea eo, quòd eſt ſpurius, qui honeſtè in patrem
nominare nequit eum, à quo genitus fuit, Bald. *conſil.* 456. 2
num. 10. *vol.* 5. & Conſtitutiones Collegiorum Philoſophiæ,
& Medicinæ negatiuè loquendo diſponant per hæc verba,
quod nullus Doctor, &c. poſſit ingredi dictum Collegium,
nec admitti, &c. niſi fuerit, & ſit verus Ciuis Ciuitatis Bo-
noniæ, † ratione originis propriæ, & paternæ, &c. ſed legi- 3
timatus ex reſcripto DD. de Campegis non poteſt dici, quòd
in eo † concurrant omnia, quæ à Conſtitutionibus Collegij 4
pro legitimo ingreſſu requiruntur.

Non obſtat legitimatio obtenta ea reſcripto, quia licet
verum ſit, quòd quando † à ſtatuto requiritur, vt quis le- 5
gitimus ſit, admittatur legitimatus ex reſcripto Principis ex
communiori opinione, de qua Eſcobar. *de puritat.* 1. *parte*
quæſt. 4. §. 6. *num.* 23. Lup. *de illegit. comm.* 3. §. 1. *num.* 44. 45.
& 46. & §. 4. *num.* 22. Vndè ad honores, & dignitates ad-
mittitur, quando ſtatuta generaliter de legitimis † loquun- 6
tur; prædicta tamen doctrina limitatur, quando ea mente,
ſeu verbis ſtatutorum contrarium apparet, vt benè ponde-
rat Eſcobar. *vbi ſupra num.* 26. ex Peregr. Fuſac. & Menoch.
& alijs, veluti quando à ſtatuto requiritur qualitas naturalis,
vtpotè ſi dicat, quòd ſit verus Ciuis, qui eſt caſus noſter, quia 7
illa verba, *verus Ciuis*, ſunt naturalia, & non poſſunt veri-
ficari in qualitate ciuili, acquiſita per reſcriptum ea commu-
niori ſententia, quam ſequitur diſputando ad partem, Lara
de Anniuerſ. lib. 2. *cap.* 4. *num.* 95. *cum ſeqq.* & *nu.* 196. quam
comprobat in ſpecie text. *in l. fin. Cod. de his, qui ven. ætat. im-*
petr. vbi ætas 26. annorum completur tantùm annorum 8
curriculis, non verò Imperiali beneficio, Mantic. *de coniect.*
lib. 3. *tit.* 4. *num.* 15. Garz. *de nobilit. gloſſ.* 21. *num.* 30. Auen-
dan. *reſponſ.* 23. *num.* 4. Roland. *conſ.* 63. *nu.* 19. *volum.* 1. Bar-
boſ. *in l.* 1. 3. *par. num.* 21. *ff. ſolut. matrim.* & alij quampluri-
mi relati ab ipſo Lara; Princeps enim, licèt per ſuum priui- 9
legium poſſit creare Ciuem exterum, qui gaudeat omnibus
immunitatibus, & prærogatiuis, quibus gaudent alij origi-
narij, non tamen poteſt facere, vt ſit originarius, Bart. *in l. ſi* 10
is qui pro emptore num. 23. vbi Iaſon. *num.* 120. & Bologn. *nu.*
224. *ff. de vſucap.* quos ſecuta fuit Rota coram Seraph. *dec.*
1251. *num.* 9.

Nec facit, quòd in ſupradictis Deciſionibus dicatur le-
gitimatum acquirere ciuilitatem, & originem patris, quia 11
Conſtitutiones Collegij, dum requirunt, verum Ciuem ori-
gine propria, & paterna, clarè excludunt legitimatum, quia 12
non dicitur verus Ciuis in ſui origine filius legitimatus, ſed
efficitur per fictionem ex poſt facto, & vbi qualitas requiritur 13
in origine, non ſufficit ſi ſuperueniat, Bald. *conſ.* 367. *num.* 1.
verſ. item quando lib. 5. Ruin. *conſ.* 92. *num.* 13. *lib.* 3. Soccin.
iun. *conſ.* 12. *num.* 8. *poſt med.* & *ſeqq. lib.* 4. Roland. *conſ.* 100.
num. 26. & *ſeqq. lib.* 2. Cæphal. *conſ.* 111. *num.* 13. Natt. *conſ.*
602. *num.* 2. & 3. Decian. *conſil.* 88. *num.* 12. *lib.* 2. Mantic. *de*
coniect. lib. 11. *tit.* 12. *num.* 19. *verſ. quarto ego conſidero*, Pere-
grin. *de fideicomm. art.* 24. *num.* 29. & 32. Fachin. *lib.* 4. *con-*
trouerſ. cap. 54. *verſ. ego eorum ſententiam*, Rota coram Sera-
phin. *dec.* 1300. *ad fin. verſ. ſed vis eſt in probando*; Vndè Ro-
ta in illo caſu mandauit, quòd particulariter videretur, an 14
conſtaret de matrimonio inter quendam Curtium, & Meni-
cam ante conceptionem, & natiuitatem Titi, de cuius le-
gitimitate dubitabatur.

Minùs obſtat, quòd Ioannes Auguſtinus, ex quo fuit
admiſſus ad probationes, habeat ius quæſitum tale, quòd ſi- 15
ne cauſa non poſſit repelli, & ea non reddita, teneantur Col-
legia-

Digitized by Google

legiales illum admittere, quia non fuit admiſſus ſimplici-
16 ter, ſed ſub promiſſione iurata, quòd non acquireretur ali-
quod ius, vt patet tam ea libello petitionis per ipſum factæ,
quàm ea iurata aſſertione, & promiſſione, quòd ſi repro-
betur, non poſſit reclamare, neque quouis pacto, ſeu præ-
17 textu prætendere aliquod ius acquiſitum pro ingreſſu, ac
etiam poſt admiſſas probationes, aggregationem prætende-
re à mera liberalitate Collegiatorum; Ideò Ioannes Augu-
ſtinus nullam habet cauſam recuſandi ſtare ſpontaneæ, &
18 libetæ conuentioni, qua ſe adſtrinxit, minuſque debet au-
diri, nec per viam appellationis, nec per viam recurſus; In
ijs enim, quæ pendent à voluntate alterius non competit
parti querela, vt dicit Lap. *alleg. 6. num. 4. in fine*, Rebuff. *ad
conſtitut. Galliæ tom. 3. tit. de appell. art. 3. num. 3.* & in foro
19 exteriori non eſt quærendum de cauſa iuſta, vel iniuſta, quàm
non tenentur probare, qui habent merum arbitrium, Ioan.
Andr. *in cap. 2. num. 2. verſic. malitia de iuram. calum. in 6.*
Caſtill. *dec. 8. nu. 3.* & Afflict. *dec. 91. num. 5.* cùm non ſit cre-
dendum, quòd Collegiales faciant aliquam iniuriam, &
20 quod non moueantur iuridico fundamento, & ratione,
quàm quidem reddere non poſſunt publicè ratione iuramen-
ti, quo adſtricti ſunt Electores de ſecreto ſeruando, & ita
21 nunquam reddunt rationem de reprobatis oppoſitoribus,
nec ſuprema Tribunalia illam exigunt, ex quo ſemper cre-
dendum eſt, Electores ex imperfectis probationibus, & ex
22 alijs cauſis occultis eorum animum mouentibus, repellere
huiuſmodi oppoſitiones.

Libertas Collegialium admittendi, vel reijciendi peten-
tes aggregationem, probatur ex Conſtitutionibus requi-
23 rentibus duplicata ſcrutinia ſecreta per fabas albas, vel ni-
gras, primum ſuper approbatione, vel reiectione proba-
tionum, & qualitatum, alterum ſuper receptione, vel re-
iectione eius, qui iam fecit ſuas probationes, illudque
poſtquam cognitum fuit ſuper idoneitate eſſet ſuperfluum,
ſi ex ſola probatione idoneitatis deberetur, & neceſſaria
24 eſſet receptio, ſeu aggregatio, ſed quemadmodum libe-
rum eſt ſcrutinium, ita & conſequenter quod ex eo proue-
nit etiam liberum eſt, ſcilicet receptio, vel reiectio; vndè ad
hoc, vt quis aggregetur requiruntur, nedum qualitates ex-
preſſæ in Conſtitutionibus, ſed & requiritur approbatio pro-
bationum, & qualitatum ab vtroque Collegio per vota ſe-
25 creta, per fabas albas, & nigras, cùm in Conſtitutionibus,
de quarum validitate hæſitari non poteſt ſtante confirmatio-
ne Papæ, non diſponatur, quòd habentes qualitates ſint ag-
gregandi, ſed ſolùm, quòd non poſſint aggregari ſine quali-
tatibus, & quod aggregatio dependeat à ſcrutinio ſecreto per
fabas albas, & nigras, & ſic excludunt neceſſitatem, etiam
ſumendo argumentum à contrario ſenſu, cùm reſoluatur in
potentia, quòd benè declarauit Ioannes Auguſtinus, dum
26 cùm iuramento promiſit ſtare declarationi Collegiatorum
ingenuè fatendo, aggregationem pendere ab eorum liberis
votis, nec teneri illum, etiamſi alioquin idoneum approba-
re, aut aggregare, nec abſolutio à iuramento tollit confeſſio-
nem, neque conuentionem, nec ſuffragatur aduerſus iura-
mentum, quia cùm iuramentum ſit aſſertorium, & de præ-
27 terito, vel præſenti, quòd aggregatio dependet à libera vo-
luntate, & libertate Collegialium, aut eſt verum, & eſt atten-
28 dendum, aut eſt falſum, & aduerſus periurium iam commiſ-
ſum non ſuffragatur abſolutio à iuramento, Seraphin. *de pri-
uileg. iuram. priuil. 59. num. 7. verſ. quod ſcilicet*, quòd eo faci-
liùs procedit, quia vlteriùs Ioannes Auguſtinus promiſit ab-
29 ſolutionem non petere, & petita non vti, iuxta *conſ.* Rom.
362. *num. 2. verſ. ſecundo idem reſcriptum, & nu. ſeqq.* Gram-
mat. *dec. 66. num. 11. verſ. tertio redditur*, Seraphin. *dict. tract.
priuil. 19. num. 8. verſ. ita intelligo*.

Non obſtat, vt ſupponitur in vltima deciſione bon. me-
30 mor. Merlini, quòd appellare poſſit is, qui reijcitur à bene-
ficio debito certo generi perſonarum, quia ſupponit id, de
quo quæritur, nempè locum Collegij eſſe debitum habenti
qualitates, & tamen in admiſſione ad probationes Ioannes
Auguſtinus admiſit, & iurauit contrarium; eſt enim Col-
legium, de quo agitur numeratum, & dum vacant loca,
poſſunt gratificari, quibus velint, minùs ſubſiſtit, quòd poſt-
31 quam fuit admiſſus ad probandum, non poſſit ſine cauſa
repelli, eo quia nimis læderetur in exiſtimatione, vt ſupponi-
tur in dicta deciſione, ſiquidem obiectum ceſſat ex facto,
quia non fuit admiſſus ſimpliciter, ſed ſub promiſſione iu-
32 rata, non genericè, & indefinitè, ſed explicitè, vt non acqui-
reretur aliquod ius; vndè non poteſt allegare ſe, ex admiſſio-
ne ad faciendas probationes acquiſiuiſſe ius paſſiuæ aggrega-
tionis ad Collegia, quia actus ille admiſſionis qualificatur,
modificaturque à dicto iuramento, & conſenſu, qui cùm
fuerit incontinenti interpoſitus, dicitur ineſſe ipſi admiſſio- 33
ni, *l. lecta, l. pacta nouiſſima, Cod. ſi cert. petat.* Fernand. *in re-
pet. l. pacta conuenta cap. 2. num. 9. ff. de contrahen. empt.* Larea
deciſ. Granat. 83. num. 6. & cùm ei nullum ius fuerit quæſi-
tum, nec in re, nec ad rem, potuit ex mero arbitrio non ad- 34
mitti ad Collegium, Carp. *ad ſtatut. Mediolan. par. 1. cap. 415.
nu. 57.* nec poteſt aſſignari ratio diuerſitatis, quòd ex ſupra-
dicta admiſſione, ſic qualificata fuerit acquiſitum ius Ioanni
Auguſtino, & quod non fuerit acquiſitum Collegio ex illius
iurata aſſertione, & promiſſione, quòd aggregatio depen-
deat à liberalitate, & liberis votis, quibus ſtare ſe obli-
gauit.

Atque hinc non obſtat, quòd Collegiales non potuerint
aliquid decernere, vt magis grauet aggregandos, quia po- 35
tuerunt decernere, quòd aggregandi iurent, aggregationem
pendere à mera liberalitate, & nullum ius ex admiſſione,
ad probationes acquiri admiſſo, etiamſi alias ſit idoneus,
idque tum ex diſpoſitione iuris communis, vt in puncto Col-
legij, quòd poſſit condere ſtatutum in præiudicium aliorum, 36
Alciat. *conſ. 53. nu. 2. verſ. ſed tamen contrarium tom. 1. lib. 2.*
tum ex auctoritate ſtatuendi ſibi conceſſa in Diplomatibus
Apoſtolicis, Rota *deciſ. 219. num. 4. & 5. par. 7. recent.* vltra
quod non ſit vis in ſola poteſtate, ſed in conſenſu eiuſdem-
met Ioann. Auguſtini cum iuramento, propterquem † de- 37
cretum Collegij, etiamſi non teneret in vim decreti, tenet
in vim pacti, Pariſ. *conſ. 46. num. 13. lib. 1.* Gozzadin. *conſil.
98. num. 20.* Scacc. *de ſent. & re iudic. gloſſ. 7. qu. 3. limit. 1. nu.
53.* Rota *in Venetiarum donationis 9. Decembris* 1605. *coram
bon. mem. Penia impreſſ.* apud Marcheſ. *de commiſſ. tom. 1. fol.
758. num. 4.*

Neque facit, quòd cum Collegia ex ſtatuto condito de
anno 1622. ſemper dicantur aperta pro filijs Collegialium,
quatenus habeant requiſita, videatur inducta neceſſitas ag-
gregandi eorum filios, ſi aliàs ſint habiles, quia aperitio Col-
legiorum aperit quidem viam petitioni filiorum Collegia-
lium, ſed non coarctat libertatem Collegialium, quam ſi-
bi expreſsè reſeruant in actu receptionis probationum ab
eiſdem filijs faciendarum, & propterea, vt pluries fuit di-
ctum, poſſunt ad libitum † admittere, vel reijcere petentes 38
aggregationem ex natura ſcrutinij ſecreti ad illam neceſſa-
rij, nec tenet conſequentia, aperta ſunt Collegia, ergo ad-
eſt obligatio recipiendi.

Ex es his cùm maior pars DD. cenſuerit, Ioann. Augu-
ſtinum deficere in probatione qualitatum requiſitarum à
Conſtitutionibus, & quod in libera poteſtate Collegialium
exiſtat approbare, vel reprobare etiam illum, quem admiſe-
runt ad probationem qualitatum, præſertim cùm Ioannes
Auguſtinus per proprium iuramentum tale arbitrium in ip-
ſis Collegialibus agnouerit. Vtraque parte informante
fuit reſolutum, ſententiam in ſecunda inſtantia latam eſſe
reuocandam.

*Deciſiones iſtæ emanatæ coram recol. mem. Merlino, in hac
eadem cauſa emanatæ ſub diebus 23. Martij 1640. & 13.
Nouembris 1641. ſunt inter eius impreſſas deciſiones 792.
& 832.*

R. P. D. B I C H I O.

Cæſarauguſtana de Caſpe.

Lunæ 11. Maij 1643.

A R G V M E N T V M.

Reſcriptum Signaturæ emanatum cum clauſula; *Parito iudicato*, & cum facultate abſoluendi à cenſuris, &c. cum dicta clauſula importet conditionem, ideòque niſi fuerit doctum de paritione, non debet concedi abſolutio. Iuriſdictio ex quibus non poſſit dici acquiſita, & aliqua deducuntur circa materiam Laudi.

S V M M A R I V M.

1 *Clauſula*, Parito, *importat conditionem*.
2 *Clauſula*, Parito, *non ſuffragatur, donec non doceatur de paritione*.
3 *à Cenſuris latis in Curia non datur abſolutio, niſi parito iudicato*.

4 *Iu-*

Digitized by Google

4 *Iuriſdictio, in quo conſiſtat.*

5 *per Modum arbitrij extraiudicialis ea, quæ competunt circa aliquam iuriſdictionem, dicuntur fieri.*

6 *Laudum non poteſt extendi vltra caſum controuerſiæ, de qua illud loquitur.*

7 *Beneficiati non habent regimen Eccleſiæ.*

Beneficiati non veniunt appellatione Capituli, num. 7.

8 *Beneficiati nec ex eo, quod admittuntur in Capitulo, & ibi vocem habeant, poſſunt dici de Capitulo.*

9 *Capitulum conuocare eſt actus Iuriſdictionis.*

10 *in Eccleſia eadem, ſi admitterentur duo Collegia, & Capitula monſtruoſum eſſet, & intolerandum.*

11 *Res iudicata, ſi ponatur ſub laudo illius forma non cenſetur alterata, ſeu remiſſa, niſi in eo, quod laudum ſpecialiter diſponit.*

12 *Adminiſtratio alicuius rei, ſi commiſſa fuerit alicui, non ex hoc arguitur, quòd fuerit quoque commiſſa iuriſdictio.*

13 *Laudum cum ſit ſtricti iuris, nullatenus venit extendendum de caſu ad caſum.*

14 *ad Iuriſdictionem non pertinet, vt vnus ſimul cum alijs admittatur ad electionem officialium.*

15 *Iuramentum recipere eſt actus iuriſdictionis.*

16 *Res iudicata non includitur ſub ſigno vniuerſali.*

17 *Compromiſſi narratiua non eſt attendenda, ſed laudi tenor.*

18 *Res iudicata non dicitur renunciatum per compromiſſum, dum ſuper ea non fuit laudatum.*

19 *Confirmatio laudum non extendit, ſed ad illius limites reſtringitur.*

20 *Laudum, ſi quis acerrimè impugnauerit, non poteſt eo iuuari.*

DECISIO CLXXXI.

A Declaratoria Rotali decreta contra ſeptem Beneficiatos Collegiatæ Eccleſiæ Oppidi de Caſpe Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani, Signatura Iuſtitiæ commiſit mihi cauſam appellationis cum clauſula, *Parito iudicato*, prætorquam quoad contenta in laudo, & cum facultate abſoluendi Beneficiatos, quibus inſtantibus pro abſolutione dubitaui, an ſint abſoluendi, & negatiuè reſolutum fuit; Facultas
1 enim abſoluendi concepta ſub ablatiuo abſoluto, † *Parito*, qui conditionem importat, *leg. à teſtatore, ff. de condit. & demonſtr.* Pariſ. *conſil. 41. num. 14. lib. 4.* Caputaq. *dec. 150. nu. 2.*
2 *par. 1.* non ſuffragatur, donec Beneficiati doceant de paritione, Seraphin. *dec. 655. num. 1. & ſeqq.* Manric. *dec. 343. num. 1.* Rot. in his terminis *dec. 173. num. 1. & 2. par. 6. recent.* & regulare eſt, quòd à cenſuris latis in Curia non detur abſolutio,
3 niſi parito iudicato, Seraph. *dec. 432. num. 1.* Buratt. *dec. 88. num. 5.* Rot. *dec. 629. num. 3. in fin. par. 3. recent.*

Quoniam verò reſcriptum Signaturæ paritionem reſtringit ad iudicatum, excipitque contenta in laudo, & declaratoria lata fuit ob contemptum iuriſdictionis Priori maiori competentis, ac ob contrauentionem in celebrando Capitulum Priore contradicente, videndum eſt, An hæc duo ſint contenta in laudo, idque vt innoteſcat, exponam tenorem rei iudicatæ, & laudi ſubſequentis. Quatuor definiuntur in tribus ſententijs Rotalibus in iudicatum tranſactis. Primò iuriſdictionem etiam contra Clericos ſæculares Beneficiatos, & non Beneficiatos eiuſdem Eccleſiæ in concernentibus omnes actus Eccleſiaſticos, & officia diuina competere Priori maiori. Secundò præeminentia. Tertiò adiudicantur Priori maiori, & Priori Curato, ac Regularibus omnia emolumenta Eccleſiæ, & eius Cœmeterij, exceptis tamen ijs, quæ ex fundationibus Capellaniarum inter dictos Regulares, & Beneficiatos ſæculares communicanda veniunt, vel ſolis ſæcularibus reſeruata reperiuntur. Quartò tribuitur Priori maiori, & fratribus ius, & facultas faciendi Capitulum priuatiuè quoad Beneficiatos.

Laudum autem plurima continet, quæ tamen neque tangunt primum caput iuriſdictionis, neque vltimum iuris faciendi Capitulum, ſed vel ſunt præter rem iudicatam, vel illius ſecundum, & tertium caput reſpiciunt. Exorditur enim à ſecundo capite præeminentiæ, & graditur ad mulctas, quas punctaturas vocant aduerſus non intereſſentes ſeruitio Eccleſiæ, tam in Choro, quàm in Proceſſionibus, circa quæ tria diſponit; Primò quantitatem mulctæ pro quolibet puncto ſiue in Choro, ſiue in Proceſſionibus ordinarijs, & extraordinarijs, & hoc nil commune habet cum iuriſdictione. Secundò, quod Proceſſiones extraordinariæ extra Oppidum ſi faciendæ ſint, prout id Priori ſignificari ſolet, ſignificet pariter Prior antiquiori ex Beneficiatis, vt de eorum communi conſenſu peragatur, cùm ſint extraordinariæ, & præter conſuetudinem fiant, vt expreſsè dicitur in laudo, quòd ſimiliter non pertinet ad iuriſdictionem, quæ non conſiſtit in
4 ſcientia, vel conſenſu Proceſſionibus, † ſed in iure eas indicendi, & dirigendi, ad trad. per Franc. Leon. *theſ. for. Eccleſ. par. 4. cap. 2. num. 142.* Barboſ. *in collect. ad Conc. Trident. ſeſſ. 25. cap. 13. de regul. num. 44.* vbi refert ſic reſolutum fuiſſe à Sacr. Congregatione Rituum, *& in tract. de poteſt. Epiſcop. allegat. 78. num. 3. & de iur. Eccleſ. cap. 43. num. 161.* cum alijs alleg. per Bellett. *diſquiſ. Cler. par. 1. tit. de fauor. Cler. real. §. 2. ſub num. 5.*

Tertiò mandat, quòd per totum Capitulum Prioris Fratrum, & Beneficiatorum eligatur ſingulis annis Cenſor, ſeu punctator, qui alternis vicibus ſit, vel Frater, vel Beneficiatus, iſque in fine cuiuslibet menſis omnium punctorum rationem reddere debeat duobus antiquioribus Fratrum, & Beneficiatorum, quòdque mulctę accreſcunt intereſſentibus, & ſi quid controuerſiæ ex eiſdem punctis ortum fuerit, ijs qui in controuerſia cum Cenſore erunt, recurrendum ſit ad quatuor antiquiores Fratres, ac totidem Beneficiatos, qui controuerſiam recognoſcere, ac dirimere debeant, id quod intelligitur per modum arbitrij extraiudicialis, & ſic citra 5
aliquam iuriſdictionem, Socc. *de cit. art. 4. ſub nu. 5. verſ. idem etiam de arbitr.* Bald. *in l. 2. ſub nu. 9. C. quomod. & quand. Iud.* Blanc. *de compromiſſ. qu. 8. nu. 4. vſque ad 8.* & alij allegat. per Modern. *de citat. cap. 11. nu. 97.* quæ in omnem euentum extendi non poſſet vltra caſum dictæ controuerſiæ, † de qua 6
laudum loquitur, Abb. *in cap. P. & G. num. 15. verſic. venio ad ſextam de off. deleg.* Felin. *ibid. nu. 12. & in cap. cæterum nu. 2. de Iudic.* Soccin. *in cap. ſignificaſti nu. 30. verſ. tertio quæritur de for. comp.* Bald. *in cap. de cauſis num. 8. de off. deleg.*

Sequitur deindè alia pars laudi, in qua de Capitulo celebrando agitur, & continet. Primò, quòd ſi deliberandum ſit de eo, quòd eſt peculiare Prioris, & Fratrum, aut concernit adminiſtrationem, & gubernium ipſius Eccleſiæ, ſolus Prior, 7
& Fratres abſque Beneficiatis deliberare poſſint; Si verò deliberanda ſit res, quæ ad omnes pertineat, vt ſunt collationes pecuniarum cenſuum, reluitiones redditiuum communium, & alia huiuſmodi conuenire, ac votare omnes debeant, ſcilicet Fratres, & Beneficiati iuxta modum ibi præſcriptum, vndè inferri non poteſt, quòd Beneficiatis communicatum fuerit ius conuocandi Capitulum, aut quod effecti ſint capitulares, quia hæc qualitas non conuenit Beneficiatis, qui
non habent regimen Eccleſiæ, & Capituli appellatione non 8
veniunt, Compoſtell. *in cap. 1. num. 4. de elect.* Abb. *in cap. ſcriptum num. 4. eod. tit. & in cap. dilecti num. 1. de maior. & obed.* Caputaq. *dec. 84. num. 2. par. 1.* Cæſar. de Graſſ. *dec. 4. num. 6. de his, quæ fiunt à maior. par. cap.* Rot. *dec. 145. num. 2. & 3. par. 5. recent.* Nec ex eo, quòd admittantur in Capitulo, & ibi vocem habeant, poſſunt dici de Capitulo, Gemin. *in cap. fin. n. 5. ad fin. verſ. nunc quærimus de præben. in 6.* Lotther. *de re benefic. lib. 1. cap. 15. num. 23.* Rot. *deciſ. 459. nu. 8. par. 5. recent.* & conuocare Capitulum eſt actus iuriſdictionis, Garz. *de beneſ. p. 3. cap. 4. nu. 26.* Gratian. *diſcept. 482. nu. 26.* quæ data non videtur, conceſſo interuentu, & voce in Capitulo, ſed requiritur, 9
quòd ſpecialiter exprimatur, ad trad. per Bald. *in cap. 1. §. contrario num. 4. verſic. contrarium de inueſt. de re alien. fact.* Conarr. *pract. quæſt. cap. 1. ſub num. 10. concluſ. 10.* Rot. *deciſ. 763. ſub num. 3. verſ. & regulariter par. 2. recent.* & coram Reuerendiſſimo Vrgellen. *dec. 298. num. 3. & 4.* eo minùs ad effe-
ctum faciendi Capitulum ſeiunctum à Priore maiori, & Fra- 10
tribus, quia ſic in eadem Eccleſia duo darentur Collegia, & Capitula, quòd monſtruoſum eſſet, & intolerandum, Hoſt. *in cap. cum contingat nu. 1. de for. comp.* quem ſequitur ibi Abbas *num. 18.* Bellam. *ſub num. 15. verſ. alij dicunt*, Lotther. *d. qu. 15. num. 11. & ſeqq.*

Secundò præfinitur tempus, quo celebrandum eſt Capitulum ſiue ordinarium, ſiue extraordinarium, & monendi Fratres, ac Beneficiati à Procuratore, vt Capitulo interueniant, non autem dicitur, de cuius mandato debeat conuocari, quòd propterea tanquam intactum à laudo remanet iuxta diſpoſitionem rei iudicatæ, quæ non cenſetur alterata, ſeu remiſſa, niſi in eo, quòd laudum ſpe-
cialiter † diſponit, Caſtr. *in l. ſi cauſa cognita num. 3. ad fin. C.* 11
de tranſact. Alex. *in leg. ſi diuerſa num. 5.* Iaſon. *ibid. nu. 6. Cod. eod.* Dec. *conſ. 39. ſub num. 3. & fuit dictum in Calagurritana Proceſſionum 30. Ianuarij 1626. coram bon. memor. Remboldo.*

Poſt hæc laudum latè ſe habet circa plura reſpicientia ce-
lebrationem Miſſarum, ac funerum, & adminiſtrationem
anniuerſariorum, & emolumentorum ex eleemoſynis pro
12 ſuffragijs animarum Purgatorij prouenientium, † ex qua
adminiſtratione dici non poteſt communicata iuriſdictio,
quia eſt diuerſa ab adminiſtratione, ex allegatis per Capo-
blanc. *de Baron. pragmat.* 10. *num.* 99. & cum laudum ſit ſtri-
13 cti † iuris, non debet extendi de caſu ad caſum, vt in puncto
Rot. *dec.* 145. *num.* 4. *&* 5. *par.* 5. *recent. deciſ.* 76. *num.* 13. *par.* 7.
prout nec pertinet ad iuriſdictionem, quòd Beneficiati ſimul
14 cum Fratribus eligant Officiales pro adminiſtratione † di-
ctorum emolumentorum communium, & anniuerſario-
rum, Bertr. *conſ.* 170. *num.* 4. *lib.* 3. Cancer. *var. reſolut. lib.* 3.
cap. 13. *num.* 299. immò quia diſpoſitum fuit, quòd tales ele-
cti iurent in manibus Prioris de benè exercendo officium,
15 apparet quod iuriſdictio fuit reſeruata Priori, † cùm recipere
iuramentum ſit actus iuriſdictionis, Calder. *in Clemen. vnic.*
ſub num. 5. *de effic. deleg.* Ægid. *dec.* 43. *&* *dec.* 624. *nu.* 1. Rota
dec. 655. *num.* 2. *in fin. par.* 2. *recent.* Adden. ad ſan. mem. Gre-
gor. XV. *dec.* 368. *ſub num.* 9.

Non obſtat, quòd in confirmatione Apoſtolica laudi ob-
tenta à ſanct. mem. Gregorio XIII. anno Incarnationis 1576.
4. Kal. Februarij narratum fuerit, ortas fuiſſe inter Priorem,
Fratres, ac Beneficiatos controuerſias ſuper præeminentia
iuriſdictione, diſtributionibus anniuerſariorum, & fune-
rum, alijſque rebus, quòdque omnem controuerſiam in
arbitros compromiſerunt; tum quia animaduertendum
eſt, quòd narratiua controuerſiæ ſuper iuriſdictione refer-
tur ad tempus ante rem iudicatam, quę ibi ſucceſſiuè narra-
tur, eamque controuerſiam extinxit, & licet à re iudicata
fuiſſet commiſſa cauſa reſtitutionis in integrum bon. memor.
Verallo, nuſquam fuit deciſum conſtare de cauſa reſtitutio-
nis, diuerſæ autem reſolutiones ſubſecutæ coram bon. mem.
Robuſterio ſubrogato Veralli, ex quibus in eadem narratiua
dicitur, quòd ambarum partium pretenſiones in ambiguo
verſabantur, emanarunt non ſuper iuriſdictione, ſed ſuper
anniuerſarijs, vt patet ex deciſionibus datis *in Summario Be-*
neficiatorum num. 4. *&* 6. adeo, quòd ſicut ambiguitas, quæ
dedit cauſam compromiſſo, etiam attenta narratiua confir-
mationis non verſabatur circa iuriſdictionem, ita nec com-
16 promiſſum, quamuis conceptum ſub ſigno vniuerſali, *om-*
nem controuerſiam, quia non includit rem iudicatam, Ful-
goſ. *in l. ſi diuerſa num.* 5. *Cod. de tranſact.* Abb. *in cap. expo-*
ſita ſub nu. 4. *de arbitr.* Butr. *conſ.* 77. *num.* 3. Angel. *conſ.* 343.
num. 12. Dec. *conſ.* 39. *ſub num.* 3. *verſ. nec ſufficit*, Rot. *in dict.*
Calaguritana Proceſſionum coram bon. mem. Remboldo.

17 Tum etiam, quia non debet attendi narratiua compro-
miſſi, ſed laudi tenor, & quid fuerit coram Arbitro proſecu-
tum, Roman. *conſ.* 108. *nu.* 1. *verſ. quamquam ex text. in leg. ſi*
cum diem, §. *plenum*, vbi gloſſ. *in verb. plenum*, *ff. de recept. ar-*
bitr. & ſatis eſt, quòd ſuper iuriſdictione laudatum non fue-
18 ſit ad effectum, vt in hac parte dici non debeat renunciatum
rei iudicatæ per compromiſſum, Felin. *in cap. cum olim nu.* 6.
de præſcript. Bald. *in leg. ſi diuerſa verſus finem*, *C. de tranſact.*
Alex. *conſ.* 22. *num.* 2. *verſ. tamen illa lib.* 1. Cancer. *var. reſol.*
lib. 1. *cap.* 18. *ſub num.* 44. *verſ. ſic ſi*, *&* *lib.* 3. *cap.* 17 *ſub num.*
314. neque confirmatio laudum extendi vltra ibi diſpoſita,
19 † ſed ad illius limites reſtringitur, *cap.* 1. *&* 2. *de confirm. vtil.*
vel inutil. Bero. *conſ.* 7. *num.* 37. *lib.* 3. Rot. *dec.* 58. *nu.* 29. *&* 30.
dec. 126. *num.* 23. *par.* 6. *recent.*

20 Accedit quod Beneficiati iuuari non poſſunt laudo, quia
illud acerrimè impugnarunt, vt latiùs *in deciſione coram bon.*
mem. Merlinanne 28. *Aprilis* 1636.

Et ità deciſum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Locorum Montium.

Luna 11. *Maij* 1643.

ARGVMENTVM.

Mandatum ad aliquid vendendum, quando quis ſuſcepit, & probata fuerit venditio per eum facta, & pretio habito, empta fuerunt tot loca Montium, tunc ille tenetur reddere dicta loca, cum fructibus indè perceptis; & quatenus non inueſtiuerit dictum pretium, tenetur Domino ad intereſſe, & ſic ad id, quòd percipi potuiſſet, & Teſtes quatenus recognoſcant manus alicuius.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum ad aliquid faciendum datum, benè probatum ex inſtrumento procura.*

2 *Venditio probatur ex partita extracta Libri Gabellariorum.*

3 *Epiſtola plenè probat contra ſcribentem.*

4 *Epiſtola, vt probet contra ſcribentem, debet recognoſci.*

5 *Loca Montium, ſi fuerint empta, ex pecunijs alienis, emens tenetur reſtituere d. loca, & fructus indè perceptos.*

6 *Adminiſtrator quilibet, tenetur erogare pecunias Domini ad honeſtum lucrum, vel illas erogare ad emptionem prædiorum.*

Alias tenetur Domino ad intereſſe, & ſic ad id, quòd potuiſſet ſuperlucrari, num. 6.

7 *Teſtes, vt recognoſcant ſcripturam eſſe manum alicuius, deponere debent ſe fuiſſe præſentes, quando illa ſcripta fuit.*

8 *Teſtes recognoſcunt ſcripturam eſſe de manu alicuius ſcriptam, ſi ponant ſe habere notam manum ſcribentis, & hoc de ſtylo Curiæ.*

9 *Referens venit attendendum, & non relatum, dum ibi loquitur clarè de toto negotio.*

10 *Referens abſque alio relato, quando attendendum veniat.*

11 *Numerus pluralis, duo ſatis requirit.*

12 *Oppoſitiones contra teſtes, quando ſunt nullius ponderis, non veniunt attendenda, ſed ſpernendæ ſunt.*

DECISIO CLXXXII.

ANno 1630. D. Epiſcopus Pacten. diſceſſurus ab Vrbe,
conſtituit ſuum Procuratorem Abbatem Paulum
de Angelis ad exigendum quamcumque pecuniarum ſum-
mam, & de exactis quietandum, & in ſpecie ad vendendum
currum, & equos, quos Romæ relinquebat, *Summario Epi-*
ſcopi num. 1. In quorum exequutionem abſente iam Epiſco-
po, idem Abbas, qui onus mandati ſuſceperat, per litteras
miſſiuas certiorauit Epiſcopum de venditione equorum, &
currus, cùm ſubſequuto inueſtimento pretij in locis Mon-
tium. Sed renuente poſtmodum Abbate reſtituere Epiſcopo
tam litteras patentes locorum Montium, quàm illorum fru-
ctus, fuit datum dubium, an D. Epiſcopo ſint reſtituenda per
Abbatem loca Montium cum fructibus? Et affirmatiuè re-
ſolutum.

Extrema enim neceſſaria ad huiuſmodi reſtitutionem, ſeu
condemnationem ſufficienter probantur; quia † præcedens 1
mandatum cum facultate vendendi equos, & currum proba-
tur ex inſtrumento procuræ rogato per Notarium publicum
dato *in Summ. Epiſcopi nu.* 1. Subſequens verò venditio cum
Inueſtimento pecuniarum in locis Montium probatur, † ne- 2
dum ex partita libri gabellariorum, ex qua venditio probatur,
ad notata *in auth. ad hæc*, *C. de fid. inſtru.* Batt. *in l. quadam*, §.
nummularios nu. 3. *in fin. ff. de eden.* cum pluribus per Rotam
in Romana, ſeu Ianuen. locorum Montium 1. *Martij* 1641. *co-*
ram R. P. D. meo Royas confirmata ſub die 26. *Februarij* 1642.
coram R. P. D. meo Melt io; ſed clariùs † ex confeſſione Abba- 3
tis in Epiſtola ad Epiſcopum tranſmiſſa, ibi. *D'intorno poi a'*
luoghi de' monti compri della vendita di carrozza, e Caualli, ne
ho ſcritto più à longo per la mia vltima, quæ cùm ſit ſufficien-
ter recognita, † plenè probat contra ſcribentem, *l. Publia*, §. 4
fin. vbi Batt. *ff. depoſit.* Iaſon. *in l. admonendi in repet. num.* 139.
& ſeqq. ibique Rip. *num.* 133. *ff. de iureiur.* Menoch. *de arbitr.*
Iudic. conſ. 94. *num.* 9. Rota coram Cardin. Seraph. *deciſ.* 996.
num. 1. Vndè aut vera ſunt, quæ in epiſtola enunciantur, &
proculdubio Abbas tenetur ad reſtitutionem † locorum cum 5
fructibus indè perceptis, aut loca Montium empta non fue-
runt, & tenetur pariter ad pretium, † & ad intereſſe fru- 6
ctuum, qui percepti fuiſſent, ſi loca Montium, prout aſſer-
uit emiſſet, *leg. idemque*, §. *Procurator*, & ibi DD. *ff. mandat.*
Honded. *conſ.* 82. *num.* 19. *cum tribus ſeqq. lib.* 1. Rota *in Roma-*
na de Cenſis 25. *Iunij* 1601. *&* 26. *pariter Iunij* 1602. *coram*
Penia, *& in Romana pecuniaria* 16. *Iunij* 1624. *&* 2. *Februa-*
rij 1625. *coram bon. mem. Remboldo.*

Nec obſtat primò defectus ſufficientis recognitionis ma-
nus ex eo, quòd teſtes non † deponant ſe fuiſſe præſentes, 7
dum Abbas ſcripſit epiſtolam. Quia cùm ſimus in litteris
miſſiuis, in quibus non ſolent adhiberi teſtes, vtique † de 8
ſtylo Curiæ ſufficit recognitio per teſtes habentes notam
manum, vt teſtatur Tiber. *in ſua praxi lib.* 1. *cap.* 32. *nu.* 10. &
di-

Digitized by Google

diſtinguendo tradunt Ruin.*conſ.70. num.4. lib.4.* Rota *deciſ.* 343.*num.4.par.1. diuerſor.* & coram bon.mem.Buratt. *deciſ.* 143. *num.28.* ibique Adden. *num.* 41. & ex pluribus relatis *in Peruſina dotis 12. Martij 1630. coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano, & in Romana ſucceſſionis bonorum 26. Iunij pariter 1620. coram bon.mem.Coccino.*

Secundò non obſtat, quòd epiſtola ſit relatina ad aliam, ibi, *Ne ho ſcritto più à longo per la mia vltima.* Quia cùm ſatis in ea exprimatur equos, & currum fuiſſe venditos, & pretium inueſtitum in locis Montium, parum releuat, quòd
9 † enunciet ſe aliàs latiùs de hoc ſcripſiſſe. Cùm enim refe-
rens continet certam, & perfectam orationem, & determi-
10 natam confeſſionem † eius, de quo quæritur, probat etiam
ſine relato, vt latè contra Decium tradit Cagnol. *in auth. ſi quis in aliquo num. 74. C.de eden.* & eleganter conſuluit Surd. *conſ.540. num.5.* Rota coram Card.Seraph. *dec.1083. num. 3. & in recent.dec.24. num.10. par. 7.*

Tertiò demùm nihil refert, quòd epiſtola non exprimat quantiratem pecuniarum, nec locorum numerum. Quia
11 cùm loquatur in plurali de locis Montium, † duo ſaltem lo-
ca Montium empta fuiſſe concludit, *ad l. vbi numerus, ff. de teſtib.* Dec.*conſ.562. num.3.* Rot.*in recent.dec.709.nu.6.par.1. & in Bononien. fideicommiſſi 14. Decembris 1636. coram bon. mem. Motmanno.*

Et ita reiectis ijs, quæ obijciebantur contra perſonas, &
12 dicta teſtium, tanquam † nullius ponderis, reſolutum fuit
vtraque parte informante, Abbatem teneri ad reſtitutionem duorum locorum Montium vnà cum fructibus.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Pecuniaria.

Lunæ 11. Maij 1643.

ARGVMENTVM.

Controuerſa licet valdè ſit in iure quæſtio, an compenſatio de quantitate ad quantitatem ipſo iure admittatur abſque alia oppoſitione, vel potius admittatur ex partis exceptione, attamen prima opinio palmam reportat, eamque amplectitur Rota, & maximè quando ſumus in cauſis Mercatorum, cùm & hoc ſit de ſtylo inter eoſdem. Aliqua etiam habes iura litteras cambij.

SVMMARIVM.

1 *Compenſatio de quantitate ad quantitatem, an ipſo iure inducatur, vel potius ex partis oppoſitione in iure controuerſum eſt.*

2 *Compenſatio de quantitate ad quantitatem, quòd ex iuris miniſterio admittatur, multi DD. id ſenent.*

3 *Compenſatio de quantitate ad quantitatem non admittitur, niſi à parte fuerit oppoſita ſecundum aliquos DD.*

4 *Compenſatio ſecundum ſtylum Mercatorum, & conſuetudinem inter eoſdem admittitur ipſo iure, licèt creditum, & debitum procedat ex cauſa diuerſa.*

5 *Compenſatio admittitur ipſo iure inter Mercatores, licet credita, & debita ſint diuerſa, & in diuerſis libris deſcripta.*

6 *Mercatorum teſtimonio plena fides eſt habenda circa materiam probationis ſtyli.*

7 *in Mercatorum cauſis ſemper eorum ſtylus eſt ſeruandus.*

8 *Compenſatio inter credita, & debita, ſi inter Mercatores non admitteretur, ſequerentur multa incommoda.*

9 *Compenſatio, quando ipſo iure admittatur, licèt alias admitteretur partis oppoſitio, & num.* 10.

11 *Littera cambij, licèt ſint acceptata à Mercatore, quibus directè fuerunt, non liberant tamen ſcribentem à debito, niſi donec cum effectu ſoluta erunt, & num.* 12.

13 *de Mercatorum ſtylo eſt, quòd per ſolam acceptationem litterarum cambij non liberatur ſcribens litteras cambij, niſi cum effectu illa ſoluta fuerint.*

14 *Litterarum cambij acceptatio fit ſub ſpe numerationis futura, nec ſit contractus nouus, ſed pars contractus litterarum cambij.*

15 *per Litterarum cambij acceptationem videtur facta nouatio cum contractu depoſiti.*

16 *Contractus cambiorum, & depoſiti ſunt inter ſe diuerſi.*

17 *Depoſitarius præſumitur ſoluiſſe penes ſe depoſitatis.*

18 *Contractus litterarum cambij, dicitur nominatus, cùm reputetur emptionis, & venditionis.*

19 *Pœnitentia non eſt locus, quando ſumus in contractu nominato, etiamſi res ſit integra.*

20 *in Contractu litterarum cambij acceptatio litterarum fit pro pecunia ſoluenda, non autem ſoluta.*

21 *Nouatio non poteſt dici facta, niſi contractus effectum fuerit ſortitum.*

22 *Nouatio requirit implementum contractus in eo, qui illius exceptionem opponit.*

23 *Donatio, donec effectuetur remanet iura prima obligationis.*

24 *Cambij contractus non poteſt dici impletus, ob non ſolutionem pecuniarum.*

25 *à Contractu, quamuis nominato, quis poteſt recedere, dum adimplementum ab altera parte faciendum eſt impoſſibile.*

DECISIO CLXXXIII.

OB defectionem Rationis Bancariæ Roberti Primi mercatoris in Vrbes illius creditores, in quos tranſiuerant omnia eiuſdem rationis iura, iudicium intentarunt contra Philippum Coſtam vti ſucceſſorem alterius Rationis Bancariæ DD. de Herreta, & Coſta pro duabus partitis, altera ſcilicet ſcutorum 3307. auri, cuius illa fuerat deſcripta debitrix in libro Roberti, vulgò liſtæ nuncupato, altera verò ſcutorum 3879. monetæ, cuius etiam conſtituta fuerat debitrix ipſa Ratio in libro vulgò quaderno capſæ appellato. Cùm verò idem Philippus Rationem oſtenderet deſcriptam creditricem ipſius Roberti in eodem libro liſtæ ex cauſa depoſiti pro ſumma longè maiori, quàm eſſet debitum, quòd cum ipſo Roberto contraxerat, cuius cauſa ipſo iure fuiſſe inductam compenſationem inter vtraſque partitas aſſereret ad petitionem Eminentiſſimi Cardinalis Pampbilij, qui Iudex in hac cauſa deputatos voluit Rotam conſulere, propoſui dubium, An vtraque partita ſolui debeat à Philippo creditoribus Roberti, an potius illæ fuerint compenſatæ cum credito, quòd Rationi competebat ex cauſa depoſiti, & DD. non eſſe ſoluendas reſponderunt, licèt enim controuerſa ſit in
iure opinio, an compenſatio de quantitate ad quantitatem
ipſo iure inducatur, an potius ex partis oppoſitione admitta- 1
tur, & opinionem affirmatiuam, † quòd ſcilicet ex iuris mi- 2
niſterio procedat, tueatur Martinus antiquus Gloſſator relatus à gloſſ.*in l. ſi conſtat, & in l. vltim. C. de compenſat.* quem ſequitur Tindar.*de compenſ.art.6.num.47.& 51.* Trentacinq. *var.lib.3. tit.de compenſ.reſol.1.num.24.* Molin.*de contractib. diſputat.560. num.3.* Scacc.*de camb.§.2.gloſſ.5. num.424.* Afflict. *deciſ.121. num.1.* Rota Ianuen.*deciſ.4. num.22.* Negatiuam verò ſententiam, quòd compenſatio † ſcilicet, tunc ſo- 3
lùm admittatur, cùm à parte opponitur illius exceptio, tenet Bart. *in l.verum, ff.de compenſ.nu.1.* vbi etiam Bald. *num.1. poſt gloſſ.in verb.male peto, gloſſ.in l.ſi quid in verb.eligere, ff.de compenſ. & in §. in bonæ fidei in verb. compenſatio inſt. de act.* vbi etiam Aret.*nu.8. & 9.* & not.DD.*in l.ſi conſtat, C.de compenſat.* vbi Cyn.Bart.& Bald.*nu.1.* Salyc.*nu.2.poſt gloſſ.in verb.ipſo iure,* & de communi teſtatur Viu.*opin.114.num.1.* Trentacinqu.*var.eod.lib.3. & num.24.* Surd.*conſil.246. num.27.& in dec. 17. num. 4.* ex potiſſimum ratione, quia antequam com-
penſatio † fuerit oppoſita ius compenſandi ſolùm in poten- 4
tia exiſtit, non autem in actu. Primam tamen opinionem
affirmatiuam amplexi fuerunt Domini hoc caſu, quia eſt
conformis conſuetudini, & ſtylo Mercatorum, ex cuius diſ- 5
poſitione admittitur ipſo iure inter eius compenſatio, licèt
debitum, & creditum procedat ex cauſis diuerſis, & in diuerſis libris fuerit deſcriptum, qui ſtylus cum iuſtificetur ex plurium Mercatorum atteſtatione pro parte Philippi exhibita,
quorum teſtimonio plena fides in hac materia ſtyli adhiberi 6
ſolet, vt pluries cenſuit Rot. *vt in dec.638. nu.12. & dec.416. nu.8. coram Reu. Vrgellen.* & coram Buratto *dec. 298. nu. 14.* & coram Greg. *dec.126. nu. 2. & 3.* & aliàs fuerit à Rota approbatus, *vt in dec.331.nu.4.par.3. & dec.137.num.15.par.5. recent. & in Romana pecuniaria 13. Ianuarij 1642.coram bon.
mem. Pirouano,* † in illorum caſus ſemper debet admitti, vt 7
tradit Soccin.iun.*conſ.27.nu.22.* Corn.*conſ.319.num.12.lib.3.* Bald.*in l.1.in fin. C. quæ ſit long. conſuet.* Rot. coram Gregor. *d.dec.126. num.3. & in Romana liberationis, ſeu pecuniaria 6. Februarij 1643. coram R.P.D. meo Ghiſilerio.*

In eandem etiam ſententiam affirmatiuam inclinarunt
Domini propter detrimentum, quòd Philippo contingeret,
8 ſi ex iuris miniſterio † ſecuta non fuiſſet compenſatio inter
credita, & debita ipſius Roberti, cùm idem Philippus tene-
tur ſoluere creditoribus Roberti debitum Rationis Herreræ,
& Coſtæ, & tamen propter eiuſdem Roberti decoctionem
conſequi non poſſet creditum, quòd dictæ Rationi compe-
9 tebat ex cauſa depoſiti, & debitum † excedebat, quo caſu
admitti compenſationem ipſo iure, licèt alias requireretur
partis exceptio, probat text. *in d.l. ſi conſtat, C. de compenſat.*
10 & notant ibi † communiter Doct. *& in l. cum alteri, ff. eod.
tit. gloſſ. in l. ſi quod in verb. eligere, ff. eod.* Soccin. iun. *in l. Iu-
lianus num. 9. ff. de condit. & demonſtr. & in conſ. 130. num. 20.
lib. 4.* Ioan. Faber. *in §. in bona fides num. 12. verſic. unde credo
inſtit. de action.* vbi etiam Aretin. *num. 9.* Alex. *conſ. 74. num. 4.
lib. 5.* Sebaſt. Medic. *in tract. de compenſat. par. 1. quæſt. 22.
num. 3.* Tiraquell. *de retract. lignag. §. 3. gloſſ. 3. nu. 8. & 9.*

Quòd verum creditum Philippi ex cauſa depoſiti ſuperet
illius debitum ea cauſa cambij viſum fuit iuſtificari ea calcu-
lo ab eodem exhibito, ex quo, ſi detrahatur partita ſcutor.
15000. auri deſcripta ad debitum Herreræ, & Coſtæ, &
prouenienæ ea litteris cambij, quæ non fuerunt ſolutæ, ſed
redierunt proteſtatæ, apparet illius creditum excedere in
ſumma ſcut. 11000. quam partitam detrahendam eſſe ex eo-
11 dem calculo Domini cenſuerunt. Quia dictæ † litteræ cam-
bij licet fuiſſent acceptatæ ab ijs mercatoribus, quibus dire-
ctæ fuerant, non poterant nihilominus liberare Robertum
12 ſcribentem à debito, quòd cum Ratione Herreræ, & Coſtę
habebat, donec cum effectu ſolutæ fuiſſent, vt probat text. *in
l. ſi litterarum, C. de ſolut.* vbi poſt gloſſ. *in verbo non impleto,*
tradit Bald. & Salyc. *num. 1.* Cagnol. *in l. ſingularia num. 161.
verſ. ſed contraria, ff. de reb. credit.* & ibi etiam Socc. ſen. *num.
18.* Bolognett. *num. 89. verſ. ſed in contrarium,* vbi teſtatur de
communi, & pluries firmauit Rot. *in vna Romana litterarum
cambij 12. Maij 1595. coram Sacrato, & in Venetiarum lit-
terarum cambij 28. Maij 1583. coram Gypſio,* & coram Bu-
ratto *deciſ. 486. num. 4.* & coram Gregor. *deciſ. 217. nu. 1.* &
13 de conſuetudine mercatorum, quòd ſcilicet per ſolam † ac-
ceptationem non liberetur ſcribens litteras cambij, niſi cum
effectu illæ ſolutę fuerint, teſtatur Rota Ianuen. *dec. 1. num. 2.
& 21. & deciſ. 8. num. 17. & 18.* cùm talis acceptatio fiat ſub
14 ſpe futuræ numerationis, † nec ſit contractus nouus, ſed
pars contractus litterarum cambij, vt conſuluit Bald. *in conſ.
348. num. 1. vol. 1.* Rota Ianuen. *deciſ. 2. num. 10.* Scacc. *de
camb. §. 2. gloſſ. 5. num. 323.*

Non obſtat, quòd per eam acceptationem litterarum vi-
15 deatur facta nouatio † cum contractu depoſiti, quòd habe-
16 bat Ratio Herreræ, & Coſtæ cum Roberto, dum † vtrique
contractus erant inter ſe incompatibiles, vt conſiderauit
Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 184. nu. 39.* Card. Man-
tic. *de tacit. & ambig. lib. 17. tit. 3. num. 13. & 14.* cuius vigo-
re nouationis cum præſumatur facta ſolutio à Roberto pe-
17 cuniarum † penes ſe depoſitarum, vt probat text. *in l. ſi rem,
§. ſi duo, ff. de nouat. & in l. quamuis, §. interdum, ff. ad Vellean.*
Card. Mantic. *eod. lib. 17. tit. 7. num. 5.* non videtur in contra-
18 ctu nominato, qualis reputatur contractus † litterarum
cambij, qui dicitur emptionis, & venditionis, vt teſtatur
Bald. *in adducto conſ. 348. num. 5. & 6.* Beto. *conſ. 193. num. 37.
lib. 1.* Rota Ianuen. *dec. 1. num. 41.* potuiſſe locus eſſe pœni-
19 tentiæ poſt ſequutum † adimplementum ea parte vnius ex
contrahentibus, ſed ſolùm Philippo competere potuiſſe
viam exequutiuam contra Robertum pro adimplemento
contractus nominati, vt probat text. *in l. ſimili, C. de rei vin-
dicat. & l. non idcirco, C. de contrah. empt.* & firmauit Rota
dec. 517. num. 5. par. 1. diuerſ. & coram Seraph. *deciſ. 1275.
num. 1. & 2.*

Ad hoc enim obiectum reſponſum fuit, quòd in contra-
20 ctu cambij acceptatio † litterarum fit pro pecunia ſoluenda,
non autem pro ſoluta, vt tradit Salyc. *in l. ſi litterarum nu. 1.
& 2. ff. de ſolut. & in l. filius num. 2. ff. ad Macedon.* Rota
Ianuen. *deciſ. 2. num. 11.* Scacc. *de camb. §. 2. gloſſ. 5. num. 323.* &
21 ita donec cum effectu dictæ pecuniæ ſolutæ † non fuerint,
dici non poteſt facta nouatio, vt plenè tradit Maſtril. *dec. 221.
num. 17.* Rota *deciſ. 629. num. 2. par. 1. recent.* dum illa requi-
22 rit implementum contractus in eo, qui illius exceptionem
opponit, vt tradit Gozzad. *conſ. 39. num. 9.* Soccin. ſen. *conſil.
21. num. 11. lib. 1.* Surd. *conſ. 385. num. 21.* Sed remanent iura
23 † primæ obligationis, vt notat Bald. *in l. ſi litterarum num. 1.
C. de ſolut.* vbi etiam Salyc. *num. 2. & in l. ſi pro debito num. 4.
circa fin. Cod. de bon. auth. iud. poſſid.* Marc. Anton. de Amat.
deciſ. Ferrarien. 2. num. 12. Rot. coram Greg. *d. dec. 217. nu. 2.*
Et ita cùm ob non ſolutionem pecuniarum dici non poſſit
† adimpletus contractus cambij ex parte Roberti, poterit 24
Philippus ab eo contractu, quamuis nominato recedere,
dum præſertim tale adimplementum † per decoctionem 25
Roberti redditur impoſſibile, vt notat Caſtr. *in leg. bona fides
num. 2. ff. de action. empt.* Soccin. ſen. *conſ. 26. nu. 4. lib. 3.* Surd.
conſ. 381. num. 6. Rot. coram Buratt. *deciſ. 106. num. 7. & in
Senogallien. prædij 5. Iunij 1617. coram Andrea,* & in his ter-
minis conſuluit Bald. *conſ. 348.* quem ſequitur Marant. *in ſpec.
par. 6. tit. de teſtam. product. num. 52.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO,

Poſteà Epiſcopo Papieñ.

Romana locorum Montium.

Veneris 18. Maij 1643.

ARGVMENTVM.

Euictio quando generaliter, & verbis amplis fuit promiſſa, tunc quamuis, quando promiſſio euictionis fuit facta, non veniat, quando ea ſecuta fuit ex natura rei, tamen id non intrat, quando vt dictum eſt, amplè fuit promiſſa euictio. Eccleſia, an teneatur conficere inuentarium bonorum hæreditarium, & quare tale inuentarium fiat.

SVMMARIVM.

1 *Loca montium dicuntur bona ſtabilia, & num. 15.*
Loca montium, ſi pertineant ad aliquam Eccleſiam, non poſſunt alienari ſine beneplacito Apoſtolico, num. 1. & num. 16.
2 *Hæreditas, quando fuit adita cum beneficio legis, & inuentarij, tunc hæres in nihilo poteſt grauari.*
3 *Mandatum relaxatum pro maiori ſumma non tenet.*
4 *Poſſeſſor auctoritate Iudicis ritè, & rectè procedentis priuari poteſt ſua poſſeſſione.*
5 *Iudex valet priuare poſſeſſorem ſua poſſeſſione, illamque in alium transferre.*
6 *Remedium poſſeſſorium non datur contra factum Iudicis, niſi iniuſtitia, & nullitas ſit ita patens, vt nulla ratione poſſit velari.*
7 *Venditor non tenetur de euictione, ſi ea proueniat ex natura rei.*
8 *Euictio, quando debeatur, quamuis proueniat ex natura rei.*
9 *Promiſſio de euictione, quando fuit ampliſſima, tunc quælibet euictio promiſſa cenſetur.*
10 *Euictio dicitur promiſſa, quando quis ſe obligauit in ſe ſuſcipere omnem litem.*
11 *Emptor, quando nullo modo ſciuit rem emptam eſſe ſubiectam euictioni, & tunc illa ei debetur, quamuis proueniat ex natura rei.*
Stante generali promiſſione de euictione, num. 11.
12 *Venditor tenetur certiore emptorem de natura rei venditæ, & num. 13.*
14 *in Officio manuali non cenſetur quis voluiſſe erogare magnam ſummam pecuniarum cum altera die poſſit ab illo amoueri.*
17 *Alienatio, quando eſt neceſſaria, non requiritur aliqua ſolemnitas.*
18 *Hæres, quando adiuit hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, tunc executio non poteſt fieri in bonis hæredis, eum vltra vires hæreditarias non tenetur, nec in obulo, num. 19.*
20 *Inuentarium bonorum hæreditariorum fuit inuentum ad euitandas fraudes.*
Fraus non præſumitur in Eccleſia, & ideo non tenetur conficere inuentarium bonorum hæreditarium, & num. 20. & 21.
21 *Hæres, dum eſt citatus ad exhibendum inuentarium, ac bona inuentaria, dum id non adimpleuit præſumendum eſt, ipſe in propriam vtilitatem bona conſumpſiſſe, vnde tenetur de ſuo.*
22 *Eccleſia præſumitur facta locupletior ex hæreditate ſibi relicta, dum bona hæreditaria, & non ſua, pro ſeruitio Eccleſiæ impendit.*

23 *Man-*

Digitized by Google

23 *Mandatum ratione exceſſus, vt ſit nullum, ſufficit exceſ-
ſus etiam in minimo.*
24 *Actione exempto, quando agitur, attenditur tempus eui-
ctionis, ſiue res ſit melior, ſiue deterior facta.*
25 *Venditio de diuerſis rebus, quando eſt facta ſimul, & v-
nicum pretium fuit conſtitutum, videtur vnicus con-
tractus, & indiuiduus.*
26 *Euictione ſecuta in parte quoque illa debetur, niſi conſtet,
quòd emptor, niſi totum fuiſſet empturus.*

DECISIO CLXXXIV.

LOca Montinm, de quibus agitur, erant propria Monia-
lium S. Ioſephi ad Capita domorum, hæredum Franci-
ſci Sotij, quæ fuerunt iudicialiter deliberata, & pretium Ia-
cobo Ceſio exburſatum pro euictione officij Bancheriorum
Hebræorum, emptum à dicto Franciſco per Michaelem
Angelum Scarpellium cum pecunijs eiuſdem Ceſij vnà cum
pulpitis, libris, prothocollis, raſtellis, & alijs ad dictum offi-
cium ſpectantibus, & cum cotaminibus in apotheca, in qua
exercetur exiſtentibus pretio ſcutorum 3250. aſſerens idem
venditor dictum officium eſſe liberum, & ad ipſum pleno
iure ſpectare, & pertinere, nulli fideicommiſſo eſſe obno-
xium, nec aliquod factum in præiudicium præſentis vendi-
tionis, eamque ſibi facere licuiſſe, & omnem litem in ſe ſu-
ſcipere promiſit, & quamcumque perſonam prætendentem
intereſſe deſuper facere conſentire, ac in poſſeſſione dicti of-
ficij manutenere, ac generaliter de omni, & quacumque
euictione generali, & particulari in forma iuris valida, & in
Vrbe conſueta teneri voluit, & ad prędicta ſe in forma Cam.
obligauit, prout latiùs in Inſtrumento dictæ venditionis,
Summario Iacobi num. 1. Hodie dd. Moniales prætendunt
manutentionem ſuper dd. locis Montium ſub prætextu,
quòd tale officium ſit manuale, quòd dicta loca Montium,
1 cùm dicantur bona ſtabilia, non potuerint alienari abſque
beneplacito Apoſtolico, quòd executio fieri non potuerit in
bonis proprijs Monialium, cùm iſtæ acceperint hęreditatem
2 cum beneficio legis, & tandem quod mandatum per Iaco-
bum ſucceſſorem in dicto officio mediante venditione ſibi
facta à Scarpellio, & poſſeſſorem tempore euictionis ea ea-
3 dem cauſa obtentum, fuit exceſſiuum eo, † quia obtentum
fuerat pro ſcutis 4500. His tamen non obſtantibus, fuit per
Dominos reſponſum negatiuè.

Potuerunt enim dd. Moniales ſua poſſeſſione dictorum
4 locorum Montium priuari † auctoritate Iudicis ritè, & re-
ctè procedentis, *l. iuſtè poſſidet, ff. de acquir. poſſ.* Angel. *in leg.
clam poſſidere, §. qui ad nundinas num. 2. in fin. eod. tit.* Rota
deciſ. 802. *num. 7. par. 1. diuerſ. &* 341. *num. 2. par. 3. recent. &*
582. *num. 4. &* 5. coram Papa Greg. XV. *& in recent. dec.* 173.
5 *num. 2. par.* 1. illamque in deliberatarium † transferre, vt *in
dec. 78. nu. 4. eadem par. 1. recent.* aduerſus quam ſententiam
6 Iudicis adiudicantis talem ſubhaſtationem ſer. ſer. † non
datur remedium poſſeſſorium, niſi iniuſtitia, & nullitas ſit
ita patens, & notoria, vt nulla ratione poſſit velari, Abbas
in cap. cum cauſa num. 4. verſ. locus de offic. delegat. Contard.
de moment. poſſ. limit. 7. num. 25. & ſeqq. Rot. *poſt 1. vol. conſil.
Farinac. dec. 106. num. 1.* Poſth. *de manut. obſeru. 12. nu. 8. & 9.*
Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 912. num. 53. & dec. 646. nu. 1. & 2.
par. 2. recent.*

Et primò non obſtat, quòd tale officium ſit manuale,
vt firmatur *in deciſ.* 15. poſt Fenzonium ad ſtatutum Vrbis,
7 & ſic Sotius non teneatur de euictione, quæ † prouenit ex
natura rei, iuxta text. *in l. ſi ſeruus venditus in princ. ff. de eui-
ction.* gloſſ. Bart. & Bald. *in l. ſi familia, C. famil. herciſc.* Ro-
man. *conſ. 503. num. 14.* Crauett. *conſ. 201. num. 6.* & Mangil.
quæſt. 21. num. 1. & ſeqq.

Quia cùm venditio huius officij fuerit facta eiſdem ver-
bis, & modo quo venditum fuerat aliud officium Capitoli-
num pro eodem pretio cum expreſſa declaratione, quòd am-
8 bo erant libera, † & ad venditorem pleno iure ſpectabant,
iuncta promiſſione de faciendo conſentire omnem perſo-
nam, vt ſuperiùs fuit narratum, quàm venditionem Cardi-
nalis Camerarius admiſit ad vitam emptoris, vtique ſub hac
9 ampliſſima euictionis promiſſione comprehenditur etiam
euictio, quæ prouenit ex natura rei, Tiraquell. *de retract. li-
gnag. §. 1. gloſſ. 9. n. 55. iunctis quæ ſcribit ad fin. tit. 98.* Decian.
conſ. 55. nu. 94. lib. 3. Honded. *conſ. 3. nu. 75. lib. 1.* Mareſcott.
var. reſol. lib. 2. cap. 19. nu. 32. & ſeqq. Cyriac. *contrmicon. 282. nu.*
54. Rota *diuerſ. dec. 152. nu. 5. par. 2.* & in ſpecie dicitur pro-
10 miſſa euictio, † quando quis ſe obligauit in ſe ſuſcipere om-
nem litem, vt inquit idem Honded. *eod. conſ. verſ. ac etiam*, ex
hac enim ampla promiſſione Sotij clarè patet, Iacobum nul-
lam habuiſſe ſcientiam, officium ſupradictum eſſe talis qua-
litatis, vt per Moniales prætenditur, & ceſſante tali ſcientia,
† debetur etiam euictio, quæ prouenit ea natura rei per illam 11
generalem promiſſionem euictionis, Surd. *conſ. 311. num. 27.*
cum tali caſu teneatur † venditor certiorare emptorem de 12
natura rei, Bald. *in l. ſi familiæ num. 1. C. famil. herciſc. & conſ.
443. vol. 5.* Aluarot. *conſ. 95. vol. 4.* Corn. *conſ. 190. vol. 2.* Cra-
uett. *conſ. 83. nu. 3.* Surd. *conſ. 145. nu. 8. & dec. 265. nu. pariter* 8.
& licet *in deciſ.* 15. apud Fenzon. *ad ſtatut. Vrb.* firmetur hoc
officium eſſe venale, ſeu vacabile, tamen non inde ſequitur
Sotium † noluiſſe teneri de euictione proueniente ea natura 13
rei ſtantibus clauſulis pręgnantibus in inſtrumento venditio-
nis appoſitis, vt in ſimilibus terminis firmat Seraph. *dec. 468.
nu.* 7. & quatenus etiam tale officium eſſet vacabile, tamen
ea dd. clauſulis contrahentes videntur magis † reſpexiſſe ad 14
illorum contractum, quam ad naturam officij, vt firmat idem
Seraph. *in dec. 468. in fin.* cùm ſit inuerisimile, quòd quis ero-
gare vellet ſcut. 3250. pro emendo officio manuali, à quo die
ſequenti amoueri poſſet.

Secundò non obſtat, quòd loca † Montium inter ſtabi- 15
lia connumerentur, vt firmauit Rota *in Narnien. ſucceſſio-
nis 22. Maij 1628. coram bon. mem. Merlino, & in deciſ. 177.
num. 38. par. 5. diuerſ.* & ſit non potuerint alienari abſque
beneplacito † Apoſtolico, *cap. 1. de reb. Eccleſ. non alien. in 6.* 16
Clem. 1. eodem tit. Rota *in Papien. bonorum 17. Maij 1627.
coram bon. mem. Coccino.*

Quia cùm talis alienatio fuerit † neceſſaria ea cauſa obli- 17
gationis contractæ propter aditionem hæreditatis, nulla ſo-
lemnitas erat neceſſaria, *Auth. hoc ius, C. de Sacroſanct. Eccl.*
& ibi Bart. & DD. communiter Rodoan. *de reb. Eccleſ. non
alien. rubr. de caſib. in quibus ſit alienatio, verſ. eſt etiam alie-
natio num. 1. & ſeqq. fol.* 260. Fenzon. *ad ſtatut. Vrb. in annot.
cap. 113. num. 20. lib. 1.* Rot. *dec. 31. per tot. coram Papa Greg.
XV.* Verall. *dec. 199. num. 2. par. 3.* Buratt. *dec. 49. num. 17. &
ſeqq. & 408. num.* 5.

Tertiò, nec etiam releuat, † quòd talis executio fieri non 18
potuerit in bonis proprijs dd. Monialium, quæ cùm accepe-
rint hæreditatem cum beneficio legis, † non tenebantur vl- 19
tra vires hæreditarias, nec in obolo poterant grauari, etiam-
ſi non confecerint inuentarium iuxta claram diſpoſitionem,
l. fin. §. et ſi præfatam, C. de iur. deliber. Rot. *dec. 181. nu. 1. p. 6.
recent.* cùm inuentarium † fuerit inuentum ad obuiandas 20
fraudes, quæ videntur ceſſare in Eccleſia, & ſic non tenen-
tur illud conficere, vt inquit Monticul. *de inuent. tract. tom.* 8.
par. 2. fol. 270. par. 2. num. 2.

Quia ſi bona omnia extarent hæreditatis, non teneretur
Eccleſia aliquid exponere † de ſuo, ſed dum dd. Moniales 21
citatæ ad exhibendum inuentarium, ac bona inuentaria
non adimpleuerunt præſumendum eſt, eaſdem in ipſarum
vtilitatem res hæreditatis conſumpſiſſe, & ideò tenetur de
ſuo † cùm dicantur factæ locupletiores, dum bona hæredita- 22
tis, & non propria pro ſeruitio Monaſterij impenderunt, *vt
in l. pupillo, ff. de ſolut.* Rota *dec. 72. nu. 40. par. 2. diuerſ.* Gra-
tian. *diſcept. forenſ. cap. 720. num. 12. & ſeqq.* Abb. *conſ. 33. n. 4.
verſic. venio nunc ad tertium dubium*, Rot. *in Sabinen. Cenſus
21. Iunij 1641. coram bon. mem. Pirouano.*

Quartò tandem non obſtat, quòd eaecutio fuerit exceſſi-
na, cùm fuerit conſirmata pro ſcutis 4500. & pretio eſſet
ſcutorum 3250. & vti talis non poſſit ſuſtineri cum ad hunc
effectum ſufficiat exceſſus etiam in obolo, vt firmauit Rota 23
in deciſ. 198. num. coram Papa Greg. XV.

Quia licet à principio tale officium fuerit emptum pretio
ſcutorum 3250. tamen probatur, quòd de tempore euictio-
nis idem officium locabatur ad rationem ſcutorum 540. cor-
reſpondentem pretio ſcutorum 4500. quo fuit emptum ab
ipſo Iacobo, qui proptereà in tanta ſumma dicitur damni-
ficatus, † pro quibus fuit relaxatum mandatum pro euictio- 24
ne, & dum agitur actione ea empto attenditur tempus eui-
ctionis, ſiue res ſit melior, vel deterior facta, text. *in l. re eui-
cta la 2. ff. de euict.* Vinc. de Franch. *deciſ. 297. num. 1. & ſeqq.*
Seraph. *deciſ. 1114. num. 2.* Magon. *dec. Floren. 110. num. 2. &
ſeqq.* Mangil. *de euict. qu. 20. num. 28. & ſeqq.* Nec dictus ex-
ceſſus poteſt conſiderari in ſupradictis mobilibus, pro quibus
non fuit promiſſa euictio. Quia cùm vnica fuerit venditio,
& de iſtis in hac fuerit † facta mentio, & vnicum pretium 25
fuerit conſtitutum, ita videtur vnicus contractus, & indiui-
duus, & per conſequens dicitur etiam promiſſa euictio pro
iſtis mobilibus, cùm nõ ſit veriſimile † emptorẽ voluiſſe eme- 26
re officiũ ſine dd. mobilibus, pro quibus dicitur promiſſa eui-

ctio, dum eſt ſecuta pro negotio principali, *leg. quod autem in fine*, *& leg. quod ſi vno*, *ff. de in diem adiect.* Tiraquell. *de retract. lignag.* §.23. *gloſſ.* 1. *num.* 5. Mangill. *de euict. quaſt.* 133. *num.* 4. Soccin. iun. *conſ.* 26. *num.* 10. *volum.* 1. Becc. *conſ.* 106. *numer.* 49. Surdus *conſil.* 359. *numer.* 30. *& deciſion.* 296. *num.* 17.

Et ità vtraque parte informante fuit reſolutum.

REVERENDISS. P.D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Lauden̄. Iuriſpatronatus.

Veneris 22. *Maij* 1643.

ARGVMENTVM.

Beneficium, quando ſumus in dubio, an ſit gentilitium mixtum, vel hæreditarium, tunc præſumendum venit eſſe hæreditarium cùm ſic apparet conforme Iuri communi, & naturæ Iuriſpatronatus, & maximè, quando ſuper hoc concurrunt præſentationes, tanquam ad hereditarium factæ.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus in dubio ſemper cenſetur hereditarium, & tranſitorium ad quoſcumque heredes.*

2 *Iuſpatronatus præſumitur hereditarium, niſi contrarium doceatur ex tenore fundationis.*

3 *Iuſpatronatus, cuius qualitatis ſit ex effectuatis præſentationibus, ſcilicet à quibus perſonis, & de quibus fuerint factæ inſpiciendum venit.*

4 *Iuſpatronatus vnum, & idem non poteſt diuerſimodè cenſeri.*

Iuſpatronatus idem reſpectu vnius non poteſt cenſeri hereditarium, & reſpectu alterius gentilitium.

5 *Quantitates gentilitia, & hereditaria in eodem iurepatronatus non poſſunt concurrere, cùm vna deſtruat aliam.*

6 *ad Iuſpatronatus quoties admittantur deſcendentes, & fœminis, vel extranei, ceſſat qualitas gentilitia, vel mixta.*

7 *Iuſpatronatus gentilitium, vel mixtum, extraneos non admittit, & num.* 8.

Iuſpatronatus mixtum, vtramque qualitatem admittit, ſcilicet ſanguinis, & heredis, num. 7.

8 *Iuſpatronatus peraeceſſe dicendum eſt hereditarium, quando extranei fuerunt admiſſi.*

9 *in Iurepatronatus qualitas hereditaria eſt magis conſentanea iuri communi, & naturæ iuriſpatronatus.*

10 *Filij, quantumuis præſentauerint ad iuſpatronatus, non ex hoc tollitur qualitas hereditaria iuriſpatronatus.*

11 *Et quid veniat probandum ad hoc, vt in iſto caſu iuſpatronatus ſit gentilitium.*

12 *Qualitas iuriſpatronatus, quando non apponitur taxatiuè, ſed demonſtratiuè, quid ex hoc inferatur.*

13 *à Iuriſpatronatus hereditarij qualitate non eſt recedendum.*

14 *Interpretatio omnis dicitur violenta ad præſumendam qualitatem iuriſpatronatus, ſi ſit præter naturam ipſius iuriſpatronatus.*

15 *Probationes, vt non attendantur ſufficit, quòd non concludant perneceſſe.*

16 *Reo ſufficit actiones actoris eſſe offuſcatas, & turbidas, & vincere per non ius actoris.*

17 *Vocem vnam habens non poteſt concurrere, cùm habente duas, & num.* 18.

19 *in Votorum paritate in præſentatis ad iuſpatronatus ille eſt præferendus, qui habet gratificationem à Papa obtentum.*

DECISIO CLXXXV.

DEciſionem emiſſam coram bon. memor. Merlino ſub die 14. Iunij 1641. * hodie coram me in illius locum ſuffecto DD. confirmarunt; Qualitas enim hæreditaria Patronatus, de quo agitur, in quo deciſionis totum ſiſtit fun-
1 damentum, benè probatur ex natura Iuriſpatronatus, quòd ſemper cenſetur hæreditarium, & tranſitorium ad quoſ-
2 cumque etiam extraneos, niſi de contrario doceatur † ex tenore fundationis, vt diſponitur *ex Clem. plures de iurepatr.* iunctis tribus effectuatis præſentationibus factis ab habenti-
bus qualitatem hæreditariam, quæ arguunt Iuſpatronatus 3
eſſe hæreditarium, vt dixit Rot. *in recent. dec.* 707. *nu.* 6. *par.* 1. *cum alijs cumulatis in deciſione, quæ reuidetur, verſ. poſtrema præſentatio*.

Obſeruantia verò contraria ſuper qua inſiſtebant informantes pro Alexandro non iuſtificatur, licèt enim in vacatione anni 1504. præſentauerint aliqui ſub expreſſione filiationis, nulla facta mentione qualitatis hæreditariæ, tunc tamen præſentarunt pro portionibus hæreditarijs Albertus Maria, & Arditius à Canibus fratres de Biſnate heredes Catherinæ de Curtæ heredis Ioan. Eraſmi ex Capitanei de Curte, in quibus deficiebat qualitas gentilitia, cùm eſſent prorſus extranei. Vndè cum vnum, & idem iuſpatronatus non poſ-
ſit diuerſimodè cenſeri, † nec reſpectu vnius præſentantis eſ- 4
ſe merè hereditarium, reſpectu verò alterius gentilitium, aut mixtum, cùm hæ qualitates inuicem pugnent, & vna aliam diſtruat, præualere debet qualitas hæreditaria propter præſentationem factam ab extraneis habentibus ſolam qualita-
tem † hereditariam, Roch. *de iurepatr. verbo competens alicui* 5
num. 2. Rot. *in recent. d. dec.* 707. *nu.* 6. *par.* 1. *&* 336. *n. pariter* 6.
par. 5. Eo enim † ipſo, quòd admittuntur deſcendentes ex fe- 6
minis, ſeu extranei, excluditur qualitas gentilitia, vel mixta,
cùm hæc † extraneos non admittat, ſed vtramque qualita- 7
tem requirat, ſanguinis ſcilicet, & hæredis, Lotther. *de re benef. lib.* 2. *quaſt.* 11. *num.* 41. *&* 42. Rot. poſt Viuian. *de iurepatron. in ordine* 41. *nu.* 81. *& in Aquilana Capella* 17. *Februarij* 1634. *coram bon. mem. Pirouano*.

Vndè non eſt curandum, quòd eodem anno 1504. præſentauerint etiam filij, quia cùm, vt dictum eſt, eædem præ-
ſentationes factæ etiam fuerint ab extraneis, † qui in iure- 8
patronatus gentilitio, vel mixto non admittuntur, interpretatio potius ſumenda eſt pro hæreditario, quæ perneceſſe reſultat ex admiſſione extraneorum, quam pro mixto, quæ præ-
ſentationem † filiorum non excludit, dummodò ſint hære- 9
des, cum præſertim qualitas hæreditaria ſit magis expreſſa, & præciſa, ac conformior iuris communis diſpoſitioni, & naturæ iuriſpatronatus; vt ratiocinatur Rot. *in rec. d. dec.* 336. *n.* 5. *&* 6. *par.* 5. *cum alijs in dec. quæ reuidetur, verſ. non obſtat*.

Similiter non obſtat, quòd illi qui præſentarunt anno
1600. enunciauerint ſe † filios, quia etiam dixerunt ſe hære- 10
des, & expreſſio filiationis non ſufficit ad probandum con-
trariam qualitatem, niſi ſimul doceatur adfuiſſe † alios hæ- 11
redes extraneos, iiſque excluſis, ſolos filios fuiſſe admiſſos, vt arguit Calder. *conſ.* 12. *&* 15. *in fin. de iurepatron.* quod Rota ſemper probauit *in dec.* 288. *nu.* 6. *par.* 5. *& in Piſtorien. Iuriſpatronatus* 9. *Februarij* 1624. *&* 31. *Maij* 1628. *coram*
bon. mem. Merlino. Vbi quod huiuſmodi expreſſio non † ap- 12
ponitur taxatiuè, ſed demonſtratiuè ad oſtendendum eos, qui hodie ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi, & coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *dec.* 173. *num.* 2. 3. *&* 4.

Prout minùs releuat ſententia lata de anno 1593. ab Ordinario Lauden̄. per duas Rotales coram bon. mem. Ozano, & Gypſio in iudicatum tranſactas confirmata, in qua declaratum fuit iuſpatronatus, de quo agitur ſpectare dumtaxat ad Luciam, Ioannem Baptiſtam, & Ioannem Angelum, vtramque qualitatem habentes, familiæ ſcilicet, & hæreditaris, cæteros verò illas non habentes fuiſſe excluſos; Quia cùm ſententia non exprimat excluſionem prætermiſſorum ex defectu qualitatis familiaris, nullaque cogat neceſ-
ſitas ad huiuſmodi interpretationem, † non eſt receden̄. à 13
natura iuriſpatronatus, cùm æquè benè dici poſſit fuiſſe ad fauorem illorum trium pronunciatum, ex quo erant hæredes, & habebant cauſam ab illis, qui aliàs præſentauerant, cæteros verò fuiſſe excluſos ex quo, nec vnquam præſenta-
uerant, nec à præſentantibus cauſam habebant, † & omnis 14
alia interpretatio eſt violenta contra naturam, ſcilicet iuriſpatronatus, & aſſiſtentiam iuris, vt ſupra dictum eſt.

Præterquod ſufficit huiuſmodi probationes perneceſſe
non concludere, † ſed eſſe æquiuocas ad hoc, vt ex eis præ- 15
tenſa contraria obſeruantia deſumi non poſſit, Aretin. *conſil.* 115. *num.* 3. Rot. *dec.* 294. *num.* 6. *par.* 2. *diuerſ.* & in his terminis coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *dec.* 173. *n.* 5. *& dec.* 336. *n.* 5. *par.* 5. *rec. ſæpius citata*, præſertim contra Oliuerium reum,
& poſſeſſorem, cui ſufficit probationes actoris eſſe † offuſca- 16
tas, & turbidas, & vincere per non ius illius, ad trad. *in l. fin. C. de rei vendic.* Caſſad. *dec.* 2. *de except. & alibi paſſim*.

Firmata autem qualitate hereditaria conſequens eſt, vt excluſo Alexandro inſtituatur Oliuerius, tum quia ille non pro-

Digitized by Google

probat eos, à quibus fuit præſentatus eſſe hæredes eorum,
17 † ad quorum fauorem lata fuit ſententia de anno 1593. Tum quia probata etiam hac qualitate baberet vnam tantùm vocem, ideòque non poſſet concurrere cum Oliuerio babente duas voces, alteram Ioannis Baptiſtæ mediante præſentatio-
18 ne † Christophori Tini filij, & hæredis Camillæ hæredis vniuerſalis dicti Ioann. Baptiſtæ, alteram Luciæ mediante præſentatione Marchionis Viſtarini d. Luciæ donatarij, vt pluribus firmatur *in vlt. deciſione bon. mem. Merlini, verſic. hoc autem iacto*, necnon Pauli Mariæ Peretti eiuſdem Luciæ fi-
19 lij, & hæredis. Et quatenus † vterque vnam tantùm vocem haberet adbuc in paritate votorum eſſet præferendus Oliuerius propter gratificationem obtentam à Sanctiſſimo, vt præter allegatos *in deciſ.* tradunt Gloſſ. *in cap. Eccleſia veſtra, verbo non conſenſerit poſt med. verſic. in caſu iſto, & in cap. venerabilem num. 34. verbo fauore de elect.* Franc. Sigiſmundus à Bononia *dict. tit. de elect. dub. 42. num. 9. verſic. vel idem ſequitur adductis in Toletana Canonicatus Pœnitentiariæ 22. Aprilis 1641. coram me, verſ. & ceſſare viſa fuit.*

Et ità, &c.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa coram recol. memor. Merlino ſub die 14. Iunij 1641. eſt inter eius impreſſ. deciſ. 870.

R. P. D. B I C H I O.

Leodieñ. Beneficij.

Veneris 22. Maij 1643.

A R G V M E N T V M.

Decretum irritans, licèt non tollat inſiſtentiam facti, tamen poſſeſſionem ſic inficit, vt non ſit manutenibilis. Productio iurium facta à procuratore, quando perindè eſt, ac ſi facta fuiſſet à principali. Et aliqua habes circa materiam Regulæ Cancellariæ de viginti, quę habet decretum irritans.

S V M M A R I V M.

1 *Reſignans beneficium ſi infra 20. dies deceſſerit, intrat Regul. Cancellar. de 20. quod habet decretum irritans.*
Decretum irritans non tollit inſiſtentiam facti, num. 1.
2 *Decretum irritans priuat poſſeſſionem omni iuris effectu.*
3 *Decretum irritans operatur, quòd poſſeſſio habeatur pro vacua, tam ad effectum negandi manutentionem poſſeſſori anteriori, & num. 17.*
Quàm eam concedendi poſteriori, num. 3.
4 *Qualis concluſio indiſtinctè procedit, quando decretum irritans eſt appoſitum ſuper certo corpore beneficij, ſecus verò ſi ſuper incerto corpore, & num. 5.*
6 *Regul. Cancellariæ de viginti, quando clarè intret.*
7 *Confeſſio emanata in precibus probat.*
8 *ex Productione iurium reſultat confeſſio omnium ibi narratorum.*
9 *ex Productione alicuius tituli, ceſſat præſumptio alterius tituli.*
10 *Productio facta à procuratore, benè probat contra principalem, quando ab eo fuit ratificata.*
Confeſſio ex productione iurium, remanet irreuocabilis non docto de errore, num. 10.
11 *Productio facta à procuratore perindè eſt, ac ſi facta eſſet per ipſum principalem, quando ab eo fuit ratificata.*
12 *Patroni aſſertio emiſſa poſt præſentationem, nil releuat in præiudicium præſentati.*
13 *Mortem, eiuſque tempus probat fides Parochi.*
14 *Productio emanata ad certum effectum, non probat in alio.*
15 *Confeſſio valdè adminiculata, nocet confitenti etiam in caſu, quo alias non noceret.*
16 *Tituli nullitas non attenditur in ſummariſſimo iudicio poſſeſſorio, ſed nudum factum poſſeſſionis.*
18 *Exceptio non iuris, quæ alias eijceretur ad petitorium, ſi probetur retardat manutentionem.*
19 *Cauſam poſſeſſionis ſuperuenienſe nouo titulo mutari non poteſt in præiudicium eius, cui medio tempore fuit ius quæſitum.*

20 *Clauſula*, dummodò tempore datæ præſentium non ſit alteri ius quæſitum, *poſteà in gratia Papæ præſeruat etiam iura prouiſi ab Ordinario, vel alteri inferiori Collatore.*
21 *Manutentionem petens, tenetur docere de valida poſſeſſione, tanquam fundamentum ſuæ intentionis.*

D E C I S I O CLXXXVI.

DEciſum aliàs fuit * vna tantùm parte informante, Lamberto prouiſo ab Eminentiſſimo D. Cardin. Legato de beneficio in eius manibus reſignato, dandum eſſe mandatum de manutenendo, ſed hodie informãte etiam Alberto aduerſario ex nouiter deductis Rota à deciſis receſſit.

Cùm enim reſignans deceſſerit infra viginti dies, obſtat Lamberto Regula † de an. numero decimanona munita 1
decreto irritanti, quòd licet non tollat inſiſtentiam facti, Put. *dec. 1. lib. 1. dec. 486. num. 2. lib. 2.* Seraph. *dec. 1471. nu. 5.* Buratt. *dec. 131. num. 6.* illam † tamen priuat omni iuris effectu, 2
Lotther. *de re benef. lib. 2. qu. 46. nu. 70. & lib. 3. qu. 24. num. 15.* itaut habeatur pro vacua, tam ad effectum denegandi manutentionem poſſeſſori anteriori, † quàm eam concedendi 3
poſteriori, Creſcent. *dec. 1. de cauſ. poſſ. & propr.* Mantic. *dec. 40. num. 8.* Coccin. *dec. 51. num. 4.* Adden. ad ſanct. mem. Gregor. XV. *dec. 268. num. 9.* cum alijs allegatis per Modern. Peruſ. *de manutenendo obſeru. 71. nu. 49. & 70.* & in puncto huius Regulæ dixit Rota *in Leodien. Beneficij 25. Maij 1640. coram R. P. D. meo Cerro.*

Et licet hæc procedant indiſtinctè, quando decretum irritans eſt appoſitum ſuper certo † corpore Beneficij, quan- 4
do verò ſuper incerto, & in lege generali, qui eſt caſus noſter, nonniſi poſtquam clarum omninò fuerit, quòd ſit locus decreto † irritanti, vt declarauit Gonzal. *in term. Regul. Can-* 5
cell. gloſſ. 67. num. 32. & 39. Lotther. *de re benef. lib. 2. qu. 8. nu. 77.* Caputaqu. *dec. 325. num. 8. & ſeqq. par. 1.* Rot. *deciſ. 341. nu. 2. dec. 562. nu. 2. & 3. par. 1. recent. & dec. 8. nu. 4.* coram Cardin. Caualer. *& in Legionen. Beneficij 4. Iulij 1640. coram R. P. D. meo Ghiſilerio.*

Hic ſatis eſt clarum, quòd † intrat Regula de 20. & ſimul 6
decretum irritans ibidem contentum, quia Lambertus fuit prouiſus ex cauſa reſignationis, & reſignantem deceſſiſſe intra viginti dies, conſtat ex confeſſione ipſiuſmet Lamberti emiſſa in precibus pro noua prouiſione obtinenda, eo quod prima ob reſiſtentiam dictæ Regulę erat nulla, eidem D. Cardin. Legato porrectis, & iudicialiter vnà cum litteris nouæ 7
prouiſionis pro Lamberto productis, ex qua † productione 8
reſultat confeſſio omnium ibi narratorum, *l. cum precum, C. de liber. cauſ.* Dec. *in cap. cum venerabilis nu. 90. de except.* Surd. *conſ. 151. num. 16.* Adden. ad ſanct. mem. Greg. XV. *dec. 238. num. 15.* Buratt. *deciſ. 934. num. 4.* excluditurque poſſibilitas alterius tituli abſque ſimili confeſſione obtenti, Innoc. *in cap.* 9
dudum num. 2. verſ. ſed & quia de decim. Caputaqu. *dec. 304. par. 3.* Rota *dec. 372. num. 19. par. 1. diuerſ. dec. 318. n. 1. par. 6. recent. dec. 46. ſub num. 7. dec. 749. num. 1. & 2. coram bon. memor. Buratto.*

Quamuis productio † facta fuerit à procuratore, quia 10
Lambertus omnia ab eo geſta ratificauit, *Summario Alberti num. 7.* vndè confeſſio reddita fuit irreuocabilis non docto de errore, non ſecus, † ac ſi idem Lambertus produ- 11
xiſſet, Oldrad. *conſ. 126. num. 5.* Ægidian. *dec. 694. col. 4. verſic. dixi vel eius ratihabitione,* Put. *dec. 386. in princip. lib. 2. in nou.* Adden. ad ſanct. mem. Greg. XV. *dec. 270. num. 12.* Rot. *dec. 271. num. 7. & 8. poſt tract.* Modern. *de manuten.* Neque error probatur ex eo, quòd patronus, qui præſentauit Albertum aſſeruit Tuſſanum reſignantem obijſſe die 18. Februarij, & ſic poſt viginti dies, quia † aſſertio huiuſmodi 12
emiſſa poſt præſentationem nil releuat in præiudicium præſentati, Natt. *conſil. 152. num. 11.* Rolan. *conſil. 85. nu. 9. lib. 2.* Lotther. *de re benef. lib. 2. quæſt. 29. num. 74.* Surd. *dec. 218. n. 5.* Rota *dec. 363. num. 6. par. 4. recent.* & contrarium conuincitur tam ex confeſſione Lamberti, quàm ex teſtibus, & fide 13
Parochi, quæ mortem eiuſque tempus probat Rebuff. *de decim. qu. 2. ſub num. 10.* Imol. *conſil. 110. in fin.* Rot. *dec. 700. num. 4. par. 1. recent.* Buratt. *dec. 11. num. 2.* vbi Adden. *nu. 4. alleg. concordantes.*

Non obſtat, quòd procurator Lamberti produxerit cùm limitatione, nempè *ad omnes meliores fines, & effectus, & ius iuri cumulando in partibus ſibi proficuis:* productio autem emanata ad certum effectum † non 14
præiudicet in alio, aut excludat poſſibilitatem tituli melioris, Rota *deciſ. 191. numer. 9. verſic. ſed fuit produ-*

Bus ex abundanti deciſ. 225. *num.* 9. *&* 10. *parc.* 5. *rec.*

Quia non verſamur in terminis harum deciſionum, ſed in productione facta ad effectum excludendi Albertum docendo de valida prouiſione Lamberti, & ſupplendo nullitatem primæ ob mortem reſignantis infra 20. dies infectæ, & ex qua actor obtinere non potuiſſet, adeòque productio
15 fuit neceſſaria, & ordinata ad finem ipſum iudicij moti, & cùm confeſſio indè reſultans ſit adminiculata dictis teſtium fide Parochi, ac pluribus ſententijs pro Alberto latis nocet confitenti etiam in caſibus, quibus alias non noceret, Salyc. *in leg. ſi mater ſub num.* 1. *Cod. contr. empt.* Tiraquell. *in leg. ſi vnquam verbo donatione largitas num.* 100. *Cod. reuoc. donat.* Surd. *dec.* 325. *num.* 5. Rot. *deciſ.* 334. *num.* 3. vbi loquitur in ſpecie de confeſſione procuratoris *par.* 1. *recent. deciſ.* 209. *num.* 7. *par.* 7.

16 Non obſtat, quòd in firmmatiſſimo poſſeſſorio non attendatur nullitas tituli, ſed nedum factum poſſeſſionis, tum
17 quia vigore decreti irritantis poſſeſſio redditur † inefficax ad obtinendam manutentionem ex ſupra allegatis; tum etiam quia cùm de nullitate tituli, ac non iure Lamberti appareat ex præfata illius confeſſione exceptio non iuris, quæ
18 † aliàs reijceretur ad petitorium, ſic probata retardat manutentionem, Seraph. *dec.* 876. *num.* 2. Rota *deciſ.* 3. *de reſtitut. ſpoliat. in nou. dec.* 698. *num.* 3. *par.* 2. *recent. dec.* 876. *num.* 7. coram Buratt. & in alijs allegat. per Modern. *de manutenen. obſeru.* 92. *num.* 137. *&* 154.

Tandem non obſtat, quòd ſaltem Lambertus ex ſecun-
19 da prouiſione potuerit mutare ſibi † cauſam poſſeſſionis apprehenſæ ex prima, quia hoc licuit in præiudicium Alberti prouiſi ab Ordinario, cùm D. Cardinalis Legatus ibi appoſuerit clauſulam, *dummodo tempore datæ præſentium non ſit*
20 *alicui ius quæſitum*, quæ præferitat etiam iura prouiſi ab Ordinario, vel alio inferiori collatore, vt in terminis prouiſionia Legati eſt text. *in cap. ſi à Sede* 31. *de prabend. in* 6. & notat ibi gloſſ. *verb. nec appareat*, Lotther. *de re beneſic. lib.* 2. *qu.* 23. *num.* 6.

Quæ dicebantur de non iure Alberti viſa ſunt alterius inſpectionis, quia hodie non agitur de manutenendo Alberto,
21 ſed de reuocanda manutentione conceſſa Lamberto, qui docere debuit de valida poſſeſſione, tanquam fundamento ſuæ intentionis cùm petens manutentionem actoris vicem in ea petitione ſubſtineat, Rot. coram ſanct. mem. Gregor. XV. *dec.* 64. *num.* 5. & ibi Adden. *ſub num.* 13. *alleg. concordantes*,

Et ità deciſum vtraque parte informante.

Ideſt ſub die 4. *Iulij* 1642. *coram eodem bon. mem. Bichio, quæ deciſio erit infra in Appendice. Et infra habetur altera coram eodem ſub die* 24. *Februarij* 1642.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Peruſina Penſionum.

Veneris 22. *Maij* 1643.

ARGVMENTVM.

De beneficio Parochiali, ſi quis fuit prouiſus, & penſio ſuper eo impoſita reperitur, cùm ſolita clauſula, *dummodò remaneant centum pro Rectore*, ex quibus ſatis dicatur probatum, quòd deductis expenſis, & penſione, nullatenus ad Rectorem remaneat dicta ſumma, ſed longè minùs Teſtes, vt probent quot fructus reddat aliquod beneficium qualiter deponere debeant.

SVMMARIVM.

1 *Sententia validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Onera debent deduci, vt cognoſcatur, quantum reddat aliquod beneficium.*
3 *pro Rectore Parochiæ, ſi demptis oneribus, & penſionibus nihil remanet, ideſt contra clauſulas appoſitas in Bullis*, demptis centum pro Rectore, &c.
4 *Fructus decennij debent attendi ad cognoſcendum, quantum reddat aliquod beneficium, & num.* 5.
6 *Teſti non informato non eſt credendum.*
7 *Teſtis, dum non percutit tempus, de quo quæritur non releuat.*
8 *Teſtis, dum ſe remittit ad examen aliàs factum, in eo permanſiſſe videtur.*
9 *Teſtis deponens de proprio iudicio, & ſecundum propriam conſcientiam non probat.*
10 *Bona non ſemper præſumuntur ſtare in eodem ſtatu, cùm ſint mutabilia curſu temporis.*
11 *Teſtis dicitur eſſe ſibi contrarius, dum prius dixit ſe aliquid non numeraſſe, & ſucceſſiuè numeraſſe.*
12 *Teſtis odioſus parti ob litem ciuilem, vel criminalem ei motam non eſt integer.*
13 *Teſtis, qui deponit de auditu non releuat.*
Teſtis ſi remaneat vnicus, nullius eſt momenti, num. 13.
14 *Teſtis vnicus, tunc multò minus probat, quando adſunt alij teſtes, qui contrarium deponunt.*
15 *Teſtis qui non deponit de verò valore, ac quantitate redditunm Beneficij, ita vt percutiat tempus reſeruationis penſionis non releuat.*

DECISIO CLXXXVII.

POſtquam ſub die 1. Iulij 1641. reſolutum fuit coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano * Parochialem S. Laurentij, de qua agitur non eſſe capacem de duabus penſionibus reſeruatis vna ſcutorum 40. ad fauorem Reuerendiſſimi Monaldi Epiſcopi Eugubini, altera verò ſcutorum 20. ad fauorem Ioſephi de Americis, dum de hac Parochiali fuit prouiſus Chriſtophorus de Alexandris cum clauſula, *dummodo centum remanerent pro Rectore*, *&c.* fuit pariter dictum ad penſionarios ſpectare onus probandi valorem, ea adductis in dicta deciſione lata ſententia ad fauorem Parochi cauſa in gradu appellationis mihi commiſſa, & expeditis remiſſorialibus ad inſtantiam dictorum Penſionariorum, cuius vigore fuerunt examinati ſex teſtes modo dubitatur, an ſententia Rotalis eſſet confirmanda, necne, & fuit affirmatiuè reſolutum tanquam valida, & iuſta; Validitas deducta fuit ex reuolutione actorum, ex quibus patet in ea concurrere † omnia requiſita, de quibus per Verall. *dec.* 260. *par.* 2. 1
Rot. *in recent. dec.* 589. *num.* 1. *par.* 1. *&* 678. *num.* 1. *par.* 2.

Iuſtitia verò deſumpta fuit ex lectura dictæ deciſionis in hac cauſa, in qua benè diſcutitur materia, & clarè conſtat ex depoſitionibus quatuor teſtium fuiſſe per titularem probatum fructus dictæ Parochialis non excedere annua ſcuta 100. monetæ, ita vt demptis ſcutis 45. pro oneribus neceſſarijs, & perpetuis, prout debet Gregor. XV. *deciſ.* 273. *num.* 3. 2
& 277. *num.* 7. *&* 357. *num.* 4. non remanere congruam titulari, & ſi eſſent ſoluendæ penſiones præfatæ † nihil Rectori 3
remaneret contra expreſſas clauſulas appoſitas in Bullis, ibi, *demptis centum pro Rectore*.

Nihil obſtant depoſitiones ſex teſtium examinatorum ad inſtantiam penſionariorum, ad effectum probandi valorem d. Parochialis iuxta eorum incumbentiam, cùm teſtes non probent remanere centum pro Rectore demptis oneribus perpetuis, necnon quod fructus etiam reddantur ſufficientes pro ſoluendis dictis Penſionibus, prout eſſe probandum, etenim primus teſtis iuxta 9. ait ſe neſcire quot fructus fuerint recollecti à decennio citra, † & tamen ad effectum 4
probandi valorem Rota ſolet attendere fructus decennij, Acchill. *dec.* 2. *de valor.* Put. *dec.* 374. *num.* 2. *lib.* 3. *in correct.* Rota *dec.* 189. *num.* 4. *par.* 1. *diuerſ.* plenè Garz. *de beneſ. par.* 5. *cap.* 3. *num.* 228. *cum ſeqq.* & quidem proximi reſeruationi penſionis, 5
per text. *in cap. ſi eo tempore de reſcrip. in* 6. Felin. *in cap. ad aures nu.* 17. *eod. tit.* Buratt. *dec.* 383. *num.* 3. *& deciſ.* 409. *num.* 13. & quamuis deponat ſe eſſe cultorem vnius prædij, tamen quia dicit † aliorum redditus ignorare, tanquam non infor- 6
mato non venit illi deferendum, Alexan. *conſ.* 148. *nu.* 9. *lib.* 5. Rot. *dec.* 550. *num.* 3. *par.* 1. *recent.* *&* 269. *num.* 4. *par.* 7. Caualer. *dec.* 283. *num.* 3.

Minùs obſtat ſecundus teſtis, quia eodem modo deponit, dum ſuper ſecundo dicit ſe neſcire, niſi pro tempore, quo fuit laborator bonorum Eccleſiæ: Vndè dum † non percutit 7
tempus reſeruationis penſionis ſecutæ de anno 1637. nihil probat Caſſad. *deciſ.* 19. *in fin. ſuper regul.* Rot. *in recent. deciſ.* 37. *num.* 1. *& deciſ.* 176. *num.* 2. *par.* 2. Caualer. *deciſ.* 383. *n.* 4. *& fuit dictum in Ferrerana Penſionis* 4. *Decembris* 1622. *coram bon. mem. Franciſco Vbaldo*.

Non tertius, quia alias depoſuit † pro Rectore, & in 8
hoc nouo examine ſe refert ad primum, in quo permanſiſſe venit dicendum, Abbas *in cap. cum in tua num.* 5. vbi etiam Felin. *num.* 1. *de teſtibus*, Vitalius *opinion.* 911. *num.* 2. *&* 4. Farinacc. *de teſtibus quaſt.* 66. *num.* 39. Rot. *diuerſ.* 430. *numer.* 4. *par.* 3.

Nec pariter obſtat quartus teſtis, tanquam ignorans redditum Eccleſiæ per decennium, prout requiritur vltra quod
de-

Digitized by Google

deponit ab an.1619. vſque ad annum 1632. & de anno 1630.
9 deponit de † proprio iudicio, & ſecundum propriam con-
ſcientiam Gregor. XV. *deciſ.327. num.5.* immò iuxta nouum
ait neſcire quantum Rector percepit ab anno 1630. donec
10 vixit vltra, † quod non præſumitor eſſe in eodem ſtatu,
quæ ſunt mutabilia curſu temporis Caputaq. *deciſ.330. nu.2.*
lib.3. Gregor. XV. *deciſ.553. num.4. & 570. num.6. & in d.*
Ferotrana Penſionis coram Vbalde, ſicque teſtis eſt etiam ſi-
11 bi contrarius † dum prius dicit non numeraſſe arbores, &
ſucceſſiuè numeraſſe Ater. *in cap. in noſtra num.5. cum ſeqq.*
de teſtib. Ruin. *conſ.58. num.10. lib.5.* Roland. *conſ.95. num.*
17. lib.4. Farinac. *de teſtib. quæſt.66. num.19.*
Neque obſtat quintus tanquam odioſus Rectori ob litem
12 † ciuilem, & criminalem Crauet. *conſ.6. num.* 32. Cephal.
conſ.208. num.15. & ſeq. Rot. *deciſ.84. num.1. part.4. recent.*
13 Vltra quod deponit † de auditu à fratre; in omnem caſum
remaneret vnicus, & ſic nullius momenti, *cap. licet, cap.*
veniens, & cap. iuris iurandi de teſtib. Rot. *deciſ.75. num.1.*
14 *part.3. & 272. num.3. par.7. recent.* præſertim ſtantibus † te-
ſtibus pro Rectora examinatis contrarium deponentibus
Rota *deciſ. 27. num.3. & 270. num.9. par.7. recent.* Buratto
deciſ.768. num.8.
15 Vltimò nihil obſtat ſextus teſtis, † quia non deponit de
certo valore, ac quantitate redditũum, itaut percutiat tem-
pus reſeruationis penſionis, Oldrad. *conſ.58. nu.1.* Rot. *de-*
ciſ.10. de conceſſ. preben. in antiquis Caputaq. *deciſ.* 330. *nu.*
1. part.3. Gregor. XV. *dec.13. num.1. & 357. nu.4.*
Et ita reſolutum altera tantum, &c.

R. P. D. BICHIO.

Romaoa Fideicommiſſi de Spiritibus.

Veneris 22. Maij 1643.

ARGVMENTVM.

Alienationis prohibitio, & ratio agnationis conſeruandæ, quando non ſtant de per ſe principaliter, ſed acceſſoriè, ac conſecutiuè ad præcedentem diſpoſitionem, iuxta illius terminos ſunt intelligendæ, itaut non inducant nouum fideicommiſſum. Et aliqua habes circa materiam melioramentorum.

SVMMARIVM.

1 *Alienationis prohibitio, quando adijcitur fideicommiſſo, non inducit nouum fideicommiſſum, ſed reſtringitur ad caſum præcedentis ſubſtitutionis, eo quia illa, ab ea pendet.*
2 *Alienationis prohibitio, apparet, quod adijcitur fideicommiſſo, ſi talis prohibitio immediatè iungatur ſubſtitutioni, per participium prohibens.*
Participium importat continuationem ſermonis, & diſpoſitionis, num.2.
3 *Agnationis conſeruandæ ratio, dum eſt acceſſoria prohibitioni alienationis, recepit eandem conditionem, quam ipſa prohibitio.*
4 *Agnationis conſeruandæ ratio extra ſuum caſum, non extendit fideicommiſſum.*
5 *Agnationis conſeruandæ ratio, ideò non extendit fideicommiſſum, quia cenſetur fideicommittens habuiſſe animum conſeruandi eam in caſu diſpoſito tantummodo.*
6 *Fœmina facit deficere conditionem, ſi ſine filijs, quamuis habita fuerit ratio conſeruandæ agnationis, ſi hæc reſtricta fuerit ad terminos præcedentis ſubſtitutionis.*
7 *Ratio conſeruandæ agnationis, quando comprehendit, totum cippum familiæ fideicommittentis, tunc non dicitur ſtare acceſſoriè.*
8 *Agnationis conſeruandæ ratio, quando independenter dicatur ſtare à præcedenti ſubſtitutione.*
9 *Agnationis ratio, quando non fuit adiecta enunciatiuè, ſed diſpoſitiuè, quid id importet, & num.10.*
11 *Verbum*, vult, *eſt diſpoſitiuum, & fideicommiſſi inductiuum.*
12 *Fideicommiſſum reale inducitur inter omnes de familia, ex ratione conſeruandæ agnationis, quando dicta ratio ſtat de per ſe in ſeparata oratione.*
13 *Aliàs dicta ratio, nihil operaretur, cùm eſſet intelligenda iuxta terminos præcedentis ſubſtitutionis.*
14 *Deciſ.195. per tot. part.5. recent. declaratur.*
15 *Fideicommiſſum, quando abſolutè fuit inductum ex ratione conſeruandæ agnationis, tunc non dicitur dependere à ſubſtitutione præcedenti.*
16 *Ratio, ſi ſit generalior dicto illud ampliat.*
17 *Prohibitionis alienationis ratio, quamuis ſit limitata ad certas perſonas inſtitutorum, tamen ſi ſtet de per ſe, extendit cum prohibitionis ad omnes in ratione comprehenſas, & quare num.18.*
19 *de Vſufructu ad proprietatem non benè infertur.*
20 *Teſtator præſumitur habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis, ſi prohibuerit alienationem bonorum quamuis inſtituerit hæredem vſufructuariam vxorem, & quare.*
21 *Codicillaris diſpoſitio nocet vocatis ex fideicommiſſo antea facto, cum ſtipulatione Notarij pro abſentibus, & naſcituris.*
22 *Quidquid dicendum eſſet, ſi eſſemus in vltima voluntate.*
23 *Patri accreſcit, quidquid filij eius acquirunt.*
24 *Scriptura priuata, & inter alios acta, non præiudicant tertio.*
23 *de Melioramentis non poteſt dici conſtare, dum non conſtat de anteriori ſtatu, ante facta melioramenta.*
Melioramentum, quid non poteſt apparere, ſi non conſtet de anteriori ſtatu, & num.25.
26 *Expenſæ voluptuariæ, & inutiles non ſunt reficiendæ.*
27 *Expenſa, quod minus eſt reficienda ſunt melioranti.*
28 *Melioramenta, vt reficienda veniant, debet probari, quod ſint neceſſaria.*
29 *Melioramenta etiam vtilia, non ſunt reficienda hæredi, quando ei iudicialiter fuit intimatum, ne in bonis aliquo modo melioramenta faceret.*
30 *Et an hoc caſu concedatur abraſio.*
31 *Expenſæ vtiles, facta poſt denunciationem, ne fiant non deducuntur, & qui hanc cautelam, n.32. amplia id, quando denunciatio eſt iudicialis, n. 33.*
34 *Clauſula conſtituti, probat poſſeſſionem Conſtitatarij contra aduerſarios, & habentes cauſam ab eo.*
35 *Amplia præſertim concurrentibus adminiculis, & num.36.*

DECISIO CLXXXVIII.

INformantes pro Clementia, & Hermioia filiabus Paſ-
qualis filij, & hæredis Ioannis fideicommittentis obteora
nnua audientia ſuper deciſis die 12. Ianuarij proximi præte-
riti * adbuc inſiſtebant comprehenſioni fœminarum in
conditione ſi ſine filijs, non obſtante quod ex deductis in
prima deciſione conſtet habitam fuiſſe rationem conſeruan-
dæ agnationis, quia ſicut prohibitio alienationis cui ea ratio
adijcitur non inducit nouum fideicommiſſum, ſed reſtrin-
gitur ad caſum præcedentis ſubſtitutionis eo, quod ab ea 1
pendet iuxta *conſ. Dec. 636.* paſſim à Doct. receptum Fuſar.
conſ.143. num.5. & dependentia apparet, quia prohibitio
iungitur immediatè ſubſtitutioni per participium prohibens,
quod importat continuationem ſermonis, & diſpoſitionis 2
præcedentis, vt in term. Gabr. *conſ. 124. num. 12. conſ.* 138.
num.25. verſ. ſtante igitur lib.2. Giouagn. *reſp. 39. num. 16.*
lib.1. Rot. coram bon. mem. Coccino *deciſ. 294. num.7. &*
in Bononien. fideicommiſſi de Boatterijs 17. Februarij 1642.
coram bon. mem. Merlino.
Ita pariter ratio conſeruandæ † agnationis acceſſoria 3
prohibitinni recipit eandem reſtrictionem, & conditionem,
ſi nempè hæredes ſine filijs decedant, Gabr. *d. conſ. 138. nu.*
27. Giouag. *d. reſp.39. num.15. & num.45. &* 46. vbi † re- 4
fert *deciſ. Rot. lib.1.* nec extra eum caſum fideicommiſſum
extendit, quia fideicommittens cenſetur habuiſſe animum
conſeruandi agnationem in caſu diſpoſito dumtaxat Alex. 5
conſ.139. num.3. lib.6. Cephal. *conſ.478. num.12. & 13.* Surd.
conſ.448. num.19. Bellon. iun. *conſ.12. num.31.* Germ. Spin.
conſ.22. num.36. & in puocto, quod fœmina faciat deficere
conditionem ſi ſine filijs, quamuis habita fuerit agnationis 6
ratio ſi hæc reſtricta ſit ad terminos primæ ſubſtitutionis Rot.
in Florentina de Guidaccis coram Reuerendiſſ. D. meo Deca-
no impreſſ. part.5. recent. dec.195. per tot.

Sed

Digitized by Google

Sed his non obſtantibus Domini ſteterunt in deciſis, &
vltrò conceſſerunt fideicommiſſario immiſſionem etiam in
bonis extra Vrbem exiſtentibus in Territorio Caſſiæ appro-
bando fundamenta primæ deciſionis, contra quæ non vrget
obiectum, quia negatur dependentia conſeruationi agna-
tionis à prima ſubſtitutione, cùm non verſemur in terminis
ſimplicis prohibitionis conceptæ per participium prohibens,
& rationis agnationis illi acceſſoriæ prout loquuntur exad-
uerſo allegati, ſed hæc ratio comprehendat totum cippum
familiæ fideicommittentis, & ſic etiam tranſuerſales, Bart.
in l.1. in princ. ff. ad Syllan. Gabr. *conſ.*132. *quæſt.*6. *lib.*1. Pe-
reg. *conſ.*47. *num.*7. *& ſeqq. lib.*2. Decian. *conſ.*86. *num.* 27.
*lib.*3. Mant. *de coniect. vltim. volunt. lib.*8. *tit.* 12. *nu.*21. Fu-
ſar. *de ſubſt. quæſt.*351. *num.*1. cùm tamen ſubſtitutio non
loquatur niſi de filijs hæredum ſubſtitutorum vſque in infi-
nitum.

Quæ comprehenſio nouatum perſonarum in ſubſtitutio-
8 ne non vocatarum demonſtrat † diuerſitatem, & inde-
pendentiam rationis agnationis à caſu ſubſtitutionis, vt per
Menoch. *conſ.*348. *num.*43. Granan. *diſcept.*288. *nu.*15. Rot.
*deciſ.*133. *nu.*5. *& 6. part.4. diuerſ. & in Bononien. fideicom-
miſſi de Pancaldis* 16. *Februarij* 1642. *coram Reuerendiſſ. D.
meo Patriarcha Conſtantinopolitano confirmata* 10. *Iunij eiuſ-
dem anni coram R.P.D. meo Cerro.* Maximè quia ratio agna-
9 tionis non fuit adiecta per † modum enunciationis, ſed
diſpoſitiuè, & regitur è diuerſo verbo, ibi, *attento quod
10 intendit, & vult quod ſupradicta ſua bona ſemper, & in per-
petuum ſtent, & permaneant in cippo eius familiæ, &c. vſque
in infinitum*, cùm enim verbum, *vult*, ſit diſpoſitiuum, &
11 fideicommiſſi † inductiuum, *l. verbum volo, C. fideicom.
l. cum pater, §. volo, ff. leg.*2. Alexand. *conſ.*168. *n.*3. *verſ.
nam certum eſt lib.*5. Soccin. *conſ.*277. *num.*1. *lib.*2. *conſ.* 57.
*num.*1. *lib.*3. Curt. iun. *conſ.*161. *num.*9. inde ſequitur, quod
ratio agnationis, vt ſupra expreſſa dicatur ſtare de per ſe in
12 ſeparata oratione, nec reguletur à prohibitione † præce-
denti, ſed inducat fideicommiſſum reale inter omnes de fa-
milia, Ruin. iun. *conſ.*482. *num.*73. Fachin. *conſ.*47. *ſub nu.*
25. *lib.*1. *& conſ.*57. *num.*1. *lib.*2. Rot. *deciſ.*193. *ſub num.*6.
*verſ. quamagis part.*1. *recent. & in d. deciſ. Bononien. de Pan-
caldis coram D. Patriarcha Panzirolo, verſ. imò in caſu.*
Et alioquin ratio agnationis nihil operaretur, quia præce-
13 dens prohibitio † erat de ſe valida tanquam veſtita à ſubſti-
tutionibus præcedentibus, quarum contemplatione facta præ-
ſumitur, quod in puncto ponderat Fachin. *d. conſ.*57. *n.*11. *lib.*
2. Surd. *conſ.*67. *nu.*40. *&* 41. Cephal. *conſil.*153. *num.*54. *&
duobus ſeqq.* Decian. *conſ.*50. *num.*22. *lib.*1. Rimin. iun. *conſ.*
531. *num.*4. *&* 5. Menoch. *conſ.*327. *n.*95. *& de comm.* Pere-
gr. *conſ.*45. *nu.*16. *lib.*1.

Atque hinc non applicatur deciſio in Florentina de Gui-
daccis allegata in obiecto, quia ibi eædem perſonæ compre-
hendebantur in ſubſtitutione, ac in ratione agnationis, &
14 hæc erat expreſsè limitata in euentum in quem ſubſtitutio
purificaretur. Prout nec obſtat, quod prohibitio alienatio-
15 nis ſit facta † nominatim filijs inſtitutis, quia fideicommiſ-
ſum abſolutum non deducitur ex prohibitione, ſed ex ratio-
ne conſeruandæ agnationis independenti tam à ſubſtitutio-
16 ne, quàm à prohibitione, quæ ratio cùm ſit vtraque † ge-
neralior, & amplior declarat verba communia conditionis
præcedentis ad excluſionem fœminarum, Gabr. *conſ.* 124.
*num.*14. *lib.*2. *& deciſ.*44. *num.*5. *par.* 1. *recent.* vim prohibi-
17 tionis, quamuis limitatæ ad perſonas inſtitutorum † exten-
dit ad omnes alias in ratione comprehenſas, Soccin. *conſ.*43.
*num.*2. *lib.*3. Curt. iun. *conſ.*43. *num.*11. Ruin. *conſ.* 89. *num.*
21. *lib.*2. Surd. *conſ.*67. *num.*45. vbi dicit rationem, quia
18 tunc non fideicommiſſum eſt cauſa prohibitionis, † ſed è
contra conſeruatio agnationis eſt ratio, & cauſa, tam fidei-
commiſſi, quàm prohibitionis, ideòque non debet attendi
cauſatum, ipſa ſed cauſa, ideſt ratio quæ eſt principalis, La-
derch. *conſ.*5. *num.*6. Peregr. *dict. conſ.*45. *ſub num.*19. *verſ.
lib.*1. Menoch. *conſ.*753. *num.*3. Bellon. iun. *conſ.*12. *num.*65.
& fuit dictum in Peruſina fideicommiſſi de Bigazzinis 14. *No-
uembris* 1605. *coram bon. mem. Litta impreſſ.* apud Giouagn.
*reſp.*75. *num.*83. *lib.*1.

Non obſtat, quod fideicommittens in codicillis moriente
Paſquale ſine filijs Herminiam eius vxorem reliquerit vſu-
fructuariam, vnde elicitur affectio fideicommittentis erga
fœminas earumque incluſio in verbis communibus fidei-
19 commiſſi, † quia non benè infertur ab vſufructu ad pro-
prietatem, neque eſt inconueniens, quod fideicommittens
20 voluerit vxorem filij † præferri, & poſt eius obitum agna-
tionem conſeruari, Soccin. iun. *conſ.*116. *num.*10. *lib.*3. Rota
*deciſ.*427. *nu.*43. *par.*5. *recent.* Præter quod huiuſmodi diſpo-
ſitio † codicillaris non nocet vocatis ex fideicommiſſo antea 21
facto in contractu cum ſtipulatione Notarij pro abſentibus,
& naſcituris, quicquid dicendum † eſſet in vltima volun- 22
tate, vt fuit deciſum in *Romana hereditatis de Anguillaria
2. Decembr.* 1596. *coram bon. mem. Penia.*

Rurſus non obſtat, quod hodie non extent tres domun-
culæ, quas Ioannes fideicommittens poſſedit, ſed poſt eius
mortem dirutæ fuerint, ac vna constructa longè melior.
Quia imò Ioanne viuente domunculas fuiſſe redactas in
vnam, eamque melioratam apparet ex ipſo inſtrumento di-
uiſionis, & fideicommiſſi in quo domus in numero ſingula-
ri enunciatur, ibi, *Della caſa poſta in piazza*, & infra, ibi,
in eorum domo, *&c.* iuncto alio inſtrumento anni 1614. in-
ter Ægidium, & Paſqualem filios Ioannis, in quo dicitur
Ioannem dum vixit, & ipſos Ægidium, & Paſqualem fe-
ciſſe deſuper diuerſa melioramenta, quæ in totum ceſſerunt 23
commodo Ioannis, cui tunc ratione patriæ poteſtatis quæ-
rebatur quicquid filij augebant, & acquirebant, *l. ſi venditor*,
*§. ſi pupillus, ff. in diem addict. l. cum oportet, Cod. de bon.
quæ lib.* Pacian. *conſil.*31. *num.* 49. Gratian. *diſcept.* 433.
*num.*10.

Et quamuis multa exhibeantur ad docendum de expenſis
factis in hac domo à Paſquale poſt mortem patris, tamen
ſunt ſcripturæ † priuatæ, & inter alios act. poſt motam li- 24
tem nec docetur de ſtatu anteriori domus, quo non proba-
to † apparere non poteſt, quid fuerit melioratum, Bart. 25
in l. ſi negocia. num. de negoc. geſt. Curt. iun. *conſ.*165. *num.*20.
Seraph. *deciſ.*912. *num.*2. *deciſ.* 1453. *num.* 5. Buratt. *deciſ.*
834. *num.*11. vt requiritur, † quia expenſæ potuerunt, eſſe 26
voluptuariè, vel inutiles, & actor non quid impenſum, ſed
facta æſtimatione melioramentorum de tempore reſtitutio-
nis fideicommiſſi, quod minus eſt ſoluere debet melioran-
ti, *l. in fundo, ff. rei vendic.* Valaſc. *de iur. emphyt. quæſt.* 25.
*num.*28. Peregr. *de fideicomm. art.* 50. *num.*70. *& ſeqq.* Se-
raphin. *deciſ.* 898. *num.* 1. Rota *deciſ.* 399. *num.*47. *part.*5.
recent.

Immò vltra probandum eſt, quod melioramenta eſſent 28
neceſſaria, cùm enim facta fuerint poſtquam die 28. Maij
1630. ad inſtantiam fideicommiſſariorum iudicialiter denun-
ciatum fuerat Paſquali, ne ſuper domo aliquid faceret, mi-
nuſque illa in totum, vel in partem reſarciret Summ. Mi-
chaelis *num.*1. Eſto quod melioramenta † probarentur vti- 29
lia non eſſent reficienda propter temeritatem, & malam fi-
dem ex dicta denunciatione inductam in meliorante, cui
propterea conceditur ſolùm eorum abraſio quatenus ſepara-
bilia † ſint abſquæ læſione prioris ſtatus, *l. domum in fin.* 30
C. rei vendic. Bart. *in d. l. in fundo ſub num.*11. vbi quod hoc
procedit in impenſa vtili facta in reficiendo, at factam in fa-
ciendo de nouo poſſeſſor emit, & Bart. ſequitur Caſtr. *in d.
l. domum num.*3. Angel. *in §. certè illud col.*1. *in fin. inſt. rer.
diuiſ.* Valaſc. *conſul.*83. *num.*19. Gabr. *conſ.*157. *ſub num.* 3.
ibi. Neque in vtilibus in reficiendo *lib.*1. & generaliter,
quod expenſæ vtiles factæ poſt denunciationem non dedu- 31
cantur, Alber. *in l. intra vtile num.* 40. *in fin. ff. de minor.* vbi 32
dat hanc cautelam denunciandi poſſeſſori ne faciat expenſas
Cagn. *in l. vnic. n.*73. *C. de ſent. quæ pro eo*, Bald. *conſ.*257.
*num.*3. *lib.*1. Menoch. *de recuper. remed.*15. *num.* 540. Ma-
reſcot. *var. reſolut. lib.*2. *cap.*112. *num.*33. Grat. *diſcept.*193.
*n.*11. *qui num.*12. hoc ampliat, quando † vt in caſu noſtro 33
denunciatio fuit iudicialis.

Quo verò ad bona exiſtentia in territorio Cuſciæ dixerunt
Domini eſſe dandam immiſſionem, quia illorum identitas,
& quod fuerint à fideicommittente poſſeſſa conſtat ex inſtru-
mentis acquiſitionum cum clauſula, *conſtituti*, quæ probat 34
poſſeſſionem conſtitutarij contra aduerſarios habentes ab eo
cauſam, Surd. *conſ.*505. *num.*4. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.*618.
*num.*3. *verſ. a. Rota in Auximana fideicommiſſi* 13. *Ianuarij*
1640. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, §. reſpectu denique*
præſertim concurrentibus † adminiculis, Peregr. *de fidei-* 35
*comm. art.*44. *num.*4. Petra *eod. tract. quæſt.*12. *num.*31. *vſque
ad* 45. & adminicula ſunt liber æſtimi, Alex. *conſ.*92. *num.*5.
*lib.*2. Alb. *conſ.*6. *num.*8. Fuſar. *d. quæſt.*618. *num.* 18. *Rota in
d. Auximana fideicommiſſi, §. de cataſto*, & ſucceſſiua poſ-
ſeſſio † eorumdem bonorum penes ſucceſſores fideicom- 36
mittentis, Peregrin. *conſ.*48. *num.*7. *lib.*1. Rot. *deciſ.* 80. *nu.*
17. *part.*2. *diuerſ. deciſ.* 706. *n.*2. *part.*2. *recent.* cum alijs al-
legat. *in d. Auximana fideicommiſſi.*

Ex quibus, & alijs in prima deciſione deductis reſultum

fuit

fuit dandam eſſe immiſſionem Michaeli in poſſeſſionem domus in Vrbe ea aduerſo poſſeſſa, & bonorum Caſciæ vtraque parte informante.

Deciſio iſta emanata in hac cauſa ſub die 12. Ianuar. 1643. quæ in præſenti deciſione confirmatur eſt ſupra in hac eadem parte recentior. deciſ. 139. Plures aliæ deciſiones in hac cauſa emanarunt, quæ erunt infra ſuo loco.

R.P.D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Bononieñ. Reſciſſionis contractus.

Lunæ 25. Maij 1643.

ARGVMENTVM.

Contractus ſi fuerit initus, cum conditione, quod conſenſus alicuius interueniat, tunc ſi ille non acceſſerit, perinde eſt, ac ſi talis contractus non fuerit celebratus. Bona Ciuitatis, vel Caſtri, aut Villæ, ſi ſine debitis ſolemnitatibus fuerint alienata, vel in emphyteuſim conceſſa perperam dicuntur data.

SVMMARIVM.

1 *Contractus, quando non poſſit vocari perfectus.*
Conſenſus alicuius in contractu reſeruatus, eſt omninò neceſſarius, num.1.
2 *Contractus deficit, ſi conſenſus in eo reſeruatus deficiat.*
3 *Contractus habetur pro non facto, ſi deficiat conſenſus in eo reſeruatus.*
4 *ex Inſtrumento vno aliud ſuppletur.*
5 *in Scriptura vna, ſi aliquid fuerit omiſſum ſuppletur per aliam eadem manu factam, ſeu ſcriptam.*
6 *Scriptura vna minus plenè edita debet poſtea edi plenariè.*
7 *Notarius poſt plura inſtrumenta edere ex vno inſtrumento, vide exemplum, num.8.*
9 *Inſtrumenta tot eſſe dicuntur, quot ſunt capitula.*
Separatorum ſeparata eſt natura, & in his, quæ ſeparari poſſunt vtile per inutile non vitiatur, num.9.
10 *Contractus debent regulari ſecundum naturam rei, de qua agitur.*
11 *Caſtrum S. Petri eſt membrum Ciuitatis Bononiæ, ac illius gubernium ſpectat ad Regimen d. Ciuitatis.*
12 *Bona Ciuitatis non poſſunt in contractum deduci, non adhibitis ſolemnitatibus neceſſarijs in alienatione bonorum Ciuitatis.*
13 *Solemnitates etiam ſunt adhibendæ in alienatione bonorum Villæ, vel Caſtri.*
14 *Solemnitates, ſi non fuerint ſeruatæ, quando conceduntur bona Ciuitatis in emphyteuſim, non ſubſiſtit talis contractus.*
15 *Contractus, quando eſt nullus, nullum parit iuris effectum.*
16 *Retentioni, quando non ſit locus, nec in ſpecie, nec in genere.*

DECISIO CLXXXIX.

COmmunitas, & Homines Caſtri Sancti Petri Territorij Ciuitatis Bonoñ. conceſſerunt in emphyteuſim perpetuam, Portas, mœnia, foueas, & alia loca publica eiuſdem Caſtri Io. Baptiſtæ de Fabris de eodem Caſtro, recipienti pro ſe, & pro eius deſcendentibus, maſculis, & fœminis in infinitum pro annuo canone librarum 32. monetæ ſub explicita conditione, *mentre li ſia il placet dell'Illuſtriſſimo Regimento*, & prætendente Regimine conceſſionem non ſuſtineri, eo quia illam approbare recuſauit, commiſſa cauſa in Rota, & dato dubio, An contractus ſuſtineretur; negatiuè fuit reſolutum. Quia conſenſus Regiminis non fuit requiſitus per viam reſeruationis, quæ intelligi poteſt quatenus opus ſit, ſed per viam conditionis diſpoſitiuæ; conditione autem non ſequuta, contractus autem non me-
1 retur dici perfectus, † & ſic quælibet alia diſpoſitio effe-
ctum non habet, cum conſenſus in contractu reſeruatus,
ſit omninò neceſſarius, *l. fin. C. de reb. alienis non alienan. l.
pecuniam, ff. ſi cert. pet.* Pariſ. *conſ.*8. *num.*25. *lib.*3. Guidop.
*conſ.*58. *nu.*1. faciunt tradita per Rolan. *conſil.*51. *lib.*2. Rot.
coram ſanct. mem. Gregor. *deciſ.*555. *num.*3. coram Buratto
*deciſ.*54. *num.*11. *& deciſ.*241. *num.*43. *part.*5. *recentior.* &
cum bene placitum † Regiminis nondum euenerit, conſe- 2
quenter inſtrumentum conceſſionis deficit, *l.* 1. *in fin. ff. de
cond. & demonſtr. l. nouatione, ff. de nouat. l. nouatione, C.
de fideiuſſ. DD. in l.* 1. *C. etiam ob chirograf. pec.* & contra- 3
ctus habetur pro non facto, *l. hæc venditio, ff. de contrah.
empt.* Alea. *conſ.*4. *num.*3. *vol.*5. Affiict. *in cap.*1. *num.* 31. *de
vaſſal. qui contr. conſtit.*
Non obſtat, quod non conſtet de reſeruatione conſenſus
Regiminis in Inſtrumento in actis exhibito; Quia ſatis eſt,
quod dicta reſeruatio legatur in Inſtrumento inſerto in pro-
ceſſu, nulla habita ratione, quod Notarius de eo rogatus,
dedit publicum Inſtrumentum ſine dicta reſeruatione, cùm
non inde ſequatur, quod reſeruatio non contineatur in in-
ueſtitura originali, à qua deſumptum eſt Inſtrumentum in
actis productum, † cùm ex vno Inſtrumento aliud ſuppleri 4
poſſit, vt benè notat Bald. *conſ.*428. *in fin.* Vbi quod reperi-
tur in vna ſcriptura omiſſum ſuppletur per aliam eadem
† manu factam, ſeu ſcriptam, & *DD. in l. vbi exigitur, ff.* 5
de eden. notant, quod eadem ſcriptura minus plenè edita, de- 6
bet poſtea edi plenariè, fruſtra autem ederetur ſecundo, ſi
fides non haberetur. Vltra quod Notarius poteſt plura con-
ficere Inſtrumenta ex vno Inſtrumento plura diuerſa, † & 7
ſeparata capitula quemlibet contrahentem reſpicientia con-
tinente, ſcilicet Inſtrumentum venditionis puræ in forma
emptori tradendum, & Inſtrumentum † pacti, & con- 8
uentionis de retrouendendo, venditori delibetandum, vt
in terminis firmat Boer. *deciſ.*253. *num.*5. & Alberic. de Ro-
ſat. *in l. prima, §. editiones num.*17. *verſ. quod ſi inſtrumen-
tum, ff. de eden.* dicit tot eſſe Inſtrumenta, & capitula, 9
quia ſeparatorum ſeparata eſt natura, & in his quæ ſeparari
poſſunt vtile per inutile non vitiatur, *l. ſancimus, Cod.
de donat.*
Sed quatenus etiam in contractu non fuiſſet reſeruatus
conſenſus Regiminis, ille tamen requirebatur de iure, ex
natura rerum in contractu deductarum, † ſuper quibus 10
non poterat iniri huiuſmodi contractus ſine expreſſo con-
ſenſu Regiminis. Cùm ex Breue Nicolai V. dato Romæ 26.
Nouembris 1450. pateat Caſtrum Sancti Petri eſſe mem-
brum Communitatis Bononiæ, † illiuſque gubernium, & 11
adminiſtrationem pertinere ad Regimen dictæ Ciuitatis, vt
propterea non potuerit Communitas d. Caſtri concedere in
emphyteuſim perpetuam, Portas, mœnia, foueas, & alia
loca publica eiuſdem Caſtri, † non adhibitis ſolemnitati- 12
bus neceſſarijs in alienationibus bonorum Ciuitatis, de qui-
bus in *l. fin. C. de venden. reb. Ciuitat. lib.* 11. vbi Luc. de
Pen. & Io. de Plat. Quæ licet requirantur in alienationibus
rerum Ciuitatis, & poſſit dici ſpecialitatem continere, ni-
hilominus dictæ ſolemnitates ſunt † ſeruandæ in venditio- 13
ne rerum Caſtri, ſeu Villæ per ea quæ notant Guliel. de Cu-
neo, Bart. Bald. & Salicet. *in l. fin. C. de ſacroſanct. Eccleſ.*
& ponunt *DD. in d. l. fin.* ita dixerunt Alea. *conſ.* 1. *num.*15.
*vol.*4. Corn. *conſ.*284. *num.*7. *verſ. licet enim, vol.*4. Roland.
*conſ.*90. *num.*23. Menoch. *conſ.*80. *num.*23. *vol.*1. Capyc. *de-
ciſ.*93. *num.*2. Quæ ſolemnitates cùm non fuerint ſeruatæ,
† nulla fuit conceſſio in emphyteuſim per *d. l. fin. C. de vend.* 14
reb. Ciuit. & talis actus nullus non potuit aliquem effectum
validum † operari, *cap. non præſtat. de reg. iur. in* 6. *l.* 4. *§.* 15
in condemnatum, ff. de rei iud. & paria ſunt aliquid non fie-
ri, vel inutiliter, & nulliter fieri *arg. l. pen. in princ. ff. de
ſuis, & legit. hæred. inſt. tit. de hæred. ab inteſt. in princ. &
l. quoties, vbi gloſ. & DD. ff. qui ſatisdare cogant.* De præ-
tenſa retentione Io. Baptiſtæ poſſeſſionis rerum ſibi conceſ-
ſarum, donec fuiſſet de expenſis, & intereſſe paſſis, rein-
tegratus, non eſt habenda ratio, ea quo non probata
† melioratione, nec in genere, neque in ſpecie non eſt lo- 16
cus d. retentioni. Vnde merito informante tantùm Regi-
mine fuit reſolutum contractum, de quo agitur non ſuſti-
neri, &c.

R. P.

R. P. D. R O I A S,

Poſteà Archiepiſcopo Tarraconen.

Romana hæreditatis de Gratianis.

Veneris 29. Maii 1643.

A R G V M E N T V M.

Rei litigioſæ vitium operatur, vt ea res perperam in alium transferatur, & dictum vitium contrahitur in actione reali, & non in perſonali. Legitimatus per ſubſequens matrimonium, vt ſit capax ſucceſſionis, ſat eſt, vt de iure Canonico, (quod etiam in Terris Imperij ſeruandum eſt,) vt ſit natus ex ſoluto, & ſoluta, inter quos de tempore conceptionis matrimonium contrahi valuerit, quidquid ſit de iure Cæſareo.

S V M M A R I V M.

1 *Alienatio rei litigioſæ non tenent.*
Executiuè non poteſt agi contra tertium poſſeſſorem, num. 1.
2 *Res litigioſa eſt expreſſè prohibita alienari.*
3 *Alienatio rei litigioſæ non ſuſtinetur, & poteſt agi executiuè contra tertium poſſeſſorem, etiam abſque nouo proceſſu, ſtante vitio litigioſi.*
4 *Litigioſi vitium non contrahitur, niſi in actione reali; ſecus verò in perſonali.*
5 *Interdictum, quorum bonorum, eſt perſonale.*
6 *Poſſeſſio, vt dicatur litigioſa, ſufficit litem motam eſſe in poſſeſſorio.*
Res, ſuper qua, mota eſt lis, non poteſt, nec acquiri, neque in alterum transferri, num.6.
7 *Alienatio rei litigioſæ, poteſt fieri ex cauſa neceſſaria, & num.8.*
9 *Scientia, quando remaneat iuſtificata.*
Scientia etiam coniecturis poteſt probari, n.9.
10 *Executionem non impedit tertius, dum ſciuit cauſam agitari ſuper bonis controuerſis.*
11 *inter Socerum, & generum præſumitur colluſio, & ex quo doceri, ſeu ſuſpicari poſſit.*
12 *Iudicis facto ſtante non præſumitur fraus interueniſſe.*
13 *Statutum Vrbis lib.1.cap.41. mandat inter ciues, & incolas ſeruari ius ciuile, qualiter intelligatur, nu. 17.*
14 *Legitimatio per ſubſequens matrimonium non ſuffragatur legitimato, dum non probatur eius matrem fuiſſe à viro retenta domi in ſchemate concubinatus.*
15 *Mater legitimati per ſubſequens matrimonium, dum conſtat fuiſſe meretricem, & in lupanaris inuolutam.*
Tunc d. legitimatio non ſuffragatur legitimato per ſubſequens matrimonium ad effectum ſucceſſionis, num.16.
16 *Matrimonium ad effectum legitimationis, & ſucceſſionis inter quas perſonas non poſſit contrahi.*
17 *Statutum Vrbis lib.1. cap.41. mandans ſeruari ius ciuile inter ciues, & incolas non debet intelligi in materia ſpirituali, quia tunc eſt ſeruandum ius canonicum.*
18 *de Matrimonio eiuſque effectu, quando agitur, ſeruandum eſt ius canonicum, etiam in terris Imperij.*
19 *inter Matrimonij effectus connumeratur, etiam ſucceſſio.*
20 *Papa ſolus diſponit in materia matrimoniali eiuſque effectu.*
21 *Et ſic etiam in materia legitimationis per ſubſequens matrimonium.*
22 *in Succeſſionis materia ſtandum eſt iuri canonico etiam in terris Imperij, & reprobatur contraria opinio Angel.*
23 *Filij legitimati per ſubſequens matrimonium cum vili perſona, de iure ciuili non ſunt capaces ſucceſſione paterna, & hoc de iure ciuili.*
Sed ſecus eſt de iure canonico, quod procedit etiam in terris Imperij, num. 23.
24 *Filij legitimati per ſubſequens matrimonium, vt ſuccedant patri de iure canonico non requiritur, quod mulier retenta ſit in ſchemate concubinatus, quod ſit honeſta perſona.*
in Matrimonio non datur exceptio perſonarum, num.24.
25 *Filij legitimati per ſubſequens matrimonium, vt de iure canonico ſuccedant patri, ſufficit filium natum eſſe ex ſoluto, cum ſoluta, inter quos tempore conceptionis matrimonium valide contrahi voluerit inter eoſdem.*
26 *Filij pauci, aut nulli legitimarentur per ſubſequens matrimonium, ſi daretur exceptio perſonarum.*
27 *Legitimatus, quando quis eſt per ſubſequens matrimonium, ſuccedit omnibus, reiecta diſtinctione illa Rimінald. & aliorum de ſucceſſione patris, vel patrui.*
28 *Legitimatus per ſubſequens matrimonium, de iure canonico, (quod vbique ſeruandum eſt,) in omnibus eſt ſimilis filiis legitimis, ac de legitimo matrimonio natis.*
29 *Et hoc procedit ad quemcumque effectum, ac ad ſucceſſionem tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato, etiam in feudalibus.*
30 *Legitimatio per ſubſequens matrimonium, tota conſiſtit, ac pendet à matrimonio.*
Matrimonium, cum ſit ſacramentum, idem ſemper debet operare indiſtinctè, num. 30.
31 *Matrimonium non poteſt dici nullum, ſi ex cauſa, puta infirmitatis, fuerit contractum non in facie Eccleſiæ, ſed domi.*
32 *Matrimonium, vt dicatur contractum in facie Eccleſiæ, non requiritur quod ſit contractum in foribus Eccleſiæ, ſed ſolùm in præſentia Parochi.*
33 *Vel alterius Sacerdotis de eiuſdem Parochi, vel Ordinarij licentia, & duorum, vel trium teſtium præſentia.*
34 *ad Legitimationis filiorum effectum ſuffragatur etiam matrimonium clandeſtinum.*

D E C I S I O CXC.

CEnſuerunt DD. mandatum de immittendo per Rotam, relaxatum ad fauorem Franciſci Gratiani in poſ-
ſeſſionem medietatis omnium bonorum hæreditariorum q.
Octauij Gratiani eius patrui eſſe exequendum tantùm ſuper
domo ſita in Campo Martio, poſſeſſa à Io. Franciſco Atta-
uante, non autem ſuper duabus alijs domibus. Moti potiſ-
ſimum ex eo, quia alienatio huius domus fuit facta lite pen-
dente in dictum Io. Franciſcum Attauantem per Lælium
Gratianum, & ſic tamquam facta † de re litigioſa, & 1
quamuis contra tertium poſſeſſorem agi non poſſit executi-
uè, vt per Felin. *in cap. cum ſuper ſub num. 15. verſ. amplius
dixi, de ſentent. & re iudic.* Bero. *conſ.47. num.6. lib.1.* Ca-
ualer. *deciſ.151. num.1.* Gregor. XV. *deciſ. 22. n.1. & 2.* Ta-
men quia alienatio facta fuit in dictum Ioan. Franciſcum de
re litigioſa expreſſè alienari prohibita † ea diſpoſitione *text.* 2
in l. fin. C. de litig. cap. Eccleſiæ, vt lit. penden. Duran. *dec.
88. n. 3.* Illa non ſuſtinetur, & poteſt executiuè procedi contra
dictum Attauantem etiam abſque nouo proceſſu ſtante vitio 3
litigioſi, *Auth. nunc ſi hæres, C. de litig.* Bart. *in l. credito-
ris num.23. C. de pignor. hypoth.* Couar. *pract. quæſt. cap.15.
num.6.* Soccin. iun. *conſ.92. num.8. lib.3.* Cephal. *conſ.195. nu.
14. & 15. lib.2.* Bero. *conſ.155. num.40. vol.1.* Peregr. *de iur.
Fiſc. lib.4. tit.6. num.27.* Cancer. *var. reſolut. lib.2. cap.12. n.
14.* Borgnin. Caualcan. *deciſ.16. nu.7. par.1.* Duran. *d. deciſ.
88. num.2.* Caualer *deciſ.131. num.2.*

Nec dicatur † vitium litigioſi non contrahi niſi in actio- 4
ne reali, ſecus verò in perſonali, vt fuit reſolutum in *Bonon.
Tranſactionis 14. Nouembris 1636. & 8. Iunij 1637. coram
Eminentiſſ. Veroſpio.* Interdictum autem quorum bonorum
† intentatum eſſe actionem perſonalem, tradit Gloſ. *in l.* 5
*in interdictis, in verb. non retro ff. de interdict. ſeu extraor-
dinarijs action.* Quia fuit reſponſum; ad hoc vt dicatur liti-
gioſa poſſeſſio, ſufficit motam eſſe litem in poſſeſſorio itaut 6
res, ſuper qua mota eſt lis, non poſſit neque acquiri, ne-
que in alterum transferri, Lancellot. *de attent. lit. penden.
par.2. cap.4. in præfat. nu.518.* Rota penes Marcheſ. *de com-
miſſ. par.1. fol.384. num.9. in vna Toletana Beneficij, & in
Romana Saluiani 1. Martij 1627. coram Card. Vbaldo,* Bu-
ratt. *deciſ.917. num.2. & 3.*

Nihil obſtat, quod dicta domus fuerit alienata per dictum
Lælium Gratianum † ex cauſa dotis debitæ d. Attauanti, 6
& ſic tamquam facta ex cauſa neceſſaria ſuſtineatur, iuxta
limitationem, de qua in *l. final. Cod. de litig.* in puncto Du-
ran.

ran. deciſ.281. num. 3. & 5. Quia reſponſum fuit, dotem
fuiſſe promiſſam à Lelio patre Caſandræ nuptæ d. Io. Fran-
8 ciſco Attauanti poſt hanc litem † motam, vnde poterat
idem Lælius dotem filiæ ſoluere, vel ex alia medietate hære-
ditatis d. Octauij ad ſe liberè ſpectante, vel ex alijs bonis
proprijs ab eodem poſſeſſis, & cum dictus Attauantes em-
ptor ſciuerit, litem agitari in Rota, quæ non erat ſuper ali-
qua re particulari, vt in caſu deciſ. Romana vineæ 27. Iunij
1640. coram bon. mem. Merlino: ſed ſuper medietate hære-
ditatis Octauij, ac legitimatione dicti Franciſci, eaque lis
erat ſatis nota, dum fuit ſpatio 15. ferè annorum agitata,
fueruntque examinati teſtes; concurrente etiam continua
cohabitatione, atque arctiſſima ſanguinis affinitate inter dd.
Lælium, ac Attauantem; ex quibus omnibus negari non
9 poteſt, quin ſcientia remaneat ſufficienter probata in dicto
Attauante, dum ea etiam coniecturis probari poteſt, Bald.
conſ.392. num.1. lib.1. Alex. conſ.137. no.8. lib.2. Soccin.iun.
conſ.118. num.42. lib.1. Cephal. conſil.114. num.15. cum alijs
optimè congeſtis in Romana diuiſionis an. Iunij 1639. coram
R.P.D. meo Bichio, & in Romana ſucceſſionis 6. Martii præ-
10 teriti coram R.P.D. meo Carrillo. Qua ſcientia ſtante, præ-
fatus Attauantes non valet impedire, quoad d. domus exe-
cutionem, Calderin. conſ.9. tit. de re iudicat. Ancaran. conſ.
333. col.2. Cranet. conſ.503. num.5. Surd. conſ.434. num. 11.
Boer. deciſ.79. num. 3. Franch. March. deciſ. 538. num. 7.
Vltra quod, cùm agatur inter ſocerum, & generum præ-
11 ſumitur colluſio, præſertim, quia alia bona libera exta-
bant, & tamen fuerunt data bona litigioſa, Decian. reſp.
10. n.1. & 6.

Quo verò ad alias duas domos fuit meritò denegata exe-
cutio, ex eo quia Io. Franciſcus Attauantes eas poſſidet pa-
12 riter ex cauſa dotis, præcedente iudiciale ſubhaſtatione, ac
deliberatione: propterea dum interuenit factum Iudicis,
nulla fraus poteſt conſiderari, Bart. in l.1. num.4. C. de Præd.
Decurion. lib. 10. & in l. frater à fratre, num.51. ff. de con-
dit. indeb. Specul. in tit. de empt. §. nunc dicendum, el primo,
num.5. verſ. & breuiter, Menoch. præſ.15. nu.55. lib.2. Dec.
conſil.466. n.7. verſ. & quia, Caputaq. deciſ. 163. num.8. par.
3. Mantic. deciſ.151. in fine, Caual. deciſ.339. num.6. & fuit
in terminis reſolutum in Bononien. Subhaſtationis 25. Maii
1635. coram Motmanno.

Nihil obſtant ea, quæ longa ſerie circa legitimationem
Franciſci Gratiani adducebantur, repetendo etiam omnia
aliàs adducta pro parte Lælij, dum fuit ſecuta deciſio in hac
cauſa ſub die 7. Februàrij 1642. coram me; Quia quo ad ea
quæ modo contra dictam deciſionem fuerunt congeſta, pla-
cuerunt DD. reſponſiones datæ in dicta deciſione 7. Februa-
rij 1642. Ad id verò, quod denuò additum fuit, quod aga-
13 tur inter ciues, & incolas, inter quos Statutum † Vrbis
cap.41. lib.1. mandat ſeruari ius ciuile, inde dicto Franciſco
Gratiano non ſuffragari legitimationem per ſubſequens ma-
14 trimonium, dum non probatur, Olimpiam eius matrem
fuiſſe ab Horatio progenitore retentam domi in ſchemate
concubinatus, prout requiritur de iure ciuili, §.1. Auth.
quibus modis naturales efficiantur legitimi, §. vlt. Inſt. de nupt.
Bart. in l. concubinas, n.4. C. de concubin. Peregr. de fideicomm.
art.24. num.53. Immò conſtare dictam Olimpiam fuiſſe Me-
retricem, & in Lupanarijs inuolutam, nec propterea cum
15 ea, tamquam turpi perſona potuiſſe contrahi matrimo-
16 nium de iure ciuili ad effectum legitimationis filiorum, &
ſucceſſionis, §. ſed & aliud, Auth. quibus modis naturales
efficiantur legitimi, Menoch. conſ.18. num.6. Mant. de co-
niect. lib.11. tit.10. num.9.

Quia facilis viſa fuit reſponſio aduertendo, quod Statu-
17 tum Vrbis mandans ſeruari Ius Ciuile procedit in caſibus, in
quibus non agitur de re ſpirituali, ſiue de eis, quæ ex ſpiri-
tuali conſequuntur, in quibus ſemper venit attenden-
dum Ius Canonicum, vt in puncto dicti Statuti fuit di-
ctum in Romana Fideiuſſionis de repræſentando 16. Mar-
tii 1618. coram bon. memor. Coccino, §. neque ob-
18 ſtat. Quapropter cùm in præſenti caſu agatur de matrimo-
nio, eiuſque effectibus, inter quos adeſt etiam ſucceſſio,
19 non venit attendendum Ius Ciuile, ſed † Ius Canonicum
etiam vbi aliàs Ius ciuile eſſet attendendum, quamuis eſſe-
20 mus in Terris Imperij; ex quo ſolus Papa poteſt diſponere
de matrimonio, & de his, quæ ex eo conſequuntur, vt tra-
dunt communiter DD. in cap. 1. de ſponſal. Afflict. in cap.1.
§. naturales verſ.5. num.27. & 35. ſi de feudis defuncti fuerit
controuerſia, & de commun. Iaſon. conſ.168. n.8. verſ. &
ſubdit. lib.4. Dec. conſil. 155. num.1. in fin. Ruin. conſ.111. n.
4. lib.1. Pariſ. conſ.13. num.49. & ſeq. lib.2. prout in ſpecie le-
gitimationis per ſubſequens matrimonium, iuxta text. in 21
cap. tanta qui filii ſint legitimi, quòd veniat ſtandum Iuri
Canonico, † etiam in terris Imperij ad effectum ſucceſſio- 22
nis Gabr. conſ.21. n.14. lib.1. vbi reprobat contrariam doctri-
nam Angeli conſ.29. & ſub n.12. & 22. ſubdit, in hoc eſſe cor-
rectam rationem Iuris Ciuilis, ob quam legitimati exclu- 23
debantur, lib.1. Gabriel ſequitur Decian. reſp.5. num.73. &
ſeq. num.91. lib.1. Giouagn. conſ.56. num.22. lib.1. Mant. de
coniectur. d. lib.11. tit.12. ſub n.8. verſ. ſed contrarium, Rot.
deciſ.661. n.5. par.4. recent.

At verò de Iure Canonico † non requiritur, quod mu- 24
lier fuerit retenta in ſchemate Concubinatus, aut quod ſit
honeſta perſona, ex quo in Sacramento Matrimonij non
datur exceptio perſonarum, & ſufficit, filium † natum 25
eſſe ex ſoluto, & ſoluta, inter quos tempore conceptionis
matrimonium validè contrahi voluerit, gloſ. in cap. innotuit,
verb. coniugata, de elect. Abb. in d. cap. tanta, num. 14. qui
filii ſint legitimi, Rip. in l. ſi vnquam, no.55. Cod. de reuo-
can. donat. Gabr. de legit. concl.1. num.50. Menoch. conſil.18.
num.9. & ſeq. Mant. de coniect. d. lib.11. tit.12. n.6. Oſaſch.
deciſ.158. num.11. & 12. Vbi ſubdit, quod alioquin nulli, 26
vel parui legitimarentur per ſubſequens matrimonium, Gio-
uagn. d. conſ.59. n.21. cum ſeq. lib.1.

Minus venit facienda diſtinctio inter ſucceſſionem pa-
tris vel patrui, iuxta ea, † quæ tradit Rimin. iun. inter conſ. 27
matrimon. diuerſ. conſ.80. ſub num.20. quem ſequitur Oſaſc.
inter conſ. vlt. volunt. lib.2. conſ.138. ſub num.8. ex quo Ius
Canonicum, (quod vt dictum eſt ſeruandum venit) abſo-
lutè facit filium † legitimum ex ſubſequenti matrimonio, 28
non ſecus, ac ſi de legitimo matrimonio fuiſſet procreatus,
vt expreſsè diſponitur in dicto cap. tanta, etiam ad quam-
cumque effectum, ac ſucceſſionem, ſiue ab inteſtato, ſiue 29
ex teſtamento, etiam in Feudalibus. Quidquid ſit in legitima-
tis per Reſcriptum Principis, vt optimè diſtinguit V veſem-
bech. conſ.44. ſub num.43. lib.1. Giouagn. d. conſil.59. n. 26.
vbi rationem aſſignat. Quia totus effectus huius legitima-
tionis pendet à matrimonio, quod cùm † ſit Sacramen- 30
tum, idem ſemper debet operari indiſtinctè lib.1. allegatque
concordantes.

Vltimò non obſtat prætenſa nullitas matrimonij, eo quod
non ſit contractum in † Eccleſia, ſed domi. Quia hoc po- 31
tuit fieri ex cauſa infirmitatis Olimpiæ. Vltra quod, vt ma-
trimonium in faciem Eccleſiæ contractum dicatur, non re-
quiritur, quod ſit contractum in foribus Eccleſiæ, ſed † ſo- 32
lùm in præſentia Parochi, vel alterius Sacerdotis de eiuſdem
Parochi, vel Ordinarij licentia, & duorum, vel trium te- 33
ſtium celebretur, vt in puncto ad effectum legitimationis
Giouagnon. d. conſ.59. num.9. qui n.13. ſubdit, quod † ad 34
effectum legitimationis filiorum ſuffragatur etiam matrimo-
nium clandeſtinum.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

*Deciſio iſta emanata ſub 1. Februarii 1642. coram eodem Re-
uerendiſs. Royas erit infra in Appendice. Deciſiones plures
in hac cauſa emanarunt, quæ erunt infra ſuo loco, & præſer-
tim ſub diebus 11. Decembris 1648. coram Rev. Papien. & 28.
Maii 1649. coram R.P.D. Cerro Decano, & 28. Iunii eiuſdem
anni cor. bon. me. Bichio, & 26. Iunii 1656. coram eodem.*

R. P. D. M E L T I O,

Poſteà Epiſcopo Papien.

Amputien. & Ciuitaten. Conuocationis Synodi.

Veneris 29. Maij 1643.

A R G V M E N T V M.

Epiſcopus habens duos Epiſcopatus vnitos, cum
tunc quo ad ipſum habeatur pro vnica Diœceſi
poterit in qualibet parte dictæ Diœceſis conuo-
care Synodum, & quando talis Epiſcopus dica-
tur eſſe in quaſi poſſeſſione conuocandi tale Syno-
dum vbi vult.

S V M M A R I V M.

1 *Vnio Epiſcopatuum, quando fuit facta cum clauſula, æquè,*
& principaliter, *quid importet.*

2 de

2 *de Poſſeſſione, quando conſtat, non eſt deneganda manutentio.*
3 *Epiſcopo extra ſuam Diœceſim, Ius commune non aſſiſtit.*
4 *Collegia duo, quando ſunt ſeparata, ſimul conuenire non poſſunt.*
5 *Epiſcopus reſidendo in vno Epiſcopatu vnito, poteſt explere negotia vtriuſque Epiſcopatus.*
6 *Epiſcopus habens duos Epiſcopatus vnitos, reſpectu eius reputatur vna Diœceſis.*
7 *Legatus, ſi conſtituatur duarum prouinciarum, quoad ipſum cenſetur vnica prouincia, licet aliàs ſint diuerſa, quoad limites.*
8 *Epiſcopus habens duos Epiſcopatus vnitos, poteſt in qualibet parte eorum conuocare Synodum, & ſibi benè viſa, num.9.*
10 *Et ſimiliter etiam erigere Tribunal.*
11 *Petitorium ea, quæ reſpiciunt non impediunt poſſeſſorium.*
12 *Actus quilibet, etiam vnicus, ſufficit, vt manutentio ſuam recipiat perfectionem.*
13 *ad Locum aliquem, quando quis comparet citatus, non dicitur voluntariè accedere.*
14 *Iuriſdictio concludenter dicitur probata, ex conuocatione aliquorum ad certum locum.*
15 *ex Conuocatione Synodi, quando non dicatur quaſita aliqua poſſeſſio Epiſcopi.*
16 *Licentia vnica ſufficit ad effectum manutentionis.*
17 *Licentia nihil aliud eſt, quam collatio libertatis conceſſa ei, qui eam non habet ex ſeipſo, ſeu iure proprio.*
18 *Canonici, quando dicuntur deueniſſe ad Synodum vti vniuerſi, & non vti ſinguli.*

DECISIO CXCI.

CAnonici Collegiatæ loci de Tempio non acquieuerunt
deciſioni in hac cauſa emanatæ ſub die 23. Iunij præteriti, * decernenti manutentionem Epiſcopo Ampurien.
in quaſi poſſeſſione conuocandi illos ad Synodum faciendam
1 in Cathedrali Ampurien. ſub prætextu, quod vnio Eccleſiarum Ampurien. & Ciuitaten. fuerit facta cum clauſula, *æquè principaliter*, & ſic eos non poſſe cogi ad intereſſendum
Synodo vltra fines Diœceſis Ciuitaten. Nihilominus Domini ſteterunt in deciſis. De poſſeſſione enim Epiſcopi non
2 † dubitatur, vt fuit probatum in dicta deciſione, & per
conſequens denegari non potuit manutentio, iuxta *text. in §. retinenda de interd.*

Nec viſum fuit obſtare, quod Eccleſiæ Ampurien. & Ci-
3 uitaten. fuerint æquè principaliter vnitæ, † & per conſequens ceſſet aſſiſtentia iuris ad fauorem Epiſcopi conuocandi dictos Canonicos ad Synodum in Ciuitate Ampurien.
4 cum tali caſu dd. Eccleſiæ † exiſtimentur duo Collegia ſeparata, quæ non debent ſimul conuenire, Archid. *in c. temporis, 16. q. 1. num. 6.*

5 Quia ſicut Epiſcopus reſidendo † in vno Epiſcopatu poteſt explere negocia vtriuſque Epiſcopatus, Rebuff. *in prax. titul. de vnion. benefic. num. 16. per Doct.* Innoc. *in cap. menot, in fine, de offic. delegat.* & Iacob. Rebuff. *in l. vnic., C. de Metropol.* Beryto *lib. 11. facit text. in cap. & temporis, iuncta gloſ. in verb. vtramque 16. quæſt. 1.* quia quoad Epiſcopum
6 † reputatur tantum vna Diœceſis, vt in ſimili ſi conſtituatur Legatus duarum prouinciarum, quoad ipſum cenſetur
7 vnica prouincia, licet alias ſint † diſtinctæ, quoad limites, & prærogatiuas, tenet Innoc. *in cap. nouit,* quem ſequitur Hoſtien. *nu. 13.* Io. Andr. *n. 5. verſ. & nota*, ſecundum Bald. *n. 5.* Abb. *n. 1.* & Ioann. de Ann. *eodem n. 1. de offic. de legat.* Paul. de Caſtr. Iaſon. Alex. Angel. & alij *in l. fin. ff. de iuriſdict. omn. Iudic.* Bart. *in l. vnica num. 12. C. eodem tit. de Metropol.* Beryto, *Rot. in Calciaten. Iuriſdictionis 10. Maij 1624. coram Remboldo, & deciſ. 418. nu. 3.* coram Card. Caualerio, ma-
8 ximè cùm verſemur in Epiſcopatibus ſimul vnitis ſub vno Epiſcopo, qui propterea poteſt conuocare Synodum in qua-
9 libet parte ſuæ Diœceſis ſibi † beneuiſa, iuxta *text. in cap. Abbates, ſancta gloſ. in verb. vocatione, 18. quæſt. 2.* Botteus *de Synodo part. 1. quæſt. 9. num. 57.* Maſorb. *de Synodo cap. 2. dub. 8. per tot.* & ſimiliter erigere in ea Tribunal, dummodo
10 † ſit pars Diœceſis non exempta, Bertach. *de Epiſcopo part. 5. lib. 5. num. 70.* Gonzal. *ad regal. 8. gloſ. 5. §. 7. num. 32. & in dicta Calciaten. Iuriſdictionis coram Remboldo, & in eadem 5. Maij 1627. coram bonæ memoriæ Coccino.*

Quæ autem replicabantur per Canonicos Collegiatæ de
Tempio ad effectum impediendi dictam manutentionem,
† viſa fuerunt reſpicere merum petitorium, & ideò alia non 11
indigere reſponſione, cum in hoc ſummariſſimo poſſeſſorio
ſufficiat † quilibet actus etiam vnicus, à quo manutentio 12
ſolet recipere ſuam perfectionem, iuxta *cap. Eccleſia Sutrina*, vbi Abb. *num. 23.* & Rip. *num. 52. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Maſcard. *de probat. concluſ. 946. num. 6.* Abb. *conſil. 82. quamquam in fine verſ. ad prædicta n. 7. lib. 1.* Roland. *conſil. 47. n. 27. lib. 1.* Dec. *conſil. 134. nu. 1. Rota in Tirraſonen. Præeminentiarum 3. Aprilis 1615. coram bon. memor. Pirouano, & in Romana manutentionis 12. Ianuarij 1624. coram Vbaldo.*

In præſenti autem diſputatione dantur noua iura Epiſcopi, vt in Summario *nu. 4. & 5.* ex quibus apparet dictos Ca-
nonicos Collegiatæ de Tempio acceſſiſſe ad Synodum † non 13
voluntariè in Ciuitate Ampurien. ſed coactè, & vigore edictorum appoſitorum, & publicatorum de anno 1638. & 1640. in quorum executionem, vt ij præſumantur interueniſſe, comprobatum fuit in alia deciſione, maximè dum di-
cti Canonici expreſsè † declararunt, ſe eſſe promptos obe- 14
dire, ex qua publicatione nulli dubium, quod iuriſdictio concludenter probata remaneat, vt per Innoc. *in cap. dilectum, col. 1. in fine, de Capel. Monac.* Maſcard. *de probat. concl. 946. nu. 4. & 25.* Capyc. *deciſ. 27. num. 30.* Afflict. *deciſ. 265. num. 10.*

Non obſtat, quod de anno 1640. dicti Canonici de Tem-
dio non interfuerint Synodo, † & ſic nulla fuerit acquiſita 15
iuriſdictio Epiſcopo ex dicta Synodo.

Quia ex Summario eiuſdem Epiſcopi *num. 9.* apparet dictos Canonicos acceſſiſſe ad Ciuitatem Ampurien. ad effectum intereſſendi Synodo; verùm cùm de tempore illius celebrationis orta fuerit controuerſia inter eoſdem Canonicos, ac illos Cathedralis Ampurien. ſuper præeminentia ſedendi, Epiſcopus, ne impediretur celebratio Synodi, dum totus Clerus erat congregatus, dedit licentiam Canonicis de Tempio pro illa vice tantum recedendi à Synodo, præfigendo illis tamen terminum octo menſium pro recurſu ad ſacram Congregationem Rituum, vt ab ea reportarent aliquam declarationem ſuper controuerſia eorum prætenſæ præeminentiæ, cum expreſſa tamen proteſtatione, quod Epiſcopus non intendebat præiudicare obligationi, quam Canonici de Tempio habebant intereſſendi Synodo in Ciui-
tate Ampurien. † quæ licentia in hoc iudicio manutentionis 16
ſufficit, Bartol. *in l. prima, Cod. quorum bonorum*, Dec. *conſil. 56. num. 1.* Neuiz. *conſil. 80. num. 11.* Rota *deciſ. 136. nu. 10. & ſeqq. & 222. num. 4.* coram Buratto, cum talis licen-
tia nil aliud ſit quam † collatio libertatis conceſſæ ei, qui 17
eam non habet ex ſeipſo, ſiue iure proprio, Lotter. *de re beneſ. lib. 2. qu. 32. num. 88.*

Nec releuat dictos Canonicos de Tempio acceſſiſſe ad Synodum vti ſingulos, non autem vti vniuerſos Capitulum repræſentantes.

Quia duplici reſponſione tollitur obiectum. Primò enim apparet, edicta pro conuocatione Synodi fuiſſe facta capitulariter in Sacriſtia, & reſponſionem pariter fuiſſe capitularem, ex quo elicitur, eoſdem acceſſiſſe vti vniuerſos, non autem vti ſingulos. Secundò de anno 1623. dum orta fuit controuerſia inter Canonicos Ampurien. & illos de Tempio ſuper modo ſedendi, & defferendi inſignia Canonicalia, Epiſcopus ſine præiudicio ambarum partium pro illa vice tantum iuſſit Canonicos de Tempio ſedere debere in quodam ſcanno ſeparato, & quod dicti Canonici Collegiatæ debeant votare immediatè poſt Canonicos, & Beneficiatos Cathedralis, vt in Summario Epiſcopi *num. 6. & 8.* quod de-
cretum illi de Tempio † acceptarunt Summario *num. 7.* & 18
hoc concludenter facit agnoſcere, eoſdem acceſſiſſe vti vniuerſos, alias vti ſinguli non potuiſſent hanc præcedentiæ quæſtionem excitare.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

Deciſio hæc emanata in hac eadem cauſa coram eodem Reuerendiſſimo Papien. ſub die 23. Iunij 1642. eſt ſupra in hac eadem part. 9. recent. deciſ. 103.

Digitized by Google

R. P. D. CARRILLO.

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Romana Salniani, ſeu Attentatorum.

Veneris 29. Maij 1643.

ARGVMENTVM.

Ægidiana non intrat, ſi agatur de re ſpectante ad Eccleſiam, vel quando conſtat de notoria iniuſtitia, Archiconfraternitas aliqua ex quibus; ſatis ſuperque dicatur locus Eccleſiaſticus. Hæres, ſi faſſus fuerit ſe eſſe hæredem beneficiatum, & de eo tempore erat inchoatum, & non perfectum inuentarium nec per conſequens in actis non productum, an talis confeſſio poſſit dici erronea.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata ex vtili Salniano, quando ſit appellabilis.*

2 *Ægidiana non intrat, quando agitur de re ſpectante ad Eccleſiam.*

3 *Sententia, quando eſt notoriè iniuſta, non intrat Ægidiana.*

4 *Iudici debet conſtare, quod res, de qua agitur ſpectet ad Eccleſiam, vt non admittat Ægidianam.*

5 *Archiconfraternitas Sanctiſſ. Conſolationis Vrbis notorium eſt, eſſe locum Eccleſiaſticum.*

Eccleſia S. Mariæ Conſolationis Vrbis habet ſub ſe duas Eccleſias, nempe S. Mariam in Porticu, & aliam Gratiarum, nu.5.

6 *Eccleſia ſatis dicitur locus Eccleſiaſticus, ſi in ea quotidie diuina celebrentur cadauera tumulentur, & alia pietatis officia exerceantur.*

7 *Notoria ea, quæ ſunt non egent probatione.*

8 *Iudex, vt ſuperſedere debeat in executione ſententiæ ſat eſt, vt ei præſumptiuè conſtet de cauſa appellationis.*

9 *Vxori dum pro ſatisfactione ſuæ dotis, aliquod prædium fuit datum, non poterit deinde Iudex illud alteri adiudicare.*

10 *Emens ab hærede beneficiato, ſoluendo pretium creditoribus dicitur tutus, aduerſus quoſcumque creditores, etiam anteriores.*

11 *Credito anteriori dotali ſtante, competit vxori retentio pro concurrenti quantitate, aliàs Iudex iniuſtè procedit, num.12.*

13 *Inuentarium imperfectum, ſi fuerit in actis productum, perinde eſt, ac ſi non eſſet productum.*

14 *Hæredis creditum cum defuncto, confunditur, & remanet extinctum, quando non fuit confectum inuentarium.*

15 *Iudex benè poteſt ſe fundare in confeſſionem partis, contra ipſam.*

16 *Contrahens cum aliquo vti hærede, non poteſt dicere ſe non eſſe hæredem.*

17 *Hæres, an poſſit dicere, ſe non eſſe hæredem, dum non conſtat de legitimo, ac perfecto inuentario, in actis.*

18 *Hæres beneficiatus dum verè non eſt, non poteſt dici talis.*

19 *Inuentarium, quando fuit iam inchoatum, an habeatur pro completo.*

20 *Inuentarij termino currente ſi illud fuerit inceptum, hæres interim poteſt dici beneficiatus.*

21 *Errorem allegans debet illum probare, & n.22.*

23 *Confeſſio propria ſemper obſtat, dum non docetur de errore.*

24 *Deciſ. 59. coram Coccino, & alia in cauſa Romana fructum dotis coram Dunozetto declarantur, & num. 25.*

26 *Vxor, vt dicatur ſatisfacta de ſua dote, debet conſtare, quod ad eius manus peruenerit tot bona mariti, quod potuerit ſibi ſatisfacere.*

27 *Et talis exceptio contra mulierem agentem pro ſua dote danda eſt, non tamen allegari poteſt ab extraneo agente contra tertios, qui dotem præfatam perſoluerunt, ex pretio res hæreditariæ ab eis empta.*

28 *Indebitum ſoluiſſe ſi quis prætendat non ſufficit id probare præſumptiuè, ſed plena, & concludens probatio requiritur.*

29 *Hæredis ſcientia, circa creditores anteriores, & poſteriores an ea dicatur probata, ex deſcriptione omnium creditorum inuentario.*

30 *Hæres ſoluendo creditoribus etiam poſterioribus de mandato Iudicis, non ſibi præiudicat.*

31 *Impedire valens, ſi id non fecit ſibi imputet.*

DECISIO CXCII.

IN hac cauſa duæ emananerunt deciſiones firmantes conſtare de attentatis, quarum prima deducebat attentata
ex eo, quod ſententia lata ex † vtili Saluiano, ac executa 1
intra decennium erat appellabilis ex duplici capite. Primò,
quia agebatur de Vinea, cuius dominium † ſpectat ad Ec- 2
cleſiam, quo caſu non intrat Ægidiana conſtitutio excluſiua
appellationis in his poſſeſſorijs. Altero & ſecundò, quia erat 3
notoriè iniuſta, ſecunda verò relicto primo fundamento ſub
prætextu, quod Iudici de tempore latæ ſententiæ non conſtiterit
Vener. Archiconfraternitatem Sanctiſſ. Conſolationis Dominam directam d. Vineæ † eſſe locum Eccleſiaſti- 4
cum, nitebatur ſolo ſecundo fundamento notoriæ iniuſtitiæ; Cùm autem hodie iterùm fuerit reaſſumpta diſputatio
ſuper eiſdem reſponſum fuit ſtandum eſſe in deciſis, ex vtroque fundamento.

Quandoquidem quantum attinet ad primum fundamentum conſiſtens in probando Archiconfraternitatem Saoctiſſ.
Conſolationis eſſe locum Eccleſiaſticum viſum fuit † illud 5
ſufficienter probari ex eo, quod d. Archiconfraternitas vltra
Eccleſiam S. Mariæ Conſolationis, in qua reſidet, & Hoſpitale retinet ſatis conſpicuum, habet etiam alias duas Eccleſias, nempe Eccleſiam B. Mariæ in Porticu, & aliam Gra-
tiarum, † in quibus quotidie diuina officia celebrantur ca- 6
dauera tumulantur, ac alia pietatis officia exercentur, aliaque ſigna Eccleſiaſtica concurrunt, de quibus per Felin. *in cap. de quarta de præſcript.* & per Guttier. *canon. lib.1. cap. 35. num.2. & ſeqq. & præcipuè ſub num.25.* Fuſch. *de viſit. lib. 2. cap.14. nu.4. ad fin.* Burſatt. *conſ.343. nu.12. lib.4.* Valaſc. *conſult. 105. num.2. & 3.* Maſtrill. *deciſ. 110. num.15. & 16. part.2.*

Quæ omnia cum eſſent notoria debebant efficere, vt Iudex hanc Archiconfraternitatem haberet pro loco pio ad ef-
fectum, de quo agitur donec contrarium probaretur, vt in 7
ſimili dixit *Rota in Romana bonorum 19. Ianuarij anni currentis coram R. P. D. meo Ghiſilerio*, quia ad hoc, vt Iu-
dex debeat ſuperſedere in executione ſuæ ſententiæ † ſuffi- 8
cit, vt ei præſumptiuè conſtet de cauſa appellationis, Franc. *in cap. interpoſita num.2. limit.3. de appellat.* Contard. *in l. vnica, quæſt.1. num.41. C. ſi de momentan. poſſeſſ.* cum alijs alleg. *in 1. deciſ. huius cauſæ emanata ſub die 29. Maij 1641.*

Quo verò ad ſecundum fundamentum deſumptum ex notoria iniuſtitia pariter ſubſiſtere viſum fuit, quia dum Prinolus, & litis conſortes emerunt d. Vineam à Benedicta Ap-
pollinara hærede Beneficiata Tullij eius viri, & creditrice 9
pro ſua dote non poterat Iudex immiſſionem concedere
Pagnino creditori d. Tollij, tùm quia emens † ab hærede be- 10
neficiato ſoluendo precium creditoribus eſt tutus aduerſus alios quoſcumque creditores etiam anteriores, per *text. in l. final. §. & ſi præfatam verſic. ſi vero hæredes, C. de iure deliberan.* tum quia ſtante credito anteriori dotali d. Appollinaræ venditricis competebat ei ſaltem retentio pro concurrenti quantitate abſque alia ceſſione, *l. qui à debitore, ff. qui
potior. in pignor.* habente cum alijs relatis in ſecunda deciſione 11
emiſſa ſub die 2. Iunij 1642. & conſequenter Iudex non data 12
hac retentione deciſionem Franc. 272. *num.10.* nequiuit extra notoria iniuſtitiam immittere Pagninum in poſſeſſionem totius Vineæ.

Non obſtat, quod Appollinara coram Iudice, à quo pro-
duxerit dumtaxat initium Inuentarij, quod † propterea 13
vti imperfectum ei ſuffragari minimè poſſet, vt dixit Rota *in dec.59. num.5.* coram bon. mem. Coccino, & per conſequens
circumſcripto Inuentarij beneficio † creditum dotis extin- 14
ctum remanſerit per confuſionem actionum. *l. ſtichus, §. aditio, ff. de ſolut.* Quia non ex ſola productione inuentarij conſtitit dict. Appollinaram eſſe hæredem beneficiatam, ſed etiam ex Inſtrumento facto ab eodem Pagnino cum ipſa Appolinara in quo Pagninus fatetur eam eſſe hæredem benefi-
ciatam, ſuper † qua confeſſione Iudex benè potuit ſe fun- 15
da-

Digitized by Google

daſſe contta ipſum confitentem iuxta doctrinam Bald. *in l. ſi proponas*, §.1. *ff. de inoff. teſtam.* Dec. *conſ.*695. *num.*2. vbi
16 quod † contrahens cum aliquo tanquam hærede non poteſt
dicere ipſum oon eſſe hæredem, latè Surd. *deciſ.* 104. *num.*7. *& ſeqq.*

Nec huiuſmodi confeſſio poteſt dici erronea, ex eo quod
17 de tempore, quo fuit facta non conſtaret de legitimo, † ac
perfecto Inuentario in actis prout requiritur Patiſ. *conſ.*48. *n.* 5. *lib.*5. Cephal. *conſ.*395. *num.*69. *&* 70. Rot. *deciſ.*342. *per tot. par.*2. *diuerſ.* & ſic dicta confeſſione Appollinara non
18 potuerit fieri † hæres beneficiata ſi re vera talis non erat, vt
reſpoodit *Rota in Romana fructuum dotis* 2. *Aprilis* 1618. *coram bon. mem. Seleucien.*

19 Quia licet biduo ante dictam confeſſionem Appollinara
incepiſſet inuentarium, & propterea tunc produxerit illius
20 ſolùm principium, ſufficit tamen, quod illud inceperit,
& compleuerit infra legitima tempora, quo termino cur-
A rente dici debuit beneficiata, A ex *l. final.* §. *donec*, *C. de iure deliberand.* Giurb. *ad conſuetud. Meſſanen. cap.*9. *gloſ.* 5. *par.*1. Vincentius de Franch. *deciſ.*352.

Non igitur Pagninus errauit tempore cootractus, nec po-
22 ſtea dum Inuentarium fuit legitimè completum † ad effe-
ctum enim iuſtificandi prætenſum errorem debuiſſet coram
primo Iudice docere de non legitimo Inuentario, cùm onus
22 probandi errorem † incumbat alleganti, Bartol. *in l. non fatetur col. final. ff. de confeſſ. l. ſi poſt diuiſionem*, vbi Bald. *in princip. & alis de iur. & fact. ignoran.* Surd. *deciſ.* 104. *nu.*18.
23 alias ſemper vrgebat propria † confeſſio ſuper qua Iudex
poterat ſe fundare vt ſupra fuit oſtenſum.

Hincque patet non applicari *deciſionem* 59. coram bon.
24 Coocino, *nec aliam Romanam fructuum dotis coram bon. mem. Seleucien.* Quia in prima non conſtabat de Inuentario
25 ex † confeſſione partis, nec de eiuſdem Inuentarij perfectio-
ne, & in ſecunda aderat partis confeſſio tantum abſque reali aditione hæreditatis, ac legitimo inuentario.

Repetita exceptio præſumptæ ſolutionis dotis d. Appollinaræ, mediante reteotione mobilium hæreditariorum Tullij viri ſublata remanet ex reſponſione data in ſecunda deciſione, quod ſcilicet per Pagninum non doceatur ad manus
26 d. Appollinaræ perueniſſe tot bona, quorum valor ſufficiat
pro ſatisfactione ſuæ dotis prout requiritur Rota *deciſ.* 275. *nu.*4. *part.*4. *recent.* & quod hæc exceptio qnatenus dari poſſet contra ipſam mulierem agentem pro repetitione dotis,
27 non tamen ea allegari † poſſit ab extraneo agente contra
tertios, qui dotem præfatam eidem mulieri perſoluerunt ex
pretio Vineæ emptæ; tunc enim non ſufficit contra iſtos al-
28 legare præſumptam † ſatisfactionem, ſed requiritur plena,
& concludens probatio ad docendos eos indebitè ſolniſſe, vt diſtinguit Rota *in deciſ.*130. *num.*17. *verſic. cæterum part.* 5. *recentior.*

Demum non aduerſatur, quod q. Appollinara ſoluerit po-
29 ſterioribus ſciens adeſſe anteriores creditores, † quia quicqoid ſit an talis ſcientia probetur ex deſcriptione omnium creditorum, in inuentario, ſine tamen adnotatione temporis; io omnem euentum animaduerſom fuit, quod oon ipſa ſol-
30 uit poſterioribus, ſed iudex, ad cuius diſpoſitionem pecu-
niæ depoſitatæ fuerant citato etiam d. Pagnino, qui propte-
31 rea ſibi imputet, ſi non curauit deſuper obtinere ſequeſtrum *ad text. in l. ſi eo tempore*, & ibi gloſ. & Bart. *Cod. de remiſſior. pignor.*

Et ita vtraque, &c.

☞ *Infra in Appendice in eadem cauſa habetur altera deciſio ſub die* 29. *May* 1641. *coram eodem Reuerendiſſimo Vallisoletano.*

A R G V M E N T V M.

Sequenti Annotatioois.

Ad Deciſionem C X C I I.

Hæredes pendente termino eiſdem à lege indulto ad perficiendum inuentarium non poteſt conueniri, nec interim inquietari, & an id procedat etiamſi intentetur rei vindicatio.

Concordantur duo iura, quæ videntur ſatis ſuperque inter diſcrepantia, & aduerſariam, nempè *text. in* §. *hac autem*, *Auth. vt cum de appellat.* in quo determinatur, quo hæredes generaliter non poſſint conueniri, ſeu inquietari, durante termino nouem dierum, eiſdem dato ad lugendum defunctum cum afflictio non debeat addi afflicto, elapſis dictis nouem diebus ab omnibus poterint conueniri.

Text. verò in l. fin. §. *ſin autem*, *Cod. de iur. deliber.* ſtatuit, quod intra ſpatium trium menſium, vel anni dum bona hæreditaria erunt abſentia hæredes non poſſint conueniri, vel moleſtari, quæ diſcrepantia eo magis venit obſtupeſcenda, cum ambo Leges emanauerint ab eodem Legiſlatore Iuſtiniano Imperatore.

Iuſtinianus Imperator defenditur à nonnullis caninis morſibus quorumdam Græculorum, & ab iniquis mendacijs Laurent. Vall. dum ſomniarunt Iuſtinianum Imperat. omnium literarum fuiſſe vacuum, imò nec prima literarum elementa didiciſſe, &c. Tempus conficiendi inuentarium, à quo tempore incipiat an à die ſcientiæ delatæ hæreditatis, vel à die aditionis.

Inuentarium hæreditarium laudabile erit ſemper conficere etiamſi hæreditas ſatis appareat opulenta, cùm ſępè lateat anguis in viridi herba, atque non omne, quod lucet eſt aurum, vtique ſępè decipimur ſpecie recti. Et plura habentur, quod qui facilè credit, facilè etiam decipitur, & pręſertim Iudex non debet ita facilè credere. Hæres, non conficiens inuentarium in quo periculo ſit.

S V M M A R I V M.

1 *Hæres pendente termine datn ad conficiendum inuentarium non poteſt moleſtari à creditoribus, & legatarijs, & n.*3.

2 *Inuentarij bonorum hæreditariorum confectio requirit diligentiam, fidem, & laborem.*

4 *Lex generaliter loquens, generaliter quoque eſt intelligenda.*

5 *Hæres pendente termine conceſſo eidem ad perficiendum inuentarium, nec poteſt moleſtari ab illis, qui nec creditores, nec legatarii, nec fideicommiſſarij ſunt.*

6 *Hæredes pendente termino inuentarij cum non poſſint moleſtari, à creditoribus, Legatarijs, & fideicommiſſarijs, nec poterint ab alijs, qui non ſunt tales.*

7 *Hæres conueniri poteſt pendente termino conficiendi inuentarium actione rei vindicatione.*

8 *Hæres dum conuenitur actione rei vindicatione, non vti hæres conuenitur, ſed vti poſſeſſor.*

9 *Hæres, ſi conuenitur actione rei vindicatione ex cauſa habita cum defuncto, ante confectionem inuentarij, non poteſt ſe defendere, & quare.*

10 *Hæres conficiendo inuentarium ſe inſtruit de viribus, & iuribus hæreditarijs, & dicta ratio militat ſiue agatur rei vindicatione, ſiue hypothecaria.*

11 *Hæres, quod pendente termino inuentaris poſſit conueniri actione reali eſt opinio Bald. Angel. & aliorum quorum magna eſt auctoritas.*

12 *Et contrarium propter auctoritatem eorundem Conſil. Neapolitano renuit firmare.*

13 *Iudex procedendo contra hæredem pendente termino ad conficiendum inuentarium, ſine iuriſdictione dicitur procedere, & num.* 14.

15 *Lis contra hæredem pendente termino ad conficiendum inuentarium, non poteſt inchoari.*

16 *Tempus conceſſum hæredi ad conficiendum inuentarium, eſt, vt intra* 30. *dies inchoetur, & inter alios* 60. *dies perficiatur.*

17 *Hæredes ante nouem dies intra quos lugere videntur defunctum nemini licet conuenire, & nu.*19. *&* 73.

19 *Quod procedit ſiue obligatio ex defuncto deriuet, ſiue ex propria obligatione.*

20 *Text. in* §. *hac autem*, *Auth. vt cum de appellat. cognoſc. & text. in l. fin.* §. *ſin autem*, *C. de iur. deliberand. ſunt inter ſe valdè diſcordes.*

Et hoc eo magis eſt obſtupeſcendum cum ab eodem Legiſ-

Digitized by Google

Legiſlatore emanauerint prædicta Leges, ſed vide concordiam num. 23. 24. 25. 26. & ſeq.

21 *Text. in §. hec autem, Auth. vt cùm de appellat. cognoſc. ponit regulam generalem, quod quilibet heres ex quacumque cauſa, durante ſpatio 9. dierum non poſſit conueniri.*

22 *Etiam ex perſona propria, non modo ex perſona defuncti, & num. 23.*

24 *Heres elapſis 9. diebus ad lugendum defunctum conceſſis, poteſt ab omnibus aliquid contra eum prætendentibus conueniri, & num. 74. & 75.*

25 *Quod procedit, ſi heres, non intendat conficere inuentarium, ſi vere intendat, non poterit conueniri intra ſpatium trium menſium, vel anni, & num. 26.*

30 *Text. in §. hec autem. C. vt cùm de appellat. cognoſc. & text. in l. fin. §. ſin autem, C. de iur. deliber. in quo inuicem differant, & num. 31. & 32.*

33 *Leges latæ maximè ab vno, eodemque Legiſlatore, abſit, quod dicantur inuicem contraria.*

34 *Leges non dicuntur inuicem ſe corrigere, niſi id expreſsè dicant.*

35 *Iuſtinianus Imperator factorum præclarorum gloria adhuc ſpirat.*

36 *Corrigere ſeipſum melius eſt, quàm ab alijs expectari corrigi, & num. 37.*

38 *Iuſtinianus Imperator, defenditur à nonnullis caninis morſibus aliquorum Græcorum, & ab iniquis mendacijs Vall.*

39 *Laurent. Vall. muſca Elephantum inaniter iactauit, Imperatorem Iuſtinianum iura non agnouiſſe, imo nec prima litterarum elementa didiciſſe. num. 40.*

41 *Fabuloſitas omnis à Græcia deriuauit.*

41 *Teſtis, quando deponit falſum dicitur eſſe Teſtimonium Græcum.*

43 *Laurent. Vall. tante pruritu maledicendi omnes pruritu æſtuauit, vt poſt mortem in eius ſepulchro poſitum fuit, ET NVNC MORDET HVMVM, & num. 44.*

45 *Iuſtinianus Imperator, fuit magni, & ſublimis ingenij, & maxime in ſcientia legali.*

46 *Fabrilia tractant Fabri.*

47 *Imperat. Iuſtinianus, niſi in legali ſcientia apprimè verſatus fuiſſet, non ab abyſſo deſperationis, & obſcuritatis erueretur ſcientia legalis.*

48 *Et ſic de tenebris ad auratam lucem tam faſtosè reduceretur.*

49 *Iuſtinianus Imperator niſi doctus fuiſſet mente non reuoluiſſet tam ſublime opus reducendi corpus Legale tam deſperatum in tam loculentam conſonantiam.*

50 *Scientia tot habet inimicos, quot ſunt ignorantes.*

51 *Legum correctio, quantum fieri poteſt euitanda eſt.*

52 *Correctio, contrarietas, & perplexitas ſemper vitanda venit.*

53 *Hæres expletis 9. diebus datis ad lugendum, ſi non velit conficere inuentarium, ſtatim poteſt conueniri.*

54 *Et ſi illud intendis conficere, tunc niſi poſt tres menſes, vel annum.*

55 *Hæres, ſi conficiat inuentarium intra terminum trium menſium poterit conueniri, licet adhuc duret terminus trium menſium, & num. 56. & 74.*

57 *Dilationis cauſa ceſſante, debet ceſſare dilatio.*

58 *Dilatio ceſſat, ceſſante cauſa dilationis, ſiue dilatio fuerit conceſſa à iure, ſiue ab homine, & 59.*

60 *Teſtator, ſi reliquerit vſumfructum bonorum vxori, ea manente in viduitate, & poſt eius mortem alicui, tunc ſtatim celebratis ſecundis nuptijs, vſusfructus illi debetur.*

Et ſic nullatenus expectata morte naturali.

61 *Vſusfructus fundi, ſi alicui legetur, & poſt decennium illum alteri legauerit, tunc ſi illa perſona moriatur ante decennium, ſtatim poſt mortem illi debetur.*

62 *Et ſic nequaquam expectate lapſu decennij.*

63 *Impedimenti, & excluſionis cauſa ceſſante, ceſſat quoque impedimentum, & excluſio.*

64 *Index, ſi præfixerit tempus alicui trium dierum ad comparendum, vel ad reſpondendum poſitionibus, ſi ſtatim compareat, vel reſpondeat, tunc Iudex non expectate d. termino procedere poterit, & num. 65.*

66 *Dominus directus certioratus ab emphyteuta, quod intendit alienare ius emphyteuticum, tunc Dominus habet duos menſes ad declarandum, an velit præferri.*

67 *Si tamen ſtatim declaret ſuam voluntatem, non debet vlterius expectari.*

68 *Tempus præfixum ad declarandam voluntatem, ſi ante declarauerit, ceſſat præfixio.*

69 *Cauſa ceſſante, ceſſat effectus.*

70 *Tempus datum heredibus ad conficiendum inuentarium, quare fuerit conceſſum.*

71 *Hæres ſtatim completo inuentario, poteſt conueniri etiam durante termine, quia iam eſt informatus de viribus, & oneribus hereditatis.*

72 *Hæres, qui non vult conueniri niſi poſt trimeſtre, non debens inuentarium perficere ante d. tempus, eſt cautela Cepoll.*

76 *Hæres non perdit beneficium inuentarij, licet ſimpliciter adiuerit hereditatem, dummodo illud perfecerit intra terminum præfixum, & num. 78. & 79.*

78 *Hæres, an velit, vel nolit conficere inuentarium non tenetur id declarare in actu additionis hereditatis, & num. 79.*

80 *Tempus datum ad complendum inuentarium bonorum hereditariorum, quando incipiat currere.*

81 *An à die ſcientiæ delatæ hereditatis, vel à die aditionis.*

82 *Doctores ſæpè ſæpius, veluti Arietes inter ſe pugnant, & ſe laceſſant.*

83 *Opinionum contrarietates ſunt ſeminaria litium, præbentes anxam iudicandi ad libitum.*

84 *Tempus perficiendi inuentarium bonorum hereditariorum, incipit à die ſcientiæ delatæ hereditatis ſecundum nonnullos DD.*

Et ſecundum alios à die aditionis hereditatis, numer. 84. & 90.

85 *Tempus perficiendi bonorum hereditariorum inuentarium, ſecundum magis communem opinionem incipit à die aditionis hereditatis, currere.*

86 *Hæres, dum dicitur in l. fin. C. de iur. deliber. quod non poſſit moleſtari infra trimeſtre, ſupponit, quod hereditas ſit iam adita.*

Hæres, ſi non aduertit hereditatem, in vanum requiritur; an poſſit moleſtari à legatarijs, &c. nu. 86.

87 *Hæres, dum non declarauit ſe eſſe heredem, necne, non poteſt moleſtari.*

88 *Hæres in inuentario ipſe debet ponere ſignum venerabile CRVCIS.*

Signum CRVCIS, dum ſecundum text. in l. fin. Cod. de iur. deliber. id ſupponit, quod hereditas ſit adita, num. 88.

89 *Aditio hereditatis inter alia requiſita inuentarij, numeratur.*

90 *Tempus conficiendi inuentarium, ſi incipit currere à die aditæ hereditatis, conſideratur illud abſurdum, quod heres vſque ad 30. annos id poteſt protelare.*

91 *Hæres, vſque ad 30. annos poteſt adire hereditatem.*

92 *Inuentarium perficiendi tempus, tunc incipit à die aditionis hereditatis currere, ſi ſubmoueatur ſuſpicio malitiæ, & doli, non adeundi. & nu. 93.*

94 *Malitia procraſtinandi aditionem hereditatis, ne incipiat currere tempus perficiendi inuentarium, ex quo arguatur.*

95 *Et veriſſima eſt illa coniectura, dum ſi vt primum poterit, non adijt, vel repudiat.*

96 *Leges, quod dent anſam fraudibus, & malitijs, tempus in omne fabuloſum, & falſum erit.*

97 *Leges, vigili, & inſomni ſtant, ne quis ex dolo, & malitia ſua, commodum aliquod conſequatur.*

99 *Creditores, vel legatarij poſſunt adire Iudicem, vt præſcribat Heredi tempus adeundi hereditatem.*

100 *Tempus trimeſtre ad perficiendum Inuentarium incipit à die aditionis, tam expreſſa, quam tacita.*

101 *Hæres gaudet beneficio temporis conficiendi Inuentarium etiam ſi hereditas ſit opulenta. & num. 102.*

103 *Et voluntas heredis ad hoc ſufficit, & deſeruire*

debet pro ratione, ſi alia non appareat, nam ei ſic placet.

104 Inuentarium bonum eſt ſemper conficere, etiamſi hæreditas appareat opulenta.

105 Aurum non eſt, omne, quod lucet.
Decipimur ſæpè ſpecie recti. num. 105.

106 Credulitas nimis pro vitio habetur.

107 Credit facilè, qui leuis eſt corde.
Decipitur facilè, qui facilè credit.

108 Pecunia ſeruatur dum non creditur, & amittitur, dum creditur.

109 Narrata, quæ ſunt nobis facile credere non debemus, & quare.

110 Salutem alienam facilè in dubium ponit, qui de ſua iam deſperauit.

111 Credulitas nimis aſcribitur temeritati.

112 Iudices in præiudicium partium non debent ita facilè credere.

113 Iudices ſæpè falluntur, ſi putent vllam cauſam ita euidenter deferri in forum, cui nulla mendacij velamenta contingat.

114 Iudex non debet eſſe facilis ad credendum, nec ad vindictam faciendam.

115 Exemplum refertur de quodam Didico Hiſpano, qui propter dolorem torturæ faſſus fuit homicidium, & fuit condemnatus ad exemplarem pœnam.

116 Sed propter zelum iuſtitiæ, à Iudice fuit dilata executio, & interim repertus fuit verus auctor homicidij. & num. 117. 118.

119 Pædagogus quidam accuſatus de crimine homicidij, dolore torturæ, faſſus fuit delictum, & ſic ſuſpenſus, & paulo poſt eius innocentia reperta fuit.

120 Dolori credere non oportet.

121 Credendum non eſt ei, qui non animo, ſed dolore reſpondit.

122 Iudices, qui valdè creduli, & crudeles, ſunt DEO valdè debitores.

123 Iudices ventoſi, & ambitioſi, qui mediante crudelitate, famam quærunt, multi ſunt, ſed remanent confuſi, abiecti, & diſperſi. & num. 124.

125 Iudex pij patris officium debet gerere.

126 Iudicis Chriſtiani auribus, quid zelanter dulciter inſtillet.

127 Iudices debent eſſe promptiores ad liberandum, quàm ad condemnandum.

128 Nocentem abſoluere ſanctius eſt, quàm innocentem condemnare.

129 Ob Miſericordiam melius eſt DEO reddere rationem, quàm ob crudelitatem.

130 Pietatem, qui non habet nec viſcera miſericordia, quamuis ſpiritualis ſit legem CHRISTI non adimplet.

131 Crudelitas odio inteſtino proſequatur, & pietas toto pectore amplectatur.

132 Gregor. XIII. affertur reſponſio ſi ratio eſſet DEO redditurus de ſua nimia pietate, & num. 133.

134 Ad Amorem imitatio, nihil fortius eſt, quàm præuentio in amando.

135 Sermonem ignitum non capit pectus frigidum.

136 Referuntur quædam carmina vernacula in terminis CHRISTI Domini in Cruce animam exalantis, & fingitur, quod ſolitudo vocibus reſpondeat.

137 Amor, quando intrat in operationibus, non reperitur quid impoſſibile cum omnia putet poſſibile.

138 Amor verus nullum nouit habere modum.

139 Amor eſt impenetrabilis lorica nihil timens, mortem etiam irridendo.

140 Amor leue facit omne onerosum, & refert æqualiter omne inæquale.

141 Amor plus affectat, quàm poteſt.

142 Eua plus peccauit, quam Adam, nam Adam ne turbaret delicias ſuas conſenſit in actum prohibitum.

144 Iudex, nec nimiam pietatem, nec nimiam crudelitatem amplecti debet, ſed ex vtroque optimum pharmacum componi debet.

145 Inuentarium conficere, ſemper benè erit, quamuis hæreditas ſit lucroſa.

146 Hæreditates multoties primo intuitu apparent ſatis opulentæ, & poſtea repcriuntur debitis, & litibus inuoluta, & refertur caſus. num. 147.

148 Reſtitutio in integrum minoribus aduerſus non confectionem Inuentarij bonorum hæreditariorum non difficulter datur, ſed difficulter maioribus. & num. 141.

149 Hæreditatem accipiens ſine beneficio Inuentarij, Lex de eo peſſimè ſuſpicatur.
Reſtitutio in integrum non datur maiori, quando eſt læſus ex facto, & culpa ſua. num. 149.

150 Hæres negligendo conficere inuentarium, ac petendo reſtitutionem in integrum, dicitur allegare propriam turpitudinem.
Audiendus non eſt, qui propriam allegat turpitudinem. num. 150.

152 Hæres non conficiens inuentarium magnis ſe exponit periculis. & num. 153.
Cum teneatur ſatisfacere vltra vires hæreditarias ex proprio. num. 154.

155 Hæres non teneretur vltra vires hæreditarias. Iuſtinianus Imperator inuenit ſalubre remedium de conficiendo inuentarium.

156 Conſtitutio Imperialis de conficiendo inuentario eſt vna ex 50. celebrioribus Conſtitutionibus editis à Iuſtiniano, quidquid ſenſerit Cagnol. quia ipſe errauit.

158 Hæres non conficiens inuentarium de iure nouo tenetur de proprio, dum non ſuppetunt vires hæreditariæ. & num. 159.

160 Hæres dum non docet, de inuentarij confectione, contra eum intrat ſiniſtra opinio ſubtractionis bonorum.

161 Hæreditas non poteſt dici opulenta, dum non fuit per hæredem confectum inuentarium.

162 Hæres non conficiens inuentarium, an poſſit excuſari de Iure Canonico, vt non teneatur de proprio, ſi hæreditas non ſufficiat. & num. 163.

164 Circa Confectionem inuentarij hæreditarij in terris Eccleſiæ an potius attendatur ſimplicitas veritatis, quàm ſcrupuloſa ſubtilitas.

165 Hæres de Iure Canonico in foro contentioſo non conficiens inuentarium, tenetur de proprio, ſi hæreditaria vires non ſuppetant. & num. 166.

167 Hoſtien. à Bald. fuit malè allegatus, & intellectus.

169 Lex Ciuilis non nutritiua peccati ſeruanda eſt in foro Canonico, dum ab eo contrarium non diſponitur.

170 Lex Ciuilis de inuentario hæreditario peccatum non nutrit, ſed tollit. & num. 171.

172 Hæres de Iure Canonico in foro contentioſo non conficiens inuentarium tenetur vltra vires hæreditarias, ſi bona non ſufficiant, ſecundum veriorem opinionem. & num. 173.

174 Hæres deſtitutus beneficio inuentarij an gaudeat priuilegio ceſſionis bonorum, & reſponſio eſt negatiua. num. 176.

175 Hæres accipiens hæreditatem ſine præſidio inuentarij tenetur de proprio, ſi deficiant vires hæreditariæ.

177 Hæreditatem accipiens ſine Inuentario, in eo præſumitur dolus, & ſubtractio.

178 Ceſſio bonorum eſt ſubſidium miſerorum, & non præſidium doloſorum.

179 Et ita quoque ſenſit Congregatio ſacra Viſitat. Carcer. Vrb.

180 ad Beneficium cap. Odoardus de ſolut. non admittitur Clericus doloſus.

181 Falliti à communiter accidentibus ſunt doloſi.

182 Contra Fallitos doloſos, tamquam contra graſſatores, & latrones æris, & ſanguinis alieni ſemota miſericordia eſſet irruendum.

ANNOTATIO
AD DECISIONEM CXCII.

HÆRES enim dum in tempore debito conficere ſatagit A
inuentarium bonorum hæreditariorum, † non eſt in- 1
terim moleſtandus à creditoribus, vel legatarijs, cùm talis
confectio requirat † diligentiam, laborem, & fidem. 2
Et ſanè indubitatum eſt hoc Iuris aphoriſmum, quod pen-
dente termino hæredi † conceſſo ad perficiendum inuen- 3
tarium,

tarium, interim ipſe hæres nullatenus inquietari, vel con-
ueniri poſſit, vt ſatis, ſuperque claré diſponit *text. in d.l.
fin. §. donec*, ibi, *donec enim inuentarium conſcribitur,
nulla erit licentia, neque creditoribus, neque legatarijs, ne-
que fideicommiſſarijs, eos vel inquietare, vel ad iudicium
reuocare, vel res hæreditarias, quaſi ex hypothecarum au-
thoritate vindicare, ſed ſit hoc ſpatium ipſo iure pro de-
liberatione hæredibus conceſſum &c. C. de iure deliber.* quæ
4 Lex † cùm generaliter loquatur, generaliter quoque venit
interpretanda. Vbi enim Lex non diſtinguit, nec nus di-
ſtinguere debemus, ex regula *text. in cap. ſolitæ, circa fin.
de maior. & obed. & text. in l.1. §. generaliter, ff. de legat.
præſtand.* Vbi enim res, aliquo modo generaliter appella-
tur, ſub ea comprehenduntur omnes ſpecies eius, cùm
dubitandum minimè ſit, quod ſpecies generi ſuo ſubeſſe
cenſeantur, cùm ſub genere ſpecies omnes comprehendun-
tur, iuxta text. *in cap. ſi Romanorum, §. quibus ad hæc,
vbi gloſ. in verb. dicendo 19. diſtinct. l. omnes in princip.*
& ibi Angel. *num.* . *C. de præſcript.30. vel 40.ann.* Surd.
conſ.255. num.26. cum ibi allegatis, Quamobrem quan-
do Lex, ſeu Conſtitutio nullam adhibet diſtinctionem,
tunc nullatenus, nos diſtinguere debemus, *l. pretio 10. ff.
de public. in rem. act. l. non diſtinguendum, ff. de recept. arbitr.*
& in puris terminis noſtris aduertunt Dyn. & Alberic. *in
d. l. fin.*

Vnde hæredes nec poſſunt interim conueniri ab illis, qui
5 † nec ſunt creditores, nec legatarij, nec fideicommiſſarij.
Nam ſi hæres non conueniri à creditoribus, legatarijs, &
6 fideicommiſſarijs, qui habent actionem † tam certam,
quare ab alijs nec poterint moleſtari, vt etiam poſt. Cyn. &
Alber. benè deducit, & rationibus comprobat Andr. Fa-
chinen. *controuerſ. iur. lib.6. cap.27. §. ſed mihi videtur
verior &c.* Vlterius licèt aliqui DD. quoque ſenſerint,
7 quod ſi hæres conueniatur rei vindicatione, † quia eo caſu
conueniretur vti quilibet poſſeſſor, non vti hæres, tunc
agitari poteſt contra eum durante pariter dicto termino ad
8 conficiendum inuentarium eidem indultò, ſic enim conclu-
dit Bald. *in d. l. fin. §. donec num.3.* quem ſecuti ſunt An-
gel. Caſtr. & Alexand. *in d. §. donec*, Suarez *in l. poſt rem
iudicatam ampl.1. num.7. ff. de re iudic.* cum alijs allegat.
per Giurb. *ad conſuetud. Meſſanen. cap.9. gloſ.5. part.1.
num.20.*

Attamen mihi non diſplicet opinio Cyn. & ſequacium,
dum nec id admittunt, nam multum ſtringit illa ratio, quia
9 ſi hæres † conuenitur rei vindicatione ex cauſa babita cum
defuncto, vtique ex illa tenetur ſe adiuuare, & defendere,
at non poteſt id facere ante confectionem inuentarij, cùm
10 non ſit certus de iuribus, & exceptionibus, † quæ ex in-
uentario poſſunt reſultare, & excludere intentionem
11 agentis, & ſic hæres ſe inſtruit de viribus, & iuribus † hæ-
reditarijs, quæ ratio militat ſiue agatur rei vindicatione,
vel hypothecaria deſcendente ex cauſa habita cum defun-
cto. Fateor tamen magnam eſſe auctoritatem Bald. & An-
gel. contrarium ſentientium, ideò id relinquo cogitandum
ſicuti, nec id firmare auſus fuit Reg. Conſil. Neapolitan.
apud Nicol. Anton. de Gizzarell. *deciſ.79. in fin.* ibi, *tu co-
gita cum caſus euenerit &c.* At loquendo generaliter in
terminis noſtris.

Inſuper io tantùm eſt verùm, quod hæres pendente ter-
13 mino ad conficiendum † inuentarium non ſit moleſtan-
dus, *vt ex d. l. fin. §. donec ff. de iur. deliberan.* reſpondit Rota
*coram bon. mem. Pirouano in cauſa Romana Dotis 21. Octo-
bris 1639. impreſſ. eſt ſupra in præcedenti part.8. deciſ.170.
14 num.12.* quod ſi Iudex pendente dicto termino † procedat
contra hæredem, ſine iuriſdictione, & ſic nulliter dicatur
15 procedere, & vlterius *num.13.* aſſeritur, † quod nec pen-
dente dicto termino lis poſſit inchoari contra hæredem.
16 Tempus autem conficiendi inuentarium eſt, vt † intra
triginta dies inchoetur, & inter alios ſexaginta dies abſolua-
tur, & conſumetur. Sed ſi bona erunt abſentia infra annum,
vt eſt text. in d. l. fin. §. ſin autem, C. de iur. deliber. atque
intra tale tempus nullatenus, hæredes poterunt inquietari,
17 ſeu moleſtari. Verùm † contrarium ex diametro reperio de-
terminatum *in textu, §. hæc autem, Auth. vt cum de appel-
lat. cognoſc.* ex quo deſumpta eſt *auth. ſed neque, C. de ſe-
cund. nupt.* in quibus iuribus deciditur, vt ante nouem die-
18 rum ſpatium in † quibus hæredes lugere videntur defun-
ctum, nemini liceat dictus hæredes conuenire, aut quo-
19 cumque modo inquietare, ſiue debiti nomine, † quod à
defuncto deſcendit, ſiue alterius cuiuſque cauſæ, poſt

verò nouem dierum curſum, ſi quis contra tales perſo-
nas, aliquas putauerit habere actiones, eas ſecundum
Leges exerceat, &c. Magna quidem † eſt iſta contrarie- 20
tas, & eò magis admiranda, & obſtupeſcenda, quia ab
eodem Legiſlatore, nempè Iuſtiniano Imperatore fuerunt
dictæ leges promulgatæ.

Vtique pro conciliatione dictorum iuriùm inuicem
pugnantium à DD. plures, & diuerſæ ſoleant afferri inter-
pretationes. Illa tamen ſpernenda non videtur, nempè
quod *text. in d. §. hæc autem, & d. auth. ſed neque*, ponant
† regulam generalem, quoad omnes hæredes, vt infra 21
nouem dies, qui ad lugendum defunctum dati cenſen-
tur, non poſſint quocumque modo, vel quacumque
cauſa conueniri, † etiam ex perſona propria, non modo 22
ea perſona defuncti, & ex cauſis deſcendentibus ex de-
functo, quod patet, ibi, *debiti nomine, quod à defuncto
deſcendit, ſiue alterius cuiuſcumque cauſa*, itaque nulla-
tenus in † illis nouem diebus ad lugendum conceſſis poſ- 23
ſint conueniri, neque ex propria, nec ex cauſa defuncti,
vt inquit textus, Quibus elapſis, poſſint ab omnibus cre-
ditoribus conueniri, ſed hoc ſanè intelligendum venit,
vbi elapſis his nouem † diebus, hæredes ſimpliciter, ac ſic 24
ſine confectione inuentarij hæreditatem fortè lucroſam adi-
re voluerunt, † quia tunc, vt dictum eſt, elapſis dictis 25
nouem diebus conueniri poſſunt. Verùm, quando non
ſe declararunt, & intendunt conficere inuentarium † bo- 26
norum hæreditariorum ad omne bonum eſſe, & tunc etiam
gaudent priuilegio trium menſium vel anni, de quo lo-
quitur *text. in dict. l. fin. §. donec, C. de iur. delibe-
rand.*

Quia ſatis veriſimili diſtinctione ſtante, concluſa iam
apparet, & publicata Pax, ac concordia inter duos textus
tam diſſimiles, † & adeò inuicem pugnantes, ſicque *text. in* 27
d. §. hæc autem, verſ. Sancimus, & d. auth. & neque, proce-
dat regulariter in omnibus hæredibus, † ſiue velint, ſiue 28
nolint conficere inuentarium, † vt infra nouem dies non 29
valeant conueniri, poſtea verò conueniantur, ſecus verò ſi
deinde voluerint conficere inuentarium, † quia eſt caſus 30
prouiſus *in d. l. fin. §. donec*, vt gaudeant dilatione trime-
ſtris, vel anni. † Et inter vnum caſum, & alium ea 31
adeſt differentia, quia inter illos primos nouem dies, hæ-
redes non poſſunt conueniri, vt diximus, tam ea cauſa
deſcendente ex defuncto, quàm ex † qualibet alia cauſa, 32
at intra trimeſtre, vel annum ſolùm non poſſunt con-
ueniri ex cauſa deſcendente ex defuncto, vt clarè habetur
in d. §. donec.

Abſit enim, quòd præſumatur, quod Leges, quæ vno
eodemque Legiſlatore, † hoc eſt Iuſtiniano Imperatore 33
promanarunt, vnam alteram corrigat, non eſt enim veriſi-
mile, quod Iuſtinianus voluerit edere iura prorſus inter † ſe 34
contraria, & ſeipſum corrigere, niſi id expreſsè dixiſſet,
prout faciendum venit, quando fuiſſet in aliquo erratum, vt
eſt † eiuſdem Magni Imperatoris actionum præclararum 35
gloria adhuc ſpirantis, præclarum, & aureum monitum, qua-
le habemus in *§. plurimum t. Auth. de nupt.* ibi, loquendo in
propria perſona. *Non enim erubeſcimus ſi † quid in melius,* 36
*etiam eorum quæ nos prius diximus competentem prioribus im-
ponere correctionem, ne ab alijs corrigi expectemus, &c.* Plura
in laudem tam fauſtæ † memoriæ Imperatoris noſtri Iuſti- 37
niani commemorari *in Diſcurſu part.4. recent. tom.3. à n.*
159. vbi eum defendi à perfidis morſibus nonnullorum 38
† Græculorum, & ab iniquis mendacijs, ridiculi illius viri, ac 39
Mulcæ † Elephantum nempè Laurent. Vall. in ſuis elegant, 39
qui in vanum garriunt, Iura non nouiſſe, nec prima litera-
rum † elementa didiciſſe, quod quam falſum ſit, & alienum 40
ab omni veritate, iam ibi demonſtraui.

Omnis † enim fabuloſitas è Græcia effluxit. Vnde ortum 41
eſt adagium, quando Teſtis † falſum deponit ſolet dici, *Te-* 42
ſtimonium Græcum.

Et quoad Vall. qui tantò maledicendi omnes, tam ſon-
tes quàm a inſontes pruritu æſtuauerit, tantaque in eo vi-
guit mordendi rabies, vt in eius ſepulchro meritò † inſcri- 44
ptum fuerit. ET NVNC MORDET HVMVM. Sa-
nè, quidem niſi Imperator noſter Iuſtinianus fuiſſet ma-
ximi † & ſublimis ingenij, & maximè in legali ſcientia 45
cum *ſolum fabrilia † tractent Fabri*, certè Leges non re- 46
ſtauraſſet.

Nam & ſedulo non ordinaſſet, vt ab abyſſo deſperatio-
nis, & obſcurationis ſcientia legalis erueretur, & ſic † de 47
tenebris ad lucem, corpus legale inuictè reduceretur.

Digitized by Google

Tam ſublime opus Iuſtinianns mente reuoluendo, & tam
48 operoſum † negotium meditando, non eſt eius, qui omnis
literaturæ reperitur penitùs vacuus, erigere animum ad
49 erigendam † in tot loculentam conſonantiam, tot, tantaſque confuſas Conſtitutiones, non eſt conatus eius, quia
50 nec prima literarnm elementa didicerit, † cùm vulgò dici
ſoleat. SCIENTIA TOT HABET HOSTES QVOT SVNT IGNORANTES, &c. reliqua dixi, ibi, At vnde digreſſi ſumus redeamus.

Quoniam ergo dicta iura, quæ concedunt dilationem hæredibus certè, vt intra certum tempus non poſſint con-
51 ueniri, cum † mediante diſtinctione poſſint concordari
omninò veniunt concordandi, nam ſemper quantum fieri
52 poteſt vitanda eſt correctio, contrarietas, † & perplexitas.
Corroborari inſuper poteſt præfata diſtinctio, quod text. *in d. §. hac autem, & d. auth. ſed neque*, loquatur gene-
53 raliter de omnibus hæredibus, vt intra nouem dies, † qui
ad lugendum defunctum dati cenſentur, ex quacumque
54 cauſa non poſſit conueniri, quibus nouem † diebus tranſa-
ctis, ſi nolin conficere inuentarium poſſint conueniri, ſi
55 verò intendunt illud conficere tunc † gaudent priuilegio tri-
meſtris, vel vnius anni, Quæ diſtinctio corroborari poteſt, vt dixi, ex alia concluſione, in hac ſimili materia, nempè ſi hæres conficiat inuentarium, ante terminum trium menſium, an eo adhuc durante, poſſit d. hæres conueniri, vel fruatur beneficio dicti temporis nondum elapſi, & reſpon-
56 ſio eſt † affirmatiua, vt non obſtante, quod adhuc duret
terminus poſſit conueniri, vt poſt Monticell. Borg. & alios
firmat Phanuc. *in tract. de Inuentar. part. 4. à num. 16.* & benè congruit illud Iuris elementum, quod ceſſante cauſa
57 dilationis ceſſet dilatio, *l. hoc iure, ff. de verb. oblig. & l. 3. §. Stichus, ff. de ſtat. liber. leg. 3. §. ſi intra, ff. de ſucceſſ. edict. l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. obligat.* Quod cedit ſiue
58 † dicta dilatio procedat à lege, vt eſt caſus noſter *in d. l. fin. §. donec*, & loquitur *text. in leg. penult. §. ſi intra, ff. de ſuc-*
59 *ceſſ. edict.* ſiue dicta † dilatio data ſit ab homine, ſeu à Teſtatore, vt loquitur text. *in l. ſi quis heres ita ſcriptus, ff. de acquir. hered.*

Hinc eſt ſi Teſtator relinquerit vſumfructum ſuorum
60 † bonorum vxori, ea manente in viduitate, & poſt eius
mortem reliquerat dicta bona alteri, ſi illicò mortuo marito
61 mulier tranſeat ad ſecunda vota, † ille debet habere dicta
bona, nullatenus expectata morte naturali mulieris, Ioan. Andr. *in addit.* ad Specul. *tit. de ſecund. nupt. ſuper rubr.* Et hanc dicunt eſſe communem opinionem, Dec. *in leg. ſi mater, ff. de inſtit. & ſubſtitut.*

Item pariter reſpondendum eſſet, ſi legetur vſusfructus alicuius fundi certæ perſonæ vſque ad decennium, & poſteà
62 relinquatur alteri, ſi illa perſona † moritur ante decennium,
ſtatim poſt mortem eius, ille vſumfructum habebit, non expectato fine decenij, Bald. *in l. ambiguitatem, C. de vſur.*
63 nam ceſſante † cauſa impedimenti, & excluſionis, ceſſat
quoque impedimentum, & excluſio, *arg. l. fin. §. aut hoc, ff. de diuort.* Hinc etiam deſcendit illa concluſio, quod non
64 impeditur Iudex procedere in cauſa, † ceſſante cauſa dila-
tionis, nempè ſi ipſe Iudex præfixerit tempus trium dierum Titio ad comparendum, vel ad reſpondendum poſitioni-
65 bus, & Titius † ſtatim compareat, vel reſpondeat poſitio-
nibus, Iudex non expectato lapſu dicti temporis, poterit procedere ad vlteriora, cùm ceſſauerit cauſa dilationis, vt aſſerunt Dyn. & Bald. *in l. ſi filia, §. Alumno, ff. ad Trebell.* ſic quoque inferunt Bartol. Imol. Roman. Caſtr. & Aretin. *in d. l. ſi quis heres ſcriptus, ff. de acquir. hered.* Bart. *in l. 2. in fin. Cod. de re iudic. & in leg. ſiue pars, in fin. C. de dilat.*

66 Tandem, licèt Dominus fundi, † certioratus ab emphy-
teuta de futura rei emphyteuticæ venditione, debeat expe-
67 ctari eiuſdem † domini conſenſus per duos menſes, ad text.
in l. cum dubitaretur fin. Cod. de iur. emphyt. tamen ſi dominus ante dictum tempus ſuam voluntatem declarauerit, non debet vlterius expectari, nam quotieſcumque alicui præſcri-
68 bitur tempus ad declarandam † voluntatem ſuam, ſi ante
declarauerit, ceſſat præfixio temporis, Specul. *in tit. de locat. §. nunc aliqua, in quaſt.* 100. & Iaſ. *in d. l. fin. num. 5. verſ. item animaduertendum eſt, C. de iur. emphyt.* cùm ſatis ſtrepiter
69 vulgata illa † iuris regula, quod ceſſante cauſa, ceſſet eius
effectus, vulgat. iurib.

Verùm nunc applicando prædictas concluſiones ad caſum noſtrum. Cùm *d. l. final. §. donec*, indulxerit hæredi, vt intra trimeſtre, vel annum in caſu abſentiæ, debeat con-
ficere inuentarium vt † de viribus, & iuribus hæreditarijs 70
informaretur, ſi accidat quod ante tale tempus illud com-
pleuerit, tunc ceſſabit dicta dilatio, cùm ceſſet cauſa dictæ 71
dilationis, quare ſtatim completo dicto inuentario, hæres etiam intra tempus trium menſium poterit conueniri. Hinc Bartholom. Cepoll. *in tract. de cautel. cautel. 224. num. 1.* ſedulo dat cautelam, hæredibus qui nolunt † con- 72
ueniri, niſi poſt lapſum trimeſtris, vel anni in caſu abſentiæ, vt non antea dicta tempora compleant inuentarium, quod etiam dixi *in meis Reſolutionibus Practicabilibus cap. 62. num. 78.*

Concludendam modo argumentum deductum ad com-
probandum, quod tempus trimeſtris & anni † datum à le- 73
ge ad perficiendum inuentarium ſi hæres non intendat illud perficere, vt poſt nouem dies datos ad lugendum defunctum ſtatim poſſit conueniri, quia ſi hæres compleuerit in-
uentarium ante tempus trium menſium † vel anni poterit 74
conueniri, etiam non completo dicto tempore, vt ſatis comprobauimus, ita dum hæres non intendit nullum confi-
cere inuentarium ſtatim completis illis † nouem diebus pote- 75
rit conueniri, cum cauſa, & motiuum propter quod Iura indulxerunt hæredibus, talis dilatio euanuerit.

Congruè illud quoque hic prænotandum puto quod hæres
non † perdit beneficium inuentarij, licèt ſimpliciter adiue- 76
tit hæreditatem, & ſic non declarata ſua voluntate, an intendat, nec ne condere inuentarium, adiuerit hæredita-
tem, quia tunc, ſi illud † confecerit intra tempus à iure 77
præfixum, gaudebit beneficio inuentarij, quia *talis decla-*
ratio an velit, vel † nolit conficere inuentarium, non eſt 79
neceſſaria in aditione hæreditatis, quod enim in prædicto
caſu, † gaudeat beneficio inuentarij, vt reprobata contra- 79
ria ſententia Angeli, tradit Monticul. *in tractat. de Inuentar. inter tractat. diuerſ. quaſt. 230. num. 8.* poſt Salicet. Caſtr. & Alexand. *ibi allegat. & quaſt. 234. num. 23.* quos ſecuta eſt Rota coram bon. mem. Peutingero, *in cauſa Bononien. de Toſtinis 2. Decembris 1647. §. Allegata vero*, ibi, *cùm neceſſe minimè ſit, quod in ipſo actu aditionis, hæres declaret, ſe velle gaudere beneficio inuentarij, dummodo ipſe intra legitima tempora inuentarium conficiat &c.* quæ deciſio deinde fuit confirmata *coram eod. ſub 5. Iunij 1648. §. Præterea*, ibi, *dummodo infra legitima tempora inuentarium confecerit, beneficio inuentarij gaudet, quamuis ſimpliciter adiuiſſet &c.* quæ deciſiones poſtea in altera inſtantia cauſæ fuerunt confirmatæ *coram Reuerendiſſ. P. D. Cerro Decano ſub die 31. Maij 1649.*

Illud quoque ſatis agitatur in hac eadem materia, quando ſcilicet tempus datum hæredibus ad perficiendum præſa-
tum † inuentarium incipiat currere, an ſcilicet à die ſcientiæ 80
delatæ hæreditatis, vel à die aditionis hæreditatis, & more ſolito DD. in hoc nullatenus concordant cùm ſæpè ſæpiùs
more Arietum inter ſe pugnent, † & ſe laceſſent. Hinc tot 82
opinionum contrarietates, tamquam litium ſeminaria,
præbentes anxam iudicandi ad libitum, † plura circa Iuris 83
noſtri deplorandam miſeriam, iam ad longum deduxi in *Diſcurſ. part. 7. recent. à num. 102.* Sed ad nos. Alij enim tenent, quod à die ſcientiæ ſibi delatæ hæreditatis currat, &
id inter † alios acerrimè, defendit Facbin. *controuerſ. Iuris* 84
lib. 4. cap. 26. verſ. ſed contraria ſententia &c. & id etiam tenent multi alij DD. *à me relati in Reſolut. practicabil. cap. 62. num. 69.* Alij enim tenent oppoſitum, nempè à die aditionis hæreditatis.

Sed omiſſis multis, quæ longa ſerie hic referri poſſent,
vera, & magis recepta opinio eſt, vt nullatenus tale tempus 85
currere incipiat à die delatæ hæreditatis, ſed à die aditionis hæreditatis, vt id firmiter, & inuictè probatur *ex text. in d. fin. §. donec*, quatenus ibi dicitur, quod durante tempore faciendi inuentarium hæres non poſſit moleſtari, ſeu in-
quietari, † quæ verba ſanè eſſent vana, & penitus fruſtra- 86
toria, ſi non præſupponeretur hæredem iam adiuiſſe hære-
ditatem, cùm clari iuris ſit, † dum hæres non adiuit hære- 87
ditatem non poſſit conueniri. Nam non declarauit per aditionem velle hæreditatem acceptare. Prædicta conclu-
ſio probatur quoque ex eodem *§. ſin autem*, dum in eo iu- 88
betur, quod ſignum venerabilis CRVCIS manu hæredis in inuentario apponatur, ſicque id declarat aditionem hæreditatis iam fuiſſe factam. Nam, & inter alia requiſita
ad perficiendum † inuentarium numeretur aditio hæredis, 69
vt benè animaduertit Rot. coram bon. memor. Pirouano *deciſ. 2. num. 1.* ibi, *Signum CRVCIS, aditio hæreditatis &c. ſupra part. 6. recent.*

Ex

Ex his enim, & alijs rationibus, multi celebres DD.
prædictam opinionem amplectuntur, quod tempus confi-
90 ciendi † inuentarium incipiat à die aditionis hæreditatis,
amplexi ſunt, quos congeſſi *in Reſolut. practicab. d. cap. 62.*
num. 70. & præter deciſiones ibi adductas *adde deciſ.* coram
bon. mem. Card. Canalet. *deciſ. 310. num. 6.* ibi, *quia tem-*
pus conficiendi inuentarium non incipit currere, niſi poſt dela-
tam, & de iure agnitam hæreditatem &c. idem fuit deci-
ſum coram bon. memor. Cardin. Hieronymo Pamphilio in
cauſa Bononien. bonorum Emphyteuticorum 4. Iulij 1595. &
recentius *coram Reuerendiſſimo D. Archiepiſcopo Tarrace-*
nen. in cauſa Romana, ſeu Vrbeuetana Pecuniaria 17. No-
uembris 1647. §. Primo, quia prædicta petitio, ibi, *ac tem-*
pus conficiendi inuentarium currit à die aditæ hæreditatis &c.
cum ibi allegatis, & inſuper ibi Rota atteſtatur de magis
vera, & æquiſſima ſententia.

Illud tantùm generat aliquod ſcrupulum ad amplecten-
91 dam præfatam opinionem, quia ſic eſt in poteſtate hæredis
differre talem aditionem vſque ad 30. annos, cum tanto tem-
pore poſſit adiri hæreditas, *iuxta leg. licet C. de iur. deliber.*
& ſanè poteſt abſurdum videri, quod tempus conficiendi
92 inuentarium non † inciperet decurrere, niſi poſt dictos tri-
ginta annos, Vnde tamdiu confectio inuentarij poſſet pro-
craſtinari, ſed remouetur omne ſcrupulum, quia DD. qui
93 tenent prædictam opinionem, ſe declarant, & præſertim
Bart. *& ſequaces in d. l. fin. §. ſin autem*, quia admittunt d.
opinionem dummodo per malitiam non protrahatur aditio,
l. 3. §. ſi quis hæres, ff. de ſtat. liber. & ex quo colligatur iſta
94 malitia † videatur Roman. *in conſ. 84. in 2. col.* & poſt eum
Roland. à Valle *conſ. 73. num. 23. lib. 2.* & melius deducunt
Bero. *in quæſt. 62.* & Hieron. Bellon. *in conſ. 64.* quod talis
95 malitia, & dolus eo ipſo probatur, † & conuincitur, quod
dum ſi vt primum poterit hæres adire, non adijt, vel non
repudiat.

Abſit enim, & tempus in omne ſalſum, & fabuloſum
95 ſit, quod † leges dent anſam, & ianuam aperiant malitijs,
97 & dolis, cùm verò ſit verius, † quod leges odio capitali pro-
ſequuntur viros doloſos, & iniquos, & inſomni oculo ſtant
98 ne ex eorum malitia, † vel dolo aliquod commodum con-
ſequantur, vt latè deduxi in *Annotat. ad deciſ. 16. à num. 1.*
& ferè per tot. ſupra in præcedenti part. 8. recent. Qua
verò cautela vti debeant creditores, & legatarij ne hæredes
in longum protelent inaniter hæreditatis aditionem, vt
99 creditores, vel legatarij adeant Iudicem, & † faciant hæredi
præfigere terminum ad adeundam hæreditatem poſt multos
DD. *id retuli in meis Reſolutionibus practicabil. d. cap. 62.*
à num. 75.

Animaduertendum illud quoque venit, quod cum tem-
pus conficiendi inuentarium currere incipiat à die aditionis
100 † hæreditatis, id intelligendum venit, tam à die aditionis
expreſsè, quàm tacitæ, veluti ſi hæres incipiat ſoluere
legata, *l. 2. C. de iur. deliber.* & ita conſuluit Alciat. *in conſ.*
139. lib. 9. & Alberic. *in d. l. fin. §. ſin autem*, cum alijs addu-
ctis per Phanuc. *in tract. de inuentar. hæred. part. 1. num. 9.*
ibi, *non modo à die aditionis expreſſa verum etiam ta-*
cita, &c.

Illud quoque prætereundum non eſt adeò verùm eſſe,
quod hæres gaudere debet beneficio, vt durante tempore
conceſſo ad conficiendum inuentarium non poſſit conueni-
302 ri, vt id procedat etiam ſi † hæreditas ſit opulenta, nam
& tale beneficium nemini denegatur, vt ſenſit Bald. *in d. l.*
fin. §. ſin autem, C. de iur. deliber. Et voluntas hæredis ha-
103 bentis hæreditatem locupletem quando † nullam habet ra-
tionem, ſeu cauſam gaudendi tali beneficio haberet vo-
luntatem pro ratione, quia ſcilicet ſic ei placet, *leg. quia*
poterat, & leg. placet. ff. ad Trebell. Bonum enim eſt ſem-
104 per conficere inuentarium † quamuis hæreditas appareat
105 opulenta, Nam non omne, quod lucet, aurum eſt, † ſæ-
pè enim decipimur ſpecie recti, Nimia enim credulitas
106 pro vitio habetur, † & eſt ſignum impudentiæ, & leni-
tatis, *l. 1. §. dolum, ff. de eo per quem factum &c. l. 2. ff.*
quod falſ. tut. l. nimia credulitate, ff. de action. & obligat.
107 † vtique qui leuis eſt corde à facilè credit, nam &

Qui facilè credit, facilè quoque decipitur,

Hinc dolenter aſſerebat ille, qui ob eius nimiam creduli-
108 tatem, magnam pecuniarum ſummam amiſerat. † DVM
CREDIDI PECVNIAM AMISI. DVM NON
CREDIDI, SERVAVI. Vnde optimè monuit
Stoicus Romanus lib. 2. cap. 22. de Ira, Quæ narrata
109 ſunt, non debemus † ita facilè credere, multi enim

ementiuntur, vt decipiant, multi qui decepti ſunt, alius
criminatione gratiam captat, & fingit iniuriam, vt vi-
deatur diluiſſe factum, iuxta text. *in l. 8. §. ſed & quis, ff.*
de carbon. edict. & l. fin. C. de accuſat. & Paul. *lib. 1. ſen-*
tent. inquit,

Facilè alienam ſalutem in dubium ponit, qui iam de ſua
deſperauit.

Et ſi nemo debet eſſe nimis credulus, cum nimia † cre- 111
dulitas aſcribatur temeritati, quæ ratò ſolet eſſe fœlix, vt
eſt notum.

Id ſanè debet procedere in Iudice, qui in præiudicium
partium † non debet facilè credere, vt ratiocinatur Lap. *alle-* 112
gat. 126. ſub num. 3. ibi, *credulitas facilis non debet eſſe in*
Iudice &c. & addo *textum in can. ſi quid 86. diſtinct. ca-*
non. quamuis 11. quæſt. 3. & can. ſi quid 15. quæſt. 7. meri-
tòque vociferabatur Quintilian. *declam. 10.* ibi, *Multum*
me, vel vos fallit opinio Iudices, ſi vllam cauſam ita eui-
denter † deferri in forum putatis, cui nulla mendacij ve- 113
lamenta contingat, & benè diſcutit Franc. Viu. *deciſ.*
447. à num. 17. & 18. ibi, *Iudex non debet eſſe † facilis* 114
ad credendum, nec ad vindictam faciendam &c. vbi etiam
in fin. num. 17. affert notabile exemplum.

De Ioanne Maria Pethica eius concine, perſpicui in-
genij Iuriſconſulto. Qui exiſtendo Iudex in Vrbe tempo-
re † Pontificatus Pij Papæ Quarti, illata ab eodem tortu- 115
ra cuidam Didaco Hiſpano, tunc in Curia Cauſarum
Solicitatori, & reperto in fraganti crimine, datis defen-
ſionibus, ac confeſſo † in tortura homicidio de quo impu- 116
tabatur, & criminabatur, atque itidem ratificata con-
feſſione per eum, renuit ſententiam promulgatam vltimi
ſupplicij pœnam executioni demandare, ſed voluit potius
ſolito, ac religioſo, acuratiſſimoque more ſuo, vt iuſtiſſi-
mus, ac in toto Orbe celeberrimus † Iudex inueſtigare veri- 117
tatem, (& DEO annuente) extitit eo tempore repertus
homicidij auctor, qui ſtatim captus, & ſponte ſua perpe-
trati criminis puram veritatem fatendo, fuit ad exempla-
rem quippè, pœnam damnatus, & Didacus ille Hiſpanus
innocentiſſimus abſolutus, & ad eius priſtinum honorem
lætanter reſtitutus.

Id tamen non accidit, cuidam miſerabili pedagogo, qui,
vt refert Vincent. Mancin. *in tractat. de confeſſ. cap. 3. art.*
4. ſub num. 27. Prædictus enim † erat Magiſter puerorum, 119
in domo illorum de Gironis, tunc inhabitantium propè
plateam Paſquini, qui de homicidio imputatus, & tor-
tus, & doloris impatiens, confeſſus fuit homicidium,
quod non perpetrauit, & ſucceſſiuè capitaliter damnatus,
& ſic ſuſpenſus. Sed non multò poſt repertus fuit verus ho-
micida, & de innocentia conſtituit illius miſerabilis pe-
dagogi.

Vnde egregiè dixit Romanus Orator, *Dolori credere*
non oportere, † & conſonat celebre dictum illud Quinti- 120
liani.

Non benè illam partem hominis intelligas, qui non animo,
ſed dolore, reſpondet. 121

Quare optimum erit ne Iudices valdè creduli, nec crudeles
ſint, quia aliàs remanebunt DEO debitores, & benè con-
tra eoſdem † inclamat poſt Giazz. Eliſeus Danza *in tract. de*
pugn. Doctorum titul. de armat. per Campaneam cap. 3. à
num. 71. ibi: *Non iudices, ſed peruerſi, vani, & creduli*
vocantur &c. & ſubdit, quod multi ſunt Iudices ventoſi, &
multos vidit ambitioſus, famam acquirendi cum crudelita-
te, † qua erga patientes miſeros vtuntur, & iſti vocantur Iu- 223
dices irati, crudeles, impij, atque peruerſi, & ratione
peruerſitatis remanſerunt conſuli, & atteſtatur ipſe *Danza*
vidiſſe eoſdem diſſipatos, abiectos, & diſperſos † propter 224
eorum crudelitatem &c. Chriſtianus enim Iudex pij patris
officium gerere † debet. Audiamus magnum Patrem 125
Auguſtinum, & nos tranſlatiuè habemus *in can. circum-*
cellioaes propè fin. 23. quæſt. 5. qui ſic zelanter auribus Iu-
dicum dulciter inſtillat, ibi, *Imple † Chriſtiane Iudex*, 126
pij patris officium, ſic iniquitati ſuccenſere memineris,
vt in peccatorum atrocitatibus non exerceas vlciſcendi li-
bidinem, ſed peccatorum vulneribus curandi adhibeas vo-
luntatem &c. Item attendant præfati crudeles Iudices,
quod promptiores debent eſſe ad liberandum, † quàm 127
ad condemnandum, *l. Arrianus, ff. de obligat. & act.* &
ſanctius eſt nocentem abſoluere quam innocentem con-
demnare, † *l. abſentem, C. de pœnis,* & melius eſt ob miſeri- 128
cordiam, quam ob crudelitatem DEO rationem reddere 129
can. alligent 26. quæſt. 7. Nam, qui pietatem non habet, nec

130 viſcera miſericordiæ, quamuis ſpiritualis ſit, legem CHRI-
STI non adimplet, eique clauſa erit porta Regni Cœlorum,
vt ſatis deduxi in meis *Practicabil. Reſolutionib. in Pralud. à*
131 *num.*81. Odio enim inteſtino abhorreatur crudelitas, † ac
pietas toto pectore amplectatur.

Hinc dicebat glor. mem. Gregor. XIII. piiſſimus Pontifex
(& ex noſtris refert Io. Dom. Taſſon. *in tract. de Antefat.*
132 *verſ.*12.*obſeru.*1.*num.*140.) qui in omnes viſcera † pietatis
habebat, qui tot Altaria Priuilegiata erigebat, totque In-
dulgentias concedebat, ſi rationem redditurus erat DO-
133 MINO de his, reſpondiſſe, ſe eius pietatem † imitatum
fuiſſe, qui pro genere humano paſſus, & CRVCIFIXVS
fuit &c. *O amorem quidem immenſum! O incomparabilem
charitatem! O infinitam DEI noſtri miſericordiam, & co-
pioſam largitionem.* Nulla quidem maior eſt ad amorem
134 imitatio, † quàm præuenire amantem. Non pergo loqui,
de diuino amore, quia non poteſt capere ignitum ſermo-
135 nem, frigidum pectus. † Illud tantùm addam, antequam
terminem hanc digreſſionem, nempè nonnulla adducendo
pia carmina vernacula in ſupradictis terminis, nempè
CHRISTI Saluatoris Noſtri in Cruce animam exalantis
136 † propter nos homines, & propter noſtram ſalutem, ab
amore ducti, & fingitur, quod vocibus ſolitudo reſpondeat.
Carmina ſunt ſequentia.

Hor ch'è coſtui, che tra flagelli, e pene,
Sopra vn tronco di Croce, ignudo, more? re
E Re coſtui, che more, ò gran portento,
Soggiace à volontaria morte forſi? sì
E come dunque in sì funebre ſcempio
More vn Rè, si acerbamente brama? ama
E ſia pur vero, ch'ami il buon Rè cotanto
Che ſi dilegua, e mora per amore? more
Ma tu chi ſei, che mi rimbombi al core
E'n sì meſta armonia, ragioni meco? eco
Eco ſei tu, che mi riſpondi, hor dimmi,
Seguitarai de' miei accenti il dolce ſuono? no

137 In operationibus, quando † intrat amor, omne quam-
uis impoſſibile perficitur. Nam, vt inquit Propert.
eleg. 21.
138 *Verus amor, nullum nouit habere modum.*
139 Impenetrabilis lorica eſt † amor, reſpuit iacula, gladium
excutit, periculis inſultat, mortem irridet, & ſi verus eſt,
omnia vincit, & prædictus amor, leue facit omne oneroſum,
140 † & fert æqualiter omne inæquale. Valet ad omnia, labo-
141 res non ſentit, † plus affectat, quàm poteſt, ſuper omnem
142 modum ferueſcit, neſcit, quid ſit impoſſibilitas, † quia
omnia ſibi licere, & poſſe arbitratur. Plura circa veram
amicitiam, & amorem congeſſi in *Annotat. ad deciſ.*262.
ſupra in præcedenti part. 8. *recent.* & videatur Tiraquel. *in
tract. de pœn. temperand. cauſ.*22. *vbi ſub num.*86. aſſerit poſt
Petr. Lombard. *& alios Theologos*. Euam, ſimpliciter lo-
quendo, plus peccaſſe, in tranſgreſſione præcepti Diuini,
143 quàm Adam, & hoc inter alias rationes, quia Adam ipſe
peccauit victus amicabili quadam in Euam beneuolentia,
144 nam vt inquit S. Auguſtinus *in cap. vltim. Geneſ.* ne † tur-
baret delitias ſuas, conſenſit in actum prohibitum. Sed de
hac materia iam ſatis, Iudex ergo, vt dicebam ſupra, nec
nimiam pietatem, nec nimiam ſeueritatem amplecti debet
l. reſpiciendum, ff. de pœn. ſed ex vtroque componi debet
optimum pharmaca. Sed ne obliuiſcar redire vnde digreſ-
ſum ſum.

Quare, vt præmiſi ſupra à num. 104. Inuentarium bono-
145 rum hæreditariorum proficuum ſemper † erit conficere,
quantumuis hæreditas primo aſpectu ſatis, ſuperque appa-
reat opulenta, quia progreſſu temporis, quidem damnoſa
146 poteſt † eſſe, prout caſus iſti ſæpè ſæpiùs accidunt. Nam
celebris eſt ille, de quo habetur *in cauſa Romana, ſeu Flo-
rentina reſtitutionis in integrum* 10. *Maij* 1641. *coram bon.
mem. Card. Panzirolo*, vbi non fuit confectum inuenta-
rium, quia hæreditas in ſuperficie valdè lucroſa præſeferebat
147 † ſed non longè poſt totum contrarium emerſit, quia ea
cauſa, quæ ab initio penetrari non valuit, dicta hæreditas
fuit reperta debitis onuſta, ac litibus inuoluta, & licèt re-
ſtitutio in integrum aduerſus non confectionem inuentarij
148 minoribus non † per difficulter detur, tamen quando ſu-
mus in maioribus hic ſudor, hic labor eſt. Quoniam
149 maior accipiens hæreditatem † ſine beneficio inuentarij, lex
malè de eo ſuſpicatur, & reſtitutio in integrum non datur
maiori, quando eſt læſus ex facto, & culpa ſua, vtique
150 hæres negligendo conficere inuentarium † propriam allegat
turpitudinem, ideòque audiendus non venit, cum alijs à
à me in his terminis adductis ſupra in *Annotat. ad deciſ.* 1. *à
num.*69. *parte* 8. *recent.* quid autem requiratur vt maiori
concedatur reſtitutio in integrum † aduerſus non confectio- 151
nem inuentarij, plura fuerunt deducta *in d. cauſa Romana,
ſeu Florentina reſtitutionis in integrum* 10. *Maij* 1641. *coram
Card. Panzirolo*.

Hæres enim, quando non curat conficere inuentarium
† bonorum hæreditariorum magnis ſe exponit periculis, 152
verùm inter alia illud maximum erit, quia tali caſu irrepa-
rabiliter tenebitur hæres creditoribus, & legatarijs in ſoli-
dum, & quidem vltra vires hæreditarias, vnde ſi credito-
res, † vel legatarij debeant habere centum & quinquaginta,
& in hæreditate via reperitur, ſanè tenetur hæres ad ſupple-
mentum, vt expreſsè diſponitur *in l. fin. §. ſi verò, C. de iur.
delib.* Vnde hæres, quando † ſoluit vltra vires hæreditarias 154
canere dolenter poterit illud vulgatum, *Heu patior telis vul-
nera facta meis*.

Quid enim ſalubrius, & melius potuit cogitare Iuſtinia-
nus † Imperator, vt hæredes ab omni diſcrimine liberaren- 155
tur, & ſic bona propria illæſa ſeruarentur ab omni obliga-
tione, & executione quam promulgare celebrem Conſti-
tutionem de Inuentarij hæreditarij confectione, quæ habe-
tur in *l. ſcimus* 22. *& fin. C. de iur. deliber. & in Authen. de
hæred. & Falcid.* Qualis Conſtitutio, vt ſcribit Salicet. *in l.
imponenda C. de legitim. & Falcid.* eſt † vna de numero 156
quinquaginta Conſtitutionum, quas tantoperè commen-
dat Iuſtinianus Imperator *in §. primo in princ. Conſtitut. Cod.*
quod facilè credendum venit, quamuis Hieronym. Cagnol.
qui illas recenſuit *in l. fin. C. de pact.* inter eas, iſtam nullate-
nus enumerauerit, † de quo errore etiam mentionem fecit 157
Phanuc. *in tract. de inuentar. in præfat. ſub num.*7.

Quod enim, vt dixi, hæres non habens præſidium inuenta-
rij, de Iure nouo † teneatur de proprio, ſi vires hæredita- 158
riæ non ſufficiant, præter *text. in dicta l. fin. §. ſi poſtquam*,
habetur quoque *text. in §. ſi vero non fecerit*, † *auth. de hæred.* 159
& falcid. cum alijs copiosè adductis in *cauſa Bononien.
fideicommiſſi, ſeu domus* 30. *Aprilis* 1646. *coram bon. mem.
Bichio §. Hoc poſito*, ibi, *hæres deſtitutus beneficio Inuenta-
rij tenetur de iure nouo ſoluere integrè legata, & fideicom-
miſſa &c.* Quoniam quando non docetur de confectione
inuentarij, inde oritur mala præſumptio ſubtractionis bo- 160
norum, ita vt, qui dicit alia non adfuiſſe bona, probare
debeat, nam dici † poteſt hæreditas opulenta, & mobi- 161
lia, iura, & actiones maximi valoris fuiſſe vſurpata, vt
pluribus relatis fuit deductum *in cauſa Romana Fideicom-
miſſi de Pelagijs* 28. *Iunij* 1648. *coram bon. mem. Arguelles*,
§. *Quia cum*, ibi, *hæres grauatus omiſit conficere inuenta-
rium præſumitur, &c.* deinde fuit quoque admiſſum in
cauſa *Bononien. fideicommiſſi de Pancaldis* 23. *Ianuarij* 1649.
in Rota Martiniana coram bon. mem. Peutingera, §. *Et cum*,
ibi, *cum non doceatur de confectione inuentarij, inde oritur
mala præſumptio, &c.* & deinde fuit reſponſum *coram
Reuerendiſſimo Padre D. Albergato in cauſa Caſenaten.
Bonorum* 15. *Maij* 1651. §. *Non obſtat*, ibi, *ſtante omiſ-
ſione inuentarij, ex quo lex contra illud non conficientem
præſumitur adfuiſſe alia bona à non conficiente, ſubtra-
cta, &c.*

Nec hæres poterit excuſari, vt quantumuis minimè con-
fecerit inuentarium, tamen ſi hæreditas non ſit ſufficiens,
† de Iure Canonico, non teneatur de proprijs bonis reſun-
dere, & præſertim id deducit Bald. *in conſ.*72. *in princip. lib.*4.
vbi dicit hæredem de iure Canonico vltra vires hæreditarias
non teneri, licèt inuentarium non confecerit, motus ex no-
tatis *in cap. quamquam de vſur.* & auctoritate Hoſtienſ. *in
ſumm. de teſtament. §. penult.* idem Bald. *in conſ.*147.*n.*2. *in fin.
lib.*4. vbi tenet, quod in terris Eccleſiæ in confectione inuen-
tarij, † attendendam eſſe magis ſimplicitatem, veritatis, 164
quam nimis ſcrupuloſam ſubtilitatem, & idem tenent alij re-
lati per Iul. Cæſar. Caluin. *in tractat. de Æquitat. lib.*1. *cap.*54.
*n.*14. ibi, *de æquitate Iuris Canonici id procedere etiam in alijs
perſonis qui doceant penes ſe nihil extare de bonis hæreditarijs,
etiam ſi inuentarium non confecerint, &c.*

Verùm quidquid ſit in foro animæ, ſeu foro Poli illud cer-
tum eſt, quod de iure Canonico in foro contentioſo † hæres 165
non confecto inuentario tenetur ſatisfacere debita teſtato-
ris etiam vltra vires hæreditarias. Ita enim in ſpecie ſibi
parum conſtans, imò ex toto contrarius, ſe ipſum laceſ-
ſans, tenuit Bald. *in l. vlt. num.*9. *de iur. deliber.* vbi clare diſ-
ſcrentiam conſtituit, inter forum conſcientiæ, & forum
con-

Digitized by Google

166 contentioſum † Intis Canonici,& apertè aſſerit in foro con-
tentioſo Iuris Canonici, bæredem teneri vltra vires hære-
ditarias, ſi bona teſtatoris non ſufficiant. Idem Bald. *in l. filium, quem habentem num.37. verſ. ego breuiter, C. famil. ercisc.* Et idem verè docuit Hoſtien. *in Summ. §. penult.* malè
167 allegatus, † & intellectus, & neſcio à quo allucinatus, à
Bald. *in d. conſ.72. pro contraria parte*, ibi, enim tenet Ho-
ſtien. & præciſè aſſerit. *Quid ſi non ſufficit hereditas ad perſoluenda debita, diſtingue ſecundum leges vtrum confecerit inuentarium, & tunc non tenetur vltra vires hereditatis, vel non fecerit, & tunc tenetur*. Quæ etiam opinio
168 ſatis corroboratur ſecundum ius Canonicum, † vt ſatis
notatur *in cap. Raynutius, §. penultim. in fin. de teſtament.*
ibi, *In iudicio enim anima non puto, quod teneatur vltra quam ad ipſum peruenit de ipſa hereditate, quamuis ſibi imputari poſſit ſi, &c.*

Ratio enim ſupradictæ opinionis eſt, quia lex Ciuilis non
nutritiua peccati ſeruanda eſt in foro Canonico contra-
169 rium † non diſponente *can. quo iure 8. diſtinct.* & lex Ciuilis
170 de inuentario loquens, nedum non eſt peccati † nutritiua,
imò peccati excluſiua puniendo negligentiam, ſeu oſcitan-
tiam. Ergo, &c. Imò in hac parte ſacri Canones non ſo-
171 legibus † Ciuilibus non aduerſantur *iuxt. regol. cap. 5. de nou. oper. nunciat.* ſed benè conueniant, *vt iam dixi ex d. cap. Raynutius.*

Quod enim de iure Canonico etiam in foro contentioſo
172 hæres, † ſecundum veriorem, & communiorem opinio-
nem, confecto inuentario teneatur etiam vltra vires hæ-
reditarias, amplè atteſtatur Rota *in cauſa Ciuitatis Caſtelli bonorum 27. Iunij 1578. coram bon. mem. Cantucc. impreſſ. habetur in part.2. diuerſ. deciſ.72. à num.49.* vbi præ-
173 dicta opinio tamquam verior, & communior † exalta-
tur, ac canonizatur atque ad ſatietatem pleno calamo plu-
res DD. adducuntur, & adde Facbin. *controuerſ. Iuris lib.6. cap.23. verſ. ſed valdè.* Et recentius ita quoque fuit deter-
minatum *in Rota in cauſa Bituntina cenſus 24. Maij 1647. coram Eminentiſſ. D. Cardin. Corrado, §. fin.* vbi etiam de
veriſſima opinione teſtatur.

Tandem illud pro coronidè ponam præſentis Annotatio-
174 nis, † quærendo, an hæres accipiendo hæreditatem non
conficiendo inuentarium, iuxta ſalubre monitum Impera-
toris Iuſtiniani, *de quo in d. l. fin.* nam tunc cum vltra vires
hæreditarias, teneatur de proprijs bonis, ſi non ſit ſoluendo,
an gaudeat priuilegio ceſſionis bonorum, atque reſponſo-
176 rio eſt † negatiua, & rationem aſſignat Marth. Brun. *in tractat. de Ceſſ. bonorum quaeſt.6. quaſt.4. principal. num.1.* ibi, *reſponde, quod non habet beneficium ceſſionis, &c.*
177 Quia in accipiente hæreditatem ſine † beneficio inuenta-
rij præſumitur dolus, & bonorum ſubtractio, *& iam ſupra diximus* ergo indignus eſt tali beneficio. Nam ceſſio bo-
178 norum † eſt ſubſidium miſerorum, & non præſidium doloſo-
rum, *vt inquit text. in l. ex parte, §. interdum, ff. quod cum eo, &c. cum alijs à me abundè relatis ſup. part. 8. recent. in Annotat. ad deciſ.16. à num.35.* vbi etiam deduxi,
179 quod † idem ſentit Congregatio ſacræ Viſitæ Carcerato-
rum Vrb.
180 Hinc Rota dignè, & iuſtè denegauit † admittere ad be-
neficium *cap. Odoardus de ſolut.* clericum quia conſtabat,
quod talis petitio erat calumnioſa, *vt fuit dictum in Romana Ceſſionis bonorum 19. Aprilis 1652. coram Reuerendiſſ. D. Archiepiſcopo Tarraconen.* Plura contra Fallitos, quià com-
181 muniter † accidentibus ſunt fraudatores, ideòque tamquam
contra Graſſatores, & Latrones æris, & ſanguinis alieni,
eſſet irruendum ſemota omni miſericordia, multis relatis
182 † ſcripſi *ſupra part.3. recent. in annotat. ad deciſ.9. in litera E. à num.42. vſque ad 143.*

Paulus Rubens.

R. P. D. VEROSPIO.

Viterbien. Hæreditatis.

Lunæ 1. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Statutum, ſi condendo teſtamentum tum per mu-
lierem requirat præſentiam proximiorum, tunc
illa minimè requiritur, ſi illi ſint pupilli, vel mi-
nores, vel ſi ſint maiores, ſint abſentes. Lex cum

ſupponat, quid poſſibile, ideò ceſſat, ſi ſit quid ſit impoſſibile. Monaſteria ſunt exempta à iuriſdictione Laicorum, ideò in eis non intrat eorum ſtatuta.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Viterbij reprobatur annullus teſtamentum mulierum, quod celebratur ſine interuentu, & conſenſu fratrum.*
2 *Pupillos, cum ſua negotia gerere minimè valeat, non debet aliena facere.*
3 *Quod procedit etiam ſi pupillus ſit minor.*
4 *Authoritas alicuius, dum eſt interponenda, pro eo, de quo eſt in patrimonio, tunc ſi ille ſit pupillus, id non ſuppletur per Tutorem.*
5 *Statutum, ſi requirat præſentiam veram, non ſuppletur per fictam.*
6 *Statutum ſi requirat præſentiam alicuius ad reintegrandam præſentiam certa perſona, tunc ea non poteſt ſuppleri per præſentiam fictam.*
8 *Statuta, ſi requirant præſentiam alicuius in confectione teſtamenti intelligi debent, dummodo illi non ſint inhabiles propter abſentiam.*
9 *in Teſtamenti confectione mulieris ſtatutum, ſi requirat præſentiam proximiorum, tunc validè condi poteſt teſtamentum ab eorum præſentia, ſi ſint abſentes.*
10 *Quod multò magis procederet, ſi immuneret periculum mortis.*
11 *Neceſſitas vbi intrat, ſilent Leges.*
12 *Diſpoſitio legis debet eſſe poſſibilis.*
13 *Neceſſitas ſupponit, quid impoſſibile.*
Impoſſibile quando aliquid adeſt, ceſſet effectus legis, num.13.
14 *Statutum Laicorum, non intrat quoad Monaſteria ex defectu iuriſdictionis.*
15 *Statutum non porrigit vires extra fines Territorij.*
16 *Locum eſſe extra territorium, vel intra fines, ſed eſſe exemptum à iuriſdictione ſtatuentium paria ſunt.*
17 *Fraude ceſſante, ceſſare quoque lex, inducta ad euitandam fraudem, & num.18.*
18 *Bona aliqua ſi quis ab aliqua perſona habuerit, dato, quod iſta perſonam illam in eis inſtituerit heredem, dicitur potius ea bona reſtituere, quam dare.*

DECISIO CXCIII.

CVm ad fauorem Ioannis Latioſi relaxatum fuiſſet mandatum ab A. C. contra Franciſcum, & alios fratres de Zagris pro ſumma ſcutorum 1250. quorum illi erant debitores vti hæredes Michaelis Angeli pro reſtitutione Dotis Vincentiæ, in qua Virginia illius filia, & hæres inſtituerat hæredem eumdem Ioannem ſuum auunculum, cenſuerunt Domini illud eſſe exequendum, dum illius validitas non controuertitur, &c. iuſtitia verò probatur ex duabus deciſionibus emanatis coram R. P. D. meo Ghiſilerio, in quibus ex tribus fundamentis reſponſum fuit pro validitate teſtamenti Virginiæ, quorum duo tantùm approbarunt in propoſitione huius cauſæ circumſcripto primo in quo reprobatum
fuerat Statutum † Viterbij annullans teſtamentum mulie- 1
rum, quod celebratum fuerit ſine fratrum interuentu, & conſenſu. In hoc enim articulo: an valida, & iuſta reputari debeat huius Statuti diſpoſitio varijs, multiſque rationibus, & authoritatibus fulcitur vtraque opinio, in quo propterea nihil Domini firmarunt cum ex alijs fundamentis ſuſtineri poſſit diſpoſitio Virginiæ, licèt in ea adhibitus non fuerit fratrum conſenſus, & præſentia, quæ ex diſpoſitione ipſius Statuti pro illius validitate, & ſubſiſtentia requirebantur. Cùm enim illius fratres eſſet pupilli indignum videbatur,
† vt qui iura ſua pertractare, ſiue proprium teſtamentum 2
condere non poterant propter defectum ſtabilis mentis, quam in tam tenera ætate nondum adepti fuerant, vt inquit
text. in l. vlt. C. de teſtam. milit. conſenſum, & † authorita- 3
tem in alieno teſtamento præſtare deberent, *l. non ſolum, §. libertis, ff. de excuſat. tutor. §. vltim. inſtitut. de fiduciaria tutela*, & ita præter relatos *in deciſionibus, Reuerendiſſ. P. D. mei Ghiſilerij ſub die 28. Martij 1642.* tenuerunt Ang. *in l. fin. num.1. C. de verborum ſignificatione, & in l.1. §. & quidem, num.1. ff. quod cuiuſque Vniuerſitatis*

nomine, Iaſ. *in l. de pupillo*, *num.2. ff. de operis non. nunciatione*, Alexand. *conſ.62. num.4. lib.2.* Ang. *conſ.333.* Tiraquell. *ad l. connubiales, gloſſ.8. num.48.* & in fortioribus termi-
4 nis ſi ijdem † pupilli fuiſſent minores tradit Caſtrenſ. *in l. ſi cum dotem*, *§. ſi patri*, *num.2. ff. ſoluto matrim. Rota in Romana palatij 4. Iunij ann. 1607. coram Iuſto.*

Neque talis conſenſus, & præſentis ſuppleri potuerunt ex perſona tutoris: Quia dum illius authoritas interponenda
5 erat pro eo, quod non eſt in patrimonio, vel † adminiſtratione pupilli, nihil poterat operari, vt habetur in *l. ab Agnato*, *& l. vlt. ff. de curatore furioſo*, *& in l. ſeruus furioſi, ff. de manumiſſionibus*, Bart. *in l. de pupillo, num.1. ff. de operis noui nunciatione*, vbi etiam Iaſ. *num.2.* Bald. *in l.1. num.69. C. qui admitti*, *vbi aliam rationem reddit*. Quia ſcilicet Statutum
6 requirit † præſentiam veram, & non fictam, Caſſan. *ad conſuetudines Burgundiæ rubrica 4. §.7. in verbo proximiores parentes num.6.* Tiraquell. *ad l. connubiales*, *gloſ.8. num.46.* Cùm talis præſentia requiratur à ſtatuto, non ad com-
7 modum fratrum, ſed ad integrandam † perſonam mulieris, *l. tranſactionem*, *C. de tranſact.* Bald. *in l. pactum quod dotali*, *num.24. C. de collationibus*, Alexand. *in l.1. §. fuit quæſitum*, *num.9. ff. ad Trebell.* & ibi etiam Cumanus, & Imola, *num.8.* Iaſon. *in l. ex facto*, *num.9. verſ. & iſtud*, *ff. de vulgari*, idem Bald. *conſ.60. num.1. vol.5.* Menoch. *conſ.541. n.1.* Pancir. *conſ.187. num.18.* Marta *de ſucceſſ. part.4. quæſt.9. art.1. num.11. & art.2. num.4.*

Præterea cùm de tempore facti teſtamenti à Ciuitate abeſſet illorum tutor, illud validè condi potuit à Virginia abſque illius interuentu; quia diſpoſitio Statuti requirentis
8 aliorum præſentiam in confectione teſtamenti † intelligi debet dummodo non ſint inhabiles propter abſentiam, & de facilè poſſint conſentire, argumento *text. in l.3. C. de ſacroſanct. Eccleſ. & in l. in bello*, *§. medio*, *ff. de captiuis, & poſt liminio reuerſis*, *& l. ſi ita ff. de ritu nuptiarum*, & in terminis Statuti requirentis proximiores in confectione te-
9 ſtamenti, quod illud † validè condi poſſit abſque eorum præſentia ſi ſint abſentes, notant DD. *in d. l. tranſactionem*, vbi Bald. *num.5.* Rom. *num.8.* Curt. iun. *num.19.* Caitren. *in fin. & in l. ſi cum dotem*, *§. ſi patri num.2. ff. ſoluto matrim.* Rota coram Buratt. *deciſ.332. num.5.* præſertim dum immi-
10 nebat mortis periculum Virginiæ (vt conſtat ex depoſitionibus teſtium) cuius cauſa neque tutoris reditus expectandus erat, cum ingraueſcentis morbi neceſſitas ſolemnita-
11 tes ex Statuti † diſpoſitiones requiſitas excluderet, vt conſuluit Angel. *in conſ.333.* Rimin. Iun. *conſ.759. n.73.* Corn. *conſ.53. num.3. volum.4.* cuius rei ea videtur poſſe adduci ratio,
12 quia † diſpoſitio legis debet eſſe poſſibilis, quam excludit neceſſitas, quæ præſuppouit quid impoſſibile, propter quam
13 ceſſare † debent eiuſdem legis præcepta, vt probat D. Tho. 1. 2. *quæſt.95. artic.3.* & conſiderauit Bald. *in l. Diuus, num.1. ff. de petit. hæred.*

Et altero etiam deciſionis fundamento viſum fuit ſuſtineri poſſe teſtamentum Virginiæ conſiſtens in Priuilegio, quod competit Monaſterio vbi confectum fuit teſtamen-
14 rum, cuius priuilegij cauſa ex defectu poteſtatis † ſtatuentium dictum teſtamentum comprehendi non potuit ſub diſpoſitione Statuti. Sicut enim eiuſdem poteſtatis defectus impe-
15 dit † vires Statuti extra fines Territorij, vt fuit doctrina Bart. *in l. cunctos populos*, *num.33. C. de Summa Trinitate*, vbi etiam Bald. *num.9.* Brunus *de Statutis quod ſtantibus maſculis art.8. quæſt.25. num.119.* & pluries firmauit Rota vt coram Puten *deciſ.341. lib.1.* coram Greg. 255. *num.1.* coram Buratt. *deciſ.188. num.2. & in Narnien. Succeſſionis 22. May 1628. coram bon. mem. Merlino*, *& in Romana Supplementi legitimæ 18. May 1640. coram R. P. D. meo Cerro.* Ita etiam excludere debet loca ſacra ab eorum iuriſdictione
16 † cum à pari procedat locum extra territorium exiſtere, & intra fines, ſed eſſe exemptum à iuriſdictione ſtatuentium, ex notatis in *cap. cum Epiſcopus*, *de offic. Ordinarij lib.6. & cap.1. de priuilegijs eodem lib.* & præter relatis in *deciſione R. P. D. mei Ghiſilerij*, tradit Iaſ. *in l. fin. num.5. ff. de iuriſdictione omnium Iudicum 20.* Andrea *in cap. vt animarum n.6. de conſtit.* vbi etiam Gemin. *num.17. & 18. lib.6.* Cald. *conſ.13. de Iudicijs*, Feder. de Senis *conſ.99. num.1.* Roland. *conſ.33. num.23. lib.3.* Bellett. *diſquiſit. clerical. part.1. de exempt. cleric. à ſtat. ſecul. §.4. num.34. & 37.* quæ opinio ſuſtinenda videtur hoc caſu, in quo conſtat Virginiam acceſſiſſe Monaſterium per plures annos ante, dum adhuc proſpera vtebatur valitudine, vnde elici non poteſt, quod
17 acceſſerit † animo fraudandi diſpoſitionem Statuti, qua fraude ceſſante, ceſſare debet eiuſdem Statuti diſpoſitio, vt conſuluit Aretin. *in conſ.73. num.8.* & alij quos refert, & ſequitur Tiraquel. *ad l. connubiales gloſſ.8. num.221.*

Hanc autem ſententiam eo faciliùs amplexi fuerunt DD. attenta laudabili diſpoſitione Virginiæ, in qua Ioannem auunculum inſtituerat hæredem, ſcuta 300. fauore piæ cauſæ legauerat, & ſcuta quingenta fratribus reliquerat,
quæ diſpoſitio † cum facta fuerit canonicè, & prudenter, 18
& ad fauorem coniunctarum perſonarum ſuſtineri poteſt ſine ſolemnitatibus requiſitis per Statutum, vt conſuluit Neguſan. *conſ.514. num.18.* Io. Franciſcus à Ponte *conſ.148. num.18. & ſequen. volum.2.* Maximè cùm ferè omnia bona in quibus eundem Ioannem inſtituerat teſtatrix ante a
ex ipſius patrimonio receperit, quo caſu eius fratres † nul- 19
lum videntur ſentire incommodum, aut damnum pati, cùm potius cenſeatur Virginia auunculo reddidiſſe opes quam proprias reliquiſſe, vt notant DD. *in l. ſi ita ſtipulatio facta fuerit*, *ff. de verborum obligationibus*, *poſt gloſſ. ibi in verbo comprehenſis*, Bart. *num.1.* Iaſ. *num.4.* Tiraquell. *in l. vnquam*, *in verbo donatione largitus*, *num.192. in fine*, *C. de reuocandis donat. & in tractat. ad l. connubiales l.16. gloſſ.3. num.55. & 56.* Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CARRILLO,
Poſtea Præſide Valliſoletano.

Meleuitana de Ciantar.

Lunæ 1. Iunij 1633.

ARGVMENTVM.

Bona, quando dicantur effecta litigioſa, & qualiter ſcientia emptoris in his terminis ſit probanda. Commiſſio quando non dicatur comprehendere poſſeſſorium, verùm etiam petitorium.

SVMMARIVM.

1 *Scientia litis pendentiæ ex parte emptorum, qualiter ſit probanda ad effectum, vt bona dicantur litigioſa.*
2 *Executoriales relaxata in actione reali contra eos, qui in iudicio non fuerunt vocati, quid operetur.*
3 *Actione reali, quando fuit actu tunc ad effectum rei litigioſæ, requiritur ſcientia etiam ex parte emptoris.*
4 *Vitium litigioſi non contrahitur, quando agitur ſuper mera actione perſonali.*
5 *Quod procedit etiamſi in commiſſione clauſula*, quam, & quas.
6 *Commiſſione, licet primum agatur de poſſeſſorio, tamen, quando dicatur concludi in petitorio.*
7 *ob Clauſulas*, quam, & quas, & cum omnibus incidentibus annexis, & connexis *dicitur quoque deductum petitorium.*
8 *Verba*, legitimè, & canonicè *poſita in commiſſione reſpiciunt petitorium.*
9 *Principaliter, quod agitur, attendendum venit, & non eo, quæ in conſequentiam.*
10 *in Iudicium, quid fuerit deductum attendi debet libellus actoris, potius, quam ius Rei, & num.11.*
12 *in Libello exprimi debet cauſa expreſſa actionis.*
13 *Sententia eſt nulla ex defectu citationis legitimi procuratoris.*

DECISIO CXCIV.

EX duplici fundamento reſolutum fuit in hac cauſa literas executoriales, quas familia de Ciantar obtinuerat in vim rei iudicatæ contra Moniales Conuertitas Melitæ ſuper reſtitutione bonorum ſpectantium ad hæreditatem q. Hieronymæ eiuſdem familiæ eſſe exequendas contra Ioannem, & alios, in quos dd. Conuertitæ nonnulla bona d. hæreditatis alienarunt.

Primò, quia de tempore venditionis bona erant effecta litigioſa; Altero, & ſecundò quia emptores habuerant notitiam pendentiæ litis ſuper dd. bonis, vt latiùs apparet in duabus deciſionibus emanatis ſub diebus 6. Februarij 1640. & 11. Maij 1641. coram Eminentiſs. D. Cardinale Hieronymo Veroſpio, in cuius locum ſubrogatus dubitaui,

an ſit

an ſit recedendum à deciſis, & in hac ſecunda cauſæ poſitione ſtandum eſſe in deciſis fuit reſponſum.

Nam quidquid ſit ſecundò fundamento ſuper quo Domini non immorarunt cum ex coniecturis in dictis deciſionibus ponderatis non videatur reſultare illa concludens pro-
1 batio ſcientiæ litis pendentiæ, † etiam ex parte emptorum, prout requiritur ad hunc effectum, *l. qui autem §. hoc edictum, ff. de his, quæ in fraud.* & firmauit Rota *in deciſ.* 450. *num.* 3. 4. *&* 5. coram Buratto, certum eſt, quod primum deſumptum ex vitio litigioſi ſubſiſtit, cum lis introducta fuerit anno 1621. ad inſtantiam Conuertitarum, & alienationes factæ fuerint annis 1622. 1623. & 1624. quod ſufficit ad hoc vt executoriales relaxatæ in actione reali ad fauorem dictæ
2 familiæ de Ciantar exequi poſſint contra † dictos Emptores, quamuis in Iudicio non vocatos, & pendentiam litis ignorantes, vt præter allegatos in prima deciſione tenet Cancer. *var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 15. ſequitur Rota *in deciſ.* 917. *num.* 3. coram Buratto, ibique addent. *num.* 6. *& ſeqq.* & fuit dictum *in Romana Saluiani* 1. *Martij* 1627. *coram Eminentiſſimo D. Cardinali Vbaldo*, licet ſecus eſſet
3 dicendum, quando actum † fuiſſet actione perſonali, tunc enim requireretur ſcientia litis etiam ex parte Emptoris, vt declarat Couar. *pract. quæſt. cap.* 15. *num.* 7. *in princip. & in §. ſed ſi actione perſonali, &c.* in quibus terminis loquitur Buratt. *in d. deciſ.* 450. *num.* 3. *cum alijs in contrarium allegatis.*

Non obſtat, quod his, quæ pendebat ſuper iſtis bonis fuiſſet introducta vigore Commiſſionis iactationis, & iactationum pro tuenda poſſeſſione dd. Conuertitarum, & ſic
4 † ſuper mera actione perſonali poſſeſſorium concernente, quo caſu non adeſt vitium litigioſi, Bart. *in l. creditores n.* 3. *verſ. ſecundo caſu, C. de pignor.* Berou. *conſ.* 155. *num.* 42. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 109. *num.* 7. Lancell. *de attent. par.* 2. *lite pendente limit.* 2. *num.* 16. etiamſi in commiſſione adſit clau-
5 ſula, *quam, & quas*, quæ cùm non fuerit deducta ad ſpeciem non operatur deductionem petitorij, dum ipſa commiſſio eſt reſtricta ad poſſeſſorium, Seraphin. *deciſ.* 1013. *num.* 3. Rota penes Pacific. de Saluiano *interdict. deciſ.* 68. *num.* 12.

Quia commiſſio, vt patet ex eius lectura non eſt reſtricta ad ſimplices iactationes, & moleſtationes meram poſſeſſionem reſpicientes, ſed vlterius continet narratiuam impugnationis, ac ſiniſtræ interpretationis, quæ, à familia de Ciantar fiebat Breui Apoſtolico, cuius vigore eædem Conuertitæ bona huiuſmodi acquiſiuerant, & licet in ea primo
6 agatur † ſolum de poſſeſſorio, poſtea tamen concluditur in petitorio, petendo vt committatur cauſa interpretationis d. Breuis Apoſtolici, ac impugnationis illius, quando autem in commiſſione iactationis, & iactationum continetur aliquid reſpiciens petitorium tunc ob clauſulas, *quam, & quas, & cum omnibus incidentibus, annexis, & connexis*, cenſetur
7 † in Iudicium deductum etiam petitorium, Mandoſ. *in regul. de ſubrogat. quæſt.* 14. *n.* 6. Caſſad. *deciſ.* 6. *de reſcript. in princip. & deciſ.* 9. *de cauſ. poſſeſ. & propriet. num.* 9. Moedanus *deciſ.* 6. *de reſcript.* Adden. ad Gregor. XV. *deciſ.* 125. *num.* 18. *verſ. ego crederem*, benè Rota *deciſ.* 57. *num.* 34. *&* 35. *par.* 7. *recent.*

Quod confirmatur ex eo, quod partes proſecutæ fuerunt iudicium in petitorio, & ſententia deſuper lata declarauit aſſignationem bonorum factam Conuertitis vigore dicti
8 Breuis Apoſtolici eſſe nullam, & iniuſtam, † quæ verba reſpiciunt petitorium, vt de verbis, *legitimè, & Canonicè*, tradit *gloſ. in capit. conſtitutus verb. eiectus de fil. presbyt.* ibique Butr. *num.* 7. Abb. *pariter n.* 7. *verſ. quod agerit*, cum alijs allegatis per Buratt. *in deciſ.* 300. *n.* 10.

Nec releuat, quod familia de Ciantar litem introducere nequiuerit actione reali, cum ei non liceret bona petere vti ſua, ſed tantummodo agere ex teſtamento, vt voluntas Teſtatricis adimpleretur, adeò quod nihil referat, quod in con-
9 ſequentiam huius actionis, veniat etiam † petitorium, & ipſa res petita, cùm ſolum attendatur, quod principaliter agitur, vt *ex l. ſi quis nec cauſam, ff. ſi cert. petat.* & ex Gammа *deciſ.* 202. aduertit in terminis Cancer. *var. reſol. dict. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 12. Quoniam fuit reſponſum hoc procedere poſſe ſi lis mota fuiſſet à familia cui ſola actio perſo-
10 nalis competebat. Verùm lis mota fuit † à Conuertitis, quæ habebant dominium, & poſſeſſionem, & vtrumque iudicium deduxerunt, vt ſupra fuit oſtenſum; ad effectum enim dignoſcendi quid venerit in litem potius attendi debet libel-
11 lus Actoris, † quam ius Rei, Menoch. *conſ.* 2. *n.* 96. & contra familiam ream conuentam noluiſſe Conuertitas ſe reſtringere ad actionem perſonalem deducitur non ſolùm ex ſuperiùs ponderatis, ſed etiam ex eo quia in libello non expreſſerunt cauſam ſpecificam, prout exprimere debebant, in actione perſonali, Cæſar. Manent. *deciſ.* 70. *num.* 5.

Exceptio nullitatis proceſſus deſumpta ex defectu citatio-
nis ad ſententiam † contra legitimum Procuratorem Con- 13
uertitarum fuit plenè ſublata ex reſponſionibus datis in prima deciſione emiſſa ſub die 6. *Februarij* 1640. *ſub §. Alia exceptio*, & ex alijs datis per Informantes pro familia, cùm quibus Domini tranſierunt, & ideò ex prædictis reſponderunt ſtandum eſſe in deciſis. Vtraque parte audita.

R. P. D. ROIAS,

Poſtea Epiſcopo Tarraconeñ.

Conuerſana Iuriſdictionis.

Veneris 3. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Ordinarius cùm de iure communi habeat pro ſe iuris aſſiſtentiam ſuper generali iuriſdictione in tota ſua Diœceſi, illi conceditur manutentio, quamuis & per Epiſcopum, & ab alio qui exemptionem prætendit doceatur de collatione beneficiorum effectum ſortita, cùm collationes Epiſcopi in concurſu propter d. aſſiſtentiam iuris ſemper præualere debeant.

SVMMARIVM.

1 *Enunciatiua vbi ſumus in antiquis probant etiam in materia iuriſdictionis.*

2 *Epiſcopus fundatam habet intentionem in vniuerſa iuriſdictione in tota Diœceſi.*

Epiſcopo datur manutentio ſtante iuris aſſiſtentia ſuper vniuerſali iuriſdictione ſua Diœceſis, & n. 2. & 8.

3 *Quaſi poſſeſſio iuris conferendi beneficia in Epiſcopo quoad ſuam Diœceſim ſufficit, vt illi concedatur manutentio etiam in alijs actibus ſub eadem ſpecie comprehenſis.*

4 *Iuriſdictio Epiſcopi præſeruata cenſetur ex conceſſione facta per Sedem Apoſtolicam ad fauorem Archiepiſcopi ſuper aliqua re particulari.*

5 *Confirmatio Pontificis emanata poſt mortem Epiſcopi concedentis non vocato ſucceſſore illi nocere non poteſt.*

6 *Confirmationis natura ea eſt, vt ſemper intelligatur facta ſine præiudicio tertij.*

7 *Confirmatio addit quidem robur confirmato, non autem ſe extendit ad ea, quæ in illo non reperiuntur expreſſa.*

8 *Manutentio ſuper exemptione vbi petitur contra Epiſcopum neceſſarium eſt, quod dicatur de titulo valido.*

10 *Collationes datæ per Epiſcopum magis attenduntur, quam illæ quæ fuerunt per Archipresbyterum exhibitæ.*

11 *Archiuium priuatum alicuius Eccleſiæ nullam facit fidem, nec dat aliquod robur ſcripturæ.*

12 *Scriptura extracta lite pendente, & à Notario nec ſucceſſore in officio, nec Archiuiſta, ac ſine citatione partis nihil probant.*

13 *Teſtes ſuper exemptione à iuriſdictione Ordinarij deponentes, qualiter deponere debeant.*

14 *Poſſeſſio turbida dicitur irreleuans, & inſufficiens ad obtinendam manutentionem.*

15 *Archipresbyter in Eccleſia Collegiata habet pro ſe iuris aſſiſtentiam.*

16 *Eccleſia vt dicatur Collegiata neceſſarium eſt probare, quod Canonici habeant ſigillum commune, maſſam, & arcam, vt exinde fructus diuidantur.*

17 *Enunciatiua quamuis antiqua non probat Collegialitatem vbi principaliter de enunciato dubitari contingit, illudque controuertitur.*

DE-

Digitized by Google

DECISIO CXCV.

COnfirmarunt hodie Domini deciſiones in hac cauſa
emanatas coram Reuerendiſſimo Durano 226. & 446.
inter eius impreſſas, in quibus reſolutum fuit eſſe conce-
dendam manutentionem Epiſcopo Conuerſano, tam
quoad ius conferendi, quàm etiam quoad iuriſdictionalia
in Terra Rutiliani, vti exiſtente intra fines ſuæ Diœceſis ex
rationibus optimè in prædictis deciſionibus deductis.

Non enim fuit in dubium reuocatum, quin dicta Terra
Rutiliani ſita ſit intra fines Diœceſis Conuerſanæ; de hoc
etiam ſufficienter conſtitit ex antiquis enunciatiuis conceſ-
1 ſionis Epiſcopi Saſſonis, ac Breuis Sixti IV. productis ab Ar-
chipresbytero dictæ Terræ Rutiliani, Rota *deciſ.* 180. *n.* 4.
part. 2. *recent.* & 724. *num.* 3. & *par.* 6. *deciſ.* 16. *num.* 201.
num. 7. & 205. *num.* 8. Gregor. XV. *deciſ.* 375. *num.* 11.
cum alijs in d. deciſ. in hac cauſa 226. *num.* 4. & 5. & *in*
Adrianen. Iuriſdictionis coram bon. memor. Pirouano, poſt
Modern. *de manuten. deciſ.* 310. *ſub num.* 3. vbi concor-
dantes propterea Epiſcopus habet pro ſe intentionem fun-
2 datam in vniuerſa † iuriſdictione ad eum ſpectante, tan-
quam ad Ordinarium in tota Diœceſi ex qua ſola iuris aſſi-
ſtentia manutentio nequit ei denegari, *cap. cum perſo-*
ne, de priuileg. in 6. *cap. cum contingat*, & vtrobique
DD. *de for. comp.* Seraph. *deciſ.* 1278. *num.* 1. Caual. *de-*
ciſ. 306. *num.* 7. cum alijs in deciſionibus hodie confir-
matis.

Remanſit vlterius comprobata Epiſcopi quaſi poſſeſſio
conferendi ex multiplicatis collationibus beneficiorum
exhibitis, necnon ex teſtium depoſitionibus, de quibus in
3 eius Summario *num.* 15. † Vnde infertur ad quaſi poſſeſ-
ſionem iuris conferendi quoad omnia beneficia, ac alios
actus ſub eadem ſpecie comprehenſos, Bald. *in l.* 1. *n.* 24.
verſ. tu dic, C. emancipat. liber. Gratian. *diſcept.* 425. *n.* 41.
Thomat. *deciſ.* 41. *num.* 6. cum alijs congeſtis per Poſth.
de manutenen. obſeruat. 73. *num.* 141. & 154. Rot. *deciſ.* 17.
num. 3. & *ſeq.* & *deciſ.* 139. *n.* 12. *p.* 2. *diuerſor.* Gregor. XV.
deciſ. 557. vbi Adden. *num.* 6. & *in Hiſpalen. Iuris amo-*
uendi Curatos 20. *Aprilis* 1640. *coram R. P. D. meo Pen-*
tingerio.

Nec quicquam ſuffragatur præfato Archipresbytero Ter-
ræ Rutiliani aſſertus titulus exemptionis reportatæ ab Epiſ-
copo Saſſone cum confirmatione ſubſequuta Sixti IV. quia
circa hoc placuerunt reſponſiones in deciſionibus hodie
confirmatis, vltra quod conceſſio legitur reſtricta ad cor-
4 rectionem Clericorum, † indeque in alijs cenſetur præſer-
uata iuriſdictio Epiſcopi, Anchar. *in cap. poſtulaſti, n.* 45.
verſ. quicquid enim de for. competen. Rota *deciſ.* 324. *n.* 5.
part. 1. *recent.* Buratt. *deciſ.* 321. *num.* 5. & *in Roſſanen.*
exemptionis 27. *Iunij* 1641. *coram R. P. D. meo Carillo*.

Præſertim quia prætenſa exemptio legitur conceſſa per
dictum Epiſcopum Saſſonem, qui non valebat eximere
in præiudicium ſucceſſorum, & licet fuerit confirmata à
Sixto Quarto, quia tamen confirmatio emanauit longè
5 poſt mortem dicti Epiſcopi Saſſonis † concedentis, non
vocato Epiſcopo ſucceſſore, non valuit eis nocere, Bald.
in cap. 1. *de confirmat. vtil.* Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1.
gloſ. 10. *num.* 71. Afflict. *deciſ.* 286. *num.* 2. & 3. & 335.
num. 12. Gregor. XV. *deciſ.* 164. *num.* 10. Vltra quod con-
6 firmationis natura eſt, † vt ea ſemper intelligitur facta
ſine alterius præiudicio, *cap. quamuis, cap. ſi pro te, de re-*
ſcript. Bald. *in cap.* 1. *num.* 10. *de confirmat. vtil. vel inutil.*
& talis confirmatio ſolùm fuit apta addere robur confirma-
7 to, † non autem ſe extendit ad ea, quæ non reperiuntur
expreſſa, Bald. *in l. aduerſus, C. ſi aduerſus rem iudicatam*,
Dec. *in l. more, num.* 2. & 3. *ff. de iuriſdict. omnium iud.*
Bero. *conſ.* 7. *num.* 37. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 75. *n.* 32.

In omnem caſum effectuatio dictæ exemptionis detegitur
valde turbida; vnde donec de eius viribus diſputetur, &
determinatio fiat, venit ſemper concedenda manutentio
8 Epiſcopo propter iuris † communis aſſiſtentiam, ac poſ-
ſeſſionem, vt ſupra probatam, Rota poſt Modern. *de ma-*
nuten. deciſ. 157. *num.* 5. Add. ad Gregor. XV. *deciſ.* 312.
ſub num. 4. *verſ. procedit*.

Nec dicebant Domini eſſe diſcutiendas in præſenti diſ-
putatione collationes à dicto Archipresbytero exhibitas,
nam eſto, quod eſſent in forma probanti, & ſufficerent
ad acquirendam quaſi poſſeſſionem conferendi, non tamen
exinde dicto Archipresbytero concedi poſſet manutentio
aduerſus Epiſcopum, cùm non doceatur ſimul de titulo va-
lido exemptionis ad effectum conferendi, prout requiri-
tur, † quando petitur manutentio aduerſus Superiorem, 9
cap. cum perſona, §. *penult. de priuil. in* 6. vbi notant om-
nes, præſertim Io: Andr. *n.* 6. Gemin. *num.* 4. *verſ. nota,*
quod pendente lite, Franc. *num.* 2. Anchar. *n.* 5. Couar.
pract. quæſt. cap. 17. *num.* 6. *verſ. quæ quidem interpretatio*,
latè Mareſcott. *variar. reſolut. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 23. &
ſeq. & *num.* 36. *cum ſeq.* Achil. *deciſ.* 5. *de reſtit. ſpol.*

Accedit vlterius, quod pro parte Epiſcopi fuerit datæ in-
finitæ collationes, omnes effectum ſortitæ, acquieſcente
Archipresbytero, quæ magis ſunt attenden. † in concurſu 10
præfatarum collationum Archipresbyteri, ex quo Epiſco-
pus habet iuris aſſiſtentiam, ac titulum prout requiritur ex
diſpoſitione *textus in dicto cap. cum perſonæ de priuileg. in* 6.
cum alijs vbi proxime.

Minus etiam probari poſſeſſionem dicti Archipresbyteri,
dictum fuit, ex quo inſtrumenta collationum exhibita
fuerunt extracta ex priuato Archiuio eius Eccleſiæ, † quod 11
fidem non facit, nec dat robur ſcripturæ, Put. *deciſ.* 186.
num. 1. *lib.* 3. *in correct.* & *deciſ.* 25. *de fid. inſtr.* Rota *in So-*
rana beneficij 8. *Martij* 1627. *coram bon. memor. Merlino*,
p. 5. *recent. deciſ.* 45. *per totam*.

Extractio pariter facta legitur, lite pendente, non ab Ar-
chiuiſta, ac ſucceſſore in officio, ſed ab alio Notario abſque
litteris compulſorialibus, ac partis citatione. † Vnde non 12
probant *cap. fin.* vbi Doct. *de fid. inſtr. auth. ſi quis in aliquo*,
Cod. de eden. Rota *deciſ.* 217. *num.* 1. & 362. *n.* 9. *pars.* 1.
recentior. & 297 *num.* 2. *p.* 2.

Nec obſtant teſtes examinati ſuper poſſeſſione Archi-
presbyteri, quia non deponunt de collationibus ante mo-
tam litem; Et de effectuatione collationum, non deponit,
niſi ſecundus, hicque de auditu; vnde non probat, cùm
etiam remaneat vnicus. Nec concurrunt publica vox & fa-
ma, † vel alia adminicula, quamuis verſemur in antiquis, 13
Doctor. *in cap. licet ex quadam de teſtibus*, latè Gabr. *con-*
cluſ. 3. *eodem tit. num.* 2. vbi concordantes. Indeque ſtante
contraria probatione facta per Epiſcopum ſuper eius poſſeſ-
ſione negari non poteſt, quin ſaltem poſſeſſio Archipresby-
teri remaneat turbida, † & conſequenter irrelenans pro re- 14
portanda manutentione, Rota *deciſ.* 382. *n.* 5. *p.* 2. *recent.*

Vltimò non obſtat, quod in Eccleſijs Collegiatis † aſſi- 15
ſtentia iuris communis ſtet pro Archipresbytero, vt per Abb.
in cap. conquerente, num. 2. *de offic. ordin.* Gonzal. *ad reg.* 8.
gloſ. 45. *num.* 46. Biſignet *deciſ.* 8. *per tot. in titulo de præ-*
ben. in antiq. Rota *deciſ.* 19. *eodem tit. in antiq.* Coccin. *de-*
ciſ. 283. *num.* 1. *verſ. eſt de iure*, & *deciſ.* 358. *num.* 11.
par. 5. *recent.* & *par.* 6. *deciſ.* 72. *num.* 2. Quia præfati Do-
ctor. ac Rotæ deciſiones adducti per informantes pro Ar-
chipresbytero abſolutè præfatam concluſionem non fir-
mant, ſed ſolùm dicunt, quod collatio eſt ſimultanea cum
Capitulo, & Prælato, & Archipresbyter modo non præ-
tendit ſimultaneam cum proprio Capitulo, ſed ipſum tan-
tùm habere collationem inde adduxit prætenſam exemptio-
nem, ac collationes præfatas per Archipresbyteros pro tem-
pore factas.

Vlterius replicatum fuit in dictis iuribus, ac deciſionibus
ſolùm determinari ius eligendi in Eccleſijs Collegiatis ſpe-
ctare ſimultaneè ad Capitulum, & Prælatum, ius verò
conferendi beneficia, ſpectare ad Epiſcopum, de quo prin-
cipaliter actum fuit.

Vltra, quod nec qualitas Collegialitatis in Eccleſia dicti
Archipresbyteri remanſit concludenter probata, dum de-
buiſſet probari, † quod Canonici dictæ Eccleſiæ haberent 16
ſigillum commune, maſſam, & arcam, vt exinde fructus
diuiderentur, Caputaq. *deciſ.* 142. *num.* 1. *par.* 1. Mantic.
deciſ. 175. *num.* 1. Gregor. XV. *deciſ.* 482. *num.* 4. & *p.* 5.
recent. deciſ. 56. *num.* 5. nec antiqua enunciatiua Collegia-
litatem probat, † dum principaliter dubitari contingit circa 17
enunciatum, illudque controuertitur, Alex. *conſ.* 21. *n.* 4.
& 136. *n.* 11. *lib.* 1. Seraph. *deciſ.* 1278. *n.* 2. & *part.* 5. *re-*
cent. deciſ. 119. *num.* 14. Buratt. *deciſ.* 145. *num.* 4. & 394.
n. 4. & 505. *n.* 7.

Præterea Eccleſia prædicta potuit erigi ex beneficijs vni-
tis, vel ex fructibus Parochiæ, dum in ea exercetur cura
Animarum, & eo caſu ſemper collatio ſpectat ad Epiſco-
pum, &c.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

R. P.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſtea Epiſcopo Terracineñ.

Leodieñ Abbatiſſatus.

Mercurij 3. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Cùm attentata dicantur quæcumque fuerunt poſt appellationem commiſſa, hinc omnia quæ coram Iudice inferiori geruntur ab illorum vitio excuſari non poſſunt, niſi forſan à tertio, qui non eſt in lite fuerint commiſſa, cùm ille non dicatur attentare, quod quando procedat in deciſione videas.

SVMMARIVM.

1 *Attentata dicuntur omnia geſta poſt appellationem, & inhibitionem Rotalem.*
2 *Capitulum conuocandi munus abſente, vel impedito Decano, ſpectat ad Canonicum, ſeu Canoniſſam ſeniorem.*
3 *Litteras Apoſtolicas à Summo Pontifice obtentas coram inferiore iuſtificare, aut exhibere tenetur.*
Inferior inſtare non poteſt, vt inſtitutus à Superiore oſtendat ſuum titulum, num. 3.
4 *Amplia concluſionem, vt nec poſſit petere, quod quis doceat de profeſſione fidei.*
5 *Lite pendente in Rota non licet inferioribus aliquid innouare circa adminiſtrationem eorum ſuper quibus litigatur.*
6 *Tertius qui non eſt in lite non dicitur attentaſſe.*
Limita concluſionem, vt non procedat ſi ille tertius habeat cauſam à collitigante, quo caſu, & attentat, & ſuo nocet auctor. num. 7. & ſeq.
8 *Attentatorum in materia tolli debet omnis ſuſpicio colluſionis.*
9 *Attentata dicuntur ab eo geſta, qui actibus attentatis vſus fuit.*
10 *Attentatis renunciaſſe non ſufficit niſi etiam fructus percepti reſtituantur vnà cum expenſis, & num. ſeq.*
12 *Attentatorum cognitio vlteriorem impedit proceſſum.*
13 *Iudex inhibitus ſuperſedere debet donec Superior declaret in quibus caſibus procedere poſſit.*

DECISIO CXCVI.

COmmiſſa mihi cauſa reuocationis attentatorum commiſſorum in partibus poſt appellationem interpoſitam
ab Iſabella Lindeñ Abbatiſſa, & pendente cauſa in Rota,
dubitaui An conſtaret de attentatis, & DD. ponderando
decreta, & alia geſta, nedum per Mariam Magdalenam
Bocholt, poſtquam fuit in Vicedecaniſſam, electa ab Anna
de Berlo Decaniſſa collitigante Iſabellæ, ſed etiam à Iudice
remiſſoriali, qui inhibitione Rotali, & appellatione contempta ad inſtantiam Annæ coegit ſcrutatores, & Nicolaum Muno Sereniſſimi Principis Leodieñ ſigilli maioris
Notarium reiecta appellatione ab eius vlteriori proceſſu interpoſita declarauit incidiſſe in pœnas, & cenſuras contentas in litteris remiſſorialibus fuiſſe facta poſt appellationem à dicta Iſabella interpoſitam pendente cauſa in Rota,
1 † & in ſpretum inhibitionis Rotalis reſoluerunt non poſſe
dici non attentata, vt habetur *in cap. non ſolum*, & notat
ibi *gloſ. in fine, de appell. lib. 6.* Rota *deciſ. 20. eod. tit. in
nou. & deciſ. 26. eod. tit. in antiq.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 6.
num. 5. de cauſ. poſſ. & propriet.* maximè cùm emanauerint
contra executionem litterarum Apoſtolicarum, ac reuerentiam illis debitam.

Attentata enim eſt electio facta ab Anna de perſona dictæ Mariæ Magdalenæ eius conſanguineæ in Vicedecaniſſam, & adminiſtratricem Abbatiſſatus, cum clauſula habendi ratum, quidquid ab ea dicto nomine geſtum foret,
quia non poterat prætextu infirmitatis, vel alterius impedimenti vices ſuas alteri demandare, cùm impedita Decaniſſa
adminiſtratio pertineat ad Canoniſſam ſeniorem, tam ex
conſuetudine immemorabili eiuſdem Capituli, quàm ex diſ-
2 poſitione iuris communis, † quo inſpecto munus conuocandi Capitulum impedito, ſine abſente Decano ſpectat ad
Canonicum, ſeu Canoniſſam ſeniorem, vt in puncto tradit
Innoc. *in cap. 1. de maior. & obed.* vbi Abb. *num. 1. 2. & 4.*
& Felin. *num. 1.* Abb. *in cap. auditis, ſub num. 3. cum dec clarius de elect.*

Attentatum eſt præceptum factum Iſabellæ ad inſtantiam
dictæ Vicedecaniſſæ, quod exhibeberet, coram ipſa, &
nonnullis capitularibus realiter, & cùm effectu ſuam prouiſionem Apoſtolicam, vnà cum toto proceſſu, omniumque in eo contentorum, verificationem, & iuſtificationem
infra 10. dies cum declaratione in euentum non exhibitionis, dictoque termino elapſo non poſſe intre, & ſtatutis Eccleſiæ attentis illam recognoſcere pro legitima adminiſtratrice. Attentata eſt ad ſe aduocatio adminiſtrationis Abbatiſſatus eo quia Iſabella in termino non comparuit, non exhi-
buit litteras ſuæ prouiſionis, nec illas iuſtificauit, † quas 3
coram ipſis iuſtificare non tenebatur, Federic. de Sen. *conſ.
103. in princ. verſ. & video dicen. & num. 2. verſ. ſi vero
conſenſit, & num. 3.* qui dicit non poſſe inferiorem inſtare,
vt inſtitutum à Superiore oſtendat ſuum titulum, ſicuti
etiam quod non poſſint inferiores inſtare, † vt doceat de 4
profeſſione fidei dixit Garz. *par. 3. cap. 3. num. 47. & ſeqq.
§. non obſtat, in fin.* Attentatum eſt præceptum factum miniſtris, officialibus, & colonis, alijſque ne Iſabellam in Abbatiſſam recognoſcant, ſub dicto prætextu, quod dictam
prouiſionem Apoſtolicam infra tempus præfixum non exhibuerit. Attentata eſt deputatio adminiſtratorum Abbatiſſatus, necnon inhibitio debitoribus, & affictuarijs, ne dictam
Iſabellam in Abbatiſſam recognoſcant, nec illi de fructibus
Abbatiſſatus reſpondeant, & ratio fuit. Quia omnia pro-
bantur geſta lite pendente in Rota † non licet inferioribus 5
aliquid innouare circa adminiſtrationem eorum ſuper quibus litigatur, Rot. *in recent. deciſ. 393. per tot. p. 2.*

Non obſtat, quod dicti actus non fuerint geſti ab Anna
de Berlo, ſed à dicta Maria Magdalena Vicedecaniſſa, † quæ 6
vti tertia habet regulam pro ſe, quod non attentauerit, Achil.
deciſ. 28. n. 1. cum ſeqq. de appellat. ſanct. mem. Greg. XV.
deciſ. 14. n. 6. Rot. coram Caual. *deciſ. 186. n. 4.* coram bon.
mem. Coccino *deciſ. 30. num. 8.*

Quia cùm Vicedecaniſſa deputata fuerit lite pendente à
Decaniſſa, vtique etiam ipſa tamquam habens cauſam, à
collitigante attentauit ſtante limitatione dictæ regulæ,
† quod tertius habens cauſam à collitigante, attentet, & 7
noceat ſuo auctori, Rota *deciſ. 670. ad fin. par. 4. recent. in
Beneuentana Cenſus 13. Iunij 1594. coram Corduba, & in Vrgellen. Archidiaconatus 24. Nouembris 1581. coram Cypeio*,
apud Marcheſ. *de commiſſ. p. 2. fol. 573. n. 3.* vbi ſi aliter diceretur, aperiretur via fraudibus, & daretur via malignandi, & cùm dicta Maria Magdalena fuerit deputata ab Anna cum promiſſione habendi ratum quidquid ab ea factum
fuerit ſupradicta de eius ordinatione, & mandato facta eſſe
cenſentur, & licet ab ea geſta non fuerint, nihilominus iure
attentati reuocari debent, eſt enim in hac materia tollenda
† omnis ſuſpicio colluſionis, Gregor. *deciſ. 503. ſub num. 5.* 8
Biſignet. *deciſ. 4. n. 5. poſt med. verſ. & cum niſi talia attentata, tit. de appellat.*

Nec huiuſmodi attentata fuerunt purgata ex renunciatione, & declaratione facta ab Anna cum iuramento, in fide
nobilitatis fuiſſe facta ipſa inſcia, & nolle eiſdem adhærere,
ſeu conſentire. Quia cùm ſupradicta decreta produxerit
contra Iſabellam, vt apparet ex regiſtro Rotali, & illa vſa
fuerit ad impediendam manutentionem Iſabellæ in diſputatione dubij ſuper manutentione in Rota propoſiti ſub die 15.
Decembris præteriti per productionem dd. decretorum non
poteſt negari confirmatio, & approbatio † propter quam 9
attentata dicuntur facta ab eadem Anna Decaniſſa, vt latè
comprobat Lancell. *de attent. par. 1. cap. 1. num. 47. & ſeqq.*
& dd. declaratio, & renunciatio contrariatur facto vſus approbatiui reſultantis ex dicta productione facta in Rota.
Vltra quod pro reuocatione non ſufficit ſola renunciatio,
ſed requiritur reſtitutio omnium fructuum Abbatiſſatus in-
debitè perceptorum, & expenſarum in † procuranda re- 10
uocatione factarum, vt de fructibus tenuit, Rota coram
Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ. 305.* cum alijs deductis in
*Vlixbonen. Profeſſionis 27. Martij 1637. coram R. P. D. meo
Carrillo*, & in alijs, & de † expenſis paſſis coram Vrgellen. 11
d. deciſ. 305. deciſ. 269. n. 1. par. 1. recent. & coram bon.
mem. Buratto *deciſ. 356. n. 6.* Necnon reuocatio prætenſæ
Vicedecaniſſæ ab ipſa contra iuris communis diſpoſitionem, & conſuetudinem Eccleſiæ ſubſtitutæ, vt fuit dictum ſupra.

Pariter cenſuerunt DD. attentatum quidquid Iudex remiſſo-

Digitized by Google

miſſorialis geſſit poſt præſentatam ſibi inhibitionem Rotalem ſuper reuocatione attentatorum per dd. Decaniſſam ,
12 & Subdecaniſſam commiſſorum quorum cognitio † pro purgatione vlteriorem proceſſum impediebat , iuxta *deciſ. Caputaq. 52. num. 2. par. 3.* Seraph. *deciſ.* 1176. *n.* 4. eoque facilius poſt conceſſam facultatem abſoluendi arbitrio Rotæ ſcrutatores à iuramento de non releuando ſecreta ſcrutiorij , quo arbitrio non petito , & poſt appellationem ab vlteriori proceſſu non poterat Iudex de partibus procedere ad examen , & metu cenſurarum dd. ſcrutatores cogere . Ideò omnia per ipſum geſta reuocari debent , ne Sacræ Rotæ vileſcat auctoritas, & detur anſa Iudicibus inferioribus apponendi manus in cauſis ad Curiam deuolutis. Nec facit, quod dubitari poſſet, an ſub inhibitione generali comprehenderentur actus quos poſtea geſſit Iudex remiſſorialis , hoc debuit declarari à Rota , quæ declaratio donec peteretur , &
13 emanaret † Iudex inhibitus debuit ſuperſedere , Rota *deciſ. 74. n. 3. deciſ. 124. in fin. p. 1. recent. & in Calaguritana Beneficiorum 19. Aprilis 1613. coram Sacrato* , & fuit dictum in *Bononien. Iuriſpatronatus 28. Martij 1639. coram R.P.D. meo Bichio* .

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum, &c.

R. P. D. CERRO,

Sac. Rotæ Decano.

Pampiloneñ Vicariæ de Stella.

Mercurij 3. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus , quod ad aliquem pertineat, & quidem ex immemorabili poſſeſſione, quando dicatur ad impoſſibile probare per teſtes, obtentum , quando aliquid fuit per preces , id non conſtituat aliquem ſtatum , ad acquirendam quaſi poſſeſſionem .

SVMMARIVM.

1 *Nominandi Parochum , quaſi poſſeſſio non probatur ex teſtibus , & inſtrumentis dum non concludunt de aliquo actu coactiuo, & obligatorio .*
2 *Decretum irritans, & clauſula ,* ſublata, *tollunt , & inficiunt omnem poſſeſſionem , & quamcumque obſeruantiam in contrarium.*
3 *Cauſa licet vertat ſuper iure nominandi ad effectum tamen remiſſoria iudicatur profana .*
4 *Remiſſoria, quando ſumus in cauſa prophana , vt concedatur ſufficit , quod materia ſit releuans .*
5 *Immemorabili , vt dicatur derogatum debet de ea fieri ſpecialis mentio.*
6 *Immemorabilis, ſi ſit imaginaria inueriſimilis , & penitus improbabilis , tunc denegatur remiſſoria ad eam probandam.*
7 *Probatio illa non eſt expectanda , qua veriſimiliter haberi nequit cum alias partes grauentur tædio, & expenſis .*
8 *Iuſpatronatus, quando certum ſit , quod alicui non poſſit competere .*
9 *Immemorabilis, quando conſtat de certo initio, impoſſibile eſt , quod poſſit probari.*
10 *Initij memoria , quod non extet id requirit immemorabilis .*
11 *Per Preces obtentum, illa non conſtituunt obtinentem in quaſi poſſeſſione , nec acquirit aliquod ius coactiuum , vel obligatorium .*
12 *Lis de quo tempore fuerit introducta, id probatur ex tempore data commiſſionis .*
13 *Teſtes deponentes de tempore immemorabili, cuius ætatis eſſe debeant.*
14 *Homines centum annorum , hac noſtra ætate , vt experientia demonſtrat, non reperiuntur.*
15 *Inueriſimilitudine , & impoſſibilitate ſtante , Rota recuſat concedere remiſſoriam.*
16 *Commiſſio ſuper aliquo iure , quod fuerit obtenta , id benè probatur ex eius lectura.*
17 *Verbum* præſentandi , *ſignificat etiam nominationem .*
18 *Verba,* & ponendi Vicarium , *poſita in commiſſione cauſa ſignificant , quod agitur de nominatione Vicarij.*
19 *Mandati defectus , ſi obijciatur impetrationi commiſſioni ex quo diluatur.*
20 *Ratificatio equiparatur mandato.*

DECISIO CXCVII.

DEfuncto Ioanne de Munatiz Vicario Parochialis Eccleſiæ S. Ioannis Ciuitatis de Stella contendere cœperunt ſuper nominatione noui Vicarij œconomi , & Parochiani eiuſdem Eccleſiæ ex vna , & Abbas Monaſterij Beatæ Mariæ de Yrace ex altera , prætendentes hinc inde Ius nominandi Vicarium ad ſe pertinere , ſuper quo introducta cauſa coram Ordinario Pampilonenſi, & exinde ad Rotam deuoluta, fuit diſputatum cui ex his partibus eſſet concedendum mandatum de manutenendo , ſed quia multa hinc inde deducebantur reſpicientia Petitorium, fuit ordinatum , quod videretur de bono Iure, ſuper quo propoſito dubio coram bon. mem. Merlino ſub die 16. Iunij 1642. Rota , Abbate tantùm informante , reſpondit , conſtare de eius bono Iure ; Quia Eccleſia S. Ioannis reperitur vnita Monaſterio Beatæ Mariæ de Yrace, & in Eccleſijs vnitis clara eſt diſpoſitio Conſtitutionis ſanct. mem. Pij V. 47. in Bullario nouo , quod Ius nominandi Vicarium ſpectet ad eos , quorum Eccleſijs ſacta eſt vnio, quam Conſtitutionem ſæpius canonizauerunt Rota, & Sacra Congregatio Concilij, vt patet ex deciſionibus, & reſolutionibus eiuſdem Congregationis adductis in deciſione dicta die à me extenſa .

Nec obſtabat quaſi poſſeſſio nominandi, quam Parochiani allegarunt, tum quia teſtes , & inſtrumenta , ex quibus ea deducebatur , non concludebant de † aliquo Iure coacti- 1
uo, & obligatorio , prout requiritur, iuxta *deciſ. Card. Caualer. 419. ſub n. 3.* Tum quia in omnem caſum in Conſtitutione Pij V. adeſt clauſula ſublata , & decretum irritans , quæ tollunt , † & inficiunt omnem poſſeſſionem , & quamcumque obſeruantiam contrariam , vt latè in eadem deciſione firmatur .

Emanata hac reſolutione Parochiani pro euertendis illius fundamentis articularunt ſe eſſe in iſta quaſi poſſeſſione nominandi à tempore immemorabili , & petierunt remiſſoriam pro examinandis teſtibus , ſed contradicente Abbate propoſui de more dubio, An remiſſoria eſſet danda , & non eſſe dandam in hac quarta propoſitione DD. reſponderunt .

Quia licet cauſa † vertens ſuper Iure nominandi ad effe- 3
ctum remiſſoriæ iudicetur profana, Achill. *deciſ.* 11. *de Iurepatron.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *num.* 11. *de dilat.* cum alijs per Add. ad ſanct. mem. Greg. *deciſ.* 164. *ſub num.* 7. Et in cauſa profana ſecundum ordinarias regulas Iuris pro conceſſione remiſſoriæ † ſufficiat materiam eſſe releuantem 4
abſque aliquo fumo, & talis videatur articulata immemorabilis, quia ea probata ceſſabit Conſtitutio Pij V. per quam non poteſt cenſeri ſublata immemorabilis cum de † ea non 5
fiat mentio in dicta Conſtitutione , prout eſt opus ad effectum, vt immemorabili cenſeatur derogatum, Mareſcott. *var. reſolut. lib. 2. reſolut.* 101. *num.* 4. *& ſeqq.* Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 492. *n.* 5. *& cap.* 578. *num.* 10. *& ſeqq.* Gonzal. *ſuper reg.* 8. *gloſ.* 33. *num.* 6. Rot. *in recent. deciſ.* 614. *n.* 1. *p.* 2. & in his terminis Sanch. *ſuper Decalog. lib. 7. diſput. 29. n.* 191. *verſ.* 3. *fallit*, & alij quos allegant ipſe , & Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi par.* 3. *alleg.* 72. *n.* 190.

Attamen contrarium in hoc caſu cenſuerunt Domini cùm allegata immemorabilis, viſa ſit imaginata † inueriſimilis, 6
& prorſus improbabilis , quo caſu remiſſoria ſemper denegari conſueuit ne conteratur tempus , & partes defatigentur † tædio , & expenſis expectando probationem , quæ 7
veriſimiliter fieri non poteſt , Rota *diuerſor. deciſ.* 99. *n.* 1. *part.* 4. *& in recent. deciſ.* 146. *num.* 13. *par.* 5. *& deciſ.* 315. *num.* 4. *par.* 6. *& deciſ.* 128. *n.* 1. *part.* 7. & fuit dictum fuit in *Ferrarien. Parochialis 6. Martij 1642. coram me.*

Talem autem eſſe hanc Parochiani prætendunt poſſe probare ex eo liquet, quia ipſi articularunt ſe eſſe in quaſi poſſeſſione Iuris nominandi tamquam patroni Laici à tempore immemorabili, & tamen in facto apertiſſimè conſtat , quod ipſi non habent , nec vnquam habuerunt Iuſpatronatus dictæ Eccleſiæ , cùm illud ab initio fuerit acquiſitum à Sancio Rege Nauarræ ex fundatione , & dotatione , & ex eo tranſierit ad Monaſterium Beatæ Mariæ de Yrace, cui fuit conceſſum à dicto Rege in donatione eiuſdem Eccleſiæ , quam fecit dicto Monaſterio liberè abſque vllo onere, & ſine ſubiectione alicuius perſonæ Sæcularis, vel Clericalis, vt apparet ex Inſtrumento donationis , & ex

illius

illius confirmatione facta ab Ordinario Pampilonenſi in
Summario ſecundæ poſitionis *num.* 1. Vnde non ſolùm eſt
inuerisſimile, quod ipſi poſſint probare Iuſnominandi cum
8 certum † ſit, quod illud Parochianis non competit ſine Iu-
repatronatu, vt poſt Innoc. Io. Andr, & alios tradit Abb.
in cap. querelam, *num.* 2. *ante fin. de elect.* & Gonzal. *ſuper
reg.* 8. *gloſ.* 18. *n.* 90. *verſ. Parochiani namque*. Sed prorſus
impoſſibile, quod eius reſpectu poſſit probari immemorabi-
9 lis, quia dum conſtat de fundatione, † & ſic de certo initio
dictæ Eccleſiæ ceſſat, & excluditur immemorabilis, cùm
10 hæc requirat, quod initij † memoria non extet, Rota coram
ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 467. *n.* 6. *& in recent. deciſ.*
285. *n.* 4. *p.* 2. *& deciſ.* 56. *n.* 18. *& deciſ.* 137. *n.* 6. *p.* 6. &
coram bon. mem. Buratt. *deciſ.* 831. *n.* 6.

Nec refragantur multæ nominationes factæ à Parochia-
nis, in quibus ipſi potiſſimum ſe fundabant, quia cùm non
ſint factæ, nec fieri potuerint ratione Iuriſpatronatus, quod
alijs competebat, ſed appareant factæ per viam petitionis, &
admiſſæ ab Abbatibus ad preces, & ſupplicationem Paro-
chianorum, non probatur ex illis aliqua eorum poſſeſſio,
11 ſed ſolùm quædam † honorantia, & prærogatiua nominan-
di Vicarium gratum, & beneuolum, quæ non conſtituit in
aliqua poſſeſſione, nec attribuit aliquod Ius coactiuum, &
obligatorium, Genuin. *conſ.* 45. *n.* 4. Dec. *conſ.* 134. *n.* 3. *verſ.
poſtremò*, Ferrett. *conſ.* 33. *n.* 4. *& conſ.* 212. *n. pariter* 4. Roc-
ch. *de Iurepatr. in verbo competens*, *n.* 60. Gonzal. *ſuper reg.* 8.
d. gloſ. 18. *n.* 90.

Sed ceſſat difficultas ex alio irrefragabili fundamento, pro-
pter quod Domini potiſſimum denegarunt remiſſoriam, quia
videbatur inuerisſimile, quod reperiantur teſtes tantæ ætatis,
12 qui poſſunt probare hanc immemorabilem, † cùm enim de-
mendum ſit tempus huius litis, quæ fuit introducta coram
Cardinali Seraphino, vſque de anno 1598. vt patet ex Com-
miſſione cauſæ in Summario tertiæ poſitionis *littera H.* &
ex alijs actibus datis in eodem Summario *littera I.* & eo dem-
13 pto teſtes ad hunc effectum † debeant habere ad minus 54.
annos completos, Pariſ. *conſ.* 27. *n.* 97. *lib.* 1. Gabr. *de præ-
ſcript. concluſ.* 1. *n.* 83. Caputaq. *deciſ.* 290. *p.* 3. Greg. *deciſ.*
1298. *n.* 1. & ibi Add. *n.* 12. cum alijs per Add. ad Burat. *dec.*
673. *n.* 12. Inuerisſimile reputatur quinimò impoſſibile,
quod poſſint reperiri homines tam annoſi, & decrepiti, qui
poſſint deponere de allegata immemorabili, quia deberent
14 attingere centeſimum annum, † cuius ætatis non reperiri
homines his noſtris temporibus quotidiana experientia do-
15 cet, qua inuerisſimilitudine, & impoſſibilitate attenta † Rota
ſemper denegat Remiſſoriam, vt coram Card. Seraph. *deciſ.*
1450. *&* 1460. *vtrobiq. n.* 2. *& in recent. deciſ.* 235. *n.* 13. *&*
14. *p.* 5. *& deciſ.* 266. *n.* 16. *& ſeqq. p.* 6. & paſſim in alijs.

Nec facit replicatio data, quod cauſa quæ hodie pendet ſit
diuerſa ab illa introducta coram Cardinali Seraphino, quæ
dicebatur eſſe inter Abbatem, & Epiſcopum ſuper Iure viſi-
tandi Eccleſiam S. Ioannis, non autem ſuper Iure nomi-
nandi Vicarium, quia hoc tollitur ex verbis commiſſionis
16 impetratæ † ad inſtantiam ipſorum Parochianorum, ex qui-
bus clarè apparet, quod cauſa erat non ſolùm ſuper Iure viſi-
tandi, ſed etiam ſuper Iure nominandi, vt patet ex illis ver-
bis, ibi, *vertens ſuper Iure viſitandi d. Eccleſiam, necnon ſu-
per Iure præſentandi, ſeu inſtituendi, & ponendi Vicarium*.
17 Illud enim † verbum *Præſentandi*, ſignificat etiam nomina-
tionem, vt per Lotther. *de re benefic. p.* 2. *quæſt.* 15. *n.* 10. *&
ſeqq.* Præſertim cùm ſubſequantur illa verba, *& ponendi Vi-
18 carium*, quæ oſtendunt, † quod verè agebatur de nomina-
tione Vicarij; Et hoc efficacius probatur ex articulis ab eiſ-
dem Parochianis, datis coram Penia, ſuper Iure nominan-
di, ex quibus declarantur verba dictæ Commiſſionis.

Nec obſtat, quod iſta Commiſſio dicatur impetrata à Pro-
curatore, de cuius mandato non conſtat, quia cùm in actis
appareat, quod Parochiani vigore eiuſdem Commiſſionis
19 impetrauerunt Compulſoriales generales, † eaſque præſen-
tauerunt Iudici de partibus coram quo fecerunt plures actus,
& in illius executionem cauſam proſecuti ſint tam coram
Cardinali Seraphino, vt patet eius *deciſ.* 1304. quàm coram
Coccino, vt in eius *deciſ.* 81. *&* 121. ex hoc vſu Commiſſio-
20 nis ſatis probatur mandatum, † vel ſaltem ratificatio, quæ
mandato æquiparatur, vt in terminis geſtorum à Procurato-
re, Gregor. *deciſ.* 176. *n.* 9. & fuit dictum *in Firmana Com-
promiſſi* 2. *Iunij* 1625. *coram bon. mem. Pirouano*.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. M E L T I O,

Poſtea Epiſcopo Papien̄.

Romana reſidui Dotis.

Lunæ 8. *Iunij* 1643.

A R G V M E N T V M.

Dote à principio in certa, & determinata ſumma conſtituta, ſi deinde fuerit illa per genitores vtriuſque coniugis, ſinè tamen eorum conſenſu, in minori ſumma redacta, talis reductio, ſeu declaratio ſponſis præiudicare non poteſt quin dotem à principio conſtitutam totam, & integram conſequi non valeant.

S V M M A R I V M.

1 *Inſtrumentum publicum facit rem certam, & manifeſtam.*

Amplia quia dicitur probatio probata, n. 2.

3 *Probationes, quæ contra inſtrumentum afferuntur debent eſſe concludentes, apertiſſimæ, & neceſſariæ.*

4 *Apoca priuata ſuper quantitate dotis ſi de ea in inſtrumento poſtea facto nulla fuit habita mentio cenſetur conſulto omiſſa, & propterea attendi non debet;*

5 *Ab Inſtrumento perfecto non eſt credendum quod partes voluerint recedere, & mutare voluntatem.*

Voluntas non præſumitur mutata, n. 5.

6 *Inſtrumentum illud attendi debet in quo fuit coniugibus certa ſumma in dotem conſtituta, licet deinde ex interuallo fuerit aliud celebratum in forma diuerſa, & per totam deciſ.*

7 *Patri poſt conſtitutionem dotis ad fauorem filiæ factam nulla remanet facultas eam diminuendi.*

8 *Matrimonium contractum ſicuti irritari non poteſt, ita nec dotis conſtitutio, quæ eſt pars illius.*

9 *Coniuges, qui cum certa dote contraxerunt, decipere æquum non eſt.*

10 *Dotes quandoque ficlè, & ſimulatè pro honorificentia matrimonij conſtitui ſolent.*

11 *Coniugum conſenſus requiritur vbi agitur de illis præiudicando ſuper actu, in quo fuerat eiſdem ius quæſitum.*

Mulier non tantùm ſufficit, quod præſtet conſenſum, ſed etiam requiritur quod contractus ſit illi vtilis, num. 11.

12 *Dotium promiſſiones tunc fiunt ad pompam, quando dos effectum non eſt condecens.*

Dotium in conſtitutione coniugum qualitas ſolet attendi, num. 12.

13 *Declaratio quod dos in ſumma conſtituta fuerat ad pompam, & quod proinde de minori quantitate intelligatur fieri debet in incontinenti ante publicationem inſtrumenti.*

Et ex interuallo facta nullatenus ſuffragare poteſt, nec coniugibus quibus iam fuerat ius quæſitum præiudicare, n. 14. *&* 15.

16 *Dos vt integrè ſoluatur in dubio iudicandum eſt.*

17 *Pater præſumitur quod voluerit inter filias æqualitatem ſeruare.*

18 *Pater poteſt maiorem vni quam alteri filiæ dotem conſtituere.*

Filiæ tunc æquè dotatæ dicuntur, quando æquè benè collocatæ fuerint in matrimonio, quamuis plus vni, quam alteri eradatur, num. 18.

Mulier poteſt agere pro conſecutione ſuæ dotis vbi iudicium fuit, & ad ipſius, & viri inſtantiam introductum.

D E C I S I O CXCVIII.

DE Anno 1616. de menſe Decembris fuit contractum matrimonium inter D. Carolum de Aſte, & D. Aureliam Coſtam cum dote ſcutor. 16. mill. auri ſtampatum, quam D. Octauius pater mulieris ſoluere promiſit eidem Carolo, ſiue D. Io: Baptiſtæ eius patri, vt apparet, ex publico Inſtrumento *Summ. Caroli num.* 1. & de menſe Martij anni ſequentis idem Octauius d. dotem exburſare promi-

Digitized by Google

promiſit eidem Io: Baptiſtæ, *vt ex eod. Summ. num.* 2. Po-
ſtra verò de eodem menſe Martij eiuſdem anni idem Io: Ba-
ptiſta, & Octanius per apocam priuatam, nullo interue-
niente conſenſu coniugum, declararunt d. dotem ſolum
fuiſſe in ſcutis 14. mill. reliqua verò fuiſſe appoſita pro maio-
ri honorificentia, exindeque idem Io. Baptiſta in præiudicium
eorumdem coniugum renunciauit dictis ſcutis 2000. *vt in
eod. Summ. num.* 3. Propoſito per me dubio, An dicta ſcu-
ta 2000. pro reſiduo dotis D. Aureliæ debeantur, fuit per
Dominos affirmatiuè reſponſum, Quia cùm ex Inſtrumen-
to ſupradicto appareat, dictam dotem fuiſſe conſtitutam in
1 ſcutis 16. mill. † illud facit rem certam, & manifeſtam, Bart.
in l. 1. *in princip. num.* 8. *ff. de nou. oper. nunc.* Bald. *in l.* 2.
2 *col.* 2. *C. quand. fiſc. vel Princip.* & dicitur probatio † pro-
bata idem Bald. *in l. intereſt. in vlt. not. C. de ſolut.* Dec.
conſ. 39. *num.* 2. Ruin. *conſ.* 128. *num.* 1. *lib.* 4. & proba-
3 tiones, † quæ contra Inſtrumentum afferuntur, debent eſſe
concludentes, appertiſſimæ, & neceſſariæ, *l. cum precibus,
& ibi gloſ. C. de prob.* Bero. *conſ.* 142. *num.* 34. *lib.* 2. Gram.
conſil. ciuil. 65. *n.* 14. Vnde apoca priuata, quæ nunc affer-
tur per hæredem Octauij, non videtur habenda in conſide-
ratione, quia cùm illa in hoc caſu habeatur loco capitulo-
4 rum, † nec de ea in 2. Inſtrumento fuerit facta mentio,
cenſetur conſultò ommiſſa, & propterea non attendenda,
c. ad audientiam de decim. Rot. *deciſ.* 90. *num.* 15. coram
Papa Gregor. XV. *confirmata in alia deciſ.* 168. *coram eo-
dem*, & ibi Adden. *num.* 7. maximè cum Inſtrumentum
5 fuerit perfectum, vnde non eſt credendum, † quod ab eo
partes voluerint recedere, & mutare voluntatem, cùm id
nunquam præſumatur, *c. maiores de Baptiſ. l. cum qui, ff.
de prob. l. cum hic ſtatus, §. aut ratio in fin. ff. de donat. inter
vir. & vxor.* Natt. *conſ.* 176. *num.* 5. *lib.* 1. & dum per ſti-
pulationem d. Inſtrumenti, & poſt conſumationem matri-
6 monij fuit dictis coniugibus Ius quæſitum † non videtur re-
ceſſum per actum ſequentem poſt quatuor menſem, & ſic
ex internallo celebratum in forma diuerſa, *l. mol. in l. quo-
ties §. ſed ſi cum col.* 2. *verſ. item ſecundò in quantum, ff. de
hered. inſtit. l. item quia in fin.* cum ibi not. per Doct. *ff. de
pact. l. cum dos, ff. de pact. dotal. l. quoties, ff. ſol. matrim.*
Barboſ. *in l.* 2. *§.* 1. *n.* 47. *&* 48. Alex. *conſ.* 122. *n.* 2. *lib.* 1.
Surd. *deciſ.* 70. *n.* 4.

Vnde dum concludenter appareat de conſtitutione dotis
per Octanium patrem Aureliæ, ex paterno officio, ipſam
dotem ei donaſſe dicendum eſt, cui, reſpectu illius, adrò
7 efficaciter fuit Ius quæſitum, † vt tanquam de irreuocabili
donatione patri ſublata fuerit facultas talem dotem dimi-
nuendi, *l. quoties* 30. *ff. ſol. matrim. l. cum dos, & l. ob es,
verſ. ſi extraneus, ff. de pact. dotal. Auth. ſed quamuis, C. de
rei vxor. act.* Tiraq. *de retract. conuent. ad fin. tit. num.* 35.
Giurb. *ad conſuetud.* Meſſanen. *par.* 1. *cap.* 1. *gloſ.* 8. *n.* 40.
Manent. *conſ.* 65. *num.* 7. *& ſeq.* Menoch. *conſ.* 279. *n.* 12.
Hond. *conſ.* 14. *num.* 55. *lib.* 1. Siluan. *conſ.* 2. *num.* 60. *&*
61. *tom.* 1. Dec. *conſ.* 35. *num.* 8. *lib.* 1. Vinc. de Franch.
deciſ. 205. *num.* 1. Capyc. *deciſ.* 176. *num.* 4. & quemad-
modum matrimonium iam contractum irritari non poteſt,
8 † quod non eſſet contractum ſine donatione, ita nec dona-
tio prædicta, quæ eſt pars ipſius, vt in ſpecie in multis de-
cidit Tellius Ferdinandes ſuper conſtitutione Taur. *in l.* 17.
num. 37. *verſ. quod eſt adeò verum fol.* 142. Bald. *in l. Præ-
ſes, C. de donat. & text. in l. bonæ fidei, ff. de pecul.* &
9 æquum non eſſet, vt ibi coniuges, † qui cum tali dote con-
traxerunt, deciperentur, *l.* 3. *§.* 1. *ff. de arbitr. l.* 1. *§. ma-
giſtrum, ff. de exercit. act.* Crauett. *conſ.* 91. *num.* 11. Me-
noch. *conſ.* 68. *num.* 23. *&* 261. *num.* 14. Surd. *conſ.* 143.
num. 33. *verſ. ſexto animaduertendum eſt*, Rot. *deciſ.* 98.
num. 3. coram Durano.

Non obſtat, quod in dicta apoca non minuatur dos, ſed
tantùm declaretur, qualis illa a principio fuerit, & ſic de-
beat præualere dicto Inſtrumento, ac ſi a principio dos eſſet
10 conſtituta ſolùm in ſcutis 14. mill. † cùm dotes quando-
que fictè, & ſimulatè pro honorificentia ſoleant conſtitui,
vt fuit obſeruatum *in Dolana* 48. apud Criuell. relata per
Fontanell. *de pact. nupt. col.* 7. *gloſ.* 3. *par.* 12. *num.* 61. Rot.
deciſ. 775. *num.* 1. coram Buratto *deciſ.* 98. *num.* 14. coram
Durano, *Maceraten. Cenſus* 16. *Februarij* 1641. *coram R.
P. D. meo Roias, & in eadem* 18. *Iunij* 1642. *coram R. P.
D. meo Ghiſilerio.*

Quia ſupradicta non poſſunt applicari caſui, de quo agi-
tur. In reſolutione autem Criuelli debet conſiderari, do-
tem fuiſſe conſtitutam in maiori ſumma tantùm ad pom-
pam, & honorificentiam contrahentium, cùm appareat,
quod bona matris, quæ in illo caſu dotem conſtituerat, non
ſufficiebant pro integra dote ſoluenda, in hoc autem caſu
Octauius pater Aureliæ erat diues, & per conſequens erat
ſoluendo etiam longè maiorem ſummam. Nec etiam ap-
plicatur *deciſio Buratti* 775. quia apoca declaratoria dotis
fuit facta eodem contextu, & veritas illius facti iuſtificaba-
tur ex depoſitione duorum teſtium, vt ex eadem deciſione
apparet, in præſenti autem caſu apoca fuit confecta poſt
quatuor menſes, & poſt quam Ius erat quæſitum contra-
hentibus, nullibi enim apparet de veritate eiuſdem apocæ,
ſicut etiam in deciſione 68. coram Durano apparet, apocam
fuiſſe confectam à principio, & ſic eadem ratione illa deci-
ſio non applicatur, cùm etiam fuerint examinati teſtes de-
ponentes, maiorem dotem fuiſſe conſtitutam ad pompam.
Nec etiam applicantur dd. deciſiones in Maceraten. Cenſus,
quia à tergo earumdem fuerat adnotata ſimulatio, quod ad
pompam maior dos fuerat expreſſa, vt aduertit vtraque de-
ciſio. In hoc autem caſu nulla adeſt cauſa ob quam eſſet con-
ſtituenda talis dos ad pompam, nec renunciatio facta per pa-
rentes poſſet dictos coniuges afficere, quibus cùm eſſet Ius
quæſitum, conſumato matrimonio, † requirebatur eorum 11
conſenſus, & in ſpecie mulieris, quæ non ſufficit, quod tan-
tùm præſtet conſenſum, ſed copulatiuè requiritur, quod
contractus ſit illi vtilis, & vno deficiente, corruit con-
tractus, *l. ſi mulier dotis requiritur conſenſus vtriuſque l. ſi
hered. plures, ff. de cond. inſtit. l. ſi mulier dotis, & l. cum
maritus, ff. de pact. dotal.* Bald. Nouell. *in tract. de dot. p.* 7.
princ. priuil. 1. *col.* 3. *verſ. ſi autem*, Soccin. iun. *conſ.* 118.
num. 11. *& ſeqq. lib.* 3. Hond. *conſ.* 14. *n.* 56. *lib.* 1. Corn.
conſ. 170. *num.* 3. *lib.* 4. Grat. *diſcept. for. cap.* 435. *num.* 31.
& ſeqq. Rot. *in Romana dotis* 1. *Iulij* 1611. *coram bon. mem.
Coccino.*

Et ſequendo opinionem Fontanellæ in loco citato, mo-
nendo Iudices, ne in cauſis ſimilibus decipiantur, ad effe-
ctum, vt coniecturas contrahentium mentes tangentes di-
ligenter perpendat, quæ in hoc caſu quidem non deſunt, &
quidem fortiores ad fauorem Caroli.

Prima enim coniectura, & totum fundamentum partis
aduerſæ in hac cauſa eſt, quod pro honorificentia, & pom-
pa contrahentium poſſit fieri maior expreſſio dotis, & hoc
argumentum viſum fuit poſſe retorqueri contra hæredem
Octauij, quia contrahentes non ægebant tali pompa, dum
erant inter ſe pares, & aliæ ſorores minorem dotem ſcuto-
rum 16. mill. fuerunt conſecutæ, & neptæ fuerunt Viris non
inferioris conditionis Carolo, tunc enim fiunt promiſſiones
ad pompam, † quando dos effectiua non eſt condecens, 12
habita ratione qualitatum coniugum, quæ in dotium conſti-
tutionibus præcipuè ſolet attendi, *iuxta l. quæro* 61. *& l. cum
poſt* 70. *§. genere, ff. de iur. dot.* Menoch. *de arbitr. Iud. lib.* 2.
caſ. 140. *n.* 37. *&* 38. Pariſ. *conſ.* 16. *n.* 76. *& ſeq. lib.* 2. Me-
noch. *conſ.* 251. *n.* 10. Rot. *deciſ.* 28. *n.* 15. *p.* 5. *&* 683. *n.* 6.
part. 2. *recent.* quod fuit etiam conſideratum in dictis deci-
ſionibus *Maceraten. cenſus coram DD. meis Ghiſilerio, &
Roias.*

Secunda coniectura poteſt etiam deſumi ex obligatione
facta per Io. Baptiſtam patrem Caroli de liberando à mole-
ſtijs, Octauium promiſſorem dotis pro dicta rata ſcutorum
2000. Quia ſi à principio dos fuiſſet conſtituta tantum in
ſcutis 14. mill. non erat neceſſaria talis liberatio, & decla-
ratio Io. Baptiſtæ, maximè ſi in effectu dos fuiſſet conſtitu-
ta tantum in dictis ſcutis 14. mill. † talis enim declaratio de- 13
bebat fieri incontinenti, & ante Inſtrumenti publicationem,
vt quotidie practicatur in quibus terminis loquuntur, Cri-
uell. *loc. cit.* Buratt. *deciſ.* 775. *num.* 25. & Duran. *deciſ.* 98.
Dum verò ex interuallo talis declaratio emanauit, † mini- 14
mè dictis parentibus ſuffragatur, Rip. *in l.* 1. *num.* 88. *ff. ſol.
matrim.* Aym. *conſ.* 112. *num.* 12. Angel. *conſ.* 209. *num.* 2.
Peregr. *conſ.* 80. *num.* 7. *vol.* 2. nec etiam dictos coniuges af-
ficit † poſtquam eiſdem fuit Ius quæſitum, Spin. *conſ.* 44. 15
num. 8. *ante med.* Ang. *d. conſ.* 209. *num.* 1. *&* 2. Aym. *d.
conſ.* 112. *num.* 12. Galuan. *conſ.* 37. *num.* 76. Surd. *de alim.
tit.* 6. *quæſt.* 8. *num.* 69. *&* 70. *& conſ.* 192. *num.* 29. *&* 196.
num. 40.

Tertia coniectura poſſet deſumi ex declaratione facta à
Carolo in Inſtrumento inito cum Octauo, in quo proteſta-
tus fuit velle conſequi reſiduum huius dotis, & Octauius
non contradixit, quæ taciturnitas reddit ſaltem dubiam
hanc prætenſionem Philippi, † quæ cùm aliunde non pro- 16
betur in dubio pro ſolutione integræ dotis eſt reſponden-
dum,

dum *l. ambiguis, ff. de reg. iur.* & latè comprobant Doct. &
Cagnol. *in d. l. in ambiguis*, Bald. Nouell. *in tract. de Dot.*
par. 9. priuil. 12. & ſeqq. Io. de Anu. *conſ.* 52. Surd. *deciſion.*
298. *num.* 6.
Tandem non obſtat ad eſcludendam intentionem Caroli,
quod Octauius alijs filiabus dederit minores dotes, vnde ve-
riſimile non videatur huic filiæ maiorem dotem conſtituere
17 voluiſſe, cùm inter filios patet præſumatur, † quod volue-
rit æqualitatem ſeruare Crauett. *conſ.* 133. *num.* 6. Cephal.
conſ. 733. *num.* 15. *lib.* 5. *verſ. quæ concluſio.*
Quia non eſt dubium, quod pater maiorem dotem pro
18 vna filia, quàm pro alia poteſt conſtituere, † & tunc filiæ
dicuntur æquè dotatæ modo æquè benè collocentur in ma-
trimonio, licet plus vni, quàm alteri tradatur *l. Theopom-*
pus de Dot. priuil. Alciat. *de præſ. reg.* 1. *præſ.* 7. *num.* 3. Grat.
diſcept. for. cap. 231. *num.* 27. Mant. *de coniect. lib.* 12. *tit.* 19.
num. 26. *& tit.* 21. *num.* 35. *eodem lib.* 12. Bald. *conſ.* 328. *num.*
3. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 56. *num.* 9. *&* 10. *lib.* 3. Dec. *conſ.* 26.
Patiſ. *conſ.* 106. *num.* 46. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 346. *num.* 2.
Rot. *deciſ.* 63. *num.* 22. *coram Papa Greg. XV.*
Quæ vero replicantur de d. promiſſione Io. Baptiſtæ, li-
cet non ſint præſentis inſpectionis, cùm dos non ſpectat ad
Carolum, ſed ad D. Aureliam, quæ nihil commune habet
cum hæreditate d. Io. Baptiſtæ, & cùm iudicium fuerit cœ-
19 ptum etiam ad inſtantiam ipſius Aureliæ, † iſta nunc poſſet
pro conſecutione ſuæ dotis executiuè agere Grat. *diſcept. for.*
cap. 438. *num.* 16.
Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

R. P. D. VEROSPIO.

Valentina Iuris ſedendi.

Lunæ 8. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Præpoſiti habent ius occupandi ſedes vacuas in Cho-
ro, vbi Canonici illas nullatenus occupant, &
Præpoſitis fuerunt per Summos Pontifices ea-
demmet priuilegia conceſſa quibus fruuntur Ca-
nonici.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas ex reuolutione actorum remanent iu-*
ſtificata.
2 *Aequiparatis idem competit ius, quod perſonæ, cui æqui-*
parantur competebat, & vno eodemque iure ambo cen-
ſeri debent, & num. 3. & 9.
4 *Verbum,* immediatè, *intelligitur nullo interpoſito me-*
dio.
5 *In Choro non debet eſſe aliqua diſperſio, ſed coniunctiſſi-*
ma vnitas ad inſtar Eccleſiæ triumphantis.
6 *Exceptio generalis intelligitur ſalua conceſſione antea*
facta.
7 *Stallum in Choro non comprehenditur ſub actibus Capitu-*
laribus.
8 *Præpoſiti, quibus conceſſæ fuere prærogatiuæ Canoni-*
cis competentes, occupare poſſunt Sedes, quas va-
lent occupare Canonici, & ſup. num. 2. & 3. & per
totam deciſ.
9 *Aequiparatio facta inter plures æqualem determinationem*
inter omnes operare debet, & ſup. num. 2. & 3.
10 *Obſeruantia plurimum attenditur in materia præe-*
minentiarum.
11 *Obſeruantia litigioſa alicui nocere non valet.*
12 *Præſcriptio, & obſeruantia non currit contra legitimè im-*
peditum.
13 *Præpoſiti poſſunt nomine Præpoſiturarum agere, & il-*
larum iura vendicare etiam quod aliqui ipſorum con-
ſenſiſſent.

DECISIO CXCIX.

CVM lata fuiſſet ſententia coram R. P. D. meo Ghiſile-
rio in eaque pronunciatum Præpoſitos Eccleſiæ Va-
lentinæ occupare poſſe ſedes vacuas dignitatum à Choro ab-
ſentium, & cauſa per appellationem mihi commiſſa du-
bitaui ſuper eiuſdem ſententiæ confirmatione pro qua
DD. reſponderunt. Quia illius validitas non impugna-
1 tur, & iuſtificatur ex reuolutione proceſſus, ex quo ap-
paret omnia interfuiſſe requiſita, quæ recenſentur in *de-*
ciſione Verall. 260. *par.* 2. Iuſtitia verò probatur ex latè
deductis *in deciſione R. P. D. mei Ghiſilerij ſub die 5. Iunij*
Anni 1637. Cùm enim ex particulari Conſtitutione Eccle-
ſiæ Valentinæ illius Canonici poſſunt occupare vacuas ſe-
des dignitatum abſentium eadem facultas conceſſa cenſe-
tur Præpoſitis quibus à ſanct. mem. Sixto V. in limine ere-
ctionis attributæ fuerunt omnes prærogatiuæ præeminen-
tiæ, ac priuilegia, quibus tàm ex diſpoſitione Iuris commu-
nis, quàm particularium Conſtitutionum eiuſdem Eccleſiæ
Canonici fruebantur, dum enim fuerunt Præpoſiti Cano-
nicis æquiparat, talis æquiparatio idem debet operari, † ac 2
ſi ſpecialiter fuiſſet conceſſum dictum ius occupandi ſedes
vacuas, quod Canonicis competebat, ex notatis in *l. princeps*
ff. de legibus DD. in l. 1. *ff. de legatis* 1. vbi Alex. *num.* 10. Iaſ.
num. 15. *& ſequent.* Caſtren. *num.* 7. *&* 8. Rota coram Cre-
ſcent. *deciſ.* 9. *num.* 5. ne diuerſo iure cenſeantur ij, † qui 3
ex æquiparatione idem reputantur contra diſpoſitionem *tex.*
in cap. cognouimus 12. *quæſt.* 2. *& in l. eum qui edes ff. de vſu-*
capionibus, & in terminis præeminentiæ conſiderauit Ro-
ta *in Cæſaraugustana præeminentiarum* 2. *Nouembris anni*
1627. *coram bon. mem. Coccino.*
Quæ facultas occupandi ſedes dignitatum abſentium præ-
terea colligitur ex bulla erectionis, in qua illis attributum
fuit. Ius ſedendi immediatè poſt ipſos Canonicos: hoc enim
iure vti non poſſent, niſi occuparent ſedes in quibus abſen-
tibus dignitatibus manent Canonici, cùm verbum illud,
immediatè, operetur, vt ſeſſio Præpoſitorum nullo interpo- 4
ſito medio continuatiuè copulari debeat ſedibus Canonico-
rum iuxta doctrinam Bald. *in l.* 1. *num.* 3. *C. de condit. inſer-*
tis. Capra *conſ.* 22. *nu.* 12. Caſtrenſis *conſ.* 411. *nu.* 4. *verſ.*
3. *opponitur lib.* 1. & alij quos refert Decianus *conſ.* 9. *num.*
12. *lib.* 2. & ſequuta fuit Rota *in hac eadem cauſa ſub die* 16.
Decembris anni 1633. *coram bon. mem. Merlino, &* 27.
Iunij 1635. *coram R. P. D. Ghiſilerio.* Quæ eo facilius ad-
mitti debet tàm quàm conſonans, & conformis Decori Ec-
cleſiaſtici Ritus, † quo attento in Choro non debet eſſe ali- 5
qua diſperſio, ſed coniunctiſſima vnitas, ac inſtar trium-
phantis Eccleſiæ, vt conſiderauit Rota coram bo. me. Coc-
cino *deciſ.* 197. *num.* 4.
Et licet in gratia præpoſituris conceſſa in bulla Erectionis
fuerint excepti actus capitulares, inter eos tamen compre-
henſa non fuit ſeſſio in Choro, dum Bulla expreſsè illis ſeſ-
ſionem conceſſit, & poſt illius conceſſionem capitulares
actus excepit, generalis enim illa exceptio † facta cenſe- 6
tur ſalua ſeſſione antea conceſſa argumento *text. in l. doli*
clauſula ff. de verborum obligat. vbi Barth. & Cuman. *num.*
1. idem Barth. *conſ.* 72. *num.* 3. *verſ. ſed poſitio.* Surdus
conſ. 456. *num.* 3. *& ſequent.* Præſertim cùm hoc ſit confor-
me diſpoſitioni Iuris, ſecundum quam ſtallum in Choro † 7
non comprehendatur ſub actibus capitularibus, vt notat
Gloſ. *in Clementina vt ij de ætate, & qualitate in verbo cap.*
vbi etiam, Abb. *num.* 6. Ancharan. *num.* 3. Cardinalis
num. 14. Rota coram Reuerendiſſimo Vrgellen. *deciſ.* 198.
num. 3. *& in Valentina præeminentiarum* 19. *Nouembris*
1640. *coram bon. mem. Coccino, &* 21. *Martij* 1641. *coram*
bon. mem. Pirouano.
Non obſtat, quod ſedes dignitatum abſentium occupari
non poſſit ab alijs tanquam propriæ, & fixæ. Quia tales di-
ci poſſent in caſu quo præſentes fuerint dignitates in Choro,
ſecus verò ſi illæ ſint abſentes; Tunc enim ſicut permiſſum
eſt Canonicis illas occupare ita permiſſum cenſeri debet Præ-
poſitis † quibus conceſſæ fuerunt eædem prærogatiuæ, quæ 8
Canonicis competebant, vt aliàs reſpondit Rota *in hac ea-*
dem cauſa in deciſ. 252. *num.* 10. *par.* 6. *&* 224. *in fine par.* 7.
recent. Quin immo ſicuti non dicuntur fixæ reſpectu Cano-
nicorum, qui abſentibus dignitatibus eas tenent, ita neque
etiam fixæ dici poſſunt reſpectu Præpoſitorum, qui gaudent
eodem Priuilegio Canonicorum. Æquiparatio enim inter
vtroſque inducta à Conſtitutione Apoſtolica æqualem † de- 9
terminationem inter eoſdem debet operari, ex notatis in
cap. ad audientiam de Clericis non reſidentibus. Gloſ. *in l. ſi*
quis ſeruo in verbo corrumpi, C. de furtis, & in l. quod vero
circa finem, ff. de legibus. Ripa *in l. ſi conſtante num.* 69. *ff.*
ſoluto Matrimonio. Iaſ. *in §. ex maleficijs num.* 39. *Inſtitutio-*
nibus de actionibus. Roman. *conſil.* 129. *in principio, & con-*
ſil. 231. *num.* 3.
Non obſtat, quod iſtæ ſedes dignitatum quando vacare
contingerent numquam poſſeſſæ fuerint à Præpoſitis: Adeo
vt vel illis nocere debeat præſcriptio temporis, vel obſer-
uantia contraria, quæ potiſſimum † attendi ſolet in hac 10
mate-

materia præeminentiarum iuxt. doctrinam Bald. *in cap. olim num. 1. de conſuetudine*, quam ſequuta fuit Rota coram Cardinali Seraph. *deciſ. 964. num. 1.* & coram Caualerio *deciſ. 649. num. 1. & in Placentina Præcedentiæ 27. Iunij 1633. coram bo. me. Merlino.*

Quia cùm Præpoſiti impediti fuerint, ex facto Canonico-
11 rum (cuius cauſa fuit orta lis) talis obſeruantia † tamquam litigioſa illis nocere non poteſt, vt conſiderauit Rota coram Seraph. *deciſ. 748. num. 1. & in hac eadem cauſa ſub die 27. Iunij Anno 1635. coram R. P. D. meo Ghiſlerio*, nam tam-
12 quam legitimo impedimento † detenti nullo temporis curſu affici potuerunt, ex notatis in *l. 1. §. ne autem C. de annalibus exceptionibus, & in cap. 1. de præſcriptionibus, & in cap. diuerſitatem de conceſſione præbendæ*. Rota *deciſ. 2. de dilationibus num. 3. in nouis*, & coram Caſſad. *deciſ. 8. num. 2. de præbendis*. Quinimmò permiſſum eſt Præpoſitis etiam ſi eorum aliqui conſenſiſſent obſeruantiæ contrariæ agere nomine Præpoſiturarum, quibus conceſſum fuit hoc Priuile-
13 gium, † illarum Iura vindicare, vt notat Ripa *in cap. Sæpè de reſtitutione ſpoliatorum numer. 14.* vbi alij DD. communiter Abb. *in cap. accedens num. 19.* vt lite non conteſtata, Rota *in Neapolitana ſpolij 3. Iunij 1601. coram Cardinali Lancellot. & in deciſ. 473. num. 2. par. 2. recent.* & in alijs relatis in *hac eadem cauſa ſub die 12. Iunij 1634. coram bon. mem. Merlino.*

Et ita altera, &c.

Plures deciſiones emanarunt in hac cauſa, & primùm coram bon. me. Merlino ſub diebus 16. Decembris 1633. & 12. Iunij 1634. ſunt ſupra in part. 6. recent. deciſiones 252. & 288. & inter eius impreſſ. ſunt deciſiones 607. & 637. plures aliæ deinde emanarunt coram eodem Reuerendiſſimo Terracinen. nempe ſub die 15. Decemb. 1634. eſt in eadem part. 6. recent. deciſ. 319. & 26. Martij, & 27. Iunij 1635. & 5. Iunij 1637. ſunt in par. 7. recent. deciſ. 31. 66. & 224. & in part. 7. recent. habetur altera ſub die 5. Martij 1638. coram bo. mem. Eminentiſſ. Card. Panzirolo eſt deciſ. 22.

R. P. D. VEROSPIO.

Montis Alti Primiceriatus.

Lunæ 8. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Indultum conferendi beneficia etiam in menſibus reſeruatis per Pontificem anteceſſorem alicui conceſſum, derogatum cenſetur per ſuperuenientem Regulam IX. Cancellariæ, quas prægnantiſſimis clauſulis à ſucceſſore promulgatam, quamuis illud fuerit conceſſum, & perſonæ gratæ, & benemeritæ, cùm in ſucceſſore huiuſmodi non cadant affectiones.

SVMMARIVM.

1 *Regula ix. Cancellariæ derogat cuicumque priuilegio, & indulto Apoſtolico.*

Amplia concluſionem precedre etiam ſi indultum contineret electionem dignitatis num. 2.

3 *Regula ix. Cancellariæ reſeruatoria menſium preſeruet ad fauorem Pontificis quæcumque beneficia pertinentia ad omnimodam diſpoſitionem Ordinarij.*

Electio minus tribuit, quàm ordinaria Epiſcopi facultas circa collationem beneficiorum. num. 3.

4 *Indultum ſi contineat plures clauſulas, & numero, & pondere prægnantes non tollitur ex ſuperuenienti regula reſeruatoria, & quando, vide in num. ſeqq.*

5 *Regula ix. Cancellariæ, vt derogat indultis inſpici ſolet, quænam diſpoſitio potentiores clauſulas, & derogationes contineat.*

6 *Regula Cancellariæ Clementis VIII. eiuſque ſucceſſorum efficaciores, & potentiores habent clauſulas Pontificum præcedentium.*

7 *Regulæ Cancellariæ habent vim legis, & Conſtitutionis.*

8 *Leges, & Conſtitutiones ſi habeant clauſulas derogatorias ſufficienter derogant cuicumque indulto, ſeu priuilegio, quibuſcumque derogatoriarum derogatorijs munitis.*

9 *Clauſula*, quorum tenores, *tanta eſt potentia. vt per eam cenſeatur derogatum cuicumque priuilegio, & indulto, perinde, ac ſi de verbo ad verbum illorum tenorem contineret.*

10 *Regula ix. Cancellariæ continet reuocationem indultorum, quamuis illa fuerint ita conceſſa, vt nunquam contineantur ſub reſeruationibus Apoſtolicis.*

11 *Indultum conceſſum cum reſeruatione appoſita aduerſus regulas Cancellariæ, vt ſcilicet ſub illis nunquam cenſeatur comprehenſum ſuffragatur ſolùm durante vita Pontificis concedentis.*

12 *Pontifices non poſſunt ſuis ſucceſſoribus legem imponere, & num. 16.*

13 *Indultum conceſſum perſonis Pontifici valdè gratis, & dilectis, ac bene meritis non comprehenditur ſub regula ix. menſium reſeruatoria, & num. ſeq. vbi vide.*

14 *Priuilegij cauſæ examinari non debent, vbi in illius reuocatione fuerunt appoſita clauſulæ derogatoria derogatoriarum.*

15 *Regula ix. Cancellariæ, dum facit mentionem quorumcumque collatorum, vtique comprehendit etiam collatores ex priuilegio, & tam Capitula, & Communitates.*

16 *Affectio, & benemerentia Pontificis anteceſſoris in eius ſucceſſionem conſiderari non poteſt.*

17 *Obſeruantia plurimum attenditur ad interpretationem legis, & Conſtitutionis Pontificis.*

18 *Decretum irritans tollit, quamcumque obſeruantiam illi contrariam, & operatur, quod inferior contrauenire non poſſit ſub pœna nullitatis.*

DECISIO CC.

CVm ſan. mem. Sixtus V. ſingulari motus erga Patriam, vnde originem duxerat, charitate, in Cathedrali Eccleſia Montis Alti à ſe prius erecta, Primiceriatus dignitatem inſtituiſſet, eiuſque electionem, quocumque menſe vacare contingeret, ad Capitulum eiuſdem Eccleſiæ ſpectare voluiſſe:, non obſtantibus quibuſcumque Regulis Cancellariæ editis, vel in futurum edendis, quibus Motu proprio, ac de plenitudine poteſtatis derogauit, ſublatis omnibus derogatoriarum derogatorijs, etiam ſi ſub data poſteriori emanaſſent, ac tali aduerſarentur Indulto, quod quoties foret ſubrogatum toties voluit reuiuiſcere: Cuius Indulti vigore ad eam Primiceriatus dignitatem vacantem per mortem Cornelij, qui de menſe Octobris deceſſerat, fuit electus à Capitulo Roſatus de Roſatis; Cùmque illi mota fuiſſet controuerſia à Ioanne Baptiſta Lucido, qui eam dignitatem vti reſeruatam ratione menſis à Sede Apoſtolica impetrauerat; Dubitaui ſuper validitate electionis Capituli, adeò vt ea dignitas debet eidem Roſato adiudicari. Et Domini negatiuè reſponderunt.

Quia illi obſtat Regula ix. Cancellariæ, ex cuius diſpoſitione Romano Pontifici ſub pœna nullitatis, & Motu proprio reſeruantur omnia, & ſingula beneficia quocumque modo pertinentia ad collationem, ſeu electionem quorumcumque Collatorum, quæ præſertim in menſe Octobris vacare contingerent, non obſtante, & ſublata quacumque contraria conſuetudine, etiam immemorabili, & quocumque Priuilegio, ſeu Indulto Apoſtolico, etiam in limine erectionis conceſſo, & munito quibuſcumque derogatoriarum derogatorijs alijſque inſolitis, & efficacioribus clauſulis, quarum tenores in eadem Regula ad effectum reuocandi habeantur pro expreſſis cum Decreto irritanti; Cuius Regulæ
diſpoſitio derogare † poteſt cuicumque Priuilegio, & Indul- 1
to Apoſtolico, vt ad eam notat Gonzal. *l. gloſ. 35. num. 1. & ſeq.* & firmauit Rota *in Compſana Iuriſpatronatus 19. Ianuarij, & 3. Decembris 1604. coram Litta*, quæ confirmata fuit in *Cæſarauguſtana Parochialis de Maſella 14. Nouembris 1616. & 6. Nouembris 1617. coram bon. mem. Coccino*, & coram Gregorio *deciſ. 153. num. 2. & in deciſ. 588. num. 5. par. 1. recent.* Etiam ſi Indultum contineat electionem di-
gnitatis, † quę ſpectet ad Capitulum prout contingit in ca- 2
ſu huius deciſionis, vt reſolutum fuit coram Gregorio *in deciſ. 240.* & notat Gonzal. *ad eandem Reg. gloſ. 19. num. 16. in fin.* vbi rationem conſiderat, quia in Regula reſeruantur Beneficia pertinentia ad omnimodam diſpoſitionem Ordina-
rij, † quæ efficacior, & potentior reputatur, quàm ſit ele- 3
ctio, quæ minùs tribuit, ex not. in *c. auaritiæ de elect. lib. 6.* Rot. *deciſ. 6. num. 2. eod. tit. in nou.*

Et

Digitized by Google

Et licet in Indulto fel. record. Sixti adſint plures clauſulæ
4 pondere, & numero prægnantes, quæ † ex ſuperuenien-
ti Regula reſeruatoria non videntur tolli potuiſſe, vt in ſi-
milibus terminis tenuit *Rota in vna Aſtoricen. Archidiaco-
natus* 19. *Martij* 1576. *coram Seraphino inter impreſſas de-
ciſ.* 291.

Tamen cùm in hac materia inſpici debeat quænam diſpo-
5 ſitio † contineat potentiores clauſulas, & derogationes,
vt aduertit Garz. *de benefic.* 5. *par. c.* 1. *num.* 566. Rota coram
Gregor. *d. deciſ.* 240. *num.* 1. Non videtur obſtare ea Seraphi-
ni deciſio dum loquitur in terminis Regulæ Pauli III. & alio-
rum Pontificum, quæ non habebant clauſulas ita amplas,
6 & efficaces † prout continet Regula nona reſeruatoria à Cle-
mente VIII. Pontifice potentioribus, & efficacioribus clau-
ſulis fulcita, vt ad eam deciſionem Seraphini reſpondit Rot.
in dicta Compſana Iuriſpatronatus 23. *Ianuarii* 1603. & 3.
Decembris 1604. *coram Litta*. Quod verò efficaciores de-
rogationes, & clauſulas contineat Regula reſeruatoria men-
ſium Clementis VIII. quam habeat Indultum Sixti Capitulo
Montis Alti conceſſum, ex eo colligitur quod illæ fuerunt
7 appoſitæ in Regula † quæ vim legis, & Conſtitutionis habet,
vt conſiderauit Lotter. *de re benefic. quæſt.* 36. *num.* 2. & ad-
uertit Rot. *deciſ.* 666. *num.* 5. *in fin. par.* 1. *recent.* & ideò cen-
ſetur ſufficienter derogatum quibuſcumque derogatoriarum
8 † derogatorijs contentis in indulto, ſeu conceſſione particu-
lari, vt tradit Iaſ. *in l. vltima num.* 5. *C. ſi contra ius, vel vti-
lit. public.* Felin. *in cap. conſtitutus n.* 5. *in* 2. *limit. de reſcript.*
& *in c. accedentes n.* 5. *de præſcript.* Geminian. *in c. cum non
deceat num.* 6. *de elect.* Couar. *in rub. de teſtam. par.* 2. *num.* 20.
verſic. Quartum, Garz. *de benefic. cap.* 1. *part.* 5. *num.* 567.
Rota in Tiraſonen. iuris præſentan. 19. *Ianuarii* 1583. *coram
Robuſterio*, relata per eumdem Garz. *eadem part.* 5. *num.*
959. & *in Cameracen. Canonicatus* 4. *Iulij* 1578. *coram Lan-
cellotto*. Præſertim cùm in eadem regula fuerit à Sanctiſſi-
9 mo D. N. appoſita clauſa, *Quorum tenores*, † quæ tantæ
reputatur efficaciæ, vt per eam cenſeatur derogatum In-
dulto Sixti perinde, ac ſi tenor dictarum literarum cum de-
rogatoriarum derogatorijs, fuiſſet inſertus in hac Regula,
iuxta *conſil. Butrij* 49. ſæpiùs approbatum in hoc Tribunali,
vt teſtatur Caſſador. *deciſ.* 10. *num.* 2. & *deciſ.* 38. *num.* 3. *ſu-
per Regulis*, Put. *deciſ.* 415. *num.* 5. & 6. *lib.* 2. Rota *deciſ.*
213. *num.* 1. *part.* 1. & *deciſ.* 161. *num.* 1. *part.* 2. *diuerſ.* & *not.*
Bald. *in cap. cum dilectus num.* 12. *de reſcript.* Gonz. *ad hanc
Reg. gloſ.* 36. *num.* 29. Gomeſ. *in proœm. Regul. quæſt.* 6.
num. 8.

Præterea in ea continetur clauſula generalis reuocatoria
Indultorum cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, &
10 efficacioribus, & inſolitis clauſulis, † quæ operantur de-
rogationem Indulto tam in ea parte in qua continebatur,
quod illud nunquam ſub reſeruationibus Apoſtolicis com-
prehenderetur etiam ſub data poſteriori, & conſiderauit Ro-
ta *in dicta Cæſarauguſtana Parochialis de Maiella* 14. *No-
uembris* 1616. & 6. *Nouembris* 1619. *coram bon. mem. Cocci-
no inter impreſſ. part.* 4. *recent. deciſ.* 339. & 568. & *in deciſ.*
666. *n.* 2. *part.* 1. *recent.* & aduertit Lotter. *de re benef. lib.* 2. *qu.*
38. *num.* 33. quàm etiam in altera parte, vt toties de nouo reui-
uiſceret, quoties fuiſſet abrogatum, vt conſiderauit *Rota in
dicta Compſana Iuriſpatronatus* 13. *Decembris* 1604. *coram
Litta*, & notat Gonz. *ad d. Regul.* 8. *gloſ.* 36. *num.* 88. Qui-
nimmò talis reſeruatio appoſita in Indulto aduerſus Regulas
11 Cancellariæ per futuros Pontifices edendas, † ſolùm ſuffra-
gari poteſt in vita Pontificis, qui illud ita conceſſit, eo ve-
rò defuncto non tuetur à Regula Succeſſoris, in qua adſit
clauſula derogatoria quorumcumque Priuilegiorum. Quo-
rum tenores habeantur pro expreſſis, vt tradit Io. Monachus
in c. licet Romanus num. 3. & ibi Prob. *num.* 11. *de conſtit. in*
6. Surd. *conſ.* 47. *num.* 11. *verſ.* & *dicit*, Ioann. Monach. & ad-
uertit Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *quæſt.* 39. *num.* 15. cum An-
12 teceſſor legem † Succeſſori imponere non valeat, ex notatis
in Authent. quomodo oporteat Epiſc. in princ. & *in l. digna vox*,
vbi poſt *gloſ. in verb. indicamus*, not. Bald. *num.* 8. & *in conſ.*
361. *num.* 2. *lib.* 3. *Rota in Peruſina penſionis* 12. *Ianuarij*
1614. *coram Sacrato*, Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 548. *n.*
6. & *ſequent.*

Non obſtat, quod Indultum fuerit Capitulo Ciuitatis
Montis Alti conceſſum, quæ erat Patria Pontificis, & ità
perſonis valdè gratis, & dilectis, vel ſaltem benè meritis,
13 † quę comprehendi non debent ſub hac Regula, Roman. *in
conſ.* 498. *num.* 18. & 19. Selu. *de benefic.* 3. *part. quæſt.* 15. *nu.*
23. & not. Gonzal. *ad hanc eamdem Reg. gloſ.* 36. *num.* 70.

Dum enim in eadem Regula fuerunt appoſitæ derogatoriæ
derogatoriarum, † non debent examinari cauſæ Priuilegij, 14
vt aduertit *Rot. in dicta Cæſarauguſtana de Maiella* 14. *No-
uembris* 1616. *coram bon. mem. Coccino*. Præterea cùm in
Regula facta fuerit mentio quorumcumque collatorum, ſub 15
ea comprehenduntur etiam collatores ex Priuilegio, etiam
Capitula, & Communitates, vt firmauit Rota *in adducta de-
ciſ.* 240. *nu.* 3. coram Gregorio, & not. Garz. *de benefic.* 5. *par.
cap.* 1. *nu.* 619. Simonett. *de reſeruat. quæſt.* 68. *nu.* 2. *Doct. in c.
cum Clericus* §. *fin. de Præb. lib.* 6. *poſt gloſſ. in verb. ſpectat.*
non obſtante affectione, & benemerentia, dum illa conſide-
rari non poterat in ſucceſſore † cui Anteceſſor non valuit le- 16
gem imponere, ex not. in *l. digna vox. C. de legibus*, cum alijs
per Lotter. *de re benef. lib.* 2. *quæſt.* 39. *num.* 16.

Non obſtat altera obiectio fundata in contraria obſeruan-
tia eligendi, etiam ſi talis dignitas vacauerit in menſibus re-
ſeruatis, † quæ obſeruantia potiſſimum attendi ſolet pro in- 17
terpretatione Legis, & Conſtitutionis Pontificis, vt dixit
Rota *in deciſ.* 503. *num.* 1. & 2. *part. prima diuerſ.* & *in deciſ.*
455. *num.* 1. *part.* 4. *recent.* & *in Elboren. iuris conferendi* 13.
Nouembris 1637. *coram R.P.D. meo Carrillo*.

Hæc enim obſeruantia non iuſtificatur: & licèt probata
fuiſſet, ſuffragari non poſſet, dum ea expreſsè tollitur à Re-
gula, & Decreto Irritanti, † quod annullat obſeruantiam 18
contrariam, & operatur, vt inferior contrauenire non poſ-
ſit ſub pœna nullitatis, ex not. in *c. ſi eo tempore* 45. *de elect.
lib.* 6. Abb. *in c. dilecto* 25. *n.* 14. *de præben.* cum alijs per Gabr.
de clauſ. concluſ. 3. *num.* 57. & 58. coram Bellam. *deciſ.* 536.
re reſtitut. ſpoliat. & *dec.* 302. *num.* 13. *par.* 5. *recent.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Bononień. Legati.

Lunæ 8. *Iunij* 1643.

A R G V M E N T V M.

Legatum, quando dicatur pœnale, & quando con-
ditionale, nam pœnale dicitur, quando illud pu-
rè fuit relictum, & poſtea iniungitur aliquod
onus, & ſi illud non adimpleatur, tunc adijcitur
pœna. Conditionale verò tunc dicitur, quando
purè legatum fuit relictum, & nullo appoſito
præcepto de aliquid faciendo, ſed ſolùm apponi-
tur conditio negatiua, ſi hæres aliquid non fecerit,
vel non dederit, nam tunc legatum dicitur con-
ditionale, quia in vltimis voluntatibus conditio
reſolutiua diſpoſitionis facit videri relictum fa-
ctum ſub contraria diſpoſitione. Voluntas teſta-
toris, quando eſt clara non eſt curandum de in-
terpretatione clauſularum.

S V M M A R I V M.

1 *Legatum pœnale, à conditionali, ex quo diſtinguatur,
num.* 2.

3 *Conditio reſolutiua diſpoſitionis, facit relictum videri
factum ſub contraria conditione, in vltimis tamen vo-
luntatibus.*

4 *Legatum, quando eſt purum, & poſtea iniungitur aliquod
onus legatario, & ſi illud non impleat priuatur relicto,
& tunc legatum dicitur pœnale, & n.* 5.

6 *ad Legatum pœnale faciendum, oportet quod pœna præ-
cedat præceptum teſtatoris de aliquid faciendo, vel
non faciendo.*

7 *Pœna eſt, quando præcedit præceptum.*

8 *Diſpoſitio, vt valeat in vim pœnæ, præceptum aliquod
præceſſiſſe debet.*

9 *Teſtator adimendo legatum poſt præceptum iniun-
ctum, apparet voluiſſe adimere in odium non
adimplementis præceptum, & non in fauorem le-
gatarij.*

10 *Onus, ſeu præceptum ſoluendi annuum legatum hæ-
redi iniunctum, & ſequitur ademptio in caſum
oneri non adimpleti, an id dicatur legatum pœ-
nale.*

11 *Teſtatoris mens, qualis fuerit in relinquendo legatum,
colligitur ex modo relinquendi.*

12 in Teſtamentis, qualiter adſcribantur pœnæ, quæ conſiſtunt in aduerſatiua, aut tacita, aut expreſſa conditione.
13 Teſtator, dum reliquit legatum annuum ſoluendum per hæredem, & in caſu non ſolutionis ſubrogauit fundum maioris redditus, id cenſetur factum in pœnam non ſoluentis legatum.
14 Teſtatoris mens coniecturata, ſufficit ad cognoſcendum an legatum ſit pœnale, vel conditionale.
15 Legatum, quod fuerit conditionale ex quibus verbis deprehendatur.
16 Caducitas eſt pœna.
17 Pœna legati in caſu non adimplementi poſita, cenſetur in pœnam non adimplentis poſita.
18 Legatum ſimplex ſtare poteſt, quod ſit pœnale, & pœna applicetur legatario, & nu. 19.
20 ex Legandi modo colligitur intentio, & cauſa propter quam ſit legatum.
21 Clauſula, & omni meliori modo, poſita in legato, quid operetur.
22 Legatum, quando non ſuſtinetur nomine pœnæ, neque aliunde apparet, quod Teſtator voluerit, vt hoc nomine tantum relinquere, tunc operatur clauſula, omni meliori modo.
23 Teſtatoris voluntas clara, non alteratur per clauſulam, omni meliori modo.
24 Clauſula, & omni meliori modo, operatur quidem, vt actus valeat omni meliori modo, ſed non inducit modum contrarium, contra mentem expreſſam diſponentis.
25 Voluntas teſtatoris ſeparat conditionem à pœna.
26 in Mora, quando quis non fuit conſtitutus pœna non committitur.
27 Conditio illa, appoſita à Teſtatore, quatenus hæres aliquid non ſoluat, teneatur ad aliquam pœnam, id intelligitur, quatenus fuerit in mora ſoluendi.
28 in Mora, vt hæres conſtituatur ſatis non eſt dies tacita, quæ ineſt legato annuo.
29 Hæres, vt conſtituatur in mora ſat non eſt dies legalis, nempe lapſus temporis infra, quod hæres poterat ſoluere.
30 Pia cauſa fauor operatur, vt re ipſa contrahatur mora abſque interpellatione aliqua.
31 Debitor, vt propter moram teneatur ad vſuras, ad intereſſe, ſeu ad interitum rei, quid ſufficiat.
32 ad Pœnam committendam, requiritur mora regularis contracta per interpellationem debitoris.
33 Interpellatio non requiritur in legato conditionali, requiritur tamen in legato modali, vt priuationi ſit locus.
34 Interpellatio non requiritur in eo, quod non debetur.
35 Præiudicium maius verſatur in amittendo ius, iam quæſitum, quam amiſſione quærendi.
36 Dies non interpellat pro homine in pœnalibus.
37 Dies non interpellat pro homine in legato annuo, in quo dies cenſetur appoſita cauſa multiplicandæ obligationis.
38 Legato annuo, ſi ſit appoſita dies à Teſtatore, operatur, vt multiplicetur obligatio legatorum, & ſic tot erunt legata, quot ſunt anni.
39 Et tunc dies illa non poteſt parere duos effectus, ſcilicet obligationem, & moram.
40 Dies appoſita legato, ſi vnum effectum operata ſit, non debet alium operari.
41 à Mora, qualibet cauſa excuſat.
42 Dominium rei legatæ ſtatim, ac hæres non ſoluit, tranſit ipſo iure in legatarium.
43 Legatum, quando non dicatur conditionale, aut ſuccedaneum, ſed pœnale.
44 Præiudicium, quando eſt irreparabile, tunc non admittitur purgatio moræ.

DECISIO CCI.

RAymundus de Sanctis in teſtamento, cum quo deceſſit, iniunxit Stephano, Auguſtino, & Ioſepho de Nigris hæredibus inſtitutis onus ſoluendi ſingulis annis libras 240. Hoſpitali Beatæ MARIÆ de Vita pro eleemoſina vnius Miſſæ quotidie celebrandæ in perpetuum ad Altare Sanctiſſimi Crucifixi priuilegiatum in Eccleſia eiuſdem Hoſpitalis, & quatenus dicti hæredes differrent, ſeu deficerent in executione præmiſſorum, voluit quod cadant ex nunc prout ex tunc à commodo vnius Prædij poſiti in Capella S. Nicolai de Villula, quod prædium ex nunc pro tali caſu caducitatis liberè, & pleno iure reliquit titulo Inſtitutionis, & alias omni meliori modo quo potuit ipſi Hoſpitali cum dicto onere Miſſarum.

Cuius relicti vigore prætendens Hoſpitale ob non factam ab hæredibus Teſtatoris toto anno 1639. ſolutionem dictarum librarum 240. prædium præſatum ad ſe ſpectare, egit Bononiæ coram Vicario Eminentiſſimi Archiepiſcopi, & obtinuit aſſociationem, quam in gradu appellationis reuocauit A. C. & deuoluta cauſa ad Rotam in tertia inſtantia, mihique commiſſa propoſui hodie dubium, An legatum prædij debeatur Hoſpitali, & non deberi fuit reſolutum.

Cenſuerunt enim Domini non verſari in terminis legati 1
pœnalis ſequendo theoricam Aretin. in l. Titia 134. ſub num.
3. col. 3. circa med. verſ. ſed iſta ſua ratio, ff. verb. oblig. qui
diſtinguendo legatum conditionale à pœnali ait, quod ſi præ-
cedit Inſtitutio pura, & nullo intermedio præcepto de 2
aliquid faciendo, vel dando ſequitur ſimplex ademptio ſub
conditione negatiua ſi hæres aliquid non fecerit, aut dede-
rit, legatum dicitur conditionale, quia in vltimis volunta-
tibus conditio reſolutiua diſpoſitionis facit relictum videri 3
factum ſub contraria conditione, l. ſi legatum purè, ff. ad-
men. legat. l. quibus diebus, §. quidam Titio, & ibi Bart. l.
aliquando in fin. ff. condit. & demonſtrat. Si verò † Inſtitu- 4
tio eſt pura, & poſtea iniungitur aliquod onus hæredi, & ſi
illud non impleat priuatur relicto tunc ademptio dicitur in
pœnam † contrauentionis, & legatum eſt pœnale, vt eſt 5
caſus in l. vxorem, §. hæres, ff. legat. 3. & hanc diſtinctio-
nem ſequitur Ruin. conſ. 48. num. 4. lib. 2. Cephal. conſ. 52. n.
3. & duob. ſeqq. Paſcth. conſ. 89. n. 1. & 8. vbi ponderat, quod
ad faciendam pœnam oportet † præcedat præceptum Te- 6
ſtatoris de aliquid faciendo, vel non faciendo, & conſil. 90.
nu. 1. vbi quod iſtam diſtinctionem ſentit text. in l. 1. in fin. C.
his, quæ pœn. nom. & eſt de communi Doctorum conſ. 91. n. 1.
vbi generaliter firmat, quod pœna eſt, quando præcedit
præceptum, Menoch. conſ. 78. num. 8. & 10. vbi quod vt in 7
vim pęna valeat diſpoſitio præceptum aliquod præceſſiſſe de- 8
buit, Surd. conſ. 168. num. 64. vbi quod dicitur pœna, quando
ponitur poſt præceptum, ſeu onus à Teſtatore iniunctum,
Gabr. conſ. 105. ſub num. 6. verſ. apparet igitur, vbi dicit ratio-
nem, quia Teſtator adimendo legatum poſt præceptum
iniunctum apparet, quod ademit principaliter in odium hæ- 9
redis, qui præceptum ſpreuit non in fauorem legatarij lib. 1.
Giouagn. conſ. 93. num. 23. lib. 1.

In caſu autem noſtro præcedit onus, ſeu pręceptum ſoluen-
di annuum legatum † Hoſpitali, & ſequitur ademptio in 10
caſum oneris non adimpleti. Et vlterius quod ademptio ſit
in pœnam, ac odium hæredis non adimplentis, non autem
fauore Hoſpitalis colligitur tum ex modo † relinquendi, nam 11
teſtator poſt onus ſoluendi priuationem prædij ſubdidit me-
diante aduerſatiua ibi, & quatenus dicti hæredes, &c. quo-
modo in teſtamentis adſcribuntur pœnæ, quæ conſiſtunt in
aduerſatiua, † aut tacita, aut expreſſa, Bald. in l. 1. num. 12
33. Cod. his, quæ pœn. nom. Gabr. conſ. 105. num. 7. lib. 1.
Gratian. diſcept. 915. num. 14. & 15. Surd. deciſ. 7. num. 7.

Tum ex coniecturis, quia ſupra Teſtator, vbi voluit lo-
co ſolutionis annuæ librarum 240. ab hæredibus faciendæ
rem aliam ſubrogare in caſu quo hæres non eſſet in culpa ſol-
uendi ſubrogauit rem eiuſdem redditus ibi, & ſi quando dicti
hæredes, &c. In caſum verò † culpæ hæredis reliquit Hoſpi- 13
tali prædium redditus longè maioris, quod eſt argumentum
odij, & pœnæ in vindictam contrauentionis, Soccin. in
l. 2. in princ. ff. his, quæ pœn. nom. Surd. d. deciſ. 7. num. 8. &
ſufficit ad hunc effectum coniecturata voluntas, Imol. in l. 1. 14
num. 6. vbi de veriori, & in l. 3. verſ. aduerte tamen, ff. condit.
& demonſtrat. Cuman. conſ. 81. nu. 3. verſ. præcipuè cum Te-
ſtator, Molin. de primogen. lib. 2. cap. 12. num. 33. Surd. deciſ.
232. num. 16.

Tum tertiò, ex verbis ibi, cadant, & infra, quod prædium,
&c. ex nunc pro tali caſu caducitatis, &c. reliquit, &c. di-
cto Hoſpitali, &c. quod in terminis † ponderat Giouagn. 15
d. conſ. 93. num. 23. in fin. & in fortioribus Rota in Bononien.
Legati de Pannolinis 4. Februarij 1602. coram bon. memor.
Sacrato impreſſ. apud Giouagn. ibidem ſub nu. 32. & idem eſt
legaſſe Hoſpitali in caſum caducitatis, vel in caſum pœnæ 16
incurſæ ab hærede, quia caducitas eſt pœna, l. Senatus, ff.
contrah. empt. Alb. conſ. 118. num. 1. & conſ. 152. num. 3. conſ.
348. num. 5.

Vnde nec dici poteſt, quod legatum prædij fuerit principa-
liter relictum fauore Hoſpitalis, ideòque pœnale non ſit, 17

vt in caſu *deciſionis* 693. *num*.4. *part*.1. *recent*. quia ex ſupra-
dictis apparet fuiſſe principaliter relictum in pœnam hæredis,
18 & vocatio piæ cauſæ non excludit † rationem pœnæ, quia
ſtant ſimul, quod legatum ſit pœnale, & pœna applicetur piæ
cauſæ, quam ſi Teſtator primario reſpexiſſet in prædio, de
quo agitur, non illi prætuliſſet in eodem prædio hæredem
19 ſcriptum, aut ſaltem illam ſimpliciter ſubſtituiſſet hæredi, vt
in puncto ratiocinatur Dec. *conſ*.173. *nu*.2. *verſ. ſecundo con-
ſiderandum*, & *ſub n*.3. *col*.3. *circa fin*. ex modo enim legan-
20 di colligitur intentio, & cauſa propter quam ſit legatum,
l. ſed ſi ſuſceperit, §.1. & ibi Bart. *n*.1. *ff. iudic*. Caſtren. *conſ*.
309. *ſub n*.2. *lib*.1. Cæſ. Manent. *conſ*.147. *n*.1.
21 Minus refert, quod in legato prædij † appoſita ſit clau-
ſula, *omni meliori modo*, ex traditis à Ruin. *conſ*.150. *num*. 9.
lib.3. Cephal. *conſ*.243. *nu*.28. Rimin. iun. *conſ*.116. *ſub n*.53.
quia hi Doctores, & quotquot in idē allegari poſſent loquun-
tur in caſu longè diuerſo nempe, quando legatum non ſubſti-
22 netur nomine pœnæ, neque aliunde apparet, quod Teſtator
voluerit hoc nomine tantum relinquere, ſecus verò in caſu
contrario, vt in ſpecie Paſeth. *conſ*.89. *num*.4. Surd. *d. deciſ*.
7. *num*.25. ea ratione quia voluntas Teſtatoris clara non alte-
23 ratur † per clauſulam *omni meliori modo*, quæ operatur
quidem, quod actus valeat omni meliori modo, ſed non in-
24 ducit modum contrarium † contra mentem expreſſam diſ-
ponentis, Rip. *in l*.1. §. *ſi quis ita*, *num*.30. *ff. de verb. oblig*.
Cephal. *conſ*.23. *num*.123. Simon. de Præt. *conſ*.203. *num*.39.
25 & conditionem † à pœna ſeparat voluntas teſtatoris, *l*.2.
ff. his qua pœn. nem. Paſeth. *conſ*.91. *nu*.2. Gabr. *conſ*.105. *n*.8.
lib.1. Surd. *d. deciſ*.7. *num*.12.
Poſito autem quod legatum prædij ſit pœnale ſequitur,
26 quod non fuit purificatum ad fauorem Hoſpitalis, † quia
hæredes non fuerunt conſtituti in mora ſoluendi annuas li-
bras 240. ſine qua pœna non committitur, Aretin. *in l. ita ſti-
pulatus*, *num*.9. *ff. verb. oblig*. Bart. *conſ*.136. *nu*.1. *lib*.1. Af-
27 flict. *dec*.295. *n*.1. & *ſeqq*. & conditio illa quatenus hæredes
deficerent in ſoluendo intelligitur, ideſt ſi fuerint in mora ſol-
uendi, Dec. *conſ*.173. *ſub nu*.3. *verſ*. & *illa conditio*, Ruin.
conſ.184. *ſub n*.8. *verſ. quia illa verba lib*.2.
28 Neque enim ad conſtituendos hæredes in mora ſatis erat
dies tacita, quæ ineſt legato annuo, *l. nec ſemel*; *ff. quand.
dies legat. ced*. Aldobrand. *conſ*.4. *num*. 30. *lib*.1. Pereg. *conſ*.
29 34. *ſub num*.5. *lib*.2. ſiue dies legalis, nempè lapſus temporis
infrà quod hæres poterat ſoluere, vt per Pariſ. *conſ*.19. *nu*.
197. & 198. *lib*.2. Bologuett. *conſ*. 12. *num*. 15. & 16. Sim.
de Pręt. *conſ*.151. *num*.106. ſiue fauor piæ cauſæ, qui efficit,
30 vt re ipſa contrahatur mora irregularis abſque aliqua inter-
pellatione, *l. Titia Seia*, §. *vſuras*, *ff. leg*.2. Bald. *in auth.
hoc amplius num*.16. *verſ. niſi in his*, *C. fideicomm*. Mantic.
de coniect. lib.7. *tit*.10. *num*.34. *in fin*. Rimin. iun. *in puncto le-
gati pro celebratione Miſſarum conſ*.729. *ſub num*. 23. Giurb.
deciſ.97. *num*.19.
Quia hæc benè procedunt ad effectum, vt debitor propter
31 moram teneatur ad vſuras, ad intereſſe, ſeu de interitu rei
iuxta notata in *l. quod te*, *ff. ſi cert. pet*. Ad committendam ve-
ro pęnam, nec ſufficit dies tacita, nec mora irregularis, ſed
32 requiritur mora regularis contracta per interpellationem de-
bitoris, vt probatur ex *l. ſi pœnam*, ibi cum interpellatus fun-
dum non dederit, *ff. quando dies legat. ced. l. ſi ex legati cauſa*
23. ibi ſi aut interpellatus non dediſti, *ff. verb. oblig. authen.
hoc amplius ibi monitus à iudice*, *C. de fideicom*. & benè de-
clarat Bald. *in d. authen. hoc amplius ſub n*.16. *infra med. verſ.
prædicta vero*, Aym. *conſ*.64. *ſub n*.1. *verſ. tamen conſ*.192. *ſub
n*.16. *verſ. ego ſolec*, vbi quod cum hac diſtinctione concor-
dantur contraria, Ruin. *conſ*.184. *ſub n*.5. *verſ. ita demum lib*.
2. Aret. *conſ*.149. *ſub num*.1. *verſ. his tamen non obſtantibus*,
& *pluribus ſeqq*. & præſertim *ſub num*.3. *verſic. ſecundo di-
33 cimus*, vbi aſſignando rationem diuerſitatis, cur non requira-
tur interpellatio in legato conditionali, requiratur autem in
modali, vt priuationi ſit locus ait, quod in conditionali cum
id quod eſt in obligatione non ſit in diſpoſitione non cadit in-
34 terpellatio in eo, quod non debetur ſed in modali præcedit
obligatio poſt legatum acceptum, ideòque cadit etiam in-
terpellatio, & maius verſatur præiudicium in ammittendo
35 iure iam quæſito, quam in amiſſione quærendi, Alb. *conſ*.
48. *num*.18. *num*.20. Cephal. *conſ*.497. *num*.8. Menoch. *conſ*.
131. *num*.6. Gratian. *diſcept*.523. *num*.26. & 27. Simon. de
Pręt. *de interpret. vltim. volunt. lib*.4. *fol*.452. *num*.31. & 32.
Marta *de ſucceſſ. legal. part*.4. *quæſt*.18. *art*.3. *num*.47. & 48.
Molpheſ. *ad conſuetud. Neapol. par*.4. *quæſt*.1. *num*.11. Theſ.
deciſ.270. *num*.25. Oſaſch. *deciſ*.48. *num*.1. Capyc. Latro *de-*

ciſ.59. *num*.23. vbi quod dies non interpellat pro homine in
pœnalibus, & in puncto legati pœnali ad fauorem piæ cauſæ 36
Gozzadin. *conſ*.34. *num*.3. & *ſeqq. ex text. in cap. nos quidem
de teſtamen*. quem ſequitur Alb. *d. conſil*.48. *n*.21. Felin. *conſ*.
33. *num*.10. *verſ. ſecunda ratio num*.11. & *ſub num*.25. *verſic*.
& *decidit*, Menoch. *conſ*. 533. *ſub num*.3. & *verſ*. & *acce-
dit*, & *in tract. de adipiſcend. remed*. 2. *num*.75. & 76. Hon-
ded. *conſ*.68. *ſub num*.25. *lib*.2. Genuen. *pract. Eccleſ. quæſt*.
129. *num*.3.
Eoque magis requirebatur interpellatio in caſu noſtro,
tum quia agitur de legato annuo, in quo cum dies cenſeatur 37
appoſita cauſa multiplicandæ obligationis, *l. cum in annos*, *l.
nec ſemel*, *ff. quand. dies legat. ced*. Peregr. *conſ*. 34. *ſub num*.5.
lib.2. operatur quidem, vt multiplicetur obligatio legato- 38
rum, ita ut tot ſint legata, quot anni, ſed non conſtituit in
mora hæredes, niſi vltrò ſit appoſita alia dies cauſa differen-
dæ ſolutionis, Bart. *in l*.1. §. *quod ſi in annos*, *num*.2. *ff. de pœn.
legat*. vbi diſtinguit an dies ſit appoſita cauſa differendæ ſo-
lutionis, vt in legato ſemel præſtando, an verò cauſa mul- 39
tiplicandæ obligationis, vt in annuis legatis, quia hoc ſe-
cundo caſu non eſt æquum, quod eadem dies pariat obliga-
tionem, & moram, *l. quod dicimus*, *ff. ſolut*. eamdemque
diſtinctionem ſequitur Caſtren. *conſ*. 47. *num*.2. vbi quod
ſufficit, quod lapſus temporis operetur vnum effectum, quia 40
ſcilicet multiplicat legatum, nec debet producere alium effe-
ctum moræ videlicet hæredis, ideòque ad eam producendam
requiritur interpellatio ſicut ſi tempus non fuiſſet appoſitum,
lib.2. Felin. *conſ*.34. *nu*.12. & *n*.23. & *ſeqq*. Alex. *in l. quoties*
59. *num*.3. *ff. verb. oblig*. Iaſ. *in l. ſi ex legati cauſa* 23. *nu*.14.
verſ. quarto notabiliter limita, *ff. eod*. Trentacinq. *var. reſo-
lut. vol*.1. *lib*.3. *titul. de ſolut. reſolut*.32. *nu*.13. & 14.
Tum etiam quia cùm hæredes ab initio ſoluerint pagam
tunc maturatam, deinde verò de anno 1637. emanauerit
laudum inter ipſos, & Moniales Sanctiſſimi Corporis Chri-
ſti Ciuitatis Bononiæ, in quo hæredes iuſſi fuerunt dimitte-
re, prout dimiſerunt aliqua bona hæreditaria Monialibus, &
his impoſitum fuit onus annui legati ſoluendi Hoſpitali ad-
uerſario, appareт quod hæredes procul ſunt ab omni negli- 41
gentia, quodque habuerunt iuſtam cauſam credendi fuiſſe de
cætero ſolutum à Monialibus, quæ cauſa excuſat à mora, *l.
quod te in fin. ff. ſi cert. pet*. Ger. Spin. *conſ*.5. *num*.29. Marr.
in terminis legati pii de ſucceſ. legal. part.4. *qu*.18. *art*.4. *num*.
34. & *ſeqq*. Cyriac. *controu*.374. *num*.22. & 23. Surd. *deciſ*.
240. *ſub nu*.9. *verſ*. & *ſi cauſa*, Felin. in terminis hæredis qui
alioquin ſoluit annuum legatum pium, & deinde ex probabili
cauſa ceſſauit *d. conſ*.34. *num*.12. Buratt. *deciſ*.624. *nu*.7. ma-
ximè verò, quia certiorati per iudicium exaduerſo motum
de anno 1639. quod Moniales non ſoluerant ſtatim obtule-
runt realiter omnes terminos decurſos, quod ſufficit, vt pœ-
nam euitent, in puncto Caſtr. *d. conſ*.47. *ſub n*.2. *verſ*. & *ſuffi-
cit lib*.2. Felin. *conſ*.34. *verſ. vnde concludit*.
Ex quibus non applicantur, quæ exaduerſo adducuntur de
legato conditionali, vel alternatiuo, & ſuccedaneo, ſeu de
purgatione moræ, cui in huiuſmodi legatis locus non eſt, quia
executio iam eſt facta à lege, cùm dominium rei legatæ ſta- 42
tim, ac hæres non ſoluit, tranſierit ipſo iure in legatarium,
vt tradit Bart. *in l. ſi inſulam* 84. *num*.19. *ff. verb. oblig*. quia
legatum, de quo agitur non eſt conditionale, aut ſucceda-
neum, ſed pęnale nec adducitur purgatio moræ, ſed nega- 43
tur, quod mora aliquando fuerit contracta. Idemque reſ-
ponderunt ad motiuum præiudicij illati animæ Teſtatoris ob
Miſſas non celebratas, cuius præiudicij contemplatione,
quia eſt irreparabile denegari purgationem moræ, tradit Ge- 44
nuen. *pract. Eccleſ. quæſt*.344. *ſub num*.7.
Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Archiepiſcopo Tarracouen.

Eugubina Dotis.

Mercurij 10. *Iunij* 1643.

ARGVMENTVM.

Debitoris excuſſio, antequam conueniatur fideiuſ-
ſor, & maximè ſtante conuentione, vt dica-
tur validè facta, non debet id conſtare ex conie-
cturis, ſed omninò requiritur, quod iudex ordi-
net duobus executoribus, quod perquirant in
domo debitoris, & proclament in vicina, ac pu-

blicis locis ; an habeat alia bona mobilia , vel
immobilia, & deinde facta relatione Iudici: ipſe
citatis omnibus de quorum intereſſe agitur pro-
nunciabit talem diſcuſſionem legitimè eſſe fa-
ctam. Et reijciuntur plures coniecturæ ex quibus
dicebatur probata talis excuſſio.

S V M M A R I V M.

1 *Debitor prius excuti debet, quàm fideiuſſor, & hoc multo magis ſtante conuentione inter partes.*

2 *Excuſſio principalis, ad hoc vt conueniatur fideiuſſor coniecturis etiam poteſt probari.*

3 *Inſtrumentum diuiſionis, in quo enunciatur non adeſſe alia bona inter diuidentes, deſeruit pro coniectura ad probandum alia non reperiri bona inter eos.*

4 *Sententia graduatoria, facit vehementem præſumptionem, quod factum ita ſe habeat.*

Quod multo magis procedit, ſi non adducatur ad effectum eam exequendi, ſed tantum probandi, num. 4.

5 *ex Saluo conducto, obtento à Principe, arguitur inexigibilitas debitoris.*

6 *Confeſſio debitoris, ſi ſit adminiculata venit attendenda.*

7 *Teſtes deponentes de inexigibilitate debitoris, faciunt adminiculum ad eam probandam.*

8 *Sententia lata contra aliquem, vt dotem ſuæ vxoris aſſecuret, ex hoc dicitur ſtare de eiuſdem inexigibilitate.*

9 *Excuſſio debitoris, vt dicatur non ſoluendo, vt legitimè dicatur facta, quid requiratur, & num. 10.*

10 *Excuſſio debitoris, niſi fuerit facta cum ſuis debitis, & legitimis requiſitis, non probat debitorem eſſe inexigibilem.*

12 *Pignore retenta præſumuntur ſufficientia pro ſatisfactione crediti, donec contrarium non docetur.*

13 *Fideiuſſoris obligatio dum eſt conditionata, deficiente conditione, deficit quoque obligatio.*

14 *Pactum appoſitum per fideiuſſorem, quando non fuit obſeruatum euaneſcit fideiuſſio.*

15 *Debitoribus pluribus, quando fuit facta fideiuſſio, tunc omnes tamquam ſimul obligati, ſunt excutiendi, vt fideiuſſor poſſit conueniri.*

16 *Sententia graduatoria debitorum, vt afficiat, debet citari illi, qui habent in tali actu intereſſe.*

17 *Actus geſti inter alios, non nocent tertio.*

18 *Confeſſio dum tendit ad commodum confitentis non releuat.*

19 *Confeſſio debitoris, non nocet creditoribus, niſi ſit pluribus adminiculis ſuffulta.*

20 *Teſtes intereſſati non probant.*

21 *Teſtes de auditu, non releuant.*

22 *Sententia lata pro aſſecuratione dotis in caſu vrgentiæ viri ad inopiam, neceſſario non refert, quod maritus non habeat alia bona.*

23 *Excuſſio bonorum debitoris, vt releuet, debet eſſe rigoroſè facta per Iudicem.*

24 *Excuſſio bonorum debitoris, quando ſit, debent citari omnes creditores, & fideiuſſores.*

D E C I S I O CCII.

OBligatione contractæ de anno 1592. per fratres de
Sforzolinis pro ſcut. 300. ſoluendis intra quinquen-
nium ad fauorem fratrum de Galleottis ex cauſa promiſſio-
nis dotium acceſſit Pirrus Nutus, ſub conditione quatenus
Sforzolini non eſſent ſoluendo, & prius facta illorum ex-
cuſſione, & non aliàs aliter, nec alio modo, vnde ante-
quam eſſet pulſandus dictus Pirrus, ſiue eius hæredes debue-
runt excuti Ioſeph, & Federicus fratres de Sforzolinis, prout
elatè conſtat conuentio partium per pactum expreſſum,
1 quod eſſe ſeruandum præter allegata in deciſione in hac cau-
ſa 9. Maij 1642.* §. *in caſu vero coram me*, tradit Muta
dec. 24. *n.* 27. Quibus ſtantibus dubitaui hodie, An conſtaret
de legitima, & ſufficienti excuſſione dd. de Sforzolinis, & ad
probandum factam fuiſſe ſufficientem excuſſionem, fratres
de Galeottis adducebant nonnullas coniecturas quibus pro-
2 bari excuſſionem voluit Caroc. *de excuſs. par.* 2. *qu.* 23. *n.* 10.
præſertim ſimul iunctis Bald. *conſ.* 3. *num.* 4. *lib.* 3. Soccin. iun.
conſ. 32. *num.* 24. *& conſ.* 39. *num.* 14. *lib.* 2. Rom. *conſ.* 7. *n.* 3.
Cyriac. *controuerſ.* 291. *num.* 21. Duran. *deciſ.* 336. *num.* 4. *&
in Romana Diuiſionis* 15. *Iunij* 1640. *coram Reu. P. D. meo
Bichio.*

Prima, coniectura deſumpta fuit ex inſtrumento diuiſionis
inter Sforzolinos debitores, in quo enunciatur omnia bo-
na diuidentium, quod vti celebratum ante ſtipulationem fi- 3
deiuſſoris contra ipſum probat non extare alia bona præter
ibi deſcripta Fontanell. *de pact. nupt. clauſ.* 5. *gloſ. part.* 2. *n.* 15.
& 16. Caroc. *de excuſs. part.* 2. *qu.* 35. *num.* 6. Put. *deciſ.* 185.
in princip. lib. 1. *in correct.*

Secunda, deprompta fuit ex ſententia graduatoria, quæ
facit vehementem præſumptionem, quod factum ita ſe ha-
beat, præſertim cùm non adducatur ad effectum eam exe-
quendi, ſed tantum probandi iuncto etiam, quod longo tem- 4
poris ſpatio fuit executioni demandata, Neguſ. *de pignor. par.*
8. *memb.* 1. *num.* 38. *Rota in Bononien. Cenſus* 21. *Febr.* 1642.
coram R. P. D. meo Ghiſilerio, §. *penult.*

Tertia, ex ſaluo conducto obtento à debitoribus, ex quo 5
deſumpta pariter fuit inexigibilitas, Grarian. *conſ.* 37. *nu.* 22.
& 23. *lib.* 1. cum alijs per Caroc. *de excuſs. part.* 2. *qu.* 35. *n.* 5.

Quarta, ex confeſſione ipſius Federici alterius ex debito- 6
ribus, quæ cum ſit adminiculata venit attendenda, Bero.
conſ. 211. *num.* 11. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 142. *n.* 4. *lib.* 1. Natt. *conſ.*
547. *n.* 24. Surd. *deciſ.* 35. *num.* 5.

Quinta, ex teſtibus deponentibus de inexigibilitate, & 7
decoctione debitorum.

Sexta, & vltima ex ſententia lata contra vtrumque debi- 8
torem pro aſſecuratione dotium vxorum ob eorum vergen-
tiam ad inopiam.

Prędictis tamen non obſtantibus fuit hodie reſolutum non
conſtare de legitima, & ſufficienti excuſſione, ex quo non
conſtat Iudicem ordinaſſe duobus exequutoribus, quod per-
quirerent in domo eorum de Sforzolinis debitorum, & pro-
clamarent in vicinia, ac publicis locis, An haberent aliqua 9
bona mobilia, & immobilia, & deinde facta Iudici relatio-
ne, & citatis omnibus intereſſe habentibus eum pronunciaſ-
ſe diſcuſſionem eſſe legitimè factam iuxta text. *in l. præſenti*,
§. *ſine verſ. adijcientes*, *C. de his, qui ad Eccleſ. confug.* & me-
lius formulam tradit Ang. *in* §. *ſed neque nu.* 14. *verſ. vltimo
quæritur col.* 1. *in auth. de fideiuſſ.* Bart. *in tract. de excuſs. pign.
col.* 3. *ante med. verſ. poteſt etiam fieri*, Neguſ. *de pignor. hy-
poth. par.* 8. *membr.* 1. *num.* 11. *verſ. iſta autem, & nu.* 44. *verſ.
& vltimo*, Guidopap. *deciſ.* 432. *num.* 2. Angel. Aretin. *inſtit.
de act.* §. *item ſi quis in fraudem col.* 2.

Nec fuit habita in conſideratione relatio excuſſionis factæ,
quia emanauit de mandato aſſertorum creditorum, & ta-
men ad hoc vt valida, & legitima reputetur erat facienda de 10
mandato Iudicis citatis intereſſe habentibus, deinde erat
pronunciandum ſuper dicta legitima excuſſione, iuxta theo-
ricam Bart. *in l. ſtipulatio*, §. *habet autem*, *nu.* 4. *verſ. formo
vobis vnam quæſtionem*, *ff. de nou. oper. nunc.* vbi confutat Ia-
cob. Butrig. *contrarium tenentem*, Angel. *in l. prætor*, §. *hoc
interdicto*, *num.* 1. *cum ſeqq. & num.* 4. *poſt med. verſ. tamen
videtur verior*, *ff. de nou. oper. nunc.* Rom. qui teſtatur de com-
muni *conſ.* 93. *num.* 7. *verſ. quoad ſecundum, & conſ.* 211. *num.*
3. *&* 4. vbi latè Mandoſ. *in addit. verb. declaratoria, & verb.
excuſſione*, Parlad. *rer. quotid. lib.* 2. *cap. fin. part.* 4. §. 7. *num.*
19. Neguſ. *de pignor. & hypoth. d. par.* 8. *in* 1. *membr. num.* 11.
verſ. iſta autem regula, Pariſ. *conſ.* 50. *num.* 45. *lib.* 1. Magon.
deciſ. Lucen. 66. *num.* 14. Gabr. *de fideiuſſ.* qui alios congerit
concluſ. 1. *n.* 51. *&* 52.

Non obſtat igitur primò inſtrumentum diuiſionis celebra-
tum inter q. Sforzolinos de anno 1593. quia dictum inſtru-
mentum non poteſt denominari excuſſio † cùm careat præ- 11
fatis requiſitis in illa neceſſarijs, de quibus ſupra, nec re-
manet probata negatiua, quod facta fuerit diuiſio de omni-
bus bonis, cùm ſufficiat potuiſſe extare alia bona, vltra quod
Galeotti de eo tempore non poterat denominari verè credi-
tores, quia pro eorum credito † dotali retinebant tot præ- 12
dia loco pignoris, quæ ſufficientia præſumuntur, dum con-
trarium non docetur *gloſ. in l.* 2. *verb. redigere*, *C. de pignor.*
Pariſ. *conſ.* 50. *num.* 28. *lib.* 1. Couar. *var. reſolut. lib.* 3. *cap.* 18.
num. 1. *verſ. conſtat*, Surd. *deciſ.* 44. *num.* 16. Olaſch. *deciſ.*
159. *num.* 2.

Minus ſecundò obſtat ſententia graduatoria emanata del
1603. & ſic poſt ſex annos à die purificatæ obligationis dicti
Pirri Nuti, quia ipſe ſolùm teneri voluit poſt quinquennium,
vnde eius obligatio durabat tantum vſque ad † annum 13
1597. cum obligatio dicti Pirri fideiuſſoris non tantum fue-
rit conditionata quatenus Sforzolini nõ eſſent ſoluendo, & ſe-

cuta

Digitized by Google

cuta prius excuſſione cootra eos, & non alias, quinimò emanauit cum expreſſo pacto, quod iofra quinquennium prædia Galeottis aſſignata pro dote eorum vxorum æſtimarentur;
14 vnde cùm ad æſtimationem in tempore conuento deuentum non fuerit, quinimò ſint elapſi 30. anni dictus Pirrus fideiuſſor remanſit liberatus ex congeſtis in dicta deciſione in hac cauſa 9. Maij 1642. §. *dicebant etiam Domini*, & præter in ea adductos tradunt Pirrus Maur. *de fideiuſſ.* qui alios cumulat *part. 2. ſect. 10. cap. 23. num. 9. cum ſeqq.* & ibidem Petr. Bons in eius *conſ. impreſſ. poſt d. cap. 23. num. 7. cum ſeqq.* Henric. *de fideiuſſ. cap. 20. §. 15. nu. 21.*

In omnem caſom dicta ſententia ſolùm lata fuit ſuper bonis Ioſephi non autem Federici fratris, & tamen debebat
15 conſtare de notoria decoctione vtriuſque fratris, † cum omnes tanquam ſimul obligati, ac debitores eſſent excutiendi, Pirr. Maur. *de fideiuſſ.* qui plures cumulat *part. 2. ſect. 5. cap. 3. num. 1.* Henric. *eod. tract. cap. 27. part. 1. nu. 6.* Caroc. *de excuſſ. par. 1. q. 1. num. 1. & 6.* Magon. *deciſ. Lucen. 66. n. 8.*
16 nec in dicta ſententia fuit citatus † Pirrus, qui tanquam certus ſpecialiter veniebat citandus, Alex. *conſ. 106. lib. 5. nu. 1.* Neguſ. *de pign. & hypoth. part. 8. membr. 1. num. 13.* & in puncto *Rota Senegallien. Cenſus 20. Nouembr. 1619. coram bon. mem. Duzonetto ſeniore.*

Tertiò, non obſtat dictus ſaluus conductus, quia non le-
17 gitur conceſſus à Pirro, † vnde tanquam actus geſtus à tertijs ei non nocet, Surd. *conſ. 170. num. 22. & 429. num. 41. & 42.* Mandell. *conſ. 276. n. 6.* Add. ad Greg. XV. *dec. 302. n. 10.*

Quartò, nihil facit confeſſio Federici alterius ex debitoribus in precibus porrectis ſapientiſſimo Duci Vrbini, quia emanauit de anno 1628. & ſic poſt annos 26. à die deſtinatæ ſolutionis, maximè etiam quia non continet aliquam excuſ-
18 ſionem, & concernit ſtatum alterius tantum ex obligatis, & tendit ſolùm ad commodum illios, vnde nihil probat, *l. qui teſtamenta, ff. de probat.* Bart. *in l. facta, §. ſi heres, ff. ad Trebell.* Peregr. *de fideicomm. artic. 53. num. 61.* nec apta eſt
19 nocere eius † creditoribus oiſi eſſet alijs, quam pluribus adminiculis ſuffulta, Soccin. ioo. *conſ. 78. num. 2. lib. 4.* Tiraquell. *de retract. lign. 1. gloſ. 18. num. 78. cum ſeqq.* Rota Iaouen. *deciſ. 13. n. 31.* Buratt. *dec. 470. num. 5.*

Qointò, non obſtant teſtes de inexigibilitate, ac decoctione fratrum de Sforzolinis debitorum, quia nonnulli ex
20 iſtis teſtibus ſunt intereſſati prout † eſt ſecundus, & ſe fundant ſolùm in prædicta ſenteotia graduatoria, prout ſunt quintus, & ſextus, alij verò deponunt de auditu prout de-
21 ponunt † tertius, quartus, & qointus, vnde oihil probant *l. teſtium, Cod. de teſtib. cap. teſtes 3. quæſt. 9.* Farin. *de teſtib. quæſt. 69. nu. 1. cum ſeqq.* Caputaq. *deciſ. 278. n. 2. par. 3.* Mant. *dec. 317. n. 7.* Gregor. XV. *deciſ. 517. n. 14. & 572. n. 3.*

Sextò, & vltimò oon obſtat ſententia lata pro aſſecuratione dotium ex cauſa vrgentiæ viri ad inopiam, qoia ex ea
22 non infertur neceſſario ad non exiſtentiam aliorum boonorum cum poſſent alia bona remanere, & vt dicatur conſtare de ſufficienti excuſſione rigorosè ad illam eſt deueniendum
23 per Iudicem, nec alio modo, quam vt ſupradictum eſt probari poteſt, *l. 1. verſ. bonis eius excuſſis, C. de reuocat. his, quæ in fraud. credit.* Iacob. de Aret. & Benedict. de Barz. *in tract. de diſcuſſionibus vtrobique num. 2. & 3.* Rom. *dict. conſ. 93. num. 7. & 211. num. 3. & 4.* cum alijs vbi ſuprà, in omoem
24 caſum lata fuit dicta ſententia non citatis Galeottis, qui veniebant citandi tanquàm † prætenſi creditores, nec citato Pirro Nuto fideiuſſore, vt firmatum fuit in dicta deciſione in hac cauſa 9. Maij 1642. §. *nec etiam obſtat*, & docent Bart. *in l. decem, verſ. quæro in excuſſione, ff. de verbor. oblig.* Bald. *in l. auctore, num. 1. C. de euict.* Pirr. Maur. *de fideiuſſor. part. 2. ſect. 5. dicto cap. 3. n. 2.* Henriq. *eodem tract. d. cap. 27. part. 1. num. 8.* Surd. *deciſ. 256. num. 17.*

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 9. Maij 1642. coram eodem Reuerendiſſ. Archiepiſcopo Tarracon. erit infrà in Append.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Barchinonen. Parochialis, ſeu Vicariæ.

Mercurij 10. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Vnio Eccleſiarum vbi in aliquo actu probatur effectuata, ita in omnibus effectuaſſe præſumitur; Hinc denegatur Remiſſoria ad probandam in effectuationem illius, cuius contrarium ex alijs actibus per ſcripturas probatis iuſtificatur.

Deciſ. Recent. Part. IX. Tom. I.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria denegatur vbi contrarium illius, quod per teſtes probari prætenditur, remanet ex ſcripturis iuſtificatum, & num. 8.*

2 *Præſentatio dicitur fructus vnionis, illiuſque vigore competit.*

3 *Præſentatio referri debet ad cauſam vnionis vbi de alio Iurepatronatus non conſtat.*

4 *Vnionis titulus vniuerſalis ex vnico actu tribuit poſſeſſionem quoad omnes ab illa deriuantes.*

Poſſeſſione etiam in vnico actu probata, vbi cauſa eſt vniuerſalis, ſufficit quoad omnes alios actus deriuantes ab illa, num. 4. & 5.

5 *Vnionis probata effectuatione in aliquo actu, in omnibus illa iuſtificata præſumitur, & n. 6.*

6 *Vnio vbi probatur effectuata, quoad aliquas Eccleſias cenſetur effectuata etiam, quoad alias.*

Amplia concluſionem fortius procedere ſi omnium Eccleſiarum vnio fuerit ſub vna tantum oratione concepta, num. 7.

9 *Remiſſoria non conceditur ad probandum per teſtes id de quo ſolet confici ſcriptura.*

10 *Curam animarum eſſe puta penes Decanum ſatis conuincitur ex præcedenti titulo vnionis, dum ille præſentat Vicarium.*

11 *Immemorabilem ad excludendam ſufficit vnius actus in contrarium.*

12 *per Errorem, ea, quæ fiunt non nocet.*

13 *Immemorabilis in probatione requiritur, quod non adſit memoria in contrarium.*

14 *Remiſſoria facilius denegatur quoties petitur ad retardandam executionem prouiſionis Apoſtolicæ.*

15 *Remiſſoria vbi petitur aduerſus prouiſionem Apoſtolicam, requiritur, quod procurator habeat ſpeciale mandatum ad conſentiendum ſequeſtro.*

Et facultatem promittendi de ſtando vnica, ibidem.

DECISIO CCIII.

DEnegarunt Domini Remiſſoriam, quia articulatur ineffectuatio vnioois huius parochialis factæ Decanatui de anno 1324. ac præſcriptio immemorabilis prouidendi eamdem Eccleſiam per concurſum, cuius tamen contrarium conuincitur ex ſcripturis in actis exhibitis pro parte Decani, & eius Prouiſi, quando aotem probari prætenditur per te-
ſtes † id cuius contrarium apparet ex ſcripturis denegatur 1
Remiſſoria, Rot. *dec. 1460. num. 3.* coram Seraphin. *& dec. 351. num. 1.* coram Buratto, *& dec. 453. num. 6.* coram Durano, *& dec. 235. nu. 11. & 12. part. 5. recent.*

Effectuatio enim dictæ vnionis probatur ex continuatis præſentationibus factis per dictum Decanom Epiſcopo ad hanc Parochialem, vt in eius Summario *nu. 7.* quæ ſufficiont,
eùm præſentatio dicatur fructus vnionis † eiuſque vigore 2
competat, vt io terminis reſolotum fuit in *deciſ. 441. num. 5. & 6. part. 3. recent. tom. 2.* vbi quod dum de alio Iurepatrona-
tus non conſtat præſentationes † referendæ ſunt ad cauſam 3
vnionis, & idem fuit dictum in *Barchinen. Vicariæ S. Eulaliæ 12. Decembris 1639. coram bon. mem. Coccino confirmata ſub die 2. Martii 1640. coram eodem, & inter recent. deciſ. 204. n. 5. & 6. part. 2. & dec. 37. num. 7. part. 4.*

Neque ad hunc effectom reqoiritur probatio omnium effectuum, qui ab vnione ſequuntur, ſed ſufficit aliquem fuiſ-
ſe probatum, qoia propter titulum voiuerſalem vnioois † ex 4
vnico acto acquiritur poſſeſſio, quoad omnes alios ab eadem cauſa deriuantes, iuxta doctr. Bald. *in l. 1. nu. 24. verſ. tu dic, de emancip. liber.* Felin. *in cap. auditis num. 18. de præſcript.* Mareſcot. *var. reſolut. lib. 1. cap. 11. n. 27.* Seraph. *dec. 1047. num. 1. & 2.* Add. ad Greg. *dec. 557. n. 10.*

Vode patet nihil adoerſari, quod Decanus nuſquam percepetit redditus huius Eccleſiæ, vel ſimilia, quia adhuc re-
manet probata effectuatio in actu poſſeſſiuo præſentationis, 5
Garz. *de beneſ. part. 12. cap. 2. n. 290.* Iuncto maximè quod pluries fuit deciſum hanc vnionem fuiſſe effectuatam, quoad
alias Eccleſias vnitas, † quo fit vt in hac etiam præſumatur 6
habuiſſe effectum, Rot. *deciſ. 87. num. 9.* coram Dunaoo, & *dec. 221. n. 7. part. 6. recent.* Add. ad Greg. *in d. dec. 557. nu. 9.*

Digitized by Google

7 *& ſeqq.* præſertim quia omnium Eccleſiarum vnio † in præ-
ſenti ſub vnica oratione concepta fuit, Rota *deciſ.* 196. *num.*
10. *& ſeqq. part.7. recent.*

Quæ articulantur de cura animarum, & de collationibus
factis per concurſum nullius ſunt momenti. Tum quia re-
pugnantur ſcripmtis extractis ex publico Archiuio Epiſcopa-
li, in quibus legitur collationes fuiſſe factas perſonis per De-
8 canum præſentatis contra quas propterea ſcripturas † non
debet admitti probatio per teſtes, vt ſupra fuit firmatum,
tum quia non datur Remiſſoria ad probandum per teſtes
9 actus, † in quibus ſolet confici ſcriptura, vt in ſpecie de
collationibus ad effectum denegandi Remiſſoriam, dixit Rot.
*in deciſ.*864. *num.* 1. coram Buratto, *& in Terdonen. Cano-
nicatus* 5. *Maij* 1617. *coram Eminentiſſ. D. Card. Io. Bapti-
ſta Pamph.* cuius particula datur in Summario D. Decani
num. 8. & ſtante præcedente titulo vnionis ſatis dicitur con-
10 ſtare, quod † cura ſit penes Decanum, dum ipſe præſen-
tat Vicarium, Viral. *in clem.* 1. *num.*7. *de off. Vicar.* Rot. *d.
dec.*204. *n.* 1. *in fin. verſ. cum ratione præſentationis, & ſub n.
5. part. 2. recent.*

Allegata verò præſcriptio immemorabilis prouidendi hanc
Paroclualem per concurſum pariter diluitur ex ſupradictis
præſentationibus factis per Decanum, quarum vigore Epiſ-
copi pro tempore collationes fecerunt abſque concurſu ad
fauorem præſentatorum ſpatio 200. annorum, & vltra. Ad
11 excludendam enim præſcriptionem immemorabilem vni-
cus tamen actus contrarium ſufficit, Cagnol. *in l. ſemper in
ſtipulationibus, num.* 12. *ff. de reg. iur.* Bero. *conſil.* 5. *nu.* 23.
lib. 1. Surd. *conſ.*293. *nu.*23. *&* 24. Greg. *dec.* 162. *num.*9. vbi
12 Add. *num.* 15. & quatenus poſt Conſtitutionem Pij Quinti
fuiſſet facta collatio per concurſum non noceret Decano,
quia præſumeretur facta per errorem, Lother. *de re benef.
lib.*2. *quæſt.*31. *num.*25. Rota *deciſ.*352. *num.*9. *part.*4. *recent.*
& in his terminis fuit dictum in *d. Barchinonen. Vicaria S.
Eulaliæ* 12. *Decembris* 1639. *coram bon. mem. Coccino*, §. *fin.*
& ſtan. dictis prætenſionibus non poteſt dici, quod non adſit
13 memoria in contrarium, † vt requiritur in probatione
præſcriptionis immemorabilis, Put. *dec.*426. *num.*2. *&* 3. *lib.*
2. *in correct.* & fuit dictum in *d. Terdonen. Canonicatus* 5.
Maij 1617. *coram Card. Pamphilio.*

Præterea eò libentius Domini denegarunt Remiſſoriam,
14 quia † illa petitur ad retardandam executionem prouiſio-
nis Apoſtolicæ, Rota *deciſ.* 212. *num.*7. *part.* 1. *& deciſ.*271.
*n.*3. *part.* 2. *recent.* & quia procurator non habet mandatum
15 ſpeciale ad conſentiendum ſequeſtro, † & promittendum
de ſtando vnicæ, vt requiritur in beneficialibus, Coccin.
*deciſ.*246. *num.*3. Seraph. *deciſ.*555. *num.* 3. & ex vtroque ca-
pite Remiſſoria denegata fuit in *Elnen. Canonicatus* 17. *Fe-
bruarij* 1631. *coram Eminentiſſimo D. Card. Vbaldo*, vt in
particula data in Summario dicti Decani *num.*9.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BICHIO.

Romana Pecuniaria.

Lunæ 15. *Iunij* 1643.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de filio exigente pecunias, quas pater exigere tenebatur, an de illius conſenſu, & mandato exegiſſe dicatur ad effectum obligandi fideiuſſorem, qui pro patre interceſſit etiam pro pecunijs per filium exactis.

SVMMARIVM.

1 *Pater non tenetur pro pecunijs exactis ab eius filio.*

Amplia quia multo minus tenetur fideiuſſor patris ibidem.

2 *Limita concluſionem non procedere ſi filius exegit de ordine patris num.* 3. *&* 11. *cum ſeqq. ſecus ſi de ordine non conſtaret, num.* 4.

*Exegiſſe ille videtur, qui per alium exegit, num.*2.

*Amplia concluſionem procedere ſiue expreſsè, ſiue tacitè illum ad exigendum præpoſuerit, num.*3.

5 *Fideiuſſor vbi ſimpliciter interceſſit ſubit omnem obligationem principalis.*

6 *Fideiuſſor cenſetur obligatus in omnem caſum, qui venit ex natura contractus, cui acceſſit.*

7 *Fideiubens nominatim pro pecunijs exigendis ab aliquo non tenetur pro pecunijs ab alio exactis.*

8 *Fideiuſſor Menij non dicitur fideiuſſiſſe pro ſubſtituto Menij, intellige, vt num.*12. *cum ſeqq.*

9 *Promittens pro alio intelligitur ſolùm ſe obligaſſe ad id quod ille debet ex propria perſona, non autem ex perſona alterius.*

10 *Fideiuſſio eſt strictè intelligenda, vt etiam in caſu expreſſo minus obliget, quod fieri poſſit.*

11 *Pater pro exactis à filio de eius ordine tenetur ex propria perſona.*

13 *Fideiuſſio præſtita ſuper ſententia nominatim à certo Iudice ferenda diſtinguitur, à caſu in quo Iudex proprio nomine nominatus non fuit.*

14 *Obligatio fideiuſſoris alicnius perſona intelligitur interueniſſe, etiam pro illius procuratore, ſeu miniſtro.*

15 *Fideiuſſio reſtringi quidem debet, non autem ad excluſionem eorum, quæ veniunt ex eodem inſtrumento ſuper quo fuit interpoſita.*

16 *Ordo patris, ſeu mandatum in filio exigente pecunias illius probatur etiam præſumptionibus, & coniecturis.*

17 *Pater ſciens, & patiens filium exigere pecunias quarum exactio ad ipſum ſpectabat, cenſetur illum præpoſuiſſe ad exigendum.*

18 *Scientia patris de pecunijs à filio eius nomine exactis indubitabilis redditur ex eorumdem vna ſimul cohabitatione.*

19 *Amplia concluſionem fortius procedere vbi agitur de negotio, quod vtriuſque intereſt, ac de pluribus ſolutionibus palam factis tempore ſucceſſiuo.*

*Item amplia ex ipſa inuerſimilitudine, quod non inueſtigauerit à quo pecuniæ exigerentur, num.*20.

20 *Ignorantia eius de quo quis ratione officij, & intereſſe ſollicitus eſſe debet, non præſumitur.*

21 *Scientia patris de exactione facta à filio eius nomine conuincitur, ſi filius pecunias exactas deſcripſit ſub nomine patris in libro ipſius patris.*

22 *Pecunia per patrem in aliquo banco depoſitata poſt exactionem à filio nomine patris factam præſumuntur eſſe eademmet, quæ à filio fuerunt exactæ.*

23 *Partita ſicut in aliquo verificantur, ita vera præſumuntur in aliquo.*

24 *Debitor ſoluens alicui vti procuratori, præſumitur quod prius ſolaſſet de illius ſufficienti mandato conſtare.*

25 *Filius vbi exigit pecunias patris quamuis non ſe dicat procuratorem illius talis tamen eſſe præſumitur, & quando.*

26 *Mandatum facilè præſumitur in filio.*

*Præſumptiones vim recipiunt à qualitate perſonarum, num.*26.

27 *Præſumptiones ſimul iungi debent.*

28 *Exigere generaliter obligatus nomina debitorum de illis tenetur reddere rationem ſiue exegerit, ſiue culpa propria non exegerit.*

29 *Procurator, vt teneatur pro non exactis, probari debet, quod nomina debitorum, quæ tenebatur exigere, erant ſoluendo, & quidem facilis exactionis.*

*Amplia etiamſi non conſtet de aliqua procuratoris diligentia, num.*30.

31 *Fideiuſſor exactoris ſi ſe non reſtrinxit, ad exacta, etiam de inexactis tenetur, & num. ſeqq.*

32 *Relatiuis virtus eſt recipere in referente omnes caſus, & qualitates, quæ in relato continentur.*

DECISIO CCIV.

Deciſio edita die 19. Maij 1635. coram Eminentiſſimo
D. Card. Panzirolo * reduxit ad ſcut. 443. & b. 12.
mandatum à Iudice Orphanorum Vrbis alias relaxatum pro
ſcut. 1300. contra Muſeam fideiuſſorem Dominici Verrini,
olim Exactoris Orphanorum, quia in Debitum Dominici
fuerunt adſcriptæ plures partitæ exactæ non ab ipſo, ſed ab
Horario eius filio pro quibus fideiuſſor, † immò nec ipſe 1
pater tenetur, & quia ad eiuſdem Domioiei creditum ad-
ſcribenda erant ſcut. 210. pro ſalario illi debito à menſe Se-
ptembris 1626. vſque ad menſem Ianuarij 1629. & alia ſcuta
30. ſoluta in diuerſis vicibus ad vtilitatem Orphanorum.

Quæ fundamenta reproposito hodie dubio ſuper eiſdem
corruere ex nouiter deductis viſa ſunt. Nam obligatio
Do-

Dominici reddendi rationem de exactis, comprehendit etiam
2 exacta ab Horatio filio de eius ordine, † cùm exegiſſe videa-
tur, qui per alium exegit, *l. tres tutores*, §. *non ſolùm*, *l. ita
autem*, §. *geſſiſſe*, *ff. adminiſtr. tutor. l. ſolutam*, *l. vero pro-
curatori*, *ff. ſolut.* Eſcobar. *de ratioc. cap.* 3. *num.* 20. Larrea
deciſ. Granaten. 45. *ſub n.* 19. Rot. *dec.* 355. *ſub n.* 4. *par.* 1. *rec.*
3 ſiue alium ad exigendum præpoſuerit † expreſsè, ſiue taci-
tè *gloſ. magna in l.* 1. *ff. exercit. act. & in l. quicumque*, §. *non
tamen*, *verb. dumtaxat. ff. inſtit. act.* Bart. *ibid. in princ.* Grat.
diſcept. 677. *n.* 23. *&* 3. *ſeqq.* Rot. Iannen. *dec.* 14. *num.* 2. *&* 3.
4 quidquid dicendum † eſſet circumſcripto dicto ordine ex
text. in l. 1. & ibi notat ab Odofr. & Salyc. *num.* 1. *Cod. ne fil.
pro pat.* allegatis in deciſione quæ reuidetur.

Vnde ſequitur, vt eadem comprehendat etiam obligatio
5 fideiuſſoris, quia vbi fideiuſſor ſimpliciter interceſſit † ſubit
omnem obligationem principalis, Aym. *conſ.* 272. *num.* 2. *&* 5.
Surd. *conſil.* 359. *ſub num.* 26. *&* 27. Franc. Ant. Coſt. *conſil.*
73. *num.* 37. Rot. *deciſ.* 299. *num.* 7. *par.* 1. *recent.* & cenſetur
6 obligatur in omnem caſum, † qui venit ex natura contra-
ctus, cui acceſſiſſet, *l. ſi quis pro eo*, §. *ſi nummos*, *l. ſi à co-
lono*, §. *fin. ff. fideiuſſ. l. centum Capua*, *ff. de eo quod cert. loc.*
Alex. *conſ.* 34. *num.* 5. *& per tot. lib.* 2. Aym. *conſ.* 45. *nu.* 6. Surd.
d. conſ. 359. *n.* 33. Manent. *dec.* 38. *n.* 20. Mart. *vot.* 2. *n.* 5. *&* 6.

Nec releuat, quod Muſca fideiuſſerit nominatim pro pecu-
7 nijs exigendis à Dominico, ad tradita per Menoch. *conſ.* 119.
num. 10. *&* 11. *vbi ex text. in l. cum apud*, *ff. iudic. ſolut.* ait,
8 quod qui fideiuſſit pro Mæuio, † non dicitur fideiuſſiſſe
pro ſubſtitutio Mæuij, & in ſimili eſt *text. in l.* 3. §. *illud*, *ff.
rem pupill. ſalu. for.* ex quo Alciat. *in l. Gallus*, §. *& quid ſi
tantum in* 2. *lect. num.* 29. *ff. lib. & poſth.* notat, quod promit-
9 tens pro alio intelligitur ſolùm ſe obligaſſe ad id, quod ille de-
bet ex propria perſona, non autem ex perſona alterius, &
Alciat. ſequitur Surd. *conſ.* 271. *num.* 64. Nam fideiuſſio ſtri-
10 ctè eſt intelligenda, † vt etiam in caſu expreſſo minus obli-
get, quam fieri poſſit, Menoch. *conſ.* 212. *n.* 13. *& ſeqq.* Burſatt.
conſ. 193. *n.* 6. Franc. Ant. Coſt. *conſ.* 73. *num.* 30.

Quia pro exactis ab Horatio Dominicus tenetur ex pro-
11 pria perſona † cùm ipſe videatur exegiſſe, vt ſupra proba-
tum fuit, *text. autem in d. l. cum apud*, ac ipſe Menoch. loqui-
12 tur de ſubſtituto à Principe, † nec procedit in ſubſtituto ab
ipſamet perſona, pro qua fideiuſſor acceſſit, & ratio diuer-
ſitatis eſt, quia hoc ſecundo caſu ſubſtitutus non diſtingui-
tur à perſona ſubſtituentis, vt ex ſententia Iacobi de Rauenna
cenſuit Alber. *in l. non à Iudice*, §. *ſi quis alio*, *num.* 3. *ff. iud.*
quem ſequitur Iacob. de S. Georg. *ibidem num.* 2. *verſ. con-
trarium*, Angel. *in d. l. cum apud ſub num.* 1. *verſ. & idem*, *ff.
iudic. ſolut.* Mart. *de Iuriſd. cent.* 4. *caſ.* 178. *ſub num.* 12. *&
num.* 13. & præ ceteris vtrumque caſum benè diſtinguit Lud.
Motor. *conſ.* 49. *num.* 2. ac Diez de Ribadeneyra *allegat. Iur.
tom.* 5. *allegat.* 15. *ſub num.* 34. Quicquid autem ſit de hac di-
ſtinctione in terminis fideiuſſionis præſtitæ ſuper ſententia
13 ferenda à certo Iudice nominatim † cum eam vbi Iudex
nominatus proprio nomine non fuit, adducat Bart. *in d. locum
apud num.* 6. nos verſamur extra caſum quæſtionis, quia
Horatio non fuit ſubſtitutus ad exigendum, ſed exegit pro
patre tanquam eius procurator, ac miniſter, & propterea
periculo patris, §. *quod ſi tutor. inſt. de curat.* Trentacinq.
var. reſolut. tom. 1. *lib.* 2. *tit. de procuratore*, *reſol.* 1. *num.* 34.
cuius obligatio non fuit aliquatenus alterata, cùm etiam pro
gerendis ad illius procuratore, ſeu miniſtro actio ineſſet tem-
14 pore contractus, iuxta theoricam Bald. *relat.* à Franc. Ant.
Coſta *conſ.* 73. *num.* 43. adeò quod verſamur præcisè in caſu
15 fideiuſſionis præſtitæ, quæ reſtringenda quidem eſt, † ſed
non ad excluſionem eorum, quæ veniunt ex eodem inſtru-
mento, ſuper quo fuit interpoſita, Burſatt. *conſ.* 313. *ſub n.*
14. Alex. Rauden. *deciſ. Piſan.* 4. *num.* 45.

16 Ordo verò, ſeu tacitum patris mandatum, quod etiam
præſumptionibus probari poteſt, Cyriac. *contron.* 505. *ex n.* 51.
Grat. *diſceptat.* 505. *num.* 13. Seraphin. *dec.* 1326. *num.* 2. eli-
citur primò, quia filius exegit patre ſciente, & patiente,
17 ſciendo enim, & patiendo filium exigere, ea quorum exa-
ctio ad ſe ſpectabat cenſetur illum præpoſuiſſe ad exigen-
dum, *l.* 1. §. *magiſtrum*, & ibi Bart. *num.* 2. *ff. exerc. act. l.
quicumq.* §. *non tamen ibi ſi permiſerit ei dari ſummas*, *ff. inſtit.
act. l. ſi remunerandi*, §. *paſſus*, *l. ſi fideiuſſor. ff. mand.* Me-
noch. *conſ.* 145. *no.* 42. Grat. *diſcept.* 677. *num.* 24. *&* 26. Af-
flict. *dec.* 308. *num.* 7. *&* 8. Rot. Iannen. *dec.* 14. *ſub n.* 3. Larra
dec. Granat. 55. *ſub num.* 20.

18 Et ſcientia patris indubitabilis redditur, tum ex coha-
bitatione cum filio, *l. octaui*, *ff. vnd. cognat.* Ruin. *conſ.* 123.
n. 18. *lib.* 5. Becc *conſ.* 47. *n.* 22. *&* 23. Rot. *dec.* 663. *n.* 5. *par.* 1.
diuerſ. maximè quia agitur de negocio, quod vtriuſque inte-
rerat nempè patris, vt exactoris, filij, & fideiuſſoris pro patre,
† & de pluribus exactionibus palam factis tempore ſucceſſi- 19
uo, vt per Zuccard. *conſ.* 66. *num.* 26. Honded. *conſ.* 85. *n.* 44.
& ſeqq. lib. 2. Surd. *conſ.* 251. *n.* 16. & alios relat. à Io. Baptiſta
Coſta *de fact. ſcient. & ignor. inſpect.* 74. *nu.* 1.

Tum etiam ex inueriſimilitudine, quod pater cui incum-
bebat onus exigendi non inueſtigauerit à quo redditus exige-
rentur, † & ignorauerit id de quo debuit eſſe ſolicitus ratio- 20
ne proprij officij, & intereſſe, Abb. *in cap. innotuit n.* 9. *de elect.*
Dec. *conſ.* 160. *num.* 5. Burſatt. *conſ.* 29. *num.* 7. Menoch. *præ-
ſumpt.* 23. *num.* 66. *lib.* 6. Surd. *deciſ.* 182. *n.* 9. Rot. *deciſ.* 166.
in princip. part. 1. *diuerſ.*

Secundò, deducitur mandatum, quia filius partitas à ſe
extractas deſcripſit ſub † nomine patris in libro in quo pa- 21
ter ſimiles exactiones deſcribere ſolebat, vt in propoſito pon-
derat Alexan. Rauden. *deciſ. Piſan.* 4. *num.* 39. *in fin.* Buratt.
deciſ. 123. *num.* 25. *verſ. præſertim*, eoque magis quia in
eodem libro filius adnotauit etiam alias partitas exactas, per
ipſummet Dominicum patrem, vt patet ex quietantijs pro-
ductis, vnde colligitur, quod pater eius fide, & opera vte-
batur, & quod plus vrget tempore proximo exactionibus fa-
ctis à filio pater ingentem pecuniarum ſummam depoſuit in
Monte Pietatis ad creditum Orphanorum, quæ cum non 22
conſtet potuiſſe aliundè à patre comparari præſumuntur eæ-
dem exactæ à filio pro patre, Rip. *in l. ſi ventri* §. *fin. num.* 10.
ff. priuileg. cred. Aym. *conſ.* 298. *num.* 13. Anch. *conſ.* 434. *n.*
3. Menoch. *præſump.* 55. *num.* 8. *lib.* 3. Surd. *deciſ.* 55. *num.* 9.
Rot. *deciſ.* 481. *num.* 6. *& ſeqq. part.* 3. *recent.* ſicuti autem
partitæ quas filius ſcripſit in libro paterno verificantur in
ſummis exactis à patremet, & alijs ab eo depoſitatis in Mon-
te Pietatis, † ita veræ præſumuntur in reliquis, Bart. *in l. ad-* 23
monendi nu. 27. vbi Iaſ. *num.* 111. *ff. iureiur.* Aym. *conſil.* 158.
num. 6. Surd. *deciſ.* 199. *num.* 11. Rot. *deciſ.* 813. *num.* 3. *&* 6.
par. 1. *diuerſ.*

Tertiò, quia non apparet patrem aliquando petijſſe à de-
bitoribus ſummas quas filius exegerat, nec credibile eſt,
quod tot debitores ſoluiſſent plures pecuniarum ſummas
Horatio, niſi conſtito prius de illius ſufficienti mandato, Ro- 24
tuan. *conſ.* 63. *num.* 3. Grat. *diſcept.* 505. *num.* 17. & licet Ho-
ratius in quietantijs quas debitoribus fecit, non expreſſerit
ſe procuratorem patris, † quia tamen talis reuera erat, & 25
exactio ſpectabat ad patrem perindè eſt, ac ſi expreſſiſſet, *l.
fin. ff. de inſt. act.* Angel. *in l. eadem in fin. ff. de duob. reis*, &
ibi Ronchegall. *in princ. n.* 163. Dec. *conſ.* 510. *nu.* 5. Rau-
den. *d. dec.* 4. *num.* 116.

Quę præſumptiones vim recipiunt à qualitate perſonarum
cum in filio facilè † præſumatur mandatum patris, Abb. *conſ.* 26
7. *num.* 4. *lib* 2. Gozzad. *conſ.* 11. *num.* 15. Mant. *de tacit. lib.*
7. *tit.* 5. *num.* 10. *in fin.* Pacian. *de probat. lib.* 1. *cap.* 13. *num.*
11. Larrea *deciſ. Granat.* 55. *ſub num.* 20. & ſimul iun-
ctæ, † vt debet *gloſſ. in l.* 3. §. *eiuſdem verbo ſpeciem*, *ff. de* 27
teſtib. Corn. *conſ.* 1. *num.* 22. *lib.* 3. Roland. *conſ.* 22. *num.* 27.
lib. 3. Surd. *conſ.* 1. *num.* 52. Buratt. *deciſ.* 709. *num.* 9. *deciſ.*
932. *num.* 4.

Sed quatenus filius exegiſſet ſine mandato patris, & pecu-
nias in proprios vſus conuertiſſet, itaut pater non teneretur
reddere rationem de exactis à filio ſub titulo exactorum,
adhuc teneretur ſub titulo exigendorum, & quæ culpa pa-
tris non fuerunt exacta, nec in poſterum exigibilia ſunt, pro-
miſit enim in ſpecie ſe redditurum rationem de nominibus
non exactis, & culpa propria inexigibilibus, quod etiam ve-
nit ſub obligatione generali de exigendo, & rationem red-
dendo de omnibus exigendis, quia hoc gerundium habet
eamdem latitudinem, quam habet mandatum exactori da-
tum ad exigendum, cuius vigore cum exactor obligatus ſit
exigere in futurum omnia nomina debitorum, debet pariter 28
de omnibus reddere rationem ſiue exegerit, ſiue culpa pro-
pria non exegerit, *l. tutori*, *C. neg. geſt. l. procuratorem*, & ibi
gloſ. verb. non exactas, *C. mandat. l. ſi remunerandi*, §. 1. *ff. eo-
dem*, Rota *dec.* 288. *num.* 3. poſt Cenc. *de cenſib. & in Roma-
na redditionis computorum* 12. *Iunij currentis coram R. P. D.
meo Royas.*

Et quamuis, vt condemnetur pro non exactis proban-
dum ſit, quod nomina debitorum erant ſoluendo, & facilis
exactionis cum alioquin conuinci non poſſit culpa non exi- 29
gentis ſine qua ille de non exactis haud tenetur Ruin. *conſ.*
193. *n.* 8. vbi id ampliat etiamſi procurator nullam diligentiam 30
feciſſe pro exigendo *lib.* 5. quem ſequitur Becc. *conſ.* 37. *ſub*

Digitized by Google

num. 20. Decian. *conſil.* 85. *num.* 37. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 228. *ſub num.* 16. & alij allegati in *d. Romana reditionis computorum, coram D. meo Royas*, hoc ſatis apparet, dum fuerunt exacta à filio, eadem enim facilitate potuiſſent exigi à patre, cuius negligentia hodie effecta ſunt inexigibilia, quia Rota alias declarauit debitores, qui ſoluerunt Horatio cogi non poſſe, vt iterùm ſoluant.

Non obſtat, quod Muſca non fideiuſſerit pro non exactis,
31 † quia nec ſe reſtrinxit ad exacta, vt in caſu quo conſuluit Cephal. *conſ.* 532. *num.* 4. *&* 5. & fideiubendo pro exigendis relatiuè ad obligationem aliorum fideiuſſorum, qui pro exactis, & non exactis ad formam obligationis principalis prius acceſſerant, ibi, *ſic vt ſupra obligatos*, & paulò infrà, ibi, *vt ſupra obligatos*, ipſius quoque obligatio ad non exacta
32 porrigitur vigore dictæ relationis, † quæ repetit in referente qualitates omnes, & caſus contentos in relato *l. fin. Cod. qui pot. in pign. haben.* Menoch. *conſ.* 124. *num.* 59. Surd. *conſ.*
33 105. *num.* 30. & in terminis † fideiuſſionis idem Surd. *dec.* 212. *num.* 14. Rauden. *deciſ. Piſana* 4. *num.* 81. Maſtrill. *deciſ.* 226. *num.* 18. Non obſtat, quod pro non exactis nondum fuerit relaxatum mandatum contra principalem, quod tamen præcedere voluit Muſca, prius quam conueniretur, quia mandatum hactenus relaxatum pro ſcut. 130. recipit declarationem à ſindicatu, in quo apparet habitam fuiſſe rationem etiam partitarum, de quibus agitur.

Quo verò ad prætenſum ſalarium, & alias partitas quas Informantes pro Muſca, prætendebant addendas credito exactoris, reſponſum fuit de illis quoque actum fuiſſe in dicto ſindicatu, & in relaxatione mandati executiui, quod ideò relaxatum fuit ſolùm pro ſcut. 1300. cùm tamen debitum exactoris aſcenderet ad ſcut. 3950.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 19. Maij 1635. coram bon. mem. Card. Panzirolo erit infra in appendice.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Dotis.

Lunæ 15. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Hæres de reſtituendo grauatus, ſi ſibi hæredem inſtituit eandem met perſonam, cui reſtituere tenebatur, dicatur ne liberalitatem exercuiſſe, vel potius teſtatoris adimplere præceptum eo in caſu, quo ſibi diſponendi facultas fuerat conceſſa ad ornatum *text. in l.* 1. *§. vnum ex familia ff. de leg.* 2. *& in l. ſi ſponſus §. ſi quis rogatus ff. de donat. inter vir. & vxor.*

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones omnes, quæ obſtabant defuncto, eius obſtant hæredi.*
2 *Subſtitutus dicitur ſuccedere teſtatori, non hæredi grauato, & nu. ſeqq. vbi de materia.*
3 *Subſtitutio facta ſub conditione euaneſcit ob defectum illius.*
4 *Subſtitutus dicitur ſuccedere hæredi grauato non teſtatori, quoties ille habebat facultatem relinquendi bona cui vellet, & num.* 7.
5 *Text. in l.* 1. *§. vnum ex familia ff. de leg.* 2. *declaratur.*
6 *Hæres grauatus relinquendo ſubſtituto non dicitur dediſſe de ſuo, quod de alieno reſtituit.*
8 *Hæres de reſtituendo grauatus etiam, quod haberet liberam diſponendi facultatem, tamen ſi ſubſtituto relinquit, præſumitur teſtatoris fidem exoluere voluiſſe, & num. ſeqq. vbi vide.*
9 *Defunctum ſæpè aliquid voluiſſe credimus, quod tamen non rogauit.*
10 *Filii in conditione poſiti ex ſtatuto Vrbis vocati dicuntur.*
11 *Hæres de reſtituendo grauatus non poteſt apponere onus fideicommiſſi, aut aliud grauamen adiungere.*

DECISIO CCV.

ANna Creſcentia tanquam hæres Lauræ Creſcentiæ creditricis Maximiliani Caffarelli vſque, & de anno 1590. occaſione ſuæ dotis iudicium pro illius recuperatione inſtituit contra nonnullos creditores poſteriores, qui pretium Caſalis Tuffelli per eum venditi bon. mem. Cardinali Burgheſio in locum eiuſdem Caſalis à ſanct. mem. Paulo V. ſubrogatum receperant cum cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus, & inter alios conuenit fratres de Euangeliis, qui ſex loca montium ex dicto pretio, & ſub dictis vinculis empta detinebant contra quos commiſſa cauſa in Rota Reuerendiſs. D. Decano, & diſputato dubio an inſtrumentum dotale eſſet exequendum DD. ſub die 14. Februarij 1642. affirmatiuè reſponderunt.

Emanata hac reſolutione Com. Io: Franciſcus Albanus creditor etiam Maximiliani, qui ex dicto pretio fuerat ſatisfactus, illudque in tot locis Montium fidei ſub eiſdem vinculis inueſtiuerat, necnon Leuizarij, & Berlendi ad quos ex Comite hæc loca deuenerant audito, quod Anna etiam contra eos ſupradicto nomine hæreditario Lauræ experiri ſatagebat eam præuenientes obtinuerunt mihi committi cauſam iactationis, & iactationum ex *remed. l. diffamari, C. de ingen. & manumiſſ.* quapropter propoſui idem ſimile dubium, An inſtrumentum dotale ſit exequen. & non eſſe exequen. reſponſum fuit.

Quia Anna agit tanquam hæres Lauræ, & deciſio Reu. D. mei Decani ad eius fauorem emanauit cum hoc ſuppoſito, & tamen hodie conſtat illam non eſſe talem, ſed eſſe hæredem particularem Creſcentij, qui ei reliquit omnia bona mobilia, quæ tempore ſui obitus reperirentur, in Vrbe extra palatium, ſeu domum habitatam per eius hæredes, ac etiam bona omnia, iura, & actiones quaſcumque per ipſum teſtatorem reperta in hæreditate Lauræ ſuæ germanæ ſororis, ac proinde ſicuti Creſcentius propter obligationem inſolidum cum Maximiliano fauore Comitis repelleretur exceptione, *l. vindicantem, ff. de euict.* ita etiam repelli debet Anna eius hæres cui obſtant omnes exceptiones, quæ obſtarent Creſcentio 1
eius Auctori, *l. cum à matre, C. de rei vendicat. l. venditrix, C. de rer. alienan. non alienan. l. ſaſa, ff. de euict.* Roman. *conſ.* 740. *in fin.* Rota *in recent. deciſ.* 430. *nu.* 4. *par.* 3. *& deciſ.* 48. *num.* 4. *part.* 7.

Quod autem Anna non ſit hæres Lauræ, ſed Creſcentij, qui eſt effectus præſentis diſputationis deducebant DD. quia licet ipſa in teſtamento Lauræ fuerit ſubſtituta Creſcentio,
† & ſubſtitutus dicatur ſuccedere teſtatori, non autem hære- 2
di grauato, *l. cohæredi, §. cum filiæ, ff. de vulgar. & pupill.* fuit animaduerſum eius ſubſtitutionem non habuiſſe effectum, quia fuit facta ſub conditione, ſi Creſcentius inſtitutus de illis non diſpoſuerit iuxta facultatem ampliſſimam ſibi à Laura tributam, quæ conditio defecit per diſpoſitionem à Creſcentio factam, & per conſequens Anna non dicitur ſuccedere Lauræ in vim ſubſtitutionis, quæ euanuit ob defectum con- 3
ditionis, ſub qua facta fuit *l.* 1. *C. de inſtit. & ſubſtit.* Dec. *conſ.* 465. *n.* 16. *verſ. vnde videndum eſt.* Honded. *conſ.* 78. *n.* 32. *& ſeqq. lib.* 1. Simon. de Pretis *de interpr. vlt. volunt. fol.* 316. *n.* 16. cum alijs per Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 444. *n.* 1. ſed ſucceſſit
Creſcentio ex cuius diſpoſitione, † & liberalitate habuit iſta 4
bona, quæ ipſe relinquere poterat, cui vellet *l.* 1. *§. ſciendum, ff. de leg.* 3. Surd. *conſ.* 29. *n.* 18. Fuſ. *conſ.* 63. *n.* 14. *&* 3. *& ſun tract. q.* 511. *n.* 2. Peregr. *deciſ. Patauin.* 106. *n.* 3. *cum ſeqq.*

Nec aduerſatur textus *in l.* 1. *vnum ex familia §. ſi de falcidia ff. de leg.* 2. diſponens, quod ſi hæres grauatus reſtituere hæ- 5
reditatem Sempronio poſt menſem inſtituat hæredem Sempronium, adhuc Sempronius bona huiuſmodi reſtitutioni
ſubiecta habere dicatur à grauante non à grauato, quaſi quod 6
hæres grauatus relinquendo ſubſtituto non dicatur dediſſe de ſuo, quod de alieno reſtituit, vt latè illum textum explicant Pariſ. *conſil.* 75. *num.* 15. *& ſeqq. lib.* 1. Crauett. *conſ.* 144. *num.* 1. *ſub verſ. & pro fundamento, & num. ſeq.* Surd. *d. conſ.* 29. *n.* 3. *verſ. ſimiliter ſit hæres.* Menoch. *conſ.* 1107. *n.* 1. cum alijs per Fuſar. *vbi ſuprà d. quæſt.* 511. *n.* 5. *cum ſeq.*

Quia præfatus textus, & DD. ſupra citati loquuntur de hærede grauato, qui iuſſu teſtatoris cogitur omnino reſtituere hæreditatem, & ſolùm habet facultatem eligendi vnum ex pluribus vocatis quo caſu veriſſimum eſt taliter electum non capere ab eligente, ſed à primo teſtatore, cui ſucceſſit mediante perſona eligentis, facultas enim neceſſariæ electionis propriæ liberalitatis beneficium non eſt, *& nihil de ſuo creditur reliquiſſe, qui quod reliquit omnino reddere debuit,*

vt

Digitized by Google

vt ſunt verbs textus, ſecusquando, prout bic hæres nulla
adſtringitur neceſſitate reſtituendi, ſed babet liberam, &
abſolutam facultatem diſponendi, & relinquendi cui ma-
7 luerit, † tunc enim ſi hæres habens huiuſmodi abſolutam
facultatem inſtituit aliquem taliter inſtitutus, dicitur ſucce-
dere ipſi hæredi diſponenti, & ab eius liberalitate capere
hætedirarem, de qua erat in eius poteſtate diſpnnere, & non
diſponere, cuique vellet ſuo arbitrio relinquere, vt diſtin-
guendo tradunt Surd. *dict.conſ.29. num.* 18. Fuſar. & Peregr.
loco ſupra citato.

Prout etiam oon intrat replicatio, quòd ſupradicta proce-
derent, quando Creſcentius habens liberam facultatem
diſponendi diſpoſuiſſet fauore alterius, quàm ſubſtituti ſe-
8 cus, dum ſubſtituto relinquit † quaſi quod relinquendo ſub-
ſtituto præſumatur potius voluiſſe fidem Lauræ Teſtatricis
exoluere, quàm de ſuo dare, vt ſcilicet pleniùs defunctæ vo-
luntatem impleret, vt apertè decidit teat. *in l. ſi ſponſus*, §.
ſi quis rogatus, *ff. de donat. inter vir. & vxor.*

Quia licet boc motiuum, in quo totam vim ſuam facie-
bant Infotmantes pro Anna præſeferret magnam difficulta-
tem, & apud DD. etiam magni ponderis propter verba
clara textus, qui videtur hunc caſum decidere, ibi, *Si quis
rogatus ſit percepta certa quantitate vxori ſua hæreditatem
reſtituere, & his ſine deductione reſtituerit Celſus ſcripſit
magis pleniore officio praſtanda fidei functum maritum, quam
donaſſe videri*, & rectam rationem adiecit, quòd plerique
magis fidem exoluunt hoc caſu, quam donant, nec de ſuo
putant proficiſci, quòd de alieoo pleniùs reſtituunt volunta-
tem defuncti ſequuti, nec immeritò ſæpè enim credimus ali-
9 quid defunctum voluiſſe, † & tamen non rogaſſe, quem
textum expendunt io ſuis terminis, Fachineus *controuer. iur.
lib. 5. cap. 7. verſ. ſed contraria ſententia*, Caldas *de iur. em-
phyt. par. 3. cap. 4. num. 4. cum ſeqq.* Fontanell. *de pact. nupt.
tom. 2. clauſul. 5. gloſſ. 8. num. 23.*

Adhuc tamen viſum fuit poſſe euitari, non ſolùm aduer-
tendo differentiam inter caſum dictæ legis, & noſtrum,
ex quo in caſu legis hæres tenebatur præcisè, & purè reſti-
tuere hæreditatem ſubſtituto, & ſolùm poterat deducere
certam portionem, quam non deduxit in caſu noſtro antem
Creſcentius, nihil cogebatur reſtituere Annæ, ſed poterat de
omnibus bonis plenè, & abſolutè diſponere, prout eum effe-
ctu diſpoſuit. Vndè dici debet reſtituiſſe ſubſtituto, dum
ipſe diſponendo ceſſare facit, & deficere ſubſtitutionem,
quæ effectum ſortiri debebat ſolùm caſu, quo Creſcentius
noo diſpoſuiſſet, ſed etiam, (& hæc reſponſio magis placuit,)
quia Creſcentius non diſpoſuit ſolùm, & ſimpliciter ad fauo-
rem Annæ, ſed etiam fauore filiorum quos poſuit in condi-
10 tione, & † ſic vocaſſe cenſetur, iuxta diſpoſitionem *Statut.
Vrb. lib. 1. cap.* 142. neque hic ſuam diſpoſitionem concluſit,
ſed vlteriùs progrediens mandauit, vt decedente Anna ſine
filijs bona diſtribuerentur pauperibus per Comitem Franci-
ſcum Creſcentium, *Summ. num.* 2. Ex his enim apertè con-
uincitur ipſum non intellexiſſe purè, & ſimpliciter reſtitue-
re Annæ, ſed voluiſſe potius vti facultate diſponendi ſibi
conceſſa, & de dictis bonis, tanquam ſuis plenè, & in to-
tum diſpoſuiſſe, aliàs enim ſi intellexiſſet ſimpliciter hæredi-
11 tatem reſtituere non potuiſſet apponere onus fideicommiſſi
ad fauorem filiorum, nec adiungere aliud grauamen diſtri-
buendi Pauperibus, in caſu quo Anna ſubſtituta ſine filijs
decederet, ad not. *in d. l. vnum ex familia*, §. *ſed ſi fundum*, vbi
DD. *ff. de leg. 2.* Molin. *de primog. Hiſpan. lib. 2. cap. 4. num.* 10.
cum alijs per Fuſar. *de ſubſtitut. dict. quæſt.* 511. *num. 5. & per
totam*.

Nec contrarium deducitur ex præcepto Creſcentij de
ſoluendis certis debitis, poſtquam dos Lauræ fuerit reſtitu-
ta, ex quo videtur inferri Creſcentium agnouiſſe, quòd bo-
na Lauræ non erant effecta proprium patrimonium, cùm
aliàs ſi fuiſſent effecta propria non potuiſſent eligere certos
creditores, excluſis alijs, quia cùm Creſcentius inſtituerit An-
nam filiam hæredem, tantummodò particularem in mobili-
bus, & iuribus, vt ſupra, hæredes autem vniuerſales fecerit
Franciſcum, & Antonium de Serlupis ſpecificatio credito-
rum facta non fuit ad excluſionem cæterorum, quibus etiam
volens Creſcentius præiudicare non potuiſſet, ſed potius
ad exonerationem hæredum vniuerſalium, & ad declaran-
dum, quòd intentio Teſtatoris erat, vt debita ſpecificata
ſoluerentur ab Anna ex bonis Lauræ ſibi cum hoc onere
relictis, vt ex verbis teſtamenti, ibi, *reliquit D. Anna Cre-
ſcentia, &c. omnia bona iura*, *&c.* per ipſum Teſtatorem
reperta in hæreditatem Lauræ, &c. cum onere ſoluendi de-
bitum, &c. hinc antem non eruetur animus excludendi cre-
ditores non nominatos, ſed ſolùm voluntas minus grauan-
di hæredes vniuerſales, eoſque exonerandi ab ipſo ſolutio-
nibus, quas ſpecialiter Annæ iniunxit.

Demùm non afficit, quòd præter obligationem inſolidum
Creſcentij ad fauorem creditorum Maximiliani Anna illius
hæres agere non potuiſſet pro recuperatione dotis Lauræ,
quam Creſcentius in primis, & ante omnia reſtitui manda-
uit, quia vendito Caſali Tuſſelli pretio ſcut. 37000. portio
ſcut. 3500. fuit inueſtita in locis montium multiplican. vſque
ad ſummam 28. mil. primario pro ſecuritate emptoris, & ſe-
cundario pro fideicommiſſo, & vocati ad illud alia portio ſc.
25. mil. fuit ſoluta illis Maximiliani Creditoribus, qui habe-
bant obligatos Creſcentios, præſtita fideiuſſione reſtituendi
prioribus, ex potioribus creditoribus Maximiliani, qui habe-
rent obligatos dd. de Creſcentijs. Reſiduum verò ſcuto-
rum 8500. fuit inueſtitum in locis montium, vt ex eorum
fructibus ſatisfieret reliquis creditoribus Maximiliani non
habentibus fideiuſſores Creſcentios, Vndè licet Anna pro-
pter exceptionem *l. vindican.* non potuiſſet auocare pecu-
nias ſolutas Maximiliani creditoribus, potuiſſet tamen recu-
perare dotem Lauræ ſuper multiplicu ſcut. 8500. quod ſpe-
cialiter fuit ordinatum pro ſatisfactione creditorum non ha-
bentium obligatum Creſcentium, (quale eſt debitum dotis,
de quo agitur) cùm ſuper illo tranſlatæ fuerint omnes hypo-
thecæ, quibus erat obnoxium Caſale Tuſſelli. Vndè ex or-
dinatione reſtituendæ dotis, non arguitur Creſcentium in-
ſtituiſſe Annam potius animo reſtituendi dotem Lauræ,
quam de proprio diſponendi, & ſatis eſſe debet Creſcentium
in hæreditate Lauræ appoſuiſſe noua onera, etiam fauore
filiorum à Laura non vocatorum ad hoc, vt arguatur volun-
tas diſponendi, tanquam de re propria, ſi enim fidem Lauræ
exoluere intellexiſſe, eiuſque voluntatem pinguius implere,
hæreditatemque ſimpliciter reſtituere, nec noua pacta appo-
nere, nec alias perſonas comprehendere potuiſſet, ex tradi-
tis in ſupracitata *leg. vnum ex familia*, cum cæteris ſuperiùs
allegatis, &c.

Et ità vtraque, &c.

*Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa coram bon. mem. Da-
nozetto ſub die 14. Februarij 1642. erit inter ſuas mox
edendas.*

R. P. D. BICHIO.

Bononien. Fideicommiſſi de Vizzanis.

Luna 15. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſo paterno renunciare dicuntur filij ha-
bentes liberam diſponendi facultatem, quoties
diuidunt bona paterna ad hoc, vt quilibet ipſo-
rum de ſua rata liberè diſponere valeat. Scientia
fideicommiſſi à patre inſtituti conuincitur in filijs
ſoluentibus legata ab eo relicta, quamuis de tem-
re inſtitutionis eſſent infantes.

SVMMARIVM.

1 *Facultas diſponendi hæredi conceſſa, tanquam incom-
patibilis cum antecedenti fideicommiſſo, illius remiſ-
ſionem inducit.*

2 *Filij fideicommiſſo grauati cum libera facultate diſponen-
di, quoties diuidunt ad hoc, vt quilibet de bonis ſuis
liberè diſponere valeat facultate ipſis conceſſa vti vo-
luiſſe dicuntur.*

3 *Fideicommiſſo reciproco, quando renunciare dicantur fi-
lij liberam habentes facultatem diſponendi.*

4 *Facultas liberè diſponendi, vbi in perpetuum eſt conceſſa,
excludit penitus omne fideicommiſſum.*

5 *Facultas diſponendi, ſi fuit conceſſa non ſolum pri-
mis, ſed etiam vlterioribus hæredibus importat re-
miſſionem fideicommiſſi, tam in vita, quam in
morte.*

6 *Fideicommiſſum firmum remanere non poteſt etiam,
quod primi hæredes non alienauerunt, ſi ſecundi alie-
nare poſſunt.*

7 *Facultatem habens diſponendi, an per inſtitutionem hæ-
redis diſpoſuiſſe dicatur.*

8 *Filij quoties habuerunt ſcientiam teſtamenti paterni, quia
lega-*

legata à patre relicta ſoluerunt, dicuntur etiam habuiſſe notitiam fideicommiſſi in eo inſtituti.

9 *Scientia fideicommiſſi paterni in filijs arguitur ex mentione teſtamenti, iuncta illius executione quoad legata.*

11 *Scientia præſumpta, ſufficit in filijs de teſtamento patris, & num. 13.*

Scientia præſumpta ex pluribus coniecturis, ſimul iunctis reſultat, num. 11.

12 *Filij, quando dicuntur habuiſſe notitiam de teſtamento patris, ſi tempore inſtitutionis erant infantes.*

13 *Scientia ſpecifica fideicommiſſi, & viſio ſaltem intellectualis verborum teſtamenti paterni requiritur in filijs.*

14 *Text. in l. de his, ff. de tranſact. non ita rigidè ſeruatur in diuiſione fideicommiſſi reciproci, & exæqualis, vt in tranſactione.*

Diſpoſitio l. de his, ff. de tranſact. emanauit ad euitandam læſionem, & fraudem, num. 14.

15 *Aſſignatione facta in diuiſione ad fauorem diuidentium, eorumque hæredum, illorum etiam ius de futuro cenſetur in ea deductum.*

16 *Hæres, quando teneatur ſtare diuiſioni, ſeu renunciationi per defunctam facta, vbi ex propria perſona ſuccedere poterat.*

17 *Pater non eſt veriſimile, quòd ipſe voluerit renunciare fideicommiſſo, filij verò ſecus.*

18 *Teſtamenti vna pars declarat aliam.*

Contrarietas euitari debet, quoties res poteſt ad concordiam reduci, num. 18.

19 *Renunciatio, quamuis non transferat, ſed extinguat iura apta alteri nocere, adhuc dicitur fauorabilis.*

Amplia etiam, quòd obuiet acquiſitione iuris quærendi, num. 20.

21 *Renunciatio quandoque pro repudiatione accipitur.*

D E C I S I O   CCVI.

DEfuncto Camillo ſeniore de Vizanis, qui in vltimis tabulis compoſitis de anno 1541. omnia bona ſua reliquerat Iaſoni, & Pompeo filijs ſub reciproco fideicommiſſo inter ipſos, eorumque deſcendentes maſculos.

Iaſon, & Pompeus de anno 1594. deuenerunt ad generalem diuiſionem bonorum, necnon ad aliam particularem aliquorum pro indiuiſo in prima relictorum de anno 1606. & ſucceſſiuè idem Iaſon ſolemni Teſtamento condito de anno 1618. in bonis ſuis ſtrictiſſimum fideicommiſſum conſtituit ad fauorem Camilli iunioris, & Conſtantij eius filiorum, ac ipſorum deſcendentium legitimorum, ac naturalium, biſque deficientibus ad fauorem illegitimorum, mandauitque dictis hæredibus inſtitutis, ac ſubſtitutis, quòd Teſtamentum, & in eo contenta infra menſem à die purificati fideicommiſſi acceptare debent, & in codicillis poſteà conditis de eodem anno 1618. inhærendo nominatim diuiſionibus, vt ſupra factis cum Pompeo fratre, eaſdem expreſſè approbauit.

Quorum fideicommiſſorum vigore cum nuper peterent immiſſionem DD. Carolus Emanuel, Filibertus, & Mauritius filij Camilli iunioris aduerſus hæredes Pompei iunioris filij Conſtantij, nempè D. Bradamantem d. Pompei matrem, & Monaſteria Sanctiſſimæ Trinitatis, S. Agnetis, & S. Chriſtinæ ex perſona ſororum eiuſdem Pompei ibi profeſſarum, propoſui hodie dubium, an actoribus eſſet danda immiſſio, & Rota reſpondit non conſtare de fideicommiſſo Camilli, quòd ſuffragetur, reſeruando quod de reliquis videatur.

Fideicommiſſum enim Camilli fuit ſublatum per diuiſiones præfatas factas inter Iaſonem, & Pompeum ſeniorem fratres, quia in parte diſpoſitiua dant vtrique facultatem

1 liberè diſponendi de bonis patris, † quæ cùm ſit incompatibilis cum fideicommiſſo, illius remiſſionem in neceſſarium antecedens inducit, vt limitando regulam contrariam deſumptam, ex *l. cum pater, §. hæreditatem il ſecondo, ff. de l. 2.* tradit Bart. communiter receptus *in l. qui Romæ, §. duo fratres num. 21. verſic. vel fuit dictum, ff. de verb. oblig.* Riminal. iun. *conſ. 748. num. 20. & ſeqq.* Honded. *conſ. 33. nu. 22. lib. 1.* Giouagn. *reſponſ. 100. num. 22. & ſeqq. & num. 96. lib. 1.* Peregr. *de fideicomm. art. 52. ſub num. 41. & 44.* Fuſar. *de ſubſtit. qu. 593. num. 21. & ſeqq.* Capyc. Latro *deciſ. 103. num. 12.* Rota *deciſ. 493. par. 4. diuerſ.*

Eo magis, quia in proœmio diuidentes dixerunt deuenire ad diuiſionem ad euitandam communionem, † & vt quilibet eorum diſponere, liberè valeat quandocumque de bonis 2
aſſignandis, Cancer. *var. reſol. lib. 3. cap. 15. num. 276.* & infra in diſpoſitiua vltra clauſulam *ad habendum, &c.* adſunt aliæ prægnantiſſimæ, ibi, *& quicquid dicto Pompeo, &c. videbitur, & placuerit perpetuo faciendum, &c.* & ibi, *quorum omnium, &c. commodum vtilitas, & proprietas, &c. ad dictum D. Pompeum, &c. à modo, ac de cætero ſpectet, & pertineat, ac ſpectare, & pertinere debeat liberè, & pleno iure cum plena iurium ceſſione, &c.* ex quibus clauſulis maximè ſimul iunctis, quia fideicommiſſum repugnat liberæ acquiſitioni bonorum, & plenitudini iuris, & arbitrio faciendi, quicquid placuerit † palàm fit voluntas diuidentium 3
renunciandi fideicommiſſo reciproco, & coæquali, Alex. *conſ. 62. num. 4. lib. 7.* Becc. *conſ. 38. num. 3.* Burſatt. *conſil. 64. num. 28. & ſeqq. conſ. 86. num. 12. & ſeqq.* Menoch. *conſ. 87. per tot.* Rimin. iun. *conſ. 80. nu. 38. & ſeqq.* Giouagn. *reſponſ. 100. num. 68. & ſeqq. lib. 1.* Fuſar. *qu. 593. num. 11. & ſeqq. & num. 21.* Barz. *deciſ. Bonon. 96. num. 36.*

Aduertendo præſertim, quòd facultas diſponendi, & quicquid placuerit faciendi eſt perpetua, ibi, *perpetuò faciendi, &c.* & ſic impoſſibile † eſt dari aliquod tempus, in quo 4
fideicommiſſum ſuffragetur, Crot. *in leg. qui Romæ, §. duo fratres qu. 8. ff. de verb. oblig.* Cæphal. *conſ. 430. n. 50. & 51.* Honded. *conſ. 33. num. 25. lib. 1.* Fuſar. *dict. quæſt. 593. num. 43.* eademque facultas ſtipulata fuit etiam pro diuidentium hæredibus, & ſucceſſoribus, † in quibus cùm verificari non poſ- 5
ſet, ſi fideicommiſſum per mortem diuidentium purificabile eſſet ad fauorem vocatorum, indè ſequitur abſoluta remiſſio fideicommiſſi, nedum in vita, ſed & in futurum poſt mortem diuidentium, Peregr. *de fideicomm. art. 52. num. 42. & ſub num. 44. verſ. Alexander tamen,* etiamſi diuidentes non alienaſſent, nam non ideò dici non poteſt fideicommiſſum † fir- 6
mum remanere, cùm alienare poſſint illorum hæredes, vt ex Crot. Curt. iun. & alijs ibi allegatis notat Fuſar. *dict. qu. 593. num. 31.* Giouagn. *reſponſ. 100. ſub num. 17. lib. 1.* Et quatenus pro effectiua remiſſione fideicommiſſi neceſſarius vltrò fuiſſet actus alienationis, ea ſtante prægnantia dictarum clauſularum † ſatis dicitur ſecuta per inſtitutionem hæredis con- 7
tentam in Teſtamento condito à diuidentibus, Pariſ. *conſ. 71. num. 34. & ſeqq. lib. 3.* Ruin. *conſ. 112. num. 10. lib. 2.* Alexan. *conſ. 189. num. 8. lib. 2.* Cæphal. *conſ. 430. num. 52.* Gabr. *conſ. 125. num. 16. lib. 1.* Giouagn. *reſponſ. 100. num. 54. & num. 90.* Menoch. *conſ. 87. num. 60. & ſeqq. & præſumpt. 115. num. 64. lib. 3.* Fuſar. *dict. quæſt. 593. num. 40.* Caual. *deciſ. 36. num. 15. & 16. par. 1.*

Quos habuiſſe ſcientiam fideicommiſſi Camilli patris conſtat, quia ſoluerunt legata in eius teſtamento relicta; non enim veriſimile eſt, quòd ſoluiſſent, niſi ſciuiſſent ſe ad id in teſtamento grauatos, & hæredes inſtitutos, & dum viderunt ſe hæredes inſtitutos, † viderint neceſſè eſt etiam 8
fideicommiſſum ipſi inſtitutioni in eadem oratione annexum, in puncto Bart. *in d. l. qui Romæ, §. duo fratres ſub nu. 13. & num. 14. verſ. poſt ex alio, ff. de verb. oblig.* Pariſ. *conſ. 46. nu. 15. & ſeqq. lib. 2.* Alex. *conſ. 4. num. 20. verſ. idem ſi apparet lib. 2.* Soccin. iun. *conſ. 116. num. 42. & ſeqq. lib. 1.* Capr. *conſ. 40. num. 11.* Crot. *conſ. 335. num. 20.* Thob. Non. *conſ. 41. num. 15. & 19. in fine,* Burſatt. *conſ. 178. ſub num. 12. & 13.* Honded. *conſ. 33. num. 32. lib. 1.* Giouagn. *dict. reſponſ. 100. nu. 63.* Fuſar. *quæſt. 595. num. 25.* Craſſ. *in §. fideicommiſſum quæſt. 64. num. 4.* Barz. *dec. 69. num. 12.* Rota *dec. 342. num. 7. par. 2. rec. & in Monopolitana bonorum 19. Decembris 1614. coram bon. mem. Manzanedo.*

Maximè quia moniti à Commiſſario Reu. Fabricæ Sancti Petri ad exhibendum teſtamentum patris, ac ad docendum de ſolutione legatorum piorum, ipſi ſub expreſſa commemoratione teſtamenti paterni exhibuerunt librum, in quo ſolutiones continebantur, & ſententiam abſolutoriam deſuper reportarunt, ex qua mentione teſtamenti præcipuè iuncta illius † executione, quoad legata probatur ſcien- 9
tia fideicommiſſi ibidem contenti, Alex. *conſ. 118. ſub num. 4. lib. 7.* Surd. *conſ. 82. num. 38. & 39.* Honded. *conſ. 33. num. 35.* Giouagn. *dict. reſponſ. 100. num. 61.* Rota *deciſ. 281. num. 1. & dec. 342. ſub num. 4. verſ. ex mentione par. 2. recent. & in dict. Monopolitana bonorum.*

Et ampliùs, quia in teſtamento Iaſonis alterius ex diuidentibus fuit expreſſè demandatum Camillo iuniori eiuſque filijs, & deſcendentibus, qui erant vocati ad fideicommiſſum Camilli ſenioris, quòd renuncient iuribus competentibus, aut competituris ex teſtamento, & fideicommiſſo

dicti

dicti Camilli, & ſic negari non poteſt, quin tempore huius
10 præcepti Iaſoo habuerit fideicommiſſi ſcientiam, † à qua
arguitur ſcientia, & animus euertendi fideicommiſſum
etiam in præteritum de tempore diuiſionis, Alba *conſ.74.n.7.
& 8.* Menoch. *conſ.87. ſub num.56. verſ. oritur erge*, Ruin.
conſ.147. num.15. in fine lib.2. Rota *deciſ.281. num.3. in fin. de-
ciſ.624. num.11. in fine par.2. recent.* & ſofficit ad hunc effe-
11 ctum etiam ſcientia † præſumpta, quæ ex prædictis ſimul
iunctis reſultat, Berett. *conſ.69. num.10.* Honded. *conſil.33.
num.34.* Non. *dict. conſ.41. num.15.* Menoch. *dict. conſ.87. nu.
56.* Giouagn. *dict. reſponſ.100. num.65. & 97.* Barz. *d. dec.96.
num.16. & ſeqq.* Rota *dec.342. num.3. & 5. par.2. recent.*

Nec refert, quòd de tempore mortis Camilli filij eſſent
12 infantes, quia attenditur tempus diuiſionis, † quo erant
adulti, & quadragenarij, Bart. *in dict. leg. qui Roma*, §. *duo
fratres ſub num.15. ff. de verb. oblig.* prout etiam nihil facit,
quòd ex diſpoſitione Text. *in l. de his, ff. de tranſact.* requira-
tur ſcientia ſpecifica fideicommiſſi, & viſio ſaltem intelle-
13 ctualis verborum teſtamenti, † nam etiam ex coniecturis
ſcientia, & viſio huiuſmodi probatur Pariſ. *conſ.46. num.18.
lib.2.* & cùm diſpoſitio dictæ legis emanauit ad euitandam
14 læſionem, & fraudes, † non tam rigidè ſeruatur in diuiſione
fideicommiſſi reciproci, & coæqualis, in qua læſio, aut fraus
non cadit, Pariſ. *conſ.46. num.21.* Soccin. iun. *d. conſ.116. nu.
65. verſ. non obſtat, quod non fuerit dictum, & num. ſeqq. lib.1.*
Tob. Non. *conſil.41. num.17.* Honded. *conſ.33. nu.36. & ſeqq.
lib.1.* Caualc. *deciſ.3. ſub num.24. par.1.* Barz. *deciſ.96. num.
26. & ſeqq.*

Sed ex abundanti ex dicto præcepto Iaſonis de renuncian-
do fideicommiſſo Camilli indocta fuit, quatenus opus eſſet
noua eiuſdem fideicommiſſi renunciatio, quam eius filij, &
deſcendentes, & ſignanter Vizani actores in executionem
d. præcepti ſolemniter fecerunt, & propterea excluduntur
ab eodem fideicommiſſo, tum vigore propriæ renunciatio-
nis, tum primæ factæ à diuidentibus, quæ illos afficit, &
ſi ea propria perſona ad d. fideicommiſſum vocatos, quia
ſunt diuidentium hæredes, cùm enim diuidentes aſſigna-
uerint ſibi, & hæredibus portiones ad liberam, & perpe-
15 tuam diſpoſitionem, † & in parte diſpoſitiua promiſerint
per ſe, & hæredes, cenſentur in diuiſionem, & renunciatio-
nem deduxiſſe, nedum ius proprium, ſed etiam iura futurum
hæredum, de quo diſponere potuerunt, *l. vnum ex familia*, §.
rem, l. cum filius, §. *Dominus, ff. de leg.2. l. hæredum, Cod. de fi-
deicomm.* Rimin. iun. *conſ.295. num.62.* Gabr. *conſ.85. num.6.
lib.1.* Gallerat. *de renunc. lib.1. cap.11. num.28.* Vndè fit, vt hę-
16 redes teneantur ſtare diuiſioni, ac renunciationi, † quamuis
ea propria perſona ſuccedere potuiſſent, vt declarando do-
ctrinam Bald. *in l. qui ſe patris ſub num.32. verſ. aut promiſit,
Cod. vnde lib. diſtinguit*, Alba *conſ.74. ſub num.5. verſ. & hoc
procedit*, Ruin. *conſ.25. num.11. conſ.138. num.10. verſic. aut
promiſit lib.2.* Menoch. *conſ.87. num.99. & ſeqq.* Fuſar. *conſil.
95. num.21.* Giouagn. *reſponſ.100. nu.11. lib.1.* Soccin. iun.
conſ.107. num.56. lib.3. Fulgoſ. *conſ.67. num.3.* Gallerat. *de re-
nunc. lib.1. cap.11. num.28. & 29. verſ. quapropter*, Peregr. *de
fideicomm. art.52. num.97.* Menoch. *præſumpt.115. n.59. lib.3.*
Eo fortiùs in caſu noſtro, quo Iaſon in teſtamento mandauit
renunciari per filium, ac deſcendentes fideicommiſſo Camil-
li, & in codicillis diuiſiones ratificauit, & ſic conſtat, quòd
voluit diſponere etiam de iuribus fideicommiſſi fauore de-
ſcendentium purificandi.

Non obſtat, quòd præceptum Iaſonis loquatur de
renunciatione ad commodum, & beneficium propriæ hæ-
reditatis, nam præterquod hodie non agitur de hæreditate
Iaſonis, & ſufficit ſublatum fuiſſe fideicommiſſum Camil-
li, quòd non ſuffragari fuit deciſum, qualitas illa præcepti
non efficit, vt ex renunciatione facienda ab hęredibus trans-
ferantur in hæreditatem iura fideicommiſſi Camilli, ſed ſo-
lùm, vt extinguantur, per quam extinctionem remoto ob-
ſtaculo fideicommiſſi antiquioris hæreditas Iaſonis commo-
dum reportat, quia onere reſtituendi non aſtringitur, ac
liberatur ab omnibus prætenſionibus vocatorum ad fidei-
commiſſum patris, & hoc fuiſſe intentum Iaſonis appa-
ret, quia ipſe paulò infra ratificauit diuiſiones factas cum
fratre extinctiuas ex ſupradictis iurium fideicommiſſi pater-
17 ni, quæ ſi voluit facto proprio extinguere, † veriſimile non
eſt, quòd eodem contextu voluerit ſecus facto filiorum,
Giouagn. *in fin. dict. reſponſ.100. num.58. verſ. nam d. reſerua-
tio lib.1.* ſed illorum renunciatio famulando diuiſionibus im-
portat ſimilem extinctionem, itaut ſicut per diuiſiones por-
tio vniuſcuiuſque eximebatur ab omni fideicommiſſo, ita
per renunciationem deſcendentium cum vna pars teſtamen-
ti aliam declaret, † earumque contrarietas euitari debeat, 18
dum poſſunt conuenire, Honded. *conſ.33. num.58. & 59.
lib.1.* Seraph. *deciſ.374. in fin.* nec eſt nouum, quòd dica-
tur ad fauorem etiam ea renunciatio, † quæ non transfert, 19
ſed extinguitur iura apta alteri nocere, Alciat. *in l. conditio-
nis num.39. & 40. Cod. de pact. fol.314.* ſeu obuiat † acqui- 20
ſitioni iuris quærendi, vt per Rota *dec.12. ſub num.31. verſic.
ſed Dominus Dux par.6. recent.* & renunciatio quandoque
accipitur † pro repudiatione, *l. ſicut Cod. repud. hæred.* Bald. 21
conſ.403. num.3. lib.1. Soccin. *conſ.91. num.5. lib.1.* cum alijs
allegatis per Gallerat. *de renunc. lib.1. cap.2. num.11.*

Et ità deciſum vtraque parte informante.

*Infra in eadem cauſa habentur alteræ deciſiones ſub diebus
15. Ianuarij 1644. coram eodem Bichio, & ſub die 7. Iu-
nij 1647. coram eodem.*

R. P. D. B I C H I O.

Romana Hæreditatis de Fabijs.

Veneris 19. Iunij 1643.

A R G V M E N T V M.

Hæc deciſio tota deſeruit ad interpretationem *ſtatu-
ti Vrbis lib.1. cap.145.* excludentis filias ab hære-
ditate parentum, quando ſcilicet illæ cenſean-
tur etiam excluſæ ab hæreditate matris, cuius
occaſione plura de ſtatuto fœminarum excluſi-
uo dicuntur. Legatum factum filiæ, an etiam
quando debeat in legitimam imputari.

S V M M A R I V M.

1 *Filia debetur legitima in hæreditate matris.*
2 *Verba etiam ſupradictis in ſtatuto appoſita reſtringunt
vltimam diſpoſitionem ad caſus præcedentes.*
3 *Relatio indefinitè concepta etiam in numero plurali non
patitur reſtrictionem ad vnum.*
4 *Statutum excluſiuum fœminarum loquens de cauſa teſta-
ti, non habet locum in cauſa inteſtati, & num.5.*
5 *Statutum excluſiuum fœminarum, vbi loquitur de filia
dotata, intelligitur de filia, cui pater certum quid par-
ticulare reliquit, ſecus ſi illam vniuerſalem hæredem
inſtituit, & num. ſeqq.*
8 *Inſtitutio vniuerſalis in filia habet quidem in ventre do-
tem materialiter ſumptam, formaliter tamen im-
portat repræſentationem teſtatoris in filia inſtituta.*
9 *Inſtitutio vniuerſalis in filia extinguit, & confundit
ius dotationis.*
10 *Statutum excluſiuum fœminarum non cogit patrem ad
excluſionem, ſed illius voluntati famulatur, quate-
nus velit.*
11 *Voluntas patris volentis recedere à ſtatuto fœminarum
excluſiuo, ſatis aperta conuincitur ex eo, quod filiam
hæredem vniuerſalem inſtituit.*
12 *Statutum excluſiuum fœminarum propter dotem requirit
dotationem cum qualitate excluſionis.*
13 *Inſtitutio vniuerſalis in filia, vbi ſumus in ſtatutis exclu-
ſiuis fœminarum, impoſſibile eſt, quod ſimul etiam ſuc-
ceſſionem, & excluſionem importet.*
14 *Statutum excluſiuum fœminarum non habet locum, vbi fi-
lia fuit hæres vniuerſalis inſtituta.*
15 *Statutum excluſiuum fœminarum habet locum tam in
cauſa teſtati, quàm in cauſa inteſtati, vbi tamen filia
venit impugnando teſtamentum, ſecus quando deuenit
ex teſtamento.*
19 *Ratio conſeruandæ agnationis non extendit vim ſtatuti
vltra caſus in eo diſpoſitos.*
17 *Statutum excluſiuum fœminarum, vbi ceſſat intrat
diſpoſitio iuris communis æquè admittentis maſculos,
& fœminas.*
18 *Excluſio ſtatutaria, vt intret ſufficit, quod fuerit datum
filiæ pro dote etiam minimum quid.*
19 *Filia etiam dotata à matre non poteſt dici excluſa ab hæ-
reditate patris eam vniuerſaliter inſtituentis.*
*Quod ſecus eſſet circumſcripta inſtitutione potiùs, nu-
mer.20.*
21 *Extenſio de perſona ad perſonam in ſtatutis non ad-
mittitur.*

22 *Am-*

Digitized by Google

22 *Amplia, quòd nec etiam de caſu ad caſum.*
23 *Statuti ratio inueſtigare non debet, vbi illius diſpoſitio eſt reſtricta ad aliquem caſum particularem.*
24 *Dos ad effectum excluſionis filiæ dari debet purè.*
25 *Dos data per matrem filiæ cum facultate reuocandi ex cauſis eidem matri benè viſis, reuocari poteſt etiam nulla cauſa iuſtificata.*
26 *Dos, quæ non habuit effectum, attendi non debet ad effectum excluſionis filiæ.*
27 *Statutum excludens filiam dotatam intelligitur de, & quæ eſt dotata de tempore delatæ ſucceſſionis illius, de cuius hæreditate agitur.*
28 *Imputatio in legitimam regulatur à voluntate teſtatoris.*
29 *Diſpoſitio l. quoniam nouella de inoff. teſtam. emanauit ad fauorem teſtatoris.*
30 *Imputatio in legitimam non fit quando, & legatum, & legitima filijs relinquitur, & num. 39.*
31 *Legatum non imputatur in legitimam, vbi ea petitur, vel ex voluntate teſtatoris, vel ex diſpoſitione legis.*
32 *Inſtitutio filiæ in eo, quod illi de iure debetur poſt inſtitutionem maſculorum intelligitur de legitima.*
33 *Legatum per matrem filiæ relictum per legitimam imputari non debet, vbi aliquam particularem cauſam habere poteſt.*
34 *Verba teſtamenti referri non poſſunt ad codicillos longè poſteà factos.*
35 *Virtus confirmationis teſtamenti in codicillis facta eſt repetere omnia in illo diſpoſita.*
36 *Verbum* autem, *eſt aduerſatiuum, & diuerſificatiuum.*
37 *Repetitionis præſumptio ceſſat inter diſpoſitiones diſtinctas, & diuerſis orationibus conceptas.*
38 *Diſpoſitio dupliciter facta, vbi altera in caſibus eſſet inutilis intelligitur, quòd vtraque habeat ſuam naturam, & effectum.*
40 *Legatum præcedens regulariter non admittit præſumptam repetitionem qualitatis adiectæ in ſubſequens.*
41 *Legatum non imputatur in legitimam ex præſumpta mente teſtatoris.*
42 *Voluntas teſtatoris ad effectum excludendi imputationem ſufficit, quòd aliquo modo coniecturetur.*
43 *Teſtamentum, & codicilli ſunt vna, & eadem diſpoſitio.*
44 *Intellige quoad ea, quæ ſunt iuris, ſecùs verò quoad ea, quæ ſunt facti.*
45 *Imputatio in legitimam fieri ne habeat, quando agitur de contentis in vna, eademque diſpoſitione.*

DECISIO CCVII.

DVo excitata fuerunt in vltima deciſione ſub die 4. Aprilis * 1642. Alterum eſt, An Catherinæ debeatur legitima in bonis matris, & propter diſcordiam DD. non fuit capta reſolutio; Alterum, an legatum ſcut. 2000. Catherinæ à matre relictum imputetur in legitimam, & affirmatiuè reſponſum fuit. Hodie repropoſita cauſa ſuper eiſdem Rota quoad primum cenſuit legitimam deberi, quoad ſecundum receſſit à deciſis.

1 Legitima enim debetur filiæ † in hæreditate matris de
iure communi, §.1. *inſtit. ad Sen. Conſul. Orfic.* §. *ſi quis igitur*
auth. de hæred. ab inteſt. venien. cui non detrogat *Statut. Vrbis*
lib. 1. cap. 145. quia ſolùm excludit ab hæreditate matris fœ-
minas excluſas ab hæreditate patris, ſed in caſu noſtro Ca-
therina non eſt excluſa ab hæreditate patris, ergo nec erit
excluſa ab hæreditate matris.

Maior probatur, quia ſtatutum poſtquam diſtinxit ca-
ſus, in quibus voluit filiam excludi ab hæreditate patris
tranſeundo continuatiuè ad hæreditatem matris ſubdit, quę
filiæ, vel neptes ab vna ex prædictis perſonis dotata, vel
ſi vna ex prædictis perſonis ſit parata eas dotare in caſibus
ſupradictis, nec matri, nec auiæ ab inteſtato ſuccedant, pon-
2 derando relatiuum *illud*, quæ † & ſupradictis, quòd reſtrin-
git hanc vltimam diſpoſitionem ad caſus pręcedentes exclu-
ſionis ab hęreditate paterna, Surd. *conſ.* 417. *num.* 4. & in pun-
cto Rota *dec.* 405. *num.* 18. *par.* 5. *recent. dec.* 110. *nu.* 21. *& ſeqq. dec.* 175. *num.* 20. *& ſeqq. par.* 7. *& in Romana hæreditatis de Ximenes* 12. *Decembris* 1639. *coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.* Nec iſta relatio coarctari poteſt ad alterum
ex caſibus præcedentibus, quia in verbis ſupracitatis exprimitur nominatim vterque caſus ſupra diſpoſitus, nempè
fœminæ dotatæ, vel indotatæ, & cum relatio ſit concepta
indefinitè, † ac in numero plurali non patitur reſtrictio- 3
nem ad vnum, *l. vbi numerus, ff. de teſtib.* Bart. *in l. fin. in fin. ff. ad Trebell.* Menoch. *conſ.* 50. *num.* 19. Surd. *dec.* 202. *nu.* 14.

Minor patet, quia tres caſus excluſionis in Statuto recenſentur. Primus, ſi pater deceſſerit inteſtatus ſuperſtitibus filiabus maritatis, ac dotatis, de quo non eſt agendum, quia Catherina tempore mortis patris, nec erat maritata,
nec dotata, & quia verſamur in cauſa teſtati, † ad quam 4
non porrigitur ſtatutum excluſiuum, quòd loquitur de cauſa inteſtati, & mandat in caſibus non expreſſis ſeruari ius communi, ibi, *Alioquin ſuccedant dictæ mulieres cum maſculis*, prout iura diſponunt Pacian. *conſ.* 40. *num.* 65. *&* 66.
Mart. *de ſucceſſ. legal. tom.* 1. *par.* 1. *quæſt.* 13. *art.* 1. *ſub nu.* 10.
& in terminis huius † ſtatuti Caual. *dec.* 256. *ſub num.* 6. Bu- 5
ratt. *deciſ.* 262. *num.* 19. Rota *inter recent. deciſ.* 60. *num.* 18. *par.* 7.

Secundus eſt, ſi pater in vltima voluntate dotem conſtituerit filiæ, & hic intelligendus eſt, quando pater filiæ certum quid conſiſtens in quantitate, ſiue in corpore reliquit
expreſſo, necne titulo dotis. † Secùs verò ſi, vt in caſu no- 6
ſtro filiam inſtituit hæredem vniuerſalem, vnà cum maſculis, vt benè inter vtrumque caſum diſtinguit Barboſ. *in leg. ſi cum dotem* 23. §. *ſi pater ſub num.* 18. *ff. ſolut. matr.* & ratio diuerſitatis eſt, quia primo caſu relictum ſuccedit loco do-
tis, † cùm quo teſtator præſumitur voluiſſe compenſari, 7
etiamſi titulo inſtitutionis reliquiſſet, vt per Bart. Caſtr. & alios alleg. *in deciſ. quæ reuidetur.* At inſtitutio vniuerſalis habet quidem in ventre dotem materialiter, hoc eſt bona,
ex quibus mulier ſe poſſit dotare, † formaliter tamen im- 8
portat repræſentationem teſtatoris in perſona filiæ inſtitutæ,
l. hæreditas, ff. de verb. ſignific. Surd. *dec.* 240. *num.* 9. ac extin-
guit, & confundit † ius dotationis, *l. debitori, C. pact.* Afflict. 9
dec. 237. *num.* 6. ab eaque penitùs differt obiectiuè, cùm obiectum dotationis ſit excluſio à ſucceſſione, inſtitutionis verò vniuerſalis reintegratio filiæ ad ſucceſſionem ſibi competen-
tem de iure † communi, cui pater potuit inhærere non ob- 10
ſtante ſtatuto excluſiuo, quia illud patrem non cogit, ſed eius voluntati famulatur, Caſtr. *conſ.* 52. *ſub num.* 2. Mart. *de ſucceſſ. legal. dict. art.* 1. *num.* 10. Rota *dec.* 449. *num.* 1. *par.* 4. *diuerſ.* & voluntas patris inhærendi iuri communi, ac recedendi à ſtatuto excluſiuo clara fit ex eo, † quòd filiam hæredem 11
vniuerſalem inſtituit, Becc. *conſ.* 107. *num.* 20. Cyriac. *contr.* 284. *num.* 54. Rota *deciſ.* 408. *num.* 30. *par.* 2. *recent.* cum alijs allegatis per Modern. Foroliuien. *de legitima lib.* 1. *tit.* 4. *qu.* 6. *num.* 18. *&* 19.

Vndè aſſequimur, quòd inſtitutio nullatenus inſeruire
poſſit loco dotationis ſaltem contemplatæ à ſtatuto, † quòd 12
requiritur dotationem cum qualitate excluſionis, Surd. *conſ.* 457. *num.* 47. *circa fin. & num.* 48. Cyriac. *controuerſ.* 284. *nu.* 64. hæc autem qualitas deeſt, quia pater, vt dicebam, voluit recedere ab excluſione ſtatuti, & incompatibile eſt, quòd
actus inſtitutionis poſſit ſimul, vt † inſtitutionis eſt filiam 13
ad ſucceſſionem vniuerſalem admittere, & vt dotationis eandem excludere, vt per Bab. *de error. pragm. par.* 2. *dec.* 27. *error.* 9. *ſub num.* 29. ob quas rationes ita fuit interpretatum ſtatutum, de quo agitur in ſupradictis *deciſ.* 60. *num.* 15. *& ſeqq. dec.* 110. *ac* 165. *per tot. par.* 7. *recent. & in dict. Romana hæreditatis de Ximenes* 12. *Decembris* 1639. *coram Reuerendiſſimo D. meo Decano*, & generaliter quod ſtatutum exclu-
ſiuum † non habeat locum, vbi filia fuit inſtituta hæres vni- 14
uerſalis, Mart. *de ſucceſſ. legal. dict. qu.* 13. *art.* 1. *num.* 2. Diez. de Rebadena *allegat. iur. tom.* 1. *allegat.* 13. *num.* 26. Seraph. *dec.* 120. *num.* 2. Caual. *dec.* 157. *num.* 6.

His poſitis non obſtat, quòd ſtatutum procedat tam ab inteſtato, quàm ex teſtamento, quòdque etiam vbi filia fuit inſtituta hæres vniuerſalis ſicuti militat ratio conſeruandi bona paterna in agnatione, ita & militare debeat diſpoſitio ſtatuti. Quia primum non debet accipi indefinitè, ſed
ſolùm in caſu, quo filia venit impugnando teſtamentum, 15
ſecus quando venit ex teſtamento, vt reſpondet Alex. *conſ.* 131. *num.* 2. *verſ. vnde præterea lib.* 1. Rot. *deciſ.* 449. *num.* 2. *par.* 4. *diuerſ. deciſ.* 538. *num.* 4. coram ſanct. mem. Greg. XV. vbi Adden. *num.* 6. cumulat concordantes, & in puncto *dict. deciſ.* 175. *num.* 2. *par.* 7. *recent.* Ratio autem agnationis non
extendit vim ſtatuti vltra caſus ibi diſpoſitos, † quia in illis 16
tantùm ſtatuentes agnationem conſeruare voluerunt, Alex. *conſil.* 139. *num.* 3. *lib.* 6. Cæpbal. *conſ.* 478. *nu.* 12. *&* 13. Surd. *conſil.* 448. *num.* 19. Bellon. iun. *conſil.* 12. *num.* 31. Geri. Spin. *conſil.* 12. *num.* 36. Surd. *deciſ.* 9. *num.* 16. Rota *dec.* 110. *nu.* 15. *par.* 7. *recent.*

Ter-

Digitized by Google

Tertiuscaſus ſtatuti eſt in filiabus non maritatis, nec do-
tatis, quibus non fuit conſtituta dos per patrem in ſua vlti-
ma voluntate, quatenus frater ſit paratus dotare ſororem,
ſed neque hic eſt caſus noſter, quia ſtatutum in hac parte
loquitur, quando filiæ nihil fuit à patre relictum, nec diſ-
ponit, quòd frater offerendo dotem excludat ſororem con-
tra voluntatem patris, vt accideret vbi filia fuit inſtituta
hæres vniuerſalis, quia pater inſtituendo receſſit à ſtatuto
excluſiuo, & voluit filiam ſuccedere de iure communi ex
ſupra allegatis.

Conſequentia argumenti initio propoſiti, nempè quod
Catherina, quia pater noluit eam excludere ab hæreditate
propria, nec excluditur ab hæreditate matris, educitur ex
allegatis ad probationem maioris propoſitionis. Nec ob-
ſtat, quòd voluntas patris admittendi filiam ad hæreditatem
propriam ſit limitata ad quotam hæreditatis, in qua illam
inſtituit, & propterea non debeat vltra eam quotam ope-
rari. Quia inſtitutio Catherinæ eſt in tota hæreditate vnà
cum fratre, & effectus admiſſionis filiæ ad hæreditatem ma-
tris non regulatur à quota, in qua filia ſuccedit patri, ſed
prouenit ab ipſa perſona inſtitutione vniuerſali, per quam
17 remoto obſtaculo ſtatuti excludentis † intrat diſpoſitio iuris
communis æquè admittens maſculos, & fœminas ad totam
hæreditatem matris, *leg. maximum vitium, Cod. lib. præter.* &
benè ad propoſitum aduertit Rota *in d. Romana Hæredita-
tis de Ximenes coram D. meo Decano*, §. *penult.*

Non obſtat, quòd Catherina poſt obitum patris fuerit
particulariter dotata à matre de bonis, tum patris, tum de
ſcutis 1500. proprijs ipſius matris, & habuerit etiam accon-
cium ſcutor. 300. quòd videtur ſufficiens ſeù in ſatis ſit, quid
18 etiam minimum fuiſſe filiæ datum pro dote, † vt intret ex-
cluſio ſtatutaria, Bald. *in cap. ſi proponente, verſ. item nota de
reſcript.* Brun. *de ſtat. excl. art. 9. num. 37. & ſeqq.* Quia dota-
19 tio facta à matre de bonis paternis poſt obitum patris, † non
poteſt operari effectum excluſionis filiæ iam admiſſæ ad ſuc-
ceſſionem patris, ex ipſis patris voluntate elicita ab actu in-
ſtitutionis vniuerſalis, ad text. *in l. ſicut, Cod. repud. hæred. l.
qui ſoluendo, ff. hæred. inſtit.* Peregr. *de fideicomm. art. 11. num.*
20 66. licèt ſecus eſſet circumſcripta inſtitutione paterna, in
quibus terminis loquitur Rota *dec. 116. num. 8. verſ. nec ob-
ſtat*, poſt Modern. Foroliuien. *de legit.* & per conſequens,
nec operatur excluſionem ab hæreditate matris iuxta præ-
dicta.

Idemque dicendum de dotatione de bonis proprijs ma-
tris, quia illa non parit excluſionem ab hæreditate patris,
cùm ſtatutum non loquatur de dotata à matre, ſed à patre,
vel auo, nec excludat ab hæreditate matris, niſi filias exclu-
ſas ab hæreditate patris, adeòquod ad caſum dotationis
de bonis maternis erga filiam inſtitutam hæredem à patre
porrigi non poſſit ſtatutum citra extenſionem de perſona
21 ad perſonam dotantis, † quæ non admittitur, Surd. *conſ. 45.
num. 42.* Rota *in Romana Vineæ de Corbellis coram bon. mem.
Coccino impreſſ. apud Fenzon. ad Statut. dec.* 105. & in puncto
dec. 60. num. 19. dec. 110. num. 21. & 2. ſeqq. dec. 175. num. 14.
22 *& 29. par. 7. recent.* & de caſu ad caſum, quæ pariter † de-
negatur in huiuſmodi ſtatutis, Bald. *in l. illam num. 1. C. collat.*
Becc. *conſ. 138. ſub num.* 8. Franc. Aret. Coſt. *conſ. 53. num. 66.*
Surd. *conſ. 416. num. 9.* Cyriac. *controuerſ. 284. nu. 53.* Magon.
deciſ. Florent. 147. num. 9. & dum habemus diſpoſitionem
ſtatutariam reſtrictam expreſsè ad caſum dotis datæ, ſeu re-
lictæ à patre, vel auo, & ad terminos excluſionis ab hæredi-
23 tate patris † non eſt inueſtiganda ratio ſtatuti, Ger. Spin.
conſil. 101. num. 1. ex Bald. *in l. Gallus*, §. *ſi eius in 2. notab. ff.
lib. & poſth.* Dec. *conſ. 563. num. 7.*

Accedit quod ſc. 1500. de bonis maternis non fuerunt
24 data purè, † vt debet ad effectum excluſionis, Giouagn. *conſ.
41. num. 28. lib. 1.* Buratt. *dec. 946. num.* 3. ſed reſeruata matri
facultate reuocandi ex cauſis ei benè viſis, cuius facultatis
25 vigore mater potuit reuocare, prout viuens reuocauit, † ac
tenor reuocatio etiam non iuſtificata eius cauſa, Afflict. *dec.
91. num. 4. & 5.* Caſtill. *deciſ. 8. num. 3. & 2. ſeqq.* vndè nulla
26 habenda eſt ratio huiuſmodi dotationis, quę † non habuit ef-
fectum, Cæphal. *conſ. 165. num. 11.* Rolan. *conſ. 96. nu. 12. lib. 4.*
Becc. *conſ. 137. num. 7. in fine*, quæque non aderat de tempo-
27 re delatæ ſucceſſionis maternæ per obitum matris, † de cuius
hæreditate agitur, vt requiritur Bart. *conſ. 31. lib. 1.* Roland.
dict. conſ. 96. num. 10. Becc. *dict. conſ. 137. num.* 8. Pacian. *conſ.
40. num. 69.*

Quoad alium verò articulum imputationis in legitimam
28 legati ſcut. 2000. à matre relicti Catherinæ, Rota receſſit à
deciſis, quia imputatio regulatur à voluntate Teſtatoris, An-
ton. de Caffarell. *inter conſ.* Corn. *lib. 3. conſ. 200. n. 3.* vbi dicit
rationem, quia † diſpoſitio, *l. quoniam nouella de inoff. teſtam.* 29
emanauit ad fauorem Teſtatoris, Bertrand. *conſ. 216. num. 3.
lib. 2. par. 2.* Surd. *conſ. 192. num. 21.* Laderch. *conſ. 125. num.*
10. Menoch. *conſ. 76. num. 23.*

At matrem noluiſſe ſcuta bis mille imputari in legitimam
conſtat, † quia vtrumque diſpoſitiuè reliquit, Corn. *d. conſ.* 30
200. *num. 10. verſ. accedat lib.* 3. quem ſequitur Rip. *in leg. in
quartam num. 154. verſic. & idem reſponderem, ff. ad l. falcid.*
Gabr. *conſ. 109. num. 12. & 13. lib.* 1. vbi quod nulla ratio ſua-
det, vt in legitimam imputetur legatum, † quando ea peti- 31
tur ex diſpoſitione expreſſa Teſtatoris ſicuti ſit cum diſpoſi-
tione legis petitur, aut retinetur, Surd. *de alim. tit. 9. quæſt. 34.
num. 5. & ſeqq.* cum alijs allegat. per Modern. Piſauren. *de im-
putat. qu. 48. num. 30. & 31.* & Modern. Foroliu. *de legit. lib. 2.
tit. 2. qu. 1. num. 25. & qu. 20. num. 20.* Mantic. *dec. 342. num. 3.*
vbi ait hoc procedere, etiamſi in teſtamento fuit relicta legi-
tima, & in Codicillis legatum.

Qui eſt caſus noſter, nam mater in teſtamento poſt in-
ſtitutionem Petri filij in legitima inſtituit etiam Catherinam
in eo, quòd illi de iure debetur, † quæ verba ſignificant 32
quantitatem legitimæ debitam de iure communi, Pacian.
conſ. 4. num. 59. poſt Salyc. *in auth. nouiſſima num. 12. verſic.
item pro hac parte, C. inoffic. teſtam.* Bald. *conſ. 453. verſ. quar-
to ſuppono lib. 1.* Soccin. *conſ. 30. num. 39. in princ. verſ. præte-
reà lib. 1.* Et poſteà in Codicillis reliquit legatum ſcut. bis mil-
le, quòd eo minus imputandi animo cenſetur relictum,
† quia habere poteſt cauſam peculiarem in recompenſatio- 33
nem, videlicet dotationis aliàs factę Catherinæ à matre, &
poſtmodum per matrem reuocatæ, vt ad propoſitum ponde-
rat Decian. *conſ. 10. num. 8. & 9. lib.* 2. Ger. Spin. *conſ. 13. nu. 1.
circa fin. & num. 2.*

Nec obſtant verba teſtamenti ponderata in alia deciſione,
ibi, *non intendendo per queſti darli, ne conferirli, ne accre-
ſcerli di nuouo alcuna ragione, mà laſciarli ſolamente quel
tanto, che de Iure gli peruiene, e non ſi può dir di meno*, quia
hæc verba non fuerunt appoſita in Codicillis, ſed in Teſta-
mento, & referuntur quidem ad inſtitutionem ibi ſuperiùs
factam; itaut ex ea Catherina conſequi non poſſit, niſi
legitimam ſibi de iure debitam, † non tamen referri poſſunt 34
ad legatum relictum in Codicillis conditis longè poſt, de qui-
bus tunc Teſtatrix non cogitabat, Boreolten. *conſ. 14. col. 3.
circa med. verſ. alioquin lib.* 2. facit Caſtr. *conſ. 67. ſub num. 3.
verſ. & non poteſt lib. 2.* Rolan. *conſ. 34. num. 30. lib. 4.* Surdus
conſ. 417. num. 2. Valenz. *conſ. 97. num. 179.* Get. Spin. *conſ. 13.
ſub num. 26. verſ. reſpondetur.*

Quamuis in eiſdem Codicillis confirmauerit contenta
in teſtamento in omnibus, & per omnia, nam aduertendum
eſt, quòd Teſtatrix in Codicillis primo legauit ſimpliciter
ſcuta 2000. & deindè per orationem ſeparatam cætera in
teſtamento contenta confirmauit, ibi, *cætera autem conten-
ta in ſupradicto teſtamento, &c.* & ſic confirmatio non limi-
tat diſpoſitionem codicillarem quoad legatum ibi peculiari-
ter relictum, ſed ſtat ampliatiuè, & cùm reperat inſtitutio-
nem in legitima factam in teſtamento; † quia hæc eſt virtus 35
confirmationis teſtamenti, *l. poſthumus*, §. *ſi paganus, ff. de in-
iuſt. rupt. & irrit. teſtam. l. 1. Cod. Codicilli*, Natt. *conſ. 483. nu. 2.*
Cæphal. *conſ. 73. num. 25. & ſeqq.* Surd. *conſ. 230. nu. 9.* efficit,
vt codicilli contineant æquè principaliter duas diſpoſitiones
omninò diſtinctas, nempè legatum ſcut. 2000. & inſtitutio-
nem in legitima, quæ de iure debetur ponderando præſer-
tim verbum, *autem*, † quòd vti aduerſatiuum diuerſificat, 36
tam in iure, quàm in facto contenta in confirmatione à
legato præcedenti, Bart. *in l. hoc amplius*, §. *de his autem nu. 1.
ff. damn. infect.* Rip. *in leg. 2.* §. *quod ſi in patris num. 2. ff. ſolut.
matrimon.* Peregrin. *conſil. 44. num. 6. lib. 3. & de fideicomm.
art. 7. num. 44.* Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt. 560. num.* 28. Barboſ.
dict. 47. num. 7.

Vndè fit, vt reſtrictiua illa adiecta inſtitutioni legitimæ,
non intendendo, &c. nullo modo cenſeatur repetita in lega-
to ſcut. 2000. tum quia ceſſat præſumptio repetitionis † in- 37
ter diſpoſitiones diſtinctas, & diuerſis orationibus conce-
ptas, Bart. *in l. mulieri num. 5. & in l. Iulius Paulus in princip.
ff. condit. & demonſtr.* Caſtr. *conſ. 16. num. 6. lib. 2.* Alb. *conſil.
477. num. 6. conſ. 478. num.* 5. Caball. *conſ. 128. n. 34. & 2. ſeqq.
lib. 2.* Paſer. *conſ. 139. num.* 6. Peregr. *de fideicomm. art. 16. nu.
49. verſ. crede*, Mantic. *de coniect. lib. 6. tit. 13. num. 10. lib. 10.
tit. 6. num.* 33. tum quia alioquin altera ex dictis diſpoſitio-
nibus eſſet inutilis, fruſtrà enim per codicillos relictum fuiſ-
ſet

Digitized by Google

ſet legatum, ſi reſtringeretur ad legitimam iam in teſtamen-
38 to relictam, quo caſu vtraque diſpoſitio habet ſeparatam
naturam, & effectum, *l. quinquaginta, ff. probat.* Iaſon. *in leg.*
huiuſmodi, §. cum pater num. 17. ff. legat. 1. Vinc. de Franch. *de-*
39 *ciſ. 422. num. 8. & dec. 606. num.* 10. † nec intrat imputatio,
Corn. *conſ. 200. num. 3. lib.* 3. Ladetch. *conſ. 125. ſub num.* 10.
circa fin. Tum tertiò, quia in codicillis legatum ſcutorum
2000. præcedit inſtitutionem in legitima implicitam con-
firmationi teſtamenti, & conceptam ſub reſtrictiua, *non*
intendendo, &c. & regulariter in legato præcedenti non ad-
40 mittitur præſumpta † repetitio qualitatis adiectæ in ſubſe-
quenti, Mantic. *de coniectur. lib. 10. tit. 6. num.* 37.

Debetur itaque Catherinæ, & legatum, & legitima;
quòd vltrò colligitur, quia mater voluit illam plus habere,
quàm maſculum fortè in recompenſationem dotationis, vt
ſupra reuocatæ, nam in teſtamento reliquit vtrique lega-
tum, in codicillis verò nulla facta mentione Petri ſcuta
2000. ſolùm Catherinæ legauit, nec tamen Catherina plus
41 haberet, ſi in legitimam imputaretur legatum, † quòd pro-
pterea ex præſumpta mente Teſtatoris imputandum non
eſt, vt in proximis terminis Aym. *conſ. 85. nu. 7. in fin. & n.* 8.
Neuiz. *conſ. 62. num.* 34. Natt. *conſ. 622. num.* 13. & ſufficit ali-
42 quo modo poſſe coniecturari † voluntatem Teſtatoris ad
excludendam imputationem, Mandell. Alb. *conſ. 298. num.* 3.
Ladetch. *conſ. 125. ſub num.* 10. Soccin. iun. *in l. in quartam nu.*
33. ff. ad l. falcid.

Tandem non obſtat, quòd teſtamentum, & codicilli
43 † ſint vna, & eadem diſpoſitio, *l. 2. §. codicillorum, ff. iur. co-*
dicill. Cyriac. *conſ. 362. & controuer. 412. num.* 28. quia pro-
44 cedit quoad ea, quæ ſunt iuris, † ſecus verò quoad ea, quæ
ſunt facti, vt ad litteram dicit text. *in l. quædam, ff. iur. codicill.*
& ibi notat gloſſ. *verb. qua non iuris*, Bart. *verſ. item verba*, &
in omnem euentum etiam contenta in eadem diſpoſitione
45 non imputantur, aut † confunduntur ad inuicem, ex Bart.
in l. cum centum num. 1. in fin. verſ. aut ſecundum legatum, ff.
admin. legat. & alij ſupra deductis.

Et ità deciſum vtraque parte iterùm, atque iterùm
acerrimè informante, &c.

☞ *Deciſio iſta emanata ſub die 4. Aprilis 1642. coram eodem bon. mem. Bichio erit infra in Appendice, & infra ſuo loco habetur altera deciſio coram eodem ſub die 11. Martij 1644.*

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Rheginen. ſeu Salernitana Bonorum.

Veneris 19. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Obligatio carcerati ad fauorem ſui creditoris facta, ſi pro illius carceratus detinebatur, nullius eſt roboris, vel momenti, quòd procedit, vbi carceratio detegitur iniuſta, vel inualida, ſecus ſi valida, & iuſta. Sententia quando poſſit ferri extra diem cadentis citationis. Abſolutio à iuramento, an ſit neceſſaria in obligatione facta in carcere, & an plures requirantur abſolutiones, vbi plura interuenerunt iuramenta.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio illi conceditur, de cuius anteriori poſſeſſione conſtat.*

2 *Clauſula*, conſtituti, *transfert poſſeſſionem in conſtitutarium etiam ad effectum manutentionis.*

3 *Obligatio facta in carcere ad fauorem creditoris, ad cuius inſtantiam debitor detinebatur carceratus nullius eſt roboris, vel momenti.*

Intellige concluſionem procedere, vbi debitor iniuſtè carceratus detinebatur, ſecus ſi iuridicè, & validè, num. 4. & 5.

5 *Carceratio iniuſta dicitur, vbi iuris ordo ſeruatus non fuit.*

6 *Sententia lata ſub die, in qua non cadebat citatio, perindè eſt, ac ſi ſine citatione lata fuiſſet.*

7 *Sententia poteſt ferri etiam poſt aliquos dies cadentis citationis abſque eo, quòd illa reiteretur, vbi in die qua cadit citatio accuſatur rei conuenti contumacia.*

Et in hoc attenditur ſtylus loci circa tempus, quo illa promulgari poteſt, num. 8. ſed vide num. 11.

9 *Conſanguineus, aliaque perſona coniuncta admittitur in iudicio ciuili, etiam ſine mandato.*

10 *Reus attenta comparitione perſonæ coniunctæ, non dicitur contumax, vbi agitur in iudicio ciuili.*

11 *Sententia licet ferri poſſit etiam poſt diem, in qua cadit citatio, hoc tamen procedit, vbi tantùm die immediatè ſequenti illa promulgetur.*

12 *Stylus tantùm attenditur, quantum ſecundum conſuetum ille ſeruetur, ita quod nihil vltra ſolitam obſeruantiam ſuppleri poſſit, & num.* 13.

14 *Ritus magnæ Curiæ Vicariæ Regni Neapolis, non habet locum contra Clericos, & num. ſeqq.*

16 *Stylus, ſeu conſuetudo repugnans immunitati Eccleſiaſticæ, nullo vnquam tempore præſcribitur.*

17 *Corruptela dicitur non conſuetudo, quæ eſt contra immunitatem Eccleſiaſticam.*

Conſtitutio Synodalis non ſufficit aduerſus Eccleſiaſticam immunitatem, num. 17.

18 *Abſolutio à iuramento non eſt neceſſaria, vbi agitur de obligatione in carceribus facta.*

19 *Abſolutiones à iuramento tot eſſent debent, quot ſunt iuramenta.*

20 *Abſolutio à iuramento, vbi plura ſunt iuramenta, ſufficit quod verbis generalibus fuerit concepta.*

21 *Abſolutio à iuramento obtenta poſt ſententiam ſuffragatur, vbi anteà de ea non fuit oppoſitum.*

22 *Creditori cui fuerunt per debitorem data bona in ſolutum, licèt manutentio non competat ob inualiditatem dationis in ſolutum, competit tamen retentio.*

Intellige concluſionem procedere, vbi creditum eſt omnino liquidum, aliàs ſecus, num. 23.

DECISIO CCVIII.

COoceſſa coram R.P.D. meo Peutingero manutentione
in bonis, de quibus agitur, ad fauorem Ioannis Tho-
mæ contra D. Principem Satriani, iſte adiuit Signaturam,
& cauſam mihi committi obtinuit cum facultate manute-
nendi, quem de iure, quamobrem dubitaui, cui nam ſit dan-
da manutentio, & eam eſſe dandam Ioanni Thomæ fuit
reſponſum, quia tam ex inſtrumento dationis in ſolutum
horum bonorum factæ per ipſum ad fauorem Principis,
quàm ex depoſitionibus duorum teſtium nouiter examina-
torum conſtat de eius anteriori poſſeſſione, ob quam con-
ceditur manutentio, *cap. licet cauſam de probat.* Bart. *in l. ſi* 1
duo in princip. num. 4. ff. vti poſſid. Cooart. *pract. qu. 16. verſ.*
12. in hac controuerſia, latè Menoch. *de retinend. remed.* 3.
num. 723.

Non obſtat, quòd à dicta poſſeſſione Ioannes Thomas
ceciderit facto proprio, dum bona huiuſmodi dederit in ſo-
luto D. Principi ſuo creditori cum clauſula, *conſtituti*, quæ
transfert poſſeſſionem in Conſtitutarium etiam ad effectum 2
manutentionis, *l. quod me, l. interdum, ff. de acquir. poſſeſſ.* Rot.
dec. 551. num. 4. par. 2. recent. & fuit dictum in Romana Pala-
tij 16. Nouembris 1639. coram me, quia cum inſtrumentum
dictæ dationis in ſolutum fuerit factum tempore, quo præ-
dictus Ioannes Thomas prætenſus debitor detinebatur in
carceribus ad inſtantiam eiuſdem Principis † nullius eſt mo- 3
menti, vt expreſsè decidit text. *in leg. qui in carcerem, ff. quod*
met. cauſ. l. ſi quis Sempronium, ff. de hæred. inſtit. Guttier. *de*
iuram. confirmat. par. 1. cap. 57. & ſeqq. par. 6. recent. & in
terminis fuit dictum *in Neapolitana Domorum 13. Maij*
1641. coram Eminentiſſimo D. meo Cardin. Hieronymo Ve-
roſpio.

Et quamuis hoc non procedat, quando is, qui obligatio-
nem fecit in carceribus erat validè, & iuſtè carceratus, vt ad- 4
uertunt Bart. *in d. l. qui in carcerem num. 1. ff. quod met. cauſ.* &
ibid. Bald. *prima lectura, verſ. item etiam*, Albet. *num. 2.* Leſſ. *de*
iuſt. & iur. lib. 2. cap. 17. dub. 6. num. 36. in fin. & num. 41. Rota
dec. 122. num. 7. par. 6. recent. in præſenti tamen clarè conſtat
de inualiditate carcerationis, † ob non ſeruatum iuris ordi- 5
nem, Cuman. *conſ. 157. per tot.* Guttier. *de iuram. confirmat.*
dict. cap. 57. num. 7. verſ. diceris, Farinac. *tit. de carceribus to. 1.*
par. 1. qu. 35. num. 28. Afflict. *dec. 149. num.* 1. Rot. *dec. 26. n. 7.*
par. 6. recent. Actum enim fuit vigore litterarum executo-
rialium relaxatarum in vim ſententiæ latæ ſub die, qua non
cadebat citatio, † & ſic perindè eſt, ac ſi ſententia pro- 6
lata fuiſſet ſine citatione, Bart. *in leg. aut qui aliter in princ.*
& in leg. vltim. §. final. ff. quod vi, aut cl. Vant. *in tit. de nulli-*
tat.

Digitized by Google

tat. ex defect. citat. num. 73. Rota *deciſ.* 252. *num.* 2. *& de-*
ciſ. 340. *num.* 1. *par.* 1. *recent. & deciſ.* 546. *num.* 6. *coram*
Gregor. XV.

Quæ quidem nullitas nnn tollitur ex en, quòd accuſata
rei conuenti contumacia in ipſa die, qua cadebat citatio,
7 † poſſit ſententia ferri poſt aliquot dies abſque alia citatio-
ne, Bald. *in l. cum non eo die num.* 1. *verſ. ego contrariam conſul-*
ui quand. prouoc. non eſt neceſſ. Doct. *in cap. conſuluit*, & præci-
puè Felin. *num.* 4. *verſ. & nota de offic. delegat.* Decian. *conſil.*
18. *num.* 212. *lib.* 1. attento maximè ſtyln Cutiæ illarum par-
8 tium de prnnunciandn per triduum poſt † accuſatam rei
conuenti contumaciam, Rota *deciſ.* 141. *num.* 3. *coram Da-*
rano.

Quia hoc non procedit, quandn tempore cadentis cita-
tionis nomine rei conuenti legitimè comparitum fuit, prout
9 in caſu noſtro factum fuit per coniunctam perſonam, † ſi-
cuti fieri potuit in iudicio profano ad defenſionem etiam
ſine mandato, ad text. *in l. ſed & hæ perſona, ff. de procurat.*
Rota *dec.* 6. *num.* 1. *verſ. in profana tamen de procurat. in nouis*,
ibique Adden. *& dec.* 34. *num.* 1. *eod. tit. in antiq.* qua compa-
10 ritinne attenta † reus conuentus nnn poteſt dici contumax,
cap. 2. *vbi gloſſ. verſ. contumaciter de dol. & contum. l. contuma-*
cia in princip. & §. 1. *vbi etiam gloſſ. ff. de re iud.* & in terminis
dixit Rota *in deciſione* 409. *num.* 2. *in fin. par.* 1. *recent.* Immò
hunc modum prnferendi ſententias in contumaciam poſt la-
11 pſum diei, qua cadebat citatio Rota alia reprobauit, † niſi
quando prnlata fuiſſet ſententia die immediatè ſequenti, vt
de magis communi teſtatur *in dec.* 365. *num.* 4. *par.* 1. *recent.*
ſententia verò in præſenti fuit lata poſt decem dies, adeòquod
quatenus etiam adeſſet contumacia, & ſtylus exaduerſo
allegatus proferendi ſententiam per triduum poſt accuſatam
cnntumaciam eſſet legitimè probatus, adhuc non pnſſet ſuf-
fragari vltra triduum, tantùm enim ſtylus habet de poten-
12 tia, † quantum de vſu ſicut dicimus de conſuetudine, Bald.
in l. final. verſ. vnum aliud ſcias, C. communis vtriuſque iudic.
Cæphal. *conſ.* 26. *num.* 17. Rolan. *conſ.* 94. *num.* 17. *vol.* 2. Surd.
conſ. 424. *num.* 43. Rnt. *dec.* 288. *in fin. par.* 1. *recent.* nihilque
13 debet in en ſuppleri † vltra ſolitam obſeruantiam, vt inquit
Bald. *in conſ.* 275. *in fin. vol.* 2. Surd. *conſ.* 371. *num.* 3. Oſaſch.
dec. 29. *num.* 16.

Præterea executoriales prædictæ, quicquid ex aduerſo di-
citur relaxatæ fuerunt vigore ritus magnæ Curiæ, vt patet
14 ex lectura ſententiæ, & tamen ritus magnæ Cutiæ † non
poterat habere locum contra dictum Ioan. Thomam Cleri-
cum, vt articulo maturè diſcuſſo firmatum fuit *in Baren. ſeu*
Neapolitana pecuniaria 24. *Maij* 1641. *coram R. P. D. meo*
Royas, & in Hidruntina pecuniaria 26. *eiuſdem menſis, &*
anni coram bon. mem. Merlino allegatis in deciſione huius cau-
ſæ emiſſa ſub die 13. *Iunij ſuperioris anni coram R. P. D. meo*
15 *Peutingero*, & in hac ſententia reſidet † Rnta, vt benè
examinata materia deducitur in præcitatis Baren. & Hi-
druntina, quicquid ex abundanti fuit dictum *in Neapolitana*
pecuniaria 5. *Iulij* 1632. *coram Eminentiſſimo Domino meo*
Card. Hieronymo Veroſpio, ibi, *& dabat prætereà, &c.*

Nec releuat aſſertus ſtylus illarum partium dandi viam
executiuam ritui magnæ Cutiæ etiam contra Clericos, quia
quatenus eſſet legitimè probatus non eſſet attendendus, tan-
quam repugnans immunitati Eccleſiaſticæ, contra quam
16 penitùs exemptam à poteſtate laicali, nullo tempore poterit
aliquis ſtylus induci, ſeu præſcribi, *cap. ad audientiam de con-*
ſuetud. cap. inter, cap. cauſam, quæ de elect. Carol. de Graſſ. *de*
17 *effect.* 1. *num.* 377. *& ſeqq.* vbi quod eſt corruptela, † immò
nec ſufficere Conſtitutionem Synodalem fuit declaratum
in dict. Baren. ſeu Neapolitana coram Reu. P. D. meo Royas.

Prout non officit exceptio periurij, quia vltra quod in
18 hoc caſu, vbi agitur de iuramentn appoſito † in obligatione
facta in carceribus, non videtur eſſe neceſſaria abſolutio, per
ea quæ tradunt Rnland. à Valle *conſ.* 2. *num.* 76. *& ſeqq.* &
præcipuè *num.* 82. *lib.* 1. Gutierez *de iuram. confirmat. par.* 1.
cap. 57. *num.* 19. *verſ. ſed pro contraria*, & ſentit Rot. *in deciſ.*
26. *num.* 49. *par.* 6. *recent.* ceſſat penitùs difficultas ex abſolu-
tione nbtenta, *de qua in hodierno Summario num.* 5. & quidem
nmnium iuramentorum in dicta obligatione contentorum,
ibi, *petijt, & obtinuit à iuramento, ſeu iuramentis in dd. inſtru-*
mentis præſtito, ſeu præſtitis, tot quot ſint cuiuſuis generis, &
ſpeciei ad effectum agendi tantùm abſolui, &c. adeòquod du-
19 bitari non poſſit, quin adſint tot abſolutiones, † quot iura-
menta, prout requiritur ex Felin. *in cap. conſtitutas num.* 14.
de reſcript. Patil. *conſ.* 99. *num.* 18. *lib.* 1. Rolan. *conſ.* 240. *nu.* 5.
lib. 1. Rot. penes Zacch. *poſt tract.* Galleſ. *de obligat. Cameral.*
deciſ. 29. *num.* 3. *&* 4. & quod ſufficiat abſolutio verbis gene-
ralibus † concepta, tenet Mareſcott. *variar. reſolut. lib.* 2. *cap.* 20
84. *num.* 6. *& ſeqq.* & licet abſolutin obtenta fuerit poſt latam
ſententiam ab A. C. ſuper inualiditate carcerationis, & obli-
gationis in carceribus factæ, adhuc tamen Ioan. Thomas eſt
audiendus, † quia nunquam fuit appoſitum de periurio an- 21
te abſolutionem obtentam, ex benè ponderatis per Surd. *conſ.*
299. *nu.* 21. *&* 12. Crauett. *conſ.* 199. *num.* 12. *verſ. tertio reſ-*
pondeo, facit Mareſcott. *loco ſupra citato num.* 16. & ſequitur
Fontanell. *de pact. nupt. clauſul.* 7. *gloſſ.* 2. *par.* 7. *num.* 7.

Denique non facit, quòd Principi niſi competat manu-
tentin ob inualidam carcerationem, & obligationem ſui de-
bitoris, † competat ſaltem retentin pro ſun credito, ex alleg. 22
per Surd. *in deciſ.* 46. *num.* 11. *&* 13. quia quicquid ſit, an
hæc exceptio poſſit admitti in hac diſputatione, certum eſt,
quòd creditum D. Principis non eſt nmninò liquidum, im-
mò eſt impugnatum, ac litigioſum, cùm reus conuentus nb-
tinuerit ab A. C. ſententiam reuocatoriam litterarum exe-
cutorialium quas pro credito prædictn Princeps reportaue-
rat, quandn autem creditum nnn eſt ita liquidum, vt cnn-
trarium non poſſit probari in petitorio, tunc non competit 23
retentio, vt decidit eadem deciſio, Surd. 46. *in fin. & dec.* 184.
num. 6. ſequitur Gratian. *diſcept.* 774. *num.* 13. *& ſeqq.* Rot. *in*
dec. 1455. *num.* 1. coram Card. Seraph. *& in dec.* 539. *nu.* 5. *&* 6.
coram Card. Caualerio.

Et ità deciſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconen.

Ciuitatis Plebis Regreſſus.

Mercurij 10. *Iunij* 1643.

ARGVMENTVM.

Regreſſus ad beneficium per antiquum titularem
reſeruatus in actu impugnationis penſionis com-
petit penſionario, quoties Modernus titularis
impugnat validitatem illius, eſto quod iuridicè
impugnet, dummodò in reſeruatione regreſſus
fuerit impugnatio vetita, ex quauis cauſa, &
non alias aliter, nec alio modo.

SVMMARIVM.

1 *Validitas ſententiæ reſultat ex reaolutione actorum.*
2 *Regreſſum ad intentandum requiritur mandatum ſpe-*
ciale.
3 *Mandatum procuræ ſpeciale, ex quibus verbis inda-*
catur.
4 *Regreſſui locus factus eſſe dicitur, vbi fuit datum de*
nullitate penſionis, ſub qua fuit ille reſeruatus, &
num. ſeqq.
7 *Impugnatio penſionis, quoties iuridicè fit, non facit lo-*
cum regreſſui.
Limita concluſionem, vt locum habere non poſſit,
quoties fuit impugnatio probibita, ex quauis cau-
ſa, num. 8.
9 *Verba*, ex quauis cauſa, *intelligenda veniant, tam de*
iure, quam de facto.
10 *Teſtes concordes eſſe debent in materia confeſſionis ex-*
traiudicialis.
11 *Regreſſus, vt quis renunciaſſe dicatur, requiritur quod*
expreſſè de renunciatione conſtet.
12 *Licentia data ſub conditione conditionis, adimplemento*
non probato ſuffragare non poteſt.
13 *Procurator non poteſt remittere caducitatem incurſam*
ſine ſpeciali mandato.
14 *Clauſula*, ſine præiudicio iurium, *præſeruat iura pro-*
teſtantis.
15 *Penſiones receptæ cum clauſula*, ſine præiudicio iurium,
non poſſunt regreſſum iam incurſum remittere, &
ſup. num. anteced.
16 *Regreſſus ad beneficium, an dicatur propriè pœna.*
17 *Conſenſus faciendi actum, plus operare non poteſt, quòd*
ipſo actus.
18 *Regreſſus in dubio non præſumitur condonatus, & re-*
miſſus.

Digitized by Google

DECISIO CCIX.

FVit hodie reſolutum ſententiam A. C. latam ad ſauorem
R. P. D. Ciampoli ſuper regreſſu ad beneficium B. Mariç
Montis Iouini reſignatum D. Ioanni Petro Vgolino cum
certis annnis penſionibus eſſe confirmandam, tanquam validam,
& iuſtam, validitas deſumpta fuit ex reuolntione
1 actorum, † dum concurrunt omnia requiſita, de quibus per
Verall. *dec. 260. par. 2. & in recent. dec. 545. nu. 1. par. 1. & 178.
num. 1. par. 2.*

Nec obſtat adductus defectus mandati procuræ ſpecialis,
2 prout requiritur † pro intentando regreſſu, iuxta *deciſ.* Caputaqu.
263. *par. 2. & dec. 8. num. 3. par. 3.* quia venit dicendum
mandatum procuræ exhibitum continere facultatem
petendi regreſſum ex illis verbis, ibi, *ad petendum vigore iurium
dict. D. Conſtituenti ex litteris Apoſtolicis quomodolibet
competentium, in & ſuper Eccleſia, &c. & ad ſingula alia
omnia gerendum, quæ ipſe Dominus conſtituens facere poſſet,
& ſi talia forent, quæ mandatum ſpeciale requirerent*, quæ
3 verba videntur inducere mandatum ſpeciale † iuncto mandato
ad capiendam poſſeſſionem dicti beneficij in vim ſententiæ
A. C. latæ ſuper regreſſu, tradunt Mantic. *dec. 227. n. 2.*
Greg. XV. *dec. 525. num. 4. & 5. & in recent. dec. 103. num. 13.
par. 5. & 194. num. 13. par. 6. & 246. num. 2. par. 7. & in Maceraton.
Magazzeni, ſeu manutentionis 28. Iunij 1641. coram
bon. mem. Merlino.*

Iuſtitia verò ſententiæ reſultat ex eo, quia in renunciatione
dicti beneficij reſeruatus fuit regreſſus in forma ampliſſima
ad ſauorem dicti R. P. D. Ciampoli, in caſu quo daretur
de nullitate penſionum reſeruatarum ad eius ſauorem
in ſumma ſcut. 150. ſuper diuerſis titulis, necnon alterius
penſionis ſcut. 100. ad ſauorem D. Ceruoni ſuper Canoni-
4 catu Virginij Caſtaldi in Eccleſia Eugubina, † qui caſus euenit,
dum procurator ſpecialis dicti Virginij Caſtaldi oppoſuit
de nullitate d. penſionis ſcut. 100. & petijt, ac obtinuit illam
ad minorem ſummam reduci, ac de nullitate penſionis in
ſpecie dixit ob non factam mentionem primę penſionis ſcut.
20. exiſtentis in dicto Canonicatu, prout requiritur ex Caſſad.
dec. 3. & 4. vtrobique num. 1. de penſ. Garz. *de benefic. par. 1.
cap. 5. num. 651.* Caputaq. *dec. 301. num. 1. & 311. num. 4. par. 2. &
in Regien. Penſionis 27. Iunij 1636. coram bon. mem. Merlino*,
vbi quod ſufficit exhibere litteras prioris penſionis, vndè fuit
5 locus regreſſui † attenta forma litterarum Apoſtolicarum
dantium illi normam, Rebuf. *in prax. benef. in tit. de regreſſ. in
fin. verſ. vt ad rem*, Lotther. *de re benef. lib. 1. quæſt. 40. nu. 271.*
Rota *in Cremonen. Penſionis 23. Iunij 1623. coram Vbaldo, &
in Braccaren. Theſaurariæ 22. Iunij 1629. coram Pirouano in
Theatina, ſeu nullius Abbatiæ 10. Decembris 1640. coram
Coccino, & in eadem 10. Maij 1641. coram R. P. D. meo Bichio.*

Nec pariter obſtat, quòd pro petendo regreſſu requiratur
declaratio ſiue Iudicis, ſiue partis, quia vtraque concurrit
in præſenti, dum A. C. pronunciauerit ſuper regreſſu, &
D. Ciampolus declarauerit velle eo, vti dum egit, nec fuit neceſſaria
declaratio Ceruoni, cuius penſio fuit ab Vgolino,
ſiue à Caſtaldo impugnata, quia dum regreſſus non legitur
ad illius fauorem reſeruatus, ſed tantùm ad ſauorem D.
Ciampoli in caſu ſequutæ impugnationis, ſiue reductionis
6 penſionis † fuit benè locus regreſſui ob dictam impugnationem,
ſiue reductionem penſionis ex ſcut. 100. ad ſcut. 80.
Put. *deciſ. 81. lib. 2.* Lotther. *de re benef. lib. 1. qu. 40. num. 271.*
Rot. *in dict. Theatina, ſeu nullius Abbatiæ 10. Maij 1641. coram
R. P. D. meo Bichio.*

Minùs releuat, quòd impugnatio penſionis fuerit iuridica,
nec propterea eſſe dicendum viam fuiſſe apertam re-
7 greſſui, † ex quo intelligitur in caſum impugnationis iniuſtę,
ex congeſtis Ciarlin. *controu. 36. nu. 34. & 35.* dicta tamen
concluſio limitatur in præſenti, dum legitur prohibita impu-
8 gnatio penſionis, † ex quauis cauſa, & cum clauſula, *non
aliàs aliter, nec alio modo*, vt in proprijs terminis Lotther. *de
re benef. lib. 1. qu. 40. num. 268. & ſeqq.* Rot. *in Placentina Decanatus
10. Nouembris 1595. coram Penia*, penes Garz. *de benef.
par. 4. cap. 3. num. 52.* vbi quod ea verba, *ex quauis cauſa*,
9 † veniunt intelligenda tam de facto, quàm de iure, Maluaſ.
conſ. 12. incipit dum proponuntur nu. 24. lib. 1.

Non excuſationem præbet prætenſa licentia D. Ciampoli
impugnandi dictam penſionem, quia teſtes de ea deponentes
patiuntur plures releuantes exceptiones, nec ſunt
concordes, prout requiritur cum modo annuant, modo renuant,
& tamen eſt ſatis trium, quòd in hac materia con-
ſeſſionis extraiudicialis † teſtes debent eſſe concordes, Gabr. 10
de probat. concl. 1. num. 7. Put. *dec. 466. num. 1. lib. 2. & par. 5.
recent. dec. 187. num. 15. & 192. num. 22.* vltra quod non deponunt
fuiſſe caſſatum regreſſum, ſeu illi renunciatum, † de 11
qua renunciatione debet expreſsè conſtare, Pariſ. *de reſignat.
benef. lib. 6. diſput. 5. num. 92.* Caputaq. *deciſ. 16. par. 3.* ſed deponunt
de licentia conditionali, nempè quoties penſio ſolueretur,
& aſſecuraretur, † cuius conditionis implemento non 12
probato licentia non ſuffragatur, *ad leg. qui accuſare, Cod. de
eden.* Pariſ. *conſ. 5. num. 6. vol. 4.* Gabr. *conſ. 72. num. 3. vol. 2.*
Pariſ. *de reſignat. lib. 1. quæſt. 14. num. 9.*

Nec dicebant Domini obſtare, quòd fuerit remiſſa pœna
regreſſus, primò ex eo, quòd procurator D. Ciampoli exegit
ad computum penſionum ſcuta 75. ſecundò ex epiſtolis eiuſdem.
Ad primùm enim reſpondebant Domini caducitatem
incurſam † non potuiſſe procuratorem remittere ſine ſpe- 13
ciali mandato, de quo non conſtat, Menoch. *conſ. 460. n. 14.*
Corbul. *de cauſ. priuat. ob non ſolut. can. limit. 23. num. 16.* Gratian.
conſ. 2. num. 82. lib. 1. Bero. *conſ. 116. num. 11. lib. 1.* Afflict.
dec. 129. num. 6. Caſtill. *dec. 74. num. 27.* vltra quod ſola
receptio penſionis compatitur cum regreſſu, dum ea ſequuta
fuit cum proteſtatione, † & ſine præiudicio iurium ſui prin- 14
cipalis, per quam fuerunt præſeruata iura proteſtantis, Corn.
conſ. 40. ſub nu. 10. verſ. & etiam quia lib. 4. Cæphal. *conſ. 222.
num. 4. lib. 2.* Bero. *conſ. 125. ſub num. 1. verſ. cum proteſtatione,
& conſ. 200. num. 7. & 11. lib. 2.* & in materia † regreſſus, 15
Gigas *de penſ. quæſt. 73. num. 6.* Magon. *dec. Florent. 61. num.
20.* Gratian. *diſcept. 515. num. 7.* & in puncto Rota *in Cremonen.
penſionis ſuper regreſſu 23. Iunij 1623. coram Vbaldo*, &
poſt Cenc. *de cenſib. dec. 535. num. 1.* & fuit etiam replicatum
regreſſum, non dici propriè pœnam † in præſenti inhæren- 16
tem rei traditæ, vt dixerunt Ferdinand. à Caſtr. Palao *oper.
moral. par. 2. diſput. 6. punct. 2. §. 1. nu. 3. verſ. ſi reſignes*, Lotther.
de re benef. lib. 1. qu. 40. nu. 293. Rot. *in Theatin. ſeu nullius
Abbatiæ 10. Decembris 1640. coram Coccino, & 10. Maij
1640. coram R. P. D. meo Bichio.*

Ad ſecundum verò, & ſic ad epiſtolas datas reſponſum
fuit eas continere ſolùm conſenſum recipiendi pecunias, qui
† non poteſt plus operari, quàm ipſa actualis receptio, quę 17
ſicuti non præiudicat, vt *in dict. Cremonen. penſionis ſuper regreſſu
23. Iunij 1623. coram Vbaldo*, ita in omnem caſum
ſufficit remiſſionem non eſſe claram, † cùm in dubio non 18
præſumatur, Rot. *dec. 232. num. 12. par. 1. recent.*

Demùm non obſtat, quòd actum fuerit pro cedula bancharia
ad inſtantiam Dom. Ciampoli pro penſione, quia
pro ea actum fuit de anno 1639. & ſic antequam eſſet factus
locus regreſſui.

Et ità reſolutum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Toletana Canonicatus Pœnitentiariæ.

Lunæ 19. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Tota electionis materia non minus doctè, quàm eruditè, in deciſione declaratur ad quæſtionem de duobus electis in paritate votorum, an ij tantùm, vel omnes ad nouam electionem admitti debeant. Hinc quando eligendi facultas per primam electionem remaneat conſumpta, pluraque alia ad eandem electionis materiam pertinentia declarantur.

SVMMARIVM.

1 *Electio in paritate votorum, committitur Metropolitani iudicio, & quando.*

2 *Vocatio ſupponitur ex diſcuſſione qualitatum, & comparitione meritorum.*

3 *Electio nihil aliud eſt, quàm vocatio perſonæ idoneæ ad dignitatem, vel præbendam.*

4 *Prærogatiua magis qualificati in duobus electis, ſupponit in neceſſarium antecedens prælationem reſpectu minus qualificati.*

5 *Prælatio non datur, niſi inter perſonas habentes ius in eo, in quo illa prætenditur.*

6 *Sortes emiſſa inter habentes paria vota includunt impli-*

Digitized by Google

plicitum conſenſum eligentium in eum, in quo ſors ceciderit.

7 *Poſſeſſio beneficij non traditur, niſi præcedente electione.*

8 *Decretum Capituli, quòd alicui tradatur beneficij poſſeſſio habet vim electionis, ſeu collationis.*

9 *Electio Canonicatus nullam habet formam ſpecialem.*

Conſenſus Capituli in electione Canonicatus ſufficit quoquomodo probetur, num. 9. & ſeqq. ac etiam num. 13.

10 *Text.* in cap. quia propter de elect. *explicatur.*

11 *Eligentium conſenſus, vbi non ſeruatur forma* cap. quia propter de elect. *non minus probatur verbis, quàm factis.*

12 *Diſpoſitio facta inter eligentes, quòd ille habeatur pro electo, qui habuerit maiorem partem votorum reſpectu minoris, licèt non reſpectu eligentium tenet, & valet electio.*

14 *Electio à principio nulla non conualidatur per conſenſum poſteà præſtitum.*

15 *Electio nouiter facta poſt electionem in paritate votorum valet ex nunc, quamuis ſecunda electio non fuerit formalis, vbi forma non requiritur, & numer. ſeqq.*

16 *Solemnitates* cap. quia propter de elect. *vbi non ſeruantur, nihilominus requiritur conſenſus collegialiter præſtitus.*

17 *Nullitas ſi prouenit non ex defectu formæ, ſed conſenſus, ſanatur eo ipſo quod quomodolibet interueniat conſenſus.*

18 *Electio conditionalis, & incerta eſt nulla.*

19 *Qualitas maioris idoneitatis, vel nobilitatis appoſita in electione non dicitur conditio, nec actum ſuſpendit, aut ſubſtantiam illius.*

Amplia concluſionem à pari procedere in qualitate idoneitatis requiſita in forma dignum, ibidem.

20 *Qualitas neceſſaria, & quæ non poteſt non eſſe, non facit actum conditionalem, neque illum ſuſpendit.*

21 *Qualitas, quæ ineſt actui de iure etiam adiecta per modum conditionis, non ſuſpendit electionem.*

22 *Qualitas eligendi magis qualificatum inter coelectos, ineſt actui de iure communi.*

23 *Qualitas maioris nobilitatis inter coelectos inhæret actualiter, & de certo licèt ignoretur, in quo nam ſit.*

Ignorantia qualitatis nobilitatis appoſita in electione, non tollit certitudinem electionis, ſed ſolùm retrahit effectum illius, donec per examen notificetur, numer. 23.

24 *Electio genericè facta de aliqua dignitate non expreſſo nomine valida eſt, licèt perſona ignoretur.*

Qualitas perſonæ ita habet determinare illam, ſicut expreſſio nominis, num. 24. & 25.

25 *Nominatim etiam exprimi dicitur, quod omiſſo proprio nomine, nomine officij, aut alia determinatione vocatur.*

26 *Voluntas non dicitur ferri in incognitum, quoties fertur ad perſonam aliqua qualitate deſignatam.*

27 *Eligendi facultas alicui competens per electionem conſumitur.*

28 *Electio facta pendente lite, & poſt inhibitionem ſuperioris eſt manifeſtè nulla, & attentata.*

29 *Electio vbi fieri debet de magis idoneo, & qualificato, ac cum intereſſentia contradictorum requirit iudicialiter proceſſum.*

30 *Actus quantumuis extraiudicialis in iudicialem tranſit ſi adeſt contradictor, & requiritur cauſæ cognitio.*

31 *Cauſa ſemel iudicialis facta, non poteſt amplius fieri extraiudicialis.*

32 *Appellatio etiam ſuſpenſiua datur in electione, in qua requiritur cauſæ cognitio, & determinatio ſuper habilitate, & inhabilitate.*

33 *Electio facta pendente termino ad appellandum, dicitur attentata, vbi admittitur appellatio.*

34 *Appellatio extraiudicialis licet non ſoleat ſuſpendere, ſi tamen offeratur probatio, eóque fertius, ſi illa iuſtificetur efficit, vt omnia reuocari debeant, tanquam attentata.*

35 *Electio, vbi eſt valida, vel ſaltem non euidenter iniuſta præſtat impedimentum ſecundæ.*

Electio quoties irritari debet, venit iudicialiter caſſanda, num. 35.

36 *Eligendi facultas non conſumitur per electionem nullam, ſed iterùm ad nouam electionem deueniri poteſt.*

37 *Facultas ſiue à lege, ſiue ab homine data eatenus conſumitur, quatenus actus validè, & vtiliter geratur.*

38 *Conditio,* cum nupſerit, *non impletur per nuptias inutiliter contractas.*

39 *Electione legata de centum amphoris vini, ſi eligere debens, eligat autem facultatem eligendi non amittit, ſed poteſt deinde vinum eligere.*

40 *Paria ſunt non facere, vel non iure facere.*

41 *Poteſtas prorogandi arbitrium non conſumitur per actum prorogationis, qui non habuit effectum.*

42 *Electores pendente lite poſſunt recedere ad alterum ex coelectis, & variare eligendo, quem maluerint.*

Intellige concluſionem procedere eo tantùm caſu, quo lis vertitur inter electores, ſecus verò vbi lis eſt inter electos, & electores, num. 43. & ſeqq.

45 *Eligentium conſenſus præſumitur ſufficiens, quoties Capitulum actus electionis exhibere recuſat.*

46 *Eligentes, ſi vnum de duobus eligere decreuerunt putà digniorem, tunc ad illos tantùm arctatur ſcrutinium.*

47 *Ludentium ad taxillos illi vincit, qui plura puncta proijcit.*

Ludentium ad taxillas, ſi duo eadem puncta proiecerunt, illi tantum, & non alij experiri debent, num. 47.

48 *Currentium ad Brauium, ſi duo æqualiter metam attingant illi tantùm, & non alij iterùm currere debent.*

Quod tamen intellige, vbi præmium eſt indiuiſibile, quia ſi diuidi poteſt pro medietate vnicuique eorum tribuitur, ibid.

49 *Capitulum non poteſt ſe retrahere ſine legitima cauſa ab electione magis qualificati ex duobus in paritate votorum electis cum diſcuſſione meritorum magis idonei.*

50 *Electio de duobus in paritate votorum electis, altero voto functo fieri debet de ſuperſtite.*

51 *Collatione iniuſtè denegata à Magno Magiſtro à Rota Auditore debet concedi.*

52 *Auditor Rotæ immittendo aliquem in poſſeſſione vig.* Clement. Auditor de reſcript. *videtur per prius beneficium contuliſſe.*

53 *Electus in paritate votorum, dicitur habere ius conſiderabile, quoties verificauit qualitates neceſſarias.*

DECISIO CCX.

SVb die 22. Aprilis 1641. * me proponente, Rota reſpondit ſententiam Rotalem adiudicantem Canonicatum, de quo agitur, Doctori Michaeli Ferrer eſſe confirmandam, ex eo potiſſimum capite, quòd electio eſſet valida, non obſtante, quòd facta fuiſſet in paritate votorum, † ad 1 quod allegabatur text. *in cap. ſi fortè 63. diſt.* præcipiens Metropolitani iudicio præferendum illum, qui maioribus iuuatur ſtudijs, ac meritis, vbi vota eligentium in duas ſe diuiſerint partes cum alijs concord. ſed iterùm propoſita cauſa ſuper eiſdem, cum Agnetes pro Capitulo acriter impugnarent fundamenta deciſionis nullo modo poſſe ſubſiſtere, tam de iure communi, quàm ex opinione, quam alias tenuit Rota; igitur in hac noua propoſitione, dum cauſa pluries fuiſſet dilata, tandem DD. illam reiecerunt amplectentes alia fundamenta, ex quibus hodie iterùm dictum fuit conſtare de valida electione Michaelis. Moti ſunt, quia ex datis *in Summ. d. Michaelis*, apparet Capitulum ſequuta electione Ferrer, & Bezerræ in paritate vocum decreuiſſe, & declaraſſe ex his duobus aſſumendum magis qualificatum, & denuò præſtitiſſe nouum conſenſum in illum ex coelectis, qui dignioribus polleret qualitatibus, & alterum in nobilitatibus antecelleret, ſicque feciſſe nouam electionem.

Primò enim, oppoſita exceptione defectus ætatis Michaelis impediente diſcuſſionem aliarum qualitatum, Capitulum deputauit Commiſſarium ad capiendam informationem ſuper ætate d. Michaelis, *Summar. num.* 2. & mandauit per Coelectos, dumtaxat deponi ſcuta 800. pro ſalario Commiſſarij, & Notarij, *Summar. num.* 3. prout cum effectu depoſita fuerunt, *Summar. num.* 4.

Secundò, in executione mandati Capitularis Commiſſarius

ſuper d. ætate examinauit plurimos teſtes, & fabricauit proceſſum ſol. 350. & quia prætendebatur Capitulum, à quo Commiſſarius fuerat deputatus, carere iuriſdictione contentioſa, Ordinatiua deputauit alium Commiſſarium, qui plures alios teſtes examinauit, aliumq; conſecit proceſſum ſol. 3000.

Tertiò, in ſacto concordato inter Partes coram Notario, & teſtibus de mandato Iudicis, poſt narratam paritatem vocum inter Ferter, & Bezerram, fit expreſſa confeſſio, quòd Capitulum, vt procederet ad verificationem qualitatum nobilitatis, & traderet poſſeſſionem, cui meliùs illam probaſſet, voluit primo examinare deſectum oppoſitum ætatis, tanquam præiudicialem, *Summario num. 6.*

Quartò, Capitulum allegauit in electione huius Canonicatus eſſe obſeruandum idem, quòd fuit obſeruatum in alijs electionibus Canonicatus Magiſtralis, & Scripturæ ſactis in paritate, ſignanter in electione Gabrielis de Cardenas, & Barrio, & alia Doctoris Barreiro, in quibus electus fuit magis nobilis de conſenſu Capituli, vt de electione dicti Gabrielis, refert Rota penes Garz. *par. 5. cap. 4. num. 166.*

Quintò, in commiſſione cauſæ Capitulum fatetur, poſt electionem in paritate vocum fuiſſe deuentum ad diſcuſſionem qualitatum, & propter deſectum ætatis Michaelis Bezerram fuiſſe iudicatum digniorem, eique traditam poſſeſſionem, *Summar. num. 7.* quæ commiſſio impetrata per Procuratorem in Curia, fuit in partibus ab ipſo Capitulo acceptata, & Iudici, cui erat directa, & præſentata, & illius vigore obtenta inhibitio, *Summar. num. 7. & 8.*

Sextò, idem Bezerra pariter faſſus fuit, poſt electionem in paritate ſuffragiorum deueniendum eſſe ad diſcuſſionem qualitatum ad hoc, vt magis qualificatus aſſumi poſſet, *Summar. num. 10.*

Septimò, idem Capitulum dixit ſe deueniſſe ad electionem Bezerræ, quia in eo concurrebant qualitates neceſſariæ, quæ non aderant in Ferrer ob deſectum ætatis, *Summ. num. 11.*

Octauò, Ordinarius tulit ſententiam, in qua præuia declaratione, quòd conſtabat de legitima ætate Michaelis, remiſit ad Capitulum diſcuſſionem qualitatum, iuxta ipſius conſuetudinem, *Summar. num. 1.*

Nonò, dictus Michael medio cenſurarum, & declaratoriæ pluries inſtetit, vt Capitulum exhiberet acta electionis, in quibus expreſsè continebatur eius decretum, & conſenſus in electionem magis qualificati, & Capitulum ſemper renuit, vt habetur etiam *in deciſ. bon. mem. Coccin. §. & ceſſat.*

Ex his autem omnibus euidenter arguitur, Capitulum poſt illam electionem in paritate vocum deueniſse ad nouam electionem de eo, qui diſcuſſis meritis reperiretur magis idoneus, & qualificatus, aliàs enim fruſtratorium fuiſſet eligere Commiſſarium pro iuſtificanda ætate Ferrer, deponere ſcuta 800. pro ſalario Iudicis expenſis vtriuſque Coelectis, examinare tot teſtes, fabricare ingentes proceſſus, ſilere durante confectione proceſſus, & in electione poſt quinque menſes facta de Bezerra exprimere cauſam deſectus ætatis dicti Ferrer, illumque vti inhabilem excludere, & præferre Bezerram tanquam qualificatum, litemque adeò tenaciter ſpatio 13. annorum defendere, niſi Capitulum poſt electionem in paritate deueniſſet, ac nouam electionem de eo, qui diſcuſſis qualitatibus detegeretur magis idoneus, & fruſtratoria pariter fuiſſet ſententia Ordinarij, qui præuia declaratione legitimæ ætatis dicti Ferrer, remiſit ad Capitulum diſcuſſionem aliarum qualitatum Coelectorum, debuiſſet enim potius deuenire ex integro ad nouam electionem nulla habita ratione de electis in paritate, neque de omnibus ſupradictis, ad quæ deuentum fuit, dum abſque eis extante electione in paritate, erat in eius arbitrio eligere, quem vellet; vndè dum nihilominus Capitulum mandauit diſcuti qualitates illorum, hæc omnia fuerunt geſta cum ſuppoſito, quòd
magis qualificatus cenſeretur electus, quia diſcuſſio qualita-
2 tum, & comparatio meritorum † ſupponit vocationem,
§. præferuntur inſtit. ad Tertull. l. cum filius, §. Pater, vbi
Bald. *ff. de leg. 2.* Ioan. Andr. *in cap. cum dilecti verbo digniores*
de elect. Surd. *deciſ. 65. num.* 8. Electio autem nihil aliud eſt,
3 † quam vocatio perſonæ idoneæ ad Dignitatem, vel præbendam, vt per Hoſtien. & Ioan. Andr. *initio tituli de elect. in 6.*
4 Et prærogatiua magis qualificati ſupponit † in neceſſarium
antecedens prælationem reſpectu minus qualificati, *§. cæterorum, verſ. ideò nos inſtit. de legitim. agnat. ſucceſſ. §. ſi vero neque fratres auth. defuncto, C. ad Tertull.* Bellon. iun. *conſ. 72. nu. 3.*
Rot. *in Romana de Pacificis 5. Iulij 1632. coram bon. mem. Coc-*
5 *cino*, vbi quod prælatio non datur, † niſi inter perſonas ha-
bentes ius in eo, in quo prælatio datur *tot. tit. ff. qui potior. in*
pignor. habeantur. Exemplo emiſſionis ſortium inter haben-
tes paria vota in caſibus à iure permiſſis, † quæ implicitè in- 6
cludit conſenſum eligentium in eum, in quem ſors ceciderit, eiuſque validam electionem inducit.

Quod faciliùs procedit, dum Capitulum voluit ei, qui ex Coelectis melius probaſſet ſuas qualitates tribui poſſeſſionem, *vt in d. Summar. num.* 6. ſub hoc enim decreto eſt virtualiter incluſa electio, cùm alias ad traditionem poſſeſſionis
deueniri non poſſit, † niſi præceſſiſſet electio, Roman. *conſil.* 7
337. *num. 5.* Gonzal. *ſuper reg. 8. gloſſ. 5. num. 54.* Garz. *de benef. par. 5. cap. 4. num. 47.* Rot. *dec. 16. num. 2. de conceſſ. præb. in no-*
uis, habet enim tale decretum † vim nouæ electionis, & 8
collationis, vt loquendo de Capitulo Toletano dicit Put. *deciſ. 119. lib. 3. in correctis*, Acchill. *deciſ. 4. num. 3. & 4. de præb.*

Huiuſmodi verò electio de iure fuit valida, quia cum non
agatur de electione Prælati, per quem Eccleſia viduatur, ſed
de electione Canonicatus, † in qua de iure nulla requiritur 9
forma ſpecialis, ſufficit conſenſus Capitularis quoquomodo præſtitus, Hoſtien. *in cap. in Geneſi num.* 14. Cardin. *ibidem num. 3. ſub fine 4. oppoſit. verſic. & dic*, Abb. *in cap. quia propter num. 9. & in cap. Eccleſia veſtra num.* 3. Bald. *in cap. auditis nu. 37. verſ. item nouus, & in text. ibi conualeſcere de elect.* gloſſ. *in cap. ſi cui verbo præter, & verbo Concilium de elect. in 6.* Franc. Marc. *dec. 924. n. 1. par.* 1. Speculator *in tit. de elect. §. de via inſpirationis num. 10. lib. 4. par.* 1. Bellam. *in cap. publicato nu. 22. de elect.* Rota *dec. 289. num. 20. & 38. par. 6. recent.* vbi quod
in electionibus Canoniæ, & alijs inferioribus non requiritur
forma aliqua ſpecialis, † ſed ſufficit quilibet eligentium con- 10
ſenſus abſque ſolemnitatibus, *cap. quia propter*, ſiue manifeſtetur per verba, ſiue per facta, quia vbi non ſumus in forma *d. cap. quia propter*, in qua verba ſunt de ſubſtantia, non refert quoquomodo declaretur voluntas eligentium, ad cuius
expreſſionem † non minus valet factum, quam verba, Ar- 11
chid. *in cap. vt quis duas in gloſſ. quis inter duos de elect. in 6.* Innoc. *in cap. cum Bertoldus in gloſſ. mirum videtur de re iudic.* Abb. *in d. cap. Eccleſia veſtra il 1. num. 3. de elect.* Rot. *in Toletana Canonicatus Scriptura*, penes Garz. *par. 5. cap. 4. n. 166.* vt poſt vocum paritatem fuit electio canonizata ex ſolo conſenſu Capituli poſteà præſtito in eo, qui erat nobilior, quòd idem videmus in electione facta in diſcordia, quæ de iure
inualida eſt, ſi enim eligentes faciant diſpoſitionem, vt ha- 12
beatur pro electo, qui habuerit maiorem partem votorum reſpectu minoris, licèt non reſpectu totius Capituli tenet electio, non obſtante quod de iure debeat eſſe maioris partis reſpectu totius ea ratione, quòd poſteà omnes conſentire videntur vigore illius diſpoſitioni, Abbas *in dict. cap. Eccleſia veſtra num. 4. de elect.* Franc. Marc. *dict. dec. 924. nu. 6. p. 1.* Vndè faciliùs debet admitti in caſu noſtro, in quo adeſt conſenſus non ſolùm maioris partis reſpectu minoris, ſed totius Capituli circa electionem dignioris, nec electio habet iuris reſiſtentiam ſicut illa.

Quòd magis eſt admittendum attenta Conſtitut. Gregorij XV. in qua non datur certa forma eligendi ad Canonicatum, de quo agitur, ſed totum relinquitur arbitrio Capituli, & Ordinarij circa electionem dignioris, imò nec requiritur propria electio, ſed ſufficit quælibet aſſumptio, ſed modus aſſumendi magis qualificatum, ſeu dignum, vt demonſtrant verba Conſtitutionis, ibi, *Qui iudicio Ordinarij, & Capituli magis habiles, & idonei præ cæteris iudicati fuerint, aſſumi, ſeu eligi, &c. taleſque aſſumpti, ſeu electi, &c.* illa diſiunctiua, *ſeu*, dupliciter repetita indicat ſufficere quemcumque modum adiudicandi Canonicatum arbitrio Capituli, cùm in illius poteſtate ſit, nedum eligere, ſed aſumere magis idoneum, & qualificatum, ad quem effectum ſufficit conſenſus Capi-
tuli quomodocumque præſtitus, vt in puncto tradit Bellam. 13
in d. cap. quia propter, §. ſtatuimus nu. 15. de elect. Suar. *to. 4. de Relig. lib. 2. cap. 5. num. 7.*

Nec obſtat primò, electionem ab initio nullam non con-
ualidari † per conſenſum poſteà præſtitum, ex diſpoſit. *cap. au-* 14
ditis de elect. & ideò cum electio in paritate vocum fuerit ab initio nulla, conualidari minimè potuerit; placuit enim reſponſio, quòd Ferrer non prætendit ex conſenſu poſteà præſtito fuiſse conualidatam electionem illam factam in paritate, ſed Capitulum poſt dictam electionem in paritate fecisse ex integro nouam electionem de magis qualificato ex illis duobus decernendo diſcuſſionem qualitatum ipſorum, & adiudicando Canonicatum magis qualificato, quæ noua electio nō
fuit in paritate, † ſed cum conſenſu totius Capituli, vt ſupra 15
dictum fuit, & ſic valet, prout ea nunc ſecundum Bald. *in d.*

cap.

cap. auditis ſæpiùs citatus nu. 37. verbo conualeſcere, Hoſtienſ.
*in cap. in geneſi num. 14. verſ. non tamen, & verſ. ratio prædi-
ctorum eſt de elect.*

Licèt etiam dici poſſet, quòd vbi in electione requiritur
certa forma, vel ſolemnitas, prout in *cap. quia propter*, tunc
ſi electio ab initio eſt nulla, non conualidatur per conſen-
ſum poſtcà præſtitum, ſed requiritur, vt cum conſenſu in-
terueniat eadem forma, quando verò, prout in caſu no-
ſtro, non eſt data certa forma, tunc licet per conſenſum
ſingulorum electio non conualidetur, conualidatur tamen
per conſenſum collegialiter præſtitum, & ſic valet, prout ex
nunc, quia adeſt conſenſus, & ſolemnitas, pro qua requi-
16 ritur ſolùm, † vt conſenſus præſtetur collegialiter, Abb. *in
cap. quia propter num. 9. & in cap. in Geneſi num. 4.* Hoſtienſ.
num. 14. Cardin. *num. 3. de elect.* Franc. Marc. *deciſ. 222. nu. 3.
& deciſ. 629. num. 2. par. 1.* Garz. *de benef. par. 1. cap. 6. nu.* 20.
Et regulare eſt, quòd vbi nullitas prouenit non ex defectu
17 formæ, † ſed conſenſus, eo quomodolibet ſuperueniente
conualidatur actus, Dec. *conſ. 367. num. 4. lib. 2.* Rota *in rec.
dec. 65. num. 3. par. 2.*

Minùs obſtat ſecundò, quòd electio iſta tanquam condi-
18 tionalis, & incerta ſit nulla, per text. *in cap. 2. de elect. in 6.*
conditionalis enim dici non poteſt, cùm qualitas maioris
19 idoneitatis, ſeu nobilitatis non † ſit conditio, nec per mo-
dum conditionis appoſita, ſed pura, ac certa in rerum natura,
licèt ab examinatoribus ignorata, antequam fieret diſcuſſio
meritorum, imò cùm non ſit qualitas pendens à futuro euen-
tu, ſed quæ ineſt de præterito, vel de præſenti, non ſuſpendit
actum, nec ſubſtantiam electionis, vt in ſimili de idoneitate
requiſita in forma dignum, dixit Rot. *in Burgen. Canonicatus
coram bon. mem. Card. Pamphilio apud Marcheſ. de Commiſſ.
par. 1. fol. 142. & in Abulen. Beneficij coram Lutta*, apud Garz.
par. 6. cap. 2. num. 55. Et in terminis electionis, Coraſſ. *de elect.
par. 4. cap. 3. num. 24.* Bellamer. *in cap. ſignificaſti nu. 2. de elect.*
Cucch. *inſtitut. moral. lib. 4. tit. 1. num. 216.* benè Decian. *conſ.
8. num. 69. cum ſeqq. vbi num. 75.* quòd electio facta per viam
modi non facit conditionem, neque ſuſpendit actum, ſed
obligat tantùm ad id faciendum, quia qualitas probanda
non tollit deliberationem conſenſus in certa perſona, nec in-
ducit conditionem, quæ annullet actum cum reſpiciat qua-
litatem præſentem, non futuram.

Et multò minùs, quando dicta qualitas non eſt contin-
gens, nec dubia, ſed omninò neceſſaria, prout eſt maior
qualitas inter duos, tunc enim cùm non exprimatur dubita-
tiuè, aut ſuſpenſiuè, ſed purè, & de præſenti tanquam
20 neceſſaria, † & quæ non poteſt non eſſe, non ſuſpendit §.
conditiones inſtit. de verb. obligat. Sanchez *de matrim. lib. 5.
diſput. 2. num. 3.*

Quæ concluſio eſt indubitata, dum qualitas ineſt actui
21 de iure, † nam etiamſi adijceretur per modum conditionis,
non ſuſpendit electionem, Viuian. *in rationali §. 1. pag. 155.*
Bellam. *in dict. cap. ſignificaſti num. 2.* Abb. *num. 6.* Decian. *nu.
32. & 37.* Innoc. *num. 1. de elect.* Compoſtell. *in cap. 2. de elect.
in 6.* Franc. Sigiſmun. à Bonon. *de elect. dub. 27. ſeu alias 28. n. 5.*
qualitas autem maior inter duos Coelectos, ſuppoſita ordi-
22 natione Capituli eligendi magis qualificatum, ineſt † actui
tam de iure communi, Lotther. *de re benef. lib. 2. quæſt. 31. à
num. 135.* quàm etiam Conſtitutione Gregorij ſtatuente
electionem magis digni iudicio Ordinarij, & Capituli.

Prout etiam dici nequit incerta perſona electa, nedum
quia electio fuit inter duos tantùm, ſed etiam, quia quali-
tas maioris nobilitatis actualiter, & de certo inhæret, &
iam eſt certa in rerum natura, vti iam contracta per gene-
23 rationem, † vndè licet ignoretur in quo nam ſit, iſta
tamen ignorantia non tollit certitudinem, ſed ſolùm retta-
hit effectum electionis, donec tollatur per examen, vt di-
ctum fuit in dictis *Burgen. Canonicatus, & Abulen. Beneficij*,
Decian. *d. conſ. 8. num. 89. & 214. ac 217.* Quòd idem contin-
git, quando electio fit genericè alicuius Dignitatis non ex-
24 preſſo nomine, quę valida eſt, licèt perſona ignoretur, † ſo-
lùmque retardatur effectus, quouſque ad notitiam deueniat
ea ratione, quia illa perſona genericè electa, licèt nobis igno-
ta, in ſe tamen eſt certa, & per illam qualitatem determina-
tur, ſicuti ſi per nomen exprimeretur, *l. nominatim de condit.
& demonſtr.* vbi quod non ſolùm per nomen, ſed etiam per
alias qualitates habetur determinatio, & certitudo, Oldrad.
conſ. 61. num. 3. Cardin. Caualer. *deciſ. 212. num. 5.* Rota *in re-
cent. deciſ. 219. num. 7. par. 7. recent.* Nominatim enim dici-
25 tur exprimi, nedum quod proprio nomine vocatur, † ſed
etiam, quod nomine officij, vel alia denominatione, ſeu
qualitatis appoſitione demonſtratur, per quam ad certitu-
dinem deueniri poſſit, *l. 1. & 2. ff. de liber. & poſth.* Nec vo-
luntas fertur in incognitum, † quia tendit in perſonam, pro- 26
ut deſignatam illa qualitate, cuius exiſtentia eſt nota, &
certa, & per eam indiuiduatur perſona, D. Tho. *in 4. ſent.
diſp. 3. art. 2. in reſponſ. ad 5.* Nauarr. *in ſumma cap. 22. nu.
26.* cum alijs per Sanchez *de matrim. lib. 7. diſp. 18. num. 27.
cum pluribus ſeqq.*

Tertiò demum non obſtat Capitulum poſt electionem
in paritate reiecto Michaele elegiſſe Bezzeram, vt magis qua-
lificatum, † ſicque facultatem eligendi fuiſſet conſumptam 27
per regul. text. *in l. Boues, §. hoc ſermone, ff. de verbor. ſignific.*
quia huiuſmodi electio lite pendente facta, & poſt Ordi-
narij inhibitionem, *Summario num. 13.* fuit manifeſtè † nul- 28
la, & attentata, *l. 1. & toto tit. vt lit. pend.*

Nec quidquam releuat Ordinarium moderatum fuiſſe
ſuam inhibitionem, quia cùm moderatio fuerit limitata, quo-
ad extraiudicialia, *Summario num. 14.* ſuffragari non potuit
pro hac electione, quæ cùm facienda eſſet ex decreto Capi-
tuli de magis idoneo, & qualificato, proindèque require-
ret diſcuſſionem meritorum, cæterarumque qualitatum
cum intereſſentia Contradictorum, † erat omninò iudicia- 29
lis proceſſus, vt dicit text. *in cap. ſi fortè 11. de elect. in 6.* vbi
enim adeſt contradictor, & requiritur cauſæ cognitio, actus
† etiam extraiudiciales tranſeunt in iudiciales, vt probat 30
Lambert. *de iurepatr. par. 2. lib. 1. quæſt. 9. art. 12. num. 1.* poſt
Felin. *in cap. fin. num. 27. de præſumpt.* Garz. *in puncto d. par. 5.
cap. 4. num. 214.* Et regula eſt, quòd cauſa ſemel effecta iudi-
ciali † non poteſt ampliùs effici extraiudicialis, Bart. *in leg.* 31
ſocietatem, §. Arbitrorum, ff. de Arbitr. Felin. *in cap. ex offi-
cij num. 23. de præſcript.* Imò cùm requireretur cauſæ cogni-
tio, & determinatio Capituli ſuper inhabilitate Michaelis,
† à qua datur appellatio etiam ſuſpenſiua, Gonzal. *in annot.* 32
contra nullitat. & attent. num. 187. cum ſeqq. Rota *in Melo-
uitana Mareſciallatus 26. Maij 1642. coram Reuerendiſſimo
Domino meo Decano*, eo magis fuit attentata, tanquam fa-
cta pendente † termino ad appellandum, *cap. non ſolum de* 33
appellat. in 6.

Quibus addi poteſt, quòd Michael ad impediendum ele-
ctionem Bezerræ obtulit probationem ſuæ habilitatis, *Sum-
mar. nu. 13.* & concludenter probauit ſe eſſe in ætate legiti-
ma, vt reſolutum fuit in deciſionibus in cauſa factis; conſtat
ex ſententijs Ordinarij, & bon. mem. Coccin. & ideò licet
appellatio extraiudicialis non ſoleat ſuſpendere, ſi tamen
offeratur probatio, multòque magis, ſi poſteà iuſtificetur
cauſa ipſius appellationis, † omnia geſta poſt dictam appel- 34
lationem extraiudicialem reuocantur vti attentata, *cap. con-
ſiderauimus*, ibique gloſſ. *in verb. appellationem de elect.* Lan-
cellott. *de attent. appell. pend. par. 2. cap. 12. limit. 3. à num. 17.
cum ſeqq.* Aechill. *dec. 24. de appell. in nouis*, & coram bon. me-
mor. Buratt. *dec. 771. num. 4. & 5.*

Et quatenus electio facta non fuiſſet prius à Capitulo de
magis qualificato, in cuius præiudicium non potuit de iure
fieri ſecunda electio, cùm illa prima fuerit valida, vt firma-
tum eſt, & electio, quando eſt valida, vel ſaltem non eſt eui-
denter nulla, † etiamſi veniat irritanda, & propterea debeat 35
prius iudicialiter caſſari, præſtet impedimentum ſecundæ, tex.
in dict. cap. conſiderauimus, & ibi Bellam. *num. 8. & in cap. cum
terra nu. 6.* Compoſt. *in cap. quod ſicut de elect.* Mandag. *cap.
31. & 32. de elect.* Lotther. *de re benefic. lib. 3. quæſt. 17. num.
110. & 124. cum ſeqq.* adhuc tamen per eiuſmodi electionem
Bezerræ nullam, & inualidam facultas eligendi reſidens
penes Capitulum conſumpta non fuit, † ſed iterùm ad no- 36
uam electionem deueniri potuiſſet, vt apertè diſponitur *in
cap. ſi electio de elect. in 6.* vbi ſi prima vice electioni conſen-
tire noluerit, vel renunciauerit, aut morte præuentus electio
effectum ſortiri non potuerit, eligentes denuò poſſunt eli-
gere quælibet enim facultas, ſiue à lege data, ſiue ab homine,
† tunc conſumpta dicitur, cùm actus validè, & vtiliter geri- 37
tur, & ita effectum ſortitur, vt menti concedentis plenè ſit ſa-
tisfactum, aliàs ſecus, *l. hac conditio filia mea in princip. ff. de
condit. & demonſtrat.* vbi conditio cùm nupſerit non imple-
tur † contractis inutilibus nuptijs, *l. ſi maritus, §. fin. ad Iulian.* 38
de adulter. l. 2. §. 1. de opt. leg. vbi ſi is, cui electio centum am-
phorarum vini legata ſit, † acetum elegerit, actus optionis 39
non dicitur conſumptus, ſed potuit de nouo vino eligere,
vbi gloſſ. ait nihil referre, an aliquid non fiat, vel non iure 40
fiat, Bald. *in cap. cùm ex litteris de reſcript.* vbi quod poteſtas
prorogandi arbitrium † non conſumitur per actum proro- 41
gationis, qui non habuit effectum.

Digitized by Google

Prout etiam non releuat lite pendente Electores poſſe
42 accedere ad alterum ex Coelectis, & † variare eligendo,
quem maluerint iuxta opinionem Innocentij *in cap. auditis*
de elect. quam etiam probauit Bald. *in cap. publicato ibidem*,
43 eorum enim opinio procedere poteſt, quando lis eſt † inter
Electores, vt ſe ipſum declarat, Innoc. *dicto cap. auditis nu-*
mer. 2. & 3. ſecus verò, quando prout hic lis eſt inter Ele-
44 ctos, & Electores, tunc enim lite pendente eſt prohibitus,
acceſſus, & variatio, vt tradit idem Innocent. *in dict. cap. au-*
ditis ſub num. 2. verſ. ſed tamen credunt iſti, & in cap. cum ve-
niſſent num. 7. de in integr. reſtit. Lancellott. *de attent. lite pen.*
par. 2. cap. 4. limitat. 22. num. 10. & 11. Ferrett. *conſ. 292.*
num. 15. Lotther. *de re benefic. lib. 3. quæſt. 17. num. 123. &*
142. num. ſeqq.

Et horum etiam doctrina procedit ſtando in mera parita-
te vocum, nos autem ſumus in electione facta à toto Capi-
tulo poſt paritatem vocum de magis qualificato, & ſic non
poſſunt electores variare in huiuſmodi electione ab eo, in
quem concurrunt maiores qualitates.

Et hanc ſententiam DD. faciliùs fuerunt amplexi propter
renitentiam, & repugnantiam Capituli in exhibendis actis
45 electionis, † in odium enim recuſantis præſumitur conſtare
de ſufficienti conſenſu, adnotata per Felin. *in cap. quoniam fre-*
quenter n. 7. vt lite non conteſtata, Gonzal. *ad reg. 8. §. 3. proœm.*
num. 36. cum ſeqq. Rota coram Gregor. *dec. 327. nu. 11. & dec.*
341. nu. 2. & coram bon. mem. Buratto *dec. 426. num. 7.* & fir-
matur *in d. deciſ. Coccini*.

Et demùm, quia vbi etiam ex tot actibus poſitiuis electio-
nem neceſſariò inferentibus, & renuntia Capituli in exhi-
bendis actis, non conſtaret de ſufficiente electione formali,
certum eſt, quòd dum Capitulum commiſit diſcuſſionem
qualitatum vniuſcuiuſque ex Coelectis ad hoc, vt digniori
traderetur poſſeſſio, illoſque grauauit in expenſis, fuit illi
ius quæſitum priuatiuè quoad omnes alios, & Capitulum
adeò ſe arctauit ad electionem vnius ex duobus, vt de illis
46 ampliùs exire non poſſit, † ſed Canonicatus de neceſſitate
alterutri ex duobus ſit conferendus, vt expreſsè fatetur Ca-
pitulum, *Summario num. 9.* dum dicit eſſe neceſſarium, quòd
proſequatur Capitulum ſuam electionem declarando alterũ
ex duobus, tanquam verum electum, & eſt text. *in cap. conſti-*
tutis 46. ibi, & iuxta conſcientiam ſuam vnum eligerent de
duobus, in quos partes videbantur oculos extendiſſe, quem
Eccleſię magis vtilem, & idoneum reputarent *de appellat.* Io.
Andr. *ibidem num. 5.* vbi quod iam ex voluntate eligentium
ad illos duos arctatur ſcrutinium, Præpoſit. *ibidem nu. 11.* A-
lexand. de Neuo *num. 19.* Butr. *nu. 3.* Franc. *num. 2.* Imol. *nu. 2.*
& 3. Innoc. *num. 1.* Bald. *num. 12.* Anan. *num. 3. & 4. gloſſ. in*
cap. duob. verbo teneantur de reſcript. in 6. Magiſtraliter idem
Bald. *in proœm. ff. §. itaque, verſ. ſed numquid current ij duo, &*
in proœm. decret. §. Rex pacificus num. 35. Fr. Sigiſm. *de elect.*
dub. 50. vel 52. ſecundum aliam impreſſionem *num. 5. verſic.*
quod ſanè veriſſimum eſt, Rot. penes Garz. *par. 9. cap. 2. nu. 150.*
cum alijs cumulatis in prætermiſſa, verſic. maximè quia, exemplo
ludentium ad taxillos, in quibus vincit plura puncta proij-
47 ciens, † ſi enim duo eadem puncta proiecerint, ij ſolùm duo
experiri debent, & non alij, & duorum pariter currentium,
48 & æqualiter metam tangentium, † ſi etiam præmium eſt di-
uiſibile, inter eos æqualiter diuidendum eſt, ſi autem indi-
uiſibile inter ipſos dumtaxat excluſis reliquis, eſt iterum
curſus peragendus ratione maioris laboris, & meriti ex par-
te ſua interuenientis, arg. *l. ſemper, §. negotiatores, ff. de iur.*
immunit. cum alijs adductis in deciſ. dicto verſic. maximè
quia.

Et ratio eſt euidens, quia vbi, prout hic ex decreto Capitu-
li, & Conſtitutione Gregorij ſancitum eſt, illum dumtaxat ex
concurrentibus aſſumendum, ſeu eligendum eſſe, qui iudicio
Ordinarij, & Capituli magis habilis, & idoneus repertus
fuerit, & pro verificatione qualitatum deuentum fuit ad di-
49 ſcuſſionem meritorum inter duos, † Capitulum non poteſt
abſque iuſta, & legitima cauſa retrahere ſe ab electione ma-
gis qualificati ex duobus, vt voluit Rota coram bon. memor.
Coccin. *dec. 215. num. 13. & 14.* ſed ex debito iuſtitiæ commu-
tatiuæ, & diſtributiuæ, qui dignior repertus fuerit, præferen-
dus eſt cæteris, & eligendus, Marc. Anton. Genuen. *in praxi*
cap. 65. num. 8. Garz. *de benefic. par. 7. cap. 16. à numer. 37.*
vſque ad 54. Molin. *de iuſtit. & iur. tract. 2. diſput. 714. n. 9.*
Rebell. *de oblig. iuſtit. par. 1. lib. 1. quæſt. 3. num. 18. & lib. 3.*
quæſt. 8.

Vndè cùm in altero ex duobus eſſet neceſſaria electio vi-
gore conſenſus Capitularis antecedentis, & ſubſequentis ele-
ctionem in paritate, & per obitum Bezerræ ceſſauerit omnis
oppoſitio, & concurſus † electio de neceſſitate eſt facienda 50
in perſonam Michaelis, quatenus hucuſque facta non fue-
rit, Dec. *in cap. 1. num. 15. de elect.* Abb. *conſ. 25. num. 2. & 3.*
par. 2. Menoch. *conſ. 1226. num. 1.* Garz. *de benefic. par. 9. cap. 2.*
num. 221. & fuit dictum in Aquitanien. Prioratus 21. Februa-
rij 1625. coram bon. mem. Seleucien. vbi etiam ſubiungitur,
quòd oppoſitor, cui iniuſtè denegata fuit Collatio à Magno 51
Magiſtro, illam obtinere debet à Rotæ Auditore, iuxta *Cle-*
ment. Auditor de reſcript. quòd etiam dixit *in Calagurritana*
Beneficij de Arnedo 22. Iunij 1622. coram bon. mem. Merlino,
& in Piſtorien. Parochialis 6. Februarij 1623. coram eodem
impreſſa apud Viuianum de Iurepatron. deciſ. 81. num. 11. vbi
quod Auditor Rotæ immittendo in poſſeſſionem vigore
dicta Clement. videtur prius ſaltem virtualiter beneficium 52
contuliſſe, cùm cæteris ibidem allegatis.

Quod multò magis procedit, dum Michael verificauit
qualitates neceſſarias, & per Capitulum deuentum eſt ad hu- 53
iuſmodi actus, nam ex hoc habet ius conſiderabile, Pot. *dec.*
252. num. 3. lib. in correctis, Seraph. *dec. 1091. num. 2. verſic.*
ideo, vt dicatur, Eſcobar. *de purit. par. 1. q. 7. n. 106. & 150.*

Et ita vtraque parte acerrimè ſæpiùs informante reſolu-
tum fuit conſtare de valida electione Michaelis, & ſic ſen-
tentiam Rotalem eſſe confirmandam, omiſſis nullitatibus
contra eam oppoſitis, cùm abundè ſublata fuerint in alia
deciſione, & latiùs hodie ab informantibus pro Michaele.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 22. Aprilis 1641. coram eodem Reuerendiſſimo D. Decano eſt ſupra in hac eadem par. 9. recent. dec. 14. cauſa iſta deinde ventilata fuit coram Eminentiſſ. D. Card. Otthobono, & coram eodem emanarunt quatuor deciſiones, quæ inter eius impreſſas ſunt deciſiones 37. 39. 75. & 185.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Romana Reintegrationis.

Lunæ 22. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Locatio domus, in qua quis obtinuit immiſſionem ad effectum ſibi ſatisfaciendi de ſuo credito, præſumitur continuata, vel ſaltem renouata, ſemper cum eadem penſione, niſi contrarium probetur. Pacta & conuentiones inita inter ipſos debitores creditoribus nocere non poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſus in poſſeſſionem rei ad effectum ſibi ſatisfaciendi ex fructibus, ſi ſemel illam locauit præſumitur, quòd ſemper cum eadem locatione continuauerit.*
Amplia quia præſumitur integras penſiones recepiſſe iuxta ſummam in locationibus contentam, num. 2.
3 *Liquidatio fructuum probatur à ſolito ſequendo.*
4 *Soluens partem debiti in diuiſione contenti dicitur vniuerſum debitum in eadem diuiſione ſibi obuentum agnouiſſe.*
5 *Vnio plurium beneficiorum, ſi probetur habuiſſe effectum quoad vnum beneficium, quoad reliqua etiam præſumitur effectum ſortita.*
6 *Creditor plures habens obligatos, poteſt vnumquemque pro ſuo libito conuenire non obſtante diuiſione debiti inter ipſos facta, quæ in nihilo illi præiudicare poteſt.*
7 *Procurator habens mandatum ad imponendos cenſus ſuper bonis mandantis, eo magis poteſt recognoſcere bonam fidem cenſus impoſiti ſuper bonis alienis.*
8 *Extinguens proprium debitum, non poteſt pro illo aliquam prætendere retentionem, aut iurium ceſſionem reportare.*
9 *Fructus non debentur ex cenſu extincto.*
10 *Cedens cenſum ſimpliciter, præſumitur facere ceſſionem tranſlatiuè, non extinctiuè.*
11 *Diſdicta non requiritur in emptione cenſus, ſed benè in illius extinctione.*
12 *Verbum retrocedere, & retrouendere in cenſu importat actum retro ſimilem cenſum extinctiuum.*
13 *Inſtrumentum quoties incipit à verbis extinctionem cenſus importantibus ſequentia verba, quamuis ceſ-*
ſent

Digitized by Google

*ſent tranſlatiua intelliguntur de extinctione , non
tranſlatione.*
*Actum , quod fuit principaliter ſemper attenditur ,
num. 13.*
14 *Compenſatio intrat inter debitorem , & creditorem pro
rata debiti ſoluti.*
15 *Compenſatio fit ipſo iure ad impediendum curſum vſu-
rarum.*
16 *Computum initum inter debitores creditori nocere non
poteſt.*

DECISIO CCXI.

PEtentibus Michaele , & Ioanne de Burijs ex perſona
q. Annæ eorum Matris reintegrationem ad poſſeſſio-
nem domus, & Apothecarum, de quibus agitur contra
Moniales S. Ambroſij poſſidentes ex perſona Sororis Ma-
riæ Cherubinæ Sanſoniæ ſub prætextu , quòd iam eſſent ſa-
tisfactæ de credito , pro quo conceſſa fuerat immiſſio Ioanni
Tardito creditori anteriori q. Antonij de Burijs mariti d. An-
næ, ac Authori Sanſoniæ, & è contra excipientibus prædictis
Monialibus ſibi ipſis competere retentionem pro alijs creditis
pariter anterioribus dote eiuſdem Annæ , Rota ad effectum
dignoſcen. an re vera Moniales eſſent ſatisfactæ mandauit
fieri calculum, in quo declarauit eſſe ponen. ad creditum il-
lorum de Burijs omnes penſiones domus , & apothecarum à
die, qua ipſæ Moniales locare cœperunt ; Ad creditum verò
Monialium dixit eſſe ponen. non ſolùm creditum Ioannis
Tarditi earum Authoris , pro quo conceſſa fuerat immiſſio ,
ſed etiam alia tria, nempè cenſum ſcut. 300. in ſorte vendi-
tum Ioan. Baptiſtæ de Teſtis accollatum à Fabritio Burio
procuratorio nomine d. Antonij fratris , item alium cenſum
ſcut. 500. pariter in ſorte impoſitum ad fauorem Iacobi Pic-
cardi, & denique medietatem alterius cenſus ſc. 400. ſimili-
ter in ſorte impoſitum ad fauorem Hieronymæ Ciagliæ , vt
diffuſiùs apparet ex deductis in deciſ. emiſſa ſub die 23. Iunij
ſuperioris anni coram Reuerendiſſimo D. meo Cornelio Epi-
ſcopo Patauino.

Sed neutra parte d. reſolutioni acquieſcente cum Moniales
prætenderent ad earum creditum eſſe quoque ponen. alium
cenſum ſc. 200. in ſorte venditum filijs , ac hæredibus Io. Ba-
ptiſtę de Teſtis, & ad debitum non eſſe ponen. omnes penſio-
nes domus , & apothecarum ex eo, quòd non doceatur fuiſſe
omnes ab eis perceptas , & verſa vice Burij dicerent non de-
bere ad creditũ Monialium poni illos tres cenſus ſuper enar-
tos repropoſui vti ſubrogatus in locum D. Patauini cauſā ſu-
per eiſdem, & DD. reſponderunt dec. eſſe reform. prout infra.

In primis etenim dixerunt , quòd ſicuti in dubium non re-
uocatur , quin ad creditum Monialium ſit ponen. cenſus Io.
Tarditi earum Auctoris , ita ad eorum debitum ſint quoque
ponen. penſiones domus , & apothecarum ab eiſdem poſſeſ-
ſarum occaſione d. cenſus Tarditi ſibi ipſis ceſſi , & quidem à
die 16. Iulij 1623. qua Moniales exigere cœperunt, vt proba-
tur ex receptis , *de quibus Summar. Buriorum dato in die dec.
quæ reuidetur num.* 5. vſque ad diem earundem domorum di-
miſſionis , & ad rationem quantitatis in Inſtrumentis loca-
tionum contentæ , niſi contrarium ex aduerſo probetur, cùm
alioquin Burijs ſufficiat docere ſemel Moniales fuiſſe in poſ-
1 ſeſſione , ac locaſſe ad effectum , † vt pręſumatur locationes
fuiſſe tacitè renouatas, iuxta text. *in leg. item quæritur , §. qui
impleto, ff. locat.* & penſiones fuiſſe integrè per locatrices per-
2 ceptas † in eadem ſumma in ipſis locationibus conuenta ,
Buratt. *deciſ. 173. num. 3. & 4. vbi ſub num. 6.* firmatur fru-
3 ctum liquidationem † probati à ſolito ſequendo *deciſ.* 22.
Acchill. *de reſtit. ſpoliat.* & in terminis fructuum percepto-
rum ex domibus locatis, dixit Rota *in Romana reſtitutionis
in integrum 7. Maij 1633. coram bon. mem. Buccabella , & in
Romana , ſeu Caſenaten. hæreditatis 1. Februarij 1638. co-
ram bon. mem. Pirouano.*

Secundariò firmarunt DD. diuiſionem debitorum com-
munium ſcut. 8000. factam inter Cæſarem Sanſonium Pa-
trem d. Cherubinæ, à qua cauſam habent Moniales, & Anto-
nium Burium mediante perſona Fabritij Procuratoris fuiſſe
ritè, & rectè celebratam, quia d. Fabritius non vti frater , ne-
que ſub ſpe futuræ ratificationis , ſed vigore mandati , &
commiſſionis ipſius Antonij contraxit , vt patet ex lectura
d. diuiſionis , quæ cum vlt. fuerit expreſsè ratificata quoad
cenſum Piccardi , vt probatur ex ſolutione fructuum facta
per d. Antonium ſub expreſſa mentione diuiſionis cenſetur
4 approbata in totum , itaut ſoluen. partem † debiti dicatur v-
niuerſum debitum in eadem diuiſione ſibi obuentum agno-
uiſſe, per text. *in l. ſi cui,* vbi Bart. *de legat.* 1. Rot. *dec. 225. nu. 5.*
coram Durano cum alijs alleg. *in deciſ. quæ reuidetur ſub §. in
calculum , &c.* ſicuti dicimus in ſimili de vnione plurium be-
neficiorum , † quæ ſi probetur habuiſſe effectum quoad alte- 5
rum ex ipſis præſumitur in omnibus effectuata, Rot. *dec. 449.
num. 7. & dec. 500. num. 5. coram Caualer. & alibi ſæpe.*

Abſque quod aliquid releuet aliquando fructus cenſuum,
ſic diuiſorum fuiſſe creditoribus communibus indè ſolu-
tos , quia non indè ſequitur diuiſionis ineffectuatio, cùm
hoc euenire potuerit ex eo , quòd creditores habebant actio-
nem inſolidum contra vtrumque ſocium , & ſic quem
maluiſſent ſociorum poterant pro ſolutione fructuum pulſa-
re, † non obſtante diuiſione debitorum inter ipſos facta , 6
quæ in nihilo potuit creditoribus abſentibus præiudicare ,
l. ſi vnus, §. ante omnia, ff. de pact. l. debitorum, C. eod. tit. Bart.
in l. poſt contractum num. 17. ff. de donat. Rot. *dec. 460. nu. 1. &
dec. 560. num. 3. par. 2. recent.*

Atque hinc cenſuerunt ad creditum Monialium eſſe po-
nen. non ſolùm cenſum Piccardi , qui eſt ſcut. 500. in ſorte ,
ſed etiam alium ſcut. 200. pariter in ſorte impoſitum ad fauo-
rem hæredum Ioan. Baptiſtæ de Teſtis , quia ambo iſti cenſus
in d. diuiſione obuenerant d. Antonio , *Summario hodierno
Buriorum num.* 1. Vndè data ratificatione diuiſionis in totum,
ex ſuperiùs allegatis non poteſt in parte ſcindi.

Subſiſtere quoque viſa fuit collatio alterius cenſus ſcut.
300. in ſorte venditi Ioan. Baptiſtæ de Teſtis facta à Fabritio
procuratorio nomine Antonij fratris non obſtante , quòd
mandatum procuræ non cantaret præcisè ad accollan. quia
ſufficit, quod contineat facultatem cenſus imponen. ac acce-
dendi fideiubendi , & recognoſcendi bonam fidem in quibuſ-
cumque inſtrumentis impoſitionum , & venditionum quo-
rumcumque annuorum cenſuum per quaſuis perſonas im-
poſitorum , ac venditorum , ex benè deductis in præcedenti
deciſ. §. neque obſtat , vbi firmatum, quòd ſi Procurator habet
facultatem imponen. cenſus ſuper bonis mandantis , † eo 7
magis poſſit bonam fidem recognoſcere cenſus ſuper impo-
ſiti ſuper bonis alienis , ex Rot. *dec. 194. nu. 5. par. 6. recent.*

Verùm quia iſte cenſus ſcut. 300. accollatus fuit per Fabri-
tium ad effectum extinguen. ſocietatem officij ſimilis ſum-
mæ , cuius pro medietate bonam fidem agnouerat Sanſonius
Auctor Monialium , dictum fuit ceſſare retentionem pro hac
rata , nec pro ea ſoluentem potuiſſe reportare Iurium ceſſio-
nem, † dum proprium debitum extinxit, *l. nulla, Cod. de ſolut.* 8
Bart. *in l. Modeſtinus n. 4.* ibique Caſtr. *n. 5. ff. eod. tit.* Vincen.
de Franch. *dec. 55. num. 7.* Caual. *dec. 567. num.* 2. Et ſic Burij
de mediatate iſtius cenſus , ideſt ſcutis 150. non erunt con-
ſtituen. debitores.

Quo verò ad medietatem alterius cenſus ſcut. 400. in
ſorte impoſiti per Antonium Burium ad fauorem Hierony-
mę Giaglię, & ab iſta relictam Monachis S. Stephani del Cac-
co ; animaduerſum fuit , quòd ſola ſors principalis conſiſtens
in ſcutis 200. debet poni ad creditum Monialium, non autem
fructus , quia conſtat pro d. medietate cenſum fuiſſe extin-
ctum à d. Anna tanquam matre , & tutrice Michaelis , & Io.
filiorum , & hæredum Antonij Burij debitoris cenſus me-
diante effectiua ſolutione ſcut. 200. facta dd. Monachis S. Ste-
phani . Vndè licet eadem Anna Iura pro eiſdem ſcut. 200.
ceſſerit Ioanni Tardito Auctori Monialium , non exindè ſe-
quitur, quòd illæ poſſint petere etiam fructus , † qui non 9
debentur ex cenſu extincto, Caputaq. *dec. 103. par.* 1. Caual.
*deciſ. 651. num. 5. & fuit dictum in Eugubina erroris calculi 10.
Iunij , & 9. Decembris 1641. coram me.*

Nec ſubſiſtit , quòd ceſſio facta à Monachis S. Stephani ad
fauorem Annæ , reſpectu fructuum ſit tranſlatiua , quia imò
ex lectura Inſtrumenti apparet eam fuiſſe cenſus extincti-
uam . Quandoquidem Monachi non ceſſerunt † ſimpliciter , 10
in quibus terminis præſumitur ceſſio tranſlatiua, vt benè per
Rot. *in dec. 143. per totum* , & ſignanter *ſub num. 7. poſt addit.*
Cenc. *ad tract. de cenſib.* ſed ceſſerunt in vim præcedentis diſ-
dictæ , ibi, *ſitque quod Illuſtr. D. Anna Proida ad effectum, &c.
intimari eis fecit diſdictam* , & ſic extinctiuè cum in emptio-
ne cenſus non requiratur diſdicta , † ſed benè in extinctione 11
iuxta formam præſcriptam in Conſtitut. Pij V. Rota impreſſ.
apud Cenc, *poſt tract. de cenſib. deciſ. 173. num. 4. & deciſ. 176.
num.* 1.

Idque comprobatur ex alijs ſubſequentibus verbis, ibi, *vo-
lentes Reuerendi Prior, & Monachi, vt par eſt dicta ſcuta* 200.
*recipere, & retroceſſionem dicti cenſus, &c. facere: Hinc eſt , &c.
quod &c. ſponte , &c. retroceſſerunt , &c.* verbum enim re-
trocedere, ſeu retrouendere † importat propriè actum retro- 12

Digitized by Google

ſimilem cenſum extinctiuum, iuxta notata *in l.* 1. vbi Bald. & Salycet. *C. quand. lit. ab empt. diſc.* Caual. *deciſ.* 72. *num.* 3. & in terminis fuit dictum *in dec.* 642. *n.* 2. *par.* 2. *recent.* Et quamuis infra promittatur euictio, illa promiſſio cadit ſuper domo, pro cuius euictione pecuniæ redactæ ex cenſu erant inueſtien. prout cum effectu fuerunt reinueſtitæ, *Summar. hodierno Buriorum num.* 4.

Subſequens autem declaratio, quòd iura dicantur ceſſa traslatiuè, non extinctiuè intelligenda eſt reſpectu ſortis, vt ſcilicet Anna ſoluens de proprijs pecunijs, poſſet ſummam ſolutam irreuocabiliter repetere à principali debitore, quoties enim inſtrumentum, vt in præſenti incipit à verbis extinctionem cenſus importantibus illis ſequentia verba, famulantur etiamſi alioquin eſſe poſſent translatiua cenſus,
13 † quia ſemper attenditur id, quòd principaliter agitur, vt ex textu *in l.* 1. *C. plus valet quod agit*, *& in l. ſi per impreſſionem*, *C. quod met. cauſ. & in l. ſi filius familias*, §. *penultim. ff. ad Macedon.* & in his terminis deciſum fuit *in Romana Saluiani* 27. *May* 1619. *coram bon. mem. Pirouano impreſſ. poſt addit.* Cenc. *de cenſib. dec.* 45. *num.* 1. *verſ. atque ita cum duob. ſeqq.* Quam ſequuta eſt Rota in terminis ceſſionis *in Rauennaten. Cenſus* 27. *Iunij* 1639. *coram Reuerendiſſimo P. D. meo Dunozette Decano*, §. *non obſtant verba*, *&* 26. *Nouembris eiuſdem anni coram eodem*.

Ad creditum verò Buriorum ponenda ſunt ſcuta mille, quæ ab Antonio Burio ſoluta fuerunt Sciarris de Rignano, quia hoc debitum obuenerat Sanſonio in diuiſione. Vndè
14 intrat compenſatio proportionabiliter † cum eo, quòd idem Antonius debet Sanſoniæ, ſiue ex eius perſona Monialibus, iuxta text. & ibi gloſſ. *in l.* 1. *ff. de compenſat.* Bartol. *in l. Procurator ad exhiben.* §. *ſi Procurator num.* 3. *ff. rem rat. haber.*
15 Buratt. *deciſ.* 325. *num.* 11. & quidem ipſo iure etiam ad † impedien. curſum vſurarum, iuxta text. *in leg. ſi conſtat*, *& leg. etiam*, *Cod. de compenſat.*

Nec obſtare viſum fuit, quòd deindè in Calculo facto de anno 1611. Idem Antonius etiam dictum cenſum de Sciarris in ſe accollauerit, & in maiori ſumma debitor remanſerit, quia niſi probetur, quòd hæc ſubſequuta fuerint ex cauſa anteriori creata, videlicet ante annum 1606. quo Anna mater, & nutrix Michaelis, & Ioannis effecta fuit credi-
16 trix Antonij viri pro ſua dote, † tale computum non nocet eidem Anna, nec eius ſucceſſoribus, *dict. l. ſi vnus*, *ff. de pactis cum alijs ſupra allegat.*

Adeòquod ex prædictis patet, quòd in calculo facien. ad creditum Monialium, debet poni primum creditum Tarditi, pro quo ei fuerat conceſſa immiſſio; Item cenſus ſcutor. 500. Piccardi; Item cenſus ſcut. 200. hæredum Io. Baptiſtæ de Teſtis; Item medietas cenſus ſcutor. 300. in ſorte accollati per Fabritium Burium Procuratoria nomine Antonij fratris, & ſic ſcuta 150. tantùm, & denique ſcuta 200. ratæ ſortis principalis cenſus redemptæ à Monacis S. Stephani del Cacco, ſine tamen fructibus, & è contra ad creditum Buriorum debent poni omnes penſiones domus, & Apothecarum à die 16. Iulij 1623. ad rationem quantitatis contentæ in Inſtrumentis locationis, detracta tamen ſumma, quæ probabitur exaduerſo erogata in reaptatione, & reſtauratione domorum, & quæ probabitur ab alijs percepta; Item ſcuta mille ſoluta illis de Sciarris, quæ compenſari debent cum credito Monialium.

Et in hanc conformitatem vtraque parte audita conſultum fuit eſſe reforman. præcedentem deciſionem.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Romana Saluiani.

Lunæ 22. *Iunij* 1643.

ARGVMENTVM.

Vxor agens contra tertium poſſeſſorem pro recuperatione ſuæ dotis repelli non poteſt exceptione præſcriptionis, quando prout hic non iuſtificatur poſſeſſio pacifica pro toto tempore ad præſcribendum neceſſario. Ad ſolutionem debiti per maritum, & patrem reſpectiuè contracti pro ſuſtentatione familiæ, quando teneantur vxor, & filij.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio contra vxorem agentem contra tertium pro recuperatione ſuæ dotis incipit currere à die vergentiæ mariti ad inopiam.*

2 *Præſcriptio requirit poſſeſſionem illius, qui præſcribere prætendit.*

3 *Præſcriptio currere non poteſt ad fauorem ſcientia adeſſe creditores.*

4 *Filij, & vxor tenentur in ſubſidium ad debitum per maritum, & patrem reſpectiuè contractum pro ſuſtentatione familiæ, & quando vide in num. ſequentib.*

8 *Dotis aſſecurationi locus, vt eſſe poſſit, ſat eſt quod vir incipiat tantummodo labi facultatibus.*

9 *Ceſſio ſuffragari non poteſt, niſi pro rata ſoluta.*

11 *Augumentum pretij auget valorem rei, & de eo habenda eſt ratio, ac ſi de pretio prius conſtitute.*

12 *Contractus principalis eiuſdem iudicatur naturæ, cuius eſt contractus reſolutiuus.*

13 *Inſtrumenta eodem die celebrata, & coram eodem vocatio, & teſtibus dicuntur inter ſe correſpectiua.*

14 *Correſpectiua, quæ ſunt vnum dicitur ineſſe alteri.*

15 *Actiones omnes, quæ directè competunt debitori, competunt etiam vtiliter eius creditori.*

16 *Confeſſio debitoris adminiculata ad fauorem, cuius creditoris emanata probat etiam in præiudicium alterius creditoris anterioris.*

17 *Melioramentorum exceptio non impedit immiſſionem, quoties illa conceditur ſuper re non meliorata.*

DECISIO CCXII.

Vtraque pars impugnabat ſententiam A. C. concedentem immiſſionem in iudicio vtilis Saluiani Lauiniæ Ximenez pro tribus ex quatuordecim portionibus domus olim à q. Auguſtino Ceulo viro dict. Lauiniæ poſſeſſæ, nunc verò à Clemente, & alijs fratribus de Fontanis, prætendens Lauinia ſibi deberi immiſſionem pro octo ex dd. quatuordecim partibus, non autem pro tribus dumtaxat; fratres verò de Fontanis nullo modo eſſe illi concedendam; vndè cum validitas dictæ ſententiæ non controuerteretur, neque etiam iuſtitia circa probationes extremorum, & crediti dotalis d. Lauiniæ, ſed ſolùm circa exceptiones deductas à d. de Fontanis, propoſito dubio, an dicta ſententia eſſet confirmanda, necne Domini pro confirmatione reſponderunt.

Prima enim exceptio deſumpta ex præſcriptione hypothecæ ab anno 1614. à quo etiam conſtante matrimonio cœ-
pit currere ob vergentiam ad inopiam Auguſtini viri † d. La- 1
uiniæ, iuxta text. *in l. in rebus*, §. *omnis*, *C. de iur. dot. tum*, Cuman. *conſ.* 93. *nu.* 1. *&* 20. Abb. *conſ.* 22. *num.* 2. *lib.* 2. Neguſ. *de pignor.* 2. *membr.* 6. *par. n.* 4. Bald. *de præſcript. par.* 1. 6. *par. princip. num.* 10. *&* 14. Fontanell. *de pact. nupt. clauſ.* 6. *gloſ.* 1. *par.* 2. *num.* 57. Pacif. de Saluian. *inſpect.* 2. *cap.* 2. *num.* 275. non fuit à DD. habita in conſideratione; quia ex actibus geſtis in foro Capitolino datis ab iiſdem Fontanis *in eorundem Summario num.* 5. apparebat ipſos vſque ad annum 1618. non fuiſſe
in pacifica poſſeſſione d. domus, † de qua agitur, itaut nequi- 2
rent præſcribere, ex congeſtis per Menoch. *de recuper. poſſeſſ. remed.* 16. *num.* 245. & Pacific. de Saluian. *dict. inſpect.* 2. *cap.* 2. *num.* 284. Et ab indè citra quatenus adfuiſſet tempus neceſſa-
rium huiuſmodi præſcriptioni, nocuiſſet eis ſcientia † cre- 3
diti dotalis Lauiniæ reſultans ex eadem lite agitata in foro Capitolino inter eaſdem partes, vt ex communi pluribus citatis firmat in his terminis Pacific. de Saluian. *d. cap.* 2. *n.* 286.

Alteram verò exceptionem deductam à compenſatione ſcut. 370. quorum debitricem prætendunt illi de Fontana eſſe Lauiniam pro penſionibus domus ab ea vnà cum viro inhabitate omninò reijcierunt DD. quia d. penſionum creditum nullo modo iuſtificatur, & iuſtificatum non afficeret Lauiniam, cui domus non fuit locata, neque in ſubſidium ob inopiam viri, qui eam conduxerat. Nam quicquid ſit de veri-
tate quæſtionis, an filij, & vxor † teneantur in ſubſidium ad 4
debitum contractum pro ſuſtentatione familiæ à patre, vel viro, qui non ſit ſoluendo, cùm affirmatiuam teneant copioſè relati à Grat. *diſceptat.* 107. *per tot.* ac Ceual. *in ſuis comm. qu.* 727. *nu.* 42. *cum ſeqq.*
negatiuam † verò Sanchez *de matr.* 5
tom. 3. *lib.* 9. *diſput.* 4. *à num.* 28. *cum ſeqq.* Blaſ. Florez *in add. Gam. deciſ.* 186. Fontanell. *de pact. nupt. gloſſ.* 9. *par.* 5. *à nu.* 171. *vſque ad numer.* 179. Coſt. *de remed. ſubſid. remed.* 12. *numer.* 2. *verſic. proindè cum ſeqq. & de ration. ratæ queſt.* 166. *à num.*

à num. 14. *in fin.* vbi etiam quod in omnem caſum non proce-
6 deret contraria opinio in vxore non habente alia bona præter ſolam dotem, certum tamen videtur, quòd ad hoc, vt ſit locus affirmatiuæ opinioni, requiritur probatio inopiæ viri, vel patris, non de tempore petitionis debitis contra filios, & vxo-
7 rem, ſed de tempore quo contractum fuit debitum, vel illud verſum pro alimentis, ac ſubſtentatione familię, Surd. *de aliment. tit.* 8. *priuil.* 48. *num.* 6. *verſ. ſed ſanè*, & Coſta *in illation. ad dict. remed.* 12. *num.* 5. *verſ. primo*.

Neque inopia Auguſtini poterat dici probata ex confeſſione eiuſdem Laniniæ emanata in libello dato *in Summario coram de Fontanis num.* 4. vbi dixerat ſe immiſſam ad poſſeſſionem nonnullorum bonorum viri ob eius vergentiam ad inopiam, quia non indè infertur talis inopia, quæ excludat patris, & viri obligationem alendi filios, & vxorem, prout
8 ſupponunt Doctores tenentes † affirmatiuam, cùm ad obtinendum in iudicio aſſecurationis dotis ob vergentiam viri ad inopiam ſatis ſit, quòd vir incipiat tantummodò labi facultatibus, iuxta §. *illud auth. de æqualit. dot.* abſque eo, quòd omnia viri bona effecta fuerint non ſoluendo, vt per gloſſ. *in leg. vbi adhuc verb. ad inopiam, verſ. hodie, Cod. de iur. dot.* Bart. *in l. ſi conſtante num.* 4. *ff. ſolut. matrim.* Gratian. *diſcept.* 44. *n.* 21. & Rot. *deciſ.* 292. *num.* 1. *par.* 1. *recent. & in Romana dotis* 21. *Iunij* 1638. *coram bon. mem. Pirouano*.

Tertiam autem ſumptam ex ceſſionibus iurium reportatis à creditoribus anterioribus, nempè pro ſcut. 600. ab hæredibus Auguſtini Colucci, & pro ſcut. 500. à Camera Apoſtolica DD. admiſerunt non obſtantibus deductis per Lauiniam contra ceſſionem Cameræ, vt infra apparebit, ſed dixerunt dicta ſcuta 1100. non conſumpſiſſe totum pretium domus aſcendens ad ſcuta 1400. & vltra, ideòque dictas ceſſiones non poſſe defendere reliquas tres portiones dictæ do-
9 mus, † cùm nequeant refragari, niſi pro rata ſoluta, *L. qui à debitore, ff. qui potior. in pignor. hab.* cum alijs per DD. congeſt. per Rot. *deciſ.* 294. *num.* 14. *par.* 1. *recent. & deciſ.* 76. *in fin. poſt Pacific. de Saluian.* neque valent impedire immiſſionem in
10 totum, † cum hæc detur pro indiuiſo reſpectu quotæ remanentis, Rota *in Firmana Saluiani* 24. *Maij* 1632. & 24. *Ianuarij* 1633. *coram bon. memor. Pirouano*, & *alibi ſæpius*.

Nec quicquam fecerunt longè petita ab informantibus pro Fontanis ad effectum demonſtrandi reliqua ſcut. 300. non eſſe ponenda in calculo pretij domus, tanquam Ceulo donata ex eo, quòd illam emerat à Franciſchino pro ſcut. 1100. duntaxat, quia cum eadem die, qua Fontana emerat à Franciſchino ſoluiſſet etiam Ceulo, (qui cum pacto redimendi eandem domum vendiderat Franciſchino) alia ſcuta 300. nominatim, & expreſsè, (vt ſunt verba aperta inſtrumenti) pro augumento pretij domus, & iurium deſuper Ceulo competentium, conuentumque fuerit inter Fontanam, & Ceulum, quòd Ceulus in caſum, quo domum redimeret, reſtituere teneretur vnà cum reliquo pretio dicta ſcuta 300. pernecesſe ſequitur, quòd d. ſcuta 300. veniant ponenda in calculo valoris domus.

Tum quia augumentum pretij auget valorem rei, & de
11 eo cenſendum eſt, † ac ſi de pretio prius conſtituto, ex cumulatis à Cæphal. *conſ.* 773. *num.* 42. 43. *vol.* 5. & Cyriac. *controu.* 452. *num.* 49.

Tum etiam quia quemadmodum in redemptione conſiderarentur dicta ſcuta 500. tanquam pars integralis pretij, quia illa vnà cum pretio teneretur Ceulus reſtituere lege conuentionis inter eos initæ, ita cenſeri debent in prima
12 venditione, cùm contractus principalis † iudicetur eiuſdem naturæ, cuius eſt contractus reſolutionis, Bart. *in leg. & ideò num.* 2. *ff. de condit. furt.* relat. à Modern. *de Societ. cap.* 39. *ſub num.* 109. Rot. in *Ariminen. Molendini* 4. *Maij* 1641. *coram R. P. D. meo Bichio*, & vnus ex Dominis dicebat primum Inſtrumentum loquens de pretio ſcut. 1100. & aliud de au-
13 gumento ſcut. 300. tanquam celebrata eadem die, † & coram eodem Notario, ac teſtibus eſſe reputanda inter ſe correſpectiua, Dec. *conſ.* 276. *num.* 7. & *ſeqq.* cum alijs per
14 Giurb. *dec.* 85. *num.* 8. & 19. ac vnum etiam † alteri ineſſe, *l. lecta, verſ. dicebam, ff. ſi cert. pet. cum ſimil.* per Giurb. *d. dec.* 85. *ſub num.* 20. *verſ. quia vnus*, Rota *dec.* 928. *num.* 6. *par.* 6. *recent.*

Deducta verò pro Lauinia contra ceſſionem Cameræ non fuerunt habita in conſideratione, quia eſto quod Camera non haberet hypothecariam directam contra Ceulum in ſocium aſſumptum à Bartolino Appaltatorem redditum Caſtri Candulphi, ſed cum proteſtatione, quòd Ceulus nolebat ad quicquam teneri, & ſe obligari ad fauorem Cameræ. Indubitatum tamen eſt, quòd Camera habebat ſaltim vtile ex perſona Bartolini, cui Ceulus debebat ſub obligatione Camerali cauſa adminiſtrationis d. Appaltus per d. Ceulum geſtæ: omnes enim actiones, quæ directè competunt debito- 15
ri, competunt † etiam vtiliter eius creditori, Surd. *conſ.* 4. *nu.* 23. poſt Bart. *in l. nomen nu.* 4. *C. quæ res pignor. oblig. poſſ.* Dec. *conſ.* 349. *nu.* 10. Neguſ. *de pign.* 3. *membr.* 2. *par. num.* 24.

Quod autem Ceulus hanc ſummam ſcut. 500. deberet Appaltatori, patet quia appaltum adminiſtrauit, & ipſemet in venditione facta Franceſchino mandauit, quòd ex pretio ſoluerentur Cameræ dicta ſcuta 500. quę confeſſio, & agnitio cum ſit adminiculata tam ex præcedenti inſtrumento ſocietatis, quàm ex iudicio contra ipſum moto à Camera, & actuali ſolutione per Franceſchinum de conſenſu Ceuli fa-
cta, & ſucceſſiuè iurium ceſſione reportata, † probat etiam 16
in præiudicium Lauiniæ, quamuis creditricis anterioris, iuxta theoric. Cyn. *in auth. hoc ius porrectum, Cod. de ſacroſanct. Eccleſ.* Surd. *conſil.* 200. *num.* 46. & 47. & *deciſ.* 107. *num.* 7. *deciſ.* 325. *num.* 5. & *ſeqq.* ac Rot. *deciſ.* 362. *numer.* 8. *part.* 1. *recent.*

Poſtremam tamen melioramentorum exceptionem allatam à Fontanis dixerunt DD. non impedire immiſſionem in
hoc caſu, quo conceſſa fuit ſuper domo † reſeruato pro poſ- 17
ſeſſore membro meliorato diuiſibili à dicta domo, iuxt. *diſt.* Caſtrenſ. *in conſil.* 270. *num.* 1. *par.* 2. quam ſequuntur Neguſ. *de pignor.* 4. *membr.* 5. *par. num.* 17. & cæteri allegati per Peregrin. *de fideicomm. art.* 50. *num.* 69. Et quod melioramenta ſuiſſent facta ſuper membro diuiſibili à domo controuerſa, teſtatus fuit R. P. D. meus Bichius, qui dum erat Locumtenens A. C. acceſſit ad iſtam domum citatis, ac præſentibus partibus.

Imò cùm Informantes pro Lauinia dent manus ad remouendas omnes controuerſias, quòd tres portiones dictæ domus, pro quibus ipſa eſt immitenda, regolentur iuxta priorem valorem, nempè ad æſtimationem ſcut. 300. itaut rata penſionis totius domus, vel vnà cum membro meliorato, vel debeat ſpectare ad Lauiniam pro quota valoris ſc. 300. duntaxat ceſſat quidem omnis difficultas, quia hoc modo ſemper ſunt præſeruata melioramenta, vel facta ſuper membro diſtincto, vel coniuncto.

Et ità reſolutum vtraque parte informante.

R. P. D. BICHIO.

Cæſarauguſtana Beneficij de Linares.

Lunæ 22. *Iunij* 1643.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus ad aliquem pertinere probatur quoties ille deſcendit à perſona, quæ erat in quaſi poſſeſſione præſentandi, cuius effectuatio iuſtificatur eo ipſo, quod per mortem præſentati beneficium vacauit. Deſcendentibus alicuius ad huiuſmodi beneficium vocatis, intelligitur de deſcendentibus per lineam contentiuam, vbi perſona à qua deſcendere debeant erat Sacerdos.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus ad beneficium de Iurepatronatus, ſi habeat omnia requiſita neceſſaria inſtitui debet.*

2 *Pertinentia Iuriſpatronatus probatur eo ipſo, quòd probatur aliquem deſcendere ab illo, qui erat in quaſi poſſeſſione præſentandi, quamuis non probetur deſcendentia à primo fundatore.*

Deſcendentia à primo fundatore in beneficijs de Iurepatronatus præſumitur ex probatione deſcendentiæ ab illo, qui erat in quaſi poſſeſſione præſentandi, num. 2.

3 *Præſentationis effectuatio probatur, ſi per mortem præſentandi beneficium vacat.*

4 *Præſentatio etiam vnica, dummodò fuerit effectuata, probat quaſi poſſeſſionem præſentandi.*

4 *Præſentatio facta ab aliquo nomine proprio cum adiectione qualitatis, alicuius officij tribuenda eſt perſonæ proprio nomine expreſſæ.*

Amplia, & fortius ſi fuerunt expreſſa verba, nomine proprio, *num.* 6.

7 *Actus quo nomine fuerit expeditus benè ex coniecturis, ſaltem ſimul iunctis elicitur.*

8 *Tempus 60. annorum in teſtibus dicitur antiquum.*
9 *Teſtes de auditu ſufficiunt in antiquis.*
10 *Teſtes examinati in termine probatorio dicuntur valdè examinati.*
Decretum admiſſionis ad probandum de ſtylo Hiſpaniarum continet virtualiter citationem ad videndum iurare teſtes, num. 10.
11 *Teſtes de viſu adminiculantur teſtes de audita.*
12 *Teſtes examinati inter alias perſonas in cauſa ſtatus plenè probant in quolibet iudicio.*
13 *Sententia ſuper Iurepatronatus in iudicatum tranſacta facit ius quoad omnes.*
14 *Teſtibus patientibus exceptiones, & inferioribus numero præferuntur teſtes, qui ſunt numero plures.*
15 *Teſtes deponentes ſuper affirmatiua præferuntur teſtibus ſuper negatiua.*
16 *Teſtes quorum dicta recipiunt adminicula, præferri debent.*
17 *Fundator Iuriſpatronatus, ſi erat Sacerdos non poteſt dici, quod maiorem affectionem habuerint ad lineam effectiuam, quàm contentiuam.*
18 *Deſcendentes alicuius ad beneficium de Iurepatronatus vocati, non poſſunt intelligi de linea effectiua, ſi ille à quo deſcendere debeant erat Sacerdos.*
19 *Determinatio vna plura reſpiciens determinabilia, æqualiter terminari debet.*
20 *Linea contentiua, ſi vna parte inſtrumenti fuit contemplata, & in alia contemplata præſumitur.*
21 *Extraneos veriſimile non eſt, quod quis proprijs conſanguineis voluerit præferre.*
22 *Verbum*, ſui, *adiectum in vocatione ad beneficium de Iurepatronatus comprehendit tranſuerſales, vbi fundatores liberos ſuſcipere non poterat.*
23 *Beneficium de Iurepatronatus vacat ex illius reſignatione facta contradicentibus patronis, quamuis cum clauſula*, non alias aliter, nec alio modo.
Amplia concluſionem procedere etiam in reſignatione facta ad fauorem coram Papa, num. 24.

DECISIO CCXIII.

BEneficium ſub inuocatione Sanctæ Mariæ Magdalenæ
in Eccleſia Parochiali Villæ de Linares fundatum, ac
dotatum fuit à Ferdinando Bonet pro Presbyteris, & Clericis
ſui generis, & parentelæ, & cum reſeruatione Iuriſpatronatus
per hæc verba: *Ius vero patronatus d. Capellaniæ retinet
ſibi de vita ſua, &c. & poſt mortem eius relinquit patronos
R. Franciſcum de Bayo, &c. & Dominicum Bonet eius fratres,
& de cætero ſuos parentes propinquiores ſibi in genere,
vel parentela per lineam maſculinam, dumtaxat deſcendentes,
ſeu prouenientes, & in defectum illorum dimittit
in patronos parentes ex linea fœminina deſcendentes,
& ſi nullus de dd. patronis vtriuſque lineæ, ſeu parentela ſuperérit,
&c. eo caſu aſſignat, concedit, & dat in patronos Iuſtitiam,
& Iuratos annuales d. loci de Linares pro tempore
exiſtentes, &c.*

Ad quod Beneficium, tanquam vacans per reſignationem
nuper factam, contradicentibus patronis à Gaſpare Sanchez
illius poſſeſſore præſentatus fuerit à Procuratore Gaſparis
iunioris, & Valerij Gargallo Ioannes Gargallo, qui obtinuit
inſtitutionem per ſententiam diffinitiuam Ordinarij
confirmatam, deindè in tertia inſtantia per ſententiam Iudicis
delegati reuocatoriam contrariæ latæ in ſecunda inſtantia.

Delata tandem in gradu appellationis cauſa ad Rotam,
mihique commiſſa dubitaui, an Ioannes Gargallo ſit inſtituendus,
& affirmatiuè fuit reſponſum, cùm adſint omnia
requiſita ad hunc effectum neceſſaria, quibus concurrenti-
1 bus inſtitutio debetur de rigore iuſtitiæ, *cap. Monaſterium
16. qu. 7. cap. cum Bertoldus*, vbi Abb. *nu. 12. de re iud.* Rot.
dec. 335. num. 1. par. 2. recent.

Siquidem quod beneficium ſit de Iurepatronatus non reuocatur
in dubium. Eius autem pertinentia ad Gaſparem
iuniorem, & Valerium, qui præſentarunt Ioannem probatur,
quia verſamur in Iurepatronatus gentilitio, & per teſtes
conſtat præſentantes deſcendere à Gaſpare Gargallo ſeniore,
2 qui erat in quaſi poſſeſſione præſentandi, † quòd ſufficit ad
probandam pertinentiam in huiuſmodi Iurepatronatus,
quamuis non probetur deſcendentia à primo fundatore,
quia illa ex dicta quaſi poſſeſſione præſumitur, Seraph. *dec.
1234. in fin.* Rot. *inter rec. dec. 146. n. 2. dec. 274. n. 8. par. 2. deciſ.
276. ſub n. 7. par. 3.* Add. ad ſan. me. Greg. XV. *dec. 349. ſub n. 6.*

Et quaſi poſſeſſio Gaſparis ſenioris apparet, quia ipſe vacante
beneficio de anno 1606. præſentauit Gaſparem Sanchez,
per cuius ceſſum hodie beneficium vacat, vndè pro- 3
batur effectuatio præſentationis, iuxta celebre *conſilium* Oldrad.
229. approbatum à Rota *dec. 541. num. 2. par. 2. recent.* &
aliàs ſæpiſſimè, nec dubitari poteſt, quin vnica præſentatio
effectuata † fuerit ſatis ad acquirendam quaſi poſſeſſionem 4
præſentandi, Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina nu. 91. de cauſ.
poſſeſſ. & propriet.* Roman. *conſil. 311. num. 7.* Oldrad. *conſil.
312. numer. 2.* Dec. *conſil. 117. ſub num. 2. verſic. quod autem
quaſi poſſeſſio*, Garz. *de benefic. part. 5. capit. 5. numer. 59.*

Non obſtat, quòd idem Gaſpar Sanchez, tunc eſſet præſentatus
etiam à Michaele Sanchez. Iuſtitia Oppidi de Linares,
necnon Bartholomæo Tena iurato, & Iudice dicti Oppidi,
vndè infertur, quòd ea præſentatio potius conſtitueri ſtatum
ad fauorem Iuſtitiæ, & iuratorum, quos in defectum
parentelæ fundator vocauit, quia adiectio illa qualitatis Iuſtitiæ,
ſiue Iurati poſt expreſſionem nominis proprij præſentantium
ſtat demonſtratiuè, non cauſatiuè, † nec efficit, 5
quòd præſentatio tribuenda ſit officio, ſeu qualitati adiectæ,
ſed perſonis nomine proprio, *cap. quoniam*, Abb. *de offic. deleg.
l. cum Imper. ff. de condit. & demonſtr. l. ſi communis ſeruus,
ff. de ſtipul. ſeru.* Iaſon. *in l. more num. 65. ff. iuriſdict. omn. iud.*
Mantic. *de coniect. lib. 8. tit. 17. num. 3. & fuit dictum in Romana
Iuris nominandi 16. February 1640. coram R. P. D. meo
Royas.*

Saltem quia præſentantes id ſtatim ſubdiderunt, † ibi, *no- 6
minibus noſtris proprijs, &c.* & ſic haud nomine officij, *l. 3. §.
tutor*, & ibi gloſſ. *verb. rectè*, Bart. *num. 1. ff. quand. ex act. tut.*
& quia præſentatio fuit ſimul facta nomine Gaſparis Gargallo
carentis ſimili officio quique præſentauit vti conſanguineus
fundatoris, & Ordinarius inſtituit Gaſparem Sanchez
vti præſentatum à Gargallo, necnon à præfatis Michaele
Sanchez, Iuſtitia Oppidi de Linares, & Bartholomæo Tena
Iurato, quòd non potuiſſet ſi hi nomine officij præſentaſſent,
quia ea lege fundationis non dabatur concurſus conſanguineorum,
& Iuratorum, ſed Iurati ſolùm in defectum conſanguineorum
poterant præſentare, ac tertiò, quia ſuper dicta
præſentatione emanauit ſententia inſtitutionis in contradictorio
Iudicio inter Hieronymum Nauarrum præſentatum
per Iuſtitiam, & Iuratos Villæ de Linares ex vna, & ex altera
Gaſparem Sanchez præſentatum à ſupradictis perſonis
nominibus proprijs, quas propterea dicendum non eſt præſentaſſe
nomine officij, quia præſentationem hoc nomine
factam Ordinarius diſcretiuè deſignauit exprimendo nomen
non perſonarum, ſed officij, ibi, *per Iuſtitiam, & Iuratos Villa,
&c.* ex diſcretiuo enim modo loquendi expreſſo in præſentatione
Nauarri, in qua Iurati reticuerunt nomen proprium
expreſſo ſolùm officio, colligitur in altera præſentatione
Gaſparis Sanchez non comparuiſſe vti Iuratos, ſed vti patronos
nomine proprio, & benè ex coniecturis præſertim
ſimul iunctis elici poteſt, † quo nomine fuerit actus expedi- 7
tus, Bart. *in leg. ſi patruus num. 4. Cod. commun. vtriuſq. Iud.*
Mandell. Alb. *conſ. 248. num. 27. & 28.* Menoch. *præſumpt. 46.
num. 10. lib. 3.*

Sed præterea deſcendentia authorum Ioann. Gargallo à
fundatore probatur ex teſtibus in hoc Iudicio examinatis in
partibus deponentibus per gradus diſtinctos, quamuis quoad
gradus remotiores deponant de auditu, quia in antiquis,
quòd eſt tempus 60. † annorum in teſtibus, iuxta opinionem 8
Rotæ, vt per Seraph. *dec. 75. num. 2.* Brun. *conſ. 87. nu. 38.* ſuffi- 9
ciunt etiam teſtes de auditu, Lambert. *de Iurepatr. par. 2. lib. 2.
art. 4. quæſt. 10. num. 14.* Seraphin. *dict. deciſ. 75. num. 2.* Rota
dec. 275. num. 7. par. 3. recent. & coram bon. mem. Buratt. *deciſ.
172. num. 13. & 27.* Nec obſtat nullitas examinis ex defectu
citationis, quia non requirebatur cum fuerint examinati
intra terminum probatorium, † nam decretum admiſſionis 10
ad probandum in termino communi, vel ſpeciali de ſtylo Hiſpaniarum
continet virtualiter citationem ad videndum iurare
teſtes, Suarez *de Pax. in praxi par. 1. tom. 1. temp. 8. ſub
num. 2.* Gonzal. *ſuper regul. 8. Cancellar. gloſſ. 9. in adnot. contra
nullitates num. 55.* Rot. *dec. 411. num. 2. dec. 611. num. 6. par. 1.
recent. dec. 304. num. 3. coram Buratto*,

Et accedunt alij teſtes examinati de ann. 1565. *Summario
Ioannis num. 13.* & de anno 1608. *ibidem num. 15.* deponentes
de viſu etiam de gradibus antiquiorum, † qui adminicu- 11
lantur alios teſtes deponentes de auditu, Rot. *dec. 166. num. 7.
par. 1. recent.* & licèt examinati inter alias perſonas, † quia de- 12
ponunt in cauſa ſtatus plenè probant etiam in hoc iudicio,

Alex.

Digitized by Google

Alex. in l. ſæpè n. 60. ff. de re iud. Felin. *in cap. quamuis, nu. 9. eodem tit.* Abb. *conſ. 155. num. 5.* Rota *deciſ. 494. num. 4. par. 5. recent. deciſ. 359. nu. 27. part. 6.* eo magis contra Aduerſarium, qui venit ex reſignatione Gaſparis Sanchez præſentati de anno 1606. à Gaſpare Gargallo tamquam cognato fundatoris, & iuncta ſententia ad eiuſdem Sanchez fauorem lata de dicto anno 1606. reiecto præſentato à Iuſtitia, & Iuratis prætendentibus apertam ſibi vocationem ob defectum parentelæ fundatoris, quæ ſententia tranſijt in iudicatum,
13 & facit † ſtatum quoad omnes, vt in terminis Iuriſpatronatus Mant. *deciſ. 350. num. 3. & 4.* Rota *in Piſtorien. Parochialis 27. Ianuarij 1620. coram bon. mem. Pirouano, & iterum 9. Februarij 1632. coram bon. mem. Merlino.*

Vnde curandum nullatenus eſt de quatuor teſtibus alias in contrarium examinatis, qui patiuntur plures exceptiones adductas per Informantes pro Ioanne, vt in Summario *nu.*
14 16. & ſuccumbunt alias de conſanguinitate deponentibus, quia hi ſunt numero plures, *l. ob carmen. §. fin. ff. de teſtib. cap. in noſtra eod. tit.* Dec. *in cap. licet cauſam, num. 82. de pro-*
15 *bat.* quia deponunt de affirmatiua, Farinac. *de teſtib. quæſt. 65. num.* 200. Rota *deciſ. 156. num. 9. part. 6. recentior.* &
16 coadiuuantur † adminiculo dictæ ſententiæ, Caſtr. *conſ. 192. num. 4. lib. 2.* Ruin. *conſil. 35. ſub n. 16. in fin. lib. 4.* Gabr. *de teſt. concl. 4. num. 28. & 64.*

Non obſtat, quod ex teſtibus probetur ſolùm deſcendentia per lineam fœmininam, & contentiuam, fundator verò vocauerit lineam effectiuam, & deſcenſiuam ex maſculia. Quia ille proceſſit vlterius vocando in defectum lineæ maſculinæ parentes ex linea fœminina deſcendentes, quorum appellatione venit tam linea effectiua, quàm contentiua, tum quia in fundatore qui tamquàm Sacerdos deſcen-
17 dentes habere non poterat † nulla conſiderari poteſt affectio erga familiam effectiuam potius, quàm contentiuam, vt in ſimili Bellon. iun. *conſ. 11. ſub num.* 55. tum etiam quia reſpectu Franciſci fratris, qui pariter erat Sacerdos cuiuſque
18 parentes ea fœminis deſcendentes fundator vocauit † impoſſibile eſt intellexiſſe de eius linea, & deſcendentia effectiua, ideòque neceſſe eſt intellexerit de contentiua, Ruin. *conſ. 149. num. 8. lib. 2.* Cephal. *conſ. 606. nu. 15. & ſeqq.* Menoch. *conſ. 106. num. 229. conſil. 1171. n. 22. conſ. 1177. num. 8.* Fuſar. *de ſubſt. quæſt. 351. num. 31.*

Et ſicuti hoc procedit reſpectu lineæ Franciſci, ita & Do-
19 minici fratris ſimul vocati, quia vna determinatio † plura determinabilia quæ reſpicit pariformiter determinat, *l. iam hoc iure, ff. de vulg.* & vbi in vna parte Inſtrumenti actum
20 fuit de contentiua eadem cenſetur contemplata in alia, Fuſar. *d. quæſt. 351. num 42. verſ. vnde ego,* Cyriac. *controu. 269. ſub num. 68. & ſub num. 72. verſ. cum igitur.* Aduertendo præſertim quod in defectum parentelæ fundator vocauit extraneos,
21 † nec veriſimile eſt eos voluiſſe præferre conſanguineis, in puncto Sanch. *reſp. moral. lib. 2. cap. 3. dubit. 93. nu. 13. in fin. & lib. 4. cap. 1. dub. 24. num. 12.* quodque ſupra in vocatione paſſiua leguntur vocati abſque aliqua limitatione. *Presbyteri, & Clerici ſui generis,* cuius nuncupatio non obſtante
22 verbo illo poſſeſſiuo, *ſui,* † comprehendit tranſuerſales, quando, vt in caſu noſtro refertur ad fundatorem, qui liberos ſuſcipere non poterat, ad tradita per Peregrin. *de fideicomm. art. 22. num. 26. verſ. contra vero,* Mantic. *de coniect. lib. 8. tit. 12. ſub num. 20. verſ. ſed ego,* Garz. *de benef. par. 7. cap. 15. ſub num. 28. verſ. & in eadem,* Eſcobar. *de nobil. par. 2. q. 4. art. 2. num. 90. & ſeqq.* Fuſar. *conſ. 70. num. 15. d. quæſt. 351.* Et idipſum declarauit obſeruantia quia de anno 1606. præſentauit, vt ſupra Gaſpar Gargallo coniunctus per lineam contentiuam.

Vacatio autem beneficij, quæ eſt alterum requiſitum ad obtinendam inſtitutionem deducitur ex reſignatione facta contradicentibus patronis, quorum contradictio, vbi, vt in caſu noſtro deducta fuit ad notitiam partium, & præuenit
23 collationem † efficit, vt beneficium vacet, nec reſignanti quamuis reſignaſſet ad fauorem etiam cum clauſula, *non alias aliter,* nec alio modo detur ad illud regreſſus, ſed in pœnam eius ingratitudinis patroni poſſint alium præſentare, *cap. decernimus 16. quæſt. 7.* Lother. *de re benef. lib. 2. quæſt. 14. nu. 75. & ſeq.* Garz. *de benef. part. 11. cap. 3. n. 34. & 35.* vbi quod
24 idem dicendum eſt † in reſignatione ad fauorem facta coram Papa, Grat. *diſcept. 835. num. 3.* Pariſ. *de reſignat. lib. 1. quæſt. 3. num. 71. & 77.* Sanchez *reſp. moral. lib. 2. cap. 3. dub. 56. num. 1.* Rot. *deciſ. 152. num. 6. & ſeqq. deciſ. 190. ſub n. 5. & ſeqq. par. 5. recent.*

Tandem Clericatus Ioannis Gargallo, & quod fuerit intra legitima tempora præſentatus eſt in confeſſo apud partes.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Infra in eadem cauſa habetur altera deciſio ſub die 4. Decembris 1643. coram eodem bon. mem. Bichio.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Bononien. fideicommiſſi Bartholomæi de Bologninis.

Lunæ 22. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Nepotes quamuis de legitimo matrimonio nati, ita dicuntur incapaces fideicommiſſi, quemadmodum erat eorum pater, etiam ſi ille fuiſſet natus ex concubina, & deinde per ſubſequens matrimonium legitimatus, dummodo tamen ante contractum tale matrimonium fuerit defunctus.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſo locus factus eſſe dicitur eueniente caſu à Teſtatore ordinato.*

2 *Filius naturalis, quoties fideicommiſſo ſuccedere non poteſt ſic Teſtatore diſponente, ita ſunt incapaces ipſius filij ab eo prouenientes.*

3 *Deſcendens dici non poteſt, qui habet principium vitioſum.*

4 *Nepotes legitimi ex filio naturali non habentur pro nepotibus aui, ſed reputantur extranei.*

5 *Conſtitutio Pij IV. 45. in ordine Bullarij noui reuocat facultatem legitimandi, quoad fideicommiſſa.*

Legitimatio obtenta cum clauſula ſine præiudicio vocatorum ex fideicommiſſo, illis præiudicare non valet, num. 5.

6 *Legitimatio quæ fit per ſubſequens matrimonium, ſuffragare non poteſt filio naturali prædefuncto ante illius contractum, & de ratione, num. 7.*

Contrarium tenuerunt aliqui, vt num. 8. ſed prima opinio eſt verior, num. 9. & ſeq.

12 *Fideicommiſſum factum de proximioribus in caſu defectæ lineæ Teſtatoris expirat in primis, nec ad vlteriores porrigitur.*

13 *Clauſula,* ſeruandi graduum prærogatiuam *tollit quidem repræſentationem, non autem extendit fideicommiſſum.*

14 *Vocatio proximiorum in caſum defectionis lineæ effectiuæ arguit Teſtatorem extra illum caſum vocaſſe lineam contentiuam.*

15 *Adoptio exiſtentis in poteſtate patris facta à tranſuerſali, vel extraneo non operatur, quod adoptatus ſine auctoritate Principis iura ſanguinis ipſius adoptantis conſequatur.*

DECISIO CCXIV.

BArtholomæus Bologninos inſtituto ſibi hærede Æmilio filio legitimo, & naturali Io. Mariæ de Bologninis ab ipſo Teſtatore adoptato ſubiunxit per hæc verba, *cui Æmilio quandocumque decedenti ſubſtituit etiam vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum omnes eiuſdem Æmilij filios, & deſcendentes legitimos, & naturales maſculos, & de legitimo matrimonio natos, & ſi contigerit ante eiuſdem Teſtatoris mortem dictum Æmilium decedere abſque filijs, & deſcendentibus maſculis, vt ſupra, &c. & caſu quo idem Æmilius quandocumque decederet abſque filijs, & deſcendentibus maſculis, vt ſupra, &c. eo caſu, & caſibus prædictis eidem Æmilio ſic decedenti, vt ſupra inſtituit in dicta hæreditate, & bonis Magnificum Io. Mariam de Bologninis ſuperuiuentem, &c. & ſi autem d. Io. Maria tunc defunctus eſſet eiuſdem Io. Mariæ filios, & deſcendentes maſculos legitimos, & naturales, & de legitimo matrimonio natos, &c. & deficiente linea maſculorum d. Io. Mariæ præfatis omnibus vltimis eius hæredibus ſic deficientibus, &c. ſubſtituit proximiores maſculos de parentela, & agnatione ipſius Teſtatoris ſeruando tamen inter eos graduum prærogatiuam.*

Accedit, quod Æmilius obijt relicto ſolùm Io. Lodouico ex Lælio filio naturali prædefuncto, qui & ipſe quoque deceſſit

Digitized by Google

ſit ſine filijs, ſicuti, & ante ipſum pariter obierant ſine filijs
maſculis omoes alij filij Io. Mariæ. Quare Horatius, &
Valerius fratres de Bologninis vti proximiores agnati dicti
Teſtatoris, ſiue potius ea eorum perſonis Zambeccarij eo-
rum donatarij introducta lite in Rota contra Palmerios ſuc-
ceſſores dicti Io. Ludouici diſputate obtinuerunt. An ſit lo-
cus fideicommiſſo dicti Bartholomæi, quod eapiranerit, &
per Zambeccarijs fuit reſponſum, quia cùm tam Io. Maria,
quàm omnes eius filij prædeceſſerint Æmilio, qui pariter objit
filijs, & deſcendentibus legitimis, & naturalibus, ac de
legitimo matrimonio natis non poteſt ambigi quin fuerit fa-
1 ctus locus fideicommiſſo † ad fauorem dd. Horatij, & Va-
lerij de Bologninis proximiorum agnatorum ipſius teſtatoris
iuxta caſum ab ipſo Teſtatore eapreſſum, Bellon. *conſ.* 19.
num. 3. Rot. *deciſ.* 436. *num.* 1. *part.* 1. *& deciſ.* 269. *num.* 5.
part. 5. *recent.*

Abſque quod obſtet Æmilium deceſſiſſe ſuperſtite dicto
Io. Ludouico nepote, quia cùm ille deſcenderet ea dicto Læ-
lio filio naturali ipſius Æmili, & ſic ex radice infecta non po-
tuit ſuccedere in dicto fideicommiſſo in quo poſt Æmilium
fuerunt vocati tantummodo eius filij, & deſcendentes ma-
ſculi legitimi, & naturalea, ac de legitimo matrimonio na-
ti, ſiquidem quemadmodum ipſe Lælius tanquam naturalis
2 erat incapaa dictæ ſucceſſionis, † ita & Io. Ludouicus ab
illo prouenicns, *l. vlt. C. de nat. liber.* Bald. *in l. vlt. num.* 4.
verſ. & ſi non continetur, C. de verbor. ſignif. Ruſtic. *in l. cum
Auus lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 178. *verſ. ampliatur* 3. *de condit. &
demonſtr.* Alex. *conſ.* 174. *num.* 2. *verſ. quia non poteſt, lib.* 5.
Ruin. *conſ.* 158. *num.* 7. *lib.* 1. Mant. *de coniectur. lib.* 11. *tit.*
12. *num.* 15. *in fin. & n.* 36. Menoch. *lib.* 4. *præſumpt.* 79. *n.* 25.
Fuſar. *de ſubſt. quæſt.* 315. *num.* 3. Rota *deciſ.* 395. *num.* 1. *part.*
1. *recentior.*

Adeò quod nec ea perſona propria dictus Io. Ludouicus
ſuccedere poſſit cum Teſtator non conſiderauit ſolam perſo-
nam nepotis, ſed deſcendentium Æmilij ea legitimo matri-
monio prçuenientem, qui autem habet principium vitio-
3 ſum † non poteſt dici deſcendens, vt benè reſponderunt
Mant. *d. titul.* 12. *num.* 32. *ad fin. & num.* 33. *cum ſeqq.* & Me-
noch. *conſ.* 318. *num.* 28. *& ſeqq.* nec nepotes legitimi ex na-
4 turali filio habentur pro nepotibus aui, † ſed potius repu-
tantur prorſus eatranei, Capra *conſ.* 108. *n.* 25. Alex. *d. conſ.*
174. *num.* 2. *vol.* 5. Dec. *conſil.* 365. *num.* 2. Barz. *deciſ.* 3. *ferè
per tot.* quos, & alios refert, & ſequitur Cyriac. *controuerſ.*
8. *num.* 33.

Nec ſuffragari poteſt aſſerta legitimatio dicti Lælij facta
à Dominis de Campegijs, quia continet clauſulam *citra præ-
iudicium vocatorum ex fideicommiſſo*, iuxta Conſtitutionem
5 45. Pij Quarti *impreſſ. nou. Bullar.* † quæ reuocat faculta-
tem legitimandi, quoad fideicommiſſa, vt in terminis
facultatis conceſſæ DD. de Campegijs aduertunt Eugen.
conſ. 52. *num.* 65. *lib.* 1. & Menoch. *conſ.* 461. *num.* 34. *ad
med. & ſeqq.*

Prout non releuat, quod Æmilius matrimonium contra-
xerit cum concubina, ea qua ſuſceperat d. Lælium, quia
cùm idem Lælius deceſſiſſet ante dictum contractum matri-
6 monium, † de legitimatio, quæ oriri potuiſſet ex tali ſubſe-
quenti matrimonio nullatenus ſuffragatur, vt ante omnes
tenuit Gulielm. de Cuneo *in l. benignus, ff. de l.* quem poſtea
ſecuti fuerunt ibidem Alber. *num.* 3. Bald. *num.* 6. & Angel.
num. 2. Alex. *in l. Gallus*, *§. ſiouis*, *num.* 9. *in fin. ff. de liber.
& poſthum.* Caſtren. *in l.* 1. *§. cæterum, num.* 2. *ff. de acquir. poſſ.*
Butr. *in cap. venerabilem num.* 15. *verſ. requiritur tertio qui
fil. ſint legitim.* Dec. *conſ.* 343. *num.* 2. *circa med. verſ. & in ſi-
mili caſo*, Caſſan. *ad coſuetud. Burgund. rubr.* 8. *§.* 3. *text. ab
inteſt. num.* 8. *verſ. aduerte*, Iaſon. *in l. ſi quis pro emptore*,
num. 121. *ff. de vſucap.* Roſell. *tract. de legit. cap. de cauſ. ma-
terial. num.* 9. *tom.* 8. *tract. fol.* 87. Ludouic. de Sard. *tract. de
natural. liber. cap. de legit. per viam matrim. quæſt.* 5. *num.* 19.
d. to. 8. *tract. fol.* 34. Marſil. *ſingul.* 121. Cotta *in memor. verb.
legitimatio*, Cremeſ. *ſingul.* 33. Tiraquel. *de primogen. quæſt.*
40. *num.* 115. Boer. *deciſ.* 240. *num.* 16. *ad med.* Duen. *regul.*
350. *limit.* 2. Gabr. *tit. de legit. concl.* 1. *num.* 57. Greg. Lopez
partit. 4. *tit.* 13. *l.* 1. *num.* 8. *col.* 2. *in fin. verſ. nota etiam*, quod
ſi mortuo, Paſchal. *de patr. poteſt. par.* 4. *cap.* 4. *num.* 123. *an-
te med.* Valentin. Foreſt. *de ſucceſſion. lib.* 6. *cap.* 30. *nu.* 1. Gail.
pract. obſeruation. lib. 2. *cap.* 141. *nu.* 9. Menoch. *conſil.* 1026.
num. 20. *verſ. tertio obijcitur lib.* 11. Baltaſſ. Thomas *tom.* 1. *ti-
tul.* 9. *num.* 90.

Et ratio eſt ſecundum eos, quia legitimatio debet profici-
7 ſci ab auo ad nepotem mediante perſona filij, qui cum mor-
tuus ſit ideò extremorum coniunctio impeditur, *l. tria præ-
dia, ff. de ſeruit ruſtic. præd.* facit bonus *textus in l. qui Liber-
tinus*, *§. poſthumus*, *ff. de oper. liber. & in l. diuo Marco. C.
de quæſt.* quæ quidem opinio licet plures babeat contradicto-
res † recenſitos per Couarr. *in epitom. ſuper* 4. 2. *part. cap.* 8. 8
§. 2 *num.* 19. & a duerſu Guttierez *in repetit. textus in §. ſus hæ-
red. qualit. & different. n.* 200. attamen negari nequit † quin 9
ea ſit magis communis, vt refert idem Guttier. *dicto num.*
200. *circa med.* & quamuis ipſe dicat ſibi complacere contra-
riam vti magis æquam, & fauorabilem filijs, † nihilominus 10
fatetur, quod durum eſſet in praxi recedere à communi, &
recepta ſententia ſequitur Peregrin. *de fideicommiſſ. artic.* 24.
num. 61. vbi quod iſta opinio eſt receptior, † & magis com- 11
munis, idem tenet Ruſtic. *in leg. cum auus in lib.* 2. *cap.* 56. *n.*
117. *& num.* 125. Honded. *conſil.* 27. *num.* 31. & Iordanus Vr-
ſinus *in tractat. de ſucceſſ. feud. part.* 1. *quæſt.* 4. *art.* 3. *per tot.*
vbi quæſtionem diſputat ad partes, *& ſub num.* 16. *de rece-
ptior. teſtatur.*

Quod verò præfatum fideicommiſſum expirauerit in per-
ſonis dd. Horatij, & Valerij probatur ex eo, quod Teſtator
deficiente linea maſculina Ioannis Mariæ ſubſtituit ſimplici-
ter proximiores de parentela, & agnatione ipſius Teſtato-
tis, nec vlterius progreſſus eſt, † quo caſu fideicommiſſum 12
expirat in primis proximioribus, neque ad alios extenditur,
vt probat *textus in leg. cum ita legatur*, *§. in fideicommiſſa*,
vbi Cuman. *no.* 4. *ff. de legat.* 2. quem benè expendit ad hunc
propoſitum Molin. *de Hiſpan. primogenit. lib.* 1. *cap.* 5. *num.*
27. & concordant Mantic. *de coniectur. lib.* 8. *tit.* 12. *num.* 34.
Craſſ. *in §. fideicommiſſum*, *quæſt.* 16. *num.* 8. Decian. *conſil.*
64. *lib.* 2. *& conſil.* 10. *num.* 23. *& ſequent. lib.* 3. *& conſil.* 77.
lib. 5. Crauett. *conſil.* 161. *num.* 9. Petra *de fideicommiſſ. quæſt.*
1. *num.* 149. Fuſar. *conſil.* 91. *num.* 6. Rota *deciſ.* 486. *num.* 5.
part. 1. *& deciſ.* 264. *per totam part.* 4. *& deciſ.* 326. *num.* 6.
part. 5. *recentior. & deciſ.* 270. *num.* 17. coram Durano *inter
eius impreſſ.*

Non obſtante illa clauſula, *ſeruando inter eos gradum
prærogatiuam*, † quia ea tollit quidem repræſentationem, 13
ſed non extendit fideicommiſſum, vt in puncto explicat De-
cian. *dicto conſil.* 10. *nu.* 63. *verſ. non obſtat tertium*, *& ſeqq.
lib.* 3. & idem ſentit Surd. *in conſil.* 554. *num.* 39. *poſt princip.
verſ. minimè verò ſequitur*, Honded. *conſil.* 60. *num.* 78.
lib. 2.

Nec ſubſiſtit, quod Teſtator ſubſtituendo proximiores de
familia intelligere voluerit de familia effectiua, & non con-
tentiua, de qua ſunt dd. Horatius, & Valerius Authores
Zambeccariorum, quia immò contrarium manifeſtè con-
uincitur ex eo, quod poſtquam Teſtator vocauit, & ſubſti-
tuit omnes deſcendentes iſtis deficientibus vocauit proxi-
miores de parentela, & agnatione, & ſic cum ſolùm defe-
ctum lineæ effectiuæ vocauerit proximiores † impoſſibile 14
eſt, quod non intellexerit de familia contentiua, vt be-
nè ad propoſitum arguunt Aldouin. *conſil.* 91. *num.* 61.
verſic. cæterum quod teſtator, Peregrin. *conſil.* 47. *num.* 10.
verſ. verum circa iſtorum, *volum.* 2. Fuſar. *conſil.* 37. *nu.* 17.
& de ſubſtitut. quæſt. 351. *num.* 39. Bellon. iunior *conſil.* 11. *nu.*
52. *poſt med. & ſeqq.* & Cyriac. *controuerſ.* 269. *num.* 63.

Denique non aduerſatur obiectum adoptionis Æmilij,
propter quam Ioannes Ludouicus Teſtatori proximior di-
cebatur, quia adoptio exiſtentis in poteſtate patris natura-
lis facta à tranſuerſali, vel ab extraneo † non operatur, 15
quod adoptatus aſſequatur ſine Principis auctoritate iura
ſanguinis ipſius adoptantis, immò nec quod exeat familiam,
& iura eiuſdem patris naturalis diſſoluantur, ad textum *in l.
cum in adoptiuis*, *Cod. de adoption. §. ſed hodie inſtit. eodem
tit.* Soccin. *in l. cum auus*, *num.* 56. *in fin. ff. de condit. & de-
monſtrat.* Berou. *conſ.* 159. *num.* 25. *lib.* 2. Giouagnon. *conſil.*
11. *num.* 52. *& ſeqq. lib.* 2. & ſic ratione adoptionis prædictæ
nulla conſiderari poteſt proximitas Io. Lodouici erga Teſta-
torem adoptantem.

Et ita vtraque, &c.

Supra in hac eadem cauſa habetur altera deciſio ſub die 17.
Martii 1642. *coram eodem Reuerendiſſimo Præſide Valliſole-
tano eſt ſupra in hac part.* 9. *recentior. deciſ.* 76. *& infra in Ap-
pendice habetur altera ſub die* 4. *Maii* 1643. *coram eodem*, *&
infra in hoc eodem volumine habetur altera ſub die* 11. *De-
cembris* 1645. *coram eodem*, *& ſub diebus* 26. *Nouemb.* 1644.
& 12. *Maii* 1645. *&* 16. *Aprilis* 1645. *coram Reuerendiſſimo
Terracinen. In eadem cauſa adeſt alia deciſio ſub die* 27. *Fe-
bruarii* 1654. *coram R. P. D. Celſo.*

R. P.

R. P. D. CARRILLO,
Poſteà Præſide Valliſoletano.

Firmana Prædij.

Veneris 26. Iunij 1643.

ARGVMENTVM.

Deliberatio dicitur nulla ſi ad illam fuit deuentum non præcedente liquidatione valoris rei, in iudicio petitæ, maximè vbi vna tantùm oblatio interuenit de tribus, quæ ad ſubſtantiam illius requiruntur.

SVMMARIVM.

1 *Concordia emanata poſt deliberationem nullam, facit quod res deliberata, & in concordia deducta, non alio titulo poſſideatur, quam tranſactionis.*

2 *Calculatori iudicialiter electo, à cuius relatione reclamatum non fuit, ſtari debet.*

3 *Sententia reintegratoria efficit reintegratos veros poſſeſſores.*
Manutentio conceditur vero poſſeſſori, num. 3.

4 *Valore rei in iudicio petita non liquidato deueniri non poteſt ad ſubhaſtationem, vel deliberationem, quinimo nec ad executionem, & num. 5.*

6 *Liquidatio non fit per oblatoris voluntatem, ſed requiritur communis aſtimatio.*
Oblatio iudicialis non probat verum valorem num. 6.

7 *Oblatores tres ſaltem requiruntur, vt deliberatio ſubſiſtere poſſit.*

8 *Creditori non licet per imaginariam perſonam pignus deliberatum emere.*

9 *Sententia obſtare non poteſt vbi cauſa, propter quam illa fuit lata deuenit ad non cauſam.*

10 *Fullo ſi veſtes amiſit, quas poliendas ſuſcepit, poteſt ſolutum repetere, ſi Dominus poſt ſolutionem veſtes inuenit.*

11 *Poſſeſſionem, qui facto proprio amiſit non poteſt prætendere remedium retinendæ, ſed tantùm recuperandæ, ſeu reintegrandæ poſſeſſionis.*

12 *Verba ſententiæ intelligi debent prout de iure.*

13 *Iudex cenſetur ſententiam protuliſſe, prout de iure tenebatur.*

14 *Sententia non poteſt in iudicatum tranſire attenta notoria iniuſtitia.*

15 *Ratificatio non inducitur ex actis, qui poſſunt referri ad alium titulum, quàm ratificationem.*

DECISIO CCXV.

IAcobus, & Matthæuccius fratres de Matthæucijs cum eſſent minores poſtquam contra eos de anno 1622. facta fuit deliberatio prædij, de quo agitur, ad inſtantiam Octauiani Roſelli, & Ioannis Angelelli creditorum q. Baptiſtæ de Mattheuccis eorum Patris, mouerunt litem ſuper nullitate dictæ deliberationis, qua indeciſa pendente ſub die 7. Iulij 1627. deuenerunt ad concordiam cum dd. Roſello, & Angelello mediante perſona Franciſci Oliuelli, qui promiſit de rato pro dictis fratribus de Mattheuccijs, & Catherina eorum matre, & Curatrice, inſtrumentumque ratificationis ſe exhibiturum infra quindecim dies.

In iſta concordia fuit inter alia expreſsè conuentum, *che li detti Roſelle, & Angelello ſiano obligati all'hora, quando ſaranno ſodisfatti delli detti ſcudi 434. rilaſſar libera tutta la detta poſſeſſione*, ſuper qua ſecuta fuerat deliberatio, *à detti heredi tanto nel poſſeſſorio, quanto nella proprietà*. Cùm autem dd. Roſellus, & Angelellus licet plenè ſatisfacti de eorum credito adhuc continuaſſent in perceptione dicti prædij, ijdem Mattheuccij de anno 1636. cœperunt agere, & obtinuerunt ab A. C. mandatum de reintegrando hinc cauſa per appellationem ad Rotam deuoluta cum clauſula, *ſine præiudicio mandati de reintegrando*, dubitaui ſub die 29. Maij præteriti, cui ſit dandum mandatum de manutenendo.

Verùm quia informantes pro Roſello, & Conſocio ſub prætextu, quod dicta Concordia eſſet nulla ob non ſecutam ratificationem infra tempus in ea præfinitum dicebant ſuos principales poſſidere hoc prædium non vigore dictæ concordiæ, ſed in vim præcedentis deliberationis mediante ceſſione reportata à deliberatario, & è contra informantes pro Mattheuccijs reſpondebant dictam deliberationem eſſe vitioſam, & propterea dd. Roſellum, & litis conſortem non potuiſſe poſſidere alio titulo, quam concordiæ, Domini agnoſcentes deciſionem huius dubij pendere à viribus dictæ deliberationis dilata reſolutione mandarunt videri, An ſuſtineatur deliberatio, ſuper qua hodie reaſſumpta diſputatione reſponderunt deliberationem non ſuſtineri, & conſequenter Mattheuccijs dandam eſſe manutentionem.

Ratio reſolutionis fuit; quia data nullitate deliberationis Roſellus, & Angelellus non poterant hoc prædium poſſidere alio titulo, † quam concordiæ aliàs eorum poſſeſſio eſſet 1
vitioſa, vt in ſimili aduertit adden. ad Gregor. XV. *in dec. 7. num.* 13. & ideò ſecuta eorum ſatisfactione iuxta formam eiuſdem concordiæ, vt probatur ex relatione calculatoris iudicialiter deputati, † cui ſtandum eſt cum ab eius relatione 2
reclamatum non fuerit, Bart. *in l. inſtar num.* 10. *C. de iure fiſci lib.* 10. Ruin. *conſ.* 16. *ad fin. lib.* 5. Corn. *conſil.* 43. *n.* 7. *lib.* 1. Rota *deciſ.* 393. *num.* 2. *part.* 4. *recent.* Mattheuccij iure meritò debuerunt reintegrari, & ſententia reintegratoria effecit reintegratos veros poſſeſſores, † ita vt illis ve- 3
niat concedenda manutentio, *l. iuſtè poſſidet*, *l. qui vniuerſas*, *§. item cum Prætor*, *ff. de acquir. poſſeſſ. cap. in præſentia de renunciat.* Rota *deciſ.* 173. *num.* 1. *& deciſ.* 513. *num.* 2. *part.* 1. *& deciſ.* 199. *num.* 1. *part.* 7. *recent.* *& alibi paſſim*.

Quod autem dicta deliberatio ſit nulla probatur præcipuè ex triplici capite.

Primò, quia vigore mandati relaxati pro quatuor milliaribus olei ad inſtantiam dd. Roſelli, & litis conſortis fuit facta executio, necnon ſubhaſtatio, ac deliberatio ſuper prædio, de quo agitur abſque præuia eiuſdem olei pretij liquidatione; † quæ tamen erat neceſſaria, Bald. *in l.* 2. *num.* 7. 4
& 8. *C. de execut. rei iudic.* Crauett. *conſil.* 231. *num.* 9. Surd. *deciſ.* 22. *per tot.* Rota *deciſ.* 689. *n.* 3. *part.* 1. *recent.* & in terminis deliberationis factæ pro quantitate frumenti, † quod 5
erat in obligatione extat *deciſ.* 485. *num.* 8. coram Gregor. XV.

Nec pro liquidatione ſufficit oblatio licitatoris, qui obtulit oleum, vel eius pretium ad rationem ſcut. 110. pro quolibet milliario, quia liquidatio non fit per oblatoris voluntatem, † quæ verum valorem non probat, ſed requiritur commu- 6
nis æſtimatio, Bald. *in l.* 1. *num.* 65. *C. de ſent. quæ pro eo*, *& in l.* 2. *num.* 27. ibique etiam Salicet. *num.* 32. & Cagnol. *num.* 233. *verſ. videtur etiam C. de reſcinden. vendit.* Alexan. *in l. falcidia §. corpora ſub num.* 2. *ff. ad l. falcidiam.* Lup. *de vſur. comment.* 2. *§.* 5. *nu.* 114. *verſ. ſimiliter ſi teſtis*, Rota *deciſ.* 170. *nu.* 2. *par.* 1. *recent.*

Secundò, quia ſub vnica tantum oblatione fuit deuentum ad deliberationem, † cùm tamen tres oblatores requiran- 7
tur ad hoc, vt deliberatio ſuſtineri poſſit, Bald. *in l. ordo nu.* 4. *C. de execut. rei iudic.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 739. *n.* 22. Rota *deciſ.* 113. *num.* 14. *part.* 7. *recent.* & fuit dictum *in Anconitana prædij* 18. *Iunij* 1642. *coram Reuerendiſſ. P. D. meo Bichio*.

Tertiò, & denique, quia deliberatio re vera facta fuit ipſis Roſello, & Angelello Creditoribus † per imaginariam 8
perſonam licitatoris contra expreſſam diſpoſitionem *textus in l. & qui ſub imagine C. de diſtract. pignor.* & notat ibi Fulgoſ. quem ad effectum annullandi deliberationem ſecuta eſt Rota *in d. Anconitana prædij coram D. meo Bichio*.

Non obſtat ſententia abſolutoria in iudicatum tranſacta prolata de anno 1633. à Reuerendiſſimo Capuano, tunc A. C. Locumtenente ad fauorem dd. Roſelli, & Angelelli cum impoſitione perpetui ſilentij; quia de eo tempore non conſtabat, quod ex fructibus huius prædij vſque tunc perceptis dd. Roſellus, & conſocius eſſent integrè ſatisfacti, & ſic dum durabat pactum in Inſtrumento concordiæ appoſitum, nempè quod *poſſano li Roſelli continuare nel poſſeſſo, e dominio di detta poſſeſſione per fruttarla fin' all'intiera lor ſodisfattione*, non erat locus manutentioni tunc petitæ à Mattheuccijs, & conſequenter rectè fecit Iudex abſoluendo Reos conuentos, ſed ex quo hodie apparet de totali, immò de exceſſiua ſatisfactione ceſſat ius dictæ ſententiæ, cùm cauſa propterquam illa fuit lata deuenerit ad non cauſam, vt probat 9
textus in l. ſi fullo, *ff. de condit. ſine cauſ.* vbi fullo qui veſtem amiſerat, quas poliendas ſuſceperat, eaque de cauſa condemnatus pretium ſoluerat poſt ſolutum repetere, † ſi Do- 10
minus poſt receptam ſolutionem veſtes inuenit, benè Surd. *conſil.* 268. *num.* 14. 15. 16. *&* 17. Gratian. qui plures con-

Digitized by Google

congerit *diſcept. forenſ. cap.* 408. *num.* 2.
Et impoſitio perpetui ſilentij poteſt, & debet verificari in
illa actione manutentionis tunc malè intentata, cùm atten-
to, quod Mattheucci amiſiſſent poſſeſſionem huius prædij
11 per concordiam † eis competeret remedium recuperandæ,
ſeu reintegrandæ, non autem retinendæ iuxta notata per
Menoch. *in tract. de recuperand. in prælud. in princip.* verba
12 enim ſententiæ † debent intelligi, prout de iure *l. Herennius, ff. de euict. l. miles, §. decem, ff. de re iudic.* Bart. *in l. ſi fundus §. in vendicatione, ff. de pignor.* Rota *deciſ.* 223.
13 *num.* 3. *part.* 5. *recent.* Iudex cenſetur pronunciaſſe, vt de
iure tenebatur, Crauett. *conſ.* 188. *num.* 8. Gregor. XV. *deciſ.*
166. *num.* 4.
Aliàs autem ſi diceretur, quod dicta ſententia fuiſſe pro-
lata ſuper nullitate concordiæ, & ſuper validitate delibera-
tionis eſſet notoriè iniuſta, cùm ex ſupra deductis appareat
dictam deliberationem eſſe euidenter nullam, & per con-
14 ſequens attenta notoria iniuſtitia † non potuiſſet tranſire in
iudicatum, *l.* 4. *§. condemnatum, ff. de re iudic. l. ea quæ, l. vt proponis, C. quomod. & quand. Iudex,* Rota *dec.* 260. *n.* 7. *par.*
1. *& deciſ.* 594. *num.* 4. *part.* 2. *recent.*
Nec obſtant actus ponderati ad docendum de approbatio-
ne, ſeu ratificatione dictæ ſententiæ, quia omnes dicti actus
emanarunt poſt concordiam, & ideò ad ipſius ratificatio-
nem potius poſſunt, & debent referri, vel ſaltem tamquam
equiuoci ſententiæ ratificationem non inducunt, cùm
15 ratificatio non inducatur ex actibus, † qui poſſunt referri
ad alium titulum citra ratificationem, vt ex Innocent. *in cap. ſuper hoc num.* 2. *in fin. de renunciat.* & ex Bart. *in l. ſi per vim num.* 2. *C. de his, quæ vi metuſue cauſ. fin.* & ex alijs fir-
mauit Rota *in deciſ.* 311. *num.* 17. coram Gregor. XV.
Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BICHIO.

Anconitana Prædij.

Veneris 26. Iunii 1643.

ARGVMENTVM.

Lis vbi per plures annos durauit, & nunquam fue-
runt teſtes examinati, ſed ſolùm remiſſoria peti-
ta in vltionis audientijs, & poſtquam dicta teſtium
alterius partis fuerunt deducta ſemper denegari
ſolet, maximè ſi petatur ad probandum id de quo
ſolet confici ſcriptura.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria petita poſt diuturnam litem, & in vltimis audientijs dicitur potius ordinata ad defatigandam partem, & differendam expeditionem, proindeque negatur.*
2 *Ius offerendi habet locum etiam in ſubhaſtatione ſtante nullitate illius.*
3 *Remiſſoriæ locus non eſt ſtante irrelevantia articulorum, quamuis in prophanis agatur.*
4 *Subhaſtationis ad validitatem tres ſaltem oblatores requiruntur ſtylo quocumque in contrarium non obſtante.*
5 *Scriptura conficitur de actis iudiciarijs.*
Remiſſoria non conceditur ad probandum per teſtes id, quod per ſcripturas probari deberet, num. 5.
Acta iudicialia ad probandum non datur remiſſoria, num. 6.
7 *Teſtium dicta etiam coram alio iudice examinatorum dicuntur deducta per tranſportationem actorum coram Iudice alterius inſtantiæ.*
8 *Remiſſoria non datur poſtquam fuerunt didicita teſtificata.*
9 *Articulus continens probationem plurium annorum, ſi in aliquibus annis conuincitur mendax, & ita & in alijs præſumitur.*
10 *Fructus terrarum, quæ alternatim ſeruntur non præſumuntur diminuti.*
Terræ aratiuæ non conſeneſcunt, aut ſterileſcunt, num. 10.
11 *Valore in probando non attenditur redditus anni ſterilis, ſed annus ſterilis compenſatur cum fertili.*

DECISIO CCVI.

POſt tres ſententias, quibus pronunciatum fuit compete-
re Collegio Societatis Ieſu ius offerendi aduerſus Rinal-
dinos poſſeſſores prædij olim ſpectantis ad Bartholomæum
Fanellum communem debitorem, Rinaldini produxerunt
nouos articulos inſtantes ſibi deſuper concedi remiſſoriam,
quam hodie Domini denegandam eſſe cenſuerunt.
Nedum, quia longo tempore viginti ferè annorum, quo
lis durauit, tam in partibus, quàm in Curia Rinaldini facilè
potuiſſent parare probationes neceſſarias, † vnde hodier- 1
na petitio remiſſoriæ in his vltimis audientijs viſa eſt ordinata
potius ad defatigandam partem, ac differendam cauſæ im-
minentem expeditionem, ideòque reijcienda, Caputaq.
deciſ. 63. *num.* 1. *part.* 3. Mantic. *deciſ.* 61. *num.* 5. Rota *deciſ.*
712. *num.* 5. *part.* 1. *recent. deciſ.* 235. *num.* 9. *part.* 5.
Sed magis, quia primus Articulus continens, quod Re-
ctor, & alij Miniſtri Collegij Societatis Ieſu habuerunt no-
titiam executionis, ac ſubhaſtationis factæ ad inſtantiam
Columnelli Rinaldini non releuat, cùm adhuc vigeant nul-
litates ſubhaſtationis, † ob quas competere ius offeren- 2
di firmat vltima deciſio coram me in §. *præterea*, & ſtante
irreleuantia, † neque in profanis eſt locus remiſſoriæ Ca- 3
putaq. *deciſ.* 66. *part.* 3. Caſſad. *dec.* 2. *de dilation.* Rota *dec.*
276. *nu.* 1. *part.* 6. *recent.*
Irreleuans pariter eſt ſtylus ſecundo loco articulatus pro-
cedendi ad ſubhaſtationes, quia non apparet ſeruatus in
ea de qua agitur nec excludit neceſſitatem † trium ſaltem 4
oblatorum ad validitatem ſubhaſtationis requiſitorum ex al-
legat. *in d. §. præterea.* Et in omnem euentum, quia de actis
iudiciarijs conficitur ſcriptura † fruſtra ad huiuſmodi ſty- 5
lum probandum petitur remiſſoria cum poſſit probari per
ſcripturas, Ægid. *deciſ.* 9. *num.* 1. *verſ. facit quia,* Rota *deciſ.*
44. *&* 45. *de teſtib. in antiq. deciſ.* 253. *num.* 1. *part.* 7. *recent.*
& in terminis † actum iudicialium, Rota *deciſ.* 196. *num.* 8. 6
part. 1. *recent. deciſ.* 18. *num.* 6. *part.* 6.
Alij articuli ſuper liquidatione fructuum huius prædij ad-
mittendi non ſunt, quia repugnant dictis teſtium hinc inde
examinatorum coram alijs Iudicibus, quæ cum per tranſpor-
tationem actorum † coram Iudice alterius inſtantiæ fue- 7
rint didicita, vt fuit deciſum in *Albanen. confinium* 22. *Aprilis* 1622. *coram bon. mem. Pirouano, & in Camerinen. penſionis* 4. *May* 1640. *coram me,* non debet iterùm concedi 8
remiſſoria, *Auth. at qui ſemel,* & ibi Bald. *n.* 5. *verſ. ſed dicunt Canoniſtæ C. de probat.* Felin. *in cap. fraternitatis num.*
3. *& ſeqq. de teſt.* Afflict. *deciſ.* 226. *num.* 1. Rota *deciſ.* 235.
nu. 7. *part.* 5. *recent.*
Et ſignanter articulatum ſemen rubrorum octo frumenti
quolibet anno, & recollecta quatuor pro rubro à viginti, &
vigintiquinque annis citra repugnat ſaltem pro tribus annis
depoſitionibus teſtium, vt ſupra examinatorum de anno
1621. in quibus habetur annuum ſemen rubrorum duode-
cim, & recollecta rubrorum ſaltem ſex pro rubro, & exin-
de deduci poteſt coniectura, quod etiam † pro alijs annis 9
articulus ſit mendax, & confictus ad euertenda fundamen-
ta deciſionum ſuper liquidatione emanatarum coram bon.
mem. Pirouano, *ad text. in cap. ſemel malus de regul. iuris in* 6. Menoch. *conſ.* 94. *num.* 62. Giouagn. *reſponſ.* 44. *num.* 20.
lib. 1. Maximè quia non articulatur accidens aliquod poſtea
in his terris ſuperuenerit, vel noua cauſa deteriorationis ſine
qua in terminis ſeminatoriis, † quæ alternatim ſeruntur re- 10
ditus non præſumuntur diminuti, quia terræ huiuſmodi non
conſeneſcunt aut ſterileſcunt, teſte Columella *de re ruſt. lib.*
1. *cap.* 1. *& ſemper nouales dicuntur l. Silua §. nouales ff. de verb. ſignif.* & ibi latè Rebuff. *vbi ex Varrone de re ruſt. lib.*
1. *cap.* 19. Plin. *in hiſtor. natur. lib.* 18. *cap.* 19. ait, quod poſt
annum vtiliter ſemper ſeritur, & eadem ſemper percipitur
vtilitas.
Quod verò terræ ſint nudæ, & non arboratæ, vt articu-
latur in quarto contrarium eſt ex diametro articulis exad-
uerſo productis in prima inſtantia, in quibus dicitur præ-
dium eſſe aratiuum, pratiuum, oliuatum, cannetatum, &
arboratum Summario Collegii *num.* 5. & ibidem habetur
vltrò quod in hoc prædio adſunt quatuor, vel quinque ſalmæ
terræ non aptæ colturæ, prout reperitur in moderno quinto
articulo, quæ tamen non computantur inter terras vtiles
in deciſione emiſſa 22. Aprilis 1641. coram bon. memor.
Pirouano.
Et quatenus additur, quod de anno 1632. & 1642. ob inun-
dationes, & grandinem fuerunt recollecta rubra 17. fru-
men-

Digitized by Google

menti tantum non releuat, quia in calculando valore non
11 attenditur redditus vnius, vel alterius anni ſterilis, † ſed fit compenſatio cum fertilibus, & ex omnibus vniformis valor conſtituitur, Eſcobar. *de ratiocin. cap. 16. ſub num.* 40. Rota *poſt ſecundum volumen conſil.* Farinac. *deciſ.* 256. *num.* 3. *& in Ferrarien. Decimarum* 27. *Aprilis* 1622. *coram bon. mem. Vbaldo ſeniore.*

Et ita deciſum vtraque, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Cathacen̄. Eccleſiæ.

Mercurij 10. Iunij 1643.

A R G V M E N T V M.

Eccleſia in fundo donato à Donatario conſtructa efficitur ipſius Donatarij, qui proinde potuit illam in alium pariter transferre, in nihilo releuante, quod d. fundus fuerit poſtea à primæuo illius dominio alteri donatus, cum ſecunda donatio primæ præiudicare non valet, attenta præſertim traditione, quæ tùm ex Eccleſiæ ædificatione, tùm ex illius conceſſione probatur.

S V M M A R I V M.

1 *Renouationes ſucceſſiuis temporibus factæ primam conceſſionem perneceſſe ſupponunt.*

2 *Inſtrumenta ad inuicem adminiculantur, & fomentum recipiunt.*

Ampla concluſionem fortius procedere in re antiqua vltrà centum annos num. 3.

4 *Obſeruantia dat robur ſcripturis etiam informibus.*

5 *Donatio transfert dominium rei donatæ in donatarium, & num.* 16.

6 *Dominus fundi in quo fuit conſtructa Eccleſia eſt etiam ipſius Eccleſiæ dominus.*

7 *Eccleſiam conſtruens fit dominus illius.*

8 *Beneplacitum Apoſtolicum, ſiue diſpenſatio Eccleſiaſtica præſumitur ex curſu longiſſimi temporis ſtante obſeruantia.*

9 *Coniecturæ ſimul iungi debent.*

10 *Recognitiones, ſeu ſolutiones intelliguntur factæ ad formam præcedentis tituli.*

11 *Res aliena à ſciente ſcienti donari, aut concedi non poteſt.*

12 *Acceptatio in fauorabilibus ex ſola ſcientia præſumitur.*

13 *Ius tertij allegari, nec de eo excipi poteſt.*

14 *Ampla concluſionem fortius procedere, quoties ipſa pars non diſſenſit.*

15 *Taciturnitas longa æquiparatur conſenſui.*

16 *Donatio ſecundo loco facta nihil operare poteſt in præiudicium primi donatarij, cui ex primæua donatione fuerat quæſitum dominium.*

17 *Donatio prima ſemper præfertur ſi ad traditionem fuit deuentum.*

18 *Traditio rei donatæ probatur eo ipſo, quod donatarius de re donata diſpoſuit, vel in ea ædificauit.*

19 *Res inter alios acta tertio præiudicare non poteſt.*

20 *Effectuatio partis, facit præſumere effectuationem totius.*

21 *Eccleſia præſumitur conſtructa à Domino fundi, maximè ſi illam ipſe conſtruere tenebatur.*

22 *Extraneus præferri non poteſt in conſtructione Eccleſiæ inuito domino fundi.*

23 *Actus ſeparati, & nihil habentes commune cùm re de qua agitur non probant.*

24 *Actus æquiuoci, & clandeſtini ad nihil inſeruiunt.*

Scientia, & patientia poſſeſſoris requiritur ad illius præiudicium, num. 24.

25 *Breue à Sanctiſſimo obtentum eſt ſubreptitium, ſi ius tertij non fuit Papæ narratum.*

Breue ſubreptitium allegari non poteſt, num. 25.

26 *Priuilegium ſimpliciter loquens de Eccleſiis comprehendit etiam Eccleſias poſtea ædificatas.*

Lex ſemper loquitur, num. 26.

D E C I S I O CCXVII.

COmmunitas Catbacenſis dedit ſitum ad conſtrueodam Eccleſiam Ioanni Soldano, cui deinde Capitulum Lateranenſe conceſſit facultatem conſtruendi, & erigendi Eccleſiam ſub inuocatione Sancti Io. Baptiſtæ, prout vigore talis facultatis Soldanus conſtruxit, & conſtructam donauit vnà cum fundo eidem Capitulo, vt conſtat ex publicis Inſtrumentis relatis in monitorio A. C. ſub die 31. Octobris 1532. tranſumptato ex proprio originali, cuius fides, necnon dictorum Inſtrumeutorum, & aliorum ad eorum obſeruantiam probandam productorum corroboratur, quia fuerunt extracta ex publico Archiuio, & pleraque recognita, & concordat tum inſtrumentum exaduerſo productum anni 1538. & 39. in quo Communitas, ac Ordinarius fatentur dictam conceſſionem ſitus aliàs factam Soldaoo à Communitate, tum aliud monitorium de anno 1577. & renouationes ſucceſſiuis temporibus factæ à Capitulo, quæ primam
conceſſionem † per neceſſe ſupponunt, Mantic. *de tacit.* 1
lib. 21. *tit.* 6 *num.* 9. nam inſtrumenta ad inuicem † admini- 2
culantur, ac fomentum recipiunt, Aym. *conſ.* 231. *num.* 12. Maſcabr. *conſ.* 52. *nu.* 10. cum aliis allegatis per Moder. Carpen. *controu. foren. cap.* 6. *num.* 41. Rot. *deciſ.* 191. *nu.* 5. *part.*
1. *recentior.* Iuncta maximè antiquitate temporis † vltra 3
centum annos, Menoch. *conſ.* 21. *num.* 33. Rot. *dec.* 42. *n.* 5. *part.* 5. *recentior.* & obſeruantia, quæ dat robur ſcripturis
etiam informibus, Rot. *deciſ.* 482. *num.* 1. *&* 2. *part.* 1. *deciſ.* 4
18. *num.* 1. *part.* 2. *recentior. deciſ.* 757. *num.* 5. coram bon. mem. Buratto.

Hinc ſub die 23. Iunij * 1642. deciſum fuit Eccleſiam prædictam ſpectare ad Capitulum Lateranenſe titulo donationis ei, vt ſupra factæ à Soldano, quem Dominum fuiſſe conſtat ex præcedenti donatione ſitus reportata à Commu-
nitate; donatio enim transfert ei donat. dominium in dona- 5
tarium, *l. ſi quis argentum in princ. C. donat. l.* 1. *C. reuocand. donat.* Pont. *conſ.* 32. *nu.* 3. *lib.* 2. Cyriac. *controuerſ.* 645. *n.* 40. qui etiam Eccleſię dominus erat tum propter dominium
fundi † in quo fuit conſtructa, *l. adeo*, *§. cum in ſuo ſolo*, 6
ff. acq. rer. dom. §. ex diuerſo Inſt. de rerum diuiſ. Mantic. *de*
tacit. lib. 21. *tit.* 1. *ſub num.* 14. tum quia † ipſe conſtruxit §. 7
cum in ſuo ſolo Inſt. de rer. diuiſ. & potuit conſtruendi dominus fieri, ac donando dominium facere Capitulum, quamuis ipſe profeſſus eſſet in Religione Prædicatorum ſtante be-
neplacito, ac diſpenſatione Apoſtolica, † quæ ex longiſſi- 8
mi temporis curſu cum obſeruantia præſumitur, Gabr. *conſ.* 82. *num.* 30. *lib.* 2. Seraph. *deciſ.* 1042. *nu.* 2. Adden. ad ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 343. *n.* 4. *&* 5. Rot. *deciſ.* 381. *n.* 15. *part.* 5. *recent.*

Conſtruxiſſe autem, ac donaſſe Capitulo probatur ex prædictis inſtrumentis, ac monitorio accedentibus coniecturis ponderatis in alia deciſione, quam hodie propoſito dubio ſuper eiſdem Domini confirmarunt, iungendo præſer-
tim omnes coniecturas ſimul, vt debet Surd. *conſ.* 1. *num.* 53. 9
& 54. Menoch. *conſ.* 687. *num.* 18. Rot. *deciſ.* 409. *n.* 20. *part.* 5. *recentior.* & ponderando quod recognitiones Confraternitatis erga Capitulum non poſſunt referri ad titulum ſimplicis protectionis, quia fuerunt promiſſæ explicitè ratione do-
minij in inſtrumento conceſſionis à quo tanquam à ſua cau- 10
ſa declarantur, *l.* 3. *§. verum*, *ff. manum* Surd. *conſ.* 202. *num.* 17. *& dec.* 70. *num.* 9. Olaſc. *deciſ.* 167. *num.* 25. *& ſeqq.* Rot. *dec.* 91. *num.* 5. *part.* 1. *recent.*

Nec obſtat, quæ exaduerſo appoſita fuerunt. Quod enim monitorium anni 1532. ſit erroneum, eo quia ſupponit præceſſiſſe acceptationem Capituli, quod tamen poſt viginti dies acceptaſſe apparet ex publico inſtrumento, tollitur facili negotio, cùm tale inſtrumentum non contineat formaliter acceptationem, ſed conceſſionem, quam poſtea Capitulum fecit Soldano, & Confraternitati, dictaque conceſſio magis probat, quod antea Capitulum donationem Soldani acceptauerat, cum acquiſitio præcedat prioritate temporis alie-
nationem, & res aliena concedi, aut donari ſcienti à ſcien- 11
te non poſſit, Caſtren. *per illum text. in l. ædibus*, *§. vltim. ff. donat.* Mantic. *de tacit. lib.* 13. *tit.* 23. *nu.* 19. & acceptatio
ſit actus reiterabilis, atque in fauorabilibus † ex ſola ſcien- 12
tia donationis præſumatur, Roland. *conſil.* 19. *nu.* 34. *lib.* 1. Burſatt. *conſ.* 304. *num.* 55. Riminald. *conſ.* 108. *n.* 13. Menoch. *conſ.* 371. *num.* 19. Surd. *deciſ.* 111. *num.* 13.

Quod verò Soldanus donauerit Capitulo ſub conditione quatenus Communitas Cathacenſis conſentiret, nec tamen de eius conſenſu conſtet allegari non poteſt ab Epiſcopo, cui

non

Digitized by Google

13 non licet excipere de iure tertii, Ruin. *conſ.* 2. *num.* 2. *in fin. lib.* 1. Cephal. *conſ.* 3. *num.* 122. Roland. *conſ.* 57. *num.* 10.
lib. 3. Surd. *conſ.* 351. *num.* 42. Grat. *diſcept.* 511. *nu.* 6. Eo mi-
14 nus quia Communitas ipſa † non dat de diſſeoſu, Bart. *in l.* 2. *num.* 1. Socc. ibidem *num.* 8. *ff. except. res iudic.* Riminald.
ſen. *conſ.* 599. *num.* 8. *verſ. replicatque*, Theſ. *deciſ.* 4. *num.* 3.
Rot. *deciſ.* 22. *num.* 4. *part.* 1. *diuerſ. deciſ.* 265. *num.* 3. *part.* 1.
15 *recent.* ac tacendo per † longum tempus dicitur conſenſiſſe, Alexand. *conſ.* 79. *num.* 4. *&* 5. *lib.* 1. Socc. *conſ.* 15. *nu.* 54.
lib. 1. Cyriac. *controu.* 111. *num.* 9.

Non obſtat, quod poſtmodum de anno 1538. Communitas eundem ſitum antea donatum Soldano conceſſerit Confraternitati, & Confraternitas de anno 1539. obtinuerit ab Ordinario canonicam inſtitutionem Eccleſiæ, & Confraternitatis ſubijciendo ſe iuriſdictioni Ordinarij, quia neutrum fieri potuit in præiudicium Soldani, & Capituli ab eo
16 cauſam habentis, † cui ex priori conceſſione dominium quæſitum fuerat, Caſſao. *conſ.* 53. *n.* 55. *ex text. in l. id quod noſtrum*, *ff. de regulis iur.* Bald. *in l. ſi conſtante in vltim. notab. C. donat.* Cancer. *variar. reſolut. lib.* 1. *cap.* 8. *ſub num.* 180. Surd. *deciſ.* 29. *num.* 7. & ſemper præferendus eſt primus
17 donatarius, cui † ſitus traditus fuit, *l. quoties*, *Cod. de rei vendic.* Alexand. *conſ.* 14. *num.* 8. *lib.* 1. Gabr. *de empt. & ven-*
18 *dit. concluſ.* 2. *num.* 8. tradituſque probatur, † quia de eo diſpoſuit fauore Capituli ibique Eccleſiam conſtruxit, vt per Coccin. *dec.* 31. *num.* 5. Buratt. *deciſ.* 217. *num.* 2.

Et quatenus ex dictis inſtrumentis anni 1538. & 39. infertur ad ineffectuationem priorum conceſſionum, reſponderunt pariter, quod illatio huiuſmodi oritur inſtrumentis, quę
19 tanquam res inter alios acta non nocet Capitulo, *l. ſæpè*, *ff. de rei iudic. l. ſi vnus*, *§. ante omnia*, *ff. de pact.* & vtrobique notant DD. Surd. *deciſ.* 209. *num.* 9. Rot. in terminis Eccleſiæ *dec.* 208. *num.* 7. *part.* 1. *recent.* Quo minus quia ex deductis in prima deciſione probatur effectuatio, nec ipſe Ordinarius negat quin Eccleſia ſit ſub protectione Capituli, protectio autem huiuſmodi ſuoderur neceſſe eſt originaliter in inſtrumentis celebratis cum Soldano de anno 1532. quæ duoi
20 apparent effectuata in parte præſumuntur habuiſſe effectum in reliquis ibi contentis, Garz. *de benefic. part.* 12. *cap.* 2. *nu.* 294. Adden. ad ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.* 557. *num.* 9. Rot. *deciſ.* 569. *in fin. part.* 4. *diuerſ.* Et Eccleſia, quam fuiſſe conſtructam non negatur præſumitur conſtructa à Sol-
21 dano, qui erat dominus fundi, † & vigore primi contractus conſtruere tenebatur, Abb. *conſ.* 54. *ſub n.* 2. *verſ. nunc autem part.* 1. *& ex text. in l.* 2. *C. alim. pupill. præſtan. Rot. in Lunen. Sarzanen. Capellaniæ* 9. *Iunii* 1600. *coram bon. mem.*
22 *Card. Sacrato.* Nec alius in conſtruendo † ei inuito præferri potuit, Lambert. *de iurepat. lib.* 3. *art.* 5. *quæſt.* 7. *ſub n.* 6. *&* 7. *in fin.*

Non obſtat actus obedientiales Confraternitatis erga Epiſcopum, quia nil habent commune cum Eccleſia, de cuius
23 dominio hodie ſtrictè agitur, & eſt quid ſeparatum à Confraternitate, Petr. de Vbald. *de Canon. Epiſc. num.* 9. *&* 22. Coccin. *deciſ.* 472. *num.* 2. & alij actus qui exaduerſo allegantur pro Epiſcopo æquiuoci ſaltem ſunt, vel clandeſtini inſcio
24 Capitulo, † cuius conſenſus, aut ſcientia, & patientia requirebatur, vt ei præiudicarent, *l. quoties*, *§. ſeruitutum ff. ſeruit.* Bald. *in l.* 2. *num.* 22. *& ſequentibus C. ſeruit. & aqu.* Ruin. *conſ.* 163. *num.* 6. *lib.* 5. *vltra allegat. in prima deciſ. §. fin.* prout clandeſtinum, & ſubreptitium eſt Breue obtentum à ſanct. mem. Paulo V. de anno 1614. quia non fuit Papæ
25 narratum ius Capituli Lateranenſis, vt debuit, & alioquin
A non poteſt allegari in eius præiudicium, A *l.* 2. *§. ſi quis à Principe*, *ff. ne quid in loco publ.* Gemin. *in cap. quamuis n.* 3. *de reſcript. in* 6. Buratt. *deciſ.* 576. *num.* 5.

Ad viſitationes fuit ſpecialiter reſponſum in prima deciſione, & vlterius animaduerſum, quod vnica tantum datur viſitatio ante Concilium Tridentinum, nec hodie eſt quæſtio de iure viſitandi, ſed de dominio Eccleſiæ, ita vt intret priuilegium Capitulo Lateranenſi conceſſum à ſanct. mem. Bonifacio VIII. quod quia generaliter diſponit de Eccleſijs, com-
26 prehendit etiam Eccleſias poſtea ædificatas, † uam lex ſemper loquitur, *l. Arrian*, *C. de Hæret.* Franc. *in cap. vnico num.* 1. & ibi Gemin. *num.* 8. *de exceſſ. Prælat. in* 6. Caſtren. *conſ.* 235. *ſub num.* 1. *poſt med. verſ. reſtat. reſpondere lib.* 1. & in terminis priuilegijs eſt *tex. in cap. quia circa, de priuileg. & not. gloſſ.* 1. *in cap. ex parte* 27. *de decim. Rot. in Craconien. iuris legendi* 19. *Iunii* 1626. *coram bon. mem. Coccin. &* 30. *May* 1629. *coram D. Card. Vbaldo impreſſ. part.* 5. *rec. dec.* 265. *num.* 40. *& duob. ſeqq.* Quicquid dixerit Calder. *conſ.* 12. *de Priuileg.* qui non loquitur de priuilegio Bonifacij VIII. & circa finem contrarium admittit, quando priuilegium loquitur indefinitè.

Et ita deciſum vtraque, &c.

Deciſio iſta emanata coram bon. mem. Bichio in hac eadem cauſa eſt ſupra in hac eadem part. deciſ. 115.

A R G V M E N T V M.

Sequentis Annotationis.

Ad Deciſ. CCXVII.

Princeps, cùm præſumatur Iuſtitia plenus, ac Legum viua fons, à quo iura, & non iniurias oriuntur, ideòque nunquam in dubio eſt tolerandum, eius mentem fuiſſe in alterius damnum, vel præiudicium diſponere, quæ opinio tamquam marmorea, immobilis permanet, deridendo argumenta contraria.

Itaque in gratijs, & reſcriptis Principum, dum non conſtat de ius mente ſemper in eis ſubintelligitur clauſula, *citra præiudicium tertij*. Et quatenus diſpoſitio aliqua latiſſimè, & ſine fræno eſſet interpretanda, tamen in ea ſi ageretur de præiudicio tertij, eſſet intelligenda, ſeuerè, ac ſtrictè. Immò potius reſcriptum Principis eſt dicendum falſum, quam velit in dubio velit Princeps tollere ius tertio quæſitum.

Principis mens in tantum eſt interpretenda, quod ſit aliena, vt nemini præiudicium, vel iniuriam inſeratur, quod ſanè procedit, non tantum de præiudicio magno, ſed etiam de minimo, quando tamen conſtaret eius intentionem fuiſſe præiudicare tertio, id non in magnis, ſed in minimis vòluiſſe præiudicare.

Princeps, in dubio non præſumitur iuribus tertij voluiſſe præiudicare, etiamſi in gratia adſint clauſulæ potentes, de Plenitudine poteſtatis, Motu proprio, &c. quia potius eſt toleranda ſuperfluitas, quam quod admittatur abſurdum, quod Princeps voluerit, tertio pręiudicare, eique tollere ius quæſitum. Reliqua vide in ſummarijs.

S V M M A R I V M.

1 *Princeps nunquam præſumitur, in alterius damnum, vel præiudicium voluiſſe diſponere.*
2 *à Principis voluntate omnia pendent, eique omnia licent.*
3 *Factum Principis reputatur factum Dei.*
Princeps eſt vti Deus in terris num. 3.
4 *de Principis poteſtate diſputare, ſacrilegium eſt.*
5 *Principi non poteſt dici, cur ita facis.*
Princeps, cum ſit ſupra leges, eſt illis ſolutus, n. 4.
6 *Princeps cum ſit ſupra Leges, multo magis erit ſupra Grammaticam.*
7 *de Poteſtate Principis diſputans dicitur ſe illi facere ſuperiorem, ponendo Sedem ſuam ab Aquilone, &c. num.* 8. *&* 9.
10 *Princeps poteſt tollere ius tertio quæſitum, etiam de iure gentium de plenitudine poteſtatis, & ſine cauſa, & qui contrarium dicunt mentiuntur, ſecundum Angelum, & num.* 12. *&* 13.
Sed verè ipſe mentitur, cum non loquatur, vt Angelus, ſed vt homo mendax, n. 94.
12 *Princeps ſupremus eſt dominus omnium, & qui contrarium dicit eſt hæreticus, ſecundum Bart.*
13 *Princeps ad libitum ſuæ voluntatis poteſt diſponere.*
14 *Princeps ad libitum ſuæ voluntatis poteſt diſponere, & num.* 15.
16 *Tertio, quod Princeps noluerit in dubio præiudicare, eſt opinio irrefragabilis.*
17 *Scholia, exiſtentia in medio Maris, non timent rabiem rapidorum ventorum, & quamuis percuſſa à magnis pro-*

Digitized by Google

proceſſis, immota manent.

18 Princeps, quod in dubio noluerit præiudicare iuribus tertij eſt opinio marmorea.

19 Reſcriptum Principis potius eſt interpretandum falſum, quam quod præſumatur Principem voluiſſe præiudicare tertio.

20 Intentio Principis, numquam eſt, velle præiudicare tertio.

21 Principi non præſumitur placere, niſi quod iuſtum eſt.

22 Princeps licet amplam habeat poteſtatem, rationi tamen cogitur obedire.

23 Felicitatis eſt, poſſe, quantum quis velit, ſed magnitudinis eſt, velle, quantum poteſt.

24 Tantum licere debet, quantum per vires licet.

25 Ratio vina, Principi eſt inſita, ſemperque conueniens, ac familiaris.

26 Iuribus tertij, Princeps non derogat, nec velle præſumitur.

27 Reſcripta Principum, contra ius, & vtilitatem publicam emanata, perinde habentur, ac ſi non eſſent conceſſa.

28 Princeps nunquam præſumitur voluiſſe id quod iuſtè velle non potuit.

29 Reſcripta contra ius, illa eſſe cenſentur, ex quibus iniuria alicui infertur.

30 Iuris ratio non patitur, vt inde naſcatur iniuriæ occaſio, vnde iura oriuntur.

31 Ius alicui quæſitum, quoties alicui aufertur inuito, vel etiam ignoranti, ſemper Legislatoribus iniuſtum fuit.

32 Princeps in gratia etiam motu proprio facta, præſumitur circumuentus, ſi d. gratia tendat in præiudicium tertij.

33 in Gratijs omnibus à Principibus conceſſis ſemper ſubintelligitur clauſula, citra præiudicium tertij, &c.

34 Gratia aliqua, licet ampliſſimè, & abſque freno veniat intelligenda, tamen in his, quæ concernit præiudicium tertij, ſtrictè, & ſecurè venit interpretanda.

35 Principes præſumuntur Iuſtitia pleni, ac Legum viua fontes.

Princeps non præſumitur, velle tertio præiudicare, etiamſi velit, conſulere publicæ vtilitati, num. 35.

36 Vtilitas publica non eſt ſufficiens, quod Princeps ius alteri quæſitum velit tollere, niſi ſi talis, vt ſine eo, non poſſit ſequi.

Quod tamen eſt intelligendum refuſo damno.

Ciuitas, ſi velit facere foſſata per agrum alienum debet Domino ſolui agrum, num. 36.

37 Principis mens, tamquam Iuſtitia plenus, non præſumitur, nec in minimo voluiſſe tertio præiudicare.

38 Princeps non præſumitur voluiſſe derogare nec iuri in re, nec in iure ad rem.

39 de Principis mente, quando conſtat, quod voluit præiudicare tertio, tunc dicendum eſt voluiſſe præiudicare non in magno, ſed in minimo præiudicio, &c.

40 Princeps præſumitur potius voluiſſe præiudicare tertio, quando conſtat de tali eius mente, in ius ad rem, quàm in ius in re.

Ius in re, eſt potius, quàm ius ad rem, num. 36.

41 Princeps non præſumitur voluiſſe præiudicare tertio, quamuis in gratia apponantur clauſulæ potentes, de Plenitudine poteſtatis, Motu proprio, &c.

42 Princeps licet aliquid faciat de plenitudine poteſtatis, tamen eius mens non præſumitur voluiſſe, vt tertio præiudicium inferretur.

43 Princeps præſumitur Iuſtitia plenus, vnde non cenſetur plus velle, quam ipſa Lex velit.

44 Principis mens præſumitur talis, qualis de iure eſſe debet, & qualis lex, & ratio naturalis preſcribit.

45 Princeps dicitur loqui per os Dei à quo delegatus eſt in Terris.

47 Clauſula, de plenitudine poteſtatis, motu proprio, &c. poſita in gratia nihil operantur, quoad præiudicium tertij.

48 Superfluitas euitanda venit, in qualibet diſpoſitione.

49 Verba ſemper debent aliquid operari, ne fruſtra dicantur occupare membrana.

50 Superfluitas melius eſt tollerare, quam admittere aliquod abſurdum.

51 Princeps, quod voluerit ius ſuum alicui tollere, & iniuriam, ſeu iniuſtitiam facere, quid eſt abſurdius.

52 Principatus omnis inuentus creatus, ac receptus fuit ad communem bonum, publicamque vtilitatem, & non in libertatem tradendam Principibus.

53 Principatus creationis origo fuit bonum, & vtilitas Reipublicæ, non autem priuata.

Principatus nihil aliud eſt, quam cura ſalutis alienæ, num. 53.

54 Iuſtitia finis Legis eſt, Lex autem officium Principis.

55 Princeps ideò à Deo eſt conſtitutus ad tuendam omnium ſalutem.

56 Reges Perſarum habebant Cubicularium deſtinatum ad eos ſalutandum, & cum qua ſalutatione, & num. 57.

58 Princeps cordatus, & eruditus non eſt opus, vt ſtimuletur, ad procurandam ſalutem communem, & quare.

59 Rector curam habere debet eorum, quibus præpoſitus fuit.

60 Iuſtinianus Imperator pernoctabat, vt populus ſibi commiſſus ſub omni quiete conſiſteret.

61 Princeps debet prodeſſe, & non obeſſe, eique non ſeruitus, ſed tutela fuit commiſſa.

62 Principis mens debet eſſe ſemper aliena ad inferendum præiudicium aliquod iuribus ſubditorum.

63 Princeps ius ſuum omnibus illibatum conſeruare debet, & non deſtruere.

64 in Regibus ſummum bonum eſt, Iuſtitiam colere, & ſua cuique iura ſeruare.

65 Principum virtutes præcipuæ, quæ ſint.

66 Principibus omnia licent, quæ iuſta ſunt.

67 Princeps terrenus imitari debet Principem Cæleſtem.

68 Deus iuſtus eſt, & omnia rectè diſponit, & ordinat, & licet Omnipotens ſit, non tamen poteſt facere peccatum.

69 Princeps Chriſtianus, immò nec paganus nullam parem cum Deo audet affectare poteſtatem, & num. 70.

71 Deus ipſe Optimus, & Omnipotens non poteſt velle, quod eſt malum, vel iniuſtum.

72 Malum poſſe, non eſt, non poſſe, ſed deficere à poteſtate.

Princeps non poteſt quidquam iniuſtum facere, & ſi faciat Deum habebit vltorem, num. 72.

73 Principi non poteſt dici cur ita facit, quod procedit in his, quæ ſunt iuris poſitiui.

74 Princeps eſt ſolutus legibus poſitiuis, & ſic iure Ciuili.

75 Teſtamentum Principis valet ſine vlla ſolemnitate.

76 Pacta ſuper hæreditatibus, quæ non valent inter priuatos, ſuſtinentur cum Principe.

76 Principum donationes non indigent inſinuatione.

Inſinuationis ſolemnitas in donationibus eſt de iure Ciuili, num. 76.

77 in Iuribus Ciuilibus, quod placet Principi legis habet effectum.

78 Voluntas Principis, quando habeatur pro ratione.

76 Principis poteſtas non eſt ita ad libitum diſponere, vt faciat contra ius poſitiuum, quando ipſe infert damnum, vel iniuriam alijs.

80 Adeo vt non poſſit reddere rationem, cur ita fecerit.

81 Principes non debent grauare mentes intelligentium, & ſcandalizare ſubditos.

82 Princeps non poteſt venire contra ius naturale, vel gentium, quia hoc ſemper eſt bonum, & æquum.

83 Principis factum, quando ſit reputandum factum Dei.

84 Deus non dedit Principibus iuriſdictionem, & auctoritatem, quod liceat eis peccare.

85 Deus licet dederit Principibus amplitudinem poteſtatis, in tali conceſſione non veniunt illicita, & num. 86.

87 Princeps non ſubeſt Legibus, quantum ad neceſſitatem, perſonam ipſius reſpicientem, ſecus reſpectu neceſſitatis iuſtitiam concernentis, num. 88.

89 Iuri Diuino omnis poteſtas eſt ſubiecta.

Ius naturale, gentium, & diuinum maior, & potentior eſt, quàm Principatus, & Imperium, num. 89.

90 Inferior non eſt ſolutus Legibus ſuperioris.

Princeps non eſt ſolutus Legibus Diuinis.

Rex leget in libro legis omnibus diebus vitæ ſuæ, & non deflectet ab eo, ſic legitur in ſacra Pagina, num. 90.

91 Prin-

Digitized by Google

91 *Principis reſcriptum contra ius naturale, vel Diuinum non tenet.*

92 *Princeps nihil poteſt contra ius gentium, vel ipſam naturalem iuſtitiam.*

93 *Natura vinculum, Principis auctoritatem ſuperat.*

94 *Angelus vigilando ſomniauit, quod Princeps ſine cauſa de plenitudine poteſtatis poſſit tollere ius quæſitum tertio etiam de iure gentium.*

95 *Quæ opinio in aperto eſt, quàm ſit temeraria, & quamuis quæratur ſaluari, vt intelligatur ſoluto pretio, tamen nec ſubſiſtit, num. 96.*

97 *Angel. in leg. item verberatum, §. 1. ff. de rei vendic. refutatur.*

98 *Princeps etiam ſupremus non poteſt tollere ius tertio quæſitum de iure gentium, etiam de plenitudine poteſtatis ſine cauſa.*

99 *Princeps licet ſubiecerit principibus leges, non tamen ſubiecit contractus.*

Contractus, & conuentiones ſunt de iure gentium.

100 *Principes iuris gentium obligantur ſicuti priuati.*

101 *Imperator Federicus, equitando in medio duorum Doctorum, quid ab eis quæſiuit, & ei, qui ipſum adulauit donauit ſuum equum, & num. 102.*

104 *Adulatio fera illa beſtia excæcat oculos hominum, quantum doctiſſimorum.*

105 *Doctores aliquando adulandi ſtudio ducti, defendunt opiniones non tantum male fundatas, ſed etiam penitus falſas.*

106 *Adulatio imitatur coruos, qui vt aggrediantur cadauera, ſtatim effodiunt eis oculos.*

107 *Imperator, quod ſit Dominus Orbis, quo ad dominium, & proprietatem, quod id ſit falſum, ex quo pateat.*

Imperator non teneretur ſoluere pretium rerum, ſi earum eſſet Dominus, quoad proprietatem, & dominium, & tamen ſoluit, num. 107.

108 *Martinus Doctor, quia dixit, æquum, amiſit equum, & quomodo, & num. 109.*

110 *Dictum ſacræ Paginæ 1. Reg. cap. 8. quomodo ſit intelligendum, & num. 111. & 112.*

113 *de Principis poteſtate diſputare tunc eſt ſacrilegium, quando ex nimia audacia, vel contemptu fieret ſecus ſi diſputetur de eius pia mente, quæ in dubio non intendit præiudicare nemini.*

116 *Principis voluntas, quando diſputatur, quod non intendit alicui præiudicare, tunc ſecundum eius voluntatem diſputatur, & non contra eam.*

117 *Sacrilegium ſemper non eſt, dum diſputatur de Principis poteſtate.*

118 *Principes iuſtiſſimi, & religioſiſſimi, potius de ſuo dant, quam alienum auferant, vel præiudicium inferant alicui.*

119 *Principes, ſi ex cauſa auferant bona, & ius alicui, tenentur refundere pretium, quidquid ſit dum proceditur per viam Legis vniuerſalis, & num. 120. & 121.*

122 *Princeps ex cauſa auferendo rem priuato, tenetur refundere pretium, ſiue procedat ex lege generali, ſiue particulari, ſiue ex conſuetudine, ſiue ex diſpoſitione propria, & num. 123.*

123 *Princeps auferendo rem alicui ex cauſa, ex lege particulari, indubitatum eſt, teneri refundere damna.*

124 *Poteſtas Diabolica eſſet auferre rem ſine pretio, & num. 125. & 126.*

127 *Princeps, quod poſſit ex cauſa, auferre rem alicui, refuſo pretio, id qualiter intelligi nempe, quod cauſa reſpiciat publicum bonum.*

128 *Nam non diceretur legitima, ſi auferat rem priuato, vt det alteri priuato.*

129 *Princeps non debet vnum altare diſcooperire, vt alterum cooperiat.*

130 *Subueniri, ſi non poſſit vni, niſi cum damno alterius commodius eſt neutrum iuuari, quam alterum lædere.*

131 *Cauſa priuata non eſt ſufficiens, vt Princeps poſſit mihi auferre rem meam.*

ANNOTATIO
Ad Deciſionem CCXVII.

SAcroſanctum, ac inuiolabile eſt hoc Iuris axioma, quod A
numquam in dubio præſumendum eſt; Principem in al-
terius damnum, vel præiudicium diſponere voluiſſe. Ecquan- 1
nis aſſeratur, quod à Principis voluntate omnia pendeant,
† eique omnia liceant, *can. conuenior. verſ. allegatur Im-* 2
peratoris 25. q. 8. lib. 1. ff. de conſtitut. Princip. Nam, & fa-
ctum Principis reputatur factum Dei, eſt enim Deus in ter- 3
ris, vt ratiocinatur Bart. *in extrauag. Ad reprimendum, in*
verb. totum, num. 5. Vnde ſacrilegium eſt velle diſputare † de 4
Principis poteſtate, *leg. diſputare, ff. de crimin. ſacrileg.* &
Principi non poteſt dici Domine † cur ita facis? Quoniam 5
cum Principes ſint ſupra leges, ſunt illis ſoluti, *l. hoſtes, ff.*
de cap. & poſt lim. reuerſ. cum ſimil. Congruitque facetum
dictum Sigiſmundi Imperatoris, qui (vt refert Pontanus de
Attic. Bellat. *ſyntagm. 5. cap. 111.*) cùm eſſet in Concilio
† Conſtantienſi, à Cardinali Placentino, notatus fuit vio- 6
latæ Grammaticæ. Imperator reſpondit, ſi nos ſumus ſupra
Leges, cur non etiam ſupra Grammaticam? &c. Quod
enim, vt dicebam, Princeps ſit ſolutus legibus, eſt etiam
text. in l. Princeps, ff. de legib. & deducit Bald. *in l. digna*
vox, in 2. lectur. C. de quadrien. præſcript. & in l. fin. num.
4. ff. ſentent. reſcind. non poſſ. ſufficit enim pro ratione vo-
luntas, ideòque qui † diſputat de poteſtate Principis facit ſe 7
ſuperiorem ipſi Principi, ponendo ſedem ſuam ab Aquilone, 8
& tentat ſe eſſe ſimilem Altiſſimo, vt inquit Bald. *in conſ.* 9
359. proponitur col. 1. lib. 1. In tantum, quod poteſt Princeps 10
tollere ius alteri quæſitum etiam de Iure gentium, de pleni-
tudine poteſtatis, & ſine cauſa, & † qui contrarium dicunt 11
mentiuntur ſecundum Angel. *in l. item ſi verberatum, §. 1.*
ff. de vendic. circa hoc dictum Angel. vide, quæ dicam infra
num. 94. Inſuper, & vt monet Bart. *in l. hoſtes, ff. de capt. &*
poſt lim. reuerſ. Princeps ſupremus eſt Dominus omnium, 12
l. deprecatio, ff. ad leg. Iul. de ract. & qui contrarium † di- 13
cit, eſt hæreticus. Itaque abſolutè poterit ad nutum ſuæ vo-
luntatis diſponere, & facit illud *ſacra pagina libro Regum* 14
cap. 8. Ait Dominus Samueli in princ. ibi, *Prædic eis ius Re-* 15
gis, qui regnaturus eſt ſuper eos, & inferiùs, *voſque eritis*
ſerui, &c.

Verùm his minime refragantibus imperturbabilis rema-
net prædicta concluſio, & veluti ſcholium † in medio ma- 16
ris, quod quantumuis abimis procellis agitatum, & à rabie
rapidorum ventorum † percuſſum, nihilominus immo- 17
tum perſiſtit; ita præfata opinio, quod Princeps in dubio
nunquam præſumatur voluiſſe lædere ius tertij, † cum 18
marmorea ſit nihil timet, eſt enim *textus in d. l. 2. allegatus hic*
in deciſione in §. merito ait prætor, ibi, *ita oportet permittes,*
vt ſine iniuria, alicuius fiat, & gloſ. ibi, *in verb. iniuria,*
explicat ideſt, *ſine damno alicuius,* & plura iura concordan-
tia adducit. Vnde potius reſcriptum interpretandum † ve- 19
nit eſſe falſum, quam dicendum quod Princeps tertio præiu-
dicare voluerit, ita docuit Abb. *in cap. ex parte el 2. in fin. de*
reſcr. & ſequitur Menoch. *de præſumpt. lib. 2. præſ. 9. num. 9.*
ibi, *falſum potius præſumitur reſcriptum, quam quod volue-*
rit Princeps tollere ius tertij, &c.

Principis enim intentio eſt, nunquam iuribus tertij vel- 20
le præiudicare iuxta *textum in cap. ſuper eo, de offic. delegat.*
& ibi gloſ. in verb. intentionis, & gloſ. in cap. dudum 31. de
priuileg. Principi enim, vt inquit Bald. *in l. 1. nu. 6. ff. de con-*
ſtitut. Princip. non præſumitur placere, † niſi id, quod iu- 21
ſtum eſt, & non cenſetur velle, niſi quod iuris eſt. Nam li-
cet † Princeps amplam habeat poteſtatem, rationi tamen 22
cogitur obedire. Vnde perbellè, dixit Plinius in Panegyrico
ad Traianum Imperatorem, ibi, *Vt enim felicitatis eſt,*
poſſe te, quantum velis, ſic magnitudinis eſt velle te, 23
quantum poſſis. Hine etiam inquit Pacatus, Imperatori
Theodoſio.

Tantum tibi licet, quantum per vires licebit. 24

Nam, vt præclarè admonet Pindarus apud Plutarchum.

Viua ratio Principis eſt inſita, ſemperque conueniens, ac
familiaris. 25

Quare iuribus tertij Princeps non derogat, nec velle præ-
ſumitur, *d. l. 2. §. merito, & §. ſi quis à Principe, ff. ne quid* 26
in loc. public. Atque non ſine cauſa placuit Imperatoribus,
quod ſi reſcripta contra ius, & vtilitatem publicam impetra- 27
ta ſint, perinde haberi, ac ſi non eſſent conceſſa, *vt tot.*
titul. C. ſi contr. iuſ. it. vel vtilit. public. &c. Cùm numquam
cle-

28 credendum ſit Principem † voluiſſe, quod iuſtè velle non
potuit, *arg. l. ſi quando 35. C. de inoff. teſtam. & l. omnium 19.*
Cod. de teſtament. Ea enim reſcripta contra ius eſſe cenſen-
29 tur, ex quibus Iniuria alicui inferatur, non enim Iuris ratio
patitur, vt inde naſcatur iniuriæ occaſio, vnde iura
† oriuntur, *ad l. meminerint C. vnde vi, c. peruenit, de fi-*
30 *deiuſſ.* quod vix eſt, quod non eueniat, quoties alicui ius
31 iam quæſitum, aut inuito, † aut etiam ignoranti, adimi-
tur ſemper enim Legiſlatori odioſum, & exoſum viſum eſt,
tertiò ius quæſitum auferri, *vt in d. §. ſi quis à Principe.* Vn-
de merito aſſeuerandum venit, quod
Princeps cenſeatur circumuentus, etiamſi gratia emana-
32 uerit † motu proprio, dum ipſa tendat in præiudicium
tertij, ſicuti poſt Capiblanc. & alios, dixit Didac. *de Mari*
in addit. ad deciſ. Gizzarell. 17. num. 12. ibi, *præſumitur*
Princeps circumuentus, dum diſponit in præiudicium alterius,
&c. & ratiocinata eſt Rota coram bon. mem. Dunozetto *in*
cauſa Bononien. Iuris macinandi 11. Februar. 1638. quam de-
ciſionem retuli ſupra in præcedenti *part. 8. recentior. deciſ. 4.*
num. 4. ibi, *præſumitur Papam ſub inuolucro verborum cir-*
cumuentum fuiſſe, cuius intentio non eſt tertio velle præiudi-
care, &c.
Hinc eſt, quod ob iſtam cauſam in omnibus priuilegijs,
33 † & gratijs Principum exauditur, clauſula illa, *citra tertij,*
iuriſque alteri iam quæſiti præiudicium, iuxta *text. in cap.*
quamuis 8. de reſcript. in 6. & in cap. audita, & ibi gloſ. in
verb. non intelleximus, extra de reſtitut. ſpoliat. cum alijs
adductis per Barboſ. *de clauſ. clauſ. 157. num. 2. & 3.* & poſt
eum Carol. Marant. *reſp. 13. num. 19. vbi plura, tom. 2.*
Hinc quoque eſt, quatenus aliqua diſpoſitio latiſſimè, &
34 abſque vllo freno interpretanda † veniret, tamen ſi ius al-
terius læderetur, ſtrictè, ac ſeuerè interpretanda veniret,
vt notatur *in cap. ſuper eo 15.* ibi, *præiudicium generare de*
off. & poteſt. Iud. delegat. & in cap. cum dilectus de donat.
cum alijs allegatis per Gabr. *in conſ. 197. num. 5. & 6. lib. 1.* &
per Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. §. 6. proœm. num. 9.* vbi multa
ſimilia adducit, adde Auguſt. Barboſ. *in collectan. ad Ius Ca-*
nonicum ad d. cap. ſuper eo. Eſtque ſic indubitatum Princi-
35 pum mentem eſſe nolle † præiudicare alicui, cum præſu-
mantur ſic iuſtitia pleni, ac Legum viuæ fontes, vt non
cenſeantur velle ius tertij tollere, quamuis velint conſulere
publicæ vtilitati, vt fuit conſideratum à Rota coram bon.
memor. Dunozetto *d. deciſ. 4. num. 15.* ibi, *nec præſumendum*
eſt, Papam voluiſſe conſulere publicæ vtilitati, cum damno
eorum, quibus vigore contractus fuit ius quæſitum, &c. part. 8.
recent. Nam publica vtilitas, non ſufficit ad hoc, vt Princeps
ius tertio quæſitum auferre poſſit, niſi talis vtilitas ſine abla-
tione dicti Iuris tertij ſequi non poſſit, vt ſcribunt Iaſ. *in l.*
Gallus 29. §. & quid ſi tantum, in 2. lectur. 28. ff. de lib. &
poſthum. Ruin. *in conſ. 108. num. 29. vol. 2.* Gabr. *de iur. quæ-*
39 *ſit. non tollen.* Quod tamen intelligendum eſt refuſo † dam-
no, Bellon. *conſ. 66. nu. 3.* cum ibi allegat. & facit ſententia
Bald. & Angel. *in l. 1. C. de ſer. quæ pro pac. lib. accip.* quod ſi
Ciuitas velit facere foſſata per agrum alienum, debet Domi-
no ſoluere agri pretium.
Animaduertendum illud quoque venit, quod mens, &
37 intentio Principis † non ſolùm in magnis, ſed nec etiam in
minimo præſumitur nolle præiudicare iuribus tertij, ſecun-
dum *gloſ. in cap. cum olim in verb. præiudicium, de conſuet.*
quam ad hoc ibi ponderant DD. & reſpondetunt Ruin. *in*
conſil. 95. num. 15. ibi, *quamuis ageretur de eius præiudicio mo-*
dico, &c. lib. 4. Riminald. Iun. *in conſ. 6. num. 60.* ibi, *nec etiam*
præſumendum eſt, quod Princeps voluerit iuribus tertij præiu-
dicare, licet ageretur etiam de modico præiudicio, &c. lib. 1.
cum alijs abundè relatis per Tiraquel. *in tract. de Iud. in reb.*
exiguis, verſ. ſexageſimo primo, ibi, *cum non cenſeatur Prin-*
ceps, etiam in modico velle præiudicare tertio, &c. Larrea
deciſ. Granaten. 98. num. 8. ibi, *quia Princeps non cenſetur*
velle præiudicare alicui, nec in minimo, &c. Redenaſc. *conſ.*
1. num. 121. ibi, *cui Princeps etiam in modico præiudicare no-*
38 *luiſſe præſumitur.* Et ſic non præſumitur velle derogare, neq;
ius alterius in re, neque ad rem, ſecundum *gloſ. in d. cap.*
cum olim.
Verumtamen, quando conſtaret de expreſſa mente
39 Principis velle alicui præiudicare, † tunc dicendum eſt in
minimo potius, quàm in magno voluiſſe præiudicare, & ita
probat *text. in l. 2. §. ſi quis à Principe, ff. ne quid in loco publi-*
co, &c. gloſ. in l. ſed cum ab herede, ff. ad S.C. Trebell. & in
cap. cum olim. de conſuetud. & ex Bald. Curt. iun. Dec. Neuiz.
& alijs tradit Menoch. *de præſumpt. lib. 2 præſumpt. 9. num. 5.*

& pluries reſpondit Rota, & præſertim coram bon. memor.
Penia *in cauſa Valentina Subſidij 11. Maij 1611. & deinde*
coram bon. memor. Vrgellen. in cauſa Bergomen. Penſionis de
Treſcurio 13. Nouembris 1626. & inter eius impreſſ. deciſ. 48.
num. 28. ibi, *Vbi autem apparet Principem voluiſſe præiudica-*
re iuribus tertij, in dubio debet intelligi, quod in modico vo-
luerit præiudicare, & non in magnis, &c. Vnde Princeps in
dubio præſumitur potius voluiſſe præiudicare in ius ad rem,
† quam in ius in re, tamquam minus præiudiciale, ſecun- 40
dum Gomeſ. *de regul. Cancell. ad regul. de iur. quæſit. non tol-*
len. q. 11. verſ. item intelligitur, & benè deducit Valaſc. *con-*
ſultat. 72. num. 23. ibi, *vel Princeps reſcribit cum intentione*
præiudicandi, & non appareat in quanta quantitate præiudi-
care velit, interpretamur verba eius de minori præiudi-
cio hoc eſt de Iure ad rem, arg. leg. nummis, ff. de
leg. 3. &c.
Vlterius eſt adeò indubitata præfata concluſio, quod in
dubio Princeps † non præſumatur ius tertij lædere, quod 41
procedit, etiamſi in gratia alteri conceſſa reperiantur ap-
poſitæ, potentes clauſulæ illæ, *Ex certa ſcientia, De plenitudi-*
ne poteſtatis, Motu proprio, Non obſtantibus, & ſimilibus,
quia ad nihil illæ deſeruirent. Nam vt dicit Bald. *in cap. ad*
aures, de reſcript. quod licet Princeps aliquid faciat, de ple-
nitudine poteſtatis, intentio tamen ſua, non videtur, fuiſ-
ſe, vt tertius grauaretur, aut iniuriam acciperet, quale di- 42
ctum refert, & ſequitur Iaſ. *in l. ex facto, col. 2. ff. de vulgar.*
& pupill. Nam Princeps præſumitur iuſtitia plenus, † & 43
propterea cenſetur, quod nihil plus velit, quam ipſa Lex vult.
Voluntas Principis talis fuiſſe præſumitur, qualis de iure
† eſſe debet, & qualem eſſe præſcribit Lex ſcripta, & ratio 44
naturalis, vt inquit Bald. *in cap. 1. col. 2. apud quos controuerſ.*
inueſt. ter. & in cap. licet de offic. Ordin. & in d. l. ex facto per
illum ex text. vbi etiam Iaſ. *in 4. notabil.* Quoniam † & 45
Princeps dicitur loqui per os Dei, quo delegatus eſt Iudex in
Terris, vt inquit Iuſtinianus Imperator *in auth. de hæred. &*
falcid. & facit dictum Ariſtotel. *lib. 3. Politic. cap. 9.* Princi-
pem eſſe quaſi Deum quemdam in Terris.
Sed iam ſuſurrare ſentio, quod hoc modo prædictæ clau- 46
ſulæ, *Ex certa ſcientia, de Plenitudine poteſtatis, & aliæ,*
de vento deſeruirent, vt diximus, nam reſpondetur potius
eſſe tollerandum, vt illæ † clauſulæ, nihil operentur, quàm 47
quod tolleremus, mentem Principis fuiſſe, velle præiudi-
cium inferre iuribus tertij, *gloſ. Bart. & DD. in l. ſcimus,*
fin. §. in computatione in gloſ. magna ad fin. C. de iur. deliberand.
Concedo quidem, † quod ſuperfluitas longè euitanda ve- 48
niat in qualibet diſpoſitione, & verba ſemper debent aliquid
operari, nec fruſtra valent † occupare membrana, *l. 3. in* 49
princ. ff. de iur. l. ſi quando 109. ff. de legat. 1. l. fin. ff. ne quid in
flum. public. cap. ſi Papa, de priuil. in 6. cap. ſi à Iudice de ap-
pellat. eod. lib. 3.
Verùm melius eſt, tollerare ſuperfluitatem, quam † ad- 50
mittere aliquod abſurdum, quid enim abſurdius poteſt cogi-
tari, quàm Princeps, vellit ius ſuum alicui tollere, & iniu- 51
riam, ſeu iniuſtitiam facere, vbi iura naſci debent, *ad l.*
meminerint C. vnde vi. Et ſedulò admonet Crauet. *conſ. 241.*
circa fin. ibi, *ſed quid abſurdius, quam illud præſumi voluiſſe*
Principem ius tertij tollere, & iniuriam, ſeu iniuſtitiam fa-
cere vbi iura naſci debent, &c. Nam & omnis Principatus
inuentus, creatus, & receptus fuit ad commune bonum, 52
publicamque vtilitatem, & honeſtatem, & non in liberta-
tem tradendam Principibus, vt inquit Bart. *in tractat. de*
regimine num. 27. Et ſecundum Bald. *in l. 2. §. nouiſſimè,*
ff. de origin. iur. Originalis intentio creationis Principatus, 53
fuit bonum, & vtilitas Reipublicæ, non verò priuata. Et
Principatus nihil aliud eſt, quam cura, ſalutis alienæ.
Vide quæ dicam latè infra. Congruit dictum Plutarch.
in Libello ad Principem ineruditum, vbi ait, quod Iu- 54
ſtitiæ finis Legis eſt, Lex autem officium Principis, atque
Princeps imago Dei eſt, ac à Deo ipſe eſt conſtitutus ad tu- 55
tandam omnium ſalutem. Et inſuper obſeruat, quod li-
cet Perſarum Rex vnum ex cubicularijs habebat conſti- 56
tutum, vt de mane ad Regem ingrediens, illum, cum
tali voce ſalutaret, *Surge, o Rex, & curam rerum ge-* 57
re? Tamen eruditus, & cordatus Princeps intus habet, qui 58
hoc identidem occinat, & admoneant. Hinc admonet Ora-
culum Cæleſte in Eccleſiaſt. *cap. 32.* ibi, *Rectorem te poſue-* 59
runt, curam illorum habe, &c. Hinc Sacratiſſimus Impe-
rator Iuſtinianus, *vt atteſtatur in §. 1. Auth. vt Iud. ſine quo-*
que ſuffrag. elig. pernoctabat, vt eius ſubditi, ſub omni 60
quiete conſiſterent, ipſe pro omnibus curas, & ſolicitu-

dines ſuſcipiendo, ibi, *Pernoctantes, & noctes ſub æqualitate dierum ducentes, vt noſtri ſubiecti, ſub omni quiete conſiſtant, ſolicitudine liberati, nobis in noſmetipſos pro omnibus cognitionem ſuſcipientes, &c.*

Quare concludendum venit in terminis noſtris, cum (*ſecundum moralem Philoſophum Senecam de Clement. ad Ne-*
61 *ronem lib.1.cap.4.*) debeant Principes † prodeſſe, & non
62 obeſſe, quia non ſeruitus illi traditur, ſed tutela, & defen-
ſio ſubditorum. Ideò dicendum venit, mentem Principis
Iuſtitiæ amatoris, tempus in omne eſſe alienam ad inferen-
63 dum præiudicium aliquod, iuribus ſubditorum cum ius
64 ſuum vnicuique illibatum conſeruare, & non deſtruere, te-
netur. Vnde congruè allegari poteſt paternum monitum
S. Gregor. Pont. Max. *in Epiſtol.* 120. *lib.7. ſcripta ad Regem Franciæ, Summum bonum,* ait, *in Regibus eſt, Iuſtitiam colere, ac ſua cuique iura ſeruare, &c.* Nam, & virtutes Prin-
cipum ſunt, iuſtitiam oppreſſis facere, virtute prædictos
65 † benignè fauore, facinoroſos homines ſeueriſſimè caſtiga-
re, iuſta præcipere, & omnia cum moderamine diſponere,
iuxta textum in can. Regum officium, & in can. Reges 23. quæſt. 5. & in can. Maximianus 23. quæſt. 3. & in alijs ſimilib.

Nec aliquis turbetur propter ea quæ deduxi ſupra in prin-
66 cipio *nu.*2. quod Principi omnia licent, quia id † intelligen-
dum venit de omnibus quæ iuſta ſunt, nam Princeps terre-
67 nus † imitari debet Cœleſtem, ideſt Deum, at Deus iuſtus
68 eſt, & omnia rectè diſponit, vt ordinat, & licet Omnipo-
69 tens ſit non tamen poteſt facere † peccatum, aut quidquam
iniuſtum, immò cùm Princeps nullus Chriſtianus, immò
70 nec quidem paganus cum † Deo poteſtatem audeat affe-
ctare, tantum abeſt, quod maiorem deſideret, non poteſt
71 facere quidquid vult, ſicuti Deus ipſe Optimus, qui † &
eſt omnipotens, non poteſt velle, quod eſt malum, vel
72 iniuſtum, quia poſſe malum, non eſt poſſe, ſed deficere à
potentia, *can. fin. verſ. charitas, de pœnit. diſtin.* 2. & ideò
Princeps non poteſt quidquam iniuſtum, quia vbi id faciat
habebit Deum vltorem, vt inquit Couar. *variar. reſolut. lib. 3. cap.6. num.8. in fin.*

Vlterius, quod dixi *num.*5. non eſſe inquirendam ratio-
73 nem, cur ita fecerit Princeps, nam id intelligendum venit,
74 in his, quæ ſunt iuris poſitiui, quia Princeps eſt ſolutus Le-
gibus poſitiuis, & ſic iure Ciuili, vt conſiderauit Fulgoſ.
75 *conſ.*143. Antonius *col.*2. *in fin.* & ideò teſtamentum Princi-
pis valet ſine vlla ſolemnitate, vt conſtat ex multis congeſtis
per Zaſ. *in conſ. à num.*1.

Inſuper pacta ſuper hæreditatibus, quæ inter priuatos pro-
hibentur per Leges, ſubſtinentur cum Principe, ratione de
76 qua ſupra, & ſic donationes Principis inſinuatione † non
indigent, cùm ea ſolemnitas de Iure Ciuili ſit inuenta, *l. Sancimus C. de donat.* Hinc concludunt DD. quod in iuribus
77 Ciuilibus, † quod placet Principi, legis habet vigorem,
nec eſt, qui dicatur ita facis? & in illis verum eſt dicere
78 voluntatem ſufficere pro ratione. At verò in illis, quæ iniu-
79 riam, ſeu damnum infert alijs. Principis poteſtas non
eſt ita ad libitum diſponere, vt faciat contra ius poſitiuum,
80 adeò vt non poſſit reddere rationem, cur ita fecerit, alio-
quin, ſecundum Hoſtienſem *in cap. cum te, de ætat. &*
81 *qualit.* grauaret mentes intelligentium, & ſcandalizaret
ſubditos. Ratio autem huius concluſionis ea, potiſſimum
82 aſſignari poteſt, quia ideò non poteſt venire contra ius na-
turale, & gentium, quia hoc ſemper eſt bonum, & æquum,
& ideò, &c.

Nec pariter aliquid officit, quod dixi ſupra *num.*3. nem-
pe factum Principis, reputari factum Dei, id intelligitur,
83 quando factum eſt iuſtum, & ſine alicuius iniuria, vt con-
cludit Alciat. *in conſ.* 201. *n.* 11. *verſ. quia,* & videatur Grama-
tic. *vot.*35. *num.*10. *& vot.*32. *num.*8. quare ſecundum Bart.
*in l. fin. col.*2. *C. ſi contra ius, vel vtil. public.* Deus non de-
84 dit † Principibus iuriſdictionem, & auctoritatem, quod li-
85 ceat eis peccare. Licet enim Deus dederit Principi amplitu-
86 dinem poteſtatis, in ea tamen conceſſione non veniunt illi-
cita, *l. creditor. §. Lucius, ff. mandat.*

Vlterius, nec quoque aliquis titubet ex adductis ſupra
87 *num.*5. nam verum eſt, quod Princeps non ſubeſt Legibus,
quia id intelligitur, quantum ad neceſſitatem, perſonam
ipſius reſpicientem, ſecus verò reſpectu neceſſitatis iuſtitiam
88 concernentis. Nam & ſecundum Bart. *in l.*1. *C. de conſtitut.* id non habet locum de iure diuino, cui omninò omnis
89 poteſtas Principis eſt ſubiecta, nam ius naturale gentium, &
diuinum, maior potentius eſt, quàm Principatus, & Im-
90 perium. Inferior enim non eſt ſolutus Legibus Superioris.

Ergo nec Princeps legibus diuinis, nam vt legimus in Sacra
Pagina Deut. *cap.*17. ibi, *Rex leget in Libro Legis omnibus diebus vitæ ſuæ, & non deflectet ab eo, ſed faciet omne, quod ſcriptum eſt in eo.* Ioſ. *cap.*1. Hinc dixit Anchar. *in cap. quæ in Eccleſiarum num.*7. *de Conſtitut.* quod non valet re-
ſcriptum Principis, quod eſt contra ius naturale, vel diui- 91
num, & concludit Bald. *in l. nam, & Magiſtratus, ff. de*
arbitr. quod Princeps nihil poteſt contra ius gentium, vel 92
ipſam naturalem iuſtitiam, &c. Naturæ enim vinculum
† Principis auctoritatem ſuperat, Valer. Maxim. *lib.7. cap.7.* 93
Quod autem Princeps dicatur ſolutus legibus qualiter id
intelligatur dicam etiam aliqua infra in reſiduo Anno-
tationis.

Nunc vti temeratiam redarguere intendo, ſententiam
Angel. *in l. item ſi verberatum, §.1. ff. de rei vindic. de qua*
*ſupra nu.*1. qui vigilando ſomniauit, Principem † poſſe 94
tollere ius alteri quæſitum etiam de iure gentium ſine cauſa
de plenitudine poteſtatis (an autem, & quomodo ſit ve-
rum, quod in Principibus ſupremis detur duplex poteſtas
latè dicam infra in reſiduo annotationis à *num.* 132. Quam
autem caduca ſit ſupra dicta opinio Angeli nemo eſt, niſi
penitus cecutiat, qui hoc eſt ſupra relatis non videat, † & 95
licet aliqui DD. prædictam ſententiam Angel. intelligant
procedere pretio reſtituto per Principem, † tamen nec id 96
procedit. Optimè quidem ſe geſſit Aym. Crauett. *in conſ.*
241. *num.*20. dum monuit, quod Angel. ſic loquendo non
vti Angelus, ſed † vti homo mendax loquitur, vbi etiam à 97
*num.*12. demonſtrat contrariam opinionem eſſe irrefragabi-
lem, quia Princeps etiam ſupremus non poteſt, nec de
plenitudine poteſtatis tollere † ius competens alicui de iure 98
naturali, vel gentium ſine cauſa. Quia licet Deus ſubiece-
rit leges Principibus non tamen ſubiecit contractus, & con-
uentiones, quæ † ſunt de iure gentium, quibus Principes 99
obligantur non minus, ac priuati, ex ibi allegatis eamque
opinionem vti communem protegunt infiniti DD. relati per
Gabr. *in ſuis comm. concluſ. lib.3. de iur. quæſit. non tollend. concluſ.*1. quod enim Angelus *in d. §.* 1. locutus fuit non vti
Angelus, ſed vti homo mendax, benè quoque deducit Ri-
minald. Iun. *in conſ.*18. *num.* 118. vbi etiam aſſerit prædictam
Angeli opinionem eſſe falſam, & adulatoriam, &c.

Certè, ſi Angelus defendiſſet ſimiles adulatorias opinio- 100
nes, & equitaſſet cum Imperatore Federico I. vulgò Barba-
roſſa, dono ei dediſſet ſuum equum. Iſte enim Imperator,
de anno 1158. cum quadam die equitaſſet in medio duorum 101
Doctorum de illo tempore ſatis celeberrimorum, vnus erat
Bulgarus, & alius Martinus, nam vnus vocabatur Fons
Legum, & alter Mens Legum. Imperator enim equitando,
vt dicebam, interrogauit eos, an verum eſſet, Imperatorem
eſſe Dominum totius Orbis, reſpondit Bulgarus, quod non 102
erat Dominus quo ad proprietatem, affirmatiuè tamen de-
fendit Martinus, adulandi tamen ſtudio ductus. O cruenta
beſtia adulationis quæ tam dirè excæcat † homines, etiam 103
quantumuis doctos, vt non ſolùm defendant, ac protegant
† opiniones malè fundatas, ſed etiam manifeſtè falſas. Adu- 104
latio namq. imitatur coruos, qui vt ſtatim accedunt ad ca-
dauera, teſte Plutarcho, eis † oculos effodiunt, ſed ad 106
nos. Quam enim falſa, & temeraria ſit prædicta opinio de-
fenſa à Martino apertum eſt, quia ſi † vera eſſet non tenere- 107
tur ſoluere pretium Princeps emendo ſicuti tenetur, & ſol-
uit, *l. benè à Zenone C. de quadrien. præſcript. & l. multum intereſt, C. de commun. rerum. alien. & leg.2. C. quib. ex cauſ. cum ſimil.* Verumtamen prædicta opinio Martini non parum
arriſit Imperatori, quod facto id demonſtrauit, dum domum
reuerſus, iuſſit, quod equus ſuper quo ipſe Imp. equitauerat 108
Doctori Martino dono datus fuiſſet, quod cum ſciuiſſet Do- 109
ctor Bulgarus dolenter, ac eleganter ſic aſſeruit.

A miſi equum, quia dixi æquum, quod non fuit æquum.

Id enim refert bon. mem. Eminentiſſ. Card. Baronius *in Annalib. Eccleſiaſt. tom.*12. *ad annum* 1158. prædictamque
Hiſtoriam etiam narrat Otto. Moren. qui de eo tempore vi-
uebat *in Chronic. Ciuitatis Lauden.* & id tangit Accurſ. *in l. benè à Zenone in verb. omnia C. de quadr. præſcript.* vbi ait, *Martinum timore, aut amore Princips apud Roncaliam dixiſſe, etiam quoad proprietatem, Imperatorem eſſe dominum Mundi, & ideo de ſingulis bonis poterat diſponere, Bulgarus verò è contra, &c.*

Tandem ſubmouetur penitus, quod eſt dictum *ſupra n.*15.
quia auctoritas illa † Sacræ Scripturæ 1. *Regum cap.* 8. 110
loquitur de Rege Tyranno, & iniuſto Principe, quem
Deus concedebat populo Iſraelitico, petenti ſibi dari 111
Re-

Digitized by Google

Regem; vt ſe ſubtraheret ab obedientia Dei, ideòque Deus
112 fecit præmoneri populum, vt deſiſteret à tali petitione Re-
gis, oſtendendo eius poteſtatem diſſolutam, & quæ mala
paſſurus eſſet, explicat enim ibi iniquitates Regis, *ſic enim
declarant ibi Sacra Pagina interpretes.* Inquantum enim
113 aſſeritur, quod diſputare † de Principis poteſtate ſit ſacri-
legium, *l.2.C. de ſacrileg.* Nam id procederet, quando ex
114 nimia audacia, aut † contemptu id fieret. Vtique, & in
terminis tantum noſtris tractatur de interpretanda ipſius
115 Principis intentione, quæ tamquam pia, & ſancta † non
intendit alicui præiudicium inferre, vt conſtat ex ſupra re-
latis, & ſic non diſputatur contra eius voluntatem, ſed ſecun-
116 dum eam, quæ vt ſæpius diximus in dubio numquam dicen-
dum venit velle alicui præiudicium inferre, *d. l.2. §. ſi quis à
Principe, C. ne quid in loc. public. cum ſimil.* & videatur Cra-
uett. *in conſ.296. ſub num.*8. vbi ait, quod non ſemper eſt ſa-
117 crilegium diſputare de Principis poteſtate, ſed ſolùm in caſu
ſupra relato *num.* 114.

Remotis iam omnibus obiectionibus, eiuſque reſpon-
ſum, vnde ſatis ſuperque roborata remanet celebris conclu-
117 ſio, de qua hic in deciſione, quod in dubio Princeps † ne-
mini intendit præiudicare, quæ in tantum eſt abſoluta, ac vera,
118 quod Iuſtiſſimi, & Religioſiſſimi Principes potius † de ſuo
proprio largiuntur, quàm alienum auferant, vel alicui dam-
num, & detrimentum inferant, *vt in l. reſcripta C. de pre-
cib. Imper. offerend. & in l. quoties C. eodem*, cum alijs allega-
tis per Fulgoſ. *in conſ.20. num.6.* ibi, *iuſtiſſimus, & religioſiſ-
ſimus Princeps facilius de ſuo proprio largitur, &c.*

Illud quoque prænotandum venit, quod quando Princeps
ex cauſa publicæ vtilitatis, & ſic ex cauſa aufert rem, vel
119 ius † alicui, tenetur tamen refundere damnum, quidquid
eſſet dicendum ſi Princeps procederet per viam legis vniuer-
120 ſalis. Quare Princeps, vel Ciuitas, † quando facit legem
vniuerſalem, cuius occaſione auferuntur bona particularia,
non tenentur ad reſtitutionem pretij, ita Alex. *in conſ.19.
num.3. & 17. lib.2.* idem voluit Iſern. *in §.1. §. ſimiliter*, vbi
etiam Afflict. *num.69. de cap. qui cur. vendit.* Bellon. *conſ. 66.
num.3. cum ibi allegat.*

121 Et quamuis multi teneant contrarium, † vt non ſit fa-
cienda diſtinctio an procedatur per viam Legis generalis, vel
ſpecialis, vt dum auferuntur bona priuatorum ſemper ſit re-
ſarciendum damnum, & id præſertim tenet Iaſ. *in l. Barba-
rius col.2. in fin. verſ. inueni tamen, ff. de offic. Præfect.* Roch.
in c. fin. de conſuetud. vbi ait non eſſe faciendam differentiam,
122 an Princeps auferat † dominium ex lege generali, vel con-
ſuetudine, vel aliqua lege particulari, vel ex diſpoſitione ſua,
& reprobat Alexand. *vbi ſupra*, & Afflict. *in deciſ.* 322. *n.*17.
123 Iaſ. tamen, qui contrarium ſenſit reprobatur à Boſſ. *in prax.
titul. de Princip. num.*201. & Boſſ. ſequitur à Surd. *in conſ.*
210. *num.*65.

Verùm quidquid, ſit de hac controuerſia opinione, illud
124 certum eſt, quod dum † non proceditur per viam legis ge-
neralis, ſed ſpecialis, tunc ſine dubio refundendum eſt dam-
num, nam alias eſſet poteſtas diabolica auferre rem ſine pre-
tio, vt inquit Bald. *in l. ſicut ff. de ſeru.* quem ſequitur Afflict.
in cap.1. nu.29. de cap. qui cur. vendit. in vſib. feud. & alij re-
lati per Roland. à Vall. *in conſ.69. nu.*51. ibi, *quoniam diaboli
poteſtas eſt auferre rem alienam ſine pretio, &c. lib.* 2. Qua-
re quoties Princeps ex lege ſingulari, puta ſi ex cauſa rem
125 vnius alteri † concederet, *iuxta terminos l. Lucius, ff. de Ci-
uit. & leg. item verberatum, §. fin. ff. de rei vendic.* ſemper ta-
126 men debet illi à quo aufertur res, † pretium ipſius rei dare,
vt poſt Iaſ. Bald. & alios reſpondit Menoch. *in conſ.103. n.*28.
ibi, *ſi tamen ſola lege ſingulari id facit, puta cum rem vnius al-
teri concedit dominium recompenſare tenetur, &c.* & adde Ro-
land. à Valle *d. conſ.69. num.*17. ibi, *Princeps dum aufert ex
cauſa, rem priuati, vt donet alteri, ſemper tamen debet pre-
tium ipſius rei offerre, &c.* ſic quoque reſpondit Natt. *in conſ.*
554. *num.*1. ibi, *ſi Princeps publici boni cauſa auferat rem pri-
uatorum debet eorum damna reſarcire, quia dominia ſunt de
iure naturali, &c.* Io. Anton. Bellon. *conſ.66. num.*2. ibi, *non
poteſt Princeps auferre rem tertio ſine recompenſatione dam-
ni, cum alioquin per legem vniuerſalem, non ſit talis recom-
penſatio neceſſaria, &c.* Surd. *in conſil.210. nu.64. in fin.* ibi,
*Princeps capiens rem alicuius priuati etiam ex cauſa publica
vtilitatis, tenetur pretium ſoluere, vel cantumdem præſtare,
tamen ſi per viam legis generalis, &c.*

Quod enim dictum eſt ſupra, Principem ex cauſa poſſe
127 auferre rem, † vel ius alicui, & alteri concedere alteri re-
fuſo pretio id ſanè eſt intelligendum, quod iſta cauſa debet

reſpicere publicam vtilitatem, ſeu publicum bonum, nam
cauſa non † diceretur legitima, ſi aufert rem vni priuato, 128
vt concedat alteri priuato, ſecundum Angel. *in l. Antiochen-
ſium ff. de priuileg. credit.* vnde Bald. *in l. fin. col.2. ff. de Con-
ſtit. Princip.* dicit, quod Princeps † non debet vnum altare 129
diſcooperire, & alterum cooperire *l. aſſiduis §. exceptis, C. qui
pot. in pign. hab.* & ad hoc facit bonus *text. in can. denique* 14.
*quæſt.*5. vbi dicitur, quod ſi non poteſt vni † ſubueniri, niſi 130
alter lædatur, commodius eſt, neutrum iuuari, quàm alte-
rum lædere. Quod autem cauſa priuata non ſufficit ad hoc,
vt Princeps † poſſit mihi auferre rem meam, vel ius meum, 131
& alteri cedere, conſulti reſponderunt Natta *in conſ.268. n.*
4. *lib.*2. & poſtea eum Riminald. Iun. *in conſ.*18. *ſub nu.*118.
ibi, *nec cauſa dicitur legitima, ſi concedat vni priuato aliquid
in præiudicium alterius priuati.*

*Multa mihi dicenda reſtant, ſed plura afferam infra in
reſiduo Annotationis.*

Paulus Rubeus.

A R G V M E N T V M

Reſidui Annotationis.

Ad Deciſionem CCXVII.

in Supremis Principibus an ſit verum duplex pote-
ſtas, vna ſcilicet ordinaria, & alia, quæ abſoluta,
ſeu plenitudo poteſtatis nuncupatur, quam, &
abſolutam paſſim Doctores vocant, & ſuper hoc
traduntur plures diſtinctiones, circa prædictas
poteſtates.

Alij verò Doctores, in Principe vnam tantum ad-
mittunt poteſtatem. Alij verò DD. adulandi ſtu-
dio capti, & non ſequendo ſplendorem veritatis,
aſſerunt in Principe ſupremo tantum poteſtatem,
ſeu plenitudinem poteſtatis, reperiri, vt indiſtin-
ctè omnia ſupra omne ius ad libitum ſuæ volun-
tatis valeat.

Reprobatur tamquam viperinum toxicum definitio
Bald. *in l.2. C. de ſeruit. & aq.* circa plenitudinem
poteſtatis, quod ſit arbitrij plenitudo, nulli ne-
ceſſitati, & nullis legibus ſubiecta, & ſaluatur
Bald. quia præter eius intentionem talem defini-
tionem ſcripſerit, quod benè demonſtratur ex
alijs ab eodem Baldo ſcriptis, cùm veritas ſit ſe-
cundum eumdem Bald. quod Princeps, quan-
tumuis ſupremus eſt animal rationabile, & mor-
tale, vnde eſt ſub lege Poli, Naturæ, & Ratio-
nis manet.

Aurea regnandi ratio, & poteſtas Principis eſt attri-
buta ad bonum publicum, & non priuatum.
Cùm principalis intentio Principatus ſit vtilitas
publica, nam Regnum non eſt propter Regem, ſed
Rex propter Regnum.

Princeps nihil differt à bono patre. Principum prin-
cipales virtutes, quæ ſint. Principum Conſiliarij
ſemper tranſeunt per Placentiam, & numquam
per Veronam, cùm ipſi non Regem, ſed purpuram
colant. Ac reijciuntur multæ cauſæ ab eiſdem
ſomniatæ, quod Principes ad libitum ſuæ volun-
tatis poſſint tributa ſubditis imponere.

Principis, quod omnia ſint, qualiter ſit intelligen-
dum *ad text. in l. deprecatio ff. ad leg. Iul. de iact.* Prin-
ceps nedum ius quæſitum in re non valet ſine cau-
ſa legitima, & iuſta tollere, ſed nec ius ad rem im-
probabili cauſa fundata, & plura habes circa legi-
timationem filiorum naturalium.

S V M M A R I V M.

132 *Poteſtas duplex, ſcilicet ordinaria, & abſoluta, ſeu plenitudo poteſtatis, an detur in Supremis Principibus.*

133 *Poteſtas duplex in Principibus ſcilicet ordinaria, & abſoluta paſſim per Doctores admittitur tam antiquos, quàm Modernos.*

Dd 2 134 *Et*

134 Et prædicta diſtinctio ſæpè ſæpius legere contingit.

135 Principes Summi, ſunt Summus Pontifex, Romanus Imperator, & Reges.

136 Circuli quadratura, ſecundos Mathematicos, indicatur impoſſibilis.

137 Poteſtas abſoluta diſtinguitur ab ordinaria, quando Princeps tamquam ſolutus Legibus, diſpenſat in iure poſitiuo.

138 Et iſta vocatur poteſtas abſoluta, ſecluſo tamen ſcandalo, & præiudicio tertij.

139 Princeps, quando diſpenſat in iure poſitiuo ex cauſa, dicitur poteſtas ordinaria.

Poteſtatis abſolutæ definitio tradita à Bald. in l.2. n.40. C. de ſeru. & aqu. qualiter poſſit ſaluari, n.139.

140 Poteſtas abſoluta in Principe poteſt conſiderari, quando diſpenſat in Legibus humanis ex quauis cauſa etiam leui.

141 Princeps de poteſtate ordinaria non poteſt diſpenſare in lege humana abſque magna cauſa, quaſi de abſoluta poſſit ex leui cauſa, & nu. 143.

144 Poteſtas abſoluta Principis eſt, quando diſpenſat in lege Diuina, vel naturali, iuſta, & publica vrgente cauſa.

145 Principis poteſtas ordinaria eſt, quando diſpenſat in iure humano.

146 Principis poteſtas abſoluta eſt, ſecundum aliquos, quando Princeps derogat iuri poſitiuo humano.

147 Poteſtas Principis ordinaria eſt, quando derogat iuri poſitiuo, ſed ſecundum, vel præter illud dumtaxat agit.

148 Principis poteſtas ordinaria eſt, quando procedit non vti Princeps, ſed tamquam Iudex ordinarius.

149 Princeps, quando diſpenſat in iure humano abſque cauſa, valida eſt diſpenſatio, licet ipſe peccet, & iſta eſt abſoluta poteſtas.

150 Poteſtatis nomen non meretur, quando Princeps peccando diſpenſat.

151 Princeps de plenitudine poteſtatis ſupra ius poteſt diſpenſare.

152 Imperio maius eſt ſubmittere legibus principatum.

153 Princeps ex poteſtate ordinaria, legibus humanis eſt ſubiectus, vt apparet ex text. in l. digna vox. C. de legib.

154 Principibus decet eas ſeruare leges, quibus ipſe ſolutus videtur, vt conſtat ex l. 23. ff. de legat.3.

155 Imperator ex imperfecto teſtamento nihil capit.

156 ex Teſtamento imperfecto iura iubet nihil ex eo deberi.

Principi, ſi aliquid ſit relictum in imperfecto teſtamento, ipſe tamquam Iuſtitia plenus, nihil ex eo prætendit, quia iura id iubent, nu.156.

157 Princeps ex poteſtate ordinaria humanis legibus ſubiectus eſt, de poteſtate vero abſoluta, ſolutus eſt.

158 Princeps niſi eſſet ſolutus legibus, diſpenſare non poſſet contra eas.

159 Leges violare, vel negligere, ſacrilegij ad inſtar eſt.

160 Princeps de poteſtate ordinaria eſt legibus ſubiectus, de poteſtate verò abſoluta eſt exemptus.

161 Deus Optimus Maximus dicitur ea facere de poteſtate ordinaria, quæ ſolito ordine rerum facit de poteſtate verò, abſoluta, ea, quæ facit ſupra rerum ordinem.

162 Papa eſt Epiſcopus Vrbis Romæ.

163 Papa, habet in Vrbe ſuum Vicarium, ſicuti cæteri Epiſcopi, & num.164.

164 Papa eſt Vicarius CHRISTI habens ſpiritualem poteſtatem in toto Orbe.

165 Papa eſt Ordinarius Ordinariorum, & Epiſcopus totius Orbis.

166 Romanus Pontifex eſt Monarcha, Imperator, Rex Antiſtes, Stella Polaris nauigationis Chriſtianæ.

167 Papa habet amplam poteſtatem in toto Orbe etiam temporalem, ad aſſequendum aliquem finem ſupra naturalem.

168 Romanus Pontifex eſt ille Magnus Atlans, qui totum ſubſtentat Orbem.

169 Papæ conueniunt verba illa Pauli Apoſtoli ad Rom.cap.1. Sapientibus, & inſipientibus debitor ſum.

170 Inſipientia maior, quæ poteſt reperiri, quam illa infidelitatis.

171 Papa debet curare, vt qui non ſapiunt, ſapiant, & iſti ſunt infideles, & qui ſapiunt non deſipiant, & iſti ſunt Catholici, & num.172. & 173.

174 Papa debet curare, quod qui deſipuere reſipiſcant, & iſti ſunt Hæretici.

175 in Principe non datur, ſecundum aliquos DD. niſi vna poteſtas, & ea ordinaria.

176 in Principe ſupremo talis, ac tanta datur poteſtas, ſecundum nonnullos DD. adulatores, vt contra omne ius ad nutum ſuæ voluntatis, ab omni freno ſolutus, omnia poſſit.

177 Principi omnia bona ſubditorum res, fortunas, corpora, animas denique ſecundum nonnullos DD. adulatores debentur, & num.178.

179 Plenitudinis poteſtatis definitio traditur à Bald. quod ſit arbitrij plenitudo, nulli neceſſitati ſubiecta, nulliſque publici iuris limitata regulis, num.180.

181 Princeps ſecundum Bald. nulla rationis diuerſitate conſtrictus, liberè poterit aduerſus eiuſdem rationis dictamen, vti abſoluta poteſtate.

182 Quæ opinio deteſtanda eſt, cum viperinum contineat toxicum.

183 Bald. in l.2. num.40. C. de ſeruit. & acq. præter eius intentionem dicendum venit ſic definiuiſſe Principis abſolutam poteſtatem.

184 Princeps ſecundum Bald. eſt animal rationabile, & mortale, & ex quauis potentia non poteſt eſſe, vt nõ ſit talis.

185 Princeps nullo modo poteſt eximi à dictamine rectæ rationis.

186 Clauſula, de plenitudine poteſtatis, eſt intelligenda ſecundum Bald. de plenitudine poteſtatis bona, & laudabilis, non vituperabilis, & Tyrannica.

187 Princeps eſt ſub lege Poli, Naturæ, & Rationis.

188 Principes admonet Bald. vti optimus Conſiliarius, ne iniuſta peragant, & quare, num.189.

190 Poteſtatem qui habet non confidat in ea, quia habebit Deum vltorem.

191 Principes meminiſſe debere quòd homines ſint, & non ſemper imperabunt.

192 Quid Petrus Reboff. & Toſtat. ſentiant de Principibus, qui laborare faciunt in opere ſuo ſubditos ſine pretio, amplia vt num.193. & ſeqq.

194 Poteſtatis Principis plenitudo, quod nulla ratione, aut publici iuris regulis, ſit limitata, vanum eſt dicere, & num. 195.

196 Text. in l. Princeps, ff. de legib. ex quo colligitur, quod Princeps eſt ſolutus legibus, qualiter ſit intelligendus.

197 Text. in l. Princeps ff. de legib. non dicit, quod Princeps eſt ſolutus omnibus legibus, ſed tantum lege Iulia, & Papia.

198 Legum verba generalia, ſemper reſtringuntur ſecundum ſubiectam materiam.

199 Lex Iulia, & Papia diſponebant de inſtitutionibus, & legatis quæ per mortem inſtituti, vel legatarij efficiebantur caduca.

200 Legatum, vel inſtitutio efficiebantur caduca, ſi ante mortem teſtatoris illi, quibus id relinquebatur, præmoriebantur.

201 Princeps à leg. Iulia, & Papia fuit exemptus à Populo Romano, & primus fuit Iul. Cæſar.

202 Text. in l. quod Princeps, ff. de leg. qualis ſit genuina ratio.

203 à Lege aliqua, quando aliquis eximebatur, ſecundum morem antiquum Romanorum, dicebatur ſolutus legibus.

Quamuis vnica lege eſſet ſolutus, & vide exempla num. 204. 205. 206. & 207.

208 Text. in l. ex imperfecto, C. de teſtam. quid diſponat, & qualiter intelligendus.

Princeps ſolutus erat leg. 12. tabul. num.208.

209 Mortui non poterant ſepeliri in Ciuitate, ſecundum leges 12. Tabul.

210 Hoſtes capti in bello ſecundum leges 12. Tab. debebant interfici.

211 Princeps in bello captus, non interfici poterat.

212 Princeps non tenebatur legibus caducarijs, neque ab extraneo inſtitutus hæres, vigeſimum debebat fiſco.

213 Princeps legibus, & maximè à ſe latis aſtrictus eſt.

214 Traianus Imperator ex officia Conſulatus exiturus, iureiurando affirmauit, ſe nihil contra leges feciſſe.

215 Traianus Imperator cum daturus eſt gladium ſtrictum Præfecto Vrbis, dixit ei, Cape ferrum hoc, & ſi Imperium benè geſſero pro me, ſin aliter, contra me hoc vtere.

216 Traianus Imperator ſentiebat leges etiam ipſum inuiolabiliter eſſe obſeruandas.

217 Im-

Digitized by Google

217 *Imperatoris maxima gloria eſt, dum ſub ſe ſæpè vincitur fiſcus.*

218 *Fiſci nunquam mala cauſa eſt, niſi ſub bono Principe.*

219 *Traianus Imperator, quia Legum obſeruantiſſimus erat, ideoque tam carus omnibus fuit, vt vulgo ſalus publica nuncuparetur.*

220 *Ciuitati illi paratum eſt exitium, in qua non Lex Magiſtratibus, ſed Legi, Magiſtratus præſunt.*

221 *Ciuitati illi ſalus ſperanda eſt, vbi Lex Magiſtratibus dominatur.*

222 *Ciuitatis anima eſt Lex, ſecundum Demoſthenem.*

223 *Anima totum corpus, & ſingula membra animat, tota in toto, & tota in qualibet parte.*

224 *Lex tanquam anima Ciuitatis, non ſolum inferiora Ciuitatis membra animat, ſed etiam ſuperiora, & ſic quoque ipſum caput, quod eſt Princeps.*

225 *Princeps non eſt extra corpus Reipublicæ, ſed præcipua eius pars, ergo & ad eum legis anima pertinet, alias tamquam cadauer reputatur, & n. 226.*

227 *Claudius Imperator, quia ſe legibus ſolutum putabat, & ſic erat tamquam cadauer, quando verò fuit mortuus, fuit dictum, quod deſiit tunc videri viuere.*

228 *Claudius Imperator antequam verò moreretur, apparenter viuebat, quia iam mortuus erat, quia frenum legum ruperat, propria libidine imperando, & num. 229.*

229 *Princeps quando ſua libidine viuit, leges ſpernendo, cum non informetur à lege, quæ eſt anima Reipublicæ, ideò qualiter reputetur.*

230 *Reges Ægyptiaci, rectè ſe gubernare dicebant ſi parendo legibus, alios etiam incitabant ad parendum illis.*

231 *Reges Ægyptiaci aſſerebant, ſe parendo legibus, in beatorum numero eſſe aſcribendos.*

Legibus non parum, robur additur, ſi Princeps factis eas probet, num. 231.

232 *Romani in primis laudantur, quia leges obſeruabant, quas alijs præſcribebant.*

233 *Reſpublica tunc beata exiſtimanda eſt, ſecundum Biantem, quando Princeps paret legibus à ſe latis.*

234 *Principi conditio ea eſt, vt quod ipſe facit, alijs præcipere videtur.*

235 *Agiſlaus Dux ſtrenuus aſſerebat, vt ſi quid celeriter opus eſſet faciendum, primum ipſe Dux ſub oculis omnium opus aggrediatur.*

236 *Alexander Magnus, cum in obſidione Tyri amplam foſſam citiſſimè vellet implere, ipſe primus omnium, corbem arena refertum aſportauit in eum locum.*

237 *Quo viſo à militibus confeſtim eiectis clamydibus, celeriter foſſam adaquarunt.*

238 *Valerius Coruinus præclarus Dux, quid dixerit ſuis militibus.*

239 *Gedeon fortiſſimus ille Dux, quid inſinuauerit ſuis militibus, vt eos corroboraret, & num. 240.*

241 *Exemplis quamuis paucis, magis mouentur mentes humanæ, quàm verbis plurimis.*

242 *Principi expedit, vt ipſe proficiſcatur ad bellum, quia ſic ſubditos ſuos magis excitat ad gloriam.*

243 *in Populo illo, multæ perſonæ præclaræ reperiuntur, vbi florent præclari Principes.*

244 *Facta Principis ſatis ſuperque vrgent ſubditos.*

245 *Principes legibus obtemperare docet.*

246 *Fabius Romanus Conſul cum vidiſſet ſuum patrem ſibi obuiam æquitantem, ſtatim miſit nuncios, vt de equo deſcenderet, quod ſtatim lubenti animo obtemperauit, & filium laudatus eſt.*

247 *Æquitare in præſentia Conſulum, licitum non erat apud Romanos.*

248 *Principes illi, valdè extollendi ſunt, qui legibus ita ſe ſubmittunt, vt ordinant ſi quid ipſi contra leges ordinauerint, non attendatur.*

249 *Princeps quando aliquid concedit contra leges, præſumitur in dubio, quandam ignorantia, atque errore, ſeu importunitate poſtulantium lapſus.*

250 *Proregis Neapolitani opus laudatur, qui lege lata, ne quis arma ferret, ipſe in publicum prodiens, oſtendit populo primus, latum inermem.*

251 *à Principum auribus alienum eſſe debet execrandum illud dictum, Libido Principis pro lege habenda.*

252 *Et illud aliud, ſi libet, licet, quale dictum, fuit prolatum à procaci, impudicaque fœmina.*

253 *Imperator Caracala, cum inſano amore nouercam diligeret, dixit ei, vellem ſi liceret, quæ ei reſpondit ſi libet, licet, an neſcis te leges dare, & non recipere.*

254 *Quæ verba, adeò Principis mentem ſollicitarunt, vt amenti amore concitatus, quid infauſtè fecerit.*

255 *Mulieres obliniſcuntur ſymbolo Pithagorico,* ſtateram ne tranſilias.

256 *Voluntas Principis, quod pro Lege valeat, eſt argumentum Adulatorum Principum, Tyrannis conueniens, & non Principibus Chriſtianis.*

257 *Antigone Regi prudentiſſimo, cum fuiſſet dictum à quadam Adulatore, omnia Regibus licita, & honeſta ſunt, qualiter ei prudenter reſpondit.*

apud Tyrannos, & barbaros Principes, omnia honeſta, & iuſta ſunt, num. 257.

258 *apud Principes prudentes, ea tantum iuſta ſunt, quæ ſunt iſtud, & honeſta dumtaxat ſunt, quæ ſunt honeſta.*

259 *Alexander Magnus, cum grauiſſimè doleret, à ſe occiſum fuiſſe Clitum philoſophum, quidam perfidus adulator, quid ei dixerit.*

260 *Tyranno voluptas propoſita eſt, Regi verò honeſtas.*

261 *Alexander Magnus, cum medicinam ſumpſiſſet, à qua cum valdè turbatus eſſet, quod videns Cineſias eius ſceleſtus adulator dixit ei, Quid nobis faciendum eſt, ſi vos Dij talia patiamini.*

262 *Quod Alexander ægrè ferens, quàm memorandam ſententiam emiſerit.*

263 *Vexatio dat intellectum.*

264 *Poteſtatis diſtinctio in Principe de ordinaria, & extraordinaria, ſeu abſoluta, aliena eſt à iure.*

265 *Poteſtatis abſolutæ nomen legibus eſt exoſum, dum à ſolo arbitrio Principis pendet, & num. 266. 267. & 268.*

Poteſtatis ordinariæ, & abſolutæ diſtinctio in Principes, in iure an ſit falſa, & reprobata, num. 265.

Poteſtatis abſolutæ mentio procul eſt fugienda, cùm per eam, ſignificantur, quæ ſine iniuria fieri non poſſunt, num. 265.

266 *de Plenitudine poteſtatis abſolutæ dum diſceditur potius ſunt conſulendi adulatores Principum, quam Iuris conſulti.*

268 *Adulatores Principum, quædam de plenitudine poteſtatis tradiderunt adeo difformia, vt ab omni æquitate abhorreant.*

269 *Itaut dubitari contingat an ab homine, vel à diabolo ſint prolata.*

270 *Principes inferiores, an in ſuis locis habeant tantam poteſtatem, quantum Imperator in Imperio, & n. 271.*

272 *Principis poteſtas ad tutelam ſubditorum, & iuſtitiam adminiſtrandam, eſt ampliſſima.*

273 *Principis poteſtas, vt ſubditis iniuria fiat, nulla eſt.*

274 *Conſcientia pura dat ſecuritatem.*

275 *Pius V. glorioſæ memoriæ, rationem ſtatus, vocabat rationem diabolicam.*

276 *Ratio ſtatus eſt ludibrium veritatis, velum impietatis, & commentum hominum.*

277 *Ratio ſtatus eſt, vita abſque religione, & mors abſq; Deo.*

278 *Principum mens, talis eſſe præſumitur, qualis eſt Legum candor, & integritas rationis naturalis.*

279 *Poteſtas abſoluta non datur in Principe, ſecundum Bartolum.*

280 *Deus non dedit Principibus poteſtatem peccandi, vel auferendi alienum.*

281 *Princeps Tyrannus, quis magis diceretur ex abſoluta poteſtate, & an ex vſu talis poteſtatis Princeps mortaliter peccet, num. 282.*

283 *Poteſtas abſoluta Principis Chriſtiani non eſt, ſed potius Turcarum.*

Poteſtatis Principis ordinaria, & abſoluta diſtinctio aliquibus D.D. non placet, num. 283.

284 *Clauſula,* de plenitudine poteſtatis, *inuenta fuit ab Adulatoribus Monarcharum.*

Populus Romanus Orbis domator, & dominator, nec Imper. Romani plenitudine poteſtatis vſi ſunt, n. 284.

285 *Plenitudinis poteſtatis iura dubium eſt, an emanauerint ab homine, vel à diabolo.*

286 *Poteſtas abſoluta, verius diabolica dici poteſt, quia procedit à poteſtate iniurioſa.*

287 *Poteſtas abſoluta Principis abſque vllo freno rationis, eſt contra Legem diuinam, naturalem, & contra legem canonicam, & ciuilem.*

Dominatione effrenata Principes illi, qui vtuntur, necnon eius Conſultores peſſimi, niſi reſipuerint, poſſidebunt infernum, nu. 287.

288 *Princeps poteſtate ordinaria poteſt omnia facere, quæ iuſta, & rationabilia ſunt.*

Et non eſt neceſſe, vt introducatur poteſtatis plenitudo, cum potius dicatur plenitudo tempeſtatis, quam poteſtatis.

289 *Clauſula*, de plenitudine poteſtatis, *intelligitur de poteſtate bona, & laudabili, non vituperabili, vel tyrannica.*

290 *Imperator non poteſt dici poſſe, niſi quod de iure poteſt.*

291 *Clauſula*, de plenitudine poteſtatis, *Princeps non deberent vti in reſcriptis, & eſſet in totum eradicanda ab aula, &c. ſecundum Bald.*

292 *Principes optimi ſentiunt, eorum poteſtatem nihil valere ad malum.*

293 *Adrianus Imperator ſtatim poſt aſſumptionem Imperij, cum in quemdam eius inimicum incidiſſet, quid ei generosè dixerit.*

294 *Principes prudentes, in ſumma poteſtate cenſent ſibi imminutam eſſe poteſtatem nocendi alicui.*

295 *Antigonus Rex, cum è cortina Aulæ audiuiſſet duos Aulicos de eo peſſimè loquentes, quid generose eis dixerit.*

296 *Federicus Imperator cum ab aliquibus conuicijs eſſet laceratus, & ab amicis incitatus, quid infracto animo reſpondit.*

Principes ſunt quaſi ſcopi expoſiti ad maledictiones, & conuicia, num. 296.

Mundi ſuprema pars, ventis, fulminibus, puluis, &c. nequaquam in aliquo turbatur.

Magnus ille eſt, qui more magnæ feræ, qui minutorum canum latratus non curat, num. 296.

297 *Conſtantinus Magnus, cum à ſuis familiaribus incitarent contra eos, qui eius ſtatuam in foro deuaſtarunt, quid dixerit*, num. 298.

299 *Principis multi non putarunt dignum eſſe, vti ſua poteſtate ad ſæuiendum in ſuos hoſtes.*

300 *in Poteſtate ſumma, imminuta videtur poteſtas nocendi.*

301 *Imperatori ſi quis maledixerit, ſi id ex leuitate proceſſerit, negligendum erit, ſi ex furore condolendum, ſi ex iniuria remittendum.*

302 *Regnandi ratio, illa aurea eſt dicenda, ſi agnoſcat Princeps poteſtatem ſibi attributam, eſſe ad bonum publicum, & non priuatum.*

303 *Cæſar donando gladium cuidam Tyrunculo, illa egregia verba ei dixit*, Sume hoc gladium, & ſi publica vtilitas id poſtulat, contra me vtere, *num.* 304.

305 *Romani, quæ aurea verba, præ foribus Senatus, inſcripſerunt.*

306 *Ciuitas illa iuſtiſſimè ordinata dicitur, vbi officiales proprios neſciunt affectus.*

307 *pro Vtilitate communi adeundæ ſunt inimicitiæ, ac ſubeundæ ſunt tempeſtates.*

308 *pro Vtilitate communi cum audacibus, improbis etiam potentibus, dimicandum venit.*

309 *Principatus origo fuit bonum publicum, & non priuatum.*

310 *Principatus, ſicut iuſtitia, eſt ad aliud, & non pro ſe.*

311 *Regnum non eſt propter Regem, ſed è contra, & n.* 316.

312 *Deus conſtituit Reges, vt rectè gubernent, & vnumquemque in ſuo iure conſeruent.*

313 *Principatus eſt propter populum, & non populus propter principatum.*

314 *Rex bonus, ſiue Imperator, vel Monarcha, non proprium principaliter, ſed commune bonum debet intendere.*

315 *Princeps ſine populo eſſe non poteſt.*

Populi ſine Principe reperiuntur, ſed non è contra, num. 315.

317 *Principatus finis eſt, vt homines benè, beatèque viuant.*

Principatus finis eſt, vt homines fruantur libertate, pace, ac amicabilitate.

318 *Principes ſunt conſtituti ad hoc, vt homines prouocentur ad bonum, & arceantur malo.*

Princeps appellatur pater communis, num. 318.

319 *Princeps in hoc differt à Tyranno, quia vnus tendit ad bonum, & commodum publicum, alter ad priuatum.*

320 *Princeps nihil differt à bono patre.*

321 *Iuſtinianus Imp. in diuerſis legibus vocat ſe patrem.*

322 *Principes ſtudere debent, ſe magis amari, quam timeri.*

Princeps ſi aliquando vti debet ſeueritate, paterna ſit non tyrannica, num. 322.

323 *Principes erga ſubditos, ſe exhibere debent, matres fouendo, & patres corripiendo, ſecundum S. Bernardum, & vide num.* 324.

Romani longè magis auxerunt eius magnum Imperium, parcendo, quàm vincendo.

324 *Delictorum impunitas eſt inſolentiæ Mater, impudentiæ Radix, & tranſgreſſionum Nutrix.*

Bonis nocet, qui parcet malis, num. 324.

325 *Principis clementia, eſt firmamentum Regni.*

326 *Principum virtutes duæ ſunt, Iuſtitia, & Pietas.*

Iuſtitia ſatis per ſe ſeuera eſt, num. 326.

327 *Apis electus in Principem, amittit aculeum.*

328 *Principes an de iure poſſint à ſubditis exigere imponere, & extorquere ſubſidia, tributa, vel pecunias exactiones.*

329 *Conſiliarij Principum ſæpè tranſeunt per Placentiam, & nunquam per Veronam.*

330 *Adulatores non Regem, ſed purpuram colunt, & nu.* 334.

331 *Antigonus Rex faſſus fuit ſe ſolum audiuiſſe veritatem ſine purpura quadam nocte, incognitus à quibuſdam ruſticis petijt, quid ſe, tamquam de altero diceretur, & nu.* 332. *&* 333.

334 *Principes, dum intendunt imponere noua ſubſidia, tributa, &c. tunc eius Conſiliarij, & adulatores quid auribus eorum ſuggerant, &* 336. 337. 338. *&* 339.

336 *Principes ſecundum adulatores ſunt abſoluti Domini rerum ſubditorum, & quantum eis libet, ſubditis poſſunt auferre.*

340 *Principibus, quando dicantur permiſſæ exactiones à ſubditis, & tunc, qui ſint conſulendi, & vide nu.* 341. 342. 343. *& ſeq.*

347 *per Dolum qui deteſcit, non iuſtè agit, &c.*

348 *Deum grauiſſimè offendit, qui inſignem iniuſtitiam pro peccato non agnoſcit, & de dolo gloriatur, & de malitia congratulatur.*

349 *Ianua malitiæ, ac ad tyrannidem qualiter aperiatur.*

350 *Princeps Chriſtianus, quid diligenter debet obſeruare ne de populo iniquitatis hauriat æternam damnationem.*

351 *Princeps ille honeſtè non viuit, qui quos tueri debet, ſpoliat.*

Salutem ille non dat, qui eam eripit, num. 351.

353 *Poteſtas illa non eſt iuſta, per quam ſuum cuique auferre licet.*

354 *Princeps, quod habeat abſolutum dominium in bonis ſubditorum eſt opinio falſa, & ſomniata ab adulatoribus.*

355 *Reges, & Principes Infideles abſolutum habent Imperium in vitam, & bona ſubditorum.*

356 *Reſpondetur hoc eſſe proprium Tyrannorum, non enim tale dominium habent, ſed tyrannicè ſibi vſurpant.*

357 *Principis cum omnia ſint, nemini facit iniuram, ſi rem ſuam Princeps à ſubditis auferat, vide num.* 359.

358 *Iniuriam ille nemini facit, qui iure ſuo vtitur.*

359 *Principis, quod omnia ſint, id intelligitur, ratione protectionis, & iuriſdictionis, non proprietatis, & n.* 360.

361 *ſub Principe optimo, omnia per eum imperio poſſidentur, ſinguli vero dominio.*

362 *ad Principes omnium poteſtas pertinet, ad ſingulos proprietas.*

363 *Voluntas Principis pro Lege valet, & quidquid Principi placet, legis habet vigorem, declara, vt num. ſeq.*

364 *Principi, quod placet, quod legis habeat vigorem, quando ſit verum, & num.* 366.

365 *Voluntas Principis, quod habeatur pro ratione, quando ſit verum dicere.*

367 *Principi totum ius poſitiuum ſubiacet.*

368 *Princeps ad nutum ſuæ voluntatis poteſt tollere meram gratiam, ſeu merum priuilegium ab eo alicui conceſſum.*

369 *Princeps non poteſt iniuriam, vel præiudicium alicui facere abſque legitima cauſa.*

370 *Præiudicium non poteſt Princeps alicui inferre, ita vt non poſſit reddere rationem, cur ita fecerit.*

371 *Princeps non poteſt ſine cauſa tollere ius tertio quæſitum,*

Digitized by Google

ſitum, & quando poſſit, num. 372.
374 Fundamenta Reipublicæ labefactantur, dum ſine cauſa tentatur poſſeſſores pellere ſuis ſedibus.
Vel pecuniæ debitas creditoribus per Principes condonantur, quia ſic tollitur concordia, & fides.
375 Dominium nihil aliud eſt, quàm ius diſponendi de re ſua.
376 Dominium acquirendi modum eſt de iure ciuili.
377 Princeps eſt ſupra ius poſitiuum, quod requiritur intelligitur tamen ſine præiudicio tertij.
378 Dominium, quando eſt acquiſitum, & radicatum, tunc eſt de iure gentium.
379 Princeps non poteſt tollere ea, quæ ſunt de iure gentium ſine cauſa legitima.
380 Noſtrum quod eſt ſine facto noſtro, à nobis auferri non poteſt.
381 Regula iuris dum ſunt fundatæ in naturali ratione, non poteſt Princeps ſine iuſta cauſa alterare.
382 Angel. in l. item verberatum, §.1. ff. de rei vindic. refutatur, & quid inauiter ſonſerit, & num. 383.
384 Principem dedecet aliquid iniuſtè agere, quod careat ratione, & cauſa.
385 Ratio, & cauſa, quando in aliquo actu requiritur, intelligenda venit de ratione, & cauſa iuſta.
Ratio praua non eſt ratio, & cauſa iniqua, non eſt cauſa, num.385.
386 Actum non facere. vel malè facere, paria ſunt.
387 Deus Principibus non dedit iuriſdictionem, vt poſſent alienum indebitè tollere.
388 Quia peccandi iuriſdictionem dediſſet, quod non eſt dicendum.
389 Angel. in l. item ſi verberatus, §.1. ff. de rei vindic. eſt communiter reprobatus, cùm contra eum adſit communis opinio Canoniſtarum, & Legiſtarum.
390 Opinio Angel. de qua hic, ſequitur ab illis Conſiliarijs Principum, qui ſemper tranſeunt per Placentinam, & non per Veronam.
Adulatores Principum, ſæpè illud dictum Romani Adulatoris canunt, Diuiſum Imperium cum Ioue Cæſar habet, num.390.
391 Imperator, quod ſit Dominus Mundi, non ſolum id non probatur ex l. deprecatio, ff. ad l. Rhod. de iact. immò ex eo probatur oppoſitum.
392 Text. in l. deprecatio, ff. ad leg. Rhod. de iact. dicitur, Ego Mundi dominus, & non dicitur, Ego ſum Mundi dominus.
393 Verbum, ſum, es, fui, denotat proprietatem.
394 in Leg. deprecatio, ff. ad Rhod. de iact. illa verba, Ego Mundi Dominus? interrogatiuè ſunt legenda, & quare num.395.
396 in Leg. deprecatio, ff. ad l. Rhod. de iact. deducitur quadam euaſio, ſeu excuſatio ad petitionem.
397 Caſſan. in Cathalog. Gloria Mundi part. 2. conſiderat. 32. iniuſtè, & falsò dederit text. in l. deprecatio, ff. de iact. dum verbum, Mundi, intelligit de Mundo muliebri.
398 Conſiliarij peſſimi Principum habent oculum ad rationes ſtatus, & non ad iudicia Dei in ſemetipſa iuſtificata.
399 Princeps, quod ad libitum poſſit imponere vectigalia, id adulatores probant ex generali conſuetudine.
Conſiliarij Principum, vt facilius impetrent conſenſum ab eis, imponendi vectigalia, pauca tributa imponunt, & multa per eos ſecretius colligantur, num.399.
400 Cautus, Optimus venditur Imperator, ex ſententia Diocletiani Imperatoris.
401 Collectandi modum, ſubditos ex quibus non dicitur iniuſtum, ſecundum Adulatores.
402 Vectigalia imponendi mos, ſtante generali conſuetudine, non eſt renangandum Mundum, & tamdiu obſeruata, immutanda, vt gracitant Adulatores Principum.
403 Venenum non datur, niſi melle delinitum.
404 Conſuetudo nulla datur, quæ nutriat peccatum.
405 Conſuetudo nutritiua peccati, quantò magis eſt longæuior, tanto dicitur damnabilior, & ideo magis execranda.
406 Peccata tantò ſunt grauiora, quantò diutius infelicem animam tenent alligatam.

407 Temporis diuturnitas peccatum non minuit, ſed augumentat, etiamſi ſit temporis immemorabilis.
408 Tempus immemorabile habens pro ſe, tunc poteſt allegare meliorem titulum de Mundo, quando ſumus in materia licita.
409 Conſuetudo mala immittatur naturam falſæ monetæ, quæ improbitatem, & ligam improbam, tractu temporis, potius prodit, quàm occultet.
410 Principes ex conſuetudine, ſeu ex abuſu non excuſantur, grauando ſubditos.
411 Conſuetudo irrationabilis amittit nomen conſuetudinis.
412 Conſuetudo mala dicitur Lex mortis, ideò extirpanda venit.
413 Principes, modò vna via, modò alia, grauant ſubditos, & ſi illis deficiat ius, allegant conſuetudines.
414 Principes paulatim inducunt conſuetudines ad aggrauandos ſubditos, quibus ſi iſti contradicant, quid eis eueniat.
415 Conſuetudinem allegare in materia illicita non iuris, ſed palponum fundamenta ſunt.
416 ad Conſuetudinem inducendam in primis requiritur voluntas ſpontanea.
417 Conſuetudinem aliquam, ſi Dominus loci prætendat fuiſſe introductam contra ſubditos ad aliquid præſtandum, vel dandum, tunc ſpontanea voluntas ſubditorum eſt probanda, & acquieſcentia, n.418.
419 Metus regulariter præſumitur in ſubditis.
420 Conſenſus mentalis non accommodatur actibus hominum, nec reddit actus ipſos eſſentialiter perfectos.
421 Tacens in actu, quem impedire non valet, operando non præſumitur conſenſus, ſed diſſenſus, & maximè iuncto præiudicio, vel læſione.
422 Metus reuerentialis ſubditi erga Dominum iuncta læſione inducit metum cadentem in conſtantem virum.
423 Actus per metum geſti non præiudicant.
424 Quæ opinio eſt verior, & eſt communior, ſtante læſione.
425 Læſione probata, id ſufficit ad concludendum iuſtum metum.
426 Metus reuerentialis aliquando opinatur ab ipſis ſubditis, quia ſi contradixiſſent damnum, vel læſionem non habuiſſent, vide num.427.
427 Metus reuerentialis, vt inducatur, ſufficit, vt aliquid fuerit opinatum, nam hæc opinio liberum arbitrium excludit.
428 ad Animum alicuius cognoſcendum, magis eius opinio attenditur, quàm veritas.
429 Pars eſt excuſanda à non proſecutione appellationis ſtante timore potentiæ aduerſarij.
430 Opinio liberum arbitrium excludit.
431 Veriſimilitudo multum attendenda venit, in materia probationis metus reuerentialis.
432 Obligari, quod quis ſe voluerit ad aliquid ſoluendum, vel faciendum ſine cauſa, non eſt veriſimiliter credendum.
433 Renunciatio tunc ſine dubio præſumitur facta ex metu iuſto, dum ſit de rebus, quæ fieri non ſolent ſine cauſa, & non ita de facili.
434 Metu, & coactè quis præſumitur feciſſe actum aliquem, quod aliter non feciſſet.
435 Dominus non eſt manutenendus in quaſi poſſeſſione cogendi ſubditos ad aliquid dandum, vel præſtandum niſi probata conſuetudine cum eorum ſpontanea voluntate inducta.
436 Ius nullum acquiritur in incorporibus ei, qui vi, clam, vel precario poſſidet.
437 Conſuetudo aliud eſt, & aliud corruptela.
438 Princeps ſi habeat occultas neceſſitates, an poſſit ſubditos circumuenire, & occultè ab eis ſubſidia extorquere.
439 Chriſtianus verus, odit tenebras mali.
440 Lucem odit malè agens.
441 Adminiſtrator procraſtinans reddere rationes non præſumitur candida fide ſe geſſiſſe, ſed dolosè.
442 Bona, quæ per rectam viam non veniunt, non proſunt.
Malè parta, malè labuntur, num.442.
443 Aliena qui dolo rapiunt, vel violenter auferunt, nunquam benè diteſcunt.

444 *Vectigalia iniuſta an excuſentur ex eo, quòd quæ ſuperſunt, conuertantur ad fundationem Eccleſiarum, Monaſteriorum, vel in alijs operibus pijs.*

445 *Conſiliarij illi Principum qui inducunt eum ad iniuſta, non ſunt Conſiliarij, ſed potius paraſiti, & n.446.*

447 *Malum non eſt licitum facere, vt inde eueniant bona.*

ex Malo, ſemper malum, num.447.

448 *Illicitum etiam ex optimo fine proueniens, non excuſat à pœna.*

449 *Mala non ſunt facienda, vt inde eueniant bona.*

450 *apud Carthaginenſes in cruce ponebantur exercituum Duces, ſi proſpero euentu, prauo conſilio, rem geſſerunt.*

451 *Princeps non poteſt ſine iuſta cauſa, auferre ius tertio quæſitum, quod intelligendum eſt etiam de iure in ſpe probabili.*

452 *Princeps non poteſt derogare iuri alicui competenti ex ſpe probabili, ſiue ex teſtamento, ſiue ex contractu competat.*

453 *Teſtandi facultas an proueniat ex iure gentium.*

454 *Contrahendi facultas prouenit etiam de iure gentium.*

455 *Dominia, poſſeſſiones, contractus, permutationes, pacta, promiſſiones, &c. ſunt de iure gentium.*

456 *Principes, iuri ex contractu in ſpe probabili, deſcendenti, ſine legitima cauſa non poteſt derogare.*

457 *Deus ſubiecit Principibus leges, non autem ſubiecit contractus.*

458 *Princeps non eſt magis dominus contractuum, quàm elementorum.*

459 *Princeps licet regulariter ſit ſolutus legibus, attamen ligatur ſua conuentione, pacto, & contractu.*

460 *Princeps contrahendo cum ſubdito remanet tantum naturaliter obligatus, & quare num.263. & iſta eſt communis opinio.*

462 *Obligatio naturalis ſola, eſt inefficax ad agendum.*

463 *Obligatio ciuilis cum immediate procedat à mero iure ciuili, ideoque Princeps eo iure non ligatur, cum tali iure ſit ſolutus, & num.464.*

465 *Obligatio naturalis non producit actionem.*

466 *Princeps contrahendo cum ſubdito non tantum naturaliter obligatur, ſed etiam ciuiliter.*

467 *Princeps licet ſit ſolutus legibus tamen contrahendo cum aliquo obligatur, & tunc videtur ſe ſubmittere legum diſpoſitionibus.*

468 *Princeps adeundo hæreditatem efficaciter obligatur.*

469 *Deus conuentione, & promiſſis cum Abraham initis, & alijs Patriarchis voluit obligari.*

470 *Princeps, cum ſit iuſtitiæ viua fons. Et iuſtitia eſt conſtans, & perpetua voluntas, ſequitur, quod Princeps debet eſſe conſtans.*

471 *Princeps debet eſſe conſtans, & non mutabilis.*

472 *Cœleſtinus Papa ideo communiter reprehendatur, quia quod concedebat de mane, reuocabat de ſero. Principibus conuenit illud Pſal. 88. Quæ procedunt ex labijs meis non faciam irritum, num.472.*

473 *Princeps debet habere vnam linguam, & vnum calamum, & non plures.*

474 *Princeps fixus, & immobilis eſſe debet, ſicut Polus in Cœlo.*

475 *Princeps ſi promittendo, vel contrahendo cum ſubditis efficaciter, id eſt naturaliter, & ciuiliter non obligaretur, nullus vellet cum eo contrahere.*

476 *Et hominum priuaretur commercio, quod valdè graue eſſet.*

477 *ex Conuentione contracta cum Principe, oritur tam valida obligatio, vt nec ipſe, nec eius ſucceſſores poſſunt eam inualidare.*

478 *Quod procedit, nec in totum, nec in parte, nec conditionem aliquam adijcere, ſiue ſucceſſores ſint ex electione, ſiue ex ſucceſſione.*

479 *Princeps à contractu per ipſum celebratum recedere non valet, nec de plenitudine poteſtatis.*

480 *Clauſula,* de plenitudine poteſtatis, *poſita in contractu Principis, habetur pro non appoſita.*

Alios nullus vellet cum ipſo contrahere, ſi ipſe, vel eorum ſucceſſores contra contractus venire poſſent.

481 *Princeps nec ius in re, nec ius ad rem ſine cauſa non poteſt mihi auferre.*

482 *Quod adeo eſt verum, vt nec de plenitudine, vt dicitur poteſtatis id poſſit facere.*

483 *Ius ad rem, quod Princeps facilius poſſit tollere, quam ius in re, diſtinctio iſta non eſſet vera, & num.485.*

484 *Promiſſa ſi ſit mihi aliqua res ſub conditione, ſi ea mihi adimatur, & poſtea purificetur conditio, certum eſt, quod dicta res eſt mihi ablata, & num.485.*

485 *Ius in re, vel ius ad rem, ſi auferatur id in hoc differt, quia in primo caſu aufertur res, in ſecundo vero ſpes.*

486 *Ius in re, vel ius ad rem ſi auferatur, vtroque caſu, tollendus eſt contractus, in quo Princeps non habet ſine cauſa iuriſdictionem.*

487 *Legatum conditionale, licet pendente conditione, tamen cum debeatur ex teſtamento, tale legatum non poteſt adimi, niſi teſtamentum ipſum tollatur, & num.488.*

489 *Imperator fatetur, ſe non poſſe mutare teſtamenta.*

490 *Conſiliarij Principum, non deſinunt illis adulari, ipſis renuentibus, & legibus contradicentibus.*

491 *Princeps ſicuti hæreditatem aditam non poteſt auferre, ita nec ius delatum, nec ſpem ſuccedendi à legibus approbatam.*

492 *Princeps abſque legitima cauſa, & citatione ſubſtitutorum illis in iure in ſpe acquiſito, an poſſit præiudicare.*

494 *Princeps ſine cauſa, vocationes Maioratuum mutare poteſt in præiudicium ſucceſſorum, quibus ius ſuccedendi nondum fuit quæſitum, ſed quærendum, & num.495. declara, vt nu.496.*

497 *Princeps tunc ſine cauſa poteſt legitimare filios naturales, & abſque citatione proximorum.*

Quando pater filiorum naturalium ad libitum de ſuis bonis poteſt diſponere.

498 *Pater, quando liberè poteſt diſponere de bonis ſuis, tunc ſi Princeps legitimet eius filios naturales, eo caſu Princeps non infert præiudicium ſucceſſoribus, & quare.*

500 *in Legitimatione facta ad inſtantiam eius, qui poteſt ad libitum de eius bonis diſponere, non requiritur citatio venientium ab inteſtato.*

501 *Quod procedit etiamſi talis legitimatio fuiſſet obtenta poſt obitum patris, & poſt litem motam, quando tamen fuit obtenta de voluntate patris, nec tunc requiritur citatio, num.502.*

503 *Filij naturales, quando ad inſtantiam patris per Principem legitimantur, facienda eſt mentio filiorum, quidquid ſit de tranſuerſalibus.*

504 *in Legitimatione filiorum naturalium eſt tantum facienda mentio, filiorum, & deſcendentium.*

505 *Princeps per legitimationem naturalium ſine cauſa, non infert præiudicium ſubſtitutis, quibus fuit ius quæſitum, vel probabili ſpe acquirendum, & num. 506. & 507.*

508 *Legitimatio filiorum naturalium cum ſit donum Principis, recipi debet ſine alterius læſione.*

Quæ opinio eſt irrefragabilis.

509 *Reſcripta Principum in dubio intelligenda ſunt circa præiudicium tertij.*

510 *Legitimatio Principis, eſt nulla in præiudicium tertij.*

511 *Legitimatio non præiudicat illis, quibus pater teſtando præiudicare non poteſt.*

512 *Legitimatio Principis, licet non teneat in præiudicium tertij, quoad alios effectus, valida eſt.*

513 *Legitimatio, quod ſit indiuidua, qualiter ſit intelligendum.*

514 *ex Legitimatione non benè infertur ad ius ſuccedendi, tamquam ad quid diuerſum.*

515 *Legitimatus à Principe cum clauſula,* ſine præiudicio venientium ab inteſtato, *plenariam legitimationem non impedit, quamuis ad effectum ſucceſſionis moderetur.*

516 *Princeps, quamuis tollere vellet ius quæſitum alteri, non poteſt tollere ſine iuſta cauſa.*

517 *Princeps, quod ad libitum valeat apponere vectigalia, & ſic valde abundans, & diues poterit exercere liberalitatem, iſta ratio ſummè nauſeat.*

518 *Liberalitas illa ſplendidior eſt, quæ exercetur ex proprijs bonis, quam quæ pauperum ſudore parata eſt.*

Liberalitas, Principibus illis, qui prauos habent, incognita eſt, num.518.

519 *An-*

519 *Aurum illud eſt ſordidum, & atrum, quòd ex lachrymis, & gemitibus ſubditorum extorquetur.*

520 *Ærarium, quando fiat ſpoliarum, cruentarumque prædarum receptaculum.*

521 *Vectigalia de Iure Diuino, & humano permiſſa ſunt.*

522 *Vectigalia plerumque odioſa videntur, & præſertim, quæ contra conſuetudinem rationabilem, & veterem inſtituuntur.*

523 *Vectigalia illa non poſſunt dici noua, quæ tamen fauor, & vtilitas publica, quodammodo reddit fauorabilia.*

524 *Vectigalia illa odioſiſſima ſunt, quæ ex iniuſta, minuſque probabili cauſa, & iniquo modo inducuntur.*

525 *Et ab ipſis impoſitionibus cauere debent Principes, cùm non tantùm æquum ſit, verùm etiam bono publico expedit.*

526 *ex Vectigalibus iniuſtis populus opprimitur, & exhauritur, & ſæpiſſimè ad rebellionem excitatur.*

527 *Bella ciuilia, ex quibus oriantur.*

528 *Maximilianus Imperator vocabat Regem Galliarum, Regem Aſinorum, & quare.*

Se tamen vocabat Regem Regum, & qua de cauſa.

529 *Principi, ſi vrgeat neceſſitas iuſta imponendi noua vectigalia, quid proſpicere debeat, num. 531.*

530 *Officium boni Paſtoris eſt, tondere pecus, & non deglubere.*

532 *de Republicæ ſalute, quæ ſuprema lex eſt, quando dicatur actum.*

533 *Vectigalia illicita, quæ dicantur eſſe.*

534 *Principes caueant, ne dignitatem ſuam turpitudine vectigalium fœdent, & auguſtum ſuum nomen, & munus proſtituant, & vide num. 535.*

535 *Piſcis prius à capite incipit computreſcere.*

Quo ænigmate Græci Principem ſignificare volebant, & quando num. 536.

537 *Piſcis, à qua parte prius aggredi debeat, & refertur hiſtoria.*

538 *Achæus Lidiæ, & Mæoniæ Rex, quid ei infeliciter acciderit, quia crebra tributa, & grauia ſubditis imponebat, num. 539. 540. & 541.*

542 *Populi nimis onerati à Principe ob nimiam tributorum exactionem ab eo deficiunt.*

543 *Tributorum auida exactio auribus, & animis ſubditorum, eſt nimis infecta.*

544 *Salomone Rege mortuo, Regno potitus fuit Roboam d. Regis filius, & hæres.*

545 *Eique Seniores Iſrael miſerunt Legatos, vt populum aliquantulum ſubleuaret à grauaminibus impoſitis ab eius patre, & propter aſperam eius reſponſionem, quid euenerit, num. 547.*

546 *Rex Roboam, quia neglexit conſilium Senum, & ſecutus fuit ſententiam iuuenum, recuſatus fuit à ſuis ſubditis, ſibi alium Regem eligendo, & numer. 547.*

548 *Principes à Rege Roboam diſcere debent in rebus licitis non ſæuos, ſed exorabiles ſe oſtendere.*

549 *Princeps quidam Italus, cum graui tyrannide ſubditos premeret, vt eum ad benignitatem excitarent, quem Legatum ad eum miſerunt, & quid Principi obtulerit, num. 550. 551. & 554.*

552 *Herba illa vocata vulgo,* Baſilicò, *dum leniter tractatur, ſuauem emittit odorem, ſi vero violenter inter ſaxa prematur, gignit ſcorpios, & viperas, & num. 553.*

555 *Imperatores, Reges, & plures Principes, ex qua cauſa à gladijs ſuorum ſubditorum infeliciter occubuerunt.*

556 *Principes illi, qui paterno affectu ſuos ſubditos tractarunt, vnicè ab eis fuerunt dilecti.*

557 *Subditi pro eorum bonis Principibus lætanter ſubſtantiam, & vitam effundunt.*

558 *Theſaurus non eſt maior, quàm ille, qui conſiſtit in mutuo amore.*

Principis theſaurus, ſecundum Bald. non eſt fiſcus, ſed ſubditi fideles, num. 558.

Subditi diuites, ſunt neruus Principis, num. 558.

559 *Principes crudeles trepidant ad omnia, ſemper pallent, ſemperque pauent.*

560 *Sonitus terroris ſemper auribus Principum crudelium eſt, & affertur exemplum de Caino, num. 561.*

561 *Timeas multum, qui à multis timetur.*

562 *Princeps, dum candidè non ſe gerit cum ſubditis, erit omnium exul, qui debet eſſe omnium præſul.*

563 *Principes benigni, qui paternè ſubditos gubernant, ſecurè etiam in aperto ſoporosè dormiunt.*

564 *Amor populi eſt munimentum ineſpugnabile.*

565 *Principibus, quid beatius accidere poteſt, quàm viuere, optantibus cunctis.*

566 *Principi illi, nemo audet ſtruere periculum, ſub quo pax, iuſtitia, ſecuritas, & abundantia floret.*

567 *ad Amorem, & venerationem ſubditorum erga Principem, nihil potentius eſt, quam faciles aditus ad ipſum Principem.*

568 *Subditus, dum auditur à Principe, incipit eſſe filius, & Principes, dum audit, incipit eſſe pater, & quid ex hoc ſequatur, & num. 569.*

570 *Subditus, dum facilè auditur à Principe, id credit eſſe beneficium, quamuis non aſſequatur, quod velit, & num. 571.*

572 *Negatio mollibus veſtita, verbis gratior eſt moroſa largitione.*

Gratia, dum tarda eſt, ingrata eſt, num. 572.

573 *Carolus V. Imper. in audiendo omnes fuit rari exempli, mirantibus omnibus in tanta dignitate talem facilitatem.*

574 *Et quid generosè reſpondit ſuis, eum monentibus tantam facilitatem periculis non carere, numer. 575. & 576.*

577 *Principes in hoc vigilare debent, vt curent annonæ copiam, ex vigilantia eius proueniens.*

578 *Populus eſuriens nulla ratione ducitur, nulla æquitate mitigatur, nulla prece flectitur.*

579 *Principis fortuna, tunc maximè nutat, dum ingraueſcit annona, & refertur exemplum.*

580 *Plebs ieiuna neſcit timere.*

581 *Princeps debet optimos miniſtros, & perfectos officiales præponere, quoad materiam annonæ.*

582 *Baſilij Imperatoris tempore fuit magna penuria annonæ, quòd cum ipſe nihil de eo ſciuerit, quomodo id ad eius notitiam peruenerit, num. 583. & 584. & quid ordinauerit, num. 585. & 586.*

588 *Principibus à miniſtris celantur, ea quæ ipſi maximè ſcire deberent.*

Aures ſimplices Principum, & ſua natura alios exiſtimantes, callida fraude miniſtrorum decipiuntur.

591 *Populo Saturo nihil eſt lætius, ſic nihil ſeditioſius populo famelico.*

592 *Carol. Eman. Vizzan. Sacræ Aulæ Conſiſtorial. Aduoc. &c. extollitur, & num. 593.*

594 *Diſcipuli Pythagoræ, quanto honore eum proſequebatur.*

ANNOTATIONIS

Reſiduum.

Ad Deciſionem CCXVII.

IVxta promiſſionem ſuperiùs factam, & præſertim *ſub nu.*
94. & quia ſummè conuenit materiæ, de qua ſupra latè
deduximus, ideòque in hoc reſiduo Annotationis perqui-
ram, vtrum verum ſit in ſupremis Principibus dari † duas 132
poteſtates vnam ordinariam, & alteram, vt dicitur abſolu-
tam, ſeu plenitudinem poteſtatis.

Quam abſolutam † poteſtatem ſcio paſſim per infinitos 133
Doctores admitti tam antiquos, quàm modernos, itaut præ-
dictam diſtinctionem ſæpè ſæpiùs legere contingat, & ex his 134
plures adducunt Ant. Gabr. *comm. concl. lib. 3. tit. de iur. quæſit. non tollend. concl. 5. num. 18. & 35. & concluſ. 6. num. 12. nec lib. 6. tit. de legitimat. concl. 6. num. 4. & tit. de clauſul. concl. 1. num. 6. cum ſeqq. & concluſ. 2. num.* 83. Menoch. *de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 11. num. 2. & ſeqq.* Peregrin. *de fideicommiſſ. art. 52. num. 122.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. §. 1. proœm. nu. 31. ac ſeqq.* & omnium plenius Ludouic. Rodolphin. *in tractat. de ſuprem. & abſolut. Princip. poteſtat. cap. 1. num. 2. & per tot.* & Petr. *in tract. de poteſt. Princip.*

Breuiter nunc videamus, quot modis ordinaria, & abſolu-
ta poteſtas in ſupremis Principibus, detur quales ſunt Roma- 135
nus Pontifex, Imperator, & Reges, nam iſti poſſunt adæqua-
re quadrata rotondis, alludentes ad quadraturam circuli, 136
(quàm

(quàm Mathematici penè impoſſibilem cenſent,) conſide-
rari poſſit, & diſtingui vna ab altera.
137 Primò ergo abſoluta poteſtas † ab ordinaria diuiditur,
quando Princeps, tanquam ſolutus legibus, *l. Princeps* 31. *ff.*
de legib. diſpenſat in iure mero poſitiuo ſine cauſa, & iſta
138 vocatur abſoluta poteſtas, ſecluſo † tamen ſcandalo, & præ-
iudicio tertij. Ordinaria verò poteſtas, quando Princeps in
eodem iure diſpenſat ex cauſa, & hac cum diſtinctione for-
139 ſitan † poſſet ſaluari definitio abſolutæ poteſtatis, tradita
à Bald. *in leg. 2. num. 39. & 40. Cod. de ſeruit. & aqu.* eamque
infra deducam, quæ ſic acriter impinguatur à DD.
Secundò abſoluta poteſtas dici poteſt, quando Princeps
140 diſpenſat in legibus humanis, ex quauis cauſa † etiam leui
Ordinaria, quæ in ijs diſpenſat ſolùm ex magna cauſa, quam
diſtinctionem adduxit Anchar. *in cap. 1. num. 30. de conſtitut.*
141 vbi ait Principem de † poteſtate ordinaria non poſſe diſpen-
142 ſare in lege humana abſque magna cauſa, † quaſi velit, de
abſoluta poſſe ex leui cauſa, idem etiam ſentire videtur Nar-
ia *in conſ. 512. num. 19.* dum inquit, ſi aliquid etiam leue,
143 Principem moueat eum poſſe de plenitudine poteſtatis face-
re, quidquid libet, quod intellexit tantùm de legibus hu-
manis.
Tertiò abſoluta poteſtas Principis eſt, quando diſpen-
ſatur in lege diuina, aut naturali iuſta, & publica vrgen-
144 te cauſa. Ordinaria per quam diſpenſatur in iure humano,
145 † atque hæc diſtinctio eſt de mente eorum, quos refert, &
ſequitur Anton. Gabr. *commun. concluſ. lib. 3. tit. de iur. quæ-*
ſit. non tollen. concl. 1. num. 1. & concl. 2. num. 1.
146 Tandem abſoluta Principis poteſtas eſt, qua poteſt † de-
rogare, ac derogat iuri poſitiuo, humano, Ordinaria verò
147 qua ei non derogat, ſed vel ſecundum, vel præter illud dum-
taxat agit, vel in ea parte iuris humani diſpenſat, in qua
poſſunt Ordinarij Iudices diſpenſare, atque ſic ſe gerit, tan-
148 quam † Ordinarius Iudex, & non vti ſupremus Princeps,
quæ diſtinctio probatur ab his, quos refert, & ſequitur Me-
noch. *de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 12. per totam*, & præſer-
tim *num. 2. & 3.* idemque ſentit Mandoſ. *poſt alios ad regul.*
16. Cancell. quæſt. 7. & 8. & Peregrin. *de fideicommiſſ. art. 52.*
num. 118. & ſeqq. & applaudit Monet. *in tractat. de commu-*
tat. vltim. volunt. cap. 5. quæſt. 2. num. 82. in fine. Videndus
eſt etiam Sanchez *de matrimon. lib. 2. diſputat. 15. nu. 3. verſ.*
alio modo poteſt, vbi tenet, quando Princeps diſpenſat in iu-
149 re humano abſque cauſa, valida eſt diſpenſatio, licèt ipſe
peccet, & iſta ſit abſoluta poteſtas, declara tamen id omni-
150 nò non eſſe verum, quia poteſtatis nomen non † meretur,
quando Princeps peccando diſpenſat, vt benè ex infra di-
cendis apparebit. Et hic loqui pergamus, de proxima tradi-
ta diſtinctione poteſtatis abſolutæ, & ordinariæ.
151 Quæ vltima diſtinctio probatur per textum *in cap. propo-*
ſuit, ibi, *qui ſecundum plenitudinem poteſtatis de iure poſſu-*
mus ſupra ius diſpenſare, &c. extr. de conceſſ. præbend. facit
etiam text. *in l. digna vox*, ibi, *digna vox eſt maieſtate digni-*
tatis, legibus alligatum ſe Principem profiteri, adeo de auctori-
tate iuris noſtra pendet auctoreritas, & reuera imperio eſt ſub-
152 *mittere legibus Principatum, & oraculo præſentis edicti, quod*
nobis licere non patimur, alijs indicamus, &c. Cod. de leg. ex
153 quibus verbis apertè colligimus Principem ex poteſtate or-
dinaria humanis legibus ſubiectum. Addo etiam textum
in leg. ex imperfecto 23. ff. de lgat. 3. vbi dicitur, decet tantæ
154 maieſtati eas ſeruare leges, quibus ipſe ſolutus videtur. Et
nihil tam proprium Imperij, quàm legibus viuere, *l. 3. Cod.*
de teſtament. ibique deciditur Imperatorem ex imperfecto te-
155 ſtamento aliquid non capere, † ea quippè de cauſa, quia
Princeps iuſtitiæ plenus velle præſumitur, quòd iura iubent.
Iam certum eſt iura iubere, vt ex imperfecto teſtamento ni-
hil capiatur, *tot. tit. inſtitut. quib. mod. teſtamen. infirm. &*
tot. tit. ff. de iniuſt. rupt. irrit. teſtament. fact. Ego nec Prin-
156 ceps vult capere ex tali teſtamento, & conferunt nonnullæ
hiſtoriæ, quas infra referam.
157 Ex ſupradictis igitur iuribus conſtat, Principem † ex po-
teſtate ordinaria humanis legibus ſubiectum eſſe, de pote-
158 ſtate verò abſoluta ab ijs ſolutum eſſe, quia niſi legibus eſſet
ſolutus, diſpenſare non poſſet contra iura. Nam ſacrilegij
159 inſtar eſt leges violare, & negligere, *l. ſacrilegij 5. C. de diuerſ.*
reſcript. l. 1. C. de crimin. ſacrileg. Quare cùm prædicta diſtin-
ctione ſaluari poteſt, ſeu concilientur iura, in quibus dicitur
160 Principem ſolutum eſſe legibus cum ijs, vbi habetur cum le-
gibus eſſe ſubiectum, ſcilicet vt de poteſtate abſoluta ſit
exemptus, de poteſtate verò ordinaria ſit ſubiectus.

Facit præterea, quia etiam DEVS Optimus Maximus ex
communi Theologorum ſententia, dicitur ea facere poſſe, 161
de poteſtate ordinaria, quæ ſolito ordine, ac rerum naturali
curſu non mutato poteſt facere, de poteſtate verò abſoluta,
quæ poteſt ſuper rerum ordinem vniuerſum. Ac denique
Papa, tanquam Epiſcopus Romæ eſt Ordinarius cum certa 162
Diœceſi, vt conſtat ex canone, *ſi quis Epiſcopus*, ibi, *dignetur*
Epiſcopus Romanus 2. qu. 6. & in ſupraſcriptione, *can. tranſ-*
marinos 98. diſtinct. & in can. ſi quis Epiſcopus 7. qu. 1. & in ſu-
praſcriptione, *l. inter claras 4.* ibi, *Glorioſiſſimo, & Clementiſ-*
ſimo filio Iuſtiniano, Ioannes Epiſcopus Vrbis Romæ, &c. C. de
Summ. TRINIT. & fid. Cathol. qua ratione habet ipſe
† quoque, ſicut cæteri Epiſcopi ſuum Vicarium in Vrbe, *cap.* 163
ſua nobis de offic. Vicar. & quam iuriſdictionem in Vrbe ha-
beat, referunt adducti per Barboſ. *ibid. nu. 2.* & inſuper Papa 164
eſt Vicarius CHRISTI habens ſpiritualem poteſtatem in to-
to Orbe, *can. duo ſunt quippè 96. diſtinct. cap. 2. de translat. E-*
piſcop. & ſic eſt Ordinarius Ordinariorum, & Epiſcopus to- 165
tius Orbis, vt abundè iam deduxi *in 3. par. Annotat. ad dec. 2.*
à num. 187. vſque ad num. 291. par. 3. recent. Romanuſque
Pontifex eſt Monarcha, Imperator, Rex, & Antiſtes, & de 166
eius poteſtate temporali in toto Orbe ad aſſequendum ali-
quem finem ſupernaturalem, & aliàs vide latè ſcripta à me *in*
d. Annotat. par. 1.
Papa eſt ille Magnus Atlans, vt ſuper eius humeribus ha- 167
beat Orbem vniuerſum, & ſic tam Catholicos, Hæreticos,
Schiſmaticos, Infideles, &c. Nam id perbellè declarat melli- 168
fluus Bernardus Sanctus *lib. 3. de Conſiderat. ad Eugenium*
Papam, vbi applicat ad Romanum Pontificem dictum illud 169
Pauli Apoſtoli ad Rom. *c. 1.* ibi, *Sapientibus, & inſipientibus*
debitor ſum. Sed quæ maior inſipientia eſt, † quam illa infi- 170
delitatis igitur, inquit, *ſi te agnoſcis ſapientibus, & inſipienti-*
bus debitorem, curandum ſummoperè eſt, vt qui non ſapiunt,
ſapiant, & qui ſapiunt non deſipiant, & qui deſipuere reſipi- 171
ſcant. Itaque notandum venit, dum dicitur, curandum 172
tibi eſt, *vt qui non ſapiunt, ſapiant.* Ecce pondus magnum
infidelium: *Et qui ſapiunt non deſipiant.* Ecce pondus, & 173
quidem non leue. Chriſtianorum Catholicorum: *Et diſi-* 174
puere reſipiſcant. Et ecce ſupra pondus Hæreticorum, &c.
ſed ad nos.
Supra relata ergo ſufficiant deduxiſſe circa diſtinctionem
poteſtatis ordinariæ, & abſolutæ in Principe, & quantumuis
prædictæ conſiderationes omnes probabiles ſint, & paſſim à
Doctoribus admittantur, † tamen multi indiſtinctè conten- 175
dunt in Principe, niſi vnam poteſtatem, & eam ordinariam
reperiri, eoſque referam infra. Alij verò penitùs improbabi-
liter, ac adulandi ſtudio potius, quàm à veritatis ſplendore
ducti, aſſerunt in ſupremo Principe tantam, ac talem dari ab-
ſolutam poteſtatem, ſeu plenitudinem poteſtatis, vt indiſtin-
ctè † contra omne ius ad libitum propriæ voluntatis, & ſic 176
ab omni fræno ſolutus etiam per iniuriam libidinem, &
violentiam omnia facere poſſit, eique cur ita facis? dici non
poſſit, nihilque eiuſmodi poteſtatis fulmini reſiſtere valeat.
Quaſi Princeps ſua eſſe omnia ratus, ſibi omnes laborare, ſi- 177
bi vigilare, ſibi res, fortunas, corpora, animas, denique om-
nium tanquam mancipatio traditas opinaretur, & vti preca- 178
ria omnia, ſequi ipſos poſſidentes, repoſcenti ſine murmure
ſubditos eſſe reddituros.
Et ſupradictorum opinioni damnatæ fauere videtur defi-
nitio plenitudinis poteſtatis, tradita à Bald. *in l. 2. num. 45. Cod.* 179
de ſeru. & aq. dum inquit, plenitudo poteſtatis, quam ipſe, &
alij abſolutam vocant, eſt arbitrij plenitudo † nulli neceſſita- 180
ti ſubiecta, nulliſque publici iuris limitata regulis. Ex qua de-
finitione colligitur hanc abſolutam Principis poteſtatem, ita
liberè arbitrio Principis pendere, vt nulla ratione, nullis pu-
blicis iuris regulis limitetur. Igitur ſecundum Bald. Princeps 181
nulla rationis neceſſitate conſtrictus liberè poterit aduerſus
eiuſdem rationis dictamen † vti abſoluta poteſtate. O de- 182
teſtandam opinionem! O viperinum toxicum! ſed nun-
quam mihi perſuadere poſſum talem fuiſſe mentem Bald. 183
quidquid ſonent eius verba, nam ipſemet Bald. *in d. l. 2. n.*
45 circa med. plenè atteſtatus eſt Principem eſſe animal ra-
tionale, & mortale, & nullam † auctoritatem, nec Principis, 184
nec Senatus poſſe facere, quòd Princeps non ſit animal ra-
tionale, mortale, nec eum abſoluere † à Lege naturæ, vel à 185
dictamine rectæ rationis, & ecce quam benè eius mentem
declaret Bald. & egregiè etiam reſpondit *in conſil. 345. ad*
euidentiam numer. 1. lib. 1. vbi ait, clauſulam de plenitudi-
ne poteſtatis eſſe intelligendam, † de plenitudine poteſtatis 186
bonæ,

bonæ, & laudabilis, non vituperabilis, vel tyrannicæ. *Et in l.*
187 *Princeps, ff. de legib.* aſſerit, Principem † ecce ſub lege Poli,
Naturæ, & Rationis.
Audiamus eundem Bald. *in conſ. 311. Præmittendum nu. 2.*
188 *lib. 1.* vbi ingenuo ore vti fidelis Conſiliarius ita monet Prin-
cipes, qui iniuſta petunt, ibi, *Caueat tamen ne contra conſcien-
tiam Princeps aliquid faciat, quia veniet tempus, quando na-*
189 *uis eſt in portu dimittetur onuſta, & qua menſura metietur alijs,
eadem remetietur ſibi, l. rem non nouam, Cod. de iudic.* Neque
qui habet poteſtatem, confidat in ea, quia habet DEVM vl-
190 torem, † hucuſque Bald. optimè etiam concionatur, Fulu.
Pacian. *in tract. de probat. lib. 2. cap. 44. num. 100.* ibi, *Princi-
pes meminiſſe debere, quod ſunt homines, & non ſemper impe-*
191 *rabunt, vt hac recordatione memores humanæ fragilitatis non
omnia ſibi licere putent, quia ſi malè rexerint, vel alioquin in-
iuſtum fecerint, habebunt DEVM vltorem, licèt non ha-
beant in hoc ſæculo, qui facta ſua diiudicent.* Videatur etiam
Petr. Rebuff. *in comment. ad Conſtit. Reg. Gallicas tom. 1. in
proœm. gloſſ. 1. num. 19. vbi poſt Toſtatum ſuper 1. Reg. cap. 12.
quæſt. 4.* contra Principes iniquos, qui laborare faciunt † in
opere ſuo, ſubditos ſine pretio nonnulla adducit, vbi etiam
ſubdit. Hoc iniuſtum eſſe, & ait, *quod illud Moyſis Num. cap.
16.* vbi ſe excuſat, *ſe non accepiſſe aſellum, aut quemquam af-
flixiſſe, &c.* facere contra Tyrannos dominos locorum, qui
192 dum eis placet iumenta, & equos ſubditorum accipiunt, ſed
væ illis, neſciunt enim quid faciunt, ſunt enim prædones, imò
193 † latrones, & tanquam graſſatores ſunt furca figendi, *l. ca-
pitalium, §. fin. de pœn.* hucuſque Rebuff.
Falſum igitur ſemper erit, velle aſſerere plenitudinem po-
teſtatis Principis nulla ratione, aut publici iuris regulis eſſe
194 limitatam, prout inaduertenter dixit Bald. *in d. l. 2. num. 45. C.
de ſeruit. & aq.* Nam licet Princeps ſit ſolutus lege poſitiua,
195 non tamen eſt ſolutus dictamine rectæ rationis. Et circa
præfatam opinionem, Principem ſolutum eſſe lege poſitiua,
quantumuis aliqua dixi ſupra à num. 74. alia etiam hic ſuper
196 addam. Vndè notandum venit textum *in leg. Princeps, ff. de
legib.* vbi dicitur Principem legibus eſſe ſolutum, non ita ge-
neraliter eſſe intelligendum, ſicuti multi minùs verè opinan-
tur, quòd Princeps omnibus legibus ſit ſolutus.
197 Nam illa verba tantùm referenda ſunt ad Legem Iuliam,
& Papiam, vt conſtat ex titulo, ſeu inſcriptione dictæ legis,
non quidem dicit omnibus legibus, ſed tantùm illis, de quibus
198 ibi loquitur. Verba ſiquidem legum generalia ſemper reſtrin-
genda ſunt circa ſubiectam materiam, *l. ſtipulatio iſta*, & ibi
notatur, *ff. de verb. oblig. & l. decreta, C. de tranſact.*
Erat enim tunc temporis lex Iulia, & Papia, quæ loquebatur
199 de † legatis, vel inſtitutionibus, quæ per mortem legatarij, vel
inſtituti ante mortem teſtatoris legatum caducum efficiebant,
200 quòd † ſic appellatur, quia legatarius cadit à iure ſuo, vt *in l.
vnic. C. de caduc. tollen.* iſtis equidem legibus Princeps priui-
201 legio ſpeciali exemptus eſt, quòd à Populo Romano omnium
202 primò conceſſum fuit Auguſto Cæſari, vt refert Imperator
Iuſtinianus *in d. l. vnic. §. hac autem*, ibi, *Nec Auguſtum priui-*
203 *legium exercemus*, & iſta ſanè eſt genuina interpretatio, *ad d.
l. Princeps, ff. de legib.* & colligitur etiam *ex l. quod Princeps, ff.
eod. tit. de legib.* Vbi Caius I. C. illius legis auctor ſic interpre-
tatur dictam legem Iuliam, & Papiam.
Nec quis moueatur ad ſequendum contrarium ſtante
verborum generalitate, quia præter rationem iam adductam,
204 ſciendum eſt † apud Romanos, vetuſtiſſimus dicendi mo-
dus, vt illum qui aliqua lege ſolueretur, legibus ſolutum eſſe
205 dicerent, quamuis vnica tantùm lege eſſet ſolutus, vt à † T.
Liuio traditum eſt, qui Scipionem Africanum, legibus ſolu-
tum eſſe dixit eo, quòd antequam per leges liceret Ædilis cu-
206 rulis fuit creatus. Caius quoque Marius ſimiliter fuit dictus
legibus ſolutus, quòd abſens in Libia Conſul fuit creatus, li-
cèt vnica tantùm lege fuerit ſolutus, qua cauebatur, vt nullus
207 abſens † ad Conſularem dignitatem promoueretur, teſtis eſt
Plutarchus in vita eius, & ex noſtris meminit, Mol. *in Em-
ptor. Iuris tit. 1. qu. 1. ff. de legib. num. 14.*
Neque ſupradictis officit text. *in l. ex imperf. C. de teſtam.*
qua definitum eſt. Imperatorem legum auctoritate eſſe
208 ſolutum, eſt enim dicta † lex referenda ad eos caſus, in qui-
bus Imperator ſpecialibus priuilegijs eſt munitus, vt in ma-
209 nutentione ſerui, † in qua non tenetur iuris ſolemnitates ob-
ſeruare, *vt in leg. apud eum, ff. de manumiſſ.* alios caſus refert
Theodor. Keinting. *in tract. de regim. ſecular. lib. 1. claſſ. 3. cap.
12. de ſolut. legib. Principis poteſtat. à num. 29.* & addo olim
Principem ſolutum fuiſſe lege illa duodecim Tabularum,

qua caueatur mortuum non poſſe ſepeliri in Ciuitate, vt do-
cent Rebard. *ad leges 12. Tabular. cap. 15.* Rocinus *lib. 8. an-
tiquit. cap. 6.*
Sicuti nec Princeps continebatur ſub lege illa Romano-
rum dictante hoſtem interfici. Nam Princeps in bello captus 210
interfici non poterat, vt refert Tapia Aldan. *de triplici bono* 211
lib. 1. fol. 10. Neque tenebatur Princeps legibus caducarijs,
neque † ab extraneo inſtitutus viceſimam ex l. Iulia fiſco de- 212
bitam ſoluebat, vt docet Cuiac. *lib. 15. obſeruat. cap. 30.* ad-
uertens ad has leges Principem non teneri.
Cæterùm generaliter loquendo Princeps legibus, † & ma- 213
ximè à ſe latis aſtrictus eſt, *can. iuſtum 9. diſtinct. l. ex imperfe-
cto*, ibi, *nihil tam proprium Imperij, quàm legibus viuere, Cod.
de teſtam. cum alijs iuribus ſupra allegatis*, & hic tantùm non-
nullas eruditiones adducam. Refert enim Nicephor. *lib. 3. hi-
ſtoria Eccleſiaſtic. lib. 23.* Traianum ab officio Conſulatus 214
abiturum, ſe nihil contra leges feciſſe, iureiurando affirmaſ-
ſe. Et de eodem, dum imperabat fertur (teſte Philiſtrato) cùm
daturus eſſet gladium diſtrictum Præfecto Vrbis in † conſpe- 215
ctu omnium ſic fatus eſt, Cape ferrum hoc, & ſiquidem rectè
Imperium geſſero pro me, ſin aliter contra me hoc vtere.
Sentiebat enim leges inuiolabiliter etiam † contra ſeipſum 216
eſſe obſeruandas, ſicuti etiam contra fiſcum.
Hinc Plinius in Panegirico ad eundem Traianum ad æter-
nam memoriam tanti Principis præclarè dixit, cuius verba
retulit etiam Rota Romana *in cauſa Sarſinaten. Feudi 22.
Iunij 1645. coram bon. mem. Dunezetto Decano in §. Denique
viſum*, ibi, QVÆ TVA MAXIMA GLORIA EST 217
CÆSAR, SÆPE SVB TE VINCITVR FISCVS, CV-
IVS NVNQVAM MALA CAVSA EST, NISI † SVB 218
BONO PRINCIPE, &c. Dictumque Principem zelo ar-
ſiſſe obſeruationis legum pluries, firmat idem Plinius, iure-
que igitur gratiam inuenit coram † oculis omnium, ſaluſque 219
publica nuncuparetur.
Hic ſpectant autem verba diuini Platonis *in lib. 9. de legib.*
ibi, *Paratum exitum illi Ciuitati video, in qua non lex Ma-* 220
*giſtratibus, ſed legi Magiſtratus præſunt, ſalutem verò illi, vbi
lex † Magiſtratibus dominatur.* Pulchrè facit huic rei appo- 221
ſita Demoſthenis ſimilitudo Ciuitatis † anima ait, lex eſt, vt 222
ergo anima totum corpus, & ſingula membra animat, tota
in † toto, & tota in qualibet parte ſic, & lex non ſolùm in in- 223
feriora reipublicæ membra, ſed & in ipſum caput, hoc eſt 224
Principem transfunditur, non enim Princeps eſt extra cor- 225
pus reipublicæ, ſed præcipua eius pars, ergo & ad illum legis
anima pertinet, aliàs tanquam fœtens cadauer reputabitur. 226
Vndè prudens Stoicus Romanus, Seneca *in lib. de laud.
Claud.* ſcriptum reliquit de Claudio Imperatore, qui ſe legi-
bus ſolutum eſſe putabat, quando impius iſte Princeps † ve- 227
rè mortuus fuit, *Deſiit videre viuere*, ſcilicet Claudius prius
apparenter viuebat, ſed iam mortuus erat, quia ruperat le-
gum † frenum, propria libidine imperando, & ſic anima, 228
ideſt lex ab eo ſeparata remanendo obijt, vtique tanquam
† cadauer aſpiciebatur, vndè non mirum, ſi eo verè mor- 229
tuo, vt præmiſi, Seneca iocosè dixerit, *Deſiit videri viueri*.
Ægyptiaci Reges (teſte Diodoro Siculo *lib. 2.*) tunc opti-
mè ſe gubernare putabant, ſi parendo legibus, populum po- 230
tius excitarent ſua virtute, quam legum auctoritate, puta-
bant etiam parendo legibus, ſe in beatorum numero eſſe
collocandos. † Plurimum quidem addit roboris legibus Prin- 231
ceps, ſi factis eas probet. Hinc Romani laudantur in primis,
quia leges obſeruabant, quas alijs præſcribebant. Tunc enim 232
Rempublicam beatam exiſtimamus, aiebat Bias vnus ex ſe-
ptem ſapientibus Græciæ, † cùm Princeps primus omnium 233
paret legibus.
Nam populus ſic licet inuitus, imitatur cum Principis
conditio hæc ſit, vt quod ipſe facit, id alijs præcipere videa- 234
tur. Facta enim ſunt demonſtrationes Mathematicæ, quæ
ſunt infallibiles, homines enim, vt inquit Seneca, magis cre-
dunt oculis, quam auribus. Proindè Dux Ageſilaus dicebat,
ſi quid eſſet, quòd per milites † celeriter confici vellet, pri- 235
mus ipſe ſub oculis omnium opus aggrediatur, quo vel pu-
dore ad induſtriam ſtimularentur.
De Alexandro magno refert Polyenus, cùm in oppugna-
tione † Tyri vrbis eſſet, & deſideraret amplam foſſam 236
mœnibus Tyrorum implere, primus ipſe corbem arenam
refertur apportauit, quo viſo à militibus, confeſtim deiectis 237
clamydibus celeriter loca exequarunt. Hinc vulgatum illud
dictum Valerij Coruini: *Facta mea, † non dicta vos milites ſe-* 238
qui volo, nec diſciplinā modo, ſed etiam exemplum à me petite.
Hoc

Hoc probè nouerat Gedeon Princeps fortiſſimus , qui
239 cùm ad pugnam † progrederetur , ad milites conuerſus , (vt
referunt Sacra Annalia *Iud.cap.7.*) talia verba antea habuit ,
Quod me facere videritis hoc, & vos facite, quo exemplo edo-
240 cti milites fortiter dimicarunt, † & hoſtibus proſtratis, victo-
riam obtinere, tanti valet in rebus aggrediendis factum Prin-
cipis .
241 Nam magis paucis exemplis mentes humanæ † mouen-
tur , quàm verbis quamplurimis . Hinc ſecundum nonnul-
242 los, expedit ipſum Principem ire ad bellum , & hoc inter alias
cauſas, quia ſic ſubditos ſuos ad gloriam excitat , ita enim
243 comparatum eſt natura , vt in eo populo , multi præclari vir-
tuteque , & rerum geſtarum gloria inſignes ſunt , vbi præcla-
ri Reges floruerunt, nam eorum ſubditi exemplo concitati in
244 ſimili † materia cupidiſſimè proſequuntur . Quòd enim fa-
ctum Principis ſatis, ſuperque vrgeat ſubditos exempla infi-
nita in hoc afferre poſſent , ſed breuitatis ſtudio alibi re-
ſerno .
Inſigne tamen factum illud Fabij Romani, quòd & tan-
245 tùm laudauit antiquitas nolo hic præterire , & ſi proſequar
loqui Principem legibus obtemperare decere . Iſte inquam
246 Fabius, dum Conſulatus † fungeretur officio , patrem ſuum
ſibi obuiam equitantem venire aſpiciens , erat enim apud Ro-
247 manos prohibitum in Conſulum præſentia † æquitare, nun-
cios ſtatim miſit, qui vt ex equo illicò deſcenderet iuſſit , At
pater filij ſui mandato lubenti animo obtemperauit , & eun-
dem tanquam Conſularis dignitatis defenſorem celebrauit.
248 Hinc ſummis præconijs, † vſque ad ſydera extolluntur
Principes , qui legibus ita ſe ſubmiſerunt , vt etiam ſibi fa-
cultatem ab ijs abeundi ademerint . Quales fuerunt Anti-
gonus Macedonum Rex , Antiochus Aſiæ Rex , Gratianus ,
Valens, & Theodoſius Romani Imperatores, qui Prouincia-
rum ſuarum Præfectis reſcripſere, vt ſi quid fortè per epiſto-
249 lam, vel per reſcriptum imperarent, atque edicerent , † quòd
aduerſum leges eſſet eis non parerent , ſed ſe ignorantia qua-
dam , atque errore , ſeu importunitate poſtulantium lapſos
fuiſſe.
Appoſitè admodum facit , quòd Sanazarus ſcribit , lau-
250 dans præclarum Proregis Neapolitani facinus , † qui lege
lata contra arma ferentes , poſtridiè in publicum prodiens
oſtendit populo primus , latum inermem.
Concludo hactenus dicta, aſſerendo ab auribus Princi-
251 pum explodendum † à longè execrandum illud verbum ,
Libido Regum pro lege habenda , & illud aliud : *Si libet licet* ,
252 vtique à procaci , eaque impudenti fœmina † prolatum .
Cùm enim Antonius Caracalla Imperator nouercam no-
253 mine Iuliam † inſano , cœcoque amore diligeret, dixiſſetque,
Vellem ſi liceret, mox illa ſubiecit : *Si libet licet* ? An neſcis te
254 Imperatorem eſſe , vt leges dare , † non accipere ? quòd ver-
bum , ita animum Principis ſollicitauit , vt ſtatim amenti libi-
dine concitatus , nuptias infeſtas , inceſtas , ac omninò infan-
ſtas turpiter celebrauerit . O peſſimum inſatiabilis fœminæ
255 † conſilium , quæ neſcit intra fines continentiæ contineri ,
ſymboli Pytagorici penitùs oblita , *Stateram ne tranſilias* .
256 Politicorum enim peſſimum illud argumentum , † quòd
Voluntas Principis pro lege valeat , dicitur falſiſſimum eſſe ,
à ſolis Tyrannis vſitatum , ſatis indignum Principibus Chri-
ſtianis, qui voluntatis ſuæ terminos habent mandata DEI ,
& iuſtitię . Caueant ergo , vt dixi , Principes à prędictis vo-
cibus .
Caueant ergo Principes ab iſtis vocibus , tanquam à facie
colubri , & peſtifera Regnorum pernicie, ſed potius accomo-
257 dent aurea ſententiæ Antigoni Regis ſapientiſſimi , † hic
enim cuidam dicenti , *Omnia Regibus honeſta , iuſtaque eſſe* ,
258 ſunt quidem , reſpondit apud Tyrannos , & Barbaros Reges,
*Apud verè nos , dumtaxat honeſta ſunt , quæ honeſta ſunt , & ea
tantum iuſta , quæ iuſta ſunt* . O præclara , & ſanè Regia
reſponſio !
Non ſic reſpondit ſuperbiſſimus Rex Aleaander Magnus ,
qui ob occiſum à ſe Clitum , grauiſſimè dolens , Anaaarchus
259 eius improbus adulator , illi dolorem mitigauit dicendo, *Me-
mento , ò Rex , tibi omnia , & in omnes licere* , & tamen eius
260 prudens Magiſter Ariſtoteles iam ſcripſerat *lib. 5. Ethic. cap.*
10. Tyranno voluptas propoſita eſt , Regi honeſtas .
Tunc quidem idem Alexander coactus fuit fateri verita-
tem . Nam cùm Cineſias alter eiuſdem ſceleſtus adulator ,
261 vidiſſet Aleaandrum à medicina , † quam ſumpſerat vehe-
menter turbatum . Quid inquit nobis faciendum eſt , cùm
vos Dij talia patiamini ? Alexander autem ægrè , attollens
262 oculos , memorandam illam emiſit vocem ? *Quales Dij ſu-
mus ? metuo , ne Dijs inuiſi* . Vetùmque eſt dictum illud ;
† *Vexatio dat intellectum* . Reaſſumo modo diſtinctionem 263
de ordinaria , & abſoluta poteſtate Principis ſupra tradita
num. 132.
Differentia etenim iſta inter ordinariam , & extraordina-
riam , ſeu abſolutam Principis poteſtatem , aliena eſt à iure , 264
cùm hoc nomen abſolutæ poteſtatis legibus ſit contrarium ,
quando † iuxta definitionem Bald. *in d. l. 2. num. 49. Cod. de* 265
ſeruit. & aqu. à ſolo arbitrio Principis pendet, eòque in malam
partem vtitur , & quod prædicta diſtinctio inter ordinariam ,
& abſolutam in Iure ſit reprobata , ac falſa ſit poſt Couarr. &
alios deducit Franciſc. Sarmient. Rot. Auditor. *in ſuis ſelect.
interpretat. lib. 1. cap. 8. num. 20.* ibi , *licèt aliqui diſtinguere ſo-
leant inter poteſtatem Principis ordinariam , & poteſtatem ab-
ſolutam, vt illa, quæ alterius ſunt tollere non poſſit, hæc verò om-
nia poſſit, tamen hæc diſtinctio eſt falſa, & fugere debemus abſo-
lutæ poteſtatis mentionem quæ ea ſignificantur , quæ ſine iniuria
fieri non poſſunt, &c.* & nuper rectè commonefecit Iul. Cæſar.
Caluin. *in tract. de Æquitat. lib. 2. cap.* 128. *nu.* 184. ibi , *ex ve-
rioribus eruditorum traditionibus ea abſoluta poteſtas in Prin-
cipe ex toto denegatur , &c.* & videatur Matthęat. *in tract. de
Via, & ratione artificioſa Iuris lib. 2. cap.* 24. & Rodolphin. *de
ſuprema Princip. poteſtat. cap. 6. num. 16. & ſeqq.* Et addo D.
Regens Ioan. Franciſc. Sanfelic. *dec. Regn. Neapolitan. 62. ſub
num. 53. tom. 1.* ibi , *Abhorret prorſus , & fugere tenemur abſo-
lutæ poteſtatis mentionem , quia ſufficit vna poteſtas in Rege ,
cùm qua poteſt facere omnia , quæ ſunt æqua , iuſta , & rationa-
bilia, & excindenda eſt omnis alia poteſtas ad faciendum ea ,
quæ ſibi aduerſantur , &c.* Quare verbum illud abſolutæ po-
teſtatis ſumptum , vt ſupra meritò à Iuris Conſultis relegan- 266
dum , cùm ad iuris tractationem minimè ſpectet , quòd Prin-
ceps ſine freno legum , terrore , & tyrannide facit , & ſic iſta
materia potius belli Duces , & milites , quàm viri litteris , &
eruditione præditi ſunt conſulendi , † imò meliùs adulatores 267
ſunt adeundi , prout nuper dolenter retulit Crich. Henric.
Naſſau. *in ſuo ſplendor. politic. fol. mihi* 47. ibi , *Adulatores de* 268
*plenitudine poteſtatis tradiderunt, quædam adeò deformia ſunt,
& impia, vt abhorreant ab omni ratione, humanitate, & pieta-
te , vt quandoque dubitare † cogar , an ab homine , vel à diabo-* 269
*lo ſint prolata . Placeant magnis , mihi non placent . Placeant
mancipijs aularum dæmonis , DEO non placebunt , &c.* Vbi
etiam reſpuit, id quod receptum hodie eſt, quia gratum Prin-
cipes inferiores, qui iure proprio habent dignitatem, & admi- 270
niſtrationem in ſuis locis tantùm poſſe , quantum Imperator
in Imperio, & allegat Roland. à Valle *in conſ. 29. num. 26. lib. 1.*
Gaill. *obſeru. Imper. lib. 2. obſeru. 57. lib. 1. & de public. pac. c. 6.
num.* 10. Vveſemb. *conſ. 40. num.* 44. Ioann. Tacit. *de teſtam.
num. 36. & 86.*
Deindè verò ſubdit , quòd tale axioma DD. paſſim addu-
cunt , ac nullus ferè liber lucem vidit , † à Iuriſconſultis con- 271
ſcriptus, qui non hoc axiomatè ornetur , concludit poſteà his
verbis, *verum* , qui arcana Imperij , & ſtatum norunt, rectiùs
de hoc iudicent .
Sed proſequendo alia aſſerere, circa prętenſam abſolutam
poteſtatem Principis . Optimè ſcio boni † Principis poteſta- 272
tem ad tutelam ſubditorum , & iuſtitiam miniſtrandam eſ-
ſe ampliſſimam cæterum , vt iniuria ſubditis fiat , in Princi-
pe poteſtatem nullam agnoſco , clarè enim loquor in hac ma- 273
teria, nam conſcientia pura ſecuritatem dat , non velamen 274
adulatorum , ſeu modernorum politicorum Principum , eùm
eorum impijs pſeudorationibus ſtatus , nam ratio ſtatus ,
(quam æternæ memoriæ Pius V. † Sanctiſſimus Romanus 275
Pontifex vocabat rationem diabolicam) eſt ludibrium veri- 276
tatis, velum impietatis, commentum hominum , quorum
idolum ſtatus eſt, vita abſque religione , morſque abſque
DEO . Inuectiuas contra tales pſeudopoliticos habes apud 277
Dn. Effren. *in ſuo verè Catholico tract. de Ration. ſtat. ſeu Idol.
Princip. ferè per tot.* vbi generosè , pièque omnia illorum fig-
menta conculcat .
Principum enim mens, talis eſſe debet , qualis eſt Legum
† candor , & integritas rationis naturalis , vt ſcribit Bald. *in* 278
l. 1. col. 2. Cod. ſi contra ius, vel vtilit. public. & quod in Princi-
pe non detur abſoluta poteſtas , colligitur ex Bart. *in leg. vlt.* 279
nu. 2. Cod. eod. cùm dicit , non dedit DEVS Principibus iuriſ-
dictionem † peccandi , nec auferendi alienum , & ibi notat 280
Alberic. *num.* 12. Imò ex ea abſoluta † poteſtate magis Prin- 281
ceps Tyrannus diceretur, vt ſcribit Corraſ. *in l. frater à fratre
num. 70. ff. de condit. indebit.* & ex vſu talis poteſtatis † ſupre- 282
mus Princeps mortaliter peccat , teſte Curt. ſen. *in conſil.* 48.
col. fin.

Ea-

Digitized by Google

283 Eaque poteſtas abſoluta Chriſtiani Principis non eſt,
ſed potiùs Turcarum, vt fatetur Dominic. Sotus *de iuſtit. &*
iur. q. 4. art. 1. & ex noſtris affirmat Auguſt. Mor. *in Emporio*
Iur. titul. de legib. par. 1. quæſt. 1. num. 7. verſ. Chriſtiani Princi-
pis non eſt, ſed potius Turcarum &c. vbi ingenuo ore num. 5.
fatetur differentiam illam inter ordinariam, & extraordina-
riam, ſeu abſolutam poteſtatem, nunquam ei placuiſſe, nec
veram eſſe, credit. Vbi etiam *ſub num. 7.* aſſerit poſt Addent.
ad Dec. *in cap. quæ in Eccleſiarum littera T. de conſtitut.* præ-
284 dictam ſanè clauſulam de plenitudine poteſtatis, † inuentam
fuiſſe ab adulatoribus Monarcharum, qua nec Populus Ro-
manus Orbis domator, & dominator, nec Imperatores Ro-
mani vſi fuerunt. Addo Varen. de Chremberg. *in tract. de*
regn. ſubſid. cap. 15. num. 16. vbi dubitat, an ab homine, vel
285 † à diabolo ſint prolata plenitudinis iura, & Hipolyt. Rimi-
nald. *in conſil. 5. num. 229. lib. 1.* poſt Petr. Rebuff. *ad reg. 16.*
Cancell. gloſſ. 6. num. 35. putat, quod poteſtas abſoluta, ve-
rius diabolica dici poſſit, quia procedit à poteſtate iniurio-
286 ſa, † & eſt contra legem ciuilem, & canonicam, immò
& contra ipſam legem naturalem, & diuinam, ideò, qui ea
vtuntur ineffrænata dominatione, necnon Conſultores eo-
287 rum, † qui hæc ſuggerunt, & actus eorum diabolici ſunt,
quod niſi reſipuerint, poſſidebunt infernum, vbi eſt fletus,
& ſtridor dentium &c. conſule Ludouic. Ridolph. de Sablo-
neta *in tract. de abſolut. Princip. poteſtat. cap. 1. num. 3. & con-*
cluſ. 9. & adde Pacian. *de probat. lib. 2. cap. 44. num. 100.* Qua-
re concludendum venit, vnicam tantum poteſtatem in Prin-
cipe dari per quam poteſt facere omnia, quæ digna & iuſta
ſunt, Ariſtot. quoque dixit *lib. 8. Ethicorum*, quod perfectio
in vnitate conſiſtit. Quare vna ſola potentia in Principe eſt
288 conſtituenda, cum qua vt dixi, poteſt facere omnia, quæ ſunt
æqua, iuſta, & rationabilia, & ad facienda omnia regulatè,
& iuſtificatè ſicuti eſt potentia ordinaria, & non eſt opus in-
troducere potentiam abſolutam.
Vndè & perbellè dixit Bald. *in conſ. 545. ad euidentiam col. 2*
lib. 1. quod clauſula, *de plenitudine poteſtatis &c.* intelligitur
289 de † poteſtate bona, & laudabili, non vituperabili, & ty-
290 rannica, nam non dicitur Imperator poſſe, niſi quod iure po-
teſt, & quod iſta temeraria & abuſiua cautela, qua hodiè
vtuntur Principes in ſuis reſcriptis deberet in totum eradica-
291 ri † ab aula, nec ita in vſu frequentari &c. quod & refert
Crauett. *in conſil. 297. ſub num. 3.* ibi, *ideo dicitur. quod*
vbi Princeps vtitur plenitudine poteſtatis ad malum dici-
tur vti plenitudine tempeſtatis, adde Bald. *pulcherrimè &c.*
Quamobrem aſſeuerandum venit, quod plenitudo illa
poteſtati quæ ſapit tyrannidem, dicitur potius plenitudo
tempeſtatis, quam poteſtatis, vt egregiè dicit Card. Medio-
lan. *in Clement. paſtoralis de re iudic.* quem ſequuntur Socc.
Fulgoſ. Neuiz. Crauett. & alij relati per Rimin. iun. *in conſ. 18.*
num. 121. ibi, *vbi Princeps vtitur plenitudine poteſtatis in re*
iniuſta, non dicitur plenitudo poteſtatis, ſed plenitudo tempe-
ſtatis &c. Plenitudo enim poteſtatis ceſſat, vbi adeſt iniqui-
tas, ex relatis per Cyriac. *controuerſ. 59. num. 17.* vbi etiam
num. 20. aſſerit poſt Rodulph. *in tract. de ſuprem. poteſt. Prin-*
cipis, c. 4. quod vbi Princeps etiam vult, & poteſt vti plenitu-
dine poteſtatis, numquam poteſt hoc facere niſi raro, & ma-
gna ex cauſa, aliàs peccat mortaliter &c.
Sentiunt quidem optimi Principes nihil valere eorum po-
292 teſtatem, † ad malum, vel iniuriam ſubditorum. Exem-
plum erit huius veritatis optimus ille Romanorum Impera-
293 tor Adrianus, qui eo ipſo die, quo ad Imperium fuit aſ-
ſumptus cum in quemdam incidiſſet olim ſibi capitalem ini-
micum, EVASISTI, inquit, QVIA FACTVS SVM
IMPERATOR. In ſumma enim poteſtate imminutam ille
294 † ſibi nocendi facultatem, planè animo Imperatorio cen-
ſuit, quam viliſſimus quiſpiam totam pleno impetu ad vltio-
nem effundiſſet. *O factum egregium, & dignum, vt in omnem*
perpetuitatem glorioſe eat!
Antigonus celebris ille Rex ex ſucceſſoribus Alexandri
295 Magni, cum aliquando duos Aulicos de ſe peſſimè loquen-
tes, è cortina Aulæ curioſè audiuiſſet, regio planè animo,
aliud non fecit niſi foras exeundo, dixit, HEV VOS TAN-
TISPER LONGIVS SECEDITE, NE VOS REX
AVDIAT.
Præclarum eſt etiam exemplum Federici Imperatoris, qui
cum conuicijs, ac diris maledictionibus a quibuſdam eſſet
296 † laceratus, & ab amicis ad iuſtam vindictam eſſet excita-
tus, MINIME, inquit, AN NESCITIS PRINCIPES,
QVASI SCOPOS EXPOSITOS AD HAS SAGITTAS?
Sicuti enim ſuprema Mundi Mars, ventis, fulminibus, plu-
uijs &c. non turbatur. Ita & ſupremi Principes. Nam &
egregiè dixit Magnus ille Stoicus Romanus *lib. 2. de Ira c. 30.*
Ille magnus, & nobilis eſt, qui ad inſtar magnæ feræ minuto-
rum canum latratus ſecurus audit, & ſpernit. Et in terminis
facit præclarum dictum Alexandri Magni, relatum à Plutar-
co in Apoph. nempè, REGIVM eſt, MALE AVDIRE,
CVM BENE FECERIS.
Quid de Conſtantino verè Magno, immò Maximo, cùm 297
† ad vltionem aliqui familiares illum incitarent, contra
eos, qui ſtatuam eius lapidibus appetijſſent, dicerentque fa-
ciem Imperatoris † à ſceleſtis hominibus fœde vulneratam, 298
tunc Imperator manu faciem, & caput palpans, EGO VE-
RO, inquit, ET OS, ET CAPVT SANA ESSE PRÆ-
SENTIO. *O verba, & factum Orthodoxi Imperatoris di-*
gniſſimum! Alia exempla ſummorum Principum quia non 299
† putarunt dignum, ac iuſtum eſſe vti poteſtate ad ſæuien-
dos in hoſtes alibi reſeruam.
Regiam quoque hanc virtutem, quod in ſumma poteſta-
te imminuta ſit poteſtas nocendi, quamuis † adſit prouo- 300
catio, agnouit textus *in l. vnic. Cod. ſi quis Imperat. maledix.*
vbi id probarunt Theodoſius, Arcadius, & Honorius Im-
peratores dum ſic reſcripſerunt Rufino Præfecto Præt. quæ-
renti qualiter iniurias eis illatas punire deberet. † Si oppro- 301
brium, inquit text. ex lenitate proceſſerit, negligendum, ſi
ex furore, & inſania condolendum, ſi ab iniuria, remit-
tendum.
Remittendum, inquam, hoc eſt maledicti nullam penitus
rationem eſſe habendam, vt explicat Menoch. *de arbitr. iu-*
dic. lib. 2. cent. 4. caſ. 377. num. 9. Ioann. de Anan. poſt *gloſſ. in*
cap. 1. de maleſic. Huic nonnulli prudentes Imperatores,
omiſſis faſtigijs culminis Maieſtatis, ac ſublimitatis faſtoſis
titulis, glorioſiorem Clementiæ, & Manſuetudinis titulum
affectarunt, Hinc inquit Imperator noſter Iuſtinianus *in l. 1.*
ibi, *Cunctos populos, quos clementiæ noſtræ regit Imperium*
&c. C. de Summ. Trinit. & fide Cathol. & in l. meminerint,
ibi, *Manſuetudinis noſtræ munificentia &c. C. vnde vi.* & ſic
paſſim.
Hæc eſt aurea regendi ratio, poteſtatem ſibi attributam,
† ad bonum publicum, & non priuatum, vel ad ſe ad vindi- 302
candum, cognoſcere eſſe conceſſam, Cæſar, cùm donaret
gladium cuidam † Tyrunculo ſtrennè obluctanti, & oble- 303
ctanti arte gladiatoria. Hæc generoſa, & planè regia verba
fuit effatus. Strenuè miles accinge latus tuum hoc gladio
Cæſareo, † & ſapienter eo vtere, nec Cæſari parcito, ſi 304
publica vtilitas id poſtulet, & videatur Bart. *in tract. de re-*
gimin. num. 27.
Et meritò Romani rerum Domini, vt referunt hiſtoriæ
antiquitatum memores, † prænotarunt aureis litteris di- 305
ctum illud præ foribus Senatus Romani, *Hoc limen intran-*
tes abiecta priuata charitate, publicam induant. Nam &
vt poſt Platonem, ratiocinatur *text. in can. differt. §. vnde*
apud Platonem 8. diſtinct. quod Ciuitas illa iuſtiſſimè † or- 306
dinata dicitur vbi Officiales proprios neſciunt affectus.
Hinc iure merito exclamauit Demoſtenes ille Romanus
in Senatu, in oratione pro Seſto Roſcio, ibi, *Pro communi*
† *vtilitate adeundæ ſunt inimicitiæ, ſubeandæ ſunt tempe-* 307
ſtates, & cum audacibus † improbis, etiam Potentibus eſt 308
dimicandum. Bonum enim publicum, & vtilitas publica
non priuata fuit † originalis intentio creationis Principatus, 309
vt diximus ſupra *num. 53.*
Nam, & † Principatus, ſicut iuſtitia, eſt ad aliud, vt tra- 310
dit Alber. *in l. 1. num. 4. ff. de legib. & in l. decernimus, C. de ſa-*
croſanct. Eccleſ. & in l. digna vox, num. 1. C. de legib. & Al-
phonſ. Guerrer. *in Theſaur. Chriſtianæ Religionis cap. 54. n. 1.*
ait Regnum non eſſe propter Regem, ſed Rex propter Re- 311
gnum, quia DEVS conſtituit Reges, vt rectè gubernent, &
vnumquemque in ſuo iure conſeruent, qui eſt finis recti Re- 312
giminis, & Natta *in conſil. 179. num. 13. lib. 1.* dicit Prin-
cipatum eſſe propter populum, † non populus propter 313
Principatum.
Quia bonus Rex, ſeu Imperator, ſeu Monarca † debet 314
in ſuo Imperio non proprium principaliter, ſed commune
bonum intendere.
Apertum quidem eſt † Principem ſine populo eſſe non 315
poſſe, ac ſine Principe populi inueniuntur. Sicque Reges 316
Regno dantur, & non Regna Regibus, quod & exornatur
à Luca de Penn. *in l. Tyrones, nu. 10. & ſeq. C. de Tyron.* &
nuper à Steph. Nathen. *de Iuſtit. vulnerat. p. 1. tit. 6. c. 3. nu. 2.*
ibi, *Reges Regno dantur &c.*
Finiſque cuiuslibet Principatus eſt, vt homines † benè, 317
bea-

Digitized by Google

beatèque viuant, fruanturque libertate, tranquillitate, pa-
ce, & amicabilitate, *cap. dilecto filio, de ſent. excommun. in 6.* & tradit Soccin. *conſil.279. in fin.lib.2.* idem dicit Gram-
mat. *vot.32. num.16.* quod Principes ſunt conſtituti ad hoc,
318 vt homines prouocentur † ad bonum, & arceantur à malo,
& Caſſaneus *in conſil.60. num.8.* Principem appellat pa-
319 trem communem, & ait, Principem † in hoc differre à Ty-
ranno, quia vnus tendit ad bonum, & commodum publi-
cum, alter ad priuatum, & Xenophon. *in vita Cyri lib.6.*
320 ſcriptum reliquit, quod Princeps † nihil differt à bono
patre.

Meritò quidem Imperator noſter Iuſtinianus *in Authent. neque virum, §.fin. collat.8. & in l.ſi quis filius, C. de inoffic.*
321 *teſtament.* vocat † ſe patrem, & hic vocanda ſunt pulchra
verba glorioſi Patris Sancti Bernardi ad Principes Terræ ſu-
per Cantic. *ſerm.22. Erudimini*, ait, *qui iudicatis terram, di-
ſcite vos ſubditorum patres eſſe debere, non dominos ſtudete*
322 † *magis amari, quàm timeri, & ſi interdum ſeueritate opus
eſt, paterna ſit, non tyrannica, exhibeatis vos matres fouen-*
323 *do † patres corripiendo, manſueſcite, & feritatem ponite,
ſuſpendite verbera, producite vbera, pectora lacte pingueſcant
non elatione turgeant &c.* Romani enim longè magis auxe-
runt Imperium parcendo, quàm vincendo, vt ſcribit Liuius
decad.3. lib.10. Et licet aliquando Princeps in ſubditos ob
Reipublicæ bonum vindictam exequatur. Nam & alias im-
324 punitas delictorum. *Eſt inſolentiæ mater, impudentiæ ra-
dix, & tranſgreſſionum nutrix.* Secundùm eumdem Ber-
nardum Sanctum *lib.3. de Conſiderat. ad Eugenium Papam. Nam & nocet bonis, qui parcit malis.* Quare, vt dixi,
quando Princeps vindictam exequitur, id tamen cum do-
lore, ægroque animo facere obteſtatur. Audiamus Ouid.
artis lib.1.

Eſt piger ad pœnas Princeps, ad præmia velox
Cuique dolet, quoties cogitur eſſe ferox.

Alibi verò plura deducam circa clementiam Principis, quæ
325 eſt † firmamentum Regni, & iam aliqua dixi *in Diſcurſ. p.4. recent. tom.2. à num.230. vſque ad num.257.*

Duæ enim ſunt virtutes Principum nempè iuſtitia, & pie-
326 tas. † Nam iuſtitia ſatis per ſe ſeuera eſt, *can. duæ 24. quæſt.4. & can. in multis diſtinct.25.* & ideò dicitur, quod Apis electus
327 † in Principem, perdit aculeum, vt aſſerunt Iſidor. *de Ethi-
molog. lib.12.* & ex noſtris refert Pariſ. *in tractat. de ſyndicat. tit. de exceſſ. Reg. num.9.*

Præterea nonnulla alia ſubnectere intendo, circa iuriſdi-
ctionem, & potentiam Principum, & tantiſper delicatam
328 illam materiam tangam, an † Principes de iure poſſint exi-
gere, imponere, & extorquere à ſubditis noua ſubſidia, tri-
buta, vel pecuniarias exactiones? Politici moderni, ſeu Con-
329 ſiliarij perfidi, qui vt dixi, † ſemper tranſeunt per Placen-
tiam, & numquam per Veronam, & qui non Regem, ſed
330 † Purpuram colunt, quod benè agnouit, & faſſus fuit ce-
lebris ille Rex Antigonus, de quo dixi ſupra. Iſte enim cùm
ſemel inter venandum, mutata veſte, & relictis comitibus,
331 apud † agreſtes homines, errabundus in vili tugurio perno-
ctauit incognitus, & cum de ſeipſo tamquam de altero,
aſtantes percunctatus fuiſſet, omnia, quæ malè fecerat ſin-
cere audiuit.

332 Mane Rex quæſitus, & inuentus, cum veſtem allatam,
& Regium ornatum vidiſſet, his vocibus dicitur exclamaſ-
333 ſe, DATE MIHI PVRPVRAM, QVAM VT PRI-
MVM INDVI VERITATEM DE ME, NVMQVAM
AVDIVI, NISI HAC NOCTE, QVA EXVTVS
ERAM. Quare veriſſimum eſt dictum illud ſupra allatum,
334 † quod Purpuram Adulator, non Regem colit, ſed ma-
num de tabula.

335 Dum ergo quæritur, an de Iure Principes poſſint † exige-
re à ſubditis, noua pedagia, tunc Conſiliarij perfidi, ſeu adu-
latores ſtatim reſpondent, Principes ſuos abſolutos rerum
336 dominos eſſe, & ideò voluntate † pro lege vti poſſunt, vt
quantum libet ſubditis imperent, auferant, & violenter ad
337 ſanguinem vſque torqueant. Solent ijdem † Politici apud
Chriſtianos moderatius agere, & hanc tyrannidis ſpeciem
ſubtiliter velare, quando ad obtinenda tributa neceſſitatem
338 publicam, pericula belli, † munitionum ſtructuras, defen-
ſionem Regni, & ſubditorum ſalutem allegant, & tamen il-
la in alios vſus ſæpè malos pro libito conuertunt, aut in the-
339 ſauris reponunt, † aut ad luxum, & voluptates leuiter ex-
pendunt.

Præmitto conceſſas eſſe Principibus exactiones in ſubdi-
340 tos, quando ineuitabilis neceſſitas publica, bellum iuſtum,
defenſio Eccleſiæ DEI, & hoſtium violentia hoc requirunt,
ſuper qua re Principes, eximios, † ac DEI memoriam ha- 341
bentes, Theologos, & Iuris Doctores conſulant, *vide infra à num.521.* Scio quidem exceſſus inexcuſabiles committere
Principes circa tributorum exactiones, † quando cauſas, 342
non vt cauſas fingunt, quando per miniſtros ſubditos dolo-
sè circumueniunt, libera ſubſidia blandè † poſtulant, & 343
ſecretis comminationibus voluntati vim faciunt, cum pau-
cis munera promittunt, vt multitudinem inducant, cùm
ad ſpeciem pauca petunt, & quantitatem conceſſam multis
paſſibus excedunt, quando pios fines prætexunt, & in rebus
peſſimis ſanguinem † ſubditorum effundunt, quando vt ære 344
alieno Principis liberentur, vectigalia ad certum tempus ob-
tinent, & illa conditione adimpleta in conſuetudinem, im-
mò legem continuant, quando † ſubditis mercaturam pro- 345
hibent, vt ipſi monopolia conſtituant, & vtilitates priuato-
rum acquirant, vide quæ dicam infra *num.435. in fin.* ibi,
Principes facti ſunt, ſicuti lupi rapaces, &c.

Sunt vlterius infiniti alij exceſſus in hoc genere, quos de-
ploranda induſtria inuenit, & Principibus ſubminiſtrat, 346
quos omnes inexcuſabiles dicendi ſunt, quia nullo iure di-
uino, vel humano iuſtificati poſſunt, ſuper qua veritate ſi
quis vacillet, eius conſcientiam propriam in teſtem adduco,
& iudicem aduoco, & quæro in candore Chriſtiano, † an 347
non iuſtè agat, qui per dolum diteſcit? qui plus accipit, quàm
datum ſit? qui inuito domino rem alienam malis artibus
acquirit.

Vtique grauiter peccat, ſed † grauiſſimè DEVM 348
offendit, quando hanc inſignem iniuſtitiam pro peccato non
agnoſcit, non confitetur, ablata non reſtituit, & ſibi de do-
lo congratulatur, de malitia gloriatur, ſic enim aperta † eſt 349
ianua ad flagitia, ad veram tyrannidem, quod enim Prin-
ceps abſque iuſta cauſa imponens vectigal, peccat mortali-
ter, aſſerunt Innoc. *& cæteri in cap. innouamus, extra de cen-
ſib.* Hoſtien. *in ſumm. eiuſdem titul. ex quib. cauſ.* Io. Andr. *in d. cap. innouamus, nu.13.* cum alijs allegatis per Horat. Mon-
tan. *in tract. de regalib. tit. de vectigal. num.4.* ibi, *Idque iuſta
de cauſa alias lethale committit peccatum &c.* vbi etiam quo-
que *num.4.* plura requirit, vt vectigal ſit iuſtum, ibi, *vt au-
tem vectigal ſit iuſtum, requiritur auctoritas regnantis, ne-
ceſſitas, vel vtilitas populi, & vt proportionabiliter ad ne-
ceſſitatem, & vtilitatem imponatur &c.* Hæc vellem quem-
cumque Principem Chriſtianum diligenter obſeruare, ne de 350
poculo iniquitatis hauriat æternam damnationem.

Non enim honeſtè viuit Princeps, qui quos tueri debet,
ſpoliat, nec ſalutem dat, qui eripit, nec ſuum tribuit, qui 351
adimit. Non eſt iuſta poteſtas, † per quam ſuum cuique 352
auferre licet.

Ad rationem illam politicorum, ac iniquorum conſilia-
riorum, ſuperiùs † adductam *num.336.* Principem habere 353
abſolutum dominium in ſubditos, iam tamquam falſam, 354
& ſomniatam reieci ſupra *nu.107. & ſeq.* Nec vlterius obij-
ciatur multos Reges, & Principes infideles, barbaros, tur- 355
cas, abſolutum in bona, & vitam ſubditorum habere impe-
rium. Reſpondetur hoc Tyrannis eſſe proprium, & atheis,
non tamen illos habere, ſed aliquando vſurpantur violenter 356
abſolutum imperium.

Si autem replicetur, omnia Principis eſſe, *leg. deprecatio, ff. ad leg.* Rhod. *de iact. l. benè à Zenone, C. de quadrien.
præſcript.* ideòque nemini iniuriam facere videtur, ſi rem 357
ſuam à ſubditis Princeps auferat ex illa iuris regula, quod
nemini iniuriam facit, qui iure ſuo vtitur, *l. ſi debitorus, §. 358
ſi quis indebitam, ff. de condit. ob cauſ. l. iniuriarum, §.1. ff. de iniur. l. nullus videtur, ff. de regul. iur. l.3. ff. de lib. ho-
min. exhib. cap. cum Eccleſia Vulteranea, de elect.*

Reſpondetur illud, quod dicitur in ſupradictis legibus,
omnia Principis eſſe, non ita vt verba præſeferunt, intelli- 359
gendum conſtat. Omnia enim Principis ſunt, ratione pro-
tectionis, & iuriſdictionis, non proprietatis, & dominio 360
vniuerſali, non particulari, vt docet *gloſ. in d. l. benè à Ze-
none in verb. omnia Principis, & in l. Barbarius, ff. de off.
præt. in fin.* Bart. *in proœm. Digeſt. §.1. num.3. & in extrauag.
ad reprimendam, in verb. totus Orbis.* Ancharan. *in proœm.
Sexti in §. Sacroſanctæ, notab.1.* Quod pulchrè his verbis ex-
plicat optimus Iuriſconſultus Seneca *lib.7. de benefic.* Sub
optimo Principe ait, omnia Principis imperio poſſidet, ſin- 361
guli dominio. Item ad Principes poteſtas † omnium perti- 362
net, ad ſingulos proprietas, vide aliam interpretationem
infra *num.391. ad text. in dict. leg. deprecatio, ff. ad leg.
Rhod. de iact.*

Nam

Digitized by Google

Nam valet replicare ; quòd voluntas Principis pro lege
363 † eſt , & quidquid placet Principi legis habet vigorem ,
l.1.ff. de conſtit. Princip. cum ſimil. Et hic congruit egregium
factum , & quidem memorandum , Canuti Regis Anglo-
rum , qui cùm obſideretur à ſuis adulatoribus, ideſt Coruis
aulicis , & ſortem eius attollerent , dicerenturque omnia
ei ſeruire : *Et ad nutum eius vultumque* (verba ſunt Annalium
Anglorum ,) *conuerti* . Ille fœdam adulationem ſic repreſſit,
ſpectantibus prædictis adulatoribus, ſedem Regiam in litto-
re maris poſuit in ipſo acceſſu eius , & fluxu . Tunc dixit : *Tu
Mare , mea dictionis es , & Terra in qua ſedeo, eſt mea , impe-
ro tibi, & denuncio , ne tu Mare in terram meam aſcendas, nec
membra, nec veſtes Domini tui madore perfundas* .

Ille dixerat , ſed Mare penitus ſurdum , tenorem ſuum
tenebat, veniebat, alluebat ; itaq; Rex totus madeſactatus, ge-
neroſè dixit : *En quam ego omnibus impero , ſciant omnes , qui
terram colunt, vanam , & falſam eſſe Regum potentiam , atque
vnum eo nomine dignum, qui verè imperium inhibet Cælo, Ter-
ra, & Mari* . Neque intra verba modeſtia hæc ſtetit , in om-
ni actione talem ſe præbuit, atque adeò, vt coronam non ad-
miſerit ampliùs in eius caput, ſed redeundo in viam.

Quatenus enim , vt dixi , quòd Principis voluntas habea-
364 tur pro lege , & ſic non veniat inquirendum à Principe in
ſuis actionibus , cur ita faciat ?

Reſpondetur enim , non eſſe inquirendam rationem , cur
ita fecerit Princeps , ſed hoc verum eſt in ijs , quæ ſunt iuris
poſitiui , ſecluſo tamen ſcandalo , & tunc non ſolùm quid-
365 quid facit Princeps eſt validum , ſed etiam licitum , quam
opinionem inter alios tenet Silueſtr. *in verb. diſpenſatio qu.3.*
Dec. *in cap. quæ in Eccleſiarum num. 29. de conſtitut.* Felin. *in
cap. 2. num. 23. eodem tit.* & ibi Butr. Abb. *in cap. diuerſ. num. 4.
de Cleric. coniug.* & alij relati per Sanch. *de matrim. lib. 8. diſp.
18. num. 2.* & per Suarez *in tract. de legib. lib. 6. cap. 18. num. 3.*
& optimè facit textus *in cap. cum noſtris* , ibi , *ex indulgentia
Sedis Apoſtolica , &c. de conceſſ. preb. leg. digna vox* , *Cod. de
legib. cum ſimil.* Vndè dicitur , quòd Princeps ſolutus eſt legi-
bus poſitiuis, *leg. Princeps, ff. de legib. & dixi ſupra à num. 74.*
& ſic iure ciuile , vt conſiderauit Fulgoſ. *in conſ.* 143. Anto-
nius *col. 2. in fin.*

Quare concludit Caſtr. *in conſ. 287. verſ. primum dubium
procedit col. 1. par. 1.* quòd in iuribus ciuilibus , quòd placet
Principi legis habet vigorem , nec eſt , qui dicat, cur ita facis ?
366 & in his verum eſt dicere voluntatem ſufficere pro ratione ,
conſiderauitque Rota *in cauſa Bononien. Aggregationis ad
Collegium* 23. *Martij* 1640. *coram bon. mem. Merlino eſt in-*
367 *ter eius impreſſ. deciſ.* 532. *num.* 19. ibi , *Hinc † meritò Prin-
ceps , cui totum ius poſitiuum ſubiacet , verè poteſt tollere hæc
impedimenta* , *&c.* Princeps etiam ad nutum ſuæ voluntatis
368 poteſt tollere meram gratiam , ſeu merum priuilegium ab
eo alicui ex mera gratia conceſſum , ſicut iam probaui in
Annotat. *ad deciſ. 2. num.* 237. ibi, *poteſt reuocare gratias gra-
tis datas , &c. par. 3. recent.*

At verò in ijs , in quibus iniuriam , vel præiudicium facit
369 alijs . † Principis poteſt abſque legitima cauſa , non poteſt
ita ad libitum voluntatis diſponere , vt faciat contra ius poſi-
370 tiuum , adeò vt non poſſit reddere rationem , cur ita fecerit,
alioquin ſequeretur , quòd dixi ſupra *num.* 81. ex Card. Ho-
ſtienſ. *in cap. cum te de ætat. & qualitat.*

Quòd enim Princeps ſine legitima cauſa non poſſit tollere
371 ius tertij eſt † communis opinio , niſi ex magna cauſa , An-
gel. *in l. Antiochenſium num. 1. verſ. ſecundo modo, ff. de priuil.
credit.* vbi etiam inquit magnam cauſam eſſe ad finem ſe-
dandi ſcandalum populi , qua magna cauſa ceſſante id non
poteſt , nec etiam de plenitudine , vt dicitur poteſtatis ex plu-
ribus allegatis per Becc. *conſ. 3. ſub num.* 30. ibi , *quod procedit
etiam ſi id faciat de plenitudine poteſtatis* , *&c.* adde Roland.
conſ. 3. num. 29. lib. 3. ibi , *etiam de plenitudine poteſtatis Prin-
ceps hoc facere poteſt , imo nec cum tota maieſtate ſua, &c.* cum
alijs allegatis per Merlin. *de pignor. lib. 2. tit. 4. quæſt. 107. nu. 6.*
ibi , *etiam de plenitudine poteſtatis* , *&c.*

Inſuper facit , quòd inquit Orator Romanos *lib. 2. offic.* In
primis aduertendum eſt , quòd qui Reipublicæ præeſt, & eam
adminiſtrat , vt ſuum quiſque teneat , ne qua de bonis pri-
372 uatorum diminutio fiat , quòd ſi tentauerit poſſeſſores pelle-
re ſedibus , aut pecunias debitas creditoribus priuatorum
373 condonare , labefactabit Reipublicæ fundamenta , † ſcilicet
concordiam, fidemq, quæ eſſe non poteſt, cum alijs bona adi-
muntur , & alijs condonantur , &c. Hinc Princeps ſine in-
iuſtitiæ nota non poteſt mandare , vt poſteriori creditori ſol-
uatur in præiudicium anterioris creditoris , quando vterque
hypothecam habent , vt demonſtrat Merend. *controu. Iur.
lib. 15. cap.* 30. Vide plures DD. relat. per Gaſpar. Manz. *de pa-
trocin. debit. decad. 4. qu. 9. num.* 137. 128. & 139.

Inſuper Princeps rem , vel dominium priuatum non po-
teſt tollere , niſi ex cauſa vtili Reipublicæ , eſt text. *in leg. item* 374
*ſi verberatus, §. 1. ff. de rei vindic. l. vltim. Cod. ſi contra ius, vel
vtil. public.* & quod iſta opinio ſit communis , imò commu-
nior , & rationabilior , infinitis relatis eam retinendo aſſerit,
Gabr. Roman. *lib. 3. tit. de iur. quæſit. non toll. ſub num. 1. verſic.
contrarium tamen* , DD. communiter tenent , &c. Dominium
† enim nihil aliud eſt , quàm ius diſponendi de re ſua , *l. in re* 375
mandat. Cod. mandat. Et quamuis verum ſit , † modum ac- 376
quirendi dominium eſſe de iure ciuili , iuxta communem
opinionem , & ideò videtur Principem poſſe illud indiſtinctè
tollere ſubditis , cùm ipſe ſit ſupra ius poſitiuum , *leg. Prin-
ceps , ff. de leg.* quod ſanè intelligitur ſemper ſine præiudicio, 377
vt dixi tertij.

Tamen aduertendum venit , dominium eſſe de iure gen-
tium , quando illud eſt iam acquiſitum , & radicatum , 378
vt docet Bart. *in l. ex hoc iure num. 6.* Iaſon. *num. 44. ff. de iuſtit.
& iur.* Bald. *in l. 1. num. 9. Cod. de iur. anul.* Dec. *in cap. quæ in
Eccleſiarum num. 122. de conſtit.* vbi de communi , Molin. *de
primogenit. lib. 2. cap. 7. num. 29.* vbi de veriori . Vndè Princeps
nequit † illud tollere ſine legitima cauſa . Inclamaret quoque 379
nota illa regula iuris , nempè quod noſtrum eſt ſine facto no-
ſtro nobis auferri † non poteſt , *l. id quod noſtrum , ff. de regul.* 380
iur. cum alijs adductis per Rotam *in cauſa Iannen. Pecunia-
ria 24. Ianuarij 1642. coram bon. mem. Dunozetto* . Et dixi in
Annotat. *ad deciſ. 3. num. 15. & 16. par. 3. recent.* Et licet id
procedat ex iure ciuili , & illud Princeps ad libitum tollat , *d.
leg. Princeps , ff. de legib.* Tamen cum dicta † regula iuris ſit 381
fundata in naturali ratione , non poteſt Princeps ſine iuſta
cauſa alterare , gloſſ. *in dict. leg. fin. Cod. ſi contr. ius , vel vtil.
public.*

Miror non parum de Angel. *in leg. item ſi verberatum , §. 1.
ff. de rei vindic.* de quo dixi etiam ſupra *num.* 94. & vt ſince-
rè loquar vnà cum Crauett. *conſ. 241. num.* 20. Angelus † in 382
prædicto loco non eſt locutus vti Angelus , ſed vti homo
mendax , aſſerendo Principem poſſe tollere ius competens
alicui , etiam † de iure gentium , de plenitudine poteſtatis , 383
& ſine cauſa , & qui contrarium dicunt , vt aſſerit men-
tiuntur .

Huic materiæ non prætermittendum diuinę vocis oracu-
lum ſpiritu prophetico † , Iſaiæ manifeſtatum *cap.* 10. Doce- 384
det Principem aliquid iniuſtè agere , quòd caret ratione , &
cauſa . Cùm autem rationem dico , & cauſam requiro , iu-
ſtam † requiro , praua enim ratio , non eſt ratio , & cauſa 385
iniqua non eſt cauſa . Paria ſunt aliquid non facere , aut ma- 386
lefacere , *leg. filius 14. §. 1. ff. de falſ. l. 4. §. penult. ff. de iudic. l. 3.
§. 1. ff. commodat. leg. eleganter 24. ff. de pignorat. act. l. 2. ff. de
auctor. tutor.*

DEVS enim Principibus non dedit talem iuriſdictionem ,
† vt quod alienum eſt , indebitè auferant , quia peccandi au- 387
ctoritatem , & iuriſdictionem tribuiſſet , ſicuti in puncto 388
poſt Bart. & alios ratiocinatur Peregr. *de fideicomm. art. 52.
ſub num. 127. verſ. DEVS autem non talem iuriſdictionem* ,
&c. & inſimul atteſtatur traditionem illam , Angel. *in d. leg.
item ſi verberatus §. 1.* eſſe † communiter damnatam , vt con- 389
ſtat ex ibi allegatis . Idquoque confirmauit idem Peregrin. *in
tractat. de iur. fiſc. lib. 1. tit. 3. verſ. verum quia* , vbi ait contra
Angel. eſſe communem opinionem Canoniſtarum , & Le-
giſtarum .

Dictamque Angel. opinionem ſequuntur illi Conſiliatij 390
Principum , qui ſemper tranſeunt per Placentiam , vt aliàs
dixi , & nunquam per Veronam , & Principibus canunt ,
cum Romano Adulatore .

Diuiſum Imperium , cum Ioue , Cæſar habet .

Ad textum verò ſupra allegatum *num. 356. in l. deprecatio ,
ff. ad leg. Rhod. de iact.* vbi Imperator dicitur Dominus Orbis. 391
Reſpondeo , quòd non ſolùm *ex d. l.* non probatur dictum
dominium , immò totum oppoſitum , quia ibi nullum adeſt
verbum , † quòd dominium Mundi ſit penes Imperatorem , 392
dicitur enim , EGO MVNDI DOMINVS , & non EGO
SVM MVNDI DOMINVS , nam verbum , *ſum* , † *es* , 393
fui , denotat proprietatem , *leg. mercis , ff. de verb. ſignificat.*
Vndè ceſſat obiectum dominium . Verbaque illa , † EGO 394
MVNDI DOMINVS ? interrogatiuè ſunt legenda , quaſi
Imperator ad excludendam petitionem , & deprecationem
Eudæmonis Nicomedienſis , qui † in Mari magnum paſſus 395
fuit naufragium , reſpondit , *Ego ne ſum Mundi Dominus* ?

lex

Digitized by Google

lex autem Maris ? quare *ex d. l. deprecatio*, potius deducitur
396 quædam euaſio , & excuſatio ad petitionem † illius, quam
aliud . Ea his enim dignoſcitur, quam iniuſtè, & falsè deri-
dat, *d. l. Caſſan. in Catalog. Glor. Mundi par. 2. conſiderat.* 32.
397 dum † dicit verbum, *Mundi*, intelligit de Mundo muliebri,
& ſic pro eius ornatu, *vt tot. tit. de aur. & argent. legat. in di-
geſt.* & refert Ceuall. *commun. contr. commun. cap. 906. nu. 29.*

Denique peſſimi Principum Conſiliarij oculum habentes
398 † ad rationes ſtatus falſas , & non ad iudicia DEI in ſe
iuſtificata , defendunt Priocipes poſſe ad libitum imponere
399 vectigalia ſuis ſubditis , † quia de generali conſuetudine
ita receptum eſſe aſſerunt , & ad facilitandum cooſenſum,
Principes pauca tributa imponunt , & per minoiſtros multa
ſecretius colligere . (Nam non ſine cauſa dolenter aſſere-
400 bat † Diocletianus Imperatot . CAVTVS, OPTIMVS
VENDITVR IMPERATOR .) Atque ea , quæ ſuper-
401 fluunt ex neceſſitatibus occultis, ſatisfaciunt Principes, Tem-
pla, & Monaſteria ſacra eatruendo, fundando , ſeu dotan-
402 do, & ſic illum modum collectandi iniuſtum non † eſſe ,
neque inter frandes numerandum ſomniantur . Quare
ſtante præfata conſuetudine gracitant, non eſſe Mundum
reuangandum, & tamdiù obſeruata immutanda .

Reſpondetur enim , & confuſio operiat faciem ſupradi-
ctorum Conſiliatiorum purpuram, & non Principes aman-
403 tium, prædictas † ratiooes venetoſas eſſe, quamuis ſotis an-
to delinitas videantur. Venenum nunquam datur, niſi mel-
le delinitum.

Nullam enim conſuetudinem, quæ nutriat peccatum,
404 † Chriſtianis probari indubitatum eſt, imò & quanto ea
longeuior eſt, tantò dicitur damnabilior, magiſque execran-
405 da, hinc clamat textus *in cap. fin. de conſuetud. & in cap. cum
in Eccleſia de vſur. & in cap. cum habere de eo q. dux. in matr.
quam poll. & cum flagitia 32. qu. 7.* Tantò eſſe grauiora pecca-
406 ta, quantò diutiùs † infelicem animam detinent allegatam ,
& ratiocinata eſt Rota *in cauſa Craconien. Iuris legendi coram
bon. mem. Card. Vbaldo eſt dec. 265. nu. 2. verſ. cum tanto ſint
grauiora peccata, &c. par. 5. recent.*

407 Diuturnitas quippè † temporis peccatum non minuit , ſed
augmentat. *cap. non ſatis de vſur.* etiamſi tempus eſſet im-
memorabile, ex allegatis à Rota *in cauſa Æſina bonorum* 13.
Martij 1637. *coram bon. mem. Buccabella*, §. *Quod viſum fuit
procedere, &c.*

Tunc ſanè tempus immemorabile habens, pro ſe poteſt
408 † allegare meliorem titulum de mundo, quando ſumus in
materia licita , & titulus eſt congruus, & proportionabilis
enm alijs adductis à Rota *in cauſa Corduben. Decimarum* 7.
Februarij 1639. *coram bon. mem. Merlino*. Optimèque pote-
409 rit aſſerere malam conſuetudinem eſſe adinſtar falſæ mone-
tæ, quæ impuritatem , & improbam ligam, tractu tempo-
ris prodit, quam tegat, & occultet. Vide quæ diai in Anno-
tat. *ad dec. 28. à num. 242. par. 3. recent.*

410 Itaque Princeps ea tali † conſuetudine, ſeu abuſu , nulla-
tenus poterit eacuſari, nam eſt irrationabilis, & quando con-
411 ſuetudo eſt † irrationabilis amittit nomen conſuetudinis .
Imò dicit text. *in can. mala 80. diſtinct.* quòd conſuetudo ma-
412 la dicitur lea mortis , ideòque extirpanda venit , & in ter-
minis conſuetudinis Principum grauandi ſubditos, ratioci-
natus eſt Rolan. à Valle *in conſ. 69. num. 47. cum ibi allegatis
lib. 2.* qua in re acu quaſi eos tetigit, Ioan. Neuizan. *in conſil.*
413 12. *ſub num.* 102. vbi ait, modo voa, modo alia via ſubditos ,
aliquo ſtrictiori vinculo obligare , & ſi illi deficiat ius , alle-
gant conſuetudines, quas paulatim inducunt, faciendo pro-
414 hibitiones , ae proclamationes , † quibus ſi contradicant
ſubditi, prædicant illos pro perſonis litigioſis, cauſaſque cri-
minales contra illos quærunt, hucuſque Neuiz.

Allegare quippè conſuetudinem in materia illicita , non
415 Iuris , ſed Palponum fundameota ſunt . Et tanquam iuris
imperiti ignorant , quænam requirantur ad inducendam
416 conſuetudinem, primùm namque requiritur ſpootanea vo-
luntas, *cap. tua*, & ibi DD. *ext. de ſimon.* Oſaſc. *dec. 99. nu.* 5.
Rota *dec. 203. num. 4. par. 5. recent.* Et io terminis videmus, ſi
Dominus prætendat inductam eſſe aliquam conſuetudinem
417 † contra ſubdiros ad aliquid præſtaodum , vel dandum ,
probare ſpontaneam voluntatem ſubditorum tenetur , cùm
ea ſit neceſſaria ad inducendam conſuetudinem, vt diai, nec
dictam ſpontaneam voluntatem Dominus poterit probare
418 † ex acquieſcentia ſubditorum , vt dixit Rota *in cauſa Ti-
burtina Iuris molendi* 4. *Iulij* 1614. *coram bon. mem. Rembol-*
419 *do*, & ratio redditur, quia regulariter in ſubditis præſumitur
metus.

Nam conſenſus mentalis non accommodatur actibus ho-
minum, nec reddit actus † ipſos eſſentialiter perfectos, vt 420
inquit Bald. *in l. non potuit in 6. oppoſit. C. de iur. deliber.* Quo-
niam tacens in actu, quem impedire non valet operando ,
† non præſumitur conſenſus , ſed benè diſſenſus, ſtante 421
metu reuerentiali, & præiudicio, ſeu læſione ſubditi.

Vtique tunc concluſio tranſit ſine pugna , itaut metus
reuerentialis ſubditi, iuncto præiudicio, ſeu læſione inducit 422
iuſtum metum cadentem in conſtantem virum, quare quili-
bet actus, † ſic geſtus non præiudicat, vt benè probatur per 423
text. *in l. propter litem*, ibi, *niſi fortè de omnibus bonis, vel pluri-
ma parte controuerſia ſit, &c. ff. de excuſat. tut. vel curat.* & no-
tant communiter DD. *in cap. 2. ff. quod met. cauſ. & in l. aduo-
cati*, & ibi gloſſ. *Cod. de aduocat. diuerſ. Iud.* cum alijs copioſè
relatis per Farinac. *in fragment. criminal. in verb. metus nu. 89.*
ibi, *Metus dicitur iuſtus , & cadens in conſtantem virum ,
quando ex eo timetur amiſſio bonorum, &c.* Alios quoque DD.
referunt Addentes ad Molin. *de primogenit. Hiſpan. lib. 2. c. 3.
num.* 11. qui quoque proteſtantur prædictam opinionem eſſe 424
veriorem, & communiorem.

Quàm opinionem etiam protegit Rota , & præſertim
videatur *in cauſa Romana Legatorum* 23. *Nouembris* 1595.
coram bon. mem. Orano §. 1. vbi affirmatur poſt DD. ibi alle-
gatos, quòd probata læſione, † id ſufficit ad concludendum 425
metum reuerentialem iuſtum eſſe.

Nec iuuaret illa obiectio , quòd multoties talis metus re-
uerentialis ab ipſis † ſubditis fuerit opinatus , & ſi ipſi con- 426
tradixiſſent præiudicium, vel damnum aliquod noo eſſent
paſſuri, ad quam obiectionem reſpondetur, quòd ad prædi-
ctum effectum, vt inducatur talis † metus, ſat eſt, quòd ali- 427
quid fuerit opinatum , nam hæc opinio, liberum arbitrium
excludit, congruitque vulgatum illud iuris axioma, nempè
quod ad animum alicuius eliciendum magis † eius opinio at- 428
tenditur, quam ipſa veritas, *leg. regula, ff. de iur. & fact. ignor.*
Soccio. *conſil.* 124. *num.* 2. *lib.* 4. Card. Mantic. *de coniect. vlt.
volunt. lib. 3. tit. 10. num.* 2. & optimè fuit deductum, & pon-
deratum à Rota coram bon. mem. Peutingero *in cauſa Sipon-
tina Penſionis* 8. *Aprilis* 1647. §. *Non obſtat*, ibi, *quæ cauſa
licet ab ipſo tantum opinata fuerit, tamen ſatis eſt ab eo fuerit
opinata, &c.*

Vbi dicitur , quòd ille erat excuſandus à non proſequu-
tioue † appellationis, ſtante affinitate Aduerſarij, cum Ne- 429
pote Summi Pontificis, tunc viuentis, & quamuis fuerit aſ-
ſertum, quòd id à parte fuerit opinatum, & licèt Pontificis
imperio iuſtitia, aliquod præiudicium non paſſura fuiſſet, ſi
dicta † pars experiri voluiſſe, tamen ad prædictom effectum 430
ſat erat, ſi aliquid fuerit opinatum, nam hæc ipſa opinio li-
berum arbitrium excluſiſſet, &c. *reliqua vide ibi.*

In hac enim materia probationis † metus reuerentialis 431
multùm venit attendenda veriſimilitudo , nam ea dicitur
cognata naturæ, quia nunquam eſt præſumendum , quòd
ſubditus ſine cauſa voluerit ſe obligare † ad aliquid dandum, 432
vel faciendum , & benè dixit Rota *in cauſa Meleuitana
Antianitatis* 15. *Martij* 1638. *coram bon. mem. Peronano eſt
in præcedenti par. 8. recent. dec. 17. num.* 12. vbi firmatur, quòd
tunc ſanè renunciatio præſumitur † facta ex metu iuſto, dum 433
fit de rebus, quæ non ſine cauſa, & noo ita de facili fiunt .
Quòd & anteà fuit perpenſum *in dec. 643. num. 19. par. 1. re-
cent.* vbi firmatur, quòd quis præſumitur metu, & coactè
feciſſe aliquem actum, quòd aliàs veriſimiliter non feciſſet. 434

Quare nunc recto tramite redeundo ad relictam mate-
riam , ſatis firmum remanet, quòd ſi Dominus prætendat
eſſe inductam aliquam conſuetudioem contra ſubditos ad
aliquid præſtandum , vel dandum, probare teneatur ſubdi- 435
torum ſpontaneam voluntatem aliàs , nullatenus manute-
nendus erit . Nam pro indubitato eſt firmandum, quòd ius
aſſiſtit pro vaſſallis, quòd omnia, & ſingula geſta ab eis ad
vtilitatem, & commodum Dominorum metu eſſe geſta præ-
ſumantur , & oon animo ſibi præiudicandi, vt conſtat ex
pluribus relatis per Matthiam Berlic. *dec. 74. à num. 8. part.* 1.
& optimè deduxit Ioan. Maria Nouar. *de grauamin. Vaſſall.
tom. 2. prælud.* 2. ibi, *omnia , & ſingula geſta ab eis ad vtilita-
tem Dominorum eſſe metu geſta, &c.* vbi etiam *num.* 2. putat
verificatum eſſe Oraculum illud diuinum apud Ezech. *c.* 22.
ibi, *Principes facti ſunt ſicuti lupi rapaces, qui deuorant ſan-
guinem miſerarum ouium, &c.* Sed ad nos.

Quare niſi probata , vt dicebam, ſpontanea ſubditorum
voluntate, nullatenus Dominus poterit prætendere aliquam
manutentionem, cùm regulare ſit , quòd in corporalibus
† nullum ius acquiritur ei qui vi, clam vel precario poſſidet, 436
l. 1.

Digitized by Google

l.1.Cod.de ſeruit. & aqu.l.ſi quis diuturno, ff.ſi ſeru.vindic.l.1.
in fin. ff. de aqu. pluu. arc. Deſiſto hic loqui de alijs requiſitis
437 neceſſarijs ad inducendam conſuetudinem, † quia non
ſumus in materia conſuetudinis, ſed corruptelæ. Ideò pro-
438 ſequar ad diluendas alias obiectiones in materia impoſitionis
vectigalium.

Nec etiam, vt dicitur ſupra, valet conſequentia Princeps
439 habet † occultas neceſſitates, ergo ſubditos circumuenire,
& occultè ab eis ſubſidia extorquere poteſt, odit tenebras
doli † verus Chriſtianus, & ſic aperto ore reſpondeo.
440 Eſtque apud nos ſatis decantatum axioma. Qui malè agit,
odit lucem, *leg. fin. ff. de rit. nupt.* Hinc adminiſtrator pro-
craſtinans reddere rationes, non præſumitur candida fide
441 ſe geſſiſſe, ſed doloſè adminiſtraſſe, † quia odit lucem.
Quam materiam præſumptionis doli, quando quis amat te-
nebras, & odit lucem, alibi iam dixi, nempè in meis Reſolu-
tionib. *practicab. in prælud. à num.* 243. Inſuper bona, quæ
442 per rectam viam non acquiruntur, non proſunt, † nam ma-
lè parta, malè dilabuntur. Nec vnquam benè diteſcunt, qui
443 aliena dolo acquirunt, † vel violenter rapiunt.

Vlteriùs, quòd dictum eſt ſupra *num.* 405. nempè ea,
444 quæ ſuperſunt ex occultis neceſſitatibus Principis ad excu-
ſanda vectigalia iniuſta, poſſe conuerti in ſundatione Tem-
plorum, Monaſteriorum, alijſque operibus pijs, &c. & ſic ſe-
cundum præfatos Principum non Conſiliarios, ſed Paraſitos
non eſſe iniuſtum modum collectandi ſubditos ad libitum.
O incantantium Politicorum vanitates!

Reſpondeo enim non valere Principem ſuperflua ad pios
vſus conuertere, quia regula illa optimè fundata eſt: *Non*
445 *eſſe † licitum facere mala, vt inde eueniant bona, can. vnde-*
cumq.56.diſtinct.can.neque enim 14. *quæſt.* 15. Nec obſtat text.
in can.vtilem 22. *quæſt.* 5. vbi habetur quod propter publicam
vtilitatem, ac propter bonum finem permiſſam eſſe ſimula-
tionem, fallaciam, &c. ſic videmus Salomonem litigioſi in-
fantis occiſionem ſimulaſſe, vt rei incertæ veritatem ex con-
iectura maternæ dilectionis deprehenderet, vt habetur *in* 3.
Regum cap. 3. & tranſlatiuè legimus *in cap. afferte* 2. *de præ-*
ſumpt. vbi DD. ibi notant, & ſignanter Ancharan. *num.* 1.
Alb. *ſub num.* 1. Felin. *ſub num.* 1. *notabil.* 1. Afflict. *in conſtit.*
*incip.inter cæteras rubr.*44. *num.*3.*& ſeqq.* Boſſ. *in titul.de con-*
feſſ. per tortur.poſt num. 10. *& in titul.de examin. reor. num.* 3.
15. *&* 18. cum alijs allegatis per Farinacc. *de reo confeſſ. quæſt.*
81. *num.*304. & adde Plazan. *in Epitom.cap.*37. *num.*2. *&* 3. &
Couarr. *variar.reſolutionib.cap.*2. *ſub num.*16.

Vbi referunt etiam duo exempla, Alterum petitum à
446 Claudio Cæſare, qui mulierem filium agnoſcere recuſan-
tem coegit ad veritatis confeſſionem indicto ſibi cum eo
adoleſcente matrimonio, ſic referente Tranquill. *in Claud.*
cap. 15. Alterum à Carolo Magno, qui certus, quòd à patre,
vel filio fuerit commiſſum, quodnam homicidam, & cum
ambo fuiſſent carcerati, incertus autem erat vter eorum fuiſ-
ſet homicida, & cum non obſtantibus tormentis nemo faſſus
fuiſſet. Iuſſit vt vterque ſuſpenderetur, vndè pater, ne filius in-
nocens periret, ingenuè faſſus fuit, ſe homicidium commiſiſ-
ſe, & ſic liberauit filium, & referunt Menoch. *de arbitr. Iud.*
*caſ.*270. *num.*5. & Sayr. *in Clau. Reg.lib.*12.*cap.*17. *num.* 28.

Aliud ſimile exemplum refertur Alphonſi Regis Arago-
niæ, nam vt legitur in eius vita. Cùm enim quædam An-
cilla ex Domino pareret, Dominus ne matre orbaretur,
447 (quia ex Hiſpanienſi lege libera erat,) negabat inquam Do-
minus ex ſe prædictum filium natum, Rex iuſſit, vt partus
ſub haſta venderetur, & ecce paterni animi erumpunt la-
chrymæ, ac deindè linguæ confeſſio, ſic proprium agnouit
filium, & mater debitam acquiſiuit libertatem. Facit
etiam aliud exemplum de Rege Cymericorum, qui tres
prætenſos filios habebat, qui poſt mortem Regis conten-
dentes inter ipſos, qui ſuccedere deberet in Regno, qui in
Iudicem eligerunt Ariopharnem, hic iubet patris cadauer
arbori alligari, & eos arcu contendere, vt is, qui patris cor
transfixiſſet, is in Regno ſuccederet, primus guttur, ſecun-
dus pectus, corde illæſo transfixit, tertius abhorruit, ac te-
nuit id contra patrem perpetrare, & ſe Regno cedere di-
xit, & huic Iudex Regnum adiudicauit, & refert Martin.
Delr. *diſquiſit. magic. lib.* 4. ſed relictis exemplis.

Quantumuis enim licitum ſit, vt dixi vti ſimulatione,
448 † cauillatione, vt probatur ex *dict. can. vtilem* 22. *quæſt.* 2.
tamen text. ille procedit, quia tales ſimulationes non ad
alium fallendum, ſed ad propriam, vel alienam ſalutem
ſaluandum poſſunt adhiberi, vt inquit ibi text. Et ſic non
applicatur ad caſum noſtrum, vbi tractatur de dolo vero, ac
mendacio. Nam & ſi Iudex pro eruenda veritate poſſit fin-
gere, & ſimulare, veluti ducere reum ad locum torturæ, &
ſimilia, attamen falſitatibus, & mendacijs vti non valet, nam
ea nunquam ſunt licita, nec facienda ſunt mala, vt ſe-
quantur bona cum ex malo, ſemper malum. Nam & illici-
tum etiam ad optimum finem proueniens, non excuſat à
pœna, text. *eſt in l.deſertorem, §.in bello, ff. de re milit.* Hyp-
pol. *in prax. crim. §. ſucceſſiuè nu.* 5. Tiraqu. *de pœn. cauſ.* 52.
n. 9. claraque eſt illa iuris regul. *in l.*79. ibi, *fraudis interpre-*
tatio, ſemper in iure ciuili non ex euentu dumtaxat, ſed ex
conſilio quoque deſideratur, &c. ff. de reg. iur.

Quòd ſanè mala † non ſunt facienda, vt indè bona eue- 449
niant, clamat text. Oraculi diuini Paul. Apoſtol. ad Roman.
*cap.*1. & tractat Andr. Oſiander. ad Ioann. *cap.*19. *verſ.* 1. &
apud nos eſt text. *in cap.ex tuarum de ſortileg. & in cap. ſuper*
eo de vſur. gloſſ.in can.forte aliquis 14.*quæſt.*5. Bartholom. Te-
gius *in tract.crim.par.*9.*num.* 15. Marq. de Suſan. *in tract. de*
*Iudæis par.*1.*cap.*11.*num.* 14. Prateus *lib.*5. *regular.iur.tit.* 1.
cap.per tot. Rub. Palat. *in repetit. cap.per veſtras notab.*6.*nu.*2.
& 3. *de donat.inter vir. & uxor.* Titus Liuius 4. *decad. lib.* 4.
tradit apud Carthaginenſes in cruce tolli † Imperatores, ſeu 450
exercituum Ductores ſi proſpero euentu, prauo conſilio rem
geſſerunt. Videatur etiam Valer. Max. *rer. mem. lib.* 4. *cap.*
de diſciplin. milit. & lib. 9. *cap. de ira.*

Sed depoſita tantiſper materia iſta impoſitionis vectiga-
lium ampliare, nunc intendo ea, quæ dixi ſupra *num.* 371.
Quòd Princeps ſine cauſa iuſta, non tantùm ius † iam quæ- 451
ſitum tollere nequit, ſed nec ius in ſpe probabili, & hoc nec
directè, vel per indirectum, ea recepta omnium ſententia,
de qua per Bellon. *conſil.* 2. & latè per Lud. Rodolph. *in tract.*
*de ſuprem. & abſolut.poteſtat.Princip.cap.*6. *num.*151. *& ſeqq.*
& poſt eum Iul. Cæſ. Ruginell. *in ſuis practic.quæſt.cap.*1. *num.*
57. *verſic. quinimo non poteſt ipſe Princeps ius aliquod ſiue iam*
quæſitum, ſiue competens ſpe tantùm, & non re ſine cauſa au-
ferre cuiquam, nec directè, nec per indirectum ex recepta om-
nium ſententia, &c. Quam ſententiam † veriſſimam pu- 452
to ſi tale ius, ſiue ex teſtamento, ſiue ex contractu com-
petat. In vtroque enim caſu non valet Princeps ſine cauſa
derogare cum ambo proueniant ab initio ex iure gentium, 453
vt de facultate teſtandi notum eſt, & alibi dicam, & quod
facultas contrahendi ſcateat, † ex eodem iure probatur ex 454
l. 1. *in princip. ff. de pact.* id communiter ſcribentes id deno-
tant, *l.cum te, Cod.de donat.ante nupt. l.ſi donationem, Cod.de*
renocand.donat.l.cauſas, vel lites, C.de tranſact. l.hoc iure, ff.
de iuſtit. & iur. cum ſimilibus. De iure † gentium ſiquidem 455
ſunt rerum dominia, poſſeſſio contractus locationum, ven-
ditionum, permutationum, pacta, promiſſiones, obligatio-
nes, & huiuſmodi, de quibus *in leg.ex hoc iure, & l.ſeqq. ff.de*
iuſtit. & iur. & in §.ſingulorum inſt.de rer.diuiſ.

Ideòque Princeps ius quæſitum ex contractibus illis etiam 456
in ſpe abſque cauſa publica tollere nequit, vt opinatur Bald.
*in cap.*1.*de natur.feud.ante num.*1. vbi inquit, quamuis DEVS
† ſubiecerit Principi leges, non tamen ſubiecit illi contractus, 457
& alij Doctores tradunt, quòd Princeps non eſt magis Do-
minus contractuum, † quam elementorum; vndè certè cui- 458
quam in eis non poteſt abſque legitima cauſa præiudicium
inferre. Hinc quoque eſt licet, vt diximus Princeps regula-
riter ſit ſolutus legibus, *l. Princeps, ff.de legib.l. ex imperfecto,* 459
C.de teſtam. Attamen ligatur ſua conuentione † contractu, 460
& pacto, *leg. digna vox*, vbi Cyn. Alberic. & alij, & notant
omnes *in cap.* 1. *de probat.* cum alijs allegatis per Gomeſ. *ad l.*
Taur. 80. *ſub nu.* 89. ibi, *Rex vel Princeps ex proprio contra-*
ctu cum ſubdito celebrato obligatur, &c. & quamuis ſciam
apud nonnullos DD. receptum eſſe, quòd Princeps naturali- 461
ter tantùm obligetur, non autem ciuiliter, & quod illa na-
turalis obligatio ſola ſit inefficax ad agendum, quòd proba-
tur ex text. *in d.cap.*1.*de probat.* & ibi ita tenent Anton. Abb. 462
Imol. & alij DD. & hanc eſſe magis communem opinionem
teſtatur ibi Dec. Confirmatur † ratione, quia cum obligatio 463
ciuilis immediatè proueniat, & oriatur à mero iure ciuili,
*vt in §.*1. *inſtit. de oblig.* & Rex, vel Princeps † non ſubijcia- 464
tur legibus, iſque ſit ſolutus, vt ſæpiùs diximus, ergo non
erit obligatus ciuiliter, ſed tantùm naturaliter, at illa natu-
ralis obligatio † erit inefficax ad agendum, cùm talis obliga- 465
tio non pariat actionem, vt notum eſt.

Attamen, vt verum fatear, mihi non arridet talis opinio,
ſed potius contraria, de qua dixi ſupra, quòd Princeps con-
trahendo † cum aliquo obligatur, non tantùm naturaliter, 466
verum etiam ciuiliter, & talis opinio inuincibili ratione illa
roborata eſt concedendo, † quòd Princeps ſit ſolutus legibus, 467

Digitized by Google

ſed contrahendo cum ſubditis, videtur ſe ſubmittere legum
diſpoſitionibus, vt in *l. Princeps, ff. de legib. & in l. eſt receptum,
ff. de iuriſdict. omn. Iud.* & expreſsè *in l. 1. §. fin. ff. de procurat.*
468 *Caſ.* vbi habetur, quòd per aditionem hæreditatis † Princeps
efficaciter obligatur, & in terminis iſtam concluſionem
contra communem tenent Bald. *in leg. Princeps, ff. de legibus,*
Abb. *in dict. cap. 1. de probat.* Alberic. *in dict. leg. 1. ff. de procu-
rat. Caſ.*

Ipſe etiam DEVS conuentione, & promiſſis cum Abra-
469 ham, & alijs Patriarchis voluit ligari, vt inquit Bald. refe-
rendo Magiſtrum ſententiarum *in leg. 1. in princip. ff. de pact.*
470 Quare cum Principes † ſint Iuſtitiæ viuæ fontes, & iuſtitia
ſit conſtans, & perpetua voluntas, *l. 1. §. iuſtitia, ff. de iuſtit.*
471 *& iur.* ſequitur neceſſarium conſequens, quòd Princeps de-
bet eſſe conſtans, & non mutabilis, & ideò Cœleſtinus Pon-
tifex, qui manè concedebat gratiam, & de ſero reuocabat
472 ab omnibus reprehendatur, vt inquit Ioann. Andr. *in cap. 1.
de renunc. in 6. Et facit*, pro Principibus illud Pſalmi 88.
Quæ procedunt de labijs meis, non faciam irritum, &c. De-
473 bet enim Princeps habere vnam † linguam, & vnum ca-
lamum, & non plures, & debet eſſe immobilis, ſicut lapis
474 angularis, & fixus, ac immotus ſicut polus in Cœlo, Bald. *in
conſil. 279. lib. 3.* Cott. *in memorabil. in verb. Princeps*, cum
alijs relatis per Gonzal. *ad regul. 8. Cancellar. gloſſ. 9. §. 2. à nu-
mer. 32. & 91.*

Si enim aliter diceremus, quòd Princeps promittendo,
475 † vel contrahendo cum ſubditis efficaciter non remaneret
obligatus, ideſt naturaliter, & ciuiliter, nullus Vaſſallus vel-
476 let contrahere cum ipſo Principe, † & ſic hominum priuare-
tur commercio, quòd valdè graue eſſet, *l. hi, C. de apoſtat.*
& hanc rationem adducunt Bartol. Roman. Alexan. Soccin.
Corn. Felin. Dec. & alij ab ſatietatem adducti per Decian. *in
reſponſ. 25. num. 22.* ibi, *hominum priuaretur commercio, quod
eſſet valdè graue, &c. lib. 2.*

Quamobrem adeò valida eſt obligatio, & in tantùm fir-
477 mus remanere debet contractus initus cum Principe, vt non
valeant reſcripta ab eodem Principe emanata infringentia
tales contractus, & ſunt reatus rotundi *in l. quæcumque*, ibi, *ſi
quid vnquam, vt à fiſco venditio facta poſſit infringi auctorita-
te reſcripti fuerit impetratum, nullus obtemperet, Cod. de fid.
inſtrum. &c. lib. 10. & in l. quicumque, C. de fund. patrimonial.
lib. 11.* Vbi *conductores bonorum Principis non poſſunt in perpe-
tuum moleſtari, nec bona ab eis auelli, etiamſi Princeps contra
eum reſcripſerit.*

Quare Princeps nullatenus poterit ſuum contractum cum
eo initum aliquo modo infringere, Bodin. *de Republic. lib. 1.
cap. 8. num. 100.* Ioann. à Sande *deciſ. Friſica lib. 3. titul. 4. defi-
nit. 1.* ibi, *Princeps enim pactis conuentis, & contractibus, ſiue
cum ciuibus, ſiue cum exteris initi ſunt illi æquè, ac priuatus
obligatur, &c.* cum alijs planè allegatis per Carenam *reſolut.
174. num. 65.* ibi, *cum ipſi Principes quoque efficaciter obligan-
tur ex contractu etiam cum ſubdito initu, &c.*

Quòd procedit etiam ſi ſit initus cum ſuo anteceſſore,
478 ſiue per electionem, ſiue per ſucceſſionem, quia tales con-
tractus nullo modo valet inſtingere, aut aliter ab eis recede-
re, nec in totum, nec in parte, nec modum, nec conditionem
adijcere, iuxta regul. *l. ſicut ab initio, Cod. de action. & l. perfe-
cta, C. de donat. 9. ſub mod.* Cabed. *dec. Luſitan. 19. num. 12. &
dec. 75. num. 1. par. 2.* Roland. *conſil. 25. num. 35. lib. 3.* Decian.
in conſil. 41. num. 6. lib. 2. ſicque nullo modo Princeps valet,
479 nec de plenitudine poteſtatis à ſuo contractu, vel ſuorum
anteceſſorum recedere, Caſtrenſ. *in l. digna vox, C. de legibus,*
Aymon. *conſ. 241. num. 10.* cum alijs allegatis per Seſſ. *dec. Re-
gni Aragon. 187. ſub num. 1.* ibi, *nec de plenitudine poteſtatis
Rex poteſt à ſuo contractu recedere*, & poſt Crauett. *in conſil.
502. num. 56. & 107.* aſſerit, quòd in contractibus celebratis
480 cum Principe ſi apponeretur † clauſula, *de plenitudine pote-
ſtatis*, haberetur pro non appoſita, aliàs nullus auderet con-
trahere cum ipſis Regibus, ſi ipſi, vel eorum ſucceſſores con-
481 tra contractus ſuos poſſent venire, & ſubditur, quòd iſta
eſſet totalis ruina Regni, &c. Sed nos perſiſtendo in terminis,
de quibus ſupra diximus *ſub num. 456.* Quòd Princeps ſine cauſa,
nec ius in re, nec ad rem poteſt tollere, quòd adeò verum eſt,
482 † vt nec Princeps ea poteſtate, vt dicitur abſoluta, id face-
re liceat, vt poſt Molin. & alios ſenſit Ioannes Caſtill. *quoti-
dian. controuerſ. lib. 5. & par. 2. de coniectur. vltim. volunt. cap.
106. num. 21. verſic. id adeo verum eſt, vt nec de poteſtate ab-
ſoluta, &c.*

483 Itaque falſa eſt illa vulgaris diſtinctio, quam inter ius † ad
rem, & ius in re paſſim Doctores noſtri, quos refert Felin.
in cap. cum olim num. 16. extra de re iudic. & latè Anton. Ga-
briel. *lib. 3. tit. de iur. quæſit. concluſ. 1. num. 30.* conſtituunt, vt
illud ius ad rem facilè Princeps tollere poſſit. Nam ſi res † ſub 484
conditione mihi promiſſa ſit, ſi ſpes hæc mihi adimatur, po-
ſteàque conditio ſequatur rem mihi ablatam eſſe certum eſt,
ac ſi purè eſſet promiſſa, & ideò † inter has ſpecies nihil in- 485
tereſt, textus eſt apertus *in leg. in fraudem*, ibi, *in fraudem cre-
ditorum manumittitur, liberque eſſe prohibetur, ſiue dies ſoluen-
dæ pecuniæ iam ceſſit, ſiue in diem, vel ſub conditione ſit debi-
tum, &c. ff. qui, & à quib. & in l. creditores*, ibi, *nam credito-
res accipiendos eſſe conſtat eos, quibus debetur ſiue purè, ſiue in
diem, vel ſub conditione, &c. ff. de verb. ſignif.* faciunt etiam
text. *in l. fin. §. ſed quia noſtra Maieſtas, & §. ſin autem, C. com-
mun. de legat. & l. cum is qui, ff. qui, & à quib.*

Sed ne in re clara hæreamus, admittimus multùm intereſſe
† vnum, vel aliud adimatur, nempè ius in re, vel ius ad rem. 486
Nam altero res, altero ſpes adimitur, & ita in altero caſu
tantùm rem adimi. Concedamus tamen in † vtraque ſpe- 487
cie contractum, tolli neceſſe eſt, in quo Princeps ſine cauſa,
nullam prorſus habet poteſtatem, tanquam à Iure gentium
prouenientem, vt ſatis ſupra diximus. Rurſus in legato
conditionali, licèt conditio pendeat, † tamen cum illud in 488
teſtamento perfecto contineatur, non poteſt adimi, quin
teſtamentum ipſum violetur, & moretur, quòd ſe mutare
non poſſe Princeps fatetur *in l. ſi teſtamentum, C. de teſtam.* &
in puncto optimè ratiocinatus Franc. Sarmien. *ſelect. inter- 489
pret. lib. 1. cap. 8. num. 18.* vbi in ſpecie, tanquam falſam refutat
illam diſtinctionem ſupra relatam de ius in re, vel ius ad rem,
vt hoc vltimo caſu facilè liberè poſſit Princeps diſpenſare;
&c. adeò vt ipſe Sarmient. inclamet, ibi, *adeout multis Prin- 490
cipibus ipſis renuentibus, & legibus contradicentibus, adulari
non deſinant.* Et deindè concludit, quòd ſicut hæreditatem 491
aditam Princeps auferre non poteſt, ita nec delatam, nec
ſpem ſuccedendi legibus approbatam. Quòd enim Princeps
non ſolùm in iure quæſito verum, nec de iure nondum dela-
to, & in ſpe non poſſit derogare de poteſtate, vt dicitur, ab-
ſoluta, legitima, & iuſta cauſa deficiente, præter ſupra relatos
DD. tenent multi alij adducti per Cenſal. in addition. ad Pe-
regrin. *artic. 52.* & copioſiùs per Addent. ad Molin. *de primo-
genit. Hiſpan. lib. 1. cap. 8. ad num. 31.* ibi, *non ſolùm in iure
quæſito, verum etiam nec in iure nondum delato, & in ſpe,
&c.*

Hinc etiam ex ſupradictis taxatur illa opinio, quòd Prin-
ceps abſque legitima cauſa, & citatione † ſubſtitutorum 492
poſſit illis in iure ad Maioratus ſucceſſionem in ſpe quæſito
præiudicare, quæ ſententia à pluribus communis appella-
tur, & maximè quando filius † legitimatur ad ſuccedendum 493
in Maioratu, vel fideicommiſſo parentis, derogando per
Principem expreſsè iuri tranſuerſalium ſubſtitutorum cum
clauſula, *ex certa ſcientia, † & de plenitudine poteſtatis*, 494
quòd enim Princeps ſine cauſa vocationes Maioratuum mu-
tare poſſit in præiudicium ſucceſſorum, quibus ius ſucceden-
di in ſpe, nondum fuit quæſitum, ſed quærendum aſſerunt
multi relati per Ioan. Licerier. *qui latiſſime loquitur in tract. de
primogen. lib. 3. quæſt. 7. num. 18. & ſeqq.* & idem etiam ſenſit 495
Melchior. Phœbus *dec. Luſitana 87. num. 12.* & faciunt plu-
res DD. plena manu relatis per Giurb. *in tractat. de feud. cap.
118. §. 1. gloſſ. 8. num. 60.* ibi, *Princeps enim iuri ſub ſpe, quod
alio modo ius quærendum appellari ſolet derogat, &c.*

Prædictam tamen opinionem, tunc vti veram agnoſco, &
ſic eo caſu legitimatio Principis præiudicet, quando cauſa le-
gitima, atque publica ad id efficiendum interuenit, ea cauſa 496
probata ſit, atque bonum cambium ſucceſſori detur. Vel ſi
ſucceſſores in bonis, de quibus agitur non haberent ius radi- 497
catum, & conſiderabile, ſed ſolùm euentuale, & ſic pater fi-
liorum naturalium poſſit de bonis ſuis, quomodo vult in eo-
rum præiudicium diſponere, quia tunc nec † cauſa, nec cita- 498
tio aliqua ſucceſſorum ab inteſtato in tali legitimatione re-
quiritur, quia etiamſi eſſent illi præſentes non poſſent talem
actum impedire. Nec ſucceſſoribus præfatis præiudicium
infertur ex tali legitimatione, † ſed ea diſpoſitione patris fi- 499
liorum naturalium, cui ipſe ſua bona reliquerit, vt ſenſerunt
Aretin. *in l. ex facto num. 12. ff. de vulgar. & pupill.* Peregr. *conſ.
68. num. 1. lib. 2.* Menoch. *conſ. 20. num. 37. & 38. lib. 1. & conſil.
459. ſub num. 44. verſic. præterea non facit neceſſaria citatio,
&c. lib. 5.* Pariſ. *conſil. 9. num. 31. lib. 1. & conſil. 1. num. 69. &
75. lib. 2.* Laderch. *conſil. 23. num. 21. & ſeqq.* Caball. *conſil.
164. numer. 50. lib. 1.* Decian. *conſil. 5. num. 47. lib. 1.* cum alijs
allegatis per Franciſc. Becc. *conſil. 216. num. 48. verſ. citatio-
nem non eſſe neceſſariam, nec cauſæ cognitionem, &c. lib. 2.*

adde

Digitized by Google

adde Lup. in tract. de illegitim. comment. 3. §. 5. num. 17. Rolan.
à Valle in conſil. 12. num. 53. lib. 4. Caldas Pereyra de nomi-
nat. emphyteutic. tit. 62. §. 4. quaſt. 21. num. 60. ibi, veoien-
tes ab inteſtato etiam non citatos legitimatus ſobmouet, &c.
Et ità ſæpè ſenſit Rota, & præſertim in cauſa Ferrarien.
Emphyteuſis 16. Nouembris 1629. coram bon. mem. Card. Vi-
rili eſt deciſ. 319. num. 8. par. 5. recent. vbi deciditur in legiti-
500 matione facta ad inſtantiam eius, qui poteſt de bonis diſpen-
ſare, oon requiritur citatio venientium ab inteſtato, quao-
tumuis bona illa deueniſſent ad eos, ſi petens legitimatio-
nem decederet ab inteſtato, fuit etiam idem reſolutum co-
ram bon. mem. Reuerendiſſimo Durano deciſ. 254. n. 6. & 7.
& nuper pluribus relatis fuit firmatum coram bon. mem. Bi-
chio in cauſa Romana Hereditatis de Virili 24. Maij 1641.
quam deciſionem retuli ſupra in hac parte deciſ. 33. nu. 14. ibi,
& generaliter non requiritur citatio in legitimatione facta de
conſenſu patris, quia ipſe poterat filijs legitimis, & natura-
libus non citatis ad libitum diſponere de rebus ſuis relicta filiæ
legitima, vel ſpurium inſtituere hæredem, &c. in qua deci-
ſione Rota confirmauit aliam deciſionem in eadem cauſa
factam coram bon. mem. Coccino 10. Decembris 1640. eſt
deciſio 263. ſupra in præcedenti par. 8. recent.
Io quibus deciſionibus etiam firmatur talem opinionem
501 † procedere, quantumuis legitimatio fuerit obtenta poſt
mortem patris, & poſt litem motam, qoaodo tamen talis
legitimatio fuit obtenta de voluntate ipſius patris, eaque
502 legitimè fuit probata, quia tunc abſque citatione etiam ſub-
ſiſtit, & retrotrahitur ad tempus voluntatis patris, vt poſt
Bart. in leg. Gallus, §. quid ſi tantum de liber. & poſthum. Lu-
douic. de Sard. in tract. de natural. liber. titul. de legitimat. per
reſcript. ſub num. 2. & 7. Gabr. conſil. 29. num. 10. & 25. lib. 1.
& conſil. 26. num. lib. 2. Bim. conſ. 55. num. 5. Gallia de except.
par. 1. except. 3. nu. 120. Coſta de retrotract. cap. 8. caſ. 32. ſub
num. 12. Peregr. de fideicommiſſ. art. 23. num. 74. & ſeqq. Cy-
siac. controuerſ. 207. num. 15. & controuerſ. 208. nom. 22. & 23.
& de communi teſtatur Franciſc. Burſatt. conſil. 355. num. 10.
verſic. ſi legitimatio fiat de mandato, & voluntate patris, re-
trotrahitur in præiudicium eorum, quibus iam ius quæſitum
erat, & hæredum ab inteſtato perindè, ac ſi viuo patre eſſet
legitimatus, &c. & in terminis contra filium legitimum, &
naturalem, tradit Ruin. in conſil. 104. num. 8. lib. 3. Aleaan.
Trentacinq. variar. reſolut. lib. 2. titol. de legitim. reſolut. 2.
num. 25. Put. deciſ. 89. lib. 2. in correct. Mareſcott. variar. re-
503 ſolut. lib. 1. cap. 35. num. 6. vbi qood † ſatis eſt; fuiſſe factam
mentionem filiorum, quidqoid ſit, quando tantùm tranſ-
uerſales extarent, quia tunc talis meotio non eſt facienda,
vt eſt elegans deciſio in cauſa Bononien. Legitimitatis 31. Ia-
nuarij 1629. coram bon. mem. Merlino habetur in recent. deciſ.
501. à num. 3. par. 5. tom. 2. & inter eius impreſſ. eſt deciſ. 389.
num. 3. vbi nonnullæ aggregantur deciſiones volentes, quòd
504 in legitimatione eſt facieoda mentio tantùm filiorum, † ſeu
aliorum deſcendentium, quibus adde deciſiones in cauſa Ci-
uitatis Caſtelli ſupplementi legitima coram bon. mem. Patriar-
cha Maozanedo eſt deciſ. 83. num. 3. poſt Merlin. de legitim. &
in cauſa Sabinen. Caſtrorum 1. Aprilis 1588. & 5. Iulij 1589.
coram bon. mem. Bubalo, & in caoſa Camerinen. prædij, ſeu pe-
cuniaria 13. Febroarij 1586. coram recol. mem. Cardin. Hiero-
nymo Pamphilio, & nuper in dict. Romana Hæreditatis de
Virili 10. Decembris 1640. coram bon. memor. Coccino ſupra
deciſ. 263. num. 4. par. 8. recent. ibi, legitimatio obtenta præ-
tenditur inualida, ex quo in ea non fuit facta mentio filiæ legi-
tima, & naturalis, &c. & rurſus in eadem cauſa 24. Maij
1641. coram bon. mem. Bichio eſt deciſio 33. num. 13. ſupra in
hac eadem parte, Sigiſmonda tanqoam filia debuit citari in
legitimatione, &c. Hactenus, quando Princeps ſine cauſa,
& citatione poſſit quem legitimare, ſcilicet quando ius non
eſt radicatum, ſed tantùm euentuale.
Oppoſitum verò eſt cooclndendum, quando vt iam ſu-
505 pra tetigi, per legitimationem aufertur ius † iam acquiſi-
tum, vel probabili ſpe acquireodum ſubſtituto, quia vt
tunc Princeps per legitimationem naturalium inferat ei præ-
506 iudicium, requiritur cauſa, & quidem publica, † & ſimul
etiam citatio ſicuti defendit reiecta contraria opinione
Ludouic. Molin. de primogen. lib. 3. cap. 3. num. 27. 28. & 29.
& ſequitur Ioann. de Caſtill. quotidian. controuerſ. iur. part. 2.
de coniectur. vltim. volont. cap. 106. num. 28. vbi poſt Molin.
507 taxat contrariam ſententiam amplectentes. Idem etiam
ſenſit Franciſc. Sarmient. ſelect. interpretat. dict. lib. 3. cap. 8. n.
10. & ſeqq. & cooferunt tradita per Peregrin. in tractat. de fi-
deicommiſſ. art. 23. à num. 51. & adde Caldas de Pereyta

de nominat. emphyt. quaſt. 21. num. 60. verſic. cuius oppoſitum
obtinet, quando ſpes eſt probabilis, &c. ſenſitque Rota co-
ram boo. mem. Merlino deciſ. 501. num. 4. ibi, qui habent ius,
vel quæſitom, vel in ſpe probabili, &c. par. 5. recent. tom. 2.
& inter eius impreſſ. eſt deciſ. 389. ſub num. 7. Hinc dixit fir-
mauit Ruin. in conſil. 106. num. 10. in fin. lib. 3. quòd clauſula
ſine præiudicio venientium ab inteſtato præſeruat ius, ne-
dum quæſitum, ſed etiam ius io ſpe competens vocatis ad fi-
deicommiſſum tam ab inteſtato, quàm in teſtamento, quam
opinioοem ſecuta fuit Rota deciſ. 667. num. 3. in fin. par. 1. re-
cent. ac deindè in cauſa Bononien. Fideicommiſſi 29. Februarij
1644. coram Reuerendiſſimo Præſide Valliſoletano, §. Quid-
quid ſit, ibi, per clauſolam, ſine præiudicio venientium ab in-
teſtato præſeruari ius, nedum quæſitom, ſed etiam ius in ſpe
competens, &c.
Rationes ſiquidem in ſupra relatis terminis noſtris illæ ex-
penduntur, tum quia ſtante iure quæſito, vel in ſpe proba-
bili, cùm legitimatio ſit donum Principis, † ideòque recipi 508
debet ſine alterius læſione, prout etiam omnia Principum
reſcripta † intelliguntur citra præiudicium tertij, l. 2. §. ſi quis 509
à Principe, ff. ne qoid in loc. public. cum alijs vulgar. & abun-
dè diximus ſupra à num. 16. quæ opinio, vt ibi dixi eſt irrefra-
gabilis, & in terminis legitimationis ratiocinatur D. Capyc.
Latr. deciſ. 3. num. 22. verſ. reſcripta Principum interpretari,
& concedi debent, dummodo alij iniuriam, detrimentom, &
præiudicium non inferat, &c. Itaque legitimatio illa erit nul-
la, † quoad præiudicium tertij. 510
Legitimatio enim non præiudicat lis, quibus pater te-
ſtando præiudicare non poteſt, ex mente Bart. & aliorum in-
quit Gamm. deciſ. Luſitan. 279. num. 16. vbi firmat, quòd le-
gitimatus per reſcriptum Principis viuente patre, noo exclu- 511
dit proximiorem conſanguineum, cui teſtator teſtando non
poterat præiudicare. Sicque legitimatio per reſcriptum erit
oulla, quoad præiudicium tertij, cum indubitata ſit illa con-
cluſio, quòd non poteſt quis legitimare filium naturalem per
reſcriptum Principis agnatis præiudicare, Iaſoo. in l. Gallus,
§. & quid ſi tantum in prim. lectur. num. 93. & in 2. lectur. num.
36. ff. de liber. & poſth. & licet Iaſon. loquatur de Regno, tamen
procedit in omni re, ex qua poteſt inferri præiudicium tertio, &
ſic in fideicommiſſo, vt conſtat ex relatis per Gamm. dict. deciſ.
279. ſub num. 13.
Verùm io ſubſtantia, quoad cæteros iuris effectus valida
perſiſtet legitimatio, ſcio quidem legitimationem † eſſe in- 512
diuiduam, qoia id procedit, vt aduertit Rota dec. 394. nu. 15.
par. 4. recent. tom. 2.
Qnoad perſonam legitimati, videlicet quoad reſtitutio-
nem naturalium, † abolitionem maculæ, & ſimilia, & tunc 513
eſt indiuidua, ſed quoad effectum ſucceſſionis ceſſat talis in-
diuiduitas, cùm & ooti iuris † ſit, ex legitimatione noo be- 514
nè inferri ad ius ſucceſſionis, tanquam ad quid diuerſum, vt
cooſtat ex pluribus deductis coram bon. mem. Vbaldo in Ro-
mana Legitima 26. Nouembris 1622. & coram eodem in Fer-
rarien. de Taſſonis eſt deciſ. 488. no. 2. par. 4. recent. tom. 2.
Et certè hic congruit famigerata illa iuris recepta con-
cluſio, quòd legitimatus à Principe cum clauſula, ſine præiu-
dicio venientiom ab inteſtato, iſta clauſula plenam legitima- 515
tionem non impedit, quantumuis ad effectum ſucceſſionis
moderetur, Lup. in tract. de illegit. tom. 3. §. 1. à nu. 48. & benè
per Lucidor. in tract. de illegit. cap. 25. nu. 1. & 2. ac de verio-
ri, & receptiori opinione, ac à Rota recepta, fuit reſolutum
coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 201. num. 5. & fuit dedu-
ctum in caoſa Bononien. ſopplementi Legitima 5. Maij 1638.
coram Reuerendiſſimo Terracinen. eſt deciſ. 35. ſupra in præce-
denti par. 8. recent. num. 7. ibi, clauſula ſine præiudicio venien-
tium ab inteſtato, non limitat legitimationem, ſed ſucceſſiooem
cum poſſit dari vera legitimatio, qoa effectu ſocceſſionis habeat
limitatom, &c. atque recentius fuit ponderatum coram E-
minentiſſimo D. Cardin. Corrado in cauſa Romana Reſciſ-
ſionis Contractus 15. Iunij 1648. §. Quia prætermiſſis, ibi, nec
obſtat clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato in in-
ſtrumento appoſita, qooniam illa plenariam legitimationem per-
ſona non impedit, ſed effectum ſucceſſionis dumtaxat mode-
ratur, &c.
Alia ratio, quæ ſolet adduci pro corroboratione ſupra re-
latæ opiniones, de qua ſupra nu. 50. eſt quia, etiamſi Princeps
† vellet, non poſſet validè ius quæſitum alteri tollere, & hoc 516
ſine cauſa legitima, ſecundum communiorem, & rationabi-
liorem opinionem, vt dixi ſupra nu. 371. adde hanc eſſe veriſ-
ſima ſententiam, poſt Iaſ. Bald. & deciſiones Rotæ aſſerit Iul.
Cæſ. Ruginell. pract. quaſt. lib. 1. cap. 1. no. 56. verſic. generaliter

autem veriſſimum erit, nonpoſſe ius parti quæſitam per Princi-
pem auferri, &c. & in termiois legitimationis ſactæ per re-
ſcriprum Principis, benè diſcutit Alphonſ. Villagut. *dec.* 43.
num. 46. Hinc firmat Gamm. *dict.dec.*278. *num.* 12. poſt Lau-
den.*in tract.de primogenit.quæſt.*35. ibi, *quod non poſſet Papam*
legitimare filium naturalem Regis Aragonum in præiudicium
fratris ipſius Regis, &c. & ita conſulti reſpondetunt Meno-
ch.*conſ.* 250. *num.* 49. ibi, *Principem non poſſe legitimare ſpa-*
rium in præiudicium agnatorum, &c. vbi plures DD. addu-
cuntur Rimin.iun.*in conſ.*46. *num.* 65. ibi, *primogenitus natu-*
ralis non poteſt ad inſtantiam patris legitimari, ad hoc vt ſe-
cundogenitus legitimus excludatur, quia non eſt in poteſtate pa-
tris legitimis auferre ius ſuccedendi, &c. & videntur Gaſpar.
Theſaur.*qu.forenſ.lib.*1. *cap.* 100. vbi concludit, *quod adopta-*
tus cum conſenſu Principis, non valet ſuccedere in feudo in præ-
iudicium proximiorum agnatorum.

Sed tempus iam eſt canere tubam receptui, ſeu inijcere
517 frenum amplæ huic materiæ de poteſtate Principis, & præ-
ſertim circa eorum poteſtatem quoad vectigalium impoſi-
tiones, quare reiectis multis alijs pſeudorationibus adductis
ab adulatoribus Principum, quòd ipſi ad libitum ſuæ volun-
tatis poſſint vectigalia imponere, de quibus ſupra à *num.*354.
Quare tandem ſummè etiam nauſeat illud aliud figmentum
adulatorum Principum, nempè grauando ſubditos ad libitũ
Princeps ditatur, & ſic dum valdè abundans, & diues eſt,
exercere liberalitatem in ſubditos poteſt, heu quam nigra
eſt iſta ratio. Nam gratior, & ſplendidior eſt liberalitas, (ſi
518 tamen aliquando à Principibus, qui tales habent conſiliarios
cognita fuit,) quæ exercetur ex proprijs bonis, quam quæ
519 pauperum ſudore maculata eſt, & reuera † atrum, ſordi-
dumque eſt aurum, quòd ex lachrymis, & gemitibus exina-
nitorum ſubditorum extorquetur, vt inquit Philoſtrat.*lib.*5.*de*
520 *vit. Apollon.* & ſic ærarium fit ſpoliarium, cruentarumque
prædarum receptaculum, Ioan. Althoſ.*cap.*8.*polit.clamat.*

521 Concedo quidem, quòd vectigalia ſint iure diuino, &
humano licita, vt patet ex Matth. 17. 25. Luc. 4. 12. 13. Apo-
ſtol. ad Roman. 13. 1. Pet. 2. 2.*leg. ex præſtatione, Cod. de ve-*
*ctigal. l.*1. *ff. de loc. publ. fruend. leg. ſi ager vectigal. cum alijs*,
vt per Boſſ.*in tract.de vectigal.num.*10. & conferunt multa
tradita per D.Regent.S. Felicem *in ſua vnica diſcept.de dona-*
tia. de tempor. bell, num. 17. 18. 19. *& ſeqq.* vbi plura congerit,
quod Princeps vrgente neceſſitate valet imponere tributa, vecti-
galia &c. quòd ſanè non negatur, nam, *& tributorum leges*
Diuino Numine deriuantur, vt probant Domin. à Soto, Al-
phonſ. à Caſtr. cum alijs allegatis per Guttierez *in tractat. de*
*Gabell. quæſt.*2. *num.* 19. ibi, *tributorum namque leges à Diui-*
522 *no Numine, &c.* Attamen pleraque † odioſa videntur, *leg.*
quidquid, Cod. de vectigal. leg. fin. Cod. de nou. vectigal. præ-
ſertimque contra conſuetudinem rationabilem, & vete-
rem inſtituuntur, & planè noua non ſunt, quæ tamen
523 fauor, † & vtilitas publica, quodammodo fauorabilia
reddit.

Odioſiſſima verò ſunt, quę ex iniuſta; minùſque proba-
524 bili cauſa, & iniquo modo inducuntur. Ab iſtis enim boni
Principis, Dominique abſtinere quantum poſſibile eſt,
non tantùm æquum eſt, verùm etiam bono publico expedit.
525 Iſtis enim populus opprimitur, & exhauritur, & ſæpiſſi-
mè ad rebellionem excitatur, vt ſatis nota ſunt antiqua,
526 & moderna exempla. Nimiæ iſtæ exactiones inquit Hipo-
lyt. *de increment. Vrb. cap.* 20. Necnon reddunt vrbes, pro-
527 uinciaſque deſertas, ſubditos miſeros, effetatos, & deſpera-
tos, indè tot bella ciuilia, prout ex noſtris optimè ratiocina-
tur Iacob. Bornit. *in tractat. de Ærar. lib.*6. *cap.* 1. *circa fine*,
verſ. nimiæ iſtæ exactiones, &c. addo quod refert Ioann. Manl.
*in loc.commun. par.*3. *fol.*585. *&* 586. & ex noſtratibus narrat
Ioann.Henriq.*in Mantiſſ. ad eius tractat.de Molendin.man-*
*tiſſ.*3.*num.* 217. Regem Galliarum ob ſeruitia abiecta, &
528 onera ab eo impoſita ſuis ſubditis, † Maximilianus Impe-
rator vocaſſe Regem Aſinorum, ſe verò vocauit Regem
Regum, cum quilibet ſuorum ſubditorum velit eſſe Rex, &
facere, quæ ipſis placeret.

Cæterùm, ſi neceſſitas impoſitionem vrgeat nouorum
529 vectigalium, † Principi prudenti proſpiciendum eſt, vt
illa indicet modo tolerabili pro facultatum proportione ſub-
530 ditorum, cum boni paſtoris † ſit tondere pecus, & non
deglubere, quippè qui nimis emungit, non lactem, ſed ſan-
guinem elicit, Prouerb. *cap.* 30. *can. denique diſtinct.* 4. Item
Princeps ceſſante neceſſitate promittat tributa remiſſurum,
531 & ſublaturum. Neceſſe † eſt etiam, ſicut hortatur Bornit.
dicto tractat. de Ærar. lib. 6. *dict. cap.* 1. *in fine*, vt demon-
ſtrat, hæc quæcumque conferantur omnia ad bonum publi-
cum neceſſario exigi, † quibus non illatis actum eſt de ſa- 532
lute Reipublicæ, quæ ſuprema lex eſt, & videatur Io. Hen-
riq. *in tract. de Molendin. qu.* 11. *à num.* 102. ibi, *Princeps qui-*
cumque quid exigit, debet illud exigere cum omni modeſtia, cha-
ritate, militate, conſcientiose ſine flagitio, ſine noxa, ſine iniu-
ria, &c. videatur quoque Varemund.de Ebremberg. *in tract.*
*de Regn. ſubdit. ac oner. ſubdit. cap.*8. *num.* 16. Nam & ſecun-
dum Corneliom Tacitum, *Multos Principes auidos in conque-*
rendis pecunijs plus inuidia, quam virium acquiſiuiſſe, &c.

Alia plura pariter refert idem Bornit. *eodem tractat. de Æ-*
*rar. lib.*8. *cap.*1. *&* 2. vbi latè exprobat vectigalia illa illicita,
veluti ex quæſtu Meritricum, † & ex quæ imponuntur Men- 533
dicis, Pyratis, Aſtrologis, Iudæis. Item ſuper vatis, mor-
tuis, & ſuper oriua, vmbra, & in fine ſic hortatur Prin-
cipes ea imponentes. Caueant ergo Principes, † ne digni- 534
tatem ſuam turpitudine vectigalium fœdent, & auguſtum
ſuum nomen, & munus proſtituant. Et non † ſolùm 535
hoc modo iniuriam inferant priuatis, verùm etiam in ius di-
uinum, & humanum impingentes, vindictam DEI, & ho-
minum ſibi accelerent.

Mala enim ipſis imputantur, *A capite † ſanè primum in-*
cipit computreſcere piſcis. Quo ænigmate Græcis obſcurius
ſignificare animus ſuit Principem ſi turpitudini ſe det, aut
habenas nimium † relaxet, & congruit hiſtoria relata à 536
Zuingero *in theatr.* & latiùs per Cornel.Kempio *de origin.re-*
*buſque geſtis Friſiorum cap.*29. *&* 30. Narrat quod cum Fede-
ricus Epiſcopus Traiectenſis inter epulas à Ludouico Pio Im-
peratore admoneretur, vt abſque vllo perſonarum reſpectu
ius diceret. Rectè mones, inquit, ſed & aliud à te ſcire, cupio,
vtrum piſcem hic appoſitum, *à capite, vel cauda aggredi li-*
ceat. Cùm Imperator, *à capite, tanquam à præſtantiore par-* 537
te, reſpondit, *eſſe inchoandum*, ſubintulit Epiſcopus: *Ergo, &*
tu Imperator renuncia prius inceſtuoſo coniugio, quod contraxi-
ſti, &c. Sed ſtrictè perſiſtendo circa materiam, de qua loque-
bar ſupra.

Multa quidem in ſuprarelatis terminis, de quibus *nu.* 529.
poſſem enarrare exempla, ſicuti paſſim in hiſtorijs habentur,
ſed breuitatis ſtudio cum ſim in fine Annotationis, ideò alte-
ro ero contentus, Rex ergo Achæus † Lydiæ, & Meoniæ, 538
cum crebra tributa, eaque nimis grauia populis imponeret,
raderetque vſque ad cutem, & ex lapide nitebatur ſangui-
nem elicere, ſed quod deplorandum magis in tributis exigen-
dis ſæuus, improbus, atque inexorabilis erat. Verùm cum
tantam iniuriam, diutiùs populi † ferre nequirent, nocturna 539
teſſera inter eos data, teſte Franc. Sen. *de reg. inſtit. lib.* 4. ſu-
bitò hominum concurſu illum, cum omni familia † truci- 540
darunt, & Regio Palatio incenſo, eius cadauer vnico tra-
ctum, in Pactolum flumen præcipitarunt, auriferas aquas
† deinceps biberet, quaſi acclamantes, aurum ſitiſti? au- 541
rum bibe.

Sæpè numero enim fit, vt populi nimis onerati à Principe
† deficiant, aſpera enim vox eſt, auribus, & animis infeſta, 542
auida tributorum exactio, quòd perſpicuè † diuino oraculo 543
comprobatur 3. *Reg. cap.* 12. Mortuo enim Salomone, Regno
potius eſt Rhoboam, † tanti Regis hæres, & filius: *Seniores* 544
Iſrael miſſi ſunt legati ad Regem rogantes, vt onus tributo-
rum, quod graue nimis eſſe ſentiebant, leuius redderetur. † *Pa-* 545
ter tuus dixerunt, duriſſimum iugum impoſuit nobis, tu immi-
nue paululum de imperio patris tui duriſſimo, & de iugo grauiſ-
ſimo, quod impoſuit nobis, & ſeruiemus tibi.

Remiſit nuncios Rhoboam tres dies poſtulans ſibi dari ad
reſpondendum, quo tranſacto tempore redierunt: *Legati,*
vt reſponſionem † acciperent, tunc Rex. 546

Senum neglecto conſilio, iuuenumque ſecutus ſententiam.

Ita reſpondit eis. *Pater meus aggrauauit iugum ve-*
ſtrum, ego autem addam Pater meus cecidit vos flagellis,
ego autem cedam vos ſcorpionibus. Aſpera hac reſponſione,
indignatus populus, † Regem Rhuboanum recuſauit, & 547
mox nouum Regem ſibi conſtituit. Hinc aliorum exem-
pla diſcant Principes in rebus licitis non † ſæuos, & 548
inexorabiles, ſed mites, & humanos ſuis ſubditis ſe
exhibere.

Hic quoque facit opportunè, quòd noſtræ tempeſtatis ſcri-
ptor inſignis refert. Princeps quidam Italus, ait, *cum graui ty-* 549
rannide ſuos premeret, iugumque intolerabile ciuibus impo-
neret, illi tyrannidem deteſtantes, quo eum ad benignitatem
excitarent, Legatum miſerunt virum rebus gerendis idoneũ,
ſummiq; ingenij arte Medicum, qui deſerta, & graui oratione
ciuium calamitates exponeret. Hic mox, vt in Principis con-
ſpectu

Digitized by Google

ſpectu venit manipulum herbæ, vulgò *baſilicè*, eidem obtu-
550 lit, † dicens non alia de cauſa, ſe à populo miſſum, quàm
vt herbam illam, verum Reipublicæ afflictæ ſignum Prin-
cipi offerret.

Princeps igitur cum ænigmaticam legationem non intel-
551 ligeret, † curioſè petijt, vt ſenſum talis nouitatis ſibi Le-
gatus ille enodaret, Legatus grauiter ſic expoſuit. Huic
herbæ ſubditos tuos ſimiles crede, quæ cum leniter tracta-
tur, ſuauem ſanè, ac iucundum emittit odorem, dum ve-
552 rò valdè premitur, & violenter auellitur, non modo malè
olet, ſed ſcorpios etiam, & viperas pergignit. Ita prorſus,
553 dum ſubditi † tui placidè habeas, tibi omnem exhibebunt fi-
delitatem, ſicque amorem, & gloriam apud omnes conſe-
queris, ſi verò crudeliter opprimas, præterquam perperam
554 de te ſentient, & obloquentur, conſpirationes viperis dete-
riores, in caput tuum excogitabunt. O præclaram ſanè le-
gationem! Et quid poterat vnquam prudentius, & aptius
555 afferri? Reuoluantur Annales, & videbimus plurimos Im-
peratores, Reges, Principes, & Dominos ex prędicta cauſa
à gladijs ſuorum ſubditorum infeliciter occubuiſſe.

Sicuti è contra perlegantur ijdem Annales, & clarè vide-
556 bimus † Principes, qui paterno affectu ſuos ſubditos tracta-
runt vnicè fuiſſe dilectos, ijdemque ſubditi tanquam grati
filij, & proprias ſubſtantias, & vitam ipſam effundere zelan-
557 ter pro eis non dubitantur, † imò & hoc pro maximo fa-
uore receperunt. Non eſt theſaurus maior, quàm qui in
558 amore † mutuo fundatur, & ſi ex amore, vt dixi profun-
dunt fideles ſubditos vitam, & ſanguinem pro Principe
dante, ergo multò faciliùs fortunas ſuas ad neceſſitates of-
ferunt. Hinc dicit Bald. *in conſil. 410. num. 5. in fin. lib. 6.*
& refert Decian. *in conſil. 25. num. 63. lib. 1.* quòd non debet
Princeps theſauris implere loculos, quia verus theſaurus
Principis non eſt fiſcus ſuus, ſed ſubditi ſui fideles, & opu-
lenti, quia tandem in neceſſitatibus ſuis omnia ſua erunt,
§. cogitatio Auth. vt iud. ſin. quoque ſuffrag. Vaſſalli enim di-
uites, dicuntur nerui Principis, *l. 2. C. de omn. agr. deſert. lib. 1.*

559 Tales etiam † Principes, non prout crudeles Domini, qui
trepidant ad omnia, pallent, ſemper pauent, de quibus Iob
560 *vaticinatur cap. 5.* ſonitus terroris ſemper in auribus eorum,
561 & adinſtar alteri Caini, qui DEO † interrogante, cur
concidit vultus tuus, reſpondit omnia, qui viderit me, occi-
det me. Ita & illi iugi timore affliguntur ob conſcientiam
malefactorum, qui eos tempus in omne torquet, quoniam
562 vt vtar verbis Laberij equitis Romani, *neceſſe eſt, vt mul-
tum timeat, quem multi timent*. Dum enim Princeps can-
didè, & iuſtè cum ſubditis non ſe gerit, erit omnium Exol,
qui eſſe debet omnium Præſul.

563 Non ſic accidit, vt præmiſi illis Principibus DEO dilectis,
qui piè, iuſtè, & paternè ſubditos gubernant, & virtutum
564 ſplendor in eis perlucet, tutè enim manent, & ſecurè, & in
aperto etiam ſoporosè dormire poſſunt, tanquam dulces pa-
tres inter brachia dilectorum filiorum. Amor quippè popu-
565 li eſt munimentum ineſpugnabile, nam vt ſapienter conſide-
rauit prudens Stoicus Romanus *in tract. de Clement. cap. 19.*
566 *Quid pulchrius*, ait, *in Principe † accidere poteſt, quam vi-
uere optantibus cunctis*. Quis huic audeat ſtruere aliquod
periculum, ſub quo pax, iuſtitia, & ſecuritas floret? ſub
quo opulenta Ciuitas copia bonorum omnium abundat,
&c.

Sciant etiam Principes, quòd ad amorem, venerationem-
que ſubditorum conciliandam, nihilque validius eſſe, quam
quod facilis aditus ad ipſum Principem, incipit eſſe pater, qui
567 audit, incipit eſſe filius, qui auditur, hinc amor patris in fi-
lium; filij in patrem, quo vno æternari ſolent Regna inni-
ctaque ſtare, ſubditus enim beneficium credit, cùm faciles
568 Principis aures nactus eſt, licèt non conſequatur, quòd pe-
tit, maximè ſi benignis verbis negatur, aut in aliud tempus
differtur, *& ſæpè negatio mollibus veſtita verbis, gratior eſt
moroſa largitione*. Hinc illud dictum, *Gratia dum tarda eſt,
569 ingrata eſt*. Imperator Carolus V. in audiendo omnes rari
fuit exempli. Nam ad eum patebat acceſſus omnibus etiam
plebeis, mirantibus in tanta dignitate, talem facilitatem,
570 & ſuis eis dicentibus non carere periculis tantam in audien-
do omnes facilitatem. Tunc optimus ille Princeps memo-
randam illam emiſit vocem, nempè, *Fruſtra ſe terrore cin-
gere, qui ſeptus amore ſuorum non erat, arma armis irritari,
amore amorem imitari, &c.*

Caueat etiam ſumme Princeps à frequenti vectigalium im-
poſitione, quòd ſatis ſupra tetigi, aliàs enim nuda tantùm
571 corpora ſubditorum, & non animum, ſeu beneuolentiam

poſſidebit. Nam vt refert Collegium Politicum, auctore
Chriſtian. Marchic. *exercit. 15. num. 55. Principes in vectiga-
lium impoſitione ad tria animaduertere debet*. Primò, *vt im-
poſitio rara ſit*. Secundò, *vt quantitas mediocris ſit*, & Ter-
tiò, *vt exactio fiat cum modeſtia*. *Cæterùm Tyrannorum eſt*,
vt ſcribit Cornel. Tacit. 4. Hiſtor. *nouos ſoluendi ſinus, & va-
ria prædandi vocabula exquirere*. Et ſimiliter Ariſtot. *lib. 5. po-
litic. cap. 11.* inquit, *Immanem tributorum exactionem, veram
eſſe Tyrannidis notam*. Hinc inter cauſas conſeruandæ Ty-
rannidis ponit, *vt Ciues redigantur ad inopiam*.

Verùm enim verò, ſi vectigalia rarò imponantur, & tunc
ſolùm, quando publica vtilitas, ſeu neceſſitas id poſtulat, & 572
eo caſu ſanè publica vtilitas præferenda eſt priuatæ, vt benè
in puncto innuit tex. *in l. 1.* ibi, *ſi neceſſitas exegerit, conueniet
vtilitatibus publicis obedire, & ſubuentionem celebrare, &c.
C. de nauig. non excuſ. lib. 11.* Hinc cruenta illa beſtia Impera-
toris Neronis in principio ſui Imperij, de quo tempore
ſumma modeſtia, ac iuſtitia Imperij habenas moderatus
fuit, cùm vellet ad populi beneuolentiam captandam in
totum abradere omne genus vectigalium, fuit ei per pru-
dentiores viros inſinuatum, quòd talis actio obfutura fuit 573
publicæ vtilitati, & id refert Tranquil. Sueton. *in vit. Nero-
nis, & Cornel. Tacit. 13. Annal.* Ea enim vectigalia, quę in-
ſtè, ac neceſſitate vergente ſoluuntur non odioſa, ſed fauo-
rabilia ſunt, vt benè innuit text. *in l. Prætor 1.* ibi, *interdictum
hoc publicæ vtilitatis cauſa proponi palam eſt, tuetur enim ve-
ctigalia publica à prohibiturum quis, &c. ff. de loc. publ.* Quòd
autem ad vtilitatem publicam pertinet hoc merito, nemo
odioſum dixerit. Nam & præclarè atteſtatus fuit protus ille
Politicus Hiſtoricus Corn. Tacit. *lib. 4. hiſtor. Neque quies 574
gentium ſine armis, neque arma ſine ſtipendijs, neque ſtipen-
dia ſine tributis haberi poſſunt, &c.* Optimèque ratiocinati
ſunt in puncto Imperatores Theodoſius, & Valentinia-
nus in Nouell. 22. ibi, *Maximè exigente hac tributorum ne-
ceſſitate, ſine quibus nihil in pace, aut in bello curari po-
teſt*.

Ex quo liquet, quam ſit inſulſa opinio ea fœtentis cloa-
cbæ, nempè Macchiauell. qui contra communem omnium
opinionem ſentit *in diſputation. Liuian. lib. 2. cap. 10.* quòd
pecunia nullatenus eſt neruus belli, ineptè putando quoad
militem mercenarium, pecuniam eſſe neruum belli, ſecus
verò quoad ipſum bellum, & quidem meritò in hoc reproba- 575
tur iſte perfidus Macchiauell. à Gul. Terachet. *lib. 2. de Prin-
cipe*, Boter. *dell'agilit. delle forze lib. 1. cap. del Denaio*, Scipio
Ammiratus *diſcurſ. 9. lib. 18. in Tacit.* Varemud. *cap. 2. de fœ-
der. par. 169.* Ælias Reuſuer. *lib. 1. ſtratagem. cap. 19.* & ex no-
ſtris refert Iacobus Bornit. *in tract. de Ærar. redditib. cap. 1.
circa fin.*

Nam, & ipſa experientia docet, quòd Principes, & Du-
ces belli ſine prędictis neruis ambulare, & progredi non va-
lent. Egregièque prudens ille vir interrogatus, quid eſſet
neceſſarium ad bellum perficiendum, reſpondit tria ſcilicet,
Primò pecunia, ſecundò pecunia, & tertiò pecunia. Qui enim
pecuniam habet eſt Rex, quia pecunia eſt Regina.

Et non ſolùm pecunia eſt neruus belli, imò vt dicebat
Heſiod. *Pecunia eſt anima mortalium*. Nam & non ſine
cauſa vociferatur, quòd pecunia eſt ſecundus ſanguis, vt aſ-
ſerunt gloſſ. iunct. text. *in l. aduocati, Cod. de aduocat. diuerſ.
iudic.* Iaſon. *in leg. quidquam, §. vbi decretum num. 2. ff. de offic.
proconſul.* Gerard. à Petr. Sanct. *ſingul. 73. num. 5.* ibi, *pecunia
ſunt ſecundus ſanguis hominum, &c.* Afflict. *deciſ. 24. num. 4.*
Hinc videmus, quòd decocti, ita in miſerabili ſtatu repe-
riuntur, quòd ipſis mortuis æquiparantur, Cardin. Seraph.
deciſ. 794. num. 17. ibi, *habebatur, ac in humanis eſſe deſijſ-
ſet, &c. & deciſ. 226. num. 11. par. 4. diuerſ.* cum alijs allega-
tis à Rota *in cauſa Romana Domorum 23. Iunij 1642. coram
Reuerendiſſimo D. Epiſcopo Patauino, §. Superaddita morte
ciuili per decoctionem, &c.* Contra ære alieno obæratos, qui
ſecundo ſanguine carent: *Omnia iura clamitant, & ſunt tan-
quam ſignum ad ſagittas poſiti, quid enim calamitoſius eſt,
quam toties erubeſcere, toties familiam Iudicis fugitare, men-
tiri, diſſimulare terminos ſupra terminos, accipere nunc palam,
appellari, citari nunquam ſui iuris eſſe digito monſtrari etiam
ab illis amicis, qui dum tempus erat ſerenum, in ſummo honore
habebantur, prout accedit Craſſo dicto diuite*, vt refert Valer.
Maxim. *de variat. caſ. cap. 3.*

Quòd enim, vt dicebam, quòd pecunia ſit neruos belli non
eſt, quidquid dicat Macchiauell. nec leuiter dubitandum, nam
& tale prouerbium deſumptum eſt, ex duobus verſibus.

Tzetz. in 8. Chiliad. ita à Lacipſio traductis.

Digitized by Google

Aurum enim deſideratiſſimum eſt hominibus.
Aurum omnia corrigit, Aurum neruus Belli.

Hinc pulchrè cecinit antiquus ille Poeta Balbus.

Aurum bellum gerit, mucronibus imperat Aurum
Aurum ventoſis vela dat aequoribus.
Euertitque Vrbes, & Mœnia diruit Aurum.
Delet, & extructas oppida ceſſa rogis.

Soblatis enim pecunijs omnia conquieſcunt. Vndè egre-
giè ratiocinatus eſt Sanctus Ioannes Chryſoſtomus *homil.*
17. *in* 1. *Thimot.* ibi, *Tolle pecuniarium ſtudium, & omnia*
mala ſublata ſunt, conquieuit bellum, ceſſauit pugna, hæreſes,
inimicitiæ, &c. Sin verò aurum loquatur, non eſt potentia,
quæ ei valeat reſiſtere, nam eo loquente, quæuis ratio, ina-
nis, & irrita redditur, itaque Hectoreæ militiæ fulgura vim
ſuam amittant. Nam aſſeuerat Romanus Orator *lib.* 2. *de of-*
fic. quòd Philippus Macedonum Rex ſolitus erat dicere, nul-
lam Arcem tam munitam eſſe, quin capi poſſit modo Aſino
pateret acceſſus auro, onuſto. Vndè perbellè cecinit Poeta
ille vernaculus.

E con le chiaui d'oro s'apre ogni porta.

Aurum enim moraliter ſumptum, nihil humano generi
nocentius. Quare licet exclamare vnà cum Secretario na-
576 turæ, Plinio *lib.* 1. *Vtinam poſſet è vita ia totum abdicari au-*
rum cum ſit ſacra fames, ad perniciem vitæ repertum, quantum
fœliciori æuo, quando res ipſa, inter ſe permutabantur.

Cæterùm, vt dicebam, ſi vectigalium impoſitio crebra,
ac ſine rationabili cauſa per Principes imponantur, animos
ſubditorum valdè contra ſe concitabont, & qualis ignis ex
hoc poterit accendi, ampla documenta antiqua, & moder-
na id demonſtret, ac teſtimonium perhibeant veritatis, ea
enim mta eſt poteotia, quæ viribus ſuis finem ponit.

Verùm illod pariter vigilare debet Princeps ad ſubditorum
animos ſibi conciliandos, vt curet annonæ copiam, ſeu pa-
nis abundantiam ex vigilantia eius prouenientem, quia nul-
577 la ratione † ducitur, nulla æqoitate mitigatur, nec vlla prece
flectitur populus eſuriens eum opprimi fame omnium miſer-
rimum ſit. Vndè iure cecinit Græcus ille Poeta.

Πάντες μὲν στυγεροὶ θάνατοι δειλοῖσι βροτοῖσι·
Λιμῷ δ' οἴκτιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν.

Ideſt,

Dura quidem miſeris mors eſt mortalibus omnis.
Sed periſſe fame, res vna miſerrima longè.

Habeantque pro conſtanti Dominantes, qoòd tunc for-
tuna Principis maximè ontat, cùm ingraueſcit annona.
Hinc vt narrat Conradus Abbas Vrſpergen. *in Chron. part.* 1.
num. 61. Romæ anno 548. tanta fames Romæ fuiſſe dicitur,
vt Imperator in medio fori Romani, correptus à Populo, con-
578 uitijſque, & fragminibus panum turpiſſimè infeſtatus in
tantùm, quòd ipſe Imperator vix furotem populi irati euaſe-
rit ſalous. Nam, & atteſtante Poeta.

Neſcit plebs ieiuna timere.

Ioter omnes eoim neceſſitates nulla eſt ſæuior miſeriorq;
579 quam fames. Hinc inſta illa declamatio Quintilian. *Felix*
peſtilentia, felix præliorum ſtrages, denique omnis mors faci-
lis, fames aſpera vitalia haurit, præcordia carpit, animi tor-
mentum, corporis tabes Magiſtra peccandi, diriſſima neceſ-
ſitatum, deformiſſima malorum. Hæc ad humile corpus no-
biles manus mittit, hæc alienis pedibus mendicamenta pro-
ſternit, hæc ſæpè ſociorum fides freget, hæc venena populis
publicè dedit, hæc in parricidium pios egit, &c. poſt pauca:
Niſi fame durius, quæ ſæpè compulſit obſeſſos humanis veſcé
carnibus, & in ſuam ſæuire naturam, ita ut nec parentes par-
cant liberis paruulis, & maritalis affectus vxoris dudum
amata membra dilaceret, &c.

Hinc videmus, quòd tempore famis, & neceſſitatis inter
580 mortua eſt memoria legum. Hinc cibaria, & neceſſaria
eo tempore ſunt omnibus communia. Nam & conſtitutus
in extrema neceſſitate licitè, & abſque peccato rem alienam
accipere, qua ſuam ſubleuet extremam neceſſitatem, vt per
S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 66. *art.* 7. Couarr. *in reg. peccatum part.* 2.
§. 1. *n.* 3. *de reg. iur.* Azor. *inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 12. *cap.* 8. q. 8.
581 Et ita poteſt accipere eleemoſynam propria auctoritate,
Nauarr. *in manual. cap.* 17. *num.* 62. Petr. à Nauarr. *de reſtit.*
tom. 1. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 125. Quin etiam, quando quis pati-
tur grauem neceſſitatem, benè poterit occulrè eleemoſy-
nam accipere ab eo, qui illam dare recuſat, ex Siluestr. *in*
ſumm. verb. furtum quæſt. 5. dicit probabilem Couarr. *d. nu.* 3.
582 quamuis ipſe contrarium teneat, euius tamen fundamentis
ſatisfacit, Petrus à Nauarr. quem ſequitur Emmanuel *in*
Summa tom. 1. *cap.* 544. *aliàs* 147. *concl.* 1. Barboſ. *in collect.*
DD. in 1. *parte decret. diſtinction.* 47. *cap.* 2. *in fin.* Sed perſi-
ſtendo loqui de fame.

Quare in hoc Princeps optimos miniſtros, & perfectos
officiales præponat, & ſpecialiter etiam ipſe inſomni oculo 583
id diligenter curet. Idque etiam animaduertit Ioan. Mar.
Nouar. *in tract. de grauaminib. Vaſſallor. tom.* 1. *grauam.* 141.
num. 6. ibi, *Princeps oculos habere debet ad vbertatem, prout*
iudicioſi, & prouidi Principes faciunt, &c. Iuuat hic referre,
quòd narrat Cedtenus, & poſt eum Hierem. Drexel. ſuper
Ioſeph. *cap.* 9. quòd Baſilius Macedo Imperator ædem Apo-
ſtolorum ſolemniſſimo die ingreſſus, † Ciuium vultus mœ- 584
rore iofolito turbatos obſeruauit. Nec diſtulit peracta re
diuina quætere, quid triſtior quam plurium, & exacerbatior
aſpectus ſibi veller, cur plerorumque veſtis neglectior die
feſtiuo, num publicæ calamitatis aliquid ingruiſſet, cuius ipſe
conſcius non eſſet. Hinc vnus, qui facunda libertate cæte-
ris animoſior erat, quòd res erat, minimè celandum ratus.

Te, ait, Auguſte Imperator, tuoſque non ea premunt
mala, quæ nos, & noſtros vexant, & forſitan ad tuas au- 585
res, nondum peruenit, certè annonæ charitas ob immitius
Cœlum, ita iam accenſa eſt, vt doo modij frumenti nummo
venenant auro. His auditis benignus Imperator altum io-
gemiſcens, non ſatis in ſtatione lachrymas continuit, atque
vt merentibus aliquid ſolatij inſtillaret, id porrò ſibi curæ fu-
turom pollicitus.

Vbi in palatium redijt, primùm erat annonæ Præſes ac- 586
ceſſit. Mox in præſentes acerrimè iouectus. *Et vos*, in-
quit, *homines nequam ita Principem veſtrum, quæ illi maxi-*
mè ſcienda, nequiter cælatis? Sic omninò, quòd Artaxer-
ſes iam olim conqueſtus fuit, *Aures Principum ſimplices, &*
ex ſua natura alios æſtimantes, callida fraude decipitis. Ex- 587
trahite igitur è granarijs meis frumentum educite, atque vt
publicæ calamitati medelam faciamus duodecim modij fru-
menti nummo aureo voico vendaotur. *O factum ex aſſe* 588
Chriſtianum, mira fertilitate, quæ ſecuta fuit, DEVS pro-
bauit!

Sed relictis exemplis, veriſſimum eſt, quòd dixi ſupra,
quòd Princeps ſedulò curare debet ad pacem, & tranquilli- 589
tatem firmandam in ſubditis, vt vigili oculo curet vberta-
tem, & copiam panis, vt etiam benè demonſtrat Regens
de Ponte *in tract. de poteſt. Proreg. tit. de abundant. Ciuitat.* &
ſicuti nihil lætiùs eſt populo ſaturo, ſic & nihil ſeditioſius po-
pulo ieiuno, & famelico, ex adductis per Decian. *in tract.*
criminal. cap. 22. *in princ. lib.* 7. Itaqoe ex annonę, & vectua-
lium penuria multa incommoda, & diſcrimina ad Reipu- 590
blicæ perniciem oriri dubitari nequit, vt ex antiqnis, & mo-
dernis exemplis, experientia id docoit. Alia circa prædi-
ctam materiam, quòd Princeps totus oculatus eſſe debet
in terminis procurandi ſubditis annonam, id nuper † benè 591
diſcutit *Rev. P. D. meus Carolus Emmanuel Vizzanus Bono-*
nienſis Sacræ Conſiſtor. Aulæ Aduocat. Almæ Vrbis Gymna-
ſij Rector Deputatus, Sacrorum Quæſitorum Tribunalis Aſ-
ſeſſor, &c. in ſuo æquè docto, ac erudito tractatu de mand.
Princip. ſeu de Offic. eorum qui in Prouincias cum imperio mit-
tuntur cap. 4. §. 1. vbi ſatis eleganter docet iuribus, & diuer-
ſis eruditionibus mediantibus, quòd annona præ omnibus
procuranda venit, & annonæ procurandæ ergo, quis præ- 592
ficiendus veniat, & cui apud Romanos fuerit commiſſa,
& annonæ charitatis tempore, qua ratione populis conſu-
lendum veniat, & alia plura quare, cùm ipſe in hoc loqua-
tur penitus obmoteſco.

Imitando Pithagoræ diſcipulos, qui tanto, ac tali honore
proſequebantur, vt dum acerrimè inter eos diſputabant,
† ac magis in argumentando incaleſcebant, ſi vous tan- 593
tùm aſſeruiſſet, IPSE DIXIT, repentè fugata omni diſ-
putatione, ac depoſitis omnibus argumentis, pax conſti- 594
tuebatur, illa enim loquela, *ipſe dixit*, aliud non ſignifica-
bat, quòd † ipſe Pythagoras prædictam quæſtionem firma- 595
uerat, eamque iam diſcuſſerat, itaque alio diſcurſu, ſeu diſ-
putatione non erat opus. Quare ſic, & ego faciam, & non
ſolùm in prædicto articulo amplius † verba non faciam, 596
ſed nec hic in alia materia diſſerere non intendo penitus fi-
lium abrumpendo, & ſic impoſita iſta nobili corona tam
egregij I. C. ſupra relatæ amplæ concluſionis, in totum ſi-
lentij nube me tego.

Paulus Rubeus.

R. P. D.

Digitized by Google

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Maioticeñ. Patocbialis.

Mercurij 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

Reſignante defuncto, antequam Reſignatarius ſuam iuſtificauerit gratiam coram Ordinario, non ex hoc beneficium vacare dicitur, itaut idem Ordinarius valeat illud conferre. Quinimò debet Reſignatarius, modò tamen idoneus fuerit repertus, & gratia in omnibus iuſtificetur, in beneficij poſſeſſionem immitti.

SVMMARIVM.

1 *Littera Apoſtulica, vbi ſunt iuſtificatadebeant executioni demandari.*

2 *Gratia in ferma dignum continet mandatum de procedendu, & ſic ante reſignatumem non abdicat ius à Reſignatario, quod quando procedat, vide in numer. ſeqq.*

4 *Clauſula*, quatenus idoneus repertus fuerit, *non facit gratiam cunditionalem quoad ſubſtantiam, ſed ſolum quoad executionem.*

5 *Penſio ad fauorem Reſignantis dicitur validè reſeruata, vbi narratiua facta in litteris nea apparet diuerſa ab illa facta in procura.*

6 *Valor beneficij malè expreſſus in reſignatione vim penſione imputatur ipſi Reſignanti, qui de ee notitiam habebat.*

7 *Reſignatiene ſecuta cum penſione abdicatur ius à Reſignatione, etiam qued valor Beneficij fuerit malè expreſſus.*

8 *Reſignatione non publicata infra nouem menſes, beneficium vacat, & quumodu.*

9 *Reſignatarius, qui prorogationem obtinuit ad publicandam reſignationem, ſi illam in terminu prorogate publicauit, perindè eſt, ac ſi à principio publicaſſet.*

10 *Ius emae cenſetur in beneficialibus à priacipio deductum, quod vel cumpetit, vel competere poterat.*

11 *Collatiu Ordinarij vbi eſt inualida, nen eſt de ea facienda mentio in gratia Puntificis.*

12 *Reſignatie beneficij, qua vigore Conſtitutionis Gregorianæ publicari debee in diebus feſtiuis, ſufficit qued publicetur diebus non feſtiuis, vbi multitude populi adeſt in Eccleſia.*

13 *Fides publicantis reſignationem, nempè in Eccleſia adfuiſſe pupuli multitudinem probat.*

Factum præſumitur, quod fieri ſolitum eſt, dum nen apparet de contrarie, num. 13.

14 *Cunfeſſiune prupria, nulla datur maior probatio.*

16 *Mandatum extenditur etiam ad lites futuras, quande conſtat de mente conſtituentis, dummodo aun requiratur ſpeciale.*

17 *Procurator cenſetur conſtitutus ad ea omnia, quæ ſunt annexa, ſeu de natura iudicij principalis.*

18 *Gratia nouiter obtenta in beneficialibus, prodeſt ad victoriam etiam ſine nona ſeruatione terminorum.*

Amplia conclusionem fortius procedere, vbi aena gratia eſt à prima dependens, num. 19.

DECISIO CCXVIII.

DE anno 1640. Chriſtophotus ſeniot reſeruata ſibi penſione ducatnruin 425. auri de Camera teſignauit Parochialem, de qua agitur, ad fauorem Chriſtophori iuniotis eius nepotis, ſed quia Reſignatarius prouiſus in forma dignum non iuſtificauit gratiam coram Ordinatio ante obitum Reſignantis, idem Ordinatius præuio concurſu eandem Parochialem contulit Iacobo, qui illius poſſeſſionem aſſecutus fuit; Inde orta controuerſia inter Prouiſos, cauſaque per appellationem ad Rotam deuoluta dubitaui, An litteræ Apoſt. ſint exequendæ, & eas eſſe exequendas in hac ſecunda cauſæ poſitione fuit teſponſum: Quia Reſignatatium eſſe idoneum, ac Reſignantem habete bona, ex quibus vnàcum penſione ſibi teſeruata commodè viuere poſſet, & omnia alia narrata in litteris eſſe iuſtificata apparet, ex da-

tis *in Summario Chriſtophori*, quando autem litteræ Apoſto-
licæ ſunt iuſtificatæ † debent executioni demandati, *cap. ſi* 1
capitulu de conceſſ. præben. lib. 6. cap. ſuper litteris de reſcript.
Rot. *dec. 348. num. 1. par. 5. recent.* & alibi ſæpè.

Non obſtat, quòd litteræ teſignationis ad fauorem Reſi-
gnatarij expeditæ fuerint in forma dignum, vndè cùm ante
illarum iuſtificationem Reſignans deceſſerit, dicebatur Paro-
chialem vacaſſe per obitum Reſignantis, non autem per re-
ſignationem ea præcipuè ratione, quia gratia in forma di-
gnum continet mandatum de prouidendo, † & ſic ante 2
iuſtificationem non abdicat ius à Reſignante, vt in termi-
nis videbatur plures teſoluiſſe Rota, & ſignanter *in Ampu-
rien. Beneficij 18. Februarij 1625. coram bon. memor. Merli-
ne in Colembrien. Canunicatus coram eodem inter recent. dec.
92. num. 3. & 12. & ſeqq. par. 6.* & coram Buratto *deciſ.* 830.
*nu. 3. 11. & 12. & ſeqq. & in Leodien. Canonicatus S. Diony-
ſii 27. Martij 1622. coram bon. mem. Coccine*, poſteà confir-
mata *ſub die 25. Maij 1626.* & rurſus *ſub 28. Iunij 1628. co-
ram bon. mem. Pirouano.*

Quoniam placuit reſponſio, nempè quod hoc procedit,
quando teſignatio non poteſt habere effectum puta, ob defe-
ctum idoneitatis reſignatarij, vel ob impoſſibilitatem iuſtifi-
cationis narratiuæ factæ in litteris reſigoationis, vel ob ſecu-
tum obitum teſignantis infra 20. dies à die factæ teſignatio-
nis, † ſecus verò, quando reſignatio poteſt ſuum habere ef- 3
fectum, tunc enim beneficium dicitur vacare per teſignatio-
nem, quamuis ante approbationem teſignatarij reſignans
deceſſerit, argument. *l. quandiu, ff. de acquir. heredit. leg. ante-
quam, Cod. commun. de ſucceſſ.* Soccin. *in l. Gallus, §. inſtituens
nu. 2. ff. de lib. & poſthum.* Sarnen. *de impetrat. benefic. per obit.
famil.* Cardin. *qu. 10.* benè Gabr. *conſil. 186. num. 3. & 9. lib. 1.*
Pariſ. *de reſignat. lib. 4. qu. 2. num. 76. & 77.* & latè proſequi-
tur Lotther. *de re beneſ. lib. 3. qu. 14. num. 58. & ſeqq.* & præ-
ſertim *vſque ad num. 72.*

Perindè, ac ſi prouiſio Reſignatatij pura fuiſſet cum
clauſula, † *quatenus idoneus repertus fuerit*, non facit gra- 4
tiam conditionalem quoad ſubſtantiam, ſed ſolùm quoad
executionem, & qualitas illa idoneitatis iam inierat tempore
gratiæ, deſiderabaturque dumtaxat eius probatio, vt magi-
ſtraliter in his terminis dictum fuit *in Burgen. Canonicatus
28. Aprilis 1597. coram bon. mem. Card. Hieronymu Pamphi-
lio impreſſ. apud Marcheſan. tom. 1. fol.* 358. quam deciſionem
Rota ſemper ſequuta eſt, vt *in dd. Leodien. Canonicatus San-
cti Dionyſij 27. Martij 1623. coram bon. mem. Coccino, & 25.
Maij 1626. coram bon. mem. Pirouanu*, & coram Buratto *dec.
867. num. 2. & in Legionen. Canonicatus 23. Ianuarij 1640. co-
ram R. P. D. mee Royas.*

Nec dicatur teſignationem non potuiſſe habere effectum
ex eo, quòd eſſet inualida penſio ibi reſeruata ad fauorem
reſignantis ob defectum valoris beneficij, qui non poteſt di-
ci benè iuſtificatus ex narratiua facta in litteris per non ex-
ceſſum, quia dum non apparet de narratiua diuerſa in litte-
ris ab illa facta in procura ad reſignandum, † eaque fieri ſo- 5
leat ſimultaneè de conſenſu reſignantis, & teſignatarij pen-
ſio dicitur validè reſeruata, Seraphin. *dec. 677. num. 5.* Buratt.
deciſ. 409. nu. 2. & 3. & vlterius eſſet imputandum teſigoan-
ti, † ſi valor fuiſſet malè expreſſus, cùm ipſe valorem benefi- 6
cij ſciret, dum Parochialem poſſederat per annos 25. Pariſ.
de reſignat. lib. 1. quæſt. 3. nu. 71. & 118. Rebuff. *conſ. 192. n. 5.*
Garz. *de beneſ. par. 11. cap. 3. num. 36. & ſignanter num. 39.* vbi
quod nihilominus ius † abdicatum fuit à teſignante, ſequi- 7
tur Rot. *dec. 25.* coram Card. Seraphino.

Prout non facit, quòd dicta reſignatio non fuerit publi-
cata intra tempus 9. menſium conſtitutum in Bulla Gregor.
XIII. nec in tempore quo viuebat Reſignans, quia non inde
ſequitur Parochialem vacaſſe per obitum † cum dicta Con- 8
ſtitutio Gregorij inducat ſpecialem vacationem ob non pu-
blicationem rettotrahendo eam ad ipſam diem reſignationis
cum ſpeciali teſeruatione ad fauorem Sedis Apoſtolicæ, vt
videre eſt in eadem Conſtitutione *impreſſ. in Bullar. nou. la
85. in ordine §. 5.* & aduertunt Pariſ. *de reſignat. lib. 11. qu. 8.
per tot. & præcipuè num. 6.* Garz. *de benefic. par. 11. cap. num.
305.* & fuit dictum *in Neapolitana Beneficij 6. Iunij 1629. co-
coram bon. mem. Card. Virili.* Quòd obiectum benè agnouit
Rota *in Leodien. Canonicatus S. Dionyſii 17. Maij 1624. co-
ram bon. mem. Coccine ſub §. final.* ſed illud euitauit, quia in
eo caſu Ordinatius habebat indultum, comprehendens hanc
etiam vacationem.

Vndè fit, quòd cùm Reſignatarius obtinuerit prorogatio-
nes, ac etiam reſtitutionem in integrum aduerſus lapſum tē-

Digitized by Google

poris dari ad publicandum, & ſubindè etiam nouam gra-
tiam, ſcilicet vti de vacante ob non publicationem habuerit
cum termino quatuor menſium ad publicandum, quem de-
indè ad duos menſes, & rurſus ad vnum prorogari obtinue-
rit, *Summario num. 5. & 13.* & tandem in termino proroga-
6 to gratiam publicauerit perindè eſt, ac ſi in tempore debito
publicaſſet, vt de ſtylo teſtatur Pariſ. *de reſignat. lib. 11. qu. 13.
num. 139.* Lotther. *de re benef. lib. 3. qu. 21. nu. 3.* benè Rota
dec. 113. per tot. coram Mantica.

Et quamuis fuerit replicatum publicationem emanaſſe vi-
gore nouæ gratiæ, & ideò reſponderi non poſſe pro executio-
7 ne litterarum primæ gratiæ reſignationis; Attamen fuit reſ-
ponſum, quòd præſens diſputatio non eſt reſtricta ad ſolas
litteras reſignationis, ſed loquitur genericè nempè, An litte-
8 ræ Apoſtolicæ ſint exequendæ; † quarum appellatione ve-
niunt etiam litteræ nouæ gratiæ, quæ licet obtenta pendente
9 lite, adhuc tamen dicto Chriſtophoro ſuffragari debet, quia in
10 beneficialibus cenſetur deductum ab initio omne ius, † quòd
competit, vel competere poteſt, vt in terminis *ex cap. ſtatui-
mus de elect. in 6.* tradit Ægid. Bellamer. *dec. 661.* quem refert,
& ſequitur Rota *in Calagurritana Beneficiorum de Aaol. 19.
Aprilis 1613. coram bon. memor. Sacrato impreſſ. apud Mar-
cheſan. tom. 2. fol. 478.*

Quibus ſic ſtantibus non viſæ fuerunt releuare tres exce-
ptiones, quę contra hanc nouam gratiam opponebantur.

Non prima deducta ex eo, quòd contineat clauſulam,
dummodò non ſit alteri ius quæſitum, & non faciat mentionem
collationis ab Ordinario factæ medio tempore ad fauorem
Iacobi, cui proptereà præiudicare non valeat ob ius ſibi quæ-
ſitum ea dicta Ordinarij prouiſione, quia cùm collatio Ordi-
narij ſit inualida attento, quòd beneficium vacare non po-
tuiſſet per obitum reſiſtente diſpoſitione Bullæ Gregorianæ,
11 vt ſupra fuit firmatum, nullum ius potuit tribuere, † & per
conſequens de ea nulla erat facienda mentio, Lap. *allegat. 16.
num. 2. & 3.* Garz. *de benef. par. 10. cap. 1. num. 51.*

Non ſecunda deſumpta ex eo, quòd non fuerit publicata
in diebus feſtiuis, quia etiam in diebus non feſtiuis publicatio
12 fieri poteſt, † ſi multitudo populi adeſt in Eccleſia, cùm etiam
hoc modo dicatur ſatisfactum diſpoſitioni dictæ Conſtitutio-
nis Gregorianæ, vt aduertit Pariſ. *de reſignat. lib. 11. q. 6. n. 27.
verſ. ſi autem*, & publicationem in propoſito fuiſſe factam de
tempore, quo multitudo populi aderat, conſtat ex fide publi-
cantis, qui dum teſtatur multitudinem populi, tunc ſolitam
eſſe conuenire in Eccleſia ſatis probat realiter tunc adfuiſſe;
13 quia præſumitur factum, quòd fieri eſt ſolitum, dum de con-
trario non apparet, Abb. *in cap. senor*, ibique Felin. *col. 2. verſ.
fallit tertio de re iud.* Roman. *conſ. 509. nu. 24.* Socc. ſen. *conſil.
68. num. 3. lib. 4.* quos, & alios refert, & ſequitur ad hoc pro-
poſitum Menoch. *præſumpt. 18. num. 6. lib. 6.*

Non denique tertia fundata in eo, quòd hæc noua gratia
non fuerit producta citato legitimo procuratore Iacobi, quia
fuiſſe citatum verum procuratorem, probatur ex confeſſio-
ne eiuſdem Iacobi emiſſa in actu præſentationis monitorij ſi-
bi factæ aſſerendo ſe habere procuratorem in Romana Cu-
14 ria conſtitutum Ioannem Dicido, † qua quidem confeſſione
nulla datur maior probatio, *cap. per tuas de probat.* licèt ipſa
15 non arctet citantem, † quatenus confeſſioni ſtare nolit, vt
docet Saluſt. Tiber. *in prax. A.C. lib. 3. cap. 7. num. 14.*

Nec mandatum poteſt dici reſtrictum ad cauſam execu-
tionis litterarum reſignationis dumtaxat, dum ex dicti Iaco-
bi confeſſione ſupponitur fuiſſe generale comprehendens
etiam lites futuras, ibi, *prout coram Illuſtriſſimo D. R. C. Apoſt.
Auditore latius per Nobil. D. Ioannem Dicido eiuſdem præfati
Rectoris Iacobi, &c. legitimum procuratorem ad hæc, & alia
ſpecialiter conſtitutum, & deputatum ſuo caſu deducetur, &c.*
Quando enim conſtat de mente conſtituentis procuratorem,
16 mandatum extenditur etiam ad lites futuras, dummodò non
requiratur ſpeciale mandatum, Buratt. *dec. 226. nu. 11.* & re-
17 gulariter procurator cenſetur conſtitutus † ad omnia, quæ
ſunt annexa, ſeu de natura Iudicij principalis, *l. qui proprio no-
mine, §. item quæritur, ff. de procurat.* Mantic. *de tacit. lib. 2.
tit. 22. nu. 24.* Grat. *diſcept. forenſ. cap. 337. num. 23.* Ægid. Bel-
lam. *dec. 184.* & ſic in præſenti cenſetur conſtitutus etiam ad
nouam gratiam, quę vt ſupra fuit firmatum in beneficialibus,
18 prodeſt ad victoriã † etiam ſine noua reſeruatione termino-
rum, Ægid. *d. dec. 661.* maximè quia hæc noua gratia ob non
19 publicationem, † dicitur dependens à prima gratia reſigna-
tionis, Seraph. *dec. 1064. verſ. alterum eſt, & ſub num. 5.*

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. BICHIO.

Calaritana Capellæ.

Mercurij 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

Patronus, quibus probatis, manutenendus veniat
in ſua quaſi poſſeſſione Capellæ de Iurepatrona-
tus, Poſſeſſio omninò probatur per illos actus,
qui niſi per poſſeſſores fieri poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *de Quaſi poſſeſſione ſi teſtes deponant, probant quamuis
non reddant cauſam ſcientiæ.*
2 *Patronis propriè conuenit reædificatio Eccleſiæ dirutæ.*
3 *Patronis conuenit defendere, prouidere, & conſulere Ec-
cleſiæ.*
4 *Poſſeſſionis præſumptio oritur ex ſupportatione onerum.*
5 *Poſſeſſio probatur ex actibus, quæ niſi à poſſeſſoribus fieri
valent.*
6 *Epiſcopus, an poſſit vendere Capellam in præiudicium pa-
tronorum, & non ſeruata forma, de qua hic.*
7 *Sententia ſuſpenſa per appellationem, nec dominium, nec
poſſeſſionem transferunt.*
8 *Manutentio datur etiam in gradu appellationis.*

DECISIO CCXVIII. la 2.

Dandam eſſe manutentionem in quaſi poſſeſſione iuriſ-
patronatus Capellæ S. Sebaſtiani loci Bittij D. Salua-
tori, & alijs de Gaſolis Domini dixerunt.

Quia de eadem quaſi poſſeſſione deponunt plures † teſtes, 1
quibus illa probatur, quamuis non reddant cauſam ſcientiæ,
quia cadit ſub ſenſum corporis, nempè viſus, Salyc. *in leg. ſola
ſub nu. 3. C. de teſt.* Innoc. *in cap. cum cauſam num. 3. eod. tit.* &
ibid. Butr. *nu. 18.* Henric. Boych. *nu. 11.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 14.
nu. 3. & 4. eod. tit.* Rot. *dec. 307. num. 6. par. 1. recent.*

Eo magis accedentibus alijs teſtibus, qui teſtantur cum de
reædificatione † Eccleſiæ, non ſemel facta à dictis de Gaſo- 2
lis, quæ reædificatio Eccleſiæ penitus dirutæ conuenit propriè
patronis, quatenus ipſi reædificare velint, Lambert. *de iure-
patr. lib. 3. art. 5. qu. 7. ſub num. 6. & 7. in fin.* & per eam poſſeſ-
ſeſſio acquiritur, vt in proximis terminis, Rota *deciſ. 22. n. 6.
par. 1. diuerſ.*

Tum de cuſtodia, regimine, & gubernio eorundem de
Gaſolis, quòd ſcilicet neceſſaria pro Eccleſiæ manutentione
ſubminiſtrarunt, † id quod inſeruit pro adminiculo poſſeſ- 3
ſionis, quia patrono licet defendere, prouidere, & conſulere
Eccleſiæ, *cap. filijs 16. quæſt. 7.* Lambert. *de iurepatr. par. 1. lib. 1.
art. 2. qu. 7. num. 12. & 19. & lib. 3. qu. 2. nu. 3. art. 12. qu. nu. 1.*
& ea ſupportatione † onerum, vtique reſultat præſumptio 4
poſſeſſionis, Bald. *in l. 3. num. 9. C. natur. lib.* Soccin. *conſ. 187.
ſub nu. 11. verſ. 2. & maximè lib. 2.* Menoch. *de retinen. rem. 3.
nu. 581.* Pariſ. de Salu. *inſp. 1. cap. 6. num. 31.* imò ea actibus, qui
nonniſi à poſſeſſore expediri ſolent probatur poſſeſſio, *l. tutia*, 5
ff. ſol. l. 2. ff. de acquir. poſſeſſ. Buratt. *dec. 730. num. 4.*

Non obſtat venditio huius Capellæ facta ab Archiepiſco-
po, quia hoc reſpicit petitorium in quo videndum erit, An
Archiepiſcopus potuerit vendere in † præiudicium patrono- 6
rum, & non ſeruata forma extrauagantis ambitioſæ de rebus
Eccleſiæ non alienandis, quam ſeruari debere, tradit in pro-
ximis terminis Lotther. *de re benef. lib. 2. qu. 3. num. 11.* & inte-
rim manutenendi ſunt poſſeſſores, qui ſe non habuerunt pro
ſpoliatis, & quibus in hoc ſummariſſimo iudicio ſufficit do-
cere de poſſeſſione abſque alia diſcuſſione tituli, Rota *deciſ.
698. num. 3. par. 2. rec. dec. 292. nu. 26. inter impreſſ.* poſt Cenc.
de cenſ. dec. 323. n. 2. coram ſan. mem. Greg. XV. *dec. 112. n. 8.
poſt tract.* Moder. Peruſ. *de manut.*

Tandem non obſtant ſententiæ de partibus, quia cùm ſint
ſuſpenſæ per appellationem, † neque dominium, neque poſ- 7
ſeſſionem in alium tranſtulerunt, *l. ſciendum, §. pen. ff. qui ſa-
tiſd. cogan.* & manutentio datur etiam in gradu appellationis,
vel reſtitutionis in integrum, Grat. *diſcept. 796. nu. 42. diſcept.
781. num. 14. diſcept. 948. num. 11.* Seraph. *dec. 1463. num. 1.*
Mantic. *dec. 272. num. 5. & 6.* ſanct. mem. Greg. XV. *deciſ. 458.
num. 8.* Buratt. *dec. 823. num. 8.*

Et ità deciſum vna tantum parte informante, altera ta-
men octies citata.

R. P. D.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Raguſina Electionis.

Mercurij 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

Sequeſtrum apponitur in beneficialibus vbi poſſeſſio eſt attentata, vel vitioſa, qualis dicitur, ſi fuerit capta poſt interpoſitam appellationem, quantumuis extraiudicialem. Eligentes incapacem, amittunt ius electionis, illudque transferunt in alios, qui in electione non concurrerunt, quod tamen procedit vbi ſcienter fuerit de perſona incapaci facta electio.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio, quando eſt vitioſa, & attentata ſolet à Rota in beneficialibus ſequeſtrari.*

2 *Poſſeſſio capta poſt appellationem quantumuis extraiudicialem dicitur attentata, & nu.3.*

Appellatio etiam extraiudicialis operatur, vt omnia geſta contra, & poſt illam ſubiaceant vitio attentatorum, num.2.

4 *Electionem non cauſat votorum paritas.*

5 *Eligentes quoties ſcienter eligunt incapacem, eo caſu ius eligendi remanet penes alios, qui in electione huiuſmodi non concurrerunt.*

Amplia concluſionem procedere etiam, quod iſti ſint num. pauciores, aut etiam vnus tantum remanſerit ibid. & num. ſeq.

6 *Pœna eligentium incapacem non debet afficere innocentem.*

7 *Electus in paritate votorum, poteſt tradere ſuum votum, & ſic dicitur habere maiorem partem votorum.*

DECISIO CCXIX.

VAcante per reſignationem in manibus Ordinarij Archipresbyteratu Cathedralis Raguſinæ, Capitulum elegit D. Annibalem Palmottam, deinde recedens ab hac electione elegit D. Draghum Georgium, quem Archiepiſcopus inſtituit, & immiſit in poſſeſſionem. Ab his appellauit Palmotta, & introduxit cauſam appellationis coram A. C. à quo per ſententiam obtinuit declarari, electionem Draghi, & inſtitutionem eſſe inualidam, electionem verò de eo factam eſſe validam, ſibique deberi dictam dignitatem; A qua ſententia interpoſita appellatione per Draghum, & commiſſa mihi cauſa appellationis, prætendens Palmotta, geſta poſt eius electionem eſſe attentata, & ideò eſſe apponendum ſequeſtrum, obtinuit in Rota iuxta petita reſponderi pro appoſitione ſequeſtri. Quia quando poſſeſſio
1 eſt vitioſa, † & attentata, vt citiùs lites finiantur Rota paſſim in Beneficialibus ſolet apponere ſequeſtrum, Caſſad. *deciſ.2. num.6. de reſtit. ſpoliat.* Caputaq. *deciſ.157. part.3.* Rota *deciſ.1370. inter impreſſas diuerſ. part.3. & deciſ.658. num.10. part.3. recent.*

Quod autem poſſeſſio capta per Draghum ſit vitioſa, & attentata ſatis patet, quia illa fuit capta, poſtquam Palmotta iam electus appellauit à noua electione, quam Capitulum facere intendebat, & illa deinde facta, ab illa iterùm appellauit, & nihilominus Capitulum poſt dictam primam appellationem elegit Draghum, & vlterius poſt aliam appellationem ab electione Draghi, ipſum etiam mandauit præſentati Archiepiſcopo, qui illum inſtituit, & in poſſeſſionem immiſit. Vnde talis poſſeſſio videtur attentata vti capta
2 poſt appellationem, † quæ licet extraiudicialis operatur, vt omnia quæ fiunt contra, & poſt appellationem ſubiaceant vitio attentatorum, ad *Text. in cap. cum nobis de elect.* vbi Innoc. *num.2.* Butr. *num.13.* Imol. *num.8.* Io. Andr. *nu.12.* Abb. *num.7.* qui & hoc idem firmat *in cap. bonæ mem. num.10. verſ. duodecima differentia de appellat.* vbi Dec. *num.34.* & Franc. *num.29. & ſeqq.* Lancell. *de attent. lit. pend. cap.12. par.2. limit.3. num.6. & ſeqq.* alios cumulat bon. mem. Butatto *dec. 859. num.1. & 5.* vbi quod appellatio extraiudicialis non cau-
3 ſat attentata; niſi † poſſeſſio capta fuerit contra, & poſt appellationem, & fuit dictum in *Melenitana Mareſcallatus 10. Decemb. 1642. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, & priùs idem cenſuit Rota in *Vrgellen. Archidiaconatus 24. Nouembris* 1581. *coram Gipſio*, coram quo Rota cenſuit poſſeſſionem apprehenſam poſt interpoſitam appellationem extraiudicialem eſſe attentatam, ideò ex officio Iudicis ſequeſtrandam iuxta ſtylum Rotæ ex ibi allegatis, vt in copia data atque ideò poſſeſſio capta à nouo electo eſt ſequeſtranda iuxta deciſiones ſupra allegatas.

Vlterius cenſuerunt DD. iuſtificari cauſam appellationis interpoſitæ per Palmottam, tum quia licet electus in parita-
te votorum, † quæ regulariter non facit electionem, *cap.* 4
Eccleſia veſtra, cap. in Geneſi de elect. cum alijs allegatis *in Pampilonen. de Roncisualles coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in Toletana Canonicatus* nuperrimè reſoluta coram R. P. D. Cerro, tamen quia alia medietas eligentium elegit ſcienter inhabilem ob defectum ætatis, Palmotta fuit canonicè electus, cum vota eligentium inhabilem non computentur, & ius eligendi fuerit conſolidatum, in alijs electoribus, qui Palmottam elegerunt. Nam quotieſcumque eligen-
tes eligunt ſcienter, prout hic, perſonam incapacem, † ius 5
eligendi remanet penes alios, qui non concurrunt in electione incapacis etiam ſi ſint in numero pauciores *de poſtulat. Prælat. cap. bon. mem. il primo, cap. in cunctis, & cap. cum Vintonienſis, & c. dudum il primo de elect. gloſ. in cap. ſi fortè 65. diſtinct.* Abb. *in cap. cum in iure in fine de elect.* quod pro-
cedit etiamſi ius eligendi remaneat penes vnum dumtaxat,
† & ratio eſt, quia pœna eligentium incapacem, non de- 6
bet afficere innocentem, *cap. quæſiuit de his, quæ fiunt à maior. par. Capit.* Barboſ. *de iur. Eccleſiaſt. cap.19. num.86.* ita cenſuit Rota *in Leodien. Abbatiſſatus 4. Iulij 1642 coram me*, tum quia Palmotta in omnibus Capitulis afferens dignitatem
ſibi deberi acceſſit ſuæ electioni, † quod in paritate voto- 7
rum facere potuit, adeò vt dicatur maiorem numerum votorum habuiſſe, vt non potuerit deueniri ad nouam electionem, Abb. *in conſ.25. n.2. circa fin. verſ. hic notanter lib.2. & in cap. cum in iure num.5. verſ. nam, & compromiſſarij de elect.* Pariſ. *de reſignat. lib.9. quæſt. 17. num.108.* Franc. Marc. *dec.931.* bon. mem. Buratt. *dec.313. num.4.* & ſtante inſtitia appellationis interpoſitæ à noua electione, quam Capitulares facere tentarunt ratione talis appellationis, attentata deinde fuit noua electio eum omnibus inde ſequutis tanquam directè contraria appellationi.

Et ita pro appoſitione ſequeſtri fuit reſolutum, &c.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Archiepiſcopo Tarraconeñ.

Salisburgeñ. Iuriſdictionis.

Mercurij 1. Iulii 1643.

ARGVMENTVM.

De Iuriſdictione, quam habet Archiepiſcopus circa viſitationem Eccleſiæ intra fines ſuę Diœceſis exiſtentis præſens tractat deciſio aduerſus prætendentem exemptionem ab illo.

SVMMARIVM.

1 *Enunciatiua antiquiſſima probat etiam in materia iuriſdictionis, maximè ſi recipiat fomentum ab actu, in quo emittitur.*

2 *Chriſma, & Oleum ſanctum recipi debent à Diœceſano.*

3 *Enunciatiua vbi ſunt numero plures, & emanata à diuerſis perſonis, immo & ab ipſa parte plenè probant maximè in antiquis.*

4 *Pontificis, ac Cardinalium aſſertionibus ſtandum eſt donec contrarium probatur.*

5 *Eccleſiæ præſumuntur ſtare in aliqua Diœceſi, dum non probantur habere territorium ſeparatum, & ad hunc effectum ſufficiunt coniectura, & præſumptiones, num.6.*

7 *Donationes factæ de pluribus locis alicui monaſterio continent quidem dominium, ac iuriſdictionem temporalem, non autem mutant ſituationem Eccleſiæ in illis exiſtentis.*

8 *Donator territorij, vel Caſtri ſi eſt laicus non poteſt diſponere de iure Diœceſano, cuius prorſus eſt incapax.*

9 *In-*

Digitized by Google

9 *Iuriſdictio ſpiritualis non infertur ex iuriſdictione temporali.*

10 *Pontifex tantùm valet ſeparare territorium à Diœceſi.*

11 *Archiepiſcopus fundatum habet intentionem de iure communi ſuper iure viſitandi Eccleſias poſitas intrà limites ſui Archiepiſcopatus.*

12 *Ius viſitandi eſt annexum illi parti iuriſdictionis, cui ſubiacet cura animarum.*

13 *Ius viſitandi quoties non exprimitur in tranſactione facta, ſuper iuriſdictione inter Epiſcopum, & alios ſemper cenſetur præſeruatum.*

14 *Sigilli omiſſio non tollit fidem ſcripturæ niſi probetur partes expreſsè conueniſſe, quod inſtrumentum abſque ſigillo non valeret.*

Sigillum in dubio præſumitur requiſitum ad maiorem firmitatem, nu.14.

15 *Scriptura informis plenam facit probationem ſtantibus adminiculis.*

16 *Stripture extracta ex alicuius Archiuio plenè probat contra illum.*

17 *Scriptura etiam informis, ſeu exemplum plenum facit probationem aduerſus eum qui eam exemplari fecit.*

18 *Confirmatio ſi remanet plenè iuſtificata, eo ipſe dicitur iuſtificata veritas rei confirmatæ.*

19 *Scriptura vera in parte præſumitur vera in totum.*

20 *Obſeruantia dat robur ſcripturæ quamuis informi.*

21 *Concordia in parte effectuata præſumitur effectuata in totum.*

22 *Exemptio generalis non comprehendit exemptionem à viſitatione.*

23 *Territorium ſeparatum non reſultat ab exemptione.*

24 *Enunciatiuæ emanatæ ad inſtantiam partis, & de recenti nullum faciunt probationis gradum.*

25 *Ordinario cenſetur reſeruatum totum illud, quod per priuilegium non admittitur.*

26 *Tranſactio habet vim rei iudicatæ, & perpetuum imponit ſilentium.*

27 *Sententiæ, aliaque acta remanent ſublata per ſubſecutam tranſactionem.*

28 *Viſitationes clandeſtinè facta ſine ſcientia, & patientia Archiepiſcopi illi non præiudicant.*

29 *Ius Territorij ſeparati, & diſtincti non acquiritur ex præſcriptione, ſed ex ſolo Priuilegio Principis.*

30 *Archiepiſcopus in his quæ concernunt curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum habet ius viſitandi etiam loca exempta.*

31 *Abbates quamuis habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem ſubijciuntur Ordinario circa viſitationem Eccleſiæ in his quæ concernunt curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum.*

32 *Planta confecta lite pendente, & ſine partis citatione nullam habet ſubſiſtentiam.*

DECISIO CCXX.

COnſtare de bono Iure Reuerendiſſ. D. Archiepiſcopi
Salisburgen. fuit hodie reſolutum eumque poſſe viſitare
Eccleſias Parochiales in Kalthen, Chitchen, in Aſtanz,
in Hoſſa, in Cellis, in Vretiſcha, in Leſniz, in Scuffring,
de quibus in Dubio, ex quo conſtitit illas extare intrà fines
propriæ Diœceſis, Salisburgen, vt videre eſt in Priuilegio
Innocentij Tertij pro parte Abbatis Sancti Lamberti Aduerſarij
producto, ibi, *A Salisburgenſi Epiſcopo, in cuius Diœceſi eſtis, &c.* propterea dicta enunciatiua eò magis probat,
1 cum † ſit antiquiſſima, dum excedit metam 200. annorum,
& recipit fomentum ab actu, in quo emittitur Acbill.
deciſ.7. de iurepatr. Put. *deciſ.149. lib.3. in correct.* Rot. *deciſ.148. num.3. & 224. nu.4. in fin. part.1. recent. & in Theatina Iuriſdictionis S. Ioannis in Venere 4. Maij 1612. coram bon. mem. Coccino;* in dicto Priuilegio enim demandatur
dicto Abbati S. Lamberti, vt recipiat à præfato Archiepiſcopo
Salisburgen Chriſma, & Oleum ſanctum,
2 quod eſſe recipiendum à Diœceſano, tradunt *text. in capit. Presbyteri qui Diœceſanos 123. de conſecrat. diſtinct.4.* Cald. *conſ.4. de priuileg. fol. mihi 99. incipit, Conceſſio poteſtatis, in fine libri.*

Hancque veritatem comprobarunt multiplicatæ enunciatiuæ
deſumptæ tam ex literis Apoſtolicis Ioannis XXII. directis
Archiepiſcopo Salisburgen, ibi, *Nuper pro parte Ortulphi Monachi Monaſterij S. Lamberti tua Diœceſis, &c.* quàm
etiam ex Bulla Alexandri VI. emanata ſuper confirmatione
Concordiæ initæ inter dict. Archiepiſcopum, & Abbatem
S. Lamberti ad eorundem petitionem emanata, ibi, *Pro parte Archiepiſcopi Salisburgen. ac dilectorum filiorum Ioannis Abbatis, & Conuentus Monaſterii S. Lamberti Ordinis S. Benedicti Salisburgen. Diœceſis, &c.* necnon etiam in literis
Card. S. Suſannæ directis Corrado Epiſcopo Seccouien.
ſuper reuocatione attentatorum, in quibus expreſsè enunciatur
d. Monaſterium Salisburgen. Diœceſis; Vlteriùs ex
alijs litteris Cardinalis Camerarij Vrbis directis Ludouico
Epiſcopo Magdalonen. ſuper obſeruatione literarum Innocentij
III. cum eadem enunciatiua, quod d. Monaſterium,
& Eccleſia eſſent Salisburgen. Diœceſis, & demum ex alijs
literis Pauli II. Sixti IV. ad ſupplicationem Imperatoris, ac
Abbatis conceſſis, in quibus non ſolùm legitur enunciatiua
Salisburgen. Diœceſis. Verùm etiam legitur conceſſa facultas
audiendi Confeſſiones confiteri volentium intra ſepta
Monaſterij, ac ſingulis Eccleſijs dicto Monaſterio vnitis
etiam in caſibus Ordinarij locorum reſeruatis, ſine tamen
præiudicio illorum. Vnde Abbates remanſerunt ſubiecti Ordinarij
Saliſburgn. quæ omnes à dicto Abbate S. Lamberti
fuerunt productæ, quibus propterea enunciatiuis tanquam 3
numero pluribus, & emanatis à diuerſis perſonis, immò ab
ipſomet Abbate, necnon antiquiſſimis mortalium memoriam
excedentibus plenè venit credendum, Rota *deciſ. 180. num.4. part.2. & deciſ.120. num.6. part.4. & deciſ.261. nu.7. par.6. recent.* Andreas *deciſ.54. num.1.* Duran. *deciſ.266. n.4. & 5. & 446. & fuit coram me reſolutum in Conuerſana iuriſdictionis 3. Iunij proximi præteriti,* & alibi paſſim.

Hic etiam concurrunt aſſertiones Papæ, Cardinalium,
ac partium; vnde remanſit indubitatum Eccleſias, de quibus
agitur extare ſub Diœceſi Salisburgen. cùm veniat ſtandum
prædictis aſſertionibus donec contrarium probetur Rota 4
deciſ.344. num.1. & 405. num.1. par.1. recent. & part.2. deciſ.656. n.3. cum alijs per Adden. ad Buratt. *deciſ.621. n.24.*

Accedit vlteriùs, quod nullus alius Epiſcopus concurrit,
qui prætendat Eccleſias controuerſas eſſe in propria Diœceſi,
præſumptio autem generalis eſt, quod in aliqua Diœceſi ſitæ
extent, dum non probatur habere Territorium ſeparatum, 5
cap. omnes 16. quæſt.7. cap. cum perſona de priuileg. in 6. Felin. *in cap. graue num.2. verſ. immo videtur de offic. Ordin.* Bald. *in cap. cum olim num.1. de præſcript.* Buratt. *deciſ.
578. num.24. & 13.* vbi quod ad hunc effectum ſufficiunt coniecturæ, 6
& præſumptiones, *& deciſ.310. nu.2. poſt tract. modern.* Peruſ. *de manut.*

Nec contrarium deſumitur ex aſſertis donationibus huic
Monaſterio S. Lamberti factis à Duce Charintbiæ de diuerſis
locis, quia illæ continent quidem dominium, ac iuriſdictionem 7
temporalem non autem mutant ſituationem, Vital. *in Clem.2. num.44. de priuileg.* Franch. *in cap.2. §. ſtatuto, verſ. ſed aduerte, de conſtit. in 6.* Rota *deciſ. 324. num.4. part.1. recent.* Nec diſponunt de iure Diœceſano, cuius donatores 8
erant prorſus incapaces tanquam laici, *cap. decernimus, de iudic. cap. ſacroſancta, cap. Meſſana de elect. cap. cauſamque de præſcript.* neque à finibus iuriſdictionis temporalis poteſt 9
inferri ad ſpiritualem ex laiè congeſtis *in Sabinen. Decimarum 30. Aprilis 1599. coram bon. me. Card. Hieronymo Pamphilio,* cùm ſolus Papa valet Territorium ſeparare à Diœceſi, 10
Hoſtien. *in cap. cum contingat num.1. de for. compet.* vbi Butr.
num.11. Panormit. *nu.18.* Bellam. *num.15.* cum alijs per Rotam
dicta deciſ.324. num.2. part.1. recent.

Prædicta ſituatione poſita præfatarum Eccleſiarum intra
limites d. Archiepiſcopatus Salisburgen. venit optimè dicendum
d. Archiepiſcopum habere fundatam intentionem de
iure communi ex ſua propria Ordinaria iuriſdictione ſuper 11
iure viſitandi dd. Eccleſias, de quo in *capit. conquerente de offic. Ord.* vbi in ſpecie agitur de Eccleſijs ſpectantibus ad
Monaſterium S. Benedicti, *cap. ſopita 14. de cenſibus,* Marescott.
variar. reſolut. lib.2. cap.15. num.1. Rota *deciſ. 186. num.1. part.1. diuerſ. & deciſ.396. num.1. par.1. recent. & deciſ.67. num.1. deciſ.68. num.2. poſt 3. tom.* Tamburin. *de iure Abbatiſs. & fuit coram me reſolutum in dicta Conuerſanæ iuriſdictionis 3. Iunij prox. præt.* eoque magis ſtante concordia
inita inter Archiepiſcopos Salisburgen. & Abbatem pro tempore
Sancti Lamberti de anno 1420. & à Sede Apoſtolica
confirmata de anno 1493. in qua diſponitur, quod Abbas debeat
petere, atque recipere ab Archiepiſcopo commiſſionem,
& auctoritatem inſtituendi, & curam Animarum
committendi, neque poſſit ſe intromittere in caſibus Epiſcopalibus
niſi ab Ordinario fuerit hoc ſpecialiter illi conceſſum,
quod-

Digitized by Google

quodque inſtituit ab Abbate ad has Eccleſias ſint quidem pri-
uilegiati quoad perſonas eorum; ſed ratione Populi, & per-
ſonarum teneantur in omnibus, & per omnia parere Ordi-
nario, quæ verba ſunt ampliſſima, & meridiana luce cla-
riora, ità præſernando Archiepiſcopo auctoritatem curæ
12 animarum comprehendant ius viſitandi, ex quo eſt anne-
xum illi parti iuriſdictionis cui ſubiacet cura Animarum,
Felin. *in cap. ſuper literis num.*20. *de reſcript.* Marſil. *ſingul.*
251. *ad med. verſ. & faciunt*, *& conſ.*84. *num.*18. Mandell.
*conſ.*322. *nu.*24. *&* 45. Lotther. *de re beneſ. lib.*1. *qu.*25. *n.*26.
& 27. & ſufficit, quod de iure viſitandi mentio facta non ſit
13 ad hoc, vt cenſeatur Epiſcopo ius præſeruatum, vt in ter-
minis concordiæ Rota *deciſ.*62. *nu.*3. *& ſeqq. & deciſ.*168.
*per tot. part.*1. *recent.*
Nec obſtat, quod dicitur d. Inſtrumentum Concordiæ
non eſſe in forma probanti ob paſſam læſionem in ſigillis.
Quia huiuſmodi omiſſio ſigilli non tollit fidem ſcripturæ, niſi
14 probaretur partes expreſsè conueniſſe, quod Inſttumentum
abſque ſigillo non valeret, alioquin enim præſumitur requi-
ſitum ad maiorem firmitatem, vt in his terminis perbellè di-
ſtinguit Hoſtien. *in cap. inter dilectos ſub nu.*3. *verſ. cum ergo
videtur*, *de ſid. inſtrum.* quem ſequitur ibidem Butr. *num.*24.
Card. *num.*10. *verſ. & quod dixi*, *Rota in Vercellen. Vnitatis
Capituli* 24. *Aprilis proximi præteriti coram Reuerendiſſimo
Domino meo Decano*, in omnem caſum legitur confirmatum
in alio ſimili Inſtrumento Concordiæ initæ de anno 1493.
accedente confirmatione Apoſtolica, quorum Inſtrumen-
torum fides redditur certa ex multiplicitatis adminiculis, qui-
15 bus concurrentibus ſcriptura etiam alioquin informis proba-
tionem, facit Menoch. *conſ.*924. *num.*35. Caputaquen. *de-
ciſ.*274. *num.*2. *part.*1. Buratt. *deciſ.*243. *num.*2. & alibi ſæpius
præſertim contra d. Abbatem, qui cum Archiepiſcopus ob
rebellionem ſubditorum Archiuium Archiepiſcopale, quam
plura Inſtrumenta continens, & inter cætera hæc, amiſiſ-
ſet tranſumptum authenticum de proprio Abbatiali Archi-
uio, Archiepiſcopo tradidit cum toto Conuentu, vndè illud
16 plenè probat iuxta theoricam Bart. communiter à DD. ap-
probat *in Auth. ſi quis in aliquo nu.*42. *C. de eden.* vbi Dec. *n.*
20. Felin. *in cap. fin. num.*4. *verſ. regula de ſid. inſtrum.* Ruin.
*conſ.*131. *num.*5. *lib.*5. Didac. Couar. *pract. quæſt. cap.*21. *n.*5.
verſ. poterit tamen, Menoch. *conſ.*924. *num.*28. *lib.*10. cum
17 ſcriptura etiam informis, ſeu exemplum aduerſus eum, qui
exemplari aſſenſus eſt plenam faciat probationem, vt per
Alexand. Felin. Dec. & alij congeſtos per Menoch. *d. conſ.*
924. *num.*28.
Adminicula autem in præſenti non deſunt, eaque deſum-
pta fuerunt ex ipſomet originali confirmationis Apoſtolicæ
ſuper dicta concordia extracto ex regeſtis Palatij. Vndè dum
18 verificari remanet confirmatio, approbata venit veritas Con-
cordiæ confirmatæ, vt aduertit *Rota in Piſtorien. Archidiaco-
natus* 15. *Ianuarij* 1629. *coram bon. mem. Pirouano*. Scriptu-
ra autem in parte vera præſumitur vera in alia, Surd. *deciſ.*
19 199. *n.*3. Rot. *deciſ.* 190. *n.*10. *part.*6. *recent.* & obſeruantia
20 in præſenti dat robur ſcripturæ, licèt eſſe informis, Bald. *conſ.*
402. *n.*9. *lib.*5. Crauett. *conſ.*101. *nu.*4. *&* 411. *n.*16. Rota *di-
uerſ. deciſ.*375. *n.*4. *part.*1. Buratt. *deciſ.*10. *nu.*21. *&* 243. *n.*
6. *& part.*5. *recent. dec.*230. *num.*5. *&* 146. *num.* 2. *part.*7.
Obſeruantia deſumpta fuit ex pluribus conceſſionibus
exhibitis factis à dicto Archiepiſcopo ad inſtantiam d. Abba-
tis ſuper cura animarum, & abſolutione à caſibus Epiſcopo
reſeruatis cum expreſſa relatione ad tenorem Concordiæ,
quam ſufficit probari in parte effectuatam ad hoc, vt totalis
21 effectuatio probetur, Garz. *de beneſ. part.*12. *cap.*2. *nu.*294.
Add. ad Gregor. XV. *deciſ.*557. *nu.*9. *in fin.* Caual. *deciſ.*408.
*n.*6. *&* 449. *nu.*7.
Nec pariter dicto Abbati ſuffragantur prætenſa Priuilegia
22 exemptionis, dum ſub generali exemptione non compre-
henditur exemptio à viſitatione, Mareſc. *variar. reſolut. lib.*2.
*cap.*15. *n.*2. *&* 3. Gratian. *diſcept.*870. *num.*7. Lotther. *de re
beneſic. lib.*1. *quæſt.*25. *n.*15. Rot. *dec.*2. *de cenſ. in antiq.* Achil.
*deciſ.*2. *de exempt.* Rot. *diu. deciſ.*186. *n.*2. *par.*1. Vltra quod
legitur reſeruata denominatio Diœceſis Salisburgeñ. & Man-
datur Abbati, quod recipiat Chriſma, & Oleum ſanctum ab
Ordinario Salisburgeñ. Summario Abbatis *num.*2. nec adeſt
23 Territorium ſeparatum, quod non reſultat ab exemptione,
Felin. *in cap. graue n.*2. *de offic. Ordinar.* Rota *dec.*207. *nu.*2.
*par.*2. *diuerſ. & deciſ.*324. *n.*1. *&* 3. *part.*1. *recent.*
Non obſtant modernæ enunciatiuæ, de quibus in literis
Gregor. XV. & S.D.N. in quibus dicta Abbatia Sancti Lam-
berti appellatur Nullius, quia emanarunt ad inſtantiam par-
tis intereſſatæ, & ſunt de recenti, vnde nullum faciunt pro-
bationis gradum, Achill. *deciſ.*8. *num.*1. *de iurepatr.* Buratt. 24
*deciſ.*570. *n.*4. *&* 8. Caual. *deciſ.*61. *n.*1. *&* 2. *& in Colonien.
Canonicatus* 24. *Maij* 1619. *coram Manzanedo*.
Minus ad inducendam libertatem ſufficiunt verba illa,
quod Monaſterium ſit ſub protectione B. Petri, & in ſignum
libertatis ſoluat Eccleſię Bizanzium vnum annuum ex quo,
quando Priuilegium habet in ventre aliquam limitationem,
vt habetur in *cap. ſi Papa de priuil. in* 6. quicquid per Priuile- 25
gium non admittitur cenſetur Ordinario reſeruatum, Rota
*deciſ.*324. *num.*5. *part.*1. *&* 291. *num.*9. *par.*5. *recent.* Buratt.
*deciſ.*321. *num.*5.
Et id totum optimè declararunt tam dicta ſubſecuta ob-
ſeruantia, quàm Tranſactiones initæ dum ſolemnus dicere
eas vim habere rei iudicatæ, & perpetuum imponere ſilen- 26
tium litibus, *l. non minorem*, *l. fratres*, *l. cauſam*, *C. de
tranſact.* Rota *dec.*414. *num.*2. *part.*2. *recent. &* 218. *num.*1.
*part.*6. Duran. *deciſ.*219. *num.*6.
Prætereà non obſtant prætenſæ ſententiæ, & alia geſta
ante annum 1420. ex quo non percutiunt ius viſitandi, & 27
remanſerunt ſublata per ſubſequentes tranſactiones, *l.*1. *ff.
de tranſact. l. ſi pro fundo*, *C. eodem*, Roland. *conſ.*28. *num.*
16. *lib.*4. Gregor. XV. *deciſ.*286. *num.* 6.
Nihil obſtant aſſertæ Viſitationes factæ per d. Abbatem
poſt annum 1600. quia ſunt actus clandeſtini, qui non præ- 28
iudicant Archiepiſcopo, cùm non probetur ipſum ſciuiſſe,
& ſuccubuiſſe, Cald. *conſ.*13. *de iurepatr.* Rot. *deciſ.*30. *n.*8.
poſt Viuian. *de iurepatr.* Lotther. *de re beneſic. lib.*2. *qu.* 14. *n.*
38. Nec ius Territorij ſeparati, & diſtincti valuit acquiri ab
Abbate longi temporis præſcriptione, cum ex ſolo Priuilegio 29
Principis competat, Rota *deciſ.*394. *n.*4. *par.*1. *recent.* ſed qua-
tenus exemptionem aliquam probare valeret præfatus Abbas
adhuc tamen non ſufficeret quin dictus Archiepiſcopus Or- 30
dinarius non poſſet viſitare præfata loca ſaltem tanquam Se-
dis Apoſtolicæ delegatus ex diſpoſitione Sacri Concilij Tri-
dentini *ſeſſ.*7. *cap.*8. *ſeſſ.*21. *cap.*8. *& ſeſſ.* 24. *cap.*9. *omnes de
reformat.* Mareſcott. *variar. reſolut. lib.*2. *cap.*15. *n.*5. Barboſ.
*de poteſtat. Epiſcop. alleg.*74. *n.*7. Lotther. *de re beneſ. lib.*1. *q.*
25. *n.*19. *cum ſeq.* Rot. *deciſ.*396. *num.*1. *&* 3. *p.*2. *recent.* Nec
non ex Conſtitutione Gregor. XV. *la* 18. *Bullar. tom.*4. *ex cu-
ius diſpoſitione in* §.4. ſubijciuntur quomodolibet exempti
etiam Regulares omnimodę iuriſdictioni Viſitationi, & Cor-
rectioni Ordinariorum in omnibus concernentibus curam
animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, ex qui-
bus verbis comprehendi Abbates habentes iuriſdictionem 31
quaſi Epiſcopalem, firmat Lotther. *de re beneſ. dicto lib.*1. *qu.*
25. *n.*24. & cenſuit *Sacra Epiſcoporum Congregatio impreſſa
poſt dictam Bullam in* 4. *declaratione d. Bullar. par.*4. *fol.*101.
Vltimò, non obſtat Planta exhibita pro parte dicti Abba-
tis, quia lite pendente, & ſine partis citatione confecta le- 32
gitur, & nullam habet ſubſiſtentiam, vt in terminis Plantæ
cenſuit *Rota in Nullius, ſeu Aprutina Iuriſdictionis* 10. *Mar-
tij* 1624. *coram bon. mem. Archiepiſcopo Dunozetto*, *& in Ca-
merinen. Domus* 1635. *coram bon. mem. Merlino*.
Et ita reſolutum vtraque parte informante.

*In eadem cauſa infra habetur ſequens deciſio, quæ eſt ſuper
Remiſſoria.*

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Salisburgeñ. Iuriſdictionis ſuper Remiſſoria.

Mercurij 1. *Iulij* 1643.

ARGVMENTVM.

Remiſſoriæ denegationem præſens concludit deci-
ſio, ex eo quod illa patebatur ad probandum
contrarium eius, quod ex publicis documentis
apparebat; hinc plura in materia immemorabilis
diſcutiuntur.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria concedi non debet ad probandum per teſtes
contrarium eius, quod per ſcripturas probatur, &
num. vlt.*
2 *Obſeruantia, & adminicula operantur, vt veniat præ-
ſtanda fides ſcripturis extractis lite pendente,
& ſi-*

& ſine citatione partis, aut aliàs informibus.
3 *Immemorabilem per teſtes probare impoſſibile eſt vbi requirerentur teſtes tam annoſi, quorum vita hodie non inuenitur.*
4 *Tranſactio tollit immemorabilem ſicuti res iudicata.*
5 *Tranſactio eſt apta impedire litis ingreſſum.*
6 *Remiſſoria non datur habenti contra ſe rem iudicatam, vel tranſactionem, & num. ſeq.*
7 *Immemorabilis excluditur eo ipſo, quod datur certum initium.*
9 *Remiſſoria non conceditur vbi articuli continent inueriſimilia.*
Amplia concluſionem fortius procedere vbi non datur fumus materiæ articulatæ, num.10.
11 *Ius viſitandi eſt annexum illi parti iuriſdictionis, cui ſubiacet cura animarum.*
12 *Tranſactio confirmata à Summo Pontifice ligat etiam ſucceſſores.*
13 *Præſcriptio ad effectum acquirendi ius territorii ſeparati, ac diſtincti nihil ſuffragatur dum illud à ſolo Summo Pontifice poteſt obtineri.*
14 *Geſta ſine ſcientia, & patientia partis nihil operantur ad eius præiudicium.*
15 *Plantam ad verificandam concedi ſolet Remiſſoria.*
16 *Teſtes probare non poſſunt contrarium illius de quo clarè conſtat per publica documenta, vt ſupra num.1.*

DECISIO CCXXI.

DEnegarunt hodie Domini Remiſſoriam petitam pro
parte Abbatis S.Lamberti ſuper quatuor articulis exhibitis,
in quibus articulatum fuit Eccleſias, de quibus agitur,
extare in Territorio ſeparato Nullius Diœceſis ab immemorabili
tempore, & D. Abbatem habere Iuriſdictionem quaſi
Epiſcopalem priuatiuè ad Reuerendiſſimum D.Archiepiſcopum
Salisburgeñ. & ab immemorabili tempore eaſdem Eccleſias
viſitaſſe.

Moti ex eo, quia Abbati præfato ſemper obſtant Tranſactiones
initæ cum Archiepiſcopo Salisburgeñ. de anno
1420. & confirmatæ ab Alexandro Sexto de anno 1493. in
quibus expreſsè diſponitur totum contrarium, quod modo
intenditur probari per Teſtes; Vnde non venit concedenda
1 Remiſſoria ad probandum contrarium eius, † quod probatur
per ſcripturas, Cæſar de Graſſ. *deciſ.1. nu.6. de dilat.*
Rot. *deciſ.589. num.1 par.1. recent. & part.6. deciſ.212.n.10.*
præfataſque ſcripturas plenam mereri fidem; ſatis comprobatum
fuit in deciſione in hac cauſa hac eadem die emanata coram
me ad fauorem D. Archiepiſcopi ſuper bono Iure, ſtante
2 præſertim obſeruantia, necnon adminiculis, † quæ operantur,
vt veniat fides præſtanda ſcripturis extractis lite
pendente, & ſine citatione partis, vel alias informibus, Bald.
conſ.240. num.7. lib.3. Rot. *deciſ.198. num.6. & 310. num.7.
part.1. recent.*

Quibus tranſactionibus præſuppoſitis, necnon confirmatione
Apoſtolica, vel immemorabilis modo deducitur
ante eas, vel poſt, ſi ante tranſactiones hoc probare remanet
impoſſibilis probationis, ex quo neceſſario deſiderarentur
3 teſtes annorum circiter 200. † Vnde ſicuti impoſſibile
eſt reperire teſtes tam annoſos, ita impoſſibile eſt probare
per teſtes immemorabile præfatum, ex quo capite Rota
aliàs denegauit Remiſſoriam, vt in *deciſ.266. nu.15. & 16.
& deciſ.319. num.16. part.6. recent. & coram me in Foroſempronien. bonorum* 16. *Martii* 1640. *§. his tamen*, Seraphin.
deciſ.1460. num.2. & in Burgen. Iuriſdictionis 3. Iulii 1595.
coram Litta, Duran. *deciſ.196. num.5. & in recent. deciſ.271.
par.5. num.7.* & quia per dd. tranſactiones exclusit immemorabilis,
4 † & quodcumque ius, inde proueniens remanſit
ſublatum non ſecus, ac per rem iudicatam, *l. non minorem,
vbi DD. omnes, C. de tranſact.* Cephal. *conſ.210. num. 71.*
Surd. *conſ.418. num.12.* Rota *deciſ.402. nu.2. part.5. recent.*
5 dictaque tranſactio eſt apta impedire litis ingreſſum, *cap. 1.
de lit. conteſt. in 6. l. cauſas, C. de tranſact.* Surd. *conſ.451.
num.16.* Duran. *deciſ.121. num.9.* Idcircò ſicut habenti con-
6 tra ſe rem † iudicatam non datur Remiſſoria, Caputaq.
deciſ.51. par.3. Rot. *deciſ. 406. n.2. circa med. part.2. recent.*
7 ita pariter venit deneganda Abbati habenti contra ſe tranſactionem,
cap.1. extra, de tranſact. Rota *deciſ.414. nu.2.
in fin. part.2. recentior.* Duran. *d. deciſ.121. nu.11.*

Aut verò immemorabilis deducitur poſt tranſactionem,
8 & excluditur † dum datur certum initium, de quo clarè
conſtat per eaſdem tranſactiones, Gregor. XV. *deciſ. 467.
num.6.* Buratt. *deciſ.831. num.6.* Rota *deciſ.56. nu.20. in fin.
par.7. recent.*

Articuli etiam continent inueriſimilia, † quo caſu non 9
eſſe concedendam Remiſſoriam eſt ſatis tritum, Gregor. XV.
deciſ.414. num.3. Caualer. *deciſ.87. num.3. & part.5. recent.
deciſ.325. nu.23. & deciſ.73. n.7. par.7. & in Æſina Bonorum
11. Ianuarij 1636. coram bon. mem. Buccabella, & in d. Foroſempron. Bonorum 16. Martii 1640. coram me*, cum non
detur fumus † materiæ articulatæ, Rota *deciſ.23. de teſtib.* 10
in antiq. & deciſ. 99. part.4. diuerſor. Gregor. XV. *dicta dec.
414. nu.4. & part.6. recent. deciſ.276. num.9.*

Non obſtat, quod dicitur dictam tranſactionem eſſe reſtrictam
ad certas, & limitatas res, nempè, quod Abbas
debebat petere, & recipere ab Archiepiſcopo auctoritatem
inſtituendi, & curam Animarum committendi, neque poſſit
ſe intromittere in caſibus Epiſcopalibus niſi ab Ordinario
fuerit hoc ſpecialiter conceſſum, quod inſtituti ab Abbate
ſint priuilegiati quoad perſonas, ſed ratione populi teneantur
parere Ordinario, quia reſponſum fuit in tranſactione
adeſſe verba apta comprehendere Ius Viſitandi, ex quo illud
eſt annexum illi parti iuriſdictionis, † cui ſubiacet cura Ani- 11
marum, vt per Lother. *de re benef. lib.1. quæſt.25. num.26.*
cum alijs deductis in dicta deciſione in hac cauſa hac eadem
die emanata; & dum tranſactio legitur confirmata à Summo
Pontifice † ligat ſucceſſores, *cap. veniens de tranſact.* 12
Ferrett. *conſ.230. num.2. cum alijs in deciſ.222. num.9. par.7.
recent.*

Nec pariter obſtat vltimus articulus ſuper reiectione Archiepiſcopi
volentis viſitare ab anno 1618. quia à dicto tempore
nondum fuit elapſum tempus ſufficiens ad præſcribendum
ſoto titulo, *ff. & C. de præſcript. 30. vel 40. annor.* Vltra
quod nec in præiudicium menſæ Archiepiſcopalis ſatis eſſet
præſcriptio ad effectum acquirendi Ius Territorij ſeparati, ac
diſtincti, † dum ſolùm à Summo Pontifice poteſt obtineri 13
ex eius ſpeciali priuilegio, Hoſtien. *in cap. cum contingat nu.
1. de foro compet.* vbi Butr. *num.11. verſ. de conſuetud.* Abb.
n.18. Gratian. *diſcept.212. num.17.* Rot. *deciſ.324. num.2. &
deciſ.394. nu.4. part.1. recent.*

Nihil obſtant Teſtes deponentes de iuriſdictione Ordinaria
Abbatis, necnon quod loca controuerſa ſint Nullius Diœceſis,
& quod enunciatiuæ, quæ faciunt ad fauorem Archiepiſcopi
fuerint emiſſæ in actibus priuatis Abbatum, inſcio
Archiepiſcopo; quia dd. Teſtes fuerunt examinati ſine citatione
partis, & ſine ſcientia, & patientia Archiepiſcopi.
† Vnde quicquid geſtum fuit, nullum illi attulit præiudi- 14
cium, Calderin. *conſ.13. de iurepatron.* Lother. *de re benef.
lib.2. quæſt.14. num.38.* Rota *deciſ. 30. n.8.* poſt Viuian. *de iurepatron. & par.7. recent. deciſ.18. num.14.*

Demum non obſtat Planta exhibita, ad quam verifican- 15
dam Rota alias conceſſit Remiſſoriam, vt in cauſa *Brixien.
ſiue Nullius Iuriſdictionis 19. Aprilis 1638. coram Reu. P.D.
meo Carrillo, & in Nullius ſeu S. Angeli Lombardorum Iuriſdictionis
10. Februarij 1640. coram D. meo Peutingero*,
quia ponderabant Domini in caſu præfatarum deciſionum
non adfuiſſe in contrarium concordias à Papa confirmatas,
necnon tot enunciatiuas plurium Summorum Pontificum,
ex quibus clarè conſtat Eccleſias controuerſas extare intra limites
Diœceſis Salisburgeñ. nec propterea poſſe modo probari
contrarium per Teſtes, cuius contrarium clarè extat 16
probatum per publica documenta, Ægid. *deciſ.9. n.2.* Seraphin.
deciſ.1460. num.3. Rot. *deciſ. 271. num.3. part.5. & par.
6. deciſ.212. num.10. & par.7. recent. deciſ.217. num.1.* vt alibi
paſſim.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

In eadem cauſa eſt præcedens deciſio ſub eodem die, & anno ſuper bono iure.

R. P. D. BICHIO.

Narnieñ. Vnionis.

Mercurij 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

Vnionem, quam poteſt facere Ordinarius ex cauſa neceſſitatis, requirit ne conſenſum Capituli ſaltim in eo caſu, in quo Ordinarius procedit, vel vti delegatus à Papa, vel vigore Concilij Trid. *ſeſſ.21. de reform. cap.5.*

SVM-

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 *Ordinarius poteſt compelli ad faciendam vnionem ſubſiſtente cauſa neceſſitatis.*

2 *Vnionem ſi Ordinarius fieri mandauerit ex tali mandato acquirit Eccleſia ius ad rem.*

3 *Vnio vbi fit ex iuſtitia, non ex gratia, eo caſu non eſt locus pœnitentiæ.*

4 *Vnionem quoties Epiſcopus facere intendit auctoritate Ordinaria conſenſus Capituli interuenire debet.*

Epiſcopus non poteſt expedire negotia ardua ſolus ſine conſenſu Capituli, num. 4.

5 *Epiſcopus vniens Eccleſias etiam vti delegatus à Sede Apoſtolica tenetur Capituli conſenſum perquirere, & num. ſeq.*

Vnio quæ fit vigore Concilij Trident. ſeſſ. 21. de reform. cap. 5. quomodo ſit facienda, num. 5. & ſeqq.

9 *Tertius poſſit ne dare de nullitate vnionis ex eo quod in illa Capituli conſenſus non interuenit, & num. 10.*

11 *Capitulum poteſt compelli ad præſtandum conſenſum pro facienda vnione, quoties iuſta cauſa concurrit.*

12 *Vnionis cauſa neceſſaria ſatis dicitur inſufficientia redditnum vtriuſque Eccleſiæ ad ſubſtentandum Rectorem.*

13 *Ordinarius non poteſt vnire Eccleſias ſine cauſæ cognitione.*

14 *Vnionis cauſa ab allegante probari debet, & quomodo, num. 15.*

15 *Congrua à Principio aſſignata ſufficiens præſumitur, niſi probetur diminuta.*

16 *Ordinarij facientis vnionem aſſertio, quod ſcilicet ex tenuitate fructuum non remaneat congrua pro Rectore, probet ne cauſam, & num. ſeqq. vſque ad finem.*

17 *pro Epiſcopo ſtat præſumptio in his quæ ſpectant ad eius officium.*

18 *Vnio facta ab Epiſcopo in actu viſitationis habet præſumptionem pro ſe.*

Intellige concluſionem procedere reſpectu ſolemnitatum, ſecus reſpectu cauſæ, num. 19. & ſeqq.

22 *in Prohibitis non attenditur dictum, aut aſſertio partis, alioquin aperiretur via eludendæ prohibitionem.*

23 *Aſſertio, ſeu ſcriptura, quæ aliàs non probaret, facit fidem concurrentibus adminiculis.*

24 *Teſtes examinati coram Iudice incompetente deſeruiunt pro adminiculo Auditor Cameræ in beneficialibus nullam habet iuriſdictionem.*

D E C I S I O CCXXII.

DVbio pro me hodie propoſito, An ſit locus vnioni cauſam dedit decretum in actu Viſitationis de anno 1634. emiſſum ab Ordinario, qui viſitans Eccleſiam Parochialem Sancti Iacobi, decreuit per hæc verba: *Vniendaque ipſamet Parochialis prout expedire videbitur cum alia Parochiali contigua, quæ eſt S. Bartholomæi, cum ex tenuitate fructuum non remaneat congrua pro Rectore ad formam ſacri Conc. Tridentini. Extendenda ſunt hæc omnia in forma, &c.* Huius enim decreti occaſione Ferentillus Rector Eccleſiæ Sancti Bartholomæi prætendebat vnionem Eccleſiæ Sancti Iacobi purificatam eſſe ad ſui fauorem per obitum Andreæ illius Rectoris ſecutum de anno 1642. Ordinarius verò eidem Eccleſiæ Sancti Iacobi ſic per obitum vacanti prouidit per concurſum, & præfecit Cardarellum, à qua prouiſione appellauit Ferentillus ad A. C. à quo Signatura Iuſtitiæ cauſam auocauit, & commiſit in Rota, vbi etiam Parochiani dictæ Eccleſiæ Sancti Iacobi commiſerant cauſam iactationis, & iactationum, & modo Ferentillus litem proſequitur contra Præfectum prouiſum pariter ab Ordinario per obitum Cardarelli.

Omiſſo autem, an dictum decretum importet veram
vnionem, ſeu potius mandatum de vniendo, quia nihil hoc
intereſt, cum hodierna quæſtio reſpicere poſſit etiam vnio-
1 nem futuram, † ad quam faciendam compelli poteſt Or-
dinarius ſubſiſtente cauſa neceſſitatis, Rebuff. *in prax. tit. de*
vnion. benef. num. 42. poſt Caccialup. *eodem tract. art. 5. nu. 2.*
Petr. *de Peruſ. de vnion. Eccleſ. cap. 3. n. 4. inter tract. diuerſ.*
tom. 15. part. 1. fol. 232. & 236. Mandoſ. *ſuper regal. 12. Cancell. quæſt. 6. num. 4.* Garz. *de benef. part. 12. cap. 2. num. 110.*
& eſt doctrina originalis Hoſtien. *in cap. expoſuiſti, 34. col. 1.*
verb. poteris de præben. vbi verbum, *poteris*, appoſitum in di-
cto text. exponit pro debebit iux. text. *in cap. ad decorem, de*
inſtit. & Hoſtien. ſequitur ibidem Io. Andr. *ſub num. 2. verſ.*
& exponit, Soccin. *in cap. ſicut vnire, num. 91. de exceſſ.*
Prælat.

Itaut Ordinarius nuper non potuerit Eccleſiam conferre
per concurſum in præiudicium Rectoris alterius Eccleſiæ,
cui vnionem facere teneretur, & fieri mandatum, vt ſupra
† fuiſſet, cuius mandati vigore dictæ Eccleſiæ quæſitum fue- 2
rat ius ad rem, Steph. *de lit. grat. in 2. form. mand. prouidendi ſub num. 6. verſ. ſed caſus*, Mandoſ. *d. quæſt. 6. num. 5.*
Gonz. *dictn regul. 8. gloſ. 5. §. 7. num. 41.* Nec ſit locus pœni-
tentiæ, † quia vnio fit ex iuſtitia, non ex gratia, Abb. *in* 3
cap. ſicut vnire, num. 6. de exceſſ. Prælat. Garz. *de benef. dicto cap. 2. num. 110. & 307.* Sanch. *in precept. Decalog. lib. 7.*
cap. 29. nu. 175. Caſtropal. *oper. moral. tom. 2. tract. 13. diſp. 6.*
punct. 9. ſub num. 11. verſ. quæ vnionis.

Difficultas reſtringebatur ad defectum cauſæ vnionis, &
conſenſus Capituli Cathedralis neceſſarij, nedum ex diſpo-
ſitione Iuris communis, quando ſcilicet Epiſcopus vnit au-
ctoritate Ordinaria propter arctiſſimam coniunctionem, &
cõſortium, quod eſt inter Capitulum, & Epiſcopum, qui ideò
expedire non poteſt negocia ardua ſolus ſine concurſu Capi- 4
tuli, *Clemen. 2. de reb. Eccleſ. non alienan.* Gambar. *de offic.*
delegat. lib. 5. tit. de poteſt. leg. in vniend. n. 58. & 108. Azor.
inſtit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 28. quæſt. 12. Barboſ. *de iur. Eccleſ. lib. 3. par. 16. num. 42.* Sed etiam quando vnit tamquam
Sedis Apoſtolicæ Delegatus, † vigore Concilij Tridentini 5
ſeſſ. 21. de reformat. cap. 5. quia Concilium mandat vniones
fieri ſeruata forma iuris, † & ſic adhibito conſenſu Capituli, 6
quicquid dixerit Nauarr. *conſ. 10. de off. delegat.* Zerola *in*
praxi Epiſcop. part. 2. verb. vnio, §. 9. Qui malè arguunt à Le-
gato Papæ ad Epiſcopum delegatum, cum ille non habeat
conſortium cum Capitulo, quod retinet Epiſcopus, & ſi
procedat tamquam Delegatus vigore Concilij Tridentini, vt 7
(reprobato Nauarro) benè aduertit Lother. *de re benefic. lib. 1.*
quæſt. 28. nu. 153. & 254. Caſtropal. *oper. moral. tom. 2. tract.*
13. diſput. 6. punct. 9. num. 12. Barboſ. *de poteſtat. Epiſcop. allegat. 66. num. 29.* Garz. *de benefic. dicto cap. 2. nu. 158. & ſeqq.*
vbi refert declarationes ſacræ Congregationis † Concilij 8
eamdemque ſententiam comprobat pluribus rationibus, &
allegationibus, Sanchez *in præcept. Decalog. lib. 7. quæſt. 29.*
num. 183. Seraphin. *deciſ. 1078. num. 5.*

Et in caſu noſtro ſuperuacaneum eſt quærere, An de hu-
iuſmodi conſenſus defectu dare poſſit tertius, tacente Capi- 9
tulo, in qua quæſtione negatiuam amplectitur Gratian. *diſceptat. 278. num. 31.* Rot. *deciſ. 133. num. 10 part. 2. diuerſor.*
deciſ. 318. num. 48. part. 5. recentior. affirmatiuam eo, quod
conſenſus Capituli non requiritur ob eius intereſſe, cùm
non agatur de præiudicio Capituli, † ſed pro ſolemnitate 10
vnionis ad publicam vtilitatem, ne paſſim, ac temerè vnio-
nes fiant, Garz. *dicto cap. 2. n. 164. & ſeqq.* Barboſ. *de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 16. num. 44.* Rot. *deciſ. 455. num. 5. part. 2. recent. deciſ. 264. num. 29. & ſeqq. part. 5.* quia in facto conſtat
expreſſo diſſenſu, & oppoſitione Capituli.

Verùm quia iſte diſſenſus nullius eſt momenti, quatenus
concurrat iuſta cauſa vnionis † cum tunc compelli poſſit 11
Capitulum, vt conſentiat Cardin. *in Clement. 2. ſub num.*
4. de reb. Eccleſ. non alienan. Soccin. ſen. *in cap. ſicut vnire,*
nu. 92. de exceſſ. Prælat. Rebuff. *in prax. regal. 21. Cancellar.*
gloſ. 11. num. 3. Caccialup. *de vnion. art. 6. num. 2.* Azor. *inſtitut. moral. dicto cap. 28. quæſt. 12.* Sanchez *dicto cap. 29. n. 164.*
Barboſ. *de iur. Eccleſ. dicto cap. 16. num. 43.* Et pro cauſa af-
fertur inſufficientia redditum vtriuſque Parochialis ad ſub- 12
ſtentandum Rectorem, quæ inducit neceſſitatem vnionis,
cap. expoſuiſti, de præben. cap. poſtquam 16. quæſt. 1. Clemen.
1. §. ad hæc, de ſtat. Monach. Rebuff. *de vnion. nu. 39.* Bar-
boſ. *dicto cap. 16. num. 38.* Timoth. *de viſitat. lib. 2. tractat. 2.*
cap. 3. Seraphin. *deciſ. 1078. num. 4.*

Tota res eſt in verificatione huius cauſæ † ſine cuius co- 13
gnitione Ordinarius non poteſt venire, Rebuff. *de vnione n.*
43. Cald. *conſ. 4. de rebus Eccleſ. non alien. Rota in Meleuitana vnionis 22. Iunij 1640. coram Reuerendiſſimo D. meo*
Decano, eaque probanda † eſt ab allegante vnionem, Re- 14
buff. *reuoc. vnion. num. 10.* Garz. *de benef. part. 12. cap. 2. nu.*
120. Ægid. *dec. 617.* Caputaq. *dec. 350. n. 3. par. 3.* Et quidem
non ſimpliciter, ſed habito reſpectu quantitatis aſſignatæ à
principio fundationis, & aliàs non releuat, nam ex quo Re-
ctores prædeceſſores contenti fuerunt portione à principio
aſſignata, † congrua præſumitur, niſi probetur diminuta, 15
Lother. *de re benef. lib. 1. quæſt. 28. n. 85.* Oldrad. *conſil. 162.*

ſub

Digitized by Google

ſub num.1. verſ.quod ait, Seraphin. *deciſ.* 1385. *num.*3.

Igitur ad probandam inſufficientiam reddituum Informantes pro Rectore Sancti Bartholomæi allegabant aſſertionem Ordinarij in ipſa decreto vnionis, ibi, *Cum ex tenuitate fructuum non remaneat congrua pro Rectore, &c.* cui
16 aſſertioni adhibendam eſſe fidem † donec contrarium
ex aduerſo probetur, etiamſi emanauerit parte non vocata,
quia fortè nullus tunc adarat, qui deberet vocari, dixit Rota coram Cæſ. de Graſſ. *deciſ.1. num.15. & ſeqq. de reb. Eccleſ. non alien.* vbi redditur ratio, quia præſumitur pro Epiſ-
17 copo, † & cum ſimus in ſpectantibus ad eius officium, eique
commiſſis à Concilio Tridentino, videtur credendum, Se-
18 raph. in puncto vnionis in † actu viſitationis, *deciſ.* 1372.
*num.*3. Rebuff. *de reuocat. vnion. num.*10. ibi niſi exprimatur, Garz. *d. cap. 2. num.*121. Caſtropal. *oper. moral. tom.2. tract.* 13. *diſpat.6. punct.*12. *ſub num.*20. *iuncto tractat.3. diſpat.6. punct.14. num.3. tom.1.*

Sed hæc procedunt, quoad ſolemnitates enunciatas in
19 vnione, † prout loquitur deciſio Cæſaris de Graſſ. quem ſequitur Garz. vel in terminis antea factæ ſolemniter, & in
20 Viſitatione poſtmodum approbatæ, † de qua loquitur Seraph. *dicta deciſ.*1272. Secus verò, quando, vt in caſu noſtro,
21 vnio facta fuit in actu Viſitationis, † & agitur de probatione non ſolemnitatis, ſed cauſæ, vt in puncto reſpondendo ad allegata in contrarium diſtinguit Rota coram bon. mem. Caualerio *deciſ.339. num.7. & 8. & part.5. recentior. deciſ.* 318. *num.*12. *& duobus ſeqq.* & ratio eſt, quia ſolemnitas facilius præſumitur, quàm cauſa quæ plenè eſt probanda, & circa eam aſſertioni Epiſcopi defertur quidem multum, ſed non creditur, neque in prohibitis, qualis eſt vnio ſine
22 cauſa, † ſtandum eſt dicto, aut aſſertioni vnientis, nec aliàs aperiatur via eludendi prohibitionem legis, in puncto Oldrad. *conſil.261. per tot.* Pariſ. *conſil.36. n.11. lib.4.* Ægid. *deciſ.617. in principio*, Barboſ. *de poteſtat. Epiſcop. alleg.66. num.23.* Rot. *deciſ.716. num.1. deciſ.752. nu.3. part.1. diuer. & inter practicabilia impreſſa part.2. diuerſ. tit. de vnion. ſub num.6.*

Adhæserunt autem Domini fidem aſſertioni Ordinarij, quia eſt veriſimilis, & adminiculata, & regulare eſt,
23 † quod concurrentibus adminiculis, aſſertio, ſeu ſcriptura, quæ aliàs non probaret, fidem meretur, Salicet. *in leg. Mater, ſub n.1. Cod. contrah. empt.* Tiraquell. *in l. ſi vnquam verb. donat. largitus, num.* 100. *Cod. reuocat. donat.* Surd. *deciſ.325. num.5.* Rota *deciſ.334. num.3. par.1. recentior. deciſ.209. num.7. part.7.* Cæſar de Graſſ. *in terminis vnionis d. deciſ.1. num.19. de reb. Eccleſ. non alien.*

Et adminicula reſultant tum ab ipſo actu Viſitationis, in qua Ordinarij ſolent capere informationes extraiudicialiter, nec omnia in ſcriptis redigere, tum ab interdicto Eccleſiæ Sancti Bartholomæi publicato ab Ordinario in eadem Viſitatione, eo quod carebat ornamentis neceſſarijs, tum à ſimili vnione quorumdam beneficiorum ſimplicium facta eodem contextu dictæ Eccleſiæ ob eius ſummam paupertatem, tum denique ex teſtibus in hac cauſa examinatis coram Auditore Cameræ deponentibus de inſufficientia reddituum ad ſuſtentationem Rectoris, qui eſto quod verſemur in cauſa beneficiali, in qua Auditor Cameræ eſt Iudex Incompetens,
24 † faciunt ſaltem magnum adminiculum, Caputaquen. *deciſ.206. num.6. part.2.* Rota *deciſ.315. num.5. deciſ.342. nu.7. in fin. deciſ.369. num.2. deciſ.406. num.6. part.1. recent.*

Ideò reſolutum fuit eſſe locum vnioni vtraque parte informante.

R. P. D. BICHIO.

Firmana Penſionis.

Mercurij 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

Præſens deciſio concludit derogationem remiſſoriæ ob vehementiſſimam calumniæ ſuſpicionem; quamuis illa, vel ab Eccleſia, vel ad probandum maiorem, aut minorem valorem petatur.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoriam petentes calumnia ſatis conuincitur ſi illa petatur poſt plures ſententias, & in limine expeditionis cauſa, & num.2. cum ſeqq.*

3 *Remiſſoria qua alioquin coram eodem Iudice fuiſſet obtenta denegatur ſi in diuerſa petatur inſtantia.*

4 *Remiſſoria non conceditur poſt rem iudicatam.*

5 *Calumnia ſuſpicio in petente remiſſoriam augetur, non ſolum vbi illa poſt plures inſtantias fuit petita, verùm etiam ſi poſt didicita, ac plenè diſcuſſa dicta teſtium petatur.*

6 *Calumnia petentis remiſſoriam Iudex ex pluribus cauſis deducere ſolet.*

7 *Remiſſoria datur etiam poſt didicita teſtificata ſuper articulis diuerſis.*

Amplia concluſionem, quoque procedere fauore Eccleſia, num.8.

Item amplia quoties petitur ad probandum maiorem, vel minorem valorem, num.9.

10 *Suſpicio calumnia, vbi vehementer concurrit, ſufficit in quacumque materia ad denegationem remiſſoria etiam ſuper articulis releuantibus.*

Amplia concluſionem, quantumuis illa petatur ab Eccleſia, vel tendat ad probandum maiorem, vel minorem valorem num.11.

12 *Teſtes ad perpetuam rei memoriam examinati, non ſuffragantur pro ſumo ad conceſſionem remiſſoria, vbi illi fuerant aliàs examinati.*

13 *Remiſſoria conceditur ad faciendum nouum examen, vbi primum eſt nullum.*

Amplia concluſionem procedere etiam, quod altera pars nullitati examinis renunciauerit, num.14. & num.15. vbi vide.

15 *Eligens aliquam viam mediante iudicis decreto, eo ſequuto amittit facultatem conuocandi ad aliam.*

16 *Remiſſoria denegatur etiam ad faciendum nouum examen ſtante nullitate primi, vbi vehementiſſima concurrit ſuſpicio calumnia.*

DECISIO CCXXIII.

PLacuit DD. deciſio edita 12. Maij * 1642. eiuſque fundamenta pro denegatione remiſſoriæ. Siquidem vehemens ſuſpicio calumniæ reſultans ex diuturnitate temporis quo lis acta fuit coram diuerſis Iudicibus, & in pluribus inſtantijs nuſquam pro parte Plebani procurata remiſſoria, non eliditur ex quo prima ſententia emanauerit ad fauorem Plebani; quia reuocata deinde fuit per tres alias conformes quarum prima ſatis erat, vt Plebanus agnoſceret ſe gerere alijs probationibus, nec tamen integro ferè biennio, quo litigatum fuit in tertia inſtantia remiſſoriam petijt; immò nec in quarta inſtantia, niſi poſt ſeruatos terminos ſubſtantiales, & plures citationes ad ſententiam, & licet tunc remiſſoriam ſemel petierit, tamen poſtea ſiluit, quamuis Iudex
per bimeſtre, & amplius diſtulerit ferre ſententiam, † quod 1
magis demonſtrat petentis calumniam, *ad text. in l. non ignoret ibi gloſ. verb. pro calumnia, C. de fruct. & lit. expen. & in cap. exceptionem cum gloſ. verb. qui ſi eam omiſerit ibi propter dolum ſuum de except.* Bald. *ibidem num.1.* Felin. *cap. ſignificantibus nu.25. in fin. de libell. oblat.*

Iuncto maximè, quod in alijs inſtantijs præcedentibus, neque in ſubſequenti quinta inſtantia in gradu reſtitutionis in
integrum remiſſoria petita fuit; † ſignum euidens, quod 2
petitio in quarta inſtantia tendebat ſolùm ad differendam expeditionem cauſæ tunc imminentem, & ſic calumnioſè, Rota *deciſ.356. in fine*, ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.322. part.3. diuerſ. dec.111. num.7. par.6. recent.* Alioquin enim Plebanus haud neglexiſſet ſucceſſiuè in gradu reſtitutionis in integrum, vt reſtitutionis cauſas coadiuuaret, quin potius ſoli-
citaſſet celerius conceſſionem remiſſoriæ, † quam poterat 3
quidam obtinere coram eo Iudice, Caual. *deciſ.170. num.2. deciſ.425. num.3.* Buratt. *deciſ.555. num.4.* Sed ſi tunc ſuccu-
buiſſet, ſperare † amplius non poterat poſt rem iudicatam, 4
Caputaq. *dec.51. par.3.* Caual. *dec.208. num.1. dec.250. n.3.* Rota *inter recent. dec. 406. num.2. in fin. part.2. dec.125. nu.10. part.5. dec.217. nu.2. p.7.*

Sed præterea neque in ſexta inſtantia petita fuit remiſſoria, niſi poſtquam dicta teſtium examinatorum pro penſio-
nario fuerant didicita, & plenè diſcuſſa, † ac deſuper ema- 5
nauerat deciſio Rotalis, id quod auget præſumptionem calumniæ, Rota *deciſ.41. ſub num.35. & nu.36. part.7. recent.* Quæ vltrò incaleſcit qua Plebanus non contentus diu, ac per ſex inſtantias defatigaſſe penſionarium in iudicio ciuili, excitauit etiam criminale, in quo viginti duos teſtes examinauit, ſed etiam ibi ſuccubuit. Ex quibus omnibus ſimul iunctis,

Digitized by Google

ctis, accedente etiam quod duo præſertim teſtes penſionarij
ſpecificè, ac diſtinctim deponunt de valore Plebaniæ, quod-
qoe illa in præteritum maiori penſione grauata fuerat, & po-
ſtea redditus aocti fuerunt ob recuperationem cuiuſdam
Prati, conuincitur vehementiſſima Plebani calumnia,
6 † quam Iudea ea pluribus cauſis deducere ſolet, Caſſad. *de-
ciſ. 3. in fin. de dilat.* Mantic. *dec. 312. nu. 10.* Rot. *deciſ. 575.
num. 3. part. 5. rec. 41. n. 34. part. 7. rec.* & in alijs allegatis in
adnot. *ad. dec. 606. n. 34. p. 5. rec.*

Non obſtat, quod poſt didicita teſtificata datur remiſſo-
7 ria, † tum ſuper articulis diuerſis Gregor. XV. *dec. 121. n. 3.*
8 Buratt. *dec. 163. nu. 3.* tum fauore † Eccleſiæ, vt fuit dictum
in *Viglenauen. locationis 5. Maii 1596. coram bon. mem. Cor-
duba, & in Seguntina media annata 12. Iunij 1598. coram*
9 *bon. memor. Lutta*, tum ad probandum † maiorem, vel
minorem valorem Batt. *in l. eum furti num. 4. ff. in lit. iuran.*
Rot. *d. dec. 41. n. 19. part. 7. recent.*

Nam in caſu noſtro, vltra publicationem teſtium concur-
rit etiam eorum diſcuſſio, & alia plura ſupra enumerata
10 argumenta calumniæ, cuius vehemens ſuſpicio † in qua-
cumque materia ſufficit, vt denegetur remiſſoria etiam ſu-
per articulis releuantibus, Seraph. *deciſ. 1460. n. 1.* Rot. *dec.
235. num. 6. part. 5. rec. & in Anconitana cenſuum 26. Ianuarij
1635. coram bon. mem. Merlino*, etiam ſi petatur ab Eccle-
11 ſia, † ac tendat ad probationem maioris, vel minoris va-
loris, vt in ſpecie declarat *allegata dec. 41. nu. 20. iuncto n. 33.
par. 7. recent.* in qua deciſione concurrebant ferè eadem quæ
in præſenti, & ſub *num. 49.* quamuis articuli eſſent releuan-
tes, & daretur fumus articulorum, denegata nihilominus
fuit remiſſoria attentata qualitate facti.

Vnde nihil facit, quod ex teſtibus examinatis ſine citatio-
ne partis ad inſtantiam Plebani detur fumus valoris articula-
ti, eo minus qoia ſunt ijdemmet teſtes examinati in iudicio
criminali, qui ſi concludunt in dicto, vt ea aduerſo ſuppo-
12 nitur, † Plebanus non eget ſecundo examine, ſin minus
calumnioſæ illud affectat Seuerolus *de remiſſ. c. 6. num. 2.* Beo.
eod. tract. cap. 3. num. 27. Rot. *dec. 367. nu. 2.* coram ſan. mem.
Gregor. XV. *dec. 235. num. 1. par. 5. recent. deciſ. 306. num. 6.
& 7. par. 6.*

Et quatenus replicatur, quod primum eaamen eſt nullum
13 ex defectu citationis, † ideòque danda eſt remiſſoria, vt
fiat ſecundum Rot. *deciſ. 13. de teſt. in nou.* Cauall. *dec. 425.*
14 *nu. 2.* quamuis penſionatius † nullitati examinis renuncia-
uerit, Put. *dec. 236. lib. 1. in correct.* Vbi, quia examen fa-
ctum erat oullum, conceſſa fuit remiſſoria ſuper eiſdem ma-
terijs poſt publicationem teſtium, non obſtante, quod alia
pars renunciaſſet eaceptioni nullitatis; ea ratione, quia
per huiuſmodi renunciationem tolli non potuit ius iterùm
eaaminandi quæſitum actori ob nullitatem primi examinis,
& poterit actor dicere ſi in primo examine oon probaoi, pro-
babo in ſecundo.

Facilis eſt reſponſio cum caſus deciſionis Putei longè di-
ſtet à noſtro, ibi enim neque concurrebant tot aliæ conie-
cturæ calumoiæ, oeque renunciatio nullitatis, ſeu decla-
ratio habendi examen pro ritè facto emanauerat ad inſtan-
tiam ipſius actoris qui nimirum eligendo viam talis declara-
tionis, & cogendo reum mediante Iudicis decreto, vt de-
15 clararet eaamen validum, ſequuta † hac declaratione ami-
ſit facultatem conuolandi ad aliud remedium noui examinis,
iux. tex. in l. quod hered. §. eligere, ff. tribut. Act. Dec. *conſ.
146. nu. 6.* Marant. *de ord. Iudic. 6. partit. & producuntur ſcri-
ptura num. 31. & diſput. 6. num. 3. & 24.* Capyc. *dec. 119. nu.*
16 *6.* Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ. 255. num. 7.* & in his † ter-
minis fuit denegata remiſſoria in Pacen. *colleg. prima Iulij
1639. coram R.P.D. meo Royas.*

Accedit, quod oec articuli ſunt releoantes, com non
fueriot articulatæ omnes terræ, ac redditus Plebaniæ, vt
ponderat prima deciſio, *§. præterea*, quæ tollit etiam obie-
ctum prætenſarum eapenſarum pro colligendis fructibus ite-
rum à Plebano deductum, & additur quoad expenſam fa-
ctoris non benè eius neceſſitatem elici ab, exemplo Curij
anteceſſoris, quia pars ipſa fatetur, quod illæ vltra Pleba-
niam poſſidebat ſimplex beneficium, aliaque bona patrimo-
nialia, & negociabatur mutuando frumentum, ideòque
non mirum ſi factore indigebat, eapenſa verò Capellani eſto
quod illi daretur ſalarium ſcut. decem, ac etiam medietas in-
certorum aſcendens ad ſcut. duodecim non releuat, cum
adhuc ea deducta remanear valor Plebaniæ in ſcut. vltra 200.
vt patet ex deciſ. emiſſa 10. Iunij 1641. coram bon. memor.
Merlino.

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

*Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 12. Ianua-
rij 1642. coram eodem bon. memor. Bichio erit infra in Ap-
pendice.*

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Anconitana Cambiorum.

Mercurij 1. Iulii 1643.

ARGVMENTVM.

Pecunias accipiendi ad cambium vbi alicui conceditur facultas in certis caſibus, vt cambia debeantur, probari debet, & conditionis euentus, & quod ille fuerit debitori intimatus.

SVMMARIVM.

1 *Cambiandi, & recambiandi facultas in certis caſibus conceſſa, illis non euenientibus nihil operatur.*
2 *Facultas accipiendi pecunias ad cambium conditionaliter alicui data, vt ſuum operetur effectum, quæ probari debeant.*
3 *Denuntiatio conditionis euentum ſub qua fuerat conceſſa facultas accipiendi pecunias ad cambium probari debet maxime reſpectu fideiuſſoris.*
4 *Cambia, vt licitè debeantur de realitate illorum cum effectu conſtare debet, per partitas nempè librorum, aut literas nuncupatas*, de ſpacci.

DECISIO CXXIV.

COnſulens Mercatorum Ciuitatis Anconæ pro diffinienda controuerſia, quę coram eis vertitur inter Ioannem Sturanum Admioiſtratorem deputatum ab Angelo Grimaldo in appaltu olei dictæ Ciuitatis ex vna, & Darium Scalamontem releuatorem eiuſdem Sturani ex altera, conſuluerunt noſtrum Tribunal ſuper dubijs ſequentibus, nempe

An D. Ioannes Sturanus fideiuſſor, & adminiſtrator appaltus reddiderit rationem de datis, & receptis Domino Angelo Grimaldo principali, ipſo viuente, & poſito quod non, An poſſit hodie conſequi ſuum creditum contra D. Darium Scalamonte, & an debeantur cambia, & recambia.

Cùm autem in poſitione habita ſub die 29. Nouembris 1641. Domini mandaſſent, quod Sturanus redderet rationem citato etiam Scalamonte, fuerunt in partibus eo citato exhibiti libri adminiſtrationis, & poſtea iterum poſita cauſa ſub die 24. Aprilis anni currentis, quia viſum fuit ex datis in ſummarijs vtriuſque partis non conſtare de realitate crediti dicti Sturani reſponſum fuit eligantur periti, verùm ex quo Conſules prædicti reſeruando ſibi hanc cognitionem verificationis crediti ſupplicarunt, vt credito ſuppoſito decideretur, an cambia, & recambia debeantur hodiè propoſui hoc dubium, & negatiuè fuit reſolutum, ſcilicet cambia, & recambia non deberi.

Ratio reſolutionis fuit, quia licèt Angelus principalis conductor appaltus dederit prædicto Srurano adminiſtratori facultatem accipiendi pecunias ad cambium, attamen hæc facultas reſtricta fuit ad duos caſus tantùm, ſcilicet; quatenus pecuniæ retractæ ea pretio olei ſibi conſignati non ſufficerent pro ſoluendo partito olei tunc empti à Bettis, & quatenus idem Angelus non prouideret de oleo neceſſario io fu-
turum, quò † fit, vt non conſtito prædictos duos caſus eue- 1
niſſe dicta facultas cambiandi vti conditionalis nihil operetur ad *l. cedere diem, ff. de verbor. ſignif. l. neceſſaria, §. quod ſi pendente ff. de peric. & commod. rei vendit. l. pecuniam quam*, & ibi Alex. *num. 4. ff. ſi cert. pet.* Pariſ. *conſ. 8. num. 25. lib. 3.* Crauett. *conſ. 170. num. 8.* Mantic. *deciſ. 343. num. 1.* Gregor. XV. *deciſ. 428. num. 3.* Rota *deciſ. 173. num. 1. part. 6. recent.*

Quinimò quatenus etiam purificata fuiſſet conditio, ſub qua conceſſa fuit facultas accipiendi pecunias ad cambium,
† deberet oſtendi Sturanum accepiſſe re vera pecunias ad 2
cambium in d. cauſam, & eidem Angelo denunciaſſe conditionis euentum, ad effectum, vt certè ſcit et debitum eſſe ſub vſuris, & ab eis ſe liberare poſſet in futurum ſi voluiſſet ſoluendo, quod debebat, vt in ſpeciè dixit Rot. *in deciſ. 52. num. 2.*

Digitized by Google

num.2. & 3. part.1. recent. vbi allegat concordantes. Quod
3 eò magis venit dicendum, † quoad Scalamontem fideiuſ-
ſorem Rota *deciſ.10. & 20. impreſſ.* apud Cenc. poſt addit.
ad tractat. de conſib.

Prætereà aduerterunt Domini, quod in ſummario non
apparet de realitate aſſertorum cambiorum, prout apparere
4 debet, & quidem per partitas librorum, † & per litteras
nuncupatas *ſpacci* verè tranſmiſſas ad nundinas, ad hoc vt
cambia licitè debeantur, Lup. *in tract. de vſur. conſul.3. §.2.
num.23.* Azor. *moral. inſtit. part.3. lib.10. tit. de cambijs cap.
10. verſ.1. quando*, Scacc. *de camb. lib.1. quaſt.7. part.3. li-
mit.5. num.1.* Seraph. *dec.946. num.1.* Rota *d. dec.52. num.3.
part.1. & deciſ.559. num.2. part.2. recent.* & fuit dictum *in
Romana cambiorum 4. Iulij 1642. coram Reueren. P. D. meo
Peutingero.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BICHIO.

Florentina Horti.

Mercurij 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

Sententiam poſſe ex rationabili cauſa executioni demandari etiam ſuper alia re, quam petita præſens concludit deciſio, vbi res in ſententia conuenta difficilem pateretur executionem. Iuramentum in litem, quando detur pro executione iudicati.

SVMMARIVM.

1 *Sententia in iudicatum tranſacta habet executionem paratam, & num. ſeqq.*

2 *Conſenſus litigatorum in iudicio importat quaſi contractum, & obligationem parendi iudicato.*

Amplia concluſionem procedere, etiam quod ſententia fuerit lata in ratione reali num.3.

4 *Sententia continens mandatum de immittendo, & amouendo reſpectiuè continet etiam relaxationem mandati pro reſtitutione rei de qua agitur.*

Reſtitutio venit ex natura rei vendicationis num.4.

5 *Executio poteſt ex cauſa fieri in alia re, quam petita, præcedente tamen ſummaria cauſæ cognitione.*

Intellige concluſionem ſaltem procedere donec res petita reſtituatur num. 6.

7 *Reus in iudicio rei vendicationis ſi habet reſtituendi facultatem, poteſt præcisè cogi reſtituere.*

Amplia concluſionem procedere etiam captis pignoribus, num.8.

9 *Iuramentum in litem etiam affectionis datur actori, vbi reus poteſt ad aliquid præcisè compelli.*

10 *Iuramentum in litem niſi daretur domino in iudicio rei vendicationis cogeretur ille inuitus re ſua carere, aut iſte pretio illam vendere.*

11 *Iuramentum in litem datur pro executione iudicati in iudicio rei vendicationis.*

12 *Reus non debet ex propria mora, & culpa melioris fieri conditionis.*

13 *Cauſa propter quam conceditur executio in alia re quàm petita, eſt ſi petita res reperitur in loco, vbi difficilè fieri poſſet executio.*

14 *Notoria ſufficit, quod allegentur abſque alia probatione.*

15 *Executio vbi petitur fieri ſuper alia re petita non habet opus noua litis conteſtatione, ſed tantùm quali quali petitione, dum illa petitur coram eodem iudice.*

16 *Litis conteſtatio neceſſaria non eſt vbi ſummariè proceditur, ſed qualiſcumque petitio ſufficit.*

DECISIO CCXXV.

Sententiam Rotalem, qua pronunciatum fuit hortum, de quo agitur ſpectare ad Petrum Ioannem de cambijs; Rota cenſuit exequendam eſſe ſuper bonis ſtabilibus Bernardi rei conuenti in agro Romano exiſtentibus.

Habet enim ſententia in iudicatum tranſacta executio-
1 nem † paratam, *l. poſt rem iudicatam, ff. re iud.* Neuiz.
conſ.4. num.9. & 11. Aſin. *in prax. §.7. limit.5. num.2. cap.2.*
paritque actionem perſonalem iudicati, vel in factum; quia
conſenſus litigatorum in iudicium † importat quaſi contra- 2
ctum, & obligationem parendi iudicato, *l. actori 8. C. de
reb. cred. l.3. §. idem ſcribit ff. de pecul.* & ibi Bart. *num.1. & 7.
in fin.* Angel. *in fin.* Salic. *ad med. verſ. nec obſtat*, Barz. *dec.
23. n.17.* etiamſi ſententia lata fuerit, vt in caſu noſtro in
actione reali, *l. miles §. fin. ff. re iud.* & ibi Cuman. 2. *poſt* 3
med. Alex. *nu.9. in fin.* Iaſ. *num.7. verſ. contrariam opinionem
gloſ. vlt. in l. nam, & poſtea §. fin. ff. de iur. iur.*

Et cùm ſententia declaret hortum ſpectare ad Petrum
Ioannem, & aduerſarium ab eius occupatione amouendum
eſſe, ac mandatum de immittendo, & amouendo reſpecti-
uè, & aliud quodcunque neceſſarium relaxet, † continet 4
etiam relaxationem mandati pro reſtitutione horti, quia re-
ſtitutio venit ex natura rei vendicationis *lege officium 9.* ibi
neceſſe habebit poſſeſſor reſtituere, *ff. rei vend.* & ibi Bart.
*num.4. ex gloſ. in l. Pomponius §. ſi is, qui precario ff. de acq.
poſſeſſ. verſ. item an hic*, Fab. *de error. pragm. part.1. dec.18.
error.4. n.3. & 9.*

Quod quia executioni mitti non poteſt ſuper ipſo horto;
exequendum venit ſuper bonis ab aduerſario poſſeſſis in
agro Romano, nam ex cauſa fieri poteſt executio † in alia 5
re, quàm petita præuia ſummaria talis cauſæ cognitione,
Angel. *in l.1. num.28. C. de iudic.* Roman. *conſil.270. num.4.
ex text. in l. cui reſtituere ff. rei vendic. vbi quod fieri poteſt
executio in eiuſdem rei æſtimatione*, ſaltim donec fiat † re- 6
ſtitutio rei petitæ ad *text. in l.1. & tot. tit. ff. vt in poſſeſſ. le-
gat. ſeu fideicomm. Rota in Romana cenſus 14. Iunij 1636. co-
ram bon. memor. Pirouano impreſſ. part.7. recentior. deciſ.
150. num.2.*

Cùmque reus in iudicio rei vendicationis, dum † ha- 7
bet reſtituendi facultatem, poſſit præcisè cogi rem ipſam re-
ſtituere, Bart. *in leg. ſtipulationes non diuiduntur num.38. ff.
verb. oblig.* Curt. iunior. *in terminis condemnati per ſenten-
tiam Iudicis in leg. in actionibus ſub num.22. verſ. vel etiam
ex Iudicis ſententia ff. in lit. iuran.* adden. ad Alexand. *con-
ſil.214. lit. I. lib.7.* etiam captis pignoribus, † vt fit contra 8
non parentes ſententiæ Iudicis aliquid fieri præcipienti. Vin-
cen. de Franc. *deciſ.310. n.1.* quem ſequuntur Facchin. *conſ.
63. n.1. lib.3.*

Executio facienda eſt pro æſtimatione, & quantitate
quam iurauerit actor, cui defertur iuramentum in litem 9
etiam affectionis, vt ſolet quando reus poteſt ad aliquid præ-
cisè compelli, Curt. *in punct. in dicta leg. in actionibus ſub
n.22.* Helfric. Hunn. *in tract. de rer. æſtimat. quaſt.8. in prin-
cip.* vbi dicit rationem, quia niſi in hoc iudicio permitte-
retur Domino iureiurando in litem rei ſuæ pro ſuo arbitrio
pretium ſtatuere, † cogeretur inuitus re ſua carere, aut iu- 10
ſto pretio illam vendere, contra id quod ad litteram diſponi-
tur in *l. ſi tutor. ff. de in lit. iuram. & in l. non enim ff. act. rer.
amot.* & quod pro executione iudicati † in iudicio rei ven- 11
dicationis detur iuramentum in litem, notat Fab. *de err. prag-
mat. part.1. deciſ.17. err.6. num.6.* eo magis in caſu noſtro,
quo Rota declarauit actorem non eſſe cogendum ad reci-
piendum pretium horti, prout condemnauerat ſententia
D. Nuncij Florentiæ; ſi enim executio fieret ſolùm pro iu-
ſto pretio hoc eſſet exequi dictam ſententiam, quam Rota
reuocauit, & aduerſarius ex propria mora, † & culpa me- 12
lioris fieret conditionis, vt benè ad propoſitum aduertit Fab.
d. dec.17. err.6. ſub n.11. verſ. nec vnquam.

Cauſa autem exequendi in alia re, quàm petita in caſu no-
ſtro eſt patens, quia hortus ſitus eſt in Ciuitate Florentiæ,
† vbi ſimiles exequutiones fieri difficile eſt, vt dixit Rota 13
deciſ.14. ſub num.3. part.2. recent. & impoſſibile hiſce tem-
poribus bellorum, quæ cùm ſint notoria, ſufficit † quod 14
allegentur abſque alia probatione, *gloſſ. in clem. appellanti,
verb. alias de appellat.* Felin. *in cap. cum. ordinem, num. 11.
& ſeq. de reſcript.* Dec. *conſil.356. nu.4. verſ.2.* reſpondetur,
Afflict. *dec.50. n.5.* Surd. *dec.259. num.14.*

Neque pro huiuſmodi executione obtinenda opus fuit no-
ua conteſtatione litis, † ſed ſolùm quali quali petitione, 15
quæ ſatis eſt quando petitur executio ſententiæ coram eo-
dem Iudice, Felin. *in cap. 1. num.7. in 5. fallentia de lit. con-
teſt.* vbi Soccin. *num.41.* Alex. *in l. intra dies nu.4. ff. rei iu-
dic.* Aſin. *in prax. §.4. cap.3. num.1.* Surd. *de aliment. tit.3.
quaſt.9. num.6.* Gratian. *diſceptat. 66. num. 24.* Vel quando
proceditur ſummariè, *clem. ſæpe de verb. ſignif.* Abb. *in
cap. fin. num. 10. de offic. iud.* Marant. *in prax. part.
4. diſtinct. 8. num. 20.* Surd. *de aliment. tit. 8. pri-
uil. 2. num.5.*

Digitized by Google

Et ita deciſum vna tantum parte informante, quia alia pluries citata non comparuit.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Faneñ. Prædij.

Mercurii 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

Æquitas *l. curabit C. de act. empt.* facit condemnare emptorem, qui rei emptæ pretium non ſoluit ad ſolutionem fructuum, qui dummodo de contrario non appareat ad rationem quinque pr centenario taxantur.

SVMMARIVM.

1 *Emptor qui rei emptæ pretium non ſoluit condemnari debet ad fructus recompenſatiuos ex æquitate legis.*

2 *Depoſitum acceptare videtur, qui à decreto deponendo non appellauit, quinimmò illud ſibi conſignari curauit, ſecus ſi impugnauit num. 3.*

4 *Fructus bonorum ſtabilium taxantur ad rationem quinque pro centenario, vbi contrarium non probatur.*

DECISIO CCXXVI.

CVm Comes Petrus Aloyſius condemnatus fuiſſet per tres conformes ad ſolutionem prædij, de quo agitur vna cum fructibus recompenſatiuis ad fauorem Petri Pauli Leonardi dicti prædij venditoris, dicebat, ad fructus recompenſatiuos non teneri, ſtante depoſito de pretio facto in partibus, vel ſaltem, eorum taxationem, non debere excedere ſummam ſcutorum quatuor pro centenario, ſupponendo, fructus bonorum ſtabilium de tempore venditionis dicti prædij in loco contractus, non exceſſiſſe dictam ſummam, propterea dubitaui, à qua die debeantur fructus, & ad quam ſummam.

Et Domini, quoad primam dubij partem, dixerunt, fructus deberi à die aduentus ſolutionis; Cùm igitur d. Aloyſius in inſtrumento emptionis promiſerit ſoluere pretium in moneta Papali, vel Vrbinatenſi in tribus paghis æqualibus, quarum prima fieri deberet ſtatim ſequuta æſtimatione, ac facta terminatione, reliquæ verò duæ infra biennium, & æſtimatio cum terminatione ſequuta fuerit ſub die 24. Septembris 1633. ſequitur, vt pro pagha, fructus debeantur à dicta die, & pro reliquis duabus paghis, à die quo elapſum fuit biennium vſque ad diem effectualis ſolutionis pretij pro-
1 miſſi: Æquum enim non eſt emptor retineat rem, & pretium cum iactura venditoris, & ideò debet condemnari ad fructus recompenſatiuos, iuxta diſpoſitionem *l. Iulianus, §. ex vendito, ff. de action. empt. & l. curabit, vbi Doct. C. eod. tit.* Couarr. *variar. reſolut. lib. 3. cap. 3. num. 2.* Rota *deciſ. 33. n. 1. & ſeqq.* coram Durano *inter eius impreſ.*

Non obſtat, quod d. Aloyſius depoſuerit paghas debitas penes Montem Pietatis, & ſic non ſubſiſtat, quod retinuerit rem, & pretium, immò ex quo venditor non appellaue-
2 rit à decreto de deponendo, & depoſitum ipſum ſibi conſignari curauit, videatur illud acceptaſſe Rota coram Sancta mem. Gregor. XV. *deciſ. 480. num. 7.* Quia venditor tale depoſitum potiùs ſemper impugnauit, vt apparet ex proceſſu
3 cauſæ, & illud, tanquam non integrum, neque purum, ac liberum in gradu appellationis obtinuit per Rotam declarari, non ſuffragari, vt in deciſionibus emanatis, tam coram *Reuerendiſſimis Dominis meis Dunozeto Decano 27. Iunij 1636. & Patriarca Panzirolo 13. Iunii 1640. & 23. Ianuarij 1641. coram me 9. Maii 1642.*

Adeò quod licet poſtea eius conſignationem procurauerit in vim exequutorialium Rotalium, hoc fecit ad effectum ſibi ſatisfaciendi de ſuo credito pecunias depoſitatas recipiendo ad computum pretij, & ſummæ in eiſdem exequutorialibus contentæ, non autem ad effectum approbandi depoſitum ab initio.

Quo verò ad ſecundam partem, ſcilicet ad quam ſummam ſint taxandi prædicti fructus cum dictus Aloyſius nullibi probauerit, de tempore venditionis huius prædij, fructus bonorum ſtabilium non exceſſiſſe ſummam ſcutorum quatuor pro quolibet centenario, prout prætendit, DD. attenden-
4 do diſpoſitionem iuris, cenſuerunt, eos eſſe taxandos ad rationem quinque pro centenario, iuxta *gloſ. in auth. præterea, C. de ſacroſ. Eccleſ.* Iaſ. *in l. ſi fundum n. 5. verſ. item adde, ff. de legat. 1.* Pariſ. *conſ. 60. num. 19. lib. 1.* Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 6. num. 19.* Couar. *variar. reſolut. lib. 3. cap. 9. num. 6.* Rota *dec. 182. num. 1. & deciſ. 192. num. 1. & 2.* coram Durano *inter eius impreſſas, & fuit dictum in Caſenaten. dotis 27. Iunii anni præteriti coram Reu. P. D. meo Meltio.*

Et ita vtraque parte informante fuit deciſum.

R. P. D. MELTIO,

Poſteà Epiſcopo Papieñ.

Romana Pecuniaria.

Mercurij 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

Societàs ſi ſuper re particulari, vel certa, & determinata ſumma fuerit contracta, quidquid extra rem, vel ſummam in ſocietate deductam fuerit per ſocios acquiſitum non ſocietati, ſed ipſi proprio nomine acquiritur.

SVMMARIVM.

1 *Nomen debitoris etiam futuram comprehenditur ſub obligatione camerali omnium bonorum præſentium, & futurorum.*

2 *Creditor contra debitorem debitoris agit ne dum actione hypothecaria, verùm etiam actione vtili perſonali, & num. ſeq.*

4 *Apoca in qua aliquis ſe facit debitorem alterius probat creditum illius.*

5 *Societate inita in certa, ac determinata ſumma non prohibetur ſocius proprio, & particulari nomine contrahere.*

6 *Socius præſumitur potius emere ex propria, quam ex ſociali pecunia.*

7 *Socius quidquid acquirit etiam proprio, & particulari nomine ſocietati acquirit, vbi ſocietas eſſet omnium bonorum.*

8 *Contractus initus per ſocium proprio nomine, quamuis cum pecunia communi, ipſi acquiritur non ſocietati.*

9 *Partita adnotata in communi cataſte ſocietatis, omnibus ſocijs dicitur acquiſita.*

10 *Creditum ſatis dicitur probatum per literas à creditore debitori tranſmiſſas, in quibus debitor reſpondendo debitum faſſus eſt.*

11 *Confeſſione propria nulla datur maior probatio.*

12 *Audiri non debet, qui venit contra propriam confeſſionem.*

13 *Reſolutiones Rotales inter alios emanatæ non præiudicant perſonis in cauſa non exiſtentibus.*

14 *Obligatio cameralis continet fauorem cuiuslibet habentis intereſſe.*

15 *Liberatio facta à creditore debitori ipſi tantum eiuſque nocet heredibus, non autem cæteris illius creditoribus.*

16 *Liberatio facta per ſocium ad fauorem ſocii quantumuis verbis vniuerſalibus concepta, ad rem, & cauſam ſocietatis reſtringitur.*

Verba generalia reſtringuntur ad ſpeciem contractus præcedentis nu. 16.

17 *Præſcriptio remanet interrupta ex confeſſione debitoris.*

18 *Præſcriptionem ad interrumpendam, quilibet actus, & interpellatio, quamuis extraiudicialis, & per epiſtolas emanata iudicatur ſufficiens.*

DECISIO CCXXVI.

INita ſocietate rationis bancariæ inter DD. Petrum Enriquez de Errea, Octauium Coſtam, & Abbatem Io. Antonium filium Octauij, fuit poſtea de anno 1614. contractum matrimonium inter eumdem Petrum, & D. Aloyſiam Coſtam, Octauij filiam cum dote ſcut. 15. mil. quæ idem Petrus in contanti recepit, illaque in omnem caſum reſtitutionis cum obligatione Camerali, & hypotheca omnium ſuorũ bonorum, vt ex publico Inſtrumento *Summ.* Aloyſiæ *num. 1.* reſtituere promiſit. De anno 1617. idem Petrus contraxit ad ſui fauorem cambium ſcutor. 15. dum d. Abbate, qui ſub obligatione Camerali illa cum cambijs reſtituere promiſit, *vt in dicto Summar. nu. 2.* Obijt dictus Petrus de anno 1634. condito Teſtamento, in quo inter alia declarauit ſe eſſe cre-

Digitized by Google

ditorem dicti Abbatis Io. Antonij in ſupradicta ſumma, con-
tra quem à R.P.D. Cecchino, ab A.C. deputato, ſuit rela-
xatum mandatum pro medietate cambij ſcutorum 2115. ſi-
ne præiudicio tamen alterius medietatis, inſtante D. Ioanne
filio, & hærede eiuſdem Petri. Pro conſecutione autem alte-
rius medietatis fuit mihi cauſa commiſſa cum facultatibus
eiuſdem A.C. nomine Aloyſiæ, agentia pro reſtitutione ſuæ
dotis, & diſputato dubio. An eſſet relaxandum mandatum
executiuum, nec ne fuit per Dominos affirmatiuè reſpon-
ſum.

De conſtitutione, & ſolutione dotis non dubitatur, &
per conſequens cum euenerit caſus reſtitutionis illius, viſum
fuit non poſſe denegari tale mandatum contra eumdem Ab-
batem, vti debitorem Petri, qui pro tali reſtitutione ſe obli-
gauit in forma Cameræ cum hypotheca generali omnium bo-
norum præſentium, & futurorum. Vnde dicitur etiam
1 comprehenſum nomen debitoris etiam futurum ad *l. nomen,
C. quares pign. oblig. poſſ. l. 2. C. quando fiſc. vel priu. Dec. in
l. 3. C. de hered. act.* Surd. *conſ. 4. num. 22. & 23.* cum alijs cu-
mulatis à Paciſ. de Saluian. *inſpect. 3. cap. 2. num. 195. & ſeq.*
Decian. *conſ. 113 num. 7. verſ. 3.* Magon. *deciſ. Floren. 146.
num. 1. Rot. in Romana domus 25. Febr. 1641. coram R.P.D.
meo Cerro*, & conſequenter d. Aloyſiæ pro recuperatione
ſuæ dotis non ſolùm competit vtilis hypothecaria in bonis
2 eiuſdem Abbatis debitoris Petri quemadmodum ipſe dire-
ctam habebat, *l. 1. C. de Saluian.* Neguſ. *de pignor. & hypot.
membr. 3. par. 2. nu. 24. & ſeqq. Rota in Rauennaten. Saluia-
ni 12. Februarij 1618. coram bon. mem. Remboldo, & 15. De-
cembr. 1621. coram bon. mem. Merlino.* Verùm etiam actio
3 vtilis perſonalis, Surd. *conſ. 4. num. 23.* Rot. *dec. 760. n. 1. par.
2. & 703. num. 2. par. 3. recent.*

De credito Petri non videtur ambigendum, dum illud
concludenter probatur ex apoca per eumdem Abbatem, &
nomine proprio ſubſcripta, vt in dicto *Summar. num. 2.* in
4 qua ſe debitorem eiuſdem Petri in dictis ſcutis 2115. pro to-
tidem ab ipſo receptis, declarauit, ibi, *Per altri tanti hauuti
da ſua Signoria contanti, & mi oblige in forma Camera Apo-
ſtolica di reſtituergheli aſſieme con li cambij*, Bart. *in l. em-
ptor, §. Lucius, num. 2. ff. de pact.* vbi etiam Iaſ. *num. 2.* Pa-
riſ. *conſ. 47. num. 6. lib. 1.* Aymon. *conſil. 73. num. 40. Rota
in Meleuitana Prioratus Nauara 14. Iunij 1628. coram bon.
memor. Cardin. Verilli, & in Romana dotis 14. Februarij
1642. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.* Nec in-
formantes pro Abbate negant tale debitum, ſed ſolùm co-
nantur probare Petrum ſuum creditum contraxiſſe cum
pecunijs ſocialibus, non autem proprijs tamen ex pro-
prijs pecunijs Petri illud fuiſſe contractum; fuit per Domi-
nos reſponſum.

Conſtat enim quod Petrus vltra capitale poſitum in ſocie-
tate inita cum Octauio, habebat ſcut. 20. mil. auri in ſuo
computo à patre, vt ex *d. Summar. num. 6.* quæ ſeparatim
negociabat à ſocietate, & ad proprium, & priuatum eius
commodum licet ſub nomine rationis bancariæ, quod ta-
men faciebat, vt ſeruaret pactum ſpeciale conuentum in ca-
pitulis ſocialibus ſcilicet, quod nullus ex ſocijs poſſet cambia-
re, nec alia negocia propria facere ſub nomine proprio, ſed il-
la facere teneretur tantum ſub nomine rationis bancariæ ſub
pœna ibi expreſſa. Vnde dum apparet in ſocietate ſupradi-
cta fuiſſe à ſocijs appoſitam certam, ac determinatam pecu-
niarum quantitatem, benè potuit Petrus dominium ſibi ac-
5 quirere de dicto cambio, tanquam contracto proprio non
autem communi, & ſociali nomine, *l. ſi patruus C. com-
munia vtriuſq. Iud. l. cum duobus, §. Pipinia, ff. pro ſoc.* Me-
noch. *conſ. 122. n. 20. verſ. & nunc res*, Mantic. *de tacit. & am-
big. lib. 6. tit. 16. num. 41.* Maximè cùm præſupponatur, quod
6 ſocius emere velit potius ex propria quam ex communi pe-
cunia, *l. ſi defunctus arb. Tut. l. ſi ventri, §. vlt. ff. de priuil.
cred. l. cum proponas, C. pro ſoc.* Petr. de Vbald. *de duob. fratr.
part. 5. nu. 33.* Corn. *conſ. 122. nu. 8. lib. 2.* Soccin. ſen. *conſ. 24.
n. 2. lib. 2.* Crauet. *conſ. 834. nu. 1.* Contrarium verò eſſet fir-
mandum, quando ſocietis eſſet omnium bonorum, quia
7 tali caſu quidquid ſocius acquireret etiam nomine proprio,
iudicio ſocietatis conferre cogeretur, *l. ſi quis ſocietatem, ff.
pro ſoc.* Bald. *in l. ſi ſocius, ff. ſi cert. pet. & conſ. 120. num. 3.
& verſ. & ſi dicatur lib. 1. & conſ. 451. n. 2. ad fin. lib. 3.* Rom.
conſ. 291. num. 10. & conſ. 413. num. 19. Et licet tale cambium
8 eſſet contractum ex communi pecunia, nomine autem pro-
prio, nihilominus Petrus dominium in totum ſibi ipſi acqui-
ſiuiſſet, ita ſenſit *gloſ. in l. qui ſocietatem contraxit, ff. pro ſoc.*
Rom. *conſ. 3. num. 1.* Anchat. *conſ. 31. num. 2.* Mantic. *de ta-
cit. & ambig. lib. 6. tit. 11. nu. 28. verſ. quamobrem, & tit. 16.
num. 19.* Balb. *conſ. 97. lib. 1.* Menoch. *conſ. 122. n. 20. & conſ.
419. num. 5.* Rota *deciſ. 80. num. 2. part. 5. diuerſ.* Surd. *deciſ.
304. num. 3.*

Non obſtat partita, quæ hodie datur in *Summar.* Abbatis
num. 3. ex qua præſumitur tale cambium, licet fuerit contra-
ctum ſub nomine Petri, fuiſſe tamen ſocietatis, cum ex ea-
dem partita appareat, illud fuiſſe commune cùm ſocietate
ob expreſſionem nominum Herreræ, & Coſtæ, ibi, *detto
Gio. Antonio deue ſcudi* 2115. *datigli à cambio mies Herrera,
e Coſta, ſotto nome del mio Pietro à parte* G. *&c.* maximè
cum fuerit adnotatum in communi cataſto, ex quo præſup-
ponitur omnibus ſocijs quoad illud etiam dominium acqui- 9
ſitum, Bald. *in l. Conſualis, C. de donat.* Mantic. *de contract.
lib. 6. tit. 16. num. 30.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 547. nu. 13.*
Rot. *dec. 183. num. 7. par. 7. diuerſ.*

Quia difficultas, quæ poſſet oriri ex ſupradicta partita,
cantante ſub nomine communi Herreræ, & Coſtæ tollitur
tam ex littera ſcripta à dicto Petro eidem Abbati ſub 1. Au-
guſti 1633. *Summar.* Aloyſiæ *n. 3.* per multos annos poſt diſ-
ſolutam rationem bancariam, ex qua apparet tale creditum
ſpectare, & pertinere ad eundem Petrum, non autem ad
rationem bancariam, dum in illa leguntur hæc præciſa ver-
ba, *Della poliza nella quale V.S. ſi obligò al principale, e
cambij delli ſcudi 2115. che io gli accommodai*, quam ex re-
ſponſione eiuſdem Abbatis data ſub die 2. eiuſdem menſis
Auguſti, vt in *d. Summar. n. 4.* ibi, *Declarans ſe habere pro
interpellato al pari, che ſe l'iſtanza foſſe giudiciale, e per tale io
la reputo, &c.* quæ verba cùm importent tacitam confeſſio-
nem, controuerti non poteſt d. Abbatem mediante tali re-
ſponſione recognoſcere voluiſſe eumdem Petrum vti ve-
rum, & particularem ſuum Creditorem, non autem ſocieta-
tem bancariam, ad quam ſi tale creditum ſpectaſſet, hoc
ei reſcribere non omiſiſſet, maximè cùm d. Abbas tamquam
ſocius de rebus ſocialibus eſſet valde informatus, & propte-
rea dum litteras Petri continens tale creditum recepit eaſque
legit, & non ſolùm contra eaſdem nihil proteſtatus fuit, ſed
reſpondendo debitum faſſus eſt, concludenter illud dicitur
probatum ad fauorem Creditoris litteras mittentis, *l. ſi fi- 10
liusfam. la 2. ff. ad Maced. l. cum tabernam, §. 1. in fin. de pi-
gnor.* Gabr. *de præſ. concl. 2. nu. 1.* Grat. *diſcept. for. cap. 599.
num. 33.* Alex. *conſ. 78. vol. 1. & conſ. 147. num. 12. vol. 2.* Abb.
conſ. 88. verſic. ſi autem interuenit ſcientia vol. 1. Rot. *deciſ.
811. num. 9. par. 1 diuerſ.* & ſic per Petrum, ſiue per cauſam
ab eo habentes pro iuſtificatione talis crediti, nulla maior 11
probatio poteſt afferri, quam propria confeſſio eiuſdem Ab-
batis debitoris, *l. 1. C. de confeſſ. l. cum te, C. de tranſact.*
Rot. *deciſ. 495. num. 7. part. 5. tom. 2. & deciſ. 49. num. 4.
part. 7. diuerſ.* Et cum dictus Abbas venire intendat contra 12
propriam confeſſionem, nullo modo eſt audiendus, *l. 1. cum
vulg. de ſeru. fugit.* Pariſ. *conſ. 11. num. 39. & 40. lib. 3. Rot. in
Roſſanen. Decimarum 28. Nouembris 1639. coram Reu. P.D.
meo Bichio.*

Nec etiam obſtat, quod defecerit ratio bancaria, & il-
lius iura, & actiones tranſierint in creditores, & in eorum
locum in Octauium dd. creditorum ceſſionarium, & deinde
idem Octauius ampliſſimam liberationem legauerit eidem
Abbati ab omnibus, & quocumque debito ſocietatis, & tale
debitum fuerit declaratum eſſe ſociale, vt in deciſione in hac
cauſa emanata 1. Iulij 1641. coram bon. me. Pirouano, & per
conſequens d. Abbas illius occaſione non poſſit amplius mo-
leſtari vigore dictæ ampliſſimæ liberationis.

Nam deciſio cùm emanauerit inter Abbatem ex vna, &
hæredem Octauij ex altera, non debet præiudicium inferre
Aloyſiæ, quæ in cauſa audita non fuit, Iaſ. *in l. ſi vnus, §. 13
ante omnia, de pact.* Caſtr. *in l. ſi actionem, C. eodem, l. inter
alios, C. res inter alios act.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 49. n. 2.
& cap. 736. nu. 5.* Rot. *deciſ. 97. nu. 15. par. 7. recent.* & eo ipſo,
quod Abbas promiſit reſtituere Petro dicta ſcut. 2115. ſimul
cum cambijs fuit ius quæſitum ſuper huiuſmodi nomine de-
bitoris Aloyſiæ, maximè cùm talis promiſſio fuerit roborata
obligatione Camerali continent fauorem cuiuslibet haben- 14
tis intereſſe, Zacch. ad Galleſ. *de oblig. Camer. quæſt. 5. num.
6.* Rota *deciſ. 663. in princip. part. 1. diuerſ. & deciſ. 99.
num. 7.* apud eundem Zacch. Dutan. *deciſ. 270. nu. 5.* Rot.
*deciſ. 397. nu. 5. part. 5. & 44. num. 19. part. 6. & 46. n. 7. part.
7. diuerſ.* & talis liberatio facta per Octauium ad fauorem
Abbatis debet procedere in præiudicium Octauij, & ſuorum 15
hæredum tantum, non autem Aloyſiæ creditricis anterioris,
l. 1. C. debit. vendit. pignor. imped. non poſſ. Neguſ. *de pignor.*
par. 6.

Digitized by Google

*part.6.membr.3.num.*11. Surd. *deciſ.*286. *num.*1. *& deciſ.*62. *nu.*5. coram bon. mem. Buratto, & liberatio facta per Octauium ad fauorem Abbatis vti ſocij quamuis ampliſſima, & ex quacumque occaſione, deber tamen intelligi ratione
16 ſocietatis, quia ſemper verba generalia reſtringuntur ad ſpeciem contractus præcedentis, *l. ſi ex plurib. de ſolut.* Abb. *conſ.* 114. *lib.*2. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*292. *nu.* 15.

Præſcriptio tandem, quæ ad fauorem Abbatis poſſet opponi, nec etiam releuat. Quia cùm in reſponſione facta litteris tranſmiſſis à Petro eidem Abbati; ipſe ſuum debitum
17 agnouerit, illud apertè confitendo, ex tali enim confeſſione
interrupta remanſit quæcumque præſcriptio, *l. cum notiſſimi, §.7. immò, & illud verſ. ſed & ſi quis debitorem, C. de præſcript.*30. *annorum*, Bald. *in l.*1. *C. de furt.* Aretin. *in l. creditori colon. penult. ff. de leg.*1. Natt. *conſ.*402. *nu.*64. Grat. *diſcept. forenſ. cap.*994. *num.* 10. Ad inducendam enim interruptionem præſcriptionis ſufficit quilibet actus, & quælibet
18 interpellatio, etiam extraiudicialis, & in hoc caſu Petrus
ſpecificè interpellauit in ſuis litteris Abbatem pro ſatisfactione ſui crediti ad effectum impediendi præſcriptionem, quæ inducebatur ex curſu ſexdecim annorum, Abb. *conſ.*19. *col.*2. *lib.*2. Felin. *conſ.*2. *num.*6. Bald. *in tract. præſcript. in* 3. *par.* 6. *part. princ. Rota in Florentina affrancationis* 1. *Februarij* 1634. *coram Durano in ordine inter impreſſas* 526. *n.*22. *&* 26. *& dec.*281. *nu.*16. *part.*7. *diuerſ. & deciſ.*8. vbi Add. *litera C. num.*10. coram bon. mem. Buratto.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Aoconitana Dotis.

Mercurij 1. *Iulii* 1643.

ARGVMENTVM.

Hæredes Mariti obligati ad dotis reſtitutionem non tenentur ſoluere mulieri aliqua interuſuria ſtante depoſito ipſius dotis facto de ordine Iudicis, quod eo magis procedit ſi & ipſa mulier, quæ dotis erat creditrix, erat etiam debitrix de aliquibus bonis viri ad ipſam peruentis, quæ per illam ante dotis reſtitutionem eiſdem hæredibus conſignari debebant, hinc plura de depoſito, & oblatione dicuntur.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes mariti durante anno luctus non tenentur reſtituere vxori dotem in pecunia conſiſtentem, ſed tantum illi præſtare alimenta.*

2 *Statutum poteſt taxare alimenta vxori debita durante anno luctus.*

3 *Interuſuria dotalia non debentur vxori ob retardatam illi dotis ſolutionem ſi non concurrit mora hæredum.*

4 *Oblatio iudicialis cum ſubſecuto depoſito habet vim ſolutionis, & liberat deponentem.*

5 *Oblatio verbalis ſufficit ſtante recuſatione partis.*

6 *Oblatio verbalis, vt debitorem liberet ſtante recuſatione partis non requiritur expreſſa, & ſpecifica recuſatio, ſed etiam tacita ſufficit.*

7 *Taciturnitas creditoris poſt oblationem illi factam habetur pro recuſatione.*

[illegible] *Litis ſubſtentatio à creditore facta poſt oblationem debitoris inducit recuſationem, n.7.*

8 *Dare, & recipere, vbi quis vnà ſimul tenetur, tenetur prius dare vel offerre quod debet, ſi vult recipere quod ei debetur, & num. ſeq.*

9 *Vidua ſi ex vera parte eſt creditrix dotis, ex alia verò debitrix aliquorum bonorum mariti, tenetur prius bona reſtituere, & poſteà dotem ſibi debitam petere.*

Aduerte, quod ante reſtitutionem non poteſt prætendere interuſuria dotalia ibidem.

Hæredes mariti non tenentur ad ſolutionem aliquorum interuſuriorum dotalium ſi mulier primo bona mariti penes ipſam exiſtentia non reſtituit, num.9.

10 *Verba prolata per ablatiuum abſolutum inducunt conditionem.*

11 *Conditionis ea eſt natura, vt illa adimpleatur antequam diſpoſitio ſuum ſortiatur effectum.*

12 *Depoſitum, vbi non eſt integrum non ſuffragatur, ſed vide in num. ſeqq.*

13 *Creditori, vt dicatur licuiſſe diſtrahere pignora ſui debitoris requiritur, quod ille ſit creditor in maiori quantitate, quam important pignora.*

14 *Depoſitum dicitur integrum etiam, quod non fuerit factum de tota ſumma, ſi tamen integra rata liquida fuit depoſitata.*

15 *Debitor excuſare ſe non poteſt à mora, & culpa ſui facto cantata.*

16 *Petitio plus debito facit, quod debitor non dicatur in mora etiam ad effectum, vt illi non currat intereſſe, & 17.*

17 *Depoſitum iudiciale non vitiatur ex conditione per Iudicem appoſitam.*

DECISIO CCXXVIII.

FVit reſponſum noo deberi interuſuria Dotalia hæredibus q. Franciſcæ Lanfranconæ, quia aut petuntur pro
anno luctus, & cùm Dos conſiſteret in pecunia, & mobilibus nulla debentur interuſuria, qoia hæredes viri durante
dicto Anno non tenentur reſtituere dotem in pecunia, &
mobilibus conſiſtentem, † ſed ſolum præſtare alimenta, & 1
interim faciunt fructus ſuos iuxta opinionem quam originaliter tenuit *gloſ. in l. vnic. §. exactio, C. de rei vxor. act.* &
communiter ſequuntur DD. vt ibi notat alia *gloſ. addit.* &
patet ex relatis per Honded. *conſ.*36. *nu.*1. *lib.*2. & latius per
Surd. *de alim. tit.*1. *quæſt.*44. *num.*11. 29. *&* 30. & approbauit
Rota coram ſanct. memor. Gregnr. XV. *deciſ.*462. *num.* 2.
alimenta autem præſtita fuerunt, & quidem in quantitate
ſufficienti, quia illa taxantur à ſtatuto Anconæ in ſolis ſcutis
60. † quæ taxatio de iure licita eſt, & debet attendi, Abb. 2
*in cap. ſalubriter num.*6. Surd. *d. quæſt.*44. *num.*33. & tamen
Franciſca habuit quantitatem longè maiorem retractam ex
fructibus cenſuum penſionibus Domorum, venditione certorum mobilium, & ex alijs multis de quibus in Summario illorum de Fanellis *nu.*6.

Aut verò petuntur interuſuria pro tempore poſt annum
luctus, & ab inde citra decurſa, & iſta pariter non debentur, cum nulla poſſit conſiderari † mora in hæredibus Hie- 3
ronymi mariti Franciſcæ ſine qua huiuſmodi interuſuria non
debentur, Alciat. *conſ.*59. *num. & conſ.*113. *n.*5. *lib.*5. Surd.
*conſ.*211. *num.*9. *& Rota in recent. deciſ.*132. *num.*17. *par.*6.

Cùm enim dd. hæredes ſtatim, ac dies ſolutionis aduenit
fecerint in iudicium plures reales oblationes, & actuale depoſitum quantitatis debitæ, vt eorum *Summar. nu.*4. 6. 10. *&*
13. Ceſſat quæcumque mora cum ſimiles oblationes factæ in
iudicio, † & depoſitum habeant vim ſolutionis, & indu- 4
cant liberationem, Surd. *conſ.*86. *nu.*28. *&* 29. *& conſ.* 142.
*num.*8. *& conſ.*331. *num.*39. *& ſeqq. & deciſ.*262. *num.*2. *&* 3.
Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 38. *num.*32. *& cap.*686. *num.*2.
vbi quod quando verſamur in oblatione iudiciali, quod tali
caſu indubitanter habet vim ſolutionis, Natt. *conſ.*631. *nu.* 6. *poſt med.* Roland. *conſil.*7. *num.*29. *lib.*3. Cephal. *conſ.*207. *num.*44. *& pluribus ſeqq.* Qui tres conſuluerunt in eodem caſu, & alios allegat Cyriac. *controuerſ.*228. *num.*19. *&* 35. & ſequitur Rota *in recent. deciſ.*219. *num.*13. *part.*5. & de depoſito Rota *dec.*291. *num.*13. poſt Cenc. *de cenſib. ſecundum nouam impreſſ.*

Quæ multo magis procedunt in caſu noſtro cùm Franciſca ſemper recuſauerit recipere, quo caſu non ſolùm ſuffi-
cit oblatio realis, † ſed immò etiam ſola verbalis, vt per Surd. 5
*d. conſ.*86. *num.*29. *& d. conſ.*331. *num.*39. & alij per Cenc. *de
cenſ. quæſt.* 3. *nu.*30. *verſ. niſi creditor expreſſè recuſet*, & Rota coram Reuerendiſs. Vigellen. *deciſ.*108. *num.*4. & coram
bon mem. Buratto *deciſ.*517. *n.*3. *&* 4. & coram Gregor. *deciſ.*214. *n.*1. *in recent. deciſ.*137. *n.*1. *part.*2.

Nec ad iſtum effectum requiritur expreſſa, & ſpecifica
recuſatio, † ſed ſufficit quod conſtet creditorem receptu- 6
rum non eſſe, Bart. *in l. prætor ait, §. ſi quis paratus in fin. ff. de
non. oper. nunc.* Bero. *conſ.*196. *num.*3. *lib.*1. Cephal. *conſ.* 207.
*num.*54. *& ſeq.* vbi optimè diſtinguit, & Surd. *d. conſ.* 86.
*num.*30. *& conſ.*142. *ſub num.*8. *& conſ.*331. *num.*39. *ante fin.*
Qui ampliant id procedere etiamſi creditor audita oblatione,
taceat, & non acceptet, quia ſecundum eos, talis taciturnitas habetur pro non acceptatione, & ſufficit ſola litis ſub- 7
ſtentatio, Natt. *dict. conſ.*631. *ſub num.*4. Rota coram Duran. *dec.*180. *nu.*5.

Quibus etiam accedit, quod dicta Franciſca, tam ex

Ff 2 forma

forma mandati Aud. Cam. quam ex forma mandati Rotalis tenebatur reſtituere dictis hæredibus in actu ſolutionis mobilia ad eos ſpectantia, quæ ipſa apud ſe retinebat, & tamen ipſa non ſolùm mobilia non reſtituit, ſed nec etiam obtulit, quamuis fuerit ſæpius interpellata, vnde tantò minus poteſt imputari mora dictis hæredibus qui non tenebantur ſoluere, niſi facta eis prius oblatione, & ſucceſſiuè reſtitutione ſuorum mobilium, ſed potius Franciſca fuit in mora, dum ipſa non obtulit mobilia prout tenebatur ex lege vtriuſque mandati, cùm ſemper vbi quis debet dare, & recipere,
8 † prius debeat dare, vel offerre id quod tenetur ſi vult recipere id quod ei debetur iuxta celebrem *gloſ. in l. ædiles in fin. in verbo præſtet, ff. de ædilit. edict.* quam ſequuntur Dec. *conſ.* 421. *num.* 10. & Roman. *conſ.* 244. *num.* 4. Qui præciſè in noſtris terminis conſuluit de quadam vidua, quæ recuſabat reſtituere certa bona, quæ ad eam peruenerant de bonis mariti, quòd illius hæredes non tenebantur ei ſoluere dotem per ſupradictam rationem quod illa debebat prius dare, vel of-
9 ferre ſi volebat recipere, & ſub *num.* 5. ſubiungit, quod cùm hæredes mariti obtulerint velle ſoluere cum hoc, quod illa vidua faceret ea, ad quæ tenebatur, quod interim non poterat dici in mora, & Abb. *ibi citat. alios concordantes*.

Præſertim cùm onus reſtituendi mobilia fuerit iniunctum Franciſcæ per viam conditionis, vt apparet ex illis verbis, *Reſtitutis omnibus mobilibus inuentario deſcriptis*, quæ ver-
10 ba tanquam prolata per ablatiuum abſolutum conditionem inducunt, *l. ab emptione*, & ibi Bart. *num.* 1. Caſtrenſ. *num.* 13. *& alij*, *ff. de pact.* Rota coram Buratto *deciſ.* 696. *num.* 2. Vnde tantò magis debebat præcedere reſtitutio, vel ſaltem
11 oblatio mobilium cum proprium conditionis ſit, † vt prius impleatur antequam diſpoſitio ſortiatur effectum, & executionem, Bart. *in l. quibus diebus* 40. §. *Termilius num.* 1. *in fin. verſ. hoc dico ad doctrinam conditionis*, *ff. de condit. & demonſtrat.* Bald. *conſ.* 219. *ſub num.* 5. *lib.* 2. Crauett. *conſ.* 59. *nu.* 1. Corn. *conſ.* 102. *n.* 19. *lib.* 2. Cephal. *conſ.* 207. *n.* 52. Menoch. *conſ.* 131. Hunded. *conſ.* 58. *num.* ..... *lib.* 2. Rot. *in recent. dec.* 268. *num.* 1. *part.* 1.

Nec obſtant ea quæ in contrarium objiciuntur, & primò, quod non fuerint depoſitata, niſi ſcutor. 850. & tamen cre-
12 ditum dotis eſſet † ſcutorum 3052. & ſic depoſitum tanquam non integrum non ſuffragari, vt reſponſum fuit in hac cauſa ſub die 7. Febr. 1642. coram me; quia in dicta deciſ. hoc dictum fuit ad effectum excuſandi delictum Franciſcæ vendentis pignora, & ſic agebatur de damno vitando ad quem effectum ſufficiebat, quod Franciſca eſſet creditrix in maiori quantitate, ad hoc vt ſibi liceret diſtrahere pignora in ſatiſ-
13 factionem ſui crediti, §. 1. *inſtitut. quibus liceat*, *alien. vel non. l. ſi conuenerit*, *ff. de pignorat. act.* ſed hodie cùm de hoc principaliter agatur pro captando lucro ex mora debitoris non ſoluentis ad hunc effectum dixerunt DD. ſatis eſſe, quod eo tempore dos non eſſet liquida in maiori quantitate ad hoc, vt mora non dicatur incurſa, licet enim integra dos eſſet ſcutorum 3052. b. 54. de tempore tamen oblationis erat ſolùm liquida in ſcutis 2250. pro quibus Signatura reſcripſerat ſine præiudicio, vnde cùm ex his Franciſca iam fuiſſet conſequuta ſcuta 1400. redacta ex tot cenſibus hæreditatis, ſubhaſtatis remanebant ſolùm liquida ſcuta 850. oblata, & depoſitata. Reliqua verò ſcuta 802. b. 54. erant illiquida, cum Signatura, quoad ea reſcripſiſſet cum clauſula, *ſi quid exequendum*. Adeòque depoſitum ſcutorum 850. licet non integræ ſummæ fuit validum, & ſufficiens cum pro ea ſolùm rata Dos eſſet liquida, nec aliqua potuit incurri mora reſpe-
14 ctu reſidui non depoſitati, quia cùm eſſet illiquidum opus erat expectare illius liquidationem, & poſtea deponere prout dicti hæredes fecerunt, Ripa *in l. quod te*, *num.* 67. *in fin. ff. ſi cert. petat.* Bald. *conſ.* 461. *num.* 3. *lib.* 2. Riminal. ſen. *conſ.* 361. *n.* 6. *&* 10. *lib.* 2. Soccin. ſen. *conſ.* 107. *n.* 2. *lib.* 1. Anchar. *conſ.* 135. *num.* 2. Crauett. *conſ.* 89. *num.* 5. Surd. *d. conſ.* 331. *nu.* 42. Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſſ.* 19. *num.* 1. Rota coram Cardin. Seraphin. *deciſ.* 473. *nu.* 2. *& in recent. dec.* 331. *n.* 6. *in fin. part.* 1.

Nec reſiſtit, quod hæc poſterior ſumma dicatur remanſiſſe illiquida, culpa, & facto dictorum hæredum, qui diu litem ſubſtinuerunt, & varijs prætextibus, & diffugijs ſolutionem diſtulerunt ex quo infertur ipſos non poſſe excuſari à mora eorum culpa, & facto cauſata ex adductis per Tiraquell. *de vtroque retract.* § 6. *gloſ.* 3. *n.* 1. *&* 2.

Quia placuit reſponſio, quod immò hæc ſumma remanſit illiquida culpa, & facto ipſius Franciſcæ, quæ dedit anſam liti, & illius continuationi petendo plus debito, nempè ſcuta 4. mil. cum tamen verè non eſſent debita niſi ſcuta 3052. & b. 54. vt comperijt Rota, quæ abſoluit dictos hæredes à ſcutis 947. & b. 46. quæ plus debito petebantur cum condemnatione Franciſcæ in expenſis, vt in *Summ. num.* 9. & ſic non poteſt dici dictos hæredes hoc reſpectu fuiſſe in mora, quia dum ab eis plus debito petebatur habuerunt iuſtam cauſam litigandi, quæ excuſat à mora etiam ad iſtum effectum ne poſ- 15
ſit peti intereſſe, Ripa *in d. l. quod te nu.* 55. *ff. ſi cert. petat.* Aretin. *conſ.* 149. *num.* 9. Soccin. ſen. *d. conſ.* 107. *ſub num.* 2. *lib.* 1. Roman. *conſ.* 244. *num.* 5. vbi Add. *alios citat.* & in his terminis, quando plus debitum fuerat petitum, Surd. *conſ.*
142. *num.* 6. *&* 7. Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 6. *gloſs.* 2. 16
num. 1.

Denique non obſtat, quod depoſitum non fuerit liberum, ſed cum vinculis, & conditionibus, quia alia non adfuit
conditio, niſi quod reſtituerentur mobilia, quæ conditio 17
cum fuiſſet appoſita à Iudice in decreto, tanquam intrinſeca non vitiat depoſitum, Scacc. *de Camb.* §. 2. *gloſ.* 5. *nu.* 5. *verſ. contingit*. Cenc. *de cenſ. quæſt.* 3. *n.* 29. *in fin.* Add. ad Gregor. *deciſ.* 165. *nu.* 12. & idem Gregor. *deciſ.* 347. *nu.* 12. Rota *diuerſ. deciſ.* 813. *nu.* 1. *par.* 4. & coram Durano *deciſ.* 421. *n.* 8. & Add. ad Buratt. *deciſ.* 429. *num.* 7. & coram Coccino *deciſ.* 15. *num.* 3.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO

Poſteà Epiſcopo Papienſ.

Romana Dotis.

Mercurij 1. Iulij 1643.

ARGVMENTVM.

Creditor ſortis, & vſurarum, primo in extinctionem fructuum, deindè ſortis dicitur recepiſſe. Depoſiti natura examinatur, vt ſcilicet illud non dicatur vinculatum, ſed liberum per appoſitionem conditionis, quæ ipſi ineſt actui ad differentiam conditionis extrinſecæ, & ad quam pars compelli minimè poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Lucrum Dotis, & acconcium iiſdem gaudent priuilegiis quibus ipſa dos.*

2 *Creditor ſortis, & fructuum vbi ſimpliciter recipit in cauſam fructuum recipere dicitur, & n. ſeq. & n. 5.*

4 *Fructus dotis debentur donec illa reſtituitur.*

6 *Creditor poteſt compelli ad iurium ceſſionem faciendam.*

7 *Ceſſio iurium licet in limine contractus non fuerit nominata, tamen facultas illam petendi eſt inſorta in ipſo contractu.*

Ceſſio iurium eſt de natura actus nu. 7.

8 *Ceſſio iurium dicitur in mandato incluſa.*

9 *Conditio quæ venit ex natura actus dicitur intrinſeca.*

Depoſitum non vitiatur per expreſſionem conditionis, quæ venit ex natura actus, nu. 9.

10 *Depoſitum dicitur vinculatum ex appoſitione conditionis extrinſecæ ad quam pars compelli non poteſt.*

11 *Vſurarum curſum ad euitandum non ſolum ſufficit depoſitum, ſed etiam oblatio quamuis extraiudicialis.*

12 *Depoſitum ſolui non debet niſi ſecundum formam conuentam.*

13 *Depoſitum vbi quis recipere recuſat, quinimmò & illud impugnat talis recuſatio, & impugnatio illi ſolum nocere debet.*

14 *Oblatio ſola ſufficit quoties aliquis recipere recuſat.*

15 *Creditor non poteſt cogi ſuum recipere creditū minutatim.*

16 *Creditor inſtando pro conſignatione depoſiti illud dicitur acceptaſſe ita vt amplius impugnare non poſſit.*

17 *Acceptatio nihil aliud eſt, quàm mentis declaratio.*

18 *Depoſitum factum parte citata, & iuxta formam à iudice traditam dicitur iudiciale.*

Depoſitum iudiciale impedit curſum vſurarum, num. 18.

DECISIO CCXXIX.

PLures emanarunt deciſiones in hac cauſa tam pro reſtitutione dotis ad fauorem Illuſtriſs. D. Dimitillæ Ceſiæ, quàm pro immiſſione in poſſeſſionem Caſtri, & Terrarum Gra-

Graſignani in Saluiano eidem conceſſa ad eumdem effe-
ctum, vt recuperaret dotem conſiſtentem in ſumma ſcut. 28.
mil. computato tamen lucro, & acconcio, quæ prorſus gau-
1 dent ijſdem priuilegijs, † quibus gaudere ſolent dotes, Patiſ.
conſ.95. n.13. lib.2. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.498. num. 58.*
Rot. in Rom. acconcij 28. *Octob.* 1611. *coram bon. mem. Coccino*
Seraph. *deciſ.*132. *num.*1. *&* 2. *&* 72. *nu.*4. *part.* 2. *recent.*403.
*num.*14. *par.*5. *diuerſ. &* 80. vbi Add. *num.*11. coram Papa
Gregor. XV. Cùm autem ab Illuſtriſſima D. Iulia Balleona
Matre, & hærede bon. mem. Adriani Viri d. D. Dimitillæ
ſub 27. Febr. 1632. fuerit factum depoſitum parte citata iuxta
decretum Rotæ in cauſam per eamdem declarandam, *vt in*
*Summar. eiuſdem D. Iulia num.*1. in Sacro Monte Pietatis
ſcut. 18. mil. vt illa ſolueretur ad computum dotis eidem D.
Dimitillæ, de quibus re vera ipſa non recepit niſi ſcuta 12. mil.
cum alia ſex mille recepta ad cambium à Franceſchino illo
medio tempore ob delictùm ab eodem patratum fuerint
confiſcata. Recuſauit d. D. Dimitilla idem depoſitum reci-
pere ad computum dotis ex eo, quia illud non erat liberum,
& ipſa erat creditrix quarti dotalis, & fructum dotis, quo
circa prætendebat tale depoſitum eſſe recipiendum in fru-
2 ctuum extinctionem † attentata iuris diſpoſitione, iuxta
l. in ijs vero, §. Imperat. ff. de ſolut. l. cum ea ſortis, ff. de pi-
gnor. act. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*224. *nu.*21. *Rot. in Rom.*
ſpolij Caſalis 23. *Iunij* 1634. *coram Durano, & in Medio-*
lanens cenſus 17. *Maij* 1641. *coram Eminentiſs. Card. Ve-*
roſpio. Tamen coram bon. mem. Pirouano fuit reſolutum
D. Dimitillam recipere debere d. depoſitum in cauſam per
Rotam declarandam, *vt in Summ. R. P. D. Malateſta Balleo-*
*ni à d. D. Iulia cauſam habente n.*3. prout eadem D. Dimitil-
la ſub d. conditione recepit non ſolùm dd. ſcuta 12. mil. ſed
etiam alia ſcut. 2. mil. quæ vſque de anno 1624. depoſitata fue-
runt in Monte Pietatis ad creditum hæreditatis dict. Adriani
prouenientia ex pretio lineæ margaritarum, *vt ex Summ.*
*D. Dimitillæ nu.*8. 9. *&* 10. Nunc verò inſtante eodem R. P.
D. Balleone pro declaratione ſcilicet in quam cauſam ceſſe-
rint dicta ſcut. 14. mil. ſoluta fuit ſub hac die per DD. reſpon-
ſum, quoad ſummam ſcut. 11814. illa cedere in cauſam fru-
ctuum, quo verò ad reſiduum continens ſummam ſcut. 2186.
illa cedere in diminutionem ſortis.

Pro cuius reſolutionis maiori declaratione præmittendum
eſt, D. Dimitillam occaſione fructuum dictæ ſuæ dotis eſſe
creditricem in ſcutis 9214. vt fuit reſolutum in deciſione in
hac cauſa emanata ſub 4. Iulij 1635. coram bon. mem. Piro-
uano; Ab anno autem 1628. vſque ad annum 1632. quo fuit
factum depoſitum, creditum eiuſdem aſcendit ad ſcuta 6825.
quæ in totum conſtituunt ſummam ſcut. 16039. fructus au-
tem d. Caſtri fuerunt calculati ad rationem ſcut. 1300. quo-
libet anno, donec per Balleonos contrarium probaretur, vt
in eadem deciſione 4. Iulij 1635. fuit firmatum, & cum ap-
pareat, eadem D. Dimitillam, antequam fuiſſet factum de-
poſitum, recepiſſe tantum ſcuta 4225. ex redditibus eiuſdem
Caſtri, quibus detractis ex d. ſumma ſcut. 16039. eadem re-
manebat creditrix ex cauſa dd. fructuum in ſcutis 11814. Vn-
de cùm concludenter appareat, eamdem D. Dimitillam ex
depoſito recipiſſe tantum ſcuta 12. mil. in vna partita, & bis
mille in alia, quod non negatur per informantes per eam-
dem, dicta ſcuta 11314. debebant cedere in cauſam fru-
3 ctuum, reſiduum verò ſcut. 2186. in cauſam ſortis, † quia
dum ex ſolutione tam ſcuta 12. mil. quam aliorum bis mille
non poterat extingui debitum ſcut. 28. mil. illa ſolutio debe-
bat cenſeri facta in extinctionem fructuum, non autem ſor-
tis Barr. *in l.*1. *de ſolut. nu.*6. *verſ. quæro qualiter*, Cyn. *in l.*1.
C. de ſolut. Gratian. *diſcept. forenſ.*222. *nu.*30. *& ſeqq. & cap.*
671. *n.*1. Ruin. *conſ.*136. *num.*14. *vol.*4. *& conſil.*162. *num.*17.
*vol.*5. Surd. *conſ.*290. *num.*61. Gabr. *conſ.*151. *num.*3. *vol.*1.
Rot. *deciſ.*284. *nu.*4. coram Buratto, *& deciſ.*556. *num.*6. *par.*
5. *diuerſ. tom.*2. Verùm cùm D. Dimitilla antequam fuiſſet
factum depoſitum recepiſſet fructus d. Caſtri ſpatio quatuor
annorum, & iſti fuerint per Rotam taxati ad rationem ſcut.
1300. quolibet anno, vt ſuperiùs firmatur, Domina verò
Dimitilla aſſerat recepiſſe tantùm ſcuta 4225. de errore cal-
culi clarè conſtat, cum ad d. taxam ſcut. 1300. quolibet anno
conſtituatur ſumma ſcuta 5200. Vnde tam pro tali errore
calculi, quam pro alijs partitis, quæ per R. P. D. Balleonum
prætenduntur omiſſæ, poterit particulariter conſiderari.

Non obſtat mandatum relaxatum per bon. mem. Piroua-
num contra bona hæreditaria Adriani pro ſummam ſcut. 43.
mil. *vt in Summ. Dimitillæ n.*7. ſine præiudicio reſidui, & alio-
rum iurium eiuſdem, cum ipſa prætenderet ſuum creditum
aſcendere ad ſcut. 46670. & b. 81. hoc eſt ſcut. 28. mil. pro ſor-
te principali dotis, & lucri, vt fuit reſolutum coram bon. me.
Pirouano *ſub die* 4. *Iulij* 1635. alia verò ſcuta 18670. & b. 81.
pro reſiduo fructuum eiuſdem, & depoſitum à D. Iulia fa-
ctum à principio non fuiſſe liberum, ſed conditionale, *vt in*
deciſ. in hac cauſa emanata 10. *Decembris* 1632. *coram bon.*
mem. Pirouano, inter impreſſas in ordine 161. *nu.*28. *part.* 6.
diuerſ. & 4. *Iulij* 1635. *coram eodem*, quod propterea ipſa
minimè conſequi potuit, & per conſequens dum dos non
fuerat reſtituta, † fructus debebantur, Gabr. *conſ.*57. *num.*6. 4
*vol.*1. Rot. *deciſ.*246. *num.*1. *part.* 2. *rec.* qui fructus cum à die
interpellationis pro dotis reſtitutione, & à die facti depoſiti
excederent d. ſummam ſcutorum 14. mil. videbatur dicen-
dum illa omnia eſſe imputanda non in extinctionem ſortis,
† ſed in ſolutionem fructuum iuxta doctrinam Bart. *in l.*1. *n.* 5
6. *verſ. quæro qualiter de ſolut.* & ibi Imol. *col.*3. *in princ.* Cin.
*in l.*1. *C. de ſolut. num.*3. *verſ. quæritur circa legem.*

Quia licet à principio tale depoſitum, prætenderetur eſſe
conditionale propter illa verba appoſita. *Per douergli paga-*
re di ordine della detta Sig. Giulia all' Illuſtriſs. Sig. Dimitil-
la Ceſi in conto della reſtitutione della ſua dote, quale nell'atto
del pagamento dourà cedere le ragioni à detti Signori Sauelli
per maggior ſicurezza di detto cenſo, vt in Summ. D. Dimitil-
*la num.*2. Tamen vſque ab initio idem depoſitum fuit libe-
rum, cùm talia verba nullam importent conditionem, nam
etiam ſi non fuiſſent appoſita, † Attamen dicta D. Dimitilla 6
ad talem ſucceſſionem Iurium faciendam compelli poterat,
Dyn. *in l. fideiuſſorib. ff. de fideiuſſor.* Surd. *conſ.*536. *num.*10.
verſic. non etiam obſtat, quia licet à principio nihil eſſet con-
uentum de tali ceſſione, tamen facultas illam petendi vide-
tur inſerta in ipſo contractu, ex † quo ceſſio eſt de natura 7
actus, *l. Modeſtinus ff. de ſolut. l. in creditore, ff. de euict.* Cra-
uett. *conſ.*748. *nu.*15. vbi infert ceſſionem videri † in man- 8
dato incluſam, Surd. *d. conſ.*536. *num.*9. Dec. *conſ.*104. *vol.*1.
Menoch. *conſ.*513. *nu.*17. Vinc. de Franch. *deciſ.*55. *num.*5.
*& deciſ.*347. *nu.*15. coram Papa Gregor. XV. Vnde dum ta-
lis conditio fuit intrinſeca, quæ ex natura contractus potuit
apponi, † illius expreſſio non potuit vitiare depoſitum, Bald. 9
*in l. acceptam num.*14. *C. de vſur.* Neguſ. *de pignor. in* 2. *par.*
3. *membr.*5. *partis principalis num.*10. Crauet. *conſ.*705. *nu.*
13. Rota *deciſ.*15. *nu.*3. coram Coccino *deciſ.* 347. vbi Add.
*num.*12. *& deciſ.*505. *num.*11. coram Papa Gregor. XV. *&*
912. *num.*1. *par.*4. *diuerſ.* Si autem talis conditio eſſet extrin-
ſeca ad quam D. Dimitilla cogi non poſſet, † tunc depoſi- 10
tum diceretur vinculatum, & non liberum, & ſic vitiaret,
Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*260. *num.*8. *&* 515. *num.*1. Ne-
guſ. *de pignor. par.*5. *membr.*3. *num.*10. Iaſon. *conſ.*9. *num.*15.
*lib.*1. Thomat. *deciſ. Macerat.* 94. *num.*28. Rot. *deciſ.*71.
*num.*9. *part.* 2. *diuerſ. & d. deciſ.*912. *verſ. aut verò*, ſed ce-
dula poſtea data ab eadem D. Iulia directa Miniſtris Sac.
Montis Pietatis, in qua eiſdem ordinabatur, vt d. depoſi-
tum ſoluerent in cauſam per Rotam declarandam, facit ceſ-
ſare omnem difficultatem, eo quia videbatur receſſum
à natura primi depoſiti, quatenus fuiſſet vinculatum, ma-
ximè cùm idem depoſitum fuerit poſtea à d. D. Dimitilla ac-
ceptatum vigore ſecundi ordinis, & prius ſub die 2. Iunij
eiuſdem anni in quo fuit factum depoſitum, ipſa inſteterit
pro conſignatione, ideò ſolutio vſque tunc debet haberi pro
facta, vt euitetur curſus vſurarum cum ad hunc effectum
non ſolùm ſufficiat depoſitum; † ſed etiam oblatio debito- 11
ris quamquam extraiudicialis, *l. illud de periculo, & comm.*
rei vendit. & l. ſi ſeruum, §. vlt. ff. de verb. oblig. Menoch. *de*
*arbitr. caſ.*232. *num.*1. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*726. *n.*10.
Natt. *conſ.*631. *col.*3. *verſ. ad prædicta lib.*3. Vnde ex his vi-
detur firmandum fructus currere deſijſſe à die facti depoſiti
ex quo illud fuerat liberum.

Non obſtat, quod Procurator D. Dimitillæ inſteterit
apud Miniſtros Montis Pietatis pro ſolutione d. depoſiti, nec
exigere potuerit, ex eo, quia illud eſſet conditionale ſcilicet
ad computum dotis, & cum obligatione cedendi Iura,
*Summ. d. D. Dimitilla, num.*2. Secundus verò ordo D. Iu-
liæ eſſet, vt illud ſolueretur D. Dimitillæ in cauſam per Ro-
tam declarandam cum legitima quietantia, & ceſſione Iu-
rium ad fauorem Iuliæ cum adimplemento conditionum,
quæ in partita depoſiti emanarunt, & ſtante tali contrarie-
tate, noluerint dd. Miniſtri depoſitum ſoluere quod reſti-
tuendum erat ſecundum formam conuentam, vt fuit reſo- 12
lutum in *Romana cenſus* 8. *Martij* 1641. *coram Reuerendiſs.*
D. meo Decano.

Quia in partita depoſiti nulla aderat alia conditio, quam

Digitized by Google

ceſſio Iurium, & dum per Rotam fuit ordinatum eamdem eſſe faciendam, ſibi imputet D. Dimitilla, ſi in continenti hoc eſt de anno 1632. non accepit depoſitum, ſed diſtulit illud recipere vſque de anno 1638. Vnde cùm talis mora prouenerit ex mera culpa, & facto eiuſdem D. Dimitillæ, quæ impugnabat, & recuſabat depoſitum tanquam non liberum
13 ob d. ceſſionem petitam † illi ſoli debet præiudicium inferre, *l. qui decem* cum ibi notat. per Bartol. & Paul. de Caſtr. *num.3. ff. de ſolut.* Tiraquel. *de retract. conuent. §.4. gloſſ.6. n.* 34. Mareſcot. *variar. reſolut. lib.5. cap.7. num.6.* Alex. *conſ.* 75. *in cauſa, & lite num.5. & ſeq. lib.7.* Dec. *conſ.*668. *nu.*3. Mantic. *de contract. lib.*10. *tit.*5. *num.*16. & tali caſu ad in-
14 ducendam liberationem D. Iuliæ ſufficiebat † ſola oblatio eiuſdem, *l. ſi debitor, offerret* 30. *l. qui decem* 72. *ff. de ſolut.* Alexand. *in l. ſi mora num.5. verſ.5. fallen. ff. ſolut. matrim.* Menoch. *de arbitr. lib.2. cent.3. caſ.*232. *num.* 16. Neguſ. *de pignor. in 2. par.3. membr. 5. par. princip. num.7.* Surd. *conſ.*86. *num.*29. Boer. *deciſ.*124. *num.* 29.

Nec releuat, quod depoſitum non eſſet integrum habita ratione quantitatis dotis, lucri, & fructuum, & ſic D. Di-
15 mitilla non teneretur illud recipere, cum † creditor non poſſit cogi ad recipiendum ſuum creditum minutatim, Rota *deciſ.*373. *nu.6. par.1. recent.*

Quia cùm D. Dimitilla conata fuerit habere immiſſionem in d. Caſtro ex Saluiano, cuius vigore creditori datur immiſſio ad effectum, vt ſibi ſatisfiat ex fructibus de ſuo credito, non debebat ſub illo prætextu non integri depoſiti exactionem differre, immò contrarium apparet ex facto eiuſdem
16 D. Dimitillæ, & illud acceptaſſe dicitur, †. dum pro illius conſignatione inſtetit, nec amplius potuit de illius inualiditate opponere, Crauet. *conſ.*106. *num.*2. Surd. *conſ.*86. *in fin.* Natt. *conſ.*131. *num.* 4. Menoch. *conſ.*664. *num.* 9. Rot. *poſt tractat.* Cenc. *de cenſib. deciſ.*291. *nu.* 3. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*311. *num.*20. *Rot. in Peruſina bonorum* 5. *Maij* 1617. *coram Manzanedo, & deciſ.*480. vbi Add. *num.*7. coram
17 Papa Gregor. XV. cum talis acceptatio nihil aliud ſit, † quam mentis declaratio Dec. *conſ.*194. & 317. Pariſ. *conſ.*117. *nu.* 10. *part.*4. Quare cùm tale depoſitum fuerit factum parte ci-
18 tata, & ſecundum formam à Prætore præſcriptam, † dicitur Iudiciale, & per conſequens ſufficit ad impediendum curſum vſurarum, Alberic. *in l. acceptam num.8. C. de vſur.* Faber. *in ſuo Codice lib.4. tit.41. defin. 2. num.*17. *& lib.8. tit.* 30. *defin.*9. Menoch. *de arbitr. lib.2. cent.3. caſ.*232. *num.*28. Caruc. *de depoſ. in 2. par. quaſt.*69. Tiraquell. *de retract. conuent. §.4. gloſ.7. num.*11. Surd. *conſ.*385. *num.*4. Rota *dec.*102. *num.5. par.2. recent.*

Et ita vtraque, &c.

Plures deciſiones in hac cauſa emanarunt coram bon. mem. Durano, quæ inter eius impreſſas poſſunt videri.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Aquilana Capellaniæ.

Veneris 13. *Nouembris* 1643.

ARGVMENTVM.

Lis ſuper iure conferendi beneficium quoties inter ſolos prouiſos, non autem inter collatores exiſtit, ſola quaſi poſſeſſio eſt ſufficiens, quæ ſatis probata remanet etiam ex vnico actu effectum ſortito, qualis dicitur ſi beneficium vacauit per mortem perſonæ, cui fuerat anteà collatum. Recognitio ſcripturæ, quæ in actu productionis non fuit appoſita poteſt fieri, quandocumque etiam poſt ſententiam.

SVMMARIVM.

1 *Quaſi poſſeſſio conferendi attenditur, quando lis verſatur tantum inter prouiſos, non autem inter Epiſcopum, & Capitulum.*
2 *Collatio beneficij effectuata probata eo ipſo, quod per mortem beneficiati fuit alter prouiſus, & nu.5.*
3 *Collatio beneficij effectuata etiam vnica tribuit quaſi poſſeſſionem.*
Quaſi poſſeſſio ex vnico actu acquiritur, num.3.
4 *Viſitatorum aſſertionibus, quoad ſtatum Eccleſiæ multum deferretur.*
6 *Conſilium Oldradi 229. habet etiam locum in reſignatione.*
7 *Cauſa poſſidendi vbi eſt vniuerſalis ex vnico actu porrigitur ad omnes alios, qui ſunt eiuſdem ſpeciei.*
Cauſa facti magis inſpicitur, quam factum ipſum, eiuſque exercitium, n.7.
8 *Ius conferendi ad Ordinarium ſpectare non dicitur, quoties per ipſum de aliqua collatione non docetur.*
9 *Teſtes quamuis extraiudicialiter examinati, præſtant tamen veritatis fumum.*
10 *Teſtes nulliter examinati inclinare debent animum iudicis alijs concurrentibus.*
11 *Lis vbi non eſt inter collatores, ſed ſolum inter prouiſos, ſufficit ſola quaſi poſſeſſio conferendi.*
12 *Scriptura de partibus tranſportari debent prauia compulſoria Rotali, ac formiter recognoſci.*
13 *Scriptura originaliter exhibita nulla eget compulſoria.*
14 *Recognitio ſcripturæ non oppoſita de tempore productionis, non dicitur neceſſaria.*
15 *Iudex parte non opponente poteſt validè ſententiam ferre etiam iuribus non recognitis.*
16 *Scriptura poteſt etiam recognoſci poſt ſententiam, immò & quandocumque iuxta ſtylum Rotæ.*
17 *Reſignatio regulariter fit in manibus eius ad quem pertinet collatio.*
18 *Permutatio beneficij requirit authoritatem Epiſcopi quamuis collatio ſpectet ad Capitulum.*
19 *Epiſcopus vbi beneficia permutata ad ipſum ſpectat, ipſe confert vtrumque beneficium.*
20 *Aſſertio Notarij dicentis ſe ſucceſſorem officij probat.*
Scriptura extracta à Notario ſucceſſore officij probant abſque alia compulſoria, & citatione partis, & n.21.
22 *Prouiſus à Capitulo approbari debet prauio examine ab Ordinario iuxta præſcriptum Concilij.*
23 *Examen neceſſarium non eſt ad obtinendum beneficium ſimplex, vbi quis iam anteà fuerat ad ſacros ordines promotus.*
24 *Beneficium curatum etiam, quod conferatur perſonæ in ſacris exiſtenti, adhuc nouum requirit examen per concurſum.*

DECISIO CCXXX.

EPiſcopus Aquilanus contulit Antonio Pezzopane Capellaniam Sancti Ioannis, ſitam in Eccleſia Cathedrali Aquilana, vacantem per obitum Franciſci Conerij de menſe Decembris anni præteriti, Capitulum verò dictæ Eccleſiæ de eadem Capellania prouidit Alexandrum Sbardellam, ſubſecutaque poſſeſſione ſub eadem die ad fauorem vtriuſque prouiſi, ac introducta per eos lite in Rota, dum quærebatur, cui nam ex ipſis eſſet danda manutentio mandatum fuit, vt videretur de bono iure, quamobrem dubitaui de cuius bono iure conſtet, & conſtare de bono iure Alexandri à Capitulo prouiſi fuit reſponſum, quia probata remanet eiuſdem Capituli, quaſi poſſeſſio conferendi, † quæ ſola attenditur ad hunc 1
effectum, quando prout hic lis non eſt ſuper iure conferendi inter Epiſcopum, ac Capitulum, ſed inter prouiſos ab eis iuxt. *conſ. Calder.* 23. *de præb.* quem Rota paſſim ſequitur, *vt in dec.* 8. *de priuil.* apud Mohedan. *& in dec.*39. *n.* 1. *& 2. par.3. rec.*

Quod autem hæc quaſi poſſeſſio probetur, patet ex collatione per Capitulum facta de huiuſmodi Capellania de anno 1612. ad fauorem dicti Franciſci Conerij plenè effectuata,
† vt iuſtificatur ex eo, quod per eiuſdem Franciſci obitum 2
fuerunt prouiſi ipſi colliti gantes iuxta celebre *conſ. Oldrad.* 229. *num.*2. ſæpius à Rota canonizatum, *vt in dec.*100. *num.* 1. *& deciſ.*124. *num.2. in fine, & deciſ.*669. *num.3. par.3. & in deciſ.*132. *num.7. par.5. recent.* quæ quidem collatio ſic ef-
fectuata licet ſola ſufficeret † in propoſito cum quaſi poſ- 3
ſeſſio etiam ex vnico actu acquiritur, *cap. cum Eccleſia Sutrina, vbi gloſ. verbo trium,* Abb. *num.*22. Ripa *nu.*91. *de cauſ. poſſeſ. & propriet.* Alexand. *conſ.*74. *num.16. lib.4.* Dec. *conſ.* 134. *n.*1. Rot. *dec.*423. *num.1. par.2. recent.* attamen vlterius coadiuuatur ex pluribus.

Primò, ex Viſitationibus Epiſcoporum pro tempore, ac Vicariorum Apoſtolicorum reſpectiuè, & ſignanter ex illis factis de annis 1520. 1582. & 1585. in quibus aſſeritur collationem huius Capellaniæ ſpectare ad Capitulum, his enim Vi- 4
ſitatorum aſſertionibus quo ad Statum Eccleſiæ multum deferendum eſt, Rot. *dec.*371. *n.2. par.1. & dec.*573. *n.4. par.* 2.

& dec.

Digitized by Google

& deciſ.573. num.4. part. 3. recentior. deciſ. 23. num. 5.
coram Durano.

Ea eo magis in præſenti cum probetur etiam effectuatio
eorum quæ in dd. viſitationibus afferuntur, ſiquidem in vi-
ſitatione anni 1582. legitur quod Marcus Antonius Cone-
rius tunc poſſeſſor Capellaniæ controuerſæ eam habuerat à
capitulo de anno 1565. vt docuit per exhibitionem Bullarum
à Capitulo præſato expeditarum, & hæc iuſtificatur habuiſ-
5 ſe effectum, † ea eo quod Franciſcus Conerius per cuius obi-
tum incidit poſtrema vacatio hanc Capellaniam habuit ex
reſignatione ſibi facta à d. Marco Antonio præuia expeditio-
ne Bullarum à Capitulo obtenta, Oldrad. *dicte conſ.*229. *n.*2.
6 quod habere locum etiam in reſignatione, dixit Rota *in dec.*
147. *n.*1. *part.*6. *diuerſ. & in deciſ.*423. *nu.*2. *verſ. tamen po-
ſtea par.*2. *& in deciſ.*735. *n.*8. *part.*3. *recent.* vbi aliæ concor-
dantes referuntur.

Secundò, ex quamplurimis collationibus cæterarum Ca-
pellaniarum eiuſdem qualitatis in eadem Eccleſia exiſten-
tium factis per Capitulum, & plenarium effectum ſortitis;
7 Etenim, quia cauſa poſſidendi eſt vniuerſalis † ad cætera
beneficia, quæ ſunt eiuſdem ſpeciei porrigitur, cùm magis
inſpiciatur cauſa facti, quam factum ipſum eiuſque exerci-
tium, Bald. *in repetit. l.*1. *nu.*25. *verſ. tu dic, C. de emancip.
liber.* Felin. *in cap. auditis nu.*29. *ad fin. verſic. & dicit*, Bald.
de præſcipt. & dixit in ſpecie Rota *in dec.*320. *num.*6. coram
Mantic. *& in dec.* 238. *num.*4. coram Canaler. *& in dec.* 226.
*num.*3. coram Durano.

Tertiò, ex quo per prouiſum ab Ordinario nulla penitus
oſtenditur collatio, nec iſtius, nec de tot alijs Capellanijs
eiuſdem ſpeciei (exceptis duabus diuerſæ ſpeciei, nempè de
iurepatronatus) ſignum euidens, quod Ordinarius non ha-
8 beat ius conferendi eas, † alias enim tanto temporis ſpatio
oſtenderetur aliqua collatio, vt conſiderauit *Rota in Apru-
tina Iuriſdictionis* 19. *Martii* 1607. *coram Eminent. D. Car-
dinali Pamphilio.*

Quartò, & denique ex duobus teſtibus examinatis ad per-
petuam rei memoriam deponentibus ius conferendi omnes
Capellanias exiſtens in Eccleſia Cathedrali ſpectare ad Ca-
pitulum ab immemorabili tempore ſcientibus, & conſen-
tientibus Epiſcopis pro tempore hocque in Ciuitate Aquila-
na eſſe publicum, & notorium apud omnes, qui quidem te-
9 ſtes † licet ſint extraiudicialiter examinati, præſtant tamen
veritatis fumum, Ruin. *conſ.*46. *num.* 10. *lib.*4. Cranet. *con-
10 ſil.*194. *n.*12. vbi quod teſtes nulliter † examinati inclinare
debent animum Iudicis alijs concurrentibus, Rota *deciſ.*18.
*num.*3. *part.*2. *recent.* ſequitur add. ad Greg.XV. *in dec.* 562.
*num.*6. *in fine.*

Quibus ſic poſitis Primò, non obſtat iuris aſſiſtentia pro
Epiſcopo, tum quia quando lis non eſt inter collatores, ſed
11 inter prouiſos † ſufficit ſola quaſi poſſeſſio conferendi, vt
dixit Rota *in d. deciſ.*147. *n.*2. *par.*1. *diuerſ. & d. dec.*39. *nu.*1.
& 2. *part.*3. *rec.* vbi quod hoc caſu ſuperfluum eſt requirere
an probetur præſcriptio quadragenaria, & numquid talis
probatio ſit neceſſaria. Tum etiam quia quatenus opus eſſet
in propoſito quadragenaria non deficit, cùm immò ex om-
nibus ſupra ponderatis conſtet de continuata poſſeſſione Ca-
pituli nòn ſolum 40. ſed 77. annorum incipiendo ſaltem ab
anno 1565. quo fuit facta prouiſio Marci Antonij Conerij
plenum effectum ſortita, vſque ad annum 1642. quo inci-
dit vltima vacatio.

Secundò non obſtat, quod Bulla expedita ad fauorem
Franciſci vltimi poſſeſſoris prædefuncti fuerit tranſportata de
12 partibus abſque compulſoria Rotali, † & non fuerit reco-
gnita parte citata, prout requiritur, Rota *dec.*71. *num.*1. co-
ram ſanct. mem. Gregor. XV. quia dum ipſa fuit originaliter
13 † exhibita non egebat alia compulſoria, vt fuit dictum *in
Romana ſucceſſionis* 4. *Iulij* 1642. *coram me*, & eius recogni-
14 tio non fuit neceſſaria attento, † quod de ea non fuerit ap-
poſitum de tempore productionis, Rota *deciſ.* 18. *num.*24.
15 coram Durano. Iudex enim parte non opponente poteſt
validè ſententiam proferre etiam iuribus non recognitis,
Soccin. *in auth. Si quis in aliquo num.*18. Dec. *ibid. n.*27. *verſ.
ſi verè Iudex, C. de eden.* Rota *dec.*487. *nu.*6. *par.*1. *rec.* vltra
16 quod hæc recognitio poteſt hodie fieri, † immò quandocum-
que etiam poſt ſententiam iuxta ſtylum Rotæ, vt videre eſt
*in dec.*522. *num.*7. *part.*3. *recent.*

Tertiò, non aduerſatur quod Bulla facta fuerit ex cauſa
permutationis ſecutæ coram Epiſcopo inter ipſum Franci-
ſcum tunc Canonicatum obtinentem in altera Eccleſia, &
Marcum Antonium hanc Capellaniam poſſidentem. Vnde
inferebatur, quod quatenus eſſet in forma probanti con-
diuuaret potius intentionem Epiſcopi, quàm Capituli, dum
in ea exprimitur reſignationem huiuſmodi Capellaniæ fuiſſe
liberè factam per Franciſcum in manibus Ordinarij, cùm
regulariter reſignatio fiat in manibus eius, † ad quem perti- 17
net collatio, Imol. *in cap. ad audientiam num.*4. *de his quæ vi
met. cauſ.* Vitalin. *in Clement. mulierum nu.*59. *de rer. perm.*
& in ſpecie Rota *in dec.*124. *num.*2. *part.*3. *recent.*

Quia præterquam quod in actu permutationis requiritur
auctoritas Epiſcopi † etiamſi collatio ſpectet ad Capitulum 18
iuxta doctrinam Archidiac. *in cap. venit, ante num.*1. *verſic.
tuam collationem, de rer. permut.* in præſenti caſu ex alio quo-
que capite requirebatur Epiſcopi auctoritas, nempè quia
Franciſcus permutabat ſuum Canonicatum in alia Eccleſia
exiſtentem cuius collatio non ad Capitulum, ſed ad Epiſco-
pum pertinebat, quam veritatem benè agnouit Epiſcopus
dum ipſe collationem Canonicatus permutati fecit ad fauo-
rem Marci Antonij, & permiſit quod Capitulum faceret col-
lationem huius Capellaniæ ad fauorem Franciſci, aliàs enim
idem Epiſcopus cuilibet collationem † de beneficio permu- 19
tato feciſſet, prout facit, quando ad ipſum dumtaxat ſpectat
collatio, Gonzal. *ad reg.*8. *gloſſ.*14. *n.*33. Modern. Luſitan. *de
offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.*69. *num.*11. *&* 51.

Quartò, non facit quod prædictæ viſitationes fuerint
extractæ lite pendente abſque compulſoria, & citatione par-
tis, quia cùm fuerint extractæ à Notario Actuario in officio
ſucceſſore, vt probatur ex eiuſdem Notarij aſſertione, † cui 20
de ſtilo Rotæ ſtandum eſt, Rota *dec.*27. *nu.*1. *verſ. & de ta-
li deputatione part.*2. *recent. & deciſ.*640. *num.*3. coram Ca-
ualer. *& dec.*88. *nu.*4. coram Coccino, probant etiam abſque
alia compulſoria, & † citatione partis, Bart. *in l. ſi quis ex ar-* 21
gentariis, §.1. *nu.*3. *ff. de eden.* Alexand. *in auth. ſi quis in ali-
quo num.*5. *in fin. C. eod.* vbi etiam Iaſ. *n.*5. *verſ.*19. *fallit.* Felin.
*in cap. fin. num.*7. *de fid. inſtr.* Rota *d. dec.*27. *nu.*1. *verſ. vltra
quod part.*2. *recent. & dec.*1334. *n.*4. coram Seraph. *& d. dec.*
640. *n.*2. coram Canaler, nec ſubſiſtit, quod careant die, men-
ſe, & anno, ac ſubſcriptione Notarij, quia contrarium con-
uincitur ex earum lectura *ſummar. Sbardella n.*4. *& ſeqq.*

Quintò, & vltimò non releuat, quod non doceatur Ale-
xandrum à Capitulo prouiſum fuiſſe approbatum præuio
examine ab Ordinario iuxta præſcriptum Sac. Conc. Tri- 22
dent. *ſeſſ.*7. *cap.*13. *& ſeſſ.*25. *cap.*9. *de reformat.* quia cùm
idem Alexander fuiſſet iam longè antea ad ſacros Ordines
promotus † non requirebatur aliud examen pro obtinendo 23
beneficio ſimplici, iuxta *textum in cap. accepimus, de ætate, &
qualit.* vt teſtatur Gonzal. *ſuper reg.*8. *gloſſ.*4. *n.* 88. quidquid
eſſet dicendum ſi ageretur de beneficio curato † in cuius 24
prouiſione requiritur pro forma examen per concurſum, vt
ex mente Congregationis Eminentiſſimorum DD. Sacr.
Concilij Interpretum declarat idem Gonzal. *vbi ſupra n.*90.
Et ita vtraque, &c.

R. P. D. BICHIO.

Bononiñ. Dotis.

Luna 16. *Nouembris* 1643.

ARGVMENTVM.

Hæredes primi viri reſtituendo vxori dotem altero
marito præſente, & conſentiente, talis reſtitutio
eidem ſecundo marito dicitur quæſita, & quan-
do. Fundus dotalis qualiter conſtituatur maximè
conſtante matrimonio, vbi dos à principio in pe-
cunia conſiſtebat. Solutione facta in cauſa
fructuum minuitur ſors pro rata illorum debi-
tum excedente, ita vt ſingulis annis ſors de-
creſcat in ea quantitate, quæ fuit vltra fructus
ſoluta.

SVMMARIVM.

1 *Pecuniæ, quæ ſine labe vſurarum retineri non poſſunt re-
ſtitui debent, quamuis ſponte, & ſcienter fuerint ſo-
luta.*
2 *Maritus præſumitur percepiſſe fructus bonorum, quæ ſi-
mul cum vxore poſſedit.*
3 *Res de conſenſu vtriuſque coniugis acquiſita ex pecunia
dotali efficitur dotalis.*
4 *Maritus qui vigore ſtatuti ſuccedit in omnibus actionibus
ſuæ vxori illi pro dote contra bona primi viri compe-*

tentibus, dicitur ſuccedere in domini bonorum, quæ eidem vxori fuerunt tradita à debitoribus dotis.
5 *Solutio rectè fit illi cum quo fuit celebratus contractus, quamuis dominium ſpectet ad alium.*
6 *Dos vxoris restituta per hæredes primi viri: ſecundo viro præſente, & conſentiente, illi dicitur quæſita, ſi eidem ſecundo viro competebat actio pro traditione.*
7 *Clauſula*, ad habendum, *præbet facultatem alienandi.*
Clauſula, ad habeodum, *repugnat constitutioni fundi dotalis.*
Fundus dotalis alienari nequit, nu.8.
9 *Clauſula*, ad habendum, *appoſita in constitutione fundi dotalis intelligitur ſecundum ſubiectam materiam, ſcilicet de alienatione vtili de conſenſu coniugum.*
10 *Dos data primo viro cenſetur data ſecundo eodem modo, & forma, quo primo fuit constituta.*
Repetitio dotis à primo in ſecundo matrimonio fit cum eiſdem qualitatibus primæ constitutionis, num.10.
11 *Dos conſiſtens in pecunia matrimonio constante, transferri potest in fundum dotalem.*
12 *Dos conſiſtens in pecunia, vt poſſit transferri in fundum dotalem coniugum conſenſus requiritur, & quod actus vtiliter fiat.*
13 *Dotem magis expedit mulieri habere in pecunia, quam in fundo dotali.*
Mulier habens dotem in pecunia habet obligata omnia bona viri pro illius restitutione, nu.13.
14 *Fundus dotalis effici non potest ſi non constat, quod ille fuerit marito traditus.*
15 *Dos non debet diuerſo iure cenſeri.*
16 *Voluntas coniugum de non habendo prædium pro fundo dotali colligitur etiam ex actu nullo.*
17 *Statutum, quod ſecundus maritus ſuccedat in omnibus actionibus vxori pro dote competentibus contra bona primi viri intelligitur quatenus ille dd. actionibus vti velit, ſecus eo inuito.*
18 *Præſentia ſecundi mariti in restitutione dotis facta vxori ab hæredibus primi viri cenſetur adhibita ad maiorem cautelam.*
19 *Instrumentum plenè probat.*
20 *Solutum in cauſam fructuum vltra ſummam debitam minuit ipſo iure creditum ſortis, & num.ſeqq.*
21 *Solutio facta pro vſuris, quæ erant indebita facit ſolutum eo ipſo in ſortem imputatur, & n.ſeq.*
23 *Fructus ſoluti vltra ſummam debitam, ſingulis annis pro rata exceſſus imputantur in ſortem, ita vt quolibet anno pro ea rata ſors decreſcat.*
24 *Vſuræ ſiue ſint fauorabiles, ſiue odioſæ, vel debeantur propter moram, aut ſine mora ſemper faciunt in ſortem imputari, quod vltra earum debitum fuit ſolutum.*
25 *Compenſatio fit ipſo iure etiam in dote ad euitandum curſum vſurarum dotalium.*
26 *Compenſationem ad inducendam magis in debito pariente vſuras, quam in debito ſimplici quid ſoleat à DD. conſiderari, & ſup. num.24.*
27 *Compenſare vnum creditum cum alio, & vſuras vltra earum debitum ſolutas in ſortem imputari ſunt termini longè diuerſi.*
28 *Creditum, & debitum, vbi ex eodem proueniunt contractu, potius dicitur calculus, quam compenſatio.*
29 *Maritus pro rata lucri tenetur ad funeris impenſa.*
30 *Monetæ valor calculari debet ſecundum tempus in quo cadebat ſolutio, & effectualiter fuit facta.*

DECISIO CCXXXI.

NVpſit Claudia ptimum Paulo Carandino cum dote ſcut. 2500. auti io auro, & poſt eius obitum Comiti Aloyſio Pepulo, eui conſtante iam per aliqoot annos matrimonio ptomiſit dotem ducator. 5000. continuoque dum vixit ſoluit interuſuria dotalia.

Ea verò prædefuncta, ſic purificato lucro dotali ad fauorem Comitis, quod ex diſpoſitione Statuti Terræ Centi aſcendit ad medietatem dotis, egit ipſe Comes, & deinde Palmerij illius hæredes pro d. lueri ſolutione contra Carandinos hæredes Claudiæ, qui viceverſa petieront condemnari actores, ac reſtitutionem interuſuriorum dotalium, iodebitè exactorum per Comitem; ſiquidem exegetat ille interuſuria pro tota dote ducatorum 5000. ſibi vt ſupra conſtante matrimooio promiſſa, cùm tamen promiſſio eſſet nulla, & ſolùm dos ſcut.2500. auri ſoluta primo viro cenſeretur data ſecundo.

Aſſumpta itaque cognitione prætenſionum vtriuſque partis, fuit per ſententiam Rotalem coram bon. mem. Merlino, anoullatum ioſtrumentum promiſſionis dotis ducatorum 5000. declaratumque Dominos de Palmerijs teneri compenſate, ſeu reſtituere, Dominis de Caraodiois omnes, & ſingulas pecuniarum ſummas per Comitem Aloyſium ea actas excedentes ratam ſcut. 2500. auri: quæ ſententia coofitmata fuit io gradu appellationis coram Emioen. Dom. Card. Panairolo tunc noſtri ordinis Auditori.

Et cùm ab hac ſecuoda ſententia, fuiſſet commiſſa cauſa appellationis, R. P. D. meo Catillo cum clauſula oon retardata ſolutione, fuit propretea coram eodem D. Card. Panzirolo cepta diſputatio ſuper liquidatione crediti, & propoſito deſuper particulari dubio reſolutum Cataodinos remanere creditores io libris 7973. pro qua ſumma petentibus illis relaxare mandatum coram me in cauſa ſubrogato, Palmerijs autem inſtantibus pro noua audienria, repropoſui de ordine Rotæ, idem dubium, & hodie Domini vltimam deciſionem confirmarunt moti, quia ioterusuria dotalia quæ iodebitè, per quindecim annos, Clandia ſoluit Comiti ſecundo viro vltra ratam ſortis ſcut.2500. auri verè debitam excedunt creditum lucri in ſumma librarum ioſra dicendarum, quam Comitis hæredes ſine labe vſurarum retinere non poſſunt, † & 1
propterea reſtituere tenentur etiam ſi ſpontè, ac ſcienter ſoluta fuiſſeot, Alex. *conſ.*80.*n.*10. *& ſeqq. lib.*3. Rimin.iun. *conſ.* 399.*n.*71. Surd. *conſ.*327. *n.*51. Rota *dec.*4. *n.*7. *inter impreſſ.* poſt Zacch. *de Societ.offic. & deciſ.*301. *num.*29. *par.*5. *recent.*

Huiuſmodi autem eaceſſum duplici fundameoto deducebant infotmantes pro Carandinis. Primò, quia nullatenus interoſutia dotis debeterentur Comiti, ſecundo viro, eo quod de anno 1597. hæredes primi viri dotem reſtituerant Claudiæ iam ſecundo nuptę prædio nuncupato *la ſioppa*, in quod exiode dos videbatur transfuſa, vt fuit firmatum in hac cauſa die 23. Iannar. 1632. coram bo.me. Merlioo, eiuſdemque prædij fructus percepiſſe præſumitur Comes, † quia vnà cum vxore 2
poſſedit, Seraph. *dec.* 1245. *n.*6. Rot. *inter recent. dec.*269. *n.*2. *part.*1. & coram ſan.mem. Greg. XV. *dec.*50. *num.*2.

Sed in hoc Domini ooo fuerunt concordes, aliquibus eoim pooderando, quod prædium ab hæredibus prioi viri datum fuit in ſolutum Claudiæ præſente, & conſcotiente Comite arridebat opinio, quod dos prius conſiſtens in quantitate traoſijſſet io prædium, illudque ex tunc effectum fuiſſe fundus dotalis, quia res de conſenſu vtriuſque coniugis acquiſita ea pecunia dotali † efficitur dotalis, *l. res quæ ex dotali, ff.* 3
iur. dot. Alea. *conſ.*49. *n.*7. *lib.*3. Mantic. *de tacit. lib.* 12. *tit.*27. *n.*5. Giurb. *ad conſuetud. Meſſan. cap.*14. *gloſ.*1. *par.*1. *n.*8. *& ſeqq.* Caualer. *dec.*39. *num.*4.

Maximè cùm ex diſpoſitione Statuti Terræ Centi, vbi celebratum fuit mattimonium, *lib.*3. *rubr.*15. dos data pro primo matrimonio ceſſerit ipſo iure in dotem ſecundi viri, & in eum traoſierit abſque alia ceſſione omoes actiones competentes pro recoperatione dotis, contra hæredes ptimi viri; ſicut enim ſecuodus vir ſucceſſit in hiſce actionibus, ita & in 4
dominio prædij, quod earum vigore traditom fuit à debitoribus dotis, ad *text. in l. procuratore in rem dato, ff. procur. l. ſi cum emptore, §. ſed ſi ff. pact.* Natt. *conſ.*628. *n.*23. & ferè in puncto diait *Rot. in Ferrar. manutentionis* 28. *Ianuarij* 1641. *coram bon.mem. Pironano, §. quoniam, & ſi.*

Nec obſtat, quod verba traditionis prædij in ſolotum dotis collata ſint in Claudiam, quia id factum fuit ex eo quod author tradentium cum Claudia contraaerat, & rectè ſoluitur ei cum quo cootractus celebratus fuit, † licet dominium 5
ſpectet ad alium, *l. filius, C. de pact.* Bald. *in cap. in litteris nu.*7. *de reſtit. ſpol.* Crot. *conſ.*24. *n.*13. *&* 14. Surd. *conſ.*93. *n.*2. *& deciſ.*60. *num.*8. *deciſ.*229. *num.*11. cęterum prædium quæſitum fuit viro, quo præſente, & conſeotiente pro omoi ſuo iure, & intereſſe debitores tradiderunt, & cui † pro tra- 6
ditione competebant actiones, vt in his terminis *Rot. in d. Ferrarien. manutentionis*, & ad propoſitum Cyriac. *contron.* 251. *num.*29.

Minus obſtat clauſula, *ad habendum*, poſita in inſtrumento 7
traditionis, quæ cum præbeat facultatem alienandi, Rolan. *conſ.*55. *n.*44. *lib.*3. Rot. *dec.*261. *n.*4. *par.*1. *recent.* repugnat conſtitutioni fundi dotalis, † qui alienari non poteſt, *l.* 1. *§. cum* 8
lex. C. de rei vxor. act. Pereg. *conſ.*24. *nu.*6. *lib.*3. Cyriac. *controu.*

tron.10. nu.65. Giurb. ad conſuet. Meſſan. cap.14. gloſ.2. nu.1.
9 Quia intelligitur de facultate alienandi vtiliter, & cum con-
ſenſu Coniugis ſecundum ſubiectam materiam fundi dota-
lis, vt per Dec. conſ.614. n.2. & 6. Signorol. conſ.10. n.3. Aym.
conſ.20. n.15. Seraph. dec.794. n.8. Coccin. dec.75. ſub n.10. Et
eſto quod prædium non ſit fundus dotalis ſatis eſt ad effe-
ctũ de quo agitur, quod acquiſitum fuerit viro in ſatisfactio-
nem dotis, vt ex ea die vſuræ dotales amplius non currerent.
Alij verò ex Dominis contrariam ſententiam amplecte-
bantur, quia dos primo viro conſtituta fuit in pecunia, & eo-
10 dem modo cenſebatur conſtituta ſecundo, † cum repetitio
dotis à primo in ſecundo matrimonio fiat cum eiſdem qua-
litatibus primæ conſtitutionis, Phanuec. de lucr. dot. gloſſ.10.
ſub n.31. verſ. modo declarandum, Cyriac. contron.527. nu.57.
& contron.528. n.6. & 7. Giurb. ad conſuetud. Meſſan. cap.15.
gloſ.1. par.1. num.15. Prædium autem datum fuit æſtimatum
mulieri, conſtante ſecundo matrimonio, de quo tempore li-
11 cet dos cunſiſtens, † in pecunia potuerit transferti in fundum
dotalem, l. ſi ei 26. l. ita conſtante 27. ff. iur. dot. l. ſi mulier 21.
circa fin. l. cum maritus 29. in princ. ff. pact. dot. Pariſ. conſ.128.
n.1. & ſeqq. lib.1. Cyriac. contr.251. nu.15. ad hunc effectum
12 duo copulatiuè concurrere debuiſſent, † nempè conſenſus
coniugum, & quod vtiliter fieret, Barboſ. in l.1. part.5. nu.9.
ff. ſolut. matr. Honded. conſ.41. n.27. lib.1. Riminal. iun. conſ.
776. num.29. & 30. Gratian. diſcept.435. no.5. & 31. Giurb.
ad conſuetud. Meſſan. cap.4. gloſſ.1. num.5. Capyc. Latro dec.
19. num.7. & 2. ſeqq.
At in caſu noſtro deſideratur vtrumque, quia de vtilitate
non conſtat, & regulariter vtilius eſt mulieri habere dotem
13 in pecunia, quàm in fundo, † cum primo caſu habeat hi-
potbecata omnia bona viri pro reſtitutione dotis, Rolan. conſ.
93. n.10. lib.2. Rubeus Alexand. conſ.5. num.2. Cephal. conſ.
351. num.33. & ſeqq. Honded. dict. conſ.41. num.30. & 31.
Deeſt pariter conſenſus mariti, qui licet præſens fuerit inſtru-
mento, prædium occupaſſe non probatur, immò voluit credi-
tum dotis in quantitate, & ſucceſſiuè exegie ſemper eius fru-
ctus in pecunia, ob quam rationem Rota in deciſione huius
cauſa 7. Februarij 1636. coram bon. mem. Merlino, dixit pati
magnam difficultatem præcedentem deciſionem in qua di-
ctum fuerat, quod dos data ſecundo viro conſiſtit in prædio.
Augeturque hæc difficultas, quia ſecundo viro nuſquam tra-
14 ditum fuit prædium, vt † ad hunc effectum requirebatur,
l. dotale 13. §. dotale, ff. fund. dotal. Caſtr. in l. de diuiſione, n.3.
ff. ſolut. matr. Buratt. deciſ.287. num.12. & gratis dicitur fuiſ-
ſe poſſeſſum à Comite, quia poſſedit ſola Clandia, eaque mor-
tua illius hæredes per quos, & hodie retinetur, & cum prædiũ
non ſufficeret pro tota dote, eo minus veriſimile eſt, quod co-
15 niuges voluerint in illo dotem conſtituere ne dos † diuer-
ſo iure cenſeretur, Nonius conſ.52. num.7. cum alijs allega-
tis à Giurb. ad conſuetud. Meſſan. cap.15. gloſſ.1. par.1. nu.14.
Igitur datio prædij in ſolutum extinxit quidem obligatio-
nem reſtitutionis dotis inter hæredes primi viri, & Clau-
diam, vni verè ſacta fuit, integra tamen manentem obligatio-
ne Claudiæ de ſoluenda dote ſecundo viro in pecunia prout
ſoluta fuerat primo. Cùmque ſecundus vir prædium non ac-
ceptauerit, ipſaque Claudia illud pro ſe retinuerit, ac ſoluerit
vſuras dotis, quin & aliam dote ducatorum 5000. ſecundo vi-
16 ro poſtea promiſerit, ex qua promiſſione quamuis nulla elici-
tur voluntas coniugum de non habendo prædio pro dotali
ſecundi matrimonij, argumento l. fin. ff. reb. dub. Fulgoſ. conſ.
99. circa fin. Burſatt. conſ.89. n.15. Surd. dec.333. n.3. Rota
deciſ.281. num.7. part.1. recent. parum refert, quod vigore
Statuti Centi, competerent ſecundo viro actiones pro recu-
17 peranda dote, ab hæredibus primi, † quia hoc procedit
quatenus ſecundus vir illis vti velit non autem eo inuito, vt in
proximis terminis Surd. deciſ.191. num.17. verſemurque
ideò extra terminos deciſionis in Ferrarien. manutentionis
coram bon. mem. Pirouano exaduerſo allegata, & præſentia
18 viri cenſetur adhibita in inſtrumento dationis in ſolutum
ad maiorem dumtaxat cautelam dictorum hæredum, vt in
ſimili conſiderat Natt. conſ.552. ſub n.6. Cyriac. controuerſ.
251. n.29. & 30. Boer. deciſ.23. ſub num.7.
Secundum fundamentum informantium cui Domini ade-
ferunt pender à Calculo ponendo ex vna parte creditum
Comitis ſecundi viri, ex alia ſolutiones interuſuriorum illi
factas à Claudia. In creditum Comitis adſcribenda ſunt ſcut.
1250. auri in auro pro medietate dotis ſuperlucratæ per obi-
tum vxoris, quod enim tota dos ad primo viro, & repetita
ſecundo fuerit ſcut.2500. auri paret hodie, ne dum ex ſæpè
memorato inſtrumento dationis in ſolutum, ſed ex ipſo ori-
ginali inſtrumento promiſſionis dotis, in primo matrimo-
nio celebrato de anno 1574. quo datur in ſummar. tertiæ po-
ſitionis pro Dominis de Palmerijs n.1. & plenè probat Bald.
in cap. conſuluit nu.12. de offic. deleg. Dec. conſ.36. n.2. Ruin. 19
conſ.128. num.1. lib.4.
His addendi ſunt fructus dotales donec Clandia vixit ad
rationem quinque pro centenario, ſed illorum quantitas
non eſt vnoquoque anno æqualis, quia ſingulis annis decre-
uit proportionabiliter ad ſummam excedentem verum de-
bitum, quæ annuatim ſoluta fuit: nam eſt in confeſſo apud
partes, quod fructus fuerunt ſoluti ad rationem ducatorum
5000. cùm tamen dos conſiſteret ſolùm in ſcutis aureis 2500.
ſolutum autem in cauſam fructuum vltra ſummam debitam
minuit ipſo iure creditum ſortis miniſterio legis, quæ ſic ſolu- 20
tum imputat ſtatim in ſortem abſque alio facto hominis, l. in
ijs, §. Imperator, ff. ſolut. l. ſi non ſortem in princ. ff. condit.
indeb. vbi Bart. num.4. notat, quod ſolutum pro vſuris inde-
bitis computatur directo in ſortem, † ac ſi pro ſorte ſolutum 21
fuiſſet quoniam ſortis occaſione ſolutum fuit, & l. poſt rem iu-
dicat, §.1. verſ. ſi tamen, ff. tranſact. Fab. de Anna conſ.30. nu.
8. Io. Franc. à Ponte conſ.70. num.25. & ſeqq. Milanen. deciſ.
Sicilia 2. num.65. in fin. vbi loquitur in ſpecie de interuſurijs
† ſolutis vltra id quod importabat Capitale lib.2. Viu. deciſ. 22
373. n.1. cum alijs quos refert Durad. de Cenſib. §.3. qu.21.
nu.12. Rot. in Romana cambij 17. Februarij 1642. coram me,
& magis in puncto, quod in exceſſu fiat imputatio ipſo iure
ſingulis annis, ita † vt quolibet anno pro rata exceſſus ſors 23
decreſcat, Fontanel. deciſ.209. num.10. & ſeqq. Capyc. La-
tro deciſ.25. num.41. qui loquitur in terminis fructuum ſolu-
torum, ex contractu nullo qualis declaratus fuit contractus
dotis ducatorum 5000.
Neque hic intrat diſtinctio inter vſuras fauorabiles, &
odioſas, ſiue quæ propter moram, & ſine mora debentur, 24
vt per Surd. dec.117. num.5. & 3. ſeqq. Fontanell. de pact. nu-
ptial. clauſ.6. gloſ.2. par.6. n.64. Nam præter quod in puncto
dotis compenſationem fieri ipſo iure † ad euitandum cur- 25
ſum vſurarum dotalium tradit Alexand. conſ.73. n.4. & 5. lib.
5. Franc. Ant. Coſt. conſ.89. nu.19. & 22. Fontanell. d. gloſſ.
2. par.6. num.61. & deciſ.111. num.32. illa diſtinctio affertur à
Doctoribus in alia concluſione, † quando ſcilicet agitur de 26
inducenda ipſo iure compenſatione crediti ex vna cauſa de-
bito ex alia pariente vſuras ad euitandum curſum vſurarum
iuxta textum in l. ſi conſtat, & ibi gloſſ. C. de compenſ. quo
caſu quicquid ſit de dicta diſtinctione, caſus noſter, eſt om-
ninò diuerſus, quia ſolutiones emanarunt, ex ipſa cauſa do-
tis, nec dicitur compenſari vnum creditum cum alio, † ſed 27
vſuras ſolutas imputari in ſortem, ac ſi nominatim pro ſor-
te ſolutæ fuiſſent, qui termini ſunt longè diuerſi, vt aduer-
tit Fontanell. d. deciſ.209. num.20. & vbi creditum, & debi-
tum proueniunt ex eodem contractu potius dicitur calculus
quam compenſatio, Bald. in l. mennis in addit. ff. famil. erciſc.
per textum in l. ſi quis negocium, ff. negoc. geſt. Rouit. conſ.60.
n.3. lib.1. Capyc. Latro dict. dec.25. num.24.
Cùm itaque fructus dotis ſcutorum 2500. auri aſcende-
rent primo anno ad ſcuta 125. auri, & ſolutæ fuerint lib.
1060. quæ calculando ſcutum aureum ad rationem librarum
quinque pro quolibet iuxta bannimenta Terræ Centi conſti-
tuunt ſumma ſcut.212. ſolutum excedit primo anno in ſcutis
aureis 87. pro qua ſumma ex tunc diminuta fuit, ſors ſcut.
2500. & ſic proportionabiliter creuit ſingulis annis exceſſus
fructuum, qui ſemper ſoluti fuerunt in eadem quantitate
librar. 1060. ac ſimul decreuit ſors principalis, adeò quod
ſpatio quindecim annorum extenuata fuerit medietas ſortis,
& vltra ſecundus vir receperit libras 6478. Nam medietas
ſorti importat ſcut.1250. fructus verò totius temporis facta
imputatione iuxta prædicta aſcendunt ad ſcut.787. quæ re-
dacta ad libras ad dictam rationem librarum quinque pro
ſcuto, conſtituunt libras 10185. totidemque propterea po-
nendæ ſunt ad creditum hæredum ſecundi viri.
E conuerſò autem, ad creditum Dominorum de Caran-
dinis, ponendæ ſunt libræ 16665. quæ Claudia ſoluit pro in-
teruſurijs dotis, & addendæ aliæ libræ 451. pro medietate
impenſarum funeris eiuſdem Claudiæ ad quam tenetur ſe-
cundus vir, qui medietatem dotis, lucratus fuit, quia ma-
ritus pro rata lucri tenetur † ad funeris impenſas cum ſint 29
æs alienum doti, l. in eum, l. ſic pro rata, l. idcoque ff. relig.
& ſump. fun. Cephal. conſ.625. n.26. Fontanell. de nupt. clauſ.
6. gloſ.2. part.5. num.20. & 21. Coſt. de port. rat. quæſt.73. n.
7. & ſeqq.
E libris 16665. pro interuſurijs, & libris 451. pro impenſa
fune-

Digitized by Google

funeris conſtituuntur lib. 10116. quæ detractis lib. 10185. poſitis ad creditum hæredum ſecundi viri remanent lib. 6931. pro qua ſumma Domini ſteterunt in deciſis.

Non obſtat, quod impoſſibile ſit compenſare interuſuria cum lucro dotis, quod tempore quo ſoluebantur nondum debebatur. Quia ſatis eſt reſpondere, quod gratis hæredes ſecundi viri, petunt titulo lucri medietatem dotis, quam intus habent, quia ipſe ſecundus vir conſtante matrimonio recepit in exceſſu fructuum dotalium ſibi ſolutorum. Pro vt gratis allegatur modernus, valnt ſcuti auri, cum hodie non agitur de ſoluendo lucro in auro, ſed de calculandis ſolutionibus iam factis ſecundum valorem temporis in quo cade-
30 bant, & effectualiter ſecutæ † fuerunt, qui debet attendi, *cap. olim de cenſib.* Bartol. *in l. Paulus nu. 6. & ſeqq.* & ibi Caſtr. *n. 4. ff. ſolut.* Rot. coram ſunct. mem. Greg. XV. *dec. 42. ſub n. 6. & inter recent. dec. 597. nu. 2. par. 1.*

Et ita deciſum, vtraque parte informante poſt trinam cauſæ propoſitionem.

Infra eadem cauſa habetur altera deciſio ſub die 9. Decembris 1644. coram eodem bon. mem. Bichio. Fuit enim cauſa iſta agitata coram bon. mem. Merlino, & coram bon. mem. Card. Panzirolo, & coram Reuerendiſſimo Præſide Valliſoletano.

R.P.D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Bononieñ. Prædij de Naſcentorijs.

Luna 16. Nouembris 1643.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis eccleſiaſtica, quæ ſecundum illius naturam ad extraneos tranſire non poteſt, quamuis illa perpetuò concedatur, cùm talia verba intelligantur vſque ad tertiam generationem, tamen quoties ex alijs verbis, & clauſulis inueſtituræ reſultat contrahentes etiam extraneos in ea comprehendere voluiſſe, tunc, & eo caſu illos complecti dicitur clauſulas autem, & verba ex quibus hoc deducitur in deciſione videas.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula*, ad habendum, *facit emphyteuſim eccleſiaſticam tranſire ad extraneos, & num. 6. ac infra nu. 14. & ſeqq. vbi vide.*

2 *Emphyteuſis eccleſiaſtica regulariter non eſt ad extraneos tranſitoria.*

3 *Res Eccleſiæ, dum dicitur poſſe concedi in emphyteuſim perpetuam, intelligitur vſque ad tertiam generationem. Intellige concluſione ita demum procedere quoties contrarium non ſuadent verba, & clauſula inueſtitura, num. 4.*

5 *Verbum*, perpetuum, *appoſitum in emphyteuſi Eccleſiaſtica facit illam eſſe ad extraneos tranſitoriam.*

7 *Conſenſus Domini directi præſumitur ex taciturnitate temporis decem annorum.*

8 *Obſeruantia ſubſecuta declarat mentem contrahentium, etiam circa conceſſionem emphyteuſis Eccleſiaſticæ, an illa fuerit ad tertiam generationem, vel perpetuam.*

9 *Locatio perpetua etiam de re Eccleſiæ de ſui natura dicitur tranſitoria ad extraneos.*

10 *Quantitas pro affictu promiſſa ſi eſt ingens, & in magna quantitate declarat contractum eſſe potius locationem, quam emphyteuſim, & num. 11. & 12.*
Solutio Canonis, quæ fit pro emphyteuſi eſt, quid minimum in ſignum recognitionis directi dominij, num. 10. & ſeqq. vbi vide.

11 *Penſio correſpondens fructibus ſoluitur in locatione, & ſup. num. 10. ac infra num. 12.*

13 *Penſio magna poteſt etiam ſolui in emphyteuſi pro recognitione directi dominij.*

14 *Clauſularium Bononiæ in cauſis Bononiæ, ſeruandum eſt.*
Clauſularium Bononiæ declaratur, num. 14. & ſeqq.

15 *Clauſula*, ad habendum, *appoſita in emphyteuſi Eccleſiaſtica non alterat illius naturam.*

16 *Diſpoſitio qualibet conſtitutio, ſeu lex reſpicit futura tantum non præterita.*

17 *Relatum præſumitur ſtare in referente cum ſuis omnibus qualitatibus.*

18 *Verbum*, poſſit, *affirmatiuè prolatum etiam in legibus non ſemper importat neceſſitatem præciſam, ſed aliquando facultatem, & num. 19.*

20 *Contrahentes præſumuntur voluiſſe contrahere iuxta extentionem clauſularum præſumptam à lege.*

21 *Legatus non præſumitur aliquid ſtatuere voluiſſe contra voluntatem contrahentium.*
Amplia quia, nec præſumitur illis voluiſſe præiudicare, aut alteri ipſorum tollere ius quæſitum ibidem.

22 *Clauſula*, & quibus dederit, *æquipollent verba*, & quidquid conductori videbitur eu placuerit perpetuò faciendum, & diſponendum.

23 *Singula ſingulis ſunt ſemper congruè referenda.*

24 *Repugnantia, & contrarietas ne ſequatur laborandum eſt.*

25 *Obſeruantia ſubſequuta declarat qualis ab initio fuerit mens contrahentium tam in contractibus, quàm teſtamentis.*

DECISIO CCXXXII.

Reaſſumptam coram me diſputatione ſuper eo, an Angelo eſſet danda immiſſio in Prædio nuncupato della Torre conceſſo in emphyteuſim Ioanni Raynerio de Naſcentorijs à Rectore Capellaniæ Sancti Antonij, cuius immiſſio fuit reſeruata particulariter in diſputatione dubij, An ei eſſet danda immiſſio in bonis hæreditarijs dicti Ioannis Raynerij, Domini confirmando deciſionem coram me factam 23. Martij * 1640. poſt plures propoſitiones affirmatiuè reſponderunt, eo quia ex firmatis in alijs pluribus deciſionibus; concurrunt omnia requiſita pro immiſſione, nempè fideicommiſſum illius purificatio ad fauorem Angeli, & quod Prædium controuerſum erat in bonis dicti Ioannis Raynerij teſtatoris, illudque quamuis emphyteoticum eum ex lectura Inueſtituræ probetur tranſitorium ad hæredes extraneos, & alienabile cadit ſub fideicommiſſo, fuit enim conceſſum Ioanni Raynerio pro ſe, & hæredibus, & ſucceſſoribus cum clauſula, *ad habendum*, cæterata in parte diſpoſitiua, † quę clauſula facit, quòd emphyteuſis Eccleſia- 1
ſtica ſit tranſitoria ad hæredes extraneos ſecundum opinionem, quam Rota ſequuta fuit in pluribus deciſionibus relatis in ſupradicta deciſione ſub die 23. Martij 1640. *in §. his tamen non obſtantibus.*

Et licet in hoc articulo regula ſit, quòd emphyteuſis Ec-
cleſiaſtica † non eſt tranſitoria ad hæredes extraneos, vt 2
probatur *in §. emphyteuſ. Auth. de non alienan. DD. in l. etiam, ff. ſolut. matrim.* cum alijs per Couarr. *var. lib. 7. cap. 17. nu. 5.* vbi declarat text. *in §. licentiam*, quo probatur poſſe res Ec-
cleſiæ dari in emphyteuſim perpetuam † intelligi, iuxta for- 3
mam text. *in dicto §. emphyteuſis*, vt perpetua intelligatur ad tertiam vſque generationem, & ita tenuit Rota pluries, & præcipuè *in Bononien. Bonorum 24. Maij 1620. coram bo. memor. Coccino, quæ eſt deciſio 381. par. 5. recent.* Nihilominus
limitatur hæc concluſio, † quando aliter ſuadent verba, 4
& clauſulæ ipſius inueſtituræ, vt fuit dictum *in Mediolanen. emphyteuſis, ſeu bonorum 15. Aprilis 1641. coram bon. mem. Merlino*, & ſimul concurrit obſeruantia ſubſequuta.

Quòd autem in præſenti concurrant verba denotantia emphyteuſim eſſe hęreditariam, & ſic tranſitoriam ad extraneos, ac proindè comprehenſum prædium in diſpoſitione per Ioannem Raynerium de omnibus bonis ſuis facta, conſtat ex lectura Inſtrumenti inueſtituræ, & ſignanter in ea parte, ibi, *pro ſe, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus ſtipulanti, & conducenti Tornaturas 140. Terræ, &c. & hoc ad habendum, vtendum, & fruendum in emphyteuſim perpetuam, & iure perpetuæ emphyteuſis, &c.* ponderato illo verbo, *perpe-
tuam*, † quòd facit emphyteuſim tranſitoriam ad extraneos, 5
vt conſuluit Curt. iun. *conſ. 4. num. 23. verſ. ex cuius dictis*, Pariſ. *conſ. 84. num. 3. vol. 4.* Seraph. *deciſ. 868. num. 3.* Card. Ca-
ualer. *deciſ. 293. num. 3.* & quod clauſula, *ad habendum*, † ap- 6
poſita in diſpoſitiua inueſtituræ perpetuæ emphyteuſis, ſuadeat emphyteuſim eſſe tranſitoriam ad extraneos, dixit Rota *in dict. dec. 293. num. 1. verſ. quæ omnia coram Caualer. & in alijs allegatis in deciſione, quæ reuidetur.*

Et quatenus interpretatio iſtius inueſtituræ eſſet dubia declaratur ex obſeruantia ſubſecuta; cùm ſemper fuerit habita pro perpetua, & tranſitoria ad quoſcumque extraneos, ex quo poſt conceſſionem factam anno 1581. ſupradicto Ioanni Raynerio, ſecuta morte illius anno 1591. Prædium de quo agitur, tranſiuit in Dominos de Blanchis extraneos, qui etiam conceſſionem ad eorum fauorem renouarunt, Canones à dicto tempore vſque ad annum 1636. ſoluerunt, &

alia

Digitized by Google

alia ſimilia fecerunt, in quibus per Rectorem Dominum
directum pro emphyteutis tenti, & repotari fuerunt, eo enim
ipſo, quòd prædium poſt mortem teſtatoris immediatè tran-
ſiuit ad auctores illorum de Blauchis, & de præſenti etiam
remanet penes illos, qui non ſunt deſcendentes Teſtatoris,
ſicque ſunt extranei; obſeruantia remanet probata, quia
etiamſi non probetur expreſſus conſenſus Domini directi,
probatur tamen tacitus mediante ſupradicta renouatione, &
Canonum receptione, iuncto ſpatio 49. annorum, quo tem-
poris ſpatio præſumitur, cùm etiam ad hoc longum tempus
7 decem annorum † ſufficiat, & præſumatur, Dominum dire-
ctum præſtitiſſe conſenſum, Alexan. *conſ. 113. ſub nu. 9. lib. 4.*
Dec. *conſ. 185. num. 14. verſ. nam ſi ille*, Tiraquell. *de præſcrip.*
§. 1. gloſſ. 4. nu. 16. verſ. 3. non hinc longè abeſt, Corbul. *de alie-*
nat. irrequiſ. Dom. limit. 13. Menoch. *lib. 3. præſumpt. 132. num.*
8 48. quam obſeruantiam † in terminis emphyteuſis ponde-
rat Cephal. *conſ. 347. num. 31. in fin. verſ. decimotertio*, & ſecu-
ta eſt Rot. *in d. Mediolanen. emphyteuſis, ſeu bonorum 17. Iunij*
1641. *coram bon. mem. Merlino, & ſupradicta deciſ. 381. nu. 5.*
par. 5. recent. & ratio eſt, quia obſeruantia ſubſecuta decla-
rat qualis fuerit mens contrahentium ab initio.

Vlteriùs DD. ponderata qualitate contractus, cenſuerunt
9 non agi de emphyteuſi, ſed de locatione perpetua, † quæ
eſt ſui natura tranſitoria ad extraneos, Bald. *in l. 1. num. 13. C.*
de iur. emphyt. vbi Iaſon. *num. 36.* Aymon. *conſ. 767. n. 4. verſ. 4.*
Cæphal. *conſ. 9. num. 12.* Gabr. *conſ. 170. nu. 24. & ſeqq.* Man-
tic. *de tacit. lib. 22. tit. 6. num. 24. verſ. ſed aduertendum, & di-*
cto lib. 22. tit. 19. num. 27. Rota *in Tiburtina prætenſæ deuolu-*
tionis 18. Decembris 1615. coram bon. mem. Cardin. Fabritio
Veroſpie, & coram Buratto *dec. 334. num. 4.* Quia annua
quantitas librarum 70. pro affictu promiſſa, non eſt minima,
10 qualis pro emphyteuſi ſoluitur, † cùm pro emphyteuſi ſolua-
tur, quid minimum pro recognitione directi dominij DD. *in*
l. 1. Cod. de rei vendic. in cap. potuit de locat. Natt. *conſ. 89. n. 7.*
Clar. *in §. emphyteuſis qu. 1. propè finem*, in locatione verò ſol-
11 uitur † annua penſio correſpondens fructibus, Bart. *in l. 1. C.*
de iur. emphyt. ſed eſt magna correſpondens fructibus prædij,
quòd licet ſit tornaturarum 140. tamen in inſtrumento con-
ceſſionis dicitur in Montaneis, & ſatis veriſimile eſt, quòd
eſſet admodum infructuoſum, & ſterile, antequam eſſet me-
lioratum tempore primæ conceſſionis. Quando autem
12 quantitas promiſſa non eſt minima, † ſed magna corres-
pondens fructibus, conceſſio ſaltem in dubio dicitur loca-
tio, iuxta opinionem Bart. *in d. l. 1. num. 4.* & ibi Bald. *in 2. lect.*
num. 27. verſ. quæro in quo, Cod. de iur. emphyt. quam commu-
nem veriorem, & à Rota receptam poſt relatos dixit Rot. co-
ram bon. mem. Burattu *deciſ. 334. nu. 1.* eamque ſequitur Ro-
ta *in Romana Laudemij 10. February 1631. coram me, quæ eſt*
deciſ. 14. num. 24. & ſeqq. par. 6. recent. & iſta opinio procedit
etiamſi annua penſio non omnino fructibus correſpondeat,
ſed illis aliquanto minor exiſtat, etiamſi verba conceſſionis
promiſcua ſint ad emphyteuſim, & locationem, vt latè in
ſupradictis duabus deciſionibus coram bon. mem. Buratto,
& coram me, in quibus reſpondetur omnibus coniecturis
contrarijs. Eoque magis in hoc caſu præſumitur locatio,
quia partes in pacto affrancandi conuenerunt, quod con-
ductor in caſu francationis traderet Eccleſiæ bona eiuſdem
redditus librarum 70. Vnde conuincitur, quod etiam bona
conceſſa non pluribus reddunt; Quia de iure francatio fieri
debet cum re æquiualenti in proprietate, & redditu nè alio-
quin Eccleſia ſit in damno. Neque ſubſiſtit allegatus reddi-
tus librarum 5. pro qualibet Tornatura. Prout non obſtat,
13 quod in emphyteuſi poſſit magna penſio † ſolui in recogni-
tionem directi Dominij, Mantic. *de tacit. lib. 22. tit. 2. ſub*
num. 11. Quia hic non fuit dictum vt ſolutio fieret in reco-
gnitionem directi Dominij, ſed potius pro vſu, & fructi-
bus rei locatæ, ibi, *& hoc ad effectum vtendi, & fruendi, &c.*
& ibi, *dictis bonis locatis vtendi, & fruendi, &c.* & infra *in*
libera, &c. facultate vſus, & vſusfructus, &c. & ibi, *pro af-*
fictu, &c.

Supradictis non obſtant duo potiſſimum in contrarium
adducta; non primum, quod clauſula *ad habendum*, extenſa
14 iuxta formam clauſularij Bononiæ, † quod in cauſis Bono-
niæ obſeruandum cenſuit Rota *in deciſ. 696. num. 7. par. 2.*
recent. & coram Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ. 49. num. 8.*
15 † non alteret naturam emphyteuſis Eccleſiaſticæ, quæ non
eſt tranſitoria ad extraneos ex quo facultas conceſſa emphy-
teotæ per clauſulam, *ad habendum, & quicquid de bonis loca-*
tis placuerit faciendum, reſtricta ſit iuxta ſubiectam mate-
riam, & prout de iure licet ibi, *& prout de iure, licet ex natu-*
ra præſentis locationis, & illam in aliquo non alterando, &c.
& ideò dum non poteſt alterari natura emphyteuſis, illa re-
ſtringatur ad ſolos comprehenſos in inueſtitura iuxta natu-
ram emphyteuſis, Eccleſiaſticæ, & ſic ad hæredes, & ſucceſ-
ſores ſanguinis lineæ inueſtitæ ex allegatis per Rot. *d. deciſ.*
211. num. 3. & 4. par. 2. recent. Quia cùm non doceatur expreſ-
sè dictum formularium fuiſſe factum pro extendendis clau-
ſulis Inſtrumentorum antea rogatorum intrat communis
concluſio, quod quælibet diſpoſitio, conſtitutio, ſeu lex re-
ſpiciat futura, & non præterita iuxta *text. in l. leges, C. de* 16
legib. & in c. fin. de conſtit. præterquam in eodem formulario
hoc idem expreſsè cauetur, vt talis extenſio ſolum procedat
in Inſtrumentis de cætero celebrandis: ibi, in rubrica *exten-*
ſiones clauſularum Inſtrumentorum per Notarios in inſtru-
mentis per eodem cætero rogandis ponendarum, & in corpore
extenſionis, ibi, *Statuit, decreuit, & ordinauit has præſentes*
clauſularum extenſiones in Inſtrumentis de cætero celebrandis
à quibuſcumque Notarijs dictæ Ciuitatis illiuſque Comitatus,
& diſtrictus inuiolabiliter obſeruari debere, quæ propterea
extenſio publicata anno 1582. locum habere non poteſt in
hac inueſtitura ſtipulata anno 1581. quæ ideò per annum
præceſſerat hanc formularij conſtitutionem; maximè cùm
iſta inueſtitura ſe referat ad antiquas inueſtituras, & præ-
cipuè ad inueſtituram anni 1552. in qua clauſula iſta ad ha-
bendum reperitur extenſa *ad habendum, tenendum, alienan-*
dum, &c. itaut ſit tranſitoria ad extraneos; & ſic cum rela-
tum præſumatur ſtare in referente † cum omnibus qualita- 17
tibus, *l. aſſe toto, ff. de hæred. inſtit. l. ſi ita ſcripſero, de condit.*
& demoſtrat. l. inſtitutio talis, ff. de condit. inſtit. Sequitur,
quod dum illa inueſtitura continebat clauſulas indicantes
emphyteuſim eſſe tranſitoriam ad extraneos, idem ſit dicen-
dum de hac, de qua agitur. Et quamuis Cardinalis Legatus,
qui dictam extenſionem edidit, decreuerit etiam Notarios in
extenſione Inſtrumentorum iam per eos rogatorum, dictum
formularium poſſe exercere in his tamen clauſulis, in quibus
illud adaptari poteſt, tam in extenſione, quàm in abbreuia-
tione, &c. eſt tamen intelligendum, partibus volentibus; ſed
non contra illarum voluntatem, & hoc colligitur ex eo, quia
Legatus quoad futuros contractus præcipit abſolutè ſeruari
formularium, at in præteritis vſus fuit verbo, *poſſit*, † quod
affirmatiuè prolatum etiam in legibus non importat ſemper
neceſſitatem præciſam, Iaſ. *in l. Gallus, num. 19. ff. de liber. &*
poſthum. ſed aliquando † facultatem, *l. non quicquid, ff. de iudi-* 19
cijs, Cuman. *conſ. 148. ſub num. 4. verſ. ex aduerſo autem*, Soc-
cin. *conſ. 193. lib. 2. iuxt. gloſ. in l. 1. in verbo ſponte, C. de teſta-*
ment. tut. Et ratio diuerſitatis, ob quam Legatus diſcretiuè,
ac diuerſimodè locutus eſt de futuris, & de præteritis eſt, quia
in futuris ſemper concurrit voluntas contrahentium; cùm
cenſeantur voluiſſe contrahere iuxta extenſionem præſum- 20
ptam à lege Ancharan. *conſ. 125. num. 5. verſ. ſecundo princi-*
paliter. Decian. *conſ. 46. num. 65. lib. 2.* Rot. coram bon. mem.
Coccino *deciſ. 137. & in recent. deciſ. 255. num. 17. p. 1.* Quæ
ratio ceſſat in contractibus rogatis ante legem, nec Legatus
in dubio præſumitur aliquid ſtatuere voluiſſe contra volun-
tatem contrahentium, † aut Iuri iam quæſito alteri ipſorum 21
præiudicare, *l. 2. §. ſi quis à Principe, ff. ne quis in loc. public.*
cap. ſuper de offic. deleg. Gemin. *in cap. quamuis num. 3. de re-*
ſcript. in 6. Nauar. *conſ. 14. num. 8. de voto*, ſuccedunt enim
tritiſſimæ iuris concluſiones excluſiuæ voluntatis Principis
in tertij præiudicium, vltra quod dicta facultas data Nota-
rijs non adaptatur huic caſui ex ſupra deductis.

Placuit etiam Dominis ſequentia verba extenſionis, *Prout*
de iure, licet ex natura præſentis locationis, & illam in aliquo
non alterando, &c. intelligi non quoad facultatem alienandi
in extraneos, quæ etiam verbis eiuſdem extenſionis com-
prehenditur, ibi, *Et quicquid conductori videbitur, & placue-*
rit perpetuè faciendum, & diſponendum, &c. quæ ad iſtum 22
effectum æquipollet clauſulæ, *& quibus dederit*, Aym. *conſ.*
256. num. 4. verſ. breuiter puto, Rota *deciſ. 152. num. 1. deciſ.*
294. num. 3. par. 2. recent. coram Caual. *deciſ. 219. nu. 11.* cum
alijs cumulatis per Barboſ. *clauſ. 4. n. 3. & 4.* Sed quoad alia
pacta expreſſa, quæ contractui conuenire poſſunt, nempè ad
conſenſum Rectoris Eccleſiæ, ad ſolutionem Laudemij, &
ſimilia, cùm ſemper ſingula ſingulis † ſint congruè referen- 23
da, *l. quoties, ff. famil. erciſc. gloſſ. in l. qui in futurum, ff. de pact.*
Aym. *conſ. 870. num. 8. & 904. num. 9.* Surd. *conſ. 431. nu. 62.*
Rot. coram ſanct. mem. Greg. XV. *deciſ. 197. num. 9.* & coram
eodem *deciſ. 433. num. 9.* & ne ſequatur repugnantia, † & 24
contrarietas, *l. non ad ea*, & ibi gloſſ. & DD. *ff. de condit. &*
demonſtr. Surd. *conſ. 445. num. 32. & ſeqq.* & facit, quia benè
ſimul

ſimul ſtare poſſunt, quod res ſit alienabilis in extraneos, & tamen in alienatione ſeruentur ea, quæ ex natura contractus ſeruari debent, hoc eſt, vt fuit dictum ſupra, quod in alienatione emphyteuſis requiratur conſenſus Domini directi, ſoluatur Laudemium, & ſimilia.

Non ſecundum, quod obſeruantia, de qua ſupra in facto non ſit probata, & in iure non releuet, cum attendatur tempus teſtamenti, quo inſpecto, nulla aderat obſeruantia. Quia quicquid ex aduerſo dicatur, *apparet*, Prędium emphyteoticum, de quo agitur, deueniſſe ad manus hæredis Ioannis Raynerij fideicommittentis, & ſucceſſiuè ad alios hæredes extraneos, ab illiſque fuiſſe pacificè poſſeſſum ab anno 1591. vſque ad annum 1634. quod non fuiſſet paſſa Eccleſia, niſi qualitas hæreditaria ineſſet Inueſtituræ, & nihil facit, quod huiuſmodi obſeruantia non releuet, ex quo non aderat tempore teſtamenti, quia obſeruantia ſubſecuta regulariter declarat,

25 † qualis fuerit mens contrahentium ab initio, ſicque tempore contractus, & teſtamenti, vt firmauit Rota coram bon.mem. Coccino *deciſ.77.num.4.& in Camerinen.bonorum* 14. *Martij* 1633.*coram bon.mem. Motmanno*.

Et ex his DD. articulo maturè diſcuſſo, iterùm cenſuerunt dandam Immiſſionem in ſupradicto Prædio de la Torre Angelo, vtraque parte informante, & cauſa per plures vices propoſita.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 23. Martij 1640. coram eodem Reuerendiſs. Terracinen. erit infra in Appendice.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconen.

Oritana Beneficij.

Mercurij 2. Decembris 1643.

ARGVMENTVM.

Præſentatus ab eo, qui erat in quaſi poſſeſſione præſentandi inſtitui debet, quoties conſtat, & de clericatu illius, & de vacatione beneficij, ac denique de exiſtentia iurispatronatus, quod ex continuatis præſentationibus effectum ſortitis plenè remanet iuſtificatum.

SVMMARIVM.

1 *Clericatus probatur ex teſtibus de communi reputatione, ac de publica voce, & fama deponentibus.*
2 *Litteræ edictales probant vacationem beneficij.*
3 *Vacatio beneficij probatur ex teſtibus deponentibus de morte beneficiati in poſſeſſione illius.*
4 *Beneficium vacaſſe probat, quod venit ex vacatione illius.*
5 *Teſtes deponentes per non exceſſum, benè probant valorem beneficij.*
6 *Onera deduci debent in probando valore beneficiorum.*
7 *Teſtes deponentes de publica voce, & fama beneficij probant valorem.*
8 *Probationes leuiores ſufficiunt, imò qualibet admittitur in probando valorem beneficij per non exceſſum.*
9 *Iuſpatronatus remanet plenè iuſtificatum ex continuatis præſentationibus effectum ſortitis.*
10 *Præſcriptio quadragenaria ſufficit ad probationem iurispatronatus, vbi agitur de familia priuata.*
11 *Præſentatus à maiore parte patronorum dicitur ille, qui fuit præſentatus ab vnico patrono deſcendente à fundatore.*
12 *Ius præſentandi, quòd donanti competebat per donationem in donatarium transfertur.*
13 *Præſentatio etiam vnica ſufficit ad tribuendam quaſi poſſeſſionem præſentandi, vbi de illius effectuatione conſtat.*
14 *Deſcendentiam primo fundatore præſumitur ex deſcendentia à perſona, quæ erat in quaſi poſſeſſione præſentandi.*
15 *Scriptura dicitur informis, ſi eſt ſumptum de ſumpto, nec indè aliquam facit probationem.*
16 *Scriptura tardè producta, debet vehementem ſuſpicionem falſitatis, vbi quid releuans continet.*
17 *Obſeruantia in contrarium diminuit fidem ſcripturæ.*
18 *Præſentatus ab eo, qui reperitur in quaſi poſſeſſione præſentandi inſtitui debet, quoties clarè non conſtat de proprietate beneficij ad fauorem alterius.*

DECISIO CCXXXIII.

GRatiam Iacobi Antonij Granafei eſſe iuſtificatam, Domini reſoluerunt. Conſtat enim de Clericatu ex te-
ſtibus de communi reputatione, † ac de publica voce, 1
& fama deponentibus, Verall. *dec.277.num.8.par.1.* Rota *dec.14. de prob.in antiq.& par.4.recent.dec.544.n.1.& par.5. dec.126.num.2.& 161.num.7.*

Vacatio verò beneficiorum S. Eligij, ac Sanctæ Mariæ Angelorum, de quibus agitur, per obitum Caroli Granafei vltimi poſſeſſoris probatur, nedum ex litteris edictalibus oc-
caſione † vacationis huius beneficij emanatis, Rota *in O-* 2
ueten. Parochialis 27. Iunij 1635. coram bon. mem. Merlino. Verùm etiam ex claris teſtium depoſitionibus ſuper obitu di-
cti Caroli † in poſſeſſione præfatorum beneficiorum, Garz. 3
de benefic.par.11. cap.1. num. 12. Put. *dec.87. lib. 3. in correct.* Duran.*deciſ.85. num. 3.* & quoad beneficium S.Eligij ſat eſt,
quòd Capitulum Oritanum aduerſarium † Granafei veniat 4
ex eadem vacatione, Put.*dec.171. num.1.lib.3.in correct.* Bellam.*dec.268.* Mantic.*dec.132.num.1.& 12.recent.dec.10.n.2. par.2.* Buratt.*dec.931.num.1.*

Valor eorum, quòd non excedant 24. ducatos de Came-
ra, probatur ex teſtibus † benè deponentibus per non exceſ- 5
ſus, vt cantat narratiua, Rota *diuerſ.dec.293.num.1.par.1.& dec.46.num.5.par.2.* Duran.*dec.263.num.18.& par.5.recent. dec.385.num.15.& par.6.dec.92.num.9.* Deductis tamen
oneribus, † prout requiritur, Put. *dec. 201. lib. 3. in correct.* 6
Gregor.XV.*dec.357.num.4.* Caualer. *dec.383. num.2.*

Quo verò ad valorem legati pij, quòd dictus Iacobus Antonius obtinet in titulum ſimplicis beneficij non excedat
24. ducatos de Camera, probatur † ex eiſdem teſtibus de 7
publica voce, & fama deponentibus, Caputaq.*dec.277.nu.7. par.1.* Gregor. XV. *dec.35.num.2.& deciſ.78. num.3.& 471.*
num.9. Vltra quod in hac materia leuiora ſufficiunt, † & quę- 8
cumque ſolet admitti probatio, Rota *in recent.dec.37. num.3. par.2.* Caualer.*deciſ.33. num.2.* Gregor.XV.*dec.13.num.6.*

Et quod prædicta duo beneficia ſint de iurepatronatus laicorum ex fundatione, & dotatione familiæ de Granafeis clarè conſtat.

Et primò deueniendo ad beneficium S. Eligij iuſpatronatus deſumptum fuit ex pluribus continuatis præſentationibus effectum ſortitis vna poſt alteram ab anno 1561. 1584. 1597. 1603. & 1627. quæ fuit vltima in perſonam dicti Caroli Granafei, per cuius obitum dictum beneficium hodie
vacat, † ex quibus iuſpatronatus remanet exuberanter iu- 9
ſtificatum, dum vnus ſucceſſiuè poſt alterum legitur pręſentatus, & admiſſus ſiue per obitum, ſiue per renunciationem, iuxta vulgatum *conſ.Oldrad.229.* communi DD. calamo receptum, ac per Rotam commendatum, Lambert.*de iurepatr. lib.2.par.1.qu.10.art.7.* Rota *par.1.diuerſ.dec.545.n.2.& 598. num.9.& par.5.rec.dec.401.num.2.& par.7.dec.87.nu.6.* Duran.*dec.23.num.3.& dec.87.num.4.& in Romana iurispatronatus 4. Iulij 1635. coram bon. mem. Merlino, & coram me in Auerſana Capellania 27. Iunij 1639.* & alibi paſſim; concurrunt etiam teſtium depoſitiones ſuper dicto patronatu de publica voce, & fama, ex quibus omnibus dictum iuſpatronatus remanere concludenter probatum cunctis patet, imò di-
cebant Domini ſufficere quadragenariam cum verſemur in 10
familia priuata, Acchill. *dec.6.de iurepatr.* Mantic. *deciſ.318. num.5.* Rota *dec. 77. num. 2. & 148. num. 1. par.1. recent. & dec.29.num.4.& 491.num.1.par.5.*

Remanſit pariter iuſtificatum, quòd dictus Iacobus Antonius fuerit præſentatus à maiori parte patronorum, dum reſpectu beneficij S. Eligij fuit ipſe præſentatus à Scipione eius
progenitore vnico patrono, † qui deſcendit à fundatore, vt 11
teſtes comprobant ad tradita per Rotam *dec.148. nu.2.par.2. recent. & in Compoſtellana Parochialis 12. Nouembris 1629. coram bon. mem. Merlino*; præſertim dum idem Scipio donationem reportauit ab Alfuente, qui ſolus præſentauerat de
anno 1603. per quam in eum tranſiuit ius præſentandi, quòd 12
eidem Alfuenſi donatori competebat, *cap.cum ſæculum de iurepatr.* Bero.*conſ.66. num.29.& conſ.78. num.2.lib.3.* Abbas *in d.cap.ex litteris num.12.* Seraph.*dec.725.per tot.*

Hæcque ſine ſcrupulo procedunt concurrentibus non tantùm teſtibus deponentibus, d. Scipionem eſſe vnicum patronum, imò conſtat ipſum, tanquam talem præſentaſſe
de anno 1637. ſecuta † effectuatione quod ſufficit, quamuis 13
ſit vnicus actus, Ripa *in cap. cum Eccleſia Sutrina num.91.de cauſ.*

Digitized by Google

cauſ. poſſeſſ. & propr. Roman.*conſ.*311. *num.*7. Oldrad.*conſil.*
312. *num.*2. Dec.*conſ.*17. *num.* 2. Garz.*de beneſic.par.*5.*cap.*5.
*num.*59. Rot.*dec.*762.*num.*3.*par.*5.*recent.* & *in Cæſarauguſta-
na Beneficij de Linares* 22. *Iunij* 1643. *coram R. P. D. meo Bi-
chio*, qua poſſeſſione ſtante non requiritur alia probatio de-
14 ſcendentiæ ſuorum † Auctorum, ſiue à primo fundatore,
quia illa ex dicta quaſi poſſeſſione præſumitur, Seraph. *dec.*
1334. *in fin.* & *in recent. dec.*146. *num.* 2. & 274. *nu.*8. *par.* 2.
& *dec.*276.*nu.*7.*par.*3. Adden.ad Greg.XV. *dec.*349.*ſub nu.* 6.
Secundò verò quoad beneficium S.Marię Angelorum prę-
fatus Iacobus Antonius fuit præſentatus à Petro de Grana-
feis, quem eſſe ſolùm patronum probant teſtes, necnon
multiplicatæ præſentationes effectuatæ ab anno 1603. vſque
ad annum 1627. tam ex propria perſona, quàm ex perſona
Iacobi Antonij eius patris, quòd ex prædictis ſufficit.
Nec quoad beneficium S. Eligij obſtat ſcriptura Codicillo-
rum ſtabilis de Auerſa, in qua continetur vocatio dicti Ca-
pituli Oritani, deficiente linea maſculina, & fœminina E-
uangeliſtæ de Granafeis, quia talis ſcriptura fuit reputata
15 informis vti ſumptum de ſumpto, † nec indè aliquam facit
probationem, *l.*3.*cum ibi not. C.de diuerſ.reſcript.* Dec. *in au-
th.ſi quis in aliquo num.*3. *C.de eden.* Alexan.*conſ.*138. *num.* 4.
*lib.*1. Mareſcott.*var.lib.*1. *cap.*81.*nu.*15. Rota *in rec.dec.*187.
*num.*4.*par.*5. & ant. *num.*14. *par.*7. Gregor.XV. *dec.*432.*n.*1.
Buratt.*dec.*490. *num.*9.
Accedit vlteriùs vehemens ſuſpicio eorundem Codicillo-
16 rum proueniens ex tarda † productione illorum poſt tot va-
cationes dicti beneficij ſpatio ferè centum annorum, *l. ſi quis
fortè* §.1. ibi, *Nec enim debebat tam magnam rem, tam diu re-
tinere, ff. de pæn.* Crauett.*conſ.* 28. *num.* 6. Cæphal. *conſ.* 287.
*num.*32. & *ſeqq.* Oldrad.*conſ.*183.*n.*10. Menoch.*de præſumpt.
lib.*2.*præſumpt.*91. *nu.*5. & *lib.*3.*præſumpt.*122. *num.*94.
Et demum ſtante contraria obſeruantia admiſſionis ma-
ſculorum legitimorum, ac naturalium familiæ de Granafeis
17 † in præſentando remanet diminuta fides eorundem Codi-
cillorum, Rota *in puncto deciſ.*703. *num.*8.*in fin.par.*2.*recent.*
Proptereà cùm euidenter non appareat de proprietate ad fa-
uorem Capituli per rem iudicatam, vel ex conceſſione par-
tis, vel ex publico, & authentico inſtrumento fundationis,
ſemper venit reſpondendum ad fauorem præſentati ab eo,
18 † qui reperitur in dicta quaſi poſſeſſione præſentandi, vt
cenſuit Rota *in dicta dec.*362. *nu.* 4. & 5. *verſ.quoniam par.*5.
recent. In præſenti autem caſu tantum abeſt, quòd prædicta
concurrant, quinimò totum contrarium ex ſupradictis.
Et ità reſolutum, &c.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Leodieñ. Decimarum.

Mercurij 2. *Decembris* 1643.

ARGVMENTVM.

Decimarum iura, quæ laici non poſſunt habere poſt Lateranenſe Concilium, niſi vel ex priuilegio Pontificis, vel ex immemorabili cum fama priuilegij, nunquam comprehenduntur in conceſſione facta per Eccleſiam ad fauorem laicorum de dominio temporali, alicuius loci etiam cum ſuis appenditijs, & pertinentijs.

SVMMARIVM.

1 *Decimandi ius eſt ſpirituale, cuius ſunt laici penitus incapaces.*
2 *Laici dicuntur incapaces iure decimandi, niſi probent infeudationem ante Lateranenſe Concilium.*
3 *Epiſcopi aliique Prælati inferiores poterant ante Concilium Lateranenſe infeudare decimas laicis.*
4 *Laici decimas retinere non poſſunt poſt Lateranenſe Concilium, abſque priuilegio Apoſtolico.*
5 *Immemorabilis cum fama priuilegij ſuffragantur laicis ſuper iure decimandi.*
6 *Ius decimandi comprehendi non poteſt in oppignoratione bonorum Eccleſiæ ad fauorem laicorum.*
Laici retinere non poſſunt decimas ipſis ab Eccleſia, quamuis cum generalitate bonorum conceſſas, num. 6.
7 *Decimæ non dicuntur conceſſa ex conceſſione facta de dominio temporali alicuius loci, ſub quo illa comprehendebantur.*
Decimæ alio iure, quàm temporalis dominij detinentur etiam ab Eccleſia, num. 7.
8 *Donatio facta ab Epiſcopo de Villa, ſeu Territorio cum omnibus ſuis iuribus decimas non comprehendit.*
9 *Donationes decimarum factæ à Laicis cum conſenſu Epiſcopi ad fauorem Eccleſiæ ſunt validæ.*
10 *Decimæ retrodonatæ Eccleſiæ à Laicis reaſſumunt primæuam naturam.*

DECISIO CCXXXIV.

Abbas, & Conuentus Sancti Lamberti Ordinis Ci-
ſtercienſis Dioceſ. Leodieñ. aliàs oppignorarunt do-
minium temporale de Pleneuaulx cum ſuis appendirijs, &
pertinentijs ad fauorem laicorum, qui ne ampliùs rei oppi-
gnoratæ recuperationi locus eſſet inſtrumentum oppignora-
tionis ſuppreſſerunt, vt probant teſtes, & vlterius decimas
territorii oppignorati occuparunt, quamobrem dicti Abbas,
& Conuentus introducta cauſa in Rota hodie diſputare ob-
tinuerunt. An propter oppignorationem dicti dominii tem-
poralis olim factam detineri poſſint occupatæ decimæ, de
quibus agitur, & negatiuè fuit reſponſum, quia ius deci-
mandi eſt ſpirituale, cuius laici de iure redduntur incapa- 1
ces vti habetur in *cap.decimas* 16.*q.*7.& *in cap.cauſam de præ-
ſcript.cap.fin.de rer.permut.* cum aliis relatis per Couarr. *var.
lib.*1.*cap.*17.*num.*5. & per Monet.*de decimis cap.*5.*quæſt.*3. *nu.*
57. Diu.Tho.2.2. *quæſt.*87. *art.*7. Azor.*inſt.moral.par.*1. *lib.*7.
*cap.*34. *quæſt.*7.
Niſi oſtenderent earum infeudationem † ante Concilium 2
Lateranenſe celebratum de anno 1179.ſub Alexandro III. ſi-
ue ſecundum alios ſub Vrbano II. de anno 1088. vt notant
Balboa *lib.*2. *decretal.in dict.cap.cauſam* 7. *de præſcript. num.*
14.15.& 16. *cum ſeqq.* & Ciaccon.*de Vit.Pontific.pag.*430.&
566. de quo tempore poterant Epiſcopi, & alii Prælati † infe- 3
riores decimas laicis infeudare, *vt in cap. cum Apoſtolica de
his, quæ fiunt à Prælat.* Hoſtienſ. *in ſumm.tit. de decim.* §.*ter-
tio quæritur circa fin. cap.*1.*Epiſcopum, vel Abbatem in vſibus
feud.* Guttier. *lib.*1. *practic.quæſt.*15.*per tot.* & ſignanter *nu.* 4.
Rebuff. *de decim.qu.*13.*num.*79.& 80. Monet.*de decim.cap.*5.
*d.qu.*3.*num.*66. *cum ſeqq.*
Vel priuilegium † Apoſtolicum exhiberent, *cap. ex parte* 4
il 3.*de decim.cap.à nobis, cap.*2. §.*Statuimus eod.tit.in* 6. Gut-
tier.*lib.*1.*practic.quæſt.*14.*num.*1.& 2. Balboa *in d.cap.cauſam
de præſcript.num.*30. & 31. Monet. *de decim. dict.cap.*5. *qu.*3.
num. 83.
Vel denique immemorabilem † cum fama priuilegii pro- 5
barent, Hoſtienſ. *in dict.cap. ad Apoſtolica num.* 7. Abbas *nu.*
12. *de his, quæ fiunt à Prælat.* Gabriel. *de præſcript. concluſ.* 1.
*num.*23. Rebuff.*de decim.d.qu.*13. *nu.*68. Rota *dec.*215.*par.* 2.
diuerſ.& *dec.*1102. *num.*4. coram Seraphino.
Vndè cum hæredes Guidonis de Fiſen rei conuenti non
doceant, nec de infeudatione ante Concilium Lateranen-
ſe, nec de priuilegio Apoſtolico, nec de immemorabili cum
fama priuilegii neutiquam poſſunt decimas, de quibus agitur
occupare, ſiue illæ fuerint comprehenſæ in dicta oppignora-
tione, ſiue non.
Nam ſi oppignoratio comprehenderet hoc ius ſpirituale
decimandi irrita foret, † nec laico exindè competeret reten- 6
tio per generalitatem, text. *in cap.quamuis, & cap.prohibemus
de decim.* cum aliis ſupra allegatis, ſi verò oppignoratio ius
decimandi præfatum non comprehendit, tunc ſumus extra
omnem diſputationem, & quod reuera non fuerint com-
prehenſæ decimæ, probatur ex eo, quòd conceſſo dominio
temporali alicuius loci cum ſuis appenditiis, & pertinentiis
non dicuntur conceſſę † decimę ſpirituales de iure diuino de- 7
bitæ cum illæ alio iure, quam temporalis dominii detinean-
tur, vt determinat Innocent. *in cap. ex litteris ſub n.* 1. *verſ.
imo plus dicimus extra de iurepatr.* vbi quod ſi Epiſcopus do-
naſſet villam, vel territorium cum omnibus iuribus ſuis, vel
cum omnibus iuribus, quæ ibi habet, † non tamen intelli- 8
getur donaſſe decimas, vel alia iura verè ſpiritualia, nec
illa verba debent referri ad ea, quę ſunt alterius penitus ſe-
parati iuris ab eo, quòd principaliter donatur, quòd tempo-
rale eſt, ſed in eodem genere ſunt intelligenda, ſequitur
Bald. in eiſdem terminis *conſ.* 32. *incipien. quidam nobilis ſub
num.* 3. *verſ. ſi autem Epiſcopus lib.* 1.
Nec obſtat, quòd ipſi quoque Abbas, & Conuentus San-
cti Lamberti decimas pręfatas habuerint ex donationibus lai-
corum, † quia tales donationes factæ, prout hic ad fauo- 9
rem Eccleſiæ cum conſenſu Epiſcopi à laicis validę ſunt, vt
reſpondit Innocent.III. *in dict. cap. cum Apoſtolica circa med.*
ibi,

ibi, *taliter reſpondemus de his, quæ fiunt à Prælat.* & notant
gloſſ. *in cap. cum, & plantare 3. verb. Eccleſias igitur, verſ. de-
cimas quas habent de priuileg.* & quod decimæ retrodonatæ
20 Eccleſiæ à † laicis reaſſumant primæuam naturam, tradit
Rebuff. *de decim. qu. 10. num. 50. verſ. & vbi decimæ ſunt feu-
dales*, & pluribus comprobat Monet. *de decim. dict. cap. 5. q. 3.
num. 71. verſ. ſi decimæ cum ſeqq.*

Et ità vna tantùm parte reſolutum fuit altera parte
citata per contradictas.

R. P. D. BICHIO.

Cæſarauguſtana Beneficij de Linares.

Veneris 4. Decembris 1643.

ARGVMENTVM.

Præſentatio facta ab eo qui, & nomine officij (in
defectum tamen alicuius lineæ,) & nomine pro-
prio eam facere poterat, ſemper tribuitur per-
ſonæ vti proprio nomine præſentanti, maximè ſi
deficientia lineæ, in quem caſum fuerat officium
vocatum, nullatenus fuit probatum.

SVMMARIVM.

1 *Diſcretiuus modus loquendi diuerſitatem demonſtrat.*

2 *Officij proprietas non reſidet penes officialem tempo-
ralem, ſed tantùm nudum exercitium, & admi-
niſtratio.*

3 *Nomen habens duplex, proprium ſcilicet, & officij,
ſi quod nomine proprio faciat, officio adſcribi non
poteſt.*

4 *Ius præſentandi ad fauorem alicuius reſeruatum in de-
fectum lineæ teſtatoris, vt illi competat, probari de-
bet eiuſdem teſtatoris lineam defeciſſe.*

5 *Ius variandi præſentationem, quod competit Patronis
laicis, intelligitur de variatione cumulatiua, non
variatiua.*

6 *Patroni laici variandæ præſentationem ab illa, tamen
non cenſentur recedere, ſed actum cumulatiuè face-
re dicuntur, quamuis non exprimant.*

7 *Præſentatus à maiori parte patronorum præferri debet,
quamuis præſentatus à minore maioribus polleret qua-
litatibus.*

8 *Conſanguineus teſtatoris præſumitur ille, qui vnà cum
conſanguineis præſentauit, cum alias præſentare non
potuiſſet.*

9 *Teſtes nulliter examinati coadiuuant dicta teſtium vali-
dè examinatorum.*

*Deſcendentia à teſtatore in iurepatronatus leniores pro-
bationis requirit, vbi ſumus in antiquis, num. 9.*

10 *Deſcendentia à teſtatore probatur per præſentationem ef-
fectum ſortitam.*

11 *Conſanguinitatem ſufficit probare in genere, quoties ne-
mo comparet ad præſentandum, & præſentatio fuit
genericè ad fauorem conſanguineorum reſeruata.*

12 *Scriptura licet informiter extracta, ſi in actu produ-
ctionis non fuit appoſitus defectus extractionis, plenè
probat.*

DECISIO CCXXXV.

PRo inſtitutione Ioannis Gargallo præſentatus à Gaſpare
Iuniore, & Valerio Gargallo, quæ deducta fuerunt
in prima deciſione ſub die 22. Iunij * proximi præteriti co-
ram me approbarunt Domini, cauſa hodie ſuper eiſdem
propoſita, quia pertinentia iuriſpatronatus, de qua ſolùm
eſt quæſtio ad prædictos Gaſparem, & Valerium authores
Ioannis, probatur ex quo ipſi deſcendunt à Gaſpare Gargal-
lo ſeniore, qui per præſentationem Gaſparis Sanchez fa-
ctam de anno 1606. conſtitutus fuerat in quaſi poſſeſſione
præſentandi, & vltrò deſcendentiam à fundatore, probant
ex teſtibus examinatis.

Nec dicta quaſi poſſeſſio Gaſparis ſenioris elidi, aut æqui-
uoca reddi poteſt ex eo, quòd idem Gaſpar Sanchez, quem
ille præſentauit de anno 1606. & Ordinarius inſtituit, fuit
etiam præſentatus à Procuratore Michael Sanchez, Iuſtitiæ
oppidi de Linares, & Bartholomæi Tenç Iurati, ac Iudicis
dicti oppidi. Quia procederet obiectum, ſi Michael, &
Bartholomæus præfati præſentaſſent nomine officij, tunc
enim inſtitutio præſentati non magis referri poſſet ad præ-
ſentationem Gaſparis ſenioris vti conſanguinei fundatoris;
quàm præfatorum Michaelis, & Bartholomæi repræſen-
tantium officia, ad quę fundator in caſu deficientiæ conſan-
guineorum voluit iuſpatronatus ſpectare.

Cæterùm illi duo mandata dederunt ad præſentandum,
alterum de menſe Decembris vnà cum Ioanne Lazzaro pa-
riter officiali ad præſentandum Hieronymum Nauarrum,
& in hoc expreſſerunt ſe gerere nomine officij, eodemque
nomine procurator præſentauit Hieronymum, ibi, nomine
Michaelis Sanchez, Iuſtitiæ, Ioan. Lazzaro, & Bartholo-
mæi Tenæ Iuratorum, & dictis nominibus Iuſtitiæ, & Iu-
ratorum, &c. Alterum de menſe Martij ſubſequentis, nul-
la facta mentione Ioan. Lazzaro ad præſentandum Gaſpa-
rem Sanchez, & ibi ſe enunciauerunt quidem poſt expreſ-
ſionem nominis proprij, & ſic demonſtratiuè Iuſtitiam,
& Iuratum, ſed explicitè dixerunt ſe conſtituere procura-
torem nominibus proprijs, idque pluries repetierunt, ibi,
nominibus Noſtris proprijs, &c. & infra Noſtris nominibus
proprijs, &c. ac tertiò, ibi, nominibus Noſtris, &c. qui di-
ſcretiuus loquendi modus in vno, ac altero mandato † be- 1
nè demonſtrat, quòd non eodem nomine vtrumque emana-
uit, Surd. *conſ. 554. ſub num.* 8. Menoch. *conſ. 215. num. 69. &
70. conſ. 326. num.* 6. Adden. ad ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.
301. num.* 18. Rota *dec. 274. num. 8. par. 6. recent.* ponderan-
do præſertim, quòd verba nominibus Noſtris proprijs nullo
modo applicantur nomini officij, cum eius proprietas non
reſideat penes officialem temporalem, † ſed nudum exer- 2
citium, & adminiſtratio, Maſtrill. *de Magiſt. lib. 1. cap. 27.
num.* 34. & vix alio modo deſignari poteſt in perſona dupli-
cem repræſentante nomen principale diſtinctum † ab acci- 3
dentali, vt per Decian. *conſ. 85. num. 14. lib.* 5. Bart. *in l. procu-
rator qui pro euictione num. 5. ff. procur.* quòdque in ſecundo
mandato cantante Nominibus proprijs non interuenit Ioan-
nes Lazzaro vnus de Iuratis, & qui nomine officii interue-
nit in primo, quia nimirum non erat deſcendens à fundato-
re, prout alii duo, qui volentes præſeruare ius præſentandi
ſibi competens tanquam deſcendentibus, nec tamen præiu-
dicare officio, quòd gerebant, duo mandata diuerſis nomi-
nibus, vt ſupra dederunt, relinquendo cognitionem per-
tinentiæ iuriſpatronatus ad ſe ipſos, vel ad officium iudicio
Ordinarii, qui deindè per ſententiam diffinitiuam inſtituit
præſentatum nominibus propriis reiecto præſentato nomine
officii. Hanc eandem diſtinctionem agnouit, ac ob oculos
ponit dicta ſententia Ordinarii ſucceſſiuè lata inter præſen-
tatos. Primò, quia loquendo de Hieronymo Nauarro illius
authores deſignant per nomen collectiuum officii, ibi, Præ-
ſentatum per Iuſtitiam, & Iuratos Villę de Linares, autho-
res verò Gaſparis Sanchez exponit per nomina particularia,
ibi, præſentatum per Gaſparem Gargallo, Michaelem San-
chez, Iuſtitiam, & Bartholomæum Thenam Iuratum Vil-
læ de Linares, & hic aduertendum præterea eſt, quòd Or-
dinarius in perſona Gaſparis Sanchez admiſit ſimul, & ſe-
mel præſentationem Gaſparis Gargallo, qui non erat officia-
lis, ac nomine proprio tanquam conſanguineus præſenta-
uit, & præſentationem Michaelis, & Bartholomæi, quam
admittere non potuiſſet, ſi ad nomen officii referretur, quia
ex lege fundationis non dabatur concurſus inter conſangui-
neos, & officiales cum officiales non ſit vocari, niſi in
caſu deficientiæ omnium conſanguineorum, quæ exclude-
batur per exiſtentiam Gargallo admiſſi ad præſentandum,
nec in toto proceſſu, tunc compilato probata legitur, pro-
barique debuiſſet, † vt præſentatio nomine officii per ſen- 4
tentiam Ordinarii confirmaretur, Peregr. *conſ. 26. num. 24.
lib.* 1. Seraph. *dec. 1458. num.* 1. Caualer. *dec. 558. num. 1. &* 3.
Rot. *dec. 25. num. 4. par. 6. recent.*

Secundò, quia ſententia ferri non poterat ad fauorem
Gaſparis Sanchez, ſi præſentatus fuiſſe nomine officii, cum
enim præceſſiſſet eodem nomine præſentatio in perſonam
Hieronymi Nauarro, à qua præſentantes non potuerunt
recedere, † quia ius variandi conceſſum laicis prædicatur 5
de variatione cumulatiua, non autem priuatiua, *cap. cum
autem*, vbi Abbas *num. 2. cap. quod autem*, & ibi Abb. *num. 3.
de iurepatron.* Rocch. *de iurepatron. verbo honorificum quæſt. 9.
num.* 30. Lambert. *eodem tract. 2. par. 2. lib. 21. art. 7. quæſt. ſub
num. 3. & per tot.* Garz. *de benefic. par. 5. cap. 9. num.* 214. & alii
allegati per Add. ad Buratt. *dec. 942. num.* 6. nec cenſetur receſ-
ſum, quamuis non exprimatur, † quòd ſecunda præſentatio 6
ſit cumulatiuè, Lapus *alleg. 78. num.* 6. Rocch. *dict. verbo ho-
norificum quæſt. 13. nu.* 38. Guttier. *de iuram. confir. par. 3. cap.
13. num.* 5.

De-

Debuiſſet inſtitui Hieronymus, quia pręſentatus fuerat,
nedum à Michaele, & Bartholomæo, qui ſecuodo loco præ-
ſentarunt Gaſparem Sanchez, ſed etiam à Ioan. Lazzaro,
qui non interueoit in ſecnnda præſentatione, & ſic Hie-
ronymus habebat maiorem partem vocum officialinm, quæ
7 † præualet, licèt præſentatus à minori parte maioribus qua-
litatibus polleret, *cap.3. iunct. gloſſ. verb. qui maioribus de iure-
patron.* Couarr. *in regul. peccatum par.* 2. §. 7. *num.* 3. Guttier.
Canon. quæſt. lib. 2. *cap.* 11. *num.* 20. Garz. *de benef. par.* 9. *cap.* 2.
num. 257. Seraphio. *dec.* 875. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 202. *nu.* 1. *par.* 2.
recent. Et gratis dicitur Ordinarium potuiſſe gratificari alteri
præſentato, qnia gratificatio locum non habet, vbi voces
non ſunt æquales, nec Ordinarius proceſſit per viam grati-
ficationis, & prætulit Gaſparein non vti præſentatum in
paritate vocum, ſed tanquam pręſentatum à veris patronis.

Dum itaque Ordinarius reiecit Hieronymum præſenta-
tnm nomine officij, qui ea prædictis inſtitueodus erat, ſi iu-
ſpatronatus ad officium ſpectaret, patet qnod præſeotatio
in perſonam Gaſparis, quem inſtituit alio nomine facta
fuit, nec obſtat, quòd Hieronymus dicatur reiectus pro ea
vice, quia ea indè confirmatur magis, quòd fuit reiectus ex
noo iure officialium, nam ſi ex incapacitate præſentati pro-
ceſſiſſet reiectio ea non fuiſſet reſtricta ad illam vicem, ſed
perpetuò durante incapacitate; reſtricta tamen fuit, quia
Hieronymus poterat in alia vacatinne præſentari à conſan-
guineis veris patroois. Rurſus non obſtat, quòd impoſſibi-
lem ſit Michaelem Sanchez, Iuſtitiam, & Bartholomæum
Tenam Iuratum præſentaſſe Gaſparein alio nomine, quàm
officij cum nunqnam conſtiterit illos eſſe conſanguineos fun-
8 datoris, ad tradit. per Purpurat. *conſ.* 14. *num.* 12. † quia hoc
præſumitur, ea quo fuerunt admiſſi ad præſentandum vnà
cnm conſanguineis, vt benè io proaimis terminis Buratt. *de-
ciſ.* 709. *ſub num.* 6. *& prius deciſ.* 559. *num.* 3. facit Lambert.
de iurepatr. 2. *par.* 2. *lib.* 4. *art.* 10. *quæſt. nu.* 12. Theſ. Iun. *quæſt.
forenſ.* 61. *ſub num.* 9. *verſ. ſed quando lib.* 1. eo magis, quia
ex prædictis conſtat præſentaſſe nominibus proprijs, oon
antem officij, nec è conuerſo probata fuit deficientia con-
ſanguineorum, quæ probanda erat, vt præſentatio fieri poſ-
ſet nomine officij ea ſupra allegatis.

Probatur prætereà deſcendentia authnrum Ioannis Gar-
gallo à fundatore ea teſtibus cnram diuerſis Iudicibus, &
per diuerſa tempora eaaminatis, & quamuis aliqui fuiſ-
ſent nnlliter eaaminati coadiuuaot dicta validè eaaminato-
9 rum, adeò † quòd omnes ſimul iuncti plenè probenr in fa-
cto antiqno, in quo ſufficiunt etiam leniores pnbationes
deſcendentiæ, Garz. *de benefic. par.* 7. *cap.* 15. *num.* 30. *in fine,
& ſub num.* 34. *verſ. nec obſtat*, Viuian. *de iurepatr. lib.* 11. *c.* 5.
num. 99. Maaimè iuncta præſentatione prædicta facta à Gaſ-
10 pare Gargallo ſeoiore de anno 1606. † effectuata per ſen-
tentiam Ordinarij, Buratt. *deciſ.* 559. *num.* 3. Et in hoc caſo,
quo vocatio conſanguineorum non eſt limitata ad certum
gradum, ſed generica, nec alius comparet, qui ſe conſan-
11 guineum prætendar, † ſufficit generica pnbatio conſan-
guinitatis abſque alia graduuin diſtinctione, vt ex pluribus
deciſionibus ibi relatis firmat Garz. *de benef. dict. cap.* 15. *num.*
28. *& 2. ſeqq.* & ſequitur Eſcobar. *de purit. & nobilit. par.* 1. *q.* 9.
§. 3. *num.* 47. *&* 50.

Non obſtat, quòd aliquæ depoſitiones teſtium fueriot
extractæ à Valerio Gargallo intereſſato, quia hoc fecit tan-
quam actuarius, & cuin tempore productionis oihil fue-
12 rit in partibus oppoſitum, † hodie in Curia opponi non po-
teſt, Put. *deciſ.* 415. *lib.* 1. *&* 110. *lib.* 2. *in antiq. impreſſ.* Rot.
diuerſor. deciſ. 209. *num.* 7. *par.* 4. *& in recent. deciſ.* 650. *nu-
mer.* 8. *par.* 1.

Et ità deciſnm vtraque parte informante.

☞ *Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die* 22. *Iunij*
1643. *coram eodem bon. mem. Bichio, eſt ſupra in hac eadem
parte deciſio* 213.

R. P. D. MELTIO,

Poſteà Epiſcopo Papieñ.

Romana Pecuniaria.

Mercurij 11. *Decembris* 1643.

ARGVMENTVM.

Appellatio quando remaneat deſerta, & Rota in
dubio ſemper inclinat ad excuſandam cauſarum
deſertionem. Ratificatio geſtorum quando æqui-
paretur mandato, & quando non. Ordinem
ſimpliciter acceptans cenſetur in totum illum
approbare. Caſſatio inſtrumenti quid opere-
tur.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio interpoſita poſt decem non impedit, quòd ſen-
tentia non tranſeat in iudicatum.*
2 *Rota in dubio inclinat pro excluſione rei indicata, & de-
ſertione cauſa.*
3 *Cauſa in Curia, quando non poſſit dici deſerta.*
4 *Deſertio cauſa, an inducatur ſi breue aliquod tempus fue-
rit elapſum.*
5 *Res iudicata, quando non poſſit impediri.*
6 *à Cauſa deſertione, vt quis excuſetur, ſufficit qualiſcum-
que diligentia.*
7 *Sententia, quando à nullitate non poſſit ſaluari.*
8 *in Cauſa, quando dicatur nulliter proceſſum, ex defectu
mandati.*
9 *Proteſtatio, quòd nemo audiatur, niſi docto de legitimo
mandato hac proteſtatio operatur nullitatem geſtorum,
etiamſi iam fuerat factum mandatum, ſed non pro-
ductum.*
10 *Ratificatio geſtorum retrotrahitur, & mandato æqui-
paratur.*
11 *Ratificatio geſtorum non operatur ſuam effectum, quan-
do anteà iam fuit proteſtatum de mandato.*
12 *Proteſtatio, quod nemo audiatur, niſi docto de mandato
facit, vt actus ſine eo geſtus peccet in ſubſtantialibus.
Et per conſequens geſta ratificare nequeunt.*
13 *Sententia iniuſta in iudicatum non tranſit, & num.* 14.
15 *Ordinem acceptans abſque vlla proteſtatione cenſetur il-
lum in totum approbare, & num.* 16. *&* 18.
17 *Sententia exceſſiua non poteſt tranſire in rem iudicatam.
Sententia in totum dicitur nulla, ſi in parte appareat nul-
la, & inualida.*
18 *Soluere anticipatè eſt plus ſoluere.*
19 *in Solutionum materia ſemper attenditur, quòd eſt veri-
ſimile.*
20 *Creditor non præſumitur voluiſſe conſentire caſſationi in-
ſtrumenti, ſi remanſiſſet adhuc creditor.*
21 *ex Inſtrumenti caſſatione per Creditorem permiſſa, tota-
lis debitoris liberatio à debito oritur.*

DECISIO CCXXXVI.

SVb 24. Aprilis præteriti coram me * fuit in hac cauſa reſo-
lutum, ſententiam latam ab A.C. ad fauorem Hierony-
mi Mayoi ſub 22. Septembris 1642. contra Ioaonem de
Sanctis vti hæredem q. Lucæ Vitalis pro ſcutis 945. de qui-
bus dictus Vitalis remanebat debitor ob non conſignatio-
nem lignaminum, iuxta formam ſuæ obligationis, vt in
inſtrumento inito ſub 4. Februarij 1634. feciſſe tranſitum
in iudicatum, ex eo quia non fuerit ioterpoſita appellatio in-
fra decem dies, ſed tantùm ſub die 30. Octnbris eiuſdem
† anoi, quæ proptereà ad euitaodam rem iudicatam non ſuf- 1
fragatur, *Auth. hodie cap. de appell. cap. quoad conſultationem
de re iud. cap. Romana*, §. 2. *de appell. in* 6. Cauſa hodie ſuper
eiſdem repropoſita, & cum pro Ioanne de Sanctis fuerit pro-
batum, appellationem fuiſſe interpoſitam infra debitum tem-
pus decem dierum, fuit ab eadem deciſione receſſum, & fir-
matum non conſtare de re iudicata, nec † de deſertione 2
cauſæ, procuius eacluſione in hoc Tribunali in dubio ſem-
per ioclinatur, Paul. de Caſtr. *in leg.* 1. *ff. ſi quis caut.* Veſtr. *in
prax. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 4. *in fin.* Caſſad. *dec.* 4. *in fine, & dec.* 9.
de appell. Put. *dec.* 364. *num.* 3. *lib.* 2. Maſcard. *de probat. concl.*
117. *num.* 1. *lib.* 1. Rota *dec.* 156. *num.* 3. *par.* 2. *recent. & deciſ.*
226. *num.* 17. *coram Buratto*, & in Curia nnn poteſt dici cau-
ſa deſerta, † niſi quando agitur coram Summo Pontifice, 3
de cuius perſooa non poteſt haberi copia, ſecus autem co-
ram alijs Iudicibus, vt firmauit Rota *dec.* 25. *num.* 2. *de appell.
in antiq.*

Ea deductis igitur in hac noua propoſitione apparet, ap-
pellationem fuiſſe interpoſitam infra decem dies, cùm fuit
appellatum ſub die 30. eiuſdem menſis Septembris, vt ex
contractu fol. 215. ſub die verò 15. Octobris eiuſdem anni
fuit etiam pręſentata commiſſio, & licet huiuſmodi præſen-
tatio facta appareat non io termino decem dierum, ſed eo
elapſo, † hoc tam breue tempus aliquam non ioducit deſer- 4
tionem, vt in his termiois firmat Lancellott. *de attent. appell.
pend. in præf. num.* 72. Put. *dec.* 379. *num.* 1. *lib.* 2.

Non

Non obſtat, quòd talis commiſſio non fuerit ſignata ſub 15. Octobris eiuſdem anni, vt per Maynum demonſtratur in ſuo *Summario præteritæ poſitionis num.* 12. & ſic extra tempus decem dierum à Iudice præfixum, & per conſe-
5 quens res † iudicata non poſſit euitari, Rot. *deciſ.* 41. *in fin. verſ. cum igitur intra terminum de appell. in nou.*

Quia non controuertitur inter partes, dictam commiſſionem fuiſſe ſignatam ſub die 15. Octobris, ſed verum eſt etiam, & apud omnes eſt notiſſimum, quòd commiſſiones ſemper aliquo tempore retinentur apud Reuiſorem, coram quo infra alios decem dies à die interpoſitæ appellationis fuit citatus Hieronymus Maynus ad videndum illam relaxari, & expediri, & die 15. dicti menſis Septembris fuit incapſata, & præſentata, vndè clarè patet, illam commiſſionem fuiſſe ſignatam ſub dicta die, eſt etiam in claris, eandem commiſſionem fuiſſe eidem Reuiſori anticipatè præſentatam, & tali caſu etiam ſi commiſſio non fuiſſet ſignata, nec expedita infra terminum, excuſatur nihilominus appel-
6 lans per hanc † diligentiam à deſertione, cum ad hunc effectum qualiſcumque diligentia ſufficiat, Veſtr. *in prax. lib.* 7. *cap. vltim. num.* 5. Lancellott. *de attent. appell. pend. in præfat. num.* 70. Scacc. *de appell. lib.* 3. *cap.* 2. *quæſt.* 14. *nu.* 34. *& eodem lib.* 3. *cap.* 2. *quæſt.* 15. *num.* 147. Rot. *dec.* 764. & ibi Adden. *littera A. coram Buratto, & in Romana nullitatis deliberationis 6. Iunij* 1642. *coram R. P. D. meo Ghiſilerio.*

Nec etiam videntur ſubſiſtere, quæ in præterita deciſione, in hac cauſa emanata deducuntur pro validitate, & iuſtitia ſententiæ, condemnantis Lucam Vitalem in ſcut. 945. Quia hodie ex nouiter deductis in hac propoſitione tolluntur, & primo de nullitate eiuſdem ſententiæ non dubitatur,
7 † quia dum à principio fuit per Ioannem de Sanctis proteſtatum neminem audiri, niſi docto de legitimo mandato procuræ, & ſet. ſer. vt in extract. fol. 66. *& in Summario Ioannis de Sanctis num.* 5. nihilominus hac proteſtatione
8 minimè obſtante, fuit † in cauſa proceſſum abſque legitimo mandato procuræ, quòd in lucem prodijt tantùm poſt citationem ad ſententiam, vt in eod. extract. fol. 143. Vndè non poteſt dubitari de tali nullitate vigore dictæ proteſtationis,
9 † quæ operatur nullitatem geſtorum, etiamſi mandatum re vera anteà fuiſſet factum, ſed non productum, Aymon. *conſil.* 108. Alexan. *conſil.* 78. *num.* 12. *lib.* 3. Guidopap. *deciſ.* 288. Rota *deciſ.* 196. *num.* 1. *par.* 4. *diuerſ. &* 296. *num. pariter* 1. *&* 683. *num.* 6. *coram Buratto.*

Nec obſtat, quòd fuerit productum mandatum cum rati-
10 ficatione geſtorum, & † talis ratificatio retrotrahatur, & mandato æquiparetur, vt *in dec.* 78. *num.* 12. *par.* 7. *diuerſ.*

Quia dum actus in hac cauſa emanati fuerunt facti non à verò procuratore, dum ante finem actus fuit oppoſitum
11 huiuſmodi defectus mandati, † non potuit amplius aliqua geſtorum dari ratificatio, Pinell. *in leg.* 1. *par.* 3. *num.* 33. *in fin. Cod. de bon. matern.* Iaſon. *in leg. licet num.* 3. *Cod. de Proc.* Felin. *in cap. cauſam il primo*, quòd eſt 11. *column.* 4. *in fin. verſic. & non obſtat, quòd Aduerſarij de iudic.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 573. *num.* 51. & talis proteſtatio operatur, vt in hoc caſu
12 actos peccet † in ſubſtantialibus, & per conſequens, quòd ratificatio geſta conualidare nequeat, Bart. *in l. obſeruare in fine, ff. de offic. Proconſ.* Felin. *in cap. nonnulli §. ſunt, & alij n.* 3. *in fin. in* 5. *ampl. de reſcript.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 933. *num.* 17. Surd. *conſ.* 28. *num.* 122. *& conſ.* 183. *num.* 34.

Iniuſtitia ſententiæ A. C. eſt etiam patens, quæ propterea
13 non potuit † tranſire in iudicatum. Lucas enim Vitalis vigore Capitulorum tenebatur ſingulo anno conducere lignamina in inſtrumento conuenta alle foce verde, per totum menſem Iunij, imò ſi anteà duxiſſet Maynus, tenebatur illa recipere, dummodò per quindecim dies ante Lucas eundem Maynum monuiſſet de tali tranſmiſſione, & tali caſu
14 Maynus tenebatur ſoluere reſiduum pretij, † vndè dum Maynus ſub 9. Auguſti 1641. recepit ordinem pro vltima paga de ſcutis 1422. ad effectum illa ſoluendi bonæ memor. Cardinali Caetano, cantantem pro lignaminibus conſignatis, ibi, *Signor Girolamo Mayno gli piacerà pagare al Sign. Cardinal Caetano ſcudi* 1422. *ſono per reſto degli alberi tagliati nelle ſelue di Ciſterna, e V. S. gli pagherà à conto del legname da me hauuto, e d'hauere, quale reſta à ſua requiſitione alle foce verde, che con riceuuta, &c.* quæ verba ordinis concordant cum pacto inſtrumenti, ibi, *E che il detto Luca non ſia obligato guardarlo, nè farlo guardare, mà che s'intenda, come ſe detto Luca l'haueſſe conſegnato.* Hinc ſequitur, quòd dum ipſe Maynus acceptauit dictum ordinem ſub hac narratiua exiſtentiæ lignaminum in loco con-
uento, & effectiuè † pecunias ſoluit eidem Cardinali abſque 15
vlla proteſtatione, cenſeatur approbaſſe tranſmiſſionem lignaminum, & talem ſolutionem fuiſſe factam vigore præcedentis conuentionis, & illius ordinis ſecundum Alex. & alios *in leg. quia in aliena, Cod. mandat.* Aymon. *conſil.* 158. *num.* 13. Ruin. *conſ.* 297. *num.* 1. Rota Ianuen. *deciſ.* 6. *num.* 2. *& deciſ.* 301. *nu.* 3. *par.* 1. *recent. deciſ.* 293. *n.* 1. *par.* 5. *&* 98. *num.* 12. *par.* 6. *diuerſ.* Vndè ſi peritus ex officio Iudicis electus conſtituiſſet eundem Lucam creditorem de ſumma
lignaminum, quæ iam fuerant † per ipſum tranſmiſſa alle 16
foce, iuxta formam ſuæ obligationis non potuiſſet eundem conſtituere debitorem in ſupradicta ſumma ſcutorum 945. cuius vigore fuit lata ſententia ab A. C. contra hæreditatem dicti Lucæ, quæ condemnata remanſit in dicta ſumma,
† quæ ſententia vti exceſſiua non potuit tranſire in iudica- 17
tum, cùm in totum dicatur nulla, & inualida, nec poſſit ſuſtineri, *l.* 1. *§. hæc verba, ff. ne vis fiat*, Bart. *in l. ſi non ſortem, §. ſi centum, ff. de cond. indeb.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 960. *nu.* 44. Rota *deciſ.* 198. coram Papa Gregorio XV. *& deciſ.* 411. *num.* 4. *par.* 5. *diuerſ.*

Et prædicta confirmantur ab eodem inſtrumento inter eoſdem contracto, in quo ordinatum fuit, quòd Maynus non teneretur reſiduum pretij ſoluere, niſi prius Lucas omnia lignamina conſignaſſet, *vt in Summario Ioannis num.* 1. & ideò ſi cum effectu lignamina, *che ſtauano à ſua requiſitione*, non aſcendiſſet ad iſta ſcuta 945. & Lucas pro parte ſua non adimpleuiſſet contractum, vtique Maynus poſt duos
menſes, in quo Lucas tenebatur pacta in † inſtrumento ap- 18
poſita adimplere non ſoluiſſet, acceptando ordinem cum dicta declaratione *del legname, che ha d'hauere, e che ſtà à ſua requiſitione*, nec eſt veriſimile, quòd Lucas, qui tenebatur primò adimplere, ſi promiſſa non adimpleuiſſet Maynus ſol-
uiſſet anticipatè enim ſoluere eſſet plus ſoluere, & in † ma- 19
teria ſolutionum ſemper attenditur, quòd eſt veriſimile, *l. ex pluribus la* 2. *ff. de ſolut. §. fideiuſſores in fin. inſtitut. de fideiuſſ. l. ſi cui, §. fin.* & ibi gloſſ. *ff. de verb. ſignific.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 224. *num.* 93. Corn. *conſ.* 295. *num.* 2. *lib.* 3. Alexand. *conſ.* 86. *num.* 3. *lib.* 7. Surd. *dec.* 23. *num.* 14. Magon. *dec. Lucen.* 9. *num.* 13. Rot. *dec.* 683. *num.* 7. *par.* 2. *recent. & dec.* 65. *num.* 3. *coram Papa Gregor. XV.*

Tandem ceſſat omnis difficultas, ex qua poſset deſumi aliqua probatio pro iuſtificatione dicti crediti in ſumma ſcutorum 945. ad fauorem Mayni, qui cum paſſus fuerit caſſari inſtrumentum, in quo Lucas erat obligatus cum declaratione poſt illius mortem, quòd eius hæres ad obſeruantiam contentorum in eodem inſtrumento non teneretur, *vt in Summario dicti Ioannis num.* 20. illud annullando, & clarè patet, quòd ſi dictus Maynus fuiſſet creditor in prædicta
† ſumma ſcutorum 945. caſſationi dicti inſtrumenti non 20
conſenſiſſet, nec eodem à contentis in eodem abſoluiſſet, ex hac enim cancellatione per creditorem permiſſa, totalis de-
bitoris † liberatio à debito oritur, Iaſ. *in l.* 2. *num.* 2. *ff. de pact.* 21
Abb. *in cap. Eccleſia il* 2. *num.* 17. *vt lit. pend.* Menoch. *de præſumpt. quæſt.* 4. *num.* 2. *lib.* 1. *& præſumpt.* 141. *nu.* 19. *lib.* 3. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 593. *num.* 17. Maſcard. *de probat. concl.* 476. *num.* 5. Aymon. *conſ.* 500. *n.* 12. Alex. *conſ.* 59. *nu.* 6. *lib.* 2.

Et ità vtraque parte, &c.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 24. *Aprilis* 1643. *coram eodem Reuerendiſſimo Papien. eſt ſupra in hac eadem parte deciſio* 173.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Bononieñ. fideicommiſſi de Bologninis.

Veneris 11. *Decembris* 1643.

ARGVMENTVM.

Executionem ſententiarum conformium noſtra concludit deciſio, quantumuis in aliqua parte diſcordent, cùm non valeat particularis diſcordia impedire executionem in eo, quòd ſunt conformes; Hinc de mixtura, quando illa cenſeatur in ſententia cauſata, pluraque etiam de detractionibus ab hærede grauato allegatis ad impediendam immiſſionem fideicommiſſario diſcutiuntur.

SVM-

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 *Sententiæ ſunt exequendæ in ea parte, qua ſunt conformes, quamuis in altera diſcordent ſtante ſtatuto.*
2 *Clauſula*, deductis deducendis, *importat conditionem.*
3 *Sententiæ tot eſſe dicuntur, quot ſunt capita.*
4 *Verba ſubſequentia qualificant, & reſtringunt antecedentia.*
5 *Mixtura non inducitur ex allegatione tituli enunciatiuè facta ad colorandum poſſeſſorium.*
6 *Sententia in qua aliquid certè non determinatur, ſed in genere quatenus de iure, vel prout de iure non dicitur continere mixturam.*
7 *Illatio fieri non poteſt ſtante diuerſitate.*
8 *Condemnatio fructuum facta per capita ſeparata non cauſat mixturam, proindèque non retardat executionem ſententiæ.*
9 *Statutum Bononiæ circa executionem ſententiarum conformium habet locum etiam in poſſeſſorijs mixtis.*
10 *Hæres grauatus tenetur probare inſufficientiam bonorum fideicommiſſi vniuerſalis, vti ſuas poſſit facere detractiones ſuper bonis fideicommiſſi particularis, ſed vide num. 13. cum ſeqq.*
11 *Detractiones quas in ſubſidium poteſt facere hæres grauatus ſuper bonis fideicommiſſi particularis, locum habere non poſſunt quoties vnus, & idem eſt ad vtrumque fideicommiſſum vocatus.*
12 *Detractiones hæredis grauati redduntur illiquidæ ſtante alienatione, & omiſſione inuentarij, & num. ſeqq. vbi vide.*
19 *Hæres grauatus, vbi retinet penes ſe bona pro ſuis detractionibus ſufficientia, non debet in alijs bonis immiſſionem impedire.*
20 *Exceptio de iure tertij allegari non poteſt.*
21 *Sententia dicitur appellabilis, quoties mandat exequi ſententias de ſui natura appellabiles.*
22 *Indiuiduum illud dicitur, quod in partibus diuidi nequit.*
23 *Sententia dicitur diuidua, ſi refert ſe ad ſententias diuiduas.*
24 *Conſtitutio Rotæ Bononienſis 389. ſuper executione ſententiarum, quarum appellationes non fuerunt intra biennium terminatæ eſt valida.*

DECISIO CCXXXVII.

STeterunt in deciſis ſub die 4. Maij præteriti, * qua decla-
ratum fuit non conſtare de attentatis, quoad bona fi-
deicommiſſi particularis per Ioannem Mariam de Bologni-
nis conſtituti, quia vt in deciſione tunc extenſa dictum fuit
primæ duæ ſententiæ concedentes immiſſionem ad fauorem
Bartholomæi, & Taddæi de Bologninis reſpectu bonorum
particulari fideicommiſſo ſubiectorum ſunt in ſubſtantia
conformes, & ideò benè poterant exequi citra vitium atten-
tatorum ſtante Statuto Bononien. *lib. 2. ſub rubr. de appellat.*
verſ. prætereà dicimus fol. 292. quo cauetur in huiuſmodi poſ-
ſeſſorijs, ſemel tantùm licere appellare.

Cuius quidem ſtatuti diſpoſitio locum ſibi vindicat non
ſolùm, quando ſententiæ in omnibus ſunt conformes, ſed
1 etiam quando in aliqua parte diſcordant † cùm in ea parte,
qua conueniunt ſint exequendæ, iuxta gloſſ. *in Clement. vt*
calumnijs, verſ. alicuius ex eis de re iudic. & latè comprobat
Crauett. *conſ.* 183. *num.* 2. Couarr. *pract. qu.* 25. *num.* 6. *verſic.*
ego verò, Surd. *conſ.* 102. *per tot.* quam opinionem ſequitur
Rota, *vt in deciſ.* 241. *num.* 4. *par.* 1. *diuerſor.* & fuit dictum
in Ferrarien. Attentatorum 7. *Maij* 1629. *coram Durano*,
quæ eſt deciſ. 198. *num.* 10. *inter eius impreſſ.* vbi fuit reſolu-
tum executionem quoad partes conformes non eſſe atten-
tatam.

Non obſtat igitur primò difformitas deſumpta ex eo, quòd
prima ſententia concedat immiſſionem ſimpliciter cum ſup-
poſito, quòd detractiones eſſent conſumptæ per alienatio-
nes, & ſecunda immiſſionem decernat cum clauſula, *de-*
2 *ductis deducendis*, † quæ conditionem importat Rota *deciſ.*
232. *num.* 5. *par.* 4. *recent.* quia hæc clauſula fuit adiecta im-
miſſioni bonorum fideicommiſſo vniuerſali ſubiectorum, vt
legitur in eadem ſententia *verſ. Item eoſdem Dominos, &c.*
& proindè non cauſat difformitatem quoad immiſſionem
in capitulo ſeparato conceſſam ſuper bonis fideicommiſſi
3 particularis, † cùm tot dicantur ſententiæ, quot capita,
Lancell. *de attent. cap.* 12. *limit.* 2. *num.* 12. Rebuff. *de ſenten.*
prouiſ. art. 2. *gloſſ.* 4. *tom.* 1. *ad leg. Regn.* Rot. coram Greg. XV.
deciſ. 552. *num.* 1. *cum alijs allegatis in deciſ. quæ remdetur*, §.
vnde etiam fit.

Et quamuis in eadem ſecunda ſententia fuerit etiam de-
claratum, quòd detractiones fierent ſuper bonis fideicom-
miſſo particulari ſubiectis, quatenus alia bona eſſent inſuffi-
cientia. Attamen prædicta declaratio non fuit pura, ſed qua-
lificata ex verbis immediatè ſubſequentibus, ibi, *Ita tamen,*
quòd interim non retardetur immiſſio in poſſeſſionem dictorum
bonorum in dicto teſtamento deſcriptorum, quæ proculdubio
qualificant, † & reſtringunt antecedentia *Ita tamen*, & ibi 4
DD. *ff. ad Senat. C. Trebell.* Oſaſcb. *dec.* 128. *nu.* 16. Rota *dec.*
515. *nu.* 2. *par.* 1. *recent.* ſicuti ponderatum fuit *in præcid. dec.*
§. *quo verò*. Secundò non ſubſiſtit allegata mixtura deducta
ex complicatione, & approbatione tituli teſtamentarij detra-
ctionum, alienationumque, & condemnatione fructuum:
Quia mentio illa teſtamenti facta fuit enunciatiuè ad colorã-
dum poſſeſſorium, de quo ſolùm agebatur, non autem ad ef-
fectum petitorij, vtque titulus teſtamenti canonizaretur, &
† proptereà non inducit mixturam, iuxta notata per Dec. *in* 5
conſ. 28. *num.* 3. quem in puncto ſecuta eſt Rot. *in Bononien.*
fideicommiſſi de Turres 15. *Ianuarij* 1627. *coram bon. memor.*
Merlino, vbi aliæ concordantes referuntur, nec minus fuit
aliquid certè determinatum circa alienationes, ſeu detractio-
nes, ſed ſolùm quod detractiones fierent, quatenus de iure
fieri deberent, quòd ſanè non ſufficit, vt ratione mixturæ ſẽ- 6
tentia dici poſſit appellabilis, licèt abſit implicita complicatio,
ex allegatis per Adden. ad Gregor. XV. *in deciſ.* 232. *cum alijs*
relatis in deciſ. cauſa, §. *Nec obſtat.*

Atque hinc patet non applicari deciſiones hodie nouiter
in contrarium allegatas præter alias declaratas in præceden-
ti deciſione *ſub* §. *Nec obſtat*. Nam deciſio 235. apud Pacif. de
Salnian. loquitur in diuerſis terminis, nempè de ſententia,
quæ mandabat exequi teſtamentum ſuper certis bonis, & *de-*
ciſ. 187. *num.* 19. *par.* 7. *recent.* loquitur in caſu, quo conceſſa
fuerat immiſſio actori, non ſolùm in vim donationis, ſed
etiam vti donatario, & ſic canonizando principaliter ipſam
donationem, qua diuerſitate ſtante non poteſt fieri illatio ab 7
illis ad iſtum caſum vulg. *l. Papinianus exuli, ff. de minor.*

Condemnatio verò fructuum facta fuit per caput ſepara-
tum, & idcircò non retardat executionem ſententiæ quoad
reliqua, † in quibus conueniunt ex allegatis in principio, & 8
tradit Contard. *in l. vnic. lim.* 1. *n.* 34. *& ſeqq. C. ſi de mom. poſſ.*

Vltra quod aliqui ex Dominis dicebant per huiuſmodi mi-
xturæ exceptiones impediri non poſſe diſpoſitionem dicti ſta-
tuti Bononien. † quæ etiam in poſſeſſorijs mixtis locum ha- 9
bet, vt latè probat Rota Bononien. *deciſ. diuerſ.* 74. *num.* 26.
verſ. verum tamen, & ſeqq. nec obſtare deciſiones in contra-
rium allegatas in deciſione huius cauſæ emiſſa ſub die 15.
Martij 1641. coram bon. mem. Merlino, quia illæ non lo-
quuntur in terminis ſtatuti prædicti Bononienſis.

Tertiò non obſtat iniuſtitia fondata in eo, quòd prædictæ
ſententiæ concedant immiſſionem non obſtantibus detra-
ctionibus hæredi grauato competentibus, quas non fuiſſe
conſumptas, admiſerit ſecunda ſententia, quia prętenſæ detra-
ctiones quatenus de iure eſſent faciendæ, debebant prius fie-
ri in bonis fideicommiſſi vniuerſalis, & deindè in ſubſidium
in bonis fideicommiſſi particularis, non retardata interim
immiſſione in poſſeſſionem bonorum particulari fideicom-
miſſo ſubiectorum, & ideò cum conſtet hæredem grauatum
plures feciſſe alienationes, & omiſiſſe inuentarium † onus 10
probandi inſufficientiæ bonorum fideicommiſſi vniuerſalis
ſpectat ad hæredem grauatum, vt in ſpecie Natt. *in conſ.* 199.
num. 9. *verſ. accedat quia, & ſeqq. ſignanter ſub n.* 11. *&* 12. *&*
in conſ. 238. *num.* 8. Peregr. *de fideicomm. art.* 39. *verſ. ſi autem,*
Rota coram ſanct. mem. Greg. XV. *dec.* 262. *ſub num.* 6. *& dec.*
126. *ſub num.* 29. *&* 33 *par.* 7. *recent.*

Licèt enim talis ſubſidiarius modus detrahendo ſeruari
non debeat, quando prout hic vnus, & idem eſt ad vtrumq;
fideicommiſſum vocatus ex vniuerſali ſubſtitutione, ſed tunc 11
hæres poſſit eligere, ſuper quo corpore bonorum velit de-
tractiones facere, vt notant Iaſon. *in leg. filius familias*, §. *diui*
in 2. lect. nu. 3. Rip. *nu.* 29. Curt. *nu.* 16. *ff. de legat.* 1. & Caſtrenſ.
in conſ. 247. *num.* 4. *vol.* 1. & Gabr. *conſil.* 138. *num.* 29. *&* 30.
lib. 2. Attamen hoc non procedit, quando hæres grauatus
plures fecit alienationes, & omiſit inuentarium, † exindè 12
namque detractiones redduntur illiquidæ, quæ proptereà
immiſſionem retardare non valent, vt dixit Rota coram
Caualerio *in deciſ.* 573. *num.* 7. *& deciſ.* 47. *num.* 13. *par.* 5.
recent.

Nec applicatur diſtinctio inter hæredem agentem, vel ex-
cipientem relata per Cyriac. *controuerſ. 5. num. 3. & ſeqq.* &
ſignanter *ſub num. 6.* quaſi quod dum hæres eſt reus ſpectat
13 ad fideicommiſſarium † agentem onus probandi ſufficien-
tiam aliorum bonorum pro detractionibus, iuxta gloſſ. *in leg.
cum de lege, ff. de probat.* Quia illa procedere poteſt, quando
14 hæres confecit inuentarium, vel † aliqua alia præſumptione
iuuatur, ſecus verò è conuerſo, vt benè declarat Peregrin.
de fideicommiſſ. dict. art. 39. num. 14. vbi quod ſecundum ma-
15 gis communem opinionem, gloſſ. *in dict. leg. cum de lege*, in-
telligenda eſt, quando hæres grauatus confecit inuentarium,
16 aut aliquam aliam habet præſumptionem pro ſe, † & hanc
ſententiam perpetuò amplexa fuit Rota, vt in deciſionibus
ſupra allegatis, & in fortioribus terminis eſt *deciſ. 485. in fin.
par. 4. diuerſor.* & latè diſcuſſo articulo fuit firmatum *in Au-
ximana fideicommiſſi 31. Ianuarij 1642. coram Reuerendiſſ.
D. meo Dunozetto Decano*, & retorquetur *dec. 35. par. 6. rec.*
vbi id ipſum admittitur in poſſeſſorio, licèt reijciatur in ſum-
mariſſimo manutentionis.

Idque eo magis procedit, quando prout hic detractiones
17 prætenduntur † ex bonis expreſsè alienari prohibitis, vt ad-
uertit idem Cyriac. *dict. controuerſ. 5. num. 11.* & notant DD.
in d. l. filius familias, ff. de legat. 1. quidquid eſſet dicendum in
18 caſu, † quo non præceſſiſſent alienationes, & hæres inuen-
tarium confeciſſet, in quibus terminis loquitur Gabr. *in dict.
conſ. 138. num.* cum alijs contrarium allegatis.

Nec releuat, quòd ex tranſactione inita inter Bologni-
nos, & illos de claris ſuper omnibus bonis Ioann. Mariæ
appareat non obſtantibus alienationibus, adhuc ſupereſſe
detractiones aſcendentes ad libras 4500. ex quibus Palmerij
hodie prætendant libras 1500. Quia ex inſpectione inſtru-
menti exequutionis nuper factę per Palmerios in vim man-
dati de manutenendo eis conceſſi, apparet eos poſſidere
quam plura corpora bonorum fideicommiſſo vniuerſali dicti
Ioannis Mariæ ſubiectorum longè exceden. valorem dicta-
rum detractionum ab eiſdem de Palmerijs prætenſarum.
19 † Quando autem hæres grauatus retinet penes ſe bona ſuf-
ficientia pro ſuis detractionibus non debet in alijs bonis im-
miſſionem impedire, vt pluties reſpondit Rota, & præcipuè
*in dec. 47. num. 13. & dec. 77. num. 16. & dec. 391. num. 5. par. 5.
recent.* & fuit dictum *in d. Auximana fideicommiſſi 13. Ia-
nuarij 1640. coram Reu. D. meo Dunozetto Decano.*

Quartò non aduerſatur exceſſus elicitus ex eo, quòd ter-
tia ſententia Altouiti mandat exequi duas præcedentes ſen-
tentias concedentes Bologninis immiſſionem in medietate
bonorum Ioann. Mariæ, cùm tamen de eo tempore ijdem
Bolognini tertiam partem horum bonorum recuperaſſent à
dictis de Claris, quia quoad ipſos Bologninos nullus adeſt ex-
ceſſus, cum contra eos fuerit facta executio in medietate
bonorum Ioannis Mariæ per eum poſſeſſorum, prout fieri
debebit ex forma præcedentium ſententiarum, nec Clari re-
ſtituerunt ex cauſa fideicommiſſi, præterquam duas vncias,
aliæ enim duæ vnciæ reſtitutæ fuerunt in vim tranſactionis
pro certo pretio, & quatenus re vera fuiſſet per Claros ali-
quid reſtitutum vltra quantitatem debitam, hoc non infrin-
geret ſententias latas contra Palmerios, ſeu eorum aucto-
rem, in quibus illi de Claris non fuerunt citati, nec in eo iu-
dicio tranſactio fuerat producta, & propterea ijſdem de
20 Palmerijs non licet allegare exceptionem tertijs, † nempè
Claris competentem contra *leg. 2.* vbi Bart. *ff. de except. rei iu-
dic.* Surd. *conſ. 415. num. 2.* Peregr. *de fideicommiſſ. art. 48. nu.
46.* Buratt. *dec. 257. num. 13.*

Minùs ſuſiſtit, quòd prædicta tertia ſententia Altouiti ſit
indiuidua, & tanquam concepta ſub vnica verborum ſtru-
ctura, & ideò dum mandat exequi pręcedentes ſententias,
21 † quæ reſpectu fideicommiſſi vniuerſalis, & fructuum ſunt
appellabiles dicatur, & ipſa quoque appellabilis etiam reſpe-
ctu fideicommiſſi particularis ratione indiuiduitatis, ex alleg.
per Rot. *in deciſ. 297. num. 15.* poſt Modern. *de manuten.* ſu-
per quo fundamento hodie plurimum inſiſtebatur.

Quoniam ſatis diuidua apparet ſententia, dum mandat
ſimpliciter exequi præcedentes in partibus conformibus, ibi,
Dicimus, &c. Executionem duarum ſententiarum in cauſa
fideicommiſſi olim Ioannis Mariæ de Bologninis latarum
petitam in partibus illarum conformibus fore, & eſſe con-
cedendam, & relaxandam, ponderatis præcipuè illis verbis,
in partibus illarum conformibus, quæ repugnant indiuidui
qualitati cùm indiuiduum ſit illud, quòd in partes diuidi ne-
22 quit, vt per DD. omnes *in l. 4. §. Cato, ff. de verbor. obligat.*
Rot. *dec. 902. nu. 5. cor. bon. mem. Coccino inter eius impreſſ.*

Sicuti igitur ſunt diuiduæ primæ duæ ſententiæ, † ita di- 23
citur diuidua hæc tertia ad illas ſe referens, iuxt. notat. *in leg.
aſſe toto, ff. de hæred. inſtituen.* Pariſ. *conſ. 56. num. 5. & 8. lib. 2.*
Crauett. *conſ. 45. n. 4.* cum allegatis in deciſione, quæ reuide-
tur, vbi in fine demonſtratur ea eadem ſententia, nec etiam
reſultare nouum grauamen, eo quod mandet dari cautionem
pro detractionibus, quatenus de iure faciendis, quia hoc non
reſpicit fideicommiſſum particulare, quòd Bolognini conſe-
qui poterant non obſtante exceptione detractionum, ſed fi-
deicommiſſum vniuerſale, de quo nunc non agitur.

Præterea aduerterunt Domini executionem prędictarum
ſententiarum ſuſtineri etiam poſſe ex eo, quòd appellatio in-
terpoſita à prædicta ſententia Rotæ Bononien. vſque de an-
no 1633. non fuerit terminata infra biennium, vt cauetur in
conſtitutione eiuſdem Rotæ Bononien. 389. in qua diſponi-
tur, quòd ſententiæ, quarum appellationes non fuerunt infra
biennium terminatæ exequutioni demandentur perindè, ac
ſi in iudicatum tranſiuiſſent, ſunt verba ipſius conſtitutionis,
*abſque remedio reuocationis executionis huiuſmodi etiam in
vim attentatorum, aut cuiuſcumque alterius iuris, & modi
priuilegiati, &c. & non obſtante aliquo prætenſæ iure compen-
ſationum ſub prætextu melioramentorum, vel aliorum quorum-
cumque in primis pro ipſo appellante, reclamante, ſeu querelan-
te, deducente, & detrahente etiamſi in ſententia aliquid pro ip-
ſo ſuccumbente, appellante, reclamante, & ſeu querelante ex-
preſsè reſeruatum foret in primis detrahendum, & deducendũ
eſſe, &c.* † cuius conſtitutionis validitas comprobatur ex Ro- 24
ta Bonon. *in eius dec. diuerſ. 106. n. 23. vſque ad fin.* & fuit quo-
que canonizata in noſtro Tribunali in illa *Bonon. de Pannoli-
nis 5. Maij 1610. quæ eſt dec. 81. par. 4. recent. & 1. Iulij 1611.
coram bon. mem. Manzanedo.*

Nec obſtat, quòd conſtitutio prædicta mandet per obti-
nentem executionem caueri de reponendo omnia in priſti-
num in caſu retractionis, & reuocationis ſententiarum, quia
etiam in hoc eius diſpoſitio fuit adimpleta per Bologninos,
dum cautionem præſtarunt de reſtituendo Palmerijs, quid-
quid eſſet deducendum, ſicuti ordinatum fuerat in pręfata
tertia ſententia exequutoriali.

Ex quibus omnibus concluſum fuit ſtandum eſſe in deciſis
vtraque parte audita.

*Supra in eadem cauſa habetur alia deciſio ſub die 17. Martij
1642. coram eodem Reuerendiſſimo Præſide Vallisoletano
eſt ſupra in hac parte deciſio 76. Deciſio quæ hic allegatur
ſub die 4. Maij 1643. erit in appendice. Vide infra alteram
deciſionem ſub 29. Februarij 1644. coram eodem.*

R. P. D. VEROSPIO.

Meleuitana Antianitatis.

Lunæ 14. Decembris 1643.

ARGVMENTVM.

Gratia ex quibus reddatur ſubreptitia, & ex quibus non, & an ſubreptio excludatur ex generica notitia Principis. Morbus ingraueſcente ætate, corpus debilius reddit, ac viribus deſtituit. Ordinatio Religionis Hieroſolymitanæ 9. *de offic. Fratr. an ſeruetur.*

SVMMARIVM.

1 *Gratia redditur ſubreptitia, ſi narrata in breui non fue-
rint iuſtificata.*
2 *Teſtes numero plures præferuntur paucioribus.*
3 *in Gratia ea, quæ non narrantur, non ſunt iuſtificanda.*
4 *Teſtes deponentes de certa ſcientia ſatis probant.*
5 *Gratia Apoſtolica à diſpoſitione iuris recipit interpreta-
tionem.*
6 *Infirmitas, quæ debilitauit corpus Equitis Hieroſolymi-
ni, excuſat à munere Carauana, quæ corpore impleri
debet.*
7 *Infirmitas, tunc eo magis corpus debilitat, dum infirmus
ætate ingraueſcit, & num. 13.*
8 *Infirmitas ob ingraueſcentem ætatem, magis corpus red-
dit imbecillius.*
9 *Atteſtationi Medicorum circa debilitatem corporis eſt
credendum, tanquam peritis in arte.*
10 *Medicorum atteſtationi inſpectantibus ad eorum exerci-
tium eſt deferendum.*

11 *Tem-*

Digitized by Google

11 *Tempora ſunt diſtinguenda, vt concordentur atteſtationes.*
12 *Gratia redditur ſubreptitia, ſi fuerit tacitum id, quòd reddidiſſet Principem ad gratiæ conceſſionem difficiliorem.*
14 *Subreptio excluditur ex generi, & notitia Principis.*
15 *Eques Hieroſolymitanus non admittitur ad confectionem quartæ Carauanæ, ſi ſit ætatis quinquagenariæ.*
16 *in Gratia, id quod non fuit expreſſum, non dicitur conceſſum.*
17 *Ordinatio Religionis Hieroſolymitanæ 9. de Offic. Fratr. ex ampliſſima derogatione fuit derogatum.*
18 *Derogatio facta cum clauſula,* quorum tenores, &c. *quid importet.*

DECISIO CCXXXVIII.

Repropoſito per me dubio ſuper capacitate Equitis Ioannis de Aniotrant pro conſequutione Commendæ, cuius in præterita fuit declaratus habilis ex vi diſpenſationis Apoſtolicæ, quàm à Sanctiſſimo Domino Noſtro obtinuerat, cùm illa de ſubreptione argueretur, eam non obſtare Domini cenſuerunt, & ſic confirmandam eſſe deciſionem factam coram me ſub die 1. Iulij præteriti. * Deducitur enim ea ſubreptio ea eo, quòd non iuſtificatur infirmitas Equitis
1 narrata † in Breui, & quidem continua, ac talis qualitatis, quæ præſtaret impedimentum perpetuum, iuxta doctr. Felin. *in cap. quoniam num. 6. ad fin. vt lit. non conteſt.* Rot. coram Vetall. *dec.240. num.2. par.1.* & coram Buratt. *dec.228. nu.2.* quinimò contrarium probatur ea teſtibus deponentibus de pedeſtri inceſſu ipſius Equitis, & Equitatu in Galliam, qui
2 † tanquam numero plures præferri debent alijs adductis pro probanda infirmitate Equitis, iuxt. text. *in l. ob carmen, §. vlt. ff. de teſtib. & in cap. in noſtra eodem tit.*

Sed ea ſubreptio tolli viſa fuit ea narratiua ipſius Breuis, ibi, *Ta ob debilitatem dimidiæ partis tui corporis ab humeris deorſum ex paraliſi, qua 30. circiter ab hinc annis in Conuentu Hoſpitalis Sancti Ioannis Hieroſolymitani correptus fuiſti contractam ad dictum Conuentum pro facienda quarta Carauana, quæ tibi deficit, & petenda, ac obtinenda antianitate accedere non poſſis.* Quæ narratiua non indiget aliqua iuſti-
3 ficatione infirmitatis † continuę, ſiue conſiderato contextu verborum, in quibus ea non legitur narrata, ac propterea iuſtificari non debet, ſed eo tantummodò verificari, quo
4 enunciata fuit à 30. nempè annis à prædicta † infirmitate fuiſſe correptum, vt tradit Garz. *de benefic. par.6. cap.2. num. 205. & 206.* & plures cenſuit Rota, vt coram Ægid. *dec.116. in fin. deciſ.9. num. 10. par. 2. diuerſor. & 410. num. 4. in fine par.1. recent.* & coram Buratt. *deciſ.778. num.* 8. prout plenè probant teſtes de certa ſcientia, deponentes ponderati in
5 præterita, ſine inſpecta diſpoſitione † Iuris, à qua gratia Apoſtolica recipere debet interpretationem, iuat. tex. *in cap. Eccleſia noſtra 57. de elect.* & aduertit Roman. *in conſil.* 228. *nu.* 10. *verſic. nec etiam præſumendum eſt*, & ponderauit Rot. *in Lauden. Penſionis 30. Aprilis 1635. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano*, quòd ſcilicet infirmitas prædicta debilitauit
6 corpus Equitis, † quæ debilitas excuſat à munere Carauanę, dum corpore impleri debet, iuat. text. *in l. 2. §. corporis debilitas, ff. de vacat. & excuſat. muner.* Felin. *in cap. quoniam nu.6. verſ. dum dicitur, vt lit. non conteſt.* vbi etiam Innoc. *num. 2.* Butr. *num.7.*

Ex his etiam reſultat iuſtificatio alterius partis narratiuæ, quòd ſcilicet ad conuentum pro facienda quarta Carauana
7 accedere non poſſit, cùm ſatis ſit † probare corporis debilitatem ratione morbi, qui inter increſcentes, hoc eſt, inter eos, qui cum ætate augeſcunt appellatur ab Hyppocrate in Empidemicis, & partes corporis, quanto ob auctam æta-
8 tem † imbecilliores euadunt, & altiùs imprimitur, vt aduertit Ludou. Mercat. *de inter morb. curat. lib.1. cap.14. tit. de paral. §. pericaloſiſſimas*, Petr. Foreſt. *obſeru. medicin. lib. 10. obſer. 82. num.11.* Ioann. Heurnius *de morb. cap.24. col.3. verſ. certè omnes neruorum affectus*, & atteſtantur Medici Pariſienſes
9 per viginti dies ante obtentam diſpenſationem † de qualitate eius morbi, qui de die in diem propter ingraueſcentem Equitis ętatem tale capit incrementum, vt illum reddat inha-
10 bilem ad maritimam † expeditionem pro conficien. quarta Carauana, cui atteſtationi plena fides in hac materia adhiberi debet, iuxt. text. *in l. ſeptimo menſe, ff. de ſtat. hom. & in leg. ſemel, C. de re milit. lib.12.* notat Bart. *in l. 2. n.3. ff. de teſtam.* Rot. *dec.620. n.3. par.1. diuerſ. & dec.45. n.19. par.6. recent.* & coram Buratt. *dec. 778. nu. 2.* quæ nec aduerſatur alteri atte-

ſtationi Medicorum Melanenſium, † quia iſti deponunt de 11
morbi periculo, illi verò de morbo iam aucto, & incurſo, & ſic de tempore diuerſo, & ambæ atteſtationes concludunt corporis debilitatem in perſona ipſius Equitis.

Neque ea corporis debilitas tollitur ea factis tribus præcedentibus Carauanis ab eodem Equite, quarum etiam noti-
tia, ſicuti potuiſſet reddere difficiliorem, & Pontificem ad 12
conceſſionem gratiæ, ita earum omiſſio reddit gratiam ſubreptitiam, ac nullam, vt voluit Felin. *in cap. ſuper litteris n.8. de reſcript.* Caſſad. *dec. 12. num. 4. & 14. de præben.* cum alijs per Menoch. *de arbit. caſ.201. num.24.*

Quia ceſſat obiectio, conſiderata natura ipſius morbi, qui
ingraueſcente ætate † corpus debilius reddit, ac viribus re- 13
ſtituit, vt atteſtantur Galen. *3. de locis affectis cap. vlt. circa medium*, Rondoletius *in Methodo curandorum morb. lib. 1. cap. 32. in fin.* Capinacc. *lib.1. cap.24. circa med. §. licet paraliſis*, Gordon. *de morb. curat. cap.27. 2. colum. §. ſi in puero*, quę debilitas pro cauſa conceſſionis huius gratiæ ponderata fuit à Sanctiſſimo, prout conſtat ex præcitato tenore ipſius Breuis, qui dum conceſſit diſpenſationem ſuper quarta Carauana, quæ
deficiebat Equiti, † notitiam habuit ſaltem in genere de tri- 14
bus alijs iam peractis, ex qua notitia generica excluditur ſubreptio, vt probat text. *in l. qui iure militari, ff. de teſtam. milit.* Felin. *in cap. nonnullis num.18. de reſcript. poſt med. verſic. quia ſufficit*, Rota coram Caſſad. *dec.12. num.6. de præben. & dec. 38. num.3. & deciſ.210. num.5. par.1. recent.*

Non etiam argui poteſt obreptio ea taciturnitate ætatis
quinquagenariæ, † quàm compleuerat Eques, cuius cauſa 15
admitti non poterat ad confectionem quartæ Carauanæ vigore ordinationis *9. de offic. fratr.* quaſi ea ordinatio dici non
poſſit ab ipſa diſpenſatione † ſublata, dum in gratia ex- 16
preſſa non fuit, vt in his terminis firmauit Rota coram Gregor. *deciſion. 109. num. 8. & 739. numer. 5. part. 1. recentior.*

Quia tollitur ea pluribus ſententijs exhibitis pro parte Equitis, ex quibus apparet de non vſu eius ordinationis, ſicut etiam ex admiſſione facta à Venerabili Lingua de perſona Equitis, licèt quinquagenarij ad quartam Carauanam,
& remouetur † ex ampliſſima derogatione Statutorum, 17
conſuetudinum, ſtabilimentorum, vſuum, ac ordinationum capitularium, quomodolibet huic gratiæ obſtantium appoſi-
ta in eodem Breui cum clauſula, *quorum tenores, &c.* † ea qua 18
ſublata fuerunt omnia obſtacula, quæ nocere poſſet Equiti, iuxt. *conſ.* Butr. 49. ſæpiùs approbatum in hoc Tribunali, vt teſtatur Caſſad. *dec.10. num. 2. & deciſ. 38. num.3. ſuper reg.* Rot. coram Put. *deciſ.415. num. 5. & 6. lib. 2. & 191. num. 6. par. 1. recent.* & in ſimilibus terminis *in Meleuitana indultorum 26. Iunij 1628. coram bon. mem. Card. Verili.*

Et ità vtraque, &c.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 1. Iulij 1643. coram eodem R.P.D. Leone Veroſpio erit infra in Appendice. Infra in eadem cauſa habetur altera deciſio ſub die 4. Iulij 1646. coram eodem R.P.D. Veroſpio.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Archiepiſcopo Tarraconeñ.

Bononieñ. Fideicommiſſi de Naſcentorijs.

Lunæ 11. Ianuarij 1644.

ARGVMENTVM.

Quando ſoleat per Rotam denegari Remiſſoria, vbi agitur de probando per teſtes, id quod poſſet per ſcripturas probari, in hac deciſione firmatur, quòd eo magis procedit, ſi illa poſt plures deciſiones, & ſententias Rotales petatur.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria non conceditur ad probandum contrarium illius, quòd non extat probatum.*
2 *Remiſſoria denegatur, ſi per teſtes probari prætenditur, id quod poteſt per ſcripturas probari.*
3 *Remiſſoria non conceditur quoties articulata materia eſt inuериſimilis.*
4 *Res iudicata dicitur finem litibus imponere.*
Probationes, quæ per teſtes fieri prætenduntur, poſt rem iudicatam non admittuntur, num.4.

5 *Remiſſoria denegatur, vbi agitur de re metam annorum centum excodeate, & teſtos de certa ſcientia deponere deberens.*

6 *Remiſſoriam ſolet Rota denegare ſtante impoſſibilitate inueniendi probationes.*

7 *Probatio, qua reſultat ex publicis documentis prauualere debet depoſitionibus teſtium.*

8 *Probatio facta in cauſa ſtatus, etiam tertio praiudicat.*

9 *Deſcendentia cum aliquo probata ſuffragatur etiam contra alium.*

10 *Statutum ordinatorium non attenditur extra illius locum.*

11 *Remiſſoria nunquam denegatur in prima inſtantia, vbi cauſa agitatur in Curia.*

12 *Remiſſoria non datur contra deciſiones, & ſententias Rotales in iudicatum tranſactas.*

DECISIO CCXXXIX.

DEnegarunt hodie DD. remiſſoriam petitam per DD. de
Maluetijs, ex quo articuli à primo ad vltimum ten-
dunt ad elidendam probationem anteà factam ab Angelo de
Manzis circa eius deſcendentiam à Hieronyma de Naſcen-
torijs canonizata per tot deciſiones præſertim coram bon.
mem. Motman *ſub die* 18. *Decembris* 1637. *&* 19. *Decembr.*
1638. *coram R.P.D. meo Ghiſilerio in* §. *quo verò, & in* §. *non*
obſtat: hæcque remaneret comprobata ex pluribus enuncia-
tiuis, vt in inſtrumentis annorum 1536. 1537. 1552. datis,
vndè remiſſoria petita redditur improbabilis, cùm ea non
1 ſoleat concedi ad probandum contrarium illius, † quòd iam
extat probatum, Ægid. *deciſ.* 9. Seraph. *dec.* 1460. *num.* 3. *& in*
recent. deciſ. 319. *num.* 18. *par.* 6. Duran. *deciſ.* 196. *nu.* 3. Nec
2 ad probandum per teſtes, quòd † per ſcripturas poteſt pro-
bari, Felin. *in cap.* 1. *num.* 4. *de appell.* Rot. *deciſ.* 10. *num.* 6. *de*
offic. de leg. in nou. Ægid. *deciſ.* 384. Rot. *in recent. deciſ.* 314.
ſub num. 1. *par.* 1. *& deciſ.* 414. *num.* 5. *&* 589. *num.* 1. *par.* 2.
Duran. *dict. deciſ.* 196. *num.* 2. vndè dicitur calumnioſè peti,
3 & materia articulata inueriſimilis, † quo caſu non ſolet con-
cedi, Specul. *de probat.* §. *nunc dicendum num.* 1. Rot. *deciſ.* 23.
de teſtib. in antiq. & par. 1. *recent. dec.* 424. *num.* 1. *& par.* 2. *dec.*
471. *num.* 2. Gregor. XV. *deciſ.* 414. *num.* 3. & fuit coram me
reſolutum *in Foroſempronien. bonorum* 16. *Martij* 1640. Ma-
ximè quia hæc omnia fuerunt comprobata per tres ſenten-
tias conformes in Rota contra Moniales S. Marię Nouæ hę-
redes Petri vltimi defuncti grauati, necnon aduerſus alios
tertios poſſeſſores, ac etiam exequutionem factam; vndè
ſtante re iudicata, quæ dicitur finem litibus imponere
4 † probationes vlterius non recipiuntur, *cap. cum Bertoldus*
de re iudic. Caputaq. *deciſ.* 51. *par.* 3. Seraphin. *deciſ.* 1308.
num. 1. Gregor. XV. *deciſ.* 184. *num.* 2. *&* 211. *num.* 1. Ca-
ualer. *dec.* 208. *num.* 1. *&* 250. *num.* 3. *& par.* 2. *recent. dec.*
406. *num.* 2.

Accidit vlterius, quòd materia articulata excedit metam
centum annorum, quo caſu impoſſibile eſt reperire teſtes
tam annoſos, qui poſſent deponere rem tam antiquam,
5 † prout eſſe neceſſarium, ac de certa ſcientia, prout fuit di-
ctum *in Hiſpalen. decimarum de Almonte* 27. *Iunij* 1639. *co-*
ram bon. mem. Pirouano, & coram me in dict. Foroſempronien.
6 *bonorum* 16. *Martij* 1640. qua impoſſibile † ſtante Rota
alias denegauit remiſſoriam, vt *par.* 5. *recent. deciſ.* 235. *num.*
13. *& par.* 7. *dec.* 217. *num.* 9. *& coram me in dict. Foroſempro-*
nien. bonorum, & alibi ſæpius, vltra quod talis probatio adhuc
eſſet irreleuans, quia non poſſet præferri probationibus re-
7 ſultantibus ex tot publicis documentis, †. ex quibus deſcen-
dentia præfata remanet concludenter iuſtificata, *leg. generali-*
ter, Cod. non numer. pecun. cum alijs per Buratt. *deciſ.* 952.
num. 9.

Nec fuit in dubium reuocatum, quin probationes factæ
ſuffragentur aduerſus DD. de Maluetijs, quamuis tertios
8 † cùm agatur in cauſa ſtatus, iuxta *l. ingenuum, ff. de ſtatu*
9 *homin.* vt de † deſcendentia loquitur text. *in l.* 1. §. *fin. & l.* 2.
& ſeqq. ff. de liber. agnoſc. Peregr. qui loquitur in cauſis fidei-
commiſſarijs *art.* 33. *num.* 44. Seraphin. *dec.* 573. *per tot. & in*
Bonon. fideicommiſſi de Pancaldis 10. *Iunij* 1642. *coram Rev.*
P. D. meo Cerro.

Nihil obſtat, quòd ex diſpoſitione ſtatuti Bononiæ in cauſis
primæ inſtantię veniat concedenda remiſſoria abſque alia iu-
ſtificatione, quòd materia articulata releuet, quia fuerit reſ-
10 ponſum, tale ſtatutum tanquam ordinatorium non attendi
in Rot. Greg. XV. *dec.* 352. *n.* 7. *& in addit. ad eũd. dec.* 282. *n.* 8.

Minùs fuit habita in conſideratione replicatio, quòd ta-
lis remiſſoria non ſoleat in prima inſtantia denegari † cùm 11
ſit durum, quòd cauſæ prioris inſtantię diſcutiantur in Cu-
ria, & tollatur facultas probandi in partibus, vt dixit Ro-
ta coram Gregor. XV. *deciſ.* 403. *num.* 4. & coram Buratt.
deciſ. 821. *num.* 1. Quia vt ſupra dictum fuit, cùm deſcen-
dentia Angeli fuerit per tres ſententias conformes approba-
ta, indè cauſa ſuper deſcendentia non poteſt dici noua, &
ſi ea concederetur, eſſet dare remiſſoriam contra deciſiones,
& ſententias Rotales tranſactas in iudicatum, † quę non 12
datur Rota *deciſ.* 39. *num.* 11. *par.* 2. *diuerſ. & in recent. deciſ.*
136. *par.* 2. *&* 246. *num.* 1. *par.* 2. *& par.* 7. *deciſ.* 217. *num.* 2.
Deciſiones verò Gregor. & Buratt. præfatæ procedunt in
diuerſis terminis, prout ex earum lectura manifeſtè liquet,
ibi enim cauſa erat in prima inſtantia, in quibus terminis nos
non verſamur; vndè multò fortiùs fuit denegata remiſſoria
vtraque parte informante, &c.

Deciſio iſta emanata ſub die 19. *Decembris* 1638. *in hac eadem cauſa emanata coram Reuerendiſſimo Terracinen. eſt ſupra in præcedenti par.* 8. *recent. dec.* 98. *vbi in fine plures deciſiones in hac celebri cauſa facta annotaui.*

R. P. D. BICHIO.

Bononien. Fideicommiſſi de Vizzanis.

Veneris 15. *Ianuarij* 1644.

ARGVMENTVM.

Diuidentes bona fideicommiſſaria, quando, & quibus clauſulis præſumantur voluiſſe partes diuidentes fideicommiſſum inter ſe reciprocum remittere, itaut bona iam fideicommiſſaria ſint libera, & abſoluta ipſorum diuidentium, itaut extincto fideicommiſſo liberè valeant de dictis bonis diſponere perindè, ac bona libera ſint.

SVMMARIVM.

1 *Notarius poteſt extendere clauſulas cæteratas iuxta formularium publicum approbatum.*

2 *Contrahentes cenſentur contraxiſſe circa extenſionem clauſularum iuxta formam in formulario præſcriptam.*

3 *Facultas alienandi in inſtrumento diuiſionis conceſſa reſtringitur ad bona libera, ſi diuiſio & bona libera, & fideicommiſſaria continebat.*

4 *Facultas alienandi in diuiſionis inſtrumento conceſſa refertur ad ſolam diſpoſitionem communionis, non autem importat remiſſionem fideicommiſſi, & quando ibidem.*

5 *Facultas alienandi per diuidentes ad inuicem conceſſa, nihil operatur ſi nuſquam fuerit ad actum deducta.*

6 *Diuidentes bona fideicommiſſi, ſi ſibi ipſis alienationem permiſerunt, talis facultas eorum vitam non excedit.*

7 *Diuidentes bona, quando dicantur renunciaſſe fideicommiſſo reciproco.*

8 *Verbum*, dictis, *eſt demonſtratiuum ad oculum rerum ſupra expreſſarum, & comprehenſiuum partium omnium, num.* 9.

10 *Ratio vna non ſufficit, ſi alia contraria principaliter fuerunt expreſſa.*

11 *Diuidentes, quando cenſeantur voluiſſe facere abſolutam diuiſionem, & non ſimplicem, num.* 12.

13 *Clauſula appoſitæ in diuiſione, ſi ſint ampliſſima, quid importare debeant.*

14 *Fideicommiſſi remiſſio facta in diuiſione, ex quibus clauſulis deducatur.*

15 *Alienandi facultas, quando alicui eſt conceſſa, ſi ipſe non alienauerit, alienare poſſunt hæredes.*

16 *Et ſtante prægnantia clauſularum ſufficit alienatio per vltimam voluntatem, & inſtitutionem hæredum.*

17 *Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus.*

18 *de Bonis fideicommiſſarijs, quando teſtator præſumatur voluiſſe diſponere.*

19 *Fideicommiſſaria bona diuidentes, quando non præſumantur in vita tantum diuidere, ſed in perpetuum.*

20 *Con-*

Digitized by Google

20 *Contrahentium voluntas eſt ſeruata, vbi non deficit eorum poteſtas.*
21 *Riminald. Iun. conſ. 571. num. 49. Peregrin. conſil. 8. nu. 56. lib. 1. & conſ. 19. num. 12. lib. 4. in quibus terminis loquantur.*
22 *Fideicommiſſo cenſetur renunciatum, ſi data ſit facultas hæredibus, vt liceat de bonis facere, quidquid volunt.*
23 *Hæredes, & ſucceſſores aliquando, vt notum eſt non habent liberum dominium diſponendi de rebus ſibi relictis.*
24 *Stipulatio concepta pro hæredibus, & ſucceſſoribus, dicitur magis vniuerſalis, amplia num. 25.*
25 *Fideicommiſſarius, quod voluerit renunciare fideicommiſſo, quando non poſſit dubitari.*
26 *Teſtator poteſt remittere fideicommiſſum in præiudicium vocatorum, qui ſunt eius hæredes.*
27 *Teſtator poteſt diſponere de rebus ſui hæredis, num. 26.*
28 *Et etiam de bonis hæredis ex fideicommiſſo reſtituendis.*
29 *Teſtator, quando diſpoſuit de bonis fideicommiſſi hæredis, tunc hæres ſimpliciter adeundo, cenſetur acquireretali diſpoſitioni, quamuis ex propria perſona ſit vocatus, & num. 30. & 31.*
32 *Aditio hæreditatis diuidentium æquipollet expreſſæ renunciationi.*
33 *Fideicommiſſi renunciatio tenet in præiudicium renunciantium.*
34 *ex Acceptatione renunciationis reſultat renunciatio fideicommiſſi perindè, ac ſi ipſe renunciaſſet.*
35 *Teſtatoris præcepto, quando verè fuit paritum, non eſt curandum de modo.*
36 *Diuidentes fideicommiſſum, quòd habuerint notitiam eius, ex quo liquidè appareat.*
37 *à Procuratore geſta præſumuntur de mandato, & ſcientia principalis geſta.*
38 *Inuentarium eſt caput redditionis rationum, & num. 49.*
40 *Approbatio, quid operetur.*
41 *Renunciatio diſpoſitionis leg. de his, ff. de tranſact. non eſt neceſſaria in diuiſione fideicommiſſi, quando eius forma fuit ſeruata.*
42 *Scientia fideicommiſſi, dum illi renunciatur, ex quibus reddatur indubitata.*
43 *Et maximè, dum fideicommiſſum eſt reciprocum, & coæquale.*
44 *Fraus, & læſio vbi non cadit, non tam rigidè ſeruanda eſt diſpoſitio leg. de his, ff. de tranſact.*

DECISIO CCXL.

ITerùm Rota cenſuit * ſublatum eſſe fideicommiſſum Camilli ſenioris per diuiſiones factas inter Pompeium, & Iaſonem fideicommittentis filios, quia tribuunt cuilibet, necnon hæredibus liberam alienandi facultatem, quæ eſt incompatibilis cum fideicommiſſo, vt patet ex clauſulis ampliſſimis extenſis à Notario rogato de Inſtrumento diuiſionis, & in prima deciſione ponderatis.

Nec dubitari poteſt, qui Notarius clauſulas, *ad habendum*, & alias cæteratas in inſtrumento diuiſionis poſitas potuerit extendere iuxta formularium publicum Bononiæ à Sede A-
1 poſtolica confirmatum, † prout fecit, licèt eas addere ex integro non potuiſſet, ad not. per Ladercli. in terminis clauſulæ, *ad habendum conſ. 63. num. 17. & 20.* quia decretum Legati exaduerſo adductum hoc non prohibet, imò mandat, quòd Notarij clauſulas abbreuient ea, quæ ſic abbreuiatæ intelligantur extenſæ, prout de verbo ad verbum in formulario deſcriptæ reperiuntur, & huiuſmodi extenſio, ſiue ſubintellecta ex vi d. decreti, ſiue ſucceſſiuè facta realiter à Notario rogato ſemper habet concomitantiam voluntatis
2 contrahentium, quia cenſentur contraxiſſe iuxta extenſionem contentam in formulario, vt in puncto huius formularij, & extenſionis clauſulæ, *ad habendam*, fuit dictum *in Bononien. fideicommiſſi de Naſcentorijs 16. Nouembris 1643. coram R. P. D. meo Ghiſilerio*, & in terminis eiuſdem formularij, Rot. coram Reuerendiſſ. Vrgellen. *dec. 49. num. 8.* & facit Anchar. *conſ. 125. num. 5. verſ. ſecundo principaliter*, Dec. *conſ. 46. num. 65. lib. 2.* Coccin. *dec. 137. num. 5.*

Dictæque facultatis alienandi effectus non poteſt reſtringi
3 ad bona libera dumtaxat, † de quibus etiam loquitur diuiſio, vt per Bart. *in leg. qui Romæ, §. duo fratres num. 6. in fin. ff. de verb. obligat.* Honded. *conſ. 36. num. 32. lib. 1.* & alios quos refert, & ſequitur Buratt. *deciſ. 89. num. 16.* ſiue ad ſolam diſſolutionem communionis, † cuius terminandæ cauſa contra- 4
hentes in proœmio dixerunt ſe deuenire ad diuiſionem iuxta opinionem Peregr. *conſ. 93. nu. 7. & 8. lib. 1.* Creſcent. *dec. 6. num. 17. de teſtam.* ſeu euitari eo, quòd ſequuta nuſquam fuerit † actualis alienatio, ad tradit. per Bart. *in d. §. duo fratres* 5
quæſt. 8. Decian. *conſ. 3. num. 147. conſ. 33. num. 107. lib. 1.* Buratt. *d. dec. 89. num. 6.* aut ſaltem limitari † ad vitam diuiden- 6
tium, vt per Bald. *in l. qui ſe patris ſub num. 22. Cod. vnd. liber.* Rimin. iun. *conſ. 751. num. 48. & ſeqq.* Fuſar. *de ſubſtit. qu. 593. num. 49.* ſiue tandem elidi, ex quo diuidentes non habuerint ſcientiam fideicommiſſi, vt requiritur Giouagn. *conſ. 100. nu. 43. 45. & 91. lib. 1.* Gail. *obſer. 139. num. 13. lib. 2.* Rot. *in Leodien. fideicommiſſi 12. Decembris 1611. coram bo. mem. Sacrato*, relat. per Giouagn. *dict. reſponſ. 100. num. 53.*

Quia in caſu noſtro diuidentes declararunt expreſsè, quòd
poſſint alienari † omnia bona diuiſa, tum libera, tum fidei- 7
commiſſo ſubiecta, cùm enim in portione cuiuslibet aſſignaſſent nominatim bona vtriuſq; ſpeciei, ſubdiderunt clauſulas importantes libertatem alienandi relatiuas ad omnia bona aſſignata, & quamlibet illorum partem, ibi, *ad habendum, tenendum, & quicquid D. Pompeio, & eius hæredibus, & ſucceſſoribus de dictis rebus, & bonis, vt ſupra diuiſis, & ipſi in partem obuenientis, & qualibet eorum parte, &c. perpetuò diſ-*
ponendum, &c. ponderando verbum, † *dictis*, quòd eſt de- 8
monſtratiuum ad oculum corporum fideicommiſſi paulò ante deſcriptorum, *leg. 1. cum qui, ff. poſtulando*, Ruin. *in leg. filius familias, §. diui num. 111. ff. legat. 1.* Cæphal. *conſil. 138. nu. 39.* Menoch. *conſ. 4. num. 27. conſil. 376. num. 28.* Fuſat. *conſil. 115. num. 10.* Et verbum, *qualibet parte*, comprehenſiuum tan-
quam vniuerſale cuiuslibet † partis bonorum diuiſorum, 9
cuiuſcumque ſpeciei ſint, Gozzadin. *conſil. 1. num. 19.* Surd. *conſ. 73. num. 62. conſil. 453. num. 8.* Barboſ. *diction. 317. num. 17. & diction. 325. num. 1.* Vndè non vrget *deciſ. 89.* Buratt. & DD. alleg. in obiecto, qui loquuntur, quando diuiſio continet etiam bona libera, & adiecta ſimpliciter fuit facultas alienandi.

Quòd verò in proœmio fuerit dictum, partes deuenire ad diuiſionem ad tollendam communionem non applicatur,
quia non ſola hæc ratio † fuit expreſſa, prout in caſu, Pe- 10
regrin. *conſil. 93.* exaduerſo allegat. ſed addita æquè principaliter fuit alia, vt nempè quilibet ipſorum diuidentium diſponere, liberè valeat quandocumque de bonis aſſignandis, quæ egreditur terminos ſimplicis diſſolutionis communionis, &
† cùm ſit æquè principalis, ac independens à prima, ad eius 11
terminos non reſtringitur, vt benè in puncto diſtinguitur Cancer. *alleg. in prima deciſ. variar. reſol. lib. 3. cap. 15. nu. 276. & 277.* & facit Pariſ. *conſ. 71. num. 60. lib. 3.* Gratian. *conſ. 60. num. 6. lib. 1.* Becc. *conſ. 111. num. 26.* Voluerunt nimirum diuidentes, nedum communionem diſſoluere, ſed vltrò ac-
quirere † liberam diſpoſitionem bonorum, & quidem quan- 12
documque pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus perpetuò, excedendo in hac parte ſimplicis diuiſionis naturam, iuxta quam propterea clauſulæ ampliſſimè alienandi facultatem
importantes non poſſunt intelligi, † prout *in deciſ.* Creſcen. 13
exaduerſo allegat. ſed cùm reſpiciant etiam tempus futurum, & perſonas hæredum, ac ſucceſſorum, quibus alioquin non
ſunt applicabiles † important remiſſionem fideicommiſſi, 14
vt in ſpecie ad deciſ. Creſcent. reſpondet Rota *dec. 493. verſ. nec obſtat par. 4. diuerſ.* ac tenuit coram Menoch. *deciſ. 24. de renunc.* Peregrin. Fuſar. Honded. Capyc. Latr. & alij alleg. *in prima deciſ. §. fideicommiſſum*, qui omnes loquuntur in terminis diuiſionis.

Tertiò non intereſt, an ſequuta fuerit actualis alienatio,
necne, quando facultas † alienandi eſt conceſſa etiam hære- 15
dibus, quia ſi non alienarunt diuidentes, alienare poſſunt hæredes, vt præter Fuſar. *alleg. in dec. qu. 593. n. 31.* tradit Bero. *conſ. 130. ſub num. 32. verſ. ſecundo reſpondeo lib. 2.* Pariſ. *conſ. 71. num. 24. & ſeqq. lib. 3.* Tob. Non. *conſil. 40. num. 18. & ſeqq.* Giouagn. *conſil. 100. num. 17. & 106. lib. 1.* Odd. *de fideicommiſſ. quæſt. 9. num. 146.* Rot. *in Monopolit. bonorum 10. Maij 1617. coram bon. mem. Manzanedo impreſſ.* apud Giouagn.
dict. conſ. 100. num. 54. Et in omnem euentum ſtante † præ- 16
gnantia clauſularum poſitarum in diuiſione ſufficit alienatio per vltimam voluntatem, & inſtitutionem hæredum, ex Peregrin. *de fideicommiſſ. art. 52. num. 46. & alijs allegat. in prima dec. §. aduertendo præſertim*, cùm in teſtamento expli-
citè approbetur diuiſio, eiuſque fiat expreſſa mentio, † & re- 17
latio ad illam, vndè perindè eſt, ac ſi nominatim de bonis in diuiſione contentis fuiſſet diſpoſitum, ad text. *in leg. aſſe toto, ff. hæredibus inſtit.* Gratian. *diſcept. 571. nu. 44.* Surd. *dec. 212. num. 14.*

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Romana de Mellinis.

Veneris 15. Ianuarij 1644.

ARGVMENTVM.

Actio familię erciſcundæ ſit locus, quidnam requiratur. Repræſentationis ius ex quibus excludatur legitimatus ampliſſimè, quando multò magis dicatur excludere ſubſtitutum. Fideicommiſſum, quando venit reſtituendum, quę detractiones veniant faciendę per hęredem, & quę non, & quando dicantur conſumptæ.

SVMMARIVM.

1 *Actio familiæ erciſcundæ non competit, niſi probato dominio, & poſſeſſione.*

2 *Filij in conditione poſiti, cenſentur vocati non ſolùm ad portionem patris, ſed etiam patruorum.*

3 *Filij in conditione poſiti ſecundum Statutum Vrbis lib. 1. cap. 142. cenſentur diſpoſitiuè vocati, ſed non extenditur ad portionem patruorum, & iſta eſt verior opinio.*

4 *Contraria tamen opinio procedit, quando adſunt in contrarium coniectura in contrarium.*

5 *Fœminarum vocatio repugnat directè voto conſeruandæ agnationis.*

6 *in Fideicommiſſo aſcendentium datur repræſentatio.*

7 *Repræſentatio ceſſat, quando adeſt particularis diſpoſitio.*

8 *Repræſentationis excluſio, quando intret.*

9 *Gloſſa ſunt intelligendæ ſecundum terminos textus.*

10 *Succedere non valens iure propria vocationis, nec repræſentationis, multò magis ſuccedere valebit iure tranſmiſſionis.*

11 *Fideicommiſſum conditionale, nec ad filios tranſmittitur, quando pater conditione pendente deceſſit.*

12 *Gloſſ. in l. ſi cui in verb. creditorem eſſe, ff. de action. & obligat.*

13 *pro Tranſmiſſione admittenda eſt valdè leue argumentum illud, quod poſitus in conditione ſit vocatus ad portionem patris.*

14 *Quia intelligitur quidem prædilectus omnibus in portione patri relicta, ſed non in portione patruorum.*

15 *Legitimatis defectus non poteſt obijci illi, qui in ampliſſima forma fuit legitimatus.*

Legitimatus, quando quis eſt, an ei ſuffragatur etiam ad effectum excludendi ſubſtitutum, num. 15.

16 *Legitimatus, quando quis eſt ſine clauſula venientium ab inteſtato, & non fuerunt excluſi legitimitati, quid ex hoc inferatur.*

17 *Legitimatio, quando facilius ſuffragetur ad effectum excludendi ſubſtitutum.*

18 *Mulieres honeſtiſſimæ, & nobiliſſimæ præſumuntur magis abhorrere ab illegitimis, & proinde non cenſentur de illis ſenſiſſe.*

19 *Legitimatus, quando quis fuit ampliſſimè perindè habetur, ac ſi de legitimo matrimonio eſſet natus.*

20 *Bulla Pij IV. prohibens fieri legitimationes in præiudicium vocatorum, comprehendit ſolùm legitimatos volentes ſuccedere contra voluntatem teſtatorum, non autem ſecundum voluntatem eorum.*

21 *Legitimatus cum clauſula,* ſine præiudicio venientium abinteſtato, *non excludit ſubſtitutos.*

22 *Præſcriptio allegari non poteſt, quando adeſt defectus temporis.*

23 *Ignorantia probabilis ſemper in hærede præſumitur.*

Reſtitutio in integrum datur ex capite ignorantiæ probabilis.

24 *Ignorantia probabilis, eò magis præſumitur ſtante abſentia, & num. 25.*

26 *Æs alienum dicuntur expenſæ funeris.*

27 *Expenſæ funerum ſunt taxandæ inſpecto tempore ſolutionis, non autem tempore reſtitutionis fideicommiſſi.*

28 *Fideicommiſſum, quando reſtituitur, ſunt detrahenda legata à fideicommittente relicta, & ab hærede ſoluta.*

29 *in Fideicommiſſi reſtitutione non ſunt detrahenda, quæ non fuerunt relicta vnica vice, ſed annuatim, cum ſint ſoluenda ex fructibus hæreditatis.*

30 *Fideicommiſſum, quando reſtituitur filius debet detrahere legitimam, & Trebellianicam.*

31 *Trebellianica non amittitur ob non confectionem inuentarij, & iſta eſt verior opinio, num. 32.*

32 *Fideicommiſſarius, ſi aſſerat in hæreditate adfuiſſe aliqua bona, tenetur id probare, aliàs ceſſat præſumptio ſatisfactionis, num. 33.*

34 *Mulieres præter dotem aliud habere non præſumuntur.*

35 *Detractiones faciendæ per hæredem in reſtitutione fideicommiſſi præſumuntur conſumpta ex alienationibus per ipſum factis.*

36 *Hæres alienando bona fideicommiſſaria, cenſetur elegiſſe ea pro detractionibus ei competentibus.*

37 *Donationi conſentiens, cenſetur conſentire remiſſioni hypothecæ, quam habet tantùm ſuper rebus donatis.*

38 *Mulier conſentiens alienationi certorum bonorum viri, quo ad ea bona ſibi præiudicat, non in cæteris.*

39 *Hæres alienans bona fideicommiſſaria, qualiter cenſeatur alienare.*

DECISIO CCXLI.

Hieronymus Mellinus, dum viuebat, prouocauit ad diuiſionem DD. Vrbanum, & fratres de Mellinis hæreditatis maternę, & auitæ, cæterorumque fratrum, & coram R. P. D. meo Bichio pluries propoſita Cauſa, præuijs duabus deciſionibus lata fuit ſententia, in qua fratres de Mellinis fuerũt abſoluti ab impetitis, & declaratum non eſſe locum diuiſioni petitæ per Hieronymum. Cauſa poſteà in gradu appellationis ad me deuoluta ſub die 10. Iunij 1641. fuit reſolutum, Sententiam Rotalem eſſe confirmandam, ex eo potiſſimum fundamento, quia Hieronymus nullo vnquam tempore bona controuerſa poſſederat; cùm tamẽ actio familiæ † erciſcundę 1
non competat, niſi probatis dominio, & communione, vt apertè probat text. *in l. 1. verſ. ſed ſi cui poſſidet*, & ibi gloſſ. *in verb. exceptionem, ff. famil. hercisc.* cum alijs adductis in deciſione coram me emanata.

Verùm cùm moto iudicio obierit Hieronymus, & Benedictus filius, & hæres, agnoſcens remedium diuiſionis ſibi non competere, mutato conſilio petierit immiſſionem *ex remed. l. fin. C. de edict. D. Adr. tollen.* & reſpectiuè, *Quorum bonorum*, Domini dilata reſolutione ſub die 5. Decembris 1642. ordinarunt, vt videretur, An Benedicto eſſet danda immiſſio, & ſuper quibus bonis. Quo dubio propoſito per binas vices, & nõ reſoluto ſub die 22. Maij 1643. fuit dictum, vt informaretur ſtrictè ſuper detractionibus. Et delata cauſa ad trutinam ſub die 1. Iulij eiuſdem anni, nec capta reſolutione; hodiè tandem fuit reſolutum, Benedicto dandam eſſe immiſſionem ſuper domo Marij Mellini Senioris, nuncupata Torre Mellina, pro reſiduo dotis Herſilię, quę fuit in totum ſcutor. 2745. monetę. Pro reſiduo verò dotis Hortenſiæ, quæ fuit ſcutor. 6249. 98. monetæ, dandam pariter eſſe immiſſionem in bonis Marij iunioris eius viri, hypothecatis pro dicta reſtitutione dotis; nimirum in Caſaletto ad Montem Marium, & in Canonibus ſcutor. 260. circiter: Et vltra dotem prędictam ſuper domuncula ab eadem empta pro ſcut. 494. 40. monetæ; Et ſuper altera medietate domus ab eadem pariter empta pro ſcut. 850. monetæ, factis tamen detractionibus, vt infra.

Fundamentum reſolutionis fuit, quia cum tam Herſilia, quàm Hortenſia in teſtamentis, ſub quibus deceſſerunt hęredes vniuerſales pro æquali portione inſtituerint Petrũ, Septimium, Io. Garziam, olim huius Sacri Tribunalis Auditorem, & poſteà Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem, Paulum, Hieronymum, & Antonium Equitem Hieroſolymitanum, eoſque inuicem ſubſtituerint vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, quandocumque ſine filijs legitimis, & naturalibus deceſſerint; poſteà verò ſine prole deceſſerint ab inteſtato primo loco Petrus, indè Eques Antonius, & ſucceſſiuè Paulus, relictis dictis Vrbano, & fratribus ex Portia vxore ſuſceptis, & poſtmodum pariter defecerint ſine filijs Cardinalis, & Septimius ſuperſtite ſolo Hieronymo, ſicut in ipſius perſonam purificatæ fuerunt omnes reciprocæ ſubſtitutionis vtriuſque fideicommiſſi, ita conſequens eſt, vt Benedicto eius filio, & hæredi debeatur immiſſio vigore dictæ legis finalis.

Nec obſtat, quòd cum dicti fratres in vtroque teſtamento fuerint in conditione † poſiti, cenſeantur proindè vocati, nedum ad portionem Pauli patris, ſed etiam ad portiones

27 † pro vnaquaque earum inſpecto tempore ſolutionis prout fieri debet, non autem reſtitutionis fideicommiſſi. Surd. *conſil.*291. *nam.*12. *circa fin.* & *deciſ.*92. *num.*40. Menoch. *conſ.*183. *num.*35. *cum ſeqq.* Rota *deciſ.*267. *nam.*2. *part.* 1. *recent.*

Secuodò dixerunt, eſſe detrahenda legata à fideicommit-
22 tentibus relicta, & ab † hæredibus ſoluta, *l.*2. & *l.vl. C. ad Trebel. l. irritum*, & *l. in imponende, C. ad leg.* Falcid. Fuſar. *de ſubſtitut. q.*667. *num.*7. *cum ſeqq.* Rota *deciſ.*399. *nam.*38. Quæ ea relictis ab Herſilia aſcendunt ad ſcuta 257. 50. & ex teſtamento Hortenſiæ ad alia ſcuta 150. monetæ.

Legatum verò eiuſdem Hortenſiæ ſcurorum 900. pro tot Miſſis ſingulis diebus celebrandis, non eſt habendum in conſideratione, nec detrahendum in reſtitutiooe fideicommiſſi.
29 Quia cùm † non fuerit relictom vna vice præſtandum, ſed annuatim, & dietim, ſoluendum eſt per hæredem cum fructibus, *l. liberto*, §.1. *ff. de ann. legat. Doctores in l. deducta*, §. *qui poſt*, *ff. ad Trebell.* Peregrin. *de fideicommiſſ. art.*4. *num.*24. *in fin.* & *art.*34. *nu.*9. Fuſat. *de ſubſtitut. queſt.* 667. *num.*5. & *conſ.*77. *num.*1. Rota *in recent. deciſ.* 432. *nu.* 17. *part.*4. & *d. deciſ.*399. *n.*38. *part.*5.

Tertiò, ex bonis Herſiliæ detrahendam eſſe legitimam Marijfilij, & ea boois Hortenſiæ, filiorum, dempta ſexta par-
30 te pro portione ſpectante ad Hierooymum, † cum rata legitimæ Antonij fratris ab inteſtato prædefuncti, *l. ſcimus*, §. *cum autem, l. cum antiquioribus*, & *l. ex tribus*, *C. de inoffic. teſtam. l. ſi pater*, *vbi gloſſ.* & *DD. C. de inſtit.* & *ſubſtitut.* Prout etiam Trebellianicam, *cap. Raynaldus*, & *cap. Raynutius*, *extra de teſtam.* Gregor. *deciſ.*266. *n.*4.

Quibus non obſtat, quod cùm hæredes non confecerint inuentarium, vel amplius non poſſint detrahere Trebellianicam, vel ſatisfacti præſumantur ex iocalibus, aliiſque mobilibus repertis in earum hæreditate. Quia, quoad primum,
31 verior & communior eſt opinio, quod ob † non confectionem inuentarij non amittatur Trebellianica, vt de veriori tradit Bart. *in auth. ſed cum teſtator*, *num.*12. vbi adden. *Cod. ad leg. falcid.* & *in l. Marcellus*, *in princ. num.*8. vbi Angel. *num.*2. Alex. *num.*10. Iaſ. *nu.*57. & 68. qui quod ab hac opi-
32 nione in conſulendo, & iudicando non eſt † recedendum, Alex. *conſ.*67. *num.*2. *lib.*4. Gabr. *conſ.*138. *n.*34. *lib.*2. Vaſq. *de ſucceſ. creat.* §.8. *num.*15. *lib.*1. Caſtad. *deciſ.*3. *nu.*6. *de teſtam.* Rota *diuerſ. dec.*519. *ante nu.*1. *part.*4. & coram Gregor. *deciſ.*266. *num.*5. & *in recent. deciſ.*432. *num.*3. *par.*4. & *d. deciſ.*399. *num.*5. & 6. *part.* 5.

33 Secundum verò † procederet, quando Benedictus probaſſet, dicta iocalia, & mobilia in hæreditate ipſarum remanſiſſe, Peregr. *de fideicommiſſ. art.*35. *num.* 24. & *deciſ.* 5. *num.*7. & 9. Fuſar. *de ſubſtitut. queſt.*670. *num.*15. Alias, hoc non probato, ceſſat præſumptio ſatisfactionis; cùm
34 præſertim agatur de hæreditatibus Mulierum, † quæ præter dotem nihil aliud habere præſumuntur, *l.* 3. §. *ſed verum*, *in fin. ff. de minor.* Angel. *conſ.*81. *num.*2. *poſt mod. verſ. primo, quia* Honded. *conſ.*16. *num.*18. *lib* 2. Gregor. *deciſ.* 393. *nam.*5. Rota *in recent. deciſ.*231. *num.*2. *part.*6. & *in Interamnen. pratenſi fideicommiſſi*, 2. *Decembris* 1643. *coram R.P.D. meo Melzio.*

Verùm, quia Benedictos per Inſtrumenta publica oſtendit, in hæreditate Hortenſiæ, vltra dotem, de qua nunc agitur, & prædicta bona ſtabilia, adfuiſſe alia bona ingentis valoris, & in ſpecie tertiam partem bonorum hæredita-
35 riorum, q. Iacobi de Iacobacijs, quæ per dictos hæredes grauatos fuit alienata mediante conſenſu præſtito donationi dictorum bonorum, factæ ab eorum patre Paulo filio, & fratri reſpectiuè, contemplatione matrimonij, vt dictum fuit in alijs deciſionibus huius cauſæ, Detractiones videntur
36 abundè conſomptæ ea huiuſmodi alienationibus, Rota *deciſ.*2. *num.*14. poſt Merlinum *de legit.* Hæres enim, alienando corpora bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, illa cenſetur elegiſſe pro detractionibus ſibi competentibus, iuxta text. *in l. Marcellus*, §. *res quæ*, vbi Bart. & cæteri ſcribentes, *ff. ad Trebell.* Surd. *conſ.*71. *num.*1. Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.* 543. *num.*19. Rota *dec.*747. *num.*2. *par.* 1. *diuerſ.*

Nec ſatiſfacit reſponſio, quod fratres, conſentiendo huic donationi remiſerint tantummodo hypothecam, quam habebant ſuper bonis de eorum conſenſu donatis, ſed non præiudicauerint ſibi, quominus ſuper alijs non donatis conſequi poſſent ſuas detractiones, vt de muliere conſentiente alie-
36 nationi certorum bonorum viri, probat textus *in l. iubemus. C. ad ſenat. conſ. Velleian.* Et generaliter etiam, extra cauſam dotis, probat text. *in l. ſi vnus*, §. *ante omnia*, vbi Iaſ. *in fin.* Fulgoſ. *in l. creditor*, §. *fin. num.*1. *ad fin. ff. qui pot. in pign. hab.* Barboſ. *in l.*1. *par.*5. *num.*6. *ff. ſol. matrim.* Caſtr. *conſ.*70. *num.*1. *lib.*2. Boer. *deciſ.*23. *num.*9. *verſ. quemadmodum.* Magon. *deciſ. Lucen.* 55. *num.*14. *verſ. quod declarat.* Quia, vt aliquis ea Dominis aduertebat, Doctores allegari loquuntur in conſentiente alienationi rei alienæ ſibi hypothecatæ, quo caſu ſibi non præiudicat in cæteris non aliena-
tis. Hinc autem ſumus in alienatione rei propriæ, quia bona donata Paulo intuitu matrimonij, erant propria dicto- 37
rum fratrum conſentientium, & ad eos deuenta ex teſtamento Hortenſiæ. Ideòque non ſumus in ſimpliciter conſentiente, ſed alienante, qui ſemper præſumitur res alienatas in computum detractionum elegiſſe, ex iuribus ſupra deductis.

Super hoc tamen Domini nihil firmare voluerunt. Et ideò tam de hoc, quam etiam de quarto dotali, per fratres de Mellinis prætenſo ex dote eiuſdem Hortenſiæ, quod expreſſè Domini reſeruarunt, poterit particulariter videri.

Ideſt ſub diebus 20. *Iunii* 1639. & 15. *Iunii* 1640. *ſunt in precedenti part.*8. *recent. deciſiones* 153. & 238. *Altera vero emanata coram eodem Reuerendiſſ. P.D. Decano ſub die* 10. *Iunii* 1641. *eſt ſupra in hac eadem part. dec.*30.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Saluiani.

Veneris 15. *Ianuarii* 1644.

A R G V M E N T V M.

Sententia, ſeu mandatum per pupillum contra tutorem ad redditionem rationis, & reliquatus reſtitutionem, poteſt executioni demandari, mediante tamen iudicio ſaluiani contra tertium poſſeſſorem, tutoris bona detinentem, eique benè illa præiudicat, dummodo cauſa fuerit cum legitimo oppoſitore agitata.

S V M M A R I V M.

1 *Pupillo acquiritur actio contra tutorem pro redditione rationis, ac reliquatus reſtitutione à die ſuſceptæ tutelæ*, & *num.*15.

2 *Hypotheca expreſſa anterior præfertur expreſſæ poſteriori, quamuis illa ſit pro dote.*

3 *Immiſſio in Saluiano conceditur quoties adeſt creditum cum hypotheca, poſſeſſio debitoris, & rei conuentio vnà cum identitate bonorum ſuper qua illa petitur.*

4 *Mandatum contra debitorem relaxatum illius creditori non citato præiudicare non valet.*

5 *Calculus factus contra debitorem eius creditori nocere non poteſt, ſi in eo creditor citatus non fuit, lim. vt num. ſeq.*

6 *Mandatum relaxatum contra debitorem, qui cauſam acerrimè patrocinauit, etiam illius creditoribus præiudicat, quamuis non citatis.*

7 *Sententia, vt noceat alijs non litigantibus nec vocatis ſatis à DD. reparatur ſi illa cum legitimo contradictore fuerit agitata.*

8 *Contradictor, ſeu defenſor legitimus dicitur ille cuius defenſio cauſæ principaliter intereſt.*

9 *Mandatum relaxatum contra debitorem ſtantibus adminiculis præiudicat etiam eius creditoribus, quinimmo & cuilibet tertio non citato.*

Confeſſio debitoris adminiculata eius etiam creditoribus præiudicat, *num.*9.

10 *Scriptura priuata ſi non reperitur trino teſte ſignata non concurrit cum inſtrumento publico, quamuis illud ſit tempore poſterius*, & *de ratione*, *num.*11.

11 *Fraudes facilè admitti poſſunt in ſcriptura priuata ex appoſitione antidata.*

12 *Scriptura priuata, quamuis non fuerit trino teſte munita, nihilominus ſi aliundè eius veritas iuſtificetur, tamen plenè probat etiam contrà publicum inſtrumentum.*

13 *Emptione per aliquem facta, ſi deinde alius ſemper in rei empta poſſeſſione permanſit, arguitur emptorem* non

Præterquam hæc dooatio tanquam turbida, & altioris in-
18 daginis † reijci deberab hoc iudicio Saloiani, & diſcuti in
petitorio, *l. fin. C. quorum bonorum l. 2. C. de edict. & not.* &
ibi communiter DD. *Rot. in Bononien. dotis 3. Iun.* 1605. *cor.
Litta, & in Bononien. de Lambertinis* 20. *February* 1612.
coram Manzanede poſt Paciſ. de Salu. *deciſ. 61. n. 1. & 295.
num. 7.*

Et ita vtraque.

*Deciſio iſta emanata coram eodem R.P.D. Veroſpio ſub die
15. Iunii 1643. erit infra in Appendice.*

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Archiepiſcopo Tarracooeñ.

Romana Depoſiti.

Sabbati Rota Martiniana 23. *Ianuarij* 1644.

ARGVMENTVM.

Pecunias quas recepit creditor vigore ordinis ſui debitoris alicui banco directi, nullatenus ille reſtituere tenetur, quamuis appareat pecunias ſolutas debitoris minimè fuiſſe, idque nec in ſubſidium locum habere poteſt, quoties ſoluenti contra dirigentem ordinem remanet actio.

SVMMARIVM.

1 *Creditor qui vigore ordinis ſui debitoris ab aliquo pecunias recepit ſimpliciter, & abſque vlla conditione non poteſt ad reſtitutionem condemnari.*

2 *Depoſitarius qui vigore ordinis debitoris, pecunias creditori ſoluit, valet tantum contra facientem ordinem per ſuas actiones dirigere, non contra recipientem pecunias.*

3 *Repetitio non datur contra eum qui ſuum recepit, quantumuis ab alio, quam à ſuo debitore pecunias recipiat.*

4 *Repetitioni locus eſſe debet ſi ſolutio ex falſa cauſa emanauit.*

5 *Solutio facta de ordine creditoris perindè eſt, ac ſi ipſi creditori facta fuiſſet.*

6 *Pœna incurri non poteſt ſtante bona fide.*

7 *Pecunia alicui ſoluta incontinenti fit accipientis itaut nullatenus condici, aut vendicari poſſit.*

8 *Creditor recipiens pecunias vigore ordinis ſui debitoris, quæ tamen illius non erant, quando in ſubſidium illas reſtituere teneatur, & num. 9.*

10 *Remedium ſubſidiarium non datur quoties competit ordinariam, & num. 11.*

11 *Actio extraordinaria non conceditur vbi alicui competit ordinaria, & ſup. num. 10.*

12 *Actio extraordinaria ad reſtitutionem pecuniarum non datur aduerſus eum qui recepit, quod ſibi verè debebatur, & bona fide conſumpſit.*

DECISIO CCXLIII.

POſt plures deciſiones in hac cauſa emanatas coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, in * quibus reſolutum fuit
Sac. Mont. Piet. teneri ad reſtitutionem depoſiti ſcut. 15000.
facti per bon. mem. D. Io. Antonium Vrſinum Ducem S.
Gemini, & ſucceſſiuè lata ſententia, quæ fuit coram me
confirmata, & reſeruatum videre An Mons poſſet dicta
ſcuta 15000. repetere ab hæredibus q. Flaminij Razzantis cui
fuerunt ſoluta de ordine DD. de Aquauioa debitorum Razzantis,
& ad quorum fauorem cantabat depoſitum. Dubitaui hodie An hæredes dicti q. Flaminij Razzantis teneantur
reportare in Banco Sac. Mont. Pier. dicta ſcut. 15000. per
eundem Flaminium extracta, & DD. negatiuè reſolueruot.

Quia cùm Razzantes dictas pecunias exegerit à DD. de
Aquauiua eius debitoribus pro extinctione proprij crediti,
& ſic titulo onetoſo, nec vllum vinculum reperiatur appo-
1 ſitum in mandato reportato, † inde ad aliquam reſtitutio-
nem non poteſt Razzantes condemnari, vt probant *text.
expreſſi in l. 51. 15. 11.* vbi DD. communiter, *l. qui hominem
34. in princ.* ibi, non Titio, ſed tibi partem hominis condicet,
vbi gloſ. & in l. ſi alicui 78. ff. de ſolut. Dec. *in l. ſingularia nu.
6. ff. ſi cert. pet.* Ioſeph Ludouic. *deciſ. Lucen. 25. num. 4.* Buratt. *deciſ. 2. num. 1. cum ſeqq.* cum alijs per Rotam *dec. 77. nu.
3. part. 6. recent.*

Indubitatum eſt enim Montem Piet. purè, & ſimpliciter
acceptaſſe ordinem illi directum à præfatis DD. de Aquauiua
ad hoc, vt Razzaoti ſolueret dicta ſcuta 15000. depoſita
ad eorum fauorem per quam acceptationem venit dicendum
Montem voluiſſe ſequi fidem illorum, vnde ſi Mons
malè, vel iodebitè ſoluit, † valet tantum actionem dirigere 2
aduerſus præfatos DD. de Aquauiua ordinem facientes non
autem contra Razzantem, *l. ſi procurator in fin. ff. de condict.
indeb.* Surd. *conſ. 4. num. 10. & conſ. 528. num. 18. verſ. ſi
igitur ſoluerunt, & num. 29.* Gratian. *diſcept. 304. nu. 1.* Menoch.
conſ. 300. num. 30. cum repetitio non detur contra eum
qui ſuum recepit † licet ab alio quam à ſuo debitore pecu- 3
nias recipiat, *l. repetitio 44. ff. de condit. indeb.* vbi optimè
Faber in ratiooabili, Caual. *deciſ. 460. n. 4.*

Nec obſtat, quod Miniſtri Sac. Mont. ſoluerint dicta ſcuta
15000. indebitè, ſiue ex falſa cauſa, prout remanet iuſtificatum
ex deciſ. emanatis aduerſus eundem Montem coram
Reuerendiſſ. D. meo Decano ad fauorem Excellentiſſ.
D. Ferdinandi Vrſini Ducis S. Gemini propterea † eſſe lo- 4
cum repetitioni *argum. text. in l. eleganter 23. ff. de condit. indeb.*
quia Miniſtri Sac. Montis ſoluerunt ex falſa cauſa DD.
de Aquauiua aduerſus quos competit actio repetitionis indebiti
non autem contra Razzantem verum, & legitimum creditorem
DD. de Aquauina, de quorum mandato fuit q. Flaminio
Razzanti facta ſolutio, † quo fit perinde habeatur 5
ſiue reputetur, ac ſi præfatis DD. de Aquauiua ſiue eorumdem
procuratori perſolutum fuiſſet, *l. verò procuratori, l.
qui hominem, §. ſi Titium, ff. de ſolut.* Add. ad Gregor. XV.
deciſ. 139. n. 7. verſiculo ad exigendum, Rota *deciſ. 227. n. 1.
part. 6. recent.*

Remanſit etiam indubitatum Razzantem etiam ignoraſ-
ſe ſolutionem faciendam per Montem de ſcut. 15000. fuiſſe 6
indebitè factam † qua bona fide ſtante non valuit aliquam
io pœnam incurrere, *argum. text. in l. quicumque, vbi gloſ. in
verbo incenſare. C. de ſeru. fugit. l. ſi quis abſentis ſupra verſ.
longè magis ff. de action. & obligat. l. ſi procuratorem. §. ſi ignorantes.
ff. mandat.*

Dicebant etiam Domini, quod cum ſolutio facta Razzanti
non fuerit facta nomine proprio Mootis, ſed nomine
debitorum Razzantis, & ad effectum dictum debitum extinguendi,
ita vt dicatur ſequuta commixtio pecuniarum bona
fide, & ſucceſſiuè conſumptio facta rei propriæ inde ad
reſtitutionem pulſari nullatenus poſſe, cùm pecunia ſtatim
alteri ſoluta † incontinenti fiat accipientis ita, & taliter vt 7
condici, aut vendicari non poteſt, *l. ſi alieni nummi 78. ff.
de ſolut. l. ſingularia. ff. de rebus credit. & ſi cert. pet.* vbi Bart.
& Angel. *numer. 7.* Menoch. *conſil. 300. num. 32.* Surd. *conſ. 4.
numer. 10. & conſ. 528. num. 16. & 29.* Rot. *deciſion. 77. num.
31. part. 6. recent.*

Nec dicatur Razzantem teoeri ad reſtitotionem pecunia-
rum ſaltem ex æquitate, & in ſubſidiom † iuxta text. *in l.* 8
ſi me, & Titium, ff. de rebus credit. & ſi cert. pet. quia obiectum
procederet ſi Razzantes dicta ſcuta 15000. recepiſſet
titulo lucratiuo, quo caſu contra eum fortaſſe daretur dicta
actio ſubſidiaria, ſecus verò dum dictas pecunias recepit ti- 9
tulo onerofo io extioctionem proprij ſui crediti, præcedente
quietantia, ac iurium ceſſione, quo caſu nulla de iure
competit actio ſubſidiaria, Alex. *conſ. 92. num. 6. lib. 1.* Menoch.
de recuper. remed. 4. num. 2. & 4. Coſta *de remed. ſubſid.
remed. 12. num. 4. verſ. ſecundum eſt*, Surd. *conſ. 528. n.
21.* Rota *dec. 77. n. 23. cum tribus ſequen. part. 6. recent.* Burat.
dec. 874. num. 9.

Sed in præſenti cùm detur remedium ordinarium aduerſus
DD. de Aquauiua ad fauorem Montis ceſſat vtique ſubſidia-
rium, quod non datur, niſi quando quis reperitur deſtitutus 10
omni alio iuris auxilio, & aliunde parti conſulere non poſſit
d. l. ſi me, & Titium, vbi Soc. Rimin. & Alexand. Coſta
de remed. ſubſid. prelud. 7. num. 9. & remed. 12. num. 5. Surd.
conſ. 528. num. 19. & 20. Giouagn. *conſ. 72. num. 38. lib. 1.*
Rota *in recent. deciſ. 351. num. 9. part. 5. & deciſ. 77. num.
27. part. 6. & in Anconitana cenſuum 24. February 1643.
coram me.*

Nihil obſtat, qood Mooti veniat tamquam minori concedenda
reſtitutio in integrum aduerſus ſolutionem perperam
factam, quia cùm vt ſupra dictum eſt habeat actionem
ordinariam aduerſus mandaores, quibus ſolutio facta fuit
non autem Razzanti habenti cauſam ab illis, ceſſat iode 11
quæcumque reſtitutio, ſiue exactio extraordioaria, Menoch.
conſ.

Digitized by Google

conſ.244. num.56. Odd. *de reſtit. in integr. quæſt.17. art.2. n.1. & artic.1. num.48.* cum ea non detur aduerſus eum qui rece-
12 pit, quod ſibi verè competebat, & bona fide conſumpſit Rot. quæ alios refert *d. deciſ.77. num.30. & 31. part.6. recentior.*

Et ita reſolutum vtraque parte informante &c.

Deciſiones plures in hac cauſa emanata coram bo. me. Dunozetto Decano, videri poterunt inter eius deciſiones mox imprimendas.

R. P. D. M E L T I O,

Poſteà Epiſcopo Papień.

Anagnina Beneficij.

Mercurij 27. Ianuarij 1644.

A R G V M E N T V M.

Gratiosè ſubrogatio conceditur adiudicatio beneficij, quamuis alius in illius poſſeſſione permanſerit, ſi de titulo ſufficienti contra ſubrogationem gratioſam non docuerit.

S V M M A R I V M.

1 *Gratia Pontificis executioni demandari debet quoties eſt iuſtificata.*

2 *Cedens per ceſſionem dicitur à ſe abdicare omne ius, illudque in ceſſionarium transferre.*

Ceſſionarius in omnibus, & per omnia repræſentat perſonam cedentis, num.2.

3 *Subrogatio gratioſa operatur, vt omnia priuilegia, & iura in eum tranſeant, in quem fit ſubrogatio.*

4 *Poſſeſſori ſufficit vincere per non ius aduerſarij.*

5 *Poſſeſſor non iuſtificans titulum ſuæ poſſeſſionis in ea conſoueri non poteſt contra iuris alterius gratioſam habentis ſubrogationem.*

6 *Poſſeſſio ſola non facit aliquem legitimum contradictorem aduerſus habentem gratioſam ſubrogationem.*

Poſſeſſor non ſufficit, quod contra habentem titulum, & ipſe alleget titulum, niſi ſuum titulum releuantem eſſe doceat, num. 6.

D E C I S I O CCXLIV.

DE Anno 1642. * ſub 27. Iunij coram bon. mem. Merlino, fuit reſolutum Beneficium, de quo agitur eſſe adiudicandum Sellario prouiſo Apoſtolico per obitum q. Camilli Collettæ, in Romana Curia defuncti, eo quia iuſtificaſſet omnia narrata in gratia, & præſentationem huius beneficij ſpectare, & pertinere ad Monaſterium Fratrum S. Franciſci ex perſona q. Fratris Leonardi Serratij, ea ſcilicet ratione, quia licet tale beneficium originariè ſit de iurepatronatus laicali tamen dum transfertur in Eccleſiam efficitur Eccleſiaſticum; & ſi non attenditur prima origo fundationis, ſed qualitas perſonæ, in quam transfertur, & per conſequens tale Iuſpatronatus, quamuis ab initio laicale cadit ſub regula octaua, hodie noua, Cancellariæ, nec amplius illud eſt liberæ præſentationis Patronorum. De anno autem præterito ſub 21. * Maij coram me in eadem cauſa fuit per Dominos receſſum à prima deciſione, & reſponſum, ius huius beneficij exiſtere penes Claudium Loccium, ex eo, quia illud eſſet liberæ præſentationis Patronorum, nec cadere ſub regulis Cancellariæ, eò quia laicale eſſet, non autem Eccleſiaſticum; dum illud non tranſiuit irreuocabiliter in perſonam Eccleſiaſticam, ſcilicet in dictum Fratrem Leonardum, ſed tantum eius vita durante, cùm Liuia teſtatrix poſt mortem eiuſdem Fratris vocauerit Veronicam, & eius filios, quo caſu non viſum fuit tale beneficium mutaſſe eius, naturam, nec effectum fuiſſe Eccleſiaſticum, ſed remanſiſſe merè laicale.

Cauſa hodie denuò propoſita, & diſputato dubio, quænam deciſio eſſet confirmanda, cenſuerunt DD. ſtandum eſſe in primo loco deciſis, quia cùm in vacatione alias ſecuta per obitum Vincentij Colettæ, defuncti in menſe Auguſti, Sedes Apoſtolica beneficium contuliſſet Camillo Collettæ, & ad præſentationem dicti Fratris Leonardi, Ordinarius inſtituiſſet Claudium Loccium, Sellarius habet pro-
1 uiſionem Apoſtolicam, tam per obitum Camilli Colettæ, quàm per reſignationem dicti Claudij Loccij, cum gratioſa in eius iuribus ſubrogatione, vndè ius Sellarij non poteſt controuerti, & dum Sellarius omnia in ſupplicatione narrata 1
iuſtificat gratia illi conceſſa de huiuſmodi beneficio, vti iuſtificata eſt executioni demandanda, *cap. ſi quando de reſcrip. cap. ſi capitulo cum gloſ. in verb. exequatur de conceſſ. præb. in 6.* Sarnen. *in tract. Breu. n.4.* Mohed. *deciſ.13. vt lit. pend.* Gig. *de penſ. quæſt.81. num.2.* Rot. *dec.506. num.1. & 558. n.2. par.1. recent. & deciſ.258. num.1. part.7. diuerſ.*

An autem tale Iuſpatronatus ſit Eccleſiaſticum, vel laicale non videtur cadere ſub præſenti inſpectione, quia cùm Clericus Antonius Sellarius hodie veniat non tantum ex qualitate eiuſdem patronatus, ſed etiam ex reſignatione iuris ſibi facta ab eodem Claudio Loccio, qui à Fratre Leonardo fuit præſentatus, *vt in Summar. eiuſdem Sellarij n.2.* non poteſt eidem Sellario denegari adiudicatio dicti beneficij, cùm per talem ceſſionem iurium dicatur cedentem à ſe abdicaſſe omne ius, † & illud in ceſſionarium transla- 2
tum, qui perſonam cedentis in omnibus, & per omnia repræſentat, *l. fin. C. de priuil. fiſc. l. emptor.* & ibi Bald. *in princ. C. de hered. vel act. vend.* Surd. *conſ.22. n.16. & conſ. 82. num.13.* Rot. *deciſ.264. num.6.* coram Burat. *Romana pecuniaria 1. Iulij 1626. coram bon. mem. Merlino, & in Legionen. Canonicatus 28. Martij 1639. & 27. Ianuarij 1640. coram R. P. D. meo Royas*, maximè accedente gratioſa ſubrogatione, † quæ operatur, vt in gratiosè ſubrogatum 3
cenſeantur tranſiſſe omnia priuilegia, & iura tam actiua, quàm paſſiua, quæ ei, in cuius locum fuit facta ſubrogatio, competebant Coc. *deciſ.47. num.17. & deciſ.262. num.7. & ſeq. par.6. diuerſ.*

Non obſtat, quod Chriſantes Pelagatta ſit poſſeſſor, & per conſequens illi ſufficiat vincere per non ius Sellarij acto- 4
ris, vt fuit reſolutum in *hac eadem cauſa ſub 21. Martij anni præteriti coram me.*

Quia cùm Pelagatta non iuſtificet titulum ſuæ poſſeſſionis non eſt conſouendus in ſua poſſeſſione in præiudicium iuris dicti Sellarij, † & eius gratioſæ ſubrogationis, & non 5
habeat poſſeſſionem titulatam, & ſic non ſit præferendus *gloſ. in cap. ſi teſtes in gloſ. magna circa medium, verſ. plures refert 4. q. 3.* Gabr. *de teſtib. concluſ. 4. num.82.* Mont. poſt alios *de retin. remed.3. nu.374.* Peruſin. *in tract. de manuten. deciſ.64. num.17.* Pariſ. *conſ.107. nu.77. lib.1.* Rot. *dec.730. num.8.* coram Buratto, *& deciſ.214. num.17. part.7. diuerſ. & dec.249. num.5.* coram Gregor. XV. nec ſola poſſeſſio Pelagattæ facit illum legitimum contradictorem ad impediendam adiudicationem vigore gratioſæ ſubrogationis, ſicut nec quælibet tituli allegatio cum releuans eſſe debeat ad effectum, vt aliquid operetur, vt firmauit *deciſio in Ferrarien. Præbendæ 11. Maij 1637. coram bon. mem. Pirouano, quæ eſt in ordine 608. n 8. & 9. par.5. diuerſ. n.2.*

Et ita Sellario tantùm informante reſolutum.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata coram bon. mem. Merlino ſub die 27. Iunij 1642. eſt inter eius impreſſ. deciſ. 896.

Altera verò emanata coram eodem Reuerendiſſ. P. D. Epiſcopo Papien. ſub die 27. Maij 1643. erit infra in Appendice.

R.P.D. G H I S I L E R I O,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeń.

Lucana Iuriſpatronatus.

Veneris 29. Ianuarij 1644.

A R G V M E N T V M.

Iuriſpatronatus præſumptio vſurpationis non intrat, quando ceſſat potentia, vel iuriſdictio, & tunc quando ceſſat talis præſumptio, non eſt neceſſaria probatio Iuriſpatronatus requiſita per Concilium Tridentinum *ſeſſ.25. cap.9. de reform.* Et plura deducuntur circa ordinariam probationem Iuriſpatronatus, & alia circa prædictam materiam latè deducuntur.

S V M M A R I V M.

1 *Iuriſpatronatus vſurpatio, quando intrat, tunc illud eſt probandum, vel per centenariam, aut qua-* dra-

Digitized by Google

dragenariam iuncta fama.

2 *Iuſpatronatus, quando prætenditur ab Vniuerſitatibus, vel à Dominis locorum, intrat præſumptio vſurpationis, & qualiter veniat probandum.*

3 *Iuſpatronatus, quando non prætenditur à tota Vniuerſitate, ſed ab aliquibus de vniuerſitate, tunc non intrat præſumptio vſurpationis.*

4 *Præſumptio vſurpationis iuriſpatronatus, vt intret, eſt conſideranda potentia, vel iuriſdictio.*

5 *Timor vſurpationis iuriſpatronatus, ex quibus dicatur ceſſare.*

6 *Iuſpatronatus ſi prætendatur à tota Vniuerſitate præſumitur ex vſurpatione, quamuis ſit parua.*

7 *Parochianorum certa pars, quando prætendit iuſpatronatus non militat præſumptio iuriſpatronatus.*

8 *Iuſpatronatus præſumptio vſurpationis, quando non intrat, ceſſat diſpoſitio ſacri Conc. Trident. cap. 9. ſeſſ. 25. de reform.*

9 *Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 9. de reformat. quid diſponat.*

10 *Iuſpatronatus ſatis probatur ex pluribus præſentationibus antiquis, & effectum ſortitis.*

11 *Quod procedit etiamſi non adeſſet inſtrumentum fundationis, & dotationis, vel conſtructionis.*

12 *Iuſpatronatus, quando non eſt ſuſpectum de vſurpatione, tunc iuxta præſcriptum Concil. Trident. benè probatur per præſentationes plures effectum ſortitas.*

14 *de Præſentatione, quando non conſtat, qualiter id ſuppleatur.*

15 *Iuſpatronatus ex quo neceſſario ſuppleatur.*

16 *Actus confirmationis iuriſpatronatus, non compatitur ſe cum electione, vel præſentatione.*

17 *Electio, ſeu præſentatio ad iuſpatronatus ſi non probetur à quo fuit facta, id ſuppletur ex ſequentibus præſentationibus factis, & nu. 18.*

19 *Beneficii prouiſio, quando fuit facta cum præſeruatione iuriſpatronatus, non tanquam de beneficio libero, non inducitur nouus ſtatus.*

20 *Beneficii collatio, quando fuit facta, vti de deuoluto non inducit ſtatum libertatis.*

21 *Ordinariorum ſententiis plurimum defertur ad probationem iuriſpatronatus.*

22 *Quod maximè procederet, ſi eſſet antiquiſſima.*

23 *Sententia lata ſuper ſtatu facit ius, quoad omnes contrarium prætendentes, in omni tempore etiam contra non citatos.*

24 *Sententia non poteſt dici ſuſpenſa per appellationem, ſi viua voce fuit appellatum cum facultate appellandi in ſcriptis.*

25 *Si talis appellatio in ſcriptis numquam fuerit facta, cùm tunc appellatio in voce remaneat inualida.*

26 *Appellatio, quando non fuit proſecuta, nec fuerunt prorogata fatalia ſententia remanet deſerta.*

27 *Effectum ea quæ non habuerunt, non immutant ſtatum antiquum.*

28 *Præſentationes, quando non ſunt veræ, ſed potius ſimplices electiones aliquorum, qualiter ab Ordinariis cenſeantur acceptata.*

29 *Præſentationes ad iuſpatronatus, quando patiuntur aliquam exceptionem, non ſuffragantur ad probandam centenariam.*

30 *Verbum*, electio, *in materia iuriſpatronatus, ſumi etiam poteſt, pro verbo præſentationis.*

31 *Medium inhabile, non poteſt impedire, quin extrema coniungantur ad effectum probationis.*

32 *Perſonis priuatis ad probandum iuſpatronatus ſufficit quadragenaria poſſeſſio, cum publica voce & fama, ſiue cum adminiculis, & quæ ſint iſta adminicula, num. 33. & 34.*

35 *Prouiſiones Apoſtolicæ non immutant ſtatum beneficij in præiudicium patronorum, niſi expreſſe exprimetur, & num. 40.*

36 *Papa non voluiſſe præſumitur immutare ſtatum beneficij, quod multo magis præſumitur, ſi prouiſio Apoſtolica fiat ex cauſa reſignationis.*

37 *Papa prouiſio, vt immutet ſtatum beneficii, quid requiratur, num. 38.*

39 *Eccleſia, vt præſcribat libertatem beneficii, quid requiratur.*

41 *Probationes æquiuocæ, & quæ tolluntur per declarationem partium non iuuant.*

42 *Probatio, quæ capit omne tempus, non ſufficit ad probandum tantum, tempus anterius, ſi de præſenti contrarium prætendatur.*

43 *Eccleſia requirit reſidentiam, ergo eſt parochialis, iſta conſequentia non eſt valida, & quare num. 44.*

44 *Beneficia etiam ſimplicia poſſunt commendari.*

45 *Sepulturam, quis poteſt ſibi eligere in qualibet Eccleſia, habente ius tumulandi.*

46 *Sepeliendi actus non concludit per neceſſe Eccleſiam eſſe parochialem.*

47 *Parochiani, quando concurrunt ad præſentandum, non vti omnes, ſed vti vna pars, quid ex hoc inferatur, num. 48.*

49 *Præſentationum continuatio, quando fuit probata per 100. & amplius annos, eſt valida probatio, etiam in perſonis ſuſpectis de vſurpatione.*

50 *Immemorabilis licet non probetur per ſcripturas, ſecus tamen eſt, quando concurrunt 100. tantum anni.*

51 *Centenaria præſcriptio, quando non includat rei initium.*

52 *Præſcriptio immemorabilis non probatur per ſcripturas, niſi in illis enuncietur.*

53 *de Præſcriptione immemorabili probanda, quando agitur, quid admittatur, & num. 54.*

54 *Probatio, quando fit per inſtrumenta continentia factum affirmatiuum, & continuum, id habet implicitam negatiuam ſui contradictorii.*

55 *Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 9. de reformat. quid innouauerit circa probationes iuriumpatronatus.*

56 *Inſtrumenta, dum ſunt documenta authentica, probant.*

57 *Beneficium, quando eſt dotatum per ſubſequentes aſſignationes non fit præiudicium patronis.*

58 *Cum ad prædictum effectum neceſſe ſit, quod beneficium ſit penitus depauperatum.*

59 *Iuſpatronatus, quando eſt penitus depauperatum, tunc vt alius per donationem illud acquirat, id prius debet intimari patrono.*

60 *Iuriſpatronatus probatio ex effectuatis præſentationibus, ex quibus remaneat magis clara.*

61 *Probatio iuriſpatronatus ex effectuatis præſentationibus facta, non ſecus eſt, ac ſi exhiberetur titulus dotationis, & fundationis.*

62 *Papa, dum derogat iuripatronatus, neceſſariò eſt dicendum illud adeſſe, & num. 63. amplia num. 64. & 65.*

DECISIO CCXLV.

VAcante, de menſe Februarij 1641. per obitum Pauli Acatini, ſimplici Beneficio, ſeu Eccleſia ſine cura Sancti Andreæ, in loco nuncupato Pellaria, quæ eſt vnum de brachijs, ſeu contraris, vel vijs Parochiæ SS. Ioannis, & Reparatæ, Lucanæ Ciuitatis. Parochiani dictæ contratæ, vel viæ, vicini dictæ Eccleſiæ, tamquam Patroni elegerunt, & nominarunt in Rectorem ſupradicti Beneficij, ſeu Eccleſiæ Alexandrum Trentam, illumque ſucceſſiuè præſentarunt coram Vicario Lucano. In termino Edictorum ſe oppoſuit Collegium Beneficiatorum Cathedralis Lucanæ, & vigore vnionis à ſanct. mem. Gregorio XV. eidem Collegio factæ, poſtquam perceſſum, ſeu deceſſum Rectorum vacauerint Eccleſiæ SS. Andreæ, ac Quirici, & Iulittæ, ſine cura, ad hoc, vt tenuitati diſtributionum, & decenti Beneficiatorum ſubſtentationi conſuleretur, obtinuit ab eodem Vicario ſententiam fauorabilem, in qua fuit pronunciatum, non conſtare de Iurepatronatus, & dictum Trentam præſentatum à Parochianis, vt ſupra, non eſſe inſtituendum. Deuoluta cauſa ad Rotam in gradu appellationis interpoſitæ, pluries fuit propoſitum dubium, An conſtet de dicto Iurepatronatus, ita vt Trenta ſit inſtituendus, illoque maturè diſcuſſo, fuit reſolutum de eo conſtare, & conſequenter præſentatum à Parochianis eſſe inſtituendum. Quia in huiuſmodi Iurepatronatus, non eſt locus diſpoſitioni ſacri Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. cap. 9. de reformat.* dum loquitur de perſonis ſuſpectis de vſurpatione Iuriſpatronatus, ſed eſt locus probationi centenariæ, ſeu quadragenariæ cum fama, † quæ ſatis eſſe reputantur in priuatis, iuxta *conſil.* 1
Federic. de Sen. 234. num. 3. verſ. ad propoſitum, Gabr. *conſil. 198. nu. 5. lib. 2.* Pariſ. *conſil. 114. nu. 4. lib. 4.* Dec. *conſ. 174. nu. 4.*

num.4. ſecundum quam opinionem veriſſimam, & vſu re-
ceptam Rota ſæpiſſimè iudicauit, & iudicat, Caſſad. de-
ciſ. 2. num.5. & 6. & deciſ.4. de probat. Rot. deciſ.254. nu.10.
vſque ad fin. lib.3. part.3. diuerſ. in recent. deciſ.211. num.1.
deciſ.312. num.4. & ſeqq. part.1. deciſ.290. part.5. & fuit re-
ſolutum in Lucana Iuriſpatronatus 27. Iunij 1617. coram bon.
mem. Seleucien. in Parmen. Prioratus 23. Iunij 1621. coram
eodem, cum alijs relatis in Piſtorien. Parochialis 10. Maij
1641. coram Eminentiſſ. Card. Veroſpio, atque ita pluries
declarauit Sacra Congregatio Concilij. Siquidem etiamſi
2 Concilium vbi ſupra, quando Iuſpatronatus † prætendi-
tur ab Vniuerſitatibus, & Dominis ita potentioribus, vt
præſumi poſſit vſurpatio, pleniorem, & exactiorem pro-
bationem ad docendum verum titulum requirat, nec quod
immemorabilis temporis probatio aliter eis ſuffragetur,
quam ſi præter reliqua ad eam neceſſaria præſentationes
etiam continuatæ non minori ſaltem, quam quinquaginta
annorum ſpatio, quæ omnes effectum ſortitæ ſint, authen-
ticis ſcripturis probentur, nihilominus illius diſpoſitio non
applicatur huic caſui, cum iuſpatronatus non pertineat ad
vniuerſos Parochianos Eccleſiæ Sancti Ioannis, ſed ad vnum
brachium, contratam, ſeu viam, quæ probatur eſſe par-
3 tem, non autem totam, quo caſu † ex dipoſitiune Sacr.
Concil. non reputatur potens, vt conſiderauit Rota dicta de-
ciſ.290. part.5. recent. vbi quod ſacra Congregatio declara-
uit, Concilium non intrare, quando non tota Vniuerſitas,
ſed certa pars illius, prætendit iuſpatronatus; & ratio eſt,
4 quia nulla in ea poteſt conſiderari ſiue potentia, ſiue iuriſdi-
ctio, prout ad effectum præſumendæ vſurpationis, iuxta
diſpoſitionem Concilij requiri, firmauit Rota eadem deciſ.
290. num.20. & antea in Craconien. Parochialis 24. Ianuarij
1628. coram bon. mem. Merlino, tali enim caſu nulla poteſt
conſiderari formido in Ordinario quin ipſe haud difficulter
5 beneficij libertatem vindicare potuerit, † & ita ceſſare
debeat timor vſurpationis, vt firmat eadem deciſio 290. n.22.
Nec videtur ad hunc effectum obſtare reſolutionem Rotæ
in Cremon. Capellaniæ 8. Aprilis 1601. coram bon. mem. Coc-
cino, confirmata coram eodem in alia Ferrarien. Archipreſ-
byteratus 26. Iunij 1628. qua eſt deciſ.297. part.5. recentior.
vbi nu.36. firmatur, iuſpatronatus Vniuerſitatis etiam par-
uæ, & ſine iuriſdictione in loco, ac etiam Parochianorum
præſumi ex vſurpatione, & ita ſæpè cenſuiſſe ſacram Con-
6 gregationem † ibi refertur. Quia procedit, quando agitur
de iurepatronatus prætenſo à tota Vniuerſitate, licet illa
parua ſit, vt habetur in dd. deciſionibus. Non autem, quan-
7 do certa pars Parochianorum prætendit † iuſpatronatus,
quia in iſtis non militat illa præſumptio, vt declarauit ſacra
Congregatio 18. Iulij 1602.

Vnde cùm ex ſupradictis non agatur de iurepatronatus
ſpectante ad aliquam Vniuerſitatem nec ad vniuerſos Paro-
chianos Eccleſiæ S. Ioannis, ſed ad Parochianos vicinos Ec-
8 cleſiæ S. Andreæ, nec intret ſuſpicio, ſeu † præſumptio
vſurpationis, ceſſat diſpoſitio ſacri Concilij, iuxta declara-
tionem ſacræ Congregationis eiuſdem Concilij, quod in hoc
9 caſu nihil innouauit, ſed illius probationem reliquit † in
diſpoſitione iuris communis, vt ſæpè dixit Rota, & ſignan-
ter in Tudertina Iuriſpatronatus 13. Iunij 1572. coram bon.
mem. Cardinali Lancellotto, in recent. deciſ.312. num.2. par.
1. & 360. num.2. par.2. quas ſecuta fuit Rota in Iannen. Ab-
batia 14. Martij 1635. coram me. Sufficientem verò, & ſu-
10 perabundantem † probationem adeſſe de iure communi,
cenſuerunt Domini, ex pluribus præſentationibus antiquis,
& effectum ſortitis à centum & amplius annis, quibus con-
currentibus, etiamſi non detur inſtrumentum fundationis,
11 dotationis, vel conſtructionis remanet ſufficienter proba-
tum iuſpatronatus, iuxta conſil. Oldrad. 229. ſæpiùs à Rota
canonizatum, etiam iuxta præſcriptum ſacri Concilij Tri-
12 dentini vbi ſuprà volentis, † quod in perſonis non ſuſpectis
probetur per documenta præſentationum multiplicatarum
per centum annos, & quæ fuerint effectuatæ.

Nam de anno 1362. datur præſentatio, & inſtitutio in
Rectorem dictæ Eccleſiæ Sancti Andreæ de perſona Presby-
13 teri Benedicti Ciuecij electi, & quamuis † dicatur, non
conſtare de præſentatione facta de eo, attamen cùm vltra
inſtrumentum inſtitutionis prædictæ, extet aliud præcedens
inſtrumentum præſentationis factæ per dictum Benedictum
de ſeipſo, in quo enunciatur eius electio, ſtante antiquita-
14 te temporis, dicta † enunciatiua facit plenam fidem, con-
currente confirmatione Epiſcopi, cum poſſeſſione dicti Be-
nedicti, quæ neceſſario præſupponit iuſpatronatus; neque
confirmaſſet Epiſcopus electionem, ſed prouidiſſet, † ſi be- 15
neficium fuiſſet liberæ collationis, cùm idem non poſſit eli-
gere, & confirmare, cap. fin. de inſtit. Dec. conſ. 129. num.
5. verſ. non obſtat quod licet, actus enim † confirmationis 16
non compatitur ſe cum electione, vel præſentatione, vt in
d. cap. fin. de inſtit. & ſi dicatur non probari à quibus facta
fuerit talis electio, ſuppletur ex ſubſequentibus præſenta-
tionibus poſtea factis, & præſertim ex immediatè ſubſequen-
ti anni 1418. per obitum eiuſdem Benedicti, vt in puncto fuit 17
dictum in Papien. Archipresbyteratus 19. Februarij 1601. co-
ram bon. mem. Card. Pamphilio.

De anno 1418. vacante dicta Eccleſia per obitum ſupradi-
cti Benedicti de menſe Septembris, à maiori parte, & ſaniori 18
viciniorum Parochianorum fuit nominatus, & præſentatus
Ordinario, ſeu eius Vicario, presbyter Nicolaus Ioannis Be-
nedicti, qui fuit inſtitutus.

Poſtmodum de anno 1431. vacante beneficio per obitum
dicti Nicolai, Ordinarius Lucanus ſtante negligentia Patro-
norum in non præſentando, ne per diutinam vacationem
reciperet læſionem, contulit de iure deuoluto Gherardo Fon-
dere, & ſic cum † præſeruatione iuriſpatronatus, non au- 19
dem tamquam de beneficio libero, prout requirebatur ad
inducendum ſtatum libertatis, Rot. deciſ. 109. num.9. par.2.
diuerſ. coram Reuerendiſſ. Vrgellen. deciſ.74. num.59. & in
Romana Iuriſpatronatus 5. Decembris 1601. coram Iuſto, vbi
autem ſit collatio de deuoluto talis collatio non mutat natu- 20
ram, & qualitatem beneficij, Felin. in cap. cum acceſſiſſent
num. 18. de conſtitut. cum alijs per Modern. de Iurepatronatus
lib.14. cap.6. num.24. & fuit dictum in Lucana Iuriſpatrona-
tus 10. Martij 1606. coram Cardin. Lancellotto. Et cum
per illius obitum de anno 1462. per Parochianos fuerit no-
minatus, electus, & præſentatus Petrus Antonius de Col-
lodio, fuit per Ordinarium inſtitutus. Nec obſtat, quod
non petierit inſtitui ex neceſſitate iuſtitiæ, ſed ex gratia, ibi,
Dignaremur de dono noſtra gratiæ tibi miſericorditer, &c.
Quia etſi hæc eſſent verba præſentati, ipſe non ideò potuiſſet
præiudicare Patronis, qui ſimpliciter præſentarunt, & quo-
rum præſentationem Ordinarius non aſſeruit ſe admittere
ex dono gratiæ; verius tamen eſt, prædicta verba eſſe de
Ordinario ſtylo, ac formulis talium litterarum. Et dicti Pe-
tri Antonij inſtitutio remanet iuſtificata ex vacatione bene-
ficij de anno 1491. per obitum eiuſdem, cuius occaſione fuit
à prædictis Parochianis, tamquam Patronis dictæ Eccleſiæ
Sancti Andreæ, præſentatus Bartholomæus de Sandonninis,
qui in contradictorio iudicio cum Hieronymo de Balbanis à
Sede Apoſtolica prouiſo, reportauit ſententiam fauorabi-
lem ab Ordinario Lucano, in qua fuit pronunciatum di-
ctum Bartholomæum præſentatum, per Parochianos eſſe
inſtituendum, & confirmandum ad dictam Eccleſiam, nul-
lumque Ius competere dicto Hieronymo, vigore reſerua-
tionis Apoſtolicæ, quæ ſententia cùm in ea agatur de inte-
reſſe Ordinarij, multum facit ad canonizandum Iuſpatro-
natus, † ex illa vulgari ratione ſæpiùs in Rota canonizata, 21
quod ſententiæ Ordinarij plurimum tribuitur ad probatio-
nem iuriſpatronatus, iuxta deciſ.11. de iurepatr. in nou. Pa-
leott. deciſ.23. Rota coram Seraph. deciſ.1141. num.8. in re-
cent. deciſ.197. in fin. par.4. & deciſ.87. num.7. part. 7. Præ-
ſertim † cùm ſit antiquiſſima, iuxta not. per Abb. in cap. 22
ex literis, & in cap. ſi vero de iurepatron. & tamquam lata
ſuper ſtatu beneficij facit ius, quoad omnes contrarium præ- 23
tendentes in omni tempore, etiam non citatos l. ingenuum,
ff. de ſtat. hom. Acchill. deciſ. vnic. de ſtat. benefic. Put. dec.
98. num.11. lib.1. Creſcent. deciſ.12. de probat. quas ſecuta
fuit Rota in Comen. Capellaniæ 17. Iunij 1591. coram bon.
mem. Penia, quam refert Garz. de benefic. part.5. cap.9. nu.
94. Nec in facto ſubſiſtit, quod dicta ſententia † fuerit 24
ſuſpenſa per appellationem ab ea interpoſitam ab Angelo
Nucchellio, cùm ille numquam fuerit in illa cauſa, ſed tan-
tum fuit interpoſita viua voce, & non in ſcriptis, cum re-
ſeruatione appellandi in ſcriptis à Procuratore ſupradicti
Hieronymi, quod tamen † cùm non fuerit factum appel- 25
latio illa, viuæ vocis remanſit inualida, nulliuſque roboris,
cap. cordi de appellat. in 6. Guidopap. deciſ. 16. Angel. conſ.
267. circa med. verſ. hoc præmiſſo, Specul. in titul. de appel-
lat. §. qualiter, in princip. & quatenus † etiam fuiſſet in- 26
terpoſita in ſcriptis, illa tamen proſequuta, nec prorroga-
tis fatalibus ſententia fecit tranſitum in iudicatum, Seraph.
deciſ.457. num.1. Rota coram Reuerendiſſ. Vrgellen. deciſ.
71. num. 1. in recent. deciſ.665. num.1. part.3. Et ex reſigna-
tione cum reſeruatione penſionis de anno 1499. facta per
San-

Digitized by Google

Sandonnium Nucchellio afferenti habere, quamdam expe-
ctatiuam generalem ad beneficia ſpectantia tantùm ad col-
27 lationem Epiſcopi Lucani, † & poſtea obtinenti ad benefi-
cium, de quo agitur, gratiam *ſi neutri*, cum derogatione
iuriſpatronatus, qui deinde exiſtens in pacifica poſſeſſione
alienauit quædam bona Eccleſiæ de anno 1507. probatur ef-
fectuatio præſentationis, & ſententiæ Sandonnini, dum
Nucchellius non vigore expectatiuæ, vel gratiæ *ſi neutri*, iu-
ſtificatæ, ſed vigore præfatæ reſignationis poſſedit.

Non obſtat, quod aliquæ ex dictis præſentationibus ſuf-
fragari non poſſint, vti factæ ad electionem Patronorum,
28 & ideò cùm non veræ præſentationes ſint, † ſed potius ſim-
plices electiones Parochianorum cenſeantur ab Epiſcopo ac-
ceptatæ ad faciendam rem gratam eiſdem Parochianis, non
autem ex neceſſitate, vt aduertit Gonzal. *ſuper regul.* 8. *gloſ.*
18. *num.*90. ex Dec. *conſ.*129. *ſub num.*2. Ferrett. *conſ.*33. *&*
*conſ.*42. *vtrobiq. num.*4. cum alijs allegatis. Ideòque cùm
29 dd. præſentationes † patiantur defectus, non ſuffragentur
ad probandam centenariam, vt per Gonzal. *vbi ſupra*, *gloſ.*
45. §. 2. *num.*38. *& ſeqq.* Rota coram bon. mem. Butatto *de-*
*ciſ.*178. *num.*11. & coram bon. mem. Pitouano *in Vicen. Be-*
neficij 6. *Februarij* 1637. Quia vltra quod omnes dd. præſen-
tationes fuerunt in proceſſu de anno 1491. examinatæ, &
approbatæ, nihil facit, quod in confirmationibus, ſeu in-
30 ſtitutionibus Ordinarij dicatur ad electionem, † & non ad
præſentationem Patronorum, cùm verbum iſtud electio,
in hac materia habeatur pro præſentatione, vt in indiuiduo
dixit Rota in alia Lucana Iuriſpatronatus, quæ eſt *deciſ.*26.
*ſub num.*21. poſt Viuian. *de iurepatron.* Prout nihil faciunt
ea, quæ deducuntur ad probandum, quod ſit tollenda de
medio ſupradicta collatio de anno 1431. facta ab Ordinario
iure deuoluto, quia non ſubſiſtunt ex ſupradictis, & in
omnem caſum ab anno 1362. quo cœpit prima præſentatio
vſque ad annum 1491. quo emanauit vltima, & præſentatus
poſſedit vſque ad annum 1499. decurſi fuerunt anni 137. ex
quibus detractis ann. 31. decurſis ab anno 1431. vſque ad an-
num 1462. quo temporis ſpatio durauit effectus dictæ colla-
tionis, adhuc ſuperſunt anni 106. & dicta collatio iure de-
31 uoluto præſeruans iuſpatronatus, † vti medium inhabile
non poteſt impedire, quin extrema coniungantur ad effe-
ctum probationis, vt in terminis iuriſpatronatus tenuit Ro-
ta coram Seraphin. *deciſ.*1141. *num.*3. *&* 1334. *num.*3. & co-
ram Buratt. *deciſ.*172. *num.*10. *& deciſ.*875. *num.*3. Præter-
32 quam quod in perſonis † priuatis ad probandum iuſpatro-
natus, ſufficit etiam quadragenaria poſſeſſio, cum publica
voce & fama, ſine cum adminiculis, Caſſador. *deciſ.*7. *de*
iurepatron. Achill. *deciſ.*7. *eodem tit.* cum alijs allegat. per Ad-
den. ad Buratt. *deciſ.*142. *num.*16. *& in Regien. Beneficij* 27.
Aprilis 1640. *coram me*. Pro adminiculis autem inſeruiunt
33 ipſa collatio tamquam de deuoluto, † cum explicita præ-
ſeruatione iurium Patronorum; aliæ præſentationes factæ
vltra tempus quadraginta annorum; partita quaderni Be-
neficiorum Diœceſ. vbi enunciatur iuſpatronatus, & ſupra-
dicta ſententia pluſquam centenaria Ordinarij, canonizato-
34 ria iuriſpatronatus, cui † ſententiæ multum deferri ſolet
ex allegat. ſupra, eo magis cùm fuerit lata ad fauorem præ-
ſentati.

Non obſtat prouiſiones Apoſtolicæ à dicto anno 1499. ci-
35 trà factæ, quia non mutarunt † ſtatum Beneficij in præiu-
dicium Patronorum, niſi expreſsè hoc in eis explicetur, quia
36 numquam præſumitur Papam voluiſſe † mutare ſtatum
beneficij, Calder. *conſ.*26. *in fin. de preben.* Rota *deciſ.*359.
*n.*8. *par.*1. *diuerſ.* & coram Seraph. *deciſ.*1301. *num.*2. Tum
quia emanarunt ex cauſa reſignationis, vt in puncto Pariſ.
37 *de reſignat. lib.*2. *qu.* 4. *n.*3. Tum etiam quia † non probatur
ſcientia, & Patientia Patronorum, vt requiritur per ea,
quæ tradit Lotter. *de re benef. lib.*2. *quæſt.*14. *num.*38. & in
fortioribus terminis Rota apud Viuian. *de iurepatron. deciſ.*
38 29. *num.*4. *& deciſ.*30. *num.*7. vbi quod requiritur, † quod
Patroni voluerint præſentare, & non fuerint admiſſi; Ideò-
que non obſtat, quod à dicto tempore citrà, non fuerit fa-
cta aliqua præſentatio, ita vt Parochiani amiſerint omne
ius, & Eccleſia præſcripſerit libertatem, ex allegatis per Ro-
39 tam *in Barchinonen. vnionis* 5. *Decembris* 1597. *coram Gyp-*
ſio, *& in deciſ.*109. *à num.*1. *ad* 6. *part.*2. *diuerſor.* quia in
illis deciſ. non conſtabat, ſucceſſiuas vacationes euenisse
40 per reſignationem, & prouiſum fuiſſe per † litteras Apo-
ſtolicas deſuper emanatas, quæ iuxta allegat. non mutant
ſtatum beneficij.

Tandem non obſtant adminicula, & enunciatiuæ dedu-
ctæ ab Informantibus pro Beneficiatis ad probandum ſtatum
antiquum Parochialitatis Eccleſiæ, de qua agitur, vt † per 41
conſequens intret præſumptio vſurpationis. Quia ſunt æqui-
uocæ, & tolluntur per declarationem iudicialiter per ipſoſ-
met Beneficiatos in proceſſu factam, ſcilicet in tantum vocari
Parochialem, in quantum deſeruit Eccleſiæ Parochiali ſub
qua poſita eſt, ponderando verba ipſius declarationis, quæ
capiunt omne † tempus tam præteritum, quàm de præſen- 42
ti; & per narratiuam eorumdem Beneficiatorum in præten-
ſa vnione. Sed in contrarium facit, qualitas omnium Inſti-
tutionum factarum ad præſentationem Patronorum, nullo
præcedente examine in Parochialibus requiſito, in quibus
leguntur hæc verba *Beneficium ſimplex ſine cura*. Ad hoc fa-
ciunt viſitatio facta ab Ordinario de anno 1424. quæ apparet
facta ſimpliciter ad rectorem, non autem ad Sanctiſſimum
Sacramentum, vti ſolet fieri in Parochialibus curatis, Fuſch.
*de viſit. lib.*2. *cap.*2. *num.*6. aſſertiones Ordinarij in inſtitu-
tione anni 1462. in edictis anni 1491. & in ſententia eiuſdem
anni, cum quibus omnibus concurrunt depoſitiones teſtium.
Vnde ſequitur, quod antiqua illa denominatio fuerit im-
propria, & abuſiua, prout interdum in hac materia eueni-
re ſolet, vt inquit Feder. de Sen. *conſil.*49. Quare cùm appa-
reat de ſtatu ſimplicis beneficij per annos centum & vltra, in
concurſu præſentationum; tale iudicandum eſt beneficium
prædictum, vt benè probat Ancharan. *conſil.* 162. *per tot.*
Hinc non releuat licentia conceſſa Benedicto, quod poſſit
abeſſe ab Eccleſia, dummodo prouideret dictæ Eccleſiæ, &
Parochiæ de Sacerdote idoneo, quia potuit eſſe neceſſaria
licentia, atque deputatio idonei Sacerdotis ratione ſeruitij,
quod hæc Eccleſia præſtat Parochiali, tamquam illius bra-
chium; nec tenet † conſequentia, Eccleſia requirit reſiden- 43
tiam, ergo eſt Parochialis, cùm etiam alioquin potuerit eſ-
ſe ſeruitoria ex lege fundationis, ex particulari Conſtitutio-
ne, vel conſuetudine. Abb. *in cap. vltim. ſub num.*5. *verſ.*
nam gratia, *de Cleric. non reſiden.* Zabatell. *conſ.*3. *ſub num.*
5. Rota *deciſ.*489. *num.*2. *part.*2. *recent. & in Regien. Benefi-*
cij 9. *Decembr.* 1639. *coram R.P. D. meo Bichio*. Nec quod
vacante Eccleſia, de qua agitur, de anno 1430. per obitum 44
Nicolai, fuerit commendata ab Ordinario, concludit, quia
etiam beneficia ſimplicia poſſunt commendari, *cap. qui plu-*
res 41. *quæſt.*1. *cap. dudum de elect.* Garz. *de benefic. part.* 4.
*cap.*4. *num.*16. vbi allegat concordantes. Prout æquiuoca
eſt electio ſepulturæ facta à Bartholomæo Forteguerra, quia
† cùm poſſit eligi in qualibet Eccleſia, habente ius tumulan- 45
di, *cap. cum liberum de ſepultur.* Rota *deciſ.*552. *num.*6. *par.*
5. *recent.* Actus ſepeliendi † non concludit perneceſſe Ec- 46
cleſiam eſſe Parochialem curatam, Federic. de Sen. *conſil.*
135. *nu.*2. Gambar. *de offic. & poteſt. Legat. lib.*5. *cap. an Le-*
gatus poſſit plura beneficia vni conferre, *num.*13. Gonzal. *ad*
*regul.*8. *gloſ.*6. *num.*53.

Sed etſi dicta Eccleſia eſſet de per ſe Parochialis curata, eò
fortius vrgeret declaratio ſacræ Congregationis Concilij,
quoniam iſti, qui præſentant, † concurrunt non vti om- 47
nes, ſed tantum vti vna pars, nempè Parochiani vicini dictæ
Eccleſiæ Sancti Andreæ. Cùmque veniant vti vicini perne-
ceſſe ſequitur, quod extent quoque Parochiani minus vicini,
& Parochiani remoti talis enim qualitas vicinitatis eſt † in- 48
ter hos diſtinctiua, aliàs eſſet ſuperflua, quod non eſt di-
cendum, ad congeſta per Surd. *conſ.*127. *num.*2. Ioſeph Ra-
mon. *conſ.*110. *num.*429.

Quamquam vlterius ex abundanti ponderando continua-
tionem præſentationum † per centum annos & vltra, ani- 49
maduertebatur adeſſe quamlibet probationem in perſonis
de vſurpatione ſuſpectis requiſitam, Pariſ. *de confid. qu.* 28.
*num.*260. Achill. *de iurepatronat. deciſ.*4. *num.* 6. Put. *deciſ.*
205. *lib.*1. Garz. *de benefic. par.*5. *cap.*9. *num.*110. & quam-
uis alioquin, † immemorabilis non probetur per ſcripturas 50
ſecus eſt, quando concurrunt centum anni. Put. *deciſ.*204.
*num.*3. *verſic. & immemorabilis*, *lib.*2. *in correct.* Garz. *de*
benefic. part. 5. *cap.* 9. *num.* 119. dum talis centenaria
non includit rei initium, Seraph. *deciſ.*583. *num.*10. *par.* 51
4. *diuerſ.*

Nec facit, quod immemorabilis non † probetur per 52
ſcripturas, niſi in illis enuncietur, Gregor. *deciſ.*52. *nu.*8. Quia
hoc procedit, quando agitur de probanda immemorabili
† per enunciatiuas, quæ teſtibus æquipollent, vnde ad mi- 53
nus duæ eſſe debeant; non autem quando probatio fit per
inſtrumenta continentia factum affirmatiuum, & conti-
nuum, quod † habet implicitam negatiuam ſui contradi- 54
ctorij per ea, quæ notat Abb. *in cap. cum nobis*, *num.*5. *de præ-*
ſcript.

Digitized by Google

ſcript. Ric. *in prax. nouiſſ. iurispatr. reſol.*70. Viuian. *de iurepatr. lib.* 11. *cap.* 5. *num.*44. Et demum tunc dicitur adimpleta
diſpoſitio fact. Concil. quando vnà cum immemorabili;
55 † conſtat per authentica documenta de continuatis præſen-
tationibus per 50. annos, in quo ſolùm innouatum fuit,
Gonzal. *ad reg.*8. *gloſ.*18. *num.*65. Rota *deciſ.*798. *nu.*4. *par.* 1.
diuerſ. & *deciſ.* 374. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* & *deciſ.*290. *n.* 10.
56 *part.*5. Hic autem de omnibus † præſentationibus ſupradi-
ctis fuerunt exhibita inſtrumenta, quæ ſunt documenta au-
thentica, Dec. *conſil.*423. *num.* 10. Pariſ. *conſil.* 54. *num.*
3. *vol.* 1.

Neque DD. viſæ fuerunt obſtare aſſignationes redditimm
factæ ab Ordinarijs de anno 1357. necnon vnio facta de an-
no 1431. de Eccleſia S. Mariæ de Sclaua Eccleſiæ Sanctæ An-
dreæ, de qua agitur, eo quia habebat fructus modicos non
ſufficientes pro Rectore, atque ita redotata ex bonis Eccle-
ſiaſticis ſine reſeruatiooe Patronatus acquiſiuerit libertatem,
quia vltra reſponſiones datas per Informantes, quod non
probetur ſupradicta aſſignatio ante annum 1357. eo quia
in Inſtrumento ſolùm confirmatur licentia retinendi quaſ-
dam poſſeſſiones, cum obligatione ſatisfaciendi oneri cele-
brationis Miſſarum pro anima illius, qui legatum reliquerat;
& quod dicta vnio Sanctæ Mariæ de Sclaua fuerit tantum ad
vitam tunc Rectoris Eccleſiæ S. Andreæ, ea eiſdem aſſigna-
57 tionibus apparet, quod beneficium iam erat dotatum, licet
deinde temporis curſu eius redditus exigui effecti fuiſſent,
58 quod non ſufficit, † vt per ſubſequentes aſſignationes, Pa-
tronis fieret præiudicium, cùm ad hunc effectum requira-
tur, quod beneficium ſit penitus depauperatum, Rota
*deciſ.*528. *num.*3. *par.* 1. *diuerſ.* immò debuiſſet Patronis in-
59 timari † prius, vt Beneficium iterùm dotarent.

Sublata Parochialitate, & conſequenter ceſſant ſuppoſito
initij antecedentis libertatis Eccleſiæ, remanet tantò magis
60 clara probatio, deſumpta † ex præſentationibus effectuatis
per ſpatium centum annorum, & vltra ab anno 1362. vſque
ad annum 1499. & non obſtan. omnibus in contrarium de-
61 ductis, conuincitur exiſtentia iuriſpatronatus non ſecus, ac
ſi exhiberetur titulus fundationis, & dotationis, Put. *deciſ.*
206. *num.*4. & *ſeqq. lib.* 1. *in correct.* cum alijs, quæ paſſim
allegantur.

Ad comprobandum dictum iuſpatronatus vltra ſupradi-
62 ctas multiplicatas † præſentationes, multum facit Bulla
Alexandri VI. cum gratia *ſi neutri*, expedita de anno 1491.
in qua Nucchellius impetrauit beneficium, de quo agitur,
63 cum † expreſſa derogatione iuriſpatronatus; ex tali autem
enunciatiua, & ex expreſſa derogatione per Pontificem fa-
64 cta, neceſſario venit dicendum, dictum iuſpatronatus ex-
titiſſe, & extare, vt arguit Burſatt. *conſil.*324. *num.*3. *verſ.*
rurſus, *lib.*3. eoque magis hoc comprobatur cum dictus
Nucchellius, nunquam potuerit conſequi poſſeſſionem
65 † beneficij, niſi obtenta prius à Sandonnino, tunc præſen-
tato reſignatione ad ſui fauorem cum penſione.

Et ita vtraque parte informante, pro Patronatu fuit re-
ſolutum, & Alexandrum Trentam eſſe inſtituendum, tam-
quam præſentatum à legitimis Patronis.

R. P. D. BICHIO.

Marſicen. Iuriſdictioois.

Luna 29. Ianuarij 1644.

ARGVMENTVM.

Proceſſus fabricatus ab Epiſcopo Anteceſſore, ſi ab eo fuerit occultatus, ſi fuit facta diligentia in Archiuio, & non fuit repertus, tunc Epiſcopus ſucceſſor non poteſt cogi ad illum exhibendum, ſicuti nec etiam Archiuiſta, & alia plura circa hanc materiam habes.

SVMMARIVM.

1 *Teſtis generaliter loquens, declaratur ab alio teſtes in ſpecie deponente.*

2 *Teſtis deponens de certa ſcientia iunctis alijs teſtibus de auditu deponentibus, plenè probat.*

3 *Teſtis vnicus iunctis adminiculis plenè probat.*

4 *Teſtes deponentes de auditu deſeruire poſſunt pro adminiculo.*

5 *Proceſſus, ex quo præſumatur, quod ſit originalis.*

6 *Depoſitio teſtis, ſi verificetur in parte, in reliquo etiam præſumitur vera.*

7 *Procraſtinatio ad aliquid producendum, niſi poſt mortem alicuius informati, præſumitur doloſa, amplia num.*8.

9 *Teſtis Vniuerſitatis deponens pro ipſa vniuerſitate, non probat.*

10 *Et hoc maximè, quando cauſa eſt grauis, & ardua ſuper aliqua iuriſdictione.*

11 *Probatio præſumptiua non iuuat, vbi plena, & concludens requiritur.*

ad Scripturarum exhibitionem, vt quis cogi poſſit, quid ſit probandum, num. 11.

12 *Cuſtodia ſcripturarum Curia Epiſcopalis non ſpectat ad Epiſcopum, ſed ad Notarium actuarium, amplia num.*13.

14 *Abb. reprobatur à Felin. in cap. accepimus ſub num.*15. *de fid. inſtr.*

15 *Scriptura laceratio facta ab anteceſſore, nullo modo operatur probationem contentorum in præiudicium ſucceſſoris.*

16 *Epiſcopi anteceſſoris meritus non debet nocere Eccleſia, num.*15.

Inſtantia cœpta cum anteceſſore, tranſit in ſucceſſorem in Eccleſia.

18 *Proceſſus aliquis, dum non probatur exiſtere penes ſucceſſorem, & factis diligentiis in Archiuio, non poteſt imputari ſucceſſori, quod proceſſum non exhibeat, & num.*19.

20 *Sententiam fauorabilem, ſi quis pro ſe reportauerit, dicitur pro ſe habere præſumptionem boni iuris.*

21 *Epiſcopus habet aſſiſtentiam pro ſe ad exercendam iuriſdictionem in omni loco ſua Diœceſis.*

22 *Teſtes examinati, quando ſunt poſiti ad partes, facienda ſunt de actis, quando eorum dicta ſunt releuantia.*

DECISIO CCXLVI.

FActis hinc inde nouis probationibus per teſtes, quorum
examen fuit poſitum ad partes, & vltrò pro parte Re-
uerendiſſimi Epiſcopi compulſatis diuerſis ſcripturis, dubi-
taui, An D. Epiſcopo ſit danda audientia, ac teſtes ſint fa-
ciendi de actis, & affirmatiuè in vtroque reſolutum fuit.

Contumacia enim Epiſcopi in exhibendo proceſſum
compilatum in hac cauſa, de anno 1577. inter Epiſcopum
Marſicen. & Archipresbyterum Terræ Saponariæ, vel in
cogendo Archiuiſtam Curiæ Epiſcopalis, vt exhibeat, ob
quam Rota ter cenſuit denegandam eſſe Epiſcopo audien-
tiam nempè bis coram bon. mem. Buratto, *vt in deciſ.* 266.
& 276. *inter eius impreſſas*, & *ſemel coram Eminentiſſ. D.*
Cardinali Hieronymo Veroſpio 6. Februarij 1629. hodie
penitus euaneſcit; cùm fuerit probatum, quod ſtatim
mortuo de anno 1614. Aſcanio Pariſio Epiſcopo Marſicenſi,
cum quo lis hæc cœpta, & completa fuit in Rota coram
bon. mem. Manzanedo, Cæſar eius nepos, è quodam ſcri-
nio patrui, proceſſum originalem prædictum ſurripuit, &
Cioffo Archipresbytero tunc Saponariæ conſignauit; motus
tum amore ſcutorum 200. quæ a Cioffo in præmium recepit,
tum odio in Epiſcopum ſucceſſorem, & in vindictam ſibi de-
negati Vicariatus, & iudicij criminalis contra ſe moti, oc-
caſione concubinatus. De quibus omnibus deponunt plures
teſtes nuper examinati, & ſignanter quintus ſuper tertio af-
firmat ſpecificè, quod Cæſar, vbi ſupra, habuit proceſſum
originalem, & duodecimus teſtatur de viſu, & certa ſcien-
tia, quia præſens fuit, quando Cæſar proceſſum è ſcrinio
extraxit; qui duodecimus teſtis, quamuis loquatur de pro-
ceſſu generaliter, † declaratur a quinto deponente in ſpe- 1
cie de proceſſu originali, Soccin. iunior. *conſ* 69. *num.* 16. *lib.*
1. Gram. *conſil. ciuil.* 79. *num.*9. Cæſ. de Grati. *deciſ.*6. *nu.*8.
de cauſ. poſſ. & *propr.* Gregor. XV. *deciſ.* 344. *num.* 13. Rota
deciſ. 16. *num.* 17. *part.* 5. *recent.* & in alijs allegatis per Add.
ad Buratt. *deciſ.*430. *nu.*4. Et cum deponat de certa † ſcien 2
tia, iunctis alijs teſtibus de auditu plenè probant, Rot. *de-*
*ciſ.*340. *nu.*3. *par.* 3. *recent.* quo magis concurrentibus admi-
niculis, propter quæ etiam vnico † teſti fides adhibetur, 3
Bart. *in l.* 1. §. *idem Cornelio. ff. de quaſt.* Bald. *conſ.* 136. *ſub*
*num.*5. *verſ. perſuadentes igitur*, *lib.*2. Cæſar. de Graſſ. *de-*
*ciſ.*3. *n.*6. *de probat.* Rot. *deciſ.*247. *num.*6. & 7. coram ſao.
mem. Gregor. XV. *deciſ.*87. *num.*9. *par.*6. *recent.*

Primum adminiculum præbent † alij teſtes deponentes 4
de

Digitized by Google

de auditu, *Summar. Epiſcopi num.9. & 10.* ad tradita *in de-
ciſ. Mant.39. n.8. dec.237. num.3. p.1. rec.dec.16. n.7. par.5.*
Alterum confeſſio ipſius Archipresbyteri Cioffi in commiſ-
ſione reſtitutionis in integrum, obtenta poſt mortem Epiſcopi
Pariſij *Summar. num.11.* in qua narrauit Papæ, quod proceſ-
ſus fuerat occupatus ab Epiſcopo defuncto, eiuſque pars à ne-
pote Epiſcopi ſibi reſtituta, & ſic faſſus fuit proceſſum mor-
tuo patruo deueniſſe ad manus nepotis, & quamuis non
exprimat, an ille proceſſus eſſet originalis, quia tamen oc-
cupatio proceſſus facta à defuncto, quam pro ratione motiua
obtinendi reſtitutionem in integrum, expoſuit Papæ, non eſ-
5 ſet releuans, niſi † intelligeretur de proceſſu originali; nam
alias imputari potuiſſet oratori, ſi originalem, mediante
compulſoria, non procurauit; narratiua, & confeſſio huiuſ-
modi implicitè concludit de originali, quod ſufficit, Ægid. *dec.
683. ante num. 1.* Rota *deciſ. 242. num.4. deciſ. 347. num.1.
part.2. recent.*

Tertium adminiculum reſultat, quia conſecutiuè ad nar-
rata in dicta commiſſione, parte dicti proceſſus originalis,
fuiſſe ſibi traditam à nepote dicti Epiſcopi Pariſij defuncti
alias idem Cioffus inter informandum faſſus fuit, inferendo
quod proceſſus, qui fuit in manibus Epiſcopi Pariſij viuentis
erat originalis; quia originalia ſunt folia dicti proceſſus, ſi-
bi mortuo Epiſcopo reſtituta à nepote, *Summario Epiſcopi
num.21.* Et licet prædictæ confeſſiones Archipresbyteri Cioffi
non concludant, quod ei traditus fuerit totus proceſſus ori-
ginalis, negari non poteſt, quin valdè coadiuuent dicta
teſtium deponentium de traditione totius poceſſus origina-
6 lis, quia † cum eorum depoſitio, ex dictis confeſſionibus
verificetur in parte, vera etiam præſumitur in reliquo, Dec.
conſ.563. ſub num.10. Aym. *conſ.158. num.6. in fin.* Rota co-
ram Gregor. XV. *deciſ.62. n.7. dec.160. num.2. par.7. rec.*

Quartum, quia toto tempore, quo viuente Epiſcopo Pari-
ſio, lis hæc agebatur coram bon. mem. Manzanedo, qui tan-
dem tulit ſententiam pro Epiſcopo, eaque tranſijt in iudica-
tum. Quamuis Cioffus certam ſcientiam haberet dicti pro-
ceſſus, & contentorum in eo, mediante copia relationis
Archiepiſcopi Salernitani, à ſemet contra bon. mem. Man-
zanedo, ſeptem ab illinc annis, producta, in qua habetur
mentio de dicto proceſſu, & quod in illo examinati fuerant
24. teſtes, ſuper immemorabili de iuriſdictione Archipresby-
teri in Terra Saponariæ: nuſquam tamen exaduerſo fuit op-
poſitum, quod idem Epiſcopus, proceſſum originalem occul-
tauerit, immò tunc Archipresbyter, nouos teſtes examinari
fecit ad probandam immemorabilem, quæ hodie aſſeritur in
antiquo proceſſu probata, ſciens probationem contentam in
proceſſu antiquo non releuare; idque facilè conuinci poſſe
per eiuſdem proceſſus, tunc exiſtentis apud Epiſcopum, ſiue
eius Archiuium exhibitionem. Mortuo verò Epiſcopo, Archi-
presbyter petijt reſtitutionem in integrum, aduerſus rem iu-
dicatam ſub prætextu quod Epiſcopus fraudolenter proceſ-
ſum antiquum occupaſſet, quia nimirum ſciebat non poſſe
amplius exhiberi à ſucceſſore in Epiſcopatu; cùm ipſe illum
habuiſſet è manibus nepotis Epiſcopi defuncti, vt deponunt
teſtes; hæc enim traditas in opponendo de occupatione pro-
7 ceſſus poſt † rem iudicatam Rotalem, & mortem Epiſco-
pi Pariſij inducit contra Archipresbyterum præſumptionem
doli, Cephal. *conſ.8. per tot.* Menoch. *præſumpt.135. ſub nu.
19. & ſeqq. lib.3. Rota in Maceraten. Cenſus 18. Iunij 1642.
coram R.P.D. meo Ghiſilerio*, quæ agetur quia Archipres-
8 byter monitus iudicialiter, vt exhiberet folia originalia an-
tiqui proceſſus, quæ ad ſe perueniſſe faſſus, vt ſupra fuerat,
Summario Epiſcopi num.20. noluit exhibere, Aymon. *conſ.6.
n.8.* Menoch. *præſumpt.91. n.4. lib.2.* Monac. *dec. Lucen.57.
n.10.* Gregor. XV. *deciſ.551. num.6.*

Quintum, quia cùm ſententia Pariſij lata ſuper antiquo
proceſſu concederet Archipresbytero Iuriſdictionem in cer-
tis caſibus dumtaxat, hodie verò ob aſſertam occultationem
dicti proceſſus, Epiſcopi Marſicenſes priuati remaneant tota-
li, & omnimoda Iuriſdictione, veriſimile omnino eſt,
quod Epiſcopus, vt ſaltem partem iuriſdictionis ad formam
dictæ ſententiæ recuperaret, dictum proceſſum exhiberet,
ſi penes ſe reperiretur, nec ad manus Aduerſarij tranſmi-
graſſet.

Quibus poſitis ſuperfluum eſt quærere, an proceſſus, ab
Epiſcopo Pariſio dum viueret, tranſmiſſus de ordine ſacræ
Congregationis ſuper negotijs Epiſcoporum, ad Archiepi-
ſcopum Salernitanum, & ad hoc ad eamdem Congregatio-
nem eſſet originalis, vel copia; cùm ad excludendam occulta-
tionem originalis, Epiſcopo Pariſio obiectam poſtquam de-
ceſſerat, ſatis ſit probaſſe, quod eo mortuo originalis fuit,
vt ſupra, ſubtractus à Cæſare nepote, ac traditus Archi-
presbytero.

Præter quod, teſtes Epiſcopi deponunt, proceſſum tranſ-
miſſum fuiſſe originalem, idemque demonſtrat eximia di-
ligentia Epiſcopi Pariſij pro eo deinde rehabendo in manibus
Bellini procuratoris in Curia, cui ſucceſſiuè idem proceſſus
conſignatus fuerat, miſit namque ad Bellinum nuncium ſpe-
cialem, & per epiſtolam ſignificauit, quod neceſſe habebat
videre dictum proceſſum antequam Archipresbyter, qui
tunc futuro examini incumbebat, inciperet examen in par-
tibus; ideòque mittebat certum nuncium pro eo tranſpor-
tando; non confidens de Tabellario, nec de alijs portitori-
bus: & ſanè inanis fuiſſet hæc diligentia, ſi proceſſus tranſ-
miſſus, & apud Bellinum exiſtens, copia fuiſſet, quia Epi-
ſcopus idem intentum conſequi, abſque impenſa poterat ex
lectura originalis, qui ſecundum ſenſum aduerſarij in Ar-
chiuio Epiſcopali remanſerat. Nec obſtant teſtes Archipreſ-
byteri, quia vnus tantum deponit de certa ſcientia, iſque
plures patitur exceptiones adductas per informantes pro
Epiſcopo, prout patiuntur alij teſtes de auditu, & omnes
ſunt incolæ Terræ Saponariæ, quæ ſibi communem hanc li-
tem profitetur, † nec verò creditur teſtibus de Vniuerſitate 9
ad eius fauorem deponentibus, quando contrarium alij te-
ſtes deponunt, vt fuit dictum in *Calagurritana Parochialis de
Alzola 20. Mart. & 22. Iun. 1620. coram bon. mem. Coccino*,
præſertim in cauſa graui, & ardua ſuper magna Iuriſdictio- 10
ne Felin. *in cap. Inſuper, n.5. verſic. idem dicit, de teſt.* Marſil.
in l.1. §. ſeruus municipium, num.9. ff. quæſt. Menoch. *de ar-
bitr. caſ.106. num.11.* Coc. *deciſ.140. num.12.*

Vel ſaltem ex prædictis negari non poteſt, quin præten-
ſa occultatio, vel exiſtentia proceſſus originalis penes Epi-
ſcopum ſit dubia, cùm tamen, † nec ſufficiat præſumptiua 11
illius probatio, ſed requiratur plena, & concludens, vt ex
hoc capite denegetur audientia, aut Epiſcopus cogi poſſit
ad exhibendum, Rota *deciſ.199. ſub n.3.* coram ſanct. mem.
Gregor. XV. *deciſ.259. num.1. par.1. recentior. deciſ.267. ſub
num.3. deciſ.296. num.1. poſt lib.2. conſil. Farinac.* Maximè
quia † cuſtodia ſcripturarum Curiæ Epiſcopalis non ſpe- 12
ctat ad Epiſcopum, ſed ad Notarium Actuarium, vt in his
terminis aduertit Rota *deciſ.542. per tot.* coram bon. mem.
Caualer. *& deciſ. 166. n.1. & ſeqq.* coram Reuerendiſſimo
Vrgellen. Eoque magis in caſu noſtro, quo exhibitio ſcri-
pturarum exigitur à ſucceſſore mediato in Epiſcopatu † il- 13
lius Epiſcopi, quo viuente ſcripturæ compoſitæ fuerunt, con-
tra quem non ſatis eſſet probaſſe exiſtentiam ſcripturarum
apud anteceſſorem, nec eſto, quod anteceſſor ſcripturas
per dolum occupaſſet, procedit præſumptio, quod huiuſ-
modi ſcripturæ contineant † probationem intentionis par- 14
tis aduerſæ, vt benè Felin. *in cap. accepimus, ſub num.15.
de fid. inſtr.* vbi reprobata ſententia Abb. allegati in deciſio-
nibus contrarijs firmat, quod laceratio ſcripturę facta ab Epi-
ſcopo anteceſſore nullo caſu operatur probationem ibi con- 15
tentorum in præiudicium ſucceſſoris, quia alioquin teme-
ritas anteceſſoris noceret Eccleſiæ contra *text. in cap. cum
venerabilis, de except.* & facit Hoſtien. *in dicto cap. accepi-
mus, ſub num.2. verſ. vel ideo*, quem ſequitur ibidem Io.
Andr. *n.3. verſ. vel ideò*, Ægid. *ſub num.1. eod. verſ.* Anton.
de Butr. *num.5. in fine.*

Nec obſtat, quod inſtantia cœpta cùm anteceſſore tran-
ſeat in ſucceſſorem in Eccleſia, cum enim modernus Epi-
ſcopus non venerit ad cauſam, proſequendo factum præde-
ceſſoris ſuper prætenſa occultatione, † ſed ſolùm defen- 16
dendo iura Eccleſiæ, ſuper Iuriſdictione, de qua agitur, af-
ficitur quidem in hoc inſtantia cœpta cum defuncto, non
autem prætenſa occultatione, quia in hac † non eſt ſucceſ- 17
ſor, vt in proximis terminis Rota *deciſ.705. nu.4. par.1. re-
cent.* & in puncto Reuerendiſs. Vrgellen. *d. deciſ.166. nu.5.
& ſeqq.* vbi reſpondetur omnibus contrarijs.

Vnde dum non probatur proceſſum exiſtere apud ſucceſ-
ſorem, & factis † diligentijs in Archiuio Epiſcopali ibi non 18
repetitur, imputari non poteſt ſucceſſori, quod proceſſum
non exhibet, aut non cogit Archiuiſtam, vt exhibeat, & per
conſequens nulla ratio ſuadet, vt reddita impoſſibili exhibi-
tione proceſsus abſque culpa ſucceſſoris, & Eccleſiæ,
† contra ipſum adhibeatur remedium denegationis audien- 19
tiæ, quæ Rota vti ſolet contra illos, in quorum poteſtate eſt,
exhibere ſcripturam, de qua quæritur. Tantò minus quia
Eccleſia habet pro ſe præſumptionem boni iuris, tum propter
† ſententiam fauorabilem reportatam in Rota coram bon. 20

mem. Manzanedo, & in iudicatum tranſactam, & ſi aduerſus rem iudicatam conceſſa fuerit reſtitutio in integrum ad tradita per Couar. *pract. quaeſt. cap.6. ſub num.6.* Surd. *de aliment. tit.1. quaeſt.120. num.10. & 11.* Rota *deciſ.250. ſub nu.2. part.1. recentior. deciſ.748. ſub num.2. part. 2. recentior.* Tum ex eo, quod in *deciſ.578.* coram bon. memor. Buratt. *firmatum fuit.* Terram Saponariæ ſitam eſſe intra fines Diœ-
21 ceſis Marſicenſis, ideòque † ſuper ea ſuffragatur Epiſcopo iuris aſſiſtentia, quoad iuriſdictionem *cap. conquerente, de offic. Ordin. cap. Soſpite, de cenſib.* Mareſcott. *variar. reſolut. lib.2. cap.15. num. 5.* Rota *dec.396. num.1. part.1. recentior. Rota in Salesburgen. Iuriſdictionis 1. Iulii 1643. coram R. P. D. meo Royas.*

Meritò igitur deciſum fuit dandam eſſe Epiſcopo audien-
22 tiam, ac teſtes † examinatos, & poſitos ad partes eſſe faciendos de actis, vt ſolet quando eorum dicta ſunt releuantia, vt per Veſtr. *in prax. lib.6. cap.2. ſub num.24.*

Et ita &c. vtraque, &c.

Infrà in eadem cauſa habetur altera deciſio ſub die 3. Iunij 1644. coram eodem bon. memor. Bichio, & alia ſub die 14. Iunij 1645. necnon ſub 5. Maii 1646. coram eodem. Emanarunt quoque aliæ in eadem cauſa deciſiones nempè ſub diebus 18. Februarij 17. Iunii, & 11. Decembris 1647. coram eodem Bichio.

R. P. D. MELTIO

Poſteà Epiſcopo Papien.

Romana Pecuniaria.

Veneris 19. Ianuarii 1644.

ARGVMENTVM.

Socius celebrans aliquem contractum citra materiam ſocietatis, quando teneatur communicare cum alijs ſocijs, & ad hoc ſolet adferri illa diſtinctio, aut ſocietas eſt generalis omnium bonorum, & tunc teneatur communicare, aut eſt partis bonorum, & non tenetur. In caſu tamen præſentis deciſionis, contrarium deciditur, vt quantumuis non ſit generalis, nihilominus veniat facienda talis communicatio.

SVMMARIVM.

1 *Socius aliquid emens, an ſit ſuum, vel cum ſociis debeat communicari.*
2 *Socius, ſi aliquid acquirat, etiam, vti proprium, an teneatur id cum ſocijs communicare.*
3 *Societas, quando eſt omnium bonorum, tunc ſocius, quidquid acquirit etiam nomine proprio, eſt communicandum cum ſocijs, & num.4.*
5 *Societas, quando eſt partis bonorum tunc ſi ſocius aliquid acquirat ex communi pecunia, non tenetur communicare cum ſociis, & eſt acquirentis, & num.6.*
7 *Quod procedit etiamſi contractus fuiſſet celebratus nomine ſocietatis.*
8 *Contractus, dum proprio nomine fuit ſtipulatus per ſocium, præſumitur de ſuis proprijs bonis contraxiſſe.*
9 *Socius partis bonorum, præſumitur ſemper emere potius nomine proprio, quàm ſociali.*
10 *Quod multo magis eſt dicendum, dum ſocius non emit occultè, ſed palàm, & ſciente altero ſocio.*
Socius emens aliquid ex pecunia ſociali cenſetur nomine proprio emiſſe, & non tenetur communicare ſociis, num.10.
11 *Socius dum proprio nomine cambium contraxit, præſumendum eſt de propria pecunia contraxiſſe, & num.12.*
13 *Contractus initus à ſocio extra naturam, & cauſam ſocietatis ille non eſt communicandus cum ſocio.*
14 *Liberatio facta de omni debito ratione ſocietatis, & ex quacumque ratione, cauſa, aut titulo intelligitur ſolum ratione ſocietatis.*
15 *Clauſulæ generales appoſitæ in liberatione, reſtringuntur ad expreſsè ſpecificata.*
16 *Liberatio generalis extenditur etiam ad incognita, & minimè cogitata.*
17 *Liberatio facta ex aliqua cauſa, habet vim tranſactionis.*
18 *Liberatio facta cum verbis prægnantibus generaliter venit intelligenda.*
19 *Liberatio, quando eſt generalis valdè, & cum verbis prægnantibus facta, vti generalis non debet reſtringi tantum ad ſpecificatas cauſas, limita, vt nu.19. & & declara, num. 20.*
21 *Genus non reſtringitur per ſpecies poſtea enumeratas.*
Species poſt genus enumerata, ideò non reſtringunt genus, quia cenſentur poſita, ex cauſa declarationis, num.21.
22 *Verba appoſita in liberatione, quando dicantur ampliſſima, ita vt ampliora eſſe non poſſint.*
23 *Verba generalia, quando non patiantur aliquam reſtrictionem.*
24 *in Liberationis materia ſtricta fieri debet interpretatio, vt id ſolum cenſeatur remiſſum, quod eſt expreſſum.*
25 *Verba liberationis, ſeu legati, tunc latè ſunt interpretanda, quando ſunt facta conſanguineis.*
26 *Patris mens ad fauorem filii latiſſimè venit interpretanda.*
27 *Interpretatio legati, vel liberationis recipere debet interpretationem, à qualitate perſonæ, cui fuit facta liberatio, vel legatum relictum.*
29 *Liberatio, quando fuit facta ex cauſa, non poteſt dici ſimplex liberatio, ſed potius retinet vim permutationis.*
30 *Liberatio ne reſtringatur, facienda eſt interpretatio.*
31 *in Creditores ſtatim, & ipſo iure bona, & iura decocti tranſeunt.*
32 *in Creditorum iura, ſuccedit ille, ad cuius fauorem creditores iura ſua ceſſerunt.*
33 *Compenſationes paſſim æquiparantur veræ ſolutioni reſpectu ſolutionis.*

DECISIO CCXLVII.

DVo in hac cauſa petebantur per D. Abbatem Ioannem Antonium Coſtam, Alterum ſcilicet, quod cambium ſcutorum 2115. quod fuit creatum à D. Petro Enriquez Errea ſub eius proprio nomine, vno ex Socijs Rationis Bancariæ initæ de anno 1614. cum D. Octauio Coſta Patre dicti Abbatis alterius ex ſocijs, eſſet ſociale. Alterum verò quod idem cambium eſſet comprehenſum ſub generali, & ampla liberatione facta per eundem Octauium ad fauorem Abbatis, qui prius contemplatione eiuſdem Octauij renunciauerat iura ſuæ legitimæ. Duæ in hac eadem cauſa diuerſis temporibus etiam emanarunt deciſiones inter ſe de directo contrariæ, altera ſcilicet ſub die 6. Februarij 1643. coram R. P. D. meo Ghiſilerio * in qua fuit reſolutum dictum cambium ſcutorum 2115. licet creatum nomine proprio Petri eſſe tamen ſociale, & ſpectare ad rationem Bancariam, & per conſequens fuiſſe comprehenſum ſub dicta liberatione. Altera verò emanauit ſub prima Iulij præteriti coram me, * in qua fuit per DD. reſponſum idem cambium eſſe proprium Petri, nec eſſe comprehenſum ſub dicta liberatione. De ordine DD. fuit vtraque deciſio ſub hac die examinata, & per eoſdem reſolutum cambium eſſe proprium Petri, & in hac parte eſſe recedendum à prima parte deciſionis coram R. P. D. meo Ghiſilerio ſub dicta die 6. Februarij, & ſtandum in deciſis coram me ſub die 1. Iulij. Quo verò ad ſecundam partem tangentem dictam liberationem, reſponderunt ijdem Domini, Hæredes Octauij teneri liberare dictum Abbatem in ſupradicta ſumma ſcut. 2115. vigore eiuſdem generalis, & amplæ liberationis, & in hac ſecunda parte ſtandum in prima deciſione, & per conſequens à ſecunda coram me emanata recedendum.

Eſt controuerſia inter DD. an quod † ſocius emit, ſit 1 commune, & cum ſocijs debeat communicari, vt refert Card. Mant. *de tacit. & ambig. lib.6. tit.16. n.15.* Corn. *conſ.122. n.6. lib.2.* nec abſit occaſio dubitandi quin ſocius, quod acquirit etiam † vti proprium teneatur communicare, *l. ſi 2 quis Societatem la piccola, ff. pro ſoc.* Bald. *conſ.125. Quidam Ioannes in princ. lib.5.* Angelus de Peruſ. *conſ.60. Mortuo dicti Filii num.2.* Anchar. *conſ.302. num.7. & ſeq. verſ. venio ad ſecundum,* Alex. *conſ.34. Viſis dubijs in fin. verſ. ſuper alio vere lib.1.*

Ta-

Digitized by Google

3 Tamen in hac materia eſt † diſtinguendum. Quia aut
ſocietas eſt omnium bonorum, & tuoc Socius quidquid
4 acquiret, etiam nomine proprio, tenetur † communica-
re, l. ſi quis Societatem contraxerit, ff. pro Soc. Bald. in l. ſi
vt proprius num.6. verſ. iſta vera ſunt, C. de re vend. Mıot.
de tacit. lib.6. tit.16. num.21. Petr. de Vbald. de duob. fratrib.
part.5. n.3. verſ. primo quero, Alex. conſ.49. num.12. & 15. lib.
1. Alciat. conſ.48. n.16. lib.9. Aut ſocietas eſt partis bonorum
5 † prout voius hæreditatis, vel certorum bonorum, vt in hoc
caſu cum à principio dicta Societas ioter Octauium Coſtam,
& Petrum Erreram fuerit tantum contracta ſuper ſcutis 24.
mil. quo caſu Socius ſi aliquid acquirit ex communi pecunia
6 proprio oomine † non tenetur communicare, & eſt acqui-
reotis, §. Igitur liberi Inſtitut. per quas perſonas nobis acqui-
ritur, l. ſi quis ſocietatis, ff. pro ſoc. Card. Zabarell. conſ.27.
orta lite nu.5. verſ. ſed non obſtantibus, Alex. conſ.49. mature
ponderatis num.11. vſque ad finem verſ. quoad vltimum lib.1.
Rom. conſ.43. in princ. Barbat. conſ.22. ſcripſit lib.1. Angel.
conſ.85. in Themate in princ. Caſtr. conſ.350. ex dic. num. 2.
7 lib.1. etiamſi contractus † fuiſſet celebratus nomioe ſocieta-
tis, & ex cauſa ſocietatis text. in l. ſed & ſi pupillus, §. condi-
tio nu.2. ff. de Inſtit. Paul. de Caſtr. in l.1. §. non autem nu.4.
ff. de exercit. act. Bal. conſ.125. nu.2. verſ. ſed ſi fuiſſet proba-
eum lib.5. Anchat. conſ.332. num.4. verſ. ſimiliter, & modi-
ficatio, & num.6. verſ. poſtremo præſuppoſito, vnde cùm inter
partes non coorrouertatur dictum Petrum vltra capitale ap-
8 poſitum † in dicta ſocietate pro ſua portione habuiſſe etiam
alia ſcut.20. mil. dum proprio nomine fuit ſtipulatus præſu-
mitur etiam de proprijs pecunijs idem cambium contraxiſſe,
l. & magis, §.1. de ſolut. Batt. in l. titium, §. Altero n.2. verſ.
tertio caſa, ff. de adminiſſ. & peric. Tut. & Cur. & in l.2. n.
2. C. pro ſoc. Alex. conſ.78. num.4. lib.2. Crauett. conſ. 131.
num.12. Cephal. conſ.475. nu.11. lib.4. Corn. conſ.122. n.7.
vol.2. Rota deciſ.244. num.1. part. 6. diuerſ. quo caſu ſocius
9 † præſumitur ſemper emere potius nomine proprio, quam
ſociali, l. ſi ita ſtipulatus, §. Chirographus, ff. de verborum
oblig. l. Titium, & Mauium, §. profect. ff. de adminiſt. Tut.
Rot. deciſ.183. num.1. par.7. diuerſ. Rom. pecuniaria 29.
January 1644. coram me, maximè dum iſte Petrus non con-
traxit iſtud cambium occultè, ſed ſciente eodem Octauio,
10 vnde † dum egit nomine proprio, etiamſi fuiſſet contractum
ex communi pecunia, non tenetur communicare, l. ſed &
ſi ſocius, §. ſi abſente, & l. actione, §. diximus vſque ad §.
renunciare, ff. pro ſoc. Rom. conſ.291. num.10. verſ. tertio hi
contractus Alex. conſ.49. col. fin. verſ. firmat hoc etiam lib.1.
& num.11. verſ. ſed præmiſſis, Anchar. conſ. 31. num.3. Bald.
conſ.97. quidam Ioanoes lib.1. Ruin. conſ.216. num.4. lib.1.
Ant. de Butr. conſ.71. circa med. verſ. & ſi dicatur. Vnde
11 cùm de exiſtentia † dictæ propriæ pecuniæ non dubitetur
etiamſi non appareret ad cuius fauorem fuiſſet dictum cam-
bium contractum, dum proprium nomen fuit adbibitum,
12 dicitur de propria pecunia † contractum, l. cum duobus, §.
item reſpondit fratres, ff. pro ſoc. l. cum proponas eod. tit. Rom.
conſ.43. ad primum, & conſ.291. n.6. Barbat. conſ.22. ſcripſit
lib.1. Dec. conſ.21. col. penult. & conſ. 255. col.2. Et cum ap-
13 pareat d. cambium extra naturam, & cauſam ſocietatis
obueoirc, non debebat Petrus cum Octauio illud communi-
care, Felin. in cap. cum ordinem num.15. de reſcript. l. cum in
duobus, §. duo argentary, & l.3. §. de illo loquitur, ff. pro ſoc.
Corn. conſ.122. nu.6. & 7. lib.2.

Quoad ſecundam partem circa liberationem ab Octauio
Patre ad fauorem Abbatis Filij factam, cum continere vi-
deatur taotum debita contracta ab eodem Abbate occa-
ſione dictæ Societatis, vel quomodocunque ab eadem So-
cietate prouenientia, ibi, E per cio a maggior cautela d'hora
per ſempre l'aſſoluo, e libero dal pagamento di eſſo, e da qualſiuo-
glia altra ſpeſa da lui fatta, ò denari per eſſo pagati, o da tutte
le moleſtie, ſpeſe, e danni che in qualſiuoglia modo, o proteſto po-
teſſe hauere da qualſiuoglia perſona per cauſa, & occaſione di
ragione bancaria. Nec poſſit dubitari quin d. cambium ſit
tantum Petri, non autem Societatis, vtique talis liberatio ei-
dem Abbati oon deberet ſuffragari, quia liberatio facta de
14 omni debito ratione ſocietatis, & † ex quacunque ratione,
vel cauſa, aut titulo, intelligitur ſolùm ratione ſocietatis,
vt in his proprijs terminis inquit, & firmat Bero. conſ.159. nu.
41. vol.2. Abb. conſ.114. in quæſtione mouenda lib. 2. Ruin.
conſ.140. nu.3. lib.1. Et quamuis in eadem liberatione adſint
15 clauſulæ generales, tamen referuntur, † & reſtringuntur
ad expreſsè ſpecificata, & ſecundum ea, quæ præcedunt ſunt
reſtringendæ, l. non eſt nouum, ff. de legibus, l. hæres meus, §.1.

de leg.1. Corn. conſ.172. lib.2. Rot. in Romana Salarii, ſeu pe-
cuniaria 27. Aprilis 1640. coram R.P.D. meo Carrillo.

Verum diligenti, & accurato ſtudio perpenſa, & exami-
nata eadem liberatione contraria vti verior, & probabilior
amplexa fuit opinio. Eſt enim præmittendum, quod quate-
nus huiuſmodi cambium non fuiſſet cognitum Octauio ta-
men cum illius liberatio ad fauorem Abbatis fuerit concepta
verbis amplis, ibi, E per qual ſi voglia altra cauſa ancorche
non expreſſa, potuit etiam idem cambium comprehendere,
† cùm talis liberatio generalis extendatur ad incognita, & 16
minimè cogitata, l. ſi de certa, C. de tranſact. vbi Bart. col.2.
verſic. ſi vero loquamur, Menoch. conſ.496. num.58. Et cum
fuerit ab eodem Octauio etiam facta ad fauorem Abbatis in
recompenſationem renunciationis, factæ ſuæ legitimæ,
† quæ habet vim tranſactionis in eadem etiam incognita 17
deduci potuerunt, Soccin. ſen. conſ.103. col. penult. lib.3. Pa-
riſ. conſ.150. num.11. lib.4. Granat. deciſ.66. nu.62. Et ita cum
dicta liberatio ſit multum generalis, & ampla, & cum ver-
bis prægnantibus facta, generaliter venit intelligenda, † di- 18
cta enim verba operantur, vt generalis liberatio, nun re-
ſtringatur ad cauſas ſpecificatas DD. in cap.1. de tranſact. &
per text. & DD. l. Emptor. §. Lucius, ff. de pact. l. Aurelio, §.
Caius num.4. ff. de libert. leg. Gabr. concluſ.4. num.27. de reg.
iur. Menoch. præſ. 151. num.19. & ſeqq. lib.3. Alex. conſ.11.
num.12. & 15. lib.2. & conſ.186. num.1. l.b.6. Crauett. conſ.
227. num.11. verſ. ſeptimò facit, & num.12. & 297. num.3.
Rol. à Valle conſ.49. num.42. lib.1. Ruin. conſ.25. num.9. lib.
1. Surd. deciſ.217. num.9.

Non obſtat, quod in hac liberatione prius fuerit ex-
preſſa certa cauſa, & deinde ſequatur liberatio, † & per 19
conſequens reſtringatur ad cauſam expreſſam, quamuis
verbis generaliſſimis fuerit concepta, vt in puncto Ga-
leott. controu. iur. lib.1. controu. 40. num. 10.

Quia id non procedit, quando † ante omnem expreſ- 20
ſionem certæ cauſæ proceſſit liberatio generalis, vt benè di-
ſtingoit Valenz. conſil. 21. num. 39. & 98. lib.1. ex doctr.
Bart. in l. Aurelius, §. Caius num.9. ff. de liber. leg. & in
l. ſi de certa in antiqua lectura. Ibi ſemper reſtringitur ad
petita vbi pactio præceſſit, Cod. de tranſact. & ratio ea
ſemper eſſe poteſt, quia genus non reſtringitur per † ſpe- 21
cies poſtea enumeratas, cum enumeratæ cenſeantur ma-
ioris declaratioois gratia, non autem reſtrictionis, Cephal.
conſ. 372. num.15. Surdus conſ.352. num.14. Gregor. deciſ.
257. num.9. & ibi Add. num.12. & hic eſt caſus de quo agi-
tur. Nam liberatio incipit generaliter, ibi, Gli laſcio la
liberatione, & aſſolutione di tutto quello, che io, e l'in-
fraſcritto mio herede poteſſimo pretendere da lui, &c.
& deinde ſequitur expreſſio certarum cauſarum; ibi, Tan-
to per la releuatione d'indennità, o ceſſione di ragioni, o per
qualſiuoglia cauſa qui non expreſſa, &c. ponderando præ-
ſertim hæc poſteriora verba quæ generaliora, & amplio-
ra eſſe non poſſunt, & per conſequens cum talis liberatio
ſit ſimplex, & generalis, de † quocumque debito etiam 22
non expreſſo non videtur reſtringenda ad debita contracta
occaſione tantum dictæ ſocietatis, l. pluribus, ff. de accept.
Bart. in l. emptor, §. Lucius, ff. de pact. & in his proprijs
terminis liberationis, Eugen. conſ.13. num.11. & ſeq. lib. 1.
Cephal. conſ.36. num.13. & ſeqq. Valenz. d. conſ.21. num.36.
& Corn. in ſuo conſ. 236. num.7. verſ. Primo circa ipſam
legitimam tractando de tranſactiooe facta occaſione le-
gitimæ ob cuius renunciationem fuerat facta generalis, &
ampla liberatio licet in illo caſu primo loco fuiſſet conceſſa
liberatio occaſione legitimæ, & poſtea fuiſſet etiam conceſ-
ſa generalis, tamen idem Corn. firmat talia † verba ſe- 23
cundo prolata non eſſe reſtringenda tantùm ad legitimam
quia fuiſſent ſuperflua ſi eſſent reſtringenda, l. ſi quando de
leg.1. & cap. ſi Papa de priuil. in 6.

Non obſtat, quod in hac materia liberationis ſiue legati
ſtricta debeat fieri interpretatio, & id ſolum videatur remiſ- 24
ſum, ſiue legatum, quod maius eſt, vt inquit Honded. conſ.
57. num.23. vol.2.

Quia hoc non ſolùm non procedit in liberatione facta
Conſanguineo ſiue in legato eodem relicto, cum ad illius 25
fauorem huiuſmodi liberationes, & quietationes latè debeat
interpretari text. in l. ſi Seruus plurium, §. vlt. ff. de leg. 1.
l. Aurelius, §. Titius, vbi Bart. ff. de liber. leg. Grat. diſcept.
forenſ. cap. 136. num.49. Mant. de coniect. vlt. vol. lib.6. tit.
11. num.23. verſic. tamen adhuc, Riminald. conſ. 501. n. 38.
lib.5. Crauett. conſ.297. num.1. verſ. nam etiam facien-
do, Surd. conſil.72. num. 16. Menoch. conſ. 1126. nu.47.

Digitized by Google

26 Gozad. *conſ.42.num.12.* & eo † minus id procedit in filio,
ad cuius fauorem mens Patris latiſſimè interpretanda, & in-
telligenda venit, *l. Aurelius, §. Titius de liberat. legat.* Bart.
in l. Aurelio, §. Caius verſ. quæro, ff. eod. tit. Cephal. *conſ.*
244.nu.24.lib.1. Menoch. *conſ.140.nu.11.& conſ.282.n.29.*
Dec. *conſ.601.n.6.* Rimin. *conſ.492.n.32.lib.1.* Crauett. *conſ.*
297.col.2.verſ.in quare. Quia ratio ſanguinis inducit præ-
27 ſumptionem, & coniecturam, vt talis liberatio amplietur
text. in l. alienata, vbi Bart. *in fin. ff. de alim. & cib. leg. l. Au-*
relius, §. Titius, ff. de lib. leg. Pariſ. *conſ.80.n.44.vol.2.* Cra-
uett. *conſ.297.n.1.verſ. ſed præmiſſis non obſtantibus,* Rol. à
Valle *conſ.16.nu.38.vol.3.* Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib.6.*
tit.11.num.23.verſ. ſed ratio ſanguinis, & interpretatio ſi-
28 ue legati recipitur à qualitate perſonæ cui talis liberatio fuit
facta, *l. ſi ſeruus plurium, §. vlt. ff. de leg.1.* Iaſ. *in l. ſi domus*
num.6. verſ. item ex qualitate eod. tit, Gabr. *conſil.98. col.1.*
lib.1, Menoch. *conſil.329. num.13.* quod eo magis procedit
hoc caſu, quia Octauius illam non fecit Abbati vti dice-
bam, vti ſocio, ſed vti filio, quia iura ſuæ legitimæ eidem
patri renunciauit, & per conſequens non poteſt dici ſimplex
29 liberatio, ſed potius retinet vim cuiuſdam permutationis vti
facta ex cauſa oneroſa, *text. in l. ſed & ſi, §. conſuluit, ff.*
de petit. hered. l. quia de mutua in fine cum ſeq. ff. mandat. Fe-
der. de Sen. *conſ.250. num.2. verſic. præterea num.3.* Fulgoſ.
conſ.89. in quæſtione Ioannis in fine. Et dato etiam quod co-
gnitio huius liberationis eſſet dubia eſt tamen ampliſſimè in-
terpretanda, cum talis ampliatio faueat liberationi, & ſem-
30 per ſit interpretatio, vt liberatio non reſtringatur, *l. Arria-*
nus, ff. de act. & oblig. & l. fauorabiliores, ff. de reg. iur. Bald.
in l. ne caſu, C. de diſcurſ. lib.10. Menoch. *conſ.1207. nu.5.*
Mandell. *conſ.289. num.32. lib.2.* Pariſ. *conſ.92. nu.41. vol.1.*
Surd. *conſ.352. num.15.*

Vnde cùm ex ſupradictis firmatis tam in prima, quàm in
ſecunda parte deciſionis appareat, d. cambium licet Petri,
eſſe tamen comprehenſum ſub generali, & ampla liberatio-
ne facta ab Octauio ad fauorem Abbatis negari poteſt quin
rupta ſocietate huiuſmodi creditum tranſiuerit in Credito-
31 res in † quos ſtatim tranſeunt ipſo iure bona, & iura Deco-
cti cuius ſunt ſingulares ſucceſſores, *l. item ſi vnus, ff. de re-*
cep. arbitr. & l. ſi quis bonis, ff. de ceſſ. bonorum, Gratian. *diſcept.*
forenſ. cap.391. num.44. Rom. Pecuniaria 3. Decembris 1595.
coram bon. mem. Cardinali Pamphilio relata per Pacific. de
Saluiano in ordine 43. num.2. & deciſ.8. nu.8. coram Burat-
to, Et cùm iſti Creditores ceſſerint ad fauorem Octauij
omnia iura ſua, idem Octauius mediante tali ceſſione
32 † ſucceſſit in omne ius illorum, *l. emptor,* vbi Bald. *C. de hæ-*
red. vel act. Surd. *deciſ.308, num.1.* & poſt Cenc. *de Cenſib.*
deciſ.183. num.4. Vnde fateri debet, eumdem Octauium vti
ceſſionarium potuiſſe illud creditum Petri exigere vti hypo-
thecarum creditoribus, & ab eiſdem eidem Octauio ceſſum,
ſicuti iidem Creditores exigere potuiſſent. Quare cùm talis
liberatio appareat facta occaſione renunciationis legitimæ
Abbati debitæ meritò in eadem liberatione debet compre-
hendi huiuſmodi debitum, quod debet ſolui per hæredes
Octauij, cui per talem renunciationem videtur voluiſſe
quicquid idem Abbas erat obligatus occaſione dicti Cambij
erga eumdem Petrum, & per conſequens D. Aloyſiæ poſ-
ſanti Abbatem pro ſolutione dicti crediti pro ſupplemento
ſuæ dotis obſtat exceptio compenſationis initæ inter Octa-
33 uium, & Abbatem ob d. renunciationem legitimæ, † quæ
compenſatio paſſim æquiparatur veræ ſolutioni reſpectu li-
berationis, *l. ſi debitor, ff. qui pot. in pign.* Tiraquell. *de retract.*
lignag. §.3. gloſ.3. n.2. Surd. *de alim. titul.8. priuil.53. n.1.*
Gratian. *diſcept. forenſ. cap.728. num.9.* Rota Ianuen. *dec.26.*
n.32. & dec.104. num.3. & dec.342. n.1. & ibi add. *n.6.* coram
Papa Gregor. XV. & dicti hæredes Octauij tenentur vigore
d. liberationis Abbatem liberare à quocumque debito quo-
modocomque contracto.

Et vtraque parte informante placuit Dominis reſolutio-
nem hanc amplecti circa ſupradictas deciſiones in hac cauſa
emanatas inter ſe pugnantes.

☞ *Deciſio iſta emanata ſub die 6. Februarii 1643. coram Reuerendiſſimo D. Terracinen. eſt ſupra in hac part. dec.148.*

☞ *Altera verò emanata ſub die 1. Iulii eodem anno 1643. coram Reuerendiſſimo Papien. eſt pariter ſupra dec. 226.*

R. P. D. B I C H I O.

Romana Vineæ.

Veneris 19. Februarij 1644.

A R G V M E N T V M.

Iudex ſi mediante decreto mandauerit adiudicari bona inſolutum creditori, tale decretum veram adiudicationem non importat, niſi illud mediante executore fuerit executioni demandatum, quod etiam procedit in eo caſu, quo creditor eſſet in poſſeſſione rei, quam ſibi adiudicari curauit. Legitima ſtantibus alienationibus præſumitur conſumpta, & quæ bona per hæredem alienata cenſeantur in legitimam electa.

S V M M A R I V M.

1 *Immiſſio conceditur fideicommiſſario docto de exiſtentia fideicommiſſi, & identitate bonorum à fideicommittente poſſeſſorum.*

2 *Datio inſolutum requirit præcedentem æſtimationem bonorum, & num.5.*

Deliberatio fit creditori tanquam plus offerenti, num.2.

Datio inſolutum vbi eſt iudicialis requirit factum executoris, ſeu curſoris, qui in executionem decreti iudicis adiudicet, & inſolutum det, & n.5.

4 *Decretum Iudicis, quod bona dentur inſolutum creditori, aliud eſt, quam ipſa datio, & ſupra num.2.*

Dominium ad tranſlationem non ſufficit decretum iudicis, niſi ſequatur actualis traditio, ſcilicet decreti executio, num.4. & 5.

5 *Dari inſolutum bona debitoris, vbi Iudex mandat, quamuis creditor ſit in poſſeſſione, tamen requiritur actualis executio decreti Iudicis, per curſorem, aut executorem facienda, & ſupra nu.2. cum ſeqq.*

6 *Victor vbi reperitur in poſſeſſione ex primo decreto, non eſt opus altera immiſſione, ſeu traditione, intellige tamen, vt nu. ſeq.*

7 *Decretum Iudicis de adiudicando creditori bona differt ab ipſa adiudicatione ſicuti promiſſio de accollando ab accollatione.*

Accollatio differt à promiſſione de accollando, nu.7.

8 *Datio inſolutum dicitur effectuata, ſi poſtquam Iudex illam ordinauerit, inhibuerit partem ne creditorem in bonis inſolutum datis moleſtaret.*

Intellige conclusionem procedere, quoties æſtimatio præceſſit, aliàs ſecus, ibidem.

9 *Inhibitio, quam iudex ſimpliciter facit ad fauorem alicuius non magis habet relationem ad vnum, quam aliud ius inhibitionem petentis.*

10 *Nullitas decreti quoties ex illius lectura dignoſcitur non expoſcit vlteriorem tranſportationem actorum.*

11 *Poſſeſſor ſi nulliter poſſidet non eſt legitimus contradictor aduerſus fideicommiſſarium.*

Amplia concluſionem etſi iudicis auctoritate poſſideat, num.12.

13 *Iudicium contra pupillum, vt validè dicatur agitatum requirit deputationem curatoris tam attenta diſpoſitione ſtatuti Vrbis, quam iuris communis.*

14 *Ratificationem ad inducendam ſola non ſufficit acquieſcentia, niſi & inſimul doceatur de ſpecifica ſcientia nullitatum actus, qui ratificatus prætenditur.*

15 *Reſolutio iure datoris reſoluitur ius acceptoris.*

Creditor hæredis grauati bona fideicommiſſaria, quæ inſolutum recipit, non poteſt vltra vitam d. hæredis in vocatorum præiudicium retinere, n.15.

16 *Hæres fideicommiſſo grauatus bona, quæ alienat in ſuam legitimam cenſetur eligere, & num.20. vbi vide.*

17 *Aſſignatio fructuum longè differt ab aſſignatione proprietatis.*

18 *Inuentarium tutelare non ſupplet vices inuentarij hæreditarij, quod facere tenetur hæres fideicommiſſo grauatus.*

19 *Legitima ſtantibus alienationibus præſumitur conſumpta.*

20 *Hæ-*

20 *Hæres fideicommiſſo grauatus bona, quæ primo alienauit cum translatione dominij cenſetur in legitimam eligere, non ea, quæ ſimpliciter, hypothecauit.*
21 *Creditum illiquidum inefficax reputatur ad retentionem.*
22 *Calculus in pluribus partitis erroneus ita, & in reliquis præſumitur.*
23 *Melioramentorum ad probationem requiritur iuſtificatio, & impenſi, & meliorati.*
24 *Melioramentorum exceptioni occurritur mediante cautione, vbi illa non fuerunt iuſtificata.*

DECISIO CCXLVIII.

EX fideicommiſſo Emiliæ Auiæ Benedictus Marina poſtquam obtinuerat per ſententiam Eminentiſſimi Domini Vicarij Vrbis immiſſionem in poſſeſſionem vineæ detentæ à Laurentio Iuſto, ingreſſurus Religionem Societatis IESV donauit omnia bona ſua Benedicto Perontio, qui proſequendo cauſam appellationis à dicta ſententia exaduerſo interpoſitæ coram me inſtetit diſputari dubium, An ei ſit danda immiſſio eoque hodie propoſito affirmatiuè Rota reſpondit.

Eſt enim citra controuerſiam apud partes exiſtentia fideicommiſſi, purificatio ad fauorem Marinæ authoris Perontij, & identitas vineæ olim poſſeſſæ à fideicommittente,
1 quibus probatis denegari non poteſt immiſſio ex remedio ſine *l. fin. C. edict. Diu. Adrian. toll.* ſiue vtilis Saluiani interdicti Gabr. *conſ.45. num.9. lib.1. conſ.44. num.2. & ſeqq. lib.2.* Surd. *dec.76. nu.4. & ſeqq.*

Neque ad impediendam immiſſionem Laurentius tanquam tertius poſſeſſor cum titulo dationis inſolutum iudicialiter obtentæ pro concurrenti quantitate crediti ſcutorum 1400. quæ ſibi Clarix fideicommittentis filia debebat eſt legitimus contradictor. Primò, quia ad hunc titulum probandum produxit citationem quam fecit de anno 1619. ad videndum ſibi tradit in ſolutum bona ſuper quibus fuit facta executio cum tertia parte pluris iuxta formam ſtatutorum Vrbis pro concurrenti quantitate ſui crediti, & decretum in calce eiuſdem citationis extenſum non per verba ex tunc Dominus dedit inſolutum, ſed per ſequentia, *relatione facta comparuit idem, &c. & obtinuit dari inſolutum, vt ſupra iuxta formam ſtatutorum, &c.* quæ idem important, ac ſi dictum fuiſſet obtinuit, quod dentur inſolutum; atque ideò cùm
2 reſpiciant actum de futuro, † & antequam ſortiantur naturam actualis dationis inſolutum neceſſe ſit, quia datio non erat pro toto credito, quod præcedat æſtimatio bonorum, quidquid ſit in deliberatione, quæ fit creditori tanquam plus offerenti, Surd. *conſ.256. num.5. in fin. & num.6. & 8.* Afflict. *dec.358.* Rot. *deciſ.109. num.8. & 10. deciſ.323. num.6. inter impreſſ.* apud Modern. *Peruſin. de manuten.* nec non factum executoris, ſeu Curſoris qui ſtylo in executio-
3 nem decreti Iudicis adiudicet, & inſolutum det fugendo vice partis *iux. text. in l.1. C. ſi in caſu Iudic.* non important dationem inſolutum, cùm aliud ſit decretum de dando in
4 ſolutum, † aliud ipſa datio, & ad translationem dominij non ſufficiat decretum Iudicis niſi ſequatur traditio hoc eſt executio decreti, Alexand. *conſ.1. num.4. lib.5. & conſ.90. n.9. lib.2.* Mandel. *conſ.74. nu.5.* & in puncto Gratian. *diſcept.545. nu.12. & ſeqq. relat.* à Modern. *Piſaurien. de ſubhaſtat. quæſt.26. num.4. & ſeqq.*

Ita vt nec ſuffragetur, quod creditor ante decretum eſſet in poſſeſſione bonorum, quia ſemper deficit conſenſus Iudicis, qui non dedit inſolutum, ſed decreuit dari de futuro
5 † cùm tamen ad hunc effectum requirantur verba de præſenti, & opus ſit præcedenti æſtimatione, & actuali datione inſolutum per Curſorem, aut executorem iuxta ſtylum facienda, vt in terminis Gratian. *d. diſcept.545. nu.49. & ſeqq.* Burat. *d. deciſ.124. n.16. & ſeqq.* relat. à Moderno *Piſaurenſi de ſubhaſtat. d. qu.26. n.19. & ſeqq.*

Non obſtat Pariſius *conſ.42. num.31. lib.1.* qui ait non eſſe neceſſariam immiſſionem ex ſecundo decreto, ſeu traditio-
6 nem, † quando victor iam eſt in poſſeſſione ex primo, quia ſupponit, quod Iudex per conſenſum de præſenti adiudicauerit bona creditori alioquin enim deeſt authoritas Iudicis
7 neceſſaria mediante decreto adiudicationis, † quod differt à decreto de adiudicando ſicut promiſſio de accolando ab accollatione, *l. ſi quis ſtipulatus ſit Stichum, ff. verb. oblig.* Rot. coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.28. n.2.* mandatum de vendendo à venditione, Tiraquell. *de retract. conuent. ad fin. titul. num.42. & ſeqq.* Alex. *conſ.72. num.9. lib.3.* Surd. *conſ.52. num.13. conſ.372. num.1.* Theſ. *deciſ. 234. num.5.*

Non obſtat, quod triduo poſt decretum *obtinuit dari in ſolutum* Iudex ad inſtantiam eiuſdem Laurentij inhibuerit Clarici, ne ipſum moleſtet ſuper vinea, ſtante, quod fuit inſtanti tradita inſolutum, & propterea ad ipſum pleno iure
dominij ſpectat; † vnde iuncto dicto præcedenti decreto pro- 8
bari videtur vera datio inſolutum, Abb. *conſ.742. n.10.* Quia Alb. loquitur quando præceſſit æſtimatio, neque probatur negatiua, quod nuſquam emanauerit decretum actualis adiudicationis per verba de præſenti, quod non ſupplet dicta inhibitio, quæ per errorem ſupponit decretum actualis dationis inſolutum, † & potuit fieri etiam vigore alterius iuris 9
inſtanti competentis ſuper vinea, vt dixit *Rot. in Romana Domus 6. Februarij 1640. coram Eminentiſſimo D. Card. Panzirolo, §. penult.*

Secundò, quia aſſerta datio inſolutum eſt nulla, & nullitas apparet ex ipſa lectura decreti exaduerſo † producti 10
quo caſu ad eam probandam non eſt opus vlteriori traſpurtatione actorum, Gratian. *diſcept.968. nu.10.* Rot. *dec.561. num.12. part.1. recent.* & poſſeſſor † non eſt legitimus con- 11
tradictor ad retardandam immiſſionem fideicommiſſarij ex allegatis per Modernum Bonon. *de legit. contrad. quæſt.7. n.144. & 146.* & per Modern. *Peruſ. de manutenend. obſeru. 42. n.155.* Alb. *conſ.388. num.18.* quamuis authoritate Iudicis † poſſeſſionem ingreſſus fuiſſet, *Rot. in Bononien. fidei-* 12
commiſſi de Roncho 16. Ianuarij 1589. coram bon. mem. Comitulo allegata per Modern. *Bononien. dict. quæſt.7. num. 147.* Apparet inquam decretum emanaſſe citata Clarice, cùm tamen ſtante illius minoritate probata ex fide Baptiſmatis debuiſſet illi deputari curator, † vt iudicium validè fieret 13
tam ex diſpoſitione Statuti Vrbis *cap.49. lib.1.* quam iuris communis, *l. admone adoleſcentem, C. qui pet. tut. l. cum & minores, C. ſi aduerſ. rem. iudic. l. acta, §. contra, l. contra pupillum, ff. re iudic.* Bero. *conſ.75. num.24. lib.3.* Rot. coram bon. mem. Buratto *deciſ.393. nu.4.* coram D. Vrgellen. *dec.142. nu.1. & plenè in Maceraten. hæreditatis 2. Decemb. 1639. coram R.P.D. meo Royas.*

Atque hinc de anno 1628. Clarix obtinuit per ſententiam alterius Iudicis reintegrari ad poſſeſſionem huius vineæ vnde excluditur ratificatio exaduerſo deducta ex acquieſcentia 14
Claricis, ad quam præterea eliciendam non ſatis fuiſſet acquieſcentia non probato, quod Clarix habuerit ſpecificam ſcientiam nullitatis reſultantis ex capite non deputationis Curatoris, & non factæ æſtimationis actualiſque adiudicationis, Surd. *conſ.49. num.33. & ſeqq.* Gabr. *conſ.36. nu.60. & ſeqq. conſ.146. nu.14. lib.1.* Barz. *deciſ.48. num.24. & ſeqq.* Rot. coram ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.179. num.6. & in d. Maceraten. hæreditatis coram D. meo Royas*, & redditur magis turbidus titulus prætenſæ dationis inſolutum accedente præſertim quod creditum pro quo facta fuit non cadet difficultate propter errores calculi adductos per inſurmantes pro Perontio.

Tertiò, quia reſolutum per mortem iure Claricis debitricis Laurentij, reſolutum pariter fuit ius eiuſdem Laurentij,
qui pro debito Claricis hæredis grauatæ non † poteſt vltra 15
eius vitam retinere bona fideicommiſſo ſubiecta in præiudicium vocatorum, Rot. *dec.15. num.10. dec.41. num.4. & 5. deciſ.42. nu.1.* penes Cenc. *de Cenſ. facit tex. in l. lex vectigalis ff. pignor.* Surd. *dec.102. num.12.*

Neque competit retentio ratione legitimæ debitæ Clarici
ex bonis fideicommiſſi † in quam regulariter cenſentur ele- 16
cta corpora alienata per hæredem, *l. Marcellus, §. res quæ ff. ad Trebell.* Quia Clarix non alienauit hanc vineam, ſed
ſolùm aſſignauit Laurentio fructus, † quod longè differt 17
ab aſſignatione proprietatis, Bolognett. *conſ.7. ſub n.25. verſ. qui voluit*, Alex. *conſ.30. n.9. lib.2.* & cum diſtracta fuerint alia corpora fideicommiſſi, & hæres grauata non confecerit
inuentarium hæreditatium, † quod non ſuppletur per in- 18
uentarium tutelæ factum nomine tutoris, Giurb. *ad conſuet. Meſſ. cap.9. gloſſ.5. p.1. num.43. Rota in Bononien. fideicommiſſi de Glauarinis 10. Decembris 1638. coram R. P. D. meo*
Royas, legitima præſumitur conſumpta † in alijs alienatio- 19
nibus add. ad ſan. mem. Gregor. XV. *dec.185. nu.6.* Dominus Vrgellen. *deciſ.360. num.2. & 3. & fuit dictum in Bononien. fideicommiſſi de Glauarinis 10. Decembris 1638. coram Reu. P. D. meo Royas, & in Verulana fideicommiſſi 22. Iunij 1640. coram me*, contra quas alienationes obijci non poteſt, quod ſint poſteriores prætenſa datione inſolutum, qui ex ſupradictis nuſquam deuentum fuit ad translationem dominij vineæ mediante actuali datione per verba de præſenti, &

Digitized by Google

in legitimam cenſentur electa quæ primo alienantur cum
20 abdicatione Domini † non autem quæ ſimpliciter hypothe-
cantur Cæphal. *conſ.*189. *n.*19. *& ſeqq.* Peregr. *de fideicomm.*
*art.*39. *num.*8. *& 9.* Rot. *deciſ.*1. *num.*10. apud Modern. *Fo-*
roliuien. de legit.

Et in omnem euentum cum datio in ſolutum ſit euidenter
nulla, & Laurentius ſemper vineæ fructus perceperit quos
ſaltem à die moræ litis tenetur reſtituere, vel in credituio im-
21 putare, eius creditum redditur illiquidum, † & per conſe-
quens inefficax ad retentionem, Grat. *diſcept.*734. *n.*13. Surd.
*deciſ.*46. *num.*16. Caualer. *deciſ.*539. *num.*5. Rot. *deciſ.* 433.
*n.*2. *par.*2. *rec. deciſ.*411. *n.*24. *par.*5. *deciſ.*54. *ſub n.*11. apud
Moder. *Piſauren. de ſubhaſt. & in Auximana Cenſus* 10.
Maij 1636. *coram Reuerendiſſimo Domino meo Ghiſlerio Pro-*
decano, in Recanaten. manutentionis 27. *Iunij* 1642. *coram*
R. P. D. meo Cerro; eo magis quia calculus vnde probatio
22 crediti deſumitur detegitur in pluribus erroneus, † taliſque
ideò etiam in cæteris præſumitur, Grat. *diſcept.* 563. *nu.*35.
ſan. mem. Gregor. XV. *dec.*79. *num.*2. vbi add. *num.*6. allegat.
concordantes.

Non obſtat exceptio melioramentorum, quia ſuffieit re-
23 ſpondere, qnod non fuit concludenter probatum † quid
impenſum, & quid melioratum, vt requiritur *l. in fundo ff.*
rei vendic. Peregr. *de fideicomm. art.*50. *num.*70. *& ſeqq.* Se-
raph. *deciſ.*898. *num.*1. Rot. *inter recent. dec.*650. *n.*2. *par.*2.
*dec.*399. *n.*47. *par.*5. Et quatenus opus ſit poterit à Perontio
24 præſtari cautio de reficiendis melioramentis † poſtquam
fuerint liquidata, vt fuit dictum *in deciſ. Caualer.*54. *num.*1.
verſ. verum quia deciſ. 48. *n.*16. *part.*7. *recent.* & alias ſæpè.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. BICHIO.

Calaritana Capellæ.

Mercurij 19. Februarij 1644.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus materia, quod ex dotatione acquiritur latè in præſenti deciſione declaratur ad diſtinctionem Eccleſiæ nuſquam dotatæ, & eius quę primam dotem conſtitutam amiſerat, aliaquè pro verificatione probationis ad pertinentiam illius adducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatronatus pertinentia ſi reſtringitur ad ſolum ius honorificum leuiores expoſcit probationes.*

2 *Iuſpatronatus acquirendi modus eſt dotatio Eccleſia, ſeu Capella.*

*Amplia concluſionem procedere etiam vbi agitur de ſolo iure honorifico, num.*3.

4 *Iuſpatronatus acquiritur ex dotatione, quamuis Eccleſia, ſeu Capella non fuerit à dotante conſtructa, modo tamen non probetur, quod iam dotem habebat.*

5 *Iuſpatronatus quoties prætenditur ex redotatione Eccleſia probari debet primam dotem de eſſe ad non eſſe fuiſſe reductam.*

6 *Iuſpatronatus acquiritur ædificanti, & dotanti, ſi alter dotauit, alter ædificauit.*

7 *Iuſpatronatus acquiritur per ædificationem, & dotationem, quamuis ædificans, & dotans illud ſibi, & ſuis non reſeruarunt, modo tamen expreſsè non remiſerint.*

*Iuriſpatronatus reſeruatio à ſacris canonibus conceditur ædificanti, & dotanti vt homines facilius alliciantur ad ædificandum, & dotandum num.*7.

8 *Dotans beneficium, vt iuſpatronatus acquirat non eſt neceſſe quod nominatim relinquat titulo dotis ſi illud nuſquam fuit dotatum.*

9 *Iuriſpatronatus prætendens reſeruationem probare debet effectuationem dotis, quam dicit Eccleſia fuiſſe relictam.*

10 *Aſſertiones emiſſæ in antiquiſſimis inſtrumentis probant effectuationem dotis per patronos Eccleſia relicta iunctis adminiculis.*

11 *Dos Eccleſia in teſtamento relicta præſumitur ab heredibus dotantis data, ſi modo Eccleſia dotem habere conſtet.*

12 *Reædificatio Capella iunctis apparatu Sacrarum ſupellectilium ad eadem neceſſariam per aliquos facta magnum facit adminiculum ad probationem iuriſpatronatus ad fauorem reædificantis.*

13 *Iuriſpatronatus ad probationem in antiquis valde conducit publica vox, & fama.*

*Amplia concluſionem fortius procedere alijs concurrentibus adminiculis, num.*14.

15 *Iuſpatronatus ad acquirendum neceſſarius reputatur Ordinarij conſenſus.*

*Limita concluſionem, vt non procedat quoties cum diuturnitate temporis concurrunt actus patronales palam facti, & publica vox, & fama num.*16.

17 *Ius ſepulturæ non dicitur conſecutiuum ad ius patronatus, neque ex petitione illius per patronum facta reſultat contra ipſum aliqua probatio.*

*Ius ſepulturæ in Eccleſia patronali de iure patronis non competit num.*17.

18 *Iuſpatronatus in ſepulcro haberi non poteſt nec principaliter, nec accesſoria, & ſup. ſub nu.*17.

19 *Epiſcopus etiam in actu viſitationis non poteſt ſine proceſſu, & iudiciali cauſa cognitione lædere ius patronorum, & num. ſeqq.*

*Cognitio iudicialis non requiritur in actu viſitationis, quoties agitur de reſpicientibus correctionem morum, num.*19.

20 *Concilium Tridentinum ſeſſ.*25. *de reformat. cap.*9. *mandans deberi per Ordinarios reuideri ius patronatus in quibus loquatur terminis.*

21 *Sententia erronea, & iniuſta non meretur attendi, aut dici quod in iudicatum tranſierit.*

22 *Ordinarius patronis ſine eorum conſenſu præiudicare non poteſt.*

DECISIO CCXLIX.

Terminato aliàs articulo manutentionis, vt in deciſio-
ne edita prima Iulij proximè præteriti * coram me
propoſui hodie dubium in petitorio; an ſcilicet iuſpatrona-
tus ſpectet ad R. D. D. Saluatorem, & alios de Gaſolis, &
ſpectare Domini cenſuerunt ex infra dicendis, cum petitio
reſtringatur ad ſolùm ius honorificum † pro quo ſufficiunt 1
leuiores probationes, vt fuit deciſum in *Calaguritana Præ-*
minentiarum 26. *Ianii* 1591. *coram bon. mem. Giptio, in To-*
letana iuriſpatronatus 12. *Iunii* 1595. *coram bon. mem. Card.*
Blanchetto, in Palentina Capella 12. *Maii* 1614. *coram bon.*
*mem. Mart. Andr. quæ eſt deciſ.*548. *num.*2. *part.*2. *recent.* &
notant Doctores *in cap. nobis de iurepatronat.*

Prædeceſſores enim R. D. D. Saluatoris, & litis conſor-
tium Capellam hanc S. Sebaſtiani conſtructam in Eccleſia S.
Georgij dotarunt de proprio, † qui eſt modus acquirendi 2
iuſpatronatus, *cap. quicumque, & cap. ſeq.* 16. *quæſt.*7. Caſſad.
*dec.*6. *de iurepatr.* Rot. *dec.*517. *nu.*1. *pars.*1. *recent.* & in ter-
minis † iuris honorifici *dec.*89. *n.*25. *part.*6. *recent.* 3

Quamuis Capella non probetur à dotante conſtructa, 4
niſi aliunde conſtet, quod iam dotem habebat Rot. *deciſ.*167.
*in princ. & num.*1. *part.*2. *diuerſ.* quidquid dicendum eſſet,
ſi prętenderetur iuſpatronatus ex redotatione Eccleſiæ, quæ 5
dotem animi amiſerat, quo caſu à redotaote probandum eſ-
ſet primam dotem fuiſſe redactam de eſſe ad non eſſe, Bero.
*conſ.*4. *num.*26. *lib.*1. Rot. *deciſ.*457. *num.*18. *deciſ.*528. *nu.*2.
*part.*1. *diuerſ. deciſ.*285. *n.*36. coram Reuerendiſs. Vrgellen.
Si enim vnus conſtruit, † & alius dotat vtrique iuſpatro- 6
natus acquiritur *cap. piamentis* 16. *quæſt.* 7. Abb. *in rubr. de*
*iurepat. num.*6. Lambert. *de iurepatr. par.*1. *lib.*1. *quæſt.*3. *art.*
2. *num.*2. Viuian. *eod. tract. pars.*1. *lib.*2. *cap.*2. *nu.*1. *& ſeqq.*
etiam abſque ſpeciali reſeruatione, dummodo expreſsè non
remittatur, † quia à Canone conceditur reſeruatio, vt ho- 7
mines alliciantur ad dotandum *c. nobis de iurepat.* Lambert.
*lib.*1. *par.*1. *q.*2. *art.*4. *nu.*12. *& ſeqq.* Sanch. *reſp. moral. lib.*2.
*cap.*3. *dubit.*48. *num.*5. Rot. *deciſ.*5. *de iurepatr. in antiq. dec.*
377. *num.*3. *deciſ.*609. *nu.*7. *par.*5. *recent.* Nec opus eſt, quod
beneficio bona aſſignentur, aut relinquantur nominatim
titulo dotis, † quando nuſquam fuit dotatum, licet ſecus 8
forſan eſſet ſi beneficio ſemel dotato, ſed dote deſtituto re-
linqueretur iuxta diſtinctionem Rot. *deciſ.*285. *n.*31. *& n.*76.
*& 77. dec.*411. *n.*4. coram Reuerendiſſ. Vrgellen.

Quod verò prædeceſſores R. D. D. Saluatoris, & aliorum
de Gaſolis Capellam dotauerint conſtat ex publicis inſtru-
mentis teſtamentorum in quibus illi plurima bona legarunt
Capellæ, quorum legatorum effectuatio, † quæ eſt pro- 9
ban-

Digitized by Google

banda per prætendentem ioſpatronatus, Rota *deciſ.381. ſub*
10 *num.2. part.1. recent.* probatur ex aſſertionibus emiſſis in
eiſdem teſtamentis antiquiſſimis iunctis adminiculis, vt in
puncto Rot. *dec.377. num.5. part.5. rec. dec.362. num.1.* coram bon. mem. Card. Caualer. facit Put. *deciſ. 149. num.2.
lib.3.* Rota *deciſ.25. num.2. in fin. deciſ. 75. nu.3. deciſ.176.
num.5. par.1. recent.*

Primum adminiculum deſumitur ex ſtatu præſenti, quo
clarum eſt Capellam habere actualem dotem; ea enim data
11 præſumitur ab hæredibus, † qui in vim dictorum teſtamentorum dare tenebantur, Fel. *in cap. ſicut num. 35. de re iud.*
Abb. *conſ.54. num. 2. part. 1. Rot. in Sanen. beneficij* 18. *Martii* 1598. *coram bon. mem. Litta*, & coram Reuerendiſs. Vrgellen. *dec.*102. *num.1. in fin.*

Alterum ea actibus poſſeſſorijs ſoli patrono conuenientibus geſtis pro tempore à Dominis de Gaſolis, & enumeratis
in alia deciſione huius cauſæ coram me, & præſertim ea
12 reædificatione Capellæ, † & apparatu ſacræ ſupellectilis ad
eius cultum neceſſariæ, Seraph. *deciſ. 907. num.1.* Tertium
ex pluribus teſtibus deponentibus, quod Gaſoli fuerunt ſemper habiti pro veris patronis Capellæ, & aliqui etiam depo-
13 nunt de publica voce, & fama, † quæ in antiquis valde
conducit ad probationem iuriſpatronatus, Lotther. *de re benef. lib.2. quæſt.6. num.51.* Mohed. *dec.12. de iurepat.* Mant.
deciſ.318. ſub num.5. Caualer. *dec.336. num.3.* D. Vrgellen.
14 *dec.202. num.2.* Eo magis concurrentibus prædictis † teſtamentis, & adminiculis, Caſſad. *dec.2. de probat.* Achill. *deciſ.7. de iurepatr.* Rot. *deciſ.792. num.2. part.1. diuerſ. deciſ.
224. num.4. part.1. recent.*

Nec deſideratur conſenſus Ordinarij pro acquirendo iu-
15 repatronatu † neceſſarius, *cap. placuit 1. quæſt.2.* Lambert.
lib.1. part. 1. quæſt. 2. art.2. num. 1. & 2. quia ea diuturni-
16 tate longiſſimi temporis, quo Gaſoli actus patronales palam fecerunt, & communis reputatio, ac fama publica
inoleuit, Lambert. *d. quæſt.2. art.6. & 7. nu.2.* Gatz. *de benef. par.5. cap.9. num.74.* Barboſ. *de poteſt. Epiſc. alleg. 70.
num.22.* Seraph. *deciſ.871. num.3.* Rot. *d. deciſ.674. num.2.
part.2. recent.*

Non obſtat, quod eiſdem de Gaſolis fuerit aliàs ab Ordinatio conceſſa ſepultura in hac ipſa Capella, quia ea inde
nihil educi poteſt ad excluſionem iuriſpatronatus, cùm ius
17 ſepulturæ non ſit illi conſecutiuum, neque patronis competat ea diſpoſitione iuris communis; nam ſicut haberi non
poteſt iuſpatronatus principaliter in ſepulchro, Rocch. *de iurepatr. verbo in Eccleſia num.13.* Lambert. *d. lib.1. par.1. qu.
11. art.13. ex num.1.* ita nec acceſſoriè ad iuſpatronatus eo
18 quod in hac parte ius reſiſtit, *c. abolendæ de ſepultur.* Lotter.
de re benef. lib.2. quæſt.4. num.7. & duob. ſeqq. Caualer. *deciſ.
445. num.5.* adden. ad ſanct. mem. Gregor. XV. *dec.145. n.8.*

Non obſtat viſitatio Ordinarij de anno 1601. in qua declaratur non conſtare de iurepatronatus, & Capellam ſpectare ad Eccleſiam quia non iuſtificatur ex actis, ſine quibus
& iudiciali cauſæ cognitione non licuit Ordinario etiam, in
actu viſitatiuis auferre, aut lædere ius patronorum, licet
19 talis cognitio tunc temporis non requiratur in reſpicientibus
correctionem morum, Macerat. *variar. reſol. lib.1. cap.
110. num.11. & 13.* Scacc. *de appell. q.17. limit.26. ſub nu.10.*
Nec pariter licuit abſque iudiciali cognitione procedere vi-
20 gore Concilij Tridentini *ſeſſ.25. de reformat. cap.9.* mandatis ab Ordinarijs reuideri iuſpatronatus à 40. annis citra,
quia hoc de quo agitur eſt vltra 40. annos, & ipſum Concilium vult adhiberi diligentem cognitionem, ibi, *diligenter
cognoſcantur, adeo quod interim dum reuidentur, & cognoſcuntur non debeant patroni ſua quaſi poſſeſſione priuari*, vt
fuit deciſum *in Barchinonen. Prioratus 11. Maii 1609. coram bon. mem. Coccino, & in Cæſarauguſtana de Maella 6.
Nouembr. 1617. coram eod.* allegatis à Barboſ. *in collect. ad
Concil. d. cap.9. num.89.*

Eoque minus obſtat dicta viſitatio, & declaratio, quia
non habuit effectum, cum ea teſtibus conſtet Gaſolos etiam
poſtea continuaſſe actus patronales, & quia ea ſupradictis
probatur erronea, & iniuſta, vnde nec illa, nec alia ſen-
21 tentia in eidem lata de anno 1632. meretur attendi, aut dici
poteſt in iudicatum tranſijſſe, Cæſar. de Graff. *deciſ.2. n.6.
& ſeqq. de ſolut.* Seraphin. *dec.988. num.6.* Caualer. *dec.270.
nu.* Rot. *dec.343. n.2. part.6. recent.*

Tandem non obſtat, quod Ordinarius Capellam hanc
vendiderit aduerſario de anno 1631. quia non ideò abdica-
22 tum fuit iuſpatronatus à Gaſolis veris patronis, quibus Ordinarius abſque eorum conſenſu præiudicare non potuit iuxta

regulam *tex. in leg. id quod noſtrum 11. ff. regul. iur.*

Et ita deciſum vna tantùm parte informante pluries tamen citato aduerſario.

Deciſio iſta emanata ſub die 1. Iulij ſuperioris anni 1643. coram bon. mem. Bichio, eſt ſupra deciſ.218.

R. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Cæſarauguſtana Parochialis de Maella.

Mercurij 24. Februarii 1644.

ARGVMENTVM.

Quomodo, & quando agitari debeat proceſſus per audientiam contradictarum contra eum qui in principio cauſæ fuit perſonaliter citatus præſens diſcurrit deciſio, vbi etiam de habente recurſu ad iudices laicos, vel aliàs ſe citari impedientes, quod ſcilicet habeantur pro legitimè citatis.

SVMMARIVM.

1 *Citatus perſonaliter in principio cauſæ ſi eſt contumax poteſt contra illum procedi per contradictas.*

2 *Citationes per contradictas, quæ contra perſonaliter citatum fiunt, dicuntur potius fieri ex vrbanitate, quàm ex neceſſitate.*

3 *Citatio noua requiritur vbi noua adeſt commiſſio, nec ſufficiens reputatur citatio facta vigore primæ commiſſionis.*

4 *Citatio quæ fit in beneficialibus in principio cauſæ dicitur comprehendere omne ius, quod citanti competebat.*

5 *Commiſſio noua tunc diuerſificat iudicium, quando eſt independens à prima, vel prima fuit nulla aliàs ſecus.*

6 *Citatus perſonaliter in principio cauſæ debet venire, vel mittere procuratorem ad Curiam ſufficienter inſtructum ad ea omnia, quæ contra eum poſſent prætendi.*

7 *Proceſſus per contradictas facilius admittitur ſi pars citata comparuit, & poſtea ab Vrbe receſſit nullo dimiſſo procuratore.*

8 *Citatio facta domi, & per affixionem ad Valuas ſufficit contra eum qui latitat, & perſonaliter haberi non poteſt.*

9 *Notario creditur ſine teſtibus, vbi ita de ſtylo ſeruatur.*

10 *Citatus ille dicitur, & quidem legitimè, ſi ſe citari impedinit.*

11 *Recurrens ad iudices laicos, vt ſic ſe citari impediat habetur pro citato.*

DECISIO CCL.

VAcante de menſe Maij 1638. Eccleſia Parochiali Oppid. de Maella Cæſarauguſtanæ Diœceſis Marchio, & Marchioniſſa de Torres Domini temporales dicti loci prætendentes ſe Patronos præſentarunt Auguſtinum Pedro, qui ſucceſſiuè mediantibus recurſibus habitis ad Conſilia Regia per dd. DD. temporales, inſtitutionem extorſit ab Ordinario, & poſſeſſionem apprehendidit, quam adhuc retinet.

Sed quia vacatio contigerat in menſe Maij, qui eſt perpetuo reſeruatus Sedi Apoſtolicæ, fui de eadem Parochiali prouiſum Fr. Hyacintho de Alos Ordinis S. Io. Hieroſolymitani, qui ad partes expediuit ſubrogationem gratioſam ad ius, & poſſeſſionem Dominici Forres vltimi poſſeſſoris, & coram bon. mem. Coccino tunc Rotæ Decano Exequutore ſpecialiter deputato in litteris Apoſtolicis petijt immiſſionem citatis Auguſtino, & Marchioniſſa, vt ea citatione data in *Summar. num.1.* qua in actis reproducta, & longo tempore vtroque iuſtotum expectato ob contumaciam fuit contra vtrumque decretus proceſſus per audientiam contradictarum, & Fr. Hyacinthus obtinuit ſententiam diffinitiuam ſuper exequutione litterarum gratioſæ ſubrogationis, & ſubinde mandatum de immittendo.

Appellauit Auguſtinus, & Signatura Iuſtitiæ reſcripſit in Rota Eminentiſſimo DD. Cardinali Panzirolo tunc Auditori cum clauſula non retardata exequutione litterarum

Digitized by Google

Apoſtolicarum arbitrio, & diſputato dubio, An intraret arbitrium, Rota ſub die 3. Iunij 1641. * negatiuè reſpondit; & creſcente Auguſtini contumacia fuit ſucceſſiuè deuentum contra ipſum ad inuocationem brachij ſæcularis, vnde Auguſtinus receſſit à Curia nullo dimiſſo Procuratore, & adhuc inſordeſcens in cenſuris per annum, & vltra, Sacramenta, & cætera ad curam Animarum pertinentia per Vicarium adminiſtrat.

Ideò ad occurrendum his malis fuit pro parte Fratris Hyacinthi adita Signatura Gratiæ, & à Sanctiſſimo impetratum reſcriptum, vt procederetur appellatione remota, & iſtius vigore contra vtrumque expedita citatio cum inhibitione, quæ contra intruſum fuit benè exequuta, nempè per affixionem ad valuas Eccleſiæ Parochialis, & dimiſſa copia domi Rectoris, contra vero Marchioniſſam non potuit exequi, quia ipſa ſciens ſe fore citan. pro impedienda huiuſmodi citationis exequutione adiuit Conſilium Regium, & per iſtius Miniſtros curauit ſubtrahi à Notario commiſſionem originalem, vt patet ex atteſtatione Officialis maioris Conſilij facta ſub die 22. Auguſti 1643. *Summar. num.* 3. & cùm iterùm pro parte Hyacinthi inſtaretur ab alio Notario perſonaliter præſentari copiam authenticam eiuſdem commiſſionis, ſecundò adiuit præſatum Regium Conſilium, & curauit hanc quoque copiam ſubtrahi, vt in relatione Notarij, & Miniſtri Regij *num.* 4. ex quibus licet ſufficeret citatio ſic exequuta ad effectum decernendi contra vtrumque proceſſum per audientiam contradictarum; placuit tamen Dominis propter grauitatem cauſæ de hoc ſpecialiter dubitare, & me proponente vti ſubrogato in locum Eminentiſſimi D. Cardinalis Panziroli fuit affirmatiuè reſponſum, quia cùm tam Marchioniſſa, quàm Auguſtinus in principio cauſæ fue-
1 rint perſonaliter citati, † poteſt contra illos ob contumaciam in comparendo procedi per contradictas, vt de ſtylo teſtatur Veſtr. *in praxi lib.* 1. *cap.* 5. *ſub num.* 4. *verſ. ſi quis legitimè citatus*, Rot. apud Put. *deciſ.* 371. *circa fin. lib.* 2. *in correct.* Gregor. *deciſ.* 430. *num.* 1. ibique Add. *num.* 5. Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ.* 94. *num.* 3. Immò quandu citatus per-
2 ſonaliter non comparendo fit contumax, † reliquæ citationes per contradictas fiunt potius ex vrbanitate Palatij, quàm ex neceſſitate Rot. coram Put. *vbi ſupra in fin.* Gregor. *pariter vbi ſupra num.* 6. vbi quod poſſet procedi etiam abſque alia citatione.

Nec releuat, quod cùm citatio fuerit exequuta in iudicio poſſeſſorio, quod agebatur vigore ſubrogationis gratioſæ, ſuffragari non poſſit in hoc iudicio diuerſo, quod agitur in petitorio vigore prouiſionis Apoſtolicæ, & in quo adeſt no-
3 ua commiſſio, † quæ operatur, vt ſit opus noua citatione, nec ſufficiat ſemel facta vigore primæ commiſſionis Acchill. *dec.* 13. *de dolo, & contumac.* bon. mem. Coccin. *dec.* 6. *n.* 1.

Quia cùm in citatione nedum fuerit inſertus tenor ſubrogationis gratioſæ, ſed etiam prouiſionis Apoſtolicæ, & facta fuerit ſuper omnibus in dd. litteris contentis benè ſuffra-
4 gatur præſertim in beneficialibus, † vbi per citationem omne ius cenſetur ab initio deductum, *cap. ſtatuimus de elect. in* 6. Ægid. *deciſ.* 66. quem ſequuta fuit *Rota in Calaguritana beneficiorum de Arnel.* 9. *Aprilis* 1613. *coram bon. mem. Sacrato impreſſa* apud Marcheſ. *de commiſſ. tom.* 2. *fol.* 478. coram Coccino *deciſ.* 443. *num.* 2. *& in Maioricen. Parochialis* 1. *Iulij* 1643. *coram R. P. D. Carillo.*

Noua verò commiſſio tunc diuerſificat iudicium, quan-
5 do eſt independens à prima, † vel prima fuit nulla, in quibus terminis loquuntur deciſiones Achill. & bon. mem. Coccin. ac quotquot poſſunt ad propoſitum allegari, ſecus verò quando à prima dependet, tunc enim iudicium remanet idem, nec opus eſt noua citatione, cùm citatus à principio de-
6 buerit venire, vel mittere Procuratorem † ad Curiam ſufficienter inſtructum ad omnia, quæ poſſint occurrere, vel contra eum impetrari in cauſa, Rot. *deciſ.* 15. *de reſcript. in nouis, & in Romana Vinea de Fabris* 24. *Maij* 1612. *coram bo. mem. Litta impreſſ.* apud Marcheſan. *tom.* 2. *fol.* 239. *num.* 2. cum alijs allegatis *in Meleuitana hereditatis* 26. *Ianuarii* 1637. *coram Eminentiſs. D. meo Card. Panzirolo*, vbi in ſpecie agebatur de cauſa cœpta coram vno Auditore, & continuata coram ſubrogato, vt in caſu noſtro.

Et hoc ſine difficultate dixerunt DD. procedere in hoc caſu, Tum quia vltrà dictam citationem perſonaliter ab initio exequutam Auguſtinus receſſit à Curia nullo dimiſſo
7 Procuratore, quo † caſo facilius admittitur proceſſus per contradictas, Veſt. *vbi ſup. ſub d. nu.* 4. *verſ. ſi quis ſemel comparuerit*, Rot. apud Greg. *dec.* 110. vbi Add. *nu.* 7. plures cumulat, Tum quia fuit citatus domi dimiſſa copia; & per affixionem ad Ianuas Eccleſiæ Parochialis, quam occupat, ex quo factis diligentijs nuſquam fuit repertus, quod † pariter 8
ſufficit contra eum qui latitat, & perſonaliter haberi non poteſt, iuxta *text. in clem. cauſam de elect. gloſ. final. in clem. vnica*, vbi Card. *num.* 23. *de renunc.* Parit. *de reſignat. lib.* 9. *quæſt.* 26. *num.* 11. Rot. *in recent. deciſ.* 130. *num.* 29. *cum ſeq. par.* 6. *& in Ianuen. ſeparationis thori* 16. *Februarii* 1632. *coram bon. mem. Coccino* §. *ſed huic fundam.*

Marchioniſſa verò ſemel, atque iterùm per recurſum habitum ad Conſilia, & ſubſtractionem commiſſionis impediuit, ne citari poſſet, vt conſtat ex atteſtatione Notarij, 9
cui de ſtylo illarum partium creditur ſine teſtibus, vt admiſit Rota coram bon. mem. Coccino *deciſ.* 404. *num.* 5. *& deciſ.* 146. *n.* 3. *&* 4. coram bon. mem. Buratto. Vnde in odium
impedientis habetur pro legitimè citata *cap. quoniam frequenter*, §. *porro, vt lit. non conteſt. gloſ. in c. ſi Capitulo*, vbi Ancbar. 10
num. 2. *verſ. quare, poſt gloſ. de conceſſ. præbend. in* 6. Gonzal. *ad regul.* 8. §. 3. *proœm. nu.* 41. Creſc. *deciſ.* 18. *num.* 5. *de ſent. & re iud.* Add. *ad deciſ. Gregor.* 584. *nu.* 6. *verſ. prout regulariter*, *Rota in Corduben. Archidiaconatus*, apud Marcheſan. *fol.* 89. *num.* 1. *part.* 3. *& in Hiſpalen. Legitimitatis poſt* 2. *volum. conſil. Farinac. in ordine deciſ.* 348. *num.* 3. & in ſpecie
recurrentis ad Conſilia, † & ſic impedientis ſe citari, dixit 11
Rota coram Card. Seraph. *deciſ.* 1094. *num.* 1. 2. *&* 3. Itaut ſi poſteà legitimè non comparuerit, valeat proceſſus per audientiam contradictarum.

Idque tantò magis, quia hodie fuit delatum ad Curiam Inſtrumentum authenticum citationis, & intimationis perſonaliter exequutę contra modernam Marchioniſſam dominam temporalem d. loci prætenſam patronam, & ſic ceſſat omnis difficultas.

Et ita informante ſolùm Fratre Hyacintho.

Deciſio iſta emanata coram ben. mem. Card. Panzirolo in hac eadem cauſa ſub die 3. Iunij 1641. erit infra in Appendice.

R. P. D. BICHIO.

Leodien. Attentatorum.

Mercurii 24. Februarij 1644.

ARGVMENTVM.

Attentatorum dum petitur reuocatio non ſufficit præſumptio, quod ille præſumatur attentaſſe cuius commodo attentata ceſſerunt, maximè ſi alter etiam æquale habeat commodum eumque conſtet realiter attentaſſe. Tertius etiam dicitur attentare, qui licet non fuerit in cauſa, tamen à ſententia appellauit, vel alterius adhæſit appellationi.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium præſumitur motum ad inſtantiam illius, cuius commodo reſultat.*

Limita concluſionem, vt non procedat eo caſu quo & alter pariter habet commodum, quique ſolus in illo legitur nominatus, num. 2.

3 *Attentata cùm ſapiant delictum non præſumptiuam, ſed plenam requiruntur probationem.*

4 *Lis pendens ſuper titulo beneficii afficit etiam fructus tanquam conſecutiuos ad titulum.*

5 *Lite in Rota pendente iudicium coram alio Iudice moueri non poteſt etiam ſub priuilegiorum prætextu, ſed priuilegia debent in Rota deduci.*

6 *Tertius appellans à decreto, ſeu ſententia contra alios lata facit cauſam ſuam, ac ſi contra ipſum agitata fuiſſet.*

7 *Tertius, qui alterius adhæſit appellationi, vocat ſe partem, & innouando dicitur attentare.*

8 *Attentare non dicitur, qui ſuam continuat poſſeſſionem vigore manutentionis obtentæ.*

9 *Probatio facta in alia cauſa, & inter diuerſas perſonas non releuat.*

10 *Attentatorum reuocationem, licet pars petere non poſſit tanquam malum fouens ius tamen illa reuocantur officio Iudicis, cuius fuit læſa maieſtas.*

DE-

Digitized by Google

DECISIO CCLI.

PEndente lite in Rota inter Lambertum , & Albertum
ſuper titulo beneficij ſub inuocatione Sanctiſſimæ Tri-
nitatis , & S. Michaelis ſiti in Eccleſia Parochiali vndecim
millium Virginum , Albertus vigore ceſſionis iurium repor-
tatæ à Domino Archidiacono Leodienſi , qui ex Indulto ſan.
mem. Leonis X. fructus beneficiorum litigioſorum ad ſe
ſpectare prætendit , mouit iudicium ſuper fructibus dicti be-
neficij coram Officiali Leodienſi , & ſententiam fauorabilem
obtinuit , quàm deindè Rota declarauit attentatam eum om-
nibus indè ſecutis per duas deciſiones coram me editas 4. Iu-
lij 1642. * & 30. Ianuarij 1643. & extenſo ad formam deci-
ſionum decreto , ac expedito mandato ſuper reuocatione
attentatorum , illud cum inſertione commiſſionis appellatio-
nis ſuper negotio principali mihi aliàs directè fuit in parti-
bus intimatum dicto D. Archidiacono , qui ab eo decreto ap-
pellauit ad Sanctiſſimum .

Poſtmodum verò inſtituit iudicium coram Conſeruatore
priuilegiorum Cleri Leodienſis ſuper dicti beneficij fructi-
bus , & Conſeruator præcepit Lamberto , vt reſponderet
ex aduerſo allegatis . Cuius iudicij occaſione cum Lamber-
tus daret de nouis attentatis , tam contra Albertum , quam
contra Archidiaconum propoſui hodie dubium , An conſtet
de nouiter attentatis , & reſolutum fuit negatiuè quoad Al-
bertum , affirmatiuè quoad Archidiaconum .

Præfatum enim iudicium , quòd vt infra dicam eſt atten-
tatum non fuit motum ab Alberto , ſeu de eius mandato ,
ſed à procuratore Archidiaconi , & licet ob commodum ex-
indè reſultans Alberto poſſet præſumi eo inſtante motum
1 ad effectum denegandi audientiam , † donec attentata pur-
gentur , niſi conſtaret , cuius nomine motum fuerit , iuxta
theoricam Bart. *in l. de pupillo , §. ſi quis ipſi num. 19. ff. nou. oper.
nunc.* quam in terminis attentatorum ſecuta eſt Rota *deciſ.*
550. *num. 2. & 3. par. 3. recent.* quia tamen motum legitur ad
inſtantiam Archidiani , cuius principaliter intereſt ſibi fru-
ctus adiudicari in vim priuilegij Apoſtolici , propterea ceſſat
2 omnis præſumptio contra Albertum , † qui nominatus non
fuit , vt diſtinguendo vtrumque caſum , dixit Rota *deciſ. 96.
num. 1. & 2.* coram ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ. 534. nu. 8.
in fin. par. 1. recent. dec. 191. num. 5. par. 2.* & ad effectum re-
3 uocationis attentatorum , † quia ſapiunt delictum non ſuffi-
cit probatio præſumptiua , ſed plena requiritur Mantic. *deciſ.*
62. *num. 2. deciſ. 167. num. 4. & part. 2. recent. deciſ. 411.
num. 1.*

Attentauit autem Archidiaconus , quia pendente lite
4 in Rota ſuper titulo beneficij , quę afficiebat etiam fructus ,
tanquam conſecutiuos ad titulum , Lancellott. *de attent. p. 2.
cap. 4. limit. 2. num.* 17. Caſſador. *deciſ. 9. num. 3. de cauſ. poſſ.
& propr.* non debuit nouum ſuper fructibus iudicium moue-
5 re coram Conſeruatore , † ſed dictum priuilegium dedu-
cendum erat in Rota , Butr. *in cap. cum M. Ferrarienſis num.*
61. *de conſt.* Lancell. *de attent. dict. limit. 2. num. 52. & ſeqq.
cum alijs allegatis in deciſione emiſſa 4. Iulij 1642. coram me* ,
quibus additur deciſio coram bon. memor. Sacrato impreſſ.
apud Marcheſan. *de commiſſ. tom. 2. fol. 64. num. 1.*

Neque excuſari poteſt tanquam tertius , cùm enim illi in-
timatum anteà fuiſſet decretum reuocationis præcedentium
attentatorum , vnà cum commiſſione cauſæ principalis in
Rota comprehenſiua , tam tituli , quàm fructuum , & om-
nium , ac ſingulatum perſonarum , quibus illa præſentaretur ,
6 † & ab eodem decreto appellauerit euenit pars formalius in
iudicio pendente in rota , & omnia acta ibi hactenus facta
ſua fecit , Achill. *deciſ. 13. de appell.* Put. *dec. 71. lib. 3.* Rota
deciſ. 98. num. 5. par. 1. recent. Adden. ad ſanct. mem. Gregor.
XV. *dec. 259. num. 8.* & fuit dictum *in Montis Regalis Iuriſ-
dictionis 10. Iunij 1602. coram bon. mem. Cardin. Millino im-
preſſ. apud Marcheſ. tom. 2. fol. 267.* & in fortioribus termi-
7 nis , quòd tertius , qui adhæſit appellationi † alterius ſe fecerit
partem , itaut innouando dicatur attentaſſe , Lancellott. *de
attent. par. 1. cap. 3. num. 63. & 64.*

Non etiam excuſandus eſt , quia continuauerit poſſeſſio-
8 nem percipiendi fructus beneficij litigioſi , † in qua illas ob-
tinuit manutentionem à Rota , vt *in deciſ. 583. par. 1. recent.*
quia Archidiaconus non probauit huiuſmodi poſſeſſionem
9 in hoc beneficio , & probatio facta in alia cauſa , & † inter
diuerſas perſonas non releuat , vt in his terminis reſponſum
fuit *in Leodien. fructuum 26. Aprilis 1621. coram bon. memor.
Coccino .*

Non obſtat , quòd per deciſiones editas ſuper articulo
manutentionis conſtet de non iure Lamberti intrantis pro
reuocatione attentatorum , quia quicquid ſit de hoc , adhuc
reuocari poſſunt attentata ex officio Iudicis , cuius fuit læſa
maieſtas , Caputaq. *dec. 134. lib. 1. in manuſcript.* Rot. *dec. 2.* 10
ad fin. de reſtit. ſpol. in nou. dec. 465. nu. 10. coram ſanct. mem.
Gregor. XV. *deciſ. 35. num. 7. par. 1. recent. deciſ. 272. num. 5.
part. 2.*

Et ita deciſum vtraque , &c.

*Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 4. Iulij 1643.
erit infra in Appendice ſupra habetur altera ſub die 4. Iulij
1642. eſt deciſio 186. ſupra hac eadem parte .*

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano .

Vlixbonen. nullitatis Profeſſionis .

Veneris 24. Februarij 1644.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria , quamuis ſemel fuerit conceſſa , nihilominus eſt locus ſecundæ , vbi articuli ſunt magis diſtinctè , & ſpecificè concepti , quòd eo fortiùs procedit , ſi illa ab actore petatur , & cauſa reperiatur commiſſa cum clauſula , *appellatione remota .*

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria denegari non debet , vbi materia articulata eſt releuans , & ſufficiens pro victoria cauſa .*

2 *Cauſa reputatur prophana eo ipſo , quod non agitur ſuper titulo beneficij .*

Remiſſoria in prophanis indiſtinctè conceditur abſque alio fumo data releuantia articulorum , num. 2.

Releuantia vnius articuli ſuffragatur in prophanis ad obtinendam remiſſoriam ſuper omnibus , num. 2.

3 *Articuli dicuntur releuantes , quoquomodò faciant ad cauſam ſiue directè , ſiue indirectè , & quamuis egeant adminiculis , ac leuem faciant præſumptionem .*

4 *Remiſſoria , quamuis dubium ſit , an materia articulata faciat ad cauſam ſemper conceditur , ne interim quod de illius releuantia diſputatur probationes pereant .*

5 *Remiſſoria ſemel data , non debet ampliùs ſuper eadem materia concedi .*

6 *Remiſſoria ſecunda denegari non debet etiam ſuper eadem materia quoties articuli , nedum in cortice verborum , ſed etiam in ſubſtantia ſunt magis ſpecificè concepti .*

7 *Teſtium publicatio non obſtat ſecundo examini ſuper articulis nouis , & magis ſpecificis .*

8 *Probatio vnius non excludit probationem alterius .*

Amplia concluſionem procedere etiam in terminis concedenda remiſſoria , num. 9.

10 *Teſtium effrenatus numerus cohibendus , quidem eſt ſuper eiſdem articulis , ſed non impedit noua remiſſoria conceſſionem , & num. 11.*

11 *Remiſſoria ſecunda venit ex cauſa concedenda .*

12 *Remiſſoria ſemper concedi ſolet , vbi præſumptio calumnia ex iuſta remouetur cauſa .*

13 *Remiſſoria adinuenta potius ad euertenda fundamenta deciſionum , ac protrahendam cauſa expeditionem , quam ad veritatem probandam locus eſſe non debet .*

14 *Ignorantia iuris , & ſic Concilij Trid. præſumitur in fœminis .*

15 *Suſpicio protrahendi in longum cauſa expeditionem in petente remiſſoriam ceſſat , vbi ille actor , & bona per aduerſarios poſſidentur .*

16 *Suſpicio calumnia , vbi in remiſſoriam petente non adeſt parum , refert quod articuli tendant ad euertenda fundamenta deciſionum .*

17 *Remiſſoria faciliùs conceditur , vbi cauſa reperitur commiſſa cum clauſula ,* appellatione remota .

DECISIO CCLII.

IN propoſitione huius cauſæ habita ſub die 16. Iunij 1642.
* Domini recedendo à præcedenti deciſione emiſſa ſub
die

Digitized by Google

die 17. Maij 1641. in qua dictum fuerat conſtare de valida
profeſſione Franciſcæ; firmarunt eandem Franciſcam per
vim, & metum profeſſionem emiſiſſe, & ratificationem
in præcedenti deciſione deſumptam ex illis verbis ab ea pro-
latis coram Vicario, & Notario Teſtibus, ibi, *quamuis Mo-
nialis non eſſet hodie Monialis eſſe volebat*, non ſuffragari,
quia in ea non interuenerat nouus conſenſus Monialium,
prout requiri dicebatur, quando Moniales ſciebant nullita-
tem profeſſionis vſque ab initio, ſed repropoſita, deinde
cauſa ſuper eiſdem ſub die 11. Maij 1643. receſſerunt ab vlti-
mo loco deciſis, ea præcipuè moti ratione, quia nullibi con-
ſtabat de tali ſcientia Monialium, ſaltem de tempore, quo
ipſæ capitulariter præſtiterunt conſenſum ſuper receptione
dictæ Franciſcæ ad profitendum, prout conſtare debet
ad hunc effectum ex allegatis in deciſione ſub dicta die
extenſa.

Hinc ſumpta occaſione Agentes pro D. Franciſca, præ-
tendentes de tali, & ſpecifica ſcientia nullitatis profeſſionis
in Moniales conſtare, & quidem capitulariter, tam ante-
quam eadem Franciſca capitulariter reciperetur ad profiten-
dum, quam in ipſo actu, & poſt exhibitis in actis articulis
ad hoc probandum diſputare obtinuerunt, An ſit danda
remiſſoria, & affirmatiuè fuit reſponſum, quia attentata
opinione, quam Rota ſequuta fuit ſub die 16. Iunij 1642.
ideſt, quod data ſcientia nullitatis profeſſionis ab initio in
Moniales, ratificatio ſubſequens nullius ſit momenti, ſit no-
uo earumdem Monialium conſenſu ſi modo huiuſmodi ſpe-
cifica ſcientia probetur ſicuti articulatur, certum eſt, quod
Franciſca reportabit cauſæ victoriam, quando autem ma-
teria articulata eſt releuans, & ſufficiens pro victoria cau-
1 ſæ, † non debet denegari remiſſoria, vt dixit Rota pluries,
vt videre eſt apud Gregor. XV. *in deciſ.* 191. *&* 124. *&* 403.
& 405. *&* 523. *vbique ſub num.* 1. *& inter recent. deciſ.* 125.
ſub num. 18. *& deciſ.* 315. *num.* 6. *part.* 5. & cùm ſimus in ma-
teria prophana prout quælibet reputatur, dum non agitur
2 ſuper titulo beneficij, † data releuantia conceditur indiſtin-
ctè remiſſoria, abſque alio fumo, Rota coram Greg. XV.
in d. deciſ. 403. *per tot.* vbi quod ſufficit vnius articuli releuan-
tia ad hoc vt remiſſoria concedatur ſuper omnibus.

Et quamuis vnus ex Dominis replicauerit, quod ſub die
11. Maij 1643. Domini non fuerunt concordes in dicta
opinione, quod ſcilicet hoc caſu in ratificatione requirere-
tur nouus conſenſus Monialium, & propterea ad effectum
videndi de releuantia materiæ articulatæ, debeat prius fir-
mari, an ſcientia nullitatis profeſſionis, vſque ab initio an-
nullet eamdem profeſſionem, itaut non potuerit ea poſt fa-
cto, abſque nouo Monaſterij conſenſu ratificari, eum dato
caſu, quod poſſit ratificari abſque dicto nouo conſenſu, ni-
hil releuat, quod Moniales ſciuerint metum necne.

Attamen dicta replicatione non obſtante, adhuc alijs Do-
minis viſum fuit pro conceſſione remiſſoriæ reſpondere,
tum quia ab eis habitus fuit pro releuanti etiam ille articulus,
qui tendit ad probandum Franciſcam illa verba, *quamuis
Monialis non eſſet hodie Monialis eſſe volebat*, protuliſſe,
non diuino afflante Spiritu animoque ſedato, & deliberato,
ſed per vim, & metum potius ad ſe eximendum à continuis
vexationibus, quibus torquebatur, per hanc litem, quàm
pro ratificanda profeſſione vſque tunc, ac impoſterum
ſemper impugnata, nam hoc probato ratificatio nullius erit
momenti, quia ſicuti profeſſio meticuloſa eſt nulla, ita
quoque nulla erit ratificatio per vim, & metum extorta ex
identitate rationis.

Tum quia certum eſt, quod ab illa opinione, requirente
nouum conſenſum Monialium, nondum fuit receſſum,
immò vltima deciſio, totum fundamentum facit ſuper defe-
ctu ſcientiæ nullitatis in Moniales præciſè de tempore rece-
ptionis Franciſcæ ad profitendum, & ideò exiſtimatum fuit
materiam articulatam de præſenti eſſe releuantem pro con-
3 ceſſione remiſſoriæ, cùm ad hunc effectum ſufficiat articu-
los aliquo modo directè, vel indirectè facere ad cauſam, &
qualitercumque adminiculari, etiam leui præſumptione,
vt ea doctr. Bald. *in cap. licet cauſam* 33. *verſ. dicitur tamen,
de probat.* dixit Rota *in deciſ.* 232. *num.* 2. *coram Caual.* & in
dubio pro remiſſoria eſt reſpondendum Rot. apud bon. mem.
Coccin. *deciſ.* 20. *num.* 4. *& in deciſ.* 656. *num.* 5. *apud bon.
mem. Buratt.* nec viſum fuit prius diſceptare ſuper veritate
dictæ opinionis, quia diſceptationes maximè controuerſæ in
hoc Tribunali, ſolent protrahi in longum, & iſto medio
tempore poſſent decedere teſtes de hac materia informati, &
4 exinde oriri Franciſcæ damnum irreparabile, † pro quo eui-
tando danda eſt remiſſoria, vt conſiderauit Rota *in dec.* 523.
num. 3. *coram Greg. XV.*

Non obſtat, quod aliàs quando fuit conceſſa remiſſoria
Franciſcæ ad probandum profeſſionem fuiſſe nullam, vti per
vim, & metum emiſſam, articulata quoque fuerit hæc ſcien-
tia nullitatis in Moniales, & tamen non fuerit ſufficienter
probata, † ideòque non debeat ſuper eadem materia con- 5
cedi altera remiſſoria, vt poſt Innoc. Ioan. Andr. & Abb. *in
cap. fraternitatis, num.* 8. *verſ. ſed breuiter concludo, de teſti-
bus*, & alios tradit Rota *in deciſ.* 497. *n.* 3. *coram Greg. XV.*
quia tunc ſcientia fuit articulata in genere, non autem præ-
ciſè de tempore receptionis, prout requiritur, vnde ſequi-
tur, quod remiſſoria denegari non poſſit ſub prætextu re-
miſſoriæ aliàs conceſſæ, ſiquidem datur ſecunda † quando 6
articuli, prout hic, nedum in cortice verborum, ſed etiam
in ſubſtantia ſunt magis ſpecificè concepti, Canaler. *deciſ.*
969. *num.* 2. Coccin. *deciſ.* 23. *num.* 2. Gregor. XV. *deciſ.* 191.
num. 3. Rot. *deciſ.* 266. *num.* 13. *part.* 6. *recent. & fuit dictum
in Camerinen. Penſionis* 4. *May* 1640. *coram R. P. D. meo
Bichio.*

Quod procedit etiam ſi dicta teſtium didicita fuerint, &
aliud ex aduerſo articulatum, & probatum, † quia pu- 7
blicatio teſtium non obſtat ſecundo examini ſuper arti-
culis nouis, & magis ſpecificis, vt tradit Bart. *in auth.
at qui ſemel num.* 24. *C. de probat.* Imol. *in d. cap. frater-
nitatis num.* 9. *verſic. nouum autem*, latè Soccin. *num.* 21.
in ſeptimo principali articulo, de teſtib. Buratt. *deciſ.* 924.
num. 4. & vnius partis probatio † probationem alterius
non excludit, Ægid. *deciſ.* 565. *num.* 1. Rota *deciſ.* 785.
num. 5. *part.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 677. *num.* 5. *part.* 1. *recent.*
quæ regula habet locum etiam in terminis † conceden- 9
dæ remiſſoriæ, vt fuit dictum in *Calaguritana Proceſſionum*
30. *Aprilis* 1629. *coram bon. mem. Card. Virili, & deciſ.* 70.
num. 9. *part.* 6. *recent.*

Prout non aduerſatur effrænatus numerus teſtium
hincinde examinatorum, † quia ille cohibendus qui- 10
dem eſt ſuper eiſdem articulis, in quibus terminis loqui-
tur text. *in cap. cum cauſam* 38. *verſic. volentes de teſtib.*
cum alijs allegat. ſed non inde ſequitur quod debeat dene-
gari examen ſuper nouis articulis, aut magis ſpecificatis,
nam † tunc non incongruit plura examina fieri, datur enim 11
ea cauſa ſecunda remiſſoria, Seuer. *de remiſſor. cap.* 6. *n.* 2.
Boccac. *eodem tractat. cap.* 3. *num.* 27. Rota coram Greg. XV.
deciſ. 367. *num.* 2. *& inter recentior. deciſ.* 235. *num.* 4.
part. 5.

Minus obſtat, quod lis diu durauerit, quo caſu ob
ſuſpicionem calumniæ ſoleat remiſſoriam denegari, quia
expreſſa ratificatio profeſſionis deducta non fuit, niſi
de anno 1640. & defectus ſcientiæ capitularis, fuit al-
legatus de anno præterito 1643. vnde ceſſat calumnia,
& oritur iuſta excuſationis cauſa, † qua ſtante ſem- 12
per concedi conſueuit remiſſoria ex mox allegatis, &
ſequitur Rota *in dicta deciſ.* 824. *num.* 6. *coram Bu-
ratto.*

Denique non facit, quod materia articulata ſit in-
uериſimilis cum Moniales ſi ſciuiſſent nullitatem profeſ-
ſionis conſenſum non præſtitiſſent contra diſpoſitionem
Sacr. Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de regular. num.* 18. adeò
quod cùm adinuenta ſit potius ad euitanda fundamen-
ta deciſionum, & ad protrahendum cauſæ expeditionem,
† quàm ad veritatem probandam, non ſit locus remiſſo- 13
riæ, vt fuit dictum in *Corduben. Decimarum* 5. *July* 1638.
coram me.

Quoniam obiectum inuериſimilitudinis ceſſat ex eo,
quod in fœminis ratione ſexus præſumitur † ignorantia 14
Concilij Tridentini, vt de ignorantia iuris, ex *l. regula*,
§. 1. *ff. de iur. & fact. ignor.* & ex Menoch. *præſumpt.* 23.
num. 17. *&* 19. *lib.* 6. & ex alijs reſpondit Rot. *deciſ.* 82.
num. 12. *coram Buratto*, & ſuſpicio procuratæ dilationis ex-
cluditur ex eo, quod Franciſca eſt actrix, † & bona poſ- 15
ſidentur ab aduerſarijs, vt dixit Rot. *in deciſ.* 816. *in fin. co-
ram Buratto*, quando autem non adeſt ſuſpicio calumniæ,
& quidem vehemens † parum refert, quod articuli tendant 16
ad euertenda fundamenta deciſionum, immò eaindè proba-
tur eorum releuantia, vt reſpondit Rot. *in deciſ.* 328. *num.* 2.
coram Coccino.

Quibus accedit, quod cauſa reperitur commiſſa, cum
clauſula *appellatione remota*, † quo caſu eo facilius Rota in- 17
clinat pro conceſſione remiſſoriæ, vt videre eſt penes Gre-
gor. XV. *deciſ.* 562. *num.* 5. ibique Adden. *num.* 7. & penes
Coccin.

Coccin. *deciſ.* 122. *num.* 3. *& inter recent. deciſ.* 36. *nu.* 1. *par.* 4. *recent.* & fuit dictum *in hac cauſa ſub die* 29. *Ianuarij* 1638. *coram me*.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

Deciſio iſta emanata ſub die 16. *Iunij* 1642. *coram eodem Carrillo eſt ſupra deciſio* 94.

Iſta ſub die 17. *May* 1641. *coram eodem eſt penes Dianam par.* 6. *reſolut. moral. fol.* 192.

Hac ſub die 11. *Maij* 1643. *erit in Appendice.*

Alias deciſiones in hac cauſa emanatas congeſſi ſupra ad deciſ. 2. *par.* 8. *recent.*

R. P. D. BICHIO.

Leodieñ. Beneficij.

Mercurij 24. *Februarij* 1644.

ARGVMENTVM.

Regula Cancellariæ, quæ dicitur de viginti in hac deciſione declaratur ad quæſtionem, an ipſa contineat decretum irritans, vel ne, cuius occaſione plura de huiuſmodi regulis in eadem deciſione enucleantur.

SVMMARIVM.

1 *Decretum irritans, an contineatur in qualibet regula Cancellaria, non adhuc fuit à Rota deciſum.*

2 *Regula Cancellaria nuncupata de viginti habet decretum irritans.*

3 *Verba*, nullius ſint roboris, & momenti, *decretum irritans importare dicuntur.*

4 *Regula Cancellaria alia iudiciales, & de dandis appellantur, alia vera reſpiciunt tantum formam, & modum expeditionis.*

5 *Clauſula*, Actum, *poſita in vltimo inſtrumenta, refertur ad omnia inſtrumenta eodem in libro contenta.*

Signum Notarij in fine vltimi inſtrumenti adnotatum omnia eiuſdem libri qualificat inſtrumenta, num. 5.

6 *Decretum irritans poſitum in ſubſequenti Regula Cancellaria, refertur ad antecedens.*

7 *Regula* 8. *Cancellaria, de qua loquitur dec.* 767. *par.* 2. *recent. antiquitus non inferebatur inter alias regulas.*

8 *Decreto irritanti aquipollent verba*, collatio huiuſmodi ſit nulla.

Decretum irritans inducit nullitatem ipſa iure, num. 8.

9 *Ratificatio idem aperatur, ac ſi actus fuerit geſtus à ratificante.*

10 *Actor non poteſt obtinere in beneficialibus ex non iure aduerſarij, niſi & inſimul probet de iure ſuo, quod tamen intellige, vt in deciſione.*

11 *Productio facta per compulſum non ſuffragatur producenti in iuribus ad fundandam intentionem productis.*

12 *Confeſſio patroni emiſſa poſt præſentationem præſentato non nocet.*

13 *Regula de viginti, vt locus eſſe poſſit, ſufficit probare reſignantem infra viginti dies obiſſe, quamuis ille reſignationis tempore fuiſſet ſanus.*

14 *Clauſula*, dummodò tempore datæ non ſit alteri ius quæſitum, *præſeruat iura aliena anteriora.*

15 *Præſentatio facta ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi dicitur valida.*

16 *Præſentationi ab Ordinario effectui demandata valdè defertur.*

17 *Prouiſio facta à patronis, & quatenus opus ſit ab Ordinario, non remanet turbida eo, quia fuit ab illa appellatum, ſi detegitur clara, & valida.*

DECISIO CCLIII.

VT à deciſis ſub die 22. Maij proximè præteriti coram me * recederetur informantes pro Lamberto hodie deducebant, quòd regula Cancellariæ nuncupata de viginti, quæ eſt 19. in ordine non eſt munita decreto irritanti, quòdque non probatur obitus reſignantis infra viginti dies, prout ex regula requiritur, ac tertio, quòd non conſtat de infirmitate reſignantis de tempore reſignationis.

Sed nihilominus Rota ſtetit in deciſis ex rationibus in prima deciſione deductis. Quo autem ad decretum irritans licet, an illud in qualibet regula Cancellariæ † contineatur in
1 deciſum, reliquerit Put. *deciſ.* 191. *lib.* 3. & dubium ſemper
fuiſſe in Rota teſtatur *deciſ.* 767. *num.* 6. *par.* 2. *recent.* fuit ta-
men poſteà reſolutum † affirmatiuè in puncto huius regulæ 2
in Leodien. Beneficij 25. *May* 1640. *coram Rev. P. Domino
meo Cerro.*

Et meritò, quia ad illam quoque referuntur verba poſita
in regula ſubſequenti de idiomate 20. in ordine, ibi, *nullius* 3
ſint roboris, & momenti, quæ decretum irritans important
Gonzal. *ſuper regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 57. *nu.* 7. *&* 8. *iuncta gloſſ.*
67. *num.* 65. Monet. *de commut. vltim. volunt. cap.* 7. *num.* 253.
Barboſ. *clauſul.* 40. *num.* 41. *&* 42. latè Tiraquell. *in l. vnquam
verbo reuertatur num.* 97. *& ſeqq. C. reuoc. donat.*

Cùm enim omnes regulæ Cancellariæ, quæ iudiciales,
& de dandis appellantur ad † diſtinctionem earum, quæ 4
tantùm reſpiciunt modum, & formam expeditionis per
Cancellariam, vel alias, vt notat Mandoſ. *ſuper regul. Can-
cellaria in proœm. quæſt.* 3. *num.* 1. habeant ad inuicem, & ſi
diſtinctè ſint, quandam connexionem ad inſtar plurium in-
ſtrumentorum in eodem prothocollo contentorum propte-
reà, ſicut clauſula, *Actum*, aut ſignum Notarij † poſitum 5
in ſubſequenti inſtrumento, refertur etiam ad antecedens
exiſtens in eodem prothocollo, Bart. *in l. ſi quis ex argentarijs,
§. ſi initium num.* 33. *in fin. ff. eden.* Iaſon. *in l. ſi ita ſtipulatus*
126. *§. Chriſogonus num.* 10. *ff. verb. oblig.* & fuit dictum *in
Nouarien. bonorum* 17. *Decembris* 1640. *coram bon. mem. Coc-
cino Decano*; ita decretum irritans appoſitum † in regula 6
ſubſequenti refertur ad antecedentem, Mandoſ. *ſuper regul.
in proœm. num.* 4. *& qu.* 2. *per tot. qu.* 3. *num.* 1. *in fin. & num.* 2.
Gonzal. *ſuper regul.* 8. *gloſſ.* 1. *num.* 10. Gratian. *diſceptat.* 574.
num. 32. Caſſador. *deciſ.* 1. *ſub num.* 10. *verſic. pro quo facit de
reſtit. ſpol.*

Neque obſtat *dec.* 767. *par.* 2. *recent.* nam loquitur de
regula 8. Cancellariæ, † cuius decretum irritans, negat ad 7
alias regulas referri, quia illa antiquitus non inferebatur in-
ter cæteras regulas Cancellariæ, ſed circumferebatur ſeor-
ſum cùm ſuis ſpecialibus clauſulis, & decreto irritanti, vt
legitur in eadem *dec.* 767. *num.* 4. vbi exindè infertur, quòd
dum Pontificis regulam octauam deindè addiderunt alijs re-
gulis non eſt veriſimile, quòd voluerint alterare earum na-
turam, præterquod in ipſa regula de viginti adſunt in fine
verba annullatiua collationis, ibi, *collatio huiuſmodi ſit nul-
la*, quæ æquipollere videntur decreto irritanti, † quia in- 8
ducunt nullitatem ipſo iure, Tiraquell. *in l. ſi vnquam verb.
reuertatur num.* 243. *Cod. reuocat. donat.* Iaſon. *conſ.* 85. *num.* 8.
& 9. *lib.* 3. Sanchez *de matrimon. lib.* 8. *diſput.* 21. *ſub num.* 75.
& 76. Barboſ. *dict.* 129. *num.* 3. Rota *in Treueren. Abbatia S.
Maximi* 20. *Nouembris* 1624. *coram bon. memor. Coccino in
princip.*

Quòd verò reſignans obierit infra viginti dies patet ex
confeſſione ipſius Lamberti emiſſa in precibus pro obtinen-
da noua prouiſione, eo quod prior ex dicto capite nulla
erat, Eminentiſſimo Cardinali Legato porrectis, & à pro-
curatore Lamberti productis iuncta ſubſequenti ratificatio-
ne Lamberti omnium à procuratore geſtorum, † quæ effi- 9
cit, vt idemmet Lambertus videatur produxiſſe, Rota *dec.*
88. *num.* 24. *par.* 6. *recent.* Et gratis dicitur tum productio-
nem, tum ratificationem emanaſſe in alio iudicio penden-
te contra colonos coram Commiſſario Officialis Leodieñ. ſu-
per fructibus beneficij, quia in illo iam emanauerat ſenten-
tia de menſe Martij 1640. & ſic per decem menſes ante rati-
ficationem Lamberti, quæ fuit facta die 19. Ianuarij 1641.
non coram Commiſſario Officialis, ſed coram Officiali;
qui tunc erat Iudex cauſa beneficialis in tertia inſtantia, &
deindè tulit tertiam ſententiam confirmatoriam primæ latæ
Conſeruatorem Cleri Leodieñ. & ſecundæ per Præpoſitum,
prout luce meridiana clariùs redditur ex oculari lectura libel-
li pro obtinenda ſententia fauorabili ſuper titulo beneficij in
vim nouæ prouiſionis iudicialiter exhibiti à procuratore in
prima inſtantia, & à Lamberto ratificati in tertio proceſſu
fol. 119. *& Summarie Alberti dato in calce reſponſionis facti
num.* 1. *&* 2.

Non obſtat, quòd productio facta fuerit à procuratore
cum maxima cautela, & præſeruatiua, videlicet, *citra re-
ſultum à quocumque iure ſibi quæſito vigore prouiſionis Apoſto-
lica apud acta exhibita tam reſpectu petitorij, quàm poſſeſſo-
rij, & ad omnes meliores fines, & effectus ius iuris cumu-
lando, &c.* quia cùm producens egerit noua prouiſione
pro fundanda intentione contra Albertum præſentatum à
veris patronis, cui non obſtabat prima prouiſio aduerſarij ob
reſiſtentiam regulæ de viginti, & pro obtinenda fauorabili
ſen-

ſententia canonizatoria ſoi iuris in petitorio iam deducto in iudicium ex parte ſua, vt patet ex prædicta proteſtatione,
10 ibi, *tam reſpectu petitorij, &c.* † in quo non poterat obtinere ex non iure Alberti, niſi ſimul de ſuo titulo doceret, quicquid ſit ad effectum reportandi ſimplicem ſententiam abſolutoriam, vel in iudicio poſſeſſorio, vt benè ex text. *in cap. cum olim de reſcript.* diſtinguit ibidem Felin. *num. 9. & ſub nu. 10. limit. 2. & 3.* & facit text. *in regula beneficium de regul. iur. in 6.* Rot. *dec. 55. num. 7. coram Reuerendiſſ. Vrgellen.* propterea productio non poteſt diei facta ad effectum diuerſum ab eo iudicio, ſed neceſſaria fuit ad finem ipſum iudicij, tunc pendentis, & clauſulæ præſeruatiuæ effectum productionis non limitant, prout dicimus de cautela per compul-
11 ſum, † quæ non ſuffragatur producenti in iuribus ad fundandam intentionem productis, vt fuit deciſum *in Anconitana computorum 9. Nouembris 1616. coram bon. mem. Card. Fabritio Veroſpio* relat. per Adden. ad ſanct. mem. Greg. XV. *deciſ. 238. num. 15. in fine, & in Bergomen. Capellania 9. Decembris 1634. coram bon. mem. Manzanedo Patriarcha Hieroſolymitano.*

Non obſtat contraria confeſſio Patroni, qui præſentauit Albertum, quia placuit reſponſio, quòd emiſſa fuit poſt præ-
12 ſentationem, † ideòque præſentatio non nocet ex Natt. Roland. & alijs allegatis in prima deciſione, eo minus, quia probatur erronea ex confeſſione Aduerſarij, & ex rebus iuncta etiam fide Parochi, ac tribus ſententijs latis pro Alberto.

Rurſus quod non probetur infirmitas reſignantis de tempore reſignationis non intereſt attenta declaratione facta à Clemente VII. ſub illis verbis regulæ de viginti, *etiam vigore ſupplicationis, dum eſſet ſanus ſignata*, per quæ ſublata ferè eſt omnis antiquorum controuerſia eum oſtendant voluiſſe Papam comprehendere reſignationes factas, ſiue de tempore infirmitatis, ſiue ſanitatis reſignantis, dummodò infra viginti dies illius obitus ſequatur, itaut fruſtratorium ſit quæ-
13 rere de infirmitate reſignantis eiuſque ſtatu, † ſed ſufficiat illum morte naturali infra viginti dies deceſſiſſe, vt ſit locus regula, Sarnen. *ſuper eadem regula quæſt. 12. in fine, & quæſt. 31. in fine*, Coch. *ibidem ſub num. 15. verſic. itaque fruſtra quæritur*, Pariſ. *de reſignat. lib. 12. quæſt. 6. num. 7. & 25.* Lotther. *de re benefic. lib. 3. quæſt. 13. num. 68.* Filliuc. *quæſt. moral. tom. 3. tract. 41. cap. 10. ſub num. 49. verſ. 3. etiamſi*, Viuian. *de iurepatr. lib. 13. cap. 10. num. 86.* Rota *in Leodien. Beneficij 25. Maij 1640. coram R. P. D. meo Cerro.*

Tandem non ſuffragatur Aduerſario noua prouiſio, quia habet in ventre clauſulam, *dummodò tempore datæ non ſit*
14 *alicui ius quæſitum*, quæ † reſeruat ius anteà quæſitum Alberto ex præſentatione, Felin. *in cap. cauſam quæ num. 26. verſic. ſed*, Rota *de reſcript.* Lotther. *de re benefic. lib. 2. quæſt. 23. num. 1.* Barboſ. *clauſula 44. num. 4.* Rota *deciſ. 17. verſic. nam Papa de præben. in nouis deciſ. 52. num. 3. par. 2. recent.* Quòdque illud eſſet validum dubitari non poteſt,
15 quia præſentatio † facta fuit ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi, iuxta text. *in cap. conſultationibus de iurepatron. cap. querelam de elect.* & præſentatus fuit inſtitutus
16 † ab Ordinario, cui multùm defertur Lambertin. *de iurepatron. lib. 2. par. 2. quæſt. 10. art. 7. num. 11.* Seraphin. *dec. 1232. nu. 2.* & vltrò habuit quatenus opus ſit collationem ab Ordinario, cui quatenus intrarent concordata Germaniæ competebat collatio cum vacatio beneficij contigerit de menſe Februarij; neque ius Alberti turbidum redditur ex eo, quòd per appellationem ex aduerſo interpoſitam à ſen-
17 tentia Ordinarij lis deſuper penderet, † dum ex prædictis eſt clarum, & validum, *leg. in compenſatione*, vbi Bart. & Bald. *in princip.* Caſtr. *num. 1. ff. compenſat.* Rot. *in Neapolit. penſionis 27. Maij 1641. coram me.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Deciſio iſta emanata ſub die 22. Maij 1643. in hac cauſa coram eodem Bichio eſt ſupra deciſio 186. hac eadem parte.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Tulleñ. Prioratus.

Veneris 27. Februarij 1644.

ARGVMENTVM.

Gratia Pontificis, quæ ſuas habet iuſtificationes eſt neceſſariò executioni demandanda, quomodo autem illa iuſtificetur in deciſione videas. Beneficium alicui per Pontificem in perpetuam commendam conceſſum mortuo commendatario vacare, dicitur donec per eundem Pontificem prouideatur in titulum, nec interim inferior poteſt ſe vllatenus intromittere in illius prouiſione.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio emanata in prouiſione Apoſtolica, plenè probat contra confitentem abſque alia iuſtificatione.*
2 *Narratiua facta in litteris, quod beneficium non excedit ducatos 250. non contrariatur per aliam narratiuam, quod non excedit ducatus 24.*
3 *Valoris beneficij non exceſſus ſufficit, quòd in aliqua parte etiam modica verificetur.*
4 *Gratia verè probatur per litteras Apoſtolicas.*
5 *Litteræ Ordinarij plenè probant Presbyteratum.*
6 *Gratia iuſtificata debet executioni demandari.*
7 *Gratia tempore poſterior ſuffragari non poteſt.*
8 *Clauſula*, dummodò tempore datæ præſentium non fuerit alteri ius quæſitum, *præſeruat iura anterioris prouiſi.*
9 *Gratia conceſſa cum clauſula*, dummodò tempore datæ præſentium non fuerit alteri ius quæſitum, *conſtito quod alter legitimum habeat ius reſoluitur, ac ſi non fuiſſet conceſſa.*
10 *Collatio beneficij in perpetuum commendati ſpectat ad Papam, itaut amplius inferior in illius prouiſione ſe intromittere nequeat.*

DECISIO CCLIV.

CEnſuerunt Domini gratiam Petri eſſe iuſtificatam, quia omnia per ipſum narrata leguntur verificata *in eius Summario.*

Primò enim ipſe narrauit, quòd Franciſcus eius Anteceſſor Prioratum, de quo agitur in Commendam ad ſui vitam ex conceſſione Apoſtolica obtinebat, & Commenda per eius obitum ceſſauerit, & quod idem Prioratus conuentu careat, & non excedat in redditu ducatos 250. auri, & hæc omnia fatetur etiam Marcus aduerſarius in narratiua ſuæ prouiſionis *dict. Summ. num. 2.* quæ quidem confeſſio plenè
† probat contra confitentem abſque alia iuſtificatione, vt in 1
hac facti ſpecie, dixit Rota *dec. 190. par. 1.* coram Caputaq. *& in dec. 33. num. 1.* coram Cauaterio, *& in dec. 145. num. 1.* coram Coccino, *& in dec. 715. num. 3. par. 1. & dec. 309. nu. 1. par. 2. & dec. 236. num. 2. par. 7. recent.*

Nec releuat, quòd in gratia Marci narretur, quòd Prioratus non excedit ducatos 24. in gratia verò Petri, quòd non excedat 250. nam exindè clarior redditur iuſtificatio ad fauorem Petri, quia ſi non excedit 24. † eo minùs excedet 250. 2
vt in terminis reſpondit Rota *in dict. dec. 145. num. 1. verſ. nec facit* coram Coccino, *& in dec. 164. num. 2.* coram eodem, *& dec. 931. pariter ſub num. 1.* coram Buratto, *& in recent. deciſ. 101. num. 7. par. 1.* & ſufficit, quòd non exceſſus verificetur
† in aliqua parte etiam modica, vt aduertit Lotther. *de re* 3
benefic. lib. 1. quæſt. 38. num. 53. Mantic. *dec. 138. num. 2.*

Secundò Petrus narrauit, quòd cura animarum exerceatur per Vicarium perpetuum, & quod idem Prioratus erat grauatus duabus penſionibus ſummam ducatorum, ſeu ſcutorum auri 160. in totum conſtituentibus, & vtrumque iuſtificatur ex litteris Apoſtolicis reſpectiuè datis, *dicto Sum-*
mario num. 3. & 4. † qui eſt verus modus probandi gratias A- 4
poſtolicas, vt fuit dictum *in Nullius Parochialis Caſtri Durantis 16. Iunij 1624. coram bon. mem. Remboldo, & in Biſsignanen. Archipresbyteratus 25. Iunij 1629. coram bon. mem. Peruano*, & notat Adden. ad Greg. XV. *in dec. 471. num. 12.*

Tertiò, & denique narrauit ſe eſſe Presbyterum, & hoc probatur ex litteris patentibus Ordinarij, *dict. Summ. num. 5.* in quibus apparet eum ad Ordinem Sacerdotalem fuiſſe
promotum, huiuſmodi enim Ordinarij litteris † in hac ma- 5
teria plena fides adhibetur, Felin. *in cap. poſt ceſſionem nu. 3. & 15. de probat.* Rota *dec. 164. nu. 1.* coram Coccino, *& dec. 101. num. 1. par. 1. recent. & alibi ſæpe.*

Cùm igitur ex prædictis appareat de omnimoda iuſtifica-
tione gratiæ, iure † meritò illa debet exequutioni demanda- 6
ri, iuxt. text. *in cap. ſi Capitulo*, ibique gloſſ. *in verb. exequatur de conceſſion. præben. in 6.* Rota *dec. 506. nu. 1. & dec. 628. nu. 1. par. 4. & dec. 228. num. 1. par. 7. recent.*

Nec obſtat prouiſio Apoſtolica per Marcum aduerſarium obten-

obten-

Digitized by Google

7 obtenta, tum quia eſt poſterior in data, *cap. Capitulum S. Crucis*, cum ibi notatis per Scribentes, *& cap. tibi, qui gratiam de reſcript. in 6.* Roman. *conſ.* 298. *num.* 2. Tum quia habet in
8 ventre clauſulam, † *dummodo tempore datæ præſentium non fuerit alteri ius quæſitum*, *&c.* per quam præſeruantur iura anterioris prouiſi, Lotther. *de re benefic. lib.* 2. *quæſt.* 23. *num.* 2. Rota *dec.* 231. *num.* 4. coram Caualerio, *& dec.* 1274. *num.* 3. coram Seraphino, *ac in dec.* 253. *num.* 1. *& ſeqq. par.* 2. *recent.* adeòut ſtatim, ac conſtet alterum legitimum habere ius de
9 tempore datæ poſterioris gratiæ, † illa reſoluatur perindè, ac ſi conceſſa non fuiſſet, vt benè probat Rot. *in dec.* 55. *nu.* 1. *& ſeqq. & in deciſ.* 137. *num.* 5. *&* 6. coram Buratto.

Nec eadem gratia Marci poteſt aliquod iuris fomentum recipere ex reſignatinne facta per Fratrem Ioannem Vincentium dicti Prioratus ad eiuſdem Marci fauorem ante prouiſionem obtentam per Petrum, qoia reſignans, qui prouiſionem d. Prioratus in titulum extorſerat ab Abbate Monaſterij S. Apri nullum ius acquiſiuerat, cùm collatio benefi-
10 cij dati in Commendam perpetuam ſpectet ad Papam, † cu-
A ius diſpoſitioni remanet affectum A, donec ab eo prouideatur in titulum, nec interim inferior in eius prouiſione ſe intromittere poteſt, vt tradunt Roman. *conſ.* 350. *ſub num.* 11. *verſ. cæterum*, Garz. *de benefic. par.* 4. *cap.* 4. *num.* 68. *& ſeqq.* Gonzal. *ſuper regul. gloſſ.* 52. *num.* 11. Rota *deciſ.* 4. *de præben.* coram Creſcentio, *& in deciſ.* 141. *per tot. par.* 1. *& deciſ.* 51. *num.* 1. *& ſeqq. par.* 7. *recent. & deciſ.* 559. *num.* 5. coram Caualerio.

Et ita deciſum altera tantùm parte informante.

A R G V M E N T V M

Sequentis Annotarionis

Ad Deciſ. CCLIV.

Beneficium remanet affectum per appoſitionem manus Papæ, itaque ſtante tali manus appoſitione, manus Ordinariorum penitus ligatę manent, & ſi conferant nulliter, & inaniter conferunt Papa in beneficialibus habet omnimodam, & abſolutam omnipotentiam, itaque conſtito de eius voluntate, fruſtratorium eſt diſputare de eius poteſtate.

Beneficia omnia mundi ſunt manualia, & obedientialia reſpectu Papalis poteſtatis. Beneficia per appoſitionem manus Papæ ſemper remanent affecta, dummodò adſit eius voluntas illa afficiendi, & quando dicatur abeſſe talis voluntas, ſeu mens. Nam ſicuti venenum inficit omne compoſitum, ſic defectus voluntatis deſtruit omne diſpoſitum.

Beneficiorum pluralitas regulariter eſt prohibita, & à ſacris canonibus ſeuerè inhibita, & ſuper hoc Romani Pontifices tanquam prudentes, & pij bonorum Eccleſiaſticorum diſpenſatores inuigilarunt, plura circa talem materiam edendo dogmata.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficium aliud eſt, quòd ſit affectum, & aliud quòd ſit reſeruatum.*

2 *Differentia adeſt inter cauſam, & cauſatum, & inter tacitum, & effectum.*

3 *Affectio, & reſeruatio beneficiorum re ipſa non differunt.*

4 *Beneficij reſeruatio fit per Conſtitutionem Papæ, vel ſolo verbo*, reſeruamus.

5 *Beneficium dicitur tunc affectum, quando Papa facto ipſo apponit manus ſuper aliquo beneficio, & num.* 18.

6 *Beneficium, quando remanet affectum per manus appoſitionem Papæ, tunc manus Collatoris penitus remanent ligatæ.*

7 *Beneficium, quando remanet affectum per appoſitionem manus Papæ, poteſt aſſerere illud.*
Nemo me tangat, quia Cæſaris ſum.

8 *Beneficium affectum, ſi Ordinarius conferat, perperam agit.*

9 *Papa in beneficialibus habet plenariam, & abſolutam poteſtatem.*

10 *Papa abſque alia reſeruatione poteſt præuenire, vel concurrere cum quolibet Orbis Collatore, & num.* 13.

11 *de Papæ voluntate, quando conſtat in beneficialibus, tunc aliud quærere fruſtratorium eſt.*

12 *Argumenta deducere in materia ſatis clara, nihil aliud eſt, quàm ſub lucidiſſimo ſole mortale lumen quærere.*

14 *Beneficia omnia mundi ſunt manualia, & obedientialia reſpectu Papalis poteſtatis.*

16 *Papa ad nutum ſuæ voluntatis poteſt quemlibet poſſeſſorem ſuo beneficio priuare ſine cauſa.*

17 *Quod tamen pro immenſa bonitate, ac pietate Romanorum Pontificum, numquam fieri vidimus, aut legimus.*

19 *Papa per mandatum de prouidendo de certo beneficio, dicitur manus appoſuiſſe ſuper tali beneficio.*

20 *Etiam ante vacationem quod procedit, etiamſi mandatum ſit ſubreptitium, num.* 21.

22 *Affectio in beneficio etiam includitur, vbi Papæ prouiſio ex aliqua cauſa non valuit ſuum effectum ſortiri.*

23 *Affectio in beneficijs non intrat, quando defectus intentionis in Papa reperitur.*

24 *Papa, ſi conferat beneficium uti reſeruatum, ſi illud non ſit, dicitur adeſſe defectus intentionis in eo.*

25 *Beneficij affectio non intrat ex vnione nulla, quando conſtat Papam limitate voluiſſe vnire.*

26 *Appoſitio manus Papæ ſuper aliquo beneficio, non omnis cauſat affectionem.*

27 *Beneficium non remanet affectu ſtante falſitate cauſæ.*

28 *Papa non præſumitur voluiſſe lædere Ordinarios Collatores.*

29 *Papa concedendo coadiutoriam ſuper aliquo beneficio, dicitur appoſuiſſe manus ſuper tali beneficio, & remanet affectum.*

30 *Limita tamen, ſi adſit defectus cauſæ, veluti ſi ille., cui erat concedenda coadiutoria erat iam mortuus.*

32 *Intentionis defectus, vbi adeſt omnia euertit.*

33 *Actus nullam poteſt habere ſubſiſtentiam, ſtante defectu intentionis in agente.*

34 *in Gratioſis etiam, quid minimum eſt iuſtificandum, vt gratia ſuffragetur.*

35 *Iuſtificatio narratorum eſt adeò neceſſaria in gratioſis, vt etiam parte non opponente ſit neceſſaria, num.* 36.

37 *Principes ſupremi interdum ex falſis ſuggeſtionibus, & importunis precibus non concedenda, concedunt.*

38 *Philippus II. Rex Hiſpaniarum ſapientiſſimus, legem tulit de anno* 1588. *vt nullum officium prouideretur in eos, qui in Villa Madrid exiſterent, & quare.*

39 *Romani totius moralis Philoſophiæ, & Iuſtitiæ Principes fuerunt.*

40 *Romani ad officia promouebant recuſantes, & non petentes, & num.* 41.

42 *Iudices nunquam in tutores creare debent illos, qui ſe ingerunt, vt creentur.*

43 *ad Curam aliorum, illi difficulter accedunt, qui DEI memoriam habent.*

44 *Actus quilibet humanus ſine conſenſu agentis geſtus, irremiſſibiliter remanet nullus.*

45 *Conſenſus vbi abeſt, ibi nihil adeſt.*

46 *Subreptio inducitur, quando Principi non fuit narratum, id quod ſi ſciuiſſet, vel gratiam non conceſſiſſet, vel difficilius conceſſiſſet.*

47 *Defectus conſenſus eſt mortiferus morbus.*

48 *Venenum ſicuti inficit omne compoſitum, ſic defectus conſenſus deſtruit omne diſpoſitum.*

49 *contra Mortis vim non eſt medicamen in hortis.*

50 *contra Defectus conſenſus, non reperitur aliquod pharmacum in Iure.*

51 *Beneficium remanet affectum, ſi Papa illud concedat in commendam.*

52 *Beneficium dicitur remanſiſſe affectum, ſi Papa illud det in commendam, & hoc donec ab eo prouideatur in titulum, & num.* 53.

54 *Papa, quando dat alicui beneficium in commendam, & non conſtat, an det ad tempus, vel in perpetuum, & tunc in dubio qualiter veniat interpretandum.*

55 *Actus, qui certo temporis ſpatio non concluditur, perpetuus reputatur.*

56 *Com-*

56 *Commendatarius, quando eſt perpetuus, tunc facit fructus ſuos.*

57 *Commenda perpetua parum, aut nihil differt ab alijs prouiſionibus beneficiorum.*

58 *Commenda perpetua eſt diſpenſatio palliata ad obtinendum aliquod beneficium, aliàs obtineri prohibitum.*

59 *Beneficium vnum, ſi quis habeat in titulum, non poteſt aliud pariter in titulum obtinere.*

60 *Vxores duas, quis eodem tempore non poteſt habere.*

61 *Et præter alias pœnas contra contrauenientes à Iure ſtatutas, adeſt Bulla fel. record. Vrbani VIII. & quam pœnam imponat.*

62 *Commendare nihil aliud eſt, quàm deponere, vt ille curam habeat rei depoſitæ.*

63 *Commenda non cauſant incompatibilitatem beneficiorum.*

64 *Decreta ſuper incompatibilitate beneficiorum ſanctiſſima eſſent: modo vſu comprobentur.*

65 *Commendam habere minus eſt, quàm habere beneficij prouiſionem.*

66 *Beneficia plura retinere etiam ſimplicia, quorum vnum, vel duo ſufficiunt pro congrua ſubſtentatione, regulariter eſt prohibitum.*

67 *Beneficia plura ſimplicia quis poſſidens, quorum vnum ſit ſufficiens pro congrua eius vitæ ſubſtentatione, an excuſetur ſtante diſpenſatione, vel conſuetudine.*

68 *Beneficiorum pluralitatem poſſidens, in quo periculoſo ſtatu ſtet, cùm poſſit eſſe cauſa, vt in æternum in pœnas æternas condemnandas.*

69 *Sedes Apoſtolica odio particulari proſecuta eſt eos, qui inſatiabili ſiti plura beneficia deglutiunt.*

70 *contra Beneficia plura retinentes plura præcepta, & comminationes emanarunt à diuerſis Romanis Pontificibus.*

71 *Concilium Lateranenſe celebratum ſub Alexandro III. de quo in cap. 3. de Cler. non reſident. quid diſponat.*

72 *Quale Concilium fuit celebratum de anno 1178. aſſiſtentibus 274. & Pontificatus dicti Alexandri ann. 19.*

73 *Beneficium primum vacat per aſſecutionem ſecundi, vt fuit determinatum in Concilio alio Lateranenſi celebratum ſub Innoc. III.*

74 *Quale Concilium factum de anno 1215. & Pontificatus d. Innoc. ann. 18.*

75 *Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III. celebratum fuit œcumenicum contra errores Abbatis Ioachim.*

76 *In quo Concilio interuenerunt ipſe Innoc. III. duo Patriarchæ, Archiepiſcopi Græci, & Latini 70. Epiſcopi 400. Abbates 300.*

77 *Et in eo fuit etiam tractatum de recuperanda Hieroſolyma, necnon multa ad mores, & ſtatum Eccleſiæ pertinentia.*

78 *Et præſertim, vt per aſſecutionem ſecundi beneficij vacaret primum.*

79 *Regreſſus difficilè datur à malo more.*

80 *Beneficium primum vacat per aſſecutionem ſecundi.*

81 *Beneficium primum non dimittens per aſſecutionem ſecundi, vtroque priuatur.*

82 *Ordinarij exigentes litteras Apoſtolicas ſuper diſpenſatione obtinendi plura beneficia, qualiter olim eludebantur à poſſeſſoribus.*

83 *Titulum ſuæ poſſeſſionis, nemo tenetur oſtendere.*

84 *Diſpenſationis negatiua ſuper diſpenſatione Apoſtolica pro retinendis pluribus beneficijs, eo ipſo probatur, quod de ea non docetur, vt habetur in cap. 3. de offic. Ordin. in 6.*

85 *Quod fuit innouatum per Concil. Trident. ſeſſ. 7. cap. 5. de reform.*

86 *Qualis diſpoſitio Concilij Trident. eſt latæ ſententiæ.*

87 *Beneficia plura retinens requiſitus ab Ordinario, debet oſtendere titulum huius prohibitæ à iure retentionis.*

88 *Poſſeſſori quoties ius commune reſiſtit, aut præſumptio contra eum eſt, is tenetur titulum oſtendere.*

89 *Regalia poſſidens Principi titulum oſtendere debet.*

90 *Ordinarius non obſtante regula de Triennali poteſt compellere poſſeſſorem plurium beneficiorum oſtendere diſpenſationem.*

91 *Beneficiorum Eccleſiaſticorum tituli non acquiruntur præſcriptione.*

92 *Regula de Triennal. non habet locum in Decretis Concil. Trident.*

94 *Tituli beneficiorum, etiamſi per mille annos poſſiderentur, nunquam præſcribuntur.*

95 *Leg. Barbarius, ff. de offic. prætor. operatur tantum in temporalibus, & non in ſpiritualibus.*

96 *Beneficiatus, quando non teneatur oſtendere titulum ſui beneficij, quantumuis fuerit requiſitus ab Ordinario, & num. 97.*

98 *Romani Pontifices, tanquam bonorum Eccleſiæ prudentes diſpenſatores inuigilant, ne vna, eademq; perſona plura beneficia retineat, ſi vnum ſit ſufficiens.*

99 *Papa, vt præſumatur voluiſſe tacitè diſpenſare Concilio Tridentino prohibenti pluralitatem, requiritur vehemens præſumptio.*

100 *in Supplicationibus, quæ porriguntur Pontifici pro obtinenda gratia circa retentionem aliorum beneficiorum obtentorum, talia verba concernentia diſpenſationem ſolent cancellari.*

101 *Papæ mens circa voluntatem nolendi diſpenſare, quo ad pluralitatem beneficiorum, quando vnum eſt ſufficiens, ex quo deprehendatur, & num. 102.*

103 *Cancellatio denotat mentem cancellantis fuiſſe, vt non veniant ea, quæ ſunt cancellata.*

104 *Confirmatio generalis non porrigitur ad ea, quæ ſunt cancellata.*

105 *Teſtator, ſi nomen vnius ex hæredibus cancellauerit, præſumitur noluiſſe eum ſuccedere, etiamſi illius nomen tantum delineauerit.*

106 *Cancellatio declarat mentem Papæ, vt ſub verbis generalibus non veniant ea, quæ fuerunt cancellata.*

107 *Papa præſumitur noluiſſe concedere ea, quæ cancellauit in ſupplicatione.*

108 *Mens auara eorum, qui inſatiabili ſiti deglutiunt plura beneficia Eccleſiaſtica, exprobatur per Gonzal.*

110 *Sancti Gregorij Magni Romani Pontificis iuſta expoſtulatio refertur in opprobrium eorum, qui plura beneficia obtinent vltra congruam eorum ſubſtentationem.*

111 *Beneficia Eccleſiaſtica ſingulis Eccleſiaſticis debent diſtribui.*

112 *in Corpore vno multa membra ſunt, ita in ſpirituali corpore, & quid ex hoc inferatur, & num. 113.*

114 *in Corpore humano ſicuti indecorum eſt, quod alterum membrum alterius officium fungatur.*

115 *Ita turpiſſimum eſt, ſi ſingula rerum miniſteria perſonis totidem non fuerint diſtributa.*

116 *in Honoribus, & militijs ſæcularibus, quis duos honores habere ſimul non valet.*

117 *Et præſertim, quando vnius exercitium impediret actum alterius.*

118 *Officia duo, ſi quis acceptet caret poſteriori, & caret ſalario primi.*

119 *Collegijs duobus, quis non poteſt ſimul aſſociari.*

120 *Rationi naturali nihil magis aduerſatur ſicuti eſt, vt vnus, & idem homo varia Eccleſiæ ſtipendia in varijs, & diſtantibus ſæpe locis in ſe ſuſcipiat.*

121 *Reſpublica nulla permittit, vt ſuos Iudices. Rectores, & alios Officiales, ſtipendia in abſentia fruantur.*

122 *S. Bernardus ſuper Euangelium, dixit Simon Petrus ad IESVM, &c. qualiter inclamet.*

ANNOTATIONIS

Ad Deciſionem CCLIV.

Articulus Primus.

BEneficium, quòd ſit affectum aliud eſt, & A aliud quod A
ſit † reſeruatum. Ea enim hoc caſu ineſt differentia, 1
quæ intercedit inter cauſam, & † cauſatum, & inter ta- 2
citum, & expreſſum. Veritas tamen eſt, licèt affectio, &
reſeruatio inter ſe differunt, attamen † affectio, & reſerua- 3
tio re ipſa non differunt. Verùm communiter tenent Do-
ctores, quòd inter ſe differant. In ſubſtantia † enim, ſi Pa- 4
pa per Conſtitutionem, aut ſolo verbo dicat, *reſeruamus ta-
le beneficium*, & tunc beneficium dicitur reſeruatum. Si
verò facto ipſo eius mentem demonſtret veluti, † quando 5
apponit manus ſuper diſpoſitione alicuius beneficij, & eo
caſu beneficium dicitur affectum, ſiquidem inferiores ſuper
† tali collatione beneficij penitus manus ligatas habent, ita- 6
que de tali beneficio aſſeri poteſt † illud vulgatum: *Nemo* 7
me tangat, quia Cæſaris ſum, eo enim ipſo, quòd oſtendi-
tur Papam ſibi reſeruaſſe, vel appoſuiſſe manus ſuper † ali- 8
quo

Digitized by Google

quo beneficio ; & beneficium reperitur collatum per Ordi-
narium, ſatis ex hoc oſtenditur inualiditas prouiſionis, pro-
ut in puncto beneficij affecti, ratiocinata eſt Rota coram
Reuerendiſſ. Terracineo, *in cauſa Gerunden. Canonicatus, & Præpoſitura* 21. *May* 1647. §. *Vnde cum*, ibi, *Papa conce-
dendo coadiutoriam manum appoſuit, & intrat affectio, &
nullus inferior Collator circa Canonicatum, & Præpoſituram,
de qua agitur ſe ingerere poſſit, &c.* cum pluribus ibi allegatis,
& deindè fuit dictum coram R.P.D. Celſo *in cauſa Alerien.
Canonicatus* 29. *Aprilis* 1650. §. *Quibus ſtantibus*, ibi, *parum
vrgent prouiſiones Ordinariorum, quia ſtante reſeruatione præ-
dicta, qua ligabat manus Ordinarij, &c.*

Papa enim ex vi ſuæ plenariæ poteſtatis, maximę, & ple-
9 niſſimæ, † ac tanquam omnipotens in beneficialibus, & vti
ſupremus Dominus, & diſpenſator, poteſt abſque alia re-
10 ſeruatione præuenire, † vel concurrere, cùm quolibet Or-
bis Collatore, circa collationem quorumcumque beneficio-
rum, *cap. Dudum, cap. quamuis il ſecondo, cap. ſi à Sede de præ-
bend. in* 6. cum alijs allegatis à Rota coram bon. mem. Rem-
boldo *in cauſa Aprutina beneficiorum* 5. *Decembris* 1618.
quam deciſionem retuli ſupra par. 4. *recent. tom.* 2. *dec.* 59. *nu.* 7.
ibi, *Papa concurrere poteſt cum omnibus Ordinarijs Collatori-
bus, cùm ſit Dominus abſolutus omnium Beneficiorum, & Col-
lator etiam Ordinarius, & omnium Ordinariorum mater, &c.*
& fuit conſideratum coram bon. mem. Coccino *in cauſa V-
lixbonen. Monaſterij* 19. *Nouembris* 1625. *eſt deciſ.* 401. *nu.* 3.
ibi, *Papa auctoritas immenſa eſt, &c. par.* 5. *recent. & coram
eodem in cauſa Comaclen. Bonorum* 7. *Iunij* 1627. *eſt deciſ.* 81.
num. 9. *eadem par.* 5. & coram bon. mem. Dunozetto *in cauſa
Meſſanen. Decanatus* 27. *Ianuarij* 1632. §. *Reſpectu verò*, ibi,
Papa in Beneficialibus habet omnimodam poteſtatem, &c. &
coram Reuerendiſſimo Archiepiſcopo Tarraconen. *in cau-
ſa Camerinen. Penſionis* 1. *Iulij* 1643. §. *Quam declaratio-
nem*, ibi, *de Papa poteſtate nefas eſt diſputare, & præſertim
in rebus ad Eccleſiam pertinentibus, & conſequenter in bene-
ficijs, in quibus habet omnimodam, & abſolutam poteſta-
tem, &c.*

11 Conſtito enim de voluntate Papæ in beneficialibus † fru-
ſtratorium ſemper erit, & quaſi nugas agere, ſi quis vellet
quærere de eius poteſtate, & auctoritate. Argumenta
12 enim deducere in materia † tam clara, non minus ſtultum
eſſet, quàm ſub lucidiſſimo ſole, mortale lumen quærere.
13 Et non ſolùm Papa poteſt præuenire, vel concurrere cum
quolibet Orbis Collectore circa beneficiorum collationem,
14 vt diximus, ſed quod † plus, & mirabile eſt omnia beneficia
15 Mundi, ſunt manualia, & obedientialia reſpectu Papalis po-
teſtatis, vt ſingulariter aduertit Bald. *in l. reſcripta ſub num.* 8.
ibi, *omnia Mundi beneficia, Cod. de precib. Imperat. offe-
rend.*

16 Quare Papa ad † nutum ſuæ voluntatis ſine cauſa, (quòd
tamen pro immenſa æquitate, ac pietate Romanorum
Pontificum, nuſquam fieri vidimus, aut legimus,) poteſt
17 quemlibet † poſſeſſorem ſuo beneficio priuare, ex relatis per
Rotam penes Mohedan. *deciſ.* 4. *num.* 2. ibi, *Papa in benefi-
cialibus eſt abſolutus Dominus, & poteſt ſine cauſa priuare
aliquem ſuo beneficio, &c. de reſtitut. ſpoliat.* idemque fuit
tentum à Rota ſequendo *dict. deciſ.* Mohed. coram bon. me-
mor. Card. Seraph. *dec.* 997. *num.* 7. ibi, *Papa poterat ad libi-
tum ſuæ voluntatis priuare eum beneficio etiam ſine cauſa.* Plu-
ra & quidem affluenter circa omnimodam, & abſolutam
poteſtatem Papæ in beneficialibus, in quibus eſt omnipotens,
deduxi ſupra in Annotation. *ad deciſ.* 2. *in littera A. à num.*
186. *par.* 3. *recens.* At hic perſiſtendo in terminis circa bene-
ficia affecta, nam vt tetigi, tunc dicitur beneficium affectum,
18 dum Papa non verbis, † ſed facto ipſo manus apponit, nam
ſtatim remanet affectum, & fuit deductum coram Reue-
rendiſſimo Terracinen. *in cauſa Gerunden. Canonicatus* 20.
February 1647. §. *Nec ſubſiſtit*, ibi, *ex appoſitione manus Pa-
pæ Canonicatus, & præbenda remanet affecta, &c.*

19 Quare ſi Papa concedat alicui mandatum † de prouiden-
do de certo beneficio etiam ante vacationem, nam licet
alias beneficium non ſit reſeruatum, nec vacauerit in
20 menſe reſeruato, tamen ex † hac appoſitione manus, tale
beneficium remanet affectum, *vt in extrauag. fin.* §. *Romani
de præbend. inter communes*, Rota *dec.* 10. & ibi Papazon. *in
addit. in littera B. de præben. in non.* Simonet. *de reſeruat. qu.*
60. *nu.* 1. Rebuff. *in prax. benef. tit. de reſeruat. tit.* 33. Flamin.
Pariſ. *de reſignat. lib.* 12. *quæſt.* 10. *num.* 9. Lotther. *de re benef.
lib.* 2. *cap.* 25. *num.* 34. Vbi pariter aſſerit, quòd affectio reſul-
21 tat ex mandato † de prouidendo, etiamſi ſubreptitium
ſit, quòd tamen intellige ex defectu perſonæ prouiſæ.

Quoniam, & affectio in beneficio † non excluditur, ſed 22
includitur, vbi Papæ prouiſio ex aliqua cauſa non potuit
ſuum effectum ſortiri, vt poſt Æneam de Falcon. *in tract.
de reſeruat. benef. quæſt.* 4. *principal. affect.* 16. *verſ. iſta tamen
dubitatio*, dixit Rota coram bon. mem. Buratt. *dec.* 16. *num.* 5.
ibi, *etiam ſi ex aliqua cauſa non ſortiatur effectum, &c.* & fuit
ponderatum coram bon. mem. Cardin. Sacrato *dec.* 187. *nu.* 5.
ibi, *quando error eſt circa qualitatem prouiſi, vel aliud ſimi-
le, & tunc non poſſumus dicere Papam fuiſſe motum ex falſa
cauſa ad appoſitionem manuum, &c. par.* 2. *recent.* & coram
bon. mem. Merlino *dec.* 768. *num.* 10. ibi, *nihilominus ipſa ap-
poſitio manus Papæ induceret affectionem, &c.*

Quod tamen ſecus eſſet, quando prouiſio eſſet nulla ex
defectu † mentis concedentis, & ſic quidem adſit falſitas 23
cauſæ, circa pertinentiam collationis veluti ? quia Papa con-
ferat beneficium vti reſeruatum cum non ſit, vel † adſit er- 24
ror circa ipſam vacationem principaliter narratam, quæ
non adſit, ex deductis per Rotam coram bon. mem. Card.
Sacrato *in cauſa Beneuen. Præcedentiæ* 23. *Ianuarij* 1602. v-
bi fuit deciſum, quòd affectio ex vnione nulla non intrat,
quando conſtat † Papam limitatè voluiſſe vnire, &c. & fuit 25
ponderatum coram bon. mem. Buratt. *d. dec.* 36. *ſub num.* 10.
ibi, *quando prouiſio Papæ fuit ex falſa cauſa ceſſat affectio,
&c.* & videatur Ferentill. in addit. ad eundem Buratt. *dec.* 78.
num. 8. ibi, *ſi verò agatur de narratiua, quæ eſt cauſa conceſ-
ſionis, ſi iſta ſit falſa ceſſat gratia, & appoſitio manus Papæ
non inducit affectionem, &c.* Non enim manus appoſitio Pa-
pę cauſat affectionem, ſed † ita demum, niſi Papa fuerit mo- 26
tus ex falſa cauſa, ſaltem tangente pertinentiam collationis
beneficij, quia contulit tanquam reſeruatum, tunc enim
non cauſatur affectio.

Nam † quando falſitas cauſæ tangit ipſam collationem 27
poſſumus dicere, quòd ſi Papa ſciuiſſet collationem ad ſe
non pertinere, non appoſuiſſet manus, † ne læderet Ordi- 28
narios Collatores, vt benè perpendit Rot. coram bon. mem.
Card. Sacrato *deciſ.* 187. *num.* 5. ibi, *non qualibet appoſitio ma-
nus Papæ cauſat affectionem, &c.* & coram bon. mem. Merli-
nò *d. dec.* 768. *num.* 6. ibi, *& hoc caſu ſubreptio tolleret affectio-
nem, &c.* cum ibi allegatis addo *deciſ. in cauſa Gerunden. Ca-
nonicatus* 20. *February* 1647. *coram Reuerendiſſ. Terracinen.*
§. *Nec ſubſiſtit*, ibi, *quia non qualibet appoſitio manus Papæ
cauſat affectionem, ſed ita demum, niſi Papa fuerit motus ex
falſa cauſa, vnde poſito ex ſupradictis defectu reſeruationis
non intrat affectio per appoſitionem manus Papæ, &c.* quæ de-
ciſio deindè fuit confirmata coram eodem Reuerendiſſ. *Terra-
cinen. ſub die* 1. *Iulij eiuſdem* 1647.

Hinc quoque eſt, ſi Papa appoſuerit manum ſub aliquo
beneficio † concedendo ſuper eo coadiutoriam, ſi ille, 29
cui erat dandus coadiutor erat iam mortuus, ceſſat affectio
ex appoſitione manus Papæ cùm corruat gratia ex defectu
cauſæ narratæ † Papæ, quia ſi id ſciuiſſet, non conceſſiſſet 30
coadiutoriam, vt poſt Lotther. deduxit Rot. *in cauſa Calari-
tana Canonicatus* 20. *Nouembris* 1647. *coram bon. mem. Peu-
tingere* §. *vltim.* ibi, *quia † tunc corruit gratia ex defectu cauſæ 31
narratæ Papæ, &c.*

Intentionis enim defectus in Papa aliquid concedentis,
† quando adeſt omnia euertit, ac penitus conquaſſat, itaq; 32
quando conſtat de tali defectu, † impoſſibile eſt, vt gratia 33
aliquam ſubſiſtentiam habeat, & ſic ipſo iure corruit, Felin.
in cap. ad audientiam cl. 2. *num.* 22. *verſ. littera beneficiales de
reſcript.* Ioann. Andr. *in cap.* 2. *de filijs presbyter. in* 6. Gamb. *in
tractat. de auctoritat. Leg. de latere lib.* 5. *in princ. nu.* 87. Bald.
in cap. ſuper litteris 20. *de reſcript.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*
283. *num.* 21. ibi, *ſubreptio vitiat ipſo iure, &c.* Mareſcott. *va-
riar. reſolut. lib.* 2. *cap.* 99. *num.* 1. ibi, *ſubreptio vitiat gratiam
ipſo iure, &c.* Lotther. *de re benef. lib.* 2. *cap.* 54. *nu.* 14. ibi, *ſub-
reptionem annullare ipſo iure gratiam*, & cum alijs relatis per
Marant. *lib.* 1. *reſponſ.* 13. *nu.* 11. ibi, *ſubreptio ipſo iure vitiat
litteras Papæ, &c.* ſenſitque Rota penes Capuiaq. *deciſ.* 225.
num. 1. ibi, *ſubreptio in gratioſis vitiat ipſo iure, &c. par.* 3. &
ibi Rota atteſtatur de communi opinione, & deindè fuit reſ-
ponſum coram Eminentiſ. D. Card. Otthobono *dec.* 239. *n.* 3.
ibi, *ſubreptio in gratioſis intrat ipſo iure, &c.*

Et eſt notiſſima illa iuris concluſio in gratioſis, omne
etiam quid minimum eſſe † iuſtificandum, vt gratia ſuffra- 34
getur, & talis iuſtificatio narratorum eſt, adeò neceſſaria
in gratioſis, vt etiam parte non † opponente fieri debeat, 35
vt fuit dictum coram Reuerendiſſimo Papien. *in cauſa Celo-
nien. Canonicatus, ſeu Fereuli* 17. *Iunij* 1647. §. *Neque*, ibi,
huiuſ-

Digitized by Google

huiuſmodi iuſtificatio eſt adeò neceſſaria, vt etiam parte non opponente fieri debeat, &c.

Interdum enim ſupremi Principes, per falſas ſuggeſtiones,
37 † ac aſſiduas, & importunas preces aliqua concedunt, quæ
alias non concederent, & inclamat textus *in cap. deteſtanda*,
ibi, PROPTER IMPORTVNITATEM NIMIAM PER QVAM NON CONCEDENDA, MVLTOTIES CONCEDIMVS, &c. *de conceſſ. præbend. in 6.* & ibi gloſſ. *in verb. concedimus*, allegat textus concordantes.

Hinc eſt ſapientiſſimus, & æternæ memor. Philippus Rex
38 Hiſpaniarum huius nominis † ſecundus, ſtatuit anno Dom.
1588. vt refert Bobadilla *in ſua Politica tom. 1. cap. 3. num. 69.* quòd nullum officium poſſet prouideri in perſonam exiſtentem in Villa Madrid, ne ob eius præſentiam importunis precibus, aliàs ad officia promoueretur, & ex noſtris id refert D. Acacius de Ripoll. *in tract. de Regal. cap. 35. num. 35.* Vbi etiam refertur, vel aurea practica Romanorum, qui totius
39 moralis Philoſophiæ, & Iuſtitiæ Principes † fuerunt, nam
apud eos officia non concedebantur petentibus, ſed recu-
40 ſantibus, † & maximè de tempore Imperatoris Alexandri
Seueri, vt refert Lampridius *in eius vita*, vbi loquens de
41 prouidendis officijs dicit, *Inuitum*, † *& non abientem eſſe ad*
Rempublicam aſſumendum, &c. & addo egregium textum *in leg. ſcire oportet 21. §. eos, ff. de tut. & curat. dat. ab his.*

42 Vbi monentur Iudices, ne † vnquam in tutores illi, qui
petunt ſe creari eligant ibi, ſemper maximè hoc ſeruent Magiſtratus, ne creent eos in tutores, qui ſe ipſos volunt ingerere, vt creentur, &c. *Nam, vt iure clamitat Imperator in §.*
43 *Quoniam*, ibi, QVICVMQVE DEI † MEMORIAM
HABENT AD ALIORVM CVRAM DIFFICVLTER ACCEDVNT, &c. *Auth. ij, qui oblig. ſe haber. Vide quæ congeſſi ſupra in Annotat. ad deciſ. 617. à num. 213. par. 4. recent. tom.* 3. & ſic manus de tabula.

Quare, vt dicebam ſupra, indubitata eſt concluſio, quòd
44 ſubreptio ipſo iure reddit gratiam nullam, nam † quilibet
actus humanus ſine conſenſu geſtus irremiſſibiliter eſt nul-
45 lus, nam vbi abeſt conſenſus, † ibi nihil adeſt.

Et ſanè cùm ſubreptio indicatur, quando Principi non
46 fuit narratum, id quod † ſi ſciuiſſet, vel gratiam penitus denegaſſet, vel difficiliùs conceſſiſſet. Itaque cum laboret mortifero illa morbo defectus intentionis, & ſic conſenſus im-
47 poſſibile eſt, † vt aliquam ſubſiſtentiam inueniat talis gratia
ita impetrata, & ſicuti venenum inficit omne compoſitum,
48 † ſic & defectus conſenſus proſternit omne diſpoſitum,
deſperata quauis medicina, & ſicuti.

49 *Contra vim mortis, non eſt medicamen in hortis.*

50 Ita contra vim defectus conſenſus non † reperitur aliquod Pharmacum legale, *Plura circa tale immedicabile vulnus iam ad longum deduxi ſupra in Annotat. ad deciſ. 1. in littera A. à num. 1. par. 8. recent.*

Quare reaſſumendo relictam materiam circa beneficia affecta per appoſitionem manus Papæ, aliud exemplum poteſt adduci in terminis noſtris, nempè præſentis deciſionis.
51 Nam & indubitatum eſt, quòd ſi Papa det † in commendam
aliquod beneficium, vel in eo adminiſtratorem apponat, dicitur Papam manus appoſuiſſe in tali beneficio, & ſic illud remanet affectum, vt dicitur in præſenti deciſione. Itaque
52 Papam † dicitur appoſuiſſe manus ſub aliquo beneficio, ſi illud conferat in commendam, cùm remaneat affectum,
53 † donec à Papa prouideatur in titulum, nec interim inferior
in eius prouiſione valet ſe intromittere, vt aſſeritur in fine præſentis deciſionis, & cum ibi allegatis.

Illud ſanè notandum venit, quòd quando aliquod benefi-
54 cium à Papa commendatur, † & benè non conſtat, an ſit ad
tempus, vel in perpetuum, & tunc in dubio interpretandum
55 venit, quòd ſit perpetua, & ratio illa expendi ſolet, † quia
actus, qui certo temporis ſpatio non concluditur, perpetuus reputatur, *l. iuris peritus in principio*, & ibi Bart. *ff. de excuſat. tutor. & in puncto poſt gloſſ.* & Gomel. aſſerit Gonzal. *ad regul.*
56 8. *Cancell. gloſſ. 1. §. 8. num. 66.* Et † quando commendatarius
eſt perpetuus, tunc facit omnes fructus ſuos, cùm commenda perpetua parum, aut nihil differat ab alijs prouiſionibus
57 † beneficiorum, & dicitur talis commenda perpetua diſpen-
58 ſatio palliata ad † obtinendum aliquod beneficium, aliàs obtineri prohibitum.

Si quis enim habeat beneficium in titulum, aliud pariter
59 † in titulum non valet obtinere, nam ſicuti quis non poteſt
60 habere duas vxores, quia † dicitur in Geneſi, *Et adhærebit vxori*, & prohibet textus *in cap. gaudemus, §. nec nulli, ff. de diuort.* Et anathematis pœnam dicentibus, *quod Chriſtianis plures vxores habere liceat*, impoſuit Concil. Trident. *de Sacroſanct. matrimon. ſeſſ. 24. can. 2. & extat Bulla fel. mem. Vrbani VIII. quæ in nouo Bull. Roman. inter alias Conſtitut. eiuſdem Pontific. 147. tom. 3.* incip. *Magnum in CHRISTO §. 2.*
vbi † præter pœnas ordinarias decretas contraducentes aliam 61
vxorem, adhuc altera viuente imponit etiam pœnam Triremium in perpetuum. Ita quis non poteſt habere titulum duorum beneficiorum. Ideò Papa vnum beneficium dat in ſponſam, & alterius curam concedit, ideſt commendat.

Nam commendare nihil aliud eſt, † quàm deponere, 62
vt curam rei habeat depoſitarius, *leg. commendare, ff. de verb. ſignif. leg. Lucius, ff. depoſit.* gloſſ. *in can. qui plures 21. quæſt. 1. & in cap. nemo de elect. in 6.* & benè ratiocinatur Rebuff. *in prax. beneficial. tit. de Commend. num. 5. verſic. ſicuti quis duas*
non poteſt habere vxores, &c. Commendæ enim non † cau- 63
ſant beneficiorum incompatibilitatem, vt aſſerit Tho. Campeg. *in tractat. de beneficior. pluralitat. cap. 1. num. 7. in fin.* Vbi etiam aſſerit, quòd cùm ipſe eſſet Epiſcopus Feltren. & adfuiſſet in Concilio Tridentino, reclamauit ſuper beneficio-
rum incompatibilitate, † quòd Sanctiſſimum eſſet decre- 64
tum, modo vſu comprobetur.

Addo etiam, quòd minus eſt habere commendam, quàm prouiſionem alicuius beneficij, nam prouiſio eſt dignior, &
maior, nam † commenda eſt, vt dixi quædam palliata diſ- 65
penſatio ad euitandam incompatibilitatem, ſeu pluralitatem beneficiorum, vt animaduertit poſt Gemiuian. Caſſad. Mandoſ. ac alios, Gonz. *ad reg. 8. Cancell. §. 8. gloſſ. 5. de commend. num. 6.* ibi, *dicitur talis commenda diſpenſatio palliata ad obtinendum aliquod beneficium, aliàs obtineri prohibitum*, & ſenſit Rota coram ſanct. mem. Clement. VIII. *deciſ. 217. num. 1.* ibi, *quia commenda eſt quædam palliata diſpenſatio ad euitandam incompatibilitatem, &c. par. 1. diuerſ.*

Nam & regulariter loquendo prohibitum eſt retinere
plura beneficia † etiam ſimplicia, & reſidentiam non requi- 66
rentia, quando vnum, vel duo ſufficiunt pro congrua vitæ ſubſtentatione, vt conſtat ex diſpoſitione Sacri Concil. Trident. *cap. 17. ſeſſ. 24. de reform.* & ſatis ad longum deduxi ſupra in Annotat. *ad deciſ. 90. in littera A.* & quia in fine Annotationis promiſi, alia occaſione multùm eſſe in per-
ſcrutando, an quis ſtante † diſpenſatione, vel conſuetudine, 67
quis excuſetur in retinendo plura beneficia ſimplicia, quorum vnum eſt ſufficiens pro congrua vitæ ſubſtentatione. Et quia per pulchra opportunitas hic ſe offerat, ideòque eam prætermittere æquo animo non valeo, maximèque
eùm † ſit materia ſatis lubrica, necnon periculoſa cùm 68
poſſit eſſe cauſa, vt quis in æternum in æternas pœnas condemnetur.

Multa exempla eorum, qui fuerunt æternaliter condemnati propter beneficiorum pluralitatem referuntur in Prat. ſpirituali *lib. 5. in Florib. de apibus cap. 6. 7. & 8.* & apud Villadieg. *par. 5. tit. de auarit. diſcept. 6. § el auctor del libro de Apibus*, videatur etiam Ioannes Gely. *in Nau. Fatuorum turb.* 28. *Vbi horribilia exemplaria referuntur eorum, qui fuerunt condemnati propter pluralitatem beneficiorum*, & ſupra in d. Annotat. *ad deciſ. 90. à 29.* vbi poſt Stephan. Nat. *in tractat. de iuſtitia vulnerat. par. 2. tit. 5. cap. 5.* habetur aliud exemplum.

Et primùm loquendo de diſpenſatione Apoſtolica, illud opportunè duco præmittere, quòd Sancta Sedes Apoſtolica
† eſt odio particulari proſecuta eos, qui plura beneficia Ec- 69
cleſiaſtica inſatiabili ſiti deglutiunt, nec hoc arduum erit negotium apertè demonſtrare. Nam Romanis Pontificibus in hoc particulari viſa non fuit ſufficiens diſtrictiſſima cre-
braque † præcepta, & comminationes de dimittendo, *vt in* 70
cap. relatum, & in cap. ad hæc in cap. præterea, & in cap. cum non ignores de præben. & dignit.

Neque huic malo ſatis videretur conſultum per decretum Lateranenſis Concilij ſub Alexandro III. quo id attentans in-
currebat † pœnam amiſſionis ſecundi, vt refertur *in cap. 3.* 71
de Cleric. non reſident. quale Concilium celebratum fuit de
anno 1178. aſſiſtentibus 274. Epiſcopis, † & Pontificatus d. 72
Alexand. 19. Opus tandem fuit per Conſtitutionem generalem Concilij eiuſdem Lateranenſis ſub Innoc. III. ferre ſen-
tentiam † ſuper vacatione primi per aſſecutionem ſecundi, 73
vt in cap. de multa 28. de præbend. & hoc celebratum fuit † de 74
anno 1215. & Pontificatus prædicti Innocentij 18. & fuit Concilium œcumenicum contra errores Abbatis Ioachini,
cui interfuit † ipſe Innocent. III. duo Patriarchæ, Conſtan- 75
tinopolitanus, & Hieroſolymitanus, Archiepiſcopi Græci,
& Latini † 70. Epiſcopi 400. Abbates, & Priores Conuen- 76
tuales

Digitized by Google

ıuales 300. actumque io eo de 70. capitibus contra hæreſes,
77 tractatumque † fuit de recoperanda Hieroſolyma, necnon
multa ad mores, & ſtatum Eccleſiæ pertinentibus, & inter
alia lata fuit prædicta ſententia ſuper vacatione primi bene-
78 ficij per † aſſecutionem ſecundi, ex cuius Canon. 29. de-
ſumptum fuit prædictum, *cap. de multa de præbend.*
79 Verùm, quia à malo more † difficilis datur regreſſus, ad-
huc tentabant aliqui primum, ita vacans retinere, & illius
80 poſſeſſioni † incumbere, coactus fuit Ioannes XXII. ita ad-
nitentes, declarare priuatos, tam prius obtentis, quàm poſt-
81 modum † impetratis, & eos ampliùs inhabiles ad ſimilia,
vt patet *ex extrauag. execrabilis de præbend. & in extrauag.
vt quos virtutis de offic. ordin. in extrauag. commun.*

Et rurſus, quoniam adhuc aliqui ad eludendam iſtas
82 Conſtitutiones; aſſerebant ſecum fuiſſe † ſuper pluralitate
diſpenſatum, & dum Ordinarij ab eis exigebant litteras diſ-
penſationum huiuſmodi eos eludebant, aut negando ſe ad
id teneri ex vulgata regula *l. cogi* 11. *Cod. de petit. hæred.* vbi
83 deſumitur † illa communis concluſio, quòd nemo cogitur
oſtendere titulum rei, quam poſſidet, ad cuius legis intelle-
ctum vide Afflict. *in cap. 1. de controuerſ. inueſtiture. ex nu.* 39.
vbi eam limitat in 20. caſibus, & adde Valaſc. *de iure emphy-
teut. quæſt. 8. num. 6.* Vaſquez *controuerſ. illuſtr. cap. 85. num. 8.*
cum alijs copioſè allegatis per Ludouic. Scharder. *in tract. de
feud. par.* 10. *ſect. 17. num. 8.*

Aut aliter moras nectendo. Vndè d. Ioannes XXII. ge-
nerale Concilium Lugdunen. decreuit eo ipſo negatiuam
84 non † diſpenſationis circa pluralitatem beneficiorum, & con-
ſequenter illicitæ detentionis probari, quòd ij iuſſi ab Or-
dinario, aſſertam per eos diſpenſationem non exhiberent in-
tra ſtatutum ſibi tempus per d. Ordinarium loci, vt refertur
in cap. Ordinarij 3. *de offic. Ordinar. in* 6. quod fuit innoua-
85 tum † per Sacrum Concilium Tridentinum *ſeſſ. 7. cap. 5. de
reform.* qui Canon eſt quidem latæ ſententiæ in articulo præ-
86 iudiciali † iuſtificationis, ſcilicet negatiuæ diſpenſationis, ibi,
quæ ſine diſpenſatione aliqua, eo ipſo illicitè detineri conſtabit,
videatur etiam textus *in d. extrauag. vt quos virtutis, §. quod ſi
non fecerint de offic. Ordin.*

Nec alienum eſt à iuris communis diſpoſitione, vt quis
87 plura beneficia retinens, † requiſitus ab Ordinario teneatur
oſtendere titulum huius à iure prohibitæ retentionis. Nam
indubitata eſt illa concluſio, quoties ius commune poſſeſſo-
88 ri † reſiſtit, aut præſumptio contra eum eſt, is titulum
edere tenetur, ex pluribus relatis per Maſcard. *de probat. con-
cluſ.* 1372. *num.* 31. & communiter aſſerunt DD. *in l. cogi, C.
de petit. hæred.*

89 Quare † regalia poſſidens, Principi titulum oſtendere
debet, Afflict. *in cap. Imperialem, §. Illud quoque præcipimus
num.* 12. *de prohib. feud. alienat.* per Feder. *in vſib. feud.* & ibi
Balzaran. *num. 17. in fin.* Luc. de Peo. *in l. quicumque col. 2. C.
de feud. limitroph. lib.* 11. Roland. à Valle *conſil. 89. num.* 24.
vol. 2. Roſental. *de feud. cap. 8. tit. de fin. effect. & formit. concl.*
33. *num.* 9. ſed perſiſtendo in terminis noſtris.

Vndè poteſt Ordinarius non obſtante regula de triennali
90 poſſeſſorem † compellere ad oſtendendum diſpenſationem
per ſupradicta iura, licèt enim per regulam de Triennali
91 excludatur tertius, † inquietans poſſeſſorem in beneficio,
non tamen excluditur Ordinarius petendo talem diſpenſa-
tionem ſibi oſtendi, vt poſt Didac. Perez. aſſerit Petr. Ce-
ned. *in collectan. ad ſextum Decretal. ad cap. beneficium de
regul. iur. collectan.* 18. *nu.* 3. *verſ. licet per regulam de trien-
nal. &c.* alioſque memorat Garz. *de beneſ. lib. 11. cap. 5. num.*
379. & vltra ab eis adducta.

Inſuper præſumptio diſpenſationis, in qua fundatur Re-
92 gul. Cancellariæ † de Triennali eſt præſumptio diſpenſa-
tionis, quæ præſumptio non intrat in decretis Concil. Tri-
dentin. vt refert deciſum Garz. *de benefic. par. 2. cap. 11. nu.*
379. Armendar. *in addit. ad recept. legum Nauarr. lib.* 1.
titul. 7. de benefic. incompatibilit. num. 40. Campanil. *in di-
uerſ. iur. Canonic. rubr. 11. cap. 13. num. 111. &* 112. Steph.
Vueym. *ad Conſtitut. 12. ex antiq. iur. deſumpt. nu.* 17. Bar-
boſ. *de offic. & poteſt. allegat. 62. num.* 29.

Adde, quòd non acquirnotur præſcriptione tituli benefi-
93 ciorum Eccleſiaſticorum, vt comprobat Bald. *in cap. con-
tingit num. 26. verſic. quæro numquid de dol. & contumac.* vbi
94 etiam firmat titulum beneficiorum, † & ſi poſſideatur mille
annis, nonquam præſcribi, ac proindè poſſeſſorem benefi-
cij, ſemper debere oſtendere titulum, ſi Ordinarius petat,
& communis error, *de quo in leg. Barbarius, ff. de off. prætor.*
95 operatur tantùm in temporalibus, † non autem in ſpiritua-

libus, vt notat Innocen. *in cap. nihil de elect.* & multa ad
hoc cumulat Caldas Pereira *de renouat. emphyt. quæſt. 15. nu.*
12. Quando verò beneficiatus non † teneatur oſtendere 96
titulum, quantumuis ſuper hoc fuerit requiſitus ab Ordina-
rio loci, videatur Rota coram bon. mem. Coccio. *dec.* 191.
per tot. & latiùs per Lotther. *de re benefic. lib. 2. quæſt. 46. à
num.* 42. Et quod ſupradictum eſt beneficiatum plura poſ-
ſidendo beneficia poſſe compelli per Ordinarium exhibere
titulum ſuum, tamen † per impetrantem, vel alium, qui 97
prætendat aliquod ius, ad id non poteſt cogi, & quare, vide
allegata per Auguſtin. Barboſ. *in dict. cap. Ordinarij à nu.* 6.
de offic. Ordin. in 6.

Ex ſupradictis ergo optimè argumentari poteſt, quantum
Romani † Pontifices, tanquam bonorum Eccleſiæ pru- 98
dentes diſpenſatores inuigilarunt, ne per vnam, eandem-
que perſonam plura beneficia retineantur. Quare vt præ-
ſumatur eos voluiſſe tacitè diſpenſare Concilio Tridentino
ſeſſ. 4. cap. 17. de reformat. vbi † ſeuerè id inhibetur, vehe- 99
mens præſumptio videtur requiſita. Idque maximè com-
probatur, quia ſi in ſupplicationibus, quæ porriguntur pro
obtinendis gratijs † de alijs beneficijs, vltra expreſſionem 100
obtentorum petatur diſpenſari, vt illa cum obtentis liberè,
& licitè retineri valeant, ſemper ferè ſolent talia verba, † *diſ-* 101
penſationem concernentia, cancellari de ſupplicatione,
ex qua cancellatione declaratur pia mens Papæ nolentis diſ-
penſare, vt quis plura beneficia, † quam ea, quę ad congruam 102
ſubſtentationem ſatis ſint retineri poſſint, nam cancellatio
† declarat mentem cancellantis, vt non veniant ea, quæ 103
ſunt cancellata per doctr. Bart. *in l. ſi quis priore num. 3. ff. ad
Trebellian.*

Vbi dicit, quòd confirmatio generalis non porrigitur ad
† illud, quòd ſpecialiter cancellatum eſt text. *in l. doli clauſu-* 104
la, ff. de verb. obligat. idem Bart. *in leg. cum propter, ff. de legat.
præſtand.* Caſſatura enim denegationem inducit, *leg. qui can-
cellauerat, ff. de his qui in teſtam. del.* & dixit Rot. *in vna Bo-
nonien. de Bendanello 5. Iunij 1551. coram bon. mem. Guidobono*,
eſt penes Caputaqu. *deciſ. 7. num. 7. par. 3. & in altera Balneo-
rigen. Bonorum 9. Martij* 1588. *coram bon. mem. Orano in fin.*
ibi, *caſſatura operatur, vt cenſeatur illud denegatum, &c.*
& de Teſtatore, qui nomen vnius ex hæredibus in teſtamen-
to ſcriptis cancellauit, quòd præſumatur eum noluiſſe ſucce- 105
dere, etiamſi illud nomen delineauerit, benè deduxit, &
declarauit Rota coram bon. mem. Coccino *dec. 713. per tot.
par. 1. recent.*

Et in terminis, quòd cancellatio declaret mentem Papæ,
vt non veniant ea, quæ ſunt cancellata ſub generalibus ver- 106
bis, cùm ex tali cancellatione conſtet, Papam nolle conce-
dere illud, quòd fuit deletum, aduertit Mohed. *deciſ. 23. n.* 3.
de præben. & fuit etiam dictum cor. bon. mem. Burat. *dec.* 334.
num. 9. & in ſpecie caſus noſtri, quòd ex cancellatione verbo- 107
rum in ſupplicatione poſitorum, *vt licitè, & liberè impetrans
gratiam plura beneficia poſſit retinere vltra expreſſa*, optimè
arguatur, mentem Papę eſſe nolle diſpenſare, quo ad dictam 108
retentionem, ratiocinatus eſt Gonzal. *ad regul. 8. Cancellar.
gloſſ. 15. num. 36. verſ. confirmatur etiam, &c.* vbi pariter ex-
probat auaram mentem eorum, qui deglutiunt plura bene- 109
ficia Eccleſiaſtica. Et multa addere poſſem præter iam di-
cta, ſed illud.

Æquo animo relinquere nequeo referre, nempè aurea
verba textus *in cap. ſingula 89. diſtinct.* & ſunt Sancti Grego-
rij Magni, Romanorum Pontificum decoris, & deſeruient
pro coronide, & ad corroborationem eorum, quæ dixi in 110
exprobationem illorum, qui plura retinent beneficia vltra
congruam ſubſtentationem. Scribendo ergo d. S. Præſul v-
niuerſis Epiſcopis ſic intonuit. *Singula Eccleſiaſtici iuris ef-* 111
*ficia ſingulis, quibuſcumque perſonis ſigillatim committi iube-
mus, ſicut enim in vno corpore multa membra ſunt ſecundum
veridicam B. Pauli ſententiam, in vno eodemque ſpirituali cor-
pore conferendum eſt hoc officium vni, alij committendum eſt* 112
*aliud, neque enim quantumlibet exercitata vni perſona, v-
no tempore, duarum rerum officia committenda ſunt, quia
ſi totum corpus eſt oculus, vbi auditus? ſicut enim varietas
membrorum per diuerſa officia, & robur corporis ſeruat, &* 113
*pulchritudinem repræſentat, ita varietas perſonarum per
diuerſa nihilominus diſtributa officia, & fortitudinem,
& venuſtatem Sancta Eccleſia DEI manifeſtat. Et ſicut* 114
*indecorum eſt in corpore humano, quòd alterum membrum
alterius fungatur officio, ita nimium noxium, ſimulque* 115
*turpiſſimum eſt, ſi ſingula rerum miniſteria perſonis totidem
non fuerint diſtributa, &c.* Idem etiam videmus in hono-

116 ribus, & militijs ſæcularibus, quis duos enim honores ſimul
haberi ſanè non poteſt, *leg. fin. C. de aſſeſſer. l. quiſquis, ff. de poſtuland.* Præſertim, quando per actum vnius impeditur exer-
117 citium alterius, facit quod notatur *in leg. à decurionatu, ff. de var. muner.* Nec duo officia, quod ſi quis acceptet, caret po-
118 ſteriori, & priuatur ſalario primi, *caſus eſt ſingularis in l. quiſ-*
119 *quis, C. de comiti lib.* 12. Nec quis poteſt eſſe in duobus colle-
gijs ſimul aſſociatus, *l. 1. §. vltim. ff. de coll. illic.* Sed nos perſiſtentes in terminis noſtris, quare iure, & dolenter inclamat
Pater, & egregius Epiſcopus Ioan. Bernard. Diaz. de Luco *in*
120 *ſua criminal. prax. canonic. cap.* 42. quòd nihil magis rationi
naturali aduerſatur ſicuti eſt, vt vnus, & idem homo varia
Eccleſiæ ſtipendia, in varijs, & diſtantibus ſæpè locis, & qui-
121 bus varia incumbunt onera in ſe ſuſcipiat? Quæ eſt enim humana reſpublica, quæ ſuos Iudices, Rectores, Tabelliones,
& alios Officiarios ſtipendijs in abſentia frui, & vagari permittat? Quis in ſua quantumuis ampla, & ditiſſima domo
122 vni miniſtro abſenti ſalaria plurium miniſteriorum perſoluit, ac ab eo quoſcumque ſuo nomine ſubrogatos admittit?
Sola domus DEI, Eccleſia Sancta tali inordinatione ſuo priuatur miniſterio, ac debitis defraudatur obſequijs.

Vndè veriſſima ſunt B. Bernardi verba *in declamatione ſuper Euangelium*, Dixit Simon Petrus ad IESVM, in qua dicit, quòd ſola bona DOMINI ex omnibus hodie inueniuntur expoſita, &c. reliqua vide apud Diaz. *dict. cap.* 42. & refert etiam Petr. Rebuff. *in prax. beneficial. titul. de diſpenſat. ad plura beneficia num.* 60. Vide in ſequenti articulo vbi multa deducam circa diſpenſationem ſuper pluralitate beneficiorum, an & quando ſubſtineatur.

Paulus Rubeus.

ARGVMENTVM ANNOTATIONIS

Ad Deciſionem CCLIV.

Articulus Secundus.

Romani Pontifices non ſolent eſſe faciles in concedenda diſpenſatione ſuper pluralitate plurium beneficiorum, quorum vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione Beneficiati, & quando diſpenſant ſuper tali pluralitate, cuius mente eſſe dicantur, & quando diſpenſant in hac materia ſine cauſa rationabili, an dicantur peccare.

Papa licet habeat poteſtatem liberam diſpenſandi in omnibus ſtatutis Eccleſię, tamen qualiter id intelligatur. Beneficia plura poſſidens, quorum vnum ſit ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, ſi ea retineat cum diſpenſatione Papæ, ſed ſine rationabili cauſa, non dicitur eſſe in ſtatu ſalutis.

Beneficia plura poſſidens, quorum vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, id dicitur repugnare iuri naturali, & qualiter id ſit verum. Damna, quæ oriuntur ex eo, quòd quis poſſideat plura beneficia, ex quibus vnum, vel duo ſint ſufficientia pro congrua ſubſtentatione. Papa quare non poſſit ſine rationabili cauſa dare licentiam retinendi plura beneficia, quorum vnum ſit ſufficiens pro congrua ſubſtentatione. Papa poſitus eſt diſpenſator in ædificationem, non in deſtructionem. Diſpenſatio an dicatur valida ſuper pluralitate beneficiorum ex cauſa, vt redditus ſuperflui erogentur in pias cauſas. Conſuetudine an poſſit induci, vt quis licitè retineat plura beneficia, quorum vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, & quid poſt Conc. Tridentinum.

SVMMARIVM.

123 *Romani Pontifices non ſolent eſſe faciles ſuper diſpenſatione retinendi plura beneficia, quorum vnum ſit ſufficiens pro congrua ſubſtentatione.*

124 *Romani Pontifices, dum diſpenſant ſuper pluralitate plurium beneficiorum, requirunt cauſam iuſtam.*

Papa, quando diſpenſat ſub pluralitate beneficiorum eius mens, ſuper tali diſpenſatione qualis ſit.

Papa, ſi diſpenſaret ſuper retentione plurium beneficiorum ob proprium commodum, & luxum Beneficiati eſſet cum licentia Papæ intrare in Infernum.

125 *Cauſa iuſta pro obtinenda diſpenſatione ſuper retentione plurium beneficiorum, quæ ſint remiſſiuè.*

126 *Papa, ſi ſine cauſa iuſta diſpenſaret ſuper pluralitate beneficiorum, an peccaret.*

127 *Papa, an valeat diſpenſare cum beneficiato, vt retinere valeat plura beneficia etiam ſimplicia, quorum vnum ſit ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, & num.* 128.

129 *Papa licet habeat poteſtatem diſpenſandi in omnibus ſtatutis Eccleſiæ.*

130 *Tamen hoc intelligitur, niſi lex poſitiua, vel ipſa ſtatuta habeant in ſe quandam rationem naturalem, vel diuinam.*

131 *Sicuti eſt lex prohibens pluralitatem beneficiorum.*

Beneficia plura poſſidens cum diſpenſatione, in qua non eſt rationabilis cauſa diſpenſandi, non eſt in ſtatu ſalutis, & num. 131.

132 *Beneficia plura quæ quis retineat, qualiacumque illa ſint, ſi vnum ſufficiat pro congrua ſubſtentatione, id repugnat iuri naturali, & num.* 160.

133 *Beneficia cum ſint ſtipendia, contra ius naturale eſt, vt vnus accipiat ſtipendia plurium.*

134 *in Eccleſia vnuſquiſque Clericus, eſt tanquam membrum in corpore, & num.* 135.

135 *in Corpore humano ſingula membra habent ſuum officium, ſic ſinguli Clerici debent habere ſuum beneficium.*

136 *Et ſi ſecus fiat, id manifeſtè eſſet contra naturalem rationem.*

137 *Beneficia, ſi quis plura retineret, quando aliqua ſufficerent pro congrua vitæ ſubſtentatione, ex hoc ſequeretur inæqualitas.*

Beneficijs quis non debet eſſe ebrius, & alius ieiunus, num. 137.

138 *Beneficia cum ſint communia Clericis, debent dari ſingula ſingulis.*

139 *Beneficia plura, quando quis retinet, fit iniuria alijs dignis, qui beneficijs priuantur, dum vnus plura loca occupat.*

140 *Beneficiorum pluralitas abſolutè conſiderata continet deformitatem contra ius naturæ.*

141 *Beneficia plura, ſi quis occuparet ex hoc totus ordo Eccleſiaſticus peruerteretur, ſecundum Concil. Trident.*

142 *Concilium Tridentinum ſanxit, vt ſingulis Clericis vnum tantùm beneficium conferatur, & num.* 156.

143 *Clericis ſingulis, ſingulum beneficium conferendum eſt, quod procedit, etiamſi quis eſſet Cardinalis, ſecundum Concil. Trident. num.* 143.

144 *Beneficium vnicum collatum Clerico, ſi non ſufficiat pro congrua vitæ ſubſtentatione, aliud ei conferri poteſt.*

Beneficia plura poſſidens cum diſpenſatione, in qua non adeſt cauſa rationabilis, non eſt in ſtatu ſalutis, numer. 145.

145 *Papæ diſpenſatio cadit ſuper ius poſitiuum, non ſupra ius diuinum, nam pluralitas beneficiorum ſine rationabili eſt contra ius diuinum, ſecundum Cardinalem Caietanum.*

146 *Papa non diſpenſat ſuper pluralitate beneficiorum ſine iuſta cauſa, cùm ſit contra ius naturale, & numer.* 147.

148 *Opinio gloſſ. in cap. Dudum el 2. in verb. intitulatam de Conſtitut. non eſt ſimpliciter vera.*

149 *Clericus vnus, quod poſſit retinere plura beneficia qualiacumque illa ſint, quando vnum eſt ſufficiens pro eius congrua ſubſtentatione.*

Non ſolùm alteratur iuris communis diſpoſitio, & quid vltra.

150 *Papa bona Eccleſiæ ſine cauſa alienare non valet ſine graui peccato.*

151 *Papa non poteſt dare alicui licentiam diſpergendi bona Eccleſiaſtica.*

152 *Transferre in alium, quis non poteſt plus ius transferre, quam ipſe habeat.*

153 *pro non Donato habetur, quòd donatur ab eo, qui donare non valet.*

154 *ſu-*

154 *ſuper Beneficiorum pluralitate, dum diſpenſatur, &c. verendum eſt ne apud DEVM ſit validum.*

155 *Diſpenſationes ſine rationabili cauſa, qui alijs procurant, quam ipſi, qui potant grauiter delinquunt.*

157 *Beneficia plura, quorum vnum ſit ſufficiens pro congrua ſubſtentatione poſſidentes caueat, nec ſe decipiant propter diſpenſationem Apoſtolicam, ſi ſis ob propriam voluntatem.*

158 *Quia ſic non ſolum alteratur iuris poſitiui diſpoſitio, ſed etiam CHRISTI patrimonium iniuſte diſpergitur.*

159 *Papa non licet ſine cauſa alicui concedere licentiam teſtandi de bonis acquiſitis ex fructibus Eccleſia.*

161 *Romanus Pontifex contra ius naturale non poteſt diſpenſare.*

Poteſt tamen illud ex cauſa declarare.

162 *Abb. in cap. fin. de conſuetud. dum aſſeuerat, poſſe Romanum Pontificem in iure naturali diſpenſare refutatur, & num. 206.*

163 *Iura naturalia immutabilia ſunt.*

164 *Ceci, manci, curui, &c. quamuis diſpenſentur, remanent tamen ceci, manci, curui, &c.*

165 *ex Diſpenſatione Papa, is qui aliquid facit contra ius naturale non eſt tutus quoad DEVM, ſi ſine rationabili cauſa ſit diſpenſatus.*

166 *Princeps, quando contra ius naturale diſpenſat, is qui impetrauit id ſine rationabili cauſa, is non eſt ſecurus in anima iudicio.*

Qua opinio eſt gloſſ. in cap. non eſt de vot. qua vti ſingularis à pluribus extollitur.

167 *Diſpenſatio obtenta à Principe contra ius ſine cauſa, & ſi contra ius poſitiuum ſit, anima tuta non eſt, & num. 177. & 235. declara vt num. 236.*

168 *Princeps ſine iuſta cauſa, quod ſubditis omnibus commune, vnius gratia violare non debet.*

169 *Princeps aqualitatem illam, qua vera iuſtitia erga omnes ſeruare debet, non debet frangere.*

170 *Princeps omnibus iuſtitiam adhibere debet.*

171 *Diſpenſatio nihil aliud eſt, quàm iuris communis relaxatio cum cauſa cognitione facta ab eo, qui poteſtatem habet.*

172 *Princeps, quamuis diſpenſet ſine iuſta cauſa contra ius humanum, valet conceſſio, actuſq; ex eo ſecutus, validus eſt in foro fori, & num. 173. & 174.*

175 *Sancta Clara reſponſum refertum datum quibus Fratribus de Obſeruantia, qui iactabant impetraſſe priuilegia relaxationis regula à Papa, num. 176.*

178 *Diſpenſatione ſine cauſa ſibi conceſſa, qui vtitur, non bene agit.*

176 *Diſpenſatio obtenta ſine cauſa non diſpenſatio, ſed diſſipatio vocanda venit.*

180 *Diſpenſandum, & non diſſipandum venit.*

181 *Papa poſitus eſt diſpenſator in adificationem, non in deſtructionem.*

182 *Diſpenſatio, vbi neceſſitas vrget excuſabilis eſt.*

183 *Diſpenſatio, vbi vtilitas prouocat laudabilis eſt.*

184 *Vtilitas ad effectum diſpenſandi non debet propria, ſed communis.*

Diſpenſatio quando non fit ex neceſſitate, vel vtilitate non fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſſipatio eſt.

185 *Beneficia Eccleſiaſtica de iure poſitiuo fuerunt inſtituta, vnde in eis Papa habet plenitudinem poteſtatis.*

186 *Is aut diſpenſando ſuper eis videtur diſpenſare ſuper iure poſitiuo, & humano.*

187 *Beneficia plura, quando quis vult obtinere etiam ſimplicia, quorum vnum ſufficit pro congrua ſubſtentatione, videtur facere contra rationem naturalem.*

188 *Papa contra rationem naturalem, videtur ſine iuſta cauſa non poſſe diſpenſare, propter obſtaculum rationis naturalis, & num. 189.*

190 *Papa ſuper pluralitate beneficiorum poterit diſpenſare, cùm ratio poſtulauerit.*

191 *Papa ſine iuſta cauſa quatenus diſpenſet ſuper pluralitate beneficiorum, praſumitur deceptus per falſas narrationes, & precum importunitate victus.*

192 *Beneficia plura retinendi, quando vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, iuſta cauſa non poteſt dici eſſe, ſi quod ſupereſt conuertatur in pios vſus.*

193 *Quia non per hoc tolluntur alia obſtacula, per qua prohibita reperitur pluralitas beneficiorum.*

194 *Beneficiorum pluralitas, quare per Sacros Canones prohibita reperiatur.*

195 *Obſtacula duo, quando ſunt plura, tunc vno auulſo remaneat alia.*

pro Diſpenſatione obtinenda ad effectum retinendi plura beneficia, quorum vnum ſit ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, ſat non eſt, vt quod ſupereſt conuertatur in pios vſus.

196 *Fructus bonorum Eccleſia ſuperflui, quòd in pios vſus ſint erogandi, non eſt quid extraordinarium, ſed ordinarium.*

Diſpenſatio requirit cauſam extraordinariam, & non ordinariam, num. 195. & 203.

197 *Beneficiati non ſunt Domini directi fructuum beneficiorum.*

198 *Clericus, quidquid retinet prater neceſſarium victum, & honeſtum veſtitum, ſuum non eſt, furtum eſt, rapina eſt, ſecundum S. Bernardum.*

199 *Fructus bonorum Eccleſia, non poſſunt ad libitum in prophanos vſus conuerti, nec auide illos retineri in fraudem pauperum.*

200 *Epiſcopis omnibuſque Beneficiatis Concil. Tridentinum inhibuit ne ſuos Cognatos, vel familiares de redditibus Eccleſia augeant.*

201 *Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reform. cap. 1. non ſic ſtatuiſſet, ſi non intellexiſſet ineſſe fructibus bonorum Eccleſia onus erogandi ſuperflua in pios vſus.*

204 *Princeps, quando diſpenſat ſuper iure poſitiuo, an requiratur cauſa.*

205 *Papa poteſt ex cauſa diſpenſare ſuper iure diuino, ſeu naturali.*

206 *Abb. in cap. non eſt de vot. merito improbatur, dum impropriè loquitur, Papam diſpenſare poſſe ex legitima cauſa contra ius naturale, num. 210.*

207 *Papa ſolus, propriè loquendo poteſtatem habet, ius diuinum interpretandi ex cauſa.*

208 *ex Qua declaratione conſtabit diuinum ius ad caſum illum non extendi.*

209 *Papa in 143. caſibus ſua ordinaria poteſtate, nec etiam plenaria, & abſoluta diſpenſare non valet remiſſiuè.*

210 *Papa, quando ex cauſa moderatur ius diuinum, non dicitur ſuper eo diſpenſare, ſed illud declarare, & reprehenduntur DD. qui contrarium dicunt, nu. 211.*

212 *Papa, dum Doctores aſſerunt, quod poſſit ex cauſa diſpenſare contra ius diuinum, qualiter poſſint ſaluari, num. 213.*

214 *Gozad. in conſ. 51. in fin. audacius locutus fuit, dum ſenſit Romano Pontifici propriam diſpenſationem competere contra ius diuinum.*

215 *Verbo diſpenſare, non eſt vtendum, dum iura diuina tractatur declarare, & quibus verbis vti debeamus.*

217 *Iura naturalia immutabilia ſunt, vndè Princeps non valet eis derogare, & referuntur praclara verba Oratoris Romani, num. 218.*

219 *Iura naturalia, iure humano poſſunt declarari, & quando id ſit verum, num. 220.*

220 *Depoſitum ſecundum, iut naturale reſtituendum venit deponenti ex eo, quod deponens plurimum crediderit depoſitario, & num. 221.*

222 *Depoſitarius tenetur reſtituere pecunias depoſitatas deponenti, licèt ante tempus veluti, ſi pro certo tempore fuerint depoſitata.*

223 *Depoſita paratam habent executionem.*

224 *Depoſitarius cogi poteſt præcisè reſtituere depoſitum, non obſtante doli exceptione, compenſationis, &c.*

225 *Contractus bona fidei ad perfidiam non ſunt deducendi.*

226 *Depoſitum deponenti ex multis iuſtis cauſis poteſt denegari, vt illud ei non reſtituatur.*

227 *Depoſitum latroni non eſt reſtituendum, ſed Domino.*

228 *Quod tamen eſt intelligendum, ſi Dominus illud petat, aliàs latroni eſt reſtituendum.*

229 *Depoſitarius non tenetur reſtituere rem ſibi depoſitam, quando ipſe erat Dominus rei depoſitata.*

230 *Dominus in re ſua, omnibus alijs praefertur, & nu. 232.*

231 *Rem ſuam vendicans penes tertium exiſtentem, non eget priuilegio potioritatis, cùm in ea re omnibus praferatur.*

233 *Vendens rem etiam habita fide de pretio, præfertur omnibus in ea concurrentibus, dum in ea ſibi ſeruauit dominium.*

234 *Deponens rem ſuam, in ea præfertur omnibus creditoribus, quantumuis priuilegiatis.*

236 *Diſpenſatio Papæ ſuper iure poſitiuo ſine cauſa, tunc non eſſe tuta in animæ iudicio, ſi pareret ſcandalum, vel præiudicium tertij.*

237 *Diſpenſatio per Principem ſuper iure poſitiuo, quando fit ex mera gratia, tunc abſque cauſa valida eſt quoad omnia.*

238 *Diſpenſationes gratioſæ liberrimè per ſupremos Principes abſque vllo freno validæ ſunt, dum meram gratiam concernunt, & num. 239.*

240 *Diſpenſatio Papæ circa pluralitatem beneficiorum, vt in animæ iudicio teneat, videtur neceſſaria iuſta cauſa.*

241 *Beneficia Eccleſiaſtica inſtituta ſunt non de iure diuino, ſed iure poſitiuo, ſaltem quoad formam.*

242 *Beneficia quod ſint de iure poſitiuo probatur ex eo, quia Papa habet plenitudinem poteſtatem in eis, & num. 253.*

243 *Papa in titulis beneficialibus habet pro ratione voluntatem.*

244 *Papæ poteſtas in beneficialibus non eſſet adeò libera, maxima, & pleniſſima, ſi beneficia eſſent de iure diuino.*

245 *Papa diſpenſando ſuper pluralitate beneficiorum, quorum vnum dicitur ſufficiens, an pro iuſta cauſa diſpenſationis deſeruire poſſit voluntas Papæ, & num. 246.*

247 *Principis voluntas, quando diſpenſat contra ius poſitiuum, deſeruit pro cauſa.*

248 *Beneficiorum pluralitas, quando vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, eſt de iure poſitiuo.*

249 *Quare Papa ad libitum ſuæ voluntatis, poterit tale obſtaculum à iure poſitiuo introductum remouere.*

250 *Papa, quòd ad libitum ſuæ voluntatis valeat, abſque iuſta cauſa diſpenſare ſuper pluralitate beneficiorum.*

Quando vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, DD. qui hoc aſſerunt vltra modum adulantur Principibus, ſecundum Rebuffum num. 251.

252 *Papæ diſpenſatio ſine iuſta cauſa habita ſuper pluralitate beneficiorum, quando vnum eſt ſufficiens, quod indiſtinctè valeat, procedit quoad Eccleſiam militantem.*

Secus verò dicendum venit, quo ad Eccleſiam triumphantem, num. 252.

254 *Beneficiorum ſuperfluorum pluralitas repugnat rationi naturali, ideoque iuſta cauſa requiritur in diſpenſatione.*

255 *Princeps ſicuti ſine iuſta cauſa non declarat ius naturale.*

Ita nec rationem naturalem, quæ ineſt diſpoſitioni iuris poſitiui.

256 *Princeps licet poſſit tollere ius poſitiuum, tamen ſi illi inſit ratio naturalis, ea tamen remanet.*

257 *Gregorius Nonus Romanus Pontifex cum fuerit interrogatus, an ex plenitudine ſuæ poteſtatis valeret diſpenſare ſuper pluralitate beneficiorum, quid reſpondit, & num. 258.*

259 *Paulus Secundus Romanus Pontifex cum ſupplicaretur, quòd filius Regis poſſet retinere duos Epiſcopatus.*

Reſpondit ſe non diſpenſaturum, etiamſi eſſet filius Dei, abhorrendo in Eccleſia ſe ponere bigamiam.

260 *Innocentius VI. Romanus Pontifex, omnes Commendas ſui temporis reuocauit.*

261 *Commendarum occaſione quid oritur, & nu. 262. & 263.*

264 *Innocentius VI. fuit integerrimus Pontifex, magnaque conſtantia præclarus, & Aulam Romanam ſaluberrimis decretis reformauit.*

265 *Innocentius VI. multas reſeruationes à Clemente VI. eius anteceſſore factas ſuſpendit.*

266 *Innocentius VI. floruit de anno 1353. ſedit annos 9. & magno mortalium damno obijt die 23. Septembr. 1362.*

267 *Innocentij VI. mors, dum imminebat tanta ſolis defectio facta fuit, quanta nunquam ante viſa fuit.*

268 *Itaque etiam ſol dederit ſignum mæſtitiæ in morte tanti Pontificis.*

ANNOTATIONIS

Ad Deciſionem CCLIV.

Articulus Secundus.

VIdimus iam in præcedenti parte huius Annotationis,
quam vigili ſtudio, & inſomni oculo Romani Pon-
tifices, tanquam prudentes bonorum Eccleſiaſticorum diſ-
penſatores inuigilarunt, ne quis plura beneficia Eccleſiaſti-
ca inſatiabili ſibi deglutiat. Quare dicendum venit, quòd
non ſoleant eſſe † faciles ad concedendam diſpenſationem 123
ſuper retentione plurium beneficiorum qualiacumque illa
ſint, quorum vnum ad honeſtam Clerici ſubſtentationem
ſufficiat, & quando Summi Pontifices † ſuper hoc diſpen- 124
ſant iuſtam, & licitam cauſam requirunt.

Quoties enim Papa ſuper tali pluralitate beneficiorum
diſpenſat, ſemper talis diſpenſatio, vel ſaltem in dubio in-
telligi debet facta cùm illa bona intentione, vt beneficia
non habeantur ad proprium commodum, & vtilitatem,
ſeu laſſum alias ſic diſpenſare, ex Hoſtienſi *apud lauacrum
conſcientiæ cap.* 8. eſſet cum licentia Papæ in Infernum intra-
re, quale dictum poſt Hoſtienſ. refert Reu. P. D. Antonin.
Diana *in ſuis reſolut. Moral. par.* 10. *in Miſcell. par.* 3. *reſo-
lut.* 1. §. *Et tandem*, ibi, *& cum licentia Papæ infernum in-
trare, &c.*

Quæ ſint autem iſtæ cauſæ diſpenſandi ſuper pluralitate
beneficiorum, enumerantur à Maldern. *de inſtitut. tract.* 9. 125
cap. 2. *dub.* 18. R. P. Ioan. Angel. Boſſ. *in Moralib. tom.* 1. *par.* 2.
tit. 7. *à num.* 9. Paul. Layman *in ſua Theolog. moral. lib.* 4. *tr.* 2.
cap. 8. *ſub num.* 2.

Quando autem non ſubeſt iuſta cauſa diſpenſandi, † tunc 126
ſi Papa diſpenſaret, ſecundum multos celebres DD. graui-
ter peccaret, & ille qui petijt † diſpenſationem, & acci- 127
pit ſimiliter peccaret. Nam nullatenus poteſt Papa diſpen-
ſare cum beneficiato, † vt habeat, ſeu retinere valeat plu- 128
ra beneficia etiam ſimplicia, quorum vnum ſit ſufficiens pro
congrua ſubſtentatione, ſi diſpenſatio reſpiciat tantùm fa-
uorem ipſius beneficiati, vt inter alios ſentiunt Felin. *in c.* 1.
nu. 30. *de Conſtitut.* & alij relati à Diaz. *in prax. benef. cap.* 42.
vbi dicit, quòd † licet Papa habeat poteſtatem diſpenſandi in 129
omnibus ſtatutis Eccleſiæ ſola voluntate, tamen hoc intel-
ligitur, niſi † lex poſitiua habeat in ſe quandam ratio- 130
nem diuinam, vel naturalem, vt eſt lex prohibens plura-
litatem beneficiorum, † cùm naturali enim ratione pu- 131
gnat, quòd Clericus plura retineat beneficia † qualiacum- 132
que illa ſint, quorum vnum ad honeſtam vitæ ſubſtenta-
tionem ſufficiat. Beneficia enim cum ſint ſtipendia eſt con-
tra Ius naturale, vt vnus accipiat ſtipendium plurium. In- 133
ſuper cum ſecundum text. *in can. ſingula* 89. *diſtinct.* in Ec-
cleſia vnuſquiſque † Clericus eſt tanquam membrum in 134
corpore, vt ſupra etiam deduximus.

Ac proindè cùm ſicuti vni † membro, vnum opus eſt at- 135
tributum, ſic ſinguli ſingula beneficia debent conferri, *vt in
d. can. ſingula* ſtatuitur, & ſi ſecus fiat conſtat, manifeſtè eſ-
ſe † contra naturalem rationem. Sequeretur etiam inæqua- 136
litas, vnus enim eſſet ebrius, & non † ſatiaretur pluralitate 137
beneficiorum, & alter eſuriret. Id quoque pugnat contra
iuſtitiam diſtributiuam, quia cum beneficia † ſint commu- 138
nia debent dari ſingula ſingulis, vndè fit iniuria alijs dignis,
† qui beneficio priuantur, dum vnus plura loca occupat. 139

Ex quibus ſatis patet prędictam pluralitatem beneficiorum
abſolutè conſideratam continere deformitatem contra † ius 140
naturæ, ac rectum rationis dictamen. Et quis apertè non
fateatur ex tali pluralitate beneficiorum † magnum ſcanda- 141
lum oriri in Eccleſia DEI, in tantùm quod aſſerat Sacrum
Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 17. Eccleſia-
ſticum ordinem † in totum peruerti, quando vnus plura 142
beneficia occuparet, ideòque ibi ſtatuitur, iuxta mentem ſa-
crorum Canonum, vt in poſterum vnum tantùm benefi-
cium † Eccleſiaſticum, ſingulis conferatur, & mandatur id 143
in quibuſcumque perſonis ſeruari, quocumque titulo etiam-
ſi † Cardinalatus honore fulgeant. Quòd quidem ſi tale 144
beneficium ad vitam eius, cui confertur honeſtè ſubſtentan-
dam non ſufficiat, liceat aliud ei conferre, &c. Sed ſtrictè
perſiſtendo in terminis noſtris, *de quibus ſupra num.* 129.

Et in prædicto propoſito videndus eſt S. Tho. *in quolibet* 9.
num. 15. Ioan. Maioris *in* 4. *diſtinct.* 24. *qu.* 6. & 7. vbi inter
alia concludit, tenentes plura beneficia cum diſpenſatione, in
qua non eſt rationabilis cauſa diſpenſandi, † non eſſe in ſta- 145

tu

tu ſalutis. Necnon ſentit Card. Caietanus *in ſumma in verb.
beneficium*, §.*morale autem*, ibi, *quoniam diſpenſatio Papa ca-
dit ſuper ius poſitiuum, & non ſuper ius diuinum, pluralitas
enim beneficiorum ſine rationabili cauſa eſt contra ius diui-
num, &c.*

Id quoque tractat Syluest. *in ſumma in verb. Beneficium
el 4. num.* 4. vbi præciſè in puncto quærit, vtrum retinens
146 plura † beneficia, quorum vnum ſufficit pro congrua ſub-
ſtentatione excuſetur propter diſpenſationem Papæ, & reſ-
pondit ex mente S. Thom. quod non, ſi diſpenſetur ad pri-
147 uatam vtilitatem, quia hoc eſt † contra ius naturale, in
quo Papa non diſpenſat. Vndè quamuis gloſſ. *in cap. Du-
dum el 2. in verb. intitulatam de elect.* dicat, quòd tunc diſ-
penſatus excuſetur, tamen Abb. ibi dicit illam non eſſe ſim-
148 pliciter veram, quia hoc † caſu non ſolùm alteratur iuris po-
149 ſitiui diſpoſitio, ſed etiam CHRISTI patrimonium † iniuſtè
diſpergitur.

Quamobrem cùm bona Eccleſiæ Papæ ſine cauſa aliena-
150 re † non poſſit ſine graui peccato, vt inquit Archidiac. *in can.
non liceat* 12. *quæſt.* 2. *num.* 2. ibi, *Papa mortaliter peccat, ſi
vult res Eccleſiaſticas conſumere, &c.* & ſequitur Abbas *in
dict. cap. Dudum col. penult. & in conſil.* 42. *videndum eſt col.* 4.
vol. 1. Ludouic. de Rodulph. *in cap ſine exceptione* 12. *quæſt.* 2.
in 31. *quæſt.* Ioann. de Liguan. *in cap. ſi quis presbyter. de reb.
Eccleſ. non alienan. & tanquam ſtupendum extollit*, Abbas *in
cap. cum veniſſent in col.* 4. *ex hoc infero de iudic.* Iacob. de
Graffis *deciſ. aurea caſuum conſcient. lib.* 2. *cap.* 197. *num.* 26.
ibi, *non licet Papæ alienare res Eccleſiæ, quia ſunt CHRI-
STI patrimonium*, Hyppol. Marſil. *in tractat. de Bannit.
in verb. Papa el* 2. *n.* 10. ibi, *Papa non poteſt bona Eccleſ. alie-
nare, nec dare de iure vnius Eccleſiæ alteri ſine cauſa, &c.*

151 Multò † minus poteſt dare licentiam alteri ipſa bona diſ-
pergendi, *vt in cap. nuper de donat. poſt diuort. reſt.* & ibi com-
muniter notant Canoniſtæ, & hoc propter clarum illud Iuris
152 elementum, quòd nemo † plus iuris in alium transferre
poteſt, quam ipſe habeat, *cap. nemo de reg. iur. in* 6. *l. nemo, ff.
eodem can. quomodo de conſecrat. diſtinct.* 4. *can. nulla ratio di-
153 ſtinct.* 62. *cum alijs vulgar.* Hinc pro non dato habetur, quòd
datur ab eo, qui donare non poteſt, *can. qui autem in fin. de
iure patr.* ſed his alibi remiſſis ad nos.

Supradictæ opinioni videtur etiam inhærere Dominic. de
Sot. *in lib.* 1. *de iuſt. & iur. quæſt.* 7. *art.* 3. *prope fin.* eiuſque
verba ſunt: Quapropter dum in pluralitate beneficiorum
154 † diſpenſatur, & dum infans, aut puer curam permittitur
gerere animarum, & Laicus Monachis in Abbatem perfici-
tur, verendum eſt non eſſe apud DEVM validum, quo circa
155 tam qui huiuſmodi diſpenſationes alijs procurant, quàm
ipſi, qui petunt grauiter delinquunt.

Longum quidem eſſet, ſi innumeros Theologos, qui præ-
fatam opinionem defendunt, recenſere vellem, ſed breui-
156 tatis † ergo ſilentij id velo tego, tantòque libentiùs, quia
Canoniſtæ ferè omnes ita tenent, & præſertim *in repetit. ce-
lebris, cap. Dudum de elect.* vbi hæc materia tractatur, & ibi
plures Theologos adducunt. Vide etiam ex noſtris Ancha-
ran. *in cap. in cauſis in* 3. *notab. de re iudic.* Abbas *in cap. cum
in cunctis col.* 1. *& in cap. ad Monaſterium de elect. idem in
cap. quia in tantum, & in cap. extirpandæ*, §. *quia verò de præ-
bend. præpoſit. in cap. venerabilem, qui fil. ſint legit.* & ita
ſenſit Rebuff. *in ſua prax. beneficial. tit. de diſpenſat. ad plura
benefic. num.* 15. *verſ. non eſt tutus, quoad DEVM Papa, qui
ſine cauſa diſpenſat, nec diſpenſatus, quia Papa ad ædifica-
tionem poſitus eſt, non ad deſtructionem*, vt Paul. Apoſt. teſta-
tur, &c. *& num.* 56. teſtatur in prædictam ſententiam con-
currere Theologos, & omnes ferè Iuris Canonici interpre-
tes, latè id etiam tractat Petr. Lenuard. *de priuileg. Doctorum
qu.* 88. *à num.* 175. vbi zelanter commonefacit Clericos om-
157 nes, ne retineant plura † beneficia, quando vnum eſt ſuffi-
ciens pro eorum honeſta ſubſtentatione, nec ſe decipiant
propter diſpenſationem obtentam à Papa, ſi ſit propter ſe, &
158 propriam vtilitatem, quia hoc caſu non ſolùm alteratur † iu-
ris poſitiui diſpoſitio, ſed etiam CHRISTI patrimonium in-
iuſtè diſpergitur, ibique proſequitur plura in hac materia
notabilia adducendo, & vltra DD. ab eodem relatos addo
Petr. de Baiſio *in ſuo directorio electionum cap.* 12. *à nu.* 3. *verſ.
diſpenſatus à Papa ſuper pluralitate beneficiorum cauſa legiti-
ma non ſubſiſtente non eſt tutus quoad DEVM, &c.* cum ibi
allegatis, & vlterius monet, vt quis in hoc multum caueat.

Prout quoque affectuoſiùs, & latiùs faciunt Ioann. de
Selua *in tract. de benefic. par.* 3. *qu.* 39. *à num.* 5. ibi, *diſpenſatio
retinendi plura beneficia ſimplicia, quoad DEVM, & in foro*

conſcientia, niſi ex iuxta cauſa facta tenet, &c. Alphonſ. Ho-
ieda *in tract. de incompatibilit. beneficior. par.* 1. *cap.* 19. *nu.* 13.
ibi, *ſi diſpenſatio eſt in fauorem ipſius beneficiarij, Romanus
Pontifex non poteſt diſpenſare, &c. id etiam tractat in par.* 2.
cap. 12. *num.* 38. *& cap. vlt. ead. par.* 2. *nu.* 39. vbi etiam refert
poſt Ioan. Bertath. ita fuiſſe determinatum in Academia Pa-
riſienſi in ſolemni diſputatione ſuper hoc puncto habita, &
ſcitè idem fouet Petr. Anton. Gamb. *de auctor. legat. de later.
lib.* 5. *num.* 86. *verſic. irrationabiliter diſpenſando Papa ſe, &
alias duceret ad interitum, quia ex CHRISTI verbo, ſi cæ-
cus cæcum ducat, ambo in foueam cadunt, &c.* & poſt eum
ita etiam ſenſit Flamin. Pariſ. *in tract. de reſignat. benefic. lib.* 1.
quæſt. 6. *num.* 129. *verſ. ille cum quo fuit diſpenſatus circa plura-
litatem beneficiorum non eſt tutus, quoad DEVM, ſi diſpen-
ſatio ſit ſine cauſa, &c.* & addo Ioannem de Lignano *in tract.
de incompatibilitate benefic. ſub num.* 18. *verſ. ex quo ſequitur,
quòd quoad DEVM non eſt tutus, is cum quo ſic diſpenſatur,
&c. & verſic. ſit ergo anima in manica ſua, &c.* Iacob. de
Graffis *dict. dec.* 195. *num.* 26. ibi, *verum ſic diſpenſando alie-
nat ſaltem prodigando, quod ei non licet, &c.* Vbi etiam
aſſerit, quòd ſic, † nec licet Papæ ſine cauſa alicui concede- 159
re licentiam teſtandi de bonis acquiſitis ex fructibus Eccle-
ſiæ: *Sed ſtrictè perſiſtendo in terminis noſtris*, videatur Paul.
Layman *in ſua moral. Theolog. lib.* 4. *tractat* 2. *cap.* 8. ibi,
*quia alioquin Eccleſiaſtici redditus malè, & inutiliter diſ-
penſantur, diuinus cultus imminuitur, &c.* R. P. Angel. Boſſ.
in Moralib. dict. par. 2. *tit.* 7. *de benefic.* §. 1. *ſub num.* 21. ibi,
*quia Summus Pontifex non eſt dominus beneficiorum, ſed tan-
tum diſpenſator, quam poteſtatem dedit ei DEVS in ædi-
ficationem Eccleſiæ, non in deſtructionem, quare vt quilibet
diſpenſator non poteſt pro ſuo arbitrio diſtribuere bona diſtri-
buenda, ſed iuxta rationabilem voluntatem, &c.* ſic te-
nuit doctiſſimus, & peritiſſimus R. P. Antonin. Diana
in ſuis Reſolut. Moral. part. 10. *tractat.* 13. *in Miſcellan.
cap.* 3. *reſolut.* 1. *de pluralit. beneficior.* §. *Et tandem*, ibi,
*hoc enim eſſet diſpenſare CHRISTI, & Eccleſiæ patrimo-
nium, ad quod non extenditur Papæ poteſtas, ac proindè non
eſt præſumendum, ad id Papa velit ſuam extendere diſpenſa-
tionem, &c.*

Qui Doctores ferè omnes mouentur ſolida ea ratione,
quia huiuſmodi retentio plurium beneficiorum † etiam 160
ſimplicium, quando vnum eſt ſufficiens pro congrua ſub-
ſtentatione, eſt contra ius naturale, vt ſupra dixi, contra
quod clarum eſt Romanum Pontificem non poſſe † diſpen- 161
ſare, ſed benè ex cauſa declarare, quicquid allucinatus ſen-
ſerit Abb. *in cap. fin. de conſuetud.* aſſeuerantem † poſſe Ro- 162
manum Pontificem in iure naturali diſpenſare, id enim eſt
contra text. *in can.* 1. *diſtinct.* 1. *& in* §. *ſed naturalia inſtit.
de iur. natur. vide infra.* Iura † namque naturalia immuta- 163
bilia ſunt. Hinc ratiocinata eſt Rota coram bon. memor.
Cardin. Virilli *deciſ.* 50. *num.* 17. *par.* 5. *recent.* Quantumuis
cæci, † manci, curui, &c. diſpenſentur remanent tamen 164
cæci, manci, curui, &c. non obſtante tali diſpenſatione,
& plenè explanat Hoieda *in tract. de Cleric. & eorum exempt.
par.* 2. *ampliat.* 31. *num.* 45. *&* 46. *necnon in dict. tract. de in-
compatibil. benef. dict. cap.* 19. *par.* 2. *num.* 13. *&* 15. vbi etiam
conſiderat, quòd is, qui ex diſpenſatione Romani Pontificis
contra ius humanum aliquid fuit aſſecutus, non eſt tutus 165
quoad DEVM, ſi abſque rationabili cauſa fuit ſecum diſpen-
ſatum, & hæc fuit ſententia Bernardi *in cap. non eſt de vot.*
quæ gloſſ. celebris eſt, † & tanquam talis à pluribus extolli- 166
tur relatis per Aug. Mor. *in empor. Iuris tit.* 2. *par.* 1. *num.*
15. *verſic. quando Princeps, ſeu Summus Pontifex ſine cau-
ſa diſpenſat, is qui impetrauit diſpenſationem ſecurus non eſt
in animæ iudicio*, & idem tenet Card. Caiet. *in* 2. 2. *qu.* 78.
art. 4. Sot. *de iuſtit. & iur. quæſt.* 7. *art.* 3. & ex noſtris Co-
uarr. *in epitom. ſponſ. par.* 2. *cap.* 6. §. 9. *ſub num.* 10. vbi affir-
mat in hoc omnes conuenire, quòd diſpenſatio † à Romano 167
Pontifice conceſſa contra ius ſine cauſa, & ſi ſit contra
ius poſitiuum, animæ tuta non eſt, declara tamen, vt di-
cam infra.

Cuius rationem adducit S. Tho. 1. 2. *in qu.* 97. vbi inquit,
quòd nec ipſe Princeps tutus erit, qui ſine iuſta cauſa, quòd
† ſubditis omnibus commune eſt, vnius gratia violat, fran- 168
git enim illam æqualitatem, † quam vera iuſtitia erga omnes 169
ſeruare debet. Princeps ergo ſine cauſa has concedendo diſ-
penſationes peccat fortaſſis, & † frequentiſſimè morta- 170
liter, qui ſub peccati mortalis pœna tenetur ſubditis iuſti-
tiam adhibere. Et vt pulchrè ſcribit Abb. *in cap. de multa de
præbend.* Diſpenſatio nihil aliud eſt, † quàm iuris com- 171

Digitized by Google

munis relaxatio cum cauſæ cognitiuoe facta ab eo, qui po-
teſtatem habet.

Aduertatur tamen me tantùm loqui in foro poli, non au-
tem io foro fori, quia non me latet, quidquid ſenſerit For-
tunat. Gatz. *in l. Gallus, §. & quid ſi mihi num. 135. ff. de liber.*
172 *& poſthum.* quod † quamuis ſine iuſta cauſa Princeps diſpen-
ſationem concedat contra ius humanum, valet tameo con-
ceſſio, actuſque ex eo ſecutus firmior erit, vt auctor eſt In-
nocent. *in cap. cum ad Monaſterium de ſtat. Monach.* Abb. *in
d. cap. non eſt de vot. & in cap. de multa num. 20. de præben.* Dec.
in cap. quæ in Eccleſiarum num. 10. de conſtit. Couarr. *in Epi-
tom. ſponſal. par. 2. cap. 6. §. 9. num. 10.*

173 Dum probant in foro exteriori † diſpenſationem vali-
dam eſſe, licèt peccet, qui eam ſine cauſa concesserit, & is
etiam, qui ea vtitur, at in foro autem interiori animæ de
hoc peccato tractatur, in foro autem exteriori de actus ipſius
valore. Et ſubdit Couarr. *in loc. vbi ſupra*, duram eſſe ſen-
174 tentiam eorum, † qui tenent, ſeu opinantur, diſpenſatio-
nem contra ius humanum ſine cauſa conceſſam etiam in
exteriori iudicio nullam eſſe, nec actum ex ea ſequutum
validum reputari, videatur ſuper hac materia Ioann. de Sel-
ua *in tract. de benef. par. 3. qu. 39. num. 20. vſque ad finem*, &
175 inter alia refertur reſponſio S. Claræ, quæ † aſſeruit quibuſ-
dam Fratribus Minoribus, qui priuilegia relaxationis regulæ
176 à Papa impetrarunt, *Volo abſolui à Papa de † peccatis meis,
non ab obſeruantia Regulæ, nec à conſilijs IESV Chriſti, &c.*
atque ſupradicta incidenter dicta ſint quoad forum exterio-
rem. Quare redeundo ad forum interius, & ſimul ad ter-
minos noſtros.

177 Si ergo diſpenſatio à Romano Pontifice conceſſa † contra
ius ſine cauſa, etiamſi ſit contra ius poſitiuum, animæ tuta
178 non eſt, malè enim agit, qui diſpenſatione ſine † cauſa ſibi
conceſſa vtitur, vt inquit Card. Caiet. 1. 2. *quæſt. 66. art. 5. in
explicat. ad S. Thom. gloſſ. in dict. cap. non eſt de vot.* quia talis
179 diſpenſatio, diſſipatio dicenda eſt, auctore B. Bernardo *lib. 3.
de conſiderat. ad Eugenium Papam*, vbi inter alia melliflué ei-
180 dem inſtillat, ibi, *Non prohibeo diſpenſare, ſed diſſipare, &
non ſum tam rudis, vt ignorem, vos poſitos diſpenſatores, ſed
181 in ædificationem, non in deſtructionem, vbi neceſſitas vrget, ex-
cuſabilis diſpenſatio eſt, vbi vtilitas prouocat, laudabilis
182 diſpenſatio, vtilitas dico communis, non propria, nam cum
183 nihil horum eſt, non fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſſi-
184 patio eſt, &c.* Atque id notat Abbas *in dict. cap. de multa
num. 20. de præbend. & in cap. cum adeo de reſcript.* Couarr.
de ſponſal. in 2. part. cap. 6. §. 9. num. 8. Ioann. de Lignan.
*in tractat. de pluralitat. benefic. numer. 18. verſicul. quoad
DEVM, non eſt tutus is, cum quo ſic diſpenſatur, ſed diſ-
ſipatur.*

Ideòque non ſine maximo fundamento dicendum venit,
185 quamuis beneficia fuerint inſtituta de † iure poſitiuo, vt in-
fra tangam, & in eis Romanus Pontifex habeat plenitudi-
186 nem poteſtatis, & ita ſuper eis † diſponendo videatur diſ-
penſare circa ea, quæ ſunt iuris humani, & poſitiui, tam
187 in caſu noſtro, quando quis vult obtinere † plura benefi-
cia etiam ſimplicia, quorum vnum ſufficit pro congrua
188 ſubſtentatione, videtur facere † contra rationem natura-
lem, quo caſu, ſaluo tamen meliori iudicio ſub correctione
ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ, videtur dicendum Roma-
189 num Pontificem ſine iuſta cauſa non poſſe diſpenſare pro-
pter obſtaculum rationis naturalis, vt tenent Ioann. Bapti-
ſta à Villalobos, dicens eſſe communem opinionem *in tract.
commun. opinion. in littera D. num. 75.* & Emmanuel Suarez
in lib. receptarum ſententiarum pariter in littera D. num. 82.
& in puncto Ioann. de Selu. *in dict. tract. de benefic. par. 3.
quæſ. 39. ſub num. 20. verſ. diſpenſatio Papæ, quæ fit contra ius
poſitiuum fundatum ſuper aliqua ratione naturali non excuſat,
quoad Eccleſiam triumphantem facta ſine cauſa, &c.* Hoied.
de incompatibil. benef. par. 1. dict. cap. 19. num. 17. ibi, *quando
Romanus Pontifex vult diſpenſare contra legem fundatam
ratione naturali non poteſt ſine cauſa, & diſpenſatio ſine cau-
ſa non valet, &c.*

Multùm quidem iuuatur caſus noſter ex text. ſatis aperto
in cap. de multa 28. de præbend. vbi dicitur, quòd tunc ſuper
190 pluralitate beneficiorum † per Sedem Apoſtolicam poterit
diſpenſari, cùm ratio poſtulauerit, verba autem textus ſunt,
ibi, *Circa ſublimes tamen, & litteratas perſonas, quæ maiori-
bus ſunt beneficijs honorandæ, cùm ratio poſtulauerit, per Sedem
Apoſtolicam poterit diſpenſari.* Vndè quatenus diſpenſet ſi-
191 ne iuſta cauſa, dicendum eſt per falſas narrationes † fuiſſe
deceptum, & aliquando imò ſæpiſſimè precum importu-
na inſtantia victum, *cap. deteſtanda de præbend. in 6. cum ſi-
mil.* & dixi ſupra.

Illud quoque monere zelanter intendo non eſſe iuſtam
causam † retinendi plura beneficia vltra neceſſariam vitæ 192
ſubſtentationem, quòd ea retinens habeat propoſitum, red-
ditus ſuperfluos in pios vſus erogare, ſicuti rectè ex commu-
ni ſententia notauit Azor. contra Cardinalem, & Nauar-
rum *in ſumma tom. 2. lib. 7. cap. 10. qu. 3.* & comprobat Paul.
Layman *in ſua Theologia moral. lib. 4. tract. 3. cap. 8. de Be-
neficijs Eccleſiaſticis, §. Illud vero moneo*, vbi poſt Doctores
ibi relatos conſiderat, quòd ex tali propoſito conuertendi in
pios vſus, quòd ſupereſt non tollitur inæqualitas diſtributio-
num, Eccleſiæ damnum, & Cultus diuini diminutio, per quæ 193
capita pluralitas Beneficiorum ſacris Canonibus eſt exoſa,
auulſo enim † vno obſtaculo remanent aliæ. 194

Ponderare quoque debemus, quòd non poteſt eſſe iuſta
cauſa diſpenſationis circa pluralitatem beneficiorum, quan-
do vnus eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, vt quod 195
ſupereſt ex redditibus Eccleſiaſticis erogetur in pios vſus,
quia diſpenſatio requirit cauſam extraordinariam, quòd au-
tem † fructus ſuperflui bonorum Eccleſiaſticorum erogandi 196
ſint in pios vſus non eſt, quid extraordinarium, ſed ordina-
rium, & debitum, nam Beneficiatij, inquit text. *in can. quod
autem 23. quæſt. 7.* non ſunt † Domini directi redditnum 197
bonorum Eccleſiaſticorum, ibi, *non ſunt noſtra, ſed paupe-
rum, quorum procurationes gerimus*, videatur etiam text. *in
can. conuenior 23. qu. 8. & in cap. edoceri de reſcript. & cap. 2.
de donat.*

Hinc zelanter clamat deuotus, & mellifluus Bernardus
ſanctus in epiſt. 2. ad Fulconem, vbi plura, & pulchra cir-
ca bona Eccleſiæ aſſerit, & ſic in fine ſtrepitat, & conclu-
dit, ibi, *Denique quidquid † præter ſimplicem veſtitum, ac ne-* 198
*ceſſarium victum de altari retines, tuum non eſt, furtum eſt,
rapina eſt, &c.* & vidi quæ congeſſi ſupra in Annotatione *ad
deciſ. 460. à num. 98.* ibi, *Quare non poſſunt illa ad libitum ef-
fundi in prophanos vſus, nec audè illa retineri in fraudem pau-* 199
perum, &c. par. 4. recent. tom. 2. & præter ibi à me adducta,
addo quod fuit ſancitum in Sacro Concilio Tridentino *ſeſſ.
23. de reformat. cap. 1.* vbi † præcipitur Epiſcopis omnibus 200
Beneficiatijs, etiamſi eſſent Cardinales ne ſuos cognatos,
vel familiares, de redditibus Eccleſiæ augeant. Quòd ſanè
Sacrum Concilium non determinaſſet, ſi † non intellexiſſet 201
ineſſe illis onus tribuendi ſuperflua pauperibus, latè videa-
tur Nauarr. *in tractat. de redditib. Eccleſiaſt. quæſt. 1. monit.
21. & ſeqq.*

Vndè perſiſtendo in terminis noſtris, vera eſt illa conclu-
ſio ſupra firmata, quòd motiuum erogandi † redditus ſu- 202
perfluos in vſus pios ad effectum validè obtinendi diſpenſa-
tionem ſuper retentione plurium beneficiorum, quorum
vnum ſit ſufficiens pro congrua ſubſtentatione non dicitur
validum, quia vt dixi, hoc eſt ordinarium in redditibus Ec-
cleſiaſticis, & ad † obtinendam diſpenſationem, ſat non eſt 203
cauſa ordinaria, ſed extraordinaria requiritur.

Ex ſupradictis quippè rationibus in oppoſitum poſſunt de-
duci quæcumque oppoſitiones, nam ſi talis † diſpenſatio eſt 204
ſolùm contra ius poſitiuum, & cauſa non requiritur, vt di-
ctum eſt, ſi autem eſt contra rationem naturalem, ſeu de-
ſcendentem ex iure diuino, & poteſt Romanus Pontifex † ex 205
cauſa diſpenſare contra ius diuinum, ſeu naturale, vt ſouent
Abb. *in cap. non eſt de vot.* Dec. *in cap. quæ in Eccleſiarum num.
25. de conſtit.* Ioan. Andr. & Panorm. *in cap. propoſuit de con-
ceſſ. præbend. gloſ. in verb. exempta, & ibi Canoniſta in cap. à no-
bis de decim.* Bart. *in l. omnes populi, & in l. ex hoc iure, ff. de iu-
ſtit. & iur. & l. fin. C. ſi contra ius, vel vtilit. public. & in l. 1. ff.
de conſtit. Princip.* Bald. *in auth. ad hæc, Cod. de vſur.* Alexan.
*in conſil. 249. pro inueſtigatione col. 3. vol. 2. & in conſ. 183. per-
pensis verbis col. fin. vol. 5.* Ferdinand. de Loazes *in conſil. ſuper
matrimonio Regum Angliæ in 2. dub. principal. in 2. funda-
ment. pro parte affirmatiua*, Ferdinand. Vaſqu. *lib. 1. con-
trouerſ. illuſtr. cap. 25.* vbi prædictam opinionem commu-
nem dicit.

Nec prætereundum eſt Abb. *in d. cap. non eſt de vot.* & quot-
quot eum ſequuntur, meritò reprobari, † dum impropriè lo- 206
quuntur, Romanum Pontificem diſpenſare poſſe ea legiti-
ma cauſa contra ius diuinum. Nam tantùm Romanus Pon-
tifex propriè † loquendo, poteſtatem habet ius diuinum in- 207
terpretandi ex cauſa, ſeu declarandi, qua declaratione con-
ſtabit diuinum ius † ad caſum illum, circa quem fuit inter- 208
pretatio non extendi, ita explicant Sanct. Tho. *quolib. 4.
art. 13. & quolib. 9. art. 15.* Card. de Tur. *recremat. in tr. de*

Eccleſ.

Digitized by Google

Eccleſ. cap. 107. & notatur in cap. qua in Eccleſiarum de con-
ſtit. & in cap. licet vniuerſalis de teſtib. aduertitque Hyppol.
Marſil. *in ſuo celebri tractat. de Banait. in verb. Papa el 3. num.*
102. *verſic. Papa non poteſt in totum tollere legem DEI, ſed*
benè poteſt eam interpretari, reſtringere, & declarare, &c. &
ibi Marſil. *in d. verb. Papa el 3. recenſet* 143. caſus, in quibus
Papa ſub ordinaria, vel etiam plenaria, & abſoluta poteſtate,
209 quicquam facere, diſponere, vel diſpenſare non poteſt, ſicuti
luculenter per eum.

In ſpecie verò, quòd Abb. *in d. cap. non eſt de vot.* malè lo-
210 cutus ſit ſimpliciter aſſerendo, Papam cùm † cauſa poſſe in
iure diuino diſpenſare, aduertit Iacob. Almain. *in tract. de po-*
teſt. Eccleſ. num. 13. vbi etiam generaliter reprehendit noſtra-
211 tes, qui ſic inconſideratè loquuntur, & refert Couar. *in cap.* 6.
2. *par.* §. 9. *de diſpenſatione ſub num.* 4. *verſ. conſtat*, non rectè
loquutum fuiſſe Abb. &c. & poſt eum ſcripſit Aug. Mor. *in*
empor. Iuris par. 1. *tit.* 2. *nu.* 8. *verſ. deducitur allucinatam*
fuiſſe, eundem Abb. *in cap. non eſt de voto, &c.*
212 Saluari tamen poſſunt omnes, † qui aſſeruerunt Papam
ex cauſa poſſe diſpenſare contra ius diuinum, ſi intellexe-
213 runt diſpenſationem referre † ad declarationem, vel inter-
pretationem. Audacius quidem locutus eſt, Ludouic. Go-
214 zad. *in conſil.* 51. *col. fin.* dum ibi dicitur propriam diſpenſatio-
nem Romano Pontifici competere contra ius diuinum.

Bonum ergo erit, fugere omninò hoc verbum diſpenſare,
dum de iuribus diuinis tractatur, ſi id verbum aſſumatur
215 ea ſignificatione, qua frequentiùs, & ſtrictè apud nos aſ-
216 ſumi ſolet, & ſic tutum, ac laudabile erit, vti verbo † in-
terpretari, vel declarari, quòd probatur per text. *in cap. ma-*
iores de baptiſ. & in cap. venerabilem qui fil. ſint legitim. ſic
etiam loquitur Rota, vt patet ex pluribus deciſionibus, &
præſertim *in Gerundea. Scribaniæ* 21. *Maij* 1638. *coram bon.*
mem. Merlino eſt inter eius impreſſ. deciſ. 775. ibi, *Papa de-*
clarat ex epychea ipſum ius diuinum, & quem caſum compre-
hendat, & quem non comprehendat ipſe ſolus certitudinaliter
interpretatur.

Eodemque verbo, *interpretari*, congruenter vtimur,
quoque dum de iuribus naturalibus declarandis ſermo erit,
217 † quia iura naturalia immutabilia ſunt, vndè intrare pro-
priè non poteſt diſpenſatio, & iam tetigi ſupra, & ſuffragan-
tur verba elegantiſſima Romani Oratoris *lib.* 3. *de Republic.*
in hunc modum: Huic legi, nec abrogari fas eſt, nec derogari
218 *ex hac aliquid licet, nec tota abrogari poteſt, † nec vero, aut per*
Senatum, aut per Populum, ſolui hac lege poſſumus, nec erit
alia lex Romæ, alia Athenis, alia poſthac, ſed omnes gentes,
omni tempore, vna lex, & ſempiterna, & immutabilis con-
tinebit.

Poſſunt tamen naturalia præcepta iure humano declara-
219 ri quoad actus, quos tale ius imperat, aut vetat, & hoc ſa-
nè verum eſt, ſi talis declaratio proueniat ex cauſis depron-
220 ptis † ex ipſo iure naturali. Ratio enim naturalis dictat,
221 vt depoſitum deponenti reddatur ex eo, quòd plurimum de-
poſitario crediderit. Vndè quis tenetur reſtituere pecuniam
222 ſuam deponenti, etiamſi deponens pecuniam pro certo tem-
pore depoſiterit, quia hoc non obſtante ante illud tempus re-
tinetur reſtituere, ſi deponens mutauerit voluntatem, *l.* 1. §. *pe-*
nult. ff. depoſit. Alex. *conſ.* 80. *num.* 13. *lib.* 3. Habet quoque
223 depoſitum † paratam executionem, Bart. & Angel. *in l. vlt.*
C. depoſit.

Videmus etiam depoſitarium compelli præcisè poſſe re-
224 ſtituere † depoſitum deponenti, non obſtante exceptioni do-
li, vel compenſationis, vel alterius ſimilis exceptionis, ne
225 contractus bonæ fidei † ad perfidiam deducatur, *l. ſi quis, vel*
pecunias, C. depoſit. l. 1. §. *eſt autem, ff. eodem.* Imò nec actio-
ne ſpolij depoſitarius fruitur eleganter Speculat. (vbi ratio-
nem aſſignat) *lib.* 2. *par.* 1. *tit. de petit. & poſſeſſ.* §. *ſciendum*
1. *num.* 12. *verſ. ſed numquid depoſitarius, &c.* & poſt eum
ſenſit Matth. Berlic. *in ſuis concluſ. practicab. par.* 1. *concluſ.* 21.
verſ. nec depoſitarius, &c.

Sunt tamen multæ cauſæ, propter quas iuſtè denegatur
226 depoſitum deponenti, *vt in l. bona fides depoſit.* qua ſancitur
227 non eſſe depoſitum reddendum latroni, qui † illud fecit,
ſed vero Domino eſſe reſtituendum, & id ſubintellige ſi Do-
228 minus † petat, aliàs latroni eſt reſtituendum, Bald. *in conſil.*
480. *iſta quaſtio in princip. lib.* 4. idem Bald. *in rubr. ff. depoſit.*
Limita quoque, tunc non eſſe reſtituendum depoſitum depo-
229 nenti, † quando Dominus rei furto ſublatæ ipſam depoſiti
nomine recepit, non equidem ipſum tenetur reſtituere,
cum tunc militet alia regula, quæ naturali etiam ratione
230 nititur, quòd Dominus † in re ſua cuilibet præfertur, *leg.*

ſi eam dotem, §. *fin. ff. ſolut. matrimon. leg. ex facto, ff. de*
pecul. cum alijs pleno relatis per Rotam *deciſ.* 475. *num.* 2.
coram bon. mem. Robuſter. *par.* 1. *diuerſ.* & adde *deciſ.* 2.
coram bon. memor. Coccino *num.* 2. Hinc vindicans rem
ſuam ex tanto rem, non † indiget priuilegio prælationis, nec 231
excluditur ab alio, quantumuis priuilegiato creditore,
† militante ſemper ratione illa naturali, quòd in re ſua 232
ſemper præfertur Dominus, §. *his igitur auth. vt ex action.*
dot. col. 6. *leg. ſi ventris*, §. *in bonis, ff. de priuileg. cred.*

Vndè vendens fundum etiam habita fide de pretio præ-
fertur omnibus in eo concurrentibus, dum ſibi reſeruauit 233
dominium eius, donec pretium exburſetur, vt eſt optima
deciſio *in cauſa Romana Saluiani* 8. *Aprilis* 1638. *coram bon.*
mem. Dunozetto, & latè tractaui in Annotat. *ad deciſ.* 666.
à num. 112. *par.* 4. *recent. tom.* 3. & benè etiam conferunt,
quæ latè tradidi ſupra in præcedenti *par.* 8. *recent.* in Annot.
ad deciſ. 16. *à num.* 117. ſed ad nos. Et in terminis deponen-
tis, vt ipſe in re ſua omnibus alijs creditoribus præferatur 234
etiam, aliàs priuilegiatis probatur per textum *in leg. ſi homi-*
nem 7. §. *quoties, ff. depoſit.* & ibi id notat Bart. & ſenſit Bald.
in leg. pro defunctio nam. 1. *Cod. de bon. q. auctor. iud. & in l. fin. in*
fin. Cod. depoſit. & declarat, & limitat Petr. Barboſ. *in l. ſi eam*
dotem 23. §. *fin. à num.* 33. *ff. ſolut. matrimon.* Atque hæc ex
abundanti dicta ſufficiant quoad declarationem, ſeu inter-
pretationem eorum, quæ ratione naturali conſtituta ſunt.

Antequam deſinam verba facere circa materiam diſpen-
ſationum, & declarationum, &c. memor promiſſionis
afferam diſtinctionem circa illam concluſionem, quando
diſpenſatio Romani Pontificis contra ius poſitiuum ſine
cauſa facta, non † ſit tuta in animæ iudicio, necne, *vt num.* 235
156. *&* 177. nam ea videtur recepta diſtinctio, vt tunc non
ſit tuta, ſi diſpenſatio fieri debeat mediante iuſtitia, & ma-
ximè ſi ſequeretur ſcandalum, vel damnum tertij, quando 236
verò diſpenſatio conſiſteret in mera gratia, & tunc ex ſo-
la voluntate Principis abſque alia cauſa in vtroque foro ex- 237
teriori, & interiori valida reputanda venit. Gratioſas
enim diſpenſationes, Princeps, & Romanus Pontifex li-
berrimè vni poteſt concedere, † & alteri denegare, exem- 238
plum erit in natalium reſtitutione, & legitimatione, &
ſimilibus, † quæ meram gratiam reſpiciunt, *vt per titu-* 239
los, ff. & C. de natal. reſtitut. & in auth. quib. mod. natural.
effic. ſui, & quib. mod. natural. effic. legitim. in quibus caſibus
ſola voluntas Principis eſt pro cauſa, & faciunt text. *in l.* 1.
ff. de conſtitut. Princip. & in §. *ſed & quod Principi placuit in-*
ſtitut. de iur. natural. gent. & ciuil. l. ſed ſi lege, §. *conſuluit, ff.*
de petit. hered. & l. 1. §. *& magis, ff. ſi quid in fraud. patr.* &
ita diſtinguit Ferdinand. Vaſqu. *controuerſ. illuſt. lib.* 1. *cap.*
25. *num.* 8. *& ſeqq.* congruit deciſio *in cauſa Bononien. Ag-*
gregationis 23. *Martij* 1640. *coram bon. mem. Merlino eſt*
deciſ. 832. *inter eius impreſſ.* ibi, *meritò Papa, qui eſt Prin-*
ceps Principum, & cui totum ius poſitiuum ſubiacet, verò
poteſt tollere hæc impedimenta natalium, &c.

Reſtat modò, vt deducam opinionem eorum, qui ſu-
pradictæ celebri concluſioni, de qua ſupra vbi firmaui, ſci- 240
licet cùm pluralitas beneficiorum, quando vnum eſt ſuffi-
ciens pro congrua ſubſtentatione, ſit prohibita eo, quòd
contra rationem naturalem id reputatur, ideòque circa
eam diſpenſando Papa, vt in animæ iudicio id teneat re-
quiſita, videtur iuſta cauſa recalcitrare, ac mordere non
ceſſant, † ea ſuffulti ratione, quia beneficia inſtituta ſunt 241
non de iure diuino, ſed de iure poſitiuo ordinata, ſaltem
quoad formam reperiuntur, vt probatur *in can. Eccleſias*,
& ibi *gloſſ.* 13. *quaſt.* 1. vbi Dionyſius Papa fuit inuentor, &
diuiſor Eccleſiarum Parochialium, meminitque Rota
coram bon. mem. Coccino *deciſ.* 380. *num.* 5. *par.* 5. *recent.*
& facit textus *in cap. Paſtoralis de his, qua fiunt à Prælat.*
cum alijs relatis per Ioann. de Salu. *in tract. de benef. par.* 1.
quaſt. 4. *num.* 19. & communem ſententiam dicit Gigas *in*
tractat. de penſion. quaſt. 2. & tradit Platina *in vita Pontifi-*
cum, in vita Euariſti Papa, ac plenè tradit Abb. *in diſput. in-*
cip. Epiſcopus, & in cap. conſtitutus num. 13. *de Relig. dom.*
& in cap. extirpanda, §. *qui verò num.* 2. *de Religioſ. dom.* &
de communi etiam teſtatur Ceuall. *commun. contra commun.*
quaſt. 260. *num.* 2. *verſ. quia benefic. Eccleſiaſtica ſunt de iure*
poſitiuo, &c. & nouiſſimè ſenſit Melchior Lotther. *de re*
benefic. lib. 1. *quaſt.* 4. *num.* 52. & addo Cardin. Iacobat. *in tr.*
de Conc. lib. 4. *art.* 4. *num.* 38. ita affirmat ita tenere omnes,
Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 5. *quaſt.* 6. *num.* 126. qui pariter
teſtatur de communi.

Probatur etiam ex eo beneficia eſſe non de iure diuino,

242 ſed de iure poſitiuo, quia in eis Romanus Pontifex habet
plenitudinem poteſtatis, eaque libera, maxima, & pleniſſima
in eo reperitur, ita ut in beneficialibus dicatur omnipotens, &
243 in his titulis beneficialibus habet Papa pro ratione volunta-
tem, cùm ei omnia beneficia ſint ad nutum obedientialia,
ſeu manualia, de qua materia iam ſupra in principio Anno-
tationis aliqua deduxi, & vberrimè ſcripſi in Annot. *ad deci-
ſionem 2. à num. 261. vſque ad num. 291. par. 3. recent.*
Ex quibus neceſſaria videtur concluſio, nam ſi beneficia
244 eſſent de iure diuino ſine dubio Papæ, † tam libera poteſtas
non poſſet adſcribi, & ſic mediante hac ratione inferunt plu-
res Doctores ſuper pluralitate beneficiorum, etiamſi vnum
ſit ſufficiens pro congrua ſubſtentatione liberè, pro iuſta
245 cauſa deſeruiendo voluntas, Papa poſſit diſpenſare, ac pro
anteſignano dictæ opinionis ſolet allegari, gloſſ. *in cap. Du-
dum il 2. in verb. intitulatam de elect. in finalibus verbis*, ibi,
*ſed crede, quod ſi primum beneficium ſit ſufficiens, quod ſe-
cundum non poſſit habere, niſi diſpenſatiue*, hanc ſententiam
etiam tenent Innoc. *in cap. cum ad Monaſterium num. 3. de
ſtat. Monach.* vbi conſiderat, ideò Papam ſuper pluralitatem
246 liberè poſſe diſpenſare, quia beneficia ſunt † de iure poſiti-
uo tantùm, ideòque ſola voluntas Papæ ſufficere pro cau-
ſa eſt diſpenſationem, & vide Felin. *in cap. 1. in 4. fallent.
de conſtitut.* vbi Anton. de Butr. *in col. vltim.* inquit, quòd
247 ipſa liberalitas eſt † pro cauſa diſpenſationis contra ius poſi-
tiuum.
Vlteriùs palàm eſt, prohibitionem pluralitatis beneficio-
248 rum † de iure poſitiuo emanaſſe non controuertitur, ſicuti
apparet ex textibus *in cap. nonnulli de Cleric. non reſident. in
cap. cum non ignores in cap. quia in tantum de præbend.* itaque
Papa ad nutum ſuæ voluntatis poterit tale obſtaculum à iure
249 † poſitiuo introductum remouere.
Verùm enim verò omnibus Doctoribus, qui retinent
eam opinionem, vt ſola Papæ voluntas ſufficiat pro diſpen-
250 ſatione ad effectum † retinendi plura beneficia, quorum v-
num eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, reſpondet Re-
buff. *in prax. benefic. titul. de diſpenſat. ad plur. benefic. num.*
251 17. illud eſſe vltra † modum adulari Principibus, &c. ſed ne
in ſupradicto articulo diutiùs inſiſtam breuiter, & tranſuo-
lando aſſero, & diſtinguo, prout etiam ſupra promiſi.
Aut loquimur quoad Eccleſiam militantem, & in hoc
452 particulari ſine obſtaculo † videtur tranſire, iſta vltima
opinio, aut verò loquitur quoad Eccleſiam triumphantem,
& tunc intrat altera, de qua ſupra latè cum ibi allegatis. Ex
hoc tamen non nego, cùm beneficia iure tantùm poſitiuo
253 ſint introducta, ſequi videatur liberè † pro ratione addu-
cendo voluntatem poſſe Papam in eis ſine iuſta cauſa diſpo-
254 nere, quia replicatur pluralitatem beneficiorum repugna-
ri rationi naturali, vt ſupra dictum eſt, ideòque cauſa
requiritur, quia ſi in iure poſitiuo eſt ratio naturalis, ſicut
255 Princeps non tollit, ſeu non declarat ius naturale † abſque
iuſta cauſa, ita nec rationem naturalem, quæ ineſt diſpo-
ſitioni iuris poſitiui, ſicuti iam dixi ſupra abundè, quia
quamuis Princeps tolleret ſuam diſpoſitionem, & prohi-
256 bitionem, adhuc tamen naturalis † ratio ſubſiſteret, & re-
maneret, vt conſiderauit gloſſ. *in cap. nouit. in verb. quecum-
que de iudic.* & in puncto ſentiunt Rebuff. *in dict. prax. tit. de
diſpenſat. ad plura benef. num.* 59. & Hoied. *de incompatibilit.
benef. cap. 12. par. 2. ſub num. 45. verſ. quamuis Princeps tolle-
ret ſuam legem, tamen ratio naturalis remanet, &c.* Petr. An-
dr. Gamb. *in tract. de auctorit. legat. de later. lib. 5. titul. An
Legatus poſſit plura benefic. vni conferr. num. 86. verſic. vnde
Papa.*
Addo ad corroborationem ſupradictorum reſponſum
beatæ memoriæ Gregorij Noni Romani Pontificis, qui ſi-
cuti refert Thom. Cantipratenſ. *in lib. Apum. cap. 19. par. 8,
257 lib. 1.* cùm interrogatus fuiſſet, † ſi poſſet ex plenitudine
poteſtatis ſuæ, cùm plurimorum beneficiorum detentoribus
diſpenſare? Reſpondit non poſſum, niſi ſuper vexatione
258 tantùm detinentium † diſpenſare, & id refert ex relatione
vnius Pœnitentiarij ipſius D. Papę. Narratur quoque de
fel. rec. Pauli Papę Secundi, qui cùm pro filio Regis ſibi ſup-
259 plicaretur, † vt duos Epiſcopatus concederet, inuictè re-
ſpondit, ETIAMSI ESSET FILIVS DEI NON CON-
CEDEREM abſit, vt in Eccleſia DEI ponam bigamiam,
& ex noſtris id in puncto, & in odium eorum, qui plura
venantur beneficia, recenſet poſt alios Ioan. de Salu. *in tra-
ctat. de benef. quæſt. 39. par. 3. ſub num.* 17. vbi etiam mentio-
nem facit.
De Innocentio VI. ſanctiſſimo Pontifice, qui ſuo tempo-
re omnes Commendas reuocauit, quæ in ſua extrauag. *quæ* 260
incip. Paſtoralis, vbi habetur, quòd occaſione huiuſmodi
Commendarum, ſicut experientia docet, † vt plurimum 261
diuinus cultus in eo minuitur, animarum in eis, quibus im-
minet cura, † negligitur hoſpitalitas conſueta etiam debita, 262
non ſeruatur ruinis ędificia patent, ipſorumque iura, tam in 263
ſpiritualibus, quàm in temporalibus prolabuntur. Floruit
enim dictus Romanus Pontifex Innocentius VI. de an. 1352.
vt refert Alphonſus Ciaccon. in eius vita fuit † integerrimus, 264
magnaque conſtantia præclarus, cunctiſque amabilis, & au-
lam Romanam ſaluberrimis decretis reformauit, multaſque
reſeruationes à Clemente VI. eius † anteceſſore factas ſuſ- 665
pendit, multaque per egregia, & ſancta opera fecit, vt latiùs
recenſentur in d. vita, ſedit in B. Petri Cathedra annos 9. men- 266
ſes 8. dies 23. obijt dies 5. Septembris 1362. magno mortalium
damno, eiuſque morte inſtante, tanta † ſolis defectio facta 267
eſt, quantum nunquam anteà, mortis tanti Pontificis plane-
tas † etiam ſigna aliqua dediſſe à multis exiſtimatum ſolis de- 268
liquium, ex quo oriatur aliqua deduxi ſupra *in præcedent. p. 8.
recent. in diſcurſu à num.* 165. Reliqua circa pluralitatem be-
neficiorum, vide in ſequenti articulo plura habentur,

Paulus Rubeus.

A R G V M E N T V M

Seqoentis Annotationis

Ad Deciſ. C C L I V.

Articulus Tertius.

Papa, quando diſpenſat ſuper pluralitate beneficio-
rum, quorum vnum eſt ſufficiens pro congrua
ſubſtentatione, non cenſetur id facere ſine iuſta,
& rationabili cauſa, cùm Papa ſit iuſtitia loquens,
& Lex animata. At ſemper in Principe ſupremo
præſumitur ratio, & iuſta cauſa in omnibus ſuis
actionibus.

Princeps ſupremus, dum de aliquo actu atteſtatur
plena fides adhibenda venit, cùm in eo ſemper
præſumatur veritas, & in eius ore nunquam
præſumitur mendacium, cùm gerat vices eius
in terris, qui eſt Via, Veritas, & Vita.

Beneficium aliquod, quòd ſit ſufficiens pro congrua
alicuius ſubſtentatione, cùm in hoc certa regula
conſtitui non poſſit ob varios caſus, & tot diſcri-
mina rerum, ideòque religioni iudicantis, qui
omnibus benè perpenſis, ac penſatis, id ſedulò iu-
dicare debet. Et aliqua perpenduntur circa hanc
materiam iudicandi, quæ beneficia dicantur ſuffi-
cientia pro congrua vitæ ſubſtentatione. Et hor-
tantur omnes, nec in hac periculoſa materia ſe
decipiant.

S V M M A R I V M.

270 *Papa, quando diſpenſat ſuper pluralitate beneficiorum
cum aliquo, an præſumatur cum iuſta cauſa ſe moueri
ad diſpenſandum, etiamſi non exprimatur.*
271 *Princeps ſemper veriſimile eſt, ius ſeruare voluiſſe.
Princeps eſt iuſtitia loquens, & lex animata, num. 271.*
272 *pro Papa facile regulariter eſt præſumendum, & ſic, vt ex
iuſta cauſa moueatur in ſuis actionibus.
Cauſa iuſta præſumitur in geſtis per Summum Pontifi-
cem, num. 273.
à Papa, id quod fit ab ore DEI, dicitur procedere circa
benemeritorum aſſertionem, an ſtandum ſit aſſertioni
ipſius Papæ, num. 273.*
274 *Cauſa, vbi requiritur in conceſſione facienda per Papam,
non tamen ſequitur, quod eam reddere teneantur.*
275 *Cauſa defectus in conceſſione Papæ, non ex eo arguetur,
quod ea in conceſſione non exprimatur.*
276 *in Principe ſupremo cauſa iuſta, & rationabilis ſemper
præſumitur.*
277 *Cauſa iuſta, & rationabilis præſumitur in Principe in his,
quæ ſunt iuris poſitiui, non autem in his, quæ ſunt iuris
diuini, vel naturalis.*
278 *Iudex de facto ipſius Papæ etiam in his, quæ ſunt iuris di-
uini, cum illius ſit interpres non valet inquirere, an ex
iuſta cauſa fuerit motus.*

279 *Iu-*

Digitized by Google

279 *Iudex, non poteſt in dubium reuocare factum Principis, ſuperiorem non recognoſcentis, & num. 280.*

281 *Papa, quando ſe fundat in facto alieno, an tunc præſumitur pro ipſius aſſertione, quamuis contrarium probari poſſit.*

282 *Et hoc præſertim, ſi motu proprio, gratiam concedat.*

283 *contra Gratiam motu proprio emanatam an dari poſſit de defectu intentionis.*

284 *Papa dum diſpenſat ſuper pluralitate beneficiorum, quorum vnum, ſit ſufficiens pro congrua, hoc concedendo præſumitur ex iuſta cauſa moueri.*

285 *Papa, quando diſpenſat ſuper pluralitate beneficiorum præſumitur ſemper ex iuſta cauſa diſpenſare.*

286 *pro Sententia, vel decreto Iudicis præſumitur, quod ex iuſtis, & legitimis cauſis fuerint prolata.*

288 *pro Decreto Iudicis præſumitur, & quod omnia ſolemniter fuerint geſta.*

289 *pro Iudice cum præſumatur, ergo multò magis præſumendum eſt pro Papa, cum ſit ſupremus, ac omnium Iudex.*

290 *Papa, ſi aſſerat, ſe iuſtis de cauſis moueri ad concedendam aliquam diſpenſationem, ei adhibenda eſt plena fides.*

291 *Adeo vt hoc caſu non admittatur probatio in contrarium.*

392 *Papæ atteſtatio maximè de facto ſuo proprio facit plenam fidem, itaut nec probatio in contrarium admittatur.*

293 *Text. in Clem. vnic. de probat. extenditur ad ſupremos Principes ſuperiorem non recognoſcentes.*

294 *in Principibus ſuperiorem recognoſcentibus non intrant prærogatiua text. in Clem. vnic. de probat.*

295 *Principi ſupremo aliquid atteſtanti, eſt integra fides adhibenda.*

Princeps ex iuſta cauſa præſumitur motus ad aliquid ſic diſponendum, vel diſpenſandum, num. 295.

296 *Mendacium omne debet ab ore Principis abhorrere.*

297 *Princeps ſupremus eſt quaſi DEVS inter homines, ſecundum Ariſtot.*

DEVS eſt ipſa veritas, vt habetur apud Matt. Ego ſum via, veritas, & vita.

298 *Princeps veritate, & non mendacio præſumitur moueri.*

299 *Principi aſſerenti, ſe moueri ad ſic diſponendum, vel diſpenſandum ex iuſtis cauſis, an ſit credendum.*

300 *Principi atteſtandi, ſe ita diſponere ex cauſa publica vtilitatis, & neceſſitatis, an ſit deferendum, & num. 301.*

302 *Principibus ſummum rerum iudicium Dij dederunt, ſubditis vero obſequij gloria relicta eſt ſecundum Tacitum.*

303 *in Principe ſemper præſumitur veritas.*

304 *Papa diſpenſando ſuper pluralitate beneficiorum, cenſetur ſe mouere ex iuſta cauſa ad id concedendum.*

305 *Quod tamen procedit in foro exteriori, non autem interiori, quo attento neceſſaria eſt cauſa.*

306 *Diſpenſatio Papæ ſuper pluralitate plurium beneficiorum, quando vnum eſt ſufficiens, in foro conſcientia, vt ſit valida, in foro Poli eſt neceſſaria iuſta cauſa.*

307 *Diſpenſatio Papæ ſuper pluralitate beneficiorum, non excuſat quoad DEVM, quando non adeſt iuſta cauſa, & nu. 308.*

309 *Vide ſuper hoc exclamationem Boer. dec. 286.*

310 *Cauſa iuſta pro obtinenda diſpenſatione ſuper pluralitate beneficiorum, quando vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione ad quinque reducuntur.*

311 *Beneficia etiam ſimplicia dicuntur incompatibilia, quando aliqua ſunt ſufficientia pro congrua ſubſtentatione, & quando.*

312 *Et quando dicantur congrua pro tali ſubſtentatione.*

Beneficium vnum, vel duo, quod ſint ſufficientia pro congrua ſubſtentatione, difficile id punctualiter docere, nu. 312.

313 *Paulò enim plus, vel minus poteſt doceri, & n. 314.*

315 *Regula certa, quando in aliquo caſu non poteſt dari propter diuerſitatem caſuum, id relinquendum venit arbitrio Iudicis.*

316 *Iudex in iudicando beneficium eſſe habile ad congruam ſubſtentationem alicuius, primum debet haberi oculus ad nobilitatem perſonæ.*

317 *Beneficiatus, quando eſt nobilis, tunc maiori, & pinguiori eget beneficio, pro congrua ſubſtentatione.*

318 *Alimentorum qualitas ex perſonarum qualitate debetur attendi.*

319 *Nobili viro debentur alimenta delicata, & non eſt veſcendus cibo ruſticorum, & num. 320.*

321 *Nobiles viri, debent pretioſibus veſtibus, & ornamentis indui.*

322 *Populares diuites, ſe, & vxores ſuas in veſtibus æquant nobilibus, & in hoc exclamat Albericus, & alij.*

323 *Nobilis, ſi ob inopiam, vili veſte ſit indutus, & ob verecundiam è domo non egrediatur.*

Tunc ſi non poſſit ſupereſſe rebus ſuis, reſtituitur in integrum, vt iuſte impeditus aduerſus temporis lapſum, & num. 324.

325 *Honeſtatem, ea, quæ lædunt, vel exiſtimationem, vel opinionem, vel ſunt contra bonos mores, non dicitur nos poſſe.*

326 *Indecens, quod eſt dicitur impoſſibile.*

327 *Nobilem non decet, aufugere, ſi ſit inſultatus etiam à ruſtico.*

328 *Et ideo eum occidendo, cùm poſſet aufugere, non punitur de homicidio.*

329 *Ob verecundiæ pudorem, quod fit dicitur neceſſario fieri.*

330 *Conſuetudo, ſi adſit in Ciuitate, quod maritus antequam ad domum ſuam vxerem, ei mittat iocalia, veſtes &c. tunc ſi mittat non cenſetur donatum, cùm ob pudorem verecundia dicatur datum, & num. 331. & 332.*

333 *Donare is, id non videtur, quod ex neceſſitate facis cum in neceſſitatibus nemo exiſtat liberalis.*

334 *Voluntas coacta dicitur, non tamen poteſt dici voluntaria.*

335 *Voluntas coacta in ſuperficie habet volitionem, ſed in medula nolitionem.*

336 *Actus non poteſt dici voluntarius, quando fit ab eo, qui ad id cogi poterat, & num. 337.*

338 *Facere coactè, vel timere coactionis pari paſſu ambulant.*

339 *Tutor, qued authoritatem ſuam interponat, vel metu coactionis eam interponat paria ſunt.*

341 *Confeſſio emanata in tormentis, vel metu tormentorum, eadem eſt.*

342 *Interdictum, quando quis violat per timorem, non fit irregularis.*

343 *per Torturam, quando quis dicit falſum non tenetur de crimine, quia metus excuſat à dolo, & n. 344.*

345 *Matrimonium non poteſt dici liberè contractum, quando contrahens ad id cogi poterat.*

346 *Veluti, ſi fuerit repertus carnaliter cognoſcere mulierem, &c.*

347 *Metus, quando non dicatur purgatus in contrahente matrimonium per vim, & num. 344.*

348 *Timor belli, eſt peior ipſo bello.*

350 *Soluens nulla præcedente coactione, dicitur coactè ſoluiſſe, ſi ad id poterat cogi.*

351 *Retrouenditio non poteſt dici voluntariè facta, ſi ad eam faciendam cogi quis poterat.*

352 *Litigare nemo tenetur, & nullam, ac iniuſtam cauſam defendere.*

Compelli, & ex rationabili cauſa compelli timens paria ſunt, nu. 352.

Confeſſio facta in tormentis, vel metu tormentorum paria ſunt, num. 352.

Minari cædem ſtricto gladio, vel ferire aliquem ſtricto gladio, paria ſunt, vel ſaltem valdè affinia, n. 352.

353 *Compromiſſum non poteſt dici voluntarium, ſi ad illud compromittentes poterant cogi.*

354 *Factum tunc dicitur voluntariè geſtum, quando fuit factum motu proprio, & ad nullius petitionem.*

355 *Vendidiſſe coactè, & compulſus quis cenſetur, ſi ad id cogi poterat.*

356 *Famam ſuam, qui negligit crudelis eſt.*

357 *Nobilitatis eſt habenda ratio, in iudicando beneficium ſufficiens pro congrua ſubſtentatione.*

358 *Iudex prudens in iudicando beneficium ſufficiens pro congrua*

Google

grua ſubſtentatione, vltra nobilitatem, oculum debet habere circa merita doctrina, & probitatis.

359 *Item ad qualitatem loci, & temporis, & alias ſimiles circumſtantias.*

360 *Beneficium dicitur ſufficiens Clerico ſimplici, & ſano, ſi eius redditus ſufficiat ad alendum ſimpliciter ſe, & vnum miniſtrum.*

361 *Nec non vnum coquum focarium, & ad conducendam mediocrem domum.*

362 *Beneficium dicitur ſufficiens nobili inferioris gradus, & Magiſtro Theologia, ac Legum Doctori mediocrie literatura.*

363 *Si eius redditus ſufficiunt ad alendum ſe, & duos Miniſtros, & vnam equitaturam, & vnum Coquum focarium, & ad conducendam domum meliorem Clerici ſimplicis.*

364 *Beneficium ſimplex non dicitur ſufficiens nobili, ſi non poteſt nutrire equum.*

365 *Beneficium, quando dicatur ſufficiens nobili, mediocris ordinis, puta filio, vel fratri Baronum, vel Vicecomitum, & n. 366.*

367 *Beneficium, quando dicatur ſufficiens nobili puta filio, vel fratri Ducis, Comitis, vel Marchionis, num. 368. & 369.*

370 *in Beneficij ſufficientia indicanda, vt dicatur congruum pro vita ſubſtentatione, nemo ſe decipiat in hac periculoſa materia.*

371 *Beneficia, vt dicantur ſufficientia pro congrua vita ſubſtentatione, non eſt attondendum, vt lautius quis viuat, vt canes, & aues rapaces.*

372 *Beneficium, vt dicantur ſufficiens pro congrua ſubſtentatione Clerici, non eſt conſiderandum, vt poſſit parentibus ſuis ſubuenire pro mercatura, &c.*

373 *Aut alias ipſe poſſit theſaurizare, & num. 374.*

374 *Beneficium, vt dicatur ſufficiens congrua ſubſtentatione, in hoc iudicandum eſt valde formidandum.*

375 *Ferdinandus Imp. I. mirè delectabatur Horologijs affabrefactis, ac ſonantibus.*

376 *Ferdinandus Imp. I. cum quadam die tabulam magnam impleuiſſet horologijs canoribus eamque oſtendidit ſuis Aulicis, & cum vnus ex eis, horologium furatus fuiſſet, quid ei acciderit, & num. 377. 378. & 379.*

380 *Beneficia plura poſſidens, quorum vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione ſi credat, ſe tutum eſſe diſpenſatione, vel conſuetudine, cuo dicatur ſimilis, & num. 381.*

382 *Beneficia plura poſſidens, quorum aliqua ſufficiunt pro eius congrua ſubſtentatione, vt ponat ſe in ſtatu ſalutis, quid agere debeat, notum eſt, & num. 383.*

383 *Salus aterna abſit, vt pro tranſitorijs bonis parum extimetur.*

384 *Corporis ſalus ne periclitetur, quis patitur, ob ſolam opinionem eorum qui in Medicina ſcripſerunt, ſanguinem minui, & multa amara propinare.*

385 *Medici cum eorum medicinis aliquando dum putant reddere ſanitatem, praparant ipſam mortem.*

386 *Pictura, & Medicina in quo differant.*

Pictoris error, ab omnibus ſpeculatur, & ſemper obſtat, & num. 386.

Luctator quidam cùm Medicus factus eſſet, quid ſalsè ei dixerit Diogenes, nu. 386.

387 *Medicorum errores, cum ipſis cadaueribus ſepeliuntur, & amplius de eis non quaritur, & nu. 388.*

389 *Beneficijs, quando quis ſe ſpoliat, retinendo tantum ea, qua ſunt pro congrua vita ſubſtentatione, timeri non poterit ſalus anima.*

390 *Pœna impoſita à ſacris Canonibus illis, qui habent plura beneficia, quamuis ſimplicia, quorum vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, quaſi receſſerunt ab aula.*

391 *Beneficio aliquem priuandi caſus, qualis dicatur notabilis.*

392 *in Beneficij ſufficientia iudicanda, an ſit habenda ratio ad bona patrimonialia, & nu. 394.*

393 *Eccleſia bonis, clerici illi, ſubſtentari debent, quibus parentum nulla ſuffragantur bona, & num. 394. & 395.*

396 *in Beneficij ſufficientia conſideranda, non eſt habenda ratio bonorum patrimonialium.*

397 *Clericus habens beneficium, & patrimonium poteſt in proprios vſus beneficij redditus expendere, & licitè propria bona conſeruare.*

398 *Clericus ſeruiens altari, & Eccleſia, dignè congruam portionem ex beneficijs accipit.*

399 *Operarius quilibet dignus eſt mercede ſua.*

400 *Pralatus poteſt alienare bona Eccleſia pro remuneratione meritorum in Eccleſiam collatorum, & num. 401. & 402.*

403 *Labor, quod ſit ſine remuneratione, & fructu, repugnat aquitati.*

404 *Beneficiatus, ſtipendia Eccleſiaſtica ſanctis laboribus debita, & in proœmium conceſſa, poteſt in alimonia conuertere, intactis relictis bonis patrimonialibus.*

405 *Opinio illa, qua optimis fundamentis reperitur roborata, & eſt communis, non eſt ei contradicendum.*

406 *Clemens V. cum offerret Io. de Lignano Pralaturas Eccleſiaſticas; quid ei reſpondit, nu. 407.*

408 *Clerici habentes patrimonium poſſunt viuere de bonis Eccleſiaſticis, & nu. 410.*

410 *Pauperes, quando eſſent in magna inopia, tunc an clerici ex patrimonio diuites, debeant fructus beneficiorum in pauperes erogare ſecundum Couar.*

412 *Diſtributiones quotidiana an computentur ad conſtituendum, an aliquod beneficium ſufficiat pro congrua vita ſubſtentatione.*

413 *Conſuetudo eſt Mundi Tyranna.*

414 *Beneficiorum plurium retentio quorum vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, an excuſetur ex conſuetudine generali, quam Papa ſcit, & tolerat.*

415 *Et quid ſi fiat pura mente non propter auaritiam, & ambitionem, vel ob aliam cauſam illicitam, & num. 417. 418. & 419.*

416 *Conſuetudo an reddat licitum, quod aliàs eſt illicitum.*

418 *Conſuetudine non poteſt induci, vt quis plura beneficia valide poſſit retineri, quorum vnum eſt ſufficiens pro valida vita ſubſtentatione, & quare num. 421.*

422 *Beneficia plura, quod quis poſſit retinere, quando vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, id repugnat rationi naturali, ideoque inanis eſt conſuetudo contraria, & nu. 423.*

424 *Conſuetudo retinendi plura beneficia, quorum vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, an valere poſſit de Iure Canonum, & num. 431.*

425 *Concilium Tridentinum, expreſsè ſtatuit, vt in poſterum vnum beneficium Eccleſiaſticum, ſingulis perſonis, conferatur, & num. 432.*

426 *Et ſi illud non ſufficiat aliud beneficium, ſimplex tamen conferatur.*

427 *Legum verba, quando ſunt clara, non admittunt interpretationem, vel conſuetudinem in contrarium.*

428 *Lex ſemper loquitur.*

429 *Conſtitutionibus Conciliaribus Romani Pontifices non ita facilè ſolent diſpenſare.*

433 *Beneficia plura, quamuis ſimplicia, non poſſunt retineri poſt Concilium Tridentinum, quando vnum eſt ſufficiens, ſine diſpenſatione Papa quoad vtrumque forum.*

434 *Papa diſpenſatio ſuper pluralitate Beneficiorum, quando vnum eſt ſufficiens, ſine iuſta cauſa obtenta, non prodeſt, quo ad forum conſcientia.*

438 *Rationibus ſi quis non monetur, exemplis ſaltem deterreri debet.*

ANNOTATIONIS

Ad Deciſionem CCLIV.

Articulus Tertius.

SVperiùs iam vidimus plura circa materiam pluralitatis beneficiorum, cùm ſit ſatis eſoſa ſacris Canonibus, & multa quidem deduximus circa diſpenſationem Apoſtolicam quo ad retentionem plurium beneficiorum † etiam 269
ſimplicium, quando vnum eſt ſufficiens pro congrua beneficiati ſubſtentatione. Nunc non incongruè puto ſubnectere,
quando Romanus Pontifex cum aliquo, quo ad eam diſpen- 270
ſat, præſumendum eſt ex iuſta cauſa ſe moueri ad talem diſpenſationem concedenda, etiamſi de ipſa non conſtet, cum

ſem-

Digitized by Google

271 ſemper ſit veriſimile, Principem ius obſeruare, nam ipſe
eſt iuſtitia loquens, & lex animata. Ideòque præſumendum
272 eſt regulariter † pro facto Papæ, quod ex iuſta cauſa mo-
ueatur in ſuis actionibus, cap. propoſuit de conceſſ. præbend.
cap. in præſentia de renunc. & in can. ſi quid culpatur 23. q. 2.
gloſ. in cap. ad aures de tempor. ordinand. & in cap. 2. de ma-
iorit. & obedient. Geminian. in can. Lege Imperatorum di-
ſtinct. 10. col. 5. in princ. verſ. dicit tamen, &c. Abb. in quæſt.
1. num. 17. verſ. veniat 3. & in cap. cum veniſſent, nu. 8. verſ.
in dubio de iudic. Felin. in cap. qua in Eccleſiarum n. 44. verſ.
& in talibus, de conſtitut. & in cap. ad audientiam nu. 1. verſ.
ſubdit tamen Abb. &c. de præſcript. Fortunat. Garz. in l.
Gallus §. & quid ſi tantum ff. de lib. & poſthum. num. 38.
Hippolyt. Marſil. in ſingul. 8. incip. Præſumendum eſt
regulariter pro facto Papæ, &c. Ferdinand. Loazes in
tract. de matrimon. in 4. dub. num. 13. Socin. in conſil. 13.
num. 35. lib. 1. Zaſ. conſil. 16. num. 15. Loff. conſ. 40. num. 35.
Peregr. de iur. fiſc. lib. 1. cap. vltim. num. 90. Bonacin. de alie-
nat. bonor. Eccleſiaſtic. diſput. 2. num. 14. Intrigl. de feud. cen-
tur. 1. c. 53. n. 110. & pluries ſenſit Rota, & præſertim in cau-
ſa Gerunden. Scribaniæ 21. Maij 1638. coram rec. mem. Mer-
lino eſt inter eius impreſſ. deciſ. 278. num. 24. ibi, Et cauſa
ſemper præſumitur in geſtis per Summum Pontificem, &c.
Hinc ratiocinata eſt Rota in cauſa Foroſempronien. & Eugu-
bina, ſeu Nullius Emphyteuſis 16. Iunij 1636. coram bon. mem.
Coccino §. Hinc inferendo poſt Iaſ. ibi allegatum, vt quod fit
273 à Papa ab ore DEI videatur procedere. In qua deciſione
etiam aſſeritur, quod circa Meritorum probationem ſtan-
dum eſſe aſſertioni ipſius Papæ, &c. ſed ſtrictè perſiſtendo
in terminis.

Vnde, quando exigitur cauſa in conceſſione facienda
274 † per Summum Pontificem, non tamen ſequitur, vt eam
275 reddere, vel exprimere teneatur, neque ad hoc argui poſ-
ſet cauſæ defectus, quia, vt iam dixi, illa ſemper præſumi-
276 tur iuſta, & rationabilis, & declarat Butr. in d. cap. quæ in
Eccleſiarum ſub num. 28. verſic. aut eſt dubium, & ibi etiam
Felin. num. 60. de conſtit. Aym. conſil. 135. num. 41. Alex. con-
ſil. 1. num. 5. lib. 2. & id latè exornat Curt. ſen. in conſ. 49. nu.
30. Et licet id non procedat, niſi in his, quæ ſunt iuris poſiti-
277 ui, † non autem in his, quæ ſunt iuris diuini, aut etiam
iuris gentium, vt poſt alios lariſſimè declarat Alciat. de præ-
ſumpt. regul. 3. præſumpt. 8. ex num. 4. nihilominus neque lice-
278 ret Iudici, aut Magiſtratui de facto ipſius Papæ, qui etiam
279 ipſius Iuris Diuini eſt interpres inquirere, an videlicet mo-
tus fuerit cum cauſa, vel ſine, atque ita in dubium reuoca-
re factum ipſius, quemadmodum nec alterius ſupremi Prin-
280 cipis ſuperiorem non recognoſcentis, vt plenè deducunt
Curt. ſen. in præallegat. conſil. 49. ſub num. 26. verſ. non enim
ſolent Iudices, & Alciat. d. præſumpt. 8. ſub num. 7. verſ. vn-
de dato, & refert Loter. de re benefic. lib. 2. tit. 22. num. 54.
verſ. vltra quod neque etiam liceret, &c.

Et congruit id quod refert Rota in d. cauſa Foroſempro-
nien. Emphyteuſis 16. Iunij 1636. coram bon. mem. Coccino,
281 §. ſecundo quia, vbi dicitur, quando Papa ſe fundat in facto
alieno, tunc præſumitur pro illius aſſertione, quamuis con-
282 trarium probari poſſit præſertim ſi motu proprio concedat,
iuxta Abb. in cap. dudum de priuileg. an autem contra gratiam
283 emanatam motu proprio, poſſit dari de defectu intentionis
in Principe, iam alibi deduxi.

In terminis verò de quibus loquimur, nempè quando Ro-
manus Pontifex diſpenſat cum aliquo circa pluralitatem be-
284 neficiorum ſimplicium, vt ea poſſit retinere, quamuis vnum
285 ſit ſufficiens pro eius congrua ſubſtentatione, quod hoc caſu
iuſta de cauſa Papa præſumatur moueri, latè comprobant
Alphonſ. Hoied. in tract. de incompatibilit. benefic. par. 1. cap.
19. num. 18. & ſeq. & Flamin. Pariſ. in tract. de reſignat. lib. 5.
quæſt. 6. num. 130. qui loquendo pariter in puncto, inquit,
286 quando Papa in hoc diſpenſat ſemper præſumitur ex iuſta
cauſa diſpenſare.

Nec circa hanc concluſionem in aliquo mirandum eſt,
287 nam regulariter præſumendum etiam venit pro ſententia,
vel decreto Iudicis, quod ſit interpoſitum ex iuſtis, & ra-
tionabilibus cauſis, vt probatur in l. Herennius §. Caia, ff. de
euic. & in l. ab ea parte in 2. reſponſ. ff. de probat. & in l. ma-
numiſſio per liberos, ff. de manumiſſ. vindict. Bald. in l. iuris
gentium §. quod ferè col. 1. in fin. in verſic. ſed numquid in iu-
dicijs ff. de pact. & in l. 2. §. fin. in vltim. quæſt. ff. ſi ex noxal.
cauſ. ag. & in l. ſi Præſes col. 1. in fin. verſ. quæro an præſuma-
tur C. de præd. minor. Specul. in tit. de emp. & vendit. in §.
nunc dicendum verſ. & breuiter, latè Andr. Alciat. de præ-
ſumpt. lib. 3. præſumption. 10. in princip. Menoch. eodem tra-
ctat. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 75. cum alijs abundè relatis
per Gabr. lib. 2. commun. concluſ. tit. de ſentent. concluſ. 5. per
tot. & adde Gratian. diſcept. forenſ. cap. 648. nu. 19. verſ. pro
decreti validitate præſumitur, &c. tom. 4. vbi etiam aliam
Doctorum cateruam adducit, & nuper admiſit Paul. Stai-
ban. iun. in ſuis reſolut. deciſiuis reſolut. 76. num. 31. vbi poſt
Surd. in deciſ. 106. num 9. & alios, inquit, pro decreto Iu-
dicis præſumi, ac quod cauſa ſit iuſtificata, & omnia geſta 288
ſolemniter, & ita ſæpiſſimè arbitrata eſt Rota, & potiſſi-
mum in recent. deciſ. 73. num. 3. verſ. pro decreto præſumitur
part. 5. recent. & deciſ. 76. num. 14. verſ. ſemper enim præſu-
mitur pro decreto Iudicis, & deciſ. 98. num. 8. verſ. præſum-
ptio, ſemper ſtat pro decreto Iudicis part. 6. & deciſ. 245. n. 6.
verſ. ſemper hoc præſumitur Iudex ſe informaſſe, cum præſu-
matur pro decreto Iudicis part. 7. recent. in quibus aliæ deci-
ſiones referuntur.

Si ergo pro decreto à quouis Iudice interpoſito ſtat præ-
ſumptio, à fortiori debet præſumi pro Romano Pontifice, 289
vt ex iuſta, & rationabili cauſa moueatur, cùm ipſe ſit
omnium Iudicum totius Orbis ſupremus Iudex, & Arbiter,
& cuius atteſtationi plena fides † eſt adhibenda, ſi ipſe di- 290
xerit ex iuſtis cauſis præfatam diſpenſationem proceſſiſſe per
text. in d. clem. litteris vnic. de probat. adeò quod hoc caſu
contrarium † probari non poterit, vt inquit text. in clem. 291
vnic. & ibi gloſ. in verb. feciſſe narramus, & ibi Anchar. col. 1.
Marſil. in l. 1. §. ſi quis dicetur col. 2. penult. ff. de quæſt. cum
alijs aggregatis per Ant. Gabriel. comm. concluſ. titul. de probat.
concluſ. 2. & adde Hieron. Ceuall. commun. contra commun.
quæſt. 897. num. 178. ibi, atteſtatio Pontificis maximè de facto 292
ſuo proprio, facit plenam fidem, itavt nec probatio in con-
trarium admittatur, &c. tom. 4. Vbi etiam inquit † diſpo- 293
ſitionem textus in d. Clem. vnic. de probat. extendi quoque
quoad ſupremos Principes ſuperiorem non recognoſcentes.
Vnde in alijs inferioribus Principibus prorogatiua d. Clem. 294
vnic. non intrat Gabr. commun. opinion. titul. de probat. con-
cluſ. 2. nu. 21. Maſcard. de probat. concluſ. 1227. n. 26. Barboſ.
ſuper d. Clem. vnic. num. 11. in fin. ibi, & ideo in alijs infe-
rioribus prærogatiua huius textus non habent locum, &c. de
de probat.

Ex ſupra ergo relatis congruè firmari poteſt, quod inte-
gra fides, ſupremo Principi ſuperiorem non recognoſcen-
ti aliquid † atteſtantis adhibenda venit, nam ei omninò 295
credendum eſt, & ſupponendum, iuſtas, ad ſic ſtatuen-
dum, vel diſpenſandum, cauſas interueniſſe, ita tenet Ant.
Gabr. comm. opin. titul. de iure quæſit. non tollen. concluſ. 4. &
hanc opinionem tenendam monet, eamque DD. dixiſſe com-
munem affirmat. Ab ore enim ſupremi Principis omne men- 296
dacium abhorret, cum plenus iuſtitia eſſe dicatur, nam,
& teſte Ariſtotele lib. 3. Politic. cap. 9. Princeps ſupremus eſt 297
quaſi DEVS inter homines. Et quemadmodum DEVS eſt
ipſa veritas, vt habetur apud Matth. Ego ſum, via, veritas,
& vita. Ita etiam veritate moueri præſumitur Princeps, non
† autem mendacio, vt ſcripſit Soccin. iun. in conſil. 69. n. 298
20. lib. 1. Menoch. de præſumpt. lib 2. præſumpt. 10. num. 4.
& ſeq.

Et in ſpecie, quod Principi aſſerenti ſe mouere ad ſic diſ-
ponendum ex cauſis legitimis, etiam in tertij præiudicium, 299
credendum ſit, reſoluunt Andr. Alciat. in tr. de præſump. regul.
3. præſump. 8. n. 8. Menoch. conſ. 100. ex n. 23 lib. 3. & Facliin.
ita firmiter tenens lib. 3. controuerſ. c. 65. in fin. quos DD. re-
fert, & ſequitur Additio noua ad Mulin. de primogenit. Hiſ-
pan. lib. 1. cap. 8. num. 32. vbi plura ad hoc deducuntur. Et in
terminis quod quando ſupremus Princeps teſtatur in ſua
† diſpoſitione, ſe diſponere ex cauſa publicæ vtilitatis, & 300
neceſſitatis, ita vt ei † credendum ſit, nec aliud quæren- 301
dum veniat, cum ſecundum Cornelium Tacitum lib. 4. An-
nalium, Principibus ſummum rerum iudicium Dij dederunt,
† ſubditis obſequij gloria relicta eſt, videatur D. Regens San- 302
felic. in ſua vnica diſcept. de donatiuo temper. bell. poſitu in fin.
tom. 1. ſuarum deciſ. à num. 5. ibi, in Principe ſemper præſu- 303
mitur veritas, &c. ſed manum de tabula.

Declara tamen loquendo de diſpenſatione ad retinenda
plura beneficia, vt Papa concedendo talem gratiam præſu-
matur ex iuſta cauſa ſe moueri, † id procedere in foro ex- 304
teriori, non autem in foro interiori, quo attento neceſſaria
eſt cauſa ad prædictam diſpenſationem, & ſic prædictam opi- 305
nionem intelligit, vt declarat Alponſ. Hoieda in tractat. de
benefic. incompatibilit. part. 2. cap. vlt. num. 42. verſ. quia reſ-
pondendum, &c. & optimè conſiderat Ioann. de Seleu. in
tra-

Digitized by Google

tractat. de beneſic. part. 3. *quaſt.* 39. *ſub num.* 20. vbi ait, quod
poſita diſpenſatione ad effectum obtinendi plura beneficia,
306 quorum vnum eſt ſufficiens † pro congrua ſubſtentatione,
præter iuſtam cauſam, quis non euadit periculum, nec in-
de reportat vtilitatem in foro conſcientiæ, cum alijs ibi ad-
ductis.

Et addo Petr. Lenaud. *in tractat. de priuileg. Doct.* qu. 88.
num. 175. vbi quærit vtrum Doctor, vel alius habens plura
beneficia, quando vnum ſufficeret, excuſetur propter diſ-
307 penſationem, & poſt multa, aſſerit, dum rationabilis non
adeſt cauſa, diſpenſationem non excuſare, quoad DEVM,
308 ibi, *nolo, inquam, te per Papa diſpenſationem excuſare, &c.*
Videndus eſt etiam Boer. *deciſ.* 286. vbi adducit plures mo-
dos, cum quibus poſſunt obtineri plura beneficia, & in fi-
309 ne deciſionis, ſic ait, *Væ † vobis cum iſtis fraudibus, dum
enim ſteterimus ante Tribunal CHRISTI, qui eſt ſcruta-
tor cordium, & cognitor ſecretorum, &c.* & ad hoc pariter
poſſunt videri quamplures Doctores quos refert Garz. *in tra-
ctat. de beneſ. par.* 1. *cap.* 5. *tit. de vacatione per aſſecurat. al-
ter. num.* 378. *verſ. & an obtinens plura beneficia ex diſpenſa-
tione Papæ, ſine cauſa tamen rationabili ſit tutus in foro con-
ſcientiæ, &c.* necnon addo Io. de Lignan. *in tract. de plura-
lit. beneſ. à num.* 18.

Poſſem modo longa ſerie referre plures caſus, in quibus
iuſtè diſpenſatur, vt quis plura beneficia poſſit retinere, li-
cet aliàs vnum eſſet ſufficiens pro congrua ſubſtentatione,
qui autem ſint DD. qui de hoc tractent, aliquos allegaui ſu-
prà *num.* 125. qui omnes caſus ad quinque reducuntur, &
310 ſunt, Nobilitas, Literatura, Neceſſitas, Vtilitas Eccleſiæ,
Meritorum prærogatiua, &c. ſuper quibus videndus eſt Na-
uarr. *in Manual. Confeſſor. cap.* 25. *ſub num.* 128. *&* 129. *&
in conſil.* 2. *de conſtitut. ſub num.* 40. *in antiq.* & ad longum
dilucidat Hoied. *in d. tract. de incompatibil. beneſic. part.* 2.
cap. vltim. à num. 46. *vſque ad* 63. & nuper R. P. Io. Angel.
Boſſ. *in ſuis Moralib. titul.* 7. §. 1. *à num.* 9. vbi ſeptem cauſas
enumerat.

Dubium tamen ingens eſt, quia cùm ſæpè inculcauerim
311 beneficia eſſe incompatibilia, quando vnum eſt ſufficiens
312 pro congrua ſubſtentatione, quamuis beneficia ſint † ſim-
plicia, & ſic quomodo perpendi debeat, beneficium eſſe
ſufficiens ad congruam ſubſtentationem, & breuiter etiam
in hoc me expediam, & reſolutiuè aſſero, non poſſe rectè
313 exiſtimari, † quantò egeat beneficiarius pro ſua honeſta
314 ſubſtentatione, quod intelligendum † eſt punctualiter,
nam paulò plus, vel minùs poteſt iudicari, vt dicit egregriè
S. Thom. 2. 2. *quaſt.* 185. *art.* 7. Io. Maio. *in* 4. *ſentent. diſtinct.*
24 *quaſt.* 1. & hoc explicatu difficile dicit Nauarr. in *Miſcell.
de orat.* 62.

Vera tamen, & recepta eſt opinio, cum hoc caſu certum
315 quid à iure non reperiatur definitum, nec certa regula ob
diuerſitatem perſonarum, & locorum tradi poſſit. Vnde
Iudicis arbitrio id fuiſſe relictum dicendum venit, ex innu-
meris in puncto relatis per Parif. *de reſignat. beneſic. cap.* 6. *lib.*
5. *num.* 133.

316 Prudens igitur Iudex arbitrabitur conſiderata perſonarum
qualitate circa nobilitatem, & claritatem natalium, cum
tunc maiori, & pinguiori egeat beneficio, vt probatur *in*
317 *c. de multa, & ibi ſcribentes de præb.* & notatur *in extrauag.
execrabilis,* §. *nos itaq. de præben. & ibi gloſ. in verb. generis
claritatem,* & faciunt adducta per Bartholom. Caſſan. *in
Cathalog. glor. Mund. part.* 8. *conſiderat.* 39.

318 Congruitque etiam, † quia qualitas alimentorum ex
perſonæ conditione debetur, vt probatur *in l.* 1. §. *mulier,
& in l. habitatio,* §. *ſeruus, ff. de vent. in poſſeſſ. mittend.* &
notat *Panorm. in cap. cum omnes, num.* 9. *de conſtit.* vbi mul-
319 ta adducit. Nobili enim debentur alimenta delicata, & non
veſci cibo ruſticorum, *can. non cogantur* 41. *diſtinct.* ita vo-
luit Bald. *in l.* 2. *in fin. C. quod cum eo, per text. in l. ſed & ſi
quid inædificauerit,* §. *ſufficienter, ff. de vſufruct.* cum alijs
320 † copioſè relatis per Surd. *in tractat. de aliment. tit.* 4. *quaſt.*
18. *num.* 8.

Notum eſt quoque, nobiles debere, precioſioribus ve-
321 ſtibus, & † ornamentis indui quàm ignobiles, vt voluit
Alberic. *in l.* 2. *Cod. quæ res vend. non poſſ.* exclamans aduer-
322 ſus populares diuites, qui ſe, & vxores in veſtibus æquant
nobilibus, per eum textum, & alios, quos ibi citat, quod
voluit etiam *gloſ. in extrauag. execrabilis, in verb. qui men-
dicant. de præbend. in extrauag. Ioann. XXII.* & aſſe-
rit Luc. de Penn. *in l. mulieres, col. penult. verſ. vigeſi-
mo octauo, Cod. de dignitatib. lib.* 12. & vide quæ dixi in
Annotat. *ad deciſ.* 460. *num.* 194. *part.* 4. *recent. tom.* 2.

Atque ex hoc fit, quod ſi nobilis vtili veſte ob inopiam
indutus, † verecundia eſt præpeditus domo egredi, vt ſuis 323
rebus ſupereſſet, reſtituitur in integrum, † vt iuſtè impe- 324
ditus aduerſus temporis lapſum, vt voluit Nicol. Neapolit.
in l. in eadem, ff. ex quib. cauſ. maiores per eum text. in illis
verbis, *vt ſine dedecore in publico apparere non poſſit.* Eſtque
generale, quod ea, quæ ſunt contra honeſtatem, vel læ-
dunt famam, exiſtimationem, vel opinionem, aut ſunt 325
contra bonos mores, non dicimus poſſe, *l. filius, & l. con-
ditione, ff. de condit. inſtit.* & ibi Bald. *& facit l. Nepos Pro-
culo, ff. de verb. ſigniſ.* & ideò Card. *in cap. perpendimus, de
ſentent. excommun.* dixit, quod omne indecens reputatur im- 326
poſſibile apud Theologos.

Notabile eſt pariter dictum Bart. *in l. vt vim ff. de iuſtit. 327
& iur.* vbi aſſerit non decere nobilem aufugere, ſi ſit inſulta-
tus etiam à ruſtico, & ideò eum occidendo, cum poſſet au-
fugere, non punitur de homicidio, idem tenet Bald. *in d. l.* 328
filius, ff. de condit. inſtit.

Nam quandoque verecundiæ pudor inducit neceſſitatem, 329
ad text. in l. pecunia, ibi, *verecundiam quoque pulſantibus
adſtringitur, &c. ff. de aliment. & cib. legat.* Hinc decidit Af-
flict. *deciſ.* 315. *num.* 9. quod vbi adeſt conſuetudo in Ciuita-
te, quod mariti antequam ducant vxores in domum pro- 330
priam, mittant iocalia, & veſtes, & verecundia eſſet, ſi
ea non mitteret, & tunc quod maritus facit ob verecundiæ 331
pudorem, dicitur neceſſariò facere, & hoc caſu non viden-
tur donatæ.

Quia videtur facere neceſſitate motus, & in neceſſitati-
bus nemo liberalis exiſtit, *l. legatum, ff. de adimend. legat.* 332
& benè firmat Ancharan. *in conſ.* 181. cum ibi allegatis, vbi
enim poteſt dari alia † coniectura, quàm donationis nun- 333
quam donatio præſumitur, *l. cum de indebito, ff. de probat.*
& potius error; vel fatuitas eſt cenſenda, quàm donatio;
ex multis congeſtis à Rota *deciſ.* 69. *à num.* 3. ibi, *donatio-
nis materia receſſit à praxi, vt ferè eius memoria deleta vi-
deatur, &c. part.* 7. *recent.*

Et quamuis voluntas coacta dicatur etiam voluntas, non 334
tamen poteſt aſſeri eam eſſe voluntatem ſpontaneam, nam
voluntas † coacta in ſuperficie habet volitionem, in me- 335
dulla verò habet nolitionem, vt inquit Bald. *in celebri con-
ſil. ſchiſmatis par.* 2. *num.* 13. *impreſſ. ante rubr. C. ſi quis ali-
cui teſta. probib.* relatus à Rota *deciſ.* 26. *num.* 44. *part.* 6.
recentior.

Vnde voluntarium non dicitur, quod ex Iudicis, vel ex 336
legis diſpoſitione fit, vt poſt Alber. & Ancharan. aſſerit Se-
baſtin. Medic. *in tractat. de caſib. fortuit. pral.* 1. *quaſt.* 1. *nu.*
25. Cancher. *deciſ. Pedemont.* 179. *n.* 2. ibi, *paria ſunt aliquid
coactè facere, vel metu, ne cogatur, &c.* Vincent. de Fran-
ch. *deciſ.* 55. *num.* 6. ibi, *paria ſunt, quod quis compellatur,
vel poſſit cogi, &c.*

Nam & actus voluntarius non dicitur, quando † fit ab 337
eo, qui poterat compelli, cum ſatis, ſuperque vulgatum,
& canonizatum ſit iuris illud axioma, quod paria ſint ali- 338
quid facere coactè, vel timore coactionis, nam compelli,
& ex rationabili cauſa timeri compelli, pari paſſu ambulant, 339
textus eſt apertus, & rotundus in l. nouiſſime 7. *ff. quod fal.
auth. tut.* vbi inquit Vulpian. quod paria ſunt, quod tutor
auctoritatem ſuam interpoſuit, † vt ſi auctoritatem ſuam 340
interpoſuit metu, ne ad hoc compellatur. *Verba textus ſunt,*
ibi, *Quod ſi compulſus aut metuens ne compelleretur, aucto-
ritatem ſuam accommodauerit, nonne debet eſſe excuſatus?
&c.* Et præſertim ſuper dicto textu videatur Bald. *num.* 2. vbi
nonnulla notabilia ex tali lege extrahit, & potiſſimum quod
paria ſunt fateri in tormentis, vel formidine tormentorum. 341
Item, quod qui ob timorem violat interdictum, non ſit ir- 342
regularis. Item, qui per torturam dicit falſum, non tenetur
de crimine, quia metus excuſat à dolo, *vt in d. text. & in* 343
l. immo ff. de liber. cauſ. reliqua vide ibi.

Hinc conſultus reſpondit Alexand. *in conſil.* 99. *lib.* 3. quod
matrimonium non poteſt dici liberè, & voluntariè contra- 344
ctum, quando ille qui illud contraxit probabiliter poterat
cogitare, quod ad illud contrahendum poterat compelli, vt
erat in caſu *d. conſil. Alex.* ex quo fuit repertus quidam mu-
lierem carnaliter † cognoſcentem, & cum fuiſſe à conſan- 345
guineis mulieris aggreſſus cum armis, ac malè tractatus, &
cùm deinde depoſitis armis, voluerunt vt ille, cum muliere
contraheret matrimonium, & quamuis ille placidè, & blan-
dè cum dictis conſanguineis fuerit locutus, & in deſponſatio- 347
ne oſculatus fuerit mulierem, attamen reſpondit Alex. quod
hoc

Digitized by Google

348 hoc non purgat metum, † donec enim ille, qui apparen-
ter contraait ſuit illa domo debuit timere, ne ille compelle-
retur ad contrahendum matrimonium cum ea, & ad hoc
adducitur ſatio in d. text. leg. nouiſſimè, ff. quod ſalſ. tut. &
præſertim videatur ſub num. 6. ibi, debuit timere ne compelle-
retur, paria enim ſunt, quod quis compellatur, vel timeat
compelli, &c. Congruitque vulgatum illud dictum Senecæ
in Traged.

Peior eſt bello, timor ipſe belli.

Hinc etiam firmat Io. Andr. in cap. bona fides, de reg. iur.
in 6. quod ſi quis ſoluat, nulla coactione, vel ſententia
349 præcedente, dicitur ſanè inuitus ſoluiſſe, ſi ſciebat cogi ad
ſoluendum poſſe, ſequitur Fellin. alia ad propoſitum addu-
cendo in cap. cum M. Ferrarienſ. num. 37. vbi etiam Dec. de
conſtitut. & ſedulò reſpondit Decian. in conſ. 69. num. 19. lib.
350 2. vbi conſuluit, quod retrouenditio non poteſt dici volun-
tariè facta, licet nulla præcedente coactione fuerit facta ſi
probabiliter ad id emptor poterat cogi, vbi etiam aſſerit ad
hoc eſſe optimum text. in d. leg. l. nouiſſimè, ff. quod cum falſ.
tut. auth. & vt ſubdit idem Decian. num. 22. quod nemo te-
351 netur temere litigare, & nullam, ac iniuſtam cauſam de-
fendere, cum ſciat tandem, ſe omninò cogi poſſe, vt no-
tant Bart. & Bald. in l. Henricus, §. 1. ff. de euict. & Bald. in
l. emptor, & in l. ſi cum quæſtio, C. eod. Plures DD. ſuper di-
cto articulo quod paria ſunt, aliquid facere coactè, vel me-
tu coactionis, referunt Adden. ad Iudic. Damboud. in tract.
de loc. commun. parium, ac ſimilium, ſub tit. compelli, & ex
rationabili cauſa compelli timens paria ſunt, & ſub tit. con-
feſſio facta in ipſis tormentis, & confeſſio extorta metu pœ-
na, æquiparatur, & ſub titul. facere aliquid coactè, & aliquid
facere metu coactionis, paria ſunt, & tandem ſub titul. Mi-
nari cædem ſtricto gladio ferire aliquem ſtricto gladio, paria
ſunt, vel ſaltem valde affinia, &c. ibique latè Add. & addo
Carp. ad ſtat. Mediolanen. ad cap. 420. vbi etiam aſſerit,
352 quod quis voluntariè non dicitur compromittere, ſi com-
promiſſum factum fuerit inter eos, qui ad illud poterant co-
gi. Videatur etiam Steph. Grat. diſcept. forenſ. cap. 544. à
nu. 22. ibi, cum ſpontè id dicatur fieri, quod fit motu proprio,
353 & ad nullius petitionem, &c. cum alijs allegatis per Rotam
deciſ. 378. num. 9. ibi, ſatis coactè, ac compulſum vendidiſſe
cenſetur, cum iuſte metuens, ne compelleretur, vendidit,
&c. par. 5. recent. tom. 1.

354 Sed ne domum redire obliniſcar, Vnde nunc recto tra-
mite reaſſumo, quod dicebam ſupra à num. 327. quo nobilis
ſi ſit inſultatus à ruſtico, cum ſit ei dedecus aufugere, ideò-
que ſi ſequatur homicidium, non veniat puniendus pœna
355 ordinaria, cum & alias crudelis ſit, qui famam ſuam negli-
git, can. nolo 12. quæſt. 1. l. ſemper, & ibi notat. ff. de rit.
nupt. & can. ſi iuſta, de offic. Ordin. & notatur in cap. non de-
bet, de conſang. & affin. & in can. Nicena diſtinct. 31. cum
alijs allegatis à Rota in cauſa Meleuitana Antianitatis 1.
Martij 1638. coram bo. mem. Pirouano §. Prima namque verſ.
honor diuitijs quibuſcumque præferendus, &c. Supradictam-
que doctrinam Bart. ſecutus eſt Petr. Gerard. de Petraſanct.
in ſingul. 82. incip. Quæ ſunt contra, num. 5. verſ. nobilis ſi eſt
inſultatus à ruſtico, &c. cum alijs relatis per Franciſ. Viu.
deciſ. Audient. Baren. 46. nu. 12. verſ. nobilis à plebeo aggreſ-
ſus ad euitandum alapam, vel pugnum, poteſt eum occidere,
&c. & latius in deciſ. 399. per tot. Videndus eſt etiam Tiraq.
in tract. de Nobilit. cap. 2. à num. 48. & 37. num. 160. & in
puris terminis noſtris, vt nobilitatis ſit habenda ratio in iu-
356 dicando beneficio ſufficienti quoad congruam ſuſtentatio-
nem diſſerūt Alphonſ. Hoied. in d. tract. de incompatibilit. be-
nefic. par. 1. cap. 19. à n. 27. Flam. Pariſ. de reſignat. benefic. lib.
5. d. cap. 6. num. 151.

Rurſus prudens Iudex, in cuius, vt dixi, religione po-
ſitum eſt arbitrari, quando beneficium dicatur ſufficiens pro
357 congrua ſuſtentatione, vltra conſiderationem nobilitatis,
oculum quoque habere debet circa merita doctrinæ, ac pro-
358 bitatis, item ad qualitatem loci, & temporis, ac alias ſimi-
les circumſtantias, ea allegatis à Rota coram bon. mem. Bu-
ratto deciſ. 248. num. 4. & in effectu hanc tradit normam Na-
359 uarr. in Miſcellan. orat. cap. 62. num. 146.

Primò beneficium dicitur ſufficiens ſimplici Clerico, &
360 ſano, ſi valeat ad minus, vt ſufficiat reditus ad alendum
mediocriter ſe, & vnum miniſtrum, & vnum coquum fo-
361 carium, † & ad conducendam habitationem ſibi neceſſa-
riam.

Secundò beneficium dicitur ſufficiens nobili etiam infe-
362 rioris gradus, & magiſtro Theologiæ, ac Doctori legum
mediocris litteraturæ, vt ſufficiant reditus ad alendum ſe,
& duos miniſtros, & vnam equitaturam, † & vnum co- 363
quum focarium, & ad conducendam habitationem dignio-
rem, ea qua eget Clericus. Hinc dixit Compoſtell. in cap.
cum adeo, de reſcript. quod non † dicitur beneficium ſim- 364
plex ſufficiens nobili, ſi non poteſt nutrire equum.

Tertiò dicitur beneficium ſufficiens nobili mediocris ordi-
nis, puta filio, vel fratri † Baronum, vel Vicecomitum, 365
&c. vel Magiſtro, & Doctori excellenti, vt ſufficiant red-
ditus ad alendum ſe, quatuor miniſtros, vnum coquum, 366
& vnam equitaturam, & ad conducendam habitationem
digniorem, qua egent ſupradicti.

Quartò dicitur beneficium ſufficiens nobili, puta filio,
† vel fratri Ducis, Marchionis, vel Comitis, &c. vt fru- 367
ctus ſufficiant ad alendum ſe, octo miniſtros, duas equita- 368
turas, & vnum coquum, & habitationem ſplendidiorem
prædictorum. Ex quibus quatuor capitibus quidnam per-
pendendum, & conſiderandum veniat ſcitè colligit Flam. 369
Pariſ. in tract. de reſignat. benefic. lib. 5. d. cap. 6. à num. 158.
cum pluribus alijs ibi per eum allegatis.

Addò tamen, & zelanter moneo, ne quis in hac † peri- 370
culoſa materia ſe decipiat quemlibet per ſe benè ſciet, an ne-
ceſſitas eum cogat ad retinenda plura beneficia, & an vnum
ei ſufficiat pro congrua ſuſtentatione. Item ſi ſit in eo præ- 371
rogatiua meritorum. Item ſi hoc faciat, vt lautius viuat, vt
canes, & aues rapaces nutriat, vt parentibus pro mercatu-
ris ſuis faciendis ſubueniat, vt locupletari poſſint, vique ad 372
maiorem dignitatem (huiuſmodi ſua beneficia permutan-
do) perueniat, puta ad Epiſcopatum, † aut alias, theſau- 373
ros aggreget, aut ex alijs ſimilibus cauſis quærat retinere plu-
ra beneficia.

Vnde quilibet vigili oculo in hac materia formidet, quia 374
vt in puncto ait Boer. deciſ. 286. num. 14. in fin. ibi, Væ vo-
bis cum iſtis fraudibus, &c. cum alijs ſupra relatis, quando
quis erit ante Tribunal DEI propria conſcientia accuſabit,
omniaque patefaciet.

Narratur de Ferdinando Primo Imperatore, qui mirè
delectabatur † horologijs affabrefactis, & rotundatis. Erat 375
ei magnus horum numerus, & artificioſa varietas. Quare
animi gratia, loquaci † hoc auro menſam impleuit, & ve- 376
lut mercem venditurus, ordine collocauit, gratum aulico
comitatui ſpectandum. Vbi ſatis datum oculis, ad collo-
quium factus receſſus. Vnus interim non ſpectator tantum, 377
ſed ſubreptor, furandi libidine, an occaſione impulſus, vnum
ex horologijs raptim in caligas abdidit tenaci manu.

Obliquo id oculo deprehendens Cæſar, hominem ad ſe
vocatum vario ſermone, ad id horæ ſpatio detinuit, dum 378
ſonorum illud aurum intra caligas loqueretur, & horam
nunciaret. Erubuit data † pulſatione, miſer, vel inuitus 379
& totam faciem rubore perfuſus, ſiue voce confeſſus eſt fur-
tum, Cæſar rubore illo contentus, liberaliſſima conniuen-
tia, reum furti abſoluit.

Huic furi, ſimiles ſunt prædicti, qui plura beneficia † ir- 380
rationabiliter, & ſine iuſta cauſa auidè quærunt cumulare,
& credunt ſe eſſe tutos mediante diſpenſatione ſine iuſta
cauſa obtenta, aut conſuetudine, quam infra improbabo,
& ſic quieto, & pacato ſtant animo, & ſomniando ſe plura
beneficia, bona † conſcientia poſſe retinere, illiſque abu- 381
ti. Sed heu miſeri tandem, elapſa vitæ hora, horologium,
ſeu conſcientia loquetur, & iniuſtitiam præfatæ retentionis
clariſſimè demonſtrabit.

Antequam ergo pulſet fatalis iſta hora mortis, quiſquis
in ſtatu ſalutis non eſt, ex cauſa dictæ iniuſtæ retentionis be-
neficiorum, † quid facere debeat, non credo ei eſſe igno- 382
tum. Abſit, vt æterna ſalus propter delicatiorem victum, &
ornatiorem veſtitum, ſeu ampliorem familiam, in dubio 383
ponatur, eſſetque conſentaneum, vt ſicut patimur, ob ſo-
lam opinionem eorum, † qui in medicina ſcripſerunt, ſan- 384
guinem minui, pluraque alia nobis inſipida, & ſatis faſti-
dioſa propinari, ne ſalus corporis periclitetur, cum ſæpè eue-
niat ipſis Medicis ſcriptoribus, aut alijs medicis, qui ipſorum
opinionem in nobis † experiuntur, errantibus, non ſo- 385
lùm liberari à morbo, ſed eadem phlebotomia, qua ſanari
credebant, mori, ac periclitari infirmos, quare Medicus
ille, qui relicta medicina, totum ſe picturæ applicauit, fuit
expertus, picturam, † & medicinam eſſe contrariam, 386
quia error Picturis ab omnibus ſpeculatur, & ſemper obſtat,
error verò † Medici, cum ipſo cadauere ſepelitur, & am- 387
plius de eo, non quæſitur. Nam & Medicis occidendi da-
ta impunitas videtur. Hinc Diogenes Cynicus, vt refert
Laer-

Laertius *in eius vita*, cùm vidiſſet ignauum Luctatorem,
medicinam profitentem, ſubridendo dixit ei,
Numne? talem profeſſionem ſuſcepiſti, vt eos proijcias,
qui te iam proijcierunt.
Quaſi Medici ſæpiùs ægrotantes interimant, quam cu-
rent. Hinc ille medicinæ Reſtaurator egregius Galenus
lib. 2. de art. curat. dictum illud pro vice prouerbio citat, *Mor-*
bus quidem curatus eſt, homo autem obijt. Aliqua quo ad Me-
dicos, *iam deduxi in meis Reſolution. Practicabil. in pralud.*
à num. 496. vſque ad num. 515. Medici enim in malis, cæca
inuentione cæcutiunt, & Medicis numquam benè eſt, niſi
malum ſit quam plurimis, ſed ad nos. Si igitur vt dixi ob ſo-
lam opinionem Medicorum quis patitur minui ſanguine, ne
ſalus corporis periclitetur, ita ſequendo opinionem ſancto-
388 rum, vel inſignum Doctorum ob ſalutem animæ † pecu-
niam minui aliaque, & ſic corpori moleſta, tolerare.
Cùm ex hoc, nullum nobis corpori, nec animæ timeri
389 poſſit periculum, ſed animæ poſt obitum, & corpori poſt
reſurrectionem certior, & ſecurior ſalus æterna promitti-
tur, atque ita in puncto ratiocinatus eſt inſignis Doctor, &
bonus Paſtor Io. Bernard. Diaz de Lug. *in eius prax. crimi-*
nal. Canon. cap. 42. titul. benefic. plur. poſſid. circa med. verſ.
Nec enim æterna ſalus, &c. plura etiam ſuper hoc congerit
Io. de Selu. *in tract. de benefic. part. 3. quæſt. 39. à num. 13.* &
adde Rebuſ. *in praxi titul. de incompatibilit. benefic.* præſer-
tim *à num. 20. verſ. vix poſſunt plura beneficia ad vnum per-*
uenire.
Videmus etiam ferè receſſiſſe ab aula in foro contentioſo
390 † pœnam à ſacris Canonibus impoſitam illis, qui habent
plura beneficia, quamuis ſimplicia, quorum alter eſt ſuffi-
ciens ad congruam ſuſtentationem, nempe pœna priuatio-
nis ſuperfluorum, ſicuti probat *text. in cap. conquerente de*
cleric. non reſiden. Abb. *ibi in 3. notab.* Vbi ſedulò dicit valdè
391 notabile, & † numquam obliuioni tradendum, & dicit
eſſe caſum ſolemne priuandi aliquem beneficio ſuo, licet
vellet in eo reſidere.
Iuſtiſſima quidem eſt pœna iſta, licet his temporibus inu-
ſitata, non quia vires amiſerit, ſed ex negligentia, pro
vt amaro animo inclamat Epiſcop. Diaz. *in d. prax. cap. 42.*
Antequam tamen ad materiam conſuetudinis deueniam,
an eius potentia ſit talis, vt poſſit excuſare retinentes plura
beneficia, quorum vnum ſit ſufficiens pro congrua ſuſten-
tatione. Illud pro complemento ſupradictorum ſubnectam,
392 vtrum in iudicanda † beneficij ſufficientia ſit habenda ra-
tio ad bona patrimonialia, ſeu quaſi, quoties aliàs habet cle-
ricus extra redditus beneficiorum, ita vt ſi redditus dicti be-
neficij, ſufficiant ſimul cum redditibus dictorum bono-
rum ad congruam ſuſtentationem, dicatur beneficium ſuf-
ficiens.
393 Et primo aſpectu † videtur dicendum dd. bonorum ha-
bendam eſſe rationem, quia *vt habetur in texta can. cle-*
394 *ricos 2. quæſt. 2.* ibi, *clericos autem illos conuenit Eccleſia ſti-*
pendijs ſuſtentari, quibus parentum, & propinquorum nulla
ſuffragantur bona, qui autem bonis parentum, & opibus ſuis
ſuſtentari poſſunt, ſi quod pauperum eſt, accipiunt ſacrilegium
profectò committunt, & facit text. in can. illi autem 12.
395 *quæſt. 1.* & ſic propter præfatam, † & ſimiles rationes, hanc
opinionem affirmatiuam tutati ſunt, Andr. Sicul. *in cap. poſtu-*
laſti col. penult. & ibi etiam Philipp. Dec.
Contraria tamen opinio negatiua, quod in conſideranda
396 beneficij ſufficientia non eſt habenda † ratio bonorum pa-
trimonialium, vti communis canonizata reperitur, eiuſque
ratio in promptu eſt, quia beneficiarius, eccleſiaſticum be-
397 neficium, & patrimonium habens † poteſt, in proprios
vſus beneficij redditus expendere, & licitè propria bona con-
ſeruare, vt eſt auctor Innocent. *in cap. Epiſcopus nu. 2. verſ.*
benè licet bona ſua conſeruare heredibus, & bona Eccleſiæ ex-
pendere, &c. de præben. & dignitat. quem ibi ſequitur Pa-
norm. & etiam Felin. *n. 6.* idem Felin. *in cap. poſtulaſti de re-*
ſcript. Franciſc. Sarmien. *Rota Auditor in tractat. de reddit.*
Eccleſiaſt. par. 1. cap. 1. num. 28. Couarr. *in cap. 1. num. 2. de*
teſtament. qui omnes dicunt hanc eſſe communem ſenten-
tiam, & eam ſequitur Domin. de Sot. *in lib. 10. de iuſtit. &*
iur. in quæſt. 4. art. 2. & Martin. Nauarr. *in Apologia de red-*
dit. Eccleſ. part. 1. cap. 1. nu. 1. vbi dicit eam eſſe communem
ſententiam Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 5. cap. 6. num. 154.*
vbi alios adducit quibus adde Proſper. de Auguſtin. *in addit.*
ad Summam Bullarij Quarant. in verb. Beneficiorum reſi-
gnat. §. Octaua cauſa verſ. an in iudicanda beneficij ſufficien-
tia, debeat haberi ratio bonorum.

Ratio verò præfatæ communis ſententiæ eſt, quia pars
† redditúum bonorum Eccleſiaſticorum, quæ ſufficiens ſit 398
miniſtris, per canones antiquos conſtituitur, *vt in can. Ec-*
cleſiaſt. 13. qu. 1. & notat Abb. *in cap. de his Eccleſ. ædific.* &
S. Thom. *ſecund. ſecundæ quæſt. 185. artic. 7. in reſponſ. ad ſe-*
cund. & Io. Maior. *in 4. ſentent. diſtinct. 24. in quæſt. 27. &*
quæſt. 20. & idem etiam tenet Couarr. *in cap. cum in officijs n.*
2. de teſtament. Alphonſ. Hoied. *in tractat. de incompatibil.*
benefic. d. cap. 19. part. 1. num. 42. Et ideò beneficiarius ſer-
uiens † Altari, & Eccleſiæ dignè hanc mercedem, & fru- 399
ctus percipit, qui à Canonibus, aut Prælatis ſibi diſtribuunt,
vt probatur *in canon. penult. 1. quæſt. 2. & in cap. cum ſecun-*
dum 16. ibi, *qui altari ſeruit, &c. de præbend. & dignit.* &
tractat Bellett. *diſquiſit. cleric. par. 1. titul. de bon. cleric. §.*
6. nu. 5. & adid etiam facit text. in auth. vt determinatus ſit
num. cleric.
Operarius quippe † dignus eſt mercede ſua, *can. quicum-* 400
que 12. quæſt. 2. vbi diſponitur, quod Prælatus res Eccleſiæ
alienare poteſt pro remuneratione † meritorum in Eccle- 401
ſiam collatorum, vt per Tiraquell. *in l. ſi vmquam verbo do-*
natione largitus, num. 27. C. de reuocand. donat. & per Re-
doan. *in tractat. de reb. Eccleſ. non alienand. quæſt. 22. num.*
23. & 24. Alex. *conſ. 55. num. 6. lib. 1.* admiſitque *Rota in cau-*
ſa Gerunden. Scribaniæ 1. Iulij 1637. coram bon. mem. Mer- 402
line eſt deciſ. 253. n. 3. par. 7. rec. & latè tractat Borell. *in ſum.*
deciſionum tit. 16. à n. 12.
Vlterius æquitati repugnaret, quod † labor eſſet ſine 403
remuneratione, & fructu, *can fin. & ibi gloſſ. in verb. la-*
borem 7. quæſt. 1. & congruit illud Matth. *cap. 19.* ibi, *Quid*
ergo erit nobis? & ratiocinatur Surd. *in tractat. de aliment.*
titul. 1. quæſt. 59. num. 2. Rebuff. *in l. Barbarius num. 8. ff. de*
offic. Prætor. Mexi. *in tract. de tax. pan. concluſ. 2. num. 87.*
Valaſc. *concluſ. 125. num. 2.* Bobadil. *in ſua politic. lib. 1. cap.*
13. nu. 48. Gonzal. *ad reguſ. 8. Cancell. gloſſ. 4. num. 17.* Aloyſ.
Ricc. *in prax. aurea reſolut. 439. num. 2. & 3.*
Ex ſupradictis ergo clarè ſequitur, quod poteſt beneficia-
rius ſtipendia Eccleſiaſtica ſanctis laboribus † debita, & in 404
præmium conceſſa, in alimenta, ipſius conuertere, inta-
ctis pro ſe relictis bonis matrimonialibus, & ita puto reſolu-
tiuè eſſe retinendum, prout etiam aduertit Hoied. *d. cap. 16.*
de incompatib. benefic. part. 1. num. 42. vbi quoque reſpon-
det argumentis contrarijs in hoc particulari à nonnullis
DD. factis.
Subnecterem modo plura circa præfatam opinionem,
eoque libentius, quia opinio iſta negatiua à multis Docto-
ribus oppugnatur, & forſitan etiam expugnatur, ſed quia
firmata iam ſententia † optimis fundamentis reperitur 405
roborata, eſtque etiam communis, vnde non audeo con-
tradicere.
Putabam tantum ſuadere, quod clericus, qui ſufficiens
habet patrimonium, beneficium accipere renueret, & hic 406
facit generoſum reſponſum egregij I. C. Ioannis de Ligna-
no, qui Clementi V. offerenti ei Prælaturas Eccleſiaſticas,
dixit, ſe nolle viuere de ſanguine CHRISTI deſtinato pau- 407
peribus, ſed de ſudoribus manuum ſuarum, ex quo DEVS
ei conceſſerat gratiam, vt viueret de labore proprio, & ita
ipſemet reſpondiſſe teſtatur *in tract. de pluralit. benefic. in fin.*
id etiam refert Card. Iacobat. *in tractat. de Concil. lib. 2.*
art. 2. n. 70. verſ. reſpondit ſe nolle viuere de ſanguine CHRI-
STI, &c. expendi pariter, & adduxi eamdem ſententiam
in annot. ad deciſ. 460. num. 99. & ſeq. part. 4. recentior. tom. 2.
vbi habes, quando Clerici habentes patrimonium poſſint vi- 408
uere de bonis Eccleſiæ.
Putabam enim, vt dixi, plura circa tale monitum archi-
tectare, & maximè, quando clericus habens ſufficiens pa- 409
trimonium, beneficium accipit, ad hoc vt eius fructus, &
redditus expendat in vſus proprios, & ſuum patrimonium 410
patrimonizare, ſed quia certò ſcio, quoad pleroſque me in
arena ſeminaturum, ideòque tranſeo cum relata iam com-
muni opinione. Animaduertendo tantum quod quando
pauperes eſſent in maxima inopia, clericus ſalua conſcien- 411
tia non poteſt expendere præfatos fructus, & redditus be-
neficij in proprios vſus, ſed tenetur eos in pauperibus ero-
gare, vt aduertit Couarr. *in cap. 1. nu. 2. in fin. de teſtament.*
ex doctrina S. Thom. *ſecunda ſecundæ quæſt. 185. artic. 7. ad*
tertium. Tandem dubium excitabo an in iudicanda ſufficien-
tia beneficij verum ſit valens alicui pro eius congrua ſubſten-
tatione computandæ veniant diſtributiones quotidianæ, &
affirmatiuè reſpondet, quando ſunt certæ, Garz. *de benefic.*
part. 11. cap. 5. num. 321. cum ibi allegatis. Videamus, &

nunc

nunc an adſit aliud medium, ex quo poſſit defendi, quod retinens plura beneficia, quorum vnum eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione licitè id faciat.

412 Et ad Mundi Tyrannani, nempè ad conſuetudioem me
vertam, & ſic omnem mouebo lapidem in hac materia retentionis plurium beneficiorum etiam ſimplicium, quorum
413 alterum eſt ſufficiens ad congruam vitæ ſubſtentationem, ad
effectum perſcrutandi, an talis retentio ſuperflua, poſſit
aliquo modo etiam in animæ iudicio excuſari. Quare ſecundum nonnullos DD. licitè poſſunt retineri plura beneficia
414 ſimplicia, reſidentiam non requirentia, † ſi id pura mente
fiat, non propter auaritiam, aut ambitionem, vel aliam
cauſam illicitam, idque ſaltem ex conſuetudine nota, quam
415 Papa ſcit, & tolerat, & conſequenter excuſat, & reddit
licitam dictam pluralitatem, & ita tenuit Innocent. in cap.
cum iam dudum de præbend. num. 2. & 3. & in cap. fin. de cleric. non reſident. num. 1. Cardin. Zabarell. in d. cap. cum iam
dudum de præbend. & in Clement. gratiam nu. 12. de reſcript.
& gloſ. in d. Clem. gratiam, Lap. alleg. 35. ſeu 36. nu. 1. & ibi
Mandoſ. in additione Rebuff. in prax. benefic. tit. de diſpenſ.
& in repet. cap. extirpanda, §. qui vero de præbend. vbi ait,
416 dictam opinionem communem eſſe, & ab ea non eſſe recedendum, nec in conſulendo nec in iudicando, Nauarr. in
manual. cap. 25. num. 129. & de Oration. in Miſcell. 60. num.
12. & 13. & vt inquit Garz. de benef. par. 11. cap. 5. num. 265.
poſt gloſ. & Card. opinionem Innocent. in d. cap. fin. ſeruat
417 conſuetudo, quam Papa ſcit, & tolerat, & aliter dicendo,
totus Mundus damnatur, & confirmat Sotus de Iuſtit. & iur.
lib. 3. quæſt. 6. artic. 3. concluſ. 4. vbi ait, validam eſſe talem
418 conſuetudinem † ex rationibus ibi adductis, quas quoque
adducit Reu. P. Angel. Boſſ. in ſuis moralib. titul. de Benefic.
par. 1. tit. 7. §. 1.

Contraria tamen opinio, quod conſuetudine non poſſit
420 induci, vt quis plura beneficia validè poſſit retinere, etiam
ſimplicia quorum vnum ſit ſufficiens pro congrua ſubſtentatione tenent multi DD. & præſertim gloſ. in cap. dudum 2. in
verb. intitulatum, & in verb. retinere de elect. vbi etiam Abb.
num. 36. & in cap. extirpanda, §. ſi verò num. 3. de præbend.
Bernard. Diaz. in practic. criminal. Canonic. cap. 47. num. 5.
& ibi Salzedo in addition. in littera C. Flamin. Pariſ. in tractat. de reſignat. benefic. lib. 3. quæſt. 1. nu. 138. & lib. 5. quæſt. 6.
num. 115. cum alijs allegatis per Hoied. in tractat. de pluralitat. benefic. part. 1. cap. 19. num. 1. & copioſiùs per Garz. in d.
tractat. de Benefic. part. 11. cap. 5. num. 268. vbi plena manu
quam plures DD. adducuntur, & etiam num. 270. apertè
421 firmat, quod communis obſeruantia, & conſuetudo non
valet, nec excuſat retinentem plura beneficia, quando vnum
eſt ſufficiens pro congrua ſubſtentatione, & plures DD. ibi
ad hoc congeruntur.

Et ſi quæratur ratio quare ad hoc non releuet conſuetudo
422 ea in promptu eſt, quia, vt quis poſſit † retinere plura beneficia, cuiuſcumque generis ſint, quando vnum ſatis eſt ad
423 commodam ſubſtentationem, hoc repugnat rationi naturali, vt ſatis ſupra oſtendi, cùm rationi naturali ſimpliciter
non poſſit derogari per conſuetudinem, vt benè ratiocinatur
R. P. Io. Angel. Boſſ. in d. ſuis Moralib. tom. 1. de Benefic. titul. 7. §. 1. num. 31. cum ibi allegatis. Ergo inualida erit quæ-
424 uis conſuetudo. Tamen quidquid ſit de iure Canonum, in
quibus terminis ſatis probabilibus cauſis non eſſet magnum
negotium defendere validam eſſe talem conſuetudinem,
etiam in foro conſcientiæ.

Verùm enimverò inanis hodie videtur talis diſputatio,
nam quatenus adeſſet prædicta antiqua conſuetudo, & ex-
425 cuſaret † modo tamen ea ſublata remanet per Sacrum Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 17. vbi expreſsè determinatur, ac clarè ſtatuitur generaliter, & indiſtinctè, ibi,
Vt in poſterum vnum tantum beneficium Eccleſiaſticum ſingulis perſonis conferatur, etiamſi Cardinalatus honore fulgeant,
quod tantum in caſu ſingulari limitatur, ibi, *quod quidem ſi
ad vitam eius cui confertur honeſtè ſubſtentandam non ſuffi-*
426 *ciat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens dummodo
vtrumque perſonalem reſidentiam non requirant, eidem conferre, &c.*
427 Quæ verba † cum ſint clariſſima tenuunt ſumere aliquam
interpretationem, vel conſuetudinem in contrarium. Lex
428 enim ſemper loquitur, quod magis dicendum eſt in caſu noſtro, cum ea ſit Conſtitutio Concilij Generalis, quibus
429 Conſtitutionibus Conciliaribus Romani Pontifices non ita
facilè ſolent derogare, & quare, iam latè deduxi ſupra
in Annotat. ad dec. 90. à nu. 175. in hac eadem par. 9. rec.

Et loquendo in terminis, quod Concil. Tridentinum era-
dicauerit † prædictam conſuetudinem, & opinionem Inno- 430
centij de qua ſupra num. 414. non eſt, nec leuiter dubitandum, & ſic plures DD. apertè faſſi ſunt, & præſertim Iacob. de Graff. deciſ. aur. caſ. conſcient. lib. 2. cap. 197. num. 32.
ibi, *hodie tamen huic conſuetudini antiqua derogatum eſt* per
Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 17. vbi in poſterum, &c. & benè
etiam per Garz. de Benefic. d. cap. 5. num. 172. ibi, *in hac re
mihi videtur, quod ante Concil. Tridentinum, &c.* Reu. P.
Diana in ſuis Reſolut. Moral. part. 10. in Miſcell. tractat.
13. & 3. reſolut. 1. §. 1. *Non deſeram tamen*, ibi, *Poſt Tridentinum tamen, &c.* vbi poſt Boſſ. in d. titul. 7. §. 1. num. 36.
aſſerit, quod licet iure Canonum inſpecto; præualere † poſ- 431
ſit dicta opinio, quod poſſit ſubſiſtere conſuetudo retinendi
plura beneficia, quamuis vnum ſit ſufficiens, & quod ea valeat etiam in foro conſcientiæ. Attamen poſt † Tridenti- 432
num, quando tamen vnum beneficium eſt ſufficiens, omninò requiritur Papæ diſpenſatio, vt plura beneficia etiam ſimplicia haberi poſſint, vtroque foro † inſpecto. Et tandem 433
poſt ipſum Boſſ. vbi ſupra num. 37. notat diſpenſationem Papæ circa dictam pluralitatem beneficiorum, quamuis magna pecuniarum ſumma obtentam, quo quidem ad forum 434
externum valere, & prodeſſe, non autem, quo ad forum
conſcientiæ, licet etiam pro eodem foro fuerit obtenta,
nam quo ad dictum forum vltra Papæ diſpenſationem, requiritur etiam cauſa legitima, vt ſupra iam deduxi.

Concludere iam tempus eſt, & abrumpere filum huic diſcurſui, ſupradicta enim tam latè deduxi, vt illi, qui plura beneficia inſatiabili ſiti deglutiunt eaque venantur, conſiderent
in quo miſerabili ſtatu reperiuntur. Nam vt prudenter ſcri- 435
ptum reliquit Venerabilis Petrus Epiſcopus Cameracenſis,
vt ſupra dixi, in Annotat. deciſ. 90. n. 23. in hac eadem parte,
quod pro toto auro Arabiæ, vna tantum nocte duo tantum
† beneficia non retinuiſſet, & quantumuis certò ſci- 436
uiſſet, de mane vnum illorum perſonæ idoneæ eſſe reſignaturum.

Quare materia iſta eſt ſatis periculoſa, & lubrica. Vnde
in facti contingentia videat vnuſquiſque quid faciat, & vi- 437
ros doctos, ac DEI memoriam habentes conſulat, & non
inſulsè dicat, ILLE, AVT ILLE HOC FACIT. Nam & 438
apud nos ſatis eſt vulgatum illud iuris elementum, *Quod Legibus, & non exemplis eſt iudicandum*, vt clamat textus famigeratus in leg. nemo 13. C. de ſentent. & interlocut.

Et quatenus quis ceruiciosè, ac obſtinato animo exemplis
† iudicare vellet, ideòque ſi ſupra relatas rationes eum non 439
mouerent, terrearur ſaltem horribilibus exemplis in hac materia relatis per diuerſos † Auctores à me ſupra adductos in 440
principio Annotationis nu. 68. & vnum retuli in d. Annotat.
ad deciſ. 90. à num. 30. Quare concludam vnà cum Doctore
Gentium Paulo Apoſtolo, ſcribendo ad Theſſalonicenſes 2.
cap. 5. nempe

Omnia probate, & quod iuſtum eſt, tenete.

Paulus Rubeus.

R. P. D. CARRILLO,

Poſteà Præſide Valliſoletano.

Bononien. Fideicommiſſi de Bologninis.

Luna 29. Februarij 1644.

ARGVMENTVM.

Teſtator, quando ad fideicommiſſum vocauit deſcendentes legitimos, & naturales, ac de legitimo matrimonio natos, an in eo admittantur legitimati, & alia circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *Teſtator, quando omnibus hæredibus ſubſtitutis ſine prole decedentibus ſubſtituit proximiores maſculos de parentela, qualiter cenſeatur facta ſubſtitutio.*
2 *Filius legitimus, & naturalis, quod quis ſit alicuius ex quo probetur.*
3 *Filiatio, & legitimitas alicuius probatur ex inſtrumento matrimonij, & ex alijs vt hic.*
4 *Filiationis probatio coadiuuatur ex fide Baptiſmi, in qua enunciatur baptiſmatum eſſe filius alicuius.*
5 *Filiatio, probatur etiam ex inſtitutione hæredis à pa-*

Digitized by Google

patre facta in teſtamento, vti filio.

6 *Filiatio, & legitimitas deducitur etiam ex eo, quod vti talis fuit admiſſus, vti legitimus, & naturalis, & num.7.*

8 *ad Bona emphyteutica Eccleſiaſtica, qua conceduntur deſcendentibus numquam cenſentur vocati illegitimi.*

9 *Legitimitas probatur ex admiſſione ad Iuſpatronatus, ad quod vocantur tantum legitimi.*

10 *Admiſſio ad ſucceſſionem ſolis legitimis competens probatur legitimitas.*

11 *Legitimitas ad effectum ſucceſſionis probatur leuioribus probationibus.*

12 *Legitimitas ad effectum obtinendi in iudicio immiſſionis probatur leuioribus probationibus.*

Et ſufficit quaſi poſſeſſio filiationis legitima, & naturalis.

13 *Haredum appellatione veniunt non ſolùm deſcendentes, verùm etiam Collaterales teſtatoris.*

14 *Teſtator dum non habebat proprios deſcendentes, & in defectum eorum vocauit proximiores de familia, tunc in tranſuerſalibus tantum poteſt verificari, & num.15.*

16 *Subſtitutus, quando quis eſt heredi in caſu, quo decedat ſine filijs, & deſcendentibus, tunc eo decedente cum filiis ceſſat ſubſtitutio.*

17 *Teſtator, ſi vocauerit filios legitimos, & naturales, ac de legitimo matrimonio natos non dicitur talis conditio, purificata, ſi filii tantum naturales relinquantur.*

18 *Filius non poteſt dici legitimus, & naturalis, ac de legitimo matrimonio natus, ſi ſit legitimatus, & num.19.*

20 *Eugen. conſ.52. num.66. & alii, in quibus terminis loquantur.*

21 *Clauſula,* ſine præiudicio venientium ab inteſtato, *poſita in legitimatione, quid operetur.*

22 *Clauſula,* ſine præiudicio venientium ab inteſtato, *praſeruat non ſolùm ius quaſitum, ſed etiam ius in ſpe competens.*

23 *Deciſ. in cauſa Bononien. Aggregationis ad Collegium 25. Martii 1640. coram Merlino, & Bononien. Fideicommiſſi coram Lancellot. quo caſu loquantur, & num.24. & 25.*

26 *de Papæ poteſtate aliquid confirmantis.*

27 *Legitimatio per ſubſequens matrimonium non releuat, quando filius iam mortuus eſt, de tempore ſubſecuti matrimonii.*

28 *Qua opinio verior eſt, ac in praxi recepta.*

29 *Et iſta opinio habet pro ſe DD. & numeros plures, & grauiores.*

30 *Qualitates à teſtatore requiſitas habens, admittendus eſt ad ſucceſſionem.*

31 *Teſtator, dum ad ſucceſſionem vocauit natum ex legitimo matrimonio, excluſus dicitur ab eodem Teſtatore, ſi non talis.*

32 *Teſtatoris voluntas, quando non vrget, tunc legitimatus admittatur, admittitur, quamuis non ſit natus ex legitimo matrimonio.*

33 *Fideicommiſſum ſucceſſiuum inter ſubſtitutos, quando dicatur conſtitutum, & nu.34.*

35 *Oldrad. opinio in conſ. 21. quando non procedat, & num.36.*

37 *Vocationis caſus, quando non venit, tunc euaneſcunt omnes ſubſtitutiones.*

38 *in Subſtitutionibus fideicommiſſariis ſucceſſiuis, ſi gradus vnus deficiat, alteri non euaneſcunt.*

39 *Et ſucceditur ex propria perſona perinde, ac ſi ſubſtituti expreſsè fuiſſent vocati ex propria perſona.*

40 *Teſtator dum ſubſtituit omnibus eius heredibus deficientibus, quidnam præſumatur voluiſſe, diſponere, & num.41. & 42.*

43 *Subſtitutio ſecunda declaratur ab antecedenti.*

44 *Dictio,* ſic, *denotat ſimilitudinem ad caſus ſuperius expreſſos.*

45 *Dictio,* ſic, *vtrumque caſum comprehendit.*

46 *Fideicommiſſum, quando dicatur expiratum, & num.47.*

DECISIO CCXLV.

ROta in hac cauſa ſub die 22. Iunij ſuperioris anni * firmauit conſtare de fideicommiſſo Bartbulomæi de Bologninis purificato ad fauorem Horatii, & Valerij fratrum de Bologninis authorum illorum de Zambeccarijs, in eundemque fratrum perſonis expirato contra Palmerios Reos & poſſeſſores, vt in deciſione tunc eatenſa.

Cùm autem Bartholomæus iunior, & Thadæus frater pariter de Bologninis, qui (in alia poſitione non informauerant) prætenderent eſſe in pari gradu Teſtatori cum dd. Horatio, & Valerio, & ſic pro medietate bona fideicommiſſaria ad ſemetipſos ſpectare, repropoſui denuò cauſam ſuper eiſdem etiam ipſis auditis, & ſolutum fuit dd. Bartholomæum, & Thadæum eſſe admittendos ad fideicommiſſum pro æquali portione cum dd. Horatio, & Valerio, & in hac parte declarandam eſſe deciſionem, in reliquis verò ſtandum eſſe in deciſis.

Ratio reſolutionis fuit. Quia quantum attinet ad admiſ-
ſionem Bartholomæi iunioris, & Thadæi factum pro medie-
tate, probatur ipſos per gradus diſtinctos deſcendere à Ioan-
ne Bolognino communi ſtipite in æquali gradu cum dd. Ho-
ratio, & Valerio, vt in arbore data, vbi apparet ex d. Ioan-
ne communi ſtipite ortum habuiſſe inter alios Ludouicum,
Hieronymum, & Iulium ex Ludouico natum fuiſſe Bartho-
lomæum teſtatorem, ac ex Hieronymo originem traxiſſe
Cæſarem, & ex Cæſare Maximilianum Patrem Bartholo-
mæi, & Thadæi Auctorum.

A dicto verò Iulio prodijſſe Io. Antonium, & ab iſto Iu-
lium Cæſarem patrem Horatij, & Valerij Auctorum illo-
rum de Zambeccarijs, vnde patet iuxta computationem iu-
ris ciuilis tam dd. Horatium, & Valerium, quàm Bartho-
lomæum iuniorem, & Thadeum eſſe Bartholomæum teſta-
tori coniunctos in ſexto conſanguinitatis gradu, & conſe-
quenter cum teſtator omnibus vltimis eius hæredibus ſubſti-
tutis ſine prole deficientibus ſubſtituerit proximiores maſcu-
los de parentela, & agnatione ipſius Teſtatoris, ſeruando
tamen inter eos graduum prærogatiuam, dicendum eſt ad fa-
uorem omnium prædictorum in eodem gradu exiſtentium 1
fuiſſe æquali purificatum fideicommiſſum iuxta text. *in l. cum
ita 33. §. in fideicommiſſo, ff. de legat. 2. §. hac hereditas, ff.
de ſuis, & legitim.* Bart. *in l. cognatis nu. 3. ff. de reb. dub.* Pe-
regr. *de fideicomm. art. 22. num. 64. & 65.* Fuſar. *de ſubſtit.
queſt. 356. num. 1. & ſeqq.*

Et quod Maximilianus Pater dd. Bartholomæi, & Thadæi
ſit filius legitimus, et naturalis d. Cæſaris, & in quaſi poſſeſſio- 2
ne d. filiationis legitimæ, & naturalis reperiatur, probatur tum
ex inſtrumento matrimonij facto de anno 1572. inter ipſum
Cæſarem, & Giliam de Bertis coniuges, ac ex teſtibus de-
ponentibus, quod talis communiter ab omnibus, & à Pa-
rentibus reputabatur, nominabatur, & quod è contra
d. Maximilianus Cæſarem in patrem, et Giliam in matrem
recognuſcebat, † tractabat, et nominabat, quod ſuffice- 3
re ad effectum probationis filiationis, et legitimitatis, ex do-
ctrina Baldi, et aliorum *in cap. per ſuas de probat.* et ex Surd.
in conſ. 1. nu. 53. lib. 1. tenuit Rota *in deciſ. 641. num. 1. par. 3.
recent.* iuncta præcipuè fide Baptiſmatis, in qua deſcriptus
† fuit filius Cæſaris, Surd. *d. conſ. 1. num. 45. lib. 1.* Bero. *conſ.* 4
162. num. 9. lib. 2. Rota *d. deciſ. 461. nu. 2. par. 3. & deciſ. 409.
num. 5. part. 5. recent.*

Tum ex inſtitutione de eo facta in teſtamento dicti Cæſa- 5
ris tamquam de filio legitimo, et naturali, Pariſ. *conſ. 29.
num. 10. lib. 2.* Cæphal. *conſ. 48. num. 18. lib. 1.* Peregr. *de fidei-
commiſſ. art. 43. num. 77.* Rota coram Gregor. XV. *deciſ. 349.
num. 5. & deciſ. 472. num. 8. par. 1. recent. & deciſ. 45. num. 3.*
coram Caualerio.

Tùm et denique quia idem Maximilianus vti talis ne-
dum fuit admiſſus ad alia fideicommiſſa antenatorum de 6
Bologninis, ac in diuiſionibus bonorũ fideicommiſſariorum
factis conſentientibus alijs, ad quos fideicommiſſariæ agna- 7
torum ſubſtitutiones deuenissent ex traditis per Peregr. *de
fideicomm. art. 44. num. 5.* Rota coram Caualerio *deciſ. 575.
nu. 4. & 5.* Verùm etiam ad bona emphyteotica prouenien- 8
tia ex Eccleſiaſtica inueſtitura, quæ conceſſa deſcendentibus
nunquam comprehendit illegitimos, vt cenſuit Bald. *in leg.
generaliter, §. cum autem num. 2. Cod. de inſtitut. & ſubſtitut.*
Iaſon. *in l. 2. num. 205. C. de iur. emphyt.* Corbul. *eod. tractat.
de cauſ. priuation. ob. lin. finit. num. 54.* et vlterius fuit admiſ-
ſus ad præſentandum in Iurepatronatus familiæ de Bologni- 9
nis Rota *deciſ. 331. n. 8. par. 6. recent.* admiſſio autem ad ſuc-
ceſ-

Digitized by Google

10 ceſſionem ſolis. † legitimis competentem probat legitimi-
tatem, Beto. *conſ.19.num.7.lib.*2. Menoch. *de præſumpt.lib.6.*
præſumpt.54.num.38.& conſ.490.nu.13.& 14. Caualet. *de-*
*ciſ.*123. *num.*4.

Quæ omnia ſuperabundant, cum ad effectum ſucceſſio-
11 nis admittantur leuiores † probationes iuxta *conſ. Gemin.*
27. ſæpius à Rota canonizatum etiam ex præſumptionibus,
& coniecturis reſultantes, Surd. *d.conſ.1.nu.*38. *&* 40. Ruin.
*conſ.53.in princ. lib.*5. Rota *d.deciſ.199.num.2.par.3.recent.*
12 & quod ad effectum obtinendi in iudicio immiſſionis vigore,
l.fin.C.de edict. Diu.Adr. tollen. ſufficiat quaſi poſſeſſio filia-
tionis legitimæ, & naturalis tradit *gloſſ. in cap. later verſ. pro-*
bare quis fil. ſine legitim. & ex alijs pluribus comprobat Lup.
*de illegitim.& naturalib. comment.*2. §.3. *nu.*51.

Quantum verò pertinet ad exiſtentiam, & purificationem
fideicommiſſi ad fauorem omnium prædictorum in æquali
gradu exiſtentium, placuerunt Dominis fundamenta præ-
cedentis deciſionis vbi referuntur etiam verba teſtamenti, ex
quibus apparet proximiores maſculos de parentela, & agna-
tione ipſius teſtatoris fuiſſe ſubſtitutos omnibus vltimis eius
13 † hæredibus, quorum appellatione veniunt non ſolùm de-
ſcendentes, ſed etiam Collaterales teſtatoris, *l.1.§. proxi-*
mus,ff. vnde cognati, Dec.*conſ.*223. *num.*3. Peregrin. *de fidei-*
*commiſ.art.*22. *nu.*33. Fuſar. *de ſubſtit.quæſt.*366. *nu.*1. *& ſeqq.*
*& conſil.*111. *num.*11. *& ſeqq.* Immò quia teſtator non habe-
bat proprios deſcendentes, & in defectum deſcendentium
14 † inſtitutorum, & ſubſtitutorum vocauit proximiores de fa-
milia, & agnatione ſua, in tranſuerſalibus lineæ contentinæ
15 † duntaxat poteſt verificari vocatio, vt latè probat Menoch.
conſ.924.n.1.& ſeqq. cum alijs relatis *in deciſ. ſub §. penult.*

Non obſtat, quod tota ſeries ſubſtitutionum à teſtatore
ordinata dependeat ab illa conditione, nempè caſu quo Æmi-
lius primo loco inſtitutus decederet abſque filijs, & deſcen-
dentibus, & propterea cum ille deceſſerit ſuperſtite Io. Lu-
16 douico ex Lelio † filio præmortuo nepote defecerit ipſa
conditio, & conſequenter ſubinde vniuerſus ſubſtitutionum
ordo expirauerit, iuxta *conſ. Oldrad.*21.

Quia cùm illa conditio fuerit concepta in caſu quo dictus
Æmilius decederet abſque filijs legitimis, & naturalibus (vt
ſupra) ideſt, & de legitimo matrimonio natis, quos ſuprà
immediatè idem teſtator vocauerat poſt eorum patrem,
17 non deficit ob exiſtentiam d. Ioannis Ludouici, qui à Lelio
patre naturali deſcendebat, licet ipſe ex legitimo matrimo-
nio natus, eſſet, vt docent Decian. *conſil.3. num. 98. lib.*1.
Menoch. *conſil.*318. *in num.*20. *& ſeqq.* Mantic. *de coniectur.*
*lib.8.tit.7.nu.8.& lib.11.tit.12.n.*31. & poſt alios Fuſar. *qu.*
408. *nu.*78. *verſ. ampliatur quarto, vbi ſub num.*79. reprobat
contrarium tenentes.

Nec allegatæ legitimationes ſuffragari poſſunt, quia illa
obtenta à Dominis de Campegijs, vltra quod continet clau-
ſulam, citra præiudicium vocatorum ex fideicommiſſo iuxta
Conſtitutionem 45. Pij Quarti *impreſſ. in nou. Bullar.* vt pon-
deratum fuit in deciſione præcedenti non poteſt ſuum effe-
18 ctum operari ob reſiſtentiam voluntatis expreſsè teſtatoris,
qui voluit vocare filios legitimos, & naturales, & de legitimo
19 matrimonio natos, quales profectò † dici nequeunt legiti-
mati per Principis ſæcularis reſcriptum, Bald. *in leg.Gallus*,
§. ſi eius, & ibi Angel. Aretin. & Imol. *in fin. ff. de liber. &*
poſthum. Barbat. *in leg. cum acutiſſimi num.*279. *Cod. de fidei-*
commiſſ. Alex. *conſ.2.num.13.lib.*1. Natt. *conſ.*624. *num.*10.
Surd. *dict. conſil.1. num. 97. verſic. & quamuis regulariter*,
Molin. *de Hiſpan. primogenit. lib.3.cap.3.num.*31. vbi teſta-
tur de communi Odd. *de compend. ſubſtit. par.8. art.6.dub.4.*
*num.*6. vbi dicit eſſe communem opinionem, nec ab ea con-
ſulendo, & iudicando eſſe recedendum, Peregrin. *de fidei-*
comm. art. 23. *num.*45.

20 Quidquid ſit, quando non conſtat teſtatorem voluiſſe
excludere legitimatos, in quibus terminis loquuntur Eugen.
conſ.52. num.66.& ſeqq. Laderch. *conſ.29. nu.*23. & Rota *in*
deciſ.388.part.1.recentior. vel quando in legitimatione non
21 adeſt clauſula ſine † præiudicio venientium ab inteſtato, vt
declarando deciſionem Seraph. 880. *num.*5. dixit Rota *in de-*
ciſ.667.num.5.in fin.par.1.recent. vbi firmatur per clauſulam,
22 ſine præiudicio venientium ab inteſtato, præſeruari ius ne-
dum quæſitum, ſed etiam ius in ſpe competens vocatis ad fi-
deicommiſſum, tam ab inteſtato, quàm ex teſtamento ſe-
quendo Ruin. *in conſ.106. num.10. in fin.lib.*3.

23 Atque hinc patet non applicari † deciſiones *Bononien. Ag-*
gregationis ad Collegium 23. Martij 1640. *coram bon.memor.*
Merlino, & Bononien. fideicommiſſi de Rubeis 9. Iunij 1597.
coram bon. memor. Lancellotto, cum alijs in contrarium
allegatis, quia illa coram Merlino, & aliæ loquuntur de le-
gitimatione facta abſque dicta clauſula reſtrictiua ſine præiu-
dicio venientium ab inteſtato; Illa verò coram Lancellotto 24
licet loquatur in caſu, quo teſtator vocauit legitimos, & na-
turales, & de legitimo matrimonio natos, firmat tamen
illum legitimatum ſuccedere, quia in ſpecie erat legitimatus
ad effectum ſuccedendi, & legitimatio confirmata fuerat à 25
Iulio III. Pontifice. Vndè nil mirum ſi excludebat ſubſtitu-
tum cum de poteſtate Papæ confirmantis hæſitari † non poſ- 26
ſit, quin potuiſſet præiudicare ſubſtitutis, vt aduertit Soccin.
in d. leg.Gallus, §. ſi eius in tertio caſu, ff. de liber. & poſthum.
quem refert, & ſequitur Peregrin. *de fideicomm. d. artic.*23.
num.45.in fin. Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.*408. *num.*81. in caſu
autem præſenti, nec legitimatus fuit habilitatus ad ſucceden-
dum, nec adeſt confirmatio Apoſtolica.

Altera verò legitimatio deſumpta ex ſubſequuto matrimo-
nio inter dictum Æmilium, & Valeriam matrem Lelij cor-
ruit ex eo, quod de tempore ſubſequuti † matrimonij iam 27
deceſſerat ipſe Lelius iuxta opinionem Gulielmi de Cuneo
in l. Benignus, ff. de ll. quam vti veriorem, & magis in pra-
xi receptam amplexa fuit Rota in præcedenti deciſione ſub
§. prout non releuat, & cum † ea placuit etiam Dominis 28
hodie tranſire non obſtante, quod per informantes pro Pal-
merijs plures fuerint cumulati Doctores contrarium tenen-
tes, ſiquidem omiſſo, quod ex dictis DD. plures fatentur in
praxi ab opinione Gulielmi de Cuneo non eſſe recedendum, 29
ex deductis per informantes pro Zambeccarijs, & cumulatis
in præcedenti deciſione liquidò conſtat dictam opinionem
habere pro ſe Doctores, & numero plures, & grauiores.

Nec etiam obſtat, quod d. Io. Ludouicus debeat admitti
ex perſona propria ſtante vocatione deſcendentium Æmilij
à teſtatore facta, quaſi quod cum ille ab Æmilio naturaliter
† deſcendat, & habeat vtramque qualitatem legitimita- 30
tis, ſcilicet & naturalitatis comprehenſus dicatur ſub illa vo-
catione deſcendentium Æmilij; Quia dum teſtator vocauit
deſcendentes legitimos, & naturales, & de legitimo matri-
monio natos Ioannes Ludouicus, qui eſt filius Lelij non na- 31
ti ex legitimo matrimonio excluſus dicitur ex intentione
teſtatoris tanquam proueniens ex radice infecta, vt per tex-
tum expreſſum *in leg. vltima, C. nat. liber.* ibi, *ſed interuentu*
ſobolis naturalis nullam ius legitimum ſubeſſe poteſt, conſuluit
Alex. *in conſ.174. n.2. lib.*5. latè Menoch. *conſ.*172. *num.*20.
*& ſeqq. vſque ad fin. & conſ.*318. *num.*28. *& ſeqq.* cum alijs
recenſitis in præcedenti deciſione ſub §. *abſque quod*. Allega-
ti verò in contrarium procedunt, quando non vrget diuerſa 32
voluntas teſtatoris prout in propoſito ex toties repetita quali-
tate natorum ex legitimo matrimonio.

Præterea animaduerſum fuit, quod quatenus etiam Io.
Ludouicus ſuccedere potuiſſet, adhuc fideicommiſſum in 33
eius perſona non expiraſſet, quia cum teſtator poſt plures
ſubſtitutionum gradus omnibus vltimis eius hæredibus defi-
cientibus ſubſtituerit proximiores de parentela, & agnatio-
ne ipſius, hinc reſultat ſucceſſiuum fideicommiſſum, alio- 34
quin, nec vltimum grauare, vel ſubſtituere potuiſſet niſi præ-
ſuppoſito antecedenti ſubſtitutionum ordine, nec eius bona
ad eius agnatos contemplatos poſt alios nominatim vocatos
peruenire potuiſſent, quibus ſtantibus non procedit opinio
Oldradi, cum reſiſtat teſtatoris voluntas deſumpta, tum ea
ipſis verbis, quæ non ſunt relata ad primos inſtitutos, vt in
caſu Oldradi, ſed ad vltimos hæredes, tum ea vi rationis, & 35
ex coniecturis, Gratian. *conſ.5.n.58.&* 85. Pariſ. *conſ.7. num.*
317. *lib.*3. Peregrin. *de fideicommiſ. artic.29.num.*41. & poſt
alios Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt.480. num.59. verſ. ſimiliter, &*
ſub n.68. verſ. declaratur, & cum hac declaratione tranſiuit
Rota coram Mantic. *in dec.375.n.3.& 7.& vſque ad finem,*
& in dec.269.num.2.par.5.& in dec.248. num.9.vſque ad fin.
part.7.recent.

Nec facit, quod hæc poſtrema ſubſtitutio proximiorum fa-
cta fuerit in caſu quo purificata fuiſſet vocatio Io. Mariæ, &
illius deſcendentium, quorum linea poſtea defeciſſet, qui 37
caſus non euenit, ex quo Ioan. Maria, & eius linea defe-
cerit ante purificatam eius vocationem, ac proinde cæteræ
ſubſtitutiones ſubſequentes euanuerint iuxta illud *conſil. Ol-*
drad. 141. Quoniam hoc non procedit in ſubſtitutionibus fi-
deicommiſſarijs ſucceſſiuis, † ſiquidem in illis deficiente 38
primo, vel antecedenti vocato ſequens ſubintrat non depen-
denter ab antecedenti, ſed tamquam ex propria perſona ſuc-
cedens, † perinde ac ſi expreſsè vocatus fuiſſet in locum an- 39
tecedentis, vt per textum *in l. vnic. §. pro ſecando, Cod. de*

*caducit. tollen. & in l. Celſus, in principio, & ſi alienos, &
in l. cum pater, §. cum pater, ff. de legat. & in l. ſi ab eo, ff. de
vſufruct. legat.* & per alios plures DD. benè comprobat Pere-
grin. *de fideicomm. art. 15. num. 22. & ſeqq.* Fuſar. *de ſubſtit.
quaſt. 496. num. 37. & ſeqq.* Rota *dec. 374. nu. 1. part. 1. diuer-
ſor. & dec. 332. num. 6. & ſeqq. part. 2. recent.*

Et multò minus dici poteſt, quod procedat in caſu iſto,
in quo teſtator dum ſubſtituit omnibus eius hæredibus defi-
40 cientibus idem eſt, ac ſi dixiſſet cuicumque † hæredi meo vl-
timo loco deficienti, quæ propterea verba tam Æmilium, ac
eius deſcendentes, quàm Ioannem Mariam, & eius deſcen-
dentes propriè comprehendunt, *vt per textum in l. Iuliamus,
ff. de legat. 1.* & ex alijs in ſpecie explicat Grat. *in conſil. 5. nu.
59. verſ. quod autem lib. 2.* & hæc interpretatio confirmatur
ex eo, quod teſtator in eadem diſpoſitione tam reſpectu
Æmilij, quàm Ioannis Mariæ pariformiter diſpoſuit, atque
ſubſtituit, ſiue illi deceſſiſſent, antequam eorum inſtitutio-
41 nis, ac ſubſtitutionis reſpectiuè caſus purificatus eſſet, ſiue
poſtea, vt legitur in teſtamento, & proinde idem pariter
diſpoſuiſſe cenſetur in ſequenti ſubſtitutione continuatiuè
42 facta, cùm circa † hoc nulla dignoſcatur efficax diuerſitatis
ratio, *l. Lucius, §. pater puerum, ff. ad Senat. Conſ. Trebell.
l. vtrum, ff. de petit. heredit.* Odd. *conſ. 95. num. 76.* Honded.
43 *conſ. 78. num. 38. lib. 1.* vbi quod ſecunda ſubſtitutio † decla-
ratur ab alia antecedenti, Peregr. *conſil. 1. nu. 10. lib. 5.* Me-
noch. *conſil. 93. num. 14.*

44 Ponderando etiam dictionem, *ſic*, † quæ denotat ſimili-
tudinem ad caſus ſuperiùs expreſſos, & per eumdem Teſta-
torem comprehenſos in alia dictione, *ſic*, adiecta paulò ſu-
45 pra perſonæ Æmilij, † vtrumque caſum comprehendente,
§. ſi verò ſolum, ibique *gloſ. verb. ſic, in authen. de nupt.* Me-
noch. *conſil. 232. num. 21.* & probat Rota *deciſ. 455. num. 10.
part. 1. recentior.*

Quo autem ad expirationem fideicommiſſi in perſonis
proximiorum de parentela, ſuper qua tamen Bolognini in
46 hac poſitione informare recuſarunt, Domini † perſtiterunt
pariter in reſolutis, ſtante quod teſtator facta eorum ſubſtitu-
tione non fuit progreſſus vlterius *ad textum in l. cum ita lega-
tur, §. in fideicommiſſo, ff. de legat.* 2. vbi Cuman. *num. 4.*
quem ſequuntur ibi ſcribentes communiter cum alijs dedu-
ctis in deciſione præcedenti, cuius fundamenta in hac parte
iterùm Domini ſunt amplexi.

Ex quibus omnibus patet, quod quatenus etiam admitte-
retur Ioannem Ludouicum potuiſſe ſuccedere adhuc per
47 eius obitum non expirauerit fideicommiſſum, † ſed potius
ad fauorem proximiorum de agnatione fuerit purificatum,
& conſequenter Palmerij ab eodem Ioanne Ludoui-
co cauſam habentes tanquam extranei vndequaque ex-
cluſi remanent. Et ita, &c.

☞ *Deciſio iſta emanata ſub die 21. Iunii 1643. coram eodem
Reuerendiſſimo Præſide Valliſoletano eſt ſupra in hac parte
deciſio 214.*

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Saluiani.

Veneris 4. Martij 1644.

ARGVMENTVM.

Conſtitutioni Pij V. ſuper forma creandi cenſus in
pecunia numerata, quod per ordinem S. Monti
Pietatis directum, & à creditore acceptatum di-
catur ſatisfactum plenè noſtra declarat deciſio ad
enucleationem articuli, quando cedula, vel ordo
contineat ſolutionem in pecunia numerata.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula conſtituti probat conſtitutarij poſſeſſionem.*
2 *Poſſeſſio rei conuenti in iudicio Saluiani iuſtificatur
ex ipſa ſubſtentatione litis innixis adminiculis.*
3 *Immiſſio in Saluiano conceditur quoties adeſt creditum
cum hypotheca, ac debitoris reique conuenti poſſeſſio
probatur.*
4 *Formæ defectus reddit actum ipſo iure nullum quantum-
uis in minimo conſiſtat.*
5 *Soluens illi cum quo contraxit benè ſoluit.*
6 *Emptor rei Eccleſiæ tenetur eſſe ſollicitus de verſione ſi
alienatio ex cauſa neceſſaria emanauit; ſecus ſi ex
voluntaria.*
7 *Exceptio iuris tertij quamuis excluſiua iuris agentis
à tertio opponi non poteſt ſi à parte intereſſata non fuit
declarata.*
8 *Cenſus imponi debet cum interuentu pecuniæ numeratæ
coram Notario, & teſtibus, & aliter factus vitio
nullitatis laborat.*
9 *Conſtitutio Pii V. de forma creandi cenſus emanauit
ad euitandas fraudes, & ſimulationes.*
10 *Cenſus validè dicitur conſtituens, ſi loco pecuniæ inter-
uenit ordo S. Montis Pietatis directus, & à venditio-
re acceptatus.*
*Amplia concluſionem procedere etiamſi fuerit tradita ce-
dula, quia per illam etiam dicitur ſatisfactum formæ
Pianæ Conſtitutionis, ibidem.*
*Cedula habet vim ſolutionis in pecunia numerata, nu. 10.
intellige, vt num. 11.*
12 *Delegationem ad inducendam requiritur acceptatio debi-
ti per viam ſtipulationis.*
13 *Ordo continens ſolutionem ad fauorem creditoris, non
liberat debitorem niſi ſoluatur, vel fiat deſcriptio cre-
diti ad fauorem illius, & num. 15.*
14 *Ordus factus per debitorem, & à creditore acceptatus,
non poteſt amplius reuocari.*
15 *Extinctio debiti probatur per ſolutionem factam in vim
ordinis debitoris.*
16 *Cenſus dicitur validè conſtitutus mediante ordine ſacri
Montis Pietatis, quamuis ſolutio emanauerit poſt ali-
quos dies acceptationis ordinis.*
17 *Emptor rem, & pretium retinere prohibetur.*
18 *Regula dolo petis, quod intus habes.*
19 *Accollatio debiti ſuccedit loco pretii, & habet vim ſolu-
tionis.*
20 *Verba pro reſiduo arguunt ſatisfactionem reliquæ ſummæ
præceſſiſſe.*
21 *Deponens vigore mandati Iudicis dicitur adimpleuiſſe
propriam obligationem.*

DECISIO CCLVI.

RESponderunt Domini concedendam eſſe immiſſionem
Lazzaro Venantio agenti in iudicio Saluiani ad poſſeſ-
ſionem domus, quæ antea fuerat penes Horatium Fuſorit-
tum, deinde verò tranſiuerat in Moniales S. Mariæ Magda-
lenæ in Monte Quirinali. Nam proprium creditum cum hy-
potheca in hac domo iuſtificauit ex Inſtrumento duorum
cenſuum, quorum alterum impoſitum fuerat ad fauorem
Iacobi Doni pro ſumma ſcutor. 500. alterum verò ad fauo-
rem illorum de Ximenes pro eodem pretio, & eorum cen-
ſuum, deinde ceſſionem tam à Iacobo, quàm à Ximenes ſe
reportaſſe oſtenderat idem Lazzarus. Anteriorem verò poſ-
ſeſſionem Horatij probauit ex publico Inſtrumento vendi-
tionis illi factæ à Ioanne Baptiſta fratre cum clauſula conſti-
tuti, † quæ probat poſſeſſionem conſtitutarij, iuxta *text. in l.* 1
*quod meo, ff. de acquir. poſs. & in l. quadam mulier. ff. de rei ven-
dic. & not. ibi communiter DD.* Tiraquel. *de iur. conſt. poſſeſſ.
par. 1. n. 2.* Rota coram Gregor. *deciſ. 437.* & coram Caual.
dec. 319. ſub nu. 2. & ex alio inſtrumento venditionis domus
factæ ab Antonio vii hærede ipſius Horatij ad fauorem Mo-
nialium, poſteriorem verò poſſeſſionem earumdem Monia-
lium iuſtificauit ex eadem clauſula conſtituti appoſita in in-
ſtrumento venditionis eiſdem factæ ab Antonio pro cuius
probatione poſſeſſionis ſatis erat ſubſtentatio litis cum admi- 2
niculis, vt tradit Pacif. de Salu. *inſp. 1. cap. 6. nu. 7.* Rota coram
Cæſ. de Craſſ. *deciſ. 4. n. 2. de reſt. ſpol. & deciſ. 220. n. 3. par. 5.
recent.* Quibus omnibus iuſtificatis † concedi ſolet immiſſio 3
in hoc iudicio, *l. 1. ff. de Salu.* vbi Bart. *n. 3. & in l. rem alie-
nam, num. 5. ff. de pignor. act.* Contard. *in l. vnic. Cod. ſi
de moment. poſſeſſ. limit. 14. nu. 11.* Menoch. *de adip. rem. 3.
num. 161. & ſeq.* Neguſan. *de pignor. 1. memb. part. 8.
num. 6. & 8.*

Neque hoc creditum reſpectu primi cenſus impugnari po-
teſt ex capite nullitatis ceſſionis, ex quo in ea adhibitus non
fuit conſenſus Sereniſſimi Ducis Sabaudiæ Magni Magiſtri
Religionis SS. Mauritij, & Lazzari, neque depoſitum
pretium in ſacro Monte Pietatis iuxta formam in illius impo-
ſitione præſcriptam ſecundum quam inde amoueri non pote-
rat, niſi ad effectum inueſtiendi, cuius formæ defectus nullam
reddit † actum ceſſionis, etiam ſi in minimo conſiſtat, iuxta 4
text.

Digitized by Google

text. in l. cum hi, §. ſi Prætor, ff. de tranſ. & in l. non dubium,
Cod. de leg.

Etenim cum in inſtrumento eius impoſitionis ſolus requi-
ſitus fuerit conſenſus Sereniſſimi Ducis ad effectum inue-
ſtiendi, non autem in caſu ceſſionis, eum tunc fuiſſe adhibi-
tum conſtat ex Summ. Venantij *num.* 4. Nec tale onus depo-
ſiti ſpectabat ad Lazzarum ceſſionarium, dum in eodem
inſtrumento impoſitionis ſolùm Iacobo venditori fuerat
iniunctum, vt niſi ſub ea conditione depoſiti, pretium,
ſeu ſortem recipere poſſet, & adeò contra eum agere ſolùm
5 potuiſſet S. Religio, non autem contra Lazzarum, qui va-
lidè ſortem reſtituit illi cum quo contraxerat, vt probat *tex.*
in l. ſi ius, C. de pact. vbi Bart. *n.* 1. & alij communiter Surd.
conſ. 43. *num.* 2. & *deciſ.* 60. *num.* 80. *Rota in Peruſina Cenſus*
5. *Iunii* 1616. *coram Remboldo, & in Romana repetitionis in-*
debiti 30. *Aprilis* 1610. *coram bon. memor. Pirouano.* Sicuti
nec etiam inueſtimentum pretij ſpectare debebat ad Lazza-
rum, dum illius alienatio facta fuit ex cauſa voluntaria, quo
caſu emptor non debet eſſe ſollicitus de pretij verſione in vti-
6 litatem Eccleſiæ, † licet ſecus eſſet ſi ex cauſa neceſſaria
facta fuiſſet eadem ceſſio, vt not. *DD. in cap.* 1. *de depoſ.* vbi
Innoc. *num.* 1. Card. *num.* 5. *verſ.* 2. *quæro*, Abb. *num.* 14. Co-
uarr. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 3. Rota coram Seraph.
deciſ. 366. *num.* 2. & *deciſ.* 687. *num.* 5. *part.* 1. *rec.* & *in Leo-*
dien. Cenſus 11. *Decembris* 1596. *coram Corduba, & in Ro-*
mana cenſuum 18. *Iunii* 1599. *coram Penia.* Præterea dum
hæc nullitas ceſſionis reſpiciebat fauorem Religionis, licet ex-
7 cluſiua iuris Lazzari agentis, † opponi non poſſet à Mona-
ſterio tanquam tertio, antequam ab eadem Religione decla-
rata fuiſſet, vt not. *DD. in l.* 2. *ff. de except. rei iud.* vbi Bart.
num. 1. Soccin. *num.* 8. Tiraquel. *in l. ſi vnquam, verb. reuer-*
tatur, C. de reuoc. donat. nu. 358. Riminal. ſen. *conſ.* 99. *nu.* 8.
Rota *dec.* 22. *num.* 4. *part.* 1. *diuerſ. & in Roſſanen. Decima-*
rum 28. *Iunij* 1641. *coram R.P.D. meo Bichio.*

Nec etiam impugnari poteſt ceſſio alterius cenſus facta à
Ximenes, quia in illius impoſitione non fuerit numeratum
8 integrum pretium coram Notario, & teſtibus, † vt ſub pœ-
na nullitatis, & inualiditatis ſancitum eſt in Bulla Pij V. ſu-
per creatione Cenſus *in* §. *Rurſus*, & aduertit Cenc. *de cenſ.*
par. 2. *cap.* 1. *quæſt.* 1. *artic.* 7. *num.* 5. *Rota in Rauennaten. Sal-*
uiani 12. *Ianuar.* 1607. *coram Manzanede, & in Aſſiſſen. Cen-*
ſus 5. *Maij* 1608. *coram bon. me. Coccino* poſt eumdem Cenc.
dec. 126. *num.* 8. & *dec.* 120. *num.* 2.

Cùm enim ea Conſtitutio talem formam induxerit, vt
9 fraudibus, & ſimulatis ſolutionibus occurreret, vt ornat
Bellon. iun. *conſ.* 92. *n.* 16. Nauarr. *in commen. de vſur. n.* 88.
circa fin. Rota in Beneuentana Cenſus 29. *Maij* 1593. *coram*
Card. Pamphilio, illi ſatisfactum dici debet hoc caſu, quo
conſtat de vera ſolutione pretij mediante ordine S. Monti
10 Pietatis directo, & ab eodem venditore acceptato, vt in ſi-
milibus terminis de traditione cedulæ, quod per eam ſatisfa-
ctum ſit formæ ab ipſa Conſtitutione inductæ; quia habet
vim ſolutionis in pecunia numerata, tradit idem Cenc. *de*
cenſ. part. 2. *cap.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 7. *num.* 13. & 14. *Rota in dicta*
Beneuentana Cenſus 29. *Maij* 1593. *coram Card. Pamphilio,*
& *in Romana Saluiani interdicti* 10. *Decembris* 1599. *coram*
Card. Lancellotto, & in Romana Cenſus 9. *Aprilis* 1601. *co-*
ram Iuſto, & in Ianuen. pecuniaria 15. *Aprilis* 1611. *coram*
eodem Lancellotto.

Et licet, vt Cedula vim ſolutionis obtineat continere de-
11 beat nouationem, vel per viam delegationis, vel per viam
extinctionis debiti, vt dixit Rota coram Seraph. *deciſ.* 1419.
num. 2. & 3. & *in Romana pecuniaria* 15. *Iunij* 1620. *coram*
bon. mem. Card. Veroſpio. Quæ nouatio per viam delegatio-
nis conſiderari non poteſt in ordine directo Sac. Monti Pie-
tatis, vt ſoluat, dum in eo deficit acceptatio debiti per viam
12 ſtipulationis, quod eſt alterum requiſitum pro inducenda
delegatione, vt tradit *gloſ. magn. in leg. quamuis*, §. *ſi mulier,*
ff. ad Vell. & notant communiter *DD.* & *in l. ſingularia,*
ff. de reb. cred. vbi Iaſ. *num.* 6. Dec. *num.* 27. Surd. *deciſ.* 23.
num. 5. & talis ordo continet ſolùm mandatum de ſoluendo,
13 non inducens liberationem, † donec vera numeratio ſe-
quatur, vel deſcriptio crediti ad fauorem illius, cui fuerat
ordo conſignatus, vt dixit Rota *deciſ.* 284. *num.* 8. *part.* 4. *di-*
uerſor. & *in Romana Societatis officij* 9. *Maij* 1598. *coram*
Peregr. poſt Zacch. *de ſociet. offic. deciſ.* 25. *num.* 2. Tamen
negari non poteſt, quin contineat nouationem per viam ex-
tinctionis debiti, talis enim ordo Sacr. Monti Pietatis directus
à Ximenes, poſtquam fuerat à Ioanne Baptiſta venditore
14 acceptatus † ab eodem reuocari non poterat, vt tradit Dec.
in l. ſingularia, nu. 24. *ff. de reb. cred.* Caſtr. *in l. ſi cum Cor-*
nelius num. 1. *ff. de ſolut.* & *in l. ſi cum fundum, num.* 6. *ff. de*
pact. Soccin. ſen. *in l. qui vſumfructum, num.* 2. *ff. de ver-*
bor. obligat. Ioan. Andr. *in addition. ad Specul. in rubr. tit. de*
depoſ. & accedente quietantia debiti ſubſecuta probat debiti
extinctionem per viam ſolutionis, † vt in proximis termi- 15
nis litterarum cambij, firmauit *Rota in Romana pecuniaria*
27. *Iunii* 1633. *coram Eminentiſſimo D. Card. Panzirolo,*
inter impreſſas part. 6. *recent. deciſ.* 227. *num.* 5. & 6. & *in Ro-*
mana Grani 24. *Nouembris* 1642. *coram R. P. D. meo Peu-*
tingero, & in Bononien. Cenſus coram Penia, inter impreſſas
poſt Cenc. *de cenſ. deciſ.* 33. *nu.* 12. licet eadem ſolutio triduo
poſt facta fuerit à Miniſtris eiuſdem Sacr. Montis Pietatis in 16
quo exiſtere pecunias notum erat ipſis venditoribus cenſus
cum ad hunc effectum non ſit neceſſe, vt ſtatim pecunia
ſoluatur in ipſo actu præſentationis ordinis, ſed ſatis eſt, vt
quandocumque ad libitum creditoris ſcientis ibi prom-
ptas pecunias exiſtere pendatur, vt firmauit *Rota in Agri-*
gentina reſciſſionis contractus 13. *Iunii* 1575. *coram Blanchet-*
to deciſ. 10. *num.* 12. *poſt ſecundum volum. conſil. Farinac.* & *in*
dicta Beneuentana Cenſus 29. *Martii* 1593. *coram Pamphil.*
Bellon. *in conſ.* 93. *num.* 20. & 21. Paul. Bellon. *in tract. de iis*
quæ fiunt incont. lib. 1. *cap.* 84. *num.* 6.

Quæ validitas cenſus eo facilius admitti debet hoc caſu
dum ille accollatus fuit ab Horatio auctore Monialium in
partem pretij venditæ domus, alias enim nec pretium ſolue- 17
ret, nec cenſum loco pretij accollatum contra diſpoſitionem
text. in l. curabit, C. de act. empt.

Neque hoc creditum Lazzari excluditur à debito maioris
ſummæ non ſolutæ, quod ille contraxerat in emptione alia-
rum domuncularum cum ipſis debitoribus cenſus pro ſcut.
4. mil. cuius cauſa Moniales illius ſucceſſores in hac domo
poſſent habere regreſſum contra eumdem Lazzarum deten-
torem, ipſumque repellere exceptione dolo petis, † quod 18
intus habes, de qua in *l. dolo facit, ff. de dolo except. Rota*
in Romana de Caſſanis 5. *Decembris* 1612. *coram Sacrato*
poſt Zacch. *deciſ.* 18. *num.* 10.

Hæc enim obiectio ceſſat ex facto, conſtat enim ex ipſo
inſtrumento emptionis ab eodemmet Lazzaro ſoluta fuiſſe
ſcut. 3981. tum ex computando propria credita, tum accol-
lando cenſum in ſcut. 500. ad fauorem Clementiæ Mutinæ
per eoſdem venditores impoſitum, talis enim accollatio
ſuccedit loco pretij, & vim habet ſolutionis, Tiraquell. *de re-* 19
tract. lig. aag. §. 1. *gloſ.* 14. *num.* 115. Maſtr. *deciſ.* 37. *n.* 7. Giurb.
deciſ. 53. *num.* 10. *in fin.* Menoch. *deciſ. Bononien.* 54. *nu.* 10.
Rota coram Gregor. *deciſ.* 386. *num.* 1. & 135. *num.* 23. *par.* 6.
recent. Tùm denique deponendo ſummam ſcut. 1019. pro
reſiduo pretij, ex quibus verbis conſtat ſatisfactionem reliquæ 20
ſummæ præcenſiſſe, iuxta not. per DD. *in l. ſi ex pluribus,*
ff. de ſolut. poſt gloſſ. in verb. reliquum, Iaſon. *in l. pater tuus,*
num. 7. *Cod. de hered. inſtit.* & *in l. ſi quidem, num.* 4. *Cod.*
de tranſact. Henriq. *de fideiuſſ. cap.* 20. §. 21. *num.* 33. Rota
Ianuen. *deciſ.* 60. *num.* 6. *Rota in Regien. Penſionis* 20. *Apri-*
lis 1592. *coram Orano, & in Spoletana Penſionis* 21. *Iunii*
1619. *coram Vbald.* poſt Poſth. *deciſ.* 318. *num.* 3. Quod de-
poſitum Lazzaro ſuffragatur pro totius ſummæ extinctione
licet promiſiſſet ſoluere creditoribus anterioribus, quia cùm
de mandato Iudicis, & ad inſtantiam creditorum reſiduum
eius pretij depoſuiſſet, cenſetur propriam obligationem 21
adimpleuiſſe, iuxta *text. in leg. acceptam*, & ibi DD. *C. de vſur.*
Alex. *conſ.* 75. *num.* 6. *lib.* 7. Rolan. *conſ.* 63. *num.* 2. *volum.* 1.
Rota in Romana ſcut. 18. *mil.* 24. *Ianuarii* 1622. *coram bon.*
mem. Coccino.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Cæſarauguſtana de Caſpe.

Veneris 4. Martij 1644.

A R G V M E N T V M.

Quale ius habeant Beneficiati in Capitulo præ-
ſens declarat deciſio ad intelligentiam illorum
actuum, qui ab ipſis tam in Eccleſia, quàm in Ca-
pitulo celebrantur, quod ſcilicet potius impor-
tent executionem mandatorum Prioris, aut alte-
rius in dignitate antiquioris, quàm vllam ipſis tri-
buant iuriſdictionem.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex, ſeu Arbiter vbi plura ſunt capitula ſeparata pronunciando ſuper vno, non videtur in alijs abſoluere, vel condemnare, & nu. ſeq.*

2 *Beneficiati reputantur ſerui Eccleſiæ.*

4 *Beneficiati debeat potius in Eccleſia obedire, quam imperare.*

5 *Iuriſdictio alicui in certibus tributa vltra illos non extenditur in præiudicium habentis vniuerſalem.*

6 *Laudum eſt ſtricti iuris.*

Laudum non egreditur caſus in eo diſpoſitos, num.6.

7 *Mulctandi ius dicitur iuriſdictionale.*

8 *Punctatoris, ſeu Cenſoris officium eſt mere miniſteriale, verſaturque ſolum circa adnotationem perſonarum, in ſeruitio chori deficientium.*

Punctator ſeu Cenſor nullam habet facultatem mulctandi, num.8.

9 *Facultas impertita Punctatori, ſeu Cenſori, quod poſſint denegare diſtributiones quotidianas delinquentibus, vel abſentibus, dicitur potius ſimplex ſubtractio, quam præminentia, ſeu poteſtas mulctandi.*

10 *Cognitio, ac terminatio controuerſiarum, quæ oritur ex punctaturis demandata vni vel pluribus ex beneficiatis, ſolum extraiudiciale importat arbitrium, non autem iuriſdictionem.*

11 *Socij plures rem communem habentes ſolent controuerſias, quæ inter ipſas oriuntur de bono, & æquo communiter terminare.*

12 *Capitulum de iure communi conſtat ſe ſolo Priore, & fratribus ſine Beneficiatis.*

33 *Beneficiati etſi admittantur in Capitulum ibique vocem habeant, non per hoc dicuntur de Capitulo.*

14 *Ius conuocandi capitulum de iure ſpectat ad Priorem, ſeu alium, qui ſit maior in ordine.*

15 *Ius monendi, & conuocandi capitulum non includitur ſub actu executiuo cum ſtilitet alicui iniungitur onus monendi, & conuocandi.*

16 *Actus iuriſdictionis, & præminentiæ ſpectat ad antiquiorem, & digniorem.*

17 *Capituli corpus ſtare ſine ſuo capite monſtruoſum eſt, quemadmodum etiam, vt duo ſint capita eiuſdem capituli.*

18 *Res iudicata non cenſetur per laudum poſtea ſubſecutum alterata niſi in eo tantum capite, de quo laudum ſpecialiter loquitur.*

19 *Conuocatio Capituli tribuitur Priori, non procuratori exequenti.*

Procurator agit nomine alieno, num.19.

20 *Actus tribuitur mandanti, non exequenti.*

21 *Confirmatio ſemper reſtringitur ad terminos confirmati.*

22 *Compromiſſum non attenditur, ſed tenor laudi.*

23 *Res iudicata non cenſetur per compromiſſum derogatum in his, ſuper quibus non fuit laudatum.*

24 *Laudum vbi eſt fundamentum alicuius ab eo probari debet, quod de omnes res controuerſas amplectatur.*

25 *Abſolutio conceditur excommunicato ſuper vnâ tantum ex pluribus cauſis, quamuis in alijs excommunicatus remaneat.*

26 *Capituli celebrandi actus continet ſub ſe electionem officialium, & diſtributionem emolumentorum.*

27 *Clauſula,* patito, *ante totalem paritionem nullam iudici tribuit iuriſdictionem.*

D E C I S I O CCLVII.

DEciſioni editæ coram me ſub die 11. Maij * 1643. non
acquieſcentibus Beneficiatis Collegiatæ Eccleſiæ Op-
pidi de Caſpe, iterum propoſui cauſam ſuper eiſdem, & reſo-
lutum fuit ſtandum eſſe in eadem deciſione, cum illius fun-
damenta adhuc inconcuſſa ſubſiſtant, ſiuè attendatur tenor
laudi, ſiuè confirmationis Apoſtolicæ, ſiue compromiſſi, quip-
pè in neutro comprehenditur articulus Iuriſdictionis, & Iu-
ris conuocandi Capitulum re iudicata Rotali definitus.

Continet enim res iudicata quatuor Capitula ſeparata;
Primùm Iuriſdictionis competentis Priori maiori. Secun-
dùm præminentiæ. Tertiùm emolumentorum omnium Ec-
cleſiæ, eiuſque Cęmeterij, aliquibus exceptis. Quartùm Iuris
faciendi Capitulum. Laudum verò nec loquitur de primo,
nec de poſtremo, quæ proinde à laudo intacta remanſerunt,
quia vbi plura ſunt Capitula ſeparata, cum videantur toti-
dem petitiones, & plures ferri poſſint ſententiæ, † Iudex ſeu 1
Arbiter pronunciando ſuper vno non videtur in alijs abſol-
uere, vel condemnare, Felin. *in cap. cum inter n.6. verſ. fallit
primo, de ſent. & re indic.* poſt Abb. *ibidem n.23.* Io. Andr. *n.12.
verſ. ſi autem plura Capitula, & n.13.* Butr. *n.26. circa med.
verſ. poteſt tamen,* Andr. *in regul. ea qua, col.8. ſub n.6. verſ. ſed
ego, de reg. iur. in 6.* Rot. *dec.336. ſub n.4. verſ. & propterea,
coram. bon. mem. Coccino.*

Maximè quia Arbitri, omiſſo primo articulo, incœperunt
à ſecundo, † quod indicat noluiſſe de primo cognoſcere, *l.* 2
*inter ſtipulantem 83. §. ſi ſtipulanto, verſ. item ſi ego, ff. de
verb. obligat.* Mant. *de tacit. lib.19. tit.10. n.16.* Agnouerunt
ſiquidem Ius conuocandi Capitulum, & Iuriſdictionem, de
qua loquitur primum caput rei iudicatæ, non debuiſſe com-
municari Beneficiatis, † qui reputantur tanquam ſerui Ec- 3
cleſiæ, vt notat *gloſſ. in cap. penult. verb. aſſiſtes, de Cleric. non
reſident.* ſed ſpectare ad Priorem tanquam caput Capituli,
& ad ipſum Capitulum, cui tanquam corpori miſtico Ponti-
fices contulerunt Iuriſdictionem priuatiuè ad Beneficiatos,
penes quos obſequendi potiùs neceſſitatis, † quàm impe- 4
randi manet authoritas, vt dixit Rot. *dec.76. num.2. & ſeqq.
par.7. recent.*

Poſito autem, quod primum articulum Iuriſdictionis vni-
uerſaliter per rem iudicatam conceſſæ Priori laudum omiſe-
rit, nil facit, quod idem laudum poſtquam terminauit ſecun-
dum articulum præminentiæ communicauerit, deindè Be-
neficiatis aliquorum actuum reſpicientium celebrationem
diuinorum, ſeu communium emolumentorum adminiſtra-
tionem exercitium, nam eſto quod illi actus pertinerent ad
Iuriſdictionem, non ideò communicata cenſeretur vniuerſa-
lis Iuriſdictio in alijs caſibus competens Priori maiori ex re
iudicata, quia Iuriſdictio alicui tributa per enumerationem
certorum caſuum, vltra illos non extenditur in præiudicium 5
habentis vniuerſalem, Bobadill. *in polit. lib.2. cap.19. ſub num.
53. verſ. non podiendo, in fine,* præter Abb. Felin. Soc. & Bald.
alleg. in 1. deciſ. §. Tertio mandat, eo minus in caſu noſtro,
quo eſſet tributa per laudum, † quod cum ſit ſtricti iuris 6
caſus ibi diſpoſitos non egreditur, Ruin. *conſil.116. n.6. lib.4.*
Rolan. *conſ.79. nu.13. lib.3.* Surd. *conſ.313. num.14.*

Sed veriùs actus, vt ſupra communicati non pertinent ad
Iuriſdictionem, vt latiùs in prima deciſione, nec ex eo quod
Cenſor, ſeu Punctator eligi alternatim debeat ex ordine Re-
gularium, vel Beneficiatorum dici poteſt translatum in Be-
neficiatum, qui Cenſor erit Ius mulctandi, quod † eſt Iuriſdi- 7
ctionale, *l.2. §. fin. ff. iudic.* Ruin. *conſ.270. nu.17.* Farinac.
in praxi lib.1. quæſt.18. num.46. quia mulcta non inſeruien-
tibus impoſita eſt ab ipſo laudo, officium verò Cenſoris eſt
merè miniſteriale, † verſaturque circa nudum factum ad- 8
notationis defectum ſingularum perſonarum in ſeruitio
Chori ſeiunctum ab omni facultate mulctandi, vt habetur in
actis Eccleſiæ Mediolanen. *par.1. tit. de his, quæ ad diuin. of-
fic. part. in fin. fol.42. & tit. de diſtribut. fol.71. col.1. in princ.*
quæ facultas nullibi legitur data Cenſori, ſeu Procuratori Re-
gularium, vel Beneficiatorum, licèt poſſint diſtributiones pro
rata defectuum commiſſorum denegare delinquentibus,
quia † hæc eſt potiùs ſimplex ſubtractio, quàm præminen- 9
tia, ſeu poteſtas mulctandi, vt benè in terminis Barb. *de Iur.
Eccleſ. lib.1. cap.21. n.29. in fin.*

Et quatenùs controuerſiarum, quæ ex punctis orirentur
cum Cenſore cognitio, ac terminatio demandatur quatuor
antiquioribus Fratribus, & Beneficiatis, † exindè non reſol- 10
tat niſi merum arbitrium extraiudiciale citra aliquam Iuriſ-
dictionem, Soccin. *de citationibus art.4. ſub num.5.* Bald. &
alij *alleg. in 1. deciſ. §. Tertio mandat.* Equum enim erat, vt
dictæ controuerſię, quę reſpiciebant commune intereſſe Fra-
trum, & Beneficiatorum, communiter pariter, & ex bono, &
æquo terminarentur, prout fieri ſolet inter plures habentes 11
rem communem licet ſint perſonæ priuatæ Iuriſdictione pe-
nitùs carentes, vt per Felic. *de ſociet. cap.17. num.27. & 29.* &
Alexand. *conſ.47. n.4. lib.1.* & alijs ibi allegatis.

Communicatio tandem Adminiſtrationis Anniuerſario-
rum, aliarumque rerum, quarum commune eſt lucrum non
tribuit Iuriſdictionem, quia Iuriſdictio differt ab Adminiſtra-
tione, & per conſequens differt etiam ab electione Officia-
lium, qui res communes adminiſtrant, vt ex Bertran. Cancer.
& alijs aduertit prima deciſio §. *poſt hæc.*

Quo verò ad vltimum caput Iuris faciendi Capitulum ſatis
ex ipſo laudo apparet non fuiſſe receſſum à re iudicata, quia
Arbi-

Digitized by Google

Arbitri in his, quæ concernunt adminiſtrationem, & guber-
nium Eccleſiæ, voluerunt Capitulum conſtare ex ſolo Prio-
12 re, & Fratribus, † qui abſque Beneficiatis etiam iuxta diſpo-
ſitionem rei iudicatæ, & Iuris communis faciunt Capitu-
lum, vt præter allegatos in prima deciſione §. *ſequitur*, probat
text. in cap. nouit. de his, quæ fiunt à Prælat. Pauin. *de poteſt.*
cap. ſede vacant. prælud. 5. *n.* 2. *&* 4. Azor. *Inſtit. moral. part.*
2. *lib.* 3. *cap.* 37. *verſ. quarto quæritur*, *& lib.* 6. *cap.* 14. *verſ.*
ſexto quæritur.

Dumque inferiùs in his, quæ reſpiciunt intereſſe commu-
ne cum Beneficiatis, laudum vult Beneficiatos quoque con-
uenire debere, & votare, non idcò eos fecit de Capitulo,
13 quia Beneficiati, † etſi admittantur ad Capitulum, & ibi
vocem habeant non dicuntur de Capitulo, Gemin. *in cap.*
fin. nu. 5. *verſ. in dubio, de præbend. in* 6. Lotet. *de re benefic.*
lib. 1. *cap.* 15. *num.* 23. Rota *deciſ.* 459. *nu.* 8. *par.* 5. *recent.* Eo-
que minus habent Ius conuocandi Capitulum, quod nuſ-
quam in laudo legitur ad ipſos tranſlatum, & vigore rei iu-
14 dicatæ, ac Iuris communis ſpectat ſolùm ad Priorem, ſeu
alium, qui maior ſit in dignitate, vel ſi ibi dignitas non eſt,
maior in ordine, vel tempore Prior, cui cæteri parere co-
guntur, Azor. *inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 37. *verſ.* 3. *quæritur.*

Et gratis aſſeritur, quod in hac Eccleſia adſint duo Capitu-
la, alterum Fratrum, & Beneficiatorum, quia laudum hoc
non dicit, ſed habita diſtinctione negotiorum, ſi ea reſpi-
ciunt intereſſe commune, admittit Beneficiatos ratione pro-
prij intereſſe ad votandum in Capitulo, ſeruata ſemper eius
vnitate ſub eodem capite, quod eſt Prior. Prout nec facit, quod
vigore laudi Procurator Anniuerſariorum, qui alternis vici-
bus eſt Beneficiatus, in diebus quibus Capitulum congrega-
tur, monere debeat ſingulos, ne diſcendat ab Eccleſia, ſed Ca-
pitulum capectent, quia in hac parte laudum demandauit
15 Procuratori actum merè executorialem monitionis, ſub quo
non includitur Ius monendi, & conuocandi, Io. Andr. *in cap.*
reſcriptum n. 10. *de reſcript. in* 6. Felin. *in cap. gratum n.* 5. *de*
offic. deleg. Soccin. *de citat. art.* 4. *n.* 1. & ſanè ſi Arbitri intel-
lexiſſent de iure mouendi, ſeu conuocandi Capitulum, illud
non contuliſſent Procuratori Capituli, qui eſt Miniſter infe-
rior, ſed potius antiquiori in ordine dignitate, vel tempore,
16 cum ſit actus Iuriſdictionis, & præeminentiæ, Barb. *in collect.*
Bull. verb. Archidiaconus fol. 45. *in fin.* Gatz. *de beneſ. part.* 3.
cap. 4. *num.* 26.

Non obſtat, quod Beneficiati vnà cum Fratribus eligant
Procuratorem, Notarium Capituli, ac retineant penes ſe
vnam ex duabus clauibus Archiuij Capituli, quia hæc omnia
manant ab eodem principio proprij intereſſe in emolumentis
communibus, propter quod admittuntur ad votandum in
Capitulo, in eo dumtaxat caſu, quo de rebus communibus
agitur, nec tamen exindè ſequitur, quod ſint de Capitulo, vt
ſupra dicebatur, eoque minus, quod conuocare poſſint Capi-
tulum, aut illud celebrare ſeiunctim à Priore maiore, quia
monſtruoſum eſſet, quod corpus Capituli ſtaret ſine ſuo ca-
17 pite, † aut quod duo eſſent capita eiuſdem Capituli, quod ad-
mittendum non eſt, vt ex Lotter. *de re beneſ. lib.* 1. *cap.* 15. *n.* 11.
& ſeqq. ponderat prima deciſio §. *ſequitur in fin.*

Cùm itaque laudum nihil diſponat de Iure conuocandi, ſeu
faciendi Capitulum, vel de cuius mandato conuocari debeat,
hoc tanquam non deciſum à laudo manet in diſpoſitione rei
18 iudicatæ, quæ non cenſentur alterata, niſi in eo, quod laudum
ſpecialiter diſponit, Caſtr. *in l. ſi cauſa cognita nu.* 3. *ad fin. C.*
tranſact. Dec. *conſ.* 39. *ſub n.* 3. cum alijs allegatis *in prima de-*
ciſione §. *ſecundò præfinitur*, & conuocatio Capituli tribuenda
19 eſt mandato Priori, non autem monitioni Procuratoris, qui
vti Procurator agit nomine alieno, Alexand. *conſ.* 65. *n.* 13. *lib.*
4. Rota *dec.* 392. *n.* 6. *par.* 5. *recent.* & cùm ſit merus Executor
20 non ipſi, † ſed mandanti actus tribuitur, *l. item eorum*, §. *ſi De-*
curiones, *& ibi gloſſ. verb. negotium*, *ff. quod cuiuſque vniuerſ.*
nom. l. apertiſſimè, *& ibi gloſſ. verb. Delegati*, *C. Iudic.* Surd.
conſ. 29. *n.* 3. Rouit. *conſ.* 82. *num.* 20. *lib.* 1.

Sicuti autem præfata duo capita Iuriſdictionis, & Iuris fa-
ciendi Capitulum non continentur in laudo, ita nec in con-
21 firmatione Apoſtolica deſuper emanata, quæ ſemper reſtrin-
gitur ad terminos confirmati, *cap.* 1. *&* 2. *de confirm. vtil. vel*
inutil. Ruin. *conſ.* 158. *num.* 16. *lib.* 1. Alexand. *conſ.* 122. *n.* 12.
lib. 4. Bero. *quæſt.* 50. *num.* 2.

Nec refert, an comprehendatur in compromiſſo, quia non
22 attenditur compromiſſum, † ſed laudi tenor, Roman. *conſil.*
23 108. *ſub n.* 1. & ſatis eſt, quod deſuper laudatum non fuerit,
vt quoad ea non dicatur renunciatum rei iudicatæ per com-
promiſſum, Felin. *in cap. cum olim n.* 6. *de præſcript.* Alexand.
conſ. 22. *nu.* 2. *verſ. tamen illa*, *lib.* 1. Cancer. *variar. reſolut.*
lib. 1. *cap.* 18. *n.* 44. *verſ. ſic ſi*, *& lib.* 3. *cap.* 17. *ſub n.* 314. & re-
ſcriptum Signaturę, de cuius executione agitur, excipit ſolùm
contenta in laudo, non autem in compromiſſo, vel confirma-
tione, præter quod in confirmatione laudi, licet enunciatiuè
narretur etiam controuerſia Iuriſdictionis, ea tamen enun-
ciatiua refertur ad tempus ante rem iudicatam, & cauſa pro-
xima compromiſſi fuerunt controuerſiæ ſuper Anniuerſa-
rijs, vt latè percurrit prima deciſio §. *antepenult.*

Quare cum Signatura reſcripſerit cum clauſula, *Parito*,
quoad ea, quæ in laudo non continentur, & Beneficiati fue-
rint excommunicati ob contemptum Iuriſdictionis, & ex
quo fecerunt Capitulum contradicente Priore maiori, † quæ 24
duo contineri in laudo probatum ex aduerſo non fuit, vt de-
buit Aym. *conſ.* 74. *num.* 10. Seraph. *dec.* 835. *nu.* 5. Buratt. *de-*
ciſ. 321. *num.* 8. non poſſunt Beneficiati abſolui, niſi doceant
de totali paritione; Nec obſtat, quod excommunicatio lata
fuerit etiam pro alijs in laudo contentis, ſuper quibus ſaltem
petitur abſolutio, † quæ excommunicato ex pluribus cauſis 25
poteſt dari ſuper vna, licet remaneat excommunicatus ex
alia, *cap. cum pro cauſa*, & ibi Abb. *n.* 1. *&* 6. *de ſent. excomm.*
Seraph. *deciſ.* 244. *num.* 2. *Rota in Valentina emolumentorum*
30. *Maij* 1597. *coram bon. mem. Cardin. Hieronymo Pam-*
philio.

Quia declaratoria Rotalis fundatur ſolùm in dictis duo-
bus capitibus, ſub quibus alia, puta electio officialium, &
reſtitutio quæſtuatorum, & emolumentorum † veniunt 26
tanquam conſecutiua ad celebrationem Capituli contradi-
cente Priore celebrati, ad tradita per Gatz. *de beneſ. par.* 3.
cap. 3. *num.* 112. *& ſeqq.* Buratt. *deciſ.* 356. *num.* 4. *Rota in Se-*
guntina Beneficij, ſeu attentatorum 4. *Decembris* 1637. *coram*
Reuerendiſſimo D. meo Decano, & ſtante reſcripto, quod non
detur abſolutio, niſi parito iudicato, prætetquam quod con-
tenta in laudo, Rota donec non contentis in laudo paritum
fuerit caret in omnibus Iuriſdictione abſoluendi, † quia hæc 27
eſt virtus clauſulæ, *Parito*, Gonzal. *ſuper regul. in adnot.*
contra nullit. n. 249. *&* 251. Capyraq. *deciſ.* 150. *nu.* 5. *part.* 1.
Put. *deciſ.* 429. *lib.* 1. Rota *deciſ.* 93. *num.* 2. *par.* 4. *diuerſ. & in*
his terminis deciſ. 173. *num.* 1. *&* 2. *par.* 6. *recent.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Deciſio iſta emanata ſub die 11. *Maij* 1643. *coram eo-*
dem bon. mem. Bichio eſt ſupra in hac eadem part. 9. *recent.*
deciſ. 181.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Archiepiſcopo Tarraconeñ.

Florentina Iuriſpatronatus.

Veneris 11. *Martij* 1644.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus, quod etiam mediante donatione acquiritur, dicitur tranſitorium ad fęminas, quamuis fuerit alicui donatum, pro ſe, & filijs maſculis, poſt deficientiam, tamen lineæ maſculinę, quod procedit modo non fuerit agnatio contemplata.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium intelligitur prout de iure, & regulatur à iure.*
2 *Litteræ Apoſtolicæ habent executionem paratam ad effe-*
ctum denegandi arbitrium quoties ſunt iuſtificata.
3 *Iuspatronatus ex donatione acquiritur.*
4 *Donatio iurispatronatus non confirmata ab Epiſcopo non*
ſubſtinetur.
5 *Donans iuspatronatus, ſi donatio non fuit ab Epiſcopo*
confirmata, non dicitur à ſe abdicare aliquod ius.
6 *Compatronus, vel ab eo præſentatus non obijcit com-*
patrono, quod ille compatronus non ſit, ſi reperitur
admiſſus ad præſentandum, & præſentatio fuit effe-
ctum ſortita.
7 *Iuspatronatus tranſit etiam ad fœminas poſt finitam li-*
neam maſculinam, quamuis illud fuerit alicui dona-
tum pro ſe, & filiis maſculis.
8 *Fœmina remanent in totum excluſa etiam à iurepa-*
tronatus vbi in illius reſeruatione fuit contempla-
ta agnatio.
9 *Ius accreſcendi, ſeu non decreſcendi, & in iurepatrona-*
tus ſibi locum vendicat.

10 *Vacatio beneficij eo ipſo probatur, quod alius etiam ex eadem vacatione venit.*

11 *Expreſſio valoris beneficij etiam ſucceſſoribus ſuffragatur.*

12 *Partita extracta ex libris officialium deputatorum ad exactionem decimarum plenè probant valorem beneficij.*

13 *Beneficij valor probatur quibuſcumque probationibus etiam quod ſint ſemiplene.*

14 *Clericatum, & habilitatem beneficiati iuſtificant approbationes Ordinarij, & examinatorum Synodalium.*

DECISIO CCLVIII.

ARbitrium non intrare pro retardatione litterarum Apoſtolicarum fuit hodie reſolutum, quia Arbitrium
1 intelligitur prout de iure, & † regulatur à iure, Cæſar. de Craſſ. *deciſ. 7. num. 7. & dec. 8. n. 2. de ſent. & re iudic.* Seraph. *deciſ. 1017. nu. 1.* Rota *diuerſ. 349. nu. 1. part. 1. & in recent. deciſ. 348. num. 2. part. 5. & part. 7. deciſ. 264. num. 1.* Gregor. XV. *deciſ. 189. num. 3.* Duran. *deciſ. 377. num. 7.* De iure au-
2 tem litteræ Apoſtolicæ habent executionem paratam etiam ad effectum denegandi Arbitrium, quando prout hic ſunt iuſtificatæ, Mohedan. *deciſ. 13. poſt medium, vt lit. pendent.* Rota *deciſ. 558. num. 2. par. 1. & 348. nu. 1. par. 5. & dec. 109. num. 22. par. 6. rec. & deciſ. 46.* poſt Viuian. *de iurepatron. cum alijs in Meſſanen. Archipresbyteratus 5. Maii 1642. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Iuſtificatio autem litterarum Apoſtolicarum D. Caſtagnæ, quoad eam partem, in qua narrauit ſe fuiſſe præſentatum à medietate patronorum dum reportauit à Sanctiſſimo derogationem alterius medietatis deſumitur ex eo, quia Caſtagna fuit præſentatus à Franciſca Gerardina habente tertiam partem iuriſpatronatus, cum ſit vnica hæres Vincentij habentis donationem tertiæ partis dicti iuriſpatronatus vſque de anno 1556. à Fidantia, Franciſco, & Hieronymo cum
3 confirmatione Ordinarij, cuius donationis vigore fuit in eam acquiſita tertia pars dicti iuriſpatronatus, *cap. vnic. de iurepatron. lib. 6.* Lambert. *eodem tract. lib. 1. part. 2. art. 1. quæſt. 1. nu. 2.* Coccin. *dec. 453. n. 1. & 464. n. 7.* fuit etiam præſentatus dictus Caſtagna à Hieronymo, & Sigiſmundo de Gerardinis habentibus alteram tertiam partem iuriſpatronatus tanquam filijs, & hæredibus Antonij, cui fuerat illud legatum à Hieronymo Gerardino pro altera tertia parte *Summ. Caſtagnæ num. 6.* vnde remanet clarum Iacobum Caſtagnam non ſolùm fuiſſe præſentatum à medietate patronorum, ſed imò à duabus ex tribus partibus.

Non obſtat, quod Sigiſmundus, qui præſentauit dictum Caſtagnam donauerit ius præſentandi pro hac prima futura vacatione de anno 1633. Domino Laurentio de Vſimbardis, à quo præſentationem reportauit Bartholomæus Fritellius, quia cùm talis donatio non legatur confirmata ab Epiſcopo,
4 ſed ſolùm à Vicario non habente ad hoc ſpeciale mandatum prout de iure requiritur, donatio non ſuſtinetur, Ferret. *conſ. 247. num. 17.* Garz. *de benefic. par. 5. cap. 9. num. 75.* Lotter. *de re benef. lib. 2. quæſt. 7. num. 2. & 3.* Rot. *deciſ. 40. num. 2.* poſt Viuian. *de iurepatr.* Gregor. XV. *deciſ. 420. nu. 2.* vbi Adden. *num. 7.* Duran. *deciſ. 415. num. 3. & deciſ. vltima nu. 2. & fuit coram me reſolutum in Gerunden. beneficij 30. April.* 1640. Vndè nullum ius fuit abdicatum à prædictis Hieronymo, &
5 Sigiſmundo ex defectu non ſecutæ validæ † confirmationis per Ordinarium, Abbas *in cap. cum ſeculum in fine de iurepatr.* Put. *dec. 18. part. 2. in correct.* Rota *part. 2. rec. deciſ. 337. ſub num. 7.*

Nec pariter obſtat, quod legatum factum à Hieronymo de tertia parte iuriſpatronatus, de quo agitur de Anno 1575. ad fauorem Antonij patris Hieronymi, & Sigiſmundi non legatur approbatum ab Epiſcopo; vnde eodem vitio, ac defectu laboret, quia ſat eſt dictum Antonium à quo cauſam habent præfati Hieronymus, & Sigiſmundus, fuiſſe admiſſum ad præſentandum Ioannem de Leoncinis vltimum beneficij poſſeſſorem, per cuius obitum nunc beneficium vaca-
6 uit, qua admiſſione ſtante, non poſſunt alij compatroni, nec minus præſentatus ab eis obijcere Antonio, ſiue eius ſucceſſoribus prout ſunt Hieronymus, & Sigiſmundus, quod non fuerint patroni, nec habuerint ius præſentandi, Ripa *in cap. cum Eccleſia Sutrina n. 93. verſ. 6. requiritur de cauſ. poſſeſſ. & proprietat.* Greg. XV. *dec. 452. n. 15. & par. 2. rec. dec. 174. n. 3. & par. 3. dec. 132. n. 4. & par. 7. dec. 101. n. 8. & in Florentina iuriſpatronatus 14. Februarij 1639. coram bon. mem. Merlino.*

Minus obſtat, quod præfata Franciſca vnica deſcendens ex ſtipite Vincentij, quæ præſentauit Caſtagnam, tanquam fœmina eſſet incapax vocis, dum donatio facta legitur Vincentio pro ſe ſuiſque filijs, & deſcendentibus maſculis legitimis, & naturalibus per rectam lineam maſculinam, adeò quod iſta tertia vox ob deficientiam deſcendentium maſculorum Vincentij donatarij fuerit reuerſa ad donantes, eorumque hæredes.

Quia quidquid ſit de expreſſione maſculinitatis. An appoſita in parte executiua inſtrumenti per Notarium valuerit immutare principalem diſpoſitiuam, ſiue alterare donationem, & An expreſſio maſculinitatis ſit in parte executiua, ſiue potius diſpoſitiua, dum nullum legitur pactum reuerſiuum ad fauorem donantium poſt finitam lineam maſculinam
† benè valent ſuccedere fœminæ hæredes poſt finitam lineam 7
maſculinam, Ancharan. *conſ. 81.* Calderin. *conſ. 4. de iurepatr.* Rota *par. 1. diuerſ. deciſ. 285. num. 1.* Seraph. *deciſ. 364. num. 3. & 378. per tot. & par. 7. recent. deciſ. 307. num. 12.* & poſt Viuian. *de iurepatron. deciſ. 12. num. 1.* Duran. *deciſ. 385. num. 20.* quæ ſententia eo magis DD. placuit cum nulla adſit
dictio taxatiua, neque appareat fuiſſe contemplatam agna- 8
tionem quo caſu fœminæ viderentur in totum excluſæ, Rota poſt alios *deciſ. 69. num. 7. cum ſeqq.* poſt Viuian. *de iurepatr.*

Et in omnem caſum quatenus dicta donatio haberet difficultates, adhuc tertia pars iuriſpatronatus fuiſſet acquiſita
per ius accreſcendi, ſeu non decreſcendi † D. Camillæ Medi- 9
ces pro medietate, & ſic Alberto Viuai eius filio, qui præſentauit Bartholomæum Fritellium, necnon Hieronymo, & Sigiſmundo, qui præſentarunt dictum Caſtagnam, Rocchus *de iurepatron. in verbo in ius quæſt. 6. ſub num. 10. verſ. & ex iſta concluſione,* Lambert. *eodem tract. par. 2. lib. 1. art. 5. q. 4. ſub num. 3.* Rota *deciſ. 217. nu. 18. & ſeqq. part. 6. recent.* Vnde ſemper eſſet verum dicere dictum Caſtagnam eſſe præſentatum à medietate patronorum, & ſic quoad hoc habere gratiam iuſtificatam, Bartholomæum verò Fritellium ſolùm fuiſſe præſentatum ab Alberto Viuai remanſit indubitatum.

Quo verò ad alia narrata per Caſtagnam, remanent ſuf-
ficienter comprobata, cum vacatio iuſtificetur ex eo, † quod 10
dictus Bartholomæus Fritellius venit ex eadem vacatione, & iure, Ægid. *deciſ. 268.* Canal. *deciſ. 55. nu. 3.* Coccin. *deciſ. 145. num. 1.* Gregor. XV. *dec. 42. n. 1. & par. 6. rec. deciſ. 101. num. 1. & 3. & 207. num. 1.*

Valor autem expreſſus probatur tam ex antiqua expreſſione emanata vſque de anno 1517. in litteris reſignationis, &
prouiſionis conceſſæ per Leonem X. † quæ expreſſio benè 11
ſucceſſoribus ſuffragatur, Rota *deciſ. 572. num. 3. par. 1. recent. & deciſ. 444. num. 6. part.* 2. quàm etiam ex Taxa emanata pro exigendis decimis Papalibus plurium annorum extracta ex publicis libris officialium deputatorum pro illarum exa-
ctione, quibus eſſe ſtandum Rota alias cenſuit, vt coram 12
Seraph. *dec. 1245. num. 5.* Caualer. *deciſ. 361. num. 1.* Buratt. *deciſ. 865. num. 5.* vltra quod pro iuſtificatione præfati valoris
ſufficit quælibet probatio etiamſi ſit minor ſemiplena, Ægid. 13
deciſ. 683. Seraph. *dec. 1199. num. 2. & par. 7. recent. deciſ. 236. num. 6.* Clericatus, & habilitas eiuſdem Caſtagnæ deſumitur
† ex approbatione Ordinarij cum examinatoribus Synoda- 14
libus, Felin. *in cap. poſt ceſſionem n. 3. & 15. de probat.* Put. *dec. 140. n. 5. cum ſeq. lib. 2. in correct.* Rota *par. 5. recent. dec. 348. n. 4. & par. 7. dec. 87. num. 16.*

Quæ autem dicta fuerunt de nullitate, & iniuſtitia ſententiæ latæ per executorem litterarum Apoſtolicarum, cùm in præſenti diſputatione actum non fuerit de confirmatione illius non fuerunt habita in conſideratione, alia verò ſunt nullius momenti.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. MELTIO

Poſteà Epiſcopo Papien.

Gadicen. Beneficiorum.

Veneris 11. Martij 1644.

ARGVMENTVM.

Collectorum, ſubcollectorumque Beneficia ſemper remanent Papæ reſeruata, quamuis illi tempore obitus non eſſent in officio, cum ſufficiat quod ſemel tantum fuerint tales; hinc de natura Collectoriæ, vel Subcollectoriæ ad inducendam reſeruationem, quod ſcilicet ſufficiat ſola deputa-

tio

Digitized by Google

tio abſque acceptatione, aut exercitio, quodque vnicus eſſe debeat ſubcollector.

S V M M A R I V M.

1 *Immiſſio in poſſeſſionem beneficii vigore litterarum Apoſtolicarum denegari non poteſt.*

Littera Apoſtolica habent executionem paratam num.1.

2 *Littera Apoſtolica motu proprio emanata aliqua non indigent iuſtificatione, ſed verbo, & voluntate Papa innituntur.*

3 *Immiſſio non denegatur habenti gratioſam ſubrogationem iuſtificatis tamen requiſitis, reſeruatione nempe obitu defuncti in poſſeſſione, ac clericatu ſubrogati.*

4 *Beneficia ſubcollectorum ſunt Papa reſeruata.*

6 *Beneficia ſubcollectorum, vt Papa dicantur reſeruata ſufficit ſola deputatio abſque vlla acceptatione offitii, aut illius exercitio, & num. ſeq. vbi contraria opinio reiicitur.*

6 *Impetrans beneficium vti reſeruatum per obitum vnici ſubcollectoris probare debet illum fuiſſe ſolum.*

Qua probatio dicitur facta eo ipſo, quod non apparet de contrario, num.7.

7 *Subcollector vbi quis deputatur cenſetur vnicus quamuis alius per antea fuiſſet, quia ille dicitur reuocatus etiam nulla facta mentione reuocationis.*

8 *Gratiam motu proprio emanatam impugnans probare debet illam non eſſe iuſtificatam, non autem qui ea vtitur.*

Subcollector praſumitur vnicus, num. 8.

9 *Beneficia ſubcollectoris, vt dicantur reſeruata, ſufficit quod fuerint obtenta, vel ante officium, vel durante officio, etiam quod ille de tempore obitus non fuerit ſubcollector, & nu. ſeq.*

10 *Beneficia collectorum, ſeu ſubcollectorum ſemel reſeruanata, ſemper remaneat reſeruata quantumuis ceſſet officium, & ſup. num.9.*

11 *Canonicus Coadiutor gaudet priuilegii veri Canonici quoties verba Coadiutoria ſunt ampliſſima, & non agitur de praiudicio Coadiuti, aut alterius Canonici.*

12 *Coadiutor poteſt eſſe delegatus Apoſtolicus, & Iudex Eccleſiaſticus ſtantibus ampliſſimis verbis Coadiutoria.*

13 *Commendator non eſt verus Titularis, ſed ei aquiparatur, & illius gaudet priuilegijs.*

14 *Obitus defuncti concludenter dicitur probatus ſi amba partes ex eadem veniunt vacatione.*

15 *Clericatum probant littera Ordinarii.*

16 *Littera ſubrogationis gratioſa continere debent mentionem poſſeſſionis aduerſariorum, alias poſſeſſio capta in vim illarum dicitur nulla.*

17 *Contradictor legitimus dici non poteſt, qui habet titulum illicitum.*

Mentio poſſeſſionis illius, qui non poteſt dici legitimus contradictor, fieri non debet in gratia Pontificis, num.17.

18 *Sententia mentio eſt neceſſaria in ſubrogatione gratioſa.*

19 *Mentio eorum per qua vel Pontifex gratiam non conceſſit, aut difficilius fieri debet in illa, ſecus de his qua Papam faciliorem reddidiſſent ad concedendum.*

D E C I S I O CCLIX.

BEneficia, de quibus agitur, vacarunt per obitum Georgij Fernandez de Villanueua vnici Subcollectoris Apoſtolici in Diœceſi Gadiceñ. de quibus, tanquam de reſeruatis, fuit à Sanctiſſimo D. N. motu proprio, prouiſus, Reu. P. D. meus Carillo, vt in eius *Summ. num.1.* qui etiam expediuit gratioſam ſubrogationem, eodem *Sum. n.7.* Ab Ordinario autem Gadiceñ. eadem beneficia fuerunt collata in Franciſcum Zolerum, & Didacum Cano, vt in *d. Sum. num.10.* & in poſſeſſionem immiſſi, quibus tamen citatis ſub die 7. Septembris 1639. coram Executore in partibus, idem Reu. P. D. Carillo obtinuit mandatum de immittendo in eorundem poſſeſſionem, cuius mandati executionem præſens Vicarius generalis Epiſcopi Gadiceñ non ſolùm denegauit, verùm

etiam dictis Franciſco, & Didaco mandatum de manutenendo conceſſit, non obſtante quod Conſilium Regium, ad quod per eoſdem fuit habitus recurſus, declarauerit, ritè, & rectè proceſſiſſe Iudicem Eccleſiaſticum, in concedendo eidem R.P.D. Carrilo talem immiſſionem. Fuit deinde appellatum à denegatione executionis dicti mandati de immittendo, & conceſſionis mandati de manutenendo, vt in *Sum. nu.5.* Et conſulta Rota fuit dubitatum. An eidem eſſet danda immiſſio, & affirmatiuè Domini reſponderunt, cum illa
non poſſet denegari, non † ſolum vigore litterarum Apo- 1
ſtolicarum, quæ habet executionem paratam, *cap. ſi capitulo, & ibi gloſ. conceſſ. prab. in 6.* Sarnen. *in tract. Breuium num.4.* Gig. *de penſ. quaſt.36. num.9.* Caſſad. *deciſ.10. num.8. de reſcrip.* Mohed. *dec. 13. vt lit. pend. de appell. Rota in Florentina penſionis 9. Iunij 1636. coram bon. mem. Motmanno,*
maximè cùm emanauerint motu proprio, † quo caſu non in- 2
digent aliqua iuſtificatione, cum ſolum innitantur verbo, & voluntate Papæ, *gloſ. in Clem. 1. verb. fuiſſe de prob.* Alex. *conſ. 112. n.1. lib.7.* Oldrad. *conſ.258.* Gabr. *de prob. concl.2. nu.55.* Achill. *dec.10. de probat.* Put. *deciſ.101. lib.3. in correct.* Card. Seraph. *deciſ.1484. num.10. & in recent. dec.633. num.3.645. num.2. part.3. & 656. num.1. part.2. Rota in Caſalen. Beneficiorum* 10. *Decembris 1627. coram bon. mem. Merlino.* Verùm etiam gratioſæ ſubrogationis expeditæ ad partes, quæ iuſtificatis tribus requiſitis, nempè, Reſeruatione, Obitu De-
functi in poſſeſſione, & Clericatu ſubrogati, † habent pa- 3
riter executionem paratam, ita vt non denegetur immiſſio, Gonzal. *ad reg.8. §.7. proœm. num.212.* vbi plures referuntur deciſiones in hoc propoſito Seraphin. *deciſ.1426. num.2. 103. littera A. coram Papa Gregor. XV. 570. nu.1. & 700. eodem num.1. part.1. recentior. 209. coram Buratto, et in Signina Beneficiorum 31. Martis 1642. coram Reuerendiſſ. Patauino.*

Reſeruatio autem iſtorum beneficiorum eſt elata, cum vacauerint per obitum vnici Collectoris ex Regula 4. hodie
5. Cancellariæ, † reſeruante beneficia vnici Subcollectoris 4
in qualibet Diœceſi, qualem fuiſſe Georgium Fernandez apparet ex deputatione Nuncij Hiſpaniarum ſecuta ſub die 6. Nouembris 1635. eodem *Summ. num.8.* in d., Diœceſi Gadiceñ. *gloſ. ſuper reg.8. gloſ.51. num.67. & ſeq.* Lotther. *de re benef. qu.32. num.158. lib.2.* Ioan. à Kocchier. *ſuper hac regula num.6.* Ferdinand. à Caſtro Palao *in ſuo opere moral. par. 2. tract.13. diſput.2. dub.20. num.2.* Rota *deciſ.715. nu.4. par. 1. 252. num.3. part.2. recent. & 263. nu.1.* coram Reuerendiſſ. Vegellen. *Valentina Decanatus 5. Iunij 1637. coram bon. me. Coccino, confirmata ſub 29. Nouembris 1638. coram eodem R.P.D. meo Carrillo, & in Aquilana Canonicatus 4. Maij 1640. coram R. P. D. meo Royas.*

Non obſtat, quod ad hunc effectum reſeruationis requi-
ratur exercitium officij, † & quod tàlis reſeruatio non in- 5
telligatur inducta, niſi à die præſtiti conſenſus per eundem Subcollectorem, Garz. *de benef. par.5. cap.1. num.350.* & vt aliquando etiam Rota dubitauit, vt in *Florentina Parochialis 14. Ianuarii 1643. coram R.P.D. meo Bichio.*

Quia, reiecta huiuſmodi opinione, contrariam vti veriorem, & magis communem fuit eadem Rota ſecuta, tam in deciſionibus antiquo tempore emanatis, quàm etiam in recentioribus, & reſolutum, ſolam deputationem ſufficere,
ad effectum reſeruationis, abſque vlla acceptatione officij, & 6
illius exercitio, etiam quod talis deputatio nec viſa, nec recepta fuerit ab ipſo Deputato, Felin. *in cap. noſtra de reſcript.* Gonzal. *ad reg.8. gloſ.51. num.69.* Pariſ. *de reſig. benef. lib.2. quaſt.16. num.26.* & Zerola *in praxi Epiſcopali 1. part. verb. beneficia §.2. fallen. 8. & 2. part. verb. exempti §.6.* Selua *de benef. 2. pars. q.11. 10. qualitate,* Garz. *de benef. part.5. cap. 1. n.345. & 347.* Rota *deciſ.11. in antiq. & dec.17. in nou. de prab.* Caſſad. *deciſ. vnic. de verb. ſignif. Rota in Valentina Decanatus coram bon. mem. Coccino, & d. deciſ. 263. num.3.* Caputaq. *deciſ.140. & 141. par.1. & 76. part.3.* Put. *deciſ.329. n.4. lib.2. in correct. & 233. num.17.* coram eodem Vegellen. *& 385. num.3. part.5. diuerſ.*

Non obſtat, quod regula prædicta Cancellariæ ad inducendam reſeruationem loquatur tantum de vnico ſub collectore, & impetranti beneficia, vti reſeruata per obitum vnici Subcollectoris, incumbat onus probandi, tanquam fundamentum ſuæ intentionis, *l. illa, & ibi ſcribentes, de verb. oblig.*

Quia eo ipſo, quod non probatur, plures fuiſſe Subcollecto-
res, præſumitur eumdem Georgium fuiſſe vnicum, † ſed ceſ- 7
ſat difficultas, quia in litteris deputationis, non ſolùm enunciatur vnicus Subcollector, verùm etiam quia quãdo de tem-

pore deputationis adfuiſſet alius Subcollector, iſte, per de-
putatinnem ſecundi, cenſeretur reuocatus, etiam ſi de il-
lius reuocatione nulla fuiſſet facta mentio, Text. *ad l. ſi quis, §. Iulianus, ff. de procur.* & io puncto Bellene. *in tract. de ca-
rit. ſubſid. quæſt.* 109. *in princ.* Mandoſ. *ad reg.* 4. *q.* 10. *num.* 2.
Verall. *deciſ.* 138. *num.* 2. 139. *num. pariter* 2. & 140. *eodem n.*
part. 1. *deciſ.* 9. *de offic. deleg. in nou.* & *dec.* 11. *de præb. in an-
tiq.* 263. *num.* 9. *coram d. Reuerendiſſ. Vrgellen.* & 252. *num.* 5.
part. 2. *recent.* & *d. deciſ.* 385. *num.* 6. *part.* 5. *diuerſ.* Et dum
Sanctiſs. D. N. conceſſit eidem R. P. D. meo Carrillo iſta
beneficia vti vacantia per obitum vnici Subcollectoris motu
proprio, onus probandi iuſtificationem eiuſdem motus pro-
8 prij non incumbit vtenti gratia, ſed illam impugnanti, † cum
intret præſumptio de vnicitate, Felin. *in cap. cauſam quæ il
ſecondo num.* 3. & 4. *de teſtib.* Gabr. *de probat. concl.* 2. *nu.* 61.
Minſinger. *cent.* 5. *obſeru.* 34. *num.* 7. & *ſeq.* Garz. *de benef.
part.* 5. *cap.* 1. *num.* 356. Alca. *conſil.* 112. *nu.* 1. *lib.* 7. *verſ. non
procedit*, Oldrad. *conſ.* 258. Caputaq. *deciſ.* 77. *num.* 4. *part.* 3.
Seraphin. *deciſ.* 1484. *num.* 11. Rota *deciſ.* 633. *num.* 3. & 715.
num. 5. *part.* 1. *recent.* & *in Caſalen. Beneficiorum* 10. *Decem-
bris* 1627. *coram bon. mem. Merlino*. Vnde cùm ex ſupradi-
ctis de deputatione d. Gregorij dubitari minimè poſſit, pari-
ter ceſſat omnis difficultas. Quoad reſeruationem circa
illius beneficia, cum ſufficiat, quod illa obtinuerit, vel an-
9 te officium, vel durante officio, licet etiam de tempore
obitus oon fuerit Subcollector, Rot. *deciſ.* 11. *de præb. in an-
tiq.* Simonett. *de reſeruat. quæſt.* 33. *num.* 17. Rot. *deciſ.* 255.
num. 6. *part.* 5. & 225. *num.* 13. *par.* 7. *diuerſ.* Beneficia enim
Collectorum, ſeu Subcollectorum ſemel reſeruata licet de-
ſinant eſſe Collectores, & ceſſet eorum officium, ſemper
remanet reſeruata, oec aliquis poteſt de illis diſponere præ-
10 ter Papam, † & quotieſcumque per decretum Papæ ſemel
fuerunt affecta, affectio nunquam tollitur, niſi per collatio-
nem Papæ poſtea ſubſecutam, Felio. *in cap. veſtra corolla-
rio* 21. *de reſcript.* Garz. *de benefic. part.* 5. *cap.* 1. *n.* 352. Rot.
deciſ. 10. & 12. *circa princip. de præben. in non.* & *deciſ.* 11. 13.
& 15. *eodem titul. in antiq.* & *d. deciſ.* 225. *num.* 13. *part.* 7.
diuerſ.

Nec obſtat, quod deputatio Subcollectoris fuerit facta
in perſona Georgij Fernandez taquam Canonici Cathedra-
lis Eccleſiæ Gadicen. qui tamen cum non eſſet Canonicus,
ſed ſimplex Coadiutor, prætenditur, quod non potuerit eſ-
ſe Subcollector. Quia quicquid ſit, An in omnibus Caoo-
11 nicus Coadiutor gaudeat priuilegijs veri Canonici, † ceſſat
difficultas in caſu noſtro attentis verbis Coadiutoriæ ampliſ-
ſimis, ex quibus clariſſimè patet de voluntate Papæ, nempè
quod Coadiutor gaudere debeat omoibus priuilegijs, cæte-
ris Canonicis competentibus, maximè quando non agitur
de præiudicio ipſius Coadiuti, ſeu alterius Canonici, vt
cenſuit ſacra Rituum Congregatio *in vna Piſtorien.* 15.
Martij 1608. relata per Barboſ. *in tract. de vniuerſ. iur. Ec-
cleſ. lib.* 3. *tit. de Coadiut. cap.* 10. *nu.* 91. Gonzal. *ſuper reg.* 8.
gloſ. 5. §. 9. *num.* 97. *Rota in Hiſpalen. præeminentiarum* 8. *Fe-
bruar.* 1619. *coram bon. mem. Card. Sacrato*.

Et ſtantibus dictis verbis ampliſſimis Coadiutoriæ, viſa
12 fuit Dominis vera concluſio † firmata per Acoſtam de
Andrada *in explicatione Bullæ Cruciatæ quæſt.* 75. quem ſe-
quitur Ferdinan. à Caſtropalao *part.* 2. *tract.* 13. *de benef. Ec-
cleſ. diſput.* 1. *punct.* 10. *nu.* 39. *fol.* 243. ſcilicet quod Coadiu-
tor poteſt eſſe Delegatus Apoſtolicus, & Iudex Eccleſiaſti-
cus, quatenus deputatio Subcollectoris regulanda eſſet iuxta
formam *cap. ſtatutum de reſcript. in* 6. quod tamen pro nunc
Domini non firmarunt, cum ad hunc effectum ſufficiat, quod
attentis verbis Coadiutoriæ, Canonicus Coadiutor non
poſſit dici taliter perſona priuata, vt non ſit æquiparandus
vero Canonico, qua ratione quamuis Commendator non
13 ſit verùs Titularis, † ſed ei æquiparetur, & illius priuile-
gijs gaudeat, iuxta *deciſionem Rotæ* 141. *num.* 6. *part.* 1. *rec.*
nihilominus poteſt eſſe Delegatus Apoſtolicus, Rebuff. *de
pacif. poſſ. n.* 41. Gonzal. *ſuper regul.* 8. *gloſ.* 5. §. 8. *nu.* 10. Bar-
boſ. *ad collectan. cap. ſtatutum nu.* 12. *de reſcript. in* 6.

Quoad obitum, vti requiſitum, ad effectum, vt ſubro-
gatio gratioſa ſecum effectum impartiri poſſit, nulla poteſt
haberi difficultas, cum Franciſcus Zorelus, & Didacus Ca-
no prouiſi ab Ordinario, eadem beneficia obtinuerint ex ea-
14 dem vacatione, quo caſu obitus defuncti concludenter pro-
batur, *gloſ.* & *Doct. in cap. nonnulli, de reſcript.* Sarnen. *in
reg. de impetrand. benefic. viuen. quæſt.* 5. & *in reg. de trienna-
li, quæſt.* 38. Oldrad. *conſ.* 136. Put. *deciſ.* 171. *num.* 1. *lib.* 3. *in
correct.* Coccin. *deciſ.* 145. *nu.* 1. & 715. *num.* 3. *in fine, par.* 1.
& 309. *num. pariter* 1. *par.* 2. *recent.* & 236. *nu.* 2. *part.* 7. *di-
uerſ.* & *in Vicen. Parrochialis de Beſora* 1. *Iulij præteriti co-
ram R. P. D. meo Bichio*.

Clericatus autem R.P.D. mei Carillo ſubrogati probatur
ex litteris pateotibus Ordinarij, vt in eius *Summ. n.* 9. † quæ 15
ad hunc effectum ſuffragantur, *text. in cap.* 2. vbi Abb. *in* 1.
notab. de Cler. peregr. Felin. *in cap. poſt conceſſionem, num.* 3.
& 15. *de probat.* Rota *deciſ.* 16. *eodem tit. in antiq. deciſ.* 263.
num. 17. *coram Reuerendiſſ. Vrgellen.* 92. *num.* 5. *par.* 6. *diuerſ.*
& 78. *num.* 5. 190. *num.* 6. coram Papa Greg. XV.

Non obſtat, quod in litteris ſubrogationis non fuerit fa-
cta mentio poſſeſſionis captæ à dictis Franciſco Zerolo, &
Didaco Cano, † & ſic poſſeſſio R.P.D. mei Carrillo dica- 16
tur nulla, *cap. licet, vbi gloſ. in verb. Te non vocato, de
prob. in* 6.

Quia cùm Ordinarios contulerit iſta beneficia, quorum
prouiſio, vti de reſeruatis, ſpectabat ad Papam poſſeſſio ca-
pta per eoſdem potius dicitur intruſio, quam vera poſſeſſio,
& per conſequens, dum habuerunt titulum illicitum, non
poſſunt dici legitimi contradictores † ad impediendam ta- 17
lem immiſſionem, nec vlla debebat fieri mentio illorum
poſſeſſionis, *ex l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen.* Bero. *conſ.*
12. *n.* 4. *lib.* 1. & *conſ.* 60. *lib.* 2. Rolan. *conſ.* 2. *in fin. n.* 47. *lib.* 3.
Chaſſen. *conſ.* 20. *num.* 40. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 339. *n.*
12. Seraph. *deciſ.* 1060. *num.* 3. Buratt. *dec.* 209. *num.* 6. *Fanen.
Commendæ* 6. *Februarij* 1640. *coram Reuerendiſſimo D. meo
Decano*.

Nec tandem releuat, quod in gratioſa ſubrogatione non
fuerit narrata pendentia litis, & ſenteoria deſuper lata in par-
tibus in hac cauſa cum ſententiæ mentio ſit neceſſaria Bu- 18
ratt. *dec.* 187. *n.* 1. & 2. & *deciſ.* 209. *eod. n.* 2.

Quia cùm ſenteotia fuerit lata ad fauorem d. R. P. D. mei
Carrillo ſubrogati, ceſſat ſubreptio ob illius taciturnitatem,
cum ſint narraoda ea, ob quæ, vel Papa gratiam non con-
ceſſiſſet, vel fuiſſet difficilior in concedendo, † ſed in iſto ca- 19
ſu quatenus etiam fuiſſet narratum, latam fuiſſe ſententiam
ad fauorem eiuſdem ſubrogati, nulli dubium, quod Papa
facilior euaſiſſet io concedendo eamdem ſubrogationem,
text. in cap. ſuper litteris, vbi notant omnes de reſeruat. San-
chez *de matrim. lib.* 8. *diſput.* 310. *num.* 7. Caſſad. *deciſ.* 12. *nu.*
14. *de præben. Rota in Leodien. Canonicatus* 8. *Iunij* 1612. *co-
ram bon. mem. Pirouano*, & *in Camerinen. Penſionis* 26. *Iun.
nij* 1641. *coram Eminentiſſ. D. Card. Panzirolo*.

Et ita reſolutum R.P.D. meo Carrillo tantum informante.

Infra in eadem cauſa ſub die 4. *Iulij* 1646. *habetur altera
deciſio ſub titulo Gadicen. fructuum coram eodem Reueren-
diſſ. Papien.*

R. P. D. CARRILLO

Poſtea Præſide Valliſoletano.

Romanæ Legati.

Lunæ 14. *Martij* 1644.

ARGVMENTVM.

Tota hæc deciſio verſatur circa interpretationem le-
gati, an latè, vel ſtrictè illa ſumenda veniat, &
propriè in caſu quo alicui fuit legata prælatio cer-
torum librorum, ſub qua ille bibliothecam, & ar-
maria, quinimmò & ius inquilinatus, nec non
auiamentum comprehenſum eſſe dicebar.

SVMMARIVM.

1 *Legata non haben. viam executiuam ſecundum opinionem
Rotæ*.
2 *Legatum librorum non continet bibliothecam, armaria,
aut ſcrinia in quibus libri continentur*.
*Limita concluſionem vbi apparet de contraria mente Te-
ſtatoris, num.* 3.
4 *Legatum contenti comprehendit etiam continens quam-
uis non expreſſum ſi teſtatoris concurrat volun-
tas*.
5 *Coniectura in materia tacita, & occulta liquidiſſimæ
probationes dicuntur*.
6 *Legatum quid alias ſtrictam reciperet interpretationem,
latè venit interpretandum, ſtante affectione teſtatoris
erga legatarium*.

7 *Aua-*

Digitized by Google

7 *Auiamentum ſignificat hominum concurſum ad apothecam, vel ratione ſitus, aut ingenij artificis.*
8 *Legatarij qualitas multùm valet ad latam, vel ſtrictam interpretationem ſumendam in legatis.*
9 *Legatum interpretari debet ſecundum communem vſum loquendi.*
10 *Auiamentum eſt pretio æſtimabile.*
11 *Legatum comprehendit totam id, quòd Teſtator deſtinauit ad vſum rei legatæ.*
12 *Obſeruantia eſt optima interpres, cuiuſcumque diſpoſitionis etiam in materia legatorum.*
13 *Teſtes pro declaratione voluntatis Teſtatoris circa legata benè probant, quamuis non tot ſint numero, quot in teſtamento requiruntur.*
14 *Teſtes, quibus prætenditur declarari voluntatem Teſtatoris non ſufficit, quod deponant de dictis ante Teſtamentum, ſed de his, quæ in actu teſtandi audiuerunt teſtificare debent.*
Intellige vt num. ſeqq. & ſupra num. 13.
17 *Prælatio alicui legata in aliquo, quod eſt principale, cenſetur etiam legata in illius acceſſorio.*
18 *Inquilinatus, quando dicitur eſſe perſonaliſſimum, ita ut cedi non poſſit intelligitur reſpectu Domini non alterius.*
19 *Perito à parte electo contra ipſam ſtari debet.*
20 *Datio in ſolutum non probat iuſtum pretium, & valorem in præiudicium tertij.*
Fraudis præſumptio intrat inter Maritum, & Vxorem, num. 20.

DECISIO CCLX.

LEgauit Ioan. Maria Inghitlanus Bibliopola Iacobo Mellino eius Iuueni, prælationem in emptione omnium
librorum exiſtentium in eius Apotheca per hæc verba,
*Item voglio, che ſeguita la mia morte, ſi vendino tutti li libri,
che ſono nella mia Bottega, & altroue di qualſiuoglia ſorte,
o volendoli comprare Iacomo Mellini, che di preſente ſi troua
in detta Bottega, voglio, & ordino, che ſia preferito ad ogn'
altro Compratore per egual prezzo, &c.* Et cum Legatarius
prætenderet ſub dicto legato comprehendi quoque prælationem
in iure Inquilinatus, ſeu auiamento eiuſdem Apothecæ,
egit coram A. C. contra hæredem, & obtinuit mandatum
executiuum pro traditione librorum, & ceſſione
iuris Inquilinatus Apothecæ, hinc cauſa per appellationem
ad Rotam deuoluta, quo ad ius Inquilinatus, cum clauſula,
ſi quid exequendum dubitaui, An mandatum A. Cam. ſit exequen.
& Domini quia ſecundum opinionem noſtri Tribuna-
1 lis pro legatis non competit † via executiua, vt in deciſionibus
relatis per Adden. ad Butatt. *in deciſ.* 208. *num.* 12. attenta
dicti mandati iuſtitia, reſponderunt illud eſſe iuſtum.

Iuſtitia namq; probatur ex eo, quòd licet regulariter lega-
2 tis libris † non veniant Bibliothecæ, neque armaria, neque
ſcrinia, neque cætera, in quibus libri continentur, vt decidit
textus *in leg. librorum appellatione* 52. §. *libris autem*, *ff. de*
3 *legat.* 3. Attamen ſecus eſt dicendum, † quando conſtat de
contraria mente Teſtatoris, vt ex ſententia Neruæ diſponitur
in eodem text. *ſub* §. *Chartis legati*, *verſ. ſed ſi Bibliothecam*,
ibi, *intereſſe id, quòd Teſtator ſenſerit*, & ſequitur ibi
Bart. ſequitur Caſtren. *in l. cum Pater filius*, §. *menſa num.* 3.
cum ſeqq. ff. de legat. 2. Concurrente etenim voluntate Te-
4 ſtatoris ſub legato contenti, † venit etiam contineris, licèt
non expreſſum, *l. ſi fundum ſub conditione*, §. *qui fundum*, *ff. de
legat.* 1. Sim. de Præt. *de interpret. vltim. volunt. lib.* 4. *dub.* 7. *nu.*
12. & 13.

Quòd autem in propoſito concurrat Teſtatoris voluntas,
5 colligitur ex pluribus vrgentiſſimis coniecturis; † quæ in tacitis,
& occultis dicuntur liquidiſſimæ probationes, *l. ſi verò*,
§. *qui pro rei qualitate*, *ff. qui ſatiſd. cogan. l. licet*, *ff. de legat.* 1.
l. ſi quis locuples in fin. ff. de manum. Teſtam. cum concordan.
adduct. per Mantic. *de coniect. lib.* 13. *tit.* 4. *nu.* 9. *poſt med. verſ.
quia illa etiam.*

Prima equidem coniectura deſumitur ex affectione Te-
ſtatoris erga legatarium in eadem Apotheca tunc inſeruien-
6 tem, benè probata ex lectura Teſtamenti, ac per Teſtes, quę
efficit, vt legatum latè interpretetur, quamuis alias ſtrictè
interpretandum eſſet, Aymon. *conſ.* 297. *ſub num.* 7. *verſ. non
obſtat tertium*, Facchin. *conſ.* 65. *nu.* 22. *lib.* 1. Gratian. *diſcept.
forenſ. cap.* 720. *num.* 14. *& ſeqq. verſ. & partem*, Rota *deciſ.*
239. *num.* 11. & 12. *par.* 7. *recent.*

Secunda reſultat ex qualitate Legatarij, qui cum ſit Bi-
bliopola, & Apotheca careat, non poteſt legato librorum
commodè vti, niſi ſimul in legato contineatur Inquilina-
tus, & Auiamentum Apothecæ, † quòd ſignificat homi- 7
num concurſum ad Apothecam, vel rationem ſitus, vel in-
genij Bibliopolæ, vt ex not. *in l.* 1. §. *caupones*, & ibi gloſſ. *in
verb. Aitarij*, *ff. naut. caupon. & ſtabular.* & ea Cæphal. *conſil.*
328. *num.* 19. *& ſeqq.* tradit Rota *in dec.* 540. *num.* 7. *par.* 2. *re-
cent.* qualitas autem legatarij multùm valet † pro interpre- 8
tandis huiuſmodi legatis, vt notat Bart. *in d. l. librorum*, §. *char-
tis*, *verſ. ſed ſi Bibliothecam ſub num.* 11. ibi, ſed puto ex diuer-
ſitate perſonarum hoc debere intelligi, *ff. de legat.* 3. ex text. *in
l. plenam*, §. *equitijs*, *ff. de vſu*, *& habit.* Surd. *deciſ.* 150. *num.* 1.
& per tot.

Tertia oritur ex verbis legati, quę ſecundum intellectum
Librariorum, vt in atteſtatione data trahunt ſecum etiam
Inquilinatum, & Auiamentum iuxta quem intellectum,
† & vſum communem loquendi facienda eſt interpretatio, 9
Corn. *conſil.* 233. *num.* 6. *in fin. lib.* 4. Mantic. *de coniect. lib.* 6.
tit. 8 *ſub num.* 7. *verſ. & quod*, Rota *deciſ.* 126. *ſub num.* 6. *&* 7.
coram ſanct. mem. Greg. XV. *& in dec.* 156. *num.* 20. *par.* 5. *&
dec.* 239. *num.* 4. *par.* 7. *recent.*

Quarta elicitur ex qualitate perſonæ hæredis, quæ cùm
ſit mulier, non habilis ad illud negotium exercendum, imò
obligata ex præcepto Teſtatoris vendere ipſos libros, hinc
nullum ſentit damnum, ſed quidem commodum, ac bene-
ficium, quia faciliùs, & clariùs vendet alteri Bibliopolæ li-
bros cum auiamento, quòd penes ſe prorſus inutile foret,
quàm ſine illo, & nulli dubium eſt, quin dictum auia-
mentum ſit † pretio æſtimabile, vt notat Petr. de Vbald. *in* 10
tract. de duob. fratrib. par. 11. *nu.* 73. *tom.* 6. *par.* 1. *fol.* 169. Gra-
tian. *diſcept. forenſ. cap.* 547. *num.* 12. *& ſeqq.* & dixit Rota *in
dicta dec.* 540. *num.* 7. *in fine par.* 2. *recent.* & quamuis hæres
nupſerit Bibliopolæ, non indè ſequitur, quòd teſtator eam
exemerit ab onere vendendi libros.

Quinta depromitur ex eo, quòd teſtator dictam apothe-
cam deſtinauerat ad ſolùm effectum vendendi libros, cum ip-
ſe habitationem alibi retineret, & propterea, vt aiunt teſtes,
noluit Inquilinatui renunciare, quando eandem apothecam
conduxit, vt indè melior fieret conditio emptoris librorum,
quorum venditionem ex tunc animo meditabatur. Vndè
intrat concluſio, quòd ſub legato comprehenditur, † quid- 11
quid ad rei legatæ vſum teſtator deſtinauerat, Matt. *de ſuc-
ceſſion. legal. par.* 4. *quæſt.* 18. *art.* 1. *num.* 41. *& ſeqq.* Gratian.
diſcept. forenſ. cap. 126. *num.* 6. *& cap.* 782. *nu.* 7. *&* 8. & quod
Inquilinatus eſſet deſtinatus ad vſum, & commodum em-
ptoris librorum, declarauit obſeruantia ſubſecuta ipſius par-
tis aduerſæ, quæ libros cum libraria, & ſic cum Inquilinatu
apothecæ vendidit; Cùm hæc etenim obſeruantia benè de-
ſeruit pro declaratione, † cùm ſit optima cuiuslibet diſpoſi- 12
tionis interpres, *cap. cum dilectus de conſuetud.* Cranett. *conſil.*
101. *num.* 4. Rota *dec.* 14. *num.* 4. *par.* 7. *recent.*

Sexta, & vltima coniectura, imò valida probatio deduci-
tur ex teſtibus formiter deponentibus, quòd Teſtator vo-
luit legare etiam auiamentum, & Inquilinatum pro remu-
neratione fidelis ſeruitutis, quàm ei præſtitit legatarius pro
modico ſalario, quiquidem teſtes (cum verba legati non
repugnent, & recipiant interpretationem ex præſumpta
mente teſtatoris,) benè ſufficiunt ad declarandam teſtatoris
mentem, & verba legati licet non tot ſint numero, quot in 13
condendo teſtamentum, requirunt Gabr. *de reg. iur. concl.* 3.
num. 3. *& ſeqq.* Craſſ. *in* §. *ſubſtitutio quæſt.* 31. *num.* 2. Mant.
de coniect. lib. 5. *tit.* 15. *num.* 9. Seraph. *dec.* 1302. *num.* 4. *&* 6.
& ex alijs pluribus diſtinxit Rota *in Tiburtina hæreditatis*
18. *May* 1639. *coram me.*

Nec obſtat, quòd non ſufficiat teſtes deponere de dictis
ante teſtamentum, † ſed oporteat, vt deponant de dictis 14
in actu teſtandi ex allegatis per Donat. Anton. de Marin.
quotidian. reſolut. lib. 1. *cap.* 95. *num.* 23. Quia hoc procedit,
quando teſtator ante teſtamentum † non fuiſſet ſerio locu- 15
tus, ſed incidenter, vt in caſu Gabr. *conſil.* 112. *num.* 30.
lib. 2. Seu quando verba teſtamenti repugnant, & ex te-
ſtibus prætenditur reduci ex integro probatio perfectæ vo-
luntatis teſtatoris; ſecus verò, quando verba ſunt dubia, & 16
apta recipere interpretationem, & declarationem ex verbis
teſtatoris ante teſtamentum prolatis, vt in ſpecie aduertit
Rota *in dec.* 229. *num.* 10. *par.* 3. *recent.*

Præterquamquod in caſu noſtro teſtes deponunt etiam
de dictis à teſtatore poſt teſtamentum, & alter ex illis, qui
erat eius confeſſarius, dicit ſe ad eius ordine adnotaſſe in
quadam ſchedula, quòd teſtator non renunciauerat Inqui-
lina-

linatui, vt hoc prodeſſe venditioni librorum, & ſic conſi-
17 derauit Inquilioatum, † vti acceſſotium ipſius venditionis, & proindè cùm voluerit legatarium præferri io emptione librotum, dicendum eſt, eum voluiſſe præferri etiam in Inquilinato vti acceſſorio, ad textum *in cap. acceſſorium de reg. iur. in 6.* & notat Simon. de Præt. *de interpret. vltim. voluntat. lib. 4. dub. 7. num. 31.*

Minùs releuat dicere, quòd ius Inquilinatus ſit perſonaliſſimum, & cedi nequeat, vt cauetur in decreto Camerali, quia non agitur in concurſu Domini apothecę, in cuius præ-
18 iudicium ius Inquilinatus cedi non poteſt, † ſed in concurſu hæredis teſtatoris, qui prætendit illud ad ſe ſpectare, quo caſu benè cedi poteſt, vt dixit Rota coram ſanct. mem. Gregor. XV. *in dec. 115. num. 7.*

Demùm nihil aduerſatur exceſſus mandati Aud. Cam. deſumptus ex eo, quòd libri potuerint vendi ſicuti venditi fuerunt pro ſcutis 3400. & Iacobo legatario fuerint deſtinati pro ſolis ſcut. 3277. 57. cum dimidio; Tum quia ſtandum eſt æſtimationi factæ per Maiolinum Peritum electum ab Aduer-
19 ſaria, non autem dationi in ſolutum factæ ab eadem, † ea qua non probatur iuſtum pretium, nec verus valor in præiudicium tertij, Rota *dec. 850. num. 5. coram Buratto.*

Tum quia alia, quam plura bona dedit in ſolutum marito, quæ Catharina potuit forſan minùs æſtimare, vt de illo minori valore ſe reintegraret in iſto augumento pretij librariæ ad eludendum legatarium; cùm enim ſitus inter maritum,
20 & vxorem † intrat ſuſpicio fraudis, ex notatis *in leg. ſata in princip. Cod. de donat.* Pariſ. *conſ. 53. num. 78. lib. 1.* Rota *dec. 156. num. 7. & dec. 928. num. 3. coram Buratt.*

Tum & denique, quia in dictis ſcutis 3400. fuit comprehenſum etiam ius Inquilinatus, & auiamentum, quòd tamen non fuit comprehenſum in æſtimatione facta librorum in dd. ſcutis 3277. 57. cum dimidio, vt legitur in decreto relaxationis d. mandati, vbi vltra æſtimationem librorum iam factam mandatur ius Inquilinatus per Peritos æſtimari debere; Et ideò cum hoc ius Inquilinatus per Peritos æſtimandum poſſit augere pretium librorum ad d. ſummam ſcutorum 3400. nullus poteſt conſiderari exceſſus in mandato.

Et ità deciſum vtraque parte audita.

R. P. D. CORRADO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Rauennaten. Dotis.

Lunæ 11. Aprilis 1644.

ARGVMENTVM

Solutio facta pro ſaldo, & remanente cùm præſumantur facta computa, liberat ſoluentem à toto debito, itaut nec ipſe, nec eius hæredes ampliùs nequeunt moleſtari. Verba iſta ſunt interpretanda, ne in eodem Inſtrumento contineant repugnantiam.

SVMMARIVM.

1 *Debitum, quando quis ſoluit, nec ipſe, nec eius hæredes poſſunt amplius moleſtari.*
2 *Solutio facta pro ſaldo, & remanente, tunc omnia debita anteriora præſumuntur ſolidata, & ſoluta.*
3 *Verba,* illa, *poſita in quietantia pro ſaldo, & vltimo pagamento, quid importent.*
4 *Verba,* ne ſint repugnantia, *vel inter ſe contraria, in eodem inſtrumento eſt facienda interpretatio.*
5 *Verba,* ſupra, & infra, *quid denotent.*
6 *Verba,* conuengono in principio, *medio, & fine, quid operentur.*
7 *Verba*, vt ſupra, *repetant omnes qualitates præcedentes.*
7 *Verba,* ſubſequentia, *declarant reſtringuunt, & moderantur verba antecedentia.*
9 *Dictio,* niſi, *modificat, & reſtringit diſpoſitionem, ac obligationem antecedentem.*
10 *Pronomen,* ipſe, *demonſtrat perſonalitatem, itaut omnes alias perſonas excludat.*
11 *Singula ſingulis referenda ſunt.*
12 *Contractus ſimul, & ſemel aſſumant vires, cùm à partibus, quando à partibus fuit abſolutas.*
13 *Formulæ diuerſa verborum, quando prouidè, ac ſtudioſè per contrahentes adhibita dicantur.*
14 *Pecunia recepta pro ſaldo, & vltimo pagamento, quid quid indè importent.*
15 *Verba prolata in ipſo actu ſolutionis, benè declarant intentionem ſoluentis.*

DECISIO CCLXI.

Cum DD. de Ginannis, & alij cohæredes Mariæ inſtarent, non ſolùm pro executione ſententiarum conformium contra hæredes Petri, & Ioannis Pauli de Monaldinis, verùm etiam illos, ac hæredes Vincentij, & Horatij condemnati ad ſolutionem aliorum 250. aureorum pro reſiduo dotis: Ideò dubitaui, An, & quis teneatur ad illorum ſolutionem.

Et Domini reſponderunt neminem teneri.

Hæredes enim Petri, & Ioann. Pauli non tenentur, ſtante nullitate eorum obligationis, quo ad hanc ſummam aureorum quingentorum, & ea alijs in deciſione ſuper alio dubio deductis.

Hæredes autem Vincentij, & Horatij, qui maiores erant 25. annis tempore celebrati Inſtrumenti dotalis, non tenetur ſtante pacto in eodem Inſtrumento conuento, ibi, *Hoc pacto inter dictas partes ſpecialiter conuento in principio, medio, & fine, quod DD. Vincentius, & Horatius non teneantur, nec ſint obligati concurrere ad ſolutionem dd. dotium, vt ſupra, niſi ad ſummam ſcut. mille quingentorum, & alios ſcutos quingentos dd. Petrus, & Ioann. Paulus, ac D. Victoria eorum mater ſolummodò ipſi teneantur, quia ſic pacto ſpeciali inter eos actum, & conuentum extitit, &c.*

Cùm itaque ſoluti fuerint aurei mille quingenti, & præfati Vincentius, & Horatius amplam retulerint pro eorum portionibus abſolutionem, vt apparet ex publico Inſtrumento ſub die 6. Aprilis 1591. Ideò extincta fuit eorum obligatio, † nec vlterius illis, vel eorum hæredes, ea ex cauſa 1
moleſtari poſſunt, *leg. verborum obligatio, ff. de ſolut. l. ſi pupillus, ff. ad leg. Falcid. & §. 1. inſtit. quib. mod. tol. oblig.* Bart. *in l. ſi quis alienam ſub n. 3. ff. de ſol.* cum concordan. per Surd. *dec. 113. num. 2. & conſ. 221. num. 58.* Rot. *dec. 536. ſub nu. 2. par. 1. & dec. 219. num. 4. par. 7. recent.*

Eòque magis, quia ſoluerunt *pro ſaldo, & vltimo pagamento eorum partis dotis per eos promiſſa, &c.* quæ verba claré denotant omnia † computa præcedentia fuiſſe ſolidata, & in- 2
tegram præceſſiſſe ſolutionem, plenamque debitoris † libe- 3
rationis præſeferunt, *leg. ſi ex pluribus in princip.* vbi gloſſ. *in verbo reliquum, ff. de ſolut.* ibique Angel. *ſub num. 4.* Bald. *in leg. ab Anaſtaſio ſub num. 10. in fin. verſ. nam hec verba, &c. C. mand.* Caſtr. *in leg. 2. ſub num. 3. verſ. ſed quæro, &c. Cod. de hæred. inſtitut.* Rota penes bon. memor. Buratto *dec. 344. num. 18.*

Et licet informantes pro Actoribus nitantur probare, quòd d. pactum non referatur ad ſtipulatorem dotis, cuius reſpectu omnes fratres æqualiter ſe obligarunt ſoluere reſiduum aureorum 2000. (demptis ſexcentis tunc ſolutis,) ſcilicet aureos trecentos ſingulis annis, vſq; ad integram ſatisfactionem, his additis verbis, videlicet *DD. Vicentius, & Horatius duas partes, & alias duas partes dd. Petrus, & Ioann. Paulus, &c.* Sed tantùm intelligatur appoſitum, vt operetur inter ipſos promiſſores, vt ſcilicet Petrus, & Ioan. Paulus tanquam principales debitores teneantur conſeruare indemnes Vincentium, & Horatium pro eis, tanquam in effectu † fi- 4
deiuſſores pro ea ſumma aureorum quingentorum obligatos, ne aliàs ineuitabilis contrarietas, & repugnantia in eodem Inſtrumento reſultet.

Tamen Domini exiſtimarunt pactum prædictum principaliter reſpicere, ac moderari ipſam promiſſionem ſoluendæ dotis, cui immediatè annexum fuit, id enim viſum fuit manifeſtè conuinci ex toto illius orationis contextu, ac ſingulis eius partibus attentè conſideratis.

Nam in principio dicitur, hoc eſſe pactum inter dd. partes ſpecialiter conuentum. In eo autem Inſtrumento duæ interuenerunt partes, ſcilicet Bernardinus Socer Mariæ dotis ſtipulator ex vna, & fratres eiuſdem Mariæ dotis pro-
miſſores ex altera, † ideòque ea verba ad vtramque partem 5
referri debent, ſicut & aliæ eiuſdem Inſtrumenti clauſulæ ad eas referuntur, vt legitur in clauſola, *quæ omnia, &c.* & ſupra, ac infra Rota penes bon. mem. Card. Seraphin. *deciſ. 1384. num. 3. & ſeqq.*

Deindè ſequuntur ea verba, *conuento in principio, medio, & fine, &c.* quæ proculdubio qualificant, ac moderantur antecedentem obligationem, & totum Inſtrumenti contextum

tum perindè , ac ſi in ſingulis eius partibus idem pactum
6 fuiſſet † repetitum, & cùm eius exceptione, ac præſeruatio-
ne contracta obligatio, Bart. *in leg. non ſolum, §. morte ſub nu,*
24. verſ. ſi vero, &c. ff. de oper. nou. nunc. Oldrad. *conſ.* 132. *Ti-*
tius habens filiam ſub num. 3. verſ. & hoc etiam inducit, Cra-
uett. *conſ.* 135. *ſub num. 17. verſ. hoc ita præſuppoſito, &c.* De-
cian. *conſ.* 70. *ſub num. 19. & ſeqq. lib.* 3. Menoch. *conſ.* 124. *nu.*
61. verſ. nam repetitio, &c.

Mox alia, *non teneantur, nec ſint obligati concurrere ad ſo-*
lutionem dd. dotium, vt ſupra, &c. quæ manifeſtè referun-
tur, tam ex ſui propria ſignificatione, quàm ex vi relationis
ad vnicam promiſſionem, ac obligationem ſupra factam
7 ad † fauorem ſtipulatoris dictæ dotis, ac illam repetunt
cum omnibus eius qualitatibus, *leg. 1. §. hoc edicto*, ibique
Bart. *in fin. ff. de poſtul.* Pariſ. *conſ. 48. num. 14. & ſeqq. lib. 2.*
Crauett. *conſ. 88. ſub num. 3.* Cephal. *conſ. 311. num. 37. & ſeqq.*
Menoch. *conſ. 269. num. 34.* Surd. *conſ. 354. ſub num. 8. & conſ.*
362. ſub num. 9. Rota *dec. 709. ſub num. 6. in fine, & dec. 714.*
ſub num. 3. par. 1. & dec. 74. num. 9. ac dec. 169. par. 5. & deciſ.
179. num. 12. par. 6. recent.

Et demùm illa, *Niſi ad ſummam aureorum* 1500. *& ad*
alios ſcut. 500. dicti Petrus, & Ioan. Paulus ſolummodo ipſi
8 *teneantur, &c.* quæ † declarant, reſtringunt, ac moderan-
tur antecedentis obligationis verba reſpectu dd. Vincentij,
& Horatij ad aureos 1500. tantùm pro eorum ratis, & quo-
ad alios 500. ad Petrum, & Ioannem Paulum tantùm, &c.
9 ex vi dictarum Dictionum, *Niſi*, quę modificat, & reſtrin-
git diſpoſitionem, ac obligationem antecedentem quoad
ipſos Vincentium, & Horatium, vt notant Doctores *in leg.*
actione, Cod. de tranſact. Menoch. *conſ. 3. num.* 16. Rota pe-
nes ſanct. mem. Gregor. *deciſ. 544. num. 25. & ſeqq.* Et ſolum-
modò, quæ reſtringit obligationem quoad alios aureos quin-
gentos ad ipſos Petrum, & Ioannem Paulum, & alios exclu-
dit *leg. 3. §. cum Titio, ff. de admin. leg. l. his ſolis, Cod. de reuoc.*
don. leg. 2. C. de Patr. qui fil. diſtr. Bald. *conſ. 334. in quæſtione ſub*
num. 2. verſic. probatur, &c. lib. 3. Menoch. *de retinend. poſſeſſ.*
remed. 5. ſub num. 73. verſ. verum, Surd. *dec. 291. nu. 19. & ſeqq.*
Rota *dec. 426. num. 5. par. 2. & dec. 272. num. 2. par. 3. ac deciſ.*
472. num. 6. & ſeqq. & dec. 513. num. 9. par. 5. recent. Et, *ipſi*,
10 quòd pronomen demonſtrat perſonalitatem, itaut omnes
alias perſonas excludat, vt notat Iaſon. *in leg. filius familias,*
§. Diui in 2. lect. num. 151. ibique Rip. & alij, *ff. de leg.* 1. Natt.
conſ. 163. num. 8. Rota penes bon. mem. Card. Seraph. *deciſ.*
1149. num. 3. & dec. 619. num. 3. par. 1. recent. & penes bon.
mem. Buratt. *dec. 872. num. 3.*

Itaque ſenſus illius conuentionis eſt, quòd omnes fratres
Mariæ teneantur ſoluere reſiduum dotis promiſſæ ad ratio-
nem aureorum 300. ſingulis annis, hoc ſcilicet ordine, vt
vſque ad ſummam aureorum 1500. dimidiam Vincentius,
& Horatius, aliam verò dimidiam Petrus, & Ioann. Paulus
ab indè verò ſupra, vſque ad aureos 2000. idem Petrus, ac
Ioann. Paulus tantùm ad ſolutionem concurrant.

Hincque tollitur obiecta repugnantia, & contrarietas,
nam ipſorum verborum ſenſus congruum exhibet ordinem,
& declarationem, ac moderationem præcedentis obliga-
tionis, quæ ipſi rationi apprimè conſona fuit, ſicut enim
Vincentius, & Horatius paterna præcipuè directione,
Petrus autem, & Ioannes Paulus ſtrictiori ſanguinis vincu-
lo, ac dilectionis affectu ad maiorem exercendam libera-
litatem erga ſororem adducebantur, ita conſonum fuit,
vt illi ad ſummam tantùm à Patre cæteris filiabus conſtitu-
tam, iſti verò ſoli, ad id quod ſupererat aſtringentur.
Atque ita omnia in eodem Inſtrumento contenta benè con-
11 cordantur, † & ſingula ſingulis referuntur, vt fieri de-
bet, cùm vnum inſit alteri, & ad inuicem declarentur, &
moderentur, vt tradit Bart. *in leg. contractus ſub num. 4. verſ.*
Et ideò, &c. ac ſeqq. Cod. de fid. inſtru. dicens, quòd licet in
eodem Inſtrumento ſint appoſita plura pacta, vnum primò,
aliud poſt ille, in cuius fauorem vnum pactum eſt appoſitum
non poteſt hoc allegare, ſcilicet illud eſſe primò conuentum.
12 Nam huiuſmodi † contractus ſimul, & ſemel aſſumit vires,
cum à partibus fuit abſolutus, & ſequitur Cagnol. *in l. le-*
cta ſub num. 157. verſ. præterea, &c. ff. ſi cert. petat. Gabriel.
conſ. 47. ſub num. 7. & 8. lib. 2. Surd. *dec. 167. ſub num. 6.* Rota
penes bon. mem. Card. Seraph. *dict. dec. 1384. num. 7. & 8. ac*
dec. 105. ſub num. 4. & 5. par. 2. recent.

Hæc autem tum litteralis, tum intellectualis illius con-
uentionis interpretatio, viſa fuit Dominis comprobari ex
prçcitato Inſtrumento diei 6. Februarij 1591. in quo Bernar-
dinus, & Alexander de Guicciolis Socer, & Maritus reſ-
pectiuè Mariæ receperunt à dd. Vincentio, & Horatio au-
reos centum quinquaginta, bis verbis, *pro ſaldo, & vltimo*
pagamento eorum partis dotium prædicta D. Maria eorum So-
roris, eiſdem DD. Bernardino, & Alexandro per dd. Hora-
tium, & Vincentium cum infraſcriptis eorum Fratribus pro-
miſſa, vſque ad ſummam ſcutorum mille, & quingentorum,
&c.

A dictis verò Petro, & Ioann. Paulo receperunt pariter in
eodem inſtrumento aureos centum quinquaginta, ſed alijs
verbis, *pro eorum parte, & portione ſibi ipſis tangente pro paga*
anni præſentis 1591. Dotium D. Mariæ eiuſdem Bernardino,
& Alexandro promiſſa, &c.

His enim differentibus verborum formulis partes prædi-
ctæ viſæ fuerunt in illo abſolutionis, ac † quietantiæ inſtru- 13
mento, non quidem incautè, ac fortuitò, ſed prouidè, atque
ſtudioſè, vt demonſtrarent obligationem Vincentij, & Ho-
ratij fuiſſe reſtrictam, ac limitatam, vigore pacti antedicti
ad aureos mille quingentos: Atque ideò pecunias ab illis fuiſ-
ſe receptas pro ſaldo, & vltimo pagamento, &c. illam verò
Petri, & Ioann. Pauli abſolutam pro integra † ſumma au- 14
reorum 2000. & proindè illorum ſolutionem receptam fuiſ-
ſe, non pro ſaldo, & vltimo pagamento, ſed pro paga
anni 1591.

Ex quibus ſanè, tum verbis in d. poſteriori Inſtrumento
inter ipſaſmet partes, inter quas fuerat celebratum præce-
dens promiſſionis d. Dotis prolatis, tum † ipſius ſolutionis 15
actu optimè declarantur verba, & intentio earundem in
antecedenti, *leg. ſed Iulianus, §. proindè, ff. ad S. C. Maced.*
Crauett. *conſ. 211. ſub num.* 8. Rot. *dec. 571. num. 3. par. 1. di-*
uerſ. & penes bon. mem. Cardin. Seraphin. *dec. 600. num. 3. &*
dec. 696. num. 3. & dec. 261. ſub num. 5. par. 1. & dec. 365. ſub
num. 1. ac dec. 680. ſub num. 7. par. 2. recent. & dec. 350. ſub n. 4.
ac dec. 448. ſub num. 4. par. 3. & dec. 560. num. 11. par. 5. recent.
& penes ſanct. mem. Gregor. XV. *dec. 502. ſub num. 8. & 10.*
Mantic. *de tacit. lib. 2. tit. 1. ſub num. 5. verſ. quarto deducitur,*
&c. Honded. *conſil. 35. à num. 43. & ſeqq. lib. 2. & alij.*

Atque ita fuit reſolutum vtraque parte informante, &c.

Infra in eadem cauſa, ſed ſuper diuerſo motiuo habetur alia
deciſio ſub eadem die 11. Aprilis 1644. quæ eſt ſequens co-
ram eodem Eminentiſſimo Card. Corrado.

R. P. D. CORRADO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Rauennaten. Dotis.

Lunæ 11. Aprilis 1644.

ARGVMENTVM.

Minorum obligationes pro dotibus, licèt non di-
cantur comprehendi ſub diſpoſitionibus ſtatu-
torum annullantium eorum obligationes ſine
certa ſolemnitate celebratis, attamen id intelli-
gitur, quando agitur de obligatione ſoluendi do-
tes ex cauſa neceſſariò contractis, & ſic minor
ex diſpoſitione legis, vel hominis ad id cogi po-
terat, qui caſus ab illius ſtatuti diſpoſitione exi-
mitur, ſecus verò ſi voluntariè fuerit facta talis
obligatio, & quando ea dicatur voluntaria, &
quid ſi in tali obligatione interuenerit iuramen-
tum, & quando minor maior factus diu ſteterit
ad dandum de nullitate, non præſumatur rati-
ficatio, &c.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio minoris eſt nulla, ſi non ſint ſeruatæ ſolemni-*
tates.
2 *Obligatio minoris, quando ſit nulla, tam ciuiliter, quàm*
naturaliter.
3 *Sententia lata contra diſpoſitionem ſtatuti eſt nulla.*
4 *Obligatio ex cauſa dotis à minore facta, an comprehen-*
datur ſub ſtatuto prohibente obligationem minorum.
5 *Statutum prohibens obligationem minoris, comprehendit*
caſum dotis voluntariæ.
6 *Minor, quando dicatur ſe obligaſſe in caſu dotis volun-*
tariæ.

7 Obli-

Digitized by Google

7 *Obligans ſe vltra dotem in exceſſu, dicitur ſe voluntariè obligare.*
8 *Dos præſumitur congrua, dum aliud non probatur.*
9 *Statutum Laicorum non comprehendit caſum iuratum.*
10 *Contractus per dolum, & fraudem initi non ligantur iuramento.*
11 *Dolus re ipſa conſideratur ſtante enormiſſima læſione.*
12 *Contractus à minore celebratus, quando dicatur ratificatus.*
13 *ad Ratificationis effectum, quid requiratur.*
14 *Scientia generalis, & incerta non ſufficiat ad effectum ratificationis.*
Scientia ex lapſu decennij, an præſumatur.
15 *Nullitatis præſumpta ſcientia, ex quo excludatur.*
16 *Taciturnitas, quando procedit ex ignorantia nullitatis, non inducit ratificationem nulliter geſtorum.*
17 *Contractus nullitas aliud eſt, ſi deducatur agendo, & aliud excipiendo, & quæ ſit differentia, & num. 18.*
19 *Temporis lapſus præfixus minori ad dandum de nullitate intelligitur agendo, non excipiendo.*
20 *Minor, nec cum auctoritate tutoris poteſt donare.*
21 *Statutum diſponens in caſu ſimplici, non comprehendit caſum mixtum.*
22 *Nullitas, ſeu defectus duplex difficilius ſanatur, quàm vnicus.*
23 *Statutum loquens de donationibus, quas comprehendat.*
24 *Statuta non præſumuntur voluiſſe tollere diſpoſitiones iuris communis.*
25 *Donationis nullitas intra quod tempus dari poſſit.*
26 *Et quod ſtante dolo, vel fraude.*
27 *Minor dicitur enormiſſimè, ſi obligatur ad id ad quod non tenetur, amplia num. 28.*
28 *Nullitatis ſcientia eſt probanda.*
29 *in Creditis exigendis, quando quis eſt diligens, quid ex hoc præſumatur.*
30 *Coniecturæ debent conſiderari coniunctim.*
31 *ex Coniecturis pluribus iunctis poteſt reſultare efficax probatio.*
32 *Itaut niſi manifeſtis probationibus contrarijs tolli non poteſt.*
33 *Sententiæ dicuntur notoriè iniuſtæ, ſi non iuſtificentur ex actis.*

DECISIO CCLXII.

Vincentius, & Horatius de Monaldinis fratres conſanguinei, & Petrus, ac Ioannes Paulus vtrique coniuncti, Mariam eorum ſororem nuptui tradiderunt anno 1588. Alexandro Guicciolo, conſtituta illi dote aureorum 2000. cuius parte tunc ſoluta, reſiduum conuentis terminis, æqualiter ſoluere promiſerunt, adiecto pacto, his verbis concepto.

Hoc pacto inter dictas partes ſpecialiter conuento, in principio, medio, & fine, quòd dd. Vincentius, & Horatius non teneantur, nec ſint obligati concurrere ad ſolutionem dictarum dotium, vt ſupra, niſi ad ſummam ſcutorum 1500. & alios ſcutos 500. dd. Petrus, & Ioannes Paulus, ac D. Victoria eorum mater ſolummodo ipſi teneantur, quia ſic pacto ſpeciali inter eos actum, & conuentum extitit, &c.

Defuncta verò dicta Maria anno 1629. inſtitutis hæredibus Aurelia, & nepotibus ex Lucretia prædefuncta eius filiabus: Illi prætendentes pro reſiduo dotis prædictæ aureos quingentos adhuc deberi, iudicium inſtituerunt in partibus anno 1633. contra hæredes dd. Petri, & Ioannis Pauli, qui per tres ſententias conformes fuerunt condemnati ad ſoluendam dimidiam dictæ ſummæ, ab alia verò dimidia abſoluti, reſeruatis iuribus actorum, contra quos de iure.

Poſt hæc, cùm Partes ipſæ remiſerint Rotæ cognitionem ſuper executione trium conformium, cauſaque fuerit mihi commiſſa: Hodie propoſui dubium, An conſtet de tribus, quæ ſint exequendæ.

Et Domini reſponderunt, ſententias prædictas non eſſe exequendas; ea præcipuè ratione, quia ex proceſſu conſtat, quòd dicti Petrus, & Ioann. Paulus tempore instrumenti, & obligationis prædictæ per eos contractæ, minores erant 25. annis, & tamen nullæ fuerunt adhibitæ ſolemnitates ex diſpoſitione ſtatuti, tam antiqui, quàm recentioris
1 † Ciuitatis Rauennæ eorum patriæ, in qua fuit celebratum inſtrumentum ſub rubr. *qua forma ſit ſeruanda in contractibus minorum, &c.* requiſitæ; Vndè reſultat euidens nullitas illorum obligationis, vt expreſsè cauetur in eodem Statuto *in verſic. quod ſi facti, &c.* Cuius probatio ad perſonas minorum directa in principio, ibi, *Nullum minorem poſse, &c.* apertè reſiſtit obligationi, tam † ciuili, quàm naturali, 2
vt probat Bart. *in leg. cum lex ſub num. 4. verſ. vndè lex, ff. de fideiuſſ.* Roman. *conſ. 437. num. 4. verſ. videndum igitur, &c.* Didac. *in cap. quamuis pactum par. 2. §. 4. ſub num. 6.* Rim. iun. *conſ. 260. num. 9. & ſeqq.* Gabr. *conſ. 20. ſub num. 44. & ſeqq. lib. 2.* Rota *dec. 177. num. 12. par. 1. recent. & in Bonon. Cenſus 28. Februarij 1609. coram bon. mem. Marquemontio in verſ. non obſtat denique, &c.* & apud Reuerendiſſimo Vrgellen. *deciſ. 18. num. 15. & ſeqq. & deciſ. 373. num. 1. & ſeqq. ac in alijs.*

Et per conſequens manifeſta nullitas, ac iniuſtitia dicta-
rum ſententiarum, quibus contra illius ſtatuti diſpoſitionem 3
fuerunt condemnati, Bart. *in leg. cum prolatis ſub num. 2. ff. de re iud.* Ioann. de Imol. *conſ. 85. incipien. in caſu præmiſſo ſub num. 4. verſic. circa tertium, &c.* Alexan. *conſ. 81. conſideratis num. 1. verſic. moueor lib. 2. & conſ. 82. viſo proceſſu ſub num. 6. verſ. præterea, &c. lib. 3. & conſ. 164. viſis num. 6. verſ. quinimò, &c. lib. 7.* Soccin. *conſ. 134. ſub num. 2. & 3. verſ. vnde reperio, &c. lib. 1.* Ant. Gabr. *com. concl. lib. 2. de ſentent. concl. 7. num. 5. verſ. quarto amplia, &c.*

Nec obſtat, quòd obligatio ex cauſa dotis per minorem
contracta non videatur ſub eiuſmodi Statutorum † diſpoſi- 4
tionibus comprehenſa.

Nam id procedit, quando agitur de obligatione ex cauſa
neceſſariò contracta, ad quam minor ex diſpoſitione legis,
vel hominis compelli poterat; Hæc enim ab illius ſtatuti diſ-
poſitione eximitur, non quidem ex priuilegio dotis, ſed ne-
ceſſitatis ratione; Secus † verò, ſi voluntariè facta fuerit, 5
vt latè probat Gabr. *in dict. conſil. 20. num. 1. & ſeqq. lib. 2.* Lamberteng. *de contr. eorum qui ſine cert. ſolemn. gloſſ. 20. n. 9. & ſeqq.* & Rot. *dec. 117. num. 11. par. 1. recent. & in Romana donationis de Cupis 5. Iunij 1602. coram bon. mem. Card. Pamphilio in verſ. non obſtat, quod huiuſmodi donatio, &c. & in d. Bononien. Cenſus coram Marquemontio in verſ. non obſtat, quòd in cauſa dotis, &c. & in Peruſina fideiuſſionis 2. Aprilis 1612. coram Eminentiſſimo Domino meo Cardin. Pamphilio in verſic. minus etiam refragari, & in Aſſiſien. dotis 22. Iunij 1629. & 22. Aprilis 1630. coram Eminentiſſ. D. meo Cardin. Veroſpio.*

In hoc autem caſu, licèt prædicti fratres ex iuris municipalis diſpoſitione tenerentur dotare Mariam eorum ſororem
a Laurentij communis parentis inteſtati defuncti hæreditate, eodem iure excluſam. Non tamen ad eam quantitatem
aureorum 2000. tenebantur; † Nam ex proceſſu conſtat, 6
quòd idem Laurentius eorum pater, cæteris eius filiabus dotem conſtituit, ac reſpectiuè ſolui iuſſit in ſumma aureorum 1500. tantùm, quodque ille dum viueret, atque etiam in extremis agens Victoriæ vxori, & præfatis eius filijs, ac hæredibus palàm expoſuit ipſius intentionem eſſe, quòd ſingulæ prædictæ eius filiæ aureos 1500. pro eorum dote æqualiter conſequerentur, vt ſubindè eadem vxor, & hæredes parendo voluntati paternæ, declararunt inſtrumento celebrato die 26. Maij 1582.

Quòd etiam comprobatur ex eo, quia dicti Vincentius,
& Horatius fratres conſanguinei tantùm Mariæ paternæ
inhærentes declarationi noluerunt ſe obligare vltra ſummam
aureorum mille quingentorum, Petrus autem, & Ioann.
Paulus vtrinque coniuncti ſoli ſe obligarunt ad alios au-
reos quingentos, vt apparet ex relatis inſtrumenti ver-
bis, ex qua ſanè differenti obligatione apparet, diſtinctam
fuiſſe cauſam † obligandi, ſcilicet quoad aureos 1500. ne- 7
ceſſariam, quoad reliquos autem voluntariam; Nam alias,
ſi neceſſaria fuiſſet obligatio quoad integram ſummam au-
reorum 2000. omnes fratres æqualiter reſpexiſſet, ſicut om-
nes æqualiter reſpiciebat eiuſdem neceſſitatis cauſa, Rota
penes ſanct. mem. Greg. *dec. 372. num. 7.*

Proindè vſque ad eam quantitatem à patre cæteris filia-
bus conſtitutam, quæ congrua fuiſſe præſumitur, † dum 8
aliud non probatur, Rot. penes bon. mem. Cardin. Seraphin. *dec. 940. num. 6. & dec. 581. ſub num. 3. par. 1. & dec. 195. ſub nu. 3. & 9. par. 2. recent.* & penes bon. mem. Buratto *dec. 894. num. 2.* Cenſuerunt Domini obligationem Petri, & Ioann. Pauli neceſſariam dici poſſe; In eo autem, quòd exceſſit fuiſſe voluntariam, & ex mera dictorum fratrum liberalitate proceſſiſſe, ac per conſequens abſque ſolemnitatibus prædictis ſuſtineri non poſſe, vt benè probat in iſtis terminis Caſtr. *in conſ. 468. incip. ad primum quo quæritur num. 3.*

verſ.

Digitized by Google

verſ. tertio principaliter dubitatur, &c. par. 1. quem ſequitur
Natt.*conſ.*658.*num.*3. *verſ.& vlterius, &c.* & Gabr.*dict.conſ.*
20.*ſub num.* 55. *& ſeqq. verſ. ſed quia præter, &c.* & firmauit
Rot.*in deciſ.præallegat.in verſ.nam id procedit, &c.*

Non etiam obſtat, quòd in dicto inſtrumento præſtitum
fuerit à partibus iuramentum, cuius vigore videatur ob illo-
9 cum ſtatutorum † diſpoſitione exemptum.

Quia cum ſtatuta huiuſmodi dicantur condita ob publi-
cam vtilitatem, & expreſsè præſumant contractus, &
obligationes per minores initas abſque ſolemnitatibus per
fraudem, ac dolum extortas ipſo quidem iure, itaut proba-
10 tio in contrarium non † admittatur, vt in eis legitur: Et
ſucceſſiuè declarent ipſos contractus, & obligationes nul-
las, ac nullius valoris, atque momenti. Ideò iuramentum
ſuper eo interpoſitum non operatur, Bart.*in leg. omnes popu-
li ſub num.* 25. *verſ.ſed ſi ſtatutum, &c. ff. de iuſt.& iur.* Bald.
*in auth.Sacramenta puberum ſub num.*5.*verſ.& ideo in multis
locis, &c.* & ibi Caſtr.*ſub num.* 11. *verſ.ſed ſi quæritur, &c. C.
ſi aduerſ.vendit.* & latè probat Curt.iun.*conſ.*118.*ſub num.*9.
*verſ.ſed quod fortius, &c. & conſ.*119.*num.*6. *& ſeqq.*Honded.
*conſ.*5. *num.*40. *& ſeqq. lib.*2. Rot.*dec.*54.*num.*1.*par.*1. *recent.
& in d. Romana de Cupis ſub num.* 5. *verſ. nec huic concluſioni
obſtat, &c.* & penes Vrgellen. *dict.dec.*18.*ſub num.*2. *& ſeqq.
verſ.quod et ſi in d.ſtatuto, &c.* & plenè proſequitur Aldouin.
*conſ.*1. *num.*96. *& ſeqq.* vbi conſiderat etiam dolum re ipſa
11 ob enormiſſimam læſionem, † & alij relati per Moder.Rom.
ad ſtatut.Vrbis 151.*lib.*1.*gloſſ.*23.*num.* 5.*verſ. limita primo,
&c. & ſeqq.*

Nec demùm officit, quòd cum hæc nullitas non fuerit à
prædictis Petro, & Ioann. Paulo deducta intra decennium à
die eorum perfectæ ætatis annorum vigintiquinque, vel
etiam infra à die, quo maiores facti illius contractus ſcien-
tiam habuerunt. Ideò dictum Inſtrumentum cenſeatur ab
12 eis tacitè ratificatum, & approbatum, ac præcluſa † ipſis via
dicendi de illius nullitate, ſed firmum omninò remaneat vi-
gore eiuſdem recentioris ſtatuti *in verſ. ſi tamen prædicta ſo-
lemnitas, &c.*

Quia fuit reſponſum. Primò, quòd ſtatutum in hac par-
te intelligi debet, quando conſtat, quòd ille, qui ad maio-
13 rem ætatem peruenit, † ſcientiam habuit explicitam contra-
ctus, & obligationis in minori ætate contractæ, ac nullitatis
14 illius. Non enim generalis, atque † confuſa ſufficiens eſt
ad inducendum eius approbationem, ac ratificationem,
vt declarat Corn.*conſil.*207.*incip.videtur prima facie ſub n.* 8.
verſ. item licet plura, &c. lib. 3. Natt.*conſil.*162.*ſub num.* 30.
& ſeqq. verſ.præterea, &c. Maluaſ. *conſil.* 86.*ſub num.* 26. *&
ſeqq. verſ.quinto dicitur, &c.* Gabr.*conſ.*36.*num.*60. *verſ. nec
enim ſufficit, &c. lib.* 1. & alij plures relati per Simoncell. *de
decret.lib.*3. *tit.*9. *num.* 37. *& ſeqq. verſ. declarantur ſupra re-
latis caſus, &c.* Rot.*dec.*102. *num.* 13. *& ſeqq. par.*2. *diuerſ.* &
penes ſanct.mem.Greg. *dec.*260. *nu.*15. *ac deciſ.*473.*num.*20.
ac bon.mem.Buratto *dec.*410. *num.*11.

Et licèt videatur ex lapſu decennij eiuſdem ſtatuti vigore
ſcientia præſumi.

Cùm tamen in hoc caſu conſtet, quòd ipſi fratres verè
exiſtimauerunt d. antecedentem contractum, & obliga-
tionem validam fuiſſe, vt apparet ex ſequenti inſtrumento
anni 1591. die 6. Februarij, in quo iam propè maiorem æta-
tem exiſtentes, ſolutis dictis aureis mille quingentis conue-
nerunt illum in reliquis manere in ſuo robore, & firmitate,
quæ verba proculdubio manifeſtam præferunt eius validita-
15 tis credulitatem, ac proindè † præſumptam nullitatis ſcien-
tiam excludunt ad *leg.cum indebito in princip.leg.penult.§.mu-
lier, ff.de probat. leg.final. Cod. ſi minor, ſe maior dixerit cum
concordan.* per Menoch.*de præſumpt.lib.*1. *quæſt.*31.*num* 4. *&
ſeqq.* & Rot. penes ſanct. memor. Gregor. *deciſ.*416. *num.*6.
proptereà ceſſat etiam eiuſdem ſtatuti diſpoſitio in hac par-
te ſuper ea præſumptione fundata, Rota penes eundem
Gregor. *deciſ.* 142. *numer.* 7. *verſic. idem dicendum, &c.*
Nam cum minores tacuerint, quia crediderunt contractum
16 eſſe validum, atque ideò † illum impugnare non poſſe
ex illorum taciturnitate, nullo tempore argui poteſt illius ap-
probatio, ac ratificatio, vt benè probat Corn. *dict. conſil.*
207.*ſub dict. num.* 8. & ſequitur Simoncell. *tit.* 9. *ſub nu.* 39.
verſ.ſed poterat, &c.

Secundò, quòd procedit, quando nullitas contractus de-
17 ducitur agendo, vt denotant eiuſdem ſtatuti † verba,
quibus prohibetur poſt decennium dici de nullitate huiuſ-
modi contractuum, vel peti reſciſſio, ſeu reſtitutio aduer-
ſus illos; Non autem quando excipiendo, nam primo caſu
imputandum eſt Actori, quòd prius non egerit, altero † ve- 18
rò imputari non poteſt reo conuento, quòd antea non ex-
cepetit, quàm creditor eum conueniret, ac inſtrumentum
produceret, ex quo tempore ſurgit, & ad effectum deduci-
tur eius exceptio, atque ideò eatenus durat, quatenus ipſa
actio, *l.ſi pactum,* ibique poſt gloſſ.Bart. & Doct. *C.de except.*
& latè probat Franch. *in cap. dilecto num.* 146. *& ſeqq. verſic.
quinquageſimoquarto quæro, &c. vſque ad num.*153.*extr.de ap-
pell.* Alexand. *conſil.*82.*viſo proceſſu ſub num.* 12. *verſ.non ob-
ſtat etiam, &c. & ſeqq. lib.*3. *& conſ.*59. *viſo titulo ſub nu.* 14.
& ſeqq. verſ.& ſi opponeretur, &c. lib. 4. Dec.*conſ.*8.*ſub nu.*7.
verſ.ſecundo reſpondetur, &c. Ruin.*conſ.*37. *nu.*15. *verſ.quia
primo reſpondetur, &c. & conſ.*49. *ſub num.*6. *verſ.nec obſtat,
&c. lib.*5. Surd.*conſ.*377. *num.* 41. *verſ.quinimò, &c.* Vant.*de
nullit.tit.quoties, & inter quod temp.ſub num.*8. *verſ.aut quod
nullitas, &c.* Rot.penes bon.mem.Card.Seraph.*dec.*365. *nu.*
14. *& dec.*174.*ſub num.*11. *par.*1.*diuerſor.ac dec.*240.*num.*18.
*par.*5. *recent.* & in ſpecie Anton.Galat. Maluaſ.*in dict.conſil.*
86.*num.*21. *verſ.tertio principaliter, & ſeqq.* dicens lapſum
temporis præfixi minori ad dicendum de nullitate contractus
excludere quidem illum ab agendo, non autem exceptio-
nem adimere, ſi conueniatur ex eodem contractu, & con- 19
fert Gabr. *dict.conſil.*20. *num.*31. *verſic.ſed in obligationibus,
&c. lib.* 2.

Tertiò, quòd nullitas obligationis dd. fratrum non ſolùm
prouenit ex defectu ſolemnitatum, ac formæ d. ſtatuti non
ſeruatæ, ſed etiam ex iuris communis diſpoſitione, ſecun- 20
dum quam obligatio minorum reſpectu dictæ ſummæ au-
reorum quingentorum, tanquam meram continens dona-
tionem nullius erat momenti, nec curatricis auctoritate con-
ualidari potuit, *leg.*1. *in fin.princip.verſ.ſed ſi non mortis, &c.
ff.de tut. & rat.dict.l.tutor* 14. *§. in ſoluendis, l. tut.* 23. *ff.ad-
min. tut.l.fin.§.cum autem, Cod. ſi maior.fact.alien. fin.decret.
fact.rat. hab.* & in his terminis probant Bald.*conſ.*108. *quæri-
tur vtrum adulta lib.*1. Caſtr. & Natt.*ſupracit.in verſ.proindè
vſque ad eam quantitatem, &c.* & vltra eos Maluaſ.*dict.conſ.*
86.*num.* 24. *&* 31. Menoch. *conſ.*388. *num.* 11.*& ſeqq.* & alij
relati per Simoncell.*de decret. lib.* 1. *tit.* 2. *num.* 1. *& ſeqq. &
lib.*3. *tit.*8. *num.* 95. vbi loquitur etiam in donatione ſororis,
& ſequitur Rota *in d. Peruſina fideiuſſionis* 2. *Aprilis* 1612.*in
verſ.minus etiam refragari, & dec.*385. *num.*7.*par.*2.*recent.ac
dec.*924.*num.*15. *&* 16. penes bon.mem.Buratt.

Statutum autem prædictum in ea parte diſponitur in caſu,
in quo ſimplex adſit defectus inobſeruantiæ eius formæ,
quem ſolùm, & non alium intendit ſanare, vt legitur in eo-
dem *verſ.ibi, ſi tamen prædictæ ſolemnitates, & forma in præ-
dictis omiſſa fuerit, &c.* Atque ideò non comprehendit hunc
caſum, in quo duplex concurrit nullitas, vt benè ad rem pro- 21
bat Andr. Sicul. *in conſ.* 38. *exordiar hanc conſultationem ſub
num.*11. *verſ. itaque dicamus, &c. & ſeqq. lib.*2. dicens, quòd
ſtatutum remouens nullitatem non procedit, quando duplex
concurrit nullitas, quia plures defectus magis inficiunt, ac 22
difficilis ſanantur, quam vnus, & ſequitur Anton. Corſett.*de
verb. geminat. ſub num.* 8. *verſ. decimoſeptimo adduco, &c.* &
Cæphal.*conſil.*708.*num.*17. *& ſeqq. verſ. ſecundo reſpondetur,
&c.* & præmiſſis alijs in hac materia idem probant Surd.*conſ.*
49.*num.*29.*& ſeqq.verſ.nec reſiſtit, &c.* Rota penes ſan.mem.
Greg.*d.dec.*260.*num.*13.*& dec.*473.*num.*19.

Et licèt in principio mentionem faciat etiam de donatio-
nibus per minores fiendis.

Intelligi tamen debet de illis, † quæ ſecundum leges 23
præmiſſæ ſunt præuia Iudicis cognitione, & in alijs caſibus,
de quibus in *l.final.ff.de curat. furioſ. & per gloſſ.final. in l. tu-
tor, ff.de admin. & peric. tut.* Bald.*in d.conſ.*108.*ſub nu.*1.*verſ.
porro, &c.* Natt.*conſ.*166.*nu.*18. *& conſ.*173.*per tot.* Menoch.
*d.conſ.*388.*num.*13. *& ſeqq.* Surd.*de alim.tit.*8.*priuil.*56.*num.*
109. Nec enim ex eo intelliguntur excluſæ, ac abrogatæ
diſpoſitio, & ſolemnitates † iuris communis in huiuſmodi 24
contractibus ſeruandæ, Paril. *conſ.*89.*nu.*63. *lib.* 1. Menoch.
*d.conſ.*388.*num.*14. Aldouin.*dicto conſ.*1.*num.*84. Rota penes
ſanct.mem.Greg.*dec.*406.*num.*4. & Buratt.*dec.*116. *num.*10.
& ſeqq.

Neque aduerſatur, quòd ea quoque nullitas donationis
ex iuris communis diſpoſitione procedens poſt lapſum † de- 25
cennij inter præſentes, & vicennij inter abſentes deduci non
poſſit, vt habetur *in d.l.final. C.ſi maior.fact.alien.fin.decret.
fact.rat.hab.*

Nam præmiſſis alijs diſpoſitio illius legis non procedit,
quando in contractu per minorem geſto interuenit dolus,
vel fraus, ſiue verus, ſiue præſumptus, vt in propoſito ca- 26
ſu

ſu præſumit dictum ſtatutum prohibens admitti contrariam probationem, vt probat Natt. *dict. conſ. 162. num. 34.* Maluaſ. *dict. conſ. 86. num. 15. verſ. ſed vbi, &c. & num. 23. & ſeqq. verſ. quando, &c.* vbi deducit dolum non ſolùm ea præſumptione
27 ſtatui, ſed etiam ea re ipſa ob † enormiſſimam læſionem minoris, dum ſe obligauit ad id, ad quod non tenebatur Surd. *dict. conſ. 49. num. 38. & ſeqq. verſ. tertio reſpondetur.*
28 Et eandem ſententiam, ſiue dolus ſit verus, ſiue à ſtatuto præſumptus, quicquid alij ſentiant, ſequitur Rota *in d. Romana donationis de Cupis 5. Iulij 1602. verſ. non obſtat quod Septimius, &c.* vbi aliæ concordantes referuntur coram bon. mem. Card. Pamphilio, *& dict. dec. 473. nu. 18.* ſan. mem. Gregor. *& dec. 54. & 293. num. 7. par. 1. recent. ac dec. 410. ſub num. 10. Buratt.*

Nec etiam procedit, quando non conſtat illum, qui ſe obligauit poſt completam maiorem ætatem ſcientiam habuiſſe antecedentis obligationis nulliter contractæ, vt probant Doct. *ſupra cit. in verſ. primo quod, &c.* Quibus accedit Surd. *dict. conſil. 49. à num. 52. & ſeqq. verſ. ſecundo reſpondeo, &c.*

Prætereà videbantur Dominis releuantes coniecturæ pro Monaldinis adductæ, quòd ſcilicet ex proceſſu apparet, fratres prædictos fuiſſe faciles non ſolùm in ſolutione dictæ dotis, cuius cauſa aureos mille quingentos in terminis conuentis exactiſſimè perſoluerunt, vt apparet ea inſtrumento abſolutionis illis factæ de ann. 1591. 6. Februarij, ſed etiam in alijs eorum debitis diſſoluendis, præfata verò Maria
29 eorum ſoror diligens, † atque ſollicita in eius creditis exigendis. Quòdque à dicto anno 1591. vſque ad annum 1629. quo illa deceſſit, nihil aliud ratione dotis prædictæ vnquam petijt: Imò cùm de anno 1598. 12. Septembris Petrus alter ex dictis fratribus coobligatis eidem Mariæ nonnulla bona valoris ſcutorum 300. vendidiſſet ipſa illi ſoluit integrum pretium in pecunia numerata, vt apparet ex inſtrumento, nulla facta mentione, imputatione, vel compenſatione alicuius crediti pro reſiduo dotis. Et vlterius ad extremum vitę redacta in eius vltimo teſtamento condito de anno 1629. ſubſtituit prædictis eius hæredibus filios dd. Petri, & Ioannis Pauli, ac Laurentij eius fratrum in dicta eius dote ſcutorum 1500. nulla prorſus facta mentione, quòd pro eius reſiduo illorum creditrix eſſet.
30 Ex quibus omnibus coniunctim attentè perpenſis, † vt fieri debet, Rot. *dec. 194. num. 105. par. 5. recent.* concurrente etiam inter prædictos ſanguinis coniunctione illud reſultat, vel quod ipſe inter partes nullitatem obligationis prædictæ, quoad dictos quingentos aureos cognoſcentes eos concordi conſenſu remiſerint, vel ſi deberi exiſtimarunt de illis ſatisfecerint; Nam ea huiuſmodi coniecturis, ac pręſumptio-
31 nibus ſimul concurrentibus, efficax reſultat probatio etiam iuxt. *leg. procula, ff. de probat.* & ea alijs probant Cæphal. *conſ. 534. num. 10. & ſeqq.* Bertazol. *conſ. cri. 118. nu. 1. & ſeqq.* Surd. *dec. 105.* Sim. de Præt. *conſ. 68. per tot.* Rot. *dec. 724. ſub nu. 9. verſ. poſtremo par. 4. diuerſ. & dec. 298. num. 2. & dec. 305. n. 1. & ſeqq. par. 5. recent.* Et hæc quidem dicitur euidens, *leg. licet Imperator*, ibique not. *Scrib. ff. de leg. 1.* Rot. penes bon. mem. Card. Canaler. *dec. 151. num. 11.* ita ut nonniſi manifeſtis pro-
32 bationibus contrarijs tolli poſſit, vt habetur *in l. ſi Chirographum*, & ibi *gloſſ. fin.* ac DD. *ff. de probat.* Rot. *dicta dec. 298. num. 3. par. 5. recent.*

Illæ autem ad prædictas elidendas pro parte DD. de Ginaonis adductæ viſæ fuerunt Dominis longè leuiores, & minus releuantes.

Non obſtat, quòd prædicta ea oppoſitionibus hęredum Mariæ ſaltem dubia, & diſputabilia reddantur, ac ideò non videantur conuincere notoriam ſententiarum iniuſtitia.

Quia cùm DD. conſiderantis rationibus ex vtraque parte deductis, exiſtimauerint conſtare de bono iure dd. de Monaldinis, & contrarias obiectiones ipſis non afficere,
33 ac proptereà † ſententias aduerſus eos in partibus latas ex actis non iuſtificati. Ideò cenſentur notoriè iniuſtæ de ſtylo huius Sac. Tribunalis, vt fuit dictum *in Burgen. Quindenniorum 16. Martij 1617. coram bon. mem. Andrea inter eius impreſſ. dec. 23. ſub num. 19. & ſeqq. & dec. 173. nu. 2. & 3. par. 2. recent.*

Atque ita fuit reſolutum vtraque parte informante.

☞ *Ideſt ſub hac eadem die 11. Martij 1644. coram eodem Eminentiſs. D. Card. Corrado eſt deciſio præcedens.*

R. P. D. CERRO.

Sacræ Rotæ Decano.

Valentina Parochialis.

Veneris 8. Aprilis 1644.

ARGVMENTVM.

Diſcrepantia vbi inter litteras Apoſtolicas, & regeſtrum Datariæ inuenitur ſemper, attenditur regeſtrum cum Datarius, eiuſque libri non poſſint argui de mendacio. Conditio appoſita in mandato ad reſignandum, debet adimpleri reſignatio valeat, quamuis fuerit concepta cum clauſula, *ſi Sanctiſſ. placuerit.*

SVMMARIVM.

1 *Reſignatio adnotata in libris Dataria poſt obitum reſignantis, dicitur nulla ex defectu conſenſus.*
2 *Regeſtrum Dataria in concurſu litterarum Apoſtolicarum debet attendi.*
Datarius, eiuſque libri non poſſunt argui de mendacio, num. 2.
3 *Officiali Dataria plenè creditur inſpectantibus ad eius officium.*
4 *Reſignatio conditionalis remanet nulla ex defectu conſenſus conditionibus non adimpletis.*
5 *Clauſula*, non aliàs aliter, nec alio modo, *ſi non adimpletur reddit actum ipſo iure nullum.*
6 *Valor expreſſus intelligitur deductis oneribus.*
7 *Fines mandati ad reſignandum, ſunt diligenter cuſtodiendi, alioquin procurator illos excedens nulliter reſignat.*
8 *Reſeruatio ſecunda penſionis eſt nulla, non facta expreſſione oneris perpetui.*
9 *Conditiones impoſſibiles contenta in mandato ad reſignandum exprimi debent in reſeruatione penſionis.*
10 *Reſignatio beneficij facta non adimpletis conditionibus impoſſibilibus contentis in mandato ad reſignandum, vt ſuſtineri poſſit requiritur, quòd procurator ſuas fecerit diligentias de obtinendo à Summo Pontifice illarum confirmationem.*
11 *Reſignatio conditionalis cum clauſula*, ſi Sanctiſſimo placuerit, *non abdicat ius à reſignante, niſi conditione adimpleta.*
12 *Clauſula*, & non aliàs aliter, nec alio modo, *eſt reſolutiua, & operatur perinde, ac ſi nihil fuerit actum.*

DECISIO CCLXIII.

MIchael Thomas Inſa Fr. Militiæ Monteſiæ die 14. Octobris 1639. conſtituit duos Procuratores in ſolidum ad reſignandum Parochialem Eccleſiam de Moncada, ad fauorem Thomæ Inſæ eiuſdem Militiæ ſui nepotis. *Cum decreto tamen, quod ſuper fructibus iam grauatis alia penſione duorum Cafficiorum Tritici, ſibi reſeruaretur noua Penſio annua ducat. 200. auri de Camera liberè, & integrè ſoluen. etiam litteris non expeditis. Et quod Thomas Reſignatarius, eiuſque ſucceſſores vllo vnquam tempore inualidari, aut annullari, ſeu ad minorem ſummam reduci etiam ratione alimentorum eiuſdem Thomæ, & ſucceſſorum ſuorum, nec alia quauis cauſa petere, nec prætendere valeant. Non obſtan. Conſtit. & Ordinat. Apoſtol. cæteriſque contrarijs quibuſcumque, ſi ita Sanctiſſ. placuerit, & non aliàs aliter, nec alio modo, vt in Summ. dato pro Murillo num. 1.*

Thomas etiam Reſignatarius, conſtituit Procuratores ad acceptan. Reſignationem cum ijſdem prorſus, decreto reſeruatione, &c. *Summ. num. 2.*

Obijt Michael Thomas Reſignans die 27. Septembris 1640. & Ordinarius Valentinus fecit concurſum huiuſmodi Parochialis, tanquam vacantis per obitum, iuxta Conſtitut. Clem. VIII. ſuper huiuſmodi Parochialibus, eamque contulit Ioann. Baptiſtæ Murillo eiuſdem Militiæ Fratri, qui poſſeſſionem adeptus fuit 2. Februarij 1641. *Summ. num. 5.* Thomæ in poſitione die 18. Martij proximè præteriti.

Interim vnus ex Procuratoribus ad reſignandum deputatis, porrexit ſupplicationem, in qua nullam fecit mentionem penſionis antiquæ, neque aliorum in mandato procuræ ad reſignand. ſibi præſcriptorum, & Sanctiſſ. Reſignationem ad-

Digitized by Google

admiſit, reſeruata quidem d. penſione 200. duc. reſignanti
ſoluenda, ſed additis clauſulis: *Vigore litterarum Apoſto-
licarum, infra nouem menſes proximos expediendarum, nec
alias alioquin reſeruatio nulla ſit eo ipſo. Et dummodo cen-
tum ducati remaneant pro Rectore, & quod littera expedi-
rentur, tam ſuper Prouiſione, quàm ſuper Reſeruatione vni-
co contextu, non autem ſeparatim alioquin, tam Prouiſio,
quàm Reſeruatio nulla ſit eo ipſo, vt in ſupplicatione data per
extenſum in Summ. num. 3.*

Hinc orta controuerſia inter Thomam Inſam Reſignata-
rium ex vna, & Ioann. Baptiſtam Murillum prouiſum
ab Ordinario partibus ex altera, ſuper validitate reſignatio-
nis, & propoſito dubio coram Reuerendiſſimo D. meo
Carillo, Domini dixerunt non conſtare de valida Reſigna-
tione moti ex duplici fundamento.

Primò, quia in Regeſtro Datariæ apparet ſupplicationem
fuiſſe ſignata tertio nonas Ianuarij Pontific. anno 18. qui cor-
1 reſpondet anno à Natiuit. 1641. † De quo tempore cum
Reſignans obijſſet, Reſignatio remanet nulla ex defectu
conſenſus Reſignantis, iuxta gloſſ. *in Clement. 1. in verbo
quomodolibet de renunc.* Pariſ. *de reſignat. lib. 9. quaſt. 24. nu. 9.
& ſeqq.* & pluries dixit Rota coram Caſſad. *dec. 1. de renunc.
& in Seguntina Canonic. 26. Nouembris 1616 coram Manza-
nedo, & deciſ. 68. num. 5. & ſeqq. par. 5. recent.*

Nec obſtat, quòd in litteris Apoſtolicis expeditis ad fauo-
rem Reſignatarij legatur data ſub tertio nonas Ianuarij an-
no 1639. à Natiuitate Pontific. autem 17. Quia in concurſu
2 potius eſt adhibenda fides Regeſtro Datariæ, † cùm Data-
rius eiuſque libri de mendacio redargui non poſſint, vt fir-
mauit Rota *dec. 888. num. 4. & 5.* coram Buratto, & coram
Card. Caualerio *dec. 255. num. 8. cum ſeqq.*

Tantò magis, quia error litterarum Aduerſarij conuinci-
tur ex fide Officialis data *in Summ. num. 4.* deponentis de
conſuetudine adnotandi in ſupplicationes in libris eo anno
Pontificatus, quo ſunt datæ, & hanc ſupplicationem Tho-
mę non reperiri ſub anno 17. ſed ſolùm ſub anno 18. expedi-
3 tam, † quę atteſtatio Officialis, cùm ſit de ſpectantibus ad
eius officium plenam fidem facit, vt tradit Bart. *in l. 2. n. 1.
Cod. de pond. lib. 10.* Ruin. *conſ. 56. num. 5. lib. 1.* Gabr. *de teſt.
concluſ. 5. num. 19.* Rot. *dec. 525. num. 5. par. 2. recent.*

Secundò principaliter, quia mandatum datum ad reſi-
gnandum erat conditionale, ſcilicet *cum decreto exprimendi
onus duorum Caſſiciorum Tritici, & reſeruata Penſione du-
cat. 2000. auri de Cam. liberè, & integrè ſoluen. etiam lit-
teris non expeditis cum pacto expreſſo, quod de nullitate, aut
inualiditate Penſionis dari non poſſit, neque reductio vnquam
pos etiam ex quouis capite etiam ex cauſa alimentorum dicti
Thoma, & ſucceſſorum ſuorum*; quæ tamen non ſolùm
non fuerunt impletæ, ſed imò porrecta ſupplicatio, & ſi-
gnata cum clauſulis omninò repugnantibus, nempè *reſer-
uata Penſione vigore litterarum Apoſtolicarum infra nouem
menſes expediendarum, & dummodo centum ducati rema-
neant pro Rectore, addito etiam quod alias eo ipſo, tam pro-
uiſio, quàm reſeruatio nulla ſit, vt in ſupplicatione data per
extenſum d. Summ. num. 3.*

Vndè reſignatio eſt omninò nulla ex defectu conſenſus
4 reſignantis, † qui ſub illis expreſſis decretis, & conditioni-
bus conſenſit, Pariſ. *de reſignat. lib. 1. queſt. 2. num. 21. & ſeqq.
& lib. 9. quaſt. 17. num. 22.* Rot. coram Creſcent. *dec. 8. num. 3.
de renunc. & dec. 293. num. 1. & ſeqq. par. 2. recent. & dec. 437.
num. 6. & 7. dec. 512. & 830. num. 3. coram Buratto, & in Sa-
uonen. Cantoria 27. Iunij 1642. coram R. P. D. meo Peutingera
confirmata 22. Iunij anni præteriti.*

Cùm pręſertim mandatum conceptum fuerit cum clauſu-
5 la, † *non aliàs aliter, nec alio modo*, Rota coram Verallo *de-
ciſ. 82. num. 1. par. 3.* & coram Buratto *deciſ. 431. & dict. dec.
431. & d. dec. 437. & 512.*

Neque obſtat, quòd onus perpetuum duorum Caſſicio-
rum Tritici ſit in ſpecie, non autem in quantitate, ex quo
6 videatur ſufficere expreſſiſſe valorem, † qui intelligendus
ſit deductis oneribus, Mantic. *dec. 202. num. 6.* Greg. XV. *dec.
357. num. 4.*

Quia cùm hoc eſſet de mente, & mandato reſignantis
ſub huiuſmodi conditione, quòd exprimeretur, non erat
relinquendum eùm fines mandati ſint diligenter cuſtodien-
7 di, † alioquin Procurator illos excedens nulliter reſignat,
Pariſ. *de reſignat. lib. 9. quaſt. 27. num. 3.* Sed quod etiam onus
perpetuum neceſſariò exprimi deberet in reſeruatione nouæ
8 Penſionis, † adeò ut ob non factam eius expreſſionem, re-
ſeruatio ſecundę Penſionis ſit nulla, firmauit Rota penes Ve-
rall. *dec. 314. par. 2.* & poſt alios probat Garz. *de benef. par. 1.
cap. 5. num. 564.* cum alijs adductis per Pariſ. *vbi ſupra lib. 6.
quaſt. 2. num. 47.*

Minùs obſtat, quòd aliquæ conditiones, vti impoſſibi-
les non deberent exprimi, quia pręterquod non docetur de
ſingularum impoſſibilitate † adhuc erant exprimendæ, vt in 9
terminis clauſulæ, *litteris non expeditis*, Pariſ. *d. lib. 9. qu. 17.
num. 54. & ſeqq.* vbi ita fuiſſe reſolutum *in vna Corduben. di-
midia portionis 14. Nouembris 1558. coram Chiroga*, & allegat
rationem, quia licet non ſit de ſtylo, debet attendi manda-
tum, non autem ſtylus.

Præterea aduertebant DD. non fuiſſe adhibitas diligentias
per Procuratorem ad obtinendam à Summo Pontifice con-
firmationem dictarum conditionum, † prout tamen erat 10
neceſſarium, vt benè probat Pariſ. *dict. quaſt. 17. numer. 21.
cum ſeqq.*

Demùm non obſtat, quòd conditiones huiuſmodi con-
ceptæ fuerint ſub reſeruatione, *ſi Sanctiſſ. placuerit*, quia
præterquod non conſtat, quòd fuerit facta diligentia pro
indaganda Pontificis voluntate ex ſupra deductis hoc non
facit, quòd ſi Sanctiſſ. non placuiſſet, reſignatio poſſet fieri
ſine illis, † ſed quod ita deberet fieri ſi Sanctiſſ. placuiſſet, 11
ſin minus non fuiſſe deueniendum ad reſignationem, nec
ius à reſignante abdicandum, Pariſ. *d. qu. 17. lib. 9. num. 42. &
ſeqq. verſ. ad ſecundum reſpondetur.*

Maximè ſtante clauſula, *non aliàs aliter, nec alio modo*,
appoſita poſt verba, *ſi Sanctiſſ. placuerit*, † quæ eſt reſoluti- 12
ua, & operatur perindè, ac ſi nihil actum fuerit, Mart. *de
clauſul. clauſul. 17. num. 9.* & ex alijs ſupra ponderatis.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum coram R.
P. D. meo Carillo, ob cuius diſceſſum ab Vrbe in eius lo-
cum ſubrogatus in Rota à R. P. D. Ghiſilerio Prodeno deci-
ſionem extendi iuxta ſtylum, quem præter alios caſus diſce-
dente aliquo Auditore ſeruat hoc S. Tribunal.

R. P. D. BICHIO.

Salernitana Beneficij.

Veneris 15. Aprilis 1644.

ARGVMENTVM.

Plura deducuntur circa materiam Regulæ Cancellariæ de Triennali, quę protegit, ac tuetur poſſeſſorem in quouis iudicio, & etiam contra prouiſum Apoſtolicum, niſi ſit reſeruatio in corpore iuris clauſa, & alia, &c. Et aliqua habes circa Iudices delegatos.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium per triennium poſſidens, iuuatur regula de Triennali.*
Regula de Triennali tuetur poſſeſſorem, in quouis iudicio tam poſſeſſorio, quàm petitorio, num. 1.
2 *Regula de Triennali tuetur poſſeſſorem etiam aduerſus prouiſum Apoſtolicum, tanquam de reſeruato.*
Excepta tantum reſeruatione in corpore iuris clauſa.
3 *Reſeruatio beneficij per obitum apud Sedem Apoſtolicam eſt vera reſeruatio in corpore iuris clauſa.*
4 *Regula de Triennali, vltra triennalem poſſeſſionem, requirit etiam titulum coloratum.*
5 *Cardinalis habens indultum, poteſt etiam conferre beneficia reſeruata ratione menſium.*
6 *Regula de triennali excepit tantum ingreſſum ſimoniacum, & reſeruationem in corpore iuris clauſa.*
7 *Itaut qualibet alia reſeruatio titulum non diſcoloret.*
8 *Regula de Triennali dari poteſt etiam contra petentem executionem Breuis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ.*
9 *Poſſeſſio deſinit eſſe pacifica per executionem monitorij.*
10 *ex Moleſtijs iudicialibus, vel extraiudicialibus reſultat contradictio poſſeſſionis, & mala fides poſſidentis.*
11 *ad Regula Cancellariæ de triennali effectum attenditur minimè tempus reproductionis, ſed executionis monitorij.*
12 *Monitorij nullitas ſatis clarè docetur ex defectu Iuriſdictionis.*
13 *Auditor Cameræ nullam prorſus habet iuriſdictionem in materia beneficiali.*

14 *Is-*

Digitized by Google

14 *Iudex delegatus, quando non eſt certus de ſua iuriſdictione, inualidè decernit monitorium.*
15 *Iudici delegato non acquiritur iuriſdictionis exercitium, niſi coram eo exhibeatur reſcriptum.*
Iudici delegato acquiritur iuriſdictio à die data commiſſionis, num. 15.
16 *Iudicis delegati iuriſdictio pendet à productione reſcripti.*
17 *Decretum citationis factum à Iudice delegato eſt nullum, niſi conſtet fuiſſe præſentatas litteras originales delegationis.*
18 *Iudex delegatus, vt ſit certus de ſua iuriſdictione, ſi pars opponat quo ad eam, quid requiratur.*
19 *Iudicis delegati iuriſdictio, vt firmetur ſufficit ſola productio reſcripti.*
20 *Iudex, ſi careat iuriſdictione ex taciturnitate partium, vel tacito conſenſu ea non conualidatur, cùm id non pendeat à voluntate partium.*
21 *Iudex delegatus, dum non eſt certificatus de ſua iuriſdictione nulliter procedit, ſiue monitorium fuerit executum in Curia, ſiue extra.*
22 *Monitorium, quòd ſit exequendum in Curia, vel extra, ad quid fiat talis diſtinctio.*
Citatus ſi ſit extra locum Iudicij, vt ei ſit nota iuriſdictio Iudicis, quid ſit faciendum, num. 22.
23 *Et quid ſi ſit in loco iudicij, vel parum abſit.*
24 *in Facultate notitia videndi reſcripta, conſiſtit diſtinctio illa, quando monitorium exequitur in Curia, vel extra Curiam.*
25 *in Actis ea, quæ non ſunt dicuntur eſſe extra mundum.*
26 *ex Actorum reuolutione probatur negatiua actorum.*
27 *Notarij ſimplex atteſtatio non releuat.*
28 *Citatus poteſt certiorari de reſcriptis ad quæ citatur, ſi in actis fuerunt producta.*
29 *Monitorium etiam coram Iudice incompetenti factum, interrumpit curſum triennalis, & quando id procedat, num. 30.*
31 *Præſcriptio, vt interrumpatur per moleſtationes extraiudiciales, circa quod debeant inferri.*
32 *Moleſtia extraiudiciales, vel de facto, quando ceſſant non impeditur, vt non poſſit inchoari noua præſcriptio, & num. 34.*
33 *Moleſtiæ iudiciales non durant, quouſque durat lis.*

DECISIO CCLXIV.

PEr obitum Marcelli Berlingerij familiaris clar. mem. Odoardi Cardin. Farneſij vacante Beneficio ſub inuocatione Sancti Petri de Portells, fuit de eo tanquam reſeruato ex capite dictæ familiaritatis a Sede Apoſtolica prouiſus, vſque de anno 1631. Abbas Antonius de Effectis, ac deſuper expeditum Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, cuius executio cum hodie peteretur contra Petrum Pallam habentem collationem ab Ordinario, Rota cenſuit Breue non eſſe exequendum.

Cùm enim ſit inconfeſſio apud partes, quòd Palla ab
1 anno 1631. Beneficium poſſit, † intrat ad eius fauorem regula de triennali, quæ tuetur poſſeſſorem in quouis iudicio tam petitorio, quàm poſſeſſorio, Caſſad. *dec. 5. de reſtit. ſpol.* Gonz. *ſuper regul. 8. §. 7. procem. num.* 142. Buratt. *deciſ.* 209. *num. 9. dec.* 249. *num.* 12. Rota *inter recent. dec.* 183. *n.* 4.
2 *par.* 3. etiam aduerſus prouiſum Apoſtolicum † tanquam de reſeruato excepta tantùm reſeruatione in corpore iuris clauſa, nempè ob vacantiam per obitum apud Sedem, iuxta text. *in cap. 2. & cap. præſenti de præbend. in 6.* nam illa ſola
3 eſt vera reſeruatio in † corpore iuris clauſa, aliæ verò huiuſmodi non ſunt, Sarnen. *ſuper regul. de trienn. quæſt. 27. num. 7. verſ. & iſta omnia, & quæſt. 31. num. 8. num. 11. & ſeqq.* Gratian. *diſcept. 574. num.* 18. Sanchez *conſ. moral. lib. 2. cap. 1. dub. 34. num.* 3. Caſſad. *dec. 7. ſub num. 4. ſuper regul.* Buratt. *deciſ.* 622. *num.* 10.

4 Nec Pallæ deeſt titulus coloratus, † quem dicta regula requirit vltra triennalem poſſeſſionem, quia habet collationem ab Eminentiſſimo Domino Cardinali Sabello, tunc Ordinario Eccleſiæ Salernitanæ, in cuius Diœceſi Beneficium
5 ſitum eſt, † quique vigore indulti potuit conferre beneficia etiam reſeruata ratione menſium, & huiuſmodi collatio ſufficit ad effectum regulæ de triennali, eſto quod Benefi-
6 cium eſſet reſeruatum ob familiaritatem Cardinalis † Farneſij, quia regula in verbis excipit duos tantùm caſus, nempè ingreſſus ſimoniaci, & reſeruationis clauſæ in corpore iuris, itaut quælibet alia reſeruatio etiam, † ſi in indulto 7
non comprehenderetur titulum, non decoloret Lotther. *de re benef. lib. 2. quæſt. 53. num. 15. & 3. ſeqq.* poſt Sarnen. *ſuper hac regul. quæſt. 27. verſ. tamen aduertendum eſt*, & in puncto aduerſus petentem executionem Breuis † de capienda poſ- 8
ſeſſione nomine Cameræ, dixit Rot. coram bon. mem. Buratt. *dec. 280. num. 2. & 16.*

Non obſtat, quòd per monitorium † vigore dicti Breuis 9
exequutum contra Pallam de anno 1633. poſſeſſio deſierit eſſe pacifica, ſiue monitorium habuerit vim moleſtiæ iudicialis, ſiue extra iudicialis, cùm vtroque caſu reſultet contradictio † poſſeſſionis, & mala fides poſſidentis obſtatiua 10
triennali præſcripti, Card. *in Clem. gratia num. 8. de reſcript.* Felin. *in cap. cum Ioannes num. 32. verſ. & adde, quòd ſi ſit mentio de fid. inſtrum.* Lotther. *de re benef. lib. 2. quæſt. 52. num. 34. quæſt. 53. num.* 20. Coccin. *deciſ. 172. num.* 6. Buratt. *deciſ. 699. num. 1. & 2.* etiam ſi monitorium fuerit reproductum poſt triennium cùm ad effectum regulæ, † non attendatur tem- 11
pus reproductionis, ſed executionis, ex qua contrahitur mala fides poſſeſſoris, *cap. fin. de præſcript.* Abb. *conſ. 19. num. 2. par. 2.* & in puncto Rot. *in Legionen. Canonicatus 26. Nouembris 1639. coram R. P. D. meo Royas.* Quia monitorium nullo reſpectu impedire potuit curſum triennalis, non † in- 12
quam in vim moleſtiæ iudicialis, quia fuit nullum ex defectu iuriſdictionis, quicquid dicendum eſſet, ſi nullitas aliundè proueniret, vt plenè deducitur Sarnen. *ſuper regul. de annal. quæſt. 45. ſub num. 8. verſic. breuiter in hac materia, & ſuper regula de triennali quæſt.* 34. Lotther. *de re benef. d. quæſt. 52. num. 32. & quæſt. 53. num.* 28. Sanchez *conſ. moral. lib. 2. cap. 1. dub. 27. num.* 3. Acchill. *dec. 2. nu. 1. ſuper regul. de triennali*, Caputaqu. *dec. 47. par.* 3. Rot. *in eadem Legionen. Canonicatus 27. Aprilis 1640. coram R. P. D. meo Royas.* Et defectus iuriſdictionis eſt euidens, quia monitorium emanauit ab Aud. Cam. † carente prorſus iuriſdictione ordinaria in 13
cauſis beneficialibus, ſiue agatur in petitorio, ſiue in poſſeſſorio, Lancellott. *de attent. par. 2. in præfat. cap. 4. num. 323. & ſeqq.* Rot. *dec. 84. nu. 9. par. 6. recent.* cum alijs allegat. per Adden. ad ſanct. mem. Gregor. XV. *dec. 118. num. 7.*

Neque ſuffragatur iuriſdictio delegata vigore Breuis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, per quod ipſi tanquam executori iuriſdictio tribuitur, quia A. C. tempore monitorij † non fuerat redditus certus de ſua iuriſdictione 14
mediante exhibitione coram ipſo Breuis originalis, vt ad hunc effectum requirebatur; nam licet iuriſdictio conferatur à die datæ Breuis, ſeu reſcripti delegatorij, † exerci- 15
tium tamen non acquiritur delegato, niſi à die præſentationis, *cap. ſuper eo il ſecondo verſ. fin. de appell.* gloſſ. *in Clement. 1. verb. receptis de procurat.* Arclid. *in cap. ſi is cui nu. 1. de offic. delegat. in 6.* Bald. *in leg. falſus num.* 19. vbi in fortioribus terminis ait, quòd niſi ante omnia fiat præſentatio reſcripti proceſſus eſt nullus, † quamuis Iudex ſciat delegatum, 16
quia eius iuriſdictio pendet ex productione reſcripti, & dicit hoc notandum, *Cod. furt.* Rot. *dec. 69. num. 1. par. 1. diuerſ. dec. 143. num. 2. par. 2. recent.* Ferrett. *conſ. 85. num. 4. lib. 1.* & in ſpecie, quòd decretum citationis ſit nullum, niſi conſtet fuiſſe † præſentatas Iudici delegato litteras originales delegatio- 17
nis fuit deciſum *in Tridentina beneficij de Roſal. 12. Decembris 1594. coram bon. mem. Penia, & 10. Maij 1595. coram bon. mem. Corduba impreſſ.* apud Garz. *de benef. par. 6. cap. 2. num. 17. & 18.*

Tantique momenti eſt iſta nullitas, vt inficiat proceſſum etiamſi, tunc pars citata de non exhibitione litterarum originalium non oppoſuiſſet, quia hoc reſpicit iuriſdictionem † reſpectu partis, quòd ſi pars opponat non ſufficit produ- 18
ctio reſcripti delegatorij, ſed requiritur vltrò eius verificatio, & regiſtratio, Bellam. *in cap. cum iure num. 8. de offic. deleg.* cùm tamen ad firmandam iuriſdictionem reſpectu Iudicis ſufficiat ſola productio, adeò quod non oppoſitio partis citatæ remittat verificandi, & regiſtrandi neceſſitatem, quàm induxiſſet oppoſitio, ſed non ſanet defectum iuriſdi- 19
ctionis reſpectu Iudicis reſultantem ea non productione reſcripti; cùm enim ſine tali productione Iudex totali iuriſdictione † caruerit illam taciturnitas, vel conſenſus partium 20
conferre non potuit, *leg. priuatorum conſenſu, Cod. iuriſdict. omn. Iudic.* & benè in terminis declarat Dec. *in cap. ſuper eo il ſecondo num. 28. de appell.* Rot. apud Garz. *de benef. d. par. 6. cap. 2. num.* 18. vbi quod cum hac diſtinctione intelligenda ſunt tradita per Henric. *num.* 4. Abb. & Felin. & Bellam. *nu. 10. in cap. cum iure de offic. deleg.*

Prout

Prout nec intereſt, an monitorium fuerit executum in
Curia, an extra, quia vtroque caſu verum eſt dicere, quòd
21 Iudex † non fuit certificatus de ſua iuriſdictione, & illa di-
ſtinctio fieri ſolet ad euitandum alium defectum citationis
ob non inſertionem tenoris Breuis, ſeu reſcripti in citatione,
22 quo videlicet non † inſerto vitiatur citatio, ſi citatus ſit val-
dè abſens à loco iudicij, quia aliàs non habet notam iuriſdi-
ctionem citantis, Bart. *in l. 2. num. 6. ff. ſi quis in ius vocan. non
ierit*, Abb. *in cap. cum ex officij num. 32. de præſcript.* Specul. *in
tit. de citat. §. 4. num. 7.* Acchill. *dec. 10. de dol. & contum.* ſecùs
23 verò ſi præſens ſit, † aut parum abſit à loco iudicij, Abbas *in
cap. præterea num. 5. infra med. verſ. exemplum de dilat.* Felin.
in cap. ſuper litteris num. 3. verſ. ſed primus caſus de reſcript.
Iaſon. *in l. 2. num. 4. ff. ſi quis in ius vocan. non ierit*, Gail. *ob-
ſeru. 48. num. 22. lib. 1.* ſed & hoc procedit dummodò reſcri-
ptum, ſeu Breue fuerit in actis exhibitum, quia alioquin, nec
24 præſens potuit de facili eius notitiam habere, † in qua facili-
tate notoriæ conſiſtit, ratio cur inſertio non ſit neceſſaria,
vbi citatus eſt præſens, vel in loco parum diſtanti, Rota co-
ram ſan. mem. Greg. XV. *dec. 127. nu. 6. quæ eſt inter recent. de-
ciſ. 93. num. 4. par. 2.* nec citatus tenebatur perquirere reſcri-
25 ptum extra acta, † ſed quod in actis non eſt habetur, ac ſi
non eſſet in rerum natura, *l. in lege, ff. contrah. empt. cap. cum
ſedem de reſt. ſpol.* Vant. *de nullit. ex defect. mand. num. 62.*

Quòd verò Breue non fuerit exhibitum A. C. tempore
26 relaxati monitorij apparet ex actis, ex quorum reuolutione
probatur negatiua, Rota *deciſ. 611. num. 2. deciſ. 455. num. 4.
par. 2. recent.* Et exhibitio deduci non poteſt ex eo, quòd in
monitorio præcipiatur citato, vt pareat litteris Apoſtolicis in
forma Breuis ſuper collatione huius beneficij expeditis die 4.
27 Auguſti 1631. quia hæc eſt ſimplex atteſtatio Notarij, cui
non creditur, quamuis atteſtetur die, menſe, & anno reſcri-
pti, Ferrett. *conſ. 85. num. 3. lib. 1.* Rota *dec. 143. ſub nu. 2. verſ.
dicit par. 2. rec. & in Recanaten. penſionis 28. Februarij* 1628.
coram bon. mem. Coccino, vtque citatus certiorari potuiſſet, vel
28 certioratus præſumatur de contentis in Breue, opus eſt pro-
bare, quòd Breue fuerit productum parte citata, Adden. ad
ſanct. mem. Greg. XV. *dec. 127. num. 9. verſ. hoc eſt verum.*

Non obſtat, quòd monitorium etiam coram Iudice in-
29 competenti interrumpat curſum triennalis, vt fuit dictum in
Pampilonen. Beneficij Sancti Petri 10. *Februarij* 1591. *coram
bon. mem. Orano*, quam refert, & ſequitur Coccin. *dec. 172. n. 6.*
30 quia hoc non procedit in vim moleſtiæ iudicialis, ſed extraiu-
dicialis, & de facto, Sarnen. *in regul. de annal. qu. 45. ſub nu. 4.
& ſeqq.* Lotther. *de re benef. lib. 2. quæſt. 53. num. 30.* vt autem
extraiudiciales moleſtię interrumpant triennalitatem pacifi-
cam oportet ſint illatę circa ipſam poſſeſſionem, vel circa
31 perceptionem fructuum, vt diſtinguendo inter moleſtiam
iudicialem, & de facto, benè declarat Sarnen. *dict. quæſt. 45. ſub
num. 8. verſic. breuiter.* Acchill. *deciſ. 6. num. 1. ſuper regal. de
trien.* Put. *deciſ. 317. lib. 1. in corr.* Seraph. *dec. 1254. num. 2.*
Rota *in dict. Legionen. Canonicatus 27. Aprilis* 1640. *coram
R. P. D. meo Royas*, vbi quod ita ſunt intelligendæ deciſiones
ſupra allegatæ in obiecto.

Et præterea moleſtiæ facti, ſeu extraiudiciales non impe-
diunt, quominus poſſit inchoari noua præſcriptio triennalis,
32 quia durant durante facto, & ceſſant ſtatim eo ceſſante, vt
in puncto Caſſad. *dec. 6. nu. 8. ſuper regul.* qui ait contrarium
33 eſſe in iudiciali, quæ durat, donec lis finiatur, Mohed. *dec. 8.
num. 3. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Buratt. *dec. 622. num. 8.* Vndè
cùm poſt executum monitorium de anno 1633. prouiſus A-
34 poſtolicus ſiluerit vſque ad annum 1638. completa fuit me-
dio tempore, quatenus opus eſſet noua triennalitas, quæ
Pallæ poſſeſſori ſuffragatur iuxta prædicta.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. CERRO.

Sacræ Rotæ Decano.

Meleuitana hæreditatis.

Veneris 15. Aprilis 1644.

ARGVMENTVM.

Cùm non ſolùm iuris, ſed ipſius naturæ præſumptio ſit quemlibet eſſe ſanæ mentis, qui dicit teſtatorem non fuiſſe talem, exactiſſimæ, & liquidiſſimæ probationis onere grauatur, & pręcisè de tempore, quo ſuum condidit teſtamentum; hinc quantumuis appareat de actibus non omninò conue-

nientibus homini perfecti iudicij, non reputatur quis impotens factione teſtandi, niſi & inſimul doceatur de vero furore, & dementia.

SVMMARIVM.

1 *Nullitas in prima inſtantia opponi debet.*
2 *Nullitas in prima inſtantia non oppoſita amplius allegari non poteſt, ſi ſententia fuit in iudicatum tranſacta, & num. ſeqq.*
3 *Res iudicata facit ius, & habetur pro veritate.*
4 *Mentis compos, quilibet præſumitur.*
Amplia concluſionem etiam in ſene procedere, num. 5.
5 *Dementiam, & furorem allegans plenè, & concludenter ſuam intentionem probare debet, & grauatur onere exactiſſimæ probationis.*
7 *Teſtes deponentes de iudicio ſuo non probant.*
8 *Teſtes ſuper dementia deponentes, debent ſuorum dictorum rationem reddere etiam non interrogati.*
9 *Teſtatorem non fuiſſe in ſtatu dementiæ, quæ illi teſtamenti factionem impediret, non concluditur ſi faciebat actus non omninò conuenientes homini ſanæ mentis.*
10 *Senſus omninò perfecti non requiruntur ad effectum poteſtatis teſtandi, ſed ſufficit teſtatorem non fuiſſe in ſtatu dementiæ.*
11 *Diſpoſitio facta per eum, qui valdè mortis cogitatione premebatur, reputatur valida, quamuis talis cogitatio ſolitum ſenſum impedire valeat.*
12 *Semimortuus teſtari poteſt.*
Mentis integritas, & cerebri in ſemimortuo non adeſt, num. 12.
13 *Viri ſapientes, licèt aliquando faciant aliqua leuia, non ex hoc dementes reputatur.*
14 *Teſtamentum factum ab eo, quem conſtat totali vſu rationis, & intellectus non caruiſſe iudicatur validum, quamuis in illo concurrant aliqua ſigna dementiæ.*
15 *Dementiæ ſigna, vt facultatem impediant teſtandi, præciſum tempus conditi teſtamenti percutere debent.*
16 *Teſtamentum facere poteſt habens dilucida interualla.*
17 *Dementia ad effectum impediendi, ſeu irritandi teſtamentum non remanet probata ex ſola deputatione curatoris teſtatori facta ex capite non ſanæ mentis, & num. 18.*
19 *Curatoris datio propter dementiam, probat furorem tantummodo de tempore, quo ille fuit conſtitutus, non autem ex poſt.*
20 *Deciſio 8. de teſtam. in antiquis declaratur.*
21 *Teſtibus deponentibus teſtatorem fuiſſe ſanæ mentis magis creditur, quàm illis, qui de inſania deponunt, quamuis iſti ſint numero plures, & num. ſeqq.*
23 *Mentis ſanæ, nulla maior poteſt dari coniectura, quam illa deſumpta ex qualitate teſtamenti.*
24 *Teſtamenti qualitas, ſcilicet, quod benè fuerit ordinatum, optimè concludit teſtatorem fuiſſe ſanæ mentis quoties non conſtat eo tempore illum fuiſſe fatuum.*

DECISIO CCLXV.

SEntentiam Ordinarij Meleuitani declarantem ſecundum teſtamentum conditum à Federico Attardo ſub die 20. Maij 1620. ad fauorem Ioannis Mariæ Attardi eius pronepotis, & proximioris de familia præualere primo, & tertio teſtamentis per ipſum factis ad fauorem Catherinæ matris Andreæ Vaſſalli, & aliorum, ac proindè reſcindendam eſſe tranſactionem per eos doloſè extortam ſub falſo prætextu, quòd ipſi eſſent veri illius hæredes.

Rota præuia, vt moris eſt deciſ. nedum confirmauit per ſententiam R. P. D. mei Ghiſilerij in iudicatum tranſactam, ſed etiam poſteà per duas deciſiones coram Eminentiſſimo D. Cardinali Panzirolo emanatas reſpondit: Non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum.

Verùm cùm d. Andreas habito iterùm recurſu ad Signaturam committi obtinuiſſet Reuerendiſſ. D. meo Dunozetto Decano cauſam nullitatis, & notorię iniuſtitię, ad cuius propoſitionem impediendam, & cauſæ expeditionem longiùs protrahendam exhibitis, nonnullis articulis ad effectum probandi prætenſam Federici demẽtiam de tempore ſecundi teſtamenti inſtetiſſet pro remiſſoria, quæ tam ex capite irreleuantiæ, quàm euidentis calumniæ bis illi fuit denegata rationibus, & fundamentis in vtraque deciſione d. Reuerend. D.

Digitized by Google

mei Decani luculenter ponderatis. Quapropter ob eius de-
ſceſſum ab Vrbe propoſito à me io eius locum ſubrogato du-
bio iuxta formam commiſſionis, an conſtaret de nullitate,
& notoria iniuſtia DD. abſque difficultate reſponderunt ne-
gatiuè.

Nullitas enim ex defectu citationis ex eo, quòd ſententia
Iudicis Meleuitani lata fuerit die, pro qua non cadebat cita-
1 tio † tollitur, quia cum de hac nullitate non fuerit ſpecificè
oppoſitum in prima inſtantia, nec ſuper ea inſtitum, pro-
ut opus erat, vt ex alijs Rot. deciſ. declarat Adden. ad Greg.
deciſ.176. ſub num. 16. verſ. requiritur tamen. Et ſententia
confirmatoria tranſierit in iudicatum, non poteſt ampliùs de
2 † hac nullitate opponi, vt per Franch. *in cap. dilecto nu.* 116.
de appellat. Alex.*conſ.*111. *num.*3. *verſ. tamen fallit lib.*5. Ga-
briel.*conſ.*49. *num.*1. *& ſeqq. lib.* 1. Card. Mantic. *dec.* 301. *n.*2.
Adden. ad Greg. *d. dec.* 176. *num.* 15. latè *in recent. deciſ.* 474.
*num.*4. *&* 572. *num.*1. *cum ſeqq. par.*2. *& dec.*312. *nu.*6. *par.*5.
ſtante enim re iudicata præcluditur via dicendi de nullitate
3 ſententiæ confirmatoriæ, † cùm ipſa ſola faciat ius, & pro ve-
ritate habeatur, *cap. cum inter de re iudic*. Innocent. *in cap.* 1.
*num.*2. *de confirmat. vtil. vel inutil.* Iaſon. *conſ.* 101. *nu.*28. *lib.*4.
Rota *in dec. ſupracitatis*.

Multòque minus conſtat de iniuſtitia, quia omiſſa vali-
ditate tertij teſtamenti, ſuper qua hodie informantes pro
Vaſſallo ampliùs non inſiſtunt agnoſcentes fundamenta de-
ciſionum benè ſubſiſtere, obiectum ad quod hodie ſe reſtrin-
gebant, Federicum ſcilicet de tempore ſecundi teſtamenti
non fuiſſe mentis ſuæ compotem, ſed dementem, ideòque
primum teſtamentum reuocare non potuiſſe nullius eſt mo-
menti, cum indubitata ſit naturæ, & iuris præſumptio,
4 † quòd quilibet cenſeatur mentis compos, *l. nec codicillos*,
vbi Bald. Alex. & cæteri, *C. de codicill. cap. fin. de ſucceſſ. ab in-
teſt.* Rota *dec.* 233. *num.* 18. *par.* 7. *recent.* quamuis etiam
5 † fuerit ſenio confectus, Bald. *in l. ſenium num.* 1. vbi etiam
Salyc. *pariter num.*1. Caſtr. *num.*2. *in fin. Cod. qui teſt. fac. poſs.*
Rota *in Romana donationis* 11. *Ianuarij* 1619. *coram bon. me-
mor. Archiepiſcopo Seleucien.* & coram bon. mem. Buratto *de-
ciſ.*256 *num.*2. qui contrarium dicit, & dementiam, ac furo-
6 rem allegat, † tenetur concludentiſſimis rationibus proba-
re, & grauatur onere exactiſſimæ probationis, vt notat Bart.
in d. l. nec codicillos, quem ibi ſequuntur Caſtr. & Salyc. *nu.* 2.
in fine, Fulgoſ. *num.* 1. Menoch. *conſil.* 683. *num.* 1. Rota
deciſ. 525. *num.* 1. *par.* 4. *& dicta deciſ.* 233. *num.* 19. *&* 20.
par. 7. *recent.*

Talis autem probatio non affertur, quia teſtes pro Vaſ-
ſallo inducti præter plures exceptiones, quas poſſent pati in
7 perſonis in dicto non concludunt, cùm deponant de eorum
iudicio, † ibi; *E perciò io lo tengo, che non era più in ſe*, &
ibi, *In quanto à mio giuditio lo tengo hoggi peggio, che mai*, &
ſic non probant Flam. Rub. *conſ.*5. *num.*108. *lib.*2. Affiict. *de-
ciſ.*381. *num.*7. Rota *deciſ.*380. *nu.*16. *par.*5. *recent.* & coram
Reuerendiſſimo Vrgellen. *deciſ.*208. *num.* 13. minuſque red-
dunt concludentem ſui dicti cauſam, quàm tamen in iſto ca-
ſu etiam non interrogati reddere debuiſſent, cùm agatur de
8 † re, circa quam error facillimè committi poteſt, Innoc. *in
cap. cum cauſa de teſt.* Bald. *in d. l. furioſum num.* 2. *&* 3. *C. qui
teſt. fac. poſſ.* Soccin. ſen. *conſ.*42. *num.* 4. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 448.
*num.*31. *&* 32. Pariſ. *conſ.*88. *num.*54. *& ſeqq. vbi de communi
lib.*3. Honded. *conſ.*77. *num.*70. *lib.* 2. & reprobato Curt. inn.
*in conſ.*153. *num.* 8. Magon. *deciſ. Florent.*97. *num.* 15. Rota
*dec.*557. *num.*8. *par.*1. *& dec.*107. *num.*4. *par.*2. *diuerſ. & dict.
dec.* 233. *num.*28. *par.*7. *recent.*

Prætereà teſtes iſti non deponunt de actibus continuatis,
& qui totalem vſum rationis remoueant, ſed adducunt
tantummodò nonnullos actus imbecillitatem ingenij, &
memoriæ denotantes, qui proptereà tollere non poſſunt te-
ſtamenti factionem, cum poſſint ſtare ſimul, vt Federicus
ſtante eius graui ætate ingenium haberet imbecille, aut actus
9 feciſſet, non omninò conuenientes homini ſanæ mentis, † &
nihilominus quod non eſſet in totali ſtatu dementiæ, quæ pro-
pterea teſtamenti factionem illi auferre potuerit, vt in
fortiori aduertit, & comprobat Menoch. *conſ.* 683. *num.* 14.
vbi in fin. dicit, quòd teſtator licet aliqua phreneſi laborare
conſueuiſſet, non tamen impediebatur de rebus ſuis liberè
diſponere, cùm ad hunc effectum non requiratur ſenſus
10 omninò perfectus, † ſed ſufficiat, quòd non ſit furioſus, vel
in ſtatu dementiæ, vt probat text. *in l. hac conſultiſſima*, §. *at
cum humana fragilitas, Cod. qui teſt. fac. poſſ.* vbi quod mortis
11 cogitatio, quamuis impediat ſolitum ſenſum, † diſpoſitio ni-
hilominus facta per exiſtentem in tali cogitatio eſt valida, &
in l. quoniam indignum, Cod. de teſtam. vbi quod ſemimortuus
teſtari poteſt, & tamen certum eſt in eo non extare integri- 12
tatem mentis, & cerebri, & tradunt Iaſon. *in dicta l. furioſum
num.*2. Ferrett. *conſ.*207. *nu.*3. Corn. *conſ.*261. *nu.*21. *lib.*4. Pa-
riſ. *dict. conſ.*88. *num.*41. *lib.* 3. Magon. *dict. deciſ. Florent.*97.
*num.*17. Boer. *deciſ.*23. *num.* 79. Rota *dict. deciſ.* 107. *num.*28.
*par.*2. *diuerſ. dict. deciſ.*384. *num.*5. *par.* 1. *& dict. deciſ.*233. *nu.*
23. *par.*7. *recent.* Buratt. *dict. deciſ.*256. *num.*22. *& ſeqq.* & ra-
tio eſt, quia huiuſmodi actus non excludunt vſum rationis,
ſeu intellectus, nec mentis alienationem inducunt, cùm viri
etiam ſapientes, † licèt quandoquidem faciant aliqua leuia, 13
non per hoc dementes reputentur, Rota *dicta dec.* 233. *num.*
24. vndè in fortiori, quòd teſtamentum validum fuerit, in
quo quamuis concurrerent diuerſa ſigna dementiæ, † non 14
tamen teſtator carebat totali vſu rationis, & intellectus, reſ-
pondit Rota *in Romana hæreditatis de Gracchis* 5. *Decem-
bris* 1618. *coram bon. mem. Remboldo*, & vt refert *deciſ.* 288.
*num.*9. *par.*7. *recent.*

Idque eo magis, quia non percutiunt tempus præciſum
conditi teſtamenti, † prout opus eſſet, *l.*2. *ff. de teſtam.* Socc. 15
*in d. l. furioſum num.*2. idem Socc. *conſ.*42. *num.*9. *lib.* 1. Boer.
*dict. dec.*23. *num.*78. Rota coram Cardin. Caualer. *deciſ.*366.
*num.*7. *& dict. deciſ.*298. *num.* 4. Multòque minus excludunt
Federicum habuiſſe lucida interualla, quòd ſatis eſſet ad ſub-
ſtinendum teſtamentum, cùm habens dilucida interualla 16
teſtari poſſit, adnotata per text. *in d. l. furioſum, Cod. qui teſt.
fac. poſſ.* §. *prætereà, verſ. furioſi inſtit. quib. non eſt permiſſ. fac.
teſt.* Flam. Rub. *d. conſ.*5. *num.*71. *lib.*2.

Nec releuat deputatio Curatoris facta per Iudicem Fede-
rico tribus menſibus ante conditum ſecundum teſtamentum
ad inſtantiam conſanguineorum: Quicquid enim ſit de
validitate, & affectione illius deputationis, certiſſimum eſt
ex ſola conſtitutione Curatoris † non inferri ad dementiam 17
ad effectum impediendi, & irritandi teſtamentum, vt poſt
Ioan. Fab. *in d.* §. *prætereà inſtit. quibus non eſt permiſſum fac. te-
ſtam.* & alios tradit Iaſon. *in l. furioſum num.* 2. *verſ.*3. *ſingu-
lariter limita*, vbi quod ſola Curatoris datio non impedit te-
ſtamenti factionem, quia licet, quis ſit imbecillis intellectus,
& ideò etiam Curatorem habeat teſtari, tamen † poterit,
† quòdque hoc eſt adeò verum, vt nullum habeat contradi- 18
ctorem, Decian. *conſ.*127. *num.*32. *lib.* 3. Pariſ. *conſ.*88. *nu.*40.
*lib.*3. Boer. *d. dec.*23. *num.* 79. & in terminis Rota *d. dec.* 233.
*num.*36. *par.*5. *recent.* vltra quod cum fuerit datus die 17. Fe-
bruarij 1620. non concludit dementiam de tempore ſecundi
teſtamenti conditi die 20. Maii ſequentis, quia datio curato-
ris etiam retenta contraria opinione, † probat tantummodò 19
furorem de tempore, quo fuit conſtitutus, non autem ex poſt,
Honded. *d. conſ.*28. *nu.*75. *& ſeqq. lib.*2. Menoch. *de præſumpt.
lib.*2. *præſumpt.*50. *num.*41. *ad fin. verſ. & prædicta*.

Nec applicatur *deciſ.* 8. *de teſtam. in antiq.* † in qua altera 20
pars multum inſiſtebat, licèt enim firmet conſanguineum,
ad cuius inſtantiam fuerat datus Curator ſeni, eo ſuppoſito,
quòd eſſet furioſus, non poſſe poſteà ad ſubſtinendum teſta-
mentum ad ſui fauorem conditum allegare illum fuiſſe ſanæ
mentis, loquitur tamen in caſu, quo ille idem, qui Curato-
rem ſe dari procurauerat, allegat poſteà ſanitatem, & negat
dementiam, inquiens non eſſe admittendum ad allegandam
propriam turpitudinem, & ad probandum contrarium eius,
quòd ipſe in conſtitutione, & impetratione Curatoris aſſe-
uerat, proindèque non procedit, nec applicatur noſtro ca-
ſui, vbi Ioannes Mariæ, nec inſtetit dari Curatorem, minuſ-
que ſeipſum deputari petiit, ſed Curator datus fuit ad alio-
rum inſtantiam, vt habetur *in Summ. Vaſſalli num.* 1. *&* 2.
Nec in teſtamento huiuſmodi interuenit, aut auctoritatem
præſtitit; hoc enim caſu deciſio non habet locum, prout illam
explicando declarat Hond. *d. conſ.*78. *nu.*90. *in fin. &* 96. *lib.*2.

Sed ex duobus dixerunt DD. ceſſare difficultatem. Primò
ex aliis teſtibus pro Io. Maria examinatis deponentibus Fe-
dericum, tam antequam in actu celebrationis teſtamenti
fuiſſe ſanæ mentis, quibus in concurſu licet eſſent numero
pauciores, cùm nitantur præſumptiune Iuris † magis cre- 21
dendum eſt, quàm pluribus deponentibus de inſania, vt
tradunt Honded. *d. conſ.*78. *num.*73. *lib.* 2. Mantic. *de coniect.
lib.*2. *tit.*5. *num.*6. *verſ. adde quod etiam*, Rot. *dec.*284. *num.*9.
par. 1. *recent.* & firmatum fuit in hac cauſa, *vt in deciſionib.
ſub die* 26. *Maij* 1642. *&* 26. *Ianuarij* 1643. *coram Reuerend.
D. meo Decano*, plus enim creditur duobus teſtibus de ſana
mente, quòd mille de inſania deponentibus, Iaſon. *conſ.*2. *nu.* 22
10. *& ſeqq. lib.* 1. Honded. *d. conſ.*78. *num.*14. Boer. *d. dec.*23. *n.*
93. Rota *d. dec.*384. *ſub n.*9. *in fin. verſ. quod plus creditur*.

Se-

Secundò ex qualitate teſtamenti ad fauorem Nepotis in omoibus partibus rectè, & prudenter ordinati, nulla enim
23 maior coniectura ſanæ mentis dari poteſt, quam illa, † quę deſumitur ex qualitate teſtamentariæ diſpoſitionis, vt notat Bald. *in d.l.furioſum num.2.* Corn.*conſ.216.num.14.ad fin. & 15.lib.3.* Roi.*deciſ.525.num.7.par.5.recent.* & coram Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ.178. num.* 13. quæ coniectura licet in furioſo de tempore reſtamenti poſſet eſſe dubia, tamen benè
24 procedit in iſto caſu, † quo poteſt dubitari Federicum, tunc temporis fuiſſe dementem, Rim.iun.*conſ.376.nu.34. lib.4.*

Firmato autem, quòd per ſecundum teſtamentum fuerit primum reuocatum, quodque tertium fuerit per vim, & metum extortum, vt in alijs deciſionibus latè dictum fuit, nullum poteſt fieri fundamentum ſuper tranſactione, quia præterquod emanauit ex falſo ſuppoſito ſubſtineretur, quòd tertium teſtamentum, vt apertè dignoſcitur ex illius lectura, quidquid dicant informantes pro Vaſſallo facta, fuit durante eadem cauſa metus, & ſic corruit non minus, ac ipſum teſtamentum pręſertim, quia fuit enormiſſimè lęſiua, ea quo in tranſactione Ioann. Maria recepit ſolùm ſcuta 273. cùm tamen hæreditas aſcenderet ad ſcuta 1000. vndè ob hanc enormiſſimam lęſionem eſſe reſcindenda, vt ſatis fuit oſtenſum in dictis deciſionibus. Et ita vtraque, &c.

Vide ſupra in præcedenti par.8.recent.ad dec.150.emanata coram bon. mem. Dunozetto Decano, quæ eſt in eadem cauſa, vbi in fine nonnullas deciſiones annotaui.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Bononieñ. Fideicommiſſi de Naſcentorijs.

Veneris 11. *Aprilis* 1644.

ARGVMENTVM.

Teſtator ſi poſt inſtitutionem, ac ſubſtitutionem reſpectiuè, quam fecit de proprijs filijs cum clauſula in perpetuum, & in infinitum deuenit ad plures gradus ſubſtitutionum cum perpetua ſubſtitutione de gradu in gradum, expreſſoque onere aſſumendi cognomen, & arma ipſius teſtatoris, ac prohibitione arctiſſimi de non alienando cenſetur voluiſſe conſtituere fideicommiſſum perpetuum, & ſucceſſiuum non reſtrictum ad terminos conſ. Oldradi 21. Proximitas teſtatoris, an attendatur potius quam grauati.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum perpetuum, & ſucceſſiuum, ex quibus dicatur conſtituum, & num.ſeqq.*
2 *Verba denotantia tractum ſucceſſiuum, ac perpetuitatem deſeruiunt pro adminiculis ad conſtitutionem fideicommiſſi perpetui.*
3 *Fœmina dicuntur agnata, quamuis nupta extra familiam.*
4 *Verbum*, Cognati, *per teſtatorem appoſitum in ſubſtitutione, quando æquè reſpiciat agnatos, ac cognatos.*
5 *Proximitas teſtatoris non grauati, venit attendenda quoties in ſubſtitutione, legitur tranſitus de linea ad lineam.*
6 *Proximitas teſtatoris non grauati, debet attendi in eo caſu, quo alias excluderentur illi, qui proximitate teſtatorem magis attingunt.*
7 *Proximiorem teſtatoris eſſe excluſum, vt admittatur proximior heredis grauati, dicitur abſurdum.*
8 *Expreſſe nominatus dicitur ille, de quo verè teſtator intellexit.*
9 *Verba directa, licèt regulariter obliquari non debeant, tamen vbi ſunt petita in fideicommiſſaria ſubſtitutione obliquam, recipiunt interpretationem.*
10 *Fides Parochi probat filiationem iunctis adminiculis.*
11 *Filiatio probatur ex nominatione facta per teſtatorem aliquem, vti filium ſibi heredem inſtituentem.*
12 *Deſcendentia probatur ex pluribus enunciatiuis in antiquis inſtrumentis contentis.*
13 *Probationes leuiores ſufficiunt in antiquis.*
14 *Bona per heredem poſſeſſa in eodem loco, in quo poſſidebat teſtator, teſtatoris fuiſſe præſumuntur.*
15 *Demonſtrationes duæ ſufficiunt ad probandam bonorum identitatem.*
16 *Immiſſio conceditur fideicommiſſario, ſiue ex remedio leg.fin.Cod.de edict.Diu.Adr.tollen. ſiue ex ſalario interdicto.*

DECISIO CCLXVI.

POſt plures deciſiones io hac cauſa emanatas coram Reuerendiſſimis DD. meis Ghiſilerio, & Carillo, ac tres ſententias Rotales ſuper canonizatione, ac purificatione fideicommiſſi quondam Ioannis Raynerij de Naſcentorijs ad fauorem Angeli de Naſcentorijs contra Moniales S. Mariæ Nouæ, directum fuit iudicium io vim einſdem fideicommiſſi contra Dominos de Maluetijs poſſeſſores prædij in Communi S. Chierni, & diſputato hodie dubio, an Angelo eſſet danda immiſſio, fuit affirmatiuè reſponſum, ex quo concurrunt omnia requiſita neceſſaria pro ea concedenda; Etenim exiſtentia fideicommiſſi benè remanſit iuſtificata ex lectura teſtamenti d. Ioannis Raynerij de Naſcentorijs, ſuper quo emanarunt tot deciſiones, ac ſententiæ Rotales, & in quo hæredes ſcripſit eius filios legitimos, & naturales, eorumque deſcendentes in infinitum, quibus deficientibus vocauit deſcendentes maſculos legitimos, & naturales Æmilij de Blanchis eius ex ſorore nepotis, & in eorum defectum inſtituit filium primogenitum maſculum proximioris cognati ipſius teſtatoris, proceſſitque ad alios plures gradus ſubſtitutionum cum perpetua ſubſtitutione de gradu in gradum, cùm expreſſo onere aſſumendi cognomen, & inſignia teſtatoris, & cum prohibitione arctiſſima de non alienando ad hoc, vt bona perpetuò conſeruarentur in vocatis io teſtamento, vndè deſumitur, dictum teſtatorem voluiſſe conſtituere perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum non reſtrictum ad mortem hæredis cum filijs, inata terminos *conſ.* 21.
Oldrad. ſed certè habere tractum ſucceſſiui, & perpetui temporis quoad vtrumque caſum exiſtentię, & non exiſtentię filiorum, & deſcendentium in infinitum, Bart. *in leg. Centurio nu.4. & per tot. ff.de vulg.& pupill.ſubſtit.* Paul.de Caſtr.*conſ.263.nu.2. verſ.attamen in caſu noſtro lib.2.* Dec.*conſ.477.n.3.* Rimin.iun.*conſ.171.nu.76.* Rot.*dec.* 568. *nu.* 3. 5. *& 9.par.* 1. *& par. 4. diuerſ. dec.* 494. cum alijs latè adductis in deciſionibus in hac cauſa factis, concurrunt etiam tot coniecturæ in eis ponderatæ, ex quibus manifeſtè apparet fideicommiſſum eſſe perpetuum, & abſolutum cum † adſint verba denotantia tractum ſucceſſiuum futuri temporis, ac perpetuitatem, Pariſ.*conſil.18.num.43. lib.* 2. Trentacinqu.*de ſubſtit. part.4. cap.7. num.72. verſic.declaratur hac concluſio,* Surd.*conſ.554. ſub num.24. circa fin.* cum alijs per Fuſar.*de ſubſtit.qu.480.nu.72.* Rota *dec.221.num.6. par.5.recent.* 1 2

Quòd verò fideicommiſſum fuerit purificatum ad fauorem dicti Angeli, reſultare dicebant Domini ex eo, quia Ioannes Raynerius teſtator, deficientibus maſculis legitimis, & naturalibus ea linea maſculorum, & fœminarum Æmilij de Blanchis, (qui defectus per obitum Pirrhi vltimi grauati euenit,) ſubſtituit filium maſculum primogenitum proximioris agnati, & non extantibus agnatis, proximioris cognati ipſius teſtatoris fideicommittentis, quæ ſubſtitutionis verba benè conueniunt d. Angelo, tanquam filio maſculo primogenito Galeatij proximioris cognati ipſius teſtatoris mediante Hieronyma Naſcentoria ſorore patrueli d. Ioannis Raynerij teſtatoris, quæ licet fœmina, † nihilominus dicitur ipſius teſtatoris agnata, quamuis extra familiam nupta, *l. pronunciatio, §. familia in fin. ff. de verbor ſignific.* Bald. *in l. 2. Cod. de fideicomm.* Zabar.*conſ.91.nu.2.* Dec.*conſ.287. nu.2.* Corn.*conſil.230. poſt num.21. lib.3.* Ruin.*conſ.53. num.9. lib.2.* Cæphal.*conſ.53. num.86.* Gabr.*conſ.195. num.3. lib.1.* Surd.*conſ.140. num. 63.* Gregor.XV.*dec.464.num. 5. & 6.* Seraph.*dec.1438. num. 23.* 3

Nec venit attendenda proximitas Pirrhi vltimi grauati, quia attenditur proximitas teſtatoris, ſiue verſemur io cognatis, ſiue in agnatis, ex quo illa verba, ibi, *cognati ipſius teſtatoris*, ſunt apta reſpicere tam agnatos, † quàm cognatos, omneſque pariformiter determinant, *ad l. iam hoc iure, ff. de vulg.& pupill.iuncta l.vlt.ff.de interd.locut.omn.iud.* Bart. *in l. ait prætor, §.eritq; differentia, ff.de vi bonor.rapt.* eum aliis per Rotam *in hac cauſa* 3. *Decembris* 1640. *coram Eminentiſs. Card.Veroſpio*, vltra quod in dicta ſubſtitutione legitur tranſitus de linea ad lineam, † quo ſtante venit attendenda proximitas teſtatoris, non verò vltimi grauati, quàm ipſe prædilexit io admiſſione noui ſtatus, Cæphal.*conſ.493.circa fin.lib.4.* Pereg.*de fideic.art.20.num.9.* Mantci. *de coniect.lib.8. tit.12.* 4 5

num.31. Vaſquez *de ſucceſſ*.§.20. *limit*. 31. *in verb. iuxta ſuperiora num*.15. Rota *deciſ*.693. *num*.3. *&* 4. *par*.2.*recent*. & ſi
verba ſubſtitutionis eſſent intelligeoda de primogenito pro-
ximioris agnati in ordine ad vltimum grauatum, ſequeretur
quod Galeatius, necnon fratres filij Hieronymæ, qui erant
proximiores teſtatoris tempore conditi teſtamenti, & vti
6 tales magis dilecti nullo modo eſſent vocati, quòd eſt inue-
riſimile, iuxta textum *in leg. Publius*, §. 2. *ff. de condit. & de-*
7 *monſtr*. Menoch. *conſ*. 836. *num*. 11. & abſurdum eſſe dicunt
Soccin.iun.*conſ*.129.*num*.36. *lib*. 3. Gabr.*conſ*.15.*num*.29.30.
& 32. *lib*.2. Seraphin.*deciſ*.496.*num*.3. Rota *dec*.104.*num*.2.
par.1.*recent*.

Nihil obſtat, quòd cum Ioannes Raynerius tempore
obitus ſciret, ſe carere agnatis, inde dici nequeat, voluiſſe
attendi agnatorum proximitatem, quia ſubſtitutio non legi-
tur de agnatis, ſed de primogenito proximioris agnati, in
quo gradu extabat Galeatius, necnon eius fratres, propte-
reà teſtator de iſtis intellexit, non verò de agnatis vltimi gra-
8 uati, venitque eodem modo cenſeodum, † ac ſi idem Ga-
leatius eos expreſsè nominaſſet, Alex. *conſ*.29.*num*.1.*verſ. &*
ſubdit lib.1. Peregr.*de fideicomm. art*.6.*num*.16. Gregor.XV.
deciſ.90.*num*.3.

Nec pariter obſtat, quòd verba directa ciuilia inſtituit,
nominauit, & eſſe voluit, quibus Ioannes Raynerius vſus
fuit, poſſint aliquo caſu operari inſtitutionem vulgarem,
nec debeant obliquari, quia ex ſupra relatis verbis legitur
etiam expreſſum verbum, *ſubſtituit*, ibi, vt ſupra inſtituit,
& ſubſtituit cum clauſulis vulgariter, pupillariter, & per
9 fideicommiſſum, quæ exuberant, † & quatenus ſint verba
directa tanquam poſita in ſubſtitutione fideicommiſſaria
obliquantur, Calder.*conſ*.9. *de teſtam*. Signor. *conſ*. 80. cum
alijs in deciſionibus in hac cauſa.

Nec fuit in dubium reuocatum, quin deſcendentia dict.
Angeli remanſerit probata ex eo, quòd ipſe eſt filius Galea-
tij, vt ex partita libri Parochi, quæ iunctis adminiculis in
10 præſenti non deficientibus, filiationem probat Surd. *conſil*. 1.
num.45. Coccin.*dec*.229. *num*.5. Buratt.*dec*.709.*num*.5. vndè
remanet probatus primus gradus, ſecundus verò, quòd Ga-
leatius fuerit Hieronymæ filius, & Ioannis de Manzis re-
manſit comprobatum ex teſtamento d. Ioannis, qui illum
vnà cum alijs filijs legitimis, & naturalibus hæredes ſcri-
11 pſit, † quæ nominatio teſtatoris ſimul cum actu propor-
tionabili inſtitutionis, probat filiationem Bald.*in cap. ex tranſmiſſa num*. 4. *de reſtit. ſpol*. Aret.*in cap. per tuas num*. 23. Fe-
lin.*num*.17. *de probat*. Gozzad. *conſ*. 13. *num*. 7. Rota *dec*.57.
num. 1. *in fin. par*. 4.*recent*. Quòd autem Hieronyma fuerit
prima vxor Ioannis, & mater Galeatij, ac fratrum, dedu-
ctum fuit tam ex Inſtrumento dotali anni 1536. inter Ioan-
nem, & Hieronymam vxorem, quàm etiam ex altero Inſtru-
mentu diſtractionis bonorum del 1552. facto per d. Ioannem
cum conſenſu dictæ Hieronymæ Naſcentoriæ vxoris, nec-
non ex Inſtrumento Laudi del 1575. eodem modo cantante.

Remanet tertius gradus, nempè quod Hieronyma fuerit
filia Floriani, quòd pariter probatur ex dicto Inſtrumento
dotali celebrato del 1536. in quo dicta Hieronyma denomi-
natur filia Floriani Naſcentorij. Et demum probantur quar-
tus, & quintus gradus, nempè quod Florianus fuerit filius
Raynerii, & frater germanus Naſcentorij ex altero Inſtru-
mento del 1518. in quo Florianus filius Raynerij denomina-
tur, necnon ex altero Inſtrumento anni 1527. in quo dict.
Florianus, ac Naſcentorius pater teſtatoris denominantur
fratres inter ſe, vt fuit dictum in deciſione in hac cauſa co-
ram bon.mem. Motmaono ſub die 18. Decembris 1637. cir-
ca fin. verſ. *quod autem*, quibus multiplicatis antiquis enun-
12 ciatiuis in Inſtrumentis concurrentibus, † deſcendentiam
probatam remanere, dixerunt gloſſ.*in cap. ſeries verbo inſtrumentum de teſtib*. Alba *conſ*. 83. *num*. 13. in antiquis verò le-
13 uiora ſufficere, tradunt Alex. *conſ*.90.*num*.12.*lib*.6. Mandell.
conſ.83.*num*.8.

Identitas verò Prædij Sancti Chierni, de quo agitur, poſi-
tum in Communi Sancti Chierni aratiuum arboratum,
vitatum cum domo, area, & furno, & quod fuerit poſſeſſum
per teſtatorem de tempore mortis relictum in eius hæredita-
te probatur ex publico Inſtrumento diuiſionis de anno 1591.
factæ inter Alexandrum primum hæredem teſtatoris, & An-
dromacam eiuſdem teſtatoris vxorem, in quo d. prædium
deſcriptum legitur, & conſtat, quòd ſucceſſiuè tranſiuit in
ſucceſſores. Idcircò pro identitate concurrit, nedum qualitas
ſucceſſionis cum eo ipſo, quòd conſtat, ſucceſſores poſſediſſe
14 bona in eodem loco, † in quo poſſedit teſtator, præſumun-
tur eadem poſſeſſa per teſtatorem, vt per Bald. *conſ*.89. *nu*.3.
& 4. *lib*.1. Peregr.*de fideicomm. art*.44. *num*.4. *&* 22. Rota
deciſ.131. *num*.5. *par*.1. *& deciſ*. 706. *nu*.2.*par*.2.*recent*. Gre-
gor. XV. *deciſ*. 575. *num*. 9. *&* 11. cum alijs latè deductis *in Bononien. de Pancaldis* 23. *Ianuarij* 1643. *coram Reu. P. D.*
Cerro.

Quibus accedunt qualitates prædictæ, quòd ſit aratiuum
arboratum, vitatum cum domo, area, & furno, quę qualita-
tes cum ſint plures, & huic prædio conueniant plurimum
releuant, cùm † duo demonſtrationes ſufficiant, iuxta 15
theoricam Bart. *in leg. demonſtratio falſa num*. 14. *ff. de condit. & demonſtr*. Rot. *dec*. 457. *num*. 1. *par*. 1. *&* 203. *nu*. 10.
par. 6. *recent*.

His omnibus concurrentibus, immiſſio Angelo non
poteſt denegari, vel ex remedio *l. final. Cod. de edict. Diu.*
Adr. toll. † vel ex Saluiano iuxta ſtylum huius Sacri Tribu- 16
nalis, Rot. *dec*.237. *num*.1. *par*.1. *recent*. & fuit dictum *in hac eadem cauſa* 22. *Iunij* 1643. *coram R.P.D.Carillo*.

Et ità reſolutum vtraque parte informante.

Plures deciſiones in hac cauſa emanata coram pluribus Auditoribus cumulani in fine ad deciſ. 98. *ſupra part*. 8. *recentior*.

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. Reſciſſionis Contractus.

Veneris 15. Aprilis 1644.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio, quando dicatur manutenibilis, poſſeſſio nulla, & attentata non eſt manutenibilis, & quando ea dicatur nulla, & attentata ſententia lata contra procuratorem, nulliter conſtitutum eſt nulla.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula*, conſtituti, *probat poſſeſſionem ad fauorem conſtituarij*.
2 *Poſſeſſio probatur ex locatione de re ab aliquo facta*.
3 *Iudex, quando ritè, & rectè procedit, tribuit poſſeſſionem manutenibilem*.
4 *Reintegrationem ad poſſeſſionem petens fatetur ſe poſſeſſionem amiſiſſe, & eam exiſtere penes tertium*.
5 *Immiſſionem in poſſeſſionem à Iudice obtinens, priuat poſſeſſorem ciuili, & naturali poſſeſſione*.
6 *Poſſeſſio attentata, & capta in vim ſententia nulliter lata, non eſt manutenibilis*.
7 *Poſſeſſio capta, quod attentata fuerit, ex quo probetur*.
8 *Commiſſio dicitur effecta communis, & dicitur induxiſſe litis pendentiam per citationem ad dicendum contra commiſſionem*.
9 *Litis pendentia, vt dicatur inducta, quid requiratur*.
10 *Commiſſio appellationis ſimpliciter obtenta, operatur attentata vſque ab initio, etiamſi ſententia appellationem non admitteret*.
11 *Itaut commiſſio appellationis retrotrahitur ad diem ſententiæ, & omnia acta interim geſta redduntur nulla, & attentata*.
12 *Cauſam, dum Signatura committit in ſtatu, & terminis, &c. qualiter veniat interpretanda, & numer*. 13.
14 *Sententia dicitur nulla, quando fuit lata contra procuratorem nulliter conſtitutum*.
15 *Procurator dicitur nulliter conſtitutus à tutore ad defendendum pupillum, ſi fuerit iuramentum vtilia faciendi, & inutilia prætermittendi*.

DECISIO CCLXVI. la 2.

TErminata poſt qoinqoennium ſocietate inter Pompeium Tertium, & Angelam tanquam Tutricem fratruum de Salarolis contracta ſuper capitali mercium lib. 30000. fuit ab ea idem capitale venditum ipſi Pompeio pro libris v0a, & 30000. qui ad computum pretij dedit in ſolutum quædam ſtabilia pro libris 14. mila, eaque poſteà in locationem recepit pro annua reſponſione lib. 704. ſub ea conditione, vt reſolueretur ipſo iure locatio, ſi tempore debito conuentam penſionem non ſoluiſſet; pro reliqua verò ſumma ad fructus recompenſatiuos teneri voluit. Cùm verò in huiuſmodi ſolutione Pompeius defeciſſet, fuit à Iudice conceſſa ipſis

ipſis fratribus mandamm de aſſociando ſuper bonis locatis ,
& deindè ab A. C. relaxatum alterum mandatum pro pen-
ſionibus decurſis , & froctibus reliqui capitalis non ſolutis
iuxta foımam Inſtrumenti, à quo mandato interpoſita ap-
pellatione, eaque peodente in Rota cum Pompeius egiſſet
coram eodem A. C. tam pro reſciſſione contractus, quàm
pro immiſſione ſuper eiſdem bonis locatis, eamque repor-
taſſet; Dubitaui cui eſſet conceden. mandatum de manoten.
& Domini pro fratribux de Salatolis reſponderunt.

Quia de propria poſſeſſione docent, tam ex clauſula con-
1 ſtituti in Inſtrumento dationis in ſolumm † appoſita à Pom-
peio, quæ probat poſſeſſionem ad fauorem conſtitutarij ,
iuxt.text. *in l.quod meo, ff.de acquir. poſſeſſ. & in l.quadam mu-
lier.* vbi poſt gloſſ. *in verbo poſſeſſionem*, notant communiter
DD. *ff.de rei vend.* Tiraqu. *de iur.conſtit.poſſeſſ.par.1.num.2.*
Rot.coram Greg. *dec.437. num. 1. & 5.* & coram Caual. *dec.
319. nam. 2.* quàm ex locatione eorundem bonorum facta
2 ipſi Pompeio , † quæ contra eum probat poſſeſſiooem fra-
truum locantium, vt tradit Angel. *in l.quamuis, §.ſi conductor
num.2. verſ.& ſi conclude, ff.de acquir.poſſ.* vbi etiam Alexan.
num.6. Felin. *in cap.inter dilectos num.22.de fid.inſtrum.* Gabr.
de locat.concluſ.4.num.14. Menoch. *de retin.remed.3.nu.571.*
tum demum ex actuali poſſeſſione capta ab eiſdem fratribus
io vim mandati de aſſociando relaxati à Iudice , qui dum
3 ritè, & † rectè proceſſit iuxta formam Inſtrumenti locario-
nis, tribuit illix poſſeſſionem manutenibilem, ex notatis *in l.
iuſte poſſidet, ff.de acqu.poſſeſſ.* & ex petita reintegratione à
4 Pompeio coram A. C. contra dd. fratres, ex qua † petitione
faſſus fuit eos poſſeſſores , & ſe poſſeſſione ſpoliatum , vt
firmauit Rota *deciſ.366.num.5.coram bon.mem. Coccino*, &
coram Reuerendiſſimo Vrgellen. *dec.23.num.12.& in Roma-
na domus 3. Iulij 1628.coram R.P.D.meo Ghiſilerio, & in de-
ciſ.704. num.2.par.1.recent.*

Non obſtat, quòd Pompeius immiſſionem obtiouerit ab
5 A. C. qui tunc eoſdem † fratres priores poſſeſſores, tam
ciuili, quàm naturali poſſeſſione priuauit, iuxt. text. *in leg.
clam poſſidere, §. qui ad nundinas, ff.de acquir.poſſ.* vbi notant
commun. Doct. Rot. *dec.634.par.1.recent. & in Squillacen.
Abbatia 21. Maij 1625.coram bon.mem. Merlino.*

6 Ea enim poſſeſſio tanquam † attentata, & capta in vim
ſententiæ nulliter latæ manuteneri noo poteſt, Lancell. *de
attent.2.par.cap.4.num.49. & par.3.cap.31.num.65. & num.
192.* Bocacc. *in tract.vti poſſidetis num.10. & 21.* Rot.coram
Reuerendiſſimo Vrgellen. *dec.4.num.6.* Quòd verò fuerit at-
7 tentata poſſeſſio † viſum fuit iuſtificari ex commiſſione ap-
pellationis pendente in hoc Tribunali Pompeij nomine ,
à mandato relaxato per A. C. ſuper fructibus, & penſioni-
8 bus decurſis, talis enim commiſſio poſt executam † citatio-
nem contra fratres fuit effecta communis , & induxit litis
pendentiam quoad vtroſque, vt firmauit Rot. *in dec.17.n.3.
de dol. & contam. in nou.* & coram Buratio *dec.405.num.3 &
in deciſ.478. nam. 4. par. 1. recent. & in Beneuentana Salum
29. Maij 1632.coram bon.mem. Pirouano*, licèt quoad ipſum
Pompeium, qui cauſam commiſit, ſatis fuiſſet decretum ci-
9 tationis, † quamuis fratribus non intimatum pro inducenda
hac litis pendentia, vt tradit Veſtr. *in prax. lib.8. cap.4. num.
23.* Lancell. *de attent.par.2.cap.4. in præfat. num.35.* & de
ſtylo huius Tribunalis teſtat. Rot. coram Mohed. *deciſ. 1. de
cauſ.poſſeſs. & propriet. num. 1.* & coram Caſſad. *dec.6.nu.3.
& 14. ſuper reg.* & coram Put. *deciſ.330. lib. 2. & deciſ. 4. vt
lit. pend. in antiq. & in Placentina decimarum nonalium 14.
Ianuarij 1619.coram bon. mem. Pirouano.*

Sicut etiam eadem attentata iuſtificantur ex commiſſione
10 appellationis ſimpliciter, † quæ operatur attentata vſque
ab initio, etiamſi ſententia appellationem non admitteret ,
ita ut commiſſio retrotrahatur ad diem ſententiæ , & om-
11 nia acta interim geſta reddantur † nulla , ac attentata , vt
notat Gloſſ. *in leg. appellationis verb. deliberationis , C.de ap-
pellat.* Ioan. Andr. *in cap.ſi à Iudice nu.1. de appell.lib.6.* Rota
coram Reuerendiſſimo Vrgellen. *dec.96.num.4.& deciſ.191.
num.5. & dec. 134.num.7.par.6.recent.*

Non obſtat, quòd ſignatura commiſerit etiam hanc cau-
12 ſam in ſtatu, & terminis, quia † declarari debet, & intelligi
hæc ſecunda commiſſio reſpectu auocationis huius cauſæ
factæ à R.P.D. meo Catillo, non autem quod præſeruare
voluerit poſſeſſionem iam captam , quo caſu reſcripſiſſet ſi-
13 ne † præiudicio poſſeſſionis, & ſubſecutæ executionis.

Quòd autem nulla eſſet ſententia, probatur ex eo, quòd
lata fuerit contra Procuratorem, ſeu Actorem ad lites, qui
14 † apparet nulliter conſtitutus à Turrice, dum ille in ſua de-
putatione omiſit conſuetum Iuramentum vtilia faciendi, &
inutilia prætermittendi ex forma ſpecialiter requiſitum præ-
ter generalem obligationem, & Iudicis decretum, vt tradit 15
Specul. *de Actor.nu.10.& 12.* Vant. *de nullit.ex defect.mand.
num.148.* Gail. *practic.obſer.lib.2.cap.107.num.6.in fin.* & alij
relati per Ric. *ad Stat.Vrbis gloſs.7.num.180.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CERRO.

Sacræ Rotæ Decano.

Romana ſupplementi Legitimæ.

Veneris 15. Aprilis 1644.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis *lib. 1. cap. 14.* prohibentis filiæ à patre dotatæ ſupplementum legitimæ intelligendum venit, prout etiam omnia ſimilia ſtatuta, quando adſunt maſculi, & ſic quatenus agatur de conſeruandis bonis in agnatione , ideòque quatenus non adſunt maſculi, & ſolùm adeſſent filiæ , & tunc tanquam deficiente ſtatuti fundamentum neceſſe eſt, vt corruat quoque ſtatuti diſpoſitio.

SVMMARIVM.

1 *Fæmina, quamuis nupta in aliena familia , tamen dicitur agnata.*

3 *Statuta excluſiua fæminarum facta ſunt pro conſeruatione agnationis illiuſque fauore, & num. ſeqq.*

4 *Agnatorum appellatione in ſtatutis reſpicientibus conſeruationem agnationis veniunt tantummodo maſculi, non autem fœmina.*

5 *Statuta excluſiua fæminarum non fuerunt condita intuitu abſoluta poteſtatis parentum , vt ſcilicet bona pro eorum libito, cuiuſcumque relinquere poſſent , ſed fauore agnationis , quatenus bona maſculis relinquantur.*

6 *Pater non poteſt fæminis minuere legitimam , vbi non adſunt maſculi, quod procedit etiam ſtante ſtatuto excluſiuo fæminarum.*

7 *Statutum excluſiuum fæminarum ab hæreditate patris, quòd admittat fæminam extraneam, & excludat propriam filiam non eſt dicendum.*

8 *Statuta excluſiua fæminarum etiam à ſupplemento legitimæ dicuntur habere locum, quoties fæmina petit ſupplementum ab agnatis maſculis.*

9 *Agnatorum appellatione non veniunt fæminæ , ſed ſoli maſculi , vbi in ſtatutis viget ratio conſeruanda agnationis.*

Maſculinum non concipit fæmininum in ſtatutis reſpicientibus agnationem, num. 9.

10 *Illatio de vno caſu ad alium fieri non poteſt in materia exorbitanti.*

11 *Filia poteſt viuens, ſicut alia fæmina conſeruare agnationem, ideo non debet ipſa excludi à ſucceſſione propter aliam mulierem.*

12 *Statutum excluſiuum fæminarum non habet locum , vbi propter maſculorum defectum ad ſucceſſionem concurrit filia dotata cum alia æqualiter dotata , quidquid dicendum ſit , vbi altera dotem non habuiſſet.*

13 *Statutum excluſiuum fæminarum propter maſculos ſuffragatur etiam Religioſo profeſſo.*

Religioſus profeſſus non conſeruat agnationem, num. 13.

14 *Ratio conſeruandæ agnationis, intelligitur in ſtatutis excluſiuis fæminarum propter maſculos , quamuis in illis non fuerit expreſſa.*

15 *Statutum Vrbis antiquum ſuper excluſione fæminarum , propter maſculos non differt ratione à ſtatuto nouo.*

16 *Ius petendi ſupplementum legitimæ , quod defuncto competebat per mortem in aliquo non minuitur, ſed quale penes defunctum erat ad hæredes tranſmittitur.*

DECISIO CCLXVII.

FVerat deciſum ſub die 18. Maij 1640. [a] deberi ſupplementum legitimæ Alexandro Cherubino hæredi Mariæ

 Ro-

Digitized by Google

Rotignæ in bonis Riccardi Rotigni eius Patris, ſed repro-
poſita cauſa ſuper eiſdem ſub die 22. Iunij 1643. Rota receſ-
ſit à deciſis ex vnico, dumtaxat fundamento Statuti Vrbis
lib. 1. cap. 141. diſponentis filiam à Patre dotatam non poſſe
petere dictum ſupplementum ab illius hæredibus Agnatis,
quare cum in hac deciſionum diuerſitate dubitauerim hodie,
An ſit ſtandum in primo, vel in ſecundo loco deciſis, Domi-
ni recedendum ab vltimo loco deciſis reſponderunt.

Licèt enim prædictum Vrbis ſtatutum prohibeat petitio-
nem ſupplementi ab hęredibus Agnatis Patris, & Anna
1 ſit Agnata licet fœmina, † & nupta in aliena familia, iuxta
text. in leg. pronunciatio, ff. de verbor. ſignific. cum alijs latè ad-
ductis in 2. deciſ. Aduertebant tamen Domini ſimile ſtatu-
tum non eſſe intelligendum indiſtinctè de omnibus, & qui-
buſcumque Agnatis, tam maſculis, quàm fœminis, ſed
tantummodò de maſculis, quia cum huiuſmodi ſtatuta
excluſiua fœminarum facta ſint pro conſeruatione Agnatio-
2 nis † eiuſque fauore, vt in terminis huius ſtatuti conſuluit
Gabr. conſ. 10. num. 2. & num. 15. verſ. & ſtatutum huiuſmodi
lib. 1. Rot. in recent. dec. 770. num. 4. par. 2. & dec. 518. num. 4.
3 par. 3. Et generaliter de omnibus ſtatutis † excluſiuis fœmi-
narum cum hoc affinitatem habentibus, tradit Soccin. iun.
conſ. 1. num. 43. & num. 44. verſ. dicens quod prædicta ratio,
Roman. conſ. 16. num. 5. Ruin. conſ. 21. nu. 10. & ſeqq. & conſ.
25. ſub num. 3. lib. 3. Crauett. conſ. 250. num. 2. ante fin. verſic.
ideò videmus, latè Brunus ad ſtatut quod ſtantibus maſculis
art. 3. num. 12. & per tot. & art. 12. num. 128. Georg. Natt.
eodem tract. quæſt. 1. num. 23. verſ. hoc confirmo cum trib ſeqq.
Matt. de ſucceſſ. legali par. 2. quæſt. 4. art. 4. num. 18. & ſeqq. &
par. 3. quæſt. 1. art. 4. num. 22. cum ſeqq. Cyriac. controu. forenſ.
cap. 137. num. 15. Rot. diuerſ. deciſ. 232. num. 3. verſic. alioquin
par. 1. vbi quod alioquin d. Statuta eſſent iniquiſſima, niſi
ſubſtinerentur ex ratione conſeruandi Agnationem. Vti-
que neceſſe eſt, vt de ſolis maſculis intelligantur, non autem
de fęminis, cùm in ſtatutis reſpicientibus conſeruationem
4 Agnationis, † appellatione Agnatorum veniant tantum-
modò maſculi, per quos illa conſeruatur, non autem fœmi-
næ, in quibus finitur, Bald. inter conſil. Angeli conſ. 280. col. 2.
verſ. nec debemus, Purpur. conſ. 409. num. 6. lib. 2. Ruin. dict.
conſ. 25. num. 3. verſ. & quamuis lib. 3. Soccin. iun. d. conſ. 23.
ſub num. 22. lib. 1. Crauett. conſ. 180. num. 1. Alb. conſ. 371. n. 1.
& ſeqq. vbi Add. dat concordantes, & conſ. 705. num. 3. Rim.
iun. conſ. 31. num. 11. Surd. conſ. 100. num. 2. verſ. dum verò, &
num. 3. Honded. conſ. 7. num. 32. & ſeqq. lib. 2. Oſaſc. dec. 127.
num. 4. & 5. verſ. neque obſtat, Theſaur. deciſ. 37. num. 7. Rot.
in recent. dec. 373. num. 3. par. 3.

Comprobatur hic intellectus, quia huiuſmodi ſtatutum
non fuit conditum contemplatione liberè, & abſolutè po-
teſtatis Patris, vt ſcilicet pro libito ſuę voluntatis poſſet au-
5 ferre legitimam filiæ, & eam cui vellet relinquere, † ſed fa-
uore Agnationis, quatenus ſcilicet id, quòd Pater adimit fi-
liæ, relinquit maſculis, vt tenuerunt Caſtr. conſ. 196. num. 1.
lib. 1. Dec. conſ. 295. num. 6. Bron. dicto tract. art. 7. num. 23. &
magis in terminis Gabr. dict. conſ. 10. num. 15. in princ. & verſ.
non obſtat quod ſtatutum, & num. 18. & 19. in fin. Rota diuer-
ſor. deciſ. 265. num. 2. par. 1. quam refert, & ſequitur Giouag.
conſil. 41. num. 6. lib. 1. Vndè non aliter intelligi debet, quàm
de iiſdem maſculis, quorum gratia fœminæ excluduntur, &
quibus accreſcere debet portio fœminarum, non autem
6 de fœminis, † cùm deficientibus maſculis non ſit in faculta-
te Patris minuere legitimam filiæ, vt aduertit Cyriac. de
controuerſia 400. num. 49. Ponderando præſertim, quòd ſta-
tutum prohibet huiuſmodi petitionem etiam ab extraneis,
& tranſuerſalibus, ibi, Etiam ab Agnatis de Agnatione
tranſuerſali. Abſurdum autem eſſet, & iniquum, quòd filia
propria eſſet deterioris conditionis, quàm fœminę extraneę,
7 quòdque † Teſtator poſſet illi, quamlibet extraneam pręfer-
re, vt poſt Curt. iun. conſ. 159. num. 5. firmat Gabr. dict. conſ.
10. num. 8. & clariùs num. 19. lib. 2. Rota d. dec. 232. num. 2.
verſ. pro abſurdo, & num. 8. vbi quod inueriſimile eſt, id po-
tuiſſe cadere in mentem ſtatuentium.

Et hanc interpretationem Domini fuerunt amplexi, ne-
dum ex rationibus eam conuincentibus, ſed etiam ex au-
ctoritatibus Doctorum vno ore concludentium ſimilia ſta-
8 tuta excluſiua fœminarum à legitimæ ſupplemento † locum
habere, quando fœmina petit ſupplementum ab Agnatis
maſculis, vt in ſpecie dixerunt Caſtr. d. conſ. 196. nu. 3. verſic.
vero lib. 1. Capra conſ. 19. num. 13. Curt. ſen. conſ. 37. num. 23.
Manent. conſ. 3. per totum, & præcipuè ſub num. 29. 38. & 39.
cum alijs per Cyriac. d. controuerſia 400. num. 23. 49. & per
totam, Gabr. in his terminis d. conſ. 10. num. 8. verſ. puto igitur,
& num. 9. verſ. & conſequenter, & conſ. 11. num. 4. & 9. vbi re-
fert bis ita fuiſſe concluſum in Rota diuerſ. d. dec. 232. in prin-
cip. & deciſ. 142. num. 3. par. 2. & dec. 425. num. 1. par. 4. repertt.
apud Modern. Foroliuien. de legit. in ordine 41. num. 2. Cardin.
Seraph. dec. 271. num. 6. verſ. & ſtatutum, & latè in Romana de
Laute 14. Martij 1635. & 11. Ianuarij 1636. coram bon. mem.
Coccino, penes Fenzon. deciſ. 99. in princip. & in §. prædictum
igitur ſtatutum, & in §. non obſtat, & deciſ. 100. verſic. primo
quod in fine.

Nec obſtant ea, quæ in ſecunda deciſione adducebantur,
& primò, quòd filia dicatur Agnata, licèt in aliena familia
nupta ſit, vndè cùm illi conueniant verba ſtatuti ſuffraga-
ri quoque debeat ſtatuti diſpoſitio, hoc enim procedit in
materia indifferenti, & vbi nec verba, nec ratio ſuadent
verbum Agnatos eſſe reſtringendum ad maſculos, tunc enim
indiſtinctè comprehenduntur, & maſculi, & fœminæ, † ſe- 9
cus in materia differenti, & vbi ſtatuta facta ſunt pro con-
ſeruatione Agnationis: Cùm enim per fœminas Agnatio
conſeruari non poſſit, maſculinum in hoc caſu non conci-
pit fœmininum, nec appellatione Agnatorum veniunt fœ-
minæ, ſed ſoli maſculi, vt diſtinguendo conſuluit Ruin. conſ.
24. num. 8. lib. 2. & d. conſ. 25. num. 3. verſ. & quamuis lib. 3.
Soccin. iun. conſ. 1. num. 115. lib. 1. Crauett. conſ. 180. nu. 1. &
conſ. 250. num. 3. & conſ. 188. num. 9. Cæphal. conſ. 490. nu. 36.
Menoch. conſ. 807. num. 67. cum ſeqq. latè Tiraq. de retract. li-
gnag. §. 1. gloſſ. 9. num. 192. Theſaur. d. dec. 37. num. 8. verſ. ne-
que obſtat cum ſequentibus, Rota coram ſanct. mem. Gregor.
deciſ. 293. num. 15.

Prout ſecundò non aduerſantur deciſiones in cauſa Bono-
nien. fideicommiſſi de Baotterijs, in quibus dictum fuit, non
obſtante contemplatione Agnationis admittendas eſſe fęmi-
nas, quæ Agnationem conſeruare, & in longiùs protrahe-
re poſſunt, quandiù ſcilicet viuunt. Quantum enim ille
caſus diſtet à noſtro facilè dignoſcitur, aduertendo ibidem
agi pro admittendis fęminis ad ſucceſſionem, & ſic in mate-
ria fauorabili, hic autem agitur de earum excluſione à legiti-
ma iure naturæ debita, & ſic in materia odioſa, & exorbitan-
ti, † vndè non poteſt de vno caſu ad alium fieri illatio vul- 10
gata, leg. Papinianus exul. ff. de minor. eo magis, quia eadem
ratio militat in filia petente ſupplementum, quę pariformiter
ſicuti quælibet alia fœmina, poteſt viuens Agnationem con-
ſeruare, † vndè non debet eſſe deterioris conditionis, vt ex 11
hac ratione præter allegatos, tradunt Bald. conſ. 473. num. 4.
lib. 5. Menoch. dicto conſ. 807. num. 69. Cùm præſertim Anna
ſit æqualiter inſtituta, & à communi Parente dotata, † quo 12
caſu multò minus intrat excluſio, ad notata per Surd. conſil.
185. ſub num. 13. verſ. non obſtat igitur, & ſequentibus, quid-
quid dicendum eſſet, ſi Anna dotata † non fuiſſet, vt aduer- 13
tit idem Surd. dict. conſ. 100. num. 14.

Deciſio verò Bononien. ſucceſſionis coram bon. mem. Vbal-
do, nullatenus applicatur, licèt enim firmet ſtatutum exclu-
ſiuum fœminarum propter maſculos ſuffragari etiam Reli-
gioſo profeſſo, qui Agnationem conſeruare non poteſt,
eo tamen caſu in Religioſo aderat qualitas maſculinitatis ni-
mis expreſsè comprehenſa in verbis ſtatuti, & ad quam
ſtatuentes enixè reſpexerunt, & vlterius Religio, in qua
profeſſionem emiſerat capax erat ſucceſſionis, & bonorum
in communi, vt rectè firmatur in ſupradicta deciſione, verſ.
prima eſt, an iſtud ſtatutum, quòd ceſſat in caſu noſtro cum
Anna careat dicta qualitate maſculina.

Nec quicquam facit in ſtatuto, de quo agitur, non legi ex-
preſſam rationem conſeruandæ Agnationis, nec qualitatem
maſculinitatis, † quia cùm iſta ſit ratio vnica, & finalis ſub- 14
intelligitur, quamuis expreſſa non fuerit, vt in ſpecie reſpon-
dendo huic obiecto, dixit Georg. Natt. in repet. cap. quamuis
num. 421. verſ. an autem hoc ſtatutum de pactis, Brun. d. tract.
quod ſtantibus maſculis d. art. 3. per totum, & præſertim num. 5.
latè Cyriac. dicta controuerſia 400. num. 60. vſque ad 75.

Quòd verò Gabr. & deciſiones ſuperiùs allegatæ loquan-
tur in terminis ſtatuti antiqui, non fuit habitum in conſide-
ratione, tum quia deciſiones in Romana ſupplementi legitimæ
coram bon. mem. Card. Sacrato, poſt Pacif. de Salu. interd. dec.
160. num. 4. verſ. ſtatutum verò Vrbis, & num. 5. & deciſ. 161.
num. 6. loquuntur expreſsè de ſtatuto nouo: Tum quia
ſtatutum antiquum non differt ratione ab hoc nouo; † cùm 15
vtrumque emanauerit pro Agnationis conſeruatione, licèt
in nouo extenſa fuerit diſpoſitio ad hæredes tranſuerſales de
Agnatione, quos in antiquo non comprehendit Rota ſæ-
piùs firmauerat, & propterea, dum in vtroque viget eadem
ratio,

Digitized by Google

ratio, neutrum poteſt comprehendere fœminas, quę Agna-
tionem conſeruare non poſſunt ea iam deductis.

Tandem non obſtat, quòd Cherubinus ſupplementum
petens ſit extraneus, quia cùm illud fuerit ipſo iure acquiſi-
tum Mariæ in ipſo mortis inſtanti Riccardi Patris, iudicari
debet ſecundum illud tempus, quo Pater obijt, & Mariæ
viuenti ius quæſitum fuit, adeòut non potuerit ius hoc iam
quæſitum, & radicatum alterari, aut immutari ea morte
16 ſubſequuta, † ideòque quale penes eam erat fuit ad hæredes
tranſmiſſum, quantumuis extraneos, qui non ea propria
perſona, ſed ea perſona dictæ Mariæ agunt, & iudicari de-
bent, vt poſt Alea. & alios probat Mantic. *de coniectur. lib. 7.
tit. 8. ſub num. 10. verſ. vnde replets*, & poſt alios Noualis *de
tranſmiſſ. caſu 10. num. 5. & ſeqq. qui amplius ſub nu. 7.* inquit
ius huiuſmodi ad hæredes extraneos tranſmitti cum eodem
priuilegio, quo erat penes ipſam filiam, Modern. Foroliuien.
*de legitima lib. 3. tit. 3. quæſt. 7. num. 1. verſ. Contraria tamen
opinio cum alijs adductis in prima deciſione in princip.*

Et ità vtraque, &c.

☞ *Deciſio iſta ſub qua Rota ſtetit in deciſis, ideſt ſub die 18.
May 1640. coram eodem Reuerendiſſimo Decano erit in
Appendice, & infra in eadem cauſa aderunt aliæ de-
ciſiones, nempè ſub diebus 26. Iunij 1646. 2. Iunij 1647. &
21. Iunij 1649. coram Reuerendiſſimo Papien. & 20. Iunij
1650. & 24. Aprilis 1651. coram R. P. D. Veroſpio.*

R. P. D. BICHIO.

Romana Domus ad Tranſtiberim.

Lunæ 18. Aprilis 1644.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio ſi probetur eſſe non ex aliquo titulo apto; ſed iure familiaritatis non eſt manutenibilis, & hoc maximè ſi poſſeſſio aduerſarij, quo ad bonum ius ſit per ſententias conformes canonizatum; Procurator per conſtitutionem alterius procuratoris, quando non cenſeatur reuocatus, ſed potius iſte conſtitutus ad tempus.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio, quando poteſt referri ad titulum familiaritatis, eſt minimè manutenibilis, & num. 4.*

2 *Procurator dicitur reuocatus per conſtitutionem alterius, cùm reuocatione omnium præcedentium mandatorum.*

3 *Familiaritatis titulo, quando quis poſſediſſe præſumatur.*

5 *ad Cauſas proprias defendendas, & maximè criminales, quando quis debet attendere, non poteſt attendere ad defenſionem cauſarum alienarum.*

6 *Procuratoris intermedia conſtitutio, quando dicatur temporalis.*

7 *Mandatum procuræ, quando quis iam habet, tunc non eget alio mandato.*

8 *Mandati vnius exiſtentia non excludit aliud.*

Mandatorum multiplicatio datur, num. 8.

9 *Ius adeundi hæreditatem cùm ſit perſonale, an poſſit cedi.*

10 *Dominium, nec poſſeſſio acquiritur, ſi non adſit animus acquirendi.*

11 *Conſenſus, & poteſtatis defectus dari etiam poteſt in ſummariſſimo iudicio manutentionis.*

Conſenſus, & poteſtatis defectus omnia perimit, num. 11.

12 *Poſſeſſionis cauſam, vt quis valeat mutare, requiritur titulus.*

Dominium, aut poſſeſſionem, vt quis acquirat, titulus eſt neceſſarius, num. 12.

13 *Poſſeſſio aliud eſt, quod denegetur, & aliud ſi dicatur fuiſſe iure familiaritatis.*

14 *Teſtes, qui conquaſſantur ab alijs teſtibus veriſimiliora deponentibus non attenduntur.*

15 *Ceſſio, quando eſt ſimulata, poſſeſſio indè ſecuta dicitur quoque ſimulata.*

16 *Teſtes deponentes de aliquo actu, debent exprimere, de quo tempore fuit factus.*

17 *in Tempore, quando ſtat probationis vis, tunc illud præcisè eſt probandum.*

18 *Ceſſio, quando eſt ſimulata quoque eſt dicendum conſeſſio, deſuper facta.*

19 *Clauſula,* conſtituti, *transfert poſſeſſionem etiam manutenibilem.*

20 *Poſſeſſio inſtrumentalis aliu non exiſtente in poſſeſſione, eſt manutenibilis.*

21 *Locatio cum ſucceſſiua ſolutione poſſeſſionis, probat poſſeſſionem etiam contra tertium.*

22 *Manutentio eo magis danda eſt poſſeſſori, dum conſtat per ſententias de eius bono iure.*

23 *Manutentio aduerſus ſententias non datur, niſi conſtet de earum iniuſtitia, quæ nullo velamine poſſit offuſcari.*

DECISIO CCLXVIII.

EX duplici fundamento ſub die 6. Februarij 1643. deciſum
fuit coram Reuerendiſſimo D. meo Decano nunc ab-
ſente, dandum eſſe Franciſco Verardo mandatum de manu-
tenendo ſuper medietate domus controuerſæ. Altero, quia
conſtat de illius † poſſeſſione, quæ referri non poteſt ad cau- 1
ſam familiaritatis, eo quod Verardus eſſet procurator Octa-
uij Domini domus, quia longè ante annum 1631. quo poſſeſ-
ſionem cepit, deſierat eſſe talis, & conſtitutus fuerat procu-
rator Octauij Matthias † Thomaſſinus cum reuocatione 2
omnium præcedentium mandatorum.

Altero, quia cùm domus ſit hæreditaria Domitij patris O-
ctauij, & Antonij, & vterque eam pro virili poſſideret, An-
tonio verò ſucceſſerit Verardus mediante ceſſione ſibi facta
ab Octauio, medietas olim ſpectans ad Antonium, tranſijt ad
Verardum, qui cùm poſſeſſionem cępetit vſq; de anno 1631.
manutenendus eſt aduerſus PP. Colabitas poſteriores poſſeſ-
ſores.

Sed hodie repropoſita cauſa ſuper eiſdem, vtrumq; funda-
mentum corruere viſum eſt. Primum, quia de ann. 1631. quo
Verardus poſſeſſionem cępit, verè erat procurator Octauij;
ideòque † hoc nomine iure familiaritatis poſſediſſe pręſumi- 3
tur, iuxta theor. Bart. *in l. qui iure* 41. & ibi Caſtr. & alij, *ff. acq.
poſſ.* quem ſequitur Socc. *conſ.* 131. *n. 1. & ſeqq. lib.* 1. Surd. poſt
alios *conſ. 260. num. 17. & ſeqq.* Rota coram Greg. XV. *deciſ.
572. nu. 4.* & conſequenter eius † poſſeſſio non eſt manuteni- 4
bilis *d. l. qui iure*, vbi notant omnes Buratt. *dec.* 216. *ſub nu. 3.*
Rot. *inter impreſſ.* poſt Modern. Peruſ. *dec. 319. num. 12.*

Conſtat enim de mandato procuræ in eius perſonam per
publicum Inſtrumentum anni 1624. & licet ſequentibus an-
nis ille proprijs litibus, & moleſtijs criminalibus diſtractus,
imò & in exilium † condemnatus non potuerit incumbe- 5
re defenſioni cauſarum Octauij, propterquod Octauius coa-
ctus fuit de alio procuratore ſibi prouidere; tamen poſtquam
redijt, ac Iudicum criminalium timorem depoſuit, rea-
ſumpſit ſtatim patrocinium cauſarum Octauij, pro quo ſi-
gnanter de anno 1630. pluries coram diuerſis Iudicibus com-
paruit, prout etiam temporibus ſubſequentibus, & ſignan-
ter de anno 1632. comparuit coram primo Collaterali Curię
Capitolinæ producendo mandatum procurę ſibi, vt ſupra
factum de anno 1624. ex quibus comparitionibus tam ante,
quàm poſt annum 1631. reiteratis ſciente, vel patiente O-
ctauio, iuncto præſertim d. expreſſo mandato anni 1624. &
alio ſimili de anno 1633. colligitur, † quòd intermedia con- 6
ſtitutio alterius procuratoris temporalis fuit propter dicta
impedimenta Verardi, illis verò ſuperatis, Verardus conti-
nuò fuit procurator, ad text. *in l. qui patitur, ff. mand.* Innoc.
in cap. ex parte Decani num. 2. de reſcript. Abbas *in cap. cum
olim num. 8. circa med. de offic. de leg. & conſil. 7. num. 7. par. 2.*
Aldobr. *conſ. 48. num. 10. lib. 1.* Gabr. *conſil. 149. num. 75. lib. 2.*
Caſſad. *deciſ. 3. num. 5. de procurat.* Rot. *deciſ. 165. nu. 7. par. 4.
recent.*

Nec obſtat, quòd ſuperfluum fuiſſet d. mandatum anni
1633. ſi Verardus ex alio † mandato ſiue expreſſo, ſine 7
præſumpto officium procuræ anteà continuaſſet, & propte-
reà exindè poſſe dignoſci, quòd Verardus hactenus procura-
tor non erat. Quia animaduertendum eſt, quòd imò prædi-
ctum mandatum præſupponit aliorum mandatorum pręexi-
ſtentiam, ac durationem cum ſit factum illis inhærendo, vt
patet, ibi, *inhærendo alijs procuris hucuſque factis in perſonam
infraſcripti eius procuratoris, &c.* & compatibilia ſunt inter
ſe plura mandata, vel expreſſa, vel alterum expreſſum, alterũ
tacitum, † itaut exiſtentia vnius aliud non excludat, quia da- 8
tur multiplicatio mandatorum, vt fuit dictum coram Reuer.
D. Vigellen. *dec. 9. num. 25. & in Cremonen. Penſionis 26. Ia-
nuarij 1609. coram bon. mem. Sacrato in Firmana Saluiani 12.*

Nouembris 1621. coram bon. mem. Coccino, & in Romana alimentorum 4. Decembris 1641. coram me.

Corruit pariter ſecundum fundamentum, quia non pro-
batur Octauium ceſſiſſe Verardo hæreditatem Antonij, ſed
9 tantùm ius adeundi, † quòd tanquam perſonale cedi non
potuit ex latè deductis *in prima deciſ. huius cauſæ 18. Iunij
1638. coram Eminentiſſimo Domino Card. Panzirolo*; Vn-
dè ſequitur Octauium, nihil tranſtuliſſe ad Verardum eo
præſertim, quia vt benè ponderatum fuit in *dict. dec. in §. nec
refragatur*. Octauius in ipſomet ceſſionis inſtrumento de-
clarauit ſe velle abſtinere ab hæreditate Antonij, & nolle
eſſe ipſius hæredem, & ipſemet Verardus profeſſus fuit, vt
deponunt teſtes, quòd non intendebat aliquod commodum
ex dicta ceſſione reportare, & quod in tantùm Octauius ei
ceſſerat ius adeundi, in quantum voluit liberari à moleſtijs
creditorum ipſius Antonij, adeò quod deeſt ex parte ceden-
tis animus, & poteſtas transferendi ius aliquod reale
10 ſuper hæreditate Antonij, & ex parte † Verardi ceſſionarij
animus aliquid acquirendi ſine quo animo, nec dominium,
nec poſſeſſio acquiritur, *l. 3. §. in amittenda, & l. quemadmo-
dum, ff. de acqu. poſſ.* Bald. *in l. non dubium ſub nu. 18. C. de legib.*
Honded. *conſ. 28. nu. 45. lib. 2.* Put *dec. 276. ſub num. 5. lib. 3. in
corr.* Rot. *dec. 93. num. 2. par. 2. diuerſ. dec. 242. nu. 4. coram ſan.
mem. Greg. XV.*

Non obſtat, quòd diſcuſſio tituli non pertinet ad iudicium
ſummariſſimum manutentionis, quodque ex ſuperuenien-
ti titulo ceſſionis potuit Verardus, quamuis prius poſſediſſet,
vt procurator mutare ſibi cauſam poſſeſſionis. Quia titu-
lum in medium adducit ipſe Veraldus, vt exindè educat poſ-
ſeſſionem manutenibilem, quàm tamen educere non poteſt
11 ob præfatum defectum poteſtatis, & conſenſus contrahen-
tium, de quo cum pertinat ipſam poſſeſſionem aduerſarij,
vtique dari poteſt etiam in ſummariſſimo iudicio manuten-
tionis, vt benè Rot. *dec. 605. nu. 9. par. 5. recent.* ex doctr. Bald.
in conſ. 141. num. 3. lib. 1. & ſtante d. defectu, nec potuit Ve-
12 rardus mutare ſibi cauſam † poſſeſſionis, quia ad hunc effe-
ctum requiritur titulus, ex quo dominium, aut poſſeſſio po-
tuerit acquiri, Menoch. *conſ. 381. num. 40.* Surd. *dec. 50. nu. 19.*
Rot. *dec. 205. num. 2. par. 1. diuerſ.* cum alijs allegatis per Mo-
dern. Peruſ. *manuten. obſeru. 54. num. 30.*

Minùs obſtant deducta ad probandam poſſeſſionem Ve-
13 rardi, quia non negatur poſſeſſio, ſed dicitur poſſediſſe
iure familiaritatis, & quatenus teſtes examinati ad inſtan-
tiam Verardi deponunt de ipſius, necnon Octauij confeſſio-
ne, quòd Verardus poſſedit tanquam Dominus in vim dictæ
14 ceſſionis, conquaſſantur alijs † teſtibus Colabitarum depo-
nentibus de confeſſione contraria ipſius Verardi, quæ magis
15 veriſimilis eſt, quia ceſſio fuit ſimulata, vt latè demonſtrant
deciſiones in hac cauſa emanatæ coram D. Card. Panziro-
lo, nec teſtes Verardi explicant tempus confeſſionis, de qua
16 deponunt, vt opus eſſet, quia intereſt, an emanauerit antè
annum 1635. quo PP. Colabitæ ingreſſi ſunt poſſeſſionem,
17 vel poſteà, & quando vis eſt in tempore, illud præcisè pro-
bandum eſt, Bart. *in l. cum actum num. 6. & in addit. litt. B. ff.
negot. geſt.* Corn. *conſ. 135. num. 9. lib. 2.* Rimin. iun. *conſ. 23. n.
306. conſ. 71. num. 10.* Surd. *deciſ. 75. num. 10.* Prætereà quod ſi-
18 cuti ſimulata eſt ceſſio, ita & dicta confeſſio ſubſecuta, Rot.
dec. 98. num. 15. par. 7. recent.

Cùm igitur non probetur Verardi anterior poſſeſſio ma-
nutenibilis, non illi manutentio danda eſt, ſed PP. Colabi-
tis, de quorum poſſeſſione conſtat non ſolùm ex clauſula
conſtituti appoſita in donatione reportata ab Octauio, quæ
19 poſſeſſionem tranſtulit in conſtituarios etiam ad effectum
manutentionis, *leg. quod meo, ff. de acquir. poſſeſſ.* Rot. *dec. 594.
num. 1. par. 1. diuerſ. deciſ. 551. nu. 4. par. 2. recent.* ac ſan. mem.
Gregor. XV. *deciſ. 437. ſub num. 6.* ſed etiam ex actuali acqui-
20 ſitione tam inſtrumentali, quæ ſufficeret alio non poſſiden-
te, *leg. prædia*, vbi notant omnes, *ff. acquir. poſſeſſ.* quàm reali
reſultante ex locatione huius domus facta per Colabitas poſt
dictam donationem cùm ſucceſſiua ſolutione penſionis, quæ
21 accedente locatio poſſeſſionem probat etiam † contra ter-
tium, Paſett. *conſ. 11. num. 4.* Eugen. *conſ. 49. num. 20. & 21.
lib. 1.* Cyriac. *controu. 10. num. 14.* Seraph. *dec. 1200. n. 1.* Man-
tic. *dec. 241. num. 6.*

Eòque libentiùs Colabitis eſt danda manutentio, quia
conſtat de illorum bono iure ex duabus ſententijs, aduerſus
22 quas Verardus obtinere non poteſt manutentionem, niſi do-
ceat de illarum iniuſtitia, ſeu nullitate notoria, quæ nullo
23 velamine poſſit offuſcari, vt fuit reſolutum *in Romana de
Bombellis 31. Ianuarij 1613. coram bon. mem. Sacrato, & in
alijs allegatis in deciſione 27. num. 5. & in dec. 38. num. 4. inter
impreſſ.* apud Modern. *de manuten.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Romana Domorum.

Lunæ 18. Aprilis 1644.

ARGVMENTVM.

Læſio cum ſit fundamentum reſtitutionis in integrum, ideòque ea probata non poteſt denegari talis reſtitutio. Euictio quando fuit ſecuta ex culpa, & negligentia emptoris, iniuſtè condemnatur venditor, vt teneatur de euictione bona emphyteutica, quando alienantur, à quo debeat impetrari conſenſus Domini directi, & aliqua circa alienationem bonorum dotalium,

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas probatur ex reuolutione actorum.*
2 *Læſio eſt fundamentum reſtitutionis in integrum.*
3 *Bona emphyteutica, quando alienantur, à quo ſit impetrandus conſenſus Domini directi.*
4 *Agens ex vna cauſa ſuccumbit, ſi eam non probet, licèt poſſit ex alia obtinere.*
5 *Actori nihil prodeſt ius, niſi aptam, & competentem actionem inſtituat.*
6 *Fundus ſi ſit datus in dotem, ac promiſſa fuit eius reſtitutio, tunc non poteſt permutari.*
7 *L. final. ff. de pact. dotal. intrat etiam in contractu permutationis.*
8 *ex Canonum non ſolutione intentari poteſt caducitas.*
9 *Conſenſus Domini directi impetrari debet congruo tempore, dum bona emphyteutica alienantur, & quis eſt in culpa, id ei nocere debet.*
10 *Bona emphyteutica antequam alienentur, debet impetrari conſenſus Domini directi.*
11 *Conſenſus Domini directi, quando alienantur bona emphyteutica, cuius ſumptibus debeat impetrari.*
12 *Alienatio fundi dotalis de iure Canonico tenet, ſi fuerit facta cum iuramento, & num. 16.*
13 *Matrimonio conſtante ſuper rebus dotalibus nihil fieri, vel paciſci poteſt per ipſam mulierem in eius præiudicium.*
14 *Conſenſus, & iuramentum de Iure ciuili non obligat mulierem alienantem bona dotalia.*
15 *Nam lex actum prohibet, & iuramentum reijcit.*
17 *Mulier, quod non poteſt alienare bona dotalia, ne ſexus mulieris fragilitas in perniciem ſubſtantiæ illarum redundet.*
18 *Mulieres, ſi facilè bona ſua alienare poſſent, remanerent indotatæ.*
Mulieres ne remaneant indotatæ in hoc, ſecundariò læditur ius publicum, & an tali fauori per iuramentum ipſæ poſſint renunciare.
19 *Mulier validè obligatur cum debitis ſolemnitatibus.*
pro Iudicis decreto præſumitur, num. 19.
20 *pro Pretij iuſtitia ſtat præſumptio.*
21 *de Vinea, quis maiorem vtilitatem poteſt percipere, quam ex domo.*
Domus, vt plurimum remanent locandæ, num. 21.
22 *Mulier contra mulierem non vtitur ſuis priuilegijs.*
23 *Solemnitates ſtatutariæ inter æqualiter priuilegiatos non habent locum.*
24 *Alienatio, dum eſt neceſſaria non requirit conſenſum Domini directi, neque laudemij ſolutio.*
25 *Sententia debet referri ad cauſas, quæ de Iure ſubſiſtunt,*
26 *in Alienatione emphyteuſis, primum requiritur conſenſus Domini, & hoc ante contractum ratione, an velit præferri in emptione.*
27 *Alias non validè dicitur facta alienatio.*
28 *Bona emphyteutica, quando venduntur, quid præcedere debeat.*
29 *Bona emphyteutica, quando permutantur Dominus directus in eis non præfertur.*
30 *Conſenſus Domini directi poſt alienationem, quare requiratur,*

31 *Con-*

Digitized by Google

31 *Conſenſus ſecundus requiſitus in alienatione emphyteuſis,*
a quo debeat impetrari, & nu.32.
33 *Conſenſus domini directi in alienatione emphyteuſis, quando ſat ſit, quod interueniat poſt contractum, & num.34.*

DECISIO CCLXIX.

PRæuijs quatuor deciſionibus ſuit per ſententiam Rota-
lem in gradu reſtitutionis in integrum reuocatæ aſſocia-
tio conceſſa per Locumtenentem Eminentiſſimi Vicarij Vr-
bis ad domos permutatas ab Horatio Colutio cum Alphonſo
Ferro tanquam nulla, & iniuſta, impoſitumque perpetuum
ſilentium Benettis, & litis conſortibus poſſeſſoribus dicta-
rum Domorum, & fuit reintegratus dictus Alphonſus ad
poſſeſſionem illarum. Commiſſæ mihi cauſa appellationis
interpoſitæ à dicta ſententia, illa tanquam valida, & iuſta
fuit confirmata; Siquidem probatur valida cum interuene-
1 rint neceſſaria requiſita iuxta *deciſ. Caputaq.260. part.2.* &
iuxta ex dictis quatuor *deciſionibus coram R.P.D. meo Royas*
emanatis, * in quibus conſtat de iniuſtitia ſententiæ latæ con-
2 tra Alphonſum, ex qua reſultat † læſio fundamentum re-
ſtitutionis in integrum ex notatis per DD. *in cap.1. de reſtit.*
in integr. Rot. *deciſ.1. eodem tit. in nou.* Eo enim ipſo, quod
culpa Colutij ſequutæ fuit euictio Vineæ ob non obtentum
aſſenſum Monaſterij S. Coſmatis, qui ab eodem Colutio de-
bebat impetrari ſumptibus proprijs ex ſpeciali conuentione
3 appoſita in inſtrumento permutationis † cum domibus, de
quibus agitur, illius culpa non debet nocere Ferro, vt latè
deductum fuit in deciſionibus ſupradictis ſub die 16. Ianua-
rij, & 1. Iunij ſuperioris anni, & propterea aſſociatio con-
ceſſa Colutio ad domos permutatas, iniuſta, & nulla, in pri-
mis, & ante omnia reuocari debet, etiamſi ex alio capite eadē
permutatio non ſubſiſtere ex vulgata regula, quod agens ex
4 vna cauſa ſuccumbit, ſi eam non probet, licet poſſit ex alia
obtinere, *l. habebat in princ. ff. de inſtit. act. l. non poſſumus,*
ff. ſi pars hered. pet. Alex. *conſ.179. num.5. vol.2.* Aym. *con-*
ſil.80. num.1. Surd. *conſ.151. num.53. & conſ.214. num.15.*
Nil enim prodeſſe poteſt actori ius, niſi aptam, & compe-
5 tentem actionem inſtituat, iuxta *text. in cap. examinata de iu-*
dic. §. habebat Inſtit. de action.

Ex quamuis ex tribus motiuis deductis pro parte illorum
de Benettis, & litis conſortibus prætendatur probari iniuſta
ſententia Rotalis de cuius confirmatione quæritur. Primò,
quia cùm domus, de quibus agitur eſſent dotales Claricis,
& in fundum dotalem traditæ Colutio promiſſa reſtitutione
6 earumdem in caſum † reſtitutionis dotis, non potuerint à
dictis Coniugibus permutari contra diſpoſitionem Iuris
communis, *l. fin. ff. de pact. dotal. l. ſi inter virum, ff. de iur.*
dot. & Statut. Vrb. *de contract. mulierum lib.1. cap.151.* Cu-
7 ius diſpoſitio procedit † etiam in contractu permutationis
ad tradita per Lambert. *de contract. mulier. gloſ.1. num.42.*
Carpan. *ad Stat. Mediolanen. par.1. cap.328. num.49.* ita
Rot. *in recent. deciſ.136. 143. & 167. part.3.* Secundò, quia
vinea permutata fuit euicta per Moniales S. Coſmatis ex cau-
ſa Canonum non ſolutorum, & ex cauſa plurium diſtractio-
8 num eiuſdem factarum à Portia Caputa anno 1604. in Ioan-
nem Baptiſtam Guidum de anno 1614. in Alphonſum Fer-
rum, & à dicta Portia, & Alfonſo de anno 1517. in ſupra-
dictos Claricem, & Horatium Colutium coniuges, & ſic
ex culpa, & facto dd. Portiæ, & Alphonſi, non autem ex ca-
9 pite non obtenti conſenſus reſeruati in Inſtrumento † per-
mutationis initæ inter Colutium, & eundem Ferrum, ta-
men euictionis præiudicium ſequutum ſpectet ad eumdem
Ferrum, qui non impetrauit conſenſum Monialium pro ap-
probatione contractus congruo tempore, etiamſi de iure
10 eis, qui alienat teneatur, antequam tradat rem emphytheo-
ticam, procuratorem conſenſum Domini directi, iuxta
text. *in l. fin. C. de iur. emphyt.* qui grauat alienantem, non
autem acquirentem, vt propterea pactum in Inſtrumento
permutationis adiectum his verbis, *reſeruato in primis, &*
ante omnia conſenſu, &c. intra legitima tempora impetran.
11 & obtinen. ſumptibus dd. Horatij, & Claricis, &c. ſit in-
telligen. prout de iure, vt ſumptus ſpectent ad Colutium
acquirentem, impetratio autem conſenſus ſit facienda ab
alienante, vt benè explicat Burſatt. *conſ.56. num.16. & 17.*
Amad. *de Laudem. quæſt.9. nu.3.* Burg. *eodem tract. part.1. in-*
ſpect.5. num.24. Nihilominus dicta tria motiua non releuare
cenſuerunt DD.

Tollitur enim primum motiuum tam attenta diſpoſitione
Iuris communis, quàm attenta diſpoſitione ſtatuti, ex quo
in inſtrumento permutationis interpoſitum fuit iuramen- 12
tum, quod de iure canonico facit valere alienationem fundi
dotalis adnotata per DD. *in cap. cum contingat de iur. iur.* Nam
licet generale ſit, quod conſtante matrimonio ſuper rebus 13
dotalibus nihil fieri, aut paciſci poſſit per ipſam mulierem
in eius præiudicium, *l.2. & l. Attilicinus, ff. de pact. dotal.*
cum alijs per Bald. Nouell. *in tract. de dote in 7. par. priuil.11.*
& quamuis de iure ciuili, conſenſus, & iuramentum mu- 14
lieris eam non obliget ad *gloſ. notabilem in l. vni, §. & cum*
lex, in verb. alienare, C. de rei vxorat. act. quia ibi lex actum 15
prohibet, & iuramentum reijcit, *l. non dubium, C. de leg. &*
ibi notant omnes; Tamen de iure Canonico conſtitutum
eſt, quod talis alienatio iuramento roborata, & communi-
ta valeat *d. cap. cum contingat, vbi omnes.* Ratio eſt, quia 16
cùm hoc ſit introductum principaliter fauore mulierum, vt
ſcilicet, non poſſint alienare rem dotalem, ne ſexus mulie- 17
ris fragilitas in perniciem ſubſtantiæ illarum conuertatur, vt
inquit *Imparator Inſtitut. quibus alienan. licet, vel non, in*
fin. princ. Sic enim remanerent indotatæ, licet ſecundariò in
hoc etiam verſetur fauor publicus, poſſunt vtique mulieres 18
mediante illarum iuramento huic fauori renunciare, *d. c.*
cum contingat, & ita tenent omnes in *l.1. in princ. ff. ſolut.*
matrimon. Et quod diſpoſitionem Statuti, illam fuiſſe ſerua-
tam in hoc contractu apparet ex lectura inſtrumenti permu-
tationis, in quo conſtat, fuiſſe ſeruatas ſolemnitates neceſ- 19
ſarias, adfuiſſe cauſam, & vtilitatem, & interfuiſſe decre-
tum Iudicis, pro quo etiam præſumi debet, iuxta *text. in l.*
ab ea parte, ff. de probat. Corn. *conſ.109. num.5. lib.6.* Rot.
deciſ.11. num.10. & 11. & deciſ.25. nu.6. inter impreſſ. apud
Pic. *ad Statut. Vrb.* cum alijs relatis per Add. ad ſan. mem.
Gregor. XV. *deciſ.406. num.7.* Nec obſtat, quod cauſa ex-
preſſa, videlicet, quod Colutius nullum habebat exercitium,
eſſet falſa, cùm eſſet proxeneta Ripæ, & contrarium fuit
expoſitum, dum fuit dictum, nullum habere exercitium;
Quia cauſa principalis permutationis fuit vtilitas, quæ re-
ſultabat tam ex maiori pretio vineæ, quæ vnà cum domibus
fuit æſtimata, & de iure præſumitur pro Iuſtitia pretij, Ro- 20
ta coram ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.143. nu.22.* Addeo,
ad Buratt. *deciſ.199.* quàm ex venditione vineæ, dum Hora-
tius, licet proxeneta, & ſic de qualitatibus benè informa- 21
tus, poterat forſan maiorem quæſtum facere, quàm ex do-
mibus, quæ, vt plurimum, remanent locandæ. Præterquam
dum vterque contractus celebratus fuit inter mulieres ſuper 22
re dotali, non poteſt altera illatum vti Priuilegio Statuti con-
tra alteram iuxta *text. in l. verum, §. fin. l. ſi apud, ff. de mi-*
nor. cum alijs adductis per Rot. *deciſ.57. num.4.* poſt Pic. *vbi*
ſupra. Quia inter æqualiter priuilegiatos, non eſt ſeruanda 23
ſolemnitas ſtatutaria.

Secundum, quod vinea fuerit euicta per Moniales ex cau-
ſis ſupradictarum anteriorum alienationum factarum per
Alphonſum, ſeu Portiam illius auctricem, non ſolùm non
iuſtificatur, ſed contrarium apparet ex petitione, & articu-
lis Monialium relatis in Summario illorum de Benettis ſub
num.1. In quibus Moniales expreſsè deduxerunt contratium
dictæ permutationis initum cum Horatio Colutio, quodque
illi non curarunt, nec curant debita Laudemia, & Cano-
nes ſoluere eiſdem Monialibus, vti ibi legitur, & licet etiam
deducantur ſupradictæ alienationes factæ per Portiam in
Io. Baptiſtam Guidum eius primum maritum, deinde in di-
ctum Alphonſum Ferrum eiuſdem ſecundum virum. Ta-
men quia pro illis tamquam factis † ex cauſa neceſſaria non 24
requirebatur conſenſus Monialium, neque Laudemij ſolu-
tio, vt firmauit Rot. *ſub die 9. Decembris 1641. in §. minus*
obſtare dicebant DD. & ſub die 16. Ianuarij 1643. in §. De-
mum non obſtant aliæ alienationes coram R. P. D. meo Royas
in hac cauſa. Ideò euictio ſubſecuta per ſententiam Iudicis, 25
non debet referri ad eas cauſas, ſed ad illas ex deductis, qui-
bus de iure ſubſtineri debet, ſicque ad contractum permuta-
tionis cum ipſis Colutijs celebratum, & illorum negligentiam
in ſoluendis Laudemijs, & annuis Canonibus prædictis Mo-
nialibus debitis.

Tertium denique pariter ceſſat, nam quidam eſt conſen-
ſus Domini directi, qui eſt requirendus † antequam con- 26
tractus celebretur ratione prælationis competentis eidem
Domino directo, & tunc requirere, atque impetrare tene-
tur ipſe emphyteuta, qui rem vendere intendit, alias enim
validè contrahere nequit, † & de hoc loquitur *text. in d. l.* 27
fin. C. de iur. emphyt. Burſatt. Arnad. Burg. & alij *ab eis relati*
in locis ſupra citatis, qui omnes loquuntur in contractu
emphyteuſis, & venditionis, in quo huiuſmodi conſenſus
præ-

Digitized by Google

28 præcedere † debet, & in caſu Burſatt. facta fuerat vendi-
tio, habita licentia à Domino directo, vt ibi legitur in prin-
cipio, & ſub *d. num. 16. & ſeqq.* Hic autem non requiritur in
29 cootractu permutationis, quia † in illo non competit Do-
mino directo Ius prælationis, vt notant Doct. *in d. l. fin. C. de*
iur. emphyt. Gabr. *conſ. 84. ſub nu. 3. lib. 1.* Menoch. *conſ. 287.*
ſub num. 50. ac ſeqq. & alij plures quos allegat Burg. *d. tractat.*
de laudem. part. 2. inſpect. 4. num. 3. verſ. qua maximè. Alius
verò eſt conſenſus, qui riquiritur poſt contractum ratione
30 obſequij, & cogoitionis † erga Dominum directum, qui
nouum acquiſitorem admittere, ſeu in poſſeſſionem indu-
31 cere, ſeu inueſtire debet, & iſte conſenſus requiri, ac im-
petrari debet per ipſum emptorem, non autem per vendito-
32 rem, vt in contractu permutationis, probat idem Burſatt.
conſ. 181. ſub num. 17. & ſeqq. cum alijs relatis per Caldaſ. *de*
iur. emphyt. lib. 4. cap. 6. ſub num. 16. verſ. quamobrem, & per
Burg. *vbi ſup. part. 1. inſpect. 3. & ſeqq.* & clarius ſupradicta
part. 2. inſpect. 4. ſub num. 3. & ſeqq. vbi loquens in ſpecie de
contractu permutationis ſupradictam diſtinctionem optimè
comprobat poſt alios ibi relatos. Quare cùm ex verbis In-
ſtrumenti permutationis ibi, *Reſeruato in primis, & ante*
omnia conſenſu dictarum Monialium intra legitima tempora
impetran. & obtinen. ſumptibus dd. Horatij, & Claricis, &
non alias, &c. probetur nos verſari in poſteriori caſu, in
33 quo conſenſus Monialium † erat impetrandus poſt contra-
ctum ceſſat obiectum ſupradictum per illos de Benettis, & li-
tis conſortes excitatum. Eoque magis cum impetratio dicti
conſenſus fuerit pacto ſpeciali tranſlata in perſonas ſupradi-
ctorum Horatij & Claricis, & latè fuit probatum in ſupra-
dictis deciſionibus factis coram Reu. P. D. meo Royas. Vn-
dè cùm in impetratione huiuſmodi conſenſus nulla alia re-
quireretur induſtria, quàm ſolutio pecuniæ debitæ pro Lau-
34 demijs, & Canonibus expreſsè † translata in dictos Co-
niuges, illi debebant, vt poterant, vnico contextu conſen-
ſum Monialium, ac inueſtituram impetrare, ſeu ſaltem
procurare, & tamen nullas probarunt, etiam poſt motum
iudicium feciſſe diligentias prout tenebantur, vt benè firmauit *Rota in ſupradicta deciſione coram Reuerendiſs. P. D. meo Royas facta 16. Ianuarij 1643. in §. In omnem caſum.*

Et cùm euictio ſequuta fuerit culpa Colutij, pro confirmatione ſententię Rotalis reſponderunt vtraque parte informante, &c.

Supra habentur tres deciſiones in hac cauſa coram Reuerendiſſimo Archiepiſcopo Tarraconen. ideſt ſub diebus 23. Iunij 1640. 5. Decembris 1641. 16. Ianuarij 1643. prima eſt deciſio 242. in part. 8. recent. reliqua dua ſunt ſupra in hac parte 52. & 140.

R.P.D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Romana Palatij.

Veneris 22. Aprilis 1644.

ARGVMENTVM.

In Spolio, vt quis obtineat ad effectum obtinendi reintegrationem, primum extremum exactiſſimis, & concludentiſſimis probationibus venit iuſtificandum, & quando illud nullatenus dicatur iuſtificatum mandatum de deliberando, quando dicatur nulliter relaxatum. Pro validitate ſententiæ ſtat præſumptio.

SVMMARIVM.

1 *in Spolio, vt obtineatur, quid ſit neceſſarium.*
2 *de Ratificatione mandati procura, quando dicatur conſtare.*
3 *in Spolio primum extremum requirit exactiſſimas probationes.*
4 *Et quidem concludentiſſimis probationibus iuſtificari debet.*
5 *Poſſeſſio ex actu nullo non poteſt validè acquiri, & num. 6.*
6 *Poſſeſſio legitima, in iudicio attendenda venit.*
7 *à Terminis, vel confinibus deſignantur bona ſtabilia.*
8 *Periti circa ſolidationem computorum, quid agere debeant, & num. 9. & 10.*
11 *Mandatum de adiudicando non inſeruit pro adiudicatione.*
12 *Poſſeſſio capta vigore mandati de adiudicando, non eſt valida ſi non fuerit ſeruatis ſeruandis obtentum.*
13 *Mandatum de adiudicando, quando agitur de re ſtabili non debet interponi, niſi infra menſem.*
14 *Poſſeſſio, quando non dicatur conſiderabilis, ad effectum obtinendi in ſpolio.*
15 *Poſſeſſio, ſi ſit incerta ratione loci, & quota, non poteſt dici valida.*
16 *Et maximè ad effectum obtinendi aliquam reintegrationem.*
17 *Poſſeſſor mediantibus ſententiis contra eum prolatis, ſpoliatur omni poſſeſſione.*
18 *Poſseſſionem, quam quis acquiſiuit authore Pratore, non dicitur ſpoliaſse.*
19 *Remedium reintegratorium non competit contra poſſidentem, authore Pratore.*
20 *Sententia nulliter, & iniuſtè prolata, non proſunt.*
21 *pro Sententia iuſtitia, & validitate ſtat præſumptio.*
22 *Sententia ex proceſſu debet iuſtificari.*
23 *Sententiæ nullitas, & iniuſtitia à quo ſit iuſtificanda.*
24 *pro Actus validitate ſtat præſumptio ſtante curſu longiſſimi temporis.*

DECISIO CCLXX.

ROta coram me ſub die 29. Aprilis anni præteriti, * cenſuit Dominis de Cataneis hæredibus ex Teſtamento
Liuiæ, & aliarum hæredum Nicolai Pallauicini creditoris,
vnà cum Daniele Spinola Petri Franciſci Pallauicini Epiſco-
pi Alerieñ. oon eſſe concedendam reintegrationem ad poſ-
ſeſſionem medietatis Palatij, de quo agitur, eò quia non 1
probarunt poſſeſſionem Nicolai Pallauicini eorum auctoris,
prout neceſſariò requiritur ad obtinendum in ſpolio, iuxta
gloſ. in l. 1. in verb. filium eſſe circa med. verſ. tu dic. C. quorum bonorum, cum alijs allegatis in deciſ.

Repropoſita cauſa ſuper eiſdem, Domini ſteterunt in
decisis, quia quicquid ſit de ſufficientia mandati procuræ The-
ſei de Rubeis Procuratoris conſtituti à Nicolao Pallauicino,
& Daniele Spinola, etiamſi ex deductis ab informantibus
pro Cataneis, † poſſet dici conſtare ſaltem de ratificatione 2
poſſeſſionis partis Palatij, de quo agitur, per Theſeum ca-
ptæ ab eodem Nicolao facta. Tùm ex partitis eiuſdem Ni-
colai manu deſcriptis in eius proprijs libris, tum ex publicis
Inſtrumentis. Altero ſcilicet 30. Maij 1577. quo eamdem
partem Palatij aſſignauit pro fundo dotali Iulię de Nigris eius
vxoris, eamque ſe illius nomine poſſidere conſtituit, cum
expreſſa mentione, & relatione ad Inſtrumentum poſſeſſio-
nis captæ per dictum Theſeum. Altero verò 28. Iunij 1578.
ex quo conſtat, dictum Nicolaum eiuſdem Partis Palatij
penſione exegiſſe, nihilominus ex ſupradictis Domini cen-
ſuerunt non conſtare ſufficienter de primo extremo ad fauo-
rem dicti Nicolai, ſcilicet de illius poſſeſſione de anno 1590.
quo tempore † prętenditur de facto ſpoliatus à Marchioniſſa 3
Montoria, quod quidem extremum præcipuè de ſtylo Ro-
tæ, quæ in hoc requirit probationes exactiſſimas, & indu-
bitatas, Rota coram Seraph. *deciſ. 302. in princ. deciſ. 952.*
ſub num. 1. & 2. coram bon. mem. Buratto, *& deciſ. 768. nu.*
7. part. 2. recent. pleoè iuſtificari debet † clariſſimis, & eui- 4
dentiſſimis probationibus iuxta ſupradictam *gloſ. in l. 1. Cod. quor. bon.*

Siquidem conſiderabant Domini, Palatium de quo agitur,
ſiue illius partem non fuiſſe deliberatam ſupradictis Nicolao,
& Danieli tamquam in licitatione plus offerentibus, ſed illis
immiſſionem fuiſſe decretam ibi in portione, & parte me-
dietatis Palatij in executione capta, ſeu partium dicto D.
Epiſcopo, & illius hæreditati competentium pro concurren-
ti quantitate, crediti infraſcriptorum DD. Inſtantium, &
pariter fuiſſe † executam iuxta eiuſdem decreti, & man- 5
dati tenorem nulla præcedente æſtimatione ſeparatione,
atque adiudicatione, ex tali † autem actu nullo non po- 6
tuit acquiri poſſeſſio legitima, quæ in iudicio attendi debeat,
iuxta text. *in l. 3. §. incertam, ff. de acquir. poſseſs. l. Manus, §. duobus, ff. de legat. 3.* Bero. *conſ. 159. ſub num. 19. verſ. præmiſſa etiam lib. 1.* in his terminis probat Surd. *conſil. 225. ſub num.*

Digitized by Google

num.12. verſic. accedat, & firmauit Rota coram bon.mem.
Buratto *deciſ.952. ſub num.4. & 5.* vbi aliæ concordantes re-
feruntur. Nam incerta penitùs fuiſſe conſtat pars dicti Pala-
tij, quæ ſpectaret ad prædictos Pallauicinum, & Spinolam.
Tùm ratiooe quotæ, nam illis non fuit conceſſa immiſſio in
poſſeſſionem medietatis, vel alterius quotæ dicti Palatij, ſed
tantum in portiooem, & partem dictæ medietatis pro con-
currenti quantitate illorum crediti. Tùm ratione loci, quia
ſtante communione eiuſdem Palatij inter Epiſcopum Ale-
rieñ. eorum debitorem, ac alios eius fratres, quilibet eo-
rum habebat partem in qualibet parte, itaut diſcerni non
7 poſſet locus, ac † pars propria ſingulorum ante factam
partium ſeparationem, cùm nec aliquis fuerit expreſſus ter-
minus, vel confinis, à quo ea portio deſignari poſſet, vt la-
tè explicat *Rota in Maceraten. hæreditatis* 13. *Iunij* 1588. *co-
ram bon.mem. Card. Pamphilio, quæ eſt deciſ.161. part.4. di-
uerſ.* Stante autem tali incertitudine, neceſſarium omninò
erat, cùm non interuenerint oblatores, & ipſi Nicolao aſ-
ſerto creditori facta fuerit talis adiudicatio, tam ex verbis
8 decreti ſupra relatis, quàm ex ipſius rei † qualitate eligere
Peritos, qui æſtimarent, & ſepararent partem coæqualem
credito Pallauicini, & Spinolæ, eaque ſubindè illis adiudi-
caretur, iuxta tradita per Afflict. *deciſ.358. ſub nu.5. & ſeqq.
verſ. quarta ratio*, & ſequitur Rota coram Seraphio. *deciſ.*
9 984. *num.2.* vbi firmatur, quòd ea verba io ſententia, † vel
decreto Iudicis appoſita pro concurrenti quantitate crediti,
&c. Important, vt res non cenſeatur tota adiudicata inſo-
10 lutum pro credito, ſed tantum † pro rata iuſtæ æſtimatio-
nis, idem firmatur coram bon. memor. Buratto *deciſ.524.
ſub num.6. & 7. deciſ.725. part.2. recent. & in Spoletana bo-
norum* 1. *Iulij* 1615. *coram Remboldo, quæ eſt deciſio 226. poſt
Statil. de Saluian. interdict.*

Vlterius conſiderabant Domini non apparere niſi de ſolo
mandato de adiudicando, quod non ſufficit, dum non con-
11 ſtat de effectuali adiudicatione per Curſorem facta, vt ne-
ceſſario requiritur, eo quia mandatom de adiudicando noo
inſeruit pro adiudicatione, niſi doceatur de effectuatione
ſubſecuta, *Rota in Romana Sylua* 28. *Iunij* 1628. *coram Em.
Card. Vereſpio*, in qua ſpoliatiua declarata fuit poſſeſſio ca-
pta vigore mandati de adiudicando non expectata adiudica-
12 tione, † & non ſeruatis omnibus, quæ in ipſa erant neceſ-
ſaria ſequendo io iſtis terminis reſolutionem Rotæ coram
Caualerio *deciſio 171. poſt nu.4. verſ. ſimiliter non putabant*,
& coram Buratto *deciſ.124. num. 12.* Eoque magis, quia
fuit deuentum ad decretum ſupradicti mandati de adiudi-
13 cando, niſi ad primam diem, & † tamen cum ageretur
de re ſtabili, debebat fieri, niſi infra menſem de ſtylo Cu-
riæ, de quo teſtatur Saluſt. Tiber. *in prax. R.C. lib.1. cap.43.
num.2. & num.12.* Vndè quamuis ex ſupradictis inferri poſ-
ſet ad ratificationem poſſeſſionis adeptæ per Theſeom, atta-
14 men † oon ex hoc ſequitur acquiſitam fuiſſe Nicolao ali-
quam conſiderabilem poſſeſſionem pro obtineoda reinte-
gratione in hoc iudicio ſpolij. Quoniam ſat eſt, quod ex
mandato de deliberando appareat non fuiſſe conceſſam, niſi
poſſeſſionem pro indiuiſo cum alijs tunc poſſeſſoribus, ac alijs
15 creditoribus, † ſicque fuerit incerta ratione loci; & quo-
tæ, vt ea mediante non fuerit acquiſita aliqua conſiderabilis
16 poſſeſſio, quæ † deſeruire valeat pro reintegratione aſſe-
quenda, *l.3. §. incertam, vbi gloſ.* Bart. & alij *de acquir. poſſ.*
cum multis adductis per Surd. *conſ.168. num.48. conſil.125.
num.12. lib.2. & conſ.423. nu.38. lib.3.* Rota *dicta deciſ.151.
ſub num.2. & ſeqq. par.4. diuerſ.* & io puncto ad excluſionem
ſpolij Pontan. *de ſpol. lib.2. cap.14. num.131.*

His omnibus accedit, quod ſupradicti Pallauicinus, &
Spinola, quibus prætenditur adiudicatam fuiſſe partem Pa-
latij fuerunt ea priuati per ſententiam Fuſcherij, qua eadem
medietas Palatij citato, & comparente eodem Theſeo fuit
adiudicata omnibus creditoribus Epiſcopi Alerieñ. in ea de-
ſcriptis pro concurrenti quantitate eorum crediti, non au-
tem ſolis Nicolao, & Danieli, quæ ſententia fuit executio-
ni demaodata, cum illius vigore fuerint expedita manda-
ta, & facta locatio medietatis dicti Palatij, necnon exactæ
penſiones per Auguſtinum Iuſtinianum. Poſt dictam ſenten-
tiam Fuſcherij ſuperuenit ſententia Rotæ, qui eamdem
confirmauit redacta adiudicatione proprietatis eiuſdem Pa-
17 latij ad fructus, ac penſiones illius. Propterea non eſt ha-
benda ratio poſſeſſionis captæ per dictum Procuratorem,
ſtantibus prædictis ſententijs ſucceſſiuè prolatis, quarum
vigore prædicti Pallaoicinus, & Spinola fuiſſent ea priuati,
ſi quam legitimam acquiſiuiſſent, Angel. *in l. clam poſſide-
re, §. qui ad nundinas, ſub num.2. in fin. ff. de acquir. poſſ.*
quem ibi ſequitur Alex. *ſub num.2. in fin. verſ. dicit tamen*,
Imol. Rom. Iaſ. & alij adducti per Rotam *dec.802. n.7. verſ.
poteſt enim Iudex part.1. diuerſ. & in Romana Vinea 7. Fe-
bruarij 1620. coram bon. mem. Reuerendiſſ. Seleucien.*

Ad excluſionem petitæ reintegrationis facit, quod vſque
de anno 1590. Marchioniſſa Hieronyma Montoria aſſecuta
fuit poſſeſſionem huius Palatij, quam in præſeoti retinet au-
ctoritate Iudicis, tam ex perſona propria, quàm Annæ de
Flores matris, vt ex † pluribus ſententijs, & mandatis 18
etiam Rotalibus ad eatum fauorem emanatis, quæ cùm poſ-
ſideat authore Prætore non dicitur ſupradictos ſpoliaſſe, nec 19
aduerſus illam competit intentatum remedium reintegratio-
nis, *l. iuſte poſſidet, ff. de acquir. poſſ.* Angel. *qui vniuerſas,
§. item cum Prætor, ff. eodem*, Bald. *in l. fin. in primo art. C.
vnde vi, Rota in Romana prætenſi ſpolij 2. Iunij 1634. coram
Reuerendiſſ. Vrgellen. deciſ.454. ac alibi*, & licet Catanei præ-
tendant, ſententias prædictas tanquam nulliter, ac iniuſtè
prolatas, & † non citatis eorum auctoribus illis non obeſſe, 20
neque excludere deductum remedium pro eorum parte, hoc
tamen vbi agitur, vt io hoc caſu de ſpolio iudiciali, debeot
plenè, ac concludenter probare, nec ſufficiunt duo extre-
ma ſolita, ſed actor teſtium quoque tenetur concludenter
probare, ſcilicet Iudicem nulliter, ac iniuſtè proceſſiſſe, nam
aliàs præſumitur pro iuſtitia, & validitate ſententiæ, atque
decreti, vt latè probat Ruta *deciſ.7. num.16. & ſeqq. & de-
ciſ.454. num.4. & ſeqq.* coram Reuerendiſs. Vrgellen. coram
ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.485. num.3. & deciſ.668. ſub
num.1. part.3. recentior.* vbi, quod nullitas, vel iniuſtitia,
hoc caſu debet eſſe adeò patens, vt nullo pacto colorari
poſſint.

Demùm non obſtat, quod pro parte Marchioniſſæ ooo
fuerint exhibiti proceſſus, † ex quibus dictæ ſententiæ iu- 22
ſtificentur. Quia cùm illa poſſideat, & conueniatur in hoc
iudicio, ſeotentiæque, ac decreta prædicta iam à quinqua-
ginta circiter annis emanauerint, & executionis comple-
mentum vſque ad tempus huius litis motæ habuerint, inde
reſultat efficax præſumptio ſufficiens ad eius defenſionem,
† vt propterea ad eam non ſpectet illas iuſtificare, ſed Ca- 23
taneis, quorum eſt onus nullitatem, atque iniuſtitiam pro-
bare, eoſdemque proceſſus tenetur exhibere, vt plenè fuit
firmatum coram Reuerendiſs. Vrgellen. *d. deciſ.7. num.16.
21. & 24.* & comprobatur *deciſ.223. num.8. part.7. recent.*
vbi ad præſumendum omnia fuiſſe ritè, ac rectè facta con- 24
ſideratur curſus 40. annorum.

Ex quibus vtraque parte ioformante iterùm fuit dictum
non conſtare de primo extremo, & ſic Cataneis non eſſe
dandam reintegrationem, &c.

*Deciſio iſta emanata ſub die 29. Aprilis præteriti anni
1643. coram eodem Reuerendiſſimo Terracinen. erit infrà in
in Appendice.*

R. P. D. GHISILERIO,

Poſtea Epiſcopo Terracinenſi.

Romana Caſalis Aguzzani.

Mercurij 27. Aprilis 1644.

ARGVMENTVM.

Bona fideicommiſſaria quatenus dicantur obligata
pro dotandis deſcendentibus. Mulieres dum
dant in dotem bona fiedicommiſſaria, qualiter
cenſeantur data. *Remedium auth. res quæ, C. com-
mun. de legat.* habet tantùm in ſubſidium.

SVMMARIVM.

1 *Bona aſcendentium ſunt exempta à fideicommiſſo pro
dotandis deſcendentibus.*

2 *Hæredes non poſſunt diſponere de bonis teſtatoris contra
eius voluntatem.*

3 *Filias dotandi onus potius ſpectat ad patrem, quàm ad
auum maternum.*

4 *Aſcendentes per lineam paternam prius tenentur do-
tare deſcendentes, quàm aſcendentes per lineam
maternam.*

5 *Mulier dum habet aliunde dotem, non ſunt alienanda
bona fideicommiſſaria.*

6 Bo-

6 *Bona fideicommiſsaria propter dotem ne diſtrahantur, an ſit habenda ratio vſusfructus dictorum bonorum.*
7 *Leges habent oculos ante, & non retrò.*
8 *Obſeruantia ſtante, & curſu longiſſimi temporis, præſumitur derogatio.*
9 *Obſeruantia ceſſat, ſtantibus geminatis, & iteratis actibus contrarijs.*
10 *ex Actibus ſubſecutis declaratur, qualis fuerit mens diſponentis in præcedentibus.*
11 *Voluntas non cenſetur diuiſa à poteſtate.*
Voluntas à poteſtate regulatur, num. 11.
12 *Auth. res quæ, C. commun. de legat. remedium eſt ſubſidiarium.*
13 *Declarationes, & confeſſiones anteceſſorum, ſucceſſores approbare debent.*
14 *Mulier dans in dotem bona fideicommiſsaria cum ſuis oneribus cenſentur illa tradere, & num. 15.*
16 *Et ſic cum onere, & cauſa fideicommiſſi, & num. 18.*
17 *Fideicommiſſum eſt onus, ideoque tamquam onus alienum deducitur.*
19 *Bona fideicommiſſaria non poſſunt alienari in præiudicium vocatorum.*

DECISIO CCLXXI.

PRætendentibus Marchione Antonio Franciſco, Bernardo, & Ioanne Dominico de Maximis filijs Claræ natæ
ex Victoria, & Aſcanio Rebibba, defuncto Carolo Franciſco Rebibba (qui hæredem inſtituit Alexandram de Blanchis à qua cauſam habent Patres S. Silueſtri legatarij, & litis
conſortes) fuiſſe purificatum fideicommiſſum conſtitutum à
Franciſco Salamonio auo ſupradictæ Victoriæ, mouerunt iudicium ſuper immiſſione in poſſeſſionem Caſalis Aguzzani
contra dictam Alexandram eiuſdem Caroli hæredem, & coram Reu. P. D. meo Carrillo, tunc Rotæ Auditore Præſide
Valliſoletano electo, obtinuerunt ſententiam ſuper immiſſione in poſſeſſionem, & Signatura Iuſtitiæ cauſam appellationis commiſit, cum clauſula, ſine præiudicio legitimè
executionis R. P. D. meo Royas, coram quo dicta ſententia
fuit reuocata ad fauorem dd. legatariorum, & conceſſa
reintegratio Lucretiæ Pagliæ hæredi d. Alexandræ defunctæ.
Commiſſa mihi in tertia inſtantia cauſa appellationis,
DD. confirmando primam ſententiam, iterùm cenſuerunt, ad fauorem ſupradictorum de Maximis eſſe reſoluendum.

Ratio reſolutionis fuit, quia ex deductis in deciſionibus,
tam coram Reuerendiſſimo Vrgellen. ſub diebus 29. Martij,
& 28. Maij 1632. 10. Martij 1634. quàm ſucceſſiuè coram
R. P. D. meo Carrillo ſub diebus 1. Decembris 1634. 1. Februarij, 13. Iunij, & 18. eiuſdem 1635. & in ſecunda inſtantia coram R. P. D. Royas, ſub diebus 27. Iunij 1640. 16. Decembris 1641. & 4. Februarij 1643. fuit reſolutum conſtare
de fideicommiſſo d. q. Franciſci de Salamonibus purificato
ad fauorem Cleriæ matris, & dictorum DD. de Maximis
eius filiorum; de deſcendentia dictæ Cleriæ à fideicommittente, de deſcendentia dictorum de Maximis, & identitate
Caſalis; Vnde ad vnum tantum reducebatur difficultas, nunquid d. Caſale Aguzzani in diuiſione inter Iſifilem, Victoriam matrem Cleriæ, & Virginiam fideicommittentem neptes, ac proneptes reſpectiuè ex Cleria ſeniore eius filia
prædefuncta, fuerit liberè aſſignatum prædictæ Victoriæ,
ac per eam liberè pariter titulo dotis traditum Aſcanio Re-
1 bibbæ eius viro, eaque † ratione ab huiuſmodi fideicommiſſo aui materni exemptum, iuxta *text. in l. mulier, §. cum proponeretur, ff. ad Senat. Conſ. Treb. & in Auth. res quæ, C. comm. de legat.* cuius quidem difficultatis ſolutionem cenſuerunt DD. colligi poſſe conſiderata poteſtate, & voluntate dd. Iſifilis, Victoriæ & Virginiæ.

2 Nam quoad poteſtatem, certum eſt, quod dictæ † mulieres non poterant diſponere de Caſalis prædicto contra expreſſam Teſtatoris prohibitionem, quæ legitur in Teſtamento ab eo condito ſub die 17. Septembris 1545. in quo voluit,
vt bona perpetuo remaneant in familia, quod non poſſint,
nec valeant hæredes, & ſubſtituti prædicti, & alij ex quauis cauſa vendere, & diſtrahere, aut etiam alienationis latiſſimè ſumpto vocabulo alienare in totum, vel in parte d.
Caſalia, vel bona ſtabilia, nec pro dote, nec pro qualibet
cauſa; & ſi in contrarium fiet, ille qui contrauenieт, etiam
gratias, ſeu conceſſiones Apoſtolicas obtinendo, &c. cadat
à dictis Caſalibus, & bonis, & ab omni iure ſibi ſuper eis
competen. Et licet Victoriæ Teſtatricis, ſeu fideicommittentis deſcendenti, ſicut & Iſifili, necnon Virginiæ licitum
fuiſſet ex eo dotem ſibi conſtituere, huiuſmodi tamen facultas non erat ſimplex, & abſoluta, ſed dumtaxat ſubſidiaria,
quando ſcilicet bona libera tam Caroli eorum patris, quàm
Cleriæ ſenioris matris prorſus deficerent, ad eos enim potius
huiuſmodi onus antea ſpectabat, † quam ad dictum Fran- 3
ciſcum fideicommittentem auum maternum, iuxta *text. in d. l. mulier. §. cum proponeretur in fin. & in d. auth. res quæ*,
& in iſtis terminis loquentes de fideicommiſſis aſcendentium
† per lineam maternam, probant poſt alios Peregr. *de fidei-* 4
comm. art. 42. num. 46. verſ. & in ſubſidium, & ſequen. Rota
deciſ. 737. par. 1. diuerſ. & alij relati per Fuſar. *de fideicomm. quæſt. 531. num. 105. verſ. idem eſt, & nu. 108. verſ. ſed contra.* Cùm autem in propoſito caſu conſtet, quod prædictus
Carolus pater eidem Victoriæ reliquit ſcuta † 2000. pro do- 5
te, eademque ſumma à dicta Cleria matre fuerit confirmata, vt probat inſtrumentum celebratum ſub die 15. Iunij anni 1576. *in verſ. Item quia*, ibi, *& cum dicta D. Victoria prætendat, ſe eſſe creditricem dicta Virginia in ſumma ſcut. 2000. pro dote ſibi à D. Carolo eius patre relicta, & à D. Clarice eius matre declarata*; Ad pariter conſtet, alia ſimilia ſcuta
2000. fuiſſe ſoluta d. Iſifili alteri eius ſorori nuptæ Comiti Io.
Paulo de Caſtellis Nobilis Bononien. vt in alio inſtrumento
ſub die 23. Auguſti 1575. ibi, *Item acciò che l'egualità ſi oſſerui, hauendo la Sig. Iſifile riceuuto dalla Signora Conteſſa ſcudi 2000. moneta in contanti per ſua dote, &c. ideo d. D. Comes Io. Paulus nomine quo ſupra, &c.* Nec non probetur,
quod ad eamdem Victoriam peruenerint ex bonis maternis,
ſeu paternis, bona allodialia in Territorijs Plani Mileti, ac
Petrellæ, quæ fuerunt per eam vendita ſcuta 2750. vt pariter probatur in inſtrumento venditionis ab ea factæ ſub die
26. Martij 1609. & vlterius quædam pars domus ad arcum
Camigliani valoris ſcutorum 2566. eidem fideicommiſſario
ſubiecta, vt partes conueniunt, & admittitur in deciſionibus coram R. P. D. Royas, ac demum tertia pars bonorum
liberorum Cleriæ eius matris, vt probatur in ſupradicto Inſtrumento ſub die 23. Auguſti 1575. ibi, *eſſendo che per morte della ſudetta Signora Conteſſa ſua madre ſia fatto luogo alla ſucceſſione nelli beni del fideicommiſſo del detto Cap. Franceſco, per vigore del teſtamento, &c. & alla ſucceſſione della detta Sig. Conteſſa morta ab inteſtato*, & infrà, ibi, *dichiarando però, che in quanto alli beni della Signora Conteſſa, ſi poſſono diuidere anche le proprietà, per non eſſer obligati à fideicommiſſo*; Ex prædictis infertur, non potuiſſe Victoriam ſibi dotem conſtituere ſuper hoc Caſale, neque illud liberare à fideicommiſſo, ex ſupra deductis: cùm vltra
† dicta bona libera, ſit quoque habenda ratio vſusfructus 6
bonorum fideicommiſſariorum in dotem aſſignatorum, vt
in terminis dixit *Rota in Bononien. fideicommiſſi, impreſſa poſt conſil. Gimagnon. 99. num. 47. lib. 1.* quæ omnia ſufficiebant pro eius dote congrua.

Nec quidquam facit, quod dicta bona exiſtentia in territorijs Plani Mileti, & Petrellæ fuerint à Camera Apoſtolica recuperata, quæ illa poſſidebat vnà cum feudo Plani Mileti, ſub prætextu quod eſſent dicto feudo annexa, & deuoluta ex capite lineæ Maſculinæ finitæ, quia non ſubſiſtit,
quod fuerint reſtituta vti annexa, & deuoluta, ſed probata
allodialitate, & pertinentia ad Cleriam matrem, fuerunt
reſtituta, vnà cum fructibus depoſitatis, alias ſi fuiſſent feudalia, vti incorporata Cameræ, non potuiſſent cedi, vel
donari, etiam mediante pretio, reſiſtente Bulla ſan. mem.
Pij V. 35. Ideò poſtquam fuerunt dimiſſa, & relaxata
ipſis ſororibus, remanſerunt in hæreditate eorum parentum.

Vlterius conſiderabant DD. quod de tempore, quo fuit
contractum matrimonium, nempè de anno 1575. vigebat
Conſtitutio 39. ſan. mem. Pij Quinti prohibitiua dotium excedentium ſummam ducatorum 4500. de carolenis, vt propterea etiam ex hoc capite non potuerit Victoria ſibi talem
dotem conſtituere in vniuerſis bonis, & liberis, & fideicommiſſarijs, præſertim quia minorem dotem in bonis parentum conſecutæ fuerunt Iſifilis ſoror nupta Comiti Io. Paulo
Caſtello, & Virginia neptis. Nec ſubſiſtit reſponſio data,
quod dictæ Conſtitutioni fuerit derogatum per Conſtitutionem Gregorij XIII. quia vti publicata anno 1588. non poteſt
reſpicere tempus promiſſionis dotis, factæ anno 1575. quod 7
attenditur, cùm non retrotrahatur in præiudicium iuris alterius, ex *cap. fin. de Conſtit.* Rota *deciſ. 174. nu. 28. part. 6. recent.* Minuſque quod ex lapſu longiſſimi temporis cum obſer-

ſeruantia præſumatur derogatio; lapſus enim temporis cum
8 prætenſa obſeruantia, tollitur † ea facto, cum matrimo-
nium inter Aſcaninm, & Victoriam diſſolutum fuerit mor-
te Aſcanij anno 1593. adeò vt ceſſet lapſus temporis ſuffi-
ciens, dum non effluxerunt à die matrimonij vſque ad obi-
tum viri 30. ſed tantum anni 18. Add. ſan.mem. Gregor. XV.
*deciſ.534. num.*18. Rota *deciſ.160. num.6. part.2. diuerſ. de-
ciſ.277. num.5. par.5. recent.* coram bon. memor. Buccabella
*in Romana dotationis 26. Iunij 1637. in Romana quarti dota-
lis 17. Iunij 1641. coram bon.mem. Pirouano*, & demum in
deciſionibus factis coram Eminentiſs. D. Cardinali Panziro-
lo, *& coram me in Romana quarti dotalis pro D. Eugenia Spi-*
9 *nula*; Obſeruantia verò ceſſauit ea geminatis, † & reite-
ratis actibus contrarijs, & præſertim ea præſeruatione fidei-
commiſſi inter eoſdem Aſcanium, & Victoriam iugales, ac
alias prædictas mulieres, facta in diuiſionibus inter eas ſecu-
tis de bonis liberis in proprietate, & de bonis fideicommiſ-
ſarijs, quoad vſumfructum tantum, ſalua proprietate vti
10 ſubiecta fideicommiſſo, ex † ſubſecutis enim declaratur
qualis fuerit intentio partium in contractu præcedenti, Man-
tic. *de tacit. lib.2. titul.1. num.*4. Surd. *conſil.*527. *nu.*10. Ro-
ta *deciſ.26. num.4. part.3. recent.*

Quo verò ad voluntatem eiuſdem Victoriæ conſignandi
11 Caſale in dotem irreuocabiliter, aut † cum ſua cauſa fidei-
commiſſi, voluntas cenſeri non debet diuiſa à poteſtate,
cum ab ea reguletur, *cap. cum ſuper, de effic. delegat. l. cum
te, C. de donat. ante nupt. l. multum intereſt, C. ſi quis alt.
vel ſibi*, Bero. *conſ.76. ſub num.30. lib.1.* Rota *deciſ.469. n.1.
part.4. diuerſ.* atque ita ſi ex ſupradictis propter exiſtentiam
bonorum liberorum ſufficientium pro congrua dote, non
potuit dari in dotem Caſale, de quo agitur, liberum à fidei-
12 commiſſo, † cum remedium *Auth. res quæ*, ſit ſubſidia-
rium, vt in ea, & tradunt Doct. intrat præſumptio, quod
Victoria grauata voluerit dicta bona dare in dotem cum eo-
dem onere fideicommiſſi, cum quo poſſeſſionem acceperat
13 in executionem Teſtamenti, † bonaque diuiſerat cum ſo-
roribus, præſente, & conſentiente Aſcanio viro, cui in
dotem fuerunt aſſignata, Peregr. *conſil.38. nu.10. cum duo-
bus ſeqq. vol.4.* Rota *deciſ.427. nu.2. verſ. nec placuit Domi-
nis, part.4. diuerſ.*

Quæ præſumptio comprobatur, & apertè conuincitur
voluntas Victoriæ in inſtrumentis ſupra relatis, ex quibus
apparet, quod partes noluerunt derogare fideicommiſſo præ-
dicto, neque bona ab illius diſpoſitione ſubtrahere, vt ex-
preſsè fuit declaratum in dicto Inſtrumento ſub die 23. Au-
guſti 1575. ibi, *Præmiſſa in primis proteſtatione, & in qua-
libet parte præſentis inſtrumenti repetita, quod per præſens in-
ſtrumentum, & contenta in eo, non intendunt modo aliquo
præiudicare, neque contrauenire vinculis, & conditionibus
fideicommiſſi per Capitaneum Salomonium facti, neque ali-
quorum proprietatem dicto fideicommiſſo ſubiectorum tangere,
aut alias quomodolibet contrauenire, &c.* Idque apertiùs de-
clararunt, quando poſt ea omnia confecta, ſub die 13. Se-
ptemb. 1582. preces vnanimiter Iſifilis, & Victoria porrexe-
runt Gregorio Decimotertio, in quibus expoſito fideicom-
miſſo à dicto Franciſco ordinato cum prohibitione alienatio-
nis etiam ex cauſa dotis, eidem ſupplicarunt pro obtinenda
licentia diuidendi Caſalia, aliaque bona eidem fideicom-
miſſo ſubiecta, non obſtante prohibitione Teſtatoris de
non diuidendo proprietatem ſub pœna caducitatis, eam-
que obtinuerunt cum facultate etiam alienandi portiones ſi-
bi obuenientes; & ſucceſſiuè in executionem illius licentiæ
facta fuit inter ſupradictas diuiſio. Ad hoc etiam multum
faciunt Codicilli eiuſdem Victoriæ ſub diebus 10. Decembris
1608. & 24. Decembris 1609. in quibus diſponit de ſuis bonis
liberis fauore hæredis, exceptis tamen bonis fideicommiſſa-
rijs ſuorum Maiorum, inter quæ aderat dictum Caſale ſubie-
ctum fideicommiſſo Franciſci Aui; Nec non declarationes
factæ, tam per Io. Baptiſtam eius filium, quàm per Caro-
lum eius Nepotem, quod ſucceſſerant in Caſale, de quo
agitur, vigore fideicommiſſi dicti Franciſci, ſic impedien-
do ſubhaſtationem, quam Cleria ſoror intentabat; Et Ad-
uerſarij habentes cauſam à prædictis, tenentur approbare
præfatas declarationes, & confeſſiones, vt dixit Rota *in
Bonon. de Poetis* poſt Giouagn. *conſil. 36. num. 46. &
57. lib.2.*

Præterea cùm Victoria non dederit in dotem certam
14 quantitatem ex fideicommiſſo, † ſeu certa bona, ſed omnia,
& quæcumque eius bona ad eam ſpectantia, vt ibi, *Tut-
ta la ſua parte della caſa, e del Caſale, &c. e tutti, e qual-
ſinoglia altri beni, &c. crediti, frutti, animali, &c. à lei
ſpettanti per qualſiuoglia cauſa, titolo, ò ſucceſſione, &c.* vti-
que cenſetur ſibi conſtituiſſe dotem in omnibus ſuis bonis,
cum eorum tamen oneribus, eo modo, † quo erant pe- 15
nes ipſam Victoriam, *l. mulier bona 72. ff. de iur. dot.* vbi
Bart. & Bald. Chartar. *deciſ. Ianuen.34. nu.* 8. Giurb. *in con-
ſuet. Meſſan. cap.9. gloſſ.7. num.*4. Rota coram Burat. *deciſ.
254. nu.2.* & ſic † cum ſua cauſa, & onere fideicommiſſi, 16
Lancell. Gall. *conſ.29. num.27.* Seraph. *deciſ.891. num.3.* Ro-
ta *d. deciſ.427. num.2. part.4. diuerſ.* fideicommiſſum enim
† onus eſt, ideòque tanquam onus alienum deducitur ad 17
text. in l. irritum, C. ad leg. falcid. & probat Fontan. *de pact.
nupt. clauſul.8. gloſſ.8. par.11. num.45. tom.2.*

Cætera quæ dicuntur de prima tranſactione inita die 20.
Maij 1575. inter Iſifilem, & dictam Victoriam ſorores ante
matrimonium, præſeruata in ſequentibus diuiſionibus, &
de aſſignatione tertiæ partis Caſalium, & bonorum, cum
clauſula pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque ad
liberam diſpoſitionem, non releuant; Tùm quia, in parte
diſpoſitiua contractus non legitur alia clauſula præter illam,
pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, iuxta ta-
men mentem Teſtatoris, & tenorem Teſtamenti, quæ
clauſula fuit etiam adiecta portioni Iſifilis, & vnaquæque
ſoror recognouit ſuam tertiam partem pro indiuiſo cum ceſ-
ſione iurium in forma; vndè remanet ſub fideicommiſſo, vt
prius, nec illi cenſetur renuntiatum, præſertim ſtantibus il-
lis verbis, iuxta mentem Teſtatoris, & tenorem Teſtamen-
ti, & cæteris actibus, & diuiſionibus ſubſecutis, in quibus
fuit ſemper dictum fideicommiſſum præſeruatum à Victoria,
cum proteſtatione non contraueniendi, præſente, & con-
ſentiente Aſcanio marito; adeò vt ex hac obſeruantia colli-
gi poſſit, noluiſſe ab initio alienare proprietatem irreuoca-
liter, † ſed cum ſua cauſa fideicommiſſi, quemadmodum 18
plenè fuit reſolutum coram Buratt. *deciſ.89. per tot.* Tùm
etiam quia ſupradictæ mulieres, etiamſi voluiſſent remit-
tere fideicommiſſum, & ab eius nexu liberare bona pater-
na, id tamen efficere non potuiſſet in † præiudicium alio- 19
rum ſucceſſiuè vocatorum, ex allegatis per Fuſar. *quæſt.593.
num.50. verſ. declaratur ſeptimo*, & Rota *deciſ. 110. parte
prima diuer.*

Et ex his DD. vtraque parte audita, cenſuerunt, confir-
mandam ſententiam in prima inſtantia latam per Reu. P. D.
meum Cartilium, &c.

*Plures deciſiones in hac cauſa emanatas annotaui ſu-
pra ad deciſionem 245. part. 8. recent. & 150. ſupra hac
eadem part.*

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Archiepiſcopo Tarraconeñ.

Romana Cenſuum.

Mercurij 27. Aprilis 1644.

ARGVMENTVM.

Subhaſtatio, quando cum ſuis ſolemnitatibus fuit facta, & ritè, & rectè conſumpta deliberatio, tunc ex nouiter repertis in cauſa ad eam annullandam, eo caſu licitator, vel eius hæres non poteſt condemnari ad reſtituendam rem deliberatam vnà cum fructibus, ſed tantum competit actio ad pretium.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis lib.1. cap. 180. de duabus conformibus non habet locum, quando ſententiæ ſunt iniuſtæ.*
2 *Deliberatio quando ritè, & rectè fuit conſumpta, tunc ſi ex nouiter deductis, appareat iniuſta talis deliberatio, licitator non poteſt condemnari ad reſtitutionem rei.*
3 *Sed tantum competit actio ad reſtitutionem pretii.*
4 *Franc. deciſ. 120. num. 5. & 6. quo caſu loquatur, num.5.*
6 *Creditor, etiam vti extraneus poteſt admitti ad licitandum, & num.7.*
8 *Reſtitutio aduerſus ſententiam datur ob iura de nouo reperta.*
9 *Et quid ſi ſententia ſit conſumpta mediante delibe-
ratio-*

ratione, nam tum non poteſt agi ad ipſam rem, ad pretium.

10 *Iudex, quando ritè, & rectè non procedit, dicitur vti priuatus procedere.*

11 *Iudex, vt dicatur ritè, & rectè procedere, inquirenda ſunt deducta, de tempore iudicij.*

Iudex, quando ritè, rectè proceſſit tunc non debet nocere, quidquid in poſterum, fuit reportum, num. 11.

12 *Ceſſio an reportari poſſit, vbi debitum ſoluitur de pecunijs debitoris.*

13 *Perſonæ plures, quando collectiuè ſe obligarunt, non inde cenſentur inſolidum voluiſſe ſe obligare.*

14 *Obligatio ſi contineat tantum narratiuam præcedentis obligationis, non auget eam.*

15 *Obligati, quando aliqui iam ſunt, in plus, vt dicantur poſtea obligati quid requiratur.*

16 *Declarationis natura eſt, nihil aliud de nouo dare, vel diſponere.*

17 *Obligationis cauſa originalis, & primordialis attendenda venit.*

18 *Socij plures obligati inter ſe non tenentur inſolidum quamuis quo ad creditores teneantur inſolidum, & num. 19.*

20 *Obligati, quando ſunt plures in aliquo caſu tunc ſi vnus ex eis efficiatur non ſoluendo, an pars illius accreſcat alijs, & num. 21.*

22 *Actiones ſibi ceſſas, benè quis poteſt exercere contra obligatos.*

23 *Obligatio ad intereſſe pro virili, non autem inſolidum, quando intret contra plures obligatos.*

24 *Ius omne per aliquem quæſitum, ſucceſſiuè quoque tranſit in heredem.*

25 *circa Actorum tranſportationem rigor Concilij Tridentini non habet locum in prophanis.*

26 *Acta diuerſi iudicis non veniunt tranſportanda.*

DECISIO CCLXXII.

1 DIctum fuit non eſſe locum Statuto Vrbis *cap.* 180. *lib.* 1. de duabus conformibus, ex † quo vtraque ſententia emanata ad fauorem D. Iacobi Alberini, in gradu reſtitutionis in integrum detegitur iniuſta, Gratian. *diſcept.* 691. *num.* 27. Rot. *deciſ.* 41. poſt Zacch. *de obligat. Camer. & part.* 1. *recentior. deciſ.* 662. *num.* 3. Coccin. *deciſ.* 294. *in princip.*

Iniuſtitia deſumpta fuit ex eo, quia cum deliberatio domus præfati Iacobi facta præcedentibus mandatis executiuis ab Auditore Cameræ relaxatis ad fauorem q. Coſmi Iacomelli auctoris Patrum Oratorij ea tunc productis, non impugnetur, non debebat ex nouiter repertis condemnari d. Iacomellus extraneus licitator, ſiue eius hæres, ad reſtituendam d. domum vnà cum fructibus; quia cùm ritè, & rectè fuerit abſoluta, & conſumpta deliberatio, tantùm compe-
2 tit debitori † actio ad pretium, Bald. *in auth. & qui iurat. col. fin. verſ. Sed quid ſi fuit proceſſum, C. de bon. auth. iudic. poſſid.* Alberic, *in leg. Fulginius §. prætor ait ſub nu.* 3. *circa med. verſ. ſi nihil fuit omiſſum, ff. quib. ex cauſ. in poſſeſſ. eatur,* Specul. *de ſecund. decret. §. nunc dicamus num.* 22. & in puncto Vinc. de Franch. *deciſ.* 660. *& prius deciſ.* 120. *num.* 8. vbi
3 aſſignat rationem, † quia non debet tanta ſolemnitas deliberationis vitiari, & tolli, *Rota in Anconitana ſpolij* 9. *Iunij* 1610. *coram Card. Sacrato*, Ferdinand. Arias de Meſa *var. reſolut. lib.* 1. *cap.* 36. *n.* 10. licet contrarium eſſet iudicandum, ſi d. Iacomellus tanquam purus, & merus creditor non tan-
4 quam extraneus licitatus eſſet, † in quibus terminis loquitur Franch. *deciſ.* 69. cum alijs adductis in contrarium; vel
5 ſi eidem Iacomello tanquam creditori dicti Iacobi † domus controuerſa fuiſſet adiudicata, iuxta tradita per Fulgoſ. *conſil.* 136. *ſub num.* 2. vt vtrumque caſum diſtinguit Franc. *d. de-*
6 *ciſ.* 120. *num.* 5. *&* 7. Nec fuit in dubium † reuocatum, quin etiam creditor tanquam extraneus valeat licitare *per text. in l.* 2. *C. ſi in cauſ. iudic. pig. cap. ſit*, Surd. *conſ.* 276. *n.* 5. *&* 6. Aſin. *de exec. §.* 6. *cap.* 7. Gratian. *diſcept.* 7. *num.* 7. Theſaurus in addit. *ad deciſ. Theſaur.* 157. *lit. B. verſ. & eſt notandum*, Gregor. XV. *deciſ.* 12. vbi Add. Et hoc eſſe tutius, &
7 ſecurius † creditori tradunt Cyn. *in l.* 1. *num.* 1. *&* 2. *C. ſi antiq. credit.* Bald. *in l.* 2. *in fin. C. ſi in cauſ. iud.* dicens tutius ad effugiendas omnes opiniones circa recuperationem rei, Rip. *in l.* 1. *num.* 1. *ff. de priuileg. credit.* Surd. & Aſin. *vbi ſuprà.*

Non obſtat, quod ex apoca de nouo reperta competat † d. Iacobo reſtitutio in integrum aduerſus ſententiam Imol. 8
conſ. 37. *num.* 1. *verſ. contrarium, & num.* 2. Gratian. *diſcept.* 408. *num.* 9. *cum ſeqq.* Quia hæc concluſio non fuit negata; ſed dictum † fuit, eam operari ſolùm, vt quatenus d. reſtitu- 9
tus victoriam reportet, valeat tantùm agere ad pretium domus deliberatæ, non autem ad ipſam domum deliberatam cum omnibus ſolemnitatibus iuris, vt per Bald. *in d. auth. iudic. poſſid.* ibi, *Sed res à legitimo emptore non auocatur*, Vinc. de Franc. *d. deciſ.* 120. *nu.* 8. *Rota in d. Anconitana ſpolij* 9. *Iunij* 1610. *coram Sacrato*, quamuis contrarium eſſet dicendum, ſi Iudex minus † legitimè proceſſiſſet, quia 10
tunc ille tertius cauſam à priuato habuiſſet, Afflict. *deciſ.* 354. *num.* 21. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 6. *num.* 9. *de cauſ. poſſeſſ. & propr. cum alijs in d. Anconitana ſpolij.* An verò Iudex ritè, & rectè proceſſiſſet, inquirenda ſunt tunc deducta, iuxta quæ erat iudicandum. Sed ſi in facto † erratum fuit, ex quo de- 11
fecit iuſtificatio erroris, non dicitur minus rectè fuiſſet proceſſum, aut commiſſum ſpolium, Dec. *conſil.* 125. *num.* 8. Crauet. *conſ.* 203. *num.* 1. *in fin.* cum alijs relatis *in Cornetana reintegrationis* 16. *Decembris* 1641. *§. non obſtat, coram R. P. D. meo Bichio.* Quandoquidem ex proceſſu ritè, & rectè geſto oritur bona fides licitatoris ementis, qua ſtante non debet ei nocere, quidquid in poſterum ſuperuenit, *Rota in dicta Anconitana ſpolij* 9. *Iunij* 1610. *coram Sacrato.*

Verùm nec iniuſtitia prædictæ deliberationis viſa fuit iuſtificari ex apoca de nouo reperta *data Summ. Iacobi num.* 5. & in qua totum fundamentum pro eius parte ſit, ad inducendam iniuſtitiam deliberationis, dum prætenditur, in ea declarari, quod onus extinguendi cenſum ſcutorum 1300. vnà cum alijs debitis aſcendentibus ad ſcuta 2470. ſpectaſſet ad Albertum Palearium ex diuiſione debitorum contractorum occaſione affictuum Rocchæ Prioris, itaut partes in ea conuenerint, quod in euentum, quod Palearius in ſolutione dd. debitorum contractorum occaſione affictuum dictæ Rocchæ Prioris deficeret, tunc pro medietate dictæ ſummæ teneretur Virginia de la Citara auctrix dicti Iacobi, & ad aliam medietatem Petrus, & fratres de Americis, ita & taliter, vt per eam facta fuerit diuiſio debitorum aliàs ſoluendorum per Palearium, cum ipſe defecerit. Quamobrem ceſſionem reportatam per Felicem Americum obligatum non poſſe illi ſuffragari, ſiue d. Iacomello eius hæredi pro ſolutione fructuum dd. cenſuum, & cum per d. apocam d. Felix ſoluerit debitum proprium, inde † ad illius fauorem 12
ceſſionem remanſiſſe in efficaciam ad effectum operandi iurium tranſlationem, ſed tantummodo iurium quietationem, & liberationem valuiſſe afferre, *ad text. in l. nulla C. de ſolut.* Bart. *in l. Modeſtinus num.* 4. vbi etiam Paul. de Caſtr. *ſub num.* 4. *verſ. in nihilum autem, & ſub num.* 5. *verſ. non principale, ff. de ſolut.* Salyc. *in l.* 1. *num.* 23. *C. de actio. & obligat.* Ruin. *conſ.* 88. *num.* 6. *lib.* 5. Peregr. *de fideicomm. art.* 52. *num.* 34. Gregor. XV. *dec.* 68. *num.* 5.

Nam reſponſum fuit, d. apocam de nouo repertam ſolùm continere diuiſionem debiti prædicti ſcutorum 2470. caſu quo deficeret in ſolutione Palearius pro medietate tenerentur fratres de Americis, pro alia verò hæredes Tiberij de la Citara, vt denotant illa verba apocæ: *Madonna Virginia ſia tenuta pagare la metà, e l'altra metà M. Pietro, e fratelli.* Nec ideò dici poteſt, quod d. Felix Americus eſſet inſolidum obligatus tam cum Petro, & alijs fratribus, quàm cum hæredibus dicti Tiberij, cum nullibi expreſsè legatur verbum, inſolidum, ſiue æquipollens; Et licet Petrus, & fratres de Americis collectiuè † ſe obligauerint, non inde 13
cenſentur inſolidum obligati, prærerquam in ordine ad principalem creditorem, ſed potius pro virili, vt probant *text. in l. reos, §. cum tabulis*, & ibi Ronchegal. *num.* 21. *verſ. conductor, & in l. eadem num.* 34. *verſ. opus eſt, ff. de duob. reis*, Coſt. *de port. rat. quæſt.* 154. *nu.* 1. Giurb. *ad conſuetud. Meſſanen. cap.* 9. *gloſ.* 6. *num.* 3. Surd. *conſ.* 150. *num.* 36. Buratt. *dec.* 751. *num.* 6. Gregor. XV. *dec.* 502. *num.* 1.

Non obſtant illa verba relata in apoca ibi. *Per la preſente, &c. ſi dichiararà, &c. Eſſende che in tutti li debiti, che ſi ſon fatti per il fitto di Rocca Priora, e particolarmente nelli doi ſopradetti cenſi di ſcudi 2300. ſorte, e ſiano obligati gli heredi di M. Tiberio, e ſopradetto M. Pietro, e fratello inſolido, &c.* Quia prædicta verba continent ſolùm narratiuam præcedentis obligationis erga principales creditores cenſuum, à † qua non poteſt inferri ad ſolidalem obliga- 14
tionem inter ipſos conſcios *ad text. in l.* 7. *§. ſed Iulianus, & §. idem ait ſi duobus, ff. ad Macedon.* Bart. *in l. reos in princ.*

ff. de

Digitized by Google

ff. de duob. reis, Gabr. *conſ.*63. *num.*5.6. *&* 10. *lib.*2. Surd.
*conſ.*150. *nu.*57. Cyriac. *controu.*327. *num.*69. Rot. *deciſ.*481.
*num.*1. *cum ſeqq. par.*5. *recent.* Dicta enim verba dicuntur ſta-
re demonſtratiuè, & relatiuè ad præcedentem obligationem
erga dominos cenſuum in actu impoſitionis ad effectum
oſtendendi, & demonſtrandi cauſam, propter quam hære-
des de Citara; & Americi erant obligati ob decoctionem
Palearij conſocij, qui tenebatur dd. cenſus extinguere, non
15 autem † ad producendam nouam obligationem, quam ſi
voluiſſent de nouo inducere, exprimere non ignoraſſent,
vt denotant verba illa *ſi dichiara*, cuius declarationis natu-
16 ra eſt, nil aliud de nouo † dare, ſiue diſponere; ſed quid
in præteritum actum ſit oſtendere, Bald. *in l. cum teſtamen-
tum num.*5. *verſ. item nota*, *C. de teſtam. manumiſſ.* Dec. *in
l. edita num.*47. *C. de eden.* Coccin. *conſ.*23. *n.*19. *lib.*4. Rot.
*dec.*458. *num.*2. *&* 502. *num.*15. *part.*1. *rec.*

Vltra quod ſi attendatur cauſa finalis dictæ apocæ, nem-
17 pè contractus originarius, & primordialis, † qui illi cau-
ſam dedit, prout attendi firmant Gregor. XV. *deciſ.*502. *nu.*
2. Gratian. *diſcept.* 320. *num.*42. *cum ſeqq.* indubitanter dicta
apoca habuit originem, ſuitque ſtipulata in executionem
præcedentis ſocietatis aliàs initæ inter Tiberium della Cita-
ra, Vincentium Americum, & Palearium, in cuius ſocie-
tatis commodum debitum cenſuum fuit contractum ad effe-
ctum ſoluendi d. affictum Rocchæ Prioris, & in quo d. Fe-
lix non erat obligatus, cum nullam in eo partem habuiſſet,
18 & ad quod debitum præfati ſocij inter ſe ipſos non † tene-
bantur inſolidum, ſed pro virili, quicquid ſit reſpectu cre-
ditorum, erga quos quilibet ex præfatis tenebatur inſolidum,
§. ſi plures, *& ibi gloſſ. inſtit. de fideiuſſor.* Bart. *in l. eandem
num.*9. *ff. de duob. reis*, Iaſ. *in l. ſi vnus num.*2. *ff. de pact.* Me-
noch. *conſ.*410. *num.*41. *&* 42. *cum ſeqq.* Mantic. *de tacit. &
ambig. lib.*6. *tit.*22. *num.*7. *in fin.* Gratian. *diſcept.* 967. *n.*35.
Rota Ianuen. *deciſ.*97. *num.*8. Oſaſch. *deciſ.*160. *num.*6. Vn-
19 de obligatio dicti Felicis in dicta apoca † non venit repu-
randa, niſi tamquam mera obligatio erga creditorem cen-
ſus ex ſuperiùs allegatis.

Si verò attendatur cauſa immediata, & proxima, & ſic
decoctio Palearij vnius ex ſocijs propter quam decoctionem
rata debiti ad eum ſpectantis tranſlata fuit in alios ſocios pro
20 virili, † *per text. in auth. hoc ita in fin. C. de duobus reis, iun-
cta l.*3. *C. de fideiuſſ.* Cyriac. plures referens *controu.* 327.
*num.*71. Ioſeph. Ludou. *deciſ. Peruſin.*45. *nu.*15. *& in recent.
deciſ.*595. *nu.*3. *part.*2. *recent.* Inde non eſt veriſimile, quod
fuerit nouata obligatio legalis inter ſocios, in plus ſe vnus
21 obligando, quam aliàs † de iure teneretur, quæ tamen deber
eſſe expreſſa *ad l. fin. Cod. de nouat.* & ibi communiter Doct.
Bald. *conſ.*329. *num.*1. *verſ. ex aduerſo lib.*1. Afflict. *deciſ.*399.
*num.*13. Surd. *conſ.*84. *num.*54. Rota coram Gregor. XV. *de-
ciſ.*502. *num.*1. *& ſeq. & deciſ.*392. *num.*3. *part.*1. *recent. &
in Calaguritana Beneficij de Aznedo* 22. *Iunij* 1622. *co-
ram bon. memor. Merlino*, & coram Buratt. *deciſ.* 749.
num. 18.

Quapropter dum antiqua obligatio non fuit nouata, nec
aucta, & Felix reportauit ceſſionem dd. cenſuum vnà cum
fructibus tranſlatiuè, & non extinctiuè emendo nomen
debitoris, non verò vti fideiuſſor ſiue correus obligatus in
22 inſtrumento cenſuum abſque dubio in † vim ceſſionis po-
tuit idem Felix, ſiue Iacomellus hæres inſolidum agere, ac
exercere actiones ſibi ceſſas contra alios ſimul obligatos, ſiue
eius hæredes, dempta rata ſpectante ad d. Felicem, Rot.
*deciſ.*859. *nu.*2. *part.*4. *diuerſ.* Gregor. XV. *deciſ.*190. *num.*1.
vbi Add. *num.*3.

Nihil obſtat, quod fuerit promiſſa extinctio cenſuum,
quod factum dicitur indiuiduum, & inobligat omnes inſoli-
dum, quia animaduertebant Domini, non fuiſſe ſimplici-
ter promiſſam extinctionem cenſuum; ſed certam quanti-
23 tatem pecuniarum, nempe ſcutorum 2300. & † in omnem
caſum non facta extinctione ſuccedere obligationem ad in-
tereſſe pro virili tantum, non autem inſolidum, Rip. *l.*4. *§. Ca-
to num.* 12. 36. *&* 42. *ff. de verb. oblig.* Gratian. *diſcept.*
323. *num.*5.

Nec pariter obſtat, quod quoad cenſum ſcutorum 200.
ceſſio legatur factaque Marcello Muto, quia cùm ille non
habuerit niſi nudum nomen, vt ex ſubſequutis declarationi-
24 bus ad fauorem dicti Felicis emanatis, ſatis conſtitit † ceſ-
ſat obiectum, ex quo omne ius ad ipſius Felicis fauorem
fuit acquiſitum, & ſucceſſiuè in dictum Coſmum hæredem,
*ad text. in l.*3. *in princ. C. ſi quis alter. vel ſibi*, & notat Caſtr.
*in l. multum intereſt num.*3. *C. eod. tit.* Bald. *in l. cum precibus
num.*3. *verſ. adde*, *C. de probat. & conſ.*287. *n.*1. *vol.*1. Rot.
*deciſ.*806. *nu.*2. *in fin. verſ. ſi quidem cum ſeqq. part.*1. *diuerſ.*
Idcircò fructus decurſi, & decurrendi in poſterum ad di-
ctum Coſmum ſpectabant, nec aliquid poteſt conſiderari
exceſſus in mandatis.

Minus adeſſe exceſſum dictum fuit in altero mandato pro
fructibus alterius cenſus ſcutorum 300. cum doctum fuerit
de ceſſione dicti Coſmi ab Hoſpitali B. Mariæ Conſolationis
de Vrbe, ceſſionatioq. Æmiliæ Paris de Vitelleſchis, *Sum-
mario Patrum Congregationis Oratorii num.*13. quamuis non
fuerint acta tranſportata coram alijs Iudicibus; cùm non
fuerit per Iacobum appellatum à mandato relaxato in vim
huius cenſus, neque de hoc fuit oppoſitum; quod ſat † eſt 25
in prophanis in quibus ceſſat rigor Sacri Concil. Tridentini,
Rota *dec.*561. *num.*12. *part.*1. *recent.* Gregor. XV. *deciſ.*508.
*num.*11. vbi add. *num.*15. Vltra quod dicuntur acta diuerſi iu-
dicij, † quæ non veniunt tranſportanda, Rota *deciſ.* 143. 26
*nu.*4. *&* 5. *poſt* 2. *volum. conſil. Farinac. & dec.*32. *n.*15. poſt
Ludouic. Poſthum. *de manuten. cum vulg.*

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CERRO.

Sacræ Rotæ Decano,

Æſina Cenſus,

Mercurij 27. Aprilis 1644.

ARGVMENTVM.

Tertius redimens cenſum pro alio cuius intentionis eſſe dicatur, & an actiones in eum tranſeant tranſlatiuè, vel extinctiuè. Verba, *ceſſit*, *conceſſit*, *& tranſtulit*, licet importent veram tranſlationem, tamen ſecundum ſubiectam materiam ſunt intelligenda.

SVMMARIVM.

1 *Cenſum tertius redimens pro alio, poteſt acquirere iura tranſlatiuè, etiamſi inſcio debitore ſoluat.*
2 *Sed non poteſt acquirere iura extinctiuè.*
3 *ad Cenſus redemptionem, inuitus cogi non poteſt debitor ad redimendum, & nu.*4.
5 *Verba*, ceſſit, conceſſit, & traſtulit, *important veram dominij tranſlationem, & num.*13.
6 *Clauſule*, ponens in ſuum locum, *quid importet.*
Clauſulæ non ſunt iudicandæ inutiles, num. 6.
7 *Tertius ſoluendo pro alio cenſum extinguit.*
8 *Rota deciſio* 368. *&* 369. *poſt Cinc. quo caſu loquantur.*
9 *Debitor, & creditor eiuſdem cenſus quis eſſe non poteſt.*
10 *Tertius ſoluendo pro alio cenſum, cuius intentionis eſſe dicatur, & num.*21.
11 *Tertius ſoluens inſcio debitore, & ſtipulans ad ſui fauorem ceſſionem, qualiter cenſeatur facta.*
12 *contra Cenſus naturam eſt, quod ſit perpetuus.*
14 *Verba ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam, & num.*15.
16 *Contrahentium mens potius eſt attendenda, quàm verborum formula.*
17 *Obſeruantia ſubſecuta deſeruit pro interpretatione.*
18 *Obſeruantia ſubſecuta plurimum deſeruit in materia extinctionis iurium.*
19 *à Proprietate verborum, quando ſit recedendum.*
20 *ad Voluntatem declarandum ea, quæ deducuntur, ſuffragantur, licet ex interuallo deducantur.*

DECISIO CCLXXIII.

ANnuum perpetuum Cenſum ſcutorum ſexdecim, quem Ludouicus Bondulus anno 1616. impoſuerat ſuper quodam eius prædio Æſino, & pretio ſcut. 200. vendiderat Hieronymæ Ridolphinæ, eadem Hieronyma anno 1621. retrouendidit eidem Bondulo abſenti, & pro eo Scipioni Baldaſſino præſenti, cui eiuſque Hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque omnia iura, & priuilegia prioritatis, & potioritatis ceſſit, & conceſſit, tranſtulit, & renuntiauit ad habendum, &c. ponens, &c. conſtituens, &c. declarans hanc retrouenditionem, & ceſſionem facere, eò quia manualiter habuit, & recepit à d. Scipione præſente ſol-

ſolueute, & ſoluere declarante de ſuis proprijs pecunijs pro habendis ſupradictis iuribus, & actionibus, & non aliàs, aliter nec alio modo, ſcuta biscentum pro ſorte principali, &c. vt latiùs habetur ex inſtrumeoto retrouenditionis *Summario Baldaſſini*, *num.1.*

Deceſſit Ludotticus cenſus impoſitor, eique ſucceſſit Iſabella germana ſoror cui pariter decedenti hæres remanſit Ioanna Vrſina; Scipioni verò cenſus Redemptori ſucceſſit Petrus Nicolaus Baldaſſinus nepos, inter quos orta controuerſia ſuper extinctione d. cenſus, & moto iudicio coram iudice Æſino fuit ab eo pronuntiatum cenſum fuiſſe eatioctum, eiuſque ſententia fuit ab A.C. in gradu appellationis confirmata: ſed obtenta per Baldaſſinum commiſſione reſtitutionis in integrum aduerſus prætenſam rem iudicatam, fuit me proponente, dubitatum: An conſtet de re iudicata, ſen potius de cauſis reſtitutionis in integrum, & DD. Negatiuè quoad prmam Affirmatiuè verò quoad ſecundam partem reſponderunt, ob euidentem iniuſtitiam ſententiarum.

Siquidem retrouenditio facta fuit à Scipiooe nedum abſque mandato Bonduli, debitoris, ſed eo inſcio, & abſente, & quod plus eſt, pecuniæ fuerunt ſolutæ non ad effectum liberandi debitorem ab obligatione Cenſus, ſed ad efſectum acquirendi ceſſionem iurium, contra eundemmet debitorem cenſus, ibi, *ſoluente, & ſoluere declarante de ſuis proprijs pecunijs pro habendis ſupradictis iuribus, & actionibus, & non alias, aliter, nec alio modo*. Vnde videtur
1 facta translatiuè, non extinctiuè, quia † tertius redimens
cenſum pro alio, poteſt quidem acquirere iura translatiuè,
etiamſi inſcio debitore ſoluat, vt latè probat Roder. *de annuis redditibus lib.2. qu.17. num.1. cum ſeqq.* & plures relati
per Modeto. Hiſpan. *de iudic. tom.2. diſput.35. num.23.* He-
2 ctor. Capyc. Latro *deciſ.16. n.28. & 29.* ſed non poreſt acqui-
tere iura eatinctionis, cum debitor inuitus cogi non poſſit
3 ad cenſus redemptionem, & eatinctionem, † vt expreſsè
canetur in Bulla Piana, & de verior tradunt Roderic. *vbi
ſupra quæſt. 16. num.7. cum ſeqq.* quem ſequuntur Autend. *de
Conſib. cap. 106. num.6.* Felician. *eodem tract. tom.1. lib.4. cap.
3. num.11. verſic. verum*, cum alijs adductis à Cincio *quæſt.
105. num.13. & ſeq.* & diait Rot. *in Romana Saluians interdictis coram bon. mem. Pirouano, quæ eſt deciſio 368. num.5.* poſt
eundem Cinc. Aliàs ceſſio quam Scipio tam opere deſidera-
4 uit foret inutilis, ea quo extincto † cenſu fructus ampliùs
non deberentur, & ſors principalis à debitore inuito extorqueri non poſſet.

Idque manifeſtè deducitur ex verbis ceſſionis ibi, *ceſſit,
conceſſit, tranſtulit*, quæ veram dominij translationem im-
5 portent, acquiſitionem potius † translatiuam, quam ex-
tinctiuam ſignificant, vt ad propoſitum ootant Hector. Ca-
pyc. Latro *d. deciſ.16. num.14. 34. & 45.* & Rota *in deciſ.
6 368. num.2.* poſt Cenc. & ea clauſula *ponens* † *in locum ſuum*,
quæ idem operatur Capyc. *d. deciſ.16. n.55.* necnon ex clau-
ſula conſtitoti, quæ aliàs eſſet inutilis, vt aduertit Cyn. *quæſt.
103. num.17. verſ. mentem autem.*

Nec aduerſantor auctores, & Rotæ deciſiones firmantes
7 poſſe tertium † ſoluentem pro alio cenſum eatinguere,
quia vel loquuotur io ſoluente de conſenſu, & mandato
debitoris, vel quando ſolutio fit ab Accollatario cenſus, in
8 quibus terminis † loquitur *d. deciſ. 368. & 369.* poſt Cioe.
Hoc enim caſu cum Accollatarius ſit verus debitor non po-
teſt ad ſui fauorem acquirere iora translatiuè propter incom-
9 patibilitatem, † quod idem ſit debitor, & creditor eioſdem
cenſus, vt aduertit *eadem deciſio 368. num.2.3. & 4.* & cla-
rius declaratur *in deciſ.559. nu.18. 19. & 20.* penes eumdem
Cinc. vel demum loquuntur, qoando tertius intendit ſolùm
10 liberare † debitorem, in quibus terminis loquitur *deciſio
271. nu.2. & 3.* poſt eundem Cinc. & conſonant tradita per
Roderic. *lib.2. quæſt.17. num.1. cum ſeqq.* Vbi verò tertius ſol-
uit inſcio debitore, & ſtipulatur ad ſui fauorem ceſſiooem
11 iurium, † ceſſio oon poteſt cenſeri facta eatinctinè, ſed
translatiuè, ne vel remaneat inutilis, vel debitor inuitus co-
12 gatur ad ſortis reſtiturionem contra naturam cenſus † de
ſui forma perpetui, & contra mentem expreſſam Bullæ, vt
ſupra dictum eſt.

Hinc nullum poteſt fieri ſundamentum ſuper illis verbis,
13 *retrouendidit, retroceſſit*, quæ † videntur importare ve-
ram cenſus retrouenditiooem, & eatinctionem. Quia
cùm hæc, ſicut omnia alia, ſint intelligenda ſecundum ſubie-
14 ctam materiam, poſſent † quidem operari extinctionem
in redemptione cenſus facta per debitorem, vel extraneum,
qui in ſe cenſum accollaſſet, vel qui non fuiſſet ſollicitus de
ceſſione iurium, ſed curaſſet ſolùm debitoris liberationem;
Sed in redemptione facta, prout hic, per eatraneum ſoluen-
tem de proprijs pecunijs ad effectum in ſpecie † reportan- 15
di ceſſionem contra debitorem, non poſſunt intelligi de ex-
tinctione, ſed de translatione, vt inſeruiant menti contra-
hentium, quæ potiùs attendi debet, † quam verborum 16
formula, vt ad propoſitum arguunt in terminis Cenc. *quæſt.
103. num.17. verſ. Et iam quod*, Antonin. de Amat. *var. reſol.7. ſub num.34* Modern. Hiſpao. *d. diſput.35. nu.45. tom.2.*
Hect. Capyc. Latro *d. deciſ.16. num.33. & 34.* Rota *dec.366.
num.8. & 9.* poſt Cinc.

Comprobatur hæc interpretatio ea obſeruantia ſubſecuta,
Iſabella enim hæres Ludouici Impoſitoris, & auctrix Vrſinæ, 17
agnouit cenſum non fuiſſe extinctum, ſed translatum in
Baldaſſinum obligando ſe ad fructuum ſolutionem ad ipſius
fauorem. Obſeruantia autem plurimum deſeruit in hac ma- 18
teria, vt in terminis admiſit Rot. *d. deciſ.368. num.4.* Vbi
quod hoc caſu recedi poteſt à proprietate verborum; Iuncta 19
præſertim declaratione Hieronymæ cedentis quod intelleait
cenſuum transferre non eatingoere, *Summ. nu.3.* quæ cum
adducatur tantummodo ad probandam, & declarandam
eius volontatem ſuffragatur licet ea interuallo *facta* fuerit, 20
vt diſtinguendo tradit Bart. *in l. non ſolum*, *§. morte in prima ſpecie proteſtationis*, *ff. de nou. oper. nunciat.* quem ſe-
quuntur Ruin. *conſ.149. num.14. in fin. verſ. & eſt ſatis lib.3.*
Merlin. *de legit. lib.2. tit.2. quæſt.25. n.4.5. & 6.* Veriſimilius
enim eſt tertium ſoluentem de proprijs pecunijs cum ſupra-
dicta declaratione voluiſſe potius acquirere Cenſum, fru- 21
ctus lucrari, quam illum eatinguere, & ſimplicem pecuniæ
creditorem effici, vt diait Rota *d. dec.366. num.8. & 9.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO,

Poſteà Epiſcopo Papieñ.

Romana Hæreditatis.

Mercurij 27. Aprilis 1644.

ARGVMENTVM.

Cauſa aliqua, quando ciuiliter, & criminaliter poteſt agitari, tunc ciuilis cauſa ſi prius fuit intentata, non obſtante, quod iam fuit data querela prius terminari, & quando cauſa ciuilis debet prius terminari, & quando cauſa ciuilis, & criminalis ex eodem fonte proueniunt, tunc ſimul non poſsunt agitari, ne in eodem puncto proueniant diuerſæ ſententiæ. Probationes liquidiſſimæ ſunt neceſsariæ ad condemnandum aliquem.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa ciuilis, ſi prius fuit intentata, quam criminalis, tunc cauſa prius intentata terminari debet.*

2 *Cauſa ciuilis prius intentata, dum terminabitur, aut dabit principium, aut finem cauſæ criminali, vltimo loco deducta.*

3 *Sententiæ diuerſæ in eadem cauſa ne ſequantur obuiandum eſt.*

4 *Cauſa ciuilis, & criminalis vno, eodemque contextu non poſſunt cognoſci.*

5 *Cauſa ciuilis, dicitur præiudicialis criminali, quando ſententia lata in ciuili parit exceptionem in criminali.*

6 *Quæ regula impedit cumulationem fieri.*

7 *Cauſa criminalis, quando prius intentata fuit, quam ciuilis, tunc criminalis prius debet terminari.*

9 *Querela, ſeu accuſatio criminalis non eſt ſufficiens ad inducendam litis pendentiam.*

10 *Cauſa criminalis, vt prius dicatur inducta, quam ciuilis, quid requiratur.*

Iudex ciuilis, vt poſſit inhibere Iudici criminali quid ſufficiat, num.10.

11 *Clauſula*, conſtituto, *inducit formam quæ omnino debet ſeruare, & nu.12.*

13 *Cauſa ciuilis, & criminalis, quando proueniunt ex eodem fonte, tunc eodem contextu vtraque cauſa non poteſt cognoſci.*

14 *Hæres, ſi quis non eſt non poteſt dare querelam de hæreditate expilata.*

15 *con-*

15 *contra Legatarium, qui cœpit legatum propria auctoritate, non poteſt de expilata hæreditate dum ad hoc habebat auctoritatem à Teſtatore.*

16 *Crimen non præſumptionibus, ſed euidentiſſimis probationibus eſt iuſtificandum.*

Condemnari non poteſt in criminalibus ex ſolis præſumptionibus, nu. 16.

DECISIO CCLXXIV.

VErginia del Conte mutatis tabulis editis ad fauorem Vener. Societatis Sanctiſſimæ Annunciatæ de Vrbe ſcripſit ſibi hæredem Ven. Societatem Sanctiſſimi Crucifixi io Eccleſia Diui Marcelli, quibus teſtamentis etiam abolitis, ſub 4. Septembris præteriti inſtituit ſibi heredem vniuerſalem Ven. Monaſterium, & Moniales S. Ambroſij de Maxima, & ratione legati reliquit Leliæ Rampinellæ domum inhabitatam per eandem teſtatricem, cum omnibus mobilibus exiſtentibus in eadem domo, declarando, quod ſub huiuſmodi legato comprehenderentur omnes gemmæ, aurum, & argentum cuiuſcumquæ qualitatis, etiamſi ſpecialem mentionem requirerent, & quod legataria legatum ſibi relictum capere poſſet propria auctoritate, ac ſtatim ſecuto ipſius teſtatricis obitu, non autem de manu hæredis, immò ante obitum ſpatio vnius horæ dedit, conceſſit, & tranſtulit poſſeſſionem, declarando ſe nominæ legatarie poſſidere, & inſuper reliquit eidem Rampinellæ ſcuta ſex quolibet menſe, non ſolùm eius vita durante, ſed etiam ad vitam Marci Arronij filij eiuſdem Leliæ, quod legatum fuit à teſtatrice relictum intuitu laborum, ac ſeruitiorum ipſi præſtitorum per longum tempus, & maximè occaſione vltimæ infirmitatis ab eadem Rampinella.

Prætendente Societate Sanctiſſimi Crucifixi, teſtamentum conditum ad fauorem Monaſterij, & Monialium S. Ambroſij fuiſſe doloſum, ſecuto obitu Virginiæ, ipſa vigore teſtamenti ad eius fauorem facti occupauit nonnulla bona, vnde Monaſterium ex vltimo teſtamento hæres, habuit recurſum ad Signaturam Sanctiſſimi, & inſtetit, vt hęc cauſa alicui ex Auditoribus committeretur, quo obtento Agentes pro Societate poſt aliquot dies porrexerunt querelam coram Gubernatore Vrbis contra Notarium, Leliam Legatariam, & teſtes ſuper falſitate vltimi teſtamenti, ex quibus nonnulli fuerunt etiam carcerati, quod dedit cauſam, vt adita deinde Signatura Iuſtitię, reſcripſerit, carceratos excarcerari, & conſtito, quod cauſa ciuilis præiudicet criminali, Rotam inhibere Iudici Criminali, vnde ad formam commiſſionis diſputato dubio, An cauſa ciuilis ſit præiudicialis criminali, Domini affirmatiue reſponderunt. Quia cùm Agentes pro eadem Societate in Signatura Sanctiſſimi à principio ciuiliter egerint, conſentiendo, quod hæc cauſa in hoc Tribunali com-
1 mitteretur, non poſſunt hodie criminaliter agere, & ſic de
cauſa ciuili tanquam prius intentata cognoſci debet, *l. 1. quando ciuil. act. præiud. criminal. l. interdum in princ. ff. de public. iudic.* Cyn. *in l. vnic. num. 5. verſ. ſed breuiter dicendum eſt, C. quando ciuil. act. criminal. præiud.* Specul. *in tit. de act. ſeu petit. §. ſequitur num. 15.* Grat. *diſcept. for. cap. 394. num. 23.* Honded. *conſ. 109. num. 60. lib. 1.* Surd. *conſ. 139. num. 1.* Caualer. *deciſ. 443.* Coccin. *deciſ. 123. nu. 7. Rot. in Rom. Aſſictus 7. Nouembris 1617. coram bon. mem. Perouano*, euentus
2 enim cauſæ ciuilis primo intentatæ fortaſſe dabit principium,
vel finem cauſæ criminali vltimo loco deductæ, *cap. ſi fortè de elect. in 6.* Anchar. *conſ. 61.* Surd. *d. conſ. 139. num. 1.* &
id ſuadet etiam ratio euitandæ contrarietatis: quia ſi vtra-
que eodem tempore cognoſceretur, ſequi poſſent contrariæ
3 ſententiæ à diuerſis Iudicibus contra ea, quæ notat Innoc.
in cap. cum contingat de offic. delegat. Anchar. *conſ. 62. num. 3.*
verſ. item ratione, & ideò cauſa ciuilis, & criminalis non
4 poſſunt cognoſci vnico contextu, quando oriuntur ex eo-
dem facto, *l. a. §. ex hoc edicto*, & ibi notat. Bart. *in princip.*
& nu. 1. verſ. Videro, ff. de vi bon. rapt. l. vnic. vbi Azor. *nu. 3.*
C. quando ciuil. act. crimin. præced. Borſ. *in prax. tit. de pluri-*
bus violentijs, & num. 115. Clar. *in prax. crimin. §. fin. qu. 2.*
verſ. vlterius quæro, & in hac materia præiudicialitatis, tunc
5 ciuilis dicitur, ac præiudicialis criminali, quando ſenten-
tia lata in ciuili pareret exceptionem in criminali, quæ re-
6 gula impedit cumulationem fieri, Salic. *in l. vnica num. 10.*
C. quando act. Dyn. *in cap. nullus pluribus de reg. iur.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 394. num. 27.* Farinacc. *in prax. quæſt. 100. num. 79.* Natt. *conſ. 138. num. 2. lib. 1.* Honded. *conſil. 108. num. 61. eod. lib. 1.* Caual. *deciſ. 475. num. 3. Rom. Pecuniaria 28. Iunij 1604. coram bon. memor. Cardin. Mellino, & in Rom. Deciſ. Recent. Part. IX. Tomo I.* *Romana nullius obligationis 31. Ianuarij 1625. coram bon. mem. Merlino.*

Non obſtat, quod prætendatur prius fuiſſe intentatam
cauſam criminalem ob accuſationem, & querelam, & ſic 7
iudicium criminale eſſe prius terminandum.

Quia quicquid ſit, An talis querela fuerit data ante com-
miſſionem huius cauſæ in hoc Tribunali, certum tamen eſt,
iſtam querelam, ſiue accuſationem † non fuiſſe ſufficientem 8
ad inducendam litis pendentiam, quia neceſſaria etiam erat
tranſmiſſio citationis, & monitorij ad effectum, vt † poſ- 9
ſet dici prius cœpta cauſa criminalis, Bald. *in l. 1. nu. 3. verſ.*
ſecundo quæro, C. quando libell. princip. Farinacc. *in prax.*
quæſt. 7. num. 57. & 60. Rota *deciſ. 685. num. 5. & ſeqq. part. 2.*
recent. & deciſ. 280. num. 4. coram Burat. & in hoc caſu ad
effectum, vt poſſit † Iudici criminali inhiberi, ſufficit, 10
quod appareat cauſam ciuilem eſſe criminali præiudicialem
ſtante clauſula *conſtito*, † inducente formam, quæ omninò 11
debet ſeruari, & eſt ſolùm conſideranda præiudicialitas, vt
inquit Coccin. *in d. dec. 123. n. 4. 21. & 31. & deciſ. 443. n. 6.*
coram Card. Caualerio.

Non obſtat, quod contra Monaſterium non agatur cri-
minaliter, ſed tantùm contra Leliam, ne dum ob falſitatem
ſecundi teſtamenti, ſed etiam ob expilatam hæreditatem, &
per conſequens, cum cauſa Leliæ ſit tantum criminalis, nec 12
tangit ciuilem, indeque ſequatur cauſam eſſe diuerſam, &
per conſequens eamdem ciuilem non eſſe præiudicialem
criminali.

Quia negari non poteſt, quin in commiſſione ciuili nomi-
netur etiam Lelia, nec in ea legitur talis diuiſio, & ſeparatio
inter hæredes, & legatariam, ſed † ambæ principaliter no- 13
minantur, & ideò dum non eſt diuerſa cauſa, vnico contextu
non poteſt cognoſci cauſa ciuilis, & criminalis, Bald. *in l. ſi*
maritus la prima, num. 1. in fin. verſ. ſecundo quia, C. de do-
nat. inter vir. & vxor. Franc. Marc. *deciſ. 496. num. 3. verſ.*
Baldus vero, part. 1. Coccin. *d. deciſ. 123. n. 32.* Reſpectu ve-
rò prętenſę expilationis hæreditatis, nec etiam contra Leliam
poteſt criminaliter agi, quia ſi per ſententiam ciuilem appa- 14
rebit de validitate vltimi teſtamenti, per conſequens Societas
non erit hæres, nec poterit obijcere de expilata hęreditate,
l. rei hæreditarias, & tot. tit. ff. & C. de crim. expilat. hære-
dit. Farinac. *de furt. quæſt. 174. num. 120.* & in hoc caſu ceſſat
præſumptio expilationis, dum legataria habebat facultatem 15
accipiendi legatum non de mano hæredis, ſed ex propria au-
ctoritate, & in materia criminali crimen non præſumptio-
nibus, ſed euidentiſſimis probationibus eſt iuſtificandum, 16
nec ex præſumptionibus quis damnari poteſt, Fulgoſ. *conſ.*
174. in princ. Dec. *conſ. 175. per tot.* maximè *nu. 5. in fin. & 6.*
Veronen. *conſ. crimin. 21.* Soccin. iun. *conſ. 39. nu. 44.* Hon-
ded. *conſil. 109. n. 62. lib. 1.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſtea Epiſcopo Terracineñ.

Romana Nullitatis Deliberationis.

Mercurij 27. Aprilis 1644.

ARGVMENTVM.

Appellatio, ne remaneat deſerta, & præſertim, quando ſumus in Curia, & quando à Iudice datus fuit terminus Iuris, quid ſit faciendum, ſi commiſſio intra talem terminum non fuit ſignata, & ex quibus dicatur conſtare, quod appellans fecerit ſuas diligentias. Deliberatio quando dicatur nulla.

SVMMARIVM.

1 *Sententia non tranſit in iudicatum ſi appellatio fuerit interpoſita intra legitimum tempus.*

Appellatio, quando interpoſita dicatur, intra legitimum tempus, num. 1.

2 *Iudex, quando in admiſſione appellationis, dedit terminum iuris, tunc de ſtylo Curiæ datur terminus 10. dierum ad committendam cauſam.*

3 *Iudex dans apoſtolos reuerentiales intra quale tempus ſit committenda cauſa.*

4 *Cauſa tranſit in iudicatum, ſi appellatio remaneat deſerta.*

5 *Cauſa ne remaneat deſerta ex quo appellatio non fuit*

proſecuta, qualiter ſit probanda diligentia facta.

6 *in Appellationibus à ſententijs latis in Curia requiritur maior diligentiam in proſequendo.*

7 *Quam in alijs latis extra Curiam, nam tunc ſufficit appellanto intra tempus præfixum arripere iter Romanum.*

8 *Appellatio, vt proſequatur à ſententia lata in Curia, non ſufficit, vt intra tempus præfixum iter arripiatur ad Cancellariam, & quid ſit neceſſarium.*

9 *Appellationis commiſſio, quando intra legitima tempora non fuit per Regentem Cancellariæ ſignata, quid ſit docendum.*

10 *Appellans, vt dicatur feciſſe debitas diligentias, quoad ſignandam commiſſionem appellationis, debet id doceri.*

11 *Sententia notoria iniuſtitia eſt concludenter probanda, ad hoc, vt releuet.*

12 *Deliberatio, quando dicatur nulliter, & indebitè facta.*

13 *Deliberatio facta contra ſeruatam formam reſcripti, dicitur notoriè nulla.*

14 *de Iure tertij regulariter dari non poteſt.*

15 *de Iure tertij tunc dari poteſt, quando ipſo iure eſt excluſiuum Iuris agentis.*

Quia tunc non eſt dare de Iure tertij, ſed de non iure agentis.

16 *Appellatio ſufficit, quod ſit interpoſita à die habita notitia.*

17 *de Monaſterij præiudicio, quando agitur, tunc citatio exequenda eſt capitulariter, & non ſufficit ſimplex citatio.*

18 *Vniuerſitas ſi ſit citanda collegialiter, dum non vult ſe congregari, quid ſit faciendum.*

19 *Deliberatio ex quo probetur exceſſiua.*

20 *Poſſidens domum, præſumitur percepiſſe penſiones, toto tempore ſuæ poſſeſſionis, niſi doceat ab alio fuiſſe perceptas.*

21 *Deliberatio facta in ſpretum inhibitionis eſt inualida.*

22 *Deliberatio, quando dicatur nulla, & attentata.*

23 *Subhaſtatio non poteſt iuſtificari ex nouiter deductis.*

26 *Emphyteuticæ bona, quamuis ſint prohibita alienari, remanet ſemper ius hypotecandi, ſeu commoditas percipiendi fructus.*

27 *Inhibitio, quando eſt dubia tunc facilè poteſt adiri Signatura pro declaratione.*

28 *Creditor poſſidens in vim Saluiani non ſibi poſſidet, ſed debitori.*

29 *de Re iudicata, quando facilius dicatur conſtare, & num. 30.*

DECISIO CCLXXV.

SVb die 6. Iunij 1642. Rota coram me cenſuit, ſententiam A. C. declarantem nulla, & inualidam deliberationem domunculatum, de quibus agitur ad inſtantiam Catherinæ Caſtrucciæ deliberatarum Auguſtino Albertino, non tranſiuiſſe in iudicatum, ex duobus fundamentis. Primò ob interpoſitam intra legitimum tempus appellationem, cum
1 ſententia lata fuerit die 13. Martij 1641. & appellatio † die 22. eiuſdem interpoſita, ſicque intra decem dies à iure conceſsos ad appellandum, *cap. quo ad conſultationum, de ſent. & re iud. cap. Romana §. ſi vero, & cap. non ſolum de appell. in 6. Auth. hodie C. eodem.* Secundò ob notoriam illius iniuſtitiam in deciſione probatam. Cauſa repropoſita ſuper eiſdem per tres vices ſupradicta die pro reuocatione deciſionis fuit reſolutum, & dictum, conſtare de re iudicata.

Quia etiam ſi interpoſita fuerit appellatio intra legitima tempora, nihilominus cùm Iudex in admiſſione appellationis dederit terminum iuris, & ſub die 30. Aprilis, reuerен-
2 tiales, in quorum † formula de ſtylo continetur dilatio decem dierum ad cauſam committendam, dum commiſſio fuit ſolùm exhibita ſub die 5. Iulij, & ſic extra terminum di-
3 ctorum decem dierum, † qui datis reuerentialibus, cenſetur à Iudice datus in curia, vt notat Lancellott. *de attent. cap. 12. in præfat. n. 59. cum pluribus ſequentibus, iuxta dec. Caſsad. 4. de appell.* & firmauit Rota coram bon. mem. Buratto *deciſ. 171. n. 4.* appellatio fuit deſerta, & ſtante ſimili deſertione
4 clarum † eſt, ſententiam feciſſe tranſitum in iudicatum. Nec talis deſertio euitari poteſt ex eo, quod tranſmiſſa fuerit commiſſio ſignanda, & facta fuerit diligentia pro ea obtinenda. Primò, quia commiſſio pro Signatura gratiæ non fuit ad effectum obtinendi commiſſionem appellationis (pro qua adeundus erat Eminentiſſimus Signaturæ Iuſtitiæ Præfectus abſque aliqua Partis citatione, cùm eſſet commiſſio appellationis in forma,) ſed ne fieret extractus, & firmus remaneret Notarius, ideò tanquam concernens diuerſum articulum, & intereſſe, ſuffragari non poteſt ad probandum diligentias in committenda cauſa appellationis. Secundò, quia Catherina, recurſu habito ad Sanctiſſimum de menſe Aprilis, reiectaque commiſſione propter præiudicium Notarij, præſentauit commiſſionem Signaturæ Iuſtitiæ, ſolùm ſub die 5. Iulij, expeditam vt dicitur, *ſotto la banca*, poſt ſeruatos terminos ad docendum de appellatione, & poſt relaxationem mandati pro expenſis, & propterea Dominis, diligentia Catherinæ non viſa fuit ſufficiens ad impediendam rem iudicatam; debeat enim adire Eminentiſſimum Signaturæ Iuſtitiæ Præfectum, vel D. Regentem Cancellariæ, † vel ſaltem Re- 5
uiſorem, eique commiſſionem præſentare, & obtinere de more fidem; iuxta opinionem Rotæ coram Caputaq. *deciſ. 32. num. 3. par. 1. & in Peruſina de Vbaldis coram Cardinali Hieronymo Pamphilio, impreſſa* per Marcheſan. *de commiſſ. par. 2. fol. 13. in Forol. de Torellis coram Cardinali Marquemontio impreſſa vbi ſupra fol. 79. quas ſecuta fuit Rota in Vicen. Capella Vener. 2. Maij 1636. coram Eminentiſſ. D. Cardin. Macchiauello, quæ eſt deciſ. 590. par. 5. recent. à num. 1. vſque ad n. 6.* Cùm in appellationibus, † à ſententijs latis in 6
Curia requiratur maior diligentia in proſequendo, Rota *deciſ. 25. de appell. in nouis*, & coram bon mem. Buratto *dicta deciſ. 171. num. 6.* quam in alijs latis extra Curiam, ibidem enim ſufficit Appellanti intra tempus datum iter arripere, 7
cap. cum cauſa, de re iud. Specul. *in tit. de appell. §. nunc breuiter, verſ. item quid ſi pars*, in Curia autem ex ſupradictis non ſufficit, quod appellant † iter arripiat verſus Cancella- 8
riam, ſed opus eſt, quod accedat ad V. Cancellarium, ſeu Regentem Cancellariæ, ſi poterit, alioquin de hoc proteſtetur, & præſentet commiſſionem ſignandam, recipiatque ſuper hoc publicum inſtrumentum, ſeu fidem præſentatæ in calce com- 9
miſſionis, prout in praxi ſeruandum eſſe, teſtatur Lancellot. *de attent. par. 2. cap. 12. in præfatione n. 65. & 71.* quem refert, & ſequitur Scacc. *de appellat. lib. 3. cap. 2. quæſt. 14. nu. 36.* & Rota coram Caſſad. *dicta deciſ. 4. de appell. nu. 2.* dicit, quod appellans debet adire V. Cancellarium, aut Locumtenentem, vel eum, qui pro tempore ad Signaturam commiſſionum eſt Præfectus, † & ſi erit impeditus, proteſtari; alias Appellans 10
non dicitur feciſſe debitas diligentias. Ita quod cùm in facto huiuſmodi diligentiæ non probentur, concluſiones, & iura in deciſione allegata in ſe veriſſima, non applicantur.

Minus cenſuerunt DD. impediri poſſe tranſitum in iudicatum ſententiæ ex capite notoriæ iniuſtitiæ, quia † huiuſ- 11
modi notoria iniuſtitia non probatur concludenter à Catherina, quinimò ſententia A.C. videtur valida, & iuſta, eo ipſo, quod reuocauit ſententiam iniuſtam, & reſtituit in integrum Patres Sanctorum Apoſtolorum, Iſabellam de Remedijs, alioſque creditores Andreæ aduerſus deliberationem, nulli- 12
ter, & indebitè conſumptam à dicta Catherina Caſtruccia, & Auguſtino filio.

Nullitas ſupradictæ deliberationis reſultat ex eo, quod reſcriptum Sanctiſſimi obtentum à Patribus, & Iſabella iuſtiſſimum, dum conſulebat vtrique parti, quia in eo mandabatur A.C. vt deueniret ad ſubhaſtationem, & deliberationem bonorum dicti Andreæ per ipſos Catherinam, & Auguſtinum detentorum, illis ab eorum poſſeſſione non amotis, ad effectum in primis ſatisfaciendi eiſdem de eorum creditis, & de reſiduo pretij alijs creditoribus, habebat in ventre plures clauſulas, *Conſtito*, quod intra decennium non poſſit ſatisfieri. Quatenus ſententia ſuper immiſſione contra Moniales S. Ambroſij, in iudicio Saluiani lata tranſiuiſſet in iudicatum; Et vlterius, quod Monialibus præfigeretur terminus ad probandum, & reluendum, quo elapſo, & nihil quod releuet deducto, reluitioneque non facta, procederetur ad ſubhaſtationem domuncularum, & tamen ad deliberationem fuit deuentum, non docto de impoſſibilitate ſatisfactionis intra decennium, nec præfixo termino, minuſque probato, dictam ſententiam tranſiuiſſe in iudicatum, & propterea, deliberatio, tanquam facta, non ſeruata forma, & quod plus eſt 13
contra formam ipſam reſcripti, fuit notoriè nulla, Abbas *in cap. cum dilecta, n. 4. de reſcriptis*, allegatus à Rota coram bo. mem. Buratto, *deciſ. 854. nu. 2.*

Nec ſubſiſtit, prout fuit dictum in deciſione, quæ reui-

de-

Digitized by Google

dettr, quod Patres, & Iſabella, nullum ius habentes à Mo-
nialibus, non poſſint dare de iure tertij quodque ſententia
verè tranſiuerit in iudicatum, cum Moniales in tempore
non appellauerint; dum non controuertitur, quod ſententia
fuerit lata die 24. Auguſti 1632. appellatio verò fuerit inter-
poſita die 6. Septembris ſequentis, & ſic poſt lapſum decem
14 dierum ad appellandum, quia concluſio, † quod de iure
tertij regulariter dari non poteſt, principaliter limitatur, non
procedere, quando dictum ius tertij eſt ipſo iure excluſiuum
iuris Agentis, vt firmauit Rota coram ſan. mem. Greg. XV.
deciſ. 425. *num.* 3. *ex ibi allegatis*, Crauet. *conſ.* 191. *num.* 3.
Surd. *conſ.* 415. *num.* 16. *&* 17. Theſaur. *deciſ.* 4. *num.* 1. Et
15 ratio eſt, quia tunc non eſt proprium dare de iure tertij, ſed
de non iure Agentis, quod ſemper licitum eſt. Quo verò
ad ſententiam, citatio executa contra Abbatiſſam ſimplici-
ter, non autem contra Moniales capitulariter congregatas,
16 non operatur, quin ſufficiat appellatio interpoſita † à die
habitæ notitiæ, quia cùm ageretur de pręiudicio Monaſterij,
erat exequenda contra Moniales capitulariter congregatas,
requirendo Abbatiſſam, vt eas congregaret, ad tradita per
Gloſſ. *in cap. ſi Capitulo, in ver. factum, de conceſſ. præbendæ
in* 6. Alexand. *conſ.* 219. *num.* 2. *&* 11. *lib.* 6. Rota coram
Manr. *dec.* 309. *n.* 4. coram Seraph. *deciſ.* 1116. *nu.* 1. & coram
ſanct. mem. Greg. XV. *dec.* 584. *num.* 2. & ibi Addentes *nu.* 6.
17 vbi quod, † ſi vniuerſitas nolet congregari, fieri debet in-
18 ſtantia apud eum, qui habet facultatem congregandi, † &
tunc ſi non congregetur valet citatio, etiam non collegiali-
ter facta, vt dixit *Rota in Terdunen. bonorum* 15. *Decembris*
1614. *coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo*.

Vlterius talis deliberatio probatur exceſſiua, cùm ſubha-
19 ſtatio fuerit facta pro integra dote Catherinæ † ſcutorum
1100. non habita ratione quantitatis pecuniarum per eam
receptæ; minuſque ad quam ſummam aſcenderent penſio-
nes decurſæ ab anno 1632. de quo tempore fuit immiſſa in
Saluiano vſque ad annum 1637. quo ſecuta fuit deliberatio,
20 quas penſiones percepiſſe pręſumitur toto hoc tempore, cum
domunculæ, de quibus agitur, fuerint locatæ, & non
doceat, ab alio fuiſſe perceptas, iuxta opinionem, quam
perpetuo ſecuta fuit *Rota in Compoſtellana fructuum* 6. *Mar-
tij* 1590. *coram Platto*, *in Panormitana Archidiaconatus* 22.
Maij 1592. *coram Penia*, *& ita paſſim*.

21 Demum, quia facta † fuit in ſpretum inhibitionis ob-
tentæ à Patribus vigore alterius commiſſionis, in qua, vt
fuit dictum ſupra, Sanctiſſimus reſcripſerat A. C. vt procede-
ret ad ſubhaſtationem, & liberationem bonorum hæredita-
riorum Andreæ, non amotis à poſſeſſione Catherina, &
22 Auguſtino, † ad effectum in primis ſatisfaciendi eis de eo-
rum creditis, & de reſiduo pretij alijs creditoribus, & ſic
nulliter, & attentatæ, *cap. non ſolùm*, *& cap. Romana*, *de
appell. in* 6. Et quamuis in deciſione fuerit dictum, ſupradi-
ctos creditores ſuper dictis domunculis, nullum potuiſſe
23 prætendere intereſſe, cùm non eſſent illis obligatæ, tanquam
emphyteoticæ Dominorum de Natis, cùm expreſſa prohi-
tione illas alienandi, obligandi, vel hypothecandi ſine conſen-
ſu ipſorum; de quo non docuerunt Patres, & Iſabella, atta-
24 men quidquid ſit an conſtet de emphyteuſi † concludenter
prout requiritur, viſum fuit ceſſare difficultatem ex duobus.
25 Quia nempè iura ad hoc probandum fuerunt † producta
poſt ſubhaſtationem, quæ non poteſt iuſtificari ex nouiter de-
ductis, vt dixit *Rota in Romana Vinea* 10. *Martij* 1623. *coram
bon. mem. Remboldo*, *impreſſa* per Cin. poſt addit. *ad tract. de
conſ. deciſ.* 111. *num.* 7. *alias deciſ.* 434. *ſecundum modernam
impreſſionem*. Et quia cùm in bonis emphyteoticis, non ob-
26 ſtante ampliſſima prohibitione alienandi, † & hypothecan-
di, remaneat ſemper hypothecabile ius, ſeu commoditas
percipiendi fructus, iuxta doctrinam Bart. *in l. Codicillis*, §.
inſtituto num. 4. *ff. de legatis ſecundo*, quem ſequitur Molin.
de Hiſpan. primogen. lib. 1. *cap.* 2. *num.* 10. *&* 11. vbi alios alle-
gat, *& num.* 12. pluribus relatis ita cenſuit *Rota in Romana
Saluiani* 27. *Aprilis* 1643. *coram R. P. D. Cerro*, deinde
approbata *in Romana vinea* 4. *Maij eiuſdem anni coram R. P.
D. Peutingero*; in quibus deciſionibus fuit reſolutum, hoc
ius venire in generali obligatione, non obſtante ampliſſima
prohibitione. Hoc poſito, conſtat de ſufficienti intereſſe,
ratione cuius ſuſtineri poterat inhibitio; Vltra quod, ſi du-
27 bitabatur de † comprehenſione in commiſſione, & inhi-
bitione propter facilem aditum ad Signaturam, illa debebat
adiri pro declaratione, & interim timeri inhibitio, vt in iſtis
terminis paſſim firmauit Rota, & non de facto ſperni, prout
factum fuit, commiſſio, & inhibitio.

Minus ſubſiſtit, quod iſtæ domunculæ non eſſent in hære-
ditate Andreæ, vti illæ, quæ per ſubhaſtationem, & deli-
berationem, iam antea viuente Andrea fuerant à dictis Mo-
nialibus S. Ambroſij creditricibus ablatæ, quia de tempore,
quo dicta commiſſio ſignata fuit dictas domunculas detine-
bat Catherina immiſſa in Saluiano in poſſeſſionem contra
dictas Moniales pro credito anteriori ſuæ dotis contra An-
dream maritum; ſi fuiſſent bona Monialium, non autem An-
dreæ debitoris, non potuiſſet Catherina ſubhaſtare, & ſibi
deliberari facere; Stante autem auocatione à Monialibus,
domunculæ in priorem cauſam pignoris rediuiſſe dicuntur;
& ſic cum tunc temporis poſſiderentur à Catherina vigore
Saluiani, certum eſt, quod poſſidebantur vti hæreditariæ An-
dreæ debitoris, † & creditor immiſſus in Saluiano, non poſ- 28
ſidet ſibi, ſed debitori, vt latè comprobant Surd. *conſ.* 481.
n. 14. Natta *conſ.* 535. *n.* 5. *& ſeqq.* & notant omnes *in l. cum
notiſſimi, in princ. C. de præſcript.* 30. *annorum*.

Ex prędictis itaque cùm appareat de nullitate deliberatio-
nis, de iuſtitia ſententiæ A. C. per quam dicta deliberatio fuit
declarata nulla, & quod cauſa appellationis non fuerit com-
miſſa intra debitum tempus, DD. reuocando ſupradictam
deciſionem, cenſuerunt, † conſtare de re iudicata, eoque fa- 29
cilius in hunc ſenſum inclinarunt, cùm hæc res iudicata non
deducatur ad effectum priuandi Catherinam, & Auguſtinum
iure ſuo anteriori, ſed ad effectum, vt domunculæ iterùm po-
nantur ſubhaſta, † non amotis ab eorum poſſeſſione dictis 30
Catherina, & Auguſtino, eiſque in primis, & ante omnia
ex pretio ſatisfactis, & vt reſiduo pretij, ſi ſuperèrit, ſatis-
fiat alijs creditoribus, iuxta formam commiſſionis, alias per
Sanctiſſimum ſignatæ ad inſtantiam dictorum Patrum San-
ctorum Apoſtolorum, Iſabellæ de Remedijs, & aliorum
creditorum præfati Andreæ iam defuncti.

*Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa coram eodem Re-
uerendiſſ. Terracinen. ſub die 6. Iunij 1642. erit infra in Ap-
pendice*.

R. P. D. B I C H I O.

Cæſarauguſtana Beneficij de Linates.

Mercurij 27. Aprilis 1644.

A R G V M E N T V M.

Abſolutio ab excommunicatione, incurſa ob re-
curſum ad Iudices ſæculares, obtenta cum clau-
ſula, *conſtito de præmiſſis*, vt intret, & ea ob-
tineatur quid veniat probandum. Scientia pro-
batur ex vehementibus coniecturis etiam ſi aga-
tur de magno præiudicio.

S V M M A R I V M.

1 *Clauſula*, conſtito de pręmiſſis, *quid importet*.
3 *Iura producens, præſumitur habere mandatum à
principali*.
3 *Mandati plena probatio requiritur ad effectum præ-
iudicij*.
4 *Ratificatio retrotrahitur, ac æquiparatur mandato, etiam
in requirentibus ſpeciale mandatum*.
5 *Ratificare videtur, qui ſcripturam retinet*.
6 *Scientia probatur ex vehementibus præſumptionibus,
etiam vbi agitur de graui præiudicio*.
7 *Quidquid eſſet dicendum, ſi dictæ præſumptiones non eſ-
ſent vehementes*.
8 *Procurator recurrens ad Iudices Laicos, ſi principalis id
ſciuit, & non renunciauit, dicitur non renunciando
ſtatim, ac ſciuit, ratificaſſe*.
9 *Apellatione geſtorum coram Iudice ſæculari, veniunt
etiam recurſus*.
10 *Diſpoſitio generalis, quæ in vno actu tantùm poteſt veri-
ficari, habetur pro ſpeciali, & indiuidua, ſi ad vnum
tantum actum poteſt referri*.
*in Actu vnico, quando diſpoſitio ſolùm poteſt verifi-
cari, tunc diſpoſitio generalis habetur pro ſpeciali*,
num. 10.
11 *Quod procedit etiamſi agatur de incurrenda pœna*.
12 *Ratificatio referenda eſt, ad ea, quæ iuſta ſunt, &
licita*.
*Clericus ratificans geſta pro eo coram Iudice ſæculari, quæ
cenſeatur ratificaſſe*, *num.* 12.

13 *Mandatum non cenſetur datum ad illicita.*
14 *Iudex ſæcularis eſt incompetens in materia Eccleſia-ſtica.*
15 *Ratificatio nihil operatur, dum non adeſt, quid ratificetur.*
16 *Proceſſum penes ſe retinens, cenſetur illum ratificare, dum illi non renunciat.*

DECISIO CCLXXVI.

CEnſuerunt Domini non ſuffragari Io: Gargallo Breue
abſolutionis in forma commiſſaria obtentum, quia
Papa commiſit abſolutionem præuia narratiua partis, &
1 cum clauſula *conſtito* † *de præmiſſis*, quæ antequam puri-
ficetur, per iuſtificationem narratorum, ſuſpendit iuriſdi-
ctionem, Socc. *conſ.99. num.10. lib.3.* Put. *dec.275. lib.2. in
corr*, Rota *deciſ.725. num.10. part.1. recent.*

At non fuit iuſtificatum, quod Ioannes vſus non fuerit
recurſibus eius nomine habitis ad Iudices laicos; prout Papæ
narrauerat, quinimò conſtat de contrario, non ex eo ſo-
lùm, quod nomine Ioannis fuerint coram Ordinario Teru-
lenſi productæ Firmæ, quas vocant Regias, quia ſola præ-
2 ſumptio † exinde reſultans, quod producens habuerit man-
datum à principali cuius intererat, procedit ad effectum de-
negandi eidem principali audientiam, non autem ad effe-
3 ctum incurſus cenſurarum, cùm tunc requiratur † plena
probatio mandati, vt declarauit Rota coram ſan. me. Greg.
XV. *deciſ.96. num.2. & 3.* coram bon. mem. Caualer. *deciſ.
529. num.2. & in recent. dec.534. n.8. deciſ.602. nu.3. part.1,
deciſ.751. num.3. part,2.*

Sed ſimul quia Ioannes productionem factam à procura-
4 tore ratificauit, & ratificatio † retrotrahitur, ac æquipara-
tur mandato, etiam in requirentibus ſpeciale mandatum
Dec. *in l. ſemper qui non prohibet ff. regul. iur.* Cagnol. *ibid.
num.15.* Surd. *dec.159. num.11. & ſeqq.* Rota *deciſ. 275. nu.4.
part.1, recent.* etiam in delictis Natta. *conſ.142. num.4.* Hon-
ded. *conſ.39. ſub num.4. lib.1.* Farinac. *conſ. 4. num. 4.* Giurb.
conſil.91. num.14. cum alijs allegatis per adden. ad Burat. *de-
ciſ.301, num, 20.*

Eaque probatur, tum quia Ioannes proceſſum in quo fir-
mæ Regiæ eius nomine exhibitæ Ordinario Terrulenſi in-
ſertæ, ac regiſtratæ fuerant, retinuit penes ſe, & in gradu
5 appellationis produxit, nam ratificare videtur, qui ſcripturam
retinet, vt latè per Gabr. *de præſumpt. concluſ.2.* Rota coram
ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.331. n.9.* & qui producit Felin.
in cap. cum venerabilis num.22. de except. Franc. Ant. Coſt.
conſ.32. num.34. Mohed, *deciſ.1. de procur.* Rota *deciſ.614.
num.3. part.1. recentior.* & in puncto *in Valentina penſio-
nis 31. Ianuary 1600. impreſſ.* apud Marcheſan. *de commiſſ.
par.1. fol.1130. num.2.* coram bon. mem. Litta; Iuncto ma-
ximè quod licet habuerit ſcientiam recurſuum, & dictæ exhi-
bitionis firmæ Regiæ, vt conſtant ex vehementibus coniectu-
6 ris, quæ † ad ſcientiam probandam ſunt ſatis, etiam vbi agi-
tur de re grauis præiudicij, quidquid dicendum † eſſet niſi eſ-
7 ſent vehementes, vt declarando deciſiones contrarias dixit
in terminis recurſuum Rot. *in Oſcen. Archidiaconatus 10. Iu-
nij 1602. coram bo. me. Card. Lancellotto ſenioris impreſſ.* apud
Marcheſ. *de commiſſ. part.2. fol.479. n.6.* non tamen renun-
8 ciauit, & non renunciando ſtatim, ac ſciuit dicitur ratificaſſe,
Caputaq. *deciſ.53. num.1. & 6. deciſ.58. part.1.* ſanct. mem.
Gregor. XV. *deciſ.525. num.10.* & in ſpecie Rota *deciſ.446.
num.8.* coram bon. me. Buratto, *& in Hiſpalen. attentatorum
27. February 1617. coram Eminentiſſ. D. Card. Io. Baptiſta
Pamphilio,* relat. ab adden. ad Gregor. XV. *dec.336. num.15.*

Tùm clarius ex ſubſequenti mandato in perſonam eiuſ-
dem procuratoris, qui nomine Ioannis firmas Regias pro-
duxerat cum expreſſa ratificatione omnium ab eo geſtorum
coram quocunque Iudice tam Eccleſiaſtico, quàm ſæculari,
9 quia † appellatione geſtorum coram Iudice ſæculari ve-
niunt recurſus, in puncto Buratt. *deciſ.536. ſub num.3. verſ.
& ex mandato*; eo maximè quia non docetur coram Iudice
10 ſæculari aliquid aliud nomine Ioannis actum fuiſſe, † & ge-
neralis ratificatio, ſeu diſpoſitio quæ in vno tantùm verifica-
ri poteſt, habetur pro ſpeciali, & indiuidua, *l.2. ff. de lib. &
poſth.* Curt. ſen. *conſ.49. nu.29.* Surd. *conſ.267. num.28. & 29.*
11 vbi quod hoc procedit etiam † in pœnalibus, & quando
agitur de incurrenda pœna, Tiraquell. *de leg. connub. gloſ.7.
num.138.* facit Rota *deciſ.41, ſub num.2. impreſſ. poſt conſil.
Farinac. lib.2.*

Non obſtat, quod ratificatio geſtorum coram Iudice ſæcu-
12 lari intelligenda † ſit de geſtis licitis, hoc eſt in caſibus in
quibus Clericus de iure adire poteſt Iudicem ſæcularem, vt
in ipſiſſimis terminis fuit deciſum in *Cæſaraguſtana diſtri-
butionum 7. Nouembris 1636. & 20. May 1639. coram bon.
mem. Coccino, & prius deciſ.602. ſub num.4. part.1. recent.*
ea ſolidiſſima ratione, † quia non cenſetur datum manda- 13
tum ad illicita, *l. ſi procurator, ff. condit. indeb.* Iacob. Gall.
conſ.81. nu.23. Giurb. *conſ.91. num.17.* Rota *deciſ.29. ſub n.2.
poſt conſ. Farinac.*

Quia in dictis deciſionibus mandatum loquebatur expreſ-
sè de actibus coram Iudice competente, vndè non mirum
† ſi porrigebatur ſolùm ad caſus in quibus Iudex ſæcularis 14
competens erat qualis non eſt in cauſis Eccleſiaſticis, *cap.1.
cum ſeqq. de foro compet.* Sed in caſu noſtro in ratificatione ge-
ſtorum, nulla fit mentio Iudicis competentis, † & generalis 15
illa ratificatio geſtorum coram Iudice ſæculari, refertur ad
præcedentem recurſum; cùm non conſtet de aliquo alio ge-
ſto coram Iudice ſæculari, † & ratificans haberet ſcientiam 16
recurſus, eumque penes ſe in proceſſu inſertum retinuiſſet,
nec vnquam illi renunciauerit, immò poſteà in gradu appel-
lationis vnà cum proceſſu produxerit.

Et ita deciſum vtraque, &c.

*Supra in hac cauſa duæ habentur deciſiones coram eodem
bon. mem. Bichio emanatas, nempè ſub diebus 23. Iunij 1643. &
4. Decemb. eiuſdem anni 1643. ſunt in hac part.9. recent. de-
ciſiones 213. & 234.*

R. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Decano,

Romana Legati,

Lunæ 2. Maij 1644.

ARGVMENTVM.

Quaſi poſſeſſio in incorporalibus ſi acquiritur ex
vnico, & ſimplici actu, multò magis id eſt dicen-
dum, quando actus ſunt plures, & conſiderabi-
les; ſolutiones conſtituunt quem in quaſi poſſeſ-
ſione exigendi, & quid ad hoc ſufficiat.

SVMMARIVM.

1 *Quaſi poſſeſſio in incorporalibus acquiritur per vnicum, & ſimplicem actum.*
2 *Solutio facta de ordine alicuius, contra ipſum non poteſt acquiri quaſi poſſeſſio, & quando id procedat.*
3 *in Iudicio manutentionis cum agatur de probando facto, ipſum tantum factum attenditur.*
4 *in Manutentione ſola detentio conſideratur, & ſic in incorporalibus ſimplex actus attenditur.*
5 *Quod multo magis eſt dicendum, quando actus eſſent plures, & conſiderabiles.*
6 *Quod procedit etiam ſi ageretur contra Eccleſiam.*
7 *Solutiones facta ab eo, de cuius mandato non conſtat, concurrentibus adminiculis conſtituunt recipientem in quaſi poſſeſſione exigendi,*
8 *Solutiones facta per Oeconomum ſequeſtratarium, vel depoſitarium, non conſtituunt exigentem in quaſi poſſeſſione exigendi.*
9 *Eccleſia adminiſtrationem habens, ſoluens pro ea, poteſt conſtituere exigentem in quaſi poſſeſſione exigendi.*
10 *Quaſi poſſeſſio exigendi, quando eſt ob cauſam temporalem, tunc ea deficiente, corruit quaſi poſſeſſio.*
11 *Legatum, quando dicatur aſſignatum in ſolutum.*
12 *Donatio inſolutum facit emptionem, & venditionem, & in recipientem transfert dominium.*
13 *Clauſula,* in perpetuum, *importat totalem dominij translationem,*
14 *Verba ſubſequentia declarant præcedentia,*
15 *Solutio, quando fuit canonizata per ſententiam, tunc amplius non eſt dubitandum, quo titulo ſolutiones factæ fuerint.*
16 *Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem.*
17 *Decretum irritans dum dubium eſt, an intret necne, interim poſſeſſor manutenendus eſt in ſua poſſeſſione.*
18 *Decretum irritans licet annullet poſſeſſionem, non tamen tollit detentionem, & inſiſtentiam.*

De-

Digitized by Google

Detentio ſola, & inſiſtentia ſat ſunt ad obtinendam manutentionem, num.18.
19 *Hæreditas de iure præſumitur opulenta.*
20 *Heres quouſque non docet hæreditatem non eſſe ſoluendo tenetur ad præſtationem legatorum, & cætera onera hæreditaria.*
21 *Merita cauſæ, quæ reſpiciunt petitorum, reijciuntur in poſſeſſorio.*
22 *in Poſſeſſorio ſummariſſimo non admittuntur ea, quæ reſpiciunt petitorium.*

DECISIO CCLXXVII.

CONfirmarunt hodie Domini deciſionem coram me
emanatam in iſta cauſa ſub die 1. Iulij 1643. in qua firmatum fuit, Archioſpitali S. Spiritus concedendum eſſe
mandatum de manutenendo in poſſeſſione, ſeu quaſi exigendi legatum annuorum ſentorum 80. monetæ, de quibus
agitur, cum ipſius quaſi poſſeſſio, clarè pateat ex tot ſolutio-
1 nibus per plures annos reiteratis, quarum † tamen vnica
in iſto caſu ſufficeret, cum in incorporalibus illa acquiratur
per ſimplicem, & vnicum actum, Roman. *conſ.311. nu.7.*
& ſeq. Rota coram Seraphin. *deciſ. 1417. nu.2. inter diuerſ.*
deciſ.196. n.2. par.1. dec.318. n.1. poſt Modern. Peruſ. *de manuten. & deciſ.43. num.1.* poſt Pacific. de Saluian. *interdict.*
Nec releuant ea quæ iterùm objiciebantur per Informantes pro Eccleſia B. Mariæ de Anima ad impediendum mandatum de manutenen. primum enim quod ſolutiones iſtius
2 legati factæ de ordine Prouiſorum dictæ Eccleſiæ † non potuerint illi præiudicare, & conſtituere Archioſpitale in di-
cta quaſi poſſeſſione exigendi, fuit reſponſum, quod huiuſmodi concluſio, licet procedere poſſit ad effectum præiudicij diffinitiui, vel poſſeſſorij plenarij, locum tamen non
habet in iudicio ſummariſſimo manutentionis, in quo ſo-
3 lùm agitur de probando facto, & ideò tales confeſſiones
poſſunt dictæ Eccleſiæ præiudicium inferre, vt benè diſtinguendo declarat Rota *deciſ. 573. num. 6. part. 2. recentior.*
cum alijs d. Modern. obſeru. 19. num.52. quia in manutentio-
4 ne nudum factum, † & ſola detentio conſideratur, Caſtr.
in l. Aquilius num.5. ff. de donat. cum alijs per Rotam *deciſ.*
97. num.10. part.5. recent. Accedentibus præſertim pluralitate
5 tate ſolutionum, † & notabili quantitate pecuniarum ſolutarum, ex quibus robur ſumit eadem confeſſio; & præ-
6 iudicat etiam Eccleſiæ, Lotter. *de re benef. quæſt.38. nu.142.*
& ſeqq. lib.1. Gregor. *deciſ. 275. num.4.* vbi Add. *nu.19.* Rota *deciſ.27. num.1.* poſt Zacch. *de ſociet. offic. & deciſ. 15. nu.*
16. part.6. recent. prout in fortiori, quod ſolutiones factæ
7 ab eo † de cuius mandato non apparet concurrentibus
adminiculis conſtituant recipientem in quaſi poſſeſſione
exigendi, tradit idem Modern. *de manut. obſeru.35. num.71.*
& 73. Rota *poſt d. tract. deciſ. 318. num.6. & 7. & deciſ.43.*
nu.3. & ſeqq. poſt Pacif. de Saluian. *interdict.* nec diſſentiunt
allegati per Adden. ad Gregor. *d. deciſ.275. num.22.* quia
loquuntur in terminis ſolutionum factarum per Oecono-
8 mos Sequeſtrararios, vel Depoſitarios, † qui nullum
habent mandatum, neque verum, neque præſumptum
à principali, vnde eorum dicta non procedunt in iſto caſu
cum Prouiſores ſint legitimi Procuratores ipſius Eccleſiæ,
9 & † plenum habeant mandatum in negotijs ad eam ſpectan. tam iudicialibus, quàm extraiudicialibus, vt colligitur
ex Summario Archioſpitalis *num.4. & ſeqq. & num.10.*
Ad ſecundum verò, quod huiuſmodi quaſi poſſeſſio prouenìat ex titulo, ſeu cauſa temporali, ac reſoluibili ſatisfactione ſcilicet crediti ſcut.1200. monetæ Ioannini auctoris
dicti Archihoſpitalis, quod cum ex ſolutionibus annuatim
10 factis † huius legati, prætenderet extinctum reſoluta
etiam proinde remanſerit quaſi poſſeſſio, & per conſequens
nulla danda ſit manutentio, fuit reſponſum prout in alia deciſione *verſ. minus obſtat*, ceſſionem huius legati factam
Ioannino per Fratres de Obſeruantia non fuiſſe temporaneam vſquequò de annuis fructibus legati fuiſſet de prędicto
11 eius credito † ſatisfactus, ſed perpetuam, cum huiuſmodi legatum illi fuerit aſſignatum inſolutum, vt patet ex eodem Inſtrumento ceſſionis, ibi, *Ceſſerunt, & inſolutum dederunt dicto Ioannino legatum ſcut.80. in perpetuum*, nam datio
12 inſolutum facit venditionem, † in recipientem transfert
dominium, *l. fin. ff. quibus ex cauſis in poſſeſs. eat. l. ſi prædium in fin. C. de euict.* Roland. *conſ.46. nu.5. lib.4.* Dec. *conſ.*
586. num.7. & 8. Rot. *deciſ.52. nu.10. par.6. & dec.261. n.19.*
part.7. recent. Concurrente præſertim clauſula, *in perpe-*
13 *tuum*, quæ importat totalem tranſlationem dominij, Roland. *d. conſ.86. num.12. & 13.* Rota *d. deciſ.52. nu.11.* cum
alijs cumulatis in præterita.

Quòd autem dicta ceſſio, non fuerit obſeruata ex eo,
quod Ioanninus auctor Archihoſpitalis, de anno 1619. exegerit legatum vigore ordinis Prouiſoris, vt in Summario
Archihoſpitalis *n.5.* his verbis. *E queſti ſe li pagano con eſpreſſo ordine del Guardiano del d. Conuento, per eſſere egli creditore, come diſſe del d. Conuento*, itaut non exegerit tanquam
Ceſſionarius, ſed vti Creditor, & ſicut talis fuerit enunciatus
in aliquibus alijs ordinibus factis à Prouiſoribus, ibi, *già creditore*, vt in eodem Summario *num.6. & 7.* etenim placuit
DD. reſponſio, quod in primo tantum ordine de anno 1619.
fuit enunciatus ſimpliciter creditor, ſed in ſubſequentibus 14
fuit dictum *già creditore*, & in alio ordine fuit enunciatus
ceſſionarius, vt in Summario *num.7. littera B.* Et quod magis eſt datur ſententia lata ſuper illius confirmatione citato
Prouiſore, & Adminiſtratoribus Eccleſiæ de Anima, vt in
eodem Summario *num.4.* itaut non † ſit amplius dubitan- 15
dum quo titulo huiuſmodi ſolutiones factæ fuerint *ad text. in l.2. C. de acquir. poſſ.*
Neque obſtat, quod Conſtitutiones Summorum Pontificum, quæ dictos Fratres de Obſeruantia, vt prætenditur,
legati perpetui, reddunt incapaces, munitæ † ſint decre- 16
to irritanti, quod inficit titulum, & poſſeſſionem, quia cùm
dubitari poſſit an dictum decretum intret, necne interim Ar-
chihoſpitale poſſeſſor manutenendus eſt in ſua poſſeſſione eo 17
non obſtante, vt in his terminis Rota coram Card. Seraph.
deciſ.1471. num.5. poſt Modern. *de manut. deciſ. 139. nu.12.*
& deciſ. 183. num.5. & 6. in Hydruntina Beneficij 30. Octobris 1613. & Salernitana Præbendæ 10. Nouembris 1617. coram bon. mem. Vbaldo ſenior. in recent. deciſ.341. num.3. &
deciſ.514. num.4. & deciſ.652. num.3. part.1. deciſ.48. nu.5.
part.5. & latè fuit dictum *in Caſenaten. ſeu Sarſinaten. emphyteuſis 27. Iunij 1640. verſ. non obſtante priuilegia, coram R.P.D. meo Ghiſilerio*, vbi etiam redditur ratio, quia licet
decretum irritans, annollet poſſeſſionem † quoad iuris ef- 18
fectum, non tamen tollit detentionem, & inſiſtentiam,
quæ ſolùm ſufficit ad manutentionem.
Demum ad tertium, quod hæreditas Iacobi, qui huiuſmodi legatum inſtituit non ſit ſoluendo non iuſtificatur, & quo-
uſque non docetur de tali † inſufficientia, de iure ea præ- 19
ſumitur opulenta, vt tradunt Couarr. *in cap. ſi hæres ſub n.9.*
verſ. & ſi minimè de teſtam. Card. Seraph. *deciſ. 1394. nu.4.*
& 5. Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.1. num.33.* & in his terminis Rota *deciſ.696. ſub n.2. verſ. nam quouſque par. 1. recent.*
vbi quod hæres quouſque non † docet hæreditatem non eſſe 20
ſoluendo tenetur ad præſtationem legatorum, & cætera hæreditatis onera.
Quæ repetebantur circa ſubreptionem beneplaciti Apo- 21
ſtolici, incapacitatem Fratrum legatariorum, nullitatem
dationis inſolutum, & alia tamquam reſpicientia merita
cauſæ, optimo iure fuerunt in præterita reiecta ad petito-
rium, quia non ſunt examinanda in hoc iudicio ſummariſ- 22
ſimo manutentionis, in quo non admittuntur exceptiones
reſpicientes petitorium iuxta ſtylum.
Ex quibus, & alijs deductis in alia deciſione placuit Dominis perſiſtere in deciſis, & concedere Archihoſpitali petitam manutentionem vtraque, &c.

Deciſio iſta emanata coram eodem Reuerendiſſimo Decano ſub die 1. Iulij 1643. erit infra in Appendice.

R. P. D. BICHIO.

Romana Vineæ.

Lunæ 2. Maij 1644.

ARGVMENTVM.

Formæ, quando eſt inducta, partim fauore proprio, & partim fauore alterius, tunc quis poteſt renunciare ſi vtilitas ſit ſeparabilis. Papæ derogatio facta alicui fideicommiſſo, & cum conditione, vt inueſtimentum pretij fiat cum conſenſu emptoris, qualiter talis conſenſus dicatur requiſitus, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Forma ad priuatam vtilitatem inducta etiam ſi alterius quoque commodum reſpiciat poteſt renunciari.*

Digitized by Google

Intellige tamen, ſi vtraque vtilitas ſeparabilis ſit, ſecus ſi ſit inſeparabilis, num. 1.

2 *Hypotheca minuit valorem rei.*

3 *Hypotheca operatur, vt res hypothecata non valeat alienari.*

4 *Fideicommiſſi vinculum non impedit alienationem in certis caſibus puta dotis conſtituendæ, vel reſtituendæ.*

5 *Conſenſus alicuius, quando requiritur in faciendo aliquod inueſtimentum ad eius fauorem præſumitur requiſitus.*

6 *Fideicommittens, quando dedit facultatem alienandi bona fideicommiſſaria, quid inde ſequatur.*

7 *Intereſſe ſecundarium euentuale, non attenditur.*

8 *Clauſula,* ſaluis, &c. *nihil de nouo tribuit.*

9 *Reſeruatio, quando ſtet conditionaliter, & non diſpoſitiuè,*

Reſeruatio, quando ſit ad fauorem perſonæ, cui partes ſciunt nullum ius competere, & tunc reſeruatio tribuit ius, ſecus ſi ignorabant, num. 9.

10 *Declaratio animum declarantis, patefacit.*

11 *Renunciatio non comprehendit, niſi ea quæ ſpecificantur.*

12 *ad Fauorem alicuius non poteſt dici aliquid reſeruatum, ſi id potius ei noceat.*

13 *Bona, quando ſunt exempta à fideicommiſſo, amplius ad ea non datur regreſſus.*

14 *Fideicommiſſo, quando per Papam derogatur, & percipit pretium rei fideicommiſſo ſubiectæ reinueſtiri.*

15 *Tunc emptor dictorum bonorum debet eſſe ſolicitus de verſione, & effectuatione talis inueſtimenti.*

16 *Surd. opinio in conſ. 156. reprobatur.*

17 *Papa, quando derogat fideicommiſſo, & liberat emptorem fideicommiſſi ab onere procurandi inueſtimentum, tunc circa hoc non debet eſſe ſollicitus.*

18 *Conſenſus emptoris, quando bona fideicommiſſaria reinueſtiuntur, ſi fideicommiſſum extinguatur, quare requiratur, & num. 20. 21. & 22.*

19 *Fideicommiſſi derogationis beneficium amittitur ob non ſeruatam formam derogationis.*

23 *Papa poteſt ſupplere ea, quæ fiunt pro faciliori executione voluntatis fideicommittentis.*

25 *Alienationis licentia non debet extendi de vno caſu ad alium.*

26 *Conſenſum, ſi quis præſtare debet in aliquo inueſtimento, tunc ex cauſa illum præſtare poterit negare, veluti dum tale inueſtimentum non eſt bonum, &c.*

27 *Conſenſum, dum quis præſtare debet in aliquo actu, ſi ſine cauſa illum præſtare recuſet, habetur pro præſtito.*

28 *Itaque iniuſtitia cauſa ſummariè per Iudicem cognita, ipſe poterit talem conſenſum ſupplere.*

29 *Procurator non poteſt eius facto, in pœnam facere incidere principalem abſque ſpeciali mandato.*

30 *in Mandato etiam generali cum libera non veniunt ea, per quæ principalis poteſt incidere in aliquam pœnam.*

31 *Mandatum non porrigitur ad ea, quæ ſunt ignota de tempore mandati, & amplia num. 32.*

DECISIO CCLXXVIII.

TErtium hodie propoſita cauſa hac, alias deciſa ſub die
23. Iunij 1642. * admittebant partes ſeriem facti nar-
ratam in prima deciſione, & concluſionem iuris ſibi addu-
ctam, quod renunciari poſſit diſpoſitioni, ac formæ ad pri-
1 uatam vtilitatem † inductæ, quamuis nedum renuncian-
tis, ſed etiam alterius vtilitatem reſpiceret, ſi vtraque vti-
litas ſeparabilis ſit, ſecus verò ſi inſeparabilis, quam diſtin-
ctionem præter allegatos, tradit Dec. *in l. ſi quis in conſcri-
bendo, nu. 27. & ſeqq. Cod. pact.* Vinc. de Franch. *deciſ.* 540.
num. 10.

Diſcrepabant autem in applicatione cum informantes pro
Bonenmpagno, prætenderent ad ſolius Trulli emptoris ad
vtilitatem tendere, tum ſpecialem hypothecam, quam eius
fauore ſuper inueſtimentis faciendis ex pretio rei venditæ
Breue derogationis fideicommiſſi conſtituit, quæ hypothe-
2 ca præiudicium, immò † affert vocatis ad fideicommiſ-
ſum, & creditoribus, quia minuit valore inueſtimentorum,
Rot. *deciſ. 77. num. 8. & 14. par. 6. recent.* & quia efficit ne
aliquo tempore, aut caſu † dicta inueſtimenta alienari poſ- 3
ſint, *l. ſi creditor, §. fin. ff. diſtract. pign.* Neguſ. *de pign. 2.
part. princ. memb. 1. num. 5.* Cùm tamen ſolùm vinculum fi-
deicommiſſi non impediat alienationes in aliquibus caſibus
† puta dotis conſtituendæ, vel reſtituendæ, iuxta text. *in* 4
Auth. res quæ, C. commun. de legat. aut deficiente linea voca-
torum, *l. cum pater, §. libertis, l. qui ſolidum, §. prædium, ff. le-
gat. 2. l. quoties ab omnibus, C. fideicomm.*

Tùm conſenſum emptoris quem idem Breue adhiberi
mandat quoties noui † inueſtimenti faciendi caſus euene- 5
rit; nam cenſetur requiſitus fauore ipſius conſentire debentis,
Rota *deciſ. 133. nu. 10. & ſeqq. part. 2. diuerſ. deciſ. 238. n. 7.
verſ. in propoſito,* coram Card. Mant. *deciſ. 318. num. 48. &
ſeqq. part. 5. recent.* Maximè quia Breue non requirit con-
ſenſum † vocatorum ad fideicommiſſum, & ipſe fideicom- 6
mittens dedit licentiam alienandi vtiliter nullius conſenſu re-
quiſito. Et quatenus ſecundario, & in conſequentiam di-
ctus conſenſus emptoris prodeſſe poſſet fideicommiſſarijs,
non ideò emptor iuri præſtandi conſenſum renunciare non 7
valuiſſet, quia ad hunc effectum intereſſe alterius ſecunda-
rium euentuale, & in conſequentiam non attenditur, vt
benè explicat *gloſſ. fin. in cap. 2. de pact. in 6.* Felin. *in cap.
quæ in Eccleſiarum nu. 46. de Conſt.* Ferrett. *conſ. 64. n. 3. & 4.*
Molfeſ. *conſ. 11. ſub n. 35.* Rota *dec. 368. num. 5. poſt medium,
verſ. ſecundo quia, par. 4. recent.*

Sed his non obſtantibus Domini ſteterunt in deciſis, quia
ex Breui derogationis emptor non prætendit ſibi quæſitam
ſuper inueſtimentis nouam hypothecam, ſed dumtaxat præ-
ſeruatam, quæ ſibi de iure competebat, vt patet, ibi, *ſaluis, &c.
hypotheca, & obligatione primarijs ad ipſius Ioannis, & ſuo-
rum heredum fauorem;* clauſula enim † ſaluis nihil de nouo 8
dat, vt de clauſula ſaluis fideicommiſſis, tradit Peregr. *de fi-
deicom. art. 16. nu. 101. in fin.* & in ſimili Aym. *conſ. 33. nu. 17.*
Adden. ad Alb. *conſil. 134. litera F.* Hond. *conſil. 84. num. 33.
lib. 2.* Rot. *deciſ. 25. nu. 8. in fin. part. 2. recentior.* Nec obſtat
diſtinctio Bart. *in l. ſi quis legauerit 75. ante fin. ff. legat. 1.*
qui declarando naturam reſeruatiuè, ait, quod ſi partes fa-
ciunt nullum ius competere perſonæ ad cuius fauorem appo-
nitur reſeruatio illa † ius tribuit ſecus ſi ignorabant, quia 9
tunc reſeruatio ſtat, conditionaliter non diſpoſitiuè, quam
Bartoli ſententiam communiter recipi, dicit Iaſ. *ibidem in fin.*
Alea. *conſ. 28. num. 6. ante med. verſ. & ſic patet lib. 1.* Cæſ.
Manent. *deciſ. 1. nu. 37.* Quia obiectum tollitur ex facto cùm
emptor expreſsè declarauerit non prætendere nouam hypo-
thecam ſibi per Breue fuiſſe tributam, an † autem de iure 10
competeret non eſt præſentis inſpectionis, quia modo agitur
de renunciatione hypothecæ competentis vigore Breuis, quæ 11
renunciatio non comprehendit hypothecam alio titulo ſi quę
competeret, *l. ſi domus, ff. ſeruit. vrban. præd. l. ſi ſeruo
meo, ff. legat. 1. l. iubemus, Cod. ad Velleian.* Gallerat. *de
renunc. lib. 1. cap. 12. num. 1.* Rot. *deciſ. 97. num. 12. part. 5.
recentior.*

Conſenſus autem emptoris adhibendus in futuris inueſti-
mentis tantùm abeſt, quod requiratur † fauore ipſius em- 12
ptoris, quod immò eius nihil intereſt, quin potius nocet.
Non intereſt, quia cùm Breue omnia vincula quibus vinea
ſubiacebat, tranſtulerit ſuper inueſtimentis faciendis ex pre-
cio ipſamque vineam penitus exemerit, emptor erit perpetuo
ſecurus ab omnibus moleſtijs ſiue inueſtimenta tuta ſint, ſi-
ue non, cùm ſtante huiuſmodi † exemptione, & tranſlatione 13
fideicommiſſarijs, & creditoribus nuſquam competere poſſit
regreſſus ad vineam, Peregr. *de fideicomm. art. 44. num. 41.
in fin. cum ſeqq.* latè Molin. *de primogen. Hiſpan. lib. 4. cap. 4.
nu. 49. verſ. ſi vero facultas conceſſa ſit,* Pater Molina *Theol.
tract. de Maiorat. tom. 3. diſp. 651. num. 8. per tot.* Cyriac.
controuerſ. 303. *num. 35. & ſeqq.* Etiam ſi inueſtimenta nul-
latenus fierent; Licet enim, † quando Pontifex derogat 14
fideicommiſſo percipitque pretium rei fideicommiſſo ſubie-
ctæ reinueſtiri; emptor pro ſui ſecuritate teneatur eſſe ſolici-
tus de verſione, & † effectuatione inueſtimenti, vt notat 15
Bart. *in l. doli num. 7. ff. nouat.* Giurb. *deciſ. 79. num. 7.* Ma-
nent. *deciſ. 31. num. 27.* Rot. *deciſ. 131. num. 6. par. 7. recent.
& in Bononien. fideicommiſſi de Rubeis 4. May* 1641. *coram
Eminentiſſ. D. Card. Panzirolo,* vbi reprobatur contraria
ſententia † Surd. *deciſ.* 156. Secus tamen eſt quando, vt in 16
caſu noſtro, Pontifex liberauit emptorem ab onere procu-
randi inueſtimentorum † effectuationem, vt benè diſtin- 17
xit *Rota in Romana Domus 16. Nouembris 1643. coram R. P.
D. meo Cerro, vbi allegantur concordantes.*

Nocet, tum quia ea inde oneratur conſcientia emptoris, ſi
con-

conſentiat inueſtimentis factis cum fraude, ad quam euitan-
18 dam cenſetur huiuſmodi conſenſus requiſitus, quoties ceſſat,
vt ſupra, intereſſe conſentientis, iuxta theoricam Anton.
de Butr. *in cap. cum conſuetudinis ſub num. 25. verſ. ſi autem
exigitur, de conſuetud.* quam ſequitur Abb. *conſ. 40. num. 5.
par. 2.* Gabr. *conſil. 2. n. 3. lib. 1.* Tiraq. *de legib. connub. leg. 16.
19 gloſ. 6. num. 7.* Tùm etiam quia adeò reſtringit, & qualificat
gratiam, vt ſi emptor ius præſtandi conſenſum remittat be-
neficium derogationis ob non ſeruatam eius formam amit-
tat, Theſaur. *deciſ. 99. num. 12. in fin. & num. 13.* Rot. *deciſ.
621. num. 6. deciſ. 773. num. 9. part. 3. recent. deciſ. 131. num. 7.
par. 7. & in Bononien. fideicommiſſi de Rubeis 24. Martij 1643.
coram R.P.D. meo Pentingero.*
Igitur quod conſenſus emptoris, ſiue illius ſucceſſorum
20 pro tempore adhibeatur reſpicit † in totum, aut ſaltem pri-
marin vtilitatem creditorum fideicommittentis, & vocato-
rum ad fideicommiſſum, quorum intereſt inueſtimenta fie-
ri, & idonea eſſe cum deſuper tantum illorum iura conſer-
uentur. Neque vrget, quod Papa non requiſiuerit conſen-
21 ſum vocatorum, quia vberius prouidit requirendo conſen-
ſum emptoris, qui tanquam extraneus moueri ad conſen-
tiendum, non poterit amore conſanguinitatis, vel metu
patriæ poteſtatis, prout moueri poſſent vocati, qui ſemper
22 erunt conſanguinei, & ſæpè filij alienantis, ſed habebit per-
petuo præ oculis veritatem, ac ſecuritatem inueſtimentorum,
vt ſatisfaciat menti Pontificis, qui de eo confidit, & fideicom-
mittentis, qui mandauit pecuniam vtiliter inueſtiri, & quam-
23 uis ommiſerit explicare an alicuius conſenſus adhibendus eſ-
ſet, potuit hoc ſupplere Summus Pontifex pro faciliori exe-
cutione voluntatis fideicommittentis, vt per Monet. *de
commut. vlt. volunt. cap. 5. num. 153. & 154.* Præter quod non
verſamur in caſu licentiæ alienandi conceſſæ à fideicommit-
24 tente, quæ conditionalis eſt, dummodo pretium reinueſtia-
tur in re maioris valoris, nec extenditur de caſu ad caſum,
Crot. *conſ. 3. num. 16.* Peregr. *conſil. 73. num. 14. lib. 5.* Fuſar.
de ſubſtit. quæſt. 678. num. 25. & 26. Surd. *conſil. 21. num. 7. &
deciſ. 220. num. 2.*
Minus vrget, quod neceſſitas huius conſenſus præiudi-
cium ſit allatura fideicommiſſarijs, quia tardius, aut nun-
25 quam fient inueſtimenta ob moram, vel contumaciam em-
ptoris in conſentiendo. Nam aut emptor conſentire differet,
ſeu recuſabit cum cauſa, nempè quia inueſtimenta ſint ficti-
26 tia, & pernicioſa, & merebitur, vt fideicommiſſarij gra-
tias agant: aut ſine iuſta cauſa, & conſenſus habebitur pro
præſtito, Bart. *in l. 1. §. ſi plures nu. 9. ff. exercit. act.* Rolan.
conſil. 56. num. 16. & ſeqq. lib. 4. Surd. *conſ. 328. num. 77.* Me-
27 noch. *de arbitr. caſ. 182. nu. 11.* poteritque iniuſtitia † cau-
ſæ ſummariè cognoſci à Iudice eiuſque conſenſus loco em-
ptoris haberi, Alex. *conſ. 57. nu. 6. lib. 2.* Rota *deciſ. 280. n. 4.
part. 1. recent.*
Ex quibus corollariè ſequitur, quod nulliter Procurator
emptoris renunciauit contentis in Breui, cum nec ipſe prin-
28 cipalis † renunciare potuiſſet in iis, quæ vtilitatem aliorum
principaliter reſpiciunt. Et defectus poteſtatis procuratoris,
vltra deducta in prima deciſione, à quibus Domini non re-
ceſſerunt augetur, quia per huiuſmodi renunciationem
29 emptor incideret iuxta prædicta in pœnam amiſſionis gratiæ
derogatoriæ, id quod abſque ſpeciali mandato fieri non
30 potuit, nec venit in mandato † generali, etiam cum libe-
ra, *l. ſi pater, ff. quæ in fraud. credit. l. ſi procurator*, & ibi
Iaſon. *num. 4. & ſeqq.* Fulgoſ. *num. 8. & ſeqq. ff. condit. indeb.*
Felin. *in cap. 1. nu. 8. vt lit. non conteſt.* Rot. *deciſ. 95. ſub n. 3.
par. 1. recentior.* Et quia ſi in Breui additur aliquid non con-
13 tentum in capitulis prius initis inter emptorem, † & ven-
ditorem ad illud tanquam ius futurum, & ignotum de tem-
pore mandati, mandatum quamuis contineret facultа-
32 tem renunciandi non porrigeretur, *l. ſi ita ſcriptum, §. ſi ſub
conditione, ff. legat. 2.* Iaſ. *in l. qui Romæ, §. duo fratres n. 21.
& ſeqq. ff. verb. obligat.* Surd. *conſ. 70. n. 7. conſ. 418. num. 10.*
Anch. *famil. quæſt. lib. 2. quæſt. 8. nu. 14.*
Et ita deciſum vtraque parte bis, itaque iterùm infor-
mante.

☞ *Deciſio iſta emanata in hac cauſa coram eodem bon. memor. Bichio ſub die 23. Iunij 1642. eſt ſupra in hac par. 9. recent. deciſ. 109. & infra in altero tomo huius partis habetur altera ſub die 25. Iunij 1645.*

R. P. D. CERRO.

Sacræ Rotæ Decano.

Toletana Canonicatus Pœnitentiariæ.

Mercurii 4. Maij 1644.

ARGVMENTVM.

Electores, quando ſe coarctant ad duas tantum perſonas, tanquam digniores cum ex hoc cenſeantur excluſiſſe cæterorum concurrentes, quia talis coarctatio prouenit ex eorum voluntate, ideòque vnum ex illis eligere debent. Et ad id cogi poſſunt, quod tamen ceſſat, & res tranſit ſine difficultate, quando vnus ex eis moriatur, quia tunc ſuperſtes dicitur electus, itaut nullo modo variare poſſit, & quare. Ætas alicuius ex quibus ſuperque dicatur probata.

SVMMARIVM.

1 *Electionem habentes ad eligendum aliquem ad aliquod beneficium, ex pluribus poſſunt ſe reſtringere ad duos tantum, & num. 20.*

2 *Quod procedit ſiue talis coarctatio proueniat ex ipſorum voluntate, ſiue ob defectum aliarum perſonarum idonearum.*

3 *Eligentes, dum ad duas tantum perſonas ſe reſtrinxerunt, tunc ſi vnus ex illis moriatur, ſuperſtiti debetur beneficium.*

4 *Electio, quando eſt facienda vnius ex duobus, mortuo vno, electio neceſſario facienda eſt de ſuperſtite, & num. 7.*

5 *Auditor Rotæ deputatus, poteſt conferre beneficium abſque alia commiſſione ad euitandos circuitus ſuperfluos, & num. 6.*

8 *Beneficium, quod ſit collatum alicui, vel quod ei debeatur, paria ſunt, ne alteri fiat collatio.*

9 *Excluſio aliquorum, indicat incluſionem non expreſſorum.*

10 *ad perſonas duas ex pluribus ſe reſtringens, cenſetur cæteros excludere.*

11 *Incluſio vnius, eſt excluſio alterius.*

12 *Vocati, quando ſunt aliqui ex pluribus, cæteri cenſentur excluſi.*

13 *Onus aliquod pro electione, quando certis fuit impoſitum, cæteri cenſentur excluſi.*

14 *Eligentes, quando ad certas perſonas ſe reſtrinxerunt, ſequitur quod extra eos, alios non poſſit eligere.*

15 *Quia cenſetur ſe reſtrinxiſſe ad eos, qui tantum ſunt idonei, & num. 16.*

17 *Dictio*, dumtaxat, *cum ſit reſtrictiua ad expreſſa tantum, itaut cætera excludat.*

18 *Dictio*, dumtaxat, *cum ſit reſtrictiua ad expreſſa, itaut quoad reliqua non ſolùm habeat vim tacitæ prohibitionis, verùm etiam expreſſæ.*

19 *Verbum*, teneatur, *inducit formam, & importat neceſſitatem.*

21 *Electio, tunc illa eſt propria, quando ex duobus vnus perficitur.*

22 *Conſuetudo an valeat, quod eligentes ſe reſtringant ad certum genus perſonarum.*

23 *Matrimonium metu contractum nullum eſt, ſiue quis fuerit coactus contrahere cum certa muliere, ſiue ad contrahendum cum incerta de certis.*

24 *Electionis conditioni non repugnat, quod electio fiat inter duos.*

25 *Eligentes dum ſua voluntate ſe reſtringunt ad duos, vel tres, id validè facere valent.*

26 *Secus vero, ſi reſtringerentur per ſuperiores, quia id eſſet contra libertatem electionis.*

27 *Electio, quando dicatur prorſus attentata.*

28 *Ætatis diſcuſſio inter eligendos eſt actus iudicialis, & praiudicialis.*

29 *Actus extraiudicialis per contradictorem efficitur iudicialis.*

30 *à Decreto inabilitatis, datur appellatio.*

31 *Appellatione pendente geſta ſunt attentata, & ma-*

ximè ſi ſecuta fuerit appellatio, & tunc ſunt inexcuſabilia.

32 *Appellationis cauſa iuſtificata eo magis intrant attentata, quod procedit etiamſi appellatio eſſet extraiudicialis.*

33 *Eligentes, quando non poſſint recedere à perſona, cui dederunt intentionem, alium eligendo.*

34 *Res, quando amplius non eſt integra, non eſt amplius voluntaria, & num. 36. & 37.*

35 *Ius conſiderabile per eligendos, quando dicatur quæſitum.*

38 *ad Pallium, quando duo ſimul, & eodem tempore peruenerunt tunc illi, duo tantum recurrere debent.*

39 *Ætas alicuius ex quibus ſatis dicatur probata.*

40 *Falſitatis ſola ſuſpicio in ciuilibus habetur pro falſitate.*

41 *Falſitatis defectus ſuppletur ex pluribus coniecturis.*

42 *Falſi ſuſpicio in ciuilibus, quatenus habeatur pro falſitate.*

43 *Coniecturæ illæ attendendæ veniunt, & præualent, quæ pugnant pro instrumento.*

44 *Probationes ſi hinc inde ſint pares, non reprobant inſtrumentum, quia in dubio pro eo præſumitur.*

45 *Ætatis probatio illa eſt melior, & paratior, quæ fit per fidem baptiſmatis.*

46 *Legalitas libri baptiſmatum, ex quo dicatur probata.*

47 *ex Teſtibus numero pluribus tollitur omnis ſuſpicio falſitatis.*

48 *Inſtrumentum laborans vitio viſibili, ſuppleri poteſt ex teſtium depoſitionibus.*

49 *Ætas ex quibus rationibus probetur per teſtes.*

50 *Maior natus, aliquando ſtatura minor eſt, quam poſtea natus.*

51 *Ætas etiam probatur per teſtes ſingulares.*

52 *Diuinari non poſſunt, ea, quæ poſtea poſſunt accidere.*

53 *Falſitatis omnis ſuſpicio ceſſat, quando non apparet de aliquo intereſſe.*

54 *Mater cenſetur habere notitiam ætatis filiorum.*

55 *Et hoc eo magis procedit, ſi mater ex relatione ætatis filij prorſus ignorabat, an talis relatio filio prodeſſe, vel obeſſe poſſit.*

56 *Quod procedit etiamſi adeſſet præſumptio in contrarium, eo quia filius faſſus fuerit ſe eſſe minori ætate, veluti quando fuit matriculatus, in aliquo ſtudio licet ſuper hoc iurauerit, & num. 57.*

58 *Falſitas parita libri baptiſmatum, ex quo penitus excludatur.*

59 *Sententiæ faciunt tranſire inſtrumenta in perpetuam fidem.*

60 *ex probationibus pluribus ſimul iunctis oritur concludentiſſima probatio.*

61 *Ætas cum de ſui natura ſit difficilis probationis optimè probatur per coniecturas, & indicia.*

62 *Ætas 40. annorum dicitur longæua ad effectum probationis.*

DECISIO CCLXXIX.

POſt binas deciſiones emanatas coram me ſub die 22. Aprilis 1641. * & 19. Iunij 1643. * Agentes Capituli iterùm redierunt ad defectum ætatis aliàs oppoſitum, & ſublatum in deciſione emiſſa ſub die 25. Iunij 1640. coram bon. memor. Coccino, * & coram me ſub die 22. Aprilis 1641. & tam ex hoc capite, quàm ex alio etiam non validæ electionis dicebant ſubſtineri non poſſe ſententiam Rotalem adiudicantem Canonicatum, de quo agitur, Doctori Michaeli Ferrer, ſed articulo ſemel, & iterùm maturè diſcuſſo, DD. ſteterunt in deciſis, & ſententiam Rotalem confirmandam eſſe reſponderunt.

Nam, quod attinet ad electionem, viſum fuit irrefragabile fundamentum, aliàs ponderatum coram me ſub die 19. Iunij 1643. quod cùm Capitulum ſe coarctauerit ad eligen-
1 dum † vnum de duobus Michaelem ſcilicet, aut Bezzerram, prout facere poterat, cum id non ſolùm non ſit de Iure prohibitum, Innoc. *in cap. conſtitutis 46. in princ. verſ. tu dic eum de duobus, de appell.* quinimò conceſſum Hoſtien. *in d. cap. conſtitutis num. 2. verſ. tu verò dicas*, Io. Andr. *n. 5. verſ. ſed ipſe tenet*, Butr. *num. 11.* Bellam. *num. 2. ad fin. verſ. ſed ipſe*. Quemadmodum viuente Bezzerra cogi potuiſſet à Superiore ad eligendum alterum ex his duobus, ſiue dicta
† coarctatio prouenerit ex voluntate eligentium, ſiue ob 2
defectum aliorum idoneorum, abſque eo quod læſa diceretur libertas in electione requiſita, Card. Zabar. *in d. cap. conſtitutis, n. 4. verſ. Innocentius videtur dicere*, Præpoſit. *n. 11. verſ. tamen poteſt fieri*, Butr. *nu. 3. & 11. ad fin.* Alex. de Neuo *num. 18. verſ. ſexto nota, & num. 19.* benè Imol. *num. 2.* & ita reſoluiſſe S. Congregat. Concilij, teſtatur Fr. Sigiſmun. à Bonon. *de elect. dub. 50. alias 52. ſub num. 5. verſ. quod ſanè veriſſimum eſt part. 2.* Ita etiam per eius obitum, redacto idoneorum numero † ad Michaelem tantùm, ſi- 3
bi ſoli debetur Beneficium, vt in fortioribus tradit Garz. *de benef. part. 9. cap. 2. num. 221. & ſeqq.* & ſequitur Modern. Alex. *in prax. hab. concurſ. requiſit. 4. dub. 11.* & generaliter de electione facienda vnius ex duobus, † quod mortuo 4
vno, neceſſaria remanet electio de ſuperſtite per regulam *text. in l. ſtichum, aut Pamphilum 95. §. quod ſi promiſſoris, ff. de ſolut.* notat ibi Bart. *n. 1. verſ. venio ad ſecundum, & nu. 5. verſ. ſi ante*, conſuluit Bald. *conſ. 324. num. 1. verſ. nam conditio lib. 2.* præter alios cumulatos in *deciſione die 22. Aprilis 1641. coram me, verſic. quod facilius.*

Et propterea attendo prædeceſſu Bezzerræ, nedum Capitulum cogi poteſt ad eligendum Michaelem ſuperſtitem, ſed ipſe ad † euitandos circuitus huiuſmodi Canonicatum ob- 5
tinere debet à Rota *in vim Clem. Auditor de reſcript.* eo quod Auditor deputatus ſupplere poteſt conſenſum Capituli, & procedere ad † ipſius collationem, abſque alia Com- 6
miſſione, vt diſponit *text. d. Clem.* ibi, *Auditor in Romana Curia deputatus à Nobis de beneficio, quod pronunciabit, alicui fore de iure debitum, poterit ſibi abſque alia commiſſione, vt euitetur circuitus prouidere*, & dixit *Rota in Legionen. Canonicatus 25. Octobris 1574. coram ſan. me. Clem. Papa Octauo tunc Rotæ Auditore, impreſſ.* apud Marcheſan. *de commiſſ. fol. 366.* quia dum mortuo Bezzerra idoneiores ad Michaelem ſolum fuerunt redacti; ipſe † propterea debet 7
habere huiuſmodi Canonicatum, abſque alia electione, vt in terminis Dec. *cap. 1. num. 15.* vbi Silueſt. Aldobr. in addit. *lit. G. de elect.* cum alijs per Menoch. *conſil. 1226. n. 3. verſ. itaquoque, & ſeq.* & merito nam paria ſunt, † quod illi fue- 8
rit collatus iſte Canonicatus, vel quod ei debeatur ad effectum, ne alteri fiat collatio, *Rota in Burgen. Canonicatus coram bon. memor. Card. Pamphilio*, penes Marcheſ. *d. part. 1. fol. 142. ſub num. 2. verſ. cum paria ſint, quod alicui.*

Capituli autem coarctatio controuerti non poteſt, nedum quia poſt primum ſcrutinium, in quo inter omnes concurrentes plura, & æqualia vota habuerunt dd. Ferrer, & Bezzerra, fecit inter hos duos ſolos ſecundum ſcrutinium, vnde iſta cæterorum concurrentium excluſio indicat coarctionem ad duos, qui † in ſecundo ſcrutinio fuerunt ad- 9
miſſi, Bald. *in l. Tribunus, §. fin. num. 2. ff. de teſtam. milit.* Becc. *conſ. 55. nu. 11. & ſeq.* Surd. *conſ. 279. n. 21. verſ. & eſt textus*, quoniam hos duos † ſolos admittendo ex pluri- 10
bus, alios reieciſſe cenſetur, vt tradit idem Surd. *conſil. 467. num. 5. & ſeqq. ex text. in cap. nonne, cum ibi notat. de præſumpt.* eo quod iſtorum incluſio fuit † cæterorum excluſio, 11
l. cum Prætor, ff. de iudic. Surd. *conſ. 262. n. 14. cum ſimilibus.*

Sed etiam quia peracto dicto ſecundo ſcrutinio, in quo vota iterùm fuerunt æqualia Capitulum mandauit ſumi informationem ſolùm de qualitatibus ipſorum, ad effectum tradendi poſſeſſionem magis qualificato, quamobrem apertè declarauit, † quod cæteri omnes eſſent excluſi, & ipſi duo 12
tantummodo vocati, Bart. *in l. 2. §. videndum, num. 2. circa med. verſ. ſed ex eo, ff. ad S. C. Tertull.* Natt. *conſ. 581. num. 28.* Rota *deciſ. 405. num. 14. & 15. par. 5. recent.* & in terminis electionis Buratt. *deciſ. 547. num. 1. ad fin. verſ. ſecundo dicitur.*

Et clarius ex decreto deputationis Commiſſarij pro verificanda, ante, reliquas qualitates, ætate Ferrer, cuius defectus ei fuerat à Bezzerra oppoſitus, & ordinatione, quod
† iſti duo ſoli deponerent, prout cum effectu depoſuerunt 13
ſcut. 400. pro quolibet, & cæteris ponderatis in *d. deciſione dici 19. Iunij 1643. à §. Primo enim, vſq. ad §. Ex his autem*, cum enim iſti actus clarè oſtendant Capitulum in hos duos ſolùm extendiſſe oculos, & voluntatem habuiſſe eligendi vnum ex ipſis, ſequitur quod † ad eos ita ſe coarctauerit, 14
vt non poſſit poſtea ab altero illorum recedere, vt per text. *in dict. cap. conſtitutis*, ibi, *Vnum eligerent de duobus, in quos partes videbantur oculos extendiſſe, quem Eccleſia magis*

vo-

Digitized by Google

vtilem, & idoneum iudicarent de appell. docuerunt Anan.
15 *ibid. num.* 3. vbi dupliciter exemplificat hanc † coarctatio-
nem, vno modo ſi eligentes ad hoc ſe adſtrinxerunt in tracta-
tu, vel quia in numero illorum non erant, niſi duo idonei,
Bald. *num.* 12. *verſ. & primo quaero vltra,* Ioan. Andr. & alios
adductos in præterita, *§. & demum quia.*

Idque non ſolùm ex diſpoſitione iuris communis, ſed &
fortiùs ex præciſa neceſſitate Conſtitutionis ſanct. mem. Gre-
gorij Papæ XV. clariſſimè præcipientis, quòd in huiuſmodi
Canonicatibus electio non ſolùm facienda ſit ex concurren-
16 tibus, ſed & ex ijs dumtaxat, quos inter concurrentes
magis habiles, & idoneos Capitulum iudicauerit, ibi, *ad
Canonicatus, & Præbendas Pœnitentiarios huiuſmodi illi
dumtaxat concurrentes, qui peracto examine cæteris omnibus
iudicio ipſorum Ordinarij, & Capituli magis habiles, & ido-
nei reperti fuerint, aſſumi, ſeu eligi teneantur,* ex quo, nedum
17 dictio † taxatiua, *dumtaxat*, præter repertos magis habiles,
cæteros excludit Card. *in Clem.* 1. *verſic. nos igitur de Summ.
Trin. & fid. Cath.* Decian. *conſ.* 34. *num.* 31. *lib.* 3. Barboſ. *dict.*
18 97. *num.* 4. & quoad alios habet vim † non ſolùm tacitæ pro-
hibitionis, ſed expreſsè, Roman. *conſ.* 114. *num.* 5. Grat. *dict.*
47. *num.* 2. Barboſ. *dict. diction.* 97. *in fin.* Amat. *deciſ. March.*
54. *num.* 1. verum etiam verbum, *teneantur*, formam, & ne-
19 ceſſitatem importat Pariſ. *conſ.* 19. *nu.* 135. *lib.* 1. Barboſ. *dict.*
405. *num.* 1. Magon. *dec. Florent.* 7. *num.* 10. & 11. Monach.
dec. Lucen. 53. *num.* 34. Rota *dec.* 276. *num.* 2. *par.* 1. *in recent.*

Neque dici poteſt coarctationem de iure fieri poſſe ſolùm
ad certum genus perſonarum, veluti ad eligendum ex aliquo
Collegio, non autem ad duos ſolos, nempè Michaelem, &
Bezzerram, quia contrarium in puncto, quòd imò electio re-
20 ſtringi poſſit ad duas perſonas eligendas, vel ex voluntate
eligentium, aut ex accidenti, quando electio fieri debet ex
certo gremio, in quo non ſunt, niſi duo idonei, tradit Franc.
in d. cap. conſtitutus num. 2. *de appell.* & ratio eſt, quia quando
21 duobus vnus præficitur, ibi propriè eſt electio, vt ex Hoſt. *in
d. cap. conſtitutis,* tenuerunt ibi Ioan. Andr. *num.* 5. *verſ. & vt
dicebat,* Hoſt. Butr. *num.* 11. *ad med. verſ. & dicebat,* Hoſt. Bel-
lamer. *num.* 3. Neque contrarium dicunt allegati per infor-
22 mantes pro Capitulo, nam † Silueſt. *in Summ. in verb. elect.* 1.
num. 26. quærit ſolùm, an valeat conſuetudo, quæ electionem
reſtringit ad certum genus perſonarum.

Couarruu. *de ſponſal. par.* 2. *cap.* 3. *§.* 5. *num.* 8. loquitur de
23 matrimonio † metu contracto, quòd nullum eſt, ſiue fuerit
quis coactus ad contrahendum cùm muliere certa, aut ad
24 contrahendum † cùm incerta de certis, imò *ſub num.* 9. *verſ.
nec mihi placet,* expreſsè dicit, quòd inter duos electio opti-
mè contingit, nec repugnat conditioni electionis.

Rodericus autem *de regul. tom.* 2. *quæſt.* 52. *art.* 11. non ne-
25 gat eligentes ex eorum libera voluntate, vt in iſto caſu † poſ-
ſe ſe coarctare ad duos, vel tres, ſed tantùm negat eos coar-
ctari poſſe à ſuperiore, vel alijs, quia læderetur libertas ele-
26 ctionis, † quæ non læditur, quando coarctatio fit à ſeipſis.

Hinc nihil prorſus releuat obiectum in hac tertia propoſi-
tione cauſæ denuò repetitum, quòd ante obitum Bezzerræ
Capitulum deuenerit ad illius electionem, quia huiuſmodi
electio fuit manifeſtè attentata, non ſolùm ex rationibus de-
ductis in alijs deciſionibus huius cauſæ, ſed etiam, quia cum
27 lis penderet ſuper † cognitione ætatis, vt apparet ex libello
citationibus, & inſtantijs per Michaelem factis, prohibita
erat electio, ſeu variatio, ſiue lis penderet inter electos, ſiue
inter electos, & electores, vt notat Innoc. *in cap. auditis n.* 2.
verſ. ſed tamen credunt iſti de elect. & in cap. cum veniſſent nu.
7. *de in integr. reſtit.* Lancellott. *de attent. lit. pend. par.* 2. *cap.* 4.
limit. 22. *num.* 10. & 11. Ferrett. *conſ.* 292. *num.* 15. Lotther. *de
re benef. lib.* 3. *quæſt.* 17. *num.* 123. & 142.

28 Tantò magis, quia diſcuſſio † ætatis eſt de ſui natura iu-
dicialis, & præiudicialis, *cap. ſi fortè* 11. *de elect. in* 6. *Clem. diſ-
pendioſam de iud.* Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 4. *num.* 214. Acce-
29 dente præſertim contradictore, † qui actum extraiudicialem
tranſire facit in iudicialem, Lambert. *de Iurepatr. par.* 2. *lib.* 1.
quæſt. 9. *art.* 12. *num.* 1. Vndè eo minus diſcuſſione pendente
poterat ad vlteriora procedi, *d. cap. ſi fortè de elect. in* 6. Lam-
bert. *vbi ſupra dicta par.* 2. *lib.* 2. *quæſt.* 1. *art.* 9. *nu.* 12.

His accedit electionem Bezzerræ factam fuiſſe ex ſuppo-
ſito defectu ætatis in Michaele; Capitulum enim declarauit
30 illum inhabilem ex cauſa, & poſteà eo excluſo elegit Bezzer-
ram, ab hac autem declaratione inhabilitatis dabatur appel-
latio ſuſpenſiua, Menoch. *de adipiſ. remed.* 4. *num.* 824. Gon-
zal. *in annotat. contra nullit. & attent. num.* 167. Rota *in Al-
leuitana Mareſcallatus* 26. *Maij* 1641. *coram Reuerendiſs.
D. meo Decano.* Ideòque geſta pendente termino appellatio-
nis, † ea præſertim ſubſequuta excuſari non poſſunt à vitio 31
attentatorum, *cap. non ſolùm de appell. in* 6.

Et pro horum corroboratione valdè ponderabant DD.
grauamen iniunctum Michaeli; dum poſteà per ſententias
Ordinarij, ac Rotæ fuit declaratus legitimæ ætatis. Iuſti-
ficata † enim cauſa appellationis faciliùs intrant attentata, 32
etiamſi appellatio fuerit extraiudicialis, vt relato Lancellott.
& alijs Rotæ deciſionibus firmatum fuit in poſtrema deciſ.
huius cauſæ coram me, *verſ. quibus addi poteſt.*

Sed præterea placuit alia reſponſio, quòd cum Capitu-
lum peracto ſecundo ſcrutinio inter ſolos Michaelem, &
Bezzerram cœpiſſet viam diſcuſſionis meritorum per admiſ-
ſionem eorum ad probationes faciendas ad effectum traden-
di poſſeſſionem magis nobili, vt apertiſſimè declarauit in
decreto, ibi, *y porque para proceder a verificacion de calida-
des de nobleza, y dar la poſſeſſion a quien mas bien la prouaſſe,*
non erat † proptereà amplius in ipſius libertate, abſque iuſta, 33
& legitima cauſa eligendo Bezzerram, excludere Michae-
lem, quamuis etiam alias non facta dicta admiſſione id face-
re potuiſſet, quia ſcilicet, res non † erat amplius integra ad- 34
notata *in cap. publicato,* vbi gloſſ. *in verb. variare de elect. in
cap.* 1. & 2. *vt lit. pend. in* 6. & in terminis Rota apud bon.
mem. Coccinum *deciſ.* 215. *num.* 13. & 14. maximè, quia
dum ex dicta Conſtitutione Gregoriana ille, dumtaxat ex
concurrentibus aſſumendus eſt, ſeu eligendus, qui iudicio
Ordinarij, & Capituli magis habilis, & idoneus fuerit reper-
tus, † Michael idcircò verificando poſteà qualitates neceſ- 35
ſarias acquiſiuerat ius ad rem conſiderabile, itaut nonniſi ex
iuſta cauſa repelli poſſet, Eſcobar. *de purit. ſang. par.* 1. *quæſt.* 7.
num. 106. & 150. & *quæſt.* 13. *§.* 4. *num.* 15. Put. *dec.* 252. *nu.* 2.
& 3. *lib.* 3. *in correct.* & benè Mandoſ. *conſ.* 51. *ex nu.* 7. *verſ.
ſecunda igitur declaratio vſque ad decimam,* vbi quod acqui-
ſiuit ius conſiderabile etiam in re, & quod hoc etiam fatetur, 36
Caſſad. *deciſ.* 18. *num.* 5. *de præbend.* nec diſſentit Mohed. *de-
ciſ.* 1. *eod. tit.* quia intelligitur ſecundum Caſſador. quem
allegat pro fundamento reſolutionis, ac etiam loquitur tan-
tummodò de ſimpliciter concurrentibus, non autem de ijs,
† qui inter concurrentes fuerunt à Capitulo idoneiores de- 37
clarati, vt in ſimili, quòd ſi duo ex pluribus ſimul concur-
rentibus metam attigerint vno, & eodem tempore, ipſi
ſoli excluſis cæteris, iterùm currere debeant, † quia licet 38
inter ſe victores non extiterint, nihilominus reſpectu cæte-
rorum victores extiterunt, præter Bald. *in proœm. ff. §. itaque
num* 13. *poſt med. verſ. ſed numquid current hi duo,* & alios alle-
gat. in præterita deciſ. *§. & demum quia ad fin.* latè firmat Vaſ-
quez *controu. illuſtr.* 92. *vbi de receptiori lib.* 3.

Quo verò ad ſecundum caput ætatis, ſuper quo hodie
ſpecialiter fuit inita diſputatio, probari viſum fuit Michae-
lem de anno 1631. quo ſe oppoſuit ad iſtum Canonicatum
† fuiſſe in legitima ætate 40. annorum, tam ex deductis in 39
deciſion. bon. mem. Coccin. *à §. quod autem, vſque ad §. iuſti-
ficatis,* quàm etiam coram me *ſub die* 22. *Aprilis* 1641. *à §.
ſecundum quod, vſque ad §. tertio contra iuſtitiam,* in quibus
fuit abundè ſatisfactum omnibus, quæ pro Capitulo denuò
repetebantur.

Nec fidem aliquarum ſcripturarum minui debere ex præ-
tenſo vitio † viſibili, licèt in ciuilibus ſola falſi ſuſpicio ſuffi- 40
ciat, vt notat Crauett. *conſ.* 134. *num.* 26. cùm alijs ad pro-
poſitum allegatis, quia † omnis defectus abundè ſuppletur 41
ex pluribus adminiculis, vt conſuluit Alex. *conſ.* 114. *num.*
14. & 18. *lib.* 6. Crauett. *conſ.* 28. *num.* 9. Natt. *conſ.* 132. *nu.* 1.
in fin. & ſeqq. Bertaz. *conſ.* 521. *num.* 6. & 7. vbi quod omnes
admittunt *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 48. *num.* 22. Surd. *conſil.* 173.
num. 56. *& ſeqq. vbi ſub num.* 60. *verſ. ſecundo reſpondeo,* reſ-
pondet ad id, quòd in ciuilibus ſuſpicio falſi habetur † pro 42
falſitate, *& conſ.* 263. *num.* 6. Beltram. ad Gregor. *dec.* 546. *ſub
num.* 17. *verſ. nec etiam procedit regula,* Adden. ad Buratt. *de-
ciſ.* 611. *ſub nu.* 15. *verſ. & quia,* Gaſpar. Anton. Theſaur. *quæſt.*
43. *num.* 3. *in fin. lib.* 1. Rota *deciſ.* 610. *num.* 1. & 2. *par.* 1. *di-
uerſ.* Et in dubio coniecturæ illæ attenduntur, & præualent,
quæ pugnant † pro inſtrumento, Bart. *in l.* 1. *§. ſi quis neget nu.* 43
12. *ad med. verſ. ſed ſi eſſent, ff. quemadmod. teſtam. aper.* vbi
dicit, quòd ſi probationes hinc inde ſint paris potentiæ, non
reprobatur inſtrumentum, quia in dubio pro eo † præſumen-
dum eſt, Neuizan. *conſ.* 68. *num.* 34. *in fin.* Surd. *d. conſ.* 173. *nu.*
58. *& conſ.* 535. *num.* 7. Franc. Marc. *dec.* 163. *num.* 18. Caual.
dec. 205. *num.* 10.

In

In præſenti verò , nedum plura adſunt adminicula , ſed
plenæ probationes, quæ circumſcripta etiam fide baptiſma-
tis , ſatis eſſent ad probationem ætatis.

Namque vltra legalitatem libri publici ad hunc finem
deputati ex diſpoſitione ſacroſancti Concil. Tridentini, quæ
45 † eſt melior , & paratior via , quæ dicta ætas poſſit proba-
ri , vt latè firmat Lotther. *de re benefic. lib. 2. quæſt. 49. nu.*
32. Adſunt plures teſtes in partibus examinati deponentes ,
tam ſuper dicti libri legalitate , & fide , *Summar. Michae-*
46 *lis num.* 2. quàm † etiam ſuper veritate , & certitudine
dictæ partitæ , *dicto Summario num.* 3. & præſertim Paro-
chus , qui vidit hanc eandem partitam ante oppoſitionem
ad hunc Canonicatum , quo tempore omnis prorſus aberat
ſuſpicio , & teſtator dictum librum , ſemper in eius cuſtodia
retinuiſſe , & Ioann. de Agramonte , qui deponit vidiſſe di-
ctam partitam de anno 1613. occaſione extractionis alterius
partitæ , *Summar. num.* 4. nam ex dictis teſtibus ſpecificè
de illa deponentibus comprobatur veritas illius , & cùm
47 ſint numero plures excluditur omnis falſitatis ſuſpicio , Cra-
uett. *conſ.* 65. *num.* 13. Menoch. *præſumpt.* 20. *nu.* 55. *lib.* 5.
& in ſpecie , quòd inſtrumentum laborans vitio viſibili ſup-
48 pleri poſſit ex teſtium depoſitione , latè comprobat alios , ci-
tans Surd. *dict. conſil.* 173. *num.* 55. *ante med. verſic. & quod*
inſtrumentum , mutuò enim ſe iuuant ſcriptura , & teſtes ,
vt inquit Bald. *conſil.* 444 *num.* 3. *in fin. lib.* 1. accedentibus
præcipuè alijs 60. teſtibus , qui deponunt dictum Michaelem
natum , & baptizatum fuiſſe in Parochia Sancti Saturnini
de anno 1590. & eſſe maiorem natu non ſolùm Michaele
ſecundo , ſed etiam alijs omnibus ſuis fratribus , reddenti-
49 bus † optimam rationem eorum dicti , quia alij interfue-
runt baptiſmo ipſius , & Ientaculo in baptiſmo natorum
præſtari ſolito , alij verò , qui ſunt vicini familiares , & do-
meſtici , eum viderunt in infantili ætate , & reſpectiuè co-
gnouerunt ambos fratres eiuſdem nominis Michaelis , &
quod maior natu eſt iſte Michael , nam ſecundus obijt vi-
que de anno 1605. & præſentes fuerunt , quando fuit ſepul-
tus in Monaſterio Sancti Franciſci , ac etiam cognouerunt
alios fratres ab infantia , & vocabant iſtum Michaelem ,
50 *il Vecchiarello* , quia licet eſſe maior natu , tamen erat mi-
nor ſtatura , itaut iſtis nulla dari poſſit probatio melior , vt
præter Bart. *in l. de ætate num. 7. verſ. ſed ſi haberi , ff. de mi-*
nor. & cæteros cumulatos *in dicta deciſ. Coccini , §. & adſunt*
etiam teſtes , & coram me die 22. *Aprilis* 1641. *§. ſciendum* ,
quòd probant etiam Lotther. *de re benefic. dict. lib. 2. quæſt.*
40. *num.* 36. Vincen. de Franch. *deciſ.* 119. *num.* 10. Rota
deciſ. 737. *num.* 1. *& deciſ.* 779. *num.* 9. *par.* 3. *& deciſ.* 45.
num. 13. *par.* 6. *recent.* & plenè probant dictam ætatem ,
51 quamuis etiam eſſent ſingulares , Lotther. *vbi ſupra dicta*
quæſt. 49. *num.* 37. Rota *dicta dec.* 45. *num.* 11. & firmatur
in dicta deciſ. Coccini .

Plurimum etiam vrgebant vltra deducta in alijs deciſioni-
bus primo informationes ſumptæ pro aſſequendis Ordinibus
minoribus de anno 1610. & promotione ipſius Michaelis ad
Subdiaconatum die 19. Septembris 1615. In quibus produ-
cta fuit eademmet fides baptiſmi per Parochum , & Nota-
rium extracta ex libro Eccleſiæ Parochialis Sancti Saturnini
cum examine teſtium , cùm enim de eo tempore Michael ad
S. Subdiaconatus ordinem ex defectu ætatis promoueri non
potuiſſet , ſi attendenda eſſet partita Sancti Nicolai , conti-
nens baptiſmum Michaelis ſecundi die 3. Octobris 1594. eo
quod , ſiue attendatur tempus natiuitatis , ſiue tempus ba-
ptiſmi , quòd regulariter attendi debet , non fuiſſet de eo tem-
pore completus annus 21. & inceptus annus 22. vt pro for-
ma requirit dictum Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 23. *cap.* 12.
de reformat. adeò , vt ſi vna hora deficiat , incurratur ſuſpen-
ſio , & exercendo Irregularitas , non eſt præſumendum Mi-
52 chaelem , etiam tempore non ſuſpecto , & quo † huiuſmo-
di concurſu diuinari non poterat , incidere voluiſſe in dd. pœ-
nas , & Officiales ſui muneris oblitos voluiſſe oſcitanter pro-
mouere inhabilem , vt in his terminis arguit Rota *dicta de-*
ciſ. 45. *num.* 23. *&* 24. *par.* 6. *recentior.* & probauit prima de-
ciſ. coram me *verſ. & ad hunc effectum* .

Secundò , quod eadem partita baptiſmi fuit etiam per Mi-
chaelem producta de anno 1629. in prima oppoſitione ad
huiuſmodi Canonicatum . Vnde cùm ex ea appareret de in-
ſufficienti ipſius ætate , nullam perinde alterationem in ipſa
adeſſe cõſtat , quia ſi alterata fuiſſet , vtique legitima ipſius ętas
vſque de eo tempore apparuiſſet , & ideò cum de eo tempore
ceſſaret omnis vtilitas inde prorſus excluditur omnis præſũ-
ptio falſitatis , Rub. Alex. *conſil.* 15. *num.* 3. *&* 6. Crauett.
conſ. 75. *num.* 13. 17. *&* 18. Roland. à Vall. *conſ.* 38. *num.* 38.
& ſeqq. lib. 1. Menoch. *conſ.* 283. *num.* 15. Honded. *conſ.* 109.
num. 23. *lib.* 1. Farinac. *de falſit. quæſt.* 153. *num.* 204. *& ſeqq.*

Tertiò , Teſtamentum matris conditum de anno 1611.
& ſic ſex annis poſt obitum Michaelis ſecundi , ſequutum de
anno 1605. in quo licèt haberet duos filios tunc viuentes
Antonium , & Ioannem natos de annis 1592. & 1593. re-
ſpectiuè , nihilominus huic Michaeli maiori natu legauit
quædam bona ſtabilia , quod proinde concludenter oſten-
dit eum natum fuiſſe de anno 1590. nam , quod in huiuſ-
modi materia iunctis adminiculis plurimum deferatur ma-
tris † teſtimonio , ex quo præſumitur veram habere noti- 54
tiam ætatis filiorum , probat text. *in l. etiam matris* 16. *&*
ibi gloſ. communiter probata , *ff. de probat.* Salicet. *in l. ſi*
minorem num. 6. *C. de in integr. reſt. minor.* Bart. *conſ.* 92.
num. 5. *verſ. nec obſtat quod ſi mater* , *lib.* 1. Bald. *conſ.* 19.
lib. 5. Soccin. iun. *conſ.* 3. *num.* 9. *lib.* 2. Lotter. *de re benef.*
quæſt. 47. *num.* 89. *&* 90. *lib.* 2. Maſcard. *de probat. concl.* 668.
num. 10. *&* 15. Rota *deciſ.* 200. *num.* 3. *part.* 2. *recent. & in*
Tridentina Canonicatus coram Iuſto , quæ eſt deciſ. 262.
num. 3. *poſt lib.* 2. *conſ.* Farinacc. quando præſertim , vt in
iſto caſu vtilitas nedum erat incerta , ſed nec etiam cognita ,
& mater ſcire non poterat , amplius vtilitatis , vel damni
allatura fuiſſet huiuſmodi aſſertio , cum de eo † tempore 55
caſus iſte præuideri non potuerit , & ſic nulla fraudis ſuſpi-
cio excogitari , vt concilians dictas opiniones inter ſe diſſi-
dentes , diſtinguendo concludit Sfort. Odd. *de reſtit. in in-*
tegr. quæſt. 37. *num.* 57. *verſ. aut vtilitas eſt in incerto* , & ſen-
ſit Rot. apud Mant. *deciſ.* 124. *num.* 4.

Idque procedit quamuis etiam adeſſet præſumptio in con-
trarium , eo quod Michael , quando matriculatus fuit in
† Studio Compluten. ſe minorem profeſſus fuerit , Curt. 56
iun. *conſ.* 118. *num.* 8. Lotter. *de re benef. d. quæſt.* 49. *num.* 34.
& in fortiori de eo qui in Canonicatu , etiam medio iura-
mento † ſe maiorem aſſecurauerat , Soccin. iun. *d. conſ.* 3. 57
ſub num. 15. *verſ. nec prædictus* , *& ſeqq. iuncto num.* 9. *lib.* 2.

Quartò , demum ſententia lata ab Ordinario Toletano ,
qui viſa ipſa partita baptiſmatis , & alijs probationibus de-
ſuper factis , non obſtantibus oppoſitionibus Capituli , de-
clarauit dictum Michaelem de tempore oppoſitionis ad
iſtum Canonicatum fuiſſe ætatis legitimæ annorum 40. ex
hoc enim quod pro veritate † dictæ partitæ , quæ prætendi- 58
tur ſuſpecta de falſo , fuerit iudicatum , & ipſa approbata
pro certa in iudicio , prorſus excluditur falſitatis ſuſpicio ,
Bald. *conſ.* 402. *num.* 9. *lib.* 5. Crauett. *conſ.* 701. *num.* 4. Ber-
taz. *d. conſ.* 521. *num.* 22. vbi quod ſententia facit tranſire
inſtrumenta † in perpetuam fidem , Farinac. *de falſit. qu.* 153. 59
num. 227. Rot. *deciſ.* 260. *num.* 1. *part.* 2. *diuerſ.*

Ex quibus omnibus ſimul iunctis tendentibus ad eumdem
finem , & inuicem ſibi adminiculantibus , euidentiſſima re-
ſultat probatio legalitatis , & fidei dictæ partitæ baptiſmi
† Michaelis , & illius legitimæ ætatis , *l. licèt Imperator* , vbi
Bart. *ff. de legat.* 1. Mantic. *deciſ.* 21. *num.* 11. quia ætas , quæ
de ſui natura eſt difficilis † probationis optimè probatur per 61
coniecturas , & indicia , *l. cum de ætate* , *vbi gloſ. ff. de pro-*
bat. Soccin. iun. *d. conſ.* 3. *num.* 2. Rota *d. deciſ.* 260. *num.* 1.
verſ. ætas enim , *part.* 2. *diuerſ.* quando maximè † agitur de 62
ætate longæua 40. annorum , Bald. *conſ.* 213. *num.* 4. *lib.* 2.
Maſcard. *de probat. concluſ.* 675. *num.* 3. Rot. *d. deciſ.* 45. *n.* 9.
& ſeqq. part. 5. *recent.*

Ex quibus ita fuit concluſum vtraque &c.

Deciſiones iſtæ duæ emanat. coram eod. Reuerendiſſ. Cerro
Decano , ſub diebus 22. *Aprilis* 1640. *&* 19. *Iunij* 1643. *ſunt*
ſupra in hac eadem part. 9. *recent. deciſiones* 14. *&* 210.

Deciſio hæc emanata in prima inſtantia ſub die , 25. *Iunij*
1640. *coram bon. mem. Coccino Decano eſt in præcedenti par.* 8.
recent. deciſ. 244.

Cauſa iſta in tertia inſtantia agitata fuit coram Eminen-
tiſſ. & Reuerendiſſ. D. Card. Petro Otthobono , coram quo
emanarunt quatuor deciſiones ſub diebus 10. *Martij ,* 29. *Maij ,*
9. *Iunij* 1645. *&* 18. *Iunij* 1646. *ſunt inter eius impreſſas deci-*
ſiones 29. 37. 39. *&* 75.

R. P. D. BICHIO.

Romana Succeſſionis.

Luna 9. Maij 1644.

ARGVMENTVM.

Teſtium examen, ſi patiatur aliquem defectum veluti citationis ad videndum examinari, vel quia iurarunt teſtes extra terminum citationis tunc, vt ſanetur quid requiratur teſtamentum, vt corruat ex faiſitate cauſæ, debet de ipſa conſtare ex ipſo teſtamento, & non eſt aliundè ſumenda. Ratio expreſſa, dum adeſt in aliquo caſu, non eſt recurrendum ad tacitam.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes, ſi iurarunt extra terminum cadentis citationis, dicuntur nulliter examinati.*

2 *Teſtes examinati non intimata parti, hora certa examinis, dicuntur inualidè examinati.*

Teſtes, quando ſunt examinandi, debet intimari certa hora parti, vt poſſit conducere interpretem, numer. 2.

Interpretes de ſtylo Curiæ ſolitum eſt, vt adhibeantur in examine teſtium, num. 2.

3 *Intimationis defectus pro examine teſtium pro certa die, & hora, an ex aliquo caſu poſſit excuſari, & ſi admitteretur excuſatio, quòd pars neſcit diem, & horam, actum eſſet de dicta citatione.*

4 *Ignorantia nuſquam releuat, niſi ſit ex iuſta cauſa.*

5 *Impedimentum, quando eſt legitimum, tunc releuat.*

6 *Teſtes, ſi fuerint examinati ſine intimatione partis, id non ſanatur, ex quo fuerint examinati cum interrogatorijs partis, & quid ad hoc requiratur.*

7 *Teſtes, ſi fuerint nulliter examinati, requiritur vt talis defectus ſanetur, quòd ſanatio nullitatis Iudicis fuerit commiſſa eius arbitrio per Principem.*

8 *Scripturis potius eſt ſtandum, quàm teſtibus.*

9 *Cauſa expreſſa per Teſtatorem in teſtamento, ſtandum venit.*

10 *Teſtamentum ne corruat ex falſitate cauſa, non eſt recedendum à cauſis in teſtamento expreſſis.*

Expreſſa ea, quæ minimè ſunt, non ſunt attendenda, num. 10.

11 *Teſtamentum, vt vitietur ex falſitate cauſa, ſiue per errorem requiritur, quod ſit clarus, & euidens, & oculis corporis legi poſſit.*

12 *de Diſponentis mente, quando dubitatur recurri debet ad rationem ab eo expreſſam.*

13 *Ratio expreſſa à diſponente præſefert certiorem eius mentis declarationem potius, quàm coniectura, & verba, quæ non tranſiuerunt in diſpoſitionem.*

Verba non ſunt certa ſigna mentis diſponentis, cùm ſæpè ad alium finem proferri ſoleant, num. 13.

14 *Verba teſtatoris prolata, antequam teſtamentum conderet probant qualis fuerit eius voluntas, & falſitas cauſa, quamuis in teſtamento non fuerit expreſſa.*

15 *Verba prolata à teſtatore, antequam teſtamentum faceret, tunc declarant eius mentem, quando verba teſtamenti ſunt dubia, ſecus verò ſi eſſent clara, & aperta.*

16 *Teſtatoris mentem claram, vbi habemus, illa eſt attendenda, & non eſt recurrendum ad tacitam.*

17 *Diſpoſitio, ſi habeat cauſam expreſſam, ad aliam trahi non debet.*

18 *Cauſa, quando eſt expreſſa, illa eſt attendenda, & non eſt recurrendum ad non expreſſam, & num. 19.*

20 *Teſtatoris eximium amorem erga hæredem, ex quo deprehendatur.*

21 *Effectus naturaliter non poteſt præcedere cauſam.*

22 *Cauſa rationem non poteſt habere, id quod poſteà contingit, & diuinari non potuit.*

23 *ad Diſponendum quis non poteſt moueri ex cauſa futura, quæ diuinari non poterat.*

Sed bene ex cauſa de præterito, vel quæ in inſtanti accedit.

24 *Teſtamentum, ſi impugnetur ex falſitate cauſa, qualis eſſe debeat.*

25 *Gratie ea, quæ dicuntur, non veniunt attendenda, & num. 26.*

27 *Odio, ſi quis aliquem conſanguineum habere cœpiſſet ei, multa ſigna veri amoris non oſtendiſſet.*

28 *Heres, quando quis eſt inſtitutus, cenſetur inſtitutus in tota hæreditate.*

29 *Voluntatis mutatio in dubio non præſumitur.*

30 *Teſtes deponentes de dictis à Teſtatore, antequam conderet teſtamentum, dubium reddunt teſtatoris intentionem.*

31 *Teſtator, quando dicatur ex falſa cauſa motus ad infringendum teſtamentum.*

32 *Cauſæ plures, quando exprimuntur, ſiue omnes ſint impulſiua, ſiue finales vna exiſtente falſa, adhuc actus remanet ex alijs cauſis validis.*

33 *pro Teſtamenti validitate, in dubio eſt pronunciandum etiam contra filium excluſum.*

DECISIO CCLXXX.

VLtima deciſio emiſſa die 21. Iunij 1641. * reuocatoria alterius præcedentis ſub die 15. Decembris 1636. * coram R. P. D. meo Carrillo nuper aſſumpto à Sereniſſ. Rege Hiſpaniarum ad officium Præſidis Conſilij Vallisoletani, firmat corruere teſtamentum alias conditum ab Henrico Vicourt iunioris eius nepotis, excluſa Cæcilia filia, quia tam inſtitutio nepotis, quàm excluſio filiæ emanarunt ex cauſa offenſæ per Cæciliam illatæ procurando carcerationem patris, vt patet ex quatuor teſtibus poſt primam deciſionem examinatis, qui vltrò deponunt de huiuſmodi cauſæ falſitate, qua probata teſtamentum corruit, *leg. fin. ff. de hæred. inſt.* & debetur eidem Cæciliæ ſucceſſio paterna, ſaltem ab inteſtato, *§. 1. auth. de hæred. inteſt. venien.* cum alijs in dicta vltima deciſione allegatis.

Sed hodie repropoſita cauſa coram me ſubrogato Domini mei Carrilli, Domini receſſerunt ab vltima deciſione, &
confirmarunt primam, eo quod ſubſiſtunt fundamenta primæ deciſionis, & præfati teſtes non probant teſtatorem
inſtituiſſe nepotem, ac excluſiſſe filiam in odium, filiæ, &
vindictam aſſertæ carcerationis; primò, quia † duo ex illis 1
iurarunt extra diem cadentis citationis, & ſic fuerunt nulliter examinati, Rot. *deciſ. 15. de teſtibus in nou.* Caputaq. *deciſ. 185. num. 3. par. 2.* Caualer. *dec. 410. num. 3.* Coccin. *deciſ.*
216. *num. 21.* Alij verò duo examinati fuerunt, † non inti- 2
mata hora certa examinis ad effectum conducendi Interpretem, qui de ſtylo adhiberi ſolet, Scacc. *de iudic. lib. 2. cap. 8. nu.* 225. Adden. ad ſanct. mem. Greg. XV. *dec. 331. num. 13.* Rot. *in Toletana hæreditatis 6. Iunij 1618. coram bon. mem. Andrea.*

Neque vrget reſponſio vltimæ deciſionis *in §. Nam quoad nullitatem*, quòd dicti duo teſtes, tanquam inducti à parte aduerſa potuerint examinari abſque reiteratione terminorum iudicialium, & defectus intimationis examinis † pro 3
die, & hora certis veniat excuſandus, quia Cæcilia ſcire non poterat diem, & horam, quibus teſtes ad ſe examinandum accederent; ſi enim huiuſmodi excuſatio admitteretur actum eſſet de ſtylo intimandi tempus examinis pro conducendo Interprete cum omni caſu allegari poſſet eadem ratio ignorantiæ, † quæ tamen nuſquam releuat, quia vtique inſtans 4
ſcire poteſt diem, & horam examinis cum teſtes à quocumque ex litigantibus fuerint inducti, niſi habeant legitimum
impedimentum cogere poſſit ad † ſubijciendum ſe examini 5
certo tempore, gloſſ. *in cap. 1. verbo timore, ibi ſtatim compellendum de teſtib. cog.* Abb. *in cap. cum ſuper ſub num. 5. eod. tit.* Gail. *pratic. obſeru. lib. 1. obſeru. 100. num. 10.* Nullitas autem
examinis euitari non poteſt, ex quo teſtes examinati † fue- 6
rint cum interrogatorijs partis, quia datio interrogatorium
de ſe non ſufficit, niſi † ſanatio nullitatis fuerit à Principe 7
commiſſa arbitrio Iudicis, vt declarauit Rota *in Barchinonen. Decimarum 27. Iunij 1640. coram R. P. D. meo Ghiſlerio.*

Secundò teſtes non probant, quia contrarium † apparet 8
ex ſcripturis, quibus potius ſtandum eſt, *l. cenſus, ff. de probat.* Innoc. *in cap. cum Ioannes num. 6. de fid. Inſtrum.* Ayin. *conſil.* 54. *ſub num. 15.* Rot. *deciſ. 91. ſub num. 9. deciſ. 582. ſub nu. 6. par. 1. recent.* Siquidem in ipſo publico Inſtrumento teſta-
menti leguntur expreſſæ cauſæ, † ob quas teſtator filiam hæ- 9
tedem non inſtituit, ibi, *ex quia idem Dominus teſtator aſſerait illam,* (nempè Cæciliam) *condecenter, & competenter dotaſſe in ſcutis tribus millibus, illique donaſſe vineam valoris*

ſcu-

ſcutorum mille, & quingentorum, & reliquiſſe alia ſcuta quinquaginta eroganda in celebratione tot Miſſarum Defunctorum pro ſuffragio illius Animæ poſt ſui obitum, necnon ipſum teſtatorem conſenſiſſe donationi per D. Catharinam ſuam ſororem factæ eidem Cæciliæ vnius vineæ valoris ſcutorum 2365. Neq; vt teſtamentum corruat ex falſitate cauſæ recedendum eſt à
10 cauſis in teſtamento expreſſis; itaut † quæ expreſſa non fuit minimè attendatur, vt benè Ruin *conſ.* 162. *num.* 7. *lib.* 4. ex text. *in leg. ſi inſtituta, §. fin. ff. de inoff. teſtam. iuncta l. fin. ff. de hered. inſtit.* Menoch. *præſumpt.* 24. *nu.* 16. *lib.* 4. & notant Bart. *in d. l. fin. num.* 3. *verſ. oppono*, Imol. *nu.* 4. & ratio eſt, quia
11 vt falſitas cauſæ, † ſiue error vitiet teſtamentum oportet ſit clarus, & euidens, & oculis corporis legi poſſit, Alex. *in leg. cum prolatis num.* 15. *ff. de re iud.* poſt Innoc. *in cap. P, & G, num.* 3. *de offic. delegat.* Iacob. de S. Georg. *in l. prima num.* 12. *Cod. error calcul.* Seraph. *dec.* 275. *num.* 3. & 4. & quando du-
12 bitatur † de mente diſponentis recurri debet ad rationem ab eo expreſſam, Alex. *conſ.* 45. *col.* 3. *nu.* 7. *lib.* 1. Aym. *conſ.* 245. *num.* 2. Menoch. *conſ.* 497. *num.* 16. Cùm ea præſeferat certiorem dictæ mentis probationem, quam coniecturæ, &
13 verba, quæ non tranſierunt in diſpoſitionem, & ſæpè alijs reſpectibus proferri ſolent, *l. non aliter, ff. de legat.* 3. Natta *conſ.* 678. *num.* 33. *& ſeqq.* Alb. *conſ.* 13. *ſub nu.* 1. Cephal. *conſ.* 46. *num.* 17. *& conſ.* 436. *nu.* 17. & 82. Caſtill. *contr. iur. par.* 2. *cap.* 26. *num.* 19. & 20. *verſ. nulla enim, & par.* 4. *de coniectur. vltim. volunt. cap.* 18. *ſub num.* 49. *verſ. præterea*, Rota *deciſ.* 264. *ſub num.* 6. *par.* 4 *recent.*

Nec obſtat, quòd teſtes deponant de verbis teſtatoris ante teſtamentum prolatis, ex quibus probari poteſt voluntas
14 teſtatoris, & falſitas cauſæ, † quamuis in teſtamento non fuerit expreſſa, vt ex Bart. *in l. fin. num.* 3. & 4. *ff. de hered. inſtit.* ponderat vltima deciſio *in §. quoniam*: eſto enim, quòd hoc procederet, quando nulla fuit expreſſa cauſa in teſta-
15 mento, † ſeu illius verba ſunt dubia, ſecus eſt vbi ſunt clara, vt benè diſtinxit Rot. *in Romana ſcriptoria* 5. *Iunij* 1609. *coram bon. mem. Lugdunen. impreſſ.* poſt Pacif. de Saluian. *dec.* 150. *ſub num.* 17. & apud Gratian. *diſcept.* 221. *ſub num.* 20. *& in Spoletana hæreditatis, ſeu confidentiæ coram bon. mem. Buratt. quæ eſt dec.* 616. *num.* 18. *inter eius impreſſ.* quia vbi habe-
16 mus cauſam, & † voluntatem verbis claris in teſtamento expreſſam illa attendenda eſt, ac ceſſat tacita, ac præſumpta, *l. cum ex filio*, vbi gloſſ. *ff. de vulg. & pupill.* Franc. Ant. Coſt. *conſ.* 23. *num.* 64. Aym. *conſ.* 32. *num.* 2. Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.* 74. *num.* 56. & 57. vbi quod diſpoſitio habens cauſam
17 † expreſſam ad aliam trahi non debet, *& deciſ.* 284. *num.* 42. & in terminis teſtamenti, Mart. *de ſucceſſ. leg. par.* 4. *quæſt.* 4. *art.* 1. *num.* 6. & 7. Fontanell. *dec.* 49. *num.* 18. At in caſu no-
18 ſtro plures cauſæ, vt ſupra fuerunt † expreſſæ verbis apertiſſimis, inter quas non adeſt cauſa aſſertæ carcerationis.

Et quatenus attendi deberent, quæ teſtator dixit ante teſtamentum, adhuc dictis teſtium repugnant ſcripturæ: illi namque deponunt teſtatorem motu fuiſſe ad inſtituendum
19 nepotem, & excludendam † filiam odio, dumtaxat carcerationis procurante ab eadem filia, *perche à i parenti del paeſe non portaua affetto alcuno, & Henrico ſuo Nipote auanti la ſua carceratione non teneua ne meno per parente*. At verò plures epiſtolæ eiuſdem Henrici teſtatoris nuper productæ contrarium probant, vt patet epiſtola ſub die 20. Septembris 1625. in qua teſtator inuitat nepotem, vt veniat Romam, *per riceuere la portione hereditaria, che gli laſciò*: tunc enim viuebat Ioannes alter nepos, & cohæres; in alia ſub die 22. Nouembris 1625. ſcripta poſt mortem dicti Ioannis, ibi, *Henrico è reſtato vnico herede*, & ſub die 25. Iulij 1626. ibi, *potrà entrare à godere l'heredità de' miei beni à lui deſtinata*, & die 10. Iunij 1627. ibi, *laſciarò ſua moglie, e ſuoi figliuoli con tante facoltà, che non haueranno neceſſità per viuere, ſe non della gratia di Dio*, & die 13. Decembris 1629. ibi, *per venire à riceuere quello, che io gli laſcierò di heredità*, præter alias epiſtolas, & tranſmiſſiones pecuniarum ad fa-
20 uorem ipſius Henrici nepotis. Quæ omnia oſtendunt eximium amorem teſtatoris erga Henricum nepotem, ac deliberatam voluntatem ipſum inſtituendi hæredem, cùmque de tempore dictatum epiſtolarum, nondum ſecuta eſſet
21 carceratio teſtatoris, vndè † odium in filiam aſſeritur conceptum impoſſibile eſt, quòd talis carceratio fuerit cauſa finalis, quę mouit teſtatorem ad amorem, & inſtitutionem
22 nepotis, quia effectus † naturaliter non poteſt præcedere ſuam cauſam, nec habere rationem cauſæ, id quod poſteà contingit, & diuinari non potuit, ſed illud, quòd eſt præteritum, † vel in inſtanti accidit, quo impellimur ad aliquid 23
diſponendum, iuxta theoricam Bart. *in leg. demonſtratio, §. quod autem num.* 2. *ff. de condit. & demonſtr.* Monald. *conſ.* 18. *num.* 2. *lib.* 2. Maran. *reſponſ.* 15. *num.* 6. *par.* 2. Mant. *de tacit. lib.* 7. *tit.* 12. *num.* 3. & in terminis teſtamenti, quòd
† impugnabatur ex falſitate cauſæ ratiocinatur Mart. *conſ.* 24
181. *num.* 15. *& ſeqq.*

Et gratis dicitur, quòd amor teſtatoris, & voluntas inſtituendi hæredem nepotem † reſtrigerit, mutataque 25
fuerit de anno 1627. ob iniuriam, tunc temporis per eundem nepotem illatam teſtatori propinando venenum illius cani. Tum quia de hoc teſtatur vnicus teſtis, & epiſtola,
† quę in idem expenditur ſub die 10. Iunij 1627. non loqui- 26
tur de occiſione canis, ſed de homicidio in partibus patrato à nepote, dum ebrius erat, vt demonſtrant verba epiſtolæ, ibi, *che ſi guardi di bere acciare, che lo priuano d'intelletto, per doue è caſcato negli errori paſſati*.

Tum etiam quia ſi odio cępiſſet habere nepotem, non
tranſmiſiſſet poſteà † pecunias, prout tranſmiſit, nec plu- 27
ries dixiſſet velle ei relinquere, & ex ipſa mox ex aduerſo citata epiſtola, oſtenditur continuatus amor, & beneficentia teſtatoris erga nepotem cum ſtatim ſubdat, *Laſcierò ſua moglie, e figliuoli con tante facoltà alla mia partenza da queſto mondo, che non haueranno neceſſità per viuere, ſe non della gratia di Dio*, & clariùs in ſubſequenti epiſtola anni 1629. ibi, *quello che io gli laſcierò di heredità per la mia diſpoſitione teſtamentaria*, quæ verba cùm ſint relatiua ad te-
ſtamentariam diſpoſitionem, in qua † nepos vnicus hæres 28
inſtitutus fuit, intelligantur neceſſe eſt de tota hereditate, ad text. *in l. Aſſe toto, ff. de hæred. inſtit. & in leg. cohæredi* 41. *§. fin. ff. de vulg. & pupill.* cum alijs allegatis per Tiraquell. *in leg. ſi vnquam, Cod. reuoc. donat. verb. omnia, vel partem num.*
18. & ſatis eſt, quòd excludant amoris erga nepotem, † ſeu 29
voluntatis teſtatoris mutationem, quæ nec in dubio præſumitur, *l. fideicommiſſa* 11. *§. ſi rem poſt princ. ff. de legat.* 3. Roman. *conſ.* 295. *num.* 8. Roland. *conſ.* 31. *num.* 7. *& ſeqq. lib.* 4. Surd. *conſ.* 540. *nu.* 35. Rim. iuo. *conſ.* 643. *nu.* 53. *& ſeqq.* Fontanell. *dec.* 246. *num.* 13. Intentio enim nepotis non fundatur principaliter in dictis epiſtolis, ſed in ſubſequenti inſtrumento teſtamenti claré, & apertè loquente de tota hæreditate; epiſtolæ verò producuntur ad elidendam, vel offuſcandam probationem, quam aduerſaria educere conatur ex teſtibus
deponentibus de † dictis à teſtatore, antequam conderet te- 30
ſtamentum, & benè elidunt, aut ſaltem offuſcant, quòd ſufficit Bald. *conſ.* 79. *num.* 7. *lib.* 2. Aym. *conſ.* 6. *num.* 127. Natt. *conſ.* 32. *in fin.* Surd. *conſ.* 105. *ſub num.* 6.

Tandem non obſtat, quòd in codicillis fuerit expreſſa cauſa cooperationis Cæciliæ in procuranda carceratione teſtatoris, quia vltra quod aliæ etiam cauſæ ibi referuntur, in omnem euentum expreſſio hæc operari ſolùm poſſet reſpectu ſcutorum mille, quæ teſtatur ibi ademit ob iſtam cauſam carcerationis ad effectum dumtaxat iuſtificandæ d. ademptionis in dictis codicillis adductam; nullatenus autem poſſet
extendi ad generalem inſtitutionem Henrici nepotis † fa- 31
ctam in teſtamento, in quo ex alijs cauſis ibi expreſſis Cęcilia excluſa fuerat, aut eandem inſtitutionem infringere, *l. fin.* & ibi Bart. *num.* 5. *verſ. quæro*, Bald. *ſub num.* 2. Cuman. *ſub num.* 6. *verſ. in gloſſa*, Ioann. de Imol. *ſub num.* 3. *& ſeqq. ff. de hered. inſtit.* Alciat. *conſ.* 106. *n.* 5. *verſ. vnde videtur tom.* 3. *lib.* 9. Giouagn. *reſponſ.* 36. *num* 8. *lib.* 2. Eo minus, quia vbi
plures cauſæ exprimuntur, ſiue omnes ſint impulſiuæ, † ſiue 32
finales vna exiſtente falſa, adhuc ſubſtinetur teſtamentum ex altera expreſſa, *§. affinitatis inſtit. de napt.* Surd. *conſ.* 531. *n.* 6. & 7. Menoch. *conſ.* 146. *num.* 27. Rot. *dec.* 251. *nu.* 12. *& ſeqq. dec.* 363. *num.* 6. & 7. *par.* 5. *recent.* & in terminis teſtamenti, Ludou. Beli. *conſ.* 166. *num.* 23. Cæphal. *conſ.* 81. *num.* 14. Fon-
tanell. *deciſ.* 50. *num.* 6. & in dubio † pronunciandum eſt pro 33
validitate teſtamenti etiam contra filium excluſum, *l. ſi pars, ff. de inoff. teſtam.* Dec. *conſ.* 11. *ſub num.* 20. *ante fin.* Gratian. *conſ.* 30. *num.* 26. *lib.* 2. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 2. *tit.* 15. *num.* 8.

Et ita deciſum cauſa ter propoſita vtraque parte bis, vna tantùm ſemel informante.

Deciſio iſta ſub die 11. Iunij 1642. emanata coram Reuerendiſs. Præſide Valliſoletano, ſub qua Rota in præſenti deciſione ſtetit in deciſis, eſt ſupra deciſ. 102. Altera verò emanata ſub die 15. Decembris 1636. coram eodem Reuerendiſſimo Carrillo erit infra in Appendice.

R.P.D.

R. P. D. PEVTINGERO.

Mediolaneñ. Cimiliarchatus.

Veneris 23. Maij 1644.

ARGVMENTVM.

Epiſcopo, quamuis de iure communi permiſſa ſit beneficiorum vnio, tamen talis poteſtas intelligenda venit conceſſa, quatenus neceſſitas præciſa ad id vrgeat, & quatenus venire poſſit beneficia Prębendis. Et neceſſitas in prædictis terminis, quando dicatur præciſa.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus de iure communi vnionem facere licet.*
2 *Epiſcopus, vt vnionem facere liceat, requiritur iuſta cauſa, & neceſſitas euidens, vel vtilitas requiritur.*
3 *Neceſſitas præciſa requiritur, vt Epiſcopus poſſit facere vniones, & num. 4.*
5 *Neceſſitas præciſa, pro ſubſtinenda vnione facienda per Epiſcopum, qualiter ſit conſideranda.*
6 *Ordinarij non valent facere vniones vltra caſus à Concilio Tridentino permiſſos.*
7 *Vnio beneficij non poteſt dici facta ob præciſam neceſſitatem, ſi fuerit facta augumentatiuè, & pro commodiori ſubſtentatione, num. 8.*
9 *Neceſſitas præciſa ex quo excludatur, & num. 32.*
10 *Neceſſitas præciſa, quando nullo modo poſſit conſiderari.*
11 *Vnio facta ab Ordinario non ſeruata forma Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 15. de reform. non ſubſiſtit.*
12 *Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reform. cap. 15. quid diſponat in prima, & ſecunda par. num. 13.*
14 *Epiſcopi non poſſunt vnire beneficia præbendis, ſeu diſtributionibus quotidianis, niſi ſeruata forma Concil. Trident.*
15 *Congregatio Concilij Tridentini indiſtinctè vniones factas, non ſeruata forma Concilij Tridentini, inualidas declarat.*
16 *Vniones reuocantur per regulas reuocatorias Cancellariæ præter illas, quæ iuxta formam Concilij Tridentini fuerint factæ.*
17 *Error in regulis Cancellariæ non præſumitur, & nu. 19. Regulæ Cancellariæ ſumma maturitate, in aſſumptione noui Pontificis ſolent, num. 17.*
18 *Regulæ Cancellariæ, dum conduntur ſolent interuenire duo ex antiquioribus Auditoribus Rotæ Romanæ, & plures Officiales periti Cancellariæ Apoſtolicæ.*
20 *Vniones pro neceſſario augumento cultus diuini, an comprehendantur ſub regulis Cancellariæ reuocatoriæ vnionum.*
21 *Vnio ex defectu præciſæ neceſſitatis corruit.*
22 *Concilium Tridentinum in vnione requirit præciſam neceſſitatem, ideſt talis, vt aliter Eccleſiæ ſeruitium haberi non poſſit.*
23 *Vniones, quæ fiunt pro commodiori ſubſtentatione, & augumento ſub regulis Cancellariæ reuocatorijs vnionum comprehenduntur, & num. 24.*
25 *Deciſio in cauſa Toletana Capellaniæ de Paſtrana, quo caſu loquatur.*
26 *Deciſ. Card. Seraph. 982. in quibus terminis loquatur.*
27 *Deciſ. Card. Caualer. 403. declaratur.*
28 *Deciſ. Card. Caualer. 449. quo caſu loquatur.*
29 *Deciſ. R. P. D. Ghiſilerij 109. par. 6. recent. declaratur, & num. 30.*
31 *Regulæ Cancellariæ reuocatoriæ vnionum modernæ, arctiores ſunt, quàm antiquæ.*

DECISIO CCLXXXI.

DOmini receſſerunt à deciſis coram me 11. Maij 1643. vbi firmatum fuerat validam eſſe, ſaltem de iure communi, vnionem ſimplicis Beneficij Cimiliarchatus appellati, Menſæ Capitulari, ac diſtributionibus quotidianis Metropolitanæ Mediolanenſis Eccleſiæ factam anno 1601. à bon. mem. Card. Federico Borromęo. Quia tam iuſtam cauſam, quàm formam deficere, ex facto compertum fuit.

Nam licet verum ſit, quòd de iure communi Epiſcopo v-
1 nionem facere liceat, *cap. ſicut vnire de exceſſ. Prælat.* tamen
2 ad hoc iuſta cauſa, & euidens neceſſitas, † vel vtilitas requiritur, *cap. expoſuiſti 33. de præben.* Lotther. *de re benefic. lib. 1. quæſt. 28. num. 141.* Et hæc neceſſitas præciſa eſſe debet,
quia † ſcilicet non adſint Canonici, vel paucißimi inue- 3
niantur, qui velint acceptare, vt explicant *in d. cap. expoſuiſti*, Hoſtienſ. *num. 1.* Ioann. Andr. Anan. & Anchar. *nu. 2.* Abb. *num. 4.* Lotther. *vbi ſupra num. 42.* Acchill. *deciſ. vnic. num. 4. ſuper regul. reuoc. vnion.* Et ſimul cum tenuitate præbenda-
rum copulatiuè † tenuitas diſtributionum quotidianarum 4
neceſſaria eſt, itaut vna ſine alia non ſufficiat, vt in terminis diſit Rota *in Mediolanen. vnionum 12. Iunij 1592. coram Orano, & in Toletana Capellaniæ coram Eminentiſſ. D. meo Cardin. Pamphilio.* Vndè ſi talis præciſa neceſſitas de iure communi pro ſubſtinenda vnione requiritur, quam præci-
ſam neceſſitatem, † non autem ſolam decentiam, nimirum 5
ne Eccleſiæ ſeruitia deſtituantur, conſiderarunt prędicti Doctores, & dixit Rota *in dec. 109. num. 14. cum ſeqq. par. 6. rec.* certè multò magis procedit, attento tenore regularum reuocatoriarum poſteriorum Pontificum, quæ ius commune coarctant, imò omnem Ordinarijs competentem vniendi fa-
cultatem, extra caſus † à Concilio Tridentino permiſſos adi- 6
munt, & vniones ad fauorem Menſarum Capitularium pro augmento dotis expreſsè reuocant, vt pulcbrè animaduertunt Gonzal. *ſuper regul. 8. gloſ. 5. §. 7. num. 53.* & dixit Rota *in Toletana Capellaniæ de Paſtrana 23. Ianuarij 1608. coram Cardin. Pamphilio.*

Igitur cum talis præciſa neceſſitas non iuſtificetur in caſu, quando vnio fit augumentatiuè, & pro commodiori ſub-
ſtentatione, prout tenuit Rota coram Tbano impreſſ. per 7
Gatz. *de benefic. par. 12. num. 283.* vbi refert etiam Creſcentium, ita alias atteſtatum fuiſſe, *& in Toletana Beneficij de Vallecas coram Gypſio*, relata à Garzia *vbi ſupra num. 284. & in recent. par. 3. deciſ. 757. num. 4. & deciſ. 109. num. 14. & 15. par. 6.* & apud Caualer. *dec. 403. num. 2. & 3.* vbi dici-
tur, attentis ampliſſimis regularum modernarum clauſulis, 8
id abſque difficultate procedere, prout idem firmatur *in dict. Toletana Capellaniæ de Paſtrana, & in Valentina ſubſidij 14. Martij 1616. coram Eminentiſſimo Cardin. Pamphilio*, & per Lotther. *lib. 1. quæſt. 29. num. 21.* Imò ipſam præciſam neceſſitatem in Mediolanenſi Capitulo, abſque vnito Bene-
ficio, diuturna antè à ſubſtentatio excludit Rota *dicta deciſ.* 9
757. num. 4. par. 3. recent. Semper etenim ante vnionem decenter ſe ſubſtentarunt Canonici, vt ſatis comprobant teſtes pro Capitulo examinati, nec vnquam ob allegatam reddituum tenuitatem Eccleſia ſeruitio fuit deſtituta; imò
ſemper viris nobilibus, ac eruditis ornata extitit, qui Cho- 10
rum, & diuina Officia frequentarunt, vt docetur *in Summar. Maſcheri num. 15.* & cum decore vixerunt abſque vnione illius Beneficij, quòd ſatis neceſſitatem improbat, vt benè aduertit Oldrad. *conſ. 262. num. 1. circa finem*, & Rota *in prædicta Valentina ſubſidij 14. Martij 1616. coram Cardin. Pamphilio*, cum alijs relatis per Adden. ad ſanct. memor. Greg. XV. *dec. 419. num. 6.*

Nec forma in hac vnione ſeruata ſubſiſtit, ex præſcripto 11
Sacri Concilij Tridentini *ſeſſ. 24. cap. 15. de reformat.*

Quia inſpecta prima parte eiuſdem *cap. 15.* erat facienda 12
ſingulis præbendis diſtributiuè, & non Menſæ Capitulari, ac diſtributionibus quotidianis; Si verò ſpectetur ſecunda pars, Concilium loquitur de ſuppreſſione Præbendarum
Capitularium facienda, non autem de Beneficio ſimplici, 13
quale eſt hoc Cimiliarchatus officium. Igitur neutro modo ſubſtinebat; Neque enim Epiſcopi vnire poſſunt Benefi-
cia Præbendis, ſeu diſtributionibus quotidianis, niſi ſerua- 14
ta forma Concilij, Caſtropal. *moral. tom. 2. tract. 13. diſput. 6. §. 3. num. 19.* Sanchez *ad decal. lib. 7. cap. 29. num. 179. & ſeqq.*
quòd ex eo patet, dum Sacra Congregatio Concilij indiſtin- 15
ctè vniones, non ſeruata forma Concilij, factas eſſe inualidas declarauit, *vt in vna Caluen. 23. Septembris 1609. & in vna Alerien. 29. Nouembris 1602. & alijs*, quæ dantur *in Summario Maſcheri 11. Aprilis præteriti num. 4. & 5.*

Denique reuocatur hæc vnio ex regulis reuocatorijs, & 16
illa præſertim Sanctiſſimi D. N. Vrbani, quæ eſt in ordine 13. & extat inter impreſſas in Bullar. *tom. 4. fol. 16.* quæ claris verbis excipit tantùm vniones factas iuxta formam Concilij, vt manifeſtè deducitur ex parentheſi ibi. Non tamen Concilij Tridentini auctoritate, quæ proiſits eas ſolùm excludit. Et propemodum temerarium eſt credere per erro-
rem Scriptoris hoc emanaſſe; cùm nimis certum ſit, in hu- 17
iuſmodi regulis cùm maxima, in auſpicatione noui Pontificis, ſemper maturitate, & interuentu etiam duorum ma-
gis antiquorum Rotæ Auditorum, Abbreuiatorum de ma- 18
iori Præſidentia, ac aliorum Cancellariæ Apoſtolicæ officia-

lium

Digitized by Google

lium peritorum, ac practicorum interuentu procedi, vt tradit Gonzal. *gloſſ. 30. num. 17. & 18.* Caſſad. *dec. 3. num. 2. ſub*
19 *tit. de reſeruat.* Maximè quia hunc ſenſum ſuadet totius periodi contextus, ſequentia cum antecedentibus, dempta parentheſi connectens.

Et quidquid ſit de opinione, quam alias admiſit Rota, quòd ex maioritate rationis cenſeantur etiam exceptæ vnio-
20 nes pro neceſſariò augmento cultus diuini factæ, vt aduertit Garz. *de beneſ. d. par. 12. cap. 2. num. 283.*
21 Nihilominus ex defectu ſupradictæ præciſæ neceſſitatis vnio hæc corruit, vt per Caualer. *deciſ. 403. per totam*. Nam
22 vbi vniones non ſunt factæ ſeruata forma Concilij, requiritur præciſa neceſſitas, ideſt talis, vt aliter Eccleſiæ ſeruitium haberi non poſſit, vt teſtatur Seraph. *deciſ. 982.* & Rota *in d. Toletana Capellania de Paſtrana coram Cardin. Pamphilio.*
23 Idque ea optima ratione, quia aliæ vniones pro commodiori ſubſtentatione, & augmento factæ, in ipſa regula reuoca-
24 toria claris verbis comprehenduntur, ibi, *Necnon pro fundatione, ſeu dotatione augmento, ſeu conſeruatione Collegiorum, &c.* Nec enim aliqua datur vnio, quæ non pro commodiori ſubſtentatione, vel augmento cultus Diuini ſiat.

Ad deciſiones verò, & reliquas auctoritates pro Capitulo Mediolaneñ. ad comprobandum, ſufficere cauſam augmen-
25 ti cultus Diuini allegatas, facilè reſpondetur. Nam dicta deciſio Toletana Capellaniç coram Eminentiſſimo Pamphilio, non loquitur de augmento ſimpliciter, ſed firmat aug-
26 mentum eſſe debere neceſſarium. Deciſio 982. coram Seraphino loquitur cum ſuppoſito, quòd vnio fuerit omninò
27 neceſſaria, tanquam facta fabricæ locorum depopulatorum. Deciſio 403. coram Caualerio, claris verbis decidit, augmentum debere eſſe neceſſarium, nec ſufficere, ſi pro com-
28 modiori ſubſtentatione factum ſit. Et deciſio 449. coram eodem loquitur de vnione facta ſecundum formam Concilij, in qua talis præciſa neceſſitas non requiritur, imò in illo caſu iam ex parte erat ſortita ſuum effectum, quòd in præſenti vnione non reperitur. Alia Valentina penſionis coram R. P. D. meo Ghiſilerio, *quæ eſt dec. 109. par. 6. recent.* minùs rectè applicetur huic vnioni, quia loquitur de vnio-
29 ne, ex parte ante regulam reuocatoriam effectuata, & in caſum neceſſitatis, dum ab expulſione Maurorum redditus
30 Eccleſiæ † erant adeò diminuti, vt illa ſeruitio deſtituta remaneret, Gonz. *gloſſ. 5. §. 7. num. 46. cum ſeqq.* vbi licet referat aliquos caſus tendentes ſolùm in augmentum, non autem in neceſſitatem; tamen concludit, quòd regulæ moder-
31 næ † ſint longè ſtrictiores, & omnes vniones præter illas, quæ in cauſam neceſſariam factæ ſunt, comprehendere quod idem dicit Garz. *de beneſ. d. cap. 2. num. 282. cum ſeqq.* & meliùs tradit Lotther. *de re beneſ. lib. 1. qu. 29. num. 17. cum*
32 *ſeqq.* concludens † hanc neceſſitatem eſſe debere præciſam.

Quare cùm in vnione, de qua hic agitur, neque neceſſitas talis adſit, ob quam Eccleſiæ Mediolanenſis ſeruitium hactenus fuerit deſtitutum, neque forma Concilij in eadem
33 vnione ſeruata reperiatur, quorum alterutrum, ſaltem tamen ad ſubſtinendam illam, neceſſario requiritur: Domini receſſerunt à deciſis, vtraque parte informante.

R. P. D. CECCHINO

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Romana pecuniaria, ſeu locorum montium.

Veneris 13. Maij 1644.

ARGVMENTVM.

Adminiſtrator tenetur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis, & reſtituere reliquatum, aliàs poteſt condemnari ad reſtitutionem rei, vnà cum fructibus, quamuis ipſe eos non perceperit. Epiſtola plenè probat contra confitentem, quando eſt recognita manus.

SVMMARIVM.

1 *Epiſtola plenè probat contra ſcribentem.*
2 *Bona alicuius, quando quis adminiſtrauit, poteſt conueniri ad reddendam rationem adminiſtrationis.*
3 *Adminiſtrator, ſi aliquid non fecit, ad quod tenebatur, ad id poterit condemnari vnà cum fructibus.*
4 *Quod procedit, ſiue ipſe fructus perceperit, ſiue non.*
5 *Epiſtola, quòd ſit ſcripta manu alicuius, quando non poſſit controuerti.*
Epiſtola, quòd ſit manu alicuius ſcripta, benè probatur per duos teſtes habentes notam manum ſcribentis.
Quod procedit, licèt teſtes non viderint ſcribere ſcripturam, quam recognoſcunt, ſi ſint de illis ſcripturis, in quibus non adhibentur teſtes.
6 *Epiſtola eſt de illis ſcripturis, quæ dum ſcribuntur non adhibentur teſtes.*
7 *Scriptura benè recognoſcitur per teſtes habentes notam manum ſcribentis, ſecundum obſeruantiam Rotæ, & maximè concurrentibus adminiculis.*
8 *Actus ſequens declarat præcedentem.*
9 *Epiſtola ab aliquo ſubſcripta probat contra eum perindè, ac ſi ab ipſomet eſſet ſcripta.*
10 *Teſtium contrarietates, quando non ſunt contra ſubſtantialia non attenduntur.*
11 *Teſtium dicta non ſunt cauillanda, ſed potius adiuuanda.*
Teſtes deponentes ſuper recognitione manus alicuius, ſat eſt, quod omnibus ſimul iunctis, characteribus deponant de ea, num. 11.
12 *Teſtes, vt à falſitate, & mendacio ſaluentur, facienda eſt omnis interpretatio.*
13 *Referens non probat ſine relato.*
14 *Verba enunciatiua, & ad alium finem prolata non releuant.*
Limitatur tamen id, quando tenor ſcriptura habetur in referente, num. 14.
15 *Verba, quando dicantur diſpoſitiuè, & deliberatè prolata.*
16 *Numerus pluralis, ſaltem duo comprehendit.*
17 *Loca montium notorium eſt, quod æſtimantur ad rationem ſcutorum.*
18 *Locorum montium fructus, quales ſint.*
Fructus, quando taxentur abſque alia liquidatione.

DECICIO CCLXXXII.

SEntentiam Rotalem R. P. D. mei Cerri, in qua D. Abbas Paulus de Angelis condemnatus fuit ad reſtituendum D. Epiſcopo Pactenſi loca duo montium, ſeu ſcuta ducenta pro eorum valore, & ſcuta centum pro eorundem fructibus, confirmandam eſſe Domini dixerunt. Patens eſt enim aſſertio Abbatis in Epiſtola ad Dominum Epiſcopum ſcripta, quòd ipſius currum, & equos vendiderat, & ex pre-
tio emerat loca Montium; ex qua quidem Epiſtola A ſicuti A
oritur plena probatio in ea contentorum † in præiudicium 1
Abbatis, *l. Publia, §. fin. ff. depoſ. l. cum tabernam, §. idem quæſiuit in fine, ff. de pignor.* Couarr. *pract. qu. cap. 22. nu. 7.* Rota apud Card. Caualer. *dec. 248. num. 3.* & apud Buratt. *dec. 266. num. 4. & deciſ. 360. num. 4.* cum alijs relatis in deciſ. R. P. D. mei Cerri in hac cauſa facta: Ita potuit Abbas actione
mandati, vel negotiorum geſtorum conueniri † ad redden- 2
dam rationem in ea confeſſatorum, Bart. *in l. decem in fine, ff. de verbor. oblig.* Iaſon. *in l. certi conditio, §. ſi nummos num. 34. ff. ſi cert. pet.* Surd. *conſ. 28. num. 50.* & inſuper condemnari ad præſtanda loca montium, ſiue illorum pretium vnà
cum † fructibus, ſiue loca montium emerit, ſiue non, *leg.* 3
idemque, §. ſi procurator, & ibi Doct. *ff. mandat.* Menoch. *de arbitr. caſ. 209. num. 32.* cum alijs allegatis *in dict. dec. R. P. D.*
Cerri, & iure † fructus perceperit, ſiue non, Card. Seraphin. 4
deciſ. 1245. num. 6. Rota *dec. 269. num. 2. par. 1. recent.* & coram ſanct. mem. Gregor. *dec. 50. num. 2.* vbi Adden. *littera B. allegant concord.*

Quod autem Epiſtola fuerit ſcripta manu Abbatis, non
† videbatur poſſe controuerti, cùm fuerit plenè recognita 5
per duos teſtes habentes notam manum: B quod ſufficit, li- B
cèt non viderint illum ſcribere cum ſimus in ijs, in quibus
teſtes adhiberi non ſolent, † vt præter alios in eadem deciſ. 6
R. P. D. mei Cerri allegatos de obſeruantia, Rotæ teſtatur Cardin. Seraphin. *deciſ. 150. num. 2.* Rota *diuerſ. deciſ. 343. num. 4. & dec. 570. num. 2. par. 1. & dec. 303. num. 1. par. 1. recent.* Cardin. Mantic. *dec. 25. num. 2.* Cardin. Caualer. *deciſ.*
452. num. 4. iunctis † præcipuè adminiculis, Rota *diuerſ. dec.* 7
124. num. 3. par. 2. & apud Buratt. *deciſ. 475. num. 7. & in Tiburtina Caſtrorum 4. Iulij 1608. coram bon. mem. Card. Marquemontio*. Quæ adminicula ſatis hic verificantur ex præcedenti mandato D. Epiſcopi facto in perſonam Abbatis præ-
ſentis, & acceptantis ad vendendum equos, & currum, & 8
ex ſubſequuta venditione equorum plenè probata ex partita libri Gabellæ, vt firmatur in eadem deciſ. Reu. P. D. mei Cerri.

Nec fides dictæ Epiſtolæ minuitur, quia non ſcripta,
ſed

9 ſed ſubſcripta fuerit manu † Abbatis: ſola enim ſubſcriptio
operatur , vt omnia in Epiſtola contenta ab ipſo actualiter
ſcripta dicantur, Iaſ. *in auth. ſi quis in aliquo num. 3. verſic. ſed
caue, & num. 4. Cod. de edend.* Natt. *conſ. 287. num. 4.* Cæphal.
conſil. 272. num. 85. Surd. *conſil. 61. num. 31.* Rota *deciſ. 603.
ſub num. 2. par. 2. recent.* & apud ſanct. mem. Gregor. *dec.
454. num. 5.*

Prout nec eandem fidem minui viſum fuit ex his , quæ
10 objiciebantur contra dicta teſtium . Nam contrarietates ,
ſeu potius varietates ab informantibus pro Abbate conſide-
ratæ non ſunt circa ſubſtantialia recognitionis, ſuper qua
deponunt Roman. *conſ. 30. num. 2.* Natta *conſ. 96. nu. 4.* Rot.
apud ſanct. mem. Greg. *dec. 194. num. 9. & dec. 248. num. 13. &
dec. 351. num. 29.* Et ſat eſt , quòd omnibus characteribus ſi-
11 mul iunctis habuerint notam manum Abbatis, † teſtium
enim dicta non ſunt cauillanda, ſed potius coadiuuanda ,
Bart. *in l. de ætate num. 7. circa med. verſ. ſed contrarium, ff. de
minor.* Corn. *conſ. 119. num. 6. ante finem lib. 3.* Alex. *conſ. 185.
ſub num. 5. lib. 7.* Rota apud ſanct. mem. Greg. *dec. 252. nu. 11.
& d. dec. 351. num. 37. & dec. 487. num. 6. & 7.*

Nec ex eo , quòd primus teſtis dicat ſe neſcire fuiſſe dele-
tum ex albo Confratrum Nationis Siculæ , & tamen con-
ſtet fuiſſe deletum , poteſt argui ipſum fuiſſe mendacem ,
& falſum . Poſſunt enim ſimul ſtare, quòd re vera fuerit
12 deletus , & tamen † illud ignorauerit , & ſufficit , quòd hęc
interpretatio fieri poſſit , vt teſtis à mendacio , & falſitare
ſaluetur , Felin. *in cap. cum tu num. 13. de teſtib.* Alexan. *conſ.
101. num. 21. lib. 7.* Bertazzol. *conſ. crim. 8. num. 13. lib. 1.* Surd.
conſ. 530. num. 13. Rota apud ſanct. mem. Gregor. *dict. deciſ.
252. num. 11.*

Non obſtat , quòd dicta Epiſtola ſit relatiua ad aliam E-
13 piſtolam † antea ſcriptam , ideòque non probet non exhi-
bito relato . Quia cùm relati tenor circa venditionem ,
14 & emptionem reſpectiuè adſit in † referente , non eſt neceſ-
ſaria exhibitio relati , ex allegatis in eadem deciſ. R. P. D. mei
Cerri, quibus addi poſſunt , Felin. *in cap. inter dilectos num. 7.
de fide inſtrum.* Dec. *conſ. 63. num. 6.* Paril. *conſ. 33. nu. 9. lib. 1.*
Ruin. *conſ. 31. num. 7. & conſ. 231. num. 5. & 6. lib. 1. & fuit
dictum in Romana locorum montium 15. May 1611. coram
bon. mem. Vbaldo ſeniore* , & gratis dicitur verba Epiſtolæ
15 fuiſſe † enunciatiua , & prolata ad alium effectum , cùm imò
diſpoſitiuè , & deliberatè repetant id , quòd latiùs in præce-
denti Epiſtola continebatur .

Nec denique obſtare videntur , quæ dicuntur de liquida-
tione . Quia reſpectu locorum montium ; cùm Epiſtola
16 loquatur † in numero plurali , & ſic duo ſaltem loca mon-
tium includat , vt vltra citatos in eadem deciſ. R. P. D. mei
Cerri , tradit Cardin. *in Clem. 1. §. præmiſſa nu. 1. de ſupplen-
da neglig. prælat.* Rota apud Buratt. *deciſ. 161. num. 8.* Quate-
nus Abbas recuſet præſtare loca montium , benè potuit fieri
17 liquidatio iuxta † notorium illorum pretium ad rationem
ſcutorum centum pro loco, Bald. *in l. ſi fundum in fine, Cod. de
rei vendicat.* Acchill. *deciſ. 22. de reſtit. ſpoliat.* Card. Caual.
dec. 17. num. 1.

Reſpectu verò fructuum , illis calculatis à data Epiſtolæ
13. Martij 1631. ad rationem minimi redditus locorum
montium , ſcilicet ſcut. quatuor cum dimidio , quolibet an-
18 no pro vnoquoque loco montium , † ſatis iuſtificatur con-
demnatio Abbatis abſque alia liquidatione , Card. Caualer.
dec. 323. num. 4. Rota *in recent. dec. 58. num. 26. par. 6.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

*Duæ in hac cauſa coram R. P. D. Decano emanarunt deciſio-
nes prima ſub die 7. Aprilis 1641. Altera vero die 12. De-
cembris eiuſdem anni 1641. prima erit infra in Appendice,
ſecunda eſt ſupra in hac eadem par. 9. recent. dec. 134.*

A R G V M E N T V M

Sequentis Annotationis.

Ad Deciſ. CCLXXXII.

Epiſtola eſt verbum Græcum, & quod ſignificet ; Epiſtolarum vſus operatur , vt diſiuncti locorum interuallo affectu cohæreant , & inter abſentis imago refulgeat præſentiæ , cùm Epiſtola ſit congreſſus abſentis cum abſente , & Epiſtola eſt ſermonis vehiculum.

Epiſtola probat contra ſcribentem , illumque obligat cum ſit indignum, quòd quis voce ſua faſſus fuit, velit infringere , & negare , quòd adeò eſt verum , Epiſtolam contra ſcribentem probare , quòd procedit , etiamſi Epiſtola ſit ſine die, anno , & loco , & vlterius quoque non haberet ſubſcriptionem ſcribentis , dummodò tamen mittentis nomen contineret , Epiſtola quod probet contra ſcribentem , intelligi debet ad fauorem eius , cui ſcribitur.

Dubium tamen ingens eſt , an probet ad fauorem eius , cui epiſtola non fuit directa , & ſic ad fauorem , opinio negatiua præualet , & declarantur DD. qui videntur velle contrarium firmare. Aliqua habes circa confeſſionem extraiudicialem , quæ probat de æquitate Canonica abſente parte emiſſa . Verba vt probationem inducant debent eſſe deliberatè prolata , & non incidenter , & ampulloſè dicta.

S V M M A R I V M.

1 *Epiſtola eſt verbum Græcum , ideſt Miſſoria.*
Epiſtola eſt animi nuncius ad abſentes , num. 1.
2 *Epiſtola ad abſentes mittitur .*
3 *Epiſtola, ideo ad abſenses mittitur, vt de rebus quas ignorat , certior redditur , & num. 4.*
5 *Epiſtolarum vſus eſt , vt diſiuncti locorum interuallo , affectu adhæreant .*
6 *Epiſtola operantur, vt inter abſentes imago refulgeat præſentia, & collocutio ſcripta copulet diſtantia ſeparatos, & num. 7.*
8 *Paulus Apoſtolas etiam remotiſſimis populis fidem ſcripto infudit .*
9 *Epiſtola eſt congreſſus abſentis cum abſente .*
Epiſtola abſentem præſentem facit vocemq; diſtantis longo organo .
10 *Certus , quis poteſt eſſe alicui per epiſtolas , quamuis facie eum numquam viderit .*
12 *Epiſtola quid ſit , ſecundum Sanctum Ignatium Mart.*
13 *Epiſtola eſt ſermonis vehiculum.*
14 *Epiſtola probat contra ſcribentem, illumque obligat .*
15 *Voce ſua, & ſcriptura, quod quis faſſus fuit, indignum, & temerarium eſſet vellet infringere , & negare .*
16 *Epiſtola probat contra ſcribentem , etiamſi careat ſubſcriptione , dummodo mittentis nomen contineat .*
17 *Epiſtolam , ſi quis ſcribat , & apponat nomen , & non cognomen , an probet contra eum .*
18 *Epiſtola recognita , adeo eſt verum , vt probet contra ſcribentem , vt procedat etiamſi ſit ſine die , anno , & loco .*
19 *Dies , & annus, quare apponatur in ſcripturis .*
20 *Locus, quando non adeſt in Epiſtola, tunc præſumitur ſcripta in loco , vbi adeſt ſcribens .*
21 *Epiſtola probat contra ſcribentem , & eum cui ſcribitur .*
23 *Epiſtola , an probet ad fauorem eius , cui non fuit directa , dubium ſanè eſt .*
24 *Et opinio negatiua triumphat .*
25 *Epiſtola , ſi contineat facti enunciationem inter eaſdem perſonas , & ab eiſdem , & tunc creditur Epiſtola , num. 27.*
26 *Si contineat facti enunciationem inter diuerſos factam ab aliquo tertio , & tunc non creditur Epiſtola .*
28 *Epiſtola ſcripta tertio , non probat contra ſcribentem .*
29 *Epiſtola ſcripta tertio alteri non prodeſt .*
30 *Epiſtola , quod probet ad fauorem tertij , qui DD. id aſſerant , & declarantur .*
31 *L. Publia, §. fin. ff. depoſit. loquitur tantùm de ſcribente , & de eo, ad quem Epiſtola mittitur .*
32 *Simon de Pratis in conſil. 186. num. 25. in quo caſu loquatur .*
33 *Alexan. in conſ. 97. num. 21. lib. 4. in quibus terminis loquatur .*
34 *Confeſſio emiſſa in Epiſtola principaliter , & propter ſe , an probet ad fauorem tertij , Rota in hoc vnicuique reliquit arbitrium tenendi opinionem , quam vult .*
35 *Opiniones duas , quando quis refert , vltimam ipſe tenere videtur .*
36 *Rota Ianuen. dec. 19. num. 8. declaratur , num. 37.*

38 *Lit-*

Digitized by Google

38 *Littera camby, ſicuti libri Mercatorum probant ad fauorem tertij, quod non eſt dicendum de litteris priuatorum.*
39 *Littera cambij habent paratam executionem, ac aſſimilantur publicis inſtrumentis, ac rei iudicatæ.*
40 *Littera cambij de conſuetudine totius Italiæ habent executionem paratam.*
41 *Rota Ianuen. quod non teneat epiſtolas probare ad fauorem tertij, ex quo benè pateat.*
42 *Epiſtola dum dicitur, quod probat contra ſcribentem, id intelligitur inter ſcribentem, & eum cui ſcribitur, & num. 50.*
43 *Rota Rom. deciſ. 153. à num. 19. par. 8. recent. quatenus videatur ſentire epiſtolam probare ad fauorem tertij, ſeipſam declarat, num. 44.*
45 *Epiſtola, ſi continet factum alienum, non probat ad fauorem tertij.*
46 *Epiſtola non creditur pro tertio contra tertium.*
47 *Epiſtola tunc probaret contra tertium, ſi quis illa vteretur in iudicio.*
48 *Via executiua, quæ competit ex remedio leg. fin. C. de edict. D. Adr. tollend. quando exhibetur publicum inſtrumentum teſtamenti, locum etiam habet in teſtamento minus ſolemni à parte approbato.*
50 *per Scripturæ productionem oritur confeſſio præiudicialis ipſi producenti.*
51 *Confeſſio extraiudicialis abſente parte emiſſa de æquitate Canonica, probat etiam emiſſa parte abſente.*
52 *Confeſſio extraiudicialis, ſiue præſente, ſiue abſente parte probat de æquitate Canonica.*
53 *Et ſic diuerſa Orbis Tribunalia deciderunt.*
54 *Rota Romana eſt omnium Orbis Tribunalium Vertex.*
55 *Rota Romana abiecto rigore amplectitur æquitate.*
Rota Romana eſt omnium Iuris conſultorum Auriga, & Magiſter.
Rota Romana illuminat totum Orbem ſecundum Viuian. num. 56.
57 *Confeſſio extraiudicialis, quòd probet de æquitate Canonica, abſente parte facta eſt opinio, quæ habet ſuos contradictores.*
58 *Et vt procedat prædicta concluſio, plura requiſita debent concurrere, & cautè in eius admiſſione eſt procedendum.*
59 *Verba in abſentes ſolent volitari, ſicut vmbra citrà vllam loquentis deliberationem.*
60 *Verba in abſentes aliquando proferuntur citrà plenum conſenſum, & multoties animo iocandi, vel voluptate loquendi, vel iocandi.*
61 *Confeſſio extraiudicialis, quòd probet abſente parte facta, & hoc de æquitate Canonica non procedit in confeſſione facta per litteras ad fauorem tertij.*
62 *Epiſtola tantùm probat ad fauorem eius, cui fuit inſcripta.*
63 *Gloſſ. opinio, & Butrij in cap. ſi cautio de fid. inſtrum. eſt recepta, & num. 64.*
65 *Confeſſio emanata in Epiſtola ad fauorem tertij principaliter, & propter ſe, an ad fauorem illius probet, eſt quæſtio ſatis inuoluta, & num. 66.*
68 *Epiſtola probat ad fauorem eius cui fuit inſcripta, dummodo probetur ei fuiſſe præſentatam, eamque acceptaſſe, num. 69.*
70 *Epiſtola penes aliquem reperta, an præſumatur ad eum tranſmiſſa à ſcribente.*
71 *Laderch. in conſ. 101. num. 3. declaratur.*
72 *Epiſtola, vt probet contra ſcribentem ad fauorem eius, cui fuit tranſmiſſa, verba debent eſſe deliberatè, & cum cauſa prolata.*
73 *Verba incidenter, & ſine cauſa in epiſtola prolata non probant, nec ad fauorem eius, cui littera fuit directa.*
74 *Confeſſio extraiudicialis abſente parte facta, nec de æquitate Canonica probat, ſi enunciatiuè, & incidenter fuit facta.*
75 *Quod procedit, etiamſi verba reperiantur prolata in epiſtola.*
76 *Verba, quando non ſunt deliberatè, & cum cauſa prolata non attenduntur.*
77 *Verba adulatoria, & ampulloſè prolata, tanquam inania, & fruſtratoria non attenduntur.*
78 *Verba extrinſecè prolata, de vento deſeruiunt.*
79 *Verba extrinſecè prolata non probant, nec aliquam obligationem inducunt.*
80 *Verba adulatoria, non ſunt appiccicatoria.*
Verba Curialia dicuntur vacua mente, & verò conſenſu cum ſint ſimulata, num. 80.
81 *Curiales vnum dicunt, & aliud ſentiunt.*
82 *Curialibus verbis, qui credunt, ſunt pluſquam ſimplices.*
Petens aliquid à Titio, ſi reſpondeat, quòd petis, & omnia bona mea ſunt tua, *iſta verba tanquam Curialia non ligant, num. 82. & 83.*
83 *Corteſia di bocca molto vale, e poco coſta.*
84 *Epiſtola verbis aulicis conſcripta, non obligat ſcribentem.*
85 *Dotis confeſſio facta de maiori ſumma, quæ verè eſt cum fiat ob famoſam quandam honorificentiam, non iuuat.*
Veritatis ſubſtantiam, dum non habet confeſſio non releuat, num. 86.
87 *Veritas ipſa magis eſt attendenda, quam quod ſimulatè concipitur.*
88 *Rota paſſim nullas, & inualidas declarat amplas confeſſiones dotium factas ob fumoſas, & inanes oſtentationes, & num. 89.*
90 *Confeſſio numerationis dotis emiſſa in inſtrumento dotali non iuuat, niſi conſtet dotem realiter fuiſſe traditam.*
91 *Dotis receptionis confeſſio, facta ex feruentia amoris erga ſponſam, qualiter præſumatur facta.*
92 *Epiſtola, & qualibet alia ſcriptura ſemper loquitur.*
93 *Epiſtola verum eſt, quod ſemper loquitur, ſed contra ſcribentem, & ad fauorem ad quem fuit inſcripta, & non fauore tertij.*
94 *Text. in l. Publia, §. fin. ff. depoſit. loquitur tantùm in terminis, quod epiſtola probet contra ſcribentem ad fauorem cui inſcribitur, & non tertij.*

ANNOTATIO
Ad Deciſionem CCLXXXII.

EPiſtola à Græcano A verbo *Ἐπιστολὴ ἀπὸ τοῦ Ἐπιστέλλειν*, A
quaſi † miſſoria. Epiſtola enim eſt animi nuncius 1
ad abſentes, Epiſtola ad abſentes mittitur. Hinc dixit
Demoſthenes Romanus *ad Q. Fratrem lib. 1. epiſt. 1.* quòd 2
ideò Epiſtola ad abſentes ſcribitur, vt † de rebus quas igno- 3
rat certior fiat. Vndè † & pulchrè teſtatum reliquit S. Am- 4
broſius, quòd ideò vſus Epiſtolarum eſt, vt diſiuncti locorum interuallo affectu adhæreant, † & ſic inter abſentes 5
† imago refulgeat præſentiæ, & collocutio ſcripta copulet 6
diſtantia ſeparatos, & mens noſtra amico † abſenti infun- 7
datur. Idque ſanè Pauli Apoſtoli exemplo confirmatur,
qui etiam remotiſſimis populis † fidem ſcripto infundit. 8

Vndè & Libanus vocat Epiſtolam, *congreſſum abſentis*
cum abſente, inſuper Epiſtola † abſentem præſentem facit, 9
vocemque diſtantis longo organo.

Hinc quoque eſt, quòd quis certus poteſt eſſe alicui per
Epiſtolas, † quamuis cum facie nunquam viderit, vt ra- 10
tiocinata eſt Rota *in cauſa Romana ſocietatis officij 31. Ia-* 11
nuarij 1629. coram bon. mem. Cardin. Hieronymo Veroſpio, eamque retuli ſupra in par. 5. recent. tom. 1. deciſ. 245. num. 19. ibi, *licet eundem de facie non noſſet, tamen potuerit eſſe certus per litteras ab ipſo mei, &c.* Viterius Sanctus Igna-
tius Martyr vocat Epiſtolam, Portum † ſecundum, & 12
commodam ſtationem. Et Theodoretus nominat Epiſto-
lam ſermonis † vehiculum, ſed perſiſtendo in terminis no- 13
ſtris legalibus. Nemo enim eſt, qui contradicat, quòd E-
piſtola † probet contra ſcribentem, illumque obliget text. 14
eſt allegatus hic in deciſ. in d. l. publica, §. Titio Sempronius ſalutem, ff. depoſit. & habetur in §. ſi quis igitur, vbi gloſſ. *in verb. facimus auth. de inſtrument. cautel. & fid.* cum alijs iuribus allegatis per Alex. *in conſ. 191. num.* 1. & ibi Additio *in litt. B.*
lib. 2. Nam ſatis indignum, necnon temerarium † eſſet, 15
quòd quis ſua voce, ac ſcriptura faſſus fuit velle negare, & infringere, *cap. per tuas in fin. de probat. leg. generaliter, Cod. de non numerat. pecun.*

Quod autem epiſtola recognita tamen, qualiter, & quomodo, & cum quibus circumſtantijs, ac requiſitis, facienda veniat ſcripturarum recognitio, plenè, & luculenter iam deduxi *in meis reſolutionibus practicabilibus reſolut. 28. 29. 30. 31. & 32. à num. 353. à num. 735.* probet contra ſcribentem
eſt

Digitized by Google

eſt recepta ſcriptorum ſententia, de qua in cap. 2. de fid. inſtrument. & in dict. leg. Publia, §. Titio, ff. depoſit. Quòd procedit
16 etiamſi epiſtola careat ſubſcriptione, † dummodò mittentis
nomen contineat, ita Cyn. & Bald. in proœm. digeſt. & Bald.
ibi num. 19. atteſtatur ita in facto contigiſſe. Idem etiam cenſui Felin. in d. cap. 2. num. 19. in fin. de fid. inſtrument. Et id poſuit inter ſingularia Antonius Corſet. in verb. Epiſtola ſingul.
108. ibi, aliquis ſcripſit epiſtolam, & non ſe ſubſcripſit, an valeat, & dic quod ſic bonus text. eſt in l. antiquitas, Cod. de teſtam. Dicit tamen in ſeqq. ſingular. 109. quòd ſi quis ſcribat
17 epiſtolam, & appoſuit nomen, & cognomen † conſuetum,
& res eſt ardua, an valeat, & reſpondit negatiuè in re ar-
18 dua. Inſuper in tantùm eſt verum, quòd epiſtola † recognita probat contra ſcribentem, vt procedat etiam, ſi epiſtola careat die, & anno, & loco, ita per tex. in l. cum tabernam, §. item quæſiuit, ff. de pignor. concludit Rip. in l. admonendi nu. 135. ff. de iur. iur. ita quoque per eundem textum firmat Mattheſilan. in ſingul. 45. incip. Nota quod tempus, & locus non ſunt de ſubſtantia, &c. Et poſt Genuenſ. Viu. Rebuff. Pereira, Menoch. & alios aſſerit Barboſ. in d. cap. 2. nu. 10. ibi, etiamſi careat die, & conſule, &c. de fid. inſtrum. & addo Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 941. nu. 3. ibi, non obſtante oppoſitione defectus diei, & anni cum non requiratur contra eum, qui ſcripſit, &c. & inter alia allegat dec. 751. num. 1. & 5. par. 1. diuerſ.

Et ſi quæratur ratio ea in promptu eſt, quia dies, annus,
19 † Conſul, &c. ideòque ſolent apponi in ſcripturis ob cauſam prioritatis, & potioritatis, l. ſcripturas, ff. qui potior. in pign. habeant. & præter id talis prioritas, vel potioritas ipſi debitori nihil refert, ſicut nihil obſtat, quòd nec adſit locus, v-
20 bi ſcripta fuit epiſtola, quia præſumitur data in loco, in quo degit ſcribens arg. leg. qua conditio, §. cum ita, ff. de condit. & demonſtrat. & ita cenſuit Riminald. in d. leg. admonendi num. 135. & ibi Coruſ. num. 69. ff. de iureiurand. Verùm iſta tam
21 ampla concluſio, quòd epiſtola probet contra ſcribentem,
ac illum obliget ex iuribus ſupra adductis, & firmatur in præſenti deciſione non ita generaliter, & indiſtinctè intelli-
22 genda venit, ſed de plano benè procedit inter ſcribentem,
& eum cui ſcribitur.

Difficultas tamen non parua conſiſtit in eo, vtrùm Epi-
23 ſtola probet ad fauorem eius, ad quem ea non fuit directa,
& ſic an probet ad fauorem tertij, & ſanè multi multa dicunt, negatiuam ſanè opinionem palmam reportare non
24 dubito, & ſic multi celebres Doctores firmant, & præſertim
Cynus in l. non epiſtolis num. 1. ibi, ſecundo caſu, quando Epiſtola continet enunciationem, aut continet negotij diſpoſitionem
25 inter eaſdem perſonas, & ab eiſdem, tunc creditur epiſtola, leg.
publica, §. fin. cum ſimil. ff. depoſit. Aut continet negotij diſpoſitionem ab aliquo tertio inter diuerſos geſtam, & tunc non ope-
26 ratur aliquid, &c. ff. depoſit. Bald. ibidem num. 5. ibi, quando
Epiſtola continet negotij iam diſpoſiti atteſtationem, aut eſt
27 inter ſcribentem, & eum cui ſcribitur, & ſtatur epiſtolæ, l.
publica, ff. depoſit. aut commemorat. factum alienum, vel ius alienum, & non ſtatur epiſtolæ, &c. ibidem Bald. in cap. vltim. num. 20. extra de confeſſ. in fin. Albetic. in d. l. non epiſtolis n. 1. ibi, ſecundo caſu, quando epiſtola continet negotij diſpoſiti enunciationem, aut eſt diſpoſitum inter eoſdem, & ab eiſdem, & ſtatur epiſtolæ, ſi vero continet enunciationem negotij diſpoſiti à quodam tertio inter aliquos, ſiue inter euſdem, tunc epiſtola nihil operatur, &c. Salyc. ibidem num. 4. littera A. ibi, in his autem, quæ per conſenſum induci poſſunt diſtingue, aut epiſtola mittitur, vt diſponat, aut iam diſpoſitum ad memoriam reducat, vel inſinuet, aut ad vtrumque ſecundo caſu non inducit, ſed probat, leg. publica in fin. ff. depoſit. quod intellige de eo, quod inter eoſdem eſt geſtum, vel eorum nomine non de alio, &c. Roman. in conſil. 86. num. 11. ex authoritate Innocent. in cap. 1. num. 5. in fin. ibi, ſcripturam inter alios celebratam extra prodeſſe non poſſe. Idem ſentiunt Card. in concluſ. 153. in princ. ibi, item quod dicitur, Boer. in conſ. 25. num. 18. & dec. 333. num. 8. Alciat. conſ. 70. n. 6. tom. 2. lib. 6. Rota coram bon. mem. Buratt. deciſ. 717. num. 6. ibi, nec facit Epiſtola, quia tanquam ſcripta tertio non probat contra
28 ſcribentem, &c. par. 2. recent. inter eius impreſſ. eſt deciſ. 115.
num. 7. Rota Ianuen. deciſ. 14. num. 113. & 143. Gratian. de-
29 ciſ. 156. num. 3. ibi, nam epiſtola ſcripta tertio, alteri non prodeſt, & diſcept. forenſ. 718. num. 10. vbi teſtatur hanc opinionem eſſe veriorem, Menoch. de arbitrar. Iudic. lib. 2. centur. caſ. 94. num. 22. vbi amplè atteſtatur, quòd eſt recepta Doctorum ſententia epiſtolam non probare contra tertium, & dixit Rota coram bon. mem. Bichio in cauſa Romana diuiſionis 20. Iunij 1639. quam deciſionem retuli ſupra in præce-

denti par. 8. recent. dec. 253. num. 9. ibi, epiſtola non eſt directa ad nepotes, & pro tertio non probat.

Nec in rei veritate ſupra relatæ communi opinioni, re- 30
calcitrant Crau. de antiquit. temporis par. 1. §. videmus, Strac. de aſſecurat. gloſſ. 11. num. 46. & Menoch. de arbitr. Iud. dict. caſ. 94. num. 9. Nam citant pro hac opinione Abbatem in cap. 2. num. 8. in princip. & Dec. ibi num. 30. de fid. inſtrum. qui dicunt tantùm, quòd epiſtola probat contra ſcribentem, vt in dict. l. Publia, §. fin. ff. depoſit. Dicta enim lex Publia, cum ſuis concordantibus allegatis à gloſſ. in d. §. fin. in verb. poſſe, loquitur tantùm de ſcribente, & de eo, ad quem ſcribitur, vt
benè patet ex lectura dicti textus, eamq; ita intelligunt Do- 31
ctores ſupra allegati in d. l. non epiſtolis, C. de probat. & Alberic. in leg. nuda ratione. 3. verſ. ſi autem inuenias, ibi, ſed plus obſtat, ff. depoſit. Fulgoſ. in d. l. admonendi num. 24. & 27. ad med. ff. de iureiurand. Cuman. in dict. leg. nuda ratio num. 3 in fin. Rota deciſ. 430. alias 18. de probat. nu. 3. in antiq. Rebuff. de Chirogr. in proœm. num. 26. ibi, non tamen prodeſſet contra tertium, ſed tantum contra ſcribentem, &c. Simon. de
Præt. in conſ. 186. num. 25. & ſeqq. loquitur de epiſtola ſcri- 32
pta duobus, de quorum vnius intereſſe agebatur, citat Alex.
in conſ. 91. nu. 21. lib. 4. qui tractat de epiſtola miſſa ad eum, 33
in quem ſcripturæ verba dirigebantur, Genna de ſcriptura priuata lib. 3. cap. 1. num. 193. vltra Crauett. & Stracc. quib. eſt reſponſum, allegat Rotam dict. dec. 18. de probat. vbi Rota,
licèt in caſu fortiori, & in confeſſione emiſſa in epiſtola dire- 34
ctè, & principaliter propter ſe, reliquit tamen cuique arbitrium tenendi, quàm opinionem maluerit, quamquam po-
nens vltimo loco ſententiam negatiuam, videtur ſanè in 35
iſtam magis, quam in contrariam inclinaſſe.

Rota Ianuen. deciſ. 19. num. 8. ibi, litteræ probant ad fauo- 36
rem tertij, &c. nam ibi Rota Ianuen. loquitur de litteris cambij, in quibus ſcribentes confitebantur ſe obligatos alijs
Mercatoribus pro ſumma remiſſa, dictamque ſummam re- 37
flectebant in eum, ad quem litteræ cambij erant directæ.
Litteræ enim cambij quemadmodum libri Mercatorum, pro- 38
bant etiam ad fauorem tertij, ſecus verò litteræ priuatæ perſonæ. Quia litteræ cambij de conſuetudine habent executio-
nem paratam, ac aſſimilantur publicis inſtrumentis, ac rei in- 39
dicatæ, vt tradit Zabarell. in conſ. 153. nu. 1. Soccin. iun. conſ. 68. col. 2. in fin. verſ. item per literas lib. 3. cum alijs allegatis per Paul. Staiban. iun. in ſuis reſolut. forenſ. reſolut. 12. n. 24. ibi, litteræ cambij propter promptam, & paratam executionem, quam habent, vim retinent, & aſſimilantur publicis inſtrumentis, ac rei iudicatæ, &c. Et quod de communi conſuetudine
Italiæ litteræ cambij habeant executionem paratam, atte- 40
ſtatur Raphael de Turr. in tract. de Camb. diſputat. 2. quæſt. 7. num. 24. ibi, litteræ cambij de conſuetudine totius Italiæ habent paratam executionem, &c. cum alijs allegatis per Rotam coram bon. mem. Mormanno deciſ. 334. num. 1. ibi, litteræ cambij non modo habent vim publici inſtrumenti, ſed etiam obtinent executionem paratam, &c. part. 5. recent. & coram Eminentiſſ. D. Card. Ottobono dec. 118. n. 5. ibi, habent etiam executionem paratam, &c.

Quod autem Rota Ianuen. in d. deciſ. 19. num. 8. intellexe-
rit firmare id in litteris cambij, & non in litteris priuatorum, 41
quæ nullatenus probant ad fauorem tertij, benè patet ex alia deciſione eiuſdem Rotæ Ianuen. 14. num. 133. vbi agebatur de epiſtola, per quam ad fauorem tertij erat probandum, ſcri-
bentem habuiſſe participantem in quodam negotio, & Rota 42
reſpondit, epiſtolam ſcriptam tertio, non prodeſſe alteri, &
inſuper aſſeritur, quod dum dicitur epiſtolam probare contra 43
ſcribentem, id eſt intelligendum inter ſcribentem, & eum ad quem ſcribitur d. l. Publia, §. fin. ff. depoſit. ad dec. Rot. Roman. 153. à nu. 9. par. 8. recent. quatenus, ibi videtur firmari, quod
epiſtola etiam ad fauorem tertij probare poſſit id tamen in- 44
telligendum venit prout ipſa ſe declarat num. 12. vt procedat
in terminis epiſtolæ continentis factum ſcribentis, cum ipſo 45
tertio, quia ſi contineret factum alienum non ſtaretur epiſtolæ, vt eſt text. in l. Epiſtola, ff. de pact. & magiſtraliter
diſtinguit Bald. in l. non epiſtolis num. 5. de probat. cum epiſto- 46
læ neque creditur pro tertio contra tertium Rip. in l. admonendi num. 140. ff. de iureiurand. Menoch. de arbitrar. Iudic. lib. 2. centur. 1. caſ. 94. num. 22. Tunc tamen epiſtola con-
tra tertium probaret, ſi quis ea vteretur, veluti illam in 47
actis producendo, &c. Vnde & videmus, quod via executiua, quod alias ex remedio l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tol-
lend. competit, vbi exhibetur publicum inſtrumentum teſta- 48
menti locum, etiam habere in teſtamento minus ſolenni à parte confeſſato, vt dixit Rota in cauſa Bononien. fideicomm.

de Amorinis 18. Maij 1648. coram Reuerendiſſ. D. Epiſcopo
49 *Papien. §. Non obſtant deciſiones*, vbi allegantur † deciſiones
concordantes, quàm deciſionem poſteà ſecuta fuit Rota coram bon. mem. Bichio *in cauſa Romana, ſeu Iannen. Cambij 27. Nouembris 1651. §. quoad primum*. Per ſcripturæ enim productionem oritur confeſſio præiudicialis ipſi producenti, vt ad longum, & cum ſuis declarationibus firmaui *in meis Reſolutionib. practicabilib. cap. 58. à num. 220.*

Sed perſiſtendo ſtrictè in terminis noſtris, nempè quod e-
50 piſtola probat contra ſcribentem ad fauorem eius, ad quem
ea fuit tranſmiſſa, & non fauorem tertij, ad id non videtur
51 obſtare, quòd de æquitate Canonica probet confeſſio extraiudicialis emiſſa abſente parte, quam opinionem, ex gloſſ. *in cap. quoties in verb. & per te 1. qu. 7. admiſit*, & Butr. *in cap. ſi cautio num. 1. de fid. inſtrum.* tanquam communem extollunt plures DD. relati per Ant. Gabr. *in tit. de confeſſ. concluſ. 1. nu. 46.* vbi proteſtatur de communi, & recepta opinione, & nuper pluribus relatis de communi opinione atteſtantur Ioſeph. Felin. *in Margarit. variar. concluſ. in verb. confeſſio, §. confeſſio etiam extraiudicialis quoque abſente parte facta*, plenè probat Iul. Cæſar. Caluin. *in tract. de Æquitat. lib. 1. cap. 63. num. 4. ibi de æquitate tamen Canonica, &c.* vbi ait, quòd confeſſioni factæ, ſiue præſente, ſiue abſente parte facta,
52 de æquitate Canonica ſtatur, & ſic diuerſa Orbis Tribuna-
53 lia iudicarunt, & præſertim Rota *Auenionen. Senatus Pedemontanus*, Rot. Lucen. Rot. March. *Audientia Baren.* nec-
54 non perpetua conſtantia, ita reſpondit Orbis Tribunalium Vertex Rota Romana, vt luculenter probaui *in meis reſolution. practicab. cap. 22. à num. 45. vſque ad num. 65.* & vt monet Franciſc. Viu. *deciſ. Baren. 186. num. 14.* prædicta opinio
55 omninò retinenda eſt, & eo libentiùs, quia Rota Romana, clarè rigore abiecto eam amplectitur, cum tale ſupremum
56 Tribunal ſit omnium Iuriſconſultorum Auriga, & Magiſtro, iuriſque Lucerna totum illuminans Orbem, &c. ſed manus de tabula.

Nam quidquid ſit de veritate prædictæ concluſionis, quæ & habet ſuos contradictores, nam & vt ea intret plura ſanè
57 debent concurrere requiſita, & quidem valida ſicuti demonſtraui *in d. meis Reſolutionib. cap. 23. à num. 68. vſque ad num. 119.* Nam & vt animaduertit Rota coram bon. mem. Bichio *in cauſa Carpentoraten. hæreditatis 5. Iunij 1648. §. ſecundo*,
58 æquitas Canonica, quæ recedendo à regulis Iuris Ciuilis admittit, vt confeſſio extraiudicialis plenè probet expoſcit, vt cautè procedatur in admittenda prædicta opinione, reliqua vide ibi.

Et non eſſet res penitus noua aſſerere, quòd verba in ab-
59 ſentes ſolitum eſſe volitare, ſicuti vmbræ citra vllam loquentis deliberationem, aut plenum conſenſum, & multoties
60 animo iocandi, vel voluptate loquendi, vel etiam leuitate, &c. Verùm prædicta opinio, quando confeſſio extraiudicialis facta abſente parte probet de æquitate Canonica, non videtur in ſupradictis noſtris terminis poſſe procedere, niſi ad fauorem tantùm eius, cui epiſtola fuit tranſmiſſa, ſic ſen-
61 tire videtur, idem Butr. *in d. cap. ſi cautio num. 7. ad med.* ibi, *in extraiudiciali ſi fiat per epiſtolam, & fortè idem ſi in teſtamento, licèt communiter Doctores contra ſentiant excepto Petro, quando eſt declaratoria non exigitur partis præſentia, quia quandoque ſcriptura illa deuenit ad partem illam, loqui pro tunc non videtur ſcribens per ſcripturam, ſed noniter confiteri, & ſic ſemper ſit in partis præſentia, l. Publia, ff. de-*
62 *poſit. &c.* Declarat enim ſe iuſta terminos, *d. l. Publia, §. fin.* quæ loquitur de eo, ad quem ſcribitur, vt diximus. Idem ſenſit Felin. *in d. cap. ſi cautio num. 31. de fid. inſtrum.* Fulgoſ. *in l. cum nec nu. 6. C. de confeſſ.* Aretin. *in d. l. Publia, §. fin. nu. 3. ff. depoſit.* Roman. *in d. l. nuda ratio num. 12. ff. de donat.*

Et quod d. doctrina gloſſ. *in dict. cap. quoties*, & Butrij *vbi*
63 *ſupra*, in caſu epiſtolæ intelligatur tantùm ad fauorem eius, cui fuit directa epiſtola, ſuadere videtur, quòd Cardinalis *in d. cap. ſi cautio ad fin. verſ. contra notatur de fid. inſtrum.* & Fe-
64 lin. *num. 27.* approbant dictum Butrij. Idem Card. *in conſil. 153. in princip.* tenet, quòd Epiſtola non probet ad fauorem tertij, ad quem non eſt ſcripta. Et Felin. *in dict. cap. ſi cautio*
65 *num. 18.* in caſu confeſſionis emanatæ fauorem tertij principaliter, & propter ſe in epiſtola fauore tertij nihil audet de-
66 terminare, quinimò vltimo loco refert opinionem negatiuam, quòd epiſtola non probet ad fauorem eius, cui non
67 eſt ſcripta in hanc opinionem, Rota antiqua *d. deciſ. 18.* propenſior eſſe videtur.

Quare concludi poterit non ſine magno fundamento, iuxta terminos *d. l. Publia, §. fin. ff. depoſit.* quòd epiſtola benè probat ad fauorem eius tantùm, cui illa fuit directa. Dum-
modò tamen probaretur epiſtolam ipſi abſenti præſentatam 68
fuiſſe, vel aliter eam habuiſſe, Felin. *in d. cap. ſi cautio num. 30.* 69
& ab eo acceptatam Bald. *in d. l. vnica nu. 3. C. de confeſs.* An autem epiſtola inuenta penes aliquem præſumatur miſſa, videatur Henric. Garzon. *in tract. de laud. mer. iur. §. 4. num. 2. & 3.* & reſolutiua eſt affirmatiua, & licet Laderch. *in conſil. 101. num. 3.* cum ibi allegatis contrarium probent. Attamen 70
vera eſt concluſio, quòd quando epiſtola ſcripta, vt alicui mitteretur hoc ſolùm probare videtur, quòd ad illum delata fuerit de ordine ſcribentis, vt pluribus probat Cephal. *in conſil. 172. num. 881.* vbi declarat *conſ.* Laderch. procedere in
perſonis domeſticis, in quibus cedere poteſt præſumptio v- 71
ſurpationis, ſecus inter perſonas extraneas, & abſentes, *vide deciſ. 57. à num. 15. par. 8. recent.*

Inſuper, vt probet epiſtola ad fauorem eius, cui fuit tranſ-
miſſa, debet confeſſio fieri ex certa ſcientia, & deliberatè pro- 72
lata, quia ſi facta reperiatur incidenter, & non principaliter,
& ſine cauſa, & tunc epiſtola nihil probat, nec † pro eo, ad 73
quem eſt directa, firmant vltra Doctores relatos à gloſ. marginali *in d. l. non epiſtolis, Cod. de probat.* Ioann. Fabr. *in d. l. non epiſtolis, verſic. 2. nota*, Fulgoſ. *in d. l. Publia, §. final. ff. depoſit.* Crauett. *de antiq. tempor. §. videmus num. 41.* Stracc. *de Camb. dict. gloſ. 11. num. 46. in fin.* Alexan. *conſ. 171. num. 2. lib. 7. & conſ. 155. num. 2. lib. 5.* concluſionem firmans, quòd de æquitate Canonica probat confeſſio abſente parte facta, non
procedit in confeſſione continente aliquid enunciatiuè pro- 74
latum incidenter propter aliud, etiamſi in epiſtola abſenti
miſſa hoc fieret. Quando enim aliquid non eſt deliberatè, 75
& cum cauſa prolatum non eſt attendendum, prout dicimus
de verbis ampullosis, & adulatorijs, quæ tanquam inania 76
fruſtratoria, & ſine mente ſeriò prolata non attenduntur, &
facit illud vulgatum dictum. 77

Lambebat dictis, at mens contraria putabat.

Verba enim extrinſecè prolata de vento deſeruiunt, & 78
ſic non probant, nec obligationem aliquam inducunt, vt
latè per Doctores *in cap. cum veniſſent*, per illum textum, 79
ibi. *Faceret quod ſibi placeret, &c. de inſtitution.* Verba
enim adulatoria non ſunt appliccatoria, cum verba curia- 80
lia dicantur vacua mente, & verò conſenſu, cum ſint ſimu- 81
lata, & inania, Curiales namque vnum dicunt, & aliud ſen-
tiunt. Et plusquam ſimplices eſſent, qui eorum verbis fidem 82
aliquam præſtaret, vndè ſi quis peteret aliquid à Titio, ipſe reſponderet: *Non ſolùm dictam rem tibi concedo, ſed etiam tu es Dominus omnium rerum mearum*. Talia enim verba
Curialia, & generalia non obligant, congruit vulgatum 83
illud dictum.

Corteſia di bocca molto vale, e poco coſta.

Et in terminis noſtris nempè epiſtularum, ſcilicet quod e- 84
piſtola verbis aulicis, & officioſis ſcripta, ſcribentis obligationem nullam inducat, ſæpiùs reſpondit Rota, & præſertim coram bon. mem. Cardin. Seraphin. *deciſ. 136. num. 3.* ibi, *ex verbis epiſtolæ apparet eſſe verba potius aulica, & officioſa, quàm obligatoria ponderando ea*, (non voglio, ne poſſo, &c.) & recentius *coram R. P. D. Leone Veroſpio in cauſa Bononien. Pecuniaria 5. Aprilis 1647. §. Actus enim*, ibi, *epiſtola vtique aulicis verbis, & officioſis conſcripta obligationem inducere non potuit, &c.*

Et facit vulgatum illud Iuris axioma, quòd ſi vir ſimula-
tam dotis confeſſionem faciat, aut maioris ſummæ, quàm 85
verè ſit, cùm dicatur facta ob fumoſam quandam honorificentiam, quæ non habet ſubſtantiam veritatis, nullate- 86
nus venit attendenda, cùm magis ſit attendenda ipſa veri- 87
tas, quàm quod ſimulatè concipitur, *vt tot. titul. Cod. plus valere, quòd ag. leg. qui ſub prætexta, C. de Sacroſan. Eccl. l. ab Anaſtaſio, C. mandat. l. nuda, §. final. C. de contrah. empt. cap. final. de probat.* Et Rota paſſim huiuſmodi fumoſas confeſſio- 88
nes factas ob maiorem honorificentiam matrimonij, conſtito de veritate in contrarium, vti ampulloſas ſimulatas, ac 89
inanes annullat, ac inualidas declarat, prout probaui *in meis Reſolutionib. practicabil. cap. 8. à num. 362.* & adde *deciſion. in cauſa Romana 11. Februarij 1656. coram R. P. D. Beuilaqua, §. Nec dicatur*, ibi, *pro dotis numeratione non ſufficit ſola confeſſio viri de recepto emiſſa in Inſtrumento, ſed ex alijs* 90
exigitur, vt cum effectu conſtet de receptione eius dos, non qua inaniter dotalium Inſtrumentorum tenore conſcribitur, ſed quam realiter tradidiſſe docuerit repræſentetur, &c. Quæ deciſio deindè fuit confirmata *in eadem cauſa coram Reuerendiſſimo Domino Epiſcopo Papien. ſub die 10. Decembris 1657. §. Alia coniectura*, ibi, *ſtante feruentia amoris,*

qua

Digitized by Google

quo tenebatur erga Petronillam, ac eius iuuenili ætate fuit faci-
91 *le allici ad confitendum receptionem dotis, quam verò non re-*
ceperat, &c. Verùm relictis huiuſmodi ſimulationibus redeo
ad propoſitum noſtrum.

Quamobrem non obſtat, quòd epiſtola, & quælibet alia
ſcriptura ſemper loquatur, quia non nego, quòd epiſtola
92 ſemper loquatur, nam id verum eſt. Loquitur enim epiſto-
la ſemper contra ſcribentem, & ad fauorem eius, cui fuit
93 directa, non autem ad fauorem alterius, iuxta notiſſimos ter-
minos *d. leg. Publia, §. Titius Sempronio ſalutem, ff. depoſit.* &
ſic ſenſerunt Butr. *in cap. vltim. num. 12. verſic. in extraiudi-
ciali de confeſſ.* Imol. *in dict. can. ſi cautio num. 15.* Imol. *in leg.
nuda ratio num. 1. ff. de donat.* Corn. *in leg. lecta num. 4. ff. ſi
cert. petat.* Caſtr. *in l. vnic. num. 8. Cod. de confeſſ.* & faciunt
notata per Bart. *in leg. nuda ratio num. 10.* ibi, *aut Epiſtola
confeſſatur*, & probat *leg. Publia in fin. ff. depoſit. &c. ff. de
donat.* Quare, vt dicebam Epiſtola ſemper loquitur, ſed iux-
ta terminos *d. leg. Publia, §. fin.* non nullatenus loquitur ad fa-
uorem tertij, ſed benè contra ſcribentem ad fauorem eius,
cui epiſtola fuit inſcripta.

B *Latiſſimè materiam hanc declaraui cum ſuis requiſitis in*
49 *meis Reſolutionib. Practicabil. vt recenſui ſupra in principio
huius Annotationis à num. 15.*

Paulus Rubeus.

R. P. D. CERRO.

Sacræ Rotæ Decano.

Viterbien. fideicommiſſi, ſeu attentatorum.

Veneris 13. Maij 1644.

ARGVMENTVM.

Famoſiſſima eſt deciſio ad dignoſcendam diuiduitatem, vel indiuiduitatem ſententiæ pro excludenda, vel admittenda appellatione in ſententia, quæ in vna parte ſit appellabilis, in alia verò non ad intellectum Ægidianæ Conſtitutionis, in poſſeſſorijs reijcientis appellationem, quòd ſcilicet, ſi ſententia comprehendit bona Eccleſiaſtica, & laicalia, cùm reſpectu Eccleſiaſticorum ceſſet Ægidiana, illa erit ex omni parte appellabilis, vbi ex eadem cauſa, & actione, vnicoque decreto, & capitulo vtraque bona fuerunt petita, pluraque etiam de attentatis dicuntur.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa ſimpliciter per Signaturam commiſſa efficit, vt omnia medio tempore geſta ſint attentata, quamuis fuerit actum remedio,* l. fin. Cod. de edict. Diu. Adr. tollen.

Appellatio licet de iure non eſſet recipienda, nihilominus ſi Signatura illam admiſit ſignando commiſſionem ſimpliciter, cauſat attentata in eo, quod poſt ſententiam fuit innouatum, num. 1. & 2.

3 *Cauſa per Signaturam ſimpliciter commiſſa, ſi altera pars non inſtetit pro reformatione commiſſionis, ſed ea fuerit vſa, dicitur effecta appellabilis non ſolùm ex reſcripto Signaturæ, ſed etiam ex ipſius partis conſenſu.*

Ægidiana etiam in caſibus, in quibus locum habere ſolet, ceſſat ſi cauſa fuit ex partium conſenſu effecta appellabilis, num. 3.

4 *Ægidiana non habet locum contra Clericos, & hoc ex defectu poteſtatis, num. 10.*

5 *Seminaria non poſſunt recipere, niſi Clericos.*

6 *Habitans in Ciuitate præſumitur ſcire ea, quæ ibi publicè fiunt, & inſpiciuntur.*

Amplia concluſionem fortiùs procedere in ſanguine coniuncto, num. 7.

8 *Scientiam aliud eſt eſſe præſumptam, aliud verò illam oriri ex coniecturis, & præſumptionibus.*

Scientia vera probatur etiam coniecturis, & præſumptionibus, num. 8.

9 *Attentata ad inducenda ſufficit ſcientia elicita ſe notorietate facti, & vrgentiſſimis coniecturis.*

11 *Ægidiana cùm non poſſit ligare Clericos, nihil refert, an Clericatus deuenerit ad notitiam partis, vel non.*

12 *Scientia, vel ignorantia non requiritur, vbi vis non ſtat in facto, ſeu voluntate partium, ſed in lege.*

13 *Ignorantia in attentatis excuſat quidem à pœna, non autem impedit illorum reuocationem.*

14 *Attentatorum vitio ſubiacent, quæcumque fuerunt geſta ab impetrante contra prohibitionem iuris, vel ſuperioris.*

15 *Attentata quoties ex aliqua æquitatis cauſa non reuocantur per viam priuilegiatam attentatorum, nihilominus reuocari debeat officio Iudicis per viam nullitatis, & num. ſeqq.*

17 *Ægidiana Conſtitutio intrare non poteſt, vbi res controuerſa eſt ſub dominio Eccleſiæ, quamuis agatur in poſſeſſorio, & de ſolo dominio vtili inter laicus.*

18 *Ægidiana ceſſat etiam ſuper bonis merè laicalibus, vbi eadem cauſa, & actione fuit petita immiſſio ſuper omnibus bonis, eaque vnico Decreto, & Capitulo conceſſa.*

Sententia parte appellabilis, trahit ad ſe partem non appellabilem, vbi tota actio, eodemque Capitulo continetur, num. 18.

19 *Sententia vbi corpora ſunt diſtincta, & ſeparata diuidi poteſt ratione materiæ, & ſic in parte executionem habere, & in alia appellationem admittere.*

Intellige concluſionem procedere in caſu, quo fuerit lata per capita ſeparata, vel petantur res ex diuerſis cauſis, & actionibus, ſecus ſi illa ſit omni ex parte indiuidua, num. 20. & ſeqq.

22 *Indiuiduitatem ſententiæ operatur conceptio illius ſub vnica verborum ſtructura.*

23 *Sententia vnica verborum ſtructura concepta, ſi eſt in vna parte appellabilis, remanet appellabilis in totum.*

24 *Sententia non dijudicatur indiuidua ratione materiæ, ſed ratione formæ.*

25 *Executio nulla in parte, eſt nulla in totum.*

26 *Dilatione ad examinandum conceſſa officium Iudicis requieſcit.*

27 *Sententia dicitur nulla, ſi fuit lata extra diem citationis, & ſequentem.*

Sententia nulla non cadit ſub Ægidiana, num. 27.

28 *Termini ſubſtantiales, vbi fuerunt ſeruati, tunc omnes dilationes dicuntur reuocatæ, intellige vt num. ſeqq.*

29 *Iudex non poteſt reuocare dilationem ad examinandum conceſſam, ſi pars petijt terminum ad conficiendum interrogatoria, tùm dicatur conſenſiſſe.*

30 *Stylum non ſufficit probare in genere, ſed probari debet in loco præciſo, & de actu controuerſo.*

31 *Citatio ad ſententiam remanet circumducta, ſi poſt illam intimetur examen, & pars petijt terminum ad conficiendum interrogatoria.*

Amplia concluſionem procedere etiam, quòd in petitione termini fuerit appoſita clauſula, ſine præiudicio citationis ad ſententiam, *num. 32.*

33 *Attentata opponuntur etiam in tertia inſtantia, quamuis Iudex ſecundæ pronunciauerit ſuper meritis, ſi pars ſententiæ non acquieuit, ſed ab illa appellauit.*

DECISIO CCLXXXIII.

PRætendentibus Ignatio, & Vincentio fratribus de Brunis, poſſeſſionem bonorum, de quibus agitur, captam a Franciſco altero fratre, pendente termino ad appellandum; eſſe attentatam propoſui dubium ſub die 16. Iunij præteriti, An conſtaret de attentatis, quòd tunc fuit negatiuè reſolutum, ſed hodie repropoſita cauſa ſuper eiſdem, ex multis nouiter deductis fuit receſſum à deciſis, & pro attentatis reſponſum.

Quia licet actum fuerit in remedio *l. fin. Cod. de edict. Diu.
Adr. toll.* in quo Ægidiana prohibet appellationem ſicut in
quolibet alio poſſeſſorio. Signatura tamen Iuſtitiæ commiſit
cauſam appellationis ſimpliciter, cuius reſcriptum retrotra-
hitur ad diem ſententiæ, & operatur effectum ſuſpenſiuum
† perindè, ac ſi ab initio fuiſſet admiſſa appellatio, adeòq; fa- 1
cit, vt omnia medio tempore geſta ſint attentata, vt ſæpiùs
dixit Rot. *in rec. dec. 136. n. 7. par. 6.* coram bon. mem. Buratt.
dec. 902. nu. 2. coram Reuerend. Vrgell. *dec. 96. n. 4. & in Lau-
dren. Beneficij 4. Iulij 1642. & 1. Iulij 1643. coram R. P. D. meo
Bichio.* Etiamſi alias appellatio † non eſſet recipienda, Lan- 2
cell. *de atten. par. 2. cap. 12. lim. 6. n. 36. cum ſeqq.* Adden. ad Bu-
ratt. *d. dec. 902. n. 6.* Rot. coram D. Vrgell. *dec. 204. nu. 3.* & latè

Digitized by Google

fuit dictum *in Meleuitana Mareſciallatus 10. Iunij 1642. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano*,

Quæ concluſio faciliùs eſt recipienda in hoc caſu, cùm
altera pars non ſolùm non inſteterit pro reformatione com-
miſſionis, ſed illi conſenſerit, vtendo, & citando ad di-
cendum contra, adeòut cauſa fuerit effecta appellabilis,
nedum vt dictum eſt ex reſcripto Signaturæ, ſed etiam
3 ea conſenſu partis, † qui operatur, vt intret appellatio, &
ceſſet Ægidiana etiam in caſibus, in quibus illa locum habe-
ret, & cauſa non eſſet appellabilis, Lancellott. *vbi ſupr. par. 3. cap. 24. quæſt. 31. num. 9.* Nicell. *ſuper concord. gloſſ. num. 26. in fin. verſ. duodecim moderatur, & num. 27. inter tract. magnos tom. 18. fol. 192.* Acchill. *deciſ. 8. num. 2. de appell.*

Sed viteriùs aduertebant DD. hoc caſu verè non intrare
Ægidianam cum Vincentius, & Ignatius rei conuenti eſ-
ſent Clerici, quos certum eſt, à dicta Conſtitutione non
4 ligari ob defectum poteſtatis illius Conditoris, vt perpetuò
tenuit Rota, & ſignanter *in recent. deciſ. 32. num. 2. par. 1.* & coram Buratto *dec. 315. num. 6. & in Auximana præten-ſi fideicomm. 21. Iunij 1640. coram me*,

Nec fuit habitum in conſideratione, Signaturam commi-
ſiſſe cauſam ſimpliciter, ex quo ſibi conſtitit de Clericatu,
qui nec Parti, nec Iudici exequenti innotuerat, adeòut pro-
indè non poſſint dici attentata, quæ à Parte, & Iudice de
Clericatu non informatis anteà fuerunt geſta.

Quia reſponſum fuit, ſcientiam Clericatus in Franciſco
plenè probatam fuiſſe ex arctiſſimo ſanguinis vinculo, & ex
cohabitatione cum fratribus tam ante, quàm poſt ſuſceptum
ordinem, *Summario Ignatij, & Vincentij num. 4.* Et ex qua-
litate actus non momentanei, nec clandeſtinè geſti, ſed
Clericatus palàm, & publicè ſuſcepti, ac habentis tra-
ctum ſucceſſiuum, & fortiùs ex eo, quòd erat notorium
in Ciuitate Viterbij, & Ignatius, ac Vincentius præſen-
te, ac vidente Franciſco eorum fratre morabantur in Semi-
5 nario dictæ Ciuitatis, in † quo nonniſi Clerici recipi poſ-
ſunt iuxta præſcriptum ſacri Concilij Tridentini *ſeſſ. 23. cap. 18. de reformat.* Continuòque, ac publicè in Tonſura, &
habitu Clericali inſeruiebant Diuinis officijs in Eccleſia Ca-
thedrali, & alibi, adeòut proindè non poſſit huius rei alle-
gari ignorantia cum omnis habitans in Ciuitate præſumatur
6 ſcire ea, † quæ ibi publicè fiunt, & inſpiciuntur, *cap. quan-te de translat. Epiſcop.* Surd. *deciſ. 265. num. 59.* & in his
terminis Rota *in Romana bonorum 22. Aprilis 1641. & in Romana Saluiani, ſeu attentatorum 29. Maij 1643. coram R. P. D. meo Carrillo*, quòd fortiùs procedere in ſanguine
7 † coniuncto conſuluit Fab. de Anan. *conſ. 103. nu. 16. lib. 2.*
ex quibus omnibus, nedum ſcientia præſumpta, ſed vera,
& concludens probatur, cùm aliud ſit ſcientiam eſſe præſum-
8 ptam, aliud oriri ex coniecturis, & præſumptionibus, † ex
quibus ſcientia vera probatur, vt aduertit Rota coram
Cardin. Seraphino *deciſ. 1459. num. 4. & 5.* & fuit dictum
in Romana Saluiani de Caſalibus 21. Iunij 1641. §. Nec ſub-ſiſtere dictum fuit, & in Romana dimiſſionis eiuſdem anni, verſ. præſertim quia coram me. Et in his terminis, quòd ad
9 inducendam attentata ſufficiat ſcientia elicita † ex notorie-
tate facti, & vrgentiſſimis coniecturis admiſit Rota in dictis
Romana bonorum, & Romana Saluiani, ſeu attentato-
rum.

Viteriùs poterat conſiderari ad hunc effectum non atten-
di ſcientiam, vel ignorantiam, quia cum Ægidiana tan-
10 quam Conſtitutio Laicalis † nequeat comprehendere Cleri-
cos ex defectu poteſtatis, iuxta vulg. *conſ.* Honded. *20. n. 5. & num. 10. lib. 2.* ſemper à Rota probatum, excluſio non
pendet ex facto, aut voluntate partium, ſed ex propria in-
11 capacitate, & defectu poteſtatis in conſtituente, † circa
quem non attenditur ſcientia, vel ignorantia ſicuti, nec con-
ſenſus, vel diſſenſus partium, aut Iudicis, vt dixit Rota *in Romana bonorum 10. Ianuarij 1643. coram R. P. D. meo Ghi-ſlerio*, vbi enim vis non ſtat in facto, & voluntate partium
12 non attenditur, quòd ipſe † ſciuerit, vel ignorauerit, vt in
ſimili dixit Rota *in recent. deciſ. 343. num. 4. 5. & 6. par. 6.*

Et in omnem caſum huiuſmodi ignorantia, licèt etiam
13 fuiſſet probata, quòd negatur ex ſupradictis, † excuſaret
tantummodò à pœna, ſed non impediret reuocationem at-
tentatorum, iuxta opinionem Rotæ, *vt in Valentina Præce-ptoriæ 10. Maij 1627. coram bon. mem. Card. Verilis*; Geſta
enim ab impetrante contra prohibitionem Iuris, vel Supe-
14 rioris ſubiacent vitio attentatorum, vt fuit dictum *in Gerun-den. Beneficij 11. Februarij 1620. coram bon. mem. Coccino, & in Vicentina Parochialis 2. Decembris 1624. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, & in Tarraconen. Beneficij 20. No-uembris 1620. coram Eminentiſs. D. Card. Pamphilio*, & re-
uocantur, ſi non ex priuilegio, & per viam attentatorum
† ſaltem officio Iudicis, & per viam nullitatis, vt optimè di- 15
ſtinguit Lancell. *de attent. par. 2. cap. 10. n. 51. ante finem, verſ. niſi capiatur*, Cæſar. de Graſſ. *dec. 2. num. 5. de appell.* vbi quod
Rota paſſim † ſequitur hanc diſtinctionem, Card. Seraph. 16
deciſ. 223. num. 3. Rota *in recent. deciſ. 513. num. 8. par. 1.* &
coram Buratt. *dec. 72. num. 3.* & ſanct. mem. Greg. *dec. 339. n. 4.*
& ibi Adden. *num. 6.* D. Vrgellen. *dec. 177. num. 5.*

Prætereà Ægidianæ locus eſſe non poteſt, cùm inter bona
controuerſa adſit vinea exiſtens ſub proprietate, & directo
dominio Eccleſiæ S. Mariæ in Via lata, reſpectu cuius ſicuti
certum eſt, quòd dicta Conſtitutio vti Laicalis † intrare non 17
poteſt, quamuis agatur in poſſeſſorio de ſolo dominio vtili
inter Laicos, vt articulo diſcuſſo firmauit Rota in illa celebri
Romana Domus de Scappuccijs coram bon. mem. Coccino im-preſſ. poſt Pacif. de Saluian. interdict. in ordine dec. 238, quàm
Rota ſequuta eſt in alijs pluribus deciſionibus cumulatis à
Moderno Peruſino *de manut. obſeruat. 8. num. 66.* Ita etiam
ceſſat reſpectu aliorum bonorum, & corporum in ſententia
comprehenſorum; † dum enim Vinea fuit petita ex eadem 18
cauſa, & actione, eodemque decreto, & capitulo fuit ſu-
per omnibus conceſſa immiſſio, conſideratur tanquam vni-
ta cum alijs, & ſententia remanet in totum appellabilis,
quia pars appellabilis trahit partem non appellabilem, Fran-
ch. *in cap. ſi duobus num. 7. de appell.* Alber. *in leg. etiam, §. pri-mo num. 3. ff. de minor.* Contard. *in l. vnic. lim. 24. num. 10. C. ſi de moment. poſſeſſ.* cum alijs congeſtis per Giurb. *deciſ. 101. num. 1. & 2.*

Nec releuat, quòd vbi corpora ſunt diſtincta, & ſeparata
ſententia diuidi poſſit ratione materiæ de ſui natura diuiduæ,
† & ſic excludi poſſit appellatio reſpectu huius prædij Eccle- 19
ſiaſtici, & admitti reſpectu aliorum corporum non Eccleſia-
ſticorum, quæ dictæ Conſtitutioni ſubijciuntur per text. *in d. l. etiam, §. primo, ff. de minor.* Roman. *conſ. 281. num. 2.* Qui-
bus auctoritatibus inhærendo, Rota firmauit hanc conclu-
ſionem *in Bononien. de Manzolis 16. Februarij 1629. coram bon. mem. Coccino, quæ eſt deciſ. 257. num. 1. cum duob. ſeqq. poſt dictam tract. de manut.*

Quia concluſio procedit, & intelligitur, vbi ſententia eſt
aliquo modo diuidua, quando ſcilicet lata eſt per capitula
ſeparata, † vel petuntur res ex diuerſis cauſis, & actionibus, 20
in quibus terminis loquitur text. *in dict. leg. etiam in quo tan-tum ſe fundans Roman. & Rota in d. Bononien. de Manzolis*,
vt egregiè explicant gloſſ. *in d. l. etiam, §. primo in verb. audien-dus, verſ. dic ergo*, & ibidem Bart. *num. 1.* & Alberic. *num. 3. per tot.* & in his terminis loquitur etiam Rota coram Card. Ca-
ualer. *deciſ. 484. ſub num. 2. verſ. nam fuit reſponſum, & n. 3.*
ibi, *quia tot cenſentur ſententiæ, quot ſunt capitula*, & ſan.
mem. Gregor. *deciſ. 552. num. 1.* ibi, *quia cum ſit lata in di-uerſis terminis, quæ diuerſis ex cauſis prætendebantur debi-ta, &c.* At ſecus eſt, quando ſententia eſt omni ex parte
indiuidua, † prout hæc tam ratione actionis intentatæ, 21
cùm pro omnibus bonis fuerit intentatum remedium, *leg. fi-nal.* quæ vnitas reddit ſententiam indiuiduam, vt poſt Bart.
Angel. & Imol. benè Gabr. *conſ. 56. num. 2. & ſeqq. lib. 1.*
quàm ex voluntate partium res omnes vnico libello peten-
tium, † & Iudicis vnica ſententia, & per vnum capitulum 22
vnica verborum ſtructura conceptum pronunciantis, quòd
pariter operatur indiuiduitatem ſententiæ, Burſatt. *conſ. 176. ſub num. 39. lib. 2.* Afflict. *dec. 218. num. 40.* Hect. Capyc. Latr.
dec. 83. num. 10. & 11. per tot. Put. *dec. 315. num. 4. & 5. lib. 1. in correct.* Rot. *in recent. deciſ. 63. num. 5. par. 3.* Hoc enim
caſu, ſi ſententia in vna parte eſt † appellabilis, remanet ap- 23
pellabilis in totum ob ſui indiuiduitatem, vt præter Franch.
Contard. & Giurb. ſupra allegatos, ita in ſpecie concludunt
Nicell. *in d. concord. gloſſ. num. 384.* & Turret. *conſ. 45. num. 15. & ſeqq. lib. 2.* & clariùs Coſta *de rationat. quæſt. 137. num. 26. & 27.* & in effectu idem voluit Put. *in citat. deciſ. 315. num. 3. cum ſeqq.* Nec vlla habetur ratio iſto caſu, quòd materia
ſit diuidua, quia ſententiæ indiuiduitas non deſumitur, ne-
que conſideratur ratione materiæ, ſed ratione formæ, quæ de 24
ſui natura eſt indiuidua, vt diſtinguit Salicet. *in l. 2. circa med. verſ. ſed contra iſtam gloſſ. vſque ad fin. Cod. de re iud.* Rota
Bononien. *diuerſ. deciſ. 38. num. 11.* & Rota noſtra *à dec. 221. num. 2. par. 2. & dec. 356. num. 2. verſ. prætereà inter impreſſ. poſt 2. vol. conſ. Farinac. cum alijs adductis in Romana dimiſſio-nis 10. Iunij 1641. coram me.*

Nullamque hic articulus recipit dubitationem, cùm
non

Digitized by Google

non agitur ſimpliciter de admittenda appellatione, ſeu com-
mittenda executinne, ſed de executione iam facta, quo ca-
ſu Rota ſequitur dictam deciſ. Afflict. 218. quòd executio
25 in parte † ſit nulla in totum, vt diſtinguendo admiſit Rot.
in dict. Bononien. de Manzolis num. 5. & dec. 323. num. 4.
& dec. 334. num. 28. poſt dicto tract. Modern. *de manuten.* &
in alijs relatis per Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 162. num. 20.*
cum ſeqq.

Et in hanc ſententiam faciliùs iuerunt DD. quia ſententia
fuit lata, nedum pendente dilatione conceſſa ad examinan-
26 dum, † qua durante officium Iudicis conquieſcit, *leg. ſine*
part, Cod. de dilat. Iaſ. *in l. qui pro Tribunali num. 38. ff. de*
re iud. Rot. *in recent. deciſ. 173. num. 5. par. 1. & dec. 521.*
num. 2. par. 5. & coram Card. Caualer. *dec. 42. nu. 5.* Sed
etiam extra terminum citationis, quia citatio cadebat ſub
27 die 26. Iunij 1641. & tamen ex actis colligitur, quòd nec
dicta die, nec in ſequenti fuit lata ſententia, & ſic tan-
quam nulla ex defectu citationis non cadit ſub Ægidiana,
Rota *in recent. deciſ.* 18. *num.* 1. *par.* 1. *& deciſ.* 88. *nu.* 1.
part. 6.

Nec releuant adducta pro ſaluandis his nullitatibus; Qua-
tenus enim pro defenſione primæ dicebatur fuiſſe ſeruatos
28 terminos ſubſtantiales, per † quorum ſeruationem de ſty-
lo Rotæ omnes dilationes cenſentur reuocatæ, vt fuit di-
ctum in alia deciſione, placuit reſponſio id intelligi de dila-
tionibus præteritis, & antecedentibus, non autem de
futuris, præſertim quia ſtylus Rotæ non poteſt huic caſui
applicari, vbi pars petijt terminum ad conficiendum inter-
29 rogatoria. † Cùm enim ex hac petitione cenſeatur tacitè
dilationi conſenſiſſe, non poteſt Iudex illam reuocare,
Butr. *in cap. ſignificaſti num. 16. verſic. fallit tertio*, & ibi-
dem Franch. *colum. 4. verſ. limita tamen de appellat.* Gabr.
de dilat. concluſ. 1. num. 10. Tum demum, quia cauſa non
agebatur in Rota, ſed in Tribunali Aud. Cam. coram quo
non docetur ſeruari hunc ſtylum, prout opus eſſet ad hunc
30 effectum, † cùm non ſufficiat probare ſtylum in genere,
niſi probetur in loco præciſo, & in ſpecie actus controuerſi,
vt conſuluit Surd. *conſil. 74. num. 13.* Cæſar. de Graſſ. *dec. 6.*
nu. 5. de praben. & dictum fuit *in Romana Grani* 13. *Nouem-*
bris 1641. *coram me.*

Quòd autem dicitur, ſententiam fuiſſe latam intra ter-
minum pro ſeruato habitum, vigore cuius retrotrahi ſo-
let ad diem citationis, nihil releuat, quia cùm ante prola-
tionem ſententiæ fuiſſet intimatum examen pro die, & ho-
ra certis, & pars petijſſet terminum ad conficienda interro-
31 gatoria, & ob id teſtes examinari non potuerint. † Cita-
tio ad ſententiam, & terminus pro ſeruato habitus ex his
remanſerunt circumducti, & ſententia ſub illis lata fuit nul-
la, vt in praxi teſtatur Saluſt. Tiber. *lib. 2. cap. 40. per tot.*
Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 156. num. 37. & ſeqq.* Rota
deciſ. 292. poſt d. Modern. *de manuten. & in Romana Pecu-*
niaria, ſeu reſtitutionis in integrum, poſt Fenzon. *ad ſtatut.*
Vrbis deciſ. 161. verſ. nam & ſi. Et in fortioribus terminis,
vbi ſcilicet dictum fuerat, ſine præiudicio termini pro ſer-
32 uato habiti, † quòd nihilominus citatio, & terminus cir-
cumducantur, & ſententia remaneat nulla, Gratian. *di-*
ſceptat. forenſ. cap. 438. num. 1. cum ſeqq. Adden. ad Greg.
deciſ. 140. num. 17. Rota *in Mediolanen. Decimarum co-*
ram bon. mem. Cardin. Pamphilio, qua eſt apud Marcheſan.
de Commiſſ. par. 3. fol. 21. num. 2. cum alijs à d. Modern. Pe-
tuſ. relatis *obſer. 102. num. 32.*

Denique non releuat Iudicem ſecundæ inſtantiæ, reiectis
attentatis pronunciaſſe ſuper negotio principali, & ideò
33 de illis ampliùs opponi non poſſe; † Quia cùm iſti de Bru-
nis, qui paſſi ſunt attentata ſemper inſteterint pro illorum
reuocatione, nec vnquam illis renunciauerint; quinimò
appellauerint ab eorum reiectione, & Signatura commi-
ſerit cauſam in Rota cum facultate reuocandi in primis, &
ante omnia attentata, reuocanda videntur non obſtante,
quòd Iudex ſecundæ inſtantiæ illis omiſſis pronunciauerit ſu-
per negotio principali, cùm non reuocando attentata illos
grauauerit, Rota coram ſanct. mem. Gregor. *deciſ. 91. n. 7.*
& coram Buratto *deciſ. 72. num. 4. vſque ad finem, & in re-*
cent. deciſ. 79. ſub num. 2. par. 2. & latè *dec. 75. num. 6. cum*
duobus ſeqq. par. 6. recent.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

R. P. D. CORRADO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Anconitana Mannæ.

Veneris 13. Maij 1644.

ARGVMENTVM.

Ægidiana Conſtitutio de ſolemnitatibus in contractibus minorum adhibendis, an habeat locum in contractibus à mercatoribus minoribus celebrandis, & additio Cardinalis Carpenſis ad d. Conſtitutionem, quod non intret ea, quando Minor eſt mercator, qualiter veniat intelligenda. Limitatio non poteſt inducere ampliationem. Ad factum præciſæ præſtandum, quando quis cogi poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum procura probatur ex inſtrumento.*
2 *Inſtrumenta inter partes habent vim legis.*
3 *Inſtrumenta inter partes habent vim rei iudicatæ.*
4 *Tutor teſtamentarius debet confirmari à Iudice.*
5 *Agnationis bona fides effectus tranſit etiam ad heredes.*
6 *Tutor, quando teneatur fideiuſſores idoneos dare, etiamſi ſit teſtamentarius.*
7 *Tutor, quando eſt teſtamentarius, quo caſu non teneatur dare fideiuſſores, quamuis ſtatuto caueatur, vt præſtetur talis fideiuſſor.*
8 *Confeſſio, & declaratio, quando ſit ſufficiens ad aliquem obligandum.*
9 *Ægidiana Conſtitutio circa ſolemnitates, an ſint ſeruanda in contractibus minorum, ſi ſint Mercatores, & minores 20. annorum.*
10 *Ægidiana Conſtitutio non comprehendit minores, qui publicè exercent mercaturam.*
11 *Conſtitutio Ægidiana attentè conſiderata, non videtur poſſe applicari Mercatoribus ipſis, quoad eorum proprios contractus.*
12 *Sagax, & induſtrius, quando quis eſt aliorum auxilio, & prudentia non eget.*
13 *Solemnitates in contractibus minorum, quare per ſtatuta diuerſa requirantur.*
14 *Mercator, quando eſt minor ætate, ſi in eius contractibus mercantilibus requirerentur ſolemnitates, quid ſequeretur.*
15 *Additio Cardinalis Carpenſis, circa Conſtitutionem Ægidianam de ſolemnitatibus in contractibus minorum requiſitis, quid declaret.*
16 *Declarationis, & limitationis natura, quæ ſit.*
17 *Diſpoſitio inducta ad declarationem, & limitationem alterius, operari non poteſt contrarium effectum, ſcilicet illius extenſionem.*
18 *Mercatores minores in eorum contractibus mercantilibus non tenentur ſeruare Conſtitutionem Ægidianam, ſed ſecus in alijs contractibus.*
19 *Statutum habilitans minores, vel filios familias publicos mercatores ad contrahendum, intelligi debet quoad contractus mercatura.*
20 *Statutum, quòd ſit intelligendum per viam principalis diſpoſitionis, vel declarationis, ſeu limitationis paria non ſunt.*
21 *Declaratio Statuti debet interpretari ſecundum eiuſdem ſtatuti diſpoſitionem, cui accedit.*
22 *Conſtitutio Ægidiana non procedit in illis locis, in quibus adſunt ſtatuta diſponentia, de ſolemnitatibus in contractibus minorum requiſitis.*
23 *Mercatores, quando etiamſi eſſent pupilli, validè dicantur contrahere.*
24 *inter Mercatores bona fides debet exuberare.*
25 *Veritatis ſubſtantia eſt attendenda.*
26 *Contractuum cauſa originalis eſt attendenda.*
27 *Emere, quis cenſetur rem ex proprijs pecunijs.*
29 *Confeſſio tutoris, & curatoris, maximè adminiculata probat contra minores.*
30 *Confeſſio emanata ab eo, qui habebat adminiſtrationem, & complementum rationis eſt attendenda.*
31 *ad Factum præciſè præſtandum, quando quis cogi non poſſit.*

Digitized by Google

32 *ad Factum præcisè præſtandum, quando quis cogi poſ-ſit.*
33 *ad Factum præcisè præſtandum, quando quis eſt obligatus, cogi poteſt ad id per retentionem perſonæ.*
34 *Item etiam captis pignoribus, & mulcta indicta, quoties id æquitas ſuggerit.*
35 *ad Factum præciſum præſtandum, tunc multò quis cogi poteſt, quando interuenit iuramentum.*
36 *Negligentia damnum imputari debet ei, qui fuit in culpa.*
37 *Factum promiſſum, quando impoſſibile eſt, quòd quis poſſit præſtare, tunc locus eſt præſtationi intereſſe.*
38 *Et qualiter ſit facienda taxatio.*
39 *Statuta de præſcriptionibus, vt intrent debet tempus requiſitus eſſe tranſactum.*
40 *Præſcriptio non intrat, quando non poteſt conſiderari negligentia.*
41 *Negligentia, an præſumatur.*
42 *Præſcriptioni non poteſt eſſe locus, quando non conſtat de initio præſcriptionis.*
43 *Debiti præſcriptio non poteſt inſtare, vbi quis debitum conſtanter negat.*
44 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 158. de præſcript. cum debitum ſupponat, ac illius ſatisfactionem, ideoque illud ceſſat, quando debitum adeſſe negatur, & num. 45.*

DECISIO CCLXXXIV.

CONuenit Marinus de Faois coram Aud. Cam. Petrum de Petrobellis Mercatorem Anconitanum filium, & hæredem Pauli ad reddendam rationem Mannæ eiſdem hæredibus conſignatæ ad effectum eam vendendi; Et mandatum obtinuit ad factum pro redditione rationis petitæ, à quo interpoſita pro parte dicti Petri appellatio per Signaturam mihi commiſſa fuit cum clauſula, *ſi quid exequendum*: Quare propoſito hodie dubio, An dictum mandatum Aud. Cam. ſit exequendum, Domini affirmatiuè reſponderunt.

Nam illius validitas non controuertitur; Iuſtitia verò probatur ex publico Inſtrumento inter partes celebrato die 3. Decembris 1613. in quo hæredes dicti Pauli confeſſi fuerunt recepiſſe à dicto Marino capſas viginti vnam, & cados viginti duos Mannæ, quas idem Marinus aſſeruit eſſe ponderis librarum nouem millium æſtimatæ pretio ducat. bis mille centum ſeptuaginta duorum, ea lege adiecta, *con patto eſpreſſo, che venduta, che ſarà detta Manna, ò parte di eſſa dalli detti Signori heredi, ò da altri per loro, ſiano tenuti, & obligati conſignare al detto Sign. Marino la ſua parte per rata del ſpeſo da lui.*

Quòd etiam in hac parte fuit repetitum, & confirmatum in alio Inſtrumento ſub die 28. Aprilis 1614. & in vtroque partes ſe obligarunt ad obſeruantiam conuentorum ſub ampliori forma Cameræ Apoſtolicæ.

1 Ex quibus ſanè Inſtrumentis iuſtificatur dictum † mandatum, vt dixit Rot. *in Romana Cenſus 27. Ianuarij 1603. coram bon.mem. Card. Sacrato, & in Eſina Pecuniaria 9. Iunij 1614. coram bon.mem. Card. Caualerio in recent. deciſ. 60. ſub num. 1. & deciſ. 620. num. 1. par.* 1. Illa enim inter ipſas partes
2 vim † legis habent, vt inquit Bald. *in conſ.* 215. Proponitur, quòd Inueſtituræ antiquæ *ſub nu. 3. verſ. quia vbi eſt caſus Inſtrumentorum, &c. lib. 2.* Crauett. *conſ. 31. ſub nu. 7. verſic. de alijs, & conſ. 317. ſub num. 1.* Cæphal. *conſ. 480. nu. 10. & conſ.* 250. *num.* 8. Becc. *conſ. 74. num.* 19. Surd. *conſ. 134. nu.* 3. Rota penes bon. mem. Card. Mant. *dec. 47. ſub num. 2. & deciſ.* 302.
3 *ſub num.* 2. & rei † iudicatæ, Bald. *in conſ. 233. ſub Inſtrumenta ſub num. 1. verſic. quia Inſtrumenta lib.* 1. Dec. *conſ. 582. In cauſa Domina Lucretiæ à num. 1. & ſeqq.* Cæphal. *conſil. 218. ſub num. 2. & conſ. 651. ſub num. 10.* Surd. *conſ. 186. ſub num. 7.* Rot. *dec. 446. ſub num. 2. & dec. 771. ſub num. 1. par. 2. recent.*

Non obſtat, quòd non fuerint celebrata cum ipſis hæredibus, ſed cum Andrea Saronio.

Quia primum illud ſub die 3. Decembris anni 1613. fuit celebratum cum eiſdem hæredibus, vt ex eo apparet; Alterum autem 28. Aprilis 1644. fuit quidem celebratum cum dicto Saronio, ſed nominibus eorundem hæredum, quorum Tutor, & reſpectiuè Curator generalis à Paulo eorum patre in eius teſtamento 16. Martij 1612. fuerat nominatus,
4 ac † etiam à Iudice ſolemniter confirmatus, (iuxt. *l. 1. in fin. ff. de confir. tut. vel curat. gloſſ. fin. in l. penult. Cod. de teſt. tutel.*) per publicum Inſtrumentum, quòd fuit in proceſſu productum, quo nomine potuit dd. hæredes efficaciter obligare *l. apud Iulianum ad fin. verſ. ego puto, &c. quib. ex cauſ. in poſſeſſ. eat.* Surd. *deciſ. 297. ſub num. 5. verſ. pupillus enim, &c.* & in iſtis terminis probauit Rota *in Romana laud. ſeu prætenſ. participat. 17. Aprilis 1617. coram bon. mem. Buratt. inter eius impreſſ. dec. 239. & in rec. dec. 452. ſub n. 2. verſ. imò, &c. par. 4.*

Præſertim agnoſcendo bonam fidem erga alium Mercatorem, cùm quo ſuerat contractum, † & cuius effectus ad 5
eoſdem hæredes peruenerant, Rot. penes eundem Buratt. *dec. 49. num. 19. & ſeqq. & deciſ. 154. ſub nu. 3.*

Nec officit, quòd dictus Andreas non dederit fideiuſſores idoneos per adminiſtratione tutelæ, † vt tenebatur licet 6
teſtamentarius eſſet, ex diſpoſitione Stat. Anconæ *collat. 2. rubr. 20.*

Quia hæc fideiuſſio illi fuit expreſsè remiſſa per dictum Paulum in eius teſtamento, in quo illum ſub amplis verbis, & prohibitionibus ab eiuſmodi onere † liberauit, quo caſu 7
ceſſat allegata Statuti diſpoſitio, vt in eo cauetur *in §. & dare fideiuſſores in verſ. niſi expreſsè in teſtamento, &c.*

Nec releuat, quòd intentio Marini probetur ex ſola confeſſione de recepto per Saronum facta in dicto Inſtrumento 28. Aprilis 1614.

Nam illa principaliter iuſtificatur ex antecedenti Inſtrumento ſub die 3. Decembris 1613. cum dd. hæredibus inito, in quo ipſi declararunt eam Mannæ quantitatem ab illo recepiſſe, quòd deindè fuit repetitum, † & confirmatum in præ- 8
dicto alio ſubſequenti cum Sarono celebrato. Prætetquam illius confeſſio, ac declaratio fuiſſet ſufficiens in propoſito caſu ad illos obligandum per ea, quæ tradit Rot. *in dict. dec. 452. ſub num. 1. & 2. par. 4 recent.* & infra dicetur.

Non etiam obſtat, quòd in dicto Inſtrumento 3. Decembris 1613. non interuenerint ſolemnitates requiſitæ ex Ægidiana Conſtitutione *lib. 1. cap.* 25. quæ videntur ſeruandæ etiam in contractibus initis per Mercatores, † quando ſunt 9
minores 20. annis vigore Additionis bon. mem. Cardin. Carpenſis *in verſ. declarantes, &c.*

Primò, quia Ægidiana Conſtitutio non comprehendit minores, qui publicè mercaturam exercent, † & con- 10
trahunt ſuper negotijs ad eam ſpectantibus, vt probatur, tum ex verbis eiuſdem Conſtitutionis, quæ attentè conſiderata, non videntur poſſe applicari Mercatoribus † ipſis, 11
quoad eorum proprios contractus, & negotia mercaturam concernentia. Tum ex ratione, quia ſcilicet illi præſumuntur induſtrij, † atque ſagaces, & ideò aliorum au- 12
xilio, & prudentia non indiget, vt præſeruentur à læſione, ac deceptione, qui eſt finis illius, † ac ſimilium Conſti- 13
tutionum, vt not. Bart. *in l. 1. ſub num. 4. verſ. & eadem rationeputarem, &c.* & Bald. *pariter ſub num. 4. verſ. & eadem ratione*, dicit Bart. & alij *ibid. Scrib. Cod. qui & aduerſ. quos.*
Et quia aliàs publica † impedirentur commercia, & con- 14
trahentes cùm illis facili negotio ſub publica fide remanerent decepti contr. text. *in l. 1. C. de his qui ven. ætat. impet.* quibus hanc concluſionem probauit Roman. *conſ. 318. incip. Quæritur etiam, &c. ſub num.* 2. quem ſequuta fuit Rot. *in Romana negotiat. 5. Iulij 1576. coram bon. mem. Robuſterio, quæ habetur impreſſ.* penes Marcheſ. *de Commiſſ. tom. 1. fol. 728. & in Bonon. Pecuniaria 19. Martij 1610. coram Cardin. Sacrato, verſic. tertio dicebatur, &c. in recent. dec. 267. ſub num. 2. verſ. tertio par.* 3. & rurſus *in deciſ. 322. ſub numer. 8. verſ. nec facit minor ætas, &c. par. 4. recent.* & comprobat Straec. *de mercatur. par. 3. à num. 29. & ſub num. 39. verſ. ex contrario occurrit, ac ſeqq.* & alij relati per Virgin. Bocat. *in Commentat. ad dict. conſtitut. gloſſ. 7. ſub num. 32. verſ. ſequitur in textu*, & per Moder. Roman. *in Comment. ad Statut. Vrbis lib. 1. cap. 151. gloſs. 7. in Addit. à nu. 291. & ſeqq. verſic. reſpondendum eſſe cenſui, &c.* & alium Modern. Roman. *diſcept. 279. num. 46. & ſeqq. verſ. ſeptima concluſio, &c.*

Vndè infertur, quòd & Additio Card. Carpenſis, quæ limitando prædictam Conſtitutionem declarauit illam non procedere in contractibus † celebratis per Mercatores 15
maiores viginti annis, qui Apothecam mercium habent, intelligenda videtur in eiſdem terminis, & de eiſdem contractibus, de quibus loquitur ipſa Conſtitutio, non autem à contrario ſenſu extendenda ad contractus, & negotia mercantilia, quæ ſub illa Conſtitutione non comprehendebatur.
Tum quia hæc eſt † limitationis, & declarationis natura, 16
vt reſtringatur ad terminos diſpoſitionis principalis cui adhæret, *leg. generaliter, §. Vxori*, ibique not. Bart. *ſub num. 3. verſ. item nota, quod licet exceptio, &c. & alij ff. de vſufruct. legat.*

legat. Roman. *conſ.* 498. In quo caſu quæritur *ſub num.* 21.
verſ.ſed reſpondeo, *&c.* Rot. penes Card. Seraphin. *deciſ.*
1251. *num.* 23. *verſ. non obſtat exceptio*, *&c.* & priùs *deciſ.*
980. *num.* 7. & ſanct. mem. Greg. *deciſ.*544. *num.* 26. *& dec.*
144. *ſub num.* 6. *par.* 1. *& deciſ.*110. *num.* 3. *& deciſ.* 580. *ſub*
*num.*2. *par.*2. *& dec.*196. *ſub num.*15. *par.*5. *ac dec.*29. *ſub nu.*
12. *par.* 7. *recent.* Tum quia diſpoſitio inducta ad declaratio-
17 nem, & † limitationem alterius operari non debet contra-
rium effectum, ſcilicet illius extenſionem, *l.cum tale*, *§.fin.ff.*
de condit. & demonſtr. l.legata inutiliter, *ff. de adm. leg.* & in
proximis terminis arguit Bald. *leg.*1. *ſub num.* 1. *& ſeqq. verſ.*
ratio quia ordinatum, *Cod.de inutil. ſtipul.* quem ſequuta fuit
Rota penes Buratt. *dec.* 116. *num.* 10. *& ſeqq. verſ. quoad ſta-*
tutum Tudertinum, *&c.* Horat. Carpan. *ad Stat. Mediolan.*
cap. 452. *ſub num.* 22. *in verb. ex quo habuerit annos viginti*
completos.

Nec ideò declaratio, & limitatio prædicta erit inutilis,
ſed ſeruanda in contractibus communibus per ipſos mino-
res, licèt mercatores ineundis: In alijs autem proprijs mer-
18 cantilibus ſeruanda videtur prædicta DD. ſententia ex ipſis
legibus comprobata, & communi hominum vſu recepta,
quæ per dictam Additionem cenſeri non debet reuocata,
iuxta ea, quæ tradit Rom. *in d.conſ.*318. *à nu.* 3. *verſ. in propo-*
ſito tamen caſu vſque ad fin. & Straec. *d. par.*3. *ſub d. num.*30.
verſ.ex contrario, *&c. & num.ſeqq.* & comprobatur ex tradi-
tis per Rota *in dec.*776. *ſub num.*1. *& ſeqq. par.* 2. *recent.*

Et licet alij Doctores exiſtiment, quòd ſtatutum habili-
19 tans minores, vel filios familias † publicos mercatores ad
contrahendum, intelligi debeat quoad contractus, qui mer-
caturam concernunt, nempè Bald. *in leg.fin.num.*8. *verſ.quæ-*
ro hic ſtatutum eſt, *&c. Cod.ad S.C.Maced.* Rom. *dicto conſ.*
318. *ſub num.* 1. *&* 2. Straec. *de Mercat.par.vlt.particul.*1. *nu.*
40. *verſ.declarat etiam Iaſon*, *&c. & nu.ſeqq.* Caſſan. *ad con-*
*ſuetud.Burgund.rubr.*4. *§.* 1. *in gloſſ. en quel cas ſub nu.* 1. *verſ.*
aduerte in hoc, *&c. fol.* 131. *col.* 3. Stephan. de Federic. *de In-*
*terpret.iur.par.*3. *ſub nu.* 24. *verſ.item dixit*, *&c.* & alij quos
in hac ſpecie inducit Bocat. *d. gloſſ.* 7. *ſub num.*26. *verſ.quod ſi*
iſte minor, *&c.* eumque alij recentiores ſequuntur. Hæc ta-
tamen DD. opinio, (quicquid autument recentiores prædi-
20 cti) intelligenda videtur, quando ſtatutum procedit † per
viam principalis diſpoſitionis, non autem quando per mo-
dum limitationis, & declarationis alterius, qualis eſt d. Ad-
ditio Cardin. Carpenſis, vt in ea legitur *in dict. verſ. decla-*
rantes locum non habere, *&c.* nam hoc caſu interpretari, at-
21 que reſtringi debet ſecundum † terminos illius, cui accedit
Rot. *dec.*407. *ſub num.* 9. *verſ. & obſtabit concluſio par.* 3. *rec.*
cum alijs ſupra relatis.

Secundò, quia in omnem caſum viſa fuit ceſſare in hac fa-
cti ſpecie omnis difficultas, quia in prædicto Inſtrumento 3.
Decembris 1613. interuenit præfatus Saronius Tutor, &
Curator teſtamentarius dd. hæredum, quo caſu non requi-
runtur aliæ ſolemnitates in contractibus minorum, attenta
diſpoſitione ſtatuti Anconæ *collat.*2. *rubr.*42. *de contract. mi-*
nor. quæ principaliter ſeruanda eſt in Inſtrumentis in ea Ci-
uitate celebratis, nam Ægidiana Conſtitutio non procedit
22 in illis locis, † in quibos particularia vigent ſtatuta diſpo-
nentia de ſolemnitatibus in minorum contractibus adhiben-
dis, vt fuit reſolutum *in deciſ.*384. *par.*1. *& deciſ.*330. *par.*2.
diuerſ. ac penes Cardin. Seraphin. *deciſ.*343. & Buratt. *deciſ.*
333. *num.* 5. *& ſeqq. verſ.ſecundo mei fuerunt Domini*, *&c.*
& probat Eugen. *conſ.*45. *nu* 46. *verſ.tertio dato*, *&c.* & Mo-
dern. Roman. *diſcept.*474. *num.*2. *& ſeqq.*

Tertiò, quia concurrit aliud Inſtrumentum ſupra rela-
tum 28. Aprilis 1614. in quo idem Saronius prædicta omnia
comprobauit, quòd per ſe ſufficiens eſſet contra dd. hære-
des, tanquam celebratum ab eo, qui non ſolùm Tutor, at-
que Curator generalis illorum erat, vt dictum eſt, verùm
etiam totius negotij adminiſtrationem, & complementum
habebat, vt Teſtes deponunt. Atque ideò validè potuit v-
23 troque titulo illos obligare, licèt etiam fuiſſent † pupilli, vt
plenè hæc omnia complectens, probauit Rot. *in dict. Romana*
laud. ſeu pratenſ. particip. 17. *Aprilis* 1617. *coram Buratt.*
*in recent.deciſ.*452. *ſub num.* 1. *& ſeqq. par.*4. *vbi nu.* 1. ad rem
noſtram concluditur præmiſſa magis eſſe admittenda inter
24 Mercatores, inter † quos bona fides debet exuberare.

Et licet in dd. Inſtrumentis præfatis Saronius fuerit no-
minatus Curator, non autem Tutor dd. hæredum, nihil
tamen id officit validitati geſtorum, nam cum vtrumque
25 haberet titulum, præualet ſubſtantia veritatis † huiuſmodi
dominationis, quę plerumq; confunditur, vt reſpondit Rot.
*dec.*72. *num.* 3. *& ſeqq. verſ.prout non obſtat*, *&c. & dec.* 454.
*num.*2. *& ſeqq. verſ.ſed placuit reſponſio*, *&c. par.* 5. *recent.*

Prædicta verò faciliùs procedunt, quia negotium prędi-
ctum concernebat ipſam mercaturam, quam Paulus Pater
dd. hæredum in dicto eius teſtamento expreſsè ordinauit,
atque præcepit continuari, quo caſu dici poteſt, quòd qui-
cumque huiuſmodi contractus, cautiones, & obligationes
emanauerint pro executione dicti præcepti, & ordinationis
paternæ, ſeu ſaltem ab illa, tanquam † ſua cauſa originali 26
prouenerint; Ideòque meritò illa attenta ſuſtineri debent,
etiamſi deficerent ſolemnitates alias neceſſariæ, iux.trad.per
Alexan. *in conſ.*215. Ponderatis narratis in Themate *ſub n.*6.
& 7. & priùs *à num.*1. *& ſeqq. lib.* 6. quem ſequuta eſt Rot. *in*
*dec.*172. *num.*41. *verſ.quare cum conſenſus maioris*, *&c.par.*7.
recent. & fuit etiam conſideratum *in d.dec.*322. *ſub num.*8. *&*
*dec.*552. *ſub num.*2. *verſ.tantò magis*, *&c.par.*4. *recent.*

Præterea non ſubſiſtit, quòd manna † cenſeri debeat em- 27
pta de pecunijs proprijs dd. hęredum, ex quo conſtat ex alio
Inſtrumento ſub die 7. Iulij eiuſdem anni 1613. quòd Mari-
nus recepit à præfatis hæredibus ſcut. mille ducentos ad effe-
ctum illos erogandi ad commune commodum in emptione
olei, mannæ, & aliarum mercium, neque probatur, an &
quam ſummam de proprio impenderit in emptione mannæ,
de qua agitur.

Quia cùm certum ſit, quòd hæc mannæ quantitas, quàm
præfati hæredes confeſſi fuerunt in dicto Inſtrumento 3. De-
cembris anni 1613. recepiſſe à d. Marino fuerat ab eo empta,
& ad Ciuitatem † Anconæ traiecta, pręſumitur proprio eius 28
ære comparata, iux. *l.cum proponas*, ibique notat Bart. *num.*2.
& 3. *verſ. & multum notandum*, *&c. Cod.pro ſoc.* Bec. *conſil.*
113. *num.*27. *& ſeqq.* & Rot. *dec.*220. *ſub num.*4. *par.*1. *& de-*
*ciſ.*569. *ſub num.*2. *par.*4. *ac dec.* 286. *num.* 3. *par.* 5. *recent. ac*
*dec.*221. *num.*1. penes bon. mem. Card. Caual.

Et licèt in dicto Inſtrumento 6. Iulij eiuſdem anni 1613. d.
Marinus confeſſus fuerit recepiſſe à dd. hæredibus ſcut. mille
ducentos ad effectum ibi enunciatum; Tamen ex alio præ-
narrato ſubſequenti 28. Aprilis 1614. conſtat, quòd ipſe con-
ſignauit eiſdem hæredibus pecunias, & merces valoris ducat.
2379. quæ ſumma excedit aliam prædictam illi anteà ſolu-
tam; Atque ideò in hoc poſteriori Inſtrumento reſeruatum
fuit ſolùm negotium mannæ, de qua agitur, & ſpecialiter,
ac diſtinctè ab alijs omnibus conuentum, quòd facta illius
venditione vnicuique partium aſſignetur eius portio iuxta
aliam conuentionem iam anteà ſuper hoc initam in dicto
antecedenti Inſtrumento 3. Decembris 1613.

Nec refert, quòd receptio dd. ducat. 2379. non probetur
contra hæredes, niſi ex confeſſione voluntaria d. Saroni in
præfato Inſtrumento anni 1614. 28. Aprilis.

Quoniam illa ſufficiens eſt: Tum quia emanauit ab eo-
rum Tutore, & Curatore, & † adminiculatur ex alijs In- 29
ſtrumentis antecedentibus cùm ipſis hæredibus celebratis,
ſcilicet reſpectu olei, ex d. Inſtrumento diei 3. Decembris
1613. & reſpectu alterius quantitatis mannæ eiſdem hære-
dibus anteà conſignatæ per d. Marinum ex Inſtrumentis 16.
Octobris 1612. & 3. Aprilis 1613. Rot. *dec.*177. *nu.*4. *& ſeqq.*
*par.*2. *diuerſ.* & penes ſanct. mem. Greg. *deciſ.*506. *ſub num.* 1.
verſ. attamen, *&c. & ſeqq.* & Buratt. *dec.*239. *num.* 2. *ac dec.*
350. *ſub num.*5. *par.*3. *& dec.*305. *ſub num.*2. *par.*5. *& dec.*28.
*ſub num.*8. *par.* 7. *recent.* Tum quia ab eo, qui habebat, † vt 30
dictum totius negotij adminiſtrationem, & complementum,
Rot. *d.dec.*322. *ſub num.*7. *& ſeqq. & dicta dec.*452. *ſub nu.*1.
& 2. *par.*4. *recent.*

Minùs obſtat, quòd Marinus non potuerit agere præcisè
ad factum contra † dictos hæredes, ſed dumtaxat ad damna, 31
& intereſſe, quorum nulla pręceſſit liquidatio, & ideò iniu-
ſtum fuerit mandatum ab A. C. relaxatum.

Nam pro reſponſione diſtinguendi ſunt duo caſus; Alter
ſcilicet, quando factum eſt tale, cuius pręſtatio, & imple-
mentum ab ipſius obligati; Alter verò, quando ab alterius
poteſtate dependet: Et primò † quidem caſu cogitur præci- 32
sè, quia ex natura rei promiſſæ relata ad perſonam promiſ-
ſoris hoc tacitè actum videtur, vt notat gloſſ. *in l.ſtipulatio*, *§.*
opus autem in verbo, *ſine*, vbi quod cogi poteſt præcisè ad fa-
ctum per retentionem perſonæ, vel agi ad intereſſe, ſi hoc
malit ſtipulator, *ff.de oper.non.nunc.* & explicat Bald. *in l. ſi ij*
22. *ſub num.* 1. *verſic. aut intelligis*, *Cod. locat.* vbi quod cogi
poteſt præcisè captis pignoribus, & mulcta indicta, quoties
† id ſuggerit æquitas, quia ſcilicet alius neſciat, vel non 33
poſſit tale factum præſtare, & ſequitur Parlador. *rer. quo-*
tid. lib. 2. *cap.fin. par.* 5. *§.* 2. *num.* 6. *verſ. aut vere*, *&c.*

*fol.*230. & probatur ea traditis per Rotam Genuenſ. *dec.* 116.
& per Modern. Roman. *diſceptat.* 852. *num.* 25. *& ſeqq. verſ.*
verum in caſu de quo agitur, &c. eſtque in Praxi receptum
in Tribunali A.C. vt habetur penes Saluſt. *in prax. lib.* 1. *cap.*
58. *num.* 8. *verſ. verum, &c.* Idque fortiùs procedit aduerſus
34 eos, † qui iure iurando ſe obligarunt, vt dixit Rota penes
Cardin. Seraphin. *deciſ.* 805. *ſub num.* 3. *&* 4. & alij relati per
Adden. *ad deciſ. ſanct. mem. Greg.* 241. *ſub num.* 7. *verſ. hoc non*
procedit; Poſteriori autem caſu procedunt ea, quæ in con-
35 trarium adducuntur, vt † benè diſtinguit Rota *in Peruſina*
Dotis 5. *Decembris* 1607. *coram bon. mem. Ortembergo ſub*
num. 4. *verſ. deindè viſum etiam fuit, &c. impreſſ.* penes Mar-
cheſan. *de Commiſſ. tom.* 2. *fol.* 588. *& ſeqq.* & in eiſdem termi-
nis loquitur Rot. *in d. dec.* 241. *à num.* 1. *& ſeqq.* penes ſanct.
mem. Greg.

Non enim viſa fuit admittenda excuſatio, quòd in Libris
dd. hæredum nulla reperiatur ſcripta partita hoc negotium
concernens.

Quia prorſus inueriſimilis eſt, cùm illi tenerentur ratione
officij mercaturæ, quòd exercebant, & eius obligationis,
quam particulariter ſuſceperant mediante dicta conuentio-
ne libros habere, in eiſque fidelem computum prædictorum
omnium deſcribere, & ita per alios mercatores communi-
36 ter ſeruari ſoleat, ideò præſumendum eſt idem fuiſſe per
eos factum, & in omnem caſum ipſis imputanda, & ad eo-
rum damnum referenda eſſet huiuſmodi negligentia, non
autem præiudicare poſſet Marino, qui cum illis contraxit,
ac eorum fidei credidit *ad leg. ſi quis ex argentarijs, ff. de eden.*
Bart. *in leg.* 1. *num.* 5. *verſ. poſſumus ita dicere, &c. Cod. eodem*
titul. & latè probat Stracc. *de mercat. par.* 2. *à nu.* 51. *& ſeqq.*
verſ. ſolent, & debent mercatores, & num. 68. *verſ. ſi in redden-*
da ratione negarent, &c. Petr. de Vbald. *de duob. fratr. par.* 12.
ſub num. 5. *& ſeqq. verſ. & breuiter, &c.* Soccin. *conſil.* 24. *nu.*
38. *verſic. & ideo dicunt iura, &c. lib.* 1. Rota Genuen. *deciſ.*
187. *num.* 2. Garz. *de expenſ. cap.* 20. *num.* 22. *verſic. quomodò*
autem adminiſtratores, &c. & num. ſeqq. Munoa. *de ratiocin.*
37 *cap.* 10. *à num.* 1. *& ſeqq.* Quòd ſi de omnimoda † impoſſibi-
litate modo allegata legitimè conſtiterit, tunc erit locus præ-
ſtationi intereſſe, quòd an ad ſortem principalem duc. 2172.
pretij dictæ mannæ liquidati in eodem Inſtrumento 3. De-
38 cembris 1613. † taxari debeat iuxta theoricam Bald. *in leg. ſi*
traditio num. 7. *verſ. quarto quæro, &c. de act. empt.* quam ſe-
quuta fuit Rota *dec.* 741. *ſub num.* 1. *& ſeqq. par.* 1. *diuerſ. & in*
dicta Peruſina dotis num. 4. *ac in alijs*, vel ad aliam ſummam,
Dominorum erit iudicium.

Non obſtat tandem allegata præſcriptio ſexdecim anno-
rum ex Statuto Vrbis *lib.* 1. *cap.* 158. *ſub rubr. de præſcript.*
39 Quia (cæteris prætermiſſis) illa † non probatur ex com-
putatione temporis à die 28. Aprilis anni 1614. quo fuit cele-
bratum poſterius Inſtrumentum prædictarum ad diem 20.
Nouembris 1632. quo Marinus incepit agere coram A. C.
nam cùm ille vigore præfati Inſtrumenti, ac etiam alterius
antecedentis diei 1. Decembris 1613. ſtatim agere non poſ-
40 ſet, ſed poſtquam manna vendita fuiſſet, vt in vtroque
legitur, ideò ab eo tempore ſolùm, quo manna vendita fuit
deduci poſſet, (niſi alia obſtarent) d. præſcriptio, cùm nec
anteà imputari poſſet negligentia Marino, nec præſumi fa-
41 cta † illi ſolutio pretij ex venditione retracti, *l. vbi autem, ff.*
de in diem addict. l. 1. *in princip. verſic. & quidem, ff. de diuerſ.*
& temp. præſcript. leg. ſicut, §. quæ ergo, C. de præſcript. 30. *ann.*
Cravett. *conſil.* 201. *ſub num.* 29. Decian. *conſil.* 33. *ſub num.* 26.
lib. 5. Petr. Rebuff. *ad Conſtit. Gall. tom.* 2. *tit. de mercat. mi-*
nutat. vendent. art. 1. *gloſs. vltim. ſub nu.* 2. *verſ. ſextò non pro-*
cedit. cum alijs relatis per Bon. *de ſtatut. Vrb. præſcript. gloſs.*
19. *nu.* 254. *& ſeqq. verſ. vigeſimoquinto limitatur, &c.* & per
Galganet. *ad d. ſtatut. in* 7. *limit.* Rot. penes Buratt. *dec.* 511.
ſub num. 2. *& dec.* 629. *ſub num.* 4. & Reuerendiſſimo Vrgell.
dec. 426. *num.* 6. *& ſeqq. & dec.* 407. *num.* 13. *& dec.* 425. *num.*
21. *par.* 5. *recent.* Vndè meritò cum non probetur per alle-
42 gantem d. præſcriptionem † initium temporis ſucceſſiuè de-
curſi ad illius complementum neceſſarij, eius beneficium
ipſi prodeſſe non poteſt, *ad l. ſi in diem in princip. ff. de condit.*
& demonſtr. Bald. *conſ.* 150. Caſus actualiter de facto emer-
gens *ſub nu.* 7. *verſ. quoniam aduertendum eſt, &c. lib.* 2. Curt.
Iun. *conſ.* 181. *ſub num.* 4. *&* 5. *verſ. nec ei poteſt opponi, &c.* Cra-
uett. *dict. conſ.* 201. *ſub num.* 32. *& ſeqq. verſ. rurſus, &c.* Rot.
dec. 21. *à num.* 11. *& ſeqq. verſ. quantum attinet ad præſcriptio-*
nem, &c. & dec. 279. *num.* 13. *par.* 7. *recent.*

Rurſus ex alio etiam non poteſt Petro Bellus huiuſmodi
43 præſcriptionis beneficio iuuari, quia † ſcilicet debitum hoc
conſtanter negauit, aſſerens d. mannam fuiſſe proprijs pe-
cunijs Marino traditis comparatam, quo caſu ceſſat † illius 44
Statuti diſpoſitio, quòd cum præexiſtentiam debiti præſup-
ponat, ac illius præſumptam ſolutionem inducat, non ha-
bet locum ad fauorem illius, qui debitum præceſſiſſe † con- 45
tendit, vt fuit deciſum *in Iannen. Pecuniaria* 20. *Nouembris*
1581. *coram bon. mem. Cardin. Lancellott. ſen. & in Rauen-*
naten. Cenſus 27. *Iunij* 1639. *coram Reuerendiſſimo Domino*
meo Decano in §. minus obſtat, &c. & 26. *Nouembris eiuſdem*
anni in §. nec dicatur, verſ. placuit Dominis, &c. & rurſus *in*
eadem 26. *Aprilis* 1641. *coram R. P. D. meo Bichio in verſic.*
quare cum Rauenna, &c.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

In eadem cauſa emanarunt aliæ deciſiones coram Eminentiſs. D. Card. Corrado ſub diebus 11. *Maij* 1647. 5. *Maij* 1648. *&* 21. *Iunij* 1649.

R. P. D. GHISILERIO,

Poſteà Epiſcopo Terracinen.

Meſſanen. Decanatus.

Lunæ 23. *Maij* 1644.

ARGVMENTVM.

Beneficia reſeruata per regulas Cancellariæ optandi conſuetudini non ampliùs ſubiacent, quamuis illa mediante indulto prætendatur roborata, dummodò in ſpecie talis optandi conſuetudo in ipſis beneficijs reſeruatis non remaneat iuſtificata: Maximè ſi poſtquam emanauit, reſeruatio ſemper de huiuſmodi beneficijs fuit per Summos Pontifices facta collatio.

SVMMARIVM.

1 *Optio non cadit in reſeruatis, ſiue reſeruatio ſit generalis, ſiue ſpecialis.*

2 *Optio non cadit in reſeruationibus motu proprio, ſiue aliter quocumque modo factis.*

3 *Papa in Beneficialibus habet latiſſimam poteſtatem.*

4 *Papa reſeruando beneficia inficit totum id, quod diſponitur in contrarium, & derogat omnibus iuribus ſtatutis, & conſuetudinibus optandi, & num.* 7.

5 *Reſeruatio beneficiorum generaliter facta non tollit conſuetudinem, aut ſpecialem indultum optandi reſeruata, abſque expreſſa illius derogatione.*

Intellige concluſionem, ita demum procedere, ſi reſeruatio emanauit ad inſtantiam partis, ſecus ſi illa fuit facta motu proprio per viam legis, & conſtitutionis generalis, num. 6. *&* 10. *& ſeqq.*

7 *Papa reſeruans beneficia nulli dubium eſt, quòd præiudicet Ordinarijs, ergo à fortiori præiudicare debet Capitulis habentibus ius optandi.*

8 *Inferior non poteſt derogare reſeruationi à Põtifice facta.*

9 *Reſeruatio generalis facta motu proprio per viam legis, vt præiudicet conſuetudini optandi, non requirit clauſulam,* non obſtante.

11 *DD. loquent contra communem reprobantur.*

12 *Deciſiones Rotæ, quidquid dicunt incidenter, & ad alium effectum non merentur attendi.*

13 *Optandi, quauis ſimplex conſuetudo non ſuffragatur in beneficijs reſeruatis.*

14 *Conſuetudo optandi, ita demum ſuffragatur in beneficijs reſeruatis, ſi ſpecialiter in ipſis probetur inducta.*

15 *Regulas reſeruatorias beneficiorum omnium primus edidit Ioannes XXII.*

16 *Gratia conceſſa ad ſupplicationem partis iuſtificari debet quoad narrata.*

17 *Indultum, in quo conceditur facultas optandi iuxta conſuetudinem, & ſtatuta Eccleſiæ cui conceditur, ſi emanauit ad inſtantiam partis, an debeat iuſtificari, quòd adfuerit conſuetudo, & ſtatutum, & ſupra num.* 16.

18 *Indulti ad iuſtificationem inducendam ex lapſu temporis, cum obſeruantia requiruntur ſaltem* 30. *anni.*

19 *Beneficium, ſi poſt indultum fuit pluries à Sede Apoſtolica collatum, & collatio fuit executioni demandata, denotat indultum non habuiſſe effectum.*

20 *In-*

20 *Indultum amittitur per non vſum, aut per vſum contrarium, & num. 21.*
22 *Capitulum habens indultum, ſi deinde admiſit prouiſos Apoſtolicos intalit ſibi praeiudicium.*
23 *Priuilegium facultatis tuum ſi non tangit praeiudicium alterius non perditur per non vſum, ſecus verò ſi contrà aliorum intereſſe redundat.*
24 *Indultum comprehenditur ſub regula Cancellariae reuocatoria quarumcumque facultatum cuicumque conceſſis de diſponendo de beneficijs reſeruatis.*
25 *Regula Cancellariae reuocatoria facultatum diſponendi de reſeruatis comprehendit etiam optionem, & facultatem optandi, & num. 27.*
Optio eſt vera diſpoſitio beneficij, & optanti nouum titulum acquirit, num. 25. & 26.
27 *Regula Cancellaria reuocatoria facultatum diſponendi de reſeruatis habet locum, quibuſcumque perſonis fuerit facultas conceſſa ſuper quacumque diſpoſitione beneficiorum latiſſime ſumpta.*
28 *Regula 15. Cancellariae reſeruatoria beneficiorum comprehendit etiam Capitula, Communitates, aut Collegia, & Vniuerſitates, & num. 29.*
30 *Perſona cui ſit gratia debet attendi, non illa ad cuius inſtantiam emanauit.*
31 *Indultum vtique comprehenditur ſub regula reſeruatoria beneficiorum ſi poſt publicationem dictae regulae de beneficijs ab indulto comprehenſis ſemper fuit à Sede Apoſtolica facta prouiſio.*

DECISIO CCLXXXV.

VAcante extra Romanam Curiam de menſe Martij
1639. per obitum Petri Citino Decanatu Eccleſiæ,
Meſſanen, qui in dicta Eccleſia Dignitas poſt Pontificalem
maior exiſtit, de eo fuit à Sede Apoſtolica, tanquam de reſeruato
prouiſus D. Ioannes Caſtellus. Eumdem Decanatum
optauit D. Mauritius Giurba antiquior Canonicus eiuſdem
Eccleſiæ, vigore antiquæ conſuetudinis optandi, quæ dicebatur
adeſſe in dicta Eccleſia per Summos Pontifices, & ſignanter
Innocentium Octauum confirmata: Orta inter ſupradictos
lite, illaque in Rota commiſſa Reuerendiſſimo D.
meo Decano, informante tantum Giurba ſub die prima Februarij
1641.* fuit reſolutum, Decanatum illi eſſe adiudicandum,
ſub die 27. Maij eiuſdem anni informante etiam Caſtello,
recedendo à dicta prima deciſione, fuit firmatum,
Decanatum eſſe adiudicandum Caſtello Prouiſo Apoſtolico:
Deinde ſub diebus 26. Ianuarij 1642. & 27. Iunij eiuſdem
anni, DD. ex nouiter in facto deductis, ſteterunt in primo
loco deciſis ad fauorem Giurbæ antiquioris Canonici; Repropoſita
cauſa ſuper eiuſdem coram me, ſubrogato in locum
Reuerendiſſimi D. mei Decani abſentis, iuxta reſolutionem
factam ſub die 27. Maij 1641. fuit reſolutum Decanatum
controuerſum eſſe adiudicandum Caſtello, qui cum
vti reſeruatum per regulam olim tertiam, hodie quartam
reſeruatoriam omnium dignitatum maiorum poſt Pontificales
in Cathedralibus etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus
à Sede Apoſtolica impetrauerat.

Certum eſt enim, Prouiſum Apoſtolicum habere fundatam
intentionem in ſupradicta regula reſeruatoria omnium
Dignitatum Maiorum poſt Pontificales, qualem inconfeſſo
eſt eſſe Decanatum, de quo agitur aduerſus quam regulam,
licet excipiatur de antiqua conſuetudine optandi, quam
prætendit Capitulum iuſtificari ex concordia, cauſa cognita,
inita de anno 1168. inter ipſum Capitolum Meſſaneñ,
& Archiepiſcopum, tunc temporis, confirmata primo à Clemente
Tertio de anno 1188. ſecundo à Cæleſtino Tertio de
anno 1192. & ex alia concordia ſequuta de anno 1484. inter
Canonicum antiquiorem, & Prouiſum Apoſtolicum de
eodem Decanato. Ex Indulto Innocentij VIII. de anno
1487. quo confirmatur, & approbatur conſuetudo optandi
Decanatum, eademque facultas optandi de nouo conceditur,
non obſtantibus quibuſcumque reſeruationibus, tam
editis, quàm edendis. Ex Inſtrumento optionis factæ per
antiquiorem Canonicum de anno 1497. in vim conſuetudinis
antiquæ, & prædicti Indulti Innocentiani, decem annis
antea conceſſi, & demum ex Inſtrumento alterius optionis
factæ à Canonico antiquiore de anno 1503. in vim eiuſdem
antiquæ conſuetudinis optandi, & priuilegiorum Apoſtolicorum.

1 Attamen cùm optio non cadat in reſeruatis, ſiue † reſeruatio
ſit generalis, ſiue ſit ſpecialis, vt tradit Anchar. &
DD. *in cap. fin. num. 1. & col. fin. verſ. quæro de conſuet. in 6.
in princip.* & ibi Gemin. *in §. in præben. num. 3.* Franc. *num. 6.*
Rota *deciſ. 4. de conſuet. in nou.* & quamuis dictus textus ad
litteram, ibi, *in præbendis verò apud Sedem Apoſtolicam vacantibus*,
& dictæ deciſ. loquantur de reſeruatione ratione
vacationis in Curia, † idem etiam locum habet in alijs reſer- 2
uationibus quibuſcumque motu proprio factis, Cald. *conſ.
3. de conſuetud.* Card. *conſ. 16. nu. 6.* Gemin. *conſ. 30. ſub n. 4.
verſ. ad ſecundum*, Rota *deciſ. 2. de conſuet. in nou. & deciſ. 1.
nu. 7. de rer. permut. pariter in nou.* Non potuit collatio Apoſtolica
impediri ex ſupradicta conſuetudine optandi Decanatum,
quia Papa in Beneficialibus habet latiſſimam pote- 3
ſtatem, *cap. 2. de præben. in 6.* & reſeruando afficit beneficia,
& inficit totum quidquid diſponitur in contrarium, & de- 4
rogat omnibus iuribus, & ſtatutis, & adimit omnem poteſtatem
conferendi, & ſic tollit iura, quæ dant poteſtatem
optandi, vt in terminis firmauit Rota apud Mohedan. *in
Mediolanen. Optionis dec. 27. de præben.* & apud Pot. *dec. 4.
lib. 2. in correct.* quas poſtea ſequuta fuit Rota *deciſ. 542. n. 2.
& 643. in fin. par. 4. diuerſ.* coram ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ.
478. num. 2. in recent. deciſ. 142. n. 3. & 4. part. 2. in Aquileien.
Optionis 14. Aprilis 1636. coram bon. mem. Motmanno,
in Mediolanen. Canonicatus 4. Iulij 1636. coram me*, quam
poſtea approbauit Rota coram bon. mem. Pirouano *in Ferrarien.
Præbendæ 11. Maij 1637. quæ eſt deciſ. 608. num. 9.
par. 5. recent.*

Nec facit, quod reſeruatio generalis beneficiorum non
tollat conſuetudinem, aut ſpeciale Indultum optandi reſer- 5
uata abſque expreſſa illius derogatione, Zabarell. *conſ. 16.
num. 4. verſ. intelligendo tamen*, Gemin. *conſ. 30. n. 3.* Calder.
conſ. 3. num. 2. verſ. quia poſſet dici tit. de conſuet. Rota *in Vrgellen.
Optionis 10. Iunij 1611. coram bon. me. Remboldo, &
in alia Vrgellen. Sacriſtiæ 3. Iunij 1624. coram bon. mem. Patriarcha
Manzanedo, cum alijs relatis in dictis duabus deciſionibus
in hac cauſa factis coram Reuerendiſſimo D. meo Dunozetto,
nempè in §. quamuis enim, reſpectu deciſionis ſub die 27.
Ianuarij 1642. & in §. cum enim reſpectu vltimæ ſub die 27. Iunij
eiuſdem anni*; quia DD. placuit distinctio cum qua, alias
Rota proceſſit, quod aut reſeruatio eſt ſpecialis facta ad
ſupplicationem certæ perſonæ, & tunc opus eſt expreſſa derogatione;
Ex quo Papa ad gratificandum vni, non præſumitur
velle præiudicare cæteris, habentibus ad ſui fauorem
priuilegium aliquod, vel conſuetudinem legitimè præſcriptam.
† Aut reſeruatio emanauit motu proprio per viam 6
legis, ac conſtitutionis generalis, & tunc reſeruatio generalis,
etiam abſque alia expreſſa derogatione, abrogat omnem
præcedentem conſuetudinem in contrarium, *vt firmant ſupradictæ
deciſiones 643. num. 1. & 2. part. 4. diuerſ. & Aquileien.
Optionis 14. Aprilis 1636. coram bon. mem. Motmanno*,
eo quia Pontifex, per viam legis reſeruans generaliter, intendit
præiudicare omnibus Collatoribus inferioribus, & ſicut
non dubitatur, quin præiudicet Ordinarijs, quoad ius
conferendi, certè nec etiam poteſt dubitari, quin præiudicet
Capitulis, habentibus Ius optandi ex facultatibus ſibi
communicatis ab eiſdem Ordinarijs, † & per conſequens 7
abrogat omnes leges, & ſtatuta præcedentia, adimitque
omnem poteſtatem conferendi; Itant cenſeatur penitus abrogata
quæuis conſuetudo, & ſublatum quodcumque Ius
eius vigore antea competens, in propoſito caſu, Capitulo,
& Canonicis, ac alijs quibuſcumque *iuxta tex. in d. cap. fin.
§. in præben. de conſuet. in 6.* Huic autem generali reſeruationi
habenti vim legis, † & conſtitutionis, non poteſt dero- 8
gare inferior, optando, vel alias diſponendo; Vnde Æneas
de Falcon. *in tractat. de reſeruat. quæſt. 4. effect. 5. ſub num. 2.
verſ. ſecundo caſu principali*, concludit non eſſe neceſſariam
clauſulam, † *non obſtante*; quia ſatis ineſt ex natura illius 9
reſeruationis, & hanc ſententiam approbauit Rota *in recent.
deciſ. 614. à num. 2. vſque ad fin. par. 2. in d. Aquileien. Optionis
coram bon. mem. Motmanno*, & alij relati per Gonzal. *ad
regul. 8. gloſſ. 34. num. 1. & ſeq.* & comprobat Garz. *de benefic.
part. 5. cap. 1. ſub num. 458.* vbi quod non refert, quod in regula
non fiat mentio, & derogatio obſeruantiæ, & conſuetudinis
præteritæ, quia illa non eſt vllius conſiderationis,
ſtante interruptione per ſingulos Pontifices renouantes regulam.
Adducti verò in ſupradictis deciſionibus loquuntur
in terminis reſeruationis ſpecialis, † ſeu mandati de proui- 10
dendo facti in fauorem certæ perſonæ, in quibus terminis
procedit diſpoſitio *text. in cap. fin. de conſuet. in 6.* & ij qui loquuntur
extra illius terminos, loquuntur contra communem,
† & idcircò iure merito expreſsè reprobantur. Quia 11

Card.

Card.*conſ.16.n.4.* reprobatur ab Ænea de Falcon. *q.4. de re-*
ſeru.effect.5.n.3.verſ.& per hoc dico, Staph. reprobatur à Garz.
cap.1. §.10. ſub nu.550. circa fin. Cald. pariter reprobatur ab
Ænea de Falcon. *vbi ſupra n.3. verſ. ſed benè verum eſt*, etiam
Garz. *de beneſ. loco ſupra cit. n.452. verſ. ſecunda eſt difficultas*,
qui dicunt Cald. nimis audacter loquutum fuiſſe Gemin. *in al-*
leg. conſ.30. n.8. tenet pro hac parte ſicuti etiam Garz. *loco ſu-*
pracitato, Gonzal. *gloſ.34. n.6.* loquitur in caſu ſpecificæ con-
ſuetudinis optandi reſeruata qualis non eſt iſta, *Deciſiones*
vero in Vrgellen. Optionis coram bon. mem. Remboldo, & in
Vrgellen. Sacriſtiæ coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo,
pariter non obſtant cùm ex earum lectura probentur funda-
tæ in eo, quod non erat probatum, Beneficia eſſe liberæ
Collationis Epiſcopi; Itaut intraret reſeruatio regulæ reſer-
uantis beneficia vacante Sede Epiſcopali vacante, ad Col-
lationem Epiſcopi, & dum fundantur *in Eugubina Canoni-*
catus coram eodem Manzanedo, in qua tamen apparet arti-
culum fuiſſe habitum pro dubio, & Rotam fuiſſe in vtram-
que partem, *vt in deciſ.767. num. 6. part.2. recent.* Non
videtur attendendum, quod in dictis deciſionibus dictum
12 fuerit incidenter, † & ad alium effectum, vt animaduertit
Rota *d. deciſ.767. num.6.* dum habemus claram deciſionem
in ſupradicta Aquileien. optionis, quæ rationibus, & au-
ctoritatibus ſequendo communem opinionem DD. firmat,
quod quælibet reſeruatio generalis impedit, ne ſit locus con-
13 ſuetudini, vel ſtatuto de optando. † Hincque communi-
ter receptum eſt, quod quæuis optandi ſimplex conſuetudo
non ſuffragetur in beneficijs reſeruatis, vt probauit Rota
deciſ.1. ſub num.4. & ibi adden. *num.6. de rer. permut. in nou.*
coram Caſſad. *deciſ.4. ſub num.1. de præben.* coram Put. *de-*
ciſ.4. lib.2. & deciſ.642. part.4. diuerſ. alios latè refert Mo-
net. *de option. cap.3. num.4. verſ. ſecunda concluſio*, & Garz.
de beneſ. part.5. d. cap.1. ſub num 450. & ſeqq. verſ. quæ verba
14 niſi ſpecialiter in † ipſis reſeruatis Inducta probetur Rota
dicta deciſ.642. num.2. & ſeqq. & penes bon. mem. Buratto
deciſ.470. n.9. & tradunt omnes *præcit. DD.* & eadem Rota
deciſ.608. num.10. & ſeqq. part.5. recent. de qua quidem non
15 conſtat cum poſt regulas reſeruatorias † (quas primum
omnium edidit Ioannes XXII. Satnen. *in proœm. regul.*
quæſt.1. iſque ſedit anno 1326. vſque ad Indultum Inno-
centij VIII. de anno 1487. conceſſum, nullus penitus affe-
ratur actus optionis, excepta concordia anni 1484. inter
Prouiſum Apoſtolicum, & optantem, quæ eſt vnica, & fa-
cta eſt inter perſonas ſuſpectas, nec probatur, Sedem Apo-
ſtolicam de cuius præiudicio agebatur, de ea habuiſſe noti-
tiam, quinimò ſtante renouatione regulæ, ac reſeruationis
per ſingulos Pontifices ſucceſſiuè facta, manifeſtè conſtat
de illorum diſſenſus, & contraria voluntate; nam illa con-
tinere dicitur toties replicatas Summorum Pontificum de-
clarationes, ac proteſtationes contra quoſuis Collatores, vel
alios, quod ſe abſtinere debeant à quacumque collatione,
optione, vel alia quauis diſpoſitione beneficij.

Nec poteſt Capitulum Meſſaneñ, & antiquior Canoni-
cus fundare ſuam intentionem in ſupradicto indulto Inno-
centij VIII. quod concedit facultatem Capitulo optandi De-
canatum, quodque Decanatus ipſe nullatenus includatur
ſub quibuſuis generalibus reſeruationibus per Sedem Apo-
ſtolicam hactenus factis, & in futurum faciendis, quia cùm
fuerit conceſſum ad ſupplicationem partis, præmiſſa nar-
ratiua conſuetudinis, & ſtatutorum prædictæ Eccleſiæ, &
16 Priuilegij Apoſtolici eidem conceſſi, † ideòque Innocentius
non proceſſerit ex certa ſcientia, debet iuſtificari quoad nar-
rata Rota *deciſ.45. num.3. par.2. diuerſ.* & ſic probari, quod
Capitulo, ſeu Canonici competeret ius optandi, tam vigo-
re conſuetudinis, & ſtatutorum dictæ Eccleſiæ, quàm vi-
gore cuiuſdam priuilegij; Cùm autem nullum probetur ex-
titiſſe ſtatutum, nec priuilegium Apoſtolicum, neque con-
17 ſuetudo ex prædictis iuſtificetur, † ſaltem in caſu ſpecifico
reſeruationum, Indultum non poteſt ſuffragari, nec in vim
confirmationis, nec in vim nouæ conceſſionis, vt firmauit
Rota in Tiraſonen. Iuriſdictionis 1. Aprilis 1591. coram Car-
din. Blanchetto, & in Nucerina Prædij 7. Februarij 1620. co-
ram bon. mem. Sacrato, verſ. neque poteſt dici, & deciſ.157.
ſub num.3. part.6. recent. Nec pro indulti iuſtificatione ad-
duci poteſt lapſus temporis, cum obſeruantia, quia exceptis
duabus optionibus, factis infra ſpatium decem, & ſeptem
annorum, quæ non ſufficiunt pro illius iuſtificatione,
18 † cùm ſaltem requiratur curſus 30. annorum Rota coram
ſanct. mem. Gregor. XV. *deciſ.57. num.5.* coram Buratt. *de-*
ciſ.296. num.3. & 10. & deciſ.642. num.2. circa med. par.4.
diuerſ. Aliæ ſuccedentes vacationes potius deſeruiunt pro
inobſeruantia, quia Decanatus ferè per annos centum poſt
conceſſionem indulti, fuit à Sede Apoſtolica prouiſus, vti
de reſeruato etiam vigore regulæ 4. diſpoſitiuè narratæ,
† abſque eo quod antiquior Canonicus, vel alij ſucceſſiuè 19
optauerint, ſeu optare prætenderint, & quòd plus eſt, per
eoſdem Canonicos indiſtinctè fuit abſque aliqua proteſtatio-
ne tradita poſſeſſio, quo fit, vt dictæ prouiſiones accepta-
tæ cenſeantur, & approbatæ, nedum quoad reſeruationes
concurrentes, ſed etiam quoad reſeruationem dictæ regulæ
4. vt ſupra diſpoſitiuè narratæ Compoſtell. *in cap. tranſmiſ-*
ſam num.2. de elect. Garz. *de beneſ. part.5. cap.4. nu.47.* Ro-
ta coram Caual. *deciſ.238. ſub num.5. in recent. deciſ.39. n.*
5. & 6. par.3. & deciſ.429. ſub n.2. part.4. indeque ſequitur,
non ſolùm non fuiſſe iuſtificatum, ſed quatenus fuiſſet iu-
ſtificatum per non vſum, † immò per vſum contrarium 20
fuiſſe deperditum, Molied. *deciſ.4. de conſuet.*

Nec obſtat, quod dicebatur in Vacationibus, quæ eue-
nerunt poſt optionem anni 1503. incidiſſe, præter regulam
4. aliquam aliam reſeruationem, propter quam Capitulum
fuerit impeditum optare, ex quo infertur non poſſe dari de
non vſu, neque de contrario vſu, cum impedito tempus
non currat. Nam fuit reſponſum, non poſſe deſumi aliquod
impedimentum ex pluralitate reſeruationum, quia in In-
dulto Innocentij derogabatur expreſsè, quibuſuis generali-
bus reſeruationibus factis, & faciendis, ſub quibus Inno-
centius voluit, Decanatum nullatenus comprehendi, adie-
cta etiam clauſula, *quorum tenores, &c.* Vnde in duabus
ſubſequentibus vacationibus, quæ immediatè poſt Indultum
euenerunt in menſibus reſeruatis, Capitulum optauit, nul-
la habita ratione huiuſmodi reſeruationis, proindeque con-
uincitur, illud poſtea non deſtitiſſe ab optione ex aliquo im-
pedimento, ſed immò voluntariè acceptaſſe prouiſiones
Apoſtolicas, ferè omnes fundatas in reſeruatione regulæ 4.
diſpoſitiuè narrata, & earum vigore Prouiſos admiſiſſe in
fratres, & ad oſculum pacis, & ad pacificam poſſeſſionem
decanatus, ideòque Indultum fuiſſe abrogatum, nedum per
non vſum, ſed etiam per contrarium vſum ab eodem Capi- 21
tulo toties; & tamdiù approbatum Molied. *dicta deciſ.4. de*
conſuet. per tales enim actus † intulit ſibi præiudicium, *Ro-* 22
ta in Virdunen. Canonicatus coram Card. Hieronymo Pam-
philio apud Garz. *par.5. cap.4. nu.47. & facit deciſ.429. ſub*
num.2. part.4. recent.

Similiter non fuit viſum ſubſiſtere, quod dicebatur ex par-
te Giurbæ, & Capituli, nos verſari in materia facultatiua,
in qua non amittitur priuilegium; ex eo, quod quis nolue-
rit eo vti; Nam primò non agitur de ſolo non vſu, ſed etiam
de contrario vſu, dum Capitulum poſitiuè acceptauit Pro-
uiſiones Apoſtolicas fundatas, in reſeruatione reg.4. vti ſu-
periùs fuit dictum. Secundò placuit diſtinctio, an ſit ius fa-
cultatiuum abſolutum alicui conceſſum, non tangens præ-
iudicium alterius, an verò ſit facultatiuum reſpectiuum
concernens alterius præiudicium, in primo enim procedunt 23
deciſiones aſſerentes priuilegium non amitti per non vſum,
ſecus verò in ſecundo, iuncto præſertim lapſu temporis cum
actibus contrarijs *cap. ſi de terra, & cap. accedentibus de pri-*
uil. gloſſ. in l.1. ff. de nundin. Abb. *conſ.18. num.3. & 7. verſ.*
non obſtat circa med. & conſ.61. num.7. part.2. Suarez *de leg.*
lib.8. cap.34. num.15. & 16.

Sed DD. cenſuerunt hodie ceſſare omnem difficultatem
circa iſtud Indultum ex regula Pauli Tertij, quæ deinde
ab omnibus alij eius ſucceſſoribus fuit innouata, & inter
Conſtitutiones Sanctiſs. D.N. in Bullario *tom.4.* eſt in ordine
Conſtitutio 6. & inter regulas Cancellariæ 15. in qua cum
reuocentur quæcumque facultates, & litteræ quibuſcumque
perſonis conceſſæ diſponendi de beneficijs reſeruatis ad eo- 24
rum collationem, electionem, & quamuis aliam diſpoſitio-
nem communiter, vel diuiſim ſpectañ cum decreto irritan-
ti, & derogatoria derogatoriarum ampliſſima, ſequitur,
hoc Indultum Innocentij ſub hac regula comprehendi, vt in
ſimili Indulto ſenſit *Rota in Virdunen. Monaſterij 27. Nouem-*
bris 1637. & 8. Februarij 1638. coram bon. mem. Coccino,
quam quidem regulam, non eſt ambigendum comprehen-
dere etiam optionem, & facultatem optandi, cum optio
ſit vera diſpoſitio, & optanti nouus titulus acquiratur, Man- 25
doſ. ad Lap. *alleg.84. littera H.* Gemin. *conſ.3. num.8.* Æneas
de Falcon. *d. part.4. eff.5. ſub num.2.* Monet. *de optione cap.8.*
num.8. & cap.3. num.42. & quod per optionem nouus titu- 26
lus beneficij acquiratur, firmatur *in dec. huius cauſæ 27. Maij*
1641. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, verbum enim *diſpo-*
ſitio

Digitized by Google

ſitio, de quo in dicta regula comprehendit quoſcumque modos prouidendi de beneficijs, tam ordinarijs, quàm alijs
27 competeñ: † Vnde ſequitur reuocatio facultatum, quibuſcumque conceſſarum, ſuper quacumque diſpoſitione beneficiorum, lariſſimè ſumpta, vt benè per Mandoſ. *ſuper d. regula, quæ apud ipſum eſt* 14. *quæſt*.4. *num*.1. *&* 2. *& num*. 5. *verſ. iſta quæſtio*, & ſicuti regula fuit indncta, ne præiudicium fieret reſeruationibus, ita & optio in illa compreheoſa dicitur, quatenus reſeruationi præberet obſtaculum.

Nec obſtat dictam regulam non comprehendere beneficia debita certo generi perſonarum; & ſic Decanatum debitum antiquiori Canooico, quia dum ex hoc impeditur reſeruatio Papæ, tolli debet gratia, etiamſi ſit in fauorem certæ perſonæ, cùm hic ſit finis regulæ. Minus ſubſiſtit, quod dicta regula 15. reſeruatotia non comprebendat Capitula, Communitates, aut Collegia, quia contrarium firmanit
28 *Rota in ſupradictis deciſionibus Vırdunen. Monaſterij coram bon. mem. Coccino*, cùm derogatio comprehendat omnia Indulta, & facultates conceſſa, etiam Capitulis Eccleſijs,
29 & Vniuerſitatibus, † tam ex identitate rationis, quàto ex generalitate verbi *quibuſuis perſonis*, & latè probant Sarn. *ad reg. de annali* q.10. *ſub num*.3. & Gonzal. *ad regul*. 8.*gloſſ*.37. *ſub num*.41. *& ſeq. verſ. quarto limita*: Et Indultum licet ſit conceſſum ad inſtantiam Epiſcopi, & Capituli, non tamen eſt cooceſſum Capitulo, ſed Canonico antiquiori, ibi, *vt quoties de cætero perpetuis futuris temporibus eundem Decanatum vacare contigerit antiquior dictæ Eccleſiæ Canonicus pro tempore exiſtens illum optare liberè, & licitè valeat*, & ideò
30 cùm debeat attendi perſona † cui gratia acquiritur Rota *deciſ*.223. *num*.4. *part*.3. *recent*. oon poteſt negari quin comprehendatur ſub regula.

Hæc autem comprobantur ex eo, quod poſt publicationem dictæ regulæ, nulla amplius fuit facta optio Decanatus; ſed quoties vacauit, fuit de illo facta prouiſio per Summos Pontifices, quæ quidem tanti temporis obſeruantia,
31 manifeſtè coouincit, quod ſub illius regulæ reuocatione Indultum illud contineatur, Rota coram Seraphin. *deciſ*.595. *num*.5. coram Caualer. *deciſ*.80. *verſ. & in priuilegijs* coram Buratt. 931. *ſub nu*.7. *deciſ*.703. *num*.8. *par*.2. *& deciſ*.29. *ſub num*.2. *part*.3. *recent*.

Ea quibus, & præcipuè ex regula Pauli Tertij 15. in ordine, & ex inobſeruantia Indulti cenſuerunt DD. Prouiſionem Apoſtolicam ad fauorem Caſtelli factam ſuſtineri, ac proinde ſtandum eſſe in deciſis ſub die 27. Maij 1641. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano, ab alijs verò recedendum, &c.

Et ita vtraque parte, &c.

☞ *Deciſiones plures in hac cauſa emanatæ coram bon. me. Dunozetto Decano, erunt inter eius mox edendas deciſiones.*

R. P. D. CORRADO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Bononieñ Fideicommiſſi de Rubeis.

Lunæ 23. Maij 1644.

ARGVMENTVM.

Perſona Eccleſiaſtica, quando reperitur ad mixta in aliquo iudicio, tunc omnes gaudent beneficio appellationis, cùm tunc non intret Ægidiana Conſtitutio, quæ pariter non intrat, quando ſententia nulliter, & iniuſtè apparet lata. A pęna, & caducitate, vt quis excuſetur quid ſufficiat.

SVMMARIVM.

1 *Iudicij natura, vt agnoſcatur inſpicienda eſt perſona actoris.*
2 *Actori plus non licet, quam reo.*
3 *Æqualitas in iudicio eſt ſeruanda.*
4 *Clericus non comprehenditur ſub Conſtitutione Ægidiana de appellatione.*
5 *Iudex non poteſt excludere Clericum à beneficio appellationis.*
6 *Iuſtitiæ, & æquitatis ratio ne habeatur, id maximè coercendum venit.*
7 *Sententia eſt euidenter nulla, & iniuſta, ſi ſit lata contra petitionis tenorem; & probationum ſubſtantiam.*
Sententia reſpectu vnius nulla eſt, nulla quoad omnes, num. 8.
8 *Sententia eſt euidentur nulla ſi ſit lata cum euidenti exceſſu.*
9 *Conſtitutio Ægidiana tunc habet locum, quando iuſtè, & validè fuit lata ſententia.*
10 *Sententia, quando conſtat quod nulliter, vel iniuſtè fuit lata non intrat Ægidiana.*
11 *Fideicommiſſo, quando quis dicatur priuatus, ob conſenſum præſtitum alienationi.*
12 *à Caducitate, & pœna quis excuſatur ſtante cauſa.*
13 *à Caducitate, & pœna, vt quis excuſetur, ſufficit quælibet cauſa colorata, & doli excluſiua.*
14 *Pupillus ex facto tutoris non debet incidere in pœnam.*
15 *Vel ſaltem ad hoc eſt neceſſaria ſententia.*
16 *Sententia, quibus non præcedentibus non poſſit ſaluari.*
17 *Sententia à nullitate debet iuſtificari ex his, quæ præceſſerant ſententiam non autem ex ſubſecutis.*
18 *Sententia dicitur notoriè iniuſta, ſi non iuſtificetur ex actis factis.*
19 *Vocati ad fideicommiſſum, quando adſunt, tunc ſubſtituti in eorum defectu, nihil poſſunt prætendere, & excluduntur à toto.*
20 *Reo ſufficit conuincere actorem de eius non iure ad obtinendam abſolutionem.*
21 *Ius tertij quis non dicitur deducere, ſi ſit ipſo iure excluſiuum intentionis agentis, quia tunc dicitur opponere de eius non iure.*

DECISIO CCLXXXVI.

INtroducto iudicio nominibus Lodouici, Philippi Mariæ, & Antonij fratrum de Rubeis, ac Iacobi F. Io: Gaſearij eorum oepotis tanquam vocatorum ad fideicommiſſa ordinata per q. Minum, & Hectorem de Rubeis, contra Comites de Vrſis poſſeſſores Prædij de quo agitur, fuit lata ſententia ſuper immiſſione in poſſeſſionem illius ad fauorem ſolius Iacobi, à qua interpoſitæ appellationis cauſa mihi commiſſa, cum clauſula, *Conſtito, quod ſit locus Ægidianæ, &c.* dedi dubium iuxta formam reſcripti, eoque hodie propoſito Domini reſponderunt non eſſe locum.

Primò, quia Antonius alter ea prædictis Actoribus eſt Clericus, atque ideò ſicut ipſe ſub illius Conſtitutionis diſpoſitione ob defectum poteſtatis Card. Ægidij eius Conditoris in perſonis Eccleſiaſticis, ac earum cauſis, & bonis non eſt comprehenſus, eiuſdemque beneficio, nec cæteri litis conſortes, pari ratione oon comprehenduntur collitigantes licet laici, quoniam ad dignoſceodam † naturam cauſæ inſpi- 1
citur perſona actoris à qua ius metimur, *ad tex. in l*. 1. §. *qui hereditatem*, *ff. ſi pars hered. pet*. Rota peoes Ægid. *deciſ*. 616. nec illi plus licere † debet quam reo, *l. non debet acto-* 2
ri, *ff. de reg. iur. cap. non licet*, *eod. tit. in* 6. cum inter eos ſeruari debeat † æqualitas in iudicijs, *cap. in iudicijs eod.* 3
tit. & cap. fin. extr. de mat. petit. & in bis terminis latè probat Honded. *conſ*.20. *per tot. lib*.2. & fuit reſolutum *in Rauennaten. Saluiani* 1618. *coram bon. mem. Buratt. deciſ*. 315. *per tot. inter eius impreſſ.*

Nec refert, quod ipſe Antonius non fuerit nominatus in ſententia, quæ concepta fuit in perſonam, & ad fauorem ſolius Iacobi.

Quia ſatis viſum fuit in propoſito caſu, quod iudicium ab initio fuerit cœptum nominibus tam Clerici, quàm aliorum omnium prædictorum, & pariter proſecutum vſque ad vltimam citationem, & inſtantiam ad ſeotentiam, quæ ſimpliciter omnium nominibus fuit concepta. Nam binc conſtat † Clericum fuiſſe partem ipſius iudicij, atque ideò ſub 4
ea Conſtitutione prohibente appellari in cauſis, ſeu iudicijs poſſeſſorijs, hoc non eſſe comprehenſum, in quo à principio, vſque ad finem interuenit perſona Eccleſiaſtica, vt dictum eſt. Noo enim potuit Iudex perſonam Clerici in iudicio interuenientis, & inſtantis pro ſententia, eo pacto prætermittendo, † vel eum à beneficio appellationis exclude- 5
re, vel alteri parti, cui æqualitatis ſeruandæ ratiooe illud idem competebat adimere, aliàs adinueota eſſet, † via, 6
qua tum æqualitatis, tum iuſtitiæ, ac æquitatis ratio facillimè euerti, ac collitigaotibus graue præiudicium inferri poſſet, quod maximè coercendum eſt, *l*. 1. *ff. de dol. cap. ſedes*

in

Digitized by Google

in fin. extr. de reſeruat. Specul. *in tit. de appell. §. nunc tra-*
ctemus ſub num.6. verſ. ſed ſecundum præmiſſa, &c. Angel.
in l. ampliorem ſub num.2. verſ. Et attende, &c. C. de appell.
Alex. *in d. l. pen. §. final. ſub nu.1. & 2. ff. de iuriſd. omn. iud.*
& ad rem probat Bald. *in conſ.153. Nouum dubium mouetur,*
ſub num.1. verſ. Reſeruatio igitur, &c. lib.1. Surd. *conſ.382.*
ſub num.53. verſ. Nam ita demum, &c. & num. 63. verſ.
Quare cum per fraudem, &c. Rota *deciſ.43. ſub num.5. verſ.*
alias, &c. & deciſ.386. in fin. verſ. vnde multum cauté, &c.
part.3. & deciſ.229. num.12. verſ. & fraudibus, &c. ac dec.
243. ſub num.4. verſ. alias enim, &c. part.6. recent.

Secundò, quia ex hoc ipſo, quod ex proceſſu cooſtat ſin-
gulos prædictos æqualiter fuiſſe vocatos ad fideicommiſſum,
de quo agitur, euſdemque æqualiter, & concorditer egiſſe
ad conſecutionem dicti prædij; ſententia verò concedit al-
teri tantùm ex eis immiſſionem in poſſeſſionem totius, re-
7 ſultat † euidens illius nullitas, vel iniuſtitia, quia contra
ipſius petitionis tenorem, & probationum ſubſtantiam pro-
lata fuit, & cum euidenti exceſſu, *l. vt fundus, ff. com. di-*
uid. l. fin. C. de fideicomm. libert. cap. qualiter, & quando il
ſecondo, §. ad exigendos ext. de accuſ. cap. licet, Heli de Si-
mon. *Clem. ſæpè, §. verum quia, de ver. ſign.* & concludit
Bald. *in d. conſ.153. per tot. lib.1.* Beto. *conſ.110. num.10. &*
ſeq. verſ. ex quibus infertur, &c. lib.3. Surd. *conſ.273. num.11.*
& ſeq. verſ. ſed his parum mouentibus, &c. & deciſ.295. nu.20.
& ſeqq. Rota *deciſ.275. ſub num.7. verſ. nam fuit reſponſum,*
&c. & deciſ.571. ſub num.4. verſ. quod etiam, &c. par.1. re-
cent. & in terminis fuit reſolutum in *Tibartina prætor 24.*
Aprilis 1637. coram bon. mem. Buccabella, in recent. deciſ.
210. num.7. & 8. verſ. vel in omnem caſum, &c. part.7. &
in Spoletana bonorum 12. Decemb. 1616. penes Burat. *deciſ.*
8 *216. n.10. verſ. vel non erat totalis, &c.* Et quidem † reſ-
pectu omnium ad *text. in l. in hoc iudicio, ff. famil. erciſc.*
Rota *deciſ.315. num.5. verſ. & conſequenter, &c. part.2. di-*
uerſ. & apud eumdem Burat. *deciſ. 269. ſub num.7. & ſeq.*
verſic. numquam potuit, &c. & deciſ.650. n.12. & ſeq. verſ.
& ideo, &c.

Hincque pariter euitatur eiuſdem Ægidianæ Conſtitutio-
9 nis † diſpoſitio, qui tunc demum locum habet, quando
ſententia iuſtè, & validè fuit prolata, non autem quando
conſtat de illius nullitate, vel iniuſtitia, vt legitur in illius
10 contextu, & firmauit Rota *deciſ.116. ſub num.2. verſ. quia*
hoc verum eſt, &c. par.4. diuerſor. & deciſ.18. ſub num.1. &
ſeq. par.2. ac deciſ.392. à num.6. verſic. præterea fuit dictum
&c. part.2. deciſ.493. num.1. verſ. primo quod, &c. part.3. ac
deciſ.150. ſub num.1. verſ. ſuper hoc dubio, &c. part.4. & de-
ciſ.88. num.2. & ſeq. par.6. recent. & penes Burat. *deciſ. 151.*
nu.10. verſ. ex quibus cum conſtet, &c.

Non obſtat, quod Antonius, & alij fratres prædicti de
Rubeis ceciderint à commodo dicti fideicommiſſi, eoque
11 fuerint priuati ob conſenſum præſtitum alienationi † dicti
prædij iam antea factæ per Tiberium eorum patrem, dum
diſpoſuerunt de cenſibus, ac creditis eidem in ſolutum ceſſis
pro eius pretio ab Henrico de Vrſis emptore, ac proinde
ex præciſa dictorum Teſtatorum diſpoſitione integrum ius
illud conſequendi fuerit delatum ad ſolùm Iacobum eorum
nepotem, qui prædictis non interfuit, atque ideò ad eius
ſolius fauorem iuſtè fuerit prolata ſententia.

Primò, quia plures ex eodem proceſſu reſultant cauſæ,
ex quibus prædicti fratres, vel ab eiuſmodi caducitatis, &
12 priuationis pœna excuſantur, quippè † præmiſſa egerunt
poſtquam præceſſerat diſpenſatio Apoſtolica, & ſententia
executoris ſuper licentia vendendi prędium, de quo agitur,
præfato Henrico de Vrſis, conceſſa Tiberium eorum patri;
Et venditio ipſa facta fuit, non ſolùm vigore dictæ diſpen-
ſationis Apoſtolicæ, verùm etiam ratione cuiuſcumque por-
tionis ſpectantis ad eumdem Tiberium in bonis dd. fidei-
commiſſis obnoxijs, pro quorum ſatisfactione d. prædium
elegit, vt legitur in Inſtrumento ſuper ea celebrato de anno
13 1612. 18. Iunij. Nam omnis † ferè cauſa colorata, doli
excluſiua ſufficiens fuit ad excuſandum illos ab eiuſmodi ca-
ducitate, ac priuatione ad *l. igitur, verſ. & generaliter, &c.*
ff. de liber. cauſ. cap. commiſſa, de elect. in 6. Rot. penes Pur.
deciſ.484. num.2. lib.2. Mohed. *deciſ. vlt. de tranſ.* bon. mem.
Card. Seraph. *deciſ.1228. num.5. verſ. licet excuſent, &c.* &
in hac materia apud Buratt. *deciſ. 182. ſub num.24. & ſeqq.*
verſ. ſtant propterea, &c. & deciſ.232. ſub num.2. verſ. pro
qua excuſanda, &c. & deciſ.268. nu.3. verſic. qua tanto ma-
gis, &c. part.2. & deciſ.489. num.3. verſ. tamen quia, &c.
vbi ſub num.4. fuit conſideratum, quod ex facto tutoris, vel
alterius non poterat † pupillus, qualis tunc erat Antonius, 14
& cæteri eius fratres minores, pœnam priuationis incurre-
re, *part.4. recent.* Hund. *conſ.58. num.35. & ſeqq. verſ. ſexto*
comprobatur, &c. lib.1. Vel ſaltem neceſſaria fuiſſe dignoſci-
tur ſuper prædictis † Iudicis cognitio, ac declaratio, vt poſt 15
antiquiores probant Afflict. *deciſ.97. n.3. verſ. et pro deciſio-*
ne, etc. Gabr. *conſ.67. ſub n.16. et ſeq. verſ. illa etiam ratione,*
etc. lib.2. Rota *deciſ.555. ſub nu.8. verſ. non obſtat, quod ſtan-*
te alienatione, &c. part.1. recent. cum alijs relatis per Bri-
xien. *de ſubſtit. quæſt.583. num.2.* & Moder. Roman. *diſcept.*
316. num.2. verſ. nec facit, quod priuatio, &c.

Secundò, quia non præceſſit expreſſa agnitio, & acce-
ptatio dicti Iacobi huiuſmodi caducitatis, ac priuationis,
nec iuris inde ſibi acquiſiti, vt neceſſarium erat, ſaltem
mediante illius inſtantia, ac petitione, antequam ſententia
ad eius fauorem proferetur, quinimmò nulla protſus habita
in proceſſu de his mentione iudicium fuit factum nominibus
omnium prædictorum, vt dictum eſt. Ideò † ipſa ſententia 16
hac ratione ſuſtineri non poteſt, non præcedentibus prædi-
ctis, vt probant per *text. in l.1. §. ſed & quoties, verſ. cum au-*
tem, &c. & in leg. cogi, §. Mæcianus, ff. ad S.C. Trebell. Iaſ. *in d.*
l.1. §. de illo ſub n.12. & 13. verſ. tu autem, &c. & Soccin.
in d. §. ſed & quoties ſub num.5. verſ. qua tamen intellige, &
declara, &c. ff. eod. Alex. *conſ. 116.* Viſo themate Inſtru-
menti, *num.4. verſ. quia reſpondeo, &c. lib.4.* Oſaſc. *deciſ.*
94. num.23. & ſeq. verſ. nec erit forſan &c. Rolan. *conſ. 100.*
num.70. & ſeq. verſ. pro qua ſententia lib.4. Rimin. ſen. *conſ.*
269. ſub num.17. verſ. vel & ſecundo dico, &c. Burſatt. *conſ.*
44. num.12. verſ. & ſemper, &c. Rota *deciſ.344. ſub num.3.*
verſ. ceſſat propterea, etc. part.4. diuerſor. Peregr. *de fidei-*
comm. art.2. num.63. et ſeqq. verſ. hoc autem notandum eſt,
etc. Modern. Roman. *diſcept.580. nu.28. verſ. reſpondetur*
talem caducitatem, etc.

Nec releuant ceſſiones, ſeu declarationes factæ per eoſ-
dem fratres ad fauorem dicti Iacobi eorum nepotis de anno
1643. menſe Iulij poſtquam lata fuerat dicta ſententia. Quo-
niam illa iuſtificari † debet ex ijs, quæ præceſſerunt eius pro- 17
lationem, non autem ex ſubſecutis, Rot. penes Card. Se-
raph. *deciſ.477. ſub num.10. verſic. quibus ſtantibus, &c.* vbi
habetur ita pluries fuiſſe in alijs cauſis reſolutum, *& deciſ.*
28. part.1. recent. Aliàs dicitur notoriè † iniuſta de ſtylo 18
huius ſacri Tribunalis, vt habetur in *deciſ.260. ſub num. 7.*
verſ. vnde, &c. part.1. & deciſ.650. num.16. verſ. demum,
&c. part.2. ac deciſ.524. num.6. verſ. ſexto dicebatur, &c.
part.3. recent.

Non etiam obſtat, quod prædicta reſpicat intereſſe di-
ctorum fratrum de Rubeis, atque ideò tanquam iuris tertij
concernentia deduci non poſſint per DD. de Vrſis.

Quia cùm præſeferant defectum iuris, ac intentionis di-
cti Iacobi, qui dum extant patrui in dd. fideicommiſſis æqua-
liter vocati, eodemque iudicio cum eo pariter † agentes, 19
& inſtantes, ipſo iure excludebatur à conſecutione totius,
d. l.1. §. qui hæreditatem, & l.2. ff. ſi pars hæred. petat. Ca-
ſtr. *conſ.454. viſo, & examinato proceſſu ſub num.2. verſ. ſe-*
cundo principaliter, &c. lib.1. Calcan. *conſ.92. in cauſa D.*
Emanuelis, ſub num.5. ſexto etiam eſt nullus, &c. Cranett.
conſ.72. ſub n.7. verſ. ex quibus infertur, &c. & conſ. 144. n.
21. verſ. & maximè, &c. & latius explicat Surd. *conſ.415. n.*
17. & verſ. ſecundo reſpondeo, &c. Ideò merito deduci poſſunt
ab illis de Vrſis ad defendendam eorum poſſeſſionem, quia
conuincunt † non ius auctoris, quod illis ſufficit allegare ad 20
obtinendam iudicialem abſolutionem, vt habetur in *d. §. qui*
hæreditatem, & in l. fin. C. de rei vend. Bart. *in l.2. ſub nu.1.*
verſ. quandoque ius tertij eſt excluſiuum iuris alterius, &c.
ff. de except. rei iud. Caſtr. *in l. fin. ſub nu.2. verſ. intellige ta-*
men, &c. & ibid. Alex. *ſub num. 23. verſ. ideo admittitur,*
&c. C. de edict. Diu. Adr. tollen. Natt. *conſ.253. ſub num.11.*
verſ. ex hoc poteſt, &c. Theſ. *dec.4. à n.4. vſque ad fin. verſ. ſed*
præter ſupradictos, &c. Surd. *conſ.152. num.24. verſ. & hæc*
exceptio, &c. & latius probat *d. conſ.415. à n.9. verſ. ſed aliud*
&c. vſque ad fin. Menoch. *de adpiſc. rem.4. nu.595. verſ. ea*
ratione, &c. Hond. *d. conſ.4. num.107. verſ. & quia mater*
ſupereſt, &c. lib.1. Benintend. *deciſ.67. in fin. verſ. poſtremo,*
&c. Rota penes Verall. *deciſ.133. par.3. & dec.741. in fin.*
verſ. quæ exceptio, &c. part.4. diuerſor. & deciſ.709. num.10.
verſ. & ex his, &c. par.1. & dec.467. ſub n.1 verſ. nec uidetur
dubitandum, &c. par.3. & dec.171. n.9. verſ. nec etiam, &c. par.
4. recent. & penes ſan. me. Greg. *dec.415. n.3. & 4. verſ. non ob-*
ſtat, quod dicitur, &c. & Reuerendiſſ. Vrgeilen. *dec.97. n.4.*
verſ. non obſtat, quod Pocobellus, &c. ac ſæpè in alijs.

Eò-

Eòque magis, quia ex Inſtrumento producto inueſtimenti, & ſubrogationis factæ de anno 1622. loco dicti prædij, ac aliorum bonorum à Tiberio alienatorum, & acceptationis ipſorum fratrum, cum promiſſionibus, & obligationibus in eo inſertis, conſtat intereſſe dd. de Vrſis, quod eorumdem fratrum iura conſiſtant, & ſuſtineantur pro faciliori ipſorum prætenſa defenſione, ac idemnitate. Nam hoc ca-
21 ſu † dicuntur deducere non tam ius tertij, quàm proprium, Bart. *in d. l. 2. ſub d. num. 1. verſ. quandoq. ius tertij non excludit intentionem agentis ipſo iure, &c. ff. de except. rei iud.* Caſtr. *in l. ille à quo, §. ſi de teſtamento, ſub num. 2. verſ. ſed ſi excipientis intereſt, &c. ff. ad S.C. Trebell.* Ruin. *conſ. 40. nu. 8. verſ. tertius autem, &c. lib. 5.* Alb. *conſ. 64. num. 2. & 3. verſ. vnde fit, &c.* Bertaz. *conſil. ciuil. 113. n. 43. verſ. & cum de intereſſe, &c.* Burſatt. *conſ. 82. num. 11. verſ. vnde licet, &c. & ſub n. 25. verſ. vel aliter, &c.* Cephal. *conſ. 133. n. 125. verſ. & propterea, &c.* Menoch. *conſ. 1. num. 321. verſ. reſpondeo tertio, &c.* Theſaur. *d. deciſ. 4. num. 7. verſ. denique, &c.* Rota penes bon. me. Card. Caualet. *deciſ. 253. num. 4. & 5. verſ. hac enim, &c.*

Quare fuit concluſum non eſſe locum Ægidianæ Conſtitutioni in caſu, & ad effectum de quo agitur, &c.

Infra in eadem cauſa habentur alia deciſiones coram eodem Eminentiſſ. D. Card. Corrado ſub diebus 30. Maij 1646. & 1. Iulij 1647.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Romana Situs,

Mercurii 25. Maij 1644.

ARGVMENTVM.

Vendens iura talia qualia, vt ipſe liberetur, quid ſufficiat quod adimpleat, & quid ſi vendat ius publicum ante domum venditam. Inſtrumentum ſi diſcordet à capitulis datis à patre, quid ſit attendendum.

SVMMARIVM.

1 *Vendens iura, talia qualia ad aliud non tenetur, niſi ad transferendum tale ius.*
2 *Vendens ius, ſi nullum ius habet ad nihil tenetur.*
3 *Vendens iura talia qualia, ſi talia iura ſint publica, tale ius in quo poſſit verificari.*
4 *Situs publicus poteſt effici priuatus, licet non deſinat eſſe publicus.*
5 *Situs, quod ſit publicus, poteſt probari ex ſententia deſuper lata.*
6 *Via præſumitur publica, ſi habeat regreſſum ab vna via publica, & exitum ad aliam.*
7 *Contrahentes præſumuntur permanſiſſe in prima voluntate.*
8 *Voluntas contrahentium potius deſumitur ex capitulis à partibus datis, quàm ex inſtrumentis, quæ à Notarijs conficiuntur.*
9 *in Inſtrumento, ſi contrarium diſponatur, quàm à contrahentibus prius fuerat firmatum in capitulis, vt plurimum fieri ſolet, qualiter ſuper hoc procedatur.*
10 *in Inſtrumento, ſi dicatur aliquid, quod non fuit mens contrahentium, recurrendum eſt ad matricem.*
11 *Verba in inſtrumento, quando præſumantur appoſita per errorem Notarij.*
12 *Contrarietas, vt euitetur inter inſtrumentum, & matricem, eſt facienda interpretatio, & n. 20.*
13 *Inſtrumentum, quando non poſſit dici ex internallo factum, poſtquam fuerunt data capitula.*
14 *Venditio quando dicatur perfecta, dum capitula fuerunt concluſa.*
15 *Voluntas de iure non præſumitur mutata.*
16 *inter Partes, quando fuit conuentum, quod acquiratur ius contrahenti, non videtur ab hoc pacto receſſum, per actum ſequentem ex internallo celebratum.*
18 *per Inſtrumenti vnius exhibitionem non probatur negatiua.*
19 *à Capitulis traditis à parte Notario, quando cenſeatur receſſum.*
21 *in Inſtrumento, quando aliquid dicatur omiſſum ex errore, & incurſia Notarij, num. 22.*
23 *ex Pretij qualitate arguitur quid veniat in venditione.*
24 *ex Pretij diuerſitate in emptione, quid arguatur.*
25 *Mutatio ſtatus non præſumitur.*
26 *Cauſa contractus, quæ in inſtrumento fuit appoſita, illa eſt attendenda, vt qui contrarium dicit, tenetur id probare.*
27 *in Venditione, quod aliquid non fuerit deprehenſum, ex quo arguatur, & num. 28.*
29 *ex Obſeruantia ſubſecuta benè oritur declaratio actus præcedentis.*
30 *Quæ concluſio locum ſibi vindicat, licet huiuſmodi eſſet contra verum intellectum contractus.*
31 *Quod procedit etiamſi agatur ex quacumque diſpoſitione.*
32 *in Obſeruantia interpretatiua non deſideratur curſus longiſſimi temporis ſufficiens ad inducendam præſcriptionem.*

DECISIO CCLXXXVII.

Dictum fuit coram me ſub die 15. Decembris 1642. hæredes q. Virginij Pontini teneri ad reſtituendum D. Comiti Arconato, & litis conſortibus ſcuta 703. per ipſos ſoluta Abbati Pompilio Zuccarino, ex quo attento Inſtrumento venditionis, ſitus qui dedit cauſam liti reperiebatur abſolutè venditus cum domo.

Repropoſita hodie cauſa ſuper eiſdem Domini à deciſis
receſſerunt, moti potiſſimùm ex tenore Capitulorum, ex
quibus clarè patet non fuiſſe venditum ſitum, ſed tantùm
Iura ſitus, vt denotat verba illa, *con tutte le ragioni, che hà
nel ſito, che è auanti la detta Caſa*, itaut iura vendita intel-
ligantur ſolùm talia, qualia, nec ad aliquid vlteriùs tenea-
tur † venditor præterquam ad transferendum ius, quod 1
habebat in ſitu, *text. in l. qui Tabernas, ff. de contrahen. empt.*
in puncto Alex. *conſ. 93. ſub nu. 2. verſ. & ſi poſtea lib. 4.* Ber-
tran. *conſ. 268. num. 3. poſt med. volum. 7.* Natt. *conſ. 38. nu. 1.
& 2.* Hond. *conſ. 38. num. 56. lib. 2.* Giouagn. *conſ. 93. num. 26.
lib. 2.* Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 4. tit. 10. nu. 6. cum ſeqq.*
Cæſ. Manent. *deciſ. 17. n. 59.* Quia qui vendit † ius, ſi nul- 2
lum ius habet, ad nil poteſt adſtringi, Paul. de Caſtr. *in l. ſi ſic
legatum, 78. §. ſi mihi quod, n. 6. ff. de legat. 1.* Alex. *d. conſ.
93. n. 2. lib. 4.* Natt. *conſ. 38. n. 1. & 2.* Honded. *conſ. 38. n. 56.
lib. 2.* Vrſil. ad Afflict. *deciſ. 81. num. 5.* & ſi poſtea conſtiterit
ſitum eſſe publicum, venditio iurium illius poteſt verificari in
† acceſſu, & receſſu alijſque commoditatibus in ordine, 3
ad quas etiam ſitus aliàs publicus efficitur † priuatorum, li- 4
cet non deſinat eſſe publicus, *ad l. latius 38. in fin. vbi gloſ. ff.
de acquir. rer. domin.* Surd. *deciſ. 42. num. 13.* quòd verò ſitus 5
controuerſus ſit publicus patet tam ex ſententia Magiſtro-
rum Viarum in iudicatum tranſacta, quàm ex eo quod habet
regreſſum ab vna via publica, & exitum ad aliam, Rimin. iun. 6
conſ. 38. num. 12.

Nec dictum fuit obſtare Inſtrumentum poſt dicta Capitu-
la celebratum in quo legitur vendita Domus cum ſitu, quia
fuit reſponſum præfata verba cum ſitu eſſe intelligenda de
iuribus exiſtentibus penès venditorem ſuper eo ſumendo
declarationem à capitulis, quæ potius in quantum diſcrepant
ab Inſtrumento veniunt attendenda, cùm ſemper cenſen-
dum ſit contrahentes permanſiſſe in prima voluntate, † quæ 7
magis deſumenda venit ex capitulis à partibus factis, quàm
ab Inſtrumentis, quæ à Notarijs † conficiuntur, ita Alex. 8
conſ. 156. num. 9. lib. 6. Card. Zabarell. *conſ. 111. nu. 1.* Surd.
deciſ. 71. per tot. & deciſ. 288. nu. 41. Gregor. XV. *deciſ. 168.
num. 8.* cum alijs per Rota *deciſ. 250. num. 17. & 18. part. 6.
recentior.* vbi quod in Inſtrumento contrarium diſponitur,
quàm à contrahentibus prius fuerat firmatum in capitulis,
† vt plurimum ſolet, vel de hoc fieri mentio in Inſtrumen- 9
to, vel Capitulo aboleri, ac lacerari, Rota *d. deciſ. 250.
num. 19. & 20.* vel ſemper ad capitula tanquam ad matricem 10
eſſe recurrendum, Surd. *conſ. 202. num. 18. verſ. quarto conceſ-
ſis, & num. 19. & 20. & deciſ. 71. num. 3. verſ. his non atten-
tis,* Rot. *deciſ. 114. nu. 4. part. 1. recent. & 250. n. 19. part. 6.*
Vel per errorem † Notarij eſſe præſumendum fuiſſe adie- 11
ctum verbum cum ſitu, Alex. *conſ. 122. num. 2. lib. 2. & conſ.
156. num. 9. lib. 6.* Rota *d. deciſ. 250. num. 17. par. 6. recent.* &
aſſe ſemper interpretandum pro † euitanda contrarietate 12
inter

Digitized by Google

inter capitula, & inſtrumentum, Bald. *conſ.465. num.5. lib.5.*
Dec. *conſ.195. n.3.* Crauet. *conſ.70. num.5. & 18.*
Minus refragatur limitatio adducta in dicta deciſione 15.
Decembris, nempè quod dicta concluſio non procedat,
quando Inſtrumentum fuit celebratum ex interuallo, quia
dicebant Domini Inſtrumentum potius fuiſſe confectum
13 † intra tempus menſis in capitulis præfixi, ac conuenti quo
caſu non eſt dicendum factum fuiſſe ex interuallo, optimè
Crauet. *conſ.156. num.19.* Aſin. *de execut. §.6. cap.2. num.6.*
in fin. Rot. *in recent. dec.73. num.23. & 24. part.5.*
Nec dubitabant Domini venditionem Domus fuiſſe per-
14 fectam dum capitula † fuerunt concluſa, nec inde eſſe
credendum, quod poſtea tempore confecti Inſtrumenti par-
15 tes à capitulis voluerint recedere † mutando voluntatem
contra, *l. eum qui voluntatem, ff. de probat.* Natt. *conſ.176.*
num.5. Imol. *in l. Titia, §. idem reſpondet, ff. de verb. oblig.*
vbi quod ſi inter partes præceſſit conuentio per quam ius ſit
16 quæſitum contrahenti † non videtur ab ea receſſum; per
actum ſequentem ex interuallo celebratum in forma diuer-
ſa, idem Imol. *in l. quoties, §. ſed & ſi eum, col.2. verſ. item*
ſeruando in quantum, ff. de hered. inſt. ſubdens hæc eſſe men-
ti tenenda Alex. *conſ.122. num.2. vol.2.* Tiraq. *de retract. con-*
nub. gloſ.1. n.1. & in fin. tituli num.21. Surd. *dec.71. n.3. & 4.*
Non etiam facit, quod à dictis Capitulis videatur quo-
dammodo fuiſſe ceſſum, quod cautionem ab vxore præ-
ſtandam cum ſcuta 1000. fuerint ſoluta ſine dicta cautione
17 requiſita à capitulis, quia † non ideò deduci poteſt receſſus,
quoad reliqua in capitulis contenta, ad tradita per Natt.
conſ.153. num.5. Surd. *conſil.101. num.25.* Card. Mantic. *de-*
ciſ.238. num.2. potuitque dicta cautio remitti, vel præſtari
18 in Inſtrumento ſeparato ad partes, nec per † exhibitionem
vnius Inſtrumenti probata remanet negatiua, *ad text. in*
cap. præſentia de probat. Ruin. *conſ.35. nu.19. lib.1.* Cephal.
conſ.170. num.23. lib.2. Rota *par.1. recent. deciſ.302. num.8.*
& part.6. deciſ.143. nu.5. quia non probatur hoc eſſe, quod
ad hoc contingit abeſſe, *l. non hoc, Cod. vnde legitimi,*
cum vulg.
In omnem euentum, vel eſſet cenſendum receſſum fuiſ-
19 ſe in Inſtrumento à capitulis, † tantummodo quoad ea
de quibus diſertis verbis partes expreſsè, Dec. *conſ.195. n.3.*
verſ. ſed tamen prædictis, Corn. *conſ.49. num.35.* Rota *d.*
deciſ.250. num.16. part.6. vel eſt facienda interpretatio pro
20 euitanda † contrarietate inter Capitula, & Inſtrumentum,
Bald. *conſ.465. num.5. lib.5.* Dec. *d. conſ.195. nu.3.* Aymon.
conſil.70. num.5. & 18. & venit dicendum contrahentes per-
21 manſiſſe in prima voluntate, ita & taliter, vt ſi quid † fue-
rit omiſſum in poſteriori Inſtrumento ex incuria, & errore
potius veniat præſumendum, & plus dictum, quam ſcriptum
intelligatur, Alex. *conſ.122. num.2. lib.2. & conſ.156. nu.9.*
lib.6. præſertim cùm agatur de augenda vnica ſyllaba, ibi,
Con il ſito, vt dixit Rota *deciſ.114. part.1. recent.* ad quod
comprobandum Dominis placuerunt plures coniecturæ,
22 quarum prima vrgere dictum fuit, quod idemmet pretium
conſtitutum in capitulis, illud idem legatur in Inſtrumento
promiſſum, inde euidentius patet dictam ſyllabam per erro-
rem appoſitam fuiſſe, dum eademmet præciſa cauſa pretij
23 concurrit, quæ optimè declarat illud idem † in Inſtrumento
venditionis fuiſſe comprehenſum, quod in capitulis ad vn-
guem fuerat expreſſum, hancque vnicam coniecturam ſuf-
ficere, tradit Surd. *conſ.13. num.36. in fin. & num.37.* Grat.
diſcept.703. n.10. cum tribus ſeqq. Seraph. *dec.392. n.13. & in*
recent. deciſ.299. num.2. par.5.
Secunda coniectura deprompta fuit ex eo, quod prima
vice, quando Domus hæc vendita fuit abſque ſitu, vendi-
tio legitur facta pro ſolis ſcutis 3300. At verò, quando ſecun-
da vice venditio ſecuta fuit vnà cum Domo legitur expreſsè
venditus ſitus, & venditio ſecuta fuit pro ſcutis 4000. cum
augumento pretij in ſumma ſcutorum 700. quanti præciſè
24 æſtimatus fuit d. ſitus, quæ pretij diuerſitas apertè arguit in
prima venditione ſitum non fuiſſe comprehenſum, Crauet.
conſ.310. num.3. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.4. tit.9. nu.8.*
Surd. *conſ.13. num.36. & 37.* Hect. Capyc. Latr. *dec.37. n.8.*
Rot. *d. dec.299. n.2. par.5. recent.*
Nec pariter obſtat replicatio, quod augumentum potue-
rit prouenire ex lapſu temporis, quia cùm non doctum fuerit
de cauſa dicti augumenti interim venit præſumendum augu-
mentum proueniſſe ex eo, quod vendebatur ſitus in prima
venditione non comprehenſus præcipuè cum augumentum
25 valoris eo reſpondeat, nec † mutatio ſtatus præſumitur niſi
probetur dum aliunde certi ſumus de cauſa augumenti, nem-
pè quia ſitus expreſsè fuit venditus, in ſecunda venditione
facta pro ſcutis 4000. in eaque verbis rotundis legitur ille
venditus, ideò qui dicit aliam fuiſſe † cauſam augumenti 16
probare tenetur, Bald. *in l. maximum vitium, Cod. de li-*
ber. pret. Surd. *conſ.373. num.44.* Gregor. XV. *deciſ.582.*
num.1.
Tertia elicita fuit ex Inſtrumento captæ poſſeſſionis per
Hactonum in quo tantùm legitur capta poſſeſſio domus,
apothecæ, cortilis, & putei, non † autem ſitus contro- 27
uerſi inde depromptum fuit ſitum non fuiſſe in venditione
comprehenſum, Caball. *conſil.65. num.23. vol.1.* Ruin. *conſ.*
83. num.6. verſ. præterea tom.1. Non enim fuiſſet negligens
Hactonus in capienda poſſeſſione Plateolæ, ſiue ſitus contro-
uerſi, ſi in venditione comprehenderetur, † prout diligen- 28
tiſſimus extitit in capienda poſſeſſione aliarum partium Do-
mus, Christoph. Med. *deciſ. Senen.80. nu.22.* & dixit Rota
in Romana pecuniaria 7. Iunij 1624. coram bon. me. Merlino.
Demum, & quod facit ceſſare omnem ambaginem eſt ob-
ſeruantia plurium annorum quo temporis ſpatio, nec em-
ptor, nec minus ſucceſſores in ſitu præfato vllum actum fe-
cerunt, † ex qua oritur declaratio, & interpretatio actus 29
præcedentis, Giouagn. *conſ.43. num.18. ad fin. lib.2.* Soccin.
iun. *conſ.42. num.12. & ſeq. lib.2.* Hond. *conſil.92. num.30.*
vol.1. & conſ.35. n.44. & 45. vol.2. Lama *deciſ.45. n.24. vol.1.*
Rot. *deciſ.26. num.4. & 150. num.27. par.5. recent.* quæ con-
cluſio locum ſibi vendicat licet huiuſmodi obſeruantia † eſ- 30
ſet contra verum intellectum contractus, Aymon. *conſ.294.*
num.8. verſ. vigeſimo primo, Franciſc. Becc. *conſ.101. n.49.*
Honded. *d. conſ.35. num.45. lib.2.* etiamſi ex quacumque
diſpoſitione agatur, Menoch. *conſ.341. nu.5. & 23.* Hond. 31
vbi proximè. Itaut in hac obſeruantia interpretatiua non
deſideretur curſus longiſſimi temporis ſufficiens ad inducen-
dam præſcriptionem, Paul. de Caſtr. *conſ.347. num.6. lib.1.*
Aretin. *conſ.11. col.3. verſ. ſed tamen ex abundanti,* Corn.
conſ.188. col. fin. lib.4. Crauett. *d. conſ.294. d. nu.8. verſ. vi-*
geſimo primo, in fin. Hond. *d. conſ.35. num.45. lib.2.*
Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

Deciſio iſta emanata in hac cauſa ſub die 15. Decembris
1642. coram eodem Reuerendiſſimo Tarraconen. eſt ſupra in
hac parte deciſ.137.

R. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Decano.

Senogallień. Bonorum.

Lunæ 30. May 1644.

ARGVMENTVM.

Legatum factum fauore piæ cauſæ ad interrogatio-
nem alterius, non remanet probatum ſi teſtator
nihil aliud reſpondit, quam *Padre sì, fate voi*, cum
huiuſmodi verba vltra quod non important
diſpoſitionem perfectam, tamen vbi non conſtat
de aliqua præordinata teſtatoris voluntate, imò
apparet illa emanaſſe ad ſolam interrogantis ſug-
geſtionem cenſeantur potiùs probata ex quodam
morientium vſu, qui omnibus interrogantibus
facillimè affirmatiuè reſpondent ad euitandas eo-
rum impoſturas interrogationis, quàm ex eorum-
dem deliberata voluntate.

SVMMARIVM.

1 *Appellans à ſententia contra alium lata facit omnia acta ſua perinde, ac ſi eo citato facta fuiſſent, & ſeqq. vſque ad n.4.*
2 *Tertius veniens ad cauſam ſi venit iure proprio non adherendo iure collitigantium, poteſt venire prout in prima, ſecus ſi venit per viam appellationis.*
3 *Clauſula,* quam, & quas, *facit, vt in cauſa procedi poſſit prout in prima, & quando.*
5 *Sorori vterina debetur ſucceſſio fratris ſine teſtamento defuncti, eique competit immiſſio ex interdicto quorum bonorum.*
6 *Verba,* Padre sì, fate voi, *non important diſpoſitionem perfectam, ſed ſimplicem declarationem, ſeu præparationem faciendi actum in futurum, & nu. ſeqq.*

7 *Le-*

Digitized by Google

7 *Legatum non cenſetur relictum per interrogationem moribundo factam, an vellet relinquere, cui ille reſpondit*, Padre sì, ſate voi.

8 *Teſtatorem ita voluiſſe non ſufficit, niſi etiam inſimul doceatur voluntatem tranſiuiſſe in diſpoſitionem.*

9 *Diſpoſitio à moriente facta ad interrogationem alterius per ſola verba*, Padre sì, *abſque alia expreſſione ſi de nulla conſtat præordinata eius voluntate reputatur imperfecta, & ſic non valet.*

Intellige, vt num. ſeq.

11 *Legatum factum ad interrogationem alterius, & ſolo nutu ſubſtinetur fauore piæ cauſæ.*

Amplia concluſionem procedere etiam ſi fuerit collatum in voluntatem tertij, ibidem.

Intellige concluſionem ita demum procedere quotieſcumque ceſſat omnis ſuſpicio inſanæ mentis, & importunæ ſuggeſtionis, & conſtat teſtatorem ita determinatè voluiſſe aliàs ſecus, num. 12. & 13.

DECISIO CCLXXXVIII.

DEfuncto anno 1642. Petro de Albis de Corinaldo. Deputati, & Sindicus Communitatis prætendentes iure legati fuiſſe ſibi relictum vnum Prædium ſitum in Territorio dicti loci in Contrata dicta *il Roueto*, ſeu *Monte della Penna* pro erigenda Collegiata in dicto loco inſteterunt pro immiſſione in poſſeſſionem dicti Prædij, & nemine citato obtinuerunt.

Interim verò Lauinia Cina ſoror vterina defuncti alibi degens habita notitia de prædicto obitu fratris ſtatim ſe contulit ad locum Corinaldi, & adito iudice ſeruatis ſeruandis obtinuit ſibi tanquam proximiori, & ab inteſtato hæredi tradi claues domus, conſignari pecunias in domo defuncti repertas, & ſucceſſiuè vti talis adepta fuit poſſeſſionem bonorum hæreditariorum, ad quam pacificè conſeruandam obtinuit priùs ab A. C. Monitorium cum inbibitione vti Vidua in vim, *l. vnic. C. quoniam Imper.* quod præſentari fecit non ſolùm deputatis, & Syndico Communitatis, ſed etiam Hieronymo Mannello Rectori Eccleſiæ Parochialis S. Petri dicti loci, cum quo nunc cauſa agitur; poſtmodum verò per aliud Monitorium ſpeciale contra ſolos deputatos, & Syndicum non vocato Hieronymo mouit iudicium coram eodem A.C. à quo petijt, & obtinuit immiſſionem in poſſeſſionem dicti Prædij Appellarunt ab hoc Decreto deputati, & Syndicus, & commiſſa cauſa an eſſet locus Ægidianæ fuit per iudicem. Appellationis affirmatiuè reſponſum, & proindè exequendam eſſe ſententiam, & mandatum de immittendo relaxatum.

Inſurrexit in his terminis Hieronymus, & prætextu, quod non fuiſſet in cauſa citatus obtinuit denuò committi cauſam Appellationis in Rota clauſula ſine præiudicio legitimæ executionis. Vnde dubitaui. An eſſet locus executioni dictæ ſententiæ, & mandati etiam in præiudicium dicti Hieronymi, & DD. affirmatiuè reſponderunt.

Defectus enim Citationis Hieronymi, quæ pro nullitate ſententiæ allegabatur tollitur, quia cùm ipſe appellauerit à ſententia lata contra deputatos, & cauſam appellationis, &
1 nullitatis committi fecerit, † fecit omnia acta ſua, quæ perindè illum afficiunt, ac ſi eo citato facta fuiſſent, vt monuit Innoc. *in cap. cum ſuper n. 6. verſ. ſi attamen hæc 3. perſona de re iudic.* Rota penes Put. *dec. 71. lib. 3.* Achill. *deciſ. 13. de appellat. ac dec. 98. ſub num. 5. par. 5. recent.* & in alijs relatis per Adden. ſan. mem. Gregor. XV. *deciſ. 259. n. 2.*

Licet enim tertius veniens ad cauſam non adhærendo iuri Collitigantium, ſed ex proprio, & ſeparato iure poſſit venire prout in prima committendo nouam cauſam, & hoc caſu
2 non faciat acta ſua, nec ſententia lata eum afficiat. Vbi tamen prout hic venit per viam appellationis licet alleget nullitatem ſententiæ ſemper facit omnia acta ſua, quia aliter ius appellandi, & dicendi de nullitate ſibi non competeret, vt diſtinguendo dixit Rot. *in recen. dec. 98. n. 5. in fin. & 6. part. 1.* Add. ad Greg. *d. deciſ. 259. n. 3. & fuit dictum in Montis Regalis iuriſdictionis* 10. *Iunij* 1602. *coram Card. Millino impreſſ.* per Marcheſ. *par. 2. fol. 265. nu. 4. cum ſeqq.* Et hoc caſu
3 non attenditur clauſula *quam, & quas*, appoſita † in commiſſione cuius vigore procedi poteſt prout in prima etiamſi de hac non fuerit habita expreſſa declaratio, vt aduertit Rota coram Seraph. *dec. 1241. n. 2.* quia præter quod dicta deciſio loquitur in caſu, quo re vera nulla fuerat interpoſita appellatio, in caſu tamen noſtro Rector in commiſſione expoſuit ſe valdè læſum à dicta ſententia, ibi, *ſentiens à dicta ſententia, & alijs grauaminibus totoque proceſſu ſe valde læſum*, quod cùm eſſe non poſſit niſi cum ſuppoſito, quod ſententia eum ſufficiat vtique appellans cum hac expreſſione proculdubio fecit 4
acta ſua, vt notauit Rota *dicta dec. 98. n. 6. in fin. & admittit dicta deciſio*, Seraph. 1241. *ſub num. 3. verſ. non obſtat, & in d. Montis Regalis iuriſdictionis* penes Marcheſan. *n. 6.* vbi quod dicta clauſula *Quam, & quas*, operatur ſolùm, vt non conſtito de appellatione, ſeu etiam deſerta poſſit pronuntiari prout in prima, ſed ex hoc non ſequitur, quod non fuerit appellatum, & commiſſa cauſa appellationis, ex quibus actibus oritur approbatio ſententiarum.

Iuſtitia verò eſt patens, quia dum Petrus teſtator deceſſit nullo condito teſtamento, & Lauinia ſoror vterina eſt proximior, † ad eam ſpectat hæreditas ab inteſtato, & com- 5
petit immiſſio ex interdicto quorum bonorum, *l. 1. ff. & C. quorum bonorum*, Menoch. *de adipiſc. remed. 1. n. 49. & ſeqq.* Rot. *dec. 115. num. 1. par. 1. & dec. 415. num. 2. par. 5. recent. etiam ſi agatur de re particulari, vt habetur in l. 2. C. quorum bonorum bon. mem. Buratt. 386. n. 2.*

Nec obſtat prætenſio, quod Prædium, de quo agitur fuerit legatum pro Collegiata erigenda, quia præter quod teſtes inducti pro Rectore ad probandum huiuſmodi legatum pati videntur plures exceptiones, vt latè deducitur ab informantibus pro Lauinia DD. viſum fuit de eo non conſtare, quia ex atteſtatione Patris Ioſephi de Patonis confeſſarij, habetur ad ſuggeſtionem quorundam amicorum, & conſanguineorum ibidem adſtãtium ſe interrogaſſe ęgrotum morti proximum, an vellet relinquere legatum ſcutorum mille pro erigenda Collegiata in dicto loco, Ægrotumque reſpondiſſe per hæc verba *Padre sì*, quo reſponſo habito agnoſcentes ijdem ſcuta mille non ſufficere pro perficiendo opere curaſſe, vt ipſe iterùm interrogaret ægrotum, an vellet pro erectione Collegiatæ relinquere Prędium ſitum in Territorio dicti loci, eumque reſpondiſſe *Padre sì, fate voi*, hæc attamen verba nullatenus important legatum, quia non continent diſpoſitionem 6
perfectam, vt opus eſſet, ſed ſimplicem declarationem, quod erat contentus relinquere, quæ cum expectet poſt ſe complementum diſpoſitionis, & actus remanet ſimplex præparatio ſine effectu perfectæ diſpoſitionis, vt poſt Oldrad. *conſ. 119.* dixit Rota coram Card. Seraph. *dec. 123. n. 3. & deciſ. 1357. nn. 71. & in Rom. ſeu Tudertina educationis* 1. *Martij* 1638. *coram R. P. D. meo Carillo*; erat enim neceſſarium Teſtatorem actualiter, & deliberatè voluiſſe, & diſpoſuiſſe 7
abſque eo, quod legatum diſtuliſſet in futurum voluntatem interrogantis, ibi *fate voi*, Bald. *conſ. 12. nn. 3. lib. 2.* Mant. *de coniect. vlt. vol. lib. 12. tit. 16. n. 11.* Rot. apud Seraph. *vbi ſupra n. 8. & in dicta Rom. ſeu Tudertina*. Aliàs nihil prodeſt
Teſtatorem ita voluiſſe † niſi doceatur voluntatem tranſi- 8
uiſſe in diſpoſitionem Bald. *in leg. quidam cum filium in 30. notab. ff. de hered. inſtitut.* Dec. *conſ. 287. n. 7. & conſ. 513. num. 11.* Gabriel. *conſ. 111. num. 16. lib. 1.* Rota coram Seraph. *deciſ. 1486. num. 15.*

Eòque magis quia agnoſcens idem confeſſarius imperfectionem huiuſmodi voluntatis ſubdidit, *Signor Pietro nõ tocca à me il diſponere della voſtra robba*, quibus verbis nullum aliud reſponſum dedit quam *ſapere, & zappare*, quibus ſæpius repetitis illinc ad modicum reddidit animam Deo. Hinc attamen dupliciter excluditur perfectio voluntatis. Primò, quia non ſolùm Teſtator non habuit legatum pro facto, ſed interrogatus, nec minus illud perficere voluit, dum reſponſum dedit omninò alienum, & extraneum. Secundò, quia morti proximus morbo valdè grauatus, & fortè etiam mente non ſanus, non ex aliqua præordinata eius voluntate, aut determinatione relinquendi huiuſmodi Prædium pro erectione Collegiatę, ſed ſolùm ad ſuggeſtionem Patris Confeſſarij ſic impulſi à circumſtantibus reſpondit *Padre sì*, abſque alia verborum expreſſionem, ſeu clariori ſuæ voluntatis declaratione. Vnde † diſpoſitio tanquam imperfecta ra- 9
tione voluntatis non ſubſtinetur quippè non cenſetur facta ex animi deliberatione, ſed ex quodam morientium vſu qui omnibus interrogantibus facillimè applaudentes affirmatiuè reſpondent ad euitandas importunas interrogantium vexationes eo tempore, quo mortis cogitatione turbari, ac ſummis morbis cruciatibus affecti liberum protſus diſcuſſum, ac diſtinctam cognitionem non habent, vt ad propoſitum ratiocinatur Clar. *in §. Teſtamentum quæſt. 37. ſub n. 7. verſ. 3. ſcias*, dicens quoniam concurrunt hæc duo, quod ſcilicet teſtator ſit valdè grauatus infirmitate, † & quod non conſtet ipſum 10
habuiſſe priùs animum ita teſtandi, hanc opinionem eſſe magis

gis communoem, magis æquam, & magis tutam, & ſecundum eam fuiſſe iudicatum, & latè comprobat Dec. *conſ.86.n.22. & ſeqq.* & plures alij relati per Modern. Mantuan. *controu.* 549. *num.95. cum ſeqq.72.73. & 80.* Surd. *conſ.373. num.11.* vbi quod præſumitur ſic reſpondiſſe, vt ſe liberaret à moleſtijs ſuggeſtionibus.

Nec releuat fauore piæ cauſæ ſubſtineri legatum nedum
11 ab interrogatione alterius, & ſolo nutu factum, ſed etiam in alterius voluntate collatum, vt notant communiter Doct. *in cap. cum ſibi vbi gloſ. fin. extra de Teſtam.* ibique Couarr. *in relect. dicens magis communem ſub num. 11. & ſeqq. verſic. Tertius huius Capituli intellectus*, & dixit Rot. *diuerſ. deciſ. 74.n.19.& ſeq.par.2.* Id enim recipitur, quando ceſſat omnis
12 ſuſpicio inſanæ mentis, ac importunæ † ſuggeſtionis, & conſtat teſtatorem ita voluiſſe determinatè diſponere, vt explicat Couarr. *vbi ſupra num.4. verſ. & tamen intelligenda*, & Clar. *d. quæſt.37. ſub num.6. verſ. ſcias ergo,* ſecus vbi prout hic de præordinata, vel determinata voluntate non conſtat, & dubitari poteſt, Teſtatorem non fuiſſe ſanæ mentis, & interrogans, ne dum non redegit in ſcriptis, ſed intellexit interrogatum nolle diſponere ſubdens illi propterea verba ſuperiùs relata, quod ad eum non ſpectabat diſponere de illius
13 bonis, † hoc enim caſu ex defectu perfectæ voluntatis diſpoſitio non ſuſtinetur, nec minus fauore piæ cauſæ, vt notat pro indubitato Couarr. *in cap. relatum il 1. ſub num.9. & ſeqq. de Teſtam.* Clar. §. *Teſtamentum qu. 7. ſub num.3. & 4.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.895. ſub n.21. & 23.* Surd. *deciſ. 292. ſub num.15.* & firmauit Rot. *in recentior. deciſ. 376. ſub num. 3 part. 3.*

Et ita conſtito de validitate, & iuſtitia ſententiæ dixerunt DD. mandatum A.C. eſſe exequendum vtraque, &c.

R. P. D. MELTIO

Poſteà Epiſcopo Papieñ.

Anagnina Beneficij.

Luna 30. Maii 1644.

ARGVMENTVM.

Beneficium Iuriſpatronatus, quando eſt Laicale, licet non cadat ſub reſeruationibus, & affectionibus Apoſtolicis, attamen id non procedit, quando tale Iuſpatronatus fuit relictum perſonæ Eccleſiaſticæ, & quando illud non poſſit dici relictum temporaliter, ſed in perpetuum Iuſpatronatus non tranſit in fideicommiſſarium, ſed remanet penes hæredem directum.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus licet à principio fuerit fundatum à laico de bonis patrimonialibus, dicatur Laicale.*
2 *Tamen ſi tranſiuerit in Eccleſiam dicitur Eccleſiaſticum, & cadit ſub reſeruationibus, & affectionibus Apoſtolicis.*
3 *Iuſpatronatus Laicale, ſi tranſiuerit in Eccleſiam non irreuocabiliter, ſed temporaliter, non poteſt dici eccleſiaſticum, ſed remanet Laicale.*
4 *Iuſpatronatus, vt dicatur Eccleſiaſticum, vel Laicale quid ſit attendendum.*
5 *Laicus ſi acquirat ex iuſto titulo bona Eccleſiaſtica huiuſmodi bona non dicuntur amplius Eccleſiaſtica, ſed aſſumunt naturam Laicalem.*
6 *Bona Eccleſiaſtica, quando efficiantur patrimonialia, & laicalia.*
7 *Iuſpatronatus, quando dicatur acquiſitum Eccleſia temporaliter.*
8 *Iuſpatronatus regulariter non transfertur in fideicommiſſarium, cùm etiam reſtituto fideicommiſſo illud remaneat penes hæredem directum.*
9 *Fideicommittens, quando præſumatur voluiſſe, quod iuſpatronatus non tranſiret ad fideicommiſſarium.*
10 *Iuſpatronatus ad honorem tantum videtur pertinere.*
11 *Iuſpatronatus, quando eſt relictum perſona Eccleſiaſticæ, non intuitu Eccleſiæ, ſed perſonæ, dici non poteſt Eccleſiaſticum.*
12 *Clericus regularis nihil habet patrimoniale, ob votum paupertatis.*
13 *Religioſo quidquid relinquitur efficitur Monaſterij, etiam abſque apprehenſione Monachi.*
14 *Iuſpatronatus, ſi fuerit relictum Religioſo, donec viuit, illud tranſit etiam in Monaſterium, donec viuit Monachus.*
15 *Ius præſentandi aliud eſt, & aliud iuſpatronatus.*
16 *Iuſpatronatus à iure præſentandi, quando poſſit diſtingui.*
17 *Iuſpatronatus cenſetur datum cui fuit conceſſum ius præſentandi, dum aliud non fuit diſpoſitum.*
18 *Verbum* reuertatur, *eſt commune.*
19 *Verbum* reuertatur, *importat fideicommiſſariam ſubſtitutionem.*
20 *Subſtitutio poſt mortem inſtituti importat verbum*, reuertatur.
21 *Fideicommiſſum non extenditur ad iuſpatronatus.*
22 *Iuſpatronatus non tranſit in fideicommiſſarium, ſed remanet penes hæredem directum.*
23 *Hæres directus, & fideicommiſſarius, ſi ambo præſentent ad iuſpatronatus, quis veniat præferendus.*
24 *Prohibitio alienationis reſpectu vnius caſus reſtricta non extenditur ad alium, & n.25.*
26 *Teſtator prohibendo alicui ne alienet, neceſſario ſupponitur, quod ei voluerit dominium relinquere.*
27 *per Ceſſionem, quis alicui plus non poteſt cedere, quam ipſe habeat.*
28 *Regula Cancellar. de annali tuetur poſſeſſorem etiam titulo deſtitutum.*
29 *Poſſeſſio annalis pacifica ea dicitur, quæ per litem non fuit interrupta.*
30 *Poſſeſſio illa nullatenus poteſt dici pacifica, quæ per litem fuit interrupta.*
31 *Regula de annali, quis iuuari non poteſt, ſi non iuſtificet eam fuiſſe pacificam.*
32 *Poſſeſſor pacificus, quando quis dici nequeat.*

DECISIO CCLXXXIX.

FVit in hac cauſa iterùm ſub hac die dubitatum, an eſſet recedendum à deciſione emanata ſub die 17. Ianuarij 1642. coram bon. mem. Merlino, * & Domini approbando illius fundamenta, reſponderunt, eſſe ſtandum in deciſis, fuit enim in eadem reſolutum, Iuſpatronatus de quo agitur,
† licet à principio fuerit à laico, & de bonis patrimonialibus 1
inſtitutum, tamen eo ipſo quod tranſiuit in Eccleſiam; fuiſſe
factum Eccleſiaſticum, & ideò cadere ſub reſeruationibus, & 2
affectionibus Eccleſiaſticis, *cap. vnico in fine de iurepat. cap. dilectus 34. gloſ. in verb. ex dotatione de præb.* Lambert. *de iurepat. art.5. quæſt.1. par.1. lib.1. n.7.* Maſcard. *de prob. concluſ.958. nu.11.* Couar. *pract. quæſt. cap.36. n.5.* Sanchez *reſp. moral. lib.2. cap.3. dub.53. num.4.* Lotter. *de re benef. lib.2. quæſt.10. num.40.* Addent. ad Buratt. *deciſ.769. num.23. Rot. in Rom. Capellaniæ 29. Aprilis 1630. coram bon. mem. Peronano,* Seraphin. *deciſ.1420. & in Valentina Decanatus, & Canonicatus 29. Nouembris 1638. coram R. P. D. meo Carillo, & deciſ.615. num.5. part.1. recent.*

Non obſtat, quod huiuſmodi Patronatus tranſiuit † in 3
Eccleſiam non irreuocabiliter, ſed temporaliter, & per conſequens non poſſit dici Eccleſiaſticum, ſed retineat eandem naturam ſecularizationis, nec cadat ſub reſeruationibus, & affectionibus Apoſtolicis, *vt fuit reſolutum in hac eadem cauſa ſub 2. Martij 1643. coram me.*

Quia iſta temporalitas quidem qualificat acquiſitionem quoad tractum ſucceſſiuum, non autem reſpectu dominij, quod interim quoad ſubſtantiam manet apud acquirentem, cuius qualitas ſolùm attenditur ad effectum, vt iuſpatrona-
tus † dicatur Eccleſiaſticum, vel laicale, Barboſ. *de iur. Eccleſ. lib.3. cap.12. nu.16.* Garz. *de benef. part.5. cap.1. n.555. verſ. vnde Gaburrus,* Viu. *de iurepatr. par.1. lib.1. cap.3. n.2.* Molphes. *conſ.31. ſub num.31. verſ. & ſic Summus Pontifex,* Mohed. *deciſ.9. num.6. de iurepat.* Creſcent. *deciſ.9. eodem tit.* Achill. *dec.1. eodem pariter titulo,* Put. *deciſ.90. lib.3. Laodien. parrochialis 18. Decembris 1623. coram bon. mem. Merli-*
no, ſicut etiam videmus, † è conuerſo, quod ſi laicus acqui- 5
rat ex iuſto titulo bona Eccleſiaſtica huiuſmodi bona non dicuntur amplius Eccleſiaſtica, ſed aſſumunt naturam, & qua-
litatem perſonarum, & quibus cohærent, & fiunt † penitus 6
laicalia, & patrimonialia, Carol. de Graſſ. *de effect. cler. effect. 3. num.40.* Molph. *ad conſuet. Neapol. in addit. ad quæſt.65. par.4. num.15.* Vaſq. *de ſucceſſ. creat. lib.1. §. 20. num.684.* Surd. *conſ.358. n.9.* Rot *deciſ.769.* & ibi Adden. *n.26.* Viu. de

iu-

Digitized by Google

iurepatr. part. 1. lib. 1. cap. 3. num. 12. & in iſto caſu dici neque
poteſt, quod huiuſmodi iuſparronatus fuerit acquiſitum ad
7 † fauorem Eccleſiæ reuocabiliter, & temporaliter, dum
poſt mortem, fratris Leonardi fuit vocata Veronica filia te-
ſtatricis ad fideicommiſſum ab eadem teſtatrice inſtinctum,
quia grauamen, quod fuit impoſitum dicto fratri Leonardo
poſt eius mortem reſtituendi bona d. Veronicæ, non cadit
8 ſub iſto iurepatronatus, quod regulariter † non transfertur
in fideicommiſſarium, cùm etiam reſtituto fideicommiſſo,
maneat penes hæredem grauatum, Bert. in l. quia perinde,
§. reſtituta, ff. ad Trebell. Caſtr. in l. precibus, & ibi Alex. n. 16.
Iaſ. num. 179. C. de impub. & alijs ſubſtitut. Fuſar. de ſubſtitut.
quæſt. 634. num. 3. Lambert. de iurepatr. lib. 1. part. 2. quæſt. 10.
tit. 3. num. 2. Gomez. variar. reſolut. tom. 3. cap. 5. num. 29.
Alex. conſ. 73. lib. 7. Gemin. conſ. 22. Curt. ſen. conſ. 76. vol. 7.
Rot. in Roman. iuriſpatronatus 14. Iunij 1638. coram bon. me.
9 Buccabella, & hoc colligitur ex mente teſtatricis, quæ vide-
tur fideicommiſſario voluiſſe reſtitui bona, & iura, quæ vtili-
tatem, & commodum pecuniarum potuiſſent ei afferre, non
10 autem quæ ad honorem † tantum videbantur pertinere,
vt eſt iuſpatronatus, Couar. variar reſol. lib. 2. cap. 18. num. 8.
verſ. poſteriori, Mant. de tacit. lib. 4. tit. 12. num. 15. Lother. de
re benefic. lib. 2. quæſt. 11. num. 37. Caſtr. Pal. oper. moral. tom. 2.
tractat. 13. diſput. 2. punct. 4. num. 5. Rot. apud Viu. de iure-
patr. deciſ. 24. num. 4. & deciſ. 72. num. 14. & 15. part. 7. di-
uerſ. & in Bonon. Iuriſpatronatus 23. Ianuarij 1640. coram
R. P. D. meo Bichio.

Non obſtat, quòd huiuſmodi iuſpatronatus fuerit reli-
11 ctum dicto Patri non intuitu Eccleſiæ, ſed intuitu † ipſius
perſonæ, & tali caſu non poſſit aſſumere naturam Eccleſia-
ſtici, vt firmatur in deciſ. 574. num. 7. & 8. part. 1. diuerſ.

Talis enim diſtinctio poſſet fieri in Clerico ſæculari, non
12 autem in regulari, qui ob † reſiſtentiam voti paupertatis
nihil habet patrimoniale, aut proprium, ſed quicquid acqui-
rit, Monaſterio acquirit, & eo ipſo quod eſt delatum Mona-
co, ſtatim fit Monaſterij, text. in l. Dic nobis, §. hoc etiam in fi-
ne de Epiſc. & Cler. Archid. in cap. Monachi in fine 16. quæſt.
cap. Feder. de ſentent. conſ. 4. num. 4. verſ. in contrarium, Rot.
deciſ. 394. num. 2. & 733. num. 7. coram bon. mem. Buratt.
13 imò † abſque apprehenſione Monachi fit acquiſitio Mona-
ſterio ſecundum opinionem Canoniſtarum, vt tenuit Rot.
in Bonon. de Guidalottis 3. Aprilis 1615. coram Caualerio, &
14 d. deciſ. 394. num. 3. & in hoc caſu † cum huiuſmodi iuſpa-
tronatus ſpectet ad fratrem Leonardum iure ſingulari, in-
re merito debet tranſire in Monaſterium ſaltem donec Mo-
nachus viuit Prob. ad Monach. in rub. de iurepatronatus in 6.
ſub num. 2. Sanch. in precept. Decal. lib. 7. cap. 14. num. 2. &
ſeqq. & reſponſ. moral. lib. 2. cap. 3. dubit. 93. num. 19. Lam-
bert. de iurepatr. lib. 2. part. 1. quæſt. 2. art. 11. num. vltim. Se-
raph. deciſ. 1328. num. 1.

Nec etiam releuat, quòd huiuſmodi iuſpatronatus non
potuerit effici Eccleſiaſticum cùm in patrem Leonardum
15 tantum fuerit collatum ius præſentandi, vel nominandi, &
aliud ſit iuſpatronatus, & aliud ius præſentandi, vt inquit,
Calder. de iurepatr. conſ. 19.

Quia hoc procederet, quando teſtatrix poſt conceſſionem
iuris præſentandi, ſiue nominandi ſibi, & ſucceſſoribus re-
16 ſeruaſſet iuſpatronatus, at in hoc caſu nullum ſibi, nec ſuc-
ceſſoribus reſeruauit iuſpatronatus, & ad effectum, vt poſſet
effici Eccleſiaſticum, ſufficit, vt in vita Monaci alteri non ſit
17 reſeruata proprietas, † quæ tali caſu efficitur illius, ad quem
ſpectat ius nominandi, & præſentandi, vt diſtinguit, & firmat
Seraph. deciſ. 456. num. 4. & 740. num. 4. part. 2. recent.

Ceſſat pariter aliud obiectum, ſcilicet, quod dictus frater
Leonardus, & ex eius perſona Monaſterium habeat tantum
vſumfructum, dum teſtatrix voluit, quod poſt obitum eiuſ-
dem Patris, ei ſuccederent Veronica, & eius filij, quæ verba
importare videntur ſimplicem vſumfructum, non autem
proprietatem, & per conſequens non potuerit mutari natura
iuſpatronatus laicalis, quia frater Leonardus non fuit inſti-
tutus in vſufructu, ſed vniuerſaliter in omnibus bonis, nullo
ei dato cohærede in vita, ſed tantum ſubſtituto poſt mortem,
ibi, in omnibus autem alijs bonis inſtituit eius vniuerſalem
hæredem fratrem Leonardum Ferrarium eius filium, cum
conditione, quòd eo moriente dicta bona reuertantur ad
18 Veronicam eius filiam, &c. quòd † verbum reuertatur tam-
quam commune Bartol. in l. Centurio num. 53. & 54. & ibi
DD. ff. de vulg. & Pupill. Foſar. conſ. 151. num. 5. Caualer.
deciſ. 34. num. 3. importat fideicommiſſariam ſubſtitutio-
19 nem, † vnde patet eundem fratrem Leonardum eſſe hære-
dem directo, licet fideicommiſſo grauatum, Bald. in l. miles
ita in princ. ff. de teſtam. mil. Imol. in l. filius à Patre, col. fin.
verſ. tertius caſus eſt de liber. & Poſth. Tiraquell. in l. ſi vn-
quam in verb. reuertatur num. 6. cum ſeq. C. de reuoc. donat.
Caualer. d. deciſ. 34. num. 4. & deciſ. 1. num. 3. part. 2. recent.
quam etiam † importat ſubſtitutio poſt mortem inſtituti, 20
l. Titia cum teſtamento, ff. de leg. 2. Fuſar. conſ. 124. num. 25.
Magon. deciſ. Florent. 52. num. 4. & deciſ. 138. num. 3. part. 4.
diuerſ. Vnde admiſſo, quod per tale fideicommiſſum deuol-
uatur hęreditas ad Veronicam, ac eius filios, illud tamen non 21
extenditur ad huiuſmodi Iuſpatronatus, vt notabiliter deci-
dit Bart. in l. quia perinde, alias incipit quia reſtituta per illum
text. ff. ad Trebell. & Bald. in l. cum virum in vltim. colum. C. de
fideicommiſſ. Ioan. de Imol. in l. ſi Prouiſions in princip. ff. ad
Trebell. ſed remanere debet apud † hæredem directum, vt 22
inquit Alex. conſ. 73. num. 1. in fine verſ. Imò iuſpatronatus,
& iura directa, & num. 2. lib. 7. Alba conſ. 488. num. 9. in princ.
maximè quia in concurſu hæredis directi, & fideicommiſſa-
rij, in hoc caſu, licet Sellarius veniat ex vacatione ſecuta in
Curia, † quam tamen non poſſet allegare, ſi huiuſmodi Iuſ- 23
patronatus tranſiſſet in fideicommiſſarium, directus eſt ſem-
per præferendus, vt inquit idem Alb. in eodem conſ. num. 9.
verſ. quia reſpondetur.

Non obſtant verba ſequentia eiuſdem teſtatricis, ibi, quæ
bona dictus frater Leonardus non poſſit aliquo modo ven-
dere, ſed in illis habere debeat tantum vſumfructum, &c. ex-
ceptis tamen in ſcutis 200. de quibus dedit facultatem diſpo-
nendi ad eius arbitrium, ex quibus videtur argui poſſe, teſta-
tricem voluiſſe, quod dictus frater Leonardus non poſſit di-
ſponere niſi de dictis ſcutis 200. & per conſequens iuſpatro-
natus debeat redire ad fideicommiſſarium.

Quia talem reſtrictionem euidenter patet fuiſſet appoſi-
tam reſpectu prohibitionis alienandi tantum, non autem re-
ſpectu acquiſitionis proprietatis, & cùm appareat, † inſtitu- 24
tionem fuiſſe vniuerſalem in omnibus bonis, talis prohibitio
alienationis reſtringitur, quoad ſimplicem vſumfructum, ſed
operatur, vt intelligatur etiam relicta proprietas circa hu-
iuſmodi iuſpatronatus, Bald. in leg. proculus, & ibi Angel.
& Florian. in princip. num. 1. ff. de vſufruct. Rom. conſil. 206.
num. 4. & 5. Surd. conſil. 45. num. 27. Durand. de arte teſtan-
di titul. 6. cantion. 42. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 443.
num. 2. & 12. Rot. deciſ. 138. num. 5. & 460. num. 2. part. 4.
diuerſor. quam opinionem † licet fuerit à multis reproba- 25
ta, vt latè Pinell. in leg. 1. part. 3. num. 41. vſque ad 44. C. de
bonis matern. Menoch. præſumpt. 133. num. 3. in fine verſic.
quocirca, Graſſ. in §. legatum quæſt. 38. num. 3. eſt tamen
verior, & magis communis opinio contraria, nam teſtator
probibendo alicui ne alienet, † neceſſariò præſupponitur, 26
quod ei dominium relinquere voluerit, Surd. conſ. 572.
num. 7. & 8. & conſ. 493. num. 12. Gabr. conſ. 108. num. 32.
lib. 2. vbi de receptiſſima opinione contra Pinellum, & te-
quaces teſtatur idem Gabriel. conſil. 141. num. 6. lib. 1. Al-
ciat. conſ. 103. num. 5. lib. 9. Pariſ. conſ. 71. num. 1. lib. 2.
Fulgoſ. conſ. 13. num. 15. lib. 1. Gratian. diſceptat. forenſ.
dict. cap. 443. num. 5. & 6. Petr. de fideicommiſſ. quæſt. 5.
num. 5. & num. 73. Maſcard. concluſ. 1421. num. 11. & 13.
Et ita cum Sellarius deducat ius ſuum ex prouiſione Apo-
ſtolica, quam obtinuit per obitum Camilli Colettæ, bene-
ficij controuerſi poſſeſſoris, qui incidit in menſe reſerua-
to, licet obtinuerit ceſſionem à Loccio, non eſt ſuper ea
inſiſtendum, maximè cum Loccio nullum ius competeret
ad tale beneficium, vnde per † ceſſionem factam plus iu- 27
ris tranſire non potuit in ceſſionarium, quam haberet ce-
dens, leg. nemo plus iuris, ff. de regul. Iur. leg. exceptiones,
ff. de except. Bald. conſ. 61. num. 1. lib. 3. Rota deciſ. 435.
num. 14. part. 1. recentior. Caualer. deciſ. 219. num. 17. Ne-
que ſuffragatur Criſanti † Pellagattæ regula de annali, 28
quæ tuetur poſſeſſorem, etiam titulo deſtitutum, Creſcent.
deciſ. 4. de cauſ. poſſeſſ. & prop. Lotter. de re benefic. lib. 3.
quæſt. 52. num. 39. & 40.

Quia cum Sellarius oſtendat Pellagattam fuiſſe prouiſum
per obitum eiuſdem Collettæ, contra quem iam lis ſuper
huiuſmodi beneficio pendebat, nec fuit terminata, non
potuit intrare regula annalitatis, † cum poſſeſſio annalis 29
ea ſit, quæ per litem interrupta non apparet, & exiſtente
lite, poſſeſſio nullatenus dicitur pacifica, † prout requiri- 30
tur Sarnen. in regul. de annal. quæſt. 50. in princip. Mandoſ.
quæſt. 54. num. 1. Verall. deciſ. 21. part. 3. Lotter. de re be-
nefic. lib. 2. quæſt. 52. num. 27. 28. 29. & 30. Mantic. de-
ciſ. 46. num. 4.

Demum cùm ſecuto obitu Collectæ Sellarins fuerit immediatè prouiſus à Papa non poteſt Pelagatta iuuari ex an-
31 nalitate, quia non iuſtificat initium ſuæ poſſeſſionis pacificæ, & illius continuationem per annum, & ad impediendum effectum regulæ de annali ſufficit oſtendere prouiſionem
32 ante aonalitatem, poſt † quam prouiſionem etiam ſi Pelagatta oſtenderet, nihilominus dici non poteſt pacificus poſſeſſor ad tradita per Lotther. *de re benef. lib. 2. dict. quæſt. 5a. num. 24.* 25. *&* 26. es quibus diaerunt Domini adiudicandum eſſe beneficium Antonio Sellatio.

Et ita vtraque parte informaote, &c.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 17. Iunij 1642. coram bon. mem. Merlino eſt inter eius impreſſ. deciſio 986. qua Rota receſſit coram Reuerendiſs. Papien. ſub die 21. Maij 1642. ſed poſtea fuit illa confirmata coram eodem Reuerendiſſ. Papien. ſub die 27. Ianuarij 1644. quæ eſt ſupra in hac par. 9. dec. 244. & iterùm prædicta deciſio bon. mem. Merlin. confirmatur in præſenti deciſione.

R. P. D. PEVTINGERIO.

Romana Dotis.

Luna 30. Maij 1644.

ARGVMENTVM.

Renunciationem quam acquirit Pater in conſtitione dotis filiæ, non vt ſimplicem renunciationem, ſed vt veram donationem interpretari hac in deciſione concluditur, & proindè dicitur illam fuiſſe quæſitam tam ipſi Patri, quàm eius hæredibus, quicumque illi ſint. Dotem poſt mortem Matris ad filios ſpectare ſi hoc in contractu matrimonij apponatur, præciſam illorum arguit vocationem: ſecus verò ſi huiuſmodi verba reperiantur in ſtatuto prolata, quia toties libera teſtandi facultas mater non cenſetur adempta.

SVMMARIVM.

1 *Pactum de non petendo in renunciatione appoſita operatur, vt illa tranſeat in pactum, & in donationem transfundatur, & num. 8.*

2 *Bona renunciata mediante pacto de non petendo, dicuntur donata, & acquiruntur donatario, eiuſque hæredes quicumque illi ſint, & num. 8.*

3 *Renunciatio, quæ continet donationem acquiritur illi, cui fit eiuſque hæredibus.*

4 *Renunciatio facta per filium ad fauorem Patris ſi continet donationem ſuffragatur etiam illius hæredibus ſiue ſint filij eiuſdem, ſiue diuerſi matrimonij.*

5 *Donatio cenſetur ſtipulata pro ſe hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque ex clauſula illa cæterata,* præſenti, &c.

6 *Donatio facta patri cum clauſula* præſenti, &c. *non acquiritur filijs primi matrimonij, ſed cenſetur facta ad fauorem patris, eiuſque hæredum, &c.*

Amplia concluſionem fortius procedere ſi adſunt verba, quibuſcumque, *num. 7.*

8 *Pactum de obſeruando renunciationem, & illam non reuocando, facit eam in donationem transfire transmiſſibilem ad quoſcumque hæredes.*

9 *Renunciatio donationem continere non poteſt ſi non conſtat de aditione hæreditatum illorum de quibus fuit facta renunciatio.*

10 *Additio hæreditatis inducitur eo ipſo, quo quis aliter ſuccedere non potuiſſet.*

Additio hæreditatis matris inducitur in filijs illius hæreditati renunciantibus in fauorem alterius, & num. 11.

Amplia, vt idem reſultet ex donatione per filios facta de materna hæreditate ipſis delata dicto num. 11.

12 *Pater in bonis à filio, ſiue donatione, ſiue teſtamento quæſitis conſideratur tanquam extraneus.*

13 *Pater dotans filiam poteſt in dotis conſtitutione quodcumque onus apponere.*

Amplia concluſionem fortius procedere ſi onus fuerit appoſitum fauore filiorum ibidem.

14 *Donatio, ſeu renunciatio per filiam à Patre dotatam facta in Inſtrumento dotis ad fauorem ipſius patris ab illa ratificata cenſetur ex matrimonio poſtea ſubſecuto.*

15 *Pactum initum in inſtrumento dotis, quod ſcilicet dos poſt mortem matris perueniat ad filios valet etiam ſine conſenſu ipſius matris.*

16 *Filiorum præciſam vocationem inducunt verba,* che li figliuoli hereditino ogni coſa.

Intellige ſi huiuſmodi verba apponantur in contractu, ſecus ſi in ſtatuto, quo caſu per huiuſmodi verba non tollitur libera teſtandi facultas, quæ de iure cuilibet competit, num. 17.

18 *Filiorum appellatione veniunt æquè maſculis, ac fœminæ ſumus in contractu matrimonij.*

19 *Filiorum appellatione comprehenduntur tam maſculi, quàm fœminæ in diſpoſitione per fœminam facta.*

20 *Statutum nouum non attenditur pro interpretando contractu ante ſtatutum celebrato.*

21 *Verborum ſtatuti ſenſus naſcitur cum primum ſtatutum fuerit promulgatum, nec mutatur, licèt deinde ſtatuti diſpoſitio mutetur, & ſup. num. 20.*

22 *Verbum vnum, & idem in vna eademque oratione probatum diuerſimodè non debet intelligi.*

DECISIO CCXC.

GRegorius Boncompagnus anno 1574. Angelam etiam Boncompagnam cum dote ſcut. 2000. in vxorem duxit, & dotem eum Vgonis Patris ſui conſenſu in alijs ſcut. 600. auxit pacto in inſtrumento dotali adiecto. *Che in euento, che la ſpoſa mancaſſe ſenza figli legitimi, che ſopraniuino à lei trenta giorni, che detto Gregorio debba reſtituire la metà della dote, cioè ſcut. 1000. ſolamente alli heredi di canto di Padre della Spoſa, ma hauendo figli, che li figli hereditino ogni coſa*, Sum. Balthaſſaris *num. a.*

Angela relicto maſculo Balthaſſare, & quinque fœminis ſuperſtitibus deceſſit viuente Gregorio, qui ſecundam duxit vxorem Flaminiam Vrſinam, eaque mortua Liſam Burattam ex qua Paulum cum alijs quatuor maſculis, & quatuor fœminis procreauit, condecenterque dotatis, & monachatis quatuor filiabus primi matrimonij, & quinta in ſæculo nupta cum dote ſcut. 8500. renunciatione tamen ab omnibus ad ſuum ſauorem reportata deceſſit inſtitutis ſibi vniuerſalibus hæredibus Balthaſſare filio ex primo matrimonio, & Paulo aliiſque quatuor filij maſculis ex tertio matrimonio genitis.

Balthaſſare verò integram ſuæ matris dotem prætendente, primo coram bon. mem. Franciſco Vbaldo, tum verò coram bon. mem. Pirouano, cum Rota ſea tam partem, de qua controuerſia non erat, ei aſſignaſſet, mandauit, vt de alijs videretur. Vnde hodie coram me in bon. me. Pirouani locum ſubrogato proſequendo diſputationem, dubitatum fuit, an Balthaſſari debeatur dos materna cum augumento, & pro qua ſumma.

Domini verò reſponderunt Balthaſſari dotem maternam, & augumentum dotale non deberi vltra portionem ipſi tangentem, & iam ſolutam. Quia nimirum portiones ſororum Balthaſſaris renunciatæ Gregorio communi Patri in eundem omninò tranſierunt, & ab ipſo in eius hæredes, & non in Balthaſſarem, cum illa renunciatio non ſit ſimplex renunciatio, ſed vera donatio, quod euidenter elicitur ex clauſulis Inſtrumentorum ſignanter ex pacto de non petendo, † quod operatur, vt renunciatio in pactum, & donatio- 1
nem transfundatur, Bart. *in l. 1. n. 4. verſ. in ſimplici,* vbi poſt alios de communi, Zuccard. *num. 134. C. de pact.* Frecc. ad Neopod. *in conſuet. ſi quis, vel ſi qua num.* 200. *verſ. nota ex dictis fol.* 133. Franch. *deciſ. 375. num. 2.* Maſtrill. *deciſ. 65. num.* 11. Molpheſ. *ad conſuet. Neapolit. de renunciat. q. 2. num. 13. & 14. & quæſt. 3. num. 17. & ſeqq.* quo caſu bona renunciata,
& donata † donatario liberè acquiruntur, & ad illius hæredes 2
quicunque illi ſint ſpectant, *l. 1. ff. de donat. l. ſenatus 35. ff. de*
donat. cauſ. mort. & in terminis renunciationis, quæ † conti- 3
net donationem, Rot. *dec. 587. num. 1. par. 1. & rec. dec. 744. n. n. 9. poſt med. par. 2. rec. & in Romana fideicommiſſi de Incoronatis 5. Decembris 1639. coram bo. me. Pirouano §. ſed præterea.*

Et hoc caſu renunciatio, ſeu donatio facta patri † ſuffra- 4
gatur illius hæredibus, ſiue ſint filij eiuſdem matrimonij, ſiue diuerſi, vt in ſpecie Alex. *conſ. 149. num. 5. lib. 7.* Soc. ſen. *conſ. 34. num. 5. lib. 4.* Pariſ. *conſ. 26. num. 31. & conſ. 69. num. 53. lib. 3.* Caſtrenſ. *conſ. 252. num. 2. verſ. pro cuius euidentia par. 1.* Surd. *conſ. 244. num. 2. & ſeqq. per tot.* vbi de communi,

ni Bellon. iun. *de iure accreſcendi cap. 5. quæſt. 48. num. 22. &*
ſeqq. vbi etiam de communi, optimè Gabr. *conſ. 156. num.*
17. ad med. verſ. eo verò magis lib. 1. Cutell. *de donat. con-*
templat. matr. ad fin. libri rubr. 127. verſ. hac in terminis.

Et quamuis non deſint contrarium tenentes, tamen il-
lorum dicta intelligenda ſunt de ſimplici renunciatione,
non verò, vt in præſenti caſu, quando pater donationem,
vel renunciationem ſtipulatus eſt pro ſe hæredibus, & ſuc-
ceſſoribus quibuſcumque, vt indicat clauſula illa cæterata
5 *præſenti,* † *&c.* Rota *dec. 393. n. 1. & 2. par. 2. diuerſ. & deciſ.*
587. n. 2. & 3. par. 1. recent. coram bon. mem. Buratt. *deciſ.*
310. n. 7. tunc enim donatio, & renunciatio cenſetur facta
6 ad fauorem patris † eiuſque hæredum, non autem pro filijs
primi matrimonij, vt ponderant Alex. & Caſtrenſ. Pariſ.
Surd. & alij ſupra citati. Maximè conſideratis verbis ſuc-
7 ceſſoribus quibuſcumque, † vt in puncto declarat, & latè
comprobat Molina *de rit. nupt. lib. 3. quæſt. 85. num. 60. & ſeq.*
vbi dicit, quod in hoc caſu nemo contradicit, & idem tra-
dit Pignatell. *contr. forenſ. cap. 23. num. 32. verſ. vnum quo-*
que notandum eſt, & multò magis ſtante de pacto obſeruan-
8 do renunciationem, † & illam non reuocando ex ſupra al-
leg. & in ſpecie Surd. *d. conſ. 224. num. 10. & 14. in fine, &*
num. 18. verſ. nec dicere, Bellon. *d. quæſt. 48. num. 18.*

Non obſtat, renunciationem, de qua agitur, non conti-
9 nere donationem, eo quia de aditione hæreditatum, † qui-
bus fuit à ſororibus Balthaſſaris renunciatum non conſtat
ex l. 1. §. quod ait Prætor, ff. quor. legat. per regul. l. ſi libera, C.
quod cum eo.

Quia quicquid ſit quoad bona paterna auita, & fraterna
quorum reſpectu caſu ſucceſſionis nondum aduenerat,
contrarium tamen eſt dicendum reſpectu hærditatis, & do-
tis maternæ, cùm mater iam deceſſerat, & pater in ea per
ſolam renunciationem ſuccedere non poterat, nec in ea ius
10 aliquod quærere, † niſi aditio præceſſiſſet, quæ proindè in
neceſſarium antecedens inducitur, Corn. *conſ. 79. n. 10. lib.*
4. Aym. *conſ. 200. num. 2.* Surd. *d. conſ. 244. num 19. circa med.*
& conſ. 523. num. 7. Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſum. 101.*
num. 15. Rota coram ſan. mem. Greg. XV. *dec. 421. num. 7.* &
in noſtris terminis, quod donatione hæreditatis matris iam
11 dclatę aditio inducatur, † non autem ſola ſimplici renuncia-
tione, & ſit vera donatio ad quoſcumque tranſitoria, docet
Alex. *d. conſ. 149. num. 6. lib. 7.* Soccin. *d. conſ. 34. num. 1. lib. 4.*
Bellon. iun. *de iure accreſcen. lib. 1. cap. 5. quæſt. 46. num. 21. &*
22. Gabr. *conſ. 135. num. 1. & 3. lib. 2.* Ruin. *conſ. 204. num. 9.*
lib. 1. Surd. *deciſ. 14. n. 2. & 3.* Io. de Garron. *in auth. ex teſta-*
mento num. 2. C. de ſecund. nupt. & in fine alleg. Giouagn. *conſ.*
91. num. 13. & 14. & num. 19. lib. 1.

Nec in contrarium facit alleg. *l. fœmina, §. illud, C. de ſe-*
cund. nupt. cum alijs per informantes pro Balthaſſare con-
cordantibus adductis.

Quia d. lex rectè loquitur in ſuo caſu de bonis, quæ pa-
ter titulo ſucceſſionis à filijs acquiſiuit non autem de bonis,
quæ ex diſpoſitione filiorum, ſiue donando, ſiue teſtamen-
12 to in patrem fuerunt delata à filijs primi matrimonij, † quia
in iſtis conſideratur tanquam quilibet extraneus per ratio-
nem tex. *in §. hinc nos in Auth. de nupt.* & tradit Io. de Garron.
vbi ſupra num. 14. Gabr. *de ſecund. nupt. concl. 3. num. 23.* alter
Gabr. *dicto conſ. 156. num. 10. ad med. & ſeq. lib. 1.* Sanchez *de*
matr. lib. 7. diſp. 89. num. 41. poſt med.

Minus obſtat allegata nullitas inſtrumenti renunciatio-
nis, quod fuerit poſt contractum matrimonium abſente
Angela confectum, nec ipſi præiudicare potuerit.

Quia nunquam docetur, dotem aliter fuiſſe, quam prout
in Inſtrumento dotali narratur, conſtitutam, & cum con-
13 ſtitutio prouenerit à parte † benè potuit per ipſum quod-
cumque onus apponi habito præſertim reſpectu ad donatio-
nem propter nuptias à Gregorio cum conſenſu Vgonis fa-
ctam, ac etiam, quod onus fauore filiorum fuit appoſitum
14 quibus de iure communi ſucceſſio debebatur, † & omnia ab
ipſa Angela præſumuntur ratificata ex ſubſequenti matri-
monio cum dd. conuentionibus, Surd. *deciſ. 62. num. 13.*
& ſeqq. Peregr. *conſ. 90. per tot. lib. 5.* Rota *diuerſ. deciſ. 89.*
num. 11. & 12. par. 2. & coram bon. mem. Buratt. *deciſ. 232.*
n. 8. & fuit reſolutum in Meleuicana bonorum 13. Decembris
1628. coram bo. me. Merlino, Mantic. *dec. 13. n. 5. & 6.* Reue-
uerendiſſ. Vrgellen. *dec. 42. n. 17. & ſeq. & in Romana fideicom-*
miſſi 19. Decemb. 1635. coram bo. me. Motmanno, & in Mace-
raten. cenſus 14. Februarij 1641. coram R. P. D. meo Royas.
Imò d. pactum etiam abſque conſenſu Angelæ quamuis de
15 eius ſucceſſione ageretur † valere cum non eſſet ſuper ſuc-
ceſſione omnium bonorum, ſed ſuper dote tantùm voluit,
Oldrad. *conſ. 139.* Hond. *conſ. 40. n. 32. & 33. lib. 1.* Theſ. *dec.*
225. n. 11. Put. *dec. 111. in margine lib. 2.* Fontanell. *de pact.*
nupt. clauſ. 4. gloſ. 9. part. 4. n. 107. col. 2. verſ. ſeptimo.

Nec in diuerſum trahi poſſunt illa inſtrumenti verba ca-
ſu quo Angela moriatur cum filijs, *li figliuoli hereditino ogni*
coſa, quaſi per hæc nullum onus, aut vinculum doti fuerit
inductum, ſed tantummodo libera diſpoſitio tam ex teſta-
mento, quàm ab inteſtato reſeruata.

Quia reſponderunt illa verba, *li figliuoli hereditino ogni co-* 16
ſa, † præciſam filiorum vocationem denotare, vt traditur
per Soc. ſen. *conſ. 102. num. 6. & 7. lib. 3.* Aym. *conſ. 139. ſub*
num. 6. Celſ. Vgo *conſ. 58. & conſ. 60. num. 11.* Cancer. *var. re-*
ſol. lib. 1. cap. 8. num. 133. Fontanell. *de pact. nupt. clauſ. 4. gloſſ.*
9. num. 107. & 111. cum ſeqq. part. 4. cum interpretatio non
contradicit Caſtrenſ. *in l. ſi cum dotem in princ. ff. ſolut. matr.*
aſſerens per † huiuſmodi verba in ſtatuto appoſita non 17
præiudicari libertati vxoris in teſtando, ſed ei abſolutam fa-
cultatem diſponendi manere, tam ex teſtamento, quàm ab
inteſtato, quia mirum non eſt, ſi ſtatutum per prædicta
verba ſucceſſionem reſeruantia reſeruat etiam ſucceſſio-
nem ex teſtamento, ſecus verò quando eadem verba in con-
tractu apponuntur, tunc enim aliter, quam vt dos poſt obi-
tum vxoris ſi filijs reſtituenda, interpretari non poſſunt, vt
per eundem Caſtr. *d. conſ. 242. lib. 1.* in quibus terminis diſtin-
guit Fontanell. *de pact. nupt. clauſ. 4. gloſ. 6. num. 8. part. 4.*

Et ceſſat obiectio, quod in d. inſtrumento nomine filio-
rum fœminæ non cenſeantur comprehenſæ. Quia hic ma-
ximè cùm verſemur in contractu matrimonij filijs fauora-
bile, ac dotem, ſeu donationem fauore filiorum concernen-
tem appellatione † filiorum veniunt, tam maſculi, quàm 18
fœminæ, Iaſ. *in l. ſi quis id quod num. 17. in princip. ff. de iuriſd.*
omnium Iudic. Dec. *in l. fœmina num. 107. in fine, ff. de regul.*
iur. Cald. *de emphyt. lib. 3. cap. 15. num. 18.* Gabr. *de verb. ſi-*
gnificat. concl. 6. num. 106. Corn. *conſ. 176. num. 3. & 4. lib. 4.*
Laderch. *conſ. 9. n. 12. verſ. quare in donatione,* Roland. *conſ.*
93. num. 26. lib. 2. Decian. *conſ. 41. num. 114. lib. 1.* Molina *de*
rit. nupt. lib. 3. quæſt. 22. num. 29. Mant. *de tacit. lib. 13. tit. 21.*
num. 10. & ſeqq. vbi de veriori teſtatur, *& deciſ. 96. c... num. 2.*
& hoc potiſſimum quia ſumus in diſpoſitione † fœminæ, vt 19
aduertit Card. Seraph. *deciſ. 614. num. 7. verſ. ſed neque iſta*
limitatio, quæ interpretatio eſt conformis ſtatuto Vrbis
antiquo *cap. 85. lib. 1.* quod tunc vigebat, nec filias ab hære-
ditate matris excludebat, nouum autem non eſt pro inter-
pretatione contractus prius celebrati attendendum, † licèt 20
antiquum poſtea fuerit immutatum, nam ſenſus verborum
cum ipſa prolatione illorum naſcitur, Bald. *conſil. 407. num.*
14. lib. 1. Honded. *conſ. 14. num. 34. lib. 2.* † nec mutatur li- 21
cèt poſtea mutetur ſtatuti diſpoſitio, Brun. *ſuper ſtat. quod*
ſtanc. maſcul. artic. 8. num. 106. verſ. prædicta opinio, Rom.
conſ. 117. num. 18. lib. 2. Menoch. *conſ. 204. num. 11. & 25.*
Card. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 6. tit. 7. num. 21.* Cyriac.
contrLou. 529. num. 13. cum ſeqq. inſuper euidens illa eſt ratio,
quod ſicuti per exiſtentiam filiorum, ſiue maſculorum, ſiue
fœminarum, maritus fuiſſet excluſus, ita illi ſiue maſculi,
ſiue fœminæ ad ſucceſſionem admittendi ſunt, ne vnum, &
idem verbum *figliuoli* † in vna eademque oratione prola-
tum diuerſimodè intelligatur contra *l. eum qui, ff. de vſucap.*
Buratt. *dec. 272. num. 8.*

Quæ omnia ſicut procedunt reſpectu dotis, ita etiam
attendenda ſunt reſpectu donationis, cum illa, vel ad do-
nantem redierit, vel in hæreditate matris donata patri re-
manſerit, itaut omni caſu, omnes patris hæredes ad illam
ex ſupradictis ſint admittendi.

Ex quibus Domini concluſerunt Balthaſſari dotem
maternam, & augumentum dotale vltra portionem ſibi
tangentem iam ſolutam non deberi vtraque parte infor-
mante, &c.

R. P. D. CORRADO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Cæſenaten. Cenſuum.

Veneris 3. Iunij 1644.

ARGVMENTVM.

Cenſus quando fuit extinctus, tunc nulli fructus
amplius ex eo debentur, & ſi mandatum execu-
tiuum pro illis fuerit relaxatum, tamquam inua-
lidè decretum, dicitur inualidum, ac omnia in

priſtinum ſunt reducenda. Mandati defectus tollitur per ſubſecutam ratificationem. De effectuatione concordiæ, quando non poſſit dubitari,

SVMMARIVM.

1 *Cenſus validè extingui poteſt cum conſenſu ipſius Domini.*
2 *Cenſus poſtquam eſt extinctus, tunc amplius fructus non debentur.*
3 *Pecunia, quando fuit indebita exacta, venit reſtituenda. Et hoc ſiue per conditionem indebiti, ſiue per conditionem ſine cauſa, ſiue generalibus verbis, &c.*
4 *Mandati defectus tollitur, ex ſubſequenti ratificatione. Ratificatio æquiparatur mandato, num. 4.*
5 *Mandato æquiparatur ratificatio etiam in his, in quibus ſpeciale mandatum requiritur.*
6 *in Ratificatione admittitur retrotractio.*
7 *Ratificatio, & approbatio alicuius actus, benè probatur ex illius executione, & obſeruantia.*
8 *Contractus effectuatio debet fieri ab eo, ad quem ſpectat.*
9 *Concordiæ effectuatio benè probatur ex eo, quod vtraque pars recepit bona hinc inde promiſſa.*
10 *Et inſuper de dictis bonis diſpoſuerunt.*
11 *Voluntas contrahentium non ſolum deprehenditur ex facto, verùm etiam ex non facto.*
12 *Ratificatio, quæ ex facto deſumitur, non ſolum æquipollet ratificationi verbali, verùm etiam illi eſt fortior.*
13 *Ratificatio ad vnum finem facta non debet ad diuerſum, & contrarium effectum retorqueri.*
14 *Hæres repræſentat perſonam defuncti, in his, quæ ſunt tranſitoria ad heredes.*
15 *pro Contractus effectuatione in dubio facienda eſt interpretatio.*
16 *Beneficium ad fauorem alicuius introductum, tunc intrat, quando ille, eo vti vult.*
17 *Pactum reſolutiuum appoſitum in inſtrumento tranſactionis in caſu non factæ ratificationis, quando intret.*
18 *Fauori ſuo, quilibet poteſt renunciare.*
19 *Pactorum rigor à partibus, quando dicatur remiſſus.*
20 *Bona, ſi non conſtet ex quo titulo, & cauſa ad aliquem peruenerunt quid ſit præſumendum.*
21 *de Cauſa expreſſa, quando conſtat, numquam eſt recurrendum ad tacitam.*
22 *à Contractu non poteſt recedi ſi adſit defectus cauſæ, quæ non reſpicit perfectionem ipſius contractus, ſed efficaciorem illius executionem.*
23 *Concordia, ſeu tranſactio non propterea euaneſcit, ſi ſuper ea non fuit confectum inſtrumentum, dum non fuit expreſſum, quod aliter ea non valeret.*
24 *Contractus fortius firmatur ex voluntate partium ex ipſo facto proueniente, quam ex verbis. Inſtrumenti defectus ſuppletur ex ipſa voluntate partium, num. 24.*
25 *Rota deciſ. 520. part. 2. recent. in quibus terminis loquatur.*
27 *ex Credito ſimplici, ac puro non poteſt prætendi fructus circa labem vſuræ.*
28 *Cenſus maiorem partem Capitalis quando quis iam exegit, cùm in eius facultate ſit poſt 15. dies totum exigere, ideò ſi illum non exegerit, ſibi imputet.*
29 *Quod multò magis procedit quando Cenſus prorſus fuit extinctus, & abdicatus à Domino.*
30 *Mandatum executiuum quando eſt ineuitabiliter exceſſiuum, ratione dicti exceſſus eſt nullum in totum, & omnia in priſtinum ſunt reducenda.*

DECISIO CCXCI.

IMpoſuit q. Adrianus Leonardellus anno 1611. 14. Martij, & 17. Maij ſuper nonnullis eius bonis duos Cenſus annui redditus, alterum ſcut. vigintiſeptem, alterum libr. 806. 8. eoſque vendidit bon. mem. Marchioni Carolo Felici Malateſtæ pretio libr. 10160. in totum, quod ſoluit de pecunijs redactis ex venditione Caſtrorum Tornani, & Serræ per DD. de Beuilaqueis eorum emptores depoſitis penes Montem Pietatis in Ciuitate Cæſenæ ad effectum, vt inueſtirentur ad eorum cautionem; Acceſſeruntque obligationi Leonardelli ad fauorem Marchionis Malateſtæ bon. mem. Com. Hippolitus, & DD. Comites Aurelius, & Valerius de Rouerellis inſolidum obligati in forma R. C. vt apparet ex publicis Inſtrumentis, quorum vigore anno elapſo 1641. D. Marchioniſſa Franciſca Iſabella neptis ex bon. me. Marc. Leonida filio, & hæres d. q. Marc. Caroli Felicis, egit coram A. C. aduerſus dd. Com. Aurelium, & Valerium pro fructibus dictorum Cenſuum decurſis, & mandatum obtinuit; quod ſucceſſiuè ex Decreto Congregationis Baronum fuit executum pro ſcut. 2605. b. 60. ſuper pretio Caſtri Soriuoli, & aliorum bonorum dd. Com. de Rouerellis eiuſdem Congregationis auctoritate venditorum, & penes Montem Pietatis in Vrbe depoſito ad effectum ſoluendi potioribus eorumdem creditoribus; Deinde verò præfati DD. Comites adito eodem A. C. obtinuerunt reuocari d. mandatum cum omnibus inde ſequutis, ab eaque declaratione interpoſita pro parte d. D. Marchioniſſæ appellatione, mihi commiſſa, dubitaui: An ſit locus reſtitutioni dd. pecuniarum per eam ex cauſa fructuum dictorum Cenſuum exactarum.

Et Domini affirmatiuè reſponderunt. Nam conſtat, quod de anno 1628. 29. Maij pro relaxata ex eadem cauſa fructuum dd. Cenſuum plura mandata contra dictos Com. de Rouerellis factaſque illorum executiones ſuper eorum bonis, tandem inita fuit inter partes concordia, ſiue Tranſactio, in qua Comes Valerius ſuo, ac nomine Com. Aurelij eius fratris, & Claudius Ambroſianus, ac Laurentius Bonioannes Agentes, & Procuratores d. March. Caroli Felicis, factis calculis, tam ſuper capitali, quàm ſuper fructibus eorundem cenſuum vſque in eam diem decurſis, & non ſolutis, conuenerunt integrum crediti præfati Marchionis (comprehenſo d. capitali) conſtituere ſummam libr. vigintiquatuor millium ſeptuaginta monetæ illarum partium, pro quarum ſatisfactione Comites aſſignarunt eidem March. bona, & cenſus expreſſa in apoca d. conuentionis, adeò vt illorum debitum redactum fuit ad libr. 750. tantùm pro quarum ſolutione promiſerunt aſſignare intra quindecim dies quoddam prædium nuncupatum *del Pino* ſitum in loco appellato *la Carpinetta* Territorij Cæſenat. & ſi quid deeſſent, in alijs bonis ſtabilibus in eodem Territorio exiſtentibus pretio æſtimando; Et huiuſmodi conuentione ſtante dicti Procuratores retroceſſerunt, & reſtituerunt præfatis Comitibus prædium nuncupatum *la Magalotta* aliàs occaſione dd. fructuum eidem Marchioni adiudicatum, ſeu tanquam licitatori deliberatum, & inſuper eiſdem ceſſerunt omnia iura competentia d. D. Marchioni ex cauſa dictorum cenſuum, vt legitur in eadem Apocha; Ex qua viſum fuit Dominis probari extinctionem dd. cenſuum mediantibus prædictis aſſignationibus inſolutum ibidem factis per Com. de Rouerellis, † quibus validè extingui poteſt de conſenſu 1
Domini cenſus, iuxt. *l. ſatisfactio, ff. de ſolut. l. ſi rem, §. omnis, ff. de pign. act.* & benè declarat Nauarr. *in Comentar. de vſur. n. 213. verſ. trigeſimaſeptima quæſtio, &c.* & probauit Rota in *Ariminenſ. cenſ. 26. Iunij 1620. coram bo. me. Remboldo n. 2. verſ. non obſtat, &c. & in Rom. cenſ. 7. Maij 1629. coram R. P. D. meo Ghiſilerio n. 8. verſ. quod adeo verum eſt, &c. impreſſ. poſt tr. Modern. Peruſ. de cenſibus dec. 351. & dec. 530.* vbi aliæ concordantes referuntur, & proſequitur idem Modern. *in d. tr. q. 108. n. 1. & ſeqq.* & prius *q. 107. n. 13. & ſeqq. verſ. tertius adhuc caſus*, vbi loquitur de huiuſmodi aſſignamentis, eumque alij recentiores ſequuntur.

Et propterea ab ea die nulli ex eis fructus debiti fuerunt Marchioni, vel eius hæredibus, † nec licitè potuerunt exigi 2
Rot. penes bon. mem. Buratt. *dec. 645. num. 2. verſ. tum quia d. ceſſio, &c. & in Rom. Saluiani 23. Ianuarij 1610. coram bon. mem. Litta, & in Rom. pecun. 10. Iunij 1613. coram bon. mem. Seleucienſi ſub num. 3. & ſeq. in verſ. quo verò ad fructus, &c. & in Rom. pretij viridarij 2. Decembris 1632. coram bon. mem. Card. Vbald. num. 1. verſ. cum certi ſit, &c.* & in alijs pluribus relatis per eundem Modern. *in d. tract. de cenſib. qu. 107. num. 1. & ſeqq. & q. 119.*

Vnde ſequitur, quod iniuſtè fuit relaxatum mandatum ab A. C. & ſucceſſiuè executum pro illorum ſolutione, ac proindè pecuniæ ex ea cauſa exactæ reſtitui † debent, ſiue 3
per conditionem indebiti, ſiue per conditionem ſine cauſa, ſiue generalibus verbis conceptam, vt conſuluit Specul. *par. 2. tit. de action. ſeu petition. in §. 2. ſequitur videre, &c. ſub num. 51. verſ. ſed videtur, &c. & verſ. non tamen conſulo, &c.* Rot. *in Vrbeuetan. cenſ. 13. Februarij, & 2. Maij 1595. & coram bon. me. Gipſio, & in Rauenaten. cenſ. 1. Iulij 1630. coram Reuerendiſſ. Vrgellen. & 26. Februarij 1631. coram bon. mem. Card. Vbald. impreſſ. poſt d. tr. de cenſ. dec. 12. 228. 540. & 545.* & comprobat idem Auctor *d. q. 119. per tot.*

Non

Digitized by Google

Non obſtat, quod d.Concordia facta non fuerit cum io-
teruento Marchionis Caroli Felicis, ſed à prædictis eius aſ-
ſertis Procuratotibus, de quurum mandato nun conſtat,
neque etiam Com. Aurelij fratris, Com. Valerij, imò ſpe-
cialiter conuentum fuerit, quod infra quadrimeſtre vterque
illam ratificaret; & caſu quo ab eis non fuiſſet approbata,
& ratificata babeatur pro infecta reſeruatis priſtinis iuribus
vtrique parti.
4 Siquidem obiectus mandati defectus tollitur ex † ſubſe-
quenti ratificarione, quæ illius vim babet, *l.Paulus, ff. rem.
rat. hab. leg. communi ſeruus, §.fin. ff.de acquir. poſſeſſ. l. ſi quis
offerenti, & l.vero Procuratori, §.fin.in fin.ff.de ſolut.* Rot.*de-
ciſ.*211.*ſub num.*2.*verſ.& licet, &c.par.*2.*& deciſ.*267.*num.*
2.*verſ.& quamuis part.*4. *ac deciſ.*150. *num.*5. *ac deciſ.*103.
*num.*12.*par.*5.*recent.* etiam io ijs, in quibus ſpeciale requiri-
5 tur text. *in l. quod ſi de ſpeciali, ff. de minor.* Surd. *dec.*159.*n.*
12. Rot. *deciſ.*257.*ſub num.*4.*part.*1.*& dec.*363.*ſub n.*1.*part.*
3.*& dec.*103.*part.*5.*recent.* Et perindè operatur, ac ſi de
6 tempore eiuſdem conuentionis † celebratæ mandatum le-
gitimum interceſſiſſet, *l.fin.C. ad S.C.Maced.*Gabr.*conſ.*80.
*ſub num.*3.*verſ.ratificatio autem, &c. & conſ.*194.*ſub num.*5.
*verſ. Ratificatio enim, &c. lib.*1. Rot. *in Rom.Cenſ.*7.*Februa-
rij* 1607. *coram bon.mem. Ortemberg. ſub num.*3. *verſ.ſecundo
dicebatur, &c. poſt tract. de Cenſib. deciſ.*186. *& apud bon. me.
Card. Caual. deciſ.*641. *num.*6. *& d. deciſ.*80. *num.*5. *part.*
5. *recent.*
7 Ratificatio aotem, & apptobatio † eiuſdem Concordiæ
probatur ex illius executione, & obſeruantia, Rota penes
Card. Caoal. *deciſ.*61. *ſub num.*6. *& deciſ.*276. *num.*4. & Bu-
ratt. *d.deciſ.*54. *num.*16. ac Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ.*216.
*num.*4. quæ ex pluribus viſa fuit euidenter iuſtificari.
Primò ſcilicet, quia Marcbio Carolus Felix, & Marchio
Leonida eius filius, & bæres conſequuto fuerunt, & poſſe-
derunt Cenſus, & bona io eadem ipſis aſſigoata per DD.
Com. de Ronerellis; nam conſtar, quod ab eo tempore
exegerunt à Communitati Gottiſtedi fructus Cenſus illis
ceſſi, vt apparet ex litteris eiuſdem Communitatis 27. Decē-
bris 1642. ex quarum lectura tollitur obiecta interpretatio
alterius Cenſus, quę adducebat pro parte D. Marchioniſſæ.
Nec eriam ſubſiſtit obiectum, quod DD. Com. poſt d.
concordiam exegerint fructus Cenſus ab bæredibus Chri-
ſtofori Ghini debiti, qui fuerat ex ea ceſſus Marcbioni Ca-
rolo Felici, vnde illius non effectuatio deducitur.
Quia conſtat ex proceſſu, quod fuerunt obtenta manda-
ta contra eus pro ſcur. 143. pro fructibus decurſis, & non
ſolutis per totum diem tantum 29. Maij 1628. quo fuit facta
8 dicta ceſſio, qui non † ſpectabat ad March. ceſſionatium,
ſed ad Comites cedentes, vt fuit reſolutum coram bon. me.
Card. Mantic. *deciſ.*14. *inter impreſſ. & comprobatur ex ad-
ductis in dec.*311. *ſub n.*9. *& ſeqq.* penes S.M.Greg.
Secundò, quia DD. de Malateſtis ex eo tempore impo-
ſterum ceſſarant à ſolutione fructuum Cenſus capitalis au-
reorum quadringentorum, quem antea ſoluebant dictis
Comitibus tanquam hæredes, vel poſſeſſores, quorundam
bonorum q.Eugeniæ Tibertæ, & Io. Cini Cooiugum, à qui-
bus fuit impoſitus, & venditus ſub amplis bypothecis, &
obligationibus in forma, &c. & bic quidem fuit vnos ex illis,
quos DD. Comites in eadem concordia ceſſerunt d. D. Mar-
chioni. Et licèt pro parte D. Marchioniſſæ negetur Mar-
chiooem Carolum Felicem fuiſſe hæredem d. Tibertæ, vel
Cini, quodque Domus, vel alia eorum bona per illum poſſeſ-
ſa fuerint ſubiecta Cenſus prædicto ad fauorem Domini
eiuſdem Cenſus, ſufficit tameo pro iuſtificatione ceſſionis,
quod eſſent comprehenſa ſub geoerali hypotheca prædicta,
quodque idem Comites illum cum effectu exigebant ad ipſo
Marchione.
Tertiò, quia receperunt Prædium nuncupatum *del Pino
in loco appellato la Carpinetta* Territotij Cęſenat. quod
Com. de Rouerellis in ea conuentione promiſeruot aſſigna-
re pro ſatisfactione reſidui dictorum Cenſuum, ac eius
fructuum, ac de illo diſpoſuit præfatus Marchio Leonida in
contractu inito cum D. Marchione Beuilaqueo, vt mox di-
cetur.
Quartò, quia in Inſtrumento concordiæ initæ inter d.
Marchiooem Leonidam raoquam hæredem præfati March.
Caroli Felieis eius Patris ex vna, & D. Marchionem Beuila-
queum ex altera parte de anno 1636. 6. Septembris, cuius
vigore renunciata fuerunt D. March. Leonidæ dd. Caſtra
Tornani, & Sertæ per eundem eo tempore poſſeſſa, ipſe ve-
rò renuntiauit, ac ceſſit d. D. March. Beuilaqueo omnes
Cenſus, & alia bona, tunc penes ipſum exiſtentia, & ibi no-
minatim deſcripta, in quibus fuerat erogatum pretium dd.
Caſtrorum pro cautione dd. DD. de Beuilaqueis, vt ſupra di-
ctum eſt, non fuerunt ceſſi, neque deſcripti Cenſus iſti cum
Leonardello, & DD. Com. de Rouerellis pro eo obligatis,
immò babiti pro extinctis, vt legitur in d. Inſtrumento, ibi,
*il detto Sig. Marcheſe Antonio approua ogni creatione de Cen-
ſi creati, eſtinti, depoſitati, leuati, mutati dal detto Sig. Mar-
cheſe Malateſta a ſuo nome del prezzo di detta giuriſdittione,
&c. reſtando ſolo veri, e viui li cenſi ceduti, & non altrimen-
te, nè in altro modo, &c.* ſed eorum loco d. March. Leonida
ceſſit præfato D. March. Beuilaqueo idemmet prædium in
loco *della Carpinetta* territorij Cæſenat. in eadem concor-
dia, vt ſupra aſſignatum per dictos Comites de Ronerellis
tanquam ab eis acquiſitum pro extinctione, & loco dd. cen-
ſuum, vt ſuum, vt legitur, ibi, *Item le dà vna poſſeſſione nel
Contado di Ceſena, &c. nella Villa detta Carpinetta, &c. ac-
quiſtata già in luogo di certo ſimil cenſo dalli Signori Conti di
Sorinoli in queſto Contado per la ſomma di lir.* 4000. *che per il
medeſimo prezzo diſſe di hauerlo hauuto dalli detti Signori
Conti di Sorinoli, &c.* (ex quibus verbis remouetur etiam
obiectum non factæ illius æſtimationis.)
Quintò, quia è contra prædium ſupra nominatum *della
Magalotta*, de quo fit mentio in eadem tranſactione, fuit
cum effectu ex parte dd. Marchionum de Malateſtis rela-
xatum præfatis Comitibus de Rouerellis iuxta ibi con-
uenta.
Ex quibus Domini ceoſuerunt euidenter probari † ratifi- 9
cationem concordiæ, ſeu tranſactionis prædictæ, tum ex
eo, quia vtraque pars recepit bona binc inde promiſſa, *l. ſed
Iulianus, §. fin. ff. ad S. C. Maced.* Rot. *deciſ.*47. *ſub num.*1.
*part.*1. *diuerſ.* & penes Card. Caual. *deciſ.*26. *num.*5. *& dec.*
100. *ſub num.*4. *& dec.*136. *ſub num.*5. *part.*4. *& dec.*56. *num.*
3. *& ſeq.par.*6. *recent.* Menoch. *conſ.*98. *num.*42. Surd. *dec.*33.
*ſub num.*1. *& deciſ.*208. *ſub num.*8. *& conſ.*28. *num.*21. *cum
ſeq.* Tum quia de illis diſpoſuerunt, & ſpecialiter præfatus
Marchio Leonida cum expreſſione ſupra relata in ceſſione
prædij *della Carpinetta*, tamquam recepti ab ipſis Comiti- 10
bus de Rouerellis loco cenſuum, Rota *deciſ.*100. *num.*4. *&
ſeq. verſ. demum quia, &c.* apud Card. Caualer. ac etiam ex
non facta à tempore dictæ concordiæ citra, ſolutione dicto-
rum cenſuum binc inde ceſſorum; Nam non ſolum ex fa-
cto, verùm etiam ex non facto † præcedente huiuſmodi 11
cooventione, quæ illius ceſſationi cauſam dedit, probatur
partium voluntas, & ratificatio, Rota *deciſ.*647. *ſub num.*3.
*par.*4. *diuerſ. & deciſ.*56. *ſub n.*7. *&* 11. *part.*6. *recent.*
Huiuſmodi autem ratificatio, quæ ex facto reſultat, noo
ſolum æquipollet ratificatione verbali, quæ facta fuiſſet per 12
inſtrumentum, ſed potior eſt, ac efficacior pro adimple-
mento pacti, in ea traoſactione appoſiti, vt habetur *in d. l.
Paulus, ff. rem rat.hab.* & confert text. *in cap. dilecti il* 2. *ex-
tr.de appellat.* Rota *deciſ.*631. *ſub num.*3. *verſic. & ſic intrat
regula, &c. par.*1. *diuerſ.* & apud Card. Caual. *d.deciſ.*100. *n.*
6. *&* 7. *verſ. videbatur autem Dominis, &c. & deciſ.*219. *ſub
num.*4. *in fin. & d.deciſ.*267. *num.*3. *verſ. & de re ratificatione,
&c. part.*4. *recent.*
Non obſtat aſſertio, quod dictus Marchio Carolus Felix
noluerit vnquam d. conuentionem ratificare, vt legitur io
apocba quadam pro parte D. Marchioniſſæ exbibita, quæ di-
citur manu Comitis Valerij cooſcripta.
Quia Domini conſideraruot, quod in eadem apocha
DD. de Rouetellis ſatagebant inducere Marchionem Leoni-
dam ad conſentiendum, vt ſub eius nomine iudicium agere-
tur contra hæredes Leonardelli priocipalis debitoris dicto-
rum cenſuum pro faciliori executione, ad effectum conſe-
quendi eo pacto illorum indemnitatem; Ipſe verò Marchio
Leonida dubitabat nunquid poſſet eiuſmodi inſtantię aſſeo-
tire, eo quia nullæ iam ſupereſſent penes eum actiones, ſtan-
te actuali ſatisfactione quam fuerat conſequutus vigore di-
ctæ concordiæ; Atque ideò quærebatur modus, atque prę-
textus pro coadiuuando deſiderio dictorum Comitum, vt
manifeſtè apparet ex lectura illius ſcripturæ, quæ nec etiam
vllum babuit effectum; Quare viſum non fuit iuſtitiæ, ac
æquitati conſonum, quod † aſſertio prædicta ad vnum fi- 13
nem facta, retorqueatur in ipſos Comites ad diuerſum, &
contrarium effectum, Rota penes Buratt. *dec.*168. *ſub num.*
25. *&* 26. *verſ. ſimilis verò aſſertio, &c. & in Interamnen.
Saluiatis interdicti* 14. *Nouembris* 1611. *coram bon.me. Man-
zanedo ſub n.*13. *&* 14. *verſ. vlterius quia, &c. impreſſ. poſt d.
tract. Modern. de cenſib. deciſ.*148. Surd. *dec.*250. *num.*5. *&* 6.

verſ. primo quia, &c. & conſ. 311. num. 67. verſ. & quid cen-
feſſio, &c.

Præter quod verba illa, quæ habent, quod Marchio Ca-
rolus Felix noluit ratificare non excludunt, neque exclude-
re poſſunt ratificationem Marchionis Leonidæ eius filij, &
hæredis, quæ ex præmiſſis luculenter probatur; Et ea qui-
14 dem, ab hærede facta ſufficiens omninò † fuit, ac ſi ab ipſo
defuncto, cuius perſonam ille repræſentabat emanaſſet,
cùm ſimus in his, quæ tranſitoria ſunt ab hæredes, l. ſi ſine, §.
ſi procurator, ff. rem rat. hab. Dyn. in cap. ratum ſub n. 13. &
ſeq. verſic. quæri autem poteſt, &c. de reg. iur. in 6. Bart. in l. pen.
ſub n. 3. verſ. quæro vtrum factum, ff. rem rat. hab. Alex. conſ.
110. viſis acutiſſimis dubitationibus, num. 3. verſ. non obſtat ſi
dicatur lib. 1. Gabr. d. conſ. 80. num. 3. verſ. ſed difficultatem
facit lib. 1.

Nec officit, quod elapſo quadrimeſtre, infra quem ſpeci-
ficè non apparet factam fuiſſe ratificationem videatur ipſo
iure reſoluta fuiſſe dicta concordia, adeò quod per ſubſe-
quentem non potuerit reſtaurari.

Nam præterquam quod ille terminus quatuor menſium
conuentus pro ratificatione dictæ concordiæ non fuit ex-
preſsè repetitus in pacto reſolutiuo, ſed in eo parte reſpi-
cientes potiùs ſubſtantiam ratificationis, quam terminum
prædictum ſimpliciter, ac indefinitè dixerunt, quod caſu
quo non approbaretur, ac ratificaretur eſſet infecta, atque
ideò non fuit excluſa ratificatio poſt dictum terminum, itaut
quandocumque ſubſequeretur prodeſſe non poſſet pro vali-
ditate contractus, (vt neceſſarium fuiſſet,) nam huiuſmodi
pactum ſtrictiſſimè intelligitur, ideòque ſi fuerit appoſitum
15 in vno capitulo, vel in vno caſu, ad alium † extendi non
debet, ſed in dubio contra illud, & pro effectuatione contra-
ctus fieri debet interpretatio, arg. l. ſi inter virum, vbi Soc.
ſub num. 5. ff. de reb. dub. Menoch. conſ. 58. num. 46. verſ. ſiqui-
dem, &c. Mant. de tac. lib. 2. tit. 4. num. 30. verſ. ſexto deduci-
tur, Rota penes Reuerendiſſ. Vrgellen. deciſ. 379. n. 8. verſ.
qua tanto magis, & in rec. dec. 357. num. 5. verſ. rurſus omiſſo,
par. 4.

Placuit Dominus reſponſio, quod reſolutio illius concor-
diæ vigori dicti pacti tunc demum habuiſſet locum, quan-
16 do † partes ipſæ declaraſſent eius beneficio vti velle, iuxta
text. in l. 2. ibi, ita accipi inemptum eſſe fundum, ſi venditor
eum inemptum eſſe velit, &c. ff. de leg. commiſſ. Ruin. conſ.
35. ſub n. 13. verſ. quia eſt nulla, lib. 1. Rota penes bon. mem.
Card. Seraphin. deciſ. 209. num. 1. & 3. ac deciſ. 650. num. 1.
& penes Card. Caual. deciſ. 70. ſub num. 3. & 4. verſ. nam
pactum, & deciſ. 109. num. 6. par. 6. recent. & in his terminis
17 † pacti reſolutiui appoſiti in inſtrumento tranſactionis in
caſu non factæ ratificationis, fuit dictum in deciſ. 447. num.
6. verſ. non obſtat proteſtatio, &c. par. 2. earundem, & penes
Buratt. dec. 754. ſub num. 13. & ſeq. verſ. ſed quatenus, &c.

Verùm, ſi eo iam elapſo communi conſenſu bona hinc
inde aſſignata, atque promiſſa acceptarunt, poſſederunt, ac
de illis diſpoſuerunt, & in alijs quoque obſeruarunt eamdem
18 concordiam, vt † præmiſſum eſt, cenſetur vtique eo pacto
vti noluiſſe, ſed ipſam approbaſſe, ac valere noluiſſe, illo
non obſtante, l. de lege, §. fin. & l. poſt diem, ff. de leg. commiſſ.
l. commiſſoria, C. de pact. int. empt. & vend. Ruin. conſ. 151. ſub
num. 5. & 6. verſ. videtur ego, & intelligitur, &c. lib. 3. Cra-
uet. conſ. 100. ſub num. 2. verſ. ſed magis in terminis, Rota pe-
nes Card. Seraphin. deciſ. 1150. ſub num. 1. & dec. 631. ſub n. 4.
verſ. dixerunt Domini, &c. part. 1. diuerſ. & apud Buratt. dec.
54. n. 14. Vnde procedit dilemma, quod ſcilicet aut præmiſſa,
10 ea quibus reſultat ratificatio, facta † fuerunt intra dictum
terminum quatuor menſium, (& veriſimile eſt,) & ceſſat
obiectio; Aut poſtea, & tunc ex conſenſu ipſarum partium
cenſetur illius pacti rigor remiſſus, atque ab eo concordi vo-
luntate receſſum, vt dictum eſt.

Non etiam obſtat, quod Marchio Leonida poſſederit, ſi-
ue poſſidere potuerit dictum prædium della Carpinetta, &
alia prædicta vigore eius crediti cum Comitibus de Roue-
rellis ex cauſa fructuum dictorum cenſuum alio titulo,
quam d. concordiæ, ideòque nulla inde colligi poſſe videtur
neceſſaria ratificatio.

Quia cùm appareat, quod de tempore eiuſdem concor-
diæ initæ de anno 1628. Comites de Rouerellis poſſidebant
dictum prædium, & alios cenſus in illa aſſignatos Marchio-
ni Carolo Felici, neque probetur, quod alia via, vel titulo, ad
ipſum, vel ad Marchionem Leonidam eius hæredem poſtea
peruenerint, ideò cenſentur vtique ad eos fuiſſe delata, ac
20 per ipſos poſſeſſa ex cauſa, & titulo ipſius conuentionis an-
tecedentis, de quo conſtat, l. 2. C. de acquir. poſſ. gloſ. fin. in l.
quædam mulier, ff. de re vend. Socc. ſen. conſ. 15. num. 7. verſ.
tertio, & vltimo, &c. lib. 4. Cranett. conſ. 284. num. 6. verſ.
ſexto reſpondeo, &c. Rota penes Verall. deciſ. 228. n. 2. par. 2.
Card. Seraphin. deciſ. 339. n. 5. & deciſ. 1425. num. 2. & Ca-
ual. deciſ. 473. num. 5. Buratt. deciſ. 905. num. 5. cum alijs re-
latis in dec. 244. n. 19. par. 6. recent. & in his terminis fuit re-
ſolutum in Romana Vineæ 14. Decembris 1614. coram bo. me.
Pirouano num. 3. verſ. fuit enim reſponſum, &c. in recent. dec.
615. par. 2.

Accedit etiam, quod cum Marchio Leonida expreſſerit
cauſam, ex qua d. prædium ad eum peruenerat ſcilicet ac-
quiſitionis factæ à Comitibus de Rouerellis loco aliorum ſi-
milium cenſuum, vt apparet ex verbis dicti inſtrumenti cum
Marchione Beuilaqueo ſupra relatis, † ideò ad aliam cau- 21
ſam præſumptam referri non poteſt, niſi concludenter pro-
betur ad l. 1. cum ibi not. ff. de ſolut. & l. ſi de certa, C. de tran-
ſact. Rota penes Reuerendiſs. Vrgellen. deciſ. 74. n. 56. verſ.
quia vbi habemus cauſam expreſſam, &c. & dec. 285. num. 42.
verſ. vnde intrat regula, &c. & deciſ. 166. n. 7. verſ. vnde cum
petitio, &c. par. 2. rec.

Præterea non obſtat, quod in eadem conuentione actum
fuerit inter partes his verbis, E per oſſeruanza di quanto ſi
contiene nella preſente, ſe ne douerà fare publico, & valido
inſtromento, &c.

Quoniam huiuſmodi inſtrumenti confectio non erat de
ſubſtantia d. contractus, neque ex ſui natura, neque ex vo-
luntate ipſorum contrahentium, qui ſuper omnibus conue-
nerunt, & conſignationes, ac reſtitutiones bonorum, iu-
riumque ceſſiones eodem inſtanti ad inuicem fecerunt, &
pro obſeruantia conuentorum apocham ipſam propria ſub-
ſcriptione firmarunt: Ideò ſimplex illa conuentio prædictis
iam firmatis adiecta de conficiendo inſtrumento, non reſpi-
ciebat perfectionem ipſius contractus, ſed efficaciorem il-
lius obſeruantiam, & promptiorem executionem, ac faci- 22
liorem probationem, & propterea licèt deinde celebratum
non fuerit, non poteſt tamen à contractu recedi, iuxta text.
in l. contrahitur, ff. de pign. act. gloſ. communiter recepta
(quæ ita exponit tex.) in l. contractus, in verb. inſcriptis, verſ.
ſecus ſi à principio, &c. C. de fid. inſtrum. ibique Bald. ſub num. 7.
verſic. tertio nota, &c. & verſ. ſecunda vero opinio, &c. & Sa-
licet. in auth. ſed nouo iure ſub num. 9. verſ. aut ille contractus
ad ſui eſſentiam ſcripturam non requirit, &c. C. ſi cert. pet. Ro-
ta penes Put. deciſ. 43. lib. 3. vt reprobatur contraria Caſtr.
opinio, & deciſ. 617. ſub num. 1. & 2. verſ. non obſtat, quod di-
catur, &c. part. 1. diuerſ. & in his terminis concordiæ, ſeu
tranſactionis, quando † non fuit expreſsè cautum, quod 23
non confecto inſtrumento non valeret, firmauit Rota deciſ.
112. à num. 7. & ſeqq. verſ. non obſtat, quod d. concordia, par. 5.
recent. & comprobant Theſaur. dec. 197. ſub n. 4. verſ. tertia
eſt opinio, &c. dicens hanc eſſe communem, & veriſſimam
opinionem, &c. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 1. tit.
10. ſub n. 7. verſ. ſed diuerſam ſententiam, &c. dicens hanc
communi practica, & conſuetudine receptam, & ideò non
eſſe ab ea recedendum, & num. ſeqq. ac in fin. verſ. ſciendum
eſt etiam, &c.

Hæc autem concluſio eo magis viſa fuit Dominis in pro-
poſito caſu admittenda in quo partes ad conuentam conſi-
goationem, & reſtitutionem bonorum hinc inde proceſſe-
runt, (vt præmiſſum eſt) nam certior † inde redditur; & 24
comprobatur eiuſdem contractus perfectio, & ex volunta-
te partium à facto ipſo reſultans, ſupplentur inſtrumenti de-
fectus, Theſaur. d. dec. 197. ſub n. 8. & alij adducti per Mo-
dern. Roman. diſcept. 302. num. 20. & ſeqq. verſ. & magis in
ſpecie, &c.

Hincque infertur non aduerſari deciſ. 520. par. 2. recent.
quia confectio inſtrumenti in eo caſu † conuenta erat de 25
ſubſtantia contractus, qui cùm muliere neceſſarijs interue-
nientibus ſtatuti ſolemnitatibus ineundus erat, & de tem-
pore illius celebrationis ſoluenda pecuniæ ſumma promiſſa,
vt legitur ibi, n. 4. verſ. quia ſatis patet, &c.

Denique non obſtat, quod ex apocha prædictæ concor-
diæ non probetur integra extinctio dictorum cenſuum.
Nam deductis aſſignationibus in ea factis, Comites de Ro-
uerellis remanebant debitores de libr. 7500. vt in ea † legi- 26
tur in verſ. doue che detratte le ſudette ſomme, ex quibus de-
tractis etiam alijs libris 4000. pro valore prædij Carpinetti,
quod eo pretio à præfatis Comitibus recepiſſe confeſſus fuit
Marchio Leonida in dicto Inſtrumento cum D. Marchio-
ne Beuilaqueo celebrato 6. Septembris 1636. in verſ. item,
le

le dà vna poſſeſſione, &c. adhuc ipſi Comites remanebant debitores de libr. 350.

Quia cùm io eamdem conuentione dicti Comites promiſerint ſoluere quicquid deficeret ad integram ſummam dictorum cenſuum, & fructuum decurſorum in tot bonis ſtabilibus infra dies quiodecim proaimos; Eaque promiſſio acceptа fuerit pro parte Marchionis Malateſtæ, & ſucceſſiuè ceſſa fuerint omnia iura ei competentia occaſione dictorum cenſuum dictis Comitibus Rouerellis, vbi legitur; Hinc ſequitur. Quod ſi quid verè ſupereſt eaigendum ceſſit de vo-
27 luntate partium in ſimplex, ac purum creditum March. Malateſtæ ea quo non poſſunt citrà labem vſuræ percipi fructus, *cap. plerique 14. & ſeqq. quaeſt. 3.* non autem conſiderari poteſt tanquam pars adhuc vigens cenſus fructiferi; Quia dictus Marchio iam conſequutus fuerat maiorem partem capitalis dictorum cenſuum, & in eius facultate erat poſt dd. quin-
8 decim dies conſequi reſiduum (dum non apparet illi fuiſſe obiectum impedimentum,) vt fuit reſolutum *in Romana Cenſus 29. Nouembris 1593. coram bon. mem. Card. Pamphilio, poſt d. tract. de cenſib. dec.* 283. quæ deciſio in his terminis benè procedit quando ſcilicet Dominus cenſus partem capitalis iam exegit in computum extinctionis totius, & poteſt ad eius libitum exigere, & conſequi reſiduum, vt declarauit eadem *Rota in Romana Saluiani 23. Iunij 1600. coram bon. mem. Litta num. 5. & ſeq. verſ. nec obſtat deciſio, & in Romana Cenſus 4. Iunij 1618. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano ſub num. 2. verſ. & optimè reſponderunt*, & clariùs *in Romana Cenſus 28. Ianuarij 1628. coram bon. mem. Coccino num. 2. verſ. quia iſta deciſio, &c.* quæ habentur ibidem *deciſ. 262. & deciſ. 452. & deciſ. 518. ac deciſ. 462. ſub num. 3. verſ. vlterius, part. 2. recentior.* & latiùs probat d. Modern. *citat. qu. 107. num. 2. verſ. primus autem caſus, &c. & n. 15. verſ. vel per eum ſtetit, &c.*

Eòque magis quia nulla penes eum remanſerunt iura dictorum cenſuum, ſed fuerunt, mediante ceſſione prædicta, in DD. de Rouerellis translata, nullique fructus fuerunt ab inde per d. D. Marchionem exacti pro d. reſiduo, ex quibus
29 apparet † illius intentio, quod dd. cenſus eſſent prorſus eatincti, & abdicati ab eo, vt fuit conſideratum *in d. deciſ. 283. ſub num. 8. & ſeqq. verſ. & in caſu noſtro, ac in d. deciſ. 452. ſub n. 2. & ſeqq. & in Romana Cenſus 17. Februarij 1620. coram bon. mem. Pironano n. 5. & 6. verſ. tamen, vbi conſtat de voluntate, &c. ibid. dec. 364.*

Et in omnem caſum cum mandatum A. C. fuerit relaxatum, & ſucceſſiuè eaecutum pro fructibus dictorum cenſuum nulla habita ratione extinctionis eorum etiam pro parte, ideò ratione ineuitabilis exceſſus nullum eſt in totum,
30 & omnia in priſtioum † reſtitui debeant, iuara not. per Bart. Bald. Caſtr. Iaſ. & alios *in l. ſi non ſortem, §. ſi centum, ff. de condit. indeb.* Rota penes ſan. mem. Greg. *deciſ. 198. & deciſ. 480. num. 5. & 6.* & bon. mem. Buratt. *deciſ. 91. ſub n. 2. & 3. ac deciſ. 359. num. 8. par. 1. & deciſ. 630. n. 3. par. 2. & deciſ. 36. par. 3. recent.* & fuit deciſum *in Caſanaten. Cenſus 11. Martij 1644. coram R. P. D. meo Cerro.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum, &c.

R. P. D. BICHIO.

Marſiceñ. Iuriſdictionis.

Veneris 3. Iunij 1644.

ARGVMENTVM.

Subtrahens aliquam ſcripturam oritur mala præſumptio contra occultantem, qualiter tamen veniat facienda talis probatio, deputatus ad cuſtodiam talis ſcripturæ, ſi ea fuerit amiſſa, vt deputatus liberetur, ſufficit probare fuiſſe amiſſam non culpa ſua.

SVMMARIVM.

1 *Subtrahens rem inducit præſumptionem pro aduerſario.*
2 *Subtractio cum arguat dolum, & ſic non præſumatur, ideoque plenè, & concludenter eſt probanda.*
3 *Factum ipſum cum non præſumatur, ideoque probandum venit.*
4 *ad Epiſcopum ſpectat deputatio Notarij Curiæ Epiſcopalis.*
5 *ad Notarium, & non ad Epiſcopum ſpectat cuſtodia actorum Curiæ Epiſcopalis.*

6 *Doli præſumptio intrat contra illum, qui iudicialiter requiſitus aliquid producere, & recuſat producere.*
7 *ad Cuſtodiam deputatus ſcripturarum liberatur, probando caſum amiſſionis, abſque ſua culpa.*
8 *Scriptura aliqua an ſit originalis, nec ne, quando ſit ſuperfluum quærere.*
9 *Scripturæ amiſſio ex quo dicatur iuſtificata.*
10 Abb. in cap. accepimus ſub num. 5. de fid. inſtr. *refutatur.*
11 *Epiſcopus an occultando aliquem proceſſum, oriatur ſiniſtra præſumptio contra Eccleſiam.*
12 *Probatio incerta, & non concludens, non releuat.*
13 *Probationes ſuperfluæ non ſunt attendendæ.*

DECISIO CCXCII.

Rota confirmauit vltimam deciſionem * pro Reuerendiſs. D. Epiſcopo Marſicenſi, oon obſtantibus iterum exaduerſo deductis, quæ referendo ad olim Epiſcopum Pariſium culpam ſubtractionis proceſſus compilati de anno 1578. inter Epiſcopum Marſicenſem, & Archipresbyterum Terræ Saponariæ ſuper controuerſia Iuriſdictionis,
conabantur exinde elicere præſumptionem, † quod in eo- 1
dem proceſſu probata eſſet intentio Archipresbyteri, etiam in præiudicium ſucceſſorum in Epiſcopatu, iuxt. doctrinam Abbatis *in cap. accepimus ſub num. 5. verſ. aut non poteſt, de fid. inſtr.*

Verùm hæc præſumptio non applicatur caſui noſtro, quia non conſtat proceſſum fuiſſe ab Epiſcopo Pariſio doloſè
ſubtractum, † qood exaduerſo probandum eſſet plenè, & 2
concludenter; nam licèt præſumptionem probare non oporteat, quia ius illam inducit: tamen factum ipſum, ex quo
† reſultat præſumptio, probare neceſſe eſt, *cap. cum inter* 3
de elect. cap. 3. loco de probat. cap. illud de præſumpt. & in his terminis notat Henricus Boych. *in cap. peruenit il primo num. 2. de teſtib. cogen.* quem ſequitur Bellam. *ibid. num. 2. & eſt textus in l. teſtium, in fin.* vbi gloſ. *in verb. probantibus, C. teſtib. gloſ. fin. in l. de poſſeſſione, C. probat.*

Huiuſmodi autem probatio nullatenus educi poteſt ex eo, quod proceſſus in Archiuio Curiæ Epiſcopalis non reperiatur, quia exinde non ſequitur culpa, vel dolus Epiſcopi,
eum ad ipſum ſpectet † ſolùm deputare Notarium actua- 4
rium, *cap. ſtatutum, §. Notarium, de reſcript. in 6.* Bero. *in cap. quoniam, contra num. 46. de probat.* Bald. *conſ. 137. num. 1. lib. 3.* Aſin. *in praxi §. 14. cap. 8. num. 2. & cap. 20. n. 2.* ad quem,
non autem ad † Epiſcopum ſpectat cuſtodia actorum, & 5
ſcripturarum Curiæ Epiſcopalis, Abb. *in cap. quoniam, contra n. 3. & 4. de probat.* Rota *dec. 97. n. 1. & 4. dec. 339. n. 1. inter impreſſ. poſt conſ. Farinac.* & in puncto coram bon. mem. Card. Caualet. *dec. 542. n. 1. & 2.*

Et quatenus teſtes examinati ad inſtantiam Archipresbyteri deponunt, quod proceſſus tranſmiſſus ad Archiepiſcopum Salernitanum, ac deinde de ordine ſacræ Congregationis ſuper negocijs Epiſcoporum ad Curiam Romanam, redijt tandem ad manus Epiſcopi Pariſij, qoi ad hunc effectum Nuncium ſpecialem miſerat ad Procuratorem, penes quem reperiebatur. Obiectum facilè tollitur; tum quia ijdem teſtes addunt plura folia originalia ex dicto proceſſu retinuiſſe eumdem procuratorem, eaque mediante opera Galeotti conſignata, deinde fuiſſe Archipresbytero Cioffo, prout etiam alias faſſus fuit idem Archipresbyter, vt ponde-
rat prima deciſio *§. tertium adminiculum*, & cùm illa exhibe- 6
re recuſauerit, † quamuis ad id monitus iudicialiter fuiſſet, in ipſum doli præſumptio retorquetur, Menoch. *præſumpt. 91. num. 4. lib. 2.* cum alijs allegatis *in prima deciſ. §. quartum.*

Tum quia teſtes eaaminati ad inſtantiam moderni Epiſcopi teſtantur de viſu, ac certa ſcientia, quod ſtatim mortuo Epiſcopo Pariſio, Cæſar eius nepos proceſſum ſubripuit è quodam ſcrinio Epiſcopi, & vltrò quod illum conſignauit mediante pecunia Archipresbytero Cioffo. Et eſto, quod in hac ſecunda parte non benè concluderent, remanet ſaltem probata prima pars ſubtractionis factæ à Cæſare, quod ſufficeret, etiamſi ipſemet Epiſcopus proceſſum cuſtodire
debuiſſet, quia obligatus † ad cuſtodiam ſcripturarum libe- 7
ratur probando caſum amiſſionis abſque ſua culpa, Bart. *in l. ſi quis ex argentarijs, §. an hac heredi, num. 2. & 4.* & Caſtr. *in §. prætor ait n. 5. & 6.* Alberic. *in §. prohibetur, in fin. ff. de edend.* Grat. *conſ. 23. n. 19. lib. 1.* Gozzadin. *conſ. 17. num. 11.* Surd. *conſ. 109. ſub n. 10. verſ. idem.*

Non dubitari poteſt, quin proceſſus vt ſupra ſubtractus
à Cæſare nepote eſſet originalis, quia quintus teſtus deponit
in ſpecie de originali, & de eo iotelligendi ſunt alij teſtes
genericè loquentes; præſertim quia vnicus tantum proceſ-
ſus probatur perueniſſe ad manus Epiſcopi Pariſij, qoi ſiue
originalis eſſet, ſiue copia ſubtractus fuit à nepote; licèt ve-
ritis ſi fuiſſe originalem, vt pluribus comprobat prima deci-
ſio. Igitur ſuperuacaneum eſt quærere, an proceſſus tranſ-
8 miſſus ad Curiam Romanam eſſet † ſumptus ex originali,
qui remanſiſſet in Archiuio Marſici, ao ipſemet originalis,
nam præter quod illum fuiſſe originalem comprobat prima
deciſio, §. *præter quod*, *nec non deciſio Buratti* 278. ad fauo-
rem aduerſarij emanata *num.* 13. in omnem euentum data
etiam diſtinctione proceſſuum ſatis eſt moderno Epiſcopo
probaſſe per teſtes ammiſſionem eius, quem anteceſſor ha-
buerat; alterius verò, qui in Archiuio dicitur remanſiſſe,
9 cura cum ad Actuarium ſpectaret, probatur † ammiſſio
quoad Epiſcopum eo ipſo, quod factis diligentijs in Archi-
uio, non reperitur, Felin. *in cap. ſicut colnm.* 7. *verſ. quinta de-
claratio*, *de re iudic.* Aretin. *in cap. fin. in* 3. *notab. de probat.*
Bart. *in l.* 15. *poſt num.* 20. ibi, *ſed opinio eſt*, *ff. acquir. hæredit.*
per textum in l. 3. §. *nerua*, *ff. acq. poſſeſſ.* Surd. *conſil.* 109 *ſub n.*
6. *verſ. dicit Aretinus*.

Atque ita currunt omnia fuodamenta deciſionum pro
Archipresbytero, quia ſupponunt culpam Epiſcopi in occul-
tando proceſſum, aut negligentiam io perquirendo io Ar-
chiuio, & cogendo Actuarium, vt exhibeat, quæ ex proba-
tionibus poſtea factis, & alijs ſupra deductis mioimè vrgent.
Eòque mious vrgent contra modernum Epiſcopum ſucceſ-
ſorem mediatum illius, à quo proceſſus occultatus aſſeri-
10 tur; quicquid † dixerit Abbas initio allegatus, cui oon
aſſeotitur Felin. *in eod. cap. accepimus ſub num.* 15. *de fid. inſtr.*
& pro ſucceſſore in Epiſcopatu reſpondit Rota coram Re-
uerendiſſimo Vrgellen. *deciſ.* 166. *per tot.* quando, vt in ca-
ſu noſtro, ſucceſſor oon venit ad cauſam proſequendo fa-
ctum occultationis proceſſus, ſed pro defenſiooe iurium
Eccleſiæ.

Cùm præterea hodie ſtrictè agatur de concedenda, nec
ne audientia moderno Epiſcopo, in quo art. ſatis eſt, quod
non conſtet de contumacia Epiſcopi in exhibendo proceſſu.
An verò ex quo proceſſum anteceſſor occultaſſet, reſultaret
11 præſumptio † mali iuris Eccleſiæ, & quod ibidem probata
eſſet immemorabilis ad fauorem Archipresbyteri, reſpicit
aliam quæſtioneo io particulari ſi opus fuerit dubio diſcutien-
dam, quam pluribus declarat Farinacc. *de teſtib. quæſt.* 78. *n.*
139. *& ſeqq.* Boer. *deciſ.* 292. *ſub num.* 9. & probandum ex ad-
uerſo eſſe tenorem ſcripturæ à Reo ſubtractæ, quia alias
12 probatio † eſſet incerta, & non concludens, neceſſariò tra-
dit Bald. *in l. ſic de poſſeſſione num.* 2. *C. de probat.* poſt Cyn.
ibid. ſub num. 2. Felin. *in cap. ſicut num.* 7. *de re iudic.* Sed hæc,
13 vt dicebam, vel ſuperflua ſunt, quia non probatur proceſſus
occultatus ab Epiſcopis anteceſſoribus, vel ſuo loco, & tem-
pore diſcutienda erunt.

Et ita deciſum vtraque parte ioformante.

☞ *Emanata ſcilicet ſub die* 29. *Ianuarij* 1644. *coram eod. bon. me. Bichio, eſt ſupra in hac ead. part.* 9. *recent. dec.* 246.

R. P. D. M E L T I O.

Poſtea Epiſcopo Papieñ.

Reatina Succeſſionis.

Lunæ 6. *Iunij* 1644.

A R G V M E N T V M.

Filio, & hæredi danda eſt immiſſio in bonis patris, ab eo ad diem obitus poſſeſſis, & ex quibus probationibus, id dicatur doctum, non obſtantibus pluribus hic deductis in deciſione. Dotis confeſſionis receptio ex quo iuſtificetur.

S V M M A R I V M.

1 *Poſſeſſio filij remanet probata, docto de poſſeſſione patris.*
2 *Retentio, quando nullo modo poſſit denegari.*
3 *Legatario competit hypotheca pro aſſequendo legato.*
4 *Retentio, quando competat etiamſi non adſit hypotheca.*
5 *Legatarius exiſtente in poſſeſſione rei legatæ, an impedire immiſſionem hæredi poſſit, & num.* 6.
7 *Legatarius reſpectu rei legatæ quodammodo hæres dicitur.*
8 *Melioramentorum exceptio, an ſit valens ad impediendam immiſſionem hæredi.*
9 *Facultatem habens capiendi poſſeſſionem hæreditatis propria auctoritate, id intelligitur factis detractionibus.*
10 *Maritus, quando dicatur vxori legaſſe dotem.*
11 *Dos, vt probetur fuiſſe conſtitutam ad hoc ſufficiunt etiam verba dubia, quæ indigere poſſent aliqua interpretatione.*
12 *Dotis confeſſionis receptio non poteſt dici ſimplex, ſi ea habeat vim diſpoſitionis, & adminiculata reperiatur.*
13 *Matrimonia non ſolent contrahi ſine dote.*
14 *Maritus præſumitur recepiſſe dotem promiſſam, ſi vxorem continuo aluerit.*
15 *Confeſſio propria ſuperat omnes probationes.*
16 *Teſtamentum, quando eſt antiquiſſimum, probat abſque alia recognitione.*
17 *Litis tempus non eſt demendum in conſtituenda antiquitate inſtrumenti, ſi in eo non conſiſtat fundamentum intentionis agentis.*
18 *Inſtrumenta habent pro ſe præſumptionem veritatis.*
19 *Inſtrumentum facit probationem probatam.*
20 *Melioramenta, ſine dubio ſunt detrahenda quando reſtituitur fideicommiſſum, dum probantur fuiſſe neceſſaria.*
21 *Funeris impenſæ, ſunt detrahendæ, dum eſt locus reſtitutionis fideicommiſſi, & quid ſi non ſint concludenter probatæ.*
22 *Filio competit ius detrahendi legitimam ex fideicommiſſo.*
23 *Legitimam ex fideicommiſſo, quando filius non valeat detrahere.*
24 *Hæres, quando non confecit inuentarium, non poteſt facere detractiones, cum præſumatur bona ſubtraxiſſe, & occultaſſe.*
25 *Inuentarij ſola omiſſio, non probat hæredem ſuis detractionibus competentibus aduerſus fideicommiſſarium vniuerſalem, fuiſſe ſatisfactum.*
26 *Hæres, qui inuentarium non confecit, tunc præſumitur conſumpſiſſe, & fuiſſe ſatisfactum de ſuis detractionibus, quando ſimul conſtat aliqua bona fuiſſe ab eo alienata.*

D E C I S I O CCXCIII.

SVb 6. Februarij 1643. coram R. P. D. meo Peutingeo re-
ſolutum fuit, Viocentio Sauarello, vti filio, & hæredi
Iulij Sauarelli eſſe dandam immiſſionem in bonis per eun-
dem vſque ad diem obitus poſſeſſis. Verùm quia iſte etiam
inter alia bona poſſidebat nonnulla hæreditaria Antoniæ
Dominicæ, quæ ab eodem Iulio in eius teſtamento fuerunt
relicta Franciſco, & alijs de Sauarellis nepotibus. Fuit iterùm
ſub hac die dubitatum, an eſſet ſtandum in deciſis, & affir-
matiuè fuit reſponſum. Præterquam quoad bona d. Antoniæ
quia de eius poſſeſſione hodie conſtat per teſtes examinatos
poſt dictam deciſionem emanatam ſub die 6. Februarij in
qua fuit denegata retentio in bonis Antoniæ fratribus de Sa-
uarellis ſub prætextu, quod per eos oon fuiſſet probatum
quænã, & qualia eſſent iſta bona, vnde cùm de illorum lega-
to à Iulio facto ad fauorem fratrum de Sauarellis non dubi-
tetur, & hodie conſtet ex depoſitione teſtium, quænam fue-
rint bona Antoniç, & quod vita eius durante illa ſemper per 1
eam fuerint detenta, meritò etiam probata remanet illius
poſſeſſio, *l. ſtipulatio iſta*, §. *alias hæc quoque*, *ff. de verb. oblig.*
Bald. *in repet. in l. Celſus in* 1. *qu.* 4. *de vſucap.* Mant. *de adipiſc.
remed.* 3. *num.* 161. Pontan. *de ſpol. lib.* 2. *n.* 94. Alex. *conſ.* 51. *n.* 6.
lib. 1. Dec. *conſ.* 302. *n.* 19. *poſt med.* Cæſ. de Graſſis *dec.* 14. *n.* 1.
de teſtibus, Rota *dec.* 445. *n.* 2. *verſ. nec non*, *& dec.* 539. *num.* 2.
part. 4. *recent.* Et cùm huiuſmodi bona Antoniæ ſint debita
fratribus de Sauarellis virtute legati eiſdem facti ab eodem
Iulio, eorum retentio † nullo pacto venit illis deneganda, 2
l. fin. vbi DD. *C. commod. l. ſi non inducta*, *C. in quibus cauſ. pign.
tacit. contrah.* Iaſ. *in l. ſi non ſortem*, §. *ſi centum in vlt. col. C. de
cond. indeb.* Neguſ. *de pignor. in* 4. *memb.* 5. *part. princ.* maximè
cùm † pro illis cooperat etiam legatarijs hypotheca, Rip. *in* 3
l. quartam num. 115. *ff. ad leg. falcid.* Gabr. *de legit. concl.* 5. *n.* 2.
Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 371. *num.* 23. & talis retentio etiam 4
daretur quamuis noo adeſſet hypotheca, Bart. *in l.* 1. §. 1. *ff. de
pign.* Neguſ. *d. tit. part.* 3. *memb.* 1. *num.* 17. Gratian. *diſcept.
for. d. cap.* 371. *num.* 24. Surd. *conſ.* 248. *num.* 16. *in fine*, & pro-
pterea cùm iſti fratres de Sauarellis, vti legatarij † exiſtant 5
in poſſeſſione bonorum Antoniæ per Iulium Patruum lega-
torum, poſſunt impedire immiſſionem Vincentio, quam pe-
tit vti hęres eiuſdem † Iulij Patris vigore *l. fin. C. de edict. Diu.* 6
Adr.

Adr.tollen. vt inquit idem Gratian. *diſcept.for.cap.*542.*n.*32.
35.36.*&* 38. Menoch. *de adipiſc.poſſ.remed.*4.*num.*605. Naio
7 legatarius † reſpectu rei legatæ quodammodo hæres dicitur,
l.id tempus in fine de vſucap. Bartol. & Caſtr. *in l. nemo de
leg.*1. Mantic. *de tacit.lib.*14.*tract.*28.*n.*46.

Quo verò ad detractiones, quæ competunt Vincentio
aduerſus fratres fideicommiſſarios, iſti exceptione fideicom-
8 miſſi † nequaquam ſunt legitimi Contradictores ad retar-
dandam immiſſionem ipſi debitam tanquam hæredi, vt poſt
Bald. Caſtr. Alex. & alios, quos allegat Zuccard. *in l.fin.num.*
426.*C. de edict. Diu. Adr. toll.* firmat Menoch. *de adipiſc. re-
med.*4.*n.*638. Boer.*q.*156.*num.*2.*&* 5. Rol. *conſ.*78. *num.*21.
Gabr. *conſ.*45.*num.*24.*lib.*1. Rota *deciſ.*115. *num.*11.*part.*1.
recent. *&* *deciſ.*206. *num.*8. vbi Add. *num.*11. coram Papa
Greg.XV. Caualer. *deciſ.*504.*num.*2. non obſtante, quod iſti
9 fideicommiſſarij etiam haberent † facultatem capiendi hæ-
reditatem propria auctoritate, quia id intelligitur factis de-
tractionibus, Rota *deciſ.*115.*n.*12.*verſ.tum quia part.*1.*rec.*
& Add. ad ſan.me.Greg.XV. *in dec.*306.*n.*12. Surd. *dec.*333.
*num.*8. *in fine.*

Ex primo loco eſt detrahenda dos Laurentiæ vxoris Fran-
ciſci fideicommiſſarij de quo conſtat ex eodem teſtamento
fideic. qui legauit eidem Lucretiæ quædam bona vltra eius
dotem, quo caſu nedum per hanc dictionem dicitur confeſ-
10 ſus dotem habuiſſe, verùm etiam eam † legaſſe Bart. *in l.
qui ita in fine, ff. de dot. præleg. & in l.ſi vltra,* vbi etiam Bald.
C. de fideiuſſ. Peregr. *conſ.*77.*n.*19.*lib.*5. Dec. *conſ.*389.*num.*1.
Surd. *dec.*285.*num.*9. *& ſeq.* Rota *in Mutinen.dotis* 16.*Ianua-
rij, &* 15.*Nouembris* 1641. *coram Eminentiſſ. D. Card. Pan-
11 zirolo,* & ad probandam dotem fuiſſe conſtitutam, † ſuffi-
ciunt etiam verba ambigua, & quæ indigere poſſunt aliqua
interpretatione, Mantic. *de tacit. lib.*12.*tit.*10.*num.*23. Ro-
ta *deciſ.*688.*num.*4. *in fine part.*2. *recent.* imò etiam coniectu-
ræ, Pariſ. *conſ.*34. *num.*24. *lib.*3. Rota *deciſ.*195.*num.*2. *part.
2.recent.*

Non obſtat, quod huiuſmodi inſtrumentum dotis dicatur
non fuiſſe recognitum, & per conſeques, nullum facere
gradum probationis ad effectum eandem repetendi ab eiſ-
12 dem fideicom. quia non ſumus † in ſimplici confeſſione de
recepto, ſed in confeſſione habente vim diſpoſitionis, & ad-
miniculata inſtrumento dotali, contra quod, licèt aliqua de-
ducatur nota falſitatis ex quadam prætenſa abraſione anti-
quæ ſubſcriptionis, maximè cùm illius originale non repe-
13 riatur in Protocollis Notarij rogati, † tamen pro veritate
dicti Inſtrumenti, & pro reali dotis conſtitutione, & rece-
ptione concurrunt plura argumenta, quorum primum de-
ſumitur à ſolito, cùm matrimonia non ſoleant contrahi ſine
dote, & nemo ſit facilis ad ducendam vxorem ſine dote,
Campeg. *in tract.de dot.in vlt.art.q.*57. Mareſc.*lib.*1.*variar.
c.*8.*n.*11. Soc.iun. *conſ.*8.*n.*12.*lib.*2. Aym. *conſ.*60.*n.*22.*in fine,*
Surd. *conſil.*489. *num.*11. Rota *deciſ.*115. *n.*3. *part.*2. *diuerſ.
& deciſ.*62.*n.*4. *coram Papa Gregor. XV.* Tum ex continua-
14 tione alimentorum vxori † præſtitorum per totum tempus,
quo matrimonium durauit ad text. *in l.cum mulier, C.de non
num.pecun.* Tiraq. *in l.ſi vnquam in verb.donationis largitas,
C.de reuoc.donat.* Menoch. *de arbitrar.caſ.*134.*n.*5. Bald.No-
uell. *de dot. in princ. col.*5. *verſ. nec obſtat,* Surd. *conſil.*489.
*num.*12. Rota *deciſ.*155. *num.*9. *part.*2.*recent.* *&* *deciſ.*24.*n.*
11. *part.*7. *diuerſ.* quod eo magis hoc procedit, quia talis
15 confeſſio viri † emanauit in vltimo ſuo quo deceſſit teſta-
mento, quæ ſuperat omnes contrarias probationes, *cap.per
tuas de prob.* Felin. *in cap.ſi cautio n.*3. *de fide inſtrum.* Dec.
*conſ.*14. *num.*44. *&* 45. *lib.*5. & dum agitur de inſtrumento
16 per 90. annos ante litem rogato, non erat neceſſaria † ſo-
lemnis recognitio, neque ad hunc effectum erat neceſſaria
antiquitas centum annorum, Caputaq. *deciſ.*5. *in princ.par.*
3. Seraph. *deciſ.*1481.*num.*2. Caual. *deciſ.*518.*n.*4. Gonzal.
*ad reg.*8.*gloſ.*64. *num.*20. Nec in hoc eſt demendum tem-
17 pus litis, cùm agatur † de inſtrumento, in quo non con-
ſiſtit fondamentum totius cauſæ, vt inquit Seraph. *dec.*928.*n.*
1. Add. ad Greg. *deciſ.*3. *num.*8. *in fine,* & vt diſtinguit, & fir-
mat Rota *in dec.*822.*par.*4. *diuerſ.* Put. *deciſ.*349.*lib.*2.*in cor-
rect.Tiburtina Caſtri S. Angeli* 26. *Iunij* 1641. *coram R. P. D.
meo Peutingerio.* Vnde de veritate inſtrumenti non eſt du-
bitandum, ad quem effectum ſufficit etiam concurrere hinc
18 inde † coniecturas, quæ ſemper præualent cuicumque ſuſ-
picioni falſitatis, ita ut inſtrumentum habeat pro ſe veritatis
præſumptionem, Surd. *conſ.*535. *n.*7. Franc. Molin. *dec.*163.
*n.*18. Caual. *dec.*205. *n.*10.

Secundò loco eſt facienda detractio Cenſus à fidelitate
extincti, & ad vxorem ſpectantis, vt conſtat ex publico In- 19
ſtrumento, quod facit probationem probatam, Bald. *in l.
intereſt etiam, num.*2. *C.de ſolut.*

Tertiò quoad melioramenta facta per Iulium, & Saulum
fratres, cùm appareant ex Summ. Vincentij *num.*4. illa effe-
ctiuè fuiſſe facta, & fuiſſe neceſſaria, † nulli dubium, quod 20
debeant detrahi ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, alijs in eo
non exiſtentibus, & facta liquidatione impenſarum, Neguſ.
de pign.in 4.*memb.*5.*par.*8. Curt. Iun. *conſ.*41.*con.*10.*n.*2. Surd.
*conſ.*182.*n.*1. Rota *dec.*513.*num.*8. *part.*4. *rec.*

Quartò. Debet detrahi impenſa funeris, † quæ quate- 21
nus non eſſet concludenter probata, calculari deberet arbi-
trio Iudicis, ex text. *in l.ſi quis, §. ſumptus funeris, & in l.ſi fu-
neris, ff. de Relig. & ſump.fun.* Corn. *conſ.*221. *num.*23. *vol.*2.
Surd. *dec.*255. *n.*7. Caſtill. *dec.*103. *n.*20. 22. *& deciſ.*360. *n.
num.*35. *par.*5. *diuerſ.*

Quintò. Tandem competit etiam detractio legitimæ ex
perſona Iulij Patris, quia cùm Franciſcus fideicommittens
ordinauerit, quod ſui hæredes infra ſex menſes deberent fi-
deicommiſſum ratificare, nec non inuentarium conficere, &
quatenus id facere neglexiſſent, poſſent conſequi, tantum
ſuam legitimam, & reſiduum eſſet aliorum, ex quo erat in
arbitrio filiorum, vel ratificare, vel eos eſſe contentos ſua le-
gitima tantum, & per conſequens dum Iulius non ratifica-
uit fideicommiſſionem, nec inuentarium confecit, ſignum
euidens, quod ſucceſſionem in toto fideicommiſſo † non 22
curauit, & quod melius duxit ſuam habere legitimam, quæ
ex illius perſona nunc competit Vincentio eius filio, cùm
non ſolum legitimam, verùm etiam ius illam petendi tranſ-
mittatur ad quoſcumque hæredes, & tunc legitimam non
poſſet ex fideicommiſſo deduci, ſi fideicommiſſum iuxta 23
mentem fideicommittentis fuiſſet confirmatum tex. *in l. ex
facto, ff.de hered. inſtit.* Salu. *in l.ſcimus in c.quæſt. C. de inoff.
teſtam.* Cagnol. *in l. Papinianus, §. meminiſſe n.*17. *ff. eod. tit.*
Pic. *in l.in quartam n.*271. *ff.ad l.falc.* Foſ. *de ſubſtit.qu.*196. *n.*
61. Soccin. iun. *conſ.*122. *dub. ſecundo, & conſ.*159. *lib.*1. Al-
ciat. *conſ.*483. *num.*4. Burſatt. *conſ.*355. *n.*61. & latè *conſ.*385.
*lib.*3. Rota *in fideicom. de Ceulis* 14. *Ianuarij* 1641. *coram R.
P.D.meo Carillo.*

Non obſtat, quod Iulius non confecerit inuentarium,
& per conſequens omnes detractiones, quas hodie Vincen-
tius illius filius, & hæres ſibi competere prætendit, non de- 24
beantur, cùm præſumantur, quod ille bona ſubtraxerit, &
occultauerit, §. *Sancimus in auth. de hered. & falcid.* Angel.
*in l. Papinianus, §. ſi conditioni colum. penult. ff. de inoff. te-
ſtam.*

Quia ſola omiſſio Inuentarij ſicuti non priuat hæredem de-
tractionibus ſibi competentibus aduerſus fideicommiſſa- 25
rium vniuerſalem, *l. cum res, l. Lucius, §. Titiu, & §. filium, ff.
ad Trebell.* Caſtr. *in l. ab omnibus §.fin. n.*2. *ff.de leg.*1. Peregr.
*de fideicom. art.*35. *num.*1. Mant. *de coniect. lib.*7. *tit.*8. *n.*15.
Socc.iun. *conſ.*170. *num.*4. *lib.*2. Alex. *conſ.*124. *in fine vol.*7.
Rota *in Viterbien. Caſtrorum* 24. *Maij* 1621. *coram bon.mem.
Coccino Verulana fideicommiſſi* 22. *Ianuarij* 1640. *coram R.
P.D.meo Bichio.* Ita nec inducitur præſumptio ſatisfactio- 26
nis, & conſumptionis bonorum, niſi inſimul conſtet, aliqua
bona fuiſſe alienata ab hærede, vt fuit reſolutum in Bonon.
fideicommiſſi de Glauarinis 10. *Decembris* 1638. *coram R. P.
meo Royas, & in Auximana fideicommiſſi* 30. *Ianuarij* 1642.
coram R.D.meo Decano.

Et ita vtraque parte informante, &c.

*Deciſio iſta emanata in hac eadem coram bon.mem. Peutingero
ſub die* 6.*Februarij* 1643. *erit infra in Appendice.*

R. P. D. PEVTINGERIO.

Lucana Legati.

Lunæ 6. *Iunij.* 1644.

ARGVMENTVM.

Legatum relictum Eccleſiæ ad effectum celebrandi tot Miſſas, ſi teſtator non expreſſerit ad cuius nominationem ſint celebrandæ, tunc talis nominatio non ſpectat ad hæredem, ſed ad Rectorem illius Eccleſiæ, cui fuit relictum tale legatum, & quid ſi ipſe eas voluerit celebrare.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Legatum cenſetur relictum illi Eccleſiæ cuius contemplatione, fuit factum.*
2 *Teſtator, quando non diſpoſuit ad quem ſpectaret electio ad iuſpatronatus, tunc ſpectat ad hæredem.*
3 *Sed ſecus eſt, quando Cappellanus non eſſet certus, & verba teſtatoris eſſent directa in executorem, & n.4.*
5 *Teſtator, ſi reliquerit alicui Eccleſiæ legatum, pro celebrandis tot miſſis, tunc Rector Eccleſiæ poteſt eligere Sacerdotem ad effectum illas celebrandi.*
6 *Quod maximè procedit, ſi teſtator voluerit, quod ſub directione dicti Rectoris, Sacerdos Miſſas celebrare debet.*
7 *Laicus eſt incapax iuris eligendi in ſpiritualibus.*
8 *Ius eligendi Sacerdotem, vt miſſas relictas à Teſtatore celebret, tranſit cum vniuerſitate bonorum ad hæredes.*
9 *Teſtatoris voluntas præ cæteris attendenda venit.*
10 *Nominationis pertinentia ſpectat ad executorem, & hoc multo magis ſi id eſſet ex natura legati.*
11 *Voluntati teſtatoris non eſt dandus ille intellectus, per quam poſſet fieri fraus ipſi voluntati.*
12 *Teſtator, dum iuxta ſuam voluntatem diſpoſuit, nemo conqueri poteſt.*
13 *Legatum relictum Eccleſiæ, pro certa cauſa, ſi aliquid ſuperſit non debetur illud hæredi, ſed Eccleſiæ.*
14 *Diſtribuendi aliquid habens facultatem, an ad id poſſit ſe eligere.*
15 *Teſtis deponens de ſuo iudicio, & credulitate, non eſt fides adhibenda.*
16 *Rationes adducta per teſtes, dum non concludunt, non releuant.*

DECISIO CCXCIV.

IOannes Petrus de Comitibus Legatum promiſſa in Eccleſia S. Chriſtophori pro eius anima quotidie, & quatenus ibi non poſſit in Eccleſia S. Iuſtinæ Lucæ celebranda reliquit, mandans per hæredem ſuum ad officium abundantiæ ſcuta 1200. deferri, cuius fructus Sacerdoti miſſas celebranti, mediante fide dictæ Eccleſiæ Rectoris, perſolui deberent: ac contentione inter hæredem, & præfatæ Eccleſiæ Rectorem orta ab quem ipſorum Sacerdotis electio ſpectet; dubio propoſito, Domini reſoluerunt, electionem ad Rectorem Eccleſiæ S. Chriſtophori pro tempore ſpectare, ea ratione, quia, cum agatur de ſimplici legato miſſæ, Eccleſiæ relicto, pro celebrandis tot miſſis nullum videtur, competere poſſe ius hæredi.
1 Sed eidem Eccleſiæ, cuius contemplatione, vt in ea miſ-
ſæ celebrentur, legatum factum eſt, vt voluit Imol. *in cap.*
officij num.26. de teſtam. vt tradit Felin. *conſ.45.num.6.* & fir-
mauit Rota coram Seraph. *deciſ.652. & deciſ.1149. num.7.*
hic enim non agitur de iure aliquo patronatus, nec de depu-
tatione alicuius Cappellani certi, & perpetui, quo caſu ius
2 nominandi tanquam illi annexum, dum de eo particula-
riter non fuit diſpoſitum, cenſeri debet ad fauorem hæredis
diſpoſitum per text. *in cap. nobis de iurepatr. in quo ſenſu lo-*
quitur deciſ. Romana Iuris nominandi 10. *Februarij* 1640. *co-*
ram R. P. D. meo Royas, cum alijs per informantes contra
3 Rectorem pro hærede allegatis, quæ huic caſui, vbi Cappel-
lanus non eſt certus, & perpetuus non rectè applicantur, &
hanc fuiſſe mentem teſtatoris, docent illa teſtamenti verba;
Et in tutto queſto laſcia eſſecutore di queſta ſua volontà li Si-
gnori Rettori, &c. quæ tanquam vniuerſalia excludere, &
prohibere ſolent quamcumque detractionem. Maximè
4 quando ſunt directa in executores, qui habent facultatem
eligendi, ſeu nominandi, in quam cauſam bona à teſtatore,
pro anima relicta, conuerti debeant, vt conſuluit Abb. *conſ.*
11. num.3. part.2. Accedit etiam quod electio, ſeu deputatio
Cappellani eſt de præcipuis iuribus adminiſtratoris, vt firma-
uit Rota *d. dec.264. par.2. diuerſ.* & coram Reuerendiſſ. Vt-
gellen. *dec.454. n.3.* Vnde cùm teſtator totam curam circa
5 huius legati executionem ab hærede ademerit, & in Recto-
res dictæ Eccleſiæ tranſtulerit, ac potiſſima pars executionis
in electione Sacerdotis conſiſtat, conſequenter hæc quoque
eorum fidei cenſetur commiſſa iuxta text. *in l. alio, ff. de alim.*
& cib. leg. & in §. ſi quis autem pro redemptione in Auth. de Ec-
cleſ. tit. & ibi gloſ. in verb. compleri gloſ. in cap. Religioſus in
verb. mortuo, vbi notant d. Doct. *de teſtam. in 6.* & in ſpecie
tradit Ioan. Anan. *conſ.86. incip. pro expeditione num.1.* Cæ-
phal. *conſ.628. num.11. & ſeqq.* Simon. de Præt. *de interpret.*
vltim. volunt. fol.489. n.70. Gratian. *diſcept.220. num.1.* Imò
hoc rationi maximè congruit, & magis conuenit hoc mini-
ſterium qualitati Rectoris, ſub cuius directione Sacerdos 6
electus miſſas celebrare debet, quam hæredi, ita ut teſtator in
hoc exercitio Rectorem meritò prætulerit, vt probat Curt.
iun. *conſ.305. num.23. & ſeqq.*
Non obſtat, quod Laici non ſint incapaces huius iuris eli-
gendi, ſecundùm Federic. de Sen. *conſil.45. num.1. verſ. Item* 7
ſuper eo, quod quæritur, Lambert. *de iur. patr. lib.2. par.1. qu.5.*
art. 5. n.5. & par.7. art.6. num.3. verſ. ſi vero. Vnde dicen-
dum ſit hoc ius tranſire in hæredem cum vniuerſitate bo- 8
norum ſecundum Abb. *in cap. cum ſæculum de iurepatr.* Lam-
bert. *de iurepatr. par.2. lib.1. qu.1. art.15.* Vgol. *de poteſt. Epiſc.*
c.5. n.6. cum alijs per informantes pro hæred. alleg.
Quia huiuſmodi auctoritates, & rationes non procedunt,
quando conſtat aliam fuiſſe teſtatoris voluntatem, quæ ex
modo deputationis executoris perpetui, & verbi teſtamenti
dignoſcitur; Tunc enim voluntas teſtatoris præ cæteris at- 9
tendi debet, *l. ille, aut illa, ff. de leg.3.* Seraph. *dec.762. num.1.*
Rota *in d. Romana iuris nominandi* 10. *Februarij* 1640. *coram*
R. P. D. meo Royas. Et ſumus extra omnem difficultatem,
quia pertinentia nominationis non ſolum prouenit ex offi-
cio executionis, ſed ex natura legati, in quibus terminis ne-
mo ex allegatis contradicit, imò quod Rector, ſeu executor 10
poſſit nominare Sacerdotem alienigenum, tradit Franc.
Capr. *tract. de exec. & commiſſ. teſtam. lib.2. cap.19. num.11.*
Nec refert, quod accepto hoc intellectu, fraus fieri poſſit
voluntati teſtatoris, dum legatum pinguius Ius Sacerdoti 11
celebranti redderent, quam alias pro celebratione miſſarum
erogare ſolet.
Quia vltra quod nemo de hoc conqueri poteſt, dum ſic 12
iuſſit teſtator, omnes fructus pecuniæ depoſitatæ ſolui Sa-
cerdoti celebranti, ſaltem dum non mandauit, vt pecuniæ
quæ ſuperſunt in aliam cauſam conuertantur, cenſetur vo-
luiſſe illas in ſuffragium animæ ſuæ cedere Eccleſiæ, iuxta 13
diſtinct. Bald. *in l. ſi quis n.11. C. de Epiſc. & Cler.* & ferè in ſi-
mil. term. tradit Genuen. *in pract. Eccleſ. Gen. q.526.*
Et parum facit obiectum, quod ſequeretur inconueniens
ſi Rector, retento hoc ſenſu per ſe ipſum miſſas celebraret,
& fructus pecuniæ conſequeretur.
Quia ſi in iure non prohibetur, nullum ſequitur abſur-
dum, cum anima teſtatoris æquè ſubleuetur per ſacrificium
Rectoris, quam alterius Cappellani, & quemadmodum hę-
res ſi ad ipſum deputatio ſpectaret poſſet deputare Recto-
rem, ita Rector, huiuſmodi facultatem diſtribuendi habens,
pro celebratione miſſarum ſeipſum deputare poteſt ex alleg. 14
per Mart. *reſp.18. n.22. lib.2.* Peralt. *in repet. l. vnum ex fam.*
n.27. ff. de leg.2. Antonin. de Amat. *deciſ. Ferrar.78. n.37. &*
38. Viu. *dec.305.* Flau. Amendol. *in addit. ad deciſ. Franc.484.*
n.4. ſecundum impreſſum Taurinen.
Nec contrarium ſuadet depoſitio Sacerdotis in Sum. hæ-
redis *num.3.* qui teſtamentum ſcripſit, & notam habuit in-
tentionem teſtatoris, quod noluerit, Rectores habere
hanc nominationem, ſed ſuos hæredes, &c.
Quia legenti totum huius teſtis examen patet ipſum po-
tiùs deponere de proprio ſuo iudicio, & credulitate, vnde fi-
des illi adhibere non debet, Greg. *deciſ.290. n.2.* Ruin. *conſ.* 15
12. n.45. lib.5. nec rationes per eum allatæ concludunt, etiam-
ſi ipſe ſcripſerit teſtimonium, vt in fortioribus de Notario
dixerunt Angel. *in l. Imperator num.1. in fin. ff. de ſtat. hom.* vbi
cæter. Scrib. etiam ſequuntur Rimin. iun. *conſ.610. num.54.*
Iacob. Perret. *conſ.113. num.15.* Peregr. *dec.112. n.5. & ſeqq.*
bon. mem. Coccin. *dec.24. n.7. & 8.*
Itaque Domini ius nominandi Sacerdotem non ad hære-
dem, ſed Rectorem pro tempore Eccleſiæ S. Chriſtophori
ſpectare cenſuerunt vtraque parte informante.

R. P. D. CORRADO.

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Romana Fideicommiſſi de Capiteferreo.

Veneris 10. Iunij 1644.

ARGVMENTVM.

Executio ſententiæ facta intra decem dies conceſſos ad appellandum quando ſit nulla, & quid ſi non fuit appellatum. Iudex, quando exequitur ſuam ſententiam debet eſſe certus, an fuerit appella-

pellatum. Citatio ad videndum exequi mandatum, quando non ſit neceſſaria.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutio Aegidiana non afficit clericos.*
2 *Appellatio interpoſita poſt decem dies, à die lata ſententia, non operatur, ne ſententia tranſeat in iudicatum.*
3 *Executio, quando eſt attentata, tunc reuocatur per viam nullitatis, dum non fuit appellatum.*
4 *Quod tamen procedit, ſi executio fuit facta intra terminum datum ad appellandum.*
5 *Executio, quando fuit facta poſt 10. dies, tunc nullum videt impedimentum, quod iudicati executionem valeat impedire, vel retardare.*
6 *Executio aliud eſt, ſi fiat directè, & aliud ſi indirectè, & num. 7.*
8 *Sententia indirecta, atque immediata ſequela, vt firmetur, quid ſit firmandum.*
9 *Iudicati vis, & fauor, quod magis influat in ſententiam.*
10 *Bulla Pij V. in Bullar. Rom. in ordine 44. quid diſponat.*
11 *Auditores Rota vnica commiſſione mediante, in qualibet inſtantia, poſſunt procedere ad finalem cauſa executionem.*
12 *Mandatum ſufficit, quod producatur, ſeu exhibeatur, quando de eo fuit oppoſitum.*
13 *Termini quatuor ſubſtantiales, de ſtylo Curia, quando ſoleant ſeruari, & num. 14.*
15 *Appellatio, quando non fuit interpoſita à ſententia, & Iudex de hoc eſt certus, tunc non eſt neceſſe, vt ſeruentur quatuor termini.*
16 *Iudex an certificari poſſit de non appellatione ex reuolutione actorum.*
17 *Appellatio ex cauſa aliqua poteſt interponi coram honeſtis viris, vel coram Notario, & teſtibus.*
19 *Verum id debet intimari Iudici, & parti, vel ſaltem alteri, vt impediatur proceſſus ad vlteriora.*
20 *Termini quatuor requiſiti à Felin. in cap. ad probandum n. 6. de ſent. & re iud. & ab alijs, quando non eſt neceſſe, vt ſeruentur ante executionem ſententie, & n. 21.*
22 *Mandatum executiuum antequam relaxetur, debet pracedere intimatio.*
23 *Mandatum executiuum, quando fuit relaxatum in ipſa ſententia, tunc non requiritur alia intimatio, dum exequitur, & num. 24.*
25 *Quod maxime procedit, quando ſententia, pracedente cauſa cognitione, fuit lata.*
Sententia poſtquam tranſit in rem iudicatam, ſecum trahit executionem abſque alio proceſſu, vel cognitione ſuper ea, num. 25.
26 *Et licet contrariam opinionem tenere videatur Rota, tamen quando id procedat, num. 27. & 28.*
29 *Exceptiones, qua deducuntur aduerſus executionem ſententia, qua tranſiuit in iudicatum, vt attendantur, quid requiratur.*
30 *Teſtamentum, quando eſt antiquum, vt ſufficienter dicatur probatum, quid ſat ſit, & num. 31.*
32 *Fideicommiſſi veritas ex quo poſſit probari. Et hoc maximè ſi coniectura ſint ſucceſſiua, & iterata.*
33 *Exceptiones turbida, & altiorem indaginem requirentes, non valent retardare executionem ſententia altiorem indaginem requirentes.*
Maximè ſi petita fuerit executio, n. 35.
34 *Quod procedit etiamſi fuerit obtenta reſtitutio in integrum.*
36 *Nullitas executionis dum eſt turbida reijcitur ad diſputationem negotij principalis.*

DECISIO CCXCV.

FVit reſolutum die 6. Iunij 1628. coram bon. mem. Coccino * poſſeſſionem bonorum, de quibus agitur captam per DD. de Fabijs, & Caualerijs in executione ſententiæ Rotalis ad eorum fauorem prolatæ eſſe attentatam, eo quia eadem ſeotentia, licet in remedio poſſeſſorio lata de iure canonico eſſet omoinò appellabilis, circumſcripta Ægidianæ
1 conſtitutionis diſpoſitione, quæ non afficit † RR. Fratres
Sanctiſſimæ Trinitatis in Monte Pincio, cum quibus principaliter actum fuit iudicium, vt fuit dictum *in Spoletana hæredit. 8. Iunij 1585. coram bon. mem. Card. Blanchetto, & in Mediolanen. legati 30. Octobris 1585. coram bon. mem. Card. Pamphilio impreſſ.* penes Marcheſ. *de commiſſ. tom. 1. fol. 146. & 1025.* & latiùs *in dec. 391. par. 2. rec.* & alias ſæpè.

Verùm quia præfati DD. de Caualerijs, & Fabijs eiuſmodi reſolutioni non acquieſcentes obtinuerunt iterùm audiri; Hodie repropoſita cauſa ſuper eiſdem coram me, Domini receſſerunt à deciſis.

Nam licet vera ſit concluſio per Rotam tunc firmata, non
tamen viſa fuit procedere in propoſito caſu, in quo poſſeſſio
prædicta poſt menſem, & † vltrà à die latæ ſententiæ (quo 2
tempore fratres non appellarunt,) & ſic poſtquam illa tranſiuit in indicatum, iuxta text. *in cap. quoad conſultationem de ſent. & re iudic. & in auth. hodie, C. de appellat.* validè, atque legitimè capta fuit, vt habetur *in d. cap. quoad conſultationem, & in l. qui reſtituere fuit, ff. de rei vend. l. præſes, & l. poſt rem iudicatam, ff. de re iudic. & l. 2. C. de exec. rei iudic.* Rota penes Cæſ. de Graſſ. *dec. 2. n. 2. & ſeq. de appellat.* & bo. me. Card. Seraph. *dec. 229. ſub n. 4. & dec. 293. n. 12. verſ. accedit par. 1. recent. & in Romana dotis 2. Iunij 1636. coram R. P. D. meo Ghiſlerio, & alij adducti per Lancell. de attent. par. 2. cap. 12. ampl. 1. à num. 32. & ſeqq. verſ. circa ſecundam inſpectionem, &c.*

Non obſtat, quod executio attentata reuocari ſoleat
† ſaltem per viam nullitatis, vbi à ſententia non fuit appel- 3
latum.

Quia id procedit, qnando facta fuit pendente termino
ad appellandum, iuxt. text. *in cap. non ſolum de appellat. in 6.* 4
Rota *deciſ. 785. num. 6. part. 1. diuerſ. & deciſ. 598. part. 1. & deciſ. 586. ſub num. 3. par. 2. ac deciſ. 685. ſub num. 3. & 4. par. 3. recent.* non autem ſi facta fuerit eo iam elapſo, nullaque
† interpoſita appellatione; quia tunc nullum viget impedi- 5
mentum, quod iudicati executionem valeat ſuſpendere, ac retardare, vt habetur *in d. cap. quoad conſultationem de re iudic.* & benè diſtinguendo explicat Cæſ. de Graſſ. *d. deciſ. 2. ſub n. 5. verſ. aut commiſſa ſunt, &c.* dicens paulò ſuprà *in*
verſ. ſed placuit, quod Rota paſſim † ſeruat hanc diſtinctio- 6
nem, & adducit *ad dec. Seraph. in qua ſub n. 4.* idem probatur, & ſequitur Lancell. *de attent. par. 2. cap. 12. dicta ampl. 1. ſub n. 21. & ſeq. verſ. ſimiliter, & alia diſtinctio, &c.*

Præterea ex alio etiam remouetur obiectum in hac facti ſpecie, in qua agitur de executione directa, ſcilicet facta per inductionem in poſſeſſionem eorundem bonorum, ſuper quibus fuit lata ſententia, quo caſu licèt facta pendente termino ad appellandum, tamen ob non interpoſitam, vel deſertam deinde appellationem, ex æquitate conualeſcit ratione euitandi inanes circuitus, quia ſi facta non eſſet, neceſſa-
riò fieri deberet; Aliud autem eſt, quando agitur de execu- 7
tione obliqua, quæ ſcilicet fit, non immediatè ſuper ipſis bonis iudicatis, ſed per indirectum, veluti per captionem pignorum, vel excommunicationem, ad effectum, vt condemnatus compellatur parere ſententiæ, eoque pacto perueniatur ad executionem iudicati; Hæc enim quia non eſt adeò
proxima iudicato, † neque ſi facta non fuiſſet, neceſſariò ſe- 8
quitur, quod fieri deberet, nam condemnatus aliter ſatisfaciendo poſſet rei iudicatæ parere; Ideò non ita efficaciter viget illa æquitatis ratio, ac proinde non ſuſtinetur, vt diſtinguendo explicat Ioan. Monac. *in c. licet ſub n. 1. verſ. ſed quare, & n. ſeq.* dicens, quod firmato principali, nempè ſententia ob non interpoſitam, vel deſertam appellationem, faciliùs firmatur eius directa, atque immediata ſequela, ſcilicet executio ſuper ipſis bonis in ea comprehenſis, quam mediata,
atque remotior quippè in illam † efficacius influit vis, & fa- 9
uor iudicati, quam in iſtam, arg. text. *in l. petens, C. de pact. & in l. per retentionem, C. de vſur.* & eum ſequitur ibidem Io. Andr. *ſub n. 3. verſ. Io. Monachus, qui monit hoc dubium, &c.* & Franch. *ſub n. 4. verſ. quod autem, &c. de ſent. excomm. in 6.* & alijs relatis Lancell. *de attent. par. 2. c. 12. d. ampl. 1. n. 16. & ſeq. verſ. quarto, &c.* & eandem ſententiam probauit Rota penes bon. mem. Buratt. *deciſ. 77. ſub num. 3. & 4. verſ. ſecundo quia, &c. repetita in recent. dec. 592. ſub n. 3. verſ. ſecundo quia poſt rem iudicatam, &c. par. 2.* & latiùs coram R. P. D. meo Cerro *in Gerunden. Beneficij 16. Martij 1643. in verſ. & licet de ſtylo, & ſeq.*

Neque ſubſiſtit obiectus iuriſdictionis defectus, eo quia non fuit obtenta commiſſio executorialis, ante immiſſionem prædictam.

Nam ex Bulla ſanct. mem. Pij V. † Kal. Ianuarij 1561. in 10
ordine 44. incip. *In Throno Iuſtitiæ, &c. in §. 2. & Idcircò, &c.* & ſanct. mem. Pauli V. Kal. Martij 1611. incip. *Vniuerſi Agri Dominici, ſub rubr. de auditorio Rotæ verſ. poſſit etiam*

Auditor

11 *Auditor in ordine* 71. vnica ſufficit † in Rota commiſſio in
qualibet ioſtantia, cuius vigore poteſt Auditor ad finalem
eius ſententiæ executionem incluſiuè procedere, prout Iu-
dices ordinarij de iure facere poſſunt, vt etiam fuit dictum
in Calaguritana beneficij penes Buratt. *deciſ.95. ſub num.6. &*
7. verſ. quia licet alia, & dec.890. ſub n.1. ac dec.190. ſub n.9.
penes Reuerendiſs. Vrgellen. & in alijs.

Nec pariter allegatus defectus mandati procuratoris cita-
ti ad ſententiam pro fratribus.

Quia tollitur ex lectura eiuſdem per ipſos fratres capitu-
12 lariter facti die 5. Octobris 1619. quod ſufficit † in præſentia
fuiſſe exhibitum in forma probanti, cùm antea non fuerit
de illo oppoſitum, Rot. penes Acchill. *deciſ.6. de procur.* Se-
raphin. *dec.1115. n.4. & dec.680. n.2. par.1. ac dec.152. num.1.*
par.4. diuerſ. & penes bon. mem. Card. Caualer. *dec.337. ſub*
n.6. ac Reuerendiſſ. Vrgellen. *dec.9. ſub n.23.* cum alijs addu-
ctis penes Buratt. *dec.927. n.9. & prius dec.368. ſub n.1.* vbi
Add. referunt concordantes.

Minus obſtat omiſſa obſeruantia quatuor terminorum,
13 qui de ſtylo Curiæ † aſſignantur ante relaxationem huiuſ-
modi mandatorum, ad docendum de legitima appellatione,
ac eius proſecutione, &c.

Quoniam illi ſeruari debent, quando agitur de executio-
14 ne ſententiæ, à qua † aliquo modo fuit appellatum, dubita-
tur autem: An appellatio fuerit validè interpoſita, ſeu legi-
timè proſequuta, ad effectum, vt eo pacto Iudex certior de
præmiſſis reddatur, vt habetur penes Veſtr. *in prax. lib.8. cap.*
vlt. ſub n.7. & 8. verſ. verum ſi vigore alicuius ſententiæ, &c.
& antea per Federic. de Sen. *conſ.28. incip. punctus quæſtionis*
ſub n.3. verſ. & pro tanto, &c. Mandoſ. *in commiſſ. execu-*
torialis 29. in verſ. ſeruatis quatuor terminis; Atque ideò
15 vbi non fuit appellatum à ſententia, & Iudex † de hoc cer-
tificari poteſt ex reuolutione actorum (vt in propoſito caſu)
tunc non ſit neceſſaria huiuſmodi terminorum obſeruantia,
vt not. Add. *ad deciſ.25. ſub num.3. verſ. & ſi de hoc Iudex*
certus eſt, &c. de appell. in nou & concurrentibus prædictis
admiſit Rota *in Barchinonen. bonorum* 16. *Februarij* 1582.
coram Seraphin. *inter eius impreſſ. dec.565. num.5. verſ. &*
licèt, &c. & deciſ.300. num.3. verſ. & licet, Rota *par.2. diuerſ.*
& prius in Taurinen. Cappellaniæ 24. *Februarij* 1576. co-
ram bon. memor. Cardinal. Blanchetto penes Marcheſ. *de*
commiſſ. tom.2. fol.157. ſub num.2. verſ. non obſtat deciſio,
&c.

16 Neque obſtat, quod Iudex † non videtur certificari po-
tuiſſe ex reuolutione actorum, quod appellatio non fuerit
interpoſita, cùm potuerit interponi ex aliqua iuſta cauſa
17 coram honeſtis viris, vel coram Notario, & teſtibus iuxt.
text. & ibi not. *in cap. final. extr. de appellat.* Nam (prætermiſ-
18 ſis alijs † adhuc intimari debuiſſet ipſi Iudici, & parti, vel
ſaltem alteri ex eis ad hoc, vt impediret proceſſum ad vlte-
riora, & cauſaret attentata, vt not. Io. Andr. *in cap. ſi duobus*
num.6. verſ. parum iuuant, &c. eodem titul. Rot. *deciſ.38.* at-
tentata per Iudicem, vel partem *de appell. in nou.* & benè poſt
alios declarat Franc. *in d. cap. fin. ſub num.42. verſ. intellige, &*
num.50. verſ. ſed quid ſi intimatio, ibique Card. Alexand. *ſub*
num.20. verſ. ſed numquid debeat intimari, &c. & Lancel-
lott. *de attent. appellat. pend. ampl.1.5. n.21. & ſeq. verſ. ſecun-*
do limita, &c. Myſinger. *obſeruat.44. num.1. verſic. vtcumque*
de iure communi cent.4. Surd. *conſ.228. ſub num 17. verſ. ad*
id vero, quod dicebatur, & num. ſeq. & Modern. Roman.
diſcept.10. num.8. verſ. prout etiam, & ſeqq. verſ. imo ne-
que, &c.

19 Alij autem quatuor termini, de quibus agit Felin. *in cap.*
ad probandum ſub num.6. verſ. nam licet executoriales extr.
de ſent. & re iudicat. Rot. penes Caſſad. *deciſ.6. num.10.*
verſ. & etiam, &c. de cauſa poſſeſſ. & propr. Creſcent. *deciſ.1.*
ſub num.1. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct. Mohed. *deciſ.3. ſub n.1.*
vt lit. pend. & in recent. dec.111. ſub num.6. part.1. & per
Mandoſ. *in d. commiſſ.29. in verſ. executoriales, &c. & in qu.*
24. ac Veſtr. *in eodem c. vlt. ſub n.16. verſ. formula autem, &c.*
20 *& n.19. verſ. termini autem, &c.* non applicantur; Illi enim
tunc ſeruantur, quando agitur vigore litterarum execu-
cutorialium poſt illarum intimationem, & reproductionem
contra condemnatum ad docendum de illarum paritione,
21 ſeu alia legitima excuſatione, † non autem quando agitur,
vigore mandati executiui, (vt in hoc caſu) & in dictis termi-
nis loquuntur citati Doctores, & explicat Rota penes ſanct.
mem. Greg. *dec.43. ſub n.12. & ſeqq. verſ. tandem, &c. & la-*
tius in Caſalen. penſionis 13. *Decembris* 1623. *coram bo. mem.*
Card. Vbaldo, vbi adducitur differentiæ ratio.

Non obſtat demum, quod præceſſerit † citatio ad viden- 22
dum relaxari, vel exequi mandatum.

Quia hæc ſpecialiter comprehenſa legitur in citatione
ad ſententiam, in qua etiam ipſum mandatum fuit relaxa-
tum, † & ſucceſſiuè poſt elapſum iam diu terminum ad ap- 23
pellandum; nullaque interpoſita appellatione executum re-
cta via ſuper eiſdem bonis, & contra eaſdem perſonas in ip-
ſa ſententia comprehenſas, quo caſu non erat neceſſaria alia
citatio pro illius relaxatione, † vel executione, ſecundùm 24
magis communem Doctorum ſententiam, quam probauit
Innoc. *in cap. cum ſuper ſub num.10. verſ. ſed contra, &c.* ibi,
aliud vbi non in alijs rebus, ſed in his, quæ adiudicatæ ſunt,
&c. extr. de ſent. & re iudic. & in cap. ex ratione ſub princip.
ibi, *tenebit executio ſine vlla citatione facta,* vbi Felin. *ſub*
num.9. verſic. in alijs vero executionibus, &c. de communi
atteſtatur, quando executio fieri debet in rebus adiudicatis,
& Præpoſit. *ſub num.61. verſ. ſecundum caput eſt, &c. extr.*
de appellat. Bart. *in l. à Diuo Pio, §. in venditione ſub num.2.*
verſ. ſed ſi executio, &c. & ibi Alex. *ſub num.31. verſ. vltima*
fuit opinio, &c. vbi hanc dicit eſſe magis communem, ff. de re
iud. & in l. meminerint ſub num.6. verſ. ſed ſi fiet executio, &c.
C. vnde vi, ac in tract. de reprimend. in verſic. executionem
num.1. verſ. hic eſt caſus, &c. Bald. *in d. l. ab executione ſub*
num.5. ſed ſi non fiat nouus proceſſus, &c. & ibi Salyc. *ſub num.*
9. verſ. hæc fateor vera, C. quorum appell. non recip. & rur-
ſus idem Bald. *in lib.1. ſub num.13. verſ. ſed alibi, &c. C. de*
iur. & act. ignor. vbi refert diſtinctionem inter executionem
directam, ad indirectam, *& in l. ordo ſub num.8. verſ. nete,*
&c. C. de execut. rei iud. Angel. *in repet. lib.1. num.32. verſ.*
ſeptima concluſio eſt, &c. C. de iudic. Imol. *in l. ab executore*
ſub num.3. verſ. ſed an dicatur, &c. ff. de appell. Fulgoſ. *in*
conſ.183. incip. circa primum ſub num.3. verſ. confirmatur quo-
que, Alex. *in conſ.72. incip. in cauſa,* & latè *ſub num.3. verſ.*
& concludunt etiam Doctores, &c. lib.7. vbi iterum de ma-
gis communi atteſtatur Soccio. *conſ.158. num.13. verſ. vide-*
mus etiam, quod licèt, &c. lib.2. Gabr. *comm. concl. lib.2. tit. de*
citation. concl.1. num.131. verſ. tertia fuit opinio, &c. vbi alios
refert concordantes, Honded. *conſ.20. n.45. verſ. & licèt,*
&c. lib.1. Rota penes Caſſad. *dec.6. ſub n.2 verſ. nam quando,*
&c. de cauſ. poſſeſſ. & propr. *dec.365. n.5. verſ. non obſtat, &c.*
par.1. & dec.445. ſub n.2. par.2. & dec.503. ſub n.3. verſ. dum
ſecundo loco, &c. part.3. rec.

Quæ quidem concluſio faciliùs admittitur, quando man-
datum fuit relaxatum in ipſa † ſententia, (vt in hoc caſu) præ- 25
cedente cauſæ cognitione, lata, quia illa poſtquam tranſi-
uit in iudicatum ſecum trahit executionem, nec alius re-
quiritur proceſſus, vel cognitio ſuper contentis in ea, vt per
Grat. *conſ.76. n.22. verſ. & quod dictum eſt, &c. lib.2.* Rota
d. dec.445. ſub num.2. & 3. & d. deciſ.503. ſub num.3. & cla-
rius in Leodienſ. dominij de Stercordia 3. Iunij 1623. in §. &
quamuis Emanuel fuerit immiſſus, verſ. quia licèt verum ſit,
&c. coram bon. mem. Coccino.

Et licèt contraria opinio verior, & æquior viſa fuerit Ro-
tæ, ea ratione, quia victus † deducere poteſt defenſiones ſi- 26
bi competentes pro impedienda executione ſententiæ *in*
Romana S. Thomæ 17. *Decembris* 1604. penes eundem Coc-
cin. *dec.214. ac in alijs,* quam etiam cenſuit Tutius eſſe ſer-
uari in executione fienda, † vbi mandatum fuit relaxatum 27
in ſententia præuia citatione in illa Romana de Capizuc-
chis, de qua mentionem facit idem Coccin. in eius annot. *im-*
preſſ. penes Marcheſ. *de commiſſ. par.2. fol.157. ſub n.8. verſ.*
hinc Rota eadem die, &c.

Tamen Domini exiſtimarunt in præſenti caſu non eſſe
recedendum à prædicta magis communi, quoniam agitur de
executione ſententiæ præuia matura † cauſæ cognitione, ac 28
deciſione Rotali prolatæ, ac diu poſtquam tranſiuit in iudi-
catum facta, vt dictum eſt. Et ceſſat adducta ratio contrariæ
opinionis, quia exceptiones, quæ deducuntur pro parte
Fratrum contra eandem ſententiam, non videntur tales,
quæ executionem illius poſtquam tranſiuerat in iudicatum 29
impedire potuiſſent, ideòque fortiùs viget altera æquitatis
ratio ſupra conſiderata *in verſ. præterea, &c.*

Nam iis, quæ dicuntur de minus ſufficienti probatione
teſtamenti a Raymundo conditi de anno 1542. 28. Aprilis,
in quo fuit ordinatum fideicommiſſum cuius vigore agunt
Fabij, & Caualerij, obſtant tum recognitio † eiuſdem 30
teſtamenti ſolemniter à peritis facta de ordine Rotæ 19.
Martij 1614. quæ in antiquis videtur ſufficiens, iuxta *deciſ.*
Put. 430. *lib.2. in correct.* & Verall. *deciſ.5. par.3.* Tum etiam
repetitæ confeſſiones eiuſdem fideicommiſſi factæ per
Domi-

Dominicum nepotem eiuſdem Raymundi ioduobus eius
teſtamentis, altero condito de anno 1591. 19. Iulij, & alte-
to condito de anno 1582. 27. Aprilis, in quo vlterius decla-
rat detractam fuiſſe legitimam ſibi, & q. Tyberio eius fratri
debitam in bonis d. Raymuodi ea pretio Palatij venditi
31 DD. de Mignanellis, quæ † quidem regulatiter probant, ſeu
ſaltem corroborant probationem veritatis fideicommiſſi
antecedentis in præiudicium eius hęredum, à quibus contro-
uerti non poteſt, Rolan. *conſ.71. num.45. lib.2.* Crauet.
conſil.128. ſub num.2. Surd. *deciſ.72. ſub num.8. & 9.* Rota
penes bon. mem. Card. Caual. *deciſ.105. ſub num.4. & 5. &
deciſ.651. ſub num.3.* & Buratt. *deciſ.275. num.9. ac dec.462.
ſub num.1. in fin. ac 536. ſub num.6. ac 578. num.2. part.4. rec.*
32 Eòque magis † cum ſint ſucceſſiuè, & reiteratæ, Rota *de-
ciſ.287. num.5. verſ. huiuſmodi autem confeſſiones, eadem par.
4 recent.*

Legitima verò debita Virgilio filio eiuſdem Raymundi teſtatoris fuit reſeruata in ſententia Rotali, in qua conceſſa fuit immiſſio pro indiuiſo habita ratione ad quotam pro ea debitam eius hæredibus.

Quoad impenſas, & melioramenta, quæ aſſeruntur fuiſſe facta in Palatio videntur ſatisfacti fuiſſe Dominicus, & Tyberius, dum illud vendiderunt Mignanellis; pretiumque receperuot, nec de illius vendicatione agitur io præſentia.

Quo autem ad Caſale Piſciardli, adducitur inter cętera inſtrumentum emptionis factæ ab ipſo Raymundo fideicommittente de an. 1526. die 10. Decembris pretio Ducatorum 1700. qui fuerunt ab ipſo ſoluti.

Hæc tamen Domini in præſentia non admiſerunt ad firmandam iuſtitiam dictæ ſententiæ de qua io vlteriori proſe-
cutione cauſæ particulariter agendum erit; Sed tantùm
33 † vt appareat, quod eaceptiones prædictæ, tanquam du-
biæ, & altiorem diſcuſſionem requirentes, non potuiſſent
retardare eaecutionem dictæ ſententiæ poſtquam tranſiue-
rat in iudicatum, etiamſi poſtea Fratres obtinuiſſent com-
34 miſſionem reſtitutionis † in integrum, prout de iure, iuxta
theoric. Bart. *in l.4. §. condemnatum, ſub num.3. ff. de re iudic.*
quam ſequuta fuit Rota *in deciſ.807. num.5. verſ. quando ex-
ceptio, &c. part.4. diuerſ. & deciſ.783. n.15. verſ. & in om-
nem euentum, &c.* penes Buratt.
35 Præſertim quando præceſſit petitio † eaecutioois, ſecun-
dùm opinionem, quam Rota ſequitur, vt penes Put. *deciſ.
285. lib.2.* Seraphin. *deciſ.777. num.12. & deciſ.346. num.6.
part.3. diuerſ.* & ſanct. mem. Greg. *deciſ.120. ſub num.17. &
18.* Mantic. *deciſ.219. n.5.* Caual. *deciſ.81. n.2. & dec.495.
ſub num.5. verſ. ſed reſpondebatur, &c.* Buratt. *d. dec.783. n.
16. verſ. eo magis, &c.* & Reuerendiſs. Vtgellen. *d. dec.190.
ſub num.2. verſ. neque obſtare viſum fuit, &c. ac in rec. dec.264.
n.4. verſicul. immo ſufficeret, &c. part.7.*
Vnde multò minus ſufficere modò debent, dum pendet
36 ſuper eis cognitio ad eam retractandam, † ſed reijciendæ
ſunt ad diſputationem dubij principalis, vt fuit dictum in
Placentina Cappellaniæ 13. Decembris 1614. penes Buratt.
*d. deciſ.77. ſub num.8. verſ. vltra, quod executio, &c. & in Be-
neuentana bonorum 4. Maij 1615. penes bon. mem. Andrea dec.
29. num.7. verſic. interim ſtante turbiditate, &c. & coram R.
P. D. meo Cerro in dicta Gerunden. Beneficij 16. Martij 1643.
in §. quod autem ſententia.*

Atque ita vtraque parte informante concluſum fuit, &c.

Deciſio iſta emanata in hac cauſa ſub die 6. Iunij 1628. coram bon. mem. Coccino Decano, erit infra in Appendice.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ Decano.

Treueren. Archidiaconatus.

Luna 13. Iunij 1644.

ARGVMENTVM.

Dignitatis poſſeſſio, vt dicatur benè capta, vbi ſit capienda. Actus poſſeſſorij facti ab adminiſtratore beneficij penitus ceſſant, quando beneficij prouiſio fuit facta in titulum. Carceratio perſonæ connumeratur inter cauſas excuſandi à caducitate, & quando ſecus.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta publica faciunt probationem probatam.*
2 *Poſſeſſio inſtrumentalis alio non exiſtente in poſſeſſione eſt manutenibilis.*
3 *Dignitatis poſſeſſio capi debet in propria ſede.*
4 *Dignitatis poſſeſſio dum non eſt de Capitulo, non eſt neceſſe, vt capitulariter capiatur, & num.5.*
6 *Poſſeſſio ex quibus concludentiſſimè dicatur probata.*
7 *Beneficium, quando fuit vnitum Capitulo, tunc eius poſſeſſio capi non poteſt, illo non citato.*
8 *Vnire aliud eſt, & aliud tractare de vniendo.*
9 *Actus prouiſionales facti ab aliquo tamquam adminiſtratore non iuuant.*
10 *Beneficij prouiſio, quando fuit facta in titulum tunc ceſſant actus omnes prouiſionales, & poſſeſſorij Cuſtodis.*
11 *Nec ſufficiunt ad obtinendam manutentionem aduerſus prouiſum.*
12 *Clauſula,* amoto, *poſita in litteris Apoſtolicis, quando nihil operetur.*
13 *Poſſeſſionem alicuius, quando quis dicatur approbaſſe.*
14 *Diſpoſitio text. in cap.2. de conceſſ. præbend. vt intret plenè, & concludenter eſt probanda deuolutio.*
15 *Et quando dicatur concludenter probata.*
16 *Detentio violenta perſonæ connumeratur inter legitima impedimenta ad excuſandam deuolutionem, & quando ceſſet, num.18.*
17 *inter Actus voluntariæ iuriſdictionis connumeratur etiam ius conferendi beneficia.*
18 *Deuolutionis iuſtificatio eſt reijcienda ad petitorium, & de ea non debet agi in iudicio ſummariſſimo.*
19 *Concordata Germaniæ non loquuntur de beneficijs deuolutis.*

DECISIO CCXCVI.

VAcauit in Eccleſia Metropolitana Treueren. Dignitas Archidiaconalis nuncupata de Cardona, & de ea tamquam vacante per obitum vltimi poſſeſſoris ex iure deuoluto, fuit auctoritate Apoſtolica prouiſus Hermanus Otho Comes de Naſſau Canonicus eiuſdem Eccleſiæ, vt io litteris Apoſtolicis directis officiali Epiſcopi Treueren. Summario Comitis *n.1.* qui viſis litteris contulit Archidiaconatum d. Comiti prouiſo Apoſtolico, mandatumque de immittendo in poſſeſſionem ad eius fauorem relaxauit, vt io mandato eodem Summario *n.1.* in cuius eaecutionem poſſeſſio fuit capta capitulariter cum aſſignatione ſtalli in choro, cum apprehenſione domus, vinearum, aliorumqoe corporum ad Archidiaconatum ſpectantium, pręuia etiam Colonorum recognitione d. Summ. *num.3.*

Verùm quia Decanus, & Capitulum recuſabant parere mandato de immittendo ea ſuppoſito, quod aliàs Archidiaconatus fuiſſet in Commendam obtentus ab Eminentiſſimo D. Cardinali Ginetto, tunc in illis partibus de Latere Legato, & ioterpoſita appellatione à dicto mandato turbabant poſſeſſionem prouiſi Apoſtolici, & legitimi poſſeſſoris, idem obtinuit coram d. Officiali monitorium contra Capitulum, & Inquilinum Domus Archidiaconalis in Cardona, alioſque turbatores ſuper paritione dicti mandati cum comminatione excommunicationis, & reuocatione Attentatorum, illudque intimari fecit Decano, & Secretario Capituli, & per affixionem ad Valuas Eccleſiæ Metropolitanæ, & ad Valuas Domus Archidiaconalis, Summario *num.4.*

Appellarunt Capitulares à dicto Monitorio, & pendente adhuc lite ſuper paritione ſub die 22. Octobris 1642. mediante auxilio brachij ſæcularis, & militaris occuparunt poſſeſſionem bonorum Archidiacooatus, Summario *num.5.* & Officialis Treueren. tulit ſententiam, in qua declarauit Capitularibus non licuiſſe, nec licere contrauenire dicto mandato de immittendo, reſeruata ſibi facultate relaxandi Declaratorias, vt in ſententia lata ſub die 5. Nouembris eiuſdem anni, Summario *num.6.* A qua pariter interpoſita appellatione per Capitulares, & obtenta commiſſione in Rota cum clauſula, *ſine præiudicio executionis litterarum Apoſtolicarum*, fuit coram me indubitatum cui eſſet dandum mandatum de manutenendo, & Comiti Othoni prouiſo Apoſtolico dandum eſſe DD. reſpooderunt.

Etenim de illius poſſeſſione capta auctoritate Executoris litterarum Apoſtolicarum conſtat ex poblicis documen-

1 mentis, † quæ faciunt probationem probatam, Bald. *in l.*
quoties, vt fin.C. de iudic. Poſſeſſio autem inſtrumentalis, alio
2 non extante † in poſſeſſione ſufficit ad manutentionem,
vulg.l.prædia, de acq.poſſ.
Tantò magis, quia nedum ſemel, ſed bis etiam fuit capta.
Primò ſcilicet ſub die 3. Iunij auctoritate executoris in pro-
pria ſede dignitatis Summario Comitis *num.3.* quæ ſuffraga-
3 tur. Cùm de iure † poſſeſſio Dignitatis capi debeat in pro-
pria ſede Card.Caual. *deciſ.198.num.1.* licèt capitulariter ca-
4 pta non fuerit, ex quo Dignitates non ſunt de Capitulo,
Rota coram Card.Seraphin. *deciſ.98. num.1.& in Aſtoricen.*
Scholaſtriæ 6. Nouembris 1623. *coram Vbaldo poſt Modern.*
Peruſ.de manut.117.num.4.& 5.
Secundò ſub die 9. eiuſdem menſis auctoritate eiuſdem
Executoris, & Capitulariter, & Decanus, & Capitulum
5 de huiuſmodi poſſeſſione gratulati ſunt, iuncta poſſeſſione
bonorum Archidiaconatus, cum recognitione facta per Co-
lonos, vt ex iuribus datis in Summ. *num.3.*
6 Ex quibus omnibus poſſeſſio † remanet concludentiſſimè
probata, vt dixit Rota *in Mediolanen. Canonicatus 6. Iunij*
1607. *coram Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio, & in alia*
Mediolanen. Optionis coram Manzanedo poſt d. Modern. de-
ciſ.112.num.3.
Nec obſtat, Primò huiuſmodi Archidiaconatum ab Emi-
nentiſſimo Cardinali Legato fuiſſe conceſſum in Commen-
7 dam, ſeu vnitum eidem Capitulo, quod plures actus † poſ-
ſeſſiones exercuit, adeòut proindè eo non citato non potue-
rit alteri tradi poſſeſſio. Quia præter quod talis vnio, ſeu
conceſſio in Commendam non probatur, & ſcriptura data
8 in Summario *num.7.* vnionem non continet, neque conceſ-
ſionem in Commendam, ſed ſolum tractatum de vniendo,
cùm aliud ſit vnire, aliud tractare de vniendo, ad tradita
per ſan. mem. Greg. *dec.28. num.1. cum ſeqq.* Actus poſſeſſo-
7 rij ſunt merè prouiſionales facti † à Capitulo tanquam cu-
ſtode, & adminiſtratore bonorum, & iutiuo Archidiaco-
natus eo vacante, vnde cùm ſuperueniente Prouiſo in titu-
lum ceſſet omnis ius Cuſtodis, & Adminiſtratoris actus poſ-
10 ſorij ab eo antecedenter † facti, non ſunt amplius habendi
in conſideratione, iuxta doctr. Innoc. *in cap. ex parte num.3.*
de arbitr. & Lap. *alleg.81. num.8. & 9.* quam probauit Rota
in Gelſonen. Parochialis 27. Iunij, & 17. Nouembris 1642.
coram R.P.D. meo Peutingero, & in Florentina Parochialis
19. *Ianuarij* 1643. *coram R. P. D. meo Bichio*, nec ſufficiunt
11 pro † manutentione contra prouiſum in titulum, vt fir-
mauit Rota *in Naulen. Parochialis* 31. *Martij* 1642. *coram*
bon. mem. Merlino, & in eadem 10. *Iunij* 1643. *coram R. P.*
D. meo Peutingero, & in Florentina Parochialis ſupra ci-
tata.
Et hinc nihil releuat clauſula, *amoto*, appoſita in litteris
Apoſtolicis, quia cum ex ſuperiùs dictis Capitulum in effe-
12 ctu non eſſet in poſſeſſione Archidiaconatus, & omnis poſ-
ſeſſio ſi quam habebat caſſauerit per ſuperuenientiam pro-
uiſi in titulum deficiente legitimo poſſeſſore in clauſula,
amoto, nihil operatur, Rebuff. *in praxi de form. non prouiſio-*
nis, in verbo, amoto, *verſic. nec virtutes huius clauſulæ,* Garz.
de benefic. part.6. cap.2. num.14. & fuit dictum *in Vercellen.*
Coadiutoriæ 27. Ianuarij 1608. *coram Cardinali Lancellotto,*
& in Pacen. puritatis ſanguinis, ſeu Canonicatus 11. *Decem-*
bris 1609. *coram Manzanedo.*
Præſertim quia Capitulum acquieuit, & omnes Cano-
13 nici † gratulati fuerunt Comiti in actu adeptionis poſſeſſio-
nis, vt ſupradictum eſt, & ſic poſſeſſionem illius approba-
runt, Rota *dec.175. num.2.& 3. poſt d.Modern. Peruſ.*
Minùs, & ſecundò obſtat prouiſionem Archidiaconatus
14 facta fuiſſe tanquam de deuoluto, iuxta † Concilij Latera-
nen. decretum relatum *in cap.2. de conceſſ. præben.* non pro-
bata plenè, & concludenter deuolutione, vt debebat ad ea,
quæ dixit Rota *dec.186. num.5. part.2. recent.*
Quia cùm deuolutio intret ſtante culpa, vel negligentia
Collatoris in conferendo, & D. Archiepiſcopus Treueren.
15 neglexerit † per ſeptennium conferre huiuſmodi Archidia-
conatum, vt ex confeſſione partis admittentis vacationem
à ſeptennio deuolutio videtur ſufficienter probata.
Nec pro excuſanda negligentia huiuſmodi releuat abſen-
tia Archiepiſcopi, eiuſque carceratio, ſeu potius detentio
16 apud Imperatorem, quaſi quod violenta detentio † perſo-
næ connumeretur inter legitima impedimenta ad excuſan-
dam deuolutionem, vt per Rebuff. *ad concordat. §.1. in verb.*
impedimento ceſſante, verſ. item ſi erat in carcere, de
collat.

Quia cùm idem Archiepiſcopus commoretur in Ciuitate
Viennenſi, & vt ſupponitur pateat omnibus liber aditus ad
eum, & abſque vllo impedimento exerceat omnes actus
† voluntariæ iuriſdictionis, inter quos connumeratur ius 17
conferendi, iuxta Calder. *conſ.2. de elect.* quem refert, &
ſequitur Lotter. *de re benefic. lib.2. quæſt.51. num.81.* Non
potuit ex hoc capite dici impeditus, † nec excuſari à de- 18
uolutione.
Et in omnem caſum dictum fuit iuſtificationem deuolu-
tionis reijciendam ad petitorium, nec eſſe faciendum in hoc
ſummariſſimo manutentionis, ad quod ſufficit ſola poſſeſ-
ſio, etiamſi de titulo non doceatur, Rot. *deciſ.595. num.8.*
part.1. diuerſ. & coram ſan. mem. Greg. *deciſ.325. n.1. & 2.*
vbi Adden. plures refert *num.4. & in Valuen. Canonicatus* 30.
Maij 1644. *coram R.P.D. meo Cecchino.*
Quæ dicuntur de concordatis Germaniæ, & Bulla Nico-
lai V. non applicantur, quia † non agitur de auferendo iure 19
conferendi competenti Eccleſijs, alijſque inferioribus Colla-
toribus, ſed ſolum de collatione ex iure deuoluto, de quo
caſu, nec Bulla, nec Concordata loquuntur.
Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ROYAS.

Poſteà Epiſcopo Tarraconen.

Peruſina Reintegrationis.

Lunæ 13. Iunij 1644.

ARGVMENTVM.

Statutum antiquum Peruſiæ compoſitum vulgari ſermone, editum de anno 1342. ſub rubr.35. excludens dotatas ab illius hæreditate, de cuius bonis fuit dotata, an dicatur ſublatum per aliud ſtatutum prætenſum de anno 1366. & reſponſio eſt negatiua, ex rationibus in deciſione adductis,

SVMMARIVM.

1 *Statutum Peruſinum ſub rubric.35. excludit dotatam ab hæreditate illius, à quo fuit dotata.*
2 *Reintegrationi non eſt locus, quando Lex, vel Statutum tantum tribuit, quantum excludit, num.3.*
4 *Excluſio, quando non poſſit dici facta temporaliter.*
5 *Statutum Peruſinum ſub rubr.35. editum de anno 1342. an fuerit reformatum.*
6 *Statutum ſi non ſit in forma probanti, non habens aliquod ſignum authenticum non releuat.*
7 *Statutum an ſit authenticum, necne benè colligitur ex eius inſpectione, num.8.*
9 *Statutum prætenſum, ſi non fuerit repertum, inter alias publicas ſcripturas Ciuitatis, nec aderat in Archiuio, non iuuat.*
10 *Statutum inter alia requiſita, vt dicatur authenticum, requiritur publica cuſtodia.*
11 *Officiali atteſtanti de rebus ad ſuum officium pertinentibus plenè eſt credendum, & num.12.*
13 *Statutum, vt dicatur authenticum debet conſtare, quod fuit publicum, ac vſu receptum.*
14 *Statutum perinde eſt, ac ſi non emanaſſet, dum cum ſuis debitis requiſitis non fuit promulgatum.*
15 *Statuta locorum ſtatus Eccleſiaſtici, ad eorum validitatem requirunt confirmationem Apoſtolicam.*
Et hoc maximè ſi agatur de abrogandis ſtatutis antiquis.
16 *Confirmatio ex temporis curſu reſultans, non intrat, ceſſante obſeruantia.*
17 *Obſeruantia, quando ſumus in præſumenda confirmatione alicuius actus, qualis eſſe debeat.*
18 *Statutum, ſi fuerit poſitum in Archiuio poſt litis conteſtationem, non iuuat.*
19 *Itaque nullum robur aſſequi valet ex fide publica d. Archiuij.*
20 *Statutum quod poteſt eſſe minuta ſtatuta condendi, non releuat.*
21 *Litteræ miſſiuæ non poſſunt dare robur ſcripturis alias informibus.*
22 *Fides priuata non poſſunt præiudicare, & peruertere veritatem.*
23 *Bald. in conſil.29. lib.1. & conſil.426. lib.3. ſuper quo ſtatuto Peruſino ſcripſerit, & n.24.*

25 *Pro-*

Digitized by Google

25 *Probatio, quando remanet incerta, non releuat.*
26 *Rota deciſ.11. penes Gilian. ad ſtatutum Peruſinum, quo caſu loquatur.*
27 *Lex noua futuris, & non præteritis negotijs prouidet.*
28 *Statutum antiquum ſub rubr.35. quid diſponat.*
29 *Statutum Peruſinum temporaliter excludens fœminas propter maſculos, an intret ſtantibus legitimatis.*
30 *Filij, vt dicantur legitimati cum ſuis debitis requiſitis, quid ſufficiat.*
31 *Remedia omnia remanent ſublata, ſtante præſcriptione 30. annorum.*
32 *Remedium vnde agnati, quando remanet ſublatum.*
33 *Statutum loquens ab inteſtato, non habet locum condito teſtamento.*
34 *Tranſactio parit exceptionem litis finita.*

DECISIO CCXCVII.

TAndem poſt tertiam cauſæ propoſitionem articulo
maturè diſcuſſo partibus ſemper acriter informanti-
bus, Domini hodie perſiſterunt in deciſis coram me ſub die
21. Iunij 1641. quando dictum fuit deſcendentes Caſſan-
dræ non eſſe reintegrandos ad hæreditatem Beneueniatis
Ramazzani eiuſdem Caſſandræ progenitoris mortui ſub
anno 1520. cum ab eo non fuerit dotata; ſed à Chriſtiano, &
Hieronymo fratribus, idcircò dum Statutum antiquum Pe-
1 ruſinum † vulgari ſermone compoſitum, publicatum de an-
no 1342. *in rubr.35. delle doti, & dotate femine, in §. Se alcun
Padre, ouero Auo, ſecundo libri d. Statuti*, excludat dotatam
ab illius hæreditate, de cuius bonis fuit dotata, non eſt locus
2 in præſenti prætenſæ reintegrationi † ex quo dictum ſtatu-
tum tantùm tribuit, quantum excluſit, & dum talis excluſio
3 non præceſſit mediante dotatione ceſſat † reintegratio,
Burat. *deciſ.851. num.6.* Vltra, quod dictum ſtatutum dum
loquitur de fœminis dotatis à fratribus poſt mortem patris,
vt in caſu noſtro eam ſimpliciter, & perpetuò excludit non
4 autem temporaliter cum † nullæ adſint dictiones denotan-
tes temporalitatem, ſiue ſuſpenſionem, vt per Bart. *in l. fin.
ad Tertull.* Bald. *in l. ſi quis poſthumus, §. fin. ff. de inoff. teſtam.*
Bart. *conſ.20. num.2. verſ. excluditur ergo lib.1.* Corn. *conſ.
7. num.5. verſ. tamen his non obſtantibus, & num.6. lib.2.* Brun.
*de ſtatut. quod ſtantibus maſculis art.10. quæſt.5. num.63. vbi
de comm.* Gabr. *de ſtatut. concl.4. in princip. lib.9.* Cappel. To-
loſ. *deciſ.460. num.1.*

Nihil obſtat, quod dicti ſtatuti diſpoſitio fuerit reformata
ſiue abrogata per aliud prætenſum ſtatutum latino ſermo-
ne compoſitum manuſcriptum, ac ſucceſſiuè conditum
del 1366. per Ciuitatem Peruſinam ſuppoſitum oculis DD.
5 in † quo fœminæ, ſiue fuerint dotatæ à genitoribus, ſiue à
fratribus ſunt temporaliter excluſæ quouſque maſculi, & de-
ſcendentes ab eis extent, non verò perpetuò.

Quia fuit per Dominos reſponſum dictum prætenſum
6 ſtatutum tanquam non in forma probanti, ac non habente
aliquod ſignum authenticitatis non eſſe habendum in con-
ſideratione, Rom. *conſ.260. num.2. & 3.* Crauett. *conſ.425.
num.24.* Natt. *conſ.498. num.18.* Gabr. *in puncto huius ſtatuti
conſ.42. num.45. & ſeq. lib.2.* Caputaq. *deciſ.41. num.34. par.
1.* Rota *deciſ.558. num.3. part.2. recent.*

Etenim ex illius inſpectione omnis fides, quæ alias poſſet
præſtari remanſit penitus ſecluſa ad hoc, vt non poſſit dici
in forma probanti; dum non habet principium, non inſcri-
7 ptionem, non eſt integrum, non perfectum volumen, ſed
ſuperlineatum cum additionibus, correctionibus poſitis
tam in corpore, & in ſubſtantialibus, quàm in marginibus
diuerſis caracteribus, & quidem nonnullis de recenti ſcri-
8 ptis, ita ut potiùs quædam continuatio ad librum non ex-
hibitum, & pro minuta factum videatur, nec conſtat, cuius
auctoritate fuit conditum, nec à qua perſona, minus de ro-
gitu Notarij, eſtque in pluribus partibus abraſum, deletum,
9 neque inter publicas ſcripturas, ac monumenta dictæ † Ci-
uitatis fuit conſeruatum penes Archiuium: quinimò ſemper
penes priuatorum ædes per tot ſæcula fuit retentum abſque
vlla penitus diligentia tanquam merus liber priuatus, cùm
10 tamen pro validitate hæc omnia, & præſertim publica cuſto-
dia deſiderarentur, Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. de Inſtru-
ment. edit. §. nunc videndum, verſ. quartum ſupplementum,*
gloſ. Abb. & Felin. *in c. cum cauſam, de probat.* Purpur. *conſ.
120. n.10. & 270. n.18.* Valenz. qui alios contigerit *conſ.100.
num.9.* Maſtrill. *deciſ. Sicil.43. num.1. & 3.*

Quod autem nunquam fuerit in Archiuio; probatur ex
fide facta de anno 1637. per Ioſephum Maſium Cancella-
rium DD. Priorum Ciuitatis † Peruſij, qui in dicta fide om- 11
nia, & ſingula volumina Statutorum dictæ Ciuitatis ex-
preſsè (nulla de prætenſo Statuto mentione facta) cum pe-
culiari temporum inſcriptione, quo condita fuere, & à quo,
quorum auctoritatibus reperiantur munita, & à quo Nota-
rio rogata, & præſertim quod de anno 1366. nullum Statu-
torum volumen venerit in lucem, nec aliud ſtatutum adeſſe
in Cancellaria: præter ea in fide deducta, adducendo ratio-
nem, quia ſpatio 21. annorum quo Cancellariam Peruſinam
exercuit ad eius † manus perueniſſent, inde tanquam atteſtans 12
de rebus ſpectantibus ad eius officium benè probat, Gabr. *de
teſt. concl.1. n.19.* Ruin. *conſ.56. n.5. lib.1.* Rota *in rec. dec.525.
n.5. par.2. & 349. n.1. par.3.* & in puncto *in Aquitanen. Prio-
ratus 10. Aprilis 1622. coram bo. me. Pirouano, & in Meleuita-
na Penſionis 18. Februarij 1636. coram R.P.D. meo Ghiſilerio.*

Vltra quod dictum prætenſum ſtatutum non conſtat
fuiſſe publicatum, neque vſu receptum, nec † quod aliquod 13
aliud ſtatutum vigeret de anno 1520. præter vulgare, quibus
deficientibus nullius eſſe conſiderationis perindè, † ac ſi non 14
emanaſſent, comprobant Pariſ. *conſ.104. n.69. lib.1. & conſ.
53. num.98. lib.33.* Tiber. Decian. *conſil.32. num.44. lib.2.* cum
alijs relatis per Maſcard. *de interpr. ſtatut. concl.8. num.27.
cum ſeqq. verſ. ſexto limita.*

Nec pariter apparet de confirmatione Summi Pontificis,
prout indubitanter † requirebatur, maximè cùm ageretur 15
de abrogandis Antecedentibus Statutis Summorum Ponti-
ficum auctoritatibus munitis, Dec. *in cap. cum acceſſiſſet,
num.3. verſ. ſecunda concluſio, de conſt.* Ludou. Bellus *conſ.68.
num.3. cum ſeqq.* Bald. *conſ.407. num.2. lib.2.* Corn. *conſ.171.
num.4. lib.4.* Surd. *conſ.58. num.21. & ſeqq.* Rota *deciſ.536.
num.1. & 780. num.2. part.1. diuerſ. & deciſ.104. num.2. par.
3. recent. & in Peruſiana nullitatis ceſſionis 28. Ianuarij
1619. coram bon. mem. Remboldo, in verſ. minus obſtat præ-
tenſum decretum, dec.30. num.14.* poſt Gilian. *ad compend. ſta-
tut. Peruſ.*

Prætenſa verò confirmatio † deducta ex temporis curſu 16
nil facit, cùm ceſſet obſeruantia, quo caſu curſus temporis
non ſuffragatur, ex relatis per Add. ad Greg. XV. *deciſ.354.
num.18. verſ. aduertendum tamen.* In propoſito autem non
docetur de aliqua obſeruantia, quæ nec etiam poſtea releua-
ret, niſi concurrentibus actibus ſuper quibus fuiſſet obten-
tum † partibus contradicentibus, cùm agatur de præceden- 17
tis ſtatuti derogatione, ex notatis per Gemin. *in cap. cum in
ſua, num.3. in fin.* vbi Franc. *verſ. ſi tamen talis, de conſtit. in
6.* Rota *in Meſſanen. Decanatus; 27. Ianuarij 1642. coram
Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Minus obſtat, quod etiam hoc prætenſum ſtatutum fuerit
repoſitum in eodem Archiuio dictæ Ciuitatis ſub quo in
præſenti cuſtoditur, quia conſtat ibi fuiſſe † conſignatum, 18
hac cauſa pendente in Rota, nempè de anno 1641. à Diome-
de Giliano, mediante conſignatione facta DD. Prioribus
Peruſij, penes quem antea exiſtebat, hocque factum fuiſſe
ad inſtantiam Vincentij de Brunis intereſſati in hac cauſa,
vt ex atteſtatione eiuſdem Diomedis patet; vnde † nullum 19
robur valet aſſequi ex fide publici Archiuij, Verall. *deciſ.41.
ſub num.2. & 3. par.1.* Card. Caual. *deciſ.580. num.4.* Coccin.
deciſ.76. num.31. Mart. Andr. *deciſ.88. num.6.* vbi concor-
dantes non potuerit eſſe † quædam minuta non effectuata, 20
ad tradita per Greg. XV. *dec.386. n.3.* ideò de eo non eſt ha-
benda ratio, Caputaq. *dec.11. n.4. part.1.* Caual. *dec.77. n.2.*

Nil releuant litteræ miſſiuæ DD. Priorum Ciuitatis, quia
non valent maiorem † tribuere auctoritatem, ac firmita- 21
tem ſcripturæ aliàs irreleuanti, ac nullius momenti, Seraph.
dec.106. num.3. Coccin. *deciſ.227. num.2. & part.5. recent.
deciſ.187. num.9. cum ſeqq.* nec valent præiudicare veritati,
aut tertiò, vt in fortioribus terminis dixit Alex. *conſ.112. lib.
7.* Mohed. *dec.7. n.4. de prob.* fides verò facta per Aduocatos
Peruſinos affirmantes, quod viderint in Palatio præfatum li-
brum ſtatuti prætenſi de anno 1639. cùm non poſſit præiu-
dicare, † nec peruertere veritatem exiſtentem in contra- 22
rium, ſtante alia fide Cancellarij, ac etiam illa dicta Diome-
dis Giliani, ex quibus apparet in dicto Archiuio fuiſſe d. li-
brum tantum aſportatum de anno 1641. Salic. *in l. ſcripturæ
n.4. C. de fid. inſtr.* Mareſc. *var. reſol. lib.1. c.82. n.1. & 2.* vltra
quod de exiſtentia in Archiuio debuiſſet cõſtare de an. 1520.

Nec etiam obſtat, quod ſuper eodem aſſerto ſtatuto lati-
no inducente temporalem excluſionem videatur † conſul- 23
uiſſe, Bald. *conſ.69.* incipit, *cum Statutum Ciuitatis Peruſij
lib.1. repetitum in conſ.426.* incipit, *antiquum Statutum lib.
3.* Corn. *conſil.75.* incipit, *quemquam videatur prima facie*

ſub

ſub num.5. verſ. item diſponitur lib.4. de quibus meminit
Rota *in Peruſina ſucceſſionis de Alfanis* 19.*Iunij* 1634.*coram*
Reuerendiſs. P.D. meo Decano.

24 Etenim fuit reſponſum nullibi apparere Doctores † præ-
fatos conſuluiſſe, & locutos fuiſſe de hocmet ſtatuto, mox
exhibito, itaut eorum ſcriptis authenticam fidem deſume-
re valeat; immò potiùs contrarium deſumi poſſe, dum vel
loquuntur de prædicto ſtatuto publicato de anno 1342.
vtroque idiomate latino ſcilicet, & vulgari compoſito ad lu-
cidiorem omnium Ciuium intelligentiam, ſiue de alio ſtatu-
25 to de quo non conſtat, vnde † in omnem euentum incerta
remaneret probatio, ac verificatio, quod dum prætenſum
ſtatutum vigeret de anno 1520. quo obijt Beneueniates,
prout requiritur ad fundandam intentionem deſcenden-
tium Caſſandræ, vt per Gabr. *conſ.42.num.44.cum ſeqq.* &
num.48. verſ. quod ſolum ſufficit lib.2.

Deciſio verò Rotæ *in cauſa Peruſina Reintegrationis* 6.
Nouembris 1595. *coram Penia, impreſſa apud Gilianum ad*
26 *ſtatutum Peruſ. la* 11. loquitur in terminis ſtatuti publicati
de anno 1523. & ſic de ſtatuto ſuperueniente poſt obitum
dicti Beneueniatis, quod ſtatutum nil afficit tanquam lex
27 noua, quæ † futuris non præteritis negotijs prouidere vale-
bat, iuxta text. *in cap.2. & fin. de conſtit.* Vlpian. *in l.cum lex,*
ff. de legibus, text. *in l.3. & in l.7. C. de legib.* Bald. *in l. omnes*
populi, quæſt.5. vbi DD. *ff. de Iuſt. & Iur.* Petrus Auguſtinus
Morla *in Empor. Iuris par.1. tit.1. ff. de legib. quæſt.6. n.3. &*
5. Menoch. *de arbitr. Iudic. caſ.*185.

Neque remanſerunt comprobata ex aliorum ſcriptis, qui
de eodem Peruſino ſtatuto vulgari conſuluere, qui vel nul-
lam faciunt mentionem de verbis illis denotantibus tempo-
ralitatem, vel verbis rotundis aiunt, quod ſtatutum præfa-
28 tum † antiquum excludat quidem temporaliter dotatas à
Progenitoribus, ſed à fratribus dotatas, prout fuit Caſſandra
ſimpliciter, & perpetuò excludebat, *vt in d. conſ. Bart.* 20.
incipit, *factum ſic ſe habet num.2. verſ. concluditur ergo lib.*
1. Gabr. *conſ.42. ſub n.44. & ſeqq. lib.2.* Corn. *conſ.7.* incipit,
quæſtio eſt pulchra, & quotidiana ſub num.1. & 5. lib.2. Hon-
ded. *conſil.65. num.55. verſ. tamen non improbabilis, & num.*
ſeq. lib.1. Colleg. Bonon. *inter conſ. eiuſdem Hond. conſ.14. n.*
51. *& ſeqq. verſ. caſus ergo noſter, &c. lib.2.*

In omnem caſum prædicta, Caſſandra remanebat ex-
cluſa ex alio capite, nempè quia de tempore eius obitus
adhuc extabant filij Chriſtiani, ac nepotes Beneueniatis, vel
29 deſcendentes ab eis, à quibus † quamuis legitimatis remane-
bat excluſa à prætenſa reintegratione, vt verbis expreſſis
diſponitur in alio ſtatuto d. Ciuitatis *lib.2. c.45.* & latè com-
probat Menoch. *conſ.682. num.37. vbi num.57. adducit* 28.
Doctores, Lupus *de illegit. comment.3. §.1. ſub num.75.*

Nec vrgere dictum fuit adducta aduerſus legitimationes
reportatas tam per milites Lauretanos, quàm per Comitem
Palatinum.

Quia dum leguntur factæ ad inſtantiam Patris à quo filij
30 legitimati fuerunt, & in paterno teſtamento hæredes ſcripti
ceſſant penitus omnes adductæ conſiderationes, quas in
proprijs terminis reprobauit Gabr. *conſ.29. n.7. verſ. tamen*
lib.1. vbi de magis communi teſtatur, & a ſupremis Tribu-
nalibus comprobata opinione Rimin. ſenior. *conſ.726.* Dec.
conſ.3. n.107. lib.1. Ant. Gabr. *concl.3. n.10. in tit. de legitima*
cum alijs plena manu relatis per Merlin. *de legitima lib.1. tit.*
2. qu.9. num.7. verſ. in ſucceſſione.

Remanebant etiam excluſæ deſcendentes ex temporis
curſu ditm ab anno 1565. quo illæ prætendunt per obitum
fratrum factum fuiſſe locum reintegrationi ad ſucceſſio-
nem d. Beneueniatis genitoris, vſque ad annum 1602. quo
fuit intentatum Iudicium ſuper ea certè ſunt elapſi anni 37.
31 ſitque in iure clarum, quod per † lapſum 30. annorum hu-
iuſmodi media remaneant ſublata quatenus competijſſent;
vt in puncto firmauit Rota in Peruſina Reintegrationis 15.
Ianuarij 1596. coram Penia in verſic. quantum ad ſecun-
dum impreſſa poſt Gilian. ad ſtatutum Peruſin. *dec.12 n.3.*
cum ſeq. ad congeſta per Modern. Piſaur. *de imput. qu.61. n.54.*
per Merlin. *de legit. lib.3. tit.1. qu.3. ſub num.*18.

Nec præfatam præſcriptionem poſſunt euitare deſcen-
dentes à d. Caſſandra ſub prætextu, quod duplex eis reme-
dium competeret, alterum vnde liberi, alterum vnde agnati,
idcircò primo præſcripto adhuc ſecundùm remanere.

Quia fuit reſponſum, quod cùm de tempore obitus d. Be-
neueniatis extarent dd. Chriſtianus, & Hieronymus fratres
Caſſandræ, qui ſucceſſerunt in vniuerſa Patris hæreditate ex
32 tunc ceſſauit, † vnde agnati, vt per gloſſ. *in l. vnica in verb.*
quoties, C. quando non petent part. Azor. *in Summa titul. de*
ſucceſſ. edict. num.3. Gabr. *comm. concl. lib.5. titul. de præſc. con-*
cl.9. ſub num.4. verſ. ſublimita, &c. Gozad. *conſ.56. num.1.*
Tob. *Non. conſ.1. num.5.* Viuius *opin.632. num.7.* & in hiſter-
minis Rota in d. Peruſina Reintegrationis in verſ. neque
poſt elapſum tempus 30. annorum poſt compend. ſtatut. Pe-
ruſ. *dec.12. num.6. & 7.*

Nec poſſunt prætendere reintegrationem quoad bona
Chriſtiani fratris, cum ipſe deceſſerit condito teſtamento in-
de quoad bona per eum diſpoſita non † applicatur alicuius 33
ſtatuti, ſiue latini, prætenſi per dd. deſcendentes Caſſandræ,
ſiue vulgaris, dum ſtatutum loquitur de ſucceſſionibus ab in-
teſtato, Dec. *conſ.506. n.3.* Honded. *conſ.68. num.40. lib.2.*
Put. *dec.119. n.1. lib.2. in correct. & par.3. diu. dec.958.*

Quo verò ad bona relicta per Hieronymum alterum fra-
trem ſemper remanet verum dicere, quod obſtat tranſactio
per quam Caſandra conſecuta fuit ſuam portionem nempè
tertiam partem bonorum, quæ parit exceptionem † litis fini- 34
tæ, & ius extinguitur *c.1. de lit. conteſt. in 6.* Surd. *conſ.451.*
num.17. Seraph. *dec.279. num.3. & 1059. num.1. & par.5. rec.*
dec.402. n.4.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. C E C C H I N O.

Poſtea S. R. E. Cardinali.

Compoſtellana Parocchialis.

Veneris 17. Iunij 1644.

A R G V M E N T V M.

Iuſpatronatus ſatis iuſtificatur, ſi conſtat ex ſucceſſiuis præſentationibus, & teſtibus, ac ſententijs Ordinariorum. Iuriſpatronatus qualitas, vt per tranſlationem eius in alium factam, dicatur mutata, quid requiratur, & inter alia requiſita illud eſt neceſſarium, vt dominium transferatur, & non ſufficit tantum vtile, dominium, & alia de quibus in ſummarijs.

S V M M A R I V M.

1 *Iuſpatronatus benè iuſtificatur ex præſentationibus factis vltra 80. annos.*
2 *Præſentationum effectuatio benè iuſtificatur ex ſucceſſiuis præſentationibus.*
3 *Iuſpatronatus iuſtificatur ex ſententia Ordinarij deſuper lata.*
4 *Menſis Nouembris, ſecundum regulam 9. Cancellariæ ſemper eſt reſeruatus.*
5 *Iuſpatronatus, quando dicatur Eccleſiaſticum.*
6 *Iuſpatronatus Eccleſiaſticum ſubiacet reſeruationibus Eccleſiaſticis.*
7 *Iuſpatronatus an ſit Laicale, vel Eccleſiaſticum cognoſci poteſt ex perſona, penes quam eſt ius præſentandi.*
8 *per Infeudationem transfertur quidem vtile dominium, non autem directum.*
9 *Iuriſpatronatus qualitas, vt dicatur mutata per tranſlationem in alium quid requiratur.*
10 *Iuriſpatronatus qualitas, non dicitur mutata per tranſlationem in alium, dum dominium remanet penes transferentem.*
Iuſpatronatus Regiũ, non deſinit eſſe tale, per infeudationẽ.
11 *Deciſio in cauſa Leodien. Parochialis, coram Merlino declaratur.*
12 *Conceſſio non poteſt dici facta ex cauſa oneroſa, quando onus non æquipollet conceſſioni.*
13 *Monaſterium, quando eſt de Iurepatronatus Regio, extenditur ad Eccleſias ab eo dependentes.*
14 *Ad hoc tamen requiritur beneplacitum Apoſtolicum in limine fundationis.*
15 *Iuſpatronatus Regium, quando eſt Monaſterium, vt extendatur ad Eccleſias eiuſdem Monaſterij filiales, quid requiratur.*
16 *Indulta Cardinalium ſecundum antiquam formulam, remouebant tantùm obſtacula reſeruationum.*
17 *Reſeruationibus Apoſtolicis ceſſantibus, collationes, & præſentationes liberè ab his, ad quos antea ſpectabant fieri poſſunt.*
18 *Indultorum conceſſio eſt attendenda.*

19 Re-

Digitized by Google

19 *Reſeruatio inducta in fauorem Papæ, conſeruatur in perſona Cardinalis indultarij, ipſum Papam repræſentantis.*
20 *Indulta conferendi beneficia reſeruata, conceſſa Cardinalibus Ordinarijs Collatoribus, non ſuffragantur alijs præſentationem habentibus.*
21 *Indultum habens conferendi, quando dicatur quis voluiſſe vti, & nu.22.*
23 *Ordinarius habens indultum conferendi beneficia, dum confert ea, ſi ſe non reſtringit ad facultatem ordinariam, non impeditur quoque vti beneficio indulti.*
24 *Actum, quod quis voluerit expedire, efficaciori modo poteſt, ſtat præſumptio.*
26 *Declaratio libertatis beneficij intelligenda venit ſecundum ſubiectam materiam collationis faciendæ.*

DECISIO CCXCVIII.

PEr obitum Franciſci Garciæ de menſe Nouemb. vacauit beneficium S. Iuliani de Baſtabales Compoſtellanæ diœceſis. Et cùm Eminentiſſimus Cardinalis Spinola Archiepiſcopus promulgaſſet de more Edicta cum termino ad opponendum, & docendum de vero patronatu: inter alios ſe oppoſuerunt Petrus Lopez, petendo illud ſibi conferri, vti pertinens ad liberam Archiepiſcopi collationem, & Gregorius Rodriquez, allegando beneficium eſſe de iurepatronatus Bartholomæi Lopez, cuius præſentationem exhibuit; introductaque lite ſuper iurepatronatus, Vicarius, præuia declaratione, beneficium eſſe de libera collatione Archiepiſcopi, illud contulit Petro Lopez in concurſu approbato. Appellauit Gregorius Rodriquez, & ſucceſſiuè Prouiſor Compoſtellanus pronunciauit ſententiam Vicarij non præiudicare Priori S. Mariæ de Sar, à quo iuſpatronatus dicebatur infeudatum authoribus Bartholomæi Lopez. Poſtmodum delata cauſa ad Doctorem Padro, ſententia Vicarij fuit reuocata, prout etiam fuit reuocata à Prouiſore Tudeñ. Denique introducta cauſa in Rota, mihique vti ſubrogato Eminen. D. mei Cardnali Panziroli commiſſa, dubitaui, cui adiudicandum eſſet d. beneficium, & Petro Lopez adiudicandum eſſe reſolutum fuit.

Quamvis enim Domini non dubitarent conſtare de iure-
1 patronatus ex præſentationibus † factis per d. Priorem ſpatio octuaginta, & vltrà annorum iunctis teſtibus de publica voce, & fama, Bald. *in l.cum ſuper n.1.C. de rei vindic.* Caſſad. *dec.2. n.4. & ſeqq. de probat.* Achil. *dec.6. eodem tit.* Put. *dec.56. n.4. lib.1. in correct.* Rot. *diuerſ. deciſ.792. n.1. part.1.* & apud Card. Seraph. *dec.1103. in fine*, & apud bon. mem. Coccino *dec.74. n.2.* & apud bon mem. Buratt. *deciſ.172. nu.18.*
2 Quarum præſentationum effectuatio eſt patens, dum ſucceſſiuè vocationes ſequutæ fuerunt per obitum eorum, qui prius fuerant præſentati iuxta *conſ. Oldrad.229.* ſæpiùs à Rota approbatum Card. Seraph. *dec.1334. nu.1.* Rot. *in recent. dec.598. n.4. par.1. & deciſ.274. n.10. par.2.* Buratt. *dec.142.*
3 *n.6.* Et ſine dubio concurrente ſententia lata per Archiepiſcopum die 6. Nouembris 1598. in qua declaratur beneficium eſſe de iure patronatus d. Prioris, Rot. *dec.11. de iurepatr. in nou.* Achil. *deciſ.7. num.5. eod. tit.* Put. *dec.237. lib.2. in correct.* Card. Caualer. *deciſ.46. num.2. & deciſ.55. num.2.* Buratt. *d. deciſ.142. num.12.*

Tamen dicebam illud non eſſe laicale, prout requirebatur, vt Patroni, non obſtante reſeruatione reſultante ex obitu in
4 menſe Nouemb. qui vigore reg. octauæ, hodie 9 eſt ſemper reſeruatus, & aduertit Gonzal. *ſuper eadem reg. gloſſ.45. n.22.* ac alijs reſeruationibus Apoſtolicis liberè præſentare poſſent, *gloſſ. in cap.2. in verb. collatio de præben. in 6.* ibi Gemin. *n.11.* Alex. *conſ.75. in princ. lib.4.* Couar. *pract. quæſt. cap.36. nu.2. & 3.* Mandoſ. *ſuper reg.1. Cancell. q.10. n.6. cum ſeqq. & in addit.* ad Lap. *alleg.48. littera N.* Rot. *dec.304. nu.1. par.2. diuerſ. & in recent. dec.154. n.11. & dec.680. n.2. part.1.* Card. Seraph. *dec.1334. nu.3.* cum alijs pluribus relatis per Gonzal. *ſuper d. reg.8. gloſ.18. nu.2.* & per Adden. ad Buratt. *dec.769. n.12.* vbi quam plures Rotæ *dec. referuntur.* Quin potius ex prædictis præſentationibus, teſtibus, ac ſententia Ordinarij probatur iuſpatronatus vti ſpectans ad dictum Priorem ra-
5 tione Ecclesiæ, & Monaſterij, cui præeſt eſſe Eccleſiaſticum *cap.1. §. fin. de iurepatronat. in 6.* Abb. *in cap. cum autem n.3. de iur. patronat. & in cap. cum vos n.4. verſ. & intelligo de offic. ordin.* Lambert. *de iur. patron. lib.1. par.1. quæſt.1. art.5. nu.3.* plures refert Lotter. *de re benefic. lib.2. qu.10. n.3.* ſan. mem.
6 Greg. *dec.48. n.4.* & per conſequens ſubiacere *d. reg.* ac † alijs reſeruationibus En. de Falcon. *de reſeruat. quæſt.4. princip.*

effect.14. verſ. idem, & multò fortiùs procedit Couar. *d. cap. 36. num.2. verſ. his accedit*, Caſſad. *deciſ.4. num.4. de iur. patronat.* Gonzal. *d. gloſſ.18. num.6. & 7.* Card. Seraph. *deciſ.1420. num.2.* Rota *in recent. deciſ.157. num.5. & 6. part.7.* & apud Buratt. *dec.103. num.3.* & apud Reuerendiſſ. Vrgellen. *dec.406. nu.5. & in Leodien. Parochialis* 18. *Decembris* 1623. *coram bon. mem. Merlino.*

Neque ad effectum probandi qualitatem laicalem videbatur prodeſſe regula, quod quale ſit iuſpatronatus, † di- 7
gnoſcitur ex perſona penes, quam eſt iuſpræſentandi, & prout illa eſt determinetur qualitas iuriſpatronatus, Mohedan. *dec.9. de iur. patronat.* Creſcent. *deciſ. eodem titul.* Pute. *dec.90. lib.3. ſecundum antiq. impreſſ.* Rot. apud Reuerendiſs. Vrgellen. *deciſ.286. n.65.* & fuit deciſum in *d. Leodien. Parochialis.* Atque ideò dum ius præſentandi in vim infeudationis factæ per dictum Priorem S. Mariæ de Sar, eſt penes Bartholomæum Lopez laicum, dici debeat laicale.

Quia pręterquam, quod dicta infeudatio plures patitur difficultates, quoad quas Domini pro nunc aliquid ſtatuere noluerunt obiectum † ceſſat, quia per dictam infeudatio- 8
nem fuit translatum in authores Bartholomæi vtile tantum dominium, manente directo penes Priorem *cap.1. de controuerſ. inter vaſſal. & alium in vſib. feud.* Caſtren. *conſ.164. n.8. verſ. conſtat autem lib.2.* Chriſtoph. de Caſtellio *conſil.4. num.14.* Clar. *in §. feudum quæſt.4. in fin.* Vt autem ex qualitatem perſonæ, in quam fit translatio qualificetur, & mute- 9
tur natura iuris patronatus, requiritur, quod translatio ſit totalis, Anchar. *in cap. vnic. n.5. verſ. ſed dicit ipſe de iur. patronat. in 6.* Et quoties dominium directum remanet apud Eccleſiam, conſeruatur qualitas Eccleſiaſtica, tam reſpectu directi, † quàm vtilis dominij in alium translati, ac propter neceſſariam dependentiam vtilis à directo, vtile retinet qualitatem Eccleſiaſticam, iuxta celebrem *deciſ. in Romana domus ad S. Auguſtinum coram bon. mem. Coccino, impreſſ.* poſt Staril. de Saluian. *deciſ.238.* quam ſequuta fuit Rota *inter recent. par.5. deciſ.49. n.1. in Romana bonorum* 19. *Ianuarij* 1643. *coram R.P.D. meo Ghiſilerio, vbi alia deciſ. referuntur, & in Ariminen. Saluiani* 19. *Iunij* 1643. *coram R. P. D. meo Bichio*, & benè in noſtris terminis tradit Borgnin. *deciſ.22. num.17. par.1.* & facit † quod dicitur de iurepatronatus re- 11
gio, quod non deſinit eſſe tale propter infeudationem, Matt. *de clauſ. clauſ.14. num.3.*

Nec in contrarium facit dicta *deciſio Leodien. Parochialis coram bon. mem. Merlino*, ibi enim iuſpatronatus fuerat totaliter translatum mediante permutatione † bonorum, & 12
dum ibi firmatur iuſpatronatus, etiam poſt totalem translationem remanere Eccleſiaſticum, niſi translatio fuerit ex cauſa oneroſa, potiùs retorquetur: quia licet dictus Bartholomæus feudatarius, ratione terrarum infeudatarum, præſtet d. Priori ſingulis annis aliquas tritici menſuras; tamen ratione infeudationis iuriſpatronatus ſoluit quid minimum, ſcilicet Regalia 22. Ideòque translatio † non poteſt dici ex cau- 13
ſa oneroſa, cum onus non æquiualeat conceſſioni, Bald. *in præſud. feud. nu.9. & 10.* Neuiz. *inter conſil. Brun. conſil.12. num.91.* Curt. ſen. *conſ.49. num.6.* Et in noſtris terminis Lotter. *de re benefic. lib.2. quæſt.8. num.20. & 11.* Rot. *diuerſ. dec.457. num.17. par.1. & deciſ.58. num.8. & dec.88. num.4. par.1. recent. & in Iannen. Abbatiæ* 13. *Iunij* 1633. *coram bon. mem. Pirouano.*

Nec obſtat, quod Monaſterium de Sar † ſit de iurepatro- 14
natus Regio, quod ideò extenditur ad Eccleſias ab eo dependentes. Quia id non probatur, nec exhibetur priuilegium Apoſtolicum neceſſarium in † limine fundationis, *cap. nobis,* 15
§. cæterum de iur. patronat. vbi gloſſ. in verb. de ſua iuriſdictione, Hoſtien. *num.4. verſ. & de hac not.* Abb. *num.9.* Mohed. *dec.10. num.5. de iur. patron.* Put. *deciſ.366. & 379. lib.2. ſecundum antiquam impreſſ.* Card. Seraph. *dec.1305. n.2. & 5. & dec.1395.* Mareſc. *var. reſol. lib.2. cap.52. nu.8.* & fuit deciſum *in Agathen. iuriſpatronatus* 4. *Martij* 1602. *coram bo. me. Card. Pamphilio ſeniore, & in Oueten. Abbatiæ* 3. *Aprilis* 1595. *coram bon. mem. Penia*, neque ſuper hoc viſum fuit aliquid incidenter poſſe firmari.

Et nihilominus reſponſum fuit iuſpatronatus Monaſterij non extendi ad Eccleſias ſubditas, † & filiales illius, tan- 16
quam ab eadem ſeparatas, & diſtinctas, *cap.1.* vbi Abb. *nu.1. de præben. cap. fin. de conceſſ. præben.* Calder. *conſ.18. in princip. de conceſſ. præben.* Caſſad. *deciſ.11. de præben.* Rota apud Reuerendiſſ. Vrgellen. *deciſ.14. nu.11. & dec.92. nu.6.* Cùm potuerint aliunde acquiri Monaſterio Rot. *dec.299. in fine par.2. diuerſ.*

Digitized by Google

Firmato igitur ea prædictis Beneficium eſſe iuris patrona-
tus Eccleſiaſtici, & obnoxium reſeruationibus Apoſtolicis,
ſequitur Emiuentiſſimum D. Cardinalem Achiepiſcopum
illud liberè conferre potuiſſe in vim Indulti à Sede Apoſtolica
obtenti. Quicquid enim ſit de indultis ſecundum antiquam
17 formulam, † quæ ſolùm remouebant obſtacula reſeruatio-
num, Caſſad. *deciſ.8. num.6. & 10. de praben. & deciſ. 3. n.2.
& 4. & deciſ.4. ſub num. 2. de priuileg.* Caputaq. *deciſ.* 214.
part. 2. Mohed. *deciſ.*12. *in fine de praben.* Rota *diuerſ. deciſ.*
530. *num.7. lib.3. part.*1. Adden. ad ſanct. mem. Gregor. *de-
ciſ.99. n.5.* Germon. *de indultis §. per qua ſublatis num.* 87.
*& ſeqq. & §. etiam ex eo num.*22. & 23. ita vt iiſdem reſerua-
tionibus ceſſantibus, collationes, & præſentationes liberè
ab his, ad quos anteà ſpectabant fieri poſſent, Caſſad. *dec.*8.
*num.*10. *de praben.* Mohed. *deciſ.*1. *num.*3. *de priuileg.* Rota
deciſ.642. num.6. verſ.3. & vltimo, par.4. diuerſ. Gonzal. *ſu-
per d. regul.8. gloſſ.24. num.67. & ſeq.* Adden. ad ſanct. mem.
Gregor. *d. deciſ.99. num.*6. & fuit deciſum *in Bononien. pra-
benda* 5. *Decembris* 1608. *coram bon. mem. Cardinali Sacra-
to, & in Ferrarien. Canonicatus* 26. *Aprilis* 1624. *coram
bon. mem. Pirouano;* Secùs tamen eſt in Indulto, de quo agi-
tur, quod nedum tollit, & extinguit reſeruationes, quin
potiùs illas præſupponit, & Cardinalis Ordinarij facultatem
18 verbis expreſſis auget, † impartiendo nominatim, quod
vigore indulti poſſit beneficia reſeruata liberè conferre, at-
que ideò dum Ordinarius vigore indulti confert, dicitur con-
ferre authoritate delegata à Papa, & reſeruatio inducta in
19 fauorem Papæ conſeruatur in perſona Cardinalis indultarij,
ipſum Papam repreſentantis, Caſſad. *d. deciſ.8. num.8. de pra-
ben.* Garz. *de benef. par.5. cap.1. num.*628. Lotter. *de re bene-
fic. lib.2. quaſt.*21. *num.*117. 124. & 125. & fuit latiſſimè deci-
ſum *in Mediolanen. Canonicatus* 8. *Februarij* 1638. *coram
Reuerendiſs. P. D. meo Decano.* Quod etiam optimè confir-
mat Conſtitut. Sanctiſs. D. N. inter eiuſdem impreſſ. in or-
dine 59. & de qua meminit Lotter. *d. qu.*21. *num.*126. decla-
rans, quod Indulta conferendi reſeruata conceſſa Cardinali-
bus Ordinarijs Collatoribus, non ſuffragentur alijs præſenta-
20 tionem habentibus, ſed Cardinales ipſi liberè per ſe proui-
deant, vt etiam aduertit Rot. *in dict. Mediolan. Canonicatus.*
Nec eſt verùm, quod Vicarius non fuerit in collatione
21 vſus Indulto. Contrarium enim patet † ex tenore colla-
tionis, ibi, vtendo iure, & facultate quibus Sua Eminentia
22 gaudet, quæ verba apta ſunt comprehendere † omnem po-
teſtatem ſiue ordinariam, ſiue delegatam, & ſubſtinent
actum ex delegata, ſi ordinaria non ſufficit, Felin. *in cap. cum
ex officij de praſcription. nu.*27. Imol. *in cap. ex litteris n.*17.
de offic. delegat. Seacc. *de ſentent. & re iudic. gloſſ.4. quaſt.5. n.*7.
Martin. *de clauſul. clauſ.*88. *num.*1. & 2.
Nec obſtat, quod in narratiua collationis dictum fuerit
beneficium ſpectare tamquam liberum ad collationem Or-
23 dinarij, quia dum diſpoſitiua non ſe reſtringit † ad facul-
tatem Ordinariam, vt dictum eſt, illa expreſſio facta in nar-
ratiua, ſtat demonſtratiuè, nec impedit quo minus actus va-
leat iure delegato, qui eſt magis proficuus, *l. tutor. §. qua
tutorib. ff. de excuſ. tutor. cap. requiſiuiſti, de teſtam.* Butr. *in
d. cap. cum ex officij, n.*8. & ibi Abb. *n.*31. *de praſcript.* Meno-
ch. *de praſumpt. lib.2. praſumpt.*12. *num.*6. Aldobran. *conſ.*22.
*nu.16. lib.*1. Rota *diuerſ. deciſ.*224. *nu.1. par.*1. cùm præſum-
24 ptio ſit, † quod fuerit electa efficacia, *l. quoties, ff. de reb.
dub.* Bellon. *conſ.59. num.*2. Menoch. *d. praſumpt.*12. *num.*7.
Rota *diuerſ. deciſ.*125. *num.6. part.*1. Card. Seraph. *dec.*468.
*nu.*2. & fuit deciſum *in Strigonien. violationis teſtamenti* 14.
25 *Maij* 1590. *coram bon. me. Card. Platto.* Præterquamquod
declaratio libertatis beneficij intelligenda eſt ſecundum ſu-
biectam materiam collationis faciendæ, ad quem effectum
beneficium erat collationis Ordinarij, qui vigore Indulti de
eo liberè diſponere poterat ex præallegatis.
Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

R. P. D. MELTIO.

Epiſcopo Papien̄.

Rauennaten̄. Saluiani.

Veneris 17. Iunij 1644.

ARGVMENTVM.

Cenſus impoſitus ſuper bonis fideicommiſſo ſubie-
ctis licet non teneat, cum non ſolùm cenſus im-
poſitio tribuat hypothecam ſuper fundo cenſua-
to, verùm etiam dicitur propriè alienatio, tunc
tamen ſubſtineretur talis impoſitio, ſi imponens
cenſum, detrahere deberet legitimam.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus impoſitus ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis ſub-
ſtinetur ratione legitima debita impoſitori.*
2 *Legitima debita filio, extrahi debet ex fideicommiſſo tan-
quam as alienum.*
3 *Alienatio bonorum fideicommiſſo ſubiectorum ſubſtinetur
ratione legitima debita alienanti.*
4 *Dominij totalis abdicatio non poteſt conſiderari in
cenſu.*
5 *Cenſus impoſitio non ſolùm tribuit hypothecam ſuper fun-
do cenſuato, ſed etiam propriè dicitur alienatio.*
6 *Fideicommiſſi exceptio, vtirequirens altiorem indagi-
nem in Saluiano interdicto non admittitur.*
7 *Dotis receptionis confeſſio facta conſtante matrimonio,
nulla pracedente promiſſione, veram, & realem con-
feſſionem dotis non probat.*
8 *Donatio inter virum, & vxorem regulariter eſt prohibi-
ta.*
9 *Coniectura non ſuffragantur, ad effectum probandi veram
dotis ſolutionem.*
10 *Creditum illiquidum non valet retardare debitum liqui-
dum.*

DECISIO CCXCIX.

Firmarunt Domini coram me ſub 18. Iunij 1642. * Ermi-
nio, & Paulo de Rayſis tantum informantibus in hac
cauſa non conſtare de tribus conformibus ad fauorem Mo-
nialium S. Stephani Ciuitatis Rauennæ latis vti iniuſtis, ſub
prætextu quod Moniales per tres ſententias de partibus fue-
rit immiſſæ in poſſeſſionem 18. tornaturarum cuiuſdam prę-
dij *detto Sant'Erno*, cum tale prædium eſſet perpetuo fidei-
commiſſo obnoxium, & per conſequens, cenſum Monia-
libus ceſsum per Roſſinum, & impoſitum ſuper dicto prę-
dio per Simonem filium Ioannis fideicommittentis patrem
Erminij, & Pauli, qui nunc prætendunt fideicommiſſum
fuiſſe purificatum ad eorum fauorem non ſuſtineri in eo-
rumdem præiudicium. Cauſa ſub hac die repropoſita, fuit
receſſum à deciſis, & reſponſum, quod dd. 18. tornaturæ
non cadant ſub vinculo fideicommiſſi, ſed potuerint alienari,
& cenſui ſupponi per Simonem occaſione detractionum le-
gitimæ, & Trebellianicæ, quæ competebant non ſolùm ex
perſona propria eiuſdem Simonis, verùm † etiam ex perſo- 1
na fratrum, quibus prædefunctis Simon ſucceſſerat, iuxta
text. in l. ſancimus, §. repletionem, C. de inoff. teſtam. &
ibi Salic. *in princip. in* 1. *quaſt.* Alex. *conſ.56. col.3. lib.*2. Cra-
uett. *conſ.*312. *num.*5. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*448. *n.*23.
Rota *dec.27. num.1. par.5. diuerſ.*
Sed omiſſis coniecturis, quæ in ſupradicta deciſione ſub
die 18. Iunij fuerunt ponderatæ ad inducendum fideicom-
miſſum d. portio 18. tornaturarum d. prædij cenſuati viſa
fuit non cadere ſub vinculo fideicommiſſi, quia licet præ-
dium, de quo agitur, eſſet † ſubiectum fideicommiſſo nihilo- 2
minus cenſus impoſitio ſuſtineri debet ratione legitimæ d. Si-
monis, qui impoſuit cenſum ſuper dicto prædio, cum ſimilis
impoſitio ſit alienatio, Bald. *in cap. ad audientiam el 2. nu.* 9.
de reſcript. Matt. *conſ.*161. *num.*21. Rot. *deciſ.47. nu.*5. poſt
Cenc. *de cenſib.*480. *num.1. par.3. diuerſ.*410. *num.*3. coram
bon. mem. Buratto, & 33. *nu.*2. coram Martino Andrea 456.
*num.5. part.2. recent. & 98. num.1. par.6. diuerſ. & in Fulgi-
naten. Saluiani* 1. *Iulij* 1643. *coram R. P. D. meo Bichio, &*
459. *nu.2. &* 3. coram Card. Caual. & tanquam † æs alie- 3
num debet etiam ex bonis fideicommiſſo ſubiectis detrahi, *l.
filiusfamil. §. Diui, de legat.* 1. & ibi Rip. *n.27. &* 30. Burſatt.
qui de communi teſtatur *conſ.* 13. *n.41. & ſeq. lib.*1. Honded.
*conſ.72. num.5. lib.*1. Rota *deciſ.653. num.5. par.1. recent. &
deciſ.35. nu.11. par.6. diuerſ. & deciſ.266. num.*3. coram Pa-
pa Gregor. XV. Vnde per conſequens d. alienatio eſt ſuſti-
nenda ratione legitimæ, † cum talis impoſitio dicatur facta 4
ſuper eadem legitima, Bart. *in l. quartam, vbi DD. omnes,
ff. ad l. falcid. & in leg. Marcellus, §. res qua in fin. ff. ad
Trebell.* Cuccus *in tract. de legit. in §. ex ſubſtantia num.*48.
& ſeqq. Modern. Peruſ. *in tractat. de cenſ. part.1. cap.2. qu.1.
art.7. nu.7. 9. &* 10. Merlin. *de legit. lib.2. tit.2. quaſt.3. n.*57.
Honded. *conſ.58. num.99. lib.*1. Soccin. *conſ.36. in princ. vol.*
1. Surd. *deciſ.*316. *num.2. &* 271. *num.*3. coram Reuerendiſs.
Vrgellen.

Non

Non obſtat, quod huiuſmodi portio 18. tornaturarum
non poſſit imputari in legitimam, ad quem effectum requi-
ratur totalis dominij abdicatio, quæ non poteſt conſiderari
5 † in cenſu impoſito in dictis 18. tornaturis ex quo tantum
cadat hypotheca, vt fuit conſideratum in eadem deciſione
18. Iunij coram me.

6 Quia impoſitio cenſus † non ſolùm tribuit hypothecam
ſuper fundo cenſuato, ſed propriè dicitur alienatio ex ſupra
allegatis, & propterea debet in legitimam imputari, *text. in*
l. Marcellus, *§. res qua*, *ff. ad Trebell.* Bald. *in l. iubemus*
eod. tit. Cyn. *in auth. res qua C. comm. de leg.* Merlin. *de le-*
git. lib.2. tit.2. quæſt.3. num.8. Alex. *conſil.3. in fin. verſ. con-*
ſtat, *vol.3.* Bald. *conſ.367. volum.4.* Corn. *conſ.146. vol.2.*
Gabr. *de legit. concl.4. num.9.* Peregr. *de fideicom. art.39. n.4.*
Surd. *dec.170. n.10. 321. n.3.* coram Durano, *&* 580. & ibi
Adden. *n.7.* coram Papa Gregor. XV. & in proprijs terminis
impoſitionis cenſus factæ à grauato, Rota *d. deciſ.456. nu.5.*
part.2. recent.459. num.2. & 3. coram Card. Caualer. *deciſ.*
49. num.1. & 2. dec.53. num.5. deciſ.64. num.4. deciſ.68. n.6.
7 *&* 7. poſt Cenc. *de cenſib.* Nec exceptio † fideicommiſſi vti
requirentis altiorem indaginem in Saluiano venit admitten-
da, *l. fin. l. quorum bonorum*, Rip. *in rubr. ff. de pign. num.9.*
Menoch. *de adpiſc. remed.* 3. *num.*180. Grat. *diſcept. forenſ.*
cap.519. nu.77. Dec. *conſ.424. n.19. &* 20. Surd. *conſ.4. n.36.*
& conſ.99. num.8. Rota *deciſ.53. num.4. 68. n.9. & 69. n.11.*
poſt Cenc. *de cenſ.*

Exceptio anterioritatis dotis maternæ pro irreleuanti ha-
bita fuit; Primò, quia cùm de illius exiſtentia tantum appa-
reat ex confeſſione Viri de recepto, quæ conſtante matri-
8 monio nulla præcedente promiſſione, veram & realem ſolu-
tionem non probat, cùm facta potius præſumatur ſimulatè
in fraudem donationis, quæ inter virum, & vxorem eſt pro-
hibita, vt tot. *titul. ff. & C. de donat. inter vir. & vxor.* Bart.
in l.2. §. creditum, num.5. ff. ſi cert. pet. Mant. *de tacit. lib.11.*
tit.1. n.18. verſ. tertius eſt caſus, Alciat. *de præſ. reg.3. præſ.26.*
n.4. ad finem, verſ. non obſtat, Surd. *conſ.489. n.1.* Rolan. *conſ.*
74. n.1. vol.4. Rota in Anconitana Dotis 27. Ian. 1634. *coram*
bo. me. Baccabella, & dec.67. n.2. & 3. coram Papa Greg. XV.
dec.59. nu.3. part.5. diuerſ. nec tali caſu ſufficiunt coniectu-
9 ræ ponderatæ, † quæ poſſent operari pro reali & vera nu-
meratione huius dotis. Secundò, quia cùm ex confeſſione Er-
minij, & Pauli filiorum d. Simonis, vt ex Summario Monia-
lium *nu.6.* appareat eos percepiſſe fructus ex dicto prædio S.
Erni, & alienaſſe gregem equarum hæreditarium eiuſdē Si-
monis, quarum pretium imputandum erat in creditum do-
tis, de qua imputatione cum per eos non detur aliqua iuſtifi-
10 catio, perinde creditum d. dotis † remanet illiquidum, & per
conſequens inefficax ad retardandam immiſſionem aduer-
ſus Moniales vti creditrices agentes il Saluiano, *§. bonæ fidei*,
vbi Dyn. & alij *Inſtit. de act. l. fin. C. de compenſat.* Marant. *de*
ordin. Iud. part.4. diſtinct.6. num.2. Menoch. *in tract. de adi-*
piſc. rem.3. num.179. Surd. *dicto conſ.4. num.36.* Rolan. *conſ.*
14. num.18. volum.1. Caual. *deciſ.539. num.5. & in Signina*
Saluiani 18. *Iunij* 1638. *coram. R. P. D. meo Carrillo.*

Et ita vtraque parte, &c.

☞ *Deciſio iſta emanata ſub die 18. Iunij 1642. coram eodem Reuerendiſs. Papien. erit infra in Appendice.*

R. P. D. VEROSPIO.

Narnieñ. Iuris paſcendi.

Veneris 17. Iunij 1644.

A R G V M E N T V M.

Communitas, qando nullatenus dicatur probaſſe eſ-
ſe in quaſi poſſeſſione iuris paſcendi in territorio
ipſius Caſtri, & plura circa hanc materiam dedu-
cuntur, quando ſcilicet ſint inualidæ probatio-
nes adductæ.

S V M M A R I V M.

1 *Ius paſcendi quis concedere valeat.*
2 *Ius paſcendi, an Dominus Caſtri ratione ſua iuriſdictio-*
nis, quam in eo habet, an valeat prohibere, & n.3.
4 *Dominus fundi poteſt prohibere ne quis paſcat animalia*
in ſuo.
5 *Poſſeſſio capta in vim mandati de manutenendo quid in-*
ferat.
ex Poſſeſſione reſultare ſolet probatio dominij, transfe-

rens onus probandi contrarium in aduerſarium, num.5.
6 *Iudicium actionis negatoriæ, quando quis intentauit, tunc*
aduerſario non ſuffragatur quaſi poſſeſſio, ſed illam te-
netur concludere probare.
7 *Seruitus iuris paſcendi acquiri etiam poteſt ex titulo præ-*
ſcriptionis.
8 *Teſtes, vt probent immemorabilem, debent deponere iuxta*
requiſita cap.1. de præſcript. in 6.
9 *Seruitus paſcendi habet cauſam diſcontinuam.*
10 *Teſtes, quando non probent quadragenariam cum ti-*
tulo.
11 *cum Iure paſcendi, nihil habet commune ſolutio gabella-*
rum.
12 *Teſtes deponentes cum dictione*, & citra, *quid inferant,*
deponendo circa tempus poſſeſſionis.
13 *Tempus litis demi debet, quando probatur poſſeſſio alicu-*
ius temporis.
14 *Præſcriptio, nec decennalis, nec viginti annorum non*
dicatur probata.
15 *Teſtis vnicus repelli debet.*
16 *Præſcriptionis titulus probari debet in principio litis, &*
quare.
17 *Scientia, & patientia eſt neceſſaria ad præſcribendam*
ſeruitutem.
18 *Seruitutem, vt quis præſcribat, requiritur, vt eo ani-*
mo illa vtatur, tamquam ſibi debita.
19 *Præſcriptio interrumpitur per actus contrarios.*
20 *Inſtrumenta, quæ non habuerunt effectum deſeruire poſ-*
ſunt pro adminiculo.
21 *Teſtes illi ſunt præferendi alijs, qui habent pro ſe aſſi-*
ſtentiam iuris.

D E C I S I O CCC.

CVm orta fuiſſet quæſtio inter Communitatem Caſtri
Montorij, & Marchionem Dominum eiuſdem loci ſu-
per Iure paſcendi in Territorio ipſius Caſtri, & illa in iudicio
poſſeſſorio ſententiam fauorabilem reportaſſet, Commiſſa
in hoc Tribunali cauſa ſuper pertinentijs huius Iuris, mihi-
que deuoluta, dubitaui, An Communitati illud competat ab-
ſolutè in toto Caſtri territorio, & Domini ſuper bonis tan-
tùm communalibus competere reſponderunt.

Et ratio reſolutionis fuit, quia in ijs tantum poteſt Com-
munitas hoc Ius exercere, † quæ ſub dominio Vniuerſitatis 1
eſſe cenſentur, iuxta *text. in l. in tantum. §. Vniuerſitatis*, *ff.*
de rerum diuiſ. §. Vniuerſitatis inſt. eod. tit. l.2. C. de paſc. publ.
lib.11. itaut à Domino Caſtri ratione iuriſdictionis, quam in 2
eo exercet hoc ius prohiberi non poſſit, vt tradit Aym. *conſ.*
153. *nu.1. & conſ.383. n.1.* Menoch. *conſ.437. nu.1. & 2.* Co-
uarr. *practic. quæſt. cap.37. num.1.* In alijs verò paſcuis, quæ
ipſius Marchionis, † vel priuatorum eſſe probantur, ipſis in- 3
uitis animalia ad paſtum mittere ex Iuris diſpoſitione inter-
dicitur, vt in *l. Q. Mutius, ff. ad l. Aquilam, l. Iniuriarum, cum*
l. ſequen. ff. de iniur. l. vlt. C. de paſc. public. & priuat. lib.11.
notat gloſ. in l.2. C. eod. tit. in verb. public. & in l. pratum, ff.
de verb. oblig. in verb. pratum, Io. de Amic. *conſ.8. n.56.* Ce-
poll. *de ſeruit. ruſtic. præd. cap.9. tit. de paſc. num.56. circa fin.*
cum poſſit Dominus † prohibere paſtionem in ſuo, iuxta 4
text. in l. qui aquam, & l. qui altius, C. de ſeruit. & aqua, Bur-
ſatt. *conſ.151. num.132.* Honded. *conſ.84. num.16. lib.1.* Co-
uarr. *pract. quæſt.* ...... *d. cap.37. num.2.*

Neque hanc ſeruitutem vindicare poteſt ipſa Communi-
tas ex titulo poſſeſſionis captæ in vim mandati de manute-
nendo, ex qua reſultare ſolet † probatio dominij transfe- 5
rens onus probandi contrarium in Marchionem aduerſa-
rium, *iuxta text. in l. res alienas*, *C. de rei vendicat. vbi poſt*
gloſ. in verb. implenti, notat Bart. & Salicet. *nu.1. l. ſine poſ-*
ſidetis, C. de probat.

Dum enim Marchio iudicium actionis negatoriæ hodiè
intentauit ſuffragari non poteſt Communitati, ea quaſi poſ- 6
ſeſſio, ſed illa tenetur concludenter probare hanc ſeruitutem
ſibi competere, vt notat Bart. *in l. ſi prius, num.17. verſ. quid*
ergo dicemus, ff. de oper. nou. nunc. & in l.1. §. hunc interdicto,
num.7. ff. de itin. actuq. priuat. vbi etiam Alex. *num.7. & 8.*
Iaſ. *num.35.* Speculat. *in tit. de reſt. ſpoliat. in §. nunc dica-*
mus, num.8. Menoch. *de retinen. poſſ. rem.5. num.53. & in tit.*
de præſumpt. præſumpt.89. num.6. & 7. lib.3. Surd. *deciſ.177.*
num.2. Rota coram Seraph. *deciſ.1422. nu.12. & 13.*

Neque etiam deducere poteſt hoc ius ex titulo præſcriptio-
nis, † ex qua illa etiam acquiri ſolet iuxta *text. in l. 1. & 2.* 7
Cod. de ſeruit. & in terminis huius iuris paſcendi, tradit

Pariſ. *conſil. 27. num. 72. lib. 1.* Cepoll. *de ſeruit. ruſtic. prædior. cap. 9. num. 23. verſ. tertio acquiritur.*

8 Teſtes enim pro ea adducti nec † articularunt nec probarunt immemorabilem, iuxta formam traditam à *gloſ. in cap. 1. de præſcript. lib. 6.* ſæpiùs approbatam in hoc Tribunali, vt coram Seraph. *deciſ. 1102. & dec. 1450. num. 2.* coram Gregor. *deciſ. 169. num. 1. & in deciſ. 56. num. 6. & 7. part. 7. recent. & in Toletana Decimarum de Capillam 15. Decembris 1636. coram Eminentiſſ. Card. Veroſpio*, qualis probari
9 debuiſſet in hac ſeruitutis conſtitutione, † habentis cauſam diſcontinuam, iuxta *text. in l. hoc iure, §. ſi aquam, verſ. ductus, ff. de acq. quotid. & æſtiu. l. foramen, ff. de ſeruit. vrban. præd. not. gloſ. magna in l. ſeruitutes 13. in verb. certam, ff. de ſeruit.* & in terminis Iuris paſcendi, tradit Guidop. *deciſ. 573. num. 4. verſ. ſed requiritur*, & ibi Adden. *ad eum, in fin. verſ. quo vere*, Dec. *conſ. 483. num. 26.* Bertran. *conſ. 24. n. 13. par. 1.* Pariſ. *conſ. 27. num. 79. & ſeqq. vol. 1.* Caſſan. *ad conſuet. Burgun. rub. 13. §. 5. verb. habitans, num. 16. & 17.* & firmauit *Rota in hac eadem cauſa 14. Iunij 1610. coram Ortemberge.*
10 Nec quadragenariam † cum titulo; Ex ijs enim qui examinati fuerunt de anno 1598. nullus percutit hoc tempus, & allegat titulum, niſi forſan ex Statuto ipſius loci in quo ſancitum eſt, vt poſſit Communitas omne genus frugum, & fructuum, & alias res quaſcumque vendere, emere, extrahere, & retinere ſine aliqua ſolutione gabellæ, quod dum nihil commune habet cum Iure paſcendi, deſeruire non po-
11 teſt † pro titulo eius ſeruitutis, & omnes præterea reijciuntur ex defectu iuriſdictionis, quia ſe ſubiecerunt examini poſt inhibitionem citata parte obtentam in vim reſcripti Signaturæ, vt notatur in *tot. tit. C. ſi à non compet. iudic. leg. 1. §. hæc autem verba, ff. quod quiſque Iur. & l. 2. ff. de pæn.* Rota *deciſ. 75. num. 2. part. 6. recent.* & coram Caualer. *deciſ. 40. num. 1.* & etiam agnouit in hac eadem cauſa coram Ortembergo, & coram Buratto inter eius impreſſas *deciſ. 535.* in qua eoſdem teſtes ſolùm pro adminiculo ponderauit; Ex alijs verò examinatis de anno 1619. primus tantùm deponit
12 de annis 50. non tamen cum dictione, † *& citra*, ſine qua deponunt etiam alij teſtes, prout concludere debuiſſent, iuxta receptam theoricam Bart. *in l. Celſus, num. 23. ff. de vſucap. vt in deciſ. Seraph. 469. nu. 1. & in deciſ. 39. de appell. in nou. & in Pampilonen. Decimarum 26. Nouembris 1598. coram bon. mem. Card. Pamphilio.* Nec eam probat ante motam
13 litem, cum dictum tempus poſt motam ſcilicet litem † in illius probatione detrahi debuiſſet, *cap. licet de teſtib. l. ſicut, C. de præſcript. 30. vel 40. annor.* & pluries firmauit Rot. vt coram Put. *deciſ. 340.* & coram Seraphin. *deciſ. 56. num. 2. & deciſ. 1460. num. 2.* & coram Buratto *deciſ. 178. num. 8. & deciſ. 111. num. 14.*

Quinimmò nec probatur præſcriptio decennalis inter præſentes, ſeu viginti annorum inter abſentes, quæ licet pro-
14 bata fuiſſet, ſuffragari non poſſet ex concluſionibus ſuperiùs ponderatis; Licet enim prædictum tempus videatur concludere præcitatus teſtis deponens de tempore 50. annorum in quo includitur etiam decennium ante litem motam.

Hæc tamen præſcriptio decennalis dici non poteſt proba-
15 ta ex ſola ipſius depoſitione, † qui tanquam vnicus repelli debet iuxta *text. in cap. veniens, & cap. licet de Teſtib. in l. maritus ff. de quæſtion.* dum maximè deficit Titulus, qui in prin-
16 cipio litis debuiſſet † certitudinaliter allegari, à quo proceſſerit ea ſeruitus ſciente, & patiente Marchione, vt notant iidem Doct. *poſt gloſſ. in d. l. ſeruitutes*, Bart. *num. 4.* Angel. *num. 3. gloſſ. in l. ſi quis diuturno in verb. de iure, ff. ſi ſeruitus vindic.* Alex. *conſ. 108. num. 14. in fin. lib. 2.* Aym. *conſ. 26. num. 1.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 21. nu. 40.* Cepoll. *de ſeruit. vrb. præd. cap. 19. num. 6. & 8. verſ. ſit ergo certus*, quæ ſcientia, & patientia Marchionis ad præſcribeñ neceſſaria,
17 nec etiam probata fuit, prout † probari debuiſſet, iuxta textum in *l. quoties §. ſeruitutum, ff. de ſeruit.* notant Doct. *in l. 2. C. de ſeruit. & aqua, poſt gloſſ. in verb. ſciente*, Alberic. *in princip. & num. 1.* Caſtrenſ. *num. 1.* Cyn. *num. 7. gloſſ. in l. 1. in verb. patientia ff. de ſeruit. ruſt. præd.* Bart. *in l. 1. §. hoc interdicto nu. 11. ff. de itin. actuque priuat.* Surd. *deciſ. 236. num. 16.* Sicuti nec etiam iuſtificatum fuit, quod Communitas miſerit
18 Animalia ad paſtum in paſcuis Marchionis Iure proprio, & animo vtendi ſeruitute ſibi debita; quod eſt alterum requiſitum huius præſcriptionis, *l. 1. §. Ariſto ff. de aqua quotid. & æſtiu. l. vlt. ff. de itin. actuq. priuato, vbi gloſſ. not. in verb. ſuo iure*, Alexand. *in l. ſi certis annis num. 9. in fin.* vbi etiam Salyc. *num. 10. circa med. C. de pact.* Caſtrenſ. *in l. vltim. n. 1. ff. quemad. ſeruit. amittat.* Pariſ. *conſ. 27. num. 110. lib. 1.* Houded. *conſ. 79. n. 51. lib. 1.* Balb. *de præſcript. 2. part. 4. partis principalis q. 1. num. 9.*

Ex alio etiam fundamento ceſſare viſa fuit allegata præſcriptio, quod deducitur ex depoſitione dictorum Teſtium aſſerentium Marchiones eius Caſtri Dominos à quadraginta annis ſolitos fuiſſe paſcua locare, herbas vendere, & de eis ad libitum diſponere, cum † tales actus vti ſeruituti con- 19
trarij interrumpere potuerint quamcumque præſcriptionem, iuxta *text. in l. ſtillicidij, ff. quemad. ſeruit. amitt. & in l. hæc autem ff. de ſeruit. vrb. præd.* & ibi not. Bald. *in addit. & in l. ſi aquam num. 46. ff. de ſeruit. & aqua*, Cepoll. *de ſeruit. vrban. præd. cap. 24. tit. quand. & qual. ſeruit. amitt. n. 10. verſ. item ſi Stillicidij*, dum maximè corroborantur ex pluribus Inſtrumentis locationum, & venditionum herbarum pro
parte Marchionis exhibitis, quæ † licet, vno excepto, 20
non probentur effectum ſortita, deſeruire tamen poſſunt pro adminiculo, vt ponderauit Rota *deciſ. 275. nu. 3. par. 1. recent.* & hi teſtes præferri debent alijs deponentibus contra-
rium, quia habent pro ſe aſſiſtentiam iuris, à quo † per- 21
mittitur Domino plena diſpoſitio herbarum, quæ in proprio fundo naſcuntur, *vt in l. 1. 2. & 3. C. de paſcuis public. & priuat. lib. 11.* & pluribus probat Couar. *pract. quæſt. cap. 32. num. 2. verſ. ſecundo quia*,

Et ita vtraque, &c.

Infra in eadem cauſa in altero Tomo habetur altera deciſio ſub die 26. Maij 1645. coram eodem R. P. D. Veroſpio.

R. P. D. R O I A S,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Romana Vineæ de Grannela.

Lunæ 27. Iunij 1644.

A R G V M E N T V M.

Hæres filij repræſentat eius perſonam, ipſique competunt omnia iura, quæ ei competebant, quod multò magis procedit, quando adeſt conſtitutum, appoſitum ad fauorem hæredum, & maximè ſi filius iam inceperit aliquod iudicium, & per hæredem fuit continuata inſtantia. Inſtrumentum publicum, quod fit in forma probanti, ex quo doceatur,

S V M M A R I V M.

1 *Filius ſuccedit in hæreditate paterna.*
2 *Hæres hæredis reputatur hæres primi hæredis.*
3 *Hæredi competunt omnes actiones, quæ competebant defuncto.*
4 *in Hæredem poſſeſſio defuncti regulariter non tranſit, niſi adſit conſtitutum ad eius fauorem.*
5 *Hæres valet proſequi iudicium intentatum à defuncto.*
6 *Conſtitutum, an expiret per mortem conſtituentis.*
7 *Conſtitutum, quando plenè probet contra conſtituentem.*
8 *Clauſula,* conſtituti, *non expirat per mortem conſtituentis, quando iudicium fuit inceptum per defunctum, & hæres cauſam proſequutus fuit.*
9 *Bellam. deciſ. 156. loquitur in beneficialibus, & ſic in litibus perſonalibus, cum perſona recipientibus extinctionem.*
10 *Inſtrumentum publicum, quando dicatur habere omnia requiſita.*
11 *Notarij atteſtationi ſtandum eſt circa extractionem inſtrumenti.*
12 *Notarius publicus, fidelis, & legitimus, quod quis ſit ex quo probetur.*
13 *Inſtrumentum ſubſequens adminiculat præcedens.*
14 *Litteræ compulſoriales requiruntur, quando tractatur de extrahendo inſtrumento Notarij mortui.*
15 *Limitatur tamen id ſi ſucceſſor habeat licentiam tranſumptandi acta, & inſtrumenta anteceſſoris, & num. 16.*
17 *Filio ratione ſuitatis defertur hæreditas paterna ipſo iure,*
18 *Filius tranſmittit hæreditatem patris abſque aditione.*
19 *Filius poſt mortem patris fit à lege hæres perinde, ac ſi hæreditatem adiuiſſet.*
20 *Exceptio Iuris tertij non admittitur ad impediendum iudicium executiuum.*

D E-

Digitized by Google

DECISIO CCCI.

DOmini abſque vllo ſcrupulo reſoluerunt Inſtrumen-
tum declarationis factę per Ioannem Gilbertum Pere-
nottum ad fauorem Comitis Franciſci Thomæ Perenotti de
Granuela ſub die 17. Auguſti 1621. in præſentia Nob. Petri,
& Iacobi Bruxellis rogatum, in quo ipſe declarauit, vineam
controuerſam, tunc per eum poſſeſſam ſpectare ad dictum
Comitem, ſeque conſtituit nomine ipſius poſſidere, ſuf-
fragari Excellentiſſimæ Dominæ Carolinæ Principiſſæ ab
Auſtria, tam ad effectum reportandi manutentionem ob
clauſulam, *conſtituti*, appoſitam in dicto Inſtrumento, quam
1 ad effectum rei vendicationis, dum ex perſona † Leopol-
di eius filij ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato defuncti ei
ſucceſſio deuenit ex diſpoſitione *text. in auth. defuncto Cod.
ad Tertull. §. ſi igitur defunctus, & §. conſequent Auth. de hæ-
red. ab inteſt. venien.* cum Leopoldus, cuius eſt hæres dictæ
D. Principiſſa, eſſet filius, & hæres D. Comitis Franciſci Tho-
mæ Perenotti, vt in deciſione coram me in hac cauſa ema-
nata ſuper intereſſe D. Principiſſæ ſub die 22. Aprilis præte-
riti * firmatum fuit, idcirco benè eadem Domina Principiſ-
2 ſa dicitur hæres hæredis, † indeque hæres primi defuncti re-
putatur, *l. vltima C. de hæred. inſtit. l. hæredis appellatione
cuncta l. ſciendum ff. de verb. ſignif. l. paterfamilias, ff. de
vulgar. & pupill.* Alex. *conſ.* 172. *num.* 12. *lib.* 6. Caual. *deciſ.*
289. *num.* 2.

Et quia D. Principiſſa repræſentat perſonam Comitis Leo-
poldi filij defuncti habet eaſdem actiones, eademque iura
3 aduerſus hanc vineam, itaut rectè valeat exercere † omnes
actiones quas habebat, & exercere poterat ipſemet defun-
ctus cum habeat idem ius, Alex. *conſ.* 49. *vol.* 6. cum alijs latè
per Surd. *conſ.* 212. *n.* 17. Peregr. *de fideicom. art.* 33. *nu.* 15. &
31. Buratt. *deciſ.* 279. *nu.* 1.

Hæcque tranſire ſine ſcrupulo dicebant Domini non ſo-
lùm quoad omnes actiones de ſui natura tranſitorias ad hæ-
redes, verùm etiam quoad hanc petendi manutentionem,
4 ex quo licet † regulariter poſſeſſio in hæredem non tranſ-
feratur abſque actuali apprehenſione, nec etiam in vim
clauſulæ, *Conſtituti*, ſi conſtitutum non reperiatur appoſitum
etiam ad fauorem hæredum, vt latè per Tiraquell. *de conſtit.
ampliat.* 12. *num.* 2. Attamen quando, vt in præſenti, Conſti-
tutarius viuens vſque de anno 1628. intentauit remedium
retinendæ, ſiue aliud ſibi competens, rectè illius hæres, prout
5 eſt D. Principiſſa valet proſequi, † & conſequi iudicium in-
tentatum, Menoch. *de retinen. remed.* 3. *num.* 62. Guidopap.
deciſ. 552. *num.* 2. Buratt. *deciſ.* 935. *nu.* 2. *& in Aſſiſien. Te-
nuta* 3. *Iuly* 1628. *coram bon. mem. Pirouano, & in Cæſarau-
guſtana diſtributionum* 8. *Nouembris* 1638. *&* 13. *Iuny* 1640.
coram bo. mem. Coccino, & in eadem 28. *Iunij* 1641. *coram
Eminentiſſimo Panzirolo, & in Aſten. Penſionis* 9. *Decembris*
1633. *coram bon. mem. Coccino.*

Nec fuit dubitatum de efficacia clauſulæ, *Conſtituti*, nec
6 quod expirauerit † per mortem conſtituentis, nec per ſpa-
tium 20. annorum, quo tempore penes alios permanſit poſ-
ſeſſio vineæ, quia dum conſtitit in poſſeſſione Ioannis Gil-
berti conſtituentis ex Inſtumento anni 1602. & dum Hier-
gius Aduerſarius Dominæ Principiſſæ, venit nomine aſſerti
hæredis eiuſdem Ioannis Gilberti conſtituentis contra eum
7 plenè probat poſſeſſionem vti habentem cauſam à conſti-
tuente, Bart. *in l. Creditores C. de pignor.* Ruin. *conſ.* 169. *in
fin. lib.* 1. Gratian. *conſ.* 42. *nu.* 12. & 13. *lib.* 2. Natt. *conſ.* 439.
n. 3. Tiraquell. *de iur. conſtit. par.* 3. *limit.* 1. *n.* 23. vbi concor-
dantes Gregor. XV. *deciſ.* 491. *num.* 10. *& part.* 2. *recent. dec.*
324. *num.* 5.

8 Effectus verò clauſulæ, *conſtituti*, † non expirauit, dum
iam viuens de dicto anno 1628. dictus Comes iudicium in-
tentauit, & nunquam habuit ſe pro ſpoliato, & ſucceſſiuè
hæredes illius cauſam fuere proſequuti, inde iura remanſe-
runt illæſa, *Rot. in Romana Domus* 1. *Iuly* 1605. *coram bon.
me. Card. Pamphilio, & in eadem* 6. *February* 1640. *coram
Eminentiſſ. Panzirolo*, vnde nihil facit adducta *deciſio Bel-
9 lam.* 156. in qua firmatur litem extingui per mortem vtriuſ-
que collitigantis, quia loquitur in beneficialibus, & ſic in liti-
bus perſonalibus cum perſona recipientibus extinctionem.

Quod verò dictum Inſtumentum declarationis ſit in for-
ma probanti, deſumitur ex eo, quod in illo concurrunt ſolita
10 requiſita: nempè diei, menſis, anni, loci, & inſuper ſubſcri-
ptionis Ioannis Gilberti, ac Teſtium, de quibus per *gloſ. in l.
generali in verb. Seruitus C. de tabul. lib.* 10. Abb. & DD. *in
cap.* 1. *& in cap. P. Tabellio, de fid. Inſtrum.* Couar. *pract.
quæſt. cap.* 20. *num.* 1. Seraph. *deciſ.* 1236. *n.* 1. Caual. *dec.* 122.
num. 1. & 480. *num.* 2. & 640. *num.* 1. *& part.* 5. *recentior. de-
ciſ.* 253. *num.* 1. Legitur enim extractum à Guilielmo Prince
Notario deputato à Magiſtratu ad extrahenda in publicam
formam Inſtrumenta rogata per q. Bartholomæum de Cate- 11
re, vt ex illius atteſtatione, cui venit ſtandum iuxta ſtylum
Rotæ Martin. Andr. *deciſ.* 14. *num.* 4. Rota *poſt* 2. *vol. conſil.
Farinac. deciſ.* 351. *n.* 3. *& in recent. deciſ.* 217. *num.* 1. *par.* 1.
& 581. *num.* 3. *&* 649. *num.* 7. *part.* 2. *& par.* 5. *dec.* 90. *in fin.
&* 253. *num.* 5. *& par.* 7. *recent. dec.* 284. *nu.* 11.

Præfatum autem Guilelmum eſſe Notarium publicum,
fidelem, & legitimum, itaut eius ſcripturis veniat adhibenda 12
fides, conſtat ex litteris teſtimonialibus non ſolùm Conſu-
lum, & Scabinorum Bruxelleñ, verùm etiam Nuncij Apo-
ſtolici, quibus de conſuetudine totius Orbis credendum ve-
nit, Bald. *in l. comparationes num.* 25. *C. de fid. inſtrum.* Boer.
deciſ. 154. *num.* 4. Rota *deciſ.* 351. *num.* 4. *poſt* 2. *volum. conſ.
Farinac. & in recent. dec.* 253. *num.* 6. *par.* 5. *&* 284. *num.* 13.
par. 7. Martin. Andr. *deciſ.* 21. *num.* 3. Gregor. XV. *deciſ.* 38.
num. 4. quibus accedit recognitio legalitatis formiter facta
per Teſtes.

Hæcque omnia remanſerunt comprobata ex alio ſubſe-
quenti Inſtumento anni 1623. celebrato inter eaſdem par-
tes legali, ac recognito ſubſcripto ab eodem Notario, in quo
repetitur facta mentio per dictum Ioannem Gilbertum de
dicto Inſtrumento, ac contentorum in eo anni 1621. † cum 13
illius approbatione, quod ſufficit vti deſeruiens pro admini-
culo, Bero. *conſ.* 90. *num.* 6. *lib.* 3. Caual. *dec.* 142. *nu.* 1. Verall.
deciſ. 234. *nu.* 2. *part.* 1. Seraph. *deciſ.* 1192. *& part.* 4. *recent.
deciſ.* 467. *num.* 2. *&* 3. præſertim dum legitur extractum ab
eodem Notario, qui de eo ſe rogauit, quod fieri potuit
abſque alijs ſolemnitatibus Rota *dec.* 224. *num.* 2. *&* 470. *n.* 3.
part. 4. *recent.*

Nec obſtat, quod dictum Inſtrumentum declarationis an-
ni 1621. fuerit extractum abſque litteris compulſorialibus,
prout videntur neceſſariæ, † quando agitur de extrahendis 14
Inſtrumentis rogatis per Notarium mortuum, vt per Gabr.
conſ. 199. *num.* 1. *lib.* 1. quia obiectum ceſſat in præſenti, dum
dictum Inſtrumentum legitur tranſumptatum per dictum
† Guilelmum habentem licentiam tranſumptandi, Bald. 15
in Auth. Si quis in aliquo col. 3. *verſ. ſed hic quæro C. de eden.*
vbi Dec. *num.* 26. Verall. *deciſ.* 351. *num.* 2. *part.* 2. Is enim 16
reputatur ſucceſſor in officio, cui licet acta, & Inſtrumen-
ta extrahere abſque alijs ſolemnitatibus, Caputaq. *deciſ.* 170.
part. 1. Gregor. XV. *deciſ.* 3. *num.* 1. *& deciſ.* 59. *num.* 4. *& in
recent. deciſ.* 217. *num.* 1. *par.* 1. *& par.* 2. *deciſ.* 649. *num.* 7. *&*
706. *num.* 6.

Minus obſtat, quod dicebatur non probari concludenter
dictum Leopoldum Eugenium adiuiſſe hæreditatem Patris,
ad quem hæc vinea ſpectabat, quia cum verſemur in filio, ac
in hæreditate paterna, † quæ ratione ſuitatis defertur ipſo 17
iure, Surd. *conſ.* 100. *num.* 16. *Rota coram me in Viterbien. hæ-
reditatis de Chetys* 26. *April.* 1641. *§. quia admiſſa, circa
med.* non eſt opus docere de aditione, ad hoc, vt potuerit
tranſmitti ad dictam D. Carolinam, cùm hæreditas Patris 18
tranſmittatur etiam ſi de aditione non conſtet, quia poſt
mortem Patris filius à lege ſit hæres, perinde, ac ſi actualiter 19
hæreditatem adiuiſſet, vt per Nouell. *de tranſmiſſ. caſ.* 8. *n.*
16. *& ſeq.* Mart. *de ſucceſſ. legat. lib.* 12. *cap.* 1. *tit. de tranſmiſſ.
num.* 2. *& ſeqq. fol.* 141.

Ad ea verò, quæ dicta fuere de Comite de Sancto Amore,
cum contineant exceptionem Iuris tertij, non licet hæredi-
bus Ioannis Gilberti opponere, ad impediendum hoc iudi- 20
cium exequutiuum intentatum per dictam D. Principiſſam
Ruin. *conſ.* 35. *n.* 31. *lib.* 1. Martin. Andr. *deciſ.* 87. *n.* 14. Rot.
deciſ. 93. *n.* 17. *par.* 7. *recent.*

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

*Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 22. Apri-
lis 1643. coram eodem Reu. Tarraconen. erit infra Appendice.*

R. P. D. CORRADO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Hiſpaleñ Decimarum.

Lunæ 27. Iunij 1644.

ARGVMENTVM.

Ad Epiſcopum, tamquam ad Parochum vniuerſa-
lem ſpectant decimæ, ac in ea venit manutenen-

dus, & quid ſi prætendatur exemptio, prout eſt in caſu præſentis deciſionis, nam hic prætendebatur exemptio à ſolutione decimarum ex quo, quis erat Eques Hieroſolymitanus, & ſic exemptus à ſolutione decimarum.

SVMMARIVM.

1 *ad Epiſcopum tamquam ad Parochum vniuerſalem ſpectant decima, & nu. 2.*

3 *Ideoque in illarum exactione, manutenendus eſt.*

4 *Equites Hieroſolymitani ſunt exempti a ſolutione decimarum etiam, quoad propria bona patrimonialia.*

5 *Poſſeſſio ſola attenditur in ſummariſſimo iudicio poſſeſſorio.*

6 *Manutentio dependet à poſſeſſione.*

7 *Deciſ. in cauſa Hiſpalen. Decimarum 3. Aprilis 1635. & alia declarantur, & num. 8. & 9.*

10 *Priuilegiorum verba, quando ſunt dubia, dum interim ſuper eis diſputatur, tunc poſſeſſor eſt manutenendus.*

11 *contra Text. in cap. nuper de decim. quando diſponitur, requiritur ſpecialis derogatio.*

12 *Derogationes generales non ſuffitiuntur, quando agitur de derogando Conſtitutionibus Conciliaribus, & n. 13.*

14 *Decima temporales, & extraordinariæ, in pluribus locis ratione taxa, vel recognitionis ſoluuntur Dominis locorum, & nu. 15.*

16 *Decimarum mentio, quando ſit, de quibus decimis ſit intelligendum.*

17 *Religio Hieroſolymitana ex vrbanitate dimittit ſuis militibus omnia ſua bona immobilia, & non ſit ſpolium, niſi de mobilibus.*

18 *Priuilegium, quando poſſit dici dubium.*

19 *Clauſula* ſublata, & decretum irritans, *reſtringitur ad limites ipſarum Conſtitutionum.*

20 *Conſtitutiones dum eſt dubium an intrent, necne ſuſpenditur effectus clauſularum.*

21 *Quaſi poſſeſſio non ſoluendi decimas, ex quo poſſit acquiri.*

22 *Decimas non ſoluendi quaſi poſſeſſio, vt ex recuſatione ſolutionis dicatur acquiſita, quid requiratur.*

Quaſi poſſeſſio in incorporalibus, vt acquiratur, quid ſit neceſſarium, nu. 22.

23 *Teſtes, vt probent ſcientiam, & acquieſcentiam, dum fuit denegata ſolutio decimarum, quid ſit neceſſarium, & num. 24.*

25 *Contradictio, & reluctantia, dum quis recuſauit ſoluere decimas, ex quo ſatis apertè pateat.*

26 *Teſtium depoſitiones illa ſunt praferenda, qua ſunt magis veriſimiles, & pro ſe habent iuris aſſiſtentiam.*

27 *ad Decimarum ſolutiones, quando quis dicatur ſatis, ſuperque compulſus.*

28 *Capitulum non poteſt praiudicare Eccleſia.*

29 *Eccleſia non poteſt praiudicium inferri ex negligentia Prælati.*

Eccleſia poteſt agere nomine proprio, ſtante negligentia Prælati, nu. 29.

30 *Eccleſia priuatur poſſeſſione ex facto Prælati, quando iuſta concurrit cauſa.*

31 *Eccleſia, vt priuetur quaſi poſſeſſione ſua ex negligentia Prælati quid ſit probandum.*

32 *Obſeruantia, quando eſt difformis, & controuerſa non releuat, nec in ea eſt faciendum fundamentum.*

33 *Quod multo magis eſt dicendum ad effectum impediendi manutentionem.*

DECISIO CCCII.

CEnſuerunt Domini mandatum de manutenendo in exactione decimarum, de quibus agitur, concedendum eſſe Capitulo Hiſpalen̄. pro quo viget, non ſolùm Iuris communis aſſiſtentia ratione generalis, & perpetuæ adminiſtrationis quam habet redditutum, & Decimarum vice Archie-
1 piſcopi, ad quem tanquam vniuerſalem Parochum in ea Diœceſi ſpectant Decimæ ſpirituales, vt fuit dictum in Hiſpalen̄ Decimarum 2. Martij 1635. coram Eminentiſſ. D. Card. Veroſpio *in recent. dec. 22. ſub n. 1. & 6. par. 7. & in alia Hiſpalen. decimarum 1. Iuly 1626. & in alia de Almonte 13. Iuny & 5. Decemb. 1636. coram bo. me. Pirouano in recent. dec. 180. n. 9. eod. part. 7. & in alijs.* Verùm etiam plena probatio illa-
2 rum exactionis ſpecialiter ex fructibus bonorum patrimonialium, de quibus agitur, D. Franciſci Roman̄ de Mendoza vſque ad annum 1628. Ideòque iure merito in ea manutene- 3
ri debet, *l. 1. ff. uti poſſid. §. retinenda Inſtit. de interdict.* Rot. penes bon. mem. Card. Seraph. *deciſ. 1382. in princ. & deciſ. 1449. n. 7. ac deciſ. 1497. & deciſ. 402. verſ. iuncta maxime, &c. part. 2. recent.*

Non obſtat, quod ob ſuperuenientem mutationem ſtatus perſonæ eiuſdem D. Franciſci, qui eo anno profeſſionem emiſit in S. Religione Hieroſolymitana effectus fuerit exem- 4
ptus à ſolutione decimarum, etiam quoad bona patrimonialia per eum poſſeſſa ex priuilegio eidem Religioni conceſſo per ſan. mem. Pium IV. *in eius Bulla in ordine 9. Incip. Circumſpecta Romani Pontificis prouidentia in §. 64. Addentes in verſ. Et bona etiam patrimonialia,* &c. quam deinde ſan. me. Pius V. *in eius Bulla 77. Incip. Et ſi cuncta in §. 3. Hocque attendentes, &c.* ſan. mem. Gregor. XIV. *in eius Bulla V. Incip. quanta Chriſtiana Reſpublica commoda in §. 3. Nos igitur attendentes, &c.* confirmarunt. Ac proinde ceſſauerit, & extincta fuerit antecedens quaſi poſſeſſio Capituli.

Quia fuit reſponſum per eam mutationem ſtatus ex parte rei nullum fuiſſe illatum præiudicium Capitulo, ex cuius † ſo- 5
la poſſeſſione in hoc ſummariſſimo iudicio ius metiendum eſt, *iuxt. deciſ. Guidopap. 629.* quam in his terminis probauit Rota *dec. 341. ſub num. 1. verſ. qua poſſeſſio, &c. & in dec. 562. ſub num. 1. & 3.* vbi quod in hoc ſummariſſimo iudicio non eſt facienda diſcuſſio de viribus, ac interpretatione priuilegij, 6
quia manutentia dependet à poſſeſſione, non autem ab ipſis priuilegijs *par. 1. & dec. 189. ſub n. 3. ac deciſ. 205. ſub num. 2. par. 2. recent. & in Dertuſen. decimarum 1. Iulii 1620. coram bon. mem. Card. Sacrato n. 1. verſ. quia ius metimur, &c. impreſſ. poſt tract. Modern.* Peruſ. *de manutenen. dec. 157.*

Nec aduerſantur deciſiones † in *Hiſpalen. Decimarum 3. Aprilis 1635. coram bon. me. Buccabella, & in Corduben. decimarum de Lucena 10. Maij eiuſdem anni coram bon. me. Coccino, qua habetur impreſſ. in 7. par. recent. dec. 44. cum alijs adductis pro parte D. Franciſci.*

Quia deciſio illa *coram bon. mem. Buccabella fuit reuocata 3. Maij eiuſdem anni 1636. vt legitur in deciſ. quæ habetur in eadem par. 7. dec. 42.* alia verò coram bon. mem. † Cocci- 8
no, & ſimiles procedunt, quando priuilegia ſunt adeò clara, vt nullus ſuperſit dubitationi locus qualia ſunt priuilegia in hac materia exemptionis à ſolutione decimarum à Summis Pontificibus conceſſa Patribus Ieſuitis, cum expreſſa deroga- 9
tione *cap. nuper extr. de decim.* iam toties in Rota canonizata, vt in dubium reuocari non poſſint, de quibus loquitur Rot. *in allegata dec. 44. à nu. 4. & ſeq. & clarius explicatur in dec. 508. n. 13. & ſeq. verſ. neque poteſt dici, &c. par. 5. recent.*

Secùs verò, quando verba priuilegiorum non ſunt clara, ſed dubia redditur ex aliqua probabili ratione illorum interpretatio, tunc enim impedire non debent manutentionem 10
illius, qui ante poſſidebat, donec in petitorio diſcutitur, quo pacto intelligenda ſunt, vt in hac ipſa materia, fuit deciſum, in *Seguntina Decimarum 30. Octobris 1600. coram bon. mem. Card. Seraphino inter impreſſ. dec. 1380. ſub n. 1. verſ. his non obſtantibus, &c. per tot.* & in terminis priuilegiorum huius Religionis, ita diſtinguendo reſpondit Rota *dicta deciſ. 341. n. 4. verſ. Nec deciſio, &c. & deciſ. 477. n. 3. verſ. Non obſtat priuilegium par. 1. & dicta dec. 42. num. 9. et ſeq. par. 7. recent.* Ac generaliter de alijs huiuſmodi priuilegijs fuit reſolutum in *dicta dec. 562. nu. 2. & 3. & dec. 685. nu. 1. eadem par. 1. ac deciſ. 189. ſub n. 3. verſ. quibus non refragantur, & dec. 205. n. 3. verſ. non obſtant priuilegia par. 2. rec. & in dicta Dertuſen. Decimarum 1. Iulij 1620. coram bon. mem. Card. Sacrato.*

In propoſito autem caſu ratio ipſa probabilis dubitandi reſultat ex lectura eiuſdem Conſtitutionis ſanctæ mem. Pij IV. tum quia nec in ea ſicut, nec in alijs ſequentibus legitur expreſſa derogatio à *dd. cap. nuper. extr. de decim.* vt neceſ- 11
ſarium fuiſſet, cum emanauerit in Concilio Generali Lateranen. ſub Innocentio Tertio edito, Rota *deciſ. 122. & deciſ. 123. part. 1. diuerſ.* & apud Mohed. *deciſ. 7. num. 2. de locat. & in Valentina Decimarum 9. Nouembris 1602. coram bon. memor. Penia, & iterum 28. Nouembris 1603. coram Cardin. Lancellott.* quæ habetur penes Marcheſ. *de commiſſ. part. 1. fol. 639. & in Toletana Decimarum 26. Nouembris 1605. coram bon. memor. Iuſto, & in Cæſarauguſtana Decimarum 29. Ianuary 1610. coram Eminentiſſimo D. Cardin. Pamphilio,* vbi quod non ſufficiunt derogationes generales, nec aliæ clauſulæ apponi ſolitæ, & pe- 12
nes bon. memor. Coccino *deciſ. 279. num. 6. & deciſ. 289. ſub nu. 2. part. 2. recent. & ſæpè in alijs.* Æquipollens autem, quæ adducitur, dubia admodum redditur ex ijs, quæ addu-

cunt

Digitized by Google

cunt informantes pro Capitulo, & ex ipſis verbis dd. Con-
13 ſtitutionum, in quibus non ſufficit ad dictum effectum fuiſſe
derogatum Concilijs Synodalibus, ac Prouincialibus, &
Conſtitutionibus generalibus, vel ſpecialibus in illis editis, vt
dixit *Rota in d. Cæſaraugustana Decimarum 17. Iunij* 1611.
*coram Eminentiſſ. D. meo Cardin. Pamphilio in verſ. neque
etiam obſtare, &c.*

Tùm quia in eo §.64. *Summus Pontifex* eximit fructus
bonorum Eccleſiaſticorum dd. Equitum à ſolutione onerum
temporalium, nempè datiorum, pedagiorum, tractarum, &
ſimilium, quæ ratione extractionis, vel aſportationis eorum
deberentur Dominis ſpiritualibus, vel temporalibus loco-
rum, & terrarum. Ideòque dum orationem proſequitur exi-
mendo etiam bona patrimonialia eorumdem Equitum ab
omnibus Decimis, & alijs oneribus videtur ſenſiſſe de Deci-
14 mis temporalibus, & extraordinarijs, quę in pluribus locis ra-
tione taxæ, vel recognitionis eiſdem locorum Dominis ſolui
ſolent iuxt. theor. Bart. *in l. 2. ſub n. 4. verſ. Item intelligeretur,
ff. de Iur. immun. & in l. 1. per illum tex. n. 2. verſ. 2. not. C. de
Vac. pub. mun. lib.* 10. & in ſpecie notat Bald. *in l. fiſtulas, §.
frumenta in fin. verſ. in gloſſ. ſi obligas, &c. ff. de contrah. empt.*
Felin. *in cap. Sedes ſub n. 3. verſ. & iſta faciunt ad quæſtionem,
&c. extr. de reſcrip.* Franc. Cremen. *ſing.* 108. *Incip. Vendidi
tibi fundum, &c.* Rot. penes Put. *dec.* 65. *lib.* 3. Seraph. *deciſ.*
1293. *ſub n. 6. verſ. ideo illa verba, &c. & in d. Toletana De-
cimarum 26. Nouembris* 1605. *coram Iuſte* penes Merchel.
par. 2. fol. 596. *vbi ſub nu. 1. in fin. verſ. quod enim patet, &c.*
15 optimè fuerunt ponderata alia eiuſmodi verba in eadem diſ-
poſitione appoſita, onera temporalia importantia, & penes
bon. mem. Card. Caual. *deciſ.* 247. *num.* 11. ac Cocc. *dicta
dec.* 279. *num.* 3. *& ſeq.* Non autem de ſpiritualibus decimis à
16 quarum præſtatione hæc bona patrimonialia non videntur
iudicanda immunia, vt fuit reſolutum in *Placentina Deci-
marum 11. Februarij* 1583. *cor. Card. Seraph. inter impreſſ.
dec.* 605. vbi agitur de priuilegijs militum de Alcantara.

Nec officit, quod bona profeſſi in Religione acquirantur
ipſi Religioni, & tanquam eius propria, & Eccleſiaſtica
cenſeri debeant.

Quia ex approbata eiuſdem Religionis conſuetudine, &
vrbanitate immobilia dimittuntur ipſi Equitibus, & eorum
17 hæredibus, neque fiunt ſpolia niſi de mobilibus, & ſemouen-
tibus, vt habetur in ſtabilimento 30. *ſub rubr. del commun.
Teſore tit.* 5. & tradunt Natt. *conſ.* 507. *ſub num.* 14. *verſ. non
obſtat igitur, &c. & conſ.* 508. *ſub num. 3. verſ. Ad hoc reſpon-
deo, &c. ſub n. 25. verſ. Quia poſito, &c.* Iacob. Berett. *conſ.* 96.
ſub num. 2. verſ. Ac milites Rhodiani, &c.

Idque ad effectum, de quo agitur caret difficultate; Nam
in dicta Conſtitutione ſeparatim, atque diſtinctè de illis diſ-
poſitum legitur, ſcilicet de bonis Religionis in §.63. *nec om-
nino*, & de eorum fructibus in §.64. *in princip.* ac deinde de
bonis patrimonialibus ad ipſos Equites pertinentibus in *verſ.
Et bona etiam patrimonialia, &c.*

Hæc tamen Domini abſolutè non firmarunt, nam altio-
rem diſcuſſionem expoſcunt, & de illis particulariter ſuo lo-
18 co agendum erit, ſed fuerunt conſiderata, vt dignoſcatur
dubia in hac parte eiuſmodi priuilegiorum interpretatio ad
quem effectum ſufficere debet, quod talis per Rotam plures
habita fuerit, vt in *d. deciſ.* 341. *ſub num. 2. verſ. tamen quia,
&c. & d. deciſ.* 477. *ſub num. 3. verſ. non obſtat Priuilegium,
&c. par. 1. & in dicta dec.* 42. *num. 9. & ſeqq. verſ. nec demum
refragantur priuilegia, &c. par. 7. recent.*

Alia verò priuilegia S. M. Alexandri, & Bonifatij modo
exhibita non videntur conferre ad præſentem caſum, nam
loquuntur de prædictis bonis Eccleſiaſticis Religionis per
eoſdem Equites poſſeſſis, ſcilicet de poſſeſſionibus ad eam
delatis ante d. Concilium Generale Lateranenſ. & de noua-
libus ſiue ante, ſiue poſt ipſum Concilium eidem acquiſitis,
quæ proprijs manibus, aut ſumptibus excolunt, de quibus
noualibus aliquis decimas hactenus non perceperat, & de
hortis, virgultis, & piſcationibus, ac ſuorum animalium
nutrimentis, vt in eis legitur. Atque ideò bona patrimonia-
lia de quibus agitur non comprehendunt. Quod ſi hæc etiam
prætenderentur comprehenſa, neceſſaria foret cognitio, qua
pendente, retardanda non eſſet manutentio, vt dictum eſt.

Ex quibus infertur nullum modo conſtitui poſſe, funda-
mentum ſuper efficacia clauſularum ſublata, & decreti irri-
tantis, in præfatis Conſtitutionibus adiectis.
19 Quoniam illæ reſtringuntur ad limites ipſarum Conſtitu-
tionum, nec earum diſpoſitionem extendunt, ac ideò dum eſt
20 dubia, & diſcutitur earumdem interpretatio, ſuſpenditur vis
dictarum Clauſularum, vt in his terminis reſpondit Rota *di-
cta deciſ.* 341. *num. 3. verſ. Clauſulam autem, &c. part. 1. &
comprobatur in dec.* 423. *ſub n. 5. verſ. Et clauſula, &c. par. 2.
recent.* & penes Reuerendiſſimum Vrgellen. *dec.* 48. *num.* 22.
*& ſeqq. verſ. Non obſtat, &c. & in Caſenaten. ſeu Sarſinaten.
Emphyteuſis 27. Iunij* 1640. *ac in Legionen. beneficij 4. Iulij
eiuſdem anni in verſ. verum cum ſupradicta non procedunt,
&c. coram R. P. D. meo Ghiſilerio, &c.*

Præterea non obſtat, quod prædictus Dominus Franciſ-
cus poſt emiſſam profeſſionem in ea Religione decimas ex
dictis eius bonis patrimonialibus non ſoluerit, immò ſoluere 21
recuſauerit, quo pacto prætenditur illi fuiſſe acquiſita quaſi
poſſeſſio eas ſoluendi.

Primò, quia non conſtat, quod Capitulum ſciuerit, & ac-
quieuerit huiuſmodi recuſationi, vt neceſſarium eſſet ad effe-
ctum acquirendi eo pacto quaſi poſſeſſionem libertatis non
ſoluendi dictas decimas, quia per eam præiudicatur iuri, ac 22
poſſeſſioni alterius à cuius animo, & patientia dependent, eſ-
ſe, ac ſubſtantia iſtius in his incorporalibus, *ad tex. in l. quoties,
§. fin. ff. de ſeruit. & in l. 2.* iuxta expoſitionem Caſtr. *ibi ſub n.
1. verſ. in textu, &c. C. de ſeruit. & aqua*, Rota penes Card.
Seraph. *dec.* 436. *n. 3. & ſeq. verſ. eo quod in iſtis incorporali-
bus, & in Pacen. Decimarum 16. Decembris* 1594. *& in Cor-
duben. Redecimarum 2. Maij* 1603. *coram eodem, & dec.* 1102.
ſub n. 8. verſ. maximè non docto, &c. & deciſ. 1463. *n. 3. verſ.
non enim, &c. & dec.* 168. *n. 2. & 5. part. 2. & dec.* 165. *ſub n. 5.
& 6. verſ. multe autem minus, &c. par. 4. diuerſ.* ac penes bon.
mem. Card. Mantic. *dec.* 40. *n. 9. & dec.* 207. *ſub n. 6. & in Va-
lentina Decimarum 15. Decembris* 1604. *coram bon. me. Card.
Lancelloto, & in Placentina decimarum 15. Nouemb.* 1621. *co-
ram bon. me. Buratt. inter impreſſ. dec.* 527. *nu.* 13. *& generali-
ter dec.* 823. *ſub n. 5. verſ. Tum quia in corporalibus, &c. & in
recent. deciſ.* 245. *nu. 2. & deciſ.* 547. *ſub n. 8. verſ. & eſt regu-
lare, ac dec.* 616. *ſub n. 6. part. 1. & dec.* 501. *ſub num. 4. in fin.
& deciſ.* 717. *ſub n. 3. par. 2.*

Nec viſa fuerunt ſubſiſtere dicta nonnullorum Teſtium
inductorum pro parte eiuſdem D. Franciſci deponentium de
ſcientia, & patientia Capituli. Nam (præter alia, quæ contra
eos adducebantur) eliduntur; Tùm ex ipſa ratione ſcientiæ
per eos adducta, in qua referunt ea tantum, quæ acta fue-
runt inter ipſos ſingulos, & Decimatores, Arrendatarios,
ſeu Conductores Decimarum, † non autem cum Capitulo, 23
nec aliquo ex capitularibus, cui nullum indè inferri potuit
præiudicium, Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina ſub n.* 65. *verſ.
iuxta prædicta, &c. extr. de cauſ. poſſ. & propriet.* Rot. *deciſ.*
184. *in princip. par. 1. & deciſ.* 392. *ſub num. 3. verſ. & præſer-
tim, &c. part. 4. diuerſ. & probatur in hac ſpecie in dicta deciſ.*
42. *nu. 7. verſ. & manifeſtè part. 7. recent. & in Nucerina Præ-
dij 28. Aprilis* 1606. *coram bon. mem. Card. Sacrato poſt d.
Tract. de manuten. deciſ.* 100. *num.* 5. Tùm ex alijs Teſtibus
pro parte Capituli examinatis, ex quibus probatur, quod
Capitulum in Arrendamentis, & locationibus dictarum De-
cimarum ſolet excipere, ac retinere penes ſe ius exigendi De-
cimas à prædictis Equitibus, ne ab eorum auctoritate vlla
vis, ſeu moleſtia † ipſis Conductoribus inferatur, vel alias 24
ab eis ad illarum exactionem timidus, vel remiſſius, quam
par eſt pro tuendis iuribus Eccleſiæ procedatur, quod etiam
fuit conſideratum in *dicta dec.* 42. *ſub nu. 7. verſic. pro reſpon-
ſione, &c. par. 8. recent.* prout in effectu Capitulum contra
d. D. Franciſcum iudicium inſtituit de anno 1636. Vnde re-
ſultat euidens contradictio, & reluctantia Capituli, quod
nunquam † intendit eius quaſi poſſeſſionem deſerere, ſed 25
eam ſaltem animo retinere, quod ſufficit ad hunc effectum
gloſ. in l. 1. §. vlt. in verb. poſſidet, ff. vti poſſid. Rot. penes
Card. Mant. *dec.* 185. *nu. 3. & fuit dictum in Anconitana flo-
rum 4. Martij* 1622. *coram bon. mem. Buratt. inter impreſſ.
dec.* 604. *num. 1. & ſeq. vbi concordantes referuntur.*

Quorum quidem Teſtium depoſitiones videbantur Do-
minis magis attendendæ.

Quia ſunt veriſimiles, † habent quæ pro ſe iuris aſſiſten- 26
tiam, & iuſtificantur ex actis iudicialibus, ex ſententijs per
vtramque partem productis, ex quibus apparet, quod Capi-
tulum verè, & cum effectu plura egit iudicia contra hunc, & 27
alios Equites prædictos, vt illos ad ſolutiones Decimarum, (vt
idem teſtes deponunt) compelleret, *cap. ſi Teſtes 4. qu. 2. cap.
licet cauſam verſ. ex præmiſſis igitur, &c. ext. de probat. l. ob
carmen, §. ſi teſtes, ff. de teſtib.* Rot. *deciſ.* 159. *ſub num. 23. &
ſeq. part. 5. & dec.* 322. *num. 13. & ſeq. par. 6. recent.* & penes
Buratt. *dec.* 430. *ſub num. 2. & deciſ.* 572. *num. 14. verſ. Tum
quia, &c. & dec.* 631. *num. 13. cum ſeq. ac dec.* 903. *n. 5. & ſeq.*

verſ. tertio, & quarte quia, &c. & fuit etiam dictum in d. deciſ. 42. num. 4. & 5. verſ. fuit reſponſum, &c. part. 7. recent.

Secundò, quia licèt plenè conſtaret de ſcientia, atque patientia Capituli non tamen ex ea potuiſſet inferri præiudi-
28 cium Eccleſiæ, cùm enim † penes eam reſideat eiuſmodi quaſi poſſeſſio ex antecedentibus, exactionibus acquiſita, ſaltem ciuilis ſecundùm communem, & veriorem DD. ſententiam, quam probat poſt Innocent. *in cap. cum ſuper ſub num. 3, verſ. vel Eccleſia, &c. & ſeq. extr. de cauſ. poſſ. & propriet.* Alea. *in conſ. 81. incip. lecto, & diſcuſſo n. 17. verſ. attento quod, &c. lib. 3.* Patiſ. *conſil. 24. ſub num. 5. verſ. & poſſeſſio rerum Eccleſiaſticarum, &c. & ſub nu. 14. verſ. nam d. Eccleſia lib. 1.* Rot. *deciſ. 1. ſub num. 1. verſ. ratio quia, &c. de reſtit. ſpol. in nou. & dec. 390. ſub num. 2. verſ. quod autem, &c. & ſeq. part. 1. diuerſ. & deciſ. 435. ſub nu. 3. part. 2. recent. & in Hiſpalen. Primitiarum 13. Maij 1622. coram bon. mem. Nauarr. num. 1. verſ. moti ſunt Domini, &c. poſt d. tractat. modern. de manuten. dec. 166.* Non vtique poteſt illa dici priuata
29 ex eiuſmodi negligentia Prælati, † quinimò eius vigore poſſet adhuc ipſius Eccleſiæ nomine peti manutentio, Rot. penes Veral. *dec. 170. & 182. ſub n. 6. & ſeqq. verſ. tamen Domini, &c. part. 3. & in hac materia fuit deciſum in Beneuent. Decimarum 23 Ianuarij 1602. coram Card. Seraph. inter eius impreſſas dec. 1417. ſub nu. 3. verſ. nam hoc procedere poteſt, &c.* & latè comprobatum in illa *Colimbrien. Praſtimoniorum coram Reuerendiſs. D. meo Decano, & bon. mem. Coccino in recent. deciſ. 78. num. 2. & ſeq. & dec. 139. num. 9. ac ſeq. & dec. 226. num. 13. cum ſeqq. ac dec. 275. num. 7. & ſeq. part. 6. & in Theatina Iuriſdictionis S. Ioannis in Venere 10. Decembris 1621. in verſ. Et vlterius fuit conſideratum, &c. & in Caſarauguſtana diſtributionis 13. Iunij 1636. coram eodem bon. me. Coccino, & in Feretrana Parochialis 11. Februarij 1628. coram bon. mem. Cardin. Virul. in verſ. nec obſtat tranſact. &c. & in Bononien. Diſmembrationis 14. Iunij 1634. coram R. P. D. meo Ghiſlerio num. 5. verſ. tamen vbi agitur, &c. & ſeq. & rurſus in Barchinonen. portionis 20. Nouembris 1641. coram præfato Reuerendiſſ. D. meo Decano in verſ. Quo circa dixerunt Domini, &c.*

Non obſtat, quod Eccleſia poſſeſſione priuetur ex facto
30 † Prælati, quando iuſta concurrit cauſa, vt aſſeritur in hoc caſu, vigore dictorum Priuilegiorum Religionis, ex quibus prętenditur reſultare titulus ſufficiens ad illam acquirendam, etiam abſque ſcientia, & patientia Capituli.

Quia dum Priuilegia non ſunt clara, ſed dubia eſt, controuerſa illorum interpretatio non poteſt ex illis deduci titulus ad acquirendam prætenſam quaſi poſſeſſionem D. Fran-
31 ciſco, nec cauſa pro iuſtificatione † negligentiæ Capituli (ſi quæ interueniſſet) ſufficiens ad priuandam Eccleſiam ſua quaſi poſſeſſione, & ad impediendam illius manutentionem, quæ vt dictum eſt, non dependet ab ipſis Priuilegijs prout benè reſpondit Rot. *dicta dec. 562. num. 3. verſ. minus etiam facit, &c. par. 1. recent,* & in alijs ſuperiùs adductis.

Non obſtant demùm aliorum Teſtium depoſitiones, ſententiæ, atque Decreta pro parte D. Franciſci exhibita, quibus nititur probate obſeruantiam interpretatiuam dd. Priuilegiorum ad eius fauorem in illis partibus.

Quia (præter alia, quæ Teſtibus, ac alijs prædictis opponuntur) cum ex parte Capituli productę pariter fuerint contrariç probationes, atque Decreta, hoc vnum ex his omnibus hinc indè deductis reſultare videtur, quod prætenſa obſeruantia fuit, & eſt controuerſa, ac etiam difformis, & contra-
32 tijs concuſſa † iudicijs, ac proindè nullum poteſt ſuper illa conſtitui fundamentum iuxt. theor. Bart. *in l. 2. ſub num. 22. verſ. ex quo not. ff. ſolut. matr.* Crauett. *conſ. 313. num. 4. verſ. Quinto difformitas actuum, &c.* Rot. *dec. 172. ſub nu. 7. verſ. Ideoque ex Inſtrumento, &c.* penes Butatr. *dec. 45. num. 4. verſ. non obſtat prætenſa obſeruantia, &c. part. 1. recent.* Eò-
33 que minus ad effectum † impediendi manutentionem Capituli donec reiectis ambiguitatibus, firmior, ac certior appareat dictorum Priuilegiorum interpretatio.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum, &c.

R. P. D. CERRO,

Sacræ Rotæ Decano.

Fauentina Beneficij.

Lunæ 27. Iunij 1644.

ARGVMENTVM.

Probationes, quæ non fuerunt factæ in prima inſtantia, poſſunt fieri in altera, quia tunc non deducta poſſunt deduci, & non probata probari. Veriſimilitudo trahit ad conceſſionem remiſſoriæ, ita vt ea inducat ad illam benignè Indulgendam. Remiſſoriæ plures in eadem cauſa poſſunt concedi, ſi tamen teſtificata non ſint didicita, & quando non dicantur didicita.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus à vero patrono eſt inſtituendus.*
2 *Probationes nouæ, & nouus proceſſus poteſt fieri in gradu appellationis, & reſtitutionis in integrum.*
3 *in Appellationis gradu non deducta poſſunt deduci, & non probata probari.*
4 *Probationes non ſunt coanguſtandæ, ſed ampliandæ.*
Probandi via non eſt præcludenda, & maximè circa ea, quæ fundant intentionem partis, num. 4.
5 *Articulorum releuantia ex quo appareat.*
6 *Præſentatus à medietate patronorum eſt inſtituendus, ſi pro altera parte obtinuerit derogationem à Sanctiſſimo.*
7 *Nominis identitate ſtante præſumitur conſanguinitas, quando ſumus in parua terra.*
8 *Remiſſoria faciliùs conceditur, quando probatio eſt veriſimilis.*
Veriſimilitudo inducit, vt remiſſoria faciliùs concedatur, num. 8.
9 *Remiſſoria ſemel, & pluries conceſſa, iterum concedi poteſt ſtante legitima cauſa.*
10 *Quod multo magis procedit ceſſante calumniæ præſcriptione.*
11 *Probationes neceſſariæ inueſtigari poſſunt.*
12 *Teſtium depoſitiones, quando ſunt didicitæ, non admittitur nouum examen.*
13 *Teſtificata in Curia numquam dicuntur didicita, cum non publicetur proceſſus originalis.*
in Curia qualiter dentur teſtium teſtificata.
14 *Teſtificata dicuntur didicita, quando nomina, & cognomina teſtium quoque publicantur.*
15 *Teſtium ſummarium, quando parti fuit communicatum, non dicitur proceſſus publicatus.*
16 *Remiſſoria, vt iterum concedatur, ſufficit, quod vnicus articulus nouus releuans detur.*
17 *Imo ſufficit, quod partim ſit nouus, & partim antiquus.*
18 *Remiſſoria noua, vt concedatur, quid ſufficiat.*
19 *Teſtes iam examinati, ſi non appareant informati poſſunt iterum alij informati induci.*
20 *Teſtes, qui non reddunt concludentem rationem, non releuant.*
21 *Teſtes, vt probent intentionem agentis, debent etiam excludere probationem contrariam.*
22 *Teſtis ignarus rei, ſuper qua deponit, non habetur in conſideratione.*

DECISIO CCCIII.

Licet in alia inſtantia Dominus à Valle obtinuerit Remiſſoriam, & illius vigore fuerint examinati Teſtes, viſum tamen fuit DD. iterùm illi eſſe concedendam aliam nouam Remiſſoriam, quia cùm tunc fuiſſet articulatum dictum D. à Valle fuiſſe præſentatum ad hoc Beneficium ab eo, qui prætendebat deſcendere à veris Patronis, *vt in deciſ. emiſſa ſub die 15. Iunij 1640. coram Eminentiſs. D. Card. Panzirolo,* & probatio huiuſmodi non fuerit plenè facta in prima inſtantia benè poterit perfici in hac ſecunda. Cùm in gradu
Appellationis, † & reſtitutionis in integrum licitum ſit 2
nouum Proceſſum, & nouas probationes facere, non deducta deducere, & non probare, *l. per hanc. C. de temp. & repar. appellat.* Card. Mant. *dec. 374. n. 5. & ſæpè in alijs.* Non enim ſunt coanguſtandæ probationes, ſed ampliandæ, nè præcludatur via probandi ea, quæ fundant, & iuſtificant † intentio- 4
nem Partis, *l. quoniam multi in fin. C. de hæret. & man. d. l. per hanc C. de temp. & repar. appellat.*

Maximè ſtante releuantia Articulorum, quæ apparet ex eorum lectura, cum tendant ad probandum magis diſtinctè,
& ſpecificè deſcendentiam Ioannis, † qui præſentauit Do- 5
minum à Valle, à Nicolao fundatore huius Iuriſpatronatus mediante Philippo eius Patre, Virgilio Auo, & Gaſpare Proauo, qui eſt communis ſtipes eiuſdem Ioannis, & Alphonſi, qui præſentauit Cæſarem, *vt in 1. 2. & 3. art. dato in Summ. num. 2.* quo probato reſultabit Dominum à Valle fuiſſe præ-
ſentatum à medietate † Patronorum, & ſic illi deberi Be- 6
neficium, cum pro altera medietate obtinuerit derogationē à

San-

Sanctiſs. Rota *dec. 275. nu. 2. par. 7. rec.* & fuit dictum *in Placent. Capell. 10. Iunij 1622. coram bon. mem. Coccino, & in Beneuent. Iuriſpatr. 26. Iunij 1628. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Accedit etiam ad eorundem Articulorum releuantiam, quòd ſunt iam probati aliquid gradus, vt admiſit Rota in alia deciſione huius cauſę emanata pariter coram Eminentiſs. D. Card. Panzirolo 1. Iunij 1642. Vndè veriſimilis reddi-
7 tur probatio futura, concurrente maximè identitate † cognominis, quo ſtante in parua Terra, qualis eſt Briſighella, præſumitur eadem conſanguinitas, Calcan. *conſ. 8. n. 2.* Cæph. *conſ. 90. nu. 18. lib. 1.* Vndè remiſſoria faciliùs conceditur, quia
8 ſicut inueriſimilitudo † retrahit ab eius conceſſione, ita veriſimilitudo inducit ad eam benignè indulgendam, Reuerendiſſ. Vrgellen. *dec. 462. num. 6.*

Neque obſtat, quòd fuerit aliàs conceſſa in prima inſtantia, & examinati ſex teſtes, quia remiſſoria ſemel, & pluries
9 conceſſa, iterùm concedi † ſolet concurrente legitima cauſa, vt poſt Veſtr. *in prax. lib. 6. cap. vlt. nu. 3. verſ. finge eum*, dixit Rota *in Rauennaten. Cenſuum 8. May 1618. coram Manzanedo, & in Pampilonen. Decimarum 23. Iunij 1600. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in Hiſpalen. Archidiaconatus 4. Iulij 1607. coram bon. mem. Card. Marquemontio, & in alia Hiſpalen. Præeminentiarum 26. Iunij 1615. coram bon. mem. Card.*
10 *Sacrato*; maximè ſi ceſſat † omnis calumniæ ſuſpicio, vt in hoc caſu, quo Aduerſarius poſſidet, Buratt. *dec. 816. num. 5.*

Ponderando prætereà, quòd agitur de probando facto in antiquo in diuerſis locis, & per D. à Valle in Curia commo-
11 rantem, & non plenè informantem, † à quo ideò non ſine cura, ſollicitudine, & temporis interuallo informationes, & probationes neceſſariæ inueſtigari poſſunt, vt latè firmauit Rota *in Ariminen. Legati 17. May 1596. coram Litta, verſ. nec obſtare dixerunt, & in Pampilonen. Decimarum 23. Iunij 1612. verſ. neque obſtat, & prius in Burgen. Sepulturæ 21. Aprilis 1616. coram Ortembergo*, & penes bon. mem. Buratt. *deciſ. 816. num. 5. & deciſ. 824.* & coram bon. mem. Coccino *deciſ. 10. num. 8. & dec. 338. num. 2. & 3. & coram D. Card. Panzirolo in Valentina Iuris ſedendi 15. Martij 1638. ac dec. 517. par. 3. recent. & alibi.*

Minùs obſtat, quòd poſt didicita teſtificata teſtes admitti
12 † non debeant ſuper iiſdem articulis, iuxta text. *in auth. qui ſemel, Cod. de probat. & in cap. fraternitatis de teſtib.* cum alijs adductis per Rot. *dec. 266. par. 6. recent.*

Placuit enim reſponſio, quod in Curia numquam dicuntur
13 didicita teſtificata, † cùm non publicetur proceſſus originalis, ſed detur ſolùm ſummarium abſque teſtium nominibus, ex notorio ſtylo, de quo penes Cæſ. de Graſſ. *dec. 11. de teſtib. & d. dec. 517. nu. 6. par. 4 recent.* & per Adden. ad Greg. *deciſ. 497. ſub nu. 8.* & alias Rota poſt examinatos 154. Teſtes illoſque diſcuſſos per plures deciſiones, & ſententias Rotales nouam remiſſoriam, & ſuper iiſdem materijs conceſſit, *vt in dec. 289. nu. 1. & 2. coram Card. Caualerio.* Teſtificata enim
14 dicuntur didicita, † quando publicata fuerunt dicta teſtium, eorumque nomina, & cognomina, ſecus quando fuit publicatum ſolùm ſummarium. Nomina verò, & cognomina teſtium non fuerunt notificata, tunc enim non dicuntur didici-
15 ta teſtificata, licèt ſummarium depoſitionum fuerit † vtique parti communicatum, vt diſtinguendo dictum fuit *in Romana ſucceſſionis 4. Iulij 1642. coram D. meo Carrillo.*

Prætereà articuli modo exhibiti in pluribus ſunt diuerſi ab alijs, ſuper quibus factum fuit aliud examen, vndè faciliùs
16 ſunt admittendi, cùm ad hunc † effectum ſufficiat vnum articulum eſſe nouum, & diuerſum, Rota *in rec. dec. 183. n. 2. par. 4.* & coram bon. mem. Buratt. *dec. 392. num. 5.* quinimò
17 ſatis etiam eſt articulum eſſe partim nouum, partim † antiquum, vt poſt Butr. & Felin. *in cap. ſi fraternitatis de teſtib.* Rota coram ſanct. mem. Greg. *dec. 497. nu. 2.* Imò cum negari non poſſit, quin contineant materias magis explicitè diſtinctas, & ſpecificatas, & hæc maior diſtinctio non conſiſtat in ſolo cortice verborum, ſed etiam in ſubſtantia, cùm hodie articuletur deſcendentia per gradus diſtinctos, & con-
18 tinuatos, † hoc ſolùm ſufficeret, vt noua Remiſſoria foret concedenda, vt poſt Abbatem, qui ita diſtinguit *in dict. cap. fraternitatis num 8.* dixit Rota *dec. 23. nu. 2. coram bon. mem. Coccino inter eius impreſſas, & in recent. dec. 266. n. 13. par. 6.* cum alijs adductis *in Camerinen. Penſionis 4. May 1640. coram R. P. D. meo Bichio.*

Eòque magis, quia non tendunt ad probandum contrarium eius, quòd teſtes depoſuerunt, in quibus terminis loquuntur, quæ in contrarium allegantur, ſed ad coadiuuandas, & perficiendas probationes deſcendentiæ Ioannis à veris patronis, quòd ſi teſtes primo loco inducti probare ignorauerint, poſſunt † induci alij meliùs informati, vt dixit Rot. 19
in recent. dec. 517. nu. 2. & 4. par. 4. & in Pampilonen. Decimarum 23. Iunij coram bon. mem. Card. Pamphilio, quam ſequuta fuit *in Hiſpalen. Præeminentiarum 26. Iunij 1615. coram bon. mem Card. Sacrato.*

Teſtes verò pro alia parte examinati non reddunt concludentem rationem † ad effectum probandi negatiuam, ſcili- 20
cet non exiſtentiam Virgilij fratris Stephani, & aui Ioannis, à quo fuit præſentatus D. à Valle, & contrariam probationem non excludunt, ſcilicet illum extitiſſe, † receſſiſſe à Pa- 21
tria, in alium locum ſe tranſtuliſſe, & tanquam Ruſticum ignarum fuiſſe huius iuris ſibi competentis, & ideò non fuerunt † habiti in conſideratione. 22

Et ita vtraque parte informante.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 15. Iunij 1640. coram bon. mem. Card. Panzirolo erit infra in Appendice.

Deciſio quoque iſta emanata coram eodem Card. Panzirolo ſub die 1. Iunij 1642. eſt pariter infra in Appendice, vbi quoque habes aliam in eadem cauſa ſub die 17. Iunij 1639. coram eodem Card. Panzirolo.

R. P. D. BICHIO.

Romana Cenſus, & Depoſiti.

Lunæ 27. Iunij 1644.

ARGVMENTVM.

Intereſſe, vt debeatur, quid veniat probandum, & adducitur diſtinctio circa intereſſe, nempè vnum vocari intrinſecum, & aliud extrinſecum, & quale dicatur intrinſecum, & quale extrinſecum. Ad intereſſe, vt quis poſſit condemnari, quidnam requiratur, & culpa ad hoc qualis eſſe debeat.

SVMMARIVM.

1 *Intereſſe quot modis poſſit haberi.*
2 *Intereſſe non debetur, quando non fuit conuentum.*
3 *Obligatio quando ceſſat, ceſſat intereſſe.*
4 *Depoſitarius non tenetur ad intereſſe erga depoſitarium, niſi fuerit in mora reſtituendi.*
5 *Intereſſe, aut eſt intrinſecum, aut extrinſecum.*
6 *Intereſſe intrinſecum cadit in frumento, vino, & ſimilibus rebus, in quibus dari poteſt intereſſe intrinſecum, ex varietate pretij.*
7 *Intereſſe intrinſecum cadit in re fructifera, ob cuius non traditionem debitor moroſus tenetur ad fructus, quos res ipſa intrinſecus produxiſſet, & num. 8.*
9 *ex Pecunia cũ non ſit fructifera ex ſe, nõ debetur intereſſe. in Pecunia non cadit intereſſe intrinſecum, num. 9.*
10 *Intereſſe extrinſecum, ideò dicitur, quia eſt extra rem. Intereſſe extrinſecum, vt debeatur ex re malè facta, probando eſt culpa facientis, num. 10.*
11 *Frumenti debitor non tenetur ad æſtimationem ſeruorum debitoris, qui ob illius non traditionem fame perierunt.*
12 *Meretricis fores, qui libidinis cauſa fregit, ſi fures non ab eo inducti, bona aſportarunt non tenetur actione furti.*
13 *Furti actione, vt quis teneatur, quid requiratur.*
14 *Operam dans rei illicitæ, ſtante dolo, & culpa tenetur ad intereſſe.*
15 *Licet dolus, non eſſet ordinatus ad caſum.*
16 *Intereſſe, vt debeatur ex re malè facta, requiritur concludens probatio, ſi illud non fuiſſet factum, illud non eueniſſet.*
17 *Intereſſe, vt debeatur per neceſſe, quid veniat probandum.*
18 *Piſcator cuius retia nauigantes fregerunt, agere non poteſt ad æſtimationem piſcium, quos retibus integris capere potuiſſet.*
19 *Depoſitarius, quando non teneatur ad damna intereſſe, per deponentem prætenſa ob malam conſignationem.*
20 *ob Culpam commiſſam ab aliquo allegans illum teneri ad intereſſe, probare quid debeat.*
21 *Depoſitarius, vt teneatur ad intereſſe, ſat eſt probare, quod caſus citrà culpam depoſitarij potuerit euenire.*
22 *contra Culpoſum eſt facienda interpretatio. Gloſſ. in cap. 1. in verbo culpa depoſit. loquitur de depoſitario moroſo.*

23 *De-*

Digitized by Google

23 *Depoſitarius, quando non poteſt dici moroſus in ſoluendo.*
24 *à Litigando, quis excuſatur ſtante legitima, & iuſta cauſa.*
25 *Moroſus in ſoluendo, quis non poteſt dici, dum valdè fuit ſollicitus, & id ei nocuit.*
26 *Surd. in conſ. 12. num. 26. quo caſu loquatur.*
27 *Cauſam immediatam dans damno aliud eſt, & aliud dans mediatam.*
28 *Damnum regulariter imputatur culpoſo, ſi immediatè venit à culpa, ſecus ſi mediatè.*
29 *Mora deducitur ex interpellatione.*
ex Mora, quis tenetur ad intereſſe, tum lucri ceſſantis, tum damni emergentis, num. 29.
30 *in Mora, vt quis conſtituatur eſt neceſſaria interpellatio perſonalis.*
Citatio executa domi dimiſſa copia non cauſat moram, num. 30.
31 *Damnum, quando quis non ſentit, non debetur intereſſe.*
32 *Damnum emergens, quando gratis petatur.*
33 *Damnum emergens, vt quis conſequatur, quid vltrò ſit probandum.*

D E C I S I O CCCIV.

PRo pretio cenſus ſcutorum mille ſibi venditæ à bon. me-
mor. Ioſepho Aquauiua Archiepiſcopo Thebarum de-
poſuerat bon. mem. Ioannes Antonius Vrſinus Dux Sancti
Gemini ſcuta quindecim millia in Monte Pietatis Vrbis ſub
ea tamen lege, quòd non ſoluerentur à Monte, niſi poſtquam
in actis Fonthiæ Notarij A. C. exhibitum fuiſſet inſtrumen-
tum ratificationis eiuſdem Archiepiſcopi, necnon aſſenſus
Sereniſſimi Regis Hiſpaniarum ſuper ſubrogationes ſtatus
Bellanis fideicommiſſo, cui ſuppoſitum erat Palatium D.
Ducis Atriæ, ſuper quo idem cenſus imponebatur quippè,
(vt fuit narratum in inſtrumento cenſus,) ex diſpoſitione fi-
deicommittentis non poterat Palatium ſubiugari, niſi facta
ſimili ſubrogatione in alijs bonis ſtabilibus.

Verùm quia non adimpletis dictis conditionibus, quas ta-
men adimpletas credidit Mons pecunias, vt ſupra depoſita-
tas ſoluit Flaminio Razzanti creditori eiuſdem Archiepiſco-
pi ea cauſa cambiorum, fuit propterea ad inſtantiam Excel-
lentiſſimi moderni D. Ducis Sancti Gemini condemnatus per
ſententias Rotales ad reintegrandum ea proprijs pecunijs
depoſitum iuxta formam, & legem præcedentis, prout cum
effectu reintegrauit. Cùmque nuper à dicto D. Duce pulſa-
retur per damnis, & intereſſe, propoſui hodie dubium, An
Mons teneatur ad damna, & intereſſe, & ad quæ, & non
teneri reſponſum fuit.

Nam, vt ait Bald. *conſ. 341. nu. 1. lib. 3. & conſ. 440. num. 1.*
1 *lib. 5.* tribus modis † deberi poteſt intereſſe, nempè ex pro-
miſſo, ex diſpoſitione legali, & ex commiſſo, quorum neuter
applicatur caſui noſtro. Non quidem primus, quia inter
Montem, & Ducem Sancti Gemini nulla interceſſit conuen-
2 tio † ſuper ſolutione alicuius damni, & intereſſe occaſione,
ſeu cauſa iſtius depoſiti, qua conuentione ceſſante, ceſſat ſi-
3 mul obligatio † ex promiſſo ad intereſſe, *l. vlt. ff. prat. ſtipul.*
Dyn. *in l. vnica num. 11. verſ. item ex conuentione, C. ſent. qua
pro eo, quod intereſt*, & ibidem Alciat. *cap. 2. nu. 31.* Rebuff. *in
prima gloſſ. num. 56.* Bald. *d. conſ. 341. verſ. item ex promiſſo,
& conſ. 440. num. 1. eod. verſ.*

Neque etiam ex diſpoſitione legis, quia Mons abſque vlla
mora reintegrauit depoſitum ad fauorem moderni Ducis S.
Gemini ſtatim, atque per ſententias Rotales declaratum fuit
illud eſſe reintegrandum, neque lex diſponit, quòd Depoſita-
4 rius teneatur erga deponentem ad vſuras, aut intereſſe, niſi
fuerit in mora reſtituendi depoſitum, *l. Lucius, l. die ſponſa-
liorum, §. 1. ff. depoſ. l. 2. 3. & 4. C. eod. tit.* Mantic. *de tacit. lib.
10. tit. 6. n. 1. verſ. ſi autem*, Lup. *in l. curabit. comment. 1. §. 3. nu.
61. verſ. aut verò ſumus in caſu il 2. ff. de act. empt.* Rot. Ia-
nuen. *dec. 34. num. 1.* Larr. *dec. Granat. 14. num. 8.*

5 Ex commiſſo autem intereſſe proueniens, aut † eſt intrin-
ſecum, aut extrinſecum primum cadit, vel in frumento, vino,
6 & ſimilibus rebus, in quibus dari poteſt intereſſe † intrinſe-
cum ex varietate æſtimationis pretij illarum, & de hoc lo-
quitur textus *in l. ſi ſterilis, §. cum per venditorem, ff. act. empt.*
vel in re fructifera, ob cuius non traditionem debitor moro-
7 ſus † tenetur ad fructus, quos res ipſa intrinſecus produxiſ-
ſet, puta fructus prædij, vitulum, aut pullum æquè ven-
8 ditæ, & non traditæ, & ſimilia, † prout exemplificando
tradunt DD. *omnes in d. l. ſterilis, §. cum per venditorem, & in
d. l. vnica, Cod. ſent. qua pro eo*, vbi ſignanter Rebuff. *in prima
gloſſ. nu. 149. verſ. intereſſe circa rem*, Alciat. *cap. 7. nu. 1. ſeq.*
Dec. *in prima lect. nu. 32. & ſeqq.* Ideòque cùm pecunia de ſe
† non ſit fructifera, *l. vſura, ff. de verb. ſignif.* Grat. *diſceptat.* 9
829. nu. 14. in ea intereſſe intrinſecum non cadit Ioan. Franc.
à Ponte *de poteſt. Proreg. tit. de regalium impoſit. §. 4. num. 30.*
Giurb. *dec. 72. num. 11.* Cyriac. *controu. 165. num. 25.* Burſatt.
conſ. 68. nu. 10. Vgolin. *de vſur. cap. 8. §. 5. ſub nu. 4. fol. 61.*

Igitur in caſu noſtro, quo debitum Montis eſt in pecunia,
prætendi ſolùm poteſt intereſſe extrinſecum, ſed vt alij di-
cunt extra rem, quòd vt debeatur † ex commiſſo, ideſt ob 10
malè factum duo probanda ſunt primum, ſcilicet culpa fa-
cientis, quæ ſit præordinata ad cauſandum intereſſe, quòd pe-
titur text. eſt expreſſus *in l. ſi ſterilis, §. cum per venditorem*, v-
bi debitor † frumenti non tenetur ad æſtimationem ſeruo- 11
rum creditoris, qui ob illius non traditionem famę perierunt
in l. verum la 2. ff. furt. vbi qui fores meretricis effregit libidi-
nis cauſa, ſi fures non ab eo inducti, † ſed aliàs ingreſſi, me- 12
retricis res abſtulerunt, furti non tenetur, *& in l. qui iniuriæ,
ff. eodem*, vbi qui iniuriæ cauſa ianuam effregit, quamuis indè
per alios res amotæ ſint, non tenetur furti per quę iura, quòd
ex † commiſſo, & malè facto, non tamen præordinato ad 13
damnum, quòd indè ſecutum eſt, non debeatur intereſſe
damnum paſſo, tradunt *in d. l. vnica, C. de ſent. quæ pro eo*, Bart.
nu. 19. Rebuff. *in 1. gloſſ. nu. 155. verſ. extrinſecum eſt*, Dec. *in
l. contractus nu. 42. verſ. 2. fallit, ff. reg. iur.* Cæph. *conſ. 262. nu.
23.* Natt. *conſ. 595. nu. 26.* Rota *in Roman. damnorum, & inte-
reſſe 18. May 1629. coram bon. mem. Cardin. Verals*, quicquid
dicendum † eſſet, ſi commiſſum, ſeu malefactum tenderet in 14
delictum, aut dolum, qui faceret, quem teneri de caſu, licèt
non eſſet ad caſum † ordinatus, iuxta diſtinctionem Caſtr. 15
in l. fin. §. ſi ea conditione num. 1. & 3. ff. ad l. Rod. de iact.

Secundò vltra culpam, vt ſupra præordinatam ad caſum,
ſed damnum, quòd poſteà euenit, requiritur probatio con-
cludens perneceſſe, quòd ſi mons † non ſoluiſſet pecunias re- 16
ceptas in depoſitum D. Dux Atriæ expediuiſſet validum aſ-
ſenſum Regium, illoque expedito D. Dux S. Gemini conſe-
cutus fuiſſet fructus cenſus, & intereſſe, quòd petitur, opor-
tet enim † probare concludenter, quòd actor intereſſe peti- 17
tum re vera habuiſſet, niſi commiſſum, hoc eſt malefactum
debitoris interceſſiſſet, vt docet text. *in l. quemadmodum, §.
item labeo, ff. ad l. Aquil.* vbi quod piſcator, † cuius retia 18
nauigantes fregerunt, agere non poteſt ad æſtimationem
piſcium, quos retibus integris capere potuiſſet, quia certum
non erat, an cœpiſſet, & ex eo text. not. Rim. iun. *conſ. 218. n.
103.* Burſatt. *conſ. 453. ſub nu. 34. verſ. attamen*, Honded. *conſ.
50. nu. 30. lib.* Natt. *conſ. 450. nu. 6.* Cyriac. *contr. 540. nu. 34.*

Sed hic licet Mons malefecerit conſignando depoſitum
Razzanti creditori venditoris cenſus, deficit primum requi-
ſitum cum non probetur, quòd conſignationem hanc præor-
dinauerit doloſè ad damnificandum D. Ducem S. Gemini,
ſed potius ſoluerit bona fide de mandato procuratoris ipſius
venditoris credens fidem Fonthiæ Notarij ſuper exhibitione
ratificationum, & aſſenſus Regij in eius actis facta eſſe ſuffi-
cientem pro adimplemento conditionum depoſito adiecta-
rum. Nec pariter probatur concludenter, quòd ſi Mons non
conſignauiſſet depoſitum Razzanti Dux Atriæ expediuiſſet
aſſenſum Regium, & per conſequens Dux S. Gemini emptor
cenſus illius fructus exigere potuiſſet. Imò poſterior negli-
gentia Ducis Atriæ in procuranda expeditione prædicti aſ-
ſenſus intra biennium à Signatura per fiat iuxta pragmati-
cam Regni ſuadere poteſt, quòd neque expediri curaſſet non
conſignato per Montem depoſito Razzanti, & ſufficit dubi-
tari poſſe, an dicta expeditio facta fuiſſet depoſito non conſi-
gnato, vt depoſitarius ex mala conſignatione non teneatur
ad damna † per deponentem prætenſa ob eandem malam 19
conſignationem, Bald. *conſ. 145. ſub nu. 3. verſ. aut eſt dubium
lib. 3.* Alex. *conſ. 74. num. 7. verſ. quarto confirmatur lib. 6.* vbi
poſt Bart. *in l. vt certo, §. ſed interdum, ff. commod.* ait, quòd
allegans aliquem teneri de caſu † propter culpam commiſ- 20
ſam probare debet, quòd ille contigit ſolùm propter culpam,
nec potuiſſet aliter contingere, niſi culpa interueniſſet, Surd.
conſ. 12. num. 20.

Nec obſtat gloſſ. *in cap. 2. verb. de culpa infra med. verſ. item
propter de depoſit.* dicens ſatis eſſe, quòd caſu citrà culpam
† depoſitarij potuerit non euenire, vt de eo depoſitarius te- 21
neatur, & Surd. *d. conſ. 12. nu. 65.* Rota *dec. 246. nu. 11. par. 5.
recent.* in quibus locis habetur, quòd vbi dubium eſt, an ceſ-
ſante culpa damnum contigiſſet, præſumitur contra † culpo- 22
ſum, quòd non contigiſſet. Quia gloſſ. loquitur de depoſita-
rio moroſo in reſtituendo depoſitum, iuxta terminos text.

quem

Digitized by Google

quem allegat *in leg. ſi in Aſia*, §. *fin. ff. depoſit.* ac tradita per Caſtr. *in l. quod te nu.* 11. *ff. ſi cert. pet.* Mons verò tantùm abeſt, quòd fuerit moroſus io ſoluendo, quòd imò oimis pro-
23 perè ſoluis Razzanti, & à † mora quam contraxiſſet propter litem conteſtatam à Duce S. Gemini ſuper reintegratione
24 depoſiti excuſat † Mootem iuſta cauſa, quàm habuit litigandi, vt notat gloſſ. communiter approbata *in leg. quod te, verb. detrimentum*, §. *ſi cert. petat. in l. in hac, verb. mora circa med. ff. cond. tritic. & in l. ſi plures, verb. interuara in fin.* vbi loquitur io puncto depoſitarii, *ff. depoſit.* Curt. iun. *conſ.* 28. *nu.* 10. Maotic. *dec.* 78. *num.* 5. & 8. præterquod damnum ea aduerſo
25 petitum † non prætenditur ex mora Montis in reintegrando depoſitum, ſed ex præcedenti nimia feſtioatione in illud con-
26 ſignandi Razzanti, Surdus † autem, quem ſequitur Rota locis ſupra allegatis, loquitor in caſu, quo culpoſus expoſuerat merces notorio periculo damni, & monitus fuerat ſpecificè, ne caponeret, vt patet *ſub nu.* 22. & vlterius ibi culpa fuerat cauſa immediata damni, & in caſu noſtro cauſa immediata,
27 ne fructus cenſus currerent, non fuit reſtitutio depoſiti facta per Montem, ſed negligentia Ducis Atriæ in expediendo aſ-
28 ſenſum Regium, † & regulariter illa imputantur culpoſo, quæ immediatè veniunt à culpa, noo autem, quæ veniunt mediatè, Abb. *in cap. quia diuerſitatem n.* 13. *verſ. ſed vera de conceſſ. præben.* Felin. *in c. cum inter ſub n.* 20. *verſ. ad quod vide de except.* ex text. *in cap. vnico cum gloſſ. de cuſtod. Eucar.*

Non obſtat interpellatio facta à procuratore Ducis S. Gemini de aooo 1628. com proteſtatione damnorum, & inte-
29 reſſe, ea qua deducitur mora Montis, † & obligatio ad intereſſe tum lucri ceſſantis, nempè fructuum cenſus, tum damni emergentis, videlicet cambiorum, quibus premebatur Dueis S. Gemini. Nam huiuſmodi interpellatio non fuit facta
30 deputatis gubernio Montis, ſed eius procuratori habenti ſimplex mandatum ad lites, & executa fuit domi dimiſſa copia, cum tamen exequi debuiſſet perſonaliter, vt eaindè Mons conſtitueretur in mora, ac teneretur ad intereſse, Grat. *diſcept.* 829. *ſub n.* 8. Lurrea *dec. Granat.* 84. *ſub nu.* 16 *infra med. verſ. stant non ſolùm*, Rota *dec.* 7. *ſub n.* 5. *verſ. quia fuit, & n.* 6. *inter impreſ.* poſt Zacch. *de ſocist. off. & in Vrbeuetana pecuniaria* 29. *Ianuarij* 1635. *coram bon. mem. Buccabella.*

Cùm præterea à die dictæ interpellationis nullum damnũ
31 attulerit Duci S. Gemini prætenſa mora † Montis, quia & ſi Mons ſtatim poſt interpellationem reintegraſſet depoſitum, non ideò Dux S. Gemini percipere potuiſſet fructus, niſi expedito per Ducem Atriæ aſſenſu Regio, qui nunquam expeditus fuit, & cum pecuniæ non eſſent per Montem ſoluendæ Duci S. Gemini, ſed reponendæ apud ipſum Montem pro reintegrando primo depoſito, prout mandant ſeotentiæ Rorales, Dux S. Gemini noo valuiſſet ex illis extinguere cambia,
32 quæ patiebatur, proindèque gratis petit intereſſe † damni emergentis ob cauſa dictorum cambiorum, ad quem effectũ
33 probandum vltrò eſſet, † quòd non poterat alio modo illa extinguere, vt reprobata ſententia Ruin. *conſ.* 104. *lib.* 4. *eiuſque ſequacium*, dixit Rota coram bon. memor. Coccino *deciſ.* 498. *nu.* 3. *dec.* 325. *nu.* 5. *inter impreſ.* penes *conſ.* Farinacc. *dec.* 52. *nu.* 3. *par.* 1. *rec. & in Bononien. fideicommiſſi de Vizzanis* 4. *Maij* 1643. *coram me, vbi allegantur concordantes.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. BICHIO.

Gerundeñ. Prioratus.

Luna 27. Iunij 1644.

ARGVMENTVM.

Plura deducuntur in præſenti deciſione circa requiſitum litis, neceſſariò probanda ad effectum obtinendi ſubrogationem gratioſam debitam collitiganti ſuperſtiti, & qualiter dicta lis ſit probanda, & ſuper quo debet eſſe talis lis, & quid ſi ſit calumnioſa, & fuerit intentata contra triennalem poſſeſſorem.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia plura habentia curam animarum, non poſſunt ſimul haberi cum ſint incompatibilia.*
2 *Subrogatio gratioſa, vt debeatur tria debent concurrere.*
3 *Clericatus alicuius benè probatur ex litteris Ordinarij. Obitus alicuius benè iuſtificatur ex teſtibus, num.* 3.
4 *ad Litem introducendam ſufficit citatio legitimè executa.*
5 *Lis ſuper beneficio, ad effectum ſubrogationis gratioſa debet eſſe ſuper titulo beneficij.*
6 *Lis, quando non cadat ſuper titulo beneficij, ita ut beneficium non efficiatur litigioſum.*
7 *Beneficium non efficitur litigioſum, quando quis illud non petit principaliter vti ſuum, ſed pratendit ex capite incompatibilitatis non poſſe per alium retineri, & nu.* 8.
9 *Littera ſimplices commendatitia, ſeu monitoriales, qua antiquitus ſolebant per Papam concedi directa collatoribus, non inducebant litis pendentiam.*
10 *Lis, quando Papa fuit narrata in genere, tunc probandum eſt, quando lis fuit introducta ſuper titulo beneficij, ſecus verò ſi in ſpecie.*
11 *Papa, quando fuit narrata lis ſuper beneficio, ſufficit vt ea verificetur eo modo, quo fuit narrata, & num.* 15.
12 *Quod procederet, etiamſi non eſſet ſuper titulo beneficij.*
13 *ſuper Titulo beneficij, quando non poſſit negari, quod lis fuerit introducta.*
14 *Clauſula, quam, & quas, ſanè eſt apta ad inducendam litem etiam ſuper titulo beneficij.*
16 *Beneficij collationem habens ab Ordinario, an ſit legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem ſubrogati gratioſè.*
17 *Subrogatio gratioſa Papa, ligat manus inferiorum collatorum.*
18 *Papa non præſumitur voluiſſe præiudicium inferre eis, quibus ius fuit quaſitum.*
19 *Conditio dummodo vera lis, legitimè fuerit introducta, ex quo remaneat iuſtificata.*
20 *Ordinarius habet manus ligatas quoad prouiſionem beneficij ſi ſit litigioſum.*
21 *Ius ad rem, quando in beneficio dicatur acquiri, & n.* 22.
23 *Lis calumnioſa non ſuffragatur ad obtinendam ſubrogationem gratioſam.*
24 *Beneficium, quòd non habeat annexam curam animarum, ex quo poſſit doceri.*
25 *Beneficium curatum, quando remaneat tale, etiamſi fuerit vnitum, ſed annexum Eccleſia Parochiali.*
26 *Et qualiter dicta vnio dicatur facta.*
27 *Animarum cura, quòd ſpectet ad Rectorem principalem ex quo pateat, & num.* 28.
29 *Eccleſia, quòd habeat curam animarum, ex quibus ſignis probetur.*
30 *ad Curati officium, quid ſpectet.*
31 *Subrogatio gratioſa, vt non denegetur ex lite calumnioſa ſufficit, quòd cauſa ſit colorata.*
32 *Subrogatio gratioſa, vt denegetur ex lite calumnioſa, adeò clara debet eſſe calumnia, vt nullo modo poſſit velari calumnia.*
33 *Subrogatio gratioſa non datur ſuperſtiti collitiganti, ſi lis fuerit mota contra eum, qui erat poſſeſſor triennalis.*
34 *Quando tamen limitatur, quando poſſeſſor triennalis duo beneficia incompatibilia poſſidebant.*
35 *Regula de triennali cùm fundetur in præſumptione diſpenſationis, ideò non intrat contra decreta Concilij Tridentini, talis præſumptio diſpenſationis.*
36 *Regul. Cancellaria de ſubrogandis collitigantibus, non intrat, quando lis eſſet mota contra ſenes, vel valdè infirmos.*
37 *Quia prædicti non præſumuntur fouere bonum ius, & dicuntur improbi litigantes.*
38 *Litigator calumnioſus non præſumitur, quando quis quærit impetrare beneficium eius, qui ex decreto Papa, quilibet poteſt illud impetrare.*
39 *Fraus omnis ceſſat in collitigante, ſtante iuſta cauſa litigandi.*
40 *Regula de Annali, quando dicatur derogatum, quoad eius primam partem, & etiam quoad ſecundam.*

DECISIO CCCV.

PEr reſignationem Baldilij Vergonyos prouiſus fuit Petrus Caſes de Prioratu Beatæ Mariæ de Vlmo, ſiue de Salom, ſed quia idem poſſidebat Capellaniam maiorem in Eccleſia S. Felicis habentem curam animarum, & Prioratui
† pariter cura animarum annexa dicebatur illum, tanquam 1
vacantem ex capite incompatibilitatis, iuxta tex. *in extrauag. execrabilis de præben.* impetrauit à Sede Apoſtolica Frãciſcus Bompar, contra quẽ dictus Petrus Caſes cõmitti curauit cauſã in Rota inſtando declarari ſe verũ, & legitimũ Prioratus Titularem: Aduerſarij verò impetrationẽ, nullã, & inualidã.

Cùm

Digitized by Google

Cùm autem poſt inſtructam litem, & probationes factas
accidiſſet obitus Petri, obtinuit Bompar ſubrogationem gra-
tioſam in ius, & poſſeſſionem Baldilij, & ipſius Petri, & è cō-
uerſo Ordinarius Prioratum vti vacantem per obitum Petri
cōtulit Franciſco Peion Ioannem, aduerſus quem propterea
Bompar petijt executionem litterarum Apoſtolicarum, tum
ſubrogationis gratioſè, tum nouæ prouiſionis reportatæ à
Sede Apoſtolica per obitum Petri, tanquam de reſeruato ex
Bulla Sęcularizationis edita à ſanct. mem. Clemente VIII. Et
propoſito hodie dubio, An Franciſco Bompat ſit danda im-
2 miſſio, Rota affirmatiuè reſpondit. † Quia conſtat de Cle-
ricatu Bompar de obitu in poſſeſſione illius, in cuius locum
conceſſa fuit ſubrogatio, ac de lite, quæ ſunt requiſita neceſ-
ſaria ad obtinendam immiſſionem vigore ſubrogationis gra-
tioſæ, Seraph. *dec. 990. in princ.* Rot. *dec. 307. nu. 1.* coram ſan.
mem. Greg. XV. *deciſ. 7. num. 8. par. 7. recent.* cum alijs relatis à
Garz. *de beneſ. par. 6. nu. 4. & 16. & ſeqq.*

Clericatus ipſius Bompar, & obitus Baldilij, ac Petri colli-
3 tigantis in poſſeſſione huius Prioratus † ex aduerſo non con-
trouertebatur, & abundè iuſtificatur ex teſtibus, ac litteris
Ordinarij datis *in Summ. Bompar n. 16. & ſeqq. vſque ad* 20.

Lis probatur ex commiſſione Rotali, & pluribus citationi-
4 bus, & actis iudicialibus, † cùm tamen ad introducendam li-
tem ſufficeret citatio legitimè executa, *Clem. 2. vt lit. pend.*
Caſſador. *dec. 1. nu. 4. eod. tit.* Sarnen. *in reg. de ſubrog. qu. 3. n. 2.*
Buratt. *dec. 927. n. 3.* Eamque etiam pars aduerſa admittebat,
5 ſe negabat eſſe ſuper titulo beneficij, † vt requiritur ad effe-
ctum exequendi litteras ſubrogationis gratioſæ, Mandoſ. *in
reg. de ſubrogat. qu. 13. nu. 4.* Greg. XV. *dec. 335. nu. 2.* Rot. *dec.
342. nu. 1. verſ primo an lis par. 1. dec. 7. nu. 9. par. 7. rec.* quia
cùm Bompar non ageret contra Petrum vigore alicuius pro-
uiſionis, quam obtinuiſſet, ſed ſolùm mandati de prouiden-
do, non petebat beneficium tanquam ſuum, ſed tanquam
ſibi debitum vtendo actione perſonali, quæ ex dicto manda-
to oriebatur ad implorandum officium Iudicis, vt conſtito de
6 incompatibilitate Prioratus narrata † Papę ſibi de illo proui-
deret, quo caſu lis non cadit ſuper titulo, nec beneficium effi-
citur litigioſum, gloſſ. *in cap. 2. verb. finita, vt lit. pend. in 6.* Vi-
talin. *in Clem. 2. num. 62. & ſeqq. eod. tit.* Gonz. *ſuper reg. 8. §. 2.
proœmial. nu. 68.* Rot. *in Romana Capellaniæ 3. Aprilis 1620.
coram bon. mem. Coccino, & in Leodien. Canonicatus 19. Iunij
1621. coram bon. mem. Vbaldo ſeniori*, & magis in ſpecie, quòd
non efficiatur beneficium litigioſum, quando quis illud non
7 petit principaliter vti ſuum, ſed prætendit ex capite incompa-
tibilitatis non poſſe per alium retineri, dicit Arch. *in cap. 2. an-
te med. vt lit. pend. in 6.* & ibi Ioan. Andr. *poſt princ.* Franc. *n. 3.
verſ. & procedunt*, Gemin. *num. 4. verſ. autem lis*, Ferrett. *con-
ſil. 12. num. 3. & conſ. 13. num. 2.*

Quamuis introducta lis eſſet per commiſſionem habentē
clauſulas ampliſſimas cum incidentibus, defendentibus, &c.
8 quia illæ eſſent momenti, † ſi præceſſiſſet prouiſio ad fauorē
Bompar, & ſic adeſſet materia præexiſtens, vt poſſet peti be-
neficium tanquam ſuum, ſecus verò in caſu contrario, vt in
puncto diſtinguit Rota *in Ilerden. Præceptoriæ 7. Februarij
1628. coram Reuerendiſſ. D. meo Dunozetto Decano*, & in ſi-
mili tradit Oldrad. *conſ. 309. nu. 2. & ſeqq.* Aym. *conſ. 307. nu. 2.*
At in caſu noſtro præceſſit aliqua prouiſio Bompar, ſed ſim-
plex mandatum de prouidendo, & diſtinctionem inter hu-
9 iuſmodi mandatum, & † ſimplices litteras commendatitias,
ſeu monitoriales, quę antiquitus ſolebant per Papam conce-
di directè Collatoribus etiam antequam beneficia vacarent
adductam per Beltram. ad Addit. ad Greg. XV. *dec. 305. nu. 8.*
ſiue inter priuationem incurſam ipſo iure, necne, de qua
Garz. *de beneſ. par. 11. cap. 3. num. 80. & ſeqq.* reprobat in his
terminis Lotther. *de re beneſ. lib. 2. qu. 20. num. 25. & ſeqq.*

Verùm quicquid ſit de his diſtinctionibus, Beltram, & Garz.
ceſſat in caſu pręſenti omnis difficultas, tum quia in ſupplica-
tione Bompar porrecta Papæ pro obtinenda ſubrogatione
10 gratioſa non fuerit narrata lis in genere, † quo caſu probari
deberet, quòd ſit ſuper titulo, quia non de alia cenſetur Papa
cogitaſſe, ſed ſpecificè narrata fuit lis pendens cum Petro oc-
caſione mandati de prouidendo ex capite incompatibilitatis,
11 † tunc enim cum Papa certioratus fuerit de qualitate litis,
ſufficit illam iuſtificare, eo modo quo fuit narrata, vt in pun-
cto diſtinguit Rota *in Lucana Parochialis de Ripafracta 26.
Maij 1634. coram bon. mem. Coccino.* Et quod ſit ſatis iuſtifica-
12 re litem, eo modo quo narrata fuit, etiamſi non penderet ſu-
per titulo, tradit Sarnen. *in reg. de Triennal. qu. 11. num. 13. in
fin. verſ. vbi verò*, Seraph. *dec. 990. num. 7.* Rot. *dec. 71. num. 12.
par. 7. recent. & in Meſſanen. Archipreſbyteratus 5. Maij
1642. & 19. Ianuarij 1643. coram Reuerendiſs. Domino meo
Decano.*

Tum etiam quia lis in Rota non fuit introducta à Bompar
vigore mandati de prouidendo, ſed ad inſtantiam ipſius Petri
habentis prouiſionem Apoſtolicam, qui petijt ſe declarari à
Iudice verum titularem huius beneficij, † & proindè negari 13
non poteſt, quin lis introducta fuerit ſuper titulo, iuxta theo-
ricam gloſ. communiter, vt ſupra receptam *in d. cap. 2. vt lit.
pend. in 6.* & in terminis tradit Add. ad ſan. mem. Greg. XV. *d.
dec. 305. ſub nu. 8. ante verſ. tandem*; maximè verò accedenti-
bus clauſulis, *quam, & quas*, alijſque prægnantiſſimis in dicta
commiſſione Petri appoſitis, † quas certum eſt aptas eſſe in- 14
ducere litem ſuper titulo data præexiſtentia alicuius proui-
ſionis, Sarnen. *in reg. de infirm. qu. 34. n. 4.* Ægid. *dec. 618.* Caſ-
ſad. *dec. 9. n. 13. de cauſ. poſſ. & propr.* Caputaq. *dec. 152. per tot.
par. 1.* & fuit dictum *in Meſſanen. Archipreſbyteratus 19. A-
prilis 1641. coram R. P. D. meo Cerro, vbi allegantur concor-
dantes.*

Ideòque non obſtat, quòd infra in ſubrogatione poſt dictā
narratiuam litis addita fuerit conditio, *dummodo ex præmiſſis
reſultet vera lis, & ſit legitimè introducta*, † quòdq; licet nar- 15
rata ſpecificè. Papa quacunque alia lite, quæ non ſit ſuper ti-
tulo, ſubrogatio ſubſiſtat, ſi lis iuſtificetur, prout fuit narra-
ta, non tamen hinc tollatur ius medio tempore quæſitum *illi*,
cui Ordinarius contulerit, niſi Papa ei in ſpecie derogauerit,
adeò quod Peioan habens collationem ab Ordinario ſit legi- 16
timus contradictor, ac impediendam immiſſionem ſubroga-
ti, Lotther. *de re beneſ. lib. 2. qu. 20. n. 52. & 53.* vbi dicit ratio-
nem, quia non eſt Papæ † ſubrogatio, quæ ligat manus infe- 17
riorum Collatorum, ſed qualitas litis, quatenus videlicet ſit
ſuper titulo, & aliam, addit Modern. Bonon. *de legit. contrad.
qu. 15. ſub nu. 140.* quia nempè videtur conceſſa † ſubrogatio 18
ſub conditione, dummodò non ſit alteri ius quæſitum, cui Pa-
pa non præſumitur velle præiudicium inferre, *cap. quamuis,
& cap. ſi propter de reſcript. in 6.*

Nam reſpondetur, quòd prædicta conditio ſatis purificata
remanet per commiſſionem Rotalem, & alia ſupra ponder a-
ta inducentia veram litem etiam ſuper titulo, vt in ſpecie ſi- 19
mili obiecto reſpondit Rota *in d. Meſſanen. Archipreſbytera-
tus 19. Ianuarij 1643. coram D. meo Decano, §. nec releuat*,
vndè nec prouiſo ab Ordinario fuit aliquod ius quæſitum,
† itaut hodie ſit legitimus conductor, quia propter penden- 20
tiam dictæ litis ligatę erant manus Ordinarij, ex diſpoſitione
tex. *in cap. 2. vt lit. pend. in 6.* ad quem effectum ſuffragabatur
etiam præcedens mandatum de prouidendo à Sede Apoſtoli-
ca conceſſum Bompar, ad hoc beneficium certum, † tunc va- 21
cans, & coram Iudice productum, quia exindè confertur ius
ad rem, quicquid dicendum eſſet in terminis mandati † de 22
prouidendo ad beneficium incertum vacaturum, vt benè di-
ſtinguit Rota *in Burgen. Canonicatus 28. Aprilis 1597. coram
bon. mem. Card. Hieronymo Pamphilio impreſſ. apud Marcheſ.
de commiſſ. tom. 1. fol. 142.* vbi refertur prius deciſum *in Le-
gionen. Canonicatus 25. Octobris 1574. coram ſan. mem. Clem.
VIII. tunc ſacræ Rotæ Auditore*, & ſequitur Adden. ad ſanct.
mem. Greg. XV. *dec. 305. ſub num. 8. circa med.*

Quatenus verò obijciebatur litem inter Bompar, & Petrū
fuiſſe calumnioſam, † & proindè inſufficientem ad obtinen- 23
dam ſubrogationem, Mandoſ. *in reg. de ſubrog. qu. 11. nu. 6.* eo
quod intentio Bompar nitebatur incompatibilitati Prioratus
cum ſuppoſito annexionis curæ animarum, quòd falſum ap-
paret ex pluribus prouiſionibus Apoſtolicis, † tanquam de 24
beneficio non requirente reſidentiam, cuique cura animarū
non imminet, ad tradita *in dec. 433. ſub nu. 10. coram Reuerend-
diſſ. Vrgellen.* necnon ex teſtibus deponentibus poſſeſſores
Prioratus pro tempore non conſueuiſſe in eo reſidere, illum-
que retinuiſſe vnà cum alijs beneficijs curatis, & curam ani-
rum in Eccleſia S. Marię de Salom, in qua Prioratus exiſtit ſo-
litam eſſe exerceri per † Presbyteros conductitios, fuiſſeque 25
tranſlatam ad d. Eccleſiam per annexionem Parochialis, per
quam tamen beneficium principale, quòd ante erat ſimplex,
non euaſit Curatum, quia vnio præſumitur facta quoad tē-
poralia tantum, itaut principalis habeat ſolummodò † tem- 26
poralc regimen, ac titulum prophanum quoad percipiendos
fructus, diſpoſitio verò quoad ſpiritualia ſit penes Vicarium,
qui ſolus habet titulum immediatum ad curam, vt notat
Barboſ. *de offic. & poteſt. Paroch. par. 1. cap. 2. num. 68.*

Animaduerterunt Domini pro reſponſione. Primò, quòd
teſtes non dicunt † exerceri per Vicarium, ſed per Presbyte- 27
ros conductitios, id quod demonſtrat eam reſidere penes Re-
ctorem principalem, Innoc. *in cap. cum nō in Eccleſia ſub a. 2.*

de

de prab. Barboſ. *d. cap. 2. nu. 65.* ex text. *in extrauag. execrabilis de prab.* Garz. *de benef. par. 3. cap. 2. nu. 179.* Lotther. *de re benef. lib. 1. qu. 20. nu. 138. & ſeqq.* Secundò, quòd alij teſtes examinati ad inſtantiam Bompar, qui dantur *in eius Summario nu. 12. & 13.* diſertiſſimè deponunt ſcire ſe, quòd ille qui eſt
prior, tanquam talis gubernat, aut gubernare, ac regere fa-
28 cit curam animarum † pro ſemetipſo, quodque Prioratus eſt
publicè tentus pro Eccleſia Parochiali, nec diſtinguitur ab
Eccleſia Paroch. ſed ſunt vna, & eadem res indiſtincta, &
ſæpè videtur ab Eccleſia de Salom deferri Sacramenta ad
domos ægrotantium. Accedunt Viſitationes Ordinariorum
datæ *in Summ. ibidem nu.* 8. in quibus Prioratus enunciatur
29 Curatus, † & per alios exerceri curam de ordinatione Prio-
ris, necnon libri baptiſmatis, matrimoniorum, & mortuorũ
hactenus aſſeruari ſoliti nomine Prioris, qui præbent argu-
30 mentum curę animarum, † quia ſpectant ad officium Cura-
ti, iuxta pręſcriptum Sac. Conc. Trid. *ſeſs. 24. de reform. cap. 1.*
& tradita per Barboſ. *de poteſt. Paroch. par. 1. cap. 7. n. 5. & ſeqq.*
Ex quibus omnibus eſto, quòd probationes inuicem pugnarent, negari in omnem euentum non poteſt, quin Bompar licet alias non benè, tunc informatus contrarium in quadam
ſupplicatione expoſuiſſet habuerit modo coloratam, ſaltem
aliquam cauſam credendi, ac iudicialiter promouendi, quòd
Prioratus ſit beneficium curatum, quę cauſa colorata, etiam
31 ſi leuis eſſet ſufficit, vt ratione calumniæ denegari nequeat
immiſſio ex litteris ſubrogationis, Rebuff. *in praxi ſuper reg. de ſubrog. gloſ. 7. nu. 3.* Seraph. *dec. 1165. nu. 10.* Greg. XV. *dec. 27. nu. 8.* Rot. *inter recent. dec. 426. nu. 6. par. 4. & in Concben. Archipresbyteratus coram bo. mem. Litta impreſſ. apud Marcheſ. de commiſſ. tom. 2. fol. 516. num. 3.* Quia calumnia ad hunc
effectum debet eſſe euidens, atque taliter notoriè conſtans,
32 † vt vllo fuco adumbrari non valeat, Lotther. *de re benefic. lib. 2. qu. 20. nu. 110. & ſeqq.* cum alij allegatis per Adden. ad
ſan. mem. Greg. XV. *dec. 426. num. 11.*

Non obſtat, quòd de tempore motæ litis Petrus pacificè
33 poſſediſſet Prioratum vltra triennium, nec † detur ſubrogatio ſuperſtiti, qui litem mouit contra defunctum triennalem
poſſeſſorem, vt habetur *in reg. 29. de ſubrog. verſ. dummodo,* &
notat Rebuff. *d. gloſſ. 7. num. 4.* Lotther. *d. lib. 2. qu. 20. num.* 88.
Caſtropal. *oper. moral. tom. 2. tract. 13. diſput. 2. punct. 31. §. 6. ſub nu. 3.* Rot. *deciſ. 342. nu. 1. ad fin. par. 1. recent.* Quia hoc limitatur, quando poſſeſſor triennalis duo beneficia incompatibilia, vt in caſu noſtro poſſedit; cùm enim tunc ex diſpoſitione Concilij Tridentini *ſeſſ. 7. cap. 4. & ſeſſ. 24. cap. 17. de refor.*
34 vtriuſque priuationem incurrat, † non gaudet beneficio Re-
gulæ de Trieunali, quandoquidem præſumpta diſpenſatio, in
35 qua d. regula fundatur non habet locum † contra dicta De-
creta Concilij Tridentini, vt alias declaraſſe Sacr. Congregationem Concilij Interpretum, refert Garz. *de benefic. par. 11. cap. 5. nu. 379. & ſeqq.* Barboſ. *de poteſt. Epiſcop. alleg. 62. num. 29. & in Collect. ad Concil. Trident. d. ſeſſ. 24. cap. 17. num.* 21.
Campanil. *in diuerſ. Iur. Canon. rubr. 11. cap. 13. n. 111. & 112.*
Minùs applicatur alia limitatio, quæ eſt in ventre regulę de
ſubrogandis verſ. *& nihilominus,* excluſiua impetrantium
36 beneficia viuentium, quibus † aut propter ſenium, aut pro-
pter infirmitatem immineret vitæ periculum, & rationem,
dicit Sarnen. *ſuper ead. reg. qu. 16. num.* 2. quia tales impetran-
37 tes præſumuntur improbi litigantes, & non † fouere bonum
ius, eamque ampliat Azor. *inſtit. moral. tom. 2. lib. 7. cap. 32. quaſt. 3. ad hanc regulam,* Caſtropal. *d. punct. 31. §. 6. nu. 4.* Rot.
dec. 43. nu. 15. par. 2. diuerſ. Ceſſat enim dicta præſumptio,
quando vt hic ex ſpeciali decreto Papæ inducitur priuatio ip-
38 ſo iure, & datur cuicumque † facultas impetrandi, Lotther.
d. lib. 2. qu. 20. num. 95. nec probatum fuit concludenter, quòd
tempore impetrationis immineret vitæ periculum, imò contrarium docuit euentus, quia Petrus ſuperuixit per duode-
39 cim annos, nam data † iuſta cauſa, qualis eſt vacatio ipſo iure ceſſat fraus, & rigor d. regulæ de impetrantibus beneficia
viuentium, vt dixit Rota *in Cæſaraguſtana ſubrogationis gratioſa 24. Nouembris 1623. coram bon. mem. Nauarro,* ex
ſententia Rebuff. *ſuper reg. de ſubrog. gloſ. 7. num. 47. & 48.*

Tandem non obſtat regula de annali, quia illius primæ
40 parti derogatum fuit † per clauſulas generales appoſitas in
prouiſione Bompar, vt ſolet notat gloſſator *ibid. verb. nomen,* & quo ad ſecundam partem ſat eſt Petrum Caſes poſſeſſorem pręueniſſe in committendo cauſam in Rota, iuxta *dec. 14.* Creſc. *de cauſ. poſs. & propr.* & Bompar quantum in ſe
fuit, & eius paupertas patiebatur litis proſecutionem non
neglexiſſe.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. CORRADO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Cremonen̄. Præpoſituræ.

Luna 27. Iunij 1644.

ARGVMENTVM.

Ad inſtitutionem, & confirmationem præſentati, quando dicatur proceſſum judicialiter, & non extraiudicialiter, itaut ſit locus appellationi. Poſſeſſio quando dicatur attentata, itaut ſit locus ſequeſtro, ne attentans gaudeat commodo vitioſæ poſſeſſionis.

SVMMARIVM.

1 *ad Inſtitutionem ad iuſpatronatus, quando dicatur proceſſum iudicialiter, & num. 2.*

3 *ad Iuſpatronatus, quando ſunt plures, qui præſentant, tunc iudicialiter procedendum ad inſtitutionem.*

4 *Præſentationi de ſe facta renuncians, non propter hoc poteſt dici extinctam iudicium, quoad omnes.*

5 *Lis, ſi fuerit extincta quoad ipſum, non tamen dicitur extinctum quoad alium.*

6 *Lis, ſi fuerit ab initio cœpta, omnia deinde acta facta dicuntur etiam iudicialiter facta.*

7 *à Sententia, quæ habet vim diffinitiuæ, & infert præiudicium licitum eſt appellare.*

8 *Sententia benè dicitur appellabilis, ſi Signatura ſimpliciter cauſam commiſerit.*

9 *Poſſeſſio capta dicitur attentata, & nulla, ſi intra tempus datum ad appellandum fuerit capta.*

10 *Poſſeſſio attentata eſt ſequeſtranda, ne attentans gaudeat commodo vitioſæ poſſeſſionis.*

11 *Quæ ſequeſtratio poteſt fieri etiam ex officio Iudicis.*

12 *Iuriſdictionem, quando quis nullam habet, cenſetur voluiſſe extraiudicialiter procedere.*

13 *Ius inſtituendi, & confirmandi præſentandos, quando alicui fuit conceſſa, cenſetur etiam conceſſa iuriſdictio cognoſcendi de Iuribus præſentantium.*

14 *ad Epiſcopum de iure communi ſpectat ius inſtituendi, & confirmandi præſentatos ad ius patronatus.*

15 *Ius inſtituendi præſentatos, poteſt alicui competere ex iure ſpeciali.*

16 *in Electionibus proceditur, ſicuti in præſentationibus.*

17 *Voluntas procedendi extraiudicialiter tollitur, dum proceditur iudicialiter.*

DECISIO CCCVI.

CEnſuerunt Domini Capitulum iudicialiter proceſſiſſe
ad inſtitutionem Burgi, non ſolùm quia facta illius
perſonæ præſentatione ad dignitatem Præpoſituræ in Eccle-
ſia Cathedrali per Eliſabeth de Schitijs † iuſpatronatus prę- 1
tendentem, affigi fecit edicta iuxta formam, *cap. fin. de elect. in 6.* in quibus declarauit velle per ſemitas iuris procedere, monuitque volentes opponere pro vltima die termini in eis aſſignati, ſi fuerit iuridica, aliàs pro die immediatè ſequenti iuridica ad comparendum, & contradicendum. Verùm quia comparente Veſpaſiano de Schitijs, & tanquam Patrono, ac in eiuſdem iuris quaſi poſſeſſione exiſtente præſentante Orlandottum, eadem edicta rurſus proponi, ac ipſis Eliſabeth, & Burgo ſpecialiter intimari iuſſit; Et ſucceſſiuè duos Canonicos deputauit ad effectum videndi, & inquirendi de Iuribus
pręſentantium; Ac denique præmiſſa ſuper eis cognitione,
pręhabitaque ſingulorum diſtincta relatione, ſolemniter pro 2
Tribunali declarauit præſentationem dicti Burgi, tanquam factam à vera, & legitima Patrona fuiſſe, ac eſſe approbandam, & confirmandam, ipſumque Burgum inſtituendum, prout ſic confirmauit, & inſtituit: Ex quibus ſanè dignoſcitur, Capitulum voluiſſe ſuper præmiſſis Iudicis partes aſſumere, & cauſæ cognitionem adhibere, ac iudicialiter pronunciare, quòd etiam facere tenebatur, dum plures erant competitores, quorum ſinguli idem ius prætendebant ad ſe ſpectare, iuxta not. per Felin. *in cap. fin. nu. 27. verſ. fallit quiato, &c. de præſumpt.* & in his terminis Lambert. *de iurepatr. lib. 2. par. 2. qu. 11. art. 4. n. 6. & ſeqq. verſ. vndè dicerem ſic, &c.* Lancell. *de attent. par. 2. cap. 4. in præfat. ſub num. 725. verſ. aut Ordinarias, &c.* & comprobauit Rota *in Toletana Canonicatus 19. Iunij 1643. coram Reu. P. D. meo Cerro in §. tertio demum non obſtat, verſ. vbi enim adeſt contradictor, &c.*

Et

Digitized by Google

Et licet Orlandottus ipſa die, qua fuit lata ſententia renun-
4 ciauerit præſentationi de ſe factæ, non ideò extinctum erat
iudicium, niſi quoad ipſum renunciantem, ſed adhuc conti-
nuabat cum Veſpaſiano, de cuius principali intereſſe ageba-
tur, quique eadem die coram ipſo Capitulo comparuit, vt aliũ
5 nempè Optandum præſentaret, quem ſucceſſiuè præſentauit
Rot. penes bon. mem. Card. Caual. *dec. 280. nu. 1. & dec. 317. in
princ.* Lancell. *de attent. par. 2. cap. 4. in præfat. nu.* 302. *& ſeqq.
verſ. quartu quod, &c. ſub nu. 717. verſ. tertio, &c. & verſ. vel
6 etiam, &c.* Et ſatis eſt, quòd ab initio inceptum fuerit iudi-
cialiter agi, vt omnia deindè ſecuta dicantur iudicialiter acta,
vt in his terminis probauit Rota penes bon. mem. Card. Se-
raph. *dec. 598. nu. 4. & ſeqq.*

Propterea ab eiuſmodi ſententia, & declaratione Capitu-
li licuiſſe dicto Veſpaſiano, & Optando appellare, (prout in
7 termino competenti fuit appellatum,) nam illa hoc caſu ha-
bet vim diffinitiuæ, & infert competitori grauamen, quòd
per aliam diffinitiuam in eadem inſtantia reparari non po-
teſt, gloſſ. *in d. cap. fin. verb. inanes, verſ. hinc eſt, &c. de elect.
in 6.* Innoc. *in cap. ad diſſoluendum ſub nu. 5. verſ. in confirma-
tiune autem, &c. extra de ſponſ. impub.* & poſt Ioan. Andr.
& alios *in cap. auaritiæ eod. tit. de elect. in 6.* firmauit Rota pe-
nes Seraph. *d. dec. 598. nu. 2. & ſeqq. ac dec. 522. ſub n. 1. par. 2.
& dec. 197. ſub nu. 1. par. 5. rec. ac in Mediolanen. beneficij* 17.
Decembris 1640. *coram R. P. D. meo Bichio in verſ. receptiſſi-
ma ſiquidem, &c.*

Quòd equidem in propoſito caſu reuocari non poteſt in
8 dubium, in quo cauſa appellationis per Signaturam ſimplici-
ter commiſſa fuit, vt aduertit Rota penes bon. mem. Buratt.
dec. 902. num. 2. verſ. & cum pariter, &c. vbi Adden. referunt
concordantes, & Reuerendiſſ. Vrgell. *dec. 191. num. 5. & ſeqq.
verſ. præterea, & in Salernitana Iuriſpatronatus 4. Iunij* 1642.
coram R. P. D. meo Royas in verſ. vlterius quia Signatura, &c.

Vndè infertur, quòd poſſeſſio præfatæ dignitatis, ac eius
iurium, & pertinentiarum ex Decreto eiuſdem Capituli ea-
9 dem die latæ ſententiæ, & declarationi prædictæ, dum pende-
ret tempus ad appellandum ab ea tradita, Burgo fuit attenta-
ta, & nulla iuxta tex. *in cap. non ſolum in princ. de appell. in 6.*
Rota *dec. 6. num. 2. & ſeqq. par. 2. diuerſ. & d. dec. 598.* coram
Card. Seraph. *& dec. 685. nu. 2. par. 3. & d. dec. 197. nu. 2. par. 5.
recent.* & apud bon. mem. Andr. *dec. 108. ſub num. 5.* ac Buratt.
dec. 695. ac in d. Mediolanen. Beneficij, & latè probat Lancell.
*de attent. par. 2. cap. 11. ſub nu. 17. & ſeqq. & cap. 12. lim. 40. ſub
num. 10. & ſeqq. verſ. quamuis autem, &c. & limit. 49. à nu. 2.
& ſeqq. verſ. quia tamen, &c.*

Et conſequenter ſequeſtrari debet, ne attentans gaudeat
10 commodo vitioſæ poſſeſſionis, iuxta not. per Archid. *in cap.
quia res ſub nu. 9. verſ. maximè vbi poſſeſſor* 11. *qu.* 1. & praxim
in Rota receptam, de qua Caſſador. *dec. 3. ſub nu. 6. de reſtitut.
ſpol.* Verall. *dec. 157. par. 3.* Cæſ. de Graſſ. *dec. 2. ſub nu. 1. de ap-
pell. & in Cremonen. iuriſp. 26. Februarij* 1603. corã ſan. mem.
Greg. *inter impreſſ. dec. 91. ſub nu. 1. & dec. 691. ſub n. 1. par. 3.
recent.* & in his terminis fuit reſolutum *in d. deciſ. 598.* penes
Card. Seraph. *&* 108. *ſub nu. 1.* penes Andr. *& 685. nu. 1. par. 3.
recent. ac d. dec. 695. ſub num. 3.* apud Buratt. *& in d. Mediola-
11 nen. Beneficij in princ.* Etiam ex officio Iudicis, vt fuit dictum
in Fdana ſequeſtri 5. Iulij 1557. *coram Paleottu in eius manuſ-
criptis* 101. *incip. Lata fuerat ſententia, & Taruiſina Man-
ſionariæ* 30. *Aprilis* 1593. *coram bon. mem. Card. Arigonio*, &
penes Seraph. *dec. 797. nu. 2.* Cæſ. de Graſſ. *dec. 2. n. 1. de appell.*
ac ſanct. mem. Greg. *d. dec. 91. nu. 8. & 9.* & bon. mem. Cardin.
Caual. *dec. 175. nu. 3. & ſeqq.*

Non obſtat, quòd cum Capitulum nullam habeat iuriſdi-
12 ctionem cenſeatur voluiſſe † extraiudicialiter procedere, ac
ideò non fuerit attentata poſſeſſio, vt fuit deductum in me-
moriali exhibito pro parte Burgi.

Quia defectus iuriſdictionis tollitur, tum ex tenore prime-
uę fundationis cum Ordinarij conſenſu factę, vſque de anno
1276. tum ex Indulto ſan. mem. Innocentij Octaui de anno
1491. quibus ſpecialiter fuit reſeruatum Capitulo Ius inſti-
tuendi, & confirmandi præſentandum à Patronis, ac proin-
13 dè in neceſſarium antecedens eidem conceſſa iuriſdictio co-
gnoſcendi de iuribus præſentantium, ac eorumdem præſen-
14 tatorum; Nam hæc ſpectat ad eum, ad quem inſtitutio, &
confirmatio, ſiue de iure communi, qualis eſt Epiſcopus, *cap.
nullus omnino* 16. *qu. 7. & cap. ex frequentib. extr. de inſtit.* ſiue
de iure ſpeciali, quales ſunt inferiores Prælati, vel alij, quibus
15 ex Priuilegio conſuetudine, vel alio legitimo titulo tale Ius
competit, de quibus *in cap. cum veniſſent eod. tit.* per text. *in d.
cap. fin. de elect. in 6.* vbi hoc explicat gloſſ. *in verb. pertinet, &
paulò ſupra in verb. electione, verſ. & idem puto, &c.* vbi idem,
quòd ibi diſponitur in electionibus † procedere ſentit in præ- 16
ſentationibus, & latiùs comprobat Lambert. *de Iurepatron.
lib. 2. par. 2. qu. 6. principal. art. 6.* & priùs *art. 2. & infra art.
28. & qu. 8. princip. par. 11. ac iterum eod. lib. 2. par. 3. qu. 5. prin-
cip. art. 21. in concl. ad fin. verſ. quis autem has qualitates, &c.*
poſt Lap. *alleg. 8. ſub nu. 4.* vbi Adden. *littera V. allegant con-
cordantes*, & Rota penes Put. *dec. 306. lib. 1.* Defectus autem
voluntatis tollitur ex prædictis, ex quibus euidenter apparet 17
Capitulum voluiſſe iudicialiter procedere, ac pronunciare.

Quare fuit reſolutum poſſeſſionem Burgi fuiſſe attenta-
tam, & ideò ſequeſtrandam, &c.

R. P. D. MELTIO

Poſteà Epiſcopo Papien.

Senogalien. Prædij.

Lunæ 27. Iunij 1644.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſione, quis non priuatur ſtante nullitate, & iniuſtitia ſententiæ, quando illa non habuit ſe pro ſpoliato veluti, quando poſſeſſor appellauit Laudum, quando ſine cauſæ cognitione fuit latum, & ſine citatione partis, tunc nullatenus ſuffragatur. Intereſſe, vt quis conſequatur, quid ſit probandum.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio, quando fuit obtenta, indè optimè dicitur probata poſſeſſio.*

2 *Sententiæ notoriè iniuſtæ, & nullæ, non priuant quem ſua poſſeſſione.*

3 *Manutentio, an concedenda ſit, quando conſtat de notoria iniuſtitia poſſidentis.*

4 *Poſſeſſor non poteſt dici, quòd habuerit ſe pro ſpoliato vigore ſententiæ nullæ, & iniuſtæ, quando à tali ſententia appellauit.*

5 *Laudum, ſi nec formam, nec originem habet perindè eſt, ac ſi illud non emanaſſet.*

6 *Quod multò magis procedit, ſi ſine cognitione cauſæ, & citatione partis fuerit latum.*

7 *Laudum, quando eſt nullum executionem non meretur.*

8 *Sententia iniuſtitia, ex quo ſatis doceatur.*

9 *in Mercaturis, & negotiationibus lucra ſunt incerta, & modò plus, & modò minus, & aliquando nihil lucri, & aliquando etiam damnum afferunt.*

10 *Intereſſe, vt debeatur, etiamſi agatur inter Mercatores, ſunt probanda tria illa requiſita Caſtr. in l. 3. §. fin. ff. ſi cert. petat.*

11 *Itaut non ſufficiat euenire potuiſſe caſum emptionis, cum requiratur potentia proxima.*

12 *Citatio perſonalis requiritur, vt quis conſtituatur in mora ad effectum ſoluendi intereſſe.*

13 *Indultum Apoſtolicum obtinens, ſed ſub conditione, niſi illa verificetur, non ſuffragatur.*

14 *Sententiæ duæ habent vim trium vigore ſtatuti Vrbini. Et*

15 *Dictum tamen Statutum debet intelligi de ſententijs iuſtis, & validis.*

16 *Vſuræ omni iure ſunt prohibitæ.*

17 *Vſurariæ prauitati, vt præcludatur via, non eſt ſtandum aſſertioni partium.*

18 *in Vſuras ſoluente, lex ſuſpicatur coactam voluntatem.*

19 *Poſſeſſio defuncti non continuatur in heredem, niſi adſit ſtatutum illum continuas in heredem.*

20 *Poſſeſſio defuncti non ſuffragatur heredi.*

21 *Teſtator, quando litem intentauit, & heres fuit eam proſecutus, tunc ipſe poteſt petere manutentionem.*

22 *Inſtantia incœpta cum defuncto, tranſit in heredem.*

23 *Manutentio, vt dicatur petita ſufficit proteſtatio.*

24 *Perſonarum legitimatio in quocũq; iudicio eſt neceſſaria. Tamen hoc intelligitur parte opponente, & contradicẽte.*

25 *Citatus, quando quis eſt vti heres, & tanquam talis ſemper comparuerit, nec pars ſe oppoſuit, tunc valet proceſſus etiam non facta legitimatione perſonarum.*

DECISIO CCCVII.

IOannes Antonius Suardus vigore tranſactionis initæ de anno 1608. cum Natale eius fratre remanſit debitor eiuſ-

dem

Digitized by Google

dem Natalis in ſcutis 2000. de libris ſeptem pro ſingulo ſcuto,
quæ promiſit erogare in quodam negotio mercaturæ per ip-
ſum erigendo de mēſe Februarij 1609. & duraturo per quin-
quennium cum capitale ſcut. 10. mil. itaut Natalis participa-
re deberet de vtilibus d. negotij pro rata ſcut. 2000. pro quin-
quennio elapſo d. Natalis rehabere poſſet ſuum capitale, &
reinueſtire teneretur in tot cenſibus, vel proprietatibus tu-
tis, & ſecuris in Ciuitate, ſeu Territorio Bergomi, aliàs tene-
ri voluit ad omnia damna expenſas, & intereſſe cum hypo-
theca omnium ſuorum bonorum, & iuramento, idem Ioan.
Antonius negotium non erexit, nec dd. ſcut. 2000. reinueſti-
uit. Vndè ſecuto obitu Natalis Stephanus, & Ludouicus cō-
uenerunt eundem Ioan. Antonium tam pro ſorte, quàm pro
fructibus ob prætenſum nō adimplementum ſuæ promiſſio-
nis, & cum ageretur inter coniunctos præſupponitur duos
Arbitros fuiſſe electos, qui exhibitus, vt aſſeritur, & calcula-
tis partitis vniuerſæ negotiationis dictorum fratrum inter ſe
condemnarunt dd. Ioann. Antonium in libris 19742. & hoc
occaſione prætenſorum fructuum decurſorum, & non ſolu-
torum loco damnorum, & intereſſe ob non factum reinue-
ſtimentum prædictum pro huius debiti ſolutione DD. Ste-
phanus, & Ludouicus intentarunt in partibus iudicium Sal-
uiani contra Camillam Iannellam, & Paulum Carutium
eius virum vti detentores vnius prædij, quòd olim poſſederat
dictus Ioan. Antonius, & reportarunt duas ſententias fauo-
rabiles, quarum virtute immiſſi etiam fuerunt in poſſeſſionē
dicti Prædij. Delata deindè cauſa ad Rotam, & mihi cōmiſ-
ſa dubitaui, An & cui eſſet dandum mandatum de manute-
nendo in dicto Prædio, & fuit per Dominos reſolutum ad fa-
uorem Ioann. Baptiſtæ Iannelli filij, & hæredis dictæ Camil-
læ, aduerſus quam dd. Ludouicus, & Stephanus tanquam
1 hæredes Natalis Suardi prædictam † immiſſionem obtinue-
runt, ob quam dicitur concludenter probata poſſeſſio, *§. adi-
piſcenda, verſ. & ideo inſtit. de interdict. l. 1. in fin. ff. quor. bon.*
Innoc. *in cap. conueniſſent n. 2.* Ioann. Andr. *n. 3. de reſtit. in in-
tegr.* Rot. *in recent. dec. 561. n. 1. par. 1. & dec.* 200. coram Gre-
gor. XV. & coram Buratt. *dec.* 160. *nu.* 5. 252. 342. *et* 958. *nu.* 1.
et 2. *Romana domorum de Zuccaribus* 17. *Iunij* 1621. *coram V-
baldo*, quæ ſententiæ immiſſionis cum fuerint notoriè nullę,
2 † & iniuſtę non potuerunt ſua poſſeſſione priuare Camillam
poſſeditricem, Abb. *in cap. conquerente nu. 8. de reſt. ſpoliat.* An-
gel. *in l. clam poſſidere n. 2. in fin. ff. de acq. poſſ.* Rot. *in Tiburti-
na Pratorum* 24. *Aprilis* 1637. *coram bon. mem. Buccabella*,
cui per conſequens eſt concedenda manutentio, dum cōſtat
3 de notoria † iniuſtitia poſſidentis, etiam quod Ioann. Bapti-
ſta, qui cauſam habet à Camilla non eſſe in poſſeſſione, Lan-
cell. *de attent. par. 2. cap. 4. decl. 4. n. 56.* Alciat. *conſ. 56. n. 2. lib. 6.*
Rota *in Anglonen. Canonicatus* 17. *Decembris* 1640. *coram R.
P. D. Ghiſilerio, & dec. 48. n. 3. & 171. n. 8. coram Canaler.* Cum
Camilla nunquam habuerit ſe pro ſpoliata, imò appellauerit
à dictis ſententijs in vim dicti prætenſi laudi emanatis, à quo
4 etiam laudo fuerat prius per Ioan. Antonium † eius Aucto-
rem appellatum, & appellatio fuit admiſſa, *Summ. nu.* 3. quo
caſu manutentio nunquam denegatur, Rot. *in Ariminen. fi-
deicommiſſi* 28. *Iunij* 1641. *coram R. P. D. meo Cerro, & Roma-
na Vineæ* 27. *Iunij* 1642. *coram R. P. D. meo Ghiſilerio, & dec.*
908. *nu.* 4. coram Buratto 582. *nu.* 3. coram Greg. XV. *& dec.*
138. *coram Durano.*

Nullitas autem videtur patens, quia dd. ſententiæ fundan-
tur in prætenſo laudo lato per dd. Arbitros, nullo apparente
compromiſſio, nullaq; ipſis attributa auctoritate, quamobrē
5 huiuſmodi laudum, † nec formam, nec originem habere di-
citur, & perindè habetur, ac ſi nullum laudum fuiſſet ſecutū,
l. ſi quid tamen 25. *de recept. arbitr.* Bald. *conſ. 309. num. 3. lib. 1.*
Alex. *conſ. 84. num. 3. lib. 5.* Paul. de Caſtr. *conſ. 423. lib. 1.* Dec.
conſ. 11. nu. 3. verſ. 3. principaliter, Rot. *dec. 515. nu. 4. ante med.
verſ. ſed intrabat par. 1. recent.* Maximè cūm emanauerit hac
6 parte pro ſuo Iure, & intereſſe non citata, & ſine cauſæ † co-
gnitione, *l. hac edictali, §. ſi illud*, ibi, *quos vtraque pars elege-
rit, C. de ſecund. nupt.* Cyriac. *contr. 395. n. 21. & ſeqq.* Cuman.
*conſ. 50. ſtante Statut. n. 3. verſ. ad tertium, & conſ. 7. Primum
videndum n. 6. verſ. idem tenet Bald. & num. 15. verſ. ſed quia,*
7 Crauett. *conſ. 567. nu. 9.* Vndè vti nullum non erat executioni
demandatum, Monald. *conſ. 130. n. 12. lib. 1.* Dec. *conſ. 475. nu.*
36. Pariſ. *conſ. 45. n. 42. & 61. par. 1.* Tob. Non. *conſ. 9. n. 13. Pe-
ruſina Laudi* 16. *Martij* 1625. *coram bon. mem. Merlino, & in
Romana Laudi, ſeu locorum montium* 17. *Maij* 1645. *coram E-
minentiſſ. D. Card. Veroſpio.*
8 Iniuſtitia ſententiarum videtur etiam clara, quia creditum
Natalis deſumitur ex Inſtrumento, in quo Ioann. Antonius
conſtituit ſe debitorem in ſcut. 2000. cum quibus, & alijs ſcut.
8000. à ſeipſo ponendis erigendum erat negotium, quòd inci-
pere debebat ab initio anni 1609. & duraturum per quinquē-
nium, in quo ipſe Natalis operam ſuam præſtare tenebatur,
cùm autem huiuſmodi negotium non fuerit erectum dd. Ar-
bitri, nihilominus condemnarunt Ioan. Antonium pro tribus
primis annis occaſione fructuū pro dicta ſumma ſcut. 2000.
ad rationem decem pro quolibet centenario, & ab indè citra
ad rationem octo, quòd lucrum certum taxari, & liquidari
minimè potuit, dum talis taxatio ſapit aliquid vſurariæ praui-
tatis, † cùm in mercatura, & negotiationibus lucra ſint in- 9
certa, & modò plus, modò minus, modò nihil lucri, & aliquā-
do etiam damnum afferunt, Card. Mant. *de tac. lib. 6. tit. 6. nu.
11. & ſeqq. & tit. 7. nu. 3. & ſeqq.* Cyriac. *contr. 540. n. 55.* Rota
dec. 315. n. 6. verſ. quidem par. 2. diuerſ. Rota *in Romana Cam-
bij* 17. *Februarij* 1642. *corā R. P. D. meo Bichio.* Sicuti nec etiā
ſubſtinetur condemnatio eiuſdem Ioann. Antonij poſt quin-
quennium loco damnorum, & intereſſe ob non factum rei
inueſtimentum in cenſu, & ſtabilibus iuxta formam ſuæ obli-
gationis, quia ad effectum, vt poſſit prætendi huiuſmodi † in- 10
tereſſe, licèt agatur inter Mercatores requiruntur tamen re-
quiſita, Caſtr. *in l. 3. §. fin. ff. de eo quod cert. loc.* nec ſufficit po-
tuiſſe euenire cauſam emptionis cum requiratur † potentia 11
proxima, vt per Bart. *in d. l. 3. §. vlt. col. 3.* vbi cæteri ſcribentes,
præſertim Paul. de Caſtr. & Iaſ. Salycet. *in l. vnic. C. de ſentent.*
Maſcard. *de probat. concl. 933. n. 1. & 4.* Gabr. *concl. 10. de ſolut.*
Natt. *conſ. 450. n. 2.* Burſatt. *conſ. 68. n. 11. & 16.* Molhed. *dec. 3.
de vſur.* Rot. *dec. 371. n. 1. par. 1. diuerſ.* Seraph. *dec. 186. num. 4.
Auenionen. pecuniaria* 10. *Februarij* 1640. *coram R. P. D. meo
Bichio*, & in terminis qui ſuſceperat pecunias ad negotiandū
in Romana multiplici 25. *Februarij* 1619. *corā bon. mem. Vbal-
do impreſſ.* poſt Cenc. *de cenſib. deciſ. 474. nu. 9. & 10. ſecundum
vlt. impreſſ.* Et iſto caſu ad conſtituendum eundem Ioan. An-
tonium in mora pro tali intereſſe requirebatur † perſonalis 12
interpellatio, *l. cū poſtulaſſem, ff. de damn. infect.* Ruin. *conſ. 184.
nu. 8. vol. 2.* Maſcard. *de probat. d. concl. 933. n. 39.* Grat. *diſcept.
forenſ. cap. 987. nu. 11.* Rota *in Romana fructuum, & intereſſe*
10. *Decembris* 1614. *coram Cardin. Pamphilio impreſſ.* poſt
Zacch. *de ſociet. offic. dec. 6. num. 7.*

Non obſtat, quòd fuerit proceſſum ad huiuſmodi ſubha-
ſtationē vigore Indulti Apoſtolici, & ſic Iudex potuerit poſſi-
dentem priuare ſua poſſeſſione. Quia in ventre huiuſmodi
Indulti adeſt conditio, quatenus dictæ ſententiæ contra Ca-
millam latæ tranſitum fecerint in iudicatum, & cauſa reſtitu-
tionis in integrum non penderet, quæ verba cum importent 13
conditionem, nec fuerint per impetrantem purificata non
ſuffragatur, *l. qui hæredi, & l. Mæuius, ff. de condit. et demonſtr.*
Surd. *conſ. 186. n. 19.* Rot. *dec. 222. nu. 15. et 272. nu. 1. par. 6. di-
uerſ.* & licet adſint duæ ſententiæ, quæ vigore Statuti Vrbini 14
faciant rem iudicatam, tamen idem Statutum intelligitur de
ſententijs validis, & iuſtis, non autem de iniuſtis, vt in ter- 15
minis ſimilis Statuti ſæpè Rota declarauit, & prçſertim *in de-
ciſ. 662. nu. 4. par. 1. recent. et dec. 179. n. 1. par. 7. diuerſ.*

Nec releuat, quòd Ioan. Antonius huiuſmodi debitum
agnouerit illud deſcribendo in ſuis libris, & illud quandoque
ſoluendo, quia cùm huiuſmodi intereſſe, (vt dicebam) ſapiat
naturam vſurarum, quæ ſunt omni Iure prohibitæ, † non 16
pendet à poteſtate partium facere de illicito licitum, nec eſt
ſtādum earum confeſſioni, vel ſolidationi, vt hoc modo præ-
cludatur via † fructibus, & cuicumque vſurariæ prauitati à 17
iure damnatæ, *Auth. ad hæc, C. de vſur. cap. 1. eod. tit.* Grat. *di-
ſcept. forenſ. cap. 851. n. 11. 12. et 23.* Rot. *dec. 775. n. 2. par. 4. di-
uerſ. et dec. 51. n. 5. 559. n. 2. par. 1. rec. et dec. 292. n. 3. et 4. par. 7.
diuerſ. et in Romana Cambij* 7. *Februarij* 1642. *coram R. P. D.
meo Bichio*, cùm lex ſuſpicietur † in ſoluente huiuſmodi vſu- 18
ras coactam voluntatem, vt in dicta Auenionen. pecuniaria.

Nec etiam obſtat, quòd huiuſmodi manutentio non poſſit
dari Ioan. Baptiſtæ Iannello ex perſona Camillæ, & † ex eius 19
poſſeſſione, quæ non transfertur in hæredem, niſi extante
Statuto continuante poſſeſſionem defuncti in hæredem, de
quo † cùm non doceatur ita poſſeſſio Camillę, non videtur 20
ſuffragari poſſe eidem Ioann. Baptiſtæ hæredi, vt in *Peruſina
manutentionis* 21. *Maij* 1642. *coram R. P. D. meo Cerro.*

Quia dum Camilla viuens litem contra Suardos intenta-
uit, & illam etiam fuit proſecuta, † illius vigore cum potuiſ- 21
ſet manutentionem petere, ita etiam hoc facere licuit Iannel-
lo hæredi cum inſtantia cœpta cum defuncto † tranſeat in 22
hæredem, qui in iudicio manutentionis poteſt illud proſequi,
& obtinere manutentionem ex perſona ſuis Auctoris, *l. hæ-
res abſens, ff. de Iudic.* DD. *in cap. quia licet eod. tit.* Lancell. *de
attent.*

attent.par.2.cap.4.lim.1.nu.19. Modern. *de manut.obſeru. 55.*
n.45.& ſeqq. Menoch. *de retin.rem.3.nu.62.* Rota apud Paci-
fic. *dec.141.n.3.* Buratt. *dec.312.*& ibi Adden. *n.16.verſ.ſecun-*
do limitatur. Quòd autem Camilla inſtetit pro conſeruatio-
ne ſuæ poſſeſſionis, patet ex proteſtationibus eiuſdem, quæ
23 ſufficiunt, vt etiam dicatur petita manutentio, vt inquit Me-
noch. *de retinen.remed.vlt.num.27.& 28.*

Minùſque facit, quòd vſque adhuc non appareat Ioan. Ba-
ptiſtam fuiſſe filium Camillę. Quia licet in quocumque iudi-
24 cio ſit neceſſaria perſonarum legitimatio, † tamen hoc intel-
ligitur parte opponente, & contradicente. Vndè cùm Ioan.
Baptiſta in toto hoc iudicio citauerit Suardos vti filius, & hę-
res dictæ Camillæ, & tanquam talis ſemper comparuerit, nec
dd. de Suardis ad id ſe oppoſuerint valet proceſſus etiam non
25 ſecuta † perſonæ legitimatione, Iaſ. *in rubr.C.qui admitti n.4.*
Boer. *deciſ.171.nu.19.* Rota *dec.307.nu.7.par.1.recent.& 264.*
& ibi Adden. *num.6.* coram Papa Greg. XV.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Rhegineñ. Manutentionis.

Luna 27. Iunij 1644.

ARGVMENTVM.

Alienatio facta lite pendente, licèt tanquam labo-
rans vitio rei litigioſæ, ſubſiſtentiam non habeat,
attamen quando reperitur facta ex cauſa neceſſa-
ria antecedenti valet, & tenet. Iudex, quando
non priuet aliquem ſua poſſeſſione. Deliberatio
bonorum facta ſine citatione partis, & termino
ad reluendum, tanquam nulliter facta non ſubſti-
netur. Clericus non poteſt conueniri à Laico
Iudice.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio anterior eſt manutenenda.*
2 *cum Titulo poſſidens eo magis venit manutenendus.*
3 *Alienatio, ſeu datio in ſolutum facta lite pendente, im-*
pugnari poteſt tanquam affecta vitio litigioſi, quod ta-
men limitatur.
4 *Iudex poteſt priuare aliquem ſua poſſeſſione, tam ciuili-*
ter, quàm naturaliter.
5 *Iudex nulliter, & iniuſtè procedens, non transfert poſſeſ-*
ſionem manutenibilem in aliquem.
6 *Poſſeſſionem animo retinens poteſt obtinere manutentio-*
nem aduerſus poſſidentem naturaliter.
7 *Poſſeſſio capta poſt interpoſitam appellationem excuſari*
non poteſt à vitio attentatorum.
8 *Clerico permiſſa eſt appellatio de iure Canonico in poſſeſ-*
ſorio.
9 *Iudicium factum ſine citatione ſubſiſtentiam non habet.*
10 *Deliberatio bonorum facta ſine citatione partis non tenet.*
11 *Deliberatio bonorum antequam fiat, debet concedi termi-*
num partis ad reluendum.
12 *Clericus non poteſt conueniri ex ſententia Iudicis Laici.*
13 *Clericus non arctatur ex inſtantia cœpta contra Laicum*
ſuum principalem.

DECISIO CCCVIII.

CÆſar Cannizzonus vti Creditor Olimpiæ in ſumma
ſcutorum 900. iudicium aſſiſtentiæ intentauit con-
tra illius bona poſſeſſa ab Anna eiuſdem nepta, ac hærede, in
eoque ſententiam fauorabilem reportauit à iudice Vicariæ,
quàm contra Clericum Hieronymum de Capua vti poſſeſſo-
rem eorundem bonorum exequi curauit impetrando à Vica-
rio Capitulari Rhegineñ. decretum de illa vendendo, ſeu
deliberando Carolo de Capua tanquam vltimo, & maiori
oblatori, qui etiam ab eodem Vicario immiſſionem impetra-
uit. Cùm verò ab ea deliberatione, & ſubſequuta immiſſio-
ne appellaſſet Hieronymus coram A. C. & decretum manu-
tentionis obtinuiſſet, vti anterior poſſeſſor ex cauſa dationis
inſolutum ſibi factæ ab Anna pro anteriori credito, quòd ei-
dem ſoluere tenebatur ex cauſa dotis Auiæ maternæ; Com-
miſſa mihi cauſa appellationis cum facultate manutenendi,
quem de iure, dubitaui cui concedenda eſſet manutentio, re-
1 ſolutum fuit ad fauorem Hieronymi, quia de ſui † anteriori
poſſeſſione docet, in qua manuteneri debet, iuxt. textum *in*
cap.licet cauſam de probat. Bart. *in l.vnic.nu.8. verſ.ſi verò v-*
terque probauit, C.vti poſſidetis, Menoch. *de retin.remed.3.nu.*
725. Aretin. *in §.retinendæ n.9. inſtit.de interdict.* dum maxi-
mè eadem poſſeſſio † corroboratur ex legitimo titulo datio- 2
nis in ſolutum, vt notant communiter Doct. *in l. vnic. C.vti*
poſſidet. idem Menoch. *de retinen.rem.3. n.733.* Boccac. *in in-*
terd.vti poſſidet.cap.2.n.99. Rot. coram Greg. *dec.412.num.2.*
vbi latè Add. *n.5.& in Bonon.poſſeſſionis 14. Martij 1622. co-*
ram bon.mem. Merlino, & Vicentina adminiſtrationis 16. De-
cembris 1624. coram Rembelde, quæ datio, ſeu alienatio licet
ſequuta fuerit pendente lite, impugnari non valet tanquam
† affecta vitio litigioſi, dum facta fuit ex cauſa neceſſaria an- 3
terioris, ſcilicet crediti, quòd ab eadẽ Anna conſequi debe-
rat Hieronymus, iuxt. text. *in l.alienationis, ff.famil.hercifc.*
Lancell. *de attent.2.par.cap.4.lim 8.n.11.& 12.* Tiraqu. *de re-*
tract.lignag.§.1.gloſ.14.n.16. Roderic. *de ann.reddit.lib.2.qu.*
15. nu.81. cum alijs adductis in Romana Vineæ 27. Iunij 1640.
coram bon.mem. Merlino.

Non obſtat, quòd Carolus Aduerſarius immiſſionem im-
petrauerit à Iudice in bonis controuerſis, quæ antea ex eiuſdẽ
auctoritate tanquam vltimo, ac maiori oblatori deliberati
obtinuerat, à quo propterea † Iudice, tunc tam ciuili, quàm 4
naturali poſſeſſione priuatus fuerit Hieronymus, iuxta text.
in l.clam poſſidere, §.qui ad nundinas, ff.de acquir.poſſ. & l.qui
Vniuerſas, §. item Prætor, ff.eod.tit. & notant vtrobiq; Doct.
Rot. *dec.634.par. 1.recent.& in Squillacen. Abbatiæ 21. Maij*
1625. coram bon.mem. Merlino.

Quia cùm Iudex nulliter, & iniuſtè proceſſerit, nec tran- 5
ſtulit poſſeſſionem manutenibilem in perſonam Caroli, nec
Hieronymum anteriori poſſeſſione priuauit, dum ſe non ha- 6
buit pro ſpoliato, qui ideò ratione ciuilis, quam animo reti-
nuit, debet contra Carolum occupantem naturalem manu-
teneri, vt tradit Angel. *de acqu.poſſeſſ.qu.18.art.2.num. 97.&*
101. Boccac. *de interdict.vti poſſid.cap.3.n.13.* Hond. *conſ.20.*
n.19.lib.1. Rot. coram Put. *dec.409.n.4. lib.2.* & coram Greg.
dec.46.n.5. & 9. & in dec.106.n.2.& 3.& dec.135.nu.3 par.1.
recent. dum maximè eadem poſſeſſio Caroli excuſari † non 7
valet à vitio attentatorum, tanquam capta poſt interpoſitam
appellationem à Hieronymo, iuxta text. *in cap. non ſolùm de*
appell. cum alijs per Lancell. *de attent.par.2.cap.12.in præfat.*
nu.78. cui tanquam † Clerico de Iure Canonico permiſſa 8
erat appellatio in Iudicio aſſiſtentiæ licet poſſeſſorio, ex not.
in Clem.1.de cauſ.poſſ.& propr.& in Clem.1. de ſequeſtrat.poſ-
ſeſſ.& fruct. vbi Card. *n.10. & in cap.cum ad ſedem,* vbi gloſſ.
not. *in verb. interdictum circa fin. verſ. & nota de reſtit. ſpol.*
Couarr. *pract.qu.cap.23.n.9.verſ.prima concluſ.* Afflict. *deciſ.*
269.num.2. Rota *dec.391.num.3.par.1.recent.*

Nullitas verò proceſſus viſa fuit concludi, tum ex omiſſa
citatione Hieronymi poſſeſſoris, † tam in Iudicio ſubhaſta- 9
tionis, quàm ſubſequutæ immiſſionis, ſine qua, nec conſiſte-
re potuit dictum Iudicium, nec Hieronymus in eo ſua poſſeſ-
ſione priuari, iuxta text. *in l.vlt.C.ſi per vim, vel alio modo, &*
in cap.licet Epiſcopus de præb.lib.6. Hond. *eod.conſ.20.num.19.*
lib.1. Menoch. *conſ.1073.n.13.* Rot. *dec.802.n.7.par.1.& dec.*
179.n.5.& dec.187. nu.3.par.4.diuerſ. & in his terminis † Iu- 10
dicij deliberationis eſt text. *in l.Creditor, Cod.de diſtract.pign.*
notat gloſſ. *in l.à Diuo Pio §.2. in verb.videatur, ff.de re iudic.*
Mangil. *de ſubhaſt.qu.147.nu.10.et qu.180. nu.1.* Rota coram
Seraph. *dec.103.nu.3.* & coram Greg. *dec.416. num.1.* tum ob
non conceſſum terminum † ad reluen. poſt decretum deli- 11
berationis neceſſarium, iuxta trad. per Saluſt. Tiber. *in praxi*
lib.1.cap.41.nu.5. Rota coram Greg. *dec.416. nu.2.et in Vrbe-*
netana Domus 15. Decembris 1594. coram bon. mem. Cardin.
Pamphilio, poſt Mangil. *eod.tract.de ſubhaſtat.dec.51. num.15.*
tum demùm, quia eadem ſententia lata coram Iudice Laico
† in Iudicio aſſiſtentiæ contra bona poſſeſſa ab Anna exequi 12
non poterat contra Hieronymum, in quem eadem bona trã-
ſierant, cùm ille tanquam Clericus, & poſſeſſor conueniri nõ
potuiſſet ex ſententia Iudicis Laici, iuxt. not. *in cap. at ſi Cle-*
rici, cap.cum non ab homine, et in cap.qualiter de iudic. et in cap.
S. Mariæ de conſtit. et in auth.ſtatuimus, C.de Epiſc. et Cleric.
Abb. *in c. quoniam frequenter, §.ſunt et alij nu.28.verſ.concludo*
ergo, vt lit.nõ conteſt. Soccin. ſen. *conſ.91.n.13.et 14.lib.3.* Dec.
conſ.700.n.7. Purpur. *conſ.26.n.1.* Craſſ. *de effect.Cler.effect.1.*
n.906. Nec arctetur ex inſtantia cœpta contra Laicum ſuum 13
auctorem, iuxta reg. traditam *in cap.nullus Clericus, et in cap.*
Clericus 11.q.1. notant Doct. *in cap.qui a V. de iudic.* vbi Butr.
& Abb. *nu.12.* Imol. *nu.3.* Dec. *nu. 37.* Add. ad Fel. *n.3.verſ.et*
iſtam partem puto veriorem, Rota coram Seraph. *dec.957.n.9.*
et in dec.5.nu.1. de for.comp.in antiq.

Et ita vtraque, &c.

R.P.D.

R. P. D. C E R R O.

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Legati ſcutorum 50. mil.

Veneris 1. Iunij 1644.

A R G V M E N T V M.

Magiſtralis eſt deciſio ad effectum excludendi, tam multiplicationem legati, quàm præſumptionem donationis eo in caſu, quo teſtator poſt factum legatum ſuperuiuens emerat in fauorem legatarij officia, & loca montium conditione adiecta, quòd ſi ipſe de illis non diſpoſuiſſet ſpectarent ad legatarium, quę in legatum eſſe imputanda, non autem fuiſſe donata concluditur, vbi firmatur quod totum id, quòd quoquomodo apparet factum poſt aliquam cauſam, puta promiſſum, conceſſum, traditum, ſeu datum, ſemper cenſetur factum iuxta præcedentem cauſam, & ab illa regulatur.

S V M M A R I V M.

1 *Res vnius poteſt ad alium ſpectare, pertinere, ſeu in eum transferri ex pluribus, & diuerſis titulis.*

2 *Verbum*, do, concedo, *& ſimile non importat donationem, vbi non apparet quo titulo quis det, ſeu concedat.*

3 *Verbum*, do, doncedo, *& ſimilia intelliguntur ſecundum ſubiectum materiam, & ſecundum ſuas cauſas, & titulos regulantur.*

4 *Officia, & loca montium empta per teſtatorem ad fauorem legatarij in legatum imputantur, & num. 21. ac per totam deciſionem.*

5 *Verba*, do, concedo, *& ſimilia non important donationem, quando alia cauſa precedit.*

6 *Dans, vel dare promittens in dubio præſumitur, id facere ex cauſa præcedenti.*

7 *Donatio non præſumitur, vbi alia ſubeſt cauſa, etiamſi quis dixerit*, tolle hanc pecuniam, vel do tibi, & concedo hanc pecuniam.

8 *Traditio nuda abſque cauſa, puta venditionis, vel ſimilis non importat translationem dominij.*

Amplia, quia nec minus importare poteſt donationẽ, nu. 9.

10 *Officium emptum cum renouatione decreti ad fauorem alicuius, non cenſetur illi donatum, ſed contra, num. 33. & ſeqq.*

11 *Solutionis anticipatæ commodum eſt in iure valdè conſiderabile, & pretio æſtimabile, & nu. ſeqq. vbi amplia.*

12 *Commodum anticipatæ ſolutionis efficitne inducatur noua donatio.*

13 *Legata non ſola mortis teſtatoris, ſed hereditatis aditione confirmantur.*

Legata accipi debent de manu hæredis, num. 13.

Limita concluſionem, ſi res legata eſſet penes legatarium ſup. ſub num. 12.

14 *Legatum per teſtatorem in vita traditum pro ſui confirmatione non requirit aditionem.*

15 *Teſtator in dubio non præſumitur voluiſſe grauare hæredem ad fauorem legatarij duplici onere, & num. 27.*

16 *Teſtator ſuperuiuens poteſt hæredem in ſolutione legati præuenire, ſiue tradendo legatum, ſiue aliam rem ſubrogando, aut alium ſimilem actum faciendo, & nu. 18. & 60.*

17 *Legatum factum de pecunia ex certa negotiatione redigenda, ſi teſtator ſuperuiuens ex eadem pecunia prædium emerat, eo caſu prædium dicitur ſubrogatum loco pecuniæ legatæ.*

19 *Promiſſio facta per teſtatorem ad fauorem legatarij refertur ad cauſam præcedentis legati.*

Amplia concluſionem procedere etiam, ſi cauſa legati non ſit neceſſaria, num. 20.

22 *Res per teſtatorem legatario in vita ſimpliciter tradita cedit in cauſam præcedentis legati, non autem pro nouo donationis titulo interpretatur.*

23 *Solutio qualibet à teſtatore facta legatario intelligitur facta vti legatum exoneretur.*

24 *Donationis titulus præſumi non debet, ſi actus poteſt ad aliam referri cauſam.*

25 *Donatio nõ præſumitur, vbi alia fieri poteſt interpretatio.*

Donationem ad excludendam qualibet coniectura, vel leuis occaſio ſufficit, num. 25.

26 *Legatum vtrumque debetur, ſi teſtator bis legauit in diuerſis ſcripturis declarat, vt num. ſeqq.*

Text. in l. quinquaginta alias quingenta, ff. de probationibus declaratur, num. 26. & num. 28. & ſeqq. ac nu. 39. & 43.

30 *Legatum duplex nunquam debetur etiam, quòd teſtator bis legauerit, ſi aliqua poteſt in legatario conſiderari vtilitas, ſiue ratione modi, ſiue temporis, aut executionis.*

31 *Text. in l. quinquaginta alias quingenta, ff. de probat. non ſolum fundatur in eo, quod ibi adſint duæ ſcripturæ, ſed etiam in eo, quòd dd. ſcripturæ contineant duas expreſſas, & diſtinctas diſpoſitiones.*

32 *Hæres probare debet voluntatem teſtatoris, quòd ſcilicet ex duplici legato facto ad fauorem alicuius vnum tantum ſolui voluerit, & ſupra num. 26.*

34 *Verba generalia, quæ ad vnum tantum cauſam referri poſſunt, habentur pro ſpecialibus, & expreſſis.*

35 *Verba licet generaliter prolata, nihilominus ad cauſam præcedentem referri debent.*

36 *Factum poſterius generale, & dubium intelligitur ſecundum ordinationem præcedentem.*

37 *Dominij translatio in dubio cenſetur facta ex cauſa præcedenti.*

38 *Donatio cauſa mortis rectè fit per verba generalia*, do, concedo, & ſimilia, *intellige vt num. 40. & 41.*

39 *Donatio cauſa mortis æquiparatur legato.*

42 *Verba generalia non important donationem, niſi illam per neceſſe inferant.*

34 *Legatum factum per maritum vxori, de certa quantitate illi debetur vltra dotem.*

45 *Verbum*, legato, *importat donationem expreſſa.*

46 *Promiſſio ſimplex ſine titulo faciliùs præſumitur facta animo compenſandi, quàm legatum.*

47 *Cauſa duæ lucratiuæ non concurrunt in vxore recipiente dotem, & legatum.*

Vxor recipiens dotem, recipit id quod alias ipſe ſoluit, num. 47.

48 *Compenſatio, quæ prouenit ex vltima voluntate teſtatoris, fit etiam de ſpecie ad quantitatem, & è contra, ac num. 65. 66. & 67.*

49 *Teſtator qui ad fauorem legatarij emit officia, & loca montium, ſi ea non emiſſet pretium, quod pro illis reſoluit penes ipſum remanſiſſet.*

50 *Coniectura multum attenduntur ad effectum excludendi duplicationem legati.*

51 *Teſtator qui primogenituram ad fauorem agnationis reliquit, non eſt veriſimile, quod illam voluerit extenuare ad fauorem legatarij in notabili ſumma vltra legatum.*

54 *Cauſa augendi legatum in notabili quantitate, vel nouam donationem faciendi ad fauorem legatarij, ſi non appareat in teſtatore fuiſſe, nec legatum cenſetur auctum, nec noua facta dicitur donatio.*

53 *Legatum factum ratione affectionis, & coniunctionis ſanguinis, licèt noua cauſa non ſuperuenerit, nihilominus poteſt ex illa capi coniecturam, quòd fuerit auctum, & duplicatum, ſed contra, num. 57.*

54 *Verba improprıantur ad excludendam multiplicationem legati, vbi nulla ſubeſt cauſa multiplicationis illius.*

Amplia concluſionem procedere etiam ad excludendam nouam donationem ibid.

55 *Traditio ſimpliciter facta, cenſetur facta ex cauſa, & titulo præexiſtenti ſi vnicus ſit, ſi vero ſint plures refertur ad cauſam neceſſariam, vbi altera eſt voluntaria, vtraque vero neceſſaria, ſeu voluntaria in duriorem cauſam præſumitur, & num. ſeqq.*

57 *Affectio, & ratio ſanguinis non ſufficiunt ad multiplicationem legati.*

Affectio, & ratio ſanguinis plurimum operantur ad interpretationem legati, vt valeat, & ſubſtineatur, num. 57.

58 *Coniectura deducta ex affectione, & coniunctione ſanguinis reputatur friuola, & inefficax, vbi agitur de ſumma notabili.*

59 *Voluntas hominis licet ſit ambulatoria, tamen mutatio non ita de facili præſumitur, dum cauſa non affertur.*

60 *Officium emptum ex pecunia redacta ex eo corpore hereditario, ex quo legatum erat ſoluendum, ſi fuit legatario traditum, datum intelligitur ex cauſa præcedentis legati, non autem donatum.*

61 *Coniectura elicita ex verbis teſtamenti, ex illius veriſimili mente plurium attendi debet ad interpretationem voluntatis teſtatoris.*

62 *Diuerſitas modica duarum diſpoſitionem non tollunt concordiam, & vniformitatem in illis partibus, quæ ſubſtantiam reſpiciunt.*

63 *Legatum non fuiſſe ademptum, ſed illi fuiſſe plenius, & vtilius ſatisfactum ſunt termini valdè diuerſi.*

64 *Diuerſitas ſumma licet arguat diuerſitatem diſpoſitionis, hoc tamen non procedit, quando aliud ſuadetur ex coniecturata mente teſtatoris.*

65 *in Officijs, & locis montium non conſideratur titulus, qui non eſt in commercio, ſed pretium, & æſtimatio.*

68 *Periculum, quod dependet à voluntate partis non habetur in conſideratione.*

69 *Legatum, quod cenſeatur per teſtatorem ſolutum intelligitur in eo, quod ad manus legatarij peruenit, & nihil facit, ſi peruenire non potuerit.*

70 *Legatum non efficitur irreuocabile, niſi per mortem.*

71 *Coniecturam ad eius fauorem quis non poteſt deducere ex propria aſſertione.*

72 *Teſtator cum potuerit aliquod declarare, & non declarauit voluiſſe cenſetur.*

Coniectura, quæ reſultat ex eo, quòd teſtator poterat, ſi volebat ſe declarare, non habet locum quoties illa æquiuoca redditur, cum in vtramque partem declarationem facere potuiſſet, num. 72.

73 *Teſtator, quod facere omiſit coniecturis ſuppletur.*

DECISIO CCCIX.

POſt reſolutionem in hac cauſa emanatam 26. Iunij 1641.
* ad fauorem Marchionis Andreę pro reuocatione ſententiæ Rotalis, noua audientia per Camillum de Maximis ex
ſolita DD. benignitate propter grauitatem cauſæ obtenta;
pluries propoſui cauſam ſuper eiſdem, & Domini re diligenter, ac maturè diſcuſſa, hodie ſteterunt in deciſis ex pluribus.

Et præcipuè, quia Marchio Vincentius in eius teſtamento
Camillo eius nepoti ſcuta 50. mil. tantùm iure legati reliquit,
& ſucceſſiuè officia, & loca montium diuerſis temporibus
emit cum decreto ad fauorem Legatarij per huiuſmodi, vel
ſimilia verba, *Et caſu quo Marchio Vincentius de illis in vitam non diſpoſuerit ad Camillum ſpectent, & pertineant, &c.*
quæ quidem verba, *ſpectent, & pertineant*, ſunt generalia,
& neque legatum, neque expreſſam donationem inter viuos,
vel cauſa mortis de neceſſitate important, ſed potius in
eorum generalitate remanent, cùm res vnius ad alium ſpectare, & pertinere, ſeu in eum transferri poſſit ex pluribus,
1 & diuerſis titulis, nempè legati, commodati, precarij, mutui,
& ſimilibus, de quibus per gloſſ. *in cap. 1. in verb. tit. de vſur. in 6.* Imol. *in l. ſi fundum num. 3. poſt med. verſ. ſed certè, ff. de verb. oblig.* Menoch. *lib. 3. præſumpt. 34. num. 21.* & quod verbum, *do, concedo*, & ſimile etiam transferendo dominium
2 per ſe ipſum non importet donationem, quando non apparet, quo titulo quis det, ſeu concedat, tradit Abb. *in cap. cum Venerabilis num. 11. verſ. quod puto verum de except.* Felin. *in cap. ſi cautio num. 5. poſt princ. verſ. niſi alia coniectura de fid. inſtrum.* Bart. *in l. 1. §. ſi parens num. 1. ff. ſi à parent. quis manum.* Iaſon. *in l. ſi quando, §. & generaliter num. 3. verſic. ſecundo nota limita, Cod. de inoffic. teſt.* Alex. *in leg. ſi donatione num. 17. in fin, C. de collat. & conſ. 142. nu. 22. lib. 2.* Corn. *conſ. 64. num. 8. lib. 3.* Cæphal. *conſ. 183. num. 42.* dd. enim verba
3 ſemper intelliguntur ſecundum ſubiectam materiam, † &
ſecundum cauſas, & titulos præcedentes regulantur, vt in
fortioribus terminis de verbo, *dono*, eſt text. expreſſus *in l. ſi vno in princip. verſ. & ſi verbo*, & ibi gloſſ. *in verb. ſed tranſactio, ff. locat.* Aret. *conſ. 159. num. 15. & 16.*

Vndè ſequitur, quòd ſupradicta verba in præſenti caſu
non importent donationem, ſed potius ad præcedentem
4 cauſam legati referri † debent. Itaut omninò dicendum ſit
iſtam ſubſecutam emptionem officiorum, & locorum montium factam fuiſſe in ſatisfactionem præcedentis legati, vt
firmatum fuit in deciſ. *quæ reuidetur*, & faciunt tradita per
Mantic. *de tacit. lib. 3. tit. 5. num. 2. in fin.* Vbi quod huiuſmodi
5 verba, *do, concedo*, † & ſimilia non important donationem,
quando alia cauſa præcedit. Et quod is, qui aliquid alteri dat,
6 vel dare promittit † in dubio præſumatur, id facere ex cauſa,
quæ præcedit, Bart. *in l. Triticum n. 2. ff. de verb. oblig.* Alex. *in l. à Titio nu. 6. verſ. 2. limita, ff. eod.* Corn. *conſ. 210. nu. 4. in fin. verſ. nec obſtant lib. 1.* Phanuc. *de lucr. dot. gloſſ. 8. num. 96.* Crauett. *conſ. 686. nu. 6. & 7.* Surd. *conſ. 14. nu. 2. verſ. ſequens aliud, & nu. 10. & conſ. 119. num. 16.* & vbi præcedit alia cauſa do-
natio non † præſumitur, etiam ſi quis dixerit; *Tolle hanc* 7
pecuniam, vel do, ſeu concedo tibi hanc pecuniam, vt dicit idem
Bart. *in l. cum quid num. 11. verſ. ſed ſi non fuit actum, ff. ſi cert. pet.* Imol. *in d. l. ſi fundum 114. poſt princip. verſ. & not a prædicta, ff. de verb. oblig.* Soccin. ſen. *conſ. 93. num. 16. in fine, & nu. 17. lib. 1.* Et facit quod ſicut nuda traditio abſque cauſa, puta
venditionis, vel ſimilis † non importat translationem domi- 8
nij, *leg. nunquam nuda, ff. de acqu. rer. domin.* Ita tantò minus
importare poteſt donationem, † quæ vltra dominij transla- 9
tionem continet etiam cauſam ipſius, quæ eſt liberalitas, &
munificentia, *l. 1. ff. de donat. cum ſimil.* Et ita ponderat Soccin. ſen. *d. conſ. 93. num. 16. in fin. verſ. confirmatur etiam lib. 1.*
Et in terminis decreti ſeruati † ad fauorem alterius, Honded. 10
conſ. 39. num. 35. & ſeqq. lib. 2. Rot. *diuerſ. dec. 262. nu. 8. par. 1. & in Romana, ſeu Bonon. prætenſi Clericatus Cameræ coram bon. mem. DD. Card. Virili, Peronano, & Merlino, ac alijs in dec. quæ reuidetur in princ. alleg.*

Vlteriùs placuit etiam Dominis, quòd vt in deciſ. poſt princip. ponderatum fuit, cùm legatum ſcut. 50. mil. eſſet ſoluendũ
per plures annos poſt mortem Teſtatoris, & paulatim in annua Summa ex fructibus bonorum hæreditariorum, ac certis
alijs pecunijs hæreditarijs redigenda ſolutis prius debitis hæreditarijs aſcenden. ad conſiderabilem ſummam ſc. 100. mil.
& vltra, vt clarè deducitur ex verbis teſtamenti, ibi, *Da pagarſeli dal mio herede, &c. quando reſtaranno pagati, e ſodisfatti tutti li miei Creditori, che ſi trouaranno nel tempo della mia morte, &c. applicandoui tutti li frutti de' Cenſi, e de' Monti, e d'altre entrate mie, che di mano in mano ſi anderanno riſcotendo, e ſi doueranno depoſitare nel Monte della Pietà nel conto ſotto mio nome num. 4. &c.* Officia verò, & lo-
ca montium remanere debent, † prout remanſerunt, ipſi 11
legatario ſtatim mortuo Teſtatore ſubintrat repræſentationis, ſeu anticipatæ ſolutionis præcedentis legati commodum,
quòd eſt in iure valdè conſiderabile, & pretio æſtimabile,
iuxt. *l. 1. ſi quis creditori ſuo, ff. ad l. falcid. l. debitor decem ibi medij temporis commodum, ff. de legat. 2. §. ex contrario, ff. ſed ſi uxori Inſtit. de legat.* Nunez. *conſ. 25. nu. 2.* Vbi quod com-
modum anticipatæ ſolutionis † operatur ne induceatur noua 12
donatio, cum alijs latè *in dec. de qua agitur adductis poſt princip. verſ. vtilitas autem.*

Quinimò huiuſmodi commodum repræſentationis placuit, poſſe etiam deduci ex eo, quia Camillus officia, & loca
montium, vigore d. Decreti conſequi poterat, prout conſequutus fuit propria auctoritate, ac ante hæreditatis aditionem, quòd facere non potuiſſet de ſimplici legato ſcut. 50.
mil. ex quo legata non ſola morte teſtatoris, ſed hæreditatis
aditione † confirmantur, & de manu hæredis capi debent, 13
Rip. *in l. ſciendum nu. 18. ff. de legat. 1. cum alijs adductis in d. dec. de qua agitur fol. 2. in princ.* Et quod legatum à Teſtatore
in vita traditum † pro ſui confirmatione aditionem non re- 14
quirat, dicit Iaſ. *in l. eam quam n. 20. verſ. vltra*, Bart. *adde caſum, C. de fideic.* Surd. *conſ. 14. nu. 5.* Affli. *dec. 27. nu. 5.*

Præterea non præmiſſorum comprobatione, iterùm DD.
ponderarunt, quòd ſi emptio officiorum, & locorum montium cum d. Decreto interpretaretur pro nouo titulo donationis, eadem bona, ſeu hæreditatis Teſtatoris grauarentur
duplici onere ſummæ, ſcilicet legati ſcut. 50. mil. & pretij officiorum, & locorum montium aliorum ſcutorum 36. mil.
† quòd tamen Teſtator in dubio voluiſſe non præſumitur, 15
l. Titia la 1. § quis inuita, ff. de legat. 2. l. huiuſmodi, §. cum Pater, ff. de legat. 1. cum alijs in d. deciſ. de qua agitur adductis fol. 3. in fin. verſ. præſertim quando agitur.

Ac etiam ponderarunt non eſſe nouum in Iure, quòd Teſtator ſuperuiuens hæredem in ſolutione legati præueniat,
† ſiue tradendo legatum, ſiue aliam rem ſubrogando, ſiue 16
alium ſimilem actum faciendo, *vt in l. Pater inter filios, ff. de adim. leg.* vbi Pater legauerat pecuniam ex certa negotiatione redigendam. Et quia ipſemet ſuperuiuens ex eadem
pecunia prędium † emerat text. dicit Teſtatorem cenſeri ſub- 17
rogaſſe prædium loco pecuniæ legatæ *in l. fideicommiſſa, §. ſi rem ſuam, ff. de leg. 3.* Vbi res dicitur per Teſtatorem empta,
vel pecunia depoſitata in ſatisfactionem præcedentis legati, 18
& de legato per teſtatorem in vita Legatario tradito loquuntur, Iaſon. Surd. & Afflict. *in locis ſupracitatis cum ſimil.* &
de promiſſione facta per Teſtatorem, † quòd illa referatur 19
ad cauſam præcedentis legati, Corn. *d. conſ. 210. num. 4. in fin. verſic. nec obſtant lib. 1.* Phanuc. *de lucr. dot. gloſſ. 8. num. 96.*

etiam

Digitized by Google

20 etiam quod cauſa legati non ſit neceſſaria, † quia Ius præ-
uenninæ ſatisfactionis, quæ fit per Teſtatorem non ſtat in
præcedenti cauſa neceſſaria, ſed in eo, quòd Teſtator intendit
diſſoluere obligationem futuram, Mareſcott. *variar. reſo-
lut. lib. 1. cap. 58. num. 25. & 26.*

Ea quibus eo facilius conſequitur, quod etiam in præſenti
caſu dicatur teſtamentum cõtinere ſubſtantiã legati ſcut. 50.
mil. & pręfatum decretum emptionis officiorum, & locorum
21 montium † operetur eiuſdem legati ſolutionẽ, vt in ſimilibus
terminis, vltrà ſupra allegato, dixit Surd. *d. conſ. 119. n. 18. verſ.
pariter non aduerſatur*, poſt Alea. *in d. l. huiuſmodi, §. cum Pa-
ter, n. 5. poſt med. verſ. Non obſtat, d. l. libertis, ff. de legat. 1.* ſen-
tit Bart. *in d. l. Triticum num. 2. ff. de verb. oblig.* Et ſpecialiter
quod res per Teſtatorem legatario in vita ſimpliciter tradita
22 † cedat in cauſam præcedentis legati, non autem pro nouo
donationis titulo interpretetur, tradit Vaſq. *de ſucceſſ. creat.
lib. 2. §. requiſ. 28. n. 112.* Couar. *in rubr. de teſtam. p. 2. n. 21. in
fin. verſic. & ideo irreuocabilem*, Rimin. ſen. *conſ. 230. n. 3. in fin.
lib. 2.* vbi pro regula firmat, quod omnis ſolutio in dubio vi-
23 detur facta, † vt legatũ extinguetur, Laderch. Imol. *conſ. 127.
n. 12.* Surd. *d. conſ. 14. n. 10. verſ. non etiam ſubſiſtet.* vbi quod
24 donationis titulus præſumendus non eſt, quando † actus re-
ferri poteſt ad aliam cauſam, nempè ad legatum Fab. de Ann.
conſ. 91. num. 45. circa finem, & faciunt regulæ generales,
quod donatio numquam præſumitur, quando alia interpre-
25 tatio fieri poteſt, † & quod quævis coniectura, vel leuis
occaſio ad excludendam donationem ſufficit, & ſimiles, de
quibus *in deciſione de qua agitur, poſt princip.*

Non obſtat, quod vbi teſtator in diuerſis ſcripturis facit
26 duo legata eiuſdem quantitatis, vtrumque † in dubio debea-
tur, niſi hæres contrariam voluntatem Teſtatoris probauerit
iuxt. *d. l. quinquaginta alias quingenta, ff. de probat.* Quia fuit
reſponſum terminos huius legis eſſe longè diuerſos. Tum
quia ibi duo legata ſunt ſpecialiter, & expreſsè facta, Tum
etiam quia ſolutio vtriuſque legati erat collata in idem tem-
pus mortis. In præſenti autem caſu, neque adſunt duo lega-
ta, cum verba decreti officiorum, & locorum montium ſint
generalia, neque ſpecialem titulum legati, ſeu donationis
continent, nec etiam ſolutio legati collata eſt in tempus mor-
tis, ſed longè poſt mortem, & cum Teſtator in caſu iſto ex-
preſsè ſuum hæredem, ſeu bona hæreditaria duplici onere
27 non grauauerit † id voluiſſe non præſumitur, maximè con-
currentibus etiam coniecturis, cum alij pro Marchione An-
drea, *ſupra, & in deciſ. de qua agitur, ponderatis.*

Et quod *d. l. quinquaginta* procedat, quando ſolutio vtriuſ-
28 que legati collata eſt in idem tempus mortis, † ita & taliter,
quod niſi vtrumque deberetur, alterum remaneret inane, ap-
paret ex lectura ipſius Text. & trad. ibi, Doct. qui proinde in-
ferunt, quod vbi ſecunda diſpoſitio poteſt aliquid operari,
29 † *d. l. quinquaginta* locum non habet, vt poſt alios expreſsè
firmat Fab. de Ann. *d. conſ. 91. n. 45. circa fin.* Franch. *deciſ. 422.
num. 5. & 8.* cum alijs adductis *in deciſ. de qua agitur fol. 1.
verſ. Et in hanc ſententiam, & fol. 3. verſ. & ex his patet.*

Imò ſufficit quæcumque vtilitas, vel ratione modi, vel
30 temporis, † vel declarationis, vel executionis, vt ſunt aper-
tiſſimi *text. in l. ſi Socer. ff. de dot. præleg. l. filia legatorum, C. de
legat. §. ſi quis debitori, §. ex contrario Inſtitut. de legat.* Iaſ. *in
l. huiuſmodi, §. cum Pater num. 7. verſ. ſed ego clarius, ff. de le-
gat. 1.* Camill. Med. *conſ. 125. num. 8.* Laderch. Imol. *conſ. 127.
num. 12. verſic. Non obſtat.*

Neque *d. l. quinquaginta* eſt fundata ſolum in eo, quod ibi
31 adſint duæ ſcripturæ, † ſed etiã in eo, quod ipſæ ſcripturæ cõ-
tineãt duas expreſſas, & diſtinctas diſpoſitiones, eodem tamẽ
tempore executioni demandandas, vt declarat ibi Fulgoſ.
n. 1. Florian. de S. Petro *n. 2. verſ. Item not. gloſſ. in l. Sempro-
nius, Proculo in verb. aurei, ff. de legat. 2. cum alijs in deciſ. alleg.*

Hinc ſequitur, quod in præſenti caſu onus probandi con-
trariam voluntatem Teſtatoris non poſſit dici ſpectare ad
32 hæredem † ex *d. l. quinquaginta*, quia illa loquitur in diuerſis
terminis, iuxt. *l. Papinianus in princ. ff. de minor. l. naturaliter,
§. nihil commune, ff. de acquir. poſſeſſ.* Præſertim quia in caſu
iſto agitur de vnico legato contento in Teſtamento, & de de-
creto facto per verba generalia, abſque aliquo ſpeciali titulo
legati, donationis, ſeu alio, vt ſupra, & latiùs *in deciſ.* firmatur.

Nec ſubſiſtit, quod huiuſmodi decretum in officijs, & locis
33 montium, etiam per verba generalia appoſitum, † expreſ-
ſam donationem importet ex allegatis in *Romana Scriptoria
coram bon. mem. Lugdunen.* relata per Gratian. *diſceptat. 221.
n. 19.* Quia placuit reſponſio, id eſſe intelligendum quoad po-
tentiam tantum, quatenus ſcilicet non procedit alius titulus,

vel alia cauſa. Nam † tunc verba generalia, quæ ad vnam 34
tantum cauſam referri poſſunt pro ſpecialibus, & expreſſis
habentur Alea. *conſ. 29. n. 1. verſ. & ſubdit quod ſpeciale lib. 1.*
Ruin. *conſ. 68. num. 1. verſ. & tanto magis, & verſic. nec etiam
reſpectu lib. 4.* Peregrin. *de fideicomm. art. 6. num. 16. in fin.* Rot.
coram Greg. XV. deciſ. 90. num. 3. Aliud autem eſt, quando,
prout in præſenti caſu præcedit alius titulus, quia tunc verba
generalia † ad cauſam tantum præcedentem referri debent, 35
vt dicit etiam Bald. *in d. deciſ. Roman. Scriptoria allegatus, in
l. filia, num. 1. in fin. C. famil. erciſc.* Vbi quod factum poſterius
generale, & dubium † ſecundum ordinationem præceden- 36
tem intelligitur. Et in terminis Decreti Rot. *deciſ. 151.
num. 41. apud Pacif. de Saluian. & in Romana legitima 22. Iu-
nij 1640. coram Reuerendiſs. D. meo Decano*, & manifeſtè
apparet ex pluribus ſupra deductis, ex quibus remanet etiam
ſublatum, quod eadem verba Decreti generalia importent
translationem dominij in ipſum legatarium, quia ex ea ad
donationem neceſſariò non infertur, cum dominij translatio
ex pluribus, & diuerſis cauſis, ſeu titulis fieri poſſit. Et in du-
bio regulariter ex cauſa præcedenti facta † cenſeatur ex iam 37
dictis, quod etiam fuit admiſſum in priori inſtantia huius
cauſa in ſecunda deciſ. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.

Ex his viſum etiam fuit ceſſare, quod huiuſmodi decretum
in officijs, & locis mõtium appoſitum, importet donationem
cauſa mortis, quæ habet minorem Iuris reſiſtentiam, quã do-
natio inter viuos. Itaut per verba generalia, *do, concedo*, & ſi- 38
milia donatio cauſa mortis rectè fiat, vt in *l. 2. verſ. tertium
genus, ff. de donat. cauſ. mort. cum alijs pro legatario allegatis;*
Fuit enim reſponſum, quod cum dictum decretum in pręſen-
ti caſu ſit ſolum factum per verba generalia, abſque aliquo
ſpeciali, & expreſſo titulo donationis inter viuos, cauſa mor-
tis, vel alio ipſum decretum in præexiſtentem cauſam, ac ti-
tulum legati factum cenſetur, vt dictum eſt, & facit quod ſi-
cut in præſenti caſu non applicatur, quod dicitur de duobus
legatis, iuxta terminos *d. l. quinquaginta ex ſupradictis.* Ita
etiam ceſſat, quod dici poteſt de legato, & donatione cauſa
mortis, † quæ legato æquiparatur, *l. & ſi debitor in fin. ff. de* 39
donat. cauſ. mort. cum ſimil. & ad id, quod verba generalia *do,*
concedo, & ſimilia, importent donationem cauſa mortis, & 40
placuit reſponſio id eſſe intelligendum, quando quis aliquid
dat expreſſo titulo donationis cauſa mortis, vt *in d. l. 2. verſic.
tertium genus, ff. de donation. cauſ. mort.* Soccin. *conſ. 93. n. 15.
lib. 1. & alijs*, vel vbi non adeſt alius titulus, qui ex prima poſſit,
niſi titulus donationis cauſa mortis, qui proinde pro expreſſo
habetur. † Aliud autem eſt, quando prout in caſu iſto præce- 41
dit alius titulus, vt ſupra dictum eſt, & benè etiam probat An-
charan. *conſ. 42. num. 4. ante fin. verſ. Ex quibus ſatis aperte*, &
in terminis decreti Rota *in deciſ. 151. num. 4.* apud Pacif. de
Saluian. vbi quod verba quantumvis generalia donationem
non important † niſi illam perneceſſe inferant, & in *Romana,* 42
ſeu Bononien. pretij Clericatus Cameræ ſupra allegatis.

Et ſupradicti DD. non faciunt vim in eo, vt prætendunt
ſcribentes pro D. Camillo, quod ſecunda diſpoſitio ſit inter
viuos, ſed in eo quod habet, & habere poteſt effectum execu-
tiuum primæ, quæ eſt ratio, ob quam ceſſat *l. quinquaginta*, vt 43
ipſi conſiderant, & idem firmat Mareſcot. *var. reſol. lib. 1. c. 58.
num. 25. & alij omnes ſupra, & in deciſ. qua reuidetur allegati.*

Neque etiam obſtat, quod ſi maritus leget vxori certam
quantitatem, illa vxori debeatur vltra dotem, *l. vnic. §. pri-* 44
*mum itaque, verſ. ſciendum, C. de rei vxor. act. l. creditorum, ff.
de legat. 2.* Quia placuit reſponſio, quod in his, & ſimilibus le-
gibus agitur de ſecunda diſpoſitione per verbum *lego*, quod
importat donationem expreſſam *l. legatum, ff. de legat. 2. inſtit.* 45
eod. tit. in princ. In præſenti autem caſu ſimplex decretum, vti
factum ſolum per verba generalia non continet aliquem
ſpecialem, & expreſſum titulum legati, donationis inter vi-
uos, cauſa mortis, vel ſimilem, ac propterea eo faciliùs
in præcedentem cauſam legati cedere debet, ex iam dictis.
Et hanc differentiam inter legatum, & ſimplicem promiſſio-
nem ſine ſpeciali titulo, quod ſcilicet in promiſſione ſine
titulo faciliùs præſumatur animus compenſandi, quam in le- 46
gato in terminis, *d. l. vnic. & ſimil.* tradit Corn. *conſ. 210. n. 4.
iuncto n. 11. verſ. facit etiam, vſque ad n. 17. lib. 1.* ſequitur Pha-
nuc. *de lucr. dot. gloſ. 8. n. 96.* Barboſ. *in l. 1. p. 4. ſub n. 58. & 60.
ff. ſolut. matr.* & alter Barboſ. iun. *in collect. ſuper C. in d. l. vnic.
§. Primum itaque num. 18. C. de rei vxor. act.* Maximè quia in
d. l. vnic. & ſimil. hæres non poteſt dici duplici onere gra-
uatus dum ſoluit, ſeu reſtituit dotem, quæ erat propria ip-
ſius vxoris legatariæ, nec in ipſa vxore creditrice concurrunt
duæ cauſæ lucratiuæ, quæ concurrerent in hoc caſu, cum ipſa 47

vxor reſpectu dotis recipiat id, quod alias ſoluit, prout ſimi-
liter, ita ſpecialiter, ad teat. *in d. §. primum itaque, verſ. ſcien-
dum*, reſpondet Bald. *in eod. §. primum itaque in princ.* Ioan.
Lopez *ſuper ll. Tauri l. 16. n. 15.* Natt. *conſ. 109. n. 9. verſ. &
ſi dicatur*, Rot. coram Papa Greg. *deciſ. 236. n. 7.*

Minus releuat, quod cum Teſtator legauerit quantitatem,
poſtea emerit officia, & loca montium remaneat excluſa
compenſatio, quæ de ſpecie ad quantitatem non datur. Pla-
cuit enim reſponſio, quod in caſu iſto non agitur de com-
penſatione, ſed de ſubſequenti diſpoſitione facta in ſatisfa-
ctionem, ſeu executionem præcedentis ex pluribus ſupra de-
ductis, & facit quia compenſatio, quæ prouenit ex vltima
48 voluntate Teſtatoris † fit, etiam de ſpecie ad quantitatem,
l. ſi compenſandi C. de hæred. inſtit. cum alijs in deciſ. de qua
agitur adductis *verſ. nec ex eo in fin.* in qua fuit etiam pro re-
ſponſione ponderatum, quod in emptione officiorum, & lo-
corum montium, non tam conſiderantur ipſa officia, & loca
montium, quàm pretium, quod Teſtator de ſuis pecunijs ſol-
49 uit, † & cuius propterea creditor remanſiſſet, iuxta *l. & ſi de
tua C. de donat. inter vir. & vxor.* cum adductis per Rotam
deciſ. 166. n. 7. apud Cenc. *de cenſ. & ſimil.*

Sed viſa fuit ceſſare omnis diſputatio ex pluribus coniectu-
ris, etiam ex verbis teſtamenti deſumptis, quæ ad iſtum effe-
50 ctum † excludendi duplicationem diſpoſitionum plurimum
attenduntur, Fulgoſ. *in d. l. quinquaginta circa fin. verſ. re-
fert.* Alberic. Alex. *n. 4. verſ. & hæc verba, ff. de probat.* Bald.
conſ. 163. n. 3. verſ. quod habita lib. 3. Abb. *conſ. 4. n. 8. verſ.
præterea part. 2.*

Prima eſt, quia Teſtator expreſſit eximiam voluntatem
ipſius integrè conſeruandi bona, & primogenituram in eius
agnatione, mandando eandem primogenituram augeri ex
certo annuo inueſtimento reddituum hæreditatis, incipien.
ſtatim, atq; creditoribus hæreditarijs, & legatario de eiſdem
redditibus ſatisfactum fuerit, & poſtmodum in perpetuum
51 continuando. † Itaut non ſit veriſimile, quod idem Teſtator
voluerit eadem bona, & hæreditatem extenuare in tam no-
tabili ſumma ſcut. 36. mil. vltra legatum ſcut. 50. mil. vt per
Afflict. *deciſ. 44. n. 21.* Rot. *deciſ. 312. n. 6. p. 7. recent.*

Secunda huic ſuccedit, quæ præcedentem fortificat. Quia
à dicto tempore Teſtamenti, quo Marchio Vincentius lega-
uit ſcuta 50. mil. Camillo ad tempus, quo incæpit, & ſucceſ-
ſiuè vſque ad mortem continuauit emere officia, & loca
montium, nulla adducitur, neque apparet ſuperueniſſe noua
cauſa maioris affectionis in Teſtatore, vel maioris meriti in
Camillo, vel grauioris iſtius neceſſitatis, ſeu proſperæ fortu-
næ adauctiuæ ſtatus Teſtatoris, vel aliqua alia cauſa, ob
quam veriſimiliter præſumi poſſit ipſum fuiſſe inductum ad
augendum legatum, ſeu addendam nouam donationem
52 tantæ ſummæ ſcut. 36. mil. quam ſi facere † voluiſſet poterat
vno, eodemq; legato in teſtamento comprehendere, ac pro-
inde ab omni veriſimilitudine alienum viſum fuit, quod Te-
ſtator, qui tam anxiè, & ſollicitè ſuarum facultatum conſer-
uationi, & augumento incubuit pro decore, & ampliatione
eius primogenituræ, vt apparet ex toto eius Teſtamenti con-
textu, voluerit, abſque vlla noua ſuperuenienti cauſa, tam
profuſam liberalitatem exercere, & noua donatione, ſe
ſuumque hæredem grauare, Rim. iun. *in repet. rubr. inſtr. de
donat. n. 113.* Honded. *conſ. 30. nu. 27. lib. 2.* Phanuc. *de lucr.
dot. gloſ. 8. n. 95. verſ. pro compenſatione*, Cyriac. *controu. 326.
n. 6.* vbi poſt Bald. *quod hoc caſu argueretur ſtultitia, fatuitas,
& dementia.*

Nec obſtat, quod dicatur hoc legatum fuiſſe factum ex
cauſa affectionis, & coniunctionis ſanguinis, quæ cauſæ ope-
53 rantur, quod licet noua cauſa † ſuperueniſſe non doceatur;
nihilominus præſumi poſſit legatum ex illis fuiſſe auctum, &
duplicatum, Rim. iun. *conſ. 492. n. 4.* Manent. *conſ. 117. n. 6.*
Franch. *deciſ. 422. n. 4.* Greg. *deciſ. 236. n. 8. & ſeqq.* Quia
vltra reſponſiones datas in altera *deciſ. §. nec releuat*, DD. di-
xerunt iſtam diſtinctionem non applicari, quia illa intrat
quando agitur de ſubſequenti legato facto expreſſè ob eam-
dem cauſam, ob quam fuit factum præcedens, quo caſu cum
titulus legati donationem importet, lex quæ illam excludere
intendit inueſtigat naturam cauſæ expreſſæ. Et talis ſit quæ
non recipiat multiplicationem itaut cenſeri poſſit per vnius
54 † legati præſtationem, impleta, & conſumpta improprietat
verba, & præſumptionem nouæ donationis, & duplicatio-
nem legati excludit, iuxt. text. *in l. libertis, ff. de alim. & ci-
bar. leg.* & in his terminis loquuntur adducti in contrarium,
ſecus eſt quando, vt in caſu noſtro agitur de traditione ſim-
pliciter facta abſq; titulo, & ſine expreſſione alicuius cauſæ,
quia tunc non attenditur, An cauſa quæ procedit ſit multi-
plicabilis, vel non, ſed traditio indiſtinctè præſumitur facta
ex illo † titulo, & illa cauſa præexiſtenti, ſi vnica ſit, Crauet. 55
conſ. 686. n. 6. & 7. Si verò eſſent plures, quarum vna eſſet
voluntaria, alia neceſſaria † traditio ad cauſam neceſſariam 56
refertur, iuxt. *deciſ.* Greg. *326. per tot.* Vtraque verò exiſten-
te neceſſaria, ſeu voluntaria præſumitur facta in cauſam
duriorem.

Verùm ceſſat omnis difficultas, quia affectio, & ratio ſan-
guinis non ſunt cauſæ ſufficientes, vt legatum multiplicetur,
† ſolum enim operantur quando agitur de facienda fauora- 57
bili interpretatione legati, vt valeat, & ſuſtineatur, non au-
tem vt duplicetur, & hæres in plus grauetur, vt not. Alber.
in l. filia legatorum n. 2. C. de legat. Iaſ. *in l. huiuſmodi, §. cum
pater n. 7. ff. de legat. 1.* Decian. *reſp. 89. n. 11. lib. 5.* Menoch.
conſ. 1248. n. 6. Gabr. *conſ. 103. n. 10. lib. 1.* quæ efficacius pro-
cedunt cum hic non agatur de parua, ſed de magna ſumma.
Quo caſu coniectura adducta ex affectione, & coniunctione
† ſanguinis friuola, & inefficax reputatur, gloſ. *in l. cum quid 58
in verb. pro cauto, verſ. ſed quid ſi non appareat, ff. ſi cert. pet.*
cũ alijs adductis per Mant. *de tacit. lib. 13. tit. 2. n. 6. verſ. et ſi.*

Tertia eſt efficax, ac valdè releuans coniectura, quod de
tempore legati vigebant eædem cauſæ affectionis, & ſangui-
nis, & tamen teſtator noluit legare niſi dicta ſcuta *50. mil.*
Quinimò expreſſè mandauit, quod Camillus non poſſet
quidquam aliud ab eius hæreditate prætendere, quæ verba
oſtendunt eius animum in futurum non relinquendi aliud,
& licet voluntas hominis ſit ambulatoria, attamen mutatio
† non ita de facili præſumitur, dum non conſtat ſuperueniſ- 59
ſe aliquam cauſam nouam, ob quam veriſimiliter cenſeri
poſſit facta immutatio, vt in terminis ſic ratiocinatur Me-
noch. *d. conſ. 1248. n. 7. & 8.* cum alijs in deciſione, quæ reui-
detur ex ſupra allegatis.

Quarta coniectura ex eo deſumitur. Quia hic adeſt proba-
bilis cauſa ob quam Teſtator veriſimiliter poteſt cenſeri mo-
tus ad emendum officia, & loca montium cum reſeruatione
decreti ad fauorem Camilli, quæ ſola ſufficeret ad excluden-
dam donationem præſumptam, ad quem effectum ſatis eſt
cauſam coniecturari poſſe, vt fuit dictum. Cùm enim Teſta-
tor eniaè cuperet, quod legatum ſcut. 50. mil. ab eo factum
Camillo, quem maximè diligebat eidem promptè, & cum
omni facilitate perſolueretur, vt viuens eo frui poſſet, proue
ipſe hanc ſui animi ſollicitudinem exponit his verbis: *Et que-
ſto pagamento delli ſcudi 50. mil. il mio herede, ò quelli che li
ſuccederanno in vigore di queſto mio vltimo teſtamento lo deb-
bano fare prontamente, e con ogni facilità, &c.* Econtra verò
cognoſceret id iuxta eius votum ſuccedere non poſſe. Quia
legatum erat ſoluendum paulatim ex fructibus hæreditarijs,
poſtquam ex eiſdem fuiſſent ſatisfacti omnes eius creditores
ad magnam ſummam aſcendentes, quod non niſi conſidera-
bili temporis internallo fieri poterat, vt agnouit etiam ipſe
Teſtator, ibi, *Il che con progreſſo di qualche poco tempo ſi potrà
arriuare.* Adeout Camillus qui iam ſenior euaſerat, & alijs
vitæ ærumnis confectus erat, via ſua vita durante legatum
conſequi, & frui potuiſſet, veriſimile eſt, quod Teſtator ani-
maduertens poſt teſtamentum damnum, quod Camillus pa-
ti poterat, ex hac dilatione temporis ab eo præuiſa, & ex alijs
etiam quæ ex diuerſis caſuum circumſtantijs in ſimilibus cõ-
mitti ſolent, inuenerit hunc modum, quo ſublata omni mo-
ra indemnitati Camilli conſuleret, & quod præueniendo hæ-
redem cæperit emere officia, & loca montium cum reſerua-
tione decreti ad fauorem Camilli, qua mediante commodũ
legati, ſtatim, mortuo ipſo Teſtatore, conſequeretur. Et quod
iſta officia, & loca montium quodammodo loco pecuniæ le-
gatæ ſubrogare voluerit, iuxt. text. *in l. Pater inter filios 23.
ff. de alim. leg.* Præſertim cum officia, & loca montium empta
fuerint ex fructibus perceptis ex illo eodem corpore hæredi-
tatis, ex quo legatum erat ſoluendum, † quo caſu traditio 60
ſequens ſemper intelligitur facta ex cauſa præcedenti, non
autẽ ex cauſa donationis, vt expreſſè poſt Bart. firmat Caſtr.
in l. frater à fratre n. 29. & ibid. Iaſ. *n. 37. poſt med. verſ. dicit
tamen ſingulariter*, Bart. vbi dicit eſſe menti tenendum, & bis
ſignandum, *ff. de cond. indeb.* & egregiè Petr. Gerard. de Pe-
tra San. *ſing. 56. int. ſing. Doct. tom. 1. fol. mihi 294.*

Et ſtringit efficacius hæc coniectura, cum ex alijs etiam ap-
pareat vniformis intentioni, & menti Teſtatoris, qui hoc in
animo præcipuè gerebat, quod eius debita quãtum fieri poſ-
ſet ſoluerentur abſque diminutione, & incommodo ſuæ hæ-
reditatis, vt ipſe expreſſit illis verbis, *ſenza incõmodo, e dimi-
nutione della mia heredità.* Idque ſẽper ſe præſtitiſſe, & impo-

ſterum

Digitized by Google

ſterum curatiorum fore declarauit, ibi, *In conformità di quanto ho ſempre vſate, & profeſſato, e che ſpero piacendo à Dio di continuare ſino alla morte*. Quare multùm veriſimile
eſt, quòd hac etiam intentione emerit officia, & loca mon-
tium, vt ſolutio legati fieret eodem tempore cum vtilitate
Camilli, & abſque incommodo, & diminutione ſuæ hæredi-
tatis, prout ipſe etiam poſt factum teſtamentum velle curare
61 prædixit, quæ coniectura vti elicita ea veriſimili mente Te-
ſtatoris, & verbis teſtamenti præcipuè attendi debet pro in-
terpretanda eius voluntate, *l.in obſcuris, ff.de reg.iur.l.cum in Teſtamento, ff. de reb.dub.* Rot.penes ſanct.mem.Greg.*deciſ.*
301.*ſub num.*9.*&* 17. Maſtrill.*dec.*305.*n.*14. Sim.de Præt.*de interpret.vlt.volunt. lib.*1.*interpret.*1 *dub.*4.*ſolut.*2.*fol. mihi*
28. cum alijs adductis per Caſtill.*de coniect.c.*15.*n.*20.*& ſeqq.*
Quinta denique deprehenditur ex vniformitate iſtarum
diſpoſitionum, quæ habent ferè eaſdem conditiones, & qua-
litates, & in ſubſtantialibus ferè in omnibus conueniunt; Nã
ſicuti legatum viuente Teſtatore poterat reuocari,& nonniſi
eo mortuo firmitatem irreuocabilem obtinebat. Ita etiam
officia,& loca montium adimi poterant, cùm Teſtator reſer-
uaſſet ſibi in vita facultatem diſponendi de illis, nec poterant
acquiri Camillo,niſi poſtquam Teſtator non facta de illis diſ-
poſitione obijſſet. Secundò quemadmodum mortuo Teſta-
tore pecunia legata potius penes Camillum, quàm penes hæ-
redem Vincentij eſſe debebat, ita officia, & loca montium.
Et denique ſicuti Camillo de pecunijs legatis non diſponen-
te reuertebantur ad hæredem Teſtatoris, ita etiam officia, &
loca montium ad eundem reuerti hoc caſo debebant vigore
ſimilis conditionis appoſitæ in reſeruatione decreti,quę con-
uenientia, & vniformitas efficaciter ſuadet. Quòd Teſtator
hæc officia, & loca montium loco pecuniæ legatæ ſubroga-
uerit. Et quod pro executione legati dictas acquiſitiones fe-
cerit, non obſtante quod latior videatur conceſſa Camillo fa-
cultas diſponendi de pecunijs legatis, quam de nonnullis ex
officijs, & locis montium, pluſque in aliquibus ex iſtis reſer-
uatum eius hæredi, quam in legato, quia huiuſmodi modicę
diuerſitates in ijs,quæ poſt acquiſitum Camillo emolumentũ
62 contingere poterant, † non videntur offendere concordiam,
& vniformitatem diſpoſitionis in illis partibus, quæ ſubſtan-
tiam acquiſitionum, tam pecuniarum, quàm officiorum, &
locorum montium reſpiciunt, *leg. Lucius Titius,& l.Titia cũ Teſtamento, §.qui in vita, ff.de legat* 2.*l.*2.*ff.de dot.præleg.* Al-
ciat.*conſ.*17.*ſub nu.*19.*& ſeqq.tom.*3.*lib.*8. Neguſ.iun.*conſ.*12.
*ſub num.*4. *verſ.& poſito*.
Nec releuant coniecturæ in contrarium adductæ, quia
omiſſis illis, quæ adducuntur ad probandum legatum non
cenſeri ademptum,qui non ſunt termini pręſentis diſputatio-
nis,hæres enim non dicit legatum fuiſſe ademptum,ſed fuiſſe
63 plenius, & vtilius illi ſatisfactum, & primam diſpoſitionem
continere ſubſtantiam legati. Emptionem verò officiorum,
& locorum montium illius executionem, qui ſunt termini
valdè diuerſi ab ademptione,Crauett.*conſ.*784.*n.*1.*verſ.itaq; tex.non obſtat lib.*5. Necnon omiſſis leuibus, & illis, quibus in
altera deciſione, & ſupra in reſolutione obiectorũ fuit reſpõ-
ſum,diſputationem reſtringendo ſuper alijs; Non obſtat pri-
ma, quòd vtraque diſpoſitio contineat ſummam diuerſam,
quia licet ex diuerſitate ſummæ arguatur diuerſitas diſpoſi-
64 tionũ, hoc tamen non procedit, quando prout hic aliud ſua-
detur ex coniectura ta mente Teſtatoris, quæ locum habet in
ea ſumma, in qua diſpoſitiones conueniunt ad effectum, vt
fiat compenſatio, & imputatio pro rata, *l.cum cenſum, ff. de adim.leg.* Cephal.*conſ.*486.*n.*29. Surd.*conſ.*119.*num.*17.*&* 18.
Fab.de Ann.*conſ.*91.*nu* 14. Neguſ.iun.*d.conſ.*12.*n.*4. *& ſeqq.*
Franch.*d.dec.*422.*num.*6.
Secunda verò, quòd in teſtamento legata fuerit quantitas:
Inter viuos autem empta officia, & loca montium, quæ tan-
65 quam ſpecies cenſentur,& ſic intret concluſio,quòd de ſpecie
ad quantitatem, & è conuerſo non fit compenſatio; Tollitur
quia præterquod in his officijs non conſideratur titulus, qui
non eſt in commercio, ſed pretium,& æſtimatio, Seraph. *dec.*
1494. *nu.*6. obiectum ceſſat. Quia concluſio iſta non proce-
66 dit, quando compenſatio, vel imputatio fit in vltimis volun-
tatibus, ea coniectura ta mente Teſtatoris, vt explicat Natta
*conſ.*109.*n.*12. *verſ.ſed dici poteſt*, affirmans hanc eſſe veram
67 modernorum ſententiam, quicquid ſenſerint antiquiores, &
idem tenet *conſ* 111.*n.*8. & plures cumulat Surd.*conſ.*112.*nu.*
38.*& duob.ſeqq.cũ alijs latè adductis in altera dec.§.nec ex eo*.
Tertia,quòd reſeruatio diſpoſitionis officiorum, & locorũ
montium facta ad fauorem Camilli poterat euaneſcere, vel
ob mortem illorum, ſub quorum nominibus fuerant empta,
vel ſi Marchio Vincẽtius, cui primum talis facultas reſeruata
fuerat de illis in eius vita diſpoſuiſſet pariter ceſſat. Quia quo-
ad periculum mortis illorum, in quorum capita factæ fuerãt
emptiones non videtur conſiderabile. Nam ſi ante mortem
Marchionis Vincẽtij contigiſſet, nihil poterat nocere Camil-
lo, cui remanebat ius ſaluum pro conſecutione legati, ſi verò
poſt mortem Marchionis poterat euitari à Camillo per ven-
ditionem illorum, vt fecit, & ſic tanquam dependens ab eius 68
voluntate non videtur conſiderandum, *l.ſi merces, §.quis maior, & §.culpa, ff.locat.* Crauett.*conſ.*372.*ſub n.*2 *verſ.quod contrarium*, Cyriac.*contr.*166.*ſub n.* 29. Et in hac materia conſi-
deratur id, quòd ſucceſſit, ſcilicet † quod ad manus legatarij 69
peruenerit pretium officiorum, & locorum montium, Hond.
*conſ.*50.*n.*35.*lib.*2. Gratian.*diſcept.forenſ.cap.*274.*n.*17. & be-
nè firmauit Rot. *in d.dec. Romana, ſeu Bononien. preſtj Clericatus Cameræ* 34.*par.*5.*recent.& in deciſ. quæ reuidetur*. Quo
verò ad facultatem diſponendi,quam Marchio in eius vita ſi-
bi reſeruauerat, eadem facultas competebat reſpectu legati,
quòd ipſo viuente etiam tacitè adimi, & reuocari poterat, &
nonniſi per eius mortem efficiebatur irreuocabile, *l.ſi mihi, & tibi, §.in legatis, ff.de legat.*1.*leg.ſi quis ita, §.fin. l.tranſlatio in vltim.verb.l.nihil prohibet, ff.de adim.leg.cap.cum Marthæ, §. Cæterum extra de celebrat. Miſſar.* Mantic.*de coniect. lib.* 1. 70
*tit.*4. *ſub num.*7. *verſ.ſed alia ratione*.
Quarta fundata in diuerſis,& particularibus oneribus,quę
dicuntur impoſita Camillo contemplatione reſeruationis di-
ctorum locorum montium, & officiorum pariter non rele-
uat. Quia vltra reſponſiones datas in altera deciſ. §. *prout etiam*, quæ DD. placuerunt dictum fuit non probari in facto,
quòd dicta onera fuerint hoc reſpectu impoſita, Camillus
enim hoc non affirmauit, & ſi affirmaſſet id non probaretur
ex eius aſſertione ad effectum deducendi indè coniecturam 71
ad eius fauorem, iuxta notata *in l.Theopompus, ff.de dot.præleg.& in l.fin.C.de fideic.* Mantic.*de coniect.lib.*3.*tit.*1.*ſub nu.*
27. *verſ.poteſt etiam dici, &c.* & Camill.Port.*in conſ.*31.*num.*
25. *lib.*2. *vlt.volunt.*
Denique non releuat quinta, quòd ſcilicet Marchio Vin-
centius poterat vnico verbo in dictis emptionibus declarare
ſe feciſſe reſeruationem decreti in ſatisfactionem legati,quòd 72
cùm non fecerit noluiſſe cenſetur, vt in ſpecie probatur ea *l. vnic.§.primum itaque verſ.ſciendum, C.de rei uxor.act.* Quia
æquiuoca eſt inductio iſta, nam & vnico verbo poterat de-
clarare, quòd vltra legatum intendebat hæc præſtari Camil-
lo, ſicut etiam in ſingulis caſibus à Iur. Conſultis conſideratis
in ll. ad rem noſtram conferentibus euenit. Atq; ideò, quòd
Teſtator facere omiſit coniecturis ſuppletur, vt in *dict.l cum* 73
centum, & alijs relatis declarat Caſtill.*de coniect.cap.*9.*ſub nu.*
78.*& cap.*14.*ſub n.*11.*& ſeqq.* & Neguſ. iun.*d.conſ.*12.*nu.*11.
Et ita re maturè diſcuſſa, & partibus hinc indè acriter
informantibus reſolutum fuit.

Deciſio iſta emanata ſub die 26. *Iunij* 1641. *coram eodem Reuerendiſſimo Decano erit infra in Appendice. Deciſiones in hac eadem cauſa emanatæ in altera inſtantia coram bon. mem. Dunozetto ſub diebus* 16. *Ianuarij, &* 11. *May* 1640. *erunt inter alias eiuſdem Auditoris deciſiones mox edendæ.*

R. P. D. CECCHINO

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Cathacenſis Eccleſiæ.

Veneris 1. *Iulij* 1644.

ARGVMENTVM.

Dominium ad probandum, vbi ſumus in antiquo, quale reputetur tempus centum annorum, admittuntur probationes factæ per indicia, & coniecturas, & maximè ponderis eſſe dicuntur, renouationes, ſolutiones Canonum continuato tempore factæ, ac demum inſignia exiſtentia in re, de cuius dominio agitur.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta de Eccleſia ab eo, qui & Eccleſiæ, & illius fundi erat Dominus, acquiritur donatario abſque alia traditione.*
2 *Ennunciatiua in antiquo excedente tempus centum annorum, etiam ſola ſufficiunt ad probationem dominij.*

3 *Regula, quæ ſingula non proſunt iuncta iuuant, maximè procedit in antiquis.*

4 *Probatio per indicia, & coniecturas admittitur in antiquis.*

5 *Renouationes plures maximum faciunt adminiculum ad probationem dominij.*

6 *Solutio canonis promiſſi in inueſtitura continuata per plures annos, optimè deſeruit ad probendum dominium.*

7 *Solutio facta in vim tituli præcedentis ſecundum illum, & ab illo tanquam à ſua cauſa declaratur.*

8 *Inſignia Domini directi exiſtentia in re, quæ ſub eius dominio eſſe prætenditur, plurimum conferunt ad probationem illius.*

9 *Contrarietatem inſtrumentorum ad euitandam qualibet interpretatio ſumenda eſt.*

10 *Attentata non probantur per teſtes examinatos ſine citatione.*

Attentata ſapiunt delictum, ideoque debent plenè, & concludenter probari, num. 10.

11 *Attentata non cauſantur ex appoſitione ſtatua alicuius Sancti facta in Eccleſia, ſi de eius dominio tantùm litigatur.*

DECISIO CCCX.

PRo confirmatione ſententiæ Rotalis Domini reſponderunt. Contra enim illius validitatem nihil opponitur, cum concurrant omnia requiſita, de quibus per Caputaq. *deciſ.* 260. *par.* 1. Et eiuſdem iuſtitia eſt patens ex duabus deciſionibus coram R.P.D. meo Bichio † factis, in quibus firmatum fuit, quòd poſtquam Communitas Cathacenſis conceſſerat Fr. Ioanni Soldo ſitum pro conſtruenda Eccleſia, idem Fr. Ioannes licentiam illam ædificandi in honorem S. Ioannis Baptiſtæ à Capitulo Lateranenſi, iuxta ipſius Capituli priuilegia, impetrauit eamque conſtructam vnà cum fundo dicto Capitulo donauit, quàm donationem Capitulum acceptauit, & poſteà Eccleſiam d. Fr. Ioanni conceſſit, reſeruata ſibi annua præſtatione vnius libræ ceræ in recognitione dominij, & eidem Eccleſiæ, ac Confraternitati in ea erectæ omnia ſua priuilegia communicauit. Quę verificata fuerunt ex publicis documentis, & inſtrumentis, quæ in ſecunda deciſione recenſentur, & nunc denuò in Summario Capituli data fuerunt.

Ex quibus omnibus clarè probatur, Eccleſiam prædictam ſpectare ad Capitulum Lateranenſe. Cùm negari non poſſit dictum Fr. Ioannem in vim conceſſionis ſibi à Communitate factæ fuiſſe dominum ſitus, & fundi. Et vlterius etiam Eccleſiæ, quam in proprio ſolo ipſe ædificauit, vt firmatur in dicta ſecunda deciſione. Et per conſequens idem dominiũ fun-
1 di, & Eccleſię mediante illius donatione, † abſque aliqua traditione in Capitulum fuiſſe translatum, *l. vt inter, C. de ſacroſanct. Eccleſ.* vbi Bart. *n.* 14. *verſ. venio ad finem vſque ad num.* 18. Oldrad. *conſ.* 278. *nu.* 6. Calder. *conſ.* 2. *de cauſ. poſſ. & propr.* Abb. *conſ.* 53. *nu.* 1. *lib.* 1.

Quòd etiam optimè comprobant, quamplures enunciatiuę dominij Capituli in pluribus inſtrumentis, quæ cùm ſimus
2 in facto antiquo excedente tempus centum annorum † per ſe ſolæ ſufficerent ad probationem dominij, vt vltra alios in prima deciſione huius cauſæ allegatos, tradunt Alex. *conſ.* 75. *nu.* 3. *lib.* 4. Caſſad. *dec.* 3. *nu.* 3. *de procurat.* Caputaq. *deciſ.* 337. *par.* 3. Et ſine dubio concurrentibus adminiculis. In hac enim materia habet locum regula, quæ ſingula non proſunt iuncta
3 iuuant, Dec. *conſ.* 428. *in fin.* Card. Caualer. *dec.* 93. *n.* 10. Et ad-
4 mittitur probatio etiam per † indicia, & coniecturas, Bald. *in l. indicia n.* 5. *C. de rei vindic.* Soccin. *conſ.* 205. *n.* 3. *lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 104. *n.* 102. *lib.* 1. Surd. *dec.* 10. *n.* 2. Caſſad. *dec.* 2. *n.* 2. & 3. *de probat.* Card. Caualer. *d. dec.* 93. *nu.* 1. Rota *diuerſ. dec.* 611. *n.* 4. *par.* 1. & *in recent. dec.* 1. *n.* 12. *par.* 2. & *dec.* 81. *n.* 13. *par.* 5.

Adminicula autem plura concurrunt, nempè multiplicatæ renouationes factæ per Capitulum de anno 1576. 1610. &
5 1620. † quod pro adminiculo releuanti ad hunc effectum, ponderauit Rot. *in d. dec.* 193. *n.* 2. *par.* 2. & *dec.* 81. *n.* 15. *par.* 5. *recent.* cum alijs in prima deciſione huius cauſæ allegatis.
6 Item ſolutiones annuæ ceræ † promiſſæ ſpatio 50. annorum, Surd. *dict. dec.* 10. *n.* 9. & 10. Rota apud Card. Caual. *d. deciſ.* 93. *nu.* 8. & *dec.* 105. *nu.* 3. Quas non eſt verùm referri debere ad titulum profeſſionis; Cùm ſolutio fuerit reſeruata, & promiſſa explicitè ratione dominij, vt in conceſſione, & ſe-
7 cundum illam, tanquam ſua cauſa declaratur, *l. qui in aliena, §. ſi is qui putabat, ff. de acqu. hered.* Aymon. *conſ.* 91. *n.* 9. Cæphal. *conſ.* 156. *n.* 13. & *ſeqq.* Rota *diuerſ. dec.* 391. *nu.* 4. & *dec.* 549. *n.* 10. *par.* 1. ſanct. mem. Greg. *dec.* 93. *nu.* 4. Et demum ſupra portam, & alibi in Eccleſia adſunt inſignia Eccleſiæ Lateranenſis, quæ valdè conſerunt ad dominij probationem, 8
Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina nu.* 97. *de cauſ. poſſ. & propr.* Ioan. de Anoa *conſ.* 86. *circa finem,* Ancharan. *conſ.* 113. *nu.* 4. Dec. *conſ.* 135. *n.* 1. Rot. *diuerſ. dec.* 281. *n.* 2. *par.* 1. & fuit reſolutum *in Romana deuolutionis domus* 30. *Aprilis* 1574. *coram bon. mem. Cardin. Blanchetto in Imolen. Iurispatronatus* 26. *Martij* 1593. *coram bon. mem. Hieronymo Card. Pamphilio, & in Bononien. Iurispatronatus* 16. *Ianuarij* 1608. *coram bon. mem. Card. Sacrato.*

Nec viſum fuit obſtare, quòd conſtet de ineffectuatione conceſſionis factæ per Capitulum anno 1532. ex quo Communitas poſteà de anno 1538. ſitum, quem anteà donauerat d. Fr. Ioanni donauit Confraternitati, quæ Canonicam inſtitutionem Eccleſiæ ab Epiſcopo obtinuit, eiuſdem iuriſdictioni de ſubijciendo. Quia vltra reſponſiones datas in ſecunda deciſione, quòd prædicta non præiudicarunt d. Fr. Ioanni, & Capitulo ab eo cauſam habenti, quibus fuerat ius quæſitum, & ſitus anteà traditus. Et quod effectuatio negari non poteſt, tum quia admittitur ab Epiſcopo: Confraternitatem eſſe ſub protectione Capituli, quæ protectio fundatur in dicta conceſſione anni 1532. Et ex effectuatione in parte, probatur effectuatio in totum. Tum etiam quia dum Eccleſia reperitur conſtructa ab ipſo Fr. Ioanne, qui eam conſtruere tenebatur conſtructa præſumitur.

Adhuc reſponderi poteſt, quam inſtrumentum anni 1538. non ſupponit perneceſſe Eccleſiam non fuiſſe ædificatam à d. Fr. Ioanne in fundo conceſſo de anno 1532. Et poteſt intelligi de ampliatione Eccleſię, & reductione ad meliorem formam pro honore Ciuitatis, & deuotione erga S. Ioannem Baptiſtam, & ad ædificationem Monaſterij, quam in prima conceſſione non erat comprehenſum, vt ſonant verba dicti Inſtrumenti, *nouo Summario Capituli num.* 6. Præcipuè quia conſtat iam cœptum fuiſſe ædificium Eccleſiæ à d. Fr. Ioanne, & Confraternitas iam erecta erat, vt patet ex verbis dicti Inſtrumenti, *alla Confraternità già cominciata,* & omnis inter-
pretatio ſumenda eſt † pro euitanda contrarietate inſtru- 9
mentorum, *cap. inter dilectos, §. cæterum de fid. inſtrum.* Bart. *in l. fin. §. idem quæſit. n.* 4. *ff. de cond. indeb.* Aym. *conſ.* 70. *nu.* 5. Pariſ. *conſ.* 22. *n.* 11. *lib.* 1. Surd. *dec.* 322. *n.* 56. Rota *diuerſ. dec.* 45. *n.* 2. *par.* 1. & *in rec.* 167. *n.* 51. & *ſeqq. par.* 1.

Quæ verò in memoriali dato per Epiſcopum oppoſita fuerunt de attentatis viſa fuerunt non obſtare, cùm de ijs non
conſtet, niſi per teſtes examinatos ſine citatione, † & tamen 10
cùm ſapiant delictum debuiſſent plenè, & concludenter probari, Card. Mant. *dec.* 62. *nu.* 2. & *dec.* 167. *n.* 4. Rota *in recent. dec.* 411. *n.* 1. *par.* 1. & apud bon. mem. Buratt. *dec.* 4. *n.* 4. Et nihilominus cum prætendantur ex eo, quàm de menſe Nouẽbris 1643. ſuper portam Eccleſiæ fuerint appoſita inſignia Capituli Lateranenſis, vnà cum ſtatua S. Ioannis Baptiſtæ, hæc prætenſio viſa fuit calumnioſa: Cùm ex deductis in prima deciſione R.P.D. mei Bichij ſub die 23. Iunij 1642. & ex acceſſu iudiciali facto ad dictam Eccleſiam die 14. Iulij 1640. de quo in nouo *Summario Capituli an.* 9. conſtat dd. inſignia longè anteà ſuper dictam portam extitiſſe, & ſtatuæ appoſitio cum lis nõ ſit ſuper ea, an Eccleſia ſit dicata S. Ioanni Ba-
ptiſtæ, † ſed ſolùm ſuper dominio Eccleſię non pręiudicet E- 11
piſcopo, & conſequenter non cauſet attenta, Ioan. Monach. *in rubr. vt lit. pend. in* 6. *nu.* 1. Corſet. *in ſingular. in verb. appellatio il primo incip. regula eſt in* 6. *limit.* Rota *dec.* 25. *num.* 3. *de reſcript. in nou.* cum alijs per Lancell. *de attent. par.* 2. *cap.* 4. *declar.* 1. *per tot.* & *par.* 3. *cap.* 27. *nu.* 22.

Et ex his, ac alijs deductis in deciſ. R.P.D. mei Bichij pro confirmatione ſententię Rotalis, reſolutum fuit Capitulo ſolo informante, citato tamen ſæpiùs Epiſcopo.

Duæ iſtæ deciſiones emanatæ coram bon. mem. Bichio ſub diebus 23. *Iunij* 1643. & 20. *Iunij* 1644. *ſunt ſupra in hac ead. par.* 9. *rec. dec.* 115. & 217. *Et infra habetur altera ſub die* 24. *Nouembris* 1644. *coram Reuerendiſſ. Archiepiſcopo Tarracon. eſt dec.* 313.

R. P. D. BICHIO.

Barchinonen. Iuriſdictionis.

Veneris 1. *Iulij* 1644.

ARGVMENTVM.

Abbatiſſæ cùm etiam illi competere poſſit ius *viſitandi* Monaſteria, & loca ſibi ſubiecta, ſuper eo

con-

Digitized by Google

conceditur manutentio, quoties de illius quaſi poſſeſſione conſtat, & hęc quamuis agatur contra Epiſcopum, quia iuris aſſiſtentia, quę in hac materia Epiſcopo ſuffragatur locum habere non poteſt, vbi alius in quaſi poſſeſſione reperitur.

S V M M A R I V M.

1 *Quaſi poſſeſſionem ad acquirendam in incorporalibus, ſufficit vnicus actus.*
2 *Poſſeſſio, ſeu quaſi quaſita ad fauorem alicuius Dignitatis, ſuffragatur etiam illius ſucceſſoribus.*
3 *Quaſi poſſeſſio viſitandi acquiſita ab aliqua dignitate, ſuffragatur etiam illi, qui in dignitate ſucceſſit.*
4 *Notarius ſucceſſor in officio etiam lite pendente, & ſine citatione partis poteſt ſcripturas extrahere.*
5 *Poſſeſſio media praſumitur conſtito de duobus extremis, ſi non docetur alium, tunc temporis poſſediſſe.*
6 *Manutentio conceditur illi, qui habet poſſeſſionem praſumptam ex probatione duorum extremorum, non conſtito de contrario.*
7 *Scientia, & patientia Epiſcopi reſultat ex iteratis viſitationibus.*
8 *Epiſcopus habet aſſiſtentiam iuris communis ſuper iure viſitandi omnes Eccleſias, & loca Diœceſis.*
Amplia concluſionem procedere etiam in Monaſterijs Monialium, num. 9.
10 *Epiſcopo conceditur manutentio ſuper iure viſitandi etiam ex ſola iuris aſſiſtentia, limita vt num. ſeqq.*
11 *Iuris aſſiſtentia, qua ſuffragatur Epiſcopo ſuper iure viſitandi ſuas Eccleſias non habet locum, ſi alter eſt in quaſi poſſeſſione.*
Amplia concluſionem fortiùs procedere, vbi poſſeſſio eſt temporis conſiderabilis, num. 12.
13 *Abbatiſſa de iure communi poteſt habere etiam priuatiuè ad Epiſcopum ius viſitandi Monaſteria, & loca ſibi ſubiecta, exceptis tamen ijs, qua reſpiciunt curam animarum.*
14 *Actus aquiuoci non poſſunt conſtituere aliquem in poſſeſſione, ſeu quaſi.*
15 *Poſſeſſio, vt ſuffragetur debet eſſe pacifica.*

D E C I C I O CCCXI.

IN grado appellationis coram me, Domini cenſuerunt concedendam eſſe Abbatiſſæ Monaſterij S. Petri Puellarum manutentionem in quaſi poſſeſſione viſitandi, exceptis his, quæ ad curam animarum pertinent, quam in ſecunda inſtantia denegauerant coram Reuerend. Domino meo Dunozetto Decano ſub die 9. Iunij 1633.

Moti quia nuper pro parte Abbatiſſæ productæ fuerunt
duæ viſitationes, altera de anno 1429. altera de anno 1585.
factæ ab Abbatiſſis anteceſſoribus, per quas dubitari non
poteſt, quin Dignitati Abbatiſſatus quæſita fuerit ad earum
1 limites quaſi poſſeſſio viſitandi cum ad hunc effectum † vni-
cus actus ſufficiat in incorporalibus, Abb. *in cap. cum Eccleſia nu.* 23. vbi etiam Rip. *n.* 52. *de cauſ. poſs & propr.* Rom. *conſ.* 311. *nu.* 7. Oldrad. *conſ.* 312. *n.* 2. Dec. *conſ.* 117. *ſub n.* 2. Aymon. *conſ.* 124. *nu.* 4. Cæphal. *conſ.* 170. *nu.* 52.

Eaque ſuffragatur ſucceſſoribus in Dignitate eius nomine
petentibus manutentionem, poſtquam Dignitatis poſſeſſioné
2 apprehenderunt, † quia reſidere dicitur penes ipſam Digni-
tatem, quæ nunquam moritur, Abb. *in cap. cum ſuper n.* 181. *de cauſ. poſs. & propr.* Felin. *in cap. conſtitutus num.* 19. *de reſcript.* Menoch. *de retinen. remed.* 3. *n.* 58. *in fin.* Grat. *diſcept.* 402. *n.* 8. & 9. Garz. *de benef. par.* 5. *cap.* 5. *nu.* 37. & *ſeqq.* Rota in puncto
3 quaſi poſſeſſionis † viſitandi *dec.* 501. *n.* 2. *par.* 2. *recent.*

Iura autem nuper producta ad probandas dictas viſita-
tiones, licèt extracta dicantur lite pendente abſque partis ci-
4 tatione, † quia tamen extracta fuerunt per Notarium ſucceſ-
ſorem in officio, vtique probant Bart. *in l. ſi quis ex argentarijs, §. cogentur ſub nu.* 3. *ff. eden.* Dec. *in auth. ſi quis in aliquo nu.* 26. & ibi Iaſon. *n.* 5. *verſ. decimo fallit, C. eod.* Rot. *dec.* 3. *nu.* 1. coram ſanct. mem. Greg. XV. *dec.* 706. *nu.* 6. *par.* 2. *recent.* præſumitur, ut faciunt, quòd Abbatiſſæ etiam medio tempore inter vnam, & alteram viſitationem viſitauerint, quia conſtituo de duobus extremis media poſſeſſio pręſumitur, cùm non do-
5 ceatur Epiſcopum inter medio tempore poſſediſſe, Seraphin.
dec. 1141. *n.* 3. Rot. *dec.* 4. *n.* 12. & *ſeqq. par.* 2. *diuerſor. deciſ.* 875. *num.* 3. *coram bon. mem. Buratte*, & in terminis manutentio-
6 nis Abbatis † contra Archiepiſcopum *dec.* 643. *nu.* 3. *par.* 2. *recent.* adeò quod ex iteratis viſitationibus tanti temporis reſul-
tet, quatenus opus ſit probatio ſcientiæ, & patientiæ Epiſco- 7
pi, Innoc. *in cap. bona il* 2. *nu.* 1. *verſ. quaritur de poſtul. Pralat.* Abb. *in cap. cum Eccleſia Sutrina nu.* 25. *de cauſ. poſs. & propr.* Giouagn. *conſ.* 9. *nu.* 33. & *conſ.* 10. *nu.* 13. *lib.* 1. Put. *deciſ.* 210. *num.* 3. *lib.* 1. *in correct.* Seraphin. *dec.* 306. *num.* 5. cum alijs allegatis per Modern. Peruſin. *in tractat. de manuten. obſeru.* 40. *num.* 29.

Non obſtat, quòd Epiſcopos habeat aſſiſtentiam iuris
communis † ſuper iure viſitandi omnes Eccleſias, & loca 8
Diœceſis, *cap. cum venerabilis, cap. Xenedochijs de Relig. domibus, cap. conquaren. de off. ordin.* & per conſequens etiam
Monaſteria † Monialium, *cap. cum Epiſcopus*, ibi, *in omni* 9
loco de offic. ordin. in 6. *Clem. attendentes de ſtat. Monach.*
propter quam aſſiſtentiam † Epiſcopo dati ſolet manuten- 10
tio, *cap. perſona de priuileg.* Caputaq. *deciſ.* 306. *nu.* 1. & 2. *par.* 1. *deciſ.* 203. *par.* 2. Rota *deciſ.* 325. *num.* 1. *dec.* 184. *nu.* 2. *inter impreſſ.* poſt Modern. *de manuten.* Quia hoc limitatur,
quando vt in caſu noſtro † alter eſt in quaſi poſſeſſione 11
viſitandi, Abb. *in cap.* 1. *num.* 8. *vt lit. pend.* Lancellott. *de attent. par.* 2. *cap.* 4. *declar.* 4. *num.* 6. Rot. *deciſ.* 685. *num.* 2. *par.* 1. *recent. deciſ.* 508. *num.* 10. & *ſeqq. par.* 5. Maximè quia
poſſeſſio eſt temporis conſiderabilis, † vt ad propoſitum 12
ponderat Rota *dict. dec.* 685. *ſub num.* 3. & *dec.* 23. *num.* 2. coram Reuerendiſſ. Vigellen. Et quia etiam de communi com-
petere poteſt Abbatiſſæ † ius viſitandi priuatiuè ad Epiſco- 13
pum, Monaſterium & loca ſibi ſubiecta exceptis ijs, quæ reſpiciunt curam animarum, *dict. Clem. attenden. in princ. de ſtat. Monach.* Fuſch. *de viſit. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 14. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 40. *quaſt.* 9. *verſic. ſi quaris*, Barboſ. *de poteſt. Epiſcop. alleg.* 73. *num.* 23. Cucchus *inſtit. Canon. lib.* 8. *num.* 42. Pauin. *de viſit. par.* 1. *qu.* 2. *num.* 43. Roderiq. *quaſt. reg. tom.* 4. *tit.* 4. *de viſit. cap.* 2. *num.* 21.

Non obſtant duæ viſitationes, quæ dantur pro parte Epiſcopi, quia prima anni 1504. fuit facta ab Epiſcopo vti Viſitatore, & Reformatore deputato à Sede Apoſtolica, altera verò anni 1587. vti ab Ordinario, ac vti delegato Sedis Apo-
ſtolicæ: Ideòque cum dubium remaneat, an vno, vel alio
nomine emanauerit, tanquam actus æquiuocus non † con- 14
ſtituit Ordinarium in quaſi poſſeſſione viſitandi, vt in puncto Rota *deciſ.* 447. *num.* 4. *par.* 1. *recent. deciſ.* 59. *num.* 5. *inter impreſſ.* poſt Tambut. *de iur. Abbat. tom.* 3. *deciſ.* 118. *num.* 13. *par.* 7. *recent.* & priùs *in Aqilana Iuriſdictionis* 30. *Maij* 1607. *coram Eminentiſſimo Domino Card. Ioann. Baptiſta Pamphilio impreſſ.* apud Marcheſ. *de commiſſ. par.* 1. *fol.* 980. *num.* 4. Eo minus, quia fuit contradicta pro parte Abbatiſſæ, vt latè *in eius Summario num.* 8 oportet enim
poſſeſſionem eſſe pacificam, † vt ſuffragetur Rota *deciſ.* 15
165. *ſub num.* 5. *verſ. multe autem par.* 4. *diuerſ.*

Et ita deciſum vtraque, &c.

Deciſio iſta ſub die 9. Iunij 1633. emanata coram bon. memor. Dunozetto vnà cum alijs in eadem cauſa emanatis coram eod. erunt inter eius mox imprimenda deciſiones.

R. P. D. G H I S I L E R I O,

Poſteà Epiſcopo Terracineñ.

Firmana Codicillorum.

Veneris 1. Iunij 1644.

A R G V M E N T V M.

Diſpoſitio text. *in cap. cum eſſes de Teſtamentis*, quę ſibi vendicare locum in codicillis indubitati iuris eſt, procedit etiam, quòd illi fuerint in Vrbe, modò tamen à forenſe contracti, qualis iudicatur quicumque in ea permanſit ad ſeruitium alicuius Principis, quamuis per longum tempus.

S V M M A R I V M.

1 *Codicilli ſcripti, & ſubſcripti per Parochum, de cuius tenore ſubſtantiali deponunt alij teſtes dicuntur in forma probantes, & num.* 11. & 15.
2 *Parochi depoſitio iuncta depoſitione duorum aliorum teſtium, ſufficit ad probandum legatum in codicillis relictum.*
3 *Teſtis qui ſuper interrogatorijs aliquid affirmauit, ſi poſteà ſuper articulis dicat illud non obſeruaſſet, attenditur*

tur depoſitio ſuper interrogatorijs facta.

4 Teſtis dictum ſuper interrogatorijs magis, attenditur ſuper articulis.

Teſtis depoſitio ſuper articulis eſt magis ſuſpectas cum præſumatur illum voluiſſe inſeruire parti eum inducentis, num. 4.

5 Teſtis qui primo legatum alicui factum affirmauit, deindè dicit non obſeruaſſe, intelligitur non obſeruaſſe reſpectu lecturæ, & publicationis illius.

6 Teſtis qui ſemel dubitatiue depoſuit circa contenta in aliqua ſcriptura, ſi deindè ea ſibi lecta dixit omnia fuiſſe, & eſſe vera cenſetur ex ſuperuenienti reminiſcentia à primo dicto receſſiſſe.

7 Fides perſonæ religioſæ multùm attenditur ad coadiuuandum dicta aliorum teſtium.

8 Teſtis mors facit illius depoſitionem maximum recipere veritatis adminiculum.

9 Teſtis non probat negatiuam, ex quo remouet ſenſum ab actu, non autem actum à ſenſu debuerit remouiſſe.

10 Teſtis deponens ſe aliquid non intellexiſſe, nihil probat cum hoc potuerit accidere, ex quo ipſe non ſtaret attentus, vel non audiuerit.

11 Text. in cap. cum eſſes de teſtam. requirit ſolius Parochi, & duorum teſtium depoſitiones, & num. ſeqq.

13 Diſpoſitio text. in cap. cum eſses de teſtam. procedit, nedum in pia cauſa, ſed etiam in prophana.

14 Amplia concluſionem fortius procedere in terris Eccleſiæ, & inter illius ſubditos, ac in tribunali Eccleſiaſtico.

15 Codicilli dicuntur pars teſtamenti, & in illis viget eadem ratio, quæ in teſtamentis habet locũ.

16 Statutum Vrbis lib. 1. cap. 42. mandans ſeruari ius Ciuile, efficitne in codicillis, ſufficiat præſentia Parochi, & duorum teſtium.

Teſtes quinque requiruntur in codicillis ſecundum ſtatutum Vrbis, num. 16.

17 Ciuis non dicitur, qui per plures annos etiam triginta, qui manſit in aliqua Ciuitate in ſeruitio tamen alicuius Principis.

18 Habitandi cauſa diuerſa eſt ab animo domicilium contrahendi.

Domicilium non contrahitur ſine animo, num. 18. & ſup. num. 17.

DECISIO CCCXII.

COmmiſſa mihi cauſa appellationis interpoſita à ſententia de partibus, in qua Iudex pronunciauit, Codicillos conditos in Vrbe à Co. Franciſco Maria Paccarono ſcriptos, & ſubſcriptos per Parochum S. Suſannæ, in quibus Dianam vxorem reliquit eſſe voluit, & mandauit Dominam, Madonnam, & vſufructuariam omnium, & ſingulorum bonorum, ac vniuerſæ hæreditatis ipſius Co. Franciſci Mariæ quouſque tamen, & donec ipſa naturaliter vixerit, & vitam vidualem duxerit, &c. non eſſe in formam publicam, & authenticam redigendos, nullamque eis fidem fore, & eſſe adhiben. propoſui DD. diſcutiendum, an conſtet de codicillis, qui ſuffragentur, & cauſæ pluries propoſita ſupradicta die reſoluerunt, cõſtare de codicillis ex illis probari legatum vſusfructus per Comitem Franciſcum Mariam factum Dianæ eius vxori, illoſque ſuffragari d. Dianæ.

Quoad Codicillorum exiſtentiam res caret difficultate, cũ de illis conſtet ex ſcriptura exhibita in forma authentica, & iudicialiter recognita per Parochum, de cuius tenore ſubſtan-
1 tiali deponunt alij teſtes, quòd ſufficit, & probat Batt. in l. fin. nu. 17. C. de edict. Diu. Adr. toll. Bald. in l. publicati ſub n. 2. Cod. de teſtam. Pariſ. conſ. 51. nu. 4. & ſeqq. lib. 3.

Quòd ex codicillis probetur, Dianam fuiſſe relictam vſufructuariam, ſatis conſtat ex verbis, ibi, ad declarandum modo, amorem, beneuolentiam, & charitatem, &c. reliquit, eſſe voluit, & fieri mandauit d. D. Dianam ipſius vxorem Dominam, Madonnam, & Vſufructuariam omnium, & ſingulorum bonorum, ac vniuerſæ hæreditatis ipſius Comitis Franciſci Mariæ quouſque tamen, & donec ipſa Diana naturaliter vixerit, &c. de quo legato ſpecificè deponunt, tam Parochus, quàm ſecun-
2 dus, & tertius Teſtis, † quorum depoſitiones ſufficiunt, iuxt. diſpoſita in cap. cum eſſes de teſtam. vbi ſolus Parochus cum duobus teſtibus ad vltimas voluntates probandas ſufficiens declaratur.

Non obſtat, quòd ſecundus teſtis ſuper primo articulo dixerit, & in quanto à quello, che V. S. mi legge, doue dice vſufruttuaria, io non l'ho oſſeruato, mà mi rimetto à quella ſcrittura, che ſi ſtipulò dal Parocho, &c. Nam prius ſuper Interrogatorijs partis aduerſæ explicitè depoſuerat, e ſentij dalla bocca propria del detto Conte, che laſſaua vſufruttuaria la moglie, vndè ſequitur ſecundum dictum ſuppleri ex ijs, quæ depoſuit in
Interrogatorijs, vbi expreſſit, quòd codicillans relinquebat v- 3
xorem vſufructuariam, vltra quod quicquid dixerit ſuper articulis, magis attenditur dictum ſuper Interrogatorijs, in quibus concludit, audiuiſſe dalla bocca propria del detto Conte, che laſſaua vſufruttuaria la moglie, magis enim attenditur depoſitio Teſtis ſuper Interrogatorijs, quàm ſuper articulis;
cùm ſuper articulis ſit magis ſuſpectus, quòd voluerit inſerui- 4
re parti, quæ illum induxit à Seraph. dec. 1073. nu. 9. Rota dec. 774. n. 3. par. 3. recent. & hoc ſecundum dictum poteſt conciliari, vt illa verba, io non l'ho oſſeruato, intelligantur reſpectu lecturæ, & publicationis codicillorum factæ à Parocho, vt euite-
tur contrarietas, † ad quem effectum ita debent interpretari 5
ſupradicta verba, io non l'ho oſſeruato, vt firmat Marant. conſ. 19. n. 27. verſ. non obſtat, & Cyriac. contr. 407. n. 186. ſed ceſſat omnis difficultas, quia lecta ſibi integra ſcriptura eiuſdem Parochi, teſtis in fine eiuſdem primi articuli interrogatus, reſ-
pondit, † le coſe contenute nella detta ſcrittura ſono ſtate, e ſon 6
vere. Et propterea ex ſuperuenienti reminiſcentia reſultante ex lectura ſibi facta, recedendo à dicto circa inobſeruantiam, probat Dianam fuiſſe relictam vſufructuariam, prout in dicta ſcriptura continetur, ad tradita per Aretin. cap. cum cauſam il 2. nu. 10. de teſtib. Rom. conſ. 505. n. 1. & ſeqq. Alex. conſ. 56. n. 7. lib. 2. & conſ. 191. n. 5. lib. 7. Natt. conſ. 357. nu. 25. Rota coram ſanct. mem. Greg. XV. dec. 547. num. 8.

Prætereà omnis tollitur difficultas ex eo, quòd depoſitio prædicti teſtis coadiuuantur ex fide Religioſi Auguſtiniani data Summ. n. 2. in qua atteſtatur, Comitem Franciſcũ Mariã poſt conditum codicillum ei dixiſſe, quòd in illo relinquebat D. Dianam eius vxorem vſufructuariam omnium ſuorũ bonorum, & totius ſuæ hæreditatis, &c. Huic autem fidei mul-
tùm deferendum eſſe Domini cenſuerunt, † quia emanauit à 7
perſona Religioſa, Card. Mant. dec. 325. n. 1. Rota dec. 11. n. 9.
par. 7. recent. per cuius obitum maximum † etiam recipit ve- 8
ritatis adminiculum, Neniz. conſ. 26. nu. 34. Rot. dec. 394. nu. 1. par. 1. diuerſ. & coram bon. mem. Buratto dec. 530. num. 3.

Prout nec facit, quòd quartus teſtis deponat ſe non audiuiſſe à codicillante proferri verbum illud, vſufruttuaria, quia
non conuincit negatiuam, dũ remouet ſenſum ab actu, † non 9
autem actum à ſenſu, vt eſſet neceſſarium, iuxta theoricam Aretin. in cap. in noſtra ſub n. 17. & 19. verſ. aliquando, quem ibi ſequitur Felin. ſub nu. 5. & 8. verſ. ſubdit tamen de teſtib. & in his terminis probat Rot. dec. 454. ſub nu. 6. par. 4. recent. nec dictus quartus teſtis excludit, quin codicillans potuerit eam
facere vſufructuariam, quia quod non intellexerit, potuit pro- 10
cedere ex eo, quòd ipſe non ſtaret attentus, vel quod non audiuerit, vt conſiderauit Rot. in Region. hæreditatis 22. Februarij 1636. & 24. Aprilis 1637. coram bon. mem. Coccino; ideò nõ obſtat, dum non negat; hanc qualitatem coarctandu negatiuam, quod non poteſt eſſe, quod codicillans fecerit vxorem vſufructuariam, quin ipſe ſciret, ex quo ſtetit ſemper attentus, & in omnem caſum pro validitate codicillorum depoſitio huius quarti teſtis non eſt neceſſaria cum ex diſpoſitione
d. text. in cap. cum eſſes, † pro validitate codicillorum ſufficiat 11
depoſitio Parochi, & duorum teſtium.

Quod Codicilli ſuffragentur Dianæ, itaut ipſa conſequi debeat legatum vſusfructus, & in dd. Codicilis relicti à marito, reſultat ex eo, quòd fuerunt confecti coram Parocho, &
duobus teſtibus, † & ſic fuit ſeruata ſolemnitas requiſita per 12
allegatum text. in cap. cum eſſes de teſtam. attento autem iure Canonico, & eius diſpoſitione, firmiſſima extat concluſio, & indubitabilis, codicilos valere, nedum in pia cauſa, ſed etiam
in penitus prophana, † vt habetur in d. cap. cum eſſes, & ibi 13
communiter Doct. & hoc maximè in terris Eccleſiæ † inter 14
ſubditos Eccleſiæ, & in foro Eccleſiaſtico iuxta veriorem, de qua per Clar. in §. teſtamentum qu. 57. verſ. & in primis quidem cum alijs allegatis per Rot. dec. 126. nu. 2. par. 6. rec. nec poteſt dubitari, quin diſpoſitio d. text. in cap. cum eſſes, procedat etiã
in codicillis, † quia dicuntur pars teſtamenti, & in illis viget 15
eadem ratio, Vaſqu. de ſucceſſ. progreſſ. lib. 3. tit. de codicill. nu. 28. Turrett. de effect. clauſ. codicillaris qu. 112. nu. 4. & ſeqq.

Non obſtat, quòd cum Comes Franciſcus Maria per plures annos morã traxerit in Vrbe, effectus fuerit Vrbis Incola, & conſequenter haberet locum ſtatutum Vrbis c. 42. lib. 1. diſ-
ponens, quòd ſeruari debeat ius Ciuile, & propterea neceſſe 16
fuiſſet adhibere quinq; teſtes, l. final. C. de codicill. quia cùm in dd. Codicillis appelletur firmans, nec per teſtes ſingulares, & alios

Digitized by Google

alios actus adductos videatur ſatis conſtare de Incolatu per eũ contracto in Vrbe, quinimò excludi videatur ex cauſa ſeruitij, quòd præſtabat Excellentiſſimo Principi Burgheſio, non applicatur diſpoſitio d.ſtatuti, quòd expreſsè loquitur de Ciuibus, & Incolis, qualis non erat Comes Franciſcus Maria, etiam quòd
27 per plures annos permanſerint in Vrbe, dum permanſit ſemper vſque ad obitum in ſeruitio dicti Excellentiſſimi Principis Burgheſij, vt probat Pariſ. *conſ.53.nu.91.lib.3.* quid dicit procedere etiam, quòd per 30. annos habitaſſet, quem ſequuta fuit Rota *in Ferrarien. bonorum de Taſſonis* 18. *Martij* 1630. *coram bon. mem. Pirouano in verſ. quia de hoc præſuppoſito, quæ eſt deciſ.*109. apud Fenzon. *ad ſtatut. Vrb.* vbi habetur hæc ratio, quòd cauſa habitandi diuerſa eſt ab animo domicilium contrahendi, vt latè
28 fuerat anteà ponderatum *in Romana Beneficiatus S. Petri* 30. *Martij* 1626. *coram eodem bon. mem. Pirouano*.

Et ex his vtraque parte informante cenſuerunt DD. Codicillos, de quibus agitur ſuffragari Dianæ.

Infra in eadem cauſa habentur aliæ deciſiones, nempè ſub diebus 28. *Iunij, &* 1. *Iulij* 1645. *Quæ deciſiones fuerunt deinde confirmatæ coram Eminentiſs. D. Cardin. Otthobono ſub die* 25. *Maij* 1648. *& inter eius impreſſas dec.* 145. *Ac deindè in tertia inſtantia fuerunt confirmatæ coram Reuerendiſs. D. Cerro Decano ſub diebus* 1. *Martij, &* 15. *Nouembris* 1659.

R. P. D. ROIAS,

Poſteà Epiſcopo Tarraconeñ.

Cathaceñ. Eccleſiæ.

Lunæ 14. *Nouembris* 1644.

ARGVMENTVM.

Dominium directum, qualiter probetur, & maximè ſi ſimus in antiquis, & an probetur per ſcripturam informem. Donatio quando dicatur acceptata à donatario.

SVMMARIVM.

1 *Dominium Eccleſiæ ad probandum, vbi ſumus in antiquis ſufficiunt adminicula, & leuiores probationes.*
2 *Scriptura informis probat Eccleſiæ dominium in antiquis.*
3 *Adminicula non debent ſeiunctim perpendi, ſed vnita conſiderari.*
4 *Obſeruantia longi temporis dat robur ſcripturas alias informibus.*
5 *Solutio referri debet ad titulum, de quo conſtat non verò ad titulum poſſibilem, de quo non conſtat.*
6 *Actus præſumi debet ex titulo præambulo, non autem ex cauſa poſſibili non expreſſa.*
7 *Allegans alium titulum, quam illum, de quo conſtat tenetur probare.*
8 *Confraternitas erecta in aliqua Eccleſia, dicitur tamen quid ſeparatum ab illa.*
9 *Exemptio Eccleſiæ conceſſa non infert ad exemptionem perſonarum, quæ Eccleſiæ adſcriptæ non fuerunt.*
10 *Enunciatiuæ obſeruatæ probant dominium.*
11 *Ædificium cedit ſolo præſertim fauore Eccleſiæ, & num.* 12.
13 *Viſitatio facta ab Epiſcopo de Eccleſia, quæ erat ſub dominio Capituli, illi præiudicare non poteſt, ſi de ipſius ſcientia non conſtat.*
14 *Epiſcopus poſt Concilium Tridentinum poſſit viſitare etiam Eccleſias exemptas, tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatus. Viſitatio Epiſcopi, ſi poteſt intelligi, quod ab eo fuerit facta vti delegato Sedis Apoſtolicæ, non probat Eccleſiam eſſe ſub illius dominio ſubiectam, num.* 14.
15 *Donatio dicitur à Donatario acceptata eo ipſo, quòd ille de re donata diſpoſuit.*
16 *Acceptatio donationis eſt actus reiterabilis, ideò ex acceptatione implicita non remanet excluſa poſſibilitas alicuius acceptationis explicitæ.*
17 *Res inter alios acta non nocet illi, cui per anteà fuerat ius quæſitum.*
18 *Eleemoſyna facta pro fabrica acquiruntur operis non perſonis.*
19 *Donatarius primus præfertur inter Eccleſias.*
20 *Confratres non poſſunt Eccleſiam ſubijcere iuriſdictioni Ordinarij in præiudicium Capituli ſuperioris, & exempti.*
21 *Exemptioni renunciare non poteſt ſine totius Capituli conſenſu.*
22 *Archiuium Epiſcopale non probat ad fauorem Epiſcopi aduerſus non ſibi ſubditum.*
24 *Scriptura quæ non conſtat, de quo tempore fuerit appoſita in Archiuio, non probat cum potuerit fuiſſe appoſitam de recenti, & poſt motam litem.*

DECISIO CCCXIII.

Confirmarunt hodie Domini deciſionem in hac cauſa emanatam ſub die 1. Iulij præteriti * coram Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo D. meo Cecchino, nunc Sanctiſſimi D. N. Datario, in qua dictum fuit ſententiam Rotalem, tanquam validam, & iuſtam eſſe confirmandam, vt ex deciſionibus R.P.D. mei Bichij, in quibus omnibus extat firmatum, Communitatẽ Cathacen. conceſſiſſe ſitum ad conſtruendam Eccleſiam Fratri Ioanni Soldato, & ſucceſſiuè d. Fratrem Ioannem impetraſſe licentiam à Capitulo Lateranen. de eam ædificando iuxta præfatæ Lateranenſis Eccleſiæ priuilegia in honorem S. Ioannis Baptiſtæ, eamque ſic conſtructam donaſſe vnà cum fundo dicto Capitulo, Capitulum verò donationem acceptaſſe, poſtmodum eãdem Eccleſiam eidem Fratri Ioanni dictum Capitulum conceſſit, reſeruata ſibi annua præſtatione vnius libræ ceræ pro recognitione dominij communicando d. Eccleſiæ omnia priuilegia Eccleſiæ Lateranenſis.

Quæ omnia remanſerunt comprobata ex publicis Inſtrumentis in Deciſionibus recenſitis, & quorum ſubſtantia relata legitur in Monitorio A. C. expedito ſub die 31. Octobris 1532. ad inſtantiam dicti Fratris Ioannis, quòd benè dictum fuit eſſe in forma probanti cum fuerit extractum ex Bulla originali concurrentibus etiam adminiculis reſultãtibus ex pluribus alijs documentis productis, & recognitis, nempè conceſſione facta dicto Fr. Ioanni à Capitulo, nec recognitione Confratrum ſucceſſiuis futuris temporibus, ac conceſſionis renouationibus, idcircò licet Monitorium non eſſet omninò, & abſolutè in forma probanti, attamen adminiculatum ex prædictis rectè probat dominium, vt in terminis ad probandum dominium Eccleſiæ in antiquis ſufficere adminicula, & leuiores probationes, dixit Ro- 1
ta *in recent. dec.*102.*nu.*2.*par.*1.*dec.*153.*n.*1.*poſt med. & dec.*204. *n.*2.*par.*2. & ſufficere etiam ſcripturam † informem, cenſuit Se- 2
raphin. *dec.*1304.*n.*2.*ad med.* nec adminicula veniunt ſeiunctim perpendenda, † ſed † imò coniungenda, Surd. *conſ.*1.*nu.*53. & 3
54. Menoch. *conſ.*687.*n.*17. & 18. Rota *dec.*409.*n.*20.*par.*1.*rec.* cum alijs latè congeſtis in deciſione in hac cauſa emanata ſub die 10. Iunij 1643. * coram R.P.D. meo Bichio, §. *conſenſiſſe*, & in deciſione hodie confirmata, §. *quod etiam*, concurrente præcipuè obſeruantia longiſſimi temporis, quę † dat robur ſcriptu- 4
ris etiam alias informibus, Bald. *conſ.*400.*nu.*5.*lib.*4. Alex. *conſil.*101.*nu.*11.*ad med. lib.*7. Aym. *conſ.*411. *n.*15. Pariſ. *conſ.*104.*nu.*54.*lib.*1. Menoch. *conſ.*924.*nu.* 33. Rota *in recent. dec.*18. *nu.* 1. & 703.*nu.*8. *par.*2. & 467. *nu.*6. *par.*4. & 232.*nu.* 14.*par.*5. Seraphin. *dec.*1192.*nu.*2. Buratt. *dec.*243. *num.*6.

Præfatam verò obſeruantiam ſufficienter remanſiſſe comprobatam, dicebant Domini ex dictis renouationibus, necnon dominij recognitionibus mediante ſolutione annua vnius librę ceræ, prout promiſſa legitur; Vndè ſolutionem eſſe referendam ad titulum conceſſionis, de qua conſtat, non verò ad titulum poſſibilem, † de quo non conſtat ad inducendam obſeruantiam 5
ſcripturæ vnionis informis, Rota *in recent. dec.*204.*num.*5. & 6. *par.*2. *deciſ.*37.*nu.*7.*par.*4.*dec.*441.*n.*5.*ad med. & ſeqq. par.*5. & *in Elboren. vnionis* 12. *Iunij* 1623. *coram Vbaldo*, quamuis concurrat poſſibilitas, dum actus venit præſumendus ex titulo præambulo, † non autem ex cauſa poſſibili non expreſſa, Seraphin. 6
*dec.*339.*nu.*5. & 1425. *nu.*2. & fuit reſolutum *in Romana ſalarij* 18. *Iunij* 1632. *coram bon. mem. Pirouano*. Ita & taliter, vt qui allegat † alterum titulum teneatur probare, Salycet. *in l. ſi certis* 7
*annis num.*8.*C. de pact.* Surd. *conſ.*24.*num.*16. Vaſq. *quæſt. illuſtr. cap.*84.*nu.*30. *in fin. &* 31. *vbi concordantes*.

Nec dicta obſeruantia confirmatiua remanet æquiuoca propter recognitiones factas à Confraternitate erga Epiſcopum Cathacen. necnon Ordinariorum Viſitationes pro tempore, fuit enim reſponſum, quòd cùm dictæ recognitiones factæ legantur per Confraternitatem, valeant ideò benè deſignare eiuſdem ſingularem obedientiam, ac reuerentiam erga Epiſcopum, nil autem habere commune cum dominio Eccleſiæ, in qua Confraternitas erecta fuit, † & cum ea ſit quid ſeparatum 8
ab Eccleſia, vt ex doctr. Petri de Vbaldis *de canon. Epiſcop. nu.*9. & 22. & cenſuit Rota coram Coccino *dec.*472. *nu.* 2. & vltimo loco *in Cæſarauguſtana emolumentorum* 27. *Iunij* 1644. *coram R.P.D. meo Bichio*, & comprobatur ex doctr. Bart. *conſ.*69.*nu.*4. *lib.* 1. vbi dicit ex exemptione Eccleſiæ † non inferri ad exem- 9
ptionem perſonarum, quæ Eccleſiæ adſcriptæ non fuerunt, Cochier. *de iur. in exempt. par.*4.*qu.*37.

Digitized by Google

Situm autem controuerſum, necnon Eccleſiam fuiſſe à præ-
fato Ioanne donata Capitulo Lateranen. probatum remanſit
non tantùm ex d. Monitorio, verùm etiam ex alijs præcitatis
Inſtrumentis, in quibus non tantum hoc enunciantur quinimò
principaliter ſuper donatione diſponitur vnà cum acceptatio-
ne, cuius vigore elargiuntur priuilegia, necnon exemptiones
Eccleſiæ, ac Confraternitati ibi erectæ, vndè non verſamur in
ſimplici enunciatiua, ſed potius in principali diſpoſitiua, quę po-
ſteà obſeruata per multiplicatas Viſitationes, ac annuæ cerę ſo-
10 lutiones probat dominium, prout in ſimili Rot. *dec. 41. n. 2. par. 4.*
164. nu. 4. par. 6. recent. per quam donationem fuiſſe acquiſitum
dominium ſoli dicto Capitulo Lateranen. ac conſequenter to-
11 tius ædificij ſubſecuti, † cùm cedant ſolo tradunt text. *in §. cum*
in ſuo inſtit. de rer. diuiſ. l. fundi 8. ff. quib. mod. vſusfruct. amitt. l. 2.
12 *C. de rei vendic.* præſertim † ad fauorem Eccleſiæ, Burſatt. *conſ.*
178. *n. 16.* & in terminis ſitus donati Rota *in rec. dec. 102. n. 2. ad*
med. par. 1. & dec. 253. nu. 2. & dec. 204. n. 2. ad med. par. 2.

Nec viſitationes datæ factæ ab Epiſcopo Cathacen. poſſunt
inferre ad dominium Eccleſiæ, dum præter primam anni 1547.
13 emanata inſcio Capitulo Lateranen., † idcirco ei præiudicare
non valuiſſe, diſponunt text. *in l. quoties, §. ſeruitatum, ff. de ſeru.*
Bald. *in l. 2. n. 22. & ſeqq. C. de ſeru. & acq.* Ruin. *cõſ.* 163. *n. 6. lib. 5.*
cæteræ verò emanaront poſt Concilium Tridentinum, cuius
vigore cùm valuerit d. Epiſcopus viſitare etiam Eccleſias exem-
14 ptas, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus, ideò tergiuerſari nõ
poteſt, quin actus viſitationis remanſerint æquiuoci, & ſic non
valeant probare dictam Eccleſiam eſſe ſubiectam dominio E-
piſcopi, ita cenſuit Rot. *in Aquilana Iuriſdictionis 30. Martij*
1607. coram Sanctiſſ. D. N. Innocentio X. impreſſ. apud Marcheſ.
de commiſſ. par. 1. fol. 980. nu. 4. & dec. 447. n. 4. par. 1. recent. & de-
ciſ. 118. n. 13. par. 7. vltra quod in præſenti non agitur de iure vi-
ſitandi, ſed de dominio Eccleſiæ.

Nil obſtare dictum fuit, quæ aduerſus fidem dicti Monitorij
deducebantur, nempè illud eſſe erroneum, dum narrat à Capi-
tulo Lateranen. fuiſſe acceptatam donationem ei ſactam à di-
cto Fratre Ioanne, cùm tamen ex Inſtrumento producto pro-
betur acceptatio ſecuta poſt multos dies, vlteriùs quod appa-
reat de anno 1538. eundem ſitum fuiſſe à dicta Communitate
Cathacẽ. conceſſum Confraternitati S. Ioannis, ad hoc, vt vbi
Eccleſiam ædificaret in honorem S. Ioannis Baptiſtæ; Nam fuit
reſponſum errorem non poſſe deſumi ex prædicto inſtromen-
to producto, in quo non legitur acceptatio donationis, vt ſup-
ponitur pro parte dicti Epiſcopi, ſed conceſſio benè legitur fa-
cta prædicto Capitulo Lateranen. ad hoc, vt d. Frater Ioannes
donator poſſet in ſitu donato Eccleſiam conſtruere, quæ dona-
tio ſic concepta per Capitulum Lateranen. ſupponit iam acce-
15 ptaſſe idem Capitulum donationem ſibi ſactam de eo, cùm aliàs
de dicto ſitu non diſpoſuiſſet, vt aduertit ſecunda deciſio in hac
cauſa ſub die 10. Iunij 1642. coram R. P. D. meo Bichio, §. *nec*
obſtat quod poſt modum, cùm autem acceptatio ſit actus reitera-
bilis ex productione ſecundæ acceptationis implicitæ conceſ-
16 ſioni præfatæ, † non remanet excluſa poſſibilitas alterius præ-
cedentis explicitæ acceptationis deſumptæ ex enunciatiua,
de qua in dicto Monitorio optimè Rota *dec. 29. nu. 44. par. 2. rec.*

At verò inſtrumentum anni 1538. celebratum inter Cõmu-
nitatẽ, & Confraternitatem comprobat fidem Monitorij quo-
ad conceſſionem eiuſdem ſitus, aliàs per dictam Communitatẽ
Cathacen. ſactam dicto Fratr. Ioanni auctori Capituli Latera-
nen. vt ibi aſſeritur, in reliquis autem, vti res inter alios acta
17 non valet nocere dicto Capitulo, † cui ex præcedentibus inſtru-
mentis dominium Eccleſiæ fuerat quęſitum, *leg. id quod noſtrum*
de reg. iur. Bald. *in l. ſi conſtante in vlt. not. Cod. de donat.* Caſſan.
conſ. 53. n. 55. Surd. *dec. 29. nu. 7.* per quam reſponſionem reman-
ſit ſublatum id, quòd dictum fuit circa alias enunciatiuas emiſ-
ſas, quòd dicta Eccleſia fuerit conſtructa ex eleemoſynis Chri-
18 ſti fidelium, vltra quod eleemoſynæ factę pro fabrica acquirun-
tur operi, non autem perſonis, Rot. *in recent. dec. 37. nu. 8. par. 1.*

Minùs obſtat, quòd Confratres de anno 1539. ſe ſubiecerint
dicto Epiſcopo Cathacen. ſub recognitione annuæ libræ ceræ,
quia vt in dictis prioribus deciſionibus in hac cauſa reſponſum
fuit, præfati actus non valuerunt præiudicare Capitulo Latera-
nen. abſenti, & ignoranti, & cui anteà fuerat ius quæſitum, &
19 inter Eccleſias certè præfertur primus donatarius, † prout fuit
Capitulum Lateranen. Gozzad. *conſ. 14. nu. 14. & ſeqq. regula qui*
prior de reg. iur. in 6. l. potior, ff. qui potior. cum vulgatis, præſertim
cùm donatio huius ſitus facta anteà fuiſſet prędicto Frat. Ioanni
per Ciuitatem, qui Frater Ioannes ſucceſſiuè Eccleſiæ Latera-
nen. & non Confratribus donauit, ideircò dicti Confratres non
20 valuerunt dictam Eccleſiam poſteà ſubijcere Ordinario † in
prędiudicium Eccleſię Lateranen. ſuperioris, ac exemptæ abſque
illius expreſſa licentia, ac conſenſu, *cap. cum tempore de arbitr.*
Mantic. *deciſ. 237. num. 4. & par. 5. recent. deciſ. 456. num. 10. &*
461. *num. 20.*

Et ceſſat omnis ſcrupulus, dum non conſtat dictos Confra-
tres capitulariter conſenſiſſe, ſitque in iure certum non poſſe
renunciari exemptioni † ſine totius Capituli conſenſu, *cap. cum* 21
dilectus de Relig. domib. Rota *diuerſor. deciſ. 22. num. 53. par. 2. &*
par. 5. recent. deciſ. 265. num. 43. vltra quod ſcriptura, in qua hoc
continetur, non eſt in forma probanti, cùm legitur extracta ab
Archiuio Epiſcopali, † quòd non probat ad fauorem eiuſdem 22
Epiſcopi aduerſus non ſubditum, vt in ſpecie Rota coram Put.
deciſ. 186. lib. 3. in corrolt. & par. 4. diuerſ. deciſ. 549. nu. 1. & 2.
Seraph. *deciſ. 642. num. 1.* Andr. *deciſ. 65. num. 1. & dec. 90. nu. 2.*
præſertim eum nullam habeat faciem inſtrumenti publici, nec
fuerit eadem ſcriptura poſita ab antiquo, † cùm aliàs euenire 23
poſſet, quòd poſt motam litem apponeretur, & ſucceſſioẽ ea
extraheretur, Put. *dec. 430. num. 1. lib. 2. & par. 4. diuerſ. dec. 549.*
num. 2. Andr. *dec. 88. num. 6. & in Veronen. Iurium Parochialium*
coram Cardin. Verdi impreſſa poſt Tambur. in tract. de iur. Abb.
dec. 88. num. 4.

Demùm non obſtat, quòd dictus frater Ioannes ædificando
Eccleſiam in ſolo ſibi conceſſo, non valuerit dominium Eccle-
ſię acquirere, cuius incapax eſt laicus, † proptereà ſolo cedat æ- 24
dificium, itaut Eccleſia remanſerit ſub dominio D. Epiſcopi
Cathacen. vt ratiocinatur Calder. *conſ. 5. ſub n. 1. de relig. domib.*
& facit Sanch. *reſponſ. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 14. in fine*, Burſatt.
conſ. 178. num. 16. verſ. cum quodam, & conſequenter dictum
fratrem Ioannem non valuiſſe Eccleſiam controuerſam Capi-
tulo Lateranen. donare.

Nam obiectum ceſſat ex eo, quia dictus frater Ioannes non
ædificauit in ſolo proprio, ſed in ſolo Capituli Lateranen. cui
prius ipſe donauerat, dictum verò Capitulum fuiſſe capax do-
minij Eccleſiæ, † eique ſuiſſe acquiſitam Eccleſiam in eius ſolo 25
ædificatam, tradunt gloſſ. & DD. *in cap. de Monach. in verb. de*
prouentibus de præb. & dignit. Rota *deciſ. 102. num. 2. in fin. verſ.*
cuius dominium par. 1. recent. & deciſ. 153. num. 2. par. 2. indè va-
luiſſe dictum fratrem Ioannem, quamuis Religioſum donare
præſatam Eccleſiam, ſic conſtructam Capitulo Lateranen. fir-
mat text. *in canon. quæſt. 41. 17. quæſt. 4.* accedente præſertim diſ-
penſatione, ac beneplacito Apoſtolico, reſultante ea longiſſimi
temporis lapſu cum obſeruantia ſubſecuta, *vt firmant* Menoch.
lib. 3. præſumpt. 132. nu. 75. Verall. *dec. 269. par. 5.* Acchill. *deciſ. 1.*
de præſ. Barboſ. *qui alios congerit in collect. ad hoc num. 6. de relig.*
domib. Canal. *deciſ. 123. num. 5. & par. 5. recent. & dec. 406. nu. 3.*
Greg. XV. *dec. 353. nu. 9. cum alijs congeſtis in Ianuen. quartæ do-*
talis 2. Aprilis 1643. coram R. P. D. meo Ghiſilerio.

Et ita reſolutum vtraque parte informante, &c.

Deciſio iſta emanata in hac eadem cauſa ſub die 5. Iulij 1644. co-
ram bon. mem. Coccino eſt ſupra deciſio 310. vbi annotaui alias
deciſiones in hac cauſa emanatas.

R. P. D. CERRO.

Sacræ Rotæ Decano.

Romana Dotis.

Veneris 2. Decembris 1644.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio facta ad fauorem alicuius eo in caſu, quo
hæres inſtitutus de bonis ſibi relictis non diſpoſue-
rit, euaneſcit quoties illum diſpoſuiſſe conſtat, nec
reuiuiſcit ex quo hæres eundem inſtituerit, qui fue-
rat per teſtatorem vocatus in caſu non factæ diſpoſi-
tionis ab hærede, cum ſic inſtitutus ab illo, non au-
tem à teſtatore hæreditatem habere dicatur. Et ex-
penduntur duo textus, ſcilitet *in l. vnum ex familia 67.*
§. ſi falcidia, ff. de l. 2. & in l. ſi ſponſus, §. ſi quis rogatus, ff.
de donat. inter virum, & vxor. qui in hac facti ſpecie
obſtare videbantur.

SVMMARIVM.

1 *Hæredi eadem obſtant exceptiones, quæ eius obſtarent au-*
thori.
2 *Subſtitutio conditionalis euaneſcit eo ipſo, quo deficit condi-*
tio, ſub qua illa fuerat concepta.
3 *Hæredem nullum fuiſſe inſtitutum, & hæredem repudiaſſe*
paria ſunt.

4 *He-*

4 *Herede repudiante, vel renuente hereditatem adire intrat ſubſtitutio facta ad fauorem aliorum.*
5 *Poſſeſſio bonorum hereditariorum inducit hereditatis acceptationem in illo, quo alio titulo poſſidere nequit.*
6 *Text. in l. vnum ex familia 67. §. ſi falcidia, ff. de leg. 2. declaratur.*
7 *Heres illius, qui habebat liberam facultatem diſponendi, & relinquendi, cui maluerit, ei ſuccedere dicitur non teſtatori, qui illi liberam facultatem reliquit.*
8 *Heres relinquens ſubſtituto videtur potius fidem primi teſtatoris exoluere, quam quidquam de proprio donare. Declarat vt ibidem, & num. ſeq.*
9 *Teſtatoris vbi manifeſta redditur voluntas, omnis ceſſat diſputatio.*
10 *Preſumptio, ſeu coniectura non admittitur, ſi res euidenter apparet.*
11 *Diſpoſitionis vna pars declarat aliam.*
12 *Heres reſtituens hereditatem non poteſt onus in reſtitutione adicere.*

DECISIO CCCXIV.

FVndamenta deciſionis emiſſæ coram me ſub die 15. Iunij
1643.* hodie DD. confirmarunt; Iterùm reſpondendo In-
ſtrumentum dotalem non eſſe eſequendum, quia cùm Anna
non ſit hæres Lauræ, ſed Creſcentij, qui cum Maximiliano in-
ſolidum erat obligatus; ſicuti Creſcentius agens pro recupera-
tione dotis contra creditores Maximiliani repelleretur actione
l. vindicantem, ff. de euict. Ita pariter repelli debet Anna eius
1 hæres, † cui obſtant eædem exceptiones, quæ Creſcentio
eius authori obſtarent *vulg. l. cum à matre C. de rei vendic.*

Necque enim dici poteſt Annam eſſe hæredem Lauræ vigo-
re ſubſtitutionis in eius Teſtamento contentæ, quia ſubſtitutio
non fuit pura, & libera, ſed conditionalis, quatenus ſcilicet Cre-
ſcentius hæres inſtitutus de illis non diſpoſuiſſet iuxtà faculta-
tem ſibi in Teſtamento expreſsè Tributam. Vnde eo ipſo,
quod Creſcentius vtendo facultate diſpoſuit de bonis per Lau-
ram ſibi relictis, defecit conditio, ſub qua vocata fuerat Anna,
2 † & per conſequens euanuit ſubſtitutio ſub ea conditione
concepta ad not. per Doct. *in l. 1. C. de inſtitut. & ſubſtit.* cum
alijs latè deductis in alia *deciſ. verſ. Quod autem.*

Ea verò, quæ in contrarium deducuntur non releuant, quod
enim Anna inſtitutionem Creſcentij non acceptauerit, proin-
deque idem ſit, ac ſi inſtituta non fuerit, cum paria ſint nullum
3 eſſe hæredem inſtitutum, † & inſtitutum repudiaſſe ex Ruin.
conſ. 46. num. 10. lib. 2. Nullo nititur fundamento. Quia præ-
terquod poſſet dici, quod diſpoſitio adhuc in ſuo robore rema-
neret cum recuſante Anna hæreditatem adire, vel eam non
4 acceptante † intraret ſubſtitutio ad aliorum fauorem facta,
Peregr. *de fideicom. art. 34. num. 19.* Fuſar. *de ſubſtit. queſt. 238.
num. 9.* obiectum ceſſat ex facto, quia de acceptatione Annæ
conſtat ſufficienter ex conſecutione, & poſſeſſione mobilium
eiuſdem Creſcentij in eodem Teſtamento ſibi relictorum, cùm
enim ea non alio titulo conſequi poſſet, quam hæreditario,
5 † conſequens eſt, vt ex eorum poſſeſſione reſultet hæreditatis
acceptatio, vt notat Bart. *in l. gerit num. 2. ff. de acquir. hæredit.
& conſ. 129. num. 4. lib. 1.* Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præ-
ſumpt.* 101. *num.* 27. & fuit dictum in *Maceraten. interuſurio-
rum* 11. *February* 1608. *coram bon. mem. Manzanedo.*

6 Alterum fundamentum ſumptum ex diſpoſitione † *l. vnum
ex familia 67. §. ſi falcidia, ff. de leg. 2.* non applicatur, Textus
enim, & DD. ſuper eo Scriben. loquuntur in hærede grauato,
qui iuſſu Teſtatoris cogitur omninò reſtituere hæreditatem,
ſolumque habet facultatem eligendi vnum ex vocatis, eo enim
caſu electus non dicitur capere ex Teſtamento eligentis, ſed
eius, qui reſtitui iuſſit, cum facultas neceſſariæ electionis pro-
priæ liberalitatis beneficium non ſit, & nihil de ſuo reliquiſſe vi-
deatur, qui quod reliquit omninò reddere debuit, vt inquit Im-
perator. Hic autem verſamur in hærede, qui nulla adſtrictus
7 neceſſitate inſtituendi, † ſed habens liberam facultatem di-
ſponendi, & relinquendi cui maluerit, diſpoſuit ad fauorem
Annæ, vnde meritò ipſa dicitur ſuccedere hæredi, à cuius libe-
ralitate capit hæreditatem, non autem Teſtatori, qui liberam
hæredi reliquit facultatem diſponendi, vt optimè diſtinguendo
conſuluit Surd. *conſ. 29. num. 18. cum alijs in prima deciſ. alleg.*

Neque huic reſponſioni aduerſatur *text. in l. ſi ſponſus, §. ſi
8 quis rogatus, ff. de donat. inter vir. & vxor.* † vbi quòd hæres
relinquens ſubſtituto videtur potiùs fidem primi Teſtatoris
exoluere, eiuſque voluntatem pinguius implere, quam quic-
quam de proprio donare. Pro explicatione enim huius textus,
in quo præcipua conſiſtebat cauſæ difficultas, aduertebant Do-
mini textum loqui in hærede, qui præcisè cogebatur hæredita-
tem reſtituere ſubſtituto, ſolumque poterat certam portionem
deducere, inferens, quod dictam portionem non deducens vo-
luerit pinguius defuncti voluntatem implere, dum enim hæres
ſciebat ſubſtitutum ex voluntate defuncti totum aſſem, dempta
certa portione, conſequuturum, vtique dum hæres noluit illam
portionem deducere, proculdubiò id egiſſe videtur, vt integra
hæreditas, abſque vlla diminutione deueniret ad ſubſtitutum,
quem certum erat purè, & præcisè fuiſſe per Teſtatorem ad
ſucceſſionem vocatum. At in præſenti caſu Laura non voca-
uit Annam, purè & ſimpliciter, ſeu ſub conditione, quatenus
Creſcentius hæres inſtitutus de bonis relictis non diſponeret,
vnde voluntas Lauræ erga Annam non erat conſtans, ſed to-
tum erat poſitum in facultate Creſcentij, ſicque deficit ratio
fundamentalis textus poſita in libera, & clara voluntate Teſta-
toris, quod ſubſtitutus deberet hæreditatem aſſequi, ob quam
infert Vlpianus, quod hæres relinquens ſubſtituto videatur ſe-
qui voluntatem defuncti, eamque pinguius implere; Dum
enim Teſtatrix commiſit ſucceſſionem Annæ in liberam vo-
luntatem Creſcentij, videtur potiùs ipſa ſequi voluiſſe hæredis
voluntatem, quam è contra, proindeque dum Creſcentius di-
ſpoſuit in fauorem Annæ non tam videtur ſequutus defunctæ
voluntatem, quàm propriam aperuiſſe vtendo facultate ſibi
tributa, eamque ad ſucceſſionem vocando, quam potuiſſet pro
libito ſuæ voluntatis priuare. Hinc autem ſatis patet, quam di-
ſtent termini illius text. ab hoc caſu neque enim valet repli-
care, quod etiam in caſu legis potuiſſet hæres vnam portionem
deducere; Vis enim ſtat in hoc, quod dum ſubſtitutus capere de-
bebat reliquatum hæreditatis ſi hæres portionem, quam pote-
rat, non ademerit, id egiſſe videtur, vt pinguius impleret volun-
tatem defuncti, hoc autem applicari non poteſt vbi prout hic,
ſubſtitutus nõ poteſt aſſequi hæreditatem niſi de voluntate hæ-
redis, & quatenus ipſe de bonis non diſpoſuerit. Cùm enim
Teſtatrix totum negotium commiſerit hæredis voluntati, dici
nequit hæredem voluiſſe ſequi defuncti voluntatem, ſed potiùs
ſuam aperire, vt dictum eſt.

Præterea aduertebant Domini text. loqui ſolum præſumpti-
uè, ibi, *magis pleniore officio præſtandæ fidei fructum maritum,
quam donaſſe videri,* & ibi, *Celſus adiecit, quod plerique magis fi-
dem exoluunt in hoc caſu, quam donant. Nec de ſuo putant pro-
feciſſe, quod de alieno plenius reſtituunt.* Vnde hæc præſumptio
admittit probationem in contrarium, & ceſſat quando conſtat
hæredem non tam voluiſſe implere defuncti voluntatem, quàm
de ſuis bonis diſponere, vt apertis verbis declarauit Creſcentius
in principio Teſtamenti, ibi, *volens de ſuis bonis diſponere,* &
ibi, *in omnibus autem alijs ſuis bonis,* & infrà de his, in quibus à
Laura fuerat inſtitutus eum dicta facultate ſpecificè diſpoſuit, ſi
enim tamquam de bonis ſuis diſpoſuit, ergo non diſpoſuit tam-
quam de bonis Lauræ. Vbi autem clara eſt Teſtatoris decla-
ratio † ceſſat omnis diſputatio, *l. ille, aut ille ff. de leg. 3.* & non 9
admittitur præſumptio, nec † nec coniectura, vbi res apparet 10
euidenter, *l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. oblig. l. ſi certis annis,
C. de pact.*

Idque tantò magis, quia Creſcentius vltrà bona reperta in
hæreditate Lauræ, reliquit Annæ etiam mobilia proprijs pecu-
nijs comparata. Vnde ſicut de his tamquam de proprijs diſpo-
ſuit, ita etiam de alijs cenſetur diſpoſuiſſe, cùm ſimus in vna, ea-
demque diſpoſitione coniunctiuè, & copulatiuè facta, † cu- 11
ius vna pars aliam declarat Soccin. *in l. 1. in t. notab. ff. de reb.
dub.* Ruin. *conſil. 7. num. 10. in fin. lib. 2.* Surd. *deciſ. 124. num. 9.*
Et vlterius adiecit, etiam nouum onus diſtribuendi bona in
pauperes, caſu quo Anna ſine filijs decederet, quod adijcere
non potuiſſet, † ſi ſimpliciter iuxta mentem Lauræ hæredi- 12
tatem reſtituere cogitaſſet adnotat, per Doct. *in d. l. vnum ex
familia §. ſi fundum, ff. de leg. 2. cum alijs in alia deciſ. cumulatur,
verſ. adhuc tamen.*

Reliqua quæ ſubtiliter longa ſerie adducebantur viſum fuit
non indigere alia reſponſione.

Et ita vtraque, &c.

*Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata ſub die 15. Iunij 1643.
coram eodem Reuerendiſſ. Decano eſt ſupra hac eadem part. 9.
recent. deciſ. 205.*

R. P. D.

R. P. D. MELTIO.

poſteà Epiſcopo Papieñ.

Recanateñ. manutentionis.

Veneris 2. Decembris 1644.

ARGVMENTVM.

Vſusfructus conſtitutus in tebus, quæ ex ſolo vſu conſumptionem recipiunt non differt à proprietate, nec ab ea ſeparatur: ideòque ſi huiuſmodi tes alicui quoad vſumfructum legantut, cenſentur etiam quoad proprietatem legatæ. Hoc tamen fallit vbi apparet de conttaria voluntate teſtatoris, de qua ſatis conſtare dicitur ſi voluit legatarium obligatum eſſe ad præſtandam cautionem, & inuentarium conficiendum, & denique ſi dixerit hæredem deberi eſſe contentum de quacumque teſtitutione.

SVMMARIVM.

1 *Vſusfructus mortuo vſufructuario ſtatim conſolidatur cum proprietate, itaut proprietarius incontinenti incipiat in eo habere plenam poteſtatem.*

2 *Poſſeſſio naturalis mortuo vſufructuario ipſo iure tranſit in proprietarium, etiam ignorantem.*

3 *Poſſeſſia ciuilis proprietarij finito vſufructu trahit ad ſe naturalem vſufructuarij.*

4 *Proprietario conceditur manutentio etiam ex ſola ciuili poſſeſſione vſufructu finito.*

5 *Hæres vſufructuarij poteſt finito vſufructu ea bona retinere, quæ eius auctori fuerunt etiam in proprietate relicta.*

6 *Vſusfructus non ſeparatur à proprietate in his, quæ vſu conſumuntur, ſed vide num. 8. cum ſeqq.*

7 *Bona, quæ vſu conſumuntur acquiruntur vſufructuario, etiam quoad proprietatem, quamvis ſolus vſusfructus fuerit illi legatus.*

8 *Vſufructu relicto de bonis, quæ ipſo vſu conſumuntur, an etiam proprietas, vel ſolus vſusfructus cenſeatur legatus, & num. ſeqq. ac ſup. num. 6. & ſeq.*

9 *Teſtator ſi mandauit vſufructuario, vt præſtet cautionem, & conficiat inuentarium, intelligitur ei ſolum vſumfructum legaſſe, licet ille conſiſtat in rebus, quæ conſumuntur vſu, & num. ſeq.*

11 *Vſusfructus poteſt in gemmis, & margaritis, & pecunijs conſtitui.*

12 *Legatum factum vxori per verba*, ipſius vita naturali durante, & vidualem vitam ſeruante, *intelligitur de vſufructu, non de proprietate.*

13 *Teſtator ſi mandauit hæredes contentos eſſe de quacumque reſtitutione eis per legatarium facienda, intelligitur illi non proprietatem, ſed ſolum vſumfructum legaſſe, & ſup. num. 8.*

14 *Inſtrumentum publicum facit probationem probatam.*

15 *Confeſſio dotis receptæ vbi adeſt inſtrumentum promiſſionis illius ſuperat omne genus probationis.*

16 *Locupletari nemo poteſt cum aliena iactura.*

17 *Manutentio conceditur hæredi vſufructuarij in bonis proprijs ipſius vſufructuarij, etiamſi illa aliquando fuerint in hæreditate teſtatoris.*

18 *Titulum habens facit fructus ſuos.*

19 *Fructus ad lucrandum ſufficit legitima poſſeſſio.*

20 *Hæredibus vſufructuarij non competit retentio in bonis teſtatoris ratione crediti, de quo eorum auctor apparet ſatisfactus.*

DECISIO CCCXV.

DEceſſit de anno 1613. Marmilios Maſſuccius condito teſtamento, in quo inſtituta hærede in vſufructu Cinthia Leoparda vxore, ſubſtituit poſt eius mortem Antonium fratrẽ, eique ſubſtituit Iulium Monaldum, Flauianum Conſtantinum, ac filios Simonæ Paſtrouichę, à quibus cauſam habent Thomas Tholomæus, & Io: de Monaldis, Io: Baptiſta, & Antonius Franciſcus de Cõſtantinis, Io: Baptiſta, & Io: Franciſcus de Griſonellis, ac Lucretia Vulpiana de Centoflorenis; Defunctaque de menſe Februarij 1641. dicta Cinthia, quæ poſtquam in pacifica poſſeſſione ſui vſusfructus remanſerat ſpatio annorum 28. ac hæredes ſuos inſtituerit Mariam Alemannã, ac Conſortes orta fuit controuerſia inter eam, ac ſupradictos ſubſtitutos Proprietarios ſuper manutẽtione in poſſeſſione bonorum hæreditariorum d. Marmilij, & introducta cauſa coram Ordinario Recanaten. ab eo fuit decretum mãdatum de manutenendo eiſdem Proprietarijs, prout etiam fuit confirmatum ab A. C. cauſa deinde commiſſa in Rota cum facultate manutenendi, quem de iure, fuit per duas deciſiones coram R. P. D. meo Cerro * emanatas pariter firmatum, manutentionem competere eiſdẽ hæredibus Proprietarijs, ad quorum fauorem fuit etiam expeditũ mandatum de manutenendo, à quo interpoſita appellatione, & mihi cõmiſſa dubitaui, An, & in quibus bonis ſit danda manutẽtio, & per Dominos reſponſum fuit vtrique parti cõſulendo illã reſpectiuè cõcedendã eſſe iuxta modũ in deciſione exprimẽdũ.

Quoad hæredes ſupradictos Proprietarios ſubſtitutos viſum fuit non poſſe illis denegari manutentionem in cenſibus, bonis, ſtabilibus, mobilibus, & ſemouentibus ſpectãtibus ad hæreditatem dicti Marmilij, quæ de tempore mortis eiuſdem extabant penes Cinthiam vxorem, exceptis tamen nõnullis corporibus, quæ ſpectant ad Mariam Alemannam cauſam habẽtem ab eadẽ Cinthia, quia Proprietarius, ſiue eius hæres, mortuo vſufructuario, poteſt capere poſſeſſionem realem, vt eam iũgat Ciuili, cum per obitum ipſius vſufructuarij, ſtatim vſusfructus ſit finitus, nec tranſit ad hæredem, ſed cõſolidatur cum proprietate,
† itaut Proprietarius incõtinenti incipiat habere plenam in ea- 1
dem re poteſtatem, §. *finitur, &* §. *vltimo inſtit. de vſufruct. c. 61. n. 3.* Gratian. *diſcept. forenſ. c. 779. n. 5.* Decian. *conſ. 42. n. 33. lib. 5.* Menoch. *conſ.* 201. *n.* 36. Boer. *deciſ.* 172. *n.* 29. *& deciſ.* 291. *n. 1. p. 7. diuerſ. & deciſ.* 119. *n.* 5. *verſ. adeo quod poſt* Modern. *de manutent.* Vnde nil mirum ſi Proprietarius habeat facultatem apprehendendi poſſeſſionem naturalem, quę amplius eſſe non poteſt apud hæredem vſufructuarij, ſed illicò perit cũ eodem vſu-
fructu, † & ipſo iure redit ad Proprietarium, etiam ignorãtem 2
obitum vſufructuarij, Bart. *in l. erogatur n. 12. ff. de adopt.* Bald. in ſpecie *in l. 1. ad fin. q. 46. ff. de rer. diuiſ.* Tiraqu. *le mort Saiſit, p. 3. declarat. 1. n. 7. in princ.* Valaſch. *de emphit. q. 18. n. 7. fol. 201.* Natta *conſ. 409. num. 3. in princ. & n. 6. in fin.* Menoch. *conſ. 139. n. 16. ad med. & n. 21. in princ.* Gabr. *conſ. 124. n. 4. & 5. lib. 2.* Rota *in Romana Dotis 2. Decembris* 1633. *coram bon. mem. Motmanno,* & licet diſputando idem Valaſch. aliter ſentiat, tamen non eſt recedendum à ſupradicta opinione, quod ciuilis poſſeſ-
ſio Proprietarij † trahat ad ſe naturalem vſufructuarij, prout 3
vltrà ſupra allegatos concludit Scrader. *de feud. p. 3. c. 2. n. 14. in fin. fol. 45. & 2. p. 9. princ. ſect. 8. p. 2. n. 22. in fin. fol. 606.* Roſental. *eod. tit. de feud. c. 7. concl. 23. n. 2. in fine, & litt. B. & C. fol. 331. & c. 7. concluſ. 60. num. 13. & in litt. H. fol. 31.* Curt. iun. *conſ. 108. & conſ. 110. pro habenda n. 18.* & iſta ſufficiunt pro obtinenda manutentione, Natta *conſ. 419. per tot.* Rota *in Rom. de Incoronatis 29. Aprilis* 1616. *coram bon. mem.* Vbaldo *in* §. *quia certum eſt, vnde finito vſufructu, &c.* penes eumdem Modern. *de manutent. deciſ. 299.* Gratian. *diſcept. forenſ. c. 899. n. 6.* Neguſ. *conſil. 204. num. 212. & ſeq.* Theſaur. iun. *q. 96. num. 4. & ſeqq. lib. 2.* Colimbrien. *Præſtimoniorum 28. Aprilis 1634. coram bon. mem. Coccino, & deciſ. 506. num. 6. part. 5. diuerſ.*

Non obſtat, quòd aurum, argentum, margheritæ, pecuniæ, frumentum, vinum, oleum, alijque fructus exiſtentes de tempore obitus Teſtatoris dicantur prælegati Cinthiæ, etiam quoad proprietatem, & per conſequens Maria Alemanna vti hęres di-
ctæ Cinthiæ non teneatur eadem bona reſtituere, † vel poſſit 5
de bonis hæredis aliqua retinere adæquantia illorum valorem, vt fuit reſſolutum in *deciſ. 19. num. 21. part. 5. diuerſ.*

Quia quoad pecunias, & res, quæ vſu conſumuntur, licet vi-
deantur relictæ in proprietate, cùm † in iſtis nõ detur ſeparatio 6
vſusfructus à proprietate *l. fin. de vſufruct. earum rer. quæ vſu conſum.* Alex. *in l. 1. n. 20. ff. de leg. 1.* Ruin. *conſ. 51. num. 13. lib. 2.* Gratian. *diſcept. forenſ. c. 543. n. 9. cum ſeqq.* & dicantur acquiſitę
Cinthiæ quoad proprietatem, & dominium, vt reſpondet *I. C.* 7
in l. ſi Viri, & in l. hoc Senatus Conſultum, §. *ſi pecunia, & in l. fin. ff. de vſufruct. earum rer. quæ vſu conſum. & repetit Imperator in* §. *conſtituitur autem,* ibi, Tamen cum ex diſpoſitione Teſtatoris appareat ipſum voluiſſe, quod hæredes Proprietarij teneantur ſtare taciti, & quieti de quacumque reſtitutione ſupradictorum omnium ſub pœna in caſu contrauentionis caducitatis ab hæ-
reditate, † quæ prohibitio, & pœna caducitatis demonſtrat re- 8
lictum tantùm fuiſſe vſumfructum, Dec. *conſ. 187. n. 5. lib. 1.* Menoch. *præſ. 135. n. 12. lib. 4.* Cephal. *conſ. 37. n. 24. 25. 26. & 30. lib. 1.* Rot. *deciſ. 663. n. 4. p. 2. recent.* maximè id ſuccedere videtur, dum Teſtator cogitando ſi dicta Cinthia noluiſſet vitam vidualem ſeruare mandauit, vt teneretur præſtare cautionem de vtendo, & fruendo, & conficere inuẽtarium, & omnia alia facere, prout
de iure quilibet vſufructuarius tenetur † ex quibus benè digno- 9
ſcitur enixa voluntas Teſtatoris conſtituendi vxorem ſolã vſufructuariã, iuxtà *l. Baliſta, ff. ad Sen. conſ. Trebel.* Dec. *conſ. 181. & 185.*

Digitized by Google

*& 185.n.10.*Menoch.*conſ.63.n.13.* Cyriac.*contr.*283.*n.4.* Rota
dec.167.n.28. par.5. diu. etiam in rebus ſupra narratis, quæ vſu
10 conſumuntur, dum † per eandem Cinthiam fuit etiam præſtita
cautio de reſtituendo, & fruendo arbitrio boni viri, text. *in l.1.
& l.ſi ſibi Vini, & Olei, ff. de vſufruct. ear.rer. qua vſu conſum.*
Caſtill. *de vſufr.c.17.per tot.* Grat.*diſc.for.c.*130.*n.*22. Rota *dec.*
235.*n.*3. coram Reuerendiſs. Vrgellen. *& dec.299. n.20. & 21.
par.5. diuerſ.*

Quo verò ad argentum, margheritas, & pecunias licèt non
11 poſſit dubitari ſuper iſtis poſſe coſtitui vſumfructum, † ſicuti in
rebus non conſumptilibus, vt loquit Couar. *var.c.7.fol.704.n.3.
verſ.1.concluſio.* Tamen id etiam apertè colligitur ea mente, &
narratiua eiuſdem Teſtatoris, dum reliquit huiuſmodi vſum-
fructum Cinthiæ, illius vita durante, & vitam viduilem ſeruan-
12 te, † quæ verba nil aliud important quam vſumfructum morte
finiturum, non autem tradunt proprietatem, *l.filius à Patre n.4.
in fin.verſ.ſed aduerte, ff.de liber.& poſth.* Bart.*in l.libertis la pri-
ma num.3.& infrà de adim.leg.*Mant.*de conieCt.vlt.vol.lib.9.tit.*
2.*n.29.verſ.id quod conſtare etiam dicitur,*Menoch.*de præſumpt.
lib.4.præſumpt.*134.*n.*3. Surd.*de alim.tit.*2.*qu.*8.*n.* 10. Caſtill. *de
vſufruct.cap.*31.*n.*13.Bellon.*conſ.6.per tot.* Cæphal.*conſ.37.n.30.
verſ.quia ſi Domina lib.* 1.Vrgellen. *deciſ.76.n.8.* Rota *dec.22.n.
27.& 24.par.6.& dec.238.n.3.par.7.diu. Mutinen.dotis 16. Ia-
nuary* 1641.*coram Eminentiſs. D.Card.Panzirolo, Romana do-
tis* 8.*Iunij* 1643.*coram R.P. D. meo Carillo*, quod eo faciliùs vi-
detur firmandum, dum teſtator prohibuit Cinthiam ab hæredi-
bus moleſtari, ac mandauit illos contentos eſſe debere de qua-
13 cunque reſtitutione, † quo caſu præſumitur fuiſſe relictum tan-
tum vſumfructum, non autem proprietatem, Menoc.*præſ.*135.
*n.16.lib.4.*Simon.de Prçt.*de interpr.vlt.vol.lib.3. interpr.1.dub.
1.col.1.n.*38.Ruin.*conſ.17.n.13.lib.2.* Bald.*conſ.273. modo quæri-
tur verſ.ſecundo ex eo, quod matrem lib.4.* Cæphal.*conſ.37.n.35.*
Decian. *conſ.278. columna tertia verſ.quinto, & verſ. ſeqq.*

Contra hæreditatem Cinthiæ, ſiue Mariam Alemannam il-
lius hæredem multa per dd. hæredes proprietarios opponuntur
ad effectum impediendi retentionem bonorum, quæ ad manus
d. Cinthiæ peruenerunt ex hæreditate Marmillij, & in ſpecie
quoad dotem eiuſdem Cinthiæ, quæ tantum conſiſtit in ſcutis
3200. vt apparet non ſolùm ex Inſtrumento promiſſionis, vt ex
14 Summario eorumdem hæredum, † quod facit probationé pro-
batam, *c.cum Ioannes de fid.inſtr.l.cum pluribus, C. de prob.* Bald.
in l.2.C.quando fiſc.vel priuato, Bartol.*in l.1.in princ.de non.oper.
nunciat.* Tiraq. *de retract.lignag.§.2.par.3.rec.* Verùm etiam ex
15 Inſtrumento quietantiæ, vt apparet ex eodem Summario, † quę
confeſſio ſuperat omne genus probationis, *l.cum pretium, C. de
liber.cauſ.*Tiraq.*in tr.de conſt.par.3. ampl.1.* Alea. *conſ.127.n.2.
lib.4.* Crauett.*conſ.217.n.9.* Verall. *dec.105.n.2.par.2.* Rot. *dec.
758.n.1.eadem par.3. recent.* vt infrà demonſtrabitur illa ferè in
totum de ea remanſit ſatisfacta.

Et primò quoad ſcuta 500. quæ per hæredes Cinthiæ pręten-
duntur ab ipſa de proprio ſoluta q. Antonio Maſſuccio in cau-
ſam legati à Marmillo relicti, nulla eſt eorum habenda ratio, dũ
dicta ſcuta 500. fuerunt ſoluta ex cenſu ſcutorum 2000. quem
hæreditas Marmillij habebat cum Barbara Marſilli, de quo cen-
ſu dicti hæredes tantùm petunt ſcut. 1500. & per conſequens
16 Cinthia cum iactura dd. hæredum † non poterat locupletari, *l.ſi
eum ſeruum,* vbi gloſſ. *in verb.condicere, propè fin.* & DD. *ff. ſi
cert.pet.l.iure naturæ, ff.de reg.iur.* Rot.*dec.443.n.6.par.5.diuerſ.*

Cenſuerunt tamen Domini hæredibus Cinthiæ eſſe dandam
manutentionem, in omnibus bonis proprijs Cinthiæ, & in cen-
ſibus ab ipſa acquiſitis ex proprijs pecunijs, etiamſi aliquando
17 extiterint in hæreditate Marmilij, † quia tam ratione Domini,
quàm vſusfructus ad ipſam ſpectant, Caſtr.*conſ.326.per tot.lib.*
2.Molin.*de primog.Hiſpan.lib.4.cap.9.n.*22.Vaſq.*contr.28.n.25.*
18 & ideò ratione † tituli faciat fructus ſuos, *l. ſi vſufructuarius
meſſem, ff.quib.mod.vſumfruct. amitt.* Rot. *dec.448.n.54.coram
Reuerendiſſ.Vrgellen.* & maximè in hoc caſu, in quo non ſolùm
non fuit petita cautio, ſed nec etiam Cinthia ex teſtamento te-
19 nebatur illam præſtare, † & ſic ad lucrandos fructus ſufficit le-
gitima poſſeſſio, vt fuit reſolutum *in Anemonen. Vſusfructus* 11.
Decembris 1637.*coram R.P.D.Ghiſilerio in ordine* 259.*num.*30.
part.7. diuerſ.

Verùm quia inter partes alterabatur circa extinctionẽ non-
nullorum cenſuum fuit inter eaſdem concordatum circa talem
extinctionem, & prius firmatum ab eadem Cinthia fuiſſe præ-
cipuè extinctos tredecim cenſus in totum aſcendentes ad ſum-
mam ſcut.3594. qui iſti ſunt ſecundum ordinem in Summario
ab eiſdem partibus dictum, videlicet.

Secundus ſcut.150. cum Antonio Mazagallo.
Tertius ſcut.724. cum Clitia Maſſuccia.
Quartus ſcut.610. cum Petro Antonio Maraſoſco.
Quintus ſcut.225. cum Thoma Maſſuccio.
Sextus ſcut.200. cum eodem Thoma.
Septimus ſcut.485. cum Maria Mancina.
Nonus ſcut.100. cum Scipione Thomaſſino.
Decimus ſcut.50. cum Nicolao Eugenio.
Decimus ſecundus ſcut.100. cum Io.Franciſco Cõſalonerio.
Decimus tertius ſcut.200. cum Ioſepho, & Cæſare de An-
ticis.
Decimus quartus ſcut.500. cum Paolo Maſſuccio, & Ale-
xandro Barloccio.
Decimus quintus ſcut.50. cum Piera Ioanna Maſſuccia.
Decimus ſextus ſcut.200. cum Alexandro Barloccio.

Vnde cùm dos Cinthiæ, vt dicebam fuerit conſtituta in ſcut.
3200. cenſus verò ſupradicti ab eadem Cinthia extincti aſcen-
dant ad ſupradictam ſummam ſcut.3594. nulla eidem debetur 20
retentio in bonis, & hæreditate Marmilij, † cum ipſa dicatur
integrè ſatisfacta de dicta ſua dote, *l.cum introire, ff. de pignor.*
Neguſ.*de pign. in 1.membr.3.par. n.17.* Petrus Specchius *de iur.
exiſten.c.50.n.10.* Capyc.Latr. *contr.95.n.17.par.2.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

*Deciſiones iſtæ emanatæ in hac eadem cauſa coram Reueren-
rendiſs.P.D.Cerro Decano, ſcilicet ſub diebus 27. Iunij 1642. &
24.Aprilis 1643. ſunt in hac eadem par.9.rec.dec.172. & 120.*

R. P. D. VEROSPIO.

Barchinoneñ. Canonicatus.

Veneris 4. Decembris 1644.

ARGVMENTVM.

Indultum, quod per ſanct.mem. Gregorium XV. fuerat conceſſum Sereniſſimo Hiſpaniarum Regi ſuper Collatione Beneficiorum Collegiatarum Eccleſiarum exiſtentium in Regnis Hiſpaniarum non comprehendere Beneficia Principatus Cataloniæ, & Comitatus Barchinoneñ. præſens declarat deciſio, cum huiuſmodi Prouinciæ, quamuis Hiſpaniarum Regi ſubſint, nihilominus proprium retinent nomen, & proprijs legibus moderantur, ac gubernantur.

SVMMARIVM.

1 *Hiſpaniæ Regnorum appellatione contineri ſolent Prouinciæ, ac Principatus Hiſpaniarum Regni vnit, & eiuſdem Regis Dominio ſubiecti.*

2 *Gratia conceſſa Chriſtianiſſimo Francorum Regi pro Eccleſiis in Regno, ſiue de Regno Franciæ, includunt Prouincias eidem Regno vnitas, eiuſque Regi ſubiectas.*

3 *Regni appellatione continentur omnes illius Prouinciæ.*

4 *Cataloniam Regno Aragoniæ fuiſſe vnitam teſtantur Hiſtorici, ſed quomodo vide num.9.*

Aragoniæ Regnum eſt ſub dominio Regis Hiſpaniarum, n.4.

5 *Indultum conceſſum Hiſpaniarum Regi pro ſuis Regnis comprehendit etiam Cataloniam illis vnitam, contra num.7. & ſeqq.*

6 *Prouinciæ omnes tam citerioris, quàm Vlterioris Hiſpaniæ, Regali dignitate præfulgent, & Regna nominantur.*

Luſitania, & Bætica appellantur Regna, & n.6.

8 *Catalonia Prouincia proprium ſibi retinet nomen Principatus, & proprijs legibus moderatur, ac patrio iure viuit.*

9 *Catalonia fuit vnita Regnis Hiſpaniarum æquè principaliter, non acceſſoriè.*

Catalonia non gaudet priuilegijs Regnorum Hiſpaniæ, nec eorumdem legibus gubernatur, num.9.

18 *Indultum conceſſum pro Eccleſijs in Hiſpaniarum Regnis conſiſtentibus, extendi non poteſt ad Eccleſias, quæ ſint prope, vel extra dicta Regna.*

Dictio, In, *denotat intrinſicitatem, num.10.*

11 *Indulta, & priuilegia recipiunt interpretationem ex obſeruantia ſubſecuta.*

12 *Indultum non comprehendit ea beneficia, de quibus conſtat Pontificem poſt indultum prouiſiſſe.*

13 *Cauſa vniuerſalis actus magis inſpicitur quam ipſius actus exercitium.*

14 *Obſeruantia interpretatiua nulla indiget præſcriptione.*

15 *Obſeruantia interpretatiua inducitur etiam ex vnico tantum actu.*

16 *Obſeruantia interpretatiua, vel tollitur, vel redditur æquiuoca ex actu ab illa difformi.*

17 *Ele-*

17 *Electio facta ad formam indulti ſi non probatur effectum ſortita non tollit obſeruantiam interpretatiuam excluſionis ipſius indulti.*

DECISIO CCCXVI.

OBtinuerat à ſanct. mem. Vrbano Octauo Petrus Ioannes Atxet collationem Canonicatus Pœnitentiarij Eccleſiæ Cathedralis Barchinoneñ. vacan. per obitum Monſerrati Peraredo, qui de menſe Iulij deceſſerat iuxta diſpoſitionem Regulæ octauæ hodie nonæ Cancellariæ Sedi Apoſtolicæ reſeruato. Ad quem etiam Canonicatum cum Ioannes Puig, præuio concurſu ab eiuſdem Ciuitatis Ordinario, & Capitulo fuiſſet electus in vim Indulti conceſſi à ſan. mem. Greg. XV. Sereniſſimo Hiſpaniarum Regi Catholico, in quo ſancitum fuerat, vt Canonicatus, & Præbendæ Pęnitentiarij quocumque menſe, & per obitum cuiuſcumque perſonæ vacare contingerent in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs in Regnis Hiſpaniarum conſiſtentibus, præuio concurſu à locorum Ordinarijs, & dictarum Eccleſiarum Capitulis conferri debuiſſent. Orta propterea inter eoſdem controuerſia, propoſui dubium ſuper bono Iure vtriuſque partis, cuius reſolutio viſa fuit dominis pendere ab interpretatione eius Indulti, an illud ſcilicet Eccleſias ſitas in Principatu Cathaloniæ, & Comitatu Barchinoñ. comprehendat.

Et illius incluſio ex eo ſuaderi viſa fuit, quod appellatione
1 Regnorum Hiſpaniæ † contineri ſolent Prouinciæ, ac Principatus Hiſpaniarum Regnis vniti, ac proindè eiuſdem Regis dominio ſubiecti, vt tradit Vitalin. *in Clem. Archiepiſcopo n.47. & 48. de priu.* vbi concludit in terminis gratiæ Chriſtianiſſimo Francorum Regi conceſſæ pro Eccleſijs in Regno, ſiue de Re-
2 gno Franciæ † illam includere Prouincias eidem Regno vnitas, ac Regi ſubiectas, in quam etiam ſententiam pluries itum fuit in hoc Tribunali, vt coram Mant. *dec.59.n.1. & in Toletana Canonicatus Pœnitentiaria 22. Aprilis 1644. coram R. P. D. meo Cerro, & in Terulen. Canonicatus 2. May 1637. coram R.P.D.*
3 *meo Carillo.* Cum appellatione Regni tanquã vniuerſali † omnes illius Prouinciæ vti eiuſdem membra contineantur, vt aduertit Ruin. *conſ.22.n.4. & 5.* Maſtrill. *de Magiſtr. c.13.n.41.* & conſiderauit eadem deciſio Terullen. coram R.P.D. Carillo, in qua præterea ponderauit Hiſpaniarum nomen ex cauſa maioris dignitatis expreſſum fuiſſe in Indulto.

Cùm igitur Cathaloniæ Principatum ab Hiſpanis aſſeratur Hiſtoricis, nempè Ioanne Perez Martinez *in lib. fund. antiquit. S. Io. della Penna lib.3.c.36.* Zurit. *lib.2. Annal. Aragon. c.2. in*
4 *princ.* † vnitum fuiſſe Aragoniæ Regno, quod ſub Regis Hiſpaniarum dominio exiſtit, ſub eo Regnorum nomine expreſſo in
5 Indulto comprehendi debet, † ac eodem iure cenſeri, quo Regnum ipſum Aragoniæ, iuxta text. *in l.tam hoc iure, ff. de vulg. & pul. heredi, & in l.quamuis, C.eod.tit. Doct. in l.ſi conuenerit, §. ſi nuda, ff. de pign. act.* Angel. *conſ.247.n.1.* Menoch. *conſ.165.n.6. & 7.* Rom. *conſ.275.n.5.* Lancell. Gallia *in conſuet. Alex. præf.8.num. 93.* Maſtrill. *de Magiſtr. lib.4.c.13.eod.n.40.* dum præſertim om-
6 nes Prouinciæ citerioris, & vlterioris Hiſpaniæ, † vt Luſitania, Bætica, cæteræque Regali nunc dignitati præfulgent, ac Regna denominantur, & latè probat Couar. *pract. qu.c.1.n.1. ante fin.* cuius auctoritate ſecuta fuit Rota *in dicta Terulen. Canonicatus 2. May 1637. coram R.P.D. meo Carillo.*

Contraria verò ſententia, quod Cathedrales Eccleſiæ Cathaloniæ, & Barchinoneñ. comprehenſæ non fuerint in Indulto ea
7 illius tenore deducitur, † quod dum fuit Regi conceſſum pro Eccleſijs in Regnis Hiſpaniarum conſiſtentibus extẽdi non debet ad Eccleſias in Prouincia Cathaloniæ, & Comitatu Barchinonæ ſitas, in quibus idem Rex regalem non obtinet dignitatem, ſed ſolum Princeps, & Comes appellatur, vt conſtat ea diplomatibus Regijs, in quibus idem Rex in priuilegiorum conceſſione Cathaloniæ Princeps, & Comes Barchinonæ inſcribitur, & ex Apoſtolicis litteris, in quibus eadem Prouincia ſub Principatus tantum appellatione enunciatur, vt in his terminis conſuluit Gabr. *conſ.45 n.9. lib.2.* Menoch. *conſ.1166. num.67.* Alex. *conſ.114.n.19. lib.4.* Gulielm. de Bened. *in c. Raynutius in in verb. Adelaſiam deciſ.5. num.496. de teſtament.* Lancell. Gallia *ad conſuetud. Alex. præfat.8.n.94.* Ita ut dum eadem Pro-
8 uincia Cataloniæ † proprium ſibi retinet nomen Principatus, proprijs legibus moderatur, ac patrio Iure viuit, vt teſtatur Mierea *in conſtit. Cathalon. part.1. collat.9.n.2. & ſeqq.* Zurit. *lib.1. Annal. Aragon. c.56. circa fin.* Oliban. *de action. par.1. lib.3.c.2.n.*
9 *9.13. & 17.* æquè principaliter, † non autem acceſſoriè reputetur vnita, ac proindè priuilegijs Regnorum Hiſpaniæ gaudere, ac eorumdem legibus gubernari non debeat, vt declarat Bart. *in l.ſi conuenerit 18. §. ſi nuda, ff. de pign. act. n.2. & 3.* Caſtr. *n.3.* Bald. *in antiq. lectur. n.2.* idem Bartol. *in l.ſi quando n.1. C. de appell. poſt gloſ. in verb. Duciano, in addit. & in leg.1. §. ſi quis appellat. n.15. ff. de appell.* Curt. ſen. *conſ.56.n.8.* Alex. *conſ.151.n.5. lib.1.* Cæphal. *conſ.414.n.34.* Aym. *de antiq. temp. §. nunc tranſeo, n.55. & 56.* Lancell. Gallia *ad conſuet. Alex. d. præf.8.n.93.* vbi ita declarat intelligendos eſſe Authores pro opinione contraria ſuperiùs adductos, præſertim ponderato tenore ipſius Indulti, quod vti conceptum pro Eccleſijs in Regnis Hiſpaniarum conſiſtentibus extendi non † potuerit ad Eccleſias, quæ ſint propè, vel extra 10
Regna, obſtante illa dictione, *In*, quæ denotat intrinſicitatem, iuxta text. *in l.1. ff. de flumin. not. gloſ. in l.3. ff. de offic. Præſ. Doct. in leg. Gallus, §. ille caſus, ff. de liber. & poſthum.* vbi Bart. *n.2.* Alex. *n.15.* Iaſ. *n.21.* Rot. *in Romana grani 13. Nouembris 1641. & 11. May 1643. coram R.P.D. meo Cerro.*

Neque contra hanc ſententiam vrgere videntur deciſiones, quæ ponderatæ fuerunt pro opinione contraria. Deciſio enim coram Mantic. 59. ſolum aſſerit ſub Indulto conceſſo in Regnis Philippi Hiſpaniarum Regis, etiam fuiſſe comprehenſum Neapolitanum Regnum, in quo ille tantum vtile dominium obtinet; nulla tamen in ea deciſione fit mentio de Prouincijs, quæ regali non gaudent honore: An illæ intelligantur incluſæ. In deciſione verò Teruleñ. quæ eam Eccleſiam intra fines Aragoniæ ſitam ſub tali Indulto arguit contineri, non agebatur de Eccleſijs ſitis in Prouincijs, quæ inter Regna non numerantur, ſed ſolùm dubitabatur: An idem Indultum includeret etiam *Eccleſias* Regni Aragoniæ, dum conceſſum legebatur Philippo Hiſpaniarum Regi IV. qui in dicto Regno ſolũ tertius denominatur. Nec vrget ratio, qua vtitur eadem deciſio, quod appellatione Hiſpaniarũ veniãt Prouinciæ Hiſpaniæ, quæ modò Regna denominantur. Quia hæc ratio procedit in Prouincijs Luſitaniæ, Bæticæ, & Tarraconeñ. quæ modo actu Regalem obtinent Dignitatem, quarum ſolum meminit deciſio, ac de his tantum etiam loquitur Couar. *pr. qu.c.1.n.1.* cuius auctoritati illa innititur, non autem intelligi poteſt de alijs Prouincijs, prout Cathaloniæ, in qua idem Rex Principis nomine appellatur, & in his terminis videtur intelligenda deciſio in Toletana Canonicatus coram R.P.D. meo Cerro, quæ iiſdem auctoritatibus fundatur.

Sed quicquid ſit de hac quæſtione cẽſuerunt Domini cõſtare de bono iure prouiſi Apoſtol. ex vſu, & obſeruantia interpretatiua poſt Indulti conceſſionem ſubſecuta, † à qua eadem Indul- 11
ta, & priuilegia interpretationem recipiunt, iuxta text. *in l.de interpretatione, ff. de legib. & in c.cum dilectus, de conſuetud.* Rot. *dec.503.n.1. & 2. part.1. diu. & in Lauretana Iuriſdictionis 21. Aprilis 1617. coram Card. Sacrato, & in Burgen. expenſarum 31. Ianuarij 1625. coram bon. mem. Merlino dec.450.n.3. part.5. recent. & in Montiſalti Primiceriatus 6. Iunij 1643. coram me.* Hæc verò obſeruantia Indulti non includẽtis Eccleſias in Principatu Cathaloniæ exiſtentes deducitur ex pluribus prouiſionibus à Sede Apoſtol. factis de ſimilibus Canonicatibus in Summario Petri Ioannis exhibitis, ex quo conſtat de anno 1627. Canonicatum Pœnitentiarium Eccleſiæ Vrgelleñ. fuiſſe ab eadem Sede collatum Alexandro Durano per obitum Sebaſtiani Cappella, qui de menſis Octobris Pontifici reſeruato deceſſerat; Canonicatum maioris Eccleſiæ Illerdeñ. per mortem Thomę Gomar, qui extra Romanam Curiam de menſe Aprilis obierat Ioannem Beluer à Dataria obtinuiſſe; De anno verò 1642. Petrum Roſellum de Canonicatu Pœnitentiario Eccleſiæ Tarraconeñ. à fel. rec. Vrbano Octauo fuiſſe promiſſum per obitum Vincentij Ferrer, qui de menſe Iulij, ſeu Auguſti exceſſerat; Canonicatũ Pœnitentiariũ Eccleſiæ Celſoneñ. vacantẽ per obitũ Ioachimi Coſtæ de Menſe Maij ſubſecutum, ab eodem Summo Pontifice Monſerrato Pol fuiſſe collatum, & demum de anno ſequenti Canonicatum Eccleſiæ Elneñ. per mortem Patiani Carſer de menſe Nouembris Sebaſtianum Garrigam ab Apoſtolica Sede obtinuiſſe. Quę collationes numero plures, ac effectũ ſortitæ cõcludere valent hanc obſeruantiã etiam in Eccleſia Barchinoñ. licèt in ea non probetur à Sede Apoſtolica facta collatio Canonicatuum expreſſorum in Indulto, quorum nec probatur ſecuta vacatio poſt illius cõceſſionem; Cùm ſatis ſit oſtẽdere, quod in alijs Eccleſijs ipſius Principatus, in quibus contigit caſus vacationibus menſibus reſeruatis de Canonicatibus
† in Indulto comprehenſis à Pontifice fuerit facta prouiſio, vt 12
ponderauit Rota *in dec.39.n.9. & deciſ.257.n.5. par.3. rec. & in Hiſpalen. Iuris votandi 8. Februarij 1576. coram Caninccio, & in Aquitana Cappellaniæ 15. Nouembris 1643. coram R.P.D. Carrillo.* Magis enim, vt inquit eadem *dec.39.* attenditur cauſa vniuerſalis actus, † quam ipſius actus exercitium, iuxta text. *in l.ve-* 13
rum 40. ff. de furt. c.cum dilectus, de accuſ. c.occidit 23. qu.1 1. notat gloſ. *in c.intelligentia, in verb. ex cauſis, de verb. ſignif.* præſertim cùm eadem obſeruantia † interpretatiua nulla preſcriptio- 14
ne indigeat, vt trad. Butr. *in c.fin. de conſuetud.* Dec. *in c.cum M.*

Fer-

Digitized by Google

Ferrarienſis, de conſtit. Aym. *conſ.* 101 *num.* 4. Alea. *conſ.* 8. *n.* 7.
lib. 6. Sutd. *conſ.* 140. *n.* 45. Rota coram Creſcentio *dec.* 1. *n.* 1. *de*
conſt. & *in Mediolan. Decimarum* 16. *Ianuary* 1613. *coram S.*
15 *D.N.* ſed ex vnico tantum † actu inducatur, vt pluries cenſuit
Rot. coram Buratto *dec.* 647. *n.* 11. & *dec.* 679. *n.* 9. coram Caua-
ler. *deciſ.* 497. *n.* 5. coram Mant. *dec.* 59. *n.* 12. & *in Florentina Iu-*
riſpatronatus de Ricaſolis 11. *February* 1604. *coram Card. Lan-*
cell. & *in d. Toletana Canonicatus* 22. *April.* 1641. *coram R.P.*
D. meo Cerro.

Neque talis obſeruantia excluditur ex concurſo facto à Ca-
pitulo Eccleſię Gerundeñ. de anno 1640. Canonicatus Pęni-
16 tentiarij, qui in d. Eccleſia vacauerat per obitum in menſe re-
ſeruato, † ea quo vel tolli, vel ęquiuoca reddi videtur, tan-
quam difformia à dicta obſeruantia, vt ponderauit Rot. *dec.*
562. *n.* 15. *par.* 5. *rec.*

Quia cũ electio facta in vim d. concurſus nonprobetur ef-
fectum fortita, dùm prouiſo Apoſtolico fuit ab A. C. conceſſa
17 Immiſſio, † interrumpere non poteſt obſeruantiã excluſiuam
Indulti, vt firmauit Rota *in Ianuen. Abbatie* 14. *Marty* 1635.
coram R.P.D. meo Ghiſilerio. Et licèt ab eodẽ mandato de im-
mittendo admiſſa fuerit appellatio, huius tamen appellationis
cauſa potiùs ea cauſa nullitatis, quam iniuſtitię admiſſa fuit.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CORRADO,

Poſteà S. R. E. Cardinali.

Farfeñ. Bonorum.

Veneris 9. Decembris 1644.

ARGVMENTVM.

Bona, quid ſint emphyteutica, ex quo probetur; emphyteuſis, quando eſt finita, tunc Dominus directus ex quadam æquitate, tenetur præferre agnatos vltimi inueſtiti, quibuſuis alijs. Vocatus quando quis eſt ſub qualitate filiationis, & legitimatis, tunc vtramque qualitatem tenetur probare, ex nominatione patris, facta in actu proportionabili, quod aliquis ſit eius filius, quando arguat filiationem.

SVMMARIVM.

1 *Bona, quod ſint emphyteutica, probatur ex inſtrumentis inueſtitura, multis ſolutionibus Canonum, amplia n. 2.*
3 *Partis confeſſio, quando adeſt, ceſſat omnis ſcrupulus.*
4 *Identitas bonorum bene probatur ex ſententijs in cauſa prolatis.*
5 *Mors alicuius, ſi in Hoſpitali ſit mortuus, iuſtificatur ex partita libri eiuſdem Hoſpitalis formiter extracta.*
6 *Proximitas alicuius poteſt iuſtificari ex publico inſtrumento, ex quo pater in eo aliquem in actu proportionabili cum vocauit talem, & n. 7.*
8 *Emphyteuſi finita, Dominus ex æquitate Iuris debet proximiorem vltimi inueſtiti in noua inueſtitura, alijs caſque præferre.*
9 *Quod multò magis procedit ſi ſuper hoc adeſſet ſtatutum loci, prout in Abbatia Farfen.*
10 *Inueſtito, ex Iudicis officio datur immiſſio.*
11 *Filius legitimatus per ſubſequens matrimonium intrat in locum legitimi.*
12 *Vocatus, quando quis eſt vt filius, debet probare ſe talem.*
13 *Quod procedit ſiue agat, ſiue excipiat.*
14 *Vocatus, quando quis eſt ſub qualitate filiationis, & legitimatis, vtrumque debet probare.*
15 *Illegitimi non ſuccedunt in emphyteuſi Eccleſiaſtica.*
16 *ex Nominatione patris alicuius in filium facta in actu proportionabili, conſtituitur ille, in quaſi poſſeſſione filiationis.*
17 *Ita vt contrarium aſſerenti incumbat onus probandi.*
18 *ex Patris nominatione facta in filium, quis conſtituitur in quaſi poſſeſſione filiationis in ipſius tamen præiudicium, & habentium cauſam ab eo.*
Secus verò in præiudicium tertij veluti ſubſtituti, ſeu alterius inueſtiti, ac etiam ipſius domini directi, quoniam in his caſibus aliundè eſt probanda filiatio.
19 *Filiationis quaſi poſſeſſio non attenditur, niſi alia concurrant quando famas in deciſorijs, vbi principaliter agitur de ipſa filiatione.*
20 *Et ſine dubio id procedit, quando non agitur de bonis illius, qui conſtituit filium in quaſi poſſeſſione filiationis.*
21 *Filius ſpurius dicitur natus ex incerto patre.*
22 *Liber baptiſmi, licèt non ſufficiat pro plena probatione filiationis, facit tamen præſumptionem qualitatis in eo deſcriptæ.*
23 *Legitimatio per ſubſequens matrimonium, quando dicatur intrare.*
24 *Filius natus à Patre incerto, non poteſt per ſubſequens matrimonium legitimari.*
25 *ad Legitimitatis effectum ſufficere videtur certitudo filiationis ex parentum agnatione reſultans.*
26 *Quæ tamen concluſio procedit quando agitur de ſuccedendo in proprijs bonis eorundem parentum non autem in illis, quæ ex inueſtitura fideicommiſſo, &c. procedunt, & n. 27.*

DECISIO CCCXVII.

Defuncto Octauiano de Soldatis, qui de anno 1612. fue-
rat inueſtitus iure emphyteutico de nonnullis bonis di-
recti dominij Abbatiæ Farfeñ. pro ſe, & eius filijs, & nepotibus
maſculis, legitimis, & naturalibus, &c. ei ſucceſſit Tiberius eius
filius, poſt cuius obitum ea bona conceſſa fuerunt eodem iure,
& forma Catherinæ illius ſorori, ac præfati Octauiani filiæ le-
gitimæ, & naturali, ac ſubindè fuit lata ſententia pro illius im-
miſſione in poſſeſſionem eorumdem deſcriptorum in ipſa In-
ueſtitura contra Octauianum Camillum dicti Tiberij hęredẽ,
ac eorum detentorem; Quam hodie propoſito dubio in cauſa
appellationis mihi commiſſa dandã eſſe Domini reſpõderunt.

Nam qualitas bonorum, de quibus agitur, probatur non ſo-
lum ex inueſtituris † prædictis, quæ iunctis annui canonis in 1
eis conuenti ſolutione vltra triginta annos, ſcilicet à dict. anno
1612 citra facta, & alijs adminicula ſufficerent ad legitimam 2
probationem, præſertim contra hæredes dd. Octauiani, & Ti-
berij, & ad fauorem proximioris, Rota penes bo. me. Card. Se-
raph. *dec.* 869. *n.* 2. & *ſeq. verſ. tamen hæc probatio,* & *deciſ.* 290.
part. 1. *dec.* 117. *n.* 10. *verſ. de dominio autem,* & *dec.* 359. *n.* 10. &
ſeqq. verſ. ſecundo concurrunt, & *deciſ.* 613. *n.* 8. *verſ. quinta,* &
ſeqq. par. 5. & *dec.* 164. *à n.* 4. & *ſeqq. verſ. Attamen concurren-*
tibus adminiculis par. 6. & *dec.* 36. *num.* 3. *verſ. ea tamen, ac dec.*
117. *n.* 1. & 2. *par.* 7. *rec.* ſed ab ipſis partibus admiſſa fuit in pro-
ceſſu, & ſignanter in petitione facta † ſub nomine Octauiani 3
die 26. & 27. Februarij 1644. ſicque ceſſat omnis difficultas,
Rota penes Seraphin. *d. dec.* 869. *n.* 2. & *dec.* 193. *n.* 3. *verſ. Ac-*
cedit etiam confeſſio part. 2. & *dec.* 69. *n.* 9. *verſ. unde ex ipſamet*
confeſſione, &c. par. 5. *recent.*

Identitas verò euidenter apparet ex collatione earumdem
inueſtiturarum cum petitione, ac ſententia in cauſa prolatis; 4
Mors autem Tiberij probatur ex partita libri Hoſpitalis San- 5
ctiſſimi Saluatoris, (vbi deceſſit) formiter extracta, Rota penes
ſan. me. Greg. *dec.* 78. *n.* 2. *verſ. concurrit fides, &c.* & bo. me. Bu-
ratt. *dec.* 563. *ſub n.* 1. & *dec.* 605. *ſub n.* 4. *verſ. obitus, &c. par.* 2.
recent. Atque etiam ex concordi vtriuſque partis ſuppoſitione
in eodem proceſſu; Proximitas demum dictæ Catherinæ non
controuertitur, imò iuſtificatur in hoc caſu, † tam ex publi- 6
co Inſtrumento, ex quo apparet d. Octauianum in illam tan-
quam eius filiam nuptui dediſſe Angelo Roſcetto, eique hone-
ſtam dotem conſtituiſſe, quàm ex Teſtamento eiuſdem, in quo
illam vti germanam ſororem dicti Tiberij ſubſtituit, ac ad eius
hæreditatem vocauit, gloſ. *in cap. ſicut in verb. Inſtrumentum,* 7
ibique Bald. *ſub n.* 4. *verſ. extra not. extra de teſtib.* Bart. *in l.* 1. §.
quod Senatus Conſulto ſub n. 3. *verſ.* & *vltra DD. &c. ff. de li-*
ber. agnoſc. & fuit dictum *in Romana fideicommiſſi de Epiſc.* 28.
Iunij 1623. *coram bon. me. Baratto dec.* 729. *ſub n.* 1. & *ſeqq. verſ.*
quod autem Eliſabeth, &c. & *prius dec.* 201. *n.* 3. *verſ. de filia-*
tione autem, &c. & *dec.* 260. *num.* 6. & *ſeq. verſ. ſecundo, &c. ac*
rurſus dec. 925. *n.* 5. & *ſeqq. verſ.* & *eorum depoſitiones, &c.* &
penes ſan. me. Greg. *dec.* 349. *ſub n.* 4. & *ſeqq. verſ.* & *probatur,*
&c. & *in recent. dec.* 472. *num.* 8. *verſ. ex prædicto Iacobo, &c. par.*
1. & *dec.* 578. *ſub num.* 1. *verſ. Nam quod Camillus, &c* & *ſeqq.*
par. 4. & comprobat Modern. Rom. *diſcept.* 653. *à n.* 70. & *ſeqq.*
verſ. Additur quod, &c.

Ex prædictis planè iuſtificatur Inueſtitura ipſi Catherinæ
conceſſa, vtpotè debita, † Tùm ex æquitate iuris, quam pro- 8
bauit Bart. communiter receptus in *l.* 1. §. *permittitur n.* 1. *verſ.*
Et hoc not. pro Emphyteuſis, ff. de aqua quotid. & *æſtiu.* Rom.
in conſ. 22. *ſub n.* 5. *verſ. Quoad vltimam, &c.* & ſequitur Rot.
dec. 198. *n.* 1. & *ſeq. par.* 2. *diuerſ.* & penes Seraph. *dec.* 610. *num.*
1. & *ſeq.* ac Reuerendiſs. Vigellen. *dec.* 251. *num.* 1. & *ſeq.* & *de-*
ciſ. 334. *n.* 1. *ac ſeqq.* & *Imolen. bonorum, ſiue emphyteuſ.* 19. *Iunij*
1618. *coram bon. mem. Coccin.* & *in Rauennaten. emphyteuſ.* 22.
Maij 1628. *coram eodem, ac in Mutinen. emphyteuſ.* 26. *Iunij*
1630. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & ſæpè in alijs.* Tum
etiam

Digitized by Google

etiam ex preciſa diſpoſitione Statuti dictæ Abbatiæ, *cap.69.§. ſi contingat, & cap.70.§. ſi per euidentem.*
10 Et propterea danda eſt illi immiſſio, † quæ Iudicis officio
conceditur inueſtito, Rot. *conſ.1.n.54.& ſeq. verſ. vel officio Iudicis, &c. & prius ſub n.49. & ſeq. verſ. Confirmatur hæc opinio, &c. lib.1.* & fuit dictum *in Hiſpalen. dimid. port. 17. Decembris 1635. & 14. Ianuary 1636. coram bon. me. Coccino, & in Bonon. bonorum 10. Marty 1637. coram Eminentiſſ. D. meo Card. Veroſpio, in rec. dec.585. ſub num.22. & ſeqq. verſ. ſiue etiam dimiſſio, &c. par.5. & dec.204. ſub n.5. & ſeq. ſuffragabatur etiam, &c. ac dec.214. n.13. & ſeq. verſ. ſecunda vero, &c. par.7. recent.* & probat Roſental. *de feud. c.7. concl.8. num.3. verſ. verum id, &c.*
11 Nec impediri poteſt per Octanianum Camillum, qui aſſeritur filius Tiberij per ſubſequens matrimonium inter illum, & Annam eius matrem contractum legitimatus.
12 Quia non probat † ſe filium, vt teneretur *l.1. & ſeqq. ff. de prob. l.1.§. ſed ſi maritus verſ. ſi mulier ſe prægnantem, &c.* ibique gloſ. *in verb. ei quod editur, ff. de liber. agnoſc. l.3. C. de alen. lib. & l.1. C. quor. bonor.* ſiue agat, ſiue excipiat quando Aduer-
13 ſarius fundauit † intentionem ſuam in caſu quo filij non extarent, vt declarat Caſtr. *in l. liberorum ſub n.5. verſ. Et ſimiliter ſi ab eo petitur, &c.* & Angel. *ibid. ſub n.2. verſ. idem ſi agnatus, &c. ff. de his qui not. infam.* Natt. *conſ.421. n.1. & ſeqq. & conſ. 473. ſub n.11. verſ. ſed quantum eſt, &c. & ſub n.12. in fin. verſ. ſi quod autem grauamen, &c.* Burſatt. *conſ.88. ſub num.4. & 5. verſ. quia reſpondetur, &c.* Maſcard. *de probat. concl.786. ſub n.1. & 2.* & alij relati per Fulu. Pacian. *in ſimil. tract. lib.2. cap.6. à n. 1. & plur. ſeqq.* Rota penes ſan. me. Greg. *dec.223. n.2. verſ. Et*
14 *filiatio, &c.* Et quidem cum qualitate legitimitatis, † tum quia vbi aliquid profertur cum aliqua qualitate, vt factum fuit in Inueſtitura Octauiano conceſſa pro ſe, & eius filijs, & nepotibus maſculis legitimis, & naturalibus vtrumque probari debet, *ad l. prætor ait, §. hoc autem edicto verſ. docereque, ff. de vi bon. rapt.* Bart. *in l.1.§.1. ſub n.1. verſ. item nota, ff. ne quid in flum. pub. & in l. falcinius, §. cum hoc n.2. verſ. quando lex, ff. ex quibus cauſ. in poſſ. eat.* Iaſ. *conſ.106. ſpectabilis, & clariſſime Domino ſub n.5. & ſeq. verſ. ſed in caſu noſtro, &c. lib.1.* Rota penes Seraphin. *deciſ.1081. ſub n.1. verſ. duo enim, &c. & ſub n.5. verſ. neque obſtat, &c. & dec.48. n.16. par.6. recent.* Natt. *d. conſ.421. ſub n.1. & ſeqq. & dict. conſ.473. à num.30. & ſeq. verſ. Poſt hæc, &c.* Burſatt. *conſ.88. ſub d. num.5.* Decian. *conſ.24. & ſeqq. verſ. Tertio dico, &c. lib.1.* Rimin. iun. *conſ.494. n.21. verſ. Quinimo, &c. & ſeq.* Maſcard. *de prob. d. concl.786. n.7. verſ. Tertio ampliari poteſt, &c. & num.11. verſ. ſecundo limita, &c.* Pacian. *de probat. lib.2. cap.16. num.58. verſ. iterum ampliatur, &c. & ſub n.70. verſ. Cæterum ſi actor, &c.* Tum quia illegitimi in hu-
15 iuſmodi emphyteuſi Eccleſiaſtica non ſuccedunt, neque de iure communi, vt probat Bart. *in l. ex facto, §. ſi quis rogatus ſub n.8. in fin. verſ. Prædicta poſſunt eſſe vera, &c.* & ibi Alex. *ſub num.17. verſ. ſubdens tamen, &c. ff. ad S.C. Trebell.* & alij relati per Clar. *in §. emphyteuſis qu.3. neque Conſtitutione Pij V. in ordine 117. incipit, Quæ ordini Eccleſiaſtico,* de qua Rot. apud Card. Seraph. *dec.478. n.1. & ſub n.3. verſ. prout verius, &c. & deciſ.474. n.1. & ſeq. verſ. Naturalis enim, &c. ac dec.703. n.3. verſic. Quibus ſtantibus, &c. part.1. & dec.244. n.1. verſic. quia aderat ſolas, & par.2. diuerſ.* & latiùs *dec.359. ſub n.19. & ſeqq. verſic. ceſſat omnis difficultas, &c. part.5. recent.* & fuit dictum *in Romana emphyt. 19. Aprilis 1630. penes Reuerendiſſimo Vrgellen. deciſ.251. n.4. & ſeq. verſ. vnde cum in caſu noſtro, &c.*
Non enim viſa fuit Dominis in hoc caſu ſufficiens aſſertio ipſius Tiberij, qui in eius teſtamento declarauit dictum Octauianum Camillum ſuum eſſe filium, eumque vt talem hæredem vniuerſalem inſtituit.
16 Quia licèt ex huiuſmodi † nominatione principaliter facta propter ſe, (vt inquiunt Doctores) in actu filio apprimè congruo, & proportionabili ille conſtitui ſoleat in quaſi poſſeſſio-
17 ne filiationis, ita ut contrarium aſſerenti † incumbat onus probandi, iuxta gloſ. *in cap. later in verb. probare legitime ext. qui filij ſint legitimi, & in l. neque profeſſio in verb. præiudicat in fine, C. de Teſtam.* Bart. *in d. l.1. §. quod Senatus Conſulto num.3. verſ. breuiter tu habes tenere, ff. de liber. agnoſcend.* Rot. *deciſ.1. num.2. & ſeq verſ. ſecunda difficultas, &c. part.1. diuerſ.* & ſequuntur Doctores relati à Pacian. *de prob. lib.2. d. cap.16. ſub n. 73. verſ. porro, &c.*
Hoc tamen Domini cenſuerunt procedere in præiudicium ipſius nominantis, & cauſam habentium ab illo in ijs de qui-
18 bus liberè diſponere poteſt, non † autem quando agitur de præiudicio tertij veluti ſubſtituti, ſeu alterius inueſtiti, ac etiam Domini directi, quoniam his caſibus aliundè comprobari debet filiatio, Iaſ. *in d. conſil.106. num.2. & ſeq. verſ. ſecundo, &c. lib.1.* Gozad. *conſ.13. ſub n.21. verſ. decimoquinto, &c.* Grat. *conſ. 140. n.44. verſ. Nec conſtat, &c. lib.1.* Alciat. *conſ.5. ſub num.57. verſ. Et licèt confeſſio, &c. lib.4. & in rubr. ff. de liber. & poſth. ſub n.46. verſ. ſanè quod ſupradicti, &c.* Burſatt. *conſ.88. ſub n. 5. verſ. verum, &c.* Natt. *conſ.473. ſub n.24. in fin. verſ. ad contraria, &c.* Panzirol. *conſ.66. ſub num.19. & ſeqq. verſic. nec obſtat, &c.* Surd. *conſ.552. ſub num.20. & ſeqq. verſic. Et quamuis vbi agitur, &c.* Peregrin. *conſil.16. n.15. verſ. nec etiam, &c. lib. 5.* Ruſtic. *ad l. cum Auus lib.2. cap.16. n.109. & ſeq. verſ. dictaque concluſio, &c.* Rota penes Put. *dec.435. lib.1.* & penes Card. Seraphin. *dicta deciſ.1081. ſub n.2. verſ. Quæ nominatio, &c. & dec.167. n.16. verſ. ſecundo, &c. par.1. ac dec.597. n.12. & ſeqq. verſ. quoniam aſſertio, &c. par.5. recent. & in Romana de Bonellis 19. Nouembris 1613. & 18. Nouembris 1614. coram bon. me. Vbaldo, & in Bonon. Alimentorum 16. Decembris 1630. coram bon. mem. Merlino,* cum alijs relatis per Modern. Rom. *diſcept. 267. n.19. verſ. quidquid aliud ſit, &c.* & latiùs *diſc.744. n.9. & 10. verſ. nec facit, &c. & ſub num.31. verſ. maximè quia intelliguntur, &c.* & per Mareſcott. *reſ.18. ſub n.24. verſ. non credo verum, &c. & verſ. Et maximè, vbi agitur de præiudicio tertij, &c. lib.3.* Præſertim in deciſorijs, vbi de illa principaliter agi-
tur, atque contenditur, † in quibus eiuſmodi quaſi poſſeſſio 19
filiationis non ſufficit, niſi alia concurrant, Bart. *in l. non nudis in 2. lect. verſ. Reſpondeo, &c. C. de prob.* Iaſ. *d. conſ.106. n.10. & ſeq. verſ. quinto, & vltimo, &c. lib.1. & conſ.102. in caſu prædicto num.10. verſ. quinto ad idem facit, &c. lib.4.* Menoch. *conſ. 581. ſub num.4. verſ. nec ſufficit, &c.* Maſcard. *de prob. dicta concluſ.786. num.3. & 4. verſ. vel ſi eſſemus in deciſorijs, &c. & ſub num.6. verſ. verior tamen, & magis communis, &c. & concl.799. num.18. & ſeqq. verſ. ſextus, &c. lib.1. & num.26. verſ. Præterea, &c.* dicens hanc ſententiam maximè tenendam eſſe quando
non agitur de † bonis illius, qui conſtituit filium in quaſi poſ- 20
ſeſſione filiationis poſt Alciat. *in d. conſ.5. ſub n.57. verſ. Immo cum præſens quæſtio, &c. lib.4.* Burſatt. *dicto conſ.88. ſub num.5. verſ. quia reſpondetur, &c.* & ſequitur Rota *d. dec.289. ſub n.5. verſ. non obſtant coniectura par.1. rec.*
Eoque magis in propoſito caſu cum aſſertione Tiberij aduerſetur liber Baptiſmalis, in quo legitur Octauianum Camil-
lum ad ſacrum fontem fuiſſe ſuſceptum † tanquam ſpurium 21
filium Annæ, id eſt ex incerto Patre progenitum, iuxt. *l. vulgo concepti, ff. de ſtat. hom. §. ſi aduerſus eos inſtit. de nupt.* Didac. *de ſponſal. par.2. cap.8. §.5. ſub num.1.* Palett. *de Noth. & ſpur. cap.16. ſub num.4. verſ. In ſpecie verò, &c.* Cuius quidem libri fides licèt non ſufficiat ad plenam probationem, facit tamen
præſumptionem illius † qualitatis in eo deſcriptæ, vt poſt Ca- 22
ualc. tradit ad rem noſtram Modern. Roman. *diſcept.744. ſub n.6. & ſeq. verſ. Et magis, &c.*
Hincque infertur non applicari prætenſam eiuſdem Octauiani Camilli legitimationem per ſubſequens matrimonium nonnullos annos poſt eius natiuitatem contractum inter dict. Annam, & Tiberium.
Quoniam illi dumtaxat filij per ſubſequens matrimonium le-
gitimantur quos † conſtat ipſo viro fuiſſe progenitos, cum 23
quo mulier illud deinde contraxit, iuxt. text. *in cap. tanta extra qui filij ſint legitimi,* non autem alij quorum incertus eſt
Pater, nam ij per ſubſequens matrimonium legitimari † non 24
poſſunt, Bart. *in dicta l. fin. ſub num.1. verſ. Hi ergo filij, ff. de Concub.* Ruin. *conſ.103. ſub n.16. verſ. Quod patet, &c. & infr. lib.3.* Natt. *dicto conſ.473. n.25. verſ. ſecundo reſponderi poteſt, &c.* Cæphal. *conſ.4. n.22. verſic. verum eſt, &c.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.11. tit.12. num.10. verſ. Illud vero ſine controuerſia, &c.* Ludouic. Surd. *in eius tract. de natural. liber. cap. de legitim. per ſubſeq. matrim. ſub num.21. verſ. ſeptimo quæritur,* Nicol. de Vbald. *de ſucceſſ. ab inteſt. ſub n.62. verſic. quod vero intelligerem, &c.* Phanuc. *de lucr. dot. in gloſſ. per mortem ſub num. 37. in fin. verſic. Et concluſio hæc procedit, &c.* Trentacinque *de ſubſtit. par.4. cap.7. ſub num.47. verſic. Sextò, & vltimo, &c.* Ruſtic. *ad lib. cum Auus l.2. d. cap.16. n.106. & ſeq. verſ. quintò, &c.* Menoch. *conſil.16. ſub num.10. verſic. quandoquidem, &c.* Pett. Duen. *Reg.350. verſ. Quarto fallit, &c.* Mareſcott. *d. reſ. 18. n.23. verſ. & primo quidem, &c.* & Modern. Rom. *dict. diſcept.744. n.5. & ſeq. verſic. quorum ratio eſt, &c.*
Et licèt ad effectum dictæ legitimationis videatur ſufficere
certitudo filiationis ex † parentum agnatione reſultans, vt 25
not. Bald. *in l. ea, quam ſub num.24. verſic. conſideræ tamen, &c. C. de fideicommiſſ. et l. ſi qua illuſtris ſub num.3. verſ. vulgo concepti, etc. ad S.C. Orfician.* & explicat latiùs *in l.1. ſub num.33. verſic. quoad ſecundum, etc. in fin. et ſub num.34. verſ. Præſumptiua vero, etc. et verſic. cum ergo, etc. C. qui accuſari non poſſ.* & ſequitur Iaſ. *conſil.234. pro parte negatiua ſub num.4. et ſeq.*
verſ.

Google

verſ. Et iſtam partem, &c. lib. 2. Honded. *conſ.* 72. *ſub num.* 36.
verſic. & licèt quando, &c. lib. 2. *& alij.* Hæc tamen opinio pro-
26 cedit quando agitur † de ſuccedendo in proprijs bonis eorun-
dem parentum, non autem in illis, quæ ex fideicommiſſio in-
ueſtitura, vel aliter poſt illorum mortem peruenire debent ad
27 alios, vt ſentit Rot. penes Put. *dicta deciſio* 435. *ſub n.* 11. ibi,
Ex quo tantum de præiudicio eius agebatur lib. 1. & latè probat
Rimin. iun. *conſ.* 222. *à n.* 49. *& ſeqq. verſic. ſed hac à communi
ſententia, &c. iuncto num.* 43. *& ſeq. verſic. Accedit etiam,* Man-
tic. *dicto tit.* 12. *ſub n.* 11. *verſ. ſed aduerte, &c. & verſic. verum
plane, &c.* Ruſt. *d. c.* 16. *ſub n.* 109. *verſic. Et quod certioratio non
proſit, &c.* & poſt alios declarat Modern. Roman. *dict. diſcept.*
633. *ſub n.* 4. *verſic. Quando agitur, &c. & d. diſcept.* 744. *n.* 9. *&
ſeq. verſ. Nec facit, &c.* ac probant alij ſupra relati *in verſ. Hoc
tamen Domini, &c.*

Atque ita fuit reſolutum ſola Catherina informante, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Fideicommiſſi de Spiritibus.

Lunæ 12. Decembris 1644.

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſaria bona ſi fuerint meliorata, quando talia melioramenta ſint reficienda, & quid ad hoc ſit probandum, & quid ſi ſint vtilia, & conſtat, quod meliorans fuerit in mala fide, & in hac materia cui potius ſit ſtandum, an depoſitionibus teſtium, vel relationibus Peritorum. Melioramenta vtilia facta in bonis fideicommiſſarijs, ſi excedant valorem ipſius fideicommiſſi, & ille cui eſt facienda illius reſtitutio eſt pauper quid ſit faciendum, vt vterque remaneat indemnis.

S V M M A R I V M.

1 *Inſtrumentis publicis potius ſtandum eſt, quam teſtium depoſitionibus.*
2 *Peritorum relationes præualent teſtibus, etiam numero pluribus.*
3 *Inſtrumentum publicum probat diuiſiones, contra diuidentes, & habentes cauſas ab eis.*
4 *Teſtator poteſt, etiam melioramenta facienda ex pecunijs heredis, accedente ipſius conſenſu ſupponere fideicõmiſſo.*
5 *Filius cenſetur acquiſiuiſſe bona ex pecunijs patris, niſi probet aliunde acquiſiuiſſe.*
6 *Quod procedit, etiamſi filij haberent artem, niſi conſtet ex ea acquiſiuiſſe.*
7 *Fideicommiſſum, quando quis agnouit, cenſetur agnouiſſe cum omnibus ſuis qualitatibus, & num. 8.*
9 *Fideicommiſſi vinculum minuit valorem rei in ſexta parte.*
10 *Melioramenta illa non dicuntur neceſſaria, quæ fiunt pro maiori commoditate.*
11 *Fratres dum habebat domum paternam ſufficientem, ſi alter ex eis velit ampliare, licet domus videatur facta meliorem.*
12 *Non tamen refici debent melioramenta, cum domum venalem non haberent, & pro eorum ſufficienti habitatione, ſat erat ſtatus antiquus.*
13 *Melioramenta fideicommiſſi, quando ſunt excedentia, & vocatus ad fideicommiſſum eſt valde pauper, quid ſit faciendum.*
14 *Melioramenta, quando non ſunt neceſſaria, non ſunt reficienda.*
15 *de Melioramentis, vt dicatur conſtare neceſſariò debet firmari ſtatus antiquus.*
16 *in Melioramentis refici debet id quod minus eſt.*
17 *Rusus opinio circa materiam alimentorum, erronea conuincitur.*
18 *Teſtes mendaces non merentur fidem.*
19 *Periti, dum non deponunt ex certa ſcientia, ſed innituntur relationibus aliorum Peritorum non probant.*
Periti electi, ſine citatione partis non probant, non ſecus, ac teſtes deponentes ſine citatione, num. 19.
20 *Periti, vt probent melioramenta, qualiter debeant concludere.*
21 *Valor verus domus differt à valore materiæ, ſeu cementorum illius, & refutatur contraria ſententia.*
22 *Melioramenta vtilia non ſunt reficienda, quando conſtat de mala fide meliorantis.*
23 *Melioramenta facta ſuper bonis fideicommiſſarijs non ſunt reficienda, ſi melioranſ ſciebat talia bona eſſe fideicommiſſaria.*
24 *Monitorium ſtatim, ac eſt executum ligat, abſque alia reproductione.*
25 *Monitorium cauſat malam fidem, ſtatim ac eſt executum, abſque alia reproductione.*
26 *Opus nouum, vt impediatur ſufficit nunciatio, etiam extraiudicialis.*
27 *Monitorium à quo cenſeatur tranſmiſſum, & commiſſa denunciatio.*
28 *Fideicommiſſi alienatio, quando expreſsè fuit à Teſtatore prohibita, tunc per venditionem bonorum non cenſetur translatum dominium in emptorem.*
29 *Melioramenta facta in re aliena compenſantur cum fructibus.*
30 *Fideicommiſſum, quando fuit apertum ad fauorem minoris, tunc lex interpellat poſſeſſorem ad reſtituendum bona fideicommiſſaria.*
31 *Fideicommiſſi fructus, vt debeantur minori, quid ſufficiat.*
32 *Melioramenta vtilia, vt debeantur debet conſtare de anteriori ſtatu.*
33 *Peritorum relationi ſtandum eſt à Iudice electorum.*
34 *Alienatio bonorum fideicommiſſum ſubiectorum valet, ſi ob æs alienum fideicommittentis fuit facta.*
35 *Fideicommiſſum ſi debeatur alicui, non ex verbis Teſtatoris, ſed ex interpretatione, & ſic non ex verbis, ſed ex coniecturis, & hoc caſu à quo tempore debeantur fructus.*
36 *in Melioramentorum materia non admittitur retrotractio, ſed inſpicitur animus meliorantis de tempore facti ædificij.*
37 *Meliorantis, ſecluſa mala fide, competit detractio melioramentorum vtilium, aduerſus fideicommiſſarium bona vindicantem.*
38 *Rota ſtante iuſtitia, & æquitate, mediam viam eligit.*
39 *Ius ſaluum, vnicuique eſſe debet partes à litium diſpendio erui debent, num. 39.*
40 *Melioramenta, ſi excedunt valorem fideicommiſſi, ad cuius fauorem fructus eorum cedere debent, ſtante paupertate fideicommiſſarij.*
41 *Fideicommiſſi fructus debentur à die motæ litis.*
42 *Fructus domorum in Vrbe qualiter æſtimentur.*

DECISIO CCCXVIII.

Firmata per duas deciſiones * exiſtentia fideicommiſſi eiuſque purificatione ad fauorem Michaelis filij Egidij, ac ſimul identitate bonorum dubitaui an conſtet de melioramentis, quæ veniant reficienda Clementiæ, & litis conſortibus reis conuentis Domum fideicommiſſariam poſſidentibus.

Quo dubio hodie propoſito viſum eſt Dominis meliora-
menta, quæ adducuntur facta de anno 1630. non fuiſſe neceſ-
ſaria etiamſi Teſtes examinati, Domum tunc temporis diui-
ſam fuiſſe in tres domunculas eaſque ruinoſas, & nullius valo-
ris deponant, contrarium enim apparet tum ex † publicis in- 1
ſtrumentis quibus potius inhærendum eſt, *l. cenſus, ff. probat.*
Innocent. *in cap. cum Ioannes num.* 6. *de fid. inſtrum.* Aym. *conſ.*
34. *ſub num.* 15. Rota *deciſ.* 91. *ſub num.* 9. *deciſ.* 582. *ſub num.* 6.
part. 1. *recent.* tum ex relationibus Peritorum, quæ præualent 2
teſtibus licèt numero pluribus, Alexan. *conſ.* 148. *num.* 1. *lib.* 2.
Bero. *conſil.* 102. *num.* 35. *lib.* 3. Rota Bonon. *diuerſ. dec.* 22. *n.* 11.

Et inter inſtrumenta recenſetur primo loco inſtrumentum
celebratum de anno 1605. in quo Domus hæc non tanquam
tripartita in tres domunculas prout olim erant de anno 1593.
ſed vti in vnam eâque habitabilem redacta diuiſa fuit à Ioan-
ne patre inter Egidium, & Paſqualem filios ad fideicommiſſo
ſubiecta, quod inſtrumentum vtique probat contra reas con-
uentas habentes cauſam à diuidentibus, Peregr. *de fideicomm.* 3
art. 44. *num.* 5. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 618. *num.* 11. Seraph. *dec.*
553. *n.* 1. *& ſeqq.* Coccin. *dec.* 120. *n.* 2. Buratt. *deciſ.* 229. *num.* 1.

Neque ex eo, quod Ioannes in dicto Inſtrumento mandauit
filijs, quod *in euento, che veniſſe à pericolar la cantina, & il ſo-
laro di ſopra della ſudetta Caſa ſiano obligati à farli riſare, &
aſſettare communemente*, educi poteſt Domum tunc temporis
fuiſſe in ſtatu ruinoſo, quia imò dicta verba ſupponunt ſubſi-
ſtentiam domus de præſenti, & ſolum prouident futuro peri-
culo quatenus contingeret cui præterea euitando eſto, quod
deinde contigiſſet quicquid filij impendiſſent non ſortiretur
qualitatem meliorationis per illos detrahendæ, ſed caderet ſub 4
fideicommiſſo tanquam impenſum de mandato fideicommit-
ten-

etiam ex præciſa diſpoſitione Statuti dictæ Abbatiæ, cap.69.§.ſi
contingat, & cap.70.§.ſi per euidentem.
10 Et propterea danda eſt illi immiſſio, † quæ Iudicis officio
conceditur inueſtito, Rol.conſ.1.n.54.& ſeq.verſ.vel officio Iu-
dicis, &c. & prius ſub n.49. & ſeq.verſ.Confirmatur hac opinio,
&c.lib.1.& fuit dictum in Hiſpalen. dimid.port.17. Decembris
1635. & 14. Ianuarij 1636. coram bon.me. Coccino, & in Bonon.
bonorum 10. Martij 1637. coram Eminentiſſ. D.meo Card. Ve-
roſpio, in rec.dec.585.ſub num.22.& ſeqq.verſ. ſiue etiam dimiſ-
ſio, &c.par.5.& dec.204.ſub n.5.& ſeq.ſuffragabatur etiam, &c.
ac dec.214.n.13.& ſeq. verſ. ſecunda vero, &c.par.7.recent. &
probat Roſental. de feud. c.7.concl.8.num.3.verſ.verum id, &c.
11 Nec impediri poteſt per Octauianum Camillum, qui aſſeri-
tur filius Tiberij per ſubſequens matrimonium inter illum, &
Annam eius matrem contractum legitimatus.
12 Quia non probat † ſe filium, vt teneretur l.1.& ſeqq. ff. de
prob.l.1.§.ſed ſi maritus verſ.ſi mulier ſe pregnantem, &c. ibi-
que gloſ.in verb.ei quod editur, ff.de liber. agnoſc.l.3. C. de alen.
lib.& l.1.C. quor.bonor.ſiue agat, ſiue excipiat quando Aduer-
13 ſarius fundauit † intentionem ſuam in caſu quo filij non exta-
rent, vt declarat Caſtr. in l.liberorum ſub n.5. verſ. Et ſimiliter
ſi ab eo petitur, &c. & Angel. ibid.ſub n.2.verſ.idem ſi agnatus,
&c.ff. de his qui not. infam. Natt. conſ.421. n.1.& ſeqq.& conſ.
473.ſub n.11. verſ.ſed quantum eſt, &c. & ſub n.12.in fin. verſ.
ſi quod autem grauamen, &c. Burſatt. conſ.88. ſub num.4. & 5.
verſ.quia reſpondetur, &c. Maſcard. de probat.concl.786.ſub n.1.
& 2.& alij relati per Fulu.Pacian.in ſimul.tract.lib.2.cap.6.à n.
1.& plur.ſeqq. Rota penes ſan.me.Greg. dec.223.n.2.verſ. Et
14 filiatio, &c. Et quidem cum qualitate legitimitatis, † tum quia
vbi aliquid profertur cum aliqua qualitate, vt factum fuit in
Inueſtitura Octauiano conceſſa pro ſe, & eius filijs, & nepoti-
bus maſculis legitimis, & naturalibus vtrumque probari debet,
ad l.prætor ait, §. hoc autem edicto verſ. docereque, ff. de vi bon.
rapt. Batt. in l.1.§.1.ſub n.1. verſ.item nota, ff. ne quid in flum.
pub.& in l.falcinius, §.cum hoc n.2.verſ. quando lex, ff.ex quibus
cauſ.in poſſ. eat. Iaſ. conſ.106. ſpectabilis, & clariſſime Domine
ſub n.5. & ſeq. verſ.ſed in caſu noſtro, &c.lib.1. Rota penes Se-
raphin.deciſ.1081. ſub n.1.verſ. duo enim, &c. & ſub n.5. verſ.
neque obſtat, &c.& dec.48.n.16. par.6.recent. Natt. d.conſ.421.
ſub n.1.& ſeqq.& dict.conſ.473. à num.30.& ſeq.verſ. Poſt hæc,
&c.Burſatt. conſ.88.ſub d.num.5. Decian.conſ.24.& ſeqq.verſ.
Tertio dico, &c.lib.1. Rimin.iun.conſ.494.n.21.verſ. Quinimo,
&c.& ſeq Maſcard. de prob. d.concl.786. n.7. verſ. Tertio am-
pliari poteſt, &c. & num.11. verſ. ſecundo limita, &c. Pacian.
de probat.lib.2.cap.16.num.58. verſ. iterum ampliatur, &c. &
ſub n.70. verſ. Cæterum ſi actor, &c. Tum quia illegitimi in hu-
15 iuſmodi emphyteuſi Eccleſiaſtica non ſuccedunt, neque de iu-
re communi, vt probat Bart. in l. ex facto, §. ſi quis rogatus ſub
n.8. in fin. verſ. Prædicta poſſunt eſſe vera, &c. & ibi Alex. ſub
num.17. verſ.ſubdens tamen, &c.ff.ad S.C. Trebell. & al j rela-
ti per Clar. in §. emphyteuſis qu.3. neque Conſtitutione Pij V. in
ordine 117. incipit, Qua ordini Eccleſiaſtico, de qua Rot. apud
Card.Seraph. dec.478. n.1. & ſub n.3.verſ.pront verius, &c. &
deciſ.474. n.1.& ſeq.verſ. Naturalis enim, &c. ac dec.703. n.3.
verſic. Quibus ſtantibus, &c.part.1.& dec.244. n.1.verſic. quia
aderat ſoius, & par.2.diuerſ.& latiùs dec.359.ſub n.19. & ſeqq.
verſic.ceſſat omnis difficultas, &c.part.5.recent.& fuit dictum
in Romana emphyt.19. Aprilis 1630. penes Reuerendiſſimo Vr-
gellen.deciſ.251. n.4. & ſeq. verſ. vnde cum in caſu noſtro, &c.
Non enim viſa fuit Dominis in hoc caſu ſufficiens aſſertio
ipſius Tiberij, qui in eius teſtamento declarauit dictum Octa-
uianum Camillum ſuum eſſe filium, eumque vt talem hære-
dem vniuerſalem inſtituit.
16 Quia licèt ex huiuſmodi † nominatione principaliter facta
propter ſe, (vt inquiunt Doctores) in actu filio apprimè con-
gruo, & proportionabili ille conſtitui ſoleat in quaſi poſſeſſio-
17 ne filiationis, ita ut contrarium aſſerenti † incumbat onus pro-
bandi, iuxta gloſ. in cap. lator in verb. probare legitimè ext. qui
filij ſint legitimi, & in l. neque profeſſio in verb. prædicat in fi-
ne, C.de Teſtam. Bart. in d.l.1. §. quod Senatus Conſulto num.3.
verſ.breuiter tu habes tenere, ff.de liber.agnoſcend. Rot.deciſ.1.
num.2.& ſeq verſ.ſecunda difficultas, &c.part.1.diuerſ. & ſe-
quuntur Doctores relati à Pacian. de prob.lib.2. d.cap.16.ſub n.
73. verſ. porro, &c.
Hoc tamen Domini cenſuerunt procedere in præiudicium
ipſius nominantis, & cauſam habentium ab illo in ijs de qui-
18 bus liberè diſponere poteſt, non † autem quando agitur de
præiudicio tertij veluti ſubſtituti, ſeu alterius inueſtiti, ac etiam
Domini directi, quoniam his caſibus aliundè comprobari de-
bet filiatio, Iaſ. in d.conſil.106.num.2.& ſeq. verſ. ſecundo, &c.
lib.1. Gozad.conſ.13.ſub n.21.verſ decimoquinto, &c. Grat.conſ.
140.n.44. verſ.Nec obſtat, &c. lib.1. Alciat.conſ.5.ſub num.57.
verſ. Et licèt confeſſio, &c.lib.4. & in rubr. ff.de liber. & poſth.
ſub n.46. verſ.ſane quod ſuprædicti, &c. Burſatt. conſ.88. ſub n.
5.verſ.verum, &c. Natt. conſ.473. ſub n.24. in fin. verſ.ad con-
traria, &c. Panzirol. conſ.66.ſub num.19.& ſeqq. verſic.nec ob-
ſtat, &c. Surd.conſ.552.ſub num.20. & ſeqq.verſic. Et quamuis
vbi agitur, &c. Peregrin.conſil.16.n.15. verſ.nec etiam, &c.lib.
5. Ruſtic.ad l.cum Auus lib.2.cap.16. n.109. & ſeq.verſ. dicta-
que concluſio, &c. Rota penes Put.dec.435.lib.1.& penes Card.
Seraphin.dicta deciſ.1081. ſub n.2.verſ. Quæ nominatio, &c.&
dec.167.n.16. verſ.ſecundo, &c.par.1. ac dec.597. n.12.& ſeqq.
verſ.quoniam aſſertio, &c.par.5.recent.& in Romana de Bonel-
lis 19. Nouembris 1613. & 18. Nouembris 1614. coram bon. me.
Vbaldo, & in Bonon. Alimentorum 16. Decembris 1630. coram
bon.mem. Merlino, cum alijs relatis per Modern.Rom.diſcept.
267.n.19.verſ.quidquid aliud ſit, &c. & latiùs diſc.744. n.9. &
10.verſ.nec facit, &c. & ſub num.31.verſ. maximè quia intelli-
guntur, &c. & per Mareſcott. reſ.18. ſub n.24. verſ. non credo
verum, &c.& verſ. Et maximè, vbi agatur de præiudicio tertij,
&c.lib.3. Præſertim in deciſorijs, vbi de illa principaliter agi-
tur, atque contenditur, † in quibus einſmodi quaſi poſſeſſio 19
filiationis non ſufficit, niſi alia concurrant, Bart. in l. non nu-
dis in 2.lect.verſ. Reſpondeo, &c.C.de prob. Iaſ. d.conſ.106.n.10.
& ſeq.verſ.quintò, & vltimo, &c.lib.1.& conſ.102. in caſu præ-
dicto num.10.verſ.quinto ad idem facit, &c.lib.4. Menoch.conſ.
381.ſub num.4.verſ.nec ſufficit, &c. Maſcard. de prob.dicta con-
cluſ.786. num.3.& 4.verſ. vel ſi eſſemus in deciſorijs, &c. & ſub
num.6.verſ.verior tamen, & magis communis, &c.& concl.799.
num.18.& ſeqq.verſ.ſextus, &c.lib.1.& num.26.verſ. Præterea,
&c. dicens hanc ſententiam maximè tenendam eſſe quando
non agitur de † bonis illius, qui conſtituit filium in quaſi poſ- 20
ſeſſione filiationis poſt Alciat. in d.conſ.5. ſub n.57. verſ. Immo
cum præſens quæſtio, &c. lib.4. Burſatt. dicto conſ.88. ſub num.5.
verſ. quia reſpondetur, &c.& ſequitur Rota d. dec.289.ſub n.5.
verſ.non obſtant coniectura par.1.rec.
Eoque magis in propoſito caſu cum aſſertione Tiberij ad-
uerſetur liber Baptiſmalis, in quo legitur Octauianum Camil-
lum ad ſacrum fontem fuiſſe ſuſceptum † tanquam ſpurium 21
filium Annæ, ideſt ex incerto Patre progenitum, iuxt. l. vulgo
concepti, ff. de ſtat. hom. §. ſi aduerſus eos inſtit. de nupt. Didac.
de ſponſal.par.2. cap.8. §.5. ſub num.1. Palett. de Noth. & ſpur.
cap.16. ſub num.4. verſ. In ſpecie verò, &c. Cuius quidem libri
fides licèt non ſufficiat ad plenam probationem, facit tamen
præſumptionem illius † qualitatis in eo deſcriptæ, vt poſt Ca- 22
ualc. tradit ad rem noſtram Modern. Roman.diſcept.744. ſub
n.6. & ſeq.verſ. Et magis, &c.
Hincque infertur non applicari prætenſam eiuſdem Octa-
uiani Camilli legitimationem per ſubſequens matrimonium
nonnullos annos poſt eius natiuitatem contractum inter dict.
Annam, & Tiberium.
Quoniam illi dúntaxat filij per ſubſequens matrimonium le-
gitimantur quos † conſtat ipſo viro fuiſſe progenitos, cum 23
quo mulier illud deinde contraxit, iuxt. text. in cap. tanta ex-
tra qui filij ſint legitimi, non autem alij quorum incertus eſt
Pater, nam ij per ſubſequens matrimonium legitimari † non 24
poſſunt, Bart. in dict. l. fin. ſub num.1. verſ. Hi ergo filij, ff. de
Concub. Ruin. conſ.103. ſub n.16. verſ. Quod patet, &c. & infr.
lib.3. Natt. dicto conſ.473. n.25. verſ. ſecundo reſponderi poteſt,
&c. Cæphal. conſ.4 . n.22. verſic. verum eſt, &c. Mantic. de co-
niect. vlt. volunt. lib.11. tit.12. num.10. verſ. Illud vero ſine con-
trouerſia, &c. Ludouic. Surd. in eius tract. de natural. liber. cap.
de legitim. per ſubſeq. matrim. ſub num.21. verſ. ſeptimo quæritur,
Nicol.de Vbald. de ſucceſſ. ab inteſt. ſub n.62. verſic. quod vero in-
telligerem, &c. Phanuc. de lucr. dot. in gloſſ. per mortem ſub num.
37. in fin. verſic. Et concluſio hæc procedit, &c. Trentacinque
de ſubſtit. par.4. cap.7. ſub num.47. verſic. Sexto, & vltimo, &c.
Ruſtic. ad lib. cum Auus l.2. d.cap.16. n.106. & ſeq. verſ. quintò,
&c. Menoch. conſil.16. ſub num.10. verſic. quandoquidem, &c.
Petr. Duen. Reg.350. verſ. Quarto fallit, &c. Mareſcott. d.reſ.
18. n.23. verſ. & primo quidem, &c. & Modern. Rom. dict. di-
ſcept.744. n.5. & ſeq. verſic. quorum ratio eſt, &c.
Et licèt ad effectum dictæ legitimationis videatur ſufficere
certitudo filiationis ex † parentum agnatione reſultans, vt 25
not. Bald. in l.ea, quam ſub num.24. verſic. conſideræ tamen, &c.
C.de fideicommiſſ. et l.ſi qua illuſtris ſub num.3. verſ. vulgo con-
cepti, etc. ad S.C. Orfician. & explicat latiùs in l.s. ſub num.33.
verſic. quoad ſecundum, etc. in fin. et ſub num.34. verſ. Præſum-
ptiua verò, etc. et verſic. cum ergo, etc. C. qui accuſari non poſſ. &
ſequitur Iaſ. conſil.234. pro parte negatiua ſub num.4. et ſeq.
verſ.

Digitized by Google

verſ. Et iſtam partem, &c. lib. 2. Honded. *conſ.* 72. *ſub num.* 36.
verſic. & licèt quando, &c. lib. 2. *& alij.* Hæc tamen opinio pro-
26 cedit quando agitur † de ſuccedendo in proprijs bonis eorun-
dem parentum, non autem in illis, quæ ex fideicommiſſio in-
ueſtitura, vel aliter poſt illorum mortem peruenire debent ad
27 alios, vt ſentit Rot. penes Pur. *dicta deciſio* 435. *ſub n.* 11. ibi,
Ex quo tantum de præiudicio eius agebatur lib. 1. & latè probat
Rimin. iun. *conſ.* 222. *à n.* 49. *& ſeqq. verſic. ſed hæc à communi
ſententia, &c. iuncta num.* 43. *& ſeq. verſic. Accedit etiam*, Man-
tic. *dicto tit.* 12. *ſub n.* 11. *verſ. ſed aduerte, &c. & verſic. verum
planè, &c.* Ruſt. *d. c.* 16. *ſub n.* 109. *verſic. Et quod certioratio non
proſit, &c.* & poſt alios declarat Modern. Roman. *dict. diſcept.*
633. *ſub n.* 4. *verſic. Quando agitur, &c. & d. diſcept.* 744. *n.* 9. *&
ſeq. verſ. Nec facit, &c.* ac probant alij ſupra relati *in verſ. Hoc
tamen Domini, &c.*

Atque ita fuit reſolutum ſola Catherina informante, &c.

R. P. D. BICHIO.

Romana Fideicommiſſi de Spiritibus,

Lunæ 12. *Decembris* 1644.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſaria bona ſi fuerint meliorata, quando talia melioramenta ſint reficienda, & quid ad hoc ſit probandum, & quid ſi ſint vtilia, & conſtat, quod meliorans fuerit in mala fide, & in hac materia cui potius ſit ſtandum, an depoſitionibus teſtium, vel relationibus Peritorum. Melioramenta vtilia facta in bonis fideicommiſſarijs, ſi excedant valorem ipſius fideicommiſſi, & ille cui eſt facienda illius reſtitutio eſt pauper quid ſit faciendum, vt vterque remaneat indemnis.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentis publicis potius ſtandum eſt, quam teſtium depoſitionibus.*

2 *Peritorum relationes præualent teſtibus, etiam numero pluribus.*

3 *Inſtrumentum publicum probat diuiſiones, contra diuidentes, & habentes cauſas ab eis.*

4 *Teſtator poteſt, etiam melioramenta facienda ex pecunijs hæredis, accedente ipſius conſenſu ſupponere fideicõmiſſo.*

5 *Filius cenſetur acquiſiuiſſe bona ex pecunijs patris, niſi probet aliunde acquiſiuiſſe.*

6 *Quod procedit, etiamſi filij haberent artem, niſi conſtet ex ea acquiſiuiſſe.*

7 *Fideicommiſſum, quando quis agnouit, cenſetur agnouiſſe cum omnibus ſuis qualitatibus, & num.* 8.

9 *Fideicommiſſi vinculum minuit valorem rei in ſexta parte.*

10 *Melioramenta illa non dicuntur neceſſaria, quæ fiunt pro maiori commoditate.*

11 *Fratres dum habebat domum paternam ſufficientem, ſi alter ex eis velit ampliare, licèt domus videatur facta meliorem.*

12 *Non tamen refici debent melioramenta, cum domum venalem non haberent, & pro eorum ſufficienti habitatione, ſat erat ſtatus antiquus.*

13 *Melioramenta fideicommiſſi, quando ſunt excedentia, & vocatus ad fideicommiſſum eſt valde pauper, quid ſit faciendum.*

14 *Melioramenta, quando non ſunt neceſſaria, non ſunt reficienda.*

15 *de Melioramentis, vt dicatur conſtare neceſſariò debet firmari ſtatus antiquus.*

16 *in Melioramentis refici debet id quod minus eſt.*

17 *Ruini opinio circa materiam alimentorum, erronea conuincitur.*

18 *Teſtes mendaces non merentur fidem.*

19 *Periti, dum non deponunt ex certa ſcientia, ſed innituntur relationibus aliorum Peritorum non probant.*

Periti electi, ſine citatione partis non probant, non ſecus, ac teſtes deponentes ſine citatione, num. 19.

20 *Periti, vt probent melioramenta, qualiter debeant concludere.*

21 *Valor verus domus differt à valore materiæ, ſeu cementorum illius, & refutatur contraria ſententia.*

22 *Melioramenta vtilia non ſunt reficienda, quando conſtat de mala fide meliorantis.*

23 *Melioramenta facta ſuper bonis fideicommiſſarijs non ſunt reficienda, ſi meliorans ſciebat talia bona eſſe fideicommiſſaria.*

24 *Monitorium ſtatim, ac eſt executum ligat, abſque alia reproductione.*

25 *Monitorium cauſat malam fidem, ſtatim ac eſt executum, abſque alia reproductione.*

26 *Opus nouum, vt impediatur ſufficit nunciatio, etiam extraiudicialis.*

27 *Monitorium à quo cenſeatur tranſmiſſum, & commiſſa denunciatio.*

28 *Fideicommiſſi alienatio, quando expreſsè fuit à Teſtatore prohibita, tunc per venditionem bonorum non cenſetur tranſlatum dominium in emptorem.*

29 *Melioramenta facta in re aliena compenſantur cum fructibus.*

30 *Fideicommiſſum, quando fuit apertum ad fauorem minoris, tunc lex interpellat poſſeſſorem ad reſtituendum bona fideicommiſſaria.*

31 *Fideicommiſſi fructus, vt debeantur minori, quid ſufficiat.*

32 *Melioramenta vtilia, vt debeantur debet conſtare de anteriori ſtatu.*

33 *Peritorum relationi ſtandum eſt à Iudice electorum.*

34 *Alienatio bonorum fideicommiſſum ſubiectorum valet, ſi ob æs alienum fideicommittentis fuit facta.*

35 *Fideicommiſſum ſi debeatur alicui, non ex verbis Teſtatoris, ſed ex interpretatione, & ſic non ex verbis, ſed ex coniecturis, & hoc caſu à quo tempore debeantur fructus.*

36 *in Melioramentorum materia non admittitur retrotractio, ſed inſpicitur animus meliorantis de tempore facti ædificij.*

37 *Meliorantis, ſecluſa mala fide, competit detractio melioramentorum vtilium, aduerſus fideicommiſſarium bona vindicantem.*

38 *Rota ſtante iuſtitia, & æquitate, mediam viam eligit.*

39 *Ius ſaluum, vnicuique eſſe debet partes à litium diſpendio erui debent, num.* 39.

40 *Melioramenta, ſi excedunt valorem fideicommiſſi, ad cuius fauorem fructus eorum cedere debent, ſtante paupertate fideicommiſſarij.*

41 *Fideicommiſſi fructus debentur à die motæ litis.*

42 *Fructus domorum in Vrbe qualiter æſtimentur.*

DECISIO CCCXVIII.

Firmata per duas deciſiones * exiſtentia fideicommiſſi
eiuſque purificatione ad fauorem Michaelis filij Egidij,
ac ſimul identitate bonorum dubitaui an conſtet de meliora-
mentis, quæ veniant reficienda Clementiæ, & litis conſorti-
bus reis conuentis Domum fideicommiſſariam poſſidentibus.

Quo dubio hodie propoſito viſum eſt Dominis meliora-
menta, quæ adducuntur facta de anno 1630. non fuiſſe neceſ-
ſaria etiamſi Teſtes examinati, Domum tunc temporis diui-
ſam fuiſſe in tres domunculas eaſque ruinoſas, & nullius valo-
ris deponant, contrarium enim apparet tum ex † publicis in- 1
ſtrumentis quibus potius inhærendum eſt, *l. cenſus, ff. probat.*
Innocent. *in cap. cum Ioannes num.* 6. *de fid. inſtrum.* Aym. *conſ.*
54. *ſub num.* 15. Rota *deciſ.* 91. *ſub num.* 9. *deciſ.* 582. *ſub num.* 6.
part. 1. *recent.* tum ex relationibus Peritorum, quæ præualent 2
teſtibus licèt numero pluribus, Alexan. *conſ.* 148. *num.* 1. *lib.* 2.
Bero. *conſil.* 102. *num.* 35. *lib.* 3. Rota Bonon. *diuerſ. dec.* 22. *n.* 11.

Et inter inſtrumenta recenſetur primo loco inſtrumentum
celebratum de anno 1605. in quo Domus hæc non tanquam
tripartita in tres domunculas prout olim erant de anno 1593.
ſed vti in vnam eâque habitabilem redacta diuiſa fuit à Ioan-
ne patre inter Egidium, & Paſqualem filios ad fideicommiſſo
ſubiecta, quod inſtrumentum vtique probat contra reas con-
uentas habentes cauſam à diuidentibus, Peregr. *de fideicomm.* 3
art. 44. *num.* 5. Fuſar. *de ſubſtit. quæſt.* 618. *num.* 11. Seraph. *dec.*
553. *n.* 1. *& ſeqq.* Coccin. *dec.* 120. *n.* 2. Buratt. *deciſ.* 229. *num.* 1.

Neque ex eo, quod Ioannes in dicto Inſtrumento mandauit
filijs, quod *in euente, che veniſſe à pericolar la cantina, & il ſo-
laro di ſopra della ſudetta Caſa ſiano obligati à farli riſarcire, &
aſſettare communemente*, educi poteſt Domum tunc temporis
fuiſſe in ſtatu ruinoſo, quia imò dicta verba ſupponunt ſubſi-
ſtentiam domus de præſenti, & ſolum prouident futuro peri-
culo quatenus contingeret cui præterea euitando eſto, quod
deinde contigiſſet quicquid filij impendiſſent non ſortiretur
qualitatem meliorationis per illos detrahendæ, ſed caderet ſub 4
fideicommiſſo tanquam impenſum de mandato fideicommit-
ten-

tentis, qui conſentientibus filijs potuit etiam reficienda ex ip-
ſorum pecunijs ſubijcere fideicommiſſo, *l. vnum ex familia*, §.
ſed ſi fundum, vbi gloſ. *verb. tantumdem*, *ff. legat*.2. Iaſ. *in l. ſi
ſeruus* 73. *num*.13. *ff. legat*.1. Crot. *conſ*.273. *num*.3. Menoch.
conſ.89. *num*.49.

Secundò Inſtrumentum anni 1614. in quo Egidius aſſerens
Ioãnem eius patrem de anno 1593. emiſſe tres domunculas di-
ruta pro precio ſcut. 400. dictumque Ioannem dum vixit, &
ipſum Egidium, & Paſqualem fratrem in dictis domunculis
diuerſa melioramenta, & laboreria feciſſe, ac domunculas ſic
melioratas, & in duas Domos habitabiles redactas pro quiete
ipſorum Egidij, & Paſqualis in duas partes diuiſiſſe, vt ex In-
ſtrumento rogato anno 1605. partem domus ſibi in diuiſione
obuentam vendidit Paſquali fratri pro precio ſcut. 883. vnde
conuincitur mendacium teſtium aſſerentium domum de an-
no 1630. fuiſſe diuiſam in tres domunculas, & nullius valoris.
Nec poſſunt prætendi melioramenta, quæ ante annum 1614.
aſſeruntur inſtrumento facta ab Egidio, & Paſquale, quia cùm
viuerent ſub patria poteſtate, & cum patre cohabitarent, nec
probentur acquiſiuiſſe ex ſua induſtria, & ſe exercuiſſe proprio
5 nomine patre ſciente, & patiente præſumuntur † melioraſſe
ex pecunijs profectis à patre eique quicquid meliorarunt quæ-
ſitum fuit pleno iure, Cordub. *in l. ſi quis à liberis*, §. *ſed ſi filijs*
num.136. *Cod. liber. agnoſc*. Petr. de Vbald. *de duob. fratr. par*.
5. *qu*.14. *num*.17. Menoch. *præſumpt*.50. *num*.1. *lib*.3. etiamſi
6 † filij haberent artem niſi conſtet ex ea acquiſiuiſſe pecunias
quas poſſent impendere in meliorationibus, Corn. *conſ*.247.
ſub num.6. *lib*.3. Seraph. *deciſ*.553. *num*.5. Rota *in Reatina col-
lationis bonorum* 10. *Decembris* 1619. *coram bon. mem. Pirouа-
no*, quod confirmatur, quia ſolus pater de domo ſic meliorata
diſpoſuit diuidendo inter filios, & fideicommiſſo ſubijciendo,
vt habetur in Inſtrumento anni 1605. ad quod ſe refert Inſtru-
7 mentum anni 1614. & filij conſentiendo diuiſioni, † ac fidei-
commiſſo agnouiſſe videntur, quod totale dominiũ etiam me-
lioramentorum ſpectabat ad patrem, vel iuri ſi quod deſuper
8 † ex propria perſona habebant renunciaſſe, *l. ſicuti*, §. *vendi-
tionis*, *ff. quib. mod. pign. & hypot. ſoluat*. Iaſ. *in l. cum proponas
la prima num*.11. *C. pact*. Menoch. *conſ*.58. *num*.24. *& ſeqq*.
Surd. *conſ*.114. *num*.25. Honded. *conſil*.33. *num*.20. *lib*.1.

Duæ item adſunt relationes Peritorum altera Petri Curti
de anno 1614. qui partem domus obuentam Egidio æſtimauit
9 ſcutis 883. habita ratione, † vinculi fideicommiſſi, quod mi-
nuere ſolet pretium ſaltem in ſexta parte, vt dixit Rot. *in An-
ximana bonorum* 1. *Iulij* 1613. *coram bon. mem. Card. Sacrato*.
Altera verò Sergij Venturæ iudicialiter à Rota electi, qui re-
tulit Domum de anno 1613. fuiſſe valoris ſcut. 1563. & melio-
ramenta facta de d. anno 1630. excitata fuiſſe ſuper muris an-
tiquis Domus (vnde excluditur, quod idem muri eſſent ruino-
10 ſi) additque † melioramenta non fuiſſe neceſſaria, ſed pro am-
pliatione, & maiori commoditate habitantium Domum, quæ
propterea reficienda non ſunt, Caſtr. *in l. ex duobus* 28. *num*.2.
ff. neg geſt. vbi per illum text. notat, quod ſi fratres habebant do-
11 mum † Paternam ſufficientem, & tamen alter ex eis voluit
ampliare licèt domus videatur effecta melior, non tamen de-
bent refici melioramenta cum domum venalem non habe-
rent, & pro eorum habitatione ſatis fuiſſet in ſtatu antiquo,
12 ſequuntur Curt. iun. *conſ*.165. *num*.14. *verſ. præterea ex alio*,
Peregr. *conſ*.42. *num*.16. *lib*.1. *& de fideicom. art*.50. *ſub num*.54.
Rot. *deciſ*.116. *poſt princ. & num*.40. *& ſeqq. par*.6. *recent*. eo
minus, quia ſunt valdè excedentia, & Michael vocatus ad fi-
13 deicommiſſum eſt † pauper, ad tex. *in l. in funde* 39. §. *finge pau-
perem*, *ff. rei vendic*. quem latè exornat Menoch. *de arbitr. in
addit. ad caſ*.158. *num*.74. *& ſeqq*.

Ex quibus reſolutum fuit non conſtare de melioramentis
14 neceſſarijs, quæ veniant † reficienda, ſed propterea aliqui ex
Dominis cenſuerunt, neque conſtare de vtilibus, tum quia eli-
ſa ex prædictis inſtrumentis, & relationibus fide Teſtium de
ſtatu Domus ante factas meliorationes deponentium deficit
15 † probatio præfati ſtatus, quæ omninò requiritur, vt appareat
quid fuit melioratum, Seraph. *deciſ*.898. *num*.6. Buratt. *deciſ*.
834. *num*.11. cum alijs allegatis *in* 2. *deciſ. huius cauſa*, *& in
Romana Domus, ſeu appartamenti* 17. *Decembris* 1635. *coram
Reuerendiſſ. D. meo Decano*.

Tum etiam quia non probatur quanti fuerit impenſum, &
16 quanti melioratum, vt † oportet, nam quod minus eſt refici
debet, ſiue melioramenta facta ſint à non Domino, ſiue ad ha-
bente dominium reuocabile, quicquid dixerit Ruin. cuius opi-
17 nio erronea † conuincitur ex text. *in l. domus* 61. *ff. legat*.1. &
reprobatur à Ladere. *conſ*.144. *num*.3. *& per tot*. quem ſequitur
Peregr. *dec. Pat*. 64. *num*.4. *& in tract. de fideic. art*.50. *num*.71.
Facchin. *conſ*.90. *num*.6. *lib*.3. Molin. *de controu. diſp*.463. *num*.
11. *& ſeqq. & num*.17. *verſic. in poſteriori*, Gamma *deciſ*.137.
num.2. Vinc. de Franc. *deciſ*.109. *num*.1. *&* 2. Rot. *dec*.81. *num*.
2. *&* 4. *inter impreſſ. poſt tract*. Pacif. de Salu. *dec*.399. *n*.47. *par*.
1. *rec. vbi alia cumulantur*, *& in Imolen. Salniani* 18. *Aprilis*
1636. *coram Eminentiſſ. D. Card. Machiauello*, *& in Romana
domus* 25. *Februarij* 1641. *coram R.P.D. meo Cerro*.

Quid enim fuerit impenſum educitur, vel ex depoſitionibus
teſtium, qui non merentur † fidem, cum in alijs detegan- 18
tur mendaces iuxta prædicta, vel ex relationibus Peritorum,
qui cum non deponant ex certa ſcientia, ſed innixi relationi-
bus aliorum Peritorum electorum nõ citato Michaele, † haud 19
probant non ſecus, ac dd. Periti, ſine citatione electi, Surd.
conſ.451. *num*.27. *& ſeqq*. Grat. *diſcept*.228. *num*.1. *& ſeq*. Quid
verò melioratum elicitur ex peritis, qui æſtimarunt quidem
cementa, & materiale † domus, ſed non concludunt quanti 20
domus ſic meliorata poſſet communiter vendi, ac locari vt de-
bet, quia domus valor differt à valore † materiæ, ſeu cemen- 21
torum illius, Mareſcott. *var. reſolut. lib*.2. *cap*.114. *num*.13. vbi
reprobat contrariam ſententiam Natt. *in conſ*.332. *num*.4. Cy-
riac. *contr*.453. *ſub num*.72. *&* 80. Rot. *in Romana domus* 4. *No-
uembris* 1642. *coram Reuerendiſs. D. meo Decano*.

Et quatenus conſtaret de melioramentis vtilibus addebant
ijdem DD. non † eſſe reficienda propter malam fidem Paſcha- 22
lis de tempore quo meliorauit, *l. demum in fin. C. rei vindic*. cum
alijs allegatis *in* 2. *deciſ. huius cauſa*, §. *imò quibus additur*, Bat-
boſ. *in l. diuortio*, §. *fin. par*.1. *num*.76. *verſ. illud ſane*, *ff. ſolut.
matrim*. Peregr. *conſ*.42. *num*.21. *lib*.1. Bellon. iuo. *conſ*.76. *num*.
55. *& ſeqq*. Seraph. *dec*.898. *num*.3. Nam Paſchalis, qui inter-
fuit inſtrumento, & conſtitutioni fideicommiſſi cum ſtrictiſſi-
ma prohibitione alienationis ſciebat Egidium fratrem nulliter
ſibi ſuam portionem vendere, eademque portionem ſtatim
deuolui ad ſubſtitutos, quæ † ſcientia fideicommiſſi ſufficit, 23
vt melioramenta deſuper facta propter malam fidem non re-
petantur, *l. fin*. §. *emptor*, *C. com. de legat*. Peregr. *de fideicomm.
art*.50. *num*.29. Coſt. *port. rat. quæſt*.81. *num*.6. Surd. *conſ*.115.
num.16. Vinc. de Franc. *deciſ*.110. *num*.8.

Augeturque mala fides ex monitorio contra ipſum Paſcha-
lem executo de anno 1630. ad inſtantiam Michaelis ſuper ip-
ſius immiſſione, in hanc domum vti fideicommiſſo Aui ſubie-
ctam vnà cum inhibitione, ne ſuper domo aliquid innouaret,
& quamuis monitorium non fuerit reproductum, niſi poſt de-
cennium inhibitio tamen in eo † contenta ſtatim, ac fuit exe- 24
cuta produxit abſque alia reproductione malam fidem in Ad-
uerſario, ligauitque eius manus ne poſtea melioraret, Lancel-
lott. *de attent. par*.2. *cap*.20. *limit*.29. *num*.4. *& declarat*.1. *ſub n*.
40. & quod ad effectum † inducendi malam fidem ſit ſatis exe- 25
cutio monitorij, etiam ſine reproductione dixit Rota *in Saler-
nitana Beneficij* 15. *Aprilis proximè præteriti coram me*, præ-
ſertim quia ad impediendum nouum opus ſufficit † etiam de- 26
nunciatio extraiudicialis, *l*.1. §. *renunciatio*, *ff. non. oper. nunc. l.
ſi fundus*, *C. rei vindic*. & cum Michael eſſet præſens in Curia
ab ipſomet † præſumitur obtentum monitorium, & commiſſa 27
denunciatio, Seraph. *deciſ*.975. *num*.2.

Vel in omnem euentum, quia obſtante expreſſa prohibitio-
ne alienationis non fuit † portionis Egidij dominium per ven- 28
ditionem translatum in Paſqualem emptorem, *l. ea lege*, *C. cõd.
ob cauſ*. Rolan. *conſ*.62. *num*.17. *lib*.2. Surd. *conſ*.331. *num*.36.
& 43. Rot. *in Roman. Vineæ* 29. *Maij* 1634. *coram R.P.D. meo
Ghiſilerio*, iſque propterea reſpectu d. portionis melioramenta
† fecerit in re aliena illa cõpenſare tenetur cum fructibus per- 29
ceptis, *l. ſumptus*, *ff. rei vendic*. Rota *dec*.186. *n*.5. *par*.2. *diuerſ.
dec*.659. *n*.3. *&* 6. *par*.1. *recen*. maximè ab anno 1619. quo aper-
tum fuit fideicommiſſum ad fauorem Michaelis, † pro quo cũ 30
tunc eſſet minor lex interpellabat poſſeſſorem ad reſtituẽdum
bona fideicommiſſi, vt in ſpecie ad effectum † vt fructus fidei- 31
commiſſi, debeantur fideicommiſſario, aduertit Gabr. *conſil*.
121. *num*.59. *lib*.1. Mant. *de coniect. lib*.7. *tit*.10. *num*.28. Pe-
regr. *de fideicom. art*.49. *num*.87. Surd. *deciſ*.25. *num*.14. *& ſeqq*.

Sed alijs ex Dominis numero non paucioribus videbantur
ſatis probata melioramenta vtilia cum de ſtatu antecedenti
domus, ac impenſis factis conſtet ex teſtibus ex pluribus in-
ſtrumentis impenſarum † factarum ex ipſa facie loci, & ex re- 32
latione periti à Rota nuper electi explicitè aſſerentis † melio- 33
ramenta eſſe vtilia, cui ſtandum eſt, Rota *deciſ*.627. *num*.7.
part.1. *deciſ*.356. *ſub num*.3. *par*.2. *deciſ*.695. *num*.1. *part*.3. *rec*.
Gratian. *diſcept*.600. *num*.12. *&* 26.

Et malam fidem Paſchalis excuſabant, quia reſpectu portio-
nis Egidij, quam emit, & tunc pendebat ſubhaſta ad inſtan-
tiam creditorum opinari potuit licitam † eſſe venditionem ob 34
ne-

neceſſitatem æris alieni, quo Egidius venditor præmebatur, vt ſaltim ratione legitimæ, atque facilius in fratrem in eodem fideicommiſſo compræhenſum ad text. *in l. filiusfamilias, ff. De-us, il 2. ff. legat.* 1. & alios cumulatos per Fuſar. *de ſubſtit. quaſt.* 535. *quaſt.* 543. *quaſt.* 72. 726. *&* 727.

Reſpectu verò portionis ad ſe ſpectantis credere potuit proprias filias ad fideicommiſſum eſſe vocatas, cumque earum ex-
35 cluſio non proueniat ex † verbis, ſed ex coniecturis ponderatis in deciſionibus huius cauſæ excuſatur à mala fide antequã Rota contrarium declararet, vt tradit Abb. *conſ.* 503. *n.* 33. *&* 35. *& ſeqq.* Cyriac. *contr.* 374. *n.* 24. & admittit Rota *dec.* 189. *n.* 20. *par.* 7. *recent.* Nec declaratio Rotæ retrotrahitur ad tempus meliorationis, vt facta dicantur mala fide, qui in hac materia melio-
36 ramentorum non fit retrotractio, ſed inſpicitur animus ædificantis de tẽpore facti ędificij, Bart. *in l. in fundo n.* 12. *verſ. veniamus ad* 3. *ff. rei vindic.* Menoch. *de recuper. remed.* 15. *n.* 546. Mareſcott. *var. reſol. lib.* 2. *c.* 110. *n.* 43. Secluſa autem mala fide cer-
37 tum eſt competere † melioranti detractationem melioramentorum vtilium aduerſus fideicommiſſarium bona vindicantẽ, vel immiſſionem petentem, *leg. Paulus, §. domus, ff. ping. l. domos hereditarias, ff. legat.* 1. Bart. *in d. l. in fundo ſub n.* 6. *& ſeq.* Mareſcot. *reſol.* 114. *n.* 6. *lib.* 2. Rot. *dec.* 64. *ſub n.* 1. *part.* 4. *recent.*

Cæterùm ijdem Domini qui exiſtentiam melioramentorum vtilium tuebantur agnoſcebant non eſſe probatum in ſpecie illorum valorem. Vnde attentis his difficultatibus, & ex quo ſaltem in genere de melioratione, & expenſis conſtare videtur Rota iuſtitiæ, & æquitati conſonum cenſuit eligere mediã viam
38 per quam, & Michael, qui pauper eſt ob impotentiam reficiendi melioramenta admodum excedentia à fideicommiſſi conſe-
39 cutione non auertatur, & vniuſcuiuſque ius ſaluum ſit, † parteſque à litium diſpendio eruantur, prout alias in ſimili caſu ſeruatum fuit coram Seraph. *deciſ.* 898. *num.* 6.

Reſpondit itaque non conſtare de melioramentis, quę retardent immiſſionem Michaelis pro ſumma ſcut. 1600. ad quam aſcendere verum valorem domus ante melioramenta facta de anno 1630. probatur ex ſupra citato Inſtrumento venditionis portionis Egidij celebrato de anno 1614. ex relatione Petri Curti, tunc electi de partium conſenſu concurrente vltro in idẽ ferè vltimi Periti relatione, & inſuper eidem Michaeli deberi fructus correſpectiuos ad dictam ſummam à die motæ litis ad rationem ſcut. 50. ſingulis annis: ſic namque melioramenta ſi
40 excedunt domus valorem fideicommiſſo † ſubiectum cedunt lucro meliorantis, & fideicommiſſarius conſequenter veram ipſius fideicommiſſi æſtimationem, quam illi in huiuſmodi caſibus reſtituendam eſſe, tradit Peregr. *de fideicomm. art.* 50. *ſub n.* 33. *verſ. quamobrem*, Garz. *de expenſ. cap.* 1. *ſub num.* 27. *verſ. neque noſtrum ius*, Fuſar. *conſ.* 139. *num.* 13. & comprobatur ex Afflict. *dec.* 23. *ſub n.* 7. Magon. *deciſ. Lucen.* 33. *num.* 40. *&* 52.
41 Fructus verò fideicommiſſi deberi † ſaltem à die motæ litis dubitatione caret, ex text. *in l.* 3. *ff. interdict.* Caualer. *dec.* 409. *n.* 1. *& ſeqq.* & liquidatio in ſcutis annnis 50. vix excedit ſcuta tria pro quolibet centenario, habita ratione ſortis ſcut. 1600. cùm
42 tamen fructus † domorum in Vrbe etiam ad rationem quinque pro centenario aliquando liquidauerit Rota coram bon. mem. Caualerio *dec.* 358. *num.* 2. *& deciſ.* 387. *num.* 4.

Et ita deciſum cauſa ter propoſita vtraque parte informante.

Ideſt ſub diebus 12. *Ianuarij, &* 22. *Maij* 1643. *coram eodem bo. mem. Bichio impreſſa ſunt ſupra in hac par.* 9. *rec. dec.* 139. *&* 188. *Et infra habetur altera ſub die* 17. *Februarij* 1645. *& duæ aliæ coram R. P. D. Cerro Decano ſub diebus* 15. *Ianuarij* 1646. *&* 4. *Iulij eiuſdem anni.*

R. P. D. BICHIO.

Bonieñ. Dotis.

Lunæ 19. *Decembris* 1644.

ARGVMENTVM.

Dote per vxorem marito promiſſa, quę poſtea fuit per Iudicem in ſola medietate ſubſiſtere declarata, & in reliquis promiſſio annullata, ſi deinde vxor fructus ſoluit pro tota integra dote, huiuſmodi fructus pro rata excedente creditum dotis veræ debitæ ſingulis annis imputantur in ſortem, & illam extinguũt: nec poteſt prætendi fuiſſe donatos, cum illi appareant per errorem, non autem ex certa ſcientia ſoluti.

SVMMARIVM.

1 *Fructus ipſo iure imputantur in ſortem pro ea rata, quæ illius creditum excedunt, & n.* 12. *declara vt num. ſeqq.*
2 *Maritus poteſt facere ſuos fructus alioquin ſibi non debitos, ſi fructus dotis non ſint ſufficientes ad onera matrimonij.*
3 *Aſſertioni mariti ſtatur quoad conuerſionem fructuũ perceptorũ in vſum communẽ matrimonij ſi illa veriſimilis ſit.*
4 *Beneficium non confertur in inuitum.*
5 *Fructus per vxorem viro promiſſi, ſi non fuerunt ſoluti, mortua coniuge illi debentur.*
6 *Donatio mera, quæ tantum promiſſa eſt morte coniugis non confirmatur.*
Limita concluſionem non procedere in donatione annui redditus, num. 6.
Donatio annui redditus non dicitur mera donatio, num. 6.
7 *Statutũ poteſt fructus dotales taxare ad certã quantitatem.*
Statutum Terræ Centi circa taxationem fructuum dotalium expeditur, num. 7. *&* 8.
9 *Reſtitutio in integrum conceſſa cum clauſula*, non retardata executione, *ſicuti illam impedire non valet ſi principaliter de d. reſtitutione diſceptatur, ita nec minus vbi illa incidenter allegatur, & num.* 10.
10 *Iudex ſententiæ, vel illius ſubrogatus non habet niſi facultatem exequendi, cauſam per viam reſtitutionis in integrũ, cum clauſula*, non retardata executione, *commiſſa.*
11 *Deciſiones iuxta ſtylum Rotæ ſunt ſupponendæ, nec debent incidenter reuocari.*
13 *Soluẽtis opinio magis attenditur, quam ipſa veritas ad effectũ, vt ſolutio referatur potius ad vnã, quã aliã cauſam.*
14 *Donationis præſumptio in vſuris, tunc locum habere poteſt, quando conſtat ſoluentem ſciuiſſe vſuras non fuiſſe debitas, & nihilominus ſponte ſoluiſſe.*
15 *Fructus ex dotis titulo prouenientes eo tituli ſoluti præſumuntur, & eodem iure cenſentur ac ipſa dos.*
16 *Imputatio fructum in ſortem reſultat quantumuis de ea explicite non opponatur.*
17 *Donatio facta per vxorem ad fauorem viri de annuis fructibus confirmatur morte, & ſupra num.* 5. *& ſeq.*
18 *Fructus annuatim per errorem viro ab vxore ſoluti tamquam debiti, non cenſentur donati.*
19 *Donatio, quæ alias morte coniugis diceretur confirmata, confirmari non poteſt ſi appareat de errore.*
20 *Annuus redditus, qui non eſt correſpectiuus ad aliquam obligationem ſortis non eſt vſurarius.*
21 *Inſinuationis defectus impedit ne donatio morte coniugis confirmetur.*
22 *Sententiæ verba interpretari debent prout iura diſponunt.*
23 *Condemnatio cenſetur facta in eo, quod de iure fieri debet.*
24 *Verbum*, rata, *non totum, ſed partem importat.*

DECISIO CCCXIX.

CAuſę huius expeditionem triginta ferè ab annis inſtructę, & in qua viginti, & vltra deciſiones prodierunt, remorati adhuc conabantur informantes pro Palmerijs longa ſerie rationum, quarum cum pleræque fuerint reiectæ in dictis deciſionibus, vel modici momenti viſę ſint demandarunt DD. in relationibus cauſarum, vt iuxta illorum vota deciſionem deſuper extenderem, & cauſam ſtatim expedirem.

Imputationem enim fructũ in ſortem, quam ipſo iure factã
fuiſſe ſingulis annis pro rata excedente creditũ ſortis verę debi- 1
tæ firmat vltima deciſio coram me euitare ſatagebãt dd. Informantes. Primò admittendo, quod regulariter fiat ipſo iure imputatio iuxta deducta in vltima deciſione, ſed afferẽdo duas limitationes. Altera eſt, quando fructus, ſeu vſura non fuit ſoluta pro eo debito in quod imputanda aſſeritur, ſed pro diuerſo in quo caſu non verſari aſſerebant, prædicti informantes, quia fructus quos Claudia dũ vixit ſoluit Comiti Aloyſio viro referendi ſunt pro concurrenti quantitate ad ſortis ſcut. 2500. verè debitę ad cauſã dotis, pro reliqua verò quantitate ad cauſam donationis; cum promiſſio dotis vltra dicta ſcuta 2500. reſoluatur in donationẽ prohibitã à ſtatuto Centi, vel etiam ad onera matrimonij pro quibus cum poſſibile ſit ſtante nobilitate, & qualita-
te coniugũ ſatis nõ fuiſſe fructus dotis ſcut. 2500. † potuit mari- 2
tus ſuos facere fructus alioquin ſibi nõ debitos, vt per Ruin. *cõſ.* 222. *ſub n.* 13. *verſ. nec obſtat, lib.* 1. & addit Aretin. *conſ.* 159. *n.* 7. quod de conuerſione fructuum perceptorum in vſũ cõmunem
matrimonij † ſtatur aſſertioni mariti quatenus veriſimilis eſt. 3
Altera quando ſoluens voluit imputationem fieri, quia be-
neficium non confertur in inuitum Bero. *in cap.* 1. *ſub n.* 60. *verſ.* 4
quod dicendum, & n. 61. *de vſur.* Menoch. 460. *n.* 6. *verſ. tertio admiſſo*, Surd. *dec.* 191. *n.* 17. Quod verò Claudia noluerit, deducitur ex eo quod in quadã notula, mãdauit ſuis hęredibus, vt eueniente caſu, quod ipſe præcederet viro, illi ſoluerent medietatem dotis, quæ nullatenus ſoluenda eſſet ſi fieri imputatio; imò & idem hæredes mortua Claudia nuſquam exceperunt de impu-

putatione facta, ſed virum petentem ſibi ſolui medietatem do-
tis pro lucro reconuenerunt ad reſtituendos fructus per
Claudiam ſolutos vltra quantitatem dotis ſcut. 2500.

Secundò aſſerendo, quod fructus annui ſoluti per mulierem
repeti poſt eius mortem non poſſunt, prout in fortioribus ter-
5 minis deberentur viro ſi non fuiſſent ſoluti, † ſed ſolum promiſ-
ſi, vt ad litteram probat text. *in l. ſi ſtipulata 34. verſ. & ſi fortè, ff. de donat. inter vir. & vxor.* quem elegantem dicit Barboſ. *in l. qua dotis ſub n. 67. verſ. ſecundo infertur, ff. ſolut. matr.* vbi reiecta
contraria ſententia Conuani *lib. 8. commentar. c. 11. n. 7.* notat
6 quod licèt mera donatio non confirmetur morte coniugis, † ſi
tantùm promiſſa eſt, *l. Papinianus, ff. de donat. inter vir. & vxor.*
tamen donatio annui redditus, quia non eſt mera donatio, & ſi
in promiſſione conſiſtat morte confirmatur.

Tertiò negando fuiſſe aliquod ſolutum vltra fructus verè
debitos ſi calculentur fructus dotis ad rationem ſeptem pro cẽ-
7 tenario, iuxta ſtatutum Centi, † quod potuit huiuſmodi fru-
ctus taxare ad certam quantitatem, Bald. *in l. fin. §. præterea ſub n. 10. C. iur. dot.* Alex. *conſ. 31. n. 7. lib. 6.* Ruin. *conſ. 73. num. 6. conſ. 224. num. 14. lib. 1.* Surd. *de alim. tit. 1. quæſt. 42. num. 27.*

Cæterùm obiectum ſtatuti elidit multipliciter *deciſio edita*
8 *23. Ianuarij 1632. coram bon. mem. Merlino,* † quæ liquidat fru-
ctus ad rationem quinque non obſtante ſtatut. Centi, & licèt
initio ſupponat dotem fuiſſe verſam in prædium, progreditur
tamen vlterius ad alias rationes militantes, & ſi dos in pecunia
conſiſtat, aduerſus quaſi ſi quid releuans Palmerijs ſubeat, po-
terunt deducere coram Iudice reſtitutionis in integrum per il-
los obtentæ contra ſententias Rotales bo. me. Merlini, & Emi-
nentiſſ. D. Card. Panziroli, cùmque cauſa reſtitutionis in inte-
grum fuerit commiſſa cum clauſula, non retardata executione
9 ſententiarum, † ſicuti non poſſent illarum executionem retar-
date deciſiones bon. me. Merlini impugnando principaliter co-
ram Iudice reſtitutionis in integrum, Cæſ. de Graſſ. *dec. 8. n. 1. de ſent. & re iud.* Mant. *dec. 343. n. 1.* Rota *deciſ. 301. n. 1. par. 1. diuerſ. & in Tarraconen. penſionis 4. Decembris 1591. coram bon. me. Gypſio,* eo minus retardare poſſunt impugnando incidenter
coram me penes quem vti ſubrogatum in locum D. Card. Pan-
10 ziroli, qui vltimam ſententiam tulit, † remanet vigore dictæ
clauſulæ, non retardata ſolum facultas exequendi dictas ſen-
tentias, Coccin. *dec. 144. n. 7.* Gigas *de penſion. q. 69. in fin.* Rota
in Vrbinaten. Iuriſpatronatus 3. Iulij 1617. coram bon. mem. Archiepiſcopo Seleucien. & iuxta laudabilem ſtylũ huius ſacri Tri-
11 bunalis deciſiones ſupponendæ ſunt, † nec debent incidenter
in dubium reuocare, vt fuit dictum coram bon. mem. Buratto
dec. 596. n. 1. dec. 857. n. 4. & par. 7. recent. deciſ. 604. num. 4.

Suppoſita autem liquidatione fructuum dotalium ad ratio-
nem quinque pro centenario, euidens eſt exceſſus fructuum ſo-
12 lutorum, & per conſequens intrat imputatio † iuxta deducta
in vltima deciſione coram me, & probat text. *in l. creditor 101. §. fin. ff. ſolut.* in fortioribus terminis text. *in l. ex annuo, ff. donat. inter vir. & vxor.* Neque applicantur limitationes ex ad-
uerſo allatæ, nam quicquid ſit an imputationi ſit locus,
quando cauſæ ſunt diuerſæ, in caſu noſtro fructus omnes ſoluti
fuerunt ex vna, & eadem cauſa promiſſionis dotis ſcut. 5000.
quam promiſſionem licèt Rota declarauerit inualidam vltra
ſummam ſcut. 2500. vti factam contra formam ſtatuti, validam
tamen in totum credidit mulier, quæ proindè ſoluendo fructus
pro tota ſumma non intellexit aliquid donare, ſed propriam
obligationem adimplere, ita ut eſto quod in exceſſu promiſſio
dotis reuera importare donationem, non ideò ſolutio fructuũ
referri poſſet, partim ad titulum dotis, partim donationis, cum
13 ad hunc effectum magis attendatur ſoluentis opinio, † quam
veritas, vt in terminis ea ſententia Aretini, & aliorum; ibi alle-
gatorum firmauit Rot. *in deciſ. huius cauſæ emiſſa 4. Decembris 1630. coram bon. mem. Merlino, §. non obſtat, il ſecondo, & in alia 27. Februarij 1636. coram eodem, §. non obſtat, il primo,* vbi pon-
deratum fuit, quod tunc poſſet prætendi iudicatam fuiſſe dona-
tionem, ſi probaretur mulierem ſciuiſſe promiſſionem dotis in
ſcutis 5000. non ſubſiſtere veramque dotem eſſe ſolum in ſcu-
tis 2500. & nihilominùs integrè ſoluiſſet, quia in vſuris cadere
14 poteſt præſumptio donationis, † quando ſoluens ſciens non eſ-
ſe debitas ſpontè ſoluit, vt est text. *in l. cuius per errorem, ff. de reg. iur.* tradit Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 3. qu. 39. num. 18.*

Huiuſmodi verò ſcientia non probata fructus omnes veluti
15 prouenientes ex primæua ſtipulatione dotis, † hoc titulo ſoluti
præſumuntur, & eodem iure cenſentur, ac ipſa dos ad text. *in leg. Lucius, ff. qui pot. in pign. hab.* cum alijs alleg. per Modern.
Neapolit. *in compend. deciſ. par. 3. ſect. 3. verb. vſura, in vltim. col.*
Nec potuit maritus facere ſuos fructus eo quod conuerſi fue-
rint in vſus communes matrimonij propter inſufficiẽtiam fru-
ctuum veræ dotis prout dicimus de fructibus bonorum para-
phernaliũ, de quibus loquitur Ruin. & Aretin. allegati in obie-
cto, quia in caſu noſtro mulier onera matrimonij plerumque
ſubſtinuit de propria crumena, vt ex teſtium depoſitionibus
aduertit deciſio *ſub die 23. Ianuarij 1632. coram bon. me. Merlino,* & noluit maritum vltra fructus veræ dotis aliquid lucrari
contemplatione dictorum onerum, quæ propterea, quatenus
fructus dotis debitæ excedant (quod non probatur) imputet ſi-
bi maritus, qui à principio non curauit ampliorem, & adæqua-
tam oneribus conſtitui dotem, vt fuit dictum in deciſione *ſub die 19. Ianuarij 1628. coram bon. mem. Merlino.*

Et ex his excluditur ſimul ſecũda limitatio, nam mulier man-
dauit hæredibus, vt ſoluerent viro medietatem dotis, quia cre-
didit dotem conſiſtere in ſcutis 5000. & ad eam rationem
fructus debitè ſoluiſſe, hæredes verò reconueniendo virum ad
reſtituendos fructus per defunctam ſolutos vltra quantitatem
dotis ſcut. 2500. ſuppoſuerunt in neceſſarium antecedens im-
putationem fructuum ſolutorum citra quam via remanerent
creditores alicuius quantitatis, & ſufficit expoſuiſſe factum ex
quo imputatio † reſultat quamuis de ea explicitè non oppona- 16
tur, Rouit. *conſ. 60. n. 4. lib. 1.* Vinc. de Franc. *dec. 527. n. 7.*

Hinc etiam non vrget text. *in l. ſi ſtipulata, ff. de donat. inter vir. & vxor.* † quia loquitur de annuis fructibus quos mulier 17
donauit viro, & ait hanc donationem mortem confirmari, ſed
in caſu noſtro quo fructus annuatim fuerunt ſoluti † per erro- 18
rem tamquam debiti ceſſat præſumptio donationis, vt dixit
Rot. 27. *Februarij 1636. coram bon. mem. Merlino, & 8. Martij 1638. corã Eminentiſs. D. Card. Panzirols, in §. fin.* idemque er-
ror efficit, vt tempore mortis vxoris non adſit donatio, † quæ 19
morte poſſet confirmari, vt in proximis terminis tradit Alex. *in l. ſi donationes n. 13. C. collat. relat. à Modern. Hiſpan. var. reſol. lib. 3. c. 23. ſub n. 19.* & in puncto reſpondit Rota *in dec. 27. Februarij 1636. coram bo. me. Merlino.* Præter quod text. *in l. ſi ſtipulata,* non loquitur de promiſſione vſurarum, ſed annui red-
ditus, † qui cum non ſit correſpectiuus ad aliquam obligatio- 20
nem ſortis non eſt vſurarius, vt notat Nauarr. *conſ. 20. de empt. & vendit.* Couar. *var. reſol. lib. 3. c. 7. verſ. ſecunda ratio,* Cancer.
var. reſol. tom. 3. cap. 7. n. 28. & in omnem euentum in eo, quod
vſuræ ſolutæ excedunt ſummam ſcutorum quingentorum ob-
ſtare defectus inſinuationis, † quæ impedit ne donatio morte 21
confirmetur, *l. donationis quas parentes, C. donat. inter vir. & vxor.* Sanchez *de matrim. lib. 6. diſp. 14. n. 24.* Trentacinq. *var. reſol. volum. 1. lib. 3. reſol. 6. num. 5. in fin.*

Non obſtat, quod ſententiæ de quarum executione agitur
non declarent factam fuiſſe imputationem ipſo iure, ſed man-
dent per hæredes Comitis Aloyſij ſecundi viri compenſari, vel
reſtitui Carandinis pecunias ab eodem Comite receptas ex-
cedentes ratam ſcut. 125. annuatim. Quia intelligendæ ſunt de
compenſatione, ſeu reſtitutione eius, quod ſupereſſet vltra im-
putationem, quæ iuris miniſterio facta fuit interpretando ver-
ba ſententiæ prout † & ius diſponit, vt debet, *c. dilectus, de of- fic. ord.* Bald. *in l. 1. n. 2. C. negot. geſt.* Bart. *in l. fundus, §. in venditione ſub n. 4. ff. pignor.* Caſtr. *conſ. 276. in princip. lib. 2.* Roman. 22
conſil. 320. n. 4. Rota *dec. 66. n. 3.* vbi quod condemnatio cenſe-
tur † facta in eo, in quo de iure fieri debet *par. 2. recent.* Maxi- 23
mè quia præcedentes deciſiones non ſemel vtuntur verbo im-
putationis, vt patet in *dec. bon. mem. Merlini 18. Ianuarij 1628. §. prima, & in alia 4. Decembris 1630. in princip.*

Et amplius, quia ſententiæ non mandant reſtitui fructus ex-
cedentes annuatim ſcuta 125. ſed excedentes ratam ſcut. 125.
annuatim, ideòque procedunt cum ſuppoſito imputationis;
verbum enim, *ratam,* † demonſtrat non debuiſſe ſingulis annis 24
ſolui pro fructibus ſcut. 125. ſed partem ipſorum, Bald. *in auth. defuncto n. 11. C. ad Tertul.* Tiraq. *de retract. lignag. §. 11. gloſ. 8. per tot.* Bertazol. *clauſ. 37. gloſ. 3. n. 1. Cod. de port. rat. permiſſ. 2. & 5. n. 1.* Eam nempè quæ remanebat facta ſingulis annis im-
putatione fructuum vltra ſummam debitam ſolutorum iuxta
diſpoſitionem iuris à qua, vt dicebam, verba ſententiæ inter-
pretationem recipiunt.

Et ita deciſum, &c.

Finis Tomi Primi Partis Nonæ Recentiorum.

Digitized by Google

[illegible] by Goo[illegible]